

XIX.

Baudry

BIBLIA
HEBRAICA.
EORVNDEM LATINA IN-
TERPRETATIO XANTIS PAG-
NINI LVCENSIS,
BENEDICTI ARIÆ MONTANI
Hispal. & quorundam aliorum collato
studio, ad Hebraicam dictionem
dilligentißimè
expensa.
AVRELIÆ ALLOBROGVM APVD PETRVM DE LA ROVIERE. CIↃ IↃC XIX.

מקרא

BIBLIA

HEBRAICA.

EORVNDEM LATINA INTERPRETATIO
XANTIS PAGNINI LVCENSIS,

BENEDICTI ARIÆ MONTANI *Hispal.* & *quorundam aliorum collato studio, ad Hebraicam dictionem diligentissimè expensa.*

נדפס שנת שׁעח על ידי כאפא אילן פה

גנווא

BEN. ARIÆ MONTANI HISPALENSIS IN LATINAM EX HEBRAICA VERITATE VETERIS TESTAMENTI *interpretationem, ad Chriſtianæ doctrinæ ſtudioſos,*

PRÆFATIO.

NEMO duarum, aut plurium linguarum cognitione præditus quotidiana experientia non docetur, ídque vſu ſæpiſſime compertum eſt, fieri non poſſe, vt cuiuſuis auctoris mentem, ac ſententiam faciliùs vlla lingua quiſquam aſſequatur, quàm illam et, qua is veluti ſibi familiariſſima, ac materna, aut eſt locutus, aut monumenta ſcriptis reliquit. Conſtat enim animi noſtri ſenſa & cogitationes ea lingua, quæ tanquàm nobiſcum nata eſt, quàm qualibet alia, quæ non ſine labore comparatur, multo minori negotio, atque etiam multò aptiùs exprimi poſſe. Idq; tùm natura ipſa docet, tũ facilitas illa, qua miro quodam modo ad eius potius, cui nobiſcum vna eadémque lingua materna communis eſt, quàm ad illius, quocum extero ſermone, licèt alioqui nobis noto, vti opus eſt, colloquium allicimur. Fit autem plerumque, vt ij qui artes ac diſciplinas tractant, aliena lingua vti cogantur: quod quidem euenire ſolet, aut propter eius linguæ cognitionem, quam interdum habent plures nationes; aut quòd iis vocabulis, quæ in earum artiũ aut diſciplinarum, quas profitentur, tractatione adhiberi neceſſe eſt, in propria lingua deſtituantur. Atque hac potiſſimùm de cauſa neceſſe habent earum linguarum adiumentis vti, quibus linguis artes ac diſciplinæ, in quibus ipſi verſantur, luculenter traditæ ſunt ac conſcriptæ: ideóque fit, vt qui ad illarum cognitionem peruenire cupit, earum linguarum, quibus eas ſe artes faciliùs aſſequi poſſe putat, facultatem ſibi neceſſariò comparandam exiſtimet. Equidem optandum ſit vno omnes linguæ genere vti: nam hoc modo conſuetudo, rerúmque uſus, ac tandem cõmunis illa ſocietas, qua homines inter ſe velut quodam affinitatis vinculo coiunguntur, multo minore labore, quàm nunc fit, conſeruari poſſet. Sed quando humani generis culpa, ac iuſto Dei iudicio omnium hominum communio dirempta, & vnicus ille loquendi modus in varia, ac planè diuerſa linguarum genera diductus eſt; neceſſe eſt eum qui ex cæterorum conſuetudine aliquam vtilitatem percipere cupit, eorum linguam diſcere quibuſcum res ei eſt, aut certè cum iis verſari qui eius linguam probè teneant, à quibus nimirùm intelligatur. Sed neque perinde eſt vtile, neque etiam tam in laude ponitur, materna lingua cum extero, qui eam nouit, vti, quàm peregrinam linguam probè tenere. Qua de cauſa qui rerum peregrinarum ſtudio tenentur, continuo labore, ac diligentia peregrinis etiam linguis, quibus earum rerum, quas ſcire cupiunt, cognitio continetur, & quibus eæ primùm pertractatæ fuerunt, operam dant. Inter eas autem diſciplinas, quæ omni hominum generi vtiles, atque adeò neceſſariæ ſunt, quæque ideo ab omnibus diſci debent, nullam eſſe, quæ cum ſacræ ac diuinæ ſcripturæ dignitate ac præſtantia conferri aut comparari poſſit, in maiori, quam Regiis Bibliis præpoſuimus, præfatione, abundè à nobis demonſtratum eſt. Conſequens ergo eſt, eum, qui ſacratiſſimæ illius ſcientiæ ſtudio tenetur, ea ſibi adiumenta comparare, quibus ad eius ſacraria, tum facilem, tum etiam breuem ſibi viam patefaciat. Nihil

verò

verò eſt quod ad eam aditum faciliorem parare poſſit, quàm earum linguarum cognitio, quibus ſacri libri, Spiritu Sancto auctore, fuerunt conſcripti. Duo autem linguarum genera, diuino conſilio inter cætera potiſſimùm delecta ſunt, quibus omnis diuinorum myſteriorum ratio contineretur. quarum altera omnium antiquiſſima, à Deo ipſo inſtituta, inter primos humani generis parẽtes in vſu fuit. altera verò propter paternam Noah in filium Iapheth benedictionem, cum gente ipſa fuit præ cæteris illuſtrata. Illam poſteritas Hebraicam (quam meritò primæuam potius dixeris;) hanc verò Græcam ſiue Elienſem appellauit. quæ quidem cùm vel ob cæterarum nationum cum Græca familiaritatem & commercia, vel propter ſtudium, quod in ea addiſcenda à pleriſque adhibitum eſt, compluribus nationibus nota, & familiaris fuerit, aptiſſima & maximè commoda fuit, qua diuina myſteria pleriſque nationibus patefierent. Inter omnes verò Hebraica lingua primatum quendam obtinuit, & in quadam veluti ſacra arce collocata eſt. idque tum propter venerandam illam antiquitatem. eſt enim mundo ipſi coęua: tum propter primorum humani generis parentum, qui ea vſi ſunt, dignitatem; tum verò maximè (vt teſtis eſt Moſes) quod Deum ipſum primum habeat auctorem, & qua potiſſimæ ac nobiliſſimæ partes vniuerſi huius orbis, qui cõſpici poteſt ac videri, ſua quæque nomina primùm ſunt ſortitæ, qualia ſunt: cælum, terra, mare, lux, nox. quæ etiam hominibus ipſis impoſita nomina continuit, quorum ſignificatio totidem elementis, eodémque ſingularum partium pondere conſtans in aliis linguis nõ eſt. His & illud accedit, Deum ipſum poſt inſignem illam linguarum diuiſionem, probitate & ſanctitate maximè conſpicuos viros hac lingua allocutum eſſe; quod vel ex nominibus ab ipſo aut impoſitis, aut mutatis conſtat: cuius generis ſunt hæc: Abram in Abraham, Sarai in Sara, Iacob in Iſrael, atque adeò ſacratiſſimum illud ipſius nomen, omni hominum captu & interpretatione maius, quod ex huius linguę verbis deduci voluit. Neque verò his ſolùm ornamentis hanc linguam præ cæteris decorauit & inſigniuit, ſed tum admirabili illo legis ab ipſo latæ ac conſcriptę volumine, tum etiam frequentibus illis cum Moſe coloquiis eam mirificè illuſtrauit. Nam hæc omnia, Hebraica lingua prolata & tradita fuiſſe, prętер cõſtantem fidem, quæ vel apud ipſos linguarum detrectatores eſt, plurima nomina, ac præclara monumenta declarant, quæ in deſerto illo, in quo Deus quadraginta annorum ſpatio Iſraelitas exercuit, relicta ſunt. Neque verò illud poſtremum eſt, nulla, ſcilicet, earum linguarum, quarum cognitio ad hanc vſque ætatem deuenit, vel pronuntiationis integritate gratiorem, vel ſimplicium verborum copia abundantiorem, vel ſignificatione ipſa, vel ſignificandi modis magis eſſe diſtinctam. Quod quidem, cùm ad eum locum peruenerimus, Deo dante, à nobis ſigillatim demonſtrabitur. Quamobrem qui in ſacris diuinæ Legis, Pſalmorum, & Prophetarum libris intelligendis diligentiſſimam (quatenus per humanam induſtriam præſtari poteſt) operam poſuerunt, nulla neque laboris, nec difficultatis habita ratione, ad eius linguæ ſtudia ſe contulerunt, cui diuina myſteria primùm credita ſunt, vt aliquando cum hominibus communicarentur. Quod ſi id magiſtrorum defectu interdum effici nõ potuit: ſaltem à piis ſacræ ſcripturæ ſtudioſis, Græcæ & Latinæ ſcripturæ non ignaris, ſemper expetitum eſt, vt illa primæuæ & antiquiſſimæ linguæ proprietas, doctorum aliquot virorum diligentia, iis linguis, quas ipſi tenent, quàm fieri poſſet aptiſſimè exprimeretur, vt hac ratione proprias veteris Teſtamenti locutiones aſſequerentur. Hoc conſilium ſunt ſecuti DD. Auguſtinus & Hieronymus: quorum ille in iis libris quos De doctrina Chriſtiana inſcripſit, ita ſcriptum reliquit: Et Latinæ quidem linguę homines, quos inſtruendos ſuſcepimus, duabus aliis, ad ſcripturarum diuinarum cognitionem habent opus. Hebræa ſcilicet & Græca; vt ad exemplaria præcedentia recurratur ſi quam dubitationem attulerit Latinorum interpretum infinita varietas. Hieronymus verò ad Suniam & Fretelam ſcribit, his verbis: Sicut in nouo Teſtamento, ſiquando apud Latinos quæſtio exoritur, & eſt inter exemplaria varietas, recurrimus ad fontem Græci ſermonis, quo nouum ſcriptum eſt inſtrumentum: Ita in veteri Teſtamento, ſiquando inter Græcos Latinóſque diuerſitas eſt, ad Hebraicam recurrimus veritatem, vt quidquid de fonte proficiſcitur, hoc quæramus in riuulis. At præter magnam doctorum ſanctorúmque virorum auctoritatem, quæ ad perſuadendum plurimum poſſe debet, multis etiam argumentis, ſi, vt par eſt, ea ponderentur, & attentè conſiderentur; primæuæ atque omnium antiquiſſimæ linguæ vtilitas apertè demonſtratur, eáque, quam nullus in

Aug. de Doctr. Christ.

August. Epist. 19. ad Hier. Hier. ad Sun. habetur dist. 9. c. Ad veterum. Hieron. Comm. lib. 2. in epist. ad Gal.

quouis

quouis alio linguarum genere interpres aſſequi poſſit: ex quibus à nobis hoc locō quædam collecta ſunt, quæ candidis ac maturo iudicio præditis lectoribus ſatis facere debere exiſtimamus.

1 PRIMVM itaque, quod in aliqua lingua ambiguum verbum eſt, id non ſemper ab interpretibus ambiguè reddi poteſt. qua in re ſententiæ,& vocabuli illius ſignificatio non integra,ſed manca quodammodo & ex parte tantùm conuertitur. Atqui cùm huiuſmodi aliqua vox,ambigua,ſcilicet,ſeu quæ duo ſignificat, in primæua illa lingua vſurpatur, ea Spiritum ſanctum ſine delectu aliquo vſum non eſſe,nobis perſuademus; & vtramque ſignificationē, ſuam interpretationem poſtulare;& hac de cauſa eas voces nobis,vt in vtramque partem eas interpretemur, propoſitas eſſe credimus. huius autem rei exempla præter ea quæ paſſim in noſtris ſcriptis ſunt allata, alia,ac plura, Deo dante, poſthac à nobis indicabuntur.

2 FIT autem plerumque,vt ea quæ in prima lingua vnum,ac certum aliquid ſignificant,ab interpretibus ambiguè reddantur: rurſúſque illa è ſecunda in tertiam linguam conuerſa, adhuc magis incertā ſignificationem relinquant. quod quidem ex quamplurimis exemplis in veteri Bibliorum editione patet: quale illud eſt in Pſalmo centeſimo decimo נדבות Græcus enim interpres vertit ἀρχὴ,ex quo Latinus,principium reddidit,cùm vertendum fuerit,Principatus:qua, nimirum, voce magnum de Chriſti imperio & auctoritate arcanum continetur.

3 PLERAQVE verò,quæ in primo ipſo fonte perſpicuam habent,ſententiam, in aliam linguam conuerſa,obſcuriora fieri cuiuis in linguarum cognitione verſato manifeſtum eſt. Id verò plerumque accidit vel in iis dictis, in quibus prouerbium aliquod continetur, aut vocibus communibus,vel in iis verbis quæ ad aliquam artem pertinent. Eæ enim voces quæ in ſingulis linguis per tranſlationem adhibitæ ſunt, raro in alias linguas tranſlatæ, conuenire ſolent: vt à nobis ſæpius eſt obſeruatum.

4 NEQVE verò,ſecunda interpretatio, quæ à priore manat, eandem habet puritatem atq; elegantiam quam prior: neque etiam ipſa prior editio quæ eſt ex primæuo exemplari expreſſa,eam habet vim ac vocum proprietatem,quam in ipſo primo exemplari agnoſcas.

5 HIS & illud accedit, pleraque in primæua lingua non modò tralationibus, ſed ceterarum etiam figuram generibus, ac modis enuntiari, quæ vt ab interpretibus pari ſignificationis proprietate,elegantia,& ſplendore reddātur,fieri nullo modo poteſt. Ea enim, in quā transferuntur,lingua huiuſmodi dictionum ſtructuram in eadem ſignicatione non admittit: atque huius generis exempla in noſtris Commentariis plurima annotauimus, ac plura etiam poſthac,Deo permittente,à nobis proferentur.

6 ILLVD autem inter cetera ſepius & quotidiano vſu compertum eſt, tum librariorum, tum etiam Typographorum culpa multos errores tam in Græca, quàm in Latina lingua paſſim committi, qui nullo modo, niſi ex primæ illius linguæ veritate, emendari poſſunt. Quanta verò integritate ſacra Biblia in ea lingua,quæ Sancta appellatur, ſemper conſeruata fuerint(etſi non deſunt qui vnius Iuſtini Martyris opinione adducti aliter ſentiunt(plerique doctiſſimi viri conſtanter aſſeuerarunt; idque à nobis etiam quoad efficere poterimus,aliquando etiam demonſtrabitur.

7 SÆPIVS autem euenire videmus, vt deprauato hæreticorum ingenio, inſignique malitia,Latina ſacrorum Bibliorum interpretatio fœdè corrumpatur,& nouarum interpretationum prætextu, per ſummum ſcelus contaminetur, aut etiam (quod ſæpiſſimè accidit) falſa ſententiæ interpretatione peruertatur. Cui malo nullum magis ſalutare remedium adhiberi poteſt,quàm ſi veritas ipſa,primæuę & archetypæ illius linguæ ſubſidio confirmata, à ſceleſtorum hominum impietate vindicetur. Si enim prima illa primi ac omnium vetuſtiſſimi exemplaris verba cum iis quas iſti vſurpant, dictionibus, peruerſa interpretatione attentè conferantur,deprauatio,ac fœditas illico deprehendetur.

8 ILLVD verò prætermittendum non eſt, ſacram, nempe, Scripturam adeò vberem, ac fœcundam eſſe,vt ſæpius duplicem ſenſum in ſe contineat. quod quidem potiſſimùm accidit,cùm oratio ex figuris, exornationibus, aut allegoriis conſtat. quæ quidem fœcunditas nuſquam magis quàm in primęua illa lingua,deprehendi aut obſeruari poteſt. Quo in genere,illam quæ ſancta appellata eſt,linguam ceteris præſtare omnibus,conſtat: cuius,nimirum, infinitæ

infinitæ penè dictiones multiplicem in se significationm continent: quod in quouis alio linguarum genere non inuenias. Atque hac potissimum de causa eam tanquam omnium fœcundissimam à Deo electam esse, vt diuinorum mysteriorum veluti sacrarium quoddam esset, credendum est.

9 MVLTA ad hanc rem alia argumenta hoc loco afferri possent, quibus primæua linguarum genera ceteris omnibus, quæ ad ea tanquam interpretes accedunt, dignitate ac præstantia præcellere, ostendi posset, nisi breuitati studentes, præfationis terminos circunscriberemus, & nisi illud quoque intelligeremus, nihil tantùm hac in parte à nobis afferri posse, quod cum iis quæ à peritissimis viris de antiquarum linguarum, ac potissimùm de sanctæ illius ac primariæ linguæ vtilitate, dignitate & amplitudine tradita sunt, ne minima quidem ex parte conferri posse. Hisce igitur atque aliis hodierno die quamplures doctissimi ac pientissimi viri, rationibus adducti, nullis nec vigiliis, nec laboribus pepercerunt, vt Hebræa cum Græcis Latinísque coniungerent. qui cùm suorum laborum vtilitatem sibi ex voto successisse animaduerterent, tantum abest, vt eos tantorum laborum pœnituerit, quinimo potius tanti, támque præclari beneficij, immortales Deo gratias egerunt. Alij verò extiterũt qui aut propter incommoda, quæ tunc temporis esse poterant, aut etiam ob magistrorum penuriam, operis magnitudine deterriti, alienis potius laboribus frui, quàm suorum periculum facere maluerunt. exoptabant quippè non solùm Hebraicæ linguæ sententiam, verùm vim ipsam verborum, ac figuras, & loquendi proprietates Hebraicas docti alicuius viri diligentia, Latinis verbis quàm aptissimè exprimi; vt hac ratione sacra mysteria ipsis innotescerēt. Sed cùm animaduerterent quamplurimos hac tempestate interpretes in eo totos esse, vt Biblia Hebræa certatim quàm maximè Latina faciant, id est, Latinitati tantùm studeant; ipsi contra id solùm percupiunt, vt Biblia Hebræa non quàm maximè Latina, sed quàm maximè Hebraica Latinè habeant, id est, vt ab Hebraici sermonis phrasi & proprietate ne transuersum quidem digitum, quod aiunt, discedatur: vt hoc nimirum modo, & assidua illa lectione, diuinorum mysteriorum cognitionem tandem longo vsu sibi familarem reddant, & viam sibi ad veterem illam sacrorum Bibliorum editionem (quam diligenter correctam certeris omnibus anteferendam existimamus) sibi patefaciant.

10 QVO quidem doctorum piorúmque virorum desiderio permoti nonnulli linguarum cognitione præditi, sacra Biblia ex Hebræa in Latinam linguam de verbo exprimendi prouinciam alioqui difficillimam susceperunt. Inter quos nullus nostro hos sæculo, ob maiorē operam in hoc negotio consumptam, maiori dignus commendatione habitus est, quàm Santes ille Pagninus, vir ex D. Dominici familia ob insignē pietatem, sacræ Theologiæ cognitionem, & summam denique linguarum peritiam maximè conspicuus. Cuius viri Latina ex Hebraica veritate sacrorum librorum interpretatio non paruum candidis Theologis ad sacræ Scripturæ arcana intelligenda adiumentum attulit.

11 VERVM enimuerò cùm nihil simul & inuentum & perfectum sit, neque vna eademque ætas omina in lucem proferat, neque etiam vnius mente omnia perspici ac peragi possint, non potuit vir ille, licèt ob eximiam doctrinam propè singularis, in re tam ampla, & in ea lingua in qua infinita propè mysteria continentur, ita omnia accuratè diligentérque vidisse, quin aliquid etiam exercitatis ingeniis dispiciendum examinandúmque reliquerit. Plerique igitur eximij illius viri laboribus & doctrina adiuti, nonnulla obseruarunt, quæ minus diligenter (pace tanti viri dixerim) ab ipso animaduersa sunt. Quæ quidem res, licet non magni momenti, siquidem cum ingenti ea, quæ ex eius laboribus percipitur, vtilitate conferatur, nihilominus præbuit occasionem nonnullis, qui potius veritatis quàm altercationis studio ducebantur, vt eam Santis Pagnini Bibliorum interpretationem, vltrà etiam quàm par sit, tum dictis, tum etiam scriptis carperent, his potissimùm adducti rationibus; quarum præcipuæ hæ sunt: plerisq; in logis Pagnini interpretationem neque cohærere cum veritate Hebraica, neque satis etiam cum Catholicæ fidei mysteriis conuenire. cuius rei hoc ab illis exemplum indicatur in libro Iob, quo loci nostra editio habet: *Ego scio quòd in nouissimo de terra surrecturus sum, & rursus circumdabor pelle, & oculi mei conspecturi sunt.* quem locum ita vertit Pagninus: *Et ego noui redemptorē meum viuum & nouissimum, qui super terrā surget, & post pellem meam contritam vermes contriuerunt hanc carnem & de carne mea videbo Deum, &c.* Cuius interpretationis pars,

nis pars,

nis pars, neque cum fidei nostrę mysteriis, neque cum re ipsa de qua eo loco differitur, rectè quadrat, nisi longa & difficili annotatione addita. Si quæ igitur huiusmodi occurrerent, & obseruari & corrigi omnino debere docti viri censuerunt. Nonnulla insuper, minora illa quidem adnotata sunt: sed quæ tamen frequenter occurrunt, & ad Hebraicæ veritatis examinandæ rationem non leuis sunt pōderis ac momenti: Quod is, videlicet susceptæ ex verbo interpretationis nonnunquam oblitus, paraphrastem egerit, vt apud Isaiam: *Superstitione repleti sunt præ Aramæis qui sunt ad Orientem Israelis*. Deinde quòd dictiones quę simpliciter verti debuerant, addita expositione, interpretatus sit, vt eodem loco: *In scientiis alienis*; cùm vertendum fuerit, *in natis alienis*; quæ interpretatio, non minus elegantem, quàm certam significationem continet: cùm ex illa altera lector cogatur diuinare. Præterea quòd quædam non necessaria sæpius ab eo adhibita sint, vt eo loco: *In auribus meis sunt, dicit Dominus*, ab eo additum est: *Sunt dicit*. Hæc & his similia, quanquam ea non sunt quæ fidem, ac pietatem offendant: attamen pro ratione susceptæ ab eo prouinciæ, non satis ad Hebraici textus fidem accuratè examinata, & conuersa, & indicanda & corrigenda esse, viri eruditissimi iudicarunt.

Isaiæ 2.

Isaiæ 5.

15

ITAQVE cùm præstantissimum illud, & Christianæ Reipub. adeò necessarium Bibliorum opus antiquis linguis, earúmque interpretationibus, characterum elegantia, omni denique ornatu & splendore illustratum, Philippi Regis auctoritate & liberalitate pararetur: illustrium virorum iudicio, optima illa, nec vllo pacto prætermittenda occasio fuit, quin maximus ille Apparatus Bibliorum de verbo è veritate Hebraica expressorum accessione cumularetur. Inter cætera verò omnia, illud huius operis à Sante Pagnino editum exemplar vna omnium commendatione approbatum est. Quo quidem summorum Theologorum consilio per nos, quibus totius huius negotij procuratio & executio commissa fuerat, & approbato, & cum Louaniensi Academia communicato, vt ea de re ab ea, quid agendum esset, deliberaretur, ac decerneretur, postulauimus. Itaque post maturam hac de re deliberationem, tandem ab eius Academiæ Theologis in eam sententiam itum est, vt, scilicet, Regium illud opus, hac etiam in parte locupletatum prodiret. Huic autem rei optimè consultum fore existimatum est, si Santis Pagnini interpretatio, veluti omnium tutissima Hebraico textui annecteretur: ita tamen, vt priusquam prælo subiiceretur, à Censoribus Theologis doctissimis, & insigni linguarum cognitione prçditis, qui ad omne opus Regium recognoscendum electi sunt, prius diligenter examinaretur, vt ab iis, siquid, quod ad sententiæ puritatem pertineat, à Pagnino minus adnimaduersum sit, annotaretur. Qui quidem, collatis inter se tribus ipsius Pagnini exemplaribus, diuersis temporibus in lucem emissis, adhibito etiam eius Dictionario Hebraico, aliísque lucubrationibus & vigiliis, pleraque loca adnotarunt, quæ ipse Pagninus veritatis & sapientiæ amore ductus, aliter quam in prima editione habebantur, legenda, & tenenda esse, & ingenuè agnouit, & constanter asseuerauit. Quamobrē nihil nos ab instituto opere alienum facturos, quin potius publicæ studiosorum vtilitati consulturos, eorúmq; desiderio satisfacturos existimauimus, si tum ex ipsius Pagnini interpretatione, tum etiam ex Hebraicæ locutionis, ac proprietatis diligenti obseruatione, nouo labore, nouum opus contexeremus, in quo omnes dictiones quàm aptissimè, quoad effici posset (neque enim omnia eodem pondere, atque eadem vi, ac proprietate, qua in primęua illa lingua leguntur, vt suprà demonstrauimus, ex ea in aliam linguam transferri possunt) de verbo expressæ essent. id autem negotij Censores, pro ea, quam nos habere iudicarunt, linguarum cognitione (quæ quàm sit exigua, ingenuè agnoscimus) nobis committendum censuerunt. Quam quidem curam, etsi ea summis laboribus, ac difficultatibus carere non videbatur, lubenti tamen atque alacri animo susceptam (nullos enim labores Christianæ Reipub. gratia ferre ac perpeti nolumus) cum quibusdam linguarum peritissimis viris communicauimus. Porrò communicatis in singulos dies sententiis, ac verbis omnibus, eorúmque modis cæterísque orationis partibus, quàm maximè fieri potuit, ad Latinæ linguæ proprietatem examinatis, non pristinam quidem illam Pagnini editionem, sed Hebraicam locutionem simplicissimè redditam in omnibus veteris Testamenti libris, tandem absoluimus. quam quidem nostram interpretationem ipsis Censoribus, atque adeò toti Louaniensi Academiæ probatam, in studiosorum gratiam edi curauimus, eámque Regiis Bibliis adiunximus, atque in eorum gratiam, qui eam tantùm postularent, vt à reliquo Apparatu separata etiam concinnaretur,

naretur, operam dedimus. Hanc certè interpretationem non solùm Hebraicæ linguæ studiosis, verùm etiam iis, qui Hebraicam vim, ac proprietatem Latinè cognoscere cupiunt, vsui maximè fore existimamus.

Iis autem qui in Hebraica lingua vel mediocriter exercitati sunt, hac nostra interpretatione ad verbum reddita, proposito etiam Hebraicę linguę idiotismo, atque Idiotismorum, quos in hac nostra editione collegimus, addito libello, satis à nobis consultum esse existimamus. Aliis verò, tum ex Lexicis, tum ex Grammatica arte, aliisque adiumentis per nos allatis tantum compendij, facilitatis, ac perspicuitatis attulimus, vt, si modò assiduam operam, ac diligentiam ea in re adhibere velint, eam sibi quatuor, aut ad summum, sex mensium spatio linguæ Hebraicæ cognitionem acquirant, quæ ipsis in sacræ Scripturæ lectione non parum afferet adiumenti. Dubium enim non est, quin Deus studium, & labores eorum promoturus sit, qui in sacris diuinæ Scripturæ libris intelligendis, quantam poterunt, operam & industriam ponent. Totum denique opus ita à nobis concinnatum est, vt Pagnini editione in margine, bona fide, collocata, nostram interpretationem è verbo expressam alio characteris genere, videlicet, Italico, in eius locum substituerimus, vt, hac, scilicet, characterum diuersitate & notulis in margine adhibitis, quid à nobis aut relictum sit, aut mutatum, perspici possit. Nostris autem laboribus effecimus, vt in coniungendis Hebraicis dictionibus cum Latinis, nullus iam cuiusquam possit esse labor, cùm singulis Hebraicis vocibus singulæ Latinæ è regione respondeant. Ita vt ad similitudinem eorum qui musicas cantilenas suis notis distinctas, iisque subiectas, & annexas vno aspectu canunt, hic simul Hebræa & Latina, vno etiam aspectu legi, ac simul conferri possint. Difficilia etiam quorumuis verborum Themata quas radices vocant, in margine adscripta sunt, vt hac ratione Lexica seu Dictionaria tutiùs adiri possint, ac nullus dubitandi aut diuinandi locus relinquatur. Etsi verò illud in primis optandum, atque omnibus sacrę scripturæ studiosis consulendum est, vt ad linguę Hebraicæ studia se conferant: attamen quia plerisque id, aut per ingenium, aut per otium, aut aliam quamuis ob causam non licet, illud ab omnibus, qui Latinè sciunt, præstari debet, vt, scilicet, Hebraicè saltem legere discant, si modò ex hoc libro fructum aliquem percipere cupiunt: is verò est trium, aut certè quatuor dierum labor, cuius eos certè nunquam pœnitebit. Quia verò qualis & quanta ex nostris hisce laboribus vtilitas percipi possit, ex diligenti operis ipsius lectione studiosi abundè cognoscent, finem tandem faciemus, ac precibus à Deo Opt. Max omnis sapientię fonte supplices petemus, vt eam omnibus Christianis mentem iniiciat, qua præditi in eam sacræ Scripturæ lectionem incumbant quę ei sit gratissima; ipsis verò ad cæleste regnum viam muniat tutissimam. Antuerpiæ Calend. Septembr. anno à virginis partu CIↃ. IↃ. LXXI.

BENEDICTI ARIAE MONTANI DE VARIA HEBRAICORVM LIBRORVM SCRIPTIONE ET LECTIONE

commentatio.

SACROS libros Hebraicè ſcriptos duplici forma viſere eſt. Quædam enim exemplaria conſonantibus tantùm literis exarata ſunt; atque omnibus vocalibus prorſus carent. quæ deſcribendi ratio antiquiſſima & à Moſe vſque ab omnibus ſcriptoribus obſeruata creditur ad poſteriora ſæcula, vti mox indicabimus.

Alia verò exemplaria, eadémque hoc tempore frequentiora, præter conſonantium litterarum characteres, notas etiam quaſdam habent, partim ſubſcriptas, partim inſcriptas certis punctis ac virgulis conſtantes, quarum idem in illa lingua vſus eſt, qui vocalium Latina & Græca præcipuè, ex his verò notis quędam longas, quędá breues, nonnullæ ſemibreues vocales referũt, atque ſyllabas vnà cum conſonantibus conficiunt. Atque de harum vocalium ſiue notarum antiquitate primíſq; inuentoribus *Grammatici certant, & adhuc ſub iudice lis eſt*: aliis ad Eſdrę tempus & diligentiam rem hanc referentibus, aliis ad ſcholam apud Tyberriadem doctorum quondam virorum frequentia celebrem. Vt vt hoc habeat, illud omnibus in conſtanti certóque eſt, vocalium notarum inuentionem conſonantibus Hebraicis minimè eſſe coæuam.

Quæ punctis ſiue vocalibus exemplaria carent, variam lectionem admittere poſſunt. idque non promiſcuè & paſſim, verùm quibuſdam in locis ac verbis accidit, ex varia adiunctione vocalium in ſcripto vel pronunciatione. vt ſi quiſpiá his Latinis literis S R P N T M interſerat vocales eee, SERPENTEM efficiet; ſi verò poſtremo loco u ponat, dicet *ſerpentum*.

Verùm enimuerò, cùm illa, de qua agimus, ſacra lingua certas conſtantéſque normas (vt ſi qua maximè) ſeruet, atque grammaticam rationem ſequatur aptiſſimam, in ſcriptura ea quæ ſine vocalibus exarata fuerit, non temerè quaſlibet vocales pro cuiuſque arbitrio admittet, ſed eas tantùm quæ ex vocis ratione & ſignificatione adhiberi poſſunt; perinde atque Latinarum, quas in exemplum adducebamus modò, literarum ratio nullas alias Latinè ſecum patietur, quàm triplicem e, vel e duplicem, & ſimplicem u. Quidquid enim illis literis dixeris, præter *ſerpentem* vel *ſerpentum*, nihil prorſus Latinè ſignificabit: atque ita nihil tua pronunciatione efficis: vt etiam ſi his literis M S S alias interponamus vocales quàm u, a, vel u, i, nihil omnino, quod Latinum ſonet, legemus. Igitur qui Hebraicæ linguæ peritus eſt, quamcumque literarum coniunctionem conſpexerit, ex grammaticæ artis ratione, omnibus iis vocalibus inſtruit, quas pro linguæ vſu mens concipit, atque ars & norma poſtulat: itaque eaſdẽ omnino conſonantes nunc in nominis vnius, nũc in alterius, nunc in verbi, interdũ aduerbij, aut cuiuſpiam alîus vocabuli formá punctis addendis definit, ſiue voce ipſa pronuntiat. Sed quodnam verbum, quódue nomen aut vocabulũ certum ſtatuere conueniat, ipſa argumenti & adiunctorum verborum atque orationum ratio indicabit: vt ſi quis ſcriberet, *Sed iam ſ r p n t m maior concordia*, apertè cognoſceremus non *ſerpẽtem*, ſed legendũ eſſe *ſerpentum*. verùm ſi reperiamus: *S r p n t m q; humi c l b r m*, nemo Latinè doctus aliter legerit quàm *Serpentẽ colubrũ*: quidquid enim aliter pronunciabitur, ineptum planè euadet. Atque hoc eſt quod D. Hieronymus docere volebat illis verbis: *Puncta & vocales adhibentur pro conſequẽtia & arbitrio*. Hæc cùm ita habeant, fieri poteſt, imò ſæpè vſu venire videmus, vt eidem conſonãtium numero alij atque alij puncti addantur, qui variam pronuntiando vocem edant, & interpretando ſignificationem admittant: quæ tamen nec

Iuuen.

temerè nec præter artem admittenda ſunt. Quæcunque verò his modis fuerint, ſenſum legentibus efficient,quamui s diuerſum non tamen pugnantem: id quod ex variis, cùm apud Latinos & Græcos, tùm apud Chaldæos verſionibus oſtenditur, quæ ex varia earundem conſonantium punctatione & pronuntiatione, intra artis tamen cancellos cohibita, profectæ videntur. Ita vt videatur Spiritus ſanctus qui ſacra ſcripta illa in lingua primum illis conſonantibus citra vocales exarari iuſſerit,ea potius omnia quæ varietas illa complectitur,quàm vnam tantùm partem ſignificare voluiſſe: maximè verò cum in myſteriorum, atque in eam diſciplinam quæ ad pietatem facit, nihil illa pronunciationum & ſignificationum varietas abſurdi inferat, imò contrà potius multum momenti emolumentíque conferat.

DE VARIETATE LECTIONIS *circa conſonantes literas.*

Nec verò in vocalium punctorũ aſſignanda ratione tantũ lectionis varietas ſpectari poteſt,ſed in conſonantium literarum ſcriptione nonnulla etiam inuenitur diuerſitas. Vel quia duas conſonantes affinem ſortiri figuram contigit, vt apud nos in breuiore Latinorum characterũ,quibus vtimur,forma *c* & *e*, *n* & *u* adeò ſimiles habent figuras,vt non rarò alteræ pro alteris ſcribendo pingantur. vel in pronunciatione earum,quæ vicinum ac tantum non ſimillimum ſonum referunt, vt *m* in dictionum finibus, pro quo noſtrates ferè omnes *n* pronuntiando reddunt,ſicut etiam *de* pro *te* in verborum fine proferunt: id quod nullis linguis, non accidere exiſtimamus. Hoc pacto Græcorum Digamma, quod Germani, Saxones, Belgici ac Britanni partim ſimplicem *v*, partim duplicem faciunt, idémque hi durius,illi ſuauius,alij lenius vt liquidum *u* pronuntiant. Ad hunc itaque modum in Hebraica ſcriptione ac lectione euenit vt ר pro ד, & ה pro ח, ו pro י mutentur, tum ex figurarum ſimilitudine, tum ex ſoni vicinitate, interdum etiam ex conſuetudine pronuntiandi,non rarò autem ex vitio oris eius à quo proferuntur.

Itaque nemo doctus inficias ibit eiuſdem conſonantium complexus ac numeri aliam atque aliam,vel pro literarum ipſarum ratione,vel pro punctationis vſu,pronutiationis formam eſſe poſſe,ſic tamen vt à certis regulis atque norma, iuxta dialectorũ varietatem, vel pronuntiantis conſuetudinem non diſcedatur. Atque rationem hanc omnem peritioribus ſubductam comprehenſámque eſſe certum exploratúmque eſt.

Vt in iis libris qui ſine vocalibus conſcripti ſunt, certam conſtantémque exemplarium omnium,tum manuſcriptorum,tum excuſorum ſcriptionem ſimilémque omnino comperimus, ſic in omnibus etiam iis quibus puncta ſunt addita, non aliam cuipiam nec diſcrepantem aliis punctationem obſeruauimus, nec quiſquam eſt qui vllo in loco diuerſa lectionis Hebraicæ exempla ab iis quæ circumferuntur, vidiſſe ſe aſſerat, modò grammaticam rationem obſeruatam dicat. Et quidem Dei conſilio ac voluntate factum putamus, vt cùm magna Græcorum Latinorúmqum ferè omnium eiuſdem auctoris exemplarium, ac præſertim manuſcriptorum pluribus in locis varietas deprehendatur, magna tamen in omnibus Hebraicis, quæcunque noſtro ſęculo inueniuntur, Bibliis, ſcriptionis æqualitas conſtantia ſeruentur, quocunque modo ſcripta illa ſint, ſiue ſolis conſonantibus conſtent,ſiue punctis etiam inſtructa viſantur.

In columnarum marginibus per omnia Biblia, præcipuè verò manuſcripta, annotatiunculæ quædam certis in locis inueniuntur, conſtantes omnino ſibíque per exemplaria omnia conſimiles, quibus indicantur voces aliquæ, quę in ipſo contextu ſunt aliqua ex parte grammaticæ normæ terminum excedentes, vel in literarum, vel in punctorum, vel in coniugationis vel formæ, vel generis varietate, cùm tamen ſic olim ſcripta fuiſſe videantur. Quamobrem, quamquam huiuſmodi notetur varietas, nulli tamen licere dicitur contextus ipſius iam diu receptam lectionem mutare: ſed varietas illa non temerè aut præter cauſam inducta creditur & conſeruatur.

Igitur cùm dicimus alium ſic,alium verò ſic legere, non in eam ſententiam accipimus, vt intelligendum ſit de ſcriptura punctis inducta. Nemo enim Hebraicè ſciens aliter legere potuit, atque lectio punctis affecta habebat, omnéſque eundem librum eodem legebant,nec fieri aliter potuit vel in vno, vel in pluribus exemplaribus,maximè quòd exemplaria ſibi inuicem conſentire diximus. Verùm illam legendi varietatem in iis libris admittimus,qui ſine punctis fuerint conſcripti. namque in huiuſmodi eidem conſonantium numero alius alia puncta adiungere potuit,non tamen citra Grammaticæ normas,ſi modò linguæ peritus fuerit Hebraicæ.

Illa ſcriptorum frequens adnotatio, *ſcribitur ſic,legitur* verò *ſic*, non id ſignificat videlicet, lectorum vel ſcriptorum arbitrio ſic vel eſſe legendum, ſed id indicat, quod de varia antiqua lectione in margine adnotari dicebamus. Atq. ex huiuſmodi annotationibus varias interpreta-

terpretationes non inutiliter produci nihil prohibet: ea quippe arcanorum ſcriptorum maieſtas & fœcunditas eſt.

Extat præterea alius ab antiquis Hebraicorum Bibliorum ſtudioſis exantlatus labor, magnæque diligentiæ teſtis cui ſcholaſticum nomen eſt MAZZORETH, Latinè Exhibitionem dicere poſſumus, in quo omnium quotquot in vniuerſis Bibliis viſuntur verſuum, vocabulorum & literarũ ſumma ſub- ducta exhibetur, indicatur præterea quot literis ſinguli libri conſtent, vbinam medium vbi quarta adnotetur pars, quot præter communem, ſcriptionem, maiores, quot minores, quot mediocres literæ quot etiam permutatæ, vt כ pro ב, ר pro ד, ו pro י obſeruentur. de huius autem diligentiæ origine certi nihil à nobis affirmari poteſt, quam tamen valde antiquam eſſe, Ioſephi aduerſus Appionem grammaticum auctoritas comprobat. Hoc opus vel iuſto volumine conſcriptum circumfertur, cuius elegans apud nos in membranis exemplar eſt, vel in manuſcriptorum Bibliorum ſummo & imo marginibus viſitur. Nã quę in lateribus, ſiue ſecundum columnas adnotantur, eæ ſunt variæ illæ lectiones ſiue pronuntiationes, de quibus ſuperiùs dicebamus. Atque huius, quàm vacant, MAZZORETH conſtantia & fides exemplarium ipſorum collatione, & ſtudioſorum teſtimoniis commendatur.

DE PRONVNTIATIONVM VARIETATE.

PRONVNTIATIONIS varietas vel in alio atque alio, vel in eodem deprehenditur populo. Perſæpe enim vſu venire videmus, vt quæ apud vnam regionem vno modo proferuntur, multo aliter in alia enũtientur. Hinc verò Græcarum dialectorum natum diſcrimen fuit, hinc multarum linguarum ex eadem origine differentia, vt Hiſpanicæ, Gallicæ, Italicæ, quæ vna ferè (quod verba ſpectat) lingua ſunt, dirimuntur verò diuerſarum vocalium vel earundem conſonantium pronuntiatione, vt *Pan, pain, pane*, *agua*, *eau, aqua.* Atque huiuſmodi varietas ex iiſdem ferè conſonantibus diuerſas vel linguas, vel eiuſdem linguæ differentias efficit, ſic vt vna Italica lingua in Genuenſem, Longobadicam, Hetruſcam, Romanam, Neapolitanam, Calabrienſem, Siculam, Bergomenſem, Venetam, Tridentinam, & Pedemontanam diuiditur. Hiſpanica etiam quæ ſic propriè nunc dicitur, in Portogallenſem & Caſtellanam primùm; hæc deinde in ciuiliorem & ruſticiorem, ſiue in nouam ac veterem diſtrahitur. Alij quippe *Principe, iuſtitia, voluntad*: alij *Prencipe, ioſtitia, veluntade* dicunt. Atque ita fit, vt eaſdem conſonantes I S T Ç. P R N C P. V L N T D. alij aliis vocalibus aſſocient: neque tamen ob eam rem vel corrumpatur lingua, vel ſenſus detrimentum fiat. Apud Latinos hæc pronuntiationum diſcrimina fuiſſe, & Plauti comœdiæ, & veteres Leges, & lapides antiqui teſtantur. Quam quidem ob rem quæcunque linguæ conſonantium literarum præcipuam in ſcribendo rationem habent, vt Orientales antiquæ omnes ferè, nihil ad ſententiæ vſum detrimenti accipiunt, quoquo modo idem vocabulum pro dialectorum forma pronuntietur, vt nihil Caſtellano ſententiæ perit Portogallenſi ſermone. Atque ita olim, cùm vnus Iſraëliticus eſſet populus, aliæ tribus alias regiones incolentes aliter pronuntiabant; adeò vt ex Siboleth prolatione alij alios deprehẽderent, & Petrus ex loquelæ animaduerſione Pontificis miniſtris Galilæus argueretur.

Atque in eiuſdem populi hominibus varia eiuſdem vocis pronũtiatio vel ex neglectione, vel ex linguæ labiorúmq; vitio plerumque oritur, cùm quis pro R profert D aut L, pro ce, ze vel ſe, pro M, N, vel pro N, M, vt noſtrarum nonnulli *mueſtro* & *moſotros*, pro *noſotros* & *nueſtro* dicunt. Atque hoc pronuntiationis vitium tantum aſſuetudine hærere valeréque poteſt, vt ſcribendo etiam admittatur, quod & Valentinis iam olim, & Hiſpalenſibus non ita pridem accidit, qui pro *lechugas lichugas*, pro *açotea açutea*, vel *aſotea, pro moço, çapato, çarça, moſſo, ſapato, ſarſa* pronuntiant.

Ex huiuſmodi in vtroque genere exemplis euenire potuiſſe arbitramur, vt quæ aliis aliter in Hebraica lectione pronuntiarentur, aliter etiam ſcriberentur, atque vt ea differentia illa fuerit, quæ in marginalibus adnotationibus adſcribitur, in idem ferè recidens cum ea ſcriptura quæ in contextu eſt. Nec enim varietas hæc pronuntiationis affinem ſonum tranſilit, ſed intra proximæ vocis terminos cohibetur. Nullus quippe (vt puto) pro *parra* dixit *pama* nec *pacca*; ſed dicere potuit *parha*, vel *pala*, *vel pada* & pro *corçço corſo*, vel *corto*, quo fit vt illa varietas attentiorem lectoris diligentiam fallere non poſſit. Quamobrem huiuſmodi vel MAZZORETH, vel variæ in marginibus lectionis diligentiam, nemo vnquam Hebraicè peritus, qui illius nouerit vſum (quod hactenus intellexerimus) improbauit, immò potiùs doctus non obſeruatione atque commendatione dignam duxit.

DE VERSIONVM SIMILITVDINE
& varietate

EORVM, qui ex alia in aliam linguam quælibet ſcripta vel dicta vertunt, duplex eſſe conſilium poteſt. Namque alij ſenteniarum pondere perquam fideliter exhibendo in-

tenti, orationi etiam elegantiori operam tribuendam esse arbitrantur. Alij verò orationi eius linguæ in quam vertunt, elegantia prætermissa, vocabulorum atque sermonum, ex quibus vertunt, partibus omnibus satis facere conantur, ne quid legenti non modò sententiarum ac rerum, sed nec verborum quoque & schematum desideretur, solliciti. Atque hi sic fidorum interpretum nomen merentur, vt tamen aliis, qui non verba numerare, sed res pondere suo reddere studuerunt, nullam possint laudem eripere. Siquidem quantum hi verborum proprietati deferunt, tantum illi sentētiarum perspicuitati attribuunt. Cùm verò, vtrumque ab vno præstari eadem opera simplicíque labore non possit, consultum videbitur, si id per plureis, partitis operis efficiatur, & alius verba vt in alia lingua sunt, quoad eius fieri possit, totidem numeris reponat, sententias verò diligenter expendendas & explicandas alius curet.

Cùm verò diuinorum scriptorum auctoritas, maiestas & grauitas omnibus nominibus omníque iure suspicienda sit, nihil profectò operæ, studij, laboris & industriæ est, quod in iis vertendis positum expectari, laudari probaríque non debeat, quippe quorum non solum sensa à Deo demandata & suggesta, sed verba etiam dictata credimus. Quamobrem nullam sententiæ partem omitti, nullam etiam verborum & orationis rationem, quoad eius fieri possit, prætermitti fuerit consultissimum; quod cùm per Græcæ vel Latinæ dictionis dissimilitudinem eadem opera confici non posset, effectum est, vt alij sensa diligenter vertendo obseruarent, alij etiam verborum simplicitatem sectarentur, atque ex vtrorúmq; labore ac studio simul allato, magnum legentibus & attendentibus operæ pretium fieret. Priorem itaque vertendi rationem optimè omnium quorum in ea re labores extant, Latinę editionis, quam vulgatam vocant, interpres consecutus est: posteriorem verò nemo ex iis qui nobis hactenus visi sunt, Sante Pagnino melius tractarat, nisi quibusdam in locis vel sonare vellet Latinius quàm Hebraici sermonis proprietas postularet, in aliis verò paraphrastem magis quàm interpretem ageret. Huius autem diligentiam nos imitati, atque pressius etiam secuti, eam quam in prima huius Operis pręfatione exposuimus, operam pręstabamus; quámque à nemine hactenus doctorum & candidorum virorum improbari audiuimus, pręter vnum Erostratum, qui Theologorum suæ ętatis & superioris ferè omniū laboribus obtrectare, atque Pagnino in primis apertè bellum indicere, summæ sibi, vt existimo, laudi fore sperauit. Is quoniam Pagninum viuum habere non potuit, nostrum pro omnibus aliis nomen proscindendum suscepit, nactus fortassis opportunitatem in quorundam animis & consiliis, qui cùm soli sapere, soli bene viuere, Iesúmq; propiùs insequi & comitari sibi videantur, atque id palàm professi iactitent, me, qui minimum atque adeò inutilem Iesu Christi discipulum ago, odio habuerunt gratis. Atque hi, quòd neminem qui aliàs bene audiat, palàm improbare audent, aliorū quos ad eam rem occultè inducere possunt, ingeniis & nominibus abutuntur. Horum autem nec artes fallunt, nec gregem prodere, aut cognomen indicare iuuat. Vtuntur quidem illi magno & inaccessibili ad suas agendas res mysterio, sed quod facilè iis qui simplicius apertiúsque agere volunt, pelluceat, quódque non post multos annos tandem aperiendum est virtute illius, qui illuminabit abscondita cordis, & occulta tenebrarum, tunc laus erit vnicuique secundum opera sua. Sed ad rem ipsam reuertamur.

Nemo Hebraicè doctus est, qui inficias ire possit, Hebraicam linguam in simplicibus etiam verbis multiplicem significationem continere, non illam quidem pugnantem, tamen multiplicem, ídque cum omnibus aliis linguis non ignotum aut nouum sit: huic tamen est notissimum & frequentissimum. Ideò videtur Deus veteres libros hac potissimum lingua conscriptos à principio voluisse, qui cùm simplicissima illa immensáque sapientia omnia nouerit, vt multa etiam consilij sui mysteria vnica ac simplici oratione declarare, eam auctor ipse linguam adoptauit, quæ prima omnium fuerit, quæque omnium significantissima laudatur. Cæteras námque linguas idem præstare non posse, manifestius est, quàm vt nostris documentis egeat. Ne tamen graue quicquam sine argumento ponere videamur, vnum satis fuerit adnotare magnæ in sacra lectione auctoritatis locum, at eū ita præmunire, Græcam linguam verborum splendore & vbertate, & multiplici compositione ac significatione Latinę præ excellere, nemo vel qui vtramque leuiter degustarit, est qui ambigat. At qui sacrorum verborum maiestatem, pondus, numerum, & significationis vim Gręcè reddi exprimíque posse, Ecclesiastici libri concinnator negat. *Hortor itaque vos*, inquit, *cum beneuolentia & attentiore studio lectionem facere, & veniam habere in illis in quibus videmur sequentes imaginem sapientiæ, & deficere in verborum compositione. Nam deficiunt verba Hebraica, quando fuerint translata in alteram linguam. Non autem solùm hæc, sed & ipsa Lex & Prophetæ, cæteraque aliorum librorum non paruam habent differentiam, quando inter se dicuntur.* (Ecl. prolog.)

Cùm verò sacrorum librorum interpretes, aliarum linguarum peritis hominibus quàm maximè prodesse studuerint, id quod vna opera efficere non poterant, diuiso labore moliti sunt:

liti sunt:ita alius aliam eiusdem verbi significationem, alius verò aliam, siue ex varia punctatione sibi existimata, siue ex simplicitate, siue ex translatione, siue ex multiplicitate, (quam æquiuocationem vocant Dialectici) exhiberet. Hæ tantum abest vt secum pugnent, vt potius vnà collatæ & consideratæ, magnum lectoribus, vti dicebamus, vsum fructúmque afferant. Iam verò consilij nostri rationem reddendam nobis esse arbitramur.

Cùm institutũ nostrum, omnibus fere studiosis postulantibus, id esset vt Latinam ex verbo translationem ad Apparatus sacri instructionem conferremus, hoc nobis negotij dari putauimus, vt Complutensis exemplaris, quod in toto opere præcipuum secuti fueramus, rationem omnino consequeremur, vt pote cui omnia alia quæ punctis vocalibus instructa sunt exemplaria, adstipulantur. itaque hoc vnum, quàm maxima poteramus diligentia, curauimus. Nec enim aliter citra Romanæ Ecclesiæ iudicium, & doctorum omnium sententiam fieri poterat, sine sacrilegio nefarióque scelere. Sed ecclesiam ipsam minimè permissam esse, vt aliquid de consueta & constanti omnium Hebraicorum exemplarium lectione mutaretur, hoc profectò cum primis intellexeramus, vel ex eo quòd tot iam seculis retrò elapsis, ex quo sermo ille ortus est, quo quærebatur an aliqua lectioni Hebraicæ mutatio Iudæorum vel incuria & inscitia, vel industria & fraude acciderit, nec ne: tamen nihil Romana Ecclesia de ea re aduersus eas quæ nunc constant, lectiones decernendum duxerit, nihílque decreuerit. Quamobrem huiusmodi audaciam vt planè nobis religiosum id vel cogitare fuerat, ita à mente omnino nostra alienam fuisse declaramus.

Hoc verò primum, imò hoc vnum atque maximum est quod Erostratus iste in nobis accusat, magnísque clamoribus exagitat, multis etiam conscriptis prologis, multis chartis repletis inculcat: Habere se ex quorundam Græcorum auctorum lectione loca nonulla, quæ immutata à Iudęis ferantur, ea nos ex suis commentariis petere debuisse, & in aliam formam referre, literis nonnullis addendis, vocalibus, punctis & aliis figuris variandis. atque ex huiusmodi mutatione locorum illorum interpretationem facere, qualem ipsemet vnus vellet. Atque huiusmodi loca quæ sint, si non omnia, at selectiora maiorísque, vt ipsi videtur, momenti, deinceps referentur, iis omissis quæ prorsus inania sunt. ita adeò, quid ille voluerit, & quemadmodum Regio, illustri atque omnibus seculis admirando Operi incendium molitus fuerit, candidi lectores cognoscent.

AN POST D. HIERONIMI TEMPORA SACRA *scripta fuerint per Iudæos aliquibus in locis consultò deprauata.*

DISPVTATIO hæc tam de libris qui ante D. Hieronymum circumferebátur, quàm de iis qui postea extiterunt, nec nostri muneris, nec huius est loci: in quo de reprehensione & accusatione Erostrati aduersus Pagninũ præcipuè agitur: Rem tamen ipsam varie à studiosis nonnullis ventilatam nouimus, ad quorum scripta eos allegandos arbitror, qui huiusmodi controuersiis curiose delectantur. inter illa verò doctum maturúmque iudicium auctoris commendant, quæ à G. Genebrardo pio, prudente atque eruditissimo viro variis in locis indicata sunt magis quàm ex professo pertractata. Nos verò dum nostrum institutum huiusmodi non fuerit, factum ipsum minimè affirmabimus; ne illum antiquis omnibus doctis viris vitatum scopulum incidamus, incerta pro certis habere, iísque temerè assentiri. Atq; vtut res se habeat, Catholicæ Ecclesiæ prudentiam auctoritatémq; perpetuò sequemur, cuius nullum deliberatũ aut certum de hac re hactenus extat decretum vel iudicium, quamquam identidem argumentum hoc ad singulares disputationes abreptum nouerimus, tamen prudentissima & piissima Romana Ecclesia, nec apicem nec iota vnum de communi Hebraica lectione mutari hactenus passa est, siue libri punctis instructi fuerint, siue caruerint. Quamobrem magnam in vtriusque generis exemplaribus constantiam visere est, vbicunque illa reperiuntur, tam in Vaticana, quàm in cunctis Italiæ, Græciæ, atque adeò totius Europæ, Asiæ, Africæ, cũ priuatis, tũ publicis bibliothecis. Quanta porrò Christianę disciplinæ & pietatis rationibus incommoda atq; detrimenta afferre possit huiusmodi disceptatio, à nonnullis in alteram partẽ contentiosè suscepta, si vrgeatur porrò, nec nos hoc loco ostendemus, nec qui propediem ostendant, defuturos arbitramur. Interim verò dum aliud ab Ecclesia edocti fuerimus, cuius decreta & fidem secuturos nos profitemur, existimamus ac tenemus bona Biblia Hebraica, bona item Gręca, bonáque Latina apud illam esse & fuisse. Atque hoc pacto pernitiosissimum Machometanę doctrinę fundamentum euertere studemus, quo seductor ille sua somnia pro diuinis oraculis venditabat: Asserens scilicet, veteris Testamenti libros à Iudęis, noui verò à Christianis fuisse deprauatos, sibi verò certa diuinitus data esse responsa, quibus vtraque corrigeretur lectio: quam illius impostoris astutam substructionem Bernardus Bredembachius Viennensis Ecclesiæ decanus efficacibus argumentis oppugnauit, vir pius & eruditus, eo in libro quem De sua in Syriam peregrinatione ante centum & quadraginta annos conscripsit.

Cùm verò nos in hac parte quæ ad variam Hebraicæ linguæ lectionem, atque ad variam sacrorum librorum interpretationem pertinet, officio nostro satis fecisse nobis videamur, Erostrati porrò criminationibus respondebimus; cui si minus propter ingeniorum ac iudiciorum diuersitatem satisfecerimus, Christiana certè sedulitate minimè deerimus.

ADVERSVS SECVNDVM SACRI APPARATVS REGIIS ADIVNCTVM TOMVM, HOC EST, SANCTIS PAGNINI *versionem illam studiosorum opera & diligentia excultam, viri cuiusdam notæ, cum simplici singularum notarum dimotione.*

NOTA PRIMA.

Cur in margine illius libri ponuntur signa variæ interpretationis Rabbinorum? Apostolicæ autem & Euangelicæ translationis, aut lectionis Ecclesię nullum signum appositum videas.

RESPONSIO.

Nullum in vllo libri totius margine Rabbinorum interpretationis signū aut est, aut indicari potest. Quidquid enim in margine Hebraicis literis visitur, vel verborū thema est, vel animaduersio aliqua lectionis, vel punctationis variæ, quæ secundum normam in exemplaribus obseruatur, qua de re in superiori commentatione disserebamus. Quod verò de Apostolica vel Euangelica lectione ait, sic excipimus. Neq; integrum nec fas nobis fuit ab exemplaribus propositis vel punctum, vel minimum apicem in variare, neque cuiquam hoc licere arbitramur. Quas verò iste varias tralationes Apostolicas appellat, ad varias punctationes Bibliorum, quæ sine punctis legebantur, pertinere ostendebamus.

NOTA SECVNDA.

1. Psalmi quinti titulus apud nos est, *Pro hæreditate*, aut *pro ea quæ hæreditatem consequitur.*
2. Noua hæc editio hunc titulum præfert, *Super Nehiloth.*
3. In margine, *Super exercitus.*

RESPONSIO.

In meis Latinis Bibliis vulgatæ editionis tantum legi, *Pro ea quæ hereditatem consequitur.* Atque ipsamet translatio sese paraphrasticôs accipiendam exhibet, non respondens exæquo vnico Hebraicarum inscriptionum vocabulo. Nec verò de vulgata versione hic agimus, quam ipsi obseruamus perpetuò & obseruandam semper duximus: in qua tamen notator hic duplicem lectionem indicat, atque idem ipse, variam vulgatæ editionis translationem statuit. Verùm quid in hac re accuset, pernoscamus. Noua, inquit, hæc editio hunc titulum, præfert, &c. Pagninus nullum prætulit nouum titulum, sed quem Hebraicè legit, Latinis notis, quoad potuit, exprimebat, sed quem in ipsis Bibliorum exemplaribus omnibus consecratum obseruauit, & reliquit. cur verò sic reliquerit, in causa fuisse arbitramur varias de his titulis apud Græcos & Latinos interpretationes & sententias. Certè mihi nullum delictum esse videtur, id quod in Hebraica lectione Hebræis literis conscriptum est, Latinis referre: maximè verò cùm vocabulum id genus fuerit, cuius, præterquam hoc loco, exemplum nullum, vel in sacris libris aliâs, vel apud vllos illius linguæ scriptores reperiatur, cuiúsque simplicem interpretationem nulla adiuncta oratio indicet. Quamobrem non absonum interpreti videbatur, vocem vti inuenerat intactam relinquere, & interpretationis rationem ac modum expositoribus permittere, ac neque hoc absque exemplo facere. Siquidem tum antiqui ferè omnes, tum vulgatæ editionis auctor, idem fecére: nec in aliis vocabulis modò, sed etiam in voce huic affini, atque ex eodem themate deductæ. Psal. 62. PRO AMALETH: quam semota pectorali litera, quæ pronuntiari Latinè non potest, ita vt sonare Latinis valebat, reliquit, imitatus etiam interpretes Græcos, qui idem plenius fecerant.

Hæc vox הנחלות iis quibus instructa est literis & punctis, semel tantùm in sacris Bibliis inuenitur, nullámque habet grammaticam simplicem similitudinem cum נחלה pro quo Latinè plerumque reddimus *hæreditas*, nec cum huius plurali נחלות. iis verò qui etymologiarum omnino ignari non sunt, vocabulo חול maximè videtur affinis, cui litera Iod radicalis est, vt & huic vocabulo נחילות quod ex חיל cum additione literæ נ componatur.

Cùm

Cùm verò verbum חיל in ſacris libris ducenties triceſies ſepties legatur,& ex hoc numero à vulgatæ Latinæ verſionis auctore ſeptuagies verſum ſit nomine *exercitus*,minimè mirandum eſt,Pagninum germanam etymologiam ſecutum, atque vulgatam verſionem imitatum,ſcripſiſſe Latinè,*Super exercitus*,qui tamen nec alteram interpretationem excluſit, nec oſtium præcluſit iis qui de vocabulo Latino *exercitus* mira volent comentari.

Notatio III.

1. In titulo Pſalmi noni *Halmuth laben*, apud Septuaginta, *Super ocultis filij*; D. Hieronimus reddit,*Super mortem filij*.
2. Noua hæc editio dictionem Hebræam intactam reliquit.
3. In margine ponitur,*Super mortem filij*. Sed quid commune eſſe poteſt *Laben* cum *Nebal*?

Responsio.

Hanc inſcriptionem à Pagino ſic relictá ob eaſdem cauſas arbitror, quas in reſponſione ad primam notationem referebamus, atque ita loci interpretationem legentium diligentiæ permiſſam.

Nouum quidem erit, & nullo alio ſcripturarum ſacrarum loco obſeruatum exemplum nominis מות cum datiuocaſu poſſeſſiui loco conſtructi,ita vt pro למות הבן legatur למות לבן ideò verò ſingularis figura ſermonis,ita vt ſonabat,à Sancte relicta eſt.

Interpretatio verò, *ſuper mortem Nebal*, aptiſſima nobis videbatur, atque iis etiam (ni fallor) videbitur, qui Pſalmi totius ſententiam attento ſanóque iudicio expenderint. Neque enim hîc de iis expoſitionibus agimus, quæ ex anagogiæ vel allegoriæ varietate afferri à ſingulis poſſunt. Quid verò commune eſſe poſſit voci *Laben* & *Nebal*, exponam ſi potero. Antiquæ artis elegantiæque fuit, in iis orationibus vel ſermonibus, qui in cuiuſquam reprehenſionem publicè edebantur (non hîc loquimur de iudicialibus cauſis) verùm de carminibus, Satyris, Epigrammatis, & huius generis ſcriptis aliis, eius qui reprehenderetur nomen ſignificari magis quàm ſcribi. id verò ambage,definitione,deſcriptione,vel inuerſione literarum,ſyllabarum tranſpoſitione,vel alia huiuſmodi fiebat diſſimulatione, quorum exemplorum apud humanarum diſciplinarum profeſſores plenę ſunt paginæ,vt in Ruffum, in Myrmillionem, in Cauſidicum quendam. Criſpinorum quoque ac Belidarũ,Eryphilarum,Nomentanorum &Pantalabi nomina, ad hoc genus referimus,vt ille aiebat, *Parcere nominibus, dicere de vitiis*:ita vt quiſquis bene ſibi conſcius eſſet, nihil de huiumodi ſcriptis iure conqueri poſſet. Namque vt publico ſcripto ac libello certa proſcinderentur nomina, primùm communnis offenſio cauere cœpit: deinde verò lex prohibuit.

Horat. ep. lib. 1.

Agricolæ priſci fortes paruóque beati,
Condita poſt frumenta leuantes tempore feſto,
Corpus & ipſum animum ſpe finis dura ferentem,
Tellurem porco, Siluanum lacte piabant,
Floribus & vino Genium memorem breuis æui:
Feſcennina per hunc inuenta licentia morem,
Verſibus alternis opprobria ruſtica fudit,
Libertáſque recurrentes accepta per annos
Luſit amabiliter,donec iam ſæuus apertam
In rabiem verti cœpit iocus,& per honeſtas
Ire domos impunè minax. Doluêre cruento
Dente laceſſiti: fuit intactis quoque cura
Conditiove ſuper communi. Quin etiam lex
Pœnáque lata,malo quæ nollet carmine quenquam
Deſcribi,vertêre modum formidine pœnæ,
Ad bene dicendum delectandúmque redacti.

Hanc rationem longè etiam ante Græcorum elegantias in ſacris libris & carminibus obſeruatam videmus. Sic Dauid Saulem aduerſarium ſuum filium Cis, parum immutato cognomine,prudentiſſimè notabat,dum filium Cus appellaret: eundem quoque pro Biniamini, Iemini dicebat. Idem igitur vates cùm inuidi,ingrati ac maleuoli illius Nebal ſtudia, mores & exitum (illo Pſalmo iuxta ſimplicem quandam interpretationem explicando) canere inſtituiſſet, nomen Nebal in Laben iiſdem omnino literis atque ſyllabis ex metatheſi permutauit; ita vt non modò communes, verùm eaſdem literas, eadémque omnino puncta vtrumque habeat, verùm permutata omnia; quæ qui Latinorum Græcorúmque more legerit, alterum pro altero neceſſariò pronuntiabit. Neque verò Hebraicè tantùm, ſed Latinè etiam legenti plura quàm decies decem nomina duplicia indicari poſſunt, quæ vel aliqua literarum affinitate, vel communione viciniſſima ſunt, eidémque vel perſonæ vel loco impoſita. vt On, Auen; Iether, Ietro; Semali, Selamo; Gosem, Gosemo; Iesai, Isai, Nepvzzim, Nepivzzim; Elisamagh, Elisvgha; Goren-Neion, Goren-Chidon,

Ezec.36. Exod.4. Eſdr.2. Neem.6. 2.Par.2.

GETH ; MEGETH , SOPHACH ; SOBECH , ZINA , ZIZA , NAHHAS , ISAI, IESE ; MAGHACHIA , MICHAIAHV ; ELATH , DIALOTH , & complura alia. Porrò nominibus LABEN & NEBAL per methathesin variatis, valde etiam similia obseruantibus reperientur, vt GHAMIEL , ELIGAM ; ZZARAHH , HHARAZZ; BETAHH , TEBHHA ; AVARNA , ARNAVA ; IECHONIA , IEHOIACHIN.

Neem.7. 2.Reg.5. 2.Reg.6. 2.Reg.8. 2.Reg.10. 2.Reg.24. Ierem.22.

NORATIO IIII.

1. Iob cap.19.legitur: *Rursus circundabor pelle mea.*
2. Hæc editio continet, *Et post pellem meam contriuerunt hanc.*
3. Cùm verba hæc necessariò ad resurrectionem referenda sint:
4. Iudæi putant hoc verbum NAQAF tantum significare Secare & scindere.

RESPONSIO.

Quæ in cunctis Hebraicis est lectio, sic habet: ואחר עורי נקפו זאת· pro quibus verbis Pagninus numeratò reddebat: *Et post pellem meam contriuerunt hanc.* Atque hanc Pagnini versionem ex verbo factam ita relinquere visum fuit iis, qui verborum numerum pondúsque æstimabant.

Fatemur verò in nostra Versione vulgata ita esse, vt notator citat, atque in illa versione resurrectionis mysteriũ indicari, quam nulli etiam ex Iudęis negant, præter Sadducæos. Atq; ita interpres ille eam rationem secutus videtur, quam notator iste sæpius repetit, nempe sensum & non verba reddidisse. Nec verò quisquam certa aliqua ratione cum verbis penitus quadrante, euincere apud eruditos poterit, Hebraica verba perperam à Pagnino fuisse versa, quæ tamen nec in vita ad resurrectionem referri possunt.

Verbũ נקף tantummodo significare Secare & scindere, à nullo Iudæorum, quod sciam, dictum est. Namque hoc verbum sexies tantùm in Hebraicis libris vsurpatum obseruabamus, quinquies apud Isaiam, & semel apud Iob, ídque à vulgatę editiones Interprete, pro significationis vsu oportunitatéque redditur, seruata tamen Latini sermonis ratione. Iob 26. ex sententiæ causa vertitur *circundabor*, prima singulari persona. Isa. 3. vers. 24. *funiculus.* cap. 11, 33. *subuertere.* cap. 17. 6. *excussio oliuarum.* cap. 24. 15. *oliuæ excutiantur.* cap. 29, 1. *Solemnitates volutæ sunt.* Pagninus non longè discessit à significatione Subuertendi & excutiendi, cùm verteret *contriuerunt.* In Græcis versionibus quæ Septuaginta interpretibus adscribuntur, variæ significationis verba pro hoc Hebraico apud Iob in aliis exemplaribus inuenire est. vna lectio habet ἀναντλοῦν, *exhauriens, antlans* siue *exantlans*; alias habet ἀνατλοῦν *tolerans* siue *sustinens: Pellis mea sustinens hæc,* aliàs *exhauriens hæc.*

ALII *loci notati.*

Iob 19. *Reposita est hæc spes in sinu meo.*

2. Pro hac tralatione Pagninus præfert: *Defecerunt renes mei in sinu meo.* reprehensionis ratio: Cur dicit Pagninus defecisse renes in sinu, qui non sunt in sinu? Vocabularium Complutense putat *Chelioth* significare *renes*; docuerat tamen *Chala* verbum, vnde *chelioth* deducitur, inter alia significare id quod Latinè dicitur *Expectare* & *desiderare.* Et verbum Hebræum, pro quo D. Hieronymus vertit *reposita est,* significat *defecit* & *perfecta est.*

Defensio pro Pagnino.

Huius loci reprehensor ipse aliam suam versionem in medium profert, quam ad verbum esse ait: *Hæc desideria mea perfecta sunt in sinu meo.* idem etiam dicit, D. Hieronymum & Septuaginta sensum magis quàm verba reddidisse, *Defecerunt renes mei in sinu meo.* Hęc Pagnini versio est. Verùm hic reprehensor ait, Spiritum sanctum non ita impropriè fuisse locutum. Atqui huiusmodi de Spiritu sancti lingua & sermone disputationes à Porphyriis, Iulianis, & his similibus iniri solent, non à simplicibus & piis Christianis. Nam Spiritus sanctus canit, *Et insuper vsque ad noctem increpuerunt me renes mei.* &, *conturbatus est spiritus meus, anima mea, & venter meus.* &, *Super hoc venter meus ad Moab quasi cithara sonabit, & viscera mea ad murum cocti lateris.* & plus quàm mille orationes huiusmodi tropis diuinus Spiritus enuntiat.

Psal.30. Isai.16.

Quod verò ad verbum attinet, ex sex & viginti exemplis, quibus in sacrorum librorum lectione hoc verbum reperitur, vulgatę editionis auctor ad minimum sedecim *renum* nomine reddidit. Sed satis in hac re est ipsum reprehensorem confiteri, non esse impropriè redditum, *defecerunt.* Atqui in sacris libris hoc verbum siue hanc vocem ducentis vige-

ſies nouies legimus, ex his in vulgata Latina editione ſemel verſum eſt *extendere*, id eſt definire: *interficere* bis *ſilere*, ſemel. *expectare facere*, ſemel. *complere*, ſemel. *delere*, nouies. *tondere vſque ad ſolum*, ſemel. *explere*, bis. *complere*, quinquagies ac ter. *atterere*, ſemel. *ſecare vſque ad ſolum*, ſemel. *tabeſcere*, ſemel *verſum eſſe*, ſemel. *malum parari*, ſemel *conſumere*, vigeſies nouies. *ſecum voluere*, ſemel. *cuncta bibere*, ſemel. *auferre*, ter. *conterere*, ſemel. *atterere*, ſemel. *areſcere*, ſemel. *ſubuertere penitus*, ſemel. *euertere*, ſemel *conficere*, ſemel. *partiri*, ſemel. *concludere*, ſemel. *perficere*, quater ac decies. *inuoluere*, ſemel. *definire*, bis: *ad nihilum redigere*, ſemel. *conſummare*, ſemel & trigeſies. *adducere*. ſemel. *reponi*, ſemel. *finiri opus*, ſemel. *finire & finis*, decies. *cohibere*, ſemel *metere omnia*, bis. *internecionem*, ſemel. *deficere*, ſepties & vigeſies. *diſperdere*, ſemel, *perdere* bis. Atqui ex his quinque & quadraginta Latinis verbis, quibus vulgatæ editionis auctor Hebraici verbi C H A L A H ſignificationem vertit, nullum, vt apparet, eſt, *deſiderare* vel *deſiderium*, quod notator iſte ad verbum reddi poſſe ait. Ex quibus obſeruationibus conficitur, conſultius à Pagnino verſum in *defecerunt renes mei*, vt pote in vtroque vocabulo vulgatæ editionis exempla ſecuto, quàm ab iſto notatore, qui præter vnum vulgatæ exemplum corrigit, *deſideria mea*. Præterea nomen Latinum *ſinus*, eam corporis partem ſignificat, quæ inter pectoris brachiorúmque complexum eſt. hinc verò *veſtium laxitas*, atque *complicatio veſtium* appellatur *ſinus*, ídque Latinis, apud Terentium:

Teren. Adelph. Virgil. Æneid. li. 1. Iuuen. ſat. 6.

Nónne hic amandus? hiccine nónne in ſinu geſtandus? & illud,
Nuda genu, nodóque ſinus collecta fluentes.
Et, *Inuoluitque ſinu.* Nauium etiam vela ſecundos ſinus implere dicimus.

At verò Hebraicum vocabulum HEIK propriè vſurpari ſolet ad eam corporis partem ſignificandam, in qua interiora ſiue viſcera ſunt, ſiue alio nomine membra, quæ à medicis vitalia dicuntur, omnem, inquam, illam partem, tam exterius, quàm interius, ídque quatuor ac triginta ſacrorum librorum locis obſeruatur, quibus vocabulum hoc reperire eſt; ex iis verò admodum pauci ad eam ſignificationem referuntur, quàm Latinorum *ſinus* propriè exprimit. Sed ita vſu venire ſolet, vt vnaquæque lingua eas, quas ipſa poteſt, opes afferat ad alterius reponendam vicem. Hæc corporis pars quam Hebraicè חיק dicimus, omnis ipſa intus & foris Italorum ſermone *vita* appellatur. ſic enim illi loquuntur, *Hapatito nela vita*, id eſt, *in viſceribus*, vel *circa viſcera*. Atque huius obſeruationis noſtræ ex Latina verſione, quam vulgatam appellant, exempla nonnulla ſubiiciam, Pſal. 35. *Et oratio mea in ſinu meo conuertetur.* &, *Redde vicinis noſtris ſeptuplum in ſinu eorum.* &, *Memor eſto opprobrij ſeruorum tuorum, quod continui in ſinu meo.* &, *Abſcondit ignem in ſinu.* &, *Ira in ſinu ſtulti quieſcit.* &, *Reddam, & retribuam in ſinu eorum iniquitates veſtras.* &, *Remetiar opus eorum, primum in ſinu eorum* &, *Reddis iniquitatem patrum in ſinum eorum poſt eos*: Idem nomen pro tota rei alicuius profunditate vſurpatur. *In ſinu eorum erat cubitus, & cubitus in latitudine: & de ſinu terræ vſque ad crepidinem nouiſſimam, duo cubiti.* Pro exteriore corporis amplexu inter pectus & brachia: *Ab ea quæ dormit in ſinu tuo cuſtodi clauſtra oris tui.* Quin & vnum atque alterum fortaſſe apud Latinos exemplum reperire poſſemus huius vocabuli *ſinus* pro ea corporis parte vſurpati, quam Itali *vitam* vocant: vt,

Pſal. 35. Pſal. 79. Pſal. 89. Prou. 6. Eccleſ. 9. Eſa. 65. Hier. 32. Ezec. 43. Mich. 7.

Æn. 7.

Hinc Dea cæruleis vnum de crinibus anguem
Conijcit, inque ſinum præcordia ad intima ſubdit.

Apparet itaque Paginum iniuſtè, reprehendi, qui ſuum propoſitum vertendi ex verbo in hoc etiam loco tenuerit.

ISAIÆ. 16.

Emitte agnum Domine dominatorem terræ.
Noua hæc editio ſic tranſtulit, *Emitte agnum, dominator terræ.*

Reſponſio.

Locus hic ita Hebraicè habet, שלחו כר מושל ארץ quem Pagninus vertebat, *Mittite agnum dominatoris terræ.* Nos verò qui verſionis verba ad Hebraicam lectionem referre conabamur, cùm nec makaph, nec ה poſſeſſiuum, nec aliud genitiui ſignum reperiſſemus, neque etiam את aut ה notificatiuum, quæ accuſandi caſum indicare ſolent, Pagnini genitiuo ad marginem relegato, ſubſtituebamus *Dominator*, quod vocabuli ratio poſtulare videtur, citra cuiuſquam in ſacra lingua exercitati reprehenſionem.

In Græcis libris variè hunc locum verſum legimus. Namque ex duobus exemplaribus excuſis quæ nobis ſunt, id quod in Complutenſibus & Regiis Bibliis viſitur, ſic habet, ἀποστελῶ ἀμνὸν κυριεύοντα ἐπὶ τὴν γῆν, *Mittam agnum dominatorem ſuper terram.* Alterum verò ſic, ἀποστελῶ ὡς ἑρπετὰ ἐπὶ τὴν γῆν, *Mittam ſicut ſerpentia ſuper terrã.* Ex quo manifeſtè apparet, interpretes Græcos variandæ interpretationis opportunitati fuiſſe obſecutos: nec Pagninum præſenti

lectioni obsecundantem errasse, pręcipuè iisdem vocabulis cum vulgata Latina vsum, tametsi numeros & modos variare obiecta oculis Hebraica lectio coëgerit.

Locvs *Daniel. c. 9*

Nostra versio habet, *Et finis eius vastitas, & post finem belli statuta desolatio.* Translatio Pagnini, *Et finis eius in inundatione, & vsque ad finem belli decisæ sunt desolationes.*

Responsio.

Huius loci sententiam nostra versio Latinè atque eleganter exprimit Hebraici sermonis figuris summotis. Locus verò Hebraicè sic legitur, וקצו בשטף ועד קץ מלחמה נחרצת שממות quod sic transferebat Pagninus: *Et finis eius in inundatione, & vsque ad finem belli decisæ sunt desolationes.* Cùm verò verbum, pro quo ille reddit, *decisæ sunt*, Hebraicè sigularis numeri sit, numero plurali ad marginem translato, singularem alio charactere substituebamus *decisa*, summoto verbo *sunt* quod Latinę orationis causa Pagninus addiderat.

Ex multis linguæ sacrę obserueuationibus vna eadémque perelegans est, vt ex duobus vocabulis in eadem oration positis, quorum alterum singularis, alterum pluralis est numeri id quod pluraliter enuntiatum est, cum singularium distributione explicandum sit. vt in illo exemplo, *Audite populi omnis ille*, id est, omnis populus. Itaq. hoc loco verba illa, *excisæ desolationes*, explicant verbis Ierusalem desolationes omnes atque singulas decisas decretásq; esse, ita vt cum illa apud Euangelistam prędictiones Christi, quadret: *Non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur.*

Hebraicum vocabulum שטף, pro quo Pagninus reddebat *inundatione*, quinquies ac trigesies in sacris libris repetitur, ídq; semper in significatione *inundationis*, vel simpliciter, vel per translationem vsurpatum, quod vulgata versio semel interpretatur *obruere*, bis verò *lauare*, bis autem *fluere*, toties *diluuium*, semel *impetu vadere*, semel *inundare lauando*, semel *imbrem vehementem*, semel *pugnare*, semel *opprimere*, semel *vastitas*. Atque in hoc apud Danielem capite semel *flumen operire*, quatuordecies *inundare*, ex quibus bis etiam apud eundem vatem *inundare* vertit.

Alterum vocabulum חרץ, cui in vulgata Latina respondet *statuta*, in Pagnini versione *decisa*: atque hoc in sacris libris quinquies & vigesies legitur in verbi forma, octies verò nominis figuram obtinet, sempérque cùm nomen est, *auri* significationem habet. Ex exemplis verbi vel verbalis nominis octo apud nostram vulgatam exponuntur significatione *motus*, septemdecim vero *præcisioninis* vel *constitutionis*, eodem sensu, aliàs *colligere spicas remanenteis*, aliàs *formellæ casei*, *ferrata carpenta*, *decernere*, *lapides cædere*, *breuitas temporis abbreuiata consummatio*, bis, *abbreuiationis* semel, *serra* semel, *roctra serrantia* semel, *muri excisi* apud Danielem, *statuta*, *finis*, *præfinire* apud eundem. Apud Ioëlem *concisio*, apud Amosum *claustra ferrea.* Atque hæ omnes interpretationes magnam affinitatem habent cum significatione verbi *præcidere* ac *decidere*, ídque Hebraicè scientibus ipsius verbi simplicitas probat. Ex Græcis, quæ apud me sunt, exemplaribus alterum hoc loco habet, καὶ ἕως τέλους πολέμου συντετμημένον τάξει ἀφανισμοῖς. Alterum vero, καὶ ἕως συντελείας καὶ σπουδῆς τάξει ἐπὶ ἀφανισμῷ. vt altera versio Hebraici verbi numeros pluralem & singularem, altera vero sententiam tantùm obseruasse videatur. Certè vtraque verbum τάξει conseruauit, quod eundem cum Pagnini *decisa*, efficit.

Ex eodem *Daniele. cap. 9.*

Et non erit populus qui eum negaturus est.

Pagnigni translatio, *Et non ei*, in marginem *erit.* Ex translatione Septuaginta apparet deesse Hebraicum verbum משפט, id est, *iudicium.* Ex translatione D. Hieronymi apparet duplicem fuisse lectionem, & D. Hieronymum legisse vocem Hebraicam addita vna litera עם שפט, id est, *populus iudicans.* Hæc notatot.

Responsio.

In omnibus Hebraicis Bibliis ita constanter legitur, ואין לו, quæ verba ex numero ac pondere hoc solùm Latinè sonant, *Et non ei*, siue *non illi.*

Longè vero similius longéque facilius notator iste repetere posset id quod sæpissimè aliàs inculcat, D. Hieronymum & Septuaginta sensum non verba reddisse, quàm quod ait, apparere nomen משפט deesse, vel fuisse etiam literam ע quæ nunc desideretur: vtrumque enim sine auctore vllo asserit. Deinde quod Interpres futurum verbum à se inuentum

tum nunquam futurum faceret, *Iudicaturus est*, nam id sine sententiæ dispendio admitti non posset. Præterea non satis etiam esset nomen MISPAT, aut etiam literam ע addere, vt hic vult, nisi etiam Vau litera in verbo שופט adderetur, & Mem clausum in Mem apertum conuerteretur; quæ obseruatio religiosa admodum in illa lingua est. שפט autem non *negare*, sed *iudicare* significat. Pagnino autem præsentem Hebræam lectionem mutare non licuit, Atque hæc lectio variè apud Græcos explicatur.

LOCVS *ex Daniel. 9.*

D. Hieronymus vertit. *Et erit in templo abominatio desolationis.* Septuaginta vertunt, *Et in templo abominatio desolationum erit.* Pagninus, *Et super alam abominationum stupefaciens.*

Responsio.

ועל כנף שקוצים משמם Pagninus verterat, *Et super extensione abominationum admirari faciet.* Nos verò pro *extensionem*, posuimus *alam.* & pro *admirari faciet* verbo futuri, posuimus *stupefaciens.* Pagnini verò mutata vocabula in margine collocauimus.

כנף quinquaginta & quinque locis apud sacros libros reperitur: ex quibus quinquies & quadragies *alam* vulgatæ Latinę Intepres vertit. idémque vocabulum pro *additione* siue *extensione* vsurpatur, vt *alas Austri*, sed hoc ex figura.

Verbum verò שמם vulgata editio pluribus in locis *stupendi* siue *stupefaciendi* Latino vocabulo reddit, pręcipuè cùm de destructione aut vastatione sermo fit. vt Leu. 26, 31. 4. Reg. 9, 8. 4. Reg. 22, 19. Deuter. 28, 37. Iob 17, 8. & 18, 20, 21. 2 Paralip. 7, 2. Eccles. 7. 16.

LOCVS *ex Habacuq. c. 2.*

Quia veniens, & non tardabit. D. Paulus aliter aliquantulum: *Quia venturus est*, inquit, *veniet, & non tardabit.* Editio hæc: *Quia veniendo veniet, & non tardabit.*

Responsio.

Eiusdem verbi repetitionem in illa lingua frequentissimam ad rei significatæ asseuerationem, vulgata editio sæpe præsenti participio vertit, Latiniore videlicet oratione, quàm si per infinitiuum reddas: *Miserans miserabitur tui.* &, *Miserens miserebor eius.* Interdum etiam nomen ex verbo deductum, participij vel infinitiui loco vulgata editio vsurpat. vt, *Memoria memor ero.*

Is. 30.
Ier. 31.
Thren. 3.

Atque ex D. Pauli auctoritate, quam notator iste citat, apertè consequitur, non esse necessariam præsentis participij vsurpationem, ad huiusmodi orationem vertendam. Siquidem D. Paulus futuro vsus est cum additione participij. Atqui D. Paulus non agebat interpretem, sed citatorem sacrorum testimoniorum, quę aliquando ex verbo, sæpe ex sententia citabat. Pagninus gerundium vsurpauit infinitiuo verbo affine, Latinioris orationis causa, ne diceret *venire veniet*, vt in Hebræo est.

LOCVS *ex Habacuq c. 2.*

Paulus citat iuxta translationem Septuaginta, *Quòd si subtraxerit se, non placebit animæ meæ.* Hæc editio interpretatur, *Ecce elata est*, vel *viri superbi est, non recta anima eius in eo.*

Responsio.

D. Paulus cùm Græcis Græcè scriberet, hanc sententiam eo modo citauit, quo in Græcis exemplaribus legit: vulgatæ Latinæ editionis actor Hebraicam lectionem secutus est, הנה עופלה לא ישרה נפשו בו. Atq; ex verbis Hebraicis Latinam orationem cum sententia reddidit.

Pagninus verò cùm verbum Hebraicū femininæ vocis Latinè reddere non posset, (nam Latina lingua genera verbis negauit) mutauit genus, addidítque nomen *viri*, itaque reddidit, *Ecce viri superbi non est recta anima in eo.* Qui modò suam Pagnino operam addidere, Hebraismi conseruandi causa verbi genus, quoad fieri potuit, cōseruantes, pro *viri superbi* substituerunt, *elata est.* Atq; ita significationem aptare videbantur, cùm inter vulgatæ Latinæ atque Græcarum editionum varietatem Hebraici verbi figura & simplicitas repetenda duceretur. Atqui verbum עופלה in sacris libris decies inuenitur: plerumque autem elationis atque altæ cuiusdam sublimitatis significationem habet: ter vero quemdam Hierosolymis sublimem locum ita appellatum significat, vbi vulgata versio Hebraicum vocabulum reliquit. ex cæteris locis aliquando reddit *tenebræ*, nonnunquam *contenebratus*, aliàs *nebulosa turris*, propter altitudinem. atque hoc Habacuq loco figuratè vertit, *incredulus.* Nos vero ex verbo posuimus *elata*, quia de anima sermo fiebat. Septuaginta per metaphoram interpretati sunt ὑποστείληται.

2. Paral. 27, 4. & 33. 14. & Nehem.

LOCVS *ex Isaia c. 1.*

Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuissemus, & Gomorræ similes essemus. Pagninus pro *semen* verti *superstitem*, id est, *superstites, vt parum*, id est *paucos.*

Respon-

Responsio.

Pagninus pro vocabulo שריד reddiderat *superstites paucos*: verùm quia S A R I D singularis numeri est, plurali Pagnini ad marginem reiecto, substitutus est singularis numerus *Superstitem*. Cæterùm quod ad Pauli lectionem attinet, idem iste notator fatetur Paulum agere paraphrastem.

S A R I D septies ac vigesies in sacris legitur scriptis. pro quo vulgata ter *vsque ad internicionem* vertit, nouies verò *reliquiæ*, semel *nullum saluari*, semel *relictus*, ter *reliqui*, semel *quicquam*, semel *semen*, bis *remanens*, semel *relinqui*, semel *residuus*, reliqua verò κατὰ περίφρασιν interpretatur. Atque ita Pagninus Latinum nomen significationi *remanens* siue *reliquus* affine quærens, *superstites* non perperam inuenisse videtur.

LOCVS *Isaiæ 9.*

Primo tempore alleuiata est.

Hunc locum Septuaginta verterunt, *hoc primum bibe, velociter fac.*

Variè vertit Hieronymus, & longè secus quàm Septuaginta.

Hæc Pagnini editio sic hoc caput distinxit: *Quia non contenebratus ei, qui coarctatus in ea: secundum tempus primum alleuiauit terram Zabulon.*

Responsio.

Ex confessione variæ translationis quam notator hic præfatur, manifestè colligitur, Hebraicam scripturam vocalibus summotis punctis ostium ad varias interpretationes aperuisse. In Pagnini translatione nulla noua distinctio facta est, sed quæ lectio, literis & punctis constabat, ea fuit religiosè obseruata: כי לא מועף לאשר מוצק לה כעת הראשון הקל ארצה זבולן Hac in oratione duo vocabula sunt, alterũ עוף, cui vulgata editio quintuplici significatione respondet, ex his est vna *obtenebrare*, & *obscurescere* & *nebula*. Alterum verò verbum est pro quo vulgata bis reddit *opprimere & vastare*, bis *molestum esse*, bis *in angustia constitui*, bis *arctare*, *angustum* semel, *necessitates* quinquies; *constituere aduersus aliquem*, semel, *angustia* septies, *circumuallare* semel, *obsidere* semel. Huius loci difficultatem ex Hebraismo ortam vulgatæ editionis auctor exprimenda sententia molliebat; Pagninus idem facere conabatur, cui suppetias nos ferebamus, Hebraica verba secuti, singulis vocibus Latinas quàm commodissimè potuimus, inscripsimus.

In Complutensi exemplari Græco, atque in aliis etiam, diuersa à Latinis vulgatis capitum distinctio est: atque adeò variæ voces in hoc apud Matthæum citato loco leguntur.

LOCVS *Isai. c.* 10.

Consummatio abbreuiata inundabit iustitiam, consummationem enim & abbreuiationem Dominus Deus exercituum faciet in medio omnis terræ.

Paulus Rom. 9. scribit *consummans & abbreuians*: vulgata versio habet, *& abbreuiationem*, Pagninus, *& decisam.*

Responsio.

Pagninus eodem vocabulo vsus est cum vulgata editione, *consummationem decisam*, in abstracto, vt dici solet.

Verbum נחרצת participium est passiuæ vocis vel præteritum, & quia ad præteriti significationem referri nõ potest, sed ad futurum vel ad præsens, à Pagnino participij forma translatum est. Iam verò in iis quæ præcesserunt indicabamus, hoc verbum in vulgata editione decies translatum esse in significatione *Decidendi*, *concidendi*, ac *definiendi.*

LOCVS *ex Iob c.* 19,

Credo quòd redemptor meus viuit, & in nouissimo de terra surrecturus sum.

Pagninus vertit: *Et ego noui redemptorem meum, & nouissimo super puluerem staturum.*

Dicet quispiam sic in Hebraico esse, fateor, sed si Pagninus mutauisset Vau in Iod, & pro I A K V M scriberet I A K I M: tunc poterat vertere, *super terram surgere faciet*, id est, suscitabit omnes.

Responsio.

Pagnino, vt iam suo loco diximus, nec licuit nec libuit mutare lectionem Hebraicam. Verbum verò, *staturum*, siue *stabit*, legẽdum esse in futuro tẽpore, tertia persona singularis numeri, etiã Gręci Interpretes docuerũt, ἐπὶ γῆς ἀναστήσεται. Quòd autẽ Pagninus neutro genere verterit *staturum*, id ex obseruatione Hebraicę orationis fecit, in qua nomen עור, pro quo Latinus reddere solet *pellis*, masculini generis est. Loci autem difficultas Hebraice scientibus nulla est. cùm enim Iob resurrectionem suam futuram crederet, elegante illius linguę schemate cõfessus pronunciauit. Quippe vt apud Latinos *cuticula*, siue *cutis* pro toto corpore vsurpatur, sic apud Hebręs, atquoe adeò apud Iob, vocabulum עור. vt, *pellem pro pelle dabit homo.* Cõfessus itaque fidem suam Iob, ait, *Scio nouissimò super puluerum staturum.* quid verò staturum esset, continuò exposuit; *hanc pellem meam, postquam contriuerint.* Quòd si loco *pellis*

Pagninus

Pagninus verteret, *corium*, nulla in grammatica difficultas esset. Sed non idem Latinis *corium* atque *pellis* propriè significat: quamquam existimem Latinum nomen *corium* ex Hebraico G H O R factum. in Græca versione oratio hæc aptè admodum reddita est, *ἀναστήσεται τὸ δέρμά μου.*

LOCVS *ex Isa.c.28.*

In loquela labij, aut, vt Septuaginta verterunt, *per verbum labiorum.* Hebraicè non est legendum LAAGE, sed LAACE, quod significat *barbara lingua loqui.* Pagninus præfert, *In blæsitatibus labij.* & vbi Hieronymus vertit, *manda, remanda, expecta, reexpecta,* vertit hic, *præceptum ad præceptum, linea ad lineam.*

Responsio.

Nullius vsquam Hebraici exemplaris auctoritate docere potest notator iste legendum esse LAACE. quod si maximè, vt is vult, inueniretur, quidnam admirabilioris sententiæ produceretur ex illo, *barbarismis labij*, quàm ex illo, *in blæsitatibus labij*?

Cùm nulla Hebræis nota sit, quæ Latinæ prępositioni RE vim referat in compositione: nec imperatiuus Hebraicus cum ל seruili adiuncto vsquam obseruetur, duo illa repetita Hebraica vocabula צו לצו קו לקו, quę nominis formam obtinent, cum articulo datiui siue accusatiui casus, Pagninus ita vertebat, ex verbo, *Præceptum ad præceptum, linea ad lineam.* Noster verò vulgatæ editonis Interpres non verborum figuras religiosè semper, sed sententiam redendam susceperat.

Verbum צוה ex quo nomen צו factum est, pluribus quàm quingentis & quadraginta exemplis in sacra lectione reperitur, & perpetuò à vulgatæ versionis auctore *præcipiendi, mandandi*, atque *imperandi* significatione redditur. Alterum verò קו vocabulum vulgata versio interdum *resticulam, funiculum, lineam, mensuram ædificationis*, *normam lignarij* siue *rubricam*, *normam mensuræ*, & *perpendiculum* exponit. Non ergo malè vertisse Pagninus censendus est, cùm pro sententiæ ratione *lineam* verti, quod & vulgatę auctor facit.

DE TITVLO PSALMI,

Pro torcularibus.

In Pagnini versione non extat titulus, *Pro torcularibus*, in Psalterio: causa autem est quòd Vau sit mutata in Iod, nam pro GITHOTH legitur Hebraicè GITHITH.

Responsio.

Primum nullo teste affirmat hanc literarum mutationem in Hebraicis libris fuisse factam. Deinde verò si maximè notator hic factam docuisset, tamen Pagnino nefas duceretur, præsentem omnium exemplarium lectionem immutare. Sed quia vocabulũ GITHITH eiusmodi significationem Latinam admittere potest, eam in margine etiam adnotare placuit ex Pagnini emendationibus desumptam, vt in Psal.8. videre est.

LOCVS *ex Isa.*11.

Et flos de radice eius ascendet. In hac editione pro *flore* versum est *surculus.* in margine est *germen.* Tanti fuit negotij vni literæ addere virgulam vnam, vt ex Res fieret He?

Responsio.

Hebraicum nomen נצר ad plantas proprie refertur, atque Latinè *germen* siue *surculum* significat: Hispanicè *Pimpollo, o bastago.* hoc autem notator iste minimè inficiatur, sed ait non fuisse magni negotij vnam literam ex Hebraica lectione mutare: certe Pagnino minime sacrilego viro eximiæque religionis maximi negotij hoc fuisset. D. Hieronymus hoc loco נצר agnoscit (& non נצה, vt iste mututatum vellet) atque ex hoc vocabulo adstruere conatur illud *Nazaræus vocabitur.*

DE TITVLIS PSALMORVM,

Pro his qui immutantur.

Vbi fuerat vocabulum S N I M *sonim*, quod significaret *immutatos*, positum est S S N I M *sosanim*, quod significat *lilia*, & ita inuenitur in hac editione.

Responsio.

Ait iste, verùm non docet vocabulum fuisse immutatum. Complutensis editio *Pro liliis* Latine habet, atque ita etiam in D. Hieronymi Psalterio legimus.

LOCVS *ex Psal.*15.

Non dabis sanctum tuum videre corruptionem.

Hæc editio habet, *misericordem tuum videre foueam.*

Responsio.

Pagninus vertebat: *Non dabis misericordem tuum vt videat corruptionem.* Latinum vocabulum *misericordem* reddidit pro Hebraico HHAZZID, vt distingueret à K A D O S pro quo vulgata

Vulgata editio ferè semper vertit *sanctus*. Nec verò notator iste inficias it, HHAZZID Hebraicè significare *misericordem*, sed ait in Hebraico pro K A D O S legi HHAZZID. Quod si ita est, quid quæso Pagninus errauit, quidve notatur?

Vocabulum S AHHATH, pro quo Pagninus cum vulgata vertit *corruptionem*, qui verò Pagnini labori suam contulerunt operam posuerunt *foueam*, idem in vulgata semel vertitur *sordes*, octies *corruptio*, semel *putredo*, *interitus* octies *fouea* nouies. *intericio* bis, *internecio* semel, *inhabitabilis* semel, *fabulationes* semel, *peccata* semel, *rete* semel. Itaque nouem ex vulgata editione exemplis vocabulum hoc *foueam* significare docemur; hoc est, foueam in qua corruptio vel destructio accidat, id quod vulgata versio declarat, atque etiam vocabulum in margine huius versionis ex Pagnino positum. Atqui verissimum est, Christum non vidisse foueam corruptionis causa paratam, hoc est, foueæ euentum non vidisse, quod & verbum eodem in versu positum ostendit: *non derelinques*, &c.

LOCVS *ex Psal*. 8.

Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem. Omnes noui interpretes pro *laudem* vertunt *potentiam fortitudinem*. sed intelliget vir doctus mutatam esse vocem Hebræam, & pro GHOS legendum esse ROM.

Responsio.

Nomen, *laus*, etiam ad *potentiam* & *fortitudinem* significandam transfertur, itaque rectè vertit Pagninus, & vulgatæ etiam editionis auctor vertit rectè ex translatione.

GHOZ pro ROM fuisse substitutum, nullo documento affirmat notator. Nec ROM propriè *laudem* significat, sed *altitudinem*, *elationem*, & similia.

Hoc *commentationis volumen secundo sacri Apparatus tomo addendum, Benedictus Arias Montanus à se conscriptum, legitimis librorum Ecclesiasticis Censoribus examinandum, corrigendum & iudicandum offert, vt cætera omnia quæcunque ipsius nomine in lucem prodierint. Datum in Rupe Aracenensi, Calend. April.* M.D.LXXXI.

Benedictus Arias Montanus.

בראשית

LIBER GENESIS,

HEBRAICE BERESITH, ID EST,

In principio, cum versione Santis Pagnini,

ad Hebraicam phrasin diligenter examinata.

DEVS creauit principio IN
1 בראשית ברא אלהים
.terram & cælos
את השמים ואת הארץ׃
solitudo erat terra Et
2 והארץ [a] היתה [b] תהו
facies super caligo & :inanitas &
ובהו וחשך על [c] פני
DEI spiritus & :abyssi
[d] תהום ורוח אלהים
.lux Sit :Deus dixit Et .aquarum facies super motabat †
3 מרחפת על [e] פני המים׃ ויאמר אלהים [f] יהי אור
diuisit & :bona ‡ quòd lucem Deus vidit Et .lux fuit Et
4 ויהי אור׃ [g] וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל
Deus vocauit Et .tenebras inter & lucem inter Deus
5 אלהים בין האור ובין החשך׃ ויקרא אלהים
,vespera fuit Et .noctem vocauit tenebras & ,diem lucem
לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב
expansio Sit :Deus dixit Et .vnus dies ,mane fuit &
6 ויהי בקר יום אחד׃ ויאמר אלהים יהי רקיע
.aquas ad aquas inter diuidens sit & ,aquarum medio in
בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים׃
aquas inter diuisit & ,expansionem Deus fecit Et
7 [h] ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים
super ‡ quæ aquas inter & ,expansionem subter † quæ
אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל
Deus vocauit Et .ita fuit Et .expansionem
8 לרקיע ויהי כן׃ ויקרא אלהים
dies ,mane fuit & ,vespera fuit Et :cælos expansionem
לרקיע שמים ויהי ערב ויהי בקר יום
sub de* aquæ Congregentur :Deus dixit Et .secundus
9 [i] שני׃ ויאמר אלהים [k] יקוו המים מתחת
fuit Et .arida appareat & ‡ ,vnum locum ad cælis
השמים אל מקום אחד ותראה היבשה ויהי
congregationem & ;terram ,aridam Deus vocauit Et .ita
10 [l] כן׃ ויקרא אלהים ליבשה ארץ ולמקוה
.bonum * quòd Deus vidit Et .maria appellauit aquarū
המים קרא ימים וירא אלהים כי טוב׃
herbam ,germen terra Germinet :Deus dixit Et
11 ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב
fructum facientem fructus arborem ,semen seminificantem fructiferam
מזריע זרע עץ [m] פרי עשה פרי
.ita fuit Et .terram super ea in eius semen cuius ,suæ speciei
למינו אשר זרעו בו על הארץ ויהי כן׃
semen seminificantem herbam ,germen terra protulit Et
12 [n] ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע
ea in semen cuius fructum facientem arborem & ,sua specie in
למינהו ועץ עשה פרי אשר זרעו בו
fuit Et .bonum ‡ quòd Deus vidit Et :sua specie in
13 למינהו וירא אלהים כי טוב׃ ויהי
:Deus dixit Et .tertius dies ,mane fuit & vespera
14 ערב ויהי בקר יום שלישי׃ ויאמר אלהים
diuidendum ad ,cælorum expansione in luminaria Sint
יהי [o] מארת ברקיע השמים להבדיל
tempora & signa in sint & ;noctem inter & diem inter
בין היום ובין הלילה והיו [p] לאתת [q] ולמועדים
expansione in luminaria in sint & .annos & ,dies &
15 ולימים [r] ושנים׃ והיו למאורת ברקיע
.ita fuit Et .terram super illuminandum ad cælorum
השמים [t] להאיר על הארץ ויהי כן׃
:magna luminaria duo Deus fecit Et
16 ויעש אלהים את שני המארת הגדלים

& ,diei dominium ad maius luminare
את המאור הגדל לממשלת היום ואת
.stellas & ,noctis dominium ad minus luminare
המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים׃
illuminandum ad ,cæli expansione in Deus eas posuit Et
17 ויתן אתם אלהים ברקיע השמים להאיר
,noctem in & diem in dominandum ad Et .terram super
18 על הארץ׃ ולמשל ביום ובלילה
vidit Et .tenebras inter & lucem inter diuidendum ad &
ולהבדיל בין האור ובין החשך וירא
,mane fuit & ,vespera fuit Et .bonum † quòd Deus
19 אלהים כי טוב׃ ויהי ערב ויהי בקר
aquæ Repullulent :Deus dixit Et .quartus dies
20 יום רביעי׃ ויאמר אלהים ישרצו המים
super terram super volet volatile & :viuentis animæ reptile
שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ על
Deus creauit Et .cælorum expansionis facies
21 פני רקיע השמים׃ ויברא אלהים
viuentem animam omnem & ,magnos cetos
את התנינם הגדלים ואת כל נפש החיה
& ,sua specie in aquæ fecerunt repere quam repentem
הרמשת אשר שרצו המים למינהם ואת
quòd Deus vidit Et .sua specie in alatum volatile omne
כל עוף כנף למינהו וירא אלהים כי
Crescite :dicendo ,Deus eis benedixit Et .bonum
22 טוב׃ ויברך אתם אלהים לאמר [a] פרו
volatile & :maribus in aquas replete & multiplicamini &
[b] ורבו ומלאו את המים [c] בימים והעוף
fuit & vespera fuit Et .terra in se multiplicet
23 ירב בארץ׃ ויהי ערב ויהי
Producat :Deus dixit Et .quintus dies ,mane
24 בקר יום חמישי׃ ויאמר אלהים תוצא
iumentum ,suam speciem ad viuentem animam terra
הארץ נפש חיה למינה בהמה
.ita fuit Et.suā speciē secundū terræ feram & reptile &
ורמש [d] וחיתו ארץ למינה ויהי כן׃
& ,suā speciē secūdū terræ feram Deus fecit Et
25 ויעש אלהים את חית הארץ למינה ואת
terræ reptile omne & ,suā speciem secundū iumentum
הבהמה למינה ואת כל רמש האדמה
dixit Et .bonum quòd Deus vidit Et .suam speciem ad
26 למינהו וירא אלהים כי טוב׃ ויאמר
,nostra imagine in hominem Faciamus :Deus
אלהים נעשה אדם בצלמנו
maris pisces in domientur & ,nostrā similitudinem secundum
[e] כדמותנו [f] וירדו [g] בדגת הים
,terram omnē in & iumentū in & ,cæli volatile in &
ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ
creauit Et .terram super reptans reptile omne in &
27 ובכל הרמש הרמש על הארץ׃ ויברא
Dei imagine in ;sua imagine in hominem Deus
אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים
.eos creauit fœminam & masculum :illum creauit
ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם׃
:Deus eos ad dixit & ,Deus eis benedixit Et
28 ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים
,terram replete & ,vos multiplicate & Crescite
פרו ורבו ומלאו את הארץ
volatile in & ,maris pisces in dominamini & :eam subijcite &
וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף
.terram super reptantem bestiam omnem in & ,cæli
השמים ובכל חיה הרמשת על הארץ׃

Marginal notes:

[a] היה tenebre in superficie
[b] תהה
[c] בהה
† flabat
[d] תהם
[e] פנה
[f] היה † esset
[g] ראה
firmamentum
diuidat aquas ab aquis. firmamentum
[h] עשה † erant † erant
* quæ sunt
[i] שנה
[k] קוה vt conspiciatur
[l] קום * esset
[m] פרה
[n] יצא
‡ esset
[o] אור
[p] אות [q] יעד
[r] יום [s] שנה
[t] אור

† esset
[a] פרה
[b] רבה
[c] ים
bestias
[d] חיה bestias
ad imaginem nostram
[e] דמה
[f] רדה
[g] דגה
ad imaginem suam; ad imaginem

herbam omnem vobis dedi Ecce :Deus dixit Et

29 ויאמר אלהים הנה [a]נתתי לכם את־כל־עשב

;terræ omnis superficie in quæ semen seminificantem

זרע זרע אשר על־פני כל־הארץ

seminificans arboris fructus ‖ qua in arborem omnem &

ואת־כל־העץ אשר־בו פרי־עץ זרע

bestiæ omni Et .escam in erit vobis :semen

30 זרע לכם יהיה לאכלה: ולכל־חית

super repranti omni & ,cælorum volatili omni & ,terræ

הארץ ולכל־עוף השמים ולכל רומש על־

herbæ olus omne ,viuens anima quo in terram

הארץ אשר־בו נפש חיה את־כל־ירק עשב

quod omne Deus vidit Et .ita fuit & .escam in

31 לאכלה ויהי־כן: וירא אלהים את־כל־אשר

,mane fuit & vespera fuit & :valde bonum ecce & ,fecerat

עשה והנה־טוב מאד ויהי־ערב ויהי־בקר

.sextus dies

יום הששי:

[a] נתן ‖ est

CAP. II. ב

eorum exercitus omnis & ,terra & cæli sunt perfecti Et

1 [b]ויכלו השמים והארץ וכל־צבאם:

quod suum opus septimo die in Deus perfecit Et

2 ויכל אלהים ביום השביעי [c]מלאכתו אשר

quod suo opere omni ab septimo die in requieuit & fecerat

עשה וישבת ביום השביעי מכל־מלאכתו אשר

,septimo diei Deus benedixit Et .fecerat

3 עשה: ויברך אלהים את־יום השביעי

,suo opere omni ab requieuerat eo in quia :illum sanctificauit &

ויקדש אתו כי בו שבת מכל־מלאכתו

generationes Istæ .faceret vt Deus creauerat quod

4 אשר־ברא אלהים [d]לעשות: אלה [e]תולדות

Dns faceret † die in ea creari in* ,terræ & cæli

השמים והארץ בהבראם ביום עשות יהוה

,agri virgultum omne Et .cælum & terram Deus

5 אלהים ארץ ושמים: וכל שיח השדה

agri herbam omnem & ,terra in esset antequam

טרם יהיה בארץ וכל־עשב השדה

Deus Dominus fecit pluere non quia :orirertur antequam

טרם יצמח כי לא המטיר יהוה אלהים

.terram colendam ad erat non homo & ,terram super

על־הארץ ואדם אין לעבד את־האדמה:

irrigabat & ,terra de ascendebat vapor Et

6 ואד יעלה מן־הארץ והשקה

Dominus formauit Et .terræ faciem vniuersam

7 את־כל־[f]פני האדמה: וייצר יהוה

inspirauit & ,terra de puluerem hominem Deus

אלהים את־האדם עפר מן־האדמה [g]ויפח

animam in homo fuit & ;vitæ spiraculum eius faciem in

באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש

Heden in hortum Deus Dominus plantauit Et .viuentem

8 חיה: [h]ויטע יהוה אלהים גן־בעדן

.formauit quem ,hominem ibi posuit & ;oriente ab

מקדם וישם שם את־האדם אשר יצר:

terra è Deus Dominus fecit germinare Et

9 ויצמח יהוה אלהים מן־האדמה

bonum & visum ad concupiscibilem arborem omnem

כל־עץ נחמד למראה וטוב

scientiæ arborem & ,horti medio in vitæ arborem & :escam in

למאכל ועץ החיים בתוך הגן ועץ [i]הדעת

irrigandum ad ,Heden ex egrediens fluuius Et .mali & boni

10 טוב [k]ורע: ונהר יצא מעדן [l]להשקות

.capita quatuor in est & ,diuiditur inde & :hortum

את־הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים:

terram totam circuiens ipse :Pison ,vnius Nomen

11 שם האחד פישון הוא הסבב את כל־ארץ

illius terræ aurum Et ;aurum ibi quod ,Chauilah

החוילה אשר־שם הזהב:

12 וזהב הארץ ההוא

:onyx lapis & ,bdelium ‡ ibi :bonum

טוב שם הבדלח ואבן השהם:

fluuij nomen Et

13 ושם־הנהר

Æthiopiæ terram omnem circuiens ipse :Gnichon secundi

השני גיחון הוא הסובב את כל־ארץ כוש:

[b] כלה
[c] לאך
[d] עשה
[e] ילד
* quando creati sunt
† quo fecit
ה זעיר
qui coleret
[f] פנה
è puluere terræ
[g] נפח
[h] נטע
visu
egrediebatur
[i] ידע [k] רוע
[l] שקה
circuit
vbi est
‡ est
circuit

fluuij nomen Et vadens ipse :Chidekel tertij

14 ושם הנהר השלישי חדקל הוא ההלך

.Perath ipse ,quartus fluuius Et .Assur ante

קדמת אשור והנהר הרביעי הוא פרת:

,hominem Deus Dominus tulit Et

15 [a]ויקח יהוה אלהים את־האדם

.eū custodiēdū ad & eū colendū ad ,Heden horto in eū posuit &

[b]וינחהו בגן־עדן לעבדה ולשמרה:

:dicendo hominem ad Deus Dominus præcepit Et

16 [c]ויצו יהוה אלהים על־האדם לאמר

arbore ex Et .comedes comedendo horti arbore omni Ex

17 מכל עץ־הגן אכל תאכל: ומעץ

die in quia :ea ex comedes non ,mali & boni scientiæ

הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום

Dominus dixit Et .morieris moriendo ,ea ex te comedere

18 אכלך ממנו מות תמות: ויאמר יהוה

ei faciam :solum hominem esse bonum Non :Deus

אלהים לא־טוב [d]היות האדם [e]לבדו אעשה־לו

Deus Dominus formauit Et .eo coram tanquam ,adiutorium

19 עזר כנגדו: ויצר יהוה אלהים

volatile omne & ,agri bestiam omnem terra è

מן־האדמה כל־חית השדה ואת כל־עוף

videndum ad ,hominem ipsum ad adduxit & ,cæli

השמים [f]ויבא אל־האדם [g]לראות

homo illud vocauit quod omne & :illud vocaret quid

מה־יקרא־לו וכל אשר יקרא־לו האדם

homo vocauit Et .eius nomen hoc ,viuentis animæ

20 נפש חיה הוא שמו: ויקרא האדם

omni & ,cæli volatili & animali omni nomina

שמות לכל־הבהמה ולעוף השמים ולכל

adiutorium inuenit non homini Et .agri bestiæ

חית השדה ולאדם לא־מצא עזר

Deus Dominus fecit cadere Et .eo coram tanquam

21 כנגדו: [h]ויפל יהוה אלהים

vnam cepit & :dormiuit & ,hominem super soporem

תרדמה על־האדם ויישן ויקח אחת

ædificauit Et .ea pro carnem clausit & ,eius costis è

22 מצלעתיו ויסגר בשר תחתנה: [i]ויבן

homine de ceperat quam costam Deus Dominus

יהוה אלהים את־הצלע אשר־לקח מן־האדם

dixit Et .hominem ad eam adduxit & mulierem in

23 [k]לאשה ויבאה אל־האדם: ויאמר

.mea carne ex caro & ,meis ossibus ex os vice Hac :homo

האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי

.ipsa est sumpta viro ex quia ,Virago vocabitur hanc ad

לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה־זאת:

adhærebit & suā matrē & suam patrem vir relinquet Idcirco

24 על־כן יעזב־איש את־אביו ואת־אמו ודבק

ipsi ambo erant Et .vnam carnem in erunt & ,sua vxore in

25 באשתו והיו לבשר אחד: ויהיו [l]שניהם

.erubescebant non & ,eius vxor & homo ,nudi

ערומים האדם ואשתו ולא יתבששו:

vadit ad Orientem Assur
est
[a] לקח
[b] נוח
[c] צוה
quo comederis
Nō est bonum
[d] היה
quod sit coram eo
[e] בדד
[f] בוא [g] ראה
est
quod esset
[h] נפל
[i] בנה
[k] איש
qua propter Virissa
vnusquisque
vxori suæ
caro vna
[l] שנה
pudebat eos

CAP. III. ג

quam agri bestia omni callidior erat serpens Et

1 והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר

quod Etiam :mulierem ad dixit Et :Deus Dominus fecerat

עשה יהוה אלהים ויאמר אל־האשה אף כי־

?horti arbore omni ex comedetis Non :Deus dixit

אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן:

horti arboris fructu De :serpentem ad mulier dixit Et

2 ותאמר האשה אל־הנחש [m]מפרי עץ־הגן

dixit ,horti medio in † quæ arboris fructu de Et .vescemur

3 נאכל: ומפרי העץ אשר בתוך־הגן אמר

forte ne ,eam in tangetis non & ,ea ex comedetis Non ;Deus

אלהים לא תאכלו ממנו ולא [n]תגעו בו פן־

Non :mulierem ad serpens dixit Et .moriamini

4 [o]תמתון: ויאמר הנחש אל־האשה לא־

quod Deus sciens Quoniam .moriemini moriendo

5 מות תמתון: כי ידע אלהים כי

eritis & ,vestri oculi aperientur & ,ea ex vos comedere die in

ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם [p]והייתם

Verè
[m] פרה
† est
eam
[n] נגע
scit
[o] מות
qua comederitis vos
[p] היה

quòd ,mulier vidit Et .malū & bonū scientes ,dij sicut

ᵃרעע ᵇראה כֵּאלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב ᵃוָרָע׃ ⁶ ᵇוַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי

.oculis ipsa desiderium quod & ,cibum ad arbor bona & quòd desiderabilis esset

טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה־הוּא לָעֵינַיִם

,eius fructu de cēpit & :intelligendū ad arbor cōcupiscibilis &

ᶜלקח וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל ᶜוַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ

.comedit & ,secum suo viro etiam dedit & :comedit &

ᵈנתן וַתֹּאכַל ᵈוַתִּתֵּן גַּם־לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל׃

quòd cognouerunt & ,ipsorū amborū oculi sunt aperti Et

ᵉשנה ⁷ וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי ᵉשְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי

sibi fecerunt & ,ficus folia consuerunt & :ipsi nudi essent

ᶠעשה עֵירֻמִּם הֵם וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה ᶠוַיַּעֲשׂוּ לָהֶם

Dei Domini vocem audierunt Et .cingulos

חֲגֹרֹת׃ ⁸ וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהִים

,homo se abscondit & :diei auram ad horto in ambulātis† †ambulantem

מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם

.horti arboris medio in Dei Domini facie à eius vxor &

וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן׃

dixit Et .hominem Deus Dominus vocauit Et

⁹ וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־הָאָדָם וַיֹּאמֶר

,horto in audiui tuam Vocem ,ait Et :tu Vbi ,ei

ᵍקול לוֹ אַיֶּכָּה׃ ¹⁰ וַיֹּאמֶר אֶת־ᵍקֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן

Quis :dixit Et .me abscondi & :ego nudus quia ,timui & eram

ʰירא ʰוָאִירָא כִּי־עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא׃ ¹¹ וַיֹּאמֶר מִי

quam arbore ex Nonne :tu nudus quòd tibi indicauit esses?

ⁱנגד ⁱהִגִּיד לְךָ כִּי עֵירֹם אָתָּה הֲמִן־הָעֵץ אֲשֶׁר

:comedisti ,ea ex comedendum non ad tibi præcepi vt non comederes

ᵏבלה צִוִּיתִיךָ ᵏלְבִלְתִּי אֲכָל־מִמֶּנּוּ אָכָלְתָּ׃

:meum dedisti quam Mulier ,homo ait Et vt esset mecū

¹² וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי

dixit Et .comedi & ,arbore de mihi dedit ipsa

הִוא נָתְנָה־לִּי מִן־הָעֵץ וָאֹכֵל׃ ¹³ וַיֹּאמֶר

ait Et :fecisti hoc Quid :mulieri Deus Dominus

יְהוָה אֱלֹהִים לָאִשָּׁה מַה־זֹּאת עָשִׂית וַתֹּאמֶר

dixit Et .comedi & ,me seduxit Serpens :mulier

ˡנשא הָאִשָּׁה הַנָּחָשׁ ˡהִשִּׁיאַנִי וָאֹכֵל׃ ¹⁴ וַיֹּאמֶר

maledictus ,hoc fecisti Quia :serpentem ad Deus Dominus

יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת אָרוּר

Super agri bestia omni præ & ,animali omni præ tu

אַתָּה מִכָּל־הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל־

diebus omnibus comedes puluerem & ,gradieris tuū ventrem

ᵐילך גְּחֹנְךָ ᵐתֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל־יְמֵי

inter & te inter ponam inimicitiam Et .tuæ vitæ

ⁿיום ᵒחיה ᵖאיב ᵖשות ¹⁵ ⁿᵒחַיֶּיךָ׃ ᵖוְאֵיבָה ᵖאָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין

ipsum :eius semen inter & ,tuum semen inter & ,mulierem

הָאִשָּׁה וּבֵין זַרְעֲךָ וּבֵין זַרְעָהּ הוּא

Ad .calcaneum ei conteres tu & ,caput tibi conteret

¹⁶ יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב׃ אֶל־

,tuum dolorem multiplicabo Multiplicando ,dixit mulierem

הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ

tuum virum ad & :filios paries dolore cum :tuū conceptū &

ʳהרה ʳילד ʳוְהֵרֹנֵךְ בְּעֶצֶב ʳתֵּלְדִי בָנִים וְאֶל־אִישֵׁךְ

homini Et .te in dominabitur ipse & ,tuus appetitus erit desideriū tuum

¹⁷ תְּשׁוּקָתֵךְ וְהוּא יִמְשָׁל־בָּךְ׃ וּלְאָדָם

ex comedisti & ,tuæ vxoris voci paruisti Quia :ait

אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וַתֹּאכַל מִן־

comedes Non ,dicendo tibi præcepi quam arbore

ˢצוה הָעֵץ אֲשֶׁר ˢצִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל

ea ex comedes labore In :te propter terra maledicta ;ea ex

מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה

germinabit tribulum & spinam Et .tuæ vitæ diebus cunctis

¹⁸ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃ וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ

sudore In .agri herbam comedes & ,tibi

ᵘזוע לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה׃ ¹⁹ ᵘבְּזֵעַת

quia ,terram in te reuerti vsque ,pane vesceris tui vultus donec reuertaris

אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל־הָאֲדָמָה כִּי

.reuerteris puluerem in & ,tu puluis nam :es sumptus ea ex es

מִמֶּנָּה לֻקָּחְתָּ כִּי־עָפָר אַתָּה וְאֶל־עָפָר תָּשׁוּב׃

ipsa quia ,Chauuah suæ vxoris nomen homo vocauit Et

²⁰ וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִוא

Deus Dominus fecit Et .viuentis omnis mater fuit

²¹ הָיְתָה אֵם כָּל־חָי׃ וַיַּעַשׂ יְהוָה אֱלֹהִים

pelliceas .eos fecit induere & ,pellis tunicas eius vxori & homini

לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם׃

ferme vnus fuit homo Ecce :Deus Dominus dixit Et

²² וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד

mittat forte ne ,nunc Et .malum & bonum sciendū ad nobis ex

מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע וְעַתָּה פֶּן־יִשְׁלַח

,vitæ arbore de etiam sumat & ,suam manum

יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים

Dominus eum emisit Et .seculum in viuat & ,comedat &

ex qua ²³ וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם׃ וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְהוָה

quod terram colendam ad Heden horto de Deus

אֱלֹהִים מִגַּן־עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר

collocauit & ,hominem eiecit Et inde est sumptus

horti ²⁴ לֻקַּח מִשָּׁם׃ וַיְגָרֶשׁ אֶת־הָאָדָם וַיַּשְׁכֵּן

& ,Cherubim Heden hortum ad Oriente ab

מִקֶּדֶם לְגַן־עֵדֶן אֶת־הַכְּרֻבִים וְאֵת

versatilem viam custodiendum ad se vertentis gladij aciem

לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת־דֶּרֶךְ

.vitæ arboris

עֵץ הַחַיִּים׃

CAP. IIII. ד

,concepit & ,suam vxorem Chauuah cognouit ipse homo Et

ᵃהרה ᵇילד ¹ וְהָאָדָם יָדַע אֶת־חַוָּה אִשְׁתּוֹ ᵃוַתַּהַר

Domino § cum virum Acquisiui :dixit & ,Cain peperit &

§ vel, à vel per Dominum ᵇוַתֵּלֶד אֶת־קַיִן וַתֹּאמֶר ᶜקָנִיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה׃

.Hebel eius fratrem pareret vt addidit Et

ᶜקנה ᵈיסף ² ᵈוַתֹּסֶף לָלֶדֶת אֶת־אָחִיו אֶת־הָבֶל

solebat .terram coleni fuit Cain & ,pecudum pastor Hebel erat Et

וַיְהִי־הֶבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה׃

fructu de Cain adduxit & ,dierum fine in fuit Et

ᵉבוא ᶠפרה ³ וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים ᵉוַיָּבֵא קַיִן ᶠמִפְּרִי

adduxit Hebel Et .Domino oblationem terræ

⁴ הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה׃ וְהֶבֶל הֵבִיא

.earum adipe de & suarum pecudum primogenitis de ipse etiam

גַם־הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן

.eius oblationem ad & ,Hebel ad Dominus respexit Et

ᵍשעה ʰמנח ⁵ ᵍוַיִּשַׁע יְהוָה אֶל־הֶבֶל וְאֶל־ʰמִנְחָתוֹ׃

.respexit non eius oblationem ad & ,Cain ad Et

⁶ וְאֶל־קַיִן וְאֶל־מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה

.eius vultus conciderunt & :valde Cain est iratus Et

ⁱחרה ᵏנפל ˡפנה ⁱוַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד ᵏוַיִּפְּלוּ ˡפָּנָיו׃

quid ad & :tibi ira est quid Ad :Cain ad Dominus dixit Et

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־קָיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה

benefeceris si Nonne :tui vultus conciderunt

ᵐיטב ⁷ נָפְלוּ פָנֶיךָ׃ הֲלוֹא אִם־ᵐתֵּיטִיב

ⁿנשא peccatum ostium ad ,benefeceris non si Et :eleuare

venia erit? cubat: Et in te erit ei. ⁿשְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת

eum in dominaberis tu & ,eius appetitus te ad Et cubans

רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל־בּוֹ׃

fuit Et ,suum fratrem Hebel ad Cain dixit Et

⁸ וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־הֶבֶל אָחִיו ᵖוַיְהִי

cū essent ipsi Hebel ad† Cain surrexit & ,agro in ipsos esse in

ᵒקום בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה ᵒוַיָּקָם קַיִן אֶל־הֶבֶל

†contra :Cain ad Dominus dixit Et .eum occidit & ,suum fratrem

⁹ אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־קַיִן

† est custos Numquid .noui Non :dixit Et :tuus frater Hebel †Vbi

אֵי הֶבֶל אָחִיךָ וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר

‡ sum Vox :fecisti Quid :dixit Et ?ego ‡ mei fratris

¹⁰ אָחִי אָנֹכִי׃ וַיֹּאמֶר מֶה עָשִׂיתָ קוֹל

clamat .terra e me ad clamantium tui fratris sanguinum

דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן־הָאֲדָמָה׃

eris super terram quæ terra à tu maledictus nunc Et

¹¹ וְעַתָּה אָרוּר אָתָּה מִן־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר

tui fratris sanguines susciperet vt ,suum os aperuit

ᵖפצה ᑫפה Quando ᵖפָּצְתָה אֶת־ᑫפִּיהָ לָקַחַת אֶת־דְּמֵי אָחִיךָ

adder non ,terram coles Quod .tua manu de

ʳיסף ˢנתן ¹² מִיָּדֶךָ׃ כִּי תַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה לֹא־ʳתֹסֵף

fructum .terra in eris profugus & Vagus ,tibi suum robur dare

ᵗכוח ᵘנוע ˢתֵּת־ᵗכֹּחָהּ לָךְ ᵘנָע ˣוָנָד תִּהְיֶה בָאָרֶץ׃

ˣנוד §est punitio vt feram. ,parcere quam mea iniquitas § Maior :Dominū ad Cain dixit Et

¹³ וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־יְהוָה גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשֹׂא׃

:terræ superficie de hodie me eiecisti Ecce

14 הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה

,terra in profugus & vagus ero & :me abscondam tua facie à &

וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ

dixit Et .me occidat ,me inueniens omnis (vt) ,erit &

15 וְהָיָה כָל־מֹצְאִי[a] יַהַרְגֵנִי׃ וַיֹּאמֶר

[a] מצא

septempliciter ,Cain occidens omnis Propterea :Dominus ei

לוֹ יְהוָה לָכֵן כָּל־הֹרֵג קַיִן שִׁבְעָתַיִם

non ad signum Cain in Dominus posuit Et .vindicabitur

יֻקָּם[b] ׃ וַיָּשֶׂם[c] יְהוָה לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי

[b] נקם ne perceteret

est egressus Et .cum inueniens omnis eum *percutiendum*

16 הַכּוֹת־אֹתוֹ כָּל־מֹצְאוֹ׃ וַיֵּצֵא[d]

[c] שׂום [d] נכה

ante Nod terra in *sedit* & ,Domini facie à Cain

קַיִן מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ־נוֹד קִדְמַת־

habitauit ad Orientem

,concepit & ,suam vxorem Cain cognouit Et .Heden

17 עֵדֶן׃ וַיֵּדַע קַיִן אֶת־אִשְׁתּוֹ[e] וַתַּהַר[f]

[e] איש [f] הרה

ciuitatem *ædificans* fuit Et .Chanoch peperit & ædificauit

וַתֵּלֶד[g] אֶת־חֲנוֹךְ וַיְהִי בֹּנֶה עִיר

[g] ילד

.Chanoch sui filij *nomen sicut* ,ciuitatis nomen vocauit & nomine

וַיִּקְרָא שֵׁם הָעִיר כְּשֵׁם בְּנוֹ חֲנוֹךְ׃

Hirad & :Hirad Chanoch ipsi est natus Et

18 וַיִּוָּלֵד[h] לַחֲנוֹךְ אֶת־עִירָד וְעִירָד

[h] ילד

Methusael genuit Mechuiael & :Mechuiael genuit

יָלַד אֶת־מְחוּיָאֵל וּמְחִיָּיאֵל יָלַד אֶת־מְתוּשָׁאֵל

sibi accepit Et .Lemech genuit Methusael &

19 וּמְתוּשָׁאֵל יָלַד אֶת־לָמֶךְ׃ וַיִּקַּח־לוֹ[i]

[i] לקח

nomen & ,Hadah vnius nomen :vxores duas Lemech

לֶמֶךְ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם הָאַחַת עָדָה וְשֵׁם

.Iabal Hadah genuit Et .Sillah ,secundæ

20 הַשֵּׁנִית[k] צִלָּה׃ וַתֵּלֶד עָדָה אֶת־יָבָל

[k] שנה

possessionis & ,tentorium *sedentis* pater fuit Ipse inhabitantis pecudis.

הוּא הָיָה אֲבִי יֹשֵׁב אֹהֶל וּמִקְנֶה׃

omnis pater fuit Ipse .Iubal eius fratris nomen Et

21 וְשֵׁם אָחִיו יוּבָל הוּא הָיָה אֲבִי כָּל־

ipsa etiam Sillah Et .organum & citharam apprehendentis

22 תֹּפֵשׂ כִּנּוֹר וְעוּגָב׃ וְצִלָּה גַם־הִוא

,æris opificium omne acuentem ‡ Cain Thubal peperit ‡ malleatorem

יָלְדָה אֶת־תּוּבַל קַיִן לֹטֵשׁ כָּל־חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת

dixit Et .Nahamah ‡ Cain Thubal soror & :ferri & ‡ fuit

23 וּבַרְזֶל וַאֲחוֹת תּוּבַל־קַיִן נַעֲמָה׃ וַיֹּאמֶר

vocem meam Audite :Sillah & Hadah suis vxoribus Lemech

לֶמֶךְ לְנָשָׁיו עָדָה וְצִלָּה שְׁמַעַן קוֹלִי

virum *Quod* :meum eloquium auscultate :Lemech vxores Si

נְשֵׁי לֶמֶךְ הַאְזֵנָּה[l] אִמְרָתִי כִּי אִישׁ

[l] אזן

Quia *meum liuorem* in puerum & ,*meum vulnus* in *occidi* occidero meo vulnere meo liuore

24 הָרַגְתִּי לְפִצְעִי וְיֶלֶד לְחַבֻּרָתִי׃ כִּי

.septies & septuagesies Lemech &,Cain vindicabitur septempliciter

שִׁבְעָתַיִם יֻקַּם[m] קָיִן וְלֶמֶךְ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה׃

[m] נקם

,filium peperit & .suam vxorem adhuc Adam cognouit Et

25 וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת־אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן

mihi posuit quia :Seth eius nomen vocauit &

וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת כִּי שָׁת[n]־לִי

[n] שׁות

eum occidit quia ;Hebel pro alterum semen Deus

אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל כִּי הֲרָגוֹ

vocauit & ,filius est natus ipsi etiam Seth Et .Cain

26 קָיִן׃ וּלְשֵׁת גַּם־הוּא יֻלַּד־בֵּן וַיִּקְרָא

inuocandum ad est cœptum Tunc .Enos eius nomen inuocari nomen, *vel* pollui

אֶת־שְׁמוֹ אֱנוֹשׁ אָז הוּחַל[o] לִקְרֹא

[o] חלל

.Domini nomine in

בְּשֵׁם יְהוָה׃

CAP. V. ה

Deum creare die in ,Adam generationum liber Iste qui creauit Deus

1 זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרֹא אֱלֹהִים

.illum fecit Dei similitudine In .hominem

אָדָם בִּדְמוּת[p] אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ׃

[p] דמה

eis benedixit & ,eos creauit fœminam & Masculum

2 זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם

eos creari die in ,Adam eorum nomen vocauit & qua creati sunt.

וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הִבָּרְאָם׃

genuit & ,annos centum & triginta Adam vixit Et

3 וַיְחִי[q] אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמְאַת[r] שָׁנָה וַיּוֹלֶד

[q] חיה [r] מאה

ad similitudinem suam, ad imaginem suam, postquam genuit ipse

eius nomen vocauit & ,suam imaginem *in* ,*sua similitudine in*

בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ

.Seth dies fuerunt Et Adam *post* *ipsum gignere*

4 שֵׁת׃ וַיִּהְיוּ יְמֵי־אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ[a]

[a] ילד

filios genuit & :anni octingenti ,Seth

אֶת־שֵׁת שְׁמֹנֶה מֵאֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים

,vixit quibus ,Adam dies omnes fuerunt Et ,filias &

5 וּבָנוֹת׃ וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר־חַי[b]

[b] חיה

.est mortuus & ,anni triginta & ,anni nongenti

תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה[c] וַיָּמֹת׃

[c] מות

,annos centum & ,annos quinque Seth vixit Et

6 וַיְחִי־שֵׁת חָמֵשׁ שָׁנִים וּמְאַת שָׁנָה

postquam Seth vixit Et .Enos genuit &

7 וַיּוֹלֶד אֶת־אֱנוֹשׁ׃ וַיְחִי־שֵׁת אַחֲרֵי

octingentos & ,annos septem ,Enos ipse genuit

הוֹלִידוֹ אֶת־אֱנוֹשׁ שֶׁבַע שָׁנִים וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת

Seth dies omnes fuerunt Et .filias & filios genuit & ,annos

8 שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי־שֵׁת

.est mortuus & :anni nongenti & ,anni duodecim

שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃[d]

[d] שנה

,Chenan genuit & ,annos nonaginta Enos vixit Et

9 וַיְחִי אֱנוֹשׁ תִּשְׁעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־קֵינָן׃

,Chenan ipse genuit postquam Enos vixit Et

10 וַיְחִי אֱנוֹשׁ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־קֵינָן

genuit & :annos octingentos & ,annos quindecim

חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד

quinque Enos dies omnes fuerunt Et .filias & filios

11 בָּנִים וּבָנוֹת׃ וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי אֱנוֹשׁ חָמֵשׁ

vixit Et .est mortuus & :anni nongenti & ,anni

12 שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃ וַיְחִי

.Mahalalel genuit & ,annos septuaginta Chenan

קֵינָן שִׁבְעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־מַהֲלַלְאֵל׃

Mahalalel ipse genuit postquam Chenan vixit Et

13 וַיְחִי קֵינָן אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־מַהֲלַלְאֵל

genuit & :annos octingentos & ,annos quadraginta

אַרְבָּעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד[e]

[e] רבע

decem ,Chenan dies omnes fuerunt Et .filias & filios

14 בָּנִים וּבָנוֹת׃ וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי קֵינָן עֶשֶׂר

[f] יום

vixit Et .est mortuus & :anni nongenti & ,anni

15 שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃ וַיְחִי

genuit & ,annos sexaginta & ,annos quinque Mahalalel

מַהֲלַלְאֵל חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד

ipse genuit postquam Mahalalel vixit Et .Iered

16 אֶת־יָרֶד׃ וַיְחִי מַהֲלַלְאֵל אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־

genuit & :annos octingentos & ,annos triginta ,Iered

יֶרֶד שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד

quinque ,Mahalalel dies omnes fuerunt Et .filias & filios

17 בָּנִים וּבָנוֹת׃ וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי מַהֲלַלְאֵל חָמֵשׁ

.est mortuus & :anni octingenti & ,anni nonaginta &

וְתִשְׁעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃

annos centum & ,annos sexaginta & duos Iered vixit Et

18 וַיְחִי־יֶרֶד שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה

postquam Iered vixit Et .Chanoch genuit &

19 וַיּוֹלֶד אֶת־חֲנוֹךְ׃ וַיְחִי־יֶרֶד אַחֲרֵי

genuit & :annos octingentos ,Chanoch genuit

הוֹלִידוֹ אֶת־חֲנוֹךְ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד

duo ,Iered dies omnes fuerunt Et .filias & filios

20 בָּנִים וּבָנוֹת׃ וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי־יֶרֶד שְׁתַּיִם

.est mortuus & :anni nongenti & anni sexaginta &

וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּתְשַׁע[g] מֵאוֹת שָׁנָה[h] וַיָּמֹת׃

[g] מאה [h] מות

genuit & ,annos sexaginta & quinque Chanoch vixit Et

21 וַיְחִי חֲנוֹךְ חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד

cum Chanoch ambulauit Et .Methuselach

22 אֶת־מְתוּשָׁלַח׃ וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת־

,Methuselach ipse genuit postquam ,Deo

הָאֱלֹהִים אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־מְתוּשֶׁלַח

fuerunt Et .filias & filios genuit & :annos trecentos

23 שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ וַיְהִי

,anni sexaginta & quinque ,Chanoch dies omnes

כָּל־יְמֵי חֲנוֹךְ חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה

cum Chanoch ambulauit Et .anni trecenti &

24 וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה׃ וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת־

fuit ,DEO & non ipse quia tulit eum Deus.
הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי־לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים׃ 9

Et vixit Methuselach septem & octoginta annos.
25 וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח שֶׁבַע וּשְׁמֹנִים שָׁנָה

& centum annos: & genuit Lemech. Et vixit
26 וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־לָמֶךְ׃ וַיְחִי

Methuselach, postquam genuit ipse Lemech, duos
מְתוּשֶׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־לֶמֶךְ שְׁתַּיִם

& octoginta annos, & septuagentos annos: & genuit filios
וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים

& filias. Et fuerunt omnes dies Methuselach nouem
וּבָנוֹת׃ וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי מְתוּשֶׁלַח תֵּשַׁע 27

& sexaginta anni, & nongenti anni: & mortuus est.
וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃

Et vixit Lemech duos & octoginta, annos & centum
28 וַיְחִי־לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמְאַת

annos, & genuit filium. Et vocauit nomen eius
29 שָׁנָה וַיּוֹלֶד בֵּן׃ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ

Noach, dicendo: Iste consolabitur nos ab opere nostro,
נֹחַ לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ [a]

& a dolore manuum nostrarum de terra cui maledixit ei
וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ מִן־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֵרְרָהּ

Dominus. Et vixit Lemech postquam genuit ipse Noach,
30 יְהוָה׃ וַיְחִי־לֶמֶךְ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־נֹחַ

quinque & nonaginta annos, & quingentos annos: & genuit
חָמֵשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה וַחֲמֵשׁ מֵאֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד

filios & filias. Et fuerunt omnes dies Lemech, septem
31 בָּנִים וּבָנוֹת׃ וַיְהִי כָּל־יְמֵי־לֶמֶךְ שֶׁבַע

& septuaginta anni, & septingenti anni: & mortuus est.
וְשִׁבְעִים שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃

Et fuit Noach filius quingentorum annorum, & genuit
32 וַיְהִי־נֹחַ בֶּן־חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד

Noach Sem, Cham, & Iepheth.
נֹחַ אֶת־שֵׁם אֶת־חָם וְאֶת־יָפֶת׃

CAP. VI. ו

Et fuit cum cupit homo ad multiplicandum super
1 וַיְהִי כִּי־[b]הֵחֵל הָאָדָם [c]לָרֹב עַל־

facies terrae, & filiae natae sunt eis. Et viderunt
2 [d]פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת יֻלְּדוּ לָהֶם׃ [e]וַיִּרְאוּ

filij Dei ‡ filias hominum, quod pulchrae
בְנֵי־הָאֱלֹהִים אֶת־בְּנוֹת הָאָדָם כִּי [f]טֹבֹת

ipsae: & acceperunt sibi vxores ex omnibus quas elegerunt.
הֵנָּה [g]וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ׃

Et dixit Dominus, Non * contendet spiritus meus
3 וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־יָדוֹן רוּחִי

cũ homine in seculum eo quod etiam ‡ ipse caro. Et erunt
בָאָדָם לְעֹלָם בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר וְהָיוּ

dies eius, centum & viginti anni. Gigantes fuerunt
[h]יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה׃ הַנְּפִלִים הָיוּ

in terra in diebus ipsis. Et etiam postea quàm ingressi sunt
4 בָאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם וְגַם אַחֲרֵי־כֵן אֲשֶׁר [i]יָבֹאוּ

filij Dei ‡ ad filias hominum, & genuerunt eis.
בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶל־בְּנוֹת הָאָדָם וְיָלְדוּ לָהֶם

Isti † potentes qui a seculo viri nominis
הֵמָּה הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם אַנְשֵׁי הַשֵּׁם׃

Et vidit Dominus quod multa malitia hominis in terra:
5 וַיַּרְא יְהוָה כִּי רַבָּה [k]רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ

& omnis imaginatio cogitationum cordis eius tantum
וְכָל־יֵצֶר מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ רַק

malum omni die. Et poenituit Dominum quod
6 רַע כָּל־הַיּוֹם׃ וַיִּנָּחֶם יְהוָה כִּי־

fecisset hominem in terra: & indoluit ad cor suum.
עָשָׂה אֶת־הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל־לִבּוֹ׃

Et dixit Dominus: Delebo hominem quem
7 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶמְחֶה אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר־

creaui desuper facies terrae, ab homine ad vsque iumentum,
בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה

vsque ad reptile, & ad volatile caelorum: quia poenitet me quòd
עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף הַשָּׁמָיִם כִּי נִחַמְתִּי כִּי

feci ea. Et Noach inuenit gratiam in oculis Domini.
8 [l]עֲשִׂיתִם׃ וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה׃

Marginal notes: coeperunt homines multiplicari; † principum; [b] חָלַל [c] רָבַב; [d] פָּנָה [e] רָאָה; [f] טוֹב; [g] לָקַח; *erit vt in vagina; ‡ sit; [h] יוֹם; ‡ principum; [i] בּוֹא; † sunt fuerunt nominati.; [k] רוּעַ; tantummodo esset; doluit in corde suo.; à superficie; [l] עָשָׂה

Istae generationes Noach: Noach vir iustus, perfectus
9 אֵלֶּה [a]תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים

fuit in generationibus suis. Cum Deo ambulauit
הָיָה [b]בְּדֹרֹתָיו אֶת־הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ־נֹחַ׃

Noach. Et genuit Noach tres filios, Sem,
10 נֹחַ׃ וַיּוֹלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת־שֵׁם

Cham, & Iepheth. Et corrupta est terra in conspectu
11 אֶת־חָם וְאֶת־יָפֶת׃ וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי

DEI: & repleta est terra iniquitate. Et vidit
12 הָאֱלֹהִים וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס׃ וַיַּרְא

DEVS terram, & ecce corrupta erat: quia corruperat
אֱלֹהִים אֶת־הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי־הִשְׁחִית

omnis caro viam suam super terram.
כָּל־בָּשָׂר אֶת־דַּרְכּוֹ עַל־הָאָרֶץ׃

Et dixit DEVS ad Noach, Finis omnis carnis
13 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ [c]קֵץ כָּל־בָּשָׂר

venit ad conspectum meum, quia repleta est terra iniquitate
בָּא לְפָנַי כִּי־מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס

à facie eorum: & ecce ego disperdens eos ipsam terram.
מִפְּנֵיהֶם [d]וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת־הָאָרֶץ׃

Fac tibi arcam lignorum Gopher. Nidos facies
14 עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי־גֹפֶר [e]קִנִּים תַּעֲשֶׂה אֶת־

arcam, & bituminabis eam ‡ à domo & à foris in bitumine.
הַתֵּבָה וְכָפַרְתָּ אֹתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר׃

Et hoc quo facies eam, Trecenti cubiti
15 וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה

longitudo arcae, quinquaginta cubiti latitudo eius,
אֹרֶךְ הַתֵּבָה חֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבָּהּ

& triginta cubiti statura eius. Fenestram facies arcae.
16 וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ׃ צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה

& ad cubitum consummabis eã de sursum: & ostium arcae
וְאֶל־אַמָּה [f]תְּכַלֶּנָּה מִלְמַעְלָה וּפֶתַח הַתֵּבָה

in latere eius pones, inferiora, secunda & tertia
בְּצִדָּהּ תָּשִׂים תַּחְתִּיִּם [g]שְׁנִיִּם וּשְׁלִשִׁים

facies eam. Et ego, ecce ego adducens diluuium
17 תַּעֲשֶׂהָ׃ וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת־[h]הַמַּבּוּל

aquarum super terram, ad perdendum omnem carnem,
מַיִם עַל־הָאָרֶץ לְשַׁחֵת כָּל־בָּשָׂר

quod in ea spiritus vitae de sub caelo. omne quod †
אֲשֶׁר־בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־

in terra expirabit ‡. Et statuam foedus meum tecum:
18 בָּאָרֶץ יִגְוָע׃ וַהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּךְ

& ingredieris in arcam, tu & filij tui, & vxor tua,
וּבָאתָ אֶל־הַתֵּבָה אַתָּה וּבָנֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ

& vxores filiorum tuorum tecum. Et ex omni viuente,
19 וּנְשֵׁי־בָנֶיךָ אִתָּךְ׃ וּמִכָּל־הָחַי

ex omni carne, bina ex omnibus introduces in
מִכָּל־בָּשָׂר שְׁנַיִם מִכֹּל תָּבִיא אֶל־

arcam, ad viuificandum tecum: Masculus & foemina erunt.
הַתֵּבָה לְהַחֲיֹת אִתָּךְ זָכָר וּנְקֵבָה יִהְיוּ׃

Ex volatili in specie sua, & ex iumento in specie sua;
20 מֵהָעוֹף לְמִינֵהוּ וּמִן־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ

ex omni reptili terrae in specie sua: bina ex omnibus
מִכֹּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכֹּל

ingredientur ad te, ad viuificandum. Et tu cape
21 יָבֹאוּ אֵלֶיךָ לְהַחֲיוֹת׃ וְאַתָּה קַח־[i]לְךָ

tibi ex omni esca, quae comeditur, & congregabis
מִכָּל־מַאֲכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְאָסַפְתָּ

ad te: & erit tibi & eis in escam. Et fecit Noach:
22 אֵלֶיךָ וְהָיָה לְךָ וְלָהֶם לְאָכְלָה׃ [k]וַיַּעַשׂ נֹחַ

iuxta omne quod praecepit ei DEVS sic fecit.
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים כֵּן עָשָׂה׃

Marginal notes: disperdo cum terra.; [d] הֵן; [e] קָנַן; in arca ‡ intrinsecus & forinsecus haec mensura qua; altitudo; [f] כָּלָה in ea; [g] שָׁנָה adduco; [h] נָבַל; in qua est † est; ‡ morietur.; viuendum; viuendum.; [i] לָקַח; [k] עָשָׂה

CAP. VII. ז

Et dixit Dominus ad Noach: Ingredere tu, & omnis
1 וַיֹּאמֶר יְהוָה לְנֹחַ בֹּא־אַתָּה וְכָל־

domus tua in arcam; quia te vidi iustum
בֵּיתְךָ אֶל־הַתֵּבָה כִּי־אֹתְךָ [l]רָאִיתִי צַדִּיק

in conspectu meo in generatione ista. Ex omni
2 [m]לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה׃ מִכֹּל

iumento mundo capies tibi septena septena,
הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקַּח־לְךָ שִׁבְעָה שִׁבְעָה

Marginal notes: [l] רָאָה; [m] פָּנָה

,ipsum mundum non quod ,iumento ex & :eius vxorē & virum
איש ואשתו ומן־הבהמה אשר לא טהרה הוא
cæli volatili ex Etiam .eius vxorem & virum ,bina
שנים איש ואשתו׃ גם מעוף השמים 3
viuificandum ad ,fœminam & ,masculum ,septena septena
שבעה שבעה זכר ונקבה [a]לחיות
adhuc dies ad Quià .terræ vniuersæ faciem super semen
זרע על־פני כל־הארץ׃ כי לימים עוד 4
dies quadraginta terram super pluere faciens ego ,septem
שבעה אנכי ממטיר על־הארץ ארבעים יום
quam substantiam omnem delebo & :noctes quadraginta &
וארבעים לילה [b]ומחיתי את־כל־היקום אשר
omne iuxta Noach fecit Et .terræ superficie à ,feci
עשיתי מעל פני האדמה׃ ויעש נח ככל 5
sexcentorum filius Noach Et .Dominus ei præcepit quod
אשר־צוהו יהוה׃ ונח בן־שש־מאות 6
.terram super aquæ :fuit diluuium & :annorum
שנה והמבול היה מים על־הארץ׃
,eius vxor & ,eius filij & Noach est ingressus Et
ויבא נח ובניו ואשתו 7
facie à ,arcam in secum eius filiorum vxores &
ונשי־בניו אתו אל־התבה מפני
,puro iumento Ex .diluuij aquarum
מי המבול׃ מן־הבהמה הטהורה 8
,mundum ipsum non quod iumento ex &
ומן־הבהמה אשר איננה טהרה
.terram super reptans quod omni & ,volatili ex &
ומן־העוף וכל אשר־רמש על־האדמה׃
arcam in Noach ad sunt ingressa bina Bina
שנים שנים באו אל־נח אל־התבה 9
.Noach Deus præcepit quemadmodum ,fœmina & masculus
זכר ונקבה כאשר צוה אלהים את־נח׃
fuerunt diluuij aquæ & ,dies septem ad fuit Et
ויהי לשבעת הימים ומי המבול היו 10
vitæ annorum sexcentesimo anno In .terram super
על־הארץ׃ בשנת שש־מאות שנה לחיי־ 11
mensis die decima septima in ,secundo mense in ,Noach
נח בחדש השני בשבעה־עשר יום לחדש
,multæ voraginis fontes omnes sunt rupti hoc die in
ביום הזה נבקעו כל־מעינת תהום רבה
super pluuia fuit Et .sunt apertæ cæli cataractæ &
וארבת השמים נפתחו׃ ויהי הגשם על־ 12
.noctes quadraginta & dies quadraginta terram
הארץ ארבעים יום וארבעים לילה׃
Sem & ,Noach est ingressus ipsius diei corpore In
בעצם היום הזה בא נח ושם־ 13
tres & ,Noach vxor & ,Noach filij Iepheth & ,Cham &
וחם ויפת בני־נח [c]ואשת נח ושלשת
omnis & Ipsi .arcam in eis cum eius filiorum vxores
נשי־בניו אתם אל־התבה׃ המה וכל־ 14
omne & ,sua specie in iumentum omne & ,sua specie in bestia
החיה למינה וכל־הבהמה למינה וכל־
volatile omne & :sua specie in terram super reptans reptile
הרמש הרמש על־הארץ למינהו וכל־העוף
ad sunt ingressa Et .alatum omne ,auis omnis ;sua specie in
למינהו כל צפור כל־כנף׃ ויבאו אל־ 15
carne omni ex ,bina bina arcam in Noach
נח אל־התבה שנים שנים מכל־הבשר
masculus ,ingredientia Et .vitæ spiritus ea in cuius
אשר־בו רוח חיים׃ והבאים זכר 16
quemadmodum sunt ingressa ,carne omni ex fœmina &
ונקבה מכל־בשר [d]באו כאשר
fuit Et .eum super Dominus clausit Et .DEVS ei præcepit
צוה אתו אלהים ויסגר יהוה בעדו׃ ויהי 17
se multiplicarunt & ,terram super dies quadraginta diluuium
[e]המבול ארבעים יום על־הארץ [f]וירבו
desuper se eleuauit ‡ & ,arcam ,aquæ eleuauerunt &
המים [g]וישאו את־התבה [h]ותרם מעל
valde ‡ multiplicarunt se & aquæ † inualuerunt Et .terram
הארץ׃ ויגברו המים וירבו מאד 18
.aquarum faciem super arca ambulauit & ,terram super
על־הארץ [i]ותלך התבה על־[k]פני המים׃

[a] חיה post — [b] מחה pluo — erat vir — aquæ erant — non erat — reptat — post septem — magnæ — In ipsomet — [c] איש — in qua erat — Et quæ ingrediebantur, — [d] בוא — multiplicatæ sunt — [e] נבל [f] רבה ‡ eleuata est — [e] super — [g] נשא — [h] רום — † roborauerunt se — ‡ multiplicatæ sunt — [i] ילך [k] פנה

sunt operti & :terram super valde valde inualuerunt * aquæ Et
והמים גברו מאד מאד על־הארץ [a]ויכסו 19
.cælo toto sub ‡ qui ,excelsi montes omnes
כל־ההרים הגבהים אשר־תחת כל־השמים׃
:aquæ inualuerunt ‡ desursum cubitis Quindecim
חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים 20
caro omnis obiit Et .montes sunt operti &
ויכסו ההרים׃ ויגוע כל־בשר 21
,bestia in & iumento in & ,volatili in & ,terram super reptans
הרמש על־הארץ בעוף ובבהמה ובחיה
.homo omnis † & ,terram super reptante reptili omni in &
ובכל־השרץ השרץ על־הארץ וכל האדם׃
,eius naribus in ,vitæ spiritus flatus quod Omne
כל אשר נשמת־רוח חיים באפיו 22
deleuit Et .sunt mortua sicco in quod omni ex
מכל אשר בחרבה [b]מתו׃ [c]וימח את־ 23
,terræ faciem super ‡ quæ substantiam omnem
כל־היקום אשר על־פני האדמה
ad vsque & ,reptile ad vsque ,iumentum ad vsque homine ab
מאדם עד־בהמה עד־רמש ועד־
remansit & ;terra de sunt deleta & ,cæli volatile
עוף השמים וימחו מן־הארץ וישאר
.arca in eo cum qui & ,Noach tantum
אך־נח ואשר אתו בתבה׃ ויגברו 24
.dies centum & quinquaginta terram super aquæ
המים על־הארץ חמשים [d]ומאת יום׃

* roborauerunt se validissimè — [a] כסה — ‡ erant — ‡ supernè — tam de volatili quàm de iumento. — † omni homine. — omnia in quorum facie erat anhelitus spiritus vitæ, ex omnibus quæ erant — [b] מות — [c] מחה — ‡ erat — cum eo erant — [d] מאה

CAP. VIII. ח

bestiæ omnis & ,Noach Deus est recordatus Et
ויזכר אלהים את־נח ואת כל־החיה 1
fecit transire & ,arca in eo cum quod iumenti omnis &
ואת־כל־הבהמה אשר אתו בתבה ויעבר
.aquæ quieuerunt & ,terram super ventum DEVS
אלהים רוח על־הארץ [e]וישכו המים׃
cataractæ & ,voraginis fontes sunt clausi Et
ויסכרו מעינת תהום וארבת 2
.cælo de pluuia est prohibita & .cæli
השמים ויכלא הגשם מן־השמים׃
eundo ,terram desuper aquæ sunt reuersæ Et
[f]וישבו המים מעל הארץ הלוך 3
quinquaginta fine à aquæ defecerunt & ,redeundo &
ושוב ויחסרו המים מקצה חמשים
mense in arca requieuit Et .dierum centum &
ומאת יום׃ [g]ותנח התבה בחדש 4
montes super ,mensis die decima septima in ,septimo
השביעי בשבעה־עשר יום לחדש על הרי
ad vsque deficiendo & eundo fuerunt aquæ Et .Ararat
אררט׃ והמים היו הלוך וחסור עד 5
sunt visa ,mensis vna in ,decimo In :decimum mensem
החדש העשירי בעשירי באחד לחדש [h]נראו
,dierum quadraginta fine à fuit Et .montium capita
ראשי ההרים׃ ויהי [i]מקץ ארבעים יום 6
.fecerat quam ,arcæ fenestram Noach aperuit &
ויפתח נח את־[k]חלון התבה אשר עשה׃
,redeundo & egrediendo exiit & ,coruum emisit Et
וישלח את־הערב ויצא יצוא ושוב 7
.terram desuper aquæ arescerent donec
עד־יבשת המים מעל הארץ׃ וישלח 8
aquæ essent alleuiatæ an videndum ad ,se à columbam
את־היונה מאתו לראות [l]הקלו המים
columba inuenit non Et .terræ superficie à
מעל פני האדמה׃ ולא־מצאה היונה 9
,arcam in eum ad rediit & ,sui pedis vola requiem
מנוח לכף־רגלה ותשב אליו אל־התבה
,suam manum misit Et .terræ omnis faciem super aquæ quia
כי מים על־פני כל־הארץ וישלח ידו
.arcam in se ad eam introduxit & ,eam accepit &
[m]ויקחה [n]ויבא אתה אליו אל־התבה׃
addidit & ,alios dies septem adhuc expectauit Et
[o]ויחל עוד שבעת ימים אחרים ויסף 10
eum ad venit Et .arca ex columbam emittere
שלח את־היונה מן־התבה׃ ותבא אליו 11

quæ erant — [e] שכך — clauserunt se — quæ erant super — [f] שוב — in fine vel post finem — [g] נוח — ibant & deficiebant — [h] ראה — in fine vel post finem — [i] קצץ — [k] חלל — quæ erant super — vt videret — [l] קלל — quæ erant in — plantæ — quæ erant aper — [m] לקח — [n] בוא — [o] חלל

ſraptum oliuæ folium ecce & ,veſperæ tempus ad columba
11 היונה לעת ערב והנה עלה־זית טרף
tempore veſpertino. ſraptum erat
aquæ eſſent alleuiatæ quòd Noach cognouit Et .eius ore in
בפיה וידע נח כי־קלו המים
ſeptem adhuc expectauit Et .terram ſuper
quæ erant ſuper
12 מעל הארץ׃ וייחל עוד שבעת
addidit non & ,columbam emiſit & ,alios dies
ימים אחרים וישלח את־היונה ולא־יספה
ſex & vno in fuit Et .adhuc eum ad reuerti
amplius
13 שוב־אליו עוד׃ ויהי באחת ושש־
aruerunt ,menſis vna in ,primo in ,anno centeſimo
מאות שנה בראשון באחד לחדש חרבו
operimentum Noach remouit & :terram deſuper aquæ
quæ erant ſuper
המים מעל הארץ ויסר[a] נח את־מכסה
[a] סור
.terræ facies aruerant ecce & vidit Et .arcæ
התבה וירא[b] והנה חרבו פני האדמה׃
[b] ראה
,menſis die vigeſima & ſeptima in .ſecundo menſe in Et
14 ובחדש השני[c] בשבעה ועשרים יום לחדש
[c] שנה
Noach ad DEVS eſt locutus Et .terra aruit
15 יבשה הארץ׃ וידבר אלהים אל־נח
,tui filij & ,tua vxor & ,tu ,arca de Exi :dicendo
16 לאמר׃ צא[d] מן־התבה אתה ואשתך[e] ובניך
[d] יצא [e] איש
quæ ,beſtiam Omnem .tecum tuorum filiorum vxores & quæ eſt tecũ
17 ונשי־בניך אתך׃ כל־החיה אשר
omni in & ,iumento in & ,volatili in ,carne omni ex ,tecum
tam de volatili quam de iumento
אתך מכל־בשר בעוף ובבהמה ובכל
tecum educ ,terram ſuper reptante reptili
־הרמש הרמש על־הארץ הוצא אתך
היצא קׁ
.terram ſuper multiplicentur & creſcant & ,terram in repant &
ושרצו בארץ ופרו[f] ורבו[g] על־הארץ׃
[f] פרה [g] רבה
vxores & ,eius vxor & ,eius filij & ,Noach exiit Et
18 ויצא נח ובניו ואשתו ונשי
reptile omne ,beſtia Omnis .eo cum eius filiorum
19 ־בניו אתו׃ כל־החיה כל־הרמש
terram ſuper reptans omne ,volatile omne &
omne quod mouetur ſecundum familias ſuas
וכל־העוף כל רומש על־הארץ
ædificauit Et .arca de exierunt ſuas familias ad
20 למשפחתיהם[h] יצאו מן־התבה׃ ויבן[i]
[h] שפחה
[i] בנה
iumento omni ex tulit & ,Domino altare Noach
נח מזבח ליהוה ויקח מכל הבהמה
ſ aſcendere fecit & ,mundo volatili omni ex & ,mundo
ſ obtulit
הטהרה ומכל העוף הטהור ויעל[k]
[k] עלה
Dominus eſt odoratus Et .altari in holocauſta
21 עלת במזבח׃ וירח[l] יהוה
[l] רוח
Non :ſuum cor ad ſ Dominus dixit Et .quietis odorem
ſ in corde ſuo
את־ריח הניחח[m] ויאמר יהוה אל־לבו לא
[m] נוח
propter terræ adhuc maledicendum ad ‡ addam
‡ vt maledicã vltra
אסף לקלל עוד את־האדמה בעבור
:ſua pueritia à † mala hominis cordis cogitatio quia ,hominẽ
† eſt
האדם כי יצר לב האדם רע מנעריו[n]
[n] רוע
viuens omne percutiendum ad adhuc addam non &
vltra vt percutiam
ולא־אסף עוד להכות[o] את־כל־חי[p]
[o] נכה [p] חיה
dies omnes Adhuc .feci quemadmodum
22 כאשר עשיתי׃ עד כל־ימי
,æſtas & ,æſtus & ,frigus & meſſis & ſementis ,terræ
הארץ זרע וקציר וקר[q] וחם[r] וקיץ
[q] קרר [r] חמם
.ceſſabunt non nox & ,dies & ,hiems &
וחרף ויום ולילה לא ישבתו׃

CAP. IX. ט

dixit & ,eius filiis & ,Noach DEVS benedixit Et
1 ויברך אלהים את־נח ואת־בניו ויאמר
.terram replete & multiplicamini & Creſcite :eis
להם פרו ורבו ומלאו את־הארץ׃
omnem ſuper erit veſter pauor & ,veſter timor Et
2 ומוראכם[ſ] וחתכם[t] יהיה על כל־
[ſ] ירא [t] חתת
omni in ,cœli volatile omne ſuper & ,terræ beſtiam
חית הארץ ועל כל־עוף השמים בכל
cum omnibus quæ mouere facient terrã.
maris piſcibus omnibus in & ,humi repet quod
אשר תרמש האדמה ובכל־דגי הים
† quæ omnia manui veſtræ ‡ eſt
ipſum ‡ quod reptile Omne .ſunt tradita veſtram manum in †
3 בידכם נתנו׃[u] כל־רמש אשר הוא־
[u] נתן

herbæ olus ſicut ,eſcam in erit vobis ,viuens
* viuentem herbam
חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב
Veruntamen cũ anima eius
,eius anima in carnem Tantum .omnia vobis dedi
4 נתתי לכם את־כל׃ אך־בשר בנפשו
què eſt ſanguis eius,
profectò Et .comedetis non ,ipſius ſanguine
ſ animarum veſtrarum
5 דמו לא תאכלו׃ ואך את־
beſtiæ omnis manu de ;requirã veſtris animabus ſ veſtrum ſanguinẽ
דמכם לנפשתיכם אדרש מיד כל־חיה
,eius fratris viri manu de hominis manu de & :illum requirã
אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו
Qui effuderit
ſanguinem Effundens .hominis animam requiram
6 אדרש את־נפש האדם׃ שפך דם
per hominem ad imaginem
imagine in quia ;effundetur eius ſanguis ,homine in hominis
האדם באדם דמו ישפך כי בצלם
creſcite vos Et .hominem fecit DEI
7 אלהים עשה את־האדם׃ ואתם פרו
generamini
.ea in multiplicamini & ,terra in producite ,multiplicamini &
ורבו שרצו בארץ ורבו־בה׃
:dicendo ,ſecum eius filios ad & Noach ad DEVS dixit Et
8 ויאמר אלהים אל־נח ואל־בניו אתו לאמר׃
ſtatuo
,vobiſcum meum pactum ſtatuens ego ecce ,ego Et
9 ואני הנני מקים[a] את־בריתי אתכם
[a] קום
omni cum Et .vos poſt veſtro ſemine cum &
10 ואת־זרעכם אחריכם׃ ואת כל־
ſ eſt † tam ‡ quàm
,iumento in ‡ ,volatili in † ,vobiſcum ſ quæ ,viuente anima
נפש החיה אשר אתכם בעוף בבהמה
quæ egreſſa ſunt ex arca, & omni beſtia terræ:
egredientibus omnibus ex ;vobiſcum terræ beſtia omni in &
ובכל־חית הארץ אתכם מכל יצאי
meum pactum ſtatui Et .terræ beſtiæ omni ,arcam
11 התבה לכל חית הארץ׃ והקמתי את־בריתי
vltra
aquis ab adhuc caro omnis excidetur non & ,vobiſcum
אתכם ולא־יכרת כל־בשר עוד ממי[b]
[b] מים [c] נבל
* vt diſperdat
.terram diſperdendum ad * ,diluuium adhuc erit non & :diluuij
המבול[c] ולא־יהיה עוד מבול לשחת הארץ׃
† eſt
,fœderis ſignum † Hoc ,DEVS dixit Et
12 ויאמר אלהים זאת אות־הברית
* do
omnem inter & ,vos inter & ,me inter dans * ego quod
אשר אני נתן ביני וביניכם ובין כל־
‡ eſt
.ſæculi generationes in ,vobiſcum ‡ quæ viuentem animã
נפש חיה אשר אתכם לדרת[d] עולם׃
[d] דור
ponam
fœderis ſignum in erit & ,nube in dedi meum Arcum
13 את־קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית
cùm obnubilauero
nubem me obnubilando in erit Et .terram inter & me inter
14 ביני ובין הארץ׃ והיה בענני ענן
recordabor Et :nube in arcus apparebit & ,terram ſuper
15 על־הארץ ונראתה הקשת בענן׃ וזכרתי
† eſt
omnem inter & ,vos inter & ,me inter † quod ,mei fœderis
את־בריתי אשר ביני וביניכם ובין כל־
cum
adhuc erit non & :carne omni in viuentem animam
נפש חיה בכל־בשר ולא־יהיה עוד
Vt diſperdat
,carnem omnem diſperdendum ad diluuium ad aqua
המים למבול לשחת כל־בשר׃
vt recorder pacti perpetui
recordandum ad ,illum videbo & ,nube in arcus erit Et
16 והיתה הקשת בענן וראיתיה לזכר
animam omnem inter & ,DEVM inter ſæculi fœderis
ברית עולם בין אלהים ובין כל־נפש
ſ eſt cum
dixit Et .terram ſuper ſ quæ ,carne omni in ,viuentem
17 חיה בכל־בשר אשר על־הארץ׃ ויאמר
‡ eſt
ſtatui quod ,fœderis ſignum ‡ Hoc :Noach ad DEVS
אלהים אל־נח זאת אות־הברית אשר הקמתי
† eſt
.terram ſuper † quæ carnem omnem inter & me inter
ביני ובין כל־בשר אשר על־הארץ׃
qui egreſſi ſunt
,Sem ,arca ex egredientes Noach filij fuerunt Et
18 ויהיו בני־נח היצאים מן־התבה שם
eſt
.Chenahan pater ipſe Cham Et .Iepheth & ,Cham &
וחם ויפת וחם הוא אבי כנען׃
incepit Noach colere terrã.
eſt diſperſa iſtis ab Et .Noach filij iſti Tres
19 שלשה אלה בני־נח ומאלה נפצה
plantauit & ,terræ vir Noach cœpit Et .terra omnis
20 כל־הארץ׃ ויחל[e] נח איש האדמה ויטע[f]
[e] חלל [f] נטע
ſe diſcooperuit & ,eſt inebriatus & ,vino de bibit Et .vineam
21 כרם׃ וישת[g] מן־היין וישכר ויתגל[h]
[g] שתה [h] גלה

pater ,Cham vidit Et .sui tabernaculi medio in

21 אבי חם וירא [a] : אהלה בתוך ראה [a]

duobus nunciauit & :sui patris turpitudinem Chenahan

לשני [d] ויגד [c] אביו ערות [b] את כנען [c] פגד ערוה [b]

Iepheth & ,Sem tulit Et .platea in suis fratribus tulerunt

23 ויפת שם [e] ויקח : בחוץ אחיו שנה [d]

,ipsi ambo humerum super posuerunt & vestimentum לקח [e]

שניהם שכם על [f] וישימו השמלה את שום [f]

.sui patris turpitudinem operuerunt & ,retrorsum iuerunt ‡ & ‡ euntes auersa facie.

אביהם ערות את [g] ויכסו אחרנית וילכו

non sui patris turpitudinem & ,retrorsum ‡ eorum facies Et כסה [g]

לא אביהם וערות אחרנית [h] ופניהם פנה [h]

cognouit & ,suo vino à Noach est expergefactus Et .viderunt ‡ erãt auersæ

24 וידע מיינו נח וייקץ : ראו

:dixit Et .paruus suus filius sibi fecit quod minor.

את אשר עשה לו בנו הקטן :

25 ויאמר

.suis fratribus erit seruorum seruus ;Chenahan Maledictus

ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו :

,Sem DEVS Dominus Benedictus :dixit Et

26 שם אלהי יהוה ברוך ויאמר

Dilatet .eis seruus Chenahan sit & היה [i] פתה [k]

27 יפת [k] : למו עבד כנען [i] ויהי

sit & :Sem tabernaculis in habitet & ,Iepheth DEVS

ויהי שם באהלי וישכן ליפת אלהים

diluuium post Noach vixit Et .eis seruus Chenahan

28 המבול אחר נח [l] ויחי : למו עבד כנען חיה [l]

.annos quinquaginta & annos trecentos

: שנה וחמשים שנה מאות [m] שלש מאה [m]

anni nongenti Noach dies omnes fuerunt Et

29 שנה מאות תשע נח ימי כל ויהיו

.est mortuus & :anni quinquaginta &

: וימת [n] שנה וחמשים מות [n]

CAP. X. י

,Cham ,Sem ,Noach filiorum generationes ‡ istæ Et ‡ sunt

1 חם שם נח בני תולדת [o] ואלה ילד [o]

.diluuium post filij eis sunt nati & :Iepheth &

: המבול אחר בנים להם ויולדו ויפת

,Iauan & ,Madai & ,Maghog & Ghomer ;Iepheth Filij

2 ויון ומדי ומגוג גמר יפת בני

.Ghomer filij Et .Tiras & ,Mesech & ,Thubal &

3 גמר ובני : ותירס ומשך ותבל

filij Et .Togharmah & ,Riphath & ,Aschenaz

4 ובני : ותגרמה וריפת אשכנז

.Dodanim & ,Chitthim ,Tharsis & ,Elisah :Iauan

: ודדנים כתים ותרשיש אלישה יון

,suis terris in gentium insulæ sunt separatæ istis Ab — secundum terras suas

5 בארצתם הגוים איי נפרדו מאלה

.suis gentibus in suas familias ad ,suam linguam ad singulæ — secundum linguam suam, secundum familias suas,

: בגויהם למשפחתם ללשנו איש

.Chenahan & ,Phuth & ,Misraim & Chus ,Cham filij Et

6 : וכנען ופוט ומצרים כוש חם ובני

,Rahamah & ,Sabthah & ,Chauilah & ,Seba ,Chus filij Et

7 ורעמה וסבתה וחוילה סבא כוש ובני

.Dedan & ,Seba ;Rahamah filij Et Sabthecah &

: ודדן שבא רעמה ובני וסבתכא

esse cœpit ipse .Nimrod genuit Chus Et

8 להיות [p] החל הוא נמרד את ילד וכוש חלל [p]

facies ad venatione potens fuit Ipse .terra in potens — coram Domino

9 לפני ציד [q] גבר היה הוא : בארץ גבר צוד [q]

venatione fortis Nimrod Sicut :dicitur Idcirco .Domini

ציד גבור כנמרד יאמר כן על יהוה

eius regni principium fuit Et .Domini conspectum ad — coram Domino

10 ממלכתו ראשית ותהי : יהוה לפני

.Sinhar terra in ,Chalneh & ,Achad & Erech & ,Babel

: שנער בארץ וכלנה ואכד וארך בבל

ædificauit & ;Assur exiit ipsa terra

11 ויבן [x] אשור יצא ההוא הארץ מן בנה [x]

.Chalach & ciuitatem Rechoboth & ,Nineueh

: כלח ואת עיר רחבת ואת נינוה את

‡ ipsa :Chalach inter & Nineueh inter Resen Et ‡ est

12 הוא כלח ובין נינוה בין רסן ואת

,Ludim genuit Misraim Et .magna ciuitas

13 לודים את ילד ומצרים : הגדלה העיר

.Naphthuchim & ,Lehabim & ,Hanamim &

: נפתחים ואת להבים ואת ענמים ואת

vnde — sunt egressi quod :Chasluchim & Patrusim Et

14 יצאו אשר כסלחים ואת פתרסים ואת

Chenahan Et .Chaphtorim & ,Pelistim inde

15 וכנען : כפתרים ואת פלשתים משם

.Cheth & suum primogenitum Sidon genuit

: חת ואת בכרו צידן את ילד

.Ghirghasi & ,Emori & ,Iebusi Et

16 : הגרגשי ואת האמרי ואת היבוסי ואת

,Aruadi Et .Sini & ,Harchi & Chiuui Et

17 הארודי ואת : הסיני ואת הערקי ואת החוי ואת

sunt sparsæ postea Et .Chamathi & ,Semari &

18 נפצו ואחר החמתי ואת הצמרי ואת

Chenahanæi terminus fuit Et .Chenahanæi familiæ

19 הכנעני גבול ויהי : הכנעני משפחות

donec ingrediaris — te ingrediendo ,Hazzah ad vsque Gherar te ingrediente Sidon à

באכה עזה עד גררה [a] באכה מצידן

בואך [a] — .Lasah ad vsque Seboim & Admah & Hamorah & Sedom

וצבוים — : לשע עד וצבים ואדמה ועמרה סדמה

ק — ,suas linguas ad ‡ ,suas familias ad † ,Cham filij Isti

20 ללשנתם למשפחתם חם בני אלה

† per familias suas ‡ per linguas suas, — Etiam .natus est Sem ipsi Et .suis gentibus in ,suis terris in

21 גם ילד ולשם : בגויהם בארצתם

| fuit ‡ maior. — .maioris ‡ Iepheth frater ,Heber filiorum omnium pater | ipse

: הגדול יפת אחי עבר בני כל אבי הוא

,Lud & ,Arpachsad & ,Assur & ,Helam ,Sem Filij

22 ולוד וארפכשד ואשור עילם שם בני

Ghether & Chul & Hus ;Aram filij Et .Aram &

23 וגתר וחול עוץ ארם ובני : וארם

Selach & :Selach genuit Arpachsad Et ;Mas &

24 ושלח שלח את ילד וארפכשד : ומש

nati sunt — duo est natus Heber ipsi Et .Heber genuit

25 שני ילד ולעבר : עבר את ילד

est diuisa eius diebus in quia :Pelegh vnius nomen :filij

נפלגה בימיו כי פלג האחד שם בנים

Iochthan Et .Iochthan eius fratris nomen & ;terra

26 ויקטן : יקטן אחיו ושם הארץ

Chasarmaueth & ,Seleph & Almodad genuit

חצרמות ואת שלף ואת אלמודד את ילד

& Vzal & Hadoram Et .Iarach &

27 ואת אוזל ואת הדורם ואת : ירח ואת

.Seba & Abimael & Hobal Et .Dichlah

28 : שבא ואת אבימאל ואת עובל ואת : דקלה

.Iobab & Chauilah & Ophir Et

29 יובב ואת חוילה ואת אופר ואת

eorum habitatio fuit Et .Iochthan filij isti Omnes

30 מושבם [b] ויהי : יקטן בני אלה כל

donec ingrediaris — Isti .orientis montem Sephar te ingrediendo ,Mesah à — ישב [b]

31 אלה : הקדם הר ספרה באכה ממשא

per per — ,suis terris in ,suas linguas ad ,suas familias ad ,Sem filij

בארצתם ללשנתם למשפחתם שם בני

n gentibus suis. — Noach filiorum familiæ Istæ .suas gentes ad

32 נח בני משפחת אלה : לגויהם

‡ per — sunt diuisæ istis ab & :suis gentibus in ,suas generationes ad ‡

ילד [c] — נפרדו ומאלה בגויהם לתולדתם [c]

.diluuium post terra in gentes

: המבול אחר בארץ הגוים

CAP. XI. יא

.una verba & ,vnum labium terra omnis erat Et

1 : אחדים ודברים אחת שפה הארץ כל ויהי

labij vnius, & verborum eorundem. — † vallem inuenerunt & ,oriente ab ipsos proficiscendo in fuit Et

2 בקעה וימצאו מקדם בנסעם ויהי

cum proficiscerentur ipsi — † planiciem — dixerunt Et .ibi habitauerunt & ,Sinhar terra in

3 ויאמרו : שם וישבו שנער בארץ

,lateres laterificemus Agite :suum socium ad ‡ vir

‡ quisque — לבנים נלבנה הבה רעהו אל איש

later eis fuit Et .combustionem ad comburamus &

הלבנה להם ותהי לשרפה ונשרפה

Agite :dixerunt Et cæmentum in eis fuit lutum & ,lapidē in — pro lapide, pro cæmēto.

לְאָבֶן וְהַחֵמָר הָיָה לָהֶם לַחֹמֶר׃ 4 וַיֹּאמְרוּ הָבָה׀

,cælum in eius caput, & ,turrim & ciuitatē nobis ædificemus

נִבְנֶה־לָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם

super dispergamur fortè ne ,nomen nobis faciamus &

וְנַעֲשֶׂה־לָּנוּ שֵׁם פֶּן־נָפוּץ עַל־

videndum ad Dominus descendit Et .terræ omnis facies — in superficie vt videret

פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ׃ 5 וַיֵּרֶד יְהוָה [a] לִרְאֹת — [a] רְאֹה

filij ædificabant quam ,turrim & ,ciuitatem

אֶת־הָעִיר וְאֶת־הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר [b] בָּנוּ בְּנֵי — [b] בנה

labium & vnus populus Ecce :Dominus dixit Et .hominum

הָאָדָם׃ 6 וַיֹּאמֶר יְהוָה הֵן עַם אֶחָד וְשָׂפָה

:faciendum ad eorum incipere ‡ hoc Et .ipsis omnibus † vnum — † est ‡ est vt faciant.

אַחַת לְכֻלָּם וְזֶה [c] הַחִלָּם לַעֲשׂוֹת — [c] חלל

cogitauerunt quod omne ,eis ab prohibebitur non nunc Et

וְעַתָּה לֹא־יִבָּצֵר מֵהֶם כֹּל אֲשֶׁר יָזְמוּ

confundamus † & ,descendamus Agite .faciendum ad — vt faciant.

לַעֲשׂוֹת׃ 7 הָבָה נֵרְדָה וְנָבְלָה — Vel confundatur vnusquisque

.sui socij labium vir audiant non vt ,eorum labium ibi

שָׁם שְׂפָתָם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׂפַת רֵעֵהוּ׃

facies super inde eos Dominus dispersit Et

8 וַיָּפֶץ [d] יְהוָה אֹתָם מִשָּׁם עַל־פְּנֵי — [d] פוץ

.ciuitatem ædificandum ad cessauerunt & :terræ omnis — ædificare

כָל־הָאָרֶץ וַיַּחְדְּלוּ לִבְנֹת הָעִיר׃

confudit ibi quia .Babel eius nomen vocauit Propterea

9 עַל־כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל כִּי־שָׁם בָּלַל

Dominus eos dispersit inde & ;terræ omnis labium Dominus

יְהוָה שְׂפַת כָּל־הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הֱפִיצָם יְהוָה

generationes istæ .terræ omnis facies super

עַל־פְּנֵי כָּל־הָאָרֶץ׃ 10 אֵלֶּה תּוֹלְדֹת

genuit & ,annorum centum filius Sem :Sem

שֵׁם שֵׁם בֶּן־מְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־

vixit Et .diluuium post annis duobus Arpachsad

אַרְפַּכְשָׁד שְׁנָתַיִם אַחַר הַמַּבּוּל׃ 11 וַיְחִי־

quingentos ,Arpachsad ipsum gignere post Sem — postquam genuit

שֵׁם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־אַרְפַּכְשָׁד חֲמֵשׁ מֵאוֹת

Arpachsad Et .filias & filios genuit & :annos

שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ 12 וְאַרְפַּכְשַׁד

,Selach genuit & ,annos triginta & quinque vixit

חַי חָמֵשׁ וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־שָׁלַח׃

,Selach ipse genuit postquam Arpachsad vixit Et

13 וַיְחִי אַרְפַּכְשַׁד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שֶׁלַח

filios genuit & :annos quadringentos & ,annos tres

שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים

genuit & ,annos triginta vixit Selach Et .filias &

וּבָנוֹת׃ 14 וְשֶׁלַח חַי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד

ipse genuit postquam Selach vixit Et .Heber

אֶת־עֵבֶר׃ 15 וַיְחִי־שֶׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ

:annos quadringentos & ,annos tres ,Heber

אֶת־עֵבֶר שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה

quatuor Heber vixit Et .filias & filios genuit &

וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ 16 וַיְחִי־עֵבֶר אַרְבַּע

vixit Et .Pelegh genuit & annos triginta &

וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־פָּלֶג׃ 17 וַיְחִי־

annos triginta ,Pelegh ipse genuit postquam Heber

עֵבֶר אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־פֶּלֶג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה

.filias & filios genuit & :annos quadringentos &

וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃

.Rehu genuit & :annos triginta Pelegh vixit Et

18 וַיְחִי־פֶלֶג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־רְעוּ׃

nouem ,Rehu ipse genuit postquam Pelegh vixit Et

19 וַיְחִי־פֶלֶג אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־רְעוּ תֵּשַׁע

.filias & filios genuit & :annos ducentos & annos

שָׁנִים וּמָאתַיִם שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃

genuit & ,annos triginta & duos Rehu vixit Et

20 וַיְחִי רְעוּ שְׁתַּיִם וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד

ipse genuit postquam Rehu vixit Et .Serugh

אֶת־שְׂרוּג׃ 21 וַיְחִי רְעוּ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ

genuit & ,annos ducentos & ,annos septem ,Serugh

אֶת־שְׂרוּג שֶׁבַע שָׁנִים וּמָאתַיִם שָׁנָה וַיּוֹלֶד

,annos triginta Serugh vixit Et .filias & filios

בָּנִים וּבָנוֹת׃ 22 וַיְחִי שְׂרוּג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה

postquam Serugh vixit Et .Nachor genuit &

וַיּוֹלֶד אֶת־נָחוֹר׃ 23 וַיְחִי שְׂרוּג אַחֲרֵי

genuit & :annos ducentos ,Nachor ipse genuit

הוֹלִידוֹ אֶת־נָחוֹר [a] מָאתַיִם שָׁנָה וַיּוֹלֶד — [a] מאה

viginti & nouem Nachor vixit Et .filias & filios

בָּנִים וּבָנוֹת׃ 24 וַיְחִי נָחוֹר תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים

postquam Nachor vixit Et .Terach genuit & ,annos

שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־תָּרַח׃ 25 וַיְחִי נָחוֹר אַחֲרֵי

centum & annos nouemdecim ,Terach ipse genuit

הוֹלִידוֹ אֶת־תֶּרַח תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּמְאַת

vixit Et .filias & filios genuit & :annos

שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ 26 וַיְחִי־

.Abram genuit & ,annos septuaginta Terach

תֶרַח שִׁבְעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־אַבְרָם

generationes ‡ istæ Et .Haran & ,Nachor — ‡ sunt

אֶת־נָחוֹר וְאֶת־הָרָן׃ 27 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת

& ,Nachor ,Abram genuit Terach :Terach

תֶּרַח תֶּרַח הוֹלִיד אֶת־אַבְרָם אֶת־נָחוֹר וְאֶת־

est mortuus Et .Loth genuit Haran Et .Haran

הָרָן וְהָרָן הוֹלִיד אֶת־לוֹט׃ 28 [b] וַיָּמָת — [b] מות

coram Terach suæ natiuitatis terra in sui patris Terach facies super Haran — coram Terach patre suo

הָרָן עַל־[c] פְּנֵי תֶּרַח אָבִיו בְּאֶרֶץ [d] מוֹלַדְתּוֹ — [c] פנה [d] ילד

Nachor & Abram * accepit Et .Chasdim Vr in — * acceperunt

בְּאוּר כַּשְׂדִּים׃ 29 [e] וַיִּקַּח אַבְרָם וְנָחוֹר — [e] לקח

nomen & ;Sarai ,Abram vxoris Nomen :vxores sibi

לָהֶם נָשִׁים שֵׁם [f] אֵשֶׁת־אַבְרָם שָׂרָי וְשֵׁם — [f] איש

Milchah patris Haran filia ,Milchah ,Nachor vxoris

אֵשֶׁת־נָחוֹר מִלְכָּה בַּת־הָרָן אֲבִי־מִלְכָּה

.natus ei erat Non ,sterilis Sarai fuit Et .Iscah patris &

וַאֲבִי יִסְכָּה׃ 30 וַתְּהִי שָׂרַי עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלָד׃

filium Loth & ;suum filium Abram Terach accepit Et

31 וַיִּקַּח תֶּרַח אֶת־אַבְרָם בְּנוֹ וְאֶת־לוֹט בֶּן־

vxorem ,suam nurum Sarai & ,sui filij filium Haran

הָרָן בֶּן־בְּנוֹ וְאֵת שָׂרַי [g] כַּלָּתוֹ אֵשֶׁת — [g] כלל

,Chasdim Vr de eis cum exierunt & ,sui filij Abram

אַבְרָם בְּנוֹ וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים

Charan ad vsque venerunt & :Chenahan terram in eundum ad — vt pergerent

[h] לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן וַיָּבֹאוּ עַד־חָרָן — [h] ילך

quinque ,Terach dies fuerunt Et .ibi habitauerunt &

וַיֵּשְׁבוּ שָׁם׃ 32 וַיִּהְיוּ [i] יְמֵי־תֶרַח חָמֵשׁ — [i] יום

.Charan in Terach est mortuus & :anni ducenti & ,anni

שָׁנִים וּמָאתַיִם שָׁנָה וַיָּמָת תֶּרַח בְּחָרָן׃

CAP. XII. יב

tibi Vade :Abram ad Dominus dixit Et

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַבְרָם לֶךְ־לְךָ

terram ad ,tui patris domo è &,tua cognatione è &,tua terra è

מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל־הָאָרֶץ

,magnam gentem in te faciam Et .te faciam videre quam

אֲשֶׁר [k] אַרְאֶךָּ׃ 2 [l] וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל — [k] ראה [l] עשה

.benedictio esto & :tuum nomen magnificabo & ,tibi benedicam &

וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ וֶהְיֵה בְּרָכָה׃

,tibi maledicentibus & :tibi benedicentibus benedicam Et

3 וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ

familiæ omnes te in benedicentur Et .maledicam — benedicent se

[m] אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת — [m] ארר

est locutus quemadmodum Abram abiit Et .terræ

הָאֲדָמָה׃ 4 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר

filius † Abram Et .Loth secum perrexit & ,Dominus eū ad — † erat

אֵלָיו יְהוָה וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט וְאַבְרָם בֶּן־

.Charan de suo exire in annorum septuaginta & ,annorū quinque — quando egressus est

חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה [n] בְּצֵאתוֹ מֵחָרָן׃ — [n] יצא

filium Loth & ,suam vxorem Sarai Abram cepit Et

5 וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת־שָׂרַי אִשְׁתּוֹ וְאֶת־לוֹט בֶּן־

,acquisierant quam ,suam substantiam omnem & ,sui fratris

אָחִיו וְאֶת־כָּל־רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ

animas quas eundum ad exierunt & ,Charan in fecerant quam animam & — vt pergerent

וְאֶת־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־עָשׂוּ בְחָרָן וַיֵּצְאוּ לָלֶכֶת

.Chenahan terram in sunt ingressi & .Chenahan terram in

אַרְצָה כְּנַעַן [o] וַיָּבֹאוּ אַרְצָה כְּנָעַן׃ — [o] בוא

,Sechem locum ad vsque terram in Abram transiit Et

6 וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכֶם

tune Chenahanæus Et .Moreh quercum ad vsque — tunc erat
עד אלון מורה והכנעני אז
:dixit & ,Abram ad Dominus est visus Et .terra in — Abrahæ
7 בארץ: [a] וירא יהוה אל־אברם ויאמר — [a] ראה
ædificauit Et .hanc terram dabo tuo Semini
לזרעך [b] אתן את־הארץ הזאת [c] ויבן — [b] נתן [c] בנה
se euulsit Et .eum ad apparuerat qui ,Domino altare ibi — sibi. transtulit se
8 שם מזבח ליהוה הנראה אליו: ויעתק
tetendit Et .Bethel ipsi oriente ab montem ad inde
משם ההרה מקדם לבית־אל [d] ויט — [d] נטה
.oriente ab Hai & ,mari à Bethel :suum tentorium — erat ab occidente.
אהלה בית־אל מים והעי מקדם:
nomine in inuocauit & ,Domino altare ibi ædificauit Et — nomen
ויבן־שם מזבח ליהוה ויקרא בשם
proficiscendo & ,eundo Abram est profectus Et .Domini
9 יהוה: ויסע אברם הלוך ונסוע
Abram descendit Et .terra in fames fuit Et .meridiem ad
10 הנגבה: ויהי רעב בארץ וירד אברם
.terra in fames erat grauis quia ,ibi *peregrinandum ad* ,Ægyptum in — vt peregrinaretur
מצרימה לגור שם כי־כבד הרעב בארץ:
,Ægyptum *ingrediendum ad* ‡ appropinquauit *cùm vt* § fuit Et — § quando ‡ vt ingrederetur
11 ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה
,cognoui nunc Ecce :suam vxorem Sarai ad dixit &
ויאמר אל־שרי אשתו הנה־נא ידעתי
erit Et .*tu* aspectu pulchra mulier quòd — es:
12 כי אשה [e] יפת־מראה את: והיה — [e] יפה
eius Vxor ,dicent & ,Ægyptij te viderint cùm
כי־יראו אתך המצרים ואמרו אשתו
:quæso Dic .viuere facient te & ,me occident & *:hæc* — est.
13 זאת והרגו אתי ואתך [f] יחיו: אמרי־נא — [f] חיה
viuat & ,te propter mihi sit bene vt ,*tu* mea Soror
אחתי את למען ייטב־לי בעבורך וחיתה
Abram ingrederetur cùm ,fuit Et .te propter mea anima
14 נפשי בגללך: ויהי כבוא אברם
quod ,mulierem Ægyptij viderunt & ,Ægyptum
מצרימה ויראו המצרים את־האשה כי־
principes eam viderunt Et .valde *ipsa* pulchra — esset
15 יפה הוא מאד: ויראו אתה שרי
est sublata Et .Parhoh *ad* eam laudauerunt & ,Parhoh — Parhoni.
פרעה ויהללו אתה אל־פרעה [g] ותקח — [g] לקח
benefecit Abram ipsi Et .Parhoh domum (in) mulier
16 האשה בית פרעה: ולאברם היטיב
,serui & ,asini & ,*bos &* *pecus* ei *fuit* Et .eam propter — fuerunt pecudes & boues
בעבורה ויהי־לו צאן־ובקר וחמרים ועבדים
percussit Et .cameli & ,asinæ & ,ancillæ &
17 ושפחת ואתנת וגמלים: וינגע
,eius domum & ,magnis percussionibus Parhoh Dominus
יהוה את־פרעה נגעים גדלים ואת־ביתו
Parhoh vocauit Et .Abram vxoris Sarai *verbum propter* — causa
18 על־דבר שרי אשת אברם: ויקרא פרעה
non quid *Ad* ?mihi fecisti hoc *Quid* :dixit & ,*Abram ad* — Abram. Cur
לאברם ויאמר מה־זאת עשית לי למה לא־
,dixisti quid *Ad* ?*ipsa* tua vxor quòd mihi indicasti — Vt esset? Vt
19 [h] הגדת לי כי אשתך הוא: למה אמרת — [h] נגד
.vxorem in mihi eam tuli Et ?*ipsa* mea Soror — est?
אחתי היא ואקח אתה לי לאשה
præcepit Et .vade & ,cape ;tua vxor ecce nunc Et
20 ועתה הנה אשתך קח ולך: ויצו
& ,eum dimiserunt & ,viris Parhoh eum super
עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת־
.*ei* *quod* *omne* & ,eius vxorem — omnia quæ erant ei.
אשתו ואת־כל־אשר־לו:

CAP. XIII. יג

omne & ,eius vxor & ipse ,Ægypto ex Abram ascendit Et — & omnia quæ erant ei.
1 [i] ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל־ — [i] עלה
Abram Et .meridie ad eo cum Loth & ,*ei* *quod*
2 אשר־לו ולוט עמו הנגבה: ואברם
iuit Et .auro in & ,argento in pecore in valde *grauis* — diues erat
3 כבד מאד במקנה בכסף ובזהב: וילך
ad vsque ,Bethel ad vsque & meridie a *suas profectiones ad* — per profectiones suas
[k] למסעיו מנגב ועד־בית־אל עד־ — [k] נסע
vbi fuerat — ,principio in eius tabernaculum *ibi* *fuit* *quod* ,locum
המקום אשר־היה שם אהלה [a] בתחלה — [a] חלל
quod ,altaris locum Ad .Hai inter & ,Bethel inter
4 בין בית־אל ובין העי: אל־מקום המזבח אשר־
Abram ibi inuocauerat & ,principio in ibi fecerat
עשה שם בראשנה ויקרא שם אברם
nomen — ambulanti Loth ipsi etiam Et .Domini *nomine in*
5 בשם יהוה: וגם־ללוט ההלך
erant pecudes & boues — .tabernacula & *bos &* *pecus* *fuit* Abram cum
את־אברם היה צאן־ובקר ואהלים:
vt habitarent — quia ;simul *sedendum ad* terra eos ferebat non Et
6 ולא־נשא אתם הארץ [b] לשבת יחדו כי־ — [b] ישב
habitare poterant non & ,multa eorum substantia erat
היה רכושם [c] רב ולא יכלו לשבת — [c] רבב
pastores inter contentio fuit Et .simul
7 יחדו: ויהי־[d] ריב בין [e] רעי — [d] רוב [e] רעה
.Loth pecoris pastores inter & ,Abram pecoris
מקנה־אברם ובין רעי מקנה־לוט
habitabant — .terra in *sedens* tunc Perizæus & Chenahanæus Et
8 והכנעני והפרזי אז ישב בארץ:
contentio sit quæso Ne :Loth ad Abram dixit Et
ויאמר אברם אל־לוט אל־נא [f] תהי מריבה — [f] היה
inter & ,meos pastores inter & ,te inter & me inter
ביני ובינך ובין רעי ובין
.nos fratres viri quia ,tuos pastores
רעיך כי־אנשים אחים אנחנו:
est coram te? Separa te nunc à me — *.me desuper nunc Separare ?tuum conspectum ad* terra omnis Nonne
9 הלא כל־הארץ לפניך הפרד נא מעלי
Si ieris ad sinistrā, dexteram tenebo: & si ad dexteram ieris, sinistram tenebo. — *,dexteram* *si &* *:dextrabo &* *,sinistram* *Si*
אם־השמאל ואימנה ואם־הימין
,suos oculos Loth leuauit Et *.sinistrabo &*
10 ואשמאילה: [g] וישא־לוט את־עיניו
‡ esset irrigua — *,rigans* ‡ *ipsa* tota quòd Iarden planiciem omnem vidit &
[h] וירא את־כל־ככר הירדן כי כלה משקה — [g] נשא
,Hamorah & ,Sedom Dominus disperderet antequam — [h] ראה
[i] לפני שחת יהוה את־סדם ואת־עמרה — [i] פנה
te ingrediente ,Ægypti terra sicut ,Domini hortus sicut
כגן־יהוה כארץ מצרים [k] באכה — [k] בוא
,Iarden planiciem omnem Loth sibi elegit Et .Sohar
11 צער: ויבחר־לו לוט את כל־ככר הירדן
separauerunt se alter ab altero. — *.suo fratre desuper vir sunt separati &* ,oriente ab Loth est profect' &
ויסע לוט מקדם ויפרדו איש מעל אחיו:
habitauit Loth & ,Chenahan terra in habitauit Abram
12 אברם ישב בארץ־כנען ולוט ישב
.Sedom vsque tabernaculum tetendit & ,planiciei vrbibus in
[l] בערי הככר ויאהל עד־סדם: — [l] עור
erant mali, — .valde Domino peccatores & ,*mali* Sedom viri Et
13 ואנשי סדם [m] רעים וחטאים ליהוה מאד: — [m] רוע
postquam separauit se Loth ab eo. — *separari* *post* ,Abram ad dixit Dominus Et
14 ויהוה אמר אל־אברם אחרי הפרד־
à vide & ,tuos oculos nunc Leua *.eo cum de* *Loth*
לוט מעמו שא נא עיניך וראה מן־
vbi es, — ,meridiem ad & ,aquilonem ad ,*ibi* *tu* *quo* loco
המקום אשר־אתה שם צפנה ונגבה
† & ad occidentem — quam terram omnem Quia *.mare ad &* †,orientem ad &
15 וקדמה וימה: כי את־כל־הארץ אשר־
§ vides — .seculum in vsque tuo semini & ,eam dabo tibi ,*videns* § tu
אתה ראה לך [n] אתננה ולזרעך עד־עולם: — [n] נתן [o] שום
‡ quia si poterit quisquam — *quod* ‡ :terræ puluerem sicut tuum semen ponam Et
16 [o] ושמתי את־זרעך כעפר הארץ אשר
etiam ,terræ puluerem numerare *vir* *potuerit* *si*
אם־יוכל איש [p] למנות את־עפר הארץ גם־ — [p] מנה
per terram in longitudinem eius, & in latitudinem eius, — *terra in* ambula ,Surge .numerabitur tuum semen
17 זרעך ימנה: קום התהלך בארץ
.eam dabo tibi quia *:eius latitudinem ad & ,eius longitudinem ad*
לארכה ולרחבה כי לך אתננה:
habitauit & venit & ,Abram tabernaculum tetendit Et
18 ויאהל אברם [q] ויבא וישב — [q] בוא
quæ sunt in — ibi ædificauit & :Chebron *in* *qua* .Mamre quercubus in
באלני ממרא אשר בחברון [r] ויבן־שם — [r] בנה
.Domino altare
מזבח ליהוה:

CAP. XIIII. יד

1 Arioch ,Sinhar regis Amraphel diebus in fuit Et
וַיְהִי בִּימֵי אַמְרָפֶל מֶלֶךְ־שִׁנְעָר אַרְיוֹךְ
Tidhal & ,Helam rex Chedorlahomer ,Elasar rex
מֶלֶךְ אֶלָּסָר כְּדָרְלָעֹמֶר מֶלֶךְ עֵילָם וְתִדְעָל
2 rege Berah cum bellum fecerunt :gentium rex
מֶלֶךְ גּוֹיִם׃ עָשׂוּ מִלְחָמָה אֶת־בֶּרַע מֶלֶךְ
rege Sinab ,Hamorah rege Birsah cum & ,Sedom
סְדֹם וְאֶת־בִּרְשַׁע מֶלֶךְ עֲמֹרָה שִׁנְאָב מֶלֶךְ
ipsa ,Belah rege & ,Seboim rege Semeber & ,Admah
אַדְמָה וְשֶׁמְאֵבֶר מֶלֶךְ צְבֹיִים וּמֶלֶךְ בֶּלַע הִיא־
3 :Siddim vallem ad convenerunt ‡ isti Omnes ,Sohar
צֹעַר׃ כָּל־אֵלֶּה חָבְרוּ אֶל־עֵמֶק הַשִּׂדִּים
4 servierunt annos Duodecim .salis mare ipsa ‡
הוּא יָם הַמֶּלַח׃ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה עָבְדוּ
.rebellarunt anno decimo tertio & ,Chedorlahomer
אֶת־כְּדָרְלָעֹמֶר וּשְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָרָדוּ׃
5 ,Chedorlahomer venit anno decimoquarto in Et
וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בָּא כְדָרְלָעֹמֶר
Rephaim percusserunt Et :eo cum qui reges &
וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ ᵃוַיַּכּוּ אֶת־רְפָאִים
& ,Ham in Zuzim & ,Charnaim Astheroth in
בְּעַשְׁתְּרֹת קַרְנַיִם וְאֶת־הַזּוּזִים בְּהָם וְאֵת
6 Chori Et .Chiriathaim Saueh in Emim
הָאֵימִים בְּשָׁוֵה קִרְיָתָיִם׃ וְאֶת־הַחֹרִי
quæ ,Paran planitiem ad usque ,Sehir eorum monte in
בְּהַרְרָם שֵׂעִיר עַד אֵיל פָּארָן אֲשֶׁר
7 Hen ad venerunt & ,redierunt Et .desertum super
עַל־הַמִּדְבָּר׃ וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־עֵין
,Amalechitæ agrū omnē percusserunt & :Cades ipsa ,Misphath
מִשְׁפָּט הִוא קָדֵשׁ וַיַּכּוּ אֶת־כָּל־שְׂדֵה הָעֲמָלֵקִי
.Thamar Chaseson in habitantem Emoræum etiam &
וְגַם אֶת־הָאֱמֹרִי הַיֹּשֵׁב בְּחַצְצֹן תָּמָר׃
8 rex & ,Hamorah rex & ,Sedom rex et egressus Et
וַיֵּצֵא מֶלֶךְ־סְדֹם וּמֶלֶךְ עֲמֹרָה וּמֶלֶךְ
,Sohar ‡ ipsa ,Belah rex & ,Seboim rex & ,Admah
אַדְמָה וּמֶלֶךְ צְבֹיִים וּמֶלֶךְ בֶּלַע הִוא־צֹעַר
.Siddim valle in bellum eis cum ordinauerunt &
וַיַּעַרְכוּ אִתָּם מִלְחָמָה בְּעֵמֶק הַשִּׂדִּים׃
9 rege ,Tidhal & ,Helam rege Chedorlahomer Cum
אֵת כְּדָרְלָעֹמֶר מֶלֶךְ עֵילָם וְתִדְעָל מֶלֶךְ
rege Arioch & ,Sinhar rege Amraphel & ,gentium
גּוֹיִם וְאַמְרָפֶל מֶלֶךְ שִׁנְעָר וְאַרְיוֹךְ מֶלֶךְ
.quinque cum reges quatuor ,Elasar
אֶלָּסָר אַרְבָּעָה מְלָכִים אֶת־הַחֲמִשָּׁה׃
10 cæmenti putei putei Siddim vallis Et
וְעֵמֶק הַשִּׂדִּים בֶּאֱרֹת בֶּאֱרֹת חֵמָר
:ibi ceciderunt & ,Hamorah & ,Sedom rex fugerunt Et
ᵇוַיָּנֻסוּ מֶלֶךְ־סְדֹם וַעֲמֹרָה ᶜוַיִּפְּלוּ־שָׁמָּה
11 omnem ceperunt Et .fugerunt montem in residui &
וְהַנִּשְׁאָרִים הֶרָה נָּסוּ׃ ᵈוַיִּקְחוּ אֶת־כָּל־
,eorum escam omnem & ,Hamorah & Sedom substantiam
רְכֻשׁ סְדֹם וַעֲמֹרָה וְאֶת־כָּל־אָכְלָם
12 eius substantiam & ,Loth ceperunt Et .abierunt &
וַיֵּלֵכוּ׃ וַיִּקְחוּ אֶת־לוֹט וְאֶת־רְכֻשׁוֹ
sedens ipse Et .abierunt & ,Abram fratris filium
בֶּן־אֲחִי אַבְרָם וַיֵּלֵכוּ וְהוּא יֹשֵׁב
13 Abram nunciauit & ,qui euaserat ‡ venit Et .Sedom in
בִּסְדֹם׃ ᵉוַיָּבֹא הַפָּלִיט ᶠוַיַּגֵּד לְאַבְרָם
Emori Mamre quercubus in habitans ipse & :Hebræo
הָעִבְרִי וְהוּא שֹׁכֵן בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא הָאֱמֹרִי
fœderis viri ipsi & ,Haner fratris & ,Eschol fratris
אֲחִי אֶשְׁכֹּל וַאֲחִי עָנֵר וְהֵם בַּעֲלֵי בְרִית־
14 est captiuatus quod ‡ Abram audiuit Et .Abram
אַבְרָם׃ וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה
,suæ domus natos ,suos initiatos expediit ‡ Et :suus frater
אָחִיו ᵍוַיָּרֶק אֶת־חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ
.Dan ad usque est persecutus & ,trecentos & octodecim
שְׁמֹנָה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּרְדֹּף עַד־דָּן׃
15 ,eius serui & ,ipse nocte eos super se diuisit Et
וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה הוּא וַעֲבָדָיו

ipsa est צבוים ק
‡ coniuncti sunt in valle
‡ ipsa est vallis maris
defecerunt.
qui erant cum ᵃנכה
in montanis
quæ est iuxta
ipsa est Cades
‡ est צבוים ק
plena erat puteis
ᵇנוס ᶜנפל
ᵈלקח
habitabat ‡ quidam
ᵉבוא ᶠנגד
habitabat
erant fœderati cū Abram.
‡ quòd captiuus ductus esset
‡ armauit pueros suos, pueros
ᵍריק

quæ ,Chouah ad usque eos est persecutus & ,eos percussit &
ᵃוַיַּכֵּם וַיִּרְדְּפֵם עַד־חוֹבָה אֲשֶׁר
16 substantiam omnem reduxit Et .Dammesech læua à *
מִשְּׂמֹאל לְדַמָּשֶׂק׃ ᵇוַיָּשֶׁב אֵת כָּל־הָרְכֻשׁ
:reduxit eius substantiam & ,suum fratrem Loth etiam &
וְגַם אֶת־לוֹט אָחִיו וּרְכֻשׁוֹ הֵשִׁיב
.populum & mulieres etiam &
וְגַם אֶת־הַנָּשִׁים וְאֶת־הָעָם׃
17 post ,eius occursum in Sedom rex exiuit Et
וַיֵּצֵא מֶלֶךְ־סְדֹם לִקְרָאתוֹ אַחֲרֵי
& ,Chedorlahomer percutiendo à ipsum reuerti
שׁוּבוֹ מֵהַכּוֹת אֶת־כְּדָרְלָעֹמֶר וְאֶת־
vallis ‡ ipsa .Saueh vallem ad ,eo cum † qui reges
הַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ אֶל־עֵמֶק שָׁוֵה הוּא עֵמֶק
18 eduxit Salem rex Malchisedech Et .regis
הַמֶּלֶךְ׃ וּמַלְכִּי־צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם ᶜהוֹצִיא
.altissimo Deo sacerdos * ipse Et .vinum & panem
לֶחֶם וָיָיִן וְהוּא כֹהֵן לְאֵל ᵈעֶלְיוֹן׃
19 Deo Abram Benedictus :dixit & ,ei benedixit Et
וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל
20 Deus benedictus Et .terræ & cæli possessori altissimo
עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ וּבָרוּךְ אֵל
dedit & .tua manu in tuos hostes tradidit qui ,altissimus
עֶלְיוֹן אֲשֶׁר־מִגֵּן צָרֶיךָ בְּיָדֶךָ ᵉוַיִּתֶּן־
21 ad Sedom rex dixit Et .omnibus de decimam ei
לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־סְדֹם אֶל־
:tibi cape substantiam & ,animam mihi Da :Abram
אַבְרָם תֶּן־לִי הַנֶּפֶשׁ וְהָרְכֻשׁ קַח־לָךְ׃
22 meā manū Leuaui :Sedom regem ad Abram dixit Et
וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל־מֶלֶךְ סְדֹם ᶠהֲרִמֹתִי יָדִי
.terræ & cæli possessorem ,altissimum Deū Dominū ad
אֶל־יְהוָה אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
23 ,calceamenti corrigiam ad usque & filo à Si
אִם־מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ־נַעַל
Ego :dices non & :tibi quod omni ex accipiam si &
וְאִם־ᵍאֶקַּח מִכָּל־אֲשֶׁר־לָךְ וְלֹא תֹאמַר אֲנִי
24 quæ tantum † Præter .Abram ditaui
הֶעֱשַׁרְתִּי אֶת־אַבְרָם׃ בִּלְעָדַי רַק אֲשֶׁר
iuerunt qui ,virorum partem & ,pueri comederunt
אָכְלוּ הַנְּעָרִים וְחֵלֶק הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ
.suam partem accipiant ipsi .Mamre & ,Eschol ,Hanner mecum
אִתִּי עָנֵר אֶשְׁכֹּל וּמַמְרֵא הֵם יִקְחוּ חֶלְקָם׃

CAP. XV. טו

1 ad Domini verbum fuit hæc verba Post
אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־
.Abram timeas Ne :dicendo ,visione in Abram
אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה לֵאמֹר אַל־ʰתִּירָא אַבְרָם
.valde multa tua merces :tibi scutum * Ego
אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד׃
2 mihi dabis quid ,Ieboui Domine :Abram dixit Et
וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי יְהוִה מַה־תִּתֶּן־לִי
,meæ domus procurator filius & ,liberis absque vado ego Et
וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי וּבֶן־מֶשֶׁק בֵּיתִי
3 :Abram dixit Et .Eliezer Dammesech iste
הוּא דַּמֶּשֶׂק אֱלִיעֶזֶר׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָם
meæ domus filius ecce Et .semen dedisti non mihi Ecce
הֵן לִי לֹא נָתַתָּה זָרַע וְהִנֵּה בֶן־בֵּיתִי
4 eum ad Domini verbum ecce Et .me hæreditans
יוֹרֵשׁ אֹתִי׃ וְהִנֵּה דְבַר־יְהוָה אֵלָיו
egredietur qui quinimo ,iste te hæreditabit Non :dicendo
לֵאמֹר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה כִּי־אִם אֲשֶׁר יֵצֵא
5 eum eduxit Et .te hæreditabit ipse ,tuis visceribus de
מִמֵּעֶיךָ הוּא יִירָשֶׁךָ׃ וַיּוֹצֵא אֹתוֹ
numera & ,cælos in nunc Suspice :dixit & ,foras
הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הַבֶּט־נָא הַשָּׁמַיְמָה וּסְפֹר
:ei dixit Et .eas numerare poteris si ,stellas
הַכּוֹכָבִים אִם־תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ
6 ,Dominum in credidit Et .tuum semen erit Sic
כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ׃ וְהֶאֱמִן בַּיהוָה
7 Ego :eum ad dixit Et .iustitiam ei illud imputauit &
וַיַּחְשְׁבֶהָ לּוֹ צְדָקָה׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי

ᵃנכה * est
ᵇשוב
postquam reuersus est ipse
† erant ‡ est
protulit *erat ᶜיצא
ᵈעלה
ᵉנתן
animas,
ᶠרום
accepero ex omnibus quæ sunt tibi ; ne dicas: † ea
ᵍלקח
hæc
ʰירא *ero
DEUS,
gubernator
hæreditas
sed
Domino,
sibi ad iustitiam.

dandam ad ,Chasdim Vr de te eduxi qui ,Dominus vt darem

4 יהוה אשר [a]הוצאתיך מאור כשדים לתת

:dixit Et .eam hæreditandum ad ,istam terram tibi

8 לך את־הארץ הזאת [b]לרשתה: ויאמר

:eam hæreditabo quod ,cognoscam quo in † Iehouih Domine

5 אדני יהוה במה [c]אדע כי אירשנה:

, triennem vitulam mihi Tolle :eum ad dixit Et

9 ויאמר אליו [d]קחה לי עגלה משלשת

.pipionem & ,turturem & ,trienne arietem & ,triennem capram &

ועז משלשת ואיל משלש ותר וגוזל:

,medio in ea diuisit & ,ista omnia sibi tulit Et

6 10 ויקח־לו את־כל־אלה ויבתר אתם בתוך

& ,eius sociæ occursum ad ,suæ partis vnumquodque dedit &

ויתן איש־בתרו לקראת רעהו ואת־

,cadauera super volatile descendit * Et .diuisit non auem

7 11 הצפר לא בתר: וירד העיט על־הפגרים

,intrandum ad Sol ‡ fuit Et .Abram eas ‡ exsufflauit &

12 וישב אתם אברם: [e]ויהי השמש לבוא

obscuritas * terror ecce Et Abram super cecidit sopor &

8 ותרדמה נפלה על־אברם והנה אימה חשכה

:Abram ad dixit Et .eum super cadens magna

13 גדלה נפלת עליו: ויאמר לאברם

tuum semen erit peregrinum quod ,cognosces Cognoscẽdo

9 ידע תדע כי־גר יהיה זרעך

quadringẽtos ,eos affliget & ,eis seruient Et .sibi non terra in

בארץ לא להם ועבדום [f]וענו אתם ארבע מאות

.ego ‡ iudicans ,seruient cui gentem etiam Et .annos

10 14 שנה: וגם את־הגוי אשר יעבדו [g]דן אנכי

tu Et .magna substantia † in egredientur postea Et

15 ואחרי־כן יצאו ברכש גדול: ואתה

canitie in Sepelieris .pace in tuos patres ad ingredieris

11 תבוא אל־אבתיך בשלום תקבר בשיבה

quia ,huc reuertentur quarta generatio Et .bona

16 טובה: ודור רביעי ישובו הנה כי

fuit Et .hucusque Emorræi * iniquitas perfecta ‡ non

17 לא־שלם [h]עון האמרי עד־הנה: ויהי

fumi ‡ furnus ecce & :erat caligo & ,occumbens Sol *

12 השמש באה ועלטה היה והנה תנור עשן

.ipsas diuisiones inter transibat quæ ,ignis lampas &

ולפיד אש אשר עבר בין הגזרים האלה:

Abram eum Dominus pepigit ipso die In

13 18 ביום ההוא כרת יהוה את־אברם

:hanc terram dedi tuo Semini :dicendo ,fœdus

ברית לאמר לזרעך נתתי את־הארץ הזאת

.Perath flumen ,magnum flumen ad vsque ,Ægypti flumine à

14 מנהר מצרים עד־הנהר הגדול נהר־פרת:

.Chadmonæum & ,Chenizæum & ,Chenæum

19 את־הקיני ואת־הקנזי ואת הקדמני:

.Rephaim & ,Perizæum & ,Chitthæum Et

15 20 ואת־החתי ואת־הפרזי ואת־הרפאים:

,Ghirghasæum & ,Chenahanæum & ,Emoræum Et

21 ואת־האמרי ואת־הכנעני ואת־הגרגשי

.Iebusæum &

16 ואת־היבוסי:

CAP. XVI. טז

ei † Et .ei pepererat non Abram vxor Sarai Et

1 ושרי [i]אשת אברם לא ילדה לו ולה

dixit Et .Hagar eius nomen & ,Ægyptia ancilla

1 2 שפחה מצרית ושמה הגר: ותאמר

,Dominus me conclusit nunc Ecce :Abram ad Sarai

שרי אל־אברם הנה־נא עצרני יהוה

ædificabor forte * ;meam ancillam ad nunc Ingredere .pariendo à

[k]מלדת [l]בא־נא אל־שפחתי אולי אבנה

Sarai tulit Et .Sarai voci Abram paruit Et .ea ab

2 3 ממנה וישמע אברם לקול שרי: [m]ותקח שרי

fine à ‡ suam ancillam Ægyptiam Haghar ,Abram vxor

אשת אברם את־הגר המצרית שפחתה [n]מקץ

:Chenahan terra in Abram habitandum ad ‡ ,annorum decem

3 עשר שנים [o]לשבת אברם בארץ כנען

.vxorem in ipsi suo viro Abram eam dedit &

4 ותתן אתה לאברם אישה לו לאשה:

[a] יצא † vt hæredites eam
[b] ירש † Deus
[c] ידע
[d] לקח pullum colũbarum.
per medium, & posuit singulas diuisionis eius partes, alteram contra alterã; sed aues non diuisit.
* descenderunt aues ‡ abigebat ‡ sole occumbente,
[e] נשב * tenebrosus magnus
† sua. Et seruire facient eos,
[f] ענה ‡ iudico
[g] דון † cum
generatione quarta
‡ est * punitio
[h] עוה * sole occumbente ‡ fumans,
dabo
† erat
[i] איש
ne parerem * si
[k] ילד [l] בוא filios suscipiã
[m] לקח ‡ in fine
[n] קצץ ‡ quibus habitauit
[o] ישב
[p] נתן

quòd vidit Et ,concepit & Haghar ad est ingressus Et

4 ויבא אל־הגר [a]ותהר [b]ותרא כי

,concepisset † & fuit vilis eius domina suis oculis in

[a]הרתה [c]ותקל גברתה בעיניה:

dixit Et Sarai ad Abram mea Iniquitas te super.

5 ותאמר שרי אל־אברם חמסי עליך

Ego dedi meam ancillam in sinu tuo. Et vidit quòd

אנכי נתתי שפחתי בחיקך ותרא כי

,concepit & sum vilis in oculis eius. Iudicet Dominus inter me,

הרתה ואקל בעיניה ישפט יהוה ביני

& inter te. Et dixit Abram ad Sarai Ecce

6 ובינך: ויאמר אברם אל־שרי הנה

ancilla tua in manu tua, fac ei quod bonum in oculis tuis.

שפחתך בידך [d]עשי־לה הטוב בעיניך

Et afflixit eam Sarai, & fugit à facie eius. Et inuenit eam

7 [e]ותענה שרי ותברח מפניה: וימצאה

Angelus Domini super fontem aquarum in deserto.

[f]מלאך יהוה על־עין המים במדבר

super fontem in via Sur. Et dixit: Hagar ancilla

8 על־העין בדרך שור: ויאמר הגר שפחת

Sarai, vbi? à quo venisti, & quò ibis? Et dixit

שרי אי־מזה באת ואנה [g]תלכי ותאמר

A facie Sarai dominæ meæ ego fugiens. Et dixit

9 מפני שרי גברתי אנכי ברחת: ויאמר

ei Angelus Domini: Reuertere ad dominam tuam,

לה מלאך יהוה שובי אל־גברתך

& humilia te sub manibus eius. Et dixit ei Angelus

10 והתעני תחת ידיה: ויאמר לה מלאך

Domini: Multiplicando multiplicabo semen tuum, & non

יהוה הרבה ארבה את־זרעך ולא

numerabitur à multitudine. Et dixit ei Angelus Domini:

11 יספר [h]מרב: ויאמר לה מלאך יהוה

Ecce tu prægnans & paries filium, & vocabis nomen eius

הנך הרה וילדת בן וקראת שמו

Ismahel: quia audiuit Dominus ad afflictionem tuam.

ישמעאל כי־שמע יהוה אל־עניך:

Et ipse erit ferus homo. Manus eius in omnes

12 והוא יהיה פרא אדם ידו בכל

& manus omnium in eum. Et super facies omnium fratrum suorum

ויד כל בו ועל־פני כל־אחיו

habitabit. Et vocauit nomen Domini loquentis

13 ישכן: ותקרא שם־יהוה הדבר

ad se: Tu Deus ‡ videns me, quia dixit: Num etiam

אליה אתה אל ראי כי אמרה הגם

hic vidi post * videntem me? Idcirco vocauit

14 הלם ראיתי אחרי ראי: על־כן קרא

puteum, puteum viuentis videntis me. Ecce inter Cades

לבאר באר [i]לחי [k]ראי הנה בין־קדש

& inter Bered. Et peperit Hagar ipsi Abram filium.

15 ובין ברד: [l]ותלד הגר לאברם בן

Et vocauit Abram nomen filij sui quem peperit Hagar,

ויקרא אברם שם־בנו אשר־ילדה הגר

Ismahel. Et Abram filius ‖ octoginta annorum & sex

16 ישמעאל: ואברם בן־שמנים שנה ושש

annorum, in pariendo Hagar Ismahel ipsi Abram.

שנים בלדת־הגר את־ישמעאל לאברם:

CAP. XVII. יז

Et fuit Abram filius nonaginta annorum & nouem

1 ויהי אברם בן־תשעים שנה ותשע

annorum. Et visus est Dominus ad Abram, & dixit

שנים וירא יהוה אל־אברם ויאמר

ad eum: Ego Deus omnipotens: ambula in conspectu meo,

אליו אני־אל שדי התהלך לפני

& esto perfectus. Et dabo pactum meum inter me

2 והיה תמים: ואתנה בריתי ביני

& inter te: & multiplicabo te in plurimum plurimum.

ובינך וארבה אותך במאד מאד:

Et cecidit Abram super faciem suam. Et locutus est

3 [m]ויפל אברם על־פניו וידבר

cum eo DEVS dicendo. Ego ecce pactum meum

4 אתו אלהים לאמר: אני הנה בריתי

[b] ראה † despectui fuit
[c] קלל Punitio mea
* despectui sum
[d] עשה
[e] ענה iuxta
[f] לאך iuxta
vnde venis, & quò vadis?
[g] ילך fugio.
præ
[h] רבב Ecce es
syluestris, vel tanquam onager
coram omnibus fratribus suis
qui loquebatur
‡ vides me
* quæ sunt
[i] חיה [k] ראה
[i] ילד
‖ erat
quando peperit
vehementissime, vel copiosissime prostrauit se
[m] נפל

vocabitur non Et .gentiũ multitudinis patrẽ in eris &, tecum

5 אִתָּךְ וְהָיִיתָ לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם׃ וְלֹא־יִקָּרֵא

,Abraham tuum nomen erit & ,Abram tuum nomen vltrà

עוֹד אֶת־שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם

faciam fructificare † Et .te dedi gentium multitudinis patrem quia

6 כִּי אַב־הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ׃ וְהִפְרֵתִי

reges & :gentes in te dabo * & ,plurimum plurimum in te

אֹתְךָ בִּמְאֹד מְאֹד וּנְתַתִּיךָ לְגוֹיִם וּמְלָכִים

me inter meum fœdus statuam Et .egredientur te ex

7 מִמְּךָ יֵצֵאוּ׃ וַהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי בֵּינִי

suas generationes in ,te post tuum semen inter & ,te inter &

וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם

tuo semini & ,Deum in tibi existendum ad ,seculi pactum in

לִבְרִית עוֹלָם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וּלְזַרְעֲךָ

terram te post tuo semini & tibi dabo Et .te post

8 אַחֲרֶיךָ׃ וְנָתַתִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֵת אֶרֶץ

possessionem in Chenahan terram omnem, tuarũ peregrinationũ

מְגֻרֶיךָ אֵת כָּל־אֶרֶץ כְּנַעַן לַאֲחֻזַּת

ad Deus dixit Et .Deum in eis ero & :seculi

9 עוֹלָם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־

tu custodies meum pactum tu Et .Abraham

אַבְרָהָם וְאַתָּה אֶת־בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אַתָּה

meum pactum Hoc .suas generationes in te post tuum semen &

10 וְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם׃ זֹאת בְּרִיתִי

tuum semen inter & ,vos inter & ,me inter custodietis quod

אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זַרְעֲךָ

circumcidetis Et masculum omnem vobis circumcidi :te post

11 אַחֲרֶיךָ הִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר׃ וּנְמַלְתֶּם אֵת

me inter fœderis signum in erit & :vestri præputij carnem

בְּשַׂר עָרְלַתְכֶם וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי

omnis vobis circumcidetur dierum octo filius Et .vos inter &

12 וּבֵינֵיכֶם׃ וּבֶן־שְׁמֹנַת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל־

acquisitio & ,domus natus :vestras generationes in masculus

זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם יְלִיד בָּיִת וּמִקְנַת־

:ipse ‡ tuo semine de non qui alienigena filio omni ab ,argenti

כֶּסֶף מִכֹּל בֶּן־נֵכָר אֲשֶׁר לֹא מִזַּרְעֲךָ הוּא׃

acquisitio * & ,tuæ domus natus circumcidetur Circumcidendo

13 הִמּוֹל יִמּוֹל יְלִיד בֵּיתְךָ וּמִקְנַת

pactum in vestra carne in meum fœdus erit & :tui argenti

כַּסְפֶּךָ וְהָיְתָה בְרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם לִבְרִית

circumcidetur non cum masculus præputiatus Et .seculi

14 עוֹלָם׃ וְעָרֵל ׀ זָכָר אֲשֶׁר לֹא־יִמּוֹל

:suis populis de illa anima excidetur & ,eius præputij caro

אֶת־בְּשַׂר עָרְלָתוֹ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ

:Abraham ad Deus dixit Et .fregit ‡ meum fœdus †

15 אֶת־בְּרִיתִי הֵפַר׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם

quia ,Sarai eius nomen vocabis non tuæ vxoris Sarai

שָׂרַי אִשְׁתְּךָ לֹא־תִקְרָא אֶת־שְׁמָהּ שָׂרָי כִּי

dabo etiam & ,ei benedicam Et .eius nomen ‡ Sarah

16 שָׂרָה שְׁמָהּ׃ וּבֵרַכְתִּי אֹתָהּ וְגַם נָתַתִּי

Reges :gentes in erit & ,ei benedicam & :filium tibi ea ex

מִמֶּנָּה לְךָ בֵּן וּבֵרַכְתִּיהָ וְהָיְתָה לְגוֹיִם מַלְכֵי

super Abraham cecidit Et .erunt ea ex populorum

17 עַמִּים מִמֶּנָּה יִהְיוּ׃ וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל־

centum filio Nunquid:suo corde in dixit & :risit & ,suas facies

פָּנָיו וַיִּצְחָק וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ הַלְּבֶן מֵאָה־

annorum nonaginta filia † Sarah an Et ? nascetur annorum

שָׁנָה יִוָּלֵד וְאִם־שָׂרָה הֲבַת־תִּשְׁעִים שָׁנָה

Vtinam :Deum ad Abraham dixit Et ‡ pariet

18 תֵּלֵד׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־הָאֱלֹהִים לוּ

Verè :Deus dixit Et .tuo conspectu in viuat Ismahel

19 יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה לְפָנֶיךָ׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבָל

eius nomen vocabis & ;filium tibi pariens tua vxor Sarah

שָׂרָה אִשְׁתְּךָ יֹלֶדֶת לְךָ בֵּן וְקָרָאתָ אֶת־שְׁמוֹ

,seculi fœdus in eo cum meum fœdus statuam & ,Ischac

יִצְחָק וַהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתּוֹ לִבְרִית עוֹלָם

Ecce .te audiui Ismahel ad ‡ Et .eum post eius semini *

20 לְזַרְעוֹ אַחֲרָיו׃ וּלְיִשְׁמָעֵאל שְׁמַעְתִּיךָ הִנֵּה ׀

eum faciam multiplicare & , eum faciam crescere & , ei benedixi

בֵּרַכְתִּי אֹתוֹ וְהִפְרֵיתִי אֹתוֹ וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ

eũ ‡ dabo & .generabit principes Duodecim .plurimũ plurimũ in

בִּמְאֹד מְאֹד שְׁנֵים־עָשָׂר נְשִׂיאִם יוֹלִיד וּנְתַתִּיו

[a] הָמוֹן fecit · [b] posui † multiplicabo te, vehementissime * ponam · פָּרָה · [b] קוּם · [c] דּוֹר vt sim · [d] גּוּר perpetuum · vt circumcidatur in vobis omnis masculus. · & emptus argento, ‡ est. · [e] קָנָה * emptus argento suo. · † quia ‡ fecit irritũ. · [f] פּוּר · ‡ est · prostrauit se · [g] נָפַל · [h] יָלַד † proles, · ‡ pariet · paries · [i] קוּם * & ‡ in · [k] פָּרָה רָבָה vehementissimè ‡ ponam · [m] שָׁנָה · [n] נָתַן

,Ischac cum statuam meum fœdus Et .magnam gentem in

21 לְגוֹי גָּדוֹל׃ וְאֶת־בְּרִיתִי אָקִים אֶת־יִצְחָק

anno in hoc tempore in Sarah tibi pariet quem

אֲשֶׁר תֵּלֵד לְךָ שָׂרָה לַמּוֹעֵד הַזֶּה בַּשָּׁנָה

Deus ascendit & :eo cum loquendum ad absoluit Et .altero

22 הָאַחֶרֶת׃ וַיְכַל לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיַּעַל אֱלֹהִים

Ismahel Abraham tulit Et .Abraham desuper †

23 מֵעַל אַבְרָהָם׃ וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־יִשְׁמָעֵאל

acquisitionem omnem & ,suæ domus natos omnes & ,suũ filium

בְּנוֹ וְאֵת כָּל־יְלִידֵי בֵיתוֹ וְאֵת כָּל־מִקְנַת

,Abraham domus viris in masculi Omnis .sui argenti

כַּסְפּוֹ כָּל־זָכָר בְּאַנְשֵׁי בֵּית אַבְרָהָם

,ipsius diei corpore in eorum præputij carnem circumcidit &

וַיָּמָל אֶת־בְּשַׂר עָרְלָתָם בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה

filius † Abraham Et .Deus eo cum est locutus sicut ‡

24 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ אֱלֹהִים׃ וְאַבְרָהָם בֶּן־

.sui præputij carnem illi circumcidi in ,annorum nouẽ & nonaginta

תִּשְׁעִים וָתֵשַׁע שָׁנָה בְּהִמֹּלוֹ בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃

,annorum tredecim ‡ filius ,eius filius Ismahel Et

25 וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ בֶּן־שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה

diei corpore in .sui præputij carnem illi circumcidi in

בְּהִמֹּלוֹ אֵת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃ בְּעֶצֶם הַיּוֹם

.eius filius Ismahel & ,Abraham est circumcisus ipsius

26 הַזֶּה נִמּוֹל אַבְרָהָם וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ׃

argenti acquisitio & ,domus natus ,eius domus viri omnes Et

27 וְכָל־אַנְשֵׁי בֵיתוֹ יְלִיד בָּיִת וּמִקְנַת־כֶּסֶף

.eo cum sunt circuncisi ,alienigenæ filio à

מֵאֵת בֶּן־נֵכָר נִמֹּלוּ אִתּוֹ׃

CAP. XVIII. יח

ipse Et .Mamre quercubus in Dominus ei est visus Et

1 וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְהוּא

eleuauit Et .diem incalescere vt ‡ tabernaculi ostio sedens

2 יֹשֵׁב פֶּתַח־הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם׃ וַיִּשָּׂא

stantes † viri tres ecce Et .vidit & ,suos oculos

עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים

ostio ab eorum occursum in cucurrit & ,vidit Et .eum super

עָלָיו וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח

mei Domini :dixit Et .terram in se incuruauit & ,tabernaculi

3 הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה׃ וַיֹּאמַר אֲדֹנָי

transeas ‡ quæso ne ,tuis oculis in gratiam inueni nunc si

אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אַל־נָא תַעֲבֹר

lauate & ,aquæ parum nunc Tolletur .tuo seruo desuper

4 מֵעַל עַבְדֶּךָ׃ יֻקַּח־נָא מְעַט־מַיִם וְרַחֲצוּ

buccellam capiam Et .arbore sub innitimini & ,vestros pedes

5 רַגְלֵיכֶם וְהִשָּׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ׃ וְאֶקְחָה פַת־

idcirco quia ,transibitis postea vestrum cor fulcite ,panis

לֶחֶם וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם אַחַר תַּעֲבֹרוּ כִּי־עַל־כֵּן

facias sic :dixerunt & .vestrum seruum ad transistis

עֲבַרְתֶּם עַל־עַבְדְּכֶם וַיֹּאמְרוּ כֵּן תַּעֲשֶׂה

Abraham festinauit Et .es locutus quemadmodum

6 כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ וַיְמַהֵר אַבְרָהָם

sata tria ,Festina :dixit & ,Sarah ad tabernaculum ad

הָאֹהֱלָה אֶל־שָׂרָה וַיֹּאמֶר מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים

ad Et .subcinericios panes fac & ,consperge similæ farinæ

7 קֶמַח סֹלֶת לוּשִׁי וַעֲשִׂי עֻגוֹת׃ וְאֶל־

,tenerum bouis filium tulit & ,Abraham cucurrit bouem

הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם וַיִּקַּח בֶּן־בָּקָר רַךְ

.eum faciendum ad festinauit & ,puerum ad dedit & ,bonum &

וָטוֹב וַיִּתֵּן אֶל־הַנַּעַר וַיְמַהֵר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ׃

fecerat quem ,bouis filium & ,lac & butyrum tulit Et

8 וַיִּקַּח חֶמְאָה וְחָלָב וּבֶן־הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה

,arbore sub eos super stans ipse & :eorum conspectum ad dedit &

וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וְהוּא־עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ

:tua vxor Sarah † Vbi :eum ad dixerunt Et .comederunt &

9 וַיֹּאכֵלוּ׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ

reuertar Reuertendo :dixit Et .tabernaculo in Ecce :dixit Et

10 וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֹהֶל׃ וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב

:tuæ vxori Sarah † filius ecce Et .vitæ tempus secundum te ad

אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וְהִנֵּה־בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ

.eum post ipsum & ‡ ,tabernaculi ostio audiens ‡ Sarah Et

וְשָׂרָה שֹׁמַעַת פֶּתַח הָאֹהֶל וְהוּא אַחֲרָיו׃

[a] וָעַד finiuit loqui · [b] כָּלָה · [c] עָלָה † ab · [d] לָקַח · omnem acquisitum argento suo. · [e] מוּל ‡ quando † erat · quando circuncisa fuit ei caro ‡ erat · quando circuncisa fuit ei caro. · emptus argento · [f] קָנָה · [g] נָכַר · [h] רָאָה sedebat in ostio ‡ cùm incalesceret dies. · [i] נָשָׂא · [i] נָשָׂא ‡ stabant iuxta eum. · Domine mi, · Domine mi, ‡ nunc · [k] חָנַן à · [l] לָקַח · [m] עוּג boues · [n] רוּץ · [o] רָכַךְ vt pararet · parauerat, & posuit ante eos stabat iuxta eos · [p] נָתַן † est · † erit · ‡ audiebat in ostio ‡ quod erat

Desierat .dies in venientes senes Sarah & Abraham Et — progressi erant
11 וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים ª בָּאִים בַּיָּמִים חָדַל — ª בּוֹא
Sarah risit Et .mulierum vt via Sarah ipsi esse — consuetudo
לִהְיוֹת לְשָׂרָה אֹרַח כַּנָּשִׁים׃ וַתִּצְחַק שָׂרָה — b היה
?voluptas mihi erit ,‡ me veterascere Post :dicendo .sese intra
בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרֵי c בְלֹתִי הָיְתָה־לִּי עֶדְנָה — c בלה ‡ Postquam senui,
:Abraham ad Dominus dixit Et .senuit meus dominus Et
13 וַאדֹנִי זָקֵן׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַבְרָהָם — Vt quid
,pariam vere etiam Num:dicendo ,Sarah risit hoc quid Ad
לָמָּה זֶּה צָחֲקָה שָׂרָה לֵאמֹר הַאַף אֻמְנָם d אֵלֵד — d ילד
tempus Ad ?res Domino à difficilis erit An ?senui ego & — Nunquid abscondetur à Domino quidquam?
14 וַאֲנִי זָקַנְתִּי׃ הֲיִפָּלֵא מֵיְהוָה דָּבָר e לַמּוֹעֵד
.filius Sarah ipsi * & ,vitæ tempus secundum te ad reuertar
אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וּלְשָׂרָה בֵן׃ — e יעד * erit
.timuit quia ,risi Non :dicendo Sarah negauit Et
15 וַתְּכַחֵשׁ שָׂרָה לֵאמֹר לֹא צָחַקְתִּי כִּי יָרֵאָה
surrexerunt Et .risisti quia ,Nequaquam ,dixit &
16 וַיֹּאמֶר לֹא כִּי צָחָקְתְּ׃ וַיָּקֻמוּ f — f קום
Abraham Et ,Sedom facies contra respexerunt & ,viri inde
מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיַּשְׁקִפוּ עַל־פְּנֵי סְדֹם וְאַבְרָהָם — ibat
:dixit Dominus Et .eos dimittendum ad ‡ eis cum ambulans — ‡ vt eos deduceret.
17 הֹלֵךְ עִמָּם לְשַׁלְּחָם׃ וַיהוָה אָמָר
?faciens † ego quod ,Abraham ab ego celans ‡ Nunquid — ‡ celo ego Abraham † Facio?
הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה׃
:fortem & ,magnam gentem in erit essendo Abraham Et
18 וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם
.eum noui Quia .terræ gentes omnes eo in benedicentur & — benedicent ‖ bi
19 וְנִבְרְכוּ־בוֹ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃ כִּי יְדַעְתִּיו
,se post suæ domui & ,suis filiis præcipiet quod Propterea — Propterea
לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בֵּיתוֹ אַחֲרָיו
iudicium & iustitiam faciendum ad ,Domini viam custodient & vt faciant
וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְהוָה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט
est locutus quod Abraham super Dominus faciat venire vt
לְמַעַן הָבִיא יְהוָה עַל־אַבְרָהָם אֵת אֲשֶׁר־דִּבֶּר
,Hamorah & ,Sedom Clamor :Dominus dixit Et .eum super
20 עָלָיו׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה
est aggrauatum quia ,eorum peccatum & :est multiplicatus quia quidem
כִּי־רָבָּה וְחַטָּאתָם כִּי כָבְדָה
,eius clamore secundū an ,videbo & ,nunc Descendam .valde
21 מְאֹד׃ g אֵרְדָה־נָּא וְאֶרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ — g ירד
.sciam ,non si & :consummationē fecerint ,me ad venit qui
הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ h כָּלָה וְאִם־לֹא אֵדָעָה׃ — h עשה ידע
.Sedom in perrexerunt & ,viri inde respexerunt Et — verterunt se
22 k וַיִּפְנוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ סְדֹמָה — k פנה
accessit Et .Domini conspectum ad stans ‡ ipse adhuc Abraham Et — ‡ stabat coram Domino.
23 וְאַבְרָהָם עוֹדֶנּוּ עֹמֵד לִפְנֵי יְהוָה׃ l וַיִּגַּשׁ — l נגש
?impio cum iustum disperdes etiā Nunquid :dixit & ,Abraham
אַבְרָהָם וַיֹּאמַר הַאַף תִּסְפֶּה צַדִּיק עִם־רָשָׁע׃
,ciuitatis medio in ‡ iusti quinquaginta fuerint forte Si — ‡ intra ciuitatem,
24 אוּלַי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צַדִּיקִם בְּתוֹךְ הָעִיר
propter loco parces non & ,disperdes etiam nunquid
הַאַף תִּסְפֶּה וְלֹא־m תִשָּׂא לַמָּקוֹם לְמַעַן — m נשא
tibi Absit ?eam intra qui iustos quinquaginta ‡ sunt
25 חֲמִשִּׁים הַצַּדִּיקִם אֲשֶׁר בְּקִרְבָּהּ׃ חָלִלָה לְּךָ — vt facias
cum iustum faciendum mori ad † ,hanc rem secundum faciendo à — † vt mori facias
n מֵעֲשֹׂת כַּדָּבָר הַזֶּה o לְהָמִית צַדִּיק עִם־ — n עשה
iudex Nunquid .tibi Absit .impius sicut iustus sicut ‡ sit & ,impio — o מות ‡ iustus
רָשָׁע וְהָיָה כַצַּדִּיק כָּרָשָׁע חָלִלָה לָּךְ הֲשֹׁפֵט
:Dominus dixit Et ?iudicium faciet non terræ omnis
26 כָּל־הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה
,ciuitatem intra iustos quinquaginta Sedom in inuenero Si
אִם־אֶמְצָא בִסְדֹם חֲמִשִּׁים צַדִּיקִם בְּתוֹךְ הָעִיר
,Abraham respondit Et .eos propter loco toti parcam &
27 וְנָשָׂאתִי לְכָל־הַמָּקוֹם בַּעֲבוּרָם׃ p וַיַּעַן אַבְרָהָם — p ענה
meum Dominum ad loqui cœpi nunc Ecce :dixit &
וַיֹּאמַר הִנֵּה־נָא q הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר אֶל־אֲדֹנָי — q יאל
quinquaginta ‖ defuerint forsitan Si .cinis & puluis ego ‡ & ‡ sum — ‖ de
28 וְאָנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר׃ אוּלַי יַחְסְרוּן חֲמִשִּׁים
totam quinque in † disperdes nunquid :quinque iustis — † propter
הַצַּדִּיקִם חֲמִשָּׁה הֲתַשְׁחִית בַּחֲמִשָּׁה אֶת־כָּל־
ibi inuenero si disperdam Non :dixit & ? ciuitatem
הָעִיר וַיֹּאמֶר לֹא אַשְׁחִית אִם־אֶמְצָא שָׁם

vt loqueretur — loquendum ad adhuc addidit Et .quinque & quadraginta
29 אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃ וַיֹּסֶף עוֹד לְדַבֵּר
?quadraginta ibi inueniantur forte Si :dixit & ,eum ad
אֵלָיו וַיֹּאמַר אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם אַרְבָּעִים
,dixit Et .quadraginta propter faciam Non :dixit &
30 וַיֹּאמֶר לֹא אֶעֱשֶׂה בַּעֲבוּר הָאַרְבָּעִים׃ וַיֹּאמֶר
inueniantur forte Si loquar & ,meo Domino ira sit nunc Ne
אַל־נָא יִחַר לַאדֹנָי וַאֲדַבֵּרָה אוּלַי יִמָּצְאוּן
inuenero si ,faciam Non :dixit Et ?triginta ibi
שָׁם שְׁלֹשִׁים וַיֹּאמֶר לֹא אֶעֱשֶׂה אִם־אֶמְצָא
cœpi nunc Ecce :dixit Et .triginta ibi
31 שָׁם שְׁלֹשִׁים׃ וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא הוֹאַלְתִּי
?viginti ibi inueniantur forte Si :meum Dominum ad loqui
לְדַבֵּר אֶל־אֲדֹנָי אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם עֶשְׂרִים
:dixit Et .viginti propter disperdam Non :dixit Et
32 וַיֹּאמֶר לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֶשְׂרִים׃ וַיֹּאמֶר
veruntamen semel — hac vice tantum loquar & ,meo Domino ira sit nunc Ne
אַל־נָא יִחַר לַאדֹנָי וַאֲדַבְּרָה אַךְ־הַפַּעַם
disperdam Non :dixit Et ?decem ibi inueniantur forte Si
אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה וַיֹּאמֶר לֹא אַשְׁחִית
finiuit quando Dominus iuit Et .decem propter
33 בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה׃ וַיֵּלֶךְ יְהוָה כַּאֲשֶׁר כִּלָּה
.suum locum ad est reuersus Abraham & :Abraham ad loqui
לְדַבֵּר אֶל־אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם a שָׁב b לִמְקֹמוֹ׃ — a שוב b קום

CAP. XIX. יט

vesperi, — ,vespera in Sedom in Angeli duo venerunt Et
1 וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי c הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה בָּעֶרֶב — c לאך
sedebat — surrexit & ,Lot vidit Et .Sedom porta in sedens Lot &
וְלוֹט יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־סְדֹם d וַיַּרְא־לוֹט e וַיָּקָם — d ראה e קום
.terram super faciem in se incuruauit & ,eorum occursum in
לִקְרָאתָם f וַיִּשְׁתַּחוּ אַפַּיִם אָרְצָה׃ — f שחה
ad nunc declinate :mei Domini nunc Ecce :dixit Et
2 וַיֹּאמֶר הִנֶּה נָּא־אֲדֹנַי סוּרוּ נָא אֶל־
,vestros pedes lauate & ,pernoctate & ,vestri serui domum
בֵּית עַבְדְּכֶם g וְלִינוּ וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם — g לון
:dixerunt Et .vestram viam in ibitis & surgetis manè &
וְהִשְׁכַּמְתֶּם וַהֲלַכְתֶּם לְדַרְכְּכֶם וַיֹּאמְרוּ
sed — fecit vim Et .pernoctabimus platea in quia ,Nequaquam
3 לֹּא כִּי בָרְחוֹב נָלִין׃ וַיִּפְצַר־
eis — :eius domum ad venerunt & ,eum ad declinauerunt & ,valde eos in
בָּם מְאֹד וַיָּסֻרוּ אֵלָיו וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּיתוֹ
.comederunt & ,coxit infermentata & :conuiuium eis fecit &
וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וּמַצּוֹת אָפָה וַיֹּאכֵלוּ׃
dormirent — Sedom viri ciuitatis viri & cubassent Antequam
4 טֶרֶם יִשְׁכָּבוּ וְאַנְשֵׁי הָעִיר אַנְשֵׁי סְדֹם
iuxta — omnis ,senem ad vsque & puero à ,domum super gyrarunt
h נָסַבּוּ עַל־הַבַּיִת מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן כָּל־ — h סבב
Loth — dixerunt & ,Lot ad vocauerunt Et .extremo ab populus
5 הָעָם מִקָּצֶה׃ וַיִּקְרְאוּ אֶל־לוֹט וַיֹּאמְרוּ
sunt — :nocte te ad venerunt qui viri Vbi :ei
לוֹ אַיֵּה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־בָּאוּ אֵלֶיךָ הַלָּיְלָה
est egressus Et .eos cognoscemus & .nos ad eos Educ
6 i הוֹצִיאֵם אֵלֵינוּ k וְנֵדְעָה אֹתָם׃ וַיֵּצֵא — i יצא k ידע
.se post clausit portam & ,ianuam ad Lot eos ad
אֲלֵהֶם לוֹט הַפֶּתְחָה וְהַדֶּלֶת סָגַר אַחֲרָיו׃
.malefaciatis mei fratres nunc Ne :dixit Et
7 וַיֹּאמַר אַל־נָא אַחַי l תָּרֵעוּ׃ — l רוע
‡ sunt — cognouerunt non quæ filiæ duæ ‡ mihi nunc Ecce
8 הִנֵּה־נָא לִי שְׁתֵּי בָנוֹת אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ
eis facite & ,vos ad eas nunc educam :virum
אִישׁ אוֹצִיאָה־נָּא אֶתְהֶן אֲלֵיכֶם וַעֲשׂוּ לָהֶן
† est — ne istis viris tantum :vestris oculis in † bonum sicut
כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם רַק לָאֲנָשִׁים הָאֵל אַל־
quicquam, eo quod — .mei tigni vmbra in venerunt propterea quia ,rem faciatis
תַּעֲשׂוּ דָבָר כִּי־עַל־כֵּן בָּאוּ בְּצֵל m קֹרָתִי׃ — m קרה
Vade — venit Vnus :dixerunt & ,vltrà Accede :dixerunt Et
9 וַיֹּאמְרוּ n גֶּשׁ־הָלְאָה וַיֹּאמְרוּ הָאֶחָד בָּא־ — n נגש
tibi malefaciemus Nunc ‡ iudicando iudicauit & ,peregrinandū ad
לָגוּר וַיִּשְׁפֹּט שָׁפוֹט עַתָּה נָרַע לְךָ
‡ magis quàm ipsis. — appropinquauerūt & ,valde Lot in* virū in fecerūt vim & ,ipsis præ
* ipsum Loth — מֵהֶם וַיִּפְצְרוּ בָאִישׁ בְּלוֹט מְאֹד וַיִּגְּשׁוּ

.suam manum viri miserunt Et ianuam frangendum ad — *vt frangerent ostium.*
10 לִשְׁבֹּר הַדָּלֶת׃ וַיִּשְׁלְחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת־יָדָם
ianuam & ,domum in se ad Lot introduxerunt &
וַיָּבִיאוּ אֶת־לוֹט אֲלֵיהֶם הַבָּיְתָה וְאֶת־הַדֶּלֶת
percusserũt ,domus ostio qui viros Et .clauserunt — *erant ad ostiũ*
11 סָגָרוּ׃ וְאֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־פֶּתַח הַבַּיִת הִכּוּ [a] — a נכה
laborauerũt & :maximum ad vsque & minimo à cæcitatibus in
בַּסַּנְוֵרִים מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּלְאוּ [b] — b לאה
* Lot ad viri dixerunt Et .ostium inueniendum ad — *vt inuenirent*
12 לִמְצֹא הַפָּתַח׃ וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל־לוֹט
,tuas filias & ,tuos filios & ,Generum hic tibi quis † Adhuc — † est
עֹד מִי־לְךָ פֹה חָתָן וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ
Quia .loco de educ ,ciuitate in tibi ‡ quæ omnia & — ‡ sunt
13 וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ בָּעִיר הוֹצֵא [c] מִן־הַמָּקוֹם׃ כִּי־ — c יצא
creuit quia ,hunc locum nos disperdentes — *disperdimus*
מַשְׁחִתִים אֲנַחְנוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־גָדְלָה
Dominus nos misit & :Domino coram eorum clamor
צַעֲקָתָם אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַיְשַׁלְּחֵנוּ יְהוָה
est locutus & ,Lot est ingressus Et .eum perdendum ad
14 לְשַׁחֲתָהּ׃ וַיֵּצֵא לוֹט וַיְדַבֵּר
egredimini,Surgite :dixit & ,suas filias accipientes,suos generos ad — *qui acceperat*
אֶל־חֲתָנָיו לֹקְחֵי בְנֹתָיו וַיֹּאמֶר קוּמוּ צְּאוּ — ב רגש
fuit Et .ciuitatem Dominus disperdens quia ,isto loco de — *disperdet*
מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־מַשְׁחִית יְהוָה אֶת־הָעִיר וַיְהִי
aurora ipsa cùm Et .suorũ generorum oculis in ludens sicut
15 כִמְצַחֵק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו׃ וּכְמוֹ הַשַּׁחַר
Surge ,dicendo Lot in Angeli faciebant vim & ,ascendisset
עָלָה וַיָּאִיצוּ הַמַּלְאָכִים בְּלוֹט לֵאמֹר קוּם
,inuentas ,tuas filias duas & ,tuam vxorem cape — *quæ inueniũtur*
קַח אֶת־אִשְׁתְּךָ וְאֶת־שְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ הַנִּמְצָאֹת
.tardabat Et ciuitatis iniquitate in consumaris fortè ne — *pereas in punitione*
16 פֶּן־תִּסָּפֶה בַּעֲוֹן [d] הָעִיר׃ וַיִּתְמַהְמָהּ — d עוה
.eius vxoris manum & ,eius manum in viri apprehenderunt &
וַיַּחֲזִקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבְיַד־אִשְׁתּוֹ
eum super Dominus indulgentia in ,eius filiarum duarum manum & — *eo quòd parceret Dominus ei.*
וּבְיַד שְׁתֵּי בְנֹתָיו בְּחֶמְלַת יְהוָה עָלָיו
fuit Et .vrbem extra eum posuerunt & ,eum eduxerunt &
17 וַיֹּצִאֻהוּ [e] וַיַּנִּחֻהוּ מִחוּץ לָעִיר׃ וַיְהִי — e ינח
in te Erue dixit & ,foras eos educerent illi cùm
כְהוֹצִיאָם אֹתָם הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הִמָּלֵט עַל־
omni in stes ne & ,te post respicias ne ,tua anima
נַפְשֶׁךָ אַל־[f] תַּבִּיט אַחֲרֶיךָ וְאַל־תַּעֲמֹד בְּכָל־ — f נבט
dixit Et .pereas fortè ne ,te erue montem ad planicie
18 הַכִּכָּר הָהָרָה הִמָּלֵט פֶּן־תִּסָּפֶה׃ וַיֹּאמֶר
inuenit nunc Ecce .mei domini nunc Ne :eos ad
19 לוֹט אֲלֵהֶם אַל־נָא אֲדֹנָי׃ הִנֵּה־נָא מָצָא
tuã misericordiã magnificasti & ,tuis oculis in gratiã tuus seruus
עַבְדְּךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֵּל חַסְדְּךָ
ego Et .meam animam viuificandum ad ,mecum fecisti quam — *vt viuificaret*
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי [g] לְהַחֲיוֹת אֶת־נַפְשִׁי וְאָנֹכִי — g חיה
mihi hæreat fortè ne ,montem ad me liberare potero non
לֹא [h] אוּכַל לְהִמָּלֵט הָהָרָה פֶּן־תִּדְבָּקַנִי — h יכל
propinqua ista ciuitas nunc Ecce .moriar & ,malum
20 הָרָעָה [i] וָמַתִּי׃ הִנֵּה־נָא הָעִיר הַזֹּאת קְרֹבָה — i מות
.illuc nunc me eruam .parua ipsa & ,illuc fugiendum ad — est
לָנוּס שָׁמָּה וְהִוא מִצְעָר אִמָּלְטָה נָּא שָׁמָּה
:eum ad dixit Et .mea anima viuet Et ?ipsa parua nõ Nũquid — est?
21 הֲלֹא מִצְעָר הִוא וּתְחִי נַפְשִׁי׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו
me subuertere non ad :hoc verbo in etiã ,tuã faciem suscepi Ecce — *vt non subuertam*
הִנֵּה נָשָׂאתִי פָנֶיךָ גַּם לַדָּבָר הַזֶּה לְבִלְתִּי הָפְכִּי
,illuc te erue Festina .es locutus quam ciuitatem — vt
22 אֶת־הָעִיר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ מַהֵר הִמָּלֵט שָׁמָּה
.illuc tuum ingredi ad vsque ,rem faciendum ad potero non quia — *facere quidquam donec ingrediaris*
כִּי לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת דָּבָר עַד־[k] בֹּאֲךָ שָׁמָּה — k בוא
est egressus Sol .Sohar ciuitatis nomen vocauit Idcirco
23 עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם־הָעִיר צוֹעַר׃ הַשֶּׁמֶשׁ יָצָא
Dominus Et .Sohar est ingressus Lot & ;terram super
24 עַל־הָאָרֶץ וְלוֹט בָּא צֹעֲרָה׃ וַיהוָה
,ignem & sulphur Hamorah super & ,Sedom super fecit pluere — *pluit*
הִמְטִיר עַל־סְדֹם וְעַל־עֲמֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ
istas ciuitates subuertit Et .cælis è Domino cum de à
25 מֵאֵת יְהוָה מִן־הַשָּׁמָיִם׃ וַיַּהֲפֹךְ אֶת־הֶעָרִים [l] הָאֵל — l אלה

germen & ,vrbium habitantes omnes & ,planiciem omnẽ & — *& effecta est*
וְאֵת כָּל־הַכִּכָּר וְאֵת כָּל־יֹשְׁבֵי הֶעָרִים וְצֶמַח
statua fuit & ,eum post eius vxor respexit Et .terræ
26 הָאֲדָמָה׃ [a] וַתַּבֵּט אִשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו וַתְּהִי נְצִיב — a נבט
,locum ad matutino in * Abraham manicauit ‡ Et .salis — *‡ surrexit * mane summo*
27 מֶלַח׃ וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל־הַמָּקוֹם — *vbi steterat*
super respexit Et .Domino coram ibi steterat quo
28 אֲשֶׁר־עָמַד שָׁם אֶת־פְּנֵי יְהוָה׃ וַיַּשְׁקֵף עַל־
terræ faciem omnem super & ,Hamorah & Sedom faciem
פְּנֵי סְדֹם וַעֲמֹרָה וְעַל כָּל־פְּנֵי אֶרֶץ
fumus sicut ,terræ fumus ascendebat ecce & ,vidit & ,planiciei
הַכִּכָּר [b] וַיַּרְא וְהִנֵּה עָלָה קִיטֹר הָאָרֶץ כְּקִיטֹר — b ראה
,planiciei ciuitates Deus disperdendo in fuit Et .fornacis — *cùm disperderet*
29 הַכִּבְשָׁן׃ וַיְהִי בְּשַׁחֵת אֱלֹהִים אֶת־עָרֵי הַכִּכָּר
Lot emisit & ,Abraham Deus est recordatus &
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־אַבְרָהָם וַיְשַׁלַּח אֶת־לוֹט
habitauit quibus ‡ ,ciuitates subuertendo in ,subuersionis medio è — *quando subuertit ‡ in quarũ vna habitabat*
מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה בַּהֲפֹךְ אֶת־הֶעָרִים אֲשֶׁר־יָשַׁב
habitauit & ,Sohar de Lot ascendit Et .Lot eis in
30 בָּהֵן לוֹט׃ [c] וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וַיֵּשֶׁב — c עלה *habitare*
sedere timuit quia ,eo cum eius filiæ duæ & ,monte in
בָּהָר וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו עִמּוֹ כִּי יָרֵא לָשֶׁבֶת — *habitauit* d ישב
dixit Et .eius filiæ duæ & ipse spelunca in sedit & ,Sohar in
31 בְּצוֹעַר וַיֵּשֶׁב בַּמְּעָרָה הוּא [d] וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו׃ וַתֹּאמֶר — ‖ maior †est,
est non vir & ,†senex noster Pater ,minorem ad primogenita‖
הַבְּכִירָה אֶל־הַצְּעִירָה אָבִינוּ זָקֵן וְאִישׁ אֵין
.terræ omnis viam secundum nos super veniendum ad ‡ terra in — *‡ vt ingrediatur ad nos secundum morem*
בָּאָרֶץ לָבוֹא עָלֵינוּ כְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ׃
,eo cum cubemus ‖ & ,vinum nostro patri propinemus * ,Veni — **porum demus ‖ dormiamus*
32 לְכָה נַשְׁקֶה אֶת־אָבִינוּ יַיִן וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ
propinauerunt † Et .semen nostro patre de viuificemus & — *† potum dederunt*
33 וּנְחַיֶּה מֵאָבִינוּ זָרַע׃ וַתַּשְׁקֶיןָ אֶת־
cubauit & ,primogenita ‡ venit & :ipsa nocte in vinum suo patri — *‡ maior, & dormiuit*
אֲבִיהֶן יַיִן בַּלַּיְלָה הוּא וַתָּבֹא הַבְּכִירָה וַתִּשְׁכַּב
.eius surgere & ,eius accumbere in ‡ cognouit non & ,suo patre cum — *‡ quando dormiuit ipsa, nec quando surrexit ipsa.*
אֶת־אָבִיהָ וְלֹא־יָדַע בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ׃
:minorem ad primogenita dixit & .crastino à * fuit Et — ** in crastino ‖ heri serò*
34 וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל־הַצְּעִירָה
vinum ei propinemus † ,meo patre cum præterita nocte ‖ cubaui Ecce — *† potum demus ei vinum*
הֵן־שָׁכַבְתִּי אֶמֶשׁ אֶת־אָבִי נַשְׁקֶנּוּ יַיִן — *dormis*
viuificemus & ,eo cum cuba ingredere & ,nocte etiam
גַּם־הַלַּיְלָה וּבֹאִי שִׁכְבִי עִמּוֹ וּנְחַיֶּה
ipsa nocte in etiam propinauerunt ‡ Et .semen nostro patre de — *‡ potum dederunt*
35 מֵאָבִינוּ זָרַע׃ וַתַּשְׁקֶיןָ גַּם בַּלַּיְלָה הַהוּא
,eo cùm cubauit ‡ & ,minor surrexit Et .vinum suo patri — *‡ dormiuit* e קום
אֶת־אֲבִיהֶן יָיִן [e] וַתָּקָם הַצְּעִירָה וַתִּשְׁכַּב עִמּוֹ
conceperunt Et .eius surgere in & ,eius accumbere in* cognouit nõ & — **quando dormiuit ipsa, nec quando surrexit ipsa.*
36 וְלֹא־יָדַע בְּשִׁכְבָהּ וּבְקֻמָהּ׃ [f] וַתַּהֲרֶיןָ
filiũ primogenita ‖ peperit Et .suo patre de Lot filiæ duæ — f הרה g ילד
37 שְׁתֵּי בְנוֹת־לוֹט מֵאֲבִיהֶן׃ [g] וַתֵּלֶד הַבְּכִירָה בֵּן — *‖ maior †est*
ad vsque Moab pater † ipse .Moab eius nomen vocauit &
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב הוּא אֲבִי־מוֹאָב עַד־
vocauit & ,filium peperit ipsa etiam minor Et .hanc diem
38 הַיּוֹם׃ וְהַצְּעִירָה גַם־הִוא יָלְדָה בֵּן וַתִּקְרָא
Hammon filiorum pater † ipse :Benhammi eius nomen — *† est*
שְׁמוֹ בֶּן־עַמִּי הוּא אֲבִי בְנֵי־עַמּוֹן
hanc diem ad vsque
עַד־הַיּוֹם׃

CAP. XX. כ

,meridianam terram ad Abraham inde est profectus Et
1 [g] וַיִּסַּע מִשָּׁם אַבְרָהָם אַרְצָה הַנֶּגֶב — g נסע
est peregrinatus & :Sur inter & ,Cades inter habitauit &
וַיֵּשֶׁב בֵּין־קָדֵשׁ וּבֵין שׁוּר [h] וַיָּגָר — h גור
:suam vxorem * Sarah ad ‡ Abraham dixit Et .Gherar in — *‡ super *vxore sua:*
2 בִּגְרָר׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־שָׂרָה אִשְׁתּוֹ
accepit & ,Gherar rex Abimelech misit & ,ipsa ‖ mea Soror — ‖ est
אֲחֹתִי הִוא וַיִּשְׁלַח אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ גְּרָר [i] וַיִּקַּח — i לקח
somnio in Abimelech ad Deus venit Et :Sarah
3 אֶת־שָׂרָה׃ וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם
quam vxorem propter mortuus † es Ecce :ei dixit & ,noctis
הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנְּךָ [k] מֵת עַל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־ — k מות

non Abimelech Et . marito maritata ‡ ipsa & :accepisti

לקחת והוא בעלת בעל׃ ואבימלך לא 4

etiam gentē nūquid ,Domine :dixit & ,eam ad appropinquauerat

קרב אליה ויאמר אדני הגוי גם־

mea Soror :mihi dixit ipse non Nunquid ?occides iustam

צדיק תהרג׃ הלא־הוא אמר־לי אחתי 5

perfectione In ?ipse† meus Frater :dixit ipsa etiam ipsa & ?ipsa*

הוא והיא־גם־הוא אמרה אחי הוא [a]בתם־

.hoc feci mearum manuum munditia in & ,mei cordis

לבבי [b]ובנקין כפי עשיתי זאת׃

,noui ego Etiam :somnio in Deus eum ad dixit Et

ויאמר אליו האלהים בחלם גם אנכי ידעתי 6

etiam prohibui & ,hoc fecisti tui cordis perfectione in quia

כי בתם־לבבך עשית זאת ואחשך גם־

tangendum ad ,te dedi ‖ non idcirco .mihi peccando à te ego

אנכי אותך [c]מחטו־לי על־כן לא־נתתיך לנגע

propheta quia ,viri $ vxorem reuerti fac * nunc Et . eam ad

אליה׃ ועתה [d]השב אשת־האיש כי־נביא 7

,reuerti faciens † tu non si & :viues * & ,te pro exorabit & ,ipse ‡

הוא ויתפלל בעדך וחיה ואם־אינך משיב

.tibi * quod omne & ,tu morieris moriendo quia scito

[e]דע כי־מות תמות אתה וכל־אשר־לך׃

,suos seruos omnes vocauit & ,matutino in Abimelech manicauit | Et

וישכם אבימלך בבקר ויקרא לכל־עבדיו 8

.eorum auribus in ista verba omnia est locutus &

וידבר את־כל־הדברים האלה באזניהם

Abimelech vocauit Et . valde viri timuerunt &

[f]וייראו האנשים מאד׃ ויקרא אבימלך 9

peccaui quid Et ?nobis fecisti Quid :ei dixit & ,Abraham

לאברהם ויאמר לו מה־עשית לנו ומה־חטאתי

peccatum meum regnum super & ,me super induxisti quia ,tibi

לך כי־[g]הבאת עלי ועל־ממלכתי חטאה

. mecum fecisti ,fient non quæ Opera ?grande

גדלה [h]מעשים אשר לא־יעשו עשית עמדי׃

quia ,vidisti Quid :Abraham ad Abimelech dixit Et

ויאמר אבימלך אל־אברהם מה [i]ראית כי 10

Quia ,Abraham dixit Et ?hanc rem fecisti

עשית את־הדבר הזה׃ ויאמר אברהם כי 11

,isto loco in Dei timor est non Tantum ‡ :dixi

אמרתי רק אין־יראת אלהים במקום הזה

vere etiam Et . meæ vxoris verbum super me occident &

והרגוני על־דבר אשתי׃ וגם־אמנה 12

filia non veruntamen :ipsa mei patris filia * mea soror

אחתי בת־אבי הוא אך לא בת־

quando ,fuit Et .vxorem in mihi fuit & ,meæ matris

אמי ותהי־לי לאשה׃ ויהי כאשר 13

:ei dixi & ,mei patris domo de Deus me errare fecerunt

[k]התעו אתי אלהים מבית אבי ואמר לה

omnem ad :mecum facies quam ,tua misericordia † Hæc

זה חסדך אשר תעשי עמדי אל־כל־

.ipse ‡ meus Frater :mihi dic ,illuc ingrediemur quò $ locum

המקום אשר נבוא שמה אמרי־לי אחי הוא׃

ancillas & ,seruos & bouem & ,pecudem ‖ Abimelech cepit Et

[l]ויקח אבימלך צאן ובקר ועבדים ושפחת 14

.eius vxorem Sarah ei reddidit & ,Abraham dedit &

ויתן לאברהם [m]וישב לו את שרה אשתו׃

bono in * :te coram mea terra Ecce :Abimelech dixit Et

ויאמר אבימלך הנה ארצי לפניך בטוב 15

mille dedi Ecce :dixit Sarah ad Et .sede tuis oculis in

בעיניך [n]שב׃ ולשרה אמר הנה נתתי אלף 16

,oculorum operimentum tibi ipsum † ecce :tuo fratri argenteos

כסף לאחיך הנה הוא־לך [o]כסות עינים

.se corripuit & $ omnibus cum & ,tecum * qui omnibus

לכל אשר אתך ואת כל ונכחת׃

Deus sanauit & ,Deum ad Abraham orauit Et

ויתפלל אברהם אל־האלהים וירפא אלהים 17

.pepererunt & ,eius ancillas & eius vxorem & Abimelech

את־אבימלך ואת־אשתו ואמהתיו וילדו׃

domus vuluam omnē super Dominus clauserat claudēdo Quia

כי־עצר עצר יהוה בעד כל־רחם לבית 18

. Abraham vxoris † Sarah verbum super * ;Abimelech

אבימלך על־דבר שרה אשת אברהם׃

‡ est
* est
† est?
[a] תמם
[b] נקה
ne peccares in me.
| permisi tibi vt tangeres eam.
[c] חטא
* redde
$ viro
[d] שוב
‡ est
* viues:
† reddideris,
* est
[e] ידע
| surrexit Abimelech mane summo,
[f] ירא
[g] בוא
solent fieri,
[h] עשה
[i] ראה
‡ Verè
propter vxorem meam
* est
errare fecit me Deus
[k] תעה
† est,
$ ad quem veniemus, dic de me:
‡ est
‖ pecudes, & boues
[l] לקח
[m] שוב
* in loco bono corā oculis tuis habita
[n] ישב
† est
[o] כסה
* sunt
$ & erudiuit se.
* propter
† vxorem

CAP. XXI. כא

,dixit quemadmodum Sarah visitauit Dominus Et

ויהוה פקד את־שרה כאשר אמר 1

.est locutus quemadmodum ,Sarah ipsi Dominus fecit Et

ויעש יהוה לשרה כאשר דבר׃

,eius senectute in filiū Abrahā ipsi Sarah peperit & concepit Et

[a]ותהר [b]ותלד שרה לאברהם בן לזקניו 2

. Deus ei fuerat locutus quod præfixum tempus ad

[c]למועד אשר־דבר אתו אלהים׃

,sibi est natus qui sui filij nomen Abraham vocauit Et

ויקרא אברהם את־שם־בנו [d]הנולד־לו 3

Abraham circuncidit Et . Ischac ,Sarah ei peperit quem

אשר־ילדה־לו שרה יצחק׃ [e]וימל אברהם 4

quemadmodum ,dierum octo filium ,suum filium Ischac

את־יצחק בנו בן־שמנת ימים כאשר

,annorum centum filius Abraham Et . Deus ei præcepit

צוה אתו אלהים׃ ואברהם בן־[f]מאת שנה 5

Risum :Sarah dixit Et .suus filius Ischac ei nascendo in

בהולד לו את יצחק בנו׃ ותאמר שרה צחק 6

.mihi corridebit audiens Omnis .Deus mihi fecit

עשה לי אלהים כל־השמע יצחק־לי׃

fecit lactare ,Abraham ad fuisset locutus Quis :dixit Et

ותאמר מי מלל לאברהם [g]היניקה 7

?eius senectute in filium peperi quia ,Sarah filios

בנים שרה כי־ילדתי בן לזקניו׃

Abraham fecit Et .est ablactatus & ,puer creuit Et

ויגדל הילד ויגמל [h]ויעש אברהם 8

vidit Et . Ischac ablactari die in ,magnum conuiuium

משתה גדול ביום הגמל את־יצחק׃ [i]ותרא 9

Abraham ipsi peperit quem ,Ægyptiæ Haghar filium Sarah

שרה את־בן־הגר המצרית אשר־ילדה לאברהם

hanc ancillam Eiice :Abraham ad dixit Et .subsannantem

מצחק׃ ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת 10

,huius ancillæ filius hæreditabit non quia :eius filium &

ואת־בנה כי לא יירש בן־האמה הזאת

valde verbum fuit malum Et .Ischac cum ,meo filio cum

עם־בני עם־יצחק׃ [k]וירע הדבר מאד 11

dixit Et .sui filij causas super Abraham oculis in

בעיני אברהם על אודת בנו׃ ויאמר 12

super ,tuis oculis in malum sit Ne :Abraham ad Deus

אלהים אל־אברהם אל־ירע בעיניך על־

te ad dicet quod Omne :tuam ancillam super & ,puerum

הנער ועל־אמתך כל אשר תאמר אליך

.semen tibi vocabitur Ischac in quia :eius vocem in audi ,Sarah

שרה שמע [l]בקלה כי ביצחק יקרא לך זרע׃

quia ,eum ponam gentem in ancillæ filium etiam Et

וגם את־בן־האמה לגוי [m]אשימנו כי 13

tulit & ,diluculo in Abraham manicauit ‖ Et .ipse † tuum semen

זרעך הוא׃ וישכם אברהם בבקר [n]ויקח־ 14

super posuit ,Haghar ad dedit & ,aquæ vtrem & ,panem

לחם וחמת מים ויתן אל־הגר שם על־

errauit & perrexit & :eam dimisit & ;puerum & ,eius humerum

שכמה ואת־הילד וישלחה [o]ותלך [p]ותתע

,vtre de aquæ defecerunt Et . Beersebah deserto in

במדבר באר שבע׃ [q]ויכלו המים מן־החמת 15

.arborum vnam subter puerum proiecit &

ותשלך את־הילד תחת אחד השיחם׃

iactus sicut se elongando ,regione è sibi sedit & ,abiit Et

ותלך [r]ותשב לה מנגד הרחק [s]כמטחוי 16

sedit & pueri mortem in videam Ne :dixit quia ;arcus

קשת כי אמרה אל־אראה [t]במות הילד ותשב

audiuit Et .fleuit & ,suam vocem eleuauit & ,regione è

מנגד [u]ותשא את־קלה [x]ותבך׃ וישמע 17

Dei Angelus clamauit Et .pueri vocem Deus

אלהים את־קול הנער ויקרא מלאך אלהים

?Haghar * tibi Quid :ei dixit & ;cælis de Haghar ad

אל־הגר מן־השמים ויאמר לה מה־לך הגר

quo in pueri vocem Deus audiuit quia :timeas Ne

אל־תיראי כי־שמע אלהים אל־קול הנער באשר

fortifica † & ,puerum tolle ,Surge .ibi ipse

הוא־שם׃ קומי [y]שאי את־הנער והחזיקי 18

[a] הרה [b] ילד
in tempore
[c] יעד
[d] ילד
[e] מול
vixerat
[f] מאה
quando natus est ei
[g] ינק
[h] עשה
qua ablactatus est
[i] ראה
videntem
displicuit res
[k] רוע
propter filiū suum
In omnibus quæ dixerit tibi
[l] קול
[m] שום
† est
‖ Et surrexit Abrahā summo mane,
[n] לקח
[o] ילך [p] תעה
[q] כלה
[r] ישב [s] טחה
Non videbo quando morietur puer
[t] מות
[u] נשא
[x] בכה
* est
in loco vbi est.
† tene
[y] נשא

.eum ponam magnam gentem in quia ,eo in tuam manum
את־ידך בו כי־לגוי גדול ^a אשימנו׃
:aquæ puteum vidit & ,eius oculos Deus aperuit Et
19 ויפקח אלהים את־עיניה ^b ותרא באר מים
potum dedit & ,aqua vtrem impleuit & ,iuit &
ותלך ותמלא את־החמת מים ^d ותשק את־
sedit ‡ & :creuit & :puero cum Deus fuit Et .puero
20 הנער׃ ויהי אלהים את־הנער ויגדל ^e וישב
deserto in habitauit Et ,arcuarius iaculans * fuit & ,deserto in
21 במדבר ויהי רבה קשת׃ וישב במדבר
.Aegypti terra de vxorem eius mater ei accepit & ,Paran
פארן ^f ותקח־לו אמו אשה מארץ מצרים׃
Pichol & ,Abimelech dixit & ,ipso tempore in fuit Et
22 ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל
‖ Deus :dicendo ,Abraham ad eius exercitus princeps
שר־ ^g צבאו אל־אברהם לאמר אלהים
nunc Et ,faciens † tu quæ omnibus in tecum
23 עמך בכל אשר־אתה עשה׃ ועתה
mihi fueris mentitus si ,Ecce :Deo in mihi iura
השבעה לי באלהים הנה אם־תשקר לי
feci quam misericordiam iuxta ,meo nepoti & ,meo filio &
ולניני ולנכדי כחסד אשר ^h עשיתי
es peregrinatus qua ,terra cum & ,mecum facies ,tecum
עמך תעשה עמדי ועם־הארץ אשר־ ^i גרתה
.iurabo Ego :Abraham dixit Et .ea in
24 בה׃ ויאמר אברהם אנכי אשבע׃
causas super Abimelech ipsum Abraham increpauit Et
25 ^k והוכח אברהם את־אבימלך על־אדות
.Abimelech serui rapuerant quam ,aquæ putei
באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך׃
verbum fecit quis noui non ,Abimelech dixit Et
26 ויאמר אבימלך לא ידעתי מי עשה את־הדבר
non ego etiam & ,mihi nunciasti non tu etiam & ,hoc
הזה וגם־אתה לא־הגדת לי וגם אנכי לא
,pecudem ,Abraham accepit Et .hodie præter audiui
27 שמעתי בלתי היום׃ ויקח אברהם צאן
ipsi ambo percusserunt & :Abimelech ipsi dedit & ,bouem &
ובקר ^m ויתן לאבימלך ויכרתו שניהם
pecoris agnas septem Abraham statuit Et .fœdus
28 ברית׃ ויצב אברהם את־שבע כבשת הצאן
Quid :Abraham ad Abimelech dixit Et .solas ipsas
29 לבדהן׃ ויאמר אבימלך אל־אברהם מה
:ipsas solas stare fecisti quas istæ agnæ septem ha
הנה שבע כבשת האלה אשר ^n הצבת לבדנה׃
,mea manu é capies agnas septem Quia :dixit Et
30 ויאמר כי את־שבע כבשת תקח מידי
fodi quod ,testimonium in mihi sit vt
בעבור תהיה־לי לעדה כי חפרתי את־
istum locum vocauit Ideirco .hunc puteum
31 הבאר הזאת׃ על־כן קרא למקום ההוא
percusserunt Et .ipsi ambo iurauerant ibi quia ;Beersebah
32 באר שבע כי שם נשבעו ^o שניהם׃ ויכרתו
princeps Pichol & ,Abimelech surrexit Et ,Beersebah in fœdus
ברית בבאר שבע ^p ויקם אבימלך ופיכל שר־
.Pelistim terram ad sunt reuersi & ,eius exercitus
צבאו וישבו אל־ארץ פלשתים׃
nomine in † ibi inuocauit & :Beersebah in arborem ‡ plantauit Et
33 ^q ויטע אשל בבאר שבע ויקרא־שם בשם
terra in Abraham est peregrinatus] Et .seculi Dei Domini
34 יהוה אל עולם׃ ^r ויגר אברהם בארץ
.multos dies Pelistim
פלשתים ^f ימים רבים׃

Margin: manu tua eum, | ^a שׂוּם | ^b ראה | ^c ילך ^d שקה | ‡ habitauit | ^e ישׁב | * iaculator sagittarius. | ^f לקח | ‖ est | ^g שׂוּר | † facis | per Deum | ^h עשׂה | in qua | ^i גור | propter putei | ^k יכח | fecerit hoc. | ^l נגד | pecudes, & boues, | ^m נתן | pecorum solas suas. | sunt | ^n נצב | seorsum? | ^o שׁנה | ^p קום | ‡ nemus † nomen | ^q נטע | habitauit | ^r גור | ^f יום

CAP. XXII. כב

tentauit Deus & ista verba post fuit Et
1 ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה
.ego Ecce :dixit & Abraham :eum ad dixit & ,Abraham
את־אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני׃
quem ,tuum vnicum tuum filium nunc Cape :dixit Et
2 ויאמר ^q קח־נא את־בנך את־יחידך אשר־
.Moriah terram ad tibi vade & :Ischac .dilexisti
אהבת את־יצחק ^r ולך־לך אל־ארץ המריה

Margin: ^q לקח | ^r ילך

& offer eum montium vnum super holocaustum in ibi eum ascendere fac &
והעלהו שם לעלה על אחד ההרים
,diluculo in Abraham maniauit Et .te ad dicam quem
3 אשר אמר אליך׃ וישכם אברהם בבקר
,secum suos pueros duos cepit & ,suum asinum strauit &
ויחבש את־חמרו ויקח את־שני נעריו אתו
,surrexit & ,holocausti ligna scidit & ,suu filium Ischac &
ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם
.Deus ei dixit quem locum ad iuit &
וילך אל־המקום אשר־אמר־לו האלהים׃
vidit & ,suos oculos Abraham leuauit & ,tertia die In
4 ביום השלישי וישא אברהם את־עיניו ^b וירא
:suos pueros ad Abraham dixit Et ,longinquo de ‡ locum
5 את־המקום מרחק׃ ויאמר אברהם אל־נעריו
vsque ibimus puer & ego & :asino cum hic vobis Sedete *
שבו־לכם פה עם־החמור ואני והנער נלכה עד־
accepit Et .vos ad reuertemur & ,adorabimus & ;illuc
6 כה ^c ונשתחוה ונשובה אליכם׃ ויקח
,suu filiu Ischac super posuit & ,holocausti ligna Abraham
אברהם את־עצי העלה ^d וישם על־יצחק בנו
iuerunt & :gladium & ,ignem sua manu in accepit &
ויקח בידו את־האש ואת־המאכלת וילכו
Abraham ad Ischac dixit Et .simul ipsi ambo
7 שניהם יחדו׃ ויאמר יצחק אל־אברהם
,mi fili ego Ecce :dixit & .mi Pater :dixit & ,suum patrem
אביו ויאמר אבי ויאמר הנני־בני
?holocaustu in agnus vbi & :ligna & ,ignis Ecce :dixit &
ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעלה׃
agnum sibi videbit Deus ;Abraham dixit Et
8 ויאמר אברהם אלהים יראה־לו השה
.pariter ipsi ambo perrexerunt Et .mi fili holocaustum in
לעלה בני וילכו שניהם יחדו׃
.Deus ei dixerat quem locum ad venerunt Et
9 ויבאו ^e אל־המקום אשר אמר־לו האלהים
ordinauit & ,altare Abraham ibi ædificauit Et
^f ויבן שם אברהם את־המזבח ויערך את־
super eum posuit & ,suum filium Ischac ligauit & ,ligna
העצים ויעקד את־יצחק בנו ^g וישם אתו על־
Abraham misit Et .ligna desuper
10 המזבח ממעל לעצים׃ וישלח אברהם את־
.suu filium iugulandum ad gladium accepit & ,sua manum
ידו ^h ויקח את־המאכלת לשחט את־בנו׃
:dixit & ,cælis de Domini Angelus eum ad clamauit Et
11 ויקרא אליו מלאך יהוה מן־השמים ויאמר
Ne :dixit Et .ego Ecce :dixit Et .Abraham ,Abraham
12 אברהם אברהם ויאמר הנני׃ ויאמר אל־
.quicquam ei facias ne & ,puerum ad tuam manum mittas
תשלח ידך אל־הנער ואל־תעש ^i לו מאומה
non & ,tu Deum timens quòd cognoui nunc quia
כי עתה ידעתי כי־ירא אלהים אתה ולא
.me à tuum vnicum tuum filium prohibuisti
חשכת את־בנך את־יחידך ממני׃
aries ecce & ,vidit & suos oculos Abraham leuauit Et
13 ^k וישא אברהם את־עיניו ^l וירא והנה־איל
,Abraham iuit Et .suis cornibus in ‡ perplexitate in detentus post
אחר נאחז בסבך בקרניו וילך אברהם
.suo filio pro holocaustu in eum fecit ascedere & ,arietem cepit &
ויקח את־האיל ויעלהו לעלה תחת בנו׃
.videbit Iehouah ipsius loci nomen Abraham vocauit Et
14 ויקרא אברהם שם־המקום ההוא יהוה יראה
clamauit Et .videbitur Dominus monte In ,hodie dicitur Quod
15 אשר יאמר היום בהר יהוה יראה׃ ויקרא
.cælo de secundò Abraham ad Domini Angelus
מלאך יהוה אל־אברהם ^m שנית מן־השמים׃
quòd eo pro quia :Dominus dixit ,iuraui me In
16 ויאמר בי נשבעתי נאם־יהוה כי יען אשר
tuum filium prohibuisti non & .hoc verbum fecisti
עשית את־הדבר הזה ולא חשכת את־בנך
,tibi benedicam benedicendo Quia :tuum vnicum
17 את־יחידך׃ כי־ברך אברכך
,cælorum stellas sicut tuu semen multiplicabo multiplicado &
והרבה ארבה את־זרעך ככוכבי השמים

Margin: Et surrexit Abraham summo mane, | ^a נשׂא | ^b ראה | ‡ procul. | * Manete hic | ^c שׁחה | ^d שׂוּם | prospiciet | ^e בוא | ^f בנה | ^g שׂוּם | super | vt iugularet | ^h לקח | extendas | ^i עשׂה | times | ^k נשׂא | ^l ראה | post se | ‡ spinarum | ‡ & obtulit | Dominus prospiciet. | Ideirco | ^m שׁנה | Per me | tem hanc

tuũ semen hæreditabit & :maris *labium* *super* quæ arenam sicut ‡ est iuxta latus

וכחול אשר על־שפת הים וירש זרעך

omnes tuo semine in benedicetur Et .suorũ inimicorũ portam

18 את שער איביו: והתברכו בזרעך כל

.*meam vocem in audiuisti* quòd eo terræ gentes

גויי הארץ עקב אשר שמעת בקלי:

a שפר — b ירש obediuisti voci meæ. — c קול

,surrexerunt & :suos pueros ad Abraham est reuersus Et

19 וישב אברהם אל־נעריו ויקמו

-Beer in Abraham *sedit* ‡ & .Beersebah ad pariter iuerunt & ‡ habitauit

וילכו יחדו אל־באר שבע וישב אברהם בבאר

est nunciatum & ,*ista verba* post fuit Et .sebah

20 שבע: ויהי אחרי הדברים האלה ויגד

d שוב e קום — res istas — f נגד

filios ipsa etiam Milcah peperit Ecce :dicendo Abraham ipsi

לאברהם לאמר הנה ילדה מלכה גם־הוא בנים

Buz & ,suum primogenitum Hus .tuo fratri Nachor

21 לנחור אחיך: את־עוץ בכרו ואת־בוז

,Chesed Et .Aram patrem Chemuel & ,eius fratrem

22 אחיו ואת־קמואל אבי ארם: ואת־כשד

.Bethuel & ,Idlaph & ,Pildas & ,Chezo &

ואת־חזו ואת־פלדש ואת־ידלף ואת בתואל:

peperit istos Octo .Ribcah genuit Bethuel Et

23 ובתואל ילד את־רבקה שמנה אלה ילדה

,eius concubina Et .Abraham fratri Nachor Milcah

24 מלכה לנחור אחי אברהם: ופילגשו

,Thebach ipsa etiam peperit & :Reumah eius nomen &

ושמה ראומה ותלד גם־הוא את־טבח

g ילד

.Mahacah & ,Tachas & ,Gacham &

ואת־גחם ואת־תחש ואת־מעכה:

CAP. XXIII. כג

anni viginti & anni centum Sarah *vitæ fuerunt* Et

1 ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה

h חיה fuit vita

Sarah est mortua Et .Sarah vitæ anni ,anni septem &

2 ושבע שנים שני חיי שרה: ותמת שרה

i שנה k מות ‡ est

.Chenahan terra in ‡ Chebron ipsa ,Chiriatharbah in

בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען

eam lugendum ad & ,Sarah plangendum ad Abraham venit Et

ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה:

l בכה

est locutus & ;sui mortui *facies desuper* Abraham surrexit Et

3 ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר

à facie

ego incola & Peregrinus .dicendo ,Cheth filios ad

4 אל־בני־חת לאמר: גר־ותושב אנכי

sum — m גור n ישב

sepeliam & ;vobiscum sepulchri possessione mihi date :vobiscum

עמכם תנו לי אחזת־קבר עמכם ואקברה

o נתן

Cheth filij responderunt Et .mea facie à meum mortuum

5 מתי מלפני: ויענו בני־חת

p ענה

.mi domine nos Audi ?ei dicendo ,Abraham ad

6 את־אברהם לאמר לו: שמענו ארני

electione in † :nostri medio in *tu* * Dei Princeps

נשיא אלהים אתה בתוכנו במבחר

* es — † in electis sepulchris nostris

nobis è Vir .tuum mortuum sepeli *nostrorum sepulchrorum*

קברינו קבר את־מתך איש ממנו

.tuũ mortuum *sepeliendo à* ,te à prohibebit non suum sepulchrum

ne sepelias

את־קברו לא־יכלה ממך מקבר מתך:

terræ populo se incuruauit & ,Abraham surrexit Et

7 ויקם אברהם וישתחו לעם־הארץ

q קום — r שחה

Cheth filiis :dicendo ,eis cum est locutus Et Si cum est

8 לבני־חת: וידבר אתם לאמר אם־יש את־

‖ vt sepeliam

,mea facie à meum mortuum *sepeliendum ad* ‖ vestra anima

נפשכם לקבר את־מתי מלפני

s מור

dabit Et ‡ .Sochar *filium Hephron erga mihi orate* * & ,me audite

9 שמעוני ופגעו־לי בעפרון בן־צחר: ויתן־

* intercedite pro me apud Hephron filiũ — ‡ Vt det

fine in quæ ei quæ *duplicitatis* ‡ speluncam mihi

לי את־מערת המכפלה אשר־לו אשר בקצה

t נתן — ‡ duplicem

vestri medio in mihi eam det pleno argento In .sui agri

* est

שדהו בכסף מלא יתננה לי בתוככם

filiorũ medio in *sedens* † Hephron Et .sepulchri hæreditate in

† habitabat

10 לאחזת־קבר: ועפרון ישב בתוך בני־

auribus in Abraham Chittæus Hephron respondit Et .Cheth

חת ויען עפרון החתי את־אברהם באזני

:dicendo suę ciuitatis portã ingrediẽtibus omnibus,Cheth filiorũ

בני־חת לכל באי שער־עירו לאמר:

u בוא

,speluncam & ,tibi dedi Agrum :me audi ,mi domine Non

11 לא־ארני שמעני השדה נתתי לך והמערה

mei populi filiorum oculis in .eam dedi tibi ,eo in ‡ quæ

‡ est

אשר־בו לך נתתיה לעיני בני־עמי

Abraham se incuruauit Et .tuum mortuũ sepeli ,tibi eam dedi

12 נתתיה לך קבר מתך: וישתחו אברהם

auribus in Hephron ad est locutus Et .terræ populo coram

13 לפני עם־הארץ: וידבר אל־עפרון באזני

:me audias vtinam tu si ,Verùm :dicendo ,terræ populi

עם־הארץ לאמר אך אם־אתה לו שמעני

meũ mortuum sepeliam & ,me à cape ,agri argentum *dedi*

dabo

נתתי כסף השדה קח ממני ואקברה את־מתי

a לקח

.ei dicendo ,Abraham Hephron respondit Et .ibi

14 שמה: ויען עפרון את־אברהם לאמר לו:

b ענה

siclorum quadringentorum Terra :me audi ,mi Domine

15 ארני שמעני ארץ ארבע מאת שקל־

tuum mortuum & ?*ipsa* quid ;te inter & me inter argenti

est

כסף ביני ובינך מה־הוא ואת־מתך

ipsi Hephron appendit & ,*Hephron ad* Abraham audiuit Et .sepeli

16 קבר: וישמע אברהם אל־עפרון וישקל

fuerat locutus quod ,argentum Hephron ipsi Abraham

אברהם לעפרן את־הכסף אשר דבר

argenti siclos quadringentos ,Cheth filiorum auribus in

באזני בני־חת ארבע מאות שקל כסף

,Hephron ager *stetit Et* * .*mercatorem ad* ‡ transeuntis

‡ *vel*, per mercatores.

17 עבר לסחר: ויקם שדה עפרון

* Confirmatúsque est.

spelunca & ,ager ;Mamre *facies ad* ‖ qui *duplicitate in* † quæ

† erat in spelunca duplici — ‖ erat coram

אשר במכפלה אשר לפני ממרא השדה והמערה

omni in ‡ quæ ,agro in † quæ arbor omnis & ,eo in * quæ

* erat

אשר־בו וכל־העץ אשר בשדה אשר בכל־

oculis in ,*acquisitionem* * in Abraham Ipsi ;*circum* ‡ eius termino

‡ per circuitum.

18 גבלו סביב: לאברהם למקנה לעיני

* possessionẽ, — † & omnium ingredientium

.eius ciuitatis portam *ingredientibus omnibus in* † ,Cheth filiorum

בני־חת בכל באי שער־עירו:

suam vxorem Sarah Abraham sepeliuit posteà Et

19 ואחרי־כן קבר אברהם את־שרה אשתו

* hæc :Mamre *facies super duplicitatis agri* ‖ spelunca in

‖ agri duplici coram — * est

אל־מערת שדה המכפלה על־פני ממרא הוא

ager *stetit Et* ‡ .Chenahan terra in Chebron

c פנה — ‡ confirmatúsque est

20 חברון בארץ כנען: ויקם השדה

,sepulchri possessionem in Abraham ipsi ,eo in quæ spelunca &

והמערה אשר־בו לאברהם לאחזת־קבר

d קום

.Cheth filiis à

מאת בני־חת:

CAP. XXIIII. כד

benedixit Dominus & ,dies in venerat senex Abraham Et

1 ואברהם זקן בא בימים ויהוה ברך

e בוא

suum seruum ad Abraham dixit Et .omnibus in Abraham

2 את־אברהם בכל: ויאמר אברהם אל־עבדו

Pone :ei ‡ quæ omnibus *in* dominantem ,suæ domus senem

‡ erant

זקן ביתו המשל בכל־אשר־לו שים־

f שום

te faciam iurare Et .meo femore sub tuam manum nunc

3 נא ידך תחת ירכי: ואשביעך

non quòd ,terræ *Deo* * & ,cæli *Deo Domino in* ‡

‡ per Dominum Deum — * Deum

ביהוה אלהי השמים ואלהי הארץ אשר לא־

ego cuius † ,Chenahanæi filiabus de meo filio vxorem accipies

† in cuius medio ego habito.

תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי

Sed — mea cognationẽ ad & ,meã terrã ad *Quia* .*eius medio in habitans*

4 יושב בקרבו: כי אל־ארצי ואל־מולדתי

g לקח h ילד

eum ad dixit Et .Ischac meo filio vxorem capies & ,ibis

5 תלך ולקחת אשה לבני ליצחק: ויאמר אליו

i ילך — venire

me post *eundum ad* mulier voluerit non forsitan Si :seruus

העבד אולי לא־תאבה האשה ללכת אחרי

tuum filium reducam reducendo nunquid ,hanc terram ad

אל־הארץ הזאת ההשב אשיב את־בנך

k שוב

vnde egressus es? — eum ad dixit Et ?*inde es egressus qua* ,terram ad

6 אל־הארץ אשר־יצאת משם: ויאמר אליו

.illuc meum filium reducas fortè ne ,tibi *Custodire*: Abraham

Caue

אברהם השמר לך פן־תשיב את־בני שמה:

,mei patris domo è me tulit qui cæli Deus Dominus

7 יהוה אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי

qui & ,mihi est locutus qui & ,meæ cognationis terra è &

ומארץ מולדתי ואשר דבר־לי ואשר

:hanc terram dabo tuo Semini :dicendo ,mihi iurauit

נשבע־לי לאמר לזרעך אתן את־הארץ הזאת

meo filio vxorē capies & ,*tuas facies ad* suū angelū mittet ipse — ante te;

הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני

,te post *eundum* ad mulier voluerit non si Et .inde — pergere

8 משם: ואם־לא תאבה האשה ללכת אחריך

non meum filium *tantùm* :isto meo iuramento à eris mūdus & — duntaxat

ונקית[a] משבעתי זאת רק את־בני לא — [a] נקה

sub suam manum seruus posuit Et .illuc reducas

9 תשב שמה: וישם העבד את־ידו תחת

.*istud verbum super* ei iurauit & ,sui domini Abraham femore — super hoc

ירך אברהם אדניו וישבע[b] לו על־הדבר הזה: — [b] שבע

,sui domini camelis è camelos decem seruus cepit Et

10 ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו

,surrexit Et .eius manu in † sui domini bonum omne & :iuit & — † erat

וילך וכל־טוב אדניו בידו ויקם

.Nachor ciuitatem ad ,Naharaim Aram *ad* iuit & — in

וילך אל־ארם נהרים אל־עיר נחור:

puteum ad ciuitatem extra camelos fecit genu flectere Et

11 ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל־באר

.*haustrices exeundi tempus ad ,vespera tempus ad* ,aquæ — tēpore vspertino, tempore quo egrediuntur mulieres quæ hauriunt

המים לעת ערב לעת[c] צאת השאבת: — [c] יצא

fac occurrere Abraham mei domini Deus Domine :dixit Et

12 ויאמר יהוה אלהי אדני אברהם הקרה־

meo domino cum misericordiam fac & :hodie me coram nunc

נא לפני היום ועשה־חסד עם אדני

filiæ & ,aquæ fontem *super stans* † ego Ecce .Abraham — † sto iuxta

13 אברהם: הנה אנכי נצב[d] על־עין המים ובנות — [d] יצב

.aquam hauriendum ad *egredientes* ‡ ciuitatis virorum — ‡ egrediuntur

אנשי העיר יצאת לשאב מים:

nunc Inclina ,*eam ad* dixero *quam* § puella erit Et — § ad quam

14 והיה הנער אשר אמר אליה הטי־נא — הנערה ק

tuis camelis etiam & ,Bibe ,dixerit & :bibam & ,tuā hydriam

כדך ואשתה ואמרה שתה וגם־גמליך — [e] נטה

,sciam *ea in* | Et .Ischac tuo seruo *arguisti* * ipsam :dato potum — *præparasti

אשקה אתה הכחת[f] לעבדך ליצחק ובה אדע[g] — || per hoc [f] יכח [g] ידע

fuit Et .meo domino cum misericordiam *fecisti quòd* † — † si feceris

15 כי־עשית חסד עם־אדני: ויהי־

,egrediens Ribcah ecce & ,loqui compleuisset antequam ipse

הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יצאת

fratris Nachor vxoris Milcah filio Bethuel erat nata quæ

אשר ילדה לבתואל בן־מלכה אשת נחור אחי

puella Et .eius humerum super § eius *cadus* ‡ Et .Abraham — ‡ hydria § erat

16 אברהם וכדה על־שכמה: והנער — והנערה ק

:eam cognouerat non vir & :virgo ,valde aspectu pulchra ‡

טבת[h] מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה

.ascendit & ,*suum cadum* * impleuit & ,fontem ad descendit & — ‡ erat [h] טוב

ותרד[i] העינה ותמלא כדה ותעל[k]: — *hydriam suam

me Refrigera || :dixit & ,eius occursum in seruus cucurrit Et — [i] ירד [k] עלה

17 וירץ[l] העבד לקראתה ויאמר הגמיאיני — || Potum da mihi

.mi domine Bibe :dixit Et .tua hydria de aquæ *exiguo* † nunc — [l] רוץ

18 נא מעט־מים מכדך: ותאמר שתה אדני — † parum

,suam manū super suam hydriam fecit descendere & ,festinauit &

ותמהר ותרד כדה על־ידה

:dixit & ,ei dare potum compleuit Et .ei dedit potum & — [m] כלה ‡ donec compleurint

19 ותשקהו: ותכל[m] להשקתו ותאמר

compleuerunt si ad vsque ‡ ,hauriam tuis camelis Etiam

גם לגמליך אשאב עד אם־כלו

‡ in *suum cadum* § euacuauit & ,festinauit Et .bibere — § hydriam suam

20 לשתת: ותמהר ותער[n] כדה אל־ — [n] ערה

hausit & :hauriendū ad ,puteum ad adhuc cucurrit & ,canale

השקת[o] ותרץ עוד אל־הבאר לשאב ותשאב — [o] שקה

,tacens *eam ad stupescens* * vir Et .eius camelis omnibus — § stupebat super eam

21 לכל־גמליו: והאיש משתאה[p] לה מחריש — [p] שאה

.non an ,suam viam Dominus secundasset vtrum sciendum ad

לדעת ההצליח יהוה דרכו אם־לא:

cepit & ,bibere cameli compleuissent cūm fuit Et — [q] שתה

22 ויהי כאשר כלו הגמלים לשתת[q] ויקח — ‡ auream, semissis

duas & ,eius pondus *sicli dimidium ,auri* || inaurem vir

האיש נזם זהב בקע משקלו ושני[r] — [r] שנה

pro manibus eius; — .earum pondus aurei decem ;*eius manus super* armillas

צמידים על־ידיה[z] עשרה זהב משקלם:

§ es? — est Nunquid .mihi nunc Indica ?*tu* § cuius Filia :dixit Et

23 ויאמר בת־מי את הגידי[a] נא לי היש — [a] נגד

?pernoctandum ad nobis locus tui patris domo in — [b] לון

בית־אביך מקום לנו ללין[b]: — * sum

quem ,Milcah filij ,*ego* * Bethuel Filia :eum ad dixit Et

24 ותאמר אליו בת־בתואל אנכי בן־מלכה אשר

,palea Etiam :eum ad dixit Et .Nachor ipsi peperit

25 ילדה לנחור: ותאמר אליו גם־תבן

|| & † est ‡ & — .pernoctandū ad locus *etiam* ‡ ,nobiscū † multū pabulum *etiam* ||

גם־מספוא רב[c] עמנו גם־מקום ללון: — [c] רבב

.Domino se incuruauit & ,vir se inclinauit Et

26 ויקד[d] האיש וישתחו[e] ליהוה: — [d] קדד

,Abraham mei domini Deus Dominus Benedictus :dixit Et — [e] שחה

27 ויאמר ברוך יהוה אלהי אדני אברהם

eum à § suam veritatem & suā misericordiā dereliquit non qui — * à

אשר לא־עזב חסדו ואמתו[f] מעם — [f] אמן

* Peregrinantem — fratrum domum Dominus me duxit ,*via in Ego* * .meo domino

אדני אנכי בדרך נחני[g] יהוה בית אחי — [g] נחה

domui nunciauit & ,puella cucurrit Et .mei domini

28 אדני: ותרץ[h] הנער ותגד לבית — [h] רוץ

,frater | Ribcah ipsi Et .hæc verba secundum suæ matris — הנערה ק

29 אמה כדברים האלה: ולרבקה אח

foras virum ad Laban cucurrit & :Laban eius nomen & — § erat

ושמו לבן וירץ לבן אל־האיש החוצה

cūm vidisset — & ,inaurem *videre* vt †,fuit Et .fontem ad

30 אל־העין: ויהי כראת[i] את־הנזם ואת־ — [i] ראה

cūm audiuit ipse — *ipsum audire vt* & ,suæ sororis manus super armillas

הצמדים על־ידי אחתו וכשמעו את־

me ad est locutus Sic ;dicendo ,suæ sororis Ribcah verba

דברי רבקה אחתו לאמר כה־דבר אלי

stabat iuxta — camelos *super stans* ecce & :virum ad venit & ,vir

האיש ויבא אל־האיש והנה עמד על־הגמלים

iuxta — Domini benedicte Ingredere :dixit Et .fontem *super*

31 על־העין: ויאמר בוא ברוך יהוה

vt quid manes foris? — locum & domum paraui ego Et ?*platea in stabis quid ad*

למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי[k] הבית ומקום — [k] פנה

,camelos soluit & ,domum ad vir venit Et .camelis

32 לגמלים: ויבא האיש הביתה ויפתח הגמלים

lauandum ad aquam & ,camelis pabulum & ,paleam dedit &

ויתן תבן ומספוא לגמלים ומים לרחץ

† erant — .secum † qui virorum pedes & ,eius pedes

רגליו ורגלי האנשים אשר אתו:

‡ coram eo vt comederet. — Non :dixit Et .*comedendum ad eius facies ad* ‡ est positum Et

33 ויושם[l] לפניו לאכל ויאמר לא — ויושם ק

.Loquere :dixit Et .mea verba *sum locutus si vsque* ‡ , comedam

אכל עד אם־דברתי דברי ויאמר דבר: — [l] שום

.*ego* * Abraham Seruus :dixit Et — ‡ donec loquar * sum.

34 ויאמר עבד אברהם אנכי:

:est magnificatus & ,valde meo domino benedixit Dominus Et

35 ויהוה ברך את־אדני מאד ויגדל

§ pecudes, & boues, — ,seruos & ,aurum & ,argentum & ,*bouem & pecus* | ei dedit &

ויתן־לו צאן ובקר וכסף וזהב ועבדם

Sarah peperit Et .asinos & ,camelos & ,ancillas &

36 ושפחת וגמלים וחמרים: ותלד[m] שרה — [m] ילד

;suam senectutem post meo domino filium mei domini vxor

אשת אדני בן לאדני אחרי זקנתה

† sunt — me fecit iurare Et .ei † quæ omnia ei dedit &

37 ויתן[n]־לו את־כל־אשר־לו: וישבעני — [n] נתן

filiabus de meo filio vxorem capies Non :dicēdo meus dominus

אדני לאמר לא־תקח[o] אשה לבני מבנות — [o] לקח

in cuius terra ego habito. Sed — *non Si .eius terra in habitans ego cuius* .Chenahanæi

38 הכנעני אשר אנכי ישב בארצו: אם־לא

§ perges. — capies & , meam familiam ad & ,*ibis* ‡ mei patris domum ad

אל־בית־אבי תלך[p] ואל־משפחתי ולקחת — [p] ילך

non Fortasse :meum dominum ad dixi Et .meo filio uxorem

39 אשה לבני: ואמר אל־אדני אלי לא־

cuius Dominus , me ad dixit Et .me post mulier ibit

40 תלך האשה אחרי: ויאמר אלי יהוה אשר־

secundabit & ,tecum suū angelum mittet , conspectu in ambulaui

התהלכתי לפניו[q] ישלח מלאכו אתך והצליח — [q] פנה

domo de &, mea familia de meo filio vxorem capies &, tuam viā
דַּרְכִּי וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי מִמִּשְׁפַּחְתִּי וּמִבֵּית
veneris cum, meo iuramento à *eris immunis* Tunc .mei patris — eris mundus
41 אָבִי׃ אָז תִּנָּקֶה מֵאָלָתִי כִּי תָבוֹא
immunis eris ☞, tibi dederint non si & :meam familiam ad
אֶל־מִשְׁפַּחְתִּי וְאִם־לֹא יִתְּנוּ לָךְ וְהָיִיתָ [a] נָקִי — [a] נָקָה
Domine: dixi &, fontem ad hodie veni Et .meo iuramēto à
42 מֵאָלָתִי׃ [b] וָאָבֹא הַיּוֹם אֶל־הָעָיִן וָאֹמַר יְהוָה — [b] בּוֹא
secundans nunc tu es si, Abraham mei domini Deus — si tu nunc secundas
אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם אִם־יֶשְׁךָ־נָּא מַצְלִיחַ
ego Ecce .*eam super ambulo ego qua*, meam viam — per quam ego ambulo:
43 דַּרְכִּי אֲשֶׁר אָנֹכִי הֹלֵךְ עָלֶיהָ׃ הִנֵּה אָנֹכִי
, hauriendū ad egrediens, puella erit & :aquæ fontē *super stans* — sto iuxta
[c] נִצָּב עַל־עֵין הַמָּיִם וְהָיָה הָעַלְמָה הַיֹּצֵאת לִשְׁאֹב — [c] יָצַב
aquæ parum quæso mihi Propina :eam ad dixero &
וְאָמַרְתִּי אֵלֶיהָ [d] הַשְׁקִינִי־נָא מְעַט־מַיִם — [d] שָׁקָה
etiam &, bibe tu Etiam, me ad dixerit Et .tua hydria de
44 מִכַּדֵּךְ׃ וְאָמְרָה אֵלַי גַּם־אַתָּה שְׁתֵה וְגַם
Dominus præparauit quam vxor ‡ ipsa :hauriam tuis camelis — ‡ est
לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב הִוא הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הֹכִיחַ יְהוָה
loquendum ad complerem antequam Ego .mei domini filio — loqui in corde meo.
45 לְבֶן־אֲדֹנִי׃ אֲנִי טֶרֶם אֲכַלֶּה לְדַבֵּר
super eius hydria &, *egrediens** Ribcah ecce &, *meum cor ad* — *egrediebatur
אֶל־לִבִּי וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת וְכַדָּהּ עַל־
dixi & :hausit &, fontem ad descendit & :eius humerum
שִׁכְמָהּ [e] וַתֵּרֶד הָעַיְנָה וַתִּשְׁאָב וָאֹמַר — [e] יָרַד
fecit descendere &, festinauit Et .*quæso mihi Propina* :eam ad — Da mihi potum nunc.
46 אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי נָא׃ וַתְּמַהֵר וַתּוֹרֶד
tuos camelos ‡ etiam &, Bibe :dixit &, *se desuper** suam hydriam — *quæ erat super se,
כַּדָּהּ מֵעָלֶיהָ וַתֹּאמֶר שְׁתֵה וְגַם־גְּמַלֶּיךָ — ‡ camelis tuis potum dabo
interrogaui Et .*potauit camelos* ‡ etiam & :bibi & :*potabo* — ‡ camelis potum dedit.
47 אַשְׁקֶה וָאֵשְׁתְּ וְגַם הַגְּמַלִּים הִשְׁקָתָה׃ וָאֶשְׁאַל
filij Bethuel Filia :dixit Et, *tu ** cuius Filia :dixi &, eam — * es?
אֹתָהּ וָאֹמַר בַּת־מִי אַתְּ וַתֹּאמֶר בַּת־בְּתוּאֵל בֶּן־
super inaurem posui Et .Milcah ei peperit quem, Nachor
נָחוֹר אֲשֶׁר יָלְדָה־לּוֹ מִלְכָּה [f] וָאָשִׂם הַנֶּזֶם עַל־ — [f] שׂוּם † nares
, me inclinaui Et .eius manus super armillas &, *eius faciem* †
48 אַפָּהּ וְהַצְּמִידִים עַל־יָדֶיהָ׃ [g] וָאֶקֹּד — [g] קָדַד
Deo Domino benedixi &, Domino me incuruaui &
[h] וָאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה וָאֲבָרֵךְ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי — [h] שָׁחָה
capiendū ad, veritatis *via in* ‖ me duxit qui, Abrahā mei domini — ‖ per viam
אֲדֹנִי אַבְרָהָם אֲשֶׁר [i] הִנְחַנִי בְּדֶרֶךְ אֱמֶת לָקַחַת — [i] נָחָה
si nunc Et .eius filio mei domini fratris filiam — si facitis
49 אֶת־בַּת־אֲחִי אֲדֹנִי לִבְנוֹ׃ וְעַתָּה אִם־
, meo domino cum veritatem & misericordiam *facientes vos estis*
יֶשְׁכֶם [k] עֹשִׂים חֶסֶד וֶאֱמֶת אֶת־אֲדֹנִי — [k] עָשָׂה
*dexteram super respiciam** & :mihi indicate, non si Et .mihi indicate — * versū me ad dextrā vel ad sinistram.
הַגִּידוּ לִי וְאִם־לֹא הַגִּידוּ לִי וְאֶפְנֶה עַל־יָמִין
, Bethuel & Laban respondit Et .*sinistram super* vel
50 אוֹ עַל־שְׂמֹאל׃ [m] וַיַּעַן לָבָן וּבְתוּאֵל — [l] נגר [m] עָנָה
te ad loqui *poterimus* ‡ Nō .verbum exiit Domino A :dixerūt & — ‡ possumus
וַיֹּאמְרוּ מֵיְהוָה יָצָא הַדָּבָר לֹא [n] נוּכַל דַּבֵּר אֵלֶיךָ — [n] יָכֹל
, vade &, accipe :te coram Ribcah Ecce .bonum vel malum
51 רַע אוֹ־טוֹב׃ הִנֵּה־רִבְקָה לְפָנֶיךָ [o] קַח [p] וָלֵךְ — [o] לָקַח [p] יָלַךְ
, Dominus est locutus queadmodū, tui domini filio vxor fit &
וּתְהִי אִשָּׁה לְבֶן־אֲדֹנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃
, eorum verba Abraham seruus audiuit quando fuit Et
52 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עֶבֶד אַבְרָהָם אֶת־דִּבְרֵיהֶם
vasa seruus protulit Et .Domino terram in se incuruauit ☞
53 וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה לַיהוָה׃ וַיּוֹצֵא הָעֶבֶד כְּלֵי־ — ‡ argentea † aurea
pretiosa & Ribcah ipsi dedit &, vestes & *auri* † vasa & *argenti* ‡
כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּבְגָדִים וַיִּתֵּן לְרִבְקָה [q] וּמִגְדָּנֹת — [q] מגד
, biberunt &, comederunt Et .eius matri &, eius fratri dedit
54 נָתַן לְאָחִיהָ וּלְאִמָּהּ׃ וַיֹּאכְלוּ [r] וַיִּשְׁתּוּ — [r] שָׁתָה
surrexerunt Et :pernoctauerūt &, eo cum *qui viri & ipse — *erant
הוּא וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־עִמּוֹ [f] וַיָּלִינוּ [t] וַיָּקוּמוּ — [f] לוּן mane. [t] † & ibo
meum dominum ad † me Dimitte :dixit Et .*diluculo in*
בַבֹּקֶר וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֻנִי לַאדֹנִי׃ — [t] יָשַׁב
nobiscum puella Maneat :eius mater &, eius frater dixit Et
55 וַיֹּאמֶר אָחִיהָ וְאִמָּהּ תֵּשֵׁב הַנַּעֲר אִתָּנוּ — הנערה ק
Ne :eos ad dixit Et .ibis postea ;*decadem vel dies* — per dies saltem decem;
56 יָמִים אוֹ עָשׂוֹר אַחַר תֵּלֵךְ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַל־

, me dimittite .meā viam secundauit Dominus & .me retardetis
תְּאַחֲרוּ אֹתִי וַיהוָה הִצְלִיחַ דַּרְכִּי שַׁלְּחוּנִי
, puellam Vocemus :dixerunt Et .meum dominum ad ibo &
57 וְאֵלְכָה לַאדֹנִי׃ וַיֹּאמְרוּ נִקְרָא לַנַּעֲר — לנערה ק
dixerunt &, Ribcah vocauerūt Et .eius os interrogemus &
58 וְנִשְׁאֲלָה אֶת־פִּיהָ׃ וַיִּקְרְאוּ לְרִבְקָה וַיֹּאמְרוּ
. Ibo :dixit Et ? isto viro cum ibis Nunquid :eam ad
אֵלֶיהָ הֲתֵלְכִי עִם־הָאִישׁ הַזֶּה וַתֹּאמֶר אֵלֵךְ׃
, eius nutricem &, suam sororem Ribcah dimiserunt Et
59 וַיְשַׁלְּחוּ אֶת־רִבְקָה אֲחֹתָם וְאֶת־[a] מֵנִקְתָּהּ — [a] ינק
benedixerunt Et .eius viros &, Abraham seruum &
60 וְאֶת־עֶבֶד אַבְרָהָם וְאֶת־אֲנָשָׁיו׃ וַיְבָרְכוּ
mille in sis tu, nostra Soror :ei dixerunt &, Ribcah
אֶת־רִבְקָה וַיֹּאמְרוּ לָהּ אֲחֹתֵנוּ אַתְּ הֲיִי לְאַלְפֵי
. ipsum odientium portam tuum semen hæreditet & :miliū decē
רְבָבָה וְיִירַשׁ זַרְעֵךְ אֵת שַׁעַר שֹׂנְאָיו׃
* surrexerunt ‡ ascenderunt — super *equitauerunt* ‡ &, eius puellæ & Ribcah *surrexit** Et
61 [b] וַתָּקָם רִבְקָה וְנַעֲרֹתֶיהָ וַתִּרְכַּבְנָה עַל־ — [b] קוּם
seruus tulit Et .virum post iuerunt &, camelos
הַגְּמַלִּים [c] וַתֵּלַכְנָה אַחֲרֵי הָאִישׁ [d] וַיִּקַּח הָעֶבֶד — [c] יָלַךְ [d] לָקַח
veniendo à veniebat Ischac Et .abiit &, Ribcah
62 אֶת־רִבְקָה וַיֵּלַךְ׃ וְיִצְחָק בָּא מִבּוֹא
‡ id est, de puteo viuentis videntis me. — . meridiei terra in *sedens** ipse Et .roi lachai Beer ‡
בְּאֵר לַחַי רֹאִי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב׃
* manebat — *respicere ad* ‖ agro in *meditandum* † ad Ischac erat egressus Et
63 וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה [f] לִפְנוֹת — [e] רָאָה
† orandum ‖ dum declinaret vespera. — cameli ecce &, vidit &, suos oculos eleuauit & :*vesperam*
עָרֶב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה גְמַלִּים — [f] פָּנָה
vidit &, suos oculos Ribcah eleuauit Et .*venientes**
64 בָּאִים׃ [g] וַתִּשָּׂא רִבְקָה אֶת־עֵינֶיהָ וַתֵּרֶא — * veniebant [g] נָשָׂא
ad *dixit Et* ‡ . camelo *desuper* *cecidit* ‡ &, Ischac
65 אֶת־יִצְחָק [h] וַתִּפֹּל מֵעַל הַגָּמָל׃ וַתֹּאמֶר אֶל־ — ‡ iactauit se de ‡ Dixerat enim
? nostrū occursum in *agro in ambulans** iste vir Quis :seruum
הָעֶבֶד מִי־הָאִישׁ הַלָּזֶה הַהֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה לִקְרָאתֵנוּ — [h] נָפַל
velamentum accepit & .meus dominus † Ipse :seruus dixit Et — * qui ambulat per agrum † est
וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד הוּא אֲדֹנִי וַתִּקַּח הַצָּעִיף
*omnia** Ischac ipsi seruus narrauit Et .se operuit & — * omnia quæ
66 וַתִּתְכָּס׃ [i] וַיְסַפֵּר הָעֶבֶד לְיִצְחָק אֵת כָּל־ — [i] סָפַר
tabernaculū in Ischac eā introduxit Et .fecerat *qua verba*
67 הַדְּבָרִים אֲשֶׁר עָשָׂה׃ [k] וַיְבִאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה — [k] בּוֹא
, vxorem in ei fuit &, Ribcah accepit &, suæ matris Sarah
שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת־רִבְקָה וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה
. suam matrem post Ischac se est consolatus & :eam dilexit &
וַיֶּאֱהָבֶהָ [l] וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ׃ — [l] נָחַם

CAP. XXV. כה

eius nomen &, vxorem accepit & Abraham addidit Et
1 וַיֹּסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ
, Iochsan &, Zimran ei peperit Et .Cheturah
2 קְטוּרָה׃ [m] וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־זִמְרָן וְאֶת־יָקְשָׁן — [m] ילד
. Suach &, Isbac &, Midian &, Medan &
וְאֶת־מְדָן וְאֶת־מִדְיָן וְאֶת־יִשְׁבָּק וְאֶת־שׁוּחַ׃
Dedan filij &, Dedan &, Seba genuit Iocsan Et
3 וְיָקְשָׁן יָלַד אֶת־שְׁבָא וְאֶת־דְּדָן וּבְנֵי דְדָן
filij Et . Leummim &, Lethusim &, Assurim fuerunt
4 הָיוּ אַשּׁוּרִם וּלְטוּשִׁם וּלְאֻמִּים׃ וּבְנֵי
. Eldahah &, Abidah &, Chanoch &, Hepher &, Hephah, Midian
מִדְיָן עֵיפָה וָעֵפֶר וַחֲנֹךְ וַאֲבִידָע וְאֶלְדָּעָה
Abraham dedit Et .Cheturah filij isti omnes
5 כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי קְטוּרָה׃ [n] וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת־ — [n] נָתַן
* erant — concubinarum filijs Et .Ischac ipsi, sibi quæ omnia
6 כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ לְיִצְחָק׃ וְלִבְנֵי הַפִּילַגְשִׁים
‡ erant ‖ ab — *desuper* ‖ eos emisit & :dona Abraham dedit, Abraham ipsi ‡ quæ
אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנֹת וַיְשַׁלְּחֵם מֵעַל
terram ad, orientem ad, viuente ipso adhuc *in*, suo filio Ischac
יִצְחָק בְּנוֹ בְּעוֹדֶנּוּ [o] חַי קֵדְמָה אֶל־אֶרֶץ — [o] חָיָה
* orientalem, † sunt — ; vixit quos Abraham vitæ annorum dies † isti Et .*Orientis**
7 קֶדֶם׃ וְאֵלֶּה [p] יְמֵי שְׁנֵי־חַיֵּי אַבְרָהָם אֲשֶׁר־חָי — [p] יוֹם [q] שָׁנָה
. anni quinque &, anni septuaginta &, anni centum
[r] מְאַת שָׁנָה וְשִׁבְעִים שָׁנָה וְחָמֵשׁ שָׁנִים׃ — [r] מֵאָה
, senex, bona senectute in Abraham est mortuus & :obiit Et
8 וַיִּגְוַע [f] וַיָּמָת אַבְרָהָם בְּשֵׂיבָה טוֹבָה זָקֵן — [f] מוּת

ſepelierunt Et .ſuos populos ad eſt congregatus & ,ſatur &
9 ושבע ויאסף אל־עמיו: ויקברו
,duplicitatis ſpelunca in eius filij Iſmahel & Iſchac cum
אתו יצחק וישמעאל בניו אל־מערת המכפלה
. ſuper ‡ quæ ,Chittæi Sochar filij Hephron agro in
אל־שדה עפרן בן־צחר החתי אשר על־
Abraham emit quem ,Agro :Mamre facies
10 [a] פני ממרא: השדה אשר־קנה אברהם
Sarah & ,Abraham eſt ſepultus ibi :Cheth filiis à
מאת בני־חת שמה קבר אברהם ושרה
benedixit & ,Abraham mortem poſt fuit Et .eius vxor
11 אשתו: [b] ויהי אחרי מות אברהם ויברך
Beer cum ‡ Iſchac ſedit † & ,eius filio Iſchac Deus
אלהים את־יצחק בנו וישב יצחק עם־באר
filij Iſmahel generationes iſtæ Et .roi lachai
12 לחי ראי: ואלה [c] תלדת ישמעאל בן־
Sarah ancilla Aegyptia Haghar peperit quem Abraham
אברהם אשר ילדה הגר המצרית שפחת שרה
Iſmahel filiorum nomina hæc Et .Abraham ipſi
13 לאברהם: ואלה שמות בני ישמעאל
,Nebaioth Iſmahel Primogenitus .ſuas generationes ad ,ſuis nominib.in
בשמתם לתלדתם בכר ישמעאל נבית
,Dumah & ,Miſmah Et .Mibſam & ,Adbeel & ,Chedar &
14 וקדר ואדבאל ומבשם: ומשמע ודומה
.Chedmah & ,Naphis ,Iethur ,Thema & ,Chadar .Maſſa &
15 ומשא: חדר ותימא יטור נפיש וקדמה:
eorum nomina iſta & ,Iſmahel filij ipſi Iſti
16 אלה הם בני ישמעאל ואלה שמתם
principes duodecim :ſuis palatiis in & ,ſuis oppidis in
בחצריהם ובטירתם שנים־עשר נשיאם
;anni centum ,Iſmahel vitæ anni iſti Et .ſuas familias per
17 לאמתם: ואלה שני חיי ישמעאל מאת שנה
,eſt mortuus & ,obiit Et .anni ſeptem & anni triginta &
ושלשים שנה ושבע שנים ויגוע [d] וימת
habitauerunt Et .ſuos populos ad eſt congregatus &
18 ויאסף אל־עמיו: וישכנו
,Aegypti facies ſuper quæ ,Sur adVſque Chauilah à
מחוילה עד־שור אשר על־פני מצרים
.cecidit ſuorum fratrum omnium facies Super Aſſur in te ingrediēte
[e] באכה אשורה על־פני כל־אחיו נפל:
Abraham ,Abraham filij Iſchac generationes ‡ iſtæ Et
19 ואלה תולדת יצחק בן־אברהם אברהם
quadraginta filius ‡ Iſchac erat Et .Iſchac genuit
20 הוליד את־יצחק: ויהי יצחק בן־ארבעים
Aramæi Bethuel filiam Ribcah cum accipiendo in annorum
שנה [f] בקחתו את־רבקה בת־בתואל הארמי
.vxorem in ſibi ,Aramæi Liban ſororem ,Aram Padan de
מפדן ארם אחות לבן הארמי לו לאשה:
quia ,ſuæ vxoris regione è * Dominum ad Iſchac orauit Et
21 ויעתר יצחק ליהוה לנכח אשתו כי
concepit & ,Dominus ei fuit exorabilis & :ipſa ‖ ſterilis
עקרה הוא ויעתר לו יהוה [g] ותהר
,eius interiore in † filij ſe collidebant Et .eius vxor Ribcah
22 רבקה אשתו: ויתרצצו הבנים בקרבה
interrogandū adiuit Et ?ego hoc quid ad ‡ ,ita Si :dixit &
ותאמר אם־כן למה זה אנכי [h] ותלך לדרש
‡ gentes Duæ :ei Dominus dixit Et .Dominum
23 את־יהוה: ויאמר יהוה לה [i] שני גיים
,ſe ſeparabunt tuis viſceribus à populi duo & ,tuo vtero in
בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו
.minori ſeruiet multus ‖ & ,erit fortior populo præ * populus Et
ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר:
gemini ecce & ,pariendum ad eius dies ſunt impleti Et
24 וימלאו ימיה [k] ללדת והנה [l] תומם
ipſe totus rufus prior eſt egreſſus Et .eius vtero in †
25 בבטנה: ויצא הראשון אדמוני כלו
.Eſau eius nomen vocauerunt Et .capilli ‡ pallium ſicut
כאדרת שער ויקראו שמו עשו:
apprehendens ‡ eius manus & ,eius frater eſt egreſſus poſtea Et
26 ואחרי־כן יצא אחיו וידו אחזת
Iſchac Et .Iahacob eius nomen vocauit & ,Eſau calcaneo in
בעקב עשו ויקרא שמו יעקב ויצחק

duplici
‡ eſt
[a] פנה
poſtquam mortuus eſt
[b] היה
† habitauit ‡ apud puteum viuentis videntis me.
[c] ילד
per nomina ſua, per generationes ſuas
ſunt
per villas ſuas & per palatia ſua,
[d] מות
eſt ante Aegyptum,
Coram omnibus fratribus ſuis mortuus eſt.
[e] בוא
‡ ſunt ‡ quadragenarius, quando accepit
[f] לקח
* pro vxore ſua
‖ erat. Et complacuit
[g] הרה
† in vtero eius,
‡ Vt quid ego?
[h] הלך
‡ ſunt
[i] שנה גוים ק
* populo ‖ maior
[k] ילד [l] תאם
† erant
‡ piloſum.
‡ tenebat calcaneum

creuerunt Et ipſos gignendo in annorum ſexaginta filius
27 בן־ששים שנה בלדת אתם: ויגדלו
:agri ‡ vir ,venationem ſciens vir Eſau fuit Et ,pueri
הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה
.tabernaculis ‖ manens perfectus vir *Iahacob &
ויעקב איש [a] תם ישב אהלים:
.eius ore in † venatio quia ,Eſau Iſchac dilexit Et
28 ויאהב יצחק את־עשו כי־ציד בפיו
.coctum Iahacob coxit Et .Iahacob diligens ‡ Ribcah &
29 ורבקה אהבת את־יעקב: [b] ויזד יעקב נזיד
dixit Et .laſſus ipſe ‡ & ,agro ex Eſau venit &
30 ויבא עשו מן־השדה והוא עיף: ויאמר
,rufo de nunc me comedere Fac :Iahacob ad Eſau
עשו אל־יעקב הלעיטני נא מן־האדם
eius nomen vocauit Idcirco .ego laſſus quia ,iſto rufo
האדם הזה כי עיף אנכי על־כן קרא־שמו
hodie ſicut Vende :Iahacob dixit Et .Edom
31 אדום: ויאמר יעקב מכרה כיום את־
ego Ecce :Eſau dixit Et .mihi tuam primogenituram
32 בכרתך לי: ויאמר עשו הנה אנכי
?primogenitura mihi hoc quid ad & ,moriendum ad vadens
הולך למות ולמה־זה לי בכרה:
.ei iurauit Et .hodie ſicut mihi Iura :Iahacob dixit Et
33 ויאמר יעקב השבעה לי כיום וישבע לו
Iahacob Et .Iahacob ipſi ſuam primogenituram vendidit Et
34 וימכר את־בכרתו ליעקב: ויעקב
.bibit & ,comedit & ,lenticularum coctum & ,panem Eſau dedit
נתן לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל [c] וישת
,primogenituram Eſau contempſitque ,abiit & ,ſurrexit Et
[d] ויקם וילך [e] ויבז עשו את־הבכרה:

erat ſexagenarius, quando peperit ‡ agricola:
* erat ‖ in
[a] תמם
† erat
‡ diligebat
[b] נזד
‡ erat
ſum
hoc tempore
vado vt moriar, vt quid
hoc tempore
[c] שתה
[d] קום [e] בזה

CAP. XXVI. כו

quæ priorem famem præter terra in fames fuit Et
1 ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון אשר
Abimelech ad Iſchac iuit & :Abraham diebus in fuerat
היה בימי אברהם וילך יצחק אל־אבימלך
,Dominus cum ad eſt viſus Et .Gherar in Peliſtim regem
2 מלך־פלשתים גררה: [f] וירא אליו יהוה
quam ,terra in habita :Aegyptum in deſcendas Ne :dixit &
ויאמר אל־[g] תרד מצרימה שכן בארץ אשר
,tecum ero & ,hac terra in Peregrinare .te ad ‡ dicam
3 אמר אליך: גור בארץ הזאת ואהיה עמך
omnes dabo tuo ſemini & tibi quia :tibi benedicam &
ואברכך כי־לך ולזרעך [h] אתן את־כל־
iuraui quod iuramentum ſtatuam & ,iſtas terras
הארצת האל והקמתי את־השבעה אשר נשבעתי
faciam multiplicare Et .tuum patrem Abraham ad
4 לאברהם אביך: [i] והרביתי את־
omnes tuo ſemini dabo & ,cæli ſtellas ſicut tuum ſemen
זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך את כל־
gentes omnes tuo ſemine in benedicentur Et .iſtas terras
הארצת האל והתברכו בזרעך כל גויי
,meam vocem in ‡ Abraham audiuit quod Eo .terræ
5 הארץ: עקב אשר־שמע אברהם בקלי
,mea ſtatuta ,mea præcepta ,meam cuſtodiam cuſtodiuit &
וישמר משמרתי [k] מצותי [l] חקותי
.Gherar in Iſchac habitauit Et .meas leges &
6 ותורתי: וישב יצחק בגרר:
:dixit Et ;eius vxorem ad loci viri interrogauerunt Et
7 וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר
forte ne :mea Vxor dicere timuit quia :ipſa ‖ mea Soror
אחתי הוא כי ירא לאמר אשתי פן־
bona ‡ quia :Ribcah ſuper ‡ loci viri me occiderent
יהרגני אנשי המקום על־רבקה כי־טובת
,dies ibi ei eſſent prolongati cum in fuit Et ipſa aſpectu
8 מראה הוא: ויהי כי־ארכו־לו שם הימים
;vidit & ,feneſtram per Peliſtim rex Abimelech aſpexit &
וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון וירא
vocauit Et .ſua vxor Ribcah cum ridens Iſchac ecce &
9 והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו: ויקרא
.ipſa tua vxor ecce Vere :dixit & ,Iſchac ad Abimelech
אבימלך ליצחק ויאמר אך הנה אשתך הוא

ei
[f] ראה
[g] ירד
‡ tibi: Inhabita terrā hanc,
[h] נתן
[i] רבה
obedierit ‡ voci meæ, & cuſtodierit
[k] צוה [l] חקק
de vxore eius:
‖ eſt: † eſt
‡ propter ‡ pulchra aſpectu erat.
ſedebat
eſt.

:Ischac eum ad dixit Et *ipsa* mea Soror ;dixisti quomodo Et
וְאֵיךְ אָמַרְתָּ אֲחֹתִי הִוא וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִצְחָק
:Abimelech dixit Et *eam super* moriar forte Ne ,dixi Quia
כִּי אָמַרְתִּי פֶּן־אָמוּת עָלֶיהָ׃ וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ
populi unus iacuit parum vt :nobis fecisti hoc Quid
מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ כִּמְעַט שָׁכַב אַחַד הָעָם
.delictum nos super fecisses venire & ,tua vxore cum
אֶת־אִשְׁתֶּךָ וְהֵבֵאתָ עָלֵינוּ אָשָׁם׃
Tangens dicendo ,populo omni Abimelech præcepit Et
וַיְצַו אֲבִימֶלֶךְ אֶת־כָּל־הָעָם לֵאמֹר הַנֹּגֵעַ
feuit Et .morietur moriendo ,eius vxorem & *,istum virum in*
בָּאִישׁ הַזֶּה וּבְאִשְׁתּוֹ מוֹת יוּמָת׃ וַיִּזְרַע
centum ipso anno in reperit & ,ipsa terra in Ischac
יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מֵאָה
inis † & ,vit creuit Et .Dominus ei benedixit & ,*mensuras* ‡
שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה׃ וַיִּגְדַּל הָאִישׁ וַיֵּלֶךְ
possessio ei fuit Et .valde *creuit quo vsque* ,crescedo & *eundo*
הָלוֹךְ וְגָדֵל עַד כִּי־גָדַל מְאֹד׃ וַיְהִי־לוֹ מִקְנֵה־
inuiderunt & :multus *famulatus* ‡ & ,*boum* possessio & ,*pecoru*
צֹאן וּמִקְנֵה בָקָר וַעֲבֻדָּה רַבָּה וַיְקַנְאוּ
foderunt quos ,puteos omnes Et .Pelistim ei
אֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים׃ וְכָל־הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ
eos obturauerunt ,sui patris Abraham diebus in ,sui patris serui
עַבְדֵי אָבִיו בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו סִתְּמוּם
Abimelech dixit Et .*puluere* eos impleuerunt & ,Pelistim
פְּלִשְׁתִּים וַיְמַלְאוּם עָפָר׃ וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ
.valde nobis es fortior quia ,*nobiscum à* Abi :Ischac ad
אֶל־יִצְחָק לֵךְ מֵעִמָּנוּ כִּי־עָצַמְתָּ מִמֶּנּוּ מְאֹד׃
sedit & ,Gherar valle in *est castrametatus* & ,Ischac inde abiit Et
וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם יִצְחָק וַיִּחַן בְּנַחַל־גְּרָר וַיֵּשֶׁב
,aquæ puteos fodit & ,Ischac est reuersus Et .ibi
שָׁם׃ וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת־בְּאֵרֹת הַמַּיִם
eos obturauerat & ,sui patris Abraham diebus in foderant quos
אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו וַיְסַתְּמוּם
nomina eis vocauit Et .Abrahæ mortem post Pelistim
פְּלִשְׁתִּים אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיִּקְרָא לָהֶן שֵׁמוֹת
foderunt Et .suus pater *eis vocauerat quæ* nomina secundu
כַּשֵּׁמֹת אֲשֶׁר־קָרָא לָהֶן אָבִיו׃ וַיַּחְפְּרוּ
aquarum puteum ibi inuenerunt & :valle in Ischac serui
עַבְדֵי־יִצְחָק בַּנָּחַל וַיִּמְצְאוּ־שָׁם בְּאֵר מַיִם
pastoribus cum Gherar pastores sunt iurgati Et .viuentium
חַיִּים׃ וַיָּרִיבוּ רֹעֵי גְרָר עִם־רֹעֵי
,Heseck putei nomen vocauit Et .*aqua nobis* :dicendo ,Ischac
יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמָּיִם וַיִּקְרָא שֵׁם־הַבְּאֵר עֵשֶׂק
,alium puteum foderunt Et .eo cum *litigauerunt* † quia
כִּי הִתְעַשְּׂקוּ עִמּוֹ׃ וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת
.Sithnah eius nomen vocauit Et .eo super etiam sunt iurgati &
וַיָּרִיבוּ גַּם־עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ שִׂטְנָה׃
sunt iurgati non & ,alium puteum fodit & ,inde *se euulsit* Et
וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ
Quia :dixit Et .Rechoboth eius nomen vocauit & :eo super
עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחֹבוֹת וַיֹּאמֶר כִּי
.terra in creuimus & ,*nobis* Dominus fecit dilatare nunc
עַתָּה הִרְחִיב יְהוָה לָנוּ וּפָרִינוּ בָאָרֶץ׃
.Beersebah inde ascendit Et
וַיַּעַל מִשָּׁם בְּאֵר שָׁבַע׃
:dixit & .ipsa nocte in Dominus *eum ad* ‡ est visus Et
וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר
tecum quia ,timeas Ne .tui patris Abraham Deus Ego
אָנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ אַל־תִּירָא כִּי־אִתְּךָ
tuum semen multiplicare faciam & ,tibi benedicam & ,*ego* ‡
אָנֹכִי וּבֵרַכְתִּיךָ וְהִרְבֵּיתִי אֶת־זַרְעֲךָ
ibi ædificauit Et .meum seruum Abraham propter
בַּעֲבוּר אַבְרָהָם עַבְדִּי׃ וַיִּבֶן שָׁם
ibi tetendit & ,Domini *nomine in* † inuocauit & ,altare
מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה וַיֶּט־שָׁם
.puteum Ischac serui ibi foderunt & ,suum tabernaculum
אָהֳלוֹ וַיִּכְרוּ־שָׁם עַבְדֵי־יִצְחָק בְּאֵר׃
.Achuzath & ,Gherar ex eum ad iuit Abimelech Et
וַאֲבִימֶלֶךְ הָלַךְ אֵלָיו מִגְּרָר וַאֲחֻזַּת
eos ad dixit Et .eius exercitus princeps Pichol & ,eius amicus
מֵרֵעֵהוּ וּפִיכֹל שַׂר־צְבָאוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם

Marginalia: est — propter eam. — Paulum abfuit quin dormierit vnus è populo — עָשָׂה [a] Qui tetigerit virum hunc. — ‡ modios † perrexit pergendo, | donec cresceret — * pecudum * boum, ‡ prouentus — יוֹם [b] terra — à nobis: — יֵלֶךְ [c] mansit * habitauit — חָנָה [d] — שׁוּב [e] — eos nominibus — quibus vocauerat — חָיָה [f] רִיב — רָעָה [h] — † Nostra est aqua. ‡ iurgati sunt * id est, odium. — transtulit se — id est, latitudines. — nos, — פָּרָה [i] * in — עָלָה [k] ‡ ei — רָאָה [l] — יָרֵא [m] ‡ sum. — רָבָה [n] — בָּנָה [o] † nomen — נָטָה [p] — כָּרָה [q]

;me habuistis odio vos & ,me ad venistis Cur :Ischac
יִצְחָק מַדּוּעַ בָּאתֶם אֵלָי וְאַתֶּם שְׂנֵאתֶם אֹתִי
, vidimus Videndo :dixerunt Et *? vobiscum à* me emisistis &
וַתְּשַׁלְּחוּנִי מֵאִתְּכֶם׃ וַיֹּאמְרוּ רָאוֹ רָאִינוּ
iuramentum nunc Sit :diximus & ,tecum Dominus fuit quod
כִּי־הָיָה יְהוָה עִמָּךְ וַנֹּאמֶר תְּהִי נָא אָלָה
.tecum fœdus percutiemus & :te inter & ,nos inter ,nos inter
בֵּינוֹתֵינוּ בֵּינֵינוּ וּבֵינֶךָ וְנִכְרְתָה בְרִית עִמָּךְ׃
,te tetigerimus non quemadmodu ,malū nobiscū feceris Si
אִם־תַּעֲשֵׂה עִמָּנוּ רָעָה כַּאֲשֶׁר לֹא נְגַעֲנוּךָ
te dimisimus & ,bonum dūtaxat tecum fecimus quemadmodū &
וְכַאֲשֶׁר עָשִׂינוּ עִמְּךָ רַק־טוֹב וַנְּשַׁלֵּחֲךָ
eis fecit Et .Domini benedictus nunc tu :pace in
בְּשָׁלוֹם אַתָּה עַתָּה בְּרוּךְ יְהוָה׃ וַיַּעַשׂ לָהֶם
diluculo in manicarunt Et .biberunt & ederunt & ,conuiuium
מִשְׁתֶּה וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ׃ וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר
abierunt & ,Ischac eos deduxit Et .*suo fratri vir* iurauerunt &
וַיִּשָּׁבְעוּ אִישׁ לְאָחִיו וַיְשַׁלְּחֵם יִצְחָק וַיֵּלְכוּ
serui venerunt & ,ipsa die in fuit Et .pace in *eo cum de*
מֵאִתּוֹ בְּשָׁלוֹם׃ וַיְהִי בַּיּוֹם הַהוּא וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי
;foderunt quem putei *occasiones super* ei nunciauerūt & ,Ischac
יִצְחָק וַיַּגִּדוּ לוֹ עַל־אֹדוֹת הַבְּאֵר אֲשֶׁר חָפָרוּ
cum vocauit Et .aquas inuenimus :ei dixerunt &
וַיֹּאמְרוּ לוֹ מָצָאנוּ מָיִם׃ וַיִּקְרָא אֹתָהּ
diem ad vsque ,Beersebath ‡ vrbis nomen Idcirco .Sibeah
שִׁבְעָה עַל־כֵּן שֵׁם־הָעִיר בְּאֵר שֶׁבַע עַד הַיּוֹם
annorum quadraginta filius Esau erat Et .hanc
הַזֶּה׃ וַיְהִי עֵשָׂו בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה
& ,Chittæi Beeri filiam Iehudith vxorem accepit &
וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת־יְהוּדִית בַּת־בְּאֵרִי הַחִתִּי וְאֶת־
amaritudo fuerunt Et .Chittæi Elon filiam Bosmath
בָּשְׂמַת בַּת־אֵילֹן הַחִתִּי׃ וַתִּהְיֶיןָ מֹרַת
.*Ribcah ipsi* & ,*Ischac ipsi spiritus*
רוּחַ לְיִצְחָק וּלְרִבְקָה׃

CAP. XXVII. כז

eius oculi caligassent & ,Ischac senuisset cum fuit Et
וַיְהִי כִּי־זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו
dixit & ,maiorem suum filium Esau vocauit & *,videndo à*
מֵרְאֹת וַיִּקְרָא אֶת־עֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדֹל וַיֹּאמֶר
Ecce :dixit Et .*ego Ecce* :eum ad dixit Et .mi Fili :eum ad
אֵלָיו בְּנִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּנִי׃ וַיֹּאמֶר הִנֵּה־
nunc Et .*mea mortis* diem noui non .senui nunc
נָא זָקַנְתִּי לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי׃ וְעַתָּה
,tuum arcum & ,tuam pharetram ,tua instrumenta quæso *tolle*
שָׂא־נָא כֵלֶיךָ תֶּלְיְךָ וְקַשְׁתֶּךָ
.venationem mihi venare & ,agrum in egredere &
וְצֵא הַשָּׂדֶה וְצוּדָה לִּי צֵידָה׃
affer & :dilexi quemadmodum sapidos cibos mihi fac Et
וַעֲשֵׂה־לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי וְהָבִיאָה
antequam ,mea anima tibi benedicat vt :comedam & ,mihi
לִּי וְאֹכֵלָה בַּעֲבוּר תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי בְּטֶרֶם
Esau ad Ischac *loquendo in audiens* Ribcah Et .moriar
אָמוּת׃ וְרִבְקָה שֹׁמַעַת בְּדַבֵּר יִצְחָק אֶל־עֵשָׂו
venationem venandum ad ,agrum in Esau iuit Et .suum filium
בְּנוֹ וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו הַשָּׂדֶה לָצוּד צַיִד
suū filium Iahacob ad dixit Ribcah Et .*adducendum ad*
לְהָבִיא׃ וְרִבְקָה אָמְרָה אֶל־יַעֲקֹב בְּנָהּ
Esau ad loquentem tuum patrem audiui Ecce :dicendo
לֵאמֹר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי אֶת־אָבִיךָ מְדַבֵּר אֶל־עֵשָׂו
fac & ,venationem mihi Affer .dicendo ,tuum fratrem
אָחִיךָ לֵאמֹר׃ הָבִיאָה לִּי צַיִד וַעֲשֵׂה־
faciem ad tibi benedicam & ,comedam & ,delectabiles cibos mihi
לִי מַטְעַמִּים וְאֹכֵלָה וַאֲבָרֶכְכָה לִפְנֵי
audi ‡ mi fili nunc Et .*mea mortis facies ad Domini*
יְהוָה לִפְנֵי מוֹתִי׃ וְעַתָּה בְנִי שְׁמַע
nunc Vade .*tibi præcipiens ego quod ad ,meam vocem in*
בְּקֹלִי לַאֲשֶׁר אֲנִי מְצַוָּה אֹתָךְ׃ לֶךְ־נָא
:bonos caprarum hœdos duos inde mihi cape & ,*pecus ad*
אֶל־הַצֹּאן וְקַח־לִי מִשָּׁם שְׁנֵי גְּדָיֵי עִזִּים טֹבִים
.dilexit quemadmodum ,tuo patri sapidos cibos *eos* † faciam &
וְאֶעֱשֶׂה אֹתָם מַטְעַמִּים לְאָבִיךָ כַּאֲשֶׁר אָהֵב

Marginalia: בּוֹא [a] ne essem vobiscum? — רָאָה [b] — עָשָׂה [c] fles — surrexerunt summo mane — aliter alteri. — à se — causam — נָגַד [d] — ‡ est — quadragenarius — לָקַח [e] irritabant spiritum Ischac & Ribcah. — מָרַת [f] מָרַר [f] vel מֹרַת — כָּהָה [g] vt non videret, — Ecce adsum. — quo moriar. — cape — נָשָׂא [h] — כְּלִי [i] תָּלָה [k] יתיר ה — יָצָא [l] — audiebar dum loqueretur — vt afferret. — בּוֹא [m] — coram Domino, antequam moriar. — ‡ obedi voci meæ, in eo quod præcipio tibi. — פָּנָה קוֹל — * pecudes, — הָלַךְ לָקַח — † ex eis

tibi benedicat vt propterea ,comedet & ,tuo patri afferes Et

10 והבאת לאביך ואכל בעבר אשר יברכך

Ribcah ad Iahacob dixit Et *sua mortis facies ad*

antequã moriatur.

לפני מותו׃ ויאמר יעקב אל־רבקה 11

ego & ,pilosus vir† meus frater Esau Ecce :suam matrem

† est

אמו הן עשו אחי איש שעיר ואנכי

ero & ,meus pater me palpauerit forte Si .lenis vir

12 איש חלק׃ אולי ימשני אבי והייתי

a משש tanquam seductor

me super faciam venire & :*faciens errare tanquam* eius oculis in

בעיניו כמתעתע והבאתי עלי

b תעה

:sua mater ei dixit Et .benedictionem non & ,maledictione

13 קללה ולא ברכה׃ ותאמר לו אמו

meam vocem in audi Tantum ‡ .mi fili tua maledictio† me Super

† sit ‡ Veruntamen obedi voci meæ,

עלי קללתך בני אך שמע בקלי

,suæ matri attulit & ,accepit & ,iuit Et .mihi cape ,vade &

14 ולך קח לי׃ וילך ויקח ויבא לאמו

.eius pater dilexit queadmodũ ,sapidos cibos eius mater fecit Et

ותעש אמו מטעמים כאשר אהב אביו׃

c טעם

maioris sui filij Esau vestes Ribcah accepit Et

15 ותקח רבקה את־בגדי עשו בנה הגדל

Iahacob induit & :domo in *secum* quæ ,concupiscibiles

erant apud se

החמדת אשר אתה בבית ותלבש את־יעקב

caprarum hœdorum pelles Et .minorem suum filium

16 בנה הקטן׃ ואת ערת גדיי העזים

eius ceruicum leuitatem super & ,eius manus super fecit induere

colli eius.

הלבישה על־ידיו ועל חלקת צואריו׃

fecerat quos panem & ,sapidos cibos dedit Et

parauerat

17 ותתן את־המטעמים ואת־הלחם אשר עשתה

d עשה

,suum patrem ad venit Et .sui filij Iahacob manu in

18 ביד יעקב בנו׃ ויבא אל־אביו

e בוא

:mi fili *tu* * Quis :*ego Ecce* ‡ :dixit Et .mi Pater ,dixit &

‡ Ecce adsum. * es

ויאמר אבי ויאמר הנני מי אתה בני׃

,tuus primogenitus Esau † Ego :suum patrem ad Iahacob dixit Et

‖ sum

19 ויאמר יעקב אל־אביו אנכי עשו בכרך

,sede nunc Surge .me ad es locutus quemadmodum feci

עשיתי כאשר דברת אלי קום־נא שבה

f ישב

.tua anima mihi benedicat vt ,mea venatione de comede &

ואכלה מצידי בעבור תברכני נפשך׃

g צוד

Festinasti ‡hoc † Quid :suum filium ad Ischac dixit Et

† est

20 ויאמר יצחק אל־בנו מה־זה מהרת

Dominus occurrere fecit Quia :dixit Et .mi fili *inueniendum ad* ‡

‡ vt inuenires

למצא בני ויאמר כי הקרה יהוה

:Iahacob ad Ischac dixit Et .*meam faciem ad* ‡ tuus Deus

‡ venationem coram me.

אלהיך לפני׃ ויאמר יצחק אל־יעקב

21 meus filius ipse *tu an* ,mi fili te palpabo & ,tunc Appropinqua

vtrum sis

גשה־נא ואמשך בני האתה זה בני

h נגש

Ischac ad Iahacob appropinquauit Et .non an ,Esau

i משש

22 עשו אם־לא׃ ויגש יעקב אל־יצחק

,*Iahacob vox ,Vox :dixit & ,eum palpauit & ,suum patrem

* est

אביו וימשהו ויאמר הקל קול יעקב

erant quia ,eum agnouit non Et .Esau manus manus &

23 והידים ידי עשו׃ ולא הכירו כי־היו

k נכר

.ei benedixit Et .pilosæ sui fratris Esau manus sicut eius manus

ידיו כידי עשו אחיו שערת ויברכהו׃

Ego :dixit Et :Esau meus filius ipse ‡ Tu :dixit Et

‡ es *Sum.

24 ויאמר אתה זה בני עשו ויאמר אני׃

venatione de comedam & ,mihi fac Appropinquare :dixit Et

25 ויאמר הגשה לי ואכלה מציד

ei fecit appropinquare Et .mea anima tibi benedicat vt ,mei filij

בני למען תברכך נפשי ויגש־לו

eum ad dixit Et .bibit & ,vinum ei attulit Et :comedit &

26 ויאכל ויבא לו יין וישת׃ ויאמר אליו

.mi fili me osculare & ,nunc Appropinqua :eius pater Ischac

יצחק אביו גשה־נא ושקה־לי בני׃

l נשק

est odoratus Et .eum est osculatus & ,appropinquauit Et

27 ויגש וישק־לו׃ וירח

m ריח

Vide :dixit & ,ei benedixit & ,eius vestimentorum odorem

Ecce odor

את־ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה

.Dominus *ei* benedixit cui ,agri *odorem* ‡ sicut mei filij *odorem*

‡ odor

ריח בני כריח שדה אשר ברכו יהוה׃

pinguedinibus de & ,cæli rore de Deus tibi det Et

28 ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני

.noui vini & ,frumenti multitudinem & ,terræ

הארץ ורב דגן ותירש׃

a רבב

esto :populi tibi se incuruent & ,populi tibi Seruiant

29 יעבדוך עמים וישתחו לך לאמים הוה

ויו ק

.tuæ matris filij tibi se incuruent & ,tuis fratribus dominus

גביר לאחיך וישתחוו לך בני אמך

b שחה

.*benedictus tibi benedicentes & ,maledictus tibi Maledicentes* *

* Maledicentes tibi maledicti erunt, & benedicentes tibi, benedicti erunt.

אדריך ארור ומברכיך ברוך׃

benedicendum ad Ischac compleuit quando fuit Et

30 ויהי כאשר כלה יצחק לברך את־

facie à Iahacob exierat exeundo *tantum* ‡ fuit & ,Iahacob

‡ veruntamen

יעקב ויהי אך יצא יצא יעקב מאת פני

c פנה

.sua venatione à venit eius frater Esau & :sui patris Ischac

יצחק אביו ועשו אחיו בא מצידו׃

d צוד

:suo patri attulit & ,sapidos cibos ipse etiam fecit Et

31 ויעש גם־הוא מטעמים ויבא לאביו

e עשה f בוא

venatione de comedat & ,meus pater Surgat :suo patri dixit &

ויאמר לאביו יקם אבי ויאכל מציד

g קום

Ischac ei dixit Et .tua anima mihi benedicat vt ,sui filij

32 בנו בעבר תברכני נפשך׃ ויאמר לו יצחק

tuus primogenitus tuus filius ‡ Ego :dixit Et ‡tu ‡ Quis :eius pater

‡ es ‡ sum

אביו מי־אתה ויאמר אני בנך בכרך

.*valde vsque* † magno *tremore* Ischac *contremuit* * Et .Esau

* expauit ‖ pauore † vehementissimè ‡ est,&

33 עשו׃ ויחרד יצחק חרדה גדלה עד־מאד

attulit & ,venationem est venatus qui ,ille ubi ‡ Quis :dixit Et

ויאמר מי־אפוא הוא הצד־ציד ויבא

,ei benedixi & ‡venires antequam omnibus ex comedi & ,mihi

לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו

,sui patris verba Esau *audire Vt* .erit benedictus etiam

Cùm audiisset

34 גם־ברוך יהיה׃ כשמע עשו את־דברי אביו

:suo patri dixit Et .*valde vsq; amaro* & ,magno clamore clamauit &

amaritudine affectus est vehementissimè.

ויצעק צעקה גדלה ומרה עד־מאד ויאמר לאביו

tuus frater Venit ,dixit Et .mi pater *ego etiam* † ,mihi Benedic

† etiã ego filius tuus sum.

35 ברכני גם־אני אבי׃ ויאמר בא אחיך

quod Num ‡ :dixit & .tuam benedictionem accepit & ,*dolo in* ‡

‡ dolosè, ‡ Verè vocatum est

במרמה ויקח ברכתך׃ ויאמר הכי

36 .vicibus duabus iã me supplantauit & ,Iahacob eius nomẽ *vocauit*

h לקח

קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים

i עקב

accepit nunc ecce & ,accepit meam Primogenituram

את־בכרתי לקח והנה עתה לקח

benedictionẽ mihi reseruasti Nonne :dixit Et .meã benedictionẽ

ברכתי ויאמר הלא־אצלת לי ברכה׃

eum posui dominũ Ecce :Esau ad dixit & ,Ischac respondit Et

37 ויען יצחק ויאמר לעשו הן גביר שמתיו

k ענה l שום

frumento & ;seruos in ei dedi eius fratres omnes & ,tibi

frumentum, & vinum nouum adiunxi ei;

לך ואת־כל־אחיו נתתי לו לעבדים ודגן

‡mi fili faciam quid nunc tibi & ;*eum fulsi* *musto* &

ותירש סמכתיו ולכה אפוא מה אעשה בני׃

vna benedictio Num :suum patrem ad Esau dixit Et

38 ויאמר עשו אל־אביו הברכה אחת

† est ‡ filius tuus

.mi pater ‡ ego Etiam ,mihi Benedic ‡mi pater tibi *ipsa* †

הוא־לך אבי ברכני גם־אני אבי

Ischac respondit Et .fleuit & ,suam vocem Esau eleuauit Et

וישא עשו קלו ויבך׃ ויען יצחק

m נשא

39 erit terræ pinguedinibus de Ecce :eu ad dixit & ,eius pater

אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ יהיה

super Et .desuper cæli rore de & tua habitatio

in

40 מושבך ומטל השמים מעל׃ ועל־

n ישב

quando erit Et .seruies tuo fratri & ,viues tuo gladio

חרבך תחיה ואת־אחיך תעבד והיה כאשר

.tuo collo *desuper* eius iugum franges & ,dominaberis

à

תריד ופרקת עלו מעל צוארך׃

o רוד p עלל

41 quã *benedictione super* Iahacob Esau habuit odio Et

propter benedictionem,

וישטם עשו את־יעקב על־הברכה אשר

Appropinquabũt :suo corde in Esau *dixit* & :eius pater ei benedixit

cogitauit

ברכו אביו ויאמר עשו בלבו יקרבו

,meum fratrem Iahacob occidam & ,mei patris luctus dies

ימי אבל אבי ואהרגה את־יעקב אחי׃

q יום nunciata sunt

42 ,maioris sui filij Esau verba Ribcah ipsi *est nunciatum* Et

ויגד לרבקה את־דברי עשו בנה הגדל

r נגד

dixit & ,minorẽ suum filium Iahacob ad vocauit & ,misit &

ותשלח ותקרא ליעקב בנה הקטן ותאמר

.te occidendum ad sibi se consolans tuus frater Esau Ecce :eum ad
אֵלָיו הִנֵּה עֵשָׂו אָחִיךָ מִתְנַחֵם לְךָ לְהָרְגֶךָ׃
tibi fuge ,surge & ;meam vocem in audi ‡ ,mi fili nunc Et
43 וְעַתָּה בְנִי שְׁמַע בְּקֹלִי וְקוּם בְּרַח־לְךָ
eo cum sedebis * Et .Charan in meum fratrem Laban ad
44 אֶל־לָבָן אָחִי חָרָנָה׃ וְיָשַׁבְתָּ עִמּוֹ
.tui fratris furor auertatur quo vsque ,vnos † dies
יָמִים אֲחָדִים עַד אֲשֶׁר־תָּשׁוּב חֲמַת אָחִיךָ׃
obliuiscatur & ,te à tui fratris furorem auerti ad Vsque ‡
45 עַד־שׁוּב אַף־אָחִיךָ מִמְּךָ וְשָׁכַח אֵת
quid Vt .inde te accipiam & ,mittam Et .ei fecisti quæ
אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ לּוֹ וְשָׁלַחְתִּי וּלְקַחְתִּיךָ מִשָּׁם לָמָה
Ribcah dixit Et ?vna die vobis ambobus etiā orbabor
46 אֶשְׁכַּל גַּם־שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד׃ וַתֹּאמֶר רִבְקָה
filiarum facie à mea vita in sum affecta Angustiis :Ischac ad
אֶל־יִצְחָק קַצְתִּי בְחַיַּי מִפְּנֵי בְּנוֹת
istas sicut ,Cheth filiabus de vxorem Iahacob accipiens ‡ si :Cheth
חֵת אִם־לֹקֵחַ יַעֲקֹב אִשָּׁה מִבְּנוֹת־חֵת כָּאֵלֶּה
?vitæ mihi quid ad ‡ ,terræ filiabus de
מִבְּנוֹת הָאָרֶץ לָמָּה לִּי חַיִּים׃

consolatur se super te, vt occidat te. ‡ obedi voci meæ, קוֹל habita † aliquot, donec quiescat יחם ‡ Donec auertatur furor עשה propter filias קוץ חיה ‡ acceperit vt quid est mihi vita?

CAP. XXVIII. כח

,ei præcepit & ,ei benedixit & ,Iahacob ad Ischac vocauit Et
1 וַיִּקְרָא יִצְחָק אֶל־יַעֲקֹב וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ וַיְצַוֵּהוּ
.Chenahan filiabus de vxorem capies Non ,ei dixit &
וַיֹּאמֶר לוֹ לֹא־תִקַּח אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן׃
patris Bethuel domum ad ,Aram Padan in vade ,Surge
2 קוּם לֵךְ פַּדֶּנָה אֲרָם בֵּיתָה בְתוּאֵל אֲבִי
Laban filiabus de vxorem inde tibi cape & :tuæ matris
אִמֶּךָ וְקַח־לְךָ מִשָּׁם אִשָּׁה מִבְּנוֹת לָבָן
tibi benedicat omnipotens Deus Et .tuæ matris fratris
3 אֲחִי אִמֶּךָ׃ וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אֹתְךָ
.populorū cœtū ī sis & ,te faciat multiplicare & ,te faciat crescere &
וְיַפְרְךָ וְיַרְבֶּךָ וְהָיִיתָ לִקְהַל עַמִּים׃
tuo semini & ,tibi ,Abraham benedictionem tibi det Et
4 וְיִתֶּן־לְךָ אֶת־בִּרְכַּת אַבְרָהָם לְךָ וּלְזַרְעֲךָ
,tuarum peregrinationum terram te hæreditandum ad ,tecum
אִתָּךְ לְרִשְׁתְּךָ אֶת־אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ
Ischac misit Et .Abraham ipsi Deus dedit quam
5 אֲשֶׁר־נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם׃ וַיִּשְׁלַח יִצְחָק
Bethuel filium Laban ad ,Aram Padan in iuit & ,Iahacob
אֶת־יַעֲקֹב וַיֵּלֶךְ פַּדֶּנָה אֲרָם אֶל־לָבָן בֶּן־בְּתוּאֵל
.Esau & ,Iahacob matris ,Ribcah fratrem Aramæi
הָאֲרַמִּי אֲחִי רִבְקָה אֵם יַעֲקֹב וְעֵשָׂו׃
misit & ,Iahacob Ischac benedixit quod ,Esau vidit Et
6 וַיַּרְא עֵשָׂו כִּי־בֵרַךְ יִצְחָק אֶת־יַעֲקֹב וְשִׁלַּח
,vxorem inde sibi accipiendum ad ,Aram Padan in eum
אֹתוֹ פַּדֶּנָה אֲרָם לָקַחַת־לוֹ מִשָּׁם אִשָּׁה
accipies non :dicendo eum super ‡ præcepit & ,ei eū benedicendo in
בְּבָרְכוֹ אֹתוֹ וַיְצַו עָלָיו לֵאמֹר לֹא־תִקַּח
,suum patrem ad Iahacob audiuit ‖ Et .Chenahan filiabus de vxorē
7 אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן׃ וַיִּשְׁמַע יַעֲקֹב אֶל־אָבִיו
Esau vidit Et .Aram Padan in iuit & ; suam matrem ad &
8 וְאֶל־אִמּוֹ וַיֵּלֶךְ פַּדֶּנָה אֲרָם׃ וַיַּרְא עֵשָׂו
.sui patris Ischac oculis in Chenahan filiæ malæ quòd †
כִּי רָעוֹת בְּנוֹת כְּנָעַן בְּעֵינֵי יִצְחָק אָבִיו׃
Machalath accepit & ,Ismahel ad Esau abiit Et
9 וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו אֶל־יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת־מָחֲלַת
super Nebaioth sororem Abraham filij Ismael filiam
בַּת־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־אַבְרָהָם אֲחוֹת נְבָיוֹת עַל־
Beer è Iahacob est egressus Et .vxorem in sibi ,suas vxores
10 נָשָׁיו לוֹ לְאִשָּׁה׃ וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר
pernoctauit & ,locum in occurrit * Et .Charan in iuit & ,sebah
11 שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה׃ וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן
loci lapidibus de tulit & ;sol occubuerat quia ,ibi
שָׁם כִּי־בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם
illo loco in iacuit * & ,sua ceruicalia ‡ posuit &
וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא׃
,terram super ‖ erecta scala ecce & ;somniauit Et
12 וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה
Dei angeli ecce Et .cælum attingens ‡ eius caput &
וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים

לקח פרה רבה vt hæreditate accipias ירש גור ראה quando benedixit ‡ ei צוה ‡ Et obediuit Iahacob patri suo, & matri suæ. ראה † quòd displicerent filiæ רוע לקח deuenit לון ‡ sub capite suo, dormiuit ראש ‖ erat ‡ tangebat יצב נגע

‡ ascendebant stans ‡ Dominus ecce Et .ea in descendentes & ascendentes ‡
13 עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ׃ וְהִנֵּה יְהוָה נִצָּב
,tui patris Abraham Deus Dominus Ego :dixit & ,eam super
עָלָיו וַיֹּאמַר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ
tibi ,eam super iacens tu quam * Terram .Ischac Deus &
וֵאלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ
puluis sicut tuum semen erit Et .tuo semini & ,eam dabo
14 אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ׃ וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר
,aquilone ad & ,orientem ad & ,occidentem ad crescet † & ,terræ
הָאָרֶץ וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפֹנָה
,terræ familiæ omnes te in benedicentur & :meridiem ad &
וָנֶגְבָּה וְנִבְרְכוּ בְךָ כָּל־מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה
omni in † te custodiā & ,tecum ego ‡ ecce Et .tuo semine in &
15 וּבְזַרְעֶךָ׃ וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל
quia :hanc terram ad te faciam redire & ,ibis quò
אֲשֶׁר־תֵּלֵךְ וַהֲשִׁבֹתִיךָ אֶל־הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי
quod fecero si quò vsque ‖ ,te derelinquam non
לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם־עָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר־
,suo somno à Iahacob est expergefactus Et .tibi sum locutus
16 דִּבַּרְתִּי לָךְ׃ וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ
.sciebam non ego & ;isto loco in Dominus est Verè :dixit &
וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ יְהוָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי׃
ni-hic est non :iste locus * terribilis Quàm :dixit & ,timuit Et
17 וַיִּירָא וַיֹּאמַר מַה־נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי
manicauit † Et .cæli porta hoc & * ,Dei domus si
18 אִם־בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם׃ וַיַּשְׁכֵּם
posuerat quem lapidem tulit & ,diluculo in ‡ Iahacob
יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת־הָאֶבֶן אֲשֶׁר־שָׂם
super oleum effudit & ,statuam * eum posuit & ,sua ceruicalia *
מְרַאֲשֹׁתָיו וַיָּשֶׂם אֹתָהּ מַצֵּבָה וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל־
ipsius loci nomen vocauit Et .eius caput †
19 רֹאשָׁהּ׃ וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא
.priori in * ciuitatis nomen ‡ Luz vtique & :Bethel ‡
בֵּית־אֵל וְאוּלָם לוּז שֵׁם־הָעִיר לָרִאשֹׁנָה׃
Deus fuerit Si :dicendo votum Iahacob vouit Et
20 וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם־יִהְיֶה אֱלֹהִים
,ambulo ego quam † ista via in me custodierit & ,mecum
עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ
.induendum ad vestem & ,comedendū ad panem mihi dederit &
וְנָתַן־לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ׃
erit & :mei patris domum ad pace in fuero reuersus Et
21 וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל־בֵּית אָבִי וְהָיָה
posui quem iste lapis Et .Deum in mihi Dominus
22 יְהוָה לִי לֵאלֹהִים׃ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי
,mihi dabis quod omne ‖ & .Dei domus erit ,statuam ‡
מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן־לִי
.tibi illud decimabo decimando
עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ׃

‡ ascendebant & descendebant per eam. ‡ stabat iuxta עלה * super quam tu dormis, † multiplicaberis benedicent se ‡ sum † quocunque perrexeris שוב ‖ donec ירא ‖ est * & hic est porta † surrexit ‡ summo mane לקח שום * sub capite suo * in יצק † summitatē ‡ domum Dei. ‡ erat * prius. נדר ‡ per ‖ in ‖ ex omnibus quæ dederis mihi, decimādo decimas dabo

CAP. XXIX. כט

filiorum terram ad iuit & ,suos pedes Iahacob leuauit Et
1 וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְנֵי־
ibi ecce & ,agro in * puteus ecce & ,vidit Et .Orientis
2 קֶדֶם׃ וַיַּרְא וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה וְהִנֵּה־שָׁם
puteo è quia ,illum super ‡ cubantes ouium greges tres
שְׁלֹשָׁה עֶדְרֵי־צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ כִּי מִן־הַבְּאֵר
os super † magnus lapis & :gregibus dabant potum ipso
הַהִוא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל־פִּי
,greges omnes illic se congregabant Et .putei
3 הַבְּאֵר׃ וְנֶאֶסְפוּ־שָׁמָּה כָל־הָעֲדָרִים
dabant potum & ,putei os desuper lapidem reuoluebant &
וְגָלֲלוּ אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקוּ
putei os super lapidem restituebant & :pecudibus
אֶת־הַצֹּאן וְהֵשִׁיבוּ אֶת־הָאֶבֶן עַל־פִּי הַבְּאֵר
mei Fratres :Iahacob eos ad dixit Et .suum locum in
4 לִמְקֹמָהּ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחַי
:eis dixit Et .nos * Charan De :dixerunt Et ‡ vos vnde
מֵאַיִן אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מֵחָרָן אֲנָחְנוּ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם
.Nouimus :dixerunt Et ?Nachor filium Laban nostis Nunquid
הַיְדַעְתֶּם אֶת־לָבָן בֶּן־נָחוֹר וַיֹּאמְרוּ יָדָעְנוּ׃
ecce Et .Pax † dixerunt Et ‖ ei pax Nunquid :eis dixit Et
5 וַיֹּאמֶר לָהֶם הֲשָׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם וְהִנֵּה

נשא * erat ‡ iuxta רעה † erat שקה ab ore שוב ‡ estis? ‡ sumus ‖ Nunquid sanitas est ei? † Sanitas.

Ecce :dixit Et .pecudibus cum veniens eius filia Rachel veniebat

7 רחל בתו באה עם־הצאן׃ ויאמר הן

date Potū .acquisitionē congregari ‡ tēpus* non ,magnus dies adhuc [* est ‡ vt congregētur pecudes.]

26 עוד היום גדול לא־עת האסף המקנה השקו

vsque ,poterimus ‖ Non :dixerunt Et .pascite ,ite & ,pecudibus [‖ possumus, donec]

8 הצאן ולכו רעו׃ ויאמרו לא נוכל עד

lapidem reuoluant & ,greges omnes congregentur quò

27 אשר יאספו כל־העדרים וגללו את־האבן

.pecudibus demus potum & ;putei ore desuper

מעל פי הבאר ^a והשקינו הצאן׃ [^a שקה ab]

,pecudibus cum venit Rachel & ,eis cum loquente eo Adhuc

28 9 עודנו מדבר עמם ורחל ^b באה עם־הצאן [^b בוא]

quando fuit Et .illa ‡ pastor quia ,suo patri † quæ [† erant ‡ erat]

10 אשר לאביה כי רעה הוא׃ ^c ויהי כאשר [^c היה]

,suæ matris fratris Laban filiam Rachel Iahacob vidit

29 ראה יעקב את־רחל בת־לבן אחי אמו

;Iahacob accessit & ,suæ matris fratris Laban pecudes &

30 ואת־צאן לבן אחי אמו ^d ויגש יעקב [^d נגש]

dedit potum & ,putei ore desuper lapidem reuoluit & [ab]

^e ויגל את־האבן מעל פי הבאר וישק את־ [^e גלל]

.est osculatus Et .suæ matris fratris Laban pecudibus

31 11 צאן לבן אחי אמו׃ ^f וישק [^f נשק]

.fleuit &,suam vocem eleuauit & ,Rachel Iahacob

32 יעקב לרחל ^g וישא את־קלו ^h ויבך׃ [^g נשא ^h בכה]

sui patris frater quòd,Rachel ipsi Iahacob nunciauerat Et

12 ^i ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה [^i נגד]

nunciauit &,cucurrit & :ipse* Ribcah filius quòd & , ipse* [* esset,]

הוא וכי בן־רבקה הוא ^k ותרץ ותגד [^k רוץ]

Iahacob auditionem Laban audire sicut ‖ fuit Et .suo patri [‖ cùm audisset]

33 13 לאביה׃ ויהי כשמע לבן את־שמע יעקב

est amplexatus & ,eius occursum in cucurrit & ,suæ sororis filij

בן־אחתו וירץ לקראתו ויחבק־

:suam domum ad eum fecit venire & ,eum est osculatus & , eum

34 לו וינשק־לו ויביאהו אל־ביתו

.ista verba omnia Laban ipsi narrauit & [hæc,]

ויספר ללבן את כל־הדברים האלה׃

.tu mea caro &,meum os Profectò :Laban ei dixit Et [es,]

14 ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה

Laban dixit Et .dierum mensem eo cum habitauit Et

35 15 וישב עמו חדש־ימים׃ ויאמר לבן

;gratis mihi seruies & ,tu meus frater quia Num :Iahacob ipsi [es,]

ליעקב הכי־אחי אתה ועבדתני ^l חנם [^l חנן]

duæ ‡ Laban ipsi Et .tua merces † quæ ,mihi Indica [† fit ‡ erant]

16 הגידה לי מה־משכרתך׃ וללבן שתי

.Rachel minoris nomen & Leah maioris nomen ;filiæ

בנות שם הגדלה לאה ושם הקטנה רחל׃

,forma pulchra erat Rachel & :teneri ‡ Leah oculi Et [‡ erant]

1 17 ועיני לאה ^m רכות ורחל היתה ^n יפת־תאר [^m רכך ^n יפה]

,Rachel Iahacob dilexit Et .aspectu pulchra &

18 ויפת מראה׃ ויאהב יעקב את־רחל

.minore tua filia Rachel in annos septem tibi Seruiam:dixit & [pro]

2 ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה׃

eam me dare præ tibi eam me dare Bonum :Laban dixit Et [Melius est vt dem tibi quam dem eam]

19 ויאמר לבן טוב ^o תתי אתה לך מתתי אתה [^o נתן]

Rachel in ‡ Iacob seruiuit Et .mecum mane ;alteri viro [‡ pro]

3 20 לאיש אחר שבה עמדי׃ ויעבד יעקב ברחל

,vni ‡ dies sicut eius oculis in fuerunt Et .annos septem [‡ pauci, eò quòd diligeret eam]

שבע שנים ויהיו בעיניו כימים אחדים

Da :Laban ad Iahacob dixit Et .eam se diligendo in

4 21 באהבתו אתה׃ ויאמר יעקב אל־לבן ^p הבה [^p יהב]

.eam ad ingrediar & ,mei dies sunt completi quia; meā vxorem

את־אשתי כי מלאו ^q ימי ואבואה אליה׃ [^q יום]

fecit & ,loci viros omnes Laban congregauit Et

5 22 ויאסף לבן את־כל־אנשי המקום ^r ויעש [^r עשה vesperi,]

Leah accepit & ,vespera in fuit Et .conuiuium

6 23 משתה׃ ויהי בערב ^s ויקח את־לאה [^s לקח]

.eam ad est ingressus & ,eum ad eam fecit venire & ,suam filiā

בתו ^t ויבא אתה אליו ויבא אליה׃ [^t בוא]

Leah ipsi suam ancillam Zilpah ei Laban dedit Et

7 24 ^u ויתן לבן לה את־זלפה שפחתו ללאה [^u נתן]

:Leah ipsa* ecce & ,diluculo in ‡ fuit Et .ancillam suæ filiæ [‡ mane, * erat]

8 25 בתו שפחה׃ ויהי בבקר והנה־הוא לאה

Rachel in Nonne :mihi fecisti hoc Quid :Laban ad dixit & [pro]

ויאמר אל־לבן מה־זאת עשית לי הלא ברחל

:Laban dixit Et ?me decepisti quid vt Et :tecum seruiui [tibi?]

26 עבדתי עמך ולמה ^a רמיתני׃ ויאמר לבן [^a רמה]

facies ad minorem dandam ad ‡ ,nostro loco in sic fiet † Non [† fit ‡ vt detur minorante maiorem.]

לא־יעשה כן במקומנו לתת הצעירה ^b לפני

tibi dabimus & ,huius hebdomadam Comple primogenitæ

27 הבכירה׃ מלא שבע זאת ונתנה לך [^b פנה]

adhuc mecum* seruies quam seruitute in ‡ hanc etiam [‡ pro *mihi]

גם־את־זאת בעבדה אשר־תעבד עמדי עוד

compleuit & ,sic Iahacob fecit Et .alios annos septem

28 שבע־שנים אחרות׃ ויעש יעקב כן וימלא

.vxorem in ei suā filiā Rachel ei dedit & ,illius hebdomadā

שבע זאת ויתן־לו את־רחל בתו לו לאשה׃

suam ancillam Bilhah suæ filiæ Rachel ipsi Laban dedit Et

29 ויתן לבן לרחל בתו את־בלהה שפחתו

dilexit & ,Rachel ad etiam est ingressus Et .ancillam in ei

30 לה לשפחה׃ ויבא גם אל־רחל ויאהב

annos septem adhuc eo cum seruiuit & ,Leah præ Rachel etiam [magis quàm Leah,]

גם־את־רחל מלאה ויעבד עמו עוד שבע־שנים

aperuit & ,Leah ‡ exosa quòd Dominus vidit Et .alios [‡ esset]

31 אחרות׃ ^c וירא יהוה כי־שנואה לאה ויפתח [^c ראה]

,Leah concepit Et .sterilis ‡ Rachel & eius vuluam [‡ erat]

32 את־רחמה ורחל עקרה׃ ^d ותהר לאה [^d הרה]

:dixit quia ;Reuben eius nomen vocauit & ,filium peperit &

^e ותלד בן ותקרא שמו ראובן כי אמרה [^e ילד]

me diliget nunc quoniā .meā afflictionē in Dominus vidit Quia

כי־ראה יהוה ^f בעניי כי עתה יאהבני [^f ענה]

Quia :dixit & ,filium peperit & ,adhuc concepit Et .meus vir

33 אישי׃ ותהר עוד ותלד בן ותאמר כי־

etiam mihi dedit & ,ego exosa quòd Dominus audiuit [essem,]

שמע יהוה כי־שנואה אנכי ויתן־לי גם־

concepit Et .Simhon eius nomen vocauit & :hunc

34 את־זה ותקרא שמו ^g שמעון׃ ותהר [^g שמע]

copulabitur vice hac Nunc :dixit & ,filium peperit & ,adhuc [mihi,]

עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילוה

Idcirco ,filios tres ei peperi quia :me ad meus vir

אישי אלי כי־ילדתי לו שלשה בנים על־כן

,filium peperit & ,adhuc concepit Et ;Leui eius nomē vocauit

35 קרא־שמו ^h לוי׃ ותהר עוד ותלד בן [^h לוה]

vocauit idcirco .Dominum laudabo vice Hac :dixit Et [confitebor Domino.]

ותאמר הפעם ^i אודה את־יהוה על־כן קראה [^i ידה]

.pariendo à stetit Et .Iehudah eius nomen [desiit parere.]

שמו יהודה ותעמד ^k מלדת׃ [^k ילד]

CAP. XXX. ל

inuidit & ,Iahacob ipsi pareret non quòd ,Rachel vidit Et

1 ^m ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא [^m ראה]

Rachel suam sororem in :Iahacob ad dixit & mihi Da [sorori suæ:]

רחל באחתה ותאמר אל־יעקב ^n הבה־לי [^n יהב]

:filios ‡ & si non ,mortua *ego .Iahacob furor est iratus Et [‡ sin minus, *sum.]

2 בנים ואם־אין מתה אנכי׃ ^o ויחר־אף יעקב [^o חרה]

qui ‖ ,ego Deo pro Nunquid :dixit & ,Rachel in [‖ sum?]

ברחל ויאמר התחת אלהים אנכי אשר־

mea ancilla Ecce :dixit Et ?ventris fructum te à prohibuit

3 מנע ממך ^p פרי־בטן׃ ותאמר הנה אמתי [^p פרה]

.mea genua super pariet & ,eam ad ingredere ,Bilhah

בלהה בא אליה ותלד על־ברכי

& ædificabor etiam ego ex ea. Et dedit ei Bilhah [erit etiam mihi filius]

4 ואבנה גם־אנכי ממנה׃ ותתן־לו את־בלהה

,Iahacob eam ad est ingressus & :vxorem in suam ancillam

שפחתה לאשה ויבא אליה יעקב׃

.filium Iahacob ipsi peperit & ,Bilhah concepit Et

5 ^q ותהר בלהה ותלד ליעקב בן׃ [^q הרה]

audiuit etiam & Deus me Iudicauit :Rachel dixit Et

6 ותאמר רחל ^r דנני אלהים וגם שמע [^r דון]

.Dan eius nomē vocauit Idcirco :filium mihi dedit & ,meā vocem in [vocem meam,]

בקלי ויתן־לי בן על־כן קראה שמו דן׃

filium ,Rachel ancilla Bilhah peperit & ,adhuc concepit Et

7 ותהר עוד ותלד בלהה שפחת רחל בן־

Luctationibus :Rachel dixit Et ,Iahacob ipsi secundum

8 ^s שני ליעקב׃ ותאמר רחל ^s נפתולי [^s שנה]

vocauit Et .potui etiam ,mea sorore cum sum luctata Dei
אלהים נפתלתי עם־אחתי גם־יכלתי ותקרא
flectisset quòd Leah vidit Et .Naphtali eius nomen
9 שמו [a]נפתלי׃ ותרא לאה כי עמדה
eam dedit & ,suam ancillam Zilpah accepi & ;pariendo à
מלדת ותקח את־זלפה שפחתה ותתן אתה
Leah ancilla Zilpah peperit Et .vxorem in Iahacob ipsi
10 ליעקב לאשה׃ ותלד זלפה שפחת לאה
.Prosperitas Venit †:Leah dixit Et .filium Iahacob ipsi
11 ליעקב בן׃ ותאמר לאה בגד
ancilla Zilpah peperit Et .Ghad eius nomen vocauit Et
12 ותקרא את־שמו גד׃ ותלד זלפה שפחת
:Leah dixit Et . Iahacob ipsi secundum filium Leah
13 לאה בן שני ליעקב׃ ותאמר לאה
vocauit Et .filiæ me beatificauerunt quia ,mea felicitate In
באשרי כי אשרוני בנות ותקרא את־
,triticorum ‖ messis diebus in Reuben iuit Et .Aser eius nomen
14 שמו [b]אשר׃ וילך ראובן בימי קציר־[c]חטים
Leah ad eas attulit & ,agro in mandragoras reperit &
וימצא דודאים בשדה ויבא אתם אל־לאה
mihi quæso Da :Leah ad Rachel dixit Et .suam matrem
אמו ותאמר רחל אל־לאה [d]תני־נא לי
te accipere parum Num :ei dixit Et .tui filij mandragoris de
15 מדודאי בנך׃ ותאמר לה המעט [e]קחתך
?mei filij mandragoras etiam accipiendum ad & ‡ ,meum virum
את־אישי ולקחת גם את־דודאי בני
mandragoris pro nocte tecum cubet Idcirco ;Rachel dixit &
ותאמר רחל לכן ישכב עמך הלילה תחת דודאי
Leah est egressa & ,vespera in ‖ agro ex Iahacob venit Et .tui filij
16 בנך׃ [f]ויבא יעקב מן־השדה בערב [g]ותצא לאה
cōducēdo mercede quia ,ingredieris me Ad :dixit & ,ei° occursu in
לקראתו ותאמר אלי תבוא כי שכר
ea cum dormiuit & :mei filij mandragoris in te conduxi
שכרתיך בדודאי בני וישכב עמה
,concepit & ,Leah ad Deus audiuit Et .illa nocte in
17 בלילה הוא׃ וישמע אלהים אל־לאה [h]ותהר
:Leah dixit Et .quintum filium Iahacob ipsi peperit &
18 [i]ותלד ליעקב בן חמישי׃ ותאמר לאה
meam ancillam dedi quia ,meam mercedem Deus Dedit
נתן אלהים שכרי אשר־נתתי שפחתי
concepit Et . Issachar eius nomen vocauit Et .meo viro
19 לאישי ותקרא שמו יששכר׃ ותהר
. Iahacob ipsi sextum filium peperit & ,Leah adhuc
עוד לאה ותלד בן־ששי ליעקב׃
.bona dote me Deus me Dotauit :Leah dixit Et
20 ותאמר לאה זבדני אלהים אתי זבד טוב
sex ei peperi quia :meus vir mecum habitabit vice Hac
הפעם יזבלני אישי כי־ילדתי לו ששה
.Zebulun eius nomen vocauit & :filios
בנים ותקרא את־שמו זבלון׃
.Dinah eius nomen vocauit & ;filiam peperit postea Et
21 ואחר ילדה בת ותקרא את־שמה דינה׃
,Deus eam ad audiuit & ,Rachel Deus est recordatus Et
22 ויזכר אלהים את־רחל וישמע אליה אלהים
,filium peperit & ,concepit Et .eius vuluam aperuit &
23 ויפתח את־רחמה׃ ותהר ותלד בן
. meum opprobrium Deus Abstulit :dixit &
ותאמר אסף אלהים את־חרפתי׃
Dominus Addat :dicendo ,Ioseph eius nomen vocauit Et
24 ותקרא את־שמו [k]יוסף לאמר יסף יהוה
Rachel peperisset cùm fuit Et .alium filium mihi
25 לי בן אחר׃ ויהי כאשר ילדה רחל את־
ad ibo & ,me Dimitte :Laban ad Iahacob dixit & ,Ioseph
יוסף ויאמר יעקב אל־לבן שלחני [l]ואלכה אל־
,meas vxores Da . meam terram ad & ,meum locum
26 מקומי ולארצי׃ [m]תנה את־נשי
quia ,abibo & ,eis in tibi seruiui quod † ,meos liberos &
ואת־ילדי אשר עבדתי אתך בהן [n]ואלכה כי
.tibi seruiui quam ,meam seruitutem nosti tu
אתה ידעת את־עבדתי אשר עבדתיך׃
,tuis oculis in gratiam inueni quæso Si :Laban eum ad dixit Et
27 ויאמר אליו לבן אם־נא מצאתי [o]חן בעיניך

prævalui
desiisset parere
[a] פתל
בא גד
ק
† Venit exercitus, scilicet filiorum.
Vt beata dicat, quia beatam dicent me
triticeæ.
[b] אשר
[c] חנט
[d] נתן
Num parum est, quod acceperis
[e] לקח
‡ vt accipere velis
‖ vesperi,
[f] בוא [g] יצא
exaudiuit Deus Leah,
[h] הרה
[i] ילד
exaudiuit eam
[k] אסף יסף
[l] הלך
[m] נתן
† propter quos seruiui tibi
[n] הלך
[o] חנן

.te propter Dominus mihi benedixit & ,sum auguratus :dixit Et
28 נחשתי ויברכני יהוה בגללך׃ ויאמר
'. ‖ dabo & ,me super † tuam mercedem Nomina
נקבה שכרך עלי [a]ואתנה׃
tibi seruiui quod * nosti Tu :eum ad dixit Et
29 ויאמר אליו אתה ידעת את אשר עבדתיך
quod pusillum Quia .mecum tua acquisitio fuit qua &
30 ואת אשר־היה [b]מקנך אתי׃ כי מעט אשר־
benedixit & ,multitudinem in creuit & ,meas facies ad ‡ tibi fuit
היה לך [c]לפני ויפרץ [d]לרב ויברך
etiam faciam quando nunc Et .meum pedem ad ‡ tibi Dominus
יהוה אתך לרגלי ועתה מתי אעשה גם־
dixit Et ?tibi dabo Quid :dixit Et ?mea domus * ego
31 אנכי לביתי׃ ויאמר מה [e]אתן־לך ויאמר
rem mihi feceris Si :quicquam mihi dabis Non ;Iahacob
יעקב לא־תתן־לי מאומה אם־תעשה־לי הדבר
.custodiam tuas pecudes ,pascam ,reuertar ,hanc
הזה אשובה ארעה צאנך אשמר׃
inde remouendo ,hodie tuas pecudes omnes per Transibo
32 אעבר בכל־צאנך היום [f]הסר משם
nigrum ‖ pecus omne & ,maculosum & punctatum † pecus omne
כל־שה נקד וטלוא וכל־שה [g]חום
.mea merces erit & :capris in punctatū & maculosum & ,agnis in
בכשבים וטלוא ונקד בעזים והיה שכרי׃
cùm ,crastina die in mea iustitia me in * testificabitur Et
33 וענתה־בי צדקתי ביום מחר כי־
ipsum non ‡ quid Omne .te coram meam mercedem super venerit
תבוא על־שכרי לפניך כל אשר־איננו
ablatum furto ,agnis in nigrum ‡ & ,capris in maculosum & ,punctatum
נקד וטלוא בעזים וחום בכשבים גנוב
fit vtinam :Ecce ,Laban dixit Et .mecum ipsum *
34 הוא אתי׃ ויאמר לבן הן לו יהי
illa die in fecit remouere Et .tuum verbum secundum
35 כדברך׃ ויסר ביום ההוא את־
capras omnes & ,maculosos & ,fasciatos † ,hircos
התישים העקדים והטלאים ואת כל־העזים
nigrum omne & ,eo in candor cui omne ,maculosas & punctatas ‖
הנקדות והטלאת כל אשר־לבן בו וכל־חום
viam posuit Et .suorum filiorum manu in dedit & ,agnis in
36 בכשבים ויתן ביד־בניו׃ [h]וישם דרך
pascens * Iahacob Et .Iahacob inter & ,se inter dierum trium
שלשת ימים בינו ובין יעקב׃ ויעקב רעה
virgam Iahacob sibi tulit Et .residuas Laban pecudem
37 את־צאן לבן [i]הנותרת׃ [k]ויקח־לו יעקב מקל
eis in decorticauit & ‡castanea ‡ & ,coryli ‡ & ,viridem ,populi *
לבנה לח ולוז וערמון ויפצל בהן
. virgis super † qui ,candoris nudationem * albos cortices
פצלות לבנות מחשף הלבן אשר על־המקלות׃
,canalibus in decorticauit quas virgas statuit Et
38 ויצג את־המקלות אשר פצל ברהטים
bibendum ad * pecudes veniebant quò ‖ aquarum potatoriis in
[l]בשקתות המים אשר [m]תבאן הצאן [n]לשתות
.bibendum ad eas veniendo in incalescebant & ‡ ,pecudum regione
לנכח הצאן ויחמנה בבאן לשתות׃
pariebant & ,virgas ad * pecudes incalescebant ‡ Et
39 ויחמו הצאן אל־המקלות ותלדן
agnos Et .maculosas & punctatas ,alligatas † pecudes
40 הצאן עקדים נקדים וטלאים׃ והכשבים
,alligatum ad pecudum facies dedit ‖ & ,Iahacob fecit diuidere
הפריד יעקב ויתן פני הצאן אל־עקד
greges sibi posuit Et .Laban pecudibus in nigrum omne &
וכל־חום בצאן לבן [o]וישת לו עדרים
.Laban pecudes super ‡ eos posuit non & ,soli sibi *
לבדו ולא שתם על־צאן לבן׃
ponebat & ,colligatarum ‡ pecudum calescere ‖ omni in fuit Et
41 והיה בכל־יחם הצאן המקשרות [p]ושם
canalibus in pecudum oculis in virgas Iahacob
יעקב את־המקלות לעיני הצאן ברהטים
,pecudes serotinando in ‡ Et . virgis in eas incalefaciendum ad °
42 ליחמנה במקלות׃ ובהעטיף הצאן
colligata † & ;Laban ipsius cessantia * erant Et .ponebat non
לא ישים והיה העטפים ללבן והקשרים

expertus sum, quod
‡ mihi,
‖ eam.
[a] נתן
*qualiter seruierim tibi, & quātum fuerit pecus tuum propter me.
[b] קנה
‡ ante me.
[c] פנה [d] רבב
‡ ad ingressū pedis mei.
* pro domo mea?
[e] נתן
[f] סור
† pūctis & maculis latis respersum,
‖ rufum in pecudibus,
[g] חמם
* mihi
‡ nō erit punctis & maculis latis respersum
‡ rufum in pecudibus,
* erit apud me.
† cinctos punctis & maculis,
‖ pūctis & maculis respersas, omne in quo erat candor, & omne rufum in ouibus,
[h] שום
* pascebat pecudes
[i] יתר [k] לקח
* populeam
‡ amygdalinā.
‡ castaneam,
* denudans candorem,
† erat in
‖ ad quæ
* vt biberent,
[l] שקה
[m] בוא
[n] שתה
‡ & coirent, dum venirent
‡ coibant
* ad virgarum aspectum.
† notis quibusdam cinctas, punctísque & maculis respersas.
‖ posuit
[o] שות
* seorsum,
‡ iuxta
‖ coitu
‡ primitiuarū,
[p] שום
° vt coirent in virgarum aspectu
‡ dū serotina vel debiliora pariebant pecudes.
* serotina
† primitiua

ei fuerunt Et .*valde valde* vir creuit Et .Iahacob ipsius — vehementissimè.

43 לְיַעֲקֹב׃ וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד וַיְהִי־לוֹ

.asini & ,cameli & ,serui & ,ancillæ & ,multæ pecudes

צֹאן [a] רַבּוֹת וּשְׁפָחוֹת וַעֲבָדִים וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים׃ — [a] רבב

CAP. XXXI. לא

Tulit :*dicendo* ‡ Laban filiorum verba audiuit Et — ‡ dicentium.

1 וַיִּשְׁמַע אֶת־דִּבְרֵי בְנֵי־לָבָן לֵאמֹר לָקַח

nostro patri ipsi *quibus de &* *,nostro patri ‡ quæ omnia Iahacob — ‡ erant *& de his quæ erant

יַעֲקֹב אֵת כָּל־אֲשֶׁר לְאָבִינוּ וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ

Iahacob vidit Et .hanc gloriam omnem fecit

2 עָשָׂה אֵת כָּל־הַכָּבֹד הַזֶּה׃ [b] וַיַּרְא יַעֲקֹב אֶת־ — [b] ראה

nudiustertius † ,heri sicut secum ‡ *ipse non* | ecce & ,Laban faciem — | non erat † &

[c] פְּנֵי לָבָן וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ עִמּוֹ כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃ — [c] פנה

terram ad Reuertere :Iahacob ad Dominus dixit Et

3 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יַעֲקֹב שׁוּב אֶל־אֶרֶץ

.tecum ero & ,tuam cognationem ad & ,tuorum patrum

אֲבוֹתֶיךָ [d] וּלְמוֹלַדְתֶּךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ׃ — [d] ילד

agrum in Leah & Rachel vocauit & ,Iahacob misit Et

4 וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרָחֵל וּלְלֵאָה הַשָּׂדֶה

faciem ego *Videns* :eis dixit Et .suas pecudes ad — Video

5 אֶל־צֹאנוֹ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶן רֹאֶה אָנֹכִי אֶת־פְּנֵי

:nudiustertius * ,heri sicut ,*me ad ipse* ‡ non quia ,vestri patris — ‡ est erga me *&

אֲבִיכֶן כִּי־אֵינֶנּוּ אֵלַי כִּתְמֹל שִׁלְשֹׁם

quod nostis ipsæ vos Et .mecum fuit mei patris Deus &

6 וֵאלֹהֵי אָבִי הָיָה עִמָּדִי׃ וְאַתֵּנָה יְדַעְתֶּן כִּי

vester pater Et .vestro patri seruiui *mea vi omni in* ‖ — ‖ omnibus viribus meis

7 בְּכָל־כֹּחִי עָבַדְתִּי אֶת־אֲבִיכֶן׃ וַאֲבִיכֶן

,partibus ‡ decem meam mercedem mutauit & ,*me in fefellit* † — † mentitus est mihi, ‡ vicibus.

הֵתֶל בִּי וְהֶחֱלִף אֶת־מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת [e] מֹנִים — [e] מנה

.*meum mali faciendum ad* * ,Deus ei *dedit* ‡ non Et

וְלֹא־נְתָנוֹ אֱלֹהִים [f] לְהָרַע עִמָּדִי׃ — [f] רוע

pariebant *&* ,tua merces erunt *Punctata* ‖ ,dicebat ita Si — ‡ permisit *vt malefaceret mihi.

8 אִם־כֹּה יֹאמַר נְקֻדִּים יִהְיֶה שְׂכָרֶךָ וְיָלְדוּ

erunt *Fasciata* ‡ ,dicebat ita si Et .*punctata* | pecudes omnes — ‖ Punctis respersa

כָל־הַצֹּאן נְקֻדִּים וְאִם־כֹּה יֹאמַר עֲקֻדִּים יִהְיֶה — † punctis respersa.

.fasciata ‡ pecudes omnes pariebant & ,tua merces — ‡ Maculis cincta

שְׂכָרֶךָ וְיָלְדוּ כָל־הַצֹּאן עֲקֻדִּים׃ — ‡ maculis cincta

,vestri patris acquisitionem Deus abstulit Et

9 [g] וַיַּצֵּל אֱלֹהִים אֶת־מִקְנֵה אֲבִיכֶם — [g] נצל

,pecudes *incalescendi* * tempore in fuit Et .mihi dedit & — * quo coeunt

10 וַיִּתֶּן־לִי׃ וַיְהִי בְּעֵת יַחֵם הַצֹּאן

,hirci ecce & ,somnio in vidi & ,meos oculos leuaui &

[h] וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרֶא בַּחֲלוֹם וְהִנֵּה הָעַתֻּדִים — [h] נשא

grandinatas & punctatas ,fasciatas pecudes † super *ascendentes* | — | ascendebant † capras notis quibusdá cinctas púctisque &maculis grádinis respersas.

הָעֹלִים עַל־הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים׃

Iahacob :somnio in Dei Angelus mead dixit Et

11 וַיֹּאמֶר אֵלַי [i] מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם יַעֲקֹב — [i] לאך ‡ adsum,

,tuos oculos nunc Leua :dixit Et .*ego* ‡ Ecce :dixi Et

12 וָאֹמַר הִנֵּנִי׃ וַיֹּאמֶר [k] שָׂא־נָא עֵינֶיךָ — [k] נשא

fasciatas pecudes ‡ super ascendentes hircos omnes vide & — ‡ capras notis quibusdá cinctas,púctisque &maculis gradineis respersas.

וּרְאֵה כָּל־הָעַתֻּדִים הָעֹלִים עַל־הַצֹּאן עֲקֻדִּים

Laban quæ omnia vidi quoniã *grandinatas & punctatas*

נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים כִּי רָאִיתִי אֵת כָּל־אֲשֶׁר לָבָן

vnxisti quo ‖ ,Bethel Deus Ego .*ibi faciens* *

13 עֹשֶׂה לָּךְ׃ אָנֹכִי הָאֵל בֵּית־אֵל אֲשֶׁר מָשַׁחְתָּ — [l] עלה

,surge Nunc ;votum *ibi mihi vouisti quo* ‡ ,statuam *ibi* — * facit ‖ vbi vnxisti ‡ vbi vouisti mihi

שָּׁם מַצֵּבָה אֲשֶׁר נָדַרְתָּ לִּי שָׁם נֶדֶר עַתָּה קוּם

.tuæ cognationis terram ad reuertere & ;hac terra de egredere

צֵא מִן־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְשׁוּב אֶל־אֶרֶץ מוֹלַדְתֶּךָ׃

adhuc Nunquid :ei dixerunt & ,Leah & Rachel respondit Et

14 [m] וַתַּעַן רָחֵל וְלֵאָה וַתֹּאמַרְנָה לוֹ הַעוֹד — [m] ענה

:nostri patris domo in hæreditas & ,pars nobis ‡ — ‡ est

לָנוּ חֵלֶק וְנַחֲלָה בְּבֵית אָבִינוּ׃

,nos vendidit quia *es* * sumus reputatæ extraneæ Nonne — * ab eo.

15 הֲלוֹא נָכְרִיּוֹת נֶחְשַׁבְנוּ לוֹ כִּי מְכָרָנוּ

‡ nostram pecuniam *comedendo* † etiam *comedit* | & — | consumpsit † consumendo

וַיֹּאכַל גַּם־אָכוֹל אֶת־כַּסְפֵּנוּ׃

,nostro patre à Deus abstulit *quam opulentia omnis* ‡ Quia — ‡ omnes diuitiæ quas

16 כִּי כָל־הָעֹשֶׁר אֲשֶׁר [n] הִצִּיל אֱלֹהִים מֵאָבִינוּ — [n] נצל

dixit quæ omnia ,nunc Et ,nostris filiis ac *,ipsa* ‡ nobis — ‡ pertinebant,

לָנוּ הוּא וּלְבָנֵינוּ וְעַתָּה כֹּל אֲשֶׁר אָמַר

eleuauit & ,Iahacob surrexit Et .fac ,te ad Deus

17 אֱלֹהִים אֵלֶיךָ עֲשֵׂה׃ וַיָּקָם יַעֲקֹב וַיִּשָּׂא

duxit Et .camelos super suas vxores & ,suos filios

18 אֶת־בָּנָיו וְאֶת־נָשָׁיו עַל־הַגְּמַלִּים׃ וַיִּנְהַג

quam suam substantiam omnem & ,suum pecus omne

אֶת־כָּל־מִקְנֵהוּ וְאֶת־כָּל־רְכֻשׁוֹ אֲשֶׁר

Padan in acquisierat quod suæ acquisitionis pecus ,acquisierat

רָכָשׁ מִקְנֵה [a] קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּפַדַּן — [a] קנה

.Chenahan terram in suum patrē Ischac ad veniendū ad ,Aram

אֲרָם לָבוֹא אֶל־יִצְחָק אָבִיו אַרְצָה כְּנָעַן׃

est furata & ,suam pecudem tondendum ad fuerat Laban Et

19 וְלָבָן הָלַךְ לִגְזֹז אֶת־צֹאנוֹ וַתִּגְנֹב — † idola, ‡ erant

est furatus Et .suo patri ‡ quæ *Theraphim* † Rachel

20 רָחֵל אֶת־הַתְּרָפִים אֲשֶׁר לְאָבִיהָ׃ וַיִּגְנֹב

ei indicauit non quòd eo ,Aramæi Laban cor Iahacob

יַעֲקֹב אֶת־לֵב לָבָן הָאֲרַמִּי עַל־בְּלִי [b] הִגִּיד לוֹ — [b] נגד

.ei * quæ omnia & ,ipse fugit Et .*ipse fugiens* ‡ quòd — ‡ fugeret *erant

21 כִּי בֹרֵחַ הוּא׃ וַיִּבְרַח הוּא וְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ

suam faciem posuit & ,flumen transiuit & ,surrexit Et

[c] וַיָּקָם וַיַּעֲבֹר אֶת־הַנָּהָר [d] וַיָּשֶׂם אֶת־פָּנָיו — [c] קום [d] שום

die in Laban ipsi fuit nunciatum Et .Ghilhad montem † — † ad

22 הַר הַגִּלְעָד׃ וַיֻּגַּד לְלָבָן בַּיּוֹם

suos fratres tulit Et .Iahacob fugeret quod tertia

23 הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב׃ [e] וַיִּקַּח אֶת־אֶחָיו — [e] לקח

,dierum septem *via* | cum post est secutus & ,secum — | itinere

עִמּוֹ וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים

Deus venerat Et .Ghilhad monte in cum est assecutus &

24 וַיַּדְבֵּק אֹתוֹ בְּהַר הַגִּלְעָד׃ וַיָּבֹא אֱלֹהִים — Caue

Custodire :ei dixerat & ,noctis somnio in Aramæum Laban ad

אֶל־לָבָן הָאֲרַמִּי בַּחֲלֹם הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִשָּׁמֶר

.malum ad vsque bono à Iahacob cum loquaris forte ne ,tibi

לְךָ פֶּן־תְּדַבֵּר עִם־יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד־[f] רָע׃ — [f] רוע

fixerat Iahacob Et .Iahacob ipsum Laban est assecutus Et

25 [g] וַיַּשֵּׂג לָבָן אֶת־יַעֲקֹב וְיַעֲקֹב תָּקַע — [g] נשג

suis fratribus cum fixit Laban & ,monte in suum tabernaculũ

אֶת־אָהֳלוֹ בָּהָר וְלָבָן תָּקַע אֶת־אֶחָיו

Quid :Iahacob ipsi Laban dixit Et .Ghilhad monte in

26 בְּהַר הַגִּלְעָד׃ וַיֹּאמֶר לָבָן לְיַעֲקֹב מֶה

meas filias duxisti & ,meum cor es furatus Et ?fecisti

[h] עָשִׂיתָ וַתִּגְנֹב אֶת־לְבָבִי וַתְּנַהֵג אֶת־בְּנֹתַי — [h] עשה

vt fugeret *;fugiendum ad* te abscondisti quid Vt .gladio captiuas sicut

27 כִּשְׁבֻיוֹת חָרֶב׃ לָמָּה נַחְבֵּאתָ לִבְרֹחַ

,lætitia in te dimisissem & :mihi indicasti non & ,me es furatus Et

וַתִּגְנֹב אֹתִי וְלֹא־[i] הִגַּדְתָּ לִּי וָאֲשַׁלֵּחֲךָ בְּשִׂמְחָה — [i] נגד

me permisisti non Et .cithara in & ,tympano in ,canticis in &

28 [k] וּבְשִׁרִים בְּתֹף וּבְכִנּוֹר׃ וְלֹא נְטַשְׁתַּנִי — [k] שור תפף

facere egisti stultè nunc :meas filias & meos filios osculari — ita faciendo.

לְנַשֵּׁק לְבָנַי וְלִבְנֹתָי עַתָּה הִסְכַּלְתָּ עֲשׂוֹ׃

:malum vobiscum faciendum ad *mea manus fortitudinem ad* Est — fortitudo in manu mea

29 יֶשׁ־[m] לְאֵל יָדִי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע — [m] איל

:dicendo me ad dixit præterita nocte vestri patris Deus & † — † sed

וֵאלֹהֵי אֲבִיכֶם אֶמֶשׁ אָמַר אֵלַי לֵאמֹר

.malum ad vsque bono à Iahacob cum *loquendo à* * ,tibi *Custodire* ‡ — ‡ Caue * ne loquaris

הִשָּׁמֶר לְךָ מִדַּבֵּר עִם־יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד־רָע׃

‖ desiderabas desiderando quia .iuisti eundo nunc Et — ‖ ire

30 וְעַתָּה הָלֹךְ הָלַכְתָּ כִּי־נִכְסֹף נִכְסַפְתָּה

?meos deos es furatus quid vt ,tui patris domum ad

לְבֵית אָבִיךָ לָמָּה גָנַבְתָּ אֶת־אֱלֹהָי׃

,timui Quia :Laban *ipsi* dixit & ,Iahacob respondit Et

31 [n] וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלָבָן כִּי יָרֵאתִי — [n] ענה

.mecum à ‡ tuas filias raperes forte ne ;*dixi quia* † — † si dixissem ‡ me.

כִּי אָמַרְתִּי פֶּן־תִּגְזֹל אֶת־בְּנוֹתֶיךָ מֵעִמִּי׃

coram viuat non ,tuos deos inueneris quo Cum ‡ — ‡ Is

32 עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת־אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחְיֶה נֶגֶד

non Et .tibi cape & ,mecum *quid tibi* agnosce .nostris fratribus — si quid est

אַחֵינוּ הַכֶּר־לְךָ מָה עִמָּדִי [p] וְקַח־לָךְ וְלֹא־ — [p] נכר לקח

venit Et .eos esset furata Rachel quòd ,Iahacob sciebat

33 יָדַע יַעֲקֹב כִּי רָחֵל גְּנָבָתַם׃ [q] וַיָּבֹא — [q] בוא

,Leah tabernaculum in & ,Iahacob tabernaculum in Laban

לָבָן בְּאֹהֶל־יַעֲקֹב וּבְאֹהֶל לֵאָה

.inuenit non & ,ancillarum ambarum tabernaculum in &

וּבְאֹהֶל שְׁתֵּי הָאֲמָהֹת וְלֹא מָצָא

.Rachel tabernaculū in venit &,Leah tabernaculo de est egress° Et
וַיֵּצֵא מֵאֹהֶל לֵאָה וַיָּבֹא בְּאֹהֶל רָחֵל׃
clitella in | ea posuerat & ,Theraphim* acceperat Rachel Et — *idola, | In stratorio
34 וְרָחֵל לָקְחָה אֶת־הַתְּרָפִים וַתְּשִׂמֵם בְּכַר — שׂוּם a
totum Laban contrectauit & :ea super sedit & ,cameli
הַגָּמָל וַתֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם וַיְמַשֵּׁשׁ לָבָן אֶת־כָּל־
:suum patrem ad dixit Et .inuenit non & ,tabernaculum
35 הָאֹהֶל וְלֹא מָצָא׃ וַתֹּאמֶר אֶל־אָבִיהָ
surgendum ad posse non quia ,mei domini oculis in ira sit Ne — quod nō possim surgere
אַל־יִחַר בְּעֵינֵי אֲדֹנִי כִּי לוֹא אוּכַל לָקוּם — חרה b יכל c
non & ,est scrutatus Et .mihi* mulierum via ‡ Quia .tua facie a — ‡ consuetudo *est
מִפָּנֶיךָ כִּי־דֶרֶךְ נָשִׁים לִי וַיְחַפֵּשׂ וְלֹא
est iurgatus & ,Iahacob ipsi fuit ira Et .Theraphim* inuenit *idola.
36 מָצָא אֶת־הַתְּרָפִים׃ וַיִּחַר לְיַעֲקֹב וַיָּרֶב — רוב d
Quæ :Laban ipsi dixit & ,Iahacob respondit Et .Laban in ‡ cum
בְּלָבָן וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלָבָן מַה־ — ענה e
me post exarsisti † quia ,meum peccatū quod ,mea prævaricatio ‡ — ‡ est † persecutus es me? *supellectilia mea,
פִּשְׁעִי מַה חַטָּאתִי כִּי דָלַקְתָּ אַחֲרָי׃
omnibus ex inuenisti quid ,mea vasa* omnia contrectasti Quia
37 כִּי־מִשַּׁשְׁתָּ אֶת־כָּל־כֵּלַי מַה־מָּצָאתָ מִכֹּל — כלה f
,tuis fratribus & .meis fratribus corā hic Pone :tuæ domus vasis
כְּלֵי־בֵיתֶךָ שִׂים כֹּה נֶגֶד אַחַי וְאַחֶיךָ
ego* annos viginti Iam .nos duos inter arguant | & — | declarent *fui
38 וְיוֹכִיחוּ בֵּין שְׁנֵינוּ׃ זֶה עֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי — שנה g
arietes Et .sunt abortitæ non tuæ capræ & ,tuæ oues :tecum
עִמָּךְ רְחֵלֶיךָ וְעִזֶּיךָ לֹא שִׁכֵּלוּ וְאֵילֵי
attuli non Raptum .comedi non tuarum pecudum
39 צֹאנְךָ לֹא אָכָלְתִּי׃ טְרֵפָה לֹא־הֵבֵאתִי — בוא h
,illud requirebas mea manu de :illud expiabam Ego .te ad — pœnas luebā pro eo.
אֵלֶיךָ אָנֹכִי אֲחַטֶּנָּה מִיָּדִי תְּבַקְשֶׁנָּה
.noctis ablatum furto & ,diei ablatum furto
גְּנֻבְתִי יוֹם וּגְנֻבְתִי לָיְלָה׃
.nocte in glacies & ,æstus me consumebat ,die in Fui gelu
40 הָיִיתִי בַיּוֹם אֲכָלַנִי חֹרֶב וְקֶרַח בַּלָּיְלָה
‡ mihi Iam .meis oculis ab meus somnus recedebat Et ‡ sunt
וַתִּדַּד שְׁנָתִי מֵעֵינָי׃ זֶה־לִּי — נדד i
41 quatuordecim ;tibi seruiui tua domo in anni viginti
עֶשְׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתֶךָ עֲבַדְתִּיךָ אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה
:tuis pecudibus in* annos sex & ,tuis filiabus duabus in* annos ‡ pro
שָׁנָה בִּשְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּצֹאנֶךָ
.partibus decem meam mercedem mutasti & vicibus
וַתַּחֲלֵף אֶת־מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים׃ — מנה k
Ischac pauor &,Abraham Deus ,mei patris Deus Nisi
42 לוּלֵי אֱלֹהֵי אָבִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וּפַחַד יִצְחָק
meā Afflictionē. me dimisisses vacuum nunc quia ,mihi fuisset pro me
הָיָה לִי כִּי עַתָּה רֵיקָם שִׁלַּחְתָּנִי אֶת־עָנְיִי — ריק l ענה m
arguit & ,Deus vidit mearum manuum laborem & increpauit te
וְאֶת־יְגִיעַ כַּפַּי רָאָה אֱלֹהִים וַיּוֹכַח
:Iahacob ad dixit & ;Laban respondit Et .præterita nocte
43 אָמֶשׁ׃ וַיַּעַן לָבָן וַיֹּאמֶר אֶל־יַעֲקֹב
:meæ pecudes ,pecudes & :| mei filij ,filij & :| meæ filiæ ,Filiæ — || sunt
הַבָּנוֹת בְּנֹתַי וְהַבָּנִים בָּנַי וְהַצֹּאן צֹאנִי
quid meis filiabus Et .mihi videns tu quod omne & — quicquid vides meum est.
וְכֹל אֲשֶׁר־אַתָּה רֹאֶה לִי־הוּא וְלִבְנֹתַי מָה־
‡ pepererunt quos earum filiis vel ,hodie istis faciam
אֶעֱשֶׂה לָאֵלֶּה הַיּוֹם אוֹ לִבְנֵיהֶן אֲשֶׁר יָלָדוּ׃
erit & ;tu & ,ego fœdus percutiamus ,veni nunc Et
44 וְעַתָּה לְכָה נִכְרְתָה בְרִית אֲנִי וָאָתָּה וְהָיָה — ילך n
Iahacob tulit Et .te inter & ,me inter testimonium in
45 לְעֵד בֵּינִי וּבֵינֶךָ׃ וַיִּקַּח יַעֲקֹב — עוד o
.statuam * cum erexit & ,lapidem * in
46 אָבֶן וַיְרִימֶהָ מַצֵּבָה׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
fecerunt & ,lapides tulerunt Et .lapides Colligite :suis fratribus
לְאֶחָיו לִקְטוּ אֲבָנִים וַיִּקְחוּ אֲבָנִים וַיַּעֲשׂוּ־
eum vocauit Et .cumulum super ibi comederunt & ;cumulum tumulum
גָל וַיֹּאכְלוּ שָׁם עַל־הַגָּל׃ וַיִּקְרָא־לוֹ — גלל p
47 .Galghed ‡ ,cum vocauit Iahacob & :Sahaduta Ieghar ‡ ,Laban — ‡ cumulum Testimonij.
לָבָן יְגַר שָׂהֲדוּתָא וְיַעֲקֹב קָרָא לוֹ גַּלְעֵד׃
te inter & me inter testis † iste Cumulus :Laban dixit Et — † fit
48 וַיֹּאמֶר לָבָן הַגַּל הַזֶּה עֵד בֵּינִי וּבֵינְךָ
.Galghed eius nomen vocauit Idcirco :hodie
הַיּוֹם עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמוֹ גַּלְעֵד׃

† speculam, — me inter Dominus Speculetur : dixit quia ,Miszpah † Et
49 וְהַמִּצְפָּה אֲשֶׁר אָמַר יִצֶף יְהוָה בֵּינִי — צפה a
lateamus alter alteri — affixeris Si .suo amico ab vir abscondemur quia :te inter &
50 וּבֵינֶךָ כִּי נִסָּתֵר אִישׁ מֵרֵעֵהוּ׃ אִם־תְּעַנֶּה
est non :meas filias super vxores acceperis si & ,meas filias
אֶת־בְּנֹתַי וְאִם־תִּקַּח נָשִׁים עַל־בְּנֹתַי אֵין — לקח b
‡ quisquam *est — .te inter & me inter testis* Deus ,vide :nobiscum vir ‡
אִישׁ עִמָּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים עֵד בֵּינִי וּבֵינֶךָ׃ — עוד c
ecce & ,iste cumulus Ecce :Iahacob ipsi Laban dixit Et
51 וַיֹּאמֶר לָבָן לְיַעֲקֹב הִנֵּה הַגַּל הַזֶּה וְהִנֵּה — גלל d
Testis .te inter & me inter ieci quam statua
52 הַמַּצֵּבָה אֲשֶׁר יָרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ׃ עֵד — יצב e ירה f
|| quod * veniens — * transibo non ego si ,statua testis & ,iste cumulus
הַגַּל הַזֶּה וְעֵדָה הַמַּצֵּבָה אִם־אָנִי לֹא־אֶעֱבֹר
‡ quod ‡ veniens — me ad ‡ transibis non tu si ‡ & istum cumulum te ad
אֵלֶיךָ אֶת־הַגַּל הַזֶּה וְאִם־אַתָּה לֹא־תַעֲבֹר אֵלַי
.malum ad istam statuam & ,istum cumulum
אֶת־הַגַּל הַזֶּה וְאֶת־הַמַּצֵּבָה הַזֹּאת לְרָעָה׃ — רוע g
iudicet — ,nos inter iudicent ,Nachor Deus & ,Abraham Deus
53 אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי נָחוֹר יִשְׁפְּטוּ בֵינֵינוּ
per pauorem — sui patris pauore in Iahacob iurauit Et .eorum patris Deus
אֱלֹהֵי אֲבִיהֶם וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו
vocauit & ,monte in victimam Iahacob mactauit Et .Ischac
54 יִצְחָק׃ וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח בָּהָר וַיִּקְרָא
fratres suos vt comederent — ,panem comederunt Et .panem comedendum ad suos fratres ad
לְאֶחָיו לֶאֱכָל־לָחֶם וַיֹּאכְלוּ לֶחֶם
surrexit Laban summo mane, — ,mane in Laban maniauit Et .monte in pernoctauerunt &
55 וַיָּלִינוּ בָּהָר׃ וַיַּשְׁכֵּם לָבָן בַּבֹּקֶר — לון h
;abiit & :eis benedixit & ,suas filias & suos filios est osculatus &
וַיְנַשֵּׁק לְבָנָיו וְלִבְנוֹתָיו וַיְבָרֶךְ אֶתְהֶם וַיֵּלֶךְ — ילך i
.suum locum ad Laban est reuersus &
וַיָּשָׁב לָבָן לִמְקֹמוֹ׃ — שוב k קום l

CAP. XXXII. לב

ci — Angeli eum in occurrerunt & ,suam viam in abiit Iahacob Et
1 וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ־בוֹ מַלְאֲכֵי
Castra :eos vidit quando ,Iahacob dixit Et .Dei
2 אֱלֹהִים׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה — ראה m
† sunt * Duo castra. — .Machanaiim* ,illius loci nomen vocauit Et .hæc † Dei
אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם׃
ante se — ,suū fratrē Esau ad suas facies ad nuncios Iahacob misit Et
3 וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל־עֵשָׂו אָחִיו
regionis — :dicendo ,eis præcepit Et .Edom agrum Sehir terram ad
4 אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם׃ וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר — צוה n
tuus seruus dixit Sic .Esau ipsi meo domino dicetis Sic
כֹּה תֹאמְרוּן לַאדֹנִי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ
habitaui — .hucusque sum moratus & ,sum hospitatus Laban Cum Iahacob
יַעֲקֹב עִם־לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר עַד־עָתָּה׃ — גור o
‡ Et sunt mihi boues, & asini, pecudes, & serui, & ancillæ. — ,ancilla & ,seruus & ,pecus asinus & ,bos mihi fuit ‡ Et
5 וַיְהִי־לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה
,gratiam inueniendum ad † ,meo domino annunciandum ad* ,misi &
וָאֶשְׁלְחָה לְהַגִּיד לַאדֹנִי לִמְצֹא־חֵן — הירה p
*vt nunciarē †vt inuenirem — Iahacob ad nuncij sunt reuersi Et .tuis oculis in
6 בְּעֵינֶיךָ׃ וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל־יַעֲקֹב
etiam & ,Esau ad ,tuum fratrem ad Venimus :dicendo
לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־אָחִיךָ אֶל־עֵשָׂו וְגַם — נגר q חנן — בוא r
! pergit *sunt — .eo cum* viri quadringenti & ,tui occursum in vadens !
הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ׃
‡ angustiis affectus est, — diuisit & .ei fuit angustia ‡ & ,valde Iahacob timuit Et
7 וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ וַיַּחַץ אֶת־ — יצר t חצה u
* erat — ,boues & pecudes & ,secum ‡ qui ,populum
הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְאֶת־הַצֹּאן וְאֶת־הַבָּקָר
* in duas turmas — venerit Si :dixit Et .castra duo in * camelos &
8 וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת׃ וַיֹּאמֶר אִם־יָבוֹא — חנה x
erit & ,eam percusserit & ,vnam turmam ad Esau
עֵשָׂו אֶל־הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה — נכה y
:Iahacob dixit Et .euasionem in ,remanserit quæ turma
9 הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
Domine ,Ischac mei patris Deus & ,Abraham mei patris Deus
אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק יְהוָה
† qui dixisti — ,tuam cognationē ad & ,tuam terrā ad Reuertere ,me ad dicens †
הָאֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ — ילד z

misericordiis *omnibus præ sum Paruus* *secum* benefaciam & tibi.

10 ואטיבה עמך: ᵃ קטנתי מכל החסדים

Quia .tuo seruo cum fecisti quam veritate *omni præ &* |

כי ומכל־האמת אשר עשית את־עבדך

duo in *fui* ‡ nunc & :hunc Iarden transiui *mea virga* ‡ in

במקלי עברתי את־הירדן הזה ועתה הייתי לשני

manu de ,mei fratris manu de *quæso* * me Erue .*castra*

11 מחנות: ᵃ הצילני נא מיד אחי מיד

,me percutiat & ,veniat fortè ne ,eum *ego timens quia* ‖ .Esau

עשו כי־ירא אנכי אתו פן־יבוא והכני

Benefaciendo :dixisti tu Et .*filios super matrem* †

אם על־בנים: 12 ואתה אמרת היטב

,maris arenam sicut ,tuum semen ponam & :*tecum* ‡ benefaciam

איטיב עמך ᵇ ושמתי את־זרעך כחול הים

ibi pernoctauit Et .multitudine præ numeratur non quæ

אשר לא־יספר ᶜ מרב: 13 ᵈ וילן שם

munus ,suam manum *in veniente de* ‡ tulit Et .ipsa nocte in

בלילה ההוא ᵉ ויקח מן־הבא בידו מנחה

,viginti hircos & ,ducentas Capras :suum fratrem Esau ad

14 לעשו אחיו: עזים ᶠ מאתים ותישים עשרים

Camelos .viginti arietes & .ducentas oues

15 רחלים מאתים ואילים עשרים: גמלים

,quadraginta vaccas ;triginta earum filios & ,lactantes

מיניקות ובניהם שלשים ᵍ פרות ארבעים

.decem pullos & ,viginti asinas ,decem iuuencos &

ופרים עשרה אתנת עשרים ועירם עשרה:

:seorsum *gregem gregem* suorum seruorum manu in dedit Et

16 ויתן ביד־עבדיו עדר עדר לבדו

ponetis *spacium &* ,*mea facie in* Transite :suos seruos ad dixit &

ויאמר אל־עבדיו עברו לפני ורוח תשימו

primo præcepit Et .gregem inter & gregem inter

17 בין עדר ובין עדר: ʰ ויצו את־הראשון

,te interrogauerit & meus frater Esau tibi occurrerit *Cum*: dicēdo

לאמר כי יפגשך עשו אחי ושאלך

?*tuæ facies ad* ‖ ista cuius & ,*ibu* * quo & ,*tu* ‡ Cuius: dicendo

לאמר למי־אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך:

missum ,*ipsum* ‡ munus ,Iahacob *tuo Seruo* † edices Et

18 ואמרת לעבדך ליעקב מנחה הוא שלוחה

.nos post ‡ ipse etiam ecce Et .Esau meum dominum ad

לאדני לעשו והנה גם־הוא אחרינו:

etiam ,tertio etiam ,secundo etiam præcepit Et

19 ᵏ ויצו גם את־השני גם את־השלישי גם

verbū secundū :dicendo ,greges post euntibus cunctis

את־כל־ההלכים אחרי העדרים לאמר כדבר

dicetis Et .eum *vos inueniendo in* ,Esau ad loquemini hoc

20 הזה תדברון אל־עשו במצאכם אתו: ואמרתם

:dixit quia .nos post ‡ Iahacob tuus seruus Ecce :etiam

גם הנה עבדך יעקב אחרינו כי־אמר

postea & ;*meas facies ad euntæ* ‖ munere *in* eius faciem *Expiabo*

אכפרה פניו במנחה ההלכת לפני ואחרי־כן

.meam faciem suscipiat fortè si :eius faciem videbo

אראה פניו אולי ˡ ישא פני:

pernoctauit ipse & ,*eius faciem super* munus transiuit Et

21 ותעבר המנחה על־פניו והוא לן

.ipsa nocte in surrexit Et .turma cum ipsa nocte in

בלילה ההוא במחנה: 22 ᵐ ויקם בלילה הוא

& suas ancillas duas & ,suas vxores duas accepit &

ויקח את־שתי נשיו ואת־שתי שפחתיו ואת־

.Iabboc vadum transiuit & ,suos natos vndecim

אחד עשר ילדיו ויעבר את מעבר יבק:

fecit transire & :torrentem eos fecit transire & eos accepit Et

23 ויקחם ויעברם את־הנחל ויעבר

.ipse solus Iahacob remansit Et .*sibi quod*

את־אשר־לו: ⁿ ויותר יעקב לבדו

.*auroræ ascendere ad vsque* eo cum vir est luctatus Et

24 ויאבק איש עמו עד ᵒ עלות השחר:

curuaturam in ‡ tetigit & :ei præualeret non quòd ,vidit Et

25 ᵖ וירא כי לא יכל לו ᑫ ויגע בכף־

,Iahacob femoris curuatura se mouit & ,eius femoris

ירכו ʳ ותקע כף־ירך יעקב

ascendit quia ,me Dimitte :dixit Et .secum *illo luctando in* ‡

בהאבקו עמו: 26 ויאמר שלחני כי עלה

Margin (right): tibi. Minor sum cunctis — ᵃ יטב — & omni — ‡ baculum eo — ‡ habeo duas turmas. — * nunc — ᵃ נצל — ‖ Timeo enim — † matrémque cum filiis. — ‡ tibi — ᵇ שום — ᶜ רבב ᵈ לון — ‡ ex iis quę occurrebant ad — ᵉ לקח — ᶠ מאה — ᵍ פרה — singulos greges — ante me, & interstitiem — ʰ צוה — Si — ‡ es * pergis — ‖ sunt ante te, — ⁱ ילך — † Serui tui — ‡ est — ‡ est — ᵏ צוה — quando inuenietis — ‡ est — Placabo — ‖ quod vadit ante me — ˡ נשא — ante eum. — ᵐ קום — omnia quæ erant sibi. — ⁿ יתר — donec ascēdit aurora. — ᵒ עלה — ‡ neruum — ᵖ ראה ᑫ נגע — ʳ יקע — ‡ luctante illo

.mihi benedixeris *quin* * ,te dimittam Non :dixit Et ,aurora

השחר ויאמר לא אשלחך כי אם־ברכתני:

.Iahacob :dixit Et ?tuum nomen ‖ Quod :eum ad dixit Et

27 ויאמר אליו מה־שמך ויאמר יעקב:

:tuum nomen vltra dicetur Iahacob Non :dixit Et

28 ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך

cum & ,Deo cum fuisti princeps quia :Israel *quinimò*

כי אם־ישראל כי־ ᵃ שרית עם־אלהים ועם־

,Iahacob interrogauit Et .præualuisti & ,hominibus

29 אנשים ᵇ ותוכל: וישאל יעקב

hoc quid Vt :dixit Et .tuum nomen nunc Indica :dixit &

ויאמר ᶜ הגידה־נא שמך ויאמר למה זה

vocauit Et .ibi ei benedixit Et ?meo nomine de interrogas

30 תשאל לשמי ויברך אתו שם: ויקרא

Deum vidi quia :Peniel* loci nomen Iahacob

יעקב שם המקום פניאל כי־ראיתי אלהים

ei est ortus Et .mea anima *est liberata &* ,*facies ad facies*

31 פנים אל־פנים ותנצל נפשי: ויזרח־לו

super *claudicans* ipse & ,Penuel transiuit quando sol

השמש כאשר עבר את־פנואל והוא צלע על־

Israel filij comedunt non Idcirco .suum femur

32 ירכו: על־כן לא־יאכלו בני־ישראל

ad vsque ,femoris *curuaturam super* qui ,contractionis neruum

את־גיד הנשה אשר על־ ᵈ כף הירך עד

neruo in ‡ ,Iahacob femoris *curuaturam in* † tetigit quia :hanc diem

היום הזה כי נגע בכף־ירך יעקב בגיד

.contractionis

הנשה:

CAP. XXXIII. לג

Esau ecce & ,vidit & ,suos oculos Iahacob leuauit Et

1 ᵉ וישא יעקב עיניו ᶠ וירא והנה־עשו

natos diuisit Et .viri quadringenti eo cum & *veniens*

בא ועמו ארבע מאות איש ᵍ ויחץ את־הילדים

.*ancillas duas super &* ,*Rachel super &* ,*Leah super*

על־לאה ועל־רחל ועל ʰ שתי השפחות:

,prius earum natos & ,ancillas posuit Et

2 ⁱ וישם את־השפחות ואת־ילדיהן ראשנה

& Rachel & :posteriores eius natos & ,Leah &

ואת־לאה וילדיה אחרנים ואת־רחל ואת־

,eos ante transiuit ipse Et .posteriores Ioseph

3 יוסף אחרנים: והוא עבר לפניהם

se appropinquare vsque ,vicibus septem terram in se incuruauit &

ᵏ וישתחו ארצה שבע פעמים עד־ ˡ גשתו

,eius occursum in Esau cucurrit Et .*suum fratrem ad vsque*

4 עד־אחיו: ᵐ וירץ עשו לקראתו

:cum est osculatus & ,eius collū super *occidit* ‖ & ,eū est cōplexus &

ויחבקהו ⁿ ויפל על־צוארו ᵒ וישקהו

vxores vidit & ,suos oculos leuauit Et .fleuerunt &

5 ᵒ ויבכו: וישא את־עיניו וירא את־הנשים

,† Nati :dixit Et ?tibi isti Qui :dixit & ,natos &

ואת־הילדים ויאמר מי־אלה לך ויאמר הילדים

appropinquauerunt Et .tuo seruo Deus dedit benignè quos

אשר־חנן אלהים את־עבדך: ותגשן

.se incuruauerunt & ,earum nati & ,ipsæ ancillæ

השפחות הנה וילדיהן ותשתחוין:

,se incuruauerūt & ,eius liberi & ,Leah etiam appropinquauit Et

6 ותגש גם־לאה וילדיה וישתחוו

.se incuruauerunt & ,Rachel & ,Ioseph *appropinquauit* post &

ואחר נגש יוסף ורחל וישתחוו:

?*occurri cui* ‡ illa turma omnis *tibi Quæ* † :dixit Et

ויאמר מי לך כל־המחנה הזה אשר פגשתי

.mei domini oculis in gratiam inueniendum Ad :dixit Et

7 ויאמר למצא־ ᵒ חן בעיני אדני:

tibi sit .mi frater ,multum mihi Est :Esau dixit Et

8 ויאמר עשו יש־לי ᵖ רב אחי יהי לך

nunc si ,quæso Ne :Iahacob dixit Et .*tibi* quod

9 אשר־לך: ויאמר יעקב אל־נא אם־נא

:mea manu è meum munus *capies &* ,tuis oculis in gratiam inueni

מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי

Dei ‡ faciem *videre vt* † ,tuam faciem vidi *idcirco* ‖ quia

כי־על־כן ראיתי פניך כראת פני אלהים

Margin (left): * nisi — ‡ est — sed — ᵃ שרה — ᵇ יכל — ᶜ נגד — facies Dei. — facie ad faciē, & euasit — claudicabat — est in neruo — ᵈ כפף — † neruum — ‡ neruum — ᵉ נשא — ᶠ ראה — veniebat — ᵍ חצה — cum Leah & Rachel, & vtraque ācilla. — ʰ שנה — ⁱ שום — donec appropinquaret fratri suo. — ᵏ שחה — ˡ נגש — ‖ iactauit se — ᵐ רוץ — צואריו ק — ⁿ נפל ᵒ נשק — † sunt, — appropinquauerunt — † Quorsum — ‡ quam obuiā — ᵒ חנן — ᵖ רבב — tuum est. — capias — ‖ ita — † ac si viderem — ‡ Angeli,

mei filij Sechem :dicendo ,eis cum Chamor est locutus Et

8 וַיְדַבֵּר חֲמוֹר אִתָּם לֵאמֹר שְׁכֶם בְּנִי

illi eam quæso date .vestra filia in eius anima complacuit

חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ בְּבִתְּכֶם תְּנוּ נָא אֹתָהּ לוֹ

vestras filias :nobiscum iungite connubia Et .vxorem in

9 לְאִשָּׁה׃ וְהִתְחַתְּנוּ אֹתָנוּ בְּנֹתֵיכֶם

.vobis accipietis nostras filias & ,nobis date

תִּתְּנוּ־לָנוּ וְאֶת־בְּנֹתֵינוּ תִּקְחוּ לָכֶם׃

coram vobis: :vestras facies ad erit terra & :habitabitis nobiscum Et

10 וְאִתָּנוּ תֵּשֵׁבוּ וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה לִפְנֵיכֶם

dixit Et .ea in tenete vos & ,eam circuite & ,habitate

11 שְׁבוּ וּסְחָרוּהָ וְהֵאָחֲזוּ בָּהּ׃ וַיֹּאמֶר

gratiam Inueniam :eius fratres ad & ,eius patrem ad Sechem

שְׁכֶם אֶל־אָבִיהָ וְאֶל־אַחֶיהָ אֶמְצָא־חֵן

.dabo ,mihi dixeritis quod & :vestris oculis in

בְּעֵינֵיכֶם וַאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי אֶתֵּן׃

quemadmodū dabo & ,donum & ,dotem valde me super Augete

12 הַרְבּוּ עָלַי מְאֹד מֹהַר וּמַתָּן וְאֶתְּנָה כַּאֲשֶׁר

.vxorem in puellam mihi date & ,me ad dixeritis

תֹּאמְרוּ אֵלָי וּתְנוּ־לִי אֶת־הַנַּעֲרָ לְאִשָּׁה׃

Chamor & ,Sechem Iahacob filij responderunt Et

13 וַיַּעֲנוּ בְנֵי־יַעֲקֹב אֶת־שְׁכֶם וְאֶת־חֲמוֹר

Dinah polluerat quia ,sunt locuti & ,dolo in eius patrem

אָבִיו בְּמִרְמָה וַיְדַבֵּרוּ אֲשֶׁר טִמֵּא אֵת דִּינָה

faciendum ad poterimus Non eos ad dixerunt Et .suam sororem

14 אֲחֹתָם׃ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם לֹא נוּכַל לַעֲשׂוֹת

ipsi cui viro nostram sororem dandum ad hoc verbum

הַדָּבָר הַזֶּה לָתֵת אֶת־אֲחֹתֵנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר־לוֹ

Veruntamen .nobis hoc opprobrium quia :præputium

15 עָרְלָה כִּי־חֶרְפָּה הִוא לָנוּ׃ אַךְ־

circumcidi ad ,nos sicut fueritis si ,vobis complacebimus hoc in

בְּזֹאת נֵאוֹת לָכֶם אִם תִּהְיוּ כָמֹנוּ לְהִמֹּל

.vobis nostras filias dabimus Et .masculum omnem vobis

16 לָכֶם כָּל־זָכָר׃ וְנָתַנּוּ אֶת־בְּנֹתֵינוּ לָכֶם

,vobiscum habitabimus & :nobis capiemus vestras filias &

וְאֶת־בְּנֹתֵיכֶם נִקַּח־לָנוּ וְיָשַׁבְנוּ אִתְּכֶם

nos ad audieritis non Si Et .vnum populum in erimus &

17 וְהָיִינוּ לְעַם אֶחָד׃ וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלֵינוּ

.ibimus & ,nostram filiam capiemus & ,circumcidi ad

לְהִמּוֹל וְלָקַחְנוּ אֶת־בִּתֵּנוּ וְהָלָכְנוּ׃

oculis in & ,Chamor oculis in eorum verba bona fuerunt Et

18 וַיִּיטְבוּ דִבְרֵיהֶם בְּעֵינֵי חֲמוֹר וּבְעֵינֵי

faciendum ad puer tardauit non Et .Chamor filij Sechem

19 שְׁכֶם בֶּן־חֲמוֹר׃ וְלֹא־אֵחַר הַנַּעַר לַעֲשׂוֹת

honoratus ipse & :Iahacob filia in complacuerat quia ,rem

הַדָּבָר כִּי חָפֵץ בְּבַת־יַעֲקֹב וְהוּא נִכְבָּד

Sechem & ,Chamor venit Et .sui patris domo tota præ

20 מִכֹּל בֵּית אָבִיו׃ וַיָּבֹא חֲמוֹר וּשְׁכֶם

viros ad sunt locuti & :suæ ciuitatis portam ad eius filius

בְּנוֹ אֶל־שַׁעַר עִירָם וַיְדַבְּרוּ אֶל־אַנְשֵׁי

ipsi pacifici isti Viri .dicendo suæ ciuitatis

21 עִירָם לֵאמֹר׃ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה שְׁלֵמִים הֵם

ecce terra Et .eam circuibunt & ,terra in habitabunt & ,nobiscu

אִתָּנוּ וְיֵשְׁבוּ בָאָרֶץ וְיִסְחֲרוּ אֹתָהּ וְהָאָרֶץ הִנֵּה

nobis accipiemus eorum Filias .eorum facies ad manibus lata

רַחֲבַת־יָדַיִם לִפְנֵיהֶם אֶת־בְּנֹתָם נִקַּח־לָנוּ

hoc in Verum .eis dabimus nostras filias & ,vxores in

22 לְנָשִׁים וְאֶת־בְּנֹתֵינוּ נִתֵּן לָהֶם׃ אַךְ־בְּזֹאת

,nobiscum habitandum ad viri nobis complacebunt

יֵאֹתוּ לָנוּ הָאֲנָשִׁים לָשֶׁבֶת אִתָּנוּ

masculum omnem nobis circumcidi in ,vnum populum in existendum ad

לִהְיוֹת לְעַם אֶחָד בְּהִמּוֹל לָנוּ כָּל־זָכָר

eorū possessio & ,eorum Pecus .circumcisi ipsi quemadmodū

23 כַּאֲשֶׁר הֵם נִמֹּלִים׃ מִקְנֵהֶם וְקִנְיָנָם

cōplaceamus Veruntamē ?ipsa nobis nonne ,eorū iumēta omnia &

וְכָל־בְּהֶמְתָּם הֲלוֹא לָנוּ הֵם אַךְ נֵאוֹתָה

Chamor ad audierunt Et .nobiscum habitabunt & ,eis

24 לָהֶם וְיֵשְׁבוּ אִתָּנוּ׃ וַיִּשְׁמְעוּ אֶל־חֲמוֹר

.eius vrbis portam egredientes omnes ,eius filium Sechem ad &

וְאֶל־שְׁכֶם בְּנוֹ כָּל־יֹצְאֵי שַׁעַר עִירוֹ

portam egredientes omnes, masculus omnis se circunciderūt Et

וַיִּמֹּלוּ כָּל־זָכָר כָּל־יֹצְאֵי שַׁעַר

Marginal notes (left column): hæsit — cum — נתן — חתן — habitate — ישב — negotiamini in ea, & possessiones facite in ea — חנן — mihi — רבה נתן — mihi — נערה — ad — עכר — violauerat — Non possumus facere hoc, vt demus — יכל — abominatio est — vt circuncidatur in vobis omnis masculus. — את היה — מול — obedieritis nobis, vt circuncidamini, — recedemus — בנה — placuerunt — vt faceret — ei — erat honorabilior in — sunt — negotiabuntur in ea. — est locis ante eos. — לקח — vt habitent — ישב את — vt sint populus vnus, quādo circuncisus erit in vobis omnis masculus, sunt — substantia — קנה — nostra erūt? — obedierunt Chamor & Sechē filio eius, — per — בהם — מול

quæ ,meam benedictionem quæso Cape .mihi complacuisti & complaceas mihi.

11 וַתִּרְצֵנִי׃ קַח־נָא אֶת־בִּרְכָתִי אֲשֶׁר

mihi sunt quia & ,Deus mihi est largitus quia :tibi est allata

הֻבָאת לָךְ כִּי־חַנַּנִי אֱלֹהִים וְכִי יֶשׁ־לִי־

Proficiscamur :dixit Et .accepit & ,eum coegit Et .omnia

12 כֹל וַיִּפְצַר־בּוֹ וַיִּקָּח׃ וַיֹּאמֶר נִסְעָה

:eum ad dixit Et .tui regione è ambulabo & ,ambulemus & ante te.

13 וְנֵלֵכָה וְאֵלְכָה לְנֶגְדֶּךָ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו

boues & ,pecudes & ,teneri nati quod sciens meus Dominus

אֲדֹנִי יֹדֵעַ כִּי־הַיְלָדִים רַכִּים וְהַצֹּאן וְהַבָּקָר

omnes morientur & vna die eas pulsabunt Et .me super lactantes

עָלוֹת עָלָי וּדְפָקוּם יוֹם אֶחָד וָמֵתוּ כָּל־

:sui serui facies ad meus dominus quæso Transeat .pecudes

14 הַצֹּאן׃ יַעֲבָר־נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ

quod opere pedem ad pedetentim me ducam ego &

וַאֲנִי אֶתְנָהֲלָה לְאִטִּי לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר־

ad veniam quo vsque ,natorum pedem ad & ,meam faciem ad

לְפָנַי וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים עַד אֲשֶׁר־אָבֹא אֶל־

faciam Stare :Esau dixit Et .Sehir in meum dominum

15 אֲדֹנִי שֵׂעִירָה׃ וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אַצִּיגָה־

quid Vt :dixit Et .mecum qui ,populo de tecum nunc

נָּא עִמְּךָ מִן־הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי וַיֹּאמֶר לָמָּה

.mei domini oculis in gratiam Inueniam ?hoc

זֶּה אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי׃

.Sehir in suam viam ad Esau ipsa die in est reuersus Et

16 וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ שֵׂעִירָה׃

,domum sibi ædificauit & ,Succoth in est profectus Iahacob Et

17 וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת

nomen vocauit Idcirco .tabernacula fecit suo gregi &

וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם־

ciuitatem Salem (in) Iahacob venit Et .Succoth loci

18 הַמָּקוֹם סֻכּוֹת׃ וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם עִיר

Padan de illo veniendo in .Chenahan terra in quæ Sechem

שְׁכֶם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן

emit Et .vrbem ante est castrametatus & :Aram

19 אֲרָם וַיִּחַן אֶת־פְּנֵי הָעִיר׃ וַיִּקֶן

suum tabernaculum ibi tetendit quo agri partem

אֶת־חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר נָטָה־שָׁם אָהֳלוֹ

agnis centum in ,Sechem patris Chamor filiorum manu de

מִיַּד בְּנֵי־חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם בְּמֵאָה קְשִׂיטָה׃

.Israel Elohe El illud vocauit & altare ibi statuit Et

20 וַיַּצֶּב־שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא־לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

CAP. XXXIIII. לד

peperit quam ,Leah filia Dinah est egressa Et

1 וַתֵּצֵא דִינָה בַּת־לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה

eam vidit Et .terræ filiabus in videndum ad ,Iahacob ipsi

2 לְיַעֲקֹב לִרְאוֹת בִּבְנוֹת הָאָרֶץ׃ וַיַּרְא אֹתָהּ

,eam tulit & ,terræ principis Chiuæi Chamor filius Sechem

שְׁכֶם בֶּן־חֲמוֹר הַחִוִּי נְשִׂיא הָאָרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ

eius anima hæsit Et .eam afflixit & ,ei concubuit &

3 וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ וַיְעַנֶּהָ׃ וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ

est locutus Et .puellam dilexit & ,Iahacob filia Dinah in

בְּדִינָה בַּת־יַעֲקֹב וַיֶּאֱהַב אֶת־הַנַּעֲרָ וַיְדַבֵּר

Chamor ad Sechem dixit Et .puellæ cor super

4 עַל־לֵב הַנַּעֲרָ׃ וַיֹּאמֶר שְׁכֶם אֶל־חֲמוֹר

.vxorem in hanc natam mihi Cape:dicendo ,suū patrē

אָבִיו לֵאמֹר קַח־לִי אֶת־הַיַּלְדָּה הַזֹּאת לְאִשָּׁה׃

.suam filiam Dinah violauerit quòd audiuit Iahacob Et

5 וְיַעֲקֹב שָׁמַע כִּי טִמֵּא אֶת־דִּינָה בִתּוֹ

,Iahacob filij Et .agro in eius pecore cum erant eius filij Et

וּבָנָיו הָיוּ אֶת־מִקְנֵהוּ בַּשָּׂדֶה וְהֶחֱרִשׁ יַעֲקֹב

Sechem pater Chamor est egressus Et .eorum venire ad vsque

6 עַד־בֹּאָם׃ וַיֵּצֵא חֲמוֹר אֲבִי־שְׁכֶם

Iahacob filij Et .eo cum loquendum ad Iahacob ad

7 אֶל־יַעֲקֹב לְדַבֵּר אִתּוֹ׃ וּבְנֵי יַעֲקֹב

sunt affecti dolore & ,ipsos audire vt ,agro de venerunt

בָּאוּ מִן־הַשָּׂדֶה כְּשָׁמְעָם וַיִּתְעַצְּבוּ

fecit abiectionem quia ,valde eis fuit ira & viri

הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר לָהֶם מְאֹד כִּי נְבָלָה עָשָׂה

fiet non sic & ,Iahacob filia cum subandum ad ,Israel in

בְיִשְׂרָאֵל לִשְׁכַּב אֶת־בַּת־יַעֲקֹב וְכֵן לֹא יֵעָשֶׂה׃

Marginal notes (right column): חנן — נסע — ante te. — scit — רכך — fœtæ sunt mihi. Et si pulsauero — עול מות — ante seruum suum. — gregis qui est ante me, — את לאט — יצג — est — חנן — per — שוב — סכך — tabernacula, al. vmbracula. — incolumis, — בוא — erat — quando venit ipse — mansit — חנה — קנה — in quo tetendit — centum nummis. — Fortis Deus Israel. — יצא — vt videret filias — ראה — cum ea, — Dinah filiæ — ad — נערה — לקח — pecudibus eius — donec venirent ipsi. — quando audierunt; — irati sunt — ignominiam — חרה — vt coiret

:dolentes *ipsos existendo in* * tertia die in fuit Et .eius vrbis
25 ויהי ביום השלישי [a] בהיותם כאבים : עירו
fratres ,Leui & Simhon ,Iahacob filij duo acceperunt &
ויקחו שני בני־יעקב שמעון ולוי אחי
;*fiducia* † ciuitatem *super* ||venerunt & ,suũ gladiũ quisque ,Dinah
דינה איש חרבו ויבאו על־העיר בטח
& Chamor Et .masculum omnem occiderunt &
26 ויהרגו כל־זכר : ואת־חמור ואת־
tulerunt & :gladij *os ad* occiderunt eius filium Sechem
שכם בנו הרגו לפי־חרב ויקחו את־
Iahacob Filij .sunt egressi & ,Sechem domo è Dinah
27 דינה מבית שכם ויצאו : בני יעקב
polluerant † quia ,vrbem sunt prædati & ,occisos *super* ‡ venerunt
באו על־החללים [b] ויבזו העיר אשר טמאו
& ,eorum boues & ,eorum Pecudes .suam sororem
28 אחותם : את־צאנם ואת־[c]בקרם ואת־
,agro in § quæ & ,vrbe in § quæ & ,eorum asinos
חמריהם ואת אשר בעיר ואת־אשר בשדה
omnes & ,eorum substantiam omnem Et .acceperunt
29 לקחו : ואת־כל־[d]חילם ואת־כל־
,sunt prædati & ,captiuauerunt eorum vxores & ,corũ paruulos
[e]טפם ואת־נשיהם [f]שבו ויבזו
ad Iahacob dixit Et .domo in * quæ omnia &
30 ואת כל־אשר בבית : ויאמר יעקב אל־
me faciendum fœtere ad |,me Turbastis :Leui ad & ,Simhon
שמעון ואל־לוי עכרתם אתי להבאישני
viri † ego & :Perizæo *in* & ,Ghenahanæo *in* terræ *habitatore in*
בישב הארץ בכנעני ובפרזי ואני [g]מתי
disperdar & ,me percutiẽt & ,me *super* ‡ se cõgregabunt & ;*numeri*
מספר ונאספו עלי [h]והכוני ונשמדתי
meretricem vt Nunquid :dixerunt Et .mea domus & ego
31 אני וביתי : ויאמרו [i]הכזונה
!nostram sororem faciet
יעשה את־אחותנו :

quando erant ipsi dolore affecti:
[a] היה
|| ad
† confidẽter.
acie
‡ ad
† violauerant
[b] בזז
[c] בקר
§ erant
[d] חיל
[e] טפף [f] שבב
* erant
| vt fœtere faceretis me habitatoribus
† paucus numero sum
[g] מתה
‡ aduersum
[h] נכה
[i] זנה
זין רבתי

CAP. XXXV. לה

ascende ,Surge :Iahacob ad Deus dixit Et
1 ויאמר אלהים אל־יעקב קום עלה
est visus qui ,Deo altare ibi fac & ,ibi mane & ,Bethel *
בית־אל [k]ושב־שם ועשה־שם מזבח לאל הנראה
dixit Et .tui fratris Esau facie à *te fugiendo in* ,te ad
2 אליך בברחך מפני עשו אחיך : ויאמר
Remouete :secum § qui *omnes ad & suam domum ad* Iahacob
יעקב אל־ביתו ואל כל־אשר עמו [l]הסירו
,vos mundate & ,vestri medio in | qui ,*alienigenæ* * Deos
את־אלהי הנכר אשר [m]בתככם והטהרו
ascendamus & ,surgamus Et .vestra vestimenta mutate &
3 והחליפו שמלתיכם : ונקומה ונעלה
me *exaudienti* ‡ ,Deo altare ibi faciam & ;Bethel †
בית־אל ואעשה־שם מזבח לאל הענה אתי
,ambulaui qua via in mecum fuit & ,meæ angustiæ die in
ביום [n]צרתי ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי :
,*alienigenæ* * deos omnes Iahacob *ad* § dederunt Et
4 [o]ויתנו אל־יעקב את כל־אלהי הנכר
.suis auribus in || quæ ,inaures & ,sua manu in | qui
אשר בידם ואת־הנזמים אשר באזניהם
.Sechem *cum* † quæ ,quercum subter Iahacob eos abscondit &
ויטמן אתם יעקב תחת האלה אשר עם־שכם :
quæ vrbes super Dei terror fuit Et .sunt profecti Et
5 [p]ויסעו ויהי [q]חתת אלהים על־הערים אשר
.Iahacob filios post sunt persecuti non & :eorum *circuitus* |
סביבותיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב :
;Chenahan terra in quæ ,Luzah in Iahacob venit Et
6 ויבא יעקב לוזה אשר בארץ כנען
.secum † qui populus omnis & ipse ,Bethel *ipsa* †
הוא בית־אל הוא וכל־העם אשר־עמו :
,Bethel El locum vocauit & ,altare ibi ædificauit Et
7 [r]ויבן שם מזבח ויקרא למקום אל בית־אל
ipso fugiendo in * ,Deus *eum ad sunt reuelati* § ibi Quia
כי שם נגלו אליו האלהים בברחו
,Ribcah nutrix Deborah est mortua Et .sui fratris facie à
8 מפני אחיו : [s]ותמת דברה [t]מינקת רבקה

* in
[p] ישב
tibi , dũ fugeres
familiæ suæ, & reliquis
§ erant
[l] סור
* alienigenarum, | sunt
[m] תוך
† in
‡ qui exaudiuit
[n] צור
§ ipsi
* alienigenarum;
[o] נתן
| erant
† erat apud
[p] נסע
[q] חתת
| erant in circuitibus
† hæc est
‡ erat
[r] בנה
§ visus fuit sibi
* dum fugeret
[s] מות
[t] ינק

vocauit & :quercu sub Bethel desubter est sepulta &
ותקבר מתחת לבית־אל תחת האלון ויקרא
ad Deus est visus Et .Bachuth Allon § eius nomen
9 שמו אלון [a]בכות : [b]וירא אלהים אל־
.ei benedixit & :Aram Padan de *illo veniendo in* ,adhuc Iahacob
יעקב עוד בבאו מפדן ארם ויברך אתו :
vocabitur Non .Iahacob ‡ tuũ Nomen :Deus ei dixit Et
10 ויאמר־לו אלהים שמך יעקב לא־יקרא
:tuũ nomen erit Israel *quinimo* ,Iahacob vltrà tuũ nomẽ
שמך עוד יעקב כי אם־ישראל יהיה שמך
:Deus ei dixit Et .Israel eius nomen vocauit Et
11 ויקרא את־שמו ישראל : ויאמר לו אלהים
cœtus & Gens .multiplicare & *fructesce* ‡ ,omnipotens Deus † Ego
אני אל שדי פרה ורבה גוי וקהל
.egredientur tuis lumbis è reges & :te ex erit gentium
גוים יהיה ממך ומלכים מחלציך יצאו :
sibi ,Ischac & Abraham dedi quam terram Et
12 ואת־הארץ אשר נתתי לאברהם וליצחק לך
.terram dabo te post tuo semini & :eam dabo
[c]אתננה ולזרעך אחריך אתן את־הארץ :
quo *locum in* ‡ Deus *eum desuper* † ascendit Et
13 [d]ויעל מעליו אלהים במקום אשר־
statuam § Iahacob statuit Et .secum est locutus
14 דבר אתו : ויצב יעקב [e]מצבה
libauit & ;*lapidis statuam* || ,secum est locutus quo * loco in
במקום אשר־דבר אתו מצבת אבן [f]ויסך
,oleum *eam* † super effudit & ,libamen *eam* † super
עליה נסך ויצק עליה שמן :
est locutus quo ‡ loci nomen Iahacob vocauit Et
15 ויקרא יעקב את־שם המקום אשר דבר
,Bethel de sunt profecti Et .Bethel ,Deus ibi secum
16 אתו שם אלהים בית־אל : [g]ויסעו מבית אל
,Ephrath in veniendum ad ,terræ *tractus* quasi adhuc erat &
ויהי־עוד [h]כברת־הארץ לבוא אפרתה
.*ipsam pariendo in* *indurauit* § & ,Rachel peperit &
[i]ותלד רחל [k]ותקש בלדתה :
:obstetrix ei dixit & ,*ipsam pariendo in illã indurando in* * fuit Et
17 ויהי בהקשתה בלדתה ותאמר לה המילדת
exeundo in † fuit Et .filius tibi ‡ iste etiam quia ,timeas Ne
18 אל־[l]תיראי כי־גם־זה לך בן : ויהי [m]בצאת
.Benoni § eius nomen vocauit & ,*mortua est quia* ‡ ,eius anima
נפשה כי [n]מתה ותקרא שמו בן־אוני
.Rachel est mortua Et ,Biniamin in | eum vocauit eius pater Et
19 ואביו קרא־לו בנימין : ותמת רחל
.Bethlechem * hæc ,Ephrath via in est sepulta Et
ותקבר בדרך אפרתה הוא בית לחם :
Hæc ‡ .eius sepulchrum super *statuam* † Iahacob statuit Et
20 ויצב יעקב מצבה על־קברתה הוא
est profectus Et .hanc diem ad vsque ,Rachel sepulchri *statua*
21 מצבת קברת־רחל עד־היום : ויסע
.Heder * turrim *vltra ab* § suũ tabernaculum tetendit & ,Israel
ישראל [o]ויט אהלה מהלאה למגדל־עדר :
,Reuben iuit & ,ipsa terra in Israel *habitando in* || fuit Et
22 ויהי בשכן ישראל בארץ ההוא וילך ראובן
audiuit Et .sui patris concubina Bilhah cum concubuit &
וישכב את־בלהה פילגש אביו וישמע
.duodecim Iahacob filij fuerunt Et .Israel
ישראל ויהיו בני־יעקב שנים עשר :
,Simhon & ,Reuben Iahacob primogenitus :Leah Filij
23 בני לאה בכור יעקב ראובן ושמעון
.Zebulun & ,Issachar & ,Iehudah & ,Leui &
ולוי ויהודה ויששכר וזבלון :
.Biniamin & ,Ioseph ,Rachel Filij
24 בני רחל יוסף ובנימן :
.Naphtali & ,Dan ,Rachel ancillæ Bilhah filij Et
25 ובני בלהה שפחת רחל דן ונפתלי :
filij † Isti ,Aser & ,Chad ,Leah ancillæ Zilpah filij Et
26 ובני זלפה שפחת לאה גד ואשר אלה בני
.Aram Padan in ei *est natus* qui ,Iahacob
יעקב אשר ילד־לו בפדן ארם :
ciuitate Mamre in suum patrem Ischac ad Iahacob venit Et
27 [p]ויבא יעקב אל־יצחק אביו ממרא קרית

§ quercus fletus
[a] בכה
[b] ראה
dum veniret ipse,
‡ est
sed
§ sum
‡ cresce
[c] נתן
† ab eo
‡ è loco in
[d] עלה
§ titulum
[e] יצב
* in
|| titulum lapideum,
[f] נסך
† cum ‡ in
[g] נסע
miliare
[h] ברה
§ difficultatẽ passa est dum pareret,
[i] ילד [k] קשה
* ea difficultatem pariente, dum pareret.
‡ est
† egrediente
[l] ירא [m] יצא
‡ dum moreretur
§ *Filium doloris mei.*
[n] מות
| *Filium dexteræ*
* est
† titulum
‡ Hic est titulus
* *Gregis.*
§ trans
[o] נטה
| cùm habitaret
פיסקתא
† sunt
nati sunt
[p] בוא

,Abraham ibi est hospitatus quo * Chebron ‖ hæc ;Arba ‖ est
הארבע הוא חברון אשר־גר־שם אברהם
anni centum Ischac dies fuerunt Et .Ischac &
28 ויצחק: ויהיו ימי יצחק מאת שנה
,est mortuus & ,Ischac obiit Et .anni octoginta &
29 ושמנים שנה: ויגוע יצחק וימת
sepelierũt Et .dierũ satur & ,senex ,suos populos ad est collectus &
ויאסף אל־עמיו זקן ושבע ימים ויקברו
.eius filij Iahacob & Esau eum
אתו עשו ויעקב בניו:

CAP. XXXVI. לו

.Edom ‡ hic ,Esau generationes $ istæ Et
1 ואלה תלדות עשו הוא אדום:
,Chenahan filiabus è suas vxores accepit Esau
2 עשו לקח את־נשיו מבנות כנען את־
Hanah filiam Aholibamah & ,Chittæi Elon filiam Hadah
עדה בת־אילון החתי ואת־אהליבמה בת־ענה
filiam Bosmath Et .Chiuæi Sibhon filiæ
3 בת־צבעון החוי: ואת־בשמת בת־
Esau ipsi Hadah peperit Et .Nebaioth sororem Ismahel
4 ישמעאל אחות נביות: ותלד עדה לעשו
.Rehuel peperit Bosmath & ,Eliphaz
את־אליפז ובשמת ילדה את־רעואל:
& ,Iahalam & ,Iehus peperit Aholibamah Et
5 ואהליבמה ילדה את־יעיש ואת־יעלם ואת־
.Chenahan terra in ei sunt nati qui ,Esau filij isti .Corach
קרח אלה בני עשו אשר ילדו־לו בארץ כנען:
& ,suos filios & ,suas vxores Esau accepit Et
6 ויקח עשו את־נשיו ואת־בניו ואת־
,suum pecus & ,suæ domus animas omnes & ,suas filias
בנתיו ואת־כל־נפשות ביתו ואת־מקנהו
quam suam substantiam omnem & ,suum iumentum omne &
ואת־כל־בהמתו ואת כל־קנינו אשר
Iahacob facie à terram ‡ ad iuit & ,Chenahan terra in acquisierat
רכש בארץ כנען וילך אל־ארץ מפני יעקב
habitare præ multa eorum substantia erat Quia .sui fratris
7 אחיו: כי־היה רכושם רב משבת
ferre eorum peregrinationum terra poterat non Et .pariter
יחדו ולא יכלה ארץ מגוריהם לשאת
monte in Esau habitauit Et .eorum pecorum facie à * eos
8 אתם מפני מקניהם: וישב עשו בהר
Esau generationes ‡ istæ Et .Edom ipse † Esau ;Sehir
9 שעיר עשו הוא אדום: ואלה תלדות עשו
filiorum nomina * Ista .Sehir monte in Edom patris
10 אבי אדום בהר שעיר: אלה שמות בני־
filius Rehuel ,Esau vxoris Hadah filius Eliphaz ;Esau
עשו אליפז בן־עדה אשת עשו רעואל בן־
,Teman ;Eliphaz filij fuerunt Et .Esau vxoris Bosmath
11 בשמת אשת עשו: ויהיו בני אליפז תימן
fuit Timnah Et .Chenaz & ,Ghahatham & ,Sepho ,Omar
12 אומר צפו וגעתם וקנז: ותמנע היתה
Eliphaz ipsi peperit & ,Esau filio Eliphaz concubina
פילגש לאליפז בן־עשו ותלד לאליפז את־
filij ‡ isti Et .Esau vxoris Hadah filij isti .Hamaleck
13 עמלק אלה בני עדה אשת עשו: ואלה בני
fuerunt isti .Mizzah & ,Sammah ,Zerach & ,Nachath .Rehuel
רעואל נחת וזרח שמה ומזה אלה היו
filij fuerunt isti Et .Esau vxoris Bosmath filij
14 בני בשמת אשת עשו: ואלה היו בני
.Esau vxoris Sibhon filiæ Hanah filiæ Aholibamah
אהליבמה בת־ענה בת־צבעון אשת עשו
.Corach & ,Iahalam & ,Iehus Esau ipsi peperit &
ותלד לעשו את־יעיש ואת־יעלם ואת־קרח:
primogeniti Eliphaz Filij :Esau filiorum duces Isti
15 אלה אלופי בני־עשו בני אליפז בכור
dux ,Sepho dux ,Omar dux ,Teman dux ,Esau
עשו אלוף תימן אלוף אומר אלוף צפו אלוף
dux ,Ghahathan dux ,Corach Dux .Chenaz
16 קנז: אלוף קרח אלוף געתם אלוף
Isti .Edom terra in Eliphaz duces † Isti .Amalech
עמלק אלה אלופי אליפז בארץ אדום אלה

‖ est * in qua habitauit — a גור — b יום — c מאה — d מות — ‡ sunt ‡ est. — e ילד — יעוש ק — f קח — pecudes suas — omnia animalia sua, — g קנה — ‡ aliam — vt non quirent habitare — h רבב ישב — k נשא — * propter pecudes eorum. — l ישב — † est ‡ sunt * sunt — m איש — n ילד — ‡ sunt — o היה — יעוש ק — * sunt — תימן ק — † sunt

Dux :Esau filij Rehuel filij ‡ isti Et .Hadah filij ‡
17 בני עדה: ואלה בני רעואל בן־עשו אלוף
† Isti .Mizzah dux ,Sammah dux ,Zerach dux ,Nachath
נחת אלוף זרח אלוף שמה אלוף מזה אלה
vxoris Bosmath filij ‖ Isti .Edom terra in Rehuel duces
אלופי רעואל בארץ אדום אלה בני בשמת אשת
Dux :Esau vxoris Aholibamah filij * isti Et .Esau
18 עשו: ואלה בני אהליבמה אשת עשו אלוף
duces $ Isti .Corach dux ,Iahalam dux ,Iehus
יעוש אלוף יעלם אלוף קרח אלה אלופי
.Esau vxoris Hanah filiæ Aholibamah
אהליבמה בת־ענה אשת עשו:
.Edom * Ipse .eorum duces isti & ,Esau filij ‡ Isti
19 אלה בני־עשו ואלה אלופיהם הוא אדום:
Lothan ;terræ habitatores Chorei Sehir filij † Isti
20 אלה בני־שעיר החרי ישבי הארץ לוטן
.Dison & Eser & Dison Et .Hanah & Sibhon & Sobal &
21 ושובל וצבעון וענה: ודשון ואצר ודישן
.Edom terra in Sehir filij Chorei duces Isti
אלה אלופי החרי בני שעיר בארץ אדום:
Lothan soror & ;Hemam & ,Chori ,Lothan filij fuerunt Et
22 ויהיו בני־לוטן חרי והימם ואחות לוטן
Manachath & Haluan ,Sobal filij $ isti Et .Timnah
23 תמנע: ואלה בני שובל עלון ומנחת
,Aiah & ,Sibhon filij ‡ isti Et .Onam & ,Sepho ,Hebal &
24 ועיבל שפו ואונם: ואלה בני־צבעון ואיה
,deserto in mulos inuenit qui ,Hanah * Hic .Hanah &
וענה הוא ענה אשר מצא את־הימם במדבר
.sui patris Sibhon asinos illum pascendo in
ברעתו את־החמרים לצבעון אביו:
.Hanah filia Aholibamah & ,Dison ,Hanah filij ‖ isti Et
25 ואלה בני־ענה דשן ואהליבמה בת־ענה:
,Cheran & ,Ithran & ,Esban & Chemdan ,Dison filij isti Et
26 ואלה בני דישן חמדן ואשבן ויתרן וכרן:
.Hacan & ,Zahauan & Bilhan ,Eser filij † Isti
27 אלה בני־אצר בלהן וזעון ועקן:
.Aran & Hus ,Dison filij ‖ Isti
28 אלה בני־דישן עוץ וארן:
dux ,Sobal dux ,Lothan dux ,Chorei $ duces * Isti
29 אלה אלופי החרי אלוף לוטן אלוף שובל אלוף
,Eser dux ,Dison Dux .Hanah dux ,Sibhon
30 צבעון אלוף ענה: אלוף דשן אלוף אצר
,eorum ducibus in Chorei * duces ‡ Isti .Disan dux
אלוף דישן אלה אלופי החרי לאלפיהם
regnauerunt qui reges † isti Et .Sehir terra in
31 בארץ שעיר: ואלה המלכים אשר מלכו
.Israel filiis regem regnare ante ,Edom terra in
בארץ אדום לפני מלך־מלך לבני ישראל:
nomen & ;Behor filius Belah Edom in regnauit Et
32 וימלך באדום בלע בן־בעור ושם
regnauit & ,Belah est mortuus Et .Dinhabah eius ciuitatis
33 עירו דנהבה: וימת בלע וימלך
est mortuus Et .Bosrah de Zerach filius Iobab eo pro
34 תחתיו יובב בן־זרח מבצרה: וימת
australi terræ Chusam eo pro regnauit & ,Iobab
יובב וימלך תחתיו חשם מארץ התימני:
filius Hadad eo pro regnauit & ,Chusam est mortuus Et
35 וימת חשם וימלך תחתיו הדד בן־
nomen Et .Moab agro in Midian percussit qui Bedad
בדד המכה את־מדין בשדה מואב ושם
regnauit & :Hadad est mortuus Et .Hauith eius ciuitatis
36 עירו עוית: וימת הדד וימלך
,Samlah est mortuus Et .Masrechah de Samlah eo pro
37 תחתיו שמלה ממשרקה: וימת שמלה
.fluminis Rechoboth de Saul eo pro regnauit &
וימלך תחתיו שאול מרחבות הנהר:
Bahalchanan eo pro regnauit & ,Saul est mortuus Et
38 וימת שאול וימלך תחתיו בעל חנן
,Hachbor filius Bahalchanan est mortuus Et .Hachbor filius
39 בן־עכבור: וימת בעל חנן בן־עכבור
nomen & ;Pahu eius ciuitatis nomẽ & ,Hadar eo pro regnauit &
וימלך תחתיו הדר ושם עירו פעו ושם

‡ sunt — † sunt — ‖ sunt — * sunt — $ sunt — ‡ sunt * est — † sunt — Choreorum filiorum — $ sunt — ‡ sunt — * est — cum pasceret — a ים — b רעה — ‖ sunt — † sunt — ‖ sunt — * sunt $ Choreorum. — ‡ sunt : Choreorum. — † sunt — antequam regnaret rex super filios — c מות — d נכה — e מלך

.Mezahab filiæ Mathred filia Mehethabel eius vxoris
אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת־מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב׃ [a]
,suas familias ad | ,Esau ducum nomina ‡ ista Et
40 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת אַלּוּפֵי עֵשָׂו לְמִשְׁפְּחֹתָם
,Halua dux ,Timnah dux ;suis nominibus in ,sua loca ad
[b] לִמְקֹמֹתָם בִּשְׁמֹתָם אַלּוּף תִּמְנָע אַלּוּף עַלְוָה
,Elah dux ,Aholibamah Dux ,Ietheth dux
41 אַלּוּף יְתֵת׃ אַלּוּף אָהֳלִיבָמָה אַלּוּף אֵלָה
dux ,Teman dux ,Chenaz Dux .Pinon dux
42 אַלּוּף פִּינֹן׃ אַלּוּף קְנַז אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף
*Isti ,Hiram dux ,Magdiel Dux .Mibsar
43 מִבְצָר׃ אַלּוּף מַגְדִּיאֵל אַלּוּף עִירָם אֵלֶּה
.eorum possessionis terra in ,suas habitationes per Edom duces
אַלּוּפֵי אֱדוֹם [c] לְמֹשְׁבֹתָם בְּאֶרֶץ אֲחֻזָּתָם
.Edom pater Esau † Ipse
הוּא עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם׃

CAP. XXXVII. לז

,sui patris peregrinationum terra in Iahacob habitauit Et
1 וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו
Ioseph ;Iahacob generationes ‡ Istæ .Chenahan terra in
2 בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃ אֵלֶּה [d] תֹּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף
suis fratribus cum pastor erat annorum septemdecim filius
בֶּן־שְׁבַע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רֹעֶה אֶת־אֶחָיו
filiis cum & ,Bilhah filiis cum puer ipse † & ,pecudibus in ‖
בַּצֹּאן וְהוּא נַעַר אֶת־בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת־בְּנֵי
eorum infamiam Ioseph retulit Et .sui patris vxorum Zilpah
3 זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו [e] וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־דִּבָּתָם
diligebat Israel Et .eorum patrem ad malam
רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם׃ וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת־
;ei ipse senectutum filius quia ,suis filiis cunctis præ Ioseph
יוֹסֵף מִכָּל־בָּנָיו כִּי־בֶן־זְקֻנִים הוּא לוֹ
,eius fratres viderunt Et .sericorum tunicam ei fecit &
4 וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת [g] פַּסִּים׃ [h] וַיִּרְאוּ אֶחָיו
,eius fratribus cunctis præ eorum pater diligeret eum quod
כִּי־אֹתוֹ אָהַב אֲבִיהֶם מִכָּל־אֶחָיו
.pace in * eum alloqui poterant non & ,eum habebant odio &
וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלֹם׃
,suis fratribus nunciauit & ,somnium Ioseph somniauit Et
5 וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם [i] וַיַּגֵּד לְאֶחָיו
;eos ad dixit Et .eum odisse amplius addiderunt &
6 [k] וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
.somniaui quod ,hoc somnium quæso Audite
שִׁמְעוּ־נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתִּי׃
.agri medio in manipulos manipulantes nos ecce Et
7 וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה
ecce Et .stabat etiam & ,meus manipulus surrexit ecce Et
וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם־[l] נִצָּבָה וְהִנֵּה
.meo manipulo se incuruabant & ,vestri manipuli circundabant
[m] תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם [n] וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי׃
regnabis regnando Nunquid :eius fratres ei dixerunt Et
8 וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו הֲמָלֹךְ תִּמְלֹךְ
adhuc addiderũt Et ?nos in dominaberis dominãdo an ,nos super
עָלֵינוּ אִם־מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ וַיּוֹסִפוּ עוֹד
.eius verba super ‡ & ,eius somnia super ‡ eum odio habere †
שְׂנֹא אֹתוֹ עַל־חֲלֹמֹתָיו וְעַל־דְּבָרָיו׃
illud narrauit & ,alterum somnium adhuc somniauit Et
9 וַיַּחֲלֹם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיְסַפֵּר אֹתוֹ
ecce Et :adhuc somnium somniaui Ecce :dixit & ;suis fratribus
לְאֶחָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חָלַמְתִּי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה
se incuruantes stellæ vndecim & ,luna & ,sol
הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים
.suos fratres ad & suum patrem ad narrauit Et .mihi
10 לִי׃ וַיְסַפֵּר אֶל־אָבִיו וְאֶל־אֶחָיו
somnium ‡ Quid :ei dixit & ,eius pater eum in † increpauit Et
וַיִּגְעַר־בּוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוֹם
tua mater & ego veniemus veniendo Num ?somniasti quod hoc
הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתָּ הֲבוֹא נָבוֹא אֲנִי וְאִמְּךָ
?terram in tibi nos incuruandum ad ,tui fratres &
וְאַחֶיךָ לְהִשְׁתַּחֲוֺת לְךָ אָרְצָה׃
11 obseruabat eius pater & ;eius fratres eum in inuiderunt Et
וַיְקַנְאוּ־בוֹ אֶחָיו וְאָבִיו שָׁמַר

Margin: [a] אִישׁ ‡ sunt ‡ per · secundum nomina sua, [b] קוּם · * sunt hæreditatis · [c] יָשַׁב † est · [d] יָלַד pascebat ‖ pecudes † erat · [e] בּוֹא [f] רָבַב senectutis erat · polymitam. [g] פַּסִּים [h] רָבַר *pacifice · [i] נָגַד vt odio haberent eum. [k] יָסַף ligabamus · [l] יָצַב [m] סָבַב [n] שָׁחָה nobis; † vt odio haberent ‡ propter. · incuruabam · patri suo, & fratribus suis, · † eum ‡ est

pecudes pascendum ad eius fratres iuerunt Et .verbum
12 אֶת־הַדָּבָר׃ וַיֵּלְכוּ אֶחָיו [a] לִרְעוֹת אֶת־צֹאן
:Ioseph ad Israel dixit Et .Sechem in sui patris
13 אֲבִיהֶם בִּשְׁכֶם׃ וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף
te mittam & ,Veni ?Sechem in pascentes tui fratres Nonne
הֲלוֹא אַחֶיךָ רֹעִים בִּשְׁכֶם לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ
;nunc Vade :ei dixit Et .ego Ecce :ei dixit Et .eos ad
14 אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּנִי׃ וַיֹּאמֶר לוֹ [b] לֶךְ־נָא
gregis pacem * & ,tuorum fratrum pacem ‡ vide
רְאֵה אֶת־שְׁלוֹם אַחֶיךָ וְאֶת־שְׁלוֹם הַצֹּאן
venit & ,Chebron valle è eum misit Et .verbum mihi reuerti fac &
[c] וַהֲשִׁבֵנִי דָּבָר וַיִּשְׁלָחֵהוּ מֵעֵמֶק חֶבְרוֹן וַיָּבֹא
.agro in errans ‖ ecce & ,vir eum inuenit Et .Sechem in
15 שְׁכֶמָה׃ וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תֹעֶה בַּשָּׂדֶה
;quæris Quid :dicendo vir eum interrogauit Et
וַיִּשְׁאָלֵהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה־תְּבַקֵּשׁ׃
obsecro nuncia ;quærens ego meos Fratres :dixit Et
16 וַיֹּאמֶר אֶת־אַחַי אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ [d] הַגִּידָה־נָּא
.hinc sunt Profecti :vir dixit Et .pascentes ipsi vbi mihi
17 לִי אֵיפֹה הֵם רֹעִים׃ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נָסְעוּ מִזֶּה
Ioseph iuit Et .Dothan in Eamus :dicentes * audiui Quia
כִּי שָׁמַעְתִּי אֹמְרִים נֵלְכָה דֹּתָיְנָה וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף
viderunt Et .Dothan in eos inuenit & ,suos fratres post
18 אַחַר אֶחָיו וַיִּמְצָאֵם בְּדֹתָן׃ [e] וַיִּרְאוּ
eos ad appropinquaret antequam & :longinquo à eum
אֹתוֹ מֵרָחֹק וּבְטֶרֶם יִקְרַב אֲלֵיהֶם
dixerunt * Et .eum interimendum ad ,eum ‡ sunt machinati &
19 וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ [f] לַהֲמִיתוֹ׃ וַיֹּאמְרוּ
.veniens iste somniorum magister ‖ Ecce :suum fratrem ad vir
אִישׁ אֶל־אָחִיו הִנֵּה בַּעַל הַחֲלֹמוֹת הַלָּזֶה בָּא׃
eum proiiciamus & ,eum occidamus & ,venite nunc Et
20 וְעַתָּה לְכוּ וְנַהַרְגֵהוּ וְנַשְׁלִכֵהוּ
;eum comedit † mala Bestia :dicemus & ,cisternarum vnam in
בְּאַחַד [g] הַבֹּרוֹת וְאָמַרְנוּ חַיָּה רָעָה [h] אֲכָלָתְהוּ
,Reuben audiuit Et .eius somnia fuerint quid videbimus &
21 וְנִרְאֶה מַה־יִּהְיוּ חֲלֹמֹתָיו׃ וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן
.anima ‡ eũ percutiamus Ne :dixit & ,eorum manu è eũ eripuit &
[i] וַיַּצִּלֵהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא [k] נַכֶּנּוּ נָפֶשׁ׃
proiicite :sanguinẽ effundatis Ne :Ruben eos ad dixit Et
22 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רְאוּבֵן אַל־תִּשְׁפְּכוּ־דָם הַשְׁלִיכוּ
ne manum & ,deserto in ‡ quæ ,hanc cisternam in eum
אֹתוֹ אֶל־הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר וְיָד אַל־
eũ reuerti faceret ad eorũ manu è eũ erueret vt ;eũ in mittatis
תִּשְׁלְחוּ־בוֹ לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם [l] לַהֲשִׁיבוֹ
ad Ioseph venit vt fuit Et .suum patrem ad
23 אֶל־אָבִיו׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־בָּא יוֹסֵף אֶל־
,sua tunica Ioseph expoliauerunt & ,suos fratres
אֶחָיו וַיַּפְשִׁיטוּ אֶת־יוֹסֵף אֶת־כֻּתָּנְתּוֹ אֶת־
,eum tulerunt Et .eum super ‖ quæ particularum * tunica
24 כְּתֹנֶת [m] הַפַּסִּים אֲשֶׁר עָלָיו׃ [n] וַיִּקָּחֻהוּ
ea in † non ,vacua ‖ cisterna & ,cisternam in eum proiecerunt &
וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ הַבֹּרָה וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ
leuauerunt & ,panem comedendum ad sederunt Et .aquæ
25 מָיִם׃ וַיֵּשְׁבוּ [p] לֶאֱכָל־לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ
veniens ‡ Ismahelitarum turma ecce & ,viderunt & ,suos oculos
עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה אֹרְחַת יִשְׁמְעֵאלִים בָּאָה
,resinam & ,aromata ferentes ‡ eorum cameli & ,Ghilhad de
מִגִּלְעָד וּגְמַלֵּיהֶם נֹשְׂאִים [q] נְכֹאת וּצְרִי
.Aegyptum in descendere faciendum ad * ,ambulantes ,stacten &
וָלֹט הוֹלְכִים [r] לְהוֹרִיד מִצְרָיְמָה׃
si vtilitas Quæ :suos fratres ad Iehudah dixit Et
26 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל־אֶחָיו מַה־בֶּצַע כִּי
?eius sanguinẽ celauerimus & ,nostrum fratrem occiderimus
נַהֲרֹג אֶת־אָחִינוּ וְכִסִּינוּ אֶת־דָּמוֹ׃
nostra manus & ,Ismahelitis eum vendamus & ,Venite
27 [s] לְכוּ וְנִמְכְּרֶנּוּ לַיִּשְׁמְעֵאלִים וְיָדֵנוּ
paruerunt Et .ipse nostra caro ,noster frater quia .eum in sit ne
אַל־תְּהִי־בוֹ כִּי־אָחִינוּ בְשָׂרֵנוּ הוּא וַיִּשְׁמְעוּ
,mercatores Midianitæ viri transierunt Et .eius fratres
28 אֶחָיו׃ וַיַּעַבְרוּ אֲנָשִׁים מִדְיָנִים סֹחֲרִים
cisterna à Ioseph fecerunt ascendere & ,extraxerunt &
וַיִּמְשְׁכוּ [t] וַיַּעֲלוּ אֶת־יוֹסֵף מִן־הַבּוֹר

Margin: [a] רָעָה pascunt · [a] dusum · [b] יָלַךְ ‡ incolumitatem * incolumitatem pecorũ, & refer mihi rem. · [c] שׁוּב ‖ errabat · quæro [d] נָגַד pascant. · * eos · [e] רָאָה ‡ in * dicebat alter alteri: · [f] מוּת ‖ somniator ille venit. · † deuorauit · [g] בּוֹר [h] אָכַל ‡ in · [i] נָצַל [k] נָכָה ‡ est · vt reuerti faceret eum · [l] שׁוּב · * polymita ‖ erat · [m] פַּסַּס [n] לָקַח † erant · [o] רִיק [p] נָשָׂא ‡ veniebat · ‡ portabant · [q] נָכַר * vt deferrent · [r] יָרַד · [s] יָלַךְ est · [t] עָלָה

:suam nurum Thamar ad Iehudah dixit Et . eum etiam

11 גַּם־אֶחָיו׃ וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְתָמָר [a] כַּלָּתוֹ [a] כלל

.meus filius Selah crescat donec ,tui patris domo in vidua Mane

[b] שְׁבִי אַלְמָנָה בֵית־אָבִיךְ עַד־יִגְדַּל שֵׁלָה בְנִי [b] ישב

,eius fratres sicut ipse etiam moriatur fortè Ne ;dixit Quia

כִּי אָמַר פֶּן־יָמוּת גַּם־הוּא כְּאֶחָיו

.sui patris domo in mansit & Thamar iuit Et

[c] וַתֵּלֶךְ תָּמָר וַתֵּשֶׁב בֵּית אָבִיהָ׃ [c] ילך

vxor Suah filia est mortua & ,dies sunt multiplicati Et

12 [d] וַיִּרְבּוּ הַיָּמִים וַתָּמָת בַּת־שׁוּעַ אֵשֶׁת־ [d] רבה

ad tonsores *super* ascendit & ,Iehudah se est consolatus Et. Iehudah

יְהוּדָה וַיִּנָּחֶם יְהוּדָה [e] וַיַּעַל עַל־גֹּזְזֵי [e] עלה

† ouium suarum, .Timnath in Hadullamita eius socius Chirah & ipse ,*sui gregis* †

צֹאנוֹ הוּא וְחִירָה רֵעֵהוּ הָעֲדֻלָּמִי תִּמְנָתָה׃

ascendit *ascendens* tuus socer Ecce :dicendo ,Thamar ipsi fuit nunciatū Et

13 [f] וַיֻּגַּד לְתָמָר לֵאמֹר הִנֵּה חָמִיךְ עֹלֶה [f] נגד

* oues suas. vestes remouit Et .*suum gregem* * tondendum ad Timnath in

14 תִּמְנָתָה [g] לָגֹז צֹאנוֹ׃ [h] וַתָּסַר בִּגְדֵי [g] גזז [h] סור

‡à ,*est innoluta* ‡ & ,velamine in se operuit & ,*se desuper* | suæ viduitatis

§ celauit se [i] אַלְמְנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ וַתְּכַס בַּצָּעִיף וַתִּתְעַלָּף [i] כסה

‡ duorum fontiū .Timnath in viam *super* quod ,Henaim ‡ ostio in mansit &

* erat iuxta וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם אֲשֶׁר עַל־דֶּרֶךְ תִּמְנָתָה

fuerat data non ipsa & ,Selah creuerat quòd viderat quoniam

כִּי רָאֲתָה כִּי־גָדַל שֵׁלָה וְהִוא לֹא־נִתְּנָה

eam putauit & ,Iehudah eam vidit Et .vxorem in ei

15 לוֹ לְאִשָּׁה׃ וַיִּרְאֶהָ יְהוּדָה וַיַּחְשְׁבֶהָ

esse .suam faciem operuerat quia meretricem *in*

לְזוֹנָה כִּי [k] כִסְּתָה פָּנֶיהָ׃ [k] כסה

* via ,quæso Da † :dixit & ,*viam* *ad* * eam ad declinauit Et

† Age 16 [l] וַיֵּט אֵלֶיהָ אֶל־הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמֶר [m] הָבָה־נָּא [l] נטה [m] יהב

,*ipsa* | fua nurus quòd ,nouerat non quia ;te ad ingrediar

‖ esset. אָבוֹא אֵלַיִךְ כִּי לֹא יָדַע כִּי [n] כַלָּתוֹ הִוא [n] כלל

?me ad ingrediaris si ,mihi dabis Quid :dixit &

17 וַתֹּאמֶר מַה־תִּתֶּן־לִי כִּי תָבוֹא אֵלָי׃

pecudibus .*grege* de caprarum hœdum mittam Ego ,dixit Et

וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדִי־עִזִּים מִן־הַצֹּאן

donec miseris? *? te mittere ad vsque* arrabonem dabis Num :dixit &

וַתֹּאמֶר אִם־תִּתֵּן עֵרָבוֹן עַד שָׁלְחֶךָ׃

:dixit Et ? tibi dem *quod* * pignus Quod :dixit Et

18 וַיֹּאמֶר מָה הָעֵרָבוֹן אֲשֶׁר אֶתֶּן־לָּךְ וַתֹּאמֶר

§ palliū tuum, .tua manu in ‡ quæ ,tuam virgam & ,*tuam thaniam* § & ,tuū Sigillū

‡ est חֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ [o] וּמַטְּךָ אֲשֶׁר בְּיָדֶךָ [o] נטה

,*ei* * concepit & ,eam ad est ingressus & ,ei dedit &

* ex eo. וַיִּתֶּן־לָהּ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ [p] וַתַּהַר לוֹ׃ [p] הרה

,*se desuper* † suum velamen remouit & ,abiit & ,surrexit Et

† à 19 [q] וַתָּקָם [r] וַתֵּלֶךְ [s] וַתָּסַר צְעִיפָהּ מֵעָלֶיהָ [q] קום [r] ילך [s] סור

Iehudah misit Et .suæ viduitatis vestibus se induit &

20 וַתִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי אַלְמְנוּתָהּ׃ וַיִּשְׁלַח יְהוּדָה

* per manum *capiendum ad* * ,Hadullamitæ sui socij *manu in* * caprarum hœdum

* vt caperet אֶת־גְּדִי הָעִזִּים בְּיַד רֵעֵהוּ הָעֲדֻלָּמִי לָקַחַת

.eam inuenit non & mulieris manu de pignus

הָעֵרָבוֹן מִיַּד הָאִשָּׁה וְלֹא מְצָאָהּ׃

Vbi :dicendo ,eius loci viros interrogauit Et

21 וַיִּשְׁאַל אֶת־אַנְשֵׁי [t] מְקֹמָהּ לֵאמֹר אַיֵּה [t] קום

† est meretrix :dixerunt Et ? viam *super* § Henaim ‡ in illa *prostituta* †

§ fontibus הַקְּדֵשָׁה הִוא בָעֵינַיִם עַל־הַדָּרֶךְ וַיֹּאמְרוּ

§ iuxta ad est reuersus Et . *prostituta hoc in* * fuit Non

* hic meretrix. 22 לֹא־הָיְתָה בָזֶה קְדֵשָׁה׃ [u] וַיָּשָׁב אֶל־ [u] שוב

viri etiam Et .eam inueni Non :dixit & ,Iehudah

יְהוּדָה וַיֹּאמֶר לֹא מְצָאתִיהָ וְגַם אַנְשֵׁי

‖ hic meretrix. . *prostituta hoc in* ‖ fuit Non :dixerunt loci

הַמָּקוֹם אָמְרוּ לֹא־הָיְתָה בָזֶה קְדֵשָׁה׃

.contemptū in simus fortè ne ;sibi Capiat :Iehudah dixit Et

23 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה [x] תִּקַּח־לָהּ פֶּן נִהְיֶה לָבוּז [x] לקח

.eam inuenisti non tu & ,hunc hœdum misi Ecce

הִנֵּה שָׁלַחְתִּי הַגְּדִי הַזֶּה וְאַתָּה לֹא מְצָאתָהּ׃

fuerunt circiter tres menses Iehudah ipsi est nunciatum & ,*mensium tertiatio vt* fuit Et

24 וַיְהִי כְּמִשְׁלֹשׁ חֳדָשִׁים [y] וַיֻּגַּד לִיהוּדָה

ecce etiam & ,tua nurus Thamar est Fornicata :dicendo [y] נגד

לֵאמֹר [z] זָנְתָה תָּמָר כַּלָּתֶךָ וְגַם הִנֵּה [z] זנה

* est ‡ de fornicationibus ,eam Educite :Iehudah dixit Et ,*fornicationis ad* ‡ grauida *

הָרָה לִזְנוּנִים וַיֹּאמֶר יְהוּדָה הוֹצִיאוּהָ

:argento viginti in Ismahelitis Ioseph vendiderunt Et viginti argenteis.

וַיִּמְכְּרוּ אֶת־יוֹסֵף לַיִּשְׁמְעֵאלִים בְּעֶשְׂרִים כָּסֶף

Reuben est reuersus Et .Ægyptum in Ioseph adduxerunt &

29 וַיָּבִיאוּ אֶת־יוֹסֵף מִצְרָיְמָה׃ וַיָּשָׁב רְאוּבֵן

scidit & ,cisterna in Ioseph § non ecce & ,cisternam ad § erat

אֶל־הַבּוֹר וְהִנֵּה אֵין־יוֹסֵף בַּבּוֹר וַיִּקְרַע אֶת־

:dixit & ,suos fratres ad est reuersus Et .sua vestimenta

30 בְּגָדָיו׃ [a] וַיָּשָׁב אֶל־אֶחָיו וַיֹּאמַר [a] שוב

tulerunt Et *?veniens* ego ?quò ego & ,est non Puer quò ibo?

31 הַיֶּלֶד אֵינֶנּוּ וַאֲנִי אָנָה אֲנִי־בָא׃ וַיִּקְחוּ אֶת־

tinxerunt & ,caprarum hircum iugulauerunt & ,Ioseph tunicam

כְּתֹנֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ

,versicolorem tunicam miserunt Et . sanguine in tunicam polymitam,

32 אֶת־הַכֻּתֹּנֶת בַּדָּם׃ וַיְשַׁלְּחוּ אֶת־כְּתֹנֶת הַפַּסִּים

:inuenimus Hanc :dixerunt & ,suum patrem ad fecerunt *venire* & deferre

וַיָּבִיאוּ אֶל־אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת מָצָאנוּ

.non an *ipsa* tui filij tunica vtrum ,nunc agnosce sit

[b] הַכֶּר־נָא הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ הִוא אִם־לֹא׃ [b] נכר

mala bestia ,‡ mei filij Tunica :dixit & ,eam agnouit Et ‡ est.

33 וַיַּכִּירָהּ וַיֹּאמֶר כְּתֹנֶת בְּנִי חַיָּה רָעָה

scidit Et .Ioseph est raptus Rapiendo .eum deuorauit

34 אֲכָלָתְהוּ טָרֹף טֹרַף יוֹסֵף׃ וַיִּקְרַע

,suis lumbis in saccum posuit & ,sua vestimenta Iahacob

יַעֲקֹב שִׂמְלֹתָיו [c] וַיָּשֶׂם שַׂק בְּמָתְנָיו [c] שום

omnes surrexerunt Et .multis diebus suo filio super luxit &

35 וַיִּתְאַבֵּל עַל־בְּנוֹ יָמִים רַבִּים׃ וַיָּקֻמוּ כָל־

renuit & ;eum consolandum ad ,eius filiæ omnes & ,eius filij

בָּנָיו וְכָל־בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ וַיְמָאֵן

lugens meum filium ad descendam Quia :dixit & ,consolari

לְהִתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי־[d] אֵרֵד אֶל־בְּנִי אָבֵל [d] ירד

Madianitæ Et .eius pater eum fleuit Et .sepulchrum ad

36 שְׁאֹלָה [e] וַיֵּבְךְּ אֹתוֹ אָבִיו׃ וְהַמְּדָנִים [e] בכה

Parhoh *eunucho* † Potiphar ,*Ægyptum* *ad* * eum vendiderunt * in Ægypto † principi

מָכְרוּ אֹתוֹ אֶל־מִצְרָיִם לְפוֹטִיפַר סְרִיס פַּרְעֹה

.laniorum principi

[f] שַׂר הַטַּבָּחִים׃ [f] שור

CAP. XXXVIII. לח

cum à Iehudah descendit & ,ipso tempore in fuit Et

1 וַיְהִי בָּעֵת הַהִוא וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת

eius nomen & ,Hadullamitē virum ad declinauit & ,suis fratribus

אֶחָיו [g] וַיֵּט עַד־אִישׁ עֲדֻלָּמִי וּשְׁמוֹ [g] נטה

,Chenahanæi viri filiam Iehudah ibi vidit Et .Chirah

2 חִירָה׃ [h] וַיַּרְא־שָׁם יְהוּדָה בַּת־אִישׁ כְּנַעֲנִי [h] ראה

.eam ad est ingressus & ,eam accepit & :Suah eius nomen &

וּשְׁמוֹ שׁוּעַ [i] וַיִּקָּחֶהָ [k] וַיָּבֹא אֵלֶיהָ׃ [i] לקח [k] בוא

eius nomen vocauit & ,filium peperit & ,concepit Et

3 [l] וַתַּהַר [m] וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ [l] הרה [m] ילד

vocauit & ,filium peperit & ,adhuc concepit Et . Her

4 עֵר׃ וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת־

,filium peperit & ,adhuc addidit Et . Onan eius nomen

5 שְׁמוֹ אוֹנָן׃ וַתֹּסֶף עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן

,Chezib in erat Et . Selah eius nomen vocauit &

וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁלָה וְהָיָה בִכְזִיב

Her ipsi vxorem Iehudah accepit Et .eum *illam pariendo in* quando peperit ipsa

6 בְּלִדְתָּהּ אֹתוֹ׃ וַיִּקַּח יְהוּדָה אִשָּׁה לְעֵר

. Thamar .eius nomen & ,suo primogenito

בְּכוֹרוֹ וּשְׁמָהּ תָּמָר׃

oculis in malus Iehudah primogenitus Her erat Et

7 וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי

Iehudah dixit Et .Dominus eum interemit & :Domini

8 יְהוָה [n] וַיְמִתֵהוּ יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוּדָה [n] מות

,eam duc ,tui fratris vxorem ad Ingredere :Onan ad affinitatem contrahe cum ea iure propinquitatis,

לְאוֹנָן בֹּא אֶל־אֵשֶׁת אָחִיךָ וְיַבֵּם אֹתָהּ

non quòd ,Onan cognouit Et .tuo fratri semen suscita &

9 וְהָקֵם זֶרַע לְאָחִיךָ׃ וַיֵּדַע אוֹנָן כִּי לֹא

,sui fratris vxorem ad ingrediebatur *si* * erat & ,semen foret *qui* * quando

לוֹ יִהְיֶה הַזָּרַע וְהָיָה אִם־בָּא אֶל־אֵשֶׁת אָחִיו

.suo fratri semen *dandum non ad* ,terram in corrumpebat & ne daret

וְשִׁחֵת אַרְצָה לְבִלְתִּי נְתָן־זֶרַע לְאָחִיו׃

fecit mori & :fecit quod ,Domini oculis in *malum fuit* Et displicuit

10 [o] וַיֵּרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמֶת [o] רעע

misit ipsa & ,*educta* Ipsa .comburatur & educebatur

25 שלחה והיא [a] מוצאת הוא ותשרף: [a] יצא

ego ,*ei* * hæc cuius *Viro* ‡ dicendo suum socerum ad

אנכי לו אלה אשר לאיש לאמר חמיה אל־

‡ De viro * sunt, sum

,theniæ & ,sigillum | cuius quæso Agnosce :dixit Et .grauida

והפתילים החתמת למי נא הכר [b] ותאמר הרה

| sit [b] נכר

est Iusta † :dixit & ,Iehudah agnouit Et .ista virga &

26 צדקה ויאמר יהודה ויכר [d] האלה: [c] והמטה

† Iustior me est, [c] נמה [d] נכר

non Et .meo filio Selah eam dedi non quòd eo quia ;*me præ*

ולא־ בני לשלה נתתיה לא כן על־ כי ממני

tempore in fuit Et .eam *cognoscendum ad* adhuc addidit

27 בעת ויהי [e] לדעתה: עוד יסף

vt cognosceret. [e] ידע

.eius vtero in * gemini ecce & ,*eius pariendi* ‡

בבטנה: תאומים והנה [f] לדתה

‡ quo parturiebat ipsa. * erant

, obstetrix accepit & ,manum dedit & ,*illam pariendo in* | fuit Et

28 המילדת ותקח יד ויתן־ בלדתה ויהי

[f] ילד | illa pariente, † ad

est egressus Iste :dicendo ,coccinum eius manum *super* † ligauit &

יצא זה לאמר שני ידו על־ ותקשר

est egressus ecce & ,suam manum *conuertens vt* ‡ fuit Et .prius

29 יצא והנה ידו [g] כמשיב ויהי ראשנה:

‡ cùm retraheret [g] שוב ‡ sit

vocauit Et .diuisio ‡ te Super ?diuisisti Cur :dixit & ,eius frater

ויקרא פרץ עליך פרצת מה־ ותאמר אחיו

,eius frater est egressus postea Et .Peres * eius nomen

30 אחיו יצא ואחר פרץ: שמו

* *Diuisio*, *irruptio*, siue, *fortitudo*.

.Zerach eius nomen vocauit & :coccinum *eius manum super cuius* ||

זרח שמו ויקרא השני ידו על־ אשר

|| ad cuius manum erat

CAP. XXXIX. לט

eum emit & ;Aegyptum in est factus descendere Ioseph Et

1 [i] ויקנהו מצרימה [h] הורד ויוסף

[h] ירד [i] קנה princeps

,Aegyptius vir ,laniorum princeps ,Parhoh *eunuchus* Potiphar

מצרי איש הטבחים שר פרעה סריס פוטיפר

.illuc eum fecerunt descendere qui :Ismahelitarum manu è

שמה: הורדהו אשר הישמעאלים מיד

,prosperans vir fuit & .Ioseph cum Dominus fuit Et

2 מצליח איש ויהי את־יוסף יהוה ויהי

,eius dominus vidit Et .Aegyptij sui domini domo in fuit &

אדניו וירא המצרי: אדניו בבית ויהי

,*faciens* ipse quæ omnia & ,eo cum Dominus quòd

עשה הוא־ אשר־ וכל אתו יהוה כי

faciebat

Ioseph inuenit Et .eius manu in *prosperare faciens* Dominus

4 יוסף וימצא בידו: מצליח יהוה

secundabat

super eũ præposuit Et .ei ministrabat & ,eius oculis in gratiam

על־ ויפקדהו אתו וישרת בעיניו [k] חן

[k] חנן * quæ

fuit Et .eius manu in dedit ,ei erant * omnia & ,suam domũ

5 ויהי בידו: נתן לו־ יש־ וכל ביתו

quæ omnia super & ,*suam domum in* † eum præposuit *tunc ex* |

אשר כל־ ועל בביתו אתו הפקיד מאז

| ex eo tempore quo † domui suæ

propter Aegyptij domui Dominus benedixit & ,ei erant

בגלל המצרי בית־ את יהוה ויברך לו־ יש־

,ei erant quæ omnibus in Domini benedictio fuit Et .Ioseph

לו־ יש־ אשר בכל־ יהוה ברכת ויהי יוסף

manu in sibi * quæ omnia reliquit Et .agro in & domo in

6 ביד־ לו אשר־ כל־ ויעזב ובשדה: בבית

* erant

,panem nisi ,quicquam secum cognouit non & ,Ioseph

הלחם אם־ כי מאומה אתו ולא־ידע יוסף

pulcher & ,forma pulcher Ioseph erat Et .*comedens* ipse quem

ויפה תאר יפה־ יוסף ויהי אוכל הוא אשר־

comedebat

vxor leuauit & ,ista verba post fuit Et ,aspectu

7 אשת־ [l] ותשא האלה הדברים אחר ויהי מראה:

[l] נשא

Concumbe :dixit & ,Ioseph ad suos oculos eius domini

שכבה ותאמר יוסף אל־ עיניה את־ אדניו

Ecce :sui domini vxorem ad dixit & ,renuit Et .mecum

8 הן אדניו אשת אל־ ויאמר וימאן עמי:

omne & ?domo in † quid ,mecum cognouit non meus dominus

† esset

domo in *magnus ipse Non* .mea manu in dedit ,ei est quod

וכל בבית מה־ אתי ידע לא־ אדני

9 בבית גדול איננו בידי: נתן לו־ יש־ אשר

Non est maior aliquis

,te nisi quicquam me à prohibuit non Et .*me præ* hac

אותך אם־ כי מאומה ממני חשך ולא־ ממני הזה

me,

malum faciam quomodo Et .eius vxor ‡ tu quod eo in

הרעה אעשה ואיך אשתו את־ באשר

‡ sis

---

vt peccem

fuit Et ?Deum contra *peccabo &* ,hoc grande

10 ויהי לאלהים: וחטאתי הזאת הגדלה

eam ad *audiuit* || non & ,*die die* * Ioseph ad *eam loqui vt* ‡

אליה שמע ולא־ יום יום יוסף אל־ כדברה

‡ cùm loqueretur ipsa * dietim, || pareret ei, vt concumberet secum, vt esset

.ea cum *existendum ad* ,*eam apud* *concumbendum ad*

עמה: להיות אצלה לשכב

domum est ingressus & ,hanc diem secundum ,fuit Et

11 הביתה ויבא הזה כהיום ויהי

illic domus viris ex *vir* ‡ non & :suum opus *faciendum ad* †

שם הבית מאנשי איש ואין מלאכתו לעשות

† vt faceret ‡ erat quisquã

Concumbe :dicendo ,*eius veste in* ‡ eum apprehendit Et .domo in

12 שכבה לאמר בבגדו ותתפשהו בבית:

‡ per vestimẽtum eius,

;fugit & ,eius manu in suum vestimentum reliquit & .mecum

[a] וינס בידה בגדו ויעזב עמי

[a] נוס

cùm vidisset reliquisset quòd ,*eam videre vt* fuit Et .foras est egressus &

13 כי־עזב [b] כראותה ויהי החוצה: ויצא

cùm vidisset ipsas. [b] ראה

:foras fugisset & ,sua manu in suum vestimentum

החוצה: וינס בידה בגדו

vocauit viros, :dicendo ,eos ad dixit & ,suæ domus *viros ad* *clamauit* Et

14 לאמר להם ותאמר ביתה לאנשי ותקרא

nos in illudendum ad ,Hebræum virum nobis adducit ,Videte

בנו לצחק עברי איש לנו [c] הביא ראו

vt illuderet nos [c] בוא

clamaui & ,mecum concumbendum ad ,me ad est ‡ Ingressus

ואקרא עמי לשכב אלי בא

cùm audisset ipse,

eleuassem quòd ,*eum audire vt* fuit Et .magna voce in

15 [d] הרימתי כי־ כשמעו ויהי גדול: בקול

[d] רום

,me apud suũ vestimentum reliquit & ;clamassem & ,meã vocem

אצלי בגדו ויעזב ואקרא קולי

eius vestimentum retinuit Et .foras est egressus & ,fugit &

16 בגדו [e] ותנח החוצה: ויצא וינס

[e] ינח donec veniret dominus eius

.suam domum ad *eius dominum* *venire ad vsque* ,se apud

ביתו: אל־ אדניו בוא־ עד־ אצלה

:dicendo ista verba secundum eum ad est locuta Et

17 לאמר האלה כדברים אליו ותדבר

,nobis adduxisti quem ,Hebræus seruus me ad est Ingressus

לנו הבאת אשר־ העברי העבד אלי בא

,meam vocem *me leuare vt* ‡ fuit Et .*me in illudendum ad* ||

18 קולי כהרימי ויהי בי: לצחק

|| vt illuderet in me. ‡ cùm eleuassem

fugit & ,me apud suum vestimentum reliquit & ,clamassem &

וינס אצלי בגדו ויעזב ואקרא

cùm audisset

,suæ vxoris verba eius dominus *audire vt* fuit Et .foras

19 אשתו דברי את־ אדניו כשמע ויהי החוצה:

hæc

ista *verba* Secundum :dicendo ,eum ad est locuta quæ

האלה כדברים לאמר אליו דברה אשר

.eius furor est iratus & ,tuus seruus mihi fecit

אפו: [f] ויחר עבדך לי עשה

[f] חרה ‡ posuit * in domo

domum ad * eum *dedit* ‡ & ,eum Ioseph dominus accepit Et

20 בית אל־ ויתנהו אתו יוסף אדני [g] ויקח

[g] לקח

fuit & :*ligati* † regis vincti quo loco | carceris

ויהי אסורים המלך אסורי אשר־ מקום הסהר

| in † vinciuntur: אסירי ק

,Ioseph cum Dominus fuit Et .carceris domo in ibi

21 יוסף את־ יהוה ויהי הסהר: בבית שם

oculis in eius gratiã dedit & ,misericordiam eum ad inclinauit &

בעיני חנו [i] ויתן חסד אליו [h] ויט

[h] נטה [i] חנן

,carceris domus princeps dedit Et .carceris domus principis

22 הסהר בית־ שר ויתן הסהר: בית־ [k] שר

[k] שור

domo in ‡ qui ,vinctos omnes Ioseph manu in

בבית אשר והאסורם כל־ את־ יוסף ביד־

‡ erant האסירם ק

.*faciens* *erat* * ipse ,ibi *facientes* ‡ quæ omnia & ,carceris

עשה: היה הוא שם עשים אשר־ כל ואת הסהר

‡ faciebant * faciebat.

quidquam omne *videns* || carceris domus princeps Neque

23 מאומה כל־ את־ ראה הסהר בית־ שר אין

|| videbat quidquam ex iis, quæ erant

ipse quòd & :eo cum † Dominus quòd eo in ,eius manu in

הוא ואשר־ אתו יהוה באשר בידו

† erat

.*faciens prosperare* ‡ Dominus ,*faciens* ‡

מצליח: יהוה עשה

‡ faciebat, ‡ secundabat.

CAP. XL. מ

hæc

pincerna peccauerunt ,*hæc* *verba* post ,fuit Et

1 משקה חטאו האלה הדברים אחר ויהי

.Aegypti regi suo domino ,pistor & ,Aegypti regis

מצרים: למלך לאדניהם והאפה מצרים מלך

principem *super* ,*suos eunuchos duos super* Parhoh succensuit Et
2 וַיִּקְצֹף פַּרְעֹה עַל שְׁנֵי סָרִיסָיו עַל שַׂר
eos *dedit* " Et .pistorum principem contra &, pincernarum
3 הַמַּשְׁקִים וְעַל שַׂר הָאוֹפִים׃ וַיִּתֵּן אֹתָם
,carceris *domum ad* ,laniorum principis domus custodia in
בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר הַטַּבָּחִים אֶל־בֵּית הַסֹּהַר
princeps *commendauit* ‖ Et .*ibi* † vinctus Ioseph quo loco *
4 מְקוֹם אֲשֶׁר יוֹסֵף אָסוּר שָׁם׃ וַיִּפְקֹד שַׂר
fuerunt Et .eis ministrabat & ,*eis cum* * Ioseph laniorum
הַטַּבָּחִים אֶת־יוֹסֵף אִתָּם וַיְשָׁרֶת אֹתָם וַיִּהְיוּ
,ipsi ambo somnium somniauerunt Et .custodia in *dies*
5 יָמִים בְּמִשְׁמָר׃ וַיַּחַלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם
solutionem secundū qui q; ,vna nocte in suum somnium quisque
אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלַיְלָה אֶחָד אִישׁ כְּפִתְרוֹן
,Ægypti regi ‡ qui pistor & Pincerna :sui somnij
חֲלֹמוֹ הַמַּשְׁקֶה וְהָאֹפֶה אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם
eos ad venit Et .carceris domo in vincti ‡ qui
6 אֲשֶׁר אֲסוּרִים בְּבֵית הַסֹּהַר׃ וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם
.*conturbati ipsi* ecce & ,eos vidit & :diluculo in Ioseph
יוֹסֵף בַּבֹּקֶר וַיַּרְא אֹתָם וְהִנָּם זֹעֲפִים׃
custodia in secum † qui ,Parhoh *eunuchos* * interrogauit Et
7 וַיִּשְׁאַל אֶת־סְרִיסֵי פַרְעֹה אֲשֶׁר אִתּוֹ בְמִשְׁמַר
?hodie *malæ* vestræ facies Cur :dicendo ,sui domini domus
בֵּית־אֲדֹנָיו לֵאמֹר מַדּוּעַ פְּנֵיכֶם רָעִים הַיּוֹם׃
.*illud est non soluens* & ,somniauimus Somniū :eum ad dixerunt Et
8 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלוֹם חָלַמְנוּ וּפֹתֵר אֵין אֹתוֹ
?solutiones " Dei Nonne :Ioseph eos ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לֵאלֹהִים פִּתְרֹנִים
pincernarum princeps narrauit Et .mihi quæso Narrate
9 סַפְּרוּ־נָא לִי׃ וַיְסַפֵּר שַׂר־הַמַּשְׁקִים
ecce & ,*meo somnio in* :ei dixit & :Ioseph ipsi suum somnium
אֶת־חֲלֹמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה
ipsa ‖ & ,rami tres † vite in Et .*meas facies ad* ‡ vitis
10 גֶפֶן לְפָנָי׃ וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם וְהִוא
eius botri *fecerunt coquere* * .eius flos ascendit germinans tāquam
כְפֹרַחַת [a]עָלְתָה [b]נִצָּהּ הִבְשִׁילוּ אַשְׁכְּלֹתֶיהָ
accipiebam & ,mea manu in ‡ Parhoh calix Et .vuas
11 עֲנָבִים׃ וְכוֹס פַּרְעֹה בְּיָדִי [c]וָאֶקַּח
dabam & ,Parhoh calicem in eas exprimebam & ,vuas
אֶת־הָעֲנָבִים וָאֶשְׂחַט אֹתָם אֶל־כּוֹס פַּרְעֹה וָאֶתֵּן
Hæc :Ioseph ei dixit Et .Parhoh *volam super* ‡ calicem
12 אֶת־הַכּוֹס עַל־[d]כַּף פַּרְעֹה׃ וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף זֶה
.*ipsi* † dies tres rami Tres :eius interpretatio *
פִּתְרֹנוֹ שְׁלֹשֶׁת הַשָּׂרִגִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם׃
,tuum caput Parhoh eleuabit *diebus tribus adhuc In*
13 בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים [e]יִשָּׂא פַרְעֹה אֶת־רֹאשֶׁךָ
Parhoh calicem dabis & ,*tuam sedem super* ‖ te faciet redire &
[f]וַהֲשִׁיבְךָ עַל־[g]כַּנֶּךָ וְנָתַתָּ כוֹס־פַּרְעֹה
.eius pincerna fuisti *qua priorem rationem* * secundū eius manu in
בְּיָדוֹ כַּמִּשְׁפָּט הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִיתָ מַשְׁקֵהוּ׃
facies ‡ & :tibi fuerit bene quando ,tecum mei memento Sed
14 כִּי אִם־זְכַרְתַּנִי אִתְּךָ כַּאֲשֶׁר יִיטַב לָךְ וְעָשִׂיתָ־
ad mei mentionem *facies* ‡ & :misericordiam mecum quæso
נָּא עִמָּדִי חָסֶד וְהִזְכַּרְתַּנִי אֶל־
.hac domo è me fac educere & ,Parhoh
פַּרְעֹה [h]וְהוֹצֵאתַנִי מִן־הַבַּיִת הַזֶּה׃
:Hebræorum terra è sum ablatus furto auferendo furto Quia
15 כִּי־גֻנֹּב גֻּנַּבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים
.*cisterna* * in me ponerent quod ,quicquam feci non hic etiā &
וְגַם־פֹּה לֹא־[i]עָשִׂיתִי מְאוּמָה כִּי־[k]שָׂמוּ אֹתִי בַּבּוֹר׃
dixit & ;*soluit bonum quia* † ,pistorum princeps vidit Et
16 [l]וַיַּרְא [m]שַׂר־[n]הָאֹפִים כִּי־טוֹב פָּתָר וַיֹּאמֶר
canistra tria ecce & ,*meo somnio in* ‖ ego Etiam :Ioseph ad
אֶל־יוֹסֵף אַף־אֲנִי בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה [o]סַלֵּי
omni ex * superiori canistro in Et .meum caput super alba
17 [p]חֹרִי עַל־רֹאשִׁי׃ וּבַסַּל הָעֶלְיוֹן מִכֹּל
è eos *comedens volatile &* ‡ :pistoris opere Parhoh cibo
מַאֲכַל פַּרְעֹה מַעֲשֵׂה אֹפֶה וְהָעוֹף אֹכֵל אֹתָם מִן־
Hæc :dixit & ,Ioseph respondit Et .*meo capite desuper* ‡ canistro
18 הַסַּל מֵעַל רֹאשִׁי׃ [q]וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה
.*ipsa* * dies tres canistra Tria .eius interpretatio "
פִּתְרֹנוֹ שְׁלֹשֶׁת הַסַּלִּים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם׃

cōtra vtrumque principē suum contra
* posuit
in domo
* in
† erat
‖ præposuit
* eis
per annum, *vel* aliquandiu
‡ fuerant
‡ erant
erant dolore affecti.
* principes
† erant
tristes sunt
& qui interpretetur illud, non est.
* sunt
me somniante,
‡ erat coram me.
† erant
‖ erat:
* Maturauerunt
[a] עָלָה [b] נוּץ
‡ erat
[c] לָקַח
‡ in manu
[d] כַּפָּף
* est
† sunt.
In fine trium dierum
[e] נָשָׂא
‖ ad locum tuum.
[f] שׁוּב [g] כּוּן
* consuetudinem priorem
quando
‡ fac
‡ fac
[h] יָצָא
* carcere.
[i] עָשָׂה
[k] שׂוּם
† quòd bene interpretatus esset,
[l] רָאָה
[m] שׂוּר
[n] אָפָה
‖ me somniāte,
* erat ex omnibus cibis
[o] סָלַל [p] חוּר
‡ & aues comedebant
‡ quæ erat super caput meum
[q] עָנָה
* est * sunt.

In fine trium tuum caput Parhoh auferet *diebus tribus adhuc In*
dierum
19 בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים [a]יִשָּׂא פַרְעֹה אֶת־רֹאשְׁךָ
volatile comedet & ‡ ,lignum super te suspendet & ,*te desuper* ‖
מֵעָלֶיךָ וְתָלָה אוֹתְךָ עַל־עֵץ וְאָכַל הָעוֹף אֶת־
die tertia die in ,fuit Et .*te desuper* * tuam carnem
20 בְּשָׂרְךָ מֵעָלֶיךָ׃ וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יוֹם
,suis seruis omnibus conuiuium fecit & ,Parhoh *nasci* †
[b]הֻלֶּדֶת אֶת־פַּרְעֹה וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה לְכָל־עֲבָדָיו
principis caput & ,pincernarum principis caput eleuauit &
וַיִּשָּׂא אֶת־רֹאשׁ שַׂר הַמַּשְׁקִים וְאֶת־רֹאשׁ שַׂר
principem fecit redire Et .suorum seruorū medio in pistorum
21 [c]הָאֹפִים בְּתוֹךְ עֲבָדָיו׃ וַיָּשֶׁב אֶת־שַׂר
super calicem dedit & ,suam propinationem ad pincernarum
הַמַּשְׁקִים עַל־מַשְׁקֵהוּ וַיִּתֵּן הַכּוֹס עַל־
sicut ,suspendit pistorum principem Et .Parhoh *volam*
22 כַּף פַּרְעֹה׃ וְאֵת שַׂר הָאֹפִים תָּלָה כַּאֲשֶׁר
princeps est recordatus non Et .Ioseph eis soluerat
23 פָּתַר לָהֶם יוֹסֵף׃ וְלֹא־זָכַר שַׂר־
.eius est oblitus & ,Ioseph ipsius pincernarum
הַמַּשְׁקִים אֶת־יוֹסֵף וַיִּשְׁכָּחֵהוּ׃

In fine trium dierum
[a] נָשָׂא
‖ à te.
‡ & comedent aues
* à te.
† qua natus fuerat
[b] יָלַד
in
[c] אָפָה
manu

CAP. XLI. מא

Parhoh & ,dierum duorum annorum *fine à* fuit Et
1 וַיְהִי [d]מִקֵּץ [e]שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה
è ecce Et .flumen *super stans* " ecce & ,*somnians* *
2 חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־הַיְאֹר׃ וְהִנֵּה מִן־
pingues & ,aspectu pulchræ vaccæ septem *ascendentes* ‡ flumine
הַיְאֹר [f]עֹלֹת שֶׁבַע [g]פָּרוֹת [h]יְפוֹת מַרְאֶה וּבְרִיאֹת
vaccæ septem ecce Et .prato in pascebant & ,carne
3 בָּשָׂר [i]וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ׃ וְהִנֵּה שֶׁבַע פָּרוֹת
,aspectu *malæ* * ,flumine è eas post *ascendentes* ‡ aliæ
אֲחֵרוֹת עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן מִן־הַיְאֹר [k]רָעוֹת מַרְאֶה
labium super † ,vaccas apud stabant & ;carne tenues &
[l]וְדַקּוֹת בָּשָׂר וַתַּעֲמֹדְנָה אֵצֶל הַפָּרוֹת עַל־[m]שְׂפַת
aspectu *malæ* ‖ vaccæ comederunt Et .fluminis
4 הַיְאֹר׃ וַתֹּאכַלְנָה הַפָּרוֹת רָעוֹת הַמַּרְאֶה
,aspectu pulchras vaccas septem ,carne tenues &
[n]וְדַקֹּת הַבָּשָׂר אֵת שֶׁבַע הַפָּרוֹת יְפֹת הַמַּרְאֶה
dormiuit Et .Parhoh est expergefactus Et .pingues &
5 וְהַבְּרִיאֹת וַיִּיקַץ פַּרְעֹה׃ וַיִּישָׁן
‡ ascendebant culmo in *ascendentes* ‡ spicæ septem ecce Et .secundò somniauit &
וַיַּחֲלֹם שֵׁנִית וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים עֹלוֹת בְּקָנֶה
tenues spicæ septem ecce Et .*bonæ* ‡ & ,pingues vno
6 אֶחָד בְּרִיאוֹת [o]וְטֹבוֹת׃ וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים דַּקּוֹת
deglutiuerunt Et .eas post *germinantes* * ,Euro arefactæ &
7 וּשְׁדוּפֹת קָדִים צֹמְחוֹת אַחֲרֵיהֶן׃ וַתִּבְלַעְנָה
,pingues spicas septem ,tenues spicæ
הַשִּׁבֳּלִים הַדַּקּוֹת אֵת שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הַבְּרִיאוֹת
.somnium ecce & ,Parhoh est expergefactus Et .plenas &
וְהַמְּלֵאוֹת [p]וַיִּיקַץ פַּרְעֹה וְהִנֵּה חֲלוֹם׃
,misit & ;eius spiritus est *contritus* & ,diluculo in fuit Et
8 וַיְהִי בַבֹּקֶר וַתִּפָּעֶם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח
omnes & ,Ægypti *genethliacos* omnes vocauit &
וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם וְאֶת־כָּל־
,suum somnium eis Parhoh narrauit & ;eius sapientes
חֲכָמֶיהָ וַיְסַפֵּר פַּרְעֹה לָהֶם אֶת־חֲלֹמוֹ
princeps est locutus Et .Parhoh ipsi *ea soluens non &*
9 וְאֵין־פּוֹתֵר אוֹתָם לְפַרְעֹה׃ וַיְדַבֵּר [q]שַׂר
ego mea Peccata :dicendo Parhoh *cum* ‖ pincernarum
הַמַּשְׁקִים אֶת־פַּרְעֹה לֵאמֹר אֶת־חֲטָאַי אֲנִי
,suos seruos *super* ‡ est iratus Parhoh .hodie *memorans* *
10 מַזְכִּיר הַיּוֹם׃ פַּרְעֹה קָצַף עַל־עֲבָדָיו
,me ,laniorum principis domus custodiam in me *dedit* ‡ &
וַיִּתֵּן אֹתִי בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר הַטַּבָּחִים אֹתִי
somnium somniauimus Et .pistorum principem &
11 וְאֵת שַׂר הָאֹפִים׃ וַנַּחַלְמָה חֲלוֹם
solutionem secundum *Vir* :ipse & ,ego ,vna nocte in
בְּלַיְלָה אֶחָד אֲנִי וָהוּא אִישׁ כְּפִתְרוֹן
Hebræus puer nobiscum † ibi Et .somniauimus sui somnij
12 חֲלֹמוֹ חָלָמְנוּ׃ וְשָׁם אִתָּנוּ נַעַר עִבְרִי
nobis soluit & ;ei narrauimus & ,laniorum principi seruus
עֶבֶד לְשַׂר הַטַּבָּחִים וַנְּסַפֶּר־לוֹ וַיִּפְתָּר־לָנוּ

in fine
[d] קָצַץ [e] שָׁנָה
* somniauit
" stabat iuxta
‡ ascendebant
[f] עָלָה [g] פָּרָה
[h] יָפָה
[i] רָעָה
‡ ascendebant
* turpes
[k] רוּעַ
† quæ erant iuxta ripam
[l] דָּקַק
[m] שָׂפָה
‖ turpes
[n] דָּקַק
‡ pulchræ.
[o] טוֹב
* oriebantur
[p] יָקַץ
consternatus
magos
& non erat qui interpretaretur ex eis
[q] שׂוּר
‖ ad
* memoro,
‡ contra
‡ posuit
singuli
† erat

.soluit suum somnium secundum *viro* ,nostra somnia singulis
את־חלמתינו איש כחלמו פתר׃
Me :fuit sic ,nobis soluit quemadmodum ,fuit Et
13 ויהי כאשר־פתר־לנו כן היה אתי
suspendit .ipsum & ,*meam sedem super* fecit redire ad locũ meũ,
[a] השיב על־[b]כני ואתו תלה׃
eum fecerunt currere & ,Ioseph vocauit & ,Parhoh misit Et
14 וישלח פרעה ויקרא את־יוסף [c] ויריצהו
ad venit & ,suas vestes mutauit & ,totondit Et .*cisterna* è carcere
מן־הבור ויגלח ויחלף שמלתיו [d] ויבא אל־
Somnium :Ioseph ad Parhoh dixit Et .Parhoh
15 פרעה׃ ויאמר פרעה אל־יוסף חלום
te super * audiui ego Et .*illud est non soluens &* ,somniaui
חלמתי ופתר אין אתו ואני שמעתי עליך
.illud soluendum ad somnium *audies* ,*dicendo*
לאמר תשמע חלום לפתר אתו׃
Deus me Præter :dicendo ,Parhoh ad Ioseph respondit Et
16 [e] ויען יוסף את־פרעה לאמר בלעדי אלהים
ad Parhoh est locutus Et .Parhonis pacem respondebit
17 יענה את־שלום פרעה׃ וידבר פרעה אל־
.fluminis *labium super stans* † ego ecce *meo somnio In* ‖ :Ioseph
יוסף בחלמי הנני עמד על־[f]שפת היאר׃
pingues vaccæ septem *ascendentes* ‡ flumine è ecce Et
18 והנה מן־היאר [g] עלות שבע [h] פרות בריאות
.carecto in pascebant & ,forma pulchræ & ,carne
בשר [i] ויפת תאר [k] ותרעינה באחו׃
,tenues eas post *ascendentes* $ aliæ vaccæ septem ecce Et
19 והנה שבע־פרות אחרות עלות אחריהן [l] דלות
illas sicut vidi Non .carne tenues & ,valde forma *malæ* * &
[m] ורעות תאר מאד [n] ורקות בשר לא־[o]ראיתי כהנה
vaccæ comederunt Et .*malitia* † in Aegypti terra tota in
20 בכל־ארץ מצרים לרע׃ ותאכלנה הפרות
priores vaccas septem *mala* ‡ & tenues
הרקות והרעות את שבע הפרות הראשנות
non & ,earum interiora ad veneiunt Et .pingues
21 הבריאת׃ ותבאנה אל־קרבנה ולא
earũ aspectus & :earũ interiora ad venissent quòd ,est cognitum
[p] נודע כי־באו אל־קרבנה ומראיהן
vidi Et .sum expergefactus & :principio in sicut *malus* $
22 רע כאשר [q] בתחלה ואיקץ׃ וארא
calamo in ascendentes ‖ spicæ septem ecce Et :*meo somnio in* *
בחלמי והנה [l] שבע שבלים עלת בקנה
arida ‡ spicæ septem ecce Et .*bonæ* † & ,plenæ vno
23 אחד מלאת [r] וטבות׃ והנה שבע שבלים צנמות
.eas post *germinantes* * ,Euro *arefactæ* $ tenues
דקות שדפות קדים צמחות אחריהם׃
spicas septem ,tenues spicæ deglutierunt Et
24 ותבלען השבלים [s] הדקת את שבע השבלים
.*mihi annuncians non &* ,*genethliacos* † ad dixit Et .*bonas* ‖
[t] הטבות ואמר אל־החרטמים ואין מגיד לי׃
vnum ‡ Parhoh Somnium :Parhoh ad Ioseph dixit Et
25 ויאמר יוסף אל־פרעה חלום פרעה אחד
.Parhoni nunciauit *faciens Deus Quod illud*:
הוא את אשר האלהים עשה [u] הגיד לפרעה׃
septem Et .*ipsæ* $ anni septem ,bonæ vaccæ Septem
26 שבע [x] פרת הטבת שבע שנים הנה ושבע
vnum † somnium .*ipsæ* ‖ anni septem ,*bonæ* spicæ
השבלים הטבת שבע שנים הנה חלום אחד
ascendentes *malæ* ‡ & ,tenues vaccæ septem Et .*illud*
27 הוא׃ ושבע הפרות [y] הרקות [z] והרעת העלת
vacuæ spicæ septem & :*ipsæ* $ anni septem ,eas post
אחריהן שבע שנים הנה ושבע השבלים הרקות
.famis anni septem erunt ,Euro arefactæ
שדפות הקדים יהיו שבע שני רעב׃
Quod :Parhoh ad sum locutus quod *verbum* Hoc
28 הוא הדבר אשר דברתי אל־פרעה אשר
septem Ecce .Parhonem fecit videre ,*faciens* Deus
29 האלהים עשה הראה את־פרעה׃ הנה שבע
.Aegypti terra omni in *magna saturitas venientes* anni
שנים באות שבע גדול בכל־ארץ מצרים׃
tradetur obliuioni & ;eos post famis anni septem surgent Et
וקמו שבע שני רעב אחריהן ונשכח

[a] שוב [b] כון meũ, — [c] רוץ carcere — [d] בוא — & qui interpretetur illud non est * de te dicere, quod audias — [e] ענה — ‖ Me somniãte † stabam iuxta ripam — [f] שפה — ‡ ascendebant — [g] עלה — [h] פרה — [i] יפה [k] רעה — $ ascendebant — [l] דלל — * turpes — ‡ similes — [m] רוע — [n] רקק — [o] ראה — [p] ידע — ‡ turpis — [q] חלל — * dum somniarem, ‖ ascendebant in culmo — † pulchræ. — ‡ paruæ — $ turpis — † turpitudine, — [r] טוב — $ percussæ — * gemmabant — [s] דקק [t] טוב — ‖ pulchras. — † magos, & nõ fuit qui indicaret mihi. — ‡ idẽ est. Quæ Deus facturus est, — [u] נגד — $ sunt. — [x] פרה — * pulchræ. — ‖ sunt. — † idem est. — ‡ turpes — [y] רקק [z] רוע — [a] עלה — $ sunt: — [b] ריק — est facturus est. — veniunt abũdãtiæ magnæ — [c] קום

abundantia fames consumet & ;Aegypti terra in *saturitas* omnis
כל־השבע בארץ מצרים וכלה הרעב את־
facie à * terram *saturitas* $ cognoscetur non Et .terram
3 הארץ׃ ולא־[a]יודע השבע בארץ מפני
.valde *ipsa* ‖ grauis quia ,postea *ipsius famis*
הרעב ההוא אחרי־כן כי־כבד הוא מאד׃
;vicibus duabus Pharaoni ipsi somnium *iterari super* † Et
32 ועל [b] השנות החלום אל־פרעה פעמים
Deus *festinans* $ & :Deo *cum à verbum paratum* ‡ quia
כי־[c]נכון הדבר מעם האלהים וממהר האלהים
intelligentem ‖ virum Parhoh prouideat nunc Et .*illud faciendum ad* *
33 לעשתו׃ ועתה [d] ירא פרעה איש [e] נבון
.Aegypti terram super illum ponat & ,sapientem &
וחכם [f] וישיתהו על־ארץ מצרים׃
,terram super præfectos constituat & Parhoh Faciat
34 יעשה פרעה ויפקד פקדים על־הארץ
.*saturitatis* ‡ annis septem in Aegypti terram *quintet* † &
וחמש את־ארץ מצרים בשבע שני השבע׃
venientium bonorum annorum escam omnem congregent Et
35 ויקבצו את־כל־אכל השנים הטבות הבאת
cibum ,Parhoh manu sub frumentum congregent & ,istorum
האלה ויצברו־בר תחת יד־פרעה אכל
,*terræ ipsi* depositum in cibus sit Et .seruent & ,vrbibus in
36 בערים ושמרו׃ והיה האכל לפקדון לארץ
non & :Aegypti terra in erunt qui ,famis *annos septem ad*
לשבע שני הרעב אשר [g] תהיין בארץ מצרים ולא־
oculis in *verbum fuit bonum* * Et .*fame in* $ terra succidetur
37 תכרת הארץ ברעב׃ וייטב הדבר בעיני
dixit Et .eius seruorum omnium oculis in & ,Parhoh
38 פרעה ובעיני כל־עבדיו׃ ויאמר
,*virum istum sicut inueniemus* ‖ Nunquid :suos seruos ad Parhoh
פרעה אל־עבדיו הנמצא כזה איש
:Ioseph ad Parhoh dixit Et ?*eo in Dei spiritus cui*
39 אשר רוח אלהים בו׃ ויאמר פרעה אל־יוסף
est non ,hoc totum te Deus fecit cognoscere Postquã
אחרי [h] הודיע אלהים אותך את־כל־זאת אין־
super eris Tu .tu sicut sapiens & intelligens
40 [i] נבון וחכם כמוך׃ אתה תהיה על־
tantũ :meus populus omnis *osculabitur tuum os super* & ,meã domũ
ביתי ועל־פיך [k] ישק כל־עמי רק
:Ioseph ad Parhoh dixit Et .*te præ ero magnus* ‡ solio
41 הכסא אגדל ממך׃ ויאמר פרעה אל־יוסף
.Aegypti terram omnem super te *dedi* $,Vide
ראה נתתי אתך על כל־ארץ מצרים׃
,sua manu *desuper* * suum annulum Parhoh remouit Et
42 [l] ויסר פרעה את־טבעתו מעל ידו
eum fecit induere & .Ioseph *manum super illum dedit* ‖ &
ויתן אתה על־יד יוסף וילבש אתו
.*eius collum super auri* $ torquem posuit & ,*byssi* † vestibus
בגדי־שש [m] וישם רבד הזהב על־צוארו׃
.sibi † qui secundo curru in eum fecit equitare Et
43 וירכב אתו במרכבת המשנה אשר־לו
vniuersam super eũ *dando* † Et Abrech ‖ *eius facies ad* * clamabãt Et
ויקראו לפניו אברך ונתון אתו על־כל־
Ego :Ioseph ad Parhoh dixit Et .Aegypti terram
44 ארץ מצרים׃ ויאמר פרעה אל־יוסף אני
& ,suam manum *vir* ‡ leuabit non ,te præter:& ,Parhoh
פרעה ובלעדיך לא־ירים איש את־ידו ואת־
Parhoh vocauit Et .Aegypti terra omni in suum pedẽ
45 רגלו בכל־ארץ מצרים׃ ויקרא פרעה
Asnath ei dedit & ,Pahaneach Saphnath * Ioseph nomen
שם־יוסף צפנת פענח ויתן־לו את־אסנת
est egressus Et .vxorem in On *sacerdotis* Porhipherah filiam
בת־פוטי פרע כהן אן לאשה ויצא
triginta *filius* Ioseph Et .Aegypti terram super Ioseph
46 יוסף על־ארץ מצרים׃ ויוסף בן־שלשים
.Aegypti *regis* .*Parhoh facies ad ipsum stando in* ,annorum
שנה בעמדו לפני פרעה מלך־מצרים
omnem per transiuit & ,Parhoh facie à Ioseph est egressus Et
47 ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבר בכל־
saturitatis annis septem in *terra fecit* Et .Aegypti terram
ארץ מצרים׃ ותעש הארץ בשבע שני השבע

abundantia — * propter famem ipsam quæ erit. — [a] ידע — † propter iteratum est — $ abundantia — [b] שנה — ‡ firma est res à $ festinat * facere eam — ‖ prudentem ‖ erit — [c] כון [d] ראה — [e] בין [f] שית — † quintã partem soluere iubeat ‡ abundantiæ. — pro terra, pro septem annis — $ propter famem. — [g] היה — * placuit sermo — ‖ inuẽtus vnquam est talis vir, in quo sit spiritus Dei? — [h] ידע — [i] בין — ad sermonem tuum armabitur — [k] נשק — ‡ maior ero te. $ posui — * è — [l] סור — ‖ posuit illum in manu — † byssinis, $ auream in collo eius. — [m] שום — † erat * ante eum. — ‖ *pater tener*, vel *flecte genua*. — † constituit — ‡ quisquam — * *absconditi reuelatorem*. — principis — erat vir — quando stetit coram Parhoh rege — cõgregauerũt habitatores

alienum eis. *ignotum* ſe oſtēdit &,eos agnouit &,ſuos fratres Ioſeph vidit Et
7 [a] וירא יוסף את־אחיו [b] ויכרם ויתנכר
:eos ad dixit & :dura eis cum eſt locutus Et .*eos ad*
אליהם וידבר אתם [c] קשות ויאמר אליהם
emendum ad Chenahan terra De ,dixerunt Et ?veniſtis Vnde
מאין באתם ויאמרו מארץ כנען לשבר־
non ipſi & .ſuos fratres Ioſeph agnouit Et .cibum
8 אכל: ויכר יוסף את־אחיו והם לא
ſomniorum Ioſeph eſt recordatus Et .eum agnouerunt
9 הכרהו: ויזכר יוסף את החלמות
Exploratores :eos ad dixit & .eis ‡ ſomniauerat quæ
אשר חלם להם ויאמר אלהם מרגלים
.veniſtis terræ *nuditatem* † videndum ad :*vos* *
אתם לראות את־[d] ערות הארץ באתם:
tui ſerui *Et* ‖ .mi domine Nequaquam :eum ad dixerunt Et
10 ויאמרו אליו לא אדני ועבדיך
viri filij nos Omnes .cibum emendum ad venerunt
11 באו לשבר־אכל: [e] כלנו בני איש־
.exploratores tui ſerui ſunt non .*nos recti* :*nos vnius*
אחד נחנו [f] כנים אנחנו לא־היו עבדיך מרגלים:
veniſtis terræ *nuditatem quia* *,Nequaquam :eos ad dixit Et
12 ויאמר אלהם לא כי־ערות הארץ באתם
fratres ,tui ſerui Duodecim :dixerunt Et .videndum ad
13 לראות: ויאמרו שנים עשר עבדיך אחים
ecce & .Chenahan terra in *vnius* ‡ viri filij *nos* $
אנחנו בני איש־אחד בארץ כנען והנה
.*ipſe* † non vnus & ,hodie noſtro patre cum * minor
הקטן את־אבינו היום והאחד איננו:
vos ad ſum locutus quod ‖ Hoc :Ioſeph eos ad dixit Et
14 ויאמר אלהם יוסף הוא אשר דברתי אלכם
,probabimini hoc In .*vos* Exploratores :dicendo
15 לאמר מרגלים אתם: בזאת תבחנו
venerit cum niſi ,hinc egreſſi fueritis Si .*Parhoh viuat*
[g] חי פרעה אם־[h] תצאו מזה כי אם־בבוא
,vnum vobis ex Mittite .huc minimus veſter frater
16 אחיכם הקטן הנה: שלחו מכם אחד
probabuntur & ,vinciemini vos & ,veſtrum fratrem accipiat &
[i] ויקח את־אחיכם ואתם האסרו ויבחנו
,*Parhoh viuat* ,*non ſi Et* $:vobiſcum * veritas an veſtra verba
דבריכם [k] האמת אתכם ואם־לא חי פרעה
ad eos congregauit Et .*vos* ‡ exploratores *quia*
17 כי מרגלים אתם: ויאסף אתם אל־
die in Ioſeph eos ad dixit Et .diebus tribus cuſtodiam
18 משמר שלשת ימים: ויאמר אלהם יוסף ביום
.*timens* ego Deum .viuetis & facite Hoc :tertio
השלישי זאת עשו וחיו את־האלהים אני ירא:
Si *recti* *vos*, frater veſter vnus ligetur in domo
19 אם־[l] כנים אתם אחיכם אחד יאסר בבית
,veſtræ cuſtodiæ vos & ite adducite † *fractionem famis*
משמרכם ואתם [m] לכו הביאו שבר רעבון
.*veſtrarum domorum* Et fratrem veſtrum minimum adducetis
20 בתיכם: ואת־אחיכם הקטן [n] תביאו
fecerunt Et .moriemini nō & ,veſtra verba verificabūtur &,me ad
אלי ויאמנו דבריכם ולא תמותו [o] ויעשו־
. ita Et ‖ *dixerunt vir ad ſuum fratrem:* Verè * *delinquentes*
21 כן: ויאמרו איש אל־אחיו אבל אשמים
nos *ſuper* fratrem noſtrum, quòd vidimus anguſtiam
אנחנו על־אחינו אשר ראינו [p] צרת
,eius animæ $ *in deprecando ad ipſum nos*; & non audiuimus. Idcirco
נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על־כן
venit ‡ *ad* nos anguſtia hæc. Et reſpondit Reuben
22 באה אלינו הצרה הזאת: [q] ויען ראובן
eis :dicendo Nonne dixi ad vos :dicendo Ne
אתם לאמר הלוא אמרתי אליכם לאמר אל־
peccetis in puerum, & non audiſtis? Et etiam ſanguis eius
תחטאו בילד ולא שמעתם וגם־דמו
ecce .requiritur Et ipſi non nouerunt quòd *audiens*
23 הנה נדרש: והם לא ידעו כי שמע
Ioſeph: quia interpres * inter eos. Et reuerſus ſe † *deſuper*, eis
24 יוסף כי [r] המליץ בינתם: [ſ] ויסב מעליהם
& fleuit. Et reuerſus eſt ad eos, & locutus eſt ad eos.
[t] ויבך: וישב אלהם וידבר אלהם

Margin (left): ſ de — eſtis: † exinanitionem — [d] ערה — ‖ Sed — [e] כל — eiuſdem veraces ſumus. — [f] כון — * ſed exinanitionem — $ ſumus ‡ eiuſdem — * eſt — ‖ eſt — eſtis — per vitam Parhonis. — [g] חיה [h] יצא — [i] לקח — * ſit — $ Sin minus, per vitam Parhonis, — [k] אמן — eſtis — timeo. — * veraces eſtis — [l] כון — † alimentū ad expellendū famē è domibus veſtris. — [m] ילך [n] בוא — [o] עשה — ‖ dicebat alter alteri: * deliquimus contra — [p] צור — $ dum deprecaretur nos, — ‡ ſuper — [q] ענה — audiret — * erat — † ab — [r] לוץ — [ſ] סבב [t] בכה

,annorum ſeptem eſcam omnem congregauit Et .*pugillos in*
48 לקמצים: ויקבץ את־כל־אכל שבע שנים
,vrbibus in cibum *dedit* Et .Ægypti terra in fuerunt qui
אשר היו בארץ מצרים ויתן־אכל בערים
.eius medio in *dedit* ,*eius circuitus* ‖ qui ciuitatis agri cibum
אכל שדה־העיר אשר סביבתיה נתן בתוכה:
maris arenam tanquam frumentum Ioſeph congregauit Et
49 ויצבר יוסף בר כחול הים
non quia ,*numerandum ad* † ceſſauit *quo vſque* * ,valde multum
הרבה מאד עד כי־חדל לספר כי־אין
antequam ,filij duo *eſt natus* * Ioſeph ipſi Et .numerus $
50 מספר: וליוסף ילד שני בנים בטרם
filia Aſnath ei peperit quos :famis annus veniret
תבוא שנת הרעב אשר ילדה־לו אסנת בת־
nomen Ioſeph vocauit Et .On *ſacerdotis* Potiphar
51 פוטי פרע כהן און: ויקרא יוסף את־שם
Deus me fecit obliuiſci † Quia .Menaſſeh primogeniti
הבכור מנשה כי־[a] נשני אלהים את־
.mei patris domus omnis & ,mei laboris omnis
כל־עמלי ואת כל־בית אבי:
me fecit creſcere ‖ Quia :Ephraim vocauit ſecundi nomen Et
52 ואת שם [b] השני קרא אפרים כי־[c] הפרני
ſeptem ſunt finiti Et .meæ afflictionis terra in Deus
53 אלהים בארץ [d] עניי: [e] ותכלינה שבע
.Ægypti terra in fuit quæ ,ſaturitatis anni
שני השבע אשר היה בארץ מצרים:
dixit ſicut ,venire famis anni ſeptem inceperunt Et
54 [f] ותחלינה שבע שני הרעב לבוא כאשר אמר
terra omni in & ,terris omnibus in fames fuit Et .Ioſeph
יוסף ויהי רעב בכל־הארצות ובכל־ארץ
,Ægypti terra omnis eſuriit Et .panis erat Ægypti
55 מצרים היה לחם: ותרעב כל־ארץ מצרים
dixit Et .*panem ad* Parhoh ad populus clamauit &
ויצעק העם אל־פרעה ללחם ויאמר
dixerit quod ,Ioſeph ad Ite :Ægyptiis omnibus Parhoh
פרעה לכל־מצרים לכו אל־יוסף אשר־יאמר
.*terræ facies vniuerſas ſuper* erat fames Et .facietis ,vobis
56 לכם תעשו: והרעב היה על־כל־[g] פני הארץ
.Ægyptiis *fregit &* ,*eu in quibus omnia* † Ioſeph aperuit Et
ויפתח יוסף את־כל־אשר בהם וישבר למצרים
terra omnis ‡ Et .Ægypti terra in fames inualuit Et
57 ויחזק הרעב בארץ מצרים: וכל־הארץ
inualuerat quia :Ioſeph *ad frangendum ad* * ,Ægyptum in venerunt
[h] באו מצרימה לשבר אל־יוסף כי־חזק
.terra omni in fames
הרעב בכל־הארץ:

CAP. XLII. מב

,Ægypto in *fractio* eſſet quòd ,Iahacob vidit Et
1 [i] וירא יעקב כי יש־שבר במצרים
? voſipſos aſpicitis quid Ad :ſuis filiis Iahacob dixit &
ויאמר יעקב לבניו למה תתראו:
:Ægypto in *fractio* eſt quòd audiui Ecce :dixit Et
2 ויאמר הנה שמעתי כי יש־שבר במצרים
non & ,viuemus & ,inde nobis emite & ,illuc deſcendite
[k] רדו־שמה ושברו־לנו משם ונחיה ולא
emendū ad ,decem Ioſeph fratres deſcenderunt Et .moriemur
3 נמות: וירדו אחי־יוסף עשרה לשבר
Ioſeph fratrem Biniamin Et .Ægypto *ab* frumentum
4 בר ממצרים: ואת־בנימין אחי יוסף
forte Ne ,dixit quia :ſuis fratribus cum Iahacob miſit non
לא־שלח יעקב את־אחיו כי אמר פן־
emendum ad ,Iſrael filij venerunt Et .*periculum* ei accidat
5 יקראנו אסון: ויבאו בני ישראל לשבר
.Chenahan terra in fames erat quia ,venientium medio in
בתוך הבאים כי־היה הרעב בארץ כנען:
Ipſe .terram ſuper *imperator ipſe* Ioſeph Et
6 ויוסף הוא השליט על־הארץ הוא
:Ioſeph fratres venerunt Et .terræ populo omni *frangere* faciebat
המשביר לכל־עם־הארץ ויבאו אחי יוסף
.terram *in facies in* ei ſe incuruauerunt &
[l] וישתחוו־לו אפים ארצה:

Margin (right): frumenta in horrea. — poſuit — ‖ erat in circuitu eius, poſuit — * adeò quòd † numerari — $ erat * nati ſunt — principis — † dixit — [a] נשה — ‖ dixit, — [b] שנה [c] פרה — [d] ענה — [e] כלה — [f] חלל — pro pane. — in vniuerſa terra. — [g] פנה — † horrea, in quibus erant, & vendidit ‡ omnes habitatores terræ * vt emerent à — [h] בוא — alimentum — [i] ראה — alimentum — in — [k] ירד — mors. — erat dominus — vendere — In faciē ſuper — [l] שחה

.eorum oculos ad eum ligauit & ,Simhon *eũ cum à* accepit Et
24 a ויקח מאתם את־שמעון ויאסר אתו לעיניהם׃
,frumento eorum vasa impleuerunt & ,Ioseph præcepit Et
25 b ויצו יוסף וימלאו את־c כליהם בר
,*suum saccum ad viri* * ,eorum pecunias *redire faciendum ad* ₰ &
ולהשיב כספיהם איש אל־שקו
.sic eis fecit Et .*viam ad* | escam eis *dandum ad &*
ולתת להם d צדה לדרך ויעש להם כן׃
abierunt & :suos asinos super *suam fractionem* † tulerunt Et
26 e וישאו את־שברם על־חמריהם וילכו
pabulum *dandum ad* ‡ ,suum saccum vnus aperuit Et .inde
27 משם׃ ויפתח האחד את־שקו לתת מספוא
ipsa ₰ ecce & ,suam pecuniam vidit & :hospitio in suo asino
לחמרו במלון וירא את־כספו והנה־הוא
est Reddita :suos fratres ad dixit Et .sui sacci ore in
28 f בפי אמתחתו׃ ויאמר אל־אחיו הושב
,corũ cor *exiit* ‖ Et meo sacco in* ecce etiam Et .mea pecunia
כספי וגם הנה באמתחתי ויצא לבם
hoc Quid :dicendo *suum fratrem ad vir intremuerunt* † &
ויחרדו איש אל־אחיו לאמר מה־זאת
Iahacob ad venerunt Et ?nobis Deus fecit
29 עשה אלהים לנו׃ ויבאו אל־יעקב
ei annunciauerunt & ;Chenahan terram in suum patrem
אביהם ארצה כנען g ויגידו לו את
dominus vir est Locutus :dicendo ,eis *contingentia* omnia
30 כל־h הקרת אתם לאמר׃ דבר האיש אדני
exploratores tanquam nos dedit & ,dura nobiscum terræ
הארץ אתנו i קשות ויתן אתנו כמרגלים
non *:nos Recti* :eum ad diximus Et .terræ
31 את־הארץ׃ ונאמר אליו k כנים אנחנו לא
fratres *nos* ₰ Duodecim .exploratores *fuimus* ₰
32 היינו מרגלים׃ שנים־עשר אנחנו אחים
cum † hodie minor & ,*ipse* | non Vnus ;nostri patris filij
בני אבינו האחד איננו והקטן היום את־
vir nos ad dixit Et .Chenahan terra in nostro patre
33 אבינו בארץ כנען׃ ויאמר אלינו האיש
vos recti quòd ,cognoscam hoc In :terræ dominus
אדני הארץ בזאת l אדע כי כנים אתם
famem ₰ & ,mecum dimittite vnum vestrum Fratrem
אחיכם האחד m הניחו אתי ואת־רעבון
adducite Et .ite & ,capite vestrarum domorum
34 בתיכם n קחו o ולכו׃ והביאו את־
non quod ,cognoscam & ,me ad minimum vestrum fratrem
אחיכם הקטן אלי ואדעה כי לא
dabo vestrum Fratrem ;*vos recti quia* ,*vos* exploratores
מרגלים אתם כי כנים אתם את־אחיכם אתן
euacuantibus ipsis fuit Et .*circuibitis terram* & :vobis
35 לכם ואת־הארץ תסחרו׃ ויהי הם p מריקים
.suo sacco in ‡ suæ pecuniæ *ligamen viri* † ecce & ,suos saccos
שקיהם והנה־איש צרור־כספו בשקו
;eorum pater & ,ipsi ,suarũ pecuniarũ ligamina viderunt Et
ויראו את־צררות כספיהם המה ואביהם
Me :eorum pater Iahacob eos ad dixit Et .timuerunt &
36 וייראו׃ ויאמר אלהם יעקב אביהם אתי
& *,ipse* non Simhon & *,ipse* non Ioseph :orbastis
שכלתם יוסף איננו ושמעון איננו ואת־
.hæc omnia fuerunt me *super* :capietis Biniamin
בנימן תקחו עלי היו כלנה׃
Duos :dicendo suum patrem ad Reuben dixit Et
37 ויאמר ראובן אל־אביו לאמר את־שני
Da .te ad eum reduxero non si ,mori facias meos filios
בני q תמית אם־לא אביאנו אליך r תנה
dixit Et .te ad eum reducam ego & ,*meam manum super* eum
38 אתו על־ידי ואני s אשיבנו אליך׃ ויאמר
,est mortuus eius frater quia ,vobiscũ meus filius descendet Non
לא־ירד בני עמכם כי־אחיו מת
via in *periculum* † ei accidet & :remansit *iste solus* ‖ ipse &
והוא לבדו נשאר וקראהו אסון בדרך
meam caniciem facietis descendere & .*ea in ibitis qua* ‡
אשר תלכו־בה t והורדתם את־שיבתי
.terra in * grauis fames Et .sepulchrum ad dolore *in* ₰
בינון שאולה׃ והרעב כבד בארץ׃

ex eis
a לקח
b צוה c כלה
₰ vt restituerent
*vniuscuiusq. in sacco suo & darent
d צוד
† alimentum suum
e נשא
‡ vt daret
₰ erat
f פרה
* est
‖ euanuit
† obstupuerũt alter alteri
g נגד
quæ acciderant
h קרה
i קשה
Veraces sumus
k כון
₰ sumus
‖ est † est
veraces estis.
l ידע
₰ frumentum ad expellendum famem
m ינח
n לקח o ילך
estis, sed veraces.
in terra negotiabimini.
p ריק
† vniuscuiusq. ligatura.
‡ erat
est
Aduersum.
q מות r נתן
in manu mea.
s שוב
‖ tantũmodo
† mors
‡ per quam ibitis.
t ירד
₰ cum
* erat

CAP. XLIII. מג

quod ,alimentum edere finissent cùm fuit Et
1 ויהי כאשר a כלו לאכל את־השבר אשר
:eorum pater eos ad dixit & :Aegypto ex attulerant
הביאו ממצרים ויאמר אליהם אביהם
eum ad dixit Et .cibi pusillum nobis emite ,Reuertimini
2 שבו שברו־לנו מעט־אכל׃ ויאמר אליו
vir nos in est contestatus Contestando ;dicendo Iehudah
יהודה לאמר b העד העד בנו האיש
.vobiscum vestro fratre sine meas facies videbitis Non :dicendo
לאמר לא־תראו פני בלתי אחיכם אתכם׃
.descendemus ,nobiscum nostrum fratrem *mittens tu es* Si
3 אם־ישך משלח את־אחינו אתנו c נרדה
non *,mittens tu non si Et* .cibum tibi ememus &
4 ונשברה לך אכל׃ ואם־אינך משלח לא
videbitis Non :nos ad dixit vir Quia .descendemus
נרד כי־האיש אמר אלינו לא־תראו
:Israel dixit Et .vobiscum vestro fratre sine meas facies
5 פני בלתי אחיכם אתכם׃ ויאמר ישראל
vt nunciaretis adhuc an :viro *denunciandum ad* ,mihi malefecistis quid Ad
למה d הרעתם לי e להגיד לאיש העוד
₰ esset vir interrogauit Interrogando :dixerunt Et ?frater ₰ vobis
6 לכם אח׃ ויאמרו שאול שאל־האיש
adhuc Num :dicendo ,*nostram cognationem ad &* ,*nos ad*
לנו f ולמולדתנו לאמר העוד
ei nunciauimus Et ?frater vobis est num ?*viuens* ₰ vester pater
אביכם חי היש לכם אח ונגד־לו
quòd ,sciebamus sciendo Nunquid ,*istorum verborum os super**
על־פי הדברים האלה הידוע נדע כי
dixit Et ?vestrum fratrem facite Descendere :diceret
7 יאמר הורידו את־אחיכם׃ ויאמר
,mecum puerum Mitte :suum patrem Israel* ad Iehudah
יהודה אל־ישראל אביו שלחה הנער אתי
etiam moriemur non & ,viuemus & ;pergemus & ,surgemus &
ונקומה g ונלכה ונחיה ולא נמות גם־
:illo pro spondeo Ego .nostri paruuli etiam tu etiam ,nos
8 אנחנו גם־אתה גם־h טפנו׃ אנכי אערבנו
,te ad eum adduxero non si :eum requiras mea manu de
מידי תבקשנו אם־לא הביאתיו אליך
.diebus omnibus tibi *peccabo &* ,te ante eum statuero &
i והצגתיו לפניך וחטאתי לך כל־הימים׃
his fuissemus reuersi nunc quia ,tardauissemus nisi Quia
9 כי לולא התמהמהנו כי־עתה שבנו זה
:eorum pater Israel eos ad dixit Et *vicibus duabus*
10 פעמים׃ ויאמר אלהם ישראל אביהם
terræ *cantatione* de tollite :facite hoc ,nunc ita Si
אם־כן אפוא זאת עשו קחו מזמרת הארץ
pusillum ;munus virum ad facite descendere & ,vestris vasis in
בכליכם והורידו לאיש מנחה מעט
,amygdalas & ,*auellanas*, stacten & ,aromata ,mellis pusillũ & ,resinæ
צרי ומעט דבש k נכאת ולט בטנים ושקדים׃
& ,vestris manibus in capite duplicem pecuniam Et
11 וכסף משנה קחו בידכם ואת־
reducetis vestrorum saccorum ore in .reductam pecuniam
הכסף l המושב בפי m אמתחתיכם תשיבו
vestrum fratrem Et .*hoc* ‖ error fortè si ,vestra manu in
12 בידכם אולי משגה הוא׃ ואת־אחיכם
.virum ad reuertimini ,surgite & :capite
קחו וקומו שובו אל־האיש׃
facies ad misericordias vobis det omnipotens Deus Et
13 ואל שדי יתן לכם רחמים לפני
& ,alium vestrum fratrem vobis dimittat & ,*viri*
האיש ושלח לכם את־אחיכם אחר ואת־
.sum orbatus ,sum orbatus quomodo ego Et .Biniamin
בנימין ואני כאשר שכלתי שכלתי׃
duplicem & ,hoc munus viri ceperunt Et
14 n ויקחו האנשים את־המנחה הזאת ומשנה־
,surrexerunt & ;Biniamin & ,sua manu in ceperunt pecuniam
כסף לקחו בידם ואת־בנימין o ויקמו
.Ioseph coram steterunt & ,Aegyptum in descenderunt &
וירדו מצרים ויעמדו q לפני יוסף׃

a כלה
ei
b עוד
miseris
c ירד
Si verò non miseris
vt nunciaretis
d רוע e נגד
₰ esset
de nobis, & de cognatione nostra,
f ילד
₰ viuit?
*secundum verba ista
g ילך
h טפף
pœnæ obnoxius ero
i יצג
bis.
optimis frugibus
pineas,
k נכה
l שוב
m מתח
‖ esset.
ante
virum,
n לקח
o קום
q פנה

vim fecit sibi, ,dixit & ,se continuat & ,est egressus & ,suam faciem lauit Et

30 וַיִּרְחַץ פָּנָיו וַיֵּצֵא וַיִּתְאַפַּק וַיֹּאמֶר

§seorsum, :solo ipsi § eis & ,soli ipsi * ei posuerunt Et .panem Ponite

31 שִׂימוּ לָחֶם׃ וַיָּשִׂימוּ לוֹ לְבַדּוֹ וְלָהֶם לְבַדָּם שׂוּם[a]

‡ qui comedebant *poterant — possunt* non quia ,seorsum secum comedentibus ‡ Ægyptiis &

וְלַמִּצְרִים הָאֹכְלִים אִתּוֹ לְבַדָּם כִּי לֹא יוּכְלוּן

abominatio quia ;panem Hebræis cum comedere Ægyptij

הַמִּצְרִים לֶאֱכֹל אֶת־הָעִבְרִים לֶחֶם כִּי־תוֹעֵבָה

†ante ‖ante eum — primogenitus ,eius facies ad ‖ sederunt Et .Ægyptiis ipsa †

32 הִוא לְמִצְרָיִם׃ וַיֵּשְׁבוּ לְפָנָיו הַבְּכֹר

,suam paruitatem iuxta paruus & ,suam primogenituram secundum

כִּבְכֹרָתוֹ וְהַצָּעִיר כִּצְעִרָתוֹ

vnusquisque .suum proximum ad vir viri sunt admirati Et

וַיִּתְמְהוּ הָאֲנָשִׁים אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ׃

accepit partes à facie sua. — multiplicauit & .eos ad suis faciebus cum à dona tulit Et

33 וַיִּשָּׂא מַשְׂאֹת מֵאֵת פָּנָיו אֲלֵהֶם[b] וַתֵּרֶב[c] נָשָׂא[b]

,munus* quinque ,eorum omnium donu præ † Biniamin donum *

מַשְׂאַת בִּנְיָמִן מִמַּשְׂאֹת כֻּלָּם חָמֵשׁ יָדוֹת רָבָה[c]

*partem †plusquam partes *partes — .eo cum se inebriauerunt & ,biberunt Et

וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ׃[d] שָׁתָה[d]

CAP. XLIIII. מד

erat :dicendo ,suam domum super qui ei præcepit Et

1 וַיְצַו אֶת־אֲשֶׁר עַל־בֵּיתוֹ לֵאמֹר[e] צַוָּה[e]

§quantum potuerint — quod sicuti § esca virorum saccos Imple

מַלֵּא אֶת־אַמְתְּחֹת הָאֲנָשִׁים אֹכֶל כַּאֲשֶׁר

‡ vniuscuiusque — ,sui sacci ore in viri ‡ pecuniam pone & ,ferre poterunt

יוּכְלוּן שְׂאֵת וְשִׂים כֶּסֶף־אִישׁ בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ׃

argenteum pone — ore in pones argenti scyphum ,meum scyphum Et

2 וְאֶת־גְּבִיעִי גְּבִיעַ הַכֶּסֶף תָּשִׂים בְּפִי

iunioris, ‡alimēta eius. — fecit Et .eius fractionis † pecuniam & ,minimi sacci

אַמְתַּחַת הַקָּטֹן וְאֵת כֶּסֶף שִׁבְרוֹ וַיַּעַשׂ[f] עָשָׂה[f]

,illuxit Mane .fuerat locutus quod Ioseph verbum secundum

3 כִּדְבַר יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֵּר׃ הַבֹּקֶר אוֹר

.eorum asini & ,ipsi sunt dimissi viri &

וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ הֵמָּה וַחֲמֹרֵיהֶם׃

.se elongauerant non ,vrbem egressi erant Ipsi

4 הֵם יָצְאוּ אֶת־הָעִיר לֹא הִרְחִיקוּ

‖erat — persequere ,Surge :suum domum super ‖qui ei dixit Ioseph &

וְיוֹסֵף אָמַר לַאֲשֶׁר עַל־בֵּיתוֹ קוּם רְדֹף

& apprehende — quid ad :eos ad dices & ,eos attinges & ,viros post

אַחֲרֵי הָאֲנָשִׁים וְהִשַּׂגְתָּם[g] וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לָמָּה נָשַׂג[g]

hic Nonne ?bono pro malum reddidistis

5 שִׁלַּמְתֶּם רָעָה[h] תַּחַת טוֹבָה׃ הֲלוֹא זֶה רוֹעַ[h]

est in quo bibit dominus meus? §tentando tentat in eo: ‡apprehendit — :eo in augurabitur augurando § ipse Et ?eo in meus dominus bibit quo

אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה אֲדֹנִי בּוֹ וְהוּא נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ בּוֹ

est locutus & ,eos attigit ‡ Et .fecistis quod fecistis male

6 הֲרֵעֹתֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם׃ וַיַּשִּׂגֵם וַיְדַבֵּר

:eum ad dixerunt Et .ista verba eos ad

7 אֲלֵהֶם אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו

loquitur — ?ista verba secundum meus dominus loquetur quid Ad

לָמָּה יְדַבֵּר אֲדֹנִי כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה

†à ‖vt faciant — .hoc verbum secundum faciendo à ‖ tuis seruis † Absit

חָלִילָה לַעֲבָדֶיךָ מֵעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה׃

,nostrorum saccorum ore in inuenimus quam pecunia Ecce

8 הֵן כֶּסֶף אֲשֶׁר מָצָאנוּ בְּפִי אַמְתְּחֹתֵינוּ פָּרַח[i]

retulimus §furati sumus — furabimur § quomodo & ,Chenahan terra e te ad fecimus reuerti

הֱשִׁיבֹנוּ אֵלֶיךָ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן וְאֵיךְ נִגְנֹב שׁוּב[k]

inuenietur Cui ‡ ?aurum vel argentum tui domini domo e

9 מִבֵּית אֲדֹנֶיךָ כֶּסֶף אוֹ זָהָב׃ אֲשֶׁר יִמָּצֵא

‡Is cum quo inuentus fuerit — erimus nos etiam & .moriatur ,tuis seruis e eo cum

אִתּוֹ מֵעֲבָדֶיךָ וָמֵת[l] וְגַם־אֲנַחְנוּ נִהְיֶה מוּת[l]

nunc Etiam ;dixit Et .seruos in meo domino

10 לַאדֹנִי לַעֲבָדִים׃ וַיֹּאמֶר גַּם־עַתָּה

fit. Is cum quo inuentus fuerit, — erit ,eo cum inuenietur Cui .illud ita ,vestra verba secundum

כְדִבְרֵיכֶם כֶּן־הוּא אֲשֶׁר יִמָּצֵא אִתּוֹ יִהְיֶה

festinauerunt Et .innocentes eritis vos & ,seruus mihi

11 לִּי עָבֶד וְאַתֶּם תִּהְיוּ נְקִיִּם׃ וַיְמַהֲרוּ

vnusquisque — .terram in suum saccum vir fecerunt descendere &

וַיּוֹרִדוּ אִישׁ אֶת־אַמְתַּחְתּוֹ אָרְצָה

*singuli †à — maiore in †,est scrutatus Et .suum saccum vir aperuerunt &

וַיִּפְתְּחוּ אִישׁ אַמְתַּחְתּוֹ׃ וַיְחַפֵּשׂ בַּגָּדוֹל

---

super † qui ei dixit & ,Biniamin eis cum Ioseph vidit Et †erat

16 וַיַּרְא[a] יוֹסֵף אִתָּם אֶת־בִּנְיָמִין וַיֹּאמֶר לַאֲשֶׁר עַל־ רָאָה[a]

mācta & ,domum in viros Adduc :suam domum

בֵּיתוֹ הָבֵא[b] אֶת־הָאֲנָשִׁים הַבָּיְתָה וּטְבֹחַ בּוֹא[b]

.meridie in viri comedent mecū quia ;præpara & ,victimam

טֶבַח וְהָכֵן[c] כִּי אִתִּי יֹאכְלוּ הָאֲנָשִׁים בַּצָּהֳרָיִם׃ כּוּן[c]

fecit venire Et .Ioseph dixit quemadmodum vir fecit Et

17 וַיַּעַשׂ[d] הָאִישׁ כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיָּבֵא עָשָׂה[d]

timuerunt Et .Ioseph domum in homines vir

18 הָאִישׁ אֶת־הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף׃ וַיִּירְאוּ

Super :dixerunt & ,Ioseph domum in erant adducti quia ,viri Propter

הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבְאוּ בֵּית יוֹסֵף וַיֹּאמְרוּ עַל־

sumus ,principio in nostris saccis in reddita pecunia verbum — pecuniam quę reddita est

דְּבַר הַכֶּסֶף הַשָּׁב[e] בְּאַמְתְּחֹתֵינוּ בַּתְּחִלָּה[f] אֲנַחְנוּ שׁוּב[e] חָלַל[f]

,nos super se deiiciendum ad & ,nos super se voluendum ad ‖ ,adducti — ‖ vt vertat se contra nos, & iactet se *& capiat

מוּבָאִים לְהִתְגֹּלֵל עָלֵינוּ וּלְהִתְנַפֵּל עָלֵינוּ

.nostros asinos & ,seruos in nos capiendum ad &*

וְלָקַחַת אֹתָנוּ לַעֲבָדִים וְאֶת־חֲמֹרֵינוּ׃

;Ioseph domum super § qui ,virum ad accesserunt Et — §erat

19 וַיִּגְּשׁוּ[g] אֶל־הָאִישׁ אֲשֶׁר עַל־בֵּית יוֹסֵף נָגַשׁ[g]

,me In*:dixerunt Et .domus ostio ‡ eum ad sunt locuti & — ‡in *Quæsumus

20 וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו פֶּתַח הַבָּיִת׃ וַיֹּאמְרוּ בִּי

emendum ad principio in descendimus descendendo ,mi domine

אֲדֹנִי יָרֹד יָרַדְנוּ בַּתְּחִלָּה לִשְׁבָּר־

aperuissemus & ,hospitium ad venissemus cum ,fuit Et .escam

21 אֹכֶל׃ וַיְהִי כִּי־בָאנוּ אֶל־הַמָּלוֹן וַנִּפְתְּחָה

sui sacci ore in viri pecunia ecce & ,nostros saccos — vniuscuiusque erat

אֶת־אַמְתְּחֹתֵינוּ וְהִנֵּה כֶסֶף־אִישׁ בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ

eam retulimus & ,eius pondere in nostram Pecuniam

כַּסְפֵּנוּ בְּמִשְׁקָלוֹ וַנָּשֶׁב אֹתוֹ

fecimus descendere aliam pecuniam Et .nostra manu in

22 בְּיָדֵנוּ׃ וְכֶסֶף אַחֵר הוֹרַדְנוּ[h] יָרַד[h]

quis scimus non .escam emendum ad nostra manu in

בְיָדֵנוּ לִשְׁבָּר־אֹכֶל לֹא יָדַעְנוּ מִי־

:dixit Et .nostris saccis in nostram pecuniam posuerit

23 שָׂם[i] כַּסְפֵּנוּ בְּאַמְתְּחֹתֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר שׂוּם[i]

vestri patris Deus & ,vester Deus .timeatis ne .vobis Pax

שָׁלוֹם לָכֶם אַל־תִּירָאוּ אֱלֹהֵיכֶם וֵאלֹהֵי אֲבִיכֶם

venit vestra pecunia ;vestris saccis in absconditum vobis dedit — thesaurum

נָתַן לָכֶם מַטְמוֹן[k] בְּאַמְתְּחֹתֵיכֶם כַּסְפְּכֶם בָּא טָמַן[k]

fecit venire Et .Simhon eos ad eduxit & :me ad

24 אֵלָי וַיּוֹצֵא אֲלֵהֶם אֶת־שִׁמְעוֹן׃ וַיָּבֵא

:aquam dedit Et .Ioseph domum in homines vir

הָאִישׁ אֶת־הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף וַיִּתֶּן־מַיִם

.eorum asinis pabulum dedit & ,suos pedes lauerunt &

וַיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם וַיִּתֵּן מִסְפּוֹא לַחֲמֹרֵיהֶם׃

Ioseph venire ad vsque munus parauerunt Et — donec veniret

25 וַיָּכִינוּ[l] אֶת־הַמִּנְחָה עַד־בּוֹא יוֹסֵף כּוּן[l]

.panem essent comesturi ibi quod audierant quia .meridie in

בַּצָּהֳרָיִם כִּי שָׁמְעוּ כִּי־שָׁם יֹאכְלוּ לָחֶם׃

,munus ei attulerunt & ,domum in Ioseph venit Et

26 וַיָּבֹא יוֹסֵף הַבַּיְתָה וַיָּבִיאוּ לוֹ אֶת־הַמִּנְחָה

ei se incuruauerunt Et :domum in ipsorum manu in* quod *erat

אֲשֶׁר־בְּיָדָם הַבָּיְתָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ[m] שָׁחָה[m]

pax Num §:dixit Et ,pacem ad eu postulauit Et * .terram in — * interrogauit eos de sanitate.

27 אָרְצָה׃ וַיִּשְׁאַל לָהֶם לְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם

?viuens* ipse adhuc Num ‡ dixeratis quem ,seni vestro patri — § Num sanus est pater vester senex, *viuit?

אֲבִיכֶם הַזָּקֵן אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם הַעוֹדֶנּוּ חָי[n]׃ חָיָה[n]

ipse ‖ adhuc :nostro patri ipsi tuo seruo Pax † :dixerunt Et

28 וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם לְעַבְדְּךָ לְאָבִינוּ עוֹדֶנּוּ

leuauit Et .se incuruauerunt & prociderunt Et .viuens — † Sanitas est ‖viuit.

חָי וַיִּקְּדוּ[o] וַיִּשְׁתַּחֲוּ׃ וַיִּשָּׂא[p] קָדַד[o]

,suæ matris filium ,suum fratrem Biniamin vidit & ,suos oculos

29 עֵינָיו וַיַּרְא[q] אֶת־בִּנְיָמִין אָחִיו בֶּן־אִמּוֹ נָשָׂא[p]

dixeratis quem ,minimus vester frater ‡ iste Num :dixit & — ‡est

וַיֹּאמֶר הֲזֶה אֲחִיכֶם הַקָּטֹן אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם רָאָה[q]

festinauit Et .mi fili tui misereatur Deus ,dixit Et *me ad — *mihi?

30 אֵלָי וַיֹּאמַר אֱלֹהִים יָחְנְךָ[r] בְּנִי׃ וַיְמַהֵר חָנַן[r]

,suum fratrem ad † eius miserationes reuoluebantur † quia Ioseph — † incaluerāt, vel, resonuerant ‡ super § vt fleret

יוֹסֵף כִּי־נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל־אָחִיו

.ibi fleuit & ,cubiculum est ingressus Et .flendū ad § quęsiuit &

וַיְבַקֵּשׁ לִבְכּוֹת[s] וַיָּבֹא הַחַדְרָה וַיֵּבְךְּ שָׁמָּה׃ בָּכָה[s]

facco in fcyphus eft inuẽtus Et .finiuit minore in & ,incepit

12 ^a הֵחֵל וּבַקָּטֹן כִּלָּה וַיִּמָּצֵא הַגָּבִיעַ בְּאַמְתַּחַת

vir onus impoſuit & ,ſua veſtimenta ſciderunt Et .Biniamin

13 בִּנְיָמִן׃ וַיִּקְרְעוּ שִׂמְלֹתָם וַיַּעֲמֹס אִישׁ

.ciuitatem in funt reuerfi & ,ſuum aſinum ſuper

עַל־חֲמֹרוֹ וַיָּשֻׁבוּ הָעִירָה׃

ille & ,Ioſeph domum ad eius fratres & Iehudah venit Et

14 וַיָּבֹא יְהוּדָה וְאֶחָיו בֵּיתָה יוֹסֵף וְהוּא

.terram in eius facies ad ceciderunt & * ;ibi ipſe $ adhuc

עוֹדֶנּוּ שָׁם ^b וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו אָרְצָה׃

quod hoc factum ‖ Quod :Ioſeph eis dixit Et

15 וַיֹּאמֶר לָהֶם יוֹסֵף מָה־הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה אֲשֶׁר

vir augurabitur augurando † quod ſnouiſtis nonne ?feciſtis

עֲשִׂיתֶם הֲלוֹא יְדַעְתֶּם כִּי־נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ אִישׁ

dicemus Quid :Iehudah dixit Et ?ego ſicut ‡ qui

16 אֲשֶׁר כָּמֹנִי׃ וַיֹּאמֶר יְהוּדָה מַה־נֹּאמַר

?nos iuſtificabimus quid $ & ,loquemur quid ?meo domino

לַאדֹנִי מַה־נְּדַבֵּר וּמַה־^c נִּצְטַדָּק

nos Ecce ,ſeruorum tuorum iniquitatem inuenit Deus

הָאֱלֹהִים מָצָא אֶת־עֲוֹן עֲבָדֶיךָ הִנֶּנּוּ

eſt inuentus cui etiam ,nos etiam ,meo domino ferui

עֲבָדִים לַאדֹנִי גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם אֲשֶׁר־נִמְצָא

,hoc faciendo à mihi † Abſit :dixit Et .eius manu in ſcyphus

17 הַגָּבִיעַ בְּיָדוֹ׃ וַיֹּאמֶר חָלִילָה לִּי ^d מֵעֲשׂוֹת זֹאת

mihi erit ipſe ,eius manu in ſcyphus eſt inuentus cui ‡ Vir

הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא הַגָּבִיעַ בְּיָדוֹ הוּא יִהְיֶה־לִּי

.veſtrum patrem ad pace in aſcendite vos Et .feruus

עָבֶד וְאַתֶּם ^e עֲלוּ לְשָׁלוֹם אֶל־אֲבִיכֶם׃

;mi domine me In $:dixit & ;Iehudah eum ad acceſſit Et

18 ^f וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי

:mei domini auribus in verbum tuus feruus quæſo loquatur

יְדַבֶּר־נָא עַבְדְּךָ דָבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי

.Parhoh ſicut ,tu ſicut quia ‖ :tuũ feruũ in tuus furor iraſcatur ne &

וְאַל־^g יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה׃

eſt Numquid :dicendo ,ſuos feruos interrogauit meus Dominus

19 אֲדֹנִי שָׁאַל אֶת־עֲבָדָיו לֵאמֹר הֲיֵשׁ־

:meum dominum ad diximus Et ?frater vel pater vobis

20 לָכֶם אָב אוֹ־אָח׃ וַנֹּאמֶר אֶל־אֲדֹנִי

eius frater & ;paruus ſenectutum puer & ,ſenex pater nobis Eſt

יֶשׁ־לָנוּ אָב זָקֵן וְיֶלֶד זְקֻנִים קָטָן וְאָחִיו

eius pater & ,ſuæ matri tantum ipſe remanſit & ;eſt mortuus

^h מֵת ^i וַיִּוָּתֵר הוּא לְבַדּוֹ לְאִמּוֹ וְאָבִיו

eum facite Deſcendere :tuos feruos ad dixiſti Et .eum dilexit

21 אֲהֵבוֹ׃ וַתֹּאמֶר אֶל־עֲבָדֶיךָ ^k הוֹרִדֻהוּ

diximus Et .eum ſuper meum oculum ponam & ;me ad

22 אֵלָי ^l וְאָשִׂימָה עֵינִי עָלָיו׃ וַנֹּאמֶר

:ſuum patrem relinquere puer poterit Non :meũ dominum ad

אֶל־אֲדֹנִי לֹא־יוּכַל הַנַּעַר לַעֲזֹב אֶת־אָבִיו

ad dixiſti Et .morietur & ,ſuum patrem relinquet &

23 וְעָזַב אֶת־אָבִיו וָמֵת׃ וַתֹּאמֶר אֶל־

,vobiſcum minimus veſter frater deſcendat non Si :tuos feruos

עֲבָדֶיךָ אִם־לֹא יֵרֵד אֲחִיכֶם הַקָּטֹן אִתְּכֶם

aſcendimus quando fuit Et .meas facies videndum ad addetis non

24 לֹא ^m תֹסִפוּן לִרְאוֹת פָּנָי׃ וַיְהִי כִּי עָלִינוּ

verba ei nunciauimus & ,meum patrem tuum feruum ad

אֶל־עַבְדְּךָ אָבִי וַנַּגֶּד־לוֹ אֵת דִּבְרֵי

25 nobis emite ,Reuertimini :noſter pater dixit Et .mei domini

אֲדֹנִי׃ וַיֹּאמֶר אָבִינוּ שֻׁבוּ שִׁבְרוּ־לָנוּ

.deſcendere poterimus Non :diximus Et .eſcæ puſillum

26 מְעַט־אֹכֶל׃ וַנֹּאמֶר לֹא ^n נוּכַל לָרֶדֶת

quia :deſcendemus & ,nobiſcum minimus noſter frater eſt Si

אִם־יֵשׁ אָחִינוּ הַקָּטֹן אִתָּנוּ וְיָרַדְנוּ כִּי־

minimus noſter frater & ,viri faciem videre poterimus non

לֹא נוּכַל לִרְאוֹת פְּנֵי הָאִישׁ וְאָחִינוּ הַקָּטֹן

:noſad meus pater tuus feruus dixit Et .nobiſcum ipſe non

27 אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ׃ וַיֹּאמֶר עַבְדְּךָ אָבִי אֵלֵינוּ

.mea vxor mihi peperit duos quòd ,noſtis vos

אַתֶּם יְדַעְתֶּם כִּי שְׁנַיִם יָלְדָה־לִּי ^o אִשְׁתִּי׃

rapiendo profectò :dixi & ;mecum à vnus eſt egreſſus Et

28 וַיֵּצֵא הָאֶחָד מֵאִתִּי וָאֹמַר אַךְ טָרֹף

capietis Et .hactenus eum vidi non & :eſt raptus

29 טֹרָף וְלֹא ^p רְאִיתִיו עַד־הֵנָּה׃ וּלְקַחְתֶּם

Marginal notes (right column): ^a חֵלֶל & onerauit quiſq. aſinum ſuum, — venerunt — $ erat — *& proſtrauerunt ſe coram eo — ^b נפל — ‖ opus — † tentando tentat — ‡ eſt — $ in quo ſumus — ^c צדק — illein cuius manu inuẽtus eſt ſcyphus. — † à me vt faciam — ^d עשה — ‡ in cuius manu inuentus eſt ſcyphus, — ^e עלה — $ Quæſo — ^f נגש — ‖ quia tu ſicut Parhoh, & Parhoh ſicut tu. — ^g חרה — ^h מות ^i יתר — ^k ירד — ^l שום — ſi reliquerit — vt videatis — ^m יסף — ^n יכל — fuerit — fratre noſtro minimo, non exiſtente — ^o איש — à me: — ^p ראה

faciem meam à* hunc etiam ,meis faciebus accidet & :mors ei

גַּם־אֶת־זֶה מֵעִם ^a פָּנַי ^b וְקָרָהוּ אָסוֹן

.ſepulchrum ad malo in meam caniciem facietis deſcendere &

^c וְהוֹרַדְתֶּם אֶת־שֵׂיבָתִי בְּרָעָה שְׁאֹלָה׃

:meum patrem tuum feruum ad me venire vt ‖ ,nunc Et

30 וְעַתָּה ^d כְּבֹאִי אֶל־עַבְדְּךָ אָבִי

.ipſius anima in ‡ ligata eius anima & ,nobiſcũ ipſe † non puer &

וְהַנַּעַר אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְנַפְשׁוֹ׃

:morietur ,& ,puer $ non quod ipſum videre vt ,erit Et

31 וְהָיָה כִּרְאוֹתוֹ כִּי־אֵין הַנַּעַר ^e וָמֵת

noſtri patris tui ſerui caniciem tui ſerui facient deſcendere &

וְהוֹרִידוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־שֵׂיבַת עַבְדְּךָ אָבִינוּ

ſpopondit tuus feruus Quoniam .ſepulchrum ad dolore in*

32 בְּיָגוֹן שְׁאֹלָה׃ כִּי עַבְדְּךָ עָרַב

eum reduxero non Si :dicendo ,meo patre cum à puero pro

אֶת־הַנַּעַר מֵעִם אָבִי לֵאמֹר אִם־לֹא אֲבִיאֶנּוּ

nunc Et .diebus omnibus meo patri peccabo & ,te ad

33 אֵלֶיךָ וְחָטָאתִי לְאָבִי כָּל־הַיָּמִים׃ וְעַתָּה

;meo domino feruus puero pro tuus ferũus quæſo maneat

יֵשֶׁב־נָא עַבְדְּךָ תַּחַת הַנַּעַר עֶבֶד לַאדֹנִי

quomodo Nam .ſuis fratribus cum aſcendat puer &

34 וְהַנַּעַר ^f יַעַל עִם־אֶחָיו׃ כִּי־אֵיךְ

forte Ne ?mecum ipſe non puer & :meum patrem ad aſcendam

אֶעֱלֶה אֶל־אָבִי וְהַנַּעַר אֵינֶנּוּ אִתִּי פֶּן

.meum patrem inueniet quod ,malo in videam

אֶרְאֶה ^g בָרָע אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת־אָבִי׃

CAP. XLV. מה

ſtabant qui omnes ad ,ſe continendum ad Ioſeph potuit non Et

1 וְלֹא־יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכֹל הַנִּצָּבִים

.me deſuper virum omnem Educite :clamauit & :ipſum iuxta

עָלָיו וַיִּקְרָא ^h הוֹצִיאוּ כָל־אִישׁ מֵעָלָי

.ſuos fratres ad * Ioſeph ſe notificando in ,ſecum quiſquã ſtetit non Et

וְלֹא־עָמַד אִישׁ אִתּוֹ ^i בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו׃

:Aegyptij audierunt Et .fletu in ‖ ſuam vocem dedit Et

2 וַיִּתֵּן אֶת־קֹלוֹ ^k בִּבְכִי וַיִּשְׁמְעוּ מִצְרַיִם

:ſuos fratres ad † Ioſeph dixit Et .Parhoh domus audiuit Et

3 וַיִּשְׁמַע בֵּית פַּרְעֹה׃ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו

potuerunt non Et :viuens ‡ meus pater adhuc Num .Ioſeph ‡ Ego

אֲנִי יוֹסֵף הַעוֹד אָבִי חָי וְלֹא־יָכְלוּ

.eius facie à erant territi quia :ei reſpondendum ad eius fratres

אֶחָיו ^l לַעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהֲלוּ מִפָּנָיו׃

.me ad quæſo Accedite :ſuos fratres ad ‖ Ioſeph dixit Et

4 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו ^m גְּשׁוּ־נָא אֵלַי

quem ‡ ,veſter frater Ioſeph † Ego :dixit Et .acceſſerunt Et

וַיִּגָּשׁוּ וַיֹּאמֶר אֲנִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם אֲשֶׁר־

,affiaimini dolore ne nunc Et .Aegyptum in me vendidiſtis

5 מְכַרְתֶּם אֹתִי מִצְרָיְמָה׃ וְעַתָּה אַל־תֵּעָצְבוּ

huc me vendideritis quòd ,veſtris oculis in ita ſit ne &

וְאַל־^n יִחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי־מְכַרְתֶּם אֹתִי הֵנָּה

.veſtras facies ad* Deus me miſit viuificationem in $ quia

כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם׃

adhuc & ,terræ medio in famis ‖ duo anni iam Quoniam

6 כִּי־זֶה ^o שְׁנָתַיִם הָרָעָב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְעוֹד

.meſſis & aratio ‡ non quibus † anni quinque

חָמֵשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין־חָרִישׁ וְקָצִיר׃

vobis ponendum ad $,vos ante Deus me miſit Et

7 וַיִּשְׁלָחֵנִי אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם לָשׂוּם לָכֶם

.magnam euaſionem in vobis dandum victum ad & ‖ ,terra in reſiduum*

שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ ^p וּלְהַחֲיוֹת לָכֶם לִפְלֵיטָה גְּדֹלָה׃

Deus ſed ,huc me miſiſtis vos non nunc Et

8 וְעַתָּה לֹא־אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הֵנָּה כִּי הָאֱלֹהִים

omni dominum in & ,Parhoh ipſi patrem in me poſuit &

^q וַיְשִׂימֵנִי לְאָב לְפַרְעֹה וּלְאָדוֹן לְכָל־

.Aegypti terra omni in dominatorem & ,eius domui

בֵּיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃

:eum ad dicetis & ,meum patrem ad aſcendite & ,Feſtinate

9 מַהֲרוּ ^r וַעֲלוּ אֶל־אָבִי וַאֲמַרְתֶּם אֵלָיו

dominum in Deus me Poſuit :Ioſeph tuus filius dixit Sic

כֹּה אָמַר בִּנְךָ יוֹסֵף שָׂמַנִי אֱלֹהִים לְאָדוֹן

.ſtes ne ,me ad deſcende :Ægypto omni

לְכָל־מִצְרָיִם רְדָה אֵלַי אַל־תַּעֲמֹד׃

Marginal notes (left column): ^a פנה ^b קרה — ^c ירד — cùm venero — ^d בוא — † fuerit ‡ eſt cùm — cùm viderit ipſe — ^e מות — $ ſit — * cum — patri meo. — obnoxius ero — ^f עלה — puero non exiſtente — malum, — ^g רוע — vim ſibi facere: — à me. — ^h יצא — quando oſtẽdit ſe * fratribus ſuis. — ^i ידע — ‖ cum — ^k בכה — † fratribus ſuis: — ‡ ſum — $ viuit reſpondere — ^l ענה — ‖ fratribus ſuis: — ^m נגש — † ſum ‡ me vendidiſtis — ^n חרה — ‡ propter vitã * ante vos. — ‖ fuerunt — ^o שנה — † ſunt, in ‡ erit — $ vt ponam — * reliquias ‖ & viuificem vos euaſione magna. — ^p חיה — ^q שום — dicite — ^r עלה

,me ad propinquus eris & ,Ghosen terra in habitabis Et — mihi.
10 וְיָשַׁבְתָּ בְאֶרֶץ־גֹּשֶׁן וְהָיִיתָ קָרוֹב אֵלַי — חיה [a]
,tui boues & ,tuæ pecudes & ,tuorū filiorū filij & ,tui filij & ,tu
אַתָּה וּבָנֶיךָ וּבְנֵי בָנֶיךָ וְצֹאנְךָ וּבְקָרְךָ
quia ,ibi te alam Et .tibi quæ omnia &
וְכָל־אֲשֶׁר־לָךְ׃ וְכִלְכַּלְתִּי אֹתְךָ שָׁם כִּי־
;tu depauperéris ‡ ne ,† famis anni quinque adhuc — † sunt || paupertate conficiaris
עוֹד חָמֵשׁ שָׁנִים רָעָב פֶּן־תִּוָּרֵשׁ אַתָּה — ירש [b]
vestri oculi ecce Et .tibi * quod omne & ,tua domus & — * est
12 וּבֵיתְךָ וְכָל־אֲשֶׁר־לָךְ׃ וְהִנֵּה עֵינֵיכֶם
loquens ‡ meum os quod ;Biniamin mei fratris oculi & ,videntes $ — $ vident. ‡ loquitur
רֹאוֹת וְעֵינֵי אָחִי בִנְיָמִין כִּי־פִי הַמְדַבֵּר
meam gloriam omnem meo patri nunciabitis * Et .vos ad — * nunciate
13 אֲלֵיכֶם׃ וְהִגַּדְתֶּם לְאָבִי אֶת־כָּל־כְּבוֹדִי — נגד [c]
festinabitis † Et .vidistis quæ omnia & ;Ægypto in — † festinate.
בְּמִצְרַיִם וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר רְאִיתֶם וּמִהַרְתֶּם
super cecidit Et .huc meum patrem facietis descendere & — facite, ‡ iactauit se
14 וְהוֹרַדְתֶּם אֶת־אָבִי הֵנָּה׃ וַיִּפֹּל עַל־ — ירד [d] נפל [e]
fleuit Biniamin & :fleuit & ,sui fratris Biniamin ceruices * — * collum
צַוְּארֵי בִנְיָמִן־אָחִיו וַיֵּבְךְּ וּבִנְיָמִן בָּכָה — בכה [f]
,suos fratres omnes est osculatus Et .eius ceruices $ super — $ collum
15 עַל־צַוָּארָיו׃ וַיְנַשֵּׁק לְכָל־אֶחָיו
.eo cum eius fratres sunt locuti postea & :eos super fleuit &
וַיֵּבְךְּ עֲלֵהֶם וְאַחֲרֵי כֵן דִּבְּרוּ אֶחָיו אִתּוֹ׃ — חסר יוד
Venerunt :dicendo ,Parhoh domo ‡ est audita vox Et — ‡ in
16 וְהַקֹּל נִשְׁמַע בֵּית פַּרְעֹה לֵאמֹר בָּאוּ
oculis in & ,Parhoh oculis in fuit bonum * Et .Ioseph fratres — * placuit
אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּיטַב בְּעֵינֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי
Dic :Ioseph ad Parhoh dixit Et .eius seruorum
17 עֲבָדָיו׃ וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף אֱמֹר
,vestra iumenta onerate ,facite Hoc :tuos fratres ad — fratribus tuis:
אֶל־אַחֶיךָ זֹאת עֲשׂוּ טַעֲנוּ אֶת־בְּעִירְכֶם — עשה [g]
capite Et .Chenahan terram ingredimini :ite &
18 וּלְכוּ־בֹאוּ אַרְצָה כְּנָעַן׃ וּקְחוּ אֶת־ — ילך [h] לקח [i]
dabo & :me ad venite & ,vestras domos & ,vestrum patrem familias
אֲבִיכֶם וְאֶת־בָּתֵּיכֶם וּבֹאוּ אֵלָי וְאֶתְּנָה
pinguedinem comedetis & :Ægypti terræ bonum vobis
לָכֶם אֶת־טוּב אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאִכְלוּ אֶת־חֵלֶב
vobis Capite .facite hoc :es iussus tu Et .terræ
19 הָאָרֶץ׃ וְאַתָּה צֻוֵּיתָה זֹאת עֲשׂוּ קְחוּ־לָכֶם — צוה [k]
vestris vxoribus || & ,vestris paruulis currus Ægypti terra de — || pro
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עֲגָלוֹת לְטַפְּכֶם וְלִנְשֵׁיכֶם — טפף [l]
vester oculus Et .venietis $ & ,vestrum patrem feretis * & — * accipite $ venite.
20 וּנְשָׂאתֶם אֶת־אֲבִיכֶם וּבָאתֶם׃ וְעֵינְכֶם
terræ omnis bonum quia :vestra vasa super ‡ parcat non — ‡ supellectilibus vestris.
אַל־תָּחֹס עַל־כְּלֵיכֶם כִּי־טוּב כָּל־אֶרֶץ — חוס [m] כלה [n]
dedit Et Israel filij sic fecerunt Et .illud vobis Ægypti — vestrum erit.
21 מִצְרַיִם לָכֶם הוּא׃ וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן
eis dedit & :Parhoh os † iuxta currus Ioseph eis — † sermonem
לָהֶם יוֹסֵף עֲגָלוֹת עַל־פִּי פַרְעֹה וַיִּתֵּן לָהֶם
mutationes * vnicuique dedit ipsis Omnibus .viam ad || escam — pro itinere. * mutatorias
22 צֵדָה לַדָּרֶךְ׃ לְכֻלָּם נָתַן לָאִישׁ חֲלִפוֹת — צור [o]
quinque & ,argenteos trecentos dedit Biniamin ipsi & ,vestium $ — vestes,
שְׂמָלֹת וּלְבִנְיָמִן נָתַן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְחָמֵשׁ — מאה [p]
decem ,hoc sicut misit suo patri Et .vestium mutationes $ — ‡ mutatorias vestes.
23 חֲלִפֹת שְׂמָלֹת׃ וּלְאָבִיו שָׁלַח כְּזֹאת עֲשָׂרָה
asinas decem & ,Ægypti bono de ferentes asinos
חֲמֹרִים נֹשְׂאִים מִטּוּב מִצְרָיִם וְעֶשֶׂר אֲתֹנֹת
.viam ad suo patri escam & ,panem & ,frumentum ferentes pro itinere.
נֹשְׂאֹת בָּר וָלֶחֶם וּמָזוֹן לְאָבִיו לַדָּרֶךְ׃
:eos ad dixit Et .abierunt & ,suos fratres dimisit Et
24 וַיְשַׁלַּח אֶת־אֶחָיו וַיֵּלֵכוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
venerunt & ,Ægypto ex ascenderunt Et .via in contendatis Ne irascamini
אַל־תִּרְגְּזוּ בַּדָּרֶךְ׃ וַיַּעֲלוּ מִמִּצְרָיִם וַיָּבֹאוּ — עלה [q] בוא [r]
.suum patrem Iahacob ad Chenahan terram † in
אֶרֶץ כְּנַעַן אֶל־יַעֲקֹב אֲבִיהֶם׃
quia & ,viuens Ioseph Adhuc :dicendo ei nunciauerunt Et — viuit
25 וַיַּגִּדוּ לוֹ לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף חַי וְכִי־ — נגד [s]
est debilitatum Et .Ægypti terra omni in dominans ipse dominatur
הוּא מֹשֵׁל בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם וַיָּפָג — פוג [t]
eum ad sunt locuti Et .eis credebat non quia ,eius cor
26 לִבּוֹ כִּי לֹא־הֶאֱמִין לָהֶם׃ וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו

:eos ad fuerat locutus quæ ,Ioseph verba omnia
אֵת כָּל־דִּבְרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם
vt ferrent ;eum ferendum ad ,Ioseph misit quos currus vidit Et
וַיַּרְא אֶת־הָעֲגָלוֹת אֲשֶׁר־שָׁלַח יוֹסֵף לָשֵׂאת אֹתוֹ — נשא [a]
:Israel dixit Et .eorum patris Iahacob spiritus reuixit &
27 וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם׃ וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל — חיה [b]
* Sufficit; ‡ viuit: — ,eum videbo & ,ibo :viuens ‡ meus filius Ioseph adhuc ;Multum *
רַב עוֹד־יוֹסֵף בְּנִי חָי אֵלְכָה וְאֶרְאֶנּוּ — רבב [c]
.moriar antequam
בְּטֶרֶם אָמוּת׃

CAP. XLVI. מו

† erant — venit & ,ei † quæ omnia & ,Israel est profectus Et
1 וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וַיָּבֹא — נסע [d]
sui patris Deo sacrificia sacrificauit & ,Beersebah in
בְּאֵרָה שָּׁבַע וַיִּזְבַּח זְבָחִים לֵאלֹהֵי אָבִיו
visionibus in Israel ad Deus dixit Et .Ischac
2 יִצְחָק׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמַרְאֹת
adsum. — ego Ecce :dixit Et .Iahacob ,Iahacob :ait & ,noctis
הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃
sum fortis, — timeas ne :tui patris Deus ,Deus Ego :dixit Et
3 וַיֹּאמֶר אָנֹכִי הָאֵל אֱלֹהֵי אָבִיךָ אַל־תִּירָא
descendere — te ponam magnam gentem in quia ;Ægyptum in descendendo à
מֵרְדָה מִצְרַיְמָה כִּי־לְגוֹי גָּדוֹל אֲשִׂימְךָ — ירד [e]
ego & ,Ægyptum in tecum descendam Ego .ibi
4 שָׁם׃ אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי — ירד [f]
ponet Ioseph & :ascendendo etiam te faciam ascendere
אַעַלְךָ גַם־עָלֹה וְיוֹסֵף יָשִׁית — עלה [g] שית [h]
Iahacob surrexit Et .tuos oculos super suam manum
5 יָדוֹ עַל־עֵינֶיךָ׃ וַיָּקָם יַעֲקֹב — שות קום [i]
* eleuauerunt — Iahacob Israel filij tulerunt * Et .Beersebah de
מִבְּאֵר שָׁבַע וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יַעֲקֹב — נשא [k]
† super currus, quos — plaustris in † suas vxores & ,suos paruulos & ,suum patrem
אֲבִיהֶם וְאֶת־טַפָּם וְאֶת־נְשֵׁיהֶם בָּעֲגָלוֹת — טפף [l]
ceperunt Et .eum ferendum ad Parhoh misit qua
6 אֲשֶׁר־שָׁלַח פַּרְעֹה לָשֵׂאת אֹתוֹ׃ וַיִּקְחוּ אֶת־ — לקח [m]
* pecudes suas, $ substantiam — terra in acquisierant quam ,suam acquisitionem $ & ,suum pecus *
מִקְנֵיהֶם וְאֶת־רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ בְּאֶרֶץ
eius semen omne & ,Iahacob ,Ægyptum in venerunt & ,Chenahan
כְּנַעַן וַיָּבֹאוּ מִצְרָיְמָה יַעֲקֹב וְכָל־זַרְעוֹ
,eius filiæ :eo cum eius filiorum filij & ,eius Filij .eo cum
7 אִתּוֹ׃ בָּנָיו וּבְנֵי בָנָיו אִתּוֹ בְּנֹתָיו
secum adduxit ,suum semen omne & ,eius filiorum filiæ &
וּבְנוֹת בָּנָיו וְכָל־זַרְעוֹ הֵבִיא אִתּוֹ
‡ sunt — ,Israel filiorum nomina ‡ hæc Et .Ægyptum in
מִצְרָיְמָה׃ וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
Primogenitus :eius filij & ,Iahacob ,Ægyptum in sunt ingressi qui
הַבָּאִים מִצְרַיְמָה יַעֲקֹב וּבָנָיו בְּכֹר
Pallu & ,Chanoch :Reuben filij Et .Reuben ,Iahacob
9 יַעֲקֹב רְאוּבֵן׃ וּבְנֵי רְאוּבֵן חֲנוֹךְ וּפַלּוּא
,Iemuel :Simhon filij Et .Charmi & ,Chesron &
10 וְחֶצְרֹן וְכַרְמִי׃ וּבְנֵי שִׁמְעוֹן יְמוּאֵל
filius Saul & ;Sochar & ,Iachin & ,Ohad & ,Iamin &
וְיָמִין וְאֹהַד וְיָכִין וְצֹחַר וְשָׁאוּל בֶּן־
.Merari & ,Chehath ,Ghersson :Leui filij Et .Chenahanitidis
11 הַכְּנַעֲנִית׃ וּבְנֵי לֵוִי גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי׃
:Zerach & ,Peres & ,Selah & ,Onan & ,Her :Iehudah filij Et
12 וּבְנֵי יְהוּדָה עֵר וְאוֹנָן וְשֵׁלָה וָפֶרֶץ וָזָרַח
fuerunt Et .Chenahan terra in Onan & ,Her est mortuus Et
וַיָּמָת עֵר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנַעַן וַיִּהְיוּ — מות [n]
,Tolah ;Issachar filij Et .Chamul & ,Chesron ;Peres filij
13 בְנֵי־פֶרֶץ חֶצְרֹן וְחָמוּל׃ וּבְנֵי יִשָּׂשכָר תּוֹלָע
,Zered ;Zebulun filij Et .Simron & ,Iob & ,Punah &
14 וּפֻוָּה וְיוֹב וְשִׁמְרֹן׃ וּבְנֵי זְבֻלוּן סֶרֶד
* sunt — peperit quos ,Leah filij * Isti .Iachleel & ,Elon &
15 וְאֵלוֹן וְיַחְלְאֵל׃ אֵלֶּה בְּנֵי לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה
Omnes .eius filiam Dinah & ,Aram Padan in Iahacob ipsi
לְיַעֲקֹב בְּפַדַּן אֲרָם וְאֵת דִּינָה בִתּוֹ כָּל־
† fuerunt — .tres & ,triginta † eius filiarum & eius filiorum animæ
נֶפֶשׁ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ׃
,Heri ,Esbon & ,Suni ,Chaggi & ,Siphion ;Ghad filij Et
16 וּבְנֵי גָד צִפְיוֹן וְחַגִּי שׁוּנִי וְאֶצְבֹּן עֵרִי
,Iisuah & ,Imnah ;Aser filij Et .Areli & ,Arodi &
וַאֲרוֹדִי וְאַרְאֵלִי׃ וּבְנֵי אָשֵׁר יִמְנָה וְיִשְׁוָה

;Berihah filij Et .eorum soror Serach & ,Berihah & ,Isui &
וְיִשְׁוִי וּבְרִיעָה וְשֶׂרַח אֲחֹתָם וּבְנֵי בְרִיעָה
Laban dedit quam ,Zilpah filij * Isti .Malchiel & ,Cheber *sunt
18 חֶבֶר וּמַלְכִּיאֵל׃ אֵלֶּה בְּנֵי זִלְפָּה אֲשֶׁר־נָתַן לָבָן
sedecim ,Iahacob ipsi istos peperit & ;suæ filiæ Leah
לְלֵאָה בִתּוֹ וַתֵּלֶד אֶת־אֵלֶּה לְיַעֲקֹב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה
.Biniamin & Ioseph ,Iahacob vxoris Rachel Filij .animas
19 נָפֶשׁ׃ בְּנֵי רָחֵל אֵשֶׁת יַעֲקֹב יוֹסֵף וּבִנְיָמִן׃ sunt nati
ei peperit quos ,Aegypti terra in Ioseph ipsi natus est Et
20 וַיִּוָּלֵד לְיוֹסֵף בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יָלְדָה־לּוֹ [a] יֻלַּד [a] principis
& ,Menasseh ;On sacerdotis Pothipherah filia Asnath
אָסְנַת בַּת־פּוֹטִי פֶרַע כֹּהֵן אֹן אֶת־מְנַשֶּׁה וְאֶת־ ‡fuerunt
,Gherah ,Asbel & ,Becher & ,Belah ‡ Biniamin filij Et .Ephraim
21 אֶפְרָיִם׃ וּבְנֵי בִנְיָמִן בֶּלַע וָבֶכֶר וְאַשְׁבֵּל גֵּרָא
.Arde & ,Chuppim & ,Muppim ,Ros & ,Echi ,Nahaman &
וְנַעֲמָן אֵחִי וָרֹאשׁ מֻפִּים וְחֻפִּים וָאָרְדְּ׃ †sunt
: omnes ,Iahacob ipsi natus est ‡ qui ,Rachel filij † Isti ‡nati sunt
22 אֵלֶּה בְּנֵי רָחֵל אֲשֶׁר יֻלַּד לְיַעֲקֹב כָּל־
.Chusim ,Dan filij Et .quatuordecim animæ
23 נֶפֶשׁ אַרְבָּעָה עָשָׂר׃ וּבְנֵי־דָן חֻשִׁים׃
.Silem & ,Ieser & ,Ghuni & ,Iachseel ,Naphthali filij Et
24 וּבְנֵי נַפְתָּלִי יַחְצְאֵל וְגוּנִי וְיֵצֶר וְשִׁלֵּם׃
,suæ filiæ Rachel Laban dedit quam ,Bilhah filij * Isti *sunt
25 אֵלֶּה בְּנֵי בִלְהָה אֲשֶׁר־נָתַן לָבָן לְרָחֵל בִּתּוֹ
.septem animæ omnes ,Iahacob ipsi istos peperit &
וַתֵּלֶד אֶת־אֵלֶּה לְיַעֲקֹב כָּל־נֶפֶשׁ שִׁבְעָה׃
egressæ ,Aegyptum in Iahacob ipsi venient anima Omnis Omnes animæ
26 כָּל־הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה יֹצְאֵי quæ venerunt cum
sexaginta ‡ animæ omnes, Iahacob filiorū vxores præter eius femur † † de femore eius
יְרֵכוֹ מִלְּבַד נְשֵׁי בְנֵי־יַעֲקֹב כָּל־נֶפֶשׁ שִׁשִּׁים ‡fuerunt
animæ ,Aegypto in ei est natus ‖ qui ,Ioseph filij Et .sex & ‖nati sunt
27 וָשֵׁשׁ׃ וּבְנֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר־יֻלַּד־לוֹ בְמִצְרַיִם נֶפֶשׁ
Aegyptum in est ingressa quæ ,Iahacob domus anima Omnis ,duæ Omnes animæ ingressæ sunt.
שְׁנָיִם כָּל־הַנֶּפֶשׁ לְבֵית־יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיְמָה
,Ioseph ad se ante misit Iehudam Et .septuaginta * *fuerunt
28 שִׁבְעִים׃ וְאֶת־יְהוּדָה שָׁלַח לְפָנָיו אֶל־יוֹסֵף
.Ghosen terram in venerunt & :Ghosen se ante significandum ad Præparandum
לְהוֹרֹת [b] לְפָנָיו גֹּשְׁנָה וַיָּבֹאוּ אַרְצָה גֹּשֶׁן׃ [b] יָרָה
occursum in ascendit & ,suum currum Ioseph ligauit Et
29 וַיֶּאְסֹר יוֹסֵף מֶרְכַּבְתּוֹ [c] וַיַּעַל לִקְרַאת־ [c] עָלָה
.cecidit * Et .eum ad ‡ est conspectus & Ghosen sui patris Israel ‡ ei. * Et iactauit se ad
יִשְׂרָאֵל אָבִיו גֹּשְׁנָה [d] וַיֵּרָא אֵלָיו [e] וַיִּפֹּל [d] רָאָה [e] נָפַל
dixit Et .adhuc eius collum super fleuit & ,eius collum super
30 עַל־צַוָּארָיו [f] וַיֵּבְךְּ עַל־צַוָּארָיו עוֹד׃ וַיֹּאמֶר [f] בָּכָה
me videre post ‖ ,vice hac Moriar :Ioseph ad Israel ‖ postquā vidi
יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף אָמוּתָה הַפָּעַם אַחֲרֵי רְאוֹתִי אֶת־
ad Ioseph dixit Et .viuus † tu adhuc quoniam :tuam faciē † viuis.
31 פָּנֶיךָ כִּי עוֹדְךָ חָי׃ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־
nunciabo & ,Ascendam :sui patris domum ad & ,suos fratres fratribus suis & domui
אֶחָיו וְאֶל־בֵּית אָבִיו אֶעֱלֶה [g] וְאַגִּידָה [g] נָגַד
qui, mei patris domus & mei Fratres :eum ad dicam & ,Parhoh
לְפַרְעֹה וְאֹמְרָה אֵלָיו אַחַי וּבֵית־אָבִי אֲשֶׁר
pastores viri Et .me ad venerunt ,Chenahan terra in † †erant
32 בְּאֶרֶץ־כְּנַעַן בָּאוּ אֵלָי׃ וְהָאֲנָשִׁים [h] רֹעֵי [h] רָעָה
,eorum pecudes & ;fuerunt pecoris ‡ viri quia ,‡ pecudum ‡ sunt, ‡ gregarij sunt, *erant
צֹאן כִּי־אַנְשֵׁי מִקְנֶה הָיוּ וְצֹאנָם
.attulerunt ,eis * quæ omnia & ,eorum boues &
וּבְקָרָם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם הֵבִיאוּ׃
Quod :dixerit & ,Parhoh vos ad ‖ vocauerit cùm ,erit Et ‖ vos
33 וְהָיָה כִּי־יִקְרָא לָכֶם פַּרְעֹה וְאָמַר מַה־
fuerunt pecoris ‡ Viri :dicetis Et ?vestrum opus † † est gregarij
34 מַּעֲשֵׂיכֶם׃ וַאֲמַרְתֶּם אַנְשֵׁי מִקְנֶה הָיוּ
,nos etiam ,nunc ad vsque ‡ & ,nostra pueritia a tui serui ‡ ad hoc tempus.
עֲבָדֶיךָ מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד־עַתָּה גַּם־אֲנַחְנוּ
quia :Ghosen terra in habitetis vt :nostri patres etiam
גַּם־אֲבֹתֵינוּ בַּעֲבוּר [i] תֵּשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן כִּי־ [i] יָשַׁב
pecoris ‖ pastor omnis * Aegyptiorum abominatio *est ‖ pecudum.
תוֹעֲבַת מִצְרַיִם כָּל־רֹעֵה צֹאן׃

CAP. XLVII. מז

,meus Pater :dixit & ,Parhoh nunciauit & ,Ioseph venit Et
1 וַיָּבֹא יוֹסֵף [k] וַיַּגֵּד לְפַרְעֹה וַיֹּאמֶר אָבִי [k] נָגַד

‡ quæ omnia & ,eorum boues & ,eorū pecudes & ,mei fratres & ‡erant
וְאַחַי וְצֹאנָם וּבְקָרָם וְכָל־אֲשֶׁר
.Ghosen terra in ipsi ecce & ;Chenahan terra è venerunt ,eis sunt
לָהֶם בָּאוּ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן וְהִנָּם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן׃
eos fecit stare & ,viros quinque cepit suorū fratrū extremitate de Et de extremis fratribus suis
2 וּמִקְצֵה אֶחָיו לָקַח חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים וַיַּצִּגֵם
‡ Quæ :eius fratres ad Parhoh dixit Et .Parhoh ante ‡ sunt
3 לִפְנֵי פַרְעֹה׃ וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־אֶחָיו מַה־
,tui serui pecoris Pastor :Parhoh ad dixerunt Et ?vestra opera Pastores pecudum sunt
מַּעֲשֵׂיכֶם וַיֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה רֹעֵה צֹאן עֲבָדֶיךָ
:Parhoh ad dixerunt Et .nostri patres etiam ,nos etiam
4 גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם־אֲבוֹתֵינוּ׃ וַיֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה
quod pecori ‡ pascuū † non quia ,venimus terra in peregrinandū Ad ‖ Vt peregrinaremur
לָגוּר בָּאָרֶץ בָּאנוּ כִּי־אֵין מִרְעֶה לַצֹּאן אֲשֶׁר † est ‡ pecudibus quæ sunt
nunc Et .Chenahan terra in fames ‡ grauis quonia ,tuis seruis ‡ est
לַעֲבָדֶיךָ כִּי־כָבֵד הָרָעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְעַתָּה
Parhoh dixit Et .Ghosen terra in tui serui quæsumus habitet
5 יֵשְׁבוּ־נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן׃ וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה
.te ad venerunt tui fratres & tuus Pater :dicendo ,Ioseph ad
אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר אָבִיךָ וְאַחֶיךָ בָּאוּ אֵלֶיךָ׃
fac habitare terræ optimo in ipsa te coram Aegypti Terra est.
6 אֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָנֶיךָ הִוא בְּמֵיטַב הָאָרֶץ הוֹשֵׁב
.Ghosen terra in habitent ;tuos fratres & ,tuum patrem
אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אַחֶיךָ יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן
principes eos pones & ,roboris viri eos inter sint & cognoueris si Et robusti,
וְאִם־יָדַעְתָּ וְיֶשׁ־בָּם אַנְשֵׁי־חַיִל וְשַׂמְתָּם שָׂרֵי
Iahacob Ioseph adduxit Et .mihi quod super pecudis pecudum super his, quæ sunt mihi
7 מִקְנֶה עַל־אֲשֶׁר־לִי׃ וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־יַעֲקֹב
Iahacob benedixit ‡ & ;Parhoh coram eū statuit & ,suū patrē ‡ salutauit Iahacob Parhoh
אָבִיו וַיַּעֲמִדֵהוּ לִפְנֵי פַרְעֹה וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת־
annorum dies * Quot :Iahacob ad Parhoh dixit Et .Parhoni *sunt
8 פַּרְעֹה׃ וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יַעֲקֹב כַּמָּה [l] יְמֵי שְׁנֵי [l] יוֹם
annorum Dies :Parhoh ad Iahacob dixit Et ?tuæ vitæ
9 חַיֶּיךָ׃ [m] וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־פַּרְעֹה יְמֵי שְׁנֵי [m] חָיָה ‖ parui
mali & pusilli ‖ :anni centum & triginta ,mearū peregrinationū
מְגוּרַי שְׁלֹשִׁים [n] וּמְאַת שָׁנָה מְעַט [o] וְרָעִים [n] מֵאָה [o] רוּעַ
annorum dies attigerunt non & ,meæ vitæ annorū dies fuerūt
הָיוּ יְמֵי שְׁנֵי חַיַּי וְלֹא [p] הִשִּׂיגוּ אֶת־יְמֵי שְׁנֵי [p] נָשַׂג
benedixit ‖ Et .suarum peregrinationum diebus in meorū vitæ ‖ salutauit
10 חַיֵּי אֲבֹתַי בִּימֵי מְגוּרֵיהֶם׃ וַיְבָרֶךְ
.Parhoh facie à ‡ est egressus & ,Parhoh Iahacob
יַעֲקֹב אֶת־פַּרְעֹה וַיֵּצֵא מִלִּפְנֵי פַרְעֹה׃
dedit & ,suos fratres & ,suum patrem Ioseph fecit habitare Et
11 וַיּוֹשֵׁב יוֹסֵף אֶת־אָבִיו וְאֶת־אֶחָיו וַיִּתֵּן
terra in ,terræ optimo in Aegypti terra in possessionem eis optima terra,
לָהֶם אֲחֻזָּה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּמֵיטַב הָאָרֶץ בְּאֶרֶץ
Ioseph aluit Et .Parhoh præcepit quemadmodum ,Rhameses
12 רַעְמְסֵס כַּאֲשֶׁר צִוָּה פַרְעֹה׃ וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף
,sui patris domum omnem & ,suos fratres & ,suum patrē
אֶת־אָבִיו וְאֶת־אֶחָיו וְאֵת כָּל־בֵּית אָבִיו
quoniam ?terra omni in † non panis Et .paruuli os ad pane ‖ quemadmodum alitur paruulus.
13 לֶחֶם לְפִי [q] הַטָּף׃ וְלֶחֶם אֵין בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי־ † erat
terra & Aegypti terra laborauit & :valde ‡ fames grauis [q] טָפַף
כָבֵד הָרָעָב מְאֹד [r] וַתֵּלַהּ אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֶרֶץ ‡ erat
omnem Ioseph collegit Et .famis facie à ‡ Chenahan [r] לָהָה
14 כְּנַעַן מִפְּנֵי הָרָעָב׃ וַיְלַקֵּט יוֹסֵף אֶת־כָּל־ ‡ propter famem.
Chenahan terra in & ,Aegypti terra in est inuēta quæ ,pecuniā
הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְאֶרֶץ־מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ כְּנַעַן
Ioseph intulit Et .ementes ipsi quod alimento pro emebant.
בַּשֶּׁבֶר אֲשֶׁר־הֵם שֹׁבְרִים וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־
terra è pecunia est consumpta Et .Parhoh domum in pecuniā
15 הַכֶּסֶף בֵּיתָה פַרְעֹה׃ [s] וַיִּתֹּם הַכֶּסֶף מֵאֶרֶץ [s] תָּמַם & venit
ad Aegyptus omnis venerunt & ,Chenahan terra e & ,Aegypti
מִצְרַיִם וּמֵאֶרֶץ כְּנַעַן וַיָּבֹאוּ כָל־מִצְרַיִם אֶל־
moriemur quid ad & :panem nobis Da :dicendo ,Ioseph
יוֹסֵף לֵאמֹר [t] הָבָה־לָּנוּ לֶחֶם וְלָמָּה נָמוּת [t] יָהַב
Date :Ioseph dixit Et .pecunia defecit quia ?te coram
16 נֶגְדֶּךָ כִּי אָפֵס כָּסֶף׃ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הָבוּ
defecit si ,vestris pecudibus pro vobis dabo & :vestras pecudes
מִקְנֵיכֶם וְאֶתְּנָה לָכֶם בְּמִקְנֵיכֶם אִם־אָפֵס
dedit Et :Ioseph ad suas pecudes attulerunt Et .pecunia
17 כָּסֶף׃ וַיָּבִיאוּ אֶת־מִקְנֵיהֶם אֶל־יוֹסֵף וַיִּתֵּן

,pecudum grege pro & ,equis pro panem Ioseph eis
לָהֶם יוֹסֵף לֶחֶם בַּסּוּסִים וּבְמִקְנֵה הַצֹּאן
omnib' pro pane pro eos duxit ‖ & ,asinis pro & ,boū grege ‡ pro & ‡ armento
וּבְמִקְנֵה הַבָּקָר וּבַחֲמֹרִים וַיְנַהֲלֵם בַּלֶּחֶם בְּכָל־ ‖ sustentauit
,ipse annus est finitus Et .ipso anno in eorum gregibus
18 מִקְנֵהֶם בַּשָּׁנָה הַהִוא׃ וַתִּתֹּם הַשָּׁנָה הַהִוא
Non :ei dixerunt & ,secundo anno in eum ad venerunt &
וַיָּבֹאוּ אֵלָיו בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־
grex & ,pecunia sit finita quinimo ,meo domino à abscondemus quòd
נְכַחֵד מֵאֲדֹנִי כִּי אִם־תַּם הַכֶּסֶף וּמִקְנֵה
,meo domino coram remansit Non ;meum dominum ad iumentorū domino meo;
הַבְּהֵמָה אֶל־אֲדֹנִי לֹא נִשְׁאַר לִפְנֵי אֲדֹנִי
moriemur quid Vt .nostram terram & nostrū corpus preterquā
19 בִּלְתִּי אִם־[a]גְּוִיָּתֵנוּ וְאַדְמָתֵנוּ׃ לָמָּה נָמוּת — [a] גור־ה
,nos eme ,nostram terram etiam ,nos Etiam ?tuos oculos ad
לְעֵינֶיךָ גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם־אַדְמָתֵנוּ קְנֵה־אֹתָנוּ
nostra terra & nos erimus & :pane pro nostram terram &
וְאֶת־אַדְמָתֵנוּ בַּלָּחֶם וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְאַדְמָתֵנוּ
,moriemur non & ,viuemus & ,semen da & ,Parhoni serui
עֲבָדִים לְפַרְעֹה [b]וְתֶן־זֶרַע וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת — [b] נתן
terram omnem Ioseph emit Et .desolabitur non terra &
20 וְהָאֲדָמָה לֹא [c]תֵשָׁם׃ [d]וַיִּקֶן יוֹסֵף אֶת־כָּל־אַדְמַת — [c] שמם [d] קנה
vnusquisque Ægyptij vendiderunt nam .Parhoni ‡ Ægypti
מִצְרַיִם לְפַרְעֹה כִּי־מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ — ‡ pro Parho
terra fuit & :fames eos super inualuerat quia ;suum agrum
שָׂדֵהוּ כִּי־חָזַק עֲלֵהֶם הָרָעָב וַתְּהִי הָאָרֶץ
extremitate ab ,vrbes ad eum fecit transire populū Et .Parhoni
21 לְפַרְעֹה׃ וְאֶת־הָעָם הֶעֱבִיר אֹתוֹ לֶעָרִים מִקְצֵה
terram Tantum .eius extremitatē ad vsque & ;Ægypti termini
גְבוּל־מִצְרַיִם וְעַד־קָצֵהוּ׃ 22 רַק אַדְמַת
,Parhoh à ‖ sacerdotibus statutum * quia ,emit non sacerdotum — * pars ‖ erat
הַכֹּהֲנִים לֹא קָנָה כִּי [e]חֹק לַכֹּהֲנִים מֵאֵת פַּרְעֹה — [e] חקק
idcirco :Parhoh eis dedit quod suum statutum † comedebāt & — † partem suam quam
וְאָכְלוּ אֶת־חֻקָּם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פַּרְעֹה עַל־כֵּן
ad Ioseph dixit Et .suam terram vendiderunt non
23 לֹא מָכְרוּ אֶת־אַדְמָתָם׃ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־
vestram terram & ,hodie vos emi Ecce :populum
הָעָם הֵן קָנִיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם וְאֶת־אַדְמַתְכֶם
.terram seretis & ,semen vobis Ecce :Parhoh ipsi
לְפַרְעֹה הֵא־לָכֶם זֶרַע וּזְרַעְתֶּם אֶת־הָאֲדָמָה׃
,Parhoh ipsi quintam" dabitis & ,prouentibus in ‡ erit Et — ‡ de frugibus "quintam partem
24 וְהָיָה בַּתְּבוּאֹת וּנְתַתֶּם חֲמִישִׁית לְפַרְעֹה
vestris cibū in ‖ & ,agri semen in ‡ vobis erit manus † quatuor & — † partes erunt ‡ pro semine ‖ pro cibo vestro.
וְאַרְבַּע הַיָּדֹת יִהְיֶה לָכֶם לְזֶרַע הַשָּׂדֶה וּלְאָכְלְכֶם
.vestris paruulis comedēdum ad & ,vestris domibus in * qui iis & — * sunt
וְלַאֲשֶׁר בְּבָתֵּיכֶם וְלֶאֱכֹל לְטַפְּכֶם׃
oculis in gratiam inueniamus ,nos Viuificasti :dixerunt Et
25 וַיֹּאמְרוּ הֶחֱיִתָנוּ נִמְצָא־[f]חֵן בְּעֵינֵי — [f] חנן
illud posuit Et .Parhoh serui erimus & ,mei domini
26 אֲדֹנִי וְהָיִינוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה׃ [g]וַיָּשֶׂם אֹתָהּ — [g] שום
Ægypti terram super hanc diem ad vsque statutum in Ioseph
יוֹסֵף לְחֹק עַד־הַיּוֹם הַזֶּה עַל־אַדְמַת מִצְרַיִם
ipsorummet sacerdotum terra tantùm :quintam ad Parhoh ipsi — pro quinta parte
לְפַרְעֹה לַחֹמֶשׁ רַק אַדְמַת הַכֹּהֲנִים לְבַדָּם
terra in Israel habitauit Et .Parhoh fuit non
27 לֹא הָיְתָה לְפַרְעֹה׃ וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ
,creuerunt & ,ea in se tenuerunt Et Ghosen terra in ,Ægypti — possessiones habuerunt
מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ [h]וַיִּפְרוּ — [h] פרה
Ægypti terra in Iahacob vixit Et .valde sunt multiplicati &
28 [i]וַיִּרְבּוּ מְאֹד׃ וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם — [i] רבה
eius vitæ anni Iahacob dies fuerunt & :annos septendecim
שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְהִי יְמֵי־יַעֲקֹב שְׁנֵי חַיָּיו
appropinquauerūt Et .anni centū & ,quadraginta & anni septē
29 שֶׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמְאַת שָׁנָה׃ וַיִּקְרְבוּ
,Ioseph ad suum filium ad † vocauit & ;moriendum ad * Israel dies — * vt moreretur † filium suum Ioseph,
יְמֵי־יִשְׂרָאֵל לָמוּת וַיִּקְרָא ׀ לִבְנוֹ לְיוֹסֵף
pone ,tuis oculis in gratiam inueni quæso Si :ei dixit &
וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ שִׂים־
misericordiā mecum facies & ,meo femore sub tuam manū queso
נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד
dormiam Et .Ægypto in me sepelias quæso ne :veritatem &
30 [k]וֶאֱמֶת אַל־נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם׃ וְשָׁכַבְתִּי — [k] אמן

me sepelies & ;Ægypto ex me tolles Et ,meis patribus cum
עִם־אֲבֹתַי וּנְשָׂאתַנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתַּנִי
.tuum verbū secundum faciam Ego :dixit Et .eorū sepulchro in
בִּקְבֻרָתָם וַיֹּאמַר אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה כִדְבָרֶךָ׃
se incuruauit & :ei iurauit & :mihi Iura ;dixit Et
31 וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה לִי וַיִּשָּׁבַע לוֹ [a]וַיִּשְׁתַּחוּ — [a] שחה
.lecti caput super Israel — ad
יִשְׂרָאֵל עַל־רֹאשׁ [b]הַמִּטָּה׃ — [b] נטה

CAP. XLVIII. מח

Ecce :Ioseph ad ‖ dixit & ,hæc verba post fuit Et — ‖ quispiam
1 וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה
,secum suos filios duos cepit Et .ægrotans tuus pater — ægrotat.
אָבִיךָ חֹלֶה [c]וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת־ — [c] לקח
:dixit & ;Iahacob ipsi ‡ nunciauit Et .Ephraim & ,Menasseh — ‡ nuncius
2 מְנַשֶּׁה וְאֶת־אֶפְרָיִם׃ [d]וַיַּגֵּד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר — [d] נגד
sedit & ,Israel se confortauit & ,te ad venit Ioseph tuus filius Ecce — vim fecit sibi
הִנֵּה בִּנְךָ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב
omnipotens Deus :Ioseph ad Iahacob dixit Et .lectum super
3 עַל־הַמִּטָּה׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־יוֹסֵף אֵל שַׁדַּי
.mihi benedixit & ,Chenahan terra in ,Luz in me ad est visus
נִרְאָה־אֵלַי בְּלוּז בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיְבָרֶךְ אֹתִי׃
,te faciā multiplicari & te faciens crescere ego Ecce :me ad dixit Et — crescere facio te,
4 וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנְנִי מַפְרְךָ וְהִרְבִּיתִךָ
hanc terram dabo & :populorum cœtum in te dabo &
וּנְתַתִּיךָ לִקְהַל עַמִּים וְנָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
duo nunc Et .seculi † hæreditatem * te post tuo semini — * in † perpetuam
5 לְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲחֻזַּת עוֹלָם׃ וְעַתָּה שְׁנֵי־
me veniendum ad vsque ,Ægypti terra in tibi sunt nati qui ,tui filij — antequam venirem
בָנֶיךָ [e]הַנּוֹלָדִים לְךָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־[f]בֹּאִי — [e] ילד [f] בוא
,Menasseh & Ephraim ,ipsi mihi" ,Ægyptum in te ad — " mei sunt,
אֵלֶיךָ מִצְרַיְמָה לִי־הֵם אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה
quam tua cognatio Et .mihi erunt Simhon & ,Reuben sicut — liberi tui quos
6 כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ־לִי׃ וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר־
suorum fratrum nomen Super ‡ ,erunt tibi † ,eos post generabis — † tui ‡ Secundum
הוֹלַדְתָּ אַחֲרֵיהֶם לְךָ יִהְיוּ עַל שֵׁם אֲחֵיהֶם
,Padan de me veniendo in ego * Et .sua hæreditate in vocabuntur — * me veniente
7 יִקָּרְאוּ בְּנַחֲלָתָם׃ וַאֲנִי ׀ בְּבֹאִי מִפַּדָּן
adhuc in ‡ ,via in Chenahan terra in Rachel me super ‖ est mortua — ‖ mihi ‡ quum adhuc esset miliare
מֵתָה עָלַי רָחֵל בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בַּדֶּרֶךְ בְּעוֹד
ibi eam sepeliui Et .Ephrath in veniendum ad terræ tractus quasi
[g]כִּבְרַת־אֶרֶץ לָבֹא אֶפְרָתָה וָאֶקְבְּרֶהָ שָּׁם — [g] ברה
Israel vidit Et .Bethlechem * ipsa ,Ephrath via in — * est
8 בְּדֶרֶךְ אֶפְרָת הִוא בֵּית לָחֶם׃ [h]וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל — [h] ראה
Ioseph dixit Et ?isti † Cuius :dixit & ,Ioseph filios — † sunt
9 אֶת־בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי־אֵלֶּה׃ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף
.hoc in * Deus mihi dedit quos .ipsi ‖ mei Filij :suum patrē ad — ‖ sunt * hic.
אֶל־אָבִיו בָּנַי הֵם אֲשֶׁר־נָתַן־לִי אֱלֹהִים בָּזֶה
oculi Et .eis benedicam & ,me ad quæso eos Cape :dixit & — Duc
10 וַיֹּאמַר קָחֶם־נָא אֵלַי וַאֲבָרְכֵם׃ וְעֵינֵי
.videndum ad ‡ poterat Non .senectute præ ‡ erant graues Israel — ‡ propter senectutem. ‡ videre
יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזֹּקֶן לֹא יוּכַל לִרְאוֹת
dedit amplexus & eis dedit oscula & * ,illum ad eos fecit accedere & — * & osculatus est eos, & amplexus est eos.
[i]וַיַּגֵּשׁ אֹתָם אֵלָיו [k]וַיִּשַּׁק לָהֶם וַיְחַבֵּק — [i] נגש [k] נשק
non tuam faciē Videre :Ioseph ad Israel dixit Et .eis
11 לָהֶם׃ וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף רְאֹה פָנֶיךָ לֹא
.tuum semen etiam Deus me fecit videre ecce & ,putabam
פִלָּלְתִּי וְהִנֵּה הֶרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם אֶת־זַרְעֶךָ׃
se incuruauit & ;eius genibus cum de † eos Ioseph eduxit Et — † à
12 וַיּוֹצֵא יוֹסֵף אֹתָם מֵעִם [l]בִּרְכָּיו וַיִּשְׁתַּחוּ — [l] ברך
,ipsos ambos Ioseph tulit Et .terram in suam faciem in
13 לְאַפָּיו אָרְצָה׃ וַיִּקַּח יוֹסֵף אֶת־שְׁנֵיהֶם
Menasseh & ,Israel sinistra à suam dexteram in Ephraim
אֶת־אֶפְרַיִם בִּימִינוֹ מִשְּׂמֹאל יִשְׂרָאֵל וְאֶת־מְנַשֶּׁה
.eum ad fecit accedere & :Israel dextera à suam sinistram in
בִשְׂמֹאלוֹ מִימִין יִשְׂרָאֵל וַיַּגֵּשׁ אֵלָיו׃
caput super posuit & ,suam dexteram Israel misit Et — extendit
14 וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת־יְמִינוֹ [m]וַיָּשֶׁת עַל־רֹאשׁ — [m] שות
caput super suam sinistram & ,minimus ipse & ,Ephraim — qui erat
אֶפְרַיִם וְהוּא הַצָּעִיר וְאֶת־שְׂמֹאלוֹ עַל־רֹאשׁ
Menasseh quòd ,suas manus fecit Intelligere .Menasseh
מְנַשֶּׁה שִׂכֵּל אֶת־יָדָיו כִּי מְנַשֶּׁה

Deus :dixit & ,Ioseph ipsi benedixit Et .primogenitus‡

‡ foret

15 הַבְּכֹר׃ וַיְבָרֶךְ אֶת־יוֹסֵף וַיֹּאמַר הָאֱלֹהִים

,Ischac & ,Abraham ,*eius faciei ad mei patres ambulauerunt cuius*

אֲשֶׁר הִתְהַלְּכוּ אֲבֹתַי לְפָנָיו אַבְרָהָם וְיִצְחָק

.hanc diem ad vsque *me adhuc ab* * me pascit qui Deus

הָאֱלֹהִים הָרֹעֶה אֹתִי מֵעוֹדִי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה׃

benedicat ,malo omni ab me redemit qui Angelus

in cuius conspectu ambulauerunt patres mei.

† à tempore præcedente.

16 הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל־רָע יְבָרֵךְ אֶת־

meorū patrum nomen & ,meum nomen eis in vocauit & ,pueris

הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי

medio in multitudinē in sint pisciū instar & ,Ischac & Abraham

אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיִדְגּוּ[a] לָרֹב בְּקֶרֶב

[a] דָּגָה

manum suus pater poneret quod ,Ioseph vidit Et .terræ

הָאָרֶץ׃ וַיַּרְא יוֹסֵף כִּי־יָשִׁית אָבִיו יַד־

;suis oculis in *fuit malum* & ,Ephraim caput super suā dexterā

17 יְמִינוֹ עַל־רֹאשׁ אֶפְרַיִם וַיֵּרַע[b] בְּעֵינָיו

[b] רעע displicuit

capite *desuper* ‡ eā *remouendū ad* † sui patris manū sustētauit &

וַיִּתְמֹךְ יַד־אָבִיו לְהָסִיר[c] אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ־

† vt remoueret ‡ à

[c] סור

Ioseph dixit Et .Menasseh caput super Ephraim

18 אֶפְרַיִם עַל־רֹאשׁ מְנַשֶּׁה׃ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־

Pone :primogenitus‡ iste quia :mi pater sic Non :suo patri

אָבִיו לֹא־כֵן אָבִי כִּי־זֶה הַבְּכֹר שִׂים

‡ est

Noui :dixit & ,eius pater renuit Et .eius caput super tuā dexterā

19 יְמִינְךָ עַל־רֹאשׁוֹ׃ וַיְמָאֵן[d] אָבִיו וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי

[d] מאן

‡ ipse etiam & :populum in erit ipse etiam ,noui ,mi fili

בְנִי יָדַעְתִּי גַּם־הוּא יִהְיֶה־לְּעָם וְגַם־הוּא

eius semen & *illo præ* crescet minor eius frater verè Et .crescet

יִגְדָּל וְאוּלָם אָחִיו הַקָּטֹן יִגְדַּל מִמֶּנּוּ וְזַרְעוֹ

magis quàm ipse.

:dicendo ,ipsa die in eis benedixit Et .gentiū plenitudo erit

20 יִהְיֶה מְלֹא־הַגּוֹיִם׃ וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמוֹר

,Ephraim sicut Deus te Ponat :dicendo ,Israel benedicet te in

בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יְשִׂמְךָ[e] אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם

[e] שׂום

.Menasseh ante Ephraim posuit Et Menasseh sicut &

וְכִמְנַשֶּׁה וַיָּשֶׂם אֶת־אֶפְרַיִם לִפְנֵי מְנַשֶּׁה׃

erit & ,*moriens* ego Ecce :Ioseph ad Israel dixit Et

morior

21 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף הִנֵּה אָנֹכִי מֵת[f] וְהָיָה

[f] מות

terram ad vos faciet redire & ,vobiscum Deus

אֱלֹהִים עִמָּכֶם וְהֵשִׁיב[g] אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ

[g] שׁוב

,tuos fratres super vnam partem tibi dedi ego Et .vestrorū patrū

22 אֲבֹתֵיכֶם׃ וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שְׁכֶם אַחַד עַל־אַחֶיךָ

.meo arcu in & ,meo gladio in Emorræi manu de cepi quam

אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי׃

CAP. XLIX. מט

,vos Congregate :dixit & ,*suos filios ad* Iahacob vocauit Et

filios suos,

1 וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל־בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֵאָסְפוּ

nouissimo in vobis est euenturum quod ,vobis nunciabo &

וְאַגִּידָה[h] לָכֶם אֵת אֲשֶׁר־יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית

[h] נגד

audite & ,Iahacob filij audite & ,vos Congregate .dierum

2 הַיָּמִים׃ הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ

meus primogenitus Reuben .vestrum patrem Israel *ad*

אֶל־יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם׃ רְאוּבֵן בְּכֹרִי

3 *extollendi excellentia* ,mei roboris principiū & ,mea fortitudo ,tu

אַתָּה כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי יֶתֶר[i] שְׂאֵת

excellens dignitate, & excellens fortitudine. Leuis

[i] נשׂא

quia .*excellens fias ne* ‡ aquæ sicut *Festinatio* .*fortis excellentia &*

וְיֶתֶר עָז׃ פַּחַז כַּמַּיִם אַל־תּוֹתַר[k] כִּי

‡ non habebis excellentiam:

[k] עזז יתר

4 *ascendit* * meū stratum polluisti tunc ,tui patris cubilia ascēdisti

עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ אָז חִלַּלְתָּ יְצוּעִי עָלָה׃

eorum machara ‡ iniquitatis arma ,fratres Leui & Simhon

5 שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים כְּלֵי חָמָס מְכֵרֹתֵיהֶם[m]׃

* excisum fuit. in habitationibus suis.

eorum coetu in ,mea anima veniat non eorum secretum In

6 בְּסֹדָם[n] אַל־תָּבֹא נַפְשִׁי בִּקְהָלָם

[m] מכר

,virum occiderunt suo furore in Quia .mea gloria *se vniat ne*†

אַל־תֵּחַד[o] כְּבֹדִי כִּי בְאַפָּם הָרְגוּ אִישׁ

[n] סוד

† non vniaris

,eorum furor Maledictus .murum eradicauerūt sua volūtate in &

וּבִרְצֹנָם עִקְּרוּ־שׁוֹר׃ אָרוּר אַפָּם

[o] יחד

7 ,Iahacob in eos Diuidam .est indurata quia ,eorū ira & ;*fortis* quia

‡ pertinax.

כִּי עָז וְעֶבְרָתָם כִּי קָשָׁתָה אֲחַלְּקֵם בְּיַעֲקֹב

te laudabunt ,tu‡ Iehudah .Israel in eos dispergam &

‡ es

וַאֲפִיצֵם[p] בְּיִשְׂרָאֵל׃ יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ[q]

[p] פוץ [q] ידה

8 se Incuruabūt .tuorū inimicorū ceruice in* tua Manus .tui fratres

* erit

אַחֶיךָ יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ יִשְׁתַּחֲווּ[r]

[r] שׁחה

‡ Vt

mi fili præda A :Iehudah leonis catulus‡ .tui patris filij tibi

9 לְךָ בְּנֵי אָבִיךָ׃ גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה מִטֶּרֶף בְּנִי

quis, maior leo sicut & ,leo sicut cubauit ,se incuruauit ascēdisti

עָלִיתָ כָּרַע רָבַץ כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא מִי

legislator & Iehudah ex virga recedet Non ;eum suscitabit

10 יְקִימֶנּוּ[a]׃ לֹא־יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וּמְחֹקֵק

[a] קום

de pedib. eius, ‡ Messias, † erit aggregatio

.populorū *obedientia* † ei &,*siloh* ‡ veniat vsquequo,*eius pedes inter de*

מִבֵּין רַגְלָיו עַד כִּי־יָבֹא שִׁילֹה וְלוֹ יִקְּהַת עַמִּים׃

;suam asinā mi fili optimam vitē ad &,suum pullū vitem ad Ligās

11 אֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה וְלַשֹּׂרֵקָה בְּנִי אֲתֹנוֹ

:suū operimētū vuarū sanguine in &,suū vestimētū vino in Lauit

כִּבֵּס בַּיַּיִן לְבֻשׁוֹ וּבְדַם־עֲנָבִים סוּתֹה׃

.lacte *præ* dentibus candidior & ,vino oculis Rubicundior

12 חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיָּיִן וּלְבֶן־שִׁנַּיִם מֵחָלָב׃

‡ iuxta † erit iuxta

,nauium portū *ad ipse* † & ,habitabit mariū portū *ad* ‡ Zebulun

13 זְבוּלֻן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֹּן וְהוּא לְחוֹף אֳנִיֹּת

terminus eius vsque ad *vt

inter cubans ,*ossium* ‡ asinus * Issachar .Sidon *super eius latus &*

14 וְיַרְכָתוֹ עַל־צִידֹן׃ יִשָּׂשכָר חֲמֹר גָּרֶם רֹבֵץ בֵּין

‡ fortis, † esset

,terram & ,bona † quòd requiem vidit Et .duos terminos

15 הַמִּשְׁפְּתָיִם׃ וַיַּרְא[b] מְנֻחָה כִּי טוֹב וְאֶת־הָאָרֶץ

[b] נוח

‡ esset

fuit & ,portandū ad suū humerum inclinauit & :pulchra ‡ quòd

כִּי נָעֵמָה וַיֵּט[c] שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל וַיְהִי

[c] נטה [d] דין

vna sicut ,suum populum iudicabit Dan .seruiens tributo

16 לְמַס עֹבֵד׃ דָּן יָדִין[d] עַמּוֹ כְּאַחַד

‡ tribus *vt ‡ iuxta † vt ‡ iuxta

cerastes † viam *super* ‖ serpens * Dan Erit .Israel *tribuum* ‡

17 שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ יְהִי־דָן נָחָשׁ עֲלֵי־דֶרֶךְ שְׁפִיפֹן

eum equitans cecidit & ,equi calcaneos mordēs ,semitam *super* ‡

עֲלֵי־אֹרַח הַנֹּשֵׁךְ עִקְּבֵי־סוּס וַיִּפֹּל[e] רֹכְבוֹ

[e] נפל

.Domine expectaui tuam Salutem .retrorsum

18 אָחוֹר׃ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְהוָה׃

succidet eum, & ipse succidet calcaneū. ‡ erit

.*sandem superabit ipse & ,eum superabit* exercitus Ghad

19 גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ וְהוּא יָגֻד עָקֵב׃

.regis delicias dabit ipse & ,eius panis pinguis‡ Aser Ex

20 מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי־מֶלֶךְ׃

*vt ‖ qui dat eloquia

.pulchritudinis *dicta dans* ‖ ,dimissa cerua * Naphthali

21 נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלֻחָה הַנֹּתֵן אִמְרֵי־שָׁפֶר׃

† Vt ramus crescens

filiæ :fontem *super* ‡ crescens *filius* ‡ ,Ioseph *fructescens Filius* †

22 בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בֵּן פֹּרָת עֲלֵי־עָיִן בָּנוֹת

‡ vt ramus, ‡ iuxta *incedebant

,iaculauerunt & ,eum *amarificarunt* ‖ Et .murum super *incedebat* *

23 צָעֲדָה עֲלֵי־שׁוּר׃ וַיְמָרֲרֻהוּ וָרֹבּוּ[f]

‡ amaritudine affecerunt.

‡ fortii in habitauit Et .*sagittarum domini* † eum oderunt &

[f] רבב

24 וַיִּשְׂטְמֻהוּ בַּעֲלֵי[g] חִצִּים׃ וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן

† sagittarij.

manibus è eius manuū brachia se roborauerunt & ,eius arcus

קַשְׁתּוֹ וַיָּפֹזּוּ[h] זְרֹעֵי יָדָיו מִידֵי

[g] חצץ [h] פזז

‡ pascens lapidem

Deo A .Israel *lapis pastor* ‡ inde ,Iahacob potentis

25 אֲבִיר יַעֲקֹב מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל׃ מֵאֵל

tibi benedicet & ,omnipotente & ;te adiuuabit & ,tui patris

אָבִיךָ וְיַעְזְרֶךָּ וְאֵת שַׁדַּי וִיבָרְכֶךָּ

cubantis abyssi benedictionibus :desuper cæli benedictionibus

בִּרְכֹת שָׁמַיִם מֵעָל בִּרְכֹת תְּהוֹם רֹבֶצֶת

Benedictiones .vuluæ & ,vberum benedictionibus ;subtus

26 תַּחַת בִּרְכֹת שָׁדַיִם וָרָחַם׃ בִּרְכֹת

fortiores fuerunt benedictionibus

ad vsque meorū genitorū *benedictiones super prævaluerunt* tui patris

אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל־בִּרְכֹת הוֹרַי[i] עַד

[i] הרה

verticem *in* † & ,Ioseph caput ‡ *a erunt* ‡ *sæculi* * collium *terminum* ‡

תַּאֲוַת גִּבְעֹת עוֹלָם תִּהְיֶיןָ לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקָדְקֹד[k]

‡ desiderium *perpetuorū ‖ super † super

diluculo in ‡ ,rapiet lupus ‡ Biniamin .eius fratrum nazaræi

27 נְזִיר אֶחָיו׃ בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף בַּבֹּקֶר

[k] תאר

*vt ‡ manè *vesperi ‖ est

istæ Omnes .spolium diuidet *vespera in* * & ,prædam comedet

28 יֹאכַל עַד וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל׃ כָּל־אֵלֶּה

eis est locutus quod ‖ hoc Et :duodecim Israel tribus*

שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר וְזֹאת אֲשֶׁר־דִּבֶּר לָהֶם

,suā benedictionē secundū vnicuiq; ,eis benedixit & ,eorū pater

אֲבִיהֶם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ

Ego :eos ad dixit & ,eis præcepit Et .eis benedixit

29 בֵּרַךְ אֹתָם׃ וַיְצַו[l] אוֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי

[l] צוה

cum patribus meis

meos patres ad me Sepelite meum populum ad congregor

נֶאֱסָף אֶל־עַמִּי קִבְרוּ אֹתִי אֶל־אֲבֹתָי

‡ est

spelunca In .Chittæi Hephron agro in ‡ quæ spelunca in

30 אֶל־הַמְּעָרָה אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה עֶפְרוֹן הַחִתִּי׃ בַּמְּעָרָה

‡ est ‡ duplici ‡ ante

terra in ,Mamre *facies super* † quæ *duplicitatis* ‖ agro in * quæ

אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מַמְרֵא בְּאֶרֶץ

Hephron ex agro cum Abraham emit quam ,Chenahan
כְּנָעַן אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם אֶת־הַשָּׂדֶה מֵאֵת עֶפְרֹן
sepelierunt Ibi .sepulchri possessionem in Chittæo
31 הַחִתִּי לַאֲחֻזַּת־קָבֶר׃ שָׁמָּה קָבְרוּ אֶת־
sepelierunt Ibi .eius vxorem Sarah & ,Abraham
אַבְרָהָם וְאֵת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ שָׁמָּה קָבְרוּ אֶת־
.Leah sepeliui ibi & :eius vxorem Ribcah & ,Ischac
יִצְחָק וְאֵת רִבְקָה אִשְׁתּוֹ וְשָׁמָּה קָבַרְתִּי אֶת־לֵאָה׃
filiis à* ,o in ‖ quæ spelunca & ,agri Emptio — ‖ est * fuit
32 מִקְנֵה הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר־בּוֹ מֵאֵת בְּנֵי־
collegit & ,suis filiis præcipiendum ad Iahacob finiuit Et .Cheth — præcipere
33 חֵת׃ [a] וַיְכַל יַעֲקֹב לְצַוֹּת אֶת־בָּנָיו וַיֶּאֱסֹף — [a] כַּלֵּה
.suos populos ad est aggregatus & ,obiit & ; lectum ad suos pedes — in lecto,
רַגְלָיו אֶל־הַמִּטָּה וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֶף אֶל־עַמָּיו׃ — [b] נְטֵה

CAP. L. נ

,eum super fleuit & ,sui patris faciem super Ioseph cecidit Et
1 וַיִּפֹּל יוֹסֵף עַל־פְּנֵי אָבִיו [c] וַיֵּבְךְּ עָלָיו — [c] בְּכֵה
suis seruis Ioseph præcepit Et .ei dedit oscula &
2 [d] וַיִּשַּׁק־לוֹ׃ וַיְצַו יוֹסֵף אֶת־עֲבָדָיו אֶת־ — [d] נָשַׁק ‡ vt condirêt aromatibus ‡ aromatibus condiuerunt
balsamarunt ‡ Et suum patrem balsamandum ad ‡ ,medicis
הָרֹפְאִים לַחֲנֹט אֶת־אָבִיו וַיַּחַנְטוּ
quadraginta ei sunt completi Et .Israel ipsum medici
3 הָרֹפְאִים אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּמְלְאוּ־לוֹ אַרְבָּעִים
eum fleuerunt & balsamatorum ‡ dies complentur sic quia :dies — ‡ eorum qui aromatibus condiuntur
יוֹם כִּי כֵּן יִמְלְאוּ יְמֵי הַחֲנֻטִים וַיִּבְכּוּ אֹתוֹ
.eius luctus dies transierunt Et .diebus septuaginta Ægyptij
4 מִצְרַיִם שִׁבְעִים יוֹם׃ וַיַּעַבְרוּ יְמֵי בְכִיתוֹ
quæso Si :dicendo ,Parhoh domum ad Ioseph est locutus Et
וַיְדַבֵּר יוֹסֵף אֶל־בֵּית פַּרְעֹה לֵאמֹר אִם־נָא
auribus in ,quæso loquimini ,vestris oculis in gratiam inueni
מָצָאתִי [e] חֵן בְּעֵינֵיכֶם דַּבְּרוּ־נָא בְּאָזְנֵי — [e] חָנַן
Ecce :dicendo ,me fecit iurare meus Pater .dicendo ,Parhoh
5 פַרְעֹה לֵאמֹר׃ אָבִי הִשְׁבִּיעַנִי לֵאמֹר הִנֵּה
terra in mihi fodi quod ,meo sepulchro in :moriens ego — morior:
אָנֹכִי [f] מֵת בְּקִבְרִי אֲשֶׁר כָּרִיתִי לִי בְּאֶרֶץ — [f] מוּת
,obsecro ascendam nunc Et .me sepelies ibi ,Chenahan
כְּנַעַן שָׁמָּה תִּקְבְּרֵנִי וְעַתָּה אֶעֱלֶה־נָּא
:Parhoh dixit Et .reuertar & ,meum patrem sepeliam &
6 וְאֶקְבְּרָה אֶת־אָבִי וְאָשׁוּבָה׃ וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה
.te fecit iurare quemadmodum ,tuum patrem sepeli & ,Ascende
עֲלֵה וּקְבֹר אֶת־אָבִיךָ כַּאֲשֶׁר הִשְׁבִּיעֶךָ׃
ascenderunt & ;suum patrem sepeliendū ad ,Ioseph ascendit Et
7 [g] וַיַּעַל יוֹסֵף לִקְבֹּר אֶת־אָבִיו וַיַּעֲלוּ — [g] עָלָה
omnes & ,eius domus seniores ,Parhoh serui omnes eo cum
אִתּוֹ כָּל־עַבְדֵי פַרְעֹה זִקְנֵי בֵיתוֹ וְכֹל
,Ioseph domus omnis Et .Ægypti terræ seniores
8 זִקְנֵי אֶרֶץ־מִצְרָיִם׃ וְכֹל בֵּית יוֹסֵף
,suos paruulos tantum :eius patris domus & ,eius fratres &
וְאֶחָיו וּבֵית אָבִיו רַק [h] טַפָּם — [h] טָפַף
.Ghosen terra in reliquerunt ,suos boues & ,suas pecudes &
וְצֹאנָם וּבְקָרָם עָזְבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן׃
fuit & :equites etiam ,currus etiam ,eo cum ascendit Et — ascenderunt
9 וַיַּעַל עִמּוֹ גַּם־רֶכֶב גַּם־פָּרָשִׁים וַיְהִי
,Athad aream ad vsque venerunt Et .valde grauis turma
10 הַמַּחֲנֶה כָּבֵד מְאֹד׃ וַיָּבֹאוּ עַד־גֹּרֶן הָאָטָד — est trans
,magno planctu ibi planxerunt Et .Iarden transitu in quæ
אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וַיִּסְפְּדוּ־שָׁם מִסְפֵּד גָּדוֹל
.diebus septem luctum suo patri fecit Et .valde graui &
וְכָבֵד מְאֹד וַיַּעַשׂ לְאָבִיו אֵבֶל שִׁבְעַת יָמִים׃
area in luctum Chenahanæi terræ habitator vidit Et — viderunt habitatores
11 וַיַּרְא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת־הָאֵבֶל בְּגֹרֶן
Idcirco .Ægyptiis iste ‡ grauis Luctus :dixerunt & ,Athad — ‡ est
הָאָטָד וַיֹּאמְרוּ אֵבֶל־כָּבֵד זֶה לְמִצְרָיִם עַל־כֵּן
.Iarden transitu in † qui ,Misraim Abel * eius nomen vocauit — * luctus Ægypti. † est trans
קָרָא שְׁמָהּ אָבֵל מִצְרַיִם אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן׃
.eis præceperat quemadmodum ,sic ei eius filij fecerunt Et
12 וַיַּעֲשׂוּ בָנָיו לוֹ כֵּן כַּאֲשֶׁר צִוָּם׃
sepelierunt & ,Chenahan terram in eius filij eum tulerunt Et
13 וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ בָנָיו אַרְצָה כְּנַעַן וַיִּקְבְּרוּ
Abraham emit quam ,duplicitatis agri spelunca in eum — duplici,
אֹתוֹ בִּמְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם

Chittæo Hephron ab sepulchri possessionem in agro cum
אֶת־הַשָּׂדֶה לַאֲחֻזַּת־קֶבֶר מֵאֵת עֶפְרֹן הַחִתִּי
ante ,ipse Ægyptum in Ioseph est reuersus Et .Mamre facies super — ante
14 עַל־פְּנֵי מַמְרֵא׃ [a] וַיָּשָׁב יוֹסֵף מִצְרַיְמָה הוּא — [a] שׁוּב
sepeliendum ad ‡ ,eo cum ascendentes † omnes & ,eius fratres & — † qui ascenderunt ‡ vt sepelirent * postquam sepeliuit
וְאֶחָיו וְכָל־הָעֹלִים אִתּוֹ לִקְבֹּר אֶת־
viderunt Et .suum patrem eum sepelire post* ,eius patrem
15 אָבִיו אַחֲרֵי קָבְרוֹ אֶת־אָבִיו׃ וַיִּרְאוּ
Fortasse :dixerunt & ,eorū pater est mortuus quod ,Ioseph fratres
אֲחֵי־יוֹסֵף כִּי־מֵת אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ לוּ
omne nobis reddet reddendo & ,Ioseph nos odio habebit
יִשְׂטְמֵנוּ יוֹסֵף וְהָשֵׁב יָשִׁיב לָנוּ אֵת כָּל־
Ioseph ad mandauerunt Et .ei retribuimus quod ,malum — præceperunt nuncio misso
16 הָרָעָה אֲשֶׁר גָּמַלְנוּ אֹתוֹ׃ וַיְצַוּוּ אֶל־יוֹסֵף
Sic .dicendo ,eum mori ante præcepit tuus Pater :dicendo — antequam moreretur,
17 לֵאמֹר אָבִיךָ צִוָּה לִפְנֵי מוֹתוֹ לֵאמֹר׃ כֹּה־
,tuorū fratrū præuaricationi nūc parce Obsecro :Ioseph dicetis
תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף אָנָּא [b] שָׂא נָא פֶּשַׁע אַחֶיךָ — [b] נָשָׂא
parce nunc Et ;tibi retribuerunt malum quia :eorum peccato &
וְחַטָּאתָם כִּי־רָעָה גְמָלוּךָ וְעַתָּה שָׂא
Ioseph fleuit Et .tui patris Dei seruorum præuaricationi quæso
נָא לְפֶשַׁע עַבְדֵי אֱלֹהֵי אָבִיךָ וַיֵּבְךְּ יוֹסֵף
ceciderunt & ,eius fratres etiā iuerunt Et .eum ad ipsos loquendo in — dum loquerentur ibi.
18 [c] בְּדַבְּרָם אֵלָיו׃ וַיֵּלְכוּ גַּם־אֶחָיו וַיִּפְּלוּ — [c] דַּבֵּר
dixit Et .seruos in † tibi nos* Ecce ,dixerunt & ,eo coram — * sumus † serui.
19 לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ הִנֶּנּוּ לְךָ לַעֲבָדִים׃ וַיֹּאמֶר
Deo pro nunquid quoniam :timeatis Ne :Ioseph eos ad
אֲלֵהֶם יוֹסֵף אַל־[d]תִּירָאוּ כִּי הֲתַחַת אֱלֹהִים — [d] יָרֵא sum?
Deus :malum me aduersum cogitastis vos Et ?ego
20 אָנִי׃ וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים
hanc diem secundum facere propter ,bonum in illud cogitauit — vt faceret
חֲשָׁבָהּ לְטֹבָה לְמַעַן עֲשֹׂה כַּיּוֹם הַזֶּה
:timeatis ne nunc Et .magnum populum viuificandum ad — vt viuificaret
21 לְהַחֲיֹת עַם־רָב׃ וְעַתָּה אַל־תִּירָאוּ [e] — [e] חָיָה
est consolatus & :vestros paruulos & ,vos alam Ego
אָנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת־טַפְּכֶם וַיְנַחֵם
Ioseph habitauit Et .eorum cor ad est locutus & ,eos
22 אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל־לִבָּם׃ וַיֵּשֶׁב יוֹסֵף
centum Ioseph vixit & :eius patris domus & ,ipse ,Ægypto in
בְּמִצְרַיִם הוּא וּבֵית אָבִיו וַיְחִי יוֹסֵף מֵאָה
filios Ephraim ipsi Ioseph vidit Et .annos decem &
23 וָעֶשֶׂר שָׁנִים׃ וַיַּרְא יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם בְּנֵי
super sunt nati Menasseh filij Machir filij etiam :tertiorū — tertiæ generationis: מם רבתי
שִׁלֵּשִׁים גַּם בְּנֵי מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה יֻלְּדוּ עַל־
Ego :suos fratres ad Ioseph dixit Et .Ioseph genua
24 בִּרְכֵּי יוֹסֵף׃ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו אָנֹכִי
faciet ascendere & ,vos visitabit visitando Deus & ,moriens — morior,
מֵת וֵאלֹהִים פָּקֹד יִפְקֹד אֶתְכֶם וְהֶעֱלָה
iurauit quam terram ad ,hac terra è vos
אֶתְכֶם מִן־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
Ioseph fecit iurare Et .Iahacob & ,Ischac ,Abraham
25 לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃ וַיַּשְׁבַּע יוֹסֵף
Deus visitabit Visitando :dicendo ,Israel filios
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים
.hinc mea ossa ascendere facietis Et ,vos
אֶתְכֶם וְהַעֲלִתֶם אֶת־עַצְמֹתַי מִזֶּה׃
:annorum decem & centum filius ,Ioseph est mortuus Et
26 וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן־מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים
.Ægypto in arca in posuit † & ,eum balsamarunt * & — * aromatibus condierunt † positus est
וַיַּחַנְטוּ אֹתוֹ [f] וַיִּישֶׂם בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם׃ — [f] שׂוּם

סוף ספר בראשית

FINIS LIBRI
GENESEOS.

LIBER EXODVS,

ID EST, EXITVS:

HEBRAICE ואלה שמות

CAPVT I. א

ET

Israel filiorum nomina hæc
אלה שמות בני ישראל
cum Aegyptum *ingredientium*
הבאים מצרימה את
sua familia & vir ,Iahacob
2 יעקב איש וביתו
,Simhon ,Reuben,sũt ingressi
3 באו: ראובן שמעון
,Issachar .Iehudah & ,Leui
4 לוי ויהודה: יששכר
fuit Et .Aser & ,Ghad ,Naphtali & ,Dan .Biniamin & ,Zebulon
5 זבולן ובנימן: דן ונפתלי גד ואשר: ויהי
Ioseph at :animæ septuaginta ,Iahacob *femur egredientiũ anima omnis*
6 כל-נפש יצאי ירך-יעקב שבעים נפש ויוסף
eius fratres omnes & ,Ioseph est mortuus Et .Aegypto in erat
7 היה במצרים: [a] וימת יוסף וכל-אחיו
,fructificauerunt Israel filij Et .illa generatio omnis &
וכל הדור ההוא: ובני ישראל [b] פרו
:valde valde in ‡sunt roborati & ,sunt multiplicati & *se produxerũt &*
8 וישרצו [c] וירבו ויעצמו במאד מאד
nouus rex surrexit Et .eis $ terra est repleta &
9 ותמלא הארץ אתם: [d] ויקם מלך-חדש
dixit Et .Ioseph cognouit non qui ;Aegyptum super
על-מצרים אשר לא-ידע את-יוסף: ויאמר
robustus & ,multus Israel filiorũ populus Ecce:suum populum ad
10 אל-עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום
,multiplicetur fortè ne *,illum in sapiamus* † ,Agite *.nobis præ* ‖
ממנו: [e] הבה נתחכמה לו פן-ירבה
super ipse etiam addatur & :bellum euenerit cùm ,sit &
והיה כי-תקראנה מלחמה [f] ונוסף גם-הוא על-
.terra è ascendat & ,nos cõtra pugnet & nostris inimicis
11 שנאינו ונלחם-בנו ועלה מן-הארץ:
eũ affligerent vt ,thesaurorũ principes eum super posuerunt Et
[g] וישימו עליו שרי [h] מסים למען [i] ענתו
,Parhoh ipsi thesaurorũ vrbes ædificauit Et .suis oneribus in
בסבלתם [k] ויבן ערי מסכנות לפרעה את-
,eum affligebant *quemadmodum* * Et .Rhahameses & Pithom
פתם ואת-רעמסס: וכאשר יענו אתו
filios propter *angustiabatur &* †:crescebat sic &,multiplicabatur *sic* ‖
13 כן ירבה וכן יפרץ [l] ויקצו מפני בני
.duritia in ‖ Israel filios Aegyptij fecerunt seruire Et. Israel
14 ישראל: ויעבדו מצרים את-בני ישראל בפרך:
,luto in dura seruitute in eorum vitam amarificarunt Et
וימררו את-[m]חייהם בעבדה קשה בחמר
omni cum ,agro in seruitute omni in & ,lateribus in &
15 ובלבנים ובכל-עבדה בשדה את כל-
rex dixit Et *.duritia in eis in sunt operati quibus* ,eorum opere
עבדתם אשר-עבדו בהם בפרך: ויאמר מלך
$ vnius nomen quarum ,Hebræarum obstetricibus Aegypti
16 מצרים [n]למילדת העברית אשר שם האחת
:dixit Et .Puhah alterius nomen & ,Siphrah
שפרה ושם השנית פועה: ויאמר
,sellas super videritis & ,Hebræas *vos obstetricando In*
בילדכן את-העבריות [o] וראיתן על האבנים
.viuet & * ,est filia si & :eum *interficietis &* $,est filius si
17 אם-בן הוא והמתן אתו ואם-בת הוא וחיה:
fecerunt non & ,Deum obstetrices timuerunt Et
[p] ותיראן המילדת את-האלהים ולא עשו
viuificauerunt sed ,Aegypti rex eas ad est locutus quemadmodũ
כאשר דבר אליהן מלך מצרים ותחיין

Marginalia: qui ingressi sunt — singuli cum familia sua, — fuerunt omnes animæ eorũ qui ingressi sunt è femore — [a] מורת — [b] פרה — nati sunt in multitudine, ‡ copiosissimè — [c] רבה — $ ex — [d] קום — fortior — ‖ nobis est. — † sapientes simus propter eum, — [e] יהב [f] יסף — [g] שום — [h] מסס [i] ענה — [k] בנה — * quãto magis — ‖ eo magis — † tædio afficiebantur — [l] קוץ — ‖ durè — [m] חיה — in quibus operati sunt durè. — $ erat — [n] ילד — Cùm obstetricaueritis — [o] ראה — $ interficite — * viuat. — [p] ירא

obstetrices Aegypti rex vocauit Et .pueros
18 את-הילדים: ויקרא מלך-מצרים למילדת
viuificastis & ,hanc rem fecistis Cur :eis dixit &
ויאמר להן מדוע עשיתן הדבר הזה ותחיין את-
non Quia :Parhoh ad obstetrices dixerunt Et ?pueros
19 הילדים: ותאמרן המילדת אל-פרעה כי לא
ipsæ † obstetrices quia ,Hebrææ † Aegyptiæ mulieres sicut
כנשים המצרית העברית כי-חיות הנה
benefecit Et .pepererunt & obstetrix eas ad veniat antequam
20 בטרם תבוא אלהן המילדת וילדו: וייטב
.valde sunt roborati & ,populus creuit & ,obstetricibus Deus
אלהים למילדת וירב העם ויעצמו מאד:
fecit & ,Deum obstetrices timuerunt quia ,fuit Et
21 ויהי כי-יראו המילדת את-האלהים ויעש
suo populo vniuerso Parhoh præcepit Et .domos eis
להם בתים: [a] ויצו פרעה לכל-עמו
,eum proiicietis flumen in *natum* filium Omnem :dicendo
22 לאמר כל-הבן הילוד היארה תשליכהו
.viuificabitis filiam omnem &
וכל-הבת תחיון:

Marginalia: ‡ sunt. — [a] צוה — qui nascetur

CAP. II. ב

.Leui filiam tulit & ,Leui domo de vir iuit Et
1 וילך איש מבית לוי [b] ויקח את-בת-לוי:
quòd ,eum vidit & ,filium peperit & ,mulier concepit Et
2 [c] ותהר האשה ותלד בן ותרא אתו כי-
.non Et .mensibus tribus eum abscondit & *;ipse bonus*
3 טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים: ולא-
,iunci arcum sibi accepit & ,eum abscondere vltrà potuit
יכלה עוד הצפינו ותקח-לו תבת גמא
ea in posuit & :pice in & ,bitumine in eam bituminauit &
ותחמרה בחמר ובזפת ותשם בה את-
stetit Et .fluminis ripam iuxta iunceto in posuit &,puerum
4 הילד ותשם בסוף על-שפת היאר: [d] ותתצב
descendit Et .ei fieret quid sciret vt ,longinquo à eius soror
5 אחתו מרחק [e] לדעה מה-יעשה לו: [f] ותרד
ibant eius puellæ & ,flumen ad se lauandum ad Parhoh filia
בת-פרעה לרחץ על-היאר ונערתיה הלכת
,iunceti medio in arcam vidit & :fluminis *manum* iuxta
על-יד היאר ותרא את-התבה בתוך הסוף
,aperuit Et .eam accepit & ,suam ancillam misit &
6 ותשלח את-אמתה ותקחה: ותפתח
est miserta & :flebat puer ecce & :puerum ipsum vidit &
ותראהו את-הילד והנה-נער בכה ותחמל
dixit Et .iste $ Hebræorum pueris De :dixit & ,eum super
7 עליו ותאמר מילדי העברים זה: ותאמר
vocabo & vadam Nunquid .Parhoh filiam ad eius soror
אחתו אל-בת-פרעה האלך וקראתי
?puerum tibi lactabit & ,Hebræis ex *nutricem* mulierem tibi
לך אשה [g]מינקת מן העברית ותינק לך את-הילד
,puella iuit & .Vade :Parhoh filia ei dixit Et
8 ותאמר-לה בת-פרעה לכי ותלך העלמה
filia ei dixit Et .pueri matrem vocauit &
9 ותקרא את-אם הילד: ותאמר לה בת-
ego & ,mihi eum lacta & ,istum puerum Deduc ,Parhoh
פרעה [h]היליכי את-הילד הזה והינקהו לי ואני
,puerum mulier accepit Et .tuum mercedem dabo
[i] אתן את-שכרך ותקח האשה הילד
eum adduxit & ,puer *est factus magnus* Et .eum lactauit &
10 ותניקהו: ויגדל הילד [k] ותבאהו
eius nomen vocauit & :filium in ei fuit & ‖ ,Parhoh filiam ad
לבת-פרעה ויהי-לה לבן ותקרא שמו

Marginalia: [b] לקח — [c] הרה — pulcher esset. — iunceam — [d] יצב — [e] ידע [f] ירד — locum — $ est — lactantem — [g] ינק — [h] ילך — [i] נתן — creuit — [k] בוא

fuit Et . eum traxi aquis ex Quia ,dixit & ,Mosch
[a]משר׳ משה ותאמר כי מן־המים [a]משיתהו׃ ויהי 11
creuit in dicbus ipsis, & *est factus magnus* Mosch , & est egressus ad
בימים ההם ויגדל משה ויצא אל־
onera eorum, ,suos fratres vidit & ,*eorum oneribus in* vidit & virum Ægyptium
אחיו וירא בסבלתם וירא איש מצרי
percutientē virum Hebræum è fratribus suis. huc respexit Et
[b]נכר׳ [b]מכה איש־עברי מאחיו׃ [c]ויפן כה 12
[c]פנר׳ & illuc, vidit & quòd non *vir* , percussit & ,Ægyptium
esset quisquā וכה וירא כי־אין איש ויך את־המצרי
& abscondit eum in arena. Et est egressus in die secunda,
ויטמנהו בחול׃ ויצא ביום השני 13
litigabant & ecce duo viri Hebræi *contendentes*, & dixit ad impium:
[d]נצר׳ והנה שני־אנשים עברים [d]נצים ויאמר לרשע
percutis Vt quid *percuties* proximum tuum? Et dixit: Quis posuit te
למה תכה רעך׃ ויאמר מי שמך 14
occidere me in virum principē & iudicem super nos? Nunquid ad *occidendum me*
[e]שור לאיש [e]שר ושפט עלינו הלהרגני
cogitas tu *dicens*, quemadmodum occidisti Ægyptium? Et timuit
אתה אמר כאשר הרגת את־המצרי ויירא
Mosch, & dixit: Vere scita est res. Et audiuit Parhoh
משה ויאמר אכן נודע הדבר׃ וישמע פרעה 15
rem hanc, & quæsiuit occidere Mosch. Et fugit
את־הדבר הזה ויבקש להרג את־משה ויברח
Mosch à facie Parhoh, & habitauit in terra Midian, & sedit
משה מפני פרעה וישב בארץ־מדין וישב
erant iuxta puteum. Et sacerdoti Midian † septem filiæ; & venerunt,
על־הבאר׃ ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה 16
& hauserunt, & impleuerunt canales, ad potum dandum
[f]דלר׳ [f]ותדלנה ותמלאנה את־הרהטים [g]להשקות
[g]שקר׳ pecudibus patris sui. Et venerunt pastores, & expulerunt eas.
[h]רער׳ צאן אביהן׃ ויבאו [h]הרעים ויגרשום 17
& surrexit Mosch, & seruauit eas, & dedit potum pecudibus earū.
ויקם משה ויושען וישק את־צאנם׃
Et venerunt ad Rehuel patrem suum: & dixit: Cur
ותבאנה אל־רעואל אביהן ויאמר מדוע 18
festinastis venire hodie? Et dixerunt: Vir Ægyptius
מהרתן בא היום׃ ותאמרן איש מצרי 19
eruit nos de manu pastorum; & etiam hauriendo hausit nobis,
[i]נצר׳ [i]הצילנו מיד הרעים וגם־דלה דלה לנו
est? & potum dedit pecudibus. Et dixit ad filias suas: Et vbi *ipse*?
וישק את־הצאן׃ ויאמר אל־בנתיו ואיו 20
Vt quid *hoc* dimisistis virum? Vocate eum, & comedat
למה זה עזבתן את־האיש קראן לו ויאכל
panem. Et voluit Mosch habitare cum viro. Et dedit
[k]יאל [l]ישב לחם׃ [k]ויואל משה [l]לשבת את־האיש ויתן 21
Sipporah filiam suam ipsi Mosch. Et peperit filium, & vocauit
את־צפרה בתו למשה׃ ותלד בן ויקרא 22
nomen eius Ghersom; quia dixit: Peregrinus fui in terra
את־שמו גרשם כי אמר גר הייתי בארץ
post dies multos hos, aliena. Et fuit *in diebus multis his*, & mortuus est
נכריה׃ ויהי בימים הרבים ההם וימת 23
propter opus, rex Ægypti, & suspirauerunt filij Israel à *seruitute*,
מלך מצרים ויאנחו בני־ישראל מן־העבדה
& clamauerunt. Et ascendit clamor eorum ad Deum à
propter opus, ויזעקו ותעל שועתם אל־האלהים מן־
seruitute. Et audiuit Deus clamorem eorum:
העבדה׃ וישמע אלהים את־נאקתם 24
Et recordatus est Deus pacti sui cum Abraham,
ויזכר אלהים את־בריתו את־אברהם את־
Ischac, & Iahacob. Et vidit Deus filios
יצחק ואת־יעקב׃ וירא אלהים את־בני 25
Israel; & cognouit Deus.
ישראל וידע אלהים׃

CAP. III. ג

pascebat Et Mosch *erat pascens* pecora Ithro soceri sui
ומשה היה רעה את־צאן יתרו חתנו 1
sacerdotis Midian. Et duxit pecora post desertum,
כהן מדין וינהג את־הצאן אחר המדבר
& venit ad montem Dei in Choreb. Et conspectus est
ויבא אל־הר האלהים חרבה׃ וירא 2
Angelus Domini *ad eum* in flamma ignis de medio rubi. ei
[a]לבב ‹vel› לב [a]מלאך יהוה אליו בלבת־אש מתוך הסנה
Et vidit, & ecce rubus ardebat in igne, & rubus *non ipse* non consumebatur.
וירא והנה הסנה בער באש והסנה איננו
consumptus. Et dixit Mosch: Diuertam nunc, & videbo
אכל׃ ויאמר משה אסרה־נא ואראה 3
visionem magnam hanc, cur non ardeat rubus.
את־המראה הגדל הזה מדוע לא־יבער הסנה׃
Et vidit Dominus quòd diuerteret ad videndum: & *clamauit* vocauit
[b]סור וירא יהוה כי [b]סר לראות ויקרא 4
ad eum Deus de medio rubi; & dixit: Mosch, Mosch. eum
אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר משה משה
& dixit: Ecce *ego*. Et dixit: Ne appropinques huc. Solue adsum.
[c]נשל ויאמר הנני׃ ויאמר אל־תקרב הלם [c]של־ 5
calceamenta tua *desuper* pedibus tuis, quia locus ‡ *quo tu* ‡ super quo tu stas,
נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה
stans super es, terra sanctitatis est. Et dixit: Ego Deus
עומד עליו אדמת־קדש הוא׃ ויאמר אנכי אלהי 6
patris tui, Deus Abraham, Deus Ischac, & Deus Iahacob.
אביך אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב
Et abscondit Mosch faciem suam, quia timuit à *respiciendo* ad aspicere
[d]נבט ויסתר משה פניו כי ירא [d]מהביט אל־
Deum. Et dixit Dominus: Videndo vidi afflictionem
[e]ענר׳ האלהים׃ ויאמר יהוה ראה ראיתי את־[e]עני 7
† est populi mei, qui † in Ægypto; & clamorem eorum audiui
עמי אשר במצרים ואת־צעקתם שמעתי
propter exactores eius: quia noui dolores eius. Et descendi
מפני נגשיו כי ידעתי את־מכאביו׃ וארד 8
ad liberandū eum è manu Ægypti; & ad ascendere faciendū eum
להצילו מיד מצרים ולהעלתו
è terra ipsa, ad terram bonam, & latam, ad terram
מן־הארץ ההוא אל־ארץ טובה ורחבה אל־ארץ
fluentem lacte, & melle; ad locum Chenahanæi, & Chittæi,
[f]זוב [f]זבת חלב ודבש אל־מקום הכנעני והחתי
& Emoræi, & Perizæi, & Chiuuæi, & Iebusæi. Et nunc ecce
והאמרי והפרזי והחוי והיבוסי׃ ועתה הנה 9
clamor filiorum Israel venit ad me: & etiam vidi
צעקת בני־ישראל באה אלי וגם־ראיתי את־
oppressionē, qua Ægyptij opprimunt eos. Et nunc veni,
הלחץ אשר מצרים לחצים אתם׃ ועתה [g]לכה [g]הלך 10
& mittam te ad Parhoh, & *educ* populum meum filios educes
[h]יצא ואשלחך אל־פרעה [h]והוצא את־עמי בני־
Israel ex Ægypto. Et dixit Mosch ad Deum:
ישראל ממצרים׃ ויאמר משה אל־האלהים 11
Quis sum, quòd vadam ad Parhoh? & quòd educam
מי אנכי כי אלך אל־פרעה וכי אוציא את־
filios Israel ex Ægypto? Et dixit: Quia ero tecum,
בני ישראל ממצרים׃ ויאמר כי־אהיה עמך 12
Et hoc tibi signum, quòd ego miserim te: *In educendo te* Cùm eduxeris
וזה־לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך
populum ex Ægypto. coletis Deum super
את־העם ממצרים תעבדון את־האלהים על
montem istum. Et dixit Mosch ad Deum: Ecce
ההר הזה׃ ויאמר משה אל־האלהים הנה 13
ego *veniens* ad filios Israel, & dicam eis: Deus ibo
[i]בוא אנכי [i]בא אל־בני ישראל ואמרתי להם אלהי
patrum vestrorum misit me ad vos. Et ‡ *dicent* mihi, Quod ‡ ‡ si dixerint, ‡ si
אבותיכם שלחני אליכם ואמרו־לי מה־
nomen eius, quid dicam ad eos? Et dixit Deus ad
שמו מה אמר אלהם׃ ויאמר אלהים אל־ 14
Mosch: Ero qui ero. Et dixit: Sic dices filiis
משה אהיה אשר אהיה ויאמר כה תאמר לבני
Israel: Ero misit me ad vos. Et dixit adhuc
ישראל אהיה שלחני אליכם׃ ויאמר עוד 15
Deus ad Mosch: Sic dices ad filios Israel: Dominus
אלהים אל־משה כה תאמר אל־בני ישראל יהוה
Deus patrum vestrorum, Deus Abraham, Deus Ischac,
אלהי אבתיכם אלהי אברהם אלהי יצחק
& Deus Iahacob misit me ad vos. Hoc nomen meum in seculum
ואלהי יעקב שלחני אליכם זה־שמי לעלם
& hæc mētio mei in generationē *generationis*. Vide & *congregabis* & generationem. ‡ congrega
[k]דור [l]הלך [l]לך ואספת דר׃ [k]לדר וזה זכרי 16

Deus Dominus :eos ad dices & ,Israel senes
את־זקני ישראל ואמרת אלהם יהוה אלהי
,Ischac ,Abraham Deus ,me ad est conspectus vestrorū patrum — *mihi*
אבתיכם נראה אלי אלהי אברהם יצחק
est factū quod † & vos visitaui Visitādo :dicendo ,Iahacob & — *† vidi*
ויעקב לאמר פקד פקדתי אתכם ואת העשוי — [a] עשה
vos faciam Ascendere :dixi Et .Aegypto in vobis
17 לכם במצרים: ואמר אעלה אתכם
,Chittæi & ,Chenahanæi terram ad Aegypti afflictione ex
[b] מעני מצרים אל־ארץ הכנעני והחתי — [b] ענה
terram ad ,Iebusæi & ,Chiuuæi & ,Perizæi & ,Emoræi &
והאמרי והפרזי והחוי והיבוסי אל־ארץ
tu ibis & ,tuæ voci obedient Et .melle & lacte fluentem
זבת חלב ודבש: ושמעו לקלך ובאת אתה
18 :eum ad diceris & ,Aegypti regem ad Israel senes &
וזקני ישראל אל־מלך מצרים ואמרתם אליו
ibimus nunc Et :nos super occurrit Hebræorum Deus Dominus — *nobis.*
יהוה אלהי העבריים נקרה עלינו ועתה נלכה־
sacrificemus vt ,desertum in dierum trium viam nunc
נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה
vos dabit non quod noui ego Et .nostro Deo Domino — *permittet*
19 ליהוה אלהינו: ואני ידעתי כי לא־יתן אתכם
.forti manu in neque abire Aegypti rex — *vt abeatis,nisi*
מלך מצרים להלך ולא ביד חזקה:
,Aegyptum percutiam & ,meam manum mittam Et
20 ושלחתי את־ידי [c] והכיתי את־מצרים — [c] נכה
:eius medio in faciam quæ ,meis mirabilibus omnibus cum
בכל נפלאתי אשר אעשה בקרבו
populo gratiam dabo Et .vos dimittet postea &
21 ואחרי־כן ישלח אתכם: ונתתי את־[d]חן העם־ — [d] חנן
non ,ibitis quando ,erit Et .Aegyptiorum oculis in huic
הזה בעיני מצרים והיה כי תלכון לא
,sua vicina à mulier postulabit Sed .vacui ibitis
22 תלכו ריקם: ושאלה אשה משכנתה
:vestes & ,auri ‡ vasa & ,argenti † vasa suæ domus hospita ab & — *† argentea, ‡ aurea,*
ומגרת ביתה כלי־כסף וכלי זהב ושמלת
spoliabitis & ,vestras filias super & vestros filios super ponetis &
[e] ושמתם על־בניכם ועל־בנתיכם ונצלתם — [e] שום
.Aegyptum
את־מצרים:

CAP. IIII. ד

,mihi credent non ecce Et :dixit & ,Mosch respondit Et
1 ויען משה ויאמר והן לא־יאמינו לי
est conspectus Non :dicent quia ;mea voce in audient neque — *parebunt voci meæ,*
ולא ישמעו בקלי כי יאמרו לא־נראה
est Quid :Dominus eum ad dixit Et .Dominus te ad — *tibi*
2 אליך יהוה: ויאמר אליו יהוה מזה — מה זה ק
eam Proiice :ait Et .Virga :dixit Et ?tua manu in
3 בידך ויאמר מטה: ויאמר [f] השלכהו — [f] נשר
.serpentem in fuit & ,terram in eam proiecit Et .terram in — *versa est*
ארצה וישלכהו ארצה ויהי לנחש
ad Dominus dixit Et .eius facie a Mosch fugit Et
4 [g] וינס משה מפניו: ויאמר יהוה אל־ — [g] נוס
extendit Et .eius cauda in apprehēde & ,tuā manū Extēde :Mosch — *caudam eius.*
משה שלח ידך ואחז בזנבו וישלח
.eius manu in virgam in fuit & ,eam apprehendit & ,suā manum — *versa est*
ידו ויחזק בו ויהי למטה [h] בכפו: — [h] כפף
Deus Dominus te ad est conspectus quod credant Vt — *tibi*
5 למען יאמינו כי־נראה אליך יהוה אלהי
,Iahacob Deus & ,Ischac Deus ,Abraham Deus ,eorū patrum
אבתם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב:
tuam manum nunc Introduc :adhuc ei Dominus dixit Et
6 ויאמר יהוה לו עוד הבא־נא ידך
:eam eduxit & :suū sinū in suā manū introduxit Et .tuū sinū in
בחיקך ויבא ידו בחיקו ויוצאה
Reduc :dixit Et .nix sicut leprosa † eius manus ecce & — *† erat*
7 והנה ידו מצרעת כשלג: ויאמר [i] השב — [i] שוב
;suum sinum ad suā manū reduxit Et .tuum sinum in tuā manū
ידך אל־חיקך וישב ידו אל־חיקו
eius caro sicut erat reuersa ecce & ,suo sinu è eam eduxit &
ויוצאה מחיקו והנה־שבה כבשרו:

voci obedierint non & ,tibi crediderint non si ,erit Et
8 והיה אם־לא יאמינו לך ולא ישמעו לקל
erit Et posterioris signi voci credent & ,prioris signi — *alterius.*
9 האת הראשון והאמינו לקל האת האחרון: והיה
non & ,istis signis duobus etiam crediderint non si
אם־לא יאמינו גם לשני האתות האלה ולא
fundes & ,fluminis aqua ex capies & ,tuæ voci obedierint
ישמעון לקלך ולקחת ממימי היאר ושפכת — *Vertentur*
erunt & ,flumine e capies quas aquæ erunt Et :aridam super
היבשה והיו המים אשר [a] תקח מן־היאר והיו — [a] לקח
:Dominum ad Mosch dixit Et .arida in sanguinem in
10 לדם ביבשת: ויאמר משה אל־יהוה — *Obsecro *sum*
,heri ab etiam ego* verborum vir non ,Domine me Pro
בי אדני לא איש דברים אנכי גם מתמול
:tuum seruum ad te loqui tunc ex etiam ,nudiustertius à etiam — *ex hoc tēpore quo locutus es*
גם משלשם גם מאז דברך אל־עבדך
Dominus dixit Et .sum lingua grauis & ore grauis quia
כי כבד־פה וכבד לשון אנכי: ויאמר יהוה
11 ,mutum posuit quis vel ,homini os posuit Quis :eum ad
אליו מי שם פה לאדם או מי־ישום אלם
?Dominus ego Nonne ?cæcum vel ,videntem vel ,surdum vel
או חרש או פקח או עור הלא אנכי יהוה:
te docebo & ,tuo ore cum ero ego & ,vade nunc Et
12 ועתה לך ואנכי אהיה עם־פיך [b] והוריתיך — [b] ירה
quæso mitte ,Domine me Pro :dixit Et .loqueris quæ — *Obsecro*
13 אשר תדבר: ויאמר בי אדני שלח־נא
Mosen in Domini furor est iratus Et .mittes manum per — *Illius quem missurus es.*
14 ביד־תשלח: [c] ויחר־אף יהוה במשה — [c] חרה
quod ,noui Leuitam tuum fratrem Aharon Nonne :dixit &
ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי־
egreditur ipse ecce etiam Et .ipse loquetur loquendo
דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא
.suo corde in lætabitur & ,te videbit & ,tui occursum in
לקראתך וראך ושמח בלבו:
ego & :eius ore in verba pones & ,eum ad loqueris Et
15 ודברת אליו ושמת את־הדברים בפיו ואנכי
vos docebo & ,eius ore cum & ,tuo ore cum ero
אהיה עם־פיך ועם־פיהו והוריתי אתכם את
,populum ad te pro ipse loquetur Et .facietis quæ — *facturi estis.*
16 אשר תעשון: ודבר־הוא לך אל־העם
ei eris tu & ,ore pro tibi erit ipse ,erit &
והיה הוא יהיה־לך לפה ואתה תהיה־לו
,tua manu in capies hanc virgam Et .Deo pro
17 לאלהים: ואת־המטה הזה תקח בידך
,Mosch iuit Et .signa ea in facies quæ — *in qua facies*
18 אשר תעשה־בו את־האתת: וילך משה
Vadam .ei dixit & ,suum socerum Iether ad est reuersus &
וישב אל־יתר חתנו ויאמר לו אלכה
videbo & ,Aegypto in † qui meos fratres ad reuertar & nunc — *† sunt*
נא ואשובה אל־אחי אשר־במצרים ואראה
.pace in Vade ,Mosch ad Iethro dixit Et .viuentes ipsi adhuc an — *viuant.*
העודם חיים ויאמר יתרו למשה לך לשלום:
reuertere ,Vade :Midian in Mosch ad Dominus dixit Et
19 ויאמר יהוה אל־משה במדין לך שב
quærentes viri omnes sunt mortui quia ;Aegyptum in — *qui quærebāt*
מצרים כי־[d]מתו כל־האנשים המבקשים — [d] מות
& ,suam vxorem Mosch tulit Et .tuam animam
20 את־נפשך: ויקח משה את־אשתו ואת־
est reuersus & ,asinum super eos fecit equitare & ,suos filios
בניו וירכבם על־החמר וישב
Dei virgam Mosch tulit Et .Aegypti terram in
ארצה מצרים ויקח משה את־מטה האלהים
se eundo in :Mosch ad Dominus dixit Et .sua manu in — *Cùm iueris vt reuertaris*
21 בידו: ויאמר יהוה אל־משה בלכתך
quæ portenta omnia ‡ vide ,Aegyptum in redeundum ad — *‡ vt*
לשוב מצרימה ראה כל־המפתים אשר־
ego Et Parhoh coram ea facies & ,tua manu in posui — *facias*
שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה ואני
.populum dimittet non & ,eius cor indurabo
אחזק את־לבו ולא ישלח את־העם:
meus Filius :Dominus dixit Sic :Parhoh ad dices Et
22 ואמרת אל־פרעה כה אמר יהוה בני

quia :ea ex diminuetis non ,eos super poneris ,nudiustertius ‡ &

שלשם תשימו עליהם לא תגרעו ממנו כי־

,Ibimus :dicendo clamant ipsi Idcirco .sunt otiosi

[a] נרפים הם על־כן הם צעקים לאמר נלכה — [a] רפה

super opus Aggrauetur .nostro Deo sacrificabimus

9 נזבחה לאלהינו: תכבד העבדה על־

.mendacij verbis in confidant ne & ,eo in faciant & ,viros

האנשים ויעשו־בה ואל־[b] ישעו בדברי־שקר: — [b] שעה

ad dixerūt & ,eius præfecti & ,populi exactores sunt egressi Et

10 ויצאו נגשי העם ושטריו ויאמרו אל־

.paleam vobis do ego Non ,Parhoh dixit Sic :dicendo ,populum

העם לאמר כה אמר פרעה אינני נתן לכם תבן:

:repereritis *quo à* ,paleam vobis capite ,ite Vos — vbi

11 אתם לכו קחו לכם תבן מאשר תמצאו

se dispersit Et .aliquid vestro opere de diminuitur non quia — dispersus est.

12 כי אין נגרע מעבדתכם דבר: [c] ויפץ — [c] פוץ

.palea pro *stipulam* colligeret vt ,Ægypti terrā omnem in populus — quisquilias

העם בכל־ארץ מצרים לקשש [d] קש לתבן: — [d] קשש

vestra opera Perficite :dicendo ,vrgebant exactores Et

13 והנגשים [e] אצים לאמר [f] כלו מעשיכם — [e] אוץ [f] כלה

.palea erat cùm quemadmodum ,*eius die in diei rem* † — † per singulos dies,

דבר־יום ביומו כאשר בהיות התבן:

eos super posuerunt quos ,Israel filiorum præfecti sunt cæsi Et

14 [g] ויכו שטרי בני ישראל אשר־שמו עלהם — [g] נכה

,vestrum *statutum** perfecistis non Cur :dicendo ,Parhoh exactores — * præceptum

נגשי פרעה לאמר מדוע לא כליתם חקכם

etiam ,heri etiam ,nudiustertius ‡ heri sicut laterificandum ad — ‡ &

ללבן כתמול שלשם גם־תמול גם־

clamauerunt & ,Israel filiorum præfecti venerunt Et ?hodie

15 היום: ויבאו שטרי בני ישראל ויצעקו

?tuis seruis sic *facies* quid Vt :dicendo ,Parhoh ad — facis

אל־פרעה לאמר למה תעשה כה לעבדיך:

nobis *dicentes** lateres & ,tuis seruis datur non Palea — * & dicunt

16 תבן אין נתן לעבדיך ולבנים אמרים לנו

.tuus populus *peccat* † & ,*cæsi** tui serui ecce & ,facite — * cæduntur, † punitur

עשו והנה עבדיך מכים וחטאת עמך:

:*dicentes* ‡ vos Idcirco .*otiosi estis Otiosi** :dixit Et — * Vacatis, vacatis. ‡ dicitis:

17 ויאמר נרפים אתם נרפים על־כן אתם אמרים

,operamini ,ite nunc Et .Domino sacrificabimus ,Ibimus

18 נלכה נזבחה ליהוה: ועתה לכו עבדו

.dabitis laterum summam & ,vobis dabitur non palea &

ותבן לא־ינתן לכם ותכן לבנים תתנו:

:dicendo ,malo in ‡ se Israel filiorum præfecti viderunt Et — ‡ esse

19 ויראו שטרי בני־ישראל אתם [h] ברע לאמר — [h] רוע

.*suo die in diei rem* vestris lateribus de diminueris Non — per singulos dies.

לא־תגרעו מלבניכם דבר־יום ביומו:

stantes ,Aharon & Moseh ipsi occurrerunt Et

20 ויפגעו את־משה ואת־אהרן [i] נצבים — [i] יצב

.Parhoh à egrediebantur quando ,eorum occursum in

לקראתם [k] בצאתם מאת פרעה: — [k] יצא

,iudicet & ,vos super Dominus Videat :eos ad dixerunt Et

21 ויאמרו אלהם ירא יהוה עליכם וישפט

,Parhoh oculis in nostrum odorem fecistis fœtere quia

אשר הבאשתם את־ריחנו בעיני פרעה

eorum manu in gladium daretis vt ,eius seruorum oculis in &

ובעיני עבדיו לתת־חרב בידם

,Dominum ad Moseh est reuersus Et .nos occidendum ad

22 להרגנו: וישב משה אל־יהוה

quid vt* ,huic populo malefecisti quid vt ,Domine :dixit & — * &

ויאמר אדני למה הרעתה לעם הזה למה

,Parhoh ad sum ingressus *tunc ex* † Et ?me misisti *hoc* — † ex eo tempore, quo

23 זה שלחתני: ומאז באתי אל־פרעה

eruendo & ,huic populo malefecit ,tuo nomine in loquerer vt

לדבר בשמך הרע לעם הזה [l] והצל — [l] נצל

.tuum populum eruisti non

לא־הצלת את־עמך:

CAP. VI. ו

quæ videbis Nunc :Moseh ad Dominus dixit Et

1 ויאמר יהוה אל־משה עתה תראה אשר

manu in & ,eos dimittet forti manu in quia ,Parhoh faciam

אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד

tibi Dimitte :te ad dixi Et .Israel meus primogenitus

23 בכרי ישראל: ואמר אליך שלח את־

ego Ecce :illum dimittere renuisti & :*me colat &* ,meum filium — vt seruiat mihi,

בני ויעבדני ותמאן לשלחו הנה אנכי

,via in ,fuit Et .tuum primogenitum tuum filium occido

24 הרג את־בנך בכרך: ויהי בדרך

.cum interficere quæsiuit & ,Dominus ei occurrit & ,diuersorio in

במלון ויפגשהו יהוה ויבקש המיתו:

,sui filij præputium circuncidit & ,petram Sipporah tulit Et

25 ותקח צפרה [a] צר ותכרת את־ערלת בנה — [a] צור

sanguinum sponsus Quia :dixit & ,eius pedes fecit tangere &

[b] ותגע לרגליו ותאמר כי חתן־דמים — [b] נגע

.mihi es sanguinum Sponsus ,dixit Tunc ;eo ab recessit Et

26 אתה לי: [c] וירף ממנו אז אמרה חתן דמים — [c] רפה

Vade :Aharon ad Dominus dixit Et .*circuncisiones ad* — propter circuncisionem.

27 למולת: ויאמר יהוה אל־אהרן לך

monte in ei occurrit & ,iuit Et .desertum in Moseh occursum in

לקראת משה המדברה וילך ויפגשהו בהר

Moseh nunciauit Et .eum est osculatus & ,Dei

28 האלהים [d] וישק־לו: [e] ויגד משה — [d] נשק [e] נגד

,eum misit qui Domini verba omnia ,Aharon ipsi

לאהרן את כל־דברי יהוה אשר שלחו

Moseh iuit Et .ei præcepit quæ signa omnia &

29 ואת כל־האתת אשר צוהו: וילך משה

.Israel filiorum senes omnes congregauerunt & ,Aharon &

ואהרן ויאספו את־כל־זקני בני ישראל:

est locutus quæ verba omnia Aharon est locutus Et

30 וידבר אהרן את כל־הדברים אשר־דבר

.populi oculis in signa fecit & ;Moseh ad Dominus

יהוה אל־משה ויעש האתת לעיני העם:

Dominus visitauit quòd ,audiuerunt Et .populus credidit Et

31 ויאמן העם וישמעו כי־פקד יהוה

,eorum afflictionem vidit quòd & ,Israel filios

את־בני ישראל וכי ראה את־ענים

.adorauerunt & ,se incuruauerunt &

[f] ויקדו [g] וישתחוו: — [f] קדד [g] שחה

CAP. V. ה

ad dixerunt & ,Aharon & Moseh venerunt postea Et

1 ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל־

Dimitte Israel Deus Dominus dixit Sic :Parhoh

פרעה כה־אמר יהוה אלהי ישראל שלח

dixit Et .deserto in mihi festa celebrent vt ,meum populum

את־עמי [h] ויחגו לי במדבר: — [h] חגג

2 ויאמר

dimittam vt ,*eius vocem audiam quòd** ,Dominus ‡ Quis :Parhoh — ‡ est * vt parcam voci eius,

פרעה מי יהוה אשר אשמע בקלו לשלח

etiam & ,Dominum noui Non ?Israel

את־ישראל לא ידעתי את־יהוה וגם את־

Hebræorum Deus :dixerunt Et .dimittam non Israel

3 ישראל לא אשלח: ויאמרו אלהי העברים

dierum trium via nunc Ibimus :*nos super inuocatus est* — occurrit nobis:

נקרא עלינו נלכה נא דרך שלשת ימים

forte ne ,nostro Deo Domino sacrificemus vt ,desertum in

במדבר ונזבחה ליהוה אלהינו פן־

eos ad dixit Et .gladio vel ,pestilentia cū nobis occurrat

4 יפגענו בדבר או בחרב: ויאמר אלהם

facietis cessare Aharon & Moseh quid Vt :Ægypti rex — facitis

מלך מצרים למה משה ואהרן תפריעו את־

dixit Et .vestra onera ad Ite ?suis operibus ab populum

5 העם ממעשיו לכו לסבלתיכם: ויאמר

fecistis cessare & ,terræ populus nunc *multi* Ecce :Parhoh — multus

פרעה הן־רבים עתה עם הארץ [i] והשבתם — [i] שבת

illa die in Parhoh præcepit Et .suis oneribus ab eos

6 אתם מסבלתם: [k] ויצו פרעה ביום ההוא — [k] צוה

Non .dicendo ,eius præfectis & :*populo in exigentibus* — exactoribus populi:

7 את־הנגשים בעם ואת־שטריו לאמר: לא

lateres laterificandum ad populo paleam detis vt ,adderis

תאספון [l] לתת תבן לעם ללבן הלבנים — [l] נתן

.paleam sibi colligant & ,vadant ipsi ?nudiustertius ‖ heri sicut — ‖ &

כתמול שלשם הם ילכו וקששו להם תבן:

heri faciebant ipsi quam ,laterum summam Et

8 ואת־מתכנת הלבנים אשר הם עשים תמול

† fuerunt
.anni centum & ,triginta & ,tres † Chehath vitæ anni Et
[a] ושני [b] חיי קהת שלש ושלשים ומאת שנה׃
[a] שנה [b] חיה

Leui familiæ Iſtæ .Muſi & Machli :Merari filij Et
19 ובני מררי מחלי ומושי אלה משפחת הלוי

Iochebed Hamram accepit Et .eorum generationes ſecundũ
20 לתלדתם׃ ויקח עמרם את־יוכבד

amitam
& ,Aharon ei peperit & ,vxorem in ſibi ſuam *patruelem*
דדתו לו לאשה ותלד לו את־אהרן ואת־

fuerunt
centum & ,triginta & ſeptem Hamram vitæ anni Et .Moſeh
משה ושני חיי עמרם שבע ושלשים ומאת

.Zichri & ,Nepheg & Corach ,Iſhar filij Et .anni
21 שנה׃ ובני יצהר קרח ונפג וזכרי׃

.Sithri & ,Elſaphan & ,Miſael :Huzziel filij Et
22 ובני עזיאל מישאל ואלצפן וסתרי׃

Hamminadab filiam Eliſebah Aharon accepit Et
23 ויקח אהרן את־אלישבע בת־עמינדב

.Nadab ei peperit & ;vxorem in ſibi Nachſon ſororem
אחות נחשון לו לאשה ותלד לו את־נדב

* &
filij Et .Ithamar & ,Elhazar * ,Abihu &
24 ואת־אביהוא את־אלעזר ואת־איתמר׃ ובני

familiæ Iſtæ .Abiaſaph & ,Elcanah & ,Aſſir ,Corach
קרח אסיר ואלקנה ואביאסף אלה משפחת

filiabus è ſibi accepit Aharon filius Elhazar Et .Corchitæ
25 הקרחי׃ ואלעזר בן־אהרן לקח־לו מבנות

† ſunt
† Iſta :Pinchas ei peperit & ,vxorem in ſibi Putiel
פוטיאל לו לאשה ותלד לו את־פינחס אלה

.ſuas familias ſecundum Leuitarum patrum capita
ראשי אבות הלוים למשפחתם׃

est
eis Dominus dixit ,quibus ,Moſeh & Aharon Iſte
26 הוא אהרן ומשה אשר אמר יהוה להם

ſecundum Aegypti terra è Iſrael filios Educite
הוציאו את־בני ישראל מארץ מצרים על־

loquuntur
regem Parhoh ad *loquentes* Iſti .ſuos exercitus
27 צבאתם׃ הם המדברים אל־פרעה מלך־

* eſt
* hic :Aegypto ex Iſrael filios educendum ad ,Aegypti
מצרים להוציא את־בני־ישראל ממצרים הוא

qua
Dominus eſt locutus die in fuit Et .Aharon & Moſeh
28 משה ואהרן׃ ויהי ביום דבר יהוה

Dominus eſt locutus Et .Aegypti terra in Moſeh ad
29 אל־משה בארץ מצרים׃ וידבר יהוה

Parhoh ad Loquere ,Dominus Ego :dicendo ,Moſeh ad
אל־משה לאמר אני יהוה דבר אל־פרעה

loquor
.te ad *loquens* ego quæ omnia Aegypti regem
מלך מצרים את כל־אשר אני דבר אליך׃

incircuncisus ego Ecce :Domino coram Moſeh dixit Et
30 ויאמר משה לפני יהוה הן אני ערל

obediet mihi
?Parhoh *me ad audiet* quomodo & ,labiis
שפתים ואיך ישמע אלי פרעה׃

CAP. VII.

pro Deo
Deum te dedi ,Vide :Moſeh ad Dominus dixit Et
1 ויאמר יהוה אל־משה ראה נתתיך אלהים

.tuus propheta erit tuus frater Aharon & ,Parhoh ipſi
לפרעה ואהרן אחיך יהיה נביאך׃

Aharon & ,tibi præcipiam quæ omnia loqueris Tu
2 אתה תדבר את כל־אשר אצוך ואהרן

Iſrael filios dimittat vt ,Parhoh ad loquetur tuus frater
אחיך ידבר אל־פרעה ושלח את־בני־ישראל

multiplicabo & ,Parhoh cor indurabo ego Et .ſua terra è
3 מארצו׃ ואני אקשה את־לב פרעה [c] והרביתי
[c] רבה

.Aegypti terra in mea portenta & ,mea ſigna
את־אתתי ואת־מופתי בארץ מצרים׃

vos
meam manum dabo & ,Parhoh *vos ad* audiet non Et
4 ולא־ישמע אלכם פרעה ונתתי את־ידי

,meum populum ,meos exercitus educam & ,Aegypto in
במצרים והוצאתי את־צבאתי את־עמי

.magnis iudiciis in Aegypti terra è Iſrael filios
בני־ישראל מארץ מצרים בשפטים גדלים׃

ſum
† cùm extendero
me extendere in † ,Dominus ego quòd Aegyptij ſcient Et
5 וידעו מצרים כי־אני יהוה בנטתי את־

Iſrael filios eduxero & ;Aegyptum ſuper meam manum
ידי על־מצרים והוצאתי את־בני־ישראל

Deus eſt locutus Et .ſua terra è eos expellet forti
חזקה יגרשם מארצו׃ 2 וידבר אלהים

ſum viſus Et .Dominus Ego :eum ad dixit & ,Moſeh ad
אל־משה ויאמר אליו אני יהוה׃ 3 [a] וארא
[a] ראה

,omnipotente Deo in *Iahacob ad &* ,*Iſchac ad* ,*Abraham ad*
ipſi Abraham, Iſchac, & Iahacob.
אל־אברהם אל־יצחק ואל־יעקב באל שדי

etiam Et .eis ſum cognitus non ,Dominus * meo nomine &
in
* Adonai
4 ושמי יהוה לא [b] נודעתי להם׃ וגם
[b] ידע

terram eis darem vt ,eis cum meum pactum ſtatui
[c] הקמתי את־בריתי אתם לתת להם את־ארץ
[c] קום

ſunt peregrinati qua * eorum peregrinationum terram ,Chenahan
* in qua peregrinati ſunt.
כנען את ארץ [d] מגריהם אשר־גרו
[d] גור

,Iſrael filiorum clamorem audiui ego etiam Et *ea in*
5 בה׃ וגם אני שמעתי את־נאקת בני ישראל

.mei pacti ſum recordatus & ,*eos* faciũt ſeruire Aegyptij *quod* †
† quos
אשר מצרים מעבדים אתם ואזכר את־בריתי׃

educam Et .Dominus Ego :Iſrael filiis dic Idcirco
6 לכן אמר לבני־ישראל אני יהוה והוצאתי

vos eruam & ,Aegyptiorum oneribus *ſub de* vos
ex
אתכם מתחת סבלת מצרים והצלתי אתכם

,extenſo brachio in vos redimam & ,eorum ſeruitute à
מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה

,populum in mihi vos accipiam Et .magnis iudiciis in &
7 ובשפטים גדלים׃ ולקחתי אתכם לי לעם

Dominus ſum quòd ſcietis & ;Deum in vobis ero &
והייתי לכם לאלהים וידעתם כי־אני יהוה

.Aegypti oneribus *ſub de* vos educo qui veſter Deus
ex
אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים׃

leuaui quam † terram in vos introducam Et
† ſuper
8 והבאתי אתכם אל־הארץ אשר נשאתי

,Iahacob & ,Iſchac ,Abraham eam *dandum ad* ,meam manum
vt darem
† in
את־ידי לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב

.Dominus Ego ,hæreditatem † vobis eam dabo &
ונתתי אתה לכם [e] מורשה אני יהוה׃
[e] ירש

audierunt non Et .Iſrael filios ad ſic Moſeh eſt locutus Et
9 וידבר משה כן אל־בני ישראל ולא שמעו

ſeruitutem propter & ,ſpiritus anguſtiam propter *Moſeh ad*
Moſeh
אל־משה מקצר רוח ומעבדה

:dicendo ,Moſeh ad Dominus eſt locutus Et .duram
10 קשה׃ וידבר יהוה אל־משה לאמר׃

dimittat vt ,Aegypti regem Parhoh ad loquere ,Ingredere
11 בא דבר אל־פרעה מלך מצרים וישלח

coram Moſeh eſt locutus Et .ſua terra è Iſrael filios
12 את־בני־ישראל מארצו׃ וידבר משה לפני

me ad audierunt non Iſrael filij Ecce :dicendo ,Domino
me
יהוה לאמר הן בני־ישראל לא־שמעו אלי

?labiis incircuncisus † ego & ,Parhoh me audiet quomodo &
† ſum
ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים׃

,Aharon ad & ,Moſeh ad Dominus eſt locutus Et
13 וידבר יהוה אל־משה ואל־אהרן

regem Parhoh ad & ,Iſrael filios ad eis præcepit &
ויצום אל־בני ישראל ואל־פרעה מלך

.Aegypti terra è Iſrael filios educendum ad ,Aegypti
מצרים להוציא את־בני־ישראל מארץ מצרים׃

.Reuben Filij :eorum patrum domus capita † Iſta
† ſunt
14 אלה ראשי בית־אבתם בני ראובן

Charmi & ,Ghesron ,Pallu & ,Chenoch ,Iſrael primogeniti
בכר ישראל חנוך ופלוא חצרן וכרמי

,Iamin & ,Iemuel ,Simhon filij Et .Reuben familiæ * iſtæ
* ſunt
15 אלה משפחת ראובן׃ ובני שמעון ימואל וימין

;Chenahanitidis filius Saul & ,Sochar & ,Iachin & ,Ohad &
ואהד ויכין וצחר ושאול בן־הכנענית

Leui filiorum nomina hæc Et .Simhon familiæ iſtæ
ſunt
16 אלה משפחת שמעון׃ ואלה שמות בני־לוי

.Merari & ,Chehath & Gherſon ,eorum generationes ſecundum
[f] לתלדתם גרשון וקהת ומררי
[f] ילד

.anni centum & ,triginta & ,ſeptem † Leui vitæ anni Et
† fuerunt
ושני חיי לוי שבע ושלשים ומאת שנה׃

.ſuas familias ſecundum Simhi & ,Labni Gherſon Filij
17 בני גרשון לבני ושמעי למשפחתם׃

.Huzbiel & Chebron & ,Iſhar & ,Hamram ,Chehath filij Et
18 ובני קהת עמרם ויצהר וחברון ועזיאל

quemadmodum ;Aharon & Mosch fecit Et :eorum medio è

מתוכם׃ ויעש משה ואהרן כאשר 6

filius † Mosch Et . fecerunt sic ,eis Dominus præcepit † erat

צוה יהוה אתם כן עשו׃ ומשה בן־ 7

octoginta & trium filius Aharon & ,annorum octoginta

שמנים שנה ואהרן בן־שלש ושמנים

Dominus dixit Et . Parhoh ad sunt locuti quando ,annorum

שנה בדברם אל־פרעה׃ ויאמר יהוה 8

fuerit locutus Cum . dicendo ,Aharon ad & ,Mosch ad Si

אל־משה ואל־אהרן לאמר׃ כי ידבר 9

dices & :portentum vobis Date :dicendo ,Parhoh vos ad

אלכם פרעה לאמר תנו לכם [a] מופת ואמרת [a] ופרת

,Parhoh coram proiice & ,tuam virgam Tolle :Aharon ad

אל־אהרן קח את־[b] מטך והשלך [c] לפני־פרעה [b] נטה & vertetur

,Parhoh ad Aharon & Mosch venit Et .draconem in fiet [c] פני

יהי לתנין׃ ויבא משה ואהרן אל־פרעה 10

proiecit Et .Dominus præcepit quemadmodum ,sic fecerunt &

ויעשו כן כאשר צוה יהוה וישלך

,eius seruis coram & ,Parhoh coram suam virgam Aharon

אהרן את־מטהו [c] לפני פרעה ולפני עבדיו

,sapientes ad † Parhoh etiam vocauit Et . draconem in fuit & versa est † sapientes

ויהי לתנין׃ ויקרא גם־פרעה לחכמים 11

Ægypti genethliaci † ipsi etiam fecerunt & ,præstigiatores ad & & maleficos † magi

ולמכשפים ויעשו גם־הם חרטמי מצרים

,suam virgã vnusquisq; proiecerunt Et :sic suis incantationibus

[d] בלהטיהם כן׃ וישליכו איש מטהו 12 [d] לחש

.eorum virgas Aharon virga deglutiuit Et ,serpentes in fuerunt & versæ sunt

ויהיו לתנינם ויבלע מטה־אהרן את־מטתם׃

quemadmodũ ,eos ad audiuit non & ,Parhoh cor se roborauit Et paruit eis,

ויחזק לב פרעה ולא שמע אלהם כאשר 13

:Mosch ad Dominus dixit Et .Dominus est locutus

דבר יהוה׃ ויאמר יהוה אל־משה 14

ad Vade . populum dimittere renuit :Parhoh cor Graue Ingrauatum est

כבד לב פרעה מאן לשלח העם׃ לך אל־ 15

stabis & ,aquas ad egreditur ecce ,diluculo in Parhoh mane,

פרעה בבקר הנה יצא המימה ונצבת

est versa quæ virgam & ,fluminis ripam iuxta eius occursum in

לקראתו על־[e] שפת היאר והמטה אשר־נהפך [e] שפה

Dominus :eum ad dices Et .tua manu in tolles ,serpentem in

לנחש תקח בידך׃ ואמרת אליו יהוה 16

Dimitte :dicendo ,te ad me misit Hebræorum Deus

אלהי העברים שלחני אליך לאמר שלח את־

audisti non ecce & :deserto in me colant & ,meum populum vt mihi seruiant

עמי ויעבדני במדבר והנה לא־שמעת

† ego quod ,scies hoc In :Dominus dixit Sic .hactenus † sum

עד־כה׃ כה אמר יהוה בזאת תדע כי אני 17

,mea manu in * quæ ,virga in percutio ego Ecce: Dominus * est

יהוה הנה אנכי מכה במטה אשר־בידי

.sanguinem in vertentur & ,flumine in [*] quæ aquas super [*] sunt

על־המים אשר ביאר ונהפכו לדם׃

:fluuius fœtebit & ,morietur flumine in qui pisces Et pisces qui sunt in flumine, morientur,

והדגה אשר־ביאר תמות ובאש היאר 18

.flumine è aquas bibant vt ,Ægyptij laborabunt & [f] לאה

ונלאו מצרים [g] לשתות מים מן־היאר׃ [f] [g] שתה

Tolle :Aharon ad Dic :Mosch ad Dominus dixit Et

ויאמר יהוה אל־משה אמר אל־אהרן קח 19

,Ægypti aquas super tuam manum extende & ,tuam virgam

מטך ונטה־ידך על־מימי מצרים

,eorum paludes super & ,eorum riuos super ,eorum flumina super

על־נהרתם על־יאריהם ועל־אגמיהם

efficiantur & ,eorum aquarum congregationem omnem super &

ועל כל־מקוה מימיהם ויהיו־

,lignis in & ,Ægypti terra omni in sanguis erit & :sanguis

דם והיה דם בכל־ארץ מצרים ובעצים

,Aharon & Mosch sic fecerunt Et .lapidibus in &

ובאבנים׃ ויעשו־כן משה ואהרן 20

,virgam eleuauit Et .Dominus præcepit quemadmodum

כאשר צוה יהוה [h] וירם במטה [h] רום

,Parhoh oculis in flumine in quæ aquas :percussit & erant

ויך את־המים אשר ביאר לעיני פרעה

quæ ,aquæ omnes sunt versæ & :eius seruorum oculis in &

ולעיני עבדיו ויהפכו כל־המים אשר־

* erant ,est mortuus flumine in qui piscis † Et .sanguinem in ,flumine in *

† pisces qui erant in flumine, mortui sunt,

ביאר לדם׃ והדגה אשר־ביאר מתה 21

aquam bibere Aegyptij potuerunt non & ,fluuius fœtuit Et

ויבאש היאר ולא־יכלו מצרים לשתות מים

. Aegypti terra omni in sanguis fuit Et .flumine è

מן־היאר ויהי הדם בכל־ארץ מצרים׃

,suis incantationibus Ægypti genethliaci sic fecerunt Et magi

ויעשו־כן חרטמי מצרים בלטיהם 22

,eos ad audiuit non & ,Parhoh cor se roborauit & eos,

ויחזק לב־פרעה ולא־שמע אלהם

,Parhoh respexit Et .Dominus est locutus quemadmodum

כאשר דבר יהוה׃ [a] ויפן פרעה 23 [a] פנה

etiam suum cor posuit non & :suam domum in venit &

ויבא אל־ביתו ולא־[b] שת לבו גם־ [b] שות

fluminis circuitus † Ægyptij omnes foderunt Et . hoc ad † per

לזאת׃ ויחפרו כל־מצרים סביבת היאר 24

.fluminis aquis ex bibere poterant non quia :biberent vt aquas

מים לשתות כי לא יכלו לשתת ממימי היאר׃

percussit postquam ,dies septem sunt completi Et

וימלא שבעת ימים אחרי [c] הכות־ 25 [c] נכה

. flumen Dominus

יהוה את־היאר׃

CAP. VIII. ח

,Parhoh ad ingredere :Mosch ad Dominus dixit Et

ויאמר יהוה אל־משה בא אל־פרעה 1

Dimitte :Dominus dixit Sic :eum ad dices &

ואמרת אליו כה אמר יהוה שלח את־

,dimittendum ad tu renuens si Et .mihi seruient & ,meũ populum renueris dimittere.

עמי ויעבדני׃ ואם־מאן אתה לשלח 2

.ranis in [*] tuum terminum omnem [*] percutiens * ego ecce * percutio [*] ranis

הנה אנכי נגף את־כל־גבולך בצפרדעים׃

venient & ,ascendent & ,ranas fluuius producet Et

ושרץ היאר צפרדעים [d] ועלו ובאו 3 [d] עלה

,tuum lectum super & ,tui lecti cubiculum in & ,tuam domum in

בביתך ובחדר משכבך ועל־מטתך

,tuos furnos in & ,tuũ populum in & ,tuorũ seruorum domũ in &

ובבית עבדיך ובעמך ובתנוריך

omnes in & ,tuum populum in & ,te in Et .tuas conspersiones in & pastas

ובמשארותיך׃ ובכה ובעמך ובכל־ 4

ad Dominus dixit Et .ranæ ascendent ,tuos seruos

עבדיך יעלו הצפרדעים׃ ויאמר יהוה אל־ 5

tua virga cum tuam manum Extende :Aharon ad Dic :Mosch

משה אמר אל־אהרן נטה את־ידך במטך

fac ascendere & :paludes super & ,riuos super ,flumina super

על־הנהרת על־היארים ועל־האגמים והעל

Aharon extendit Et .Ægypti terram super ranas

את־הצפרדעים על־ארץ מצרים׃ ויט אהרן 6

,rana ascendit & ,Aegypti aquas super suam manum

את־ידו על מימי מצרים ותעל הצפרדע

genethliaci sic fecerunt Et .Ægypti terram operuit &

[e] ותכס את־ארץ מצרים׃ ויעשו־כן החרטמים 7 [e] כסה

ranas fecerunt ascendere Et .suis incantationibus

[f] בלטיהם ויעלו את־הצפרדעים vel [f] להט vel לאט

Mosch ad Parhoh vocauit Et .Ægypti terram super

על־ארץ מצרים׃ ויקרא פרעה למשה 8

remoueat vt Dominum ad orate :dixit & ,Aharon ad & Mosch & Aharon,

ולאהרן ויאמר העתירו אל־יהוה [g] ויסר [g] סור

,populum dimittam & ,meo populo à & ,me à ranas

הצפרדעים ממני ומעמי ואשלחה את־העם

:Parhoh ad Mosch dixit Et .Domino sacrificabunt &

ויזבחו ליהוה׃ ויאמר משה לפרעה 9

,tuis seruis pro & ,te pro deprecer quando ‖ ,me super Gloriare ‖ & die

התפאר עלי למתי אעתיר לך ולעבדיך

,te à ranas faciendum excidere ad ,tuo populo pro & vt exterminare faciam

ולעמך להכרית הצפרדעים ממך

,dixit Et .remanebunt flumine in tantum :tuis domibus à &

ומבתיך רק ביאר תשארנה׃ ויאמר 10

est non quòd ,scias vt ;tuum verbum Iuxta :dixit Et .crastinum In Cras

למחר ויאמר כדברך למען תדע כי־אין

,te à ranæ recedent Et .noster Deus Dominus sicut

כיהוה אלהינו׃ וסרו הצפרדעים ממך 11

tantùm ,tuo populo à & ,tuis seruis à & ,tuis domibus à &
וּמִבָּתֶּיךָ וּמֵעֲבָדֶיךָ וּמֵעַמֶּךָ רַק
Aharon & Mosèh est egressus Et .remanebunt ,flumine in
12 בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה׃ וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
propter Dominum ad Mosèh clamauit & ,Parhoh cum à
מֵעִם פַּרְעֹה וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה עַל־
fecit Et .Parhoni posuit quas ranarum verbum
13 דְּבַר הַצְפַרְדְּעִים אֲשֶׁר־שָׂם לְפַרְעֹה׃ וַיַּעַשׂ
ranæ sunt mortuæ & ,Mosèh verbum iuxta Dominus
יְהוָה כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיָּמֻתוּ הַצְפַרְדְּעִים
congregauerunt Et .agris ex & ,atriis ex ,domibus è
14 מִן־הַבָּתִּים מִן־הַחֲצֵרֹת וּמִן־הַשָּׂדֹת׃ וַיִּצְבְּרוּ
vidit Et .terra fœtuit & aceruos aceruos eas
15 אֹתָם חֳמָרִם חֳמָרִם וַתִּבְאַשׁ הָאָרֶץ׃ וַיַּרְא
.suum cor aggrauauit &,respiratio esset quod Parhoh
פַּרְעֹה כִּי הָיְתָה הָרְוָחָה וְהַכְבֵּד אֶת־לִבּוֹ
.Dominus est locutus quemadmodum ,eos ad audiuit non &
וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃
:Aharon ad Dic :Mosèh ad Dominus dixit Et
16 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן
fit ‡ & ,terræ puluerem percute & ,tuam virgam Extende
נְטֵה אֶת־מַטְּךָ וְהַךְ אֶת־עֲפַר הָאָרֶץ וְהָיָה
.sic fecerunt Et .Aegypti terra omni in pediculos in
17 לְכִנִּם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיַּעֲשׂוּ־כֵן
percussit & ,sua virga in suam manum Aharon extendit Et
וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ בְמַטֵּהוּ וַיַּךְ אֶת־
Omnis .iumento in & ,homine in pediculus fuit & ,terræ puluerem
עֲפַר הָאָרֶץ וַתְּהִי הַכִּנָּם בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה כָּל־
.Aegypti terra omni in ,pediculi fuit * terræ puluis
עֲפַר הָאָרֶץ הָיָה כִנִּים בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
,suas incantationes per genethliaci sic fecerunt Et
18 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם
pediculus fuit Et .potuerunt non & ,pediculos educendũ ad
לְהוֹצִיא אֶת־הַכִּנִּים וְלֹא יָכֹלוּ וַתְּהִי הַכִּנָּם
ad genethliaci dixerunt Et iumento in & ,homine in
19 בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה׃ וַיֹּאמְרוּ הַחַרְטֻמִּם אֶל־
.Parhoh cor se roborauit Et .est Dei Digitus :Parhoh
פַּרְעֹה אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִוא וַיֶּחֱזַק לֵב־פַּרְעֹה
.Dominus est locutus quemadmodum ,eos ad audiuit non &
וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃
diluculo in Manica :Mosèh ad Dominus dixit Et
20 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר
dices & ,aquas ad egreditur ecce ;Parhoh coram sta &
וְהִתְיַצֵּב לִפְנֵי פַרְעֹה הִנֵּה יוֹצֵא הַמָּיְמָה וְאָמַרְתָּ
,mihi seruiat vt ,meũ populũ Dimitte :Dominus dixit Sic :eũ ad
אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה שַׁלַּח עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי׃
ego ecce ,meum populum dimittens non tu si Quia
21 כִּי אִם־אֵינְךָ מְשַׁלֵּחַ אֶת־עַמִּי הִנְנִי
,tuum populum in & ,tuos seruos in & ,te in facio mittere
מַשְׁלִיחַ בְּךָ וּבַעֲבָדֶיךָ וּבְעַמְּךָ
Aegyptiorum domus replebuntur & :mixtionem ,tuas domos in &
וּבְבָתֶּיךָ אֶת־הֶעָרֹב וּמָלְאוּ בָּתֵּי מִצְרַיִם
.eam super ipsi quam ‡ terra etiam & ,mixtione ‡
אֶת־הֶעָרֹב וְגַם הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הֵם עָלֶיהָ׃
qua* ,Goshen terram ipsa die in separabo Et
22 וְהִפְלֵיתִי בַיּוֹם הַהוּא אֶת־אֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר
vt ,mixtio ‡ ibi fit non vt ,ea super manet meus populus
עַמִּי עֹמֵד עָלֶיהָ לְבִלְתִּי הֱיוֹת־שָׁם עָרֹב לְמַעַן
ponam Et .terræ medio in Dominus † ego quod scias
23 תֵּדַע כִּי אֲנִי יְהוָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ וְשַׂמְתִּי
.tuum populum inter & ,meum populum inter redemptionem
פְדֻת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ
.sic Dominus fecit Et .hoc signum erit crastinum In
24 לְמָחָר יִהְיֶה הָאֹת הַזֶּה׃ וַיַּעַשׂ יְהוָה כֵּן
domum & ,Parhonis domum in grauis mixtio venit Et
וַיָּבֹא עָרֹב כָּבֵד בֵּיתָה פַרְעֹה וּבֵית
corrumpebatur ‡ :Aegypti terram omnem in & ,eius seruorum
עֲבָדָיו וּבְכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם תִּשָּׁחֵת
Mosèh ad Parhoh vocauit Et .mixtionis facie à* terra
25 הָאָרֶץ מִפְּנֵי הֶעָרֹב׃ וַיִּקְרָא פַרְעֹה אֶל־מֹשֶׁה
.terra in vestro Deo sacrificate ,Ite :dixit & ,Aharon ad &
וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר לְכוּ זִבְחוּ לֵאלֹהֵיכֶם בָּאָרֶץ׃

ranas a b
è villis
שׂדה a aceruatim,
נכה b conuertetur
נטה c fuerunt pediculi in hominibus & iumentis. * versus est in pediculos,
לוט d
in hominibus & iumentis.
eos
Surge summo mane,
nisi dimiseris
omne ferarũ genus
ברה d ‡omni ferarũ genere, ‡ super quam sunt. * in qua
פלה e ‡ omne ferarum genus. † sum
פדה f Cras
omne ferarũ genus graue
‡ &
*propter omne ferarum genus.

Quid † .sic faciendum ad ‡ ,rectum ‡ Non :Mosèh dixit Et
26 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לֹא נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּי
?nostro Deo Domino sacrificabimus Aegypti abominationem
תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם נִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ
eorum oculis in Aegypti abominationem sacrificabimus Ecce
הֵן נִזְבַּח אֶת־תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם לְעֵינֵיהֶם
ibimus dierum trium Viam ?nos lapidabunt non & ‡
27 וְלֹא יִסְקְלֻנוּ׃ דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים נֵלֵךְ
quemadmodũ ,nostro Deo Domino sacrificabimus & ,deserto in
בַּמִּדְבָּר וְזָבַחְנוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר
,vos dimittam Ego :Parhoh dixit Et .nos ad dicet
28 יֹאמַר אֵלֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אָנֹכִי אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם
veruntamen :deserto in vestro Deo Domino sacrificabitis &
וּזְבַחְתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם בַּמִּדְבָּר רַק
.me pro Orate .eundo vos elongabitis non elongando
הַרְחֵק לֹא־תַרְחִיקוּ לָלֶכֶת הַעְתִּירוּ בַּעֲדִי׃
orabo & ,te cum ex egredior ego Ecce :Mosèh dixit Et
29 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה הִנֵּה אָנֹכִי יוֹצֵא מֵעִמָּךְ וְהַעְתַּרְתִּי
,eius seruis à ,Parhoh à mixtio recedet & ,Dominum ad
אֶל־יְהוָה וְסָר הֶעָרֹב מִפַּרְעֹה מֵעֲבָדָיו
,fallere Parhoh addat ne veruntamen .cras eius populo à &
וּמֵעַמּוֹ מָחָר רַק אַל־יֹסֵף פַּרְעֹה הָתֵל
.Domino sacrificandum ad ,populum dimittat non vt
לְבִלְתִּי שַׁלַּח אֶת־הָעָם לִזְבֹּחַ לַיהוָה׃
.Dominum ad orauit &,Parhoh cum à Mosèh est egressus Et
30 וַיֵּצֵא מֹשֶׁה מֵעִם פַּרְעֹה וַיֶּעְתַּר אֶל־יְהוָה׃
mixtionem amouit & ,Mosèh verbum iuxta Dominus fecit Et
31 וַיַּעַשׂ יְהוָה כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיָּסַר הֶעָרֹב
.vnum remansit non :eius populo à & ,eius seruis à ‡ ,Parhoh à
מִפַּרְעֹה מֵעֲבָדָיו וּמֵעַמּוֹ לֹא נִשְׁאַר אֶחָד׃
:hac vice etiam ,suum cor Parhoh aggrauauit Et
32 וַיַּכְבֵּד פַּרְעֹה אֶת־לִבּוֹ גַּם בַּפַּעַם הַזֹּאת
.populum dimisit non &
וְלֹא שִׁלַּח אֶת־הָעָם׃

CAP. IX. ט

,Parhoh ad Ingredere :Mosèh ad Dominus dixit Et
1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פַּרְעֹה
:Hebræorum Deus Dominus dixit Sic :eum ad loqueris &
וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים
renuens si Quia .mihi seruiat vt ,meum populum Dimitte
2 שַׁלַּח אֶת־עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי׃ כִּי אִם־מָאֵן
manus Ecce eis in retinens tu adhuc & ,dimittere tu
3 אַתָּה לְשַׁלֵּחַ וְעוֹדְךָ מַחֲזִיק בָּם׃ הִנֵּה יַד־
,equis in agro in ‡ quæ ,tuis pecudibus in est Domini
יְהוָה הוֹיָה בְּמִקְנְךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּסּוּסִים
.valde grauis pestis ,ouibus in & ,bobus in ,camelis in ,asinis in
בַּחֲמֹרִים בַּגְּמַלִּים בַּבָּקָר וּבַצֹּאן דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד׃
pecus inter & ,Israel pecus inter Dominus diuidet Et
4 וְהִפְלָה יְהוָה בֵּין מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל וּבֵין מִקְנֵה
.verbum ‡ Israel filiis † omnibus ex morietur non & ,Aegypti
מִצְרָיִם וְלֹא יָמוּת מִכָּל־לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּבָר׃
Dominus faciet Cras :dicendo ,tempus Dominus posuit Et
5 וַיָּשֶׂם יְהוָה מוֹעֵד לֵאמֹר מָחָר יַעֲשֶׂה יְהוָה
rem Dominus fecit Et .terra in hoc verbum
6 הַדָּבָר הַזֶּה בָּאָרֶץ׃ וַיַּעַשׂ יְהוָה אֶת־הַדָּבָר
:Aegypti pecus omne est mortuũ & ,crastino à hanc
הַזֶּה מִמָּחֳרָת וַיָּמָת כֹּל מִקְנֵה מִצְרָיִם
.vnum est mortuum non Israel filiorum pecore de &
וּמִמִּקְנֵה בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־מֵת אֶחָד׃
Israel pecore è est mortuum non ecce & ,Parhoh misit Et
7 וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וְהִנֵּה לֹא־מֵת מִמִּקְנֵה יִשְׂרָאֵל
dimisit non & ,Parhoh cor se aggrauauit Et .vnum ad vsque
עַד־אֶחָד וַיִּכְבַּד לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח
:Aharon ad & Mosèh ad Dominus dixit Et .populum
8 אֶת־הָעָם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
,fornacis fauilla vestrarum volarum plenitudinem vobis Tollite
קְחוּ לָכֶם מְלֹא חָפְנֵיכֶם פִּיחַ כִּבְשָׁן
erit Et .Parhoh oculis in cælum in Mosèh eam spargat &
9 וּזְרָקוֹ מֹשֶׁה הַשָּׁמַיְמָה לְעֵינֵי פַרְעֹה׃ וְהָיָה
,hominem super erit & ,Aegypti terra omnẽ super puluerẽ in
לְאָבָק עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרָיִם וְהָיָה עַל־הָאָדָם

‡ est ‖ vt faciamus † Num
Si sacrificauerimus
תעב a
‖ nonne,
dixit nobis
à te,
omne ferarum genus
à
recedere fecit omne ferarũ genus ‡ &
retineris
retineris eos,
‡ sunt
pecudes
† quæ sunt ‡ quicquam.
יעד b rem hanc
in
pecoribus
ne vnum quidem.
plenas volas vestras è cinere
פוח c

terra omni in ipsa sicut fuit non qualis ,valde grauis
כבד מאד אשר לא־היה כמהו בכל־ארץ
omni in grando percussit Et .gentem in fuit *tunc ex* Aegypti
25 מצרים מאז היתה לגוי׃ [a]ויך הברד בכל־
homine ab ,agro in * quæ omnia ,Aegypti terra
ארץ מצרים את כל־אשר בשדה מאדם
percussit agri herbam omnem Et .animal ad vsque &
ועד־בהמה ואת כל־עשב השדה הכה
Tantum .confregit agri arborem omnem & ,grando
26 הברד ואת־כל־עץ השדה שבר׃ רק
.grando fuit non ,Israel filij *ibi qua* Ghosen terra in
בארץ גשן אשר־שם בני ישראל לא היה ברד׃
dixit & ,*Aharon ad* & ,*Mosch ad* vocauit & ,Parhoh Misitque
27 וישלח פרעה ויקרא למשה ולאהרן ויאמר
ego & ,iustus Dominus .hac vice Peccaui :eos ad
אלהם חטאתי הפעם יהוה הצדיק ואני
,Dominum ad Orate .impij meus populus &
28 ועמי הרשעים׃ העתירו אל־יהוה
,vos dimittam & :grando & ,Dei *voces* ‡ sint ne ,*multum* ✠ &
[b]ורב [c]מהית קלת אלהים וברד ואשלחה אתכם
:Mosch eum ad dixit Et .*standum ad addetis non* * &
29 ולא תספון לעמד׃ ויאמר אליו משה
ad meas palmas extendam ,vrbem *me exire Sicut* †
כצאתי את־העיר אפרש את־כפי אל־
,vltra erit non grando & ,cessabunt tonitrua :Dominum
יהוה הקלות יחדלון והברד לא יהיה־עוד
,tui serui & ,tu At .terra *Domino* quod ,scias vt
30 למען תדע כי ליהוה הארץ׃ ואתה ועבדיך
.Dei Domini facie à timeatis *antequam* quia ,noui
ידעתי כי טרם [d]תיראון מפני יהוה אלהים׃
hordeum quia ,est percussum hordeum & linum Et
31 והפשתה והשערה [e]נכתה כי השערה
spelta & ,triticum Et .calamo in linum & ,* viride
32 אביב והפשתה גבעל׃ והחטה והכסמת
Mosch est egressus Et .*ipsa caliginosa* quia ,sunt percussa non
33 לא נכו כי אפילת הנה׃ ויצא משה
ad suas palmas extendit & ,*ciuitatem* Parhoh *cum à*
מעם פרעה את־העיר ויפרש כפיו אל־
non pluuia & ,grando & ,*voces* cessauerunt & ,Dominum
יהוה ויחדלו [f]הקלות והברד ומטר לא־
,pluuia cessasset quod Parhoh vidit Et .terram superfusa est
34 [g]נתך ארצה׃ [h]וירא פרעה כי־חדל המטר
suū cor aggrauauit & ,*peccandum ad* ‖ addidit & ,*voces* † & ,grando &
והברד והקלת ויסף לחטא ויכבד לבו
dimisit non & ,Parhoh cor est roboratum Et .eius serui & ,ipse
35 הוא ועבדיו׃ ויחזק לב פרעה ולא שלח
Dominus est locutus quemadmodum ,Israel filios
את־בני ישראל כאשר דבר יהוה
.Mosch manum per
ביד־משה׃

ex eo tempore quo
[a] נכרה
* erant
in qua erant
Mosch & Aharon,
✠ sufficiet,
‡ tonitrua
[b] רבב [c] היה
* amplius non manebitis.
† Cum egressus fuero
Domini est
nondum
[d] ירא
[e] נכרה
* erat
serotina erant.
à Parhoh de ciuitate,
tonitrua,
[f] קול
[g] נתך
[h] ראה
† tonitrua,
‖ vt peccaret,

CAP. X.

,Parhoh ad Ingredere :Mosch ad Dominus dixit Et
1 ויאמר יהוה אל־משה [i]בא אל־פרעה
eius seruorum cor & ,eius cor feci aggrauare ego quia
כי־אני הכבדתי את־לבו ואת־לב עבדיו
.*eius interioribus in* ✠ hæc mea signa *me ponendum ad* *
למען [k]שתי אתתי אלה בקרבו׃
quæ :tui filij filij & ,tui filij auribus in narres vt Et
2 ולמען תספר באזני בנך ובן־בנך את אשר
;eis in posui quæ mea signa & ,Aegypto in feci
התעללתי במצרים ואת־[l]אתתי אשר־[m]שמתי בם
Aharon & Mosch est egressus Et .Dominus *ego* quia sciatis &
3 וידעתם כי־אני יהוה׃ ויבא משה ואהרן
Deus Dominus dixit Sic :eum ad dixerunt & ,Parhoh ad
אל־פרעה ויאמרו אליו כה־אמר יהוה אלהי
Dimitte ?me coram humiliari renuisti quo Vsque :Hebræorum
העברים עד־מתי מאנת [n]לענת מפני שלח
tu renuens * si Quia .*mihi seruiant &* ‡ ,meum populum
4 עמי ויעבדני׃ כי אם־מאן אתה
locustam cras *adducens* † ego ecce ,meum populum dimittere
לשלח את־עמי הנני [o]מביא מחר ארבה

[i] בוא
* vt ponam
✠ in medio eius.
[k] שית
[l] אות [m] שום
sum
[n] ענה
‡ vt seruiat mihi.
* renueris
† adduco
[o] בוא

omni in inflationes germinans vlcus in *animal* super & animalia
ועל־הבהמה לשחין פרח [a]אבעבעת בכל־
steterunt & ;*fornacis fauillam* tulerunt Et .Aegypti terra
10 ארץ מצרים׃ ויקחו את־פיח הכבשן ויעמדו
fuit & ,cælum in Mosch *eam* sparsit & :Parhoh coram
לפני פרעה ויזרק אתו משה השמימה ויהי
.*animali in* & ,*homine* in germinans inflationum vlcus
שחין אבעבעת פרח באדם ובבהמה׃
propter Mosch coram stare *genethliaci* ✠ potuerunt non Et
11 ולא־יכלו החרטמים לעמד לפני משה מפני
omnibus in & ,*genethliacis* in vlcus fuit quia ,vlcus
השחין כי־היה השחין בחרטמם ובכל־
audiuit non & ;Parhoh cor Dominus roborauit Et .Aegyptiis
12 מצרים׃ ויחזק יהוה את־לב פרעה ולא שמע
.Mosch ad Dominus est locutus quemadmodum ,*eos ad*
אלהם כאשר דבר יהוה אל־משה׃
,*diluculo in Manica* :Mosch ad Dominus dixit Et
13 ויאמר יהוה אל־משה השכם בבקר
dixit Sic :eum ad dices & ;Parhoh coram sta &
והתיצב לפני פרעה ואמרת אליו כה־אמר
,meum populum Dimitte :Hebræorum Deus Dominus
יהוה אלהי העברים שלח את־עמי
omnes mitto ego hac vice *in* Quia .mihi *seruient &*
14 ויעבדני׃ כי בפעם הזאת אני שלח את־כל־
,tuum populum in & ,tuos seruos in & ,tuum cor in meas plagas
[b]מגפתי אל־לבך ובעבדיך ובעמך
.terra omni in ego sicut est non quod scias vt
בעבור תדע כי אין כמני בכל־הארץ׃
,te percutiam & ,meam manum misi nunc Quia
15 כי עתה שלחתי את־ידי [c]ואך אותך
.terra è es succisus & ,peste in tuum populum &
ואת־עמך בדבר ותכחד מן־הארץ׃
te faciam videre vt ,te feci stare hoc propter profectò Et
16 ואולם בעבור זאת העמדתיך בעבור הראתך
.terra vniuersa in meū nomen *narrandum* ad & ,meam potentiā
את־כחי ולמען ספר שמי בכל־הארץ׃
.eos dimittas non vt .meum populum in te eleuas tu Adhuc
17 עודך [d]מסתולל בעמי לבלתי שלחם׃
grauem ‡ grandinem *crastinum tempus iuxta faciens pluere* ego Ecce
18 הנני ממטיר כעת מחר ברד כבד
die à ,Aegypto in ipsa sicut fuit non qualis ,valde
מאד אשר לא־היה כמהו במצרים למן־היום
congrega ,mitte nunc Et .*hucusque & ,eam fundari*
19 [e]הוסדה ועד־עתה׃ ועתה שלח [f]העז את־
,homo Omnis .agro in tibi † quæ omnia & ,tuum pecus
מקנך ואת כל־אשר לך בשדה כל־האדם
fuerit congregatū non & ,agro in fuerit inuentū quod animal &
והבהמה אשר־ימצא בשדה ולא יאסף
.morientur & :grando ea super descendet & ,domum in
הביתה וירד עלהם הברד ומתו׃
fecit fugere ,Parhoh seruis è Domini verbum timuit Qui
20 הירא את־דבר יהוה מעבדי פרעה [g]הניס
qui Et .domos ad suum pecus & ,suos seruos
21 את־עבדיו ואת־מקנהו אל־הבתים׃ ואשר
dereliquit & ;Domini verbum ad suum cor posuit non
לא־שם לבו אל־דבר יהוה ויעזב את־
Dominus dixit Et .agro in suum pecus & ,suos seruos
22 עבדיו ואת־מקנהו בשדה׃ ויאמר יהוה
grando erit & ,cælum in tuam manum Extende :Mosch ad
אל־משה נטה את־ידך על־השמים ויהי ברד
,animal super & ,hominem super .Ægypti terra omni in
בכל־ארץ מצרים על־האדם ועל־הבהמה
.Ægypti terra in agri herbam omnem super &
ועל כל־עשב השדה בארץ מצרים׃
Dominus & ,cælum in suam virgam Mosch extendit Et
23 [h]ויט משה את־מטהו על־השמים ויהוה
,terram super ignis ambulauit & :grandinem & ,*voces* dedit
נתן קלת וברד ותהלך אש ארצה
.Ægypti terram super grandinem Dominus pluit &
וימטר יהוה ברד על־ארץ מצרים׃
,grandinis medio in se comprehendens ignis & ,grando fuit Et
24 ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד

[a] בעה
cinerem è fornace,
eum
hominibus, & animalibus;
✠ magi
magis;
obediuit eis;
Surge summo mane;
vt seruiat
[b] נגף
[c] נכרה
narrare faciam
[d] סלל
pluo in tempore crastino
‡ grandem
qua fundata est vsque ad hoc tempus.
[e] יסד [f] עוז
† sunt
[g] נוס
[h] נטה
tonitrua,

poterit non & ,terræ *oculum* operiet Et ,tuum terminum in superficiem

5 בגבלך: וכסה את־עין הארץ ולא יוכל

euasionis ‡ residuum comedet & ,terram videre †

לראת את־הארץ ואכל את־יתר הפלטה

*lignum omne** comedet & ,grandine à vobis *remanens* ‡

הנשארת לכם מן־הברד ואכל את־כל־העץ

,tuæ domus replebuntur Et .agro de vobis *germinans*

הצמח לכם מן־השדה: 6 ומלאו [a] בתיך

,*Aegypti omnis* ‖ domus & ,tuorum seruorum omnium domus &

ובתי כל־עבדיך ובתי כל־מצרים

die à tuorum patrum patres & ,tui patres viderunt non quas

אשר לא־[b]ראו אבתיך ואבות אבתיך מיום

se vertit † Et .hanc diem ad vsque terram super *eorum esse* †

[c]היותם על־האדמה עד היום הזה [d]ויפן

Parhoh serui dixerunt Et .*Parhoh cum à* ‡ est egressus &

ויצא מעם פרעה: 7 ויאמרו עבדי פרעה

Dimitte ?*scandalum* * in nobis iste erit quo Vsque :eum ad

אליו עד־מתי יהיה זה לנו [e]למוקש שלח

antè Num .suo Deo Domino seruiant vt ,viros

את־האנשים ויעבדו את־יהוה אלהיהם הטרם

Moseh est reductus Et ?Aegyptus periit quod ,*scies*

[f]תדע כי אבדה מצרים: 8 [g]ויושב את־משה

:seruite ,Ite :eos ad dixit & .Parhoh ad Aharon &

ואת־אהרן אל־פרעה ויאמר אלהם [h]לכו עבדו

?*euntes* qui & Qui .vestro Deo Domino

את־יהוה אלהיכם מי ומי ההלכים:

nostris senibus cum & ,nostris pueris Cum :Moseh dixit Et

9 ויאמר משה בנערינו ובזקנינו

,nostris pecudibus cũ ,nostris filiab. cũ & ,nostris filiis cũ ,ibimus

נלך בבנינו ובבנותנו בצאננו

.nobis † Domini sollennitas quia :ibimus ,nostris bobus cum &

ובבקרנו נלך כי [i]חג־יהוה לנו:

sicut ,vobiscum Dominus ita Sit :eos ad dixit Et

10 ויאמר אלהם יהי כן יהוה עמכם כאשר

‡malum quia ,Videte .*vestram familiam* ‡ & ,vos dimittam

אשלח אתכם ואת־[k]טפכם ראו כי רעה

seruite & ,viri nunc Ite ,sic Non .*vestras facies** contra

נגד פניכם: 11 לא כן לכו־נא הגברים ועבדו

eos expulit Et .*quærentes* ‖ vos hoc quia ,Domino

את־יהוה כי אתה אתם מבקשים ויגרש אתם

:Moseh ad Dominus dixit Et .Parhoh facie à

מאת פני פרעה: 12 ויאמר יהוה אל־משה

:locusta in Aegypti terram super tuam manum Extende

נטה ידך על־ארץ מצרים בארבה

omnem comedat & ,Aegypti terram super ascendat &

[l]ויעל על־ארץ מצרים ויאכל את־כל־

.grando reliquit quæ omnia ,terræ herbam

עשב הארץ את כל־אשר השאיר הברד:

:Aegypti terram super suam virgam Moseh extendit Et

13 [m]ויט משה את־מטהו על־ארץ מצרים

die tota terram in orientalem ventum duxit Dominus &

ויהוה נהג רוח קדים בארץ כל־היום

orientalis ventus & ,fuit Mane .nocte tota & ,ipsa

ההוא וכל־הלילה הבקר היה ורוח הקדים

totam super *locusta ascendit* ‡ Et .*locustam* † eleuauit

נשא את־הארבה: 14 ויעל הארבה על כל־

*grauis** ,Aegypti termino omni in *requieuit* ‡ & ,Aegypti terram

ארץ מצרים [n]וינח בכל גבול מצרים כבד

eam post & ,*ipsa sicut locusta sic fuit non ipsam* ‖ Ante .valde

מאד לפניו לא־היה כן ארבה כמהו ואחריו

,terræ omnis *oculum operuit* † Et .*sic erit non*

לא יהיה־כן: 15 [o]ויכס את־עין כל־הארץ

,terræ herbam omnem *comedit* ‡ & ,terra est obscurata &

ותחשך הארץ ויאכל את־כל־עשב הארץ

non & :grando reliquerat quem ,arboris fructũ omnem &

ואת כל־[p]פרי העץ אשר [q]הותיר הברד ולא־

terra tota in agri *herba in & ligno in* ,*viror omnis* * remansit

נותר כל־ירק בעץ ובעשב השדה בכל־ארץ

Moseh *vocandum ad* ‖ Parhoh festinauit Et .Aegypti

16 מצרים: וימהר פרעה לקרא למשה

.vobis & ,vestro Deo Domino Peccaui :dixit & ,Aharon &

ולאהרן ויאמר חטאתי ליהוה אלהיכם ולכם:

† quispiam
‡ quod euasit
‡ quod remanet
* omnem arborem germinantem
[a] בירת omnium Aegyptiorum,
[b] ראה
‡ qua fuerunt
† respexit,
[c] חיה [d] פנה
‡ à Parhoh.
* laqueum ?
[e] יקש
scire vis,
[f] ידע [g] שוב
[h] הלך
sunt qui eũt?
† est
[i] חגג
‡ paruulos vestros.
‡ est
[k] טפף
* faciem vestram.
‖ quæritis.
[l] עלה
[m] נטה
† locustas.
‡ ascenderunt locustæ
‡ requieuerũt
* graues
[n] נוח
‖ ipsas non fuerunt tales locustæ, nec posthac futuræ sunt.
† operuerunt superficiem
[o] כסה
‡ comederunt
[p] פרה [q] יתר
* quicquam viride, in arboribus, & in herbis
‖ vt vocaret

hac vice *tantùm* ‡ ,meum peccatum quæso *tolle* † nunc Et

17 ועתה [a]שא נא חטאתי אך הפעם

me desuper ‡ remoueat & ,vestrum Deum Dominum adorate &

והעתירו ליהוה אלהיכם [b]ויסר מעלי

,*Parhoh cum à* * est egressus Et .hanc mortem tantùm

רק את־המות הזה: 18 ויצא מעם פרעה

ventum Dominus vertit Et .Dominum ad orauit &

ויעתר אל־יהוה: 19 ויהפך יהוה רוח־

eam ‡ fixit & *locustam* † leuauit & ,valde fortem *maris* ‖

ים חזק מאד וישא את־הארבה ויתקעהו

termino omni in vna locusta remansit Non .Suph mare in

ימה סוף לא נשאר ארבה אחד בכל גבול

non & ,Parhoh cor Dominus roborauit Et .Aegypti

מצרים: 20 ויחזק יהוה את־לב פרעה ולא

ad Dominus dixit Et .Israel filios dimisit

שלח את־בני ישראל: 21 ויאמר יהוה אל־

obscuritas erit & ,cælos super ‡ tuam manum Extende :Moseh

משה נטה ידך על־השמים ויהי חשך

extendit Et .*obscuritatem* * palpabit & :Aegypti terram super

22 על־ארץ מצרים [c]וימש חשך: [d]ויט

caliginis obscuritas fuit & ,cælos ad ‖ suam manum Moseh

משה את־ידו על־השמים ויהי חשך־אפלה

viderunt Non † .diebus tribus Aegypti terra tota in

23 בכל־ארץ מצרים שלשת ימים: לא־[e]ראו

tribus *se sub de vir surrexerunt neque ,suum fratrem vir*

איש את־אחיו ולא־[f]קמו איש מתחתיו שלשת

.suis habitaculis in lux fuit Israel filiis omnibus sed :diebus

ימים ולכל־בני ישראל היה אור [g]במושבתם:

seruite ,Ite :dixit & ,Moseh ad Parhoh vocauit Et

24 ויקרא פרעה אל־משה ויאמר לכו עבדו את־

etiam ;statuetur vester bos & ,vestrum pecus ‡ tantùm ,Domino

יהוה רק צאנכם ובקרכם יצג גם־

tu Etiam :Moseh dixit Et .vobiscum *ibit vestra familia*

25 טפכם [h]ילך עמכם: ויאמר משה גם־אתה

faciemus & ‡ ,holocausta & sacrificia nostra manu in dabis

[i]תתן בידנו זבחים [k]ועלת ועשינו

.nobiscum *ibit nostra possessio* * etiam Et .nostro Deo Domino

26 ליהוה אלהינו: וגם־[l]מקננו ילך עמנו

seruiendum ad accipiemus eo ex quia ,vngula remanebit Non

לא תשאר פרסה כי ממנו [m]נקח לעבד

seruiemus quid sciemus non ‖ nos Et .nostro Deo Domino

את־יהוה אלהינו ואנחנו לא־[n]נדע מה־נעבד

Dominus roborauit Et .illuc *nos venire vsque* † Domino

27 את־יהוה עד־[o]באנו שמה: ויחזק יהוה

ei dixit Et .eos dimittere voluit non & ,Parhoh cor

28 את־לב פרעה ולא אבה לשלחם: ויאמר־לו

videre addas ne ‡ .tibi Caue .*me desuper Abi* ‡ :Parhoh

פרעה [p]לך מעלי השמר לך אל־[q]תסף [r]ראות

.morieris ,meam faciem *te videre* * die in quia ,meam faciem

פני כי ביום [r]ראתך פני תמות:

vltra addam Non * .es locutus Rectum :Moseh dixit Et

29 ויאמר משה כן דברת לא־אסף עוד

.tuam faciem *videre*

ראות פניך:

CAP. XI. יא

vnam plagam Adhuc :Moseh ad Dominus dixit Et

1 ויאמר יהוה אל־משה עוד נגע אחד

postea ,Aegyptum super & Parhoh super adducam

אביא על־פרעה ועל־מצרים אחרי־כן

expellendo ,omnino ipse dimiserit Cùm .hinc vos dimittet

ישלח אתכם מזה כשלחו כלה גרש

:populi auribus in nunc Loquere .hinc vos expellet

2 יגרש אתכם מזה: דבר־נא באזני העם

,sua socia à femina & ,suo socio à vir petant &

וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה

gratiam Dominus dedit Et .aurea vasa & ,argentea vasa

3 כלי־כסף וכלי זהב: ויתן יהוה את־חן

magnus Moseh vir Etiam .Aegyptiorum oculis in *populum*

העם בעיני מצרים גם האיש משה גדול

oculis in & ,Parhoh seruorum oculis in Aegypti terra in valde †

מאד בארץ מצרים בעיני עבדי־פרעה ובעיני

† remitte
‡ verumtamen
[a] נשה
‡ à me
[b] סור
* à Parhoh.
‖ occidentalẽ
† locustas
‡ eas
‡ in cælum, & erunt tenebræ
* tenebras.
[c] משש
[d] נטה
‖ ad cælum, & fuerunt tenebræ caliginosæ
† Non videbat alter alterum, neque surrexit quisquam ex loco suo
[e] ראה [f] קום
[g] ישב
‡ pecudes vestræ, & boues vestri manebunt, & paruuli vestri ibunt.
[h] הלך
‡ quæ
[i] נתן [k] עלה
* pecudes nostræ ibunt
[l] קנה
[m] לקח
‖ nescimus quibus seruituri sumus
[n] ידע
† donec veniamus
[o] בוא
‡ Recede à me
‡ ne amplius videas
* qua videbis
[p] הלך [q] יסף
[r] ראה
* Non videbo vltrà
vnusquisque à proximo suo, & vnaquæque à proxima sua,
populo
‡ erat

:Dominus dixit Sic :Moseh dixit Et .populi
העם׃ 4 ויאמר משה כה אמר יהוה
.Ægypti medium in egredior ego ,noctis medium Circa
a כחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים׃
primogenito à .Ægypti terra in primogenitũ omne morietur Et
5 b ומת כל־בכור בארץ מצרים מבכור
primogenitum ad vsque , eius solium super sedet qui , Parhoh
פרעה הישב על־כסאו עד בכור
.animalis* primogenitum omne & ,molas post ‡ quæ ancillæ
השפחה אשר אחר הרחים וכל בכור בהמה׃
, Ægypti terra omni in magnus clamor erit Et
6 והיתה צעקה גדלה בכל־ארץ מצרים
omnes ad Et .addetur non ipse sicut & ,fuit non ille sicut qui
אשר כמהו לא נהיתה וכמהו לא תסף׃ 7 ולכל
viro à suam linguam canis mouebit non Israel filios
בני ישראל לא יחרץ־כלב לשנו למאיש
Dominus diuidet quòd sciatis vt :animal ad vsque
ועד־בהמה למען c תדעון אשר יפלה יהוה
tui serui omnes descendent Et .Israel inter & Ægyptũ inter
בין מצרים ובין ישראל׃ 8 וירדו כל־עבדיך
tu Egredere : dicendo ,mihi se incuruabunt & ,me ad isti
אלה אלי d והשתחוו־לי לאמר e צא אתה
.egrediar postea & , tuis pedibus in † qui , populus omnis &
וכל־העם אשר־ברגליך ואחרי־כן אצא
.furoris ira in Parhoh cum à est egressus Et
ויצא מעם־פרעה f בחרי־אף׃
vos audiet Non :Moseh ad Dominus dixit Et
9 ויאמר יהוה אל־משה לא־ישמע אליכם
. Ægypti terra in mea portenta multiplicari pro , Parhoh
פרעה למען g רבות h מופתי בארץ מצרים׃
ista portenta omnia fecerunt Aharon & Moseh Et
10 ומשה ואהרן i עשו את־כל־המפתים האלה
non & ,Parhoh cor Dominus roborauit & : Parhoh coram
לפני פרעה ויחזק יהוה את־לב פרעה ולא־
. sua terra è Israel filios dimisit
שלח את־בני־ישראל מארצו׃

Cùm media fuerit nox. a חצה
b מות
‡ est * animalium,
qualis nõ fuit, nec futur' est. Et apud
diuiserit c ידע
d שחה e יצא † est
à Parhoh f חרה
vt multiplicem g רבה h יפת
i עשה

CAP. XII. יב

terra in Aharon ad & ,Moseh ad Dominus dixit Et
1 ויאמר יהוה אל־משה ואל־אהרן בארץ
,mensium caput vobis iste Mensis .dicendo , Ægypti
מצרים לאמר׃ 2 החדש הזה לכם ראש חדשים
ad Loquimini .anni mensibus in vobis ipse primus erit
ראשון הוא לכם לחדשי השנה׃ 3 דברו אל־
,huius mensis decima In : dicendo , Israel cœtum omnem
כל־k עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה
,patrum domum per agnum vnusquisque sibi accipient &
l ויקחו להם איש שה לבית־אבת
esse quàm domus fuerit minor si Et .domum per agnum
שה לבית׃ 4 ואם־ימעט הבית m מהיות
est propinquus qui suum vicinum etiam ipse accipiet & , agno ab
משה ולקח הוא ושכנו הקרב
eius comedere os ad virum ‡ ;animarum numero in suam domum ad*
אל־ביתו במכסת נפשת איש לפי אכלו
masculus ,perfectus Agnus .agnum super numerabitis
n תכסו על־השה׃ 5 שה תמים זכר
capris ex & , agnis ex † :vobis erit , anni filius ‡
בן־שנה יהיה לכם מן־הכבשים ומן־העזים
decimam quartam ad vsque custodiã ad vobis erit Et .accipietis
תקחו׃ 6 והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר
cœtus omnis eum immolabunt & : huius mensis diem
יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל
è tollent Et .vesperas duas inter Israel synagogæ
עדת־ישראל בין הערבים׃ 7 ולקחו מן־
,superliminare super & ,postes ambos super dabunt & ,sanguine
הדם ונתנו על־o שתי p המזוזת ועל־המשקוף
comedent Et .eis in eum comedent quibus , domos super
על־q הבתים אשר־יאכלו אתו בהם׃ 8 ואכלו
,infermentata & , igni assam ipsa nocte in carnem
את־הבשר בלילה הזה r צלי־אש ומצות
eo ex comedatis Ne .eum comedent amaritudines super ||
על־מררים יאכלהו׃ 9 אל־תאכלו ממנו

k יעד
l לקח
m היה agni
* domi suæ, iuxta numerum ‡ vnumquemque secundum edere eius
n כסס
‡ anniculus, † ex ouibus, aut
& ponent in ambobus postibus,& in superliminari in domibus,in quibus comedent eum.
o שנה p זוז
q בית r צלה
|| cum amaritudinibus

.igni assum quinimo , aquis ‡ in coctum coquendo * aut ,crudum
נא ובשל מבשל במים כי אם־צלי־אש
.eius interius super &* eius genua super ‡ eius Caput
ראשו על־כרעיו ועל־קרבו׃
eo ex relictum † Et .mane vsque eo ex relinquetis non Et
10 ולא־a תותירו ממנו עד־בקר והנתר ממנו
: eum comedetis sic Et .comburetis igne in ,manè vsque
עד־בקר באש תשרפו׃ 11 וככה תאכלו אתו
,vestris pedibus in vestra calceamenta ,accincti vestri Lumbi
מתניכם חגרים נעליכם ברגליכם
.festinatione in eum comedetis & :vestra manu in vester baculus &
ומקלכם בידכם ואכלתם אתו בחפזון
Ægypti terram per transibo Et .Domino ipse Transitus
12 פסח הוא ליהוה׃ ועברתי בארץ־מצרים
terra in primogenitum omne percutiam & ,ista nocte in
בלילה הזה b והכיתי כל־בכור בארץ
Diis cunctis in & ;animal ad vsque homine ab , Ægypti
מצרים מאדם ועד־בהמה ובכל־אלהי
sanguis erit Et .Dominus ego ,iudicia faciam Ægypti
13 מצרים אעשה שפטים אני יהוה׃ והיה הדם
videbo & ,ibi vos quibus domos super signum in vobis
לכם c לאת על d הבתים אשר אתם שם e וראיתי
plaga vobis in erit non & ,vos super transibo & ,sanguinem
את־הדם ופסחתי עלכם ולא־יהיה בכם נגף
. Ægypti terra in me percutiendo in ‡ , perditionem ad
f למשחית בהכתי בארץ מצרים׃
celebrabitis & ,memoriam ad vobis iste dies erit Et
14 והיה היום הזה לכם לזכרון g וחגתם
sæculi* statuto :vestras generationes ad ‡ ,Domino festum eum
אתו חג ליהוה לדרתיכם h חקת עולם
,comedetis infermentata diebus Septem .eum celebrabitis
15 תחגהו׃ שבעת i ימים מצות תאכלו
fermentum facietis cessare prima die in veruntamen
אך ביום הראשון k תשביתו שאר
excidetur ,fermentatum comedens † omnis quia :vestris domibus à
מבתיכם כי כל־אכל חמץ l ונכרתה
diem ad vsque primo die à ,Israel ex ipsa anima
הנפש ההוא מישראל מיום הראשון עד־יום
,sanctitatis conuocatio primo die in Et .septimum
16 השבעי׃ וביום הראשון מקרא־קדש
Omne ; vobis erit sanctitatis conuocatio septima die in &
וביום השביעי מקרא־קדש יהיה לכם כל־
comedetur quod Tantùm .eis in fiet non opus
m מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל
custodietis Et .vobis fiet ipsum solum illud ,animæ omni"
17 לכל־נפש הוא לבדו יעשה לכם׃ ושמרתם
eduxi huius diei corpore in quia ,infermentata
את־המצות כי בעצם היום הזה n הוצאתי את־
diem custodietis & : Ægypti terra è vestros exercitus
צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את־היום
primo In .sæculi| statuto vestras generationes ad † hunc
18 הזה o לדרתיכם חקת עולם׃ בראשן
infermentata comedetis vespera in mensis die decima quarta in
בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצת
.vespera in mensis vigesimum & vnum diem ad vsque
עד יום האחד ועשרים לחדש בערב׃
,vestris domibus in inuenietur non fermentum diebus Septem
19 שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם
ipsa anima excidetur & ‡ ,fermentatum comedens * omnis Quia
כי כל־אכל מחמצת ונכרתה הנפש ההוא
.terræ indigena in & ,peregrino in ‡ , Israel cœtu è
p מעדת ישראל q בגר r ובאזרח הארץ׃
omnibus In .comedetis non fermentatum Omne
20 כל־מחמצת לא תאכלו בכל
vocauit Et .infermentata comedetis vestris habitaculis
21 מושבתיכם תאכלו מצות׃ ויקרא
,Trahite : eos ad dixit & ,Israel seniores omnes Moseh
משה לכל־זקני ישראל ויאמר אלהם משכו
.Transitum † immolate & ,vestras familias ad pecus* vobis accipite &
וקחו לכם צאן למשפחתיכם ושחטו הפסח׃
,sanguinem instringetis & ,hyssopi fasciculum accipietis Et
22 ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם

* coctione ‡ aqua, sed
‡ cum cruribus. * & cum interioribus eius.
† quod relictum fuerit
a יתר
festinanter,
Pesach est
b נכה
in domibus, in quibus vos eritis,
c אות d בית
e ראה
‡ quando percutiam terrã Ægypti.
f שחת g חגג
‡ in generationibus vestris: * perpetuo
h חקק
i יום
k שבת
† qui comederit
l כרת
Veruntamen
m לאך
tantummodo "ab omni anima
n יצא
† in generationibus vestris | perpetuo.
o דור
* qui comederit ‡ exterminabitur ‡ tam peregrini quam indigenæ
p יעד
q גור r זרח
* pecora secundum † Pesach.

,Succhoth in Rahmeses de Israel filij sunt profecti Et

37 וַיִּסְעוּ[a] בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס סֻכֹּתָה

familia ‡præter ,tantum virorum *peditus mille* † sexcenta,ferme

כְּשֵׁשׁ־[b]מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים לְבַד[c] מִטָּף׃

,*bos* & *pecus* & $,eis cum ascendit multa mixtio etiam Et

38 וְגַם־עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם וְצֹאן וּבָקָר

quam ,*conspersionem* | coxerunt Et .valde *grauis possessio**

39 מִקְנֶה כָּבֵד מְאֹד׃ וַיֹּאפוּ[d] אֶת־הַבָּצֵק אֲשֶׁר

non quia ,infermentatas placentulas :Aegypto ex eduxerunt

הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגֹת[e] מַצּוֹת כִּי לֹא

non & ,Aegypto ex fuerunt expulsi quia ,*fermentatum fuerat* †

חָמֵץ כִּי־גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא

.sibi fecerant non escam etiam & ,demorari potuerunt

יָכְלוּ[f] לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם־צֵדָה לֹא־עָשׂוּ לָהֶם׃

,Aegypto in habitauerunt qua ,Israel filiorum habitatio Et

40 וּמוֹשַׁב[g] בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרָיִם

fine à $ fuit Et .anni *quadringenti* & ,anni *triginta* ‡

41 שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה׃ וַיְהִי[h] מִקֵּץ

fuit & ,annorum quadringentorum & ,annorum triginta

שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי

Domini exercitus omnes sunt egressi ,huius diei corpore in

בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה יָצְאוּ כָּל־צִבְאוֹת יְהוָה

Domino *ipsa custodiarum* Nox .Aegypti terra è

42 מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַיהוָה

ista ‖ nox Ipsa .Aegypti terra è eos *educendo ad**

לְהוֹצִיאָם[i] מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הוּא־הַלַּיְלָה הַזֶּה

.suas generationes in ‡ Israel filiis omnibus *custodia* † Domino

לַיהוָה שִׁמֻּרִים לְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם׃[k]

statutum Hoc :Aharon & Mosch ad Dominus Dixitque

43 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת[l] חֻקַּת

.eo in * comedet non alienigenæ filius Omnis :*Transitus* $

הַפָּסַח כָּל־בֶּן־נֵכָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ׃

circumcides & ,*argenti emptionem* ‖ viri seruum omnem Et

44 וְכָל־עֶבֶד אִישׁ[m]מִקְנַת־כָּסֶף וּמַלְתָּה[n]

non mercenarius & Aduena .eo in ‡ comedet tunc .eum

45 אֹתוֹ אָז יֹאכַל בּוֹ׃ תּוֹשָׁב[o] וְשָׂכִיר לֹא־

educes Non .comedetur vna domo in .eo in ‡ comedet

46 יֹאכַל בּוֹ׃ בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל לֹא־תוֹצִיא

.eo in confringetis non os & ,extra carne de domo è

מִן־הַבַּיִת מִן־הַבָּשָׂר חוּצָה וְעֶצֶם לֹא־תִשְׁבְּרוּ־בוֹ׃

.cum *facient* Israel cœtus Omnis

47 כָּל־[p]עֲדַת יִשְׂרָאֵל[q] יַעֲשׂוּ אֹתוֹ׃

fecerit & ,peregrinus tecum fuerit peregrinatus cùm Et

48 וְכִי־יָגוּר אִתְּךָ גֵּר וְעָשָׂה

tunc & ,masculus omnis ei circumcidetur ,Domino *Transitum*

פֶסַח לַיהוָה הִמּוֹל לוֹ כָל־זָכָר וְאָז

:terræ indigena sicut erit & ,illud faciendum ad accedet

יִקְרַב לַעֲשֹׂתוֹ וְהָיָה כְּאֶזְרַח[r] הָאָרֶץ

vna Lex .eo in ‡ comedet non *præputiatus* † omnis Et

49 וְכָל־עָרֵל לֹא־יֹאכַל בּוֹ׃ תּוֹרָה[f] אַחַת

.vestri medio in peregrinanti peregrino & ,indigenæ erit

יִהְיֶה לָאֶזְרָח וְלַגֵּר[t] הַגָּר בְּתוֹכְכֶם׃

præcepit quemadmodum :Israel filij omnes fecerunt Et

50 וַיַּעֲשׂוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה

.fecerunt sic ,Aharon & Mosch Dominus

יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ׃

Dominus eduxit ,huius diei corpore in fuit Et

51 וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא יְהוָה אֶת־

.suos exercitus per Aegypti terra è Israel filios

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־צִבְאֹתָם׃

CAP. XIII. יג

:dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

omnis Apertio .primogenitum omne mihi Sanctifica

2 קַדֶּשׁ־לִי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־

.*ipsa mihi* ,*animali in* & ,*homine in* $,Israel filiis in *vulua*

רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא׃

,huius diei Memento :populum ad Mosch Dixitque

3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם זָכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה

quia ,seruorum domo è ,Aegypto ex estis egressi quo

אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי

Margin (left): [a] נסע †millia peditū ‡ paruulos; [b] מאר; [c] טפף $& pecudes,& boues, *grex magnus ‖ pastam; [d] אפה †fermentauerant,; [e] עוג; [f] מהמה; [g] ישב ‡ fuit per triginta annos, & quadringētos annos $ in; [h] קצץ obseruabilis * vt educat ‖ est; [i] יצא † custodia ‡ per; [k] דור; [l] חקק $ Pesach *ex ‖ emptum argento.; [m] קנה; [n] מול $ ex; [o] ישב ‡ ex faciet; [p] יעד; [q] עשה pesach; [r] זרח † qui habuerit præputium est,; [f] ירה; [t] גור; Quicquid primū aperit vuluam $ tā in homine, quam iumento, meum

ad & ,superliminare ad facietis pertingere & ,*pelui* ‡ in † qui

אֲשֶׁר־[a]בַּסַּף וְהִגַּעְתֶּם[b] אֶל־הַמַּשְׁקוֹף וְאֶל־

non vos & ;*pelui* $ in * qui ,sanguine de postes ambos

[c] שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת מִן־הַדָּם אֲשֶׁר בַּסָּף וְאַתֶּם לֹא

.mane vsque suæ domus ostio ex vnusquisque egredimini

תֵצְאוּ[d] אִישׁ מִפֶּתַח־בֵּיתוֹ עַד־בֹּקֶר׃

,Aegyptum percutiendum ad Dominus transibit Et

23 וְעָבַר יְהוָה לִנְגֹּף אֶת־מִצְרַיִם

ambobus *super* & ,superliminari *super* sanguinem videbit & in

וְרָאָה אֶת־הַדָּם עַל־הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי

dabit non & ,ostium super Dominus transiliet & ,postibus permittet

הַמְּזוּזֹת וּפָסַח יְהוָה עַל־הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן

.percutiendum ad vestras domos ad *veniendum* ad vastatorem vt veniat

הַמַּשְׁחִית[e] לָבֹא[f] אֶל־בָּתֵּיכֶם לִנְגֹּף׃

tuis filiis & tibi *statutum in istud verbum* custodietis Et rem istam pro statuto

24 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה לְחָק־[g]לְךָ וּלְבָנֶיךָ

terram ad fueritis ingressi cùm erit Et .seculum in vsque

25 עַד־עוֹלָם׃ וְהָיָה כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ

,est locutus quemadmodum ,vobis Dominus dabit quam

אֲשֶׁר[h] יִתֵּן יְהוָה לָכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר

‡dixerint cùm ,erit Et :hoc opus custodietis &

26 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת׃ וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ

;vobis hoc opus Quid ;vestri filij *vos ad* vobis

אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם׃

transiuit qui ,Domino *ipsum transitus* Sacrificium :dicetis Et Pesach est

27 וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח־פֶּסַח הוּא לַיהוָה אֲשֶׁר פָּסַח

illum percutiendo in ,Aegypto in Israel filiorum domos super quando percussit

עַל־בָּתֵּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ

se incuruauit Et .eruit nostras domos & ,Aegyptum

אֶת־מִצְרַיִם וְאֶת־בָּתֵּינוּ הִצִּיל[k] וַיִּקֹּד

filij fecerunt & ,abierunt Et .se humiliauerunt & ,populus

28 הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ[l]׃ וַיֵּלְכוּ[m] וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי

Mosch Dominus præcepit quemadmodum :Israel

יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה

Dominus & ,*noctis medio in* ,fuit Et .fecerunt sic ,Aharon & media nocte,

29 וְאַהֲרֹן כֵּן[n] עָשׂוּ׃ וַיְהִי[o] בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיהוָה

primogenito à Aegypti terra in primogenitum omne percussit

הִכָּה[p] כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר

primogenitum ad vsque suum solium super sedente Parhoh

פַּרְעֹה הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר

primogenitum omne & *fouea* ‡ domo in † qui captiuitatis † erat ‡ carceris

הַשְּׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר וְכֹל בְּכוֹר

,eius serui omnes & ,ipsa nocte Parhoh surrexit Et .animalis

30 בְּהֵמָה׃ וַיָּקָם[r] פַּרְעֹה לַיְלָה הוּא וְכָל־עֲבָדָיו

quia ,Aegypto in magnus clamor fuit Et ,Aegyptus omnis &

וְכָל־מִצְרַיִם וַתְּהִי צְעָקָה גְדֹלָה בְּמִצְרָיִם כִּי־

Mosch vocauit Et .*mortuus ibi non qua* domus erat non in qua nō esset mortuus.

31 אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין־שָׁם[t] מֵת׃ וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה

medio è egredimini ,Surgite dixit & ,noctu Aharon &

וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה וַיֹּאמֶר קוּמוּ[u] צְּאוּ מִתּוֹךְ

seruite ,ite & :Israel filij etiam ,vos etiam ,mei populi

עַמִּי גַּם־אַתֶּם גַּם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל[x] וּלְכוּ עִבְדוּ

,*vestrum pecus* ‡ Etiam .*vestrum loqui* secundum Domino quod lucuti estis.

32 אֶת־יְהוָה כְּדַבֶּרְכֶם׃ גַּם־צֹאנְכֶם

,ite Et ,estis locuti quemadmodum ,accipite *vestrum bouem etiam* ‡ pecora vestra, etiam boues vestros

גַּם־בְּקַרְכֶם קְחוּ[y] כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם וָלֵכוּ

populum super Aegyptus *inualuit* * Et .mihi etiam *benedicetis* $ & $ benedicite

33 וּבֵרַכְתֶּם גַּם־אֹתִי׃ וַתֶּחֱזַק מִצְרַיִם עַל־הָעָם

nos † Omnes :dixerunt quia :terra de eos emittere festinando *vim fecit ‖ populo

לְמַהֵר לְשַׁלְּחָם מִן־הָאָרֶץ כִּי אָמְרוּ כֻּלָּנוּ

antequam *suam conspersionem* ‡ populus tulit Et .mortui † sumus ‡ pastam suam

34 מֵתִים׃ וַיִּשָּׂא[z] הָעָם אֶת־בְּצֵקוֹ טֶרֶם

,suis vestimentis in ligatas *suas conspersiones* $,fermentaretur $ pastas suas.

יֶחְמָץ מִשְׁאֲרֹתָם צְרֻרֹת בְּשִׂמְלֹתָם

verbum iuxta fecerunt Israel filij Et .suum humerum super

35 עַל־שִׁכְמָם׃ וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל[a] עָשׂוּ כִּדְבַר

,*auri* ‖ vasa & ,*argenti* * vasa Aegyptiis ab postulauerūt & ,Mosch * argentea, ‖ aurea,

מֹשֶׁה וַיִּשְׁאֲלוּ מִמִּצְרַיִם כְּלֵי[b]־כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב

oculis in populi gratiam dedit Dominus Et .vestes &

36 וּשְׂמָלֹת׃ וַיהוָה נָתַן אֶת־[c]חֵן הָעָם בְּעֵינֵי

.Aegyptios spoliauerunt & ;eis commodauerunt & Aegyptiorū

מִצְרַיִם וַיַּשְׁאִלוּם וַיְנַצְּלוּ אֶת־מִצְרָיִם׃

Margin (right): † est ‡ vase [a] ספף [b] נגע * est $ vase. [c] שנה [d] יצא in; [g] חקק; [k] נתן; [l] נצל [k] קדד; [l] שחה; [m] הלך; [n] עשה; [o] חצה; [p] נכה; [q] שבה; [r] קום; [f] היה; [t] מות; [u] יצא ברגש; [x] הלך; [y] לקח; [z] נשא; [a] עשה; [b] כלה; [c] חנן

non & ,hinc vos Dominus eduxit manus fortitudine in
בחזק יד הוציא יהוה אתכם מזה ולא
mense in *egredientes vos* Hodie . fermentatum comedetur egredimini
4 יאכל חמץ: היום אתם יצאים בחדש
Dominus te introduxerit cùm ,erit Et . *nouarum frugum* Iulij.
5 האביב: והיה כי־ [a] יביאך יהוה — [a] בוא
,Chiuuæi & ,Emoræi & ,Chethæi & ,Chenahanæi terram in
אל־ארץ [b] הכנעני והחתי והאמרי והחוי — [b] בנע
tibi *dandum ad* † ,suis patribus iurauit quam ‖ ,Iebusæi & — ‖ super † vt daret
והיבוסי אשר נשבע לאבתיך [c] לתת לך — [c] נתן
seruitutem seruies & ;melle & ,lacte fluentem terram
ארץ [d] זבת חלב ודבש ועבדת את־העבדה — [d] זוב
comedes diebus Septem . isto mense in hanc
6 הזאת בחדש הזה: שבעת ימים תאכל
. Domino * solennitas septimo die in & ,infermentata — * erit
מצת וביום השביעי [e] חג ליהוה: — [e] חגג
non & ,diebus septem *comedetur* Infermentata — comedentur
7 מצות יאכל את שבעת הימים ולא־
fermentũ tibi conspicietur non & ,fermentatum tibi cõspicietur
יראה לך חמץ ולא־יראה לך שאר
,ipso die in tuo filio nuntiabis Et .tuo termino omni in
8 בכל־גבלך: [f] והגדת לבנך ביום ההוא — [f] נגד
me exeundo in ‡ ,mihi Dominus fecit ‡ hoc Propter :dicendo — ‡ quod ‡ cùm exirem
לאמר בעבור זה עשה יהוה לי [g] בצאתי — [g] יצא
,tuam manum super signum in tibi erit Et . Ægypto de
9 ממצרים: והיה לך לאות על־ידך
Domini lex sit vt ,tuos oculos inter ,memoriam in &
ולזכרון בין עיניך למען תהיה [h] תורת יהוה — [h] ירה
. Ægypto ex Dominus te eduxit forti manu in quia :tuo ore in
בפיך כי ביד חזקה הוצאך יהוה ממצרים:
diebus à suo tempore in hoc statutum custodies Et — quotannis.
10 ושמרת את־ [i] החקה הזאת [k] למועדה [l] מימים — [i] חקק [k] יעד
terram in Dominus te introduxerit cùm ,erit Et . *dies in* — [l] יום [m] בוא
11 ימימה: והיה כי־ [m] יבאך יהוה אל־ארץ — יבאך
,tuis patribus & ,tibi iurauit quemadmodum ,Chenahanæi — ק
הכנעני כאשר נשבע לך ולאבתיך
,*vulua apertionem omnem* facies transire Et . tibi eam dederit & — quicquid primum aperit vuluam,
12 ונתנה לך: והעברת כל־פטר רחם
quod *animalis emissionem apertionem omnem* * & ,Dominum ad — * quicquid primũ aperit vuluam, & emittit animal
ליהוה וכל־פטר ׀ שגר בהמה אשר
apertionem omnem † Et . Domino ‖ mascula ,tibi erit — ‖ erunt † omne primogenitum
13 יהיה לך הזכרים ליהוה: וכל־פטר
:*illud decceruicabis &* ‡ ,redemeris non si & :*agno in* * redimes asini — * hœdo: ‡ ceruicem frangesei;
חמור תפדה בשה ואם־לא תפדה וערפתו
. redimes ,tuis filiis in hominis primogenitum omne &
וכל בכור אדם בבניך תפדה:
:dicendo ,cras tuus filius te interrogauerit cùm ,erit Et
14 והיה כי־ישאלך בנך מחר לאמר
nos eduxit manus fortitudine In :eum ad dices & ? hoc ‡ Quid — ‡ est
מה־זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו
cùm ,fuit Et . seruorum domo è Ægypto ex Dominus
15 יהוה ממצרים מבית עבדים: ויהי כי־
Dominus occidit & ,nos dimittendum ad ,Parhoh se indurasset
הקשה פרעה לשלחנו ויהרג יהוה ׀
hominis primogenito à Ægypti terra in primogenitum omne
כל־בכור בארץ מצרים מבכור אדם
Domino sacrifico ego Idcirco animalis primogenitum ad vsque
ועד־בכור בהמה על־כן אני זבח ליהוה
primogenitum omne & ,masculos ,*vulua apertionem omnem* — quicquid primum aperit vuluam,
כל־פטר רחם הזכרים וכל־בכור
,tua manu *super* * signum in erit Et .redimam meorum filiorũ — * in
16 בני אפדה: והיה לאות על־ידכה
manus fortitudine in quia ;tuos oculos inter frontalia in &
ולטוטפת בין עיניך כי בחזק יד
dimittendo in ,fuit Et . Ægypto ex Dominus nos eduxit — cùm dimisisset
17 הוציאנו יהוה ממצרים: ויהי בשלח
terræ *via* Deus eos duxit non & ,populum Parhoh — per viam
פרעה את־העם ולא־ [n] נחם אלהים דרך ארץ — [n] נחה
forte Ne :Deus dixit Nam . *ipsa* propinqua quia ,Pelistim — erat
פלשתים כי קרוב הוא כי ׀ אמר אלהים פן־
reuertantur & ,prœlium *eos videndo in* | ,populum pœniteat — | cùm viderint
ינחם העם בראתם מלחמה [o] ושבו — [o] שוב

per viam *via* populum Deus fecit circuire Et . Ægyptum in
18 מצרימה: [a] ויסב אלהים את־העם דרך — [a] סבב
accincti Israel filij ascenderunt *quintati* & :Suph maris deserti
המדבר ים־סוף וחמשים עלו בני־ישראל
tulit Ioseph ossa Mosch *sumpsit* Et . Ægypti terra è
19 מארץ מצרים: [b] ויקח משה את־עצמות יוסף — [b] לקח
:dicendo ,Israel filios adiurauerat adiurando quia ,secum
עמו כי השבע השביע את־בני ישראל לאמר
facietis ascendere & ,vos Deus visitabit Visitando
פקד יפקד אלהים אתכם [c] והעליתם את־ — [c] עלה
,Succoth è sunt profecti Et . vobiscum hinc mea ossa
20 עצמתי מזה אתכם: [d] ויסעו [e] מסכות — [d] נסע [e] סכך
Dominus Et .deserti fine in Etham in sunt castrametati &
21 [f] ויחנו באתם בקצה המדבר: ויהוה — [f] חנה
ibat ante eos interdiu in columna nubis, * *ad ducendum eos* — * vt duceret eos per viam:
הלך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם
:*via* & noctu in columna ignis ‖ *ad illucendum*, *eis ad eundum* — ‖ vt lumen faceret eis, vt ambularent
הדרך ולילה בעמוד אש [g] להאיר להם [h] ללכת — [g] אור [h] הלך
die & noctu . Non † *amouebit* columnam nubis — † recedere faciebat
22 יומם ולילה: לא־ [i] ימיש עמוד הענן — [i] מוש
,interdiu & columnam ignis noctu ante populum.
יומם ועמוד האש לילה לפני העם:

CAP. XIIII. יד

. dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et
1 וידבר יהוה אל־משה לאמר:
castrametentur & ,reuertantur & ,Israel filios ad Loquere
2 דבר אל־בני ישראל וישבו ויחנו
Bahal ante ,mare inter & ,Migdol inter Pihachiroth ante
לפני פי [k] החירת בין מגדל ובין הים לפני בעל — [k] חור
. mare iuxta castrametabimini ipsum contra ,Sephon
צפן נכחו [l] תחנו על־הים: — [l] חנה
‡ Parhoh Dicétque :Israel *filiis ad* ‡ Confusi ‡ *ipsi* ,terra in — ‡ super filiis ‡ sunt
3 ואמר פרעה לבני ישראל [m] נבכים הם בארץ — [m] בוך
clausit * *super eos* . desertum cor fortificabo Et — * viam illis
4 סגר עליהם המדבר: וחזקתי את־לב־
Parhoh & persequetur post eos, & glorificabor in Parhoh,
פרעה ורדף אחריהם ואכבדה בפרעה
& in omni ‖ *virtute* eius: & scient Ægyptij, quod † *ego* Dominus; — ‖ exercitu † sum
ובכל־חילו וידעו מצרים כי־אני יהוה
& fecerunt sic. Et nunciatum est regi Ægypti, quod
5 ויעשו־כן: [n] ויגד למלך מצרים כי — [n] נגד
fugeret populus. Et se vertit cor Parhoh, & seruorum eius
ברח העם ויהפך לבב פרעה ועבדיו
ad populum, & dixerunt: Quid hoc fecimus, quia dimisimus
אל־העם ויאמרו מה־זאת [o] עשינו כי־שלחנו — [o] עשה
Israel, à *seruiendo* nobis? Et vinxit currum suum, — ne seruiret
6 את־ישראל מעבדנו: ויאסר את־רכבו
& populum suum ‡ *cepit* secum. Et ‡ cepit sexcentos . — ‡ tulit
7 ואת־עמו לקח עמו: [p] ויקח שש [q] מאות — [p] לקח [q] מאה
currus electos, & omnem currum Ægypti, & duces super
רכב בחור וכל רכב מצרים ושלשם על־
vniuersum illud. Et roborauit Dominus cor Parhoh regis — vniuersos ipsos
8 [r] כלו: ויחזק יהוה את־לב פרעה מלך — [r] כלל
Ægypti, & persecutus est post filios Israel. Et filij
מצרים וירדף אחרי בני ישראל ובני
Israel *egredientes* in manu excelsa. Et persecuti sunt — egrediebantur
9 ישראל יצאים ביד רמה: וירדפו
Ægyptij post eos, & comprehenderunt eos castrametantes,
מצרים אחריהם [s] וישיגו אותם [t] חנים — [s] נשג [t] חנה
iuxta mare, *omnis equus* currus Parhoh, & equites eius, — omnes equi,
על־הים כל־סוס רכב פרעה ופרשיו
& ‡ *virtus* eius, iuxta Pihachiroth ante Bahal Sephon. — ‡ exercitus
וחילו על־פי [u] החירת לפני בעל צפן: — [u] חור
Et Parhoh fecit accedere: Et eleuauerunt filij Israel — † exercitum.
10 ופרעה הקריב [x] וישאו בני־ישראל — [x] נשא
oculos suos, & ecce * *Ægyptus proficiscens* post eos. — * Ægyptij proficiscebantur
את־עיניהם והנה־מצרים ׀ נסע אחריהם
Et timuerunt valde, & clamauerunt filij Israel ad Dominum.
[y] וייראו מאד ויצעקו בני־ישראל אל־יהוה: — [y] ירא
Et dixerunt ad Mosch: An quòd non ‖ sepulchra — ‖ erant
11 ויאמרו אל־משה המבלי אין־קברים

hoc Quid ,deserto in *moriendum ad* * nos Cepisti ‖ ?Aegypto in

בְּמִצְרַיִם לָקַחְתָּנוּ לָמוּת בַּמִּדְבָּר מַה־זֹּאת

hoc Nonne ?Aegypto ex nos *educendum ad* ‖ ,nobis fecisti

12 עָשִׂיתָ לָּנוּ [a] לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרָיִם׃ הֲלֹא־זֶה

:dicendo ,Aegypto in te ad sumus loquuti quod verbum †

הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְמִצְרַיִם לֵאמֹר

nobis *bonum* quia :Aegyptiis seruiemus & ,nobis à Cessa

חֲדַל מִמֶּנּוּ וְנַעַבְדָה אֶת־מִצְרָיִם כִּי טוֹב לָנוּ

Dixitque ;deserto in *nos mori pra* Aegyptiis seruire

13 עֲבֹד אֶת־מִצְרַיִם [b] מִמֻּתֵנוּ בַּמִּדְבָּר׃ וַיֹּאמֶר

videte & ,state ,timeatis Ne :populum ad Mosch

מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אַל־תִּירָאוּ הִתְיַצְּבוּ [c] וּרְאוּ אֶת־

quos Nam ;hodie vobis faciet quam ,Domini salutem

יְשׁוּעַת יְהוָה אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר

eos videndum ad *addetis non* ,hodie Aegyptios vidistis

רְאִיתֶם אֶת־מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא [d] תֹסִפוּ לִרְאֹתָם

,vobis ‡ pugnabit Dominus :seculum in vsque vltra

14 עוֹד עַד־עוֹלָם׃ יְהוָה יִלָּחֵם לָכֶם

Quid :Mosch ad Dominus Dixitque .tacebitis vos &

15 וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מַה־

.proficiscantur & ,Israel filios ad Loquere ;me ad *clamabis*

תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל [e] וְיִסָּעוּ׃

tuam manum extende & ,tuam virgam eleua tu Et

16 וְאַתָּה [f] הָרֵם אֶת־ [g] מַטְּךָ וּנְטֵה אֶת־יָדְךָ

Israel filij ingrediantur & ;illud finde & ,mare super

עַל־הַיָּם וּבְקָעֵהוּ [h] וְיָבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל

roborans ego ecce ego Et .aridam per maris medium in

17 בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה׃ וַאֲנִי הִנְנִי מְחַזֵּק

glorificabor & ,eos post ingredientur & ,Aegyptiorum cor

אֶת־לֵב מִצְרַיִם וְיָבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאִכָּבְדָה

eius equitib. in &,eius *curru* † in ,eius *virtute* ‖ omni in &,Parhoh in

בְּפַרְעֹה וּבְכָל־חֵילוֹ בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו׃

me glorificari in ‡ ,Dominus *ego* ‡ quod ,Aegyptij scient Et

18 וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּהִכָּבְדִי

est profectus Et .eius equitibus in &,eius *curru* in Parhoh in

19 בְּפַרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו׃ וַיִּסַּע

iuit & ;Israel *turmam* ‖ ante ibat qui Dei angelus

מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל [k] וַיֵּלֶךְ [i]

eorum facie à † nubis columna est profecta Et .ipsorum tergo à

מֵאַחֲרֵיהֶם [l] וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן מִפְּנֵיהֶם

turmam ‡ inter venit Et .ipsorum tergo à stetit &

20 וַיַּעֲמֹד מֵאַחֲרֵיהֶם׃ [m] וַיָּבֹא בֵּין מַחֲנֵה

,nubes fuit Et .Israel *turmam* ‡ inter & ,Aegyptiorum

מִצְרַיִם וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הֶעָנָן

appropinquauit non & ,noctem illuminauit & ,obscuritas &

וְהַחֹשֶׁךְ [n] וַיָּאֶר אֶת־הַלָּיְלָה וְלֹא־קָרַב

Mosch extendit Et .nocte tota *istum ad* hic

21 זֶה אֶל־זֶה כָּל־הַלָּיְלָה׃ [o] וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־

,mare Dominus fecit abire & ;mare super suam manum

יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיּוֹלֶךְ יְהוָה אֶת־הַיָּם

posuit & ,nocte tota vehementi orientali spiritu in

בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל־הַלַּיְלָה [p] וַיָּשֶׂם אֶת־

sunt ingressi Et .aquæ sunt scissæ & ,*siccitatem in* mare

22 הַיָּם לֶחָרָבָה וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם׃ וַיָּבֹאוּ

† eis aquæ & ;aridam per *maris medio in* Israel filij

בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְהַמַּיִם לָהֶם

sunt secuti Et .eorum sinistra à &,eorum dextera à murus

23 חוֹמָה [q] מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם׃ וַיִּרְדְּפוּ

,Parhoh *equus omnis* eos post sunt ingressi &; ,Aegyptij

מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם כֹּל סוּס פַּרְעֹה

fuit Et .maris medium in ,eius equites & ,eius currus

24 רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו אֶל־תּוֹךְ הַיָּם׃ וַיְהִי

turmam ad * Dominus respexit & ,*diluculi custodia* ‡ in

בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר וַיַּשְׁקֵף יְהוָה אֶל־מַחֲנֵה

contriuit & ;nubis & ,ignis columna in ,Aegyptiorum

מִצְרַיִם בְּעַמּוּד אֵשׁ וְעָנָן [r] וַיָּהָם אֶת

,eius curruum *rotam* † remouit Et .Aegyptiorum *turmam* ‖

25 מַחֲנֵה מִצְרָיִם׃ [f] וַיָּסַר אֵת אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו

facie à Fugiam :*Aegyptius* ‡ dixit Et .*grauitatem in eam* ‡ duxit &

וַיְנַהֲגֵהוּ בִּכְבֵדֻת וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם [t] אָנוּסָה מִפְּנֵי

.Aegyptios in eis pugnat Dominus quia ,Israel

יִשְׂרָאֵל כִּי יְהוָה נִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרָיִם׃

Margin (right column): ‖ Tulisti; * vt moreremur; ‖ vt educeres; [a] יצא; † est; melius erat; quàm mori; [b] מות; [c] ראה; non estis visu; [d] יסף; ‡ pro; clamas; [e] נסע; [f] רום [g] נטה; [h] בוא; roboro; ‖ exercitu; † curribus; ‡ cum glorificatus fuero; * curribus; ‖ castra; [i] לאך [k] הלך; † quæ erat ante eos,; [l] נסע; ‡ castra; [m] בוא; ‡ castra; [n] אור; alter alteri; [o] נטה; [p] שום; siccum,; intra mare,; † erant; [q] ימן; omnes equi; ‡ vigilia matutina.; * super castra; [r] המם; ‖ castra; † rotas; [f] סור; ‡ eos in profundum.; ‡ Aegyptius:; [t] נוס; * pro

tuam manum Extende :Mosch ad Dominus Dixitque

26 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְטֵה אֶת־יָדְךָ

super ,Aegyptios super aquæ reuertentur & ,mare super

עַל־הַיָּם [a] וְיָשֻׁבוּ הַמַּיִם עַל־מִצְרַיִם עַל־

Mosch extendit Et .eius equites super & ,eius *currum*

27 רִכְבּוֹ וְעַל־פָּרָשָׁיו׃ וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־

respiciendum ad mare est reuersum & ,mare super suam manum

יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיָּשָׁב הַיָּם [b] לִפְנוֹת

,eius occursum in *fugientes* Aegyptij & ,suâ fortitudine ad mane

בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ וּמִצְרַיִם [c] נָסִים לִקְרָאתוֹ

.maris medium in Aegyptios Dominus excussit &

וַיְנַעֵר יְהוָה אֶת־מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם׃

& *currum* operuerunt & ,aquæ sunt reuersæ Et

28 [d] וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם [e] וַיְכַסּוּ אֶת־הָרֶכֶב וְאֶת־

eos post *venientes* ,Parhoh exercitu omni in equites

הַפָּרָשִׁים לְכֹל חֵיל פַּרְעֹה [f] הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם

.*vnum ad eis in* remansit non :mare in

בַּיָּם לֹא־נִשְׁאַר בָּהֶם עַד־אֶחָד׃

,maris medio in siccum per ambulauerunt Israel filij Et

29 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם

.eorum sinistra à & ,eorum dextera à murus ‡ eis aquæ &

וְהַמַּיִם לָהֶם חֹמָה [g] מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם׃

manu e Israel ipsa die in Dominus Seruauit Et

30 וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד

mortuum Aegyptum Israel vidit Et .Aegyptiorum

מִצְרָיִם [h] וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת

manum Israel vidit Et .maris *labium* * iuxta

31 עַל־ [k] שְׂפַת הַיָּם׃ וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד

timuerunt & ;Aegyptios in Dominus fecit quam magnam

הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם [l] וַיִּירְאוּ

Dominum in ‡ crediderunt & ,Dominum populus

הָעָם אֶת־יְהוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה

.eius *seruum Mosch in &*

וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ׃

CAP. XV. טו

canticum Israel filij & ,Mosch cecinit Tunc

1 אָז [m] יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה

quia ,Domino Cantabo ;*dicendo*, dixerunt & ,Domino hoc

הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי־

proiecit eius ascensore & equũ ,est magnificatus magnificando

גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה

fuit & ,Dominus laus & ,mea Fortitudo .mare in

2 בַיָּם׃ [n] עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־

Deus ‡ :ei faciã tabernaculũ & ,meus Deus Iste ,salutem in mihi

לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי [p] וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי

.eum exaltabo & mei patris

אָבִי [q] וַאֲרֹמְמֶנְהוּ׃

.eius nomen Dominus ,*belli* vir Dominus

3 יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה שְׁמוֹ׃

electio ‡ & ,mare in deiecit eius *virtutem* ‡ & ,Parhoh Currus

4 מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר

.Suph mari in sunt submersi *eius ducum*

שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף׃

.lapis tanquam profunda in descenderunt ,*eos operient Abyssi*

5 תְּהֹמֹת [r] יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ [f] בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אָבֶן׃

:fortitudine in est magnificata Domine tua Dextera

6 יְמִינְךָ יְהוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ

.inimicum *franges* Domine tua dextera

יְמִינְךָ יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב׃

:tuos ‖ consurgentes *destrues* * tuæ *celsitudinis* ‡ multitudine in Et

7 [t] וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס [u] קָמֶיךָ

.stipulam sicut *eos deuorabit* † ,tuam iram *mittes*

תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ׃

sicuti steterunt ,aquæ sunt coaceruatæ *tui nasi Spiritu in* ‡ Et

8 וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם [x] נִצְּבוּ כְמוֹ־

.maris corde in *abyssi sunt coagulatæ* ‡ ,fluenta aceruus

נֵד נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם׃

spolium * diuidam ,comprehendam ,Persequar ,inimicus Dixit

9 אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף [y] אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל

,meum gladium *euacuabo* ‖ ,mea anima eis implebitur

תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי

Margin (left column): [a] שוב currus; respiciente; [b] פנה fugiebant; [c] נוס; currus; [d] שוב [e] כסה qui venerant; [f] בוא ex eis vel vnus.; ‡ erant; [g] ימן; Aegyptios mortuos; [h] ראה מות; * littus; [k] שפה; [l] ירא; ‡ Domino, & Mosech seruo; [m] שור dicentes:; [n] עזז חיה; ‡ iste; [p] נוה; [q] רום; bellator; ‡ exercitum; ‡ electi principes eius; Gurgites operuerunt; [r] כסה [f] צול; confregit; ‡ magnificentiæ diruisti; ‖ in te insistis; [t] רבב [u] קום; ‡ quæ deuorauit; ‡ per ventum furoris tui; [x] יצב; ‡ coagulati sunt gurgites; * spolia,; [y] נשג ‖ euaginabo

,tuo spiritu in Flauisti ,mea manus eos depauperabit perdet
10 נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ יָדִי׃ תּוֹרִישֵׁמוֹ[a] — vel יָרַשׁ[a]
.vehemētib⁹aquis in plūbū tāquā sunt absorpti ,mare eos operuit
כִּסָּמוֹ[b] יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים׃ — רוּשׁ · כָּסָה[b]
magnificus tu sicut quis ,Domine diis in tu sicut Quis
11 מִי־כָמֹכָה[c] בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר — אֵל[c]
‡ mirabile ‡ faciens , laudibus terribilis ,sanctitate in — ‡ mirabilia?
בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא[d] תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא׃ — יָרֵא[d] הָלַל · *deglutiuit
.terra eos deglutiet* ,tuam dexteram Extendisti
12 נָטִיתָ[f] יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃ — נָטָה[f]
;redemisti † hunc populum tua misericordia in Duxisti — † quem
13 נָחִיתָ[g] בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ — נָחָה[g]
.tuæ sanctitatis habitaculum ad tua fortitudine in duxisti
נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ[h] אֶל־נְוֵה קָדְשֶׁךָ׃ — עֹז[h] · irati sunt:
apprehendit dolor :contremiscent ,populi Audierunt
14 שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל[i] אָחַז — חוּל[i]
millenarij ‖ sunt territi Tunc .Palæstinæ habitatores — ‖ principes
15 יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת׃ אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
sunt dissoluti :tremor eos apprehendet* Moab robustos ,Edom — *apprehendit
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד[k] נָמֹגוּ — מוּג[k]
.Chenahan habitatores omnes
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן׃
.tui brachij magno ‡ in pauor & terror eos super Cadet $ — $ Cecidit ‡ magnitudine
16 תִּפֹּל[l] עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ — נָפַל[l]
,Domine tuus populus transiret donec , lapis sicut Tacebunt* — *Tacuerunt
יִדְּמוּ[m] כָּאָבֶן עַד־יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהֹוָה — דָּמַם[m]
. possedisti † iste populus transiret donec — † quem
עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ קָנִיתָ[n]׃ — קָנָה[n]
tuæ hæreditatis monte in eos plantabis & ,eos Introduces
17 תְּבִאֵמוֹ[o] וְתִטָּעֵמוֹ[p] בְּהַר נַחֲלָתְךָ — בּוֹא[o] נָטַע[p]
sanctuarium ,Domine es operatus , te sedendum ad ‖ loco — ‖ habitationis tuæ, quem
מָכוֹן[q] לְשִׁבְתְּךָ[r] פָּעַלְתָּ יְהֹוָה מִקְּדָשׁ — כּוּן[q] יָשַׁב[r]
.tuæ manus firmauerunt* Domine — *quod
אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ׃
.perpetuum & ,seculum in regnabit Dominus
18 יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃
suis equitibus & ,suo curru in ‡ Parhoh equus est ingressus $ Quia — $ ingressi sunt equi ‡ cum curribus suis.
19 כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו
;maris aquas eos super Dominus fecit redire Et :mare in
בַּיָּם וַיָּשֶׁב[f] יְהֹוָה עֲלֵהֶם אֶת־מֵי[t] הַיָּם — שׁוּב[f] מַיִם[t]
. maris medio in siccum per ambulauerunt Israel filij &
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם׃
tympanum Aharon soror prophetissa Miriam cepit* Et — *tulit
20 וַתִּקַּח[u] מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אַהֲרֹן אֶת־הַתֹּף[x] — לָקַח[u] תֹּף[x]
eam post mulieres omnes sunt egressæ & ,sua manu in
בְּיָדָהּ וַתֵּצֶאןָ[y] כָל־הַנָּשִׁים[z] אַחֲרֶיהָ — יָצָא[y] אֱנוֹשׁ[z]
:Miriam eis respondit † Et .choris & tympanis cum — † cantauit
בְּתֻפִּים[a] וּבִמְחֹלֹת[b]׃ וַתַּעַן[c] לָהֶם מִרְיָם — תֹּף[a] חָלַל[b]
,est magnificatus magnificando quoniam ,Domino Cantate
21 שִׁירוּ[d] לַיהֹוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה — עָנָה[c] שִׁיר[d]
fecit proficisci Et .mare in proiecit eius ascensorem & equum ‖ — ‖ equos & ascensores
סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם׃
22 וַיַּסַּע[e] — נָסַע[e]
in sunt egressi & ,Suph mari à Israel Moseh
מֹשֶׁה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּם־סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל־
non & ,deserto in $ diebus tribus iuerunt* & ,Sur desertum — *perrexerunt $ per desertū
מִדְבַּר־שׁוּר וַיֵּלְכוּ[f] שְׁלֹשֶׁת־יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא־ — הָלַךְ[f]
potuerunt non & ,Marah ad venerunt Et .aquas repererunt
מָצְאוּ מָיִם׃
23 וַיָּבֹאוּ מָרָתָה[g] וְלֹא יָכְלוּ — מָרַר[g]
Idcirco . ipsæ ‡ amaræ quia ,Marah de aquas bibere — ‡ erant.
לִשְׁתֹּת[h] מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם עַל־כֵּן — שָׁתָה[h]
populus murmurauerunt Et .Marah eius nomen vocauit — *Amaritudinem.
קָרָא־שְׁמָהּ מָרָה׃
24 וַיִּלֹּנוּ[i] הָעָם — לוּן[i]
ad clamauit Et ? bibemus Quid :dicendo Moseh contra
עַל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר מַה־נִּשְׁתֶּה׃
25 וַיִּצְעַק אֶל־
in proiecit & ,lignum Dominus eum docuit & ,Dominum
יְהֹוָה וַיּוֹרֵהוּ[k] יְהֹוָה עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל־ — יָרָה[k]
statutum ei posuit Ibi .aquæ dulcuerunt & , aquas
הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם שָׁם שָׂם[l] לוֹ חֹק[m] — שׂוּם[l] חָקַק[m]
Si :dixit Et .eum tentauit ibi & ,iudicium &
וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ׃
26 וַיֹּאמֶר אִם־
eius oculis in rectum & ,tui Dei Domini vocem audieris audiendo † — † obediendo obedieris voci
שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו

obtempera- ueris — omnia custodieris & ,eius præceptis auscultaueris & , feceris
תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ[a] לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל־ — צוּר[a]
,Ægypto in posui quam infirmitatem omnem ,eius statuta
חֻקָּיו כָּל־הַמַּחֲלָה[b] אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם — חָלָה[b]
.te sanans Dominus ego quia :te super ponam non
לֹא־אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְהֹוָה רֹפְאֶךָ׃
‖fontes — fontes duodecim ‖ ibi & ,Elim in venerunt Et
27 וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת
ibi sunt castrametati & :palmæ septuaginta & ,aquarum
מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ[c] שָׁם — חָנָה[c]
iuxta — .aquas super
עַל־הַמָּיִם׃

CAP. XVI. טז

filiorum cœtus omnes venerunt & ,Elim ex sunt profecti Et
1 וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם וַיָּבֹאוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־
*est — inter & ,Elim inter * quod ,Sin desertum in Israel
יִשְׂרָאֵל אֶל־מִדְבַּר־סִין אֲשֶׁר בֵּין־אֵילִם וּבֵין
ab exitu — eorum exire ad secundi mensis die decima quinta in ,Sinai
סִינָי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לְצֵאתָם[d] — יָצָא[d]
congregatio omnis murmurauerunt Et .Ægypti terra de
2 מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיִּלּוֹנוּ כָּל־עֲדַת — וילונו ק
.deserto in Aharon super & Moseh super Israel filiorum
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן בַּמִּדְבָּר׃ — יעד[e]
contra — nos esse mortuos dabis Quis* :Israel filij eos ad dixerunt Et
*Vtinā mortui essemus — 3 וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי־יִתֵּן[f] מוּתֵנוּ
ollam iuxta nos sedendo in † Ægypti terra in Domini manū per
† quando sedebamus — בְיַד־יְהֹוָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְתֵּנוּ[h] עַל־סִיר — נָתַן[f] מוּת[g] · יָשַׁב[h]
eduxistis quia ! saturitatem ad panem nos edendo in° , carnis
*quando comedebamus — הַבָּשָׂר בְּאָכְלֵנוּ לֶחֶם לָשֹׂבַע כִּי־הוֹצֵאתֶם
cœtum omnem interimendum ad ,hoc desertum in nos
אֹתָנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְהָמִית אֶת־כָּל־הַקָּהָל
ego Ecce :Moseh ad Dominus Dixitque .fame in hunc
4 הַזֶּה בָּרָעָב׃ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה הִנְנִי
pluo — ,populus egredietur & ,cælis de panem vobis pluens
מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן־הַשָּׁמָיִם וְיָצָא הָעָם
colliget ‖ambulet — ibi ‖ verum ,eum tentem vt ,suo die in diei rem colligent &
וְלָקְטוּ דְבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ[i] הֲיֵלֵךְ — נָסָה[i]
sexta die in erit Et .non an ,mea lege in
5 בְּתוֹרָתִי אִם־לֹא׃ וְהָיָה[k] בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי — יָרָה[k]
ad id — quod super duplum erit & ,afferent quod parabunt &
וְהֵכִינוּ[l] אֵת אֲשֶׁר־יָבִיאוּ[m] וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר־ — כּוּן[l] בּוֹא[m]
$ de die in diem. — ad Aharon & Moseh Dixitque . die die $ colligent
6 יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־
Dominus quod scietis & Vesperi :Israel filios omnes
כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֶרֶב וִידַעְתֶּם כִּי יְהֹוָה
videbitis & ,manè Et .Ægypti terra de vos eduxit
7 הוֹצִיא[n] אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם[o] — יָצָא[n] רָאָה[o]
‡cùm audierit — vestras murmurationes eum audiendo in ‡ Domini gloriam
אֶת־כְּבוֹד יְהֹוָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת־תְּלֻנֹּתֵיכֶם[p] — לוּן[p]
sumus, — facitis murmurare quia , quid nos Et .Dominum contra
עַל־יְהֹוָה וְנַחְנוּ[q] מָה כִּי תַלִּינוּ — אֲנִי[q] · תלינו ק
vobis Dominum dando In † :Moseh Dixitque ?nos contra
8 עָלֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּתֵת[r] יְהֹוָה לָכֶם
,saturandū ad matutino in * panem & ,edendum ad carnē vespera in ‖
† Cùm dederit Dominus — בָּעֶרֶב בָּשָׂר לֶאֱכֹל וְלֶחֶם בַּבֹּקֶר לִשְׂבֹּעַ
vos quibus vestras murmurationes Dominum audiendo in $ — נָתַן[r]
בִּשְׁמֹעַ יְהֹוָה אֶת־תְּלֻנֹּתֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
‖ vesperi * manè $ cùm audierit Dominus ‡ murmuratis *sumus? † sunt, sed — nos contra Non ‡ * quid nos Et . eum contra murmurantes ‡
מַלִּינִם עָלָיו וְנַחְנוּ מָה לֹא־עָלֵינוּ
Dixitque .Dominum contra quia,† vestræ murmurationes
9 תְלֻנֹּתֵיכֶם כִּי עַל־יְהֹוָה׃ וַיֹּאמֶר
filiorum cœtum omnem ad Dic :Aharon ad Moseh
מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן אֱמֹר אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי — יעד[f]
audiuit quia ,Domini facies ad Accedite :Israel
יִשְׂרָאֵל קִרְבוּ לִפְנֵי[t] יְהֹוָה כִּי שָׁמַע אֵת — פָּנָה[t]
cùm loquere- tur — ad Aharon loqui vt fuit Et .vestras murmurationes
10 תְּלֻנֹּתֵיכֶם׃ וַיְהִי[x] כְּדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל־ — לוּן[u] הָיָה[x]
;desertum ad respexerunt & ,Israel filiorum cœtum omnem
כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּפְנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר
.nube in est conspecta Domini gloria ecce &
וְהִנֵּה כְּבוֹד יְהֹוָה נִרְאָה בֶּעָנָן׃

.dicendo ,Moſeh ad Dominus eſt locutus Et

11 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

loquere .Iſrael filiorum murmurationes audiui

12 שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּלוּנֹּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּבֵּר

,carnem comedetis duas veſperas Inter :dicendo eos ad

אֲלֵהֶם לֵאמֹר בֵּין הָעַרְבַּיִם תֹּאכְלוּ בָשָׂר

Dominus *ego* ‡ quòd ſcietis & :pane ſaturabimini *diluculo in* & †

וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ־לָחֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה

,*coturnix aſcendit* ‡ & ,veſpera in fuit Et .veſter Deus

13 אֱלֹהֵיכֶם׃ וַיְהִי בָעֶרֶב [a] וַתַּעַל הַשְּׂלָו

roris cubatio fuit diluculo in & ,*caſtrametationem operuit &*

[b] וַתְּכַס אֶת־הַמַּחֲנֶה וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטַּל

ecce & ,roris *cubatio aſcendit Et .caſtrametationem* * circum

14 סָבִיב לַמַּחֲנֶה׃ וַתַּעַל שִׁכְבַת הַטָּל וְהִנֵּה

pruina ſicut minutū ,rotundum minutum deſerti *faciem ſuper* ‖

עַל־פְּנֵי הַמִּדְבָּר [c] דַּק מְחֻסְפָּס דַּק כַּכְּפֹר

vir † dixerunt & ,Iſrael filij viderunt Et .terram ſuper

15 עַל־הָאָרֶץ׃ [d] וַיִּרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ

illud ‡ quid *ſciebant non* ‡ quia *?hoc Quid* :*ſuum fratrem ad*

אֶל־אָחִיו [e] מָן הוּא כִּי לֹא יָדְעוּ מַה־הוּא

Dominus dedit quem panis * Hic :eos ad Moſeh dixit Et

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה

:Dominus præcepit quod *verbum* ‖ Hoc .veſcendum ad vobis

16 לָכֶם לְאָכְלָה׃ זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה

numeri *caput ad* ‡ Homer ,*ſui edere os ad vir* † eo ex colligite

לִקְטוּ מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר

.accipietis ,*ſuo tabernaculo in qui iis vir* ‡ ,veſtrarum animarū

נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ לַאֲשֶׁר בְּאָהֳלוֹ [f] תִּקָּחוּ׃

multiplicans * collegerunt & ,Iſrael filij ſic fecerunt Et

17 [g] וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ הַמַּרְבֶּה

fecit abundare ‖ non & ,Homer in ſunt menſi Et ,*diminuens &*

18 וְהַמַּמְעִיט׃ [h] וַיָּמֹדּוּ בָעֹמֶר וְלֹא הֶעְדִּיף

ſui edere os ad vir :minorauit non diminuens & ,*multiplicans*

הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר אִישׁ לְפִי־אָכְלוֹ

non Quiſquam :eos ad Moſeh Dixitque .collegerunt

19 לָקָטוּ׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אַל־

,Moſeh ad audierunt non Et .mane vſque eo ex relinquat

20 יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר׃ וְלֹא־שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה

vermiculauit & ,manè vſque eo ex viri reliquerunt &

וַיּוֹתִרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר [i] וַיָּרֻם

.Moſeh eos contra eſt iratus Et .fœtuit & ,vermes

תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם מֹשֶׁה׃

vnuſquiſque ,*matutino in matutino in* † illud collegerunt Et

21 וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר אִישׁ

.eſt liquefactum & ,ſol incaluit Et .*ſui edere os iuxta* ‡

כְּפִי אָכְלוֹ [k] וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמָס׃

duo ,duplicem panem collegerunt ſexta die in fuit Et

22 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה שְׁנֵי

,cōgregationis principes omnes venerūt Et .ſingulo pro Homer

הָעֹמֶר לָאֶחָד [l] וַיָּבֹאוּ כָּל־נְשִׂיאֵי [m] הָעֵדָה

quod * Hoc eos ad dixit Et .Moſeh ipſi nunciauerunt &

23 [n] וַיַּגִּידוּ לְמֹשֶׁה׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר

Domino ſanctitatis ſabbathi Requies ,Dominus eſt locutus

דִּבֶּר יְהוָה [o] שַׁבָּתוֹן שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לַיהוָה

,eſtis lixaturi quod & :coquite ,eſtis cocturi Quod .cras

מָחָר אֵת אֲשֶׁר־[p] תֹּאפוּ אֵפוּ וְאֵת אֲשֶׁר־תְּבַשְּׁלוּ

cuſtodiam in vobis dimittite *ſuperabundans omne* * & :lixate

בַּשֵּׁלוּ וְאֵת כָּל־הָעֹדֵף [q] הַנִּיחוּ לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת

,mane vſque illud dimiſerunt Et .manè vſque

24 עַד־הַבֹּקֶר׃ וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ עַד־הַבֹּקֶר

vermis & ,fœtuit non & ,Moſeh præcepit quemadmodum

כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבְאִישׁ [r] וְרִמָּה

,hodie illud Comedite :Moſeh dixit Et .eo in fuit non

25 לֹא־הָיְתָה בּוֹ׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם

illud inuenietis non Hodie ;Domino hodie ‖ ſabbathum quia

כִּי־שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוָה הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ

die in & ,illud colligetis diebus Sex .agro in

26 בַּשָּׂדֶה׃ שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטֻהוּ וּבַיּוֹם

die in fuit Et .eo in erit non ;ſabbathum † ſeptimo

27 הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לֹא יִהְיֶה־בּוֹ׃ וַיְהִי בַּיּוֹם

.inuenerūt non &,colligendū ad populo de ſunt egreſſi ſeptimo

הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן־הָעָם לִלְקֹט וְלֹא מָצָאוּ׃

† & manè
‡ ſum
‡ aſcenderunt coturnices, & operuerūt caſtra, & manè deſcendit ros
[a] עָלָה
[b] כָּסָה
*caſtra. Et excisa eſt deſceſio
‖ erat in ſuperficie
[c] דָּקַק
† alter alteri: Man eſt,
[d] רָאָה
‡ ignorabant
‡ eſſet.
[e] מָנָה
* eſt
‖ eſt
† ſinguli quātum ad veſcēdum ſufficiat,
‡ iuxta ſummā
‡ ſinguli pro iis qui ſunt in tabernaculo ſuo,
[f] לָקַח
*quidam plus, & quidam minus.
[g] עָשָׂה
‖ plus habuit qui plus collegit, neque minus habuit qui minus collegit: ſed ſinguli quantum ad veſcendum ſufficiebat,
[h] מָדַד
[i] רָמַם
† ſingulo manè.
‡ quantū ſufficiebat ſibi ad veſcendum.
[k] חָמַם
[l] בּוֹא [m] יָעַד
* eſt
[n] נָגַד
[o] שָׁבַת
[p] אָפָה
*quicquid ſupereſt
[q] יָנַח
[r] רָמַם
‖ eſt
† eſt

Cuſtodire renuiſtis quo Vſque :Moſeh ad Dominus Dixitque

28 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עַד־אָנָה מֵאַנְתֶּם לִשְׁמֹר

dedit Dominus quòd Videte ?meas leges & ,mea præcepta

29 [a] מִצְוֹתַי [b] וְתוֹרֹתָי׃ [c] רְאוּ כִּי־יְהוָה נָתַן

ſexto die in vobis *dans* ‡ ipſe Idcirco .ſabbatum vobis

לָכֶם הַשַּׁבָּת עַל־כֵּן הוּא נֹתֵן לָכֶם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי

ne ,*ſe ſub* * vnuſquiſque Manete :duorum dierum *panem* ‡

לֶחֶם יוֹמָיִם [d] שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל־

.ſeptimo die in ſuo loco è quiſpiam egrediatur

יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי׃

.ſeptimo die in populus ceſſauerunt Et

30 וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם בַּיּוֹם הַשְּׁבִעִי׃

illud Et .Man eius nomen Iſrael domus vocauerunt Et

31 וַיִּקְרְאוּ בֵית־יִשְׂרָאֵל אֶת־שְׁמוֹ [d] מָן וְהוּא

lagani tanquam eius guſtus & ,album coriandri ſemen tanquam

כְּזֶרַע גַּד לָבָן וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחִת

quod *verbum* Hoc :Moſeh Dixitque .melle cum

32 בִּדְבָשׁ׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר

cuſtodiam ad eo ex Homer Imple :Dominus præcepit

צִוָּה יְהוָה מְלֹא הָעֹמֶר מִמֶּנּוּ לְמִשְׁמֶרֶת

quem *panem* videant vt ,veſtris generationibus in

[e] לְדֹרֹתֵיכֶם לְמַעַן יִרְאוּ אֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר

vos *me educendo in* ,deſerto in vos feci comedere

הֶאֱכַלְתִּי אֶתְכֶם בַּמִּדְבָּר [f] בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם

:Aharon ad Moſeh Dixitque .Aegypti terra de

33 מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן

Tolle vrnam ,Man Homer plenum ibi pone & ,vnam *pateram Accipe*

[g] קַח צִנְצֶנֶת אַחַת [h] וְתֶן־שָׁמָּה מְלֹא־הָעֹמֶר מָן

in generationibus veſtris. *.veſtras generationes ad* cuſtodiam ad Domino coram illud repone &

[i] וְהַנַּח אֹתוֹ [k] לִפְנֵי יְהוָה לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם׃

illud repoſuit & ,Moſeh ad Dominus pręcepit Quemadmodum

34 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיַּנִּיחֵהוּ

filij Et .cuſtodiam ad teſtimonio coram Aharon

35 אַהֲרֹן לִפְנֵי הָעֵדֻת לְמִשְׁמָרֶת׃ וּבְנֵי

ad vſque ,annos quadraginta Man comederunt Iſrael

יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת־הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד־

,comederunt Man .habitatam terram ad *eorum venire*

[l] בֹּאָם אֶל־אֶרֶץ נוֹשָׁבֶת אֶת־הַמָּן אָכְלוּ

.Chenahan terræ extremum ad *eorum venire vſque*

עַד־בֹּאָם אֶל־[m] קְצֵה אֶרֶץ כְּנָעַן׃

.ipſum * .Ephah ‡ decima Homer Et

35 וְהָעֹמֶר עֲשִׂרִית הָאֵיפָה הוּא׃

CAP. XVII. יז

Iſrael filiorum cœtus omnis ſunt profecti Et

1 [n] וַיִּסְעוּ כָּל־[o] עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

,Domini *ore ſuper* ſuas profectiones per ,Sin deſerto è

מִמִּדְבַּר־סִין לְמַסְעֵיהֶם עַל־פִּי יְהוָה

bibendum ad ‡ aquæ † non & ,Rephidim in ſunt caſtrametati &

[p] וַיַּחֲנוּ בִּרְפִידִים וְאֵין מַיִם [q] לִשְׁתֹּת

.*populum* :dixerunt & ,Moſeh cum populus eſt iurgatus Et

2 הָעָם׃ [r] וַיָּרֶב הָעָם עִם־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ

:Moſeh eis Dixitque .bibemus & ,aquas nobis Date

[ſ] תְּנוּ־לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה וַיֹּאמֶר לָהֶם מֹשֶׁה

?Dominum *tentabitis Quid* * ?mecum *iurgabimini* ‡ Quid

מַה־תְּרִיבוּן עִמָּדִי מַה־[t] תְּנַסּוּן אֶת־יְהוָה׃

populus murmurauit Et .aquas *ad* ‖ populus ibi ſitiuit Et

3 וַיִּצְמָא שָׁם הָעָם לַמַּיִם [u] וַיָּלֶן הָעָם

nos feciſti aſcendere *iſtud* quid Ad :dixit & ,Moſeh contra

עַל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה [x] הֶעֱלִיתָנוּ

& ,meos filios & ,me *interficiendum ad* ‡ ,Aegypto ex

מִמִּצְרַיִם [y] לְהָמִית אֹתִי וְאֶת־בָּנַי וְאֶת־

Dominum ad Moſeh clamauit Et ?ſiti in mea pecora

4 [z] מִקְנַי בַּצָּמָא׃ וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה

modicum Adhuc ?huic populo faciam Quid :dicendo

לֵאמֹר מָה אֶעֱשֶׂה לָעָם הַזֶּה עוֹד מְעַט

Tranſi :Moſeh ad Dominus Dixitque .me lapidabunt &

5 וּסְקָלֻנִי׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲבֹר

,tuā virgā & ,Iſrael ſenioribus è tecum cape & ,populo coram

[a] לִפְנֵי הָעָם [b] וְקַח אִתְּךָ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל [c] וּמַטְּךָ

:ibis & ,tua manu in cape ,fluuium *ea in* percuſſiſti qua

אֲשֶׁר [d] הִכִּיתָ בּוֹ אֶת־הַיְאֹר קַח בְּיָדְךָ וְהָלָכְתָּ׃

[a] צָוָה [b] יָרָה
[c] רָאָה
‡ dat
‡ cibum
* in loco ſuo,
[d] יָשַׁב
erat
[d] מָנָה
paſtæ
eſt
cibum
[e] דּוֹר
quando eduxi
[f] יָצָא
[g] לָקַח [h] נָתַן
[i] יָנַח
[k] פָּנָה
donec venerunt
[l] בּוֹא
donec venerunt
[m] קָצָה
‡ pars
* eſt.
[n] נָסַע [o] יָעַד
ad ſemonem
† erant
‡ vt biberet populus.
[p] חָנָה
[q] שָׁתָה
[r] רוּב
[ſ] נָתַן
‡ iurgamini
*Cur tentatis
[t] נָסָה
‖ propter
[u] לוּן
[x] עָלָה
‡ vt interficeres
[y] מוּת
[z] קָנָה
[a] פָּנָה
[b] לָקַח
[c] נָטָה [d] נָכָה

Choreb in petram super ibi te coram *stans* ego Ecce
6 הנני עמד לפניך שם על־הצור בחרב
bibet & ,aquæ ea ex egredientur & petram *in* percuties &
7 והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה
.Israel seniorum oculis in Moseh sic fecit Et .populus
העם [a] ויעש כן משה לעיני זקני ישראל׃
propter ,*iurgium & Tentationem* * loci nomen Vocauitque
7 ויקרא שם המקום מסה ומריבה על־
,Dominum *eos tentasse super* † & ,Israel filiorum iurgium
ריב בני ישראל ועל נסתם את־יהוה
? non an ,*nostro interiori* ‖ in Dominus est Num : dicendo
לאמר היש יהוה בקרבנו אם־אין׃
.Riphidim in Israel cum pugnauit & ,Hamalec venit Et
8 ויבא עמלק וילחם עם־ישראל ברפידם׃
,viros nobis Elige : Iehosuah ad Moseh Dixitque
9 ויאמר משה אל־[b]יהושע בחר־לנו אנשים
super sto ego Cras .Hamalec *in* * pugna egredere &
[c] וצא הלחם בעמלק מחר אנכי [d] נצב על־
.mea manu in Dei virga & ,collis *caput* ‡
ראש הגבעה ומטה האלהים בידי׃
pugnando Moseh ei dixit quemadmodū Iehosuah Fecitque
10 ויעש יהושע כאשר אמר־לו משה להלחם
caput ascenderunt Chur & Aharon ,Moseh Et .Hamalec cum
בעמלק ומשה אהרן וחור עלו ראש
,suam manum Moseh eleuabat quando ,fuit Et .collis
11 הגבעה׃ והיה כאשר [e] ירים משה ידו
prævalebat & ,suā manū demittebat quādo & :Israel prævalebat &
וגבר ישראל וכאשר [f] יניח ידו וגבר
,lapidem *ceperunt* † & ,* graues Moseh manus Et .Hamalec
12 עמלק׃ וידי משה כבדים [g] ויקחו־אבן
,Chur & Aharon & ;eum super sedit & ,eum subter posuerunt &
[h] וישימו תחתיו וישב עליה ואהרן וחור
eius manibus fuit Et .vnus ‡ inde & vnus hinc ,*eius manus in fulcierunt* ‡
תמכו בידיו מזה אחד ומזה אחד ויהי ידיו
Iehosuah *debilitauit* † Et *solem occumbere ad vsque* ,*fidelitas*
13 אמונה עד־[i] בא השמש׃ ויחלש יהושע את־
ad Dominus Dixitque .gladij *os ad* ‖ eius populū & ,Hamalec
14 עמלק ואת־עמו לפי־חרב׃ ויאמר יהוה אל־
auribus in pone & ,libro in memoriale hoc Scribe : Moseh
משה כתב זאת זכרון בספר [k] ושים באזני
sub de ‡ Hamalec mentionem ,delebo delendo quia : Iehosuah
יהושע כי־מחה אמחה את־זכר עמלק מתחת
eius nomen vocauit & :altare Moseh ædificauit Et .*calo*
15 השמים׃ [l] ויבן משה מזבח ויקרא שמו
thronum super manus quia ,dixit Et .mea eleuatio *Dominus
16 יהוה [m] נסי׃ ויאמר כי־יד על־[n] כס
.generationē ‖ generatione à ,Hamalec in Domini bellū ,Domini
יה מלחמה ליהוה בעמלק מדר [o] דר׃

[a] עשׂרה * Massah & Meribah.
† quia tentauerunt
‖ medio nostri
[b] ישׁע * cum
[c] יצא [d] יצב ‡ verticem
verticem
[e] רום
[f] נוח * erant † tulerunt
[g] לקח
[h] שׂום ‡ sustinuerunt manibus suis, ‡ alter. Et fuit vtraq; manus eius firma, donec occumberet sol,
[i] בוא ‖ acie
[k] שׂום ‡ ne sit sub cælo.
[l] בנה * vel, *signum meum,*
[m] נסס ‖ in
[n] כסא [o] דור

CAP. XVIII. יח

Moseh socer Midian sacerdos Ithro audiuit Et
1 וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את
,eius populo Israel & ,Moseh Deus fecit quæ omnia
כל־אשר עשה אלהים למשה ולישראל עמו
.Ægypto ex Israel Dominus eduxit quod
כי־[p] הוציא יהוה את־ישראל ממצרים׃
Moseh vxorem Sipporah Moseh socer Ithro tulit Et
2 [q] ויקח יתרו חתן משה את־צפרה [r] אשת משה
cuius ,eius filios duos Et .eius dimissiones post
3 אחר שלוחיה׃ ואת [s] שני בניה אשר
fui Peregrinus ,dixit quia ,Ghersom vnius nomen
שם האחד גרשם כי אמר [t] גר [u] הייתי
* quia Elihezer *vnius* ‡ nomen Et .aliena terra in
4 בארץ נכריה׃ ושם האחד אליעזר כי־
gladio à me eruit & ,† meo auxilio in mei patris Deus
אלהי אבי בעזרי [x] ויצלני מחרב
eius vxor & ,eius filij & ,Moseh socer Ithro venit Et .Parhoh
5 פרעה׃ [y] ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו
monte ibi castrametans ipse quo ,desertum in Moseh ad
אל־משה אל־המדבר אשר־הוא חנה שם הר
Ithro tuus socer Ego : Moseh ad dixit Et .Dei
6 האלהים׃ ויאמר אל משה אני חתנך יתרו

[p] יצא
[q] לקח [r] איש
[s] שׁנה
[t] גור [u] היה ‡ alterius * dixit
† fuit,
[x] נצל
[y] בוא in quo castrametabatur ad montem

.ea cum ‡ eius filij duo & ,tua vxor & te ad *veniens* ‡
בא אליך ואשתך ושני בניה עמה׃
,se incuruauit & ,sui soceri occursum in Moseh est egressus Et
7 ויצא משה לקראת חתנו [a] וישתחו
,*pacem ad suo socio vir optarunt* & ,eum est osculatus &
[b] וישק־לו וישאלו איש־לרעהו לשלום
suo socero Moseh narrauit Et .tabernaculum ad venerunt &
8 ויבאו האהלה׃ ויספר משה לחתנו
Ægyptiis & ,Parhoni Dominus fecit quæ omnia
את כל־אשר עשה יהוה לפרעה ולמצרים
eos reperit qui laborem omnem ;Israel *occasione* propter
על אודת ישראל את כל־התלאה אשר מצאתם
Ithro est lætatus Et .Dominus eos eripuit & ,via in
9 בדרך [c] ויצלם יהוה׃ [d] ויחד יתרו
quem ,Israel Dominus fecit quod bonum omne super
על כל־הטובה אשר־עשה יהוה לישראל אשר
:Ithro Dixitque .Ægyptiorum manu è *eum* eripuit
10 הצילו מיד מצרים׃ ויאמר יתרו
,Ægyptiorum manu è vos eruit qui Dominus Benedictus
ברוך יהוה אשר הציל אתכם מיד מצרים
manu *sub* de populum eruit qui ,Parhoh manu è &
ומיד פרעה אשר הציל את־העם מתחת יד־
Dominus magnus quòd ,cognoui Nunc .Ægyptiorum
11 מצרים׃ עתה ידעתי כי־גדול יהוה
.eos contra *superbierunt qua re in quia* ,diis omnibus præ
מכל־האלהים כי בדבר אשר [e] זדו עליהם׃
sacrificia & holocaustum Moseh socer Ithro *accepit* * Et
12 [f] ויקח יתרו חתן משה עלה וזבחים
Israel seniores omnes & ,Aharon venit Et .Deo
לאלהים [g] ויבא אהרן וכל זקני ישראל
.Deo coram Moseh socero cum panem manducandum ad
לאכל־לחם עם־חתן משה [h] לפני האלהים׃
iudicandum ad Moseh sedit & ,crastino *de* fuit Et
13 [i] ויהי ממחרת וישב משה לשפט את־
ad vsque manè à Moseh iuxta populus stetit Et .populum
העם ויעמד העם על־משה מן־הבקר עד־
ipse quæ omnia Moseh socer vidit Et .vesperam
14 הערב׃ [i] וירא חתן משה את כל־אשר־הוא
faciens tu quam ista res Quæ * : dixit & ;populo *faciens* ‡
עשה לעם ויאמר מה־הדבר הזה אשר אתה עשה
stat populus omnis & ,tu solus sedes tu Cur ? populo
לעם מדוע אתה יושב לבדך וכל־העם [k] נצב
Moseh Dixitque ? vesperam ad vsque mane à te iuxta
15 עליך מן־בקר עד־ערב׃ ויאמר משה
.Deum inquirendum ad populus me ad *veniet* Quia : suo socero
לחתנו כי־יבא אלי העם לדרש אלהים׃
inter *iudicabo* ‖ & ,me ad *veniens* ,*verbum* † eis fuerit Cum
16 כי־יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי בין
,Dei statuta *notificabo & : eius socium inter &* ,*virum* *
איש ובין רעהו [l] והודעתי את־[m] חקי האלהים
Non : eum ad Moseh socer dixit Et .eius leges &
17 ואת־[n] תורתיו׃ ויאמר חתן משה אליו לא־
,*marcesces Marcescendo* .*faciens* ‡ tu quod verbum bonum
18 טוב הדבר אשר אתה עשה׃ נבל תבל
grauis * quia ,tecum ‡ qui iste populus etiam ,tu etiam
גם־אתה גם־העם הזה אשר עמך כי־כבד
.tu solus eam facere poteris non *: res te præ*
ממך הדבר לא־[o] תוכל עשהו לבדך׃
Deus erit & ,tibi consulam ,*mea voce in* † audi Nunc
19 עתה שמע [p] בקלי איעצך ויהי אלהים
tu adduces * & ,Deo coram populo ‖ tu Esto .tecum
עמך היה אתה לעם מול האלהים [q] והבאת אתה
eos monebis Et .Deum ad *verba*
20 את־הדברים אל־האלהים׃ והזהרתה אתהם
eis notificabis & : leges & ,statuta
את־[r] החקים ואת־[s] התורת [t] והודעת להם את־
.facient quod opus & ,*ea in ibunt* ‡ viam
הדרך [u] ילכו בה ואת־המעשה אשר [x] יעשון׃
,*virtutis* * viros populo omni ex *videbis* ‡ tu Et
21 ואתה תחזה מכל־העם אנשי־חיל
: auaritiam odientes ,*veritatis* † viros ,Deum timentes
יראי אלהים אנשי אמת שנאי בצע

‡ venio ‡ sunt
[a] שׁחה salutauit alter alterum pacifice,
[b] נשׁק
[c] נצל [d] חדה
eo quòd superbè egerunt
[e] זוד * obtulit
[f] לקח
[g] בוא
[h] פנה in
[i] היה
[i] ראה ‡ faciebat * Quid est hoc quod facis
[k] יצב
venit
† causa veniūt ‖ iudico
* vtrumque, & notifico
[l] ידע [m] חקק
[n] ירה ‡ est faces. Cadēdo cades, ‡ est * supra vires tuas est res
[o] יכול † vocē meam,
[p] קול ‖ pro * refer eius causas
[q] בוא
[r] חקק [s] ירה
[t] ידע ‡ per quam ambulent
[u] הלך
[x] עשׂה ‡ considera * fortes. † veridicos,

principes ,centenorum principes ,millenorum principes eos super pones &
וְשַׂמְתָּ עֲלֵהֶם [a] שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי
populum iudicabunt Et .decem principes & quinquaginta
חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת׃ וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם 22
adducent ‡ magnam rem omnem ,erit Et .tempore omni in
בְּכָל־עֵת וְהָיָה כָּל־הַדָּבָר הַגָּדֹל יָבִיאוּ
alleuia * & ,ipsi iudicabunt paruam rem omnem &,te ad
אֵלֶיךָ וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן יִשְׁפְּטוּ־הֵם [b] וְהָקֵל
feceris hoc verbum Si .tecum ferent & ,te desuper
מֵעָלֶיךָ וְנָשְׂאוּ אִתָּךְ׃ אִם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה תַּעֲשֶׂה 23
omnis etiam & ,stare poteris & Deus tibi præcepit ‖&
וְצִוְּךָ אֱלֹהִים וְיָכָלְתָּ עֲמֹד וְגַם כָּל־
.pace in veniet † suum locum super iste populus
הָעָם הַזֶּה עַל־מְקֹמוֹ יָבֹא בְשָׁלוֹם׃
quæ omnia fecit & ,sui soceri voci Moseh obediuit Et
וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל חֹתְנוֹ וַיַּעַשׂ כֹּל אֲשֶׁר 24
,Israel omni ex virtutis viros Moseh elegit Et .dixit
אָמָר׃ וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אַנְשֵׁי־חַיִל מִכָּל־יִשְׂרָאֵל 25
principes ,millenorum principes ,populum super capita eos dedit &
[c] וַיִּתֵּן אֹתָם רָאשִׁים עַל־הָעָם שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי
.decem principes & ,quinquaginta principes ,centenorum
מֵאוֹת שָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת׃
Rem † .tempore omni in populum iudicabunt Et
וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם בְּכָל־עֵת אֶת־הַדָּבָר 26
paruam rem omnem & ‡ ,Moseh ad adducent duram
הַקָּשֶׁה יְבִיאוּן אֶל־מֹשֶׁה וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן
abiit & :suum soceru Moseh dimisit ‡ Et .ipsi iudicabu͂t
יִשְׁפּוּטוּ הֵם׃ וַיְשַׁלַּח מֹשֶׁה אֶת־חֹתְנוֹ וַיֵּלֶךְ 27
suam teram ad sibi
לוֹ אֶל־אַרְצוֹ׃

tribunos, centuriones, quinquagenarios, decanos.

[a] שׂוּר
‡ referunt.
* ad alleuiandum te,
[b] קָלַל
‖ quæ
† ibi pacifice.
strenuos
tribunos, centuriones, quinquagenarios, & decanos.
[c] נָתַן
† Ardua referebant
‡ & omnia parua iudicabant
‡ deduxit

CAP. XIX. יט

terra è Israel filiorum exire tertio mense In
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי [d] לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ 1
.Sinai desertum sunt ingressi ipsa die in ,Aegypti
מִצְרָיִם בַּיּוֹם הַזֶּה [e] בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי׃
desertum venerunt & ,Rephidim de sunt profecti Et
[f] וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר 2
ibi est castrametatus & ,deserto in sũt castrametati & ; Sinai
סִינַי [g] וַיַּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר וַיִּחַן־שָׁם
Deum ad ascendit Moseh Et .montem contra Israel
יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר׃ וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל־הָאֱלֹהִים 3
Sic :dicendo ,monte è Dominus eum ad clamauit Et
וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהוָה מִן־הָהָר לֵאמֹר כֹּה
:Israel filiis annunciabis & ,Iahacob domui dices
תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב [h] וְתַגֵּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
eleuaui Et .Aegyptiis feci quæ vidistis Vos
אַתֶּם [i] רְאִיתֶם אֲשֶׁר [k] עָשִׂיתִי לְמִצְרָיִם [l] וָאֶשָּׂא 4
.me ad vos adduxi & ,aquilarum alas super vos
אֶתְכֶם עַל־כַּנְפֵי נְשָׁרִים [m] וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי׃
custodieritis & ,meæ voci obedieritis obediendo si ,nunc Et
וְעַתָּה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ [n] בְּקֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם 5
,populis omnibus præ peculium *mihi eritis & ,meum pactum
אֶת־בְּרִיתִי [o] וִהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה מִכָּל־הָעַמִּים
regnum mihi eritis vos Et .terra omnis mihi ‖ quia
כִּי־לִי כָּל־הָאָרֶץ׃ וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי מַמְלֶכֶת 6
loqueris quæ verba ‡ Hæc .sancta gens & ,sacerdotum †
כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר
seniores vocauit & ,Moseh venit Et .Israel filios ad
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי 7
quæ ista verba omnia eis coram posuit &,populi
הָעָם [p] וַיָּשֶׂם לִפְנֵיהֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר
populus omnis responderunt Et .Dominus ei præcepit
צִוָּהוּ יְהוָה׃ [q] וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם 8
.faciemus Dominus est locutus quod Omne :dixerũt & ,pariter
יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ כֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה
.Dominum ad populi verba Moseh retulit Et
[r] וַיָּשֶׁב מֹשֶׁה אֶת־דִּבְרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה׃
te ad veniens ego Ecce :Moseh ad Dominus Dixitque
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִנֵּה אָנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ 9
,tecum me loquendo in ,populus audiat vt ,nubis densitate in
בְּעַב הֶעָנָן בַּעֲבוּר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרִי עִמָּךְ

eggressionis
[d] יָצָא
[e] בּוֹא
[f] נָסַע
[g] חָנָה
nam vocaueras
[h] נָגַד
[i] רָאָה
[k] עָשָׂה
[l] נָשָׂא [m] בּוֹא
[n] קוֹל
* tãquam thesaurus dilectus
[o] הָיָה
‖ mea est
† sacerdotale.
‡ sunt
[p] שׂוּם
[q] עָנָה
[r] שׁוּב
venio
dum loquor

Mosch nunciauit Et .seculum in credant te in etiam
וְגַם־בְּךָ יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם [a] וַיַּגֵּד מֹשֶׁה אֶת־
ad Dominus Dixitque .Dominum ad populi verba
דִּבְרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־ 10
cras &,hodie eos sanctificabis & ,populum ad Vade:Moseh
מֹשֶׁה [b] לֵךְ אֶל־הָעָם וְקִדַּשְׁתָּם הַיּוֹם וּמָחָר
diem ad parati erunt Et ,sua vestimenta lauabunt &
וְכִבְּסוּ שִׂמְלֹתָם׃ וְהָיוּ [c] נְכֹנִים לַיּוֹם 11
oculis in Dominus descendet tertia die in quia ;tertium
הַשְּׁלִישִׁי כִּי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יֵרֵד יְהוָה לְעֵינֵי
terminabis Et .Sinai montem super populi omnis
כָל־הָעָם עַל־הַר סִינָי׃ וְהִגְבַּלְתָּ אֶת־ 12
montem in ascendere * vobis Custodimini ‡ :dicendo ,circum populum
הָעָם סָבִיב לֵאמֹר הִשָּׁמְרוּ לָכֶם [d] עֲלוֹת בָּהָר
,montem in tetigerit qui omnis .eius terminũ in tangere & ‖
וּנְגֹעַ [e] בְּקָצֵהוּ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהָר
quia ,manus eum in tanget Non .morietur moriendo
מוֹת יוּמָת׃ לֹא־תִגַּע בּוֹ יָד כִּי־ 13
animal siue :iaculabitur iaculando vel ,lapidatur lapidando
סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ־יָרֹה יִיָּרֶה אִם־בְּהֵמָה
ascendent ipsi ,cornu arietis protrahendo In .viuet non ,vir siue
אִם־אִישׁ לֹא יִחְיֶה בִּמְשֹׁךְ הַיֹּבֵל הֵמָּה יַעֲלוּ
,populum ad monte de Moseh descendit Et .montem in
בָהָר׃ וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר אֶל־הָעָם 14
.sua vestimenta lauerunt & ,populum sanctificauit &
וַיְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם וַיְכַבְּסוּ שִׂמְלֹתָם׃
,dies tres ad parati Estote :populum ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם [f] הֱיוּ נְכֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת [g] יָמִים 15
die in fuit Et .vxorem ad appropinquetis ne
אַל־[h] תִּגְּשׁוּ אֶל־אִשָּׁה׃ וַיְהִי בַיּוֹם 16
fulgura & voces fuit & ‡ ,mane existendo in † tertio
הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי [i] קֹלֹת וּבְרָקִים
:valde fortis buccinæ vox & ,montem super grauis nubes &
וְעָנָן כָּבֵד עַל־הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד
.castrametatione in qui populus omnis expiauit &
וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה׃
Dei occursum in populum Moseh eduxit
וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם לִקְרַאת הָאֱלֹהִים 17
.montis infimo in steterunt & ,castrametatione è
מִן־הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר׃
descendisset quod facie à ,ipse totus fumabat Sinai mons Et
וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד 18
,eius fumus ascendit & :igne in Dominus eum super
עָלָיו יְהוָה בָּאֵשׁ [k] וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ
.valde mons omnis expauit & ,fornacis fumus sicut
כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן וַיֶּחֱרַד כָּל־הָהָר מְאֹד׃
Moseh .valde se fortificans & ,iens † buccinæ vox ‖ fuit Et
וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה 19
.voce in ei respondebat Deus & .loquebatur
יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים [l] יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל׃
capur ‡ super Sinai montem super Dominus descendit Et
וַיֵּרֶד יְהוָה עַל־הַר סִינַי אֶל־רֹאשׁ 20
.montis caput ad Moseh ad Dominus clamauit * Et :montis
הָהָר וַיִּקְרָא יְהוָה לְמֹשֶׁה אֶל־רֹאשׁ הָהָר
:Moseh ad Dominus Dixitque .Moseh ascendit Et
וַיַּעַל מֹשֶׁה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה 21
ad ‡ destruant forte ne ,populum in contestare ,Descende
רֵד הָעֵד בָּעָם פֶּן־יֶהֶרְסוּ אֶל־
etiam Et .multus ‡ eis ex cadat † & ,videndum ad Dominũ
יְהוָה [m] לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ [n] רָב׃ וְגַם 22
se sanctificabunt ,Dominum ad accedunt qui sacerdotes
הַכֹּהֲנִים הַנִּגָּשִׁים אֶל־יְהוָה יִתְקַדָּשׁוּ
Mosch Dixitque .Dominus eis in diuidat * forte ne
פֶּן־יִפְרֹץ בָּהֶם יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה 23
montem ad ascendere populus poterit Non :Dominum ad
אֶל־יְהוָה לֹא־יוּכַל הָעָם לַעֲלֹת אֶל־הַר
Termina :dicendo ,nos in es contestatus tu quia :Sinai
סִינָי כִּי־אַתָּה [o] הַעֵדֹתָה בָּנוּ לֵאמֹר הַגְבֵּל
cum ad Dixitque .eum sanctifica & ,montem
אֶת־הָהָר וְקִדַּשְׁתּוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו
,tecum Aharon & ,tu ascende & ,descende ,Vade:Dominus
יְהוָה [p] לֶךְ־[q] רֵד וְעָלִיתָ אַתָּה וְאַהֲרֹן עִמָּךְ 24

tibi
[a] נָגַד
[b] הָלַךְ
[c] כּוּן
pones terminũ populo per circuitum,
‡ Cauete
* ne ascendatis
[d] עָלָה
‖ neq.tangatis
[e] קָצָה
Cùm prolixũ ‖ tum dederit buccina
[h] הָיָה [g] יוֹם
[h] נָגַשׁ
† cùm esset
‡ fuerunt tonitrua.
[i] קוֹל
erãt in castris.
castris
cò
[k] עָלָה
commotus est
‖ sonitu
† eunte, & forti existente
[l] עָנָה
‡ verticem
* vocauit
terminum, vt ascendant
† corruant
‡ multi
[m] רָאָה
[n] רָבַב
* diuisionem faciat
[o] עוּד
[p] הָלַךְ [q] יָרַד

ad ascendendum ad ,‖ diruant ne :populus & ,sacerdotes & ‡terminum;

והכהנים והעם אל־יהרסו לעלת אל־

Mosch Descenditque .eis in *diuidat* fortè ne :Dominum

25 וירד משה יהוה פן יפרץ־בם:

.eos ad dixit & ,populum ad

אל־העם ויאמר אלהם:

CAP. XX. כ

,ista verba omnia Deus est locutus Et

1 וידבר אלהים את כל־הדברים האלה

te eduxi qui ,tuus Deus Dominus Ego .dicendo

2 לאמר: אנכי יהוה אלהיך אשר [a]הוצאתיך

tibi erit Non .seruorum domo è ,Ægypti terra è

3 מארץ מצרים מבית עבדים: לא־יהיה־לך

tibi facies Non .*meas facies super* ‖ alij dij

4 אלהים אחרים על־[b]פני: לא־תעשה־לך

,*desuper* ‡ cælis in * quæ similitudinem omnem & ,sculptile

פסל וכל־[c]תמונה אשר בשמים ממעל

.terram *sub de* † aquis in quæ & ,*subter de* * terra in ‡ quæ &

ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ:

ego Quia .*eis seruies* ″ neque ,eis te incuruabis Non

5 לא־[d]תשתחוה להם ולא־תעבדם כי אנכי

iniquitatem visitans ,zelotes Deus .tuus Deus Dominus

יהוה אלהיך אל קנא פקד עון

quartos super & ,tertios super ,filios super patrum

אבת על־בנים על־שלשים ועל־רבעים

,millibus misericordiam faciens Et .me odientibus

6 לשנאי: ועשה חסד לאלפים

.mea præcepta custodientibus & ;me diligentibus

לאהבי ולשמרי [e]מצותי:

:vanum in tui Dei Domini nomen *feres* Non

7 לא [f]תשא את־שם־יהוה אלהיך לשוא

tulerit ‡ qui ,eum Dominus *mundificabit* ‡ non quia

כי לא ינקה יהוה את אשר־ישא את־

,sabbathi diei Recordare .vanum in eius nomen

8 שמו לשוא: זכור את־יום השבת

facies & ,operaberis diebus Sex .eum sanctificandum ad

9 לקדשו: ששת ימים תעבד ועשית

Domino *sabbathum septimo die Et .tuum opus omne

10 כל־מלאכתך: ויום השביעי שבת ליהוה

,tuus filius & ,tu opus omne facies Non .tuo Deo

אלהיך לא־תעשה כל־מלאכה אתה ובנך־

,tuum animal & ,tua ancilla & ,tuus seruus ,tua filia &

ובתך עבדך ואמתך ובהמתך

diebus sex Quia .tuis portis in † qui ,tuus peregrinus &

11 [g]וגרך אשר בשעריך: כי ששת־ימים

& ,mare ,terram & ,cælos Dominus fecit

עשה יהוה את־השמים ואת־הארץ את־הים ואת־

Idcirco ;septimo die in requieuit & ,eis in * quæ omnia

כל־אשר־בם [h]וינח ביום השביעי על־כן

.eum sanctificauit & ,*quietis* diei Dominus benedixit

ברך יהוה את־יום השבת ויקדשהו:

vt ,tuam matrem & ,tuum patrem Honora

12 כבד את־אביך ואת־אמך למען

Dominus quam ,terram super *tuos* ‡ dies *prolongent*

13 יארכון ימיך על האדמה אשר־יהוה

14 .*adulterabis* ″ Non .occides Non .tibi *dans* ‖ tuus Deus

15 אלהיך נתן לך: לא תרצח: לא תנאף:

tuum socium in respondebis ‡ Non .furaberis Non

16 לא תגנב: לא־תענה ברעך

:tui *socij* domum concupisces Non .*falsitatis testis*

17 עד שקר: לא תחמד בית רעך

,eius ancillam & ,eius seruū & ,tui socij vxorem concupisces non

לא־תחמד [i]אשת [k]רעך ועבדו ואמתו

.tuo socio * quod omne & ,eius asinum & ,eius bouem &

ושורו וחמרו וכל אשר לרעך:

,lampades & ,*voces videntes* † populus omnis Et

18 וכל־העם [l]ראים את־הקולת ואת־הלפידים

,populus vidit Et .fumantem montem & ,buccinæ *vocem* &

ואת קול השפר ואת־ההר עשן וירא העם

ad dixerunt Et .*longinquo à* steterunt & ,se mouerunt &

19 [m]וינעו ויעמדו מרחק: ויאמרו אל־

‡ terminum; faciat diuisionem

[a] יצא erunt

‖ coram me.

[b] פנה * est ‡ sursum;

[c] מן ‡ est * deorsum, † subter, ″ coles ea.

[d] שחה

[e] צוה assumes

[f] נשא ‡ innocentem iudicabit ‡ assumpserit

* est

† est

[g] גור

* sunt

[h] נוח sabbathi,

prolongentur ‡ tui

‖ dat ″ committes adulterium, ‡ testificaberis in proximum tuum testimonium mendax.

[i] איש [k] רעה * est

† videbat tonitrua,

[l] ראה sonitum

procul.

[m] נוע

loquatur ne & :audiemus & ,nobiscum tu Loquere :Mosch

משה דבר־אתה עמנו ונשמעה ואל־ידבר

Mosch Dixitque .moriamur fortè ne ,Deus nobiscum

20 עמנו אלהים פן־נמות: ויאמר משה

,vos *tentare pro* quia ,timeatis Ne :populum ad

אל־העם אל־[a]תיראו כי לבעבור [b]נסות אתכם

super eius timor esset vt & ,Deus venit

בא האלהים ובעבור תהיה יראתו על־

:*longinquo à* ‡ populus stetit Et .peccetis ne ,*vestras facies*

21 [c]פניכם לבלתי תחטאו: ויעמד העם מרחק

.Deus *ibi* ‖ qua * ,caligine ad appropinquauit Mosch &

ומשה נגש אל־הערפל אשר־שם האלהים:

filios ad dices Sic :Mosch ad Dominus Dixitque

22 ויאמר יהוה אל־משה כה תאמר אל־בני

sum locutus cælis è quòd vidistis Vos :Israel

ישראל אתם [d]ראיתם כי מן־השמים דברתי

deos & ,*argenti* deos mecum facietis Non .vobiscum

23 עמכם: לא [e]תעשון אתי אלהי כסף ואלהי

,mihi facies *terra* † Altare .vobis facietis non *auri* *

24 זהב לא תעשו לכם: מזבח אדמה תעשה־לי

tua pacifica & ,tua holocausta illud super immolabis &

וזבחת עליו את־עלתיך ואת־שלמיך

quo loco omni in :*tuum bouem* ″ & ,*tuum pecus*

את־צאנך ואת־בקרך בכל־המקום אשר

.tibi benedicam & ,te ad veniam ,meum nomen faciā memorare

אזכיר את־שמי אבוא אליך וברכתיך:

eos ædificabis non ,mihi feceris *lapidum* altare si Et

25 ואם־מזבח אבנים תעשה־לי לא־תבנה אתהן

.illud pollues & ,illud super eleuaueris tuū *gladium* Cum .*excisione*

[f]גזית כי חרבך [g]הנפת עליה ותחלליה:

vt ,meum altare ad *ascensionibus in* ‖ ascendes non Et

26 ולא־תעלה במעלת על־מזבחי אשר

.illud super tua *nuditas* detegatur non

לא־תגלה [h]ערותך עליו:

CAP. XXI. כא

.*eorum facies ad* ‡ pones quæ iudicia ‡ hæc Et

1 ואלה המשפטים אשר [i]תשים לפניהם:

,seruiet annis sex ,Hebræum seruum emeris Cum

2 כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד

.gratis *liberum in* † egredietur septimo in &

ובשבעת יצא לחפשי חנם:

suo corpore *in* ‖ ,fuerit ingressus suo corpore *in* ‡ Si

3 אם־[k]בגפו [l]יבא בגפו

eius vxor egredietur & ,*ipse* ‡ mulieris *dominus* * Si .egredietur

יצא אם־בעל אשה הוא ויצאה אשתו

peperit & ,vxorem ei dedit eius dominus Si .secum

4 עמו: אם־אדניו [m]יתן־לו אשה וילדה־

,eius domino *erit* † ,eius *nati* * & vxor :filias vel ,filios ei

לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה לאדניה

dixerit dicendo si Et .suo corpore in egredietur ipse &

5 והוא יצא בגפו: ואם־אמר יאמר

,meos filios & ,meam vxorem ,meū dominum Dilexi :seruus

העבד אהבתי את־אדני את־אשתי ואת־בני

suus dominus eum faciet accedere Et .liber egrediar non

6 לא [n]אצא חפשי: [o]והגישו אדניו

ad vel ,ostium ad eum faciet accedere & ,*Deos* ad

אל־האלהים והגישו אל־הדלת או אל־

,subula *in* eius aurem eius dominus perforabit & ,postem

[p]המזוזה ורצע אדניו את־אזנו במרצע

suam filiam vir vendiderit cùm Et .seculum in ei seruiet &

7 ועבדו לעלם: וכי־ימכר איש את־[q]בתו

.*seruorum exire secundum* egredietur non ,ancillam in

לאמה לא תצא [r]כצאת העבדים:

eam desponsauit non ‡ qui ,sui domini oculis in *mala* Si

8 אם־רעה בעיני אדניה אשר־לא יעדה

,*eā vendendū ad dominabitur* * nō ,alieno populo eā faciet redimere &

והפדה לעם נכרי לא־ימשל למכרה

,eam desponderit suo filio si Et .*eam in ipsum præuaricando in*

9 בבגדו־בה: ואם־לבנו ייעדנה

alteram Si .ei faciet filiarum *iudicium* † secundum

כמשפט הבנות יעשה־לה: אם־אחרת

vt tentaret

[a] ירא [b] נסה coram vobis,

‡ procul,

[c] פנה * in ‖ erat

[d] ראה argenteos,

[e] עשה * aureos † terreum

pecudes tuas, ″ boues tuos:

lapideum

excisos. Si malleum

[f] גזז [g] נוף ‖ per gradus

turpitudo

[h] ערה

‡ sunt ‡ coram eis.

[i] שום

† liber

‡ cum ‖ cum

[k] גוף [l] בוא * maritus ‡ erat,

[m] נתן * filij † erunt

[n] יצא [o] נגש iudices,

cum

[p] זוז

[q] בנה quemadmodū egrediuntur serui. Si displicuerit

[r] יצא ‡ *sibi*

לו

ק

* erit potestas vendēdi eam, cùm spreuerit eam. † morem.

eius *habitationem* $ & ,eius operimentum ,eius *carnem* ‡ sibi acceperit ‡ alimentum $ tempus

[a] יִקַּח־לוֹ שְׁאֵרָהּ [b] כְּסוּתָהּ [c] וְעֹנָתָהּ לקח[a]

:ei fecerit non hæc tria si Et .diminuet non

לֹא יִגְרָע׃ וְאִם־שְׁלָשׁ־אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ כסה[b] עון[c]

11 ,virum *Percutiens* † .argento non ‡ gratis egredietur & ‡ absque † Qui percusse-rit

12 וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף׃ [d] מַכֵּה אִישׁ נכה[d]

non *qui* ‡ Et .morietur moriendo ,fuerit mortuus &

13 וָמֵת מוֹת יוּמָת׃ [e] וַאֲשֶׁר לֹא ‡ si מות[e]

,eius manum ad *fecit occurrere* * Deus sed , $ est insidiatus $ ei, *fuit causa, vt veniret

צָדָה וְהָאֱלֹהִים אִנָּה לְיָדוֹ

superbierit cum Et *illuc fugiet qui* ‖ locum tibi ponam &

14 [f] וְשַׂמְתִּי לְךָ מָקוֹם אֲשֶׁר יָנוּס שָׁמָּה׃ וְכִי־יָזִד ‖ ad quem fugiet. Sin verò voluntariè ege rit

cum a ,*astutia in* † eum occidendum ad suum socium contra vir

אִישׁ עַל־רֵעֵהוּ לְהָרְגוֹ בְעָרְמָה מֵעִם שום [g] זוד[f]

,suum patrem *percutiens* ‡ Et .moriendu ad ,eum capies meo altari

15 מִזְבְּחִי תִּקָּחֶנּוּ לָמוּת׃ וּמַכֵּה אָבִיו † dolo, ab ‡ qui percusse-rit

,virum *furans* $ Et .morietur moriendo ,suam matrem &

16 וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת׃ וְגֹנֵב אִישׁ $ qui furatus fuerit.

moriendo ,eius manu in fuerit inuentus & ,eum vendiderit &

וּמְכָרוֹ וְנִמְצָא בְיָדוֹ מוֹת

moriendo :suæ matri & ,suo patri maledicens Et .morietur

17 יוּמָת׃ וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת

quispiam percusserit & ,viri fuerint rixati cum Et .morietur

18 יוּמָת׃ וְכִי־[h] יְרִיבֻן אֲנָשִׁים וְהִכָּה־אִישׁ רוב[h]

,fuerit mortuus non & ,pugno vel ,lapide in suum socium

אֶת־רֵעֵהוּ בְּאֶבֶן אוֹ בְאֶגְרֹף וְלֹא יָמוּת

ambulauerit & ,surrexerit Si :lectum in ceciderit sed

19 וְנָפַל לְמִשְׁכָּב׃ אִם־יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ

tantum ,percussit qui erit innocens & ,*suo fulcro super platea in* foras super ba-culo suo,

בַּחוּץ עַל־מִשְׁעַנְתּוֹ וְנִקָּה הַמַּכֶּה רַק

percusserit cum Et .*sanabit* ‡ medendo & ,dabit eius *cessationem* † † damnum cessationis ‡ mederi faciet.

20 [i] שִׁבְתּוֹ [k] יִתֵּן וְרַפֹּא יְרַפֵּא׃ וְכִי־יַכֶּה

,virga in suam ancillam vel ,suum seruum quispiam

אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ אוֹ אֶת־אֲמָתוֹ בַּשֵּׁבֶט בת [i] נתן[k]

.vindicabitur vindicando ,eius manu sub fuerit mortuus &

[l] וּמֵת תַּחַת יָדוֹ נָקֹם יִנָּקֵם׃ מות[l]

non ,steterit duobus diebus vel die si Veruntamen

21 אַךְ אִם־יוֹם אוֹ יוֹמַיִם יַעֲמֹד לֹא

fuerint rixati cum Et .*ipse* eius argentum quia ,vindicabitur est

22 יֻקַּם כִּי כַסְפּוֹ הוּא׃ וְכִי־[m] יִנָּצוּ נצה[m]

fuerint egressi & ,prægnantem mulierem percusserint & ,viri

אֲנָשִׁים וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וְיָצְאוּ

quemadmodu ,punietur puniendo ,mors fuerit non & ,eius nati

יְלָדֶיהָ וְלֹא יִהְיֶה אָסוֹן עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ כַּאֲשֶׁר

,*iudicibus in* ‡ dabit & ,mulieris *dominus* † eum super imposuerit † maritus ‡ vt statuerent iudices.

[n] יָשִׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה וְנָתַן בִּפְלִלִים׃ שית[n]

.anima pro animam dabis & ,fuerit mors si Et

23 וְאִם־אָסוֹן יִהְיֶה [o] וְנָתַתָּה נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ׃ נתן[o]

,manu pro manum ,dente pro dentem ,oculo pro Oculum

24 עַיִן תַּחַת עַיִן שֵׁן תַּחַת שֵׁן יָד תַּחַת יָד

vulnus ,adustione pro Adustionem :pede pro pedem

25 רֶגֶל תַּחַת רָגֶל׃ [p] כְּוִיָּה תַּחַת כְּוִיָּה פֶּצַע כוה[p]

percusserit cum Et .liuore pro liuorem ,vulnere pro

26 תַּחַת פָּצַע חַבּוּרָה תַּחַת חַבּוּרָה׃ וְכִי־[q] יַכֶּה נכה[q]

,eu corruperit & ,suæ ancillæ oculu vel ,sui serui oculum vir

אִישׁ אֶת־עֵין עַבְדּוֹ אוֹ־אֶת־עֵין אֲמָתוֹ וְשִׁחֲתָהּ

dentem si Et .eius oculo pro eum dimittet liberum

27 לַחָפְשִׁי יְשַׁלְּחֶנּוּ תַּחַת עֵינוֹ׃ וְאִם־שֵׁן

liberum ,excusserit suæ ancillæ dentem vel ,sui serui

עַבְדּוֹ אוֹ־שֵׁן אֲמָתוֹ [r] יַפִּיל לַחָפְשִׁי נפל[r]

bos *. conificauerit* cum Et :eius dente pro eum dimittet cornu petierit

28 יְשַׁלְּחֶנּוּ תַּחַת שִׁנּוֹ׃ וְכִי־[f] יִגַּח שׁוֹר אֶת־ נגח[f]

lapidando ,fuerit mortuus & ,mulierem vel ,virum

אִישׁ אוֹ אֶת־אִשָּׁה וָמֵת סָקוֹל

dominus & ,eius caro comedetur non & ,bos lapidabitur

יִסָּקֵל הַשּׁוֹר וְלֹא יֵאָכֵל אֶת־בְּשָׂרוֹ וּבַעַל

,heri ab *,ipse* † cornupeta bos si Et .innocens † bonis ‡ fuerit † erit

29 הַשּׁוֹר [t] נָקִי׃ וְאִם שׁוֹר נַגָּח הוּא מִתְּמֹל נקה[t]

eu custodiet no & ,eius *dominu in fuerit contestatu* | & ,nudiustertius $ $ & ‡ contestatio facta fuerit domino

שִׁלְשֹׁם [u] וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ

etiam & ,lapidabitur bos ,mulierem vel virum occiderit &

[x] וְהֵמִית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם־ עוד[u] מות[x]

redemptio ,eum super fuerit posita *expiatio* Si .morietur eius dominus

30 בְּעָלָיו יוּמָת׃ אִם־כֹּפֶר [a] יוּשַׁת עָלָיו שׁית[a]

fuerit impositu quod omne iuxta suæ animæ redemptione dabit &

וְנָתַן פִּדְיֹן נַפְשׁוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר־יוּשַׁת

cornu petierit ,*conificauerit* filiam vel ,*conificauerit* filium Si .eum super

31 עָלָיו׃ אוֹ־בֵן יִגָּח אוֹ־בַת יִגָּח

cornu petierit *conificauerit* seruum Si .ei fiet hoc iudicium secundum

32 כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה יֵעָשֶׂה לּוֹ׃ אִם־עֶבֶד יִגַּח

dabit siclos triginta argenti ,ancillam vel bos

הַשּׁוֹר אוֹ אָמָה כֶּסֶף שְׁלֹשִׁים שְׁקָלִים יִתֵּן

domino quispiam aperuerit cum Et .lapidabitur bos & ,eius *dominus*

33 לַאדֹנָיו וְהַשּׁוֹר יִסָּקֵל׃ וְכִי־יִפְתַּח אִישׁ

,eã cooperuerit nõ &,cisternã quispiam foderit cum vel,cisternã

בּוֹר אוֹ כִּי־יִכְרֶה אִישׁ בֹּר וְלֹא [b] יְכַסֶּנּוּ כסה[b]

cisternæ Dominus :asinus vel ,bos illuc ceciderit &

34 וְנָפַל־שָׁמָּה שּׁוֹר אוֹ חֲמוֹר׃ בַּעַל הַבּוֹר

erit mortuum & ,eius domino restituet ,argentum reddet

יְשַׁלֵּם כֶּסֶף [c] יָשִׁיב לִבְעָלָיו וְהַמֵּת יִהְיֶה־ שוב[c]

proximi ,sui *socij* bouem cuiuspiam bos percusserit cum Et .sibi

35 לּוֹ׃ וְכִי־[d] יִגֹּף שׁוֹר־אִישׁ אֶת־שׁוֹר רֵעֵהוּ נגף[d]

dimidiabunt & ,viuum bouem vendent & ;fuerit mortuus &

וָמֵת וּמָכְרוּ אֶת־הַשּׁוֹר הַחַי [e] וְחָצוּ [f] חיה[e] חצה[f]

Vel .dimidiabunt mortuum etiam & ,eius argentum

36 אֶת־כַּסְפּוֹ וְגַם אֶת־הַמֵּת יֶחֱצוּן׃ אוֹ

‖ erat † & ,nudiustertius † heri ab *ipse* ‖ cornupeta bos quod est notum

נוֹדַע כִּי שׁוֹר נַגָּח הוּא מִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם

bouem reddet reddendo ,eius dominus eum custodierit non &

וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעָלָיו שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם שׁוֹר

.sibi erit mortuus & ,boue pro

תַּחַת הַשּׁוֹר וְהַמֵּת יִהְיֶה־לּוֹ׃

CAP. XXII. כב

pecus paruum ,*agnum* vel ,bouem quispiam fuerit furatus Cum

1 כִּי יִגְנֹב־אִישׁ שׁוֹר אוֹ־שֶׂה

iugulauerit reddet boues quinque ,eum vendiderit vel ,eum *mactauerit* &

וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם

pecude, *.agno* pro pecudes quatuor & .boue pro

תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע־צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה׃

cum perfossione ,fuerit percussus & ,fur fuerit inuentus *perfossione in* Si

2 אִם־[g] בַּמַּחְתֶּרֶת יִמָּצֵא הַגַּנָּב [h] וְהֻכָּה חתר[g]

sol fuerit ortus Si *.sanguines ei* ‡ non ,fuerit mortuus &

3 וָמֵת אֵין לוֹ [i] דָּמִים׃ אִם־זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ נכה[h] דם[i]

‡ erit percussor morti obnoxius $ erit morti obnoxius: *fur: † propter furtum suum.

,ei est non Si :*reddet reddendo *ei sanguines* $,eum super

עָלָיו [i] דָּמִים לוֹ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם אִם־אֵין לוֹ

fuerit inuentum inueniendo Si *.suo furto in* † vendetur &

4 וְנִמְכַּר בִּגְנֵבָתוֹ׃ אִם־הִמָּצֵא תִמָּצֵא

‡ pecus,idque viuum, duplũ *,agnum* ‡ ad vsque asinum ad vsque boue a furtum eius manu in

בְיָדוֹ הַגְּנֵבָה מִשּׁוֹר עַד־חֲמוֹר עַד־שֶׂה

quispiam fecerit pasci Cum .reddet *duos ,viuos*

5 [k] חַיִּים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם׃ כִּי יַבְעֶר־אִישׁ חיה[k] שנה

fuerit pastu & ,suum iumentum dimiserit & ,vineam vel agrum

שָׂדֶה אוֹ־כֶרֶם וְשִׁלַּח אֶת־בְּעִירֹה וּבִעֵר

suæ vineæ bonitatem & ,sui agri bonitatem ,alterius agro in

בִּשְׂדֵה אַחֵר [m] מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יטב[m]

,spinas inuenerit & ,ignis fuerit egressus Cum .reddet

6 יְשַׁלֵּם׃ כִּי־[n] תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה [o] קֹצִים יצא[n] קוץ[o]

‡ consumptus * frugum. reddendo ,ager vel ,seges vel ,*acervus fuerit *consumptus* &

וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ אוֹ [p] הַקָּמָה אוֹ הַשָּׂדֶה שַׁלֵּם קום[p]

dederit Cum .succensionem succendens reddet

7 יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִר אֶת־הַבְּעֵרָה׃ כִּי־[q] יִתֵּן נתן[q]

‡ proximo suo ,custodiendum ad vasa vel argentum *suum socium ad* ‡ quispiam

אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ־[r] כֵלִים לִשְׁמֹר כלה[r]

† ipsius. ,fur fuerit inuentus si *viri* † domo e fuerit ablatum furto &

וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם־יִמָּצֵא הַגַּנָּב

accedet & ,fur fuerit inuentus non Si .duplicia reddet

8 יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם׃ אִם־לֹא יִמָּצֵא הַגַּנָּב וְנִקְרַב

iudices,vt sciant suam manum misit non si *Deos* ad domus dominus

בַּעַל־הַבַּיִת אֶל־הָאֱלֹהִים אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ

substantiam proximi ,prauaricationis verbo omni Super *.sui socij opus* in

9 בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ׃ עַל־כָּל־דְּבַר־פֶּשַׁע

pecude, super ,vestimento super *agno* super ,asino super ,boue super

עַל־שׁוֹר עַל־חֲמוֹר עַל־שֶׂה עַל־שַׂלְמָה עַל־

raptam agro in carnem & ;mihi eritis ſanctitatis viri Et

31 ואנשי־קדש [a]תהיון לי ובשר בשדה טרפה [a]היה

.eam proiicietis cani :comedetis non

לא תאכלו לכלב תשלכון אתו׃

CAP. XXIII. כג

ſuſcipies tuam manum ponas Ne .mendacij auditionem feres Non

1 לא [b]תשא שמע שוא אל־[c]תשת ידך

eris Non ;iniquitatis teſtem exiſtendum ad * impio cum

2 עם־רשע [d]להית [e]עד חמס׃ לא־תהיה

,lite ſuper ‡ reſpondebis non & ,mala ad multos poſt

אחרי־רבים לרעת ולא־תענה על־רב

† in cauſſa, vt non tenuem † Et .peruertendum ad multos poſt declinandum ad

3 לנטת אחרי רבים [f]להטת׃ [g]ודל לא

tibi inimicantis boui occurreris Cùm .ſua cauſſa in decorabis

4 תהדר [h]בריבו׃ כי תפגע שור איבך

.illi eum reduces reducendo ,erranti eius aſino vel

או חמרו תעה [i]השב תשיבנו לו׃

,ſuo onere ſub cubantem te odientis aſinum videris Cùm

5 כי־תראה חמור שנאך רבץ תחת [k]משאו

Non .eo cum deſeres Deſerendo :ei deſerendo à ceſſabis ‡ &

6 וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו׃ לא

mendacij verbo A .eius lite in tui egeni iudicium declinabis *

7 [l]תטה משפט [m]אבינך בריבו׃ מדבר־שקר

non quia , occidas ne iuſtum & innocentem & ,te elongabis

תרחק [n]ונקי וצדיק אל־תהרג כי לא־

munus quia ,accipies non munus Et .impium iuſtificabo

8 אצדיק רשע׃ ושחד לא [o]תקח כי השחד

peregrinum Et .iuſtorum verba peruertet ‡ & ,apertos excæcabit †

9 יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים׃ [p]וגר

quia ,peregrini animam noſtis vos & :opprimes non

לא תלחץ ואתם ידעתם את־נפש הגר כי־

feres annis ſex Et .Ægypti terra in fuiſtis peregrini

10 גרים הייתם בארץ מצרים׃ ושש שנים תזרע

.eius prouentum congregabis & ,tuam terram

את־ארצך ואספת את־[q]תבואתה׃

comedent Et :eam dimittes & ,eam relinques ſeptimo Et

11 והשביעת תשמטנה ונטשתה ואכלו

.agri beſtia comedet eorum reſiduum & ,tui populi inopes

אביני עמך ויתרם תאכל [r]חית השדה

facies diebus Sex .tuæ oliuæ ,tuæ vineæ facies Sic

12 כן־תעשה לכרמך לזיתך׃ ששת ימים תעשה

requieſcat vt , ceſſabis † ſeptimo die in & , tua opera

[ſ]מעשיך וביום השביעי תשבת למען ינוח

.peregrinus & ,tuç ancillę filius reſpiret * & ,tuus aſinus & ,tuus bos

שורך וחמרך וינפש בן־[t]אמתך [u]והגר׃

nomen & :eritis cauti ,vos ad dixi quæ omnibus in Et

13 ובכל אשר־אמרתי אליכם תשמרו ושם

ſuper audietur Non .memorabitis non aliorum deorum

אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על־

.anno in mihi ages feſtum vicibus Tribus .tuum os

14 פיך׃ שלש רגלים [x]תחג לי בשנה׃

diebus Septem .cuſtodies infermentatorum Solennitatem

15 את־חג המצות תשמר שבעת ימים

tempus ad tibi præcepi quemadmodum ,infermentata comedes

תאכל מצות כאשר [y]צויתך [z]למועד

,Ægypto ex es egreſſus eo in quia :nouarum frugum menſis

חדש האביב כי־בו יצאת ממצרים

meſſis ſolennitatem Et .vacuè meæ facies videbuntur ‡ non &

16 ולא־[a]יראו [b]פני ריקם׃ וחג הקציר

ſolennitatẽ & ,agro in ſeminaueris quę ,tuorũ operũ primitiuorũ

בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה וחג

ex tua opera te colligendo in ,annum exeundo in * collectionis

האסף [c]בצאת השנה באספך את־מעשיך מן־

omnis conſpicietur anno in vicibus Tribus .agro

17 השדה׃ שלש פעמים בשנה יראה כל־

immolabis Non .Domini dominatoris facies ad † tuus maſculus

18 זכורך אל־פני האדן יהוה׃ לא־תזבח

pernoctabit neque ;meæ victimæ ſanguinem fermentato ſuper

על־חמץ דם־זבחי ולא־[d]ילין

tuæ terræ primitiuorum Initium .mane vſque mei agni adeps

19 חלב־חגי עד־בקר׃ ראשית בכורי אדמתך

[a] היה [b] נשא [c] שורת * vt ſis teſtis mendax. [d] היה [e] עוד ‡ in cauſſa, vt declines † pauperẽ non honorabis [f] נטה [g] דלל [h] רוב [i] שוב [k] נשא ‡ deſines auxiliari ei? Auxiliando auxiliaberis * peruertes [l] נטה [m] אבה [n] נקה [o] לקח † excæcat videntes. ‡ peruertit [p] גור [q] בוא [r] חיה & oliueto ſuo. † requieſces [ſ] עשה * requieſcat anima [t] אמה [u] נגר [x] חגג [y] צוה [z] יעד quo incipiunt matureſcere fruges: ‡ conſpicientur coram me vacui. [a] ראה [b] פנה * quãdo egreditur annus, & quãdo collegeris [c] יצא † coram Dominatore Domino. [d] לון Primitias

Deos * ad vſque ;hoc illud quòd dixerit qui :amiſſione omni

כל־אבדה אשר יאמר כי־הוא זה עד האלהים

,Dij ‡ condemnauerint quem :amborum verbum ‡ veniet

[a]יבא דבר־שניהם אשר ירשיען אלהים

ad * quis dederit Si .ſuo proximo dupla reddet

10 ישלם שנים לרעהו׃ כי־[b]יתן איש אל־

animal omne & ,agnum † vel ,bouem vel ,aſinum ſuum ſocium

רעהו חמור או־שור או־שה וכל־בהמה

abactum ‡ vel ,confractum vel ,fuerit mortuum & ,cuſtodiendũ ad

לשמר [c]ומת או־נשבר או־נשבה

:eos ambos ‖ inter erit Domini Iuramentum .vidente nemine

11 אין ראה׃ שבעת יהוה תהיה בין שניהם

ſuſcipiet & ,ſui proximi opus in ſuam manum miſit non ſi

אם־לא שלח ידו במלאכת רעהו ולקח

fuerit ablatũ furto furando ſi Et .reddet non & ,eius dominus

12 בעליו ולא ישלם׃ ואם־גנב יגנב

,fuerit raptum rapiendo Si .eius domino reddet ,eo cum à

13 מעמו ישלם לבעליו׃ אם־טרף יטרף

petierit cùm Et .reddet non raptum ;teſtem eum adducet

14 [d]יבאהו עד הטרפה לא ישלם׃ וכי־ישאל

vel ,fuerit confractum & ,ſuo proximo cum à ‡ quiſpiam

איש מעם רעהו ונשבר או־

.reddet reddendo ,ſecum non eius domino ,fuerit mortuum

מת בעליו אין־עמו שלם ישלם׃

mercenarius Si .reddet non ,eo cum eius dominus Si

15 אם־בעליו עמו לא ישלם אם־שכיר

;virginem quiſpiã pellexerit * cùm Et .ſua mercede in † venit ,ipſe *

16 היא בא בשכרו׃ וכי־יפתה איש בתולה

eã accelerabit accelerando "eã cũ cubuerit ‖ & ;deſpõſata eſt non quæ

אשר לא־ארשה ושכב עמה מהר ימהרנה

eam dare eius pater renuerit renuendo Si .vxorem in ſibi

17 לו לאשה׃ אם־מאן ימאן אביה [e]לתתה

Præſtigiatricem .virginum dotem iuxta appendet argentũ ,ſibi

18 לו כסף ישקל כמהר הבתולת׃ מכשפה

moriendo ,animali cum cubans ‡ Omnis .viuificabis non

19 לא תחיה׃ כל־שכב עם־בהמה מות

præterquàm ,excindetur ‡ Diis Immolans .morietur

20 יומת׃ זבח לאלהים יחרם בלתי

:eũ opprimes non & ,populabis non peregrinum Et .ſoli Domino

21 ליהוה לבדו׃ [f]וגר לא־[g]תונה ולא תלחצנו

viduam Omnem .Ægypti terra in fuiſtis peregrini quia

22 כי־גרים הייתם בארץ מצרים׃ כל־אלמנה

,eum afflixeris affligendo Si .affligetis non pupillum &

23 [h]ויתום לא [i]תענון׃ אם־ענה תענה אתו

audiam audiendo ,me ad clamauerit clamando ſi quia

כי אם־צעק יצעק אלי שמע אשמע

vos occidam & ,meus naſus iraſcetur Et .eius clamorem

24 צעקתו׃ וחרה אפי והרגתי אתכם

.pupilli veſtri filij & ,viduæ veſtræ vxores erunt & ;gladio in

בחרב והיו [k]נשיכם אלמנות ובניכם יתמים׃

,tecum * pauperi ,meo populo mutuaueris argentum Si

25 אם־כסף תלוה את־עמי את־העני עמך

eum ſuper ponetis Non .fenerator ſicut ei eris non

לא־תהיה לו כנשה לא־[l]תשימון עליו

veſtimentum fueris pignoratus pignerando † Si .vſuram

26 נשך׃ אם־חבל תחבל שלמת

Quia .ei illud conuertes Solis ingredi ad vſque ‖ ,tui proximi

27 רעך עד־בא השמש [m]תשיבנו לו׃ כי

,ſuæ pelli ‡ eius veſtimentũ illud tantum ;eius operimentũ ipſum *

הוא [n]כסותה לבדה הוא שמלתו [o]לערו

quia ,exaudiam ,me ad clamauerit cùm erit Et .dormiat quo in

במה ישכב והיה כי־יצעק אלי ושמעתי כי־

eleuato * & ,maledices non Diis .ego ‡ miſericors

28 [p]חנון אני׃ אלהים לא תקלל ונשיא

tuam Plenitudinem † .maledices non tuo populo in

29 בעמך לא [q]תאר׃ מלאתך

tuorum filiorum Primogenitum .tardabis non ,tuam lachrymam &

ודמעך לא תאחר בכור בניך

Septem :tuo pecori ,tuo boui facies Sic .mihi dabis

30 [r]תתן־לי׃ כן־תעשה לשרך לצאנך שבעת

.mihi eum dabis octauo die in :ſua matre cum erit diebus

ימים יהיה עם־אמו ביום השמיני תתנו־לי׃

re amiſſa cùm dixerit quiſpiam hoc eſſe. * iudices ‡ cauſa [a] בוא * proximo ſuo [b] נתן † pecus. ‡ raptum [c] מורת ‖ vtrumque: ſubſtantiam ab commodatũ acceperit [d] בוא ‡ à non exiſtente * eſt, † propter mercedem ſuam. * ſeduxerit " dotando dotabit [e] נתן Maleficã non ſines viuere. ‡ colens ‡ occidetur, peregrino nõ inferes vim, [f] גור [g] ינה [h] יתם [i] ענה furor meus, [k] אנש * qui eſt vſurarius. [l] שום † in pignus recipiẽdo in pign' receperis ‖ cùm occubuerit ſol, reſtitues illud ei. [m] שוב * eſt [n] כסותו [o] עור ‡ ſum. Iudicibus * principi [p] חנן [q] ארר † Primitias ſemẽtis tuę cùm fuerint maturę & primitias vini tui (in lachrymę deſcẽdẽtis è torculari) offerre [r] נתן

populo narrauit & ,Mosch venit Et .eo cum ascendet non
3 לא [a] יעלו עמו׃ ויבא משה ויספר לעם
respondit Et .iudicia omnia & ,Domini verba omnia
את כל־דברי יהוה ואת כל־המשפטים [b] ויען
verba Omnia :dixerunt & , vna voce populus omnis
כל־העם קול אחד ויאמרו כל־הדברים
Mosch scripsit Et .faciemus,Dominus est locutus quæ
4 אשר־דבר יהוה נעשה׃ ויכתב משה את
altare ædificauit & ,*mane in manicauit* & ,Domini verba omnia
כל־דברי יהוה וישכם בבקר [c] ויבן מזבח
duodecim secundum statuas duodecim & , monte sub
תחת ההר [d] ושתים עשרה [e] מצבה לשנים עשר
,Israel filiorum pueros misit Et .Israel tribus
5 שבטי ישראל׃ וישלח את־נערי בני ישראל
pacifica sacrificia sacrificauerũt &,holocausta *fecerunt ascendere* &
[f] ויעלו עלת ויזבחו זבחים שלמים
,sanguinis dimidium Mosch cepit Et .vitulos Domino
6 ליהוה [g] פרים׃ [h] ויקח משה [i] חצי הדם
super sparsi sanguinis dimidium & , crateribus in posuit &
[k] וישם באגנת וחצי הדם זרק על־
auribus in legit & ,fœderis librum cepit Et .altare
7 המזבח׃ ויקח ספר הברית ויקרא באזני
faciemus , Dominus est locutus quæ Omnia :dixerũt & ;populi
העם ויאמרו כל אשר־דבר יהוה נעשה
super sparsit & ,sanguinem Mosch cepit Et .audiemus &
8 ונשמע׃ ויקח משה את־הדם ויזרק על־
Dominus pepigit quod ,fœderis sãguis Ecce :dixit & ,populũ
העם ויאמר הנה דם־הברית אשר כרת יהוה
Mosch ascendit Et .his verbis omnibus super vobiscum
9 עמכם על כל־הדברים האלה׃ ויעל משה
senioribus è septuaginta & , Abihu & , Nadab , Aharon &
ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני
eius pedibus sub & ;Israel Deum viderunt Et .Israel
10 ישראל׃ [l] ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו
cælorum *corpus* † sicut & , saphyri *lateris* opus sicut ‖
כמעשה [m] לבנת הספיר וכעצם השמים
misit non Israel filiorum *separatos* ‡ ad Et *.puritate* † in
11 לטהר׃ ואל־אצילי בני ישראל לא שלח
comederunt & ,Deum viderunt Et .suam manum
ידו [n] ויחזו את־האלהים ויאכלו
Ascende :Mosch ad Dominus Dixitque .biberunt &
12 [o] וישתו׃ ויאמר יהוה אל־משה עלה
tabulas tibi dabo & :ibi esto & ,montem in me ad
אלי ההרה והיה־שם [p] ואתנה לך את־[q] לחת
scripsi quæ ,mandatum & legem & ,lapideas
האבן [r] והתורה והמצוה אשר כתבתי
;eius minister Iehosuah & ,Mosch surrexit Et .eos docendũ ad
13 להורתם׃ [s] ויקם משה ויהושע [t] משרתו
seniores ad Et .Dei montem in Mosch ascendit &
14 ויעל משה אל־הר האלהים׃ ואל־הזקנים
.vos ad reuertamur donec ,*hoc in nobis Sedere* :dixit
אמר [u] שבו־לנו בזה עד אשר־נשוב אליכם
,*verborum dominus quis* † :vobiscum ‡ Chur & Aharon ecce Et
15 והנה אהרן וחור עמכם מי־בעל דברים
operuit & ,montem in Mosch ascendit Et .eos ad accedat
16 [x] יגש אלהם׃ ויעל משה אל־ההר [y] ויכס
Domini gloria habitauit Et .montem nubes
הענן את־ההר׃ וישכן כבוד־יהוה
;diebus sex nubes eum operuit & ,Sinai montem super
על־הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים
.nubis medio è septimo die in Mosch ad *clamauit* Et
17 ויקרא אל־משה ביום השביעי מתוך הענן׃
vertice in *comedens* ignis sicut Domini gloriæ aspectus Et
ומראה כבוד יהוה כאש אכלת בראש
.Israel filiorum oculis in montis
ההר לעיני בני ישראל׃
ascendit & ,nubis medium in Mosch est ingressus Et
18 ויבא משה בתוך הענן ויעל
,dies quadraginta monte in Mosch fuit Et .montem in
אל־ההר ויהי משה בהר ארבעים יום
.noctes quadraginta &
וארבעים לילה׃

[a] עלה
[b] ענה
surrexit manè
[c] בנה
[d] שנה [e] יצב
immolauerũt
[f] עלה
[g] רפה
[h] לקח [i] חצה
[k] שום
[l] ראה
‖ erat
† lapidis
‡ aspectus
[m] לבן
† serenitate.
‡ principes
[n] חזה
[o] שתה
[p] נתן [q] לוח
[r] ירה
[s] קום [t] שרת
Manete hic,
[u] ישב
‡ sunt
† quisquis habuerit causas,
[x] נגש [y] כסה
vocauit
ardens

hœdum coques Non .tui Dei Domini domum † adduces
[a] תביא בית יהוה אלהיך לא־תבשל גדי
,te coram angelum *mittens* ‡ ego Ecce .suæ matris lacte in
20 בחלב אמו׃ הנה אנכי שלח [b] מלאך לפניך
locum in te introducẽdum ad & ,via in te custodiendum ad
לשמרך בדרך ולהביאך אל־המקום
eius *voce in* ‡ audi & ,eius faciebus à *te Obserua* † .paraui quem
21 אשר [c] הכנתי׃ השמר מפניו ושמע [d] בקלו
,vestræ præuaricationi parcet non quia, ,eum *in sis rebellis* ‡ ne
אל־[e] תמר בו כי לא [f] ישא לפשעכם
audiendo si Quia .eius *interiori* * in meum nomen quia
22 כי שמי בקרבו׃ כי אם־שמוע
inimic..bor & ,*loquar* ‖ quæ omnia feceris & ,eius vocẽ audieris
תשמע בקלו ועשית כל אשר אדבר ואיבתי
ibit Quia .te coarctantes ,coarctabo & ,*tuis inimicis*
23 את־איביך [g] וצרתי את־צרריך׃ כי־[h] ילך
,Emoræum ad te introducet & ,te ante meus angelus
מלאכי לפניך והביאך אל־האמרי
,Iebusæũ &,Chiuuæum,Chenahanæũ &,Perizæum &,Chitthẽũ &
והחתי והפרזי והכנעני החוי והיבוסי
neque ,eorum diis te incuruabis Non .eum succidam &
24 והכחדתיו׃ לא־[i] תשתחוה לאלהיהם ולא
destruendo quoniã :corũ opera secundũ facies non & ,*eis serues*
תעבדם ולא תעשה כמעשיהם כי הרס
.eorum statuas confringes ,confringendo & ,eos destrues
תהרסם ושבר תשבר [k] מצבתיהם׃
,tuo pani benedicet & ,*vestro Deo Domino seruietis* Et
25 ועבדתם את יהוה אלהיכם וברך את־לחמך
.*tuo interiori de* ‡ infirmitatem remouebo & ;tuis aquis &
ואת־[l] מימיך [m] והסרתי מחלה מקרבך׃
Numerum .tua terra in sterilis & abortiens erit Non
26 לא־תהיה משכלה ועקרה בארצך את־מספר
,te ante mittam meum Terrorem .complebo tuorũ dierũ
27 [n] ימיך אמלא׃ את־אימתי אשלח לפניך
dabo & ,*eis in, ingredieris quibus* * :populum omnem *frangam* ‡ &
[o] והמתי את־כל־העם אשר [p] תבא בהם [q] ונתתי
mittam Et .ceruicem te ad tuos inimicos omnes
28 את־כל־איביך אליך ערף׃ ושלחתי
Chiuuæum expellet & :te ante crabronem
את־הצרעה [r] לפניך וגרשה את־החוי את־
eum eiiciam Non .tuis faciebus à Chittæum & ,Chenahanæũ
29 הכנעני ואת־החתי מלפניך׃ לא אגרשנו
,desolata terra sit forte ne ;vno anno in tuis faciebus à
מפניך בשנה אחת פן־תהיה הארץ שממה
paulatim Paulatim .agri bestia te super multiplicetur &
30 ורבה עליך [s] חית השדה׃ מעט מעט
hæredes & *fructifices* donec .tuis faciebus à eum eiiciam
אגרשנו מפניך עד אשר תפרה ונחלת
,Suph mari à tuum terminum ponam Et .terram
31 את־הארץ׃ [t] ושתי את־גבלך מים־סוף
quia: flumen ad vsque deserto à & ,Pelistim mare ad vsque &
ועד־ים פלשתים וממדבר עד־הנהר כי
.tuis facieb. à eos eiicies & ,terræ habitatores vestra manu in dabo
אתן בידכם את ישבי הארץ וגרשתמו מפניך׃
.fœdus eorum diis & eis † percuties Non
32 לא־[u] תכרת להם ולאלהיהם ברית׃
faciant peccare forte ne ,tua terra in habitabunt Non
33 לא ישבו בארצך פן־יחטיאו
tibi erit quia ,eorum deos colueris cùm ,mihi te
אתך לי כי תעבד את־אלהיהם כי־יהיה לך
offendiculum in
[u] למוקש׃

[a] בוא
† in
‡ mitto
[b] לאך
† Caue
‡ vocem
[c] כון [d] קול
‡ exarcerbes
[e] מרה
[f] נשא
* medio
‖ loquor, odio habebo odio hebentes te:
[g] צרר
[h] הלך
[i] שחה
coles eos,
[k] יצב
coletis Dominum Deum vestrum,
‡ è medio tui
[l] מים [m] סור
[n] יום
[o] המם
[p] בוא
‡ perdam
* ad quem ingredieris,
‖ vertentes.
[q] נתן
[r] פנה
[s] חיה
crescas
[t] שות
† cum
[u] כרת
laqueum.
[u] יקש

CAP. XXIIII כד

,tu Dominum ad Ascende :dixit Mosch ad Et
1 ואל־משה אמר עלה אל־יהוה אתה
senioribus è septuaginta & , Abihu & Nadab, Aharon &
ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני
Mosch accedat Et .*longinquo de* vos incuruabitis & ,Israel
2 ישראל [x] והשתחויתם מרחק׃ ונגש משה
populus & ,appropinquẽt non ipsi & ,Dominum ad tantùm
[y] לבדו אל־יהוה והם לא [z] יגשו והעם

procul.
[x] שחה
[y] עבד [z] נגש

CAP. XXV. כה

.dicendo ,Moseh ad Dominus est locutus Et
1 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃
.eleuationem mihi accipient & ,Israel filios ad Loquere
2 דבר אל־בני ישראל ויקחו־לי תרומה
,eius cor cum faciet spontaneum quem viro omni Ab
מאת כל־איש אשר [a]ידבנו לבו
quam eleuatio † ista Et .meam eleuationem capietis
[b]תקחו את־תרומתי׃ 3 וזאת התרומה אשר
,hyacinthum Et ;æs & ,argentum &,Aurum :eis cum à * capietis
תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת׃ 4 ותכלת
.capras * & ,byssum & ,cocci vermiculum & | ,purpuram &
וארגמן ותולעת [c]שני ושש ועזים׃ 5
ligna & ,taxorum pelles & ,rubricatas arietum pelles Et
6 [d]וערת אילם מאדמים וערת תחשים ועצי
oleo ‡ aromata ,luminari ‡ Oleum .Sittim
7 [e]שטים׃ שמן [f]למאר בשמים לשמן
,onychis Lapides .aromatum suffimento * & ,vnctionis
המשחה ולקטרת הסמים׃ אבני־שהם
.pectorali † & ,Ephod † plenitudinum lapides &
ואבני מלאים לאפד ולחשן׃
.eorum medio in habitabo & ,sanctuarium mihi facient Et
8 [g]ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם׃
similitudinem ,te faciens videre ego quæ omnia Secundum
9 ככל אשר אני מראה אותך את [h]תבנית
.facietis sic &,eius vasorũ omniũ similitudinẽ & ,tabernaculi
המשכן ואת תבנית כל־[i]כליו וכן תעשו׃
* dimidium & cubiti Duo .Sittim ligna || arcam facient Et
10 ועשו ארון עצי שטים [k]אמתים וחצי
cubitus & :eius latitudo dimidium & cubitus & :eius longitudo
ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה
,mundo auro eam operies Et .eius statura * dimidium &
11 וחצי [l]קמתו׃ [m]וצפית אתו זהב טהור
coronam eam super facies & :eam operies foris à & domo à ‡
מבית ומחוץ תצפנו [n]ועשית עליו [o]זר
,auri * anulos quatuor ei fundes Et .vndiquaque auri ‡
12 זהב סביב׃ ויצקת לו ארבע טבעת זהב
super anulos duos & ,eius angulis quatuor super pones &
ונתתה על ארבע פעמתיו [p]ושתי טבעת על־
.secunda ‡ eius costa super * anulos duos & ;vna || eius costa †
צלעו האחת ושתי טבעת על־צלעו [p]השנית׃
.auro eos cooperies & ,Sittim lignorum ‡ vectes facies Et
13 [q]ועשית בדי עצי שטים [r]וצפית אתם זהב׃
arcæ costas super † annulos in vectes induces Et
14 [ſ]והבאת את־הבדים בטבעת על צלעת הארן
erunt arcæ anulis In .eis in || arcam portandum ad
15 [t]לשאת את־הארן בהם׃ בטבעת הארן [u]יהיו
arcam ad dabis * Et .ea ab remouebuntur non ,vectes
16 הבדים לא [x]יסרו ממנו׃ [y]ונתת אל־הארן
opertorium ‡ facies Et .tibi dabo quod testimonium
17 את [z]העדת אשר אתן אליך׃ ועשית כפרת
:eius longitudo ‡ dimidij & duorum Cubitorum .mundo auro
זהב טהור [a]אמתים [b]וחצי ארכה
Cherubim duos facies Et .eius latitudo dimidij & cubiti &
18 ואמה וחצי רחבה׃ ועשית שנים כרבים
extremitatibus duabus à eos facies ductili † ;auro *
זהב [c]מקשה תעשה אתם משני קצות
hinc extremo ab vnum Cherub fac Et .propitiatorij
19 הכפרת׃ ועשה כרוב אחד מקצה מזה
facietis propitiatorio à :inde extremo ab alterum Cherub &
וכרוב־אחד מקצה מזה מן־הכפרת תעשו
erunt Et .eius extremitatibus duabus super .Cherubim
20 את־הכרבים על־שני קצותיו׃ והיו
tegentes superne alas expandentes Cherubim
הכרבים פרשי כנפים למעלה סככים
ad vir * eorum facies & ,propitiatorium super suis alis in
בכנפיהם על־הכפרת [d]ופניהם איש אל־
.Cherubim facies erunt propitiatorium ad ,suum fratrem
אחיו אל־הכפרת יהיו פני הכרבים׃
,desuper arcam super propitiatorium dabis ‡ Et
21 ונתת את־הכפרת על־הארן מלמעלה

oblationem. — [a] נדב oblationem — † est — [b] לקח — * ab — | coccum bis tinctum, — * pilos caprarum. — [c] שן [d] עור — ‡ pro — [e] שוט [f] אור — * pro — † pro — [g] עשה facio — [h] בנה — [i] כלה — | è lignis — * erit — [k] אמה — * altitudo — [l] קום — [m] צפה — ‡ intrinsecus & extrinsecus — [n] עשה — [o] זרה — ‡ auream — * aureos, — [p] שנה — † latere — † vno, — * in latere — ‡ secundo. — ‡ è lignis — [q] עשה — [r] צפה [ſ] בוא — † qui sunt in lateribus — || cum — [t] נשא [u] היה — * pones in arcæ — [x] סור [y] נתן — ‡ propitiatorium ex — [z] עוד — ‡ erit — [a] אמה — [b] חצה — * aureos; — † auro — [c] קשה — * erit altera ad alteram, — [d] פנה — ‡ pones

.te ad ‡ dabo quod ,testimonium dabis arcam ad ‡ &
ואל־הארן תתן את־העדת אשר אתן אליך׃
propitiatorio desuper tecum loquar & ,ibi tibi conueniam Et
22 [a]ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת
,testimonij arcam super qui Cherubim duos inter de
מבין שני הכרבים אשר על־ארון העדת את
.Israel filios ad tibi præcipiam quæ omnia
כל־אשר אצוה אותך אל־בני ישראל׃
:eius lõgitudo duorũ Cubitorũ .Sittim ligna mensam facies Et
23 ועשית שלחן עצי [b]שטים אמתים ארכו
.eius statura dimidium & cubitus & :eius latitudo cubitus &
ואמה רחבו ואמה וחצי [c]קמתו׃
auri coronam ei facies & ,mundo auro eam teges Et
24 וצפית אתו זהב טהור ועשית לו [d]זר זהב
.circum palmæ * clausuram ei facies Et .vndiquaque
25 סביב׃ ועשית לו מסגרת טפח סביב
ei facies Et .circum eius clausuræ auri ‡ coronam facies Et
26 ועשית זר־זהב למסגרתו סביב׃ ועשית לו
quatuor super annulos dabis ‡ & ,auri annulos quatuor
ארבע טבעת זהב ונתת את־הטבעת על ארבע
clausuræ regione E .eius pedibus quatuor * qui angulis
27 [e]הפאת אשר לארבע רגליו׃ [f]לעמת המסגרת
portandum ad ,vectibus domos in || ,annuli erunt
תהיין הטבעת [g]לבתים לבדים [h]לשאת את־
operies & ,Sittim ligna † vectes facies Et .mensam
28 השלחן׃ [i]ועשית את־הבדים עצי [k]שטים [l]וצפית
facies Et .mensa illis in portabitur & ;auro eos
29 אתם זהב ונשא־בם את־השלחן׃ ועשית
,eius calamos medios & ,eius cochlearia & ,eius scutellas
קערתיו [m]וכפתיו [n]וקשותיו
facies mundum aurum ;eis in * libabitur quibus ,eius cyathos &
[o]ומנקיתיו אשר [p]יסך בהן זהב טהור תעשה
mea facies ad * facierũ panem mensam super dabis ‡ Et .eos
30 אתם׃ [q]ונתת על־השלחן לחם [r]פנים לפני
Ductile ,mundo auro † candelabrum facies Et .iugiter
31 תמיד׃ ועשית [ſ]מנרת זהב טהור מקשה
,eius calices ,eius calamus & eius Femur | candelabrum fiet
תיעשה המנורה ירכה וקנה גביעיה
sex Et .erunt ipso ex eius flores & ,eius poma *
32 כפתריה ופרחיה ממנה יהיו׃ וששה
candelabri calami tres :eius lateribus è egredientes ‡ calami
קנים יצאים [t]מצדיה שלשה קני מנרה
eius latere ex candelabri calami tres & ,vno eius latere ex
מצדה האחד ושלשה קני מנרה מצדה
,vno calamo in amygdalati calices Tres .secundo ‡
33 השני׃ שלשה גבעים משקדים בקנה האחד
calamo in amygdalati calices tres & :flos & ,pomum *
כפתר ופרח ושלשה גבעים משקדים בקנה
egredientibus calamis sex sic :flos & pomum † ,vno
האחד כפתר ופרח כן לששת הקנים היצאים
,amygdalati calices quatuor || candelabro in Et .candelabro è
34 מן־המנרה׃ ובמנרה ארבעה גבעים משקדים
calamis duobus sub pomum ‡ Et .eius flores & ,eius poma *
35 כפתריה ופרחיה׃ וכפתר תחת [u]שני הקנים
pomum ‡ & ,ipso ex calamis duobus sub pomum ‡ & ,ipso ex
ממנה וכפתר תחת שני הקנים ממנה וכפתר
egredientibus calamis sex :ipso ex calamis duobus sub
תחת־שני הקנים ממנה לששת הקנים היצאים
:erunt ipso ex eorum calami & ,eorum Poma .candelabro è
36 מן־המנרה׃ כפתריהם [u]וקנתם ממנה יהיו
facies Et .mundum aurum * ,vnum ductile ipsum totum
37 כלה מקשה אחת זהב טהור׃ ועשית את־
faciet | lucere & ,eius lucernas faciet ascendere † & :septẽ ei⁹ lucernas
נרתיה שבעה והעלה את־נרתיה [x]והאיר
* eius receptacula & ,ipsius forcipes Et .eius facierum latus super
38 על־עבר פניה׃ ומלקחיה ומחתתיה
illud faciet ‡ mundi auri Talentum ‡ .mundo auro
39 זהב טהור׃ ככר זהב טהור יעשה אתה
fac & ,vide Et .istis vasis omnibus cum *
40 את כל־[y]הכלים האלה׃ וראה ועשה
.monte in es factus videre tu quam ,eorum similitudinẽ in †
[z]בתבניתם אשר־אתה מראה בהר׃

‡ in arca pones — ‡ tibi. — tecum — [a] יעד — quod est — è lignis — [b] שוט — altitudo. — [c] קום — [d] זרה — * quatuor digitorum in circuitu. — ‡ auream — ‡ pones — * sunt — [e] פאר — [f] עמת — | qui recipient vectes, — [g] בית — [h] נשא — † è lignis — [i] עשה — [k] שוט — [l] צפה — [m] כפף — [n] קשה — * ex auro mundo — [o] נקה [p] נסך — ‡ pones — * coram me — [q] נתן [r] פנה — † ex — [ſ] נור — | Hastile — * sphærulæ — ‡ egredientur — [t] צדד — ‡ altero — * sphærula, — † sphærula — | erunt — * sphærulæ — ‡ sphærula — [u] שנה — ‡ sphærula — Sphærula — [u] קנה — * ex auro mundo. — † accendere facies, vel disponet — | facies contra faciem eius. — [x] אור — * ex — ‡ Ex talento — ‡ facies — * & omnia vasa ista — [y] כלה — † secundum — [z] בנה

CAP. XXVI. כו

,retortam byssum ,cortin s decem facies tabernaculum Et

1 וְאֶת־הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעֹת שֵׁשׁ מָשְׁזָר

opus ‡ Cherubim ,cocci vermiculum & ,purpuram & ,hyacinthū &

וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתֹלַעַת [a] שָׁנִי כְּרֻבִים מַעֲשֵׂה

vnius cortinæ Longitudo .eos facies cogitantis

2 חֹשֵׁב תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת

cubito in † quatuor latitudo & .cubito in ‖ viginti & octo*

שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה

.cortinis omnibus ‡ vna Mensura .vnius cortinæ

הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִדָּה אַחַת לְכָל־הַיְרִיעֹת׃

ad mulier* coniunctæ erunt cortinæ Quinque

3 חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת [b] תִּהְיֶיןָ חֹבְרֹת אִשָּׁה אֶל־

.suam sororem ad quaque ‖ coniunctæ cortinæ quinque & suam sororē

אֲחֹתָהּ וְחָמֵשׁ יְרִיעֹת חֹבְרֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ׃

cortinæ labium super † hyacinthi laqueolos facies Et

4 [c] וְעָשִׂיתָ [d] לֻלְאֹת תְּכֵלֶת עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה

labio ‡ in facies sic & :coniunctione in extremo ab vnius

הָאֶחָת מִקָּצָה בַּחֹבָרֶת וְכֵן תַּעֲשֶׂה בִּשְׂפַת

Quinquaginta .secundæ coniunctione in extremæ cortinæ

5 הַיְרִיעָה [f] הַקִּיצוֹנָה בַּמַּחְבֶּרֶת [g] הַשֵּׁנִית׃ חֲמִשִּׁים

laqueolos quinquaginta & ,vna cortina in facies laqueolos

לֻלָאֹת תַּעֲשֶׂה בַּיְרִיעָה הָאֶחָת וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת

.secundæ coniunctione in † quæ ,cortinæ extremo in facies

תַּעֲשֶׂה בִּקְצֵה הַיְרִיעָה אֲשֶׁר בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית

facies Et .suam sororem ad quaque ansulæ Suscipientes

מַקְבִּילֹת הַלֻּלָאֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ׃ וְעָשִׂיתָ

vnaquamq.‖cortinas coniunges & ,auri vncinos quinquaginta

6 חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב וְחִבַּרְתָּ אֶת־הַיְרִיעֹת אִשָּׁה

.vnum tabernaculum erit & ,vncinis in suam sororem ad

אֶל־אֲחֹתָהּ בַּקְּרָסִים וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד׃

:tabernaculū super tentorium in ‡ caprarum † cortinas facies Et

7 וְעָשִׂיתָ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן

cortinæ Longitudo .eas facies cortinas vndecim

עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ אֹרֶךְ הַיְרִיעָה

8 cortinæ cubito in quatuor latitudo & cubito in triginta vnius

הָאַחַת שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה הַיְרִיעָה

.cortinis vndecim † vna Mensura .vnius

הָאֶחָת מִדָּה אַחַת לְעַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת׃

sex & ,seorsum cortinas quinque coniunges Et

9 וְחִבַּרְתָּ אֶת־חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת [h] לְבָד וְאֶת־שֵׁשׁ

è sextam cortinam duplicabis & :seorsum cortinas contra

הַיְרִיעֹת לְבָד וְכָפַלְתָּ אֶת־הַיְרִיעָה הַשִּׁשִּׁית אֶל־

laqueolos quinquaginta facies Et .tentorij faciem regione faciem tecti.

10 מוּל [i] פְּנֵי הָאֹהֶל׃ וְעָשִׂיתָ חֲמִשִּׁים לֻלָאֹת

;coniunctione in extremæ vnius cortinæ labium super in ora

עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הָאֶחָת הַקִּיצֹנָה בַּחֹבָרֶת

coniunctionis cortinæ labium super laqueolos quinquaginta & in ora

וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הַחֹבֶרֶת

:quinquaginta æreos vncinos facies Et .secundæ

11 הַשֵּׁנִית׃ וְעָשִׂיתָ קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים

coniunges & ,laqueolos in vncinos induces &

וְהֵבֵאתָ [k] אֶת־הַקְּרָסִים בַּלֻּלָאֹת וְחִבַּרְתָּ אֶת־

cortinis in abundans ‡ superfluitas Et .vnum erit & ,tentorium †

12 הָאֹהֶל וְהָיָה אֶחָד׃ וְסֶרַח הָעֹדֵף בִּירִיעֹת

super* superfluet superabundantis cortinæ dimidium ,tentorij ‡

הָאֹהֶל [l] חֲצִי הַיְרִיעָה הָעֹדֶפֶת תִּסְרַח עַל

inde cubitus & ,hinc cubitus Et .tabernaculi posteriora

13 אֲחֹרֵי הַמִּשְׁכָּן׃ וְהָאַמָּה מִזֶּה וְהָאַמָּה מִזֶּה

superfluum erit ,tentorij ‖ cortinarū longitudine in superfluēte in

בָּעֹדֵף בְּאֹרֶךְ יְרִיעֹת הָאֹהֶל יִהְיֶה סָרוּחַ

.illud tegendum ad inde & hinc tabernaculi lateribus super

עַל־[m] צִדֵּי הַמִּשְׁכָּן מִזֶּה וּמִזֶּה [n] לְכַסֹּתוֹ׃

rubricatas † arietum pelles tentorio ‡ operimentū facies Et

14 [o] וְעָשִׂיתָ מִכְסֶה לָאֹהֶל [p] עֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים

facies Et .desuper taxorum pellium ‖ operimentum &

וּמִכְסֵה עֹרֹת תְּחָשִׁים מִלְמָעְלָה׃ וְעָשִׂיתָ

15 .stantes Sittim lignis † tabernaculo tabulas

אֶת־הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים׃

dimidij & ,cubiti & :tabulæ longitudo cubitorum Decem

16 עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ וְאַמָּה וַחֲצִי

Marginal notes (right column): è bysso retorta, & hyacintho, & purpura, & vermiculo ‡ opere phrygionico; [a] שָׁנִי * erit ‖ cubitorum, † cubitorum ‡ erit; *altera ad alteram. [b] הָיָה ‖ altera ad alteram. † in ora; [c] עָשָׂה [d] לוּל [e] שָׂפָה ‡ ora [f] קוּץ [g] שָׁנָה † est; Oppositi erūt laqueoli alter ad alterum. ‖ alteram ad alteram cum; † è pilis ‡ ad operimentum; cubitorum † erit; [h] בָּדַד contra faciem tecti. [i] פָּנָה in ora; in ora; [k] בּוֹא † tectum, ‡ quæ superfluit ‡ tecti * in posterioribus [l] חָצָה tecti; [m] צָדַד [n] כָּסָה recto, è pellibus † rubricatis, [o] עָשָׂה [p] עוּר ‖ è pellibus † è

incastraturæ erunt tabulæ manus Duæ .vnius tabulæ latitudo ,cubiti

17 הָאַמָּה רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃ [a] שְׁתֵּי יָדוֹת לַקֶּרֶשׁ

facies sic :suam sororem ad qualibet † dispositæ ‖ vni

הָאֶחָד מְשֻׁלָּבֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ כֵּן תַּעֲשֶׂה

tabulas facies Et .tabernaculi tabulis omnibus

18 לְכֹל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן׃ וְעָשִׂיתָ אֶת־הַקְּרָשִׁים

.austrum ad meridiei angulum ‡ ad tabulas viginti ,tabernaculo

לַמִּשְׁכָּן עֶשְׂרִים קֶרֶשׁ [b] לִפְאַת נֶגְבָּה [c] תֵימָנָה׃

viginti subter facies argenti bases quadraginta Et

19 וְאַרְבָּעִים אַדְנֵי־כֶסֶף תַּעֲשֶׂה תַּחַת עֶשְׂרִים

duabus ,vnam tabulam subter bases duas ,tabulas

הַקָּרֶשׁ [d] שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד [e] לִשְׁתֵּי

duabus ,vnam tabulam subter bases duas & ;eius manibus ‡

יְדֹתָיו וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי

angulum ‡ ad secundæ † tabernaculi costæ ‖ Et .eius manibus *

20 יְדֹתָיו׃ וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית לִפְאַת

earum bases quadraginta Et .tabulas viginti ,aquilonis ‡

21 צָפוֹן עֶשְׂרִים קָרֶשׁ׃ וְאַרְבָּעִים אַדְנֵיהֶם

bases duas & ,vnam tabulam subter bases duas ,argenti

כָּסֶף שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד וּשְׁנֵי אֲדָנִים

,mare ‖ ad tabernaculi latera ad Et .vnam * tabulam subter

22 תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃ וּלְיַרְכְּתֵי הַמִּשְׁכָּן [f] יָמָּה

facies tabulas duas Et .tabulas sex facies

23 תַּעֲשֶׂה שִׁשָּׁה קְרָשִׁים׃ וּשְׁנֵי קְרָשִׁים תַּעֲשֶׂה

erunt Et .duobus lateribus in tabernaculi angulis in

24 לִמְקֻצְעֹת הַמִּשְׁכָּן בַּיַּרְכָתָיִם׃ [g] וְיִהְיוּ

eius caput super perfectæ * erunt pariter & ,infra de geminatæ

[h] תֹאֲמִם מִלְּמַטָּה וְיַחְדָּו יִהְיוּ [i] תַמִּים עַל־רֹאשׁוֹ

duobus in ,ipsis ambabus erit Sic .vnum annulum ad

אֶל־הַטַּבַּעַת הָאֶחָת כֵּן יִהְיֶה לִשְׁנֵיהֶם לִשְׁנֵי

earum bases & ,tabulæ octo erunt Et .erunt angulis

25 הַמִּקְצֹעֹת יִהְיוּ׃ וְהָיוּ שְׁמֹנָה קְרָשִׁים וְאַדְנֵיהֶם

tabulam subter bases Duæ .bases sedecim argenti

כֶּסֶף שִׁשָּׁה עָשָׂר אֲדָנִים שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ

facies Et .vnam tabulam subter bases duæ & ,vnam

26 הָאֶחָד [k] וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃ [l] וְעָשִׂיתָ

tabernaculi costæ * tabulis quinque Sittim lignis ‡ vectes

בְרִיחִם עֲצֵי [m] שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן

tabernaculi costæ * tabulis vectes quinque Et .vnius

27 הָאֶחָד׃ וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן

tabernaculi costæ ‡ tabulis vectes quinque & secundæ †

הַשֵּׁנִית וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן

medio in medius vectis Et .mare ‡ ad latera duo ad

28 לַיַּרְכָתַיִם [n] יָמָּה׃ וְהַבְּרִיחַ [o] הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ

Et .extremum ad extremo ab penetrans * tabularum

29 הַקְּרָשִׁים מַבְרִחַ מִן־[p] הַקָּצֶה אֶל־הַקָּצֶה׃ וְאֶת־

auro ‖ facies earum annulos & ,auro teges tabulas

הַקְּרָשִׁים תְּצַפֶּה זָהָב וְאֶת־טַבְּעֹתֵיהֶם תַּעֲשֶׂה זָהָב

.auro vectes cooperies & ,vectibus domos †

[q] בָּתִּים לַבְּרִיחִם [r] וְצִפִּיתָ אֶת־הַבְּרִיחִם זָהָב׃

quod ‡ eius iudicium ‡ secundum tabernaculum eriges Et

30 [s] וַהֲקֵמֹתָ אֶת־הַמִּשְׁכָּן כְּמִשְׁפָּטוֹ אֲשֶׁר

,hyacintho * velum facies Et .monte in videre es factus

31 [t] הָרְאֵיתָ בָּהָר׃ וְעָשִׂיתָ פָרֹכֶת תְּכֵלֶת

cogitantis opus ‖ :retorta bysso & ,cocci vermiculo & ,purpura &

וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת [u] שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב

super illud dabis ‡ Et .Cherubim † illud facies

32 יַעֲשֶׂה אֹתָהּ כְּרֻבִים׃ וְנָתַתָּה אֹתָהּ עַל־

earum vncini(&) ,auro obductis Sittim columnis quatuor

אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שִׁטִּים מְצֻפִּים זָהָב [x] וָוֵיהֶם

dabis Et .argenteas bases quatuor super aurei

33 זָהָב עַל־אַרְבָּעָה אַדְנֵי־כָסֶף׃ וְנָתַתָּה אֶת־

domo à illuc introduces & ,vncinos subter velum

הַפָּרֹכֶת תַּחַת הַקְּרָסִים [y] וְהֵבֵאתָ שָׁמָּה מִבֵּית

velum diuidet & ,testimonij arcam veli

לַפָּרֹכֶת אֵת אֲרוֹן [z] הָעֵדוּת וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת

.sanctitatum sanctitatem inter & ,sanctitatem inter vobis

לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים׃

sanctitate in testimonij arcam super propitiatorium pones Et

34 [a] וְנָתַתָּ אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל אֲרוֹן הָעֵדֻת בְּקֹדֶשׁ

,velum extra ab mensam pones Et .sanctitatum

35 הַקֳּדָשִׁים׃ [b] וְשַׂמְתָּ אֶת־הַשֻּׁלְחָן מִחוּץ לַפָּרֹכֶת

Marginal notes (left column): [a] שָׁנָה ‖ vt gradus scalæ † altera ad alteram: ‡ latus meridianum. [b] פֵּאָה [c] יָמִין; [d] שָׁנָה [e] שָׁנָה ‡ incastraturis; *incastraturis ‖ lateri † secundo ‡ plagam; ‡ argenteas, *alteram. ‖ occidentem, [f] יָם; [g] הָיָה inferne, * geminatæ [h] תָּאַם [i] תָּמַם; argenteæ, alteram. [k] שָׁנָה [l] עָשָׂה * lateris [m] שׁוּט secundi, ‡ lateris ‡ occidentem. [n] יָם [o] תּוֹךְ * erit transiēs [p] קָצָה ‖ ex † loca [q] בַּיִת [r] צָפָה ‡ dispositionē ‡ quam [s] קוּם * ex [t] רָאָה ‖ opere phrygionico facies [u] שָׁנָה † cum figuris ‡ pones [x] וָו pones intra velum [y] בּוֹא [z] עוּד [a] נָתַן [b] שׂוּם

tabernaculi *costam super* mensam contra candelabrum &

ואת [a] המנרה נכח השלחן על צלע המשכן

.aquilonis *costam super dabis* mensam & ,austrum ad

[b] תימנה והשלחן תתן על־צלע צפון:

,hyacintho ‡ tabernaculi ostium ad *operimentum* * facies Et

36 ועשית [c] מסך לפתח האהל תכלת

opere ,retorta bysso & ,cocci vermiculo & ,purpura &

וארגמן ותולעת שני ושש משזר מעשה

,*Sittim* * columnas quinque aulæo facies Et .*recamantis* ‡

37 רקם: ועשית למסך חמשה עמודי שטים

eis fundes & :aurei earum vncini ,auro ,eas cooperies &

וצפית אתם זהב וויהם זהב ויצקת להם

.æris bases quinque

חמשה אדני נחשת:

in latere / pones in latere / [b] ימן / * aulæum / ‡ ex / [c] סכך / ‡ acupictoris. / * Sittinas,

CAP. XXVII. כז

cubitorum quinque :Sittim lignis † altare facies Et

1 [d] ועשית את־המזבח עצי שטים חמש [e] אמות

erit Quadratum .latitudo cubitorum quinque & ,longitudo ‖

ארך וחמש אמות רחב רבוע יהיה

eius cornua facies Et .eius *statura* * cubitorū trium & ,altare

2 המזבח ושלש אמות [f] קמתו: ועשית קרנתיו

,eius cornua erunt ipso Ex .eius angulis quatuor super

על ארבע [g] פנתיו ממנו [h] תהיין קרנתיו

,*illud excinerādū* ‡ ad eius *ollas* ‡ facies Et .ære illud cooperies &

3 [i] וצפית אתו נחשת: ועשית סירתיו לדשנו

.eius receptacula & ,eius tridētes & ,eius *aspersoria* ‖ & ,ei⁹ scopas &

ויעיו ומזרקתיו ומזלגתיו ומחתתיו

cribrum ei facies Et .*æs* † facies *eius vasis Omnibus* *

4 לכל־ [k] כליו תעשה נחשת: ועשית לו מכבר

quatuor reti super facies Et .*æris retis* ‡ opere

מעשה רשת נחשת: ועשית על־הרשת ארבע

.eius extremitatibus quatuor super ,æris annulos

טבעת נחשת על ארבע [l] קצותיו:

erit & ,*infra de* altaris ambitum subter illud pones Et

5 ונתתה אתה תחת כרכב המזבח מלמטה והיתה

vectes facies Et .altaris medium ad vsque rete

6 הרשת עד [m] חצי המזבח: ועשית בדים

.ære eos cooperies & :Sittim lignis ″ vectes ,altari

למזבח בדי עצי שטים וצפית אתם נחשת:

vectes erunt & ,annulos in eius vectes inducentur Et

7 [n] והובא את־בדיו בטבעת והיו הבדים

.illud *ferendo in* altaris lateribus duobus super

על־ [o] שתי צלעת המזבח [p] בשאת אתו:

fecit videre Quemadmodum :illud facies *tabularum Cauum* *

8 [q] נבוב לחת תעשה אתו כאשר הראה

tabernaculi atrium facies Et .facient sic ,monte in te

9 אתך בהר כן יעשו: ועשית את חצר המשכן

.retorta bysso ‖ atrio *Funda* .*austrum ad* ,*meridiei angulum* † ad

[r] לפאת נגב־ [s] תימנה קלעים לחצר שש משזר

eius columnæ Et .*vnum angulum* * ad lōgitudo *cubito in* ‡ Centū

10 מאה באמה ארך לפאה האחת: ועמדיו

,columnarum vncini ;æris viginti earum bases & ,viginti

עשרים ואדניהם עשרים נחשת ווי העמדים

aquilonis angulum ‡ ad sic Et .*argenti earum circuli* ‡ &

11 וחשקיהם כסף: וכן לפאת צפון

eius columnæ & :*longitudine* ,centum *funda* * longitudine in

בארך קלעים מאה ארך ועמדו

,columnarum vncini ;*æris* † viginti earum bases & ,viginti

עשרים ואדניהם עשרים נחשת ווי העמדים

;*maris angulum* * ad atrij latitudo Et .*argenti earum circuli* ‖ &

12 וחשקיהם כסף: ורחב החצר לפאת ים

,decem earum columnæ :cubitorum quinquaginta *fundæ*

קלעים חמשים אמה עמדיהם עשרה

angulum ‡ ad atrij latitudo Et .decem earum bases &

13 ואדניהם עשרה: ורחב החצר [t] לפאת

quindecim Et .cubiti quinquaginta orientem ad *anteriorem*

14 קדמה מזרחה חמשים אמה: וחמש עשרה

earum bases & ,tres earum columnæ ;*humero fundæ* ‡ cubitorum

אמה קלעים לכתף עמדיהם שלשה ואדניהם

;*fundæ* † quindecim secundo *humero* * Et .tres

15 שלשה: ולכתף [u] השנית חמש עשרה קלעים

† è / [d] עשה / [e] אמה / ‖ erit / * altitudo / [f] קום / [g] פנן / [h] חיה / ‡ lebetes / ‡ remouendū cinerem eius, / [i] צפה / ‖ crateras / * Omnia vasa eius / † ex ære. / [k] כלה / ‡ reticulato æreum. / [l] קצה / infernè, / [m] חצה / ″ è / [n] בוא / ad ferendum / [o] שנה / [p] נשא / * Cum vacuo inter tabulas / [q] נבב / † plagam australē ad meridiem. Cortinæ erunt / [r] פאה [s] ימן / cubitorū erit / * plagam vnā. / ‡ filia eas cingētia argētea / † plagā aquilonarem / * erūt cortinæ / ועמדיו / † æreæ. / ‖ fila eas cingentia argentea / * latus occidentale, cortinæ / ‡ latus orientale / [t] פאה / ‡ erunt cortinæ lateri vni, / * lateri / † cortinæ / [u] שנה

portæ Et .tres earum bases & ,tres earum columnæ

16 עמדיהם שלשה ואדניהם שלשה: ולשער

* erit aulæum ,purpura & ,hyacintho ‡ cubitorum viginti *operimentum* * atrij

החצר [a] מסך עשרים אמה תכלת וארגמן

.*recamantis* † opere ,retorta bysso & ,cocci vermiculo &

17 ותולעת [b] שני ושש משזר מעשה רקם

Omnes .quatuor earum bases & ,quatuor earum Columnæ

עמדיהם ארבעה ואדניהם ארבעה: כל־

earum vncini ;argento ‖ cinctæ circum atrij columnæ

עמודי החצר סביב מחשקים כסף וויהם

centum atrij Longitudo .ærei earum bases & ;argentei

18 כסף ואדניהם נחשת: ארך החצר מאה

statura ‡ & ,quinquaginta in quinquaginta latitudo & ;*cubito in* ‡

באמה ורחב חמשים בחמשים [c] וקמה

.æreæ earum bases & ,retorta bysso * ,cubitorum quinque

חמש [d] אמות שש משזר ואדניהם נחשת:

omnes & ,eius *seruitio omni in* ‖ tabernaculi *vasis Omnibus* †

19 לכל [e] כלי המשכן בכל עבדתו וכל־

præcipies tu Et .*æs* * atrij claui omnes & ,eius claui

20 יתדתיו וכל־יתדת החצר נחשת: ואתה תצוה

,purum oleæ oleum te ad *accipient* ″ & ,Israel filiis

את־בני ישראל [f] ויקחו אליך שמן זית [g] זך

.semper lucernam *ascendere faciendum ad* * ,luminari ‡ contusum

[h] כתית למאור [i] להעלת [k] נר תמיד:

super † quod ,*velum extra ab conuentus* ‡ tabernaculo In

21 באהל [l] מועד מחוץ לפרכת אשר על־

vsque vespera à eius filij & ,Aharon eam disponet ,*testimonium*

[m] העדת יערך אתו אהרן ובניו מערב עד־

eorum generationibus *seculi* ″ Statutum .Domino coram mane

בקר לפני יהוה [n] חקת עולם [o] לדרתם

.Israel filiis à

מאת בני ישראל:

CAP. XXVIII. כח

tuum fratrem Aharon te ad fac appropinquare tu Et

1 ואתה הקרב אליך את־אהרן אחיך

vt sacerdotio *fungendum sacerdotio ad* ,Israel filiorum medio è secum eius filios &

ואת־בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו־

filij Ithamar & ,Elhazar ,Abihu & ,Nadab ,Aharon mihi

לי אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר בני

,tuo fratri Aharon sanctitatis vestes facies Et .Aharon

2 אהרן: ועשית בגדי־קדש לאהרן אחיך

omnes ad loqueris tu Et .decorem & gloriam ad

3 לכבוד [p] ולתפארת: ואתה תדבר אל־כל־

quos repleui facient & :sapientiæ spiritu *eum repleui quem* ,corde sapientes

חכמי־לב אשר מלאתיו רוח חכמה [q] ועשו

vt sacerdotio *eum sacerdotio fungendū ad* ,eum sanctificandū ad ,Aharon vestes

את־בגדי אהרן לקדשו לכהנו־

† sunt ,pectorale ,facient quas vestes † hæ Et .mihi

4 לי: ואלה הבגדים אשר יעשו חשן

,cidarin ,*ocellationis* tunicam & ,pallium & ,superhumerale &

ואפוד ומעיל וכתנת תשבץ מצנפת

,tuo fratri Aharon sanctitatis vestes facient Et .baltheum &

ואבנט ועשו בגדי־קדש לאהרן אחיך

accipient ipsi Et .mihi *sacerdotio fungendum ad* ,eius filiis &

5 ולבניו לכהנו־לי: והם [r] יקחו את־

vermiculum & ,purpuram & ,hyacinthum & ,aurum

הזהב ואת־התכלת ואת־הארגמן ואת־תולעת

,auro * superhumerale facient Et .byssum & ,cocci

6 [s] השני ואת־השש: ועשו את־האפד זהב

,retorta bysso & ,cocci vermiculo ,purpura & ,hyacintho

תכלת וארגמן תולעת שני ושש משזר

ad ei *erit* * iunctæ *scapulæ* ‖ Duæ .*cogitantis* † opere

7 מעשה חשב: [t] שתי כתפת חברת יהיה־לו אל־

artificium ‡ Et .*iungetur* ‡ & ,eius extremitates duas

8 שני [u] קצותיו וחבר: וחשב

ipso ex ,ipsius opus sicut .illud super *quod* * ,eius superhumeralis

אפדתו אשר עליו כמעשהו ממנו

,cocci vermiculo & purpura & ,hyacintho ,auro † ,erit

יהיה זהב תכלת וארגמן ותולעת שני

,*onchynis* lapides duos accipies Et .retorta bysso &

9 ושש משזר: ולקחת את־שתי אבני־שהם

* erit aulæum / ‡ ex / [a] סכך / † phrygionico. / [b] שן / ‖ erunt / ‡ cubitorum, / ‡ altitudo / [c] קום / * ex / [d] אמה / † Omnia vasa / ‖ cum omni ministerio / [e] כלה / * ex ære. / ″ accipiendo afferent / [f] לקח [g] זכך / ‡ pro / * vt ardere faciant / [h] כתת / [i] עלה / [k] נור [l] יעד / ‡ ecclesiæ extra velum, / † est iuxta arcā testimonij, / ″ perpetuum / [m] עוד / [n] חקק [o] דור / vt sacerdotio fungatur / [p] פאר / quos repleui / [q] עשה / vt sacerdotio fungatur / † sunt / opere phrygionico oculis contextam, / vt sacerdotio fungantur / [r] לקח / * ex / [s] שן / † phrygionico. / † oræ / * erunt / [t] שנה / ‡ coniungentur. / ‡ baltheus / [u] קצה / * qui est / † ex onychinos,

infernè ,eius coniunctionem contra eius facierum regione è *infra ab*
מִלְּמַטָּה מִמּוּל ᵃפָּנָיו לְעֻמַּת מַחְבַּרְתּוֹ
ᵃ פְּנֵי
supra bal.heū lu gent
pectorale *leuabunt* ‖ Et .superhumeralis *artificium desuper* †
מִמַּעַל לְחֵשֶׁב הָאֵפוֹד׃ וְיִרְכְּסוּ אֶת־הַחֹשֶׁן 28
,hyacinthi filo in superhumeralis anulos ad eius anulis ab
מִטַּבְּעֹתָו אֶל־טַבְּעֹת הָאֵפוֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת
תְּוֹ
tollatur ‡ non & ;superhumeralis *artificium super existendum ad* ‡
ᵇלִהְיוֹת עַל־חֵשֶׁב הָאֵפוֹד וְלֹא־ᶜיִזַּח
‡ vt sit super baltheum
‡ separetur
Aharon portabit Et .superhumerali desuper pectorale
הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד׃ וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת־ 29
ᵇ הָיָה ᶜ זָחַח
,suum cor super ,iudicij pectorali in Israel filiorum nomina
שְׁמוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט עַל־לִבּוֹ
*quādo ingredietur sāctuarium
Domino coram memoriam in ,*sanctitatem ad ipsum ingrediendo in* *
ᵈבְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ לְזִכָּרֹן לִפְנֵי־יְהוָה
ᵈ בּוֹא
,Vrim ‖ iudicij pectorali in dabis Et .iugiter
תָּמִיד׃ וְנָתַתָּ אֶל־חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת־הָאוּרִים 30
‖ *Illuminationes & Perfectiones,* † quando ingredietur
eum ingrediendo in † ,Aharon cor super erunt & ;Thummim &
וְאֶת־ᵉהַתֻּמִּים וְהָיוּ עַל־לֵב אַהֲרֹן בְּבֹאוֹ
ᵉ תָּמַם
filiorum iudicium Aharon portabit Et .Domino coram
לִפְנֵי יְהוָה וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת־מִשְׁפַּט בְּנֵי־
.semper Domino coram suum cor super Israel
יִשְׂרָאֵל עַל־לִבּוֹ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד׃
‡ ex
.hyacintho ‡ totum superhumeralis pallium facies Et
וְעָשִׂיתָ אֶת־מְעִיל הָאֵפוֹד כְּלִיל תְּכֵלֶת׃ 31
‡ capitij Ora
eius oris erit *Labium* * .eius medio in eius *capitis* ‡ os erit Et
וְהָיָה ᶠפִי־רֹאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ שָׂפָה יִהְיֶה לְפִיו 32
ᶠ פֶּה
ne ,ei erit loricæ os sicut ,texentis opere circum
סָבִיב מַעֲשֵׂה אֹרֵג כְּפִי תַחְרָא יִהְיֶה־לּוֹ לֹא
‖ ex
,hyacintho ‖ mala punica eius fimbriis super facies Et .scindatur
יִקָּרֵעַ׃ וְעָשִׂיתָ עַל־שׁוּלָיו רִמֹּנֵי תְּכֵלֶת 33
,circum eius fimbriis super cocci vermiculo & ,purpura &
וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי עַל־שׁוּלָיו סָבִיב
Tintinabulum .circum earum medio in auri tintinabula &
ᵍוּפַעֲמֹנֵי זָהָב בְּתוֹכָם סָבִיב׃ פַּעֲמֹן 34
ᵍ פַּעַם
,Punicum malum & ,auri tintinabulum ,Punicum malum &,auri
זָהָב וְרִמּוֹן פַּעֲמֹן זָהָב וְרִמּוֹן
Aharon super erit Et .circum pallij fimbriis super
עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב׃ וְהָיָה עַל־אַהֲרֹן 35
sonus eius, quādo ingredietur sāctuarium, †quādo egredietur,
sanctitatē ad ipsum ingrediendo in eius vox audietur & ,ministrandū ad
לְשָׁרֵת וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ
.morietur non & ,*ipsum exeundo in* † & ,Domino coram
לִפְנֵי יְהוָה ʰוּבְצֵאתוֹ וְלֹא יָמוּת׃
ʰ יָצָא
apertiones eum super aperies * & ,mundo auro *florem* ‡ facies Et
וְעָשִׂיתָ צִּיץ זָהָב טָהוֹר וּפִתַּחְתָּ עָלָיו פִּתּוּחֵי 36
‡ laminam ex * sculpes in ea sculpturis
filo *super* ‖ eam pones Et .Domino Sanctitas :sigilli
חֹתָם קֹדֶשׁ לַיהוָה׃ ⁱוְשַׂמְתָּ אֹתוֹ עַל־פְּתִיל 37
‖ cum
faciem regione e ,*cidaris* † super erit & ,hyacinthi
תְּכֵלֶת וְהָיָה עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוּל ᵏפְּנֵי־
ⁱ שׂוּם
† mitram,è regione mitræ
portabit & ,Aharon frontem supra erit Et .erit *cidaris*
הַמִּצְנֶפֶת יִהְיֶה׃ וְהָיָה עַל־מֵצַח אַהֲרֹן וְנָשָׂא 38
ᵏ פָּנֶה
filij sanctificabunt quas sanctificationum iniquitatem Aharon
אַהֲרֹן אֶת־ˡעֲוֹן הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְּנֵי
ˡ עָוָה
supra erit & ,eorum sanctificationum donis omnibus in Israel
יִשְׂרָאֵל לְכָל־ᵐמַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל־
ᵐ נָתַן
.Domino coram eis beneplacitum ad iugiter eius frontem
מִצְחוֹ תָּמִיד ⁿלְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי יְהוָה׃
ⁿ רָצָה
,byssi *cidarim* facies & ,byssi tunicam stringes Et
וְשִׁבַּצְתָּ הַכְּתֹנֶת שֵׁשׁ ᵒוְעָשִׂיתָ מִצְנֶפֶת שֵׁשׁ 39
mitram
ᵒ עָשָׂה
phrygionis.
Aharon filiis Et .*recamantis* opere facies baltheum &
וְאַבְנֵט תַּעֲשֶׂה מַעֲשֵׂה רֹקֵם׃ ᵖוְלִבְנֵי אַהֲרֹן 40
ᵖ בֵּן
pileos
mitras & ,baltheos eis facies & ,tunicas facies
תַּעֲשֶׂה כֻתֳּנֹת וְעָשִׂיתָ לָהֶם אַבְנֵטִים וּמִגְבָּעוֹת
facies induere Et .decorem & gloriam ad eis facies
תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃ וְהִלְבַּשְׁתָּ 41
vnges & .secum eius filios & ,tuum fratrem Aharon illa
אֹתָם אֶת־אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וּמָשַׁחְתָּ
consecrabis
,eos sanctificabis & ,eorum manum *implebis* & ,illos
אֹתָם וּמִלֵּאתָ אֶת־יָדָם וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם
lini feminalia eis fac Et .mihi fungentur sacerdotio &
וְכִהֲנוּ לִי׃ וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי־בָד 42
turpitudinis.
.erunt femora ad vsq; & ,lumbis A .*nuditatis* carnē operiendū ad
ᵠלְכַסּוֹת בְּשַׂר ʳעֶרְוָה מִמָּתְנַיִם וְעַד־יְרֵכַיִם יִהְיוּ׃
ᵠ כָּסָה ʳ עָרָה

Sex .Israel filiorum nomina eis *super aperies* & sculpes in
וּפִתַּחְתָּ עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ שִׁשָּׁה 10
sex nomina & ,vno lapide *super* ‖ eorum *nominibus de* ‖ in nomina
מִשְּׁמֹתָם עַל הָאֶבֶן הָאֶחָת וְאֶת־שְׁמוֹת הַשִּׁשָּׁה
.eorum generationes iuxta ,secundo lapide *super* † residua † in
הַנּוֹתָרִים עַל־הָאֶבֶן ᵇהַשֵּׁנִית כְּתוֹלְדֹתָם׃
ᵃ יָתַר ᵇ שָׁנָה
aperies ‡ sigilli *apertionibus lapidis artificis* * Opere
'lapidicæ sculpturis
‡ sculpes
‖ cum
מַעֲשֵׂה חָרַשׁ אֶבֶן פִּתּוּחֵי חֹתָם תְּפַתַּח אֶת־ 11
:Israel filiorum nominibus *super* ‖ lapides ambos
שְׁתֵּי הָאֲבָנִים עַל־שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
pones Et .eos facies auri *ocellaturis* † circundatos † palis
ᶜמֻסַבֹּת מִשְׁבְּצוֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ ᵈוְשַׂמְתָּ 12
ᶜ סָבַב ᵈ שׂוּם
lapides ,superhumeralis *scapulis super* lapides ambos in oris
אֶת־שְׁתֵּי הָאֲבָנִים עַל כִּתְפֹת הָאֵפֹד אַבְנֵי
eorum nomina Aharon portabit Et ;Israel filiis *recordationis* memoriæ
זִכָּרֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת־שְׁמוֹתָם
.memoriam ad suis humeris duobus super Domino coram
ᵉלִפְנֵי יְהוָה עַל־שְׁתֵּי כְתֵפָיו לְזִכָּרֹן׃
ᵉ פָּנָה
auro † catenas duas Et .auri *ocellaturas* facies Et palas † ex
וְעָשִׂיתָ מִשְׁבְּצֹת זָהָב׃ וּשְׁתֵּי שַׁרְשְׁרֹת זָהָב 13
dabis & *fumis* opere eas facies ,conterminas mundo plectili,
טָהוֹר מִגְבָּלֹת תַּעֲשֶׂה אֹתָם מַעֲשֵׂה עֲבֹת וְנָתַתָּה 14
facies Et .*ocellaturis super complicationum* catenas plectiles in palis,
אֶת־שַׁרְשְׁרֹת הָעֲבֹתֹת עַל־הַמִּשְׁבְּצֹת׃ וְעָשִׂיתָ 15
superhumeralis opus Sicut .*cogitantis* opere ,iudicij pectorale phrygionico.
חֹשֶׁן מִשְׁפָּט מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב כְּמַעֲשֵׂה אֵפֹד
,cocci vermiculo & ,purpura & ,hyacintho ,auro † .illud facies † ex
תַּעֲשֶׂנּוּ זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי
.duplicatum erit Quadratum .illud facies ,retorta bysso &
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃ רָבוּעַ יִהְיֶה כָּפוּל 16
implebis Et .eius latitudo palmus & ,eius longitudo ‡ Palmus ‡ erit
זֶרֶת אָרְכּוֹ וְזֶרֶת רָחְבּוֹ׃ וּמִלֵּאתָ 17
:Ordo .lapidis ordinibus quatuor ,lapidis *plenitudinem eo in* eum impletione
בוֹ מִלֻּאַת אֶבֶן אַרְבָּעָה טוּרִים אָבֶן טוּר
.vnus ordo ,Smaragdus & ,Topazius ,Sardius
אֹדֶם פִּטְדָה וּבָרֶקֶת הַטּוּר הָאֶחָד׃
.*Adamas* & ,Saphyrus ,Carbunculus :secundus ordo Et Iaspis.
וְהַטּוּר ᶠהַשֵּׁנִי נֹפֶךְ סַפִּיר ᵍוְיָהֲלֹם׃ 18
ᶠ שָׁנָה ᵍ הָלַם
.Amethystus & ,Achates ,Lyncurius :tertius ordo Et
וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לֶשֶׁם ʰשְׁבוֹ ⁱוְאַחְלָמָה׃ 19
ʰ שָׁבָה ⁱ חָלַם
:*Iaspis* * & ,Onyx & ,Chrysolithus :quartus ordo Et
וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תַּרְשִׁישׁ וְשֹׁהַם וְיָשְׁפֵה 20
* Beryllus:
lapides Et .suis plenitudinibus in erunt auro Constricti
מְשֻׁבָּצִים זָהָב ᵏיִהְיוּ בְּמִלּוּאֹתָם׃ וְהָאֲבָנִים 21
ᵏ יָשַׁף ˡ הָיָה
duodecim Israel filiorum nominibus *super* erunt cum
תִּהְיֶיןָ עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל ᵐשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
ᵐ שָׁנָה
,suo nomine *super vir* ‖ sigilli *apertionibus* * ,ipsorū nomina *super* ‡ secundum * sculpturis ‖ singuli cum
עַל־שְׁמֹתָם פִּתּוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל־שְׁמוֹ
pectorali super facies Et .tribubus duodecim erunt
תִּהְיֶיןָ לִשְׁנֵי עָשָׂר שָׁבֶט׃ וְעָשִׂיתָ עַל־הַחֹשֶׁן 22
.mundo auro *complicationis* † opere termini catenas † plectili ex
שַׁרְשֹׁת גַּבְלֻת מַעֲשֵׂה עֲבֹת זָהָב טָהוֹר׃
dabis & ;auri anulos duos pectorali super facies Et pones
וְעָשִׂיתָ עַל־הַחֹשֶׁן שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב וְנָתַתָּ 23
:pectoralis extremitatibus duabus super anulos ambos
אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבָּעוֹת עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃
,anulis duobus super *auri complicationes* duas pones Et catenas aureas
וְנָתַתָּה אֶת־שְׁתֵּי עֲבֹתֹת הַזָּהָב עַל־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת 24
extremitates duas Et .pectoralis extremitatibus in
אֶל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃ וְאֵת שְׁתֵּי ⁿקְצוֹת 25
ⁿ קָצָה
,*ocellaturis* ‡ duabus super *dabis complicationem* ‡ duarum ‡ catenarum
שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת תִּתֵּן עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצוֹת
pones ‡ palis, * pones in oris
.eius facierum *regione è* ‖ superhumeralis *scapulis super dabis* * &
‖ cōtrafaciem
וְנָתַתָּה עַל־כִּתְפוֹת הָאֵפֹד אֶל־מוּל פָּנָיו׃
super eos pones & ,auri anulos duos facies Et
וְעָשִׂיתָ שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב ᵒוְשַׂמְתָּ אֹתָם עַל־ 26
ᵒ שׂוּם
ad *quod eius labio super* † ,pectoralis extremitatibus duabus † in ora eius quæ
שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן עַל־ᵖשְׂפָתוֹ אֲשֶׁר אֶל־
ᵖ שָׂפָה
anulos duos facies Et .*domum in* ‡ superhumeralis latus ‡ intrinsecis.
עֵבֶר הָאֵפֹד בָּיְתָה׃ וְעָשִׂיתָ שְׁתֵּי טַבְּעוֹת 27
superhumeralis *scapulis duabus* ‡ super eos dabis & ,auri ‡ duobus lateribus
זָהָב וְנָתַתָּה אֹתָם עַל־שְׁתֵּי כִתְפוֹת הָאֵפוֹד

ipſos ingrediendo in ,eius filios ſuper & ,Aharon ſuper erunt Et

43 וְהָיוּ עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בָּנָיו בְּבֹאָם

,altare ad ipſos accedendo in † vel ,conuentus tabernaculum ad

אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ

,iniquitatem ferent non & ,ſanctitate in miniſtrandum ad

לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא־יִשְׂאוּ עָוֹן

. eum poſt eius ſemini & ,ei ſeculi ‡ Statutum .morientur & *

וָמֵתוּ חֻקַּת עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו׃

quādo ingrediendur [a] היה [b] בוא * eccleſiæ † cùm appropinquauerint [c] יעד [d] נגש [e] נשא [f] עוה * neque ‡ perpetuũ erit [g] מות [h] חקק ‡ eſt

CAP. XXIX. כט

ſanctificandum ad eis facies quod verbum ‡ hoc Et

i וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְקַדֵּשׁ

vnum iuuencum Cape . mihi fungendum ſacerdotio ad , eos

אֹתָם לְכַהֵן לִי לְקַח פַּר אֶחָד

,azymorum panem || Et .perfectos † duos arietes & ,bouis filium

2 בֶּן־בָּקָר וְאֵילִם שְׁנַיִם תְּמִימִם׃ וְלֶחֶם מַצּוֹת

infermētata lagana & ,oleo in mixtas infermentatas placētas &

וְחַלֹּת מַצֹּת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת

dabis * Et .ea facies triticorum ſimilia * .oleo in vncta

3 מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן סֹלֶת חִטִּים תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ וְנָתַתָּ

,caniſtro in ea facies appropinquare ‡ & ,vno caniſtro ſuper ‡ ea

אוֹתָם עַל־סַל אֶחָד וְהִקְרַבְתָּ אֹתָם בַּסָּל

& ,Aharon Et .arietes duos & ,iuuencum &

4 וְאֶת־הַפָּר וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִם׃ וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־

:conuentus tabernaculi oſtium ad facies appropinquare eius filios

בָּנָיו תַּקְרִיב אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד

veſtes accipies Et .aqua in eos lauabis &

5 וְרָחַצְתָּ אֹתָם בַּמָּיִם׃ וְלָקַחְתָּ אֶת־הַבְּגָדִים

pallium & ,tunicam Aharon facies induere &

וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־הַכֻּתֹּנֶת וְאֵת מְעִיל

cinges & :pectorale & ,ſuperhumerale ac ,ſuperhumeralis

הָאֵפֹד וְאֶת־הָאֵפֹד וְאֶת־הַחֹשֶׁן וְאָפַדְתָּ

ſuper cidarim || pones Et .ſuperhumeralis artificio in ei †

6 לוֹ בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד׃ וְשַׂמְתָּ הַמִּצְנֶפֶת עַל־

.cidarim ſuper ſanctitatis diadema dabis * & ;eius caput

רֹאשׁוֹ וְנָתַתָּ אֶת־נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ עַל־הַמִּצְנָפֶת׃

,eius caput ſuper fundes & ,vnctionis oleum accipies Et

7 וְלָקַחְתָּ אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְיָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ

,facies appropinquare eius filios Et . eum vnges &

8 וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ׃ וְאֶת־בָּנָיו תַּקְרִיב

,baltheo eos cinges Et . tunicas eos induere facies &

9 וְהִלְבַּשְׁתָּם כֻּתֳּנֹת׃ וְחָגַרְתָּ אֹתָם אַבְנֵט

erit & , mitras eis vincies & , eius filios & Aharon

אַהֲרֹן וּבָנָיו וְחָבַשְׁתָּ לָהֶם מִגְבָּעֹת וְהָיְתָה

,Aharon manum implebis & ;ſeculi ſtatutum in ſacerdotium eis

לָהֶם כְּהֻנָּה לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִלֵּאתָ יַד־אַהֲרֹן

iuuencum facies appropinquare Et .eius filiorum manum &

10 וְיַד־בָּנָיו׃ וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַפָּר

eius filij & ,Aharon fulciet ‡ & ,conuentus ‡ tabernaculo coram

לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְסָמַךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־

iuuencum mactabis Et . iuuenci caput ſuper ſuas manus

11 יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר׃ וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הַפָּר

capies Et . conuentus tabernaculi oſtium ad Domino coram

12 לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ וְלָקַחְתָּ

.tuo digito in altaris cornibus ſuper dabis & ,iuuenci ſanguine è

מִדַּם הַפָּר וְנָתַתָּה עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּאֶצְבָּעֶךָ

.altaris fundamentum ad fundes ſanguinem omnem Et

וְאֶת־כָּל־הַדָּם תִּשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׃

& ,inteſtinum operientem adipem omnem capies Et

13 וְלָקַחְתָּ אֶת־כָּל־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת

adipem & , renes duos & , hepate ſuper reticulum

הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב

carnem Et .altari in facies ſuffire & ;eos ſuper * qui

14 אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחָה׃ וְאֶת־בְּשַׂר

igne in combures eius fimum & , eius pellem & , iuuenci

הַפָּר וְאֶת־עֹרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ

vnum arietem Et . hoc Peccatum caſtrametationem extra ab

15 מִחוּץ לַמַּחֲנֶה חַטָּאת הוּא׃ וְאֶת־הָאַיִל הָאֶחָד

ſuper ſuas manus eius filij & ,Aharon fulcient † & ; capies

תִּקָּח וְסָמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־

capies & arietem mactabis Et . arietis caput

16 רֹאשׁ הָאָיִל׃ וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הָאַיִל וְלָקַחְתָּ אֶת־

[h] פרר † immaculatos. ‖ panes infermentatos [i] חרר * Ex * pones [k] חנט ‡ in ‡ offeres [l] יעד eccleſiæ, † cū baltheo | mitram [m] שום * pones [n] נתן [o] בנה consecrabis [p] חקק [q] פרר ‡ eccleſiæ, ‡ iungent [r] יעד eccleſiæ pones in fibram cum [s] שנה [t] כלה * eſt igni extra caſtra. Sacrificium pro peccato eſt. [u] עור † iungent [x] לקח

Et .circum altare ſuper aſperges & ,eius ſanguinem

17 דָּמוֹ וְזָרַקְתָּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וְאֶת־

;eius inteſtinum lauabis & , eius fruſtra in concides arietem

הָאַיִל תְּנַתֵּחַ לִנְתָחָיו וְרָחַצְתָּ קִרְבּוֹ

. eius caput ſuper & ,eius fruſta ſuper dabis & ,eius crura &

וּכְרָעָיו וְנָתַתָּ עַל־נְתָחָיו וְעַל־רֹאשׁוֹ׃

Holocauſtum . altari in arietem totum facies ſuffire Et

18 וְהִקְטַרְתָּ אֶת־כָּל־הָאַיִל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה

.ipſa * Domino Ignitio | . quietis odor † Domino hoc *

הוּא לַיהוָה רֵיחַ נִיחוֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה הוּא׃

eius filij & ,Aharon fulciet ‡ & ,ſecundum arietem capies Et

19 וְלָקַחְתָּ אֵת הָאַיִל הַשֵּׁנִי וְסָמַךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו

,arietem mactabis Et . arietis caput ſuper ſuas manus

20 אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאָיִל׃ וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הָאַיִל

auris tenerum † ſuper dabis * & , eius ſanguine de capies &

וְלָקַחְתָּ מִדָּמוֹ וְנָתַתָּה עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן

ſuper & , dexteræ eius filiorum auris tenerum ſuper & ,Aharon

אַהֲרֹן וְעַל־תְּנוּךְ אֹזֶן בָּנָיו הַיְמָנִית וְעַל־

eorum pedis pollicem ſuper & ,dexteræ eorum manus pollicem

בֹּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלָם

.circum altare ſuper ſanguinem aſperges & : dexteri

הַיְמָנִית וְזָרַקְתָּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

oleo de & ,altare ſuper ‡ qui ſanguine de capies Et

21 וְלָקַחְתָּ מִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וּמִשֶּׁמֶן

ſuper & ,eius veſtes ſuper & Aharon ſuper aſperges & ,vnctionis

הַמִּשְׁחָה וְהִזֵּיתָ עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בְּגָדָיו וְעַל־

ſanctificabitur & ,ſecum eius filiorum veſtes ſuper & ,eius filios

בָּנָיו וְעַל־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ וְקָדַשׁ

.ſecum eius filiorum veſtes & ,eius filij & ,eius veſtes & ,ipſe

הוּא וּבְגָדָיו וּבָנָיו וּבִגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ׃

adipem & , caudam & , adipem ariete ab tolles Et

22 וְלָקַחְתָּ מִן־הָאַיִל הַחֵלֶב וְהָאַלְיָה וְאֶת־הַחֵלֶב

fibram duos & ,iecoris reticulum & , inteſtinum operientem

הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְאֵת שְׁתֵּי

coxam † & , eos ſuper * qui adipem & , renes

הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן וְאֵת שׁוֹק

,vnam panis tortam Et . ipſe impletionum ‡ aries quia ,dexteram

23 הַיָּמִין כִּי אֵיל מִלֻּאִים הוּא׃ וְכִכַּר לֶחֶם אַחַת

caniſtro è ,vnum laganum & ,vnam oleo * panis placentam &

וְחַלַּת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרָקִיק אֶחָד מִסַּל

omnia pones Et . Domino coram * qui ,infermentatorum

24 הַמַּצּוֹת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה׃ וְשַׂמְתָּ הַכֹּל

agitabis ‡ & ,eius filiorum volas ſuper & , Aharon volas ſuper

עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וְהֵנַפְתָּ

ea capies Et . Domino coram agitationem ‡ ea

25 אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃ וְלָקַחְתָּ אֹתָם

holocauſtum ſuper * altari in facies ſuffire & , eorum manu è

מִיָּדָם וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחָה עַל־הָעֹלָה

. Domino ipſa Ignitio † Domino coram quietis odorem in

לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לִפְנֵי יְהוָה אִשֶּׁה הוּא לַיהוָה׃

qui impletionum ariete ab ‖ pectus capies Et

26 וְלָקַחְתָּ אֶת־הֶחָזֶה מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים אֲשֶׁר

erit & ;Domino coram eleuationem illud eleuabis & ,Aharon ipſi

לְאַהֲרֹן וְהֵנַפְתָּ אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה

& ,eleuationis pectus ſanctificabis Et . partem in tibi

27 לְךָ לְמָנָה׃ וְקִדַּשְׁתָּ אֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת

eſt exaltatus qui & ,eſt eleuatum quod exaltationis armum

שׁוֹק הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הוּנַף וַאֲשֶׁר הוּרָם

quod ‡ de & , Aharon ipſi quod ‡ de ,impletionum ‡ ariete ab

מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים מֵאֲשֶׁר לְאַהֲרֹן וּמֵאֲשֶׁר

ſtatutum in eius filiis & , Aharon ipſi erit Et . eius filiis

28 לְבָנָיו׃ וְהָיָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו לְחָק־

exaltatio & , ipſe exaltatio quia ,Iſrael filiis à ſeculi

עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי תְרוּמָה הוּא וּתְרוּמָה

,ſuorum pacificorum ſacrificiis de Iſrael filiis à erit

יִהְיֶה מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיהֶם

† quæ ſanctitatis veſtes Et . Domino eorum exaltatio

29 תְּרוּמָתָם לַיהוָה׃ וּבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר

,eis in vngendum ad ,cum poſt eius filiis erunt , Aharon ipſi

לְאַהֲרֹן יִהְיוּ לְבָנָיו אַחֲרָיו לְמָשְׁחָה בָהֶם

diebus Septem .eorum manum eis in implendum ad &

30 וּלְמַלֵּא־בָם אֶת־יָדָם׃ שִׁבְעַת יָמִים

pones [a] נתן * eſt † in odorem ‖ Oblatio ignita * eſt. [b] נוח [c] אשׁ ‡ iungent * pones † fibram [d] ימן ‡ eſt [e] נזר [f] אלה * eſt † armum dextrum, [g] שנה [h] כלה [i] שוק ‡ conſecrationum eſt, * ex * eſt [k] שום ‡ eleuabis [l] כפף [m] נוף ‡ eleuationem * in † Oblatio eſt [n] נוח [o] אשׁ ‖ arietis conſecrationum quod eſt [p] פרר [q] רום ‡ conſecrationum, ‡ eo [r] חקק † ſunt cum [s] היה conſecrandum cum

ad veniet qui ;eius filiis de *eo sub* sacerdos eas induet

30 ולבשם הכהן תחתיו מבניו אשר [a] יבא אל־

.sanctitate in ministrandum ad *conuentus* tabernaculum

אהל [b] מועד לשרת בקדש׃

eius carnem coques & , capies *plenitudinum* arietem Et

31 ואת איל המלאים [c] תקח ובשלת את־בשרו

carnem eius filij & ,Aharon comedent Et .sancto loco in

32 [d] במקם קדש׃ ואכל אהרן ובניו את־בשר

tabernaculi ostium ad ,canistro in † qui panem & ,arietis

האיל ואת־הלחם אשר בסל פתח אהל

.eis in est *expiatum quibus* ‡ ea comedent Et .*conuentus* ‡

33 מועד׃ ואכלו אתם אשר כפר בהם

alienigena Et .eos sanctificandũ ad ,eorum manum implendũ ad

למלא את־ידם לקדש אתם [e] וזר

carne de superfuerit si Et .*ea* * sanctitas quia ,comedet non

34 לא־יאכל כי־קדש הם׃ ואם־[f] יותר מבשר

combures *&* ,mane vsque pane de & *plenitudinum* |

המלאים ומן־הלחם עד־הבקר ושרפת את־

.*ipsum* sanctitas quia ,comedetur Non .igne in residuum

הנותר באש לא יאכל כי־קדש הוא׃

quæ omnia Iuxta:sic eius filiis & Aharon facies Et

35 ועשית לאהרן ולבניו ככה ככל אשר־

.eorum manum *implebis* diebus septem ,tibi præcepi

צויתי אתכה שבעת [g] ימים תמלא ידם׃

,expiationes *super* ‖ *diei* * facies *peccati* ‡ iuuencum Et

36 [h] ופר חטאת תעשה ליום על־הכפרים

eum vnges & ;*eo super te expiado in* † altare *super* expiabis &

וחטאת על־המזבח בכפרך עליו ומשחת אתו

altare super expiabis diebus Septem .ipsum sanctificandũ ad

37 לקדשו׃ שבעת ימים תכפר על־המזבח

.sanctitatum sanctitas altare erit & :illud sanctificabis &

וקדשת אתו והיה המזבח קדש קדשים

quod ‡ hoc Et .sanctificabitur , altare *in attingens Omne*

38 כל־הנגע במזבח יקדש׃ וזה אשר

diei ‖ duos *anni filios* * Agnos .altare super facies

תעשה על־המזבח כבשים בני־שנה שנים ליום

& :matutino in facies vnum Agnum . iugiter

39 תמיד׃ את־הכבש האחד תעשה בבקר ואת

decimationem Et . vesperas duas inter facies alterum agnum

40 הכבש השני תעשה בין הערבים׃ ועשרן

. libamen & ;Hin quartum ,contuso oleo in mixtæ simile

סלת בלול בשמן כתית רבע ההין ונסך

agnum Et .vni agno ;vini Hin quartum

41 רביעת ההין יין לכבש האחד׃ ואת הכבש

, *matutini munus* sicut , vesperas duas inter facies secundum

[i] השני תעשה בין הערבים [k] כמנחת הבקר

ignitionem ,quietis odorem in facies eius libamen iuxta &

וכנסכה תעשה־לה לריח ניחח אשה

ostium ad vestras generationes in iuge Holocaustum .Domi

42 ליהוה׃ [l] עלת תמיד [m] לדרתיכם פתח

vobis ‡ coueniam quo ‡ , Domino corã *conuentus* † tabernaculi

אהל־מועד לפני יהוה אשר [n] אועד לכם

filiis * ibi conueniam Et .ibi te ad loquendum ad ,*illic*

43 שמה לדבר אליך שם׃ [o] ונעדתי שמה לבני

sanctificabo Et .mea gloria in sanctificabitur & ,Israel

44 ישראל ונקדש בכבדי׃ וקדשתי

& ,Aharon & :altare & ,*conuentus* ‖ tabernaculum

את־אהל מועד ואת־המזבח ואת־אהרן ואת־

habitabo Et .mihi *sacerdotio fungendum ad* ,sanctificabo eius filios

45 בניו אקדש לכהן לי׃ ושכנתי

.Deum in eis ero & ;Israel filiorum medio in

בתוך בני ישראל והייתי להם לאלהים׃

qui ,eorum Deus Dominus *ego* quia scient Et

46 וידעו כי אני יהוה אלהיהם אשר

me habitandum ad * ,Aegypti terra de eos *feci exire* ‡

[p] הוצאתי אתם מארץ מצרים [q] לשכני

eorum Deus Dominus ego :eorum medio in

בתוכם אני יהוה אלהיהם׃

CAP. XXX. ל

Sittim lignis † .suffitus suffimenti altare facies Et

1 ועשית מזבח מקטר קטרת עצי [r] שטים

[a] בוא loco ipsius ecclesiæ
[b] יעד consecrationum
[c] לקח
[d] קום † est
‡ ecclesiæ. ‡ per quæ propitiatio facta est.
[e] זור * sunt.
[f] יתר ‖ consecrationum, est
consecrabis
[g] יום ‡ pro peccato * per diem
[h] פר ‖ propter † cum expiaueris eum:
Quicquid tetigerit ‡ est * anniculos ‖ in die;
decimam partem
sacrificium matutinum,
[i] שנה [k] מנח oblationem ignitam
[l] עלה [m] דור † ecclesiæ ‡ in ‡ vobiscum
[n] [o] יעד * cum
‖ ecclesiæ.
vt sacerdotio fungantur
sum
‡ eduxi * vt habitarẽ
[p] יצא [q] שכן
† Ex
[r] שוט

,eius latitudo cubitus & ,eius lõgitudo Cubitus .illud facies

2 תעשה אתו׃ אמה ארכו ואמה רחבו

. eius cornua ipso Ex .eius *statura* duo cubiti & :erit quadratum

רבוע יהיה [a] ואמתים [b] קמתו ממנו קרנתיו׃

eius parietes & ,eius tectum mundo auro illud teges Et

3 [c] וצפית אתו זהב טהור את־גגו ואת־קירתיו

. circum auri coronam ei facies Et .eius cornua circum

סביב ואת־קרנתיו ועשית לו [d] זר זהב סביב׃

eius coronam *desubter* ‡ ei facies auri annulos duos Et

4 [e] ושתי טבעת זהב תעשה־לו מתחת לזרו

:eius lateribus duobus super facies ,eius costis duabus super

על שתי צלעתיו תעשה על־שני [f] צדיו

.eis *in* ‖ ipsum portandum ad , *vectibus domos in* * erit &

והיה [g] לבתים לבדים [h] לשאת אתו בהמה׃

.auro eos teges & ;Sittim lignis † vectes facies Et

5 ועשית את־הבדים עצי שטים וצפית אתם זהב׃

,testimonij arcam super ‡ quod ,velum ante illud *dabis* ‡ Et

6 ונתתה אתו [i] לפני הפרכת אשר על־ארן [k] העדת

conueniam quo † testimonium super ‖ quod *expiatorium* * ante

לפני הכפרת אשר על־העדת אשר אועד

suffimentum Aharon illud super faciet suffire Et .ibi *tibi* ‡

7 לך שמה׃ והקטיר עליו אהרן קטרת

, lucernas *cum bonificando in .matutino in matutino in* ‡ aromatum

סמים בבקר בבקר [l] בהיטיבו את־[m] הנרת

.lucernas Aharon *ascendere faciendo in* * Et .illud faciet suffire

8 יקטירנה׃ [n] ובהעלת אהרן את־הנרת

iugiter suffimentum , illud faciet suffire duas vesperas inter

בין הערבים יקטירנה קטרת תמיד

facietis ascendere Non .vestras generationes in Domino coram

9 לפני יהוה [o] לדרתיכם׃ לא־תעלו

libamen & :*munus* & holocaustũ & alienũ suffimentũ illud super

עליו קטרת זרה ועלה ומנחה ונסך

super Aharon expiabit Et .illud super libabitis non

10 לא [p] תסכו עליו׃ וכפר אהרן על־

expiationum *peccati* sanguine De .anno in semel eius cornua

קרנתיו אחת בשנה מדם חטאת הכפרים

:vestris generationibus in illud super expiabit anno in semel

אחת בשנה יכפר עליו לדרתיכם

Domius est locutus Et .Domino *illud* sanctitatum sanctitas

11 קדש־קדשים הוא ליהוה׃ וידבר יהוה

filiorum *caput* leuabis Cum :dicendo , Moseh ad

12 אל־משה לאמר׃ כי [q] תשא את־ראש בני

expiationem ‡ quisque dabunt *&* ,eorum *visitatos ad* ‡ Israel

ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר

eis in erit non & ;eos *visitando in* * ,Domino suæ animæ

נפשו ליהוה בפקד אתם ולא־יהיה בהם

transiens Omnis .dabunt Hoc .eos *visitando in* ‖ ,plaga

13 נגף בפקד אתם׃ זה יתנו כל־העבר

sanctitatis *seclo in* ‡ . secli dimidium , *visitatos super* †

על־הפקדים [r] מחצית השקל בשקל הקדש

eleuatio * secli Dimidium :seclus ‡ obolorum Viginti

עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה

filio à *visitatos super* | transiens Omnis .Domino

14 ליהוה׃ כל העבר על־הפקדים מבן

.Domino *eleuationem* dabit , supra & ,annorum viginti

עשרים שנה ומעלה יתן תרומת יהוה׃

diminuet non *tenuis* & ; multiplicabit non Diues

15 העשיר לא־ירבה והדל לא ימעיט

expiandũ ad Domino oblationem dando , secli dimidio de

ממחצית השקל [s] לתת את־תרומת יהוה לכפר

expiationum argentum capies Et .*vestris animabus super*

16 על־נפשתיכם׃ ולקחת את־כסף הכפרים

tabernaculi opere *super* illud dabis & ,Israel filiis à

מאת בני ישראל ונתת אתו על־עבדת אהל

Domino coram memoriam ad Israel filiis erit & :*conuentus*

[t] מועד והיה לבני ישראל לזכרון לפני יהוה

Dominus est locutus Et .*vestris animabus super* expiandum ad

17 לכפר על־נפשתיכם׃ וידבר יהוה

, *æris* concham facies Et :dicendo Moseh ad

18 אל־משה לאמר׃ ועשית כיור נחשת

tabernaculũ inter illam *dabis* & :lauandum ad ,æris eius basim &

[u] וכנו נחשת לרחצה ונתת אתו בין־אהל

altitudo
[a] אמה [b] קום
[c] צפה
[d] זרר ‡ infra
[e] שנה
[f] צדד *intra vectes. ‖ cum
[g] בית [h] נשא † ex
‡ pones ‡ est
[i] פנה [k] עוד * propitiatorium ‖ est † in ‡ tecum
‡ singulo mane. Quando aptabis
[l] יטב [m] נור * quando incendet
[n] עלה
[o] דור sacrificium.
[p] נסך oblationis pro peccato
est
summam
[q] נשא ‡ secundum numerum ‡ redemptionem * cùm numeraueris | cùm numeraueris
† ad numeros ‡ secundum seclum
[r] חצה ‡ est * oblatio ‖ ad numeros
oblationem
pauper
[s] נתן animas vestras.
pro
ecclesiæ,
[t] יעד animas vestras.
æneam
pones

lauabunt Et .aquas ibi dabis $ & ,altare inter & ,conuentus — ecclesiæ, $ pones

19 מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם ׃ וְרָחֲצוּ

.suos pedes & ,suas manus ea ex eius filij & Aharon

אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם ׃

,aquis se lauabunt ,conuentus tabernaculũ ad eos ingrediendo In † — † Quando ingredientur ‡ ecclesiæ,

20 בְּבֹאָם[a] אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם — בּוֹא[a]

ministrandum ad * altare ad eos appropinquando in | vel ;morietur nõ &

וְלֹא יָמֻתוּ[b] אוֹ בְגִשְׁתָּם[c] אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת — מות[b]

,suas manus lauabunt Et . Domino ignitionem suffiendum ad — | quando appropinquabũt * vt ministrēt vt suffiant oblationem

21 לְהַקְטִיר אִשֶּׁה[d] לַיהוָה ׃ וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם — ignitam

statutum eis erit Et . morientur non & ,suos pedes &

וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ[e] וְהָיְתָה לָהֶם חָק[f]־ — נגש[c] אש[d]

. eorum generationibus in ,eius semini & , ei seculi †

עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם[g] ׃ — מות[e] חקק[f] † perpetuum

.dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et

22 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר ׃ — דור[g]

libertatis * myrrhæ ,capitis $ aromata tibi accipe tu Et — $ præcipua, *libere fluens

23 וְאַתָּה קַח[h]־לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר[i]־דְּרוֹר — לקח[h] מור[i]

quinquaginta ,ipsius dimidiũ ,aromatis † Chinemo & | quingentos — | siclos ‡ aromatici.

חֲמֵשׁ[k] מֵאוֹת וְקִנְּמָן־בֶּשֶׂם מַחֲצִיתוֹ[l] חֲמִשִּׁים — מאה[k] חצה[l]

. ducentos & quinquaginta ,aromatis * calami & ;ducentos & — *aromatici. † siclos secũdum pondus

וּמָאתָיִם וּקְנֵה־בֹשֶׂם חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם ׃

oliuæ olei & ;sanctitatis siclo in † quingentos casiæ Et

24 וְקִדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁמֶן זַיִת

pigmentum | sanctitatis vnctionis oleum ipsum facies Et . Hin — || vnguentum

25 הִין ׃ וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ רֹקַח

sanctitatis vnctionis Oleum . pigmentarij * opere ,pigmenti — vngenti * vnguentarij.

מִרְקַחַת מַעֲשֵׂה רֹקֵחַ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ

& ,conuentus $ tabernaculum eo in vngues Et . erit — $ ecclesiæ,

26 יִהְיֶה ׃ וּמָשַׁחְתָּ בוֹ אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד[m] וְאֵת — יעד[m]

,ipsius vasa omnia & , mensam Et . testimonij arcam

27 אֲרוֹן הָעֵדֻת[n] ׃ וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן וְאֶת־כָּל[o]־כֵּלָיו — עוד[n] כלה[o]

.suffimenti altare & ,ipsius vasa & ,candelabrum &

וְאֶת־הַמְּנֹרָה[p] וְאֶת־כֵּלֶיהָ וְאֵת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת ׃ — נור[p]

& ,ipsius vasa omnia & ,holocausti altare Et

28 וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־

sanctitatis erunt & ,ea sanctificabis Et .eius basim & ,concham

29 הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ[q] ׃ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְהָיוּ קֹדֶשׁ — כון[q] Quicquid tetigerit ea.

.sanctificabitur ,eis in attingens Omne .sanctitatum

קָדָשִׁים כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם יִקְדָּשׁ ׃

,eos sanctificabis & ;vngues eius filios & ,Aharon Et

30 וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו תִּמְשָׁח וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם

Israel filios ad Et .mihi sacerdotio fungendum ad — vt sacerdotio fungantur

31 לְכַהֵן לִי ׃ וְאֶל־בְּנֵי[r] יִשְׂרָאֵל — בנה[r]

mihi hoc erit sanctitatis vnctionis Oleum :dicendo . loqueris

תְּדַבֵּר לֵאמֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי

non hominis carnem Super .vestris generationibus in

32 לְדֹרֹתֵיכֶם ׃ עַל־בְּשַׂר אָדָם לֹא

Sanctitas ,illud sicut facietis non eius pondere in & ,vngetur — secundum summam

יִיסָךְ[s] וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ[t] לֹא תַעֲשׂוּ כָּמֹהוּ קֹדֶשׁ — יסך[s] תכן[t]

pigmentauerit qui Vir * .vobis erit sanctitas . ,hoc ‡ — ‡ est * Quisquis cõfecerit vnguẽtum simile,

33 הוּא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם ׃ אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח

succidetur & extraneum super eo ex posuerit qui & ,illud sicut

כָּמֹהוּ וַאֲשֶׁר יִתֵּן[u] מִמֶּנּוּ עַל־זָר[u] וְנִכְרַת — נתן[u] זור[u]

tibi Accipe :Mosch ad Dominus dixit Et .suis populis è

34 מֵעַמָּיו ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ

,aromata ,Chalbanum & ,Onycham & ,Guttam ,aromata — Stacten,

סַמִּים נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים

ipsum facies Et .erit tanto in tantum :mundum thus & — æqualis ponderis

35 וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד[x] בְּבַד יִהְיֶה ׃ וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ — בדד[x]

mundum salitum | pigmentarij opere pigmentis † suffimentum — † aromaticum | mixtum erit, * & sanctum.

קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר

dabis $ & ,comminuendo eo ex contundes Et . sanctitas * — $ pones

36 קֹדֶשׁ ׃ וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק[y] וְנָתַתָּה — דקק[y]

quo ,conuentus † tabernaculo in testimonio coram eo ex — † ecclesiæ, in

מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר

.vobis erit sanctitatum Sanctitas .ibi tibi * conueniam — * tecum

אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם ׃

facietis non ,eius pondere in † facies quod suffimentum Et — † secundum supputationē eius,

37 וְהַקְּטֹרֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּמַתְכֻּנְתָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ

.Domino tibi erit sanctitas ,vobis

לָכֶם קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לְךָ לַיהוָה ׃

‡ Quisquis † illud, — ,eo in † odorandum ad ipsum sicut fecerit qui Vir ‡

38 אִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כָמוֹהָ לְהָרִיחַ בָּהּ — בהה

.suis populis è excidetur &

וְנִכְרַת מֵעַמָּיו ׃

CAP. XXXI. לא

.dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר ׃

per nomen — Chur filij Vri filium Besalel nomine in vocaui , Vide

2 רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר

de tribu — ,Dei spiritu eum repleui Et . Iehudah tribui

3 לְמַטֵּה[a] יְהוּדָה ׃ וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים — נטה[a]

omni in & ,scientia in & ,intelligentia in & , sapientia in

בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה[b] וּבְדַעַת[c] וּבְכָל־ — בין[b] ידע[c]

opere. — faciendum ad ,cogitationes cogitandum Ad ;opificio

4 מְלָאכָה[d] ׃ לַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת לַעֲשׂוֹת — לאך[d]

arte lapidaria — lapidis fabrefactione in Et . ære in & ,argento in & ,auro in

5 בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת ׃ וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן

arte lignaria, — omni in faciendum ad , ligni fabrefactione in & ;implendum ad

לְמַלֹּאת וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל־

opere. — Aholiab secum dedi ecce ego Et . opificio

6 מְלָאכָה ׃ וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי[e] אִתּוֹ אֵת אָהֳלִיאָב — נתן[e]

de tribu — sapientis omnis corde in & , Dan tribui Achisamach filium

בֶּן־אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה־דָן וּבְלֵב כָּל־חֲכַם־

. tibi præcepi quæ omnia facient Et :sapientiam dedi corde

לֵב נָתַתִּי חָכְמָה וְעָשׂוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ[f] ׃ — צוה[f]

*ecclesiæ, † pro — & ,testimonio † arcam & ,conuentus * Tabernaculum

7 אֵת אֹהֶל מוֹעֵד[g] וְאֶת־הָאָרֹן לָעֵדֻת[h] וְאֶת־ — יעד[g] עוד[h]

‡ est — .tabernaculi vasa omnia & , eam super ‡ quod propitiatoriũ

הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עָלָיו וְאֵת כָּל[i]־כְּלֵי הָאֹהֶל ׃ — כלה[i]

candelabrum & ,eius vasa & , mensam Et

8 וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן וְאֶת־כֵּלָיו וְאֶת־הַמְּנֹרָה[k] — נור[k]

.suffimenti altare & ,eius vasa omnia & ,mundum

הַטְּהֹרָה וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ וְאֵת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת ׃

concham & ;eius vasa omnia & ,holocausti altare Et

9 וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיּוֹר

ministeriales, — sanctitatis vestes & ,ministerij vestes Et .eius basim &

10 וְאֶת־כַּנּוֹ[l] ׃ וְאֵת בִּגְדֵי הַשְּׂרָד וְאֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ — כון

.sacerdotio fungēdũ ad ,eius filiorũ vestes & ,sacerdoti Aharon

לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן ׃

aromatum suffimentum & ,vnctionis oleum Et

11 וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים

dixit Et . facient ,tibi præcepi quæ omnia iuxta sanctitati

12 לַקֹּדֶשׁ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוִּיתִךָ יַעֲשׂוּ ׃ וַיֹּאמֶר

ad loquere tu Et .dicendo ,Mosch ad Dominus

13 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר ׃ וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל־

sabbatha mea — .custodietis meas cessationes Veruntamen .dicendo Israel filios

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֶת־שַׁבְּתֹתַי[m] תִּשְׁמֹרוּ — שבת[m]

est — vestris generationibus in ,vos inter & ,me inter ipsud signum Quia

כִּי אוֹת הִוא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם[n] — דור[n]

* vt sciatis $ sum — custodietis Et . vos sanctificans Dominus ego $ quia sciendũ ad *

14 לָדַעַת[o] כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם ׃ וּשְׁמַרְתֶּם — ידע[o]

*sabbathum, ‡ est — ,illud Polluens . vobis ipsa ‡ sanctitas quia , quietem *

אֶת־הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִוא לָכֶם מְחַלְלֶיהָ

opus eo in faciens omnis quia ;morietur moriendo

מוֹת יוּמָת כִּי כָּל־הָעֹשֶׂה בָהּ מְלָאכָה[p] — לאך[p]

è medio — .suorum populorum interiori ab ipsa anima excidetur &

וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ ׃

† opus, — septimo die in & ,opificium † fiet diebus Sex

15 שֵׁשֶׁת יָמִים[q] יֵעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי — יום[q]

† sabbathum | est, — faciens Omnis .Domino sanctitas , | cessationis quies †

שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן קֹדֶשׁ לַיהוָה כָּל־הָעֹשֶׂה

*opus $ sabbathi. — .morietur moriendo , cessationis $ die in opificium *

מְלָאכָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מוֹת יוּמָת ׃

‡ sabbathum, vt præparent sabbathum — faciendum ad , cessationem ‡ Israel filij custodient Et

16 וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת[r] אֶת־ — עשה[r]

* perpetuum. † est — ,me Inter .seculi * pactum suis generationibus in cessationem

17 הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם[f] בְּרִית עוֹלָם ׃ בֵּינִי

& Quia .seculum in ipsa † signum Israel filios inter &

וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת — דור[f]

die in & , terram & cælos Dominus fecit diebus

יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם

tuo populo ‖ malum ſuper te pœniteat & ,tui naſi * ira ab

מחרון אפך והנחם על־הרעה לעמך׃

,tuorum ſeruorum Iſrael & ,Iſchac ,Abraham Recordare

13 זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך

Multiplicabo :eos ad es locutus & ,te in eis iuraſti quibus

אשר נשבעת להם בך ותדבר אלהם ארבה

terram omnem & ;cælorum ſtellas ſicut veſtrum ſemen

את־זרעכם ככוכבי השמים וכל־הארץ

hæreditabunt & ,veſtro ſemini dabo ,dixi quam hanc

הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו

quod malum ſuper Dominum pœnituit Et .ſeculum in

14 לעלם׃ וינחם יהוה על־הרעה אשר

Moſeh deſcendit & ,ſe vertit Et .ſuo populo facere vt eſt locutus

15 דבר לעשות לעמו׃ ויפן וירד משה

tabulæ ,eius manu in † teſtimonij tabulæ duæ & ,monte è

מן־ההר ושני לחת העדת בידו לחת

ipſæ hinc ‡ & Hinc .ſuis lateribus duobus à ſcriptæ

כתבים משני עבריהם מזה ומזה הם

,ſcriptura & ;ipſæ ‡ Dei opus tabulæ Et .ſcriptæ

16 כתבים׃ והלחת מעשה אלהים המה והמכתב

audiuit Et .tabulis ſuper ſculpta ,ipſa Dei ſcriptura

17 מכתב אלהים הוא חרות על־הלחת׃ וישמע

ad dixit & ,eius vociferatione in populi vocem Iehoſuah

יהושע את־קול העם ברעה ויאמר אל־

Non :dixit Et ,caſtrametatione ‡ in prælij Vox :Moſeh

18 משה קול מלחמה במחנה׃ ויאמר אין

,debilitatem clamandi vox non & ,fortitudinem clamandi vox *

קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה

appropinquauit quando fuit Et audiens ego canendi vocem

19 קול ענות אנכי שמע׃ ויהי כאשר קרב

:choros & ,vitulum vidit & ,caſtrametationem ‖ ad

אל־המחנה וירא את־העגל ומחלת

ſuis manibus è proiecit & ,Moſeh furor excanduit &

ויחר־אף משה וישלך מידו את־

cepit Et .monte ſub eas confregit & ,tabulas

20 הלחת וישבר אתם תחת ההר׃ ויקח את־

vſque † ,moluit & ,igne in combuſſit & ,fecerant quem vitulum

העגל אשר עשו וישרף באש ויטחן עד

adaquauit ‡ & ,aquarum facies ſuper ſparſit & :comminuit quo

אשר־דק ויזר על־פני המים וישק

:Aharon ad Moſeh dixit Et .Iſrael filios

21 את־בני ישראל׃ ויאמר משה אל־אהרן

eum ſuper induxiſti quia ;iſte populus tibi fecit Quid

מה־עשה לך העם הזה כי־הבאת עליו

naſus excandeſcat ‡ Ne :Aharon dixit Et ?grande peccatum

22 חטאה גדלה׃ ויאמר אהרן אל־יחר אף

.ipſe malo in * quòd ,populum noſti Tu .mei domini

אדני אתה ידעת את־העם כי ברע הוא׃

eant qui Deos nobis Fac :mihi dixerunt Et

23 ויאמרו לי עשה־לנו אלהים אשר ילכו

nos fecit aſcendere qui ,viro Moſeh huic quia ;nos ante

לפנינו כי־זה משה האיש אשר העלנו

.ei fuit ‖ quid nouimus non ,Aegypti terra è

מארץ מצרים לא ידענו מה־היה לו׃

.mihi dederunt & ,vos Abrumpite ‡ ?aurũ † Cui :eis dixi Et

24 ואמר להם למי זהב התפרקו ויתנו־לי

.iſte vitulus eſt egreſſus & ,ignem in illud proieci &

ואשלכהו באש ויצא העגל הזה׃

quia ,ipſe ‡ nudatus quòd populum Moſeh vidit Et

25 וירא משה את־העם כי פרע הוא כי־

.eis inſurgentibus in * infamiam ad Aharon eum diſcooperuerat

פרעה אהרן לשמצה בקמיהם׃

Quis † :dixit & ,caſtrametationis ‖ porta in Moſeh ſtetit Et

26 ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי

.Leui filij omnes eum ad ſunt congregati Et .‡me Ad ?Domino

ליהוה אלי ויאספו אליו כל־בני לוי׃

Ponite :Iſrael Deus Dominus dixit Sic :eis dixit Et

27 ויאמר להם כה־אמר יהוה אלהי ישראל שימו

reuertimini & ,Tranſite :ſuũ femur ſuper ſuũ gladium vnuſquiſq;

איש־חרבו על־ירכו עברו ושובו

quiſque occidite Et .caſtrametatione ‡ in portam ad porta de

משער לשער במחנה והרגו איש־את־

*furoris hoc populi tui — per teipſum, — aſpexit — a פנה — † erant — b שנה — c לוח d עוד — ‡ inde erant — ‡ erant — erat — vociferantis, — e רוע — ברעו — ק — ‡ caſtris. — * eſt clamor victorum, neque eorũ qui victi ſunt, ſed vocem cantantium ego audio. — f ענה g היה — ‖ caſtra, — h ראה i חלל — k חרה — מידיו — ק — l לוח m לקח — † donec in puluerẽ redegit, — ‡ bibere fecit — n רקק o זרה — p שקה — q בוא — ‡ iraſcatur furor — * ad malum pronus ſit. — r עלה — ‖ euenerit — † eſt — ‡ Separate vos ab inauribus aureis quæ, ſunt in auribus veſtris. — ſ נתן — ‡ eſſet, — * inter hoſtes eorum. — t ראה u קום — ‖ caſtrorum, — † Quis eſt Domini? — ‡ veniat. — x לוה — y שום — ‡ caſtris.

,Moſeh dedit Et .reſpirauit & ,ceſſauit ſeptimo

18 השביעי שבת וינפש׃ ויתן אל־משה

tabulas duas ,Sinai monte in ſecum loqui eum complere vt ‖

ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לחת

.Dei digito in ſcriptas lapidis tabulas ,teſtimonij

העדת לחת אבן כתבים באצבע אלהים׃

CAP. XXXII. לב

deſcendendum ad Moſeh tardaret quòd populus vidit Et

1 וירא העם כי־בשש משה לרדת

,Aharon ſuper * populus eſt congregatus & ;monte è

מן־ההר ויקהל העם על־אהרן

qui Deos nobis fac ,Surge :eum ad dixerunt &

ויאמרו אליו קום עשה־לנו אלהים אשר

nos fecit aſcẽdere qui viro Moſeh huic quia ;nos ante eant

ילכו לפנינו כי־זה משה האיש אשר העלנו

dixit Et .ei fuit * quid nouimus non ‡ ,Aegypti terra è

2 מארץ מצרים לא ידענו מה־היה לו׃ ויאמר

auribus in ‖ quæ ,auri inaures Separate :Aharon eos ad

אלהם אהרן פרקו נזמי הזהב אשר באזני

,veſtrarum filiarum & ,veſtrorum filiorum ,veſtrarum vxorum

נשיכם בניכם ובנתיכם

populus omnis abruperunt Et .me ad adducite &

3 והביאו אלי׃ ויתפרקו כל־העם את־

ad adduxerunt & ;ſuis auribus in † quæ ,auri inaures ‖

נזמי הזהב אשר באזניהם ויביאו אל־

,ſtylo in illud formauit & ,eorum manu è cepit Et .Aharon

4 אהרן׃ ויקח מידם ויצר אתו בחרט

tui dij * Iſti :dixerunt & ,fuſionis ‡ vitulum illud ‡ fecit &

ויעשהו עגל מסכה ויאמרו אלה אלהיך

.Aegypti terra è te fecerunt aſcendere qui ,Iſrael

ישראל אשר העלוך מארץ מצרים׃

,eius facias ad ‖ altare ædificauit & ,Aharon vidit Et

5 וירא אהרן ויבן מזבח לפניו

.cras Domino † Solennitas :dixit & ,Aharon clamauit &

ויקרא אהרן ויאמר חג ליהוה מחר׃

,holocauſta fecerunt aſcendere ‡ & ;craſtino de manicarunt ‡ Et

6 וישכימו ממחרת ויעלו עלת

edendum ad * populus ſedit Et .pacifica fecerunt accedere &

ויגשו שלמים וישב העם לאכל

eſt locutus Et ‖.ridendum ad ‖ ſurrexerunt & ,bibendum ad &

7 ושתו ויקמו לצחק׃ וידבר

,tuus populus † corrupit quia ,deſcẽde ,Vade :Moſeh ad Dominus

יהוה אל־משה לך־רד כי שחת עמך

citò Receſſerunt ‡.Aegypti terra è feciſti aſcendere quem

8 אשר העלית מארץ מצרים׃ סרו מהר

vitulum ſibi fecerunt :eis præcepi quam via de

מן־הדרך אשר צויתם עשו להם עגל

:dixerunt & ,ei immolauerunt & :ei ſe incuruauerunt & ,fuſionis ‡

מסכה וישתחוו־לו ויזבחו־לו ויאמרו

terra è te fecerunt aſcendere qui ,Iſrael tui dij ‡ Iſti

אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ

Vidi :Moſeh ad Dominus dixit Et .Aegypti

9 מצרים׃ ויאמר יהוה אל־משה ראיתי

.ipſe ceruice durus * populus ecce & ,hunc populum

את־העם הזה והנה עם־קשה־ערף הוא׃

,eos in meus naſus ‖ excandeſcet & ,me dimitte nunc Et

10 ועתה הניחה לי ויחר־אפי בהם

,magnam gentem in te faciam & ,eos conſumam &

ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול׃

:dixit & ,ſui Dei Domini facies † Moſeh orauit Et

11 ויחל משה את־פני יהוה אלהיו ויאמר

,tuum populum in tuus naſus excandeſcet ‡ Domine quid Ad

למה יהוה יחרה אפך בעמך

,magna fortitudine in Aegypti terra è feciſti exire quem

אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול

:dicendo ,Aegyptij dicent quid Ad ?forti manu in &

12 וביד חזקה׃ למה יאמרו מצרים לאמר

,montibus in eos occidendum ad ,eos fecit exire malitia In

ברעה הוציאם להרג אתם בהרים

Reuertere ?terræ ſuperficie de eos conſumendum ad &

ולכלתם מעל פני האדמה שוב

animo requieuit. — a נתן — ‖ quando cõpleuit — b כלה c לוח — d עוד — deſcendere — e ראה f ירד — * contra — g עלה — ‡ neſcimus — * acciderit. — ‖ ſunt — ſeparauerũt & — h בוא — ‖ ab inauribus aureis, — † erant — i לקח k צור — ‡ ex eo — ‡ fuſilem, — * ſunt — l נסך — m עלה — ‖ coram eo, — n בנה — † eſt — o חגג — ‡ ſurrexerunt in — * obtulerunt — p עלה — * vt manducaret & biberet, — q נגש r ישב — ‖ vt luderent. — ſ שתה t קום — † viam ſuam — u הלך x ירד — y צוה — ‡ fuſilem, — z נסך — a שחה — ‡ ſunt — b ראה — * durę ceruicis eſt. — ‖ furor meus — c ינח d חרה — † faciem — e חלה — † iraſcitur furor tuus, — f יצא — Malitioſè eduxit — g רוע — h כלה

† Tabernaculum conuentus. ✱ qui querebat * egrediebatur ª ecclesiæ ‡ erat • quãdo egrediebatur

exibit * ,Dominum quærens ✱ omnis erat & ,mohed Ohel †
אהל מועד והיה כל־מבקש יהוה יצא
.castrametationem extra ‡ quod ,conuentus ª tabernaculum ad
אל־אהל מועד אשר מחוץ למחנה׃
8 surgebant ,tabernaculum ad Mosch exire vt • ,erat Et
והיה ª כצאת משה אל־האהל יקומו
ª יצא
;sui tabernaculi ostio † vnusquisque stabant & ,populus omnis
כל־העם ונצבו איש פתח אהלו
† ad ostium ‖ ingrederetur

.tabernaculum cum ingredi ‖ donec ,Mosch post aspiciebant &
ᵇ והביטו אחרי משה עד־ᶜ באו האהלה׃
ᵇ נבט ᶜ בוא
* quando ingrediebatur
9 descendebat ,tabernaculum in Mosch venire iuxta * erat Et
והיה כבא משה האהלה ירד
✱ ad ostium
cum loquebatur & ,tabernaculi ostio ✱ stabat & ,nubis columna
עמוד הענן ועמד פתח האהל ודבר עם־
nubis columnam populus omnis videbat Et .Mosch
10 משה׃ וראה כל־העם את־עמוד הענן
‡ ad ostium
,populus omnis surgebat & :tabernaculi ostio ‡ stantem
עמד פתח האהל ᵈ וקם כל־העם
ᵈ קום
.sui tabernaculi ostio * vnusquisque se incuruabat &
ᵉ והשתחוו איש פתח אהלו׃
ᵉ שחה
† facie ad faciem,
11 ,facies ad facies † Mosch ad Dominus loquebatur Et
ודבר יהוה אל־משה פנים אל־פנים
* loquitur
reuertebatur & :suum amicum ad vir loquetur * quemadmodum
כאשר ידבר איש אל־רעהו ᶠ ושב
ᶠ שוב
castra:
Nun filius Iehosuah eius minister & ;castrametationem ad
אל־המחנה ומשרתו יהושע בן־נון
12 Mosch dixit Et .tabernaculi medio de recedebat non puer
נער לא ᵍ ימיש מתוך האהל׃ ויאמר משה
ᵍ מוש
dicis mihi,
fac Ascendere :me ad dicens tu ,Vide :Dominum ad
אל־יהוה ראה אתה אמר אלי העל את־
es missurus quem ,me fecisti scire non tu & ,hunc populum
העם הזה ואתה לא ʰ הודעתני את אשר־תשלח
ʰ ידע
inuenisti etiam & ,nomine in te Noui ,dixisti tu & :mecum
עמי ואתה אמרת ידעתיך בשם וגם־מצאת
13 gratiam inueni quæso si nunc Et .meis oculis in gratiam
ⁱ חן בעיני׃ ועתה אם־נא מצאתי חן
ⁱ חנן
,te sciam & tuam viam nunc me fac scire ,tuis oculis in
בעיניך הודעני נא את־דרכך וארעך
tuus populus quia ;vide & suis oculis in gratiam inueniam vt
למען אמצא־חן בעיניך וראה כי עמך
‡ est ✱ Facies mea ibit,
14 faciam requiescere & ,ibunt mea Facies ✱ :dixit Et .hæc gens ‡
הגוי הזה׃ ויאמר ᵏ פני ילכו ˡ והנחתי
ᵏ פנה ˡ נוח
* Nisi facies tua ambulauerit
15 ,euntes tua facies non Si * :eum ad dixit Et .te
לך׃ ויאמר אליו אם־אין פניך הלכים
cognoscetur quo in Et .hinc nos facies ascendere ne
16 אל־ᵐ תעלנו מזה׃ ובמה ⁿ יודע
ᵐ עלה
?tuus populus & ego tuis oculis in gratiam inueni quòd hic
אפוא כי־מצאתי ᵒ חן בעיניך אני ועמך
ⁿ ידע ᵒ חנן
‖ cùm ambulaueris
,ego ,erimus diuisi Et ?nobiscum te eundo in ‖ nonne
הלוא ᵖ בלכתך עמנו ᵠ ונפלינו אני
ᵖ הלך
.terræ facies super † qui populo omni ab tuus populus &
ועמך מכל־העם אשר על־פני האדמה׃
ᵠ פלה
† est
17 verbum Etiam :Mosch ad Dominus dixit Et
ויאמר יהוה אל־משה גם את־הדבר
gratiam inuenisti quia :faciam ,es locutus quod hoc
הזה אשר דברת אעשה כי־מצאת חן
me videre Fac :dixit Et .nomine in te noui & ,meis oculis in
18 בעיני ואדעך בשם׃ ויאמר הראני
omne faciam transire Ego :dixit Et .tuam gloriam quæso
19 נא את־כבדך׃ ויאמר אני אעביר כל־
* faciem tuã, ‡ nomen
Domini nomine in ‡ inuocabo & ,tuas facies * super meum bonum
טובי על־פניך וקראתי בשם יהוה
misereor cui miserebor,
miserebor & ,addam gratiam cui addam gratiam & ,te coram
לפניך ʳ וחנתי את־אשר אחן ורחמתי את־
ʳ חנן
✱ faciem meã
;meas facies ✱ videre poteris Non :dixit Et .miserebor cui
20 אשר ארחם׃ ויאמר לא ˢ תוכל ᵗ לראת את־פני
ˢ יכל ᵗ ראה
:Dominus dixit Et .viuet & ,homo me videbit non quia
21 כי לא־יראני האדם ᵘ וחי׃ ויאמר יהוה
ᵘ חיה
ˣ erit Et .petram supra stabis & mecum locus Ecce
22 הנה מקום אתי ˣ ונצבת על־הצור׃ והיה
ˣ יצב
‖ cùm trãsierit gloria mea,
,petræ foramine in te ponam & ,meam gloriam transeundo in ‖
בעבר כבדי ʸ ושמתיך ᶻ בנקרת הצור
ʸ שום ᶻ נקר

,vnusquisque & ,suum socium vnusquisque & ,suum fratrem amicum
אחיו ואיש את־רעהו ואיש את־
.Mosch verbum secundũ Leui filij fecerunt Et .suum propinquũ
28 קרבו׃ ª ויעשו בני־לוי כדבר משה
ª עשה
.viri † millia tria ferme illa die in populo è cecidit ‖ Et
ᵇ ויפל מן־העם ביום ההוא כשלשת אלפי איש׃
‖ ceciderunt † virorum.
ᵇ נפל
.Domino hodie vestram manum Implete * :Mosch dixit Et
29 ויאמר משה מלאו ידכם היום ליהוה
* Consecrastis
dandam ad & ,suum fratrem in & ,suum filium in vir ‡ Quia
כי איש בבנו ובאחיו ᶜ ולתת
‡ vnusquisque vestrum cõsecrauit manum suam
dixit & ,crastino de ✱ fuit Et .benedictionem hodie vos super
30 עליכם היום ברכה׃ ויהי ממחרת ויאמר
ᶜ נתן
✱ in
.grande peccatum peccastis vos :populum ad Mosch
משה אל־העם אתם חטאתם חטאה גדלה
pro expiabo * forte si ,Dominum ad ascendam nunc Et
ועתה אעלה אל־יהוה אולי אכפרה בעד
* expiem orando
;dixit & ,Dominum ad Mosch est reuersus Et .vestro peccato
31 חטאתכם׃ ᵈ וישב משה אל־יהוה ויאמר
ᵈ שוב
fecerunt & ,grande peccatum iste populus peccauit ,Obsecro
אנא חטא העם הזה חטאה גדלה ויעשו
;eorum peccatum auferes † si nunc Et .auri ‖ deos sibi
32 להם אלהי זהב׃ ועתה אם־ᵉ תשא חטאתם
‖ aureos. † remittis
ᵉ נשא
.scripsisti quem ,tuo libro de nunc me dele ,non si &
ואם־אין ᶠ מחני נא מספרך אשר כתבת׃
ᶠ מחה
,mihi peccauit qui Quis :Mosch ad Dominus dixit Et
33 ויאמר יהוה אל־משה מי אשר חטא־לי
Quisquis peccauerit
populum duc ,vade nunc Et .meo libro è eum delebo
34 אמחנו מספרי׃ ועתה לך ⁱ נחה את־העם
,te ante ibit meus angelus Ecce .tibi sum locutus quod ad
אל אשר־דברתי לך הנה ᵍ מלאכי ילך לפניך
quò
.eorum peccatum eos super visitabo & ,me visitandi die in Et
וביום פקדי ופקדתי עלהם חטאתם׃
ᵍ לאך
qua visitabo,
fecerunt quod super ,populum Dominus percussit Et
35 ʰ ויגף יהוה את־העם על אשר עשו
eo quòd
ʰ נגף
.Aharon fecit quem ,vitulum
את־העגל אשר עשה אהרן׃

CAP. XXXIII. לג

ascende ,Vade :Mosch ad Dominus est locutus Et
1 וידבר יהוה אל־משה ⁱ לך עלה
ⁱ הלך
terra è fecisti ascendere quem populus & ,tu hinc
מזה אתה והעם אשר ᵏ העלית מארץ
ᵏ עלה
Ischac ,Abraham iuraui quam terram ad ,Ægypti
מצרים אל־הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק
mittam Et .eam dabo tuo Semini :dicendo ,Iahacob &
2 וליעקב לאמר לזרעך אתננה׃ ושלחתי
,Emoræum ,Chenahanæum eiiciam & ,angelum te ante
לפניך מלאך וגרשתי את־הכנעני האמרי
Ad .Iebusæum & ,Chiuuæum ,Perizæum & ,Chittæum &
3 והחתי והפרזי החוי והיבוסי׃ אל־
.suum interius in ascendam non Quia .melle & lacte fluentẽ terram
ארץ ˡ זבת חלב ודבש כי לא אעלה בקרבך
medium tui.
ˡ זוב
.via in te consumam forte ne ,tu ceruice durus populus Nam
כי עם־קשה־ערף אתה פן־ᵐ אכלך בדרך׃
duræ ceruicis es,
ᵐ כלה
:luxerunt & ,hoc malum verbum populus audiuit Et
4 וישמע העם את־הדבר ⁿ הרע הזה ויתאבלו
ⁿ רוע
.se super suum ornamentum vnusquisque posuerunt non &
ולא־ᵒ שתו איש ᵖ עדיו עליו׃
ᵒ שות ᵖ עדה
Israel filios ad Dic :Mosch ad Dominus dixit Et
5 ויאמר יהוה אל־משה אמר אל־בני־ישראל
ascendam vno Momento .ceruice durus populus Vos
אתם עם־קשה־ערף רגע אחד אעלה
descendere fac nunc Et ,te consumam & ,tuum interius in
בקרבך ᵠ וכליתיך ועתה ʳ הורד
medium tui,
ᵠ כלה ʳ ירד
.tibi faciam quid sciam & ,te desuper tuum ornatum
עדיך מעליך ואדעה מה אעשה־לך׃
.Choreb monte à sua ornamenta ‡ Israel filij detraxerunt * Et
6 ויתנצלו ˢ בני־ישראל את־עדים מהר חורב׃
* spoliauerũt se ‡ ornamentis suis
ˢ בנה
extra sibi extendit & ,tabernaculum accipiet ✱ Mosch Et
7 ומשה ᵗ יקח את־האהל ונטה־לו מחוץ
✱ accepit
ᵗ לקח
illud vocauit Et .castrametatione ‖ à elongando castrametationem *
למחנה הרחק מן־המחנה וקרא לו
* castra procul ‖ castris.

corum ſtatuas & ,frangetis † eorum altaria Quantam ‖

13 כי את־מזבחתם ^a תתצון ואת־^bמצבתם

non Quia *ſuccidetis eius ‡ lucos & ,confringetis

14 תשברון ואת־אשריו תכרתון׃ כי לא

,eius nomen zelotes Dominus Nam .alteri Deo te incuruabis

תשתחוה לאל אחר כי יהוה קנא שמו

;terræ habitanti* fœdus ferias forte Ne .ipſe ‡ zelotes Deus

15 אל קנא הוא׃ פן־תכרת ברית ליושב הארץ

,eorum diis ſacrificent & ,eorum deos poſt fornicentur &

^c וזנו אחרי אלהיהם וזבחו לאלהיהם

accipias Et .eius ſacrificio de comedas & ,te ad clamet &

16 וקרא לך ואכלת מזבחו׃ ולקחת

poſt eius filiæ fornicentur & ,tuis filiis eius filiabus de

^d מבנתיו לבניך וזנו בנתיו אחרי

,earum deos poſt tuos filios faciant fornicari & ,ipſarũ deos

אלהיהן והזנו את־בניך אחרי אלהיהן׃

.tibi facies non fuſionis Deos

17 אלהי ^e מסכה לא תעשה־לך׃

diebus Septem ,cuſtodies infermentatorum Solennitatem

18 את־חג המצות תשמר שבעת ימים

menſis tempore in tibi præcepi quæ* ,infermentata comedes

תאכל מצות אשר צויתך ^g למועד חדש

.Aegypto de es egreſſus primitiuorum menſe in quia ;Abib ‖

האביב כי בחדש האביב יצאת ממצרים׃

apertio ,erit memorata tua poſſeſſio omnis & ,mihi matricis apertio Omnis†

19 כל־פטר רחם לי וכל־^hמקנך תזכר פטר

ſi Et .agno in ‡ redimes aſini apertionem Et .agni ‡ & ,bouis

20 שור ושה׃ ופטר חמור תפדה בשה ואם־

primogenitum Omne .illum exceruicabis* ,redemeris non

לא תפדה וערפתו כל בכור

.vacuè mea facies ‖ conſpicientur non & ,redimes tuorum filiorũ

בניך תפדה ולא־יראו פני ריקם׃

ceſſabis ſeptimo die in & ,ſeruies † diebus Sex

21 ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת

hebdomadarũ ſolẽnitatem Et .ceſſabis meſſe in & ,aratione in

22 בחריש ובקציר תשבת׃ וחג שבעת

collectionis feſtum Et .triticeorum ‡ meſſis primitias ,tibi facies

תעשה לך בכורי קציר ^k חטים וחג האסיף

conſpicietur anno in vicibus Tribus .anni reuolutione †

23 ^l תקופת השנה׃ שלש פעמים בשנה יראה

Dei Domini dominatoris facies ad* tuus maſculus omnis

כל־זכורך את־פני האדן יהוה אלהי

dilatabo & .tuis faciebus ‖ à gentes eiiciam Quia .Iſrael

24 ישראל׃ כי־^mאוריש גוים מפניך והרחבתי

;tuam terram vir concupiſcet non Et .tuum terminum

את־גבלך ולא־יחמד איש את־ארצך

tribus ,tui Dei Domini facies ad apparendum ad ,te aſcendendo in ‡

^n בעלתך לראות את־פני יהוה אלהיך שלש

,fermentatum ſuper immolabis Non .anno in vicibus

25 פעמים בשנה׃ לא־תשחט על־חמץ

ſacrificium mane ad ‡ pernoctabit neque ;mei ſacrificij ſanguinẽ

דם־זבחי ולא־^oילין לבקר זבח

tuæ terræ primitiuorum Principium .tranſitus ‡ ſolennitatis

26 ^p חג הפסח׃ ראשית בכורי אדמתך

hœdum coques Non .tui Dei Domini domum adduces

^q תביא בית יהוה אלהיך לא־תבשל גדי

tibi Scribe :Moſeh ad Dominus dixit Et .ſuæ matris lacte in

27 בחלב אמו׃ ויאמר יהוה אל־משה כתב־לך

iſtorum verborum os ſuper quia :hæc verba

את־הדברים האלה כי על־פי הדברים האלה

cum ibi fuit Et .Iſrael cum & ,fœdus tecum pepigi

28 ^r כרתי אתך ברית ואת־ישראל׃ ^ſ ויהי־שם עם־

Panem .noctes quadraginta & dies quadraginta Domino

יהוה ארבעים יום וארבעים לילה לחם

tabulis ſuper ſcripſit & :bibit non aquam & ,edit non

לא אכל ומים לא שתה ויכתב על־^tהלחת את

deſcendendo in fuit Et .verba decem ,fœderis verba

29 דברי הברית עשרת הדברים׃ ויהי ^u ברדת

manu in ‡ teſtimonij tabulæ duæ & ,Sinai monte è Moſeh

משה מהר סיני ושני לחת העדת ביד־

cognouit non Moſeh & ,monte è eum deſcendendo in* ,Moſeh

משה ברדתו מן־ההר ומשה לא־ידע

Sed aras † dirueris

^a נתץ ^b יצב

‡ eorum

ריש רבתי

‡ ſt.

* cum habitatore

^c זנה

vocet te,

^d בנה

conflatiles

^e נסך

^f חגג

*quemadmodum

^g יעד

‖ primitiuorũ

† Omne primogenitum meum eſt, & omne pecus tuum quod maſculum parit primogenitum

^h קנה

† pecudis Et primogenitũ ‡ oue.

*ceruicẽ truncabis illi.

‖ coram me vacui.

^i ראה

† operaberis, ‡ triticeæ.

^k חנט

‡ in

^l קוף

* coram dominatore Domino Deo ‖ facie tua.

^m ירש

† quãdo aſcẽdes, vt conſpiciaris coram Domino Deo tuo.

^n עלה

‡ vſque

^o לון

‡ Peſach.

^p חגג

^q בוא

ſecundum verba iſta.

^r כרת

^ſ היה

^t לוח

cũm deſcenderet

^u ירד

‡ eſſent

* cũm deſcenderet

remouebo Et .me tranſire ad vſque ,te ſuper meam volam tegam &

23 ^a ושכתי כפי עליך עד־עברי׃ ^b והסרתי

mea facies ‡ & ,mea poſteriora videbis & ,meam volam

את־^cכפי וראית את־אחרי ופני

videbuntur non

לא יראו׃

CAP. XXXIIII. לד

duas tibi Dola :Moſeh ad Dominus dixit Et

1 ויאמר יהוה אל־משה פסל־לך ^d שני־

tabulas ſuper ſcribam & ;priores ſicut lapidis tabulas

^e לחת אבנים כראשנים וכתבתי על־הלחת את־

quas ,priores tabulas ſuper fuerunt quæ verba

הדברים אשר ^f היו על־הלחת הראשנים אשר

matutino in aſcendes & :manè paratus eſto Et .fregiſti

2 שברת׃ והיה נכון לבקר ^g ועלית בבקר

.montis caput ſuper ibi mihi ſtabis & ,Sinai montem in

אל־הר סיני ונצבת לי שם על־ראש ההר׃

videatur ne vir etiam & ;tecum aſcendet non vir Et

3 ואיש לא־יעלה עמך וגם־איש אל־ירא

e paſcant ne bos & ,pecus etiam :monte toto in

בכל־ההר גם־הצאן והבקר אל־^hירעו אל־

lapideas tabulas duas dolauit Et .huius montis regione

4 מול ההר ההוא׃ ויפסל שני־לחת אבנים

in aſcẽdit & ,matutino in Moſeh manicauit Et .priores ſicut

כראשנים וישכם משה בבקר ^i ויעל אל־

:ei Dominus præcepit quemadmodum ,Sinai montem

הר סיני כאשר צוה יהוה אתו

deſcendit Et .lapidum tabulas duas ſua manu in accepit &

5 ^k ויקח בידו ^l שני ^mלחת אבנים׃ וירד

nomine in † inuocauit Et .ibi eo cum ſtetit & ,nube in Dominus

יהוה בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם

:clamauit Et .eius facies ſuper ‡ Dominus tranſiuit Et .Domini

6 יהוה׃ ויעבר יהוה על־פניו ויקרא

,narium longus ,gratioſus & miſericors ,Deus ,Dominus ,Dominus

יהוה יהוה אל רחום וחנון ארך ^n אפים

miſericordiã Seruãs :veritate & ,miſericordia multus &

7 ^o ורב־חסד ^p ואמת׃ נצר חסד

:peccatum & preuaricationẽ &,iniquitatẽ ferẽs ,millib.

לאלפים נשא עון ופשע וחטאה

ſuper patrum iniquitatem viſitans ,purificabit non purificando † &

ונקה לא ינקה פקד עון אבות על־

,quartos ſuper & tertios ſuper ,filiorum filios ſuper & ,filios

בנים ועל־בני בנים על־שלשים ועל־רבעים׃

.procidit & ,terram in ſe incuruauit & ,Moſeh feſtinauit Et

8 וימהר משה ^q ויקד ארצה ^r וישתחו׃

tuis oculis in gratiam inueni quæſo Si :dixit Et

9 ויאמר אם־נא מצאתי ^ſ חן בעיניך

populus quia ;noſtro interiori in † dominus nunc vadat ,Domine

אדני ילך־נא אדני בקרבנו כי עם־

,noſtro peccato & ,noſtræ iniquitati parces & ,ipſe ceruice durus ‡

קשה־ערף הוא וסלחת ^t לעוננו ולחטאתנו

coram fœdus feriens ego Ecce :dixit Et .nos hæreditabis &

10 ונחלתנו׃ ויאמר הנה אנכי כרת ברית נגד

ſunt creata non quæ ,mirabilia faciam ,tuo populo omni

כל־עמך אעשה נפלאת אשר לא־נבראו

omnis videbit & :gentibus omnibus in & ,terra omni in

בכל־הארץ ובכל־הגוים וראה כל־

quia ,Domini opus eius interiori in tu cuius populus

העם אשר־אתה בקרבו את־מעשה יהוה כי־

tibi Serua .tecum faciens* ego quod ,ipſe formidabilis ‡

11 ^u נורא הוא אשר אני עשה עמך׃ שמר־לך

eiiciens † ego Ecce .hodie tibi præcipiens ‖ ego quod

את אשר אנכי ^x מצוך היום הנני גרש

Chittæum & ,Chenahanæum & ,Emoræum ,tua facie à

מפניך את־האמרי והכנעני והחתי

,tibi Obſeruare .Iebuſæum ,& Chiuuæum & ,Perizæum &

12 והפרזי והחוי והיבוסי׃ השמר לך

ingrediens tu quam ,terram habitanti fœdus ferias forte ne

פן־תכרת ברית ליושב הארץ אשר אתה ^y בא

tuo interiori * in laqueum in ſit forte ne ,eam ſuper

עליה פן־יהיה למוקש בקרבך׃

operiam vola mea te, donec tranſeam

^a שכך ^b סור

‡ facies mea nõ videbitur.

^c כפף

^d שנה

lapideas

^e לוח

^f היה

^g עלה

verticem

^h רעה

ſurrexit

^i עלה

lapideas.

^k לקח

^l שנה

^m לוח

† nomen

‡ ante eum.

clemens, tardus ad iram,

^n אף

^o רבב

נון רבתי

^p אמן

† innocentem iudicando nõ innocentem iudicabit,

humiliauit ſe.

^q קדד

^r שחה

^ſ חנן

† per medium noſtri,

‡ duræ ceruicis eſt,

^t עוה

ferio

in cuius medio es, omne

‡ terribile eſt,

* facio

^u ירא

‖ præcipio

† eiicio

^x צוה

Caue

oũ habitatore terræ, ad quã ingrederis.

^y בוא

* medio tui.

.eo cum *ipsum loquendo in* ,*suarum facierum* * cutis *promicuisset* ᵃ quod
כי קרן עור פניו בדברו אתו׃
ecce & :Mosch Israel filij omnes & ,Aharon vidit Et
30 ᵃויירא אהרן וכל־בני ישראל את־משה והנה
.eum ad *accedendo ab* * timuerũt & :eius *facierum* † cutis *promicabat* ‖
קרן עור פניו וייראו ᵇמגשת אליו׃
,Aharon eum ad sunt reuersi & ,Mosch eos *ad clamauit* ‡ Et
31 ויקרא אלהם משה ᶜוישבו אליו אהרן
. eos ad Mosch est locutus & ,synagoga in *Prælati* $ omnes &
וכל־הנשאים בעדה וידבר משה אלהם׃
eis præcepit & :Israel filij omnes appropinquauerũt postea Et
32 ואחרי־כן נגשו כל־בני ישראל ᵈויצום
. Sinai monte in secum Dominus est locutus quæ omnia
את כל אשר דבר יהוה אתו בהר סיני׃
super *dedit* | & ,eis cum *loquendo a* * Mosch consummauit Et
33 ᵉויכל משה מדבר אתם ᶠויתן על־
Dominum ante Mosch *veniendo in* ' Et . velamen *suas facies* †
34 פניו מסוה׃ ובבא משה לפני יהוה
.*eum egredi vsque* ‡ ,velamen remouebat ,eo cum loquendũ ad
לדבר אתו ᵍיסיר את־המסוה עד־ʰצאתו
quod ,Israel filios ad est locutus & ,est egressus Et
ויצא ודבר אל־בני ישראל את אשר
quod Mosch *facies* $ Israel filij videbant Et . erat iussus
35 יצוה׃ וראו בני־ישראל את־פני משה כי
Mosch reducebat & :Mosch *facierum* | cutis *promicuisset* *
קרן עור פני משה והשיב משה את־
.eo cum loquendũ ad *se venire vsque* † ,suam faciẽ super velamen
המסוה על־פניו עד־באו לדבר אתו׃

ᵃ resplẽduisset
* faciei suę, cũ loqueretur
ᵃ ראה
‖ resplẽdebat
† faciei
* appropinquare
ᵇ נגש
‡ vocauit
ᶜ שוב
$ principes
ᵈ צוה
* loqui
| posuit
ᵉ כלה ᶠ נתן
† faciem suam quando veniebat
‡ donec egrederetur
ᵍ סור ʰ יצא
$ faciem
* resplenduisset
| faciei
† donec veniret

CAP. XXXV. לה

filiorum synagogam omnem Mosch fecit congregare Et
1 ויקהל משה את־כל־ⁱעדת בני־
præcepit quæ verba * Hæc :eos ad dixit & ,Israel
ישראל ויאמר אלהם אלה הדברים אשר־צוה
fiet diebus Sex .ea faciendum ad Dominus
2 יהוה ᵏלעשת אתם׃ ששת ימים תעשה
,sanctitas vobis erit septima die in & ,*functio*
מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש
,*functionem* * eo in *faciens* $ Omnis . Domino cessationis *quies* ‡
שבת שבתון ליהוה כל־העשה בו ˡמלאכה
,vestris habitaculis omnibus in ignem accẽdetis Non .morietur
3 יומת׃ לא־תבערו אש בכל ᵐמשבתיכם
synagogam omnem ad Mosch dixit Et *cessationis* ‖ die in
4 ביום השבת׃ ויאמר משה אל־כל־ⁿעדת
præcepit quod verbum † Hoc :dicendo ,Israel filiorum
בני־ישראל לאמר זה הדבר אשר־צוה
:Domino *eleuationem vobiscum* * a Accipite .dicendo ,Dominus
5 יהוה לאמר׃ ᵒקחו מאתכם תרומה ליהוה
,Domini *eleuationem* $ eam offeret ,*eius cor spontaneum* ‡ Omnis
כל נדיב לבו יביאה את תרומת יהוה
,purpuram & ,hyacinthum Et . æs & , argentum & ,aurum
6 זהב וכסף ונחשת׃ ותכלת וארגמן
arietum pelles Et . *capras* * & ,byssum & ,cocci vermiculũ &
7 ותולעת ᵖשני ושש ועזים׃ ᵠוערת אילם
oleum Et . Sittim ligna & , taxorum pelles & ,rubricatas
8 מאדמים וערת תחשים ועצי שטים׃ ושמן
suffimento & , vnctionis oleo † aromata & , luminari |
למאור ובשמים לשמן המשחה ולקטרת
plenitudinum lapides & , *onychu* * lapides Et .aromatum
9 הסמים׃ ואבני־שהם ואבני מלאים
,vobis in corde *sapiens omnu* $ Et .pectorali & ,superhumerali ‡
10 לאפוד ולחשן׃ וכל־חכם־לב בכם
. Dominus præcepit quæ omnia facient & ,venient
ʳיבאו ויעשו את כל־אשר צוה יהוה׃
,eius operimentum & ,eius tentorium , Tabernaculum
11 את־המשכן את־אהלו ואת־ˢמכסהו
,eius columnas , eius vectes ,eius tabulas & ,eius *Vncinos*
את־קרסיו ואת־קרשיו את־בריחו את־עמדיו
,*operculum* * , eius vectes & , Arcam . eius bases &
12 ואת־אדניו׃ את־הארן ואת־בדיו את־הכפרת
,eius vectes & , Mensam . *tegminis* | velum &
13 ואת פרכת ᵗהמסך׃ את־השלחן ואת־בדיו

ⁱ יעד
* sunt
ᵏ עשה
opus,
‡ sabbathum
$ qui fecerit
* opus
ˡ לאך
ᵐ ישב
‖ sabbathi.
ⁿ יעד
† est
* vobis oblationem
ᵒ לקח
‡ cuius spõtaneum est cor.
$ oblationem
* caprarum pilos
ᵖ שן ᵠ עור
| pro
* onychinos,
‡ pro
$ omnes sapientes
ʳ בוא
ˢ כסה
circulos
בריחיו
ק
* propitiatorium,
| tentorij.
ᵗ סכך

candelabrum Et .facierum panem & ,eius vasa omnia &
14 ואת־כל־ᵃכליו ואת לחם הפנים׃ ואת־ᵇמנרת
oleum & ,eius lucernas & ,eius vasa & ,luminaris
המאור ואת־כליה ואת־נרתיה ואת שמן
,eius vectes & ,suffimenti altare Et .luminaris
15 המאור׃ ואת־מזבח הקטרת ואת־בדיו
& ,aromatum suffimentum & ,vnctionis oleum &
ואת שמן המשחה ואת קטרת הסמים ואת־
,holocausti Altare .tabernaculi ostio ‡ ostij *tegmen* $
16 מסך הפתח לפתח המשכן׃ את מזבח העלה
& ,eius vectes ;ei † quod *aris* * cribrum &
ואת־מכבר הנחשת אשר־לו את־בדיו ואת־
Fundas .eius basim & ,concham ;eius vasa omnia
17 כל־כליו את־הכיר ואת־ᶜכנו׃ את קלעי
portæ *tegmen* & ,eius bases & ,eius columnas ,atrij
החצר את־עמדיו ואת־אדניה ואת מסך שער
,atrij paxillos & ,tabernaculi Paxillos .atrij
18 החצר׃ את־יתדת המשכן ואת־יתדת החצר
ministrandum ad ministerij Vestes .suorum funiculos &
19 ואת־ᵈמיתריהם׃ את־בגדי השרד לשרת
vestes & ,sacerdoti Aharon sanctitatis vestes ;sanctitate in
בקדש את־בגדי הקדש לאהרן הכהן ואת־בגדי
sunt egressi Et .sacerdotio fungendum ad eius filiorum
20 בניו לכהן׃ ויצאו
.Mosch *faciebus* à Israel filiorum cœtus omnis
כל־ᵉעדת בני־ישראל ᶠמלפני משה׃
,suum cor *eum extulit* quem vir omnis venerunt Et
21 ᵍויבאו כל־איש אשר־נשאו לבו
attulerunt :*eum* eius spiritus fecit spontaneum quem omnis &
וכל אשר נדבה רוחו אתו הביאו
,*conuentus* * tabernaculi *functionem* $ ad Domini *eleuationem* *
את־תרומת יהוה למלאכת אהל מועד
venerunt Et .sanctitatis vestes ad & ,eius *seruitium* | omne ad &
22 ולכל־עבדתו ולבגדי הקדש׃ ויבאו
attulerunt corde spontaneus omnis ,mulieribus *super* ‡ viri
האנשים על־הנשים כל נדיב לב הביאו
.auri vas omne ,*subligaculum* & ,anulum & ,inaurem & ,fibulã
חח ונזם וטבעת וכומז כל־ʰכלי זהב
.Domino auri *agitationem agitauit* qui vir omnis Et
וכל־איש אשר ⁱהניף תנופת זהב ליהוה׃
,purpura & hyacinthus *eo cum* est inuentus *quo* * vir omnis Et
23 וכל־איש אשר־נמצא אתו תכלת וארגמן
arietum pelles & ;*capra* & ,byssus & ,cocci vermiculus &
ותולעת שני ושש ועזים ᵏוערת אילם
eleuans Omnis .adduxerunt † ,taxorum pelles & ,rubricatæ
24 מאדמים וערת תחשים הביאו׃ כל־ˡמרים
eleuationem adduxerunt ,æris & ;argenti eleuationem
תרומת כסף ונחשת הביאו את תרומת
,Sittim ligna *eo cum est inuentum quo* omnis Et .Domini
25 יהוה וכל אשר נמצא אתו עצי שטים
mulier Omnísque .*adduxerunt seruitij functionem omnem* ad
לכל־מלאכת העבדה הביאו׃ וכל־אשה
,netum attulerunt & ,neuerunt suis manibus in ,corde sapiens
חכמת־לב בידיה טוו ויביאו ᵐמטוה
,cocci vermiculum ,purpuram & ,hyacinthum
את־התכלת ואת־הארגמן את־תולעת השני
quas eleuauit *earum cor extulit quas* mulieres omnes Et .byssum &
26 ואת־השש׃ וכל־הנשים אשר נשא לבן
Prælati * Et .*capras* † neuerunt ,sapientia in *eas*
27 אתנה בחכמה טוו את־העזים׃ והנשאם
plenitudinum lapides & ,onychis lapides attulerunt
הביאו את אבני השהם ואת אבני המלאים
oleum & ,aroma Et .pectorali & ,superhumerali ‡
28 לאפוד ולחשן׃ ואת־הבשם ואת־השמן
.aromatum suffimento & ,vnctionis oleo & ,luminari $
למאור ולשמן המשחה ולקטרת הסמים׃
ipsorum cor fecerat spontaneos quos mulier & ,vir Omnis
29 כל־איש ואשה אשר נדב לבם
præcepit quod opus omne ad afferendum ad ,*eos*
אתם להביא לכל־המלאכה אשר צוה
Israel filij attulerunt ,Mosch *manu in faciendum ad* ,Dominus
יהוה ⁿלעשות ביד־משה ᵒהביאו בני־ישראל

ᵃ כלה ᵇ נוך
$ aulæum
‡ pro
* æneum
† erat
Cortinas
ᶜ כון
aulæum
ᵈ יתר
facie
ᵉ יעד ᶠ פנה
eleuauit
ᵍ בוא
* oblationem
$ opus
* ecclesiæ,
| opus
‡ cum
dextrale,
ʰ כלה
eleuauit eleuationem
ⁱ נוף
* cum quo
caprarum pili.
ᵏ עור
† ea
ˡ רום
cum quo inuenta sunt
omne opus ministerij attulerunt
ᵐ טוה
quas eleuauit cor
† caprarũ pilos.
* Principes
$ pro
vt faceret per manum
ⁿ עשה
ᵒ בוא

*cocci vermiculo & ,purpura & hyacintho & ,retorta bysso *
שש משזר ותכלת וארגמן ותולעת [a]שני
Longitudo .eas fecit *cogitantis* opere :Cherubim
כרבים מעשה חשב עשה אתם: ארך
latitudo & ,*cubito in* viginti & octo ,vnius cortinæ
9 היריעה האחת שמנה ועשרים באמה ורחב
omnibus ‡ vna Mensura .vnius cortinæ *cubito in* quatuor
ארבע באמה היריעה האחת מדה אחת לכל־
ad vnam cortinas quinque coniunxit Et .cortinis
10 היריעת: ויחבר את־חמש היריעת אחת אל־
.*vnam ad vnam* coniunxit cortinas quinque & ;*vnam*
אחת וחמש יריעת חבר אחת אל־אחת:
,vnius cortinæ *labio super* hyacinthi laqueolos fecit Et
11 ויעש ללאת תכלת על[b]שפת היריעה האחת
cortinæ *labio* † in fecit sic :coniunctione in *extremitate ab*‖
[c]מקצה במחברת כן עשה בשפת היריעה
Quinquaginta .secundæ coniunctione in ,extremæ
12 הקיצונה במחברת [d]השנית: חמשים
laqueolos quinquaginta & ,vna cortina in fecit laqueolos
ללאת עשה ביריעה האחת וחמשים ללאת
:secundæ coniunctione in ‡ quæ cortinæ extremo in fecit
עשה בקצה היריעה אשר במחברת השנית
fecit Et .*vnam ad vnus* $ laqueoli † oppositi
13 מקבילת הללאת אחת אל־אחת: ויעש
cortinas coniunxit & ,auri vncinos quinquaginta
חמשים קרסי זהב ויחבר את־היריעת
.vnum tabernaculum fuit & ,vncinis *in vnam ad vnam*
אחת אל־אחת בקרסים ויהי המשכן אחד:
:tabernaculum super *tentorio caprarum* cortinas fecit Et
14 ויעש יריעת עזים לאהל על־המשכן
Longitudo .*eas* fecit cortinas vndecim
15 עשתי־עשרה יריעת עשה אתם: ארך
cubitorum quatuor & ,*cubito in* triginta vnius cortinæ
היריעה האחת שלשים באמה וארבע [e]אמות
vndecim ‡ vna Mensura .vnius cortinæ latitudo
רחב היריעה האחת מדה אחת לעשתי עשרה
,seorsum cortinas quinque coniunxit Et .cortinis
16 יריעת: ויחבר את־חמש היריעת לבד
quinquaginta laqueolos fecit Et .seorsum cortinas sex &
17 ואת־שש היריעת לבד: [f]ויעש ללאת חמשים
quinquaginta & :coniunctione in extremæ cortinæ *labio super*
על[g]שפת היריעה הקיצנה במחברת וחמשים
.secundæ *coniungentis* ‡ cortinæ *labio super* † fecit laqueolos
ללאת עשה על־שפת היריעה החברת השנית:
coniungendum ad ,quinquaginta æris vncinos fecit Et
18 ויעש קרסי נחשת חמשים לחבר
operimentum fecit Et .*vnum existendum ad* ,*tentorium*
19 את־האהל [h]להית אחד: ויעש מכסה
pellibus* operimentum & ,rubricatis arietum pellibus* tentorio
לאהל [i]ערת אילם מאדמים ומכסה ערת
tabernaculo tabulas fecit Et .*desuper* † taxorum
20 תחשים מלמעלה: ויעש את־הקרשים למשכן
longitudo cubitorum Decem .stantes Sittim lignis ‡
21 עצי [k]שטים עמדים: עשר [l]אמות ארך
tabulæ latitudo cubiti dimidij & cubiti & ,tabulæ
הקרש ואמה [m]וחצי האמה רחב הקרש
incastratæ $ vni tabulæ *manus* ‡ Duæ .vnius
22 האחד: [n]שתי ידת לקרש האחד משלבת
.tabernaculi tabulis omnibus fecit sic :*vnam ad vna*
אחת אל־אחת כן עשה לכל קרשי המשכן:
tabulas viginti ,tabernaculo tabulas fecit Et
23 ויעש את־הקרשים למשכן עשרים קרשים
bases quadraginta Et .austrum ad meridiei *angulum* * ad
24 [o]לפאת נגב [p]תימנה: וארבעים אדני
bases Duas .tabulis viginti sub fecit argenti
כסף עשה תחת עשרים הקרשים שני אדנים
bases duas & ,eius *manibus* † duabus ; vna tabula sub
תחת־הקרש האחד לשתי ידתיו ושני אדנים
costa * Et .eius *manibus* $ duabus ‡ vna tabula sub
25 תחת־הקרש האחד לשתי ידתיו: ולצלע
viginti fecit ,*aquilonis angulum ad* ,*secundæ* ‖ tabernaculi
המשכן השנית לפאת צפון עשה עשרים

* è
[a] שן
phrygionis
cubitorum
cubitorum,
‡ erat
alteram ad alteram:
alteram ad alteram.
in ora
[b] שפה
‖ à latere
[c] קצה
† ora
[d] שנה
‡ est
† erant
$ alter ad alterum.
alterã ad alteram cum
è caprarum pilis tecto
cubitorum;
[e] אמה
‡ erat
[f] עשה
in ora
[g] שפה
† in ora
‡ in coniunctione
tectũ, vt esset vnum.
[h] היה
* e
[i] עור
† supernè.
‡ è
[k] שוט
[l] אמה
[m] חצה
‡ incastraturæ erant
$ commissæ altera ad alteram:
[n] שנה
* latus
[o] פאה [p] ימן
‖ pro
† incastraturis
‡ pro
$ incastraturis
* in latere secundo
‖ in latere aquilonari.

:Israel filios ad Mosch dixit Et .Domino *deuotionem*
30 נדבה ליהוה: ויאמר משה אל־[a]בני ישראל
,Vri filium Besalel ,nomine in Dominus vocauit ,Videte
[b]ראו קרא יהוה בשם בצלאל בן־אורי
spiritus eum repleuit Et .Iehudah *tribui* ,Chur filij
31 בן־חור [c]למטה יהודה: וימלא אתו רוח
omni *in* & ,scientia *in* & ,intelligentia *in* ,sapientia *in* Dei
אלהים בחכמה [d]בתבונה [e]ובדעת ובכל־
faciendum ad ,cogitationes cogitandum ad Et .opere
32 [f]מלאכה: ולחשב מחשבת [g]לעשת
lapidis artificio † in Et .ære in & ,argento in & ,auro in
33 בזהב ובכסף ובנחשת: ובחרשת אבן
omni in faciendum ad ‡ *ligni artificio* ‡ in & ;complendum ad
למלאת ובחרשת עץ לעשות בכל־
ipsius corde in dedit docendum ad Et .cogitationis opere
34 מלאכת מחשבת: [h]ולהורת נתן בלבו
.Dan *tribus* Achisamach filium Aholiab & ,ipsum
הוא ואהליאב בן־אחיסמך למטה־דן:
functionem omnem faciendum ad ,cordis sapientia eos Repleuit
35 מלא אתם חכמת־לב לעשות כל־מלאכת
,purpura in & ,hyacintho in *recamatis &* ,*cogitantis &* ,*fabri*
חרש וחשב ורקם בתכלת ובארגמן
omnem * facientes ,*texentis* $ & ,bysso in & ,cocci vermiculo in
בתולעת השני ובשש וארג [i]עשי כל־
.cogitationes cogitantes & ,*functionem*
מלאכה וחשבי מחשבת:

CAP. XXXVI. לו

corde sapiens vir omnis & ,Aholiab & ,Besalel fecit Et
1 ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם־לב
,*ipsis in* intelligentiam & sapientiam Dominus dedit quibus
אשר נתן יהוה חכמה [k]ותבונה בהמה
seruitij functionem omnem faciendum ad ,sciendum ad
[l]לדעת [m]לעשת את־כל־מלאכת עבדת
clamauit ‡ Et .Dominus præcepit *quibus omnibus* * ,sanctitatis
2 הקדש לכל אשר־צוה יהוה: ויקרא
virum omnem *ad* & ,Aholiab *ad* & ,Besalel *ad* Mosch
משה אל־בצלאל ואל־אהליאב ואל כל־איש
,*eius* corde in sapientiam Dominus dedit cui corde sapientem
חכם־לב אשר נתן יהוה חכמה בלבו
ad * appropinquandum ad ,eius cor *eum extulit* ‡ quem omnem
כל אשר נשאו לבו לקרבה אל־
facie à tulerunt Et .*illam* ‖ faciendum ad *functionem*
3 המלאכה לעשת אתה: [n]ויקחו מלפני
filij attulerant quam *eleuationem* ‡ omnem Mosch
משה את כל־התרומה אשר הביאו בני
:illam * faciendum ad sanctitatis *seruitij functionem* $ ad ,Israel
ישראל למלאכת עבדת הקדש לעשת אתה
.*matutino in matutino in deuotionem* ‖ adhuc cum ad attulerunt ipsi &
והם הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבקר:
* *functionem omnem* † facientes ,sapientes omnes venerunt Et
4 ויבאו כל־החכמים העשים את כל־מלאכת
ipsi *quam* *sua functione à* *vir* *vir* ‡ :sanctitatis
הקדש איש־איש ממלאכתו אשר־המה
Multiplicantes * :dicendo Mosch ad dixerunt Et .*facientes* $
5 עשים: ויאמרו אל־משה לאמר [o]מרבים
functionem ad ,*seruitij* *sufficientia præ* ‖ offerendo populus
העם להביא [p]מדי העבדה למלאכה
præcepit Et .*illam* ‡ faciendum ad Dominus præcepit *quam*
6 אשר־צוה יהוה לעשת אתה: [q]ויצו
dicendo ,*castrametatione* ‡ in vocem fecerunt transire & ,Mosch
משה ויעבירו קול במחנה לאמר
:*eleuationem* * ad *functionem* $ vltrà faciant ne ,mulier & Vir
איש ואשה אל־יעשו־עוד מלאכה לתרומת
functio † Et .*adducendo ab* ‖ populus est prohibitus Et .sanctitatis
7 הקדש ויכלא העם מהביא: והמלאכה
faciendum ad *functionem omnem ad* *eorum sufficientia* *erat*
היתה דים לכל־המלאכה לעשות
sapiens omnis fecerunt Et .superabundandum & ,*illum* ‡
8 אתה [r]והותר: ויעשו כל־חכם־
;cortinas decem ,tabernaculum ,*functionem* $ facientibus *in* † ,corde
לב [s]בעשי המלאכה את־המשכן עשר יריעת

oblationem spontaneam
[a] בנה
[b] ראה
è tribu
[c] נטה
[d] בין [e] ידע
[f] לאך
[g] עשה
† arte lapidaria
‡ arte lignaria,
[h] ירה
è tribus
omne opus fabrile, & phrygionicam, & acupictorium
$ textorio,
* omne
[i] עשה
opus
[k] בין
omne opus ministerij
[l] ידע [m] עשה
* secundum omnia quæ
‡ vocauit
‡ eleuauit
* operi
‖ illud.
[n] לקח
‡ oblationem
$ opus ministerij
* illud,
‖ oblationem spõtaneã, singulo manè.
† omne opus
‡ singulus ab opere suo, quod
† faciebant,
* Multiplicãt
[o] רבה
‖ vltra sufficiẽtiam ministerij, ad opus quod
† illud.
[p] די
[q] צוה
‡ castris,
$ opus
* oblationem
‖ ne offerret.
† substantia erat eis sufficiens ad omne
‡ illud.
[r] יתר
$ opus, † cum
[s] עשה

:mundo auro ‡ propiciatorium fecit Et .arcam
6 את־הארן: ᵃויעש כפרת זהב טהור
dimidij & ,cubiti & ;eius longitudo * dimidij & ,cubitorū duorū
אמתים ᵇוחצי ארכה ואמה וחצי
ductili ‖ ;auro † Cherubim duos fecit Et .eius latitudo
7 רחבה: ויעש ᶜשני כרבים זהב מקשה
Cherub .propiciatorij extremitatibus duabus à eos fecit
8 עשה אתם משני ᵈקצות הכפרת: כרוב
extremo ab *vnum* * Cherub & ,hinc extremo ab vnum
אחד מקצה מזה וכרוב־אחד מקצה
duabus à Cherubim fecit ,propiciatorio à ;inde
מזה מן־הכפרת עשה את־הכרבים משני
alas extendentes Cherubim erant Et .eius extremitatibus
9 קצותו: ויהיו הכרבים פרשי כנפים
,propitiatorium *super* suis alis *in* tegentes supernè
למעלה סככים בכנפיהם על־הכפרת
erant propitiatorium Ad .*suum fratrem ad vir* ‡ eorum facies &
ופניהם איש אל־אחיו אל־הכפרת היו
:Sittim lignis ‡ mensam fecit Et .Cherubim facies
10 פני הכרבים: ויעש את־השלחן עצי שטים
cubiti & ,eius latitudo cubiti & ;eius longitudo * duorū cubitorū
אמתים ארכו ואמה רחבו ואמה
& ;mundo auro eam texit Et .eius *statura* dimidij &
11 וחצי ᵉקמתו: ויצף אתו זהב טהור ויעש לו
palmi clausuram ei fecit Et .circum auream coronam
12 ᶠזר זהב סביב: ויעש לו מסגרת טפח
.circum ipsius clausuræ auri coronam fecit & ;circum
סביב ויעש זר־זהב למסגרתו סביב:
anulos *dedit* & ,auri anulos quatuor ei fudit Et
13 ויצק לו ארבע טבעת זהב ᵍויתן את־הטבעת
.eius pedibus quatuor † qui ,angulis quatuor super
על ארבע ʰהפאת אשר לארבע רגליו:
vectibus *domus* ,anuli erant clausuræ regione E
14 לעמת המסגרת היו הטבעת ⁱבתים לבדים
lignis ‖ vectes fecit Et .mensam portandum ad
15 לשאת את־השלחן: ויעש את־הבדים עצי
.mensam portandum ad ,auro eos texit & :Sittim
שטים ויצף אתם זהב לשאת את־השלחן:
,mensam super * quæ vasa fecit Et
16 ויעש את־ᵏהכלים אשר על־השלחן את־
& ,eius cyathos & ,eius cochlearia & ,eius scutellas
קערתיו ואת־ˡכפתיו ואת־ᵐמנקיתיו ואת־
.mundo auro ,*eis in libabitur* ‡ quibus medios calamos
הקשות אשר ⁿיסך בהן זהב טהור:
fecit ductile ,puro auro ‡ candelabrum fecit Et
17 ויעש את־ᵒהמנרה זהב טהור מקשה עשה
,eius calices ,eius calamus & ,eius *Femur* .candelabrum
את־המנרה ירכה וקנה גביעיה
calami sex Et .fuerunt ipso ex ,eius flores & ,eius *poma*
18 כפתריה ופרחיה ממנה היו: וששה ᵖקנים
ipsius latere ex candelabri calami Tres .eius lateribus è *egredientes*
יצאים ᵠמצדיה שלשה קני ʳמנרה מצדה
.secundo eius latere ex candelabri calami tres & ,vno
האחד ושלשה קני מנרה מצדה השני:
pomum ;vno calamo in amygdalati scyphi Tres
19 שלשה גבעים משקדים בקנה האחד כפתר
,vno calamo in amygdalati scyphi tres & ,flos &
ופרח ושלשה גבעים משקדים בקנה אחד
è egredientibus calamis sex sic .flos & ,*pomum*
כפתר ופרח כן לששת הקנים היצאים מן־
,amygdalati scyphi quatuor candelabro in Et .candelabro
20 המנרה: ובמנרה ארבעה גבעים משקדים
calamis duobus sub *pomum* † Et .eius flores & ,eius *poma**
21 כפתריה ופרחיה: וכפתר תחת ˢשני הקנים
pomum & ,ipso ex calamis duobus sub sphærula & ,ipso ex
ממנה וכפתר תחת שני הקנים ממנה וכפתר
egredientibus calamis sex :ipso ex calamis duobus sub
תחת־שני הקנים ממנה לששת הקנים היצאים
ipso ex ,eorum calami & eorum *Poma* .ipso ex
22 ממנה: כפתריהם וקנתם ממנה
.puro auro * vnum ,ductile *illud* ‖ Totum .fuerunt
היו ᵗכלה מקשה אחת זהב טהור:

ex | עשרת ᵃ erat | חצרת ᵇ ex ductiles | שנרת ᶜ | קצרת ᵈ alterum | קצותיו ק | altera ad alteram. | è | erat | altitudo | קום ᵉ | זרת ᶠ | posuit | נתן ᵍ erant in | פארת ʰ loca | בירת ⁱ è | mensam | כלרת ᵏ | כפף ˡ | נקרת ᵐ libabatur è | נסך ⁿ נור ᵒ Hastile | sphærulæ | קנרת ᵖ egrediebantur | צדר ᵠ נור ʳ | sphærula | sphærula, | sphærulæ | sphærula | שנרת ˢ sphærula | Sphærulæ | ex erat | כלרת ᵗ

duas ,argenteas earum bases quadraginta Et .tabulas
26 קרשים: וארבעים אדניהם כסף שני
sub bases duas & ,vna tabula sub bases
אדנים תחת הקרש האחד ושני אדנים תחת
,*mare ad* * tabernaculi lateribus ‡ Et .*vna* ‡ tabula
27 הקרש האחד: ולירכתי המשכן ימה
fecit tabulas duas Et .tabulas sex fecit
28 עשה ששה קרשים: ושני קרשים עשה
geminatæ fuerunt Et .lateribus in tabernaculi *costis* †
29 למקצעת המשכן בירכתים: והיו תואמים
ad ,eius caput ad *consummatæ erunt* * pariter & ,*infrà ab* ‖
מלמטה ויחדו יהיו ᵃתמים אל־ראשו אל־
duobus ‡ ipsis ambobus fecit sic :vnum anulum
הטבעת האחת כן עשה ᵇלשניהם לשני
earum bases & ,tabulæ octo fuerunt Et .angulis
30 המקצעת: ᶜוהיו שמנה קרשים ואדניהם
bases duæ bases duæ ;bases sedecim ,argenteæ
כסף ששה עשר אדנים שני אדנים
lignis * vectes fecit Et .*vna tabula* ‡ sub
31 תחת הקרש האחד: ᵈויעש בריחי עצי
.vnius tabernaculi *costæ* ‖ tabulis † quinque ;Sittim
ᵉשטים חמשה לקרשי צלע־המשכן האחת:
tabernaculi *costæ* ‡ tabulis * vectes quinque Et
32 וחמשה בריחם לקרשי צלע־המשכן
tabernaculi tabulis * vectes quinque Et .*secundæ* ‡
השנית וחמשה בריחם לקרשי המשכן
medium vectem fecit Et .*mare* † ad lateribus in
33 לירכתים ימה: ויעש את־הבריח ᶠהתיכן
.extremum ad extremo ab ,tabularū *medio in penetrandum ad* ‖
לברח בתוך הקרשים מן־ᵍהקצה אל־הקצה:
,auro * fecit earum anulos & ,auro texit tabulas Et
34 ואת־הקרשים צפה זהב ואת־טבעתם עשה זהב
.auro vectes texit & :vectibus *domos* ‡
ʰבתים לבריחם ⁱויצף את־הבריחם זהב:
vermiculo & ,purpura & ,hyacintho * velum fecit Et
35 ויעש את־הפרכת תכלת וארגמן ותולעת
.Cherubim illud fecit *cogitantis* † opere :retorta bysso & ,cocci
שני ושש משזר מעשה חשב עשה אתה כרבים:
eas texit & ,Sittim columnas quatuor ei fecit Et
36 ויעש לה ארבעה עמודי שטים ויצפם
.argenti bases quatuor eis fudit Et .auri * earū *capitella* ;auro
זהב וויהם זהב ᵏויצק להם ארבעה אדני־כסף:
purpura & ,hyacintho tabernaculi ostium ad *tectum* fecit Et
37 ויעש ˡמסך לפתח האהל תכלת וארגמן
.*recamantis* opere ,retorta bysso & ,cocci vermiculo &
ותולעת שני ושש משזר מעשה רקם:
,earum vncinos & ,quinque eius columnas Et
38 ואת־עמודיו חמשה ואת־ᵐוויהם
earum bases & ,*aurea earum cinctura* & :earum capita texit &
וצפה ראשיהם וחשקיהם זהב ואדניהם
.æreæ quinque
חמשה נחשת:

CAP. XXXVII. לז

,duorū cubitorū :Sittim lignis ‡ arcam Besalel fecit Et
1 ⁿויעש בצלאל את־הארן עצי שטים ᵒאמתים
;eius latitudo dimidij & ,cubiti & ;eius longitudo dimidij &
ᵖוחצי ארכו ואמה וחצי רחבו
auro eam texit Et .eius *statura* * dimidij & ,cubiti &
2 ואמה וחצי ᵠקמתו: ויצפהו זהב
.circum auri coronam ei fecit & :*extra ab & ,domo à* † mundo
טהור מבית ומחוץ ויעש לו ʳזר זהב סביב:
quatuor super ,auri anulos quatuor illi fudit Et
3 ויצק לו ארבע טבעת זהב על ארבע
duos & .*vna eius costa super* anulos duos & ;eius angulis
פעמתיו ˢושתי טבעת על־צלעו האחת ושתי
vectes fecit Et .*secundo* ipsius latere super anulos
4 טבעת על־צלעו השנית: ויעש בדי
introduxit Et .auro eos texit & Sittim *lignorum*
עצי ᵗשטים ᵘויצף אתם זהב:
5 ˣויבא
portandum ad ,arcæ *costas super* anulos in vectes
את־הבדים בטבעת על צלעת הארן ʸלשאת

altera. in ad occidentem, | in angulis | inferne, * fuerunt geminatæ | תמם ᵃ | in | שנרת ᵇ | הירת ᶜ binæ | qualibet tabula. è | עשת ᵈ | pro lateris | שות ᵉ | pro lateris alterius. pro occidentem. | תוך ᶠ ad trāseundum per medium | קצה ᵍ | ex loca | בית ʰ צפה ⁱ ex | acupictorio cum | vncini aurei. | יצק ᵏ aulæum | סכך ˡ phrygionico. | וו ᵐ fila eas cingentia erant ex auro, | è | עשה ⁿ | אמה ᵒ | חצה ᵖ altitudo | קום ᵠ intrinsecus, & extrinsecus. | זרת ʳ in latere ipsius vno, | שנרת ˢ altero. | שוט ᵗ צפה ᵘ è lignis | בוא ˣ נשא ʸ in lateribus

eius forcipes & ,septem eius lucernas fecit Et
23 וַיַּעַשׂ [a] אֶת־נֵרֹתֶיהָ שִׁבְעָה וּמַלְקָחֶיהָ
puri auri Talento .puro auro † eius receptacula &
24 וּמַחְתֹּתֶיהָ זָהָב טָהוֹר׃ כִּכָּר זָהָב טָהוֹר
fecit Et .eius vasa omnia & ,ipsum fecit
25 עָשָׂה אֹתָהּ וְאֵת כָּל־[b]כֵּלֶיהָ׃ וַיַּעַשׂ אֶת־
,eius longitudo cubitus :Sittim lignis ‡ suffimenti altare
מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּה אָרְכּוֹ
.eius statura * ,cubiti duo & ;quadrata ‡ ,eius latitudo cubitus &
וְאַמָּה רָחְבּוֹ רָבוּעַ וְאַמָּתַיִם [c] קֹמָתוֹ
,puro auro illud texit Et .eius cornua fuerunt ipso ex
26 מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו׃ וַיְצַף אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר
.eius cornua & ;circum eius parietes & ,eius tectum
אֶת־גַּגּוֹ וְאֶת־קִירֹתָיו סָבִיב וְאֶת־קַרְנֹתָיו
auri anulos duos Et .circum auri coronam ei fecit
27 וַיַּעַשׂ לוֹ [d] זֵר זָהָב סָבִיב׃ [e] וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב
super ,eius costis duabus super ‡ eius coronam desubter † ei fecit
עָשָׂה־לוֹ מִתַּחַת לְזֵרוֹ עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו עַל
illud portandum ad vectibus domos in ‡ ,eius lateribus duobus
שְׁנֵי צִדָּיו [f] לְבָתִּים לְבַדִּים [g] לָשֵׂאת אֹתוֹ
texit & ,Sittim lignis ‖ vectes fecit Et .eis in *
28 בָּהֶם׃ וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים [h] וַיְצַף
,sanctificationem ,vnctionis oleum fecit Et .auro eos
29 אֹתָם זָהָב׃ וַיַּעַשׂ אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה קֹדֶשׁ
.pigmentarij opere ,purum aromatum † suffimentum &
וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים טָהוֹר מַעֲשֵׂה רֹקֵחַ׃

[a] עשר † ex
[b] כלה ‡ è
† in quadrū, * altitudo
[c] קום
[d] זרה [e] שנה † infra ‡ in duobus angulis ‡ loca scilicet
[f] בית [g] נשא ‖ è * cum
[h] צפה
† aromaticū

CAP. XXXVIII. לח

Quinque .Sittim lignis ‡ holocausti altare fecit Et
1 וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה עֲצֵי שִׁטִּים חָמֵשׁ
,eius latitudo cubitorum quinque & ;ipsius lōgitudo cubitorum
[i] אַמּוֹת אָרְכּוֹ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רָחְבּוֹ
,eius cornua fecit Et .eius statura * cubitorum triū & ;quadrata ‡
2 רָבוּעַ וְשָׁלֹשׁ [k] אַמּוֹת [l] קֹמָתוֹ׃ [m] וַיַּעַשׂ קַרְנֹתָיו
texit & :eius cornua erant ipso ex :eius angulis quatuor super
עַל אַרְבַּע [n] פִּנֹּתָיו מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו [o] וַיְצַף
,altaris vasa omnia fecit Et .ære illud
3 אֹתוֹ נְחֹשֶׁת׃ וַיַּעַשׂ אֶת־כָּל־[p]כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ אֶת־
,tridentes ‖ sparsorias pelues & ,scopas & ,lebetes
הַסִּירֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקֹת אֶת־הַמִּזְלָגֹת
fecit Et .ære † fecit eius vasa omnia :receptacula &
4 וְאֶת־[q]הַמַּחְתֹּת כָּל־כֵּלָיו עָשָׂה נְחֹשֶׁת׃ וַיַּעַשׂ
eius ambitum subter ,æris retis ‡ opere cribrum altari
לַמִּזְבֵּחַ מִכְבָּר מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת נְחֹשֶׁת תַּחַת כַּרְכֻּבּוֹ
anulos quatuor fudit Et .eius medium ad vsque infra ab ‡
5 מִלְּמַטָּה עַד־חֶצְיוֹ׃ וַיִּצֹק אַרְבַּע טַבָּעֹת
.vectibus domos ,æris cribro * extremitatibus quatuor in
בְּאַרְבַּע [r] הַקְּצָוֹת לְמִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת [s] בָּתִּים לַבַּדִּים׃
.ære eos texit & ,Sittim lignis ‖ vectes fecit Et
6 וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי [t] שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם נְחֹשֶׁת׃
altaris costis super † anulos in vectes introduxit Et
7 [u] וַיָּבֵא אֶת־הַבַּדִּים בַּטַּבָּעֹת עַל צַלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ
.illud fecit tabularum Vacuum ‡ .eis in ipsum portandum ad
[x] לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶם נְבוּב [y] לֻחֹת עָשָׂה אֹתוֹ׃
:æris ‡ eius basim & ,æris ‡ concham fecit Et
8 וַיַּעַשׂ אֵת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֵת [z] כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת
tabernaculi ostium exercebant ‡ quæ exercentium ‖ speculis in *
בְּמַרְאֹת הַצֹּבְאֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פֶּתַח אֹהֶל
meridiei angulum ‡ ad atrium fecit Et .ecclesiæ
9 [a] מוֹעֵד׃ וַיַּעַשׂ אֶת־הֶחָצֵר [b] לִפְאַת נֶגֶב
.cubito in ‖ centum ,retorta bysso * atrij Funda ‡ .austrum ad
[c] תֵּימָנָה קַלְעֵי הֶחָצֵר שֵׁשׁ מָשְׁזָר מֵאָה בָּאַמָּה׃
:ære ‡ viginti earum † bases & ,viginti earum † Columnæ
10 עַמּוּדֵיהֶם עֶשְׂרִים וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת
angulum * ad Et .argento earum cinctura ‡ & ,columnarū vncini
11 וָוֵי הָעַמּוּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף׃ וְלִפְאַת
.viginti earum Columnæ .cubito in ‖ centum aquilonis
צָפוֹן מֵאָה בָאַמָּה עַמּוּדֵיהֶם עֶשְׂרִים
columnarum vncini :ære † viginti earum bases &
וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמּוּדִים
funda ,maris angulum ‡ ad Et .argento earum cinctura ‡ &
12 וַחֲשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף׃ וְלִפְאַת־יָם קְלָעִים

‡ è
[i] אמר ‡ in quadrū, * altitudo
[k] אמה [l] קום
[m] עשר
[n] פנן [o] צפה
[p] כלה ‖ crateras, & fuscinulas, † ærea.
[q] חתה ‡ reticulato æneum,
‡ infernè * cribri ænei, loca
[r] קצה [s] בית ‖ è
[t] שוט † in lateribus
[u] בוא ‡ Cum vacuo inter tabulas
[x] נשא [y] לוח ‡ æneam,
[z] כון * ex ‖ conueniētiū † conueniebant ad ‡ plagam
[a] יעד [b] פאה ‡ Tentoria, vel cortinæ, * ex ‖ cubitorum. † eorum
[c] ימן ‡ ex ‡ fila eas cingentia ex * plagam ‖ cubitorum. † ex ‡ fila eas cingentia ex ‡ plagam occidentalem, tentoria

eorum bases & ,decem eorum columnę ,cubito in quinquaginta
חֲמִשִּׁים בָּאַמָּה עַמּוּדֵיהֶם עֲשָׂרָה וְאַדְנֵיהֶם
.argento earum cinctura & ,columnarum vncini ,decem
עֲשָׂרָה וָוֵי הָעַמֻּדִים וַחֲשׁוּקֵיהֶם כָּסֶף׃
.cubitorum quinquaginta ,Ortum ad Orientis angulum ad Et
13 וְלִפְאַת קֵדְמָה מִזְרָחָה חֲמִשִּׁים אַמָּה׃
:scapulam ad † cubitorum quindecim Funda ‖
14 קְלָעִים חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה אַמָּה אֶל־הַכָּתֵף
.tres eorum bases & tres earum columnæ
עַמּוּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃
atrij portum ad ;inde & hinc secundum humerum ad Et
15 וְלַכָּתֵף [a] הַשֵּׁנִית מִזֶּה וּמִזֶּה לְשַׁעַר הֶחָצֵר
,tres earum * columnæ :cubitorum quindecim funda ‡
קְלָעִים חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה
circum atrij funda Omnes † .tres earum | bases &
16 וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃ כָּל־קַלְעֵי הֶחָצֵר סָבִיב
vncini ,ære columnis ‡ bases Et .retorta bysso ‡
17 שֵׁשׁ מָשְׁזָר׃ וְהָאֲדָנִים לָעַמֻּדִים נְחֹשֶׁת וָוֵי
earum capita tectum | & ,argento earum cinctura * & ,columnarum
הָעַמּוּדִים וַחֲשׁוּקֵיהֶם כֶּסֶף [b] וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם
atrij columnæ omnes ,argento cinctæ ipsæ & ;argento
כָּסֶף וְהֵם מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף כֹּל עַמֻּדֵי הֶחָצֵר׃
,hyacintho ,recamantis ‡ opere atrij portæ tentorium † Et
18 [c] וּמָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר מַעֲשֵׂה רֹקֵם תְּכֵלֶת
viginti Et .retorta bysso & ,cocci vermiculo & ,purpura &
וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר וְעֶשְׂרִים
cubitorum quinque latitudine in statura * & ,longitudo cubiti ‡
אַמָּה אֹרֶךְ וְקוֹמָה בְרֹחַב חָמֵשׁ [d] אַמּוֹת
,quatuor earum † columnæ Et .atrij fundarum regione è |
19 לְעֻמַּת קַלְעֵי הֶחָצֵר׃ וְעַמֻּדֵיהֶם אַרְבָּעָה
.argento ‡ earum vncini :ære ‡ quatuor eorum bases &
וְאַדְנֵיהֶם אַרְבָּעָה נְחֹשֶׁת וָוֵיהֶם כֶּסֶף
.argento earum cinctura * & ,earum capita tectum ‡ Et
וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם וַחֲשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף׃
;æris circum atrio & ,tabernaculo ‖ claui omnes Et
20 וְכָל־הַיְתֵדֹת לַמִּשְׁכָּן וְלֶחָצֵר סָבִיב נְחֹשֶׁת׃
quia ,testimonij tabernaculi ,tabernaculi visitata ista
21 אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן [e] הָעֵדֻת אֲשֶׁר
manu in ,Leuitarum seruitium Mosis os super fuit visitatum †
פֻּקַּד עַל־פִּי מֹשֶׁה עֲבֹדַת [f] הַלְוִיִּם בְּיַד
filius Besalel Et .sacerdotis Aharon filij Ithamar
22 אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃ וּבְצַלְאֵל בֶּן־
omnia fecit ,Iehudah tribui ‡ Chur filij Vri
אוּרִי בֶן־חוּר [g] לְמַטֵּה יְהוּדָה עָשָׂה אֵת כָּל־
Aholiab eo cum Et .Moseh Dominus præcepit quæ
23 אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב
recamans & ,cogitans * & ,artifex ,Dan tribui ‡ Achisamach filius
בֶּן־אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה־דָן חָרָשׁ וְחֹשֵׁב וְרֹקֵם
.bysso & ,cocci vermiculo in & ,purpura in & ,hyacintho in
בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ׃
opere omni in opus ad factum aurum Omne
24 כָּל־הַזָּהָב [h] הֶעָשׂוּי לַמְּלָאכָה בְּכֹל מְלֶאכֶת
,talenti † viginti & nouem eleuationis ‖ aurum fuit & :sanctitatis
הַקֹּדֶשׁ [i] וַיְהִי זְהַב הַתְּנוּפָה תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים כִּכָּר
,sanctitatis seclo in secli ‡ triginta & ,septingentorum &
וּשְׁבַע [k] מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃
,mille & ,talenta centum synagogæ visitatorum ‡ argentum Et
25 וְכֶסֶף פְּקוּדֵי [l] הָעֵדָה מְאַת כִּכָּר וְאֶלֶף
seclo in ,secli septuaginta & quinque & ,septingenti &
וּשְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל
.sanctitatis Bekagh * dimidium capiti ,secli seclo in
26 הַקֹּדֶשׁ׃ בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת [m] מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל
viginti filio à visitatos super ‖ transeunti omni ,sanctitatis
הַקֹּדֶשׁ לְכֹל הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים
,millibus tribus & ,millibus sexcentis ,supra & ,annorum
שָׁנָה וָמַעְלָה לְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
argenti talenta centum fuit Et .quinquaginta & ,quingentis &
27 וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃ וַיְהִי מְאַת כִּכַּר הַכֶּסֶף
,veli bases & ,sanctitatis bases fundendum ad
[n] לָצֶקֶת אֵת אַדְנֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֵת אַדְנֵי הַפָּרֹכֶת
.basi ‡ Talentum .talentis centum ,bases centum
מְאַת אֲדָנִים לִמְאַת הַכִּכָּר כִּכָּר לָאָדֶן׃

cubitorum, fila eas cingentia ex plagam
‖ Tentoria ‡ in latere: eorum latus
[a] שנה ‡ tentoria * eorum | eorum † Omnia tentoria ‡ ex ‡ columnarum ex * fila eas cingentia ex ‖ tecta fuerunt
[b] צפה † aulæum ‡ phrygionis ex
[c] סכך ‡ cubitorum erat * altitudo
[d] אמה ‖ cōtra tētoria † eorum ‡ ex ‡ tecta sunt * fila eas cingentia ‖ tabernaculi, & atrij in circuitu erant ex ære.
Isti sunt numeri rerum
[e] עוד † numerata sunt omnia ad iussum Moseh, in ministerium
[f] לוה ‡ è tribu
[g] נטה ‡ è tribu * plumarius, & phrygio,
[h] עשה ‖ oblationis † talentorum,
[i] היה ‡ seclorum, secundū seclum sanctuarij.
[k] מאה ‡ numeratorū
[l] יעד * Semissis
[m] חצה | ad numeratos, à viro fuerunt
[n] יצק ‡ pro

.suis plenitudinibus in auri occellaturis ‡ circundati ,Iaspis * &
וְיָשְׁפֵה מוּסַבֹּת מִשְׁבְּצֹת זָהָב בְּמִלֻּאֹתָם׃
ipsi * Israel filiorum nominibus super lapides Et
14 וְהָאֲבָנִים עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵנָּה
,sigilli apertionibus ‖ ,eorum nominibus super † duodecim
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עַל־שְׁמֹתָם פִּתּוּחֵי חֹתָם
.tribubus ‡ duodecim ‡ suo nomine super * vnusquisque
אִישׁ עַל־שְׁמוֹ לִשְׁנֵים עָשָׂר שָׁבֶט׃
opere terminationis catenas pectorale super fecerunt Et
15 וַיַּעֲשׂוּ עַל־הַחֹשֶׁן שַׁרְשְׁרֹת גַּבְלֻת מַעֲשֵׂה
,auro occellaturas † duas fecerunt Et .puro auro ,complicationis *
16 עֲבֹת זָהָב טָהוֹר׃ וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי מִשְׁבְּצֹת זָהָב
super anulos duos dederunt & :auri anulos duos &
וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתְּנוּ אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת עַל־
duos dederunt Et .pectoralis extremitatibus duabus
17 שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃ וַיִּתְּנוּ שְׁתֵּי
extremitatibus super ;anulis duobus super auri funes
הָעֲבֹתֹת הַזָּהָב עַל־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת עַל־קְצוֹת
funium duorum extremitates duas Et .pectoralis
18 הַחֹשֶׁן׃ וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת
scapulis super * eas dederunt & :occellaturis ‖ duabus super dederunt †
נָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצֹת וַיִּתְּנֻם עַל־כִּתְפֹת
fecerunt Et .eius facierum regione ‡ superhumeralis
19 הָאֵפֹד אֶל־מוּל פָּנָיו׃ וַיַּעֲשׂוּ
extremitatibus duabus super posuerunt & ,auri anulos duos
שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיָּשִׂימוּ עַל־שְׁנֵי קְצוֹת
superhumeralis latus ad † quod eius labium super * ,pectoralis
הַחֹשֶׁן עַל־שְׂפָתוֹ אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאֵפֹד
eos dederunt * & ,auri anulos duos fecerunt Et .domum in ‖
20 בָּיְתָה׃ וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתְּנֻם
regione à infra ab ‡ superhumeralis scapulis ‡ duabus super
עַל־שְׁתֵּי כִתְפֹת הָאֵפֹד מִלְּמַטָּה מִמּוּל
artificio desuper ‖ ,eius coniunctionem contra eius facierum
פָּנָיו לְעֻמַּת מַחְבַּרְתּוֹ מִמַּעַל לְחֵשֶׁב
ipsius anulis ab pectorale leuauerunt † Et .superhumeralis
21 הָאֵפֹד׃ וַיִּרְכְּסוּ אֶת־הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעֹתָיו
existendum ad * ,hyacinthi filo in superhumeralis annulos ad
אֶל־טַבְּעֹת הָאֵפֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת לִהְיֹת
desuper ‡ pectorale,attolleretur ‡ non & ,superhumeralis artificiū super
עַל־חֵשֶׁב הָאֵפֹד וְלֹא־יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל
.Moseh Dominus præcepit quemadmodum ,superhumerali
הָאֵפֹד כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
totum ,textoris opere superhumeralis pallium fecit Et
22 וַיַּעַשׂ אֶת־מְעִיל הָאֵפֹד מַעֲשֵׂה אֹרֵג כְּלִיל
,loricæ os sicut ,eius medio in pallij os Et .hyacinthinum
23 תְּכֵלֶת׃ וּפִי־הַמְּעִיל בְּתוֹכוֹ כְּפִי תַחְרָא
super fecerunt Et .scinderetur ne circùm eius ori labrum
24 שָׂפָה לְפִיו סָבִיב לֹא יִקָּרֵעַ׃ וַיַּעֲשׂוּ עַל־
,purpura & ,hyacintho ‡ malogranata pallij fimbriis
שׁוּלֵי הַמְּעִיל רִמּוֹנֵי תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן
tintinnabula fecerunt Et .retorta ‡ cocci vermiculo &
25 וְתוֹלַעַת שָׁנִי מָשְׁזָר׃ וַיַּעֲשׂוּ פַעֲמֹנֵי
,malogranatorū medio in tintinnabula dederunt & ,puri auri *
זָהָב טָהוֹר וַיִּתְּנוּ אֶת־הַפַּעֲמֹנִים בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים
.malogranatorum medio in circùm pallij fimbriis super
עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים׃
malogranatū & ,tintinnabulum ,malogranatū & Tintinnabulum
26 פַּעֲמֹן וְרִמֹּן פַּעֲמֹן וְרִמֹּן
quemadmodum ,ministrandum ad ,circum pallij fimbriis super
עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב לְשָׁרֵת כַּאֲשֶׁר
tunicas fecerunt Et .Moseh Dominus præcepit
27 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַכָּתְנֹת
.eius filiis & ,Aharon ,textentis ‖ opere bysso †
שֵׁשׁ מַעֲשֵׂה אֹרֵג לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו׃
,bysso mitrarum ornamenta ‡ & ,bysso * cidarim Et
28 וְאֵת הַמִּצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְאֶת־פַּאֲרֵי הַמִּגְבָּעֹת שֵׁשׁ
baltheum Et .retorta bysso ‡ lini collectoria ‡ &
29 וְאֶת־מִכְנְסֵי הַבָּד שֵׁשׁ מָשְׁזָר׃ וְאֶת־הָאַבְנֵט
cocci vermiculo & ,purpura & ,hyacintho & ,retorta bysso †
שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי
Dominus præcepit quemadmodum ;recamantis opere
מַעֲשֵׂה רֹקֵם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־

Margin (left): * Beryllus, ‡ palis aureis; cum * erant; † cum ‖ sculpturis; * cum ‡ secundum ‡ tribus; plectili ex † palas ex; posuerunt; a שנרה; posuerunt; aureos in; b שנה c קצה; † posuerunt in ‖ palis * in oris ‡ contra faciem eius; d עשרה; * in ora † quæ erat ‖ intrinsecus. * posuerunt; e שפה f בית; g נתן; ‡ oris ‡ infernè contra faciem ‖ supra baltheū † coniunxerunt; תיו; ק; * vt esset super baltheum; h הירה; ‡ separaretur ‡ à; ‡ ex; ‡ & bysso; i שן; * ex auro puro, & posuerunt; k שרה; † ex ‖ textorio.; * ex ‡ pileos galerorum ex ‡ feminalia * ex; phrygionis,

septuaginta & ,quinque & ,septingentis & ,mille † Et
28 וְאֶת־הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים
cinxit & ,ipsarum capita texit & ,columnis vncinos fecit
עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וְחִשַּׁק
,talenta septuaginta eleuationis æs Et .eas
29 אֹתָם׃ וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה שִׁבְעִים כִּכָּר
bases eo in fecit Et .sicli quadringenti & millia duo &
30 וְאַלְפַּיִם וְאַרְבַּע־מֵאוֹת שָׁקֶל׃ וַיַּעַשׂ בָּהּ אֶת־אַדְנֵי
& ,æris * altare & ,conuentus ‖ tabernaculi ostij
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־
.altaris vasa omnia & ;ei ‡ quod æris ‡ cribrum
מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ וְאֵת כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ׃
atrij portæ bases & ,circum atrij bases Et
31 וְאֶת־אַדְנֵי הֶחָצֵר סָבִיב וְאֶת־אַדְנֵי שַׁעַר הֶחָצֵר
atrij palos omnes & ,tabernaculi palos omnes &
וְאֵת כָּל־יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־יִתְדֹת הֶחָצֵר
.circum in circuitu.
סָבִיב׃

CAP. XXXIX. לט

cocci vermiculo & ,purpura & ,hyacintho ex Et
1 וּמִן־הַתְּכֵלֶת וְהָאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי
fecerunt & :sanctitate in ministrandū ad ministerij vestes fecerūt
עָשׂוּ בִגְדֵי־שְׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ וַיַּעֲשׂוּ
præcepit quemadmodum ,Aharon † quæ sanctitatis vestes
אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה
,auro * superhumerale fecit Et .Moseh Dominus
2 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ וַיַּעַשׂ אֶת־הָאֵפֹד זָהָב
.retorta bysso & ,cocci vermiculo & ,purpura & ,hyacintho
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃
faciendum ad fila abscidit & ,auri laquos extenderunt Et
3 וַיְרַקְּעוּ אֶת־פַּחֵי הַזָּהָב וְקִצֵּץ פְּתִילִם לַעֲשׂוֹת
medio in & ,purpuræ medio in & ,hyacinthi medio in
בְּתוֹךְ הַתְּכֵלֶת וּבְתוֹךְ הָאַרְגָּמָן וּבְתוֹךְ
.cogitantis opere ,byssi medio in & ,cocci vermiculi phrygionico.
תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְתוֹךְ הַשֵּׁשׁ מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב׃
extremitatibus duabus super :se copulantes ei fecerunt Scapulas
4 כְּתֵפֹת עָשׂוּ־לוֹ חֹבְרֹת עַל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו
quod ‡ eius superhumeralis artificium * Et .coniungebatur
5 חֻבָּר׃ וְחֵשֶׁב אֲפֻדָּתוֹ אֲשֶׁר
,hyacintho ,auro * eius opus secundum ipsum ‡ ipso ex ,illud super
עָלָיו מִמֶּנּוּ הוּא כְּמַעֲשֵׂהוּ זָהָב תְּכֵלֶת
quemadmodum ,retorta bysso & ,cocci vermiculo & ,purpura &
וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר כַּאֲשֶׁר
lapides fecerunt Et .Moseh Dominus præcepit aptauerunt
6 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ וַיַּעֲשׂוּ אֶת־אַבְנֵי
aperitionibus apertos ,auri occellaturis ‖ circundatos onychis †
הַשֹּׁהַם מֻסַבֹּת מִשְׁבְּצֹת זָהָב מְפֻתָּחֹת פִּתּוּחֵי
posuit Et .Israel filiorum nominibus super * sigilli
7 חוֹתָם עַל־שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיָּשֶׂם
memoriæ ‡ lapides ,superhumeralis humeris super ‡ eos
אֹתָם עַל כִּתְפֹת הָאֵפֹד אַבְנֵי זִכָּרוֹן
.Moseh Dominus præcepit quemadmodum ;Israel filiis
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
opus sicut ,cogitantis * opere pectorale fecit Et
8 וַיַּעַשׂ אֶת־הַחֹשֶׁן מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב כְּמַעֲשֵׂה
vermiculo & ,purpura & ,hyacintho ,auro † superhumeralis
אֵפֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת
duplicatum ,fuit Quadratum .retorta bysso & ,cocci
9 שְׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃ רָבוּעַ הָיָה כָּפוּל
palmus & ,eius longitudo Palmus .pectorale fecerunt
עָשׂוּ אֶת־הַחֹשֶׁן זֶרֶת אָרְכּוֹ
quatuor eo in repleuerunt Et .duplicatum ,eius latitudo
10 וְזֶרֶת רָחְבּוֹ כָּפוּל׃ וַיְמַלְאוּ־בוֹ אַרְבָּעָה
ordo ,Chrysolithus & ,Smaragdus ,Rubinus :Ordo :lapidis ordines Sardius, Topazius, & Smaragdus.
טוּרֵי אָבֶן טוּר אֹדֶם פִּטְדָה וּבָרֶקֶת הַטּוּר
,Sappirus ,Carbunculus :secundus ordo Et .vnus
11 הָאֶחָד׃ וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נֹפֶךְ סַפִּיר
,Achates ,Ligurius :tertius ordo Et .Adamas & Iaspis
12 וְיָהֲלֹם׃ וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לֶשֶׁם שְׁבוֹ
,Onyx ,Tharsis ;quartus ordo Et .Amethysthus &
13 וְאַחְלָמָה׃ וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תַּרְשִׁישׁ שֹׁהַם

Margin (right): ‡ ex; a וו oblationis; b נוף ex; c עשה ‖ ecclesiæ, * æreum,; d יעד ‡ æreum ‡ erat;; e כלה; f שן; g שרה † erant; * ex; bracteas aureas.; h פחח phrygionico.; Oras; i קצה קצותיו * baltheus ‡ qui erat † erat ‡ ex; k עשה † onychinos ‖ palis aureis cælatos cælaturis; l סבב * cum; m שום ‡ in oris ‡ in memoriā; n בנה * phrygionico † ex; o שן; p שנה Iaspis; q שבה

auro * ſanctitatis coronæ *florem* ‡ fecerunt Et Moſch
30 משה: [a]ויעשו את־ציץ נזר־הקדש זהב
ſigilli *apertionum* ‡ ſcripturam ea *ſuper* † ſcripſerunt & ; mundo
טהור ויכתבו עליו מכתב פתוחי חותם
hyacinthi filum eam ſuper *dederunt* ‖ Et . Domino Sanctitas
31 קדש ליהוה: [b]ויתנו עליו פתיל תכלת
præcepit quemadmodũ ,*deſuper* ‡ cidarim ſuper *dandum* † ad
לתת על־המצנפת מלמעלה כאשר צוה
opus omne conſummauit Et . Moſch Dominus
32 יהוה את־משה: [c]ותכל כל־עבדת
omnia iuxta ,Iſrael filij fecerũt Et .*conuentus tentorij*,habitaculi
משכן אהל [d]מועד ויעשו בני ישראל ככל
, fecerunt ſic ,Moſeh Dominus præcepit quæ
אשר צוה יהוה את־משה כן עשו:
,tentorium ,Moſeh ad tabernaculum attulerunt Et
33 [e]ויביאו את־המשכן אל־משה את־האהל
,eius vectes, eius tabulas ,*vncinos*, ,eius vaſa omnia &
ואת־כל־[f]כליו קרסיו קרשיו בריחו
pellium opertorium Et .eius baſes & ,eius columnas &
34 ועמדיו ואדניו: ואת־מכסה עורת
,taxorum pellium opertorium & , rubricatarum arietum
האילם המאדמים ואת־מכסה [g]ערת התחשים
& teſtimonij Arcam .*tegumenti* velum &
35 ואת פרכת [h]המסך: את־ארון [i]העדת ואת־
omnia ,Menſam .propitiatorium & ,eius vectes
36 בדיו ואת הכפרת: את־השלחן את־כל־
Candelabrum .facierum panem & , eius vaſa
37 כליו ואת לחם [k]הפנים: את־[l]המנרה
& ,ordinationis lucernas ,eius lucernas ,mundum
הטהרה את־נרתיה נרת המערכה ואת־
altare Et .luminaris oleum & ,eius vaſa omnia
38 כל־כליה ואת שמן המאור: ואת מזבח
,aromatum ſuffimentum & , vnctionis oleum & *auri*
הזהב ואת שמן המשחה ואת קטרת הסמים
,*æru* * Altare .tabernaculi oſtij *tegumentum* ‡ &
39 ואת מסך פתח האהל: את מזבח הנחשת
omnia & ,eius vectes ,illi † quod æris cribum &
ואת־מכבר הנחשת אשר־לו את־בדיו ואת־כל־
Fundas .eius baſim & ,concham ;eius vaſa
40 כליו את־הכיר ואת־[m]כנו: את קלעי
tegumentum & ,eius baſes & , eius columnas , atrij
החצר את־עמדיה ואת־אדניה ואת־המסך
omnia & ,eius palos & , eius funes , atrij *porta*
לשער החצר את־[n]מיתריו ויתדתיה ואת כל־
.*conuentus tentorio* ‡ tabernaculi *ſeruitij* † vaſa
כלי עבדת המשכן לאהל מועד:
,ſanctitate in miniſtrandum ad mininiſterij Veſtes
41 את־בגדי השרד [o]לשרת בקדש את־
eius filiorum veſtes & ,ſacerdoti Aharon ſanctitatis veſtes
בגדי הקדש לאהרן הכהן ואת־בגדי בניו
Dominus præcepit quę omnia Iuxta .ſacerdotio fungendum ad
42 לכהן: ככל אשר־צוה יהוה
.*ſeruitium* omne ,Iſrael filij fecerunt ſic ,Moſeh
את־משה כן עשו בני ישראל את כל־העבדה:
fecerunt ecce & ,opus omne Moſeh vidit Et
43 [p]וירא משה את־כל־המלאכה והנה עשו
benedixit &:fecerunt ſic ,Dominus præcepit quemadmodum illud
אתה כאשר צוה יהוה כן עשו ויברך
.Moſeh eis
אתם משה:

‡ laminam *ex
[a]עשה
† in ‡ cęlaturarum ‖ poſuerunt
[b]נתן
† ponendum ‡ ſupernè,
[c]כלה
& tabernaculi eccleſiæ.
[d]יעד
[e]בוא circulos
[f]כלה בריחיו ק
[g]עור tentorij.
[h]סכך [i]עוד
[k]פנה [l]נור
aureum.
‡ aulæum *æreum,
† erat
Tentoria
[m]כון aulæum
pro porta
[n]יתר † miniſterij ‡ in tabernaculo eccleſiæ.
[o]שרת
opus.
[p]ראה

CAP. XL. מ

:dicendo ,Moſch ad Dominus eſt locutus Et
1 וידבר יהוה אל־משה לאמר:
eriges , menſis vna in ,primi meſis die In
2 ביום־החדש הראשון באחד לחדש [q]תקים
ibi pones Et .*conuentus tentorium* tabernaculum
3 את־משכן אהל [r]מועד: [s]ושמת שם את
.*velum* *arcam ſuper* * teges & ,teſtimonij arcam
ארון העדות [t]וסכת על־הארן את־הפרכת:
eius ordinationem ordinabis & ,menſam introduces Et
4 [u]והבאת את־השלחן וערכת את־ערכו

[q]קום tabernaculũ eccleſiæ.
[r]יעד [s]שום *arcam velo
[t]סכך
[u]בוא

accendes .eius lucernas *facies aſcendere* & ,candelabrum introduces &
והבאת את־[a]המנרה [b]והעלית את־נרתיה:
coram ſuffimentum ad aureum altare *dabis* Et
5 ונתתה את־מזבח הזהב לקטרת לפני
.*tabernaculo oſtij tegumentum* ‡ pones & :teſtimonij arca
ארון העדת ושמת את־מסך הפתח למשכן:
tabernaculi oſtio coram holocauſti .altare *dabis* ‡ Et
6 [c]ונתתה את מזבח העלה [d]לפני פתח משכן
tabernaculum inter concham *dabis* | Et .*conuentus tentorij* *
7 אהל־מועד: ונתת את־הכיר בין־אהל
pones Et .aquas ibi *dabis* ‡ & ;altare inter & ,*conuentus* †
8 מועד ובין המזבח ונתת שם מים: ושמת
.atrij portæ *tegumentum* *dabis* & ,circum atrium
את־החצר סביב ונתת את־מסך שער החצר:
,tabernaculum vnges & ,vnctionis oleum accipiet Et
9 ולקחת את־שמן המשחה ומשחת את־המשכן
omnia & ,illud ſanctificabis & ;eo in † quæ omnia &
ואת־כל־אשר־בו וקדשת אתו ואת־כל־
altare vnges Et .ſanctitas erit & :eius vaſa
10 [e]כליו והיה קדש: ומשחת את־מזבח
,altare ſanctificabis & ;eius vaſa omnia & ,holocauſti
העלה ואת־כל־כליו וקדשת את־המזבח
vnges Et .ſanctitatum ſanctitas altare erit &
11 והיה המזבח קדש קדשים: ומשחת את־
.illam ſanctificabis & ;eius baſim & ,concham
הכיר ואת־[f]כנו וקדשת אתו:
ad eius filios & ,Aharon facies appropinquare Et
12 והקרבת את־אהרן ואת־[g]בניו אל־
.aquis in eos lauabis & :*conuentus* tabernaculi oſtium
פתח אהל מועד ורחצת אתם במים:
vnges & :ſanctitatis veſtes Aharon facies induere Et
13 והלבשת את־אהרן את בגדי הקדש ומשחת
.mihi fungetur ſacerdotio & ,eum ſanctificabis & ,eum
אתו וקדשת אתו וכהן לי:
facies induere & ,facies appropinquare eius filios Et
14 ואת־בניו תקריב והלבשת
vnxiſti quemadmodum eos vnges Et .tunicis eos
15 אתם כתנת: ומשחת אתם כאשר משחת
erit & :mihi ſacerdotio fungētur & ,eorum patrem
את־אביהם וכהנו לי והיתה
ſeculi ſacerdotium in eorum *vnctionem* † eis *exiſtendum ad*
[h]להית להם משחתם לכהנת עולם
quæ omnia iuxta : Moſeh fecit Et .eorum generationes in
16 [i]לדרתם: [k]ויעש משה ככל אשר
menſe in fuit Et .fecit ſic ,ei Dominus præcepit
17 צוה יהוה אתו כן עשה: ויהי בחדש
eſt erectum , *menſis vna in* , ſecundo anno in ,primo
הראשון בשנה [l]השנית באחד לחדש [m]הוקם
,tabernaculum Moſeh fecit erigi Et . tabernaculum
18 המשכן: ויקם משה את־המשכן
dedit † & ,eius tabulas fecit ponere & ,eius baſes *dedit* † &
[n]ויתן את־אדניו [o]וישם את־קרשיו ויתן
extendit Et .eius columnas erexit & ;eius vectes
19 את־בריחיו ויקם את־עמודיו: ויפרש
operimentum poſuit & ;tabernaculum ſuper tentorium
את־האהל על־המשכן וישם את־מכסה
præcepit quemadmodum , *deſuper* ‡ illud ſuper *tentorij* |
האהל עליו מלמעלה כאשר צוה
teſtimonium *dedítque* ,*cepit* Et .Moſeh Dominus
20 יהוה את־משה: [p]ויקח ויתן את־[q]העדת
dedit * & ,arca *ſuper* ‡ vectes poſuit & ,arca in
אל־הארן וישם את־הבדים על־הארן ויתן
introduxit Et .*deſuper* ‖ arcam ſuper propitiatorium
21 את־הכפרת על־הארן מלמעלה: [r]ויבא
,*tegumentis* velum poſuit & , tabernaculum in arcam
את־הארן אל־המשכן וישם את פרכת [s]המסך
præcepit quemadmodum , teſtimonij arcam ſuper operuit &
ויסך על ארון העדות כאשר צוה
tabernaculo in menſam poſuit Et .Moſeh Domius
22 יהוה את־משה: ויתן את־השלחן באהל
.velum extra ,aquilonem ad tabernaculi *femur ſuper conuentus* ‡
[t]מועד על ירך המשכן צפנה מחוץ לפרכת:

accendes
[a]נור [b]עלה
pones
‡ aulæum ad oſtium tabernaculi.
‡ pones
[c]נתן [d]פנה
* tabernaculi eccleſiæ
‖ pones
† eccleſiæ,
‡ pones
pones auleum
† ſunt
[e]כלה
[f]כון
[g]בנה eccleſiæ,
vt ſit † vnctio
[h]היה
[i]דור [k]עשה
prima die menſis,
[l]שנה [m]קום
† poſuit
[n]נתן [o]שום
| tecti ‡ ſupernè,
tulit, & poſuit
[p]לקח [q]עוד
‡ in * poſuit
‖ ſupernè.
[r]בוא tentorij
[s]סכך
† eccleſiæ ad latus
[t]יעד

,Domino coram panis ordinationem eam super ordinauit Et
23 וַיַּעֲרֹךְ עָלָיו עֵרֶךְ לֶחֶם לִפְנֵי יְהוָה
posuit Et .Moseh Dominus præcepit quemadmodum
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ 24 וַיָּשֶׂם
,mensam contra conuentus tabernaculo in candelabrum
אֶת־הַמְּנֹרָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד נֹכַח הַשֻּׁלְחָן
fecit ascendere ‡ Et .meridiem in tabernaculi femur super ‡
עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן נֶגְבָּה׃ 25 וַיַּעַל
Dominus præcepit quemadmodum ,Domino coram lucernas
הַנֵּרֹת לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
tabernaculo in auri * altare posuit Et .Moseh
אֶת־מֹשֶׁה׃ 26 וַיָּשֶׂם אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב בְּאֹהֶל
illo super fecit suffire Et .velo coram conuentus
מוֹעֵד לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת׃ 27 וַיַּקְטֵר עָלָיו
Dominus præcepit quemadmodum ,aromatum suffimentum
קְטֹרֶת סַמִּים כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
.tabernaculi ostij tegumentum posuit Et .Moseh
אֶת־מֹשֶׁה׃ 28 וַיָּשֶׂם אֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח לַמִּשְׁכָּן׃
tabernaculi ostium ad posuit holocausti altare Et
29 וְאֵת מִזְבַּח הָעֹלָה שָׂם פֶּתַח מִשְׁכַּן
holocaustum illo super fecit ascendere & ;conuentum tentorij
אֹהֶל־מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו אֶת־הָעֹלָה
.Moseh Dominus præcepit quemadmodum ,munus &
וְאֶת־הַמִּנְחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
inter & conuentus tabernaculum inter concham posuit Et
30 וַיָּשֶׂם אֶת־הַכִּיֹּר בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין
lauabunt Et .lauandum ad aquas ibi dedit & :altare
הַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן שָׁמָּה מַיִם לְרָחְצָה׃ 31 וְרָחֲצוּ
& ,suas manus ,eius filij & Aharon & ,Moseh ea ex
מִמֶּנּוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־

[a] פנה poni fecit — ecclesiæ — [b] נור ‡ ad latus ‡ accendit — [c] עלה — * aureum — ecclesiæ — aulæum ad ostium — ecclesiæ, & obtulit — sacrificium [d] מנחה — [e] שום [f] יעד posuit — [g] נתן

,conuentus ‖ tabernaculum ad eos ingrediendo In . suos pedes
רַגְלֵיהֶם׃ 32 בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד
quemadmodum ,se lauabunt ,altare ad eos approximando in ‡ &
וּבְקָרְבָתָם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ יִרְחָצוּ כַּאֲשֶׁר
atrium erexit Et .Moseh Dominus præcepit
33 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ וַיָּקֶם אֶת־הֶחָצֵר
porta tegumentum dedit & ;altare & ,tabernaculum circum †
סָבִיב לַמִּשְׁכָּן וְלַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן אֶת־מָסַךְ שַׁעַר
.opus Moseh consummauit & ;atrij
הֶחָצֵר וַיְכַל מֹשֶׁה אֶת־הַמְּלָאכָה׃
gloria & :conuentus * tabernaculum nubes operuit Et
34 וַיְכַס הֶעָנָן אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וּכְבוֹד
Moseh potuit non Et .tabernaculum impleuit Domini
35 יְהוָה מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃ וְלֹא־יָכֹל מֹשֶׁה
illud super habitauit ‖ quia ,conuentus ‡ tabernaculum ad ingredi
לָבוֹא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד כִּי־שָׁכַן עָלָיו
.tabernaculum repleuit Domini gloria & ;nubes
הֶעָנָן וּכְבוֹד יְהוָה מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃
proficiscebantur ,tabernaculo desuper † nubes ascendendo in * Et
36 וּבְהֵעָלוֹת הֶעָנָן מֵעַל הַמִּשְׁכָּן יִסְעוּ
non si Et .suis profectionibus cunctis in Israel filij
37 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכֹל מַסְעֵיהֶם׃ וְאִם־לֹא
.eius sustolli ‡ diē ad vsque proficiscebātur non & ,nubes ascenderet ‡
יֵעָלֶה הֶעָנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יוֹם הֵעָלֹתוֹ׃
ignis & ,die tabernaculum super † Domini nubes Quia
38 כִּי עֲנַן יְהוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְאֵשׁ
,Israel domus omnis oculis in ,eo in nocte erit ‡
תִּהְיֶה לַיְלָה בּוֹ לְעֵינֵי כָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל
.eorum profectionibus cunctis in
בְּכָל־מַסְעֵיהֶם׃

Quādo ingre-dientur ‖ ecclesiæ, — [h] בוא — ‡ quādo appropinquabunt — [i] קום — † in circuitu tabernaculi & altaris, & posuit aulæum ad portam — [k] סכך [l] כלה — * ecclesiæ, — [m] כסה — ‡ ecclesiæ, ‖ mansit — * quando recedebat † à — [n] עלה [o] נסע — ‡ recedebat ‖ qua recedebat † erat

LIBER LEVITICVS,

HEBRAICE, ויקרא

ID EST, ET VOCAVIT.

CAPUT I. א

ET
,Moseh ad clamauit
1 וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה
eū ad Dominus est locutus &
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו
.dicēdo ,cōuētus tabernaculo ē
מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר׃
,Israel filios ad Loquere
2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
cùm Homo :eos ad dices &
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־
,animali ‡ de ,Domino appropinquationē vobis ex fecerit appropinquare ‖
יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה
.vestrā appropinquationē † appropinquare facietis pecore * de & ,boue ‡ de
מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבַּנְכֶם׃
masculum ,boue ‡ de eius appropinquatio ascensio ‡ Si
3 אִם־עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר
conuentus † tabernaculi ostium ad cū faciet appropinquare integrum *
תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
.Domini facies ad suam voluntatē ad ‖ ,eum faciet appropinquare
יַקְרִיב אֹתוֹ לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְהוָה׃
erit accepta ‡ & ascensionis ‡ caput super suam manum fulciet * Et
4 וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה
filium mactabit Et .ipsum super expiandum ad ei
5 לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו׃ וְשָׁחַט אֶת־בֶּן
Aharon filij facient appropinquare † & : Domini facies ad bouis
הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן

vocauit Moseh, — אלף זעירא — * ecclesiæ — [a] יעד — [b] בנה — ‖ obtulerit * oblationem ‡ animalibus, ‡ bobus, * pecudib* offeretis oblationē vestram. ‡ holocaustū est oblatio ‡ bobus, * immaculatū offeret † ecclesiæ — [c] תמם ‖ secundum — [d] רצה * coniunget ‡ holocausti, ‡ placabile erit pro eo * in conspectu † offerent

super sanguinem spargent & ,sanguinem sacerdotes
הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־
.conuentus * tabernaculi ostium ‡ quod ,circum altare
הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃
.eius frusta in illud concidet & ,ascensionem exspoliabit † Et
6 וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנִתַּח אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ׃
.altare super ignem sacerdotis Aharon filij dabunt Et
7 וְנָתְנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ
filij ordinabunt Et .ignem super ligna ordinabunt Et
8 וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ׃ וְעָרְכוּ בְּנֵי
& , caput ,frusta sacerdotes Aharon
אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֵת הַנְּתָחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־
super * qui ,ignem super ‖ quæ ligna super ,adipem
הַפָּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־
,aquis in lauabit ,eius crura & ,eius intestinum Et .altare
9 הַמִּזְבֵּחַ׃ וְקִרְבּוֹ וּכְרָעָיו יִרְחַץ בַּמָּיִם
Ascensio .altari in omnia sacerdos faciet suffire &
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה
pecore ‡ de si Et .Domino quietis odoris ignitio
10 אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחוֹחַ לַיהוָה׃ וְאִם־מִן־הַצֹּאן
,ascensionem ‡ in capris de vel ,ouibus de ,eius appropinquatio
קָרְבָּנוֹ מִן־הַכְּשָׂבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה
eum mactabit Et .eum faciet appropinquare integrum * masculum
11 זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ׃ וְשָׁחַט אֹתוֹ
spargent Et .Domini facies ad aquilonem ad altaris femur † ad
עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ
.vndique altare super eius sanguinem sacerdotes Aharon filij
בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

‡ est ad * ecclesiæ. — † excoriabit holocaustum, — ponent — ‖ sunt * est — Holocaustum — oblatio ignita ‡ pecoribus est oblatio — [e] אש [f] נוח — ‡ holocaustū, * immaculatum offeret. — [g] תמם ‡ latus

& ,eius caput & ipsius frusta in eum concidet Et

12 ונתח אתו לנתחיו ואת־ראשו ואת־

quæ , ligna super ea sacerdos ordinabit &,eius adipem

פדרו וערך הכהן אתם על־העצים אשר

,intestinum Et .altare super ‡ qui ignem super †

† sunt
* est

13 על־האש אשר על־המזבח: והקרב

sacerdos *faciet appropinquare* & ,aquis in lauabit crura & offeret

והכרעים ירחץ במים והקריב הכהן

ignitio ipsa Ascensio .altare super faciet suffire & ,omnia

Holocaustum est oblatio ignita

את־הכל והקטיר המזבחה עלה הוא[a] אשה

ascensio aue † de si Et .Domino quietis odoris

[a]אש [b]נוח

14 ריח [b]ניחח ליהוה: ואם מן־העוף עלה

,turturibus de *faciet accedere* ‡ & , Domino *eius appropinquatio*

† quibus est holocaustū oblatio ipsius
† offeret

קרבנו ליהוה והקריב מן[c]־התרים

.suam *appropinquationem* ‡ columbæ filiis de vel

[c] תור

או מן־בני היונה את־קרבנו

‡ oblationem
* vngue secabit

contorquebit * & altare ad sacerdos ipsum offeret Et

15 והקריבו הכהן אל־המזבח ומלק

exprimetur & ,altare super faciet suffire Et .ipsius caput

[d] מצה

את־ראשו והקטיר המזבחה [d] ונמצה

remouebit Et .altaris parietem super eius sanguis

[e] סור

16 דמו על קיר המזבח: [e] והסיר את־

apud eam proiiciet & : ipsius pluma cum eius vesiculā

[f] ראה [g] נצה

מראתו [f] בנצתה [g] והשליך אתה אצל

findet Et .cineris locum in orientem ad altare

17 המזבח קדמה אל־מקום הדשן: ושסע

sacerdos eam faciet suffire & , diuidet nō , ipsius alis cum eam

אתו בכנפיו לא יבדיל והקטיר אתו הכהן

ipsa Ascensio ‡ .ignem super † quæ ligna super ,altari in

† sunt
‡ Holocaustū est oblatio

המזבחה על־העצים אשר על־האש עלה הוא

Domino quietis odoris *ignitio*

אשה ריח ניחח ליהוה:

CAP. II. ב

muneris appropinquationem faciet appropinquare cùm anima Et

obtulerit oblationē minha

1 ונפש כי־תקריב קרבן [h] מנחה

eam super fundet Et .eius *appropinquatio* ‡ erit simila ,Domino

[k] מנח

ליהוה סלת יהיה קרבנו ויצק עליה

ad eam afferet Et .thus eam super *dabit* & ,oleum

‡ oblatio ponet

[i] בוא

2 שמן ונתן עליה לבנה: [i] והביאה אל־

plenum inde *comprehendet* | & ,sacerdotes Aharon filios

| accipiet

בני אהרן הכהנים וקמץ משם מלא

omne super ipsius oleo de & ,eius simila de suum pugillum

קמצו מסלתה ומשמנה על כל־

eius memoriale sacerdos faciet suffire & , ipsius thus

odorem Oblatio est ignita

לבנתה והקטיר הכהן את־אזכרתה

residuum Et .Domino quietis odoris *Ignitio* .altari super

[k] יתר

3 המזבחה אשה ריח ניחח ליהוה: [k] והנותרת

sanctitatum Sanctitas .ipsius filiis & ,* Aharon ,*munere* ‡ de

‡ sacrificio,
* erit.

מן־המנחה לאהרן ולבניו קדש קדשים

feceris appropinquare cùm † Et .Domini *ignitionibus* | de

| est de oblationibus ignitis

4 [l] מאשי יהוה: וכי תקרב

p'acentæ simila ‡, clibani coctionem ,*muneris appropinquationem*

† si obtuleris oblationem sacrificij
‡ è

[l] אש

קרבן מנחה מאפה תנור סלת [m] חלות

infermentatorum lagana & ,oleo *in confusa* * infermentatæ

* erunt mixtæ

[m] חל [n] מצה

[n] מצת בלולת בשמן ורקיקי מצות

sartagine *super manus* | si Et .oleo *in* . vncta

| fuerit sacrificium de

5 משחים בשמן: ואם־מנחה על־[o]המחבת

.erit *azima* ‡ oleo *in confusa* † simila ,tua oblatio

[o] חבר

קרבנך סלת בלולה בשמן מצה תהיה:

Munus ‡ .oleum eam super fundes & ,frusta * eam *Seca* ‡

† conspersa
| infermētata
‡ Concides in
‡ Sacrificiū est

6 [p] פתות אתה פתים ויצקת עליה שמן [q] מנחה

simila ,tua *appropinquatio frixorij munus* † si Et .ipsa

[p] פתת

7 הוא: ואם־מנחת מרחשת קרבנך סלת

fiet quod sacrificium afferes Et .fiet oleo in ‡

[q] מנח

8 בשמן תעשה: [r] והבאת את־המנחה אשר יעשה

.sacerdotem ad illud offeret Et .Domino iis ex

† sacrificiū craticulæ fuerit oblatio
‡ conspersa

מאלה ליהוה והקריבה אל־הכהן

sacerdos faciet eleuare Et .altare ad illud faciet accedere &

[r] בוא

9 [s] והגישה אל־המזבח: [t] והרים הכהן

.altari in faciet suffire & ,eius *memoriale munere* ‡ de

[s] נגש [t] רום

מן־המנחה את־אזכרתה והקטיר המזבחה

‡ sacrificio odorem

Oblatio est

de residuum Et .Domino quietis odoris *Ignitio*

10 אשה ריח ניחח ליהוה: [a] והנותרת מן־

‡ sacrificio
* erit

sanctitatum Sanctitas .eius filiis & , Aharon *munere* ‡

[a] יתר

‡ oblationibus ignitis
† sacrificium

המנחה לאהרן ולבניו קדש קדשים

quod *munus* † Omne Domini *ignitionibus* | de

11 מאשי יהוה: כל־המנחה אשר

quia;fermentum fiet non ,Domino appropinquare facietis

תקריבו ליהוה לא תעשה חמץ כי

eo de suffire facietis non mel omne & ,fermentum omne

כל־שאר וכל־דבש לא־תקטירו ממנו

‡ In oblationē primitiarum offeretis

facietis accedere principij Appropinquationem ‡ .Domino ignitionem

12 אשה ליהוה: קרבן ראשית תקריבו

odorem in ascendent non altare ad & , Domino ea

[b] עלה

אתם ליהוה ואל־המזבח לא־[b]יעלו לריח

‡ oblatione sacrificij

sale in tui *muneris appropinquationem* ‡ omnem Et .quietis

[c] נוח

13 [c] ניחח: וכל־קרבן מנחתך במלח

desuper * tui Dei fœderis sal facies cessare non & , salies

* à

[d] שבת

תמלח ולא [d] תשבית מלח ברית אלהיך מעל

| In

.sal offeres tua oblatione omni *Super* | .tuo munere

מנחתך על כל־קרבנך תקריב מלח:

sacrificium

, Domino primitiarum *munus* feceris appropinquare si Et

14 ואם־תקריב מנחת בכורים ליהוה

‡ cum culmo spicæ viridis contusum triticum , igne in tostam ‡ spicam tenerā

[e] קלה

אביב [e] קלוי באש גרש כרמל

dabis Et .tuarum primitiarum sacrificium offeres

[f] נתן

15 תקריב את מנחת בכוריך: [f] ונתת

Sacrificiū est

illa Munus .thus eam super pones & , oleum eam super

[g] שום

עליה שמן [g] ושמת עליה לבנה מנחה היא:

odorem

,eius cōtuso frumēto de ,eius *memoriale* sacerdos faciet suffire Et

16 והקטיר הכהן את־אזכרתה מגרשה

Oblatio est ignita

.Domino *Ignitio* .ipsius thus omne super eius oleo de &

ומשמנה על כל־לבנתה אשה ליהוה:

CAP. III. ג

fuerit oblatio si , eius *appropinquatio* pacificorum sacrificium si Et

1 ואם־זבח שלמים קרבנו אם

‡ bobus
* offert.

siue masculum siue ,*faciens appropinquare* * ipse *boue* ‡ de

מן־הבקר הוא מקריב אם־זכר אם־

| immaculatū offeret

.Domini facies ad eum *faciet accedere integrum* | fem inam

[h] תמם [i] פנה

נקבה [h] תמים יקריבנו [i] לפני יהוה:

† coniunget

, suæ oblationis caput super suam manum *fulciet* † Et

2 וסמך ידו על־ראש קרבנו

‡ ad
‡ ecclesiæ,

filij spargēt & ,*conuentus* ‡ tabernaculi ostium ‡ eū immolabit &

[k] יעד [l] בנה

ושחטו פתח אהל [k] מועד וזרקו [l] בני

.circuitu in altare super sanguinem sacerdotes Aharon

אהרן הכהנים את־הדם על־המזבח סביב:

:Domino ignitionem pacificorum sacrificio de offeret Et

3 והקריב מזבח השלמים [m] אשה ליהוה

[m] אש

adipem omnem & ,intestinum operientem adipem

את־החלב המכסה את־הקרב ואת כל־החלב

† est

& renes duos Et .intestinum super † qui

4 אשר על־הקרב: ואת [n] שתי [o] הכלית ואת־

[n] שנה

& , iliis super* qui ,ipsis super* qui , adipem

[o] כלה

* est
cum

החלב אשר עלהן אשר על־הכסלים ואת־

.eam remouebit renibus *super* ,hepate *super* fibram

היתרת על־הכבד על־הכליות יסירנה:

super ,altari in Aharon filij illum facient suffire Et

5 והקטירו אתו בני־אהרן המזבחה על־

‡ holocaustū, quod est
‡ sunt

Ignitio * .ignem super ‡ quæ ligna super *qua* , *ascensionem*

העלה אשר על־העצים אשר על־האש אשה

Oblatio est igita

eius *appropinquatio pecore* | de si Et .Domino quietis odoris

| pecudidus oblatio

6 ריח [p] ניחח ליהוה: ואם־מן־הצאן קרבנו

,feminam vel masculum , Domino pacificorum sacrificium in

[p] נוח

לזבח שלמים ליהוה זכר או נקבה

† immaculatum offeret

faciens appropinqua re ‡ ipse agnum Si eū *faciet accedere integrum*

‡ offert oblationem suam,

7 תמים יקריבנו: אם־כשב הוא־מקריב

.Domini facies ad ipsum faciet accedere & ,*suam appropinquationem*

את־קרבנו והקריב אתו לפני יהוה:

‡ coniunget
* oblationi

,suæ *appropinquationis* * caput super suam manum *fulciet* † Et

8 וסמך את־ידו על־ראש קרבנו

eccclesiæ,

filij spargēt & ;*conuentus* tabernaculi facies ad eū mactabit &

ושחט אתו לפני אהל מועד וזרקו בני

.Vndiquaque altare ſuper eius ſanguinem Aharon
אהרן את־דמו על־המזבח סביב׃
ignitionem pacificorum ſacrificio de *faciet appropinquare* Et — offeret
9 והקריב מזבח השלמים אשה
dorſi *ſpinæ regione* è ,integram caudam ,eius adipem ,Domino — contra ſpinam
ליהוה חלבו האליה תמימה לעמת [a] העצה — [a] עצה
& ,inteſtinum operientem adipem & :eam remouebit
8 [b] יסירנה ואת־החלב המכסה את־הקרב ואת — [b] סור
duos Et .inteſtinum ſuper * qui adipem omnem — * eſt
10 כל־החלב אשר על־הקרב׃ ואת שתי
ſuper qui ,eis ſuper ‡ qui adipem & ,renes — ‡ eſt
הכלית ואת־החלב אשר עלהן אשר על־
renibus *ſuper* ,hepate *ſuper* fibram & .ilia — cum
9 הכסלים ואת־היתרת על־הכבד על־הכלית
;altari in ſacerdos eum faciet ſuffire Et .*eam* remouebit
11 יסירנה׃ והקטירו הכהן המזבחה
,*eius approximatio* * capra ſi Et .Domino *ignitionis cibus* $ — $ caro oblationis ignitæ eſt
10 12 לחם [c] אשה ליהוה׃ ואם־עז קרבנו — * fuerit oblatio eius, offeret
fulciet | Et .Domini facies ad eam *faciet appropinquare &*
13 והקריבו [d] לפני יהוה׃ וסמך את־ — [c] אש [d] פנה
tabernaculi facies ad eam mactabit & ,eius caput ſuper ſuã manũ — | coniunget
11 ידו על־ראשו ושחט אתו לפני אהל — † eccleſiæ:
altare ſuper eius ſanguinem Aharon filij ſpargent & *conuentus* †
[e] מועד וזרקו בני אהרן את־דמו על־המזבח — [e] יעד
ſuam *appropinquationẽ* ‡ ea ex *faciet appropinquare* * Et . vndiquaque — * offeret ‡ oblationem
12 14 סביב׃ והקריב ממנו קרבנו
,inteſtinum operientem adipem ,Domino ignitionem
אשה ליהוה את־החלב המכסה את־הקרב
duos Et .inteſtinum ſuper $ qui adipem omnem & — $ eſt
15 ואת כל־החלב אשר על־הקרב׃ ואת [f] שתי — [f] שנה
ſuper | qui ,eis ſuper * qui adipem & ,renes — * eſt
13 [g] הכלית ואת־החלב אשר עלהן אשר על־ — [g] כלה
renibus *ſuper* * ,hepate *ſuper* † fibram & ,ilia — † cum
הכסלים ואת־היתרת על־הכבד על־הכלית
.altari in ſacerdos ea ſuffire faciet Et .*eam* remouebit
16 [h] יסירנה׃ והקטירם הכהן המזבחה — [h] סור
.‡ Domino adeps omnis :quietis odorem in *ignitionis* Cibus — Caro oblationis ignitæ eſt ‡ eſt.
14 לחם אשה לריח [i] ניחח כל־חלב ליהוה׃ — [i] נוח [k] חקק
cunctis in veſtras generationes per ſæculi Statutum
17 [k] חקת עולם [l] לדרתיכם בכל — [l] דור
non ſanguinem omnem & ,adipem omnem ,veſtris habitaculis
[m] מושבתיכם כל־חלב וכל־דם לא — [m] ישב
.comederetis
15 תאכלו׃

CAP. IIII. ד

.dicendo ,Moſeh ad Dominus eſt locutus Et
16 1 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃
peccauerit cùm Anima :dicendo Iſrael filios ad Loquere
2 דבר אל־בני ישראל לאמר נפש כי־תחטא
fient * non quæ Domini præceptis omnibus ex *ignorãtia in* $ — $ per errorem * ſunt fienda,
17 בשגגה מכל [n] מצות יהוה אשר לא תעשינה — [n] צוה
vnctus ſacerdos Si .his ex *vno* ab | fecerit & — | vnum
18 3 ועשה מאחת מהנה׃ אם־הכהן המשיח
ſuo peccato *ſuper faciet accedere* * & ,populi delictũ *ad* † peccauerit — † ſecundum * offeret pro
יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו
Domino integrum bouis filium iuuencum ,peccauit quod
אשר חטא פר בן־בקר [o] תמים ליהוה — [o] תמם
tabernaculi oſtium ad iuuencum adferet Et .*peccatum in* — pro peccato.
4 לחטאת׃ [p] והביא את־הפר אל־פתח אהל — [p] בוא
caput ſuper ſuam manum *fulciet* $ & ;Domini facies ad *conuentus* ‡ — ‡ eccleſiæ $ coniunget
19 [q] מועד לפני יהוה וסמך את־ידו על־ראש — [q] יעד
.Domini facies ad iuuencum mactabit & , iuuenci
20 [r] הפר ושחט את־הפר לפני יהוה׃ — [r] פרה
afferet & ,iuuenci ſanguine de vnctus ſacerdos accipiet Et
5 ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא
ſacerdos tinget Et .*conuentus* tabernaculum ad eum — eccleſiæ.
21 6 אתו אל־אהל מועד׃ וטבל הכהן את־
vicibus ſeptem ſanguine de aſperget & ,ſanguine in ſuum digitũ — [ſ] נזה
אצבעו בדם [ſ] והזה מן־הדם שבע פעמים — * coram Domino , ante velum
dabit ‖ Et .ſanctitatis veli faciebus cum Domini facies ad * — ‖ ponet
7 לפני יהוה את־פני פרכת הקדש׃ ונתן

aromatum ſuffimenti altaris cornua ſuper ſanguine de ſacerdos
הכהן מן־הדם על־קרנות מזבח קטרת הסמים
totum & ,*conuentus* $ tabernaculo in * quod Domini facies ad — * eſt $ eccleſiæ,
9 לפני יהוה אשר באהל [a] מועד ואת כל־ — [a] יעד
aſcenſionis ‡ altaris fundamentum ad effundet iuuenci ſanguinem — ‡ holocauſti, quod eſt ad
דם [b] הפר ישפך אל־יסוד מזבח העלה — [b] פרה
adipem totum Et .conuentus tabernaculi oſtium *qua*
8 אשר־פתח אהל מועד׃ ואת־כל־חלב
iuuenci * *peccati* lenabit ex eo, operientem adipem — * pro peccato
פר החטאת [c] ירים ממנו את־החלב המכסה — [c] רום
.inteſtinum ſuper † qui adipem totum & ,inteſtinum — † eſt
על־הקרב ואת כל־החלב אשר על־הקרב׃
,eis ſuper ‖ qui ,adipem & ,renes duos Et — ‖ eſt
9 ואת [d] שתי הכלית ואת־החלב אשר עליהן — [d] שנה
ſuper * hepate *ſuper* * fibram & ,ilia ſuper qui — * eſt * cum
אשר על־הכסלים ואת־היתרת על־הכבד על־
boue à *leuabitur* $ Quemadmodum .*eam* remouebit renibus — $ tollitur
10 הכליות [f] יסירנה׃ כאשר יורם משור — [e] כלה [f] סור
altare ſuper ſacerdos ea faciet ſuffire & ,pacificorum ſacrificij
זבח השלמים והקטירם הכהן על מזבח
,eius carnem totam & ,iuuenci pellem Et .*aſcenſionis*
11 העלה׃ ואת־עור הפר ואת־כל־בשרו — holocauſti,
,ipſius inteſtino & ,eius cruribus *ſuper* & ,eius capite *ſuper* — cum
על־ראשו ועל־כרעיו וקרבו
ad iuuencum totum faciet exire Et .ipſius fimo &
12 ופרשו׃ [g] והוציא את־כל־הפר אל־ — [g] יצא
effuſionem * ad mundum locum ad *caſtrametationem* ‡ extra — ‡ caſtra * locum effuſionis
מחוץ למחנה אל־מקום טהור אל־שפך
effuſionem ſuper igne in lignis ſuper eum comburet & ,cineris
הדשן ושרף אתו על־עצים באש על־שפך
Iſrael congregatio omnis ſi Et .comburetur cineris
13 הדשן ישרף׃ ואם כל־[h] עדת ישראל — [h] יעד
;congregationis oculis ab *verbum fuerit abſconditum* & ,errauerint — latuerit res
[i] ישגו ונעלם דבר מעיני הקהל — [i] שגה
non quæ ,Domini præceptis omnibus ex vnum fecerint &
ועשו אחת מכל־[k] מצות יהוה אשר לא־ — [k] צוה
peccatum fuerit ſcitum Et .deliquerint & ,*fient* — ſunt fienda,
14 תעשינה ואשמו׃ [l] ונודעה החטאת — [l] ידע
congregatio *facient appropinquare* † & ;*eo ſuper* peccauerunt quo ‖ — ‖ in † offeret
אשר חטאו עליה והקריבו הקהל
facies ad eum adducent & ,*peccatum ad* bouis filium ,iuuencum — pro peccato,
פר [l] בן־בקר לחטאת [m] והביאו אתו לפני — [l] בנה [m] בוא
congregationis ſeniores *fulcient* ‡ Et .*conuentus* * tabernaculi — * eccleſiæ. ‡ coniungent
15 אהל מועד׃ וסמכו זקני העדה
,Domini facies ad iuuenci caput ſuper ſuas manus
את־ידיהם על־ראש הפר לפני יהוה
ſacerdos afferet Et .Domini facies ad iuuencum mactabit &
16 ושחט את־הפר לפני יהוה׃ והביא הכהן
.conuentus tabernaculum ad iuuenci ſanguine de vnctus
המשיח מדם הפר אל־אהל מועד׃
ſeptem aſperget & ,ſanguine de ſuum digitũ ſacerdos tinget Et
17 וטבל הכהן אצבעו מן־הדם [m] והזה שבע — [m] נזה
de Et .*veli faciebus cum Domini facies ad* vicibus — coram Domino antè velum.
18 פעמים לפני יהוה את פני הפרכת׃ ומן־
Domini facies ad * quod altaris cornua ſuper *dabit* $ ſanguine — $ ponet * eſt
הדם [n] יתן על־קרנת המזבח אשר [o] לפני יהוה — [n] נתן [o] פנה
effundet ſanguinem totum & ;*conuentus* † tabernaculo in ‖ quod — ‖ eſt † eccleſiæ.
אשר באהל [p] מועד ואת כל־הדם ישפך — [p] יעד
tabernaculi oſtium ad *qua aſcenſionis* * altaris fundamentum ad — * holocauſti
אל־יסוד מזבח העלה אשר־פתח אהל
faciet ſuffire & ,eo ab tollet eius adipem totum Et .*conuentus* ‡ — ‡ eccleſiæ.
19 מועד׃ ואת כל־חלבו [q] ירים ממנו והקטיר — [q] רום
iuuenco fecit quemadmodum ,iuuenco faciet Et .altare ſuper
20 המזבחה׃ ועשה [r] לפר כאשר עשה לפר — [r] פרה
,ſacerdos eos *ſuper* expiabit & ,ei faciet ſic ;*peccati* $ — $ pro peccato,
החטאת כן יעשה־לו וכפר עלהם הכהן
extra ad iuuencum *faciet exire* * Et .eis dimittetur & — * educet
21 ונסלח להם׃ [ſ] והוציא את־הפר אל־מחוץ — [ſ] יצא
combuſſit quemadmodum ,eum comburet & ;*caſtrametationem* | — | caſtra,
למחנה ושרף אתו כאשר שרף
.*ipſe congregationis peccatum* † :primum iuuencum — † oblatio pro peccato congregationis eſt.
את הפר הראשון חטאת הקהל הוא׃

omnibus ex vnum fecerit & ,peccauerit *Prelatus Quod*

22 אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל־

,ignorantia in fient non quæ ,fui Dei Domini præceptis

מצות [a] יהוה אלהיו אשר לא־[b]תעשינה בשגגה

,fuum peccatum ei fuerit notificatum Vel :deliquerit &

23 ואשם: או־[c]הודע אליו חטאתו

hircum *fuam appropinquationem adducet &* ,*eo in* peccauit quo

אשר חטא בה [d]והביא את־קרבנו שעיר

fuam manum *fulciet* ‡ Et .integrum mafculum caprarum

24 עזים זכר [e]תמים: וסמך ידו

quo ,loco in eum mactabit & ,hirci caput fuper

על־ראש השעיר ושחט אתו במקום אשר־

.ipfe Peccatum ‖ .Domini facies ad *afcenfionem mactabit* *

ישחט את־העלה לפני יהוה חטאת הוא:

,fuo digito in *peccati* † fanguine de facerdos accipiet Et

25 ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו

eius fanguinem & *:afcenfionis* ‡ altaris cornua fuper *dabit* ‡ &

ונתן על־קרנת מזבח העלה ואת־דמו

totum Et *.afcenfionis* * altaris fundamentum ad effundet

26 ישפך אל־יסוד מזבח העלה: ואת־כל־

facrificij adipem ficut ;altari in faciet fuffire eius adipem

חלבו יקטיר המזבחה כחלב זבח

,eius peccato à facerdos eum *fuper* expiabit & :pacificorum

השלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו

ignorantia in peccauerit vna anima fi Et .ei dimittetur &

27 ונסלח לו: ואם־נפש אחת תחטא בשגגה

Domini præceptis ex vnum ipfa *faciendo in* ,terræ populo de

מעם הארץ בעשתה אחת ממצות יהוה

fuerit notificatum Vel :deliquerit & *,fient* non quæ

28 אשר לא־תעשינה ואשם: או הודע

fuam *appropinquationem* adducet &,peccauit quod fuũ peccatũ ei

אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו

quod ,fuo peccato *fuper* feminam integram caprarum hircam

שעירת עזים תמימה נקבה על־חטאתו אשר

:peccati † caput fuper fuam manum *fulciet* ‡ Et .peccauit

29 חטא: וסמך את־ידו על ראש החטאת

accipiet Et *.afcenfionis* ‡ loco in *peccatum* ‡ mactabit &

30 ושחט את־החטאת במקום העלה: ולקח

cornua fuper *dabit* * & ,fuo digito in eius fanguine de facerdos

הכהן מדמה באצבעו ונתן על־קרנת

ad effundet eius fanguinem totum & *,afcenfionis* altaris

מזבח העלה ואת־כל־דמה ישפך אל־

,remouebit eius adipem totum Et .altaris fundamentum

31 יסוד המזבח: ואת־כל־חלבה [f]יסיר

:pacificorum facrificio *defuper* adeps eft remotus quemadmodum

כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים

:Domino quietis odorem in altare fuper facerdos faciet fuffire &

והקטיר הכהן המזבחה לריח [g]ניחח ליהוה

fi Et .ei dimittetur & ,facerdos eum *fuper* expiabit &

32 וכפר עליו הכהן ונסלח לו: ואם־

feminam *,peccatum ad* ‡ fuam *appropinquationem adduxerit agnum* †

כבש [h]יביא קרבנו לחטאת נקבה

fuper fuam manum fulciet Et *.eam* adducet integram

33 תמימה יביאנה: וסמך את־ידו על

quo loco in *,peccatum ad eam* ‡ mactabit & *.peccati* ‡ caput

ראש החטאת ושחט אתה לחטאת במקום אשר

fanguine de facerdos accipiet Et *.afcenfionem mactabit* *

34 ישחט את־העלה: ולקח הכהן מדם

altaris cornua fuper *dabit* † & ,fuo digito in *peccati* |

החטאת באצבעו ונתן על־קרנת מזבח

fundamentum ad effundet eius fanguinem totum & *;afcenfionis* ‡

העלה ואת־כל־דמה ישפך אל־יסוד

quemadmodum remouebit eius adipem totum Et .altaris

35 המזבח: ואת־כל־חלבה יסיר כאשר

adolebit & ,pacificorum facrificio à agni adeps eft remotus

יוסר חלב הכשב מזבח השלמים והקטיר

expiabit & :Domini *ignitiones fuper* altari in ea facerdos

הכהן אתם המזבחה על [i]אשי יהוה וכפר

,peccauit quod fuo peccato *fuper* * facerdos eum *fuper*

עליו הכהן על־חטאתו אשר־חטא

.ei dimittetur &

ונסלח לו:

Cùm Princeps
funt fienda
per errorem.
[a] צוה [b] עשה
[c] ידע
afferet oblationem fuam
[d] בוא
‡ coniunget
[e] תמם
* mactari folet holocauftum
| Oblatio pro peccato eft.
† oblationis pro peccato
‡ ponet
‡ holocaufti.
* holocaufti.
per errorem
dum facit
funt fienda,
ei oblationẽ
pro
‡ coniunget
† oblationis pro peccato.
‡ oblationem pro peccato.
‡ holocaufti.
* ponet
holocaufti.
[f] סור
[g] נוח
† pecus attulerit oblationem
‡ pro peccato.
[h] בוא
‡ oblationis pro peccato,
‡ eam pro peccato
* mactari folet holocauftum.
‖ oblationis pro peccato
‡ holocaufti.
in oblationẽ ignitam
[i] אש
* à

iuramenti,

CAP. V. ה

eft ;*adiurationis* vocem audierit & ,peccauerit cùm anima Et

1 ונפש כי־תחטא ושמעה קול אלה

portabit pœnam iniquitatis fuæ. ,annunciauerit non fi ,fciuit vel vidit vel teftis *ipfe* &

2 והוא [a]עד או ראה או ידע אם־לוא [b]יגיד

tetigerit quæ anima Vel *.fuam iniquitatem portabit &*

ונשא [c]עונו: או נפש אשר תגע

vel ,immundæ feræ cadauer *in* vel ,immundam rem omnem *in*

בכל־דבר טמא או בנבלת חיה טמאה או

,immundi reptilis cadauer *in* vel ,immundi animalis cadauer *in*

בנבלת בהמה טמאה או בנבלת שרץ טמא

.deliquit & *,immundus ipfe* † & *,eo ab fuerit abfconditum* ‖ &

ונעלם ממנו והוא טמא ואשם

omnem ad hominis immunditiam *in* tetigerit cùm Vel

3 או כי [d]יגע בטמאת אדם לכל

fuerit abfconditum & ,ea in immundus fiet qua ‡ ,eius immunditiam

טמאתו אשר יטמא בה ונעלם

iurauerit cùm anima Vel .deliquit & fciuit *ipfe* ‡ & *,eo ab*

4 ממנו והוא ידע ואשם: או נפש כי תשבע

benefaciendum ad vel malefaciendum ad *,labiis in proferendum ad*

לבטא [e]בשפתים [f]להרע או [g]להיטיב

fuerit abfconditum † & ,iuramento in homo proferet quod omne *ad* ‖

לכל אשר יבטא האדם בשבעה ונעלם

.iftis ex vno in deliquit & ,fciuit *ipfe* ‡ & *,eo ab*

ממנו והוא־ידע ואשם לאחת מאלה:

fuerit confeffa & ,iftis ex vno in deliquerit cùm ,erit Et

5 והיה כי־יאשם לאחת מאלה [h]והתודה

fuum delictum * adducet Et *:eo fuper peccauit quod* ‡

6 אשר חטא עליה: [i]והביא את־אשמו

è feminam ,peccauit quod ,fuo peccato *fuper* ‖ Domino

ליהוה על חטאתו אשר חטא נקבה מן־

expiabit & *:peccatum ad* † caprarum hircam vel ,agnam pecoribus

הצאן כשבה או־שעירת עזים לחטאת וכפר

attigerit non fi Et .eius peccato à facerdos *eam fuper* ‡

7 עליו הכהן מחטאתו: ואם־לא תגיע

quod *fuum delictum* * adducet & *,agnelli fufficientiam* ‡ eius manus

ידו די שה והביא את־אשמו אשר

,Domino columbæ filios duos vel ,turtures duos ,peccauit

חטא שתי [k]תרים או־שני בני־יונה ליהוה

adducet Et *.afcenfionem ad vnum* † & *,peccatum ad* ‖ vnum

8 אחד לחטאת ואחד לעלה: והביא

qui *faciet appropinquare* ‡ ,& facerdotem ad eos

אתם אל־הכהן והקריב את־אשר

regione è † ipfius caput *contorquebit* | & ;primum *peccatum ad* ‡

לחטאת ראשונה ומלק את־ראשו ממול

fanguine de afperget Et .diuidet non & ,eius *ceruicis*

9 ערפו ולא יבדיל: [l]והזה מדם

,fanguine *in relictum* ‡ & ,altaris parietem fuper *peccati* ‡

החטאת על־קיר המזבח והנשאר בדם

.ipfe Peccatum * .altaris fundamentum ad exprimetur

ימצה אל־יסוד המזבח חטאת הוא:

:iudicium ‡ iuxta *afcenfionem* † faciet *fecundum* | Et

10 ואת־השני יעשה עלה כמשפט

,peccauit quod ipfius peccato à facerdos *eum fuper* ‡ expiabit &

וכפר עליו הכהן מחטאתו אשר־חטא

eius manus attigerit non fi Et .ei dimittetur &

11 ונסלח לו: ואם־לא תשיג ידו

adducet & ,columbæ filios duos *ad* vel ,turtures duos *ad*

לשתי תרים או [m]לשני בני־יונה והביא את־

fimilæ ephah *decimationẽ* † ,peccauit *quod* | fuam *approximationem* *

קרבנו אשר חטא עשירת האפה סלת

ponet neque ,oleum eam fuper ponet Non *.peccatum ad* ‡

לחטאת לא־[n]ישים עליה שמן ולא־[o]יתן

eam adducet Et *.ipfa peccatum* ‡ quia ,thus eam fuper

12 עליה לבנה כי חטאת היא: והביאה

fuum pugillũ plenum ea ex facerdos *apprehendet* * & ,facerdotẽ ad

אל־הכהן וקמץ הכהן ממנה מלוא קמצו

ignitiones † fuper altari in faciet fuffire & ;eius *memoriale* |

את־אזכרתה והקטיר המזבחה על [p]אשי

eum fuper ‡ expiabit Et *.ipfa peccatum* ‡ :Domini

13 יהוה חטאת הוא: וכפר עליו

[a] עוד [b] נגד
[c] עוה
‖ latuerit eã,
† ipfa immunda eft,
[d] נגע
‡ in qua polluitur, & latuerit eam,
‡ ipfa
vt proferat labiis.
[e] שפה [f] רוע
[g] יטב
‖ fecundum
† latuerit eã,
‡ ipfa
[h] ידה
‡ id fuper quo peccauit:
* oblationem delicti fui
[i] בוא
‖ pro
† pro peccato,
‡ eam
‡ fufficiens pecus,
* oblationem pro delicto fuo
[k] תור
‖ pro peccato.
† alterum pro holocaufto.
‡ offeret eum
‡ eft pro peccato
| vngue fecabit
† contra ceruicem
[l] נזה
‡ oblationis pro peccato
‡ quod fupereft de
* Oblatio pro peccato eft.
| alterum
† holocauftũ
‡ morem:
‡ eam
[m] שנה
* oblationem
‖ pro quo
† decimam partem
‡ pro peccato.
[n] שום [o] נתן
‡ oblatio pro peccato eft.
* accipiet
| odorem
† oblationes ignitas
[p] אש
‡ oblatio pro peccato eft.
‡ eum

super ascensio ipsa ,ascensionis * lex ‖ Hæc :dicendo
לאמר זאת ^a תורת העלה הוא העלה על
ignis Et .manè vſque nocte tota altare ſuper vſtionem
^b מוקדה על־המזבח כל־הלילה עד־הבקר ואש
indumento ‡ ſacerdos ‡ induet Et .eo in erit accenſus altaris
10 המזבח תוקד בו: ולבש הכהן ^c מדו
leuabit & ,ſuam carnem ſuper † induet lini feminalia * & ,lini
בד ומכנסי בד ילבש על־בשרו ^d והרים
:altare ſuper aſcenſionem * ignis comedet quod | cinerem
את־הדשן אשר תאכל האש את־העלה על המזבח
,ſuas veſtes exuet Et .altare apud illum ponet &
11 ^e ושמו אצל המזבח: ופשט את־בגדיו
ad cinerem faciet exire ‡ & ,alias veſtes induet &
ולבש בגדים אחרים ^f והוציא את־הדשן אל־
ſuper ignis Et .mundum locum ad ,caſtrametationem ‡ extra
12 מחוץ למחנה אל־מקום טהור: והאש על־
eo ſuper accendet Et .extinguetur non ,eo in erit accenſus * altari
המזבח ^g תוקד־בו לא תכבה ובער עליה
illud ſuper ordinabit & :matutino in ,matutino in † ligna ſacerdos
הכהן עצים בבקר בבקר וערך עליה
.pacificorum adipes illud ſuper faciet ſuffire & ,aſcenſionem |
העלה והקטיר עליה חלבי השלמים:
.extinguetur non ,altare ſuper erit accenſus iugiter Ignis
13 אש תמיד תוקד על־המזבח לא תכבה:
Aharon filios illud offerre muneris ‡ lex * iſta Et
14 וזאת תורת המנחה הקרב אתה בני־אהרן
eo ab leuabit Et .altaris facies ad Domini facies ad ‡
15 ^h לפני יהוה אל־פני המזבח: ^i והרים ממנו
totum & ,eius oleo de & ,muneris ſimila de ſuo pugillo in
בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל־
odorem altari in faciet ſuffire & :munus ſuper * quod ,thus
הלבנה אשר על־המנחה והקטיר המזבח ריח
ex ea reſiduum Et .Domino ipſius memoriale † quietis
16 ^k ניחח אזכרתה ליהוה: ^l והנותרת ממנה
loco in ,comedetur ‖ Infermentata .eius filij & Aharon comedent
יאכלו אהרן ובניו ^m מצות תאכל במקום
Non .illud ‡ comedent conuentus * tabernaculi atrio in ſancto
17 קדש בחצר אהל־ ^n מועד יאכלוה: לא
.meis ignitionibus ‡ ex eam dedi eorū Partem .fermentatū coquetur
תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי
.delictum ‖ ſicut & ,peccatum † ſicut ,ipſa * ſanctitatum Sanctitas
קדש קדשים הוא כחטאת וכאשם:
Statutum .ea comedet Aharon filiis in * maſculus Omnis
18 כל־זכר בבני אהרן יאכלנה ^o חק־
Omnis .Domini ignitionibus ‡ de veſtris generationibus in ſeculi
עולם ^p לדרתיכם מאשי יהוה כל
Dominus eſt locutus Et .ſanctificabitur ,eis in ‡ tetigerit qui
19 אשר־ ^q יגע בהם יקדש: וידבר יהוה
Aharon appropinquatio Hoc * .dicendo Moſeh ad
20 אל־משה לאמר: זה קרבן אהרן
,eum vngi † die in Domino offerent quam eius filiorum &
ובניו אשר־יקריבו ליהוה ביום המשח אתו
eius Dimidium .iuge munus | ,ſimilæ Ephad Decimum
עשירת האפה סלת מנחה תמיד ^r מחציתה
ſartagine ſuper ‡ .veſpera in eius dimidium & ,matutino in *
21 בבקר ומחציתה בערב: על־מחבת
muneris coctiones ‡ :eam adduces frictam :fiet oleo in
בשמן תעשה מרבכת תביאנה ^s תפיני מנחת
.Domino quietis odorem facies accedere buccellarum
^t פתים תקריב ריח־ ^u ניחח ליהוה:
;eam faciet eius filiis è eo ſub * vnctus ſacerdos Et
22 והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אתה
.ſuffietur tota ,Domino ſeculi ſtatutum
חק־עולם ליהוה כליל תקטר:
.comedetur Non :erit totum † ſacerdotis munus omne Et
23 וכל־מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל:
.dicendo ,Moſeh ad Dominus eſt locutus Et
24 וידבר יהוה אל־משה לאמר:
lex ‖ Iſta :dicendo ,eius filios ad & ,Aharon ad Loquere
25 דבר אל־אהרן ואל־בניו לאמר זאת תורת
:peccati * mactabitur ,aſcenſio ‡ mactabitur quo loco in
החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט

(Margin: ‖ eſt * holocauſti. Et holocauſtū propter — ^a ירה ^b יקד ‡ ſe ‡ veſte linea, — ^c מד ^d רום * feminalibus lineis † ſe ‖ quia cōſumet * holocauſtum — ^e שום ‡ educet — ^f יצא ‡ caſtra * ardebit — ^g יקד † ſingulo mane, ‖ holocauſtum, * eſt ‡ oblationis quam offerēt filij ‡ coram Domino — ^h פנה ^i רום * eſt † odorem — ^k נוח ^l יתר ‖ comedentur, — ^m מץ * eccleſiæ ‡ ea — ^n יעד ‡ oblationib' meis ignitis. * eſt, † oblatio pro peccato, ‖ oblatio pro delicto. * de — ^o חקק ^p דור ‡ oblationibus ignitis ‡ eas, — ^q נגע * Iſta eſt oblatio † qua vngetur ipſemet. Decimam partem ‖ ſacrificium — ^r חצה * manè, ‡ in ‡ cocta ſacrificij per fruſta offeres — ^s אפה — ^t פתת ^u נוח † holocauſtum ‖ eſt * oblationis pro peccato: ‡ holocauſtū)

vno ex ,peccauit quod ,ipſius peccato ſuper ſacerdos
הכהן על־חטאתו אשר־חטא מאחת
.munus ſicut ſacerdoti erit Et .ei dimittetur & ,iſtis de ſacrificium.
^a היה ^b מנח מאלה ונסלח לו ^a והיתה לכהן ^b כמנחה:
.dicendo ,Moſeh ad Dominus eſt locutus Et
14 וידבר יהוה אל־משה לאמר:
peccauerit & ,præuaricationem fuerit præuaricata cùm Anima
15 נפש כי־תמעל מעל וחטאה
ſuum delictum * adducet & ,Domini ſanctitatibus de ignorantia in ‡
בשגגה מקדשי יהוה ^c והביא את־אשמו
tua ordinatione in ‖ pecudibus de integrum † arietem Domino
ליהוה איל תמים מן־הצאן בערכך
.delictum ad * ſanctitatis ſeclo in ,ſeclorum argentum
כסף־שקלים בשקל־הקדש לאשם:
& ,retribuet ſanctificatione de peccauit quod Et
16 ואת אשר חטא מן־הקדש ישלם ואת־
;ſacerdoti eam dabit & ,eam ad addet ipſius partem quintam
חמישתו יוסף עליו ונתן אתו לכהן
.ei dimittetur & ,delicti ‡ ariete in eū ſuper expiabit ſacerdos &
והכהן יכפר עליו באיל האשם ונסלח לו:
omnibus ex vnum fecerit & peccauerit cùm anima ſi Et
17 ואם־נפש כי תחטא ^d ועשתה אחת מכל־
,cognouerit non & ,fient non quæ Domini præceptis
^e מצות יהוה אשר לא תעשינה ולא־ידע
integrū ‡ arietē adducet Et .ſua peruerſitate * portauerit &,deliquerit &
18 ואשם ונשא ^f עונו: והביא איל תמים
:ſacerdotem ad ,delictum ad ,tua ordinatione in * pecudibus de
מן־הצאן בערכך לאשם אל־הכהן
qua ſua ignorantia ſuper ſacerdos eam ſuper expiabit &
וכפר עליו הכהן על שגגתו אשר־
Delictum .ei dimittetur & ,ſciuit non ipſe † & ,ignorauit
19 שגג והוא לא־ידע ונסלח לו: אשם
.Domino deliquit delinquendo :illud ‖
הוא אשם אשם ליהוה:

(Margin: ‡ per errorem * oblationem pro delicto ſuo — ^c בוא † immaculatū ‖ ſecundum æſtimationem tuam * pro delicto ‡ oblationis delicti, — ^d עשה ſunt fienda — ^e צוה * pœnam iniquitatis ſuæ. ‡ immaculatū — ^f עוה * ſecundum æſtimationem tuam pro delicto † ipſa ‖ eſt,)

CAP. VI. ו

.dicendo ,Moſeh ad Dominus eſt locutus Et
1 וידבר יהוה אל־משה לאמר:
præuaricationem fuerit præuaricata & ,peccauerit cùm Anima
2 נפש כי תחטא ומעלה מעל
vel ,commendatione in ſuum proximū in fuerit mentitus * & ,Dominū in
ביהוה וכחש בעמיתו בפקדון או־
.ſuum proximum vi occupauit vel ,rapina in vel ,manus poſitione in
^g בתשומת יד או בגזל או עשק את־עמיתו:
iurauerit & ea in fuerit mentitus & ,amiſſionem ‡ inuenit Vel
3 או־מצא אבדה וכחש בה ונשבע
homo fecerit quæ omnibus ex vno ſuper falſum ſuper
על־שקר על־אחת מכל אשר־יעשה האדם
,deliquerit & ,peccauerit cùm erit Et .ipſis in peccando
4 לחטא בהנה: והיה כי־יחטא ואשם
,vſurpationem * vel ,rapuit quam rapinam ‡ reddet &
^h והשיב את־הגזלה אשר גזל או את־העשק
.eo cum eſt commendata qua commendationem vel ,vi vſurpauit quam
אשר עשק או את־הפקדון אשר הפקד אתו
quo omni ab Vel .inuenit quod amiſſum vel
5 או את־האבדה אשר מצא: או מכל אשר־
,eius capite in † illud reddet & ,falſum in eo ſuper iurauerit
ישבע עליו לשקר ושלם אתו בראשו
illud dabit ,ei ipſum cui ‖ :illud ſuper addet eius quintum &
וחמשתיו יסף עליו לאשר הוא לו ^i יתננו
,Domino adducet ſuum delictum ‡ Et .ſui delicti * die in
6 ביום אשמתו: ואת־אשמו יביא ליהוה
delictum ad tua ordinatione in pecore è integrum ‡ arietem
איל תמים מן־הצאן בערכך לאשם
faciei ad * ſacerdos illum ſuper expiabit Et .ſacerdotem ad
7 אל־הכהן: וכפר עליו הכהן לפני
faciet quæ omnibus ex vno ſuper ei † dimittetur & ,Domini
יהוה ונסלח לו על־אחת מכל אשר־יעשה
ad Dominus eſt locutus Et .eo in delinquendo
8 לאשמה בה: וידבר יהוה אל־
,eius filiis & ,Aharon Præcipe .dicendo ,Moſeh
9 משה לאמר: ^k צו את־אהרן ואת־בניו

(Margin: * negauerit proximo ſuo depoſitū, vel pecuniam poſitā in eius manu negotiationis gratia, vel raptū, vel vi extorſit aliquid à proximo ſuo: — ^g שום ‡ amiſſum, & negauerit illud, ‡ raptū quod * vi extortum quod vi extorſit, vel depoſitum quod depoſitū eſt apud eum, — ^h שוב † cū ſorte eius & quintā partem ipſius ‖ ei cuius erat. — ^i נתן * oblationis pro delicto ſuo. ‡ oblationem pro delicto ſuo, ‡ immaculatū è pecudib' ſecundūm æſtimationem tuam pro delicto * coram Domino. † vnumquodque — ^k צוה ^l בנה)

‡ pro * gratiarum actionis ‖ offeret † oblatione

:suorum pacificorum *confessionis* * sacrificio *super* ‡ suam oblationẽ

קָרְבָּנוֹ עַל־זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו׃

appropinquatione † omni ex vnum eo ex *faciet appropinquare* ‖ Et

14 וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל־קָרְבָּן

pacificorum sanguinem spargenti Sacerdoti .Domino oblationẽ

תְּרוּמָה לַיהוָה לַכֹּהֵן הַזֹּרֵק אֶת־דַּם הַשְּׁלָמִים

† gratiarum actionis

,eius pacificorum *confessionis* † sacrificij caro Et .erit ipsi

15 לוֹ יִהְיֶה׃ וּבְשַׂר זֶבַח תּוֹדַת[a] שְׁלָמָיו

[a] יִדְרָה ‖ [b] יָנַח

vsque eo ex dimittet Non .comedetur eius oblationis die in

בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ יֵאָכֵל לֹא־[b]יַנִּיחַ מִמֶּנּוּ עַד־

† spontaneum est ‡ oblationis $ qua obtulerit

:eius *appropinquationis* ‡ sacrificiũ *deuotio* † vel votum si Et .mane

16 בֹּקֶר׃ וְאִם־נֶדֶר ׀ אוֹ נְדָבָה זֶבַח קָרְבָּנוֹ

;comedetur ,suum sacrificium *illum facere prope* $ die in

בְּיוֹם הַקְרִיבוֹ אֶת־זִבְחוֹ יֵאָכֵל

* in

residuum Et .comedetur eo ex residuum & ,crastino *a* &

17 וּמִמָּחֳרָת[c] וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ יֵאָכֵל׃ וְהַנּוֹתָר

[c] יָתַר

.comburetur igne in tertia die in ,sacrificij carne de

מִבְּשַׂר הַזָּבַח בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף׃

sacrificij carne de fuerit comestum comedendo si Et

18 וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר־זֶבַח

placebit offerens

faciens appropinquare acceptus erit non tertia die in ,eius pacificorũ

שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב

Prophanum

anima & ;erit *Corruptum* .illi reputabitur non ,illud

אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ

pœnam

caro Et .portabit suam *iniquitatem* ,eo ex comedens

19 הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ[d] עֲוֹנָהּ[e] תִּשָּׂא׃ וְהַבָּשָׂר

[d] עָוָה [e] נָשָׂא

igne in ;comedetur non ,immundum omne *in* tetigerit quæ

אֲשֶׁר־יִגַּע בְּכָל־טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ

[e] נָגַע

.carnem comedet mundus omnis ,carnem & ;comburetur

יִשָּׂרֵף וְהַבָּשָׂר כָּל־טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר׃

pacificorum sacrificio de carnem comederit quæ anima Et

20 וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים

$ est ‖ ipsam,

excidetur & *.ipsum* ‖ super eius immunditia & Domino $ quod

אֲשֶׁר לַיהוָה וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו[f] וְנִכְרְתָה

[f] כָּרַת

tetigerit cùm anima Et .suis populis ẽ ipsa anima

21 הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ׃ וְנֶפֶשׁ כִּי־תִגַּע

$ tam de immunditia * quàm animalis immũdi, ‡ omnis reptilis immundi, ‡ est

iumentum in vel * ,hominis *immunditiam in* $,immundum omne *in*

בְּכָל־טָמֵא בְּטֻמְאַת אָדָם אוֹ ׀ בִּבְהֵמָה

comederit & *;immundam abominationem omnem in* † vel ,immundum

טְמֵאָה אוֹ בְּכָל־שֶׁקֶץ טָמֵא וְאָכַל

excidetur *&* ,Domino ‡ quod pacificorum sacrificij carne de

מִבְּשַׂר־זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה

Dominus est locutus Et .suis populis ẽ ipsa anima

22 הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ׃ וַיְדַבֵּר יְהוָה

,Israel filios ad Loquere :dicendo ,Moseh ad

23 אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־[g]בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

[g] בָּנָה

non capræ & ,agni & ,bouis adipem Omnem :dicendo

לֵאמֹר כָּל־חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז לֹא

fiet ,rapti adeps & ,cadaueris adeps Et .comedetis

24 תֹאכֵלוּ׃ וְחֵלֶב נְבֵלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יֵעָשֶׂה

omne opus, sed

.illum comedetis non comedendo *&* *functionem omnem* in

לְכָל־[h]מְלָאכָה וְאָכֹל לֹא תֹאכְלֻהוּ׃

[h] לָאַךְ

quo * animali de adipem *comedens* $ omnis Nam

25 כִּי כָּל־אֹכֵל חֵלֶב מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר

$ qui comederit * ex quo offeret oblationẽ ignitam

anima excidetur & ,Domino *ignitionem eo ex faciet appropinquare*

יַקְרִיב מִמֶּנָּה [i]אִשֶּׁה לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ

[i] אִישׁ

non sanguinem omnem Et .suis populis ẽ *comedens* ‖

26 הָאֹכֶלֶת מֵעַמֶּיהָ׃ וְכָל־דָּם לֹא

‡ quę comederit † tàm de auibus quàm de animalibus.

volatile ad † . vestris habitationibus cunctis in comedetis

תֹאכְלוּ בְּכֹל [k]מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לָעוֹף

[k] יָשַׁב

sanguinẽ omnem comederit quæ anima Omnis *.iumentum ad* *&*

27 וְלַבְּהֵמָה׃ כָּל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל־דָּם

est locutus Et .suis populis ẽ illa anima excidetur *&*

וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ׃ וַיְדַבֵּר

filios ad Loquere : dicendo ,Mosch ad Dominus

28 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי

Offerens

suorũ pacificorum sacrificiũ *faciens Accedere* :dicendo , Israel

29 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמַּקְרִיב אֶת־זֶבַח שְׁלָמָיו

sacrificio de Domino suam oblationem adducet, Domino

לַיהוָה [l]יָבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזֶּבַח

[l] בּוֹא

oblationes ignitas

.Domini *ignitiones* adducent eius Manus ,suorum pacificorum

30 שְׁלָמָיו׃ יָדָיו תְּבִיאֶינָה אֵת אִשֵּׁי יְהוָה

.ipsa sanctitatum Sanctitas ‖ .*Domini facies ad peccatum* ‡

הַחַטָּאת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא׃

‡ oblatio pro peccato corã Domino. * est.

sancto loco in ;illud comedet ,illud expians Sacerdos

26 הַכֹּהֵן הַמְחַטֵּא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בְּמָקוֹם קָדֹשׁ

qui Omnis *conuentus* ‖ tabernaculi atrio in ,comedetur ‖ ecclesiæ.

27 תֵּאָכֵל בַּחֲצַר אֹהֶל [a]מוֹעֵד׃ כֹּל אֲשֶׁר־

[a] יָעַד

aspersum fuerit quod & *,sanctus erit* ‡ ,eius *carne in* † tetigerit

† carnem ‡ sanctificabitur.

,illud super fuerit aspersum *Quod* $ .vestem super eius sanguine ẽ

יִגַּע[b] בִּבְשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וַאֲשֶׁר יִזֶּה[c]

[b] נָגַע [c] נָזָה

bullietur quo testæ vas Et .sancto loco in lauabis

$ Illud super quod

מִדָּמָהּ עַל־הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ

28 תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ׃ [d]וּכְלִי־חֶרֶשׂ אֲשֶׁר תְּבֻשַּׁל־

[d] כָּלָה

,tergetur & †,fuerit *bullita aru* vase in si Et :confringetur *eo in*

‡ æneo cocta † defricabitur & lauabitur aqua.

בּוֹ יִשָּׁבֵר וְאִם־בִּכְלִי נְחֹשֶׁת בֻּשָּׁלָה וּמֹרַק

sacerdotes inter masculus Omnis *.aquis in inundabitur &*

29 וְשֻׁטַּף בַּמָּיִם׃ כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים

peccatum omne $ Et *.ipsa* ‡ sanctitatũ Sanctitas :illud comedet

‡ est. $ omnis oblatio pro peccato, de cuius sanguine * Ecclesiæ,

30 יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא׃ וְכָל־חַטָּאת

, *conuentus* * tabernaculum ad *eius sanguine de* adducetur *quod*

אֲשֶׁר [e]יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד

[e] בּוֹא

.comburetur igne In .comedetur non ,sanctitate in expiandũ ad

לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃

CAP. VII.

.ipsa ‡ sanctitatum Sanctitas *.delicti* ‡ lex † ista Et

† est ‡ oblationis pro delicto. $ est.

1 וְזֹאת [f]תּוֹרַת הָאָשָׁם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא׃

[f] יָרָה

mactabunt *,ascensionem* * mactabunt quo loco In

2 בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָעֹלָה יִשְׁחֲטוּ אֶת־

* holocaustum ‖ oblationem pro delicto. † offeret

.circuitu in altare super sparget eius sanguinem & *;delictum* ‖

הָאָשָׁם וְאֶת־דָּמוֹ יִזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

.eo ex *facies appropinquare* † eius adipem totum Et

3 וְאֵת כָּל־חֶלְבּוֹ יַקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת

.intestinum operientem adipem & ,*caudam* ‡

‡ pinguedinem caudæ,

הָאַלְיָה וְאֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב׃

, eis super $ qui adipem & ,renes duos Et

$ est

4 וְאֵת שְׁתֵּי[g] הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן

[g] שָׁנָה [h] כָּלָה

super ‖ ,hepate *super* ‖ fibram & ;iliis *super* * qui

* est ‖ cum

אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד עַל־

sacerdos ea faciet suffire Et *.illam* remouebit renibus

5 הַכְּלָיֹת [i]יְסִירֶנָּה׃ וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן

[i] סוּר

masculus Omnis *.istud delictum* ‡ .Domino *ignitionem* † altari in

† oblatinem ignitam ‡ Oblatio pro delicto est.

הַמִּזְבֵּחָה אִשֶּׁה לַיהוָה אָשָׁם הוּא׃ כָּל־זָכָר

6 .comedetur sancto loco In .illud comedet sacerdotes inter

בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ יֵאָכֵל

Lex *.delictum sic peccatum Sicut* *.ipsa* ‡ sanctitatum Sanctitas

‡ est. Sicut oblatio pro peccato, sic oblatio pro delicto ‖ Sacerdos qui expiabit ‡ illud offerens holocaustum

7 קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא׃ כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם תּוֹרָה

.erit *ei* *.eo in expiabit qui Sacerdos* ‖ .eis * vna

אַחַת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְכַפֶּר־בּוֹ לוֹ יִהְיֶה׃

pellis: viri *ascensionem faciens appropinquare* † sacerdos Et

8 וְהַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֶת־[k]עֹלַת אִישׁ עוֹר

[k] עָלָה

:erit *ei* $,sacerdoti *fecit accedere quam ascensionũ* ‡

‡ holocaustis. quod obtulit $ eius

הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה׃

omne & ,clibano in coquetur quod munus omne Et

9 וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתַּנּוּר וְכָל־

offerent sacerdoti, craticula *super* $ & ,sartagine in factum

$ in

נַעֲשָׂה בַמַּרְחֶשֶׁת וְעַל־מַחֲבַת לַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב

,oleo *in* mixtum munus omne Et .erit ipsi , ipsum

10 אֹתָהּ לוֹ תִהְיֶה׃ וְכָל־מִנְחָה בְלוּלָה־בַשֶּׁמֶן

.suum fratrẽ secundũ viro ,erit Aharon filiis omnibus. aridum &

vni vt alteri.

וַחֲרֵבָה לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו׃

faciet appropinquare * quod pacificorum sacrificij lex $ hæc Et

$ est * offeret

11 וְזֹאת [l]תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יַקְרִיב

[l] יָרָה

illud *fecerit appropinquare confessione super* ‖ Si Domino

‖ pro gratiarũ actione obtuleris † offeret pro

12 לַיהוָה׃ אִם עַל־תּוֹדָה יַקְרִיבֶנּוּ

placentas confessionis sacrificio *super faciet appropinquare* *&* †

וְהִקְרִיב ׀ עַל־זֶבַח הַתּוֹדָה [m]חַלּוֹת

[m] חָלַל

infermentatorum lagana & , oleo in *confusas* ‡ infermentatas

‡ mixtas

[n]מַצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת

[n] מָצַץ

confusas $ placentas ,frictam similam & ,oleo in vncta

$ mixtas

מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן וְסֹלֶת מֻרְבֶּכֶת חַלֹּת בְּלוּלֹת

faciet appropinquare fermenti panis placentis Super .oleo in

Offeres

13 בַּשָּׁמֶן׃ עַל־חַלֹּת לֶחֶם חָמֵץ יַקְרִיב

contra faciem *florem* , *eius facierum regione* è cidarim super posuit &
eius laminam
וַיָּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוּל פָּנָיו אֵת צִיץ
Dominus præcepit quemadmodum , sanctitatis coronam , auri
הַזָּהָב נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
,vnctionis oleum Moseh cepit Et . Moseh
10 את־משה׃ [a] ויקח משה את־שמן המשחה [a] לקח
*erant :illo in * quæ omnia & , tabernaculum vnxit &
וימשח את־המשכן ואת־כל־אשר־בו
altare super illo ex aspersit Et . ea sanctificauit &
11 ויקדש אתם׃ [b] ויז ממנו על־המזבח [b] נזה
,eius vasa omnia & , altare vnxit & , vicibus septem
שבע פעמים וימשח את־המזבח ואת־כל־[c]כליו [c] כלה
basim . ea sanctificandum ad , eius *solidationem* & , concham &
ואת־הכיר ואת־[d]כנו לקדשם׃ [d] כון
vnxit & ; Aharon caput super vnctionis oleo ex fudit Et
12 ויצק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח
Moseh fecit appropinquare Et . eum sanctificandum ad eum
13 אתו לקדשו׃ ויקרב משה
eos cinxit & , tunicas eos fecit induere & , Aharon filios
את־בני אהרן וילבשם כתנת ויחגר אתם
pileos: præcepit quemadmodum *: mitras* eis vinxit & , baltheo
אבנט ויחבש להם מגבעות כאשר צוה
oblationis pro peccato. , *peccati* iuuencum fecit accedere Et . Moseh Dominus
14 יהוה את־משה׃ [e] ויגש את [f] פר החטאת [e] נגש [f] פר
‡ coniunxerunt iuuenci caput super suas manus eius filij & Aharon *firmauit* ‡ &
ויסמך אהרן ובניו את־ידיהם על־ראש פר
‡ oblationis pro peccato. *dedit* * & , sanguinem Moseh cepit & , mactauit Et . *peccati* ‡
*posuit
15 החטאת׃ וישחט ויקח משה את־הדם ויתן
expiauit & , suo digito in vndiquaque altaris cornua super
על־קרנות המזבח סביב באצבעו ויחטא
fundamentum ad fudit sanguinem & , altare
את־המזבח ואת־הדם יצק אל־יסוד
illud. *illud super* expiandum ad illud sanctificauit & , altaris
המזבח ויקדשהו לכפר עליו׃
†erat & , intestinum super † qui adipem totum tulit Et
16 [g] ויקח את־כל־החלב אשר על־הקרב ואת [g] לקח
: eorum adipem & , renes duos & , iecoris fibram
יתרת הכבד ואת־[h]שתי הכלית ואת־חלבהן [h] שנה [i] כלה
& , iuuencum Et . altari in Moseh fecit suffire &
17 ויקטר משה המזבחה׃ ואת־[k]הפר ואת־ [k] פר
combussit eius fimum & , eius carnem & , eius pellem
[l]ערו ואת־בשרו ואת־פרשו שרף [l] עור
castra Dominus præcepit quemadmodum , *castrametationem* extra igne in
באש מחוץ למחנה כאשר צוה יהוה
holocausti: *ascensionis* arietem fecit appropinquare Et . Moseh
18 את־משה׃ ויקרב את איל העלה
coniunxerũt caput super suas manus eius filij & , Aharon *fulcierunt* &
ויסמכו אהרן [m] ובניו את־ידיהם על־ראש [m] בנה
sanguinem Moseh sparsit & : mactauit Et . arietis
19 האיל׃ וישחט ויזרק משה את־הדם
concidit *truncauit* arietem Et . vndiquaque altare super
20 על־המזבח סביב׃ ואת־האיל נתח
& , caput Moseh fecit suffire & : ipsius frusta in
לנתחיו ויקטר משה את־הראש ואת־
crura , *genua* & , intestinum Et . adipem & , frusta
הנתחים ואת־הפדר׃ ואת־הקרב ואת־הכרעים
21 arietem totum Moseh fecit suffire & : aquis in lauit
רחץ במים ויקטר משה את־כל־האיל
| Holocaustũ est * Oblatio ignita est *ipse ignitio* * : quietis odorem in *ipse Ascensio* ‖ . altari in
המזבחה עלה הוא לריח [n] ניחח אשה הוא
. Moseh Dominus præcepit quemadmodum , Domino
ליהוה כאשר צוה יהוה את־משה׃ [n] נוח
arietem , secundum arietem fecit appropinquare Et
22 ויקרב את־האיל השני איל
consecrationum, & coniunxerunt suas manus eius filij & , Aharon *fulcierunt & : plenitudinum*
המלאים ויסמכו אהרן ובניו את־ידיהם
Moseh cepit & , mactauit Et . arietis caput super
23 על־ראש האיל׃ וישחט ויקח משה
‡ posuit ‡ fibram Aharon auris *cartilaginem* ‡ super *dedit* ‡ & , eius sanguine de
מדמו ויתן על־תנוך אזן־אהרן
pollicem super & , dexteræ eius manus pollicẽ super & , dexteræ
הימנית ועל־בהן ידו הימנית ועל־בהן

pectusculum , *illum* adducet pectusculo *super* adipem cum
את־החלב על־החזה יביאנו את החזה
, Domino coram eleuationem ipsum eleuandum ad
[a] להניף אתו תנופה לפני יהוה׃ [a] נוף
erit Et . altare super , adipem sacerdos faciet suffire Et
31 והקטיר הכהן את־החלב המזבחה והיה
dextrum armum Et . eius filiis & Aharon pectus
32 החזה לאהרן ולבניו׃ ואת שוק הימין
. vestrorum pacificorum sacrificiis è , sacerdoti eleuationẽ dabitis
תתנו תרומה לכהן מזבחי שלמיכם׃
adipem & , pacificorum sanguinem *facienti Accedere* Offerenti
33 המקריב את־דם השלמים ואת־החלב
. *distributionem* in dexter armus erit ipsi , Aharon filiis è partem.
מבני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה׃
exaltationis armum & , eleuationis pectus Quia
34 כי את־חזה התנופה ואת שוק התרומה
: eorum pacificorum sacrificiis è , Israel filiis à *cepi* tuli
לקחתי מאת בני־ישראל מזבחי שלמיהם
statutum in eius filiis & , sacerdoti Aharon ea dedi &
ואתן אתם לאהרן הכהן ולבניו [b] לחק־ [b] חקק
, Aharon vnctio * Hæc . Israel filiis à *secu i* perpetuum *est
35 עולם מאת בני ישראל׃ זאת משחת אהרן
| die in ; Domini *ignitionibus* † de eius filiorum vnctio & † oblationibus ignitis | qua
ומשחת בניו מאשי יהוה ביום
. Domino sacerdotio fungendum ad eos fecit appropinquare
הקריב אתם לכהן ליהוה׃
die in , eis dandum ad Dominus præcepit Quas
36 אשר צוה יהוה [c] לתת להם ביום [c] נתן
f culi statutum , Israel filiis à *illos eum vngere* qua vnxit eos
משחו אתם מאת בני ישראל חקת עולם
, *muneri* , *ascensioni* ‡ lex * Hæc . eorum generationibus in * est
37 [d] לדרתם׃ זאת התורה לעלה למנחה ‡ holocausto, sacrificio , & oblationi pro peccato , & oblationi pro delicto, & cõsecrationibus,
. pacificorum sacrificio & , *plenitudinibus & , culpatorio & , peccatorio &*
ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים׃
, Sinai monte in Moseh Dominus præcepit Quam
38 אשר צוה יהוה את־משה בהר סיני [d] דור
faciendum accedere ad * , Israel filiis *eum præcipere* ‡ die in * qua præcepit * vt offerrent oblationes
ביום צותו את־בני ישראל להקריב את־
. Sinai deserto in Domino suas *approximationes*
קרבניהם ליהוה במדבר סיני׃

CAP. VIII. ח

. dicendo , Moseh ad Dominus est locutus Et
1 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃
, vestes & , eo cum eius filios & Aharon Tolle
2 [e] קח את־אהרן ואת־בניו אתו ואת־הבגדים [e] לקח
duos & , *peccatorij* † iuuencum & , vnctionis oleum & † oblationis pro peccato,
ואת שמן המשחה ואת [f] פר החטאת ואת [g] שני [f] פר [g] שנה
omnem Et . infermentatorum canistrum & , arietes
3 האילים ואת סל [h] המצות׃ ואת כל־ [h] מץ
fecit Et . *conuentus* * tabernaculi ostium ad congrega *cœtum* ‖ | congregationem *ecclesiæ,
4 העדה הקהל אל־פתח אהל מועד׃ [k] ויעש [i] יסד [k] עשה
est congregatus ‡ Et . ei Dominus præcepit quemadmodum Moseh ‡ congregata est
משה כאשר צוה יהוה אתו ותקהל
Moseh dixit Et . *conuentus* * tabernaculi ostium ad *cœtus* ‡ ‡ congregatio * ecclesiæ,
5 העדה אל־פתח אהל מועד׃ ויאמר משה
. *faciendũ ad* * , Dominus præcepit quod verbum ‖ Hoc *: cœtum* † ad † congregationem. * vt faciatis,
אל־העדה זה הדבר אשר־צוה יהוה לעשות׃
: eius filios & , Aharon Moseh fecit appropinquare Et
6 ויקרב משה את־אהרן ואת־בניו
, tunicam eum super *dedit* ‡ Et . *aquis in* eos lauit & aqua, ‡ posuit
7 וירחץ אתם במים׃ [l] ויתן עליו את־הכתנת [l] נתן
dedit ‡ & , pallium eum induit & , baltheo in illum cinxit & ‡ posuit
ויחגר אתו באבנט וילבש אתו את־המעיל ויתן [m] מעל
artificio in * eum cinxit & , superhumerale cum super *cingulo
עליו את־האפד ויחגר אתו בחשב
eum super posuit Et . eo cum eum cinxit & , superhumeralis
8 האפד ויאפד לו בו׃ [n] וישם עליו [n] שום
& , Vrim † pectorali in *dedit* & , pectorale posuit † *Aluminationes & perfectiones.*
את־החשן ויתן אל־החשן את־האורים ואת־
: eius caput super cidarim super posuit Et . Thummim
9 התמים׃ וישם את־המצנפת על־ראשו

filios Fecit appropinquare Et .dexteri eius pedis
24 רגלו הימנית׃ ויקרב את־בני
corũ auris *cartilagini* | super sanguine de Moseh *dedit* & ,Aharon
1 אהרן ויתן משה מן־הדם על־תנוך אזנם
super & ,dexteræ eorum manus pollicem super & ,dexteræ
2 הימנית ועל־בהן ידם הימנית ועל־
sanguinem Moseh sparsit & :dexteri eorum pedis pollicem
בהן רגלם הימנית ויזרק משה את־הדם
& ,adipem *cepit* Et .vndiquaque altari super
25 על־המזבח סביב׃ ויקח את־החלב ואת־
& ;intestinum super † qui adipem totum & ,*caudam*
3 [a]האליה ואת־כל־החלב אשר על־הקרב ואת
,eorum adipem & ,renes duos & ,iecoris fibram
יתרת הכבד ואת־שתי הכלית ואת־חלבהן
quæ infermentatorum canistro de Et .dextrum armum &
4 26 ואת שוק הימין׃ ומסל [b]המצות אשר
placentam & ,vnam *azymi placentam* * tuli. *Domini facies ad* ‡
[c]לפני יהוה לקח [d]חלת מצה אחת וחלת
super posuit & :vnum laganum & ,vnam *olei* ‖ panis
5 לחם שמן אחת ורקיק אחד [e]וישם על־
omnia *dedit* † Et ,dextrum armum super & ,adipes
27 החלבים ועל שוק הימין׃ [f]ויתן את־הכל
agitauit ‡ & ;eius filiorum volas super & ,Aharon volas super
6 על [g]כפי אהרן ועל כפי בניו [h]וינף
ea Moseh cepit Et .*Domini facies ad agitatione ea*
28 אתם תנופה לפני יהוה׃ [i]ויקח משה אתם
super altari in fecit suffire & ,eorum volis *desuper* †
7 מעל כפיהם ויקטר המזבחה על־
ipsa Ignitio ‖ ,quietis odorem in *ea Plenitudines* .*ascensionem* *
העלה מלאים הם לריח [k]ניחח אשה הוא
illud eleuauit & ,pectus Moseh cepit Et .Domino
29 ליהוה׃ ויקח משה את־החזה ויניפהו
Moseh ipsi ;plenitudinum ariete ex ,*Domini facies ad* † eleuatione
תנופה לפני יהוה מאיל המלאים למשה
Dominus præcepit quemadmodum ,*distributionem* ‡ in fuit
8 היה למנה כאשר צוה יהוה את־
de & ,vnctionis oleo ex Moseh cepit Et .Moseh
30 משה׃ ויקח משה משמן המשחה ומן־
super ,Aharon super aspersit & :altare super | qui sanguine
9 הדם אשר על־המזבח [l]ויז על־אהרן על־
.secum eius filiorum vestes super &,eius filios super &;eius vestes
בגדיו ועל־[m]בניו ועל־בגדי בניו אתו
& ,eius filios & ,eius vestes ,Aharon sanctificauit Et
ויקדש את־אהרן את־בגדיו ואת־בניו ואת־
,Aharon ad Moseh dixit Et .secum eius filiorum vestes
10 31 בגדי בניו אתו׃ ויאמר משה אל־אהרן
,*conuentus* † tabernaculi ostium * carnem *Bullite* ‖ :eius filios ad &
ואל־בניו בשלו את־הבשר פתח אהל מועד
canistro in ‡ qui panem & ;eam comedetis ibi &
11 ושם תאכלו אתו ואת־הלחם אשר בסל
,Aharon :dicendo præcepit quemadmodum ,*plenitudinum* §
המלאים כאשר [n]צויתי לאמר אהרן
,pane *in* & ,carne *in* *relictum* † Et .eam comedent eius filij &
12 32 ובניו יאכלהו׃ [o]והנותר בבשר ובלחם
non *conuentus* ‡ tabernaculi ostio ex Et .comburetis igne in
33 באש תשרפו׃ ומפתח אהל [p]מועד לא
dies *complendi* † diem ad vsque ,diebus septem egrediemini
13 תצאו שבעת ימים עד יום מלאת [q]ימי
complebit § diebus septem quia ,vestrarum *plenitudinum* ‡
14 מלאיכם כי שבעת ימים ימלא את־
præcepit ,hac die in fecit Quemadmodum :vestram manum
34 ידכם׃ כאשר עשה ביום הזה צוה
ostium | Et .vos *super* expiandum ad *faciendum ad* * Dominus
15 35 יהוה [r]לעשת לכפר עליכם׃ ופתח
septem nocte & die manebitis *conuentus* † tabernaculi
אהל מועד [s]תשבו יומם ולילה שבעת
:moriemini non & ,Domini custodiam custodietis & ,diebus
16 ימים ושמרתם את־משמרת יהוה ולא [t]תמותו
omnia eius filij & Aharon *fecit* Et .sum iussus sic quia
17 36 כי־כן צויתי׃ [u]ויעש אהרן ובניו את כל־
.Moseh manu in Dominus præcepit quæ verba
הדברים אשר־צוה יהוה ביד־משה׃

posuit | fibram
tulit
pinguedinem caudæ, † est
[a] אלה
[b] מץ
‡ erant coram Domino.
*tortam infermentatam
[c] פנה [d] חל
‖ oleati
[e] שום [f] נתן
† posuit
‡ eleuauit ea eleuatione coram Domino.
[g] כפף [h] נוף
[i] לקח
† ex
* holocaustũ.
Cõsecrationes sunt
| Oblatio ignita est
[k] נוח
† coram Domino.
‡ partem,
| erat
[l] נזה
[m] בנה
Coquite
* ad
† ecclesiæ,
‡ est
§ consecrationum;
[n] צוה
† quod superest de
[o] יתר
‡ ecclesię
[p] יעד
† quo cõpleti fuerint
[q] יום
‡ cõsecrationũ
§ cõsecrabitis
* vt faceretis
| ad
[r] עשה
† ecclesiæ
[s] ישב
[t] מות
fecerunt
[u] עשה

CAP. IX. ט

Aharon *ad* * Moseh *clamauit* § ,octaua die in fuit Et
1 [a]ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן
:Aharon ad dixit Et .Israel *seniores ad* † & ,eius *filios ad* ‖ &
2 [b]ולבניו ולזקני ישראל׃ ויאמר אל־אהרן
arietem & ,*peccatum in* ‡ bouis filium vitulum tibi Cape
[c]קח־לך עגל בן־בקר לחטאת ואיל
.Domini facies ad *ac appropinquare &* :*integros ascensionem* § in
לעלה תמימם והקרב [d]לפני יהוה׃
caprarũ hircum *Capite* * :dicendo ,loqueris Israel filios ad Et
3 ואל־בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר־עזים
ascensionem in integros anni filios ‡ agnum & ,vitulũ & *peccatum in* †
לחטאת ועגל וכבש בני־שנה תמימם לעלה׃
facies ad * sacrificandum ad *pace sua in* § arietem & ,bouem Et
4 ושור ואיל לשלמים לזבח לפני
Dominus hodie qua :oleo *in confusum* ‖ munus & ,*Domini*
יהוה [e]ומנחה בלולה בשמן כי היום יהוה
Moseh præcepit quæ tulerunt Et .*vos ad visus est* †
5 נראה אליכם׃ ויקחו את אשר צוה משה
omnis appropinquauerunt & :*conuentus tabernaculi facies ad* ‡
אל־פני אהל [f]מועד ויקרבו כל־
:Moseh dixit Et .*Domini facies ad* § steterunt & ,cœtus
6 [f]העדה ויעמדו לפני יהוה׃ ויאמר משה
conspicietur & :facietis Dominus præcepit quod verbum Hoc
זה הדבר אשר־צוה יהוה תעשו [g]וירא
:Aharon ad Moseh dixit E .Domini gloria *vos ad* ‡
7 אליכם כבוד יהוה׃ ויאמר משה אל־אהרן
& ,*tuum peccatum* fac & ,altare ad Appropinqua
קרב אל־המזבח ועשה את־חטאתך ואת־
fac & ;populo pro & ,te pro *expia* ‖ & ,*tuam ascensionem* *
[h]עלתך וכפר בעדך ובעד העם ועשה
quemadmodum ,eis pro expia & ,populi *appropinquationem* ‖
את־קרבן העם וכפר בעדם כאשר
.altare ad Aharon appropinquauit Et .Dominus præcepit
8 צוה יהוה׃ ויקרב אהרן אל־המזבח
.ei § quod *peccati* ‡ vitulum mactauit &
וישחט את־עגל החטאת אשר־לו׃
,eum ad sanguinem Aharon filij *fecerunt appropinquare* * Et
9 ויקרבו בני אהרן את־הדם אליו
cornua super *dedit* ‖ & ,sanguinem in suum digitum intinxit &
ויטבל אצבעו בדם [i]ויתן על־קרנות
.altaris fundamentum ad fudit sanguinem & :altaris
המזבח ואת־הדם יצק אל־יסוד המזבח׃
de fibram & ,renes & ,adipem Et
10 ואת־החלב ואת־[k]הכלית ואת־היתרת מן־
quemadmodum :altare super fecit suffire *peccato* de hepate
הכבד מן־החטאת הקטיר המזבחה כאשר
& ,carnem Et .Moseh Dominus præcepit
11 צוה יהוה את־משה׃ ואת־הבשר ואת־
.*castrametationem* extra igne in combussit pellem
העור שרף באש מחוץ למחנה׃
Aharon filij *fecerunt inuenire &* :*ascensionem* mactauit Et
12 וישחט את־העלה וימצאו [l]בני אהרן
.vndiquaque altare super eum aspersit & ,sanguinem *eum ad*
אליו את־הדם ויזרקהו על־המזבח סביב׃
& ,eius frusta in *eum ad fecerunt inuenire ascensionem* Et
13 ואת־העלה המציאו אליו לנתחיה ואת־
lauit Et .altare super fecit suffire & :caput
14 הראש ויקטר על־המזבח׃ וירחץ את־
ascensionem super fecit suffire & ,crura & ,intestinum
הקרב ואת־הכרעים ויקטר על־העלה
cepit & ,populi oblationem *fecit accedere* Et .altari in
15 המזבחה׃ ויקרב את קרבן העם [m]ויקח
eum mactauit & ;populo § quod *peccati* ‡ hircum
את־שעיר החטאת אשר לעם וישחטהו
fecit appropinquare * Et .primum sicut ipsum mundauit &
16 ויחטאהו כראשון׃ ויקרב את־
fecit appropinquare Et .*iudicium* † iuxta illud fecit & ,*ascensionem* ‖
17 העלה ויעשה כמשפט׃ ויקרב
fecit suffire & ,ipso ex suam volam impleuit & ,munus
את־[n]המנחה וימלא כפו ממנה ויקטר

§ vocauit
* Aharon,
[a] היה
| filios
† seniores
[b] בנה
‡ pro peccato,
[c] לקח
§ holocaustũ immaculatos, & offer
[d] פנה
* Tollite
† peccato,
† ãniculos immaculatos in holocaustum.
§ pro pacificis,
* coram Domino.
| conspersum
[e] מנח
† conspectus est vobis.
‡ corã tabernaculo ecclesiæ,
[f] יעד
§ coram Domino.
[g] ראה
‡ vobis oblationẽ tuam pro peccato,
* holocaustum tuum,
| expiationem fac
[h] עלה
† oblationem
‡ oblationis pro peccato.
§ erat
* obtulerunt
| posuit
[i] נתן
[k] כלה
oblatione pro peccato
castra.
holocaustum: & parauerunt
[l] בנה
ei
holocaustum parauerunt ei
holocaustum
obtulit
[m] לקח
‡ oblationis pro peccato
§ erat
* obtulit
| holocaustum
† morem:
[n] מנח

ecclesiæ forte ne ,egrediemini non conuentus tabernaculi ostio ex Et
7 וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶּן־
" est :vos super * Domini vnctionis oleum quia ,moriamini
תָּמֻתוּ כִּי־שֶׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם
Dominus est locutus Et .Moseh verbum iuxta fecerunt &
8 וַיַּעֲשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה: וַיְדַבֵּר יְהוָה עֶשְׂרָה[a]
sechar bibas ne *siceram* & Vinum .dicendo ,Aharon ad
9 אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: יַיִן וְשֵׁכָר אַל־תֵּשְׁתְּ[b] שְׁתָה[b]
† cum intrabitis ‡ ecclesiæ: ‡ *conuentus* | tabernaculũ in *vos intrando in* † tecum tui filij & , tu
אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם[c] אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד
בּוֹא[c] .vestras generationes in seculi statutum :moriemini non &
וְלֹא תָמֻתוּ חֻקַּת[d] עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:
חָקַק[f] inter & , *pollutionem inter & sanctitatem inter diuidendum ad* * Et
10 וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין
* ad distinguendũ inter sanctum & prophanum, filios docendum ad Et .mundum inter & immundum
11 הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר: וּלְהוֹרֹת[e] אֶת־בְּנֵי
יָרָה[e] Dominus est locutus quæ ,statuta omnia Israel
יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַחֻקִּים[f] אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
חָקַק[f] ‡ per manum ad Moseh est locutus Et .Moseh *manu in* ‡ eos ad
12 אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־
‡ qui relicti fuerant:Tollite sacrificium *relictos* ‡ eius filios Ithamar ad & ,Elhazar ad & ,Aharon
אַהֲרֹן וְאֶל־אֶלְעָזָר וְאֶל־אִיתָמָר בָּנָיו הַנּוֹתָרִים[g]
יָתַר[g] :Domini *ignitionibus ex* * relictum *munus* Capite
קְחוּ אֶת־הַמִּנְחָה[h] הַנּוֹתֶרֶת מֵאִשֵּׁי יְהוָה
* ex oblationibus ignitis sanctitatum sanctitas quia ,altare iuxta *azyma* † illud comedite &
מִנְחָה[h] וְאִכְלוּהָ מַצּוֹת[i] אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים
† cum infermentatis ‡ est. quia , sancto loco in illud comedetis Et . *ipsa* ‡
13 הִוא: וַאֲכַלְתֶּם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי
מָצַץ[i] ignitionibus de *illud* ‡ tuorum filiorum statutum & *tuum* * statutũ
חָקְךָ וְחָק־בָּנֶיךָ הוּא מֵאִשֵּׁי
* tibi ‡ est ,eleuationis pectus Et .sum iussus sic quia ;Domini
14 יְהוָה כִּי־כֵן צֻוֵּיתִי[k]: וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה
צָוָה[k] tu mundo loco in comedetis exaltationis armum &
וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹּאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אַתָּה
‡ in † tibi † in statutum † & *tuum* * statutum ‡ quia :recum tuæ filiæ & ,tui filij &
וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ אִתָּךְ כִּי־חָקְךָ וְחָק־
.Israel filiorum pacificorum sacrificiis de sunt data tuis filiis
בָּנֶיךָ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
‖ eleuationis * oblationes ignitas ‡ ad eleuandũ eleuationem coram Domino. *ignitiones* * super *agitationis* ‖ pectus & ,exaltationis Armum
15 שׁוֹק הַתְּרוּמָה וַחֲזֵה הַתְּנוּפָה עַל אִשֵּׁי
Domini facies ad agitationem ad agitandum ‡ adducent adipum
הַחֲלָבִים יָבִיאוּ[l] לְהָנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה
בּוֹא[l] quemadmodum ;seculi statutum in tecum tuis filiis & tibi erit Et
וְהָיָה לְךָ וּלְבָנֶיךָ אִתְּךָ לְחָק־עוֹלָם כַּאֲשֶׁר
oblationis pro peccato quærendo *peccati* hircum Et .Dominus præcepit
16 צִוָּה יְהוָה: וְאֵת שְׂעִיר הַחַטָּאת דָּרֹשׁ
iratus est contra. *super efferbuit ira* & ,combustus erat ecce & ;Moseh quæsiuit
חָיָה[e] דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שֹׂרָף וַיִּקְצֹף עַל־
.dicendo ,relictos Aharon filios Ithamar *super* & ,Elhazar
אֶלְעָזָר וְעַל־אִיתָמָר בְּנֵי אַהֲרֹן הַנּוֹתָרִם לֵאמֹר:
oblationem pro peccato loco in *peccatum* comedistis non Cur
17 מַדּוּעַ לֹא־אֲכַלְתֶּם אֶת־הַחַטָּאת בִּמְקוֹם
‡ sancto: " est dedit ipsam & ; *ipsa* * sanctitatum sanctitas quia *sanctitatis* ‡
הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא וְאֹתָהּ נָתַן
iniquitatem congregationis, eos super expiandum ad , *cœtus peruersitatem* portandum ad vobis
לָכֶם[m] לָשֵׂאת אֶת־עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם
נָשָׂא[m] eius sanguis *adductus* † est non En .*Domini* " *facies ad*
18 לִפְנֵי יְהוָה: הֵן לֹא־הוּבָא אֶת־דָּמָהּ
* coram Domino. † illatus illum comedetis comedendo ,intrinsecus sanctitatem in
אֶל־הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה[n] אָכוֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ
פָּנָה[n] .præcepi quemadmodum ,sanctitate in
בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוֵּיתִי:
obtulerunt hodie En :Moseh ad Aharon est locutus Et
19 וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ
‖ oblationem pro peccato * holocaustũ ‡ euenerunt mihi ‡ si comedissem oblationem pro peccato * nuquid placuisset † placuit ,Domini facies ad eorum *ascensionem* * & , eorum *peccatum* ‖
אֶת־חַטָּאתָם וְאֶת־עֹלָתָם לִפְנֵי יְהוָה
,hodie *peccatum comedam* ‡ & :hæc sicut *me vocauerunt* ‡ &
וַתִּקְרֶאנָה אֹתִי כָּאֵלֶּה וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם
,Moseh audiuit Et ? Domini oculis in *erit bonum an* "
20 הַיִּיטַב בְּעֵינֵי יְהוָה: וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה
.eius oculis in *fuit bonum* † &
וַיִּיטַב בְּעֵינָיו:

mactauit Et .*matutini ascensionem* præter ,altare super holocaustum matutinum.
18 עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר: וַיִּשְׁחַט אֶת־
:populo ‖ quod pacificorum sacrificium ,arietem & , bouem ‡ erat
הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאַיִל זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם
eũ sparsit & , *eum ad* ‡ sanguinem Aharon filij *fecerunt inuenire* * & * parauerunt ‡ ei
וַיַּמְצִאוּ[a] בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקֵהוּ
boue de ‡ adipes Et .vndequaque altare super ‡ bouis, & arietis,
19 עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר
fibram & ,renes *& operiens* * & ,caudam , *ariete de &* * quod operit
כָּלָה[a] וּמִן־הָאַיִל הָאַלְיָה וְהַמְכַסֶּה[a] וְהַכְּלָיֹת וְיֹתֶרֶת
:pectora super adipes posuerunt Et .iecoris
שׂוּם[b] חָזָה 20 הַכָּבֵד: וַיָּשִׂימוּ[b] אֶת־הַחֲלָבִים עַל־[c]הֶחָזוֹת
,pectora Et .altari in adipes fecit suffire &
21 וַיַּקְטֵר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחָה: וְאֵת הֶחָזוֹת
facies ad † eleuationem Aharon eleuauit dextrum armum & † coram
נוּף[d] וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין הֵנִיף[d] אַהֲרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי
eleuauit Et .Moseh præcepit quemadmodum :*Domini* Domino,
22 יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה: וַיִּשָּׂא[e] נָשָׂא[e]
descendit & :eis benedixit & ,populum ad suas manus Aharon
יָדָיו אַהֲרֹן אֶת־יָדָו אֶל־הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד
.pacifica & , *ascensionem* * & , *peccatum* ‖ faciendo à
קָם[f] מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:
‡ oblationem pro peccato, * holocaustũ, *conuentus* ‡ tabernaculum ad Aharon & ,Moseh venit Et
23 וַיָּבֹא[g] מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל[h] מוֹעֵד
עָשָׂה[f] gloria est conspecta & :populo benedixerunt & ,sunt egressi &
‡ ecclesiæ, וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־
בּוֹא[g] יָעַד[h] ignis est egressus Et . *populum omnem ad* ‡ Domini
‡ omni populo. 24 יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם: וַתֵּצֵא[i] אֵשׁ
יָצָא[i] *ascensionem* † altare super *comedit* * & ,Domini faciebus à
* consumpsit † holocaustũ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הָעֹלָה
ceciderunt & ouarunt ‖ & populus omnis vidit & :adipes &
‖ laudauerunt & prostrauerunt se וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיַּרְא[k] כָּל־הָעָם וַיָּרֹנּוּ[l] וַיִּפְּלוּ[m]
.suas facies super
רָאָה[k] רָנַן[l] עַל־פְּנֵיהֶם:
נָפַל[m]

CAP. X. 1

quisque ,Abihu & ,Nadab ,Aharon filij tulerunt Et
לָקַח[n] 1 וַיִּקְחוּ[n] בְנֵי־אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ
ea super posuerunt & ,ignem ea in *dederunt* ‡ & , *suum thuribulum* * acerrã suam, ‡ posuerunt
מַחְתָּה[o] נָתַן[p] מַחְתָּתוֹ[o] וַיִּתְּנוּ[p] בָהֵן אֵשׁ וַיָּשִׂימוּ[q] עָלֶיהָ
ignem Domini facies ad *fecerunt propinquare* ‡ & :suffimentum
שׂוּם[q] קְטֹרֶת וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ
ignis est egressus Et .eis præcepit non quod ,alienum ‡ obtulerunt
2 זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם: וַתֵּצֵא[r] אֵשׁ
יָצָא[r] *facies ad* † sunt mortui & ,eos *comedit* * & ,Domini faciebus à * consumpsit † coram Domino.
מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמֻתוּ[f] לִפְנֵי
quod ‖ Hoc :Aharon ad Moseh dixit Et .*Domini*
מוּת[f] 3 יְהוָה: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר־
‖ est ,sanctificabor meis propinquis In :dicendo Dominus est locutus
דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ
.Aharon siluit Et .glorificabor *populi omnis facies super* & coram omni populo
וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם אֶכָּבֵד וַיִּדֹּם[t] אַהֲרֹן:
דָּמַם[t] filios Elsaphan *ad* & , *Misael ad* ‡ Moseh *clamauit* * Et
4 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־מִישָׁאֵל וְאֶל אֶלְצָפָן בְּנֵי
* vocauit ‡ Misael, portate ,Appropinquate :eos ad dixit & :Aharon patrui Vzziel
דּוֹד[u] נָשָׂא[x] עֻזִּיאֵל דֹּד[u] אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קִרְבוּ שְׂאוּ[x]
extra * ad sanctitatis *faciebus* ‡ è vestros fratres ‡ conspectu * locum
אֶת־אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ אֶל־מִחוּץ
eos portauerunt & ,appropinquauerunt Et *castrametationem* † † castra.
לַמַּחֲנֶה: וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֻם
5 quemadmodum , *castrametationem* extra *ad* suis tunicis in castra,
בְּכֻתֳּנֹתָם אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר
,Aharon ad Moseh dixit Et .Moseh est locutus
דִּבֶּר מֹשֶׁה: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן
6 ne vestra Capita :eius filios Ithamar ad & ,Elhazar *ad* &
וּלְאֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר בָּנָיו רָאשֵׁיכֶם אַל־
,moriemini non & *diffuetis non* vestra vestimenta & ,nudetis ne scindatis,
תִּפְרָעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרֹמוּ וְלֹא תָמֻתוּ
domus omnis vestri fratres Et . *ferueſcet ira* cœtum omnem super & non irascetur,
יָעַד[y] וְעַל כָּל־הָעֵדָה יִקְצֹף[y] וַאֲחֵיכֶם כָּל־בֵּית
.Dominus combussit quam combustionem flebunt ,Israel
בָּכָה[z] יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ[z] אֶת־הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה:

CAP. XI. א

dicendo, Aharon ad & Mosch ad Dominus est locutus Et
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר
:dicendo ,Israel filios ad Loquimini . eos ad
2 אֲלֵהֶם: דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
† quod animali omni ex ,comedetis *quam viuens Hæc*
זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר
findens & ,vngulam *vngulifecani* ‡ Omne .terram super
3 עַל־הָאָרֶץ: כֹּל מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֹׁסַעַת
,*animali in* ruminationem faciens ascendere ,vngularum fissurã
שֶׁסַע פְּרָסֹת מַעֲלַת גֵּרָה[a] בַּבְּהֵמָה
comedetis non hoc Verum .comedetis *illud*
4 אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ: אַךְ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ
vngulisecantibus de & ,ruminationem ascendere facientibus de
מִמַּעֲלֵי[b] הַגֵּרָה וּמִמַּפְרִסֵי
ruminationem *faciens* ascendere quia ,Camelus .vngulam
הַפַּרְסָה אֶת־הַגָּמָל כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה
.vobis *ipse* † immundus ,*diuidens ipse* † non vngulam & ,ipse
הוּא וּפַרְסָה אֵינֶנּוּ מַפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:
: ipse ruminationem *faciens* ascendere quia ,cuniculus Et
5 וְאֶת־הַשָּׁפָן כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הוּא
Et .vobis *ipse* ‡ immundus ,*diuidet* non vngulam &
6 וּפַרְסָה לֹא יַפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם: וְאֶת־
vngulam & ,ipse ruminationẽ *faciens* ascendere quia ,lepus
הָאַרְנֶבֶת[c] כִּי־מַעֲלַת גֵּרָה הוּא וּפַרְסָה
,sus Et .vobis *ipse* immundus ,diuidit non
7 לֹא הִפְרִיסָה טְמֵאָה הִוא לָכֶם: וְאֶת־הַחֲזִיר
,vngulæ fissuram *findens* ‡ & ,ipse vngulam *diuidens* † quia
כִּי־מַפְרִיס פַּרְסָה הוּא וְשֹׁסַע שֶׁסַע פַּרְסָה
.vobis *ipse* * immundus , *ruminabit* ‡ non ruminationem ipse &
וְהוּא גֵּרָה לֹא־יִגָּר[c] טָמֵא הוּא לָכֶם:
non eorum cadauer *in* & :comedetis non eorum carne De
8 מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא
comedetis Hoc .vobis *ista* Immunda .tangetis
9 תִגָּעוּ[d] טְמֵאִים הֵם לָכֶם: אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ
pinnula ei quod Omne ‡ .aquis in † quæ omnibus ex
מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמָּיִם כֹּל אֲשֶׁר־לוֹ סְנַפִּיר
.comedetis ea ,fluminibus in & ,maribus in aquis in *squama* &
וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמַּיִם בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים אֹתָם תֹּאכֵלוּ:
,maribus in *squamæ* & *pinnula ei non cui omne* $ Et
10 וְכֹל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּיַּמִּים
anima omni de & , aquarum reptili omni ex ,torrentibus in &
וּבַנְּחָלִים מִכֹּל שֶׁרֶץ הַמַּיִם וּמִכֹּל נֶפֶשׁ
.vobis *ipsa* ‖ abominatio ;aquis in * quæ viuente
הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמָּיִם שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם:
;comedetis non eorum carne de :vobis erunt abominatio E t
11 וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ[e] לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ
non cui omne .abominamini eorum cadauer &
12 וְאֶת־נִבְלָתָם תְּשַׁקֵּצוּ: כֹּל אֲשֶׁר אֵין־
.vobis *istud* ‡ abominatio :aquis in squama & pinna *ei* †
לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמָּיִם שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:
,comedetur non ; volatili ex abominamini ista Et
13 וְאֶת־אֵלֶּה תְּשַׁקְּצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ
.*marina aquila* * & ,gryphus & aquila :*ipsa* $ abominatio
שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֵת הָעָזְנִיָּה:
omnis .*sua specie* in † & ,*volatica* ‖ Et
14 וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאַיָּה לְמִינָהּ: אֵת כָּל־
15 & ,*vlulæ* $ filia Et .*sua specie in* ‡ coruus
עֹרֵב לְמִינוֹ: וְאֵת בַּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־
16 .*sua specie in* astur † & ,*phibitiea* ‖ & *accipiter* *
הַתַּחְמָס וְאֶת־הַשָּׁחַף וְאֶת־הַנֵּץ לְמִינֵהוּ:
nocticunga $ & , mergulus & *falco* † Et
17 וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשָּׁלָךְ וְאֶת־הַיַּנְשׁוּף:
.*philosturgos* † & ,*cuculus* ‖ & ,*ciuetta* * ,Et
18 וְאֶת־הַתִּנְשֶׁמֶת וְאֶת־הַקָּאָת[g] וְאֶת־הָרָחָם:
,*montigallus* $ & .*sua specie in furibunda auu* ‡ ,ciconia Et
19 וְאֵת הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה לְמִינָהּ וְאֶת־הַדּוּכִיפַת[h]
ambulans volucris reptile Omne .vespertilio &
20 וְאֶת־הָעֲטַלֵּף: כֹּל שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ
hoc Veruntamen .vobis *illud* ‖ abominatio* quatuor super
21 עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם: אַךְ אֶת־זֶה

Hec est bestia quam ‡ est ‡ diuidens inter animalia

גרר [a]

ex his quæ diuidunt

עלה [b] facit

† diuidit ‡ est facit

diuidit ‡ est facit

רנב [c] est

† diuidit ‡ findit

$ ascendere facit * est

גרר [c]

sunt

נגע [d]

† sunt ‡ Omnia quibus sunt pinnæ & squamæ

$ Omnia quibus non sunt pinnæ & squamæ,

* est ‖ erunt

היה [e]

† est ‡ erit

‡ erunt. * haliætus. ‖ vultur. † miluus secũdum speciem suam. ‡ secundũ suã speciem, $ struthionis,

בנה [f]

* noctua. ‖ larus, † accipiter secundum speciem suam ‡ nycticorax, $ ibis,

קאה [g]

* porphyrion, ‖ pelicanus, † cygnus. ‡ charadrius secũdum speciem suam. $ vpupa,

דכף [h]

* pedes ‖ erit

,* quatuor superambulãte ,volucris reptili omni ex comedetis
תֹּאכְלוּ מִכֹּל שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע
saltandum ad eius pedes desuper crura *ei* ‖ cui
אֲשֶׁר־לֹא כְרָעַיִם[i] מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְנַתֵּר
,comedetis eis ex Ista .terram super eis *in* †
22 בָּהֵן עַל־הָאָרֶץ: אֶת־אֵלֶּה מֵהֶם תֹּאכֵלוּ אֶת־
& *sua specie in* ‡ attacum & *sua specie in* ‡ Locustam
הָאַרְבֶּה לְמִינוֹ וְאֶת־הַסָּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־
sua specie in ‡ bruchum & ,*sua specie in* ‡ ophiomachum
הַחַרְגֹּל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הֶחָגָב לְמִינֵהוּ:
,pedes quatuor *ei* $ cui volucris reptile omne Et
23 וְכֹל שֶׁרֶץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלָיִם
Omnis .vos polluetis his Et .vobis *illud* * abominatio
24 שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם: וּלְאֵלֶּה תִּטַּמָּאוּ כָּל־
.vesperam ad vsque erit immundus ,eorum cadauer *in attingens*
הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעָרֶב:
, sua vestimenta lauabit ,eorum cadauere de *portans* † omnis Et
25 וְכָל־הַנֹּשֵׂא מִנִּבְלָתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו
animal Omne .vesperam ad vsque erit immundus &
26 וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב: לְכָל־הַבְּהֵמָה
findens ipsum ‡ non fissuram & vngulam *diuidens ipsum* † quod
אֲשֶׁר הוּא מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֶׁסַע אֵינֶנָּה שֹׁסַעַת
ipsa * immunda *faciens ascendere ipsum* $ non ruminationem &
וְגֵרָה[k] אֵינֶנָּה מַעֲלָה טְמֵאִים הֵם
omne Et .erit immundus ,ea *in attingens* ‖ Omnis .vobis
27 לָכֶם כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם יִטְמָא: וְכֹל
super ambulante viuente omni in † suas volas super ambulans
הוֹלֵךְ עַל־כַּפָּיו בְּכָל־הַחַיָּה הַהֹלֶכֶת עַל־
,eorũ cadauer *in tangens* $ Omnis .vobis *ipsa* ‡ immunda ,*quatuor*
אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָם
,eorũ cadauer *portans* * Et .vesperam ad vsque erit immundus
28 יִטְמָא עַד־הָעָרֶב: וְהַנֹּשֵׂא אֶת־נִבְלָתָם
; vesperam ad vsque erit immundus & , sua vestimẽta lauabit
יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב
immundum vobis hoc Et .vobis *ipsa* immunda
29 טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם: וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא
rubeta & ,mus & ,mustela :terram super *reptante reptili in* †
בַּשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהָעַכְבָּר וְהַצָּב
limax * & ,stellio ‖ & ,*lacerta* $ & ,*viuerta* ‡ Et .*sua specie in* †
30 לְמִינֵהוּ: וְהָאֲנָקָה[m] וְהַכֹּחַ וְהַלְּטָאָה וְהַחֹמֶט
in omni †.vobis ‖ : immunda Ista .*talpa* &
31 וְהַתִּנְשָׁמֶת: אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל־
erit immundus ,*eorum morte in* ,*ea tangens* Omnis .*reptili*
הַשָּׁרֶץ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם[n] בְּמֹתָם יִטְמָא
illud super ceciderit quod ‡ omne Et .vesperam ad vsque
32 עַד־הָעָרֶב: וְכֹל אֲשֶׁר־יִפֹּל[o] עָלָיו
vel ligni vase omni ex * ,erit immundum ,*eorum morte in* $ eis ex
מֵהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא מִכָּל־כְּלִי־עֵץ אוֹ
fiet *quo* ‖ vas omne .saccus aut ,pellis aut ,vestis
בֶגֶד אוֹ־עוֹר אוֹ שָׂק כָּל־כְּלִי אֲשֶׁר־יֵעָשֶׂה
ad vsq.erit immundum & .ducetur aquas in , *eo in* opus
מְלָאכָה[q] בָּהֶם בַּמַּיִם יוּבָא[r] וְטָמֵא עַד־
cuius testa † vas omne Et .mundabitur & ,vesperam
33 הָעֶרֶב וְטָהֵר: וְכָל־כְּלִי־חֶרֶשׂ אֲשֶׁר־
,eius medio in quod omne ,eius medium in eis ex ceciderit
יִפֹּל מֵהֶם אֶל־תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ
cibo omni Ex $ .confringetis ipsum & ,erit immundum
34 יִטְמָא וְאֹתוֹ תִשְׁבֹּרוּ: מִכָּל־הָאֹכֶל
: erit immundus ,aqua *eum super* venerit *quem comedetur* * qui
אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא
.erit immundus ,vase omni in *bibetur* ‖ qui potus omnis &
וְכָל־מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל־כְּלִי יִטְמָא:
,*illud super* eorum cadauere de ceciderit quod † omne Et
35 וְכֹל אֲשֶׁר־יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עָלָיו
Immunda *diruetur* ‡ chytropodes & ,Clibanus .erit immundum
יִטְמָא תַּנּוּר וְכִירַיִם[t] יֻתָּץ טְמֵאִים
fons Veruntamen .vobis erunt immunda & ; *ipsa* $
36 הֵם וּטְמֵאִים[u] יִהְיוּ לָכֶם: אַךְ מַעְיָן
tangens * & .mundus erit aquarum congregationis cisterna &
וּבוֹר מִקְוֵה־מַיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנֹגֵעַ
ceciderit cum Et .erit immundus ,eorum cadauer *in*
37 בְּנִבְלָתָם יִטְמָא: וְכִי יִפֹּל

* pedes

‖ sunt

לון [i]

קץ

עלה [k]

† cum $ secundũ speciem suam,

$ sunt

* erit

qui tetigerit

† qui portat

† diuidit ‡ findit

$ ascendere facit, * sunt

גרר [k]

‖ qui tetigerit

† inter omnes feras quæ ambulant super quatuor pedes

כפף [l]

‡ erunt $ qui tetigerit * qui portauerit

erunt

‖ inter reptilia quæ reptant

† secundũ speciem suam. * mygale, $ chamæleon, * lacerta,

כוח [m]

‡ erunt † inter omnia reptilia. omnis tetigerit ea dum mortua fuerint,

מות [n] נפל [o]

‡ super $ dum mortua fuerint, * tam vas ligneum quam

כלה [p]

‖ in quo

לאך [q] בוא [r]

† testaceum super quod ‡ est $ Omni ex cibus

* comeditur super quem

‖ bibitur

† super

‡ diruentur: $ sunt,

כור [t] נתץ

היה [u]

* qui tetigerit

,feretur quod ,fatum femen omne fuper eorum cadauere de feritūr
מִנִּבְלָתָם עַל־כָּל־זֶרַע זֵרוּעַ אֲשֶׁר יִזָּרֵעַ
,femen fuper aqua fuerit data ‡ cum Et . illud $ mundum
38 טָהוֹר הוּא׃ וְכִי יֻתַּן־מַיִם עַל־זֶרַע
iſtud* immundum ,illud fuper eorum cadauere de ceciderit &
וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא
quod animali de fuerit mortuum cum Et . vobis
39 לָכֶם׃ וְכִי יָמוּת מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר
erit immūdus ,eius cadauer in tangens ,vefcendū ad vobis ipfum †
הִיא לָכֶם לְאָכְלָה הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא
lauabit ,eius cadauere de comedens Et . vefperam ad vfque
40 עַד־הָעָרֶב׃ וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ יְכַבֵּס
ferens & : vefperam ad vfque erit immundus & ,fua veftimenta
בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב וְהַנֹּשֵׂא
erit immundus & ,fua veftimenta lauabit ,eius cadauer
אֶת־נִבְלָתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא
fuper reptans reptile omne Et . vefperam ad vfque
41 עַד־הָעָרֶב׃ וְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־
ambulans Omne . comedetur non ,ipfa abominatio ,terram
42 הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל׃ כֹּל הוֹלֵךְ
omne ad vfque | quatuor fuper ambulans omne & ,pectus fuper
עַל־גָּחוֹן וְכֹל הוֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע עַד כָּל־
. terram fuper reptanti ,reptili omni duos pedes multiplicās
מַרְבֵּה רַגְלַיִם לְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ
contaminetis $ Ne . ipfa abominatio quia ,ea comedetis non
43 לֹא תֹאכְלוּם כִּי־שֶׁקֶץ הֵם׃ אַל־תְּשַׁקְּצוּ
neque : reptante reptili omni in veftras animas
אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ וְלֹא
ego Quia . eis in eritis immundi & ,eis in vos polluetis
44 תִטַּמְּאוּ בָּהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם׃ כִּי אֲנִי
,fancti eritis & ,vos fanctificabitis & ,vefter Deus Dominus
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים
veftras animas polluetis non & ,ego fanctus quia
כִּי קָדוֹשׁ אָנִי וְלֹא תְטַמְּאוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם
Dominus ego Quia . terram fuper gradiente reptili omni in quod reptat
45 בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ׃ כִּי אֲנִי יְהוָה
vobis exiftendum ad ,Ægypti terra è vos faciens afcendero vt fim
הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיֹת לָכֶם
ego fanctus quia ,fancti eritis & : Deum in fum.
לֵאלֹהִים וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי׃
animæ omnis & ,volucris & ,animalis lex ‡ Hæc
46 זֹאת תּוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכֹל נֶפֶשׁ
reptante anima omni in & ,aquis in gradientis ,viuentis quæ reptat
הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת בַּמָּיִם וּלְכָל־נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת
immundum inter diftinguendum ad Et . terram fuper
47 עַל־הָאָרֶץ׃ לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא
inter & ,comeditur quæ viuentem inter & ,mundum inter & beftiam
וּבֵין הַטָּהֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֶּאֱכֶלֶת וּבֵין
. comedetur non quæ viuentem * beftiam
הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֵאָכֵל׃

$ eft. ‡ pofita — נָתַן a — *erit — aliquod animal — † eft — eft — | pedes — inter omnia reptilia quæ reptant *funt, — ‡abominemini — nec coinquinabitis vos. — טָמֵא b — הָיָה c — fum. — ‡ eft — יָרָה d — * beftiam † comeditur.

CAP. XII. יב

. dicendo ,Mofeh ad Dominus eft locutus Et
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
cum Mulier : dicendo ,Ifrael filios ad Loquere
2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי
feptem erit immunda & ,mafculum pepererit & ,feminificauerit
תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת
. erit immunda ,fui menftrui feparationis dies Secundum . diebus
יָמִים כִּימֵי נִדַּת דְּוֹתָהּ תִּטְמָא׃
. eius præputij caro circuncidetur octauo die in Et
3 וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃
fanguine in manebit ,diebus tribus & ,diebus triginta Et
4 וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בִּדְמֵי
fanctuarium ad & ,tanget non fanctitatē omnem in ,purificationis
טָהֳרָה בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגָּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ
, eius purificationis dies complendum ad vfque , veniet non donec
לֹא תָבֹא עַד־מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ׃
duabus hebdomadibus erit immūda & ,pepererit femina fi Et
5 וְאִם־נְקֵבָה תֵלֵד וְטָמְאָה שְׁבֻעַיִם
diebus fex & ,diebus fexaginta & ,fuam feparationem iuxta
כְּנִדָּתָהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת יָמִים

יוֹם e נִדָּה f — דָּוָה g — מוּל h — יָשַׁב i — נָגַע k — donec complebuntur. — בּוֹא l — יָלַד m

* in fanguine complendo in $ Et . purificationis fanguinibus fuper * manebit
6 תֵּשֵׁב עַל־דְּמֵי טָהֳרָה׃ וּבִמְלֹאת
agnum adducet ,filia* vel ,filio ‡ eius purificationis dies
יְמֵי טָהֳרָהּ לְבֵן אוֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ
turturem vel columbæ filium & ,afcenfionem | in fui anni filium †
בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן־יוֹנָה אוֹ־תֹר
,facerdotem ad conuentus $ tabernaculi oftium ad ,peccatum in*
לְחַטָּאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן׃
expiabit & ,Domini facies ad* ipfum faciet appropinquare ‡ Et
7 וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה וְכִפֶּר
Hæc . fuorum fanguinum vena à mundabitur & ,eam fuper
עָלֶיהָ וְטָהֲרָה מִמְּקֹר דָּמֶיהָ זֹאת
non fi Et . feminam vel ,mafculum parientis lex †
8 תּוֹרַת הַיֹּלֶדֶת לַזָּכָר אוֹ לַנְּקֵבָה׃ וְאִם־לֹא
duos accipiet & ,agnelli fufficientiam eius manus inuenerit
תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שֶׂה וְלָקְחָה שְׁתֵּי־
| holocauftū, ,afcenfionem | ad vnum ,columbæ filios duos vel ,turtures
תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה
,facerdos eam fuper expiabit & : peccatum $ ad vnum * &
וְאֶחָד לְחַטָּאת וְכִפֶּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן
. mundabitur &
וְטָהֵרָה׃

* in fanguine $ cūm impleri fuerint ‡ pro *pro filia — מָלֵא a — † anniculum || holocauftū, — שָׁנָה b תּוֹר — *pro peccato, $ ecclefiæ ‡ offeret * coram Domino, — יָעַד d — † eft — יָרָה e — שָׁנָה f — | holocauftū, — תּוֹר g — * alterum $ oblationem pro peccato:

CAP. XIII. יג

,Aharon ad & ,Mofeh ad Dominus eft locutus Et
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
tumor eius carnis cute in fuerit cùm Homo . dicendo
2 לֵאמֹר׃ אָדָם כִּי־יִהְיֶה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת
eius carnis cute in fuerit & ,candor* vel inhærentia ‡ vel
אוֹ־סַפַּחַת אוֹ בַהֶרֶת וְהָיָה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ
vel ,facerdotem Aharon ad adducetur & ,lepræ tactum in †
לְנֶגַע צָרָעַת וְהוּבָא אֶל־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ
facerdos videbit Et . facerdotibus eius filiis è vnum ad
3 אֶל־אַחַד מִבָּנָיו הַכֹּהֲנִים׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן
,albus ‡ verfus fuerit tactu $ in pilus * Et . carnis cute in tactum ||
אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשֵׂעָר בַּנֶּגַע הָפַךְ לָבָן
lepræ tactus ,eius carnis cute præ profundus* plagæ afpectus &
וּמַרְאֵה הַנֶּגַע עָמֹק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צָרַעַת
fi Et . eum polluet & * ,facerdos eum || videbit & : ipfe †
4 הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטִמֵּא אֹתוֹ׃ וְאִם
non profundus ‡ & ,eius carnis cute in ipfe albus candor $
בַּהֶרֶת לְבָנָה הִוא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעָמֹק אֵין
,albus* eft verfus non eius pilus & ,cute præ eius afpectus
מַרְאֶהָ מִן־הָעוֹר וּשְׂעָרָה לֹא־הָפַךְ לָבָן
. diebus feptem tactum † facerdos faciet claudere &
וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים׃
tactus ecce * & ,feptima die in facerdos eum || videbit Et
5 וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע
eū faciet claudere &,cute in tactu fe expandit nō ,ei⁹ oculis in ftetit
עָמַד בְּעֵינָיו לֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע בָּעוֹר וְהִסְגִּירוֹ
facerdos videbit Et . fecundò diebus feptem facerdos
6 הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן
,tactus fubobfcurus ecce $ & ,fecundò feptima die in eum
אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֵׁנִית וְהִנֵּה כֵּהָה הַנֶּגַע
facerdos eum mundabit * & ,cute in tactus fe diffuderit ‡ neo
וְלֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע בָּעוֹר וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן
. erit mundus & ,fua veftimenta lauabit & ,ipfa inhærentia †
מִסְפַּחַת הִוא וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְטָהֵר׃
poft * cute in inhærentia fe diffuderit diffundendo || fi Et
7 וְאִם־פָּשֹׂה תִפְשֶׂה הַמִּסְפַּחַת בָּעוֹר אַחֲרֵי
videbitur & ,eius mundationem ad facerdotem ad eum videri
הֵרָאֹתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטָהֳרָתוֹ וְנִרְאָה
fe diffudit ecce ‡ & : facerdos videbit Et facerdotem ad fecundò
8 שֵׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָשְׂתָה
. ipfa || lepra ,facerdos eum polluet & † ,cute in inhærentia
הַמִּסְפַּחַת בָּעוֹר וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן צָרַעַת הִוא׃
ad adducetur & homine in fuerit cùm lepræ Tactus
9 נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל־
albus tumor ecce & ,facerdos videbit Et . facerdotem
10 הַכֹּהֵן׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת־לְבָנָה
* in alborem, viuæ carnis viuacitas & ,album * pilum vertit ipfe & ,cute in
בָּעוֹר וְהִיא הָפְכָה שֵׂעָר לָבָן וּמִחְיַת בָּשָׂר חַי

נָשָׂא h — ‡ fcabies ferpens * macula alba † fecundum plagam — בּוֹא i — בָּנָה k — | plagam *fi $ plaga ‡ in albedine: * profundior fuerit † eft: || eam * cōtaminatā dicet eam. $ macula alba eft ‡ profundior non eft * in albedine; — רָאָה l — † plagam — יוֹם m — || eam * fi plaga nec creuit plaga — $ fi fubnigra fuerit plaga, — ‡ creuit plaga * mundam dicet eam † fcabies eft, — || crefcēdo creuerit fcabies * poftquā vifa eft à facerdote — $ à facerdote: ‡ fi creuerit fcabies — פָּשָׂה n — † immundam dicet eam || eft. — בּוֹא o — נָשָׂא p — * in alborem, & pinguedo

,eius carnis cute in *ipsa* ‡ inueterata Lepra :tumore in †

11 בִּשְׂאֵת׃ צָרַעַת ᵃנוֹשֶׁנֶת הִוא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ

immundus * quia ,eum faciet claudere nec ,sacerdos *eum polluet* $ &

וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן לֹא יַסְגִּרֶנּוּ כִּי טָמֵא

operuerit & ,cute in lepra *floruerit florendo* | si Et .*iste*

12 הוּא׃ וְאִם־פָּרוֹחַ תִּפְרַח הַצָּרַעַת בָּעוֹר וְכִסְּתָה

ad vsque & eius capite è *tactus* † cutem omnem lepra

הַצָּרַעַת אֵת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד־

.sacerdotis oculorum aspectum omnem *ad* ‡ eius pedes

רַגְלָיו לְכָל־מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן׃

omnem lepra operuit ecce & ,sacerdos videbit Et

13 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה ᵇכִסְּתָה הַצָּרַעַת אֶת־כָּל־

,*albus est versus ipse totus* :*tactum* *mundificabit* $ & ,eius carnem

בְּשָׂרוֹ וְטִהַר אֶת־הַנָּגַע כֻּלּוֹ הָפַךְ לָבָן

,viua caro *eo* | *in conspici* * die in Et .*ipse* *mundus*

14 טָהוֹר הוּא׃ וּבְיוֹם ᶜהֵרָאוֹת בּוֹ בָּשָׂר חַי

,viuam carnem sacerdos videbit Et .erit *immundus* †

15 יִטְמָא׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַבָּשָׂר הַחַי

.*ipse* ‡ lepra ,*ipsa* ‡ immunda viua caro :*eum polluet* † &

וְטִמְּאוֹ הַבָּשָׂר הַחַי טָמֵא הוּא צָרַעַת הוּא׃

,*album* | in conuersa & ,viua caro fuerit reuersa cùm Vel

16 אוֹ כִי יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי וְנֶהְפַּךְ לְלָבָן

,sacerdos eum videbit Et .sacerdotem ad veniet &

17 וּבָא אֶל־הַכֹּהֵן׃ וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן

sacerdos *mundificabit* ‡ & :*album in tactus est conuersus ecce* † &

וְהִנֵּה נֶהְפַּךְ הַנֶּגַע לְלָבָן וְטִהַר הַכֹּהֵן

ea in * fuerit cùm *caro* Et .*ipse mundus* ,*tactum* $

18 אֶת־הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא׃ וּבָשָׂר כִּי־יִהְיֶה בוֹ־

loco in fuerit Et .fuerit *sanata* || & ,*inflammatio eius cute in*

19 בְעֹרוֹ שְׁחִין וְנִרְפָּא׃ וְהָיָה בִּמְקוֹם

,*impensè rufus* albus *splendor* ‡ vel ,albus tumor *inflammationis* †

הַשְּׁחִין שְׂאֵת לְבָנָה אוֹ בַהֶרֶת לְבָנָה ᵈאֲדַמְדָּמֶת

esse * ,sacerdos videbit Et .*sacerdotem ad* ‡ conspicietur &

20 וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה

fuerit versus eius pilus & ,cute *prae humilis* || eius aspectus

מַרְאֶהָ שָׁפָל מִן־הָעוֹר וּשְׂעָרָהּ הָפַךְ

vlcere in ,*ipsa* $ lepræ tactus ,sacerdos *eum polluet* ‡ & ,*albus* †

לָבָן וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן נֶגַע־צָרַעַת הִוא בַּשְּׁחִין

non ecce & ,sacerdos illam viderit si Et .germinauit

21 פָּרָחָה׃ וְאִם ׀ יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־

ipsa & † ,cute *prae ipsa non humilis* & ,albus pilus ea in *

בָּהּ שֵׂעָר לָבָן וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה מִן־הָעוֹר וְהִוא

.diebus septem sacerdos eum faciet recludere & ,subobscura

כֵהָה וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים׃

sacerdos *polluet* $ & ,cute in *se diffuderit diffundendo* si Et

22 וְאִם־פָּשֹׂה תִפְשֶׂה בָּעוֹר וְטִמֵּא הַכֹּהֵן

non splendor | steterit ea pro si Et .*ipsa* plaga ,eum

23 אֹתוֹ נֶגַע הִוא׃ וְאִם־תַּחְתֶּיהָ תַּעֲמֹד הַבַּהֶרֶת לֹא

.sacerdos *eū purificabit* ‡ & ,*ipsa inflammationis* † combustio ,*se diffudit*

ᵉפָשָׂתָה צָרֶבֶת הַשְּׁחִין הִוא וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן׃

fuerit & ,ignis adustio eius cute in fuerit cùm caro Vel

24 אוֹ בָשָׂר כִּי־יִהְיֶה ᶠבְעֹרוֹ ᵍמִכְוַת־אֵשׁ ʰוְהָיְתָה

.*albus* * vel ,*impensè rufus* ,*albus splendor* ,cōbustionis *viuacitas* †

ⁱמִחְיַת הַמִּכְוָה בַּהֶרֶת לְבָנָה ᵏאֲדַמְדֶּמֶת אוֹ לְבָנָה׃

albus pilus est conuersus ecce & ,sacerdos eam videbit Et

25 וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נֶהְפַּךְ שֵׂעָר לָבָן

ipsa $ lepra ,cute *prae profundus* ‡ eius aspectus & ;*splendorem* † in

בַּבַּהֶרֶת וּמַרְאֶהָ עָמֹק מִן־הָעוֹר צָרַעַת הִוא

lepræ tactus sacerdos *eum polluet* | & ;*floruit* * adustione in

בַּמִּכְוָה פָּרָחָה וְטִמֵּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נֶגַע צָרַעַת

non ecce & ,sacerdos eam viderit si Et .*ipsa* †

26 הִוא׃ וְאִם ׀ יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־

ipsa & * ,cute *prae ipsa non humilis* & $ albus pilus *candore in*

בַּבַּהֶרֶת שֵׂעָר לָבָן וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה מִן־הָעוֹר וְהִוא

.diebus septem sacerdos cum faciet recludere & *rugata*

כֵהָה וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת ᵐיָמִים׃

diffundendo || si septimo die in sacerdos cum videbit Et

27 וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פָּשֹׂה

lepræ tactus eum sacerdos *polluet* † & ,cute in *se diffuderit*

תִפְשֶׂה בָּעוֹר וְטִמֵּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֶגַע צָרַעַת

se diffudit non candor $ steterit ea pro si Et .*ipsa* ‡

28 הִוא׃ וְאִם־תַּחְתֶּיהָ תַעֲמֹד הַבַּהֶרֶת לֹא־ⁿפָשְׂתָה

† est ‡ est
ᵃ יָשָׁן $ immundam dicet eam * immunda est. | germinando germinauerit † plagæ
‡ secundum
ᵇ כָּסָה $ mundam dicet plagā, tota versa est in candorē, munda est. * qua conspecta fuerit | ea
ᶜ רָאָה † immunda ‡ immundam dicet eam. $ est. | candorem,
† si versa fuerit plaga in candorem;
‡ mundā dicet $ plagam, munda est. * in cute carnis vlcus, | sanatum † vlceris ‡ macula alba subrufa,
ᵈ אָדֹם $ sacerdoti. * si | humilior fuerit † in candorē, ‡ immundam dicet $ est,
* fuerit † nec humilior est † sed fuerit
crescendo creuerit $ immundam | macula alba, nec creuerit † vlceris est: ‡ mundam dicet eam
ᵉ פָּשָׂה ᶠ עוֹר ᵍ כָּוָה ʰ הָיָה $ in carne * macula alba, subrufa, | alba.
ⁱ חָיָה ᵏ אָדֹם † macula alba, ‡ fuerit profundior $ est, * germinans: | immundam dicet eā † est. ‡ si nō fuerit in macula alba
ˡ רָאָה $ nec humilior fuerit * sed fuerit subobscura:
ᵐ יוֹם | crescendo creuerit ‡ immundam dicet ‡ est. $ macula alba nec creuerit
ⁿ פָּשָׂה

.*ipsa* † combustionis tumor ,*rugata ipsa* & ,cute in

בָעוֹר וְהִוא כֵהָה ᵃשְׂאֵת הַמִּכְוָה הִוא

.*ipsa* $ combustionis ardor quia ,sacerdos eum mundabit ‡ &

וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן כִּי־צָרֶבֶת הַמִּכְוָה הִוא׃

,capite in ,plaga eo in fuerit cum mulier siue vir Et

29 וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בוֹ נָגַע בְּרֹאשׁ

ecce * & :plagam sacerdos videbit Et .barba in vel

30 אוֹ בְזָקָן׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה

,subtilis flauus pilus ea in & ,cute *prae profundus* || eius aspectus

מַרְאֵהוּ עָמֹק מִן־הָעוֹר וּבוֹ שֵׂעָר צָהֹב ᵇדָּק

capitis lepra ;*ipse conuulsio* ‡ ,sacerdos *eum polluet* ‡ &

וְטִמֵּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נֶתֶק הוּא צָרַעַת הָרֹאשׁ

sacerdos viderit cùm Et .*ipse* $ barbæ vel

31 אוֹ הַזָּקָן הוּא׃ וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־

prae profundus † eius aspectus || non ecce & ,*conuulsionis tactum* *

נֶגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אֵין־מַרְאֵהוּ עָמֹק מִן־

sacerdos faciet recludere & ,*eo* $ in ‡ non niger pilus & ,cute

הָעוֹר וְשֵׂעָר שָׁחֹר אֵין בּוֹ וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן

videbit Et .diebus septem *conuulsionis tactum* *

32 אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים׃ וְרָאָה

se diffudit ‡ non *ecce* † & ,septima die in *tactum* | sacerdos

הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־פָשָׂה

aspectus & flauus pilus *eo* † in fuerit nec ,*conuulsio*

הַנֶּתֶק וְלֹא־הָיָה בוֹ שֵׂעָר צָהֹב וּמַרְאֵה

sed *se radet* ‡ Et .cute *prae profundus non conuulsionem* ‡

33 הַנֶּתֶק אֵין עָמֹק מִן־הָעוֹר׃ וְהִתְגַּלָּח וְאֶת־

sacerdos faciet recludere & :radet non *conuulsionem* *

הַנֶּתֶק לֹא יְגַלֵּחַ וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־

sacerdos videbit Et .secundò diebus septem *conuulsionem* $

34 הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים ᵈשֵׁנִית׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן

se diffudit non ecce † & ,septima die in *conuulsionem* ||

אֶת־הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־פָשָׂה

prae profundus ipse ‡ non eius aspectus & :cute in *conuulsio*

הַנֶּתֶק בָּעוֹר וּמַרְאֵהוּ אֵינֶנּוּ עָמֹק מִן־

,sua vestimenta lauabit & :sacerdos *eum mundabit* $ & ,cute

הָעוֹר וְטִהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְכִבֶּס בְּגָדָיו

conuulsio se diffuderit diffundendo si Et .erit mundus &

35 וְטָהֵר׃ וְאִם־פָּשֹׂה יִפְשֶׂה הַנֶּתֶק

:sacerdos *eum* ‡ videbit Et :eius mundiciem post ,cute in

36 בָּעוֹר אַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ׃ וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן

sacerdos quæret non ,cute in *conuulsio sese diffudit ecce* † &

וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּתֶק בָּעוֹר לֹא־יְבַקֵּר הַכֹּהֵן

eius oculis in si Et .*ipse immundus* ‡ ;flauum pilum

37 לַשֵּׂעָר הַצָּהֹב טָמֵא הוּא׃ וְאִם־בְּעֵינָיו

est sanata ,ea in *germinauerit* * niger pilus & ,*conuulsio* $ steterit

עָמַד הַנֶּתֶק וְשֵׂעָר שָׁחֹר צָמַח־בּוֹ נִרְפָּא

.sacerdos *eum mundabit* † & *ipse mundus* ,*conuulsio* ||

הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן׃

eorum carnis cute in *fuerit* ‡ cùm mulier siue vir Et

38 וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְעוֹר־בְּשָׂרָם

ecce & ,sacerdos videbit Et :*albi candores candores* $

39 בֶּהָרֹת בֶּהָרֹת לְבָנֹת׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה

.*ipse splendor* ,*albi subobscuri candores* eorum carnis cute in

בְעוֹר־בְּשָׂרָם בֶּהָרֹת כֵּהוֹת לְבָנֹת בֹּהַק הוּא

fuerit decapillatum cùm vir Et .*ipse mundus* †,cute in *germinauit*

40 פָּרַח בָּעוֹר טָהוֹר הוּא׃ וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט

angulo ab * si Et .*ipse* $ mundus ,*ipse* ‡ caluus ,eius caput

41 רֹאשׁוֹ קֵרֵחַ הוּא טָהוֹר הוּא׃ וְאִם ᵉמִפְּאַת

.*ipse* || recaluaster ,eius caput fuerit decapillatum eius *faciem*

ᶠפָּנָיו יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ גִּבֵּחַ הוּא

recaluatione in vel caluitio in fuerit cùm Et .*ipse* † mundus

42 טָהוֹר הוּא׃ וְכִי־יִהְיֶה בַקָּרַחַת אוֹ בַגַּבַּחַת

,eius caluitie in ipsa *gemmescens* $ lepra ,*impensè rufus albus tactus* ‡

נֶגַע לָבָן ᵍאֲדַמְדָּם צָרַעַת פֹּרַחַת הִוא בְּקָרַחְתּוֹ

ecce * & ,sacerdos eum videbit Et .eius recaluatione in vel

43 אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ׃ וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה

vel ,eius caluitio in *multum* rufus ,albus plagæ tumor

ʰשְׂאֵת־הַנֶּגַע לְבָנָה אֲדַמְדֶּמֶת בְּקָרַחְתּוֹ אוֹ

.carnis *cutis* † lepræ aspectus quasi ,eius recaluatione in

בְגַבַּחְתּוֹ כְּמַרְאֵה צָרַעַת עוֹר בָּשָׂר׃

eum *polluet polluendo* :*ipse* $ immundus ,*ipse affectus lepra* ‡ Vir

44 אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טַמֵּא יְטַמְּאֶנּוּ

fuerit subobscura † est
ᵃ נָשָׂא ‡ mundam iudicabit eam $ est.
* si
| profundior fuerit
ᵇ דָּקַק † immundam dicet eam ‡ macula nigra est: $ est.
* plagam maculæ nigræ, ‡ fuerit † profundior ‡ fuerit $ ea,
* plagam maculæ nigræ
| plagam † si ‡ creuerit macula nigra † ea
‡ maculæ nigræ non fuerit non fuerit profundior $ radetur, * maculam nigram
ᶜ יוֹם ᵈ שָׁנָה | maculā nigrā † si nō creuerit macula ‡ nigra fuerit profundior
$ mundam dicet eam
crescendo creuerit macula nigra | eam
† si creuerit macula nigra
‡ immūda est,
$ macula nigra * ortus fuerit | macula nigra munda est: † mundam dicet eam ‡ fuerint
$ maculæ claræ albæ,
maculæ albæ subobscuræ albæ, macula alba est, floruit † munda est,
‡ vertice est, $ est. * à cincinno faciei
ᵉ פָּאָה | est
ᶠ פָּנָה † est. ‡ plaga alba, rufa $ germinans
ᵍ אָדֹם
ʰ נָשָׂא † in cute ‡ leprosus est: $ est: immundum dicendo immundum dicet

45 eo in sui | leprosus Et .eius tactus eius capite In .sacerdos est plaga
הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ׃ וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ
erit eius caput &, dissuta * erunt eius vestimenta, tactus
הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה
immundum immundus & inuoluet mystacem super &, nudatum
פָרוּעַ וְעַל־שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא׀ טָמֵא
;eo in tactus quibus diebus Omnibus .vocabit
46 יִקְרָא׃ כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ
extra, habitabit solus, ipse immundus, erit immundus
יִטְמָא טָמֵא הוּא בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ
ea in fuerit cum vestis Et .eius habitatio castrametationem castra erit
47 לַמַּחֲנֶה [a] מוֹשָׁבוֹ׃ וְהַבֶּגֶד כִּי־יִהְיֶה בוֹ
.linorum vestem in vel, lanæ * veste in, lepræ tactus
נֶגַע צָרָעַת בְּבֶגֶד צֶמֶר אוֹ בְּבֶגֶד פִּשְׁתִּים׃
,lanæ &, lini intertexto in * vel, ductili filo | in Vel
48 אוֹ [b] בִשְׁתִי אוֹ בְעֵרֶב לַפִּשְׁתִּים וְלַצָּמֶר
plaga fuerit Et .pellis opificio omni in vel, pelle in vel
49 אוֹ בְעוֹר אוֹ בְּכָל־מְלֶאכֶת עוֹר׃ וְהָיָה הַנֶּגַע
vel, pelle in vel, veste in multum rufa vel, viridis valde
[d] יְרַקְרַק׀ אוֹ [d] אֲדַמְדָּם בַּבֶּגֶד אוֹ בָעוֹר אוֹ־
tactus, pellis vase omni in vel, intertextura * in vel, ductili filo in
בַשְּׁתִי אוֹ־בָעֵרֶב אוֹ בְכָל־כְּלִי־עוֹר נֶגַע
Videbitque .sacerdoti conspicietur &, ipse | lepræ
50 צָרַעַת הוּא וְהָרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן׃ וְרָאָה
septem plagam faciet recludere &, tactum * sacerdos
הַכֹּהֵן אֶת־הַנָּגַע וְהִסְגִּיר אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת
, septimo die in tactum videbit Et .diebus
51 [e] יָמִים׃ וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
intertexto in * vel, ductili filo in vel, veste in plaga se diffuderit cum
כִּי־פָשָׂה הַנֶּגַע בַּבֶּגֶד אוֹ־בַשְּׁתִי אוֹ בָעֵרֶב
:opificium ad | pelle fit quod omni in, pelle in vel
אוֹ בָעוֹר לְכֹל אֲשֶׁר־יֵעָשֶׂה הָעוֹר לִמְלָאכָה
Comburetque .ipse immundus tactus :corrodens * lepra
52 צָרַעַת מַמְאֶרֶת הַנֶּגַע טָמֵא הוּא׃ וְשָׂרַף
,lana in intertextum vel ductile filum vel, vestem
אֶת־הַבֶּגֶד אוֹ אֶת־הַשְּׁתִי׀ אוֹ אֶת־הָעֵרֶב בַּצֶּמֶר
fuerit quo pellis vas omne vel, linis in vel
אוֹ בַפִּשְׁתִּים אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יִהְיֶה
.comburetur igne in, ipsa pungens lepra quia :tactus eo in
בוֹ הַנָּגַע כִּי־צָרַעַת מַמְאֶרֶת הִוא בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃
tactus sese diffudit non ecce &, sacerdos viderit si Et
53 וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע
.pellis vase omni in vel, intertexto in vel producto filo in vel, veste in
בַּבֶּגֶד אוֹ בַשְּׁתִי אוֹ בָעֵרֶב אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר׃
,tactus eo in quod lauabunt & sacerdos præcipiet Et
54 וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְכִבְּסוּ אֵת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנָּגַע
.secundo diebus septem eum faciet claudere &
וְהִסְגִּירוֹ שִׁבְעַת־יָמִים [f] שֵׁנִית׃
ecce &, tactus est lotus postquam sacerdos videbit Et
55 וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרֵי׀ הֻכַּבֵּס אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה
;se diffudit non tactus &, suum oculum tactus versus non
לֹא־הָפַךְ הַנֶּגַע אֶת־עֵינוֹ וְהַנֶּגַע לֹא־פָשָׂה
ipsa Fossio .eum combures igne in ;ipse immundus
טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפֶנּוּ פְּחֶתֶת הִוא
viderit si Et .sua recaluatione in vel, suo caluitio in
56 בְּקָרַחְתּוֹ אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ׃ וְאִם רָאָה
ille est lotus postquam, tactus rugatus ecce & |, sacerdos
הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כֵּהָה הַנֶּגַע אַחֲרֵי הֻכַּבֵּס אֹתוֹ
,ductili filo de vel, pelle de vel, veste de eum franget &
וְקָרַע אֹתוֹ מִן־הַבֶּגֶד אוֹ מִן־הָעוֹר אוֹ מִן־הַשְּׁתִי
,veste in amplius fuerit conspecta si Et .intertexto de vel
57 אוֹ מִן־הָעֵרֶב׃ וְאִם־תֵּרָאֶה עוֹד בַּבֶּגֶד
,pellis vase omni in vel, intertexto in | vel, ductili filo in vel
אוֹ־בַשְּׁתִי אוֹ־בָעֵרֶב אוֹ בְכָל־כְּלִי־עוֹר
eo in quo eum ipsum combures igne in :ipsa gemmescens
פֹּרַחַת הִוא בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפֶנּוּ אֵת אֲשֶׁר־בּוֹ
vel, intertextum vel, ductile filum vel, vestem Et .tactus
58 הַנָּגַע׃ וְהַבֶּגֶד אוֹ־[g] הַשְּׁתִי אוֹ־הָעֵרֶב אוֹ־
,tactus eis ab recedet &, lauabis quod pellis vas omne
[h] כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תְּכַבֵּס [i] וְסָר מֵהֶם הַנָּגַע
.erit mundum &, secundo lauabitur &
וְכֻבַּס [k] שֵׁנִית וְטָהֵר׃

Marginal notes (right): || in quo fuerit plaga, * scissa, labrū operies immundum | se ‡ fuerit plaga [a] יֹשֵׁב ‡ plaga * lanea, † linea. || stamine, * subtegmine ex lino, vel lana [b] שְׁתִה ‡ opere pelliceo. [c] יָרֹק [d] אָדֹם ‡ stamine, * subtegmine, † quouis instrumēto pelliceo, plaga || fuerit * plagam, [e] יוֹם ‡ si creuerit ‡ stamine * subtegmine, † ex || pro opere; * pungens est, plaga immunda est. ‡ stamen ‡ subtegmē ex * lino, † instrumentū pelliceum || plaga: * creuit plaga ‡ stamine ‡ subtegmine * instrumento pelliceo. † illud in quo est plaga, | eam [f] שְׁנָה * lota est plaga, si ‡ mutauerit plaga colorē ‡ nec plaga creuerit immunda est; * eam † eit | quòd sub obscura sit plaga, * lota ‡ eam ‡ stamine * subtegmine † stamine || subtegmine, * instrumento pelliceo, florens est: ‡ cum illo in quo est plaga. ‡ stamen. * subtegmen, [g] שְׁתִה [h] כְּלִי † instrumentū pelliceum [i] סוּר [k] שְׁנָה

Marginal notes (left): * plagæ ‡ vestimenti lanei, vel linei, vel staminis, [a] יָרָה ‡ subtegminis, * instrumenti pellicei † ad iudicandū mundū illud, vel ad iudicandum immundum.

* lex Hæc, tactus lepræ ‡ vestis lanæ, vel
59 זֹאת [a] תּוֹרַת נֶגַע־צָרַעַת בֶּגֶד הַצֶּמֶר׀ אוֹ
,pellis vasis omnis vel, intertexti ‡ vel, ductilis fili vel linorum
הַפִּשְׁתִּים אוֹ הַשְּׁתִי אוֹ הָעֵרֶב אוֹ כָּל־כְּלִי־עוֹר
.illud polluendum ad vel, illud mundandum † ad
לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ׃

CAP. XIIII. יד

.dicendo, Moseh ad Dominus est locutus Et
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
,suæ mundationis die in leprosi lex erit Ista
2 זֹאת תִּהְיֶה [b] תּוֹרַת הַמְּצֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ
sacerdos egredietur Et .sacerdotem ad adducetur &
3 [c] וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן׃ וְיָצָא הַכֹּהֵן
est sanatus ecce ‡ &, sacerdos videbit & :castrametationem * extra ad
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא
,sacerdos præcipiet Et .infecto lepra à lepræ tactus
4 נֶגַע־הַצָּרַעַת מִן־הַצָּרוּעַ׃ וְצִוָּה הַכֹּהֵן
,mundos viuos passeres duos se purificanti ‡ accipiet &
וְלָקַח לַמִּטַּהֵר שְׁתֵּי־צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהֹרוֹת
.hyssopum &, vermiculi coccum &, cedri lignum &
וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנִי תוֹלַעַת וְאֵזֹב׃
vnum passerem mactabit &, sacerdos præcipiet Et
5 וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת
Passerem .viuas aquas super testæ vase in
6 אֶל־[d] כְּלִי־חֶרֶשׂ עַל־מַיִם חַיִּים׃ אֶת־הַצִּפֹּר
coccum &, cedri lignum &, eum capiet viuum
הַחַיָּה [e] יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת־שְׁנִי
passerem &, ea tinget & :hyssopum &, vermiculi
הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הָאֵזֹב וְטָבַל אוֹתָם וְאֵת׀ הַצִּפֹּר
.viuentes aquas super mactati passeris sanguine in viuum
הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפֹּר הַשְּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים׃
:vicibus septem lepra à se mundantem super asperget Et
7 וְהִזָּה עַל הַמִּטַּהֵר מִן־הַצָּרַעַת שֶׁבַע פְּעָמִים
facies super viuum passerem dimittet &, eum mundabit &
וְטִהֲרוֹ וְשִׁלַּח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה עַל־[f] פְּנֵי
radet &, sua vestimenta se mundans lauabit Et .agri
8 הַשָּׂדֶה׃ וְכִבֶּס הַמִּטַּהֵר אֶת־בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת־
postea &, se purificabit &, aquis in se lauabit &, suum pilū omnē
כָּל־שְׂעָרוֹ וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֵר וְאַחַר
suū tabernaculū extra ab habitabit & .castrametationē ad ingredietur
יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְיָשַׁב מִחוּץ לְאָהֳלוֹ
radet septimo die in erit Et .diebus septem
9 שִׁבְעַת [g] יָמִים׃ וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת־
&, suam barbam &, suum caput, suum pilum omnem
כָּל־שְׂעָרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זְקָנוֹ וְאֵת
:radet suum pilum omnem &, suorum oculorum eminentias
[h] גַּבֹּת עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ יְגַלֵּחַ
,aquis in suam carnem lauabit &, sua vestimenta lauabit &
וְכִבֶּס אֶת־בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
duos capiet octauo die in Et .se purificabit &
10 וְטָהֵר׃ וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי [i] יִקַּח שְׁנֵי־
,integrum sui anni filiam vnam agnam &, integros agnos
כְבָשִׂים תְּמִימִם וְכַבְשָׂה אַחַת [l] בַּת־שְׁנָתָהּ תְּמִימָה
,oleo cum confusum munus † similæ decimas tres &
וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
mundans sacerdos statuet Et .olei vnum log | &
11 [m] וְלֹג אֶחָד שָׁמֶן׃ וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר אֵת
ostium Domini facies ad ‡ ;ea &, se mundantem * virum
הָאִישׁ הַמִּטַּהֵר וְאֹתָם [n] לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח
agnum sacerdos capiet Et .conuentus ‡ tabernaculi
12 אֹהֶל [o] מוֹעֵד׃ וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּבֶשׂ
sextarium &, delictum in † eum faciet appropinquare * &, vnum
הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאָשָׁם וְאֶת־לֹג
.Domini facies ad motarionem * ea motabit || & :olei
הַשָּׁמֶן [p] וְהֵנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃
mactabit quo ‡ loco in agnum mactabit Et
13 וְשָׁחַט אֶת־הַכֶּבֶשׂ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־
quia :sanctitatis loco in ascensionem * &, peccatum ‡
הַחַטָּאת וְאֶת־הָעֹלָה בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי
sanctitatum Sanctitas .sacerdoti ipsum delictum, peccatum † sicut
כַּחַטָּאת הָאָשָׁם הוּא לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קָדָשִׁים

Marginal notes (left): [b] יָרָה [c] בּוֹא * castra. ‡ si sanata fuerit plaga ‡ pro mundando fictili, [d] כְּלִי cedrinum. [e] לָקַח mundandum [f] פָּנָה mundandus castra, supercilia [g] יוֹם [h] גַּבַּב [i] לָקַח [k] שְׁנַה immaculatos * anniculā immaculatam, [l] בְּנָה † oblationem mixtam || sextarium [m] לוֹג * mundādum ‡ coram Domino ad [n] פָּנָה [o] יָעַד * ecclesiæ. * offeret † pro delicto, || eleuabit * eleuationem corā Domino, [p] נוּף ‡ in oblationem pro peccato, * holocaustum † oblatio pro peccato, oblatio pro delicto est sacerdotis.

sanguinis loco super ,dexteri eius pedis pollicem super &

וְעַל־בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מְקוֹם דַּם

volam super ‡ quod oleo de residuum Et .delicti

29 הָאָשָׁם׃ וְהַנּוֹתָר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף

expiandum ad ,se mundantis caput super dabit † ,sacerdotis

הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּטַּהֵר לְכַפֵּר

vnum faciet Et .Domini facies ad ‖ eum super

30 עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה׃ וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד

attinget quibus ‡ ex ,columbæ filiis de vel ,turturibus de

מִן־הַתֹּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה מֵאֲשֶׁר תַּשִּׂיג

vnum ,eius manus attigerit Quod .eius manus

31 יָדוֹ׃ אֵת אֲשֶׁר־תַּשִּׂיג יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד

expiabitque : munere super ascensionem vnum ‡ & ,delictum †

חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וְכִפֶּר

.Domini facies ad se mundantem † super sacerdos

הַכֹּהֵן עַל הַמִּטַּהֵר לִפְנֵי יְהוָה׃

non cuius ,lepræ tactus eo in eius ‖ lex * Ista

32 זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נֶגַע צָרָעַת אֲשֶׁר לֹא־

,suam mundationem in eius manus assequetur †

תַשִּׂיג יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ׃

,Aharon ad & ,Moseh ad Dominus est locutus Et

33 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן

Chenahan terram ad fueritis ingressi Cum :dicendo

34 לֵאמֹר׃ כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן

tactus * dedero & ,apprehensionem ‖ in vobis dans ‡ ego quam

אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לַאֲחֻזָּה וְנָתַתִּי נֶגַע

veniet Et .vestræ apprehensionis * terræ domo in lepræ

35 צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם׃ וּבָא

:dicendo , sacerdoti nunciabit & ,domus ei † cuius ‖

אֲשֶׁר־לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר

præcipiet Et .domo in mihi conspicitur tactus ‡ Tanquam

36 כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בַּבָּיִת׃ וְצִוָּה

sacerdos ingrediatur antequam domum verrent & ,sacerdos

הַכֹּהֵן וּפִנּוּ אֶת־הַבַּיִת בְּטֶרֶם יָבֹא הַכֹּהֵן

quod omne polluatur non & , tactum ‡ videndum ad

לִרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל־אֲשֶׁר

videndum ad sacerdos ingreditur postea Et .domo in *

בַּבָּיִת וְאַחַר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת

tactus ecce & tactum videbit Et .domum

37 אֶת־הַבָּיִת׃ וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע

subrufi vel subuirides nigra domus parietibus in

בְּקִירֹת הַבַּיִת שְׁקַעֲרוּרֹת יְרַקְרַקֹּת אוֹ אֲדַמְדַּמֹּת

egredietur Et .pariete præ humilis * earum aspectus &

38 וּמַרְאֵיהֶן שָׁפָל מִן־הַקִּיר׃ וְיָצָא

faciet claudere & ,domus ostium ad domo e sacerdos

הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבָּיִת וְהִסְגִּיר אֶת־

die in sacerdos reuertetur Et .diebus septem domum

39 הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים׃ וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם

parietibus in tactus se diffudit ecce & :videbit & .septimo

הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּקִירֹת

lapides eruent & ,sacerdos præcipiet Et :domus

40 הַבָּיִת׃ וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְחִלְּצוּ אֶת־הָאֲבָנִים

,ciuitatem extra ad eos proiicient & ;tactus eis in quibus

אֲשֶׁר בָּהֵן הַנָּגַע וְהִשְׁלִיכוּ אֶתְהֶן אֶל־מִחוּץ לָעִיר

.iubebit radere domum Et .immundum locum in

41 אֶל־מָקוֹם טָמֵא׃ וְאֶת־הַבַּיִת יַקְצִעַ

exciderunt ‖ quem puluerem effundent & vndiquaque domo à

מִבַּיִת סָבִיב וְשָׁפְכוּ אֶת־הֶעָפָר אֲשֶׁר הִקְצוּ

.immundum locum in ciuitatem extra ad

אֶל־מִחוּץ לָעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא׃

pro ‡ ad adducent & ,alios capient † Et

42 וְלָקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וְהֵבִיאוּ אֶל־תַּחַת

.domum linet & ,capiet alium puluerem & :lapidibus

הָאֲבָנִים וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת־הַבָּיִת׃

,domo in germinauerit * & ,tactus † fuerit reuersus ‡ Et si

43 וְאִם־יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת

fecisse abscindi post & ‖ lapides remouebit postquam

אַחַר חִלֵּץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הִקְצוֹת אֶת־

sacerdos ingredietur Et .liniri post † &, domum

44 הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הִטּוֹחַ׃ וּבָא הַכֹּהֵן

dolore afficiens lepra ,domo in tactus se diffudit ecce ‡ & ,videbit &

וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בַּבַּיִת צָרַעַת מַמְאֶרֶת

Oblationis pro delicto. ‡ est † ponet a יִתֵּן * mundandi, b נִתַּן ‖ coram Domino. ‡ his quæ apprehenderit. c תּוֹר d בְּנַת e נָשַׂג † pro peccato, ‡ alterum in holocaustum in sacrificio: † mundandum * est ‖ eius in quo fuerit plaga f יָדַד † apprehendet g בּוֹא ‡ do ‖ possessionem * plagam h נָתַן * possessionis filie † est i נָגַד ‡ plaga k פָּנָה † plagam, l רָאָה * est si in plaga que est nigredines, flauedines vel rubedines, * fuerit humilior m יוֹם שׁוּב si creuerit plaga est plaga intrinsecus per circuitum ‖ abraserunt o קָצָה † tollent ‡ locum lapidum: p לָקַח q טוּחַ ‡ reuersa ‡ plaga * floruerit ‖ abradere fecit r קָצָה † complanare s בּוֹא ‡ si creuerit plaga t מָאַר

dabit & ,delicti † sanguine de sacerdos capiet Et .illud est.

14 הוּא׃ וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הָאָשָׁם וְנָתַן

super & ,dexteræ se mundantis ‡ auris cartilaginem super sacerdos

הַכֹּהֵן עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטַּהֵר הַיְמָנִית וְעַל־

.dexteri eius pedis pollice super &, dexteræ eius manus pollicem

בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃

volam super fundet & ,olei sextario de sacerdos capiet Et

15 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשָּׁמֶן וְיָצַק עַל־כַּף

suum digitum sacerdos tinget .sinistram sacerdotis

16 הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית׃ וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ

: sinistram suam volam super ‡ quod oleo ex dexterum

הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית

facies ad vicibus septem suo digito in oleo de sparget &

וְהִזָּה מִן־הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי

,eius volam super * quod olei residuo de Et .Domini

17 יְהוָה׃ וּמִיֶּתֶר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ

,dexteræ se mundantis * auris cartilaginem super sacerdos dabit

יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטַּהֵר הַיְמָנִית

eius pedis pollicem super & , dexteræ eius manus pollicē super &

וְעַל־בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלוֹ

,oleo in † residuum Et .delicti ‖ sanguinem super ; dexteri

18 הַיְמָנִית עַל דַּם הָאָשָׁם׃ וְהַנּוֹתָר בַּשֶּׁמֶן

.se mundantis * caput super dabit ‡ ,sacerdotis volam super ‡ quod

אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּטַּהֵר

.Domini facies ad ‖ sacerdos eum super expiabitque

וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה׃

expiabitque ,peccatum † sacerdos Faciétque

19 וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הַחַטָּאת וְכִפֶּר עַל־

[* mactabit postea & ;sua immunditia ab se mundantem ‡

הַמִּטַּהֵר מִטֻּמְאָתוֹ וְאַחַר יִשְׁחַט אֶת־

; ascensionem ‖ sacerdos faciet ascendere Et .ascensionem ‡

20 הָעֹלָה׃ וְהֶעֱלָה הַכֹּהֵן אֶת־הָעֹלָה

,sacerdos eum super expiabit & ;altari in munus &

וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן

eius manus non & ,ipse tenuis † si Et .erit mundus &

21 וְטָהֵר׃ וְאִם־דַּל הוּא וְאֵין יָדוֹ

eleuationem in culpatorum ‡ vnum agnum accipiet & ,attingens ‡

מַשֶּׂגֶת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אָשָׁם לִתְנוּפָה

confusam * vnam similæ decimam & ,eum super expiandum ad

לְכַפֵּר עָלָיו וְעִשָּׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בָּלוּל

,turtures duos Et .olei sextarium & ,munus in ‖ oleo cum

22 בַּשֶּׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שָׁמֶן׃ וּשְׁתֵּי תֹרִים

vnus erit & ;eius manus attiget † quos columbæ filios duos vel

אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ וְהָיָה אֶחָד

die in ea Adducétque .ascensio ‡ vnus & ,peccatum ‡

23 חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה׃ וְהֵבִיא אֹתָם בַּיּוֹם

ostium ad ,sacerdotem ad suæ purificationi octauo

הַשְּׁמִינִי לְטָהֳרָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח

sacerdos capiet Et .Domini facies ad conuentus † tabernaculi

24 אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה׃ וְלָקַח הַכֹּהֵן

motabit ‡ & ;olei sextarium & , delicti ‡ agnum

אֶת־כֶּבֶשׂ הָאָשָׁם וְאֶת־לֹג הַשָּׁמֶן וְהֵנִיף

iugulabit Et .Domini facies ad motionem * sacerdos ea

25 אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃ וְשָׁחַט

; delicti † sanguine de sacerdos capiet & ,delicti ‖ agnum

אֶת־כֶּבֶשׂ הָאָשָׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הָאָשָׁם

super & ,dexteræ se mundantis ; auris cartilaginem super dabit que

וְנָתַן עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן־הַמִּטַּהֵר הַיְמָנִית וְעַל־

eius pedis pollicem super & , dexteræ eius manus pollicem

בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלוֹ

volam super sacerdos fundet oleo de Et .dexteri

26 הַיְמָנִית׃ וּמִן־הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל־כַּף

suo digito in sacerdos Spargétque .sinistram sacerdotis

27 הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית׃ וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאֶצְבָּעוֹ

sinistram suam volam super † quod oleo de dextero

הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית

sacerdos dabit Et .Domini facies ad vicibus septem

28 שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה׃ וְנָתַן הַכֹּהֵן

cartilaginem super suam volam super ‡ quod oleo de

מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּךְ

,dexteræ eius manus pollicem super & ,dexteræ se mundantis auris

אֹזֶן הַמִּטַּהֵר הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית

† oblationis pro delicto,& ponet ‡ mundandi ‡ est a כַּף ‖ coram Domino. b נָזָה * est ‡ pones * mundandi ‖ oblationis pro delicto. † de c יָתַר ‡ est ‡ ponet * mundandi d נָתַן ‖ coram Domino. e פָּנָה † oblationem pro peccato, ‡ mundandū ‡ holocaustū, * offeret ‖ holocaustum † pauper fuerit, f דָּלַל ‡ apprehendens ‡ pro delicto g נָשַׁךְ * permixtam ‖ pro sacrificio. h מִנְחָה i לוֹג k שָׁנָה תּוֹר ‡ apprehendet ‡ pro peccato ‡ holocaustū, m בּוֹא † ecclesiæ coram Domino. n יָעַד ‡ oblationis pro delicto ‡ eleuabit o לוֹג נוּף * eleuatione corā Domino. ‖ oblationis pro delicto, † oblationis pro delicto. ponétque ‡ immundandi q כַּף r נָזָה † est coram Domino. ‡ est mundandi

Destruétque . est immunda , domo in est

45 הוא בבית טמא הוא׃ ונתץ את־

vniuersum & , eius ligna & , eius lapides , domum

הבית את־ᵃאבניו ואת־עציו ואת כל־ ᵃאבן

in ciuitatem extra *ad faciet exire* & , domus puluerem educet

עפר הבית ᵇוהוציא אל־מחוץ לעיר אל־ ᵇיצא

omnibus domum in *egrediens Et* . immundum locum qui autem ingressus fuerit

46 מקום טמא׃ והבא אל־הבית כל־

. vesperam ad vsque erit immundus , eam iussit claudere ‡ diebus ‡ quibus

ימי ᵇהסגיר אתו יטמא עד־הערב׃ ᵇיום

comedens * & : sua vestimenta lauabit , domo in *iacens Et* ‡ ‡ qui autem dormierit * qui comederit

47 והשכב בבית יכבס את־בגדיו והאכל

ingrediendo si Et . sua vestimenta lauabit , domo in

48 בבית יכבס את־בגדיו׃ ואם־בא

tactus se diffudit † non ecce & , viderit & , sacerdos fuerit ingressus † creuit plaga

יבא הכהן וראה והנה לא־פשה הנגע

sacerdos *mundabit* * & , domum *oblini post* ‖ domo in ‖ postquam complanata est domus, * mundam iudicabit ᶠ sanata ‡ plaga.

בבית אחרי ᶜהטח את־הבית וטהר הכהן את־

purificandum ad capiet Et . *tactus* ‡ est *sanatus* ᶜ quia : domum

49 הבית כי נרפא הנגע׃ ולקח לחטא

, vermiculi coccum & , cedri lignũ & , passeres duos domum

את־הבית שתי ᵈצפרים ועץ ארז ושני תולעת ᶜטוח

ad ‡ vnum passerem Mactabitque . hyssopum & ᵈשנה

50 ואזב׃ ושחט את־הצפר האחת אל־ ‡ in vase fictili

lignum capiet Et . viuas aquas super *teste vas*

51 כלי־חרש על־מים ᵉחיים׃ ולקח את־עץ־ ᵉחיה

& , vermiculi coccum & , hyssopum & cedri

הארז ואת־האזב ואת שני התולעת ואת

, mactati passeris sanguinem in ea tinget & , viuum passerem

הצפר החיה וטבל אתם בדם הצפר השחוטה

. vicibus septem domum *ad asperget* & : viuis aquis in &

ובמים החיים ᶠוהזה אל־הבית שבע פעמים׃ ᶠנזה

aquis in & , passeris sanguine in domum purificabit Et

52 וחטא את־הבית בדם הצפור ובמים

, hyssopo in & , cedri ligno in & , viuo passere in & , viuis

החיים ובצפר החיה ובעץ הארז ובאזב

viuum passerem dimittet Et . vermiculi cocco in &

53 ובשני התולעת׃ ושלח את־הצפר החיה ᵍשן

super expiabitque : agri *faciei ad* ᵉ ciuitatem extra *ad* ᵉ super faciem

אל־מחוץ לעיר אל־פני השדה וכפר על־

tactui ‖ omni lex † Ista . erit munda & , domum † est ‖ plagæ

54 הבית וטהר׃ זאת ʰהתורה לכל־נגע

. *domus* ᵉ & , vestis lepræ Et . *capitis scabiei* * & , lepræ ʰירה

55 הצרעת ולנתק׃ ולצרעת הבגד ולבית׃

die in † docendum Ad . *candori* * & , *inhærentiæ* ‡ & , *tumori* ‡ Et * maculæ nigræ. ᶜ domus: ‡ tumoris, ‡ scabiei, ᶜ candenti maculæ.

56 ולשאת ולספחת ולבהרת׃ להורת ביום

. lepræ lex Ista . *mundum die in* ‖ & , immundum † per diem quod est ‖ per diem quod mũdum est * est

57 הטמא וביום הטהר זאת תורת הצרעת׃

CAP. XV. טו

, Aharon ad & , Mosch ad Dominus est locutus Et

1 וידבר יהוה אל־משה ואל־אהרן

dicetis & ; Israel filios ad Loquimini . dicendo

2 לאמר׃ דברו אל־ᶦבני ישראל ואמרתם ᶦבנה

, suum fluxum sua *carne de* fluens fuerit cùm vir Vir : eos ad menta

אלהם איש איש כי יהיה ᵏזב מבשרו זובו ᵏזוב

, eius immunditia erit hæc Et . *ipse* ᵉ immundus ᵉ est.

3 טמא הוא׃ וזאת תהיה טמאתו

fecit claudere ‡ vel , suum fluxum eius *caro* *spumat* ‡ , eius fluxu in ‡ fluit menstrua ‡ clausa est menstrua eius

בזובו רר בשרו את־זובו או־ˡהחתים

. *ipsa* ᵉ eius immunditia : suo fluxu à *suam carnem* ˡחתם ᶜ est.

בשרו מזובו טמאתו הוא׃

: erit immundum , fluens *illud super cubuerit quo cubile* Omne stratũ in quo dormierit instrumentum

4 כל־המשכב אשר ישכב עליו הזב יטמא

. erit immundus , *eo super sederit quo vas* omne &

וכל־ᵐהכלי אשר־ישב עליו יטמא׃ ᵐכלה

, sua vestimenta lauabit , eius cubile tetigerit qui vir Et

5 ואיש אשר ⁿיגע במשכבו יכבס בגדיו ⁿנגע

. vesperam ad vsque erit immundus & , aquis in se lauabit &

ורחץ במים וטמא עד־הערב׃

Lauabit , fluens *illud super sedens* ‡ Et † qui sederit ‡ instrumentũ super quod sedit

6 והישב על־הכלי אשר־ישב עליו הזב יכבס

ad vsque erit immundus & , aquis in se lauabit & , sua vestimenta

בגדיו ורחץ במים וטמא עד־

qui tetigerit mentam , sua vestimenta lauabit fluentis *carnem in tangens* Et . vesperam

7 הערב׃ והנגע בבשר הזב יכבס בגדיו

. vesperam ad vsque erit immundus & , aquis in se abluet &

ורחץ במים וטמא עד־הערב׃

, sua vestimenta lauabit & , mundum in fluens spuerit cùm Et

8 וכי־ᵃירק הזב בטהור וכבס בגדיו ᵃרקק

. vesperam ad vsque erit immundus & , aquis in se abluet &

ורחץ במים וטמא עד־הערב׃

& omne sagma super quod , fluens *eam super* equitauerit *quam equitatura* omnis Et

9 וכל־המרכב אשר ירכב עליו הזב

immundum fuerit quod omne *in* tangens omnis Et . erit *immunda*

10 יטמא׃ וכל־הנגע בכל אשר יהיה

qui portauerit , ea *portans &* , vesperam ad vsque erit immundus , eum subter

תחתיו יטמא עד־הערב והנושא אותם

erit immundus & , aquis in se lauabit & , sua vestimenta abluet

יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא

, fluens *eum in* tetigerit quem omnis Et . vesperam ad vsque

11 עד־הערב׃ וכל אשר יגע־בו הזב

lauerit aqua, , sua vestimenta lauabit & , *aquis in inundauerit* non suas manus &

וידיו לא־שטף במים וכבס בגדיו

. vesperam ad vsque erit immundus & , aquis in se abluet &

ורחץ במים וטמא עד־הערב׃

fictile : confringetur , fluens *illud in* tetigerit quod *testa* vas Et

12 וכלי־חרש אשר־יגע־בו הזב ישבר

ligneum lauabitur aqua. . *aquis in inundabitur ligni* vas omne &

וכל־כלי־עץ ישטף במים׃

numerabit & , suo fluxu à fluens fuerit mundatus cùm Et

13 וכי־יטהר הזב מזובו וספר

à mundatione sua ; sua vestimenta lauabit & , *sua emundationi* dies septem sibi

לו שבעת ᵇימים לטהרתו וכבס בגדיו ᵇיום

. erit mundus & , viuis aquis in suam carnem abluet &

ורחץ בשרו במים ᶜחיים וטהר׃ ᶜחיה

vel , turtures duos sibi sumet octauo die in Et

14 וביום השמיני ᵈיקח־לו ᵉשתי ᶠתרים או ᵈלקח ᵉשנה ᶠתור

ostium ad , *Domini faciei ad* ‡ veniet & , columbæ filios duos

שני בני יונה ᵍובא׀ לפני יהוה אל־פתח ᵍבוא

‡ coram Domino, *. sacerdotem ad* † eos dabitque ; *conuentus* ᵉ tabernaculi

אהל ᶦמועד ונתנם אל־הכהן ᶦיעד ᵏנתן

ᵉ ecclesiæ: ‡ sacerdoti.

15 *vnum* * & , *peccatum* ‖ vnum sacerdos eos faciet Et

ועשה אתם הכהן אחד חטאת והאחד

Domini faciei ad ᵘ sacerdos eum super expiabit & *: ascensionem*

עלה וכפר עליו הכהן ᵏלפני יהוה ᵏפנה

‖ pro peccato: * alterum in holocaustum: ᵘ coram Domino.

cubatio ‡ eo ex fuerit egressa cùm vir Et . eius fluxu à

16 מזובו׃ ואיש כי־ˡתצא ממנו שכבת־ ˡיצא

‡ effusio

erit immundus & , suam carnè omnem aquis in abluet & , seminis

זרע ורחץ במים את־כל־בשרו וטמא

quam pellis omnis & , vestis omnis Et . vesperam ad vsque

17 עד־הערב׃ וכל־בגד וכל־עור אשר־

‡ super quam effusio , aquis in lauabitur & , seminis *cubatio eam super* ‡ fuerit

יהיה עליו שכבת־זרע וכבס במים

*cum qua dormierit vir patiens effusionem seminis *cubuerit qua* ᵉ mulier Et . vesperam ad vsq; erit immundus &

18 וטמא עד־הערב׃ ואשה אשר ישכב

, aquis in se abluent & , *seminis cubatione ea cum vir*

איש אתה שכבת־זרע ורחצו במים

fuerit cùm mulier Et . vesperam ad vsque erunt immundi &

19 וטמאו עד־הערב׃ ואשה כי־תהיה

diebus septem , eius carne in eius fluxus fuerit sanguis , fluens

ᵐזבה דם יהיה זבה בבשרה שבעת ימים ᵐזוב

† menstruo suo: ‖ qui tetigerit erit immundus , eam in *tangens* ‖ omnis & *: sua separatione* † in erit

תהיה ⁿבנדתה וכל־הנגע בה יטמא ⁿנדד

illud super cubuerit quod ᵉ omne Et . vesperam ad vsque

20 עד־הערב׃ וכל אשר תשכב עליו

ᵉ super quo dormierit in menstruo suo, sederit quod omne & : erit immundum , *sua separatione in*

בנדתה יטמא וכל אשר־ᵒתשב ᵒישב

, eius cubile *in* tangens omnis Et . erit immundum , *illud super*

21 עליו יטמא׃ וכל־הנגע במשכבה

ad vsq; erit immundus & , aquis in se abluet & , suas vestes lauabit

יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד־

ᵉ qui tetigerit omne instrumentum super quo sederit, , *eo super sederit quo vas omne in tangens* ᵉ omnis Et . vesperam

22 הערב׃ וכל־הנגע בכל־כלי אשר־תשב עליו

erit immundus & .aquis in se abluet & ,sua vestimenta lauabit

יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא

| super vel* ,ipsum cubile super $ si Et .vesperam ad vsque

23 עַד־הָעָרֶב׃ וְאִם עַל־הַמִּשְׁכָּב הוּא אוֹ עַל־

,illud in ipsum tangendo in eo super sedens ipsa quo vas

הַכְּלִי אֲשֶׁר־הִוא יֹשֶׁבֶת־עָלָיו בְּנָגְעוֹ־בוֹ

cubuerit cubando || si Et .vesperam ad vsque erit immundus

24 יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ וְאִם שָׁכֹב יִשְׁכַּב

erit immūdus & ,eo super eius menstruum fuerit & ,ea cum vir

אִישׁ אֹתָהּ וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו וְטָמֵא

,illud super cubuerit quod cubile omne & ,diebus septem

שִׁבְעַת יָמִים וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו

sui sanguinis fluxum fluxerit cum mulier Et .erit immundum

25 יִטְמָא׃ וְאִשָּׁה כִּי־יָזוּב זוֹב דָּמָהּ

fluxerit cum vel ;sua elongationis tempore absque multis diebus

יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֶת־נִדָּתָהּ אוֹ כִי־תָזוּב

dies secūdū suę immūditię fluxus dies omnes ,sua elongatione super $

עַל־נִדָּתָהּ כָּל־יְמֵי זוֹב טֻמְאָתָהּ כִּימֵי

quo | cubile Omne .ipsa* immunda erit $ sui menstrui

26 נִדָּתָהּ תִּהְיֶה טְמֵאָה הִוא׃ כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־

sue separationis † cubile sicut sui fluxus diebus omnib. eo super iacuerit

תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יְמֵי זוֹבָהּ כְּמִשְׁכַּב נִדָּתָהּ

immundum ,illud super sederit quod vas ‡ omne Et ;ei erit

יִהְיֶה־לָּהּ וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא

omnis Et .sua separationis $ immunditiam iuxta erit

27 יִהְיֶה כְּטֻמְאַת נִדָּתָהּ׃ וְכָל־

se abluet & ,suas vestes lauabit & ;erit immundus ,ea in tangens*

הַנּוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ

.vesperam ad vsque erit immundus & ,aquis in

בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃

septem sibi numerabit & ,suo fluxu à fuerit mundata si Et

28 וְאִם־טָהֲרָה מִזּוֹבָהּ וְסָפְרָה לָּהּ שִׁבְעַת

capiet octauo die in Et .mundabitur postea & ,dies

29 יָמִים וְאַחַר תִּטְהָר׃ וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִּקַּח־

adducet & :columbæ filios duos vel ,turtures duos sibi

לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה וְהֵבִיאָה

.conuentus tabernaculi ostium ad sacerdotem ad eos

אוֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃

vnum | & ,peccatum vnum sacerdos faciet Et

30 וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד

Domini facies ad † sacerdos eam super expiabit & :ascensionem

עֹלָה וְכִפֶּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה

Israel filios separabitis Et .eius immunditiæ fluxu à

31 מִזּוֹב טֻמְאָתָהּ׃ וְהִזַּרְתֶּם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

,sua immunditia in ‡ morientur non & ,sua immunditia † ab

מִטֻּמְאָתָם וְלֹא יָמֻתוּ בְּטֻמְאָתָם

,eorum medio in $ quod meum tabernaculum eos polluendo in

בְּטַמְּאָם אֶת־מִשְׁכָּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם׃

eubatio eo ex | egredietur cuius & ,fluentis lex $ Ista

32 זֹאת תּוֹרַת הַזָּב וַאֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת־

,sua separatione in dolentis Et .ea in se polluendum ad ‡ ,feminis

33 זֶרַע לְטָמְאָה־בָהּ׃ וְהַדָּוָה בְּנִדָּתָהּ

viro † & ,femina in & ,masculo in suum fluxum fluentis &

וְהַזָּב אֶת־זוֹבוֹ לַזָּכָר וְלַנְּקֵבָה וּלְאִישׁ

.immunda cum iacuerit qui

אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טְמֵאָה׃

CAP. XVI. יו

mori post ,Moseh ad Dominus est locutus Et

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת

,Domini facies ad eos faciendo accedere in ,Aharon filij duo

שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי־יְהוָה

Loquere: Moseh ad Dominus Dixitque .sunt mortui &

2 וַיָּמֻתוּ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר

tempore omni in ingrediatur non & ,tuum fratrem Aharon ad

אֶל־אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאַל־יָבֹא בְכָל־עֵת

quod tectorij facies ad velum in domo à sanctitatem ad

אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר

super conspiciar nube in Quia .moriatur non & ,arcam supra*

עַל־הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל־

.sanctitatem in Aharon ingredietur isto in .propiciatorium

3 הַכַּפֹּרֶת׃ בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ

Marginalia (right): $ quis stratum * vel instrumentum super quod sedebat, tetigerit, — a בְּלֹהַ || coeundo coierit — b הָיָה super quod dormierit — c יוֹם præter tēpus menstrui sui, — d רַבּב ‡ in menstruo suo, $ erunt, * est. || in quo dormierit † menstrui sui ‡ instrumentum — e יָשַׁב $ mēstrui sui, — f נֶגַר * qui tetigerit — f לָקַח — g שָׁנָה — h תּוֹר ecclesiæ. — i יָעַד pro peccato || alterum in holocaustum. † coram Domino. — k פָּנָה — l נָזַר † immunditiis suis, ‡ propter immūditias suas, dum contaminauerint — m מוּת $ est | ex quo effusio — n יָרָה ° זוּב — p יָצָא † vt sit immūdus propter illam. Et eius quæ patitur in menstruo suo, $ viri postquā sunt mortui coram Domino, — q שָׁנָה — r בָּנָה פָּנָה — s מוּת u בּוֹא intra velum coram propiciatorio. * est dum offerent Cū his rebus

ascensionem in * ariete & ,peccatum in $ bouis filio iuuenco cum

a בְּפַר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה׃

erunt lini || feminalia & ,se induet sanctitatis lini Tunica

4 כְּתֹנֶת־בַּד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנְסֵי־בַד יִהְיוּ

lini adars in † & ,se accinget lini baltheo in & ,eius carnē super

עַל־בְּשָׂרוֹ וּבְאַבְנֵט בַּד יַחְגֹּר וּבְמִצְנֶפֶת בַּד

,suam carnē aquis in abluet & :hæc ‡ sanctitatis vestes :se inuoluit

יִצְנֹף בִּגְדֵי־קֹדֶשׁ הֵם וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת־בְּשָׂרוֹ

duos capiet Israel filiorum cœtu à Et .ea induet &

5 וּלְבֵשָׁם׃ וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־

d .ascensionem * in vnum arietem & ,peccatum in $ caprarum hircos

שְׂעִירֵי עִזִּים לְחַטָּאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה׃

quod peccati † iuuencum Aharon faciet appropinquare Et

6 וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־

capiet Et .sua domo pro & ,se pro expiabit & :sibi ‡

7 לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ׃ וְלָקַח אֶת־

ostiū (ad) Domini facies ad $ eos faciet stare & ,hircos duos

שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם וְהֶעֱמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח

ambos super Aharon dabit | Et .conuentus * tabernaculi

8 אֹהֶל מוֹעֵד׃ וְנָתַן אַהֲרֹן עַל־שְׁנֵי

vnam sortem & ,Domino vnam sortem ;sortes hircos

הַשְּׂעִירִם גֹּרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַיהוָה וְגוֹרָל אֶחָד

hircum Aharon faciet appropinquare ‡ Et .Gazazelo †

9 לַעֲזָאזֵל׃ וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־הַשָּׂעִיר

eum faciet & ,Domino sors eum super ascendit ei $

אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַיהוָה וְעָשָׂהוּ

,sors eum super ascenderit cui hircus Et .peccatum *

10 חַטָּאת׃ וְהַשָּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל

expiandum ad ,Domini facies ad † viuus statuetur ,Ghazazeli

לַעֲזָאזֵל יָעֳמַד־חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר

.desertum in Ghazazel ad ‡ eum mittendum ad ;illum super

עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה׃

;sibi ‡ quod peccati † iuuencum Aharon faciet accedere || Et

11 וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ

iuuencum mactabit & :sua domo pro & ,se pro expiabit &

וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת־פַּר

thuribulum plenum capiet Et .sibi $ quod peccati ‡

12 הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ׃ וְלָקַח מְלֹא־הַמַּחְתָּה

plenitudine* & ,Domini faciebus à $ altari desuper ignis prunis

גַּחֲלֵי־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמְלֹא

domo à || adducet & :tenui aromatum suffimento suarum volarum

חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה וְהֵבִיא מִבֵּית

facies ad † ignem super suffimentum Dabitque .velum in

13 לַפָּרֹכֶת׃ וְנָתַן אֶת־הַקְּטֹרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי

quod ,propiciatorium suffimenti nubes operiet & ,Domini

יְהוָה וְכִסָּה עֲנַן הַקְּטֹרֶת אֶת־הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר

sanguine de Tollétque .morietur non & ,testimonium super ‡

14 עַל־הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת׃ וְלָקַח מִדַּם

tectorij facies super $ suo digito in asperget & ,iuuenci

הַפָּר וְהִזָּה בְאֶצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת

vicibus septem asperget tectorij facies ad * & :orientem ad

קֵדְמָה וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת יַזֶּה שֶׁבַע־פְּעָמִים

hircum Mactabitque .suo digito in sanguine de

15 מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ׃ וְשָׁחַט אֶת־שְׂעִיר

eius sanguinem adducet & :populo $ quod peccati ||

הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וְהֵבִיא אֶת־דָּמוֹ

quod secundum eius sanguinem faciet & :velum in domo è ad ‡

אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וְעָשָׂה אֶת־דָּמוֹ כַּאֲשֶׁר

tectorium super illum asperget & ,iuuenci sanguini fecit

עָשָׂה לְדַם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־הַכַּפֹּרֶת

sanctuarium super expiabit Et .operimenti facies ad &

16 וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת׃ וְכִפֶּר עַל־הַקֹּדֶשׁ

eorum præuaricationibus à & ,Israel filiorum immunditiis ab

מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם

conuentus † tabernaculo faciet sic & ;eorum peccatis cunctis in

לְכָל־חַטֹּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד

omnis Et .eorū immunditiarum medio in eis cum comorāti

הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם׃ וְכָל־

illum veniendo in ,conuentus tabernaculo in erit non homo

17 אָדָם לֹא־יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ

se pro expiabit & ;eum egredi ad vsque ,sanctitate in expiandum ad

לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ

Marginalia (left): $ pro peccato, * pro holocausto. — a פָּר || linea † mitra linea — amiciet se: ‡ sunt: — b יָעַד c לָקַח d שָׁנָה $ pro peccato, * holocaustū. Offeretque † pro peccato — e פָּר ‡ est $ coram Domino. — f פָּנָה * ecclesiæ. || ponet — † pro capro emissario. ‡ offeret — g עָזָז $ super quem ascenderit * pro peccato pro capro emissario; — h חָיָה † coram Domino, $ pro capro emissario || offeret $ pro peccato ‡ est — ‡ pro peccato $ est — i חָתָה ‡ è conspectu * plenas volas suas || intra — k דָּקַק l בּוֹא † coram Domino, — ‡ est — m עוּד $ contra faciē propiciatorij — n נָזָה * coram propiciatorio || pro peccato † est — | pro peccato † est ‡ intra propiciatoriū coram propiciatorio. — o פָּנָה | ecclesiæ & — p יָעַד — ecclesiæ, dum ingreditur ipse — p בּוֹא donec egrediatur ipse;

Exibítque . Iſrael eccleſia vniuerſa pro & ,ſua domo pro &

18 ובעד ביתו ובעד כל־קהל ישראל׃ ויצא

ıſe ſuper * expiabit & ,Domini facies ad ‖ quod altare ad

‖ eſt coram Domino * pro ſe

אל־המזבח אשר לפני־יהוה וכפר עליו

dabit ‡ & ,hirci ſanguine de & ,iuuenci ſanguine de capiétque

‡ ponet

ולקח מדם [a]הפר ומדם השעיר ונתן

[a] פר

illud ſuper aſperget Et .vndiquaque altaris cornua ſuper

19 על־קרנות המזבח סביב׃ [b]והזה עליו

[b] נזה

,illud mundabit & ,vicibus ſeptem ſuo digito in ſanguine de

מן־הדם באצבעו שבע פעמים וטהרו

.Iſrael filiorum immunditiis ab illud ſanctificabítque

וקדשו מטמאת בני ישראל׃

tabernaculum & ſanctuarium expiando ab complebit Et

expiare

20 וכלה מכפר את־הקדש ואת־אהל

.viuum hircum faciet appropinquare & ‡ ;altare & ,conuentus

eccleſiæ ‡ offeret

מועד ואת־המזבח והקריב את־השעיר [c]החי׃

[c] חיה [d] שנה

capit ſuper ſuas manus ambas Aharon fulciet Et

ידיו ק

21 וסמך אהרן את־[d]שתי ידו על־ראש

iniquitates omnes illud ſuper confitebitur & ,viui hirci

השעיר החי [e]והתודה עליו את־כל־[f]עונת

[e] ידה [f] עוה

omnibus in eorum præuaricationes omnes & ,Iſrael filiorum

cum

בני ישראל ואת־כל־פשעיהם לכל־

mittet & ,hirci caput ſuper eas dabit & :eorum peccatis

חטאתם ונתן אתם על־ראש השעיר ושלח

hircus portabit Et .deſertum ad opportuni viri manu in

qui diu conſueuit ire

22 ביד־איש [g]עתי המדברה׃ ונשא השעיר

[g] עור

:ſeiunctionis * terram in eorum iniquitates omnes ſe ſuper

* inhabitabilem,

עליו את־כל־עונתם אל־ארץ גזרה

Aharon veniet Et .deſerto in hircum dimittet &

23 ושלח את־השעיר במדבר׃ ובא אהרן

quas ,lini veſtes exuet & conuentus tabernaculum in

eccleſiæ,

אל־אהל מועד ופשט את־בגדי הבד אשר

.ibi eas reponet & :ſanctitatem in illum ingrediendo in induerat

dum ingrederetur ſanctuarium.

לבש בבאו אל־הקדש [h]והניחם שם׃

[h] ינח

induet & ſancto loco in aqui in ſuam carnem abluet Et

24 ורחץ את־בשרו במים במקום קדוש ולבש

& ,ſuam aſcenſionem faciet & ,egredietur Et .ſuas veſtes

holocauſtum ſuum

את־בגדיו ויצא ועשה את־[i]עלתו ואת־

.populo pro & ,ſe pro expiabit & :populi aſcenſionem

holocauſtum

עלת העם וכפר בעדו ובעד העם׃

[i] עלה

.altari in faciet ſuffire peccati adipem Et

pro peccato

25 ואת חלב החטאת יקטיר המזבחה׃

lauabit Gazazel ad hircum emittens Et

pro capro emiſſario

26 והמשלח את־השעיר לעזאזל יכבס

poſtea & :aquis in ſuam carnem abluet & ſua veſtimenta

בגדיו ורחץ את־בשרו במים ואחרי־כן

,peccati ‖ iuuencum Et .caſtrametationem † in ingredietur

† caſtra

27 יבוא אל־המחנה׃ ואת [k]פר החטאת

[k] פר

eorum ſanguis eſt illatus quorum ,peccati * hircum &

* pro peccato,

ואת שעיר החטאת אשר [l]הובא את־דמם

[l] בוא

;caſtrametationem extra ad educet ,ſanctuario in expiandum ad

caſtra:

לכפר בקדש יוציא אל־מחוץ למחנה

,eorum carnem & ,eorum pelles igne in comburent &

ושרפו באש את־[m]ערתם ואת־בשרם

[m] עור

,ſua veſtimenta lauabit ea comburens Et .eorum fimum &

28 ואת־פרשם׃ והשרף אתם יכבס בגדיו

in ingredietur poſtea & ,aquis in ſuam carnem abluet &

ורחץ את־בשרו במים ואחרי־כן יבוא אל־

menſe in :ſæculi ſtatutum in vobis erit Et .caſtrametationem

caſtra.

29 המחנה׃ [n]והיתה לכם [o]לחקת עולם בחדש

[n] היה [o] חקק

,veſtras animas affligetis menſis decima in ſeptimo

[p] ענה

השביעי בעשור לחדש [p]תענו את־נפשתיכם

peregrinus & indigena :facietis non functionem omnem ‡ &

‡ omne opus

וכל־[q]מלאכה לא תעשו האזרח [r]והגר

[q] לאך [r] גור

expiabit hac die in Quia .veſtri medio in peregrinans ‡

‡ qui peregrinatur

30 הגר בתוככם׃ כי־ביום הזה יכפר

:veſtris peccatis omnibus ab vos mundandum ad vos ſuper

עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם

ipſa quietis Ceſſatio † .mundabimini Domini facies ad *

* coram Domino

31 לפני יהוה תטהרו׃ שבת שבתון היא

† Sabbathum enim requies eſt

.ſæculi ſtatuto veſtras animas affligetis & ,vobis

לכם ועניתם את־נפשתיכם חקת עולם׃

implebit ‖ cuius & ,eum † vnget quem ſacerdos expiabit Et

† vngens ‖ conſecrabit

32 וכפר הכהן אשר־ימשח אתו ואשר ימלא

induet Et .ſuo patre pro miniſtrandum ad eius manum

את־ידו לכהן תחת אביו ולבש

expiabit Et .ſanctitatis veſtes ,lini veſtes

33 את־בגדי הבד בגדי הקדש׃ וכפר את־

& ,conuentus tabernaculum & ,ſanctitatis ſanctuarium

eccleſiæ

מקדש הקדש ואת־אהל [a]מועד ואת־

[a] יעד

populum cunctum ſuper & ,ſacerdotes ſuper & :expiabit altare

המזבח יכפר ועל הכהנים ועל־כל־עם

ſtatutum in vobis hoc Erítque .expiabit eccleſiæ

34 הקהל יכפר׃ והיתה־זאת לכם לחקת

ſuis peccatis omnibus ab Iſrael filios ſuper expiandũ ad ſæculi

עולם לכפר על־[b]בני ישראל מכל־חטאתם

[b] בנה

Dominus præcepit quod iuxta Fecítque .anno in ſemel

אחת בשנה [c]ויעש כאשר צוה יהוה את־

[c] עשה

.Moſeh

משה׃

CAP. XVII. יז

.dicendo ,Moſeh ad Dominus eſt locutus Et

1 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃

filios omnes ad & ,eius filios ad & ,Aharon ad Loquere

2 דבר אל־אהרן ואל־בניו ואל כל־בני

præcepit quod verbum * Iſtud :eos ad dices & :Iſrael

* eſt

ישראל ואמרת אליהם זה הדבר אשר־צוה

qui Iſrael domo è vir Vir .dicendo Dominus

Quicunque

3 יהוה לאמר׃ איש איש מבית ישראל אשר

,caſtrametatione in capram vel ,agnum vel ,bouem mactauerit

caſtris,

ישחט שור או־כשב או־עז במחנה

oſtium ad Et .caſtrametationem extra mactauerit qui vel

caſtra.

4 או אשר ישחט מחוץ למחנה׃ ואל־פתח

faciendũ appropinquare ad ‡ eum adduxerit non conuentus tabernaculi

eccleſiæ ‡ ad offerendũ oblationem

אהל [d]מועד לא [e]הביאו להקריב

[d] יעד [e] בוא

ſanguis :Domini tabernaculi facies ad ,Domino appropinquationem

קרבן ליהוה [f]לפני משכן יהוה דם

[f] פנה

excidetur & :fudit ſanguinem :illi viro reputabitur

יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת

vt Propterea .ſui populi medio è ille vir

5 האיש ההוא מקרב עמו׃ למען אשר

ſacrificantes ipſi quæ ,ſua ſacrificia Iſrael filij adducant

ſacrificant in agro,

יביאו בני ישראל את־זבחיהם אשר הם זבחים

oſtium ad Domino ea adducant & ,agri facies ſuper

על־פני השדה והביאם ליהוה אל־פתח

ſacrificia ſacrificent & ;ſacerdotem ad conuentus tabernaculi

eccleſiæ

אהל מועד אל־הכהן וזבחו זבחי

ſanguinem ſacerdos ſparget Et .ea Domino pacificorum

6 שלמים ליהוה אותם׃ וזרק הכהן את־הדם

;conuentus tabernaculi oſtium (ad) Domini altare ſuper

eccleſiæ

על־מזבח יהוה פתח אהל מועד

.Domino quietis odorem in adipem faciet ſuffire &

והקטיר החלב לריח [g]ניחח ליהוה׃

[g] נוח

quos piloſis ſua ſacrificia adhuc ſacrificabunt non Et

dæmonibus, poſt quos fornicantur

7 ולא־יזבחו עוד את־זבחיהם לשעירם אשר

eis hoc erit ſæculi Statutum .eos poſt fornicantes ipſi

הם [h]זנים אחריהם [i]חקת עולם תהיה־זאת להם

[h] זנה [i] חקק

vir Vir :dices eos ad Et .eorum generationibus in

8 [k]לדרתם׃ ואלהם תאמר איש איש

[k] דור

,veſtri medio in peregrinabitur * qui peregrino ‡ è & ,Iſrael domo è

‡ peregrinis * peregrinãtur

מבית ישראל ומן־[l]הגר אשר־יגור בתוכם

[l] גור

oſtium ad Et .ſacrificium vel ,aſcenſionem fecit aſcendere † qui

† obtulerit holocauſtum,

9 אשר־יעלה עלה או־זבח׃ ואל־פתח

illud faciendum ad illud adduxerit non conuentus tabernaculi

eccleſiæ

אהל מועד לא יביאנו [m]לעשות אתו

[m] עשה

.ſuis populis è ipſe vir excidetur & ,Domino

ליהוה ונכרת האיש ההוא מעמיו׃

peregrinante peregrino è & ,Iſrael domo è vir vir Et

peregrinis qui Peregrinantur

10 ואיש איש מבית ישראל ומן־הגר הגר

dabo & ;ſanguinem omnem comederit qui ,eorum medio in

בתוככם אשר יאכל כל־דם [n]ונתתי

[n] נתן

eam excidam & ,ſanguinem comedentẽ animam in meas facies

פני בנפש האכלת את־הדם והכרתי אתה

‡ est * quæ genita est à patre tuo, ª איש ילד ᵇ est: † propinqua ‡ est.

nata * ,tui patris vxoris filiæ Nuditatem .ipsa ‡

11 הִנֵּה׃ עֶרְוַת בַּת־אֵשֶׁת אָבִיךָ מוֹלֶדֶת

.eius nuditatem reuelabis non :ipsa ‖ tua foror ;tui patris

אָבִיךָ אֲחוֹתְךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃

caro † :reuelabis non tui patris sororis Nuditatem

12 עֶרְוַת אֲחוֹת־אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה שְׁאֵר

,reuelabis non tuæ matris sororis Nuditatem .ipsa ‡ tui patris

13 אָבִיךָ הִוא׃ עֶרְוַת אֲחוֹת־אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה

‡ propinqua * est. tui patris fratris Nuditatem .ipsa * ,tuæ matris caro ‡ quia

14 כִּי־שְׁאֵר אִמְּךָ הִוא׃ עֶרְוַת אֲחִי־אָבִיךָ

vxor fratris patris tui est. .ipsa tui patrui vxor ,accedes non eius vxorem ad :reuelabis non

לֹא תְגַלֵּה אֶל־אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרָב ᶜ דֹּדָתְךָ הִוא׃ ᶜ דוד

‖ est: :ipsa ‖ tui filij vxor ,reuelabis non tuæ nurus Nuditatem

15 עֶרְוַת ᵈ כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֵּה אֵשֶׁת בִּנְךָ הִוא ᵈ כלל

tui fratris vxoris Nuditatem .eius nuditatem reuelabis non

16 לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃ עֶרְוַת אֵשֶׁת־אָחִיךָ

vxoris Nuditatem .ipsa tui fratris nuditas :reuelabis non

17 לֹא תְגַלֵּה עֶרְוַת אָחִיךָ הִוא׃ עֶרְוַת אִשָּׁה

filiam & ,eius filij filiam :reuelabis non eius filiæ &

וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֵּה אֶת־בַּת־בְּנָהּ וְאֶת־בַּת־ ᵉ בנה

caro ,eius nuditatem reuelandum ad accipies non eius filię

בִּתָּהּ לֹא ᶠ תִקַּח ᵍ לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ שַׁאֲרָה ᶠ לקח ᵍ גלה

‡ tua sunt. Scelus est. * cum sorore — non eius ſororem ad * vxorem Et .ipsa Nefas .ipsa ‡

18 הֵנָּה ʰ זִמָּה הִוא׃ וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ לֹא ʰ זמם

eā ſuper eius nuditatem reuelandum ad ,laceſſendum ad ,accipies

תִקָּח לִצְרֹר לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ עָלֶיהָ

‖ vita † menſtruo — ſuæ immunditiæ ſeparatione † in mulierem ad Et .eius vita ‖ in

19 ⁱ בְּחַיֶּיהָ׃ וְאֶל־אִשָּׁה ᵏ בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ ⁱ חיה ᵏ נדד

vxorem ad Et .eius nuditatem reuelandum ad accedas non

20 לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ׃ וְאֶל־אֵשֶׁת

in ſemine, vt polluaris in eo — polluendum ad ,ſemen in ,tuum concubitum dabis non tui proximi

עֲמִיתְךָ לֹא־תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְזָרַע לְטָמְאָה־

ˡ faciendum tranſire ad dabis non tuo ſemine & Et .ea in ˡ נתן

21 בָהּ׃ וּמִזַּרְעֲךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר

ad Molech, — .Dominus Ego .tui Dei nomen polluas non & ,regnanti

לַמֹּלֶךְ וְלֹא תְחַלֵּל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה׃

coibis coitu muliebri: — abominatio :mulieris concubitus cubabis non maſculo Cum

22 אֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה

est — ,tuum concubitum dabis non animali omni in Et .ipsa

23 הִוא׃ וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ

‡ vt polluas te cum ‡ ante animal, vt coeat cum eo. Turpitudo est. — ,an malis facies ad ‡ ſtabit non mulier Et .eo in polluendum ad †

לְטָמְאָה־בָהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה

omnibus in polluamini Ne .hoc Confuſio .ei accumbendum ad

24 לְרִבְעָהּ ᵐ תֶּבֶל הוּא׃ אַל־תִּטַּמְּאוּ בְּכָל־ ᵐ בלל

quas ,gentes ſe polluerunt his omnibus in quia :his

emitto — אֵלֶּה כִּי בְכָל־אֵלֶּה נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־

,terra ſe polluit Et .veſtris faciebus à emittens ego

25 אֲנִי מְשַׁלֵּחַ מִפְּנֵיכֶם׃ וַתִּטְמָא הָאָרֶץ

terra euomuit & :eam ſuper eius iniquitatem viſitaui &

וָאֶפְקֹד עֲוֺנָהּ עָלֶיהָ ⁿ וַתָּקִא הָאָרֶץ אֶת־ ⁿ קוא

,mea ſtatuta vos cuſtodietis Et .ſuos habitatores

26 ישְׁבֶיהָ׃ וּשְׁמַרְתֶּם אַתֶּם אֶת־ ᵒ חֻקֹּתַי ᵒ חקק

abominationibus omnibus ex facietis non & ,mea iudicia &

וְאֶת־מִשְׁפָּטַי וְלֹא ᵖ תַעֲשׂוּ מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת ᵖ עשה

.veſtri medio in peregrinans peregrinus & ,indigena ,iſtis

הָאֵלֶּה הָאֶזְרָח ᵠ וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם׃ ᵠ גור

homines fecerunt iſtas abominationes omnes Quia

27 כִּי אֶת־כָּל־הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל עָשׂוּ אַנְשֵׁי־

.terra ſe polluit & :vos ante qui terræ

הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ׃

dum contaminaueritis — ,eam vos contaminando in ,vos terra euomat non Et

28 וְלֹא־ʳ תָקִיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטַמַּאֲכֶם אֹתָהּ ʳ קוא

.vos ante quæ ,gentem euomuit quemadmodum

כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר ˢ לִפְנֵיכֶם׃ ˢ פנה

abominationibus omnibus ex fecerit qui omnis Quia

29 כִּי כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת

è medio — .ſui populi interiori ex facientes animæ excidentur & ,iſtis

הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם׃

vt nō faciatis — faciendum non ad ,meam cuſtodiam cuſtodietis Et

30 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת

ante vos, — .veſtras facies ad ſunt factæ quæ ,abominationum ſtatutis è

מֵחֻקּוֹת ᵗ הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם ᵗ חקק

,ipſa ſanguine in carnis anima Quia .ſui populi medio è — est

11 מִקֶּרֶב עַמָּהּ׃ כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הִוא

ſuper expiandum ad ,altare ſuper vobis eum dedi ego &

וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־

.expiabit anima in ipſe ſanguis quia :veſtras animas — animam

נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר׃

vobis ex anima Omnis :Iſrael filiis dixi Idcirco

12 עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם

,veſtri medio in peregrinans peregrinus & :ſanguinē comedet nō

לֹא־תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם

,Iſrael filiis è vir vir Et .ſanguinem comedet non

13 לֹא־יֹאכַל דָּם׃ וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל

fuerit venatus qui ,eorum medio in peregrinante peregrino è &

וּמִן־הַגֵּר ᵃ הַגָּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר ᵇ יָצוּד — peregrini qui peregrinātur ᵃ גור ᵇ צוד

effundet & ,comedetur ‡ quæ auis vel ,viuentis venationem † — † venatione beſtiam, vel auē ‡ comeditur,

צֵיד חַיָּה אוֹ־עוֹף אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְשָׁפַךְ אֶת־

omnis anima Quia .puluere in illum operiet & ,eius ſanguinem

14 דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בֶּעָפָר׃ כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־

:Iſrael filiis Dixitque .ipſa eius anima in ,eius ſanguis ,carnis — est

בָּשָׂר דָּמוֹ בְנַפְשׁוֹ הוּא וָאֹמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל

omnis anima quia :comedetis non carnis omnis Sanguinem

דַּם כָּל־בָּשָׂר לֹא תֹאכֵלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־

.excidetur, illum comedens omnis .ipſa eius ſanguis carnis — est,

בָּשָׂר דָּמוֹ הִוא כָּל־אֹכְלָיו יִכָּרֵת׃

raptum & ,cadauer comederit quæ anima omnis Et

15 וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבֵלָה וּטְרֵפָה

ſe abluet & ,ſua veſtimenta lauabit & ,peregrino in & indigena in — tam de indigenis quàm de peregrinis

בָּאֶזְרָח וּבַגֵּר וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ

.erit mundus & ; veſperam ad vſque erit immundus & ,aquis in

בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהֵר׃

portabit & ,ablueriт non ſuam carnem & ,ſe lauerit non ſi Et

16 וְאִם לֹא יְכַבֵּס וּבְשָׂרוֹ לֹא יִרְחָץ וְנָשָׂא

.ſuam peruerſitatem — pœnam iniquitatis ſuæ.

ᶜ עֲוֺנוֹ׃ — ᶜ עוה

CAP. XVIII. יח

:dicendo ,Moſeh ad Dominus eſt locutus Et

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

Ego :eos ad dices & ,Iſrael filios ad Loquere

2 דַּבֵּר אֶל־ᵈ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי — ᵈ בנה

,AEgypti terræ opus Secundum :veſter Deus Dominus

3 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם

terræ opus ſecundum & :facietis non ,ea in habitaſtis qua — in qua

אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם־בָּהּ לֹא ᵉ תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ־ — ᵉ עשה

,facietis non ,illuc vos adducens ego quo ,Chenahan — ad quam ego adduco vos.

כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי ᶠ מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ — ᶠ בוא

mea iudicia .ambulabitis non eorum ſtatutis in &

4 ᵍ וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא ʰ תֵלֵכוּ׃ אֶת־מִשְׁפָּטַי — ᵍ חקק ʰ הלך

,eis in ambulandum ad ‡ ,ſeruabitis mea ſtatuta & ,facietis — ‡ vt ambuletis

תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לָלֶכֶת בָּהֶם

,mea ſtatuta cuſtodietis Et .veſter Deus Dominus Ego

5 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי

:eis in viuet & ,homo ea faciet quæ ,mea iudicia &

וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם ⁱ וָחַי בָּהֶם — ⁱ חיה

ſuæ carnis reliquias omnes ad vir Vir .Dominus Ego — Nullus ad propinquam

6 אֲנִי יְהוָה׃ אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ

.Dominus Ego nuditatem ‡ reueladum ad ,accedetis non † — † accedet ‡ turpitudinē.

לֹא תִקְרְבוּ ᵏ לְגַלּוֹת ˡ עֶרְוָה אֲנִי יְהוָה׃ — ᵏ גלה ˡ ערה

non tuæ matris nuditatem & ,tui patris Nuditatem ‡ — ‡ Turpitudinē

7 עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא

.eius nuditatem * reuelabis non :ipſa ‡ tua Mater .reuelabis — ‡ eſt: * turpitudinē

תְגַלֵּה אִמְּךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃

Nuditas .reuelabis non tui patris vxoris Nuditatem

8 עֶרְוַת אֵשֶׁת־אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה עֶרְוַת

,tui patris filiæ tuæ ſororis Nuditatem .ipſa ‖ tui patris — ‖ eſt.

9 אָבִיךָ הִוא׃ עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ ᵐ בַת־אָבִיךָ — ᵐ בנה

non foris genita vel ;domi genita ‡ :tuæ matris filiæ vel — ‡ quæ genita eſt domi, vel genita eſt foris,

אוֹ בַת־אִמֶּךָ ⁿ מוֹלֶדֶת בַּיִת אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ לֹא

vel ,tui filij filiæ Nuditatem .earum turpitudinem reuelabis — ⁿ ילד

10 תְגַלֶּה עֶרְוָתָן׃ עֶרְוַת בַּת־בִּנְךָ אוֹ

tuæ nuditas ‡ quia earum nuditatem reuelabis non ,tuæ filiæ filiæ — ‡ turpitudo

בַת־בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה ᵒ עֶרְוָתָן כִּי עֶרְוָתְךָ — ᵒ ערה

.vester Deus Dominus Ego .eis in vos polluatis neque
ולא תטמאו בהם אני יהוה אלהיכם׃

CAP. XIX. יט

.dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et
1 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃
dices & ,Israel filiorum cœtum omnem ad Loquere
2 דבר אל־כל־[a]עדת [b]בני־ישראל ואמרת
Dominus ego ‖ sanctus quia ,eritis Sancti :eos ad
אלהם קדשים [c]תהיו כי קדוש אני יהוה
,timeatis suum patrem & suam matrem Vir * .vester Deus
3 אלהיכם׃ איש אמו ואביו [d]תיראו
.vester Deus Dominus ego :seruabitis mea cessationes ‡ &
ואת־[e]שבתתי תשמרו אני יהוה אלהיכם׃
non fusionis † deos & ,inutilia * ad respiciatis ‡ Ne
4 אל־[f]תפנו אל־האלילם ואלהי [g]מסכה לא
cùm Et . .vester Deus Dominus Ego .vobis facietis
5 תעשו לכם אני יהוה אלהיכם׃ וכי
vestrã voluntatẽ ad ‖ ,Domino pacificorũ sacrificiũ sacrificaueritis
תזבחו זבח שלמים ליהוה [h]לרצנכם
:comedetur vos sacrificandi * die In .illud sacrificabitis
6 תזבחהו׃ ביום זבחכם יאכל
igne in ,tertium diem ad vsque residuum Et .crastino à ‡ &
וממחרת [i]והנותר עד־יום השלישי באש
die in fuerit comestum comedendo si Et .comburetur
7 ישרף׃ ואם האכל יאכל ביום
,illud comedentes Et .acceptabitur * non ,illud corruptum ‡ ,tertio
8 השלישי פגול הוא לא ירצה׃ ואכליו
,polluit Domini sanctitatem quia :portabit suam iniquitatem
[k]עונו ישא כי את־קדש יהוה חלל
vos metendo in Et † .suis populis è ipsa anima excidetur &
9 ונכרתה הנפש ההוא מעמיה׃ ובקצרכם
tui agri angulum consummabis ‖ non ,vestræ terræ messem
את־קציר ארצכם לא תכלה [l]פאת שדך
.colliges non tuæ messis spicilegium * & ,metendo
לקצר ולקט קצירך לא תלקט׃
non tuæ vineæ granum & ;racemabis non tuam vineam ‡ Et
10 וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא
Dominus Ego :ea * relinques peregrino & ,afflicto ‡ ;colliges
תלקט [m]לעני [n]ולגר תעזב אתם אני יהוה
non & ,negabitis non & ,furabimini Non .vester Deus
11 אלהיכם׃ לא תגנבו ולא־תכחשו ולא־
iurabitis non Et .suum proximum in quisque fraudabitis †
12 תשקרו איש בעמיתו׃ ולא־תשבעו
Ego ;tui Dei nomen polluas & :falsum in ‖ meo nomine in
בשמי לשקר וחללת את־שם אלהיך אני
Non rapies neque ,tuum socium opprimes * Non .Dominus
13 יהוה׃ לא־תעשק את־[o]רעך ולא תגזל לא־
.manè vsque tecum ‡ mercenarij opus pernoctabit
[p]תלין פעלת שכיר אתך עד־בקר׃
dabis non cæci facies ad ‡ & ,surdo maledices Non
14 לא־תקלל חרש ולפני עור לא [q]תתן
.Dominus Ego .tuo Deo à timebis sed :offendiculum
מכשל ויראת מאלהיך אני יהוה׃
facies feres * non :iudicio in iniquitatem facietis Non
15 לא־תעשו עול במשפט לא־[r]תשא פני־
iudicabis iustitia in :magni facies decorabis † neque ,tenuis
[s]דל ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט
;tuos populos in detractor ‖ ibis Non .tuum proximum
16 עמיתך׃ לא־[t]תלך רכיל בעמיך
.Dominus Ego :tui socij ‡ sanguinem super * stabis non
לא תעמד על־דם רעך אני יהוה׃
Corripiendo .tuo corde in tuum fratrem habeas odio Ne
17 לא־תשנא את־אחיך בלבבך [u]הוכח
.peccatum illo super feras ‡ ne & ,tuum proximum corripies
תוכיח את־עמיתך ולא־תשא עליו חטא׃
:tui populi filios obseruabis * non & ,te vlcisceris Non
18 לא־[x]תקם ולא־[y]תטר את־בני עמך
.Dominus Ego .te sicut tuum socium † diliges Et
ואהבת לרעך כמוך אני יהוה׃
non tuum Animal .custodietis mea Statuta
19 את־[z]חקתי תשמרו בהמתך לא־

[a]יעד [b]בנה ‖ sum
[c]היה * Vnusquisque
[d]ירא ‡ sabbatha mea
[e]שבת ‡ vertatis vos * idola, † fusiles
[f]פנה [g]נסך ‖ secundum beneplacitum vestrum
[h]רצה * qua sacrificaueritis ‡ in
[i]יתר ‡ prophanum erit * placebit. Qui verò comederit illud, pœnã iniquitatis suę
[k]עוה † Cùm autem messueritis ‖ finies
[l]פאה * spicas remanentes ‡ vineę tuę nõ colliges racemos, & baccas ‡ pauperi * eas:
[m]ענה [n]גור † mentiemini ‖ mendaciter, neque polluas * vim inferes proximo tuo,
[o]רעה ‡ apud te
[p]לון ‡ coram cæco
[q]נתן * suscipies faciẽ pauperis.
[r]נשא † honorabis faciem
[s]דלל ‖ fraudulẽter
[t]הלך * contra ‡ proximi
[u]יכח ‡ suscipias * seruabis odiũ cum filiis
[x]נקם [y]נטר † proximum
[z]חקק

:mixtionibus ‖ seres non tuum Agrum .promiscuis † facies accubare *
תרביע כלאים שדך לא־תזרע כלאים
.te super ascendet non lini & lanæ intertexturarũ * vestis &
ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך׃
,seminis concubitu muliere cum concubuerit cùm vir Et
20 ואיש כי־ישכב את־אשה שכבת־זרע
non redimendo & ,viro desponsata ancilla ipsa ‡ &
והיא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא
animaduersio * ,ei fuerit data non libertas ‡ vel ,fuerit redempta
נפדתה או חפשה לא נתן־לה בקרת
adducet Et .manumissa est non quia ,morientur Non .erit
21 תהיה לא [a]יומתו כי־לא חפשה׃ [b]והביא
,conuentus ‖ tabernaculi ostium ad Domino suum delictum †
את־אשמו ליהוה אל־פתח אהל [c]מועד
ariete in sacerdos eum super expiabit Et .delicti arietem
22 איל אשם׃ וכפר עליו הכהן באיל
:peccauit quod eius peccatum super Domini facies ad * delicti
האשם לפני יהוה על־חטאתו אשר חטא
cùm Et .peccauit quod ,suo peccato de ‡ ei parcetur &
23 ונסלח לו מחטאתו אשר חטא׃ וכי־
arborem omnem plantaueritis & ,terram ad fueritis ingressi
תבאו אל־הארץ ונטעתם כל־עץ
Tribus .eius fructum ,eius præputium præputiabitis ‡ & ,cibi
מאכל וערלתם ערלתו את־[d]פריו שלש
.† comedetur non .præputiati * vobis erit annis
[e]שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל׃
sanctitas eius fructus omnis erit quarto anno in Et
24 ובשנה הרביעת יהיה כל־פריו קדש
comedetis quinto anno in Et .Domino laudum ‖
25 הלולים ליהוה׃ ובשנה החמשית תאכלו
Ego .eius prouentum vobis faciendum addere ad * ,eius fructum
את־פריו [f]להוסיף לכם [g]תבואתו אני
Non .sanguine super ‡ comedetis Non .vester Deus Dominus
26 יהוה אלהיכם׃ לא תאכלו על־הדם לא
angulum circumdabitis † Non .præstigiabimini * neque ,ominabimini ‡
27 תנחשו ולא תעוננו׃ לא [h]תקפו [i]פאת
.tuæ barbæ angulum corrumpes * non & ,vestri capitis
ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך׃
scripturam & :vestra carne in dabitis non anima ‖ incisionẽ Et
28 ושרט לנפש לא [k]תתנו בבשרכם וכתבת
.Dominus Ego .vobis in dabitis ‡ non exarationis *
קעקע לא תתנו בכם אני יהוה׃
non & ,eam facias fornicari vt ,tuam filiam polluas Ne
29 אל־תחלל את־[l]בתך להזנותה ולא־
.machinatione ‡ terra impleatur & ,terra fornicetur
תזנה הארץ ומלאה הארץ [m]זמה׃
.metuetis meum sanctuarium & ,custodietis mea Sabbatha
30 את־שבתתי תשמרו ומקדשי [n]תיראו
ad † & ,pythones ad respiciatis * Ne .Dominus Ego
31 אני יהוה׃ אל־[o]תפנו אל־[p]האבת ואל־
Ego .eis in vos polluendum ad ,quæratis ‖ ne sciolos
הידענים אל־תבקשו לטמאה בהם אני
facies decorabis & ,consurges caniciei faciebus A * .vester Deus Domin⁹
32 יהוה אלהיכם׃ מפני [q]שיבה תקום והדרת פני
cùm Et ,Dominus Ego .tuo Deo à timebis ‡ & ,senis
33 זקן ויראת מאלהיך אני יהוה׃ וכי־
non ,vestra terra in peregrinus tecum ‡ fuerit peregrinatus
יגור אתך [r]גר בארצכם לא
vobis erit ,vobis ex indigena Tanquam .eum populabitis *
34 [s]תונו אתו׃ כאזרח מכם יהיה לכם
quia ;te sicut eum diliges ‖ & :vobiscum peregrinans † ,peregrinus
הגר הגר אתכם ואהבת לו כמוך כי־
.vester Deus Dominus Ego .Ægypti terra in fuistis peregrini
גרים הייתם בארץ מצרים אני יהוה אלהיכם׃
,pondere in ,mensione * in ,iudicio in iniquitatem facietis Non
35 לא־[t]תעשו עול במשפט במדה במשקל
epha ,iustitiæ lapides :iustitiæ Statera .mensura ‡ in &
36 ובמשורה׃ מאזני צדק אבני־צדק איפת
Dominus Ego .vobis erit * iustitiæ hin & ,iustitiæ ‡
צדק והין צדק יהיה לכם אני יהוה
.Ægypti terra è vos feci exire † qui vester Deus
אלהיכם אשר [u]הוצאתי אתכם מארץ מצרים׃

* coire † cum altera specie. ‖ diuersis speciebus, * diuersis speciebus contexta
‡ fuerit
‡ manumissio * vapulabit.
[a]מות [b]בוא † oblationẽ pro delicto suo ‖ ecclesiæ,
[c]יעד
* corã Domino propter
‡ super
‡ auferetis
[d]פרה * præputiatus. † fructus eius.
[e]שנה
‡ laudabilis
* vt addere faciatis
[f]יסף [g]בוא ‡ cum
‡ augurabimini, * obseruabitis tempora. † in circuitu attondebitis
[h]נקף [i]פאה * dissipabis ‖ pro anima
[k]נתן * notæ ‡ ponetis
[l]בנה ‡ scelere.
[m]זמם
[n]ירא * vertatis vos † ab haruspicibus
[o]פנה [p]אוב ‖ sciscitemini, * Ante caniciẽ cõsurge, & honora faciem
[q]שוב ‡ time ‡ apud te
[r]גור * vim inferetis ei.
[s]ינה † qui peregrinatur ‖ diligite eum sicut vosipsos,
* mẽsura magna
[t]עשה ‡ mẽsura parua. Statera iusta, pondera iusta; ‡ iustum, † eduxi
[u]יצא

,mea iudicia omnia & ,ᵃmea statuta omnia custodietis Et

37 ושמרתם את־כל־ᵃחקתי ואת־כל־משפטי׃ — ᵃחקק

.Dominus Ego .ea facietis &

ᵇועשיתם אתם אני יהוה׃ — ᵇעשה

CAP. XX. כ

:dicendo ; Moseh ad Dominus est locutus Et

1 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃

filiis de vir Vir :dices Israel filios ad Et — Quicumque

2 ואל־בני ישראל תאמר איש איש מבני

dederit qui , Israel in *peregrinante peregrino* de & , Israel — peregrinis qui peregrinantur

ישראל ומן־ᶜהגר ׀ הגר בישראל אשר ᵈיתן — ᶜגור ᵈנתן

terræ Populus .morietur moriendo, Molech ipsi suo semine de

מזרעו למלך מות יומת עם הארץ

virum in meas facies *dabo* ego Et .lapide in eum lapident — ponam

ירגמהו באבן׃ 3 ואני אתן את־פני באיש

quia : sui populi *interiori ex* eum faciam succidere & , ipsum — è medio

ההוא והכרתי אתו מקרב עמו כי

contaminaret vt ,Molech ipsi dedit suo semine de

מזרעו נתן למלך למען טמא את־

.meæ sanctitatis nomen *polluendum ad* & ,meum sanctuarium — vt pollueret

מקדשי ולחלל את־שם קדשי׃

terræ populus absconderit abscondendo si Et

4 ואם העלם יעלימו עם הארץ את־

suo semine de *ipsum dando in* , illo viro à suos oculos — dante

עיניהם מן־האיש ההוא בתתו מזרעו

ego ponam Et :eum interficiat non vt , Molech

5 למלך לבלתי ᵉהמית אתו׃ ᶠושמתי אני את־ — ᵉמות ᶠשום

faciam succidere & ;eius familiam in & ,illũ virũ in meas facies

ᵍפני באיש ההוא ובמשפחתו והכרתי — ᵍפנה

fornicandum ad ,ipsum post fornicantes omnes & ,eum

אתו ואת ׀ כל־ʰהזנים אחריו לזנות — ʰזנה

quæ anima Et .eorum populi *interiori ex* ,Molech post — è medio

6 אחרי המלך מקרב עמם׃ והנפש אשר

fornicandum ad *diuinos* ad & ,pythones ad se verterit — haruspices

תפנה אל־ⁱהאבת ואל־הידענים לזנת — ⁱאוב

,ipsam animam in *meas facies* *dabo* & , eos post — ponam faciem meam

אחריהם ונתתי את־פני בנפש ההוא

vos sanctificabitis Et .sui populi *interiori ex eum* faciã succidere & — eam è medio

7 והכרתי אתו מקרב עמו׃ והתקדשתם

.vester Deus Dominus ego quia , sancti eritis &

ᵏוהייתם קדשים כי אני יהוה אלהיכם׃ — ᵏהיה

† Ego .ea facietis & , mea statuta custodietis Et — † sum

8 ושמרתם את־ˡחקתי ᵐועשיתם אתם אני — ˡחקק ᵐעשה

qui vir vir Quia . vos sanctificans Dominus

9 יהוה מקדשכם׃ כי־איש איש אשר

.morietur moriendo ,suæ matri & , suo patri maledixerit

יקלל את־אביו ואת־אמו מות יומת

.*cum in eius *sanguines* ‡ : maledixit suæ matri &,suo Patri — ‡ sanguis *erit.

אביו ואמו קלל דמיו בו׃

,viri vxore cum adulterium commiserit qui vir Et

10 ⁿואיש אשר ינאף את־אשת איש — ⁿאיש

moriendo , sui *socij* vxore cum commiserit adulterium qui — proximi

אשר ינאף את־אשת רעהו מות־

concubuerit qui vir Et .adultera & adulter morietur

11 יומת הנאף והנאפת׃ ואיש אשר ישכב

:reuelauit sui patris nuditatem , sui patris vxore cum

את־אשת אביו °ערות אביו גלה — °ערה

.eos in eorum *Sanguines*. ipsi ambo morientur moriendo — Sanguis

מות־יומתו שניהם דמיהם בם׃

morientur moriendo, sua nuru cum concubuerit qui vir Et

12 ואיש אשר ישכב את־ᵖכלתו מות יומתו — ᵖכלל

.eos in eorum *Sanguines* .fecerunt Confusionem. ipsi ambo — Sanguis

שניהם ᑫתבל עשו דמיהם בם׃ — ᑫבלל

concubitibus masculo cum concubuerit qui vir Et

13 ואיש אשר ישכב את־זכר משכבי

moriendo : ipsi ambo fecerunt abominationem , mulieris

אשה תועבה ʳעשו שניהם מות — ʳעשה

acceperit qui vir Et .eos in eorum *Sanguines* .morientur — Sanguis

14 יומתו דמיהם בם׃ ואיש אשר ˢיקח — ˢלקח

comburent igne in : *ipsa patratio*,eius matrem & ,mulierem — scelus est:

את־אשה ואת־אמה ᵗזמה הוא באש ישרפו — ᵗזמם

.vestri medio in *patratio* erit non & ,eas & ,eum — scelus

אתו ואתהן ולא־תהיה זמה בתוככם׃

moriendo ,iumento in suum concubitum *dederit* qui vir Et — posuerit

15 ואיש אשר ᵃיתן שכבתו בבהמה מות — ᵃנתן

quæ mulier Et .occidetis iumentum & :morietur

16 יומת ואת־הבהמה תהרגו׃ ואשה אשר

occidens & .*ei* *accumbendum ad* ,animal omne ad accesserit — ad coeundum cum eo,

תקרב אל־כל־בהמה לרבעה אתה והרגת

.morientur moriendo ;iumentum & ,mulierem.

את־האשה ואת־הבהמה מות יומתו

acceperit qui vir Et .eos in eorum *Sanguines* — Sanguis

17 דמיהם בם׃ ואיש אשר־יקח את־

viderit & ,suæ matris filiam vel ,sui patris filiam suam sororem

אחתו ᵇבת־אביו או בת־אמו וראה — ᵇבנה

opprobrium ,eius nuditatem viderit ipsa & ,eius *nuditatem* — turpitudinem

את־ᶜערותה והיא תראה את־ערותו חסד — ᶜערה

Nuditatem ‡ .sui populi filiorum oculis succidentur & :*hoc* ‡ — ‡ est †Turpitudinẽ

הוא ונכרתו לעיני בני עמם ערות

vir Et .portabit *suam peruersitatem* ,reuelauit suæ sororis — pœnam iniquitatis suæ

18 אחתו גלה עונו ᵈישא׃ ואיש — ᵈנשא

reuelauerit & ,*infirma* ‡ muliere cum concubuerit qui — ‡ menstruata

אשר־ישכב את־אשה דוה וגלה את־

reuelauit ipsa & ,*nudauerit* *eius venam ,eius nuditatem — *discooperuerit

ערותה את־מקרה הערה והוא גלתה את־

interiori ex ipsi ambo succidentur & ,eius sanguinis venam — è medio

ᵉמקור דמיה ונכרתו שניהם מקרב — ᵉקור

tui patris sororis & ,tuæ matris sororis nuditatem Et.sui populi

19 עמם׃ וערות אחות אמך ואחות אביך

suam peruersitatem ‡ ,nudauit suam *carnem* quia :discooperies non — propinquam ‡ pœnam iniquitatis suæ

לא תגלה כי את־שארו הערה ᶠעונם — ᶠעור

sui patrui vxore ‡ cum concubuerit qui vir Et .portabunt — ‡ vxore fratris patris sui,

20 ישאו׃ ואיש אשר ישכב את־ᵍדדתו — ᵍדוד

;portabunt suum peccatum :reuelauit sui patrui nuditatem

ערות דדו גלה חטאם ישאו

acceperit qui vir Et .morientur *orbati* — orbati

21 ʰערירים ימתו׃ ואיש אשר יקח את־ — ʰמות

,reuelauit sui fratris Nuditatem .*ipsa separatio* ,sui fratris vxorem — fœditas est.

אשת אחיו ⁱנדה הוא ערות אחיו גלה — ⁱנדד

,mea statuta omnia custodietis Et ,erunt *filiis absque* — orbati

22 ערירים יהיו׃ ושמרתם את־כל־ᵏחקתי — ᵏחקק

euomet non & ;ea facietis & , mea iudicia omnia &

ואת־כל־משפטי ועשיתם אתם ולא־ˡתקיא — ˡקוא

,*illuc* *vos* *faciens* *intrare* *ego quò* .terra vos — ad quam ego facio intrare vos,

אתכם הארץ אשר אני ᵐמביא אתכם שמה — ᵐבוא

gentis statutis in ambuletis ne Et .ea in habitandum ad

23 ⁿלשבת בה׃ ולא °תלכו בחקת הגוי — ⁿישב °הלך

ista omnia quia :*vestris faciebus* ‡ à *emittens* †ego quam — † emitto ‡ facie vestra,

אשר־אני משלח ᵖמפניכם כי את־כל־אלה — ᵖפנה

Vos :vobis dixi Et .*eis in arctatus sum* ‡ &,fecerunt — ‡ detestatus sum eas.

24 ᑫעשו ʳואקץ בם׃ ואמר לכם אתם — ᑫעשה ʳקוץ

vobis eam dabo ego & , eorum *humum* * possidebitis — * terram

תירשו את־אדמתם ואני אתננה לכם

Ego .melle & lacte fluentem terram , eam possidendum ad

ˢלרשת אתה ארץ ᵗזבת חלב ודבש אני — ˢירש ᵗזוב

à vos feci separare qui , vester Deus Dominus

יהוה אלהיכם אשר־הבדלתי אתכם מן־

mundum animal inter facietis separare Et .populis

25 העמים׃ והבדלתם בין־הבהמה הטהרה

non & ;mundam *ad* † immundam auem inter & ,immundũ *ad* † — † &

לטמאה ובין־העוף הטמא לטהר ולא־

,*volatili* ‡ in & ,*animali* ‡ in vestras animas abominemini — ‡ animalibus, ‡ volatilibus,

תשקצו את־נפשתיכם בבהמה ובעוף

vobis ‖ separaui quod ,*humo* *reptabit* * quod omni in & — *reptat in terra, ‖ à

ובכל אשר תרמש האדמה אשר־הבדלתי לכם

ego sanctus quia , sancti mihi eritis Et .immundum *in* † — † veluti

26 לטמא׃ ᵘוהייתם לי קדשים כי קדוש אני — ᵘהיה

.*mihi existendum ad* ,populis à vos separaui & :Dominus — vt essetis mei.

יהוה ואבדל אתכם מן־העמים להיות לי׃

,*diuinus* vel ,pytho eis in fuerit cum mulier siue vir Et — haruspicium

27 ואיש או־אשה כי־יהיה בהם אוב או ידעני

,eos in eorum *sanguines*:eos obruent lapide In.morientur moriendo — sanguis

מות יומתו באבן ירגמו אתם דמיהם בם׃

CAP. XXI. כא

ad Dic :Mosch ad Dominus dixit Et

1 ויאמר יהוה אל־משה אמר אל־

non animam *in* :eos ad dices & ;Aharon filios sacerdotes

הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא־

,sua carne *in* *Quinimo* .suis populis in se contaminabit

2 יטמא בעמיו: כי אם־לשארו

,suo filio *in* & ,suo patre *in* ‖ & ,sua matre *in* ,*eum ad* † propinquo

הקרב אליו לאמו ולאביו ולבנו

,virgine sua sorore in Et .suo fratre *in* & , sua filia *in* &

3 ולבתו[a] ולאחיו: ולאחתו הבתולה

ea in ,viro fuit non quæ ,*eum ad* $ propinqua *

הקרובה אליו אשר לא־היתה לאיש לה

suis populis in dominus se contaminabit Non .contaminabitur

4 יטמא: לא יטמא בעל בעמיו

,suo capite in caluitium decaluabunt Non .se polluendum ad

5 להחלו:[b] לא־יקרחה קרחה בראשם

non sua carne in & ,radent non suæ barbæ angulum &

ופאת[c] זקנם לא יגלחו ובבשרם לא

non & ,suo Deo erunt Sancti .incisionem incident

6 ישרטו שרטת: קדשים יהיו לאלהיהם ולא

panem * Domini *ignitiones* ‡ quia ;sui Dei nomen polluent

יחללו שם אלהיהם כי את־[d]אשי יהוה לחם

.*sanctitas* * erunt & ‖ ,*facientes appropinquare* *ipsi* † ,sui Dei

אלהיהם הם מקריבם והיו קדש:

mulierem & ,capient non prophanam & ,meretricē Mulierem

7 אשה זנה וחללה לא[e] יקחו ואשה

ipse $ sanctus quia :accipient non suo viro à repulsam

גרושה מאישה לא יקחו כי־קדש הוא

tui Dei *panem* quia ,eum sanctificabis Et .suo Deo

8 לאלהיו: וקדשתו כי את־לחם אלהיך

ego sanctus quia ,tibi erit Sanctus .*faciens appropinquare* ipse

הוא מקריב קדש יהיה־לך כי קדוש אני

cum sacerdotis viri filia Et .vos sanctificans Dominus

9 יהוה מקדשכם: [f]ובת איש כהן כי

igne in ,*polluens* *ipsa* suum patrem ,fornicari cœperit

[g]תחל [h]לזנות את־אביה היא מחללת באש

cuius ,suis fratribus *præ* *magnus* sacerdos Et .comburetur

10 תשרף: והכהן הגדול מאחיו אשר־

impleuit & ,vnctionis oleum *eius* caput super est effusum

יוצק על־ראשו שמן המשחה ומלא את־

non suum caput ,vestes induendum ad suam manum

ידו ללבש את־הבגדים את־ראשו לא

animas omnes super Et .scindet non suas vestes & ,nudabit

11 יפרע ובגדיו לא יפרם: ועל כל־נפשת

non sua matre *in* & ,suo patre *In* :ingredietur non mortui

[i]מת לא [k]יבא לאביו ולאמו לא

neque ,egredietur non sanctuario de Et .se contaminabit

12 יטמא: ומן־המקדש לא יצא ולא

vnctionis olei *corona* quia ,sui Dei sanctuarium polluet

יחלל את מקדש אלהיו כי נזר שמן משחת

mulierem ipse Et .Dominus Ego .eum super ‡ sui Dei

13 אלהיו עליו אני יהוה: והוא אשה

repulsam † & ,Viduam .accipiet eius *virginitatibus* * in

14 בבתוליה יקח: אלמנה וגרושה

quinimo .accipiet non istas :meretricem ,prophanam &

וחללה זנה את־אלה לא יקח כי אם־

non Et .mulierem accipiet suis populis è virginem

15 בתולה מעמיו יקח אשה: ולא־

Dominus ego quia ;suis populis in suum semen *prophanabit*

יחלל זרעו בעמיו כי אני יהוה

,Mosch ad Dominus est locutus Et .eum sanctificans

16 מקדשו: וידבר יהוה אל־משה

tuo semine de Vir :dicendo Aharon ad Loquere .dicendo

17 לאמר: דבר אל־אהרן לאמר איש מזרעך

accedet non ,macula *eo in* fuerit cui ,suis generationibus in

לדרתם אשר יהיה בו מום לא יקרב

cui vir omnis Quia .sui Dei panem *faciendum accedere* ad

18 להקריב לחם אלהיו: כי כל־איש אשר־

vel ,claudus vel ,cæcus Vir .accedet non ,macula *eo in*

בו מום לא יקרב איש עור או פסח או

Margin: Super / Sed super / †sibi, super / ‖ super / [a] בנרה / * quæ est / $ ei, / [b] חלר / יקרחו / ק / [c] פארה / ‡ oblationes ignitas / * veluti escam / [d] אש / † offerunt, / ‖ ideo / * sancti. / [e] לקח / $ est / escam / offerti / [f] בנרה / contaminat, / [g] חלל [h] זנה / maior / consecrant / Super / [i] מורת / [k] בוא / diadema / ‡ est / * virginitate / † repudiatam, / contaminabit / offerendum / fuerit

monstruosus. *eo in* fuerit cui vir Vel .*excrescens* vel ,nasum simus

19 חרם או שרוע: או איש אשר־יהיה בו

lippus, ,*minutus* vel ,gibbosus Vel .manus fractio vel ,pedis fractio

20 שבר רגל או שבר יד: או־גבן או־[a]דק

,*perpetua scabies vel* ,*purulenta scabies* $ vel ,suo oculo in *albugo* * vel

או תבלל בעינו או גרב או ילפת

,macula *eo in* cui vir Omnis .testiculo *contusus* ‡ vel

21 או [b]מרוח אשך: כל־איש אשר־בו מום

faciendū appropinquare * ad accedet non ,sacerdotis Aharon semine è

מזרע אהרן הכהן לא [c]יגש להקריב

non sui Dei panem ,*eo in macula* † ,Domini *ignitiones*

את־אשי יהוה מום בו את לחם אלהיו לא

sui Dei Panem .*faciendum appropinquare* ‖ ad accedet

22 יגש להקריב: לחם אלהיו

.comedet sanctitatibus de & ,sanctitatum sanctitatibus de

מקדשי הקדשים ומן־הקדשים יאכל:

altare ad & ingredietur non velum ad Veruntamen

23 אך אל־הפרכת לא [e]יבא ואל־המזבח

;mea sanctuaria polluet non & :eo in * macula quia ,accedet non

לא יגש כי־מום בו ולא יחלל את־מקדשי

Mosch est locutus Et .eos sanctificans Dominus ego quia

24 כי אני יהוה מקדשם: וידבר משה

.Israel filios omnes ad & ,eius filios ad & ,Aharon ad

אל־אהרן ואל־בניו ואל־כל־בני ישראל:

CAP. XXII. כב

.dicendo .Mosch ad Dominus est locutus Et

1 וידבר יהוה אל־משה לאמר:

sanctitatibus a separētur & ,eius filios ad & ,Aharon ad Loquere

2 דבר אל־אהרן ואל־בניו וינזרו מקדשי

,meæ sanctitatis nomen polluant non & ,Israel filiorum

בני־ישראל ולא יחללו את־שם קדשי

.Dominus Ego mihi *sanctificantes* *ipsi* *quæ*

אשר הם מקדשים לי אני יהוה:

vir omnis ,vestris generationibus In :eos ad Dic

3 אמר אלהם [e]לדרתיכם כל־איש

quas ,sanctificationes ad vestro semine omni ex accesserit qui

אשר־יקרב מכל־זרעכם אל־הקדשים אשר

$ eius immunditia & ,Domino Israel filij sanctificauerint

יקדישו בני־ישראל ליהוה וטמאתו

Ego .meis faciebus à ipsa anima excidetur & ,eum super

עליו [f]ונכרתה הנפש ההוא מלפני אני

ipse * & ,Aharon semine è *vir* *Vir* ‡ .Dominus

4 יהוה: איש איש מזרע אהרן והוא

vsque comedet non sanctitatibus *in* † fluens vel ,*lepra infectus*

צרוע או זב בקדשים לא יאכל עד

vel ,animæ immundum omne *in* tangens Et .se mundet quo

אשר יטהר והנגע בכל־טמא־נפש או

vir Vel .feminis *concubitus* ‖ eo ex egredietur cui vir

5 איש אשר־[g]תצא ממנו שכבת־זרע: או־איש

vel ,*ei fiat immunditia quo* * reptile omne *in* tetigerit qui

אשר [h]יגע בכל־שרץ אשר יטמא־לו או

.eius immunditiam omnem *ad* ,*ei fiat immunditia quo* $ hominem *in*

באדם אשר יטמא־לו לכל טמאתו:

ad vsque erit immunda & ,illud *in* tetigerit quæ Anima

6 נפש אשר תגע־בו וטמאה עד־

quinimo ;sanctificationibus de comedet non & ,vesperam

הערב ולא יאכל מן־הקדשים כי אם־

sol *ingredietur* Et .aquis in suam carnem lauabit

7 רחץ בשרו במים: ובא השמש

quia :sanctificationibus de comedet postea & :se mundabit &

וטהר ואחר יאכל מן־הקדשים כי

,comedet non raptum & ,cadauer Et .*ipse* * eius *panis* ‡

8 לחמו הוא: נבלה וטרפה לא יאכל

custodient Et .Dominus Ego .eo in se polluat vt

9 לטמאה־בה אני יהוה: ושמרו את־

morientur & ,peccatū se super portabunt non & ,meā custodiam

משמרתי ולא־[i]ישאו עליו חטא [k]ומתו

.eos sanctificans Dominus Ego .eam polluerint cum ,eo in

בו כי יחללהו אני יהוה מקדשם:

Inquilinis .sanctificationem comedet non extraneus omnis Et

10 וכל־[l]זר לא־יאכל קדש [m]תושב

Margin: lippus, / [a] דקק / * maculosus / $ in quo fuerit scabies, vel imperigo, / ‡ cōpresso est / [b] מרח / * offerendum oblationes ignitas / [c] נגש / † is in quo est macula, / ‖ offerendum. / [d] בוא / * est / in his quæ ipsi sanctificant / [e] דור / $ fuerit / [f] כרת / ‡ Quicunque / * fuerit leprosus, / † de / ‖ effusio / [g] יצא / * propter quod immundus erit, / [h] נגע / $ propter quē immundus erit, secundum / occumbet / ‡ cibus / * est / [i] נשא [k] מות / [l] זור [m] ישב

.sanctificationem comedet non mercenarius & ,sacerdotis
כהן ושכיר לא־יאכל קדש׃
,sui argenti acquisitione animam acquisierit cùm sacerdos Et
11 וכהן כי־יקנה נפש [a]קנין כספו
.eius cibo in‡ comedent ipsi ,eius domus natus &,eo in comedet ipse
הוא יאכל בו ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו׃
eleuatione in $ ipsa ,extraneo viro fuerit cùm sacerdotis filia Et
12 [b]ובת־כהן כי תהיה לאיש זר הוא בתרומת
fuerit cùm sacerdotis filia Et .comedet non sanctitatum
13 הקדשים לא תאכל׃ ובת־כהן כי תהיה
ad fuerit reuersa & ,ei | non semen & ,expulsa * & ,vidua
אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל־
.comedet sui patris pane ‡ de :suas pueritias iuxta ,sui patris domum
בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל
cùm vir Et .eo in $ comedet non extraneus omnis Et
14 וכל־זר לא־יאכל בו׃ ואיש כי־
eius || quintam addet & ,ignorantia in * sanctitatem comederit
יאכל קדש בשגגה ויסף חמשיתו
non Et .sanctitatem sacerdoti dabit & eam super
15 עליו ונתן לכהן את־הקדש׃ ולא
quæ Israel filiorum ,sanctificata contaminabunt
יחללו את־קדשי בני ישראל את אשר־
peruersitatem seipsos facient portare Et .Domino eleuabunt
16 [c]ירימו ליהוה׃ [d]והשיאו אותם [d]עון
Dominus ego Quia .eorum sanctitates eos comedendo in | ,delicti
אשמה באכלם את־קדשיהם כי אני יהוה
,Moseh ad Dominus est locutus Et .eos sanctificans
17 מקדשם׃ וידבר יהוה אל־משה
ad & ,eius filios ad & ,Aharon ad Loquere :dicendo
18 לאמר׃ דבר אל־אהרן ואל־בניו ואל
domo è vir Vir :eos ad dices & ,Israel filios omnes
כל־בני ישראל ואמרת אלהם איש איש מבית
fecerit accedere qui * ,Israel in peregrino $ à & ,Israel
ישראל ומן־[f]הגר בישראל אשר יקריב
sua spontanea omnia in & ,sua vota omnia in suam appropinquationem
קרבנו לכל־נדריהם ולכל־נדבותם
vestrã voluntatẽ Ad:ascensionẽ||in Domino fecerint appropinquare quæ
19 אשר־יקריבו ליהוה לעלה׃ [g]לרצנכם
Omne .capris in & agnis in ,boue in † masculum integrum
20 תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים׃ כל
non quia ;facietis appropinquare non ,macula eo in quo †
אשר־בו מום לא תקריבו כי־לא
sacrificium obtulerit cùm vir Et .vobis erit beneplacitum ad
21 לרצון יהיה לכם׃ ואיש כי־יקריב זבח־
,deuotionem ad $ vel ,votum separandum ad ‡ ,Domino pacificorum
שלמים ליהוה לפלא־נדר או לנדבה
omnis ;beneplacitum ad erit integrum :pecore in | vel ,*boue in
בבקר או בצאן תמים יהיה לרצון כל־
|| concisum vel ,fractum vel Cæcum .eo in erit non macula
22 מום לא יהיה־בו׃ עורת או שבור או־חרוץ
facietis appropinquare * non ,impetigo $ vel ,scabies ‡ vel ,verruca † vel
או־יבלת או גרב או ילפת לא־תקריבו
altare super his ex dabitis non ignitionem | & :Domino illa
אלה ליהוה ואשה לא־תתנו מהם על־המזבח
,con tractum & excrescentem agnum † & ,bouem Et .Domino
23 ליהוה׃ ושור ושה שרוע וקלוט
.acceptabitur non votum in & ,eum facies spontaneum
נדבה תעשה אתו ולנדר לא ירצה׃
non excisum & ,euulsum & ,contusum & ,Compressum ‡
ומעוך וכתות ונתוק וכרות לא
24 .facietis non vestra terra in & ;Domino facietis appropinquare
תקריבו ליהוה ובארצכם לא תעשו׃
panem facietis appropinquare $ non extranei filij manu de Et
25 ומיד בן־נכר לא תקריבו את־לחם
,eis in eorum corruptio quia ,istis omnibus ex vestri Dei
אלהיכם מכל־אלה כי משחתם בהם
Dominus est locutus Et .vobis placeant non ,eis in macula
26 מום בם לא [h]ירצו לכם׃ וידבר יהוה
cùm capra vel ,agnus vel ,Bos :dicendo ,Mosech ad
27 אל־משה לאמר׃ שור או־כשב או־עז כי
die à & ,sua matre sub diebus septem fuerit & ,fuerit natus
[i]יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום

[a] קנה ex ea, & vernaculus ‡ de. $ de oblatione
[b] בנה
*repudiata, || fuerit
sicut puellæ eius, ‡ cibo $ ex
*per errorem. || partem
cum sanctificatione.
pœnam
[c] רום [d] נשא
[e] עור
| dum comederint
Quicunque
$ peregrinis *obtulerit oblationem suam pro omnibus votis suis, & pro omnibus spontaneis suis, quæ obtulerint
[f] גור [g] רצה
|| holocaustũ: † ex bobus, † in quo fuerit
| secundum quod destinauit $ voluntariã oblationem ex bobus, * ex ouibus || labiis
† verrucatum, ‡ scabiosum, * impetiginosum * offeretis | oblationem ignitam † pecus habẽs membra nimis magna, & habens membra nimis parua, voluntariè ‡ Compressos habens testiculos, contusos, euulsos, aut neruos incisos; $ offeretis
[h] רצה
[i] ילד

octauo & deinceps acceptabitur in appropinquationem ignitionis
השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה
non eius filium & ipsum ,pecus vel bouem Et .Domino
28 ליהוה׃ ושור או־שה אתו ואת־בנו לא
sacrificium sacrificaueritis cùm Et .vna die in mactabitis
29 תשחטו ביום אחד׃ וכי־תזבחו זבח־
.sacrificabitis vestram voluntatem ad ,Domino confessionis
[a]תודה ליהוה לרצנכם תזבחו׃
vsque eo ex relinquetis non .comedetur ipsa die In
30 ביום ההוא יאכל לא־[b]תותירו ממנו עד־
,mea præcepta custodietis Et .Dominus Ego .manè
31 בקר אני יהוה׃ ושמרתם [c]מצותי
polluetis non Et .Dominus Ego .ea facietis &
32 ועשיתם אתם אני יהוה׃ ולא תחללו את־
filiorum medio in me sanctificabo & ,meæ sanctitatis nomen
שם קדשי ונקדשתי בתוך בני
exire Faciens .vos sanctificans Dominus Ego .Israel
33 ישראל אני יהוה מקדשכם׃ [d]המוציא
.Deum in vobis existendum ad ,Aegypti terra è vos
אתכם מארץ מצרים [e]להיות לכם לאלהים
.Dominus Ego
אני יהוה׃

oblationem ignitam
gratiarum actionis
[a] ידה
[b] יתר
[c] צוה
Qui educo
[d] יצא
vt sim
[e] היה

CAP. XXIII. כג

:dicendo ,Mosech ad Dominus est locutus Et
1 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃
Conuentus :eos ad dices & ,Israel filios ad Loquere
2 דבר אל־בני ישראל ואמרת אלהם [f]מועדי
Isti ‡ :sanctitatis conuocationes eos vocabitis quos † ,Domini
3 יהוה אשר־תקראו אתם מקראי קדש אלה
,opificium fiet $ diebus Sex .mei conuentus ipsi
הם מועדי׃ ששת [g]ימים תעשה [h]מלאכה
.sanctitatis conuocatio ,requiei cessatio * septima die in &
וביום השביעי שבת שבתון מקרא־קדש
cunctis in Domino ipsa Cessatio † .facietis non functionem Omnem ||
כל־מלאכה לא תעשו שבת הוא ליהוה בכל
conuocationes ,Domini conuentus Ipsi ‡ .vestris habitationibus
4 מושבתיכם׃ אלה מועדי יהוה מקראי
.suo tempore statuto in eas vocabitis quas ,sanctitatis
קדש אשר־תקראו אתם [k]במועדם׃
inter mensis decima quarta in ,primo mense In
5 בחדש הראשון בארבעה עשר לחדש בין
decima quinta in Et .Domino transitus $,duas vesperas
6 הערבים פסח ליהוה׃ ובחמשה עשר
.Domino infermentatorum solennitas ,huius mensis die
יום לחדש הזה [l]חג [m]המצות ליהוה
primo die Et .comedetis infermentata diebus Septem
7 שבעת [n]ימים מצות תאכלו׃ ביום הראשון
seruitutis functionem Omnem * .vobis erit sanctitatis conuocatio
מקרא־קדש יהיה לכם כל־מלאכת עבדה
septem Domino ignitionem || offeretis Et .facietis non
8 לא־[o]תעשו׃ והקרבתם אשה ליהוה שבעת
Omnem ‡ .sanctitatis conuocatio † septimo die In .diebus
ימים ביום השביעי מקרא־קדש כל־
Dominus est locutus Et .facietis non seruitutis functionem
9 מלאכת עבדה לא תעשו׃ וידבר יהוה
,Israel filios ad Loquere :dicendo ,Mosech ad
10 אל־משה לאמר׃ דבר אל־בני ישראל
quam ,terram ad fueritis ingressi Cùm :eos ad dices &
ואמרת אלהם כי־[p]תבאו אל־הארץ אשר
adduceretis & ,eius messem messueritis & ,vobis dans $ ego
אני נתן לכם וקצרתם את־קצירה והבאתם
.sacerdotem ad vestræ messis ,initij * Homer
את־עמר ראשית קצירכם אל־הכהן׃
:vestram voluntatem ad Domini facies ad † Homer agitabit || Et
11 והניף את־העמר לפני יהוה [r]לרצנכם
facietis Et .sacerdos illud eleuauit cessationis crastino à ‡
12 ממחרת השבת [s]יניפנו הכהן׃ ועשיתם
filium integrum * agnum :Homer vos agitandi $ die in
ביום הניפכם את־העמר כבש תמים בן־
decimas duas eius munus Et .Domino ascensionem in sui anni
13 שנתו לעלה ליהוה׃ ומנחתו שני עשרנים

Solennitates
[f] יעד
† quas ‡ Istæ sunt solennitates meæ. $ facies opus.
[g] יום [h] לאך
* sabbathum
|| Omne opus † Sabbathũ est
‡ Istæ sunt solennitates
[i] ישב
[k] יעד
$ Pesach est
[l] חגג [m] מצץ
[n] יום
* Omne opus seruile
|| oblationem ignitam
[o] עשה
† erit
‡ Omne opus
[p] בוא
$ do
* primitiarum || eleuabit † corã Domino secundum
[q] נוף [r] רצה
‡ in crastinum
[s] נוף
$ qua eleuabitis
* immaculatũ anniculum, in holocaustum

facies ad* vos super expiandum ad ,ipse ‡ expiationum dies
יום כפרים הוא לכפר עליכם לפני
non quæ anima omnis Quia .vestri Dei Domini
29 יהוה אלהיכם: כי כל־הנפש אשר לא־
.suis populis è excidetur & ,istius diei corpore in fuerit afflicta
תענה בעצם היום הזה ונכרתה מעמיה:
corpore in functionem omnem fecerit quæ anima omnis Et
30 וכל־הנפש אשר תעשה כל־מלאכה בעצם
interiori ex † ipsam animam faciam perdere & ,istius diei
היום הזה והאבדתי את־הנפש ההוא מקרב
Statutum :facietis non functionem Omnem .sui populi
31 עמה: כל־מלאכה לא [a]תעשו [b]חקת
.vestris habitationibus cunctis in ,vestris generationibus in seculi ‖
עולם [c]לדרתיכם בכל [d]משבתיכם:
.vestras animas affligetis & :vobis hic* quietis Cessatio
32 שבת שבתון הוא לכם [e]ועניתם את־נפשתיכם
vesperam ad vsque vespera à ,vespera in mensis nona In
בתשעה לחדש בערב מערב עד־ערב
Dominus est locutus Et .vestro sabbatho ″ cessabitis
33 תשבתו שבתכם: וידבר יהוה
,Israel filios ad Loquere .dicendo ,Moseh ad
34 אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל
,huius septimi mensis die decima quinta In :dicendo
לאמר בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה
.Domino diebus septem tegumentorum solennitas
[f]חג [g]הסכות שבעת ימים ליהוה:
functionem Omnem ‡ .sanctitatis conuocatio $ primo die In
35 ביום הראשון מקרא־קדש כל־מלאכת
facietis appropinquare* diebus Septem .facietis non seruitutis
36 עבדה לא תעשו: שבעת ימים תקריבו
sanctitatis conuocatio octauo die in :Domino ignitionem
[h]אשה ליהוה ביום השמיני מקרא־קדש
Retentio † .Domino ignitionem offeretis & :vobis erit
יהיה לכם והקרבתם אשה ליהוה עצרת
Isti ‖ .facietis non seruitutis functionem Omnem .ipsa
37 הוא כל־מלאכת עבדה לא תעשו: אלה
Conuocationes eos vocabitis quos* ,Domini conuentus
[i]מועדי יהוה אשר־תקראו אתם מקראי
,ascensionem $,Domino ignitionem faciendum accedere ″ ad ,sanctitatis
קדש להקריב אשה ליהוה עלה
.suo die in diei verbum ‡ libamina & ,sacrificium munus &
ומנחה זבח ונסכים דבר־יום ביומו:
,vestra dona præter & ,Domini sabbatha Præter
38 מלבד שבתת יהוה ומלבד [i]מתנותיכם
vestra spontanea omnia præter & ,vestra vota omnia præter &
ומלבד כל־נדריכם ומלבד כל־נדבתיכם
decima quinta in Veruntamen .Domino dabitis* quæ
39 אשר תתנו ליהוה: אך בחמשה עשר
,terræ prouentum . vos colligendo in ,septimi mensis die
יום לחדש השביעי באספכם את־תבואת הארץ
prima die In .diebus septem Domini tripudium tripudiabitis
תחגו את־חג־יהוה שבעת ימים ביום הראשון
capietis Et .cessatio ‖ octaua die in & ,cessatio †
40 שבתון וביום השמיני שבתון: ולקחתם
curuitates ,decoris ligni fructum primo die in vobis
לכם ביום הראשון [k]פרי עץ הדר [l]כפת
;torrentis salices & ,complicati * ligni ramum & ,palmarum
תמרים וענף עץ־עבת וערבי־נחל
.diebus septem vestri Dei Domini facies ad ″ lætabimini &
ושמחתם לפני יהוה אלהיכם שבעת ימים:
diebus septem ,Domino tripudium illud tripudiabitis $ Et
41 [m]וחגתם אתו חג ליהוה שבעת ימים
mense In .vestris generationibus in seculi ‡ Statutum .anno in
בשנה [n]חקת עולם [o]לדרתיכם בחדש
habitabitis tegumentis † In .illud tripudiabitis* septimo
42 השביעי תחגו אתו: [p]בסכת [q]תשבו
habitabunt Israel in indigena Omnis .diebus septem
שבעת ימים כל־האזרח בישראל ישבו
quia ,vestræ generationes sciant Vt .tegumentis ‖ in
43 בסכות: למען ידעו דרתיכם כי
me educendo in″ ,Israel filios feci habitare tegumentis* in
בסכות הושבתי את־בני ישראל [r]בהוציאי

‡ est, * coram Domino Deo vestro. ipsomet die isto, omne opus eodemmet die isto, † è medio. Omne opus [a]עשה [b]חקק ‖ perpetuū erit [c]דור [d]ישב * est [e]ענה ″ in tabernaculorum erit [f]חגג [g]סכך $ erit ‡ Omne opus seruile * offeretis oblationem ignitam [h]אש † Conuocatio sancta est. Cœtus est. Omne opus seruile ‖ Istæ sunt solennitates * quas [i]יעד ″ offerendum oblationem ignitam $ holocaustū, & sacrificiū, hostiam, ‡ de die in diē, [i]נתן * tribuetis quando congregaueritis celebrabitis celebritatem † erit quies, ‖ requies erit, ramos [k]פרה [l]כפף * densarum frondium, ″ corā Domino Deo vestro $ celebrabitis ipsam celebritatem ‡ perpetuū erit [m]חגג [n]חקק [o]דור * celebrabitis eam. † tabernaculis [q]סכך [p]ישב ‖ tabernaculis. * tabernaculis ″ quādo eduxi [r]יצא

.quietis odorem ‖ Domino ignitionem ,oleo in confusæ $ similæ
סלת בלולה בשמן אשה ליהוה ריח [a]ניחח
,tostum † & ,panem Et .Hin * quartam vini eius libamen Et
14 ונסכה יין רביעת ההין: ולחם [b]וקלי
ad vsque ,huius diei corpus * ad vsq; comedetis non teneram ‖ spicā &
וכרמל לא תאכלו עד־עצם היום הזה עד
seculi ″ Statutum .vestri Dei appropinquationem vos adducere
[c]הביאכם את־קרבן אלהיכם [d]חקת עולם
.vestris habitaculis cunctis in vestris generationibus in
[e]לדרתיכם בכל [f]משבתיכם:
die à ,cessationū $ crastino à vobis numerabitis Et
15 וספרתם לכם ממחרת השבת מיום
cessationes * Septem .eleuationis Homer vos adducere ‡
הביאכם את־עמר התנופה שבע שבתות
septimi sabbathi crastino à † Vsque .erunt consummatæ
16 תמימת [g]תהיינה: עד ממחרת השבת השביעת
munus facietis appropinquare ‖ & :dies quinquaginta numerabitis
תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה
panem adducetis vestris habitaculis Ex .Domino nouum
17 חדשה ליהוה: ממושבתיכם [h]תביאו [i]לחם
,erunt similæ decimis duabus* Duo .eleuationis
תנופה [i]שתים שני עשרנים סלת תהיינה
facietis appropinquare Et $ .Domino primitiæ coquentur fermēto″
18 חמץ [k]תאפינה בכורים ליהוה: והקרבתם
iuuencus Et .anni filios integros ‡ agnos septem panem super
על־הלחם שבעת כבשים תמימם בני שנה [l]ופר
,Domino ascensio″ erunt ,duo arietes & ,vnus bouis filius
בן־בקר אחד ואילם שנים יהיו עלה ליהוה
quietis odoris ignitio † ,eorum libamina & ,eorum munus &
ומנחתם ונסכיהם [m]אשה ריח [n]ניחח
,peccatum in ‖ vnum ,caprarum hircum facietis Et .Domino
19 ליהוה: [o]ועשיתם שעיר־עזים אחד לחטאת
.pacificorum sacrificium in anni filios * agnos duos &
ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים:
primitiarum panem super ″ eos sacerdos eleuabit Et
20 [p]והניף הכהן אתם על לחם הבכרים
Sanctitas .agnis duobus super Domini facies ad $ eleuationem
תנופה לפני יהוה על־שני כבשים קדש
diei corpore in vocabitis ‡ Et .sacerdoti Domino erunt
21 יהיו ליהוה לכהן: וקראתם בעצם היום
functionem Omnem * .vobis erit sanctitatis Conuocatio .huius
הזה מקרא־קדש יהיה לכם כל־מלאכת
cunctis in seculi † Statutum .facietis non seruitutis
עבדה לא תעשו [q]חקת עולם בכל־
vos metendo in ‖ Et .vestris generationibus in ,vestris habitaculis
22 [r]מושבתיכם [s]לדרתיכם: ובקצרכם
tui * agri angulum finietis non ,vestræ terræ messem
את־קציר ארצכם לא־תכלה פאת שדך
afflicto $:colliges non tuæ messis spicilegium & :te metendo in ″
בקצרך ולקט קצירך לא תלקט [t]לעני
.vester Deus Dominus Ego .eas relinques peregrino &
[u]ולגר תעזב אתם אני יהוה אלהיכם:
.dicendo ,Moseh ad Dominus est locutus Et
23 וידבר יהוה אל־משה לאמר:
septimo mense In :dicendo ,Israel filios ad Loquere
24 דבר אל־בני ישראל לאמר בחדש השביעי
,vociferationis memoriale ,requies vobis erit mensis vna in
באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון [x]תרועה
non seruitutis functionem Omnem .sanctitatis conuocatio
25 מקרא־קדש: כל־מלאכת עבדה לא
.Domino ignitionem facietis appropinquare & ,facietis
תעשו והקרבתם אשה ליהוה:
.dicendo ,Moseh ad Dominus est locutus Et
26 וידבר יהוה אל־משה לאמר:
expiationum dies huius septimi mensis decimo in Veruntamen
27 אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים
affigetis & ;vobis erit sanctitatis Conuocatio ,ipse
הוא מקרא־קדש יהיה לכם [y]ועניתם את־
.Domino ignitionem facietis accedere ‡ & ,vestras animas
נפשתיכם והקרבתם אשה ליהוה:
quia :huius diei corpore in † facietis non functionem omnem* Et
28 וכל־מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה כי

$ permixtæ ‡ in [a]נוח * partem ונסכו ק † polentam [b]קלה ‖ tritam * eandemmet diem hāc, donec adducatis oblationem ″ perpetuū erit [c]בוא [d]חקק [e]דור [f]ישב $ sabbathi, † qua adduxistis * hebdomadæ plenæ † ad crastinū hebdomadæ septimæ [g]חיה ‖ offeretis sacrificium [h]בוא * è [i]שנה ″ cum $ Offeretisque cum placentis [k]אפה ‡ immaculatos anniculos. [l]פר * holocaustū † oblatio ignita [m]אש [n]נוח ‖ pro peccato, [o]עשה * anniculos ″ cum placētis [p]נוף $ coram Domino cum ‡ celebrabitis eundem diem hunc. * omne opus seruile † perpetuū erit [q]חקק ‖ cūm metetis [r]ישב [s]דור * vestri ″ dum metetis & spicas remanentes $ pauperi [t]ענה [u]גור iubilationis, [x]רוע Omne opus offeretis oblationem ignitam est [y]ענה ‡ offeretis oblationem ignitam * omne opus † ipsomet die isto:

.vester Deus Dominus Ego .Aegypti terra è eos
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
filios ad Domini *statas ferias* Mosch est locutus Et — de solemnitatibus
44 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־[a]מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי — [a] יעד
.Israel
יִשְׂרָאֵל׃

CAP. XXIIII. כד

:dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
oliuæ oleum *te ad capiant &* ,Israel filiis Præcipe — vt afferant tibi
2 צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [b]וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת — [b] לקח | pro † accendendum
lucernam *faciendum ascendere* † ad luminari ‖ contusum purum
זָךְ [c]כָּתִית לַמָּאוֹר [d]לְהַעֲלֹת [e]נֵר — [c] כתת; [d] עלה; [e] נור
conuentus ‡ tentorio in testimonij velim Extra .semper — ‡ ecclesiæ $ coram Domino. * perpetuum
3 תָּמִיד׃ מִחוּץ לְפָרֹכֶת [f]הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד
Domini facies ad $ manè vsque vespera à Aharon eam disponet
יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה
Super .vestris generationibus in *seculi* * Statutum .semper — erit
4 תָּמִיד [g]חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם׃ עַל — [g] חקק | coram Domino. † ex ea
Domini facies ad ‖ lucernas disponet mundum candelabrum
הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה
eam † coques & ,similam accipies Et .semper
5 תָּמִיד׃ וְלָקַחְתָּ סֹלֶת [h]וְאָפִיתָ אֹתָהּ — [h] אפה
erit decimarum duarum :placentas duodecim
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה — [i] שנה | ‡ duobus ordinibus.
dispositionibus duabus ‡ eas pones Et .vna placenta
6 הַחַלָּה הָאֶחָת׃ [k]וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתַּיִם מַעֲרָכוֹת — [k] שום | $ ordines * coram Domino. ‖ pones per ordinem † super
.Domini facies ad * mundam mensam super *dispositiones* $ Sex
שֵׁשׁ הַמַּעֲרָכֶת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהֹר לִפְנֵי יְהוָה׃
panem *ad* † erit & ,mundum thus *dispositionem super dabis* ‖ Et
7 [l]וְנָתַתָּ עַל־הַמַּעֲרֶכֶת לְבֹנָה זַכָּה וְהָיְתָה לַלֶּחֶם — [l] נתן | ‡ oblatio ignita $ Per singula sabbatha * coram Domino ‖ sempiterno.
die in sabbathi die In $ .Domino *ignitio* ‡ memoriale in
8 לְאַזְכָּרָה אִשֶּׁה לַיהוָה׃ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם
filiis à ,semper *Domini facies ad* * eum disponet *sabbathi*
הַשַּׁבָּת יַעַרְכֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי־
,eius filij & Aharon erit Et *seculi* ‖ fœdere Israel
9 יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ [m]וְהָיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו — [m] היה | † est ‡ oblationibus igniris $ perpetuo.
sanctitatum sanctitas quia ,sancto loco in eum comedent &
וַאֲכָלֻהוּ בְּמָקוֹם קָדֹשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים
seculi $ statuto Domini *ignitionibus* ‡ de ei *hoc* †
הוּא לוֹ [n]מֵאִשֵּׁי יְהוָה חָק־עוֹלָם׃ — [n] אשׁ איש | * qui erat † castris
viri filius *ipse & ,*Israelitidis mulieris filius est egressus Et
10 וַיֵּצֵא [o]בֶּן־אִשָּׁה יִשְׂרְאֵלִית וְהוּא בֶּן־אִישׁ
castrametatione ‖ in sunt iurgati & :Israel filiorū medio in ,Aegyptij
מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [p]וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה — [p] נצה | † protulit
nuncupauit † Et .Israelitis vir & ,Israelitidis filius
11 בֶּן הַיִּשְׂרְאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי׃ [q]וַיִּקֹּב — [q] נקב
.maledixit & ,nomen Israelitis mulieris filius
בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל
Selomith eius matris nomen & ,Mosch ad eum adduxerunt Et
[r]וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית — [r] בוא
custodia in eum posuerunt Et .Dan *tribui* Dibri filia — de tribu
12 בַּת־דִּבְרִי [s]לְמַטֵּה־דָן [t]וַיַּנִּיחֻהוּ בַּמִּשְׁמָר — [s] נטה; [t] נוח | $ exponerent * iuxta sermonem
.Domini *ore super* * eis *exponendum ad* $
לִפְרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה׃
.dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et
13 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
,castrametationem ‖ extra *ad* maledicum Educ — ‖ castra.
14 [u]הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה — [u] יצא | qui audierūt,
,eius caput super suas manus *audientes* omnes fulciant &
וְסָמְכוּ כָל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ
Israel filios ad Et .cœtus omnis eum lapident &
15 וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־[x]הָעֵדָה׃ וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל — [x] יעד
,suo Deo maledixerit cùm vir Vir :dicendo ,loquēris
תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יְקַלֵּל אֱלֹהָיו — pœnam peccati sui. Blasphemans
,Domini nomen *nuncupans Et* .*suum peccatum* portabit &
16 וְנָשָׂא חֶטְאוֹ׃ וְנֹקֵב שֵׁם־יְהוָה
.cœtus omnis eum *in* lapidabunt Lapidando .morietur moriēdo
מוֹת יוּמָת רָגוֹם יִרְגְּמוּ־בוֹ כָּל־הָעֵדָה — cùm blasphemauerit
.morietur ,nomē *cum nuncupando in* ,indigena sic ,peregrinus Sicut
[y]כַּגֵּר כָּאֶזְרָח בְּנָקְבוֹ־שֵׁם יוּמָת׃ — [y] גור

a moriendo ,hominis animam omnem percusserit cùm vir Et — [a] נכה
17 וְאִישׁ כִּי [a]יַכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת — Qui verò percusserit
,eam restituet ,animalis animam *percutiens* Et .moriatur
18 יוּמָת׃ וּמַכֵּה נֶפֶשׁ־בְּהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה
maculam dederit cùm vir Et .anima pro animam
19 נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ׃ וְאִישׁ כִּי־[b]יִתֵּן מוּם — [b] נתן
.ei fiat sic ,fecit quod secundum :suum proximum in
בַּעֲמִיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יֵעָשֶׂה לּוֹ׃
dentem ,oculo pro oculum ,fractura pro Fracturam
20 שֶׁבֶר תַּחַת שֶׁבֶר עַיִן תַּחַת עַיִן שֵׁן
dabitur sic ,hominem in maculā dederit quod Iuxta .dente pro
תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם בָּאָדָם כֵּן יִנָּתֶן — qui percusserit
percutiens & :illud reddet ,animal *percutiens* Et ,eum in
21 בּוֹ׃ וּמַכֵּה בְהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה וּמַכֵּה
;vobis erit vnum Iudicium .moriatur ,hominem
22 אָדָם יוּמָת׃ מִשְׁפַּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם
.vester Deus Dominus ego quia ,erit indigena sic peregrinus sicut
כַּגֵּר כָּאֶזְרָח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
eduxerunt & ,Israel filios ad Mosch est locutus Et
23 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ — castra
eum obruerunt & ,*castrametationem* extra *ad* maledicentem
אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ
Dominus præcepit quemadmodū fecerunt Israel filij Et :lapide
אָבֶן וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
.Mosch
אֶת־מֹשֶׁה׃

CAP. XXV. כה

,Sinai monte in Mosch ad Dominus est locutus Et
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי
:eos ad dices & ,Israel filios ad Loquere :dicendo
2 לֵאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־[c]בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם — [c] בנה do
,vobis *dans* ego quam ,terram ad fueritis ingressi Cùm
כִּי [d]תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם — [d] בוא
annis Sex .Domino sabbathum terra sabbatizabit &
3 וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַיהוָה׃ שֵׁשׁ [e]שָׁנִים — [e] שנה
,tuam vineam putabis annis sex & ,tuum agrum seminabis
תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ
cessatio * septimo anno in Et .eius *prouentum* $ colliges & — $ fructus * sabbathum
4 וְאָסַפְתָּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃ וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת
non tuum Agrum .Domino sabbathum ,terræ erit requiei
שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שַׁבָּת לַיהוָה שָׂדְךָ לֹא
tuæ messis *nascens Sponte* .putabis non tuam vineam & ,seres — Per se nascentia grana
5 תִזְרָע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר׃ אֵת סְפִיחַ קְצִירְךָ
.vindemiabis non tuarum separationum vuas & ,metes non
לֹא תִקְצוֹר וְאֶת־עִנְּבֵי נְזִירֶךָ לֹא תִבְצֹר
terræ cessatio erit Et .terræ erit requiei annus
6 שְׁנַת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ׃ [f]וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ — [f] היה
,tuæ ancillæ & ,tuo seruo & ,tibi ,vescendum ad vobis
לָכֶם לְאָכְלָה לְךָ וּלְעַבְדְּךָ וְלַאֲמָתֶךָ
.tecum peregrinantibus ,tuo aduenæ & ,tuo mercenario &
וְלִשְׂכִירְךָ [g]וּלְתוֹשָׁבְךָ [h]הַגָּרִים עִמָּךְ׃ — [g] ישב [h] גור
omnis erit ;tua terra in *quæ viuenti* & ,tuo animali Et — bestiæ quæ est
7 וְלִבְהֶמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ תִּהְיֶה כָל־
septem tibi numerabis Et .vescendum ad eius prouentus
8 תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל׃ וְסָפַרְתָּ לְךָ שֶׁבַע — hebdomadas
erunt & :vicibus septem annos septem ,annorum *sabbatha*
שַׁבְּתֹת שָׁנִים שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ
quadraginta & nouem ,annorum *sabbathorum* septem dies tibi — hebdomadarum
לְךָ [i]יְמֵי שֶׁבַע שַׁבְּתֹת הַשָּׁנִים תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים — [i] יום
mense in iubilationis tubam facies transire Et .anni
9 שָׁנָה׃ וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר [k]תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ — [k] רוע
facietis transire :expiationum die in ,mensis decima in ,septimo
הַשְּׁבִעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים תַּעֲבִירוּ
annum sanctificabitis Et .vestra terra vniuersa in tubam
10 שׁוֹפָר בְּכָל־אַרְצְכֶם׃ וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת — † quinquagesimum: ‡ prædicabitis $ Vnusquisq;
cunctis terra in libertatem *vocabitis* ‡ & ,*annorum quinquaginta* †
הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל־
Vir $:reuertemini & ,vobis erit ipse Iobel :eius habitatoribus
יֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הִוא תִּהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְתֶּם אִישׁ — possessionem
.reuertemini suam familiam ad *vir* & ,suam *apprehensionem* ad
אֶל־אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ [l]תָּשֻׁבוּ׃ — [l] שוב

eius redemptio erit & ,*muri* ciuitatis habitationis domum

בית—[a]מושב עיר חומה והיתה גאלתו

erit *diebus* ‡ ,eius venditionis *annum consummandum ad vsque* ≸

עד—[b]תם שנת ממכרו [c]ימים תהיה

complendum ad vsque * fuerit redempta non si Et .eius redemptio

30 גאלתו: ואם לא—יגאל עד־מלאת

,ciuitate in † quæ domus consurget & ,*integrum annum sibi*

לו שנה תמימה [d]וקם הבית אשר־בעיר

:eius generationes in illam ementi *excisionem ad murus non cui* ‖

אשר־לא חמה לצמיתת לקנה אתו [e]לדרתיו

quibus *atriorum* * domus Et .Iobel in egredietur non

31 לא יצא ביבל: [f]ובתי החצרים אשר

:*reputabitur* * terræ agrum *super ,vndiquaque* ‡ murus *eu non* ≸

אין־להם חמה סביב על־שדה הארץ יחשב

ciuitatum Et .egredietur Iobel in & ,ei erit redemptio

32 גאלה תהיה־לו וביבל יצא: וערי

seculi † redemptio ,eorũ possessionis vrbiũ domorũ ,Leuitarum

[g]הלוים בתי ערי אחזתם גאלת עולם

egredietur & ,Leuitis à redimet *qui* ‖ Et .Leuitis erit

33 תהיה ללוים: ואשר יגאל מן־הלוים ויצא

quia :Iobel in eius *apprehensionis* * ciuitas & ,domus venditio

ממכר־בית ועיר אחזתו ביבל כי

filiorũ medio in ,eorum possessio *ipsa* ≸ ,Leuitarũ vrbium domus

בתי ערי הלוים הוא אחזתם בתוך בני

,vendetur non eorum ciuitatum suburbij ager Et .Israel

34 ישראל: ושדה מגרש עריהם לא ימכר

fuerit attenuatus cùm Et .eis *hoc seculi apprehensio* ‡ quia

35 כי־אחזת עולם הוא להם: וכי—[h]ימוך

;*eo in corroborabis* † & ,tecum eius manus *nutauerit* * & ,tuus frater

אחיך [i]ומטה ידו עמך והחזקת בו

accipias Ne .tecum viuat & ‖ ,aduena & peregrinus

36 [k]גר ותושב [l]וחי עמך: אל־[m]תקח

viuet & :tuo Deo à timebis & ;incrementum & vsuram *eo cum* à *

מאתו נשך [n]ותרבית ויראת מאלהיך וחי

,vsuram ad ei dabis non tuũ Argentum .tecum tuus frater

37 אחיך עמך: את־כספך לא־תתן לו בנשך

Dominus Ego .tuum cibum dabis non incremento in &

38 ובמרבית לא־תתן אכלך: אני יהוה

,Ægypti terra è vos *feci exire* qui ,vester Deus

אלהיכם אשר־[o]הוצאתי אתכם מארץ מצרים

vobis *existendum ad* ‡ ,Chenahan terram vobis *dandum ad* ≸

[p]לתת לכם את־ארץ כנען [q]להיות לכם

,tecum tuus frater fuerit attenuatus cùm Et .Deum in

39 לאלהים: וכי—ימוך אחיך עמך

.*serui seruitutem eo in facies seruire* † non ,tibi *fuerit venditus* * &

ונמכר—לך לא־תעבד בו עבדת עבד:

ad vsque :tecum erit aduena tanquam ,mercenarius Tanquam

40 כשכיר [r]כתושב יהיה עמך עד

,ipse *tecum* à egredietur Et .tibi seruiet Iobel annum

41 [s]שנת היבל יעבד עמך: ויצא מעמך הוא

possessionẽ ad & ,suã familiam ad reuertetur & ,secum eius filij &

ובניו עמו [t]ושב אל־משפחתו ואל־אחזת

quos ,*ipsi* mei serui Quia .reuertetur suorum patrum

42 אבתיו ישוב: כי—עבדי הם אשר־

venditione vendentur Non .Ægypti terra è *eos feci exire*

הוצאתי אתם מארץ מצרים לא ימכרו ממכרת

timebis & :*duritia in eum in* * dominaberis Non .*serui* ‖

43 עבד: לא־תרדה בו בפרך ויראת

qui ,tuam ancillam & ,tuum seruum Et .tuo Deo à

44 מאלהיך: ועבדך ואמתך אשר

eis ab ,*vos circum* quæ gentibus à tibi erunt

יהיו—לך מאת הגוים אשר סביבתיכם מהם

aduenarum filiis de insuper Et .ancillam & seruum emeris

45 [u]תקנו עבד ואמה: וגם מבני התושבים

quæ eorum familia è & ,emetis illis ab vobiscum *peregrinantium*

[o]הגרים עמכם מהם תקנו וממשפחתם אשר

vobis erunt & :vestra terra in genuerunt quos ,vobiscum ≸

עמכם אשר [y]הולידו בארצכם והיו לכם

vestris filiis ‡ ipsorummet eritis hæredes Et .possessionem in

46 לאחזה: והתנחלתם אתם לבניכם

operabimini eis in seculum * in possessionẽ hæreditandũ ad ,vos post

אחריכם [z]לרשת אחזה לעלם בהם תעבדו

murata,
[a] ישב
≸ donec compleatur annus
‡ per annum
[b] תמם [c] יום
* impleto sibi anno perfecto,
† est
[d] קום [e] דור
‖ cui est murus absolute
* villarum
[f] בירה
≸ non est
‡ in circuitu, secundum
* æstimabitur:
† perpetua
[g] לוה
‖ quando
* possessionis
≸ est
‡ possessio perpetua est
[h] מוך
* declinauerit
† tenebris eũ;
[i] מוט [k] גור
‖ vt
[l] חיה [m] לקח
* ab eo
[n] רבה
eduxi
[o] יצא
≸ vt darem
‡ vt essem
[p] נתן [q] היה
* vendiderit se
† facies famulari eũ famulatu seruili.
[r] ישב
te
[s] שנה
[t] שוב
sunt
eduxi
[u] יצא
‖ seruili.
* ei durè, sed
sunt in circuitu vestro,
[u] קנה
qui peregrinantur
[x] גור
≸ est
[y] ילד
‡ pro
* perpetuum eis vt seruis vtemini.
[z] ירש

,vobis erit *annorum quinquaginta* annus ipse Iobel

11 יובל הוא שנת החמשים שנה תהיה לכם

neque ,eius *nascentia sponte* metetis non & ,seretis non

לא תזרעו ולא תקצרו את־ספיחיה ולא

sanctitas ,est Iobel Quia .eius separationes vindemiabitis

12 תבצרו את־נזריה: כי יובל הוא קדש

.eius prouentum comedetis agro De .vobis erit

תהיה לכם מן־השדה תאכלו את־תבואתה:

ad vnusquisque reuertemini isto Iobel anno In

13 [a]בשנת היובל הזאת [b]תשבו איש אל־

,tuo proximo venditionem vendideritis cùm Et .suã *apprehensionẽ*

14 אחזתו: וכי—תמכרו ממכר לעמיתך

vir opprimatis ‖ ne ,tui proximi manu è *acquirere* † vel

או קנה מיד עמיתך אל־[c]תונו איש

emes Iobel post annorum *numero In* * .suum fratrem

15 את־אחיו: במספר שנים אחר היובל תקנה

.tibi vendet prouentuum annorum *numero in* ≸ :tuo proximo à

מאת עמיתך במספר שני־תבואת ימכר־לך:

,eius emptionem multiplicabis annorum *multitudinis os Ad* ‡

16 לפי רב השנים תרבה [d]מקנתו

quia :eius emptionem minues annorum *paucitatis os ad* * &

ולפי מעט השנים תמעיט מקנתו כי

decipietis non Et ,tibi *vendens* † ipse prouentuum numerum

17 מספר תבואת הוא מכר לך: ולא תונו

quia :tuo Deo à timebis Et ,suum proximum vnusquisque

איש את—עמיתו ויראת מאלהיך כי

,mea statuta facietis Et .vester Deus Dominus ego

18 אני יהוה אלהיכם: ועשיתם את־[e]חקתי

habitabitis & :ea facietis & ,seruabitis mea iudicia &

ואת־משפטי תשמרו [f]ועשיתם אתם וישבתם

,suum fructum terra dabit Et .*fiduciam ad* ‖ terram super

19 על־הארץ לבטח: ונתנה הארץ [g]פריה

.eam super *confidentiã ad* * habitabitis & :saturitatẽ ad comedetis &

ואכלתם לשבע וישבתם לבטח עליה:

?septimo anno in comedemus Quid ,dixeritis cùm Et

20 וכי תאמרו מה־נאכל בשנה השביעת

?nostrorum prouentum colligemus neque ,seremus non en

הן לא נזרע ולא נאסף את־תבואתנו:

,sexto anno in vobis ≸ meæ benedictioni præcipiam Et

21 [h]וצויתי את־ברכתי לכם בשנה הששית

Seretisque .annis tribus ‡ prouentum faciet &

22 ועשת את־התבואה לשלש השנים: וזרעתם

:veteri prouentu de comedetis & ,*octauum annum*

את השנה השמינת ואכלתם מן־התבואה ישן

,eius fructus *venire ad vsque* .nonum annum ad vsque

עד השנה התשיעת עד־בוא תבואתה

quia ,*excisionem ad* vendetur non terra Et .vetus comedetis

23 תאכלו ישן: והארץ לא תמכר לצמתת כי־

.me apud vos aduenæ & peregrini Quoniam .terra *mihi*

לי הארץ כי—[i]גרים [k]ותושבים אתם עמדי:

dabitis redemptionem vestræ *apprehensionis* terra omni in Et

24 ובכל ארץ אחזתכם גאלה תתנו

vendiderit & ,tuus frater fuerit attenuatus Cùm .*terra*

25 לארץ: כי—[l]ימוך אחיך ומכר

,*eum ad* ‖ propinquus illud *redimens* † venerit & ,sua possessione de *

מאחזתו [m]ובא גאלו הקרב אליו

non cùm vir ≸ Et .sui fratris *venditionem* * redimet &

26 וגאל את ממכר אחיו: ואיש כי לא

inuenerit & ,eius manus *attigerit & ,redimens ei erit*

יהיה־לו גאל [n]והשיגה ידו ומצא

annos computabit Et .*eius redemptionis sufficientiam quasi* ‡

27 כדי גאלתו: וחשב את־שני

vendidit qui viro crescens restituet & ,eius venditionis

ממכרו [o]והשיב את־העדף לאיש אשר מכר־

inuenerit non si Et .suam *apprehensionem* * ad redibit & :sibi

28 לו ושב לאחזתו: ואם־לא מצאה

manu in eius venditio erit & ,ei *reddendi sufficientiam* † eius manus

ידו די השיב לו והיה ממכרו ביד

,Iobel in egredietur & :Iobel annum ad vsque ,illam ementis

הקנה אתו עד [p]שנת היובל ויצא ביבל

vendiderit cùm vir Et .suam possessionem ad reuertetur &

29 ושב לאחזתו: ואיש כי־ימכר

quinquagesimus
per se nascentia grana
[a] שנה
[b] שוב
possessionem
† emeritis
‖ decipiatis vnusquisque
[c] ינה
* Secundum numerum
≸ secundum numerum
‡ Secundum multiplicationem
[d] קנה
* secundũ diminutionem
† vendit
[e] חקק
[f] עשה
‖ confidenter.
[g] פרה
* confidenter
≸ pro
[h] צוה
‡ pro
anno octauo
donec veniat
absolutè,
mea est
[i] גור [k] ישב
possessionis
pro terra.
[l] מוך
* aliquid
† qui redimat
‖ sibi,
[m] בוא
* venale
≸ si non fuerit viro redemptor, sed apprehenderit
[n] נשג
‡ ferè quod sufficit ad eius redemptionem.
[o] שוב
* possessionem
† quod sufficit ad restituendum
[p] שנה

non suum fratrem in vir ,Israel filios vestros fratres in &
וּבְאַחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאָחִיו לֹא־
manns fuerit assecuta cum Et .duritia in eum in dominaberis
quisque fratri suo nō dominabitur durè.

47 תִרְדֶּה בּוֹ בְּפָרֶךְ׃ וְכִי [a]תַשִּׂיג יַד
tuus frater fuerit attenuatus & ,tecum † aduenæ & ,peregrini
[a] נשג † qui est
גֵּר וְתוֹשָׁב עִמָּךְ וּמָךְ אָחִיךָ
stirpi vel ,tecum ‡ inquilino ,peregrino se vendiderit & ,secum qui est
48 עִמּוֹ וְנִמְכַּר לְגֵר תּוֹשָׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֵקֶר
redemptio ,se vendiderit Postquam :peregrini familiæ
מִשְׁפַּחַת גֵּר׃ אַחֲרֵי נִמְכַּר גְּאֻלָּה
.eum redimet eius fratribus è vnus :ei erit
תִּהְיֶה־לּוֹ אֶחָד מֵאֶחָיו יִגְאָלֶנּוּ׃
siue ,eum redimet eius patrui filius siue , eius patruus Siue
49 אוֹ־[b]דֹדוֹ אוֹ [c]בֶן־דֹּדוֹ יִגְאָלֶנּוּ אוֹ־
est assecuta * aut : eum redimet eius familia è, eius carnis superstite de
[b] דוד [c] בנה propinquus
מִשְּׁאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאָלֶנּוּ אוֹ־הִשִּׂיגָה
sua emptore cum computabit Et .se redimet & ,eius manus
* si adepta fuerit eo qui emit eum
50 יָדוֹ וְנִגְאָל׃ וְחִשַּׁב עִם־קֹנֵהוּ
argentum erit & :Iobel annum ad vsque ,ei se vendi anno ab quo se vēdidit
מִשְּׁנַת הִמָּכְרוֹ לוֹ עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף
erit mercenarij dies iuxta ;annorum numero in eius venditionis secundum numerum
מִמְכָּרוֹ בְּמִסְפַּר שָׁנִים [d]כִּימֵי שָׂכִיר יִהְיֶה
restituet eorum os ad † , annis in multi ‖ adhuc Si .secum
[d] יום
51 עִמּוֹ׃ אִם־עוֹד [e]רַבּוֹת בַּשָּׁנִים לְפִיהֶן יָשִׁיב
parum si Et .suæ emptionis argento de suam redemptionem
‖ multū fuerit † secundū eos
[e] רבב׳שוב
52 גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ׃ וְאִם־מְעַט
: ei computabit & ,Iobel annum ad vsque annis in remanserit
נִשְׁאַר בַּשָּׁנִים עַד־[g]שְׁנַת הַיֹּבֵל וְחִשַּׁב־לוֹ
.suam redemptionem restituet ,eius annorum os iuxta
[g] שנה secundum annos eius.
כְּפִי שָׁנָיו יָשִׁיב אֶת־גְּאֻלָּתוֹ׃
non :secum erit annum in anni mercenarius Tanquam
annus in anno
53 כִּשְׂכִיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא־
non si Et .tuis oculis in duritia in ei dominabitur durè
54 [h]יִרְדֶּנּוּ בְּפֶרֶךְ לְעֵינֶיךָ׃ וְאִם־לֹא
[h] רדה
ipse , Iobel anno in egredietur & his in se redemerit
יִגָּאֵל בְּאֵלֶּה וְיָצָא בִּשְׁנַת הַיֹּבֵל הוּא
,serui Israel filij mihi Quia .secum eius filij & mei sunt
55 וּבָנָיו עִמּוֹ׃ כִּי־לִי [i]בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים
[i] בנה
.Aegypti terra è eos feci exire ‡ quos ,ipsi mei serui sunt.
‡ eduxi
עֲבָדַי הֵם אֲשֶׁר־[k]הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
[k] יצא
.vester Deus Dominus Ego
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

CAP. XXVI. כו

statuam & , sculptile & ,vana vobis facietis Non idola,
1 לֹא־[l]תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם וּפֶסֶל [m]וּמַצֵּבָה
[l] עשה [m] יצב
dabitis ‡ non speculationis † lapidem & ;vobis erigetis non † depictum * ponetis
לֹא־[n]תָקִימוּ לָכֶם וְאֶבֶן [o]מַשְׂכִּית לֹא [p]תִתְּנוּ
[n] קום
Dominus ego Quia :eum super vos incuruandum ad ‡, vestra terra in
בְּאַרְצְכֶם [q]לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה
[o] שכה
meum sanctuarium & ,custodietis mea Sabbatha .vester Deus ‡ vt incuruetis vos ei.
2 אֱלֹהֵיכֶם׃ אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי
[p] נתן
,ambulaueritis meis decretis in Si .Dominus Ego .timebitis *
3 [r]תִּירָאוּ אֲנִי יְהוָה׃ אִם־[s]בְּחֻקֹּתַי [t]תֵּלֵכוּ
[r] reuerebimini
[q] שחה׳ירא
:ea feceritis & ,seruaueritis mea præcepta &
[s] חקק׳הלך
וְאֶת־[u]מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם׃
[u] צוה
terra dabit & suo tempore in vestras pluuias dabo Et
4 וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְנָתְנָה הָאָרֶץ
.suum fructum dabit agri arbor & suam productionem ‖ ‡ fructū suum
יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן [x]פִּרְיוֹ׃
[x] פרה
vindemia & ,vindemiam tritura vobis assequetur † Et
† apprehendet apud vos
5 [y]וְהִשִּׂיג לָכֶם [z]דַּיִשׁ אֶת־בָּצִיר וּבָצִיר
[y] נשג׳דוש
vestrum panem comedetis & ; sementem apprehendet
יַשִּׂיג אֶת־זָרַע וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם
.vestra terra in fiduciam ad ‡ habitabitis & , satietatem ad ‡ confidenter
לָשֹׂבַע וִישַׁבְתֶּם לָבֶטַח בְּאַרְצְכֶם׃
:exterrens * non & ,iacebitis & ‡ ,terra in pacem dabo Et
‡ dormietis autem * erit
6 וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד
non gladius & ,terra è malam viuentem ‖ faciam cessare & ‖ bestiam
[a]וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה [b]רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא־
[a] שבת׳רוע
:vestros inimicos persequemini Et ;vestra terra in † transibit † per terram vestram
7 תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם׃ וּרְדַפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם

coram vobis gladio.
vobis ex persequentur Et .gladium ad vestras facies ad cadent &
8 וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לֶחָרֶב׃ וְרָדְפוּ מִכֶּם
decem millia : persequentur milliaria vobis ex centum & :centum , quinque
חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רְבָבָה יִרְדֹּפוּ
coram vobis gladio.
.gladium ad vestras facies ad vestri inimici cadent &
וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לֶחָרֶב׃
crescere
,vos faciam fructificare & , vos ad me vertam Et
9 [a]וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם וְהִפְרֵיתִי אֶתְכֶם
[a] פנה
meum pactum statuam & :vos faciam multiplicare &
[b]וְהִרְבֵּיתִי אֶתְכֶם וַהֲקִימֹתִי אֶת־בְּרִיתִי
[b] רבה
† quod veterascit.
‡ propter nouū educetis.
facie à ‡ vetus & :veterascens † vetus comedetis Et .vobiscum
10 אִתְּכֶם׃ וַאֲכַלְתֶּם יָשָׁן נוֹשָׁן וְיָשָׁן מִפְּנֵי
:vestri medio in meam habitationē ‡ ponam Et .egredi facietis noui
‡ tabernaculū meum
11 חָדָשׁ [c]תּוֹצִיאוּ׃ [d]וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם
[c] יצא [d] נתן
* abominabitur
ambulabo Et .vos mea anima reprobabit * non &
12 וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם׃ וְהִתְהַלַּכְתִּי
mihi eritis vos & ;Deum in vobis ero & ,vestri medio in
בְּתוֹכְכֶם [e]וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי
[e] היה
qui ,vester Deus Dominus Ego .populum in
13 לְעָם׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
‡ eduxi † vt non essetis
eis existendo non à † ,Aegypti terra è vos feci egredi
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִהְיֹת לָהֶם
vos feci incedere & ,vestri iugi vectes confregi & :serui
[f] מוט
עֲבָדִים וָאֶשְׁבֹּר [f]מֹטֹת [g]עֻלְּכֶם [h]וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם
[g] עלל
feceritis neque ,mihi ‡ audieritis non si Et firmiter ‡
[h] הלך [i] קום
14 [i]קוֹמְמִיּוּת׃ וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְלֹא [k]תַעֲשׂוּ
‡ erecta ceruice. ‡ me, * dextera mea
meo decretis in * si Et .ista præcepta omnia
15 אֵת כָּל־[l]הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה׃ וְאִם־[m]בְּחֻקֹּתַי
[k] עשה [l] צוה
,vestra anima fuerit abominata mea iudicia si & : reprobaueritis
[m] חקק
תִּמְאָסוּ וְאִם אֶת־מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם
irritum faciendum ad † ,mea præcepta omnia faciendum non ad ‖
‖ vt non faciatis ad irritandum
[n]לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי לְהַפְרְכֶם
,vobis hæc faciam ego Etiam :meum pactum
[n] פור
16 אֶת־בְּרִיתִי׃ אַף־אֲנִי אֶעֱשֶׂה־זֹּאת לָכֶם
‡ corporis inflationem, ‡ tabificam febrem quæ consumant * afficiant
& ,phthisim ‡ , terrorem vos super faciam visitare &
וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בֶּהָלָה אֶת־הַשַּׁחֶפֶת וְאֶת־
:animam afficientes * dolore & ,oculos consummentes,ossium ardorem ‡
הַקַּדַּחַת [n]מְכַלּוֹת עֵינַיִם [o]וּמְדִיבֹת נָפֶשׁ
illud comedent & ,vestrum semen vacuum in ‖ seretis &
[n] כלה
וּזְרַעְתֶּם לָרִיק זַרְעֲכֶם וַאֲכָלֻהוּ
[o] דאב
coram cædemini &,vos in meas facies † dabo Et .vestri inimici
‖ frustra, † iram meam
17 אֹיְבֵיכֶם׃ [p]וְנָתַתִּי פָנַי בָּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי
;vos odio habentes vos in ‡ dominabuntur & : vestris inimicis
[p] נתן
‡ vobis
אֹיְבֵיכֶם [q]וְרָדוּ בָכֶם שֹׂנְאֵיכֶם
hæc ad vsque * si Et .vos persequens ‡ non & , fugietis &
[q] רדה
18 [r]וְנַסְתֶּם וְאֵין־רֹדֵף אֶתְכֶם׃ וְאִם עַד־אֵלֶּה
‡ erit * adhuc in his
septies vos corripiendum ad † addam & ,mihi ‖ audieritis non
[r] נוס
לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְיָסַפְתִּי לְיַסְּרָה אֶתְכֶם שֶׁבַע
‖ me † vt corrigam ‡ propter
superbiam conteram Et .vestra peccata super ‡
19 עַל־חַטֹּאתֵיכֶם׃ וְשָׁבַרְתִּי אֶת־[s]גְּאוֹן
& ,ferrum sicut vestros cælos dabo & ,vestræ fortitudinis
[s] גאה
‡ labor vester
עֻזְּכֶם וְנָתַתִּי אֶת־שְׁמֵיכֶם כַּבַּרְזֶל וְאֶת־
;vestra virtus ‡ vanum in consumetur Et .æs sicut vestrā terram
20 אַרְצְכֶם כַּנְּחֻשָׁה׃ וְתַם [t]לָרִיק [u]כֹּחֲכֶם
[t] תמם [u] כוח
* fructū suum, ‖ arbor
terræ lignum ‖ & ,suam productionem * vestra terra dabit non &
וְלֹא־תִתֵּן אַרְצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ
,mecum ambulaueritis si Et . suum fructum dabit non
21 לֹא יִתֵּן [x]פִּרְיוֹ׃ וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי
[x] פרה
vos super addam & ,mihi ,audire volueritis nec ,occursu in †
† ex aduerso,
[y]קֶרִי וְלֹא [z]תֹאבוּ לִשְׁמֹעַ לִי וְיָסַפְתִּי עֲלֵיכֶם
[y] קרה
mittam Et .vestra peccata iuxta ,septies percussionem
[z] אבה
22 [a]מַכָּה שֶׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם׃ וְהִשְׁלַחְתִּי
succidet & ,vos orbabit ‡ & ,agri viuentem ‡ vos in
[a] נכה
‡ bestiam ‡ orbos faciet
בָכֶם אֶת־[b]חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁכְּלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָה
desolabuntur & :vos minuet ac , vestrum animal
[b] חיה
אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם [c]וְנָשַׁמּוּ
,mihi fueritis eruditi non his in si Et .vestræ viæ
[c] שמם
23 דַּרְכֵיכֶם׃ וְאִם־בְּאֵלֶּה לֹא [d]תִוָּסְרוּ לִי
[d] יסר
* ex aduerso.
ambulabo Et occursu * mecum ambulaueritis sed
24 וַהֲלַכְתֶּם עִמִּי [e]קֶרִי׃ וְהָלַכְתִּי
[e] קרה
* ex aduerso.
etiam vos percutiam & ,occursu in * vobiscum ego etiam
אַף־אֲנִי עִמָּכֶם בְּקֶרִי [f]וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־
[f] נכה

vos super inducam Et , vestra peccata super septies ego — propter

25 אני שבע על־חטאתיכם׃ [a]והבאתי עליכם — בּוֹא [a]

ad colligemini & , fœderis vindictam vindicantem gladium — vltorem vltionis

חרב נקמת נקם־ברית ונאספתם אל־

,vestri medio in pestilentiam mittam Et . vestras ciuitates

עריכם ושלחתי דבר בתוככם

virgam* vobis me frangendo In ‡ . inimici manu in dabimini $ & — $ trademini ‡ Dum cōfregero *baculum

26 [b]ונתתם ביד־אויב׃ בשברי לכם [c]מטה — נתן [b] נטה [c]

clibano in vestrum panem mulieres decem coquent & , panis

לחם [d]ואפו עשר [e]נשים לחמכם בתנור — אפה [d]

,comedetis & : pondere in vestrum panem reddentque , vno

אחד [f]והשיבו לחמכם במשקל ואכלתם — אנש [e] שוב [f]

,mihi † audieritis non hoc in si Et . saturabimini non & — †me

27 ולא תשבעו׃ ואם בזאת לא תשמעו לי

vobiscum ambulabo Et . occursu in ‖ mecum ambulaueritis sed — ‖ex aduerso

28 והלכתם עמי בקרי׃ והלכתי עמכם

septies ego etiam vos corripiam & : occursus furore* in — *furore ex aduerso,

[g]בחמת־קרי ויסרתי אתכם אף־אני שבע — יחם [g]

,vestrorum filiorum carnem comedetis Et . vestra peccata super* — *propter

29 על־חטאתיכם׃ ואכלתם בשר בניכם

dissipabo Et . comedetis vestrarum filiarum carnem &

30 ובשר בנתיכם תאכלו׃ והשמדתי את־

ponam & : vestra solis simulachra succidam & , vestra excelsa — imagines vestras,

[h]במתיכם והכרתי את־חמניכם ונתתי — במה [h]

,vestrarum contaminationum $ cadauera super vestra cadauera — $idolorū vestrorum:

את־פגריכם על־פגרי גלוליכם

dabo Et . vos mea anima abominabitur &

31 וגעלה נפשי אתכם׃ ונתתי את־

,vestra sanctuaria desolabo & , solitudinem vestras ciuitates — in desolationem,

עריכם חרבה והשמותי את־מקדשיכם

ego desolabo Et . vestræ quietis odore in odorabo non & — odorem

32 ולא אריח בריח [i]ניחחכם׃ והשמתי אני — נוח [i]

vestri inimici eam super obstupescentque : terram

את־הארץ ושממו עליה איביכם

,gentes in dispergam vos Et . ea in habitantes — qui habitant

33 הישבים בה׃ ואתכם אזרה בגוים

,desolata vestra terra erit Et . gladium vos post euacuabo & — euaginabo

והריקתי אחריכם חרב והיתה ארצכם שממה

terra volet ‡ Tunc . solitudo erunt vestræ ciuitates & — in destructionem ‡perficiet sabbatha sua, *quibus †eritis

34 ועריכם יהיו חרבה׃ אז תרצה הארץ

vos † & , fuerit desolata* diebus cunctis suas cessationes $

את־[k]שבתתיה כל ימי השמה ואתם — שבת [k]

velet * & , terra cessabit ‖ Tunc . vestrorū inimicorum terra in

בארץ איביכם אז תשבת הארץ והרצת

,requiescet ,fuerit desolata* diebus Omnibus . suas cessationes — ‖requiescet *perficiet sabbatha sua *quibus

35 את־שבתתיה׃ כל־ימי השמה תשבת

vos habitando in ‡ ,vestris cessationibus ‡ in cessauit non quibus — ‡ sabbathis ‡ cùm habitastis in ea.

את אשר לא־שבתה בשבתתיכם [l]בשבתכם — ישב [l] בוא [m]

mollitiem † inducam & , vobis in relictis * Et . eam super — *qui remanserint † teneritudinem

36 עליה׃ והנשארים בכם [m]והבאתי מרך

eos persequetur & : eorum inimicorum terris in , eorum cor in

בלבבם בארצת איביהם ורדף אתם

cadent & , gladij fugam fugient & , impulsi folij vox ‖ — ‖sonus

קול עלה נדף [n]ונסו מנסת־חרב ונפלו — נוס [n]

suum fratrem in vnusquisque impingent Et . persequente* non & — *erit qui persequatur.

37 ואין רדף׃ וכשלו איש־באחיו

vobis erit non & : * non persequens & , gladij facie à tanquā — *erit:

כמפני־חרב ורדף אין ולא־תהיה לכם

peribitis Et . vestrorum inimicorum conspectus ad $ erectio — $ corā inimicis vestris,

38 תקומה לפני איביכם׃ ואבדתם

. vestrorum inimicorum terra vos comedet ‡ & ,gentibus in — ‡ consumet

בגוים ואכלה אתכם ארץ איביכם׃

terris in , sua peruersitate in contabescent vobis in reliqui* Et — *qui remanserint ex vobis, dissoluentur propter iniquitates,

39 והנשארים בכם [o]ימקו [p]בעונם בארצת — מקק [o] עוה [p]

suorum patrum iniquitatibus in † etiam & : vestrorum inimicorum — † propter iniquitates

איביכם ואף בעונת אבתם

; suam iniquitatem confitebuntur Et . liquefient secum

אתם ימקו׃ [q]והתודו את־עונם — ידה [q]

suam præuaricationem iuxta suorum patrum iniquitatem &

40 ואת־עון אבתם במעלם

ambulauerunt qua etiam & ; me in sunt præuaricati qua

אשר מעלו־בי ואף אשר־הלכו

‡ ex aduerso — : casu in* eis cum ambulabo ego Etiam . casu in ‡ mecum

41 עמי [a]בקרי׃ אף־אני [b]אלך עמם בקרי — קרה [a] הלך [b]

tunc vel : eorum inimicorum terram in eos inducam Et

והבאתי אתם בארץ איביהם או־אז

expiabunt — volent tunc & , incircuncisum eorum cor se humiliabit

יכנע לבבם הערל ואז [c]ירצו את־ — רצה [c]

†cum — ,Iahacob † mei pacti recordabor Et . suam iniquitatem

42 עונם׃ וזכרתי את־בריתי יעקוב

‖cum — Abraham ‖ mei pacti etiam & , Ischac ‖ pacti mei etiam &

ואף את־בריתי יצחק ואף את־בריתי אברהם

relinquetur terra Et . ero memor terræ & , recordabor

43 אזכר והארץ אזכר׃ והארץ תעזב

perficiet sabbatha sua, quādo desolata fuerit *expiabunt ⁂iudicia mea — ipsi & , eis ab desolando in , suas cessationes volet & , eis ab

מהם [d]ותרץ את־שבתתיה בהשמה מהם והם — שמם [d]

meis iudicijs in ⁂ quòd eo in & quòd eo ,suam iniquitatem volent *

ירצו את־עונם יען וביען במשפטי

. eorum anima est abominata mea decreta & , reprobauerunt

מאסו ואת־[e]חקתי געלה נפשם׃ — חקק [e]

$ esto id ita sit, tamē cùm essent — suorū inimicorum terra in eos existendo in istud quoque etiam $ Et

44 ואף־גם־זאת [f]בהיותם בארץ איביהם — היה [f]

,eos consiciendos ad ‡ eos sum abominatus nō & ,eos reprobaui non

לא־מאסתים ולא־געלתים [g]לכלתם

‡ vt consumerem — Dominus ego Quia : eis cum meum pactum irritū faciendum ad

[h]להפר בריתי אתם כי אני יהוה — כלה [g] פור [h]

,primorum pacti eis recordabor Et . eorum Deus

45 אלהיהם׃ וזכרתי להם ברית ראשנים

eduxi — ,gentium oculis in Ægypti terra e eos feci exire quos

אשר [i]הוצאתי אתם מארץ מצרים לעיני הגוים — יצא [i]

vt essem — . Dominus Ego . Deum in eis existendum ad

להיות להם לאלהים אני יהוה׃

sunt — dedit quæ leges & , iudicia & , decreta Hæc

46 אלה החקים והמשפטים [k]והתורת אשר נתן — ירה [k]

,Sinai monte in , Israel filios inter & , se inter Dominus

יהוה בינו ובין בני ישראל בהר סיני

per manum — . Mosceh manu in

ביד־משה׃

CAP. XXVII. כז

. dicendo , Mosceh ad Dominus est locutus Et

1 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃

Vir : eos ad dices & , Israel filios ad Loquere

2 דבר אל־בני ישראל ואמרת אלהם איש

si permutare voluerit votū secundum æstimationem — . Domino animarum tua ordinatione in votum separauerit cum

כי [l]יפלא נדר בערכך נפשת ליהוה׃

,annorum viginti filio à masculi , tua ordinatio † erit Et

3 והיה ערכך הזכר מבן עשרים שנה — ערך [l]

‡ æstimatio — tua ordinatio ‖ erit & , annorum sexaginta filium ad vsque &

ועד בן־ששים שנה והיה ערכך

secundum seculum — . sanctitatis seclo in argenti secli quinquaginta

חמשים שקל כסף בשקל הקדש׃

*fuerit ⁂ æstimatio — . secli triginta tua ordinatio * erit & , ipsa* femina si Et

4 ואם־נקבה הוא והיה ערכך שלשים שקל׃

viginti filium ad vsque & ,annorum quinque filio à si Et

5 ואם מבן־חמש שנים ועד בן־עשרים

æstimatio — : secli viginti masculi tua ordinatio erit & , annorum

שנה והיה ערכך הזכר עשרים שקלים

,mensis filio à si Et . secli decem feminæ &

6 ולנקבה עשרת שקלים׃ ואם מבן־חדש

æstimatio — tua ordinatio erit & , annorum quinque filium ad vsque &

ועד בן־חמש שנים והיה ערכך

æstimatio — ,tua ordinatio feminæ & : argenti secli quinque , masculi

הזכר חמשה שקלים כסף ולנקבה ערכך

sexaginta filio à si Et . argenti secli tres

7 שלשת שקלים כסף׃ ואם מבן־ששים

æstimatio — ,tua ordinatio erit & : masculus si , supra & annorum

שנה ומעלה אם־זכר והיה ערכך

. secli decem , feminæ & : secli quindecim

חמשה עשר שקל ולנקבה עשרה שקלים׃

pauperior est æstimatione — cum faciet stare , tua ordinatione ab ipse est attenuatus si Et

8 ואם־מך הוא מערכך והעמידו

os super ‖ sacerdos eum faciet ordinare † & ,sacerdote coram
לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהֶעֱרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל־פִּי
.sacerdos eum faciet ordinare ‡ ,vouentis manus apprehendet quod
אֲשֶׁר [a] תַּשִּׂיג יַד הַנֹּדֵר יַעֲרִיכֶנּוּ הַכֹּהֵן׃
appropinquationem eo ex facient appropinquare quo * animal si Et
9 וְאִם־בְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן
.sanctitas erit Domino eo ex dederit quo ‖ omne Domino
לַיהוָה כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה־קֹּדֶשׁ׃
bonum ,illud commutabit neque ,illud permutabit Non
10 לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא־[b] יָמִיר אֹתוֹ טוֹב
cõmutauerit commutando si Et .bono in † malum vel ,malo in †
בְּרָע [c] אוֹ־רַע בְּטוֹב וְאִם־הָמֵר יָמִיר
erit eius commutatio ‡ & ,illud erit & ,animali in ‡ animal
בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה וְהָיָה־הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה־
non quo ‖ ,immundum animal omne * si Et .sanctitas
11 קֹדֶשׁ׃ וְאִם כָּל־בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא־
statuet & ,Domino appropinquationem eo ex faciens appropinquare
יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיהוָה וְהֶעֱמִיד
sacerdos ordinabit ‡ Et .sacerdotis aspectus ad † animal
12 אֶת־הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃ וְהֶעֱרִיךְ הַכֹּהֵן
,tuam ordinationem iuxta :malum inter & bonum inter ‡ illud
אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֶרְכְּךָ
,illud redemerit redimendo si Et .erit sic ,sacerdos ô
13 הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה׃ וְאִם־גָּאֹל יִגְאָלֶנָּה
.tuam ordinationem super ‖ eius * quintam addet &
וְיָסַף חֲמִישִׁתוֹ עַל־עֶרְכֶּךָ׃
sanctitatem suam domum sanctificauerit cùm vir Et
14 וְאִישׁ כִּי־יַקְדִּשׁ אֶת־בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ
,malam inter & bonam inter † sacerdos eam ordinabit † & ,Domino
לַיהוָה וְהֶעֱרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין [d] רָע
,constabit * sic ,sacerdos eam ordinauerit ‡ quod secundum
כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם׃
addet & ,suam domum redemerit sanctificans si Et
15 וְאִם־הַמַּקְדִּישׁ יִגְאַל אֶת־בֵּיתוֹ וְיָסַף
.ipsi erit & ,eum super tua ordinationis ‖ argenti quintam
חֲמִישִׁית כֶּסֶף־עֶרְכְּךָ עָלָיו וְהָיָה לוֹ׃
vir sanctificauerit suæ apprehensionis ‡ agro de † si Et
16 וְאִם ׀ מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ יַקְדִּישׁ אִישׁ
chomer semen * ,eius seminis os ad ‡ tua æstimatio erit & ,Domino
לַיהוָה וְהָיָה עֶרְכְּךָ לְפִי זַרְעוֹ זֶרַע חֹמֶר
.argenti seclis quinquaginta in hordeorum
שְׂעֹרִים בַּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כָּסֶף׃
.suum agrum sanctificauerit Iobel anno ab Si
17 אִם־[e] מִשְּׁנַת הַיֹּבֵל יַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ
Iobel post si Et .stabit † tuam ordinationem ‖ iuxta
18 כְּעֶרְכְּךָ יָקוּם׃ וְאִם־אַחַר הַיֹּבֵל
sacerdos ei supputabit & , suum agrum sanctificauerit
יַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ וְחִשַּׁב־לוֹ הַכֹּהֵן אֶת־
annum ad vsque , residuorum annorum os super argentum
הַכֶּסֶף עַל־פִּי הַשָּׁנִים [f] הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת
redimendo si Et .tua ordinatione de diminuetur & ; Iobel
19 הַיֹּבֵל וְנִגְרַע מֵעֶרְכֶּךָ׃ וְאִם־גָּאֹל
quintam ‡ addet & :eum sanctificans † agrum redemerit
יִגְאַל אֶת־הַשָּׂדֶה הַמַּקְדִּישׁ אֹתוֹ וְיָסַף חֲמִשִׁית
.ei stabit * & ,eum super tua ordinationis ‡ argenti
כֶּסֶף־עֶרְכְּךָ עָלָיו [g] וְקָם לוֹ׃
vendiderit si & agrum redemerit non si Et
20 וְאִם־לֹא יִגְאַל אֶת־הַשָּׂדֶה וְאִם־מָכַר אֶת־
erit Et .vltra redimetur non ,alteri viro agrum
21 הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד׃ וְהָיָה

† æstimare ‡ secundum quod apprehendit ‡ æstimabit

נשג [a] * fuerit de quo offerunt oblationem ‖ de quo

מיר [b] † pro

רוע [c] ‡ cum ‡ quod commutatum est cum eo * fuerit ‖ de quo non offerunt oblationem

‡ coram sacerdote ‡ æstimabit ‡ tam bonum quàm malum:

* partem ‖ secundum æstimationem

† æstimabit ‡ tam bonam quàm malam,

רוע [d] ‡ æstimauerit * confirmabitur.

‖ secundum æstimationem tuam † quidpiam ‡ possessionis

‡ secundum sementem * sementis cori

שנה [e] ‖ æstimationem † confirmabitur.

secundum annos qui remanent

יתר [f]

† qui sanctificauit ‡ quintam partem ‡ secundum æstimationem tuam * confirmabitur

קום [g]

ager sicut ,Domino sanctitas ,Iobel in eum exeundo in ager
הַשָּׂדֶה [a] בְּצֵאתוֹ בַיֹּבֵל קֹדֶשׁ לַיהוָה כִּשְׂדֵה
si Et .eius apprehensio erit sacerdoti :anathematis
22 הַחֵרֶם לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ׃ וְאִם אֶת־
,suæ possessionis agro de † non qui ,suæ emptionis agrum
שְׂדֵה [b] מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ
sacerdos ei supputabit Et .Domino sanctificauerit
23 יַקְדִּישׁ לַיהוָה׃ וְחִשַּׁב־לוֹ הַכֹּהֵן אֵת
dabitque :Iobel annum ad vsque tua ordinationis numerum
[c] מִכְסַת הָעֶרְכְּךָ עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְנָתַן אֶת־
.Domino sanctitatem ,ipsa die in tuam ordinationem
הָעֶרְכְּךָ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה׃
eum emit quem ad ager reuertetur Iobel anno In
24 בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לַאֲשֶׁר קָנָהוּ
tua ordinatio ‡ omnis Et .terræ possessio ipsi quem ad ,eo ab
25 מֵאִתּוֹ לַאֲשֶׁר־לוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ׃ וְכָל־עֶרְכְּךָ
.Sechel erit obolorum Viginti .sanctuarij seclo in erit
יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשָּׁקֶל׃
Domino primitiabitur quod primogenitum Veruntamen
26 אַךְ־בְּכוֹר אֲשֶׁר יְבֻכַּר לַיהוָה
,agnus siue ,bos siue :illud vir sanctificabit non animali in
בִּבְהֵמָה לֹא־יַקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה
redimet & ,immundo animali in ‡ si Et .ipse † Domino
27 לַיהוָה הוּא׃ וְאִם בַּבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה וּפָדָה
non si & :eam super eius ‡ quintam addet & ,tua æstimatione in
בְעֶרְכֶּךָ וְיָסַף חֲמִשִׁתוֹ עָלָיו וְאִם־לֹא
Veruntamen .tua æstimatione in vendetur & ,redimatur
28 יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכֶּךָ׃ אַךְ
omnibus ex Domino vir occidet quam occisionem omnem
כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יַחֲרִם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל־
eius possessionis agro ab & ,animali & ,homine ab ,ei ‡ quæ
אֲשֶׁר־לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ
sanctitas anathema Omne .redimetur neque ,vendetur non
לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל־חֵרֶם קֹדֶשׁ־
quod charem Omne * .Domino ipsum ‡ sanctitatum
29 קֳדָשִׁים הוּא לַיהוָה׃ כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר
.morietur moriendo :redimetur non homine ab occidetur
יָחֳרַם מִן־הָאָדָם לֹא יִפָּדֶה מוֹת יוּמָת׃
fructu de terræ semine de terræ decima omnis E
30 וְכָל־מַעְשַׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ [d] מִפְּרִי
.Domino sanctitas ,illud Domino ,ligni
הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה׃
eius † quintam ,sua decima de vir redemerit redimendo si Et
31 וְאִם־גָּאֹל יִגְאַל אִישׁ מִמַּעַשְׂרוֹ חֲמִשִׁיתוֹ
omne ,pecoris & ,bouis decima omnis Et eam super addet
32 יֹסֵף עָלָיו׃ וְכָל־מַעְשַׂר בָּקָר וָצֹאן כֹּל
sanctitas erit decimum ,virga sub transibit quod
אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה־קֹּדֶשׁ
non & ,malum ad bonum inter quæret Non .Domino
33 לַיהוָה׃ לֹא יְבַקֵּר בֵּין־טוֹב [e] לָרַע וְלֹא
,illud commutauerit commutando si Et .illud permutabit
[f] יְמִירֶנּוּ וְאִם־הָמֵר יְמִירֶנּוּ
non ,sanctitas erit ,eius commutatio & ,illud erit &
וְהָיָה־הוּא [f] וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה־קֹּדֶשׁ לֹא
.redimetur
יִגָּאֵל׃
Mosch ‡ Dominus præcepit quæ præcepta † Ista
34 אֵלֶּה [g] הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
.Sinai monte in ,Israel filios ad
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינָי׃

cùm exierit יצא [a] possessio

† est קנה [b]

æstimationis כסס [c] æstimationem

eum à quo iste emit, ad eum cuius est ‡ æstimatio

est

offertur

ouis,

‡ est. ‡ fuerit ex animalibus immundis, ‡ partem

omnis consecratio, quam consecrabit ‡ sunt

Omnis consecratio

‡ erit *Omnis consecratio quæ cõsecrabitur

פרה [d] arboris, Domini est.

‡ partem

boum, & ouiũ, & cuiuscunq. animalis quod transit

vtrum bonum an malum, רוע [e]

מיר [f]

† sunt ‡ per צוה [g]

נשלם ספר ויקרא

Finis libri Leuitici.

LIBER NVMERI, HEBRAICE וידבר, ID EST, ET LOCVTVS EST.

CAPVT I. א

Et locutus est Dominus ad Mosch in deserto Sinai in tabernaculo conuentus in vna mensis secundi in anno secundo egrediendo eos è terra Ægypti

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

dicendo. Tollite caput omnis cœtus filiorum Israel, suas familias ad, domui patrũ suorũ, in numero nominũ, omnẽ masculum ad capita sua. A filio viginti annorum & supra;

2 לֵאמֹר׃ שְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגֻלְגְּלֹתָם׃

3 מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל־יֹצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאֹתָם

omnẽ egrediẽtẽ in exercitu Israel, visitabitis eos ad exercit' suos, tu & Aharon. Et vobiscum erunt vir vir tribui

אַתָּה וְאַהֲרֹן׃ 4 וְאִתְּכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לַמַּטֶּה

Vir caput domus patrum suorum ipse. Et hæc

אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא׃ 5 וְאֵלֶּה

nomina virorum qui stabunt vobiscum. Ipsi Reuben

שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעַמְדוּ אִתְּכֶם לִרְאוּבֵן

Elisur filius Sedeur. Ipsi Simhon, Selumiel filius

אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃ 6 לְשִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־

Saddai Suri. Ipsi Iehudah, Nachshon filius Hamminadab.

צוּרִישַׁדָּי׃ 7 לִיהוּדָה נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב׃

Issachar, Nethanel filius Suhar.

8 לְיִשָּׂשכָר נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃

Zebulun, Eliab filius Chelon.

9 לִזְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃

Filiis Ioseph Ipsi Ephraim Elisamah filius Hammihud:

10 לִבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד

Menasseh Ghamliel filius Pedahsur.

לִמְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר׃

Ipsi Biniamin, Abidan filius Chidhoni.

11 לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי׃

Dan, Achihezer filius Hamisaddai.

12 לְדָן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃

Aser, Paghiel filius Hochran.

13 לְאָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃

Ghad, Eliasaph filius Dehuel.

14 לְגָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל׃

Naphtali, Achirah filius Henan.

15 לְנַפְתָּלִי אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃

Isti conuocati cœtus prælati tribuum patrum suorum, capita millium Israel ipsi.

16 אֵלֶּה קְרוּאֵי הָעֵדָה נְשִׂיאֵי מַטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם׃

Et accepit Mosch & Aharon viros istos, qui nuncupati sunt in nominibus.

17 וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֵת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹת׃

Et omnem cœtum congregare fecerunt in vna mensis secundi: & adgenerarunt se super familias suas, domui

18 וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּתְיַלְדוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית

patrum suorum, in numero nominum, à filio viginti annorum & supra, ad capita sua. Quemadmodum præcepit Dominus

אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְגֻלְגְּלֹתָם׃ 19 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה

Mosch, & visitauit eos in deserto Sinai. Et fuerunt

20 אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַּר סִינָי׃ וַיִּהְיוּ

filij Reuben primogeniti Israel, generationes eorum,

בְנֵי־רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדֹתָם

ad familias suas, ad domum patrum suorum, in numero nominũ, ad capita sua, omnis masculus à filio viginti annorũ,

לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לְגֻלְגְּלֹתָם כָּל־זָכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה

& supra, omnis egrediens exercitum. Visitati eorum virga

21 וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה

Reuben, sex & quadraginta millia, & quingenti.

רְאוּבֵן שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃

22 Ipsis filiis Simhon, generationes suas, ad familias suas,

לִבְנֵי שִׁמְעוֹן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם

ad domum patrum suorum, visitati eius in numero nominum

לְבֵית אֲבֹתָם פְּקֻדָיו בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת

ad capita sua, omnis masculus à filio viginti annorum,

לְגֻלְגְּלֹתָם כָּל־זָכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה

& supra, omnis egrediens pugnam. Visitati eorum tribui

23 וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה

Simhon, nouem & quinquaginta millia, & trecenti.

שִׁמְעוֹן תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃

24 Filiis Ghad generationes eorum, ad familias suas, ad domũ

לִבְנֵי גָד תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית

patrum suorum, in numero nominum, à filio viginti annorum

אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה

& supra, omnis egrediens exercitum. Visitati eorum

25 וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ פְּקֻדֵיהֶם

tribui Ghad, quinque & quadraginta millia, & sexcenti

לְמַטֵּה גָד חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת

& quinquaginta. Filiis Iehudah generationes eorum

26 וַחֲמִשִּׁים׃ לִבְנֵי יְהוּדָה תּוֹלְדֹתָם

ad familias suas, ad domum patrum suorum, in numero

לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר

nominum, à filio viginti annorum & supra, omnis egrediens

שֵׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא

exercitum. Visitati eorum tribui Iehudah, quatuor

27 צָבָא׃ פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה יְהוּדָה אַרְבָּעָה

& septuaginta millia, & sexcenti. Filiis Issachar

28 וְשִׁבְעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ לִבְנֵי יִשָּׂשכָר

generationes eorũ, ad familias suas, ad domum patrũ suorũ

תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם

in numero nominum, à filio viginti annorum, & supra,

בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה

omnis egrediens exercitum. Visitati eorum tribui Issachar

29 כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה יִשָּׂשכָר

quatuor & quinquaginta millia, & quadringenti.

אַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃

Filiis Zebulun generationes eorum, ad familias suas,

30 לִבְנֵי זְבוּלֻן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם

ad domum patrum suorum, in numero nominum à filio viginti

לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים

annorũ, & supra, omnis egrediens exercitum. Visitati eorum

31 שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ פְּקֻדֵיהֶם

tribui Zebulun, septem & quinquaginta millia, & quadringenti.

לְמַטֵּה זְבוּלֻן שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע

genti. Filiis Ioseph, filiis Ephraim generationes eorum

32 מֵאוֹת׃ לִבְנֵי יוֹסֵף לִבְנֵי אֶפְרַיִם תּוֹלְדֹתָם

ad familias suas, ad domũ patrũ suorum, in numero nominũ

לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת

à filio viginti annorum & supra, omnis egrediens exercitum

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃

Marginal notes: a שנה quo egressi sunt; b יצא; c Capite summam נשא; d היה, נטה princeps erit; e קרואי; f נטה & duces; g לקח; h יעד ostensæ sunt genealogiæ eorum per domum; i שנה luxta numerum per. Left margin: a מאה; b ילד; c נטה; d מאה.

,millia quadraginta , Ephraim *tribui* ‡eorum *Visitati*

33 פקדיהם למטה אפרים ארבעים אלף

eorum‖generationes * Menasseh Filiis $ .quingenti &

34 וחמש מאות׃ לבני מנשה תולדתם

nominum *numero in* ‡ ,suorũ patrum domũ *ad* † ,suas familias*ad* †

למשפחתם לבית אבתם במספר שמת

.exercitum $ egrediens omnis , supra & ,annorum viginti filio à

מבן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא׃

triginta & duo ,Menasseh *tribui* ‡eorum *Visitati*

35 פקדיהם למטה מנשה [a] שנים ושלשים

,*eorum*‖generationes* Biniamin Filiis $ .ducenti & millia

36 אלף ומאתים׃ לבני בנימן תולדתה

,nominum *numero in* ‡ ,suorum patrum domũ *ad*† ,suasfamilias*ad*†

למשפחתם לבית אבתם במספר שמת

.exercitum $ egrediens omnis ,supra &,annorum viginti filio à

מבן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא׃

triginta & ,quinque ,Biniamin *tribus*‖ eorum *Visitati*

37 פקדיהם למטה בנימן חמשה ושלשים

,*eorum* $ generationes ‡ Dan Filiis † .quadringenti & ,millia

38 אלף וארבע מאות׃ לבני דן תולדתם

nominum *numero in* ‖,suorum patrum domũ *ad* ,suas familias *ad**

למשפחתם לבית אבתם במספר שמת

exercitum † egrediens omnis , suprà &,annorum viginti filio a

מבן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא׃

,millia sexaginta & duo, Dan *tribui* ‡ eorum *Visitati*

39 פקדיהם למטה דן שנים וששים אלף

,*eorum* | generationes * ,Aser Filiis$ .septingenti &

40 ושבע מאות׃ לבני אשר תולדתם

filio à ,nominũ *numero in* ‡ ,suorũ patrũ domũ *ad*† suas familias *ad*

למשפחתם לבית אבתם במספר שמת מבן

eorum *Visitati* .*exercitum*$egrediẽs omnis,suprà & annorũ viginti

41 עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא׃ פקדיהם

.quingenti & , millia quadraginta & vnum , Aser *tribum ad*

[b] למטה אשר אחד וארבעים אלף וחמש [c] מאות׃

,suas familias *ad* ,*eorum* ‡ generationes † Naphtali *Filij*‖

42 בני נפתלי [d] תולדתם למשפחתם

viginti filio à,nominum *numero in* * suorũ patrum domũ *ad* $

לבית אבתם במספר שמת מבן עשרים

.exercitum ‖ egrediens omnis , suprà & ,annorum

שנה ומעלה כל יצא צבא׃

quinquaginta & tria ,Naphtali *tribum ad*† eorum *Visitati*

43 פקדיהם למטה נפתלי שלשה וחמשים

quos *visitati* Isti .quadringenti & , millia

44 אלף וארבע מאות׃ אלה הפקדים אשר

duodecim ,Israel *prælati* $& ,Aharon & Moseh *visitauit*‡

פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל [e] שנים עשר

.fuerunt suorum patrum domum *ad* ‖ vnus vir ; viri

איש איש אחד לבית אבתיו [f] היו׃

domum *ad* ‡ Israel filiorum *visitati* †omnes fuerunt Et

45 ויהיו כל פקודי בני ישראל לבית

omnis , supra & ,annorum viginti filio à ,suorum patrum

אבתם מבן עשרים שנה ומעלה כל

,*visitati* † omnes fuerunt Et .Israel in *exercitum* egrediens

47 יצא צבא בישראל׃ ויהיו כל הפקדים

quingenti & ,millia tria & ,millia sexcenta

שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות

,suorum patrum tribum *ad* Leuitæ Et .quinquaginta &

48 וחמשים׃ [g] והלוים למטה אבתם

.eorum medio in sunt *visitati* non

49 לא התפקדו בתוכם׃

;dicendo ,Moseh ad Dominus est locutus Et

50 וידבר יהוה אל משה לאמר׃

eorum *caput* ‡ & ,*visitabis* † non Leui *extensionem* Veruntamen

אך את מטה לוי לא תפקד ואת ראשם

tu Et .Israel filiorum medio in *tolles* $ non

לא [h] תשא בתוך בני ישראל׃ ואתה

super ,testimonij tabernaculo super Leuitas *fac visitare*

הפקד את הלוים על משכן [i] העדת ועל

,portabunt Ipsi .ei † quæ omnibus super &,eius vasis omnibus

כל [k] כליו ועל כל אשר לו המה ישאו

,ei ministrabunt ipsi & ;eius vasa omnia , & tabernaculum

את המשכן ואת כל כליו והם ישרתהו

Numerati ‡ de tribu; $De per ‖suas, † per ‡secundum numerum $ad pugnam. Numerati ‡de tribu; [a] שנה; $De *per ‖suas, † per ‡secundum numerum $ ad pugnam; Numerati ‖de tribu; $ De *per ‖suas *per ‖secundum numerum † ad pugnam. Numerati |de tribu; $ De *per ‖suas † per ‡ secundum numerum $ ad pugnam, Numerati de tribu; [b] נטה; [c] מאה; ‖De filiis † per ‡suas,per; [d] ילד; $ per *secundum numerum ‡ad pugnam. Numerati † de tribu sunt numerati‡numerauit $principes; [e] שנה; | per; [f] היה; † numerati ‡per; ad pugnam, numerati; per [g] לוה numerati; tribum † numerabis ‡ summmam $ capies; [g] נשא præfice; [i] עוד † sunt; [k] כלה

51 &, circum tabernaculum castrametabuntur. Et in proficiscendo

וסביב למשכן [a] יחנו׃ ובנסע

tabernaculum, descendere faciet illud Leuitæ, & ‡ in castrametando

המשכן יורידו אתו הלוים ובחנת

tabernaculum, stare facient illud Leuitæ. & extraneus *propinquus*

המשכן [b] יקימו אתו הלוים [c] והזר הקרב

.morietur Et castrametabuntur filij Israel, ‡ *vir super*

52 יומת׃ וחנו בני ישראל איש על

suam castrametationem, & vnusquisque ‖*super* suum vexillum

מחנהו ואיש על דגלו

$ *ad* suos exercitus. Et Leuitæ castrametabuntur *circum*,

53 לצבאתם׃ והלוים יחנו סביב

‖ *tabernaculum* testimonij, & non erit † *furor* super cœtum

למשכן העדת ולא יהיה קצף על [d] עדת

filiorum Israel. Et custodient Leuitæ custodiam

[e] בני ישראל ושמרו [f] הלוים את משמרת

tabernaculi testimonij. Et fecerunt filij Israel: iuxta omnia

54 משכן [g] העדות׃ [h] ויעשו בני ישראל ככל

quæ præcepit Dominus Moseh, sic fecerunt.

אשר צוה יהוה את משה כן עשו׃

quando proficisceretur; [a] חנה; ‡quando manebit; qui appropinquauerit; [b] קום [c] זור; ‡vnusquisque iuxta sua castra, † iuxta; $ per *in circuitu; ‖ tabernaculi † ita; [d] יעד; [e] בנה [f] לוה; [g] עוד; [h] עשה

CAP. II. ב

Et locutus est Dominus ad Moseh, & ad Aharon,

1 וידבר יהוה אל משה ואל אהרן

dicendo: Vnusquisque *super* vexillum suum, in signis

2 לאמר׃ איש על דגלו באתת

domus patrum suorum, castrametabuntur filij Israel; è regione

לבית אבתם [i] יחנו בני ישראל מנגד

circum tentorium *conuentus* castrametabuntur. Et ‡ *castrametantes*

3 סביב לאהל מועד יחנו׃ והחנים

ad orientem, ad ortum vexillum $ *castrametationis* Iehudah

קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה

* *ad* suos exercitus. Et ‖ *prælatus* filiis Iehudah † Nachson filius

לצבאתם ונשיא לבני יהודה נחשון בן

Hamminadab. Et exercitus eius & ‡ *visitati* eorum, quatuor

4 עמינדב׃ וצבאו ופקדיהם ארבעה

& septuaginta millia, & sexcenti. Et $ *castrametantes*

5 ושבעים אלף ושש [k] מאות׃ והחנים

super eum tribus Issachar. * Et *prælatus* filiis Issachar

עליו [l] מטה יששכר ונשיא לבני יששכר

| Nethaniel filius Suhar. Et exercitus eius, & † *visitati* eius

6 נתנאל בן צוער׃ וצבאו ופקדיו

quatuor, & quinquaginta millia, & quadringenti.

ארבעה וחמשים אלף וארבע מאות׃

Tribus Zebulun, & *prælatus* filiis Zebulun, Eliab

7 מטה זבולן ונשיא לבני זבולן אליאב

filius Chelon. Et exercitus eius, & *visitati* eius, septem

8 בן חלן׃ וצבאו ופקדיו שבעה

& quinquaginta millia & quadringenti. Omnes *visitati*

9 וחמשים אלף וארבע מאות׃ כל הפקדים

castrametationi Iehudah, centum millia, & octoginta millia,

למחנה יהודה מאת אלף ושמנים אלף

& sex millia, & quadringenti ‖ *ad* exercitus suos,

וששת אלפים וארבע מאות לצבאתם

prius proficiscentur. Vexillum *castrametationis* Reuben

10 ראשנה [m] יסעו׃ דגל מחנה ראובן

† ad austrum ‡ *ad* exercitus suos. Et ‖ *prælatus filiis* Reuben

תימנה לצבאתם ונשיא לבני ראובן

Elisur filius Sedeur. Et exercitus eius, & * *visitati* eius,

11 אליצור בן שדיאור׃ וצבאו ופקדיו

sex & quadraginta millia, & quingenti.

ששה וארבעים אלף וחמש מאות׃

Et *castrametantes super* eum tribus Simhon. Et ‖ *prælatus filiis*

12 והחונם עליו מטה שמעון ונשיא לבני

Simhon, Selumiel filius Surisaddai. Et exercitus eius,

13 שמעון שלמיאל בן צורי שדי׃ וצבאו

& *visitati* eorũ, nouem, & quinquaginta millia & trecenti.

ופקדיהם תשעה וחמשים אלף ושלש מאות׃

Et *extensio* Ghad: & † *prælatus filiis* Ghad, Eliasaph filius

14 ומטה גד ונשיא לבני גד אליסף בן

Rehuel. Et exercitus eius, & ‖ *visitati* eorum: quinque

15 רעואל׃ וצבאו ופקדיהם חמשה

iuxta; domus; [i] חנה; ecclesiæ ‡ castrametabuntur. $erit castrorũ; * per |princeps † erat ‡ numerati; $ castrametabuntur iuxta; [k] מאה; * princeps; [l] נטה; |erat † numerati; princeps; numerati; numerati; castrorum; per; castrorum; [m] נסע; † erit ‡ per * princeps filiorum * numerati; castrametabuntur iuxta ‖ princeps filiorum; numerati; tribus † princeps filiorum | numerati

.quinquaginta & ,sexcenti & ,millia quadraginta &
וארבעים אלף ושש [a] מאות וחמשים׃
,millia centum ,Reuben *castrametationi* *visitati* Omnes
16 כל־הפקדים למחנה ראובן מאת אלף
quinquaginta & ,quadringenti & millia quinquaginta & ,vnũ &
ואחד וחמשים אלף וארבע־מאות וחמשים
proficiscetur Et .proficiscentur secundi Et :suos exercitus *ad*
17 לצבאתם [b] ושנים [c] יסעו׃ ונסע
medio in Leuitarum *castrametatio* † ,conuentus tentorium
אהל־[d] מועד מחנה [e] הלוים בתוך
,proficiscentur sic ,castrametabuntur Quemadmodũ .castrorum
המחנת כאשר [f] יחנו כן יסעו
Vexillum .sua vexilla ad ,*sua manu* *super* vnusquisque
18 איש על־ידו לדגליהם׃ דגל
prælatus ‡ Et .*mare* * ad suos exercitus *ad* | Ephraim *castrametationis*
מחנה אפרים לצבאתם ימה׃ ונשיא
.Hammihud filius Elisamah ‡ Ephraim *filiis*
לבני אפרים אלישמע בן־עמיהוד׃
millia quadraginta ,eorum *visitati* & eius exercitus Et
19 וצבאו ופקדיהם ארבעים אלף
prælatus † & ;Menasseh tribus eum *super* * Et .quingenti &
20 וחמש מאות׃ ועליו [g] מטה מנשה ונשיא
,eius exercitus Et .Pedasur filius Ghamliel ,Menasseh *filiis*
21 לבני מנשה גמליאל בן־פדהצור׃ וצבאו
.ducenti & ,millia triginta & ,duo ,eorum *visitati* &
ופקדיהם שנים ושלשים אלף ומאתים׃
Abidan * Biniamin *filiis* *prælatus* | & ,Biniamin tribus Et
22 ומטה בנימן ונשיא לבני בנימן אבידן
quinque ,eorum *visitati* & ,ejus exercitus Et .Ghidhoni filius
23 בן־גדעני׃ וצבאו ופקדיהם חמשה
visitati Omnes .quadringenti & ,millia triginta &
24 ושלשים אלף וארבע מאות׃ כל־הפקדים
,millia octo & ,millia centum Ephraim *castrametationi*
למחנה אפרים מאת אלף ושמנת־אלפים
.proficiscentur tertij & :suos exercitus *ad* centum &
ומאה לצבאתם ושלשים יסעו׃
:suos exercitus *ad* ‡ ,aquilonem ad Dan *castrametationis* Vexillum
25 דגל מחנה דן צפנה לצבאתם
.Hammisaddai filius Achihezer ,Dan *filiis* *prælatus* &
ונשיא לבני דן אחיעזר בן־עמישדי׃
millia sexaginta & ,duo ,eorum *visitati* & ,eius exercitus Et
26 וצבאו ופקדיהם שנים וששים אלף
.Aser *extensio* ‡ eum *super* castrametantes Et .septingenti &
27 ושבע מאות׃ והחנים עליו מטה אשר
.Hochran filius Paghiel * Aser *filiis* *prælatus* Et
ונשיא לבני אשר פגעיאל בן־עכרן׃
quadraginta & ,vnum ,eorum *visitati* & ,eius exercitus Et
28 וצבאו ופקדיהם אחד וארבעים
prælatus † Et .Naphthali *extensio* Et .quingenti & ,millia
29 אלף וחמש מאות׃ ומטה נפתלי ונשיא
,eius exercitus Et .Henan filius Achirah ,Naphthali *filiis*
30 לבני נפתלי אחירע בן־עינן׃ וצבאו
.quadringenti & ,millia quinquaginta & ,tria ,eorũ *visitati* &
ופקדיהם שלשה וחמשים אלף וארבע מאות׃
,septem & millia centum ,Dan *castrametationi* *visitati* Omnes
31 כל־הפקדים למחנה דן [h] מאת אלף ושבעה
proficiscentur *postremum ad* | ,sexcenti & ,millia quinquaginta &
וחמשים אלף ושש מאות לאחרנה [i] יסעו
domum *ad* ‡ Israel filiorum *visitati* ‡ Isti .sua vexilla *ad* *
32 לדגליהם׃ אלה פקודי בני־ישראל לבית
,suos exercitus *ad* † castrorum *visitati* * omnes ,suorum patrum
אבתם כל־פקודי [k] המחנת לצבאתם
.quingenti & ,millia tria & millia sexcenta
שש־מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות
filiorũ medio in *sunt visitati* non Leuitæ Et .quinquaginta &
33 וחמשים׃ [l] והלוים לא התפקדו בתוך בני
.Mosch Dominus præcepit quemadmodum ,Israel
ישראל כאשר צוה יהוה את־משה׃
præcepit quæ omnia iuxta :Israel filij fecerunt Et
34 [m] ויעשו בני ישראל ככל אשר־צוה
:sua vexilla *ad* sunt castrametati sic ,Moseh Dominus
יהוה את־משה כן־חנו לדגליהם

[a] מאה numerati castrorum per
[b] שנה
[c] נסע † castra
[d] יעד [e] לוה
[f] חנה in loco suo, iuxta castrorum | per * occidentẽ. ‡ princeps filiorum ‡ erat numerati
* iuxta † princeps filiorum
[g] נטה numerati | princeps filiorum * erat numerati numerati castrorum per castrorum ‡ per princeps filiorum numerati iuxta ‡ tribus princeps filiorum * erat numerati tribus princeps filiorum numerati numerati castrorum
[h] מאה | posterius
[i] נסע * per ‡ sunt numerati ‡ per * numerati
[k] חנה fuerunt numerati
[l] לוה
[m] עשה per

per domum *super* suas familias ad vnusquisque sunt profecti sic &
וכן נסעו איש למשפחתיו על־בית
.suorum patrum
אבתיו׃

CAP. III. ג

‖ die in ;Moseh & ,Aharon generationes † istæ Et
1 ואלה [a] תולדת אהרן ומשה ביום
hæc Et .Sinai monte in Moseh cum Dominus est locutus
2 דבר יהוה את־משה בהר סיני׃ ואלה
,Abihu & ,Nadab Primogenitus :Aharon filiorum nomina *
שמות בני־אהרן הבכר נדב ואביהוא
Aharon filiorum nomina ‡ Ista .Ithamar & ,Elhazar
3 אלעזר ואיתמר׃ אלה שמות בני אהרן
eorum manum *impleuit* quorum ,*vnctorum* ,sacerdotum
הכהנים המשחים אשר־מלא ידם
,Abihu & Nadab est mortuus Et .*sacerdotio fungendum ad* ‡
לכהן׃ [b] וימת נדב ואביהוא
extraneum ignem *eos faciendo accedere in* *Domini* *facies ad* "
4 לפני יהוה בהקרבם אש זרה
;eis fuerunt non filij & ,Sinai deserto in *Domini* *facies ad* †
לפני יהוה במדבר סיני ובנים לא־[a] היו להם
facies *super* | Ithamar & ,Elhazar sacerdotio est functus &
ויכהן אלעזר ואיתמר על־[d] פני
,Moseh ad Dominus est locutus Et .*sui patris* * Aharon
5 אהרן אביהם׃ וידבר יהוה אל־משה
facies stare & ,Leui *extensionem* ‡ appropinquare Fac .dicendo
6 לאמר׃ הקרב את־[e] מטה לוי והעמדת
.ei ministrabunt & ,*sacerdotis* * Aharon *facies ad* ‡ eam
אתו לפני אהרן הכהן ושרתו אתו׃
cœtus omnis custodiam & ,eius custodiam custodient Et
7 ושמרו את־משמרתו ואת־משמרת כל־[f] העדה
.tabernaculi seruitutem seruiendum ad ,*conuentus tentorij* *facies ad* †
לפני אהל מועד לעבד את־עבדת המשכן׃
custodiam & ,*conuentus* | tentorij vasa omnia custodient Et
8 ושמרו את־כל־[g] כלי אהל מועד ואת־משמרת
.tabernaculi seruitutem seruiendum ad ,Israel filiorum
בני ישראל לעבד את־עבדת המשכן׃
,dati :eius filiis & ,Aharon Leuitas dabis Et
9 [h] ונתתה את־הלוים לאהרן ולבניו נתונם
.Israel filiis à ei *ipsi* * dati
נתונם המה לו מאת בני ישראל׃
custodient & ;*visitabis* ‡ eius filios & ,Aharon Et
10 ואת־אהרן ואת־[i] בניו תפקד ושמרו את־
.morietur *propinquans* ‡ extraneus Et .suum sacerdotium
כהנתם והזר הקרב [k] יומת׃
.dicendo ,Moseh ad Dominus est locutus Et
11 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃
filiorum medio è Leuitas accepi ecce ego Et
12 ואני הנה לקחתי את־[l] הלוים מתוך בני
filiis à *vuluæ* *apertione* primogenito omni pro ,Israel
ישראל תחת כל־בכור פטר רחם מבני
omne *mihi* Quia .Leuitæ mihi erunt & :Israel
13 ישראל [m] והיו לי הלוים׃ כי לי כל־
terra in primogenitum omne *me percutere* † die *in* * primogenitum
בכור ביום [n] הכתי כל־בכור בארץ
.Israel in primogenitum omne mihi sanctificaui ,Ægypti
מצרים הקדשתי לי כל־בכור בישראל
.Dominus Ego .erunt *mihi* ,animal ad vsque homine Ab
מאדם עד־בהמה לי יהיו אני יהוה׃
,Sinai deserto in Moseh ad Dominus est locutus Et
14 וידבר יהוה אל־משה במדבר סיני
,suorum patrum *domum ad* | Leui filios *Visita* .dicendo
15 לאמר׃ פקד את־בני לוי לבית אבתם
,supra & mensis filio à masculum Omnem :suas familias *ad* *
למשפחתם כל־זכר מבן־חדש ומעלה
,Domini *os* *super* ‡ Moseh eos *visitauit* ‡ Et .*eos visitabis*
16 תפקדם׃ ויפקד אתם משה על־פי יהוה
Leui filij isti fuerunt Et .erat iussus quemadmodum
17 כאשר צוה׃ ויהיו־אלה בני־לוי
* hæc Et .Merari & ,Chehath & ,Gherson *suis nominibus in*
18 בשמתם גרשון וקהת ומררי׃ ואלה

† sunt ‖ qua
[a] ילד
* sunt
‡ sunt
qui vncti sunt, consecrauit
‡ vt sacerdotio fungerentur.
[b] מות
" coram Domino, quando obtulerunt
† coram Domino.
[c] היה
| coram
[d] פנה
* patre suo.
‡ tribum
[e] נטה
‡ coram * sacerdote.
[f] יעד
† coram tabernaculo ecclesiæ,
| ecclesiæ,
[g] כלה
[h] נתן
* erunt
‡ præficies,
[i] בנה
‡ qui appropinquauerit.
[k] מות
[l] לוה
quod aperit vuluam
meum fuit
[m] היה
* à
† qua percussi
[n] נכה
mea
Numera
‖ per domos
* per
numerabis
‡ numerauit
‡ iuxta sermonem
per nomina sua
* sunt

tabernaculi facies ad castrametantes Et .earum funes &

38 ומיתריהם: והחנים לפני המשכן

,Moseh orientem ad conuentus tentorij facies ad ,anterius † ad

קדמה לפני אהל־מועד מזרחה משה

,sanctuarij custodiam custodientes eius filij & ,Aharon &

ואהרן ובניו שמרים משמרת המקדש

,appropinquans ,extraneus & .Israel filiorum custodiam ad

למשמרת בני ישראל והזר הקרב

Moseh visitauit † quas Leuitarum visitati Omnes .morietur

39 [a]יומת: כל־פקודי[b] הלוים אשר פקד משה

omnis ,eorum familias ad ‡ Domini os super † , Aharon &

ואהרן על־פי יהוה למשפחתם כל־

.millia viginti & duo ,supra & ,mensis filio à masculus

זכר מבן־חדש ומעלה [c]שנים ועשרים אלף:

omnem Visita : Moseh ad Dominus dixit Et

40 ויאמר יהוה אל־משה פקד כל־

, mensis filio à ,Israel filiis masculum primogenitum

בכר זכר לבני ישראל מבן־חדש

.eorum nominum numerum tolle & :supra &

ומעלה [d]ושא את מספר שמתם:

omni Pro .Dominus Ego .mihi Leuitas capies Et

41 ולקחת את־הלוים לי אני יהוה תחת כל־

pro Leuitarum animal & ,Israel filiis in primogenito

בכר בבני ישראל ואת בהמת הלוים תחת

.Israel filiorum animali in primogenito omni

כל־בכור בבהמת בני ישראל:

Dominus præcepit quemadmodum ,Moseh visitauit Et

42 ויפקד משה כאשר צוה יהוה

fuit Et .Israel filiis in primogenitum omnem ,ei

43 אתו את־כל־בכור בבני ישראל: [e]ויהי

,mensis filio à nominum numero in masculus primogenitus omnis

כל־בכור זכר במספר שמות מבן־חדש

, tres ,millia viginti & duo ,eorum visitatos ‖ ad , supra &

ומעלה לפקדיהם שנים ועשרים אלף שלשה

.ducenti & , septuaginta &

ושבעים [f]ומאתים:

:dicendo , Moseh ad Dominus est locutus Et

44 וידבר יהוה אל־משה לאמר:

.Israel filiis in primogenito omni pro Leuitas Cape

45 [g]קח את־הלוים תחת כל־בכור בבני ישראל

mihi erunt & ;eorum animali pro Leuitarum animal &

ואת־בהמת הלוים תחת בהמתם והיו־לי

, trium redemptiones Et .Dominus Ego .Leuitæ

46 הלוים אני יהוה: ואת [h]פדויי השלשה

Leuitas super superabundantium ,ducentorum & , septuaginta &

והשבעים והמאתים העדפים על־הלוים

,quinque capies Et .Israel filiorum primogenito à

47 מבכור בני ישראל: ולקחת חמשת

:capies sanctuarij seclo in : capiti seclos quinque

חמשת שקלים לגלגלת בשקל הקדש תקח

.Aharon argentum dabis Et .Sechel gerab Viginti

48 עשרים גרה השקל: [i]ונתתה הכסף לאהרן

accepit Et .eis in superabundantium redemptiones eius filiis &

49 ולבניו פדויי העדפים בהם: ויקח

super superabundantibus ex , redemptionis argentum Moseh

משה את כסף הפדיום מאת העדפים על

Israel filiorum primogenito A .Leuitarum redemptiones

50 פדויי הלוים: מאת בכור בני ישראל

,trecentos & , sexaginta & quinque ,argentum accepit

לקח את־הכסף חמשה וששים ושלש [k]מאות

argentum Moseh dedit Et .sanctitatis seclo in ,mille &

51 ואלף בשקל הקדש: ויתן משה את־כסף

,Domini os super ‡ eius filiis & ,Aharon redemptionum

[l]הפדים לאהרן [m]ולבניו על־פי יהוה

.Moseh Dominus præcepit quemadmodum

כאשר צוה יהוה את־משה:

CAP. IIII. ד

,Aharon ad & Moseh ad Dominus est locutus Et

1 וידבר יהוה אל־משה ואל־אהרן

Tolle : dicendo medio è Chehath filiorum caput

2 לאמר: נשא את־ראש בני קהת מתוך

castrametabũtur ante tabernaculum, † orientem, ante tabernaculum ecclesiæ

qui appropinquauerit

numerati † numerauit

[a] מות [b] לוה

‡ iuxta sermonem

‡ per

[c] שנה

Numera

filiorum

cape

[d] נשא

numerauit

[e] היה

secundum numerum

‖ secundum numeratos

[f] מאה

[g] לקח

mei

pro redẽptione

[h] פדה

qui supersunt Leuitis,

per caput, secundum seclũ

obolorum est

[i] נתן

eorum qui supersunt ex

his qui superfuerant ad

[k] מאה

secundum seclum

iuxta sermonem

[l] פדה

הפדוים

ק

[m] בנה

Cape summã

.Simhi & ,Libni ,suas familias ad ‡ Gherson filiorum nomina

18 שמות בני־גרשון למשפחתם לבני ושמעי:

,Ishar & , Hamram ,suas familias ad Chehath filij Et

19 ובני קהת למשפחתם עמרם ויצהר

,suas familias ad Merari filij Et .Huzziel & ,Chebron

20 חברון ועזיאל: ובני מררי למשפחתם

domum ad ‡ Leui familiæ ipsi Istæ ;Musi & , Machli

מחלי ומושי אלה הם משפחת הלוי לבית

familia & ,Libni familia Gherson Ipsi .suorũ patrum

21 אבתם: לגרשון משפחת הלבני ומשפחת

.Ghersuni familiæ ipsæ Istæ .Simhi

השמעי אלה הם משפחת הגרשני:

,mensis filio à masculi omnis numero in ‖ eorum Visitati

22 פקדיהם במספר כל־זכר מבן־חדש

.quingenti & ,millia septem ,eorum visitati † ,supra &

ומעלה פקדיהם שבעת אלפים וחמש מאות:

castrametabuntur tabernaculum post Ghersuni Familiæ

23 משפחת הגרשני אחרי המשכן [a]יחנו

Eliasaph ,Ghersuni patris domus prælatus $ Et .mare ad

24 ימה: ונשיא בית־אב לגרשני אליסף

tentorio in Gherson filiorum custodia Et .Lael filius

25 בן־לאל: ומשמרת בני־גרשון באהל

tegumentũ | & ,eius operimẽtũ, tentorium &, tabernaculũ conuentus

[c]מועד המשכן והאהל מכסהו [b]ומסך

operimentum & ,atrij funda ‡ Et .conuentus † tentorij ostij

26 פתח אהל מועד: וקלעי החצר ואת־מסך

altare super * &, tabernaculum super $ quod atrij ostij

פתח החצר אשר על־המשכן ועל־המזבח

.eius seruitium omne eius funes & ;vndiquaque

סביב ואת מיתריו לכל עבדתו:

Ishari familia & ,Hamrami familia Chehath ipsi Et

27 ולקהת משפחת העמרמי ומשפחת היצהרי

ipsæ Istæ .Huzzieli familia & ,Chebroni familia &

ומשפחת החברני ומשפחת העזיאלי אלה הם

filio à masculi omnis numero In .Chehathi familiæ

28 משפחת הקהתי: במספר כל־זכר מבן־

custodientes ,sexcenti & ,millia octo $,supra & ,mensis

חדש ומעלה שמנת אלפים ושש [d]מאות שמרי

Chehath filiorum Familiæ .sanctitatis custodiam

29 משמרת הקדש: משפחת בני־קהת

.austrum † ad tabernaculi femur super ‖ castrametabuntur

[e]יחנו על ירך המשכן תימנה:

Elisaphan , Chehathi familiis $ patris domus prælatus ‡ Et

30 ונשיא בית־אב למשפחת הקהתי אליצפן

,mensa & ,arca * eorum custodia Et .Huzziel filius

31 בן־עזיאל: ומשמרתם הארן והשלחן

quibus ,sanctitatis vasa & ,,altaria & , candelabrum &

[f]והמנרה והמזבחת [g]וכלי הקדש אשר

.eius seruitium | omne & ,operimentum & , eis in ministrabunt

ישרתו בהם והמסך וכל עבדתו:

,sacerdotis Aharon filius Elhazar | Leui prælatorum prælatus Et

32 ונשיא נשיאי [h]הלוי אלעזר בן־אהרן הכהן

.sanctitatis custodiam custodientum præfectura ‡

פקדת שמרי משמרת הקדש:

Istæ .Musi familia & ,Machli familia Merari Ipsi $

33 למררי משפחת המחלי ומשפחת המושי אלה

numero in ‡ eorum visitati † Et .Merari familæ ipsæ ‖

34 הם משפחת מררי: ופקדיהם במספר

,millia sex , supra & mensis filio à masculi omnis

כל־זכר מבן־חדש ומעלה ששת אלפים

familiis † patris domus prælatus Et .ducenti &

35 ומאתים: ונשיא בית־אב למשפחת

tabernaculi femur Super ‡ .Abichail filius Suriel † ,Merari

מררי צוריאל בן־אביחיל על ירך המשכן

filiorum custodiæ visitatio Et .aquilonem ad castrametabuntur

36 יחנו צפנה: ופקדת משמרת בני

,eius columnæ & ,eius vectes & , tabernaculi asseres , Merari

מררי קרשי המשכן ובריחיו ועמדיו

.eius seruitium omne & ,eius vasa omnia & ,eius bases &

ואדניו וכל־כליו וכל עבדתו:

,earum claui & ,earum bases & ,vndiquaque atrij columnæ Et

37 ועמדי החצר סביב ואדניהם ויתדתם

‡ per

per

per

sunt

‡ per

De

sunt

Numerati ‖ secundum numerum † numerati

[a] חנה

occidentem. $ princeps

tabernaculo

ecclesiæ erit ‖ aulæum

[b] יעד [c] סכך

$ ecclesiæ ‡ cortinæ $ erat iuxta * iuxta

opus

de

sunt

Secundum numerum

$ fuerunt

[d] מאה

‖ iuxta latus † meridiem.

[e] חנה

‡ princeps $ familiarum * erit

[f] נור

[g] כלה

aulæum ‖ opus

princeps principum ‖ erit

[h] לוה

$ præfectus $ De

‖ sunt † numerati ‡ secundum numerum

princeps † familiarum

† erit ‡ Iuxta latus

functio

tabulæ

opus

.suorum patrum domum ad ,suas familias ad ,Leui filiorum per
בני [a]לוי למשפחתם לבית אבתם:
[a] לוה
filium ad vsque & ,supra & ,annorum triginta filio A
3 מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן-
,exercitum ad ingredientem omnem ,annorum quinquaginta
חמשים שנה כל-[b]בא לצבא
[b] בוא
servitium * Hoc .conventus tentorio ‖ in functionem faciendum ad
vt faciat opus ‖ tabernaculo ecclesiæ * est opus
4 [c]לעשות [d]מלאכה באהל [e]מועד: זאת עבדת
.sanctitatum sanctitate ,conventus $ tentorio in ,Chehath filiorum
בני-קהת באהל מועד קדש הקדשים:
[c] עשה
,castrametationem proficiscendo in ‡ ,eius filij & ,Aharon veniet Et
[d] לאך [e] יעד
$ ecclesiæ
5 ובא אהרן ובניו בנסע המחנה
illo in operient & ,operimenti velum facient descendere &
sanctitatis ‡ quãdo proficiscentur castra.
[f]והורדו את פרכת [g]המסך [h]וכסו-בה
operimentum eam super ponent Et .testimonij arcam
6 את ארן [i]העדת: ונתנו עליו כסוי
[f] ירד [g] סכך
,desuper hyacinthi totam vestem * expandent & ,taxi pellis
[h] כסה [i] עור
עור תחש ופרשו בגד-כליל תכלת מלמעלה
* pannum totum hyacinthinum
facierum † mensam super Et .eius vectes ponent &
7 [k]ושמו בדיו: ועל שלחן הפנים
† panum
,scutellas eam super ponent & ,hyacinthi vestem ‖ expandent
[k] שום
יפרשו בגד תכלת ונתנו עליו את-הקערת
‖ pãnum hyacinthinum, * cyathos,
calamos medios & ,mundatoria * & ,cochlearia &
ואת-[l]הכפת ואת-[m]המנקית ואת [n]קשות
[l] כפף [m] נקה
.erit eam super iugis panis & :libaminis $
הנסך ולחם התמיד עליו יהיה:
[n] קשה
operient & ,cocci vermiculi vestem ea ‡ super expandent Et
$ operimenti ‡ eam
8 ופרשו עליהם בגד תולעת שני וכסו
.eius vectes ponent & ,taxi pellis opertorio in eam
אתו במכסה עור תחש ושמו את-בדיו:
candelabrum operient & ,hyacinthi vestem capient Et
9 ולקחו בגד תכלת וכסו את-[o]מנרת
[o] נור
& ,eius captatoria & ,eius lucernas & ,luminaris
forcipes
המאור ואת-נרתיה ואת-מלקחיה ואת-
ministrabunt quibus ,eius olei vasa omnia & ,eius receptacula
arulas
[p]מחתתיה ואת כל-[q]כלי שמנה אשר ישרתו-
[p] חתה
eius vasa omnia & ,illud ponent Et .eis in ei
[q] כלה
10 לה בהם: ונתנו אתה ואת-כל-כליה
.perticam * super dabunt & ,taxi pellis opertorium ad
cum opertorio * vectem,
אל-מכסה עור תחש ונתנו על-המוט:
operient & ,hyacinthi vestem expandent auri altare super Et
11 ועל מזבח הזהב יפרשו בגד תכלת וכסו
.eius vectes ponent & ,taxi pellis operimento in illud
אתו במכסה עור תחש ושמו את-בדיו:
ministrabunt quibus ministerij vasa omnia capient Et
12 ולקחו את-כל-כלי השרת אשר ישרתו-
operient & ,hyacinthi vestem ad dabunt & ,sanctitate in eis in
ponent in panno
בם בקדש [r]ונתנו אל-בגד תכלת [s]וכסו
[r] נתן [s] כסה
.perticam super dabunt † & ,taxi pellis operimento in ea
† ponent
אותם במכסה עור תחש ונתנו על-המוט:
vestem * illud super expandent & ,altare excinerabunt ‖ Et
‖ remouebunt cinerem altaris
13 ודשנו את-המזבח ופרשו עליו בגד
* pannum
,eius vasa omnia illud super dabunt Et .purpuræ
14 ארגמן: ונתנו עליו את-כל-[t]כליו
[t] כלה
,receptacula ,eis in illud super ministrabunt quibus $
$ in quibus ministrant,
אשר ישרתו עליו בהם את-המחתת את-
arulas,
vasa omnia ,sparsoria * & ,scopas & ,tridentes ‡
‡ fuscinulas, * crateras,
המזלגת ואת-היעים ואת-המזרקת כל כלי
,taxi pellis operimentum illud super expandent Et .altaris
המזבח ופרשו עליו כסוי עור תחש
eius filij & ,Aharon perficiet † Et .eius vectes ponent &
† consummabunt
15 [u]ושמו בדיו: וכלה אהרן-ובניו
[u] שום
,sanctitatis vasa omnia & ,sanctitatem operiendum ad ‖
‖ vt operiant
לכסת את-הקדש ואת-כל-כלי הקדש
,Chehath filij venient postea & ,castrametationem proficiscendo in
quando proficiscentur castra,
בנסע המחנה ואחרי-כן יבאו בני-קהת
.moriantur & ,sanctitatem ad tangent non & ,portandum ad *
* vt portent,
[x]לשאת ולא-יגעו אל-הקדש [y]ומתו
[x] נשא [y] מות
.conventus tentorio ‡ in Chehath filiorum onus Ista $
$ Ista sunt onera ‡ tabernaculo ecclesiæ.
אלה משא בני-קהת באהל מועד:
oleum † sacerdotis Aharon filij Elhazar præfectura * Et
* functio † est
16 ופקדת אלעזר בן-אהרן הכהן שמן

oblatio iugis,
,iuge munus & ,aromatum suffimentum & ,luminaris
המאור וקטרת הסמים ומנחת התמיד
functio
omnium & ,tabernaculi omnis visitatio ,vnctionis oleum &
ושמן המשחה פקדת כל-המשכן וכל-
$ sunt
.eius vasis in & ,sanctitate in ,eo in $ quæ
אשר-בו בקדש ובכליו:
,Aharon ad & Moseh ad Dominus est locutus Et
17 וידבר יהוה אל-משה ואל-אהרן
tribum
familiarum virgam excidatis Ne .dicendo
18 לאמר: אל-תכריתו את-שבט משפחת
,eis facite hoc Et .Leuitarum medio è Chehathi
19 הקהתי מתוך הלוים: וזאת עשו להם
quando appropinquabunt ad
sanctitatem eos appropinquando In :morientur non & ,viuent &
וחיו ולא ימתו [a]בגשתם את-קדש
[a] נגש
:eos ponent & ,venient eius filij & Aharon ,sanctitatum
הקדשים אהרן ובניו יבאו ושמו אותם
singulos ‡ opus * super
.suum onus ad * & suum servitium ‡ super virum virum
איש איש על-עבדתו ואל-משאו:
† vt videant, quando operient
absorbere iuxta ,videndum ad † ingredientur non Et
20 ולא-יבאו [b]לראות כבלע את-
[b] ראה
.morientur & ,sanctitatem
הקדש ומתו:
.dicendo ,Moseh ad Dominus est locutus Et
21 וידבר יהוה אל-משה לאמר:
Cape summã ‖ per
domum ad ‖ ipsos etiam ,Gerson filiorum caput Tolle
22 נשא את-ראש בני גרשון גם-הם לבית
per
,annorum triginta filio A .suas familias ad ,suorum patrum
23 אבתם למשפחתם: מבן שלשים שנה
numerabis
;eos visitabis annorum quinquaginta filium ad vsque ,supra &
ומעלה עד בן-חמשים שנה תפקד אותם
ad pugnandũ pugnam, vt faciant opus in tabernaculo ecclesiæ * opus
servitium serviendum ad ,militiam militandum ad ingredientem omnem
כל-הבא לצבא צבא לעבד עבדה
,Gersuni familiarum servitium * Hoc .conventus tentorio in
24 באהל [c]מועד: זאת עבדת משפחת הגרשני
[c] יעד
cortinas portabunt Et .onus in $ & ,faciendum ad
$ ad portandũ
25 לעבד [d]ולמשא: ונשאו את-יריעת
[d] נשא
:eius operimentum ,conventus ‡ tentorium & ,tabernaculi
‡ ecclesiæ * est
המשכן ואת-אהל מועד מכסהו
& ,desuper illud super * quod taxi operimentum &
ומכסה התחש אשר-עליו מלמעלה ואת-
ecclesiæ, † cortinas
,fundas † Et .conventus tentorij ostium ad tegumentum
26 [e]מסך פתח אהל מועד: ואת קלעי
[e] סכך
super ‖ quod ,atrij portæ ostij tegumentum & ,atrij
‖ est
החצר ואת-מסך פתח שער החצר אשר על-
eorum funes & ,vndiquaque altare super & ,tabernaculum
המשכן ועל-המזבח סביב ואת מיתריהם
operis eius.
fiet quod omne Et .eorum seruitij vasa omnia &
ואת-כל-כלי עבדתם ואת כל-אשר יעשה
Iuxta sermonem
eius filiorum & ,Aharon os Super .facient & ,eis
27 להם ועבדו: על-פי אהרן ובניו
opus * in omni onere $ in omni opere ‡ deponetis apud eos
,eorum onus omne ad * ,Gersuni filiorum servitium omne erit
תהיה כל-עבדת בני הגרשני לכל-משאם
custodia in eos super commendabitis ‡ Et .eorũ servitium omne ad $ &
ולכל עבדתם ופקדתם עליהם במשמרת
opus
filiorum familiarum servitium Hoc .eorum onus omne
28 את כל-משאם: זאת עבדת משפחת בני
* tabernaculo ecclesiæ † per manum
manu in † eorum custodia & ,conventus tentorio * in Gersuni
הגרשני באהל מועד ומשמרתם ביד
,Merari Filios .sacerdotis Aharon filij Ithamar
29 איתמר בן-אהרן הכהן: בני מררי
* per $ numerabis.
.eos visitabis $ suorum patrum domum ad * ,suas familias ad ‖
למשפחתם לבית-אבתם תפקד אתם:
filium ad vsque & ,supra & ,annorum triginta filio A
30 מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן-
numerabis
ingredientem omnem ,eos visitabis annorum quinquaginta
חמשים שנה תפקדם כל-[f]הבא
[f] בוא
‡ pugnam, vt faciant opus tabernaculi ecclesiæ.
.conventus tentorij servitium serviendum ad ,exercitum ‡ ad
לצבא לעבד את-עבדת אהל מועד:
* est
,eorum servitium omne ad * ,eorum oneris custodia hæc Et
31 וזאת משמרת משאם לכל-עבדתם
* in omni opere eorum, † ecclesiæ: Tabulæ
,eius vectes & ,tabernaculi Asseres :conventus † tentorio in
באהל מועד קרשי המשכן ובריחיו

Iuxta sermonem numerauit · † per manum · ‡ singulos secundum opus · * iuxta · ‖ sicut

vium virum ‡ ,Mosch manu in † eos visitauit ‖ Domini os Super

49 עַל־פִּי יְהוָה פָּקַד אוֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה אִישׁ אִישׁ

,eorum numeratos & ,suum onus super * & ,suum seruitium super

עַל־עֲבֹדָתוֹ וְעַל־מַשָּׂאוֹ וּפְקֻדָיו

.Mosch Dominus præcepit quos ‖

אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

CAP. V. ה

:dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

castris · [a] צוה · ‡ patientem fluxum · [b] זוב · * supra animã. · castra · habito

castrametatione e emittant & ,Israel filiis Præcipe

2 [a] צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וִישַׁלְּחוּ מִן־הַמַּחֲנֶה

immundum omnem & ,fluentem ‡ omnem & ,leprosum omnem

כָּל־צָרוּעַ וְכָל־[b]זָב וְכֹל טָמֵא

ad ,emittetis feminam ad vsque masculo A .anima*

3 לָנָפֶשׁ׃ מִזָּכָר עַד־נְקֵבָה תְּשַׁלֵּחוּ אֶל־

polluent non & ;eos emittetis castrametationem extra

מִחוּץ לַמַּחֲנֶה תְּשַׁלְּחוּם וְלֹא יְטַמְּאוּ אֶת־

.eorum medio in habitans ego quorum ,sua castra

מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם׃

ad eos emiserunt & ,Israel filij sic fecerunt Et

castra. · [c] עשה

4 [c] וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְשַׁלְּחוּ אוֹתָם אֶל־

Dominus est locutus Quemadmodum .castrametationem extra

מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה

.Israel filij fecerunt sic ,Mosch ad

אֶל־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

:dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et

5 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

fecerint cùm mulier siue Vir :Israel filios ad Loquere

hominum vt præuaricentur

6 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ

præuaricationem præuaricandum ad hominis peccatis omnibus ex

מִכָּל־חַטֹּאת הָאָדָם לִמְעֹל מַעַל

.ipsa anima deliquerit & ,Dominum in

בַּיהוָה וְאָשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא׃

† super · [d] ירה · [e] שוב · ‡ cũ sorte eius; · ‡ partem · ,ei contra quẽ deliquit. · ‖ fuerit · † propinquus vt restituat · ‡ ei · ‡ restituitur · * sacerdotis erit; · ‖ per quem expiabit eum. · † oblatio omnium sanctitatum · ‡ vnicuique · [f] היה · [g] נתן

restituet & ,fecerunt quod ,suo peccato † se confitebuntur Et

7 [d] וְהִתְוַדּוּ אֶת־חַטָּאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ [e] וְהֵשִׁיב

,illam super addet eius quintã ‡ & ,eius capite in ‡ suum delictum

אֶת־אֲשָׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִישִׁתוֹ יֹסֵף עָלָיו

,redimens * viro ‖ non si Et .ei deliquit cui * dabit &

8 וְנָתַן לַאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ׃ וְאִם־אֵין לָאִישׁ גֹּאֵל

,Domino redditum ‡ delictum ,eum ad ‡ delictum ,restituendum ad

לְהָשִׁיב הָאָשָׁם אֵלָיו הָאָשָׁם הַמּוּשָׁב לַיהוָה

eo in expiabit quo ‖ expiationum arietem præter ;sacerdoti*

לַכֹּהֵן מִלְּבַד אֵיל הַכִּפֻּרִים אֲשֶׁר יְכַפֶּר־בּוֹ

filiorum sanctitatibus omnibus eleuatio † omnis Et .eum super

9 עָלָיו׃ וְכָל־תְּרוּמָה לְכָל־קָדְשֵׁי בְנֵי־

.erit ipsi ,sacerdoti offerent quam Israel

יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה׃

quod vir :erunt ipsi ,eius sanctitates viro ‡ Et

10 וְאִישׁ אֶת־קֳדָשָׁיו לוֹ [f] יִהְיוּ אִישׁ אֲשֶׁר־

.erit ipsi ,sacerdoti dederit

[g] יִתֵּן לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה׃

:dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et

11 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

Vir :eos ad dices & ,Israel filios ad Loquere

12 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ

eum in fuerit præuaricata & ,eius vxor declinauerit cùm vir

אִישׁ כִּי־תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ וּמָעֲלָה בוֹ

coierit quispiam · ‡ coitu

,feminis subatione ‡ ea cum vir iacuerit Et :præuaricationem

13 מָעַל׃ וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת־זֶרַע

ipsa & ,latuerit & ,sui viri oculis ab fuerit absconditum &

וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא

† fuerit · [h] עוד · zelotypiæ, · zelotypiæ,

.fuerit deprehẽsa non ipsa & ,eã in † non testis & ,fuerit polluta

נִטְמָאָה [h] וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה׃

fuerit zelatus & ,zeli spiritus cum super transierit Et

14 וְעָבַר עָלָיו רוּחַ־קִנְאָה וְקִנֵּא

cum super transierit vel :fuerit polluta ipsa & ,suam vxorem

אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהִוא נִטְמָאָה אוֹ־עָבַר עָלָיו

non ipsa & ,suam vxorem fuerit zelatus & ,zeli spiritus

רוּחַ־קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהִיא לֹא

suam vxorem vir faciet venire Et :fuerit polluta

15 נִטְמָאָה׃ וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ

atrij columnæ Et .eius bases & ,eius columnæ &

32 וְעַמּוּדָיו וְאַדְנָיו׃ וְעַמּוּדֵי הֶחָצֵר

,earum funes & ,earum claui & ,earum bases & ,vndiquaque

[a] יתר · opere · ‡ per nomina numerabitis · [c] כלה · [d] נשא · ‖ opus · † in · ‡ opere · ‡ tabernaculo ecclesiæ , per manum · [e] יעד · * numerabit ‖ principes congregationis · † per · in pugnam. · [f] בוא

סָבִיב וְאַדְנֵיהֶם [a] וִיתֵדֹתָם [b] וּמֵיתְרֵיהֶם

nominibus in ‡ & ,earum seruitio omni & ,earum vasis omnibus cum

לְכָל־[c] כְּלֵיהֶם וּלְכֹל עֲבֹדָתָם וּבְשֵׁמֹת

Hoc .eorum oneris custodiæ vasa visitabitis

33 תִּפְקְדוּ אֶת־כְּלֵי מִשְׁמֶרֶת [d] מַשָּׂאָם׃ זֹאת

,eorum seruitio ‡ omni † Merari filiorum familiarum seruitium ‖

עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי לְכָל־עֲבֹדָתָם

.sacerdotis Aharon filii Ithamar manu in ,conuentus tentorio ‡ in

בְּאֹהֶל [e] מוֹעֵד בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃

filios cœtus prælati ‖ & ,Aharon & ,Mosch visitabit * Et

34 וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי הָעֵדָה אֶת־בְּנֵי

.suorum patrum domum ad † & ,suas familias ad † ,Chehathi

הַקְּהָתִי לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם׃

filium ad vsque & ,supra & annorum triginta filio A

35 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־

,exercitum ad ingredientem omnem ,annorum quinquaginta

חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־[f] הַבָּא לַצָּבָא

corum visitati ‖ fuerunt Et .conuentus * tentorio in seruitium ad

opus · * ecclesiæ, · ‖ numerati · † per · [g] מאה · ‡ sunt numerati · ‡ operantis · * tabernaculo ecclesiæ · ‖ numerauit · † iuxta imperium · ‡ per manum · ‡ numerati · * per

36 לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם

.quinquaginta & genti septin-millia duo ,suas familias ad †

לְמִשְׁפְּחֹתָם אַלְפַּיִם שְׁבַע [g] מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃

seruientis ‡ omnis ,Chehathi familiarum visitati ‡ Isti

37 אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי כָּל־הָעֹבֵד

os super † Aharon & ,Mosch visitauit ‖ quos ,conuentus tentorio * in

בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי

,Gerson filiorum visitati ‡ Et Mosch manu in ‡ Domini

38 יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ וּפְקוּדֵי בְּנֵי גֵרְשׁוֹן

.suorum patrum domum ad * & suas familias ad *

לְמִשְׁפְּחוֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם׃

filium ad vsque & ,supra & ,annorum triginta filio A

39 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־

seruitium † ad ,exercitũ ‖ ad ingrediens omnis ,annorum quinquaginta

‖ pugnam · † opus · ‡ ecclesiæ. · ‡ numerati · * per · [h] היה · * per · ‖ sũt numerati

חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹדָה

,suas familias ad * eorũ visitati ‡ fuerunt Et .conuentus ‡ tentori in

40 בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ [h] וַיִּהְיוּ פְּקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם

,sexcenti & ,millia duo ,suorum patrum domum *

לְבֵית אֲבֹתָם אַלְפַּיִם וְשֵׁשׁ מֵאוֹת

filiorum familiarum visitati Isti .triginta &

41 וּשְׁלֹשִׁים׃ אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי

visitauit ‡ quos conuentus † tentorio in seruientis omnis,Gerson

† ecclesiæ · ‡ numerauit · ‡ iuxta sermonem · numerati · ‖ per

גֵרְשׁוֹן כָּל־הָעֹבֵד בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד

familiarum visitati * Et .Domini os super ‡ Aharon & ,Mosch

42 מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה׃ וּפְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת

:suorum patrum domum ad ‖ ,suas familias ad ‖ ,Merari filiorum

בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם׃

filium ad vsque ,supra & ,annorum triginta filio A

43 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־

seruitium ‡ ad excercitũ ad † ingrediẽs omnis ,annorũ quinquaginta

† pugnam · ‡ opus · ‡ ecclesiæ. · * numerati · ‖ per · † sunt numerati · † numerauit · ‡ iuxta sermonem · * per manum · ‖ numerati · † numerauit · ‡ principes · [i] לוה · per · per · [k] בנה · * ad faciẽdum opus operis, & opus · [l] בוא · ‡ ecclesiæ · [m] נשא · ‡ numerati · [n] מאה

חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹדָה

,eorũ familias ad ‖ eorũ visitati * fuerũt Et .conuentus ‡ tẽtorio in

44 בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם

visitati † Isti ,ducenti & ,millia tria

45 שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּמָאתָיִם׃ אֵלֶּה פְקוּדֵי

Aharon & Mosch visitauit ‡ quos Merari filiorum familiarum

מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן

visitati ‖ Omnes ,Mosch manu in * Domini os super ‡

46 עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ כָּל־הַפְּקֻדִים

,Israel prælati ‡ & ,Aharon & , Mosch visitauit † quos

אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל

,suorum patrum domum ad & ,suas familias ad ,Leuitas

אֶת־[i] הַלְוִיִּם לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם׃

filium ad vsque & ,supra ,annoruin triginta filio A

47 [k] מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־

seruitium seruiendum ad * ingrediens omnis ,annorum quinquaginta

חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־[l] הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת

fuerunt Et .conuentus † tentorio in oneris seruitium & seruitij

48 עֲבֹדָה וַעֲבֹדַת [m] מַשָּׂא בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ וַיִּהְיוּ

.octoginta & ,quingenti & ,millia octo ,eorum visitati ‡

פְּקֻדֵיהֶם שְׁמֹנַת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ [n] מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים׃

,eam super *eius appropinquationem* adducet & ,sacerdotem ad
אֶל־הַכֹּהֵן וְהֵבִיא אֶת־קָרְבָּנָהּ עָלֶיהָ
eam super effundet non :hordeorum farinæ ,ephah ‡ decimam
עֲשִׂירִת הָאֵיפָה קֶמַח שְׂעֹרִים לֹא־יִצֹק עָלָיו
,zelotypiarum munus quia ,thus eam super dabit non & ,oleum
שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלָיו לְבֹנָה כִּי־מִנְחַת קְנָאֹת
.peruersitatem ° memorantis memoriæ munus ;*ipsum*
הוּא מִנְחַת זִכָּרוֹן מַזְכֶּרֶת עָוֺן׃
eam stare faciet & ,sacerdos eam faciet appropinquare Et
16 וְהִקְרִיב אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהֶעֱמִדָהּ
sanctas aquas sacerdos capiet Et .*Domini facies ad*
17 לִפְנֵי יְהוָה׃ וְלָקַח הַכֹּהֵן מַיִם קְדֹשִׁים
pauimento in erit qui puluere de & ,*testa* vase in
בִּכְלִי־חָרֶשׂ וּמִן־הֶעָפָר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקַרְקַע
.aquas ad dabit & ,sacerdos capiet ,tabernaculi
הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל־הַמָּיִם׃
,*Domini facies ad* mulierem sacerdos faciet stare Et
18 וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת־הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה
eius volas super dabit & ,mulieris caput nudabit &
וּפָרַע אֶת־רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל־כַּפֶּיהָ אֵת
manu in Et .*ipsa* zelotypiarum munus ,memoriæ munus
מִנְחַת הַזִּכָּרוֹן מִנְחַת קְנָאֹת הִוא וּבְיַד
.execrantes amaræ aquæ erunt sacerdotis
הַכֹּהֵן יִהְיוּ מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים׃
Si :mulierem ad dicet & ,sacerdos eam adiurabit Et
19 וְהִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל־הָאִשָּׁה אִם־
immunditiam † declinasti non si & ,tecum vir concubuit non
לֹא שָׁכַב אִישׁ אֹתָךְ וְאִם־לֹא שָׂטִית טֻמְאָה
execrantibus amaris aquis ‖ ab esto *libera* ,tuo viro sub
תַּחַת אִישֵׁךְ הִנָּקִי מִמֵּי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים
quia & ,tuo viro sub declinasti *quia tu Et* .*istis* *
20 הָאֵלֶּה׃ וְאַתְּ כִּי שָׂטִית תַּחַת אִישֵׁךְ וְכִי
præter suum concubitum te in vir dedit & ,es polluta
נִטְמֵאת וַיִּתֵּן אִישׁ בָּךְ אֶת־שְׁכָבְתּוֹ מִבַּלְעֲדֵי
mulierem sacerdos adiurabit Et .tuum virum
21 אִישֵׁךְ׃ וְהִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת־הָאִשָּׁה
Det :mulierem ad sacerdos dicet & ,maledictionis iuramento in
בִּשְׁבֻעַת הָאָלָה וְאָמַר הַכֹּהֵן לָאִשָּׁה יִתֵּן
medio in adiurationem in & ,maledictionem in te Dominus
יְהוָה אוֹתָךְ לְאָלָה וְלִשְׁבֻעָה בְּתוֹךְ
& ,cadens tuum femur Dominus *dando in* ,tui populi
עַמֵּךְ בְּתֵת יְהוָה אֶת־יְרֵכֵךְ נֹפֶלֶת וְאֶת־
aquæ veniant Et .intumescentem tuum vterum
22 בִּטְנֵךְ צָבָה׃ וּבָאוּ הַמַּיִם
,vterum *inflandum ad* ‡ ,tua viscera in istæ *maledicentes*
הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמֵעַיִךְ לַצְבּוֹת בֶּטֶן
.amen ,Amen ° :mulier dicet Et .femur faciendū cadere ad &
וְלַנְפִּל יָרֵךְ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן׃
,libro in sacerdos has maledictiones scribet Et
23 וְכָתַב אֶת־הָאָלֹת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בַּסֵּפֶר
dabit potum Et .*amaras aquas ad* delebit &
24 וּמָחָה אֶל־מֵי הַמָּרִים׃ וְהִשְׁקָה אֶת־
ingredientur & ;*maledicentes amaras aquas* mulieri
הָאִשָּׁה אֶת־מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים וּבָאוּ
.amaritudines in maledictionem immittentes aquæ † eam in
בָהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים׃
,zelotypiarum munus mulieris manu e sacerdos capiet Et
25 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֵת מִנְחַת הַקְּנָאֹת
faciet appropinquare & ,*Domini facies ad* munus eleuabit &
וְהֵנִיף אֶת־הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיב
de sacerdos *comprehendet* Et .altare super eam
26 אֹתָהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ׃ וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִן־
,altare super faciet suffire & ,eius memoria cum munere
הַמִּנְחָה אֶת־אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה
.aquas mulieri potum dabit postea &
וְאַחַר יַשְׁקֶה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־הַמָּיִם׃
fuerit polluta si ° ,erit Et .aquas ei potum dabit Et
27 וְהִשְׁקָהּ אֶת־הַמַּיִם וְהָיְתָה אִם־נִטְמְאָה
ingredientur & ,suum virum præuaricatione fuerit præuaricata &
וַתִּמְעֹל מַעַל בְּאִישָׁהּ וּבָאוּ
tumescet & ,*amaras in maledictionem immittentes aquæ* eam in
בָהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים וְצָבְתָה

maledictionem in mulier erit & :eius femur cadet & ,eius vterus
בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ וְהָיְתָה הָאִשָּׁה לְאָלָה
;mulier fuit polluta non si Et .sui populi *interiori in*
28 בְּקֶרֶב עַמָּהּ׃ וְאִם־לֹא נִטְמְאָה הָאִשָּׁה
.semine seminabitur & ,erit innocens & :*ipsa* munda sed
וּטְהֹרָה הִוא וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע׃
sub mulier declinauerit *quod* ‡ ,zelotypiarum lex * Hæc
29 זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאֹת אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה אִשָּׁה תַּחַת
eum super transierit quod viri Vel ° .fuerit polluta & ,suo viro
30 אִישָׁהּ וְנִטְמָאָה׃ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר עָלָיו
stare fecerit & ,suam vxorem fuerit zelatus & zelotypiæ spiritus
רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהֶעֱמִיד
† sacerdos ei fecerit & ,*Domini facies ad* mulierem
אֶת־הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֵת
:iniquitate ab vir erit innocens Et .hanc legem omnem
31 כָּל־הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃ וְנִקָּה הָאִישׁ מֵעָוֺן
.*suam peruersitatem* portabit ipsa mulier &
וְהָאִשָּׁה הַהִוא תִּשָּׂא אֶת־עֲוֺנָהּ׃

CAP. VI. ו

.dicendo ,Moseh ad Dominus est locutus Et
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
Vir :eos ad dices & ,Israel filios ad Loquere
2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ
,*separati* ‖ votum vouendo *mirificauerit* cum mulier vel
אוֹ־אִשָּׁה כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר נָזִיר
.se separabit sechar & vino A .Domino se separandum ad
3 לְהַזִּיר לַיהוָה׃ מִיַּיִן וְשֵׁכָר יַזִּיר
madefactionem omnem & ,bibet non sechar acetum & ,vini Acetum
חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל־מִשְׁרַת
non siccas & ,*virides* * vuas & ,bibet non *vuarum*
עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וַעֲנָבִים לַחִים וִיבֵשִׁים לֹא
quod omni ab ;*sua separationis* ‡ diebus Omnibus .comedet
4 יֹאכֵל׃ כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר
.comedet non cortice ad vsq; & acinis ab vini vite è fiet
יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד־זָג לֹא יֹאכֵל׃
transibit non nouacula ,*sua separationis* voti diebus Omnibus
5 כָּל־יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא־יַעֲבֹר
se separabit quibus dies *complendum ad vsque* ‡ ,eius caput super
עַל־רֹאשׁוֹ עַד־מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר־יַזִּיר
.sui capitis capilli *nuditatem magnificando* ,erit Sanctus Domino
לַיהוָה קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ׃
mortui animam *super* † ,Domino *eius separari* ° diebus Omnibus
6 כָּל־יְמֵי הַזִּירוֹ לַיהוָה עַל־נֶפֶשׁ מֵת
,*sua sorori* & ° ,*suo fratri* ‡ ,*sua matri* * & ,*suo Patri* ‖ .veniet non
7 לֹא יָבֹא׃ לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לְאָחִיו וּלְאַחֹתוֹ
super † sui Dei separatio quia ,*eos moriendo in* ‡ eis se polluet non
לֹא־יִטַּמָּא לָהֶם בְּמֹתָם כִּי נֵזֶר אֱלֹהָיו עַל־
ipse † sanctus sui nazaræatus diebus Omnibus .eius caput
8 רֹאשׁוֹ׃ כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ קָדֹשׁ הוּא
momento in eum super ‖ mortuus fuerit mortuus cum Et .Domino
9 לַיהוָה׃ וְכִי־יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפֶתַע
suum caput radet & :eius nazaræatus caput polluerit & ,subito *
פִּתְאֹם וְטִמֵּא רֹאשׁ נִזְרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ
.illud radet septima die in :suæ purificationis die in
בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלְּחֶנּוּ׃
duos vel ,turtures duos *adducet* octaua die in Et
10 וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יָבִא שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי
.conuentus tentorij ostium ad ,sacerdotem ad ,columbæ filios
בְּנֵי יוֹנָה אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃
; *ascensionem in vnum* ‡ & ;*peccatum in* ‡ vnum sacerdos faciet Et
11 וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה
sanctificabit & :anima super peccauit *quo* ° de eū super expiabit &
וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל־הַנָּפֶשׁ וְקִדַּשׁ
Domino separabit Et .illa die in suum caput
12 אֶת־רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא׃ וְהִזִּיר לַיהוָה אֶת־
;*culpam in sui anni filium* † agnum *adducet* & ,sui nazaræatus dies
יְמֵי נִזְרוֹ וְהֵבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם
fuit pollutus quoniam ,cadent primi dies &
וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ כִּי טָמֵא
complendi ‡ die In .*separati* * lex ‖ hæc Et .eius nazaræatus
13 נִזְרוֹ׃ וְזֹאת תּוֹרַת הַנָּזִיר בְּיוֹם מְלֹאת

Marginal notes: afferet oblationem eius cum ea; ‡ partem; est; * iniquitatem; עָוֺן; coram Domino; testaceo; ponet in aquam; לָקַח; coram Domino; כַּף; est; maledictionis; מַיִם מָרַר; † ad munda; ‖ aqua amara maledicta; שָׂטָה; נָקָה; מָרַר; * hac. Sin autem; cum dederit; נָתַן; ‡ maledictionis; ‡ vt tumescere faciant; צָבָה; * Veritas erit hoc; cum aqua amara; מַיִם; aquam amarā maledictam; & ingredietur † aqua maledictionis amara; coram Domino, & offeret; נוּף; capiet pugillum; aqua maledicta amara; medio; est; * est; ‡ cum; יָרֵךְ; * Vel si super virum transierit; coram Domino; † secundum; עָוֺה יָרֵד; pœnā iniquitatis suæ; נָשָׂא; separauerit se; ‖ Nazaræi; נָזַר; omne madefactum vuis; שָׁרָה; * recentes; לַח; ‡ nazaræatus sui; nazaræatus sui; יוֹם; ‡ donec compleantur; crescere faciet comam; * quib⁹ se Nazaræū fecerit; † ad; מוּת; ‖ Super patre; * super matre sua; ‡ super fratre; * super sorore sua; בּוֹא; ‡ cum mortui fuerint; * est; † erit; ‖ iuxta eum; fortuito; * vel; afferet; שָׁנָה; תּוֹר; tabernaculi ecclesiæ; יָעַד; ‡ pro peccato; ‡ alterum pro holocausto; ° eo quod; afferet; † anniculum pro delicto; נָפַל יָרֵה; ‖ est; * Nazaræi; ‡ qua cōpleti fuerint; טָמֵא

domus capita Israel prælati fecerunt appropinquare Et .ca

2 אֹתָם׃ וַיַּקְרִיבוּ נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי בֵּית

super stantes ipsi ,extensionum prælati ipsi ,suorum patrum

אֲבֹתָם הֵם נְשִׂיאֵי הַמַּטֹּת הֵם הָעֹמְדִים עַל־

facies ad fuam appropinquationem adduxerunt Et .visitatos

3 הַפְּקֻדִים׃ וַיָּבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי

plaustrū ,boues duodecim & ,operimenti plaustra sex Domini

יְהוָה שֵׁשׁ־עֶגְלֹת צָב וּשְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר עֲגָלָה

fecerunt accedere & uni bouem & ,prælatis duobus super

עַל־שְׁנֵי הַנְּשִׂאִים וְשׁוֹר לְאֶחָד וַיַּקְרִיבוּ

.tabernaculi facies ad ea

אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן׃

:dicendo ,Mosch ad Dominus dixit Et

4 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

tentorij opus faciendum ad erunt & ,eis cum à Cape

5 קַח מֵאִתָּם וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל

os iuxta viro .Leuitis ea dabis Et .conuentus

מוֹעֵד וְנָתַתָּה אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם אִישׁ כְּפִי

& ,plaustra Mosch accepit Et .sui seruitij

6 עֲבֹדָתוֹ׃ וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הָעֲגָלֹת וְאֶת־

Duo .Leuitas ad ea dedit & ,bouem

7 הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם׃ אֵת׀ שְׁתֵּי

,Gerson filiis dedit boues quatuor & plaustra

הָעֲגָלוֹת וְאֵת אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי גֵרְשׁוֹן

& ,plaustra quatuor Et .eorum seruitij os iuxta

8 כְּפִי עֲבֹדָתָם׃ וְאֵת׀ אַרְבַּע הָעֲגָלֹת וְאֵת

,eorum seruitij os iuxta ,Merari filiis dedit boues octo

שְׁמֹנַת הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי מְרָרִי כְּפִי עֲבֹדָתָם

.sacerdotis Aharon filij Ithamar manu in

בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃

sanctitatis seruitium quia ;dedit non Chehath filiis Et

9 וְלִבְנֵי קְהָת לֹא נָתָן כִּי־עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ

prælati fecerunt accedere Et .ferent humero in ,eos super

10 עֲלֵהֶם בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ׃ וַיַּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים

fecerunt accedere & ,eum vngi die in altaris dedicationem

אֵת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ וַיַּקְרִיבוּ

.altaris facies ad fuam appropinquationem prælati

הַנְּשִׂיאִם אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃

.diem in vnus Prælatus :Mosch ad Dominus dixit Et

11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם

fuam appropinquationem facient appropinquare diem in vnus prælatus

נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם יַקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָּנָם

faciens appropinquare fuit Et .altaris dedicationem ad

12 לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ׃ וַיְהִי הַמַּקְרִיב

filius ,Nachfon fuam appropinquationem prima die in

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת־קָרְבָּנוֹ נַחְשׁוֹן בֶּן־

fcutella eius oblatio Et .Iehudah tribu è Hamminadab

13 עַמִּינָדָב לְמַטֵּה יְהוּדָה׃ וְקָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־

phiala ,eius pondus centum & triginta ,vna argenti

כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק

,sanctitatis seclo in feclorum feptuaginta argentea vna

אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ

.munus in oleo eum confufa fimila plenæ ipfæ ambæ

שְׁנֵיהֶם׀ מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה׃

.fuffitu plena auri decem vna Vola

14 כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃

vnus agnus ,vnus aries ,bouis filius vnus Iuuencus

15 פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד

vnus caprarum Hircus .ascenfionem in fui anni filius

16 בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃ שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד

,duo boues pacificorum facrificium in Et :peccatum in

17 לְחַטָּאת׃ וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם

anni filij agni ,quinque hirci duces ,quinque arietes

אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה

.Hamminadab filij Nachfon appropinquatio hæc quinque

חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב׃

,Suhar filius Nathanel fecit appropinquare fecunda die In

18 בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי הִקְרִיב נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר

fuam appropinquationem fecit Appropinquare Iffachar prælatus

19 נְשִׂיא יִשָּׂשכָר׃ הִקְרִב אֶת־קָרְבָּנוֹ

.eius pondus centum & triginta ,vnam argenti fcutellam

קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ

Margin (left): obtulerunt principes — * principes tribuum, * qui steterūt — נִמְצְרֵי [a] — numeratos † oblationem ‡ coram Domino. — בּוֹא [b] — à * principibus; à fingulo, † obtulerunt ‡ coram tabernaculo. — ab ‡ tabernaculi ecclesiæ. — לָקַח [c] — ‡ vnicuique fecundum opus fuum. — לֵוִי [d] * boues, — שְׁנֵי [e] fecundum opus eorum. fecundum opus eorum, — per manum — opus — ‖ erat † ferebant, ‡ obtulerunt principes pro dedicatione — נָשָׂא [f] ‡ qua vnctum fuit, * obtulerunt principes oblationem ‖ coram altari. † Princeps ‡ per diem, princeps ‡ per * offeret oblationem ‖ obtulit † oblationem — argentea — fecundum feclum — permixta ‖ oblationem — Cochlear vnū † aureorum plenum — ‡ anniculos * holocaustū. — ‖ pro peccato: — ‡ anniculi — eft oblatio — obtulit — princeps ‖ Obtulit oblationem † argenteam

tentorij oftium ad feipfum adducet ,eius Nazaræatus dies

מוֹעֵד יָבִיא אֹתוֹ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל נִזְרוֹ יְמֵי [a] בּוֹא [b]

fuam appropinquationem faciet appropinquare Et .conuentus

14 וְהִקְרִיב אֶת־קָרְבָּנוֹ מוֹעֵד׃

,afcenfionem in vnum integrum fui anni filium agnum :Domino

לַיהוָה כֶּבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ תָמִים אֶחָד לְעֹלָה

.peccatum in perfectam fui anni filiam vnam agnam &

וְכַבְשָׂה אַחַת בַּת־שְׁנָתָהּ תְּמִימָה לְחַטָּאת

.pacifica in perfectum vnum arietem &

וְאַיִל־אֶחָד תָּמִים לִשְׁלָמִים׃

confufas placentas ,fimilæ infermentatorum caniftrum Et

15 וְסַל מַצּוֹת סֹלֶת חַלֹּת בְּלוּלֹת

:oleo in iuncta infermentatorum lagana & ,oleo cum

בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן

facies appropinquare Et .eorum libamina & ,eorum munus &

16 וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם׃ וְהִקְרִיב

& ,eius peccatum faciet & ,Domini facies ad facerdos

הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וְעָשָׂה אֶת־חַטָּאתוֹ וְאֶת־

facrificium faciet arietem Et .illius afcenfionem

17 עֹלָתוֹ׃ וְאֶת־הָאַיִל יַעֲשֶׂה זֶבַח

faciet & ,infermentatorum caniftro fuper Domino pacificorum

שְׁלָמִים לַיהוָה עַל סַל הַמַּצּוֹת וְעָשָׂה

radet Et .eius libamen & eius munus facerdos

18 הַכֹּהֵן אֶת־מִנְחָתוֹ וְאֶת־נִסְכּוֹ׃ וְגִלַּח

.fui nazaræatus caput conuentus tentorij oftium Nazaræus

הַנָּזִיר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶת־רֹאשׁ נִזְרוֹ

ignem fuper dabit & ;fui nazaræatus capitis capillum capiet &

וְלָקַח אֶת־שְׂעַר רֹאשׁ נִזְרוֹ וְנָתַן עַל־הָאֵשׁ

capiet Et .pacificorum facrificium fubter qui

19 אֲשֶׁר־תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים׃ וְלָקַח

placentam & ,ariete ab bullitum brachium facerdos

הַכֹּהֵן אֶת־הַזְּרֹעַ בְּשֵׁלָה מִן־הָאַיִל וְחַלַּת

,vnum azymum laganum & ,caniftro è vnam azymam

מַצָּה אַחַת מִן־הַסַּל וּרְקִיק מַצָּה אֶחָד

fuerit rafus poftquam feparati volas fuper dabit &

וְנָתַן עַל־כַּפֵּי הַנָּזִיר אַחַר הִתְגַּלְּחוֹ אֶת־

agitationem facerdos ea agitabit Et .eius nazaræatus

20 נִזְרוֹ׃ וְהֵנִיף אוֹתָם הַכֹּהֵן׀ תְּנוּפָה

eleuationis pectus fuper facerdoti illud fanctitas :Domini facies ad

לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ הוּא לַכֹּהֵן עַל חֲזֵה הַתְּנוּפָה

.vinum feparatus bibat poftea & :exaltationis armum fuper &

וְעַל שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְאַחַר יִשְׁתֶּה הַנָּזִיר יָיִן׃

fuam appropinquationem vouerit qui Nazaræi lex Hæc

21 זֹאת תּוֹרַת הַנָּזִיר אֲשֶׁר יִדֹּר קָרְבָּנוֹ

:eius manus attinget quod præter fuam feparationē fuper Domino

לַיהוָה עַל־נִזְרוֹ מִלְּבַד אֲשֶׁר־תַּשִּׂיג יָדוֹ

legem fuper ,faciet fic ,vouerit quod eius voti os iuxta

כְּפִי נִדְרוֹ אֲשֶׁר יִדֹּר כֵּן יַעֲשֶׂה עַל תּוֹרַת

,Mosch ad Dominus eft locutus Et .fui nazaræatus

22 נִזְרוֹ׃ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה

:dicendo ,eius filios ad & ,Aharon ad Loquere :dicendo

23 לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר

:is dicendo ,Ifrael filiis benedicetis Sic

כֹּה תְבָרְכוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם׃

:te cuftodiat & ,Dominus tibi Benedicat

24 יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ׃

.tui mifereatur & ,te ad fuas facies Dominus faciat Lucere

25 יָאֵר יְהוָה׀ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃

.pacem tibi ponat & ,te ad facies Dominus Eleuet

26 יִשָּׂא יְהוָה׀ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃

ego & ,Ifrael filios fuper meum nomen ponent Et

27 וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי

.eis benedicam

אֲבָרְכֵם׃

CAP. VII.

.tabernaculum erigere Mosch complere die in fuit Et

1 וַיְהִי בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה לְהָקִים אֶת־הַמִּשְׁכָּן

,eius vafa omnia & ,illud fanctificauit & ,illud vnxit &

וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו

fanctificauit & ,ea vnxit & ;eius vafa omnia & altare &

וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וַיִּמְשָׁחֵם וַיְקַדֵּשׁ

Margin (right): tabernaculi ecclefiæ. † offeret oblationem — יַעַר [c] ‡ anniculum perfectum ‡ holocaustū * anniculam ‖ pro peccato — שָׁנָה [d] † pro pacificis. ‡ mixtas — מָצָה [f] ‡ offeret — ‡ coram Domino, * facrificium pro peccato ‖ holocaustum — עָלָה [g] † in — ‡ ad ‡ tabernaculi ecclefiæ * cæfariem ‖ ponet † eft — coctum — infermentatā — ponet ‖ Nazaræi — כַּף [h] † eleuabit ‡ eleuationem — נוּף [i] ‡ coram Domino, * eft facerdotis tam ‖ quam armus † Nazaræus ‡ eft oblationem — יָרָה נֶדֶר [k] * pro nazaræatu fuo, ‖ id — נָשַׂג [m] † fecundum votum fuum, ‡ fecundum — faciem fuam fuper — אוֹר חָנַן [n] faciem fuam — נָשָׂא [p] — שׂוּם [q] — qua finiuit — הָיָה כָּלָה [r] — קוּם [t]

anniculus. * holocaustū.

.ascensionem * in sui anni filius vnus agnus , vnus

אחד כבש־אחד [a] בן־[b] שנתו לעלה׃

[a] בנה [b] שנה

.peccatum in vnus caprarum Hircus

pro peccato

40 שעיר־עזים אחד לחטאת׃

pro sacrificio ‡ arietes

,quinque veruces ‡ ,duo boues pacificorum sacrificium in Et

41 ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה

hirci ‡ anniculi

Hæc :quinque anni filij ‡ agni ,quinque arietes

עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה

est oblatio

.Surisaddai filij Selumiel appropinquatio

קרבן שלמיאל בן־צורישדי׃

princeps filiorum

filius Eliasaph ,Ghad filiis prælatus sexta die In

42 ביום הששי נשיא לבני גד אליסף בן־

Oblatio * fuit † argentea ‖ argentea,

,vna argenti † scutella * eius Appropinquatio .Dehuel

43 דעואל׃ קרבנו קערת־כסף אחת

,argenti ‖ phiala vna ,eius pondus centum & triginta

שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף

secundum seclum

plenæ ambæ ipsæ :sanctitatis seclo in seclorum septuaginta

שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים

permixta * oblationem.

.munus * in oleo cum confusa simila

סלת בלולה בשמן למנחה׃

.suffitu plenum ,aureorum decem vnum Cochlear

44 [c] כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת׃

[c] כפף

vnus agnus ,vnus aries ,bouis filius vnus Iuuencus

45 [d] פר אחד בן־בקר איל אחד כבש־אחד

[d] פר

anniculus ‡ holocaustum.

.ascensionem ‡ in sui anni filius

בן־שנתו לעלה׃

pro peccato

.peccatum in vnus caprarum Hircus

46 שעיר־עזים אחד לחטאת׃

pro sacrificio ‡ arietes

,quinque veruces ‡ ,duo boues pacificorum sacrificium in Et

47 ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה

* hirci † anniculi

Hæc .quinque anni filij † agni ,quinque arietes *

עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה

est oblatio

.Dehuel filij Eliasaph appropinquatio

קרבן אליסף בן־דעואל׃

princeps filiorum

Elisamah ,Ephraim filiis prælatus septima die In

48 ביום השביעי נשיא לבני אפרים אלישמע

Oblatio ‖ fuit * argentea ‡ argentea,

argenti * scutella ‖ eius Appropinquatio .Hammihud filius

49 בן־עמיהוד׃ קרבנו קערת־כסף

,argenti ‡ phiala vna :eius pondus centum & triginta ,vna

אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף

secundum seclum

plenæ ipsæ ambæ ;sanctitatis seclo in seclorum septuaginta

שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים

permixta ‡ oblationem.

vnum Cochlear .munus ‡ in oleo cum confusa simila

50 סלת בלולה בשמן [e] למנחה׃ כף אחת

[e] מנח

filius vnus Iuuencus .suffitu plenum ,aureorum decem

51 עשרה זהב מלאה קטרת׃ פר אחד בן־

anniculus * holocaustum, pro peccato

.ascensionem * in sui anni filius vnus agnus ,vnus aries ,bouis

בקר איל אחד כבש־אחד בן־שנתו לעלה׃

.peccatum in vnus caprarum Hircus

52 שעיר־עזים אחד לחטאת׃

pro sacrificio † arietes

veruces † ,duo boues pacificorum sacrificium in Et

53 ולזבח השלמים בקר שנים אילם

hirci ‖ anniculi

.quinque anni filij ‖ agni ,quinque arietes ,quinque

חמשה עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה

est oblatio

.Hammihud filij Elisamah appropinquatio Hæc

זה קרבן אלישמע בן־עמיהוד׃

princeps filiorum

Ghamliel .Menasseh filiis prælatus ,octaua die In

54 ביום השמיני נשיא לבני מנשה גמליאל

Oblatio * fuit ‡ argentea ‡ argentea.

argenti ‡ scutella * eius Appropinquatio .Pedahsur filius

55 בן־פדהצור׃ קרבנו קערת־כסף

argenti ‡ vna phiala ,eius pondus centum & ,triginta ,vna

אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף

secundum seclum

plenæ ipsæ ambæ :sanctitatis seclo in seclorum septuaginta

שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים

permixta * oblationem.

vnum Cochlear .munus * in oleo cum confusa simila

56 סלת בלולה בשמן למנחה׃ כף אחת

filius vnus Iuuencus .suffitu plenum ,aureorum decem

57 עשרה זהב מלאה קטרת׃ פר אחד בן־

aries † anniculus ‖ holocaustū. * pro peccato.

.ascensionem ‖ in sui anni filius † vnus agnus ,vnus verucx ,bouis

בקר איל אחד כבש־אחד בן־שנתו לעלה׃

.peccatum in * vnus caprarum Hircus

58 שעיר־עזים אחד לחטאת׃

,sanctitatis seclo in seclorum septuaginta ,argenteā vnam phialam secundum seclum

מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש

.munus ‡ in oleo cum confusa simila plenas ipsas ambas permixta ‡ oblationem.

שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה׃

.suffitu plenum aureorum decem vnum Cochlear

20 [a] כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת׃

[a] כפף

agnum ,vnum arietem ,bouis filium vnum Iuuencum

21 [b] פר אחד בן־בקר איל אחד כבש־

[b] פר

caprarum Hircum .ascensionem ‡ in sui anni filium vnum anniculum holocaustum.

22 אחד בן־שנתו לעלה׃ שעיר־עזים

boues pacificorum sacrificium in Et .peccatum in vnum pro peccato.

23 אחד לחטאת׃ ולזבח השלמים בקר

agnos ,quinque duces hircos ,quinque arietes ,duos

שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים

filij Nethanel appropinquatio * Hæc .quinque anni filios anniculos * est oblatio

בני־שנה חמשה זה קרבן נתנאל בן־

,Zebulun filiis prælatus tertia die In .Suhar princeps filiorum

24 צוער׃ ביום השלישי נשיא לבני זבולן

argenti ‖ scutella † eius Appropinquatio .Chelon filius Eliab

Oblatio † fuit ‖ argentea * argentea,

25 אליאב בן־חלן׃ קרבנו קערת־כסף

,argenti * vna phiala ,eius pondus centum triginta ,vna

אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף

plenæ ipsæ ambæ :sanctitatis seclo in seclorum septuaginta secundum seclum

שבעים שקל בשקל הקדש [c] שניהם מלאים

[c] שנה

vnum Cochlear .munus ‡ in oleo cum confusa simila

permixta ‡ oblationem.

26 סלת בלולה בשמן למנחה׃ [d] כף אחת

[d] כפף

filius vnus Iuuencus .suffitu plenum aureorum decem

27 עשרה זהב מלאה קטרת׃ [e] פר אחד בן־

[e] פר

.ascensionem in sui anni filius ‡ vnus agnus ,vnus aries ,bouis

‡ anniculus in holocaustum. pro peccato.

בקר איל אחד כבש־אחד בן־שנתו לעלה׃

.peccatum in vnus caprarum Hircus

28 שעיר־עזים אחד לחטאת׃

,quinque arietes ,duo boues pacificorum sacrificium in Et

29 ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה

Hæc .quinque anni filij * agni ,quinque duces hirci * anniculi

עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה

,quarta die In .Chelon filij Eliab appropinquatio est oblatio

30 קרבן אליאב בן־חלן׃ ביום הרביעי

.Sedeur filius Elisur ,Reuben filiis prælatus princeps filiorum

נשיא לבני ראובן אליצור בן־שדיאור׃

centum & triginta ,vna argenti ‖ scutella † eius Appropinquatio

Oblatio † fuit ‖ argentea * argentea,

31 קרבנו קערת־כסף אחת שלשים ומאה

,seclorum septuaginta ,argenti * vna phiala ,eius pondus

משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל

confusa ‡ simila plenæ ipsæ ambæ ;sanctitatis seclo in ‡

‡ secundum seclum ‡ permixta * oblationem.

בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה

,aureorum decem vnum Cochlear .munus * in oleo cum

32 בשמן למנחה׃ כף אחת עשרה זהב

aries ,bouis filius vnus Iuuencus .suffitu plenum

33 מלאה קטרת׃ פר אחד בן־בקר איל

.ascensionem † in sui anni filius vnus agnus ,vnus

anniculus † holocaustum.

אחד כבש־אחד בן־שנתו לעלה׃

.peccatum in vnus caprarum Hircus

pro peccato

34 שעיר־עזים אחד לחטאת׃

,quinque arietes ,duo boues pacificorum sacrificium in Et

35 ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה

Hæc .quinque anni filij ‖ agni ,quinque duces hirci ‖ anniculi

עתדים חמשה כבשים [f] בני־שנה חמשה זה

[f] בנה

,quinta die In .Sedeur filij Elisur appropinquatio est oblatio

36 קרבן אליצור בן־שדיאור׃ ביום החמישי

.Surisaddai filius Selumiel ,Simhon filiis prælatus princeps filiorum

נשיא לבני שמעון שלמיאל בן־צורישדי׃

centum & triginta ,vna argenti ‡ scutella * eius Appropinquatio

Oblatio * fuit ‡ argentea ‡ argentea

37 קרבנו קערת־כסף אחת שלשים ומאה

seclorum septuaginta argenti ‡ vna phiala ,eius pondus

משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל

confusa * simila plenæ ipsæ ambæ ;sanctitatis seclo in secundum seclum

בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה

,aureorum decem vnum Cochlear .munus † in oleo cum

permixta † oblationem.

38 בשמן למנחה׃ כף אחת עשרה זהב

aries ,bouis filius vnus Iuuencus .suffitu plenum

39 מלאה קטרת׃ פר אחד בן־בקר איל

,quinque *veruеces* ‡ ,duo boues pacificarum *sacrificium in* Et
59 ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה
Hæc :quinque *anni filij* † ,agni ,quinque *arietes*
עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה
,Pedahſur filij Ghamliel *appropinquatio*
קרבן גמליאל בן־פדהצור׃
filius Abidan Biniamin *filiis prælatus* nona die In
60 ביום התשיעי נשיא לבני בנימן אבידן בן־
,vna *argenti* ‡ ſcutella † eius *Appropinquatio* .Ghidhoni
61 גדעני׃ קרבנו קערת־כסף אחת
,*argenti* ‡ vna phiala ,eius pondus centum & triginta
שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף
plenæ ipſæ ambæ :ſanctitatis *ſeclo in* ſeclorum ſeptuaginta
שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים
.*munus* † in oleo *cum confuſa* ſimila
סלת בלולה בשמן למנחה׃
.ſuffitu plenum ,aureorum decem vnum Cochlear
62 כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת׃
vnus agnus vnus aries ,bouis filius vnus Iuuencus
63 פר אחד בן־בקר איל אחד כבש־אחד
.*aſcenſionem* ‡ in *ſui anni filius*
בן־שנתו לעלה׃
,*peccatum in* vnus caprarum Hircus
64 שעיר־עזים אחד לחטאת׃
,quinque *veruеces* * ,duo boues pacificorum *ſacrificium in* Et
65 ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה
Hæc .quinque *anni filij* † agni ,quinque *arietes* ‖
עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה
.Ghidhoni filij Abidan *appropinquatio*
קרבן אבידן בן־גדעני׃
Achihezer ,Dan *filiis prælatus* decima die In
66 ביום העשירי נשיא לבני דן אחיעזר
argenti † ſcutella ‖ eius *Appropinquatio* .Hammiſaddai filius
67 בן־עמישדי׃ קרבנו קערת־כסף
,*argenti* ‡ vna phiala :eius pondus centum & triginta ,vna
אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף
plenæ ipſæ ambæ ;ſanctitatis *ſeclo in* ſeclorum ſeptuaginta
שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים
vnum Cochlear .*munus* * in oleo *cum confuſa* ſimila
68 סלת בלולה בשמן למנחה׃ כף אחת
filius vnus Iuuencus .ſuffitu plenum ,aureorum decem
69 עשרה זהב מלאה קטרת׃ פר אחד בן־
,*aſcenſionem* | in *ſui anni filius* vnus agnus ,vnus aries ,bouis
בקר איל אחד כבש־אחד בן־שנתו לעלה׃
.*peccatum in* vnus caprarum Hircus
70 שעיר־עזים אחד לחטאת׃
veruеces ‡ ,duo boues pacificorum ſacrificium in Et
71 ולזבח השלמים בקר שנים אילם
.quinque *anni filij* ‡ agni ,quinque *arietes* ,quinque
חמשה עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה
,Hammiſaddai filii Achihezer *appropinquatio* Hæc
זה קרבן אחיעזר בן־עמישדי׃
Paghiel ,Aſer *filiis prælatus* die vndecima die In
72 ביום עשתי־עשר יום נשיא לבני אשר פגעיאל
argenti * ſcutella ‡ eius *Appropinquatio* .Hochran filius
73 בן־עכרן׃ קרבנו קערת־כסף
argenti ‖ vna phiala ,eius pondus centum & triginta ,vna
אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף
plenæ ipſæ ambæ :ſanctitatis *ſeclo in* ſeclorum ſeptuaginta
שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים
vnum Cochlear .*munus* † in oleo *cum confuſa* ſimila
74 סלת בלולה בשמן למנחה׃ כף אחת
filius vnus Iuuencus .ſuffitu plenum ,aureorum decem
75 עשרה זהב מלאה קטרת׃ פר אחד בן־
,*aſcenſionem* | in *ſui anni filius* * vnus agnus ,vnus *veruex* ,bouis
בקר איל אחד כבש־אחד בן־שנתו לעלה׃
.*peccatum in* † vnus caprarum Hircus
76 שעיר־עזים אחד לחטאת׃
,quinque *veruеces* ,duo boues pacificorum ſacrificium in Et
77 ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה
Hæc quinque *anni filij* | agni ,quinque *arietes*
עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה

pro ſacrificio ‡ arietes — hirci † anniculi — eſt oblatio — princeps filiorum — Oblatio † fuit ‡ argentea ‡ argentea. — ſecundum ſeclum — permixta † oblationẽ. — anniculus ‡ holocauſtũ. — pro peccato, — pro ſacrificio * arietes — ‖ hirci † anniculi — eſt oblatio — princeps filiorum — Oblatio ‖ fuit † argentea ‡ argentea, — ſecundum ſeclum — permixta * oblationem — anniculus | holocauſtũ. — pro peccato — † arietes — hirci ‡ anniculi — eſt oblatio — princeps filiorum — Oblatio ‡ fuit * argentea ‖ argentea, — ſecundum ſeclum — permixta ‡ oblationem, — aries * anniculus | holocauſtum, † pro peccato, — arietes — hirci ‡ anniculi

duodecima die In .Hochran filij Paghiel *appropinquatio*
78 קרבן פגעיאל בן־עכרן׃ ביום שנים־עשר
.Heuan filius Achirah ,Naphthali *filiis prælatus* die
יום נשיא לבני נפתלי אחירע בן־עינן׃
centum & triginta ,vna *argenti* ‡ ſcutella † eius *Appropinquatio*
79 קרבנו קערת־כסף אחת שלשים ומאה
.ſeclorum ſeptuaginta ,*argenti* ‡ vna phiala ,eius pondus
משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל
confuſa ‖ ſimila plenæ ipſæ ambæ ;ſanctitatis *ſeclo in* *
בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולת
.aureorum decem vnum Cochlear .*munus* ‡ in oleo *cum*
80 בשמן למנחה׃ כף אחת עשרה זהב
aries ,bouis filius vnus Iuuencus .ſuffitu plenum
81 מלאה קטרת׃ פר אחד בן־בקר איל
.*aſcenſionem* ‖ in *ſui anni* * *filius* vnus agnus ,vnus
אחד כבש־אחד בן־שנתו לעלה׃
.*peccatum in* vnus caprarum Hircus
82 שעיר־עזים אחד לחטאת׃
,quinque *veruеces* ,duo boues pacificorum ſacrificium in Et
83 ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה
Hæc .quinque *anni filij* † agni ,quinque *arietes*
עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה
.Henan filij Achirah *appropinquatio*
קרבן אחירע בן־עינן׃
à *ipſum vngi* * die in altaris dedicatio ‡ Hæc
84 זאת ׀ [a]חנכת המזבח ביום המשח אתו מאת
phialæ ,duodecim argenti ſcutella ,Iſrael *prælatis*
נשיאי ישראל קערת כסף שתים עשרה מזרקי־
.duodecim aurea cochlearia ,duodecim *argenti* †
כסף שנים עשר כפות זהב שתים עשרה׃
,ſeptuaginta & ;*argenti* vna ſcutella centum & Triginta
85 שלשים ומאה הקערה האחת כסף ושבעים
,millia duo ,vaſorum argentum Omne .*vnum fuſorium*
המזרק האחד כל כסף הכלים אלפים
.ſanctitatis *ſeclo in* quadringenti &
וארבע־מאות בשקל הקדש׃
decem ſuffitu plena duodecim *auri* * Cochlearia
86 כפות זהב שתים־עשרה מלאת קטרת עשרה
cochlearium aurum Omne .ſanctitatis *ſeclo in cochleare* decem
עשרה הכף בשקל הקדש כל־זהב הכפות
aſcenſionem ‖ in bouis Omnis .centum & viginti
87 עשרים ומאה׃ כל־הבקר לעלת
agni ,duodecim arietes ,iuuenci duodecim
שנים עשר פרים אילם שנים־עשר כבשים
caprarum hirci & ,eorum *munus* † & ,duodecim *anni filij*
בני־שנה שנים עשר ומנחתם ושעירי עזים
ſacrificij * boues omnes Et .*peccatum in* duodecim
88 שנים עשר לחטאת׃ וכל בקר ׀ זבח
,ſexaginta arietes ,iuuenci quatuor & ,viginti pacificorum
השלמים עשרים וארבעה פרים אילם ששים
‡ Hæc .ſexaginta *anni filij* agni ,ſexaginta *duces* hirci
עתדים ששים כבשים בני־שנה ששים זאת
.*eum vngi poſt* altaris dedicatio
חנכת המזבח אחרי המשח אתו׃
loquendum ad ,*conuentus tentorium ad Moſeh ingrediendo in* Et
89 ובבא משה אל־אהל מועד לדבר
deſuper ‡ ſe ad *reſpondentem* † vocem audiebat & ,ſecum
אתו וישמע את־הקול מדבר אליו מעל
duos inter *ab* teſtimonij arcam ſuper ‡ quod propitiatorio
הכפרת אשר על־ארן העדת מבין שני
.eum ad loquebatur & Cherubim
הכרבים וידבר אליו׃

CAP. VIII. ח

:dicendo ,Moſeh ad Dominus eſt locutus Et
1 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃
te faciendo aſcendere In :eum ad dices & ,Aharon ad Loquere
2 דבר אל־אהרן ואמרת אליו [b]בהעלתך
lucebunt ,candelabri *facierum regione è* ,lucernas
את־[c]הנרת אל־מול [d]פני המנורה [e]יאירו
.lucernæ ſeptem
שבעת [f]הנרות׃

eſt oblatio — princeps filiorum — Oblatio † fuit argentea ‡ argentea — * ſecundum ſeclum ‖ permixta ‡ oblationem — anniculus ‖ holocauſtũ. — pro peccato. — arietes — hirci † anniculi — eſt oblatio — ‡ eſt * qua vnctum fuit à principibus. — [a] חנך † argenteæ — argentea: — phiala vna. — ſecundum ſeclum — * aurea — cochlearia ſecundum pondus ‖ holocauſtũ — anniculi † oblatio — pro peccato — anniculi ‡ eſt — poſtquã vnctum fuit. — quando ingrediebatur Moſeh in tabernaculum eccleſiæ, † loquentis ‡ è ‡ erat — Quando accẽdere facies [b] עלה — contra faciẽ [c] נור [d] פנה — [e] אור [f] נור

candelabri *facierum regione* è ,Aharon ſic fecit Et
3 [a] וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה
Dominus præcepit quemadmodum ,eius lucernas *aſcendere* fecit
הֶעֱלָה נֵרֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
ductile :candelabri opus * hoc Et .Moſeh
4 אֶת־מֹשֶׁה׃ וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה מִקְשָׁה
.ipſum ‡ ductile eius florem ad vſque ,eius *femur* § ad vſque *aurum*
זָהָב עַד־יְרֵכָהּ עַד־פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִוא
,Moſeh Dominus fecit videre quem ,aſpectum Secundum
כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
.candelabrum fecit ſic
כֵּן עָשָׂה אֶת־הַמְּנֹרָה׃
.dicendo ,Moſeh ad Dominus eſt locutus Et
5 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
purificabis & ,Iſrael filiorum medio è Leuitas Cape
6 [b] קַח אֶת־[c] הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטִהַרְתָּ
.eos purificandum ad eis facies ſic Et .eos
7 אֹתָם׃ וְכֹה־תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם
ſuper nouaculam facient tranſire & *peccati aquas* eos ſuper Sparge
[d] הַזֵּה עֲלֵיהֶם מֵי חַטָּאת וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל־
.ſe purificabunt & ,ſua veſtimenta lauent & ,ſuam carnem omnē
כָּל־בְּשָׂרָם וְכִבְּסוּ בִגְדֵיהֶם וְהִטֶּהָרוּ׃
ſimilam ,eius *munus* & ,bouis filium iuuencum capient Et
8 וְלָקְחוּ [e] פַּר בֶּן־בָּקָר וּמִנְחָתוֹ סֹלֶת
capies bouis filium *ſecundum* * iuuencum & ,oleo *cum confuſam*
בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן וּפַר־[f] שֵׁנִי בֶן־בָּקָר תִּקַּח
facies ad ‖ Leuitas facies appropinquare Et .*peccatum* in †
9 לְחַטָּאת׃ וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי
filiorum cœtum omnem facies congregare & ,*conuentus tentorij* *
אֹהֶל [g] מוֹעֵד וְהִקְהַלְתָּ אֶת־כָּל־עֲדַת בְּנֵי
:*Domini facies ad* § Leuitas facies appropinquare Et .Iſrael
10 יִשְׂרָאֵל׃ וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי יְהוָה
.Leuitas ſuper ſuas manus Iſrael filij *fulcient* ‡ &
וְסָמְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְדֵיהֶם עַל־הַלְוִיִּם׃
eleuationem Leuitas Aharon faciet eleuare Et
11 [h] וְהֵנִיף אַהֲרֹן אֶת־הַלְוִיִּם תְּנוּפָה
ſeruiendum † ad erunt & :Iſrael filiis à *Domini conſpectus ad* *
לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לַעֲבֹד
ſuas manus *fulcient* ‖ Leuitæ Et .Domini *ſeruitium*
12 אֶת־עֲבֹדַת יְהוָה׃ וְהַלְוִיִּם יִסְמְכוּ אֶת־יְדֵיהֶם
& ,*peccatum* vnum fac Et .iuuencorum caput ſuper
עַל רֹאשׁ הַפָּרִים וַעֲשֵׂה אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־
.Leuitas ſuper expiandum ad Domino *aſcenſionem* vnum
הָאֶחָד עֹלָה לַיהוָה לְכַפֵּר עַל־הַלְוִיִּם׃
facies ad § & ,Aharon *facies ad* * Leuitas facies ſtare Et
13 וְהַעֲמַדְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי אַהֲרֹן וְלִפְנֵי
.Domino *agitationem* * eos *agitabis* ‡ & :eius *filiorum*
בָּנָיו וְהֵנַפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה לַיהוָה׃
,Iſrael filiorum medio è Leuitas facies diuidere Et
14 וְהִבְדַּלְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
Leuitæ ingredientur poſtea Et .Leuitæ mihi erunt &
15 וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם׃ וְאַחֲרֵי־כֵן [i] יָבֹאוּ הַלְוִיִּם
facies eleuare & ,eos purificabis & :*conuentus tentorio* *ſeruiendum* ad
לַעֲבֹד אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְטִהַרְתָּ אֹתָם וְהֵנַפְתָּ
mihi *ipſi* † dati :dati Quia .eleuationem eos
16 אֹתָם תְּנוּפָה׃ כִּי נְתֻנִים נְתֻנִים הֵמָּה לִי
vulua omnis apertione pro ,Iſrael filiorum medio è
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת פִּטְרַת כָּל־רֶחֶם
.mihi eos accepi ,Iſrael *filiis à omni* * primogenito ‖
בְּכוֹר כֹּל מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָקַחְתִּי אֹתָם לִי׃
homine in ‡ Iſrael filiis in primogenitus omnis *mihi* § Quia
17 כִּי לִי כָל־בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם
terra in primogenitum omne *me percutere* † die in :*animali in &* *
וּבַבְּהֵמָה בְּיוֹם [k] הַכֹּתִי כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ
cepi Et .mihi eos ſanctificaui ;Ægypti
18 מִצְרַיִם הִקְדַּשְׁתִּי אֹתָם לִי׃ [l] וָאֶקַּח אֶת־
.Iſrael filiis in primogenito omni pro Leuitas
הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל־בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
eius filiis & ,Aharon datos Leuitas dedi Et
19 [m] וָאֶתְּנָה אֶת־הַלְוִיִּם נְתֻנִים לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו
filiorum *ſeruitium ſeruiendum ad* ,Iſrael filiorum medio è
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת בְּנֵי־

contra faciem
[a] עשה accendere
* eſt
aureum
§ pedes
‡ erit.
[b] לקח [c] לוה
aquam purificationis:
[d] נזה
oblationem
[e] פרר
permixtam
* alterum
[f] שנה
† pro peccato.
‖ coram
* tabernaculo eccleſiæ,
[g] יעד
§ coram Domino:
‡ coniungent
[h] נוף
* coram Domino
† faciendum opus
‖ coniungent
pro peccato,
alterum holocauſtum
* coram
filiis
‡ eleuare facies
* eleuationem
[i] בוא
operandum in tabernaculo eccleſiæ,
† ſunt
pro aperiente omnem vuluam
‖ pro
* omnium filiorum
§ meus eſt
‡ tam hominis
* quàm animalis:
† qua percuſſi
[k] נכה
[l] לקח
[m] נתן
vt faciant opus

Iſrael in *tentorio conuentus* , & ad expiandum *ſuper* filios
יִשְׂרָאֵל בְּאֹהֶל [a] מוֹעֵד וּלְכַפֵּר עַל־בְּנֵי
:Iſrael & non ſit in filiis Iſrael ,plaga † in *accedendo*
יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נֶגֶף [b] בְּגֶשֶׁת
filij Iſrael ad ſanctitatem. Et fecit Moſeh ,& Aharon,
20 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקֹּדֶשׁ׃ [c] וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
& omnis *cœtus* filiorum Iſrael :Leuitis Iuxta omnia
וְכָל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לַלְוִיִּם כְּכֹל
quæ præcepit Dominus Moſeh ,Leuitis ſic fecerunt
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה לַלְוִיִּם כֵּן־עָשׂוּ
eis filij Iſrael. Et ſe purificauerunt Leuitæ,
21 לָהֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּתְחַטְּאוּ הַלְוִיִּם
& lauerunt veſtimenta ſua, & fecit eleuare Aharon eos
וַיְכַבְּסוּ בִּגְדֵיהֶם [d] וַיָּנֶף אַהֲרֹן אֹתָם
eleuationem *ad facies Domini*: & expiauit *ſuper* eos Aharon,
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וַיְכַפֵּר עֲלֵיהֶם אַהֲרֹן
ad *purificandos* eos. Et poſtea ingreſſi ſunt Leuitæ
22 לְטַהֲרָם׃ וְאַחֲרֵי־כֵן [e] בָּאוּ הַלְוִיִּם
ad *ſeruiendum ſeruitium* ſuum ‖ in *tentorio conuentus ad facies* Aharon,
לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי אַהֲרֹן
& * *ad aſpectus filiorum* eius: quemadmodum præcepit Dominus
וְלִפְנֵי בָנָיו כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
Moſeh ſuper Leuitis, ſic fecerunt eis.
אֶת־מֹשֶׁה עַל־הַלְוִיִּם כֵּן עָשׂוּ לָהֶם׃
Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo.
23 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
Hoc § quod ‡ Leuitis: a filio quinque & viginti annorum,
24 זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם מִבֶּן חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה
& ſupra, *ingredietur* ad militandum militiam in * *miniſterio*
וָמַעְלָה יָבוֹא לִצְבֹא צָבָא בַּעֲבֹדַת
tentorij conuentus. Et a filio quinquaginta annorum
25 אֹהֶל מוֹעֵד׃ וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה
reuertetur † ab *exercitu ſeruitij*; & non ‖ *ſeruiet* vltra.
יָשׁוּב מִצְּבָא הָעֲבֹדָה וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד׃
Et miniſtrabit cum fratribus ſuis in * *tentorio conuentus*
26 [f] וְשֵׁרֵת אֶת־אֶחָיו בְּאֹהֶל מוֹעֵד
ad cuſtodiendum cuſtodiam, & § *ſeruitium* non ‡ *ſeruiet*. Sic
לִשְׁמֹר מִשְׁמֶרֶת וַעֲבֹדָה לֹא יַעֲבֹד כָּכָה
facies Leuitis in cuſtodiis eorum.
תַּעֲשֶׂה לַלְוִיִּם בְּמִשְׁמְרֹתָם׃

CAP. IX. ט

Et locutus eſt Dominus ad Moſeh in deſerto Sinai
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְמִדְבַּר־סִינַי
in anno ſecundo, *egrediendo eos* è terra Ægypti in menſe
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית [g] לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ
primo, dicendo. Et facient filij Iſrael
2 הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר׃ [h] וְיַעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־
tranſitum in tempore ſtatuto ſuo. In quarta decima
3 הַפָּסַח [i] בְּמוֹעֲדוֹ׃ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר־
die in menſe iſto inter duas veſperas, facietis ipſum
יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה בֵּין הָעַרְבַּיִם תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ
in tempore ſtatuto ſuo. Iuxta omnia ſtatuta eius, & iuxta *omnia*
בְּמֹעֲדוֹ כְּכָל־[k] חֻקֹּתָיו וּכְכָל־
iudicia eius, facietis ipſum. Et locutus eſt Moſeh ad
4 מִשְׁפָּטָיו תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־
filios Iſrael, *ad faciendum tranſitum*. Et fecerunt
5 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [l] לַעֲשֹׂת הַפָּסַח׃ וַיַּעֲשׂוּ אֶת־
tranſitum in primo, in quarta decima die menſis
הַפֶּסַח בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
inter duas veſperas in deſerto Sinai: Iuxta omnia quæ præcepit
בֵּין הָעַרְבַּיִם בְּמִדְבַּר סִינָי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה
Dominus Moſeh, ſic fecerunt filij Iſrael.
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
Et *fuit* homines qui erant immundi * *ad* animam
6 וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ
hominis, & non potuerunt facere *tranſitum* in die ipſa:
אָדָם וְלֹא־יָכְלוּ לַעֲשֹׂת־הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא
& appropinquauerūt † *ad facies* Moſeh & *ad aſpectus* Aharon in die
וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אַהֲרֹן בַּיּוֹם
ipſa. Et dixerunt homines ipſi ad eum: Nos
7 הַהוּא׃ וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הָהֵמָּה אֵלָיו אֲנַחְנוּ

tabernaculo eccleſiæ, & vt expient
[a] יעד
† cum acceſſerint
[b] נגש
[c] עשה
congregatio
[d] נוף
coram Domino.
vt purificaret
[e] בוא
faciendū opus
‖ in tabernaculo eccleſiæ
coram
* coram filiis
§ eſt
‡ eſt pro
ingredientur
* operè
tabernaculi eccleſiæ
† à militia operis
‖ operabitur
* tabernaculo eccleſiæ
[f] שרת
§ opus
‡ faciet
quo egreſſi ſunt
[g] יצא
[h] עשה
Peſach
[i] יעד
[k] חקק
normas omnes
vt facerent Peſach
[l] עשה
Peſach
fuerunt
* ſuper
Peſach
† coram

non ad *diminuemur quid Ad* † .hominis animam *ad* | immundi
טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי
suo statuto tẽpore in *Domini appropinquationẽ faciendũ appropinquare*
הקריב את־קרבן יהוה במעדו
,State :Mosch eos ad dixit Et :Israel filiorum medio in
8 בתוך בני ישראל׃ ויאמר אלהם משה עמדו
.vobis †Dominus præcipiat quid audiam &
ואשמעה מה־יצוה יהוה לכם׃
:dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et
9 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃
cùm vir Vir :dicendo ,Israel filios ad Loquere
10 דבר אל־בני ישראל לאמר איש איש כי־
,vobis† longinqua via in vel ,animam *ad* immundus fuerit
יהיה טמא לנפש או בדרך רחקה לכם
.Domino *transitum* ‡ faciet & ,vestris generationibus ,vel
או [a]לדרתיכם ועשה פסח ליהוה׃
inter die decima quarta in ,secundo mense In
11 בחדש השני בארבעה עשר יום בין
amaritudinibus & infermẽtatis *super* :ipsum facient vesperas duas
הערבים יעשו אתו על־[b]מצות ומררים
vsque eo ex *facient reliquum* Non .illud comedent
12 יאכלהו׃ לא־ישאירו ממנו עד־
statutum omne secundum :eo in confringent non os & ;manè
בקר ועצם לא ישברו־בו ככל־חקת
,mundus *ipse* qui vir Et .illud facient Pesach
13 הפסח יעשו אתו׃ והאיש אשר־הוא טהור
,*transitum* facere cessauerit & ,fuerit non via in &
ובדרך לא־היה וחדל לעשות הפסח
appropinquationem quia :suis populis è ipsa anima excidetur &
ונכרתה הנפש ההוא מעמיה כי קרבן
suum peccatum †:suo statuto tempore in *fecit accedere* ‖ non Domini
יהוה לא הקריב [c]במעדו חטאו
fuerit peregrinatus cùm Et .ipse vir portabit
14 [d]ישא האיש ההוא׃ וכי־יגור
statutũ secundũ ,Domino Pesach fecerit & ,peregrinus vobiscum
אתכם [e]גר ועשה פסח ליהוה [f]כחקת
vnum Statutum ,faciet sic eius *iudicium* secundum & ,Pesach
הפסח וכמשפטו כן יעשה חקה אחת
.terræ indigenæ & ,peregrino & ,vobis erit
יהיה לכם ולגר ולאזרח הארץ׃
nubes operuit tabernaculum *erigendi* die in Et
15 וביום [g]הקים את־המשכן כסה הענן
super *erit* ‖ vespera in & :testimonij *tentorio* tabernaculum
את־המשכן לאהל [h]העדת ובערב יהיה על־
.manè vsque ignis aspectus sicut tabernaculum
המשכן כמראה־אש עד־בקר׃
ignis aspectus & ,illud *operiet* ‡ Nubes :semper *erit* † Sic
16 כן יהיה תמיד הענן [i]יכסנו ומראה־אש
,*tentorio desuper nubem sustolli os ad* Et .nocte
17 לילה׃ ולפי [k]העלות הענן מעל האהל
quo loco in & :Israel filij proficiscebantur ea post &
ואחרי־כן [l]יסעו בני ישראל ובמקום אשר
.Israel filij castrametabuntur ibi ,nubes *ibi* manebat
ישכן־שם הענן שם [m]יחנו בני ישראל׃
os super † & ,Israel filij proficiscebantur Domini *os Super*
18 על־פי יהוה יסעו בני ישראל ועל־פי
habitaret quibus ,diebus Omnibus :castrametabantur Domini
יהוה יחנו כל־ימי אשר ישכן
.castrametabantur ,tabernaculum super nubes
הענן על־המשכן יחנו׃
,multis diebus tabernaculum super *nubem prolongando in* Et
19 ובהאריך הענן על־המשכן ימים רבים
non & ,Domini custodiam Israel filij custodiebant &
ושמרו בני־ישראל את־משמרת יהוה ולא
numeri diebus nubes *esset cùm* erat Et .proficiscebantur
20 יסעו׃ ויש אשר יהיה הענן ימים מספר
,castrametabantur Domini *os super* ,tabernaculum super
על־המשכן על־פי יהוה יחנו
esset cùm * erat Et .proficiscebantur Domini *os super* &
21 ועל־פי יהוה יסעו׃ ויש אשר יהיה
,mane in nubes *sustollebatur* & ,mane vsque vespera à nubes
הענן מערב עד־בקר ונעלה הענן בבקר

| sumus super
† vt quid prohibemur, vt non offeramus oblationem Domino
† pro
Quicunque
super
† ex
נקוד
על ההא
† Pesach
[a] דור
cum
[b] מץ
dimittent
est
Pesach
oblationem
‖ obtulit
† pœnam peccati sui
[c] יעד
[d] נשא
[e] גור [f] חקק
normam
qua erexit
[g] קום
super tectum
| erat
[h] עוד
† erat
‡ operiebat
[i] כסה
quando discedebat nubes à tabernaculo,
[k] עלה [l] נסע
Iuxta sermonem
‡ iuxta sermonem
[m] חנה
habitabat
quando moram trahebat
quando erat
iuxta sermonem
iuxta sermonem
* quando erat discedebat

,nubes *sustollebatur* & ,nocte & ,die vel :proficiscebantur &
ונסעו או יומם ולילה ונעלה הענן
vel ,mense vel ,duobus diebus Vel .proficiscebantur &
22 ונסעו׃ או־ימים או־חדש או־
manendum ad § ,tabernaculum super *nubem prolongando in* ,diebus
ימים בהאריך הענן על־המשכן לשכן
:proficiscebãtur non & ,Israel filij castrametabãtur ,illud super
עליו יחנו בני־ישראל ולא יסעו
Domini *os Super* ‡ .proficiscebantur *eam sustolli in* &
23 ובהעלתו יסעו׃ על־פי יהוה
proficiscebantur Domini *os super* & ,castrametabantur
יחנו ועל־פי יהוה יסעו את־
manu in ‡ Domini *os super* seruabant Domini custodiam
משמרת יהוה שמרו על־פי יהוה ביד־
.Mosch
משה׃

quando discedebat
anno quando moram trahebat nubes
| vt maneret
quando discedebant
† Iuxta sermonem
iuxta sermonem
iuxta sermonem
‡ per manum

CAP. X. י

;dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et
1 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃
facies *ductile* ;*argenti* tubas duas tibi Fac
2 עשה לך [a]שתי [b]חצוצרת כסף מקשה תעשה
‖ *profectionem ad* † & ,cœtus conuocationem ad tibi erunt & ,eas
אתם והיו לך למקרא [c]העדה [d]ולמסע
te ad conuenient & ,eis in clangent Et .*castrorum*
3 את־המחנות׃ ותקעו בהן ונועדו אליך
si Et .*conuentus tentorij* ‡ ostium ad cœtus omnis
4 כל־העדה אל־פתח אהל מועד׃ ואם־
capita prælati ‖ te ad conuenient & ,clanxerint vna *in*
באחת יתקעו ונועדו אליך הנשיאים ראשי
proficiscentur & ,*ouationem* clangetis Et .Israel millium
5 אלפי ישראל׃ ותקעתם [e]תרועה ונסעו
.orientem ad castrametantium castra
[f]המחנות החנים קדמה׃
proficiscentur & ,secundò *vociferationem* clangetis Et
6 ותקעתם תרועה שנית ונסעו
clangent *ouationem* :meridiem ad castrametationem castra
המחנות החנים [g]תימנה תרועה יתקעו
,congregationem *faciendo congregare in* Et .suis profectionibus in
7 למסעיהם׃ ובהקהיל את־הקהל
Aharon filij Et .taratantarizabitis non & ,clangetis
8 תתקעו ולא תריעו׃ ובני אהרן
statutum in vobis erunt & :tubis in clangent sacerdotes
הכהנים יתקעו בחצצרות והיו לכם [h]לחקת
bellum ad venietis quando Et .vestras generationes in *seculi*
9 עולם [i]לדרתיכם׃ וכי־תבאו מלחמה
vos *coarctantem coarctatorem super* vestra terra in
בארצכם על־[k]הצר הצרר אתכם
aspectus ad ‖ memorabimini & ,tubis in taratantarizabitis &
והרעתם בחצצרת ונזכרתם לפני
.vestris inimicis ab eritis salui & ;*vestri Dei Domini*
10 יהוה אלהיכם [l]ונושעתם מאיביכם׃
,vestris *statutis temporibus in* & ,vestræ lætitiæ die in Et
וביום שמחתכם ובמועדיכם
tubis in clangetis & ,vestrorum mensium capitibus in &
ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצצרת
:vestrorum pacificorũ sacrificiis super & ,vestris *ascensionibus* super
על [m]עלתיכם ועל זבחי שלמיכם
ego :*vestri Dei facies ad* memoriam in vobis erunt &
והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם אני
.vester Deus Dominus
יהוה אלהיכם׃
vigesima in ,secundo mense in secundo anno in fuit Et
11 ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים
.testimonij tabernaculo *desuper* | nubes *sustulit se* ,*mense in*
בחדש נעלה הענן מעל משכן [n]העדת׃
deserto è suas profectiones *ad* | Israel filij sunt profecti Et
12 ויסעו בני־ישראל למסעיהם ממדבר
sunt profecti Et .Paran deserto in nubes mansit & :Sinai
13 סיני וישכן הענן במדבר פארן׃ ויסעו
.Mosch *manu in* | Domini *os super prima in* *
בראשנה על־פי יהוה ביד־משה׃

argenteas, ductiles
[a] שנה
[b] חצר
‖ proficisci faciendũ castra.
[c] יעד [d] נסע
‡ tabernaculi ecclesiæ
‖ principes, duces
taratantara,
[e] רוע
[f] חנה
taratantara
taratantara
[g] ימן
quando congregare facietis
[h] חקק
[i] דור
perpetuum
contra hostẽ obsidentur
[k] צור
‖ coram Domino Deo vestro.
[l] ישע
solemnitatib.
holocaustis
[m] עלה
coram Deo vestro:
mẽsis discessit
| à
[n] עוד
* per
* primũ iuxta sermonem
‖ per manum

Iehudah filiorum *castrametationis* vexillum est profectum Et castrorum

14 וַיִּסַּע דֶּגֶל מַחֲנֵה בְנֵי־יְהוּדָה

Nachson $ eius exercitum super Et .suos exercitus *ad prima in* Primùm per

בָּרִאשֹׁנָה לְצִבְאֹתָם וְעַל־צְבָאוֹ נַחְשׁוֹן ‡erat

filiorum *extensionis* exercitum super Et .Hamminadab filius tribus

15 בֶּן־עַמִּינָדָב׃ וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי נְטָה ‡erat

exercitum super Et .Suhar filius Nethanel ‡ ,Issachar

16 יִשָּׂשכָר נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃ וְעַל־צְבָא

.Chelon filius Eliab * ,Zebulun filiorum *extensionis* tribus *erat

מַטֵּה בְּנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃

filij sunt profecti & ;tabernaculum *est factum descendere* Et depositum est

17 וְהוּרַד הַמִּשְׁכָּן וְנָסְעוּ בְנֵי־

.tabernaculum portantes Merari filij & ,Gherson

גֵרְשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי נֹשְׂאֵי הַמִּשְׁכָּן׃

:suos exercitus *ad* † Reube *castrametationis* vexillū est profectū Et castrorum †per

18 וְנָסַע דֶּגֶל מַחֲנֵה רְאוּבֵן לְצִבְאֹתָם

.Sedeur filius Elisur ‖ eius exercitum super Et ‖erat

וְעַל־צְבָאוֹ אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃

Selumiel * Simhon filiorum *extensionis* exercitum super Et tribus *erat

19 וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל

filiorum *extensionis* exercitum super Et .Surisaddai filius tribus

20 בֶּן־צוּרִישַׁדָּי׃ וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי־

sunt profecti Et .Dehuel filius Eliasaph $ Ghad $ erat

21 גָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל׃ וְנָסְעוּ

fecerunt stare & :sanctuarium portantes Chehathitæ

הַקְּהָתִים נֹשְׂאֵי הַמִּקְדָּשׁ וְהֵקִימוּ אֶת־

est profectum Et .*eos veniendum ad vsque* ,tabernaculum donec venirent ipsi.

22 הַמִּשְׁכָּן עַד־בֹּאָם׃ וְנָסַע בוֹאָ[b]

:suos exercitus *ad* * Ephraim filiorum *castrametationis* ‡ vexillum ‡ castrorum per

דֶּגֶל מַחֲנֵה בְנֵי־אֶפְרַיִם לְצִבְאֹתָם

.Hammihud filius Elisamah † eius exercitum super & †erat

וְעַל־צְבָאוֹ אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד׃

Ghamliel ‖ Menasseh filiorum *extensionis* exercitum super Et tribus ‖erat

23 וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי מְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל

filiorum *extensionis* exercitum super Et .Pedasur filius tribus

24 בֶּן־פְּדָהצוּר׃ וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי

est profectum Et .Ghidhoni filius Abidan * ,Biniamin *erat

25 בִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי׃ וְנָסַע

omnia colligens $,Dan filiorum *castrametationis* vexillum castrorum $ congregans

דֶּגֶל מַחֲנֵה בְנֵי־דָן מְאַסֵּף לְכָל־

Achihezer ‡ eius exercitum super Et .suos exercitus *ad* castra per ‡erat

הַמַּחֲנֹת לְצִבְאֹתָם וְעַל־צְבָאוֹ אֲחִיעֶזֶר

filiorum *extensionis* exercitum super Et .Hammisaddai filius tribus

26 בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃ וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי

exercitum super Et .Hochran filius Paghiel * ,Aser *erat

27 אָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃ וְעַל־צְבָא

.Henan filius Achirah † ,Naphtali filiorum *extensionis* tribus †erat

מַטֵּה בְּנֵי נַפְתָּלִי אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃

,suos exercitus *ad* * Israel filiorum profectiones ‖ Istæ ‖sunt *per

28 אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְצִבְאֹתָם

filium Chobab ad Moseh dixit Et .sunt profecti &

29 וַיִּסָּעוּ׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֹבָב בֶּן־ נֹסַע[c]

nos *Proficiscentes* :Moseh socerum Midianitem Rehuel Proficiscimur

רְעוּאֵל הַמִּדְיָנִי חֹתֵן מֹשֶׁה נֹסְעִים אֲנַחְנוּ

.vobis dabo eum ,Dominus dixit *quem* locum ad de quo

אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה אֹתוֹ אֶתֵּן[d] לָכֶם נָתַן[d]

est locutus Dominus quia ;tibi benefaciemus & ,nobiscum *Ito* Veni

לְכָה[e] אִתָּנוּ וְהֵטַבְנוּ לָךְ כִּי־יְהוָה דִּבֶּר־ הֵלֵךְ[e]

ibo Non :eum ad dixit Et .Israel super bonum veniam,

30 טוֹב עַל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא אֵלֵךְ

.*ibo* $ meam cognationem ad & ,meam terram ad *quinimo* sed $ pergam

כִּי אִם־אֶל־אַרְצִי וְאֶל־מוֹלַדְתִּי[f] אֵלֵךְ׃ יֵלֵךְ[f]

idcirco quia :nos derelinquas quæso Ne ;dixit Et

31 וַיֹּאמֶר אַל־נָא תַּעֲזֹב אֹתָנוּ כִּי עַל־כֵּן

.*oculos in* * nobis *eris* & .‡ deserto in *nostrum castrametari* nosti quòd dū maneremus ‡ fuisti *pro oculis. † si veneris

יָדַעְתָּ חֲנֹתֵנוּ[g] בַּמִּדְבָּר וְהָיִיתָ לָּנוּ לְעֵינָיִם׃

,hoc bonum *erit* & ,nobiscum *iueris cum* † ,erit Et

32 וְהָיָה כִּי־תֵלֵךְ[h] עִמָּנוּ וְהָיָה הַטּוֹב הַהוּא חֲנֹתֵנוּ הַלֵּךְ[g]

.tibi benefaciemus & ,nobiscum Dominus benefaciet quod

אֲשֶׁר יֵיטִיב יְהוָה עִמָּנוּ וְהֵטַבְנוּ לָךְ׃

:dierum trium via Domini monte è sunt profecti Et

33 וַיִּסְעוּ[i] מֵהַר יְהוָה דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים נָסַע[i]

---

proficiscebatur — trium via eos ante *proficiscens* Domini fœderis arca &

וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה נֹסֵעַ לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת

Domini nubes Et .requiem eis explorandum ad ,dierum

34 יָמִים לָתוּר לָהֶם מְנוּחָה׃ וַעֲנַן יְהוָה

|erat *dum proficiscerentur $ castris. ‡ quando proficiscebatur — .*castrametatione* $ de *eos proficiscendo in* * ,die in eos super ‖

עֲלֵיהֶם יוֹמָם בְּנָסְעָם מִן־הַמַּחֲנֶה׃

Surge :Moseh dicebat & ,arca *proficiscendo in* ‡ erat Et

35 וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ׀

te habentes odio fugiant & ,tui inimici dispergantur & ,Domine

יְהוָה וְיָפֻצוּ[a] אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ[b] מְשַׂנְאֶיךָ פּוּץ[a] נוּס[b]

faciē tua. *quando requiescebat dicebat *ad — Domine Reuertere :*dicet eam quiescendo in* * Et .*tuis faciebus* à

36 מִפָּנֶיךָ׃ וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה

.Israel millium millia decem[e]

רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃

CAP. XI. יא

cùm doleret, displicuit — auribus in *fuit malum* ,*iniustè conquerentes vt* populus fuit Et

1 וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאֹנְנִים[c] רַע[d] בְּאָזְנֵי אוֹן[c] רוּעַ[d]

†furor ‖accendit se *consumpsit $ castrorum. — *exarsit* ‖ & ,eius *nasus* † est iratus & ,Dominus audiuit & ,Domini

יְהוָה וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיִּחַר[e] אַפּוֹ וַתִּבְעַר־

.*castrametationis* $ extremitate in *comedit* * & ,Domini ignis eis in

בָּם אֵשׁ יְהוָה וַתֹּאכַל בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה׃ חָרָה[e]

ad Moseh orauit & ,Moseh ad populus clamauit Et

2 וַיִּצְעַק הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל־

nomen vocauit Et .ignis est absorptus & ;Dominum

3 יְהוָה וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ׃ וַיִּקְרָא שֵׁם־

‡ Thabherah, *incendit se — ignis eis in *exarsit* * quia ,*Incendium* ‡ ,ipsius loci

הַמָּקוֹם הַהוּא תַּבְעֵרָה כִּי־בָעֲרָה בָם אֵשׁ

medio — ,eius *interiori* in quæ promiscua collectio Et .Domini

4 יְהוָה׃ וְהָאסַפְסֻף[f] אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ אָסַף[f]

sicut & — *etiam* fleuerunt & ,sunt reuersi & ,concupiscentiā concupiuerunt

הִתְאַוּוּ תַּאֲוָה[h] וַיָּשֻׁבוּ[i] וַיִּבְכּוּ גַּם[g] אָוָה[h] שׁוּב[g]

i ? carnem nos faciet comedere Quis :dixerunt & ,Israel filij — בָּכָה[i]

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יַאֲכִלֵנוּ בָּשָׂר׃

piscium quos comedebamus † porrorum — ;gratis Ægypto in *comederimus quem piscis* Recordamur

5 זָכַרְנוּ אֶת־הַדָּגָה אֲשֶׁר־נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חִנָּם

& ,porri † & ,peponum & ,cucumerum

אֵת הַקִּשֻּׁאִים וְאֵת הָאֲבַטִּחִים[k] וְאֶת־הֶחָצִיר וְאֶת־ בָּטַח[k]

‖est. — ,‖arida nostra anima nunc Et .alliorum & ,ceparum

6 הַבְּצָלִים וְאֶת־הַשּׁוּמִים׃ וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ יְבֵשָׁה

*quicquam præter *vident. — man Et .*nostri oculi man *ad præterquam omne* * non

7 אֵין כֹּל בִּלְתִּי אֶל־הַמָּן עֵינֵינוּ׃ וְהַמָּן[l] מָנַה[l]

‡erat, & color ‡ color Bedolach. Diffundebant se — .*Bdelij* *oculus* ‡ sicut ,eius *oculus & ipsum* $ coriandri semen sicut

כִּזְרַע־גַּד הוּא וְעֵינוֹ כְּעֵין הַבְּדֹלַח׃

.molis in molebant & ,colligebant & ,populus *Discurrebant* *

8 שָׁטוּ[m] הָעָם וְלָקְטוּ וְטָחֲנוּ[n] בָרֵחַיִם שׁוּט[m]

faciebant & ,cacabo in coquebant &,mortario in conterebat vel

אוֹ דָכוּ[o] בַּמְּדֹכָה וּבִשְּׁלוּ בַּפָּרוּר וְעָשׂוּ רֵיחַ[n] דּוּךְ[o]

† ex eo placentas subcinericias ‖ recentis *quando descendebat ros $ castra ‡ descendebat — .olei *viroris* | sapor fuit eius sapor erat & ,*subcinericios illud* †

אֹתוֹ עֻגוֹת[p] וְהָיָה טַעְמוֹ כְּטַעַם לְשַׁד הַשָּׁמֶן׃

descendet ‡ ,nocte *castrametationem* $ super rorem *descendendo in* * Et

9 וּבְרֶדֶת[q] הַטַּל עַל־הַמַּחֲנֶה לָיְלָה יֵרֵד

populum Moseh audiuit Et .eum super man

10 הַמָּן עָלָיו׃ וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת־הָעָם עוּג[p] יָרַד[q]

*per †singulum ‖tabernaculi *furor $ displicuit, — est iratus Et ,*sui tentorij* ‖ ostium ad *virum* † ,suas familias *ad* * flentē

בֹּכֶה לְמִשְׁפְּחֹתָיו אִישׁ לְפֶתַח אָהֳלוֹ[r] וַיִּחַר־

.*fuit malum* $ Moseh oculis in & ,vehementer Domini *nasus* *

אַף יְהוָה מְאֹד וּבְעֵינֵי מֹשֶׁה רָע[f]׃

malefecisti quid *Ad* ‡ :Dominum ad Moseh dixit Et

11 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לָמָה הֲרֵעֹתָ חָרָה[r] רוּעַ

‡Vt — ;tuis oculis in gratiam inueni non quid Ad Et ?tuo seruo

לְעַבְדֶּךָ וְלָמָּה לֹא־מָצָתִי[t] חֵן בְּעֵינֶיךָ מָצָא[t]

חסר א — :me super huius populi omnis onus *ponendum ad* *

לָשׂוּם אֶת־מַשָּׂא[u] כָּל־הָעָם הַזֶּה עָלָי׃

*vt poneres — num ?hunc populum omnem concepi ego Num †

12 הֶאָנֹכִי הָרִיתִי[x] אֵת כָּל־הָעָם הַזֶּה אִם־ נָשָׂא[u]

†Nunquid ‖quia dicis — ,tuo sinu in eum Porta :me ad *dicas quòd* ‖ ,eum genui ego

אָנֹכִי יְלִדְתִּיהוּ כִּי־תֹאמַר אֵלַי שָׂאֵהוּ בְחֵיקֶךָ הָרָה[x]

*portat nutrix infantem ad terram super quam ‡est — *humum super sugentem nutritius portaret* * quemadmodum

כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאֹמֵן אֶת־הַיֹּנֵק עַל הָאֲדָמָה

caro mihi ‖ Vnde ?eius patribus iurasti *quam*

13 אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתָיו׃ מֵאַיִן לִי בָּשָׂר

me super flebunt * quia ?huic populo vniuerso dandum ad

a לתת לכל־העם הזה כי־b יבכו עלי

potero † Non .comedemus & ‖ ,carnem nobis Da :dicendo

14 לאמר תנה־לנו בשר ונאכלה: לא־אוכל

quia ;hunc populum vniuersum ferre solus ego

אנכי לבדי לשאת את־כל־העם הזה כי

me occide :mihi faciens ‡ tu ita si Et .me præ grauis ‡

15 כבד ממני: ואם־ככה את־עשה לי הרגני

ne * & ,tuis oculis in gratiam inueni si ,occidendo quæso

נא הרג אם־מצאתי חן בעיניך ואל־

:Moseh ad Dominus dixit Et .meo malo in videam

16 אראה ברעתי: ויאמר יהוה אל־משה

quos ,Israel senioribus è viros septuaginta mihi Collige

אספה־לי שבעים איש מזקני ישראל אשר

capies ‡ & :eius præfectos † & ,populi seniores ipsi ‖ quòd nosti

ידעת כי־הם זקני העם ושטריו ולקחת

.tecum ibi stabunt & ;conuentus tentorium ‡ ad eos

אתם אל־אהל c מועד והתיצבו שם עמך:

spiritu de reseruabo & :ibi tecum loquar & descendam Et

17 וירדתי ודברתי עמך שם ואצלתי מן־הרוח

tecum portabunt & :eos super ponam & ,te super ‖ qui

אשר עליך ושמתי עליהם ונשאו אתך

.soli tibi ‡ tu portabis non & ,populi onere in †

במשא העם ולא־תשא אתה לבדך:

crastinum in vos Sanctificate :dices populum ad Et

18 ואל־העם תאמר התקדשו למחר

:dicendo ,Domini auribus in fleuistis quia :carnem comedetis &

ואכלתם בשר כי בכיתם באזני יהוה לאמר

?Aegypto in nobis bonum quia ,carnem nos faciet comedere Quis

מי יאכלנו בשר כי־טוב לנו במצרים

.comedetis & ,carnem vobis Dominus dabit &

ונתן יהוה לכם בשר ואכלתם:

neque ,duobus diebus neque ,comedetis vna die Non

19 לא יום אחד תאכלון ולא יומים ולא

.diebus viginti neque ,diebus decem neque ,diebus quinque

חמשה ימים ולא עשרה ימים ולא עשרים יום:

,vestro naso † de egrediatur quo vsque dierum mensem ad Vsque

20 עד חדש ימים עד אשר־יצא מאפכם

reprobastis ‡ quòd eo :dispersionem ‡ in vobis sit &

והיה לכם לזרא יען כי־מאסתם את־

,eius facies ad † fleuistis & ,vestri interiori ‖ in * qui ,Dominum

יהוה אשר בקרבכם d ותבכו לפניו

?Ægypto ex sumus egressi hoc ‡ quid Ad ‡ :dicendo

לאמר למה זה יצאנו ממצרים:

,‖ populus pedites mille Sexcenti * ,Moseh dixit Et

21 ויאמר משה שש־e מאות אלף רגלי העם

dabo Carnem ,dixisti tu & :eius interiori in ego cuius †

אשר אנכי בקרבו ואתה אמרת בשר f אתן

bos & ,pecus Num ‡ .dierum mensem ‡ comedent & ,eis

22 להם ואכלו חדש ימים: הצאן ובקר

maris pisces omnes Si ‖ ?eis inueniet * & ,eis mactabitur

ישחט להם ומצא להם אם את־כל־g דגי הים

Domius dixit Et ?eis inuenies ‡ & ,eis congregabitur †

23 יאסף להם ומצא להם: ויאמר יהוה

videbis Nunc ?abbreniabitur * Domini manus Num ‡ :Moseh ad

אל־משה היד יהוה תקצר עתה תראה

est egressus Et .non an ,meum verbum tibi eueniat an

24 h היקרך דברי אם־לא: ויצא

collegit ‖ Et .Domini verba populum ad est locutus & ,Moseh

משה וידבר אל־העם את דברי יהוה ויאסף

eos fecit stare & ,populi senioribus è viros septuaginta

שבעים איש מזקני העם ויעמד אתם

nube in Dominus descendit Et .tentorij ‡ circuitibus †

25 סביבת האהל: i וירד יהוה בענן

,eum super * qui spiritu de reseruauit ‡ & ,eum ad est locutus &

וידבר אליו ויאצל מן־הרוח אשר עליו

quiescere iuxta ‡ ,fuit Et .seniores viros septuaginta super dedit † &

ויתן על־שבעים איש הזקנים ויהי כנוח

.addiderunt non & ,prophetauerunt & ,spiritus eos super

עליהם הרוח ויתנבאו ולא יספו:

nomen ;castrametatione ‡ in viri duo remanserunt Et castris

26 וישארו שני־אנשים במחנה שם

vt dem
* flent enim aduersum me
a נתן b בכה
‖ vt comedamus
† possum
‡ supra vires meas est.
‡ facis
* non videbo malum meum.
Congrega
‖ sint
† principes
‡ duces
‡ ostium tabernaculi ecclesiæ,
c יעד
* separabo
‖ est
† onus
‡ olus
melius erat
donec
‡ naribus vestris
‡ abominationem:
‡ cõtempsistis
* est
‖ medio
† coram eo,
d בכה
‡ Vt
‡ iam
* Sexcenta millia peditum
‖ est
e מאה
† in cuius medio ego sum:
† per
f נתן
‡ Nunquid pecudes & boues iugulabuntur
* sufficient
‖ An
g דגה
† congregabuntur
‡ sufficiet
‡ Nunquid
* abbreuiata est?
h קרה
‖ congregauit
† in
‡ tabeanaculi.
i ירד
‡ separauit
* erat
† posuit
‡ cum quiesceret

alterius eos super requieuit & ,Medad secundi nomen & ,Eldad vnius

האחד אלדד ושם השני מידד a ותנח עליהם

:tentorium † ad erant egressi non & ,conscriptis in ipsi & ,spiritus

הרוח והמה בכתבים ולא יצאו האהלה

,puer cucurrit Et .castrametatione ‡ in prophetabant &

27 ויתנבאו במחנה: b וירץ הנער

prophetantes Medad & Eldad : dixit & ,Moseh nunciauit &

c ויגד למשה ויאמר אלדד ומידד מתנבאים

Nun filius Iehosuah respondit Et .castrametatione * in

28 במחנה: d ויען יהושע בן־נון

,Moseh mi Domine :dixit & , eius electis ‖ ex Moseh minister

משרת משה מבחריו ויאמר אדני משה

mihi ‡ tu zelans Num † ;Moseh ei dixit Et .eos prohibe

29 כלאם: ויאמר לו משה המקנא אתה לי

det quod ,prophetas Domini populum omnem det quis Et

ומי יתן כל־עם יהוה נביאים כי־יתן

Moseh se collegit Et ?eos super suum spiritum Dominus

30 יהוה את־רוחו עליהם: ויאסף משה

.Israel seniores & ipse ,castrametationem ad

אל־המחנה הוא וזקני ישראל:

coturnices abripuit & ,Domino à est profectus ventus Et

31 ורוח נסע מאת יהוה d ויגז שלוים

huc diei via circiter castrametationem super dimisit & ,mari è

מן־הים e ויטש על־המחנה כדרך יום כה

cubitis duob. ferè & :castrametationis circuitus ‖ ,illuc diei via circiter &

וכדרך יום כה סביבות המחנה f וכאמתים

.terræ facies super †

die tota populus surrexit Et

32 על־פני הארץ: g ויקם העם כל־היום

ipsa & ,nocte tota & die tota ‡ ,crastini & collegerunt

ההוא וכל־הלילה וכל יום המחרת ויאספו

‡ coturnicem : diminuens collegit decem cumulos.

את־השלו הממעיט אסף עשרה חמרים

.castrametationis ‖ circuitus * expandendo sibi expanderunt Et

וישטחו להם שטוח סביבות המחנה:

esset concisa ‡ antequam, eorum dentes inter ipsa † adhuc Caro

33 הבשר עודנו בין שניהם טרם יכרת

Dominus percussit & , populum in est iratus Domini nasus ‡ &

ואף יהוה חרה בעם h ויך יהוה

vocauit Et .valde magna percussione populo in *

34 בעם מכה רבה מאד: ויקרא את־

ibi quia ; Hattauah Chibroth ‖ ipsius loci nomen

שם־המקום ההוא קברות התאוה כי־שם

Chibroth De ‡ concupiscentes † populum sepelierunt

35 קברו את־העם המתאוים: מקברות

fuerunt & , Chaseroth in ‡ populus sunt profecti Hattauah

התאוה נסעו העם חצרות ויהיו

.Chaseroth in *

בחצרות:

CAP. XII. יב

occasiones super * Moseh in ‡ Aharon & ,Miriam est locuta Et

1 ותדבר מרים ואהרן במשה על־אדות

Aethiopissam vxorem quia :ceperat quam Æthiopissæ vxoris

האשה i הכשית אשר לקח כי־אשה כשית

Moseh in † certè tantùm ‖ Nunquid ; dixerunt Et .acceperat

2 לקח: ויאמרו הרק אך־במשה

audiuit Et ;est locutus nobis in ‡ etiam Nonne?Dominus est locutus

דבר יהוה הלא גם־בנו דבר וישמע

omni ‡ præ valde mansuetus Moseh vir Et .Dominus

3 יהוה: והאיש משה k ענו מאד מכל

.humi facies super ‖ qui homine *

האדם אשר על־פני האדמה:

.Aharon ad & ,Moseh ad statim Dominus dixit Et

4 ויאמר יהוה פתאם אל־משה ואל־אהרן

.conuentus tentorium † ad vos tres Egredimini :Miriam ad &

ואל־מרים l צאו שלשתכם אל־אהל m מועד

columna in Dominus descendit Et .ipsi tres sunt egressi Et

5 ויצאו שלשתם: וירד יהוה בעמוד

: Miriam & ,Aharon vocauit & :tentorij ‡ ostium † stetit & ,nubis

ענן ויעמד פתח האהל ויקרא אהרן ומרים

:mea verba nunc Audite :dixit Et .ipsi ambo sunt egressi &

6 ויצאו שניהם: ויאמר שמעו־נא דברי

alterius
a נוח
erant inter scriptos,
† tabernaculũ,
‡ castris.
b רוץ
prophetant
c נגד
* castris.
d ענה
‖ iuuenibus
† Vt quid æmularis
‡ propter me?
castra,
adduxit
d גוז
castra quantum est iter
e נטש
quantũ est iter
‖ per circuitum castrorum:
f אמה
† erant
g קום
‡ sequenti;
‡ coturnices qui parum fecit * per
‖ castrorum.
† erat
‡ digesta
‡ furor
h נכה
‡ populum
‖ Sepulchra concupiscentia,
† concupiscentem
‡ De sepulchris concupiscentiæ
‡ ad atria,
* in atriis
‡ contra
* propter vxorem Aethiopissam
i כוש
‖ duntaxat
† cum
‡ nobiscum
‡ omnibus
k ענה
ענו
ק
* hominibus
‖ erant super faciem terræ.
† tabernaculũ ecclesiæ
l יצא m יעד
† ad
‡ tabernaculi:

.Ghemalij filius Hammiel Dan *Extensioni*

13 למטה דן עמיאל בן־גמלי׃

.Michael filius Sethur , Aser *Extensioni*

14 למטה אשר סתור בן־מיכאל׃

.Vopsi filius Nachbi , Naphtali *Extensioni*

15 למטה נפתלי נחבי בן־ופסי׃

.Machi filius Gheüel , Ghad *Extensioni*

16 למטה גד גאואל בן־מכי׃

Moseh misit quos virorum nomina † Ista

17 אלה שמות האנשים אשר־שלח משה

Hoseah Moseh appellauit Et . terram explorandum ad

לתור את־הארץ ויקרא משה להושע

explorandum ad Moseh eos misit Et .Iehosuah , Nun *filio*

18 בן־נון יהושע׃ וישלח אתם משה לתור

:*meridie in* hac Ascendite :eos ad dixit & :Chenahan terram

את־ארץ כנען ויאמר אלהם [a] עלו זה בנגב

terram videbitis Et .montem ‖ ascendetis &

19 ועליתם את־ההר׃ [b] וראיתם את־הארץ

ipse robustum num ‡ ,ea *super habitantem* $ populum & ,*ipsa quid* *

מה־הוא ואת־העם הישב עליה החזק הוא

.multus an *ipse* † paucus *num* * ,debilis an

הרפה המעט הוא אם־[c]רב׃

,*ipsa* $ bona num ,*ea in habitans ipse qua* * terra *quid* ‖ Et

20 ומה הארץ אשר־הוא ישב בה הטובה הוא

,*eis in habitans ipse quibus* * vrbes quid ‡ & :mala an

אם־רעה ומה הערים אשר־הוא יושב בהנה

,terra *quid* † Et .* munitionibus in an , castris in *num*

21 [d] הבמחנים אם במבצרים׃ ומה הארץ

.non an *lignum* ‡ ea in sit *num* $,macra an *ipsa* * pinguis *num* ‖

השמנה הוא אם־רזה היש בה עץ אם־אין

dies * dies & , terræ fructu è capite & , vos roborate Et

והתחזקתם ולקחתם [e] מפרי הארץ והימים ימי

explorauerunt & ascenderunt Et . vuarum *primitiarum* †

22 בכורי ענבים׃ ויעלו [f] ויתרו את־

.Chamath ingrediendo Rechob ad vsque Sin deserto à terram

הארץ ממדבר־צן עד־רחב לבא חמת׃

* ibi Et .Chebron ad vsque *venit & ,meridie in* | ascenderunt Et

23 ויעלו בנגב [g] ויבא עד־חברון ושם

Chebron Et .Hanach nati Talmai & , Sesai Achiman

אחימן ששי ותלמי ילידי הענק וחברון

.Ægypti Sohan ante est ædificata annis septem

שבע [h] שנים [i] נבנתה לפני צען מצרים׃

inde exciderunt & , *botri torrentem* $ ad vsque venerunt Et

24 ויבאו עד־נחל אשכל ויכרתו משם

illum portauerunt & ,vnum vuarum botrum & ,*sarmentum* ‡

זמורה ואשכול ענבים אחד [k] וישאהו

.ficubus de & ,malogranatis de & ,duobus *in pertica in* *

במוט בשנים ומן־הרמנים ומן־התאנים׃

causa super , *botri Vallem* | vocauit *ipsi Loco* †

25 למקום ההוא קרא נחל אשכול על אדות

.Israel filij inde absciderunt quem , *botri*

האשכול אשר־כרתו משם בני ישראל׃

quadraginta fine à * ,terram explorando ab sunt reuersi Et

26 [l] וישבו מתור הארץ [m] מקץ ארבעים

ad & , Moseh ad venerunt & , abierunt Et . dierum

27 יום׃ וילכו ויבאו אל־משה ואל־

desertum in Israel filiorum cœtum omnem ad & , Aharon

אהרן ואל־כל־[n] עדת בני־ישראל אל־מדבר

,cœtui omni & *verbum* $ eis *conuerterunt* & :Cades in Paran

פארן קדשה וישיבו אתם דבר ואת־כל־העדה

,ei narrauerunt Et . terræ fructum *eos videre fecerunt* &

28 ויראום את־פרי הארץ׃ ויספרו־לו

etiam & :nos misisti quam ‡ terram ad Venimus :dixerunt &

ויאמרו באנו אל־הארץ אשר שלחתנו וגם

.eius fructus † hic & , *ipsa* * melle & lacte fluens

[o] זבת חלב ודבש הוא וזה־[p] פריה׃

vrbes & :terra in *habitans* * ,populus ‖ fortis *quia Exceptio* *

29 אפס כי־עז העם הישב בארץ והערים

vidimus Hanach *natos* ‡ etiam & :$ valde magnæ munitæ

בצרות גדלת מאד וגם־ילדי הענק [q] ראינו

,Chittæus & , *meridiei* † terra in *habitans* * Hamalech . ibi

30 שם׃ עמלק יושב בארץ הנגב והחתי

De tribu

De tribu

De tribu

De tribu

† sunt

filium

per meridiē :

[a] עלה

‖ ad

[b] ראה

* qualis sit,

$ q habitat in

‡ vtrū fortis sit

* vtrum

† sit

[c] רבב

‖ qualis sit

* in qua ipse habitat

$ sit,

‡ quales

* in quib^o ipse habitat, vtrū

* sint.

† qualis

[d] חנה

‖ vtrum

* sit

$ vtrum

‡ arbor

* erant

[e] פרה

† primitiarū

[f] תור

‖ per meridiē

& venerunt

* erant

[g] בוא

[h] שנה [i] בנה

$ vallem Escol,

‡ ramum

[k] נשא

* vecte cum

† Locū ipsum

‖ Nachal Escol, propter botrum,

* in

[l] שוב

[m] קצץ

[n] יעד

retulerunt

$ rem

ostenderunt eis

‡ ad

* est,

† est

[o] זוב [p] פרה

* Nisi quòd

‖ est

* qui habitat

$ sunt:

‡ liberos

[q] ראה

* habitat

‡ meridiana;

eum ad * visione in Dominus | , vester propheta fuerit Si

אם־יהיה נביאכם יהוה במראה אליו

meus seruus sic Non .eo *in* $ loquar somnio in :*fiam notus*

7 [a] אתודע בחלום אדבר־בו׃ לא־כן עבדי

os ad Ore .*ipse* ‡ fidelis mea domo omni in , Moseh

8 משה בכל־ביתי נאמן הוא׃ פה אל־פה

ideam & ,ænigmatibus in | non & visione † & , eo *in* * loquar

אדבר־בו ומראה ולא בחידת [b] ותמנת

meū seruum *in* * loqui timuistis non cur Et .*contēplabitur Domini*

יהוה [c] יביט ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי

.abiit & ,eos *in* ‡ Domini *nasus* $ est iratus Et ? Moseh *in*

9 במשה׃ [d] ויחר־אף יהוה בם וילך׃

leprosa † Miriam ecce & ,*tentorio desuper* * recessit nubes Et

10 והענן [e] סר מעל האהל והנה מרים מצרעת

.leprosa | ecce & , Miriam ad Aharon respexit & ,nix sicut

כשלג [f] ויפן אהרן אל־מרים והנה מצרעת׃

nunc ne ,mi domine *me In* * :Moseh ad Aharon dixit Et

11 ויאמר אהרן אל־משה בי אדני אל־נא

quia & ,egimus stultè quia :peccatum nos super ponas

[g] תשת עלינו חטאת אשר [h] נואלנו ואשר

qui :mortuus sicut sit *nunc* $ Ne . peccauimus

12 חטאנו׃ אל־נא [i] תהי [k] כמת אשר

dimidium consumitur & ,suæ matris *matrice de ipso exeundo in* ‡

[l] בצאתו מרחם אמו ויאכל [m] חצי

:dicendo , Dominum ad Moseh clamauit Et . eius carnis

13 בשרו׃ ויצעק משה אל־יהוה לאמר

Dominus dixit Et . eam nunc sana , quæso Deus

14 אל נא רפא נא לה׃ ויאמר יהוה

,eius *facies* † in spuisset spuendo eius pater * Et . Moseh ad

אל־משה ואביה ירק ירק בפניה

diebus septem Excludatur ? diebus septem erubuisset nonne

הלא תכלם שבעת [n] ימים תסגר שבעת ימים

est exclusa Et .*colligetur* * postea & ,*castrametationem extra ab* |

15 מחוץ למחנה ואחר תאסף׃ ותסגר

non populus Et . diebus septem *castrametationem extra ab* $ Miriam

מרים מחוץ למחנה שבעת ימים והעם לא

. Miriam *congregari vsque* est profectus

נסע עד־האסף מרים׃

CAP. XIII. יג

,Chaseroth è ‡ populus sunt profecti postea Et

1 ואחר נסעו העם מחצרות

. Paran deserto in sunt castrametati &

ויחנו במדבר פארן׃

. dicendo , Moseh ad Dominus est locutus Et

2 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃

,Chenahan terram explorent & viros tibi Mitte

3 שלח־לך אנשים [o] ויתרו את־ארץ כנען

virum vnum Virum † . Israel filiis *dans* * ego quam

אשר־אני נתן לבני ישראל איש אחד איש

prælatum | omnem ,mittetis suorum patrum *extensioni vnum*

אחד [p] למטה אבתיו תשלחו כל נשיא

os super * Paran deserto è Moseh eos misit Et . *eis in*

4 בהם׃ וישלח אתם משה ממדבר פארן על־פי

.*illi* ‡ Israel filiorum *capita* $ viri ipsi vniuersi :Domini

יהוה כלם אנשים ראשי בני ישראל המה׃

filius Sammuah ,Reuben *Extensioni* † .eorum nomina * hæc Et

5 ואלה שמותם [q] למטה ראובן שמוע בן־

.Chori filius Saphat , Simhon *Extensioni* . Zacchur

6 זכור׃ למטה שמעון שפט בן־חורי׃

.Iephunneh filius Chaleb , Iehudah *Extensioni*

7 למטה יהודה כלב בן־יפנה׃

.Ioseph filius , Ighal , Issachar *Extensioni*

8 למטה יששכר יגאל בן־יוסף׃

.Nun filius Hoseah , Ephraim *Extensioni*

9 למטה אפרים הושע בן־נון׃

.Rhaphu filius Palti , Biniamin *Extensioni*

10 למטה בנימן פלטי בן־רפוא׃

.Sodi filius Gaddiel , Zebulon *Extensioni*

11 למטה זבולן גדיאל בן־סודי׃

.Susi filius Ghaddi ,Menasse *extensioni* ,Ioseph *Extensioni*

12 למטה יוסף למטה מנשה גדי בן־סוסי׃

‡ ego

* ei

ostēdam me:

$ cum

[a] ידע

‡ est

* cum

† in

‖ per ænigmata, neque per figurā Dominum aspiciet.

* contra

[b] מון [c] נבט

$ furor

‡ contra

[d] חרה

* à tabernaculo

† erat

[e] סור [f] פנה

* Quæso

[g] שות [h] יאל

$ quæso

[i] היה [k] מות

‡ dū egreditur ex vtero

[l] יצא [m] חצה

* si

† faciem

[n] יום

| extra castrā

* congregabitur.

$ extra castrā

donec cōgregaretur

‡ ex atrijs

[o] תור

* do

† Singulos viros de tribu

‖ principē quī est inter eos.

[p] נטה

* iuxta sermonem

$ principes

‡ erant

* sunt

† De tribu

[q] נטה

De tribu

De tribu

De tribu

De tribu

De tribu

De tribu

apparuit in tabernaculo ecclesiæ omnibus filiis

omnes ad conuentus tentorio in est visa Domini gloria Et
וכבוד יהוה נראה באהל מועד אל־כל־
Vsque :Mosch ad Dominus dixit Et .Israel filios
11 בני ישראל׃ ויאמר יהוה אל־משה עד־
† irritabunt
credent non quò vsque & ,iste populus me spernent † quò
אנה ינאצני העם הזה ועד־אנה לא־יאמינו
‡ mihi medio
‡eius interiori $ in feci quæ ,signis omnibus in me in ‡
בי בכל [a]האתות אשר[b]עשיתי בקרבו׃
[a] אות
te faciam & ,eum expellam & ,peste in eum Percutiam
12 [c]אכנו בדבר [d]ואורשנו ואעשה אתך
[b] עשה
[c] נכה [d] ירש
Mosch dixit Et .eo præ robustam & ,magnam gentem in
13 לגוי־גדול ועצום ממנו׃ ויאמר משה
robustiorē eo
fecisti ascendere quòd ,Aegyptij audient Et :Dominum ad
אל־יהוה ושמעו מצרים כי־[e]העלית
[e] עלה
fortitudine
† medio
:eius interiori † è istum populum tua virtute in
[f]בכחך את־העם הזה מקרבו׃
[f] כוח
quòd audierunt ‡ huius terræ habitatorem ad † dicent Et
14 ואמרו אל־יושב הארץ הזאת שמעו כי־
† super
‡ qui
$ sis in medio
* oculo ad oculum cōspectus sis
‖ steterit
oculo in oculo *quòd ,istius populi interiore in $ Domine tu
אתה יהוה בקרב העם הזה אשר־עין בעין
,eos super stans ‖ tua nubes & ,Domine tu visus
נראה ׀ אתה יהוה ועננך עמד עלהם
‡ ambulas coram eis
die eorum facies ad ambulans tu ‡ nubis columna in &
ובעמד ענן אתה הלך לפניהם יומם
$ si feceris
populum facies *mori $ Et .nocte ignis columna in &
15 ובעמוד אש לילה׃ והמתה את־העם
quæ gentes dicent & vnum virum tanquam istum
הזה כאיש אחד ואמרו הגוים אשר־
:dicendo ,tuum auditum audierunt
שמעו את־שמעך לאמר׃
Quia ‖ potest
istum populum introducere Dominus posse ‖ non Præ
16 מבלתי יכלת יהוה [g]להביא את־העם הזה
[g] בוא
† occidit
deserto in eos mactauit & † ,eis iurauit quam terram in
אל־הארץ אשר־נשבע להם וישחטם במדבר׃
quemadmodū ,Domini fortitudo obsecro magnificetur nunc Et
17 ועתה יגדל־נא כח ארני כאשר
י רבתי
tardus ad irā,
multus & ,narium longus Dominus :dicendo ,es locutus
18 דברת לאמר׃ יהוה ארך אפים ורב־
mundando & :preuaricationē & ,iniquitatē portās,misericordia
חסד נשא [h]עון ופשע ונקה
[h] עוה
super ,filios super patrum iniquitatem visitans , mundabit non
לא ינקה פקד עון אבות על־בנים על־
iniquitati obsecro Parce .quartos super & , tertios
19 שלשים ועל־רבעים׃ סלח־נא לעון
;tuæ misericordiæ magnitudinem iuxta istius populi
העם הזה כגדל חסדך
ad vsque & Aegypto ab huic populo pepercisti quemadmodum
וכאשר נשאתה לעם הזה ממצרים ועד־
.tuum verbum secundum Pe perci :Dominus dixit Et .huc
20 הנה׃ ויאמר יהוה סלחתי כדברך׃
viuo
Domini gloria implebitur & , ego viuens profecto Et
21 ואולם [i]חי־אני וימלא כבוד־יהוה
[i] חיה
qui viderunt
videntes viri omnes Quia .terra omnis
22 את־כל־הארץ׃ כי כל־האנשים [k]הראים
[k] ראה
Aegypto in feci quæ , mea signa & , meam gloriam
את־כבדי ואת־אתתי אשר־עשיתי במצרים
non & ,vicibus decem iam me tentauerunt & : deserto in &
ובמדבר [l]וינסו אתי זה עשר פעמים ולא
[l] נסה
paruerūt voci meæ:
quam terram viderint Si :mea voce in audierunt
23 שמעו בקולי׃ אם־יראו את־הארץ אשר
.eam videbunt nō ,me irritantes omnes &;eorum patribus iuraui
נשבעתי לאבתם וכל־מנאצי לא [m]יראוה׃
[m] ראה
pro eo quòd
alter spiritus fuit mercede ,Chaleb meum seruum Et
24 ועבדי כלב עקב [n]היתה רוח אחרת
[n] היה
perfecit vt iret
terram in eum introducam & , me post impleuit & , eo cum
עמו וימלא אחרי [o]והביאתיו אל־הארץ
[o] בוא
*ad quā venit
.eam hæreditabit ‖ eius semen & , illuc est ingressus quam *
אשר־בא שמה וזרעו יורשנה׃
hæreditate accipiet
‡ valle
Cras :profundo ‡ in habitat Chenahanæus & ,Hamalechita Et
והעמלקי והכנעני יושב בעמק מחר
vos
* per viam
maris via * desertum in vobis proficiscimini & faciem vertite
25 [p]פנו [q]וסעו לכם המדבר דרך ים־
[p] פנה [q] נסע

Chenahanæus & :monte in habitans Emoræus & , Iebusęus &
והיבוסי והאמרי יושב בהר והכנעני
tacere • fecit Et.larden manum super † & ,mare super habitans
31 יושב על־הים ועל יד הירדן׃ ויהס
habitat iuxta
† iuxta ripam
ס רבתי
,ascendamus Ascendendo :dixit & ,Mosch ad populum Caleb
contra
כלב את־העם אל־משה ויאמר עלה נעלה
.ei prævalebimus prævalēdo quia ,eam hæreditabimus & hæreditate accipiemus
וירשנו אתה כי־יכול נוכל לה׃
Non : dixerunt ,eo cum ascenderunt qui viri Et
32 והאנשים אשר־[a]עלו עמו אמרו לא
[a] עלה
.nobis præ ipse robustus quia ;populum ad ascendere poterimus
quia fortior est nobis.
נוכל לעלות אל־העם כי־חזק הוא ממנו׃
explorauerunt quam ,terræ infamiam exire fecerunt Et
33 ויציאו [b]דבת הארץ אשר [c]תרו
[b] דבב [c] תור
transiuimus qua ‡ Terra :dicendo , Israel filios ad eam
protulerunt filijs
אתה אל־בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו
‡ per quā trāsiuimus
:ipsa ‡ suos habitatores comedens terra ,eam explorandū ad ea in
consumens
בה לתור אתה ארץ אכלת יושביה הוא
‡ est
† viri , eius medio in vidimus quem populus omnis &
† magnarū sūt
וכל־העם אשר־ראינו בתוכה אנשי
filios pauore consternantes vidimus ibi Et .mensurarum
gigantes
34 מדות׃ ושם ראינו את־הנפילים בני
nostris oculis in fuimus & : terrore consternantibus de Hanac
gigantibus
ענק מן־הנפלים ונהי בעינינו
.eorum oculis in eramus sic & ,locustæ sicut
כחגבים וכן היינו בעיניהם׃

CAP. XIIII. יד

,suam vocem dederunt & , cœtus omnis eleuauit Et
1 [d]ותשא כל־העדה [e]ויתנו את־קולם
[d] נשא [e] נתן
murmurauerunt Et .ipsa nocte in populus fleuerunt &
2 [f]ויבכו העם בלילה ההוא׃ [g]וילנו
[f] בכה [g] לון
dixerunt & ,Israel filij omnes Aharon super & , Mosch super
aduersum
על־משה ועל־אהרן כל בני ישראל ויאמרו
terra in essemus mortui Vtinam :cœtus omnis eos ad
אליהם כל־[h]העדה לו־[i]מתנו בארץ
[h] יעד [i] מות
.essemus mortui vtinam ,hoc deserto in vel :Aegypti
מצרים או במדבר הזה לו־מתנו׃
terram ad nos facit venire Dominus quid ad Et
3 ולמה יהוה [k]מביא אתנו אל־הארץ
[k] בוא
erunt ‖ nostri paruuli & ,nostræ vxores;gladio in cadendum ad ,hāc
vt caderemus
הזאת לנפל בחרב נשינו [l]וטפנו יהיו
‖ essent
?Aegyptum in reuerti nobis † bonum nónne? prædam in
[l] טפף [m] בזז
[m]לבז הלוא טוב לנו שוב מצרימה׃
† erat
caput Demus :suum fratrem ad vnusquisque dixerunt Et
Ponamus ducem,
4 ויאמרו איש אל־אחיו נתנה ראש
Aharon & Mosch cecidit Et .Aegyptum in reuertamur &
proiecerunt se
5 ונשובה מצרימה׃ [n]ויפל משה ואהרן
filiorum cœtus concionis omnis facies ad * ,suas facies super
[n] נפל
על־פניהם לפני כל־קהל עדת בני
* coram cœtu congregationis
Iepthunneh filius Chaleb & Nun filius Iehosuah Et .Israel
6 ישראל׃ ויהושע בן־נון וכלב בן־יפנה
.sua vestimenta sciderunt ,terram explorantibus de
מן־[o]התרים את־הארץ קרעו בגדיהם׃
[o] תור
:dicendo ,Israel filiorum cœtum omnem ad dixerunt Et
congregationem
7 ויאמרו אל־כל־עדת בני־ישראל לאמר
bona ,eam explorandum ad ea in transiuimus qua Terra
per quam trāsiuimus
הארץ אשר עברנו בה לתור אתה טובה
Dominus nobis in volens † Si .valde valde terra
est
8 הארץ מאד מאד׃ אם־חפץ בנו יהוה
† complacuerit
,nobis eam dabit & ,hanc terram ad nos faciet venire &
tradet
והביא אתנו אל־הארץ הזאת ונתנה לנו
.melle & lacte fluens ipsa quæ terram est
ארץ אשר־הוא [p]זבת חלב ודבש׃
[p] זוב
ne vos & ;rebelles sitis ne Dominum in Veruntamen
9 אך ביהוה אל־תמרדו ואתם אל־
† veluti
‡ sunt.
Recessit .ipsi ‡ noster panis † quia ;terræ populum timeatis
[q] ירא [r] סור
[q]תיראו את־עם הארץ כי לחמנו הם [r]סר
$ protectio
* ab ‖ est
.eos timeatis ne ;nobiscū ‖ Dominus & ,eis desuper * eorū vmbra $
[s]צלם מעליהם ויהוה אתנו אל־[t]תיראם׃
[s] צלל [t] ירא
.lapidibus in eos obruere cœtus ‡ omnis dixerunt † Et
† cogitauerūt
‡ congregatio
lapidare
10 ויאמרו כל־העדה לרגום אתם באבנים

ad & Mosch ad Dominus est locutus Et . Suph

26 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־ סוּף׃

malum cætum ad quò Vsque .dicendo , Aharon

27 אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ עַד־מָתַי לָעֵדָה הָרָעָה

murmurationes , me super murmurantes ipsi qui istam

הַזֹּאת אֲשֶׁר הֵמָּה [a]מַלִּינִים עָלָי אֶת־תְּלֻנּוֹת

? audiui | , me super murmurantes ipsi † qui Israel filiorum

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵמָּה מַלִּינִים עָלַי שָׁמָעְתִּי׃

non si , Dominus dicit , ego Viuens* :eos ad Dic

28 אֱמֹר אֲלֵהֶם [b]חַי־אָנִי נְאֻם־יְהוָה אִם־לֹא

.vobis fecero sic :meis auribus in estis locuti quemadmodum

כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם בְּאָזְנָי כֵּן אֶעֱשֶׂה לָכֶם׃

omnes & , vestra cadauera cadent isto deserto In

29 בַּמִּדְבָּר הַזֶּה [c]יִפְּלוּ פִגְרֵיכֶם וְכָל־

viginti filio à vestrum numerum omnem ad ‡ vestri visitati $

פְּקֻדֵיכֶם לְכָל־מִסְפַּרְכֶם מִבֶּן עֶשְׂרִים

.me super murmurastis qui , suprà & , annorum

שָׁנָה וָמָעְלָה אֲשֶׁר הֲלִינֹתֶם עָלָי׃

eleuaui quam * terram ad fueritis ingressi vos Si

30 אִם־אַתֶּם תָּבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר [d]נָשָׂאתִי

nisi , ea in vos faciendum † habitare ad , meam manum

אֶת־יָדִי לְשַׁכֵּן אֶתְכֶם בָּהּ כִּי אִם־

.Nun filium Iehosuah & , Iephunneh filium Chaleb

כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן׃

introducā & : erit* prædā in , dixistis quam vestram pubem || Et

31 [e]וְטַפְּכֶם אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם לָבַז יִהְיֶה וְהֵבֵיאתִי

. ea in abhorruistis $ quam terram scient & eos

אֹתָם וְיָדְעוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר מְאַסְתֶּם בָּהּ׃

. isto deserto in , cadent , vos , vestra cadauera Et

32 וּפִגְרֵיכֶם אַתֶּם יִפְּלוּ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה׃

quadraginta deserto in pascentes erunt vestri filij Et

33 וּבְנֵיכֶם יִהְיוּ [f]רֹעִים בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים

consumi ad vsque , vestras fornicationes portabunt & , annis

שָׁנָה וְנָשְׂאוּ אֶת־[g]זְנוּתֵיכֶם עַד־תֹּם

quibus dierum numero in ‡ . deserto in vestra cadauera

34 פִּגְרֵיכֶם בַּמִּדְבָּר׃ בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר

, anno * diem , diebus quadraginta terram explorastis

[h]תַּרְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם יוֹם לַשָּׁנָה

quadraginta vestras iniquitates ‖ portabitis , anno † diem

יוֹם לַשָּׁנָה תִּשְׂאוּ אֶת־[i]עֲוֹנֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים

. meam frustrationem * cognoscetis & , annis

שָׁנָה וִידַעְתֶּם אֶת־[k]תְּנוּאָתִי׃

, fecero hoc non Si , sum locutus Dominus Ego

35 אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי אִם־לֹא ׀ זֹאת אֶעֱשֶׂה

deserto in , me super conuenientibus istis malo cætui omni

לְכָל־[l]הָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת הַנּוֹעָדִים עָלָי בַּמִּדְבָּר

quos viri Et . morientur ibi & , consumentur isto

הַזֶּה [m]יִתַּמּוּ וְשָׁם יָמֻתוּ׃ וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־

, sunt reuersi & , terram explorandum ad Moseh misit

36 שָׁלַח מֹשֶׁה לָתוּר אֶת־הָאָרֶץ [n]וַיָּשֻׁבוּ

educendo , cætum * omnem eum super fecerūt murmurare &

[o]וַיַּלִּינוּ עָלָיו אֶת־כָּל־הָעֵדָה [p]לְהוֹצִיא

, illi viri sunt mortui Et . terram super malam famam

37 [q]דִבָּה עַל־הָאָרֶץ׃ וַיָּמֻתוּ הָאֲנָשִׁים

facies ad ‡ percussione in , malam terræ famam educentes

מוֹצִאֵי דִבַּת־הָאָרֶץ [r]רָעָה בַּמַּגֵּפָה לִפְנֵי

filius Chaleb & , Nun filius Iehosuah Et . Domini

38 יְהוָה׃ וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְכָלֵב בֶּן־

euntibus * ipsis viris ex vixerunt , Iephunneh

יְפֻנֶּה [s]חָיוּ מִן־הָאֲנָשִׁים הָהֵם הַהֹלְכִים

Mosch est locutus Et . terram explorandum ad

39 לָתוּר אֶת־הָאָרֶץ׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־

luxerunt & . Israel filios omnes ad ista verba

הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְאַבְּלוּ

ascenderunt & , matutino in manicauerunt Et . valde populus

40 הָעָם מְאֹד׃ וַיַּשְׁכִּמוּ בַבֹּקֶר [t]וַיַּעֲלוּ

ad ascendemus & , nos Ecce : dicendo montis caput ad †

אֶל־רֹאשׁ־הָהָר לֵאמֹר הִנֶּנּוּ וְעָלִינוּ אֶל־

. peccauimus quia , Dominus dixit quem locum

הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר יְהוָה כִּי חָטָאנוּ׃

vos transgredientes vos hoc quid Ad , Mosch dixit Et

41 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לָמָּה זֶּה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־פִּי

Marginalia: congregatio-nem malam istā quæ murmurat aduersum — [a] לון † murmurant aduersum | audiam? * Viuo — [b] חיה — [c] נפל $ numerati ‡ secundum aduersum — * super — [d] נשא vt † facerem — | paruulos ve-stros de quib* * erunt: — [e] טפף $ despexistis, — [f] רעה donec consu-mentur — [g] זנה ‡ Secundum numerum * pro — [h] תור † pro ‡ pœnam ini-quitatum ve-strarum — [i] עוה * vltionem — [k] נוא congregatio-ni malæ huic quæ conuene-rūt aduersum — [l] יעד [m] תמם — [n] שוב $ aduersus * congrega-tionem. — [o] וילינו לון [p] יצא — [q] רבב [r] מות ‡ coram Do-mino. — [s] רוע * qui perrexe-rant — חיה — surrexerunt manè, — [t] עלה † verticem — Vt quid trāſ-gredimini ser-monem

quia , ascendatis Ne . prosperabitur non hoc & ? Domini

42 יְהוָה וְהִוא לֹא תִצְלָח׃ אַל־תַּעֲלוּ כִּי

facies ad † percutiamini ne & : vestro interiori * in Dominus ‡ non

אֵין יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם וְלֹא תִּנָּגְפוּ לִפְנֵי

ibi Chenahanæus & , Hamalechita Quia . vestrorum inimicorum

43 אֹיְבֵיכֶם׃ כִּי הָעֲמָלֵקִי וְהַכְּנַעֲנִי שָׁם

estis reuersi idcirco quia : gladio in cadetis & , vestras facies ad

לִפְנֵיכֶם וּנְפַלְתֶּם בֶּחָרֶב כִּי־עַל־כֵּן שַׁבְתֶּם

. vobiscum Dominus erit non & , Dominum post à |

מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְלֹא־יִהְיֶה יְהוָה עִמָּכֶם׃

arca Et . montis caput ad ascendendum ad sunt angariati Et

44 וַיַּעְפִּלוּ לַעֲלוֹת אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַאֲרוֹן

interiore de * recesserunt non Mosch & , Domini fœderis

בְּרִית־יְהוָה וּמֹשֶׁה לֹא־[a]מָשׁוּ מִקֶּרֶב

Chanahanæus & Hamalechita descendit Et . castrametationis

45 הַמַּחֲנֶה׃ וַיֵּרֶד הָעֲמָלֵקִי וְהַכְּנַעֲנִי

eos contriuerunt & , eos percusserunt & : ipso monte in habitans

הַיֹּשֵׁב בָּהָר הַהוּא [b]וַיַּכּוּם [c]וַיַּכְּתוּם

. Chormah ad vsque

עַד־הַחָרְמָה׃

CAP. XV. טו

. dicendo , Mosch ad Dominus est locutus Et

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

Cùm : eos ad dices & , Israel filios ad Loquere

2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי

quas , vestrarum habitationum terram ad fueritis ingressi

תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ [d]מוֹשְׁבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר

, Domino ignitionem ‡ feceritis Et . vobis dans $ ego

3 אֲנִי נֹתֵן לָכֶם׃ וַעֲשִׂיתֶם [e]אִשֶּׁה לַיהוָה

deuotione | in vel votum mirificandum ad †, sacrificiū vel , ascensionem *

עֹלָה אוֹ־זֶבַח לְפַלֵּא־נֶדֶר אוֹ בִנְדָבָה

quietis odorem faciendum ad $, vestris statutis temporibus * in vel

אוֹ בְּמֹעֲדֵיכֶם לַעֲשׂוֹת רֵיחַ [f]נִיחֹחַ

faciet appropinquare † Et . pecore * de vel boue ‡ de Domino

4 לַיהוָה מִן־הַבָּקָר אוֹ מִן־הַצֹּאן׃ וְהִקְרִיב

, munus | Domino suam appropinquationem faciens appropinquare

הַמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִנְחָה

. olei Hin quarto cum permixtam * decimam similæ

סֹלֶת עִשָּׂרוֹן בָּלוּל בִּרְבִעִית הַהִין שָׁמֶן׃

super facies Hin quartum libamen in $ vini Et

5 וְיַיִן לַנֶּסֶךְ רְבִיעִית הַהִין תַּעֲשֶׂה עַל־

. vno agno † sacrificium in * vel , ascensionem ‡

הָעֹלָה אוֹ לַזָּבַח לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד׃

, decimarum duarum similæ munus * facies arietem in | Vel

6 אוֹ לָאַיִל תַּעֲשֶׂה מִנְחָה סֹלֶת [h]שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים

libamen in * vini Et . Hin tertium ‡ , oleo cum confusum $

7 בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלִשִׁית הַהִין׃ וְיַיִן לַנֶּסֶךְ

. Domino quietis odorem facies appropinquare || Hin tertium †

שְׁלִשִׁית הַהִין תַּקְרִיב רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה׃

, sacrificium vel , ascensionem * bouis filium feceris cùm Et

8 וְכִי־תַעֲשֶׂה בֶן־בָּקָר עֹלָה אוֹ־זָבַח

. Domino pacifica vel , votum mirificandum $ ad

לְפַלֵּא־נֶדֶר אוֹ־שְׁלָמִים לַיהוָה׃

similam munus * bouis filium super facies appropinquare ‡ Et

9 וְהִקְרִיב עַל־בֶּן־הַבָּקָר מִנְחָה סֹלֶת

. Hin dimidium | oleo cum confusam † , decimarum trium

שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים בָּלוּל בַּשֶּׁמֶן [i]חֲצִי הַהִין׃

, Hin dimidium libamen in facies appropinquare * vinum Et

10 וְיַיִן תַּקְרִיב לַנֶּסֶךְ חֲצִי הַהִין

fiet Sic . Domino quietis odoris ignitionem $

11 אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה׃ כָּכָה יֵעָשֶׂה

agnis in * , pecudi vel , vni veruecí ‡ vel , vni boui

לַשּׁוֹר הָאֶחָד אוֹ לָאַיִל הָאֶחָד אוֹ־לַשֶּׂה בַכְּבָשִׂים

sic , facietis quem numerum Secundum . capris in vel

12 אוֹ בָעִזִּים׃ כַּמִּסְפָּר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כָּכָה

indigena Omnis . eorum numerum secundum vni facietis

13 תַּעֲשׂוּ לָאֶחָד כְּמִסְפָּרָם׃ כָּל־הָאֶזְרָח

odoris ignitionem faciendo accedere , ista sic faciet

יַעֲשֶׂה־כָּכָה אֶת־אֵלֶּה לְהַקְרִיב אִשֵּׁה רֵיחַ־

vobiscum fuerit peregrinatus cùm Et . Domino quietis

14 נִיחֹחַ לַיהוָה׃ וְכִי־יָגוּר אִתְּכֶם

Marginalia: ‡ est * medio vestri, † corā inimi-cis vestris. — est ante vos, — que iretis — conati sunt a-scēdere in ver-ticem * è medio ca-strorum. — [a] מוש — [b] נכה [c] כתת — [d] ישב $ de ‡ oblationem ignitam — [e] אש * holocaustum † vt permute-tis votum | spontanea oblatione * solennita-tibus $ vt faciatis — [f] נוח יער * bobus * pecudibus. † offeret offe-rēs oblationē suam | oblationem, * partem $ libamine ‡ holocaustū, * super † pro | pro ariete * sacrificium — [h] שנה $ permixtum ‡ tertiam par-tem * pro libamine † tertiam par-tem | offeres * in holocau-stum, $ permutandū — ‡ offeret * oblationem, — † permixtam | & — [i] חצא * offeres pro libamine $ in sacrifi-cium — ‡ arieti * tam de oui-bus quàm de — ciuis — dum obtule-rit oblationē incensam

,vestras generationes *ad* ‡ vestri medio in † qui vel :peregrinus
גר או אשר־בתוככם לדרתיכם
quemadmodum ;Domino quietis odoris *ignitionem* ‡ fecerit &
ועשה אשה ריח־ניחח ליהוה כאשר
*vobis vnum statutum ,congregatio O .faciet sic ,facietis
15 תעשו כן יעשה: הקהל חקה אחת לכם
,vestras generationes *ad seculi* † statutum *:peregrinanti* ‖ peregrino &
ולגר הגר חקת עולם לדרתיכם
,vna Lex .*Domini facies ad* ‡ erit peregrinus sic ,vos sicut
16 ככם כגר יהיה לפני יהוה: תורה אחת
.vobiscum *peregrinanti** peregrino & ,vobis erit *vnum iudicium* ‡ &
ומשפט אחד יהיה לכם ולגר הגר אתכם:
:dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et
17 וידבר יהוה אל־משה לאמר:
:eos ad dices & ,Israel filios ad Loquere
18 דבר אל־בני ישראל ואמרת אלהם
faciens ‡ ingredi ego quam † terram *ad vos ingrediendo In* ‖
בבאכם אל־הארץ אשר אני מביא
pane de *vos edendo in* * erit Et .*illuc* vos
19 אתכם שמה: והיה באכלכם מלחם
Principium .Domino eleuationem eleuabitis ,terræ
20 הארץ תרימו תרומה ליהוה: ראשית
:eleuationem eleuabitis placentam ,vestrarum *conspersionum* ‖
עריסתיכם חלה תרימו תרומה
.eam eleuabitis sic ,areæ eleuationem iuxta
כתרומת גרן כן תרימו אתה:
Domino dabitis vestrarum conspersionum *principio* De
21 מראשית עריסתיכם תתנו ליהוה
,erraueritis cùm Et .vestras generationes *ad* † ,eleuationem
22 תרומה לדרתיכם: וכי תשגו
est locutus quæ ista præcepta omnia feceritis non &
ולא תעשו את כל־המצות האלה אשר־דבר
Dominus præcepit quæ Omnia :Mosch ad Dominus
23 יהוה אל־משה: את כל־אשר צוה יהוה
Dominus præcepit qua die à ,Mosch *manu in vos ad*
אליכם ביד־משה מן־היום אשר צוה יהוה
oculis ab si ,erit Et . vestras generationes *ad* ‡ vltra &
24 והלאה לדרתיכם: והיה אם מעיני
cœtus ‡ omnis facient & ,errorem *in* ‡ fuerit factum *cœtus* *
העדה נעשתה לשגגה ועשו כל־העדה
quietis odorem in *ascensionem* ‖ in vnum bouis filium iuuencum
פר בן־בקר אחד לעלה לריח ניחח
hircũ & ,*iudiciũ* ‡ secundũ eius libamẽ & ,eius *munus* † & ,Domino
ליהוה ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר־
super sacerdos expiabit Et .*peccatum in* † vnum caprarum
25 עזים אחד לחטת: וכפר הכהן על־
quia ,eis parcetur & ,Israel filiorum ‖ *cœtum* omnem
כל־עדת בני ישראל ונסלח להם כי־
ignitionem ‡ ,suam *appropinquationẽ adduxerũt* † ipsi Et. *ipsa ignorãtia* ‖
שגגה הוא והם הביאו את־קרבנם אשה
. suo errore super Domino coram *suum peccatum* ‡ & ,Domino
ליהוה וחטאתם לפני יהוה על־שגגתם:
peregrino & ,Israel filiorum *cœtui vniuerso* * parcetur Et
26 ונסלח לכל־עדת בני ישראל ולגר
. *errore in populo vniuerso* † quia eorum medio in *peregrinanti* ‖
הגר בתוכם כי לכל־העם בשגגה:
faciet appropinquare & ,ignorantia in ‡ peccauerit vna anima si Et ‡
27 ואם־נפש אחת תחטא בשגגה והקריבה
sacerdos expiabit Et .*peccatum in sui anni filiam* ‡ capram
28 עז בת־שנתה לחטאת: וכפר הכהן
coram *ignorantia in ipsam peccando in* * ,errantem animam super
על־הנפש השגגת בחטאה בשגגה לפני
.ei parcetur & eam super expiandum ad ,Domino
יהוה לכפר עליו ונסלח לו:
peregrinanti † peregrino & ,Israel *filiis in Indigenæ* ‖
29 האזרח בבני ישראל ולגר הגר
.*ignorantia in* ‡ facienti vobis erit vna lex ,eorum medio in
בתוכם תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה:
indigena de ‡ ,excelsa manu in fecerit quæ anima Et
30 והנפש אשר־תעשה ביד רמה מן־האזרח
excidetur & ,probris afficit ipse Dominum *peregrino de &*
ומן־הגר את־יהוה הוא מגדף ונכרתה

† est
‡ per
a גור b דור
‡ oblationem incensam
* est
c אש
d חקק
‖ qui peregrinatur:
‡ perpetuũ per
‡ coram Domino
e ירה
‡ norma vna
* qui peregrinatur
‖ Cùm ingressi fueritis
† ad
‡ facio
f בוא
‡ cùm comederitis
g רום
‖ pastarum
primitiis
h נתן
† per
i דור k שגה
l צוה
vobis per manum
‡ per
* cõgregationis ‡ per
‡ cõgregatio
m יעד
‖ holocaustum
n פר o נוח
† oblationem normam,
חסר אלף
† pro peccato.
p חטא
‖ congregationem
‖ error est.
† offerent oblationem
‡ oblationem incensam
‡ oblationem pro peccato suo * vniuersæ congregationi
q גור
‖ qui peregrinatur
† vniuersi populi est error.
‡ per errorem, offeret,
‡ anniculam pro peccato.
* cùm peccauerit per errorem
‖ Ciui inter filios
† qui peregrinatur
‡ per errorem.
r ירה
‡ tã ciuis quã peregrinus

è medio ‡ Domini verbum Quia .sui populi *interiore ex* ipsa anima
31 הנפש ההוא מקרב עמה: כי־דבר יהוה
excidetur excidendo :fecit irritum eius mandatum & ,spreuit
בזה ואת־מצותו הפר הכרת תכרת
filij fuerunt Et .*ea in eius peruersitas* ;ipsa anima
32 הנפש ההוא עונה בה: ויהיו בני־
ligna colligentem virum inuenerunt & ,deserto in Israel
ישראל במדבר וימצאו איש מקשש עצים
inuenientes ,eum fecerunt accedere Et .Sabbathi die in
33 ביום השבת: ויקריבו אתו המצאים
ad & ,Aharon ad & ,Mosch ad ,ligna colligentem eum
אתו מקשש עצים אל־משה ואל־אהרן ואל־
quia :custodia in eum posuerunt Et .*cœtum vniuersum*
34 כל־העדה: ויניחו אתו במשמר כי
Dominus dixit Et .ei *fieret* quid ,expositum erat non
35 לא פרש מה־יעשה לו: ויאמר יהוה
lapidib⁹ in eum *lapidando* ,vir moriatur Moriendo :Mosch ad
אל־משה מות יומת האיש רגם אתו באבנים
eum eduxerunt Et .*castrametationem* ‡ extra *cœtus* † omnis
36 כל־העדה מחוץ למחנה: ויציאו אתו
lapidauerunt & ,*castrametationem* * extra *ad cœtus* ‡ omnis
כל־העדה אל־מחוץ למחנה וירגמו
præcepit quemadmodum ,est mortuus & lapidibus in eum
אתו באבנים וימת כאשר צוה
.Mosch Dominus
יהוה את־משה:
:dicendo ,Mosch ad Dominus dixit Et
37 ויאמר יהוה אל־משה לאמר:
facient Et :eos ad dices & ,Israel filios ad Loquere
38 דבר אל־בני ישראל ואמרת אלהם ועשו
,suas generationes per suorũ vestimentorũ *alis supra* fimbriã sibi
להם ציצת על־כנפי בגדיהם לדרתם
.*hyacinthi* ‡ filum *alæ* ‡ fimbria *super dabunt* ‖ &
ונתנו על־ציצת הכנף פתיל תכלת:
recordabimini ,& eam videbitis & :fimbriam in vobis erit Et
39 והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם
non & ,ea facietis & ,Domini præceptorum omnium
את־כל־מצות יהוה ועשיתם אתם ולא־
quos * ,vestros oculos post & :vestrum cor post *peruestigabitis* ‡
תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר־
faciatis & ,recordemini Vt .*eos post fornicantes vos*
40 אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם
.vestro Deo sancti sitis & ,mea præcepta omnia
את־כל־מצותי והייתם קדשים לאלהיכם:
vos eduxi qui ,vester Deus Dominus Ego
41 אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם
Ego Deum in vobis *ex stendum ad* ,Aegypti terra è
מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני
.vester Deus Dominus
יהוה אלהיכם:

CAP. XVI. יו

Leui filij Chehath filij Ishar filius Corach *cepit* † Et
1 ויקח קרח בן־יצהר בן־קהת בן־לוי
filij Pelath filius On & ,Eliab filij Abiram & ,Dathan &
2 ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן־פלת בני
viri & ,Mosch *facies in* surrexerunt Et .Reuben
ראובן: ויקמו לפני משה ואנשים
cœtus prælati ‡ ,ducenti & ,quinquaginta Israel filiis è
מבני־ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה
.*nominis* * viri ,*conuentus vocati*
קראי מועד אנשי־שם:
Aharon *super* ‖ & ,Mosch *super* ‖ se congregauerunt Et
3 ויקהלו על־משה ועל־אהרן
cœtus ‡ omnis quia ,vobis *Multum* † :eos ad dixerunt &
ויאמרו אלהם רב־לכם כי כל־העדה
cur Et .Dominus ‡ eorum medio in & ,sancti ipsi vniuersi
כלם קדשים ובתוכם יהוה ומדוע
?Domini congregationem super vos eleuatis
תתנשאו על־קהל יהוה:
.*suas facies* ‖ super *cecidit* * & ,Mosch audiuit Et
4 וישמע משה ויפל על־פניו:

a צור
pœna iniquitatis eius super eam erit.
b היה c היה
qui inuenerũt
vniuersam cõgregationem.
d ינח
‖ fiẽdum esset
lapidet
† congregatio
‡ castra.
‡ congregatio
* castra.
e מות
in angulis
f ציץ g דור
‖ ponent in
† anguli
‡ hyacinthinum.
g ראה
‡ errabitis
* post quos vos fornicamini.
h זנה
i יצא
vt essem
tulit seipsum ad partem
k לקח
coram
l קום
‡ principes cõgregationis maiores concilij,
m מאר
n יעד
* nominati.
‖ aduersum
† Sat est
‡ congregatio
‡ est
* proiecit se
‖ faciem suam.
o נפל

: conuentus tentorij & conspecta est Domini gloria ‡ ad vniuersum
אהל מועד וירא כבוד יהוה אל כל
cœtum. Et locutus est Dominus ad Mosch, & ad
העדה: וידבר יהוה אל משה ואל
Aharon, dicendo. Separate vos è medio * cætus
אהרן לאמר: הבדלו מתוך העדה
istius, & consumam eos † iuxta momentum. Et ceciderunt super
הזאת ואכלה אתם כרגע: ויפלו על
facies suas, & dixerunt: Deus, Deus spirituum omnis carnis,
פניהם ויאמרו אל אלהי הרוחת לכל בשר
vir vnus * peccabit, & super omnem cætum irascebaris?
האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצף:
Et locutus est Dominus ad Mosch, dicendo.
וידבר יהוה אל משה לאמר:
Loquere ad * cætum, dicendo: ‡ Ascendite à circuitu
דבר אל העדה לאמר העלו מסביב
tabernaculi Corach, Dathan, & Abiram. Et surrexit
למשכן קרח דתן ואבירם: ויקם
Mosch, & iuit ad Dathan & Abiram. Et iuerunt post eum
משה וילך אל דתן ואבירם וילכו אחריו
seniores Israel. Et locutus est ad * cætum, dicendo:
זקני ישראל: וידבר אל העדה לאמר
Recedite quæso † desuper tentoriis virorum impiorum
סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים
istorum, & ne attingatis in omnia quæ eis, ne fortè
האלה ואל תגעו בכל אשר להם פן
* consumamini in omnibus peccatis eorum. Et ‡ ascenderunt desuper
תספו בכל חטאתם: ויעלו מעל
tabernaculo Corach, Dathan, & Abiram è circuitu. Et Dathan
משכן קרח דתן ואבירם מסביב ודתן
& Abiram egressi sunt, stantes ‡ ostium tabernaculorum suorum,
ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם
& vxores eorum, & filij eorum, & * familia eorum.
ונשיהם ובניהם וטפם:
Et dixit Mosch: In hoc scietis quia Dominus misit me,
ויאמר משה בזאת תדעון כי יהוה שלחני
ad faciendum omnia opera hæc, quòd non de corde meo.
לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי:
Si iuxta mortem omnis hominis morientur isti, & visitatione
אם כמות כל האדם ימתון אלה ופקדת
† omnis hominis visitabitur super eos, non Dominus misit me.
כל האדם יפקד עליהם לא יהוה שלחני:
Et si creationem creauerit Dominus, & aperuerit
ואם בריאה יברא יהוה ופצתה
terra os suum, & deglutiuerit eos, & omnia
האדמה את פיה ובלעה אתם ואת כל
quæ ‡ eis, & descenderint viuentes in infernum, & scietis
אשר להם וירדו חיים שאלה וידעתם
quòd irritauerunt viri isti Dominum.
כי נאצו האנשים האלה את יהוה:
Et fuit vt consummaret loqui omnia verba
ויהי ככלתו לדבר את כל הדברים
ista, & rupit se * humus quæ ‡ sub eis.
האלה ותבקע האדמה אשר תחתיהם:
Et aperuit terra os suum, & deglutiuit eos, &
ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת
domos eorum, & omnem hominem qui ‡ ipsi Corach, &
בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח ואת
omnem substantiam. Et descenderunt ipsi & omnes qui
כל הרכוש: וירדו הם וכל אשר
eis viuentes in infernum: & operuit super eos terra,
להם חיים שאלה ותכס עליהם הארץ
& perierunt è medio congregationis. Et omnis Israel
ויאבדו מתוך הקהל: וכל ישראל
qui circuitus eorum fugerunt † ad vocem eorum.
אשר סביבתיהם נסו לקלם
Quia dixerunt: Ne forte deglutiat nos terra.
כי אמרו פן תבלענו הארץ:
Et ignis egressus est à Domino, & comedit
ואש יצאה מאת יהוה ותאכל את
quinquaginta & ducentos viros accedere facientes suffitum.
החמשים ומאתים איש מקריבי הקטרת:

Et locutus est ad Corach, & ad omnem cætum eius, dicendo:
וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר
Manè, & notum faciet Dominus * qui ‡ ei, & sanctum,
בקר וידע יהוה את אשר לו ואת הקדוש
& appropinquare faciet ad se, & quem elegerit in eo,
והקריב אליו ואת אשר יבחר בו
accedere faciet ad se. Hoc facite: Capite vobis
יקריב אליו: זאת עשו קחו לכם
thuribula Corach, & omnis ‡ cœtus eius. Et date in eis
מחתות קרח וכל עדתו: ותנו בהן
ignem, & ponite † super eis suffitum coram Domino cras.
אש ושימו עליהן קטרת לפני יהוה מחר
Et erit vir quem elegerit Dominus ipse sanctus.
והיה האיש אשר יבחר יהוה הוא הקדוש
Multum ‖ vobis filij Leui. Et dixit Mosch ad
רב לכם בני לוי: ויאמר משה אל
Corach: Audite quæso filij Leui. Num parum de vobis,
קרח שמעו נא בני לוי: המעט מכם
quod separare fecerit Deus Israel vos à cætu Israel,
כי הבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל
* ad appropinquare faciendum vos ad se ‡ ad seruiendum
להקריב אתכם אליו לעבד את
seruitium tabernaculi Domini, & ad standum coram * cætu
עבדת משכן יהוה ולעמד לפני העדה
ad ministrandum eis. Et appropinquare te fecit, &
לשרתם: ויקרב אתך ואת כל
omnes fratres tuos filios Leui tecum, & quæsiuistis etiam sacerdotium?
אחיך בני לוי אתך ובקשתם גם כהנה:
Idcirco tu, & omnis cætus tuus conuenientes super
לכן אתה וכל עדתך הנעדים על
Dominum, & Aharon quia istud ‖ quia murmurastis super * eum.
יהוה ואהרן מה הוא כי תלונו עליו:
Et misit Mosch ad vocandum Dathan & Abiram filios
וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם בני
Eliab: & dixerunt: Non ascendemus. Num parum
אליאב ויאמרו לא נעלה: המעט
quod ascendere nos feceris è terra fluente lacte & melle,
כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש
‡ ad faciendum mori nos in deserto, quia principem facis te super nos,
להמיתנו במדבר כי תשתרר עלינו
etiam principatum gerendo? Etiam non ad terram
גם השתרר: אף לא אל ארץ
fluentem lacte & melle, venire fecisti nos, & dedisti nobis
זבת חלב ודבש הביאתנו ותתן לנו
hæreditatem agri & vineæ. Num oculos virorum istorum
נחלת שדה וכרם העיני האנשים ההם
effodies? Non ascendemus. Et ira fuit Mosch valde,
תנקר לא נעלה: ויחר למשה מאד
& dixit ad Dominum: Ne respicias ad † munus eorum.
ויאמר אל יהוה אל תפן אל מנחתם
Non asinum vnum ab eis ‖ abstuli, neque malefeci
לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את
vni ex eis. Et dixit Mosch ad Corach: Tu
אחד מהם: ויאמר משה אל קרח אתה
& omnis * cætus tuus estote coram Domino, tu & ipsi,
וכל עדתך היו לפני יהוה אתה והם
& Aharon cras. Et capite vnusquisque ‡ thuribulum suum,
ואהרן מחר: וקחו איש מחתתו
& ‡ dabitis super eis suffitum, & appropinquare facietis coram
ונתתם עליהם קטרת והקרבתם לפני
Domino vnusquisque * thuribulum suum, quinquaginta & † ducenta
יהוה איש מחתתו חמשים ומאתים
thuribula: & tu, & Aharon vnusquisque ‡ thuribulum suum.
מחתת ואתה ואהרן איש מחתתו:
Et ceperunt vnusquisque acerram suam, & dederunt * super eis
ויקחו איש מחתתו ויתנו עליהם
ignem, & posuerunt ‡ super eis suffitum, & ‡ steterunt ostium
אש וישימו עליהם קטרת ויעמדו פתח
* conuentus tentorij, & Mosch, & Aharon. Et congregare fecit
אהל מועד ומשה ואהרן: ויקהל
† super eos Corach vniuersam congregationem ad ostium
עליהם קרח את כל העדה אל פתח

Marginalia: tabernaculi ecclesiæ. ‡ vniuersæ congregationi. * congregationis. † in momento. ‖ proiecerunt se. * peccauit, & contra vniuersam congregationem irasceris? * congregationem. ‡ Discedite. ‖ perrexit. ‡ perrexerunt. * congregationem. † à tabernaculis. ‖ sunt. * peccatis. ‡ discesserunt à. ‡ ad. * paruuli. vt faciam. vt moriuntur omnes homines. † omnium hominum. ‖ sunt. cùm consummasset. * terra. ‡ erat. omnes. ‡ erant. * erant. erant in circuitu. † propter. ‖ consumsit. offerentes. * cum. ‡ est eius. ‡ congregatio. ‡ ponite. † in. ‖ Sufficit. vobis est, congregatione. * vt. ‡ faceret. ‡ vt faceretis opus. ‖ fueretis. * congregatione. quæritis. congregatio tua, quæ congregata est contra. ‖ est. * aduersum. ‡ est. ‡ vt faceres. neque. Nunquid effodies? * iratus est. † oblationem. ‖ accepi. * congregatio tua. * acerram suam. ‡ ponetis in. * acerram suam. † ducentas acerras. ‖ acerram suam. * posuerunt. ‡ in. ‡ ad. * tabernaculi ecclesiæ. † aduersus.

:dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et

36 וידבר יהוה אל משה לאמר:

tollat & ,sacerdotem Aharon filium Elhazar ad Dic

37 אמר אל אלעזר בן אהרן הכהן וירם[a]

disperge ignem & ,combustionem interab acerras

את המחתת מבין השרפה ואת האש זרה

peccatorum Thuribula * .sunt sanctificatæ quia ,vltrà

38 הלאה כי קדשו: את[b] מחתות החטאים

laqueorum extensiones ea ‖ facient Et .corum animabus in istorum

האלה בנפשתם[c] ועשו אתם רקעי[d] פחים

coram eas fecerunt appropinquare ‡ Quia .altari † opertorium

צפוי[e] למזבח כי הקריבם לפני

.Israel filiis signum in erunt & ;sunt sanctificatæ &,Domino

יהוה ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל:

quibus æris acerras sacerdos Elezar cepit $ Et

39 ויקח[f] אלעזר הכהן את מחתות הנחשת אשר

operimentum eas extenderunt ‖ & :combusti fecerant appropinquare *

הקריבו השרפים וירקעום צפוי

non quod propter † ,Israel filiis Memoriale .altari †

40 למזבח: זכרון לבני ישראל למען אשר לא

.ipse ‡ Aharon semine de non qui alienus vir appropiet

יקרב איש זר[g] אשר לא מזרע אהרן הוא

fit non & ,Domino coram suffitum faciendum $ suffire ad

להקטיר קטרת לפני יהוה ולא יהיה

est locutus quemadmodum ,eius cœtus * sicut & ,Corach sicut

כקרח וכעדתו[h] כאשר דבר

omnis murmurauerunt Et .ei Mosch manu in ‖ Dominus

41 יהוה ביד משה לו: וילנו[i] כל

super $ & ,Mosch super $ crastino ‡ Israel filiorum cœtus †

עדת בני ישראל ממחרת על משה ועל

.Domini populum fecistis mori Vos :dicendo ,Aharon

אהרן לאמר אתם המתם[k] את עם יהוה:

super ‖ & ,Mosch super cœtus se congregando in * fuit Et

42 ויהי בהקהל העדה על משה ועל

illud operuit ecce &,conuentus tentorium ‡ ad respexissent &,Aharon

אהרן ויפנו[l] אל אהל מועד והנה[m] כסהו

.Domini gloria est conspecta & ,nubes

הענן וירא[n] כבוד יהוה:

conuentus tentorij facies ad ‡ Aharon & ,Mosch venit Et

43 ויבא[o] משה ואהרן אל פני אהל מועד:

:dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et

44 וידבר יהוה אל משה לאמר:

eos consumam & ,huius cœtus medio è vos Tollite

45 הרמו[p] מתוך העדה הזאת ואכלה אתם

.suas facies super ceciderunt Et momento fermè

כרגע ויפלו[q] על פניהם:

,acerram Cape :Aharon ad Mosch dixit Et

46 ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה

,suffitum pone & ,altari desuper † ignem ea super da ‖ &

ותן עליה אש מעל המזבח ושים[r] קטרת

quia .eos super expia & ,cœtum $ ad citò fac abire ‡ &

והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם כי

.percussio incepit ,Domini faciebus à ira feruor * est egressus

יצא הקצף מלפני יהוה החל[s] הנגף:

,Mosch est locutus quemadmodum ,Aharon accepit Et

47 ויקח אהרן כאשר דבר משה

inceperat ecce & ,congregationis medium ad cucurrit &

וירץ[t] אל תוך הקהל והנה החל

expiauit & ,suffitum dedit & :populo in percussio

הנגף בעם ויתן את הקטרת ויכפר

inter & mortuos inter stetit Et .populum super

48 על העם: ויעמד בין המתים ובין

mortui fuerunt Et .percussio est cohibita & ,viuentes

החיים[u] ותעצר המגפה: ויהיו[x] המתים

49 ,septingenti & millia quatuordecim percussione in

במגפה ארבעה עשר אלף ושבע[y] מאות

.Corach verbum super mortuos præter

מלבד המתים על דבר קרח:

tentorij ostium ad Mosch ad Aharon est reuersus Et

50 וישב[z] אהרן אל משה אל פתח אהל

.est cohibita $ percussio & ,conuentus ecclesiæ

מועד והמגפה נעצרה:

---

a רום è combustione * Acerræ
b חתה ‖ ex eis extensas laminas in
c עשה
d פוח † pro * obtulerunt
e צפה $ tulit
f לקח *obtulerant *extendit ‖ pro †vt non offerat ‡ est
g זור vt $ faciat *congregatio
h יעד ‖ per manum
i לון †congregatio $ in $ contra
k מות *cùm congregasset se congregatio contra ‖ contrà † tabernaculũ ecclesiæ.
l פנה
m כסה
n ראה ‡ coram tabernaculo ecclesiæ
o בוא cõgregationis.
p רום proiecerũt se
q נפל ‖ pone in † de
r שום * defer $ congregationem, *furor à facie
s חלל
t רוץ posuit
u חיה x מות restricta
y מאה propter causam
z שוב tabernaculi ecclesiæ ‡ restricta

CAP. XVII. יז

:dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et

1 וידבר יהוה אל משה לאמר:

virgam eis cum ab cape & ,Israel filios ad Loquere

2 דבר אל בני ישראל וקח[a] מאתם[b] מטה

corum prælatis $ omnibus ab ,patris domum ad virgam

מטה לבית אב מאת כל נשיאהם

* ad domum patrum ,corum duodecim virgas ‖ Viri

לבית אבתם שנים עשר מטות איש

nomen Et .eius virga super † scribes eius nomen

3 את שמו תכתב על מטהו: ואת שם

vna virga $ quia ,Leui virga super ‡ scribes Aharon

אהרן תכתב על מטה לוי כי[c] מטה אחד

* ad caput domus patrum .corum Et dimittes in eas ‖ tentorio

4 לראש בית אבותם: והנחתם[d] באהל

conuentus coram testimonio quo conueniam † vobis .ibi

מועד לפני העדות[e] אשר אועד לכם שמה:

Et erit vir quem elegero ,ei in virga eius $ germinabit

5 והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח

& quiescere faciam * desuper me murmurationes filiorum ,Israel

והשכתי[f] מעלי את תלנות[g] בני ישראל

quibus ipsi ‖ murmurantes super vos.

אשר הם מלינם עליכם:

Et est locutus Mosch ad filios ,Israel & dederunt † ad eum

6 וידבר משה אל בני ישראל ויתנו אליו

vniuersi principes eorum virgam prælato ,vnam virgam

כל נשיאיהם מטה לנשיא אחד מטה

prælato ,vnam ad domum patrum suorum, duodecim

לנשיא אחד לבית אבתם שנים עשר

virgas; & virga Aharon in medio virgarum .eorum

מטות ומטה אהרן בתוך מטותם:

Et posuit Mosch virgas coram Domino in tentorio

7 וינח משה את המטת לפני יהוה באהל

testimonij. Et fuit * in crastino & venit Mosch ad ‖ tentorium

8 העדת: ויהי ממחרת ויבא משה אל אהל

testimonij, & ecce floruerat virga Aharon domus ‡ Leui:

העדות והנה פרח מטה אהרן לבית לוי

& protulerat † gemmam, & florere fecerat florem, & ‡ tribuerat

ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמל

amygdalas. Et eduxit Mosch omnes virgas à facie bus

9 שקדים: ויצא משה את כל המטת מלפני

Domini ad omnes filios Israel: & viderunt & acceperunt

יהוה אל כל בני ישראל ויראו ויקחו

vnusquisque virgam suam. Et dixit Dominus ad

10 איש מטהו: ויאמר יהוה אל

Mosch: Conuerte virgam Aharon coram testimonio

משה השב[h] את מטה אהרן לפני העדות

ad custodiã in signũ filiis rebellionis & finies murmurationes corũ

למשמרת לאות לבני מרי[i] ותכל[k] תלונתם

desuper me, & non morientur. Et fecit Mosch: quemadmodum

11 מעלי ולא ימתו:[l] ויעש[m] משה כאשר

præcepit Dominus ei, sic fecit. Et dixerunt filij

12 צוה יהוה אתו כן עשה: ויאמרו בני

Israel ad Mosch, dicendo: Ecce expirauimus, periimus,

ישראל אל משה לאמר הן גוענו אבדנו

omnes nos periimus. Omnis accedens accedens ad

13 כלנו אבדנו: כל הקרב הקרב אל

tabernaculum Domini, morietur. Nunquid consumimur expirando?

משכן יהוה ימות האם תמנו[n] לגוע:

CAP. XVIII. יח

Et dixit Dominus ad Aharon: Tu, & filij tui,

1 ויאמר יהוה אל אהרן אתה ובניך

& domus patris tui tecum portabitis iniquitatem sanctuarij:

ובית אביך אתך תשאו[o] את עון[p] המקדש

& tu, & filij tui tecum portabitis peruersitatem sacerdotij vestri.

ואתה ובניך אתך תשאו את עון כהנתכם:

2 Et etiam fratres tuos, ‡ virgam Leui, tribum patris tui

וגם את אחיך מטה[q] לוי שבט אביך

appropinqua fac tecum & copulent se super te, & ministrent tibi:

הקרב אתך וילוו[r] עליך וישרתוך

Singulas virgas per
a לקח
b נטה $ principibus * per ‖ Vniuscuiusq. † in
‡ in $ tribus
c לוה * est per
‖ tabernaculo ecclesiæ † vobiscum
d יעד e ינח $ florebit,
* ג
f שכך g לון ‖ murmurant aduersum
† ei
per
tabernaculo
*in ‖ tabernaculũ
† florem ‡ reddiderat
facie
Reduc
h שוב finire facies
i מרה
k כלה
ג
l מות
m עשה mortui sumus
accedẽdo qui accesserit
consumendi sumus,vt moriamur?
n תמם
o נשא
p עון iniquitatem ‡ tribum
q נטה tibi
r לוה

.testimonij *tentorio* coram tecum tui filij & ,tu & — tabernaculo

ואתה ובניך אתך לפני אהל [a]העדת: — [a]עוד

:tentorij omnis custodiam & ,tuam custodiam custodient Et — tabernaculi;

3 ושמרו משמרתך ומשמרת כל־האהל

non altare ad & ,sanctitatis vasa ad veruntamen

אך אל־[b]כלי הקדש ואל־המזבח לא — [b]כלה

.vos *etiam* ‖ ipsi *etiam* † morientur non &,appropinquabunt — † tam ‖ quàm

יקרבו ולא־ימתו גם־הם גם־אתם:

custodiam custodient & ,*te super copulabuntur* * Et — adhærebunt tibi;

4 ונלוו עליך ושמרו את־משמרת

non extraneus Et .*tentorij seruitio* ‡ omni in *conuentus tentorij* $ — $ tabernaculi ecclesiæ ‡ opere tabernaculi

אהל [c]מועד לכל עבדת האהל [d]וזר לא־

custodiam custodietis Et .*vos ad* * appropinquabit — [c]יעד [d]זור

5 יקרב אליכם: ושמרתם את משמרת

amplius erit non & ,altaris custodiam & ,sanctitatis — * vobis.

הקדש ואת משמרת המזבח ולא־יהיה עוד

tuli ecce ego Et .Israel filios super *iræ feruor* — ira

6 קצף על־בני ישראל: ואני הנה לקחתי

vobis † ,Israel filiorum medio è Leuitas vestros fratres — † qui sunt pro

את־אחיכם הלוים מתוך בני ישראל לכם

tentorij seruitium seruiendum ad $,Domino *datos* * donum ‖ — ‖ in * dati $ vt faciant opus tabernaculi ecclesiæ.

מתנה נתנים ליהוה לעבד את־עבדת אהל

custodietis tecum tui filij & ,tu Et .*conuentus*

7 מועד: ואתה ובניך אתך תשמרו את־

,velum intra *ab* & ,altaris rem omnem ad vestrũ sacerdotium

כהנתכם לכל־דבר המזבח ולמבית לפרכת

.vestrum sacerdotium *dabo doni seruitium* :*seruietis* & — facietis opus: Dono posui

ועבדתם עבדת מתנה אתן את־כהנתכם

.morietur ,appropinquans extraneus Et

והזר הקרב יומת:

ecce ,ego Et :Aharon ad Dominus est locutus Et

8 וידבר יהוה אל־אהרן ואני הנה

omnes ad :mearum *eleuationum* custodiam tibi dedi — oblationum

[e]נתתי לך את־משמרת תרומתי לכל־ — [e]נתן

,vngendum ad eas dedi tibi Israel filiorum *sanctitates* — sanctificationes

קדשי בני־ישראל לך [f]נתתים למשחה — [f]נתן

sanctitate * de tibi erit Hoc .*seculi* ‡ statutum in tuis filiis & — ‡ perpetuum, * sanctificatione

9 ולבניך [g]לחק־עולם: זה יהיה לך מקדש

omne *ad* ‖ ,eorum *appropinquatio* † omnis :igne de sanctitatum — [g]חקק

הקדשים מן־האש כל־קרבנם לכל־

eorũ *delictum omne ad* $ & ,eorũ *peccatum omne ad* * & ,eorum munus — † oblatio ‖ secundum * omnis oblatio pro peccato $ omnis oblatio pro delicto ‡ quas * erit

מנחתם ולכל־חטאתם ולכל־אשמם

,*hoc* * tibi sanctitatum sanctitas ,mihi reddent *qua* ‡

אשר [h]ישיבו לי קדש קדשים לך הוא

:eam comedes sanctitatum sanctitate In .tuis filiis &

10 ולבניך: בקדש הקדשים תאכלנו

.tibi erit sanctitas ,eam comedet masculus omnis — [h]שוב

כל־זכר יאכל אתו קדש יהיה־לך:

eleuationes omnes *ad* ‖ :eorum doni *eleuatio* :*tibi* † hoc Et — † quoq; tuum: oblationem ‖ secundum

11 וזה־לך [i]תרומת מתנם לכל־תנופת — [i]רום

tuis filiabus & ,tuis filiis & ,eas dedi tibi Israel filiorum

בני ישראל לך נתתים ולבניך ולבנתיך

comedet tua domo in mundus Omnis .*seculi* * statutum in tecum — * perpetuum,

אתך לחק־עולם כל־טהור בביתך יאכל

pinguedinem omnem & ,*noui* olei pinguedinem Omnem .eam

12 אתו: כל חלב יצהר וכל־חלב

,Domino dabunt *quod* * eorum *initium* ‡ ,frumenti & ,*musti* $ — $ vini, ‡ primitias * quas † eas. ‖ erunt

תירוש ודגן ראשיתם אשר־יתנו ליהוה

eorum terra in ‖ quæ omnium Primitiæ .*ea* † dedi tibi

13 לך נתתים: בכורי כל־אשר בארצם

mundus Omnis .*erit* $ tibi ,Domino *adducent* * quas — * adferent $ erunt.

אשר־[k]יביאו ליהוה לך יהיה כל־טהור — [k]בוא

,Israel in consecratio Omnis .*illud* ‡ comedet ,tua domo in — ‡ eas.

14 בביתך יאכלנו: כל־חרם בישראל

carni omni vuluæ apertio Omne * .erit tibi — * Quidquid aperit vuluam omnis carnis quod offerent † tã de hominibus, quàm de animalibus.

15 לך יהיה: כל־פטר רחם לכל־בשר

,*animali in & homine in* † ,Domino *facient appropinquare quam*

אשר־יקריבו ליהוה באדם ובבהמה

,hominis primogenitum redimes redimendo Sed .tibi erit

יהיה־לך אך ׀ פדה תפדה את בכור האדם

.redimes immundi animalis primogenitum &

ואת בכור־הבהמה הטמאה תפדה:

:*tua ordinatione in* redimes mensis filio à eius redemptiones Et — secundum æstimationem tuam: pecunia

16 [a]ופדויו מבן־חדש תפדה בערכך

Viginti .sanctitatis *seclo in* ‡ ;seclis quinque ,*argento* — [a]פדה ‡ secundum seclum * est Sethel.

כסף חמשת שקלים בשקל הקדש עשרים

vel bouis primogenitum Sed .*ipse* * obolorum

17 גרה הוא: אך בכור־שור או־

.redimes non capræ primogenitum vel ,ouis primogenitum

בכור כשב או־בכור עז לא תפדה

,altare *super* ‖ sparges eorum Sanguinem .*ipsi* † Sanctificatio — † sunt ‖ iuxta

קדש הם את־דמם תזרק על־המזבח

quietis odorem in *ignitionem* ,facies suffire eorum adipem & — oblatio ignita est

ואת־חלבם תקטיר [b]אשה לריח [c]ניחח — [b]אש [c]נוח

pectus sicut ,tibi erit eorum caro Et .Domino

18 ליהוה: ובשרם יהיה־לך כחזה

.erit tibi dexter armus sicut & ,eleuationis

התנופה וכשוק הימין לך יהיה:

facient eleuare quas ,sanctificationum eleuationes Omnes

19 כל ׀ תרומת הקדשים אשר ירימו

tuis filiabus & ,tuis filiis & ,tibi dedi Domino Israel filij

בני־ישראל ליהוה נתתי לך ולבניך ולבנתיך

illud * seculi salis Pactum .*seculi* statutum in ,tecum — perpetuum. * est

אתך [d]לחק־עולם ברית מלח עולם הוא — [d]חקק

.tecum tuo semini & ,tibi ,*Domini facies ad* — coram Domino,

לפני יהוה לך ולזרעך אתך:

non eorum terra In :Aharon ad Dominus dixit Et

20 ויאמר יהוה אל־אהרן בארצם לא

Ego .eorum medio in tibi erit non pars & ,*hæreditabis* — hæreditate accipies,

תנחל וחלק לא־יהיה לך בתוכם אני

.Israel filiorum medio in tua hæreditas & ,tua pars

חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל:

Israel in decimam omnem dedi ecce ,Leui filiis Et

21 ולבני לוי הנה נתתי כל־מעשר בישראל

seruientes * ipsi *quo* ‡ eorum *seruitio* $ pro ,hæreditatem in — $ opere ‡ quod * operantur opus tabernaculi ecclesiæ.

לנחלה חלף עבדתם אשר־הם עבדים

appropinquabunt non Et .*conuentus tentorij seruitium*

22 את־עבדת אהל מועד: ולא־יקרבו

peccatum ferendum ad ,conuentus tentorium † ad Israel filij amplius — † tabernaculũ ecclesię, vt ferant pœnam peccati, vt moriantur.

עוד בני ישראל אל־אהל מועד לשאת חטא

tentorij seruitium $ ipse Leuita *seruiet* ‖ Et .*moriendum ad* — ‖ faciet $ opus tabernaculi ecclesiæ,

23 למות: ועבד הלוי הוא את־עבדת אהל

seculi † statuto ,eorum iniquitatem portabunt ipsi & ,*conuentus* — † perpetuo per

מועד והם [e]ישאו עונם חקת עולם — [e]נשא

non Israel filiorum medio in Et .vestras generationes *in*

[f]לדרתיכם ובתוך בני ישראל לא — [f]דור

filiorum decimam Quia .hæreditatem *hæreditabunt* ‡ — ‡ hæreditate accipient

24 ינחלו נחלה: כי את־מעשר בני־

dedi ,eleuationem Domino eleuabunt quam ,Israel

ישראל אשר [g]ירימו ליהוה תרומה נתתי — [g]רום

medio In :eis dixi Idcirco .hæreditatem in Leuitis

ללוים לנחלה על־כן אמרתי להם בתוך

,hæreditatem *hæreditabunt* * non Israel filiorum — * hæreditate accipient

בני ישראל לא ינחלו נחלה:

.dicendo ,Moseh ad Dominus est locutus Et

25 וידבר יהוה אל־משה לאמר:

acceperitis Cùm :eos ad dices & ,loquêris Leuitas ad Et

26 ואל־הלוים תדבר ואמרת אלהם כי [h]תקחו — [h]לקח

vobis dedi quam ,decimam Israel filiis à

מאת בני־ישראל את־המעשר אשר נתתי לכם

eleuatione ea ex eleuabitis & ,vestram hæreditatem in eis ex

מאתם בנחלתכם והרמתם ממנו תרומת

vobis reputabitur Et .decima è decimam ,Domini

27 יהוה מעשר מן־המעשר: ונחשב לכם

plenitudo sicut & ,area de frumentum sicut ,vestra eleuatio

תרומתכם כדגן מן־הגרן וכמלאה

eleuationem vos etiam eleuabitis Sic .torculari de

28 מן־היקב: כן תרימו גם־אתם תרומת

filiis à capietis quas ,vestris decimis omnibus de Domini

יהוה מכל מעשרתיכם אשר תקחו מאת בני

Aharon Domini eleuationem ea ex dabitis & :Israel

ישראל ונתתם ממנו את־תרומת יהוה לאהרן

omnem eleuabitis vestris donis omnibus Ex .sacerdoti

29 הכהן: מכל [i]מתנתיכם תרימו את כל־ — [i]נתן

eius sanctificationē ,eius adipe omni de ,Domini eleuationem
תרומת יהוה מכל־חלבו את־מקדשו
eius pinguedinem vos eleuando In :eos ad dices Et .eo ex
30 ממנו: ואמרת אלהם בהרימכם את־חלבו
prouentus sicut ,areæ prouentus sicut Leuitis reputabitur & ,eo ex
ממנו ונחשב ללוים כתבואת גרן וכתבואת
vos loco omni in illum comedetis Et .torcularis
31 יקב: ואכלתם אתו בכל־מקום אתם
vestro seruitio * pro vobis ipse merces quia :vestra domus &
וביתכם כי־שכר הוא לכם חלף עבדתכם
,peccatum illo super portabitis non Et conuentus tentorio in
32 באהל מועד: ולא־תשאו עליו חטא
sanctificationes Et .eo ex eius pinguedinem vos eleuando in †
בהרימכם את־חלבו ממנו ואת־קדשי
.moriemini non & ,polluetis non Israel filiorum
בני־ישראל לא תחללו ולא תמותו:

Quando eleuabitis
fructus
est
* omni opere
. tabernaculo ecclesiæ
נשא ‡ quando eleuabitis

CAP. XIX. יט

,Aharon ad & ,Moseh ad Dominus est locutus Et
1 וידבר יהוה אל־משה ואל־אהרן
præcepit quod legis statutum † Hoc :dicendo
2 לאמר: זאת חקת התורה אשר־צוה
capient Et :Israel filios ad Loquere :dicendo ,Dominus
יהוה לאמר דבר אל־בני ישראל ויקחו
macula ea in non sui ,integram * rufam iuuencam te ad
אליך פרה אדמה תמימה אשר אין־בה מום
eam dabitis Et .iugum eam super ascendit non quam †
3 אשר לא־עלה עליה על: ונתתם אתה
extra ad eam educet & :sacerdoti Elhazar
אל־אלעזר הכהן והוציא אתה אל־מחוץ
.eum ante eam mactabit & ,castrametationem ‡
למחנה ושחט אתה לפניו:
,suo digito in eius sanguine de sacerdos Elhazar capiet Et
4 ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו
eius sanguine de ,conuentus tentorij facierum regione è $ sparget &
והזה אל־נכח פני אהל־מועד מדמה
,eius oculis in iuuencam † comburet Et .vicibus septem
5 שבע פעמים: ושרף את־הפרה לעיניו
super ‖ eius sanguinem & ,eius carnem & ,eius pellem *
את־ערה ואת־בשרה ואת־דמה על־
.cedri lignum sacerdos capiet Et .comburet eius fimo
6 פרשה ישרף: ולקח הכהן עץ ארז
medium ad proiiciet & :vermiculi coccum & hyssopum &
ואזוב ושני תולעת והשליך אל־תוך
,sacerdos suas vestes lauabit Et .iuuencæ combustionis
7 שרפת הפרה: וכבס בגדיו הכהן
;castrametationē * ad veniet postea & ,aquis in $ suā carnē abluet &
ורחץ בשרו במים ואחר יבא אל־המחנה
comburens Et .vesperam ad vsque sacerdos erit immundus &
8 וטמא הכהן עד־הערב: והשרף
suam carnem abluet † & .aquis ‖ in sua vestimenta lauabit eam
אתה יכבס בגדיו במים ורחץ בשרו
colliget Et .vesperam ad vsque erit immundus & ,aquis in ‡
במים וטמא עד־הערב: ואסף
extra ab ponet & ,iuuencæ $ cinerem mundus vir
9 איש טהור את אפר הפרה והניח מחוץ
filiorum cœtui ‖ erit & :mundo loco in castrametationem *
למחנה במקום טהור והיתה לעדת בני־
.ipsa peccatum † ,separationis aquas in custodiam ad Israel
ישראל למשמרת למי נדה חטאת הוא:
,sua vestimenta iuuencæ ‡ cinerem colligens lauabit Et
10 וכבס האסף את־אפר הפרה את־בגדיו
;Israel filiis erit Et .vesperam ad vsque erit immundus &
וטמא עד־הערב והיתה לבני ישראל
.seculi $ statutum in ,eorum medio in peregrinanti peregrino &
ולגר הגר בתוכם לחקת עולם:
erit immundus ,hominis animæ omni * mortuum in Tangens
11 הנגע במת לכל־נפש אדם וטמא
die in ,eo in se purificabit Ipse .diebus septem
12 שבעת ימים: הוא יתחטא־בו ביום
non si Et .erit mundus septima die in & ,tertia
השלישי וביום השביעי יטהר ואם־לא

† est
חקק ‡ ירה
‡ afferant
לקח $ vaccam
* perfectam, in qua ‖ sit
† super quam non fuit
על
יצא ‡ castra,
$ contra faciē tabernaculi ecclesiæ,
נזה ‡ vaccam ‖ cum
עור cedrinum,
lauabit $ aqua, * castra:
בוא
‖ aqua, † lauabit
‡ aqua,
$ vaccæ,
נוח * castra
* cōgregationi
תירה
† oblatio pro peccato est.
נדר
‡ vaccæ
$ perpetuum.
גור חקק * omnis
מות
יום

non ,septima die in & ,tertia die in se purificauit
יתחטא ביום השלישי וביום השביעי לא
,hominis anima in mortuum tangens Omnis .erit mundus
13 יטהר: כל־הנגע במת בנפש האדם
tabernaculum fuerit purificatus non & ,fuerit mortuus qui
אשר־ימות ולא יתחטא את־משכן
:Israel ex illa anima excidetur & :polluit Domini
יהוה טמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל
immundus ,eum super est aspersa non separationis aqua quia
כי מי נדה לא־זרק עליו טמא
.eo in † eius immunditia adhuc ,erit
יהיה עוד טמאתו בו:
,tentorio † in fuerit mortuus cùm Homo :lex ‖ Hæc
14 זאת התורה אדם כי־ימות באהל
,tentorio in $ quod omne & ,tentorium ad ‡ ingrediens omnis
כל־הבא אל־האהל וכל־אשר באהל
apertum vas omne Et .diebus septem erit immundum
15 יטמא שבעת ימים: וכל כלי פתוח
immundum ,illud super paruum panni frustum coniunctum non cui
אשר אין־צמיד פתיל עליו טמא
agri facies ‡ super tetigerit qui omnis Et .illud †
16 הוא: וכל אשר־יגע על־פני השדה
vel ,hominis os in vel ,mortuum in vel ,gladio occisum in
בחלל־חרב או במת או־בעצם אדם או
.diebus septem erit immundus ;sepulchrum in
בקבר יטמא שבעת ימים:
,peccati ‖ combustionis puluere de immundo ‡ capient Et
17 ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת
capiet Et .vase in viuas aquas * eum super dabit $ &
18 ונתן עליו מים חיים אל־כלי: ולקח
super sparget & ,mundus vir aquas ‖ in intinget & ,hyssopum
אזוב וטבל במים איש טהור והזה על־
quæ animas super & ,vasa omnia super & ,tentorium †
האהל ועל־כל־הכלים ועל־הנפשות אשר
vel ,occisum in vel ,os in tangentem ‡ super & ,ibi fuerunt
היו־שם ועל־הנגע בעצם או בחלל או
mundus asperget Et .sepulchrum in vel ,mortuum in
19 במת או בקבר: והזה הטהר
;septima die in & ,tertia die in immundum super
על־הטמא ביום השלישי וביום השביעי
,sua vestimenta lauabit & ,septima die in eum mundabit &
וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו
.vespera in erit mundus & ,aquis in ‖ se abluet * &
ורחץ במים וטהר בערב:
,se purificauerit non & ,fuerit immundus qui vir Et
20 ואיש אשר־יטמא ולא יתחטא
quia :congregationis medio è ipsa anima excidetur &
ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל כי
non separationis aqua ;polluit Domini sanctuarium
את־מקדש יהוה טמא מי נדה לא־
eis erit Et .ipse immundus ,eum super aspersa est
21 זרק עליו טמא הוא: והיתה להם
lauabit ,separationis aquam spargens Et .seculi statutum in
לחקת עולם ומזה מי־הנדה יכבס
erit immundus ,separationis aquas in tangens & ,sua vestimenta
בגדיו והנגע במי הנדה יטמא
illud in tetigerit quod omne Et .vesperam ad vsque
22 עד־הערב: וכל אשר־יגע־בו
erit immunda tangens anima Et .erit immundum ,immundus
הטמא יטמא והנפש הנגעת תטמא
.vesperam ad vsque
עד־הערב:

animæ
† est
‖ est ‡ tabernaculo,
‡ tabernaculū $ est
super quo nō est operculū affixum. † est. ‡ faciem
נגע
‡ pro ‖ oblationis pro peccato, $ ponent * aquā viuam
היה ‡ כלה ‖ aquam
נזה
† tabernaculum. ‡ cum qui tetigit
מות ‡ נזה
* lauabit ‖ aqua,
נדר est
perpetuum.
חקק
quæ tetigerit ipsum,

CAP. XX. כ

,Sin deserto cœtus omnis Israel filij venerunt Et
1 ויבאו בני־ישראל כל־העדה מדבר־צן
est mortua Et .Cades in populus sedit & ,primo mense in
בחדש הראשון וישב העם בקדש ותמת
aqua erat non Et .ibi est sepulta & ,Miriam ibi
2 שם מרים ותקבר שם: ולא־היה מים
.Aharon super * & ,Moseh super * sunt congregati & :cœtui *
לעדה ויקהלו על־משה ועל־אהרן:

congregatio in
mansit
ישב
$ congregationi, * contra
יעד

*aquam non ,ambulabimus regis ‡ via .putei aquas * bibemus
נִשְׁתֶּה מֵי בְאֵר דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֵלֵךְ לֹא
‡regia
transeamus quo vsque † ,sinistrā " vel ,dexteram ‡ declinabimus
נִטֶּה יָמִין וּשְׂמֹאול עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר
‡ad †donec
transibis Non :Edom eum ad dixit Et .tuum terminum
18 גְּבֻלֶךָ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱדוֹם לֹא תַעֲבֹר
cum .tui occursum in egrediar gladio in forte ne ,me per
בִּי פֶּן־בַּחֶרֶב אֵצֵא לִקְרָאתֶךָ׃
Per viam :ascendemus trita via In :Israel filij eum ad dixerunt Et
19 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמְסִלָּה נַעֲלֶה
pecudes dabo & ,mex acquisitiones & ,ego biberimus tuas aquas si &
וְאִם־מֵימֶיךָ נִשְׁתֶּה אֲנִי וּמִקְנַי וְנָתַתִּי מִכְרָם
pretium ‡quicquam detrimenti erit; .transibo meis pedibus in ,verbum ‡non Tantum .carū venditionem
רַק אֵין־דָּבָר בְּרַגְלַי אֶעֱבֹרָה׃
eius occursum in Edom est egressus Et .transibis Non :dixit Et
20 וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר וַיֵּצֵא אֱדוֹם לִקְרָאתוֹ
*cum ‡multo, Edom renuit Et .forti manu in & ,graui ‡ populo in *
21 בְּעַם כָּבֵד וּבְיָד חֲזָקָה׃ וַיְמָאֵן אֱדוֹם
‡permittere *per terminū suum: Israel declinauit & :suo termino in * transire Israel dare ‡
נְתֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֲבֹר בִּגְבֻלוֹ וַיֵּט יִשְׂרָאֵל
filij venerunt & ,Cades è sunt profecti Et .eo desuper †
22 מֵעָלָיו׃ וַיִּסְעוּ מִקָּדֵשׁ וַיָּבֹאוּ בְנֵי־
†ab ‡congregatio in .montem Hor cœtus ‖ omnis ,Israel
יִשְׂרָאֵל כָּל־הָעֵדָה הֹר הָהָר׃
Hor in ,Aharon ad & ,Moseh ad Dominus dixit Et
23 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּהֹר
*iuxta .dicendo Edom terræ terminum super * ,monte
הָהָר עַל־גְּבוּל אֶרֶץ־אֱדוֹם לֵאמֹר׃
Congregabitur ingredietur non quia :suos populos ad Aharon Colligetur
24 יֵאָסֵף אַהֲרֹן אֶל־עַמָּיו כִּי לֹא יָבֹא
quod eò ,Israel filiis dedi quam ,terram ad
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר־
Accipe .iurgij aquis in meo ori fueritis rebelles
25 מְרִיתֶם אֶת־פִּי לְמֵי מְרִיבָה׃ קַח אֶת־
eos fac ascendere & ,eius filium Elhazar & ,Aharon
אַהֲרֹן וְאֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְהַעַל אֹתָם
,suas vestes Aharon fac expoliare Et .montem Hor ‡
26 הֹר הָהָר׃ וְהַפְשֵׁט אֶת־אַהֲרֹן אֶת בְּגָדָיו
‡in Aharon & :eius filium Elhazar eas facies induere &
וְהִלְבַּשְׁתָּם אֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְאַהֲרֹן
cōgregabitur quemadmodum ,Moseh fecit Et .ibi morietur & ,colligetur
27 יֵאָסֵף וּמֵת שָׁם׃ וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר
oculis in ,montem Hor ad ascenderunt & ,Dominus præcepit
צִוָּה יְהוָה וַיַּעֲלוּ אֶל־הֹר הָהָר לְעֵינֵי
congregationis. Aharon Moseh fecit expoliare Et .cœtus omnis
28 כָּל־הָעֵדָה׃ וַיַּפְשֵׁט מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן
.eius filium Elhazar eas fecit induere & ,suas vestes
אֶת־בְּגָדָיו וַיַּלְבֵּשׁ אֹתָם אֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ
vertice descendit & :montis capite in ibi Aharon est mortuus Et
וַיָּמָת אַהֲרֹן שָׁם בְּרֹאשׁ הָהָר וַיֵּרֶד
congregatio, ,cœtus omnis viderunt Et .monte de Elhazar & Moseh
29 מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר מִן־הָהָר׃ וַיִּרְאוּ כָּל־הָעֵדָה
triginta Aharon fleuerunt & :Aharon obiuisset quod
כִּי גָוַע אַהֲרֹן וַיִּבְכּוּ אֶת־אַהֲרֹן שְׁלֹשִׁים
.Israel domus omnis diebus
יוֹם כֹּל בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

Margin: [a] הָלַךְ; [b] סָלַל; [c] קָנָה; [d] יָצָא; [e] נָטָה; [f] נָסַע; [g] בּוֹא; [h] יָעַד; [i] מָרָה; [k] מַיִם; [l] רוּב; [m] עָלָה; [n] מוּת; [o] עָשָׂה; [p] יָרַד; [q] רָאָה; [r] בָּכָה

CAP. XXI. כא

In meridie, meridiem habitans Harad rex Chenahanæus audiuit Et
1 וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ־עֲרָד יֹשֵׁב הַנֶּגֶב
per viam pugnauit & :exploratorum via Israel venisset quod
כִּי בָּא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלָּחֶם
‡cum *prælatus est †prædam. vouit Et .captiuitatem † eo ex captiuauit * & ,Israel in ‡
2 בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבְּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי׃ וַיִּדַּר
dederis dando ‖ Si :dixit & ,Domino votum Israel
יִשְׂרָאֵל נֶדֶר לַיהוָה וַיֹּאמַר אִם־נָתֹן תִּתֵּן אֶת־
‖tradēdo tradideris *perdam .eorum vrbes anathematizabo & * ,mea manu in istum populum
הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי וְהַחֲרַמְתִּי אֶת־עָרֵיהֶם׃
"dedit & ,Israel vocem in Dominus audiuit Et
3 וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֶת־
‡perdidit .eorum vrbes & ,eos anathematizauit ‡ & ,Chenahanæum
הַכְּנַעֲנִי וַיַּחֲרֵם אֶתְהֶם וְאֶת־עָרֵיהֶם

Margin: [s] שָׁבָה; [t] נָדַר

:dicendo ,dixerunt & ,Moseh cum populus est iurgatus Et
3 וַיָּרֶב הָעָם עִם־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר
!Domino coram nostri fratres expirādo in ‡ obiuissemus vtinā Et ‡quando obierunt
וְלוּ גָוַעְנוּ בִּגְוַע אַחֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה׃
in Domini congregationem venire fecistis quid ad Et vt
4 וְלָמָה הֲבֵאתֶם אֶת־קְהַל יְהוָה אֶל־
?nostra iumenta & ,nos ,ibi moriendum ad ,istud desertum vt moriamur
הַמִּדְבָּר הַזֶּה לָמוּת שָׁם אֲנַחְנוּ וּבְעִירֵנוּ׃
deducendum ad * ,Ægypto ex nos fecistis ascendere quid ad Et vt *vt venire faceretis
5 וְלָמָה הֶעֱלִיתֻנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָבִיא
,sementis locum non ,istum malum locum ad nos
אֹתָנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הָרָע הַזֶּה לֹא ׀ מְקוֹם זֶרַע
!bibendum ad est non aqua & ,malogranati & ,vitis & ,ficus &
וּתְאֵנָה וְגֶפֶן וְרִמּוֹן וּמַיִם אַיִן לִשְׁתּוֹת׃
facie ostium ad congregationis faciebus à Aharon & ,Moseh venit Et
6 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי הַקָּהָל אֶל־פֶּתַח
†tabernaculi ecclesiæ, ‖proiecerūt se *faciē suam: est conspecta & :suas facies * super ceciderunt ‖ & ,conuentus tentorij †
אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֵּרָא
‡eis. .eos ad ‡ Domini gloria
כְבוֹד־יְהוָה אֲלֵיהֶם׃
.dicendo ,Moseh ad Dominus est locutus Et
7 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
,tu ,cœtum fac congregare & ,virgam Accipe
8 קַח אֶת־הַמַּטֶּה וְהַקְהֵל אֶת־הָעֵדָה אַתָּה
:eorum oculis in petram ad loquimini & ,tuus frater Aharon &
וְאַהֲרֹן אָחִיךָ וְדִבַּרְתֶּם אֶל־הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם
‡aquā suam, aquam ,petra è aquas * eis educes Et .suas aquas ‡ dabit &
וְנָתַן מֵימָיו וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם מִן־הַסֶּלַע
†iumentis .eorum iumento † & ,cœtui dabis potum &
וְהִשְׁקִיתָ אֶת־הָעֵדָה וְאֶת־בְּעִירָם׃
,Domini conspectu à virgam Moseh accepit Et
9 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַמַּטֶּה מִלִּפְנֵי יְהוָה
,Moseh fecerunt congregare Et .ei præcepit quemadmodum
10 כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ׃ וַיַּקְהִלוּ מֹשֶׁה
ante petram; :eis dixit & ;petra facies ad congregationem Aharon &
וְאַהֲרֹן אֶת־הַקָּהָל אֶל־פְּנֵי הַסָּלַע וַיֹּאמֶר לָהֶם
educemus hac petra de num :rebelles nunc Audite
שִׁמְעוּ־נָא הַמֹּרִים הֲמִן־הַסֶּלַע הַזֶּה נוֹצִיא
percussit & ,suam manum Moseh eleuauit Et ?aquas vobis aquam?
11 לָכֶם מָיִם׃ וַיָּרֶם מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ וַיַּךְ
aquæ sunt egressæ & ,vicibus duabus sua virga in petram
אֶת־הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם וַיֵּצְאוּ מַיִם
‖cōgregatio, *iumenta dixit Et .eorum iumentum * & ,cœtus ‖ bibit & ,multæ
12 רַבִּים וַתֵּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם׃ וַיֹּאמֶר
‡Pro non quod eo ‡ :Aharon ad & ,Moseh ad Dominus
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן יַעַן לֹא־
mihi , vt sanctificaretis ,Israel filiorum oculis in me sanctificandum ad ,me in credidistis
הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
terram in istam congregationem introducetis non idcirco
לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת־הַקָּהָל הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ
‡sunt "in quibus * iurgij aquæ Istæ .eis dedi quam
13 אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם׃ הֵמָּה מֵי מְרִיבָה אֲשֶׁר־
.eis in se sanctificauit & ,Domino cum Israel filij sunt iurgati
רָבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה וַיִּקָּדֵשׁ בָּם׃
:Edom regem ad Cadesè legatos Moseh misit Et nuncios
14 וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקָּדֵשׁ אֶל־מֶלֶךְ אֱדוֹם
omnem nosti Tu :Israel tuus frater dixit Sic
כֹּה אָמַר אָחִיךָ יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־
nostri patres descenderunt Et .nos inuenit quæ fatigationem laborem quæ
15 הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאָתְנוּ׃ וַיֵּרְדוּ אֲבֹתֵינוּ
:multis diebus Ægypto in sedimus & ,Ægyptum in mansimus
מִצְרַיְמָה וַנֵּשֶׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים
.nostris patribus & ,Ægyptij nobis malefecerunt &
וַיָּרֵעוּ לָנוּ מִצְרַיִם וְלַאֲבֹתֵינוּ׃
,nostram vocem audiuit & ,Dominum ad clamauimus Et
16 וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁמַע קֹלֵנוּ
nos ecce Et .Ægypto ex nos eduxit & ,angelum misit & sumus
וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיֹּצִאֵנוּ מִמִּצְרָיִם וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ
obsecro Transeamus .tui termini extremi ciuitate Cades in
17 בְקָדֵשׁ עִיר קְצֵה גְבוּלֶךָ׃ נַעְבְּרָה־נָּא
neque ;vinea in & ,agro in † transibimus non ,tua terra in per terrā tuā, †per agrum, aut vineam;
בְאַרְצֶךָ לֹא נַעֲבֹר בְּשָׂדֶה וּבְכֶרֶם וְלֹא

Margin: [a] רוּב; [b] בּוֹא; [c] עָלָה; [d] שָׁתָה; [e] נָפַל ׀ רָאָה; [g] לָקַח; [h] יָצָא; [i] שָׁקָה; [k] נָטָה; [l] מָרָה; [m] רוּם ׀ נָכָה; [n] נָכָה; [o] יָצָא; [p] שָׁתָה; [q] בּוֹא; [r] רוּב; [s] יָרַד; [t] יָשַׁב; [u] רָעַע; [x] קוֹל

nuncios ,Emoræi regem Sichon ad legatos Israel
ישראל מלאכים אל־סיחן מלך־האמרי
per declinabimus non ,tuam terram in Transibo :dicendo
נטה 22 לאמר: אעברה בארצך לא נטה
† aut via in :putei aquas bibemus Non .vineam in & † agrum in
בשדה ובכרם לא נשתה מי באר בדרך
pergemus, donec .tuum terminum transeamus quo vsque ,ibimus regis
הלך המלך נלך עד אשר־נעבר גבלך:
$ permisit * per terminū suum. ‖ congregauit
suo termino in * transire Israel Sichon dedit $ non Et
23 ולא־נתן סיחן את־ישראל עבר בגבלו
est egressus & ,suum populum omnem Sichon collegit ‖ Et
ויאסף סיחן את־כל־עמו ויצא
בוא pugnauit & ;Iahas in venit Et .desertum in Israel occursum in
cum † in acie לקראת ישראל המדברה ויבא יהצה וילחם
נכה :gladij os ad † Israel eum percussit Et .Israel in ‖
24 בישראל: ויכהו ישראל לפי־חרב
$ hæreditate accepit ad vsque ,Iabboc ad vsque Arnon ab ,eius terram hæreditauit $ &
‡ erat ויירש את־ארצו מארנן עד־יבק עד־
.Hammon filiorum terminus ‡ fortis quia ?Hammon filios
עז בני עמון כי עז גבול בני עמון:
habitauit & :istas ciuitates omnes Israel accepit Et
25 לקח ויקח ישראל את כל־הערים האלה וישב
omnibus in & ,Chesbon in Emoræi vrbibus omnibus in Israel
vtilis ישראל בכל־ערי האמרי בחשבון ובכל־
regis Sichon ciuitas Chesbon Quia .eius filiabus
26 בנה בנתיה: כי חשבון עיר סיחן מלך
$ erat * cum rege Moab regem in * pugnauerat ipse Et .ipsa $ Emoræi
האמרי הוא והוא נלחם במלך מואב
eius manu è eius terram omnem acceperat & ,prius
dicūt qui parabolas scribunt, Venite in † ipsi הראשון ויקח את־כל־ארצו מידו
Ingredimini :parabolizantes dicent Idcirco .Arnon ad vsque
27 עד־ארנן: על־כן יאמרו המשלים באו
.Sichon † ciuitas præparetur & ,ædificetur :Chesbon
כון חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון:
ciuitate è flamma :Chesbon de est egressus ignis Quia
28 קרה כי־אש יצאה מחשבון להבה מקרית
‡ consumpsit $ excelsorum .Arnon Bamoth $ dominos ,Moab Har comedit ‡ ;Sichon
במה סיחן אכלה ער מואב בעלי במות ארנן
eius filios dedit .Chemos popule periisti ,Moab tibi Væ
29 אוי־לך מואב אבדת עם־כמוש נתן בניו
.Sichon Emoræi regi captiuitatem in eius filias & ,euasores
שבה ‖ regnū, alias, proteeimus eos, † à פליטם ובנתיו בשבית למלך אמרי סיחון:
.Dibon ad vsque Chesbon † ,periit eorum iugum ‖ Et
30 vel ניר ונירם אבד חשבון עד־דיבן
.Medeba ad vsque: quæ ,Nophach ad vsque fecimus desolare Et
ירד extenditur ונשים עד־נפח אשר עד־מידבא:
.Emoræi terra in Israel habitauit Et
31 שמם וישב ישראל בארץ האמרי:
ceperunt & ,Iahazer explorandum ad Mosch misit Et
32 וישלח משה לרגל את־יעזר וילכדו
‖ villas † erat .ibi † qui Emoræum expulit & :eius filias ‖
בנה בנתיה ויירש את־האמרי אשר־שם:
est egressus Et .Basan via $ ascenderunt & respexerunt ‡ Et
33 ויורש ק ויפנו ויעלו דרך הבשן ויצא
eius populus omnis & ,ipse ,eorū occursum in Basan rex Ogh
‡ verterunt se $ per viam עוג מלך־הבשן לקראתם הוא וכל־עמו
.Edrehi * bellum ad
פנה עלה * in למלחמה אדרעי:
,eum timeas Ne :Mosch ad Dominus dixit Et
34 ירא ויאמר יהוה אל־משה אל־תירא אתו
,eius populum omnem & ,eum dedi tua manu in quia
כי בידך נתתי אתו ואת־כל־עמו
Sichon fecisti quemadmodum ,ei facies & :eius terram &
עשה habitabat ואת־ארצו ועשית לו כאשר עשית לסיחן
.Chesbon in habitans qui :Emoræi regi
מלך האמרי אשר יושב בחשבון:
omnem & ,eius filios & ,eum percusserunt Et
35 נכה hæreditatem acceperunt ויכו אתו ואת־בניו ואת־כל־
hæreditarunt & :superstes ei remansit non quòd adeo ,eius populū ‖
עמו עד־בלתי השאיר־לו שריד ויירשו
.eius terram
את־ארצו:

sunt profecti Et .Anathema loci nomen vocauit Et Chormah.
4 ויקרא שם־המקום חרמה: ויסעו
terram circumeundum ad $,Suph maris via monte Hor de per viam $ vt circumirent angustiis affecit se
מהר ההר דרך ים־סוף לסבב את־ארץ
.via in populi anima est abbreuiata & :Edom
אדום ותקצר נפש־העם בדרך:
quid Ad :Mosch in † & ,Deum in † populus est locutus Et † contra
5 וידבר העם באלהים ובמשה למה
quia ?deserto in moriendum ad ,Aegypto ex nos fecistis ascendere vt moreremur
העליתנו ממצרים למות במדבר כי
pane in abhorret * nostra anima & ,aqua neque panis $ non
עלה אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם
$ est * angustiis affecit se
populum in Dominus misit Et .leuissimo
6 קלל הקלקל: וישלח יהוה בעם את־
.populum momorderunt & ,ignitos serpentes
הנחשים השרפים וינשכו את־העם
.Israel ex multus populus est mortuus Et
מות וימת עם־רב מישראל:
,Peccauimus :dixerunt & ,Mosch ad populus venit Et
7 בוא ויבא העם אל־משה ויאמרו חטאנו
,Dominum ad Ora ,te in & ,Dominum in sumus locuti quia contra
כי־דברנו ביהוה ובך התפלל אל־יהוה
pro Mosch orauit Et .serpentem nos desuper faciet recedere & fac à nobis serpentes.
סור ויסר מעלינו את־הנחש ויתפלל משה בעד
tibi Fac :Mosch ad Dominus dixit Et .populo
8 העם: ויאמר יהוה אל־משה עשה לך
,morsus * omnis erit Et .vexillum $ super eum pone & ,Saraph ‡ ‡ ignitum serpentem, $ perticam.
שרף ושים אתו על־נס והיה כל־הנשוך
serpentem Mosch fecit Et .viuet & ,eum videbit & * qui morsus fuerit,
9 שום נס וראה אתו וחי: ויעש משה נחש
mordebat si † fuit & :vexillum ‖ super eum posuit & ,æneum
חיה עשה נחשת וישמהו על־הנס והיה אם־נשך
,æneum serpentem ad aspiciebat & ,virum serpens ‖ perticam: † quando
נבט הנחש את־איש והביט אל־נחש הנחשת
sunt castrametati & ,Israel filij sunt profecti Et .viuebat &
10 נסע חנה וחי: ויסעו בני ישראל ויחנו
sunt castrametati & ,Oboth ex sunt profecti Et .Oboth in
11 באבת: ויסעו מאבת ויחנו
,Moab facies super ‡ quod deserto in Habarim cumulis in ‡ est contra faciem
עיה בעיי העברים במדבר אשר על־פני מואב
sunt castrametati & ,sunt profecti Inde .solis ortu ab
12 ממזרח השמש: משם נסעו ויחנו
sunt castrametati & ,sunt profecti Inde .Zered torrente in valle
13 בנחל זרד: משם נסעו ויחנו
.Emoræi termino à egrediens ,deserto in ‖ quod ,Arnon transitu à ‖ trans † est
מעבר ארנון אשר במדבר היצא מגבל האמרי
inter & ,Moab inter ,Moab terminus † Arnon Quia † est
כי ארנון גבול מואב בין מואב ובין
,Domini bellorum libro in dicetur ‡ Idcirco .Emoræum ‡ dicitur
14 האמרי: על־כן יאמר בספר מלחמת יהוה
.Arnon torrentes * & ,turbine in Vaheb * $ Quod dedit in mari Suph, * valles
את־והב בסופה ואת־הנחלים ארנון:
,Har habitationem ad declinauit quæ torrentium effusio Et
15 ישב ואשד הנחלים אשר נטה לשבת ער
‖ Hic .Beer in inde Et .Moab termino innititur & ‖ est
16 ונשען לגבול מואב: ומשם בארה הוא
Collige ‡ :Mosch ad Dominus dixit quem † puteus † de quo ‡ Congrega
הבאר אשר אמר יהוה למשה אסף את־
cecinit Tunc .aquas $ eis dabo & ,populum $ aquam.
17 שור העם ואתנה להם מים: אז ישיר
.ei respondete putei ‖ Ascende :hoc canticum * Israel * carmen ‖ Bear, canite
ענה ישראל את־השירה הזאת עלי באר ענו־לה:
spontanei $ eum exciderunt ‡ ,principes cum foderunt † Puteum
18 באר חפרוה שרים כרוה נדיבי † Beer ‡ foderunt $ duces
.Mathanah in deserto de Et .suis fulcris ‖ in ,legislatore in * populi
ברה העם במחקק במשענתם וממדבר מתנה:
.Bamoth † Nachaliel de & ,Nachaliel † Mathanah de Et * cum ‖ baculis ‖ in ‡ est
19 וממתנה נחליאל ומנחליאל במות:
capite $,Moab agro in ‡ quæ valle Bamoth de Et * in vertice * contra faciem
20 ומבמות הגיא אשר בשדה מואב ראש
misit Et .solitudinis facies super * respicit & ,collis
21 ישם הפסגה ונשקפה על־פני הישימן: וישלח

CAP. XXII. כב

solitudinibus in sunt castrametati &, Israel filij sunt profecti Et
1 וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּעַרְבוֹת
filius Balac vidit Et ,Ierecho Iarden transitu à * Moab
מוֹאָב מֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃ 2 וַיַּרְא בָּלָק בֶּן־
.Emoræo Israel fecit quæ omnia Sippor
צִפּוֹר אֵת כָּל־אֲשֶׁר־עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לָאֱמֹרִי׃
multus quia ,valde populi faciebus à Moab timuit Et
3 וַיָּגָר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד כִּי רַב־
. Israel filiorum faciebus à ‡ Moab angustiatus est ‡ & :ipse*
הוּא וַיָּקָץ מוֹאָב מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
lingent* Nunc :Midian seniores ad Moab dixit Et
4 וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל־זִקְנֵי מִדְיָן עַתָּה יְלַחֲכוּ
bos lambit sicut ‖ ,nostros circuitus omnes † congregatio
הַקָּהָל אֶת־כָּל־סְבִיבֹתֵינוּ כִּלְחֹךְ הַשּׁוֹר אֵת
Moab ipsi rex ‡ Sippor filius Balac Et .agri * virorem
יֶרֶק הַשָּׂדֶה וּבָלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאָב
Bilham ad legatos misit Et .illo tempore in
בָּעֵת הַהִוא׃ 5 וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־בִּלְעָם
filiorum terra ‡ flumen super quæ ,Pethor in Behor filium
בֶּן־בְּעוֹר פְּתוֹרָה אֲשֶׁר עַל־הַנָּהָר אֶרֶץ בְּנֵי־
est egressus populus Ecce :dicendo ,ei vocandum ad* ,sui populi
עַמּוֹ לִקְרֹא־לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה עַם יָצָא
habitans ipse ‖ & :terræ oculum † operuit ecce ,Ægypto ex
מִמִּצְרַיִם הִנֵּה כִסָּה אֶת־עֵין הָאָרֶץ וְהוּא יֹשֵׁב
mihi execrare ‡ obsecro ito * nunc Et .mei regione è
מִמֻּלִי׃ 6 וְעַתָּה לְכָה־נָּא אָרָה־לִּי אֶת־
potero* forte si ;me præ ipse ossus ‡ quia ,istum populum
הָעָם הַזֶּה כִּי־עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי אוּלַי אוּכַל
noui quia ,terra è eum expellam † & ,eum percutere
נַכֶּה־בּוֹ וַאֲגָרְשֶׁנּוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי יָדַעְתִּי
,fueris execratus quem ‡ & :benedictum * ,benedixeris quem ‖
אֵת אֲשֶׁר־תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ וַאֲשֶׁר תָּאֹר
seniores & Moab seniores iuerunt ‡ Et .erit maledictus
יוּאָר׃ 7 וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי
ad venerunt Et .eorum manu in diuinationes* & ,Midian
מִדְיָן וּקְסָמִים בְּיָדָם וַיָּבֹאוּ אֶל־
.Balac verba cum ad sunt locuti & ,Bilham
בִּלְעָם וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דִּבְרֵי בָלָק׃
referam † & ,nocte hic Pernoctate :eos ad dixit Et
8 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹה הַלַּיְלָה וַהֲשִׁבֹתִי
.me ad Dominus loquetur quemadmodum ,verbum vobis
אֶתְכֶם דָּבָר כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֵלָי
.Bilham cum Moab principes manserunt Et
וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי־מוֹאָב עִם־בִּלְעָם׃
viri ‖ Qui :dixit & ,Bilham ad Deus venit Et
9 וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים
:Deum ad Bilham dixit Et ?tecum* ,isti
הָאֵלֶּה עִמָּךְ׃ 10 וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־הָאֱלֹהִים
Ecce .me ad misit Moab rex Sippor filius Balac
בָּלָק בֶּן־צִפֹּר מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח אֵלָי׃ 11 הִנֵּה
:terræ oculum ‡ operuit & .Ægypto ex egrediens ‡ populus
הָעָם הַיֹּצֵא מִמִּצְרַיִם וַיְכַס אֶת־עֵין הָאָרֶץ
pugnare possim forte si ,eum mihi execrare ,ito* nunc
עַתָּה לְכָה קָבָה־לִּי אֹתוֹ אוּלַי אוּכַל לְהִלָּחֶם
:Bilham ad Deus dixit Et ,eum expellam † & ,eo cum
בּוֹ וְגֵרַשְׁתִּיו׃ 12 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם
quia ,populum execraberis non ‖ :eis cum pergas Ne
לֹא תֵלֵךְ עִמָּהֶם לֹא תָאֹר אֶת־הָעָם כִּי
dixit & ,matutino in ‡ Bilham surrexit Et .ipse* benedictus
בָרוּךְ הוּא׃ 13 וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיֹּאמֶר
renuit quia ;vestram terram ad Ite :Balac principes ad
אֶל־שָׂרֵי בָלָק לְכוּ אֶל־אַרְצְכֶם כִּי מֵאֵן
surrexerunt Et .vobiscum eundum ad me dare ‡ Dominus
יְהוָה לְתִתִּי לַהֲלֹךְ עִמָּכֶם׃ 14 וַיָּקוּמוּ
Renuit :dixerunt & :Balac ad venerunt & ,Moab principes
שָׂרֵי מוֹאָב וַיָּבֹאוּ אֶל־בָּלָק וַיֹּאמְרוּ מֵאֵן
Balac adhuc addidit Et .nobiscum ire Bilham
בִּלְעָם הֲלֹךְ עִמָּנוּ׃ 15 וַיֹּסֶף עוֹד בָּלָק
,illis præ honoratos † & ,multos principes mittere*
שְׁלֹחַ שָׂרִים רַבִּים וְנִכְבָּדִים מֵאֵלֶּה׃

a נסע b חנה campestribus * trans
facie
e גור d רבב * erat, ‡ angustia affectus est ‡ propter filios
e קוץ * lambet † illa ‖ quemadmodum * germen ‡ erat nuncios
erat iuxta ‡ terræ
* vt vocaret eum,
† superficiem ‖ manet contra me. * veni ‡ maledic propter me populo huic,
f מול g הלך ‡ fortior est * possim
h יכל i ארר † expellere ‖ quod cui * benedictus erit: ‡ cui malediceris, ‡ perrexerunt * diuinationum pretium erat
† respondebo k לון l שוב
sunt
* qui sunt
‡ qui egressus est ‡ superficiem
m כסה * veni, maledic propter me ei,
n קבב † expellere ‖ neque maledicas populo, * est
o הלך ‡ mane,
p קום ‡ concedere mihi, vt veniam
q נתן venire
* vt mitteret † honorabiliores

Balac dixit Sic :ei dixerunt & ;Bilham ad venerunt Et
16 וַיָּבֹאוּ אֶל־בִּלְעָם וַיֹּאמְרוּ לוֹ כֹּה אָמַר בָּלָק
.me ad veniendo à te prohibeas quæso Ne :Sippor filius
בֶּן־צִפּוֹר אַל־נָא תִמָּנַע מֵהֲלֹךְ אֵלָי׃
quæ omnia & ;valde te honorabo honorando Quia
17 כִּי־כַבֵּד אֲכַבֶּדְךָ מְאֹד וְכֹל אֲשֶׁר־
mihi execrare* obsecro abi ‡ Et .faciam ,me ad ‡ dixeris
תֹּאמַר אֵלַי אֶעֱשֶׂה וּלְכָה־נָּא קָבָה־לִּי אֵת
seruos ad † dixit & ,Bilham respondit Et .hunc populum
הָעָם הַזֶּה׃ 18 וַיַּעַן בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדֵי
,argento sua domus plenitudinem* Balac mihi dederit ‖ Si :Balac
בָלָק אִם־יִתֶּן־לִי בָלָק מְלֹא בֵיתוֹ כֶּסֶף
Domini os ‡ transgredi potero ‡ non ,auro &
וְזָהָב לֹא אוּכַל לַעֲבֹר אֶת־פִּי יְהוָה
.magnum vel paruum faciendum ad* ,mei Dei
אֱלֹהָי לַעֲשׂוֹת קְטַנָּה אוֹ גְדוֹלָה׃
;nocte vos etiam hoc in ‖ quæso sedete † nunc Et
19 וְעַתָּה שְׁבוּ נָא בָזֶה גַּם־אַתֶּם הַלָּיְלָה
venit Et .mecum loqui Dominus addat quid sciam &
וְאֵדְעָה מַה־יֹּסֵף יְהוָה דַּבֵּר עִמִּי׃ 20 וַיָּבֹא
vocandum ad* Si :ei dixit & ,nocte Bilham ad Deus
אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם לַיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־לִקְרֹא
tamen Et .eis cum vade ,surge ,viri venerunt ,te ad
לְךָ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוּם לֵךְ אִתָּם וְאַךְ
.facies illud ,te ad loquar quod verbum
אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֹתוֹ תַעֲשֶׂה׃
:suam asinam strauit & ,matutino in Bilham surrexit Et
21 וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־אֲתֹנוֹ
nasus ‡ est iratus Et .Moab principibus cum iuit ‡ &
22 וַיֵּלֶךְ עִם־שָׂרֵי מוֹאָב׃ וַיִּחַר־אַף
Domini angelus stetit & ,ipse ambulans* quod Dei
אֱלֹהִים כִּי־הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְיַצֵּב מַלְאַךְ יְהוָה
,suam asinam super equitans † ipse & ;illi aduersarium in ,via in
בַּדֶּרֶךְ לְשָׂטָן לוֹ וְהוּא רֹכֵב עַל־אֲתֹנוֹ
angelum asina vidit Et .secum ‖ eius pueri duo &
וּשְׁנֵי נְעָרָיו עִמּוֹ׃ 23 וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת־מַלְאַךְ
;eius manu in eductum* eius gladium & ,via in stantem Domini
יְהוָה נִצָּב בַּדֶּרֶךְ וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ
percussit & :agro in ‡ ibat & ,via è asina declinauit &
וַתֵּט הָאָתוֹן מִן־הַדֶּרֶךְ וַתֵּלֶךְ בַּשָּׂדֶה וַיַּךְ
.viam* eam faciendum declinare ad ‡ asinam Bilham
בִּלְעָם אֶת־הָאָתוֹן לְהַטֹּתָהּ הַדָּרֶךְ׃
,vinearum semita in Domini Angelus stetit Et
24 וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ יְהוָה בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים
angelum asina vidit Et .inde sepes ‖ & ,hinc sepes †
גָּדֵר מִזֶּה וְגָדֵר מִזֶּה׃ 25 וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת־מַלְאַךְ
compressit* & parietem ad se coarctauit & ,Domini
יְהוָה וַתִּלָּחֵץ אֶל־הַקִּיר וַתִּלְחַץ אֶת־
.eam percutere addidit & :parietem ad Bilham pedem
רֶגֶל בִּלְעָם אֶל־הַקִּיר וַיֹּסֶף לְהַכֹּתָהּ׃
loco in stetit & :transire Domini angelus addidit Et
26 וַיּוֹסֶף מַלְאַךְ־יְהוָה עֲבוֹר וַיַּעֲמֹד בְּמָקוֹם
.sinistram* & ,dexterâ ‡ declinandum ad via ‡ non quo ,angusto
צָר אֲשֶׁר אֵין־דֶּרֶךְ לִנְטוֹת יָמִין וּשְׂמֹאול׃
sub cubauit & ,Domini angelum asina vidit Et
27 וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה וַתִּרְבַּץ תַּחַת
percussit & ,Bilham nasus est iratus Et .Bilham
בִּלְעָם וַיִּחַר־אַף בִּלְעָם וַיַּךְ אֶת־
;asinæ os Dominus aperuit Et .baculo in asinam
הָאָתוֹן בַּמַּקֵּל׃ 28 וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת־פִּי הָאָתוֹן
me percussisti quia ,tibi feci Quid :Bilham ad dixit &
וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם מֶה־עָשִׂיתִי לְךָ כִּי הִכִּיתַנִי
Quia :asinam ad Bilham dixit Et ?pedibus tribus iam
זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים׃ 29 וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לָאָתוֹן כִּי
quia ,mea manu in gladius esset Vtinam .me in irrisum fecisti
הִתְעַלַּלְתְּ בִּי לוּ יֶשׁ־חֶרֶב בְּיָדִי כִּי
Nonne :Bilham ad asina dixit Et .te occidissem nunc
עַתָּה הֲרַגְתִּיךְ׃ 30 וַתֹּאמֶר הָאָתוֹן אֶל־בִּלְעָם הֲלוֹא
ad vsque te existente ab ‖ me super equitasti Quam ?tua asina ego †
אָנֹכִי אֲתֹנְךָ אֲשֶׁר־רָכַבְתָּ עָלַי מֵעוֹדְךָ עַד־
?sic tibi facere consueui consuescendo Num .hanc diem
הַיּוֹם הַזֶּה הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי לַעֲשׂוֹת לְךָ כֹּה

vt non venias.
‡ mihi, ‡ veni * maledic propter me populo huic.
a הלך b ענה † seruis ‖ daret * plenam domum suam ‡ possum ‡ sermonem * vt faciam
c עשה
† manete ‖ hîc
d ישב
* vt vocarent te,
mane,
e קום
perrexit ‡ furor
f חרה * pergeret
† equitabat
‖ erant.
g שנה h ראה * euaginatum ‡ per agrum:
i נטה k נכה ‡ vt declinare faceret * ad
† maceria erat
* coarctauit
‡ erat ‡ ad
l צור
furor
m נכה
vicibus?
illusisti mihi.
occiderem
† sum ‖ à tempore præcedenti tuo
n עשה

,Bilham oculos Dominus detexit Et .Non :dixit Et

31 וַיֹּאמֶר לֹא׃ וַיְגַל יְהוָה אֶת־עֵינֵי בִלְעָם

eius gladium & ,via in stantem Domini angelum vidit &

וַיַּרְא אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה נִצָּב בַּדֶּרֶךְ וְחַרְבּוֹ

.suas facies ad se incuruauit &,se inclinauit &:eius manu in districta

שְׁלֻפָה בְּיָדוֹ וַיִּקֹּד וַיִּשְׁתַּחוּ לְאַפָּיו׃

percussisti quid Super ,Domini angelus eum ad dixit Et

32 וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה עַל־מָה הִכִּיתָ

sum egressus ego Ecce pedibus tribus iam tuam asinam

אֶת־אֲתֹנְךָ זֶה שָׁלוֹשׁ רְגָלִים הִנֵּה אָנֹכִי יָצָאתִי

.me coram via est peruersa quia ;aduersarium in

לְשָׂטָן כִּי־יָרַט הַדֶּרֶךְ לְנֶגְדִּי׃

tribus iam meis faciebus declinauit &,asina me vidit Et

33 וַתִּרְאַנִי הָאָתוֹן וַתֵּט לְפָנַי זֶה שָׁלֹשׁ

te etiam nunc quia ,meis faciebus a declinasset Nisi .pedibus

רְגָלִים אוּלַי נָטְתָה מִפָּנַי כִּי עַתָּה גַּם־אֹתְכָה

ad Bilham dixit Et .viuificassem ipsam & ,occidissem

34 הָרַגְתִּי וְאוֹתָהּ הֶחֱיֵיתִי׃ וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־

tu quod ,sciebam non quia ;Peccaui :Domini angelum

מַלְאַךְ יְהוָה חָטָאתִי כִּי לֹא יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה

,tuis oculis in malum est si nunc Et .via in mei occursum in stans

נִצָּב לִקְרָאתִי בַּדָּרֶךְ וְעַתָּה אִם־רַע בְּעֵינֶיךָ

:Bilham ad Domini angelus dixit Et .mihi reuertar

35 אָשׁוּבָה לִּי׃ וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־בִּלְעָם

quod verbum tantum Et .viris cum Vade

לֵךְ עִם־הָאֲנָשִׁים וְאֶפֶס אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־

principibus cum Bilham abiit Et .loqueris illud ,te ad loquar

אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֹתוֹ תְדַבֵּר וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם עִם־שָׂרֵי

est egressus & ,Bilham venit quia Balac audiuit Et .Balac

36 בָלָק׃ וַיִּשְׁמַע בָּלָק כִּי בָא בִלְעָם וַיֵּצֵא

terminum super quæ ,Moab ciuitatem in eius occursum in

לִקְרָאתוֹ אֶל־עִיר מוֹאָב אֲשֶׁר עַל־גְּבוּל

ad Balac dixit Et .termini extremo in quæ ,Arnon

37 אַרְנֹן אֲשֶׁר בִּקְצֵה הַגְּבוּל׃ וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־

te vocandum ad te ad misi mittendo Nonne :Bilham

בִּלְעָם הֲלֹא שָׁלֹחַ שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ לִקְרֹא־לָךְ

te honorare potero non verè An ?me ad iuisti non quid Ad

לָמָּה לֹא־הָלַכְתָּ אֵלָי הַאֻמְנָם לֹא אוּכַל כַּבְּדֶךָ׃

te ad veni Ecce :Balac ad Bilham dixit Et

38 וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק הִנֵּה־בָאתִי אֵלֶיךָ

Verbum ?quicquam loqui potero valendo nunquid :nunc

עַתָּה הֲיָכֹל אוּכַל דַּבֵּר מְאוּמָה הַדָּבָר

.loquar illud ,meo ore in Deus posuerit quod

אֲשֶׁר יָשִׂים אֱלֹהִים בְּפִי אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃

ciuitatem sunt ingressi & :Balac cum Bilham iuit Et

39 וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם עִם־בָּלָק וַיָּבֹאוּ קִרְיַת

misit & pecudem & ,bouem Balac mactauit Et .Husoth

40 חֻצוֹת׃ וַיִּזְבַּח בָּלָק בָּקָר וָצֹאן וַיְשַׁלַּח

matutino in fuit Et .eo cum qui principes ad & ,Bilham ad

41 לְבִלְעָם וְלַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ וַיְהִי בַבֹּקֶר

Bamoth eum fecit ascendere & ,Bilham ipsum Balac accepit &

וַיִּקַּח בָּלָק אֶת־בִּלְעָם וַיַּעֲלֵהוּ בָּמוֹת

.populi extremum inde vidit & :Bahal

בָּעַל וַיַּרְא מִשָּׁם קְצֵה הָעָם׃

CAP. XXIII. כג

septem hoc in mihi Ædifica :Balac ad Bilham dixit Et

1 וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק בְּנֵה־לִי בָזֶה שִׁבְעָה

septem & ,iuuencos septem hoc in mihi para & :altaria

מִזְבְּחֹת וְהָכֵן לִי בָּזֶה שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה

est locutus quemadmodum Balac fecit Et .arietes

2 אֵילִים׃ וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר

arietem & ,iuuencu Bilham & ,Balac ascendere fecit & ;Bilham

בִּלְעָם וַיַּעַל בָּלָק וּבִלְעָם פַּר וָאַיִל

super Sta :Balac ad Bilham dixit Et .altari in

3 בַּמִּזְבֵּחַ׃ וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לְבָלָק הִתְיַצֵּב עַל־

,mei occursu in Dominus occurrat forte si :ibo & ,tuu ascensione

עֹלָתֶךָ וְאֵלְכָה אוּלַי יִקָּרֵה יְהוָה לִקְרָאתִי

abiit Et .tibi nuntiabo & ,me fecerit videre quod verbum &

וּדְבַר מַה־יַּרְאֵנִי וְהִגַּדְתִּי לָךְ וַיֵּלֶךְ

dixit & ,Bilham ad Deus occurrit Et .sublatus

4 שֶׁפִי׃ וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם וַיֹּאמֶר

iuuencu sedi ascendere & ,ordinaui altaria Septem :eum ad

אֵלָיו אֶת־שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחֹת עָרַכְתִּי וָאַעַל פַּר

ore in verbum Dominus posuit Et .altari in arietem &

5 וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ׃ וַיָּשֶׂם יְהוָה דָּבָר בְּפִי

.loqueris sic & ,Balac ad Reuertere :dixit & ,Bilham

בִלְעָם וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל־בָּלָק וְכֹה תְדַבֵּר׃

suum ascensum super stans ecce Et .eum ad est reuersus Et

6 וַיָּשָׁב אֵלָיו וְהִנֵּה נִצָּב עַל־עֹלָתוֹ

,suam parabolam tulit Et .Moab principes omnes & ,ipse

7 הוּא וְכָל־שָׂרֵי מוֹאָב׃ וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ

,Moab rex Balac me adduxit Aram De :dixit &

וַיֹּאמַר מִן־אֲרָם יַנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ־מוֹאָב

ito & :Iahacob mihi execrare ,abi :Orientis montibus de

מֵהַרְרֵי־קֶדֶם לְכָה אָרָה־לִּי יַעֲקֹב וּלְכָה

ei maledicam non maledicam Quid .Israel detestare

8 זֹעֲמָה יִשְׂרָאֵל׃ מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה

?Dominus est detestatus non detestabor quid & ?Deus

אֵל וּמָה אֶזְעֹם לֹא זָעַם יְהוָה׃

collibus de & ,eum videbo petrarum capite de Quia

9 כִּי־מֵרֹאשׁ צֻרִים אֶרְאֶנּוּ וּמִגְּבָעוֹת

gentibus in & :habitabit solum ad populus En .illum intuebor

אֲשׁוּרֶנּוּ הֶן־עָם לְבָדָד יִשְׁכֹּן וּבַגּוֹיִם

,Iahacob puluerem numerabit Quis .reputabitur non

10 לֹא יִתְחַשָּׁב׃ מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב

morte mea anima Moriatur ?Israel quarti numerum &

וּמִסְפָּר אֶת־רֹבַע יִשְׂרָאֵל תָּמֹת נַפְשִׁי מוֹת

dixit Et .ipse sicut meum nouissimum sit & ,rectorum

11 יְשָׁרִים וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמֹהוּ׃ וַיֹּאמֶר

maledicendum Ad ?mihi fecisti Quid Bilham ad ,Balac

בָּלָק אֶל־בִּלְעָם מֶה עָשִׂיתָ לִי לָקֹב

.benedicendo benedixisti ecce & ,te accepi meis inimicis

אֹיְבַי לְקַחְתִּיךָ וְהִנֵּה בֵּרַכְתָּ בָרֵךְ׃

Dominus posuerit quod Nonne dixit & ,respondit Et

12 וַיַּעַן וַיֹּאמַר הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יָשִׂים יְהוָה

eum ad dixit Et ?loquendum ad custodiam illud ,meo ore in

בְּפִי אֹתוֹ אֶשְׁמֹר לְדַבֵּר׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו

quo alium locum ad mecum obsecro Ito :Balac

13 בָּלָק לְךָ־נָּא אִתִּי אֶל־מָקוֹם אַחֵר אֲשֶׁר

ipsum totum & ,videas eius extremum sed ,inde eum videas

תִּרְאֶנּוּ מִשָּׁם אֶפֶס קָצֵהוּ תִרְאֶה וְכֻלּוֹ

eum tulit Et .inde mihi ei maledic & :videas non

14 לֹא תִרְאֶה וְקָבְנוֹ־לִי מִשָּׁם׃ וַיִּקָּחֵהוּ

ædificauit & :Pisghah capitis ad & ,speculatorum agrum

שְׂדֵה צֹפִים אֶל־רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וַיִּבֶן

.altari in arietem & ,iuuencum ascendere fecit & ,altaria septem

שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת וַיַּעַל פַּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ׃

;tuum holocaustum super hic Sta :Balac ad dixit Et

15 וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלָק הִתְיַצֵּב כֹּה עַל־עֹלָתֶךָ

ad Dominus occurrit Et .hic occurram ego &

16 וְאָנֹכִי אִקָּרֶה כֹּה׃ וַיִּקָּר יְהוָה אֶל־

Reuertere :dixit & :eius ore in verbum posuit & ,Bilham

בִּלְעָם וַיָּשֶׂם דָּבָר בְּפִיו וַיֹּאמֶר שׁוּב

ipse ecce & ,eum ad venit Et .loqueris sic & ,Balac ad

17 אֶל־בָּלָק וְכֹה תְדַבֵּר׃ וַיָּבֹא אֵלָיו וְהִנּוֹ

dixit Et .eo cum Moab principes & ,suum ascensum super stans

נִצָּב עַל־עֹלָתוֹ וְשָׂרֵי מוֹאָב אִתּוֹ וַיֹּאמֶר

?Dominus est locutus Quid :Balac ei

לוֹ בָּלָק מַה־דִּבֶּר יְהוָה׃

,audi & ,Balac Surge :dixit & ,suam parabolam tulit Et

18 וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר קוּם בָּלָק וּשְׁמָע

Deus vir Non .Sippor ipsius fili me ad ausculta

הַאֲזִינָה עָדַי בְּנוֹ צִפֹּר׃ לֹא אִישׁ אֵל

,dixit ipse an .eum pœniteat vt ,hominis filius & ;mentiatur vt

19 וִיכַזֵּב וּבֶן־אָדָם וְיִתְנֶחָם הַהוּא אָמַר

Ecce ?illud stabiliet non & ,est locutus & ?faciet non &

וְלֹא יַעֲשֶׂה וְדִבֶּר וְלֹא יְקִימֶנָּה׃ הִנֵּה

.eam auertam non & ;benedixit & :accepi benedicere

20 בָרֵךְ לָקָחְתִּי וּבֵרֵךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה׃

vidit non & ,Iahacob in iniquitatem aspexit Non

21 לֹא־הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא־רָאָה

triumphus & ,secum eius Deus Dominus :Israel in laborem

עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת רוּעַ

Marginal notes (right column): [a] גלה [b] ראה יצב ‖ euaginatum ‖ super faciem suam [c] קדד [d] שחה [e] Propter quid vicibus? ‖ diuertit per viam quæ est contra ‖ à facie mea [f] נטה ‖ vicibus. ‖ à facie mea [g] חיה ‖ stares ‖ displicet [h] רוע ‖ veruntamen [i] הלך ‖ quod veniret ‖ est iuxta ‖ est ‖ vt vocare te ‖ Vt venisti ‖ possum [k] בוא ‖ omnino [l] שום ‖ perrexit [m] הלך ‖ platearum ‖ boues, & pecudes ‖ erant ‖ mane [n] קרה חוץ ‖ שור היה ‖ in [o] לקח ‖ במה ‖ ראה ‖ hic ‖ præparare fac ‖ hic ‖ כון פר ‖ עשה ‖ obtulit ‖ עלה ‖ iuxta ‖ holocaustum tuum ‖ נגד ‖ solus ‖ שפה ‖ קרה

Marginal notes (left column): obtulit ‖ stabat iuxta holocaustum ‖ שוב יצב [a] ‖ assumpsit ‖ נשא [c] ‖ נחה [d] ‖ veni, maledic propter me ‖ veni ‖ Cur ‖ cui non maledixit ‖ קבב [e] ‖ cur ‖ quem ‖ vertice ‖ צור [f] ‖ Et ecce ‖ confidenter ‖ numerabit quartam partem ‖ מות [g] ‖ חיה [h] ‖ Vt malediceres ‖ עשה [i] ‖ ענה קבב [k] ‖ שום [m] ‖ vt loquar? ‖ Veni ‖ הלך [n] ‖ ראה [o] ‖ propter me ‖ לקח [p] ‖ in ‖ in verticem ‖ collis, ‖ צפה בנה [r] ‖ obtulir ‖ עלה פר [t] ‖ iuxta ‖ ipsi ‖ stabat iuxta holocaustum ‖ יצב שור [x] ‖ assumpsit ‖ נשא [y] ‖ verba mea ‖ est ‖ קום [z] ‖ benedictionem; ‖ tetraham ‖ שוב נבט [b] ‖ prævaricationem ‖ est ‖ amicitia ‖ vt benedicerem

sagittas eius leo sicut accubuit, se Incuruauit . transfiget suis sagittis & conteret.
9 וְחִצָּיו יִמְחָץ׃ כָּרַע שָׁכַב כַּאֲרִי
‡ benedicti :benedictus ‡ tibi Benedicentes ?eum suscitabit quis ;maior leo vt &
וּכְלָבִיא מִי [a] יְקִימֶנּוּ מְבָרְכֶיךָ בָרוּךְ [a] יָקוּם
* maledicti erunt. .maledictus * tibi maledicentes &
וְאֹרְרֶיךָ אָרוּר׃
† furor ‖ contra * percussit manus complosit * & ,Bilham in ‖ Balac nasus † est iratus Et
10 [b] וַיִּחַר־אַף בָּלָק אֶל־בִּלְעָם וַיִּסְפֹּק אֶת־
maledicendum Ad :Bilham ad Balac dixit & ,suas volas
[b] חֲרֵה [c] כַּפָּיו וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם [d] לָקֹב
[c] כַּפַּף [d] קָבַב iam benedicendo benedixisti ecce & ,te vocaui meis inimicis
אֹיְבַי קְרָאתִיךָ וְהִנֵּה בֵּרַכְתָּ בָרֵךְ זֶה
.tuum locum ad tibi fuge nunc Et .vicibus tribus
11 שָׁלֹשׁ פְּעָמִים׃ וְעַתָּה בְּרַח־לְךָ אֶל־מְקוֹמֶךָ
‖ priuauit Dominus te prohibuit ‖ ecce & ,te honorabo Honorando : Dixi
אָמַרְתִּי כַּבֵּד אֲכַבֶּדְךָ וְהִנֵּה מְנָעֲךָ יְהוָה
etiam Nonne ;Balac ad Bilham dixit Et . gloria à
12 מִכָּבוֹד׃ וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק הֲלֹא גַּם
‡ nuncijs tuis, .dicendo ,sum locutus ,me ad misisti quos ,tuos legatos ad ‡
אֶל־מַלְאָכֶיךָ אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֵלַי דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר׃
plenam domũ suam ,auro & ,argento sua domus plenitudinem Balac mihi dederit Si
13 אִם־יִתֶּן־לִי בָלָק מְלֹא בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב
* sermonem † vt faciam bonum faciendum ad † ,Domini os * transgredi potero non
[e] יָכֹל [e] לֹא אוּכַל לַעֲבֹר אֶת־פִּי יְהוָה לַעֲשׂוֹת טוֹבָה
illud ,Dominus loquetur quod :meo corde è malum vel
[f] רוּעַ אוֹ [f] רָעָה מִלִּבִּי אֲשֶׁר־יְדַבֵּר יְהוָה אֹתוֹ
vado .meum populum ad vadens ego ecce nunc Et ?loquar
14 אֲדַבֵּר׃ וְעַתָּה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי
Veni iste populus est facturus quod ,tibi consulam ito
[g] הָלַךְ [h] יָעַץ [g] לְכָה [h] אִיעָצְךָ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה
‖ nouissimis diebus. .dierum nouissimo ‖ in tuo populo
לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית [i] הַיָּמִים׃
[i] יוֹם ipsius filius Bilham Dixit :ait & ,suam parabolam tulit * Et
* assumpsit 15 [k] וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר נְאֻם בִּלְעָם בְּנוֹ
[k] נָשָׂא audiens Dixit .oculo occlusus ‡ vir ait ‡ & ,Behor
‖ dixit ‡ apertum habens oculum.
16 בְעֹר וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן׃ נְאֻם שֹׁמֵעַ
Visionem .Altissimi scientiam sciens & ,Dei eloquia
[l] עָלָה אִמְרֵי־אֵל וְיֹדֵעַ דַּעַת [l] עֶלְיוֹן מַחֲזֵה
* omnipotētis † discoopertos habēs oculos .oculis discoopertus † & ,cadens ,videbit sibi sufficientis *
שַׁדַּי יֶחֱזֶה נֹפֵל [m] וּגְלוּי עֵינָיִם׃
[m] גָּלָה .propè non & ,eum intueboṙ ; nunc non & ,eum Videbo
17 אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב
,Israel ex virga surget & ,Iahacob ex stella Incessit
דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל
‖ terminos .Seth filios omnes destruet & ,Moab angulos ‖ transfiget &
[n] פֵּאָה [o] קִיר [n] וּמָחַץ פַּאֲתֵי מוֹאָב [o] וְקַרְקַר כָּל־בְּנֵי־שֵׁת׃
Sehir possessio erit & ,possessa Edom erit Et
18 וְהָיָה אֱדוֹם יְרֵשָׁה וְהָיָה יְרֵשָׁה שֵׂעִיר
faciet dominabitur Et .virtutem faciens Israel & ;eius inimicis
[p] רָדָה 19 אֹיְבָיו וְיִשְׂרָאֵל עֹשֶׂה חָיִל׃ [p] וְיֵרְדְּ
.ciuitate de superstitem faciet perdere & ,Iahacob de
מִיַּעֲקֹב וְהֶאֱבִיד שָׂרִיד מֵעִיר׃
* assumpsit :dixit & ,suam parabolam tulit * & Hamalec vidit Et
[q] רָאָה 20 [q] וַיַּרְא אֶת־עֲמָלֵק וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר
‡ in seculum perit. vsque ad ‡ eius nouissimum & ,Hamalec gentium Principium
רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי
‡ assumpsit ,suam parabolam tulit ‡ & ,Chenæum tulit Et .perditionem
21 אֹבֵד׃ וַיַּרְא אֶת־הַקֵּינִי וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ
[r] יָשַׁב [s] שׂוּם .tuũ nidũ petra in pone & ,tuũ habitaculũ est Robustum :dixit &
* Quia si fuerit ad remouēdũ † prædetur
וַיֹּאמַר אֵיתָן [r] מוֹשָׁבֶךָ [s] וְשִׂים בַּסֶּלַע [t] קִנֶּךָ׃
[t] קָנַן .te captiuet † Assur donec ,Cain depascendum ad erit Quinimo *
22 כִּי אִם־יִהְיֶה לְבָעֵר קָיִן עַד־מָה אַשּׁוּר [u] תִּשְׁבֶּךָּ׃
[u] שָׁבָה viuet quis ,Væ :dixit & ,suam parabolam assumpsit Et
[x] נָשָׂא 23 [x] וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר אוֹי מִי יִחְיֶה
‖ postquã desolauerit eum Deus? * littore
affligent & ,Chittim manu * de naues Et ? ista eum ponendo à ‖
24 [y] מִשֻּׂמוֹ אֵל׃ [z] וְצִים מִיַּד כִּתִּים וְעִנּוּ
. perditionem ad vsque ‡ ipse etiam & ,Heber affligent & ,Assur
[y] שׂוּם [z] צִיָּה אַשּׁוּר [a] וְעִנּוּ־עֵבֶר וְגַם־הוּא עֲדֵי אֹבֵד׃
‡ in seculum perit. ;suum locum ad est reuersus & ,abiit & ,Bilham surrexit Et
[a] עָנָה [b] קוּם 25 [b] וַיָּקָם בִּלְעָם [c] וַיֵּלֶךְ [d] וַיָּשָׁב לִמְקֹמוֹ
[c] הָלַךְ [d] שׁוּב .suam viam in iuit Balac etiam &
וְגַם־בָּלָק הָלַךְ לְדַרְכּוֹ׃

.Ægypto ex eos educens Deus .eo in regis
22 מֶלֶךְ בּוֹ׃ אֵל [a] מוֹצִיאָם מִמִּצְרָיִם
est secum : Dominus eduxit
[a] יָצָא
augurium † non Quia ?ei * vnicornis indefatigationes ‡ Sicut
23 [b] כְּתוֹעֲפֹת רְאֵם לוֹ׃ כִּי לֹא־נַחַשׁ
‡ fortitudo * est
dicetur tempus Secundũ * .Israel in diuinatio ‖ non & ,Iahacob in
[b] יָעַף בְּיַעֲקֹב וְלֹא־קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל כָּעֵת יֵאָמֵר
‖ est * Sicut in tēpore ipso
?Deus est operatus Quid :Israeli & ;Iahacob ipsi
לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה־פָּעַל אֵל׃
minor leo sicut & ,surget maior leo sicut populus En
24 הֶן־עָם כְּלָבִיא יָקוּם וְכַאֲרִי
sanguinē & ,prædam comederit donec ,cubabit Non .se eleuabit
יִתְנַשָּׂא לֹא יִשְׁכַּב עַד־יֹאכַל טֶרֶף וְדַם־
Etiam :Bilham ad Balac dixit Et .biberit occisorum
25 חֲלָלִים יִשְׁתֶּה׃ וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם גַּם־
.ei benedicas non benedicēdo etiã ,ei maledicas nõ maledicēdo
[c] קָבַב [c] קֹב לֹא תִקֳּבֶנּוּ גַּם־בָּרֵךְ לֹא תְבָרֲכֶנּוּ׃
Nonne :Balac ad dixit & ,Bilham respondit Et
[d] עָנָה 26 [d] וַיַּעַן בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלָק הֲלֹא
,Dominus loquetur quod Omne ,dicendo te ad sum locutus
דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר־יְדַבֵּר יְהוָה
‖ Veni Ito ‖ :Bilham ad Balac dixit Et ?faciam illud
[e] הָלַךְ 27 אֹתוֹ אֶעֱשֶׂה׃ וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם [e] לְכָה־
‡ ducam * placeat rectum fuerit * forte si ,alium locum ad te capiam ‡ ,obsecro
[f] לָקַח נָּא [f] אֶקָּחֲךָ אֶל מָקוֹם אַחֵר אוּלַי יִישַׁר
† vt maledicas ‖ propter me * tulit .inde mihi ‖ ei maledices & † :Dei oculis in
בְּעֵינֵי הָאֱלֹהִים וְקַבֹּתוֹ לִי מִשָּׁם׃
‡ in verticem ‡ quod respicit contra faciem Iesimon respicientis ‡ ,Pehor caput ‡ Bilham Balac cepit * Et
28 וַיִּקַּח בָּלָק אֶת־בִּלְעָם רֹאשׁ הַפְּעוֹר הַנִּשְׁקָף
:Balac ad Bilham dixit Et .solitudinis facies super
[g] יָשַׁם 29 עַל־פְּנֵי [g] הַיְשִׁימֹן׃ וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק
* hîc mihi fac præparare & :altaria septem hoc in * mihi Ædifica
[h] כּוּן בְּנֵה־לִי בָזֶה שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת וְהָכֵן לִי
† hîc fecit Et .arietes septem & ,iuuencos septem hoc in †
[i] פַּר [k] עָשָׂה 30 בָּזֶה שִׁבְעָה [i] פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים׃ [k] וַיַּעַשׂ
‖ obtulit iuuencum fecit ascendere ‖ & :Bilham dixit quemadmodum ,Balac
[l] עָלָה בָּלָק כַּאֲשֶׁר אָמַר בִּלְעָם [l] וַיַּעַל פָּר
.altari in arietem &
וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ׃

CAP. XXIIII. כד

Domini oculis in * bonum quod ,Bilham vidit Et
[m] רָאָה * esset
1 [m] וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה
vt benediceret ‡ pergeret ‡ semel & iterum * faciem suã.
,vice in vice ‡ sicut abiit ‡ non & ;Israeli benedicendum ad
לְבָרֵךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְלֹא־הָלַךְ כְּפַעַם־בְּפַעַם
.suas facies * desertum ad posuit & :auguriorum occursum in
[n] שׁוּת לִקְרַאת נְחָשִׁים [n] וַיָּשֶׁת אֶל־הַמִּדְבָּר פָּנָיו׃
Israel vidit & ,suos oculos Bilham eleuauit Et
[o] נָשָׂא 2 [o] וַיִּשָּׂא בִלְעָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־יִשְׂרָאֵל
per .Dei spiritus eum super fuit & :suas tribus ad habitantem
[p] הָיָה שֹׁכֵן לִשְׁבָטָיו [p] וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים׃
† assumpsit ipsius filius Bilham Dixit :ait & ,suam parabolam tulit * Et
3 וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר נְאֻם בִּלְעָם בְּנוֹ
.oculo occlusus vir dixit & ,Behor apertum habens oculum.
בְעֹר וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן׃
omnipotentis sibi sufficientis visionem qui :Dei eloquia audiens Dixit
4 נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי־אֵל אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי
vidit ‖ discoopertā habēs oculũ. * pulchra
sunt bona * Quam .oculis discoopertus ‖ & ,cadens ,videbit
[q] גָּלָה [r] טוֹב 5 יֶחֱזֶה נֹפֵל [q] וּגְלוּי עֵינָיִם׃ מַה־[r] טֹּבוּ
‡ tabernacula ‡ iuxta !Israel tua habitacula ,Iahacob tua tentoria ‡
אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל׃
;flumen super ‡ horti sicut ,sunt extensa torrentes Sicut
[s] נָטָה 6 כִּנְחָלִים [s] נִטָּיוּ כְּגַנֹּת עֲלֵי נָהָר
* tabernacula quæ † iuxta .aquas super † cedri sicut ,Dominus plantauit tentoria * sicut
כַּאֲהָלִים נָטַע יְהוָה כַּאֲרָזִים עֲלֵי־מָיִם׃
[t] נָזַל [u] דָּלָה ‖ magis quàm :multis aquis in eius semen & ,eius situlis è aqua Fluet
7 [t] יִזַּל־מַיִם [u] מִדָּלְיָו וְזַרְעוֹ בְּמַיִם רַבִּים
[x] רוּם .eius regnum eleuabitur & :eius rex ,Agag præ ‖ exaltabitur &
[x] וְיָרֹם מֵאֲגַג מַלְכּוֹ וְתִנַּשֵּׂא מַלְכֻתוֹ׃
* eduxit ‡ solitudines vnicornis indefatigationes ‡ sicut :Ægypto ex eum educens * Deus
[y] יָצָא [z] יָעַף 8 אֵל [y] מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם [z] כְּתוֹעֲפֹת רְאֵם
‡ sunt † consumet † hostes ,exossabit eorum ossa & :eius angustiatores † gentes Comedet * .ei ‡
לוֹ יֹאכַל גּוֹיִם צָרָיו וְעַצְמֹתֵיהֶם יְגָרֵם

CAP. XXV. כה

fornicari populus cepit & ,Sittim in Israel sedit Et
1 ᵃ וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בַּשִּׁטִּים ᵇ וַיָּחֶל הָעָם ᶜ לִזְנוֹת
sacrificia ad populum vocauerunt Et .Moab filias ad
2 אֶל־בְּנוֹת מוֹאָב: וַתִּקְרֶאןָ לָעָם לְזִבְחֵי
.earum diis se incuruauit &, populus comedit & : suorum deorũ
אֱלֹהֵיהֶן וַיֹּאכַל הָעָם ᵈ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן:
nasus ‡ est iratus & :Pehor Bahal ipsi Israel se coniunxit Et
3 וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר ᵉ וַיִּחַר־אַף
:Mosch ad Dominus dixit Et .Israel in Domini
4 יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
Domino eos fac suspendere $ & ,populi capita omnia ‡ Cape
ᶠ קַח אֶת־כָּל־רָאשֵׁי הָעָם ᵍ וְהוֹקַע אוֹתָם לַיהוָה
.Israel ab Domini nasi* ira auertetur & , sole coram
נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ וְיָשֹׁב חֲרוֹן אַף־יְהוָה מִיִּשְׂרָאֵל:
Occidite :Israel iudices ad Mosch dixit Et
5 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־שֹׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל הִרְגוּ
.Pehor Bahal ipsi coniugantes sese ‖ suos viros vnusquisque
אִישׁ אֲנָשָׁיו הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעוֹר:
fecit appropinquare & ,venit Israel filiis de vir ecce Et
6 וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיַּקְרֵב
occulis in & ,Mosch oculis in Midianitidem suos fratres ad
אֶל־אֶחָיו אֶת־הַמִּדְיָנִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי
tentorij $ ostium flentes ‡ ipsi & Israel filiorum cœtus † omnis
כָּל־ᵗעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה ⁱ בֹכִים פֶּתַח אֹהֶל
Aharon filij Elhazar filius Pinechas vidit Et .conuentus
7 מוֹעֵד: וַיַּרְא פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן
lanceam accepit & ,cœtus $ medio e surrexit & ,sacerdotis
הַכֹּהֵן וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֹמַח
,Israel virum post est ingressus Et :sua manu in
8 בְּיָדוֹ: וַיָּבֹא אַחַר אִישׁ־יִשְׂרָאֵל
virum , ipsos ambos transfixit & , lupanar ad
אֶל־ᵏהַקֻּבָּה וַיִּדְקֹר אֶת־שְׁנֵיהֶם אֵת אִישׁ
se restrinxit & :eius vuluam $ in mulierem & ,Israel
יִשְׂרָאֵל וְאֶת־הָאִשָּׁה אֶל־קֳבָתָהּ וַתֵּעָצַר
mortui fuerunt Et .Israel filiis desuper plaga
9 הַמַּגֵּפָה מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ˡ וַיִּהְיוּ ᵐ הַמֵּתִים
.millia viginti & ,quatuor ,plaga in
בַּמַּגֵּפָה אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף:
:dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et
10 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
fecit auerti sacerdotis Aharon filij Elhazar filius Pinechas
11 פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן ⁿ הֵשִׁיב
ipsum zelando in ,Israel filiis desuper $ meum feruorem ‡
אֶת־ᵒחֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקַנְאוֹ
consumpsi non & :eorum medio in meum Zelum
אֶת־קִנְאָתִי בְּתוֹכָם וְלֹא־ᵖכִלִּיתִי אֶת־
ego Ecce : dic Idcirco .meo Zelo in Israel filios
12 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי: לָכֵן אֱמֹר הִנְנִי
, ei erit Et .pacem meum pactum ei dans ‖
13 נֹתֵן לוֹ אֶת־בְּרִיתִי שָׁלוֹם: וְהָיְתָה לּוֹ
quod ‡ pro seculi sacerdotij pactum,eum post eius semini &
וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר
.Israel filios super expiauit & :suo Deo ‡ est zelatus
קִנֵּא לֵאלֹהָיו וַיְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
est percussus qui ,percussi Israel viri nomen Et
14 וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל ᵠ הַמֻּכֶּה אֲשֶׁר הֻכָּה
domus prælatus ‡ , Salu filius Zimri † , Midianitide cum
אֶת־הַמִּדְיָנִית זִמְרִי בֶּן־סָלוּא נְשִׂיא בֵית־
occisæ mulieris nomen Et .Simhon ipsi patris
15 אָב לַשִּׁמְעֹנִי: וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמֻּכָּה
domus ,gentium caput ;Sur filia Cosbi ,Midianitidis principis
הַמִּדְיָנִית כָּזְבִּי ʳ בַת־צוּר רֹאשׁ אֻמּוֹת בֵּית־
ipse Midian in patris erat
אָב בְּמִדְיָן הוּא:
:dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et
16 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
.eos percutieris & ,Midianitas angustiis Affice
17 צָרוֹר אֶת־הַמִּדְיָנִים וְהִכִּיתֶם אוֹתָם:
quibus,suis fraudibus in uos ipsi angustiis efficientes Quia
18 כִּי צֹרְרִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלֵיהֶם אֲשֶׁר־

mansit ᵃ יָשַׁב ᵇ חָלַל ᶜ זָנָה · cum filiabus · ᵈ שָׁחָה · † furor · ᵉ חָרָה · ‡ omnes principes · $ fac quòd ipsi suspendere faciant · ᶠ לָקַח ᵍ יָקַע · *furoris · ‖ qui coniunxerunt se · † congregationis · ‡ flebant ad · * tabernaculi ecclesiæ. · ᵗ יָעַד ⁱ בָּכָה · $ congregationis, · in tabernaculum. · ᵏ קָבַב · $ ventrem · ˡ הָיָה ᵐ מוּת · ⁿ שׁוּב · ‡ furorem · * cùm zelatus est ipse · ᵒ יָחַם · ᵖ כָּלָה · ‖ do. · perpetui, · ‡ eo · ‡ pro · ᵠ נָכָה · † erat · ‡ princeps · ʳ בָּנָה · affecerunt

verbum super † & ,Pehor verbum super † vobis fecerunt fraudem
נִכְּלוּ לָכֶם עַל־דְּבַר־פְּעוֹר וְעַל־דְּבַר
die in percussæ * ,eorum sororis $ Midian prælati filiæ ‡ Cosbi
כָּזְבִּי בַת־נְשִׂיא מִדְיָן אֲחֹתָם הַמֻּכָּה בְיוֹם־
.Pehor verbum super ‖ plagæ
הַמַּגֵּפָה עַל־דְּבַר פְּעוֹר:

CAP. XXVI. כו

,Mosch ad Dominus dixit & , plagam post fuit Et
1 וַיְהִי אַחֲרֵי הַמַּגֵּפָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
:dicendo ,sacerdotis Aharon filium Elhazar ad &
וְאֶל אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר:
, Israel filiorum cœtus vniuersi caput Tollite
2 ᵃ שְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ ׀ כָּל־ᵇעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
,suorum patrum domum ad $,supra & ,annorum viginti filio à
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְבֵית אֲבֹתָם
.Israel in exercitum egredientis omnis
כָּל־יֹצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל:
eis cum sacerdos Elhazar & Mosch est locutus Et
3 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם
:dicendo Ierecho Iarden super , Moab campestribus in
בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ לֵאמֹר:
quemadmodũ ,supra & ,annorum viginti filio A
4 ᶜ מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה כַּאֲשֶׁר
egredientibus Israel filiis & Mosch Dominus præcepit
צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּצְאִים
Filij : Israel primogenitus Reuben .Aegypti terra è
5 מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל בְּנֵי
familia Pallu * .Chanochitarum familia Chanoch ;Reuben
רְאוּבֵן חֲנוֹךְ מִשְׁפַּחַת הַחֲנֹכִי לְפַלּוּא מִשְׁפַּחַת
,Charmi $ Chesronitarum familia Chesron $ .Palluitarum
6 הַפַּלֻּאִי: לְחֶצְרֹן מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרוֹנִי לְכַרְמִי
.Reubenitarum familiæ * Istæ .Charmitarum familia
7 מִשְׁפַּחַת הַכַּרְמִי: אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הָרֻאוּבֵנִי
millia quadraginta & tria , eorum numerati fuerunt Et
ᵈ וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף
.triginta & ,septingenti &
וּשְׁבַע ᵉ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים:
,Nemuel , Eliab filij Et . Eliab ,Pallu filij Et
8 וּבְנֵי פַלּוּא אֱלִיאָב: וּבְנֵי אֱלִיאָב נְמוּאֵל
vocati $ Abiram & ,Dathan ipse ‡ . Abiram & ,Dathan &
9 וְדָתָן וַאֲבִירָם הוּא־דָתָן וַאֲבִירָם קְרוּאֵי
Aharon super & Mosch super sunt rixati* qui ,cœtus
ᶠ הָעֵדָה אֲשֶׁר ᵍ הִצּוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן
.Dominum super eos rixando in ‡,Corach cœtu † in
בַּעֲדַת־קֹרַח בְּהַצֹּתָם עַל־יְהוָה:
& ,eos deglutiuit & , suum os terra aperuit Et
10 וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת־
quinquaginta ignem comedendo in ,cœtum moriendo in $,Corach
קֹרַח בְּמוֹת הָעֵדָה בַּאֲכֹל הָאֵשׁ אֵת חֲמִשִּׁים
.signum in fuerunt & ,viros ducentos &
וּמָאתַיִם אִישׁ וַיִּהְיוּ ʰ לְנֵס:
.sunt mortui non Corach filij Et
11 וּבְנֵי־קֹרַח לֹא־ⁱמֵתוּ:
familia Nemuel ‖ .suas familias ad * Simhon Filij
12 בְּנֵי שִׁמְעוֹן ᵏ לְמִשְׁפְּחֹתָם לִנְמוּאֵל מִשְׁפַּחַת
Iachin † .Iaminitarum familia Iamin † Nemuelitarum
הַנְּמוּאֵלִי לְיָמִין מִשְׁפַּחַת הַיָּמִינִי לְיָכִין
.Zerachitarum familia Zerach ‡ .Iachinitarum familia
13 מִשְׁפַּחַת הַיָּכִינִי: לְזֶרַח מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי
familiæ * Istæ .Saulitarum familia Saul $
14 לְשָׁאוּל מִשְׁפַּחַת הַשָּׁאוּלִי: אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת
.ducenti & ,millia viginti & duo .Simhonitarum
הַשִּׁמְעֹנִי ˡ שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וּמָאתָיִם:
familia Sephon † .suas familias ad ‖ Ghad Filij
15 בְּנֵי גָד לְמִשְׁפְּחֹתָם לִצְפוֹן מִשְׁפַּחַת
Suni † .Chaggitarum familia Chaggi † .Sephonitarum
הַצְּפוֹנִי לְחַגִּי מִשְׁפַּחַת הַחַגִּי לְשׁוּנִי
;Oznitarum familia Ozni $ .Sunitarum familia
16 מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּנִי: לְאָזְנִי מִשְׁפַּחַת הָאָזְנִי
.Heritarum familia Heri $
לְעֵרִי מִשְׁפַּחַת הָעֵרִי:

† per · ‡ filiam principis · $ sororem · * quæ percussa est · ‖ propter · summam vniuersæ congregationis · ᵃ נָשָׂא ᵇ יָעַד · ‡ per ad pugnam · iuxta · ᶜ בֵּן · qui egressi sunt · * De · $ De · * sunt · ᵈ חָיָה · ᵉ מֵאָה · ‡ Ipsi sunt $ maiores synagogæ. · קְרוּאֵי ק · * diuiserunt se contra · ᶠ יָעַד ᵍ נָצָה · † cõgregatione † quãdo diuiserunt se ipsi contra · $ dum moreretur congregatio, quando cõsumpsit ignis · ʰ נָסַס · ⁱ מוּת · * per ‖ De · ᵏ שָׁפַח · † De · ‡ De · $ De · * sunt · ˡ שָׁנָה · $ per † De ‡ De · ‡ Be · $ De

familia Areli † . Aroditarum familia Arod*
17 לַאֲרוֹד מִשְׁפַּחַת הָאֲרוֹדִי לְאַרְאֵלִי מִשְׁפַּחַת
,suos visitatos ad *Ghad filiorum familiæ ‖ Istæ . Arelitarum
18 הָאַרְאֵלִי׃ אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־גָד לִפְקֻדֵיהֶם
,Iehudah Filij . quingenti & , millia quadraginta
19 אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ [a] מֵאוֹת׃ בְּנֵי יְהוּדָה
. Chenahan terra in Onan & Her est mortuus Et . Onan & Her
עֵר וְאוֹנָן וַיָּמָת עֵר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃
Selah ‡ ,suas familias ad $ Iehudah filij fuerunt Et
20 וַיִּהְיוּ [b] בְנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם לְשֵׁלָה
Zerach † Parsitarum familia Peres * . Selanitarum familia
מִשְׁפַּחַת הַשֵּׁלָנִי לְפֶרֶץ מִשְׁפַּחַת הַפַּרְצִי לְזֶרַח
Chesron ‖ ,Peres filij fuerunt Et . Zarchitarum familia
21 מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי׃ וַיִּהְיוּ בְנֵי־פֶרֶץ לְחֶצְרֹן
. Chamulitarum familia Chamul *. Chesronitarum familia
מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרֹנִי לְחָמוּל מִשְׁפַּחַת הֶחָמוּלִי׃
sex ,suos visitatos ad ‡ Iehudah familiæ $ Istæ
22 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת יְהוּדָה לִפְקֻדֵיהֶם שִׁשָּׁה
Issachar Filij . quingenti & , millia septuaginta &
23 וְשִׁבְעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ בְּנֵי יִשָּׂשכָר
Puuah ‖ : Tholahitarum familia Tholah † , suas familias ad*
לְמִשְׁפְּחֹתָם תּוֹלָע מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלָעִי לְפֻוָּה
. Iasubitarum familia Iasub * . Puuahitarum familia
24 מִשְׁפַּחַת הַפּוּנִי׃ לְיָשׁוּב מִשְׁפַּחַת הַיָּשֻׁבִי
familiæ ‡ Istæ . Simronitarum familia Simron $
25 לְשִׁמְרֹן מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְרֹנִי׃ אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת
,millia sexaginta & , quatuor : suos visitatos ad Issachar
יִשָּׂשכָר לִפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף
Sered † ,suas familias ad * Zebulun Filij . trecenti &
26 וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃ בְּנֵי זְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחֹתָם לְסֶרֶד
. Elonitarum familia Elon ‖ . Sarditarum familia
מִשְׁפַּחַת הַסַּרְדִּי לְאֵלוֹן מִשְׁפַּחַת הָאֵלֹנִי
familiæ $ Istæ . Iachleelitarum familia Iachleel *
27 לְיַחְלְאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחְלְאֵלִי׃ אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת
. quingenti & , millia sexaginta ,suos visitatos ad Zebulonitarũ
הַזְּבוּלֹנִי לִפְקֻדֵיהֶם שִׁשִּׁים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃
. Ephraim & Menasseh ,suas familias ad Ioseph Filij
28 בְּנֵי יוֹסֵף לְמִשְׁפְּחֹתָם מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם׃
Machir Et . Machiritarum familia Machir ‡, Menasseh Filij
29 בְּנֵי מְנַשֶּׁה לְמָכִיר מִשְׁפַּחַת הַמָּכִירִי וּמָכִיר
; Ghilhaditarum familia Ghilhad *, Ghilhad genuit
הוֹלִיד [c] אֶת־גִּלְעָד לְגִלְעָד מִשְׁפַּחַת הַגִּלְעָדִי׃
. Ihezritarum familia Ihezer ‖ . Ghilhad filij † Isti
30 אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד אִיעֶזֶר מִשְׁפַּחַת הָאִיעֶזְרִי
Afriel $ Et . Chelechitarum familia Chelec *
31 לְחֵלֶק מִשְׁפַּחַת הַחֶלְקִי וְאַשְׂרִיאֵל
. Sechemnitarum familia Sechem ‡ & : Afrielitarum familia
מִשְׁפַּחַת הָאַשְׂרִאֵלִי וְשֶׁכֶם מִשְׁפַּחַת הַשִּׁכְמִי׃
familia Chepher † & : Semidaitarum familia Semidah * Et
32 וּשְׁמִידָע מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמִידָעִי וְחֵפֶר מִשְׁפַּחַת
fuerunt non Chepher filio Selophchad Et . Chepheritarum
33 הַחֶפְרִי׃ וּצְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר לֹא־הָיוּ
; Selophchad filiarum nomen Et . filiæ quinimo , filij ipsi
לוֹ [d] בָּנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וְשֵׁם בְּנוֹת צְלָפְחָד
. Tirsah & , Milchah Choglah , Nohah & , Machlah
מַחְלָה וְנֹעָה חָגְלָה מִלְכָּה וְתִרְצָה׃
duo eorum visitati * & , Menasseh familiæ ‖ Istæ
34 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת מְנַשֶּׁה וּפְקֻדֵיהֶם [e] שְׁנַיִם
. septingenti & , millia quinquaginta &
וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁבַע [f] מֵאוֹת׃
Suthelach * . suas familias ad ‡ Ephraim filij $ Isti
35 אֵלֶּה בְנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְשׁוּתֶלַח
. Bachritarum familia Becher † . Suthalchitarum familia
מִשְׁפַּחַת הַשֻּׁתַלְחִי לְבֶכֶר מִשְׁפַּחַת הַבַּכְרִי
: Suthelach filij * isti Et . Thachanitarum familia Tachan ‖
לְתַחַן מִשְׁפַּחַת הַתַּחֲנִי׃ 36 וְאֵלֶּה בְּנֵי שׁוּתָלַח
familiæ ‡ Istæ . Heranitarum familia Heran $
לְעֵרָן מִשְׁפַּחַת הָעֵרָנִי׃ 37 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת
triginta & , duo , suos visitatos ad Ephraim filiorum
בְנֵי־אֶפְרַיִם לִפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים
. suas familias ad † Ioseph filij ‡ Isti . quingenti & , millia
אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אֵלֶּה בְנֵי־יוֹסֵף לְמִשְׁפְּחֹתָם׃

[a] מֵאָה [b] הָיָה [c] יָלַד [d] בָּנָה [e] שָׁנָה [f] מֵאָה

familia Belah † . suas familias ad Biniamin Filij
38 בְּנֵי בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֶלַע מִשְׁפַּחַת
Achiram ‖ . Asbelitarum familia Asbel ‖ . Balhitarum
הַבַּלְעִי לְאַשְׁבֵּל מִשְׁפַּחַת הָאַשְׁבֵּלִי לַאֲחִירָם
familia Sephupham * . Achiramitarum familia
39 מִשְׁפַּחַת הָאֲחִירָמִי׃ לִשְׁפוּפָם מִשְׁפַּחַת
. Chuphamitarum familia Chupham $: Sephuphamitarum
הַשּׁוּפָמִי לְחוּפָם מִשְׁפַּחַת הַחוּפָמִי׃
familia ‡ ; Nahaman & , Arde , Belah filij fuerunt Et
40 וַיִּהְיוּ [g] בְנֵי־בֶלַע אַרְדְּ וְנַעֲמָן מִשְׁפַּחַת
. Nahamitarum familia Nahaman * : Arditarum
הָאַרְדִּי לְנַעֲמָן מִשְׁפַּחַת הַנַּעֲמִי׃
,eorum visitati * & ; suas familias ad ‖ Biniamin filij † Isti
41 אֵלֶּה בְנֵי־בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם וּפְקֻדֵיהֶם
. sexcenti & , millia quadraginta & , quinque
חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃
familia Sucham * : suas familias ad ‡ , Dan filij $ Isti
42 אֵלֶּה בְנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם לְשׁוּחָם מִשְׁפַּחַת
. suas familias ad ‖ Dan familiæ † Istæ . Suchamitarum
הַשּׁוּחָמִי אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת דָּן לְמִשְׁפְּחֹתָם׃
, suos visitatos ad Suchamitarum familiæ Omnes
43 כָּל־מִשְׁפְּחֹת הַשּׁוּחָמִי לִפְקֻדֵיהֶם
. quadringenti & , millia sexaginta & , quatuor
אַרְבָּעָה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃
familia Imnah $ suas familias ad * Aser Filij
44 בְּנֵי אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחֹתָם לְיִמְנָה מִשְׁפַּחַת
Berihah * . Isuitarum familia Isui ‡ . Imnahitarum
הַיִּמְנָה לְיִשְׁוִי מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁוִי לִבְרִיעָה
Cheber ‖ , Beriah Filiis † . Berihitarum familia
45 מִשְׁפַּחַת הַבְּרִיעִי׃ לִבְנֵי בְרִיעָה לְחֶבֶר
. Malchielitarum familia Malchiel * . Chebritarum familia
מִשְׁפַּחַת הַחֶבְרִי לְמַלְכִּיאֵל מִשְׁפַּחַת הַמַּלְכִּיאֵלִי׃
. Serach $ Aser filiæ nomen Et
46 וְשֵׁם [h] בַּת־אָשֵׁר שָׂרַח׃
tria , suos visitatos ad Aser filiorum familiæ ‡ Istæ
47 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־אָשֵׁר לִפְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה
. quadringenti & , millia quinquaginta &
וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃
familia Iachsel ‖ . suas familias ad † Naphtali Filij
48 בְּנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם לְיַחְצְאֵל מִשְׁפַּחַת
. Ghunitarum familia Ghuni * . Iachselitarum
הַיַּחְצְאֵלִי לְגוּנִי מִשְׁפַּחַת הַגּוּנִי׃
familia Sillem ‡ . Iesritarum familia Iesér $
49 לְיֵצֶר מִשְׁפַּחַת הַיִּצְרִי לְשִׁלֵּם מִשְׁפַּחַת
, suas familias ad † Naphtali familiæ * Istæ . Sillemitarum
50 הַשִּׁלֵּמִי׃ אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם
quadrin & millia quadraginta & , quinque , eorum visitati &
וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְאַרְבַּע
sexcenta , Israel filiorum visitati Isti . genti
51 מֵאוֹת׃ אֵלֶּה פְּקוּדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ־מֵאוֹת
. triginta & . septingenti , mille & , millia
אֶלֶף וָאָלֶף שְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃
. dicendo , Mosch ad Dominus est locutus Et
52 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
. nominum numero in hæreditate in terra diuidetur Istis
53 לָאֵלֶּה תֵּחָלֵק הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת׃
diminues pauco & , eius hæreditatem multiplicabis Multo
54 לָרַב [i] תַּרְבֶּה נַחֲלָתוֹ וְלַמְעַט תַּמְעִיט
. eius hæreditas dabitur eius visitatorum os ad Viro , eius hæreditatem
נַחֲלָתוֹ אִישׁ לְפִי פְקֻדָיו [k] יֻתַּן נַחֲלָתוֹ׃
nomina ad * , terra diuidetur forte in ‖ Veruntamen
55 אַךְ־בְּגוֹרָל יֵחָלֵק אֶת־הָאָרֶץ לִשְׁמוֹת
os Super ‡ . accipient hæreditatem suorum patrum extensionum $
56 מַטּוֹת־אֲבֹתָם יִנְחָלוּ׃ עַל־פִּי
. paruum ad multum * inter eius hæreditas diuidetur sortis
הַגּוֹרָל תֵּחָלֵק נַחֲלָתוֹ בֵּין רַב לִמְעָט׃
Gherson * . suas familias ad ‖ Leuitarum visitati † isti Et
57 וְאֵלֶּה פְקוּדֵי הַלֵּוִי לְמִשְׁפְּחֹתָם לְגֵרְשׁוֹן
. Chehathitarum familia Chehath $. Ghersonitarum familia
מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשֻׁנִּי לִקְהָת מִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי
. Meraritarum familia Merari ‡
לִמְרָרִי מִשְׁפַּחַת הַמְּרָרִי׃

[g] חָיָה [h] בָּנָה [i] רָבַב [k] נָתַן

possessionem earum patris fratrum medio in hæreditatis apprehensionem
אֲחֻזַּת נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֲחֵי אֲבִיהֶם
.eas ad earum patris hæreditatem facies transire &
וְהַעֲבַרְתָּ אֶת־נַחֲלַת אֲבִיהֶן לָהֶן׃
cùm Vir :dicendo ,loquêris Israel filios ad Et
8 וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ כִּי־
† fuerit — facietis transire & ,ei † non filius & ,fuerit mortuus
יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת־
‡ fuerit — ,filia ei ‡ non si Et .eius filiam ad eius hæreditatem
9 נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ[a]׃ וְאִם־אֵין לוֹ בַּת — [a] בנה
non si Et .eius fratribus eius hæreditatem dabitis &
10 וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאֶחָיו׃ וְאִם־אֵין
‡ fuerint — ,eius patris fratribus eius hæreditatem dabitis & ,fratres ei ‡
לוֹ אַחִים וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לַאֲחֵי אָבִיו׃
‡ fuerint — eius hæreditatem dabitis & ,eius patris fratres ‡ non si Et
11 וְאִם־אֵין אַחִים לְאָבִיו וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ
* propinquo ‖ qui est propinquus ei, † hæreditate accipiet — :eam hæreditabit † & ;eius familia de ,cum ad propinqua ‖ ,eius carni *
לִשְׁאֵרוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְיָרַשׁ אֹתָהּ
quemadmodum ,iudicij statutum in Israel filiis erit &
וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֻקַּת[b] מִשְׁפָּט כַּאֲשֶׁר — [b] חקק
ad Dominus dixit Et .Mosch Dominus præcepit
12 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
‡ transituum — vide ;istum Habarim ‡ montem in Ascende :Mosch
מֹשֶׁה עֲלֵה אֶל־הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה וּרְאֵה
videbis Et .Israel filiis dedi quam terram
13 אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְרָאִיתָה
cōgregaberis — quemadmodum ;tu etiam ;tuos populos ad colligeris & eam
אֹתָהּ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־עַמֶּיךָ גַּם־אָתָּה כַּאֲשֶׁר
congregatus — Quemadmodum .tuus frater Aharon est collectus
14 נֶאֱסַף אַהֲרֹן אָחִיךָ׃ כַּאֲשֶׁר
cōgregationis — ,cœtus iurgio in ,Sin deserto in meo ori fuistis rebelles
מְרִיתֶם[c] פִּי בְּמִדְבַּר־צִן בִּמְרִיבַת[d] הָעֵדָה — [c] מרה [d] יעד
‡ vt ‡ faceretis *sunt — aquæ * Istæ .eorum oculis in aquis in me faciendum ‡ sanctificare ad ‡
לְהַקְדִּישֵׁנִי בַמַּיִם לְעֵינֵיהֶם הֵם מֵי־
Mosch est locutus Et .Sin deserti Cades iurgi
15 מְרִיבַת קָדֵשׁ מִדְבַּר־צִן׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה
Præficiat — Deus Dominus Visitet .dicendo ,Dominum ad
16 אֶל־יְהוָה לֵאמֹר׃ יִפְקֹד יְהוָה אֱלֹהֵי
congregationem. — Qui ;cœtum super virum ,carnis omnis spirituum
17 הָרוּחֹת לְכָל־בָּשָׂר אִישׁ עַל־הָעֵדָה׃ אֲשֶׁר־
ante eos, † ante eos, — :eorum conspectus ad † ingrediatur qui & ,eorum facies ad egrediatur
יֵצֵא לִפְנֵיהֶם וַאֲשֶׁר יָבֹא לִפְנֵיהֶם
fit non & ;eos introducat qui & ,eos educat qui &
וַאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וַאֲשֶׁר יְבִיאֵם[e] וְלֹא תִהְיֶה — [e] בוא
‡ congregatio *pecudes, quibus * est — .pastor eis * non cui pecus ‡ sicut ,Domini cœtus ‡
עֲדַת יְהוָה כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֹעֶה׃
Iehosuah tibi Cape :Mosch ad Dominus dixit Et
18 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ[f] אֶת־יְהוֹשֻׁעַ — [f] לקח
‖ in quo est spiritus. — tuam manum fulcies † & ;eo in spiritus cui ‖ virum ,Nun filium
בִּן־נוּן אִישׁ אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ וְסָמַכְתָּ אֶת־יָדְךָ
† coniunges ‡ coram ‡ sacerdote, & coram omni cōgregatione: — ;sacerdotis ‡ Elhazar facies ad ‡ eum facies stare Et .eum super
19 עָלָיו׃ וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
.eorum oculis in ei præcipies & ;cœtus omnis facies ad &
וְלִפְנֵי כָּל־הָעֵדָה[g] וְצִוִּיתָה אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם׃ — [g] צוה
* pones de gloria tua — omnis audiant vt ,eum super tuo splendore de dabis * Et
20 וְנָתַתָּה[h] מֵהוֹדְךָ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָּל־ — [h] הוד
*congregatio † coram ‡ sacerdote — sacerdotis ‡ Elhazar facies ad † Et .Israel filiorum cœtus ‖
21 עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
‡ interrogabit pro eo iudiciū * illustrationum ‖ iuxta sermonem — Super ‖ .Domino coram Vrim * iudicio in ei petet ‡ & ,stabit
יַעֲמֹד[i] וְשָׁאַל לוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים לִפְנֵי יְהוָה עַל־ — [i] יעד [k] בנה
omnes & ,ipse ,ingredientur eius os super ‖ & egredientur eius os
פִּיו יֵצְאוּ וְעַל־פִּיו יָבֹאוּ הוּא וְכָל־
† congregatio — .Mosch fecit Et .cœtus † omnis & ,eo cum Israel filij
22 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִתּוֹ וְכָל־הָעֵדָה׃ וַיַּעַשׂ[l] מֹשֶׁה — [l] עשה
Iehosuah accepit Et .ei Dominus præcepit quemadmodū
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח[m] אֶת־יְהוֹשֻׁעַ — [m] לקח
omni coram & ,sacerdote Elhazar coram eum fecit stare &
וַיַּעֲמִדֵהוּ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָּל־
† congregatione. ‡ coniunxit — ,ei præcepit & ,eum super suas manus fulciuit ‡ Et .cœtus †
23 הָעֵדָה׃ וַיִּסְמֹךְ אֶת־יָדָיו עָלָיו וַיְצַוֵּהוּ
* per manum — .Mosch manu in ‡ Dominus est locutus quemadmodum
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃

,Libnitarum familia ,Leuitarum familiæ ‖ Istæ — ‖ sunt
58 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת לֵוִי מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנִי
familia ,Machlitarum familia ,Chebronitarum familia
מִשְׁפַּחַת הַחֶבְרֹנִי מִשְׁפַּחַת הַמַּחְלִי מִשְׁפַּחַת
genuit Chehath Et .Chorchitarum familia ,Musitarum
הַמּוּשִׁי מִשְׁפַּחַת הַקָּרְחִי וּקְהָת[a] הוֹלִד — [a] ילד
Iochebed ,Hamram vxoris nomen Et .Hamram
59 אֶת־עַמְרָם׃ וְשֵׁם אֵשֶׁת עַמְרָם יוֹכֶבֶד
peperit & ,Aegypto in Leui ipsi eam peperit quam ,Leui filia
בַּת־לֵוִי אֲשֶׁר יָלְדָה אֹתָהּ לְלֵוִי בְּמִצְרָיִם וַתֵּלֶד
Miriam & ,Mosch & ,Aaron Hamram ipsi
לְעַמְרָם אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־מֹשֶׁה וְאֵת מִרְיָם
& ,Nadab Aharon ipsi est natus Et .eorum sororem
60 אֲחֹתָם׃ וַיִּוָּלֵד לְאַהֲרֹן אֶת־נָדָב וְאֶת־
est mortuus Et .Ithamar & ,Elhazar ,Abihu
61 אֲבִיהוּא אֶת־אֶלְעָזָר וְאֶת־אִיתָמָר׃ וַיָּמָת[b] — [b] מות
alienum ignem eos faciendo appropinquare in ,Abihu & ,Nadab — dum offerret.
נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ־זָרָה
,tria ,eorum visitati ‡ fuerunt Et .Domini facies ad — coram Domino ‡ numerati
62 לִפְנֵי יְהוָה׃ וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה
:suprà & ,mensis filio à masculus omnis ,millia viginti &
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמָעְלָה
non quia :Israel filiorum medio in sunt visitati non quia — numerati
כִּי לֹא הָתְפָּקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־
.Israel filiorum medio in hæreditas eis fuit data
נִתַּן לָהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
visitauerunt ‡ qui ,sacerdotis Elhazar & ,Mosch visitati Isti — sunt numerati ‡ numerarunt iuxta
63 אֵלֶּה פְּקוּדֵי מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ
.Ierecho Iarden super ,Moab campestribus in Israel filios
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃
Mosch visitatis † de quisquam fuit non istis in ‖ Et — ‖ inter istos † numeratis
64 וּבְאֵלֶּה לֹא־הָיָה אִישׁ מִפְּקוּדֵי מֹשֶׁה
Israel filios visitauerunt qui ,sacerdotis Aharon & — numerauerūt
וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
Moriendo :eis * Dominus dixit Quia .Sinai deserto in — * de
65 בְּמִדְבַּר סִינָי׃ כִּי־אָמַר יְהוָה לָהֶם מוֹת
,quisquam eis ex fuit superstes non Et .deserto in morientur
יָמֻתוּ בַּמִּדְבָּר וְלֹא־נוֹתַר[c] מֵהֶם אִישׁ — [c] יתר
.Nun filius Iehosuah & ,Iephunne filius Caleb quinimo — nisi
כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן׃

CAP. XXVII. כז

,Chepher filij ,Selophchad filiæ appropinquauerunt Et
1 וַתִּקְרַבְנָה בְּנוֹת צְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר
familiis ‡ Menasseh filij ,Machir filij ,Ghilhad filij — ‡ de
בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפְּחֹת
,eius filiarum nomina hæc & :Ioseph filij Menasseh
מְנַשֶּׁה בֶן־יוֹסֵף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו
.Thirsa & ,Milcah & ,Choglah & ,Nohah ,Machah
מַחְלָה נֹעָה וְחָגְלָה וּמִלְכָּה וְתִרְצָה׃
;sacerdotis † Elhazar facies ad ‖ & ,Mosch facies ad ‖ steterunt Et — ‖ coram † sacerdote.
2 וַתַּעֲמֹדְנָה לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
,conuentus tentorij * ostium ,cœtus omnis ‡ & ,prælatorum facies ad & — coram principibus, ‡ omni cōgregatione, ad * tabernaculi ecclesiæ,
וְלִפְנֵי הַנְּשִׂיאִם וְכָל־הָעֵדָה פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד[d]
non ipse & ,deserto in est mortuus noster Pater :dicendo
3 לֵאמֹר׃ אָבִינוּ מֵת[e] בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא — [d] יעד [e] מות
cœtu † in Dominum super conuenientium cœtus ‖ medio in fuit — ‖ congregationis qui cōuenerunt aduersus
הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנּוֹעָדִים עַל־יְהוָה בַּעֲדַת־
fuerunt non filij & ,est mortuus suo peccato in quia :Corach — † congregatione
קֹרַח כִּי־בְחֶטְאוֹ מֵת וּבָנִים לֹא־הָיוּ
medio de nostri patris nomen diminuetur quid Ad ‡ .ei — ‡ Vt ‡ est
4 לוֹ׃ לָמָּה יִגָּרַע שֵׁם־אָבִינוּ מִתּוֹךְ
possessionem * nobis Da ‡ filius ei ‡ non quia ,eius familiæ — * hæreditatem
מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֵּן תְּנָה[f]־לָּנוּ אֲחֻזָּה — [f] נתן
Mosch fecit accedere Et .nostri patris fratrum medio in
5 בְּתוֹךְ אֲחֵי אָבִינוּ׃ וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה
.Domini facies ad earum iudicium — coram Domino.
אֶת־מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי יְהוָה׃ — ל נון
;dicendo ,Mosch ad Dominus dixit Et
6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ — ארוך
eis dabis Dando :loquentes Selophched filiæ Rectum — loquuntur
7 כֵּן בְּנוֹת צְלָפְחָד דֹּבְרֹת נָתֹן תִּתֵּן לָהֶם

CAP. XXVIII. כח

.dicendo ,Moseh ad Dominus est locutus Et

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

:eos ad dices & ,Israel filiis Præcipe

2 צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־

odorem meis ignitionibus * ,meum panem ,meam Appropinquationem

קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ

mihi faciendum appropinquare ad ,custodietis meæ quietis

נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי

quam ignitio Hæc :eos ad dices Et .suo statuto tempore in

בְּמוֹעֲדוֹ׃ 3 וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר

integros anni filios Agnos .Domino facietis appropinquare

תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְמִימִם

vnum Agnum .iugem ascensionem * ,diem ad duos

שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד׃ 4 אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד

inter facies secundum agnum & ;matutino in facies

תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין

,munus in similæ Ephad decimam Et .duas vesperas

הָעַרְבָּיִם׃ 5 וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה

.Hin quartum ,contuso oleo in confusa

בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין׃

,quietis odorem in ,Sinai monte in facta iugis Ascensio *

6 עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ

Hin quartum eius libamen Et .Domino ignitio

אִשֶּׁה לַיהוָה׃ 7 וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין

sechar libamen fac libare sanctitate in :vnum agnum ad

לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר

,duas vesperas inter facies secundum agnum Et .Domino

לַיהוָה׃ 8 וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם

odoris ignitionem facies eius libamen & sicut ,matutini munus * sicut

כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ

agnos duos ,sabbathi die in Et .Domino quietis

נִיחֹחַ לַיהוָה׃ 9 וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים

munus similæ * decimas duas & ,integros anni filios

בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה

sabbathi Ascensionem .eius libamen & ,oleo cum confusa

בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ׃ 10 עֹלַת שַׁבַּת

.eius libamen & iugem ascensionem * super ,eius sabbatho in

בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ׃

ascensionem facietis accedere vestrorum mensium capitibus in Et

11 וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה

,vnum arietem & ,duos bouis filios iuuencos ,Domino

לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד

tres Et .integros septem anni filios agnos

כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם׃ 12 וּשְׁלֹשָׁה

iuuencum ad oleo in confusa munus similæ decimas

עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לַפָּר

confusa munus similæ * decimas duas & ,vnum

הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה

decimam decimam Et .vnum arietem ad oleo in

בַשֶּׁמֶן לָאַיִל הָאֶחָד׃ 13 וְעִשָּׂרֹן עִשָּׂרוֹן

Ascensio .vnum agnum ad oleo in confusa munus * similæ

סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד עֹלָה

dimidium eorum libamina Et .Domino ignitio * quietis odor

רֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה׃ 14 וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי

,arietem ad Hin tertium * & ,iuuencum ad erit Hin

הַהִין יִהְיֶה לַפָּר וּשְׁלִישִׁת הַהִין לָאַיִל

,mensis ascensio hæc :vini agnum ad Hin quartum &

וּרְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ יָיִן זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ

caprarum hircus Et .anni menses in eius mense in

בְּחָדְשׁוֹ לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃ 15 וּשְׂעִיר עִזִּים

,fiet iugem ascensionem * super ,Domino peccatum in vnus

אֶחָד לְחַטָּאת לַיהוָה עַל־עֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה

,quartadecima in primo mense in Et .eius libamen &

וְנִסְכּוֹ׃ 16 וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר

die quintadecima in Et .Domino Pesach ,mensis die

יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיהוָה׃ 17 וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם

.edetur infermentata diebus Septem .tripudium istius mensis

לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חָג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל׃

functionem omnem sanctitatis conuocatio prima die In

18 בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת

Marginal notes (right): [a] צוה Oblationem * sacrificia mea in vt offeratis; [b] נוח est oblatio ignita; [c] שנה * offeretis anniculos immaculatos per * holocaustu iuge; mane; alterum * partem oblationem permixtæ quartam partem * Holocaustu iuge quod factum est; sacrificium quartam partem per siceram; [d] נסך alterum; * oblationem matutinam, oblationem ignitam in odorem; anniculos immaculatos, partes in sacrificiu permixtæ; Holocaustu * holocaustu iuge, offeretis holocaustum; [e] פר anniculos * immaculatos. in oblatione permixtæ per * partes in sacrificiu permixtæ * per alterum. singulam partem * in oblatione permixtæ per * Holocaustu in odorem oblatio ignita; [f] dimidia pars * per [g] חצה tertia pars per quarta pars * per * hoc est holocaustum; [h] עלה per pro peccato * holocaustu iuge est; solennitas. comedetur. [i] חגג [k] מץ omne opus.

.facietis non seruitutis

עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ 19 וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה

arietem & ,duos bouis filios iuuencos ;Domino ascensionem

עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל

,vnum agnos septem & ,anni filios integri erunt

אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ

,oleo in perfusam * similam eorum munus Et .vobis

לָכֶם׃ 20 וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן

arietem ad * decimas duas & ,iuuencum ad decimas tres

שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל

agnum ad facies decimam Decimam .facietis

תַּעֲשׂוּ׃ 21 עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן תַּעֲשֶׂה לַכֶּבֶשׂ

.agnis septem vnum

הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃

.vos super expiandum ad ,vnum peccati hircum Et

22 וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃

:iugem ascensionem * in quod ,matutini ascensionem Præter

23 מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד

,diem ad facietis ista Sicut .ista facietis

תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה׃ 24 כָּאֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם

,Domino quietis odoris ignitionis panis ;dicbus septem

שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה

.eius libamen & ,fiet iugem ascensionem super

עַל־עוֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ׃

:vobis erit sanctitatis conuocatio septima die in Et

25 וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם

.facietis non seruitutis functionem Omnem

כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃

munus vos faciendo appropinquare in ,primitiarum die in Et

26 וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה

sanctitatis conuocatio ,vestris hebdomadis in Domino nouum

חֲדָשָׁה לַיהוָה בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא־קֹדֶשׁ

.facietis non seruitutis functionem omnem * :vobis erit

יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃

,Domino quietis odorem in ascensionem facietis accedere Et

27 וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה

septem ,vnum arietem ,duos bouis filios iuuencos

פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד שִׁבְעָה

perfusam similam eorum munus Et .anni filios agnos

כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה׃ 28 וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה

duas ,vnum iuuencum ad decimas tres ,oleo in

בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר הָאֶחָד שְׁנֵי

decimam Decimam vnum arietem ad decimas

עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד׃ 29 עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן

.agnis septem ,vnum agnum ad

לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃

.vos super expiandum ad vnum caprarum Hircum

30 שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃

Integri .facietis eius munus * & ,iugem ascensionem Præter

31 מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתוֹ תַּעֲשׂוּ תְּמִימִם

.eorum libamina & ,vobis erunt

יִהְיוּ־לָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם׃

CAP. XXIX. כט

conuocatio ,mensis vna in ,septimo mense in Et

1 וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־

:facietis non seruitutis functionem Omnem .vobis erit sanctitatis

קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ

ascensionem facietis Et .vobis erit triumphi dies

יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם׃ 2 וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה

,vnum bouis filium iuuencum ,Domino quietis odorem in

לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד

.integros septem anni filios agnos ,vnum arietem

אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם׃

tres ,oleo in confusam * similam eorum munus Et

3 וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה

,arietem ad decimas duas ,iuuencum ad decimas

עֶשְׂרֹנִים לַפָּר שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל׃

.agnis septem vnum agnum ad vnam decimam Et

4 וְעִשָּׂרוֹן אֶחָד לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃

.vos super expiandum ad ,peccatorium vnum caprarum hircum Et

5 וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד חַטָּאת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃

Marginal notes (left): offeretis oblatione ignitam holocausti; [l] עשה; anniculos. immaculati; oblationem permixtam; partes per; Singulam partem * per singulum; holocaustum matutinum, est holocaustu iuge: per caro ignitæ oblationis; [m] אש [n] נוח; holocaustum iuge; [o] עלה; Omne opus; [p] עשה; quando offeretis oblationem nouam; omne opus; offeretis holocaustum; [q] פר; [r] שנה; anniculos. oblationem permixtam partes per * singulum, partes per singulum. Singulam * partem per singulum; holocaustum iuge, * oblationem immaculati; Omne opus; taratantara: holocaustum; anniculos immaculatos: oblationem * permixtam; per; singulum de; pro peccato,

,iugem ascensionem ‡& ,eius munus † & ,mensis ascensionem Præter
23 6 מלבד עלת החדש ומנחתה ועלת התמיד
odorem in ,eorū iudicium ‖ iuxta,eorum*libamina &,eius munus $&
ומנחתה ונסכיהם כמשפטם לריח
septimi mensis decima in Et .Domino ignitio† ,quietis
24 ניחח ^a אשה ליהוה׃ ובעשור לחדש השביעי 7
affligetis & ,vobis erit sanctitatis conuocatio ,huius
הזה מקרא־קדש יהיה לכם ^b ועניתם את־
.facietis ,non functionem Omnem :vestras animas
25 נפשתיכם כל־מלאכה לא ^c תעשו׃
quietis odorem ‡ Domino ascensionem facietis appropinquare Et
8 והקרבתם עלה ליהוה ריח ניחח
agnos ,vnum arietem ,vnum bouis filium iuuencum
26 פר בן־בקר אחד איל אחד כבשים
.vobis erunt integri ‖ :septem anni filios
בני־שנה שבעה תמימם יהיו לכם׃
tres ,oleo in confusam ‡ similam eorum munus Et
27 9 ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה
.vnum arietem ad decimas duas ,iuuencum ad decimas
28 עשרנים לפר שני עשרנים לאיל האחד׃
.agnis septem vnum* agnum ad $ decimam Decimam
10 עשרון עשרון לכבש האחד לשבעת הכבשים׃
peccatum † præter .peccatorium ‖ vnum caprarum Hircum
29 11 שעיר־עזים אחד חטאת מלבד חטאת
.eorum $ libamina & ,eius munus & ,iugem ascensionem ‡&,expiationū
הכפרים ועלת התמיד ומנחתה ונסכיהם׃
conuocatio ,septimi mensis die decimaquinta in Et
30 12 ובחמשה עשר יום לחדש השביעי מקרא־
non seruitutis functionem Omnem .vobis erit sanctitatis
קדש יהיה לכם כל־מלאכת עבדה לא
,diebus septem Domino tripudium tripudiabitis & :facietis
31 תעשו ^d וחגתם חג ליהוה שבעת ימים׃
quietis odoris ignitionem ascensionem facietis appropinquare ‖ Et
32 13 והקרבתם עלה אשה ריח ניחח
arietes ,tredecim bouis filios iuuencos ,Domino
ליהוה פרים בני־בקר שלשה עשר אילם
integri ‡ :quatuordecim anni filios agnos ,duos
33 שנים כבשים בני־שנה ארבעה עשר תמימם
,oleo in perfusam ‡ similam eorum munus † Et .erunt
34 14 יהיו׃ ומנחתם סלת בלולה בשמן
tredecim vnum $ iuuencum ad * decimas tres
34 שלשה עשרנים לפר האחד לשלשה עשר
duobus ,vnum † arietem ad ‖ decimas duas ,iuuencis
פרים שני עשרנים לאיל האחד לשני
,vnum * agnum ad $ decimam decimam ‡ Et .arietibus
35 15 האילם׃ ועשרון עשרון לכבש האחד
vnum caprarum hircum Et .agnis quatuordecim
36 16 לארבעה עשר כבשים׃ ושעיר־עזים אחד
.eius libamen & ,eius munus :iugem ascensionem ‡præter ,peccatorium
חטאת מלבד ^e עלת התמיד מנחתה ונסכה׃
,duodecim bouis filios iuuencos ,secunda die in Et
17 וביום השני פרים בני־בקר שנים עשר
quatuordecim anni filios agnos ,duos arietes
37 אילם שנים כבשים בני־שנה ארבעה עשר
,iuuencos ad † eorum libamina & ,eorum munus ‖ Et .integros
18 תמימם׃ ומנחתם ונסכיהם לפרים
.indicium ' secundum ,eorum numero in $,agnos ad ‡ & ,arietes ad‡
38 לאילם ולכבשים במספרם כמשפט׃
ascensionem † præter ;peccatorium ‖ vnum caprarum hircum Et
39 19 ושעיר־עזים אחד חטאת מלבד עלת
.eorum libamina & ,eius munus † & ,iugem
התמיד ומנחתה ונסכיהם׃
arietes ,vndecim iuuencos tertia die in Et
20 וביום השלישי פרים עשתי־עשר אילם
.integros* quatuordecim anni filios agnos ,duos
שנים כבשים בני־שנה ארבעה עשר תמימם׃
arietes ad ‖ ,iuuencos ad ‖ eorum libamina & ,eorum munus Et
21 ומנחתם ונסכיהם לפרים לאילם
hircum Et .iudicium $ iuxta ,eorum numero in ‡ agnos ad † &
1 22 ולכבשים במספרם כמשפט׃ ושעיר
,eius munus ‡ & ,iugem ascensionem † præter ,vnum peccati ‖
2 חטאת אחד מלבד עלת התמיד ומנחתה

holocaustum calendarum. † oblationem ‡. holocaustū iuge, $ oblationem * eius, ‖ normam †oblatio igni:ta
^a אש ^b ענה
Omne opus
^c עשו
offeretis holocaustum ‡ in
anniculos ‖ immaculati
oblationem ‡ permixtam
per
Singulam $ partem per * singulum ‖pro peccato, †oblationem pro peccato, ‡ holocaustū iuge, & oblationem $eius.
Omne opus
celebrabitis celebritatem
^d חגג
‖offeretis holocaustum sacrificium in odorem
anniculos ‡ immaculati
†oblationem ‡ permixtam
* per $ singulum
‖ per † singulum.
‡ singulam $ per * singulum
pro peccato. † holocaustū iuge: oblationem
^e עלה
anniculos
immaculatos. ‖ oblationem † per ‡ per $ secundum numerum * normam ‡pro peccato, † holocaustū iuge, † oblationem
anniculos † immaculatos. oblationem ‖ per † per ‡ secundum numerum $ normam ‖ pro peccato † holocaustū iuge. ‡ oblationem

decem iuuencos quarta die in Et .eius libamen &
23 ונסכה׃ וביום הרביעי פרים עשרה
quatuordecim anni filios agnos ,duos arietes
אילם שנים כבשים בני־שנה ארבעה עשר
,iuuencos ad † eorum libamina & ,eorum Munus integros
24 תמימם׃ מנחתם ונסכיהם לפרים
.iudicium * iuxta ,eorum numero in $ agnos ad ‡ & ,arietes ad ‡
לאילם ולכבשים במספרם כמשפט׃
ascensionem † præter ,peccatorium ‖ vnum caprarum hircum Et
25 ושעיר־עזים אחד חטאת מלבד עלת
.eius libamen & ,eius munus iugem
התמיד מנחתה ונסכה׃
:duos arietes ,nouem iuuencos quinta die in Et
26 וביום החמישי פרים תשעה אילם שנים
.integros † quatuordecim anni filios agnos
כבשים בני־שנה ארבעה עשר תמימם׃
,arietes ad ‖ ,iuuencos ad ‖ ,eorum libamina & ,eorum munus Et
27 ומנחתם ונסכיהם לפרים לאילם
hircum Et .iudicium $ iuxta eorum numero in † :agnos ad † &
28 ולכבשים במספרם כמשפט׃ ושעיר
.eius munus † & ,iugem ascensionem ‖ præter ,vnum peccati *
חטאת אחד מלבד עלת התמיד ומנחתה
,octo iuuencos sexta die in Et .eius libamen &
29 ונסכה׃ וביום הששי פרים שמנה
quatuordecim anni filios agnos ,duos arietes
אילם שנים כבשים בני־שנה ארבעה עשר
,iuuencos ad ‡ ,eorum libamina & ,eorum munus † Et .integros ‖
30 תמימם׃ ומנחתם ונסכיהם לפרים
.iudicium ‖ iuxta ,eorum numero in * ,agnos ad $ & ,arietes ad $
לאילם ולכבשים במספרם כמשפט׃
,iugem ascensionem $ præter ,vnum peccati † hircum Et
31 ושעיר חטאת אחד מלבד עלת התמיד
iuuencos septima die in Et .eius libamina & ,eius munus
32 מנחתה ונסכיה׃ וביום השביעי פרים
quatuor anni filios agnos ,duos arietes septem
שבעה אילם שנים כבשים בני־שנה ארבעה
,eorum libamina & ,eorum munus † Et .integros ‖ decim
33 עשר תמימם׃ ומנחתם ונסכהם
,eorum numero in $,agnos ad ‡ & ,arietes ad ‡ ,iuuencos ad ‡
לפרים לאילם ולכבשים במספרם
præter ,vnum peccati ‖ hircum Et .eorum iudicium * iuxta
34 כמשפטם׃ ושעיר חטאת אחד מלבד
.eius libamen & ,eius munus ,iugem ascensionem †
עלת התמיד מנחתה ונסכה׃
functionem Omnem $ vobis erit retentio ‡ octaua die In
35 ביום השמיני עצרת תהיה לכם כל־מלאכת
ascensionem facietis appropinquare * Et .facietis non seruitutis
36 עבדה לא תעשו׃ והקרבתם עלה
arietem ,vnum iuuencum :Domino quietis odoris ignitionem
אשה ריח ניחח ליהוה פר אחד איל
.integros ‖ septem anni filios † agnos ,vnum
אחד כבשים בני־שנה שבעה תמימם׃
,arietem ad $,iuuencum ad $ eorum libamina & ,eorum Munus‡
37 מנחתם ונסכיהם לפר לאיל
.iudicium † iuxta ,eorum numero in ‖ ,agnos ad * &
ולכבשים במספרם כמשפט׃
,iugem ascensionem ‡ præter vnum peccati ‡ hircum Et
38 ושעיר חטאת אחד מלבד עלת התמיד
Domino facietis Ista .eius libamen & ,eius munus * &
39 ומנחתה ונסכה׃ אלה תעשו ליהוה
,vestra spōtanea & ,vestra vota præter ,vestris statutis temporibus ‖ in
במועדיכם לבד מנדריכם ונדבתיכם
,vestris libaminibus & ,vestris muneribus ‡ & ,vestris ascensionibus † in
לעלתיכם ולמנחתיכם ולנסכיכם
.vestris pacificis &
ולשלמיכם׃

amniculos
immaculatos. Oblationem † per ‡ per $ secundum numerum * normam. ‖ pro peccato, † holocaustū iuge, oblationem
anniculos † immaculatos. oblationem ‖ per
† per † secundum numerum $ normam. * pro peccato ‖ holocaustū iuge, † oblationem
anniculos
‖ immaculatos.
‡ per $ per * secundum numerum ‖ normam. † pro peccato ‡ holocaustū iuge, oblationem
anniculos
‖ immaculatos. † oblationem ‡ per $ secundum numerum * normam ‖ pro peccato
† holocaustū iuge, oblationem
‡ festum retentionis $ Omne opus * offeretis holocaustum sacrificium
* anniculos ‖ immaculatos. ‡ Oblationem $ per
* per ‖ secundum numerum † normam. ‡ pro peccato $ holocaustū iuge * oblationem
‖ solennitatibus
† holocaustis ‡ oblationibus

CAP. XXX. ל

quæ omnia secundum ,Israel filios ad Moseh dixit Et
1 ויאמר משה אל־בני ישראל ככל אשר־
Moseh est locutus Et .Moseh Dominus præcepit
2 צוה יהוה את־משה׃ וידבר משה

Hoc : dicendo , Israel filios ad *extensionum capita* ad ducestribuum

נטר־ה [a] אל־ראשי [a] המטות לבני ישראל לאמר זה

vouerit cum Vir . Dominus præcepit quod *verbum* est

3 נדר [b] הדבר אשר צוה יהוה : איש כי־[b] ידר

ligamen ligando , iuramentum iurauerit vel , Domino votum

נדר ליהוה או־השבע שבעה לאסר אסר

omne Secundum : suum verbum polluet non , suam animam super

חלל [c] על־נפשו לא [c] יחל דברו ככל־

votum vouerit cum mulier Et . faciet , suo ore de *egrediens* quod egressum est

4 היצא מפיו יעשה : ואשה כי־תדר נדר

. *sui pueritiis* in sui patris domo in ligamine se ligauerit & , Domino pueritia sua

ליהוה ואסרה אסר בבית אביה בנעריה :

quo , eius ligamen & , eius votum eius pater audierit Et

5 ושמע אביה את־נדרה ואסרה אשר

, eius pater ei *obsurduerit* & , suam animam super se ligauit tacuerit

אסרה על־נפשה והחריש לה אביה

se ligauit quo ligamen omne & : sua vota omnia *stabunt* & † † firma erunt

קום [d] וקמו [d] כל־נדריה וכל־אסר אשר־אסרה

eius pater *annihilauerit* * si Et . *stabit* | suam animam super | erit stabile.

6 נוא [e] על־נפשה יקום : ואם־[e] הניא אביה * irritauerit

quibus , eius ligamina & , eius vota omnia *se audire* ‡ die in illud ‡ quo audiuit

אתה ביום שמעו כל־נדריה ואסריה אשר־

parcet Dominus & : *stabit* non ; suam animam super se ligauit ‡ erit stabile ;

אסרה על־נפשה לא יקום ויהוה יסלח־

existendo † si Et . illud eius pater *annihilauit* * quia : ei * irritauit

7 לה כי־הניא אביה אתה : ואם־היו † habuerit virum,

, *suorum labiorum prolatio* * vel , ea super eius vota | & , *viro fuerit*

היה [f] תהיה לאיש ונדריה עליה או מבטא [g] שפתיה ‖ fuerit

, eius vir audiuit Et . suam animam super se ligauerit quibus * quod protulit labiis suis,

8 שפה [g] אשר אסרה על־נפשה : ושמע אישה

; eius vota *stabunt* & * , ei *obsurduerit* ‡ & , *se audire* ‡ die in ‡ qua audiuit, ‡ tacuerit

ביום שמעו והחריש לה וקמו נדריה

. *stabunt* † , suam animam super se ligauit quibus eius ligamina & * stabilia erunt

ואסרה אשר־אסרה על־נפשה יקמו :

, illud *annihilauerit* ‖ , eius *virum audire* die in si Et qua audiuit vir

9 ואם ביום שמע אישה יניא אותה ‖ irritauerit * irritauerit

prolationem ‡ & , eam super ‡ quod , eius votum *infregerit* * & ‡ est promissionem

פור [h] והפר [h] את־נדרה אשר עליה ואת מבטא

Dominus & , suam animam super se ligauit quibus , eius labiorum

שפתיה אשר אסרה על־נפשה ויהוה

quo omne , *expulsæ* & , viduæ votum Et . ei parcet repudiatæ,

10 יסלח־לה : ונדר אלמנה וגרושה כל אשר־

. eam super *stabit* , suam animam super se ligauit stabile erit

אסרה על־נפשה יקום עליה :

super ligamine se ligauerat vel , vouerat sui viri *domi* si Et in domo

11 ואם־בית אישה נדרה או־אסרה אסר על־

obsurduerat * & eius vir audierat Et . iuramento in suam animam cum

12 נפשה בשבעה : ושמע אישה והחרש * tacuerat

omne & ; eius vota omnia *stabunt* & † : illud *annihilauerat* non , ei irritauerat † stabilia erunt

לה לא הניא אתה וקמו כל־נדריה וכל־

. *stabit* , suam animam super se ligauit quo ligamen stabile erit.

אסר אשר־אסרה על־נפשה יקום :

, *se audire* ‖ die in eius vir ea *infregerit* infringendo si Et irritando irritauerit

13 ואם־הפר יפר אתם אישה ביום שמעו ‖ qua audiuerat , omne & protulerat labiis suis

, eius animæ ligamine in & , eius votis in *eius labiorum egressio omnis*

כל־[i] מוצא שפתיה לנדריה ולאסר נפשה

. ei parcet Dominus & , ea *infregit* ‡ eius Vir . erit *stabilis* * non

יצא [i] לא יקום אישה הפרם ויהוה יסלח־לה : * stabile ‡ irritauit

affligendum ad ‡ , ligaminis iuramentum omne & ; votum Omne ‡ vt affligat

14 ענה [k] כל־נדר וכל־שבעת אסר [k] לענת

. illud *infringet* * eius vir & , illud stabiliet eius vir , animam * irritabit

נפש אישה יקימנו ואישה יפרנו :

, diem in die de eius vir ei *obsurduerit obsurdescendo* † si Et † tacendo tacuerit

15 ואם־החרש יחריש לה אישה מיום אל־יום

eius ligamina omnia vel , eius vota omnia stabiliet & ‖ sunt * tacuit

והקים את־כל־נדריה או את־כל־אסריה ‡ qua audiuit

die in , ei *obsurduit* * quia : ea stabiliet eam super ‖ quæ ‡ irritando irritauit

אשר עליה הקים אתם כי־החרש לה ביום

post * , ea *infregerit infringendo* ‡ si Et . *se audire* * postquam audiuit, luet pœnas iniquitatis suæ.

16 שמעו : ואם־הפר יפר אתם אחרי

statuta † Ista . *suam peruersitatem portabit* & , *se audire* † sunt

17 עוה [l] חקק [m] שמעו ונשא את־עונה : אלה [m] החקים

& ,eius vxorem *ad* virum inter Moseh Dominus præcepit quæ

אשר צוה יהוה את־משה בין איש לאשתו

. eius patris domo | eius *pueritiis* † in eius filiam *ad* * , patrē inter * & † pueritia in

בין־אב לבתו בנעריה בית אביה :

CAP. XXXI. לא

. dicendo , Moseh ad Dominus est locutus Et

1 וידבר יהוה אל־משה לאמר :

: Midianitis de Israel filiorum vltionem Vlciscere

2 נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים

Moseh est locutus Et . tuos populos ad *colligeris* postea congregabis te

3 אחר תאסף אל־עמיך : וידבר משה

viri vobiscum *ex vos Accingite* : dicendo , populum ad Accingant se

אל־העם לאמר החלצו מאתכם אנשים

Domini vltionem *dandum ad* ‡ , Midian *super* ‡ sint & , *militiam* * ad * pugnam, ‡ contra ‡ vt dent

לצבא ויהיו על־מדין לתת נקמת־יהוה

omnibus , *extensioni mille* , *extensioni* * Mille . Midian in * de singulis tribubus, de

4 במדין : אלף למטה אלף [a] למטה־[a] לכל

sunt traditi Et . *exercitum* ‡ ad mittetis Israel *extensionibus* † נטר־ה † tribubus ‖ pugnam.

5 וימסרו לצבא : מטות ישראל תשלחו

millia duodecim , *extensionem ad* * mille Israel millibus ex * per tribum.

מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף

extensioni ‡ mille Moseh eos misit Et . *exercitus* ‡ accincti ‡ ad pugnam. ‡ de tribu

6 חלוצי צבא : וישלח אתם משה אלף למטה

sacerdotis Elhazar filium Pinechas & eos , *exercitum* ad pugnam,

לצבא אתם ואת־פינחס בן־אלעזר הכהן

. eius manu in *ovationis* * tubæ & , sanctitatis vasa & *exercitum* ad pugnam: * taratantaræ erant

לצבא וכלי הקדש וחצצרות [c] התרועה בידו :

כלה [c] רוע Dominus præcepit quemadmodū , Midian *super militauerunt* † Et † pugnauerūt contra

7 ויצבאו על־מדין כאשר צוה יהוה

reges Et . masculum omnem occiderunt & : Moseh

8 את־משה ויהרגו כל־זכר : ואת־מלכי

, Rechem & , Eui , eorum occisis *super* occiderunt Midian eum

מדין הרגו על־חלליהם את־אוי ואת־רקם

reges quinque , Rehab & , Chur & , Sur &

ואת־צור ואת־חור ואת־רבע חמשת מלכי

. gladio in occiderunt Behor filium Bilham & ; Midian

מדין ואת בלעם בן־בעור הרגו בחרב :

& , Midian vxores Israel filij *captiuauerunt* Et duxerunt captiuas

9 וישבו [d] בני־ישראל את־נשי מדין ואת־

שבה [d] *omnem* ‡ & , eorum *animal omne* * & , eorum *tubem* | ‖ paruulos

טפם ואת כל־בהמתם ואת־כל־ * omnia animalia

[e] מקנהם ואת־כל־חילם בזזו : . sunt prædati eorum *virtutem* ‡ omnem & , eorum *acquisitionem* ‡ omnes pecudes

[f] e omnes & , suis habitationibus *in* * eorum vrbes omnes Et

טפף ‡ substantiam

10 ואת כל־עריהם במושבתם ואת כל־

* cum *omne* *esperunt* ‖ Et . igne in combusserunt , eorum *arces* †

11 קנה [f] ישב [g] טירתם שרפו באש : ויקחו את־כל־ † ædes ‖ tulerunt omnia spolia,

. *animali in* & , *homine in* , *capturam* * omnem & , *spolium*

השלל ואת כל־המלקוח באדם ובבהמה :

ad & , sacerdotem Elhazar ad & , Moseh ad adduxerunt Et * prædam, tam de hominibus, quam de animalibus.

12 ויבאו אל־משה ואל־אלעזר הכהן ואל־

& , *capturam* ‡ & , captiuitatem , Israel filiorum *cœtum* ‡ ‡ congregationem

עדת [h] בני־ישראל את־השבי ואת־המלקוח ואת־

quæ Moab campestria ad , *castrametationem* † ad , *spolium* * † prædam

יער [i] שבה [h] השלל אל־המחנה אל־ערבת מואב אשר

Elhazar & , Moseh sunt egressi Et . Iereccho Iarden *super* ‖ * spolia † castra, ‖ erant iuxta

13 על־ירדן ירחו : ויצאו משה ואלעזר

ad eorum occursum in *cœtus prælati* * omnes & , sacerdos * principes congregationis ‡ castra.

הכהן וכל־נשיאי העדה לקראתם אל־

visitatos super * Moseh *ira ferbuit* ‡ Et . *castrametationem* ‡ extra ‡ iratus est * aduersus præfectos exercitus, tribunos,

14 מחוץ למחנה : ויקצף משה על פקודי & centuriones qui veniebant de pugna

venientes , *centenorum principes* & , *millium principes* , *virtutis*

החיל [k] שרי האלפים ושרי [l] המאות [m] הבאים

: Moseh eos ad dixit Et . belli *exercitu de*

15 מצבא המלחמה : ויאמר אליהם משה [k] שור

fuerunt ecce Ipsæ ‡ *perforatam* * omnem *viuificastis* † Nonne [l] מאר־ה

16 החייתם כל־נקבה : הן הנה היו [m] בוא [n] חיה

præuaricationem *dandum ad* * , Bilham *verbo in* ‖ Israel filiis † reseruastis * feminam? ‖ propter verbū

לבני ישראל בדבר בלעם למסר־מעל־

. Domini *cœtu* ‡ in plaga fuit & ; Pehor *verbo super* ‡ Domino in * vt darent ‡ in te cōgregatione

ביהוה על־דבר־פעור ותהי המגפה בעדת יהוה :

.millia sexaginta & ,vnus asini Et .millia septuaginta &

34 וְשִׁבְעִים אָלֶף׃ וַחֲמֹרִים אֶחָד וְשִׁשִּׁים אָלֶף׃

animæ hominum — cognouerunt non quæ ,mulieribus è *hominis anima* Et

35 וְנֶפֶשׁ אָדָם מִן־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ

omnes animæ — .millia triginta & duæ ,*anima omnis* ,masculi coitum

מִשְׁכַּב זָכָר כָּל־נֶפֶשׁ שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף׃

eorum qui egressi sunt ad pugnam, — numerus ,*exercitum in egredientium* portionis dimidium fuit Et

36 וַתְּהִי הַמֶּחֱצָה חֵלֶק הַיֹּצְאִים בַּצָּבָא מִסְפַּר

septem & ,millia triginta & ,millia trecenta pecudum

הַצֹּאן שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וְשִׁבְעַת

‡ pro — Domino ‡ census fuit Et .quingentæ & ,millia

37 אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ וַיְהִי הַמֶּכֶס לַיהוָה

pecudibus, — .septuaginta & ,quinque .sexcentæ *pecore* è

מִן־הַצֹּאן שֵׁשׁ מֵאוֹת חָמֵשׁ וְשִׁבְעִים׃

eorum census Et .millia triginta & sex ,boues Et

38 וְהַבָּקָר שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף וּמִכְסָם [a]

[a] כָּסַס

triginta ,asini Et .septuaginta & duo ,Domino

39 לַיהוָה [b] שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים׃ וַחֲמֹרִים שְׁלֹשִׁים

[b] שָׁנָה

vnus ,Domino eorum census Et .quingenti & millia

אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וּמִכְסָם לַיהוָה אֶחָד

hominum — :millia sedecim *hominis* animæ Et .sexaginta &

40 וְשִׁשִּׁים׃ וְנֶפֶשׁ אָדָם שִׁשָּׁה עָשָׂר אָלֶף

.animæ triginta & duæ ,Domino eorum census &

וּמִכְסָם לַיהוָה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים נָפֶשׁ׃

oblationis — Elhazar Domini *eleuationis* censum Moseh dedit Et

41 וַיִּתֵּן [c] מֹשֶׁה אֶת־מֶכֶס תְּרוּמַת יְהוָה לְאֶלְעָזָר

[c] נָתַן

.Moseh Dominus præcepit quemadmodum ,sacerdoti

הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

Moseh dimidiauit quod ,Israel filiorum dimidio è Et

42 וּמִמַּחֲצִית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָצָה מֹשֶׁה

qui pugnauerant. † congregationis ‡ pecudibus — è *cœtus* † dimidium fuit Et .*militantibus* viris à

43 מִן־הָאֲנָשִׁים הַצֹּבְאִים׃ וַתְּהִי מֶחֱצַת הָעֵדָה מִן־

septem ,millia trigina & ,millia trecenta, *pecore* ‡

הַצֹּאן שְׁלֹשׁ־[d]מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף שִׁבְעַת

[d] מֵאָה

triginta & sex ,boues Et .quingentæ & ,millia

44 אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ [d] מֵאוֹת׃ וּבָקָר שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים

.quingenti & ,millia triginta ,asini Et .millia

45 אָלֶף׃ וַחֲמֹרִים שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃

hominum — .millia sedecim *hominis* animæ Et

46 וְנֶפֶשׁ אָדָם שִׁשָּׁה עָשָׂר אָלֶף׃

tulit † portionem vnam ‡ hominibus. ‡ iumentis, — *detentum* † Israel filiorum dimidio è Moseh *cepit* Et

47 וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִמַּחֲצִת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָאָחֻז

dedit & ;*animali* ‡ ex & ,*homine* ‡ ex quinquaginta è *vnum*

אֶחָד מִן־הַחֲמִשִּׁים מִן־הָאָדָם וּמִן־הַבְּהֵמָה וַיִּתֵּן

,Domini tabernaculi custodiam custodientibus Leuitis ea

אֹתָם לַלְוִיִּם שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יְהוָה

.Moseh Dominus præcepit quemadmodum

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

præfecti † erant — millibus in † qui *visitati* Moseh ad accesserunt Et

48 וַיִּקְרְבוּ אֶל־מֹשֶׁה הַפְּקֻדִים אֲשֶׁר לְאַלְפֵי

pugnæ tribuni & centuriones. summam — .*centenorum principes* & ,*millium principes* ,*exercitus*

הַצָּבָא שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת׃

caput tulerunt tui Serui :Moseh ad dixerunt Et

49 וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה עֲבָדֶיךָ נָשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ

bellatorum † erant ‡ defuit ex ea quisquam. ‡ obtulimus oblationem * vnusquisque aureum, armillam, — *est desideratus* ‡ non & :nostra manu in † qui *belli* virorum

אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בְּיָדֵנוּ וְלֹא־נִפְקַד

appropinquationem fecimus *approbinquare* ‡ Et *vir eo ex*

50 מִמֶּנּוּ אִישׁ׃ וַנַּקְרֵב אֶת־קָרְבַּן

,*periscelidem* ,*auri* | vas ,inuenit quod *vir* * Domini

יְהוָה אִישׁ אֲשֶׁר מָצָא [e] כְלִי־זָהָב [f] אֶצְעָדָה

[e] כָּלָה [f] צָעַד

† ornamentū manus, annulum, inaurem, ‡ coram Domino. ‡ tulit — expiandum ad ,vuluæ formam & ,*tornatile infixorium* ,*brachiale* † &

וְצָמִיד טַבַּעַת עָגִיל וְכוּמָז לְכַפֵּר

.*Domini facies ad* ‡ nostras animas super

עַל־נַפְשֹׁתֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה׃

,eis *cum* ab aurum sacerdos Elhazar & Moseh *cepit* ‡ Et

51 וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאִתָּם

*oblationis, — *eleuationis* * aurum omne fuit Et .operis vas omne

52 כֹּל כְּלִי מַעֲשֶׂה׃ וַיְהִי כָּל־זְהַב הַתְּרוּמָה

.septin millia sedecim Domino obtulerunt quod

אֲשֶׁר [g] הֵרִימוּ לַיהוָה שִׁשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף שְׁבַע־

[g] רוּם — || tribunis, — ,*nullum principibus* || è ,fecli quinquaginta & ,genti

מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים שָׁקֶל [h] מֵאֵת שָׂרֵי הָאֲלָפִים

[h] מֵאָה שׂוֹר

---

omnem & ;*pube* in masculum omnem occidite nunc Et — paruulis;

17 וְעַתָּה הִרְגוּ כָל־זָכָר [a] בַּטָּף וְכָל־

[a] טָפַף

.occidite masculi concubitum ad virum cognoscentem mulierē

אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר הֲרֹגוּ׃

concubitum cognouerunt non quæ *mulieribus in pubem omnem* Et — omnes paruulas inter mulieres

18 וְכֹל הַטַּף בַּנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכַּב

extra ab castrametatione | vos Et .vobis *viuificate* ,masculi — reseruare

19 זָכָר הַחֲיוּ לָכֶם׃ וְאַתֶּם [b] חֲנוּ מִחוּץ — || manete extra castra

omnis & ,animam *occidens* † omnis :diebus septem *castrametationem*

[b] חָנָה

לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים כֹּל הֹרֵג נֶפֶשׁ וְכֹל

die in & ,tertia die in vos purificabitis ,occisum *in tangens* ‡ — † qui occidit ‡ qui tetigerit

נֹגֵעַ בֶּחָלָל תִּתְחַטְּאוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם

,vestimentum omne Et .vestra captiuitas & vos ,septima

20 הַשְּׁבִיעִי [c] אַתֶּם וּשְׁבִיכֶם׃ וְכָל־בֶּגֶד

[c] אֵת

omne & ,*caprarum* * opus omne & ,*pellis vas* ‡ omne & — ‡ instrumentum pelliceū, * è pilis caprarum

וְכָל־[d] כְּלִי־עוֹר וְכָל־מַעֲשֵׂה עִזִּים וְכָל־

ad sacerdos Elhazar dixit Et .purificabitis *ligni vas* ||

21 כְּלִי־עֵץ תִּתְחַטָּאוּ׃ וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל־

[d] כָּלָה — || instrumentū ligneum † pugnæ, qui iuerant ‡ est

statutum ‡ Hoc :bellum ad *venientes* ,*exercitus* † viros

אַנְשֵׁי הַצָּבָא הַבָּאִים לַמִּלְחָמָה זֹאת [e] חֻקַּת

Veruntamen .Moseh Dominus præcepit quod legis

22 הַתּוֹרָה [f] אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ אַךְ

[e] חָקַק [f] יָרָה

,ferrum ,æs ,argentum & ,aurum

אֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַכֶּסֶף אֶת־הַנְּחֹשֶׁת אֶת־הַבַּרְזֶל

quod *verbum* Omne :plumbum & ,stannum

23 אֶת־הַבְּדִיל וְאֶת־הָעֹפָרֶת׃ כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר־

:mundabitur & ,*igne in* * facietis transire ,ignem in ingredietur — ‡ per ignem,

יָבֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהֵר

non quod omne & :purificabitur *separationis aquis in* Veruntamen — || aqua expiationis

אַךְ בְּמֵי [g] נִדָּה יִתְחַטָּא וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־

[g] נָדַד

lauabitis Et *.aquis in* † facietis transire ,ignem in ingredietur — † per aquam,

24 יָבֹא בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַמָּיִם׃ וְכִבַּסְתֶּם

postea & ;eritis mundi & ,septima die in vestra vestimenta

בִּגְדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וּטְהַרְתֶּם וְאַחַר

.*castrametationem* † ad intrabitis — ‡ castra.

תָּבֹאוּ אֶל־הַמַּחֲנֶה׃ [h]

[h] בּוֹא

:dicendo ,Moseh ad Dominus dixit Et

25 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

,*homine in* * ,captiuitatem *captura caput* Tolle ‡ — ‡ Cape summā prædæ, & tam de hominibus, quā de animalibus,

26 שָׂא [h] אֵת רֹאשׁ מַלְקוֹחַ [i] הַשְּׁבִי בָּאָדָם

patrum *capita* † & sacerdos Elhazar & ,tu ,*animali in* &

וּבַבְּהֵמָה אַתָּה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְרָאשֵׁי אֲבוֹת

capessentes * inter *capturam* ‡ dimidiabis Et .*cœtus* ‡

[h] נָשָׂא

27 הָעֵדָה׃ [k] וְחָצִיתָ אֶת־הַמַּלְקוֹחַ בֵּין תֹּפְשֵׂי

[i] שָׁבָה — † duces ‡ congregationis. ‡ prædam * bellatores, qui egressi sūt

.*cœtum* † omnem inter & ,*exercitum* || ad *exeuntes bellum*

הַמִּלְחָמָה הַיֹּצְאִים לַצָּבָא וּבֵין כָּל־הָעֵדָה׃

belli ‡ viris à Domino censum facies *leuare* ‡ Et

28 וַהֲרֵמֹתָ [m] מֶכֶס לַיהוָה מֵאֵת אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה

quingentis è animam vnam ,*exercitum* * ad *egredientibus*

[k] יָעַד [l] חָצָה — || pugnam, † congregationem ‡ separati ‡ bellatoribus qui egressi sūt

הַיֹּצְאִים לַצָּבָא אֶחָד נֶפֶשׁ מֵחֲמֵשׁ [n] הַמֵּאוֹת

.*pecore* ‡ è & ,asinis ex & ,*boue* † è & ,*homine* || ex

מִן־הָאָדָם וּמִן־הַבָּקָר וּמִן־הַחֲמֹרִים וּמִן־הַצֹּאן׃

sacerdoti Elhazar *dabis* ‡ & ;capietis eorum medio de Et

29 מִמַּחֲצִיתָם [o] תִּקָּחוּ וְנָתַתָּה לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן

[m] רוּם — * pugnam,

Israel filiorum dimidio è Et .Domini *eleuationem* *

30 תְּרוּמַת יְהוָה׃ וּמִמַּחֲצִת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

[n] מֵאָה — | hominibus, † bobus, ‡ pecudibus. ‡ dabis

ex ,*homine* † ex ,quinquaginta è *apprehensum vnum* | capies

תִּקַּח | אֶחָד | אָחֻז מִן־הַחֲמִשִּׁים מִן־הָאָדָם מִן־

omni ex ,*pecore* ‡ è & ,asinis ex ,*boue* ‡

הַבָּקָר מִן־הַחֲמֹרִים וּמִן־הַצֹּאן מִכָּל־

custodiam custodientibus Leuitis eos dabis & :animali

[o] לָקַח — * oblationem || vnam portionem † hominibus, ‡ bobus, ‡ pecudibus,

הַבְּהֵמָה וְנָתַתָּה אֹתָם לַלְוִיִּם שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת

Elhazar & ,Moseh fecit Et .Domini tabernaculi

31 מִשְׁכַּן יְהוָה׃ וַיַּעַשׂ [p] מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר

.Moseh Dominus præcepit quemadmodum ,sacerdos

[p] עָשָׂה

הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

sunt prædati quam ,prædæ residuum ,*captura* fuit Et — præda.

32 וַיְהִי [q] הַמַּלְקוֹחַ יֶתֶר [r] הַבַּז אֲשֶׁר בָּזְזוּ

septuaginta & ,millia sexcenta *pecus* ,*exercitus* populus — [q] הָיָה [r] בָּזַז — bellator, pecudes,

עַם הַצָּבָא צֹאן שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וְשִׁבְעִים

duo ,boues Et .millia quinque & ,millia

33 אֶלֶף וַחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים׃ וּבָקָר שְׁנַיִם

Si ,eius posterioribus à * fueritis auersi Cum . Israel in Domini
15 יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל׃ כִּי תְשׁוּבֻן מֵאַחֲרָיו
§ vt dimittat corrumpetis ‡ & ; deserto in eum dimittendum ad § adhuc addet &
‡ perderis
וְיָסַף עוֹד לְהַנִּיחוֹ בַּמִּדְבָּר וְשִׁחַתֶּם
: dixerunt & ,eum ad accesserunt Et . hunc populum omnem
16 לְכָל־הָעָם הַזֶּה׃ וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ
* Caulas pecudum † pecudibus nostris
vrbes & ,hic nostræ acquisitioni † ædificabimus pecoris Maceries *
גִּדְרֹת צֹאן נִבְנֶה לְמִקְנֵנוּ פֹּה וְעָרִים
filiorum facies ad properantes accingemur * nos Et . nostræ pubi
17 לְטַפֵּנוּ׃ וַאֲנַחְנוּ נֵחָלֵץ חֻשִׁים לִפְנֵי בְּנֵי
‖ paruulis nostris. * accincti citimus armis festinantes ante
,eorum locum ad eos introducamus si quo vsque § , Israel
יִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר אִם־הֲבִיאֹנֻם אֶל־מְקוֹמָם
habitatorum faciebus à munitionis * vrbibus in nostra pubes sedebit ‡ &
וְיָשַׁב טַפֵּנוּ בְּעָרֵי הַמִּבְצָר מִפְּנֵי יֹשְׁבֵי
hæreditare vsque † ,nostras domos ad reuertemur Non . terræ
18 הָאָרֶץ׃ לֹא נָשׁוּב אֶל־בָּתֵּינוּ עַד הִתְנַחֵל
§ donec
non Quia . suam hæreditatem virum , Israel filios
19 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלָתוֹ׃ כִּי לֹא
‡ manebunt paruuli nostri * munitis propter habitatores
quia ; vltrà & ,Iarden transitu à ‖ eis cum hæreditatem accipiemus
נִנְחַל אִתָּם מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וָהָלְאָה כִּי
' orientem ad ,Iarden transitu à nos ad * nostra hæreditas venit
‖ donec capiat hæreditatem, filij Israel, singulus in hæreditate sua.
בָאָה נַחֲלָתֵנוּ אֵלֵינוּ מֵעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה׃
verbum feceritis Si : Moseh eos ad dixit Et
20 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה אִם־תַּעֲשׂוּן אֶת־הַדָּבָר
‖ trans * nobis trans
. bellum ad Domini facies ad § vos accinxeritis si , hoc
הַזֶּה אִם־תֵּחָלְצוּ לִפְנֵי יְהוָה לַמִּלְחָמָה׃
facies ad † Iarden * accinctus omnis vobis ‡ transierit Et
21 וְעָבַר לָכֶם כָּל־חָלוּץ אֶת־הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי
§ armis ante Dominum ‡ ex * armis † ante Dominū donec expellat ‖ facie sua.
. suis faciebus ! à suos inimicos eum expellere vsque ,Domini
יְהוָה עַד הוֹרִישׁוֹ אֶת־אֹיְבָיו מִפָּנָיו׃
,reuertimini posthac & ,Domini faciebus * terra subiiciatur Et
22 וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה וְאַחַר תָּשֻׁבוּ
erit & ; Israel ab & , Domino à innocentes eritis &
וִהְיִיתֶם נְקִיִּם מֵיְהוָה וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהָיְתָה
* coram Domino
. Domini facies ad § possessionem in vobis hæc terra
הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לַאֲחֻזָּה לִפְנֵי יְהוָה׃
‖ scitote & :Domino peccastis ecce ,ita feceritis non Si Et
23 וְאִם־לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן הִנֵּה חֲטָאתֶם לַיהוָה וּדְעוּ
§ coram Domino.
vobis Ædificate . vos inueniet quod vestrum peccatum
24 חַטַּאתְכֶם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם׃ בְּנוּ־לָכֶם
egrediens & : vestro pecori maceries & , vestræ pubi ‡ ciuitates
עָרִים לְטַפְּכֶם וּגְדֵרֹת לְצֹנַאֲכֶם וְהַיֹּצֵא
‡ pro paruulis vestris,& caulas pecudibus vestris : & quod egressum est
Reuben filij & ,Ghad filij dixit † Et . facietis * vestro ore ex
25 מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ׃ וַיֹּאמֶר בְּנֵי־גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן
quemadmodum ,facient tui Serui : dicendo , Moseh ad
אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ יַעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר
* facite. † dixerunt
,nostræ vxores , nostri Paruuli . præcipit meus dominus
26 אֲדֹנִי מְצַוֶּה׃ טַפֵּנוּ נָשֵׁינוּ
vribus in ibi erunt nostra animalia omnia & , nostra acquisitio
pecora nostra, omnes accincti armis ad pugnam corā Domino
מִקְנֵנוּ וְכָל־בְּהֶמְתֵּנוּ יִהְיוּ־שָׁם בְּעָרֵי
exercitus accinctus omnis transibunt tui serui Et . Ghilhad
27 הַגִּלְעָד׃ וַעֲבָדֶיךָ יַעַבְרוּ כָּל־חֲלוּץ צָבָא
meus dominus quemadmodum , bellum ad Domini facies ad
לִפְנֵי יְהוָה לַמִּלְחָמָה כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי
loquitur ‖ super
sacerdoti Elhazar , Moseh eis ‖ præcepit Et . loquens
28 דֹּבֵר׃ וַיְצַו לָהֶם מֹשֶׁה אֵת אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
principibus * tribuum filiorum
extensionum * patrum capitibus & , Nun filio Ieosuah &
וְאֵת יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְאֶת־רָאשֵׁי אֲבוֹת הַמַּטּוֹת
transierint Si : eos ad Moseh dixit Et . Israel filiis
29 לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִם־יַעַבְרוּ
omnes
omnis , Iarden vobiscum Reuben filij & Ghad filij
בְנֵי־גָד וּבְנֵי־רְאוּבֵן אִתְּכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן כָּל־
accincti armis § ante Dominum; ‡ coram vobis,
fuerit subiecta & , Domini facies ad § bellum ad accinctus
חָלוּץ לַמִּלְחָמָה לִפְנֵי יְהוָה וְנִכְבְּשָׁה
Ghilhad terram eis dabitis & , vestras facies ad ‡ terra
* armis
הָאָרֶץ לִפְנֵיכֶם וּנְתַתֶּם לָהֶם אֶת־אֶרֶץ הַגִּלְעָד
,vobiscum * accincti transierint non Si Et . possessionem in
30 לַאֲחֻזָּה׃ וְאִם־לֹא יַעַבְרוּ חֲלוּצִים אִתְּכֶם
possessionem habebunt
respondérunt Et . Chenahan terra in vestri medio in possidebunt &
31 וְנֹאחֲזוּ בְתֹכְכֶם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃ וַיַּעֲנוּ
† Sicut
est locutus Quæ † : dicendo , Reuben filij & ,Ghad filij
בְנֵי־גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן לֵאמֹר אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר

sunt prædati exercitus ‖ Viri . centenorum principibus à & centurioni- bus. ‡ bellatores
53 וּמֵאֵת שָׂרֵי הַמֵּאוֹת׃ אַנְשֵׁי הַצָּבָא בָּזְזוּ
sacerdos Elhazar & Moseh accepit Et . sibi vir * * vnusquisque
54 אִישׁ לוֹ׃ וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־
introduxerunt & ; centenorum & , millium principibus à aurum tribunis , & centurionibus
הַזָּהָב מֵאֵת שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וַיָּבִאוּ
Israel filiis memoriam conuentus tentorium in illud tabernaculū ecclesiæ in
אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד זִכָּרוֹן לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל
. Domini facies ad coram Domino.
לִפְנֵי יְהוָה׃

CAP. XXXII. לב

,Ghad filiis & ,Reuben filiis erat , multa acquisitio Et pecudes multæ erant
1 וּמִקְנֶה רַב הָיָה לִבְנֵי רְאוּבֵן וְלִבְנֵי־גָד
terram & , Iahazer terram viderunt & , valde fortis multæ
עָצוּם מְאֹד וַיִּרְאוּ אֶת־אֶרֶץ יַעְזֵר וְאֶת־אֶרֶץ
. acquisitionis ‡ locus § locus ecce & , Ghilhad § erat ‡ pecuarius.
גִּלְעָד וְהִנֵּה הַמָּקוֹם מְקוֹם מִקְנֶה׃
ad dixerunt & , Reuben filij & , Ghad filij venerunt Et
2 וַיָּבֹאוּ בְנֵי־גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן וַיֹּאמְרוּ אֶל־
, cœtus prælatos ad & , sacerdotem Elhazar ad & , Moseh principes cōgregationis,
מֹשֶׁה וְאֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל־נְשִׂיאֵי הָעֵדָה
Nimrah & , Iahazer & , Dibon & , Hatharoth . dicendo
3 לֵאמֹר׃ עֲטָרוֹת וְדִיבֹן וְיַעְזֵר וְנִמְרָה
. Behon & , Nebo & , Sebam & , Elhaleh & , Chesbon &
וְחֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה וּשְׂבָם וּנְבוֹ וּבְעֹן׃
, Israel cœtus facies ad Dominus percussit quam Terra ante congregationem
4 הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה לִפְנֵי עֲדַת יִשְׂרָאֵל
: dixerunt Et . acquisitio † tuis seruis & ; ipsa acquisitionis * terra * pecuaria est; † sunt pecudes;
אֶרֶץ מִקְנֶה הִוא וְלַעֲבָדֶיךָ מִקְנֶה׃ וַיֹּאמְרוּ
5 terra detur , tuis oculis in gratiam inuenimus Si
אִם־מָצָאנוּ חֵן בְּעֵינֶיךָ יֻתַּן אֶת־הָאָרֶץ
nos facias transire ne : possessionem in tuis seruis hæc
הַזֹּאת לַעֲבָדֶיךָ לַאֲחֻזָּה אַל־תַּעֲבִרֵנוּ אֶת־
filios ad & , Ghad filios ad Moseh dixit Et . Iarden
6 הַיַּרְדֵּן׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לִבְנֵי־גָד וְלִבְנֵי
vos & , bellum ad ingredientur vestri fratres Num : Reuben
רְאוּבֵן הַאַחֵיכֶם יָבֹאוּ לַמִּלְחָמָה וְאַתֶּם
filiorum cor frangetis * quid ad ‖ Et . hîc sedebitis manebitis ‖ vt * remouetis
7 תֵּשְׁבוּ פֹה׃ וְלָמָּה תְנִיאוּן אֶת־לֵב בְּנֵי
? Dominus eis dedit quam terram ad transeundo à § Israel
יִשְׂרָאֵל מֵעֲבֹר אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה׃
Cades de eos me mittendo in ‡ , vestri patres fecerunt Sic § ne träseant ‡ quando misi
8 כֹּה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם בְּשָׁלְחִי אֹתָם מִקָּדֵשׁ
ad vsque ascenderunt Et . terram videndum ad * Barneah
9 בַּרְנֵעַ לִרְאוֹת אֶת־הָאָרֶץ׃ וַיַּעֲלוּ עַד־
cor fregerunt ‖ & , terram viderunt & ; Botri torrentem † * vt viderent
נַחַל אֶשְׁכּוֹל וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיָּנִיאוּ אֶת־לֵב
dedit quam , terram ad veniendum non ad * , Israel filiorum † vallē Escol, ‖ remouerunt * ne ingrederentur, § furor
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבִלְתִּי־בֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן
; illa die in Domini nasus § est iratus Et . Dominus eis
10 לָהֶם יְהוָה׃ וַיִּחַר־אַף יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא
ascendentes ‡ homines viderint Si , dicendo , iurauit & ‡ qui ascenderunt
11 וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר׃ אִם־יִרְאוּ הָאֲנָשִׁים הָעֹלִים
, suprà & , annorum viginti filio à Ægypto ex
מִמִּצְרַיִם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה אֵת
: Iahacob & , Ischac , Abraham iuraui quam humum * * terram † ire
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב
filium Caleb Præter . me post † compleuerunt non quia
12 כִּי לֹא־מִלְאוּ אַחֲרָי׃ בִּלְתִּי כָּלֵב בֶּן־
compleuerunt quia : Nun filium Iehosuah & , Cenizæi Iephunneh ‖ ire * furor
יְפֻנֶּה הַקְּנִזִּי וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן כִּי מִלְאוּ
, Israel in Domini nasus * est iratus Et . Dominum post ‖ § donec cōsumeretur
13 אַחֲרֵי יְהוָה׃ וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל
consumi vsque § , annis quadraginta deserto in eos fecit vagari &
וַיְנִעֵם בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד־תֹּם
. Domini oculis in malum faciens ‡ generatio omnis ‡ quæ fecerat
כָּל־הַדּוֹר הָעֹשֶׂה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
multiplicatio vestris patribus pro surrexistis ecce Et * vt apponeretis † furoris
14 וְהִנֵּה קַמְתֶּם תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם תַּרְבּוּת
nasi † iram super adhuc addendum ad * , peccatorum hominum
אֲנָשִׁים חַטָּאִים לִסְפּוֹת עוֹד עַל חֲרוֹן אַף־

Margin: שׁוּב, יָרֵשׁ, נָקִי, טַף, תּוּר, נוּא, עָלָה, רָאָה, חָרָה, נוּעַ, קוּם, רָבָה, סָפָה, לָקַח, נָכָה, חָנַן

aspectus ad † sunt castrametati & ;Bahalsephon facies super quæ
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בַּעַל צְפוֹן וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי
transierunt & ,Hachiroth faciebus de sunt profecti Et .Migdol
8 מִגְדֹּל׃ וַיִּסְעוּ מִפְּנֵי הַחִירֹת וַיַּעַבְרוּ
trium viam ambulauerunt & :desertum in maris medio in
בְתוֹךְ־הַיָּם הַמִּדְבָּרָה וַיֵּלְכוּ דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת
.Marah in sunt castrametati & ,Etham deserto in dierum
יָמִים בְּמִדְבַּר אֵתָם וַיַּחֲנוּ בְּמָרָה׃
Elim in Et .Elim in venerunt & ,Marah de sunt profecti Et
9 וַיִּסְעוּ מִמָּרָה וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וּבְאֵילִם
,palmæ septuaginta & ,aquarum oculi ‡ duodecim †
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים [o]
,Elim ex sunt profecti Et .ibi sunt castrametati &
10 וַיַּחֲנוּ־שָׁם׃ וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם
sunt profecti Et .Suph mare super sunt castrametati &
11 וַיַּחֲנוּ עַל־יַם־סוּף׃ וַיִּסְעוּ
.Sin deserto in sunt castrametati & Suph mari è
מִיַּם־סוּף וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר־סִין׃
sunt castrametati & ,Sin deserto à sunt profecti Et
12 וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר־סִין וַיַּחֲנוּ
sunt castrametati & ,Dophcah è sunt profecti Et .Dophcah in
13 בְּדָפְקָה׃ וַיִּסְעוּ מִדָּפְקָה וַיַּחֲנוּ
sunt castrametati & ,Alus ex sunt profecti Et .Alus in
14 בְּאָלוּשׁ׃ וַיִּסְעוּ מֵאָלוּשׁ וַיַּחֲנוּ
.bibendum ad populo aqua ibi erat non Et .Rephidim in
בִּרְפִידִם וְלֹא־הָיָה שָׁם מַיִם לָעָם לִשְׁתּוֹת׃ [p]
deserto in sunt castrametati & ,Rephidim è sunt profecti Et
15 וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִם וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר
sunt castrametati & ,Sinai deserto è sunt profecti Et .Sinai
16 סִינָי׃ וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִינָי וַיַּחֲנוּ
Chibroth è sunt profecti Et .Hatthaauah Chibroth ‖ in
17 בְּקִבְרֹת הַתַּאֲוָה׃ וַיִּסְעוּ מִקִּבְרֹת
.Chaseroth † in sunt castrametati & ,Hatthaauah
הַתַּאֲוָה וַיַּחֲנוּ בַּחֲצֵרֹת׃
.Rithmah in sunt castrametati & Chaseroth è sunt profecti Et
18 וַיִּסְעוּ מֵחֲצֵרֹת וַיַּחֲנוּ בְּרִתְמָה׃
Rimmon in sunt castrametati & ,Rithmah è sunt profecti Et
19 וַיִּסְעוּ מֵרִתְמָה וַיַּחֲנוּ בְּרִמֹּן
sunt castrametati & ,Peres Rimmon è sunt profecti Et .Peres
20 פָּרֶץ׃ וַיִּסְעוּ מֵרִמֹּן פָּרֶץ וַיַּחֲנוּ
sunt castrametati & ,Libnah è sunt profecti Et .Libnah in
21 בְּלִבְנָה׃ וַיִּסְעוּ מִלִּבְנָה וַיַּחֲנוּ
sunt castrametati & ,Rissah è sunt profecti Et .Rissah in
22 בְּרִסָּה׃ וַיִּסְעוּ מֵרִסָּה וַיַּחֲנוּ
sunt castrametati & ,Chehelath è sunt profecti Et .Chehelath in
23 בִּקְהֵלָתָה׃ וַיִּסְעוּ מִקְּהֵלָתָה וַיַּחֲנוּ
,Sepher monte è sunt profecti Et .Sepher monte in
24 בְּהַר־שָׁפֶר׃ וַיִּסְעוּ מֵהַר־שָׁפֶר
sunt profecti Et ,Charadah in sunt castrametati &
25 וַיַּחֲנוּ בַּחֲרָדָה׃ וַיִּסְעוּ
.Macheloth in sunt castrametati & ,Charadah è
מֵחֲרָדָה וַיַּחֲנוּ בְּמַקְהֵלֹת׃
,Tachath in sunt castrametati & ,Macheloth è sunt profecti Et
26 וַיִּסְעוּ מִמַּקְהֵלֹת וַיַּחֲנוּ בְּתָחַת׃
.Tarach in sunt castrametati & ,Tachath è sunt profecti Et
27 וַיִּסְעוּ מִתָּחַת וַיַּחֲנוּ בְּתָרַח׃
.Mithcah in sunt castrametati & ,Tarach è sunt profecti Et
28 וַיִּסְעוּ מִתָּרַח וַיַּחֲנוּ בְּמִתְקָה׃
.Chašmonah in sunt castrametati & ,Mithcah è sunt profecti Et
29 וַיִּסְעוּ מִמִּתְקָה [q] וַיַּחֲנוּ בְּחַשְׁמֹנָה׃
.Moseroth in sunt castrametati & ,Chašmonah è sunt profecti Et
30 וַיִּסְעוּ [r] מֵחַשְׁמֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּמֹסֵרוֹת׃
Bene ‖ in sunt castrametati & Moseroth è sunt profecti Et
31 וַיִּסְעוּ מִמֹּסֵרוֹת וַיַּחֲנוּ בִּבְנֵי
sunt castrametati & ,Beneiaachan è sunt profecti Et .Iaachan
32 יַעֲקָן׃ וַיִּסְעוּ מִבְּנֵי יַעֲקָן וַיַּחֲנוּ
.Ghidghad Chor è sunt profecti Et .Ghidghad Chor in
33 בְּחֹר הַגִּדְגָּד׃ וַיִּסְעוּ מֵחֹר הַגִּדְגָּד
sunt profecti Et .Iothbathah in sunt castrametati &
34 וַיַּחֲנוּ בְּיָטְבָתָה׃ וַיִּסְעוּ
.Habronah in sunt castrametati & ,Iothbathah ex
מִיָּטְבָתָה וַיַּחֲנוּ בְּעַבְרֹנָה׃

Margin: ‖ est ante † ante — Penechachiroth — per medium — per desertum — † erant ‡ fontes — שנה [o] — iuxta — שתה [p] — ‖ sepulchris concupiscentiæ — † Atriis — חנה [q] — נסע [r] — ‖ filiis Ia achan.

transibimus Nos .faciemus sic ,tuos seruos ad Dominus
32 יְהוָה אֶל־עֲבָדֶיךָ כֵּן נַעֲשֶׂה׃ נַחְנוּ נַעֲבֹר
nobiscum & ,Chenahan terram Domini facies ad accincti
חֲלוּצִים לִפְנֵי יְהוָה אֶרֶץ כְּנָעַן [a] וְאִתָּנוּ
dedit Et .Iarden transitu à ‡ nostræ hæreditatis possessio †
33 אֲחֻזַּת נַחֲלָתֵנוּ מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃ וַיִּתֵּן
dimidiæ & ,Reuben filiis & ,Ghad filiis Moseh eis
לָהֶם ׀ מֹשֶׁה לִבְנֵי־גָד וְלִבְנֵי רְאוּבֵן וְלַחֲצִי ׀
regis Sichon regnum Ioseph filij Menasseh tribui
שֵׁבֶט ׀ מְנַשֶּׁה בֶן־יוֹסֵף אֶת־מַמְלֶכֶת סִיחֹן מֶלֶךְ
† terram ,Basan regis Hogh regnum & ,Emoræi
הָאֱמֹרִי וְאֶת־מַמְלֶכֶת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הָאָרֶץ
.circumquaque terræ vrbes ,terminis cum ,suis vrbibus
לְעָרֶיהָ בִּגְבֻלֹת עָרֵי הָאָרֶץ סָבִיב׃
,Hatharoth & ,Dibon Ghad filij ædificauerunt Et
34 וַיִּבְנוּ [b] בְנֵי־גָד אֶת־דִּיבֹן וְאֶת־עֲטָרֹת
,Iahezer & ,Sophan ,Hathroth Et :Haroer &
35 וְאֵת עֲרֹעֵר׃ וְאֶת־עַטְרֹת שׁוֹפָן וְאֶת־יַעְזֵר
,Haran domum & ,Nimrah domum Et .Ioghbehah &
36 וְיָגְבְּהָה׃ וְאֶת־בֵּית נִמְרָה וְאֶת־בֵּית הָרָן
Reuben filij Et .pecoris materies ‖ & ,munitionis vrbes
37 עָרֵי מִבְצָר וְגִדְרֹת צֹאן׃ וּבְנֵי רְאוּבֵן
.Chiriathaim & Elhaleh & ,Chesbon ædificauerunt
בָּנוּ אֶת־חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־אֶלְעָלֵא וְאֵת קִרְיָתָיִם׃
nomine versas Mehon Bahal & ,Nebo Et
38 וְאֶת־נְבוֹ וְאֶת־בַּעַל מְעוֹן [c] מוּסַבֹּת שֵׁם
nomina nominibus in vocauerunt & :Sibmah &
וְאֶת־שִׂבְמָה וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁמֹת אֶת־שְׁמוֹת
filij ,Machir filij iuerunt Et .ædificauerunt quas vrbium
39 הֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנוּ׃ וַיֵּלְכוּ בְּנֵי מָכִיר בֶּן־
Emoræum expulit & ;eam ceperunt & ,Ghilhad in Menasseh
מְנַשֶּׁה גִּלְעָדָה וַיִּלְכְּדֻהָ [d] וַיּוֹרֶשׁ אֶת־הָאֱמֹרִי
filio Machir Ghilhad Moseh dedit Et .ea in ‡ qui
40 אֲשֶׁר־בָּהּ׃ וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־הַגִּלְעָד לְמָכִיר בֶּן־
Menasseh filius Iair Et .ea in habitauit & ,Menasseh
41 מְנַשֶּׁה [e] וַיֵּשֶׁב בָּהּ׃ וְיָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה
Chauoth ‡ eas vocauit & ;eorum villas accepit & ,iuit
הָלַךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־[f] חַוֺּתֵיהֶם וַיִּקְרָא אֶתְהֶן חַוֺּת
& Chenath cepit & ,iuit Nobach Et .Iair
42 יָאִיר׃ וְנֹבַח הָלַךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־קְנָת וְאֶת־
.suo nomine in ‡ Nobach ei † vocauit & :eius filias
בְּנֹתֶיהָ וַיִּקְרָא לָהּ נֹבַח בִּשְׁמוֹ׃

Margin: armis coram Domino in — ארץ [a] † erit ‡ trans — † cum — per circuitum — בנה [b] — Bethnimrah & Betharan, munitas, ‖ caulas pecuarias. — versis nominibus, — סבב [c] — perrexerunt — expulerunt — ירש [d] † erat — ישב [e] perrexit ‡ villas — חיה [f] perrexit — villas † eam ‡ secundū nomen suum.

CAP. XXXIII. לג

sunt egressi qui Israel filiorum profectiones † Istæ
1 אֵלֶּה [g] מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ
.Aharon & ,Moseh manu in ‡ ,suos exercitus ad Aegypti terra è
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃
eorum profectiones ad eorum exitus Moseh scripsit Et
2 וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־[h] מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם
,eorum exitus ad † ,eorum profectiones ‖ istæ Et .Domini os super
עַל־פִּי יְהוָה וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם׃
quinta in primo mense in Rahameses è sunt profecti Et
3 וַיִּסְעוּ מֵרַעְמְסֵס בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּחֲמִשָּׁה
sunt egressi Pesach crastino à ,primi mensis die decima
עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח יָצְאוּ
.Aegyptiorum omnium oculis in ,excelsa manu in Israel filij
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּיָד רָמָה לְעֵינֵי כָּל־מִצְרָיִם׃
Dominus percusserat quos sepelientes Aegyptij Et
4 וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים אֵת אֲשֶׁר [i] הִכָּה יְהוָה
Dominus fecit eorum diis in & :primogenitum omnem ,eis in
בָּהֶם כָּל־בְּכוֹר וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה יְהוָה
,Rahameses è Israel filij sunt profecti Et .iudicia
5 שְׁפָטִים׃ וַיִּסְעוּ [k] בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס
,Succoth de sunt profecti Et .Succoth ‡ in sunt castrametati & vmbraculu.
6 וַיַּחֲנוּ [l] בְּסֻכֹּת׃ [m] וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת
.deserti extremo in ‡ quæ ,Etham in sunt castrametati &
וַיַּחֲנוּ בְאֵתָם אֲשֶׁר בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר׃
,Pihachiroth super est reuersus & ,Etham de sunt profecti Et
7 וַיִּסְעוּ מֵאֵתָם [n] וַיָּשָׁב עַל־פִּי הַחִירֹת

Margin: † sunt — נסע [g] — per ‡ per manum — per — יצא [h] iuxta sermonē ‖ sunt † per — in — sepeliebant — נכה [i] ex — נסע [k] — חנה [l] — סכך [m] — ‡ est redeūdo iuxta — שוב [n]

sunt castrametati & , Habronah ex sunt profecti Et
35 ויסעו מעברנה ויחנו
, Hesionghaber ex sunt profecti Et . Hesionghaber in
36 בעצין גבר: ויסעו מעצין גבר
. Cades ipsa , Sin deserto in sunt castrametati &
ויחנו במדבר־צן הוא קדש:
, monte Hor in sunt castrametati & , Cades è sunt profecti Et
37 ויסעו מקדש ויחנו בהר ההר
. Edom terræ extremo in
בקצה ארץ אדום:
os super montem Hor ad sacerdos Aharon ascendit Et
38 [a] ויעל אהרן הכהן אל־הר ההר על־פי
egrediendo quadragesimo anno in , ibi est mortuus & , Domini
יהוה [b] וימת שם בשנת הארבעים [c] לצאת
quinto mense in , Ægypti terra è Israel filios
בני־ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי
, viginti & , trium filius * Aharon Et . mensis vna in
39 באחד לחדש: ואהרן בן־שלש ועשרים
. monte Hor in ipsum moriendo in , annorum centum &
[d] ומאת שנה במתו בהר ההר:
habitans ipse & † , Harad rex Chenahanæus audiuit Et
40 וישמע הכנעני מלך ערד והוא־ישב
. Israel filios veniendo in , Chenahan terra in , meridie in
בנגב בארץ כנען [e] בבא בני ישראל:
. Salmonah in sunt castrametati & , mõte Hor de sunt profecti Et
41 ויסעו מהר ההר ויחנו בצלמנה:
. Punon in sunt castrametati & , Salmonah è sunt profecti Et
42 ויסעו מצלמנה ויחנו בפונן:
. Oboth in sunt castrametati & ; Punon è sunt profecti Et
43 ויסעו מפונן ויחנו באבת:
Hije ‖ in sunt castrametati & , Oboth ex sunt profecti Et
44 ויסעו מאבת ויחנו [f] בעיי
, Hijm * ex sunt profecti Et . Moab termino in Habarim
העברים בגבול מואב: 45 ויסעו מעיים
sunt profecti Et . Ghad Dibon in sunt castrametati &
ויחנו בדיבן גד: 46 ויסעו
. Diblathaimah Halmon in sunt castrametati & , Ghad Dibon è
מדיבן גד ויחנו בעלמן דבלתימה:
sunt castrametati & , Diblathaimah Halmon ex sunt profecti Et
47 ויסעו מעלמן דבלתימה ויחנו
sunt profecti Et . Nebo facies ad Habarim montibus in
בהרי העברים [g] לפני נבו: 48 ויסעו
Moab campestribus in sunt castrametati & , Habarim montibus è
מהרי העברים ויחנו בערבת מואב
Beth § à Iarden super sunt castrametati Et . Ierecho Iarden super
על ירדן ירחו: 49 ויחנו על־הירדן מבית
. Moab campestribus in , Sittim Abel ‡ ad vsque Iesimoth
הישמת עד אבל השטים בערבת מואב:
, Moab campestribus in Moseh ad Dominus est locutus Et
50 וידבר יהוה אל־משה בערבת מואב
filios ad Loquere : dicendo , Ierecho Iarden super
על־ירדן ירחו לאמר: 51 דבר אל־בני
transeuntes vos Cùm : eos ad dices & , Israel
ישראל ואמרת אלהם כי אתם עברים את־
omnes expelletis Et . Chenahan terram ad Iarden
הירדן אל־ארץ כנען: 52 [h] והורשתם את־כל־
omnes perdetis & , vestris faciebus à terræ habitatores
ישבי הארץ מפניכם ואבדתם את כל־
, perdetis eorum conflatilium imagines omnes & : eorum picturas
[i] משכיתם ואת כל־צלמי [k] מסכתם תאבדו
expelletis Et . vastabitis * eorum excelsa omnia &
ואת כל־[l] במותם תשמידו: 53 והורשתם את־
dedi vobis quoniam , ea in habitabitis & , terram
הארץ וישבתם־בה כי לכם נתתי את־
accipietis hæreditate Et . eam hæreditandum ad , terram
הארץ לרשת אתה: 54 והתנחלתם את־
multiplicabitis Multo . vestras familias ad , sorte in terram
הארץ בגורל למשפחתיכם [m] לרב תרבו
. eius hæreditatem diminues pauco & , eius hæreditatem
את־נחלתו ולמעט תמעיט את־נחלתו
. erit ei , sors ibi ei egredietur quod ad †
אל אשר־יצא לו שמה הגורל לו יהיה

quod est · iuxta sermonem [a] עלה · quo egressi sunt filij [b] מות [c] יצא · * erat vir · quando mortuus est [d] מאה · † qui habitabat · quando venerunt filij [e] בוא · ‖ tumulis transituum. [f] עיה * tumulis, · ante [g] פנה · iuxta § domo desolationum ‡ planiciem · iuxta. · transieritis · expellite [h] ירש facie vestra, & perdite omnes · titulos [i] שכה [k] יסך * disperdetis. · [l] במה terræ habitatores, · vt hæreditate accipiatis · per sortem, per · [m] רבב diminuetis · † vbi

Per tribus si Et . capietis hæreditatem , vestrorum patrum extensiones Ad
55 [a] למטות אבתיכם תתנחלו: ואם־
, erit & , vestris faciebus à terræ habitatores expuleritis non
לא תורישו את־ישבי הארץ מפניכם והיה
, vestris oculis in sicas * in , eis ex facietis residuum quod
אשר [b] תותירו מהם [c] לשכים בעיניכם
super vos afficient angustiis & ; vestris lateribus in spinas in &
ולצנינם בצדיכם וצררו אתכם על־
, erit Et . ea in habitantes vos qua , terram
56 הארץ אשר אתם ישבים בה: והיה
. vobis faciam , eis facere sum imaginatus quemadmodum
כאשר [d] דמיתי לעשות להם אעשה לכם:

CAP. XXXIIII. לד

. dicendo , Moseh ad Dominus est locutus Et
1 וידבר יהוה אל־משה לאמר:
vos Cùm : eos ad dices & , Israel filiis Præcipe
2 [e] צו את־בני ישראל ואמרת אלהם כי־אתם
cadet quæ , terra § ea , Chenahan terram ad venientes
באים אל־הארץ כנען זאת הארץ אשר [f] תפל
. suos terminos ad ‡ Chenahan terra ; hæreditatem in vobis
לכם בנחלה ארץ כנען לגבלתיה:
manus super * Sin deserto à meridiei angulus vobis erit Et
3 והיה לכם [g] פאת־נגב ממדבר־צן על־ידי
maris extremo ab , meridiei terminus vobis erit Et . Edom
אדום והיה לכם גבול נגב מקצה ים־
terminus vobis circundabitur Et . orientem ad salis
4 המלח קדמה: [h] ונסב לכם הגבול
erunt Et . Sin ad transibit & , scorpiorum ascensum ad , meridie à
מנגב למעלה עקרבים ועבר צנה והיה
Chasar † egredietur & ; Barneah Cades in meridie à eius exitus
[i] תוצאתיו מנגב לקדש ברנע ויצא חצר־
, terminus circumdabitur ‖ Et . Hasmon ad transibit & , Addar
5 אדר ועבר עצמנה: ונסב הגבול
. mare § ad eius egressus erunt & : Ægypti torrentem ad * Hasmon ab
מעצמון נחלה מצרים והיו תוצאתיו הימה:
terminus & , magnum mare vobis erit & , maris ‡ terminus Et
6 וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול
vobis erit iste Et . maris terminus vobis erit iste
זה־יהיה לכם גבול ים: 7 וזה־יהיה לכם
Hor vobis limitabitis * magno mari à , absconditi terminus
גבול צפון מן־הים הגדל [k] תתאו לכם הר
: Chamath ingrediendum ad limitabitis † monte Hor Ab . montem
8 ההר: מהר ההר תתאו לבא חמת
egredietur Et . Sedad ad termini exitus erunt Et
9 והיו [l] תוצאת הגבל צדדה: ויצא
. Henan Chasar ‖ eius exitus erunt & : Ziphron ad terminus
הגבל זפרנה והיו תוצאתיו חצר עינן
vobis limitabitis § Et . aquilonis * terminus vobis erit Iste
10 זה־יהיה לכם גבול צפון: והתאויתם לכם
. Sepham ad vsque Henan Chasar à , orientem ad terminum in
לגבול קדמה מחצר עינן שפמה:
oriente ab Riblah ad ‡ Sepham à terminus descendet Et
11 וירד הגבל משפם הרבלה מקדם
maris humerum super percutiet † & , terminus descendet & : Hain *
לעין וירד הגבל ומחה על־כתף ים־
terminus descendet Et . orientem ad Chinereth
12 כנרת קדמה: וירד הגבול
erit Ista . salis mare eius exitus erunt & , Iarden ad
הירדנה [m] והיו תוצאתיו ים המלח זאת תהיה
. circumquaque * suos terminos ad ‖ terra vobis
לכם הארץ לגבלתיה סביב:
Hæc : dicendo , Israel filiis Moseh præcepit Et
13 [n] ויצו משה את־בני ישראל לאמר זאת
quam , sorte in eam * capietis hæreditatem quam ‡ , terra §
הארץ אשר תתנחלו אתה בגורל אשר
dimidio & , extensionibus ‖ nouem dandum ad † , Dominus præcepit
צוה יהוה [o] לתת לתשעת [p] המטות [q] וחצי
Reubenitarum filiorum extensio * acceperunt Quia . extensionis
14 המטה: כי לקחו מטה בני הראובני
Ghaditarum filiorum extensio ‡ & , suorum patrum domum ad §
לבית אבתם ומטה בני־הגדי

Per tribus · [a] נטה · facie vestra, & erunt ij quos dimittetis · * cultros · [b] יתר [c] שוך · in qua vos habitatis. · cogitaui [d] דמה · [e] צוה intraueritis § est · [f] נפל ‡ per · terminus * vsque ad terminos · [g] פאה · circuibit [h] סבב · והיו ק · † ad [i] יצא · ‖ circuibit * vsque ad flumen § occidētem, ‡ occidentalis, · occidentalis. · aquilonaris: * describetis [k] תאה † describetis vsque ad introitum · [l] יצא ‖ ad · * aquilonaris. § describetis · ‡ vsque · * oculum vel fontem † perueniet vsque ad latus · [m] הירה ‖ per * in circuitu. · [n] צוה § est ‡ in qua * per sortem, † vt darem ‖ tribub⁹, & dimidiæ tribui. · [o] נתן · [p] נטה [q] חצה * tribus § per ‡ tribus

fugiendũ ad ‖ ,dabitis quas *refugij* * vrbes ‡ sex ,Leuitis

ללוים את שש־ערי המקלט אשר תתנו [a] לנס

[a] duas & quadraginta dabitis eas *super* † & :homicida illuc

שמה הרצח ועליהם תתנו ארבעים [b] ושתים

,Leuitis dabitis quas vrbes Omnes .vrbes

7 עיר: כל־הערים אשר תתנו [c] ללוים

.earum suburbana & , ipsas ,vrbes octo & quadragita

ארבעים ושמנה עיר אתהן ואת־מגרשיהן:

,Israel filiorum possessione de dabitis quas vrbes Et

8 והערים אשר תתנו מאחזת בני־ישראל

vir :diminuetis pauco à & ,multiplicabitis multo à

מאת [d] הרב תרבו ומאת המעט תמעיטו איש

suis vrbibus ex dabit ,*hæreditabunt* ‖ quam *sua hæreditatis os iuxta*

כפי נחלתו אשר ינחלו יתן מעריו

:dicendo ,Mosch ad Dominus est locutus Et .Leuitis

9 ללוים: וידבר יהוה אל־משה לאמר:

Cùm : eos ad dices & , Israel filios ad Loquere

10 דבר אל־בני ישראל ואמרת אלהם כי

:Chenahan terram ad Iarden *transeuntes* vos

אתם עברים את־הירדן ארצה כנען:

erunt *receptus* * ciuitates ;ciuitates vobis *facietis contingere &*

11 [e] והקריתם לכם ערים ערי מקלט [g] תהיינה

.ignorantia in † animam *percutiens* ‖ ,homicida illuc fugiet & ;vobis

לכם ונס שמה רצח [g] מכה־נפש בשגגה:

Et erunt vobis ciuitates ad ‡ *redemptore à receptum*, & non

12 והיו לכם הערים למקלט מגאל ולא

morietur ‡ *interfector*, *vsque stare eum ad facies cœtus* ad iudicium.

ימות הרצח עד־עמדו לפני [h] העדה למשפט:

Et * *vrbes* quas dabitis, sex vrbes ‖ *receptus* erunt

13 והערים אשר תתנו שש־ערי מקלט תהיינה

.vobis Tres vrbes daditis † *à transitu* Iarden

14 לכם: את שלש הערים תתנו מעבר לירדן

& tres vrbes dabitis in terra Chenahan; vrbes euasionis

ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען ערי מקלט

.erunt Filiis Israel, & peregrino, & incolæ

15 תהיינה: לבני ישראל [i] ולגר [k] ולתושב

in medio eorum erunt sex vrbes istæ ad ‡ *receptum*,

בתוככם תהיינה שש־הערים האלה למקלט

ad fugiendum illuc omnis ‡ *percutiens* animam * *in ignorantia*.

לנוס שמה כל־מכה־נפש בשגגה:

Et si in ‖ *vase ferri* percusserit eum, & mortuus fuerit

16 ואם־[l] בכלי ברזל הכהו וימת

homicida † *ipse* : moriendo morietur homicida.

רצח הוא מות יומת הרצח:

Et si in lapide manus, quo moriatur, *in eo* percusserit eum,

17 ואם באבן יד אשר־ימות בה הכהו

& mortuus fuerit, ‡ *interfector ipse*. moriendo morietur homicida.

וימת רצח הוא מות יומת הרצח:

Vel ‡ *in vase ligni* manus, quo moriatur *in eo* percusserit eum,

18 או בכלי עץ־יד אשר־ימות בו הכהו

& moriatur, homicida * *ipse*, moriendo morietur homicida.

וימת רצח הוא מות יומת הרצח:

[Redemptor] sanguinis ipse interficiet homicidam: † *in obuiando ipsum*

19 גאל הדם הוא [m] ימית את־הרצח בפגעו־

in se ipse interficiet eum. Et si ‡ *in odio* impulerit eum,

20 בו הוא ימיתנו: ואם־בשנאה [n] יהדפנו

vel proiecerit super eum ‡ *in insidia*; & mortus fuerit.

או־השליך עליו [o] בצדיה וימת:

Vel * *in inimicitia* percusserit eũ in manu sua, & mortuus fuerit,

21 או באיבה [p] הכהו בידו וימת

moriendo morietur percutiens: homicida ‖ *ipse*. Propinquus

מות־יומת המכה רצח הוא גאל

sanguinis inteficiet homicidam, † *in obuiando in ipsum se*.

הדם ימית את־הרצח בפגעו־בו:

Et si ‡ *in momento* absque ‡ *inimicitia* impulerit eũ, vel proiecerit

22 ואם־בפתע בלא־איבה הדפו או־השליך

super eum omne * *vas* absque insidiis. Vel in omni lapide

עליו כל־[q] כלי בלא צדיה: או בכל־אבן

23 quo moriatur ‖ *in eo absque videre*, & cadere fecerit super eum,

אשר־ימות בה בלא [r] ראות [s] ויפל עליו

& mortu⁹ fuerit, & ipse nõ † inimicus ei neq. ‡ *quærens* malũ eius:

וימת והוא לא־אויב לו ולא מבקש רעתו: [r] ראה [s] נפל

‡ erunt
* euasionis
‖ vt fugiat
[a] נוס
† præter
[b] שנה
[c] לוה
vnusquisque
[d] רבב
secundum hęreditatẽ suam
† hæreditate accipient,
transieritis
constituetis
* euasionis
[e] קרה [f] היה
‡ qui percusserit
† per errorem.
[g] נכרה
‡ euasionẽ ab occisi propinquo,
‡ homicida donec steterit ante cõgregationem
[h] יעד
‖ ex vrbibus
* euasionis;
† trans
[i] גור [k] ישב
‡ euasionem, vt fugiat
‡ qui percusserit
‖ per errorem-
* instrumento ferreo
[l] כלה
† est:
‡ homicida est.
‡ instrumẽto ligneo
* est
‖ Propinquus
† cùm obuiauerit ipse sibi
[m] מות
‡ per odium
[n] הדף
‡ per insidias,
[o] צדה
* per inimicitiam
[p] נכרה
‖ est
† cùm occurrerit ipse sibi
‡ casu
‡ inimicitiis
* instrumentũ
[q] כלה
‖ cùm non viderit,
† erat
‡ quærebat

domũ patrum suorũ: & dimidia tribus Menasseh, acceperunt

לבית אבתם וחצי מטה מנשה לקחו

.suam hæreditatem Dux, *extensiones* & *dimidium extensionis*.

15 נחלתם: שני המטות וחצי המטה

acceperunt hæreditatẽ suam *à transitu* Iarden Ierecho ad orientem

לקחו נחלתם מעבר לירדן ירחו קדמה

.ortum ad Et locutus est Dominus ad Mosch , dicendo:

16 מזרחה: וידבר יהוה אל־משה לאמר:

Ista † nomina virorum , qui ‡ *hæreditabunt* vobis

17 אלה שמות האנשים אשר־ינחלו לכם

terram: Elhazar sacerdos, & Iehosuah filius Nun.

את־הארץ אלעזר הכהן ויהושע בן־נון:

Et *prælatum vnum prælatum vnum ex extensione* capietis

18 ונשיא אחד נשיא אחד ממטה תקחו

ad † *hæreditandum* terram. Et ista ‡ nomina virorum.

19 לנחל את־הארץ: ואלה שמות האנשים

Extensioni Iehudah , Caleb filius Iephunneh.

למטה יהודה כלב בן־יפנה:

Et *extensioni* filiorum Simhon, Semuel filius Hammihud.

20 ולמטה בני שמעון שמואל בן־עמיהוד:

Extensioni Biniamin, Elidad filius Chasson.

21 למטה בנימן אלידד בן־כסלון:

Et *extensioni* filiorum Dan, | *prælatus* Bucchi filius Ioghli.

22 ולמטה בני־דן נשיא בקי בן־יגלי:

‡ Filiis Ioseph * *extensioni* filiorum Menasseh; ‖ *prælatus*

23 לבני יוסף למטה בני־מנשה נשיא

Channiel filius Ephod. Et † *extensioni* filiorum Ephraim,

חניאל בן־אפד: ולמטה בני־אפרים

‡ *prælatus* Chemuel filius Siphtan. Et ‡ *extensioni* filiorum

24 נשיא קמואל בן־שפטן: ולמטה בני־

Zebulun, * *prælatus* Elisaphan filius Parnach. Et ‖ *extensioni*

25 זבולן נשיא אליצפן בן־פרנך: ולמטה

26 filiorum Issachar, † *prælatus* Paltiel filius Hazzan.

בני־יששכר נשיא פלטיאל בן־עזן:

Et ‡ *extensioni* filiorum Aser, ‡ *præfectus* Achiud filius

27 ולמטה בני־אשר נשיא אחיהוד בן־

Selomi. Et * *extensioni* filiorum Naphthali, ‖ *prælatus*

28 שלמי: ולמטה בני־נפתלי נשיא

Pedahel filius Hammihud. Isti † quibus præcepit

29 פדהאל בן־עמיהוד: אלה אשר צוה

Dominus ad *faciendum hæreditare* filios Israel in terra

יהוה לנחל את־בני־ישראל בארץ

.Chenahan

כנען:

tribus, & media tribus,
trans
† sunt
‡ diuident
principẽ vnũ de qualibet tribu
† diuidendum
‡ sunt
De tribu
de tribu
De tribu
de tribu
| princeps
‡ De
* de tribu
| princeps
† de tribu
‡ princeps
‡ de tribu
* princeps
‖ de tribu
† princeps
‖ princeps
‡ de tribu
† sunt
* de tribu
vt diuiderent hæreditatem filiis

CAP. XXXV. לה

Et locutus est Dominus ad Mosch in campestribus Moab,

1 וידבר יהוה אל־משה בערבת מואב

iuxta Iarden *super* Ierecho, dicendo: Præcipe filiis

2 על־ירדן ירחו לאמר: צו [a] את־בני

Israel, & *dabunt* Leuitis de hæreditate possessionis suæ

ישראל ונתנו [b] ללוים מנחלת אחזתם

vrbes ad habitandum: & suburbana * *ciuitatibus* circuitus earum

ערים לשבת ומגרש לערים סביבתיהם

dabitis Leuitis. Et erunt vrbes eis ad habitandum;

3 תתנו ללוים: [d] והיו הערים להם [e] לשבת

& suburbana earum erunt † *animali* eorum & ‡ *acquisitioni* eorum,

ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכשם

& omni bestiæ eorum. Et suburbana vrbium, quæ dabitis

4 ולכל [f] חיתם: ומגרשי הערים אשר תתנו

Leuitis, à pariete vrbis, & forinsecus, mille cubiti *circumquaque*.

ללוים מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב:

Et metiemini ab extra vrbem | *angulum orientis*

5 [g] ומדתם מחוץ לעיר את־[h] פאת־קדמה

duo millia † *in cubito*, & *angulum meridiei* duo millia ‡ *in cubito*,

אלפים באמה ואת־פאת־נגב אלפים באמה

& ‡ *angulum maris*, duo millia * *in cubito*, & | *angulum*

ואת־פאת־ים אלפים באמה ואת פאת

aquilonis duo millia † *in cubito*. Et ciuitas ‡ in medio: hoc erit

צפון אלפים באמה והעיר בתוך זה יהיה

eis suburbana vrbium. Et ‡ *vrbes* quas dabitis

6 להם מגרשי הערים: ואת הערים אשר תתנו

[a] צוה
[b] לוה
* vrbium per
[c] נתן [d] היה
[e] ישב
† animalibus
‡ substantiæ
[f] חיה
erunt per circuitum.
| plagam orientalem
[g] מדד
[h] פאה
† cubitorũ, & plagam meridianam,
‡ cubitorum.
‡ plagam occidentalem
* cubitorum
| plagam aquilonarem
† cubitorum.
‡ erit
‡ ex vrbibus

redemptorem ‡ inter & ,percutientem inter cœtus $ iudicabunt Et
24 וְשָׁפְטוּ הָעֵדָה בֵּין הַמַּכֶּה וּבֵין גֹּאֵל
. ista iudicia super * sanguinis
הַדָּם עַל הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה׃
redemptoris || manu è homicidam cœtus † eruent Et
25 וְהִצִּילוּ הָעֵדָה אֶת־הָרֹצֵחַ מִיַּד גֹּאֵל
,sui receptus $ ciuitatē ad cœtus * eum facient redire & ,sanguinis
הַדָּם וְהֵשִׁיבוּ אֹתוֹ הָעֵדָה אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ
,magnum sacerdotem mori vsque ‡ ea in manebit & ,illuc fugit quò
אֲשֶׁר־נָס שָׁמָּה וְיָשַׁב בָּהּ עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל
egrediendo si Et .sanctitatis oleo in eum vnxit quem
אֲשֶׁר־מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ׃ 26 וְאִם־יָצֹא
quò sui receptus * vrbis terminum homicida fuerit egressus
יֵצֵא הָרֹצֵחַ אֶת־גְּבוּל עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר
sanguinis redemptor † eum inuenerit Et .illuc fugerit
יָנוּס שָׁמָּה׃ 27 וּמָצָא אֹתוֹ גֹּאֵל הַדָּם
redemptor * occiderit & ,sui receptus || vrbis terminum extra ab
מִחוּץ לִגְבוּל עִיר מִקְלָטוֹ וְרָצַח גֹּאֵל
.sanguis ei $ non ;homicidam sanguinis
הַדָּם אֶת־הָרֹצֵחַ אֵין לוֹ דָּם׃
sacerdotem mori vsque * manebit sui receptus ‡ ciuitate in Quia
28 כִּי בְעִיר מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב עַד־מוֹת הַכֹּהֵן
homicida reuertetur ,magnum sacerdotem mori post Et .magnum
הַגָּדֹל וְאַחֲרֵי מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל יָשׁוּב הָרֹצֵחַ
statutum in vobis ista erunt Et .suæ possessionis terram ad
אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ׃ 29 וְהָיוּ אֵלֶּה לָכֶם לְחֻקַּת [b]
.vestris habitationib' omnib' in ,vestras generationes ad *iudicij
מִשְׁפָּט לְדֹרֹתֵיכֶם [c] בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם׃
occidet ,testium os ad * animam ;percutiens || Omnis
30 כָּל־מַכֵּה־נֶפֶשׁ לְפִי עֵדִים [d] יִרְצַח אֶת־
animam in respondebit $ non vnus testis Et .homicidam
הָרֹצֵחַ וְעֵד אֶחָד לֹא־יַעֲנֶה [e] בְנֶפֶשׁ
,homicidæ animæ expiationem * accipietis non Et .moriendum ad ‡
לָמוּת׃ 31 וְלֹא־תִקְחוּ כֹפֶר לְנֶפֶשׁ רֹצֵחַ
.morietur moriendo quia :moriendum ad || impius ipse † qui
אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע לָמוּת כִּי־מוֹת יוּמָת׃
ciuitatem ad fugiendum ad * expiationem accipietis non Et
32 וְלֹא־תִקְחוּ כֹפֶר לָנוּס אֶל־עִיר
.sacerdotem mori vsque ‡ ,terra in habitatum reuertendū ad ,sui receptus $
מִקְלָטוֹ לָשׁוּב [f] לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ עַד־מוֹת הַכֹּהֵן׃
,ea in vos qua † terram impiè vitiabitis * non Et
33 וְלֹא־תַחֲנִיפוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ
terra * & :terram impietate maculabit || iste sanguis quia
כִּי הַדָּם הוּא יַחֲנִיף אֶת־הָאָרֶץ וְלָאָרֶץ
quinimo ‡ ,ea in est effusus qui sanguini propitiatio fiet $ non
לֹא־יְכֻפַּר לַדָּם אֲשֶׁר שֻׁפַּךְ־בָּהּ כִּי־אִם
terram polluet * non Et .illum effundentis sanguine in
בְּדַם שֹׁפְכוֹ׃ 34 וְלֹא תְטַמֵּא אֶת־הָאָרֶץ
,eius medio in habitans ego cuius ea in habitantes vos qua †
אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָהּ
.Israel filiorum medio in habitans || Dominus ego quia
כִּי אֲנִי יְהוָה שֹׁכֵן בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

$ congregatio ‡ propinquum * secundum † congregatio || propinqui. [a] נֹצֵר * cōgregatio $ euasionis suæ ad quā fugit, ‡ donec moriatur sacerdos magnus; * euasionis suæ ad quam † propinquus || euasionis suæ * propinquus $ erit obnoxius morti. ‡ euasionis suæ * donec moriatur sacerdos magnus. Et postquam mortuus fuerit sacerdos magnus, [b] חקק * per [c] דור || percusserit * secundum testes, [d] עוד [e] ענה $ testificabitur ‡ vt moriatur. * pretium pro anima † est || vt moriatur; sed * vt fugiat $ euasionis suæ, vt reuertatur ad habitandum ‡ donec moriatur sacerdos. [f] ישב * polluetis † in qua estis, || polluet * terra $ expiabitur propter sanguinem ‡ nisi per sanguinē illius qui effudit illum. * polluetis † in qua habitatis, in cuius medio ego habito. || habito

CAP. XXXVI. לו

filiorum familiæ $ patrum capita * accesserunt Et
1 וַיִּקְרְבוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי־
filiorum familiis è ,Menasseh filij Machir filij Ghilhad
גִלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה מִמִּשְׁפְּחֹת בְּנֵי
prælatorum facies ad & ,Mosis facies ad ‡ sunt locuti & :Ioseph
יוֹסֵף וַיְדַבְּרוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי הַנְּשִׂאִים
meo Domino :dixerunt Et .Israel filiis * patrum capitum
רָאשֵׁי אָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 2 וַיֹּאמְרוּ אֶת־אֲדֹנִי
hæreditatem in terram dandum ad † ,Dominus præcepit
צִוָּה יְהוָה [g] לָתֵת אֶת־הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה

* principes $ è familia ‡ corā Mosch, & corā principibus ducibus * filiorum † vt daret [g] נתן

,Domino in $ est præceptū meo domino & :Israel filiis sorte in *
בְּגוֹרָל לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַאדֹנִי צֻוָּה בַיהוָה
.eius filiabus nostri fratris Selophchad hæreditatem dandum ad
לָתֵת אֶת־נַחֲלַת צְלָפְחָד אָחִינוּ [a] לִבְנֹתָיו׃
Israel filiorum virgarum * filiis de vni ‡ erunt Et
3 וְהָיוּ [b] לְאֶחָד מִבְּנֵי שִׁבְטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
hæreditate de ,earum hæreditas diminuetur & ,vxores in
לְנָשִׁים וְנִגְרְעָה נַחֲלָתָן מִנַּחֲלַת
quibus extensionis hæreditatem super addetur & ,nostrorum patrum
אֲבֹתֵינוּ [c] וְנוֹסַף עַל־נַחֲלַת [d] הַמַּטֶּה אֲשֶׁר
.diminuetur nostræ hæreditatis sorte de & :eis erunt
תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִגֹּרַל נַחֲלָתֵנוּ יִגָּרֵעַ׃
addetur & ,Israel filiis Iobel fuerit si † Et
4 וְאִם־יִהְיֶה הַיֹּבֵל לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנוֹסְפָה
erunt quibus extensionis hæreditatem super earum hæreditas
נַחֲלָתָן עַל נַחֲלַת הַמַּטֶּה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה
diminuetur nostrorum patrum extensionis hæreditate de & :eis
לָהֶם וּמִנַּחֲלַת מַטֵּה אֲבֹתֵינוּ יִגָּרַע
Israel filiis Mosch præcepit Et .earum hæreditas
נַחֲלָתָן׃ 5 וַיְצַו [e] מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
Ioseph filiorum extensio || Rectum :dicendo ,Domini os super
עַל־פִּי יְהוָה לֵאמֹר כֵּן מַטֵּה בְנֵי־יוֹסֵף
Dominus præcepit quod verbum $ Hoc .loquentes *
דֹּבְרִים׃ 6 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה
erunt ipsarum oculis in Bono ‡ :dicendo,Selophchad filiabus
לִבְנוֹת צְלָפְחָד לֵאמֹר לַטּוֹב בְּעֵינֵיהֶם תִּהְיֶינָה
suorum patrum extensionis familiæ veruntamen :vxores in
לְנָשִׁים אַךְ לְמִשְׁפַּחַת מַטֵּה אֲבִיהֶם
filiorum hæreditas gyrabitur non Et .vxores in erunt
תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים׃ 7 וְלֹא־[f]תִסֹּב נַחֲלָה לִבְנֵי
vnusquisque quia :extensionem † ad extensione * de Israel
יִשְׂרָאֵל מִמַּטֶּה אֶל־מַטֶּה כִּי אִישׁ
.Israel filij adhærebunt * suorum patrum extensionis hereditate in ||
בְּנַחֲלַת [g] מַטֵּה אֲבֹתָיו יִדְבְּקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
filiorum extensionibus $ de hæreditatem hæreditans * filia omnis Et
8 וְכָל־[h]בַּת יֹרֶשֶׁת נַחֲלָה מִמַּטּוֹת בְּנֵי
erit sui patris extensionis * familia de vni ‡ Israel
יִשְׂרָאֵל לְאֶחָד מִמִּשְׁפַּחַת מַטֵּה אָבִיהָ תִּהְיֶה
vnusquisque Israel filij hæreditate accipiant vt ,vxorem in
לְאִשָּׁה לְמַעַן יִירְשׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ
.suorum patrum hæreditatem
נַחֲלַת אֲבֹתָיו׃
,aliam extensionem in extensione || de hæreditas gyretur † non Et
9 וְלֹא־[i]תִסֹּב נַחֲלָה מִמַּטֶּה לְמַטֶּה אַחֵר
filiorum extensiones $ adhærebunt sua hæreditate in * vnusquisq; quia
כִּי־אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ יִדְבְּקוּ מַטּוֹת בְּנֵי
sic ,Mosch Dominus præcepit Quemadmodum .Israel
יִשְׂרָאֵל׃ 10 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן
,Tirsah ,Machlah fuerunt Et .Selophchad filiæ fecerunt
[k] עָשׂוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד׃ 11 [l] וַתִּהְיֶינָה מַחְלָה תִרְצָה
filiis ,Selophchad filiæ Nohah & ,Milcah & ,Choglah &
וְחָגְלָה וּמִלְכָּה וְנֹעָה בְּנוֹת צְלָפְחָד לִבְנֵי
.vxores in earum patruorum
[m] דֹדֵיהֶן [n] לְנָשִׁים׃
fuerunt ,Ioseph filij Menasseh filiorum familiis De
12 מִמִּשְׁפְּחֹת בְּנֵי־מְנַשֶּׁה בֶן־יוֹסֵף הָיוּ
familiæ extensionem super $ earum hæreditas fuit & :vxores in
לְנָשִׁים וַתְּהִי נַחֲלָתָן עַל־מַטֵּה מִשְׁפַּחַת
.earum patris
אֲבִיהֶן׃
Dominus præcepit quæ iudicia & ;præcepta * Ista
13 אֵלֶּה [o] הַמִּצְוֹת וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
,Moab campestribus in Israel filios ad || Mosch manu in †
בְּיַד־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַרְבֹת מוֹאָב
.Iercho Iarden super *
עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃

* per sortem $ per Dominum, vt daret [a] בנה ‡ alicui * tribuum [b] היה hæreditati tribus, [c] יסף [d] נטה † cùm hæreditati tribus tribus iuxta sermonem || tribus * loquuntur. $ est [e] צוה ‡ Vt placebit tribus vertetur [f] סבב * tribu † tribum: || hæreditati tribus * adhærebit in filiis [g] נטה * hæreditate accipiens $ tribubus [h] בנה ‡ alicui * tribus † vertatur || tribu ad tribum [i] סבב * hæreditati suæ $ tribus [k] עשה [l] היה [m] דוד [n] אנש Ex his qui erāt de familia ‡ tribui * sunt [o] צוה † per manum || filiis * iuxta

סוף ספר במדבר

Finis libri Numeri.

אלה הדברים

LIBER ELLE HADDEBARIM,

QVI GRÆCE DICITVR DEVTERONOMIVM;

LATINE SECVNDA LEX.

CAPVT I. א

quæ verba† Ista
1 אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
omnem ad Moseh est locutus
דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל־כָּל־
,Iarden transitu in Israel
יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן
contra planicie in ,deserto in
בַּמִּדְבָּר בָּעֲרָבָה מוֹל
& ,Chaseroth & ,Laban & Tophel inter & ,Paran inter ,Suph
סוּף בֵּין־פָּארָן וּבֵין־תֹּפֶל וְלָבָן וַחֲצֵרֹת וְדִי
Sehir montis via ,Choreb à diebus Vndecim .Dizahab
2 זָהָב׃ אַחַד עָשָׂר יוֹם מֵחֹרֵב דֶּרֶךְ הַר־שֵׂעִיר
anno quadragesimo in fuit Et .Barneah Cades ad vsque
3 עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ׃ וַיְהִי בְּאַרְבָּעִים שָׁנָה
Moseh est locutus ,mensis vna in mense vndecimo in
בְּעַשְׁתֵּי־עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ דִּבֶּר מֹשֶׁה
Dominus præcepit quæ omnia secundum ,Israel filios ad
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
regem Sichon eum percussisse Post .eos ad ei
4 אֹתוֹ אֲלֵהֶם׃ אַחֲרֵי הַכֹּתוֹ אֵת סִיחֹן מֶלֶךְ
,Basan regem Ogh & ,Chesbon in habitans qui ,Emoræorum
הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן וְאֵת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן
Iarden transitu In ‖ .Edrehi in Astaroth in habitans qui
5 אֲשֶׁר־יוֹשֵׁב בְּעַשְׁתָּרֹת בְּאֶדְרֶעִי׃ בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן
legem explanare Moseh voluit † ,Moab terra in
בְּאֶרֶץ מוֹאָב הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר אֶת־הַתּוֹרָה
nos ad est locutus noster Deus Dominus :dicendo ,hanc
6 הַזֹּאת לֵאמֹר׃ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ
.isto monte in habitasse † vobis Multum :dicendo ,Choreb in
בְּחֹרֵב לֵאמֹר רַב־לָכֶם שֶׁבֶת בָּהָר הַזֶּה׃
montem venite ‡ & ,vobis proficiscimini & vos Vertite
7 פְּנוּ וּסְעוּ לָכֶם וּבֹאוּ הַר
,monte in ,solitudine in ,eius vicinos omnes ad & ,Emoræum
הָאֱמֹרִי וְאֶל־כָּל־שְׁכֵנָיו בָּעֲרָבָה בָהָר
,Chenahanæi terra ,maris portu in & ,meridie in & ,planicie in &
וּבַשְּׁפֵלָה וּבַנֶּגֶב וּבְחוֹף הַיָּם אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי
.Perath flumen ,magnum flumen ad vsque Lebanon &
וְהַלְּבָנוֹן עַד־הַנָּהָר הַגָּדֹל נְהַר־פְּרָת׃
,ingredimini : terram vestras facies ad dedi Vide
8 רְאֵה נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם אֶת־הָאָרֶץ בֹּאוּ
,vestris patribus Dominus iurauit quam ‡ terram possidete &
וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם
,eis dandum ad Iahacob & ,Ischac ,Abraham
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לָתֵת לָהֶם
tempore in vos ad dixi Et .eos post eorum semini &
9 וּלְזַרְעָם אַחֲרֵיהֶם׃ וָאֹמַר אֲלֵכֶם בָּעֵת
.vos ferre solus potero Non :dicendo ,illo
הַהִוא לֵאמֹר לֹא־אוּכַל לְבַדִּי שְׂאֵת אֶתְכֶם׃
vos ecce & ,vos multiplicauit vester Deus Dominus
10 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הִרְבָּה אֶתְכֶם וְהִנְּכֶם
Dominus .multitudine in cælorum stellæ sicut hodie
11 הַיּוֹם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב׃ יְהוָה
mille ,vos sicut ,vos super addat vestrorum patrum Deus
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם יֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף
.vobis est locutus quemadmodum :vobis benedicat & ;vicibus
פְּעָמִים וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם׃
,vestrum onus & ,vestrum laborem grauem solus feram Quomodo
12 אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי טָרְחֲכֶם וּמַשַּׂאֲכֶם
,sapientes viros vobis † Date ;vestram contentionem ‖ &
13 וְרִיבְכֶם׃ הָבוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים

Margin: ‖ sunt; trans; è regione; itinere; הירד; Postquam percutere fecit; נכה; habitabat; habitabat ‖ Trans; † incepit; יאל ירה; Sat † est; ישב פנה; ‡ itead; נסע בוא; littore; חפף; coram vobis; ‡ super; ירש; vt daret; נתן; possum; בדד; estis; נשא; estis; ‖ lites vestras & † ex; רוב יהב

‡ ‡ eos ponam & ‡ vestris tribubus ‡ notos & ,intelligentes &
וּנְבֹנִים וִידֻעִים לְשִׁבְטֵיכֶם וַאֲשִׂימֵם
Bonum :dixistis atque,mihi respondistis Et .vestra capita in ‡
14 בְּרָאשֵׁיכֶם׃ וַתַּעֲנוּ אֹתִי וַתֹּאמְרוּ טוֹב
.faciendum ad * es locutus quod verbum †
הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ לַעֲשׂוֹת׃
,sapientes viros ,vestrarum virgarum capita cepi ‖ Et
15 וָאֶקַּח אֶת־רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים
principes ‡ ;vos super capita ‡ eos dedi † & ;notos &
וִידֻעִים וָאֶתֵּן אֹתָם רָאשִׁים עֲלֵיכֶם שָׂרֵי
,quinquaginta principes & ,centenorum principes & ,millium
אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים
.vestris tribubus * ,præfectos & ,decem principes &
וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת וְשֹׁטְרִים לְשִׁבְטֵיכֶם׃
:dicendo , illo tempore in vestris iudicibus præcepi Et
16 וָאֲצַוֶּה אֶת־שֹׁפְטֵיכֶם בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר
inter iustitiam iudicabitis † & ,vestros fratres inter Audiendo ‖
שָׁמֹעַ בֵּין־אֲחֵיכֶם וּשְׁפַטְתֶּם צֶדֶק בֵּין־
.eius peregrinum inter & ,eius fratrem inter & ,virum
אִישׁ וּבֵין־אָחִיו וּבֵין גֵּרוֹ׃
magnum sic ,paruum Sicut .iudicio in facies ‡ agnoscetis Non
17 לֹא־תַכִּירוּ פָנִים בַּמִּשְׁפָּט כַּקָּטֹן כַּגָּדֹל
iudicium quia : viri vultibus ‡ à timebitis Non .audietis
תִּשְׁמָעוּן לֹא תָגוּרוּ מִפְּנֵי־אִישׁ כִּי הַמִּשְׁפָּט
facietis accedere ,vobis à duruerit quod verbum & :illud Dei*
לֵאלֹהִים הוּא וְהַדָּבָר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם תַּקְרִבוּן
tempore in vobis præcepi Et .illud audiam & ,me ad
18 אֵלַי וּשְׁמַעְתִּיו׃ וָאֲצַוֶּה אֶתְכֶם בָּעֵת
.facietis qua verba omnia illo
הַהִוא אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן׃
totum perambulauimus & ,Choreb è sumus profecti Et
19 וַנִּסַּע מֵחֹרֵב וַנֵּלֶךְ אֵת כָּל־
via † vidistis quod istud terribile & ,magnum desertum
הַמִּדְבָּר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַהוּא אֲשֶׁר רְאִיתֶם דֶּרֶךְ
noster Deus Dominus præcepit quemadmodum ,Emoræi montis
הַר הָאֱמֹרִי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
.Barneah Cades ad vsque venimus Et .nobis
אֹתָנוּ וַנָּבֹא עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ׃
quem ,Emoræi montem ad vsque Venistis ;vos ad dixi Et
20 וָאֹמַר אֲלֵכֶם בָּאתֶם עַד־הַר הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר־
Dominus dedit Vide .nobis dans noster Deus Dominus
21 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נֹתֵן לָנוּ׃ רְאֵה נָתַן יְהוָה
quemadmodū ,posside ,Ascende .terram tuas facies ad tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ אֶת־הָאָרֶץ עֲלֵה רֵשׁ כַּאֲשֶׁר
,timeas ne .tibi tuorum patrum Deus Dominus est locutus
דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ אַל־תִּירָא
,vos omnes me ad accessistis Et .consterneris ne &
22 וְאַל־תֵּחָת׃ וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כֻּלְּכֶם
effodiant & ,nostras facies ad viros Mittamus : dixistis &
וַתֹּאמְרוּ נִשְׁלְחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ וְיַחְפְּרוּ־
viam : verbum ‖ nobis referant & ;terram
לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ וְיָשִׁבוּ אֹתָנוּ דָּבָר אֶת־הַדֶּרֶךְ
veniemus quas ‡ vrbes & ;ea in ascendemus qua †
אֲשֶׁר נַעֲלֶה־בָּהּ וְאֵת הֶעָרִים אֲשֶׁר נָבֹא
cepi ‖ & verbum * meis oculis in fuit bonum ‡ Et .eas ad
23 אֲלֵיהֶן׃ וַיִּיטַב בְּעֵינַי הַדָּבָר וָאֶקַּח
tribui † vnum virum viros duodecim vobis ex
מִכֶּם שְׁנֵים עָשָׂר אֲנָשִׁים אִישׁ אֶחָד לַשָּׁבֶט׃
venerunt & ,montem in ascenderunt & ,se verterunt Et
24 וַיִּפְנוּ וַיַּעֲלוּ הָהָרָה וַיָּבֹאוּ
.eam explorauerunt & ,Eschol † torrem ‖ ad vsque
עַד־נַחַל אֶשְׁכֹּל וַיְרַגְּלוּ אֹתָהּ׃

Margin: בין שום; ‡ principes vestros; ענה; † est; † vt faceres; ‖ tuli principes tribuum; עשר; ‡ posui; ‡ principes; ‡ tribunos & cêturiones, & quinquagenarios, & decuriones; שרי; לקח שור; מאר; * de; ‖ Audite; † iudicate; גור; ‡ faciem; נכר; ‡ facie; *Dei est: quod vestras superat vires, referetis; quę facere debeatis; totam; חלך; solitudinem magnã, terribilem hanc quam; † per viam; ירא; בוא; dat; coram te; ירש; ירא; חתת; ante nos, & explorent; ‡ rem.; שוב; † per quam ascendamus,; ‡ ad quas veniamus.; בוא לקח; ‡ placuit; * res; ‡ tuli; ‡ per tribum; פנה עלה; ‖ vallem; † botri

fecerunt descendere & ;terræ fructu de sua manu in ceperunt Et — tulerunt

25 ויקחו בידם [a]מפרי הארץ ויורדו — [a]פרה

terra $ Bona : dixerunt & ,*verbum* nobis retulerunt & :nos ad — rem $ est

אלינו וישבו אתנו דבר ויאמרו טובה הארץ

voluistis non Et . nobis *dans* noster Deus Dominus quam — dat

אשר־יהוה אלהינו נתן לנו: 26 ולא אביתם

.vestri Dei Domini os irritastis & ,ascendere

לעלת [b]ותמרו את־פי יהוה אלהיכם: — [b]מרה

odio In ‡ :dixistis & ,vestris *tentoriis* in murmurastis Et

27 ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת

dandum ad * ,Ægypti terra de nos eduxit ,nos *Domini*

tabernaculis ‡ Quia odio habet Dominus * vt traderet

יהוה אתנו הוציאנו מארץ מצרים [c]לתת — [c]נתן

Quo . nos faceret perdere vt ,Emoræi manu in nos

אתנו ביד האמרי להשמידנו: 28 אנה

nostrum cor *liquefecerunt* † nostri Fratres ?*ascendentes* nos — ascendimus? † dissoluerunt

אנחנו עלים אחינו [d]המסו את־לבבנו — [d]מסס

,magnæ vrbes ;* nobis *prælatus* ‖ & ,magnus Populus :dicendo — ‖ excelsior * est:

לאמר עם גדול [e]ורם ממנו ערים גדלת — [e]רום

.ibi vidimus Hanachim $ filios etiam & ,cælos in munitæ & — $ *Torquatorum*

ובצורת בשמים וגם־בני ענקים [f]ראינו שם: — [f]ראה

.eis ab timeatis neque *frangamini* ‡ Ne :vos ad dixi Et — ‡ paueatis * præcedit vos

29 ואמר אלכם לא־תערצון ולא־תיראון מהם:

ipse :*vestros conspectus ad ambulans* * vester Deus Dominus

30 יהוה אלהיכם ההלך לפניכם הוא

vobiscum fecit quæ omnia iuxta vobis † pugnabit — † pro

ילחם לכם ככל אשר עשה אתכם

;vidisti quod deserto in Et .vestris oculis in Ægypto in

31 במצרים לעיניכם: ובמדבר אשר ראית

portat quemadmodum ,tuus Deus Dominus te portauit quia

אשר נשאך יהוה אלהיך כאשר ישא־

ad vsque ‖ ,ambulastis *qua via tota in* ,suum filium vir — per totā viam per quam ‖ donec * veniretis $ hoc

איש את־בנו בכל־הדרך אשר הלכתם עד־

isto verbo $ in Et .istum locum ad vsque *vos venire* *

[g]באכם עד־המקום הזה: 32 ובדבר הזה — [g]בוא

;*vestrum Deum Dominum in credentes* ‡ vos non — ‡ credidistis Domino Deo vestro: qui præcedebat vos

אינכם מאמינם ביהוה אלהיכם:

locum vobis explorandum ad via in *vobis coram Euntem* *

33 ההלך לפניכם בדרך לתור לכם מקום

vos faciendum videre ad ,nocte *igne in* ,*vos castrametandum ad* † — † pro castris vestris, per ignem in

[h]לחנתכם באש לילה [i]לראתכם — [h]חנה

.*interdiu nube in* * & ,*ea in ambulaueritis qua via in* ‖ — [i]ראה ‖ viam per quā ambularetis, * per nubem in die.

בדרך אשר [k]תלכו־בה ובענן יומם:

,*ira ferbuit* $ & ;vestrorū verborū vocem Dominus audiuit Et

34 וישמע יהוה את־קול דבריכם ויקצף

viris *in* ‡ vir viderit Si .dicendo ,iurauit &

וישבע לאמר: 35 אם־יראה איש באנשים — [k]ילך $ iratus est ‡ ex

bonam terram ,istius malæ generationis istis

האלה הדור [l]הרע הזה את הארץ הטובה — [l]רוע

Præter .vestris patribus *dandum ad* † ,iuraui quam * — * super † vt darem

אשר נשבעתי [m]לתת לאבתיכם: 36 זולתי — [m]נתן

dabo ei & ,eam videbit ipse ,Iephunneh filium Caleb

כלב בן־יפנה הוא יראנה ולו־אתן את־

compleuit * quod eo ,eius filiis & ,*ea in calcauit qua* ‖ terram — ‖ per quam calcauit, * perfecit vt iret $ contra

הארץ אשר דרך־בה ולבניו יען אשר מלא

Dominus est iratus me *in* $ Etiam .Dominum post

אחרי יהוה: 37 גם־בי התאנף יהוה

.illuc ingredieris non tu Etiam :dicendo ,vos propter

בגללכם לאמר גם־אתה לא־תבא שם:

ingredietur ipse ,*tuas facies ad stans* ,Nun filius Iehosuah — qui stat coram te,

38 יהושע בן־נון העמד לפניך הוא יבא

eam faciet hæreditare ipse quia ,robora ipsum :illuc

שמה אתו חזק כי־הוא ינחלנה את־

prædam in ,dixistis *quem vester paruulus* ‡ Et .Israel — ‡ paruuli vestri de quibus

ישראל: 39 [n]וטפכם אשר אמרתם לבז — [n]טפף

bonum hodie cognouerunt non qui vestri filij & ,*erit* * — * erunt,

יהיה ובניכם אשר לא־ידעו היום טוב

ipsi & ,eam dabo eis & ,illuc intrabunt ipsi ,malum &

ורע המה יבאו שמה ולהם אתננה והם

,*vobis respicite* vos Et .eam hæreditate accipient vertite vos

ירשוה: 40 ואתם [o]פנו לכם — [o]פנה

.Suph maris † *via* ,desertum in proficiscimini & — † per viam

[p]וסעו המדברה דרך ים־סוף: — [p]נסע

nos ;Domino Peccauimus : me ad dixistis & ,respondistis Et

41 [a]ותענו ותאמרו אלי חטאנו ליהוה אנחנו — [a]ענה

nobis præcepit quæ omnia iuxta pugnabimus & ,ascendemus

נעלה ונלחמנו ככל אשר־[b]צונו — [b]צוה

.*sua belli vasa vir* accinxistis & ,noster Deus Dominus — vnusquisque arma bellica sua, † voluistis

יהוה אלהינו ותחגרו איש את־כלי מלחמתו

Dominus dixit Et .montem in ascendere *fategistis* † &

42 [c]ותהינו [d]לעלת ההרה: ויאמר יהוה — [c]הין [d]עלה

quia ,pugnetis ne & ,ascendatis Ne ,eis Dic :me ad

אלי אמר להם לא תעלו ולא־תלחמו כי

aspectus ad * percutiamini non *&* ,*vestro interiore in ego* ‖ non — ‖ sum in medio vestri, vt * corā inimicis vestris.

אינני בקרבכם ולא תנגפו לפני

non & ,vos ad sum locutus Et .*vestrorum inimicorum*

43 איביכם: ואדבר אליכם ולא

,egistis superbe & ,Domini os irritastis & ;audistis

שמעתם [e]ותמרו את־פי יהוה ותזדו — [e]מרה

Emoræus est egressus Et .montem in ascendistis &

44 ותעלו ההרה: ויצא האמרי

qui habitabat sunt persecuti & ;vestri occursum in ,isto monte in *habitans*

הישב בהר ההוא לקראתכם וירדפו

faciunt contriuerunt & ;apes *facerent* quemadmodum vos

אתכם כאשר [f]תעשינה הדברים [g]ויכתו — [f]עשה

,estis reuersi Et .Chorma ad vsque Sehir *in* $ vos — [g]כתת $ à

45 אתכם בשעיר עד־חרמה: [h]ותשבו — [h]שוב

Dominus audiuit non & :*Domini facies ad* ‡ fleuistis &

[i]ותבכו לפני יהוה ולא־שמע יהוה — ‡ coram Domino,

manfistis Et .*vos ad aures arrexit* † non & ,*vestra voce in* *

46 [k]בקלכם ולא האזין אליכם: [l]ותשבו — [i]בכה * vocē vestrā, † auscultauit vobis.

.mansistis quibus dies secundum ;multis diebus Cades in

בקדש ימים רבים [l]כימים אשר ישבתם: — [k]קול [l]ישב

CAP. II. ב

,Suph maris *via* desertum in sumus profecti & ,nos vertimus Et — [l]יום

1 [m]ונפן ונסע המדברה דרך ים־סוף — per viam

circumiuimus & ;me ad Dominus est locutus quemadmodum — [m]פנה

כאשר דבר יהוה אלי [n]ונסב — [n]סבב

Dominus dixit Et .multis diebus Sehir montem

2 את־הר־שעיר ימים רבים: ויאמר יהוה

montem circumiisse vobis *Multum* .dicendo me ad — Sufficit

3 אלי לאמר: רב־לכם סב את־ההר

præcipe populo Et .aquilonem ad *vobis respicite* :istum — vertite vos

4 הזה פנו לכם צפנה: ואת־העם [o]צו — [o]צוה

filiorum vestrorum fratrum *termino in transeuntes* Vos :dicendo — transitis per terminum

לאמר אתם עברים בגבול אחיכם בני־

custodiemini ‖ & ,vobis à timebunt & ; Schir in *habitantium* Esau — qui habitant ‖ cauebitis vos

עשו הישבים בשעיר וייראו מכם ונשמרתם

vobis dabo non quia ,*eis cum litem misceatis* Ne .valde — prouocetis eos,

5 מאד: אל־[p]תתגרו בם כי לא־אתן לכם — [p]גרה

$ quia ;pedis *vola* * calcationem ad vsque eorum terra de — * plantæ $ in

מארצם עד מדרך [q]כף־רגל כי־ — [q]כפף

Cibum .Sehir montem dedi Esau ipsi hæreditatem

6 ירשה לעשו נתתי את־הר שעיר: אכל

aquas * etiam & :comedetis & ,argento in eis ab *frangetis* ‡ — ‡ emetis * aquā emetis

תשברו מאתם בכסף ואכלתם וגם־מים — [r]כרה

Dominus Quia .bibetis & ,argento in eis ab *fodietis*

7 [r]תכרו מאתם בכסף [s]ושתיתם: כי יהוה — [s]שתה

nouit ;tuæ manus opere omni in tibi benedixit tuus Deus

אלהיך ברכך בכל מעשה ידך ידע

ingressum tuū quadraginta Iam .istud magnum desertum *tuum ambulare* per

[t]לכתך את־המדבר הגדל הזה זה ארבעים — [t]ילך

.*re indiguisti* ‖ non ,tecum † tuus Deus Dominus ,annis — † fuit ‖ caruisti aliquo.

שנה יהוה אלהיך עמך לא חסרת דבר:

habitantibus * ,Esau filiis nostris fratribus à transiuimus Et — * qui habitabant

8 ונעבר מאת אחינו בני־עשו הישבים

:Hesiongaber ab & ,Elath ab ,planiciei via à Schir in

בשעיר מדרך הערבה מאילת ומעצין גבר

.Moab deserti *via* transiuimus & ,nos vertimus & — per viam

ונפן ונעבר דרך מדבר מואב:

, Moab *angusties* Ne :me ad Dominus dixit Et — oppugnes

9 ויאמר יהוה אלי אל־[u]תצר את־מואב — [u]צור

prouoces eos ad bellum — eius terra de tibi dabo non quia ;*bello eis cum te misceas* neque

ואל־תתגר בם מלחמה כי לא־אתן לך מארצו

qui , cæli omnibus sub * populorum facies $ super
על־פני העמים תחת כל־השמים אשר
.tua facie à dolebunt & trement |&, tuum auditum audient
ישמעון שמעך ורגזו [a] וחלו מפניך׃
Sichon ad Chedemoth deserto è legatos † misi Et
26 ואשלח מלאכים ממדבר קדמות אל־סיחון
Transibo :dicendo , pacis ‡ verbis Chesbon regem
27 מלך חשבון דברי שלום לאמר׃ אעברה
,dexteram ad recedam | non :ibo via in , via in *,tuam terram in
בארצך בדרך בדרך אלך לא אסור ימין
mihi franges †argento in Cibum .finistram ad neque
28 ושמאול׃ אכל בכסף תשברני
tantum :bibam & mihi dabis argento in aquas & : comedā &
ואכלתי ומים בכסף תתן־לי [b] ושתיתי רק
mihi fecerunt Quemadmodum .meis pedibus in transibo
29 אעברה ברגלי׃ כאשר עשו־לי
habitantes , Moabitæ & , Sehir in habitantes ,Esau filij
בני עשו הישבים בשעיר והמואבים הישבים
quam , terram ad Iarden transeam quo vsque ,Har in
בער עד אשר־אעבר את־הירדן אל־הארץ אשר־
Sichon voluit non Et .nobis dans noster Deus Dominus
30 יהוה אלהינו נתן לנו׃ ולא אבה סיחן
Domius fecit indurare quia ;eo in nos facere transire Chesbon rex
מלך חשבון [c] העברנו בו כי־הקשה יהוה
causa || ,eius cor roborauit & ,eius spiritum tuus Deus
אלהיך את־רוחו ואמץ את־לבבו למען
.hanc diem secundum tua manu in eum dandi
תתו [d] בידך כיום הזה׃
tuas facies ad dare incepi ,Vide : me ad Dominus dixit Et
31 ויאמר יהוה אלי ראה החלתי תת לפניך
hæreditandum ad,hæredita incipe : eius terram & ,Sichon
את־סיחן ואת־ארצו החל רש לרשת
nostrum occursum in Sichon est egressus Et .eius terram
32 את־ארצו׃ ויצא סיחן לקראתנו
eum dedit Et : Iahas in bellum ad eius populus omnis & ,ipse
33 הוא וכל־עמו למלחמה יהצה׃ ויתנהו
& ,eum percussimus & ,nos ante noster Deus Dominus
יהוה אלהינו לפנינו [e] ונך אתו ואת־
cepimus Et :eius populum omnem & ,eius filios
34 בנו ואת־כל־עמו׃ ונלכד את־
anathematizauimus * & .ipso tempore in eius vrbes omnes
כל־עריו בעת ההוא ונחרם את־
residuauimus † non :paruulum || &, mulieres & viros ,vrbem omnem
כל־עיר מתם והנשים [f] והטף לא השארנו
;nobis sumus prædati animal || Tantum .superstitem
35 שריד׃ רק הבהמה בזזנו לנו
quæ ,Haroer Ab .cepimus quas vrbium spolium &
36 ושלל הערים אשר לכדנו׃ מערער אשר
torrente in * quæ ciuitatem & ,Arnon torrenti labium super
על־[g] שפת־נחל ארנן והעיר אשר בנחל
:a obis à se exaltauerat || quæ , ciuitas fuit non ,Gilhad ad vsq; &
ועד־הגלעד לא [h] היתה קריה אשר שגבה ממנו
:nostras facies ad † noster Deus Dominus dedit || omnes
את־הכל נתן יהוה אלהינו לפנינו׃
; accessisti non Hammon filiorum terram ad Tantum ‡
37 רק אל־ארץ בני־עמון לא קרבת
omnia & ,montis * ciuitates & Iabboch torrentis manum $ omnem
כל־יד נחל יבק וערי ההר וכל
.noster Deus Dominus præcepit quæ
אשר־צוה יהוה אלהינו׃

CAP. III. ג

est egressus & ;Basan via ||ascendimus & ,respeximus Et
1 ונפן [i] ונעל [k] דרך הבשן ויצא
omnis & ipse , nostrum occursum in Basan rex Ogh
עוג מלך־הבשן לקראתנו הוא וכל־
Dominus dixit Et .Edrehi in bellum ad eius populus
2 עמו למלחמה אדרעי׃ ויאמר יהוה
,eum dabo tua manu in quia , eum timeas Ne : me ad
אלי אל־תירא אתו כי בידך [l] נתתי אתו
ei facies & :eius terram & ,eius populum omnem &
ואת־כל־עמו ואת־ארצו [m] ועשית לו

Margin (left):
$ faciem
* qui sunt sub omni cælo,
| pauebunt, & timebunt
[a] חול
† nuncios
‡ pacificis,
per
* per viam, per viam pergam:
| declinabo
† vendes
[b] שתה
qui habitant
dat
vt trāsiremus per eum.
[c] עבר
|| vt daret
[d] נתן
coram te
possidere, vt possideas
[e] נכה
בניו
ק
* destruximus
|| paruulos:
† reliquimus
[f] טפף
|| animalia
spolia
est iuxta ripā
* est
[g] שפה
|| effugerit
[h] חיה
‡ tradidit
† corā nobis.
$ Sed
$ locum
* montanas,
vertimus nos,
|| per viam
[i] פנה [k] עלה
tradam
[l] נתן
[m] עשה

.hæreditatem † Har dedi Loth filiis quia ,hæreditatem † in
ירשה כי לבני־לוט נתתי את־ער ירשה׃
magnus populus , ea in habitabant antea Emim $
10 האמים לפנים ישבו בה עם גדול
Gigantes | .Hanachim * sicut ,excelsus & , multus &
11 [a] ורב [b] ורם כענקים׃ רפאים
vocabant Moabitæ & :gigantes sicut ,ipsi etiam reputabantur
יחשבו אף־הם כענקים והמאבים יקראו
Chorim ‡ habitauerunt Sehir in Et .Emim eis †
12 להם אמים׃ ובשעיר ישבו [d] החרים
eos confecerunt * & ,eos possederunt $ Esau filij & ,antea
לפנים ובני עשו יירשום וישמידום
fecit quemadmodum eis pro † habitauerunt & ,suis faciebus à ||
מפניהם וישבו תחתם כאשר עשה
.eis Dominus dedit quam suæ hæreditatis terra in Israel
ישראל לארץ ירשתו אשר־נתן יהוה להם׃
: Zered torrentem vobis transite & ,surgite Nunc
13 עתה [e] קמו ועברו לכם את־נחל זרד
quibus dies Et .Zered torrentem transiuimus Et
14 ונעבר את־נחל זרד׃ והימים אשר־
transiuimus quo vsque Barneah Cades de ambulauimus
הלכנו מקדש ברנע עד אשר־עברנו את־
consumi ad vsque ||anni octo & , triginta * ,Zered torrentem
נחל זרד שלשים ושמנה שנה עד־תם
,ca rametationis interiori ‡ de belli † virorum generatio omnis
כל־הדור אנשי המלחמה מקרב המחנה
manus etiam Et .eis Domius iurauit quemadmodum
15 כאשר נשבע יהוה להם׃ וגם יד־
,castrametationis interiori ex ||eos conterendum* ad eos in $ fuit Domini
יהוה היתה בם [f] להמם מקרב המחנה
fuerunt consumpti quando fuit Et .eos consumendum ad vsque
16 עד תמם׃ ויהי כאשר־תמו
.populi interiori ex moriendum ad ,belli ‡ viri omnes
כל־אנשי המלחמה למות מקרב העם׃
:dicendo ,me ad Dominus est locutus Et
17 וידבר יהוה אלי לאמר׃
.Har Moab terminum hodie transiens Tu
18 אתה עבר היום את־גבול מואב את־ער׃
, eos coarctes ne ,Hammon filiorum regione è accedes * Et
19 וקרבת מול בני עמון אל־[f] תצרם
Hammon filiorum terra de dabo non quia :eis cum litiges ne &
ואל־[g] תתגר בם כי לא־אתן מארץ בני־עמון
.possessionem eam dedi Loth filiis quia ,hæreditatem tibi
לך ירשה כי לבני־לוט נתתיה ירשה׃
gigantes ‡ :ipsa etiam reputabitur Gigantum † Terra
20 ארץ־רפאים תחשב אף־הוא רפאים
eis vocabant Hammonitæ & ,antea ea in habitauerunt
ישבו־בה לפנים והעמנים יקראו להם
excelsus & ,multus & ,magnus Populus .Zamzummin $
21 [h] זמזמים׃ עם גדול ורב ורם
,eorum faciebus † à Domius eos perdidit & : Hanachim * sicut
כענקים וישמידם יהוה מפניהם
Quemadmodum .eis pro † habitauerunt & ,eos possederunt | &
22 ויירשם וישבו תחתם׃ כאשר
confecit $ qui ,Sehir in habitantibus ‡ Esau filiis fecit
עשה לבני עשו הישבים בשעיר אשר השמיד
habitauerunt & ,eos expulerunt & ,eorum faciebus | à Choreos*
את־החרי מפניהם ויירשם וישבו
habitantes ‡ Hauuim Et .istam diem ad vsque eis pro †
23 תחתם עד היום הזה׃ והעוים הישבים
Caphthor de egredientes * Caphthorim ,Hazzah vsque Chaseri $ in
בחצרים עד־עזה כפתרים היצאים מכפתר
,Surgite .eis pro || habitauerunt & ,eos perdiderunt
24 השמידם וישבו תחתם׃ קומו
dedi , vide : Arnon torrentem transite & ,proficiscimini
[i] סעו ועברו את־נחל ארנן ראה [k] נתתי
& ,Emoræorum Chesbon regem Sichon tua manu in
בידך את־סיחן מלך־חשבון האמרי ואת־
.bello eum in miscere & ,hæredita incipe :eius terram
ארצו [l] החל [m] רש [n] והתגר בו מלחמה׃
tuum timorem & ,tuum pauorem dare incipiam ista Die
25 היום הזה אחל תת פחדך ויראתך

Margin (right):
† in
$ Terribiles
[a] אים
* Torquati
| Consternantes
[b] רבב [c] רום
† eos Terribiles.
‡ Heroes
[d] חור
$ expulerunt
* perdiderunt
|| à facie sua
† loco ipsorū
[e] קום
donec transiremus
* fuerunt
| donec consumeretur
† bellatorum
‡ medio castrorum.
$ contra
* perdendum
|| è medio castrorū, donec consumeret
[f] המם
‡ bellatores, vt morerentur è medio
transis
* quando
| obsideas
[f] צור
[g] גרה
† consternantium
‡ consternantes
eos
$ præsumptuosos
[h] זמם
* torquati
† facie
| expulerunt
† loco ipsorū.
‡ qui habitabant $ disperdidit
$ heroes
|| facie
† loco ipsorū
‡ qui habitabant
$ villis
* qui egressi sunt
| loco eorum.
[i] נסע [k] נתן
possidere, & pugna cum eo in bello.
[l] חלל [m] ירש
[n] גרה

qui , Emoræorum regi , Sichon fecisti quemadmodum
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר
noster Deus Dominus dedit Et . Chesbon in *habitans* habitabat
3 יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן׃ וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
omnem & , Basan regem Ogh etiam nostra manu in
בְּיָדֵנוּ גַּם אֶת־עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן וְאֶת־כָּל־
sibi reliquerit non vt adeò ,eum percussimus & : eius populum
עַמּוֹ וַנַּכֵּהוּ[a] עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ [a] נכה
tempore in eius vrbes omnes cepimus Et . superstitem
4 שָׂרִיד׃ וַנִּלְכֹּד אֶת־כָּל־עָרָיו בָּעֵת
. eis *cum* ab ceperimus non quam ciuitas fuit non . ipso
הַהִוא לֹא הָיְתָה קִרְיָה אֲשֶׁר לֹא־לָקַחְנוּ מֵאִתָּם
Ogh regni Argob *funem* omnem vrbes Sexaginta regionem
שִׁשִּׁים עִיר כָּל־חֶבֶל אַרְגֹּב מַמְלֶכֶת עוֹג
, alto muro munitæ vrbes istæ Omnes . Basan in
5 בַּבָּשָׁן׃ כָּל־אֵלֶּה עָרִים בְּצֻרוֹת חוֹמָה גְבֹהָה
. valde *multum muratu non vrbibus ab tantum , vectis & , foribus* portis, & vectibus, præter vrbes villarū absque muro multas
דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ לְבַד מֵעָרֵי הַפְּרָזִי הַרְבֵּה מְאֹד׃
Sichon fecimus quemadmodum , eas desolauimus Et
6 וַנַּחֲרֵם אוֹתָם כַּאֲשֶׁר עָשִׂינוּ לְסִיחֹן
, mulieres , viros , vrbem omnem desolando ; Chesbon regi
מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן הַחֲרֵם כָּל־עִיר מְתִם הַנָּשִׁים
sumus prædati vrbium *spolium & . animal omne* $ Et . *paruulum &* paruulos. $ omnia animalia, & spolia
7 וְהַטָּף׃ וְכָל־הַבְּהֵמָה וּשְׁלַל הֶעָרִים[b] בַּזּוֹנוּ
manu è terram ipso tempore in cepimus Et . nobis [b] בזז
8 לָנוּ׃ וַנִּקַּח[c] בָּעֵת הַהִוא אֶת־הָאָרֶץ מִיַּד [c] לקח
torrente à , Iarden *transitu in* ‡ qui , Emoræorum regum duorū ‡ erant trans
שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִנַּחַל
vocabunt Sidonij . Chermon montem ad vsque Arnon vocant
9 אַרְנֹן עַד־הַר חֶרְמוֹן׃ צִידֹנִים יִקְרְאוּ
. Senir *ei vocabunt* Emoræi & : Sirion , Chermon vocant eum
לְחֶרְמוֹן שִׂרְיֹן וְהָאֱמֹרִי יִקְרְאוּ־לוֹ שְׂנִיר׃
Basan omnis & , Ghilhad omnis & , planiciei vrbes Omnes
10 כֹּל ׀ עָרֵי הַמִּישֹׁר וְכָל־הַגִּלְעָד וְכָל־הַבָּשָׁן
. Basan in Ogh regni vrbes , Edrehi & , Salcah ad vsque
עַד־סַלְכָה וְאֶדְרֶעִי עָרֵי מַמְלֶכֶת עוֹג בַּבָּשָׁן׃
residuo è remanserat Basan rex Ogh tantummodo Quia ex reliquis
11 כִּי רַק־עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן נִשְׁאַר מִיֶּתֶר
ipse † nónne , *ferri* * lectus , eius lectus ecce : *Rephaim* gigantibus: * ferreus † est
הָרְפָאִים הִנֵּה עַרְשׂוֹ עֶרֶשׂ בַּרְזֶל הֲלֹה הִוא
, eius longitudo cubitorū Nouem ? Hammon filiorum Rabbath in
בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן תֵּשַׁע[d] אַמּוֹת אָרְכָּהּ [d] אמה
. viri *cubito in* eius latitudo cubitorum quatuor & secundum cubitum
וְאַרְבַּע אַמּוֹת רָחְבָּהּ בְּאַמַּת־אִישׁ׃
, ipso tempore in possedimus istam terram Et
12 וְאֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת יָרַשְׁנוּ בָּעֵת הַהִוא
montis dimidium & , Arnon torrentem *super* quæ Haroer ab est iuxta
מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר־עַל־נַחַל אַרְנֹן וַחֲצִי[e] הַר־ [e] חצה
. Ghaditis & , Reubenitis dedi eius vrbes & , Ghilghad
הַגִּלְעָד וְעָרָיו נָתַתִּי[f] לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי׃ [f] נתן
Ogh regni Basan omnem & , Ghilhad residuum Et
13 וְיֶתֶר הַגִּלְעָד וְכָל־הַבָּשָׁן מַמְלֶכֶת עוֹג
Argob *funem* omnem , Menasseh tribui dimidiæ dedi regionem
נָתַתִּי לַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה כֹּל חֶבֶל הָאַרְגֹּב
. gigantum terra *vocabitur ipse* , Basan omnem quæ vocabatur
לְכָל־הַבָּשָׁן הַהוּא יִקָּרֵא אֶרֶץ רְפָאִים׃
, Argob *funem* omnem cepit Menasseh filius Iahir regionem
14 יָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לָקַח אֶת־כָּל־חֶבֶל אַרְגֹּב
super eos vocauit & : Mahachati & , Ghesuri terminum ad vsq; eas secundum
עַד־גְּבוּל הַגְּשׁוּרִי וְהַמַּעֲכָתִי וַיִּקְרָא אֹתָם עַל־
. istam diem ad vsque , Iair *villas* Basan , suum nomen Chauoth
שְׁמוֹ אֶת־הַבָּשָׁן חַוֺּת[g] יָאִיר עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ [g] חיה
, Reubenitis Et . Ghilhad dedi Machir ipsi Et
15 וּלְמָכִיר נָתַתִּי אֶת־הַגִּלְעָד׃ וְלָרְאוּבֵנִי
Arnon torrentem ad vsque & Ghilhad à dedi Ghaditis &
16 וְלַגָּדִי נָתַתִּי מִן־הַגִּלְעָד וְעַד־נַחַל אַרְנֹן
, torrentem Iabboch ad vsque & , terminum & , torrentis medium
תּוֹךְ הַנַּחַל וּגְבֻל וְעַד יַבֹּק הַנַּחַל
Iarden & planiciem Et . Hammon filiorum terminum
17 גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן׃ וְהָעֲרָבָה וְהַיַּרְדֵּן
mare , planiciei mare ad vsque & Chinnereth à , terminum &,
וּגְבֻל מִכִּנֶּרֶת וְעַד יָם הָעֲרָבָה יָם

$ aquarum . orientem ad collis $ effusionibus sub , salis
הַמֶּלַח תַּחַת אַשְׁדֹּת[a] הַפִּסְגָּה מִזְרָחָה׃ [a] אשד
Dominus : dicendo . ipso tempore in vobis præcepi Et
18 וָאֲצַו[b] אֶתְכֶם בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר יְהוָה [b] צוה
vt possideatis : eam *hæreditandum ad* , istam terram vobis dedit vester Deus
אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ
accincti armis ‡ ante fratres vestros filios * robusti. , Israel *filiorum vestrorum fratrum facies ad* ‡ transibitis *expediti*
חֲלוּצִים תַּעַבְרוּ לִפְנֵי אֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
, vestri paruuli & , vestræ vxores Tantúmodo . *roboris* * filij omnes
19 כָּל־בְּנֵי־חָיִל׃ רַק נְשֵׁיכֶם וְטַפְּכֶם[c] [c] טפף
† pecudes vestræ ‡ pecudes multæ sunt manebunt (*vobis multa acquisitio*) quòd noui) *vestra acquisitio* † &
וּמִקְנֵכֶם יָדַעְתִּי כִּי־מִקְנֶה רַב לָכֶם יֵשְׁבוּ[d]
Donec . vobis dedi quas vestris vrbibus in
20 בְּעָרֵיכֶם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם׃ עַד אֲשֶׁר־ [d] קנה
possideant & , vobis sicut vestris fratribus Dominus requiē dederit
יָנִיחַ[e] יְהוָה ׀ לַאֲחֵיכֶם כָּכֶם וְיָרְשׁוּ [e] נוח
dat eis *dans* * vester Deus Dominus quam terram ipsi etiam
גַּם־הֵם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָהֶם
$ trans ‡ vnusquisque * possessionem , suam *hæreditatem* * ad vir ‡ reuertemini Et . Iarden *transitu in* $
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְשַׁבְתֶּם[f] אִישׁ לִירֻשָּׁתוֹ
tempore in præcepi Iehosuah Et . vobis dedi quam
21 אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם׃ וְאֶת־יְהוֹשׁוּעַ[g] צִוֵּיתִי בָּעֵת [f] שוב [g] צוה
† vident fecit quæ omnia *videntes* † tui Oculi : dicendo , ipso
הַהִוא לֵאמֹר עֵינֶיךָ[h] הָרֹאֹת אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה [h] ראה
faciet sic , istis regibus duobus vester Deus Dominus
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לִשְׁנֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה כֵּן־יַעֲשֶׂה
ad quæ tu transis. . *illuc transiens tu quò* regnis omnibus Dominus
יְהוָה לְכָל־הַמַּמְלָכוֹת אֲשֶׁר אַתָּה עֹבֵר שָׁמָּה׃
ipse , vester Deus Dominus quia ; eos timeatis Ne
22 לֹא תִּירָאוּם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא [i] ירא
‡ pugnat pro * oraui Dominum ad *gratiam exoraui* * Et . vobis *pugnans* ‡
23 הַנִּלְחָם לָכֶם׃ וָאֶתְחַנַּן אֶל־יְהוָה
tu Deus Domine . dicendo , ipso tempore in
24 בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר׃ אֲדֹנָי יְהוִה אַתָּה
ostendere seruo tuo , tuam magnitudinem *tuum seruum facere videre* cœpisti
הַחִלּוֹתָ[k] לְהַרְאוֹת אֶת־עַבְדְּךָ אֶת־גָּדְלְךָ [k] חלל
$ est , terra in & , cælis in Deus $ quis nam : validam tuam manum &
וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי־אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ
opera ? tuas fortitudines secundum & , tua *facta* secundum faciat qui
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כְמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶךָ׃
quæ , bonam terram videam & , quæso Transeam
25 אֶעְבְּרָה־נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
est trans . Lebanon & , istum bonum montem , Iarden *transitu in*
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנֹן׃
iratus est non & , vos propter me in Dominus *se extra transiit* Et
26 וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא
Sufficit ne , tibi , *Multum* , me ad Dominus dixit & , me *ad exaudiuit*
שָׁמַע אֵלָי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רַב־לָךְ אַל־
de re ista. Ascende . *isto verbo in* amplius me ad loqui addas
27 תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה׃ עֲלֵה ׀
‡ verticem Pisghah, * ad occidentem , Aquilonem & *mare ad* * tuos oculos leua & , *collis caput* ‡
רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְשָׂא[l] עֵינֶיךָ יָמָּה וְצָפֹנָה
transibis non quia , tuis oculis in vide & ; orientem & , *Austrum* ‡
וְתֵימָנָה וּמִזְרָחָה וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ כִּי־לֹא תַעֲבֹר [l] נשא
† meridiem. , eum conforta & , Iehosuah præcipe Et . istum Iarden
28 אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃ וְצַו[m] אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ [m] צוה
ante populum istum, , *istius populi facies ad* transibit ipse quoniam : eum robora &
וְאַמְּצֵהוּ כִּי־הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה
. videbis quam terram eos faciet hæreditare ipse &
וְהוּא יַנְחִיל אוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃
è regione . Pehor Beth *contra* , valle in mansimus Et
29 וַנֵּשֶׁב[n] בַּגָּיְא מוּל בֵּית פְּעוֹר׃ [n] ישב

CAP. IIII. ד

iudicia *ad* & , statuta *ad* audi Israel nunc Et
1 וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל־הַחֻקִּים וְאֶל־הַמִּשְׁפָּטִים [o] חקק
‡ doceo * vt faciatis , viuatis vt , *faciendum ad* * vos *dicens* ‡ ego quæ
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת[p] לְמַעַן תִּחְיוּ[q] [p] עשה
Dominus quam , terram possideatis & , ingrediamini &
וּבָאתֶם[r] וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה [q] חיה [r] בוא
dat super addetis Non . vobis *dans* vestrorum patrum Deus
2 אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם׃ לֹא תֹסִפוּ[s] עַל־ [s] יסף

die in imaginem omnem vidistis non quia ,vestris animabus
לְנַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל־תְּמוּנָה בְּיוֹם
.ignis medio è Choreb in vos ad Dominus est locutus
דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיכֶם בְּחֹרֵב מִתּוֹךְ הָאֵשׁ׃
,sculptile vobis faciatis & ,corrumpamini fortè Ne
16 פֶּן־תַּשְׁחִתוּן וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל
.feminæ aut ,masculi formam ,similitudinis omnis imaginem
תְּמוּנַת כָּל־סָמֶל תַּבְנִית זָכָר אוֹ נְקֵבָה׃
omnis formam ,terra in quod animalis omnis Formam
17 תַּבְנִית כָּל־בְּהֵמָה אֲשֶׁר בָּאָרֶץ תַּבְנִית כָּל־
omnis Formam .cælis in volabit quæ alatæ auis
18 צִפּוֹר כָּנָף אֲשֶׁר תָּעוּף בַּשָּׁמָיִם׃ תַּבְנִית כָּל־
aquis in qui piscis omnis formam ,humo in repentis
רֹמֵשׂ בָּאֲדָמָה תַּבְנִית כָּל־דָּגָה אֲשֶׁר־בַּמַּיִם
,cælos ad tuos oculos eleues fortè ne Et :terram desubter
19 מִתַּחַת לָאָרֶץ׃ וּפֶן־תִּשָּׂא עֵינֶיךָ הַשָּׁמַיְמָה
omnem ,stellas & ,lunam & ,solem videas &
וְרָאִיתָ אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת־הַיָּרֵחַ וְאֶת־הַכּוֹכָבִים כֹּל
,eis te incurues & ,impellaris & ,cælorum militiam
צְבָא הַשָּׁמַיִם וְנִדַּחְתָּ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם
eas tuus Deus Dominus est partitus quas ,eis seruias &
וַעֲבַדְתָּם אֲשֶׁר חָלַק יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֹתָם
cepit vos Et .cælis omnibus sub populis omnibus
20 לְכֹל הָעַמִּים תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם׃ וְאֶתְכֶם לָקַח
,Aegypto ex ,ferri fornace è vos eduxit & ,Dominus
יְהוָה וַיּוֹצִא אֶתְכֶם מִכּוּר הַבַּרְזֶל מִמִּצְרָיִם
.ista die sicut hæreditatis populum in ei existendum ad
לִהְיוֹת לוֹ לְעַם נַחֲלָה כַּיּוֹם הַזֶּה׃
iurauit & ;vestra verba super me in est iratus Dominus Et
21 וַיהוָה הִתְאַנַּף־בִּי עַל־דִּבְרֵיכֶם וַיִּשָּׁבַע
ad ingrediendum non ad & Iarden me transeundum non ad
לְבִלְתִּי עָבְרִי אֶת־הַיַּרְדֵּן וּלְבִלְתִּי־בֹא אֶל־
tibi dans tuus Deus Dominus quam ,bonam terram
הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ
ego non ,ista terra in moriens ego Nam .hæreditatem
22 נַחֲלָה׃ כִּי אָנֹכִי מֵת בָּאָרֶץ הַזֹּאת אֵינֶנִּי
hæreditabis & ,transeuntes vos & ;Iarden transiens
עֹבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם עֹבְרִים וִירִשְׁתֶּם אֶת־
fortè ne ,vobis Obseruamini .istam bonam terram
23 הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־
excidit quod ,vestri Dei Domini pacti obliuiscamini
תִּשְׁכְּחוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר כָּרַת
omnis similitudinem ,sculptile vobis faciatis & ,vobiscum
עִמָּכֶם וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כֹּל
Dominus Etenim .tuus Deus Dominus tibi præcepit quod
24 אֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ כִּי יְהוָה
.Zelator Deus ,ipse comedens ignis ,tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל קַנָּא׃
inueteraueritis & ,filiorum filios & ,filios genueris Cum
25 כִּי־תוֹלִיד בָּנִים וּבְנֵי בָנִים וְנוֹשַׁנְתֶּם
similitudinem ,sculptile feceritis & ,vos corruperitis & ;terra in
בָּאָרֶץ וְהִשְׁחַתֶּם וַעֲשִׂיתֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת
vestri Dei Domini oculis in malum feceritis & ,omnis
כֹּל וַעֲשִׂיתֶם הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ
,cælos hodie vos in feci Contestari :eum irritando
26 לְהַכְעִיסוֹ׃ הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם
:terra desuper citò peribitis pereundo quia ,terram &
וְאֶת־הָאָרֶץ כִּי־אָבֹד תֹּאבֵדוּן מַהֵר מֵעַל הָאָרֶץ
,eam hæreditandum ad illuc Iarden transeuntes vos quò
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ
.disperdemini disperdedo quia ,eã super dies prolongabitis Non
לֹא־תַאֲרִיכֻן יָמִים עָלֶיהָ כִּי הִשָּׁמֵד תִּשָּׁמֵדוּן׃
remanebitis & ;populos in vos Dominus disperget Et
27 וְהֵפִיץ יְהוָה אֶתְכֶם בָּעַמִּים וְנִשְׁאַרְתֶּם
.illuc vos Dominus ducet quò gentibus in numeri viri
מְתֵי מִסְפָּר בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר יְנַהֵג יְהוָה אֶתְכֶם שָׁמָּה׃
,ligno ,hominis manum operi ,diis ibi seruietis Et
28 וַעֲבַדְתֶּם־שָׁם אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ
comedent neque ,audient neque ,videbunt non quæ ,lapidi &
וָאֶבֶן אֲשֶׁר לֹא־יִרְאוּן וְלֹא יִשְׁמְעוּן וְלֹא יֹאכְלוּן
Dominum inde quæretis Et .odorabuntur neque
29 וְלֹא יְרִיחֻן׃ וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת־יְהוָה

Margin: qua. Similitudine imaginis, similitudinem. Similitudinem est. similitudinem terra est. sub terra. colas eas. diuisit omni cælo. ferrea. vt esset in. contra propter vos. quod non transirem neque ingrederer. dat morior. transeo transitis & possidebitis. Cauete. pepigit. rei quam. consumens est. Si habitaueritis delirantes. quamcunque. contra. propter quam transitis Iarden vt possideatis. homines pauci numero. ad quas hominum; vident, audiunt, comedunt, odorantur. quæres.

diminuetis non & , vobis præcipiens ego quod ,verbum præcipio
הַדָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם וְלֹא תִגְרְעוּ
quæ ,vestri Dei Domini præcepta custodiendum ad ,eo ex vt custodiatis
מִמֶּנּוּ לִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֺת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
videntes vestri Oculi .vobis præcipio ego
3 אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם׃ עֵינֵיכֶם הָרֹאוֹת אֵת
virum omnem nam ;Pehor Bahal in Dominus fecit quæ propter
אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה בְּבַעַל פְּעוֹר כִּי כָל־הָאִישׁ
Dominus eum perdidit ,Pehor Bahal post ambulauit qui perrexit
אֲשֶׁר הָלַךְ אַחֲרֵי בַעַל־פְּעוֹר הִשְׁמִידוֹ יְהוָה
Domino in adhærentes vos Et .tuo interiori ex tuus Deus medio tui.
4 אֱלֹהֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ׃ וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוָה
docui Vide .hodie vos omnes viui ,vestro Deo viuitis
5 אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם׃ רְאֵה לִמַּדְתִּי
mihi præcepit quemadmodum ,iudicia & ,statuta vos
אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי
quam ,terræ interiori in sic faciendum ad ,meus Deus Dominus vt faciatis
יְהוָה אֱלֹהָי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר
custodietis Et .eam hæreditandum ad illuc ingredientes vos
6 אַתֶּם בָּאִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ וּשְׁמַרְתֶּם
vestra intelligentia & ,vestra sapientia ipsa quia ;facietis &
וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִוא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם
statuta omnia audient qui ,populorum oculis in
לְעֵינֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֵת כָּל־הַחֻקִּים
,intelligens & ,sapiens populus Tantum ,dicent ,ista
הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עַם־חָכָם וְנָבוֹן
cui magna gens quæ Nam .ista magna gens
7 הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה׃ כִּי מִי־גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־
noster Deus Dominus sicut ,eam ad propinqui dij ei
לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ
cui magna gens quæ Et ;eum ad nos clamare omnibus in quibus inuocauerimus
8 בְּכָל־קָרְאֵנוּ אֵלָיו׃ וּמִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־
lex omnis sicut .iusta iudicia & statuta ei sunt
לוֹ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִם כְּכֹל הַתּוֹרָה
.hodie vestras facies ad dans ego quam ,ista de coram vobis
הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם׃
fortè ne , valde tuam animam custodi & ,tibi obseruare Tantum Sed caue
9 רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן־
fortè ne & ,tui oculi viderunt quæ verborum obliuiscaris eorum
תִּשְׁכַּח אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן־
ea facies scire & : tuæ vitæ diebus omnibus tuo corde à recedant fac
יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם
stetisti qua die .tuorum filiorum filios & ,tuos filios
10 לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ׃ יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ
,me ad Dominus dicendo in Choreb in tui Dei Domini facies ad
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב בֶּאֱמֹר יְהוָה אֵלַי
eos audire faciam & , populum mihi Congrega
הַקְהֶל־לִי אֶת־הָעָם וְאַשְׁמִעֵם אֶת־
diebus omnibus me timendum ad ,discent quæ ,mea verba vt timeant
דְּבָרָי אֲשֶׁר יִלְמְדוּן לְיִרְאָה אֹתִי כָּל־הַיָּמִים
suos filios & terram super viuentes ipsi quibus viuunt
אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל־הָאֲדָמָה וְאֶת־בְּנֵיהֶם
mons & ;monte sub stetistis & ,accessistis & Et .docebunt
11 יְלַמֵּדוּן׃ וַתִּקְרְבוּן וַתַּעַמְדוּן תַּחַת הָהָר וְהָהָר
,caligo & ,nubis obscuritas ,cælorum cor ad vsque igne in flagrans ardebat
בֹּעֵר בָּאֵשׁ עַד־לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל׃
vocem :ignis medio è vos ad Dominus est locutus Et
12 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֲלֵיכֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ קוֹל
videntes vos non imaginem & ,audientes vos verborum vos audiebatis, vos videbatis
דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים
quod suum pactum vobis nunciauit Et .vocem præter
13 זוּלָתִי קוֹל׃ וַיַּגֵּד לָכֶם אֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר
ea scripsit & ; verba decem ;faciendum ad vobis præcepit vt faceretis
צִוָּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים וַיִּכְתְּבֵם
Dominus præcepit mihi Et .lapidum tabulis duabus super lapideis.
14 עַל־שְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים׃ וְאֹתִי צִוָּה יְהוָה
;iudicia & ,statuta vos docendum ad ,ipso tempore in vt docerem
בָּעֵת הַהִוא לְלַמֵּד אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים
transeuntes vos quam , terra in ea vos faciendum ad vt faceretis, ad quã transitis, vt possideatis
לַעֲשֹׂתְכֶם אֹתָם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים
valde obseruabimini Et .eam hæreditandum ad ,illuc cauete
15 שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד

,tuo corde toto in cum quæsieris cùm ,inuenies & ,tuum Deum
אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל־לְבָבְךָ
omnia te inuenient & tibi angustia In . tua anima tota in & tua
30 וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ: [a] בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל
ad reuerteris & :dierum nouissimo † in ista verba
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים [b] וְשַׁבְתָּ עַד־
Deus Quia . eius voce in audies & ,tuum Deum Dominum
31 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ [c] בְּקֹלוֹ: כִּי אֵל
non & ,te debilitabit ‖ non ,tuus Deus Dominus misericors
רַחוּם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא [d] יַרְפְּךָ וְלֹא
quod ,tuorum patrum pacti obliuiscetur neque ,te corrumpet *
יַשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת־בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר
,priores dies ad ‡ nunc repete Nam $. eis iurauit
32 נִשְׁבַּע לָהֶם: כִּי שְׁאַל־נָא לְיָמִים רִאשֹׁנִים
Deus creauit qua die à ,te ante fuerunt qui
אֲשֶׁר־[e]הָיוּ לְפָנֶיךָ לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים
ad vsque & cælorum extremum ad & ,terram super hominem
אָדָם עַל־הָאָרֶץ וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד־
,istud magnum verbum † sicut fit factum an ,cælorum extremum
קְצֵה הַשָּׁמָיִם הֲנִהְיָה כַּדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה
vocem populus audiuit Nunquid . ipsum * sicut sit auditum ‖ an
33 אוֹ הֲנִשְׁמַע כָּמֹהוּ: הֲשָׁמַע עָם קוֹל
audisti quemadmodum ignis medio è loquentis Dei
אֱלֹהִים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ כַּאֲשֶׁר־שָׁמַעְתָּ
veniendum ad Deus tentauit nunquid Vel ? vixit & ,tu
34 אַתָּה [f] וַיֶּחִי: אוֹ הֲנִסָּה אֱלֹהִים לָבוֹא
,tentationibus in ,gentis interiori ex gentem sibi capiendum ad
לָקַחַת לוֹ גוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי [g] בְּמַסֹּת
,valida manu in & ,bello in & ,portentis in & ,signis in
[h] בְּאֹתֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבְיָד חֲזָקָה
omnia secundum ,magnis terroribus in & ,extento brachio in &
וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה [i] וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים כְּכֹל
Ægypto in vester Deus Dominus vobis fecit quæ
אֲשֶׁר־עָשָׂה לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם
quòd ,sciendum ad videre factus es Tu ? tuis oculis in
35 לְעֵינֶיךָ: אַתָּה [k] הָרְאֵתָ [l] לָדַעַת כִּי
.eum præter amplius $ non :Deus ipse ″ Dominus
יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ:
:te erudiendum ad suam vocem te fecit audire cælis è
36 מִן־הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת־קֹלוֹ לְיַסְּרֶךָּ
;magnum suum ignem te fecit videre terram super &
וְעַל־הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת־אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה
quòd ‡ pro Et .ignis medio è audisti eius verba &
וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: וְתַחַת כִּי
;eum † post eius semine in ′ elegit & ,tuos patres dilexit
37 אָהַב אֶת־אֲבֹתֶיךָ וַיִּבְחַר בְּזַרְעוֹ אַחֲרָיו
.Ægypto ex magna sua potentia in suo cóspectu in te eduxit &
וַיּוֹצִאֲךָ בְּפָנָיו [m] בְּכֹחוֹ הַגָּדֹל מִמִּצְרָיִם:
te præ ossibus firmas * & ,magnas gentes expellendum Ad ‖
38 [n] לְהוֹרִישׁ גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִמְּךָ
eorum terram tibi dandum ad $,te intromittendum ad ″ ,tua facie à
מִפָּנֶיךָ [o] לַהֲבִיאֲךָ לָתֶת־לְךָ אֶת־אַרְצָם
,hodie scies * Et .hanc diem secundum hæreditatem ‡
39 נַחֲלָה כַּיּוֹם הַזֶּה: וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם
Deus ipse ‖ Dominus quia ,tuum cor ad reduces † &
[p] וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים
.amplius ″ non ;desubter * terram super & ,desuper cælis in
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:
quæ ,eius præcepta & ,eius statuta custodies $ Et
40 וְשָׁמַרְתָּ אֶת־[q]חֻקָּיו וְאֶת־[r]מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר
tuis filiis & ,tibi sit bene vt ,hodie tibi præcipio ego
אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ וּלְבָנֶיךָ
quam humum super dies prolongare facias vt & ;te post
אַחֲרֶיךָ וּלְמַעַן תַּאֲרִיךְ יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
.diebus omnibus tibi dans tuus Deus Dominus
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ כָּל־הַיָּמִים:
,Iarden transitu in vrbes tres Moseh separauit Tunc
41 אָז יַבְדִּיל מֹשֶׁה שָׁלֹשׁ עָרִים בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן
,homicida illuc fugiendum Ad ‡ .solis ortum ad
42 מִזְרְחָה שָׁמֶשׁ: [s] לָנֻס שָׁמָּה רוֹצֵחַ
non ipse & ,scientia non in † suum socium * occiderit qui
אֲשֶׁר יִרְצַח אֶת־רֵעֵהוּ בִּבְלִי־[t]דַעַת וְהוּא לֹא־

[a] צור † nouissimis diebus:
[b] שוב parebis voci
[c] קול ‖ derelinquet
[d] רפה * disperdet, ″ quibus $ interroga enim ‡ à die diebus primis,
[e] היה * ab extremo † res magna ista, ‖ audita * ipsa,
vt veniret [f] חיה è medio
[g] נסה
[h] אות
[i] ירא
Datum est tibi vt videres, & scires, [k] ראה [l] ידע ″ est
‡ eo
* semen † eos,
[m] כח ‖ Vt expelleret * robustiores
[n] ירש ″ vt introduceret $ vt daret
[o] בוא ‡ in ″ scito † redi ‖ est
[p] שוב * deorsum, ″ est $ custodi
[q] חקק [r] צוה
terram
dat
trans
‡ Vt fugeret
[s] נוס [t] ידע * proximum † ignoranter qui

ex vnam ad fugeret & ;nudiustertius * heri ab eum odiens
שֹׂנֵא לוֹ מִתְּמֹל שִׁלְשֹׁם וְנָס אֶל־אַחַת מִן־
,deserto in Beser .viueret & ,istis vrbibus
43 הֶעָרִים הָאֵל [a] וָחָי: אֶת־בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר
Ghilhad in Ramoth & :Reubenitis † planiciei terra in
בְּאֶרֶץ הַמִּישֹׁר לָראוּבֵנִי וְאֶת־רָאמֹת בַּגִּלְעָד
.Menassitis * Basan in Gholan & ;Ghaditis ‖
לַגָּדִי וְאֶת־גּוֹלָן בַּבָּשָׁן לַמְנַשִּׁי:
filiorum facies ad $ Moseh posuit quam lex ″ ista Et
44 וְזֹאת [b] הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי
,iudicia & ,statuta & ,testimonia ‡ Ista .Israel
45 יִשְׂרָאֵל: אֵלֶּה [c] הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים
ipsos egrediendo in * ,Israel filios ad Moseh est locutus quæ
אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [d] בְּצֵאתָם
Beth contra valle in Iarden transitu In † .Ægypto ex
46 מִמִּצְרָיִם: בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בַּגַּיְא מוּל בֵּית
habitans ‖ qui ,Emorræorum regis Sichon terra in ,Pehor
פְּעוֹר בְּאֶרֶץ סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב
eos egrediendo in ,Israel filij & Moseh percussit quem ;Chesbon in
בְּחֶשְׁבּוֹן אֲשֶׁר [e] הִכָּה מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם
terram & ,eius terram possederunt Et .Ægypto ex
47 מִמִּצְרָיִם: וַיִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ וְאֶת־אֶרֶץ
qui ,Emorræorum regum duorum ,Basan regis Ogh
עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר
quæ Haroer Ab .solis ortum ad ,Iarden transitu in
48 בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַח שָׁמֶשׁ: מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר
ipse * ,Sion montem ad vsque & Arnon torrentis labium super
עַל־[f]שְׂפַת־נַחַל אַרְנֹן וְעַד־הַר שִׂיאֹן הוּא:
,orientem ad Iarden trans solitudinem omnem Et .Chermon
49 חֶרְמוֹן: וְכָל־הָעֲרָבָה עֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה
.collis ″ effusionibus sub solitudinis mare ad vsque &
וְעַד יָם הָעֲרָבָה תַּחַת [g] אַשְׁדֹּת הַפִּסְגָּה:

CAP. V. ה

:eos ad dixit & ,Israel omnem ad Moseh vocauit Et
1 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
iudicia & statuta Israel Audi
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֶת־[h]הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים
discetis $ & ,hodie vestris auribus in loquens ego quæ
אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר בְּאָזְנֵיכֶם הַיּוֹם וּלְמַדְתֶּם
noster Deus Dominus .ea faciendum ad ,custodietis ‡ & ,ea
2 אֹתָם וּשְׁמַרְתֶּם [i] לַעֲשֹׂתָם: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
cum Non .Choreb in pactum nobiscum excidit *
3 כָּרַת עִמָּנוּ בְּרִית בְּחֹרֵב: לֹא אֶת־
quia † ,istud pactum Dominus excidit nostris patribus
אֲבֹתֵינוּ כָּרַת יְהוָה אֶת־הַבְּרִית הַזֹּאת כִּי
.viuentibus vniuersis hodie hic ipsis nobis ,nobiscum
אִתָּנוּ אֲנַחְנוּ אֵלֶּה פֹה הַיּוֹם כֻּלָּנוּ [k] חַיִּים:
monte in vobiscum Dominus est locutus faciebus in Facies ‖
4 [l] פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר יְהוָה עִמָּכֶם בָּהָר
Dominum inter stans * Ego .ignis medio è
5 מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: אָנֹכִי עֹמֵד בֵּין־יְהוָה
vobis annunciandum ad ″ ,illo tempore in vos inter &
וּבֵינֵיכֶם בָּעֵת הַהִוא [m] לְהַגִּיד לָכֶם אֶת־
ascendistis non & ,ignis facie à timuistis quia ;Domini verbum
דְּבַר יְהוָה כִּי יְרֵאתֶם מִפְּנֵי הָאֵשׁ וְלֹא־[n]עֲלִיתֶם
qui ,tuus Deus Dominus Ego .dicendo ,montem in
6 בָּהָר לֵאמֹר: אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר
.seruorum domo è ,Ægypti terra è te eduxi
[o] הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים:
.meas facies super ‡ alij Dij tibi erit Non
7 לֹא־יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פָּנָי:
quæ effigiei omnis dolaturam tibi facies Non
8 לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל כָּל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר
quæ & .desubter * terra in quæ & ,desuper ‡ cælis in
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתָּחַת וַאֲשֶׁר
,eis te incuruabis Non .terram desubter aquis in
9 בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ: לֹא־[p]תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם
,Zelotes Deus ,tuus Deus Dominus ego quia ,eis seruies neque
וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא
super & ,filios super patrum iniquitatem visitans
פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים וְעַל־

odio habebat ″ &
[a] חיה † de
‖ de
″ est $ coram filiis
[b] ירה ‡ sunt
[c] עוד ″ quando egressi sunt
[d] יצא † Trans ‖ habitabat
quādo egressi sunt
[e] נכה
erant trans
est iuxta ripā * qui est
[f] שפה
″ aquarum
[g] אשד
[h] חקק loquor $ docere
‡ custodite, vt faciatis
[i] עשה * pepigit
pepigit † sed
qui sumus hic hodie omnes viuentes.
[k] חיה ‖ Facie ad faciem
[l] פנה * stabam ″ vt annunciarem
[m] נגד
[n] עלה
[o] יצא erunt ‡ coram me.
sculptile, omnem similitudinem ‡ sursum, ″ deorsum;
[p] שחה coles eos.

faciens Et .me *habentibus* odio quartos super & ,tertios habentes

10 שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי׃ וְעֹשֶׂה

seruantibus & ,me diligentibus millibus misericordiam

חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי

tui Dei Domini nomen assumes Non .mea præcepta

11 מִצְוֹתָו׃ לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

assumpserit qui † Dominus *mundificabit* ‖ non quia :vanum in

לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה יְהוָה אֵת אֲשֶׁר־יִשָּׂא

Sabbathi diem Obserua .vanum in eius nomen

12 אֶת־שְׁמוֹ לַשָּׁוְא׃ שָׁמוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת

Dominus tibi præcepit quemadmodum ,eum *sanctificandum ad* ‡

לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה

omnem ‡ facies & ,*seruies* diebus Sex .tuus Deus

13 אֱלֹהֶיךָ׃ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־

Domino $ sabbathum septima die Et .*tuam functionem*

14 מְלַאכְתֶּךָ׃ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה

,tuus filius & ,tu *functionem omnem** facies Non .*suo Deo*

אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ

,tuus asinus &,tuus bos &,tua ancilla &,tuus seruus &,tua filia &

וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְשׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ

vt ,*tuus portis in* † qui tuus peregrinus & ,tuum *animal* ‖omne &

וְכָל־בְּהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ לְמַעַן

memineris ‡ Et .tu sicut tua ancilla & ,tuus seruus requiescat

יָנוּחַ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ כָּמוֹךָ׃ וְזָכַרְתָּ

15 Dominus te eduxit & :Aegypti terra in fuisti seruus quòd

כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּצִאֲךָ יְהוָה

.extento brachio & , valida manu in inde tuus Deus

אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה

faciendum ad ,tuus Deus Dominus tibi præcepit Idcirco

עַל־כֵּן צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־

* & ,tuum patrem Honora .Sabbathi diem

16 יוֹם הַשַּׁבָּת׃ כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־

,tuus Deus Dominus tibi præcepit quemadmodum ,tuã matrem

אִמֶּךָ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

humum super tibi bene sit vt & ,tui dies prolongentur vt

לְמַעַן יַאֲרִיכֻן יָמֶיךָ וּלְמַעַן יִיטַב לָךְ עַל הָאֲדָמָה

.*interficies**Non .tibi *dans* $tuus Deus Dominus quam

17 אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ לֹא תִרְצָח׃

furaberis Nec .*adulterabis* † Neque

18 וְלֹא תִּנְאָף׃ וְלֹא תִּגְנֹב׃

19 .*mendacium testis* * tuum *socium* $ in *respondebis* Neque

וְלֹא־תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁוְא׃

20 *auebis* † Nec .tui *socij* ‖ vxorem concupisces Neque

21 וְלֹא תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ וְלֹא תִתְאַוֶּה

,eius ancillam & ,eius seruum & ,eius agrum ,tui *socij* ‡ domum

בֵּית רֵעֶךָ שָׂדֵהוּ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ

.tuo *socio* $ quæ omnia & ,eius asinum & ,eius bouem

שׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃

ad Dominus est locutus ista Verba

22 אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר יְהוָה אֶל־

, nubis , ignis medio è monte in vestram *ecclesiam* omnem

כָּל־קְהַלְכֶם בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הֶעָנָן

duabus *super* ea scripsit & addidit non & ;magna voce ,caliginis &

וְהָעֲרָפֶל קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף וַיִּכְתְּבֵם עַל־שְׁנֵי

Vos audire secundum ‖ fuit Et ..*me ad** eas dedit & ,*lapidum*$ tabulis

23 לֻחֹת אֲבָנִים וַיִּתְּנֵם אֵלָי׃ וַיְהִי כְּשָׁמְעֲכֶם

,igne *in flagrantis* ‡ montis & ,*obscuritatis* † medio è vocem

אֶת־הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ

, vestrarum tribuum *capita omnia* $ me ad accessistis *&*

וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כָּל־רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם

nos fecit videre En ;dixistis Et .vestrorum seniorum Et

24 וְזִקְנֵיכֶם׃ וַתֹּאמְרוּ הֵן הֶרְאָנוּ

;suam magnitudinem ,suam gloriam noster Deus Dominus

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת־כְּבֹדוֹ וְאֶת־גָּדְלוֹ

ista Die .ignis medio è audiuimus eius vocem &

וְאֶת־קֹלוֹ שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הַיּוֹם הַזֶּה

.vixit & ,homine cum Deus *loqueretur* quòd ,vidimus

רָאִינוּ כִּי־יְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם וָחָי׃

ignis nos *comedet* † quoniam ;moriemur quid *ad* nunc Et

25 וְעַתָּה לָמָּה נָמוּת כִּי תֹאכְלֵנוּ הָאֵשׁ

vocem *audiendum ad nos addentes* Si .iste magnus

הַגְּדֹלָה הַזֹּאת אִם־יֹסְפִים אֲנַחְנוּ לִשְׁמֹעַ אֶת־קוֹל

Marginalia (right): [a] צַוֵּה [b] נִשָּׂא תיו ק ‖ innocentem iudicabit † eum ‡ vt sanctifices operaberis, ‡ omne opus tuum. $ est Domini Dei tui. * omne opus [c] לַאֲךָ [d] בְּנָה ‖ iumentum † est intra portas tuas [e] גּוּר ‡ memento [f] נטה vt faceres [g] צַוֵּה [h] עֲשָׂה terram $ dat. * facies homicidium. † adulterium committes. testificaberis $ proximum * testimonium falsum. [i] עוֹד ‖ proximi † concupisces ‡ proximi [k] רֵעָה * sunt proximo congregationem in $ lapideis * mihi ‖ quando audistis [l] לוּחַ † tenebrarum ‡ ardentis $ omnes ducet [m] רָאָה [n] קוֹל locutus est vt † consumet addiderimus vt audiamus

‡ quæ Nam .moriemur *&* ,amplius nostri Dei Domini

26 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עוֹד וָמָתְנוּ׃ כִּי מִי

loquentis,viuentis Dei vocem *audiuit quæ* $, caro omnis

כָל־בָּשָׂר אֲשֶׁר שָׁמַע קוֹל אֱלֹהִים חַיִּים מְדַבֵּר

tu Accede ? *vixerit* & ,nos sicut ignis medio è

27 מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ כָּמֹנוּ וַיֶּחִי׃ קְרַב אַתָּה

.noster Deus Dominus est dicturus quæ omnia audi &

וּשְׁמָע אֵת כָּל־אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

Dominus loquetur quæ omnia nos ad loquêris tu &

וְאַתְּ ׀ תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה

Dominus audiuit Et .faciemus & ,audiemus & ,te ad noster Deus

28 אֱלֹהֵינוּ אֵלֶיךָ וְשָׁמַעְנוּ וְעָשִׂינוּ׃ וַיִּשְׁמַע יְהוָה

:me ad *vos loquendum inter* ,vestrorum verborum vocem

אֶת־קוֹל דִּבְרֵיכֶם בְּדַבֶּרְכֶם אֵלָי

populi verborum vocem Audiui :me ad Dominus dixit &

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי שָׁמַעְתִּי אֶת־קוֹל דִּבְרֵי הָעָם

quæ omnia *reddiderunt* Bona .te ad sunt locuti quæ,huius

הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ הֵיטִיבוּ כָּל־אֲשֶׁר

,eis hoc eorum cor *erit & det* Quis .sunt locuti

29 דִּבֵּרוּ׃ מִי־יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם

mea præcepta omnia *custodiendum ad* ‡ & ,me *timendum ad* †

לְיִרְאָה אֹתִי וְלִשְׁמֹר אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי

‡seculum in eorum filiis & ,eis sit bene vt ,diebus omnibus

כָּל־הַיָּמִים לְמַעַן יִיטַב לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם לְעֹלָם׃

.vestra *tentoria* ad vobis Reuertimini : eis dic , Vade

30 לֵךְ אֱמֹר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאָהֳלֵיכֶם׃

omne te ad loquar & ,*me apud* sta hîc tu Et

31 וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי וַאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ אֵת כָּל־

:eos docebis quæ iudicia & statuta & præceptum

הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תְּלַמְּדֵם

.eam *possidendum ad* ‖,eis *dans* ego quam terra in facient &

וְעָשׂוּ בָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָהֶם לְרִשְׁתָּהּ׃

Dominus præcepit quemadmodum *faciendum ad custodietis* † Et

32 וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה

sinistrorsum & ,dextrorsum ‡ declinetis Non .vobis vester Deus

אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לֹא תָסֻרוּ יָמִין וּשְׂמֹאל׃

vester Deus Dominus præcepit quam ,*via omni In* $

33 בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

:vobis * bonum & ,viuatis vt ,ambulabitis ,vobis

אֶתְכֶם תֵּלֵכוּ לְמַעַן תִּחְיוּן וְטוֹב לָכֶם

.possidebitis quam terra in dies prolongetis &

וְהַאֲרַכְתֶּם יָמִים בָּאָרֶץ אֲשֶׁר תִּירָשׁוּן׃

CAP. VI. ו

præcepit quæ iudicia & ,statuta ,*præceptum hoc* Et

1 וְזֹאת הַמִּצְוָה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה

,terra in *faciendum ad* † ,vos *docendum ad* ,vester Deus Dominus

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ

timeas Vt .*eam possidendũ ad illuc transeuntes vos quam*

2 אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ לְמַעַן תִּירָא

,eius statuta omnia *custodiendum ad* † ,tuum Deum Dominum

אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר אֶת־כָּל־חֻקֹּתָיו

filius &,tu' filius & tu ,tibi *præcipiens* ‡ego quę ,eius præcepta &

וּמִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבֶן־

.tui dies prolongentur vt & :tuæ vitæ diebus omnibus tui filij

בִּנְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וּלְמַעַן יַאֲרִכֻן יָמֶיךָ׃

,tibi sit bene *quo faciendum ad custodies* * & ,Israel *audies* $ Et

3 וְשָׁמַעְתָּ יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ

Dominus est locutus quẽadmodum :valde multiplicemini *quo* ‖ &

וַאֲשֶׁר תִּרְבּוּן מְאֹד כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה

.melle & lacte fluente terra ‡ tibi tuorum patrum Deus

אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃

.*vnus Dominus noster Deus Dominus,Israel Audi

4 שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ׀ אֶחָד׃

,tuo corde toto in tuum Deum Dominum diliges Et

5 וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ

erunt Et .tua *vehementia* tota in & , tua anima tota in &

וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ

super ‖ ,hodie tibi *præcipiens* ego quæ , ista verba

6 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־

,eis in † loquêris & tuis filiis ea repetes Et .tuo corde

7 לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם

Marginalia (left): ‡ est [a] מוּת $ vt audiat [b] חָיָה viuat quando loque bamini fuerunt vt sit † vt timeant ‡ custodiant [c] צַוֵּה tabernacula mecum, [d] חָקַק [e] יָרַשׁ do $ vt possideant † custodite vt faciatis, ‡ ad dexterã, ad sinistram [f] סוּר $ Per omnem viam, * sit hæc sunt præcepta vt docerem † vt faciatis ad quam vos transitis vt possideatis. [g] יָרֵא † vt custodias [h] חָקַק ‡ præcipio [i] צַוֵּה [k] חָיָה $ audi * custodi vt facias,vt ‖ vt [l] רָבָה $ in * est [m] זוּב [ל] עין רבתי [ד] דלת רבתי fortitudine præcipio † in † cum

,te accumbendo in & ,via in te eundo in ‡ & ,tua domo in te sedendo in
בְּשִׁבְתְּךָ[a] בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ[b] בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ
,tua manu super* signum in ea ligabis Et .te surgendo in &
8 וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ
super † ea scribes Et .tuos oculos inter frontalia in erunt &
9 וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־
cùm erit Et .tuis portis in & ,tuæ domus postibus
10 מְזוּזֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ: וְהָיָה כִּי־
iurauit quam‖ ,terram in tuus Deus Dominus te introduxerit
יְבִיאֲךָ[c] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
,tibi dandum ad ,Iahacob & ,Ischac ,Abraham tuis patribus
לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לָתֶת[d] לָךְ
domos Et .ædificasti non quas bonas & ,magnas vrbes
11 עָרִים גְּדֹלֹת וְטֹבֹת[e] אֲשֶׁר לֹא־בָנִיתָ[f]: וּבָתִּים
cisternas & ;impleuisti non quas ,bono omni plenas
מְלֵאִים כָּל־טוּב אֲשֶׁר לֹא־מִלֵּאתָ וּבֹרֹת[g]
quæ oliueta & ,vineas ;excidisti non quas ,excisas
חֲצוּבִים אֲשֶׁר לֹא־חָצַבְתָּ כְּרָמִים וְזֵיתִים אֲשֶׁר
,tibi Obseruare .saturaberis & ,comedes & :plantasti non
12 לֹא־נָטָעְתָּ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמֶר לְךָ
terra de te eduxit qui ,Domini obliuiscaris ne
פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצִיאֲךָ[h] מֵאֶרֶץ
tuum Deum Dominum .seruorum domo de Ægypti
13 מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
Non .iurabis eius nomine in & ;seruies ipsi & ,timebis
14 תִּירָא וְאֹתוֹ תַעֲבֹד וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ: לֹא
populorum diis è alios deos post ambulabitis
תֵלְכוּן אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים
Dominus ,Zelotes Deus Quia .vestri circuitus qui
15 אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם: כִּי אֵל קַנָּא יְהוָה
Domini nasus* irascatur forte ne ,tuo interiori in tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבֶּךָ פֶּן־יֶחֱרֶה אַף־יְהוָה
.humi faciebus desuper te faciat disperdere & ,te in tui Dei
אֱלֹהֶיךָ בָּךְ וְהִשְׁמִידְךָ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה:
quemadmodum ,vestrum Deum Dominum tentabitis Non
16 לֹא תְנַסּוּ[i] אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּאֲשֶׁר
custodiatis Custodiendo .tentatione in tentastis
17 נִסִּיתֶם בַּמַּסָּה[k]: שָׁמוֹר תִּשְׁמְרוּן אֶת־
eius statuta & ,eius testimonia & ,vestri Dei Domini præcepta
מִצְוֹת[l] יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְעֵדֹתָיו[m] וְחֻקָּיו[n]
oculis in bonum & rectum facias Et .tibi præcepit quæ
18 אֲשֶׁר צִוָּךְ: וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב[o] בְּעֵינֵי
hæredites & ,ingrediaris & ,tibi sit bene vt ,Domini
יְהוָה לְמַעַן יִיטַב לָךְ וּבָאתָ וְיָרַשְׁתָּ אֶת־
.tuis patribus Dominus iurauit quam $,bonam terram
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ:
,tuis faciebus à ‡ tuos inimicos omnes propulsandum ad
19 לַהֲדֹף אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ מִפָּנֶיךָ
te interrogauerit Cùm .Dominus est locutus quemadmodum
20 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: כִּי־יִשְׁאָלְךָ
,statuta & ,testimonia * Quæ :dicendo ,cras tuus filius
בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מָה הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים
?vobis noster Deus Dominus præcepit quæ iudicia &
וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם:
:Ægypto in Parhoh fuimus Serui :tuo filio dices Et
21 וְאָמַרְתָּ לְבִנְךָ עֲבָדִים הָיִינוּ[p] לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם
.forti manu in Ægypto ex Dominus nos eduxit &
וַיֹּצִיאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה:
mala & ,magna portenta & ,signa Dominus dedit Et
22 וַיִּתֵּן יְהוָה אוֹתֹת וּמֹפְתִים גְּדֹלִים וְרָעִים
.nostris oculis in eius domum omne in &,Parhoh in Ægypto in
בְּמִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־בֵּיתוֹ לְעֵינֵינוּ:
nos introduceret vt ,inde eduxit nos Et
23 וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ
.nostris patribus iurauit quam † terram nobis dandum ad
לָתֶת לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֵינוּ:
omnia faciendum ad ,Dominus nobis præcepit Et
24 וַיְצַוֵּנוּ יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־
,nostrum Deum Dominum timendum ad ,ista statuta
הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
nos viuificandum ad ,diebus omnibus nobis bonum in
לְטוֹב לָנוּ כָּל־הַיָּמִים לְחַיֹּתֵנוּ

quando sedebis ‡ quando ambulabis per viam, & quando accumbes, & quando surges; [a] יָשַׁב [b] הָלַךְ ‖ super; [c] בּוֹא vt daret; [d] נָתַן; [e] טוֹב [f] בָּנָה; [g] בּוֹר; Caue; [h] יָצָא; ipsum coles; per nomen; sunt in circuitibus vestris.; medio tui est; * furor; à facie terræ.; [i] נָסָה Massah loco tentationis.; [k] נָסָה; [l] צָוָה [m] עוּד; [n] חָקַק possideas; [o] טוֹב $ super; Vt propulset ‡ à facie tua; * sunt; [p] הָיָה; vt daret † super; vt faciamus; vt timeamus; vt viuificaret

eum ,nobis erit iustitia Et .hanc diem secundum
25 כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וּצְדָקָה תִּהְיֶה־לָּנוּ כִּי־
facies ad * istud præceptum omne faciendum ad custodierimus
נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי
.nobis præcepit quemadmodum ,nostri Dei Domini
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ:

CAP. VII. ז

,terram in tuus Deus Dominus te introduxerit Cùm
1 כִּי יְבִיאֲךָ[a] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ
euulserit & ;eam hæreditandum ad ‡ ,illuc ingrederis tu quam $
אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ[b] וְנָשַׁל
,Ghirghasæum & ,Chittæum ,tuis faciebus à * multas gentes
גּוֹיִם־רַבִּים מִפָּנֶיךָ הַחִתִּי וְהַגִּרְגָּשִׁי
,Chiuuæum & ,Perizæum & ,Chenahanæum & ,Emoræum &
וְהָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי
.te præ osseas & ,multas ,gentes septem ,Iebusæum &
וְהַיְבוּסִי שִׁבְעָה גוֹיִם רַבִּים וַעֲצוּמִים מִמֶּךָּ:
;eas percusseris & ,tuas facies ad † tuus Deus Dominus eas dederit Et
2 וּנְתָנָם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהִכִּיתָם[c]
neque .pactum eis excudes ‖ non ;eas perdes perdendo
הַחֲרֵם תַּחֲרִים אֹתָם לֹא־תִכְרֹת לָהֶם בְּרִית וְלֹא
.eis in * affinitate te iunges Neque .eis præstabis gratiam
3 תְחָנֵּם: וְלֹא תִתְחַתֵּן בָּם
capies non eius filiam & ,eius filio dabis non tuam Filiam
בִּתְּךָ לֹא־תִתֵּן לִבְנוֹ וּבִתּוֹ לֹא־תִקַּח[d]
,me post à tuum filium faciet recedere Quia .tuo filio
4 לִבְנֶךָ: כִּי־יָסִיר[e] אֶת־בִּנְךָ מֵאַחֲרַי
, vos ‡ in Domini nasus $ irascetur & :alienis diis seruient &
וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם
facietis sic Quinimo * .cito te faciet disperdere &
5 וְהִשְׁמִידְךָ מַהֵר: כִּי־אִם־כֹּה תַעֲשׂוּ[f]
,confringetis earum statuas & ,destruetis earum Altaria .eis
לָהֶם מִזְבְּחֹתֵיהֶם תִּתֹּצוּ[g] וּמַצֵּבֹתָם[h] תְּשַׁבֵּרוּ
.igni in comburetis earum sculptilia & ,succidetis earū lucos &
וַאֲשֵׁירֵהֶם תְּגַדֵּעוּן וּפְסִילֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ:
te in :tuo Deo Domino tu sanctus populus Quia
6 כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּךָ
,peculij populum in † ei existendum ad ,tuus Deus Dominus elegit
בָּחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה
.humi facies * super ‖ qui ,populis omnibus præ
מִכֹּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה:
est annexus ‡ populis omnibus præ vestra multitudine præ $ Non
7 לֹא מֵרֻבְּכֶם[i] מִכָּל־הָעַמִּים חָשַׁק
parum vos † quia ,vobis in elegit & ,vobis in Dominus
יְהוָה בָּכֶם וַיִּבְחַר בָּכֶם כִּי־אַתֶּם הַמְעַט
Dominum amando ab Quia ‖ .populis omnibus præ
8 מִכָּל־הָעַמִּים: כִּי מֵאַהֲבַת יְהוָה
iurauit quod $,iuramentum eum custodiendo à * & ,vos
אֶתְכֶם וּמִשָּׁמְרוֹ אֶת־הַשְּׁבֻעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
;forti manu in vos Dominus eduxit ,vestris patribus
לַאֲבֹתֵיכֶם הוֹצִיא[k] יְהוָה אֶתְכֶם בְּיָד חֲזָקָה
regis Parhoh manu è seruorum domo è te ‡ redemit &
וַיִּפְדְּךָ[l] מִבֵּית עֲבָדִים מִיַּד פַּרְעֹה מֶלֶךְ־
ipse* tuus Deus Dominus quia scias Et .Ægypti
9 מִצְרָיִם: וְיָדַעְתָּ כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא
misericordiam & ,pactum custodiens ,fidelis Deus ,Deus
הָאֱלֹהִים הָאֵל הַנֶּאֱמָן שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד
millesimæ ,eius mandata custodientibus & ,eum diligentibus
לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָו לְאֶלֶף
,eius facies ad ‖ ,eum habentibus odio rependens † Et .durationi
10 דּוֹר: וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו אֶל־פָּנָיו
in ;eum habenti odio tardabit non :eum faciendum perdere ad
לְהַאֲבִידוֹ לֹא יְאַחֵר לְשֹׂנְאוֹ אֶל־
,mandatum custodies * Et .ei reddet eius facies
11 פָּנָיו יְשַׁלֶּם־לוֹ: וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה
tibi præcipio ego quæ iudicia & ,statuta &
וְאֶת־[m]הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ
audieritis $ merces erit Et .ea faciendum ad hodie
12 הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם[n]: וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן
:feceritis & ,custodieritis & ,ista iudicia
אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם

si; vt faciamus *coram Domino Deo nostro,; [a] בּוֹא $ ad ‡ vt possideas; [b] יָרַשׁ * à facie tua; robustiores; tradiderit † coram te,; [c] נָכָה ‖ panges cum; misereberis earum: *cum; [d] לָקַח ne eat post me,; [e] סוּר colent deos alienos: $ furor ‡ te, * Sed; [f] עָשָׂה; [g] נָתַץ [h] יָצַב; vt sis † populus peculiaris, ‖ sunt * faciem terræ. $ propter multitudinem vestram, ‡ complacuit; [i] רָבַב * vos † estis paucio-res ‖ Sed quia dilexit Dominus * custodiuit $ à quo; [k] יָצָא ‡ vos; [l] פָּדָה *est; mille generationibus.; † reddens ‖ contra faciem vt perdere faciat eum:; faciem *custodi; [m] חָקַק צִוָּה vt facias $ si; [n] עָשָׂה

& ,pactum tibi tuus Deus Dominus custodiet &
וְשָׁמַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת־הַבְּרִית וְאֶת־
te diliget Et .tuis patribus iurauit *quam* ,misericordiam vt
13 הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ׃ וַאֲהֵבְךָ
fructui benedicet & ,te faciet multiplicare & , tibi benedicet &
וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ וּבֵרַךְ [a] פְּרִי־
,tuo *musto* † & ,tuo frumento ;tuæ *humi* fructui & ,tui ventris
בִטְנְךָ וּפְרִי־אַדְמָתֶךָ דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ
tua ouu * gregibus & ,tuorum boum *emissioni* $ tuo *nouo* oleo &
וְיִצְהָרֶךָ שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ
.tibi *dandum ad* † ,tuis patribus iurauit quam ,*humum* | super
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ [b] לָתֶת לָךְ׃
te in erit Non .populis omnibus præ eris Benedictus
14 בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל־הָעַמִּים לֹא־יִהְיֶה בְךָ
remouebit Et .tuo animali in & ,*infœcunda & infœcundus*
15 עָקָר וַעֲקָרָה וּבִבְהֶמְתֶּךָ׃ [c] וְהֵסִיר
ægritudies omnes & ,infirmitatem omnem te à Dominus
יְהוָה מִמְּךָ כָּל־[d] חֹלִי וְכָל־[e] מַדְוֵי
:te in eas ponet non .nosti quas ,malas Aegypti
מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא [f] יְשִׂימָם בָּךְ
16 *comedes* ‡ Et .te habentibus odio omnibus in eas *dabis &* †
וּנְתָנָם בְּכָל־שֹׂנְאֶיךָ׃ וְאָכַלְתָּ
:tibi *dans* tuus Deus Dominus quos populos omnes
אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ
,eorum *diis seruies* neque :eis super tuus oculus parcet non
לֹא־תָחוֹס עֵינְךָ עֲלֵיהֶם וְלֹא תַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵיהֶם
:tuo corde in dixeris *Cum* || .tibi *istud* laqueus quia sunt
17 כִּי־מוֹקֵשׁ הוּא לָךְ׃ כִּי תֹאמַר בִּלְבָבְךָ
potero quomodo ,*me præ* ‡ istæ gentes *Multæ*
רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי אֵיכָה אוּכַל
recorderis Recordando :eis ab timeas Ne ? eas expellere
18 [g] לְהוֹרִישָׁם׃ לֹא [h] תִירָא מֵהֶם זָכֹר תִּזְכֹּר
omnibus & , Parhoh tuus Deus Dominus fecit quæ eorum
אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפַרְעֹה וּלְכָל־
19 viderunt quas magnarum Tentationum : Aegyptiis
מִצְרָיִם׃ [i] הַמַּסֹּת הַגְּדֹלֹת אֲשֶׁר־[k] רָאוּ
,validæ manus & ,portentorum & ,signorum & ,tui oculi
עֵינֶיךָ [l] וְהָאֹתֹת וְהַמֹּפְתִים וְהַיָּד הַחֲזָקָה
.tuus Deus Dominus te fecit educere quo ,extenti brachij &
וְהַזְּרֹעַ [m] הַנְּטוּיָה אֲשֶׁר [n] הוֹצִאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
quos populis omnibus tuus Deus Dominus faciet Sic
כֵּן־יַעֲשֶׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־הָעַמִּים אֲשֶׁר־
20 mittet crabronem etiam Et .*eorum faciebus à timens tu*
אַתָּה יָרֵא מִפְּנֵיהֶם׃ וְגַם אֶת־הַצִּרְעָה יְשַׁלַּח
,*relictos pereundum ad vsque* ‡ ,eos *in* † tuus Deus Dominus
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּם עַד־אֲבֹד הַנִּשְׁאָרִים
21 ,eorum *faciebus à frangaris* * Ne *tuis faciebus à absconditos* $ &
וְהַנִּסְתָּרִים מִפָּנֶיךָ׃ לֹא תַעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם
,magnus † Deus ,*tuo interiore* | in tuus Deus Dominus quia
כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבֶּךָ אֵל גָּדוֹל
gentes tuus Deus Dominus *euellet* ‡ Et .terribilis &
22 וְנוֹרָא׃ וְנָשַׁל [q] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם
eas consumere poteris Non .paulatim paulatim ,*tuis faciebus* $ a istas
הָאֵל מִפָּנֶיךָ מְעַט מְעָט לֹא תוּכַל [o] כַּלֹּתָם
.agri bestia te *super* * multiplicetur fortè ne , citò
מַהֵר פֶּן־[p] תִּרְבֶּה עָלֶיךָ [q] חַיַּת הַשָּׂדֶה׃
eas conteret & ,*suas facies ad* † tuus Deus Dominus eas *dabit* Et
23 וּנְתָנָם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ [r] וְהָמָם
dabit $ Et .*eas disperdi ad vsque* ‡ ,magna contritione
24 מְהוּמָה גְדֹלָה עַד הִשָּׁמְדָם׃ וְנָתַן
sub de earum nomen perdes & , tua manu in earum reges
מַלְכֵיהֶם בְּיָדֶךָ וְהַאֲבַדְתָּ אֶת־שְׁמָם מִתַּחַת
te perdendum ad vsque ,tuas facies in vir * stabit Non .cælis
הַשָּׁמָיִם לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיךָ עַד הִשְׁמִדְךָ
Non .igne in combures earum deorum Sculptilia :eas
25 אֹתָם׃ פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ לֹא־
,tibi capias & | , eis super * aurum & ,argentum concupisces
תַחְמֹד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלָקַחְתָּ לָךְ
tui Dei Domini abominatio quia :illo in te illaquees fortè ne
פֶּן [s] תִּוָּקֵשׁ בּוֹ כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
,tuam domum in abominationem introduces non Et .*istud* est.
26 הוּא׃ וְלֹא־[t] תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל־בֵּיתֶךָ

[a] פרה terræ † vino $ primogenito * pecudū tuarum | terram super † vt daret [b] נתן sterilis aliaquis, & sterilis aliqua, [c] סור [d] חלה [e] דוה [f] שום † sed ponet ‡ consumes dat coles deos || Si † Plures sunt ‡ quàm ego [g] ירש [h] ירא [i] נסה [k] ראה [l] אות [m] נטה [n] יצא à quorum tu times conspectu. † contra ‡ donec pereāt qui remāserit. $ abscōdiderint se à facie tua * paueas à facie || medio tui, † fortis ‡ expellet $ facie tua [o] כלה * contra [p] רבה [q] חיה tradet $ coram te, [r] הום ‡ donec perdantur ipsæ. $ tradet * quisquā coram te, donec perdas * quæ sunt | vt [s] יקש [t] בוא

.illud detestaberis Detestando .illud sicut anathema sis vt
וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ
.*illud* anathema quia :illud abominaberis abominando &
וְתַעֵב תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי־חֵרֶם הוּא׃

CAP. VIII. ח

,hodie *tibi præcipiens* ego quod ,præceptum Omne
1 כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם
,multiplicemini & ,viuatis vt *faciendum ad* ,custodietis
תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּן וּרְבִיתֶם
iurauit quam † ,terram possideatis & ,ingrediamini &
וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע
viæ omnis recordaberis Et ,vestris patribus Dominus
2 יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם׃ וְזָכַרְתָּ אֶת־כָּל־הַדֶּרֶךְ
quadraginta iam tuus Deus Dominus te fecit ambulare *qua*
אֲשֶׁר הוֹלִיכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ זֶה אַרְבָּעִים
sciendum ad $ te *tentandum ad* ‡, te *affligendum ad* ,deserto in annis
שָׁנָה בַּמִּדְבָּר לְמַעַן [a] עַנֹּתְךָ [b] לְנַסֹּתְךָ [c] לָדַעַת
an ,eius præcepta custodires vtrum, tuo corde in * quæ
אֶת־אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ הֲתִשְׁמֹר [d] מִצְוֹתָו אִם־
.non Et ,te afflixit Et ,te fecit esurire & te fecit comedere &
3 לֹא׃ וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ וַיַּאֲכִלְךָ
,tui patres cognouerunt nec ,cognouisti non quod man
אֶת־הַמָּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ
ipso solo pane *super* | non quòd te faceret cognoscere vt
לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ
Domini *oris egressione omni super quin* † ,homo viuet
יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־[e] מוֹצָא פִי־יְהוָה
te desuper veterauit non tuum Vestimentum .homo viuet
4 יִחְיֶה הָאָדָם׃ שִׂמְלָתְךָ לֹא [f] בָלְתָה מֵעָלֶיךָ
.annis quadraginta iam ,tumuit non tuus pes &
וְרַגְלְךָ לֹא בָצֵקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה׃
erudiret † quemadmodum quòd ,*suo corde cum scies* || Et
5 וְיָדַעְתָּ עִם־לְבָבֶךָ כִּי כַּאֲשֶׁר יְיַסֵּר
.te corripit tuus Deus Dominus ‡ ,suum filium vir
אִישׁ אֶת־בְּנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְיַסְּרֶךָּ׃
ambulandum ad ,tui Dei Domini præcepta custodies Et
6 וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ [g] לָלֶכֶת
tuus Deus Dominus Quia .eum *timendum ad* † & ,eius *viis in*
7 בִּדְרָכָיו וּלְיִרְאָה אֹתוֹ׃ כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
,aquarum torentium terram ;bonam terram in te introducit
מְבִיאֲךָ אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם
.*monte in &* ,*valle in* egredientium voraginum & ,fontium
עֲיָנֹת וּתְהֹמֹת יֹצְאִים בַּבִּקְעָה וּבָהָר׃
:malogranati & ,ficus & ,vitis & ,hordei & ,*tritici* Terram
8 אֶרֶץ [h] חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן
non qua $ Terram .mellis & ,olei oliuæ terram
9 אֶרֶץ־זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ׃ אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא
:ea in *omni* || carebis nec ,panem *ea in* comedes paupertate *in* *
בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל־בָּהּ לֶחֶם לֹא־תֶחְסַר כֹּל בָּהּ
excides eius montibus de & ,† ferrum *eius* lapides cuius terram
אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל וּמֵהֲרָרֶיהָ תַּחְצֹב
Domino benedices & ,saturaberis & ,comedes Et .æs
10 נְחֹשֶׁת׃ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת־יְהוָה
.tibi dedit quam bonam terram *super* ,tuo Deo
אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ׃
,tui Dei Domini obliuiscaris fortè ne ,tibi *Obseruare*
11 הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
,eius statuta &, eius iudicia & ,eius præcepta *custodiendum non ad*
לְבִלְתִּי שְׁמֹר [i] מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו [k] וְחֻקֹּתָיו
,comedas fortè Ne .hodie tibi præcipio ego quæ
12 אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם׃ פֶּן־תֹּאכַל
.habites & ,ædifices *bonas* ‡ domos & ;satureris &
וְשָׂבָעְתָּ וּבָתִּים טֹבִים תִּבְנֶה וְיָשָׁבְתָּ׃
aurum & ,argentum & ;multiplicentur *tua oues & tuus bos* Et
13 וּבְקָרְךָ וְצֹאנְךָ [l] יִרְבְּיֻן וְכֶסֶף וְזָהָב
.multiplicetur ,tibi * quod omne & ;tibi multiplicetur
יִרְבֶּה־לָּךְ וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ יִרְבֶּה׃
,tui Dei Domini obliuiscaris & ,tuum cor eleuetur Et
14 [m] וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
.seruorum domo è , Aegypti terra è te *educentis* ||
הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃

est. præcipio vobis vt faciatis $ super per quam vt affligeret ‡ vt tentaret $ vt sciret [a] ענה [b] נסה * sunt [c] ידע [d] צוה תיו ק | in † sed in omni quod egreditur ex ore [e] יצא [f] בלה || perpendes hoc tecum, † corripit ‡ sic vt ambules [g] הלך per vias † timeas per valles, & per montes frumenti. [h] חנט $ in * cum | aliquo ‡ sunt, propter Caue vt non serues [i] צוה [k] חקק ‡ pulchras boues tui, & pecudes tuæ [l] רבה * est [m] רום | qui eduxit

:deserto in tuum Deum Dominum irasci fecisti quod
את אשר־הקצפת את־יהוה אלהיך במדבר
donec *vsque* , Ægypti terra è es egressus qua die à
למן־היום אשר־יצאת מארץ מצרים עד־
ingressi estis *eum* fuistis rebelles , istum locum ad *vos venire*
2 באכם עד־המקום הזה [b] ממרים [c] הייתם עם־ [a] בוא [b] מרת
[c] , Dominum fecistis irasci Choreb in Et . Domino
8 יהוה׃ ובחרב הקצפתם את־יהוה — היר
iratus est . vos *disperdendum ad* * , vos *in* ‡ Dominus *est exacerbatus* &
‡ contra
* vt disperderet
ויתאנף יהוה בכם להשמיד אתכם׃
† Quando ascendi , *lapidum* * tabulas *capiendum ad* ‖ , montem in *me ascendendo In* †
9 [d] בעלתי ההרה לקחת לוחת האבנים
‖ vt acciperem *sedi* ‡ & : vobiscum Dominus *excidit* ‡ quod , pacti tabulas
* lapideas,
לוחת הברית אשר־כרת יהוה עמכם [e] ואשב [d] עלה
‡ pepigit non panem ; noctes quadraginta & , dies quadraginta monte in
‡ mansi
בהר ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא
[e] ישב me ad Dominus dedit Et . bibi non aquas & , comedi
10 אכלתי ומים לא [f] שתיתי׃ [g] ויתן יהוה אלי [f] שתה [g] נתן
* lapideas , Dei digito in scriptas *lapidum* * tabulas duas
את־שני לוחת האבנים כתבים באצבע אלהים
in Dominus est locutus quæ , verba omnia secundum eis *super* &
ועליהם ככל־הדברים אשר דבר יהוה
congregationis . *contionis* die in , ignis medio de monte in vobiscum
עמכם בהר מתוך האש ביום הקהל׃
† in , noctium quadraginta & , dierum quadraginta fine *à* † fuit Et
11 ויהי מקץ ארבעים יום וארבעים לילה
mihi tabulas , lapideas tabulas duas *me ad* Dominus dedit
נתן יהוה אלי את־שני [h] לחת האבנים לחות [h] לוח
descende , Surge : me ad Dominus dixit Et . pacti
12 הברית׃ ויאמר יהוה אלי קום [i] רד [i] ירד
‖ seipsum eduxisti quem , tuus populus ‖ corrupit quia : hinc citò
מהר מזה כי שחת עמך אשר הוצאת
; eis præcepi quam via de citò recesserunt : Ægypto ex
ממצרים [k] סרו מהר מן־הדרך אשר [l] צויתם [k] סור [l] צוה
, me ad Dominus dixit Et . conflatile sibi fecerunt
13 עשו להם [m] מסכה׃ ויאמר יהוה אלי [m] נסך
durus populus ecce , istum populum Vidi : dicendo
לאמר ראיתי את־העם הזה והנה עם־קשה־
est. Dimitte delebo & , eos disperdam & , me à *Remitte* . *ipse* ceruice
14 ערף הוא׃ [n] הרף ממני ואשמידם ואמחה [n] רפה
* ne sit gentem in te faciam & : cælis sub *de* * eorum nomen
את־שמם מתחת השמים ואעשה אותך לגוי־
maiorem de descendi & , me verti Et . eo *præ* *multam* & , robustam
15 עצום ורב ממנו׃ [o] ואפן וארד מן־ [o] פנה
‡ erant in *super* ‡ pacti tabulæ duæ & , igne in ardebat mons & , monte
ההר וההר בער באש ושני לוחת הברית על
peccaueratis ecce & , vidi Et . meis manibus duabus
16 [p] שתי ידי׃ [q] וארא והנה חטאתם [p] שנה
[q] : conflatilem vitulum vobis feceratis ; vestro Deo Domino [q] ראה
ליהוה אלהיכם עשיתם לכם עגל [r] מסכה
[r] נסך Dominus præcepit quam via de citò recesseratis
[s] סרתם מהר מן־הדרך אשר־צוה יהוה
[s] סור eas proieci & , tabulas duas *in* apprehendi Et . vobis
17 אתכם׃ ואתפש בשני הלחת ואשלכם
. vestris oculis in eas confregi & , meis manibus duabus *desuper*
מעל שתי ידי ואשברם לעיניכם׃
coram Domino: quadraginta prius sicut : *Domini facies ad* me prostraui Et
18 ואתנפל לפני יהוה כראשנה ארבעים
, comedi non panem , noctibus quadraginta & , diebus
יום וארבעים לילה לחם לא אכלתי
propter quod vestrum peccatum omne *super* , bibi non aquam &
ומים לא [t] שתיתי על כל־חטאתכם אשר [t] שתה
. cum irritando Domini oculis in malum faciendo , peccaueratis
חטאתם לעשות הרע בעיני יהוה להכעיסו׃
‡ propter furorem, *efferbuit quo caloris* * & , *nasi faciebus à* ‡ timui Quia
* iram qua iratus erat
19 כי יגרתי מפני האף והחמה אשר קצף
† contra exaudiuit & : vos *disperdendum ad* ‖ vos *super* † Dominus
‖ vt disperderet
יהוה עליכם להשמיד אתכם וישמע
Aharon in Et . ipsa vice in etiam me ad Dominus
20 יהוה אלי גם בפעם ההוא׃ ובאהרן
* iratus est orauit & : eum *disperdendum ad* ‡ valde Dominus *est exacerbatus* *
‡ vt disperderet
התאנף יהוה מאד להשמידו ואתפלל

, adurentis serpentis , *terribili &* , *magno deserto in te ire Facientis*
15 המוליכך במדבר הגדל והנורא נחש שרף
Qui ambulare fecit te per desertũ magnũ & terribile
tibi *educentis* ‖ : aquæ † non quo * loci *siticulosi* ‡ & , scorpionis &
‡ aridi
* in
† erant
‖ qui eduxit
ועקרב וצמאון אשר אין־מים המוציא לך
, deserto in man te *Cibantis* * . silicis petra è aquas
16 מים מצור החלמיש׃ המאכלך מן במדבר
* Qui comedere fecit
causa ‡ & , te *affligendi causa* ‡ , tui patres nouerunt non quod
‡ vt affligeret
‡ tentaret
* vt benefaceret
אשר לא־ידעון אבתיך למען [a] ענתך ולמען
dices † Et . tuo nouissimo in tibi *benefaciendum ad* * , te *tentandi*
† si dixeris
17 [b] נסתך להיטבך באחריתך׃ ואמרת
[a] ענה [b] נסה mihi fecit meæ manus *firmitudo* ‖ & , mea Potentia : tuo corde in
בלבבך [c] כחי ועצם ידי עשה לי
‖ robur
[c] כוח , tui Dei Domini *recordaberis Et* ‡ . istam *virtutem* *
18 את־החיל הזה׃ וזכרת את־יהוה אלהיך
* substantiam
‡ memento
‡ dat
ad , *virtutem faciendum ad* * potentiam tibi *dans* ‡ ipse quia
כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל למען
* vt facias substantiam , vt statuat
tuis patribus iurauit *quod* † , suum pactum *statuendum*
[d] הקים את־בריתו אשר־נשבע לאבתיך
† super quo
[d] קום fueris oblitus obliuiscendo si , erit Et . hanc diem secundum
19 כיום הזה׃ והיה אם־שכח תשכח
Deos post ambulaueris & , tui Dei Domini
את־יהוה אלהיך והלכת אחרי אלהים
testificatus sum * : eis te incuruaueris & , *eis seruieris* ‖ & , alienos
‖ colueris eos,
* testificor vobis
אחרים ועבדתם [e] והשתחוית להם [f] העדתי
[e] שחה [f] עוד quas gentes Sicut . peribitis pereundo quòd , hodie *vos in*
20 בכם היום כי אבד תאבדון׃ כגוים אשר
quod eo ; peribitis sic , *vestris faciebus* ‡ à perdit Dominus
‡ facie vestra,
יהוה מאביד מפניכם כן תאבדון עקב
. vestri Dei Domini *voce in audieritis* ‡ non
‡ parueritis voci
לא תשמעון בקול יהוה אלהיכם׃

CAP. IX. ט

, Iarden hodie *transiens* Tu : Israel Audi
transis
1 שמע ישראל אתה עבר היום את־הירדן
ossibus firmas * & , magnas gentes possidendum ad , *ingrediendum ad*
vt ingrediaris,
* robustiores
[g] לבא לרשת גוים גדלים ועצמים
[g] בוא Populum . *calos in* † munitas & , magnas vrbes , te *præ*
† vsque ad cælum
‖ *torquatorum*
2 ממך ערים גדלת ובצרת בשמים׃ עם־
, nosti tu quos , Hanachim ‖ filios , excelsum & , magnum
גדול ורם בני ענקים אשר אתה ידעת
: Hanach *filiorum facies ad* * stabit Quis : audisti tu &
* coram filiis torquati?
ואתה שמעת מי יתיצב לפני בני ענק׃
‡ scito
ipse , tuus Deus Dominus quòd hodie *scies* ‡ Et
3 וידעת היום כי יהוה אלהיך הוא־
ipse & , eos disperdet *ipse* : *comedens* * ignis , *tuas facies ad transiens* ‡
‡ qui transit ante te,
* consumens est:
† ante te,
העבר לפניך אש אכלה הוא ישמידם והוא
, citò eos perdes & , eos expelles & : *tuas facies ad* † eos humiliabit
יכניעם לפניך [h] והורשתם והאבדתם מהר
[h] ירש dicas Ne . tibi Dominus est locutus quemadmodum
4 כאשר דבר יהוה לך׃ אל־תאמר
, *tuis faciebus* * à eos tuus Deus Dominus *expellendo in* ‖ tuo corde in
‖ cùm propulsauerit
* facie tua,
‡ Propter iustitiam meam
‡ vt possidere
* propter impietatem
בלבבך בהדף יהוה אלהיך אתם מלפניך
possidendum ad ‡ , Dominus me introduxit *mea iustitia In* ‡ : dicendo
לאמר בצדקתי הביאני יהוה לרשת
Dominus , istarum gentium *impietate in* * & istam terram
את־הארץ הזאת וברשעת הגוים האלה יהוה
rectitudine in * & , *tua iustitia in* ‖ Non . tua facie à eas *expellens* †
† expellit
‖ propter iustitiam tuam
* rectitudine
‡ ingrederis
‡ sed propter impietatem
* expellit
5 מורישם מפניך׃ לא בצדקתך ובישר
quia ‡ : earum terram possidendum ad *veniens* ‡ tu tui cordis
לבבך אתה בא לרשת את־ארצם כי
eas expellens * tuus Deus Dominus istarum gentium *impietate in*
ברשעת הגוים האלה יהוה אלהיך [i] מורישם
[i] ירש iurauit *quòd* ‖ , verbum *stabiliendi causa* † & , tua facie à
† vt confirmet
‖ super quo
מפניך ולמען [k] הקים את־הדבר אשר נשבע
[k] קום . Iahacob & , Ischac , Abraham , tuis patribus Dominus
יהוה לאבתיך לאברהם ליצחק וליעקב׃
* scito
‡ propter iustitiam tuam
‡ dat
* vt possideas
tuus Deus Dominus *tua iustitia in* ‡ non quòd *scies* * Et
6 וידעת כי לא בצדקתך יהוה אלהיך
quia : eam *possidendum ad* * , istam bonam terram tibi *dans* ‡
נתן לך את־הארץ הטובה הזאת לרשתה כי
, obliuiscaris ne , Memento . *tu* † ceruice durus populus
† es.
7 עם־קשה־ערף אתה׃ זכר אל־תשכח

vestrum peccatum Et .ipso tempore in Aharon pro etiam
21 גם־בעד אהרן בעת ההוא: ואת־חטאתכם
illum combussi & ,accepi vitulum feceratis quod
אשר־עשיתם את־העגל לקחתי ואשרף אתו
esset comminutus donec bene molendo illum cõtriui & :igne in
באש [a] ואכת אתו טחון היטב עד אשר־[b] דק
descendentem ,torrentem in eius puluerem proieci & :puluerē in
לעפר ואשלך את־עפרו אל־הנחל הירד
Chribroth † in & ,Massah ‖ in & ,Tabherah * in Et .monte è
22 מן־ההר: ובתבערה [c] ובמסה ובקברת
mittendo in ‡ Et Dominum fuistis irritantes † ,Hattaauah
23 התאוה מקצפים הייתם את־יהוה: ובשלח
,Ascendite ; dicendo ,Barneah Cades vos Dominus
יהוה אתכם מקדש ברנע לאמר [d] עלו
exacerbastis & $:vobis dedi quam terram possidete &
[e] ורשו את־הארץ אשר נתתי לכם [f] ותמרו
non & ,ei credidistis non & ,vestri Dei Domini os
את־פי יהוה אלהיכם ולא האמנתם לו ולא
Domino eum fuistis ,Rebelles .eius voce in audistis
24 שמעתם [g] בקלו: [h] ממרים הייתם עם־יהוה
facies ad ‡ me prostraui Et .vos me cognoscere † die à
25 מיום [i] דעתי אתכם: ואתנפל לפני
,noctibus quadraginta & ,diebus quadraginta Domini
יהוה את־ארבעים היום ואת־ארבעים הלילה
.vos disperdendū ad $ Dominus dixerat quia :me prostraui quibus
אשר התנפלתי כי־אמר יהוה להשמיד אתכם:
Domine * Domine :dixi & ,Dominum ad oraui Et
26 ואתפלל אל־יהוה ואמר אדני יהוה
quam ,tuam hæreditatem & ,tuum populum corrumpas ‖ ne
אל־תשחת עמך ונחלתך אשר
Aegypto ex eduxisti quem ,tua magnitudine in redemisti
[k] פדית בגדלך אשר־הוצאת ממצרים
,Abraham tuorum seruorum Memento .valida manu in
27 ביד חזקה: זכר לעבדיך לאברהם
populi duritiem ad respicias ne: Iahacob & ,Ischac
ליצחק וליעקב אל־[l] תפן אל־[m] קשי העם
.eius peccatum ad & ,eius impietatem ad & ,huius
הזה ואל־רשעו ואל־חטאתו:
:inde nos eduxisti qua ,terra $ dicant fortè Ne
28 פן־יאמרו הארץ אשר הוצאתנו משם
,terram in eos introducere Dominus posse non A *
מבלי יכלת יהוה להביאם אל־הארץ
eos eduxit ,eos odio habendo ab & ,eis est locutus quam
אשר־דבר להם ומשנאתו אותם הוציאם
,tuus populus * ipsi Et .deserto in eos faciendum mori ad $
29 [n] להמתם במדבר: והם עמך
,magna tua potentia ‖ in eduxisti quem ,tua hæreditas &
ונחלתך אשר הוצאת [o] בכחך הגדל
.extento tuo brachio in &
ובזרעך [p] הנטויה:

a כתת
b דקק qui descendit
* conflagratione, ‖ tentatione † sepulchris concupiscentiæ,
c נסה † irasci fecistis
‡ quādo misit
d עלה
$ irritastis
e ירש f מרה
obediuistis voci
מם קטנה
g קול h מרה † qua cognoui
‡ coram Domino
i ידע
$ vt disperderet
$ Deus,
‖ disperdas
k פדה
l פנה
m קשה
$ incolæ terræ. vnde
* Quia non potuit
quia odio habet ipse
$ vt mori faceret
* sunt
n מות
‖ fortitudine
o כוח
p נטה

CAP. X. י

tibi Dola :me ad Dominus dixit illo tempore In
1 בעת ההוא אמר יהוה אלי פסל־לך
me ad ascende & .priores sicut lapides tabulas duas
שני־לוחת אבנים כראשנים ועלה אלי
super * scribam Et .ligni $ arcam tibi facies & :montem in
2 ההרה ועשית לך ארון עץ: ואכתב על־
tabulis super † fuerunt quæ verba tabulis
[q] הלחת את־הדברים אשר היו על־הלחת
.arca in eas pones & ,fregisti quas ,prioribus
הראשנים אשר־שברת ושמתם בארון:
tabulas duas dolaui & ,Sittim lignis † arcam feci Et
3 ואעש ארון עצי שטים ואפסל שני־לחת
tabulæ duæ & ,montem in ascendi & ;priores sicut lapideas
אבנים כראשנים ואעל ההרה ושני הלחת
scripturam iuxta ,tabulis super † scripsit Et .mea manu in ‡
בידי: ויכתב על־הלחת כמכתב
4 Dominus est locutus quæ ,verba decem ,priorem
הראשון את עשרת הדברים אשר דבר יהוה
eas dedit & :concionis die in ignis medio de monte in vos ad
אליכם בהר מתוך האש ביום הקהל ויתנם

fac $ ligneam. * in
† in
q לוח
† de
‡ errant $ in
congregationis;

mihi
,monte de descendi & ,me verti Et .me ad Dominus
5 יהוה אלי: ואפן וארד מן־ההר
fuerunt & :feceram quam ,arca in tabulas posui &
[a] ואשם את־הלחת בארון אשר עשיתי ויהיו
Israel filij Et .Dominus mihi præcepit quemadmodum ibi
6 שם כאשר [b] צוני יהוה: ובני ישראל
ibi :Moserah in Iahachan filiorum Beroth de sunt profecti
נסעו מבארת בני־יעקן מוסרה שם
sacerdotio est functus & ,ibi est sepultus & ,Aharon est mortuus
[c] מת אהרן ויקבר שם ויכהן
,Ghudghodah in sunt profecti Inde .eo pro eius filius Elhazar
7 אלעזר בנו תחתיו: משם נסעו הגדגדה
.aquarum torrentium terram † Iotbath in Ghudghodah de &
ומן־הגדגדה יטבתה ארץ נחלי־מים:
Leui tribum Dominus fecit separare illo tempore In
8 בעת ההוא הבדיל יהוה את־שבט הלוי
facies ad standum ad ,Domini pacti arcam portandum ad
[d] לשאת את־ארון ברית־יהוה לעמד לפני
eius nomine in benedicendum ad & ,ei ministrandum ad Domini
יהוה [e] לשרתו ולברך בשמו
,pars Leui ipsi fuit non Idcirco .hanc diem ad vsque
9 עד היום הזה: על־כן לא־היה ללוי חלק
,eius hæreditas ipse Dominus :suis fratribus cum hæreditas &
ונחלה עם־אחיו יהוה הוא [f] נחלתו
ego Et .ei tuus Deus Dominus est locutus quemadmodum
כאשר דבר יהוה אלהיך לו: ואנכי
quadraginta ,priores dies secundum ,monte in steti
10 עמדתי בהר [g] כימים הראשנים ארבעים
me ad Dominus exaudiuit & :noctes quadraginta & ,dies
יום וארבעים לילה וישמע יהוה אלי
.te corrumpere Dominus voluit non ;ipsa vice in etiam
גם בפעם ההוא לא־אבה יהוה [h] השחיתך:
facies ad proficiscendo vade ,Surge :me ad Dominus dixit Et
11 ויאמר יהוה אלי קום [i] לך [k] למסע לפני
quam $,terram possidebunt & ,ingredientur & ;populi
העם ויבאו ויירשו את־הארץ אשר־
,Israel nunc Et .eis dandum ad ,eorum patribus iuraui
12 נשבעתי לאבתם לתת להם: ועתה ישראל
timendum ad quin ,tecum à petens tuus Deus Dominus quid
מה יהוה אלהיך שאל מעמך כי אם־ליראה
,eius vias omnes in eundum ad ?tuum Deum Dominum
את־יהוה אלהיך ללכת בכל־דרכיו
toto in tuo Deo Domino seruiendum ad * & ,eum diligendum ad &
ולאהבה אתו ולעבד את־יהוה אלהיך בכל־
præcepta custodiendum Ad ‖ ?tua anima tota in & ,tuo corde
13 לבבך ובכל־נפשך: לשמר את־מצות
,hodie tibi præcipiens ego quæ ,eius statuta & .Domini
יהוה ואת־חקתיו אשר אנכי מצוך היום
,cæli ‡ tui Dei Domini Ecce ?tibi bonum in
14 לטוב לך: הן ליהוה אלהיך השמים
Tantummodo .ea in ‡ quæ omnia & ,terra ;cælorum cæli &
15 ושמי השמים הארץ וכל־אשר־בה: רק
elegit & :eos diligendum ad $ Dominus adhæsit tuis patribus in
באבתיך חשק יהוה לאהבה אותם ויבחר
populis omnibus ex vobis in * ;eos post eorum semine in
בזרעם אחריהם בכם מכל־העמים
præputium circumcidetis Et .hanc diem secundum
16 כיום הזה: [l] ומלתם את ערלת
Quia .amplius induretis ne vestram ceruicem & ,vestri cordis
17 לבבכם וערפכם לא תקשו עוד: כי
dominus & deorum Deus ipse vester Deus Dominus
יהוה אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדני
non qui ,terribilis & potens ,magnus Deus ;dominorum
האדנים האל הגדל הגבר [m] והנורא אשר לא־
iudicium Faciens :munus accipiet * neque ,facies tollet
18 [n] ישא פנים ולא [o] יקח שחד: עשה משפט
,panem ei dando ,peregrinum diligens & ;viduæ & ,pupilli
יתום ואלמנה ואהב [p] גר לתת לו לחם
peregrini quia ,pergrinum diligetis Et .vestimentum &
19 ושמלה: ואהבתם את־הגר כי־גרים
tuum Deum Dominum .Aegypti terra in fuistis
20 הייתם בארץ מצרים: את־יהוה אלהיך

a שום
b צוה
c מות
† in
vt portaret ‡ vt staret coram Domino
d נשא
e שרת
est
f נחל
g יום
perdere
h שחת
ante populū;
i הלך k נסע
$ super
vt darem
petit à te, nisi vt timeas
vt ambules per
vt diligas * colas Dominum Deū tuū
‖ Vt custodias
præcipio
vt bene sit ‡ sunt
† sunt
complacuit $ vt diligeret
semen * vos scilicet
circuncidite
l מול
est
m ירא
accipit personam,
* accipit
n נשא
o לקח p גור
‡ diligite

eius *nomine in* ‡ & ,adhærebis *eo in* * & ,*seruies ei* ,timebis
תִּירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וּבוֹ תִדְבָּק וּבִשְׁמוֹ
(ipsum coles, * ei ‡ per nomen ‡ est)
qui ,tuus Deus ipse & ,tua laus ‡ Ipse .iurabis
21 תִּשָּׁבֵעַ׃ הוּא [a] תְהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר־ — [a] הלל
,ista terribilia & ,magna tecum fecit
עָשָׂה אִתְּךָ אֶת־הַגְּדֹלֹת וְאֶת־הַנּוֹרָאֹת הָאֵלֶּה
animabus septuaginta *In* .tui oculi viderunt quæ (Cum)
22 אֲשֶׁר [b] רָאוּ עֵינֶיךָ׃ בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ — [b] ראה
Dominus te posuit nunc & ;Ægyptum in tui patres descenderunt
יָרְדוּ אֲבֹתֶיךָ מִצְרָיְמָה וְעַתָּה שָׂמְךָ יְהוָה
.multitudinem in cælorum stellas sicut tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם [c] לָרֹב׃ — [c] רבב

CAP. XI. יא

*custodies** & :tuum Deum Dominum *diliges* Et (dilige * custodi)
1 וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַרְתָּ
eius præcepta & ,eius iudicia & ,eius statuta & ,eius custodiam
מִשְׁמַרְתּוֹ [d] וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וּמִצְוֹתָיו — [d] חקק
cum non quia ,hodie *scietis* Et .diebus omnibus (scitote)
2 כָּל־הַיָּמִים׃ וִידַעְתֶּם הַיּוֹם כִּי לֹא אֶת־ († loquor)
viderunt non qui & ,cognouerunt non qui .† vestris filiis
בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ וַאֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֶת־
,eius magnitudinem ,vestri Dei Domini castigationem
[e] מוּסַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת־גָּדְלוֹ אֶת־ — [e] יסר
.extentum eius brachium & ,validam eius manum
יָדוֹ הַחֲזָקָה וּזְרֹעוֹ [f] הַנְּטוּיָה׃ — [f] נטה
medio in fecit quæ eius *facta* & ,eius signa Et (opera)
3 וְאֶת־[g]אֹתֹתָיו וְאֶת־מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה בְּתוֹךְ — [g] אות
.eius terræ vniuersæ & ,Ægypti regi Parhoh ;Ægypti
מִצְרָיִם לְפַרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וּלְכָל־אַרְצוֹ׃
,eius equis ,Ægyptiorum exercitui fecit quæ Et
4 וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְחֵיל מִצְרַיִם לְסוּסָיו
super Suph maris aquas fecit *emergere* ‖ qui ,eius *currui* & (curribus ‖ inundare)
וּלְרִכְבּוֹ אֲשֶׁר [h] הֵצִיף אֶת־מֵי יַם־סוּף עַל־ — [h] צוף
Dominus eos perdidit & :vos *post eos insectando in* * ,eorum facies (* dum insequerentur)
פְּנֵיהֶם [i] בְּרָדְפָם אַחֲרֵיכֶם וַיְאַבְּדֵם יְהוָה — [i] רדף
,deserto in vobis fecit quæ Et .hanc diem ad vsque (donec veniretis)
5 עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַאֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם בַּמִּדְבָּר
fecit quæ Et .istum locum ad vsque *vos venire vsque*
6 עַד־בֹּאֲכֶם עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ וַאֲשֶׁר עָשָׂה
quia ,Reuben filij Eliab filiis Abiram & ,Dathan
לְדָתָן וְלַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב בֶּן־רְאוּבֵן אֲשֶׁר
& ,eos deglutiuit & ,suum os terra aperuit
פָּצְתָה הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלָעֵם וְאֶת־
substantiam omnem & ,eorum *tentoria* & ,eorum domos (tabernacula)
בָּתֵּיהֶם וְאֶת־אָהֳלֵיהֶם וְאֵת כָּל־[k]הַיְקוּם — [k] קום
*Quia** .Israel omnis *interiore in* ‡ ,eorum pedibus in ‡ quæ (‡ erat ‡ in medio * Equidem † vident)
7 אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם בְּקֶרֶב כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ כִּי
magnum Domini opus omne *videntes* † vestri oculi
עֵינֵיכֶם [l] הָרֹאֹת אֶת כָּל־מַעֲשֵׂה יְהוָה הַגָּדֹל — [l] ראה
præceptum omne *custodietis Et* ‖ .fecit quod (‖ Custodite igitur)
8 אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה
roboremini vt ;hodie *tibi præcipiens* ego quod (præcipio vobis)
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְמַעַן תֶּחֶזְקוּ
vos quam* ,terram possideatis & ,ingrediamini & (* ad)
[m] וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם — [m] בוא
producatis ‡ vt Et .eam *possidendum ad* ,*illuc transeuntes* (transitis, vt possideatis ‡ elongare faciatis ‡ terram, super)
9 עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ וּלְמַעַן תַּאֲרִיכוּ
,vestris patribus Dominus iurauit quam *humum* ‡ super dies
[n] יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם — [n] יום
lacte fluentem terram ,eorum semini & ,eis *dandum ad** (* vt daret)
[o] לָתֵת לָהֶם וּלְזַרְעָם אֶרֶץ [p] זָבַת חָלָב — [o] נתן [p] זוב
,*illuc ingrediens tu* quam † terra Quia .melle & († ad quam tu ingrederis ‖ est, ex qua)
10 וּדְבָשׁ׃ כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָא־שָׁמָּה
qua ,*ipsa* ‖ Ægypti terra sicut non ,eam possidendum ad
לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְאֶרֶץ מִצְרַיִם הִוא אֲשֶׁר
irrigabis ‡ & ,tuum semen *seminabis* ‡ qua * ,*inde* estis egressi (* in ‡ seminas ‡ irrigas † ad)
יְצָאתֶם מִשָּׁם אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת־זַרְעֲךָ [q] וְהִשְׁקִיתָ
vos quam* terra At .oleris hortum vt ;tuo pede in
11 בְרַגְלְךָ כְּגַן הַיָּרָק׃ וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם — [q] שקה
:† vallium & ,montium terra ,eam *possidendum ad illuc transeuntes* (transitis, vt possideatis † est)
עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הָרִים וּבְקָעֹת

quam Terra .aquas bibes cælorum pluuiam ad
12 לִמְטַר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה־מָּיִם׃ אֶרֶץ אֲשֶׁר־
Domini oculi * semper ,*eam quærens* tuus Deus Dominus (quærit * sunt)
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ דֹּרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד עֵינֵי יְהוָה
.anni vltimum ad vsque *&* anni principio à ,ea in tui Dei
אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה׃ — ל׳ חסר א׳
‡ obediendo quæ ,*mea præcepta ad audieritis audiendo* ‡ si ,erit Et (‡ obediendo obedieritis præceptis meis,)
13 וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר
Dominum *diligendum ad** ,hodie vobis *præcipiens* ‡ ego (‡ præcipio * vt diligatis)
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
tota in & ,vestro corde toto in *ei seruiendum ad* & ,vestrum Deum (colatis cum)
אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־
,suo tempore in vestræ terræ pluuiam dabo Et .vestra anima
14 נַפְשְׁכֶם׃ [a] וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ — [a] נתן
,tuũ *mustum* & ,tuũ frumentũ colliges & ,serotinã & ,temporaneã (vinum)
יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ
:tuo animali † tuo agro in herbam dabo Et .tuum oleum & († pro)
15 וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ
forte ne ,vobis *Obseruamini* .saturaberis & ,comedes & (Cauete)
16 וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־
diis seruiatis ‖ & ,recedatis & ,vestrum cor *fatuetur* (declinet ‖ colatis deos alienos,)
יִפְתֶּה לְבַבְכֶם [b] וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים — [b] סור
furor irascatur Et .eis vos incuruetis & ;*alienis*
17 אֲחֵרִים [c] וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־ — [c] שחה
,pluuia sit non & ,cælos *retineat* * & ,vos in Domini (* claudat)
יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר
cito pereatis & ;*suam productionem* ‡ det non *humus* ‡ & (‡ terra ‡ fructum suum; * è † dat)
וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה
.vobis *dans* † Dominus quam ,bona terra *desuper**
מֵעַל הָאָרֶץ [d] הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ — [d] טוב
super ‡ & ,vestro corde *super** ista mea verba *ponetis* ‖ Et (‖ ponite * in)
18 [e] וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־ — [e] שום
,vestra manu *super** signum in ea *ligabitis* ‡ & :vestro animo (‡ ligate * in † docete)
נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם
docebitis † Et .vestros oculos inter frontalia in sint &
19 וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם
te sedendo in ,*eis in loquendum ad* ,vestros filios ea (vt loquantur, de eis, quando sedebis quãdo ambulabis, per viã, & quando accũbes, & quãdo surges.)
אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ
.*te surgẽdo in & ,te accũbendo in & ,via in te ambulãdo in* & ,tua domo in
בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃
.tuis portis in & ,tuæ domus postibus *super* ‖ ea scribes Et (‖ in)
20 וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
vestrorum filiorum dies & ,vestri dies multiplicentur Vt
21 לְמַעַן [f] יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם — [f] רבה
,vestris patribus Dominus iurauit quam ,*humum** super (* terram, super)
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם
.terram super ,cælorum dies sicut eis *dandum ad* (vt daret)
לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃
præceptum omne *custodietis* ‡ custodiendo *Quinimo* ‡ (‡ Si enim ‡ custodieritis * præcipio † vt faciatis)
22 כִּי אִם־שָׁמֹר תִּשְׁמְרוּן אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה
,illud *faciendum ad* † ,vobis *præcipiens** ego quod ,istud
הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם לַעֲשֹׂתָהּ
ambulandum ad * ,vestrum Deum Dominum *diligendum ad* ‖ (‖ vt diligatis * vt ambuletis ‡ adhæreatis ei:)
לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לָלֶכֶת
.*eo in adhærendum ad* & ‡ ,eius viis omnibus in
בְּכָל־דְּרָכָיו וּלְדָבְקָה־בוֹ׃
istas gentes omnes Dominus faciet expellere Et
23 [g] וְהוֹרִישׁ יְהוָה אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה — [g] ירש
*osseas** & ,magnas gentes possidebitis & ,*vestris faciebus* ‡ à (‡ facie vestra * fortiores)
מִלִּפְנֵיכֶם וִירִשְׁתֶּם גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים
vola calcauerit quem locus Omnis .vobis *præ* (planta)
24 מִכֶּם׃ כָּל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף־
à ,Lebanon & ,deserto à :erit *vobis* † *eo in* vestri pedis († vester)
רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם יִהְיֶה מִן־הַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן מִן־
erit nouissimum mare ad vsque & ,Perath flumine ,flumine
הַנָּהָר נְהַר־פְּרָת וְעַד הַיָּם הָאַחֲרוֹן יִהְיֶה
:*vestras facies in vir* stabit Non .vester terminus (quisquam coram vobis?)
25 גְּבֻלְכֶם׃ לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ בִּפְנֵיכֶם
vester Deus Dominus dabit vestrum timorẽ & ,vestrum pauorem
פַּחְדְּכֶם [h] וּמוֹרַאֲכֶם יִתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם — [h] ירא
quemadmodũ ,*ea in* calcabitis quam ,terræ vniuersæ *facies* ‖ super (‖ faciem)
עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּדְרְכוּ־בָהּ כַּאֲשֶׁר

Domino Deo vestro, ‡ in omnibus in quibus mittetis manus vestras ; in

vestra manus missione omni in ‡ lætabimini & ; vestri Dei Domini

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמַחְתֶּם בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם

Dominus tibi benedixit quibus*, vestræ domus & ,vos

אַתֶּם וּבָתֵּיכֶם אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְהוָה

nos quæ omnia secundum facietis Non .tuus Deus

עֹשִׂים[a] ‖ facimus † vnusquisque ‡ quod ‡ est

8 אֱלֹהֶיךָ׃ לֹא [a]תַעֲשׂוּן כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ

.suis oculis in ‡ rectum ‡ omne vir† ,hodie hic *facientes*‖

עֹשִׂים פֹּה הַיּוֹם אִישׁ כָּל־הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו׃

ad & ,requiem ad ,hucusque venistis non Quia

בֹּא[b] dat

9 כִּי לֹא־[b]בָאתֶם עַד־עָתָּה אֶל־הַמְּנוּחָה וְאֶל־

.tibi *dans* tuus Deus Dominus quam hæreditatem

הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃

quam ,terra in habitabitis & ,Iarden transibitis Et

10 וַעֲבַרְתֶּם אֶת־הַיַּרְדֵּן וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־

dabit requiem & :vos hæreditare facit vester Deus Dominus

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מַנְחִיל אֶתְכֶם וְהֵנִיחַ

† in

habitabitis & ,circuitu † vestris inimicis omnibus ab vobis

לָכֶם מִכָּל־אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב וִישַׁבְתֶּם־

ad locum

Dominus elegerit quem *locus* erit Et .confidenter

11 בֶּטַח׃ וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה

illuc ,ibi suum nomen faciat habitare vt ,*eo in* vester Deus

אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם שָׁמָּה

præcipio

,vobis *præcipiens* ego quæ omnia afferetis

תָּבִיאוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם

holocausta vestra ‖ oblationem

elevationem ‖ & ,vestras decimas, vestra sacrificia ,*vestras ascensiones*

עֹלֹתֵיכֶם[c] וְזִבְחֵיכֶם מַעְשְׂרֹתֵיכֶם וּתְרֻמַת[d]

עֹלָה[d] רוּם[c]

quæ ,vestrorum votorum electionem omnem & ,vestræ manus

יֶדְכֶם וְכֹל מִבְחַר נִדְרֵיכֶם אֲשֶׁר

Domino coram lætabimini Et .Domino vouebitis

נָדַר[e]

12 [e]תִּדְּרוּ לַיהוָה׃ וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה

,vestri serui & ,vestræ filiæ &, vestri filij & ,vos vestro Deo

אֱלֹהֵיכֶם אַתֶּם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְעַבְדֵיכֶם

est intra portas vestras,

non quia ?*vestris portis in* qui ,Leuita & ,vestræ ancillæ &

וְאַמְהֹתֵיכֶם וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיכֶם כִּי אֵין

‡ est ‡ Caue

ne ,tibi *Obseruare* ‡ .vobiscum hæreditas & pars ei ‡

13 לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה אִתְּכֶם׃ הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־

offeras holocausta tua

.videbis quem ,loco omni in *tuas ascensiones ascendere facias*

תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ בְּכָל־מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃

Sed

vna in Dominus elegerit quem loco in *Quinimo*

14 כִּי אִם־בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה בְּאַחַד

offeres holocausta tua,

facies ibi & ,*tuas ascensiones ascendere facies* illic ,tuarum tribuum

שְׁבָטֶיךָ שָׁם תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה

præcipio

omni in Tantummodo .tibi *præcipiens* ego quæ omnia

צָוָה[f]

15 כֹּל אֲשֶׁר אָנֹכִי [f]מְצַוֶּךָּ׃ רַק בְּכָל־

carnem comedes & ,mactabis tuæ animæ desiderio

אָוָה[g]

[g]אַוַּת נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָשָׂר

dederit quam ,tui Dei Domini benedictionem secundum

כְּבִרְכַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־

intra omnes portas tuas:

,eam comedet mundus & immundus :*tuis portis omnibus in* tibi

לְךָ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֶנּוּ

Sed

non sanguinem *Tantum* .ceruum sicut & ,capream sicut

צָבָה[h]

16 [h]כַּצְּבִי וְכָאַיָּל׃ רַק הַדָּם לֹא

.aquas sicut illum effundetis terram super :comedetis

תֹאכֵלוּ עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם׃

intra portas tuas

,tui frumenti decimam *tuis portis in comedere* poteris Non

17 לֹא־תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ

‖ vini ‡ boum tuorū & pecudum tuarum,

,*tui pecoris* & ,*tui boum* † primogenita & ,*recentis* olei & ,tui *musti* ‖ &

וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ

oblationem & ,tua spontanea & ,voueris quæ tua vota omnia &

וְכָל־נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר וְנִדְבֹתֶיךָ וּתְרוּמַת

Sed corā Domino Deo tuo

,eam comedes *tui Dei Domini facies ad Quinimo* .tuæ manus

18 יָדֶךָ׃ כִּי אִם־לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ

, tu , *eo in* tuus Deus Dominus elegerit quem loco in

בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ אַתָּה

אָמָה[i] ‡ est intra portas tuas. ‡ corā Domino Deo tuo in omnibus, in quibus mittes manum tuā. Caue ‖ terram

,Leuita &, tua ancilla &, tuus seruus & ,tua filia & ,tuus filius &

וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ [i]וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי

omni in tui Dei Domini facies ad ‡ lætaberis & :*tuis portis in* ‡ qui

אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל

derelinquas forte ne tibi *Obseruare* .*tuarum manuum missione*

19 מִשְׁלַח יָדֶךָ׃ הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תַּעֲזֹב

.tuam *humum* ‖ super tuis diebus omnibus ,Leuitam

יוֹם[k]

אֶת־הַלֵּוִי כָּל־[k]יָמֶיךָ עַל־אַדְמָתֶךָ׃

hodie vestras facies ad dans ego ,Vide .vobis est locutus do coram vobis

26 דִּבֶּר לָכֶם׃ רְאֵה אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם

;Benedictionem .maledictionem & benedictionem

27 בְּרָכָה וּקְלָלָה׃ אֶת־הַבְּרָכָה

quæ ,vestri Dei Domini *præcepta ad audieritis eum* si obedieritis præceptis

אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל־[a]מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר

צָוָה[a] ‡ præcipio

si ,maledictionem Et .hodie vobis *præcipiens* ‡ ego

28 אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם׃ וְהַקְּלָלָה אִם־

recesseritis & ,vestri Dei Domini *præcepta ad audieritis* non obedieritis præceptis

לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם [b]וְסַרְתֶּם

ambulandū ad,hodie vobis *præcipiens* * ego quam via de, * præcipio

סוּר[b]

מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם [c]לָלֶכֶת

הָלַךְ[c]

.nouistis non quos ,alienos deos post

אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם׃

in tuus Deus Dominus te introduxerit cùm , erit Et

29 וְהָיָה כִּי [d]יְבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־

בּוֹא[d]

,eam *possidendum ad* ,illuc *ingrediens tu* quam ,terram ad quam tu ingrederis, vt possideas

הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה [e]לְרִשְׁתָּהּ

& ,Gherizim montem super benedictionem dabis &

יָרַשׁ[e]

וְנָתַתָּה אֶת־הַבְּרָכָה עַל־הַר גְּרִזִים וְאֶת־

ipsi Nonne .Hebal montem super maledictionem sunt

30 הַקְּלָלָה עַל־הַר עֵיבָל׃ הֲלֹא־הֵמָּה

terra in ,solis *ingressus* ‡ viam post Iarden *transitu in* trans ‡ occubitus

בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן אַחֲרֵי דֶּרֶךְ מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ בְּאֶרֶץ

Elone † apud Ghilgal *contra*,planicie in *habitātis** ,Chenahanæi * qui habitat ‖ è regione

הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בָּעֲרָבָה מוּל הַגִּלְגָּל אֵצֶל אֵלוֹנֵי

ingrediendum ad ‡ ,Iarden *transeuntes* ‡ vos Quia .Moreh † quercetà ‡ transitis ‡ vt ingrediamini

31 מֹרֶה׃ כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבֹא

vester Deus Dominus quam terram possidendum ad

לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

.ea in habitabitis & ,eam possidebitis & :vobis *dans* dat

נֹתֵן לָכֶם וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ וִישַׁבְתֶּם־בָּהּ׃

& ,statuta omnia *faciendum ad custodietis* Et

32 וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־הַחֻקִּים וְאֶת־

custodite, vt faciatis do coram vobis

.hodie *vestras facies ad dans* ego quæ ,iudicia

הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם׃

CAP. XII. יב

custodietis quæ iudicia & ,statuta † Ista † sunt

1 אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן

tuorum patrū Deus Dominus dedit quam terra in *faciendum ad* vt faciant

לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ

viui ‖ vos quibus ,diebus omnibus eam *possidendum ad*, tibi vt possideas ‖ viuitis

לְךָ לְרִשְׁתָּהּ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־אַתֶּם [f]חַיִּים

חָיָה[f]

loca omnia perdetis Perdendo .*humum* ‡ super ‡ terram.

2 עַל־הָאֲדָמָה׃ אַבֵּד תְּאַבְּדוּן אֶת־כָּל־[g]הַמְּקֹמוֹת

קוּם[g]

,*eas possidentes* ‖ vos quas ,gentes *ibi seruierunt* quibus* * in ‖ possidetis

אֲשֶׁר עָבְדוּ־שָׁם הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אֹתָם

,colles ,super & ,excelsos montes super ,suis diis

אֶת־אֱלֹהֵיהֶם עַל־הֶהָרִים [h]הָרָמִים וְעַל־הַגְּבָעוֹת

רוּם[h]

,earum aras *contereetis* Et .viridi arbore omni sub & diruetis

3 וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן׃ וְנִתַּצְתֶּם אֶת־מִזְבְּחֹתָם

comburetis earum lucos & ,earum statuas confringetis &

וְשִׁבַּרְתֶּם אֶת־מַצֵּבֹתָם [k]וַאֲשֵׁרֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן

יָצַב[k]

perdetis & ;concidetis earum deorum sculptilia & ,*igne in* igni

בָּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תְּגַדֵּעוּן וְאִבַּדְתֶּם אֶת־

sic facietis Non .ipso loco è earum nomen

4 שְׁמָם מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא׃ לֹא־תַעֲשׂוּן כֵּן

quem ,locum *ad Quinimo* .vestro Deo Domino Sed

5 לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־

,vestris tribubus omnibus ex vester Deus Dominus elegerit

יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־שִׁבְטֵיכֶם

,quæretis *ipsum habitandum ad* ,ibi suum nomen ponendum ad vt habitet ipse

לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם לְשִׁכְנוֹ תִדְרְשׁוּ

,*vestras ascensiones* ‡ illuc adducetis Et .illuc venietis & ‡ afferetis ‡ holocausta vestra, * oblationem

6 וּבָאתָ שָׁמָּה׃ וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם

*eleuationem** & ,vestras decimas & ,vestra sacrificia &

עָשַׂר[l]

וְזִבְחֵיכֶם וְאֵת [l]מַעְשְׂרֹתֵיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת

primogenita &,vestra spontanea & ,vestra vota & ,*vestræ manus* ‖ boū vestrorum, † pecudum vestrarum, ‡ coram,

יֶדְכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבֹתֵיכֶם וּבְכֹרֹת

facies ad ‡ ibi comedetis Et .*vestri pecoris* † &, *vestri boum* ‖

7 בְּקַרְכֶם וְצֹאנְכֶם׃ וַאֲכַלְתֶּם־שָׁם לִפְנֵי

CAP. XIII. יג

Si ,somnium somnians vel ;propheta tui medio in surrexerit Cum

1 כִּי־יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא אוֹ חֹלֵם חֲלוֹם

tibi ,signum venerit Et ,portentum vel signum te ad dederit &

2 וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ מוֹפֵת׃ וּבָא הָאוֹת

tibi post Eamus :dicendo ,te ad est locutus quod ,portentum &

וְהַמּוֹפֵת אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלֶיךָ לֵאמֹר נֵלְכָה אַחֲרֵי

,eis seruiamus & ,eos nosti non quos ,alienos deos

אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתָּם וְנָעָבְדֵם׃

somniantem ad vel ,illius prophetæ verba ad audies Non

3 לֹא תִשְׁמַע אֶל־דִּבְרֵי הַנָּבִיא הַהוּא אוֹ אֶל־חוֹלֵם

,vos vester Deus Dominus tentans quia :illud somnium

הַחֲלוֹם הַהוּא כִּי מְנַסֶּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם

,vestrum Deum Dominum diligentes vos sitis an sciendum ad

לָדַעַת הֲיִשְׁכֶם אֹהֲבִים אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

Dominum Post ,vestra anima tota in & ,vestro corde toto in

4 בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ אַחֲרֵי יְהוָה

& ,timebitis ipsum & ,ambulabitis vestrum Deum

אֱלֹהֵיכֶם תֵּלֵכוּ וְאֹתוֹ תִירָאוּ וְאֶת־

,seruietis ei & ,audietis eius voce in & ,custodietis eius præcepta

מִצְוֹתָיו תִּשְׁמֹרוּ וּבְקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ וְאֹתוֹ תַעֲבֹדוּ

somnians vel ,ipse propheta Et .adhærebitis eo in &

5 וּבוֹ תִדְבָּקוּן׃ וְהַנָּבִיא הַהוּא אוֹ חֹלֵם

super auersionem est locutus quia :morietur ,illud somnium

הַחֲלוֹם הַהוּא יוּמָת כִּי דִבֶּר־סָרָה עַל־

Ægypti terra de vos educentem ,vestrum Deum Dominum

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

via de te propellendum ad ,seruorum domo de te redimentem &

וְהַפֹּדְךָ מִבֵּית עֲבָדִים לְהַדִּיחֲךָ מִן־הַדֶּרֶךְ

ea in ambulandum ad tuus Deus Dominus tibi præcepit quam

אֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בָּהּ

,tuus frater te seduxerit Cum .tui medio è malū exterminabis &

6 וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃ כִּי יְסִיתְךָ אָחִיךָ

vxor vel ,tua filia vel ,tuus filius vel ,tuæ matris filius

בֶן־אִמֶּךָ אוֹ־בִנְךָ אוֹ־בִתְּךָ אוֹ אֵשֶׁת

occulto in ,tua anima sicut qui ,tuus amicus vel ,tui sinus

חֵיקֶךָ אוֹ רֵעֲךָ אֲשֶׁר כְּנַפְשְׁךָ בַּסֵּתֶר

non quos ,aliis diis seruiamus & ,Eamus :dicendo

לֵאמֹר נֵלְכָה וְנַעַבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא

qui ,populorum diis De .tui patres & ,tu nosti

7 יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ׃ מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר

,te à longinqui vel ,te ad propinqui ,vestris circuitibus

סְבִיבֹתֵיכֶם הַקְּרֹבִים אֵלֶיךָ אוֹ הָרְחֹקִים מִמֶּךָּ

terræ extremum ad vsque & terræ extremo ab

מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ׃

parcet neque ;eum ad audies neque ,ei acquiesces Non

8 לֹא־תֹאבֶה לוֹ וְלֹא תִשְׁמַע אֵלָיו וְלֹא־תָחוֹס

.eum super operies neque ,ignosces neque ,eum super tuus oculus

עֵינְךָ עָלָיו וְלֹא־תַחְמֹל וְלֹא־תְכַסֶּה עָלָיו׃

eo in erit tua manus ,eum occides occidendo Quia

9 כִּי הָרֹג תַּהַרְגֶנּוּ יָדְךָ תִּהְיֶה־בּוֹ

populi omnis manus & :eum interficiendum ad ,principio in

בָרִאשׁוֹנָה לַהֲמִיתוֹ וְיַד כָּל־הָעָם

:morietur & ,lapidibus in eum lapidabis Et .postremo in

10 בָּאַחֲרֹנָה׃ וּסְקַלְתּוֹ בָאֲבָנִים וָמֵת

te educente ,tuo Deo Domino desuper te expellere quæsiuit quia

כִּי בִקֵּשׁ לְהַדִּיחֲךָ מֵעַל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ

Israel omnis Et .seruorum domo de ,Ægypti terra de

11 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃ וְכָל־יִשְׂרָאֵל

verbū secundū faciendum ad addent non & ;timebunt & ,audient

יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּן וְלֹא־יוֹסִפוּ לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר

vna in audieris Cum .tui medio in istud malum

12 הָרָע הַזֶּה בְּקִרְבֶּךָ׃ כִּי־תִשְׁמַע בְּאַחַת

,tibi dans tuus Deus Dominus quam ,tuarum vrbium

עָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ

filij homines sunt Egressi .dicendo ibi habitandum ad

13 לָשֶׁבֶת שָׁם לֵאמֹר׃ יָצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי־

,suæ vrbis habitatores impulerunt & ,tuo interiori de Belial

בְלִיַּעַל מִקִּרְבֶּךָ וַיַּדִּיחוּ אֶת־יֹשְׁבֵי עִירָם

non quos alienis diis seruiamus & Eamus :dicendo

לֵאמֹר נֵלְכָה וְנַעַבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־

Margin: ‡ obedies vobis. * somniantis † tentat. ‖ vt sciat * diligatis. voci § obedietis ‡ eum coletis, ' ei. sermonem declinare faciētem contra. † qui eduxit. ‖ qui redemit * vt propelleret. § vt ambulares per eam: ‡ auferes ' incitauerit. † est ‡ clam * colam' deos alienos, § sunt in ‡ qui sunt tibi. obedies ei. † ei. ‡ indulgebis. Sed prius, vt mori facias. * postea. à § qui eduxit. vt faciant ‡ rem malam istam. * Si † dat vt habites. ‖ impietatis, è suæ vrbis medio tui. * colam' deos alienos.

---

tuum terminum tuus Deus Dominus fecerit dilatare Cùm

20 כִּי־יַרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־גְּבֻלְךָ

,carnem Comedam :dixeris & ,tibi est locutus quemadmodum

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְאָמַרְתָּ אֹכְלָה בָשָׂר

omni in ,carnem comedere tua anima concupiscit quoniam

כִּי־תְאַוֶּה נַפְשְׁךָ לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּכָל־

fuerit longinquus Cùm .carnem comedes tuæ animæ auiditate

21 אַוַּת נַפְשְׁךָ תֹּאכַל בָּשָׂר׃ כִּי־יִרְחַק

ponendū ad ,tuus Deus Dominus elegerit quem locus te à

מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם

qua ,tuo pecore de & ,tuo boue de mactabis & ,ibi suum nomen

שְׁמוֹ שָׁם וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאנְךָ אֲשֶׁר

comedes & ;tibi præcepi quemadmodum ,tibi Dominus dederit

נָתַן יְהוָה לְךָ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ וְאָכַלְתָּ

Veruntamen .tuæ animæ auiditate omni in ,tuis portis in

22 בִּשְׁעָרֶיךָ בְּכֹל אַוַּת נַפְשֶׁךָ׃ אַךְ

sic ,ceruus & ,caprea comederetur quemadmodum

כַּאֲשֶׁר יֵאָכֵל אֶת־הַצְּבִי וְאֶת־הָאַיָּל כֵּן

.eam comedet pariter ,mundus & ,Immundus :eam comedes

תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו יֹאכְלֶנּוּ׃

sanguis quia ;sanguinem comedendum non ad ,te robora Tantùm

23 רַק חֲזַק לְבִלְתִּי אֲכֹל הַדָּם כִּי הַדָּם

.carne cum animam comedes non & ;anima ipse est

הוּא הַנָּפֶשׁ וְלֹא־תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם־הַבָּשָׂר׃

.aquas sicut eum effundes terram super :eum comedes Non

24 לֹא תֹּאכְלֶנּוּ עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם׃

,te post tuis filiis & ,tibi sit bene vt ,eum comedes Non

25 לֹא תֹּאכְלֶנּוּ לְמַעַן יִיטַב לְךָ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ

Tantùm .Domini oculis in rectum feceris cùm

כִּי־תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה׃

venies & ,feres :tua vota & ,tibi erunt quæ tua sanctificata

26 רַק קָדָשֶׁיךָ אֲשֶׁר־יִהְיוּ לְךָ וּנְדָרֶיךָ תִּשָּׂא וּבָאתָ

.facies Et .Dominus elegerit quem locum ad

אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה׃

Domini altare super ,sanguinem & carnem & ,tuas ascensiones

27 וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם עַל־מִזְבַּח יְהוָה

super effundetur tuorum sacrificiorum sanguis & :tui Dei

אֱלֹהֶיךָ וְדַם־זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל־

,Custodi .comedes carnem & ,tui Dei Domini altare

28 מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל׃ שְׁמֹר

ego quæ ,ista verba omnia audies &

וְשָׁמַעְתָּ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי

in vsque ,te post tuis filiis & ,tibi sit bene vt ,tibi præcipiens

מְצַוֶּךָּ לְמַעַן יִיטַב לְךָ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ עַד־

Domini oculis in rectum & ,bonum feceris cùm ,seculum

עוֹלָם כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה

tuus Deus Dominus exciderit Cùm .tui Dei

29 אֱלֹהֶיךָ׃ כִּי־יַכְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־

eas possidendum ad ,illuc ingrediens tu quas gentes

הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתָּה בָא־שָׁמָּה לָרֶשֶׁת אוֹתָם

.earum terra in habitaueris & ,eas possederis & :tuis faciebus à

מִפָּנֶיךָ וְיָרַשְׁתָּ אֹתָם וְיָשַׁבְתָּ בְּאַרְצָם׃

eas disperdi post ,eas post offendaris forte ne ,tibi Obseruare

30 הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּנָּקֵשׁ אַחֲרֵיהֶם אַחֲרֵי הִשָּׁמְדָם

Quomodo :dicendo ,earum deos quæras forte ne ,tuis faciebus à

מִפָּנֶיךָ וּפֶן־תִּדְרֹשׁ לֵאלֹהֵיהֶם לֵאמֹר אֵיכָה

sic faciam & ,suis diis istæ gentes seruierunt

יַעַבְדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת־אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱשֶׂה־כֵּן

nam :tuo Deo Domino sic facies Non .ego etiam

31 גַּם־אָנִי׃ לֹא־תַעֲשֶׂה כֵן לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי

fecerunt ,odio habuit quam ,Domini abominationem omnem

כָּל־תּוֹעֲבַת יְהוָה אֲשֶׁר שָׂנֵא עָשׂוּ

suas filias & ,suos filios etiam quia :suis diis

לֵאלֹהֵיהֶם כִּי גַם אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם

.suis diis igne in combusserunt

יִשְׂרְפוּ בָאֵשׁ לֵאלֹהֵיהֶם׃

,vobis præcipiens ego quod verbum Omne

32 אֵת כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם

neque ,illud super addes Non .faciendum ad ,custodietis illud

אֹתוֹ תִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת לֹא־תֹסֵף עָלָיו וְלֹא

.eo ex diminues

תִגְרַע מִמֶּנּוּ׃

Margin: secundum omne desiderium. bobus tuis, § pecudibus tuis, quas. intra portas tuas, secūdum omne desiderium. ‡ comeditur. vt non comedas. * quod est † Sed. holocausta tua. audi. præcipit. ad quas tu ingrederis, vt possideas. † facie tua: † Caue * illaqueas te § postquam perierint ‡ facie tua, * coluerunt † deos suos. igni. præcipio. vt faciatis.

est

.vobis illud immundum :comedetis non ,squama & ,pinnola
סנפיר וקשקשת לא תאכלו טמא הוא לכם׃
quod hoc Et .comedetis mundam auem Omnem

hæc sunt ex quibus

11 כל־צפור טהרה תאכלו׃ וזה אשר
.penniporentem | & ,asturem & ,aquilam :eis ex comedetis non

haliæetum: | gryphum:

12 לא־תאכלו מהם הנשר והפרס והעזניה׃
sua specie in miluum & ,vulturem & ,ixion Et

secundum speciem suam.

13 והראה ואת־האיה והדיה למינה׃
,vlula † filiam Et .sua specie in coruum omnem Et

secūdum speciem suam.

14 ואת כל־ערב למינו׃ ואת בת היענה
.sua specie in nisum * & ,phthisicum $ & ,accipitrem ‡ &

† struthionis, ‡ noctuam. $ larum.

15 ואת־התחמס ואת־השחף ואת־הנץ למינהו׃
.ciuetam ‡ & ,noctiuagam † & ,falconem || Et

* accipitrē secundum speciem suam.

16 את־הכוס ואת־הינשוף והתנשמת׃
.mergulum & ,pellicanum * & ,cuculum $ Et

|| herodium, † ibin, ‡ cygnum. $ pelicanum, * porphyrionē

17 והקאת ואת־הרחמה ואת־השלך׃
,montis gallum † & .sua specie in graculum || & ,ciconiam Et

|| charadrion secūdum speciem suam, † vpupam, ‡ est

18 והחסידה והאנפה למינה [a] והדוכיפת
illud ‡ immundum volatile reptile omne Et .vespertilionem &

19 והעטלף׃ וכל שרץ העוף טמא הוא
.comedetis mundam auem Omnem .comedentur $ non ;vobis

דכך [a] $ comedetur.

20 לכם לא יאכלו׃ כל־עוף טהור תאכלו׃
,tuis portis in * ,qui ,Peregrino .cadauer omne comedetis Non

* est intra portas tuas,

21 לא־תאכלו כל־נבלה [b] לגר אשר־בשעריך
populus quia ,alienigenæ vende vel ,illud comedet & ,illud dabis

גור [b]

תתננה ואכלה או מכר לנכרי כי עם
lacte in hœdum bullies || Non .tuo Deo Domino tu sanctus

es || coques

קדוש אתה ליהוה אלהיך לא־תבשל גדי בחלב
.tui seminis prouentum omnem decimabis Decimando .suæ matris

Decimam dādo, decimam dabis omnis fructus

22 אמו׃ עשר תעשר את כל־תבואת זרעך
Domino coram comedes Et .anno anno agrum egredientem †

† qui egreditur ex agro annuatim

23 היצא השדה שנה שנה׃ ואכלת לפני יהוה
suum nomē faciendum habitare ad $ elegerit quem loco in ,tuo Deo

‡ vt habitare faciat

אלהיך במקום אשר־יבחר לשכן שמו
,tui recentis olei & ,tui musti $,tui frumenti decimam ibi

† vini

שם מעשר דגנך תירשך ויצהרך
timendum ad † discas vt ,tui pecoris || & ,tui bouis * primogenita &

* boum tuorū || pecudū tuarum,

ובכרת בקרך וצאנך למען תלמד ליראה
fuerit multa cum ‡ Et .diebus omnibus tuum Deum Dominum

† timere ‡ si maior fuerit via, quàm vt possis.

את־יהוה אלהיך כל־הימים׃ וכי־ירבה
te à erit longe || quia ,eam ferre possis non quòd ,via te pra.

|| distat

24 ממך הדרך כי לא [c] תוכל [d] שאתו כי־ירחק ממך
ponendum ad ,tuus Deus Dominus elegerit quem ,locus

יכול [c] [d] נשא † vt ponat

המקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשום
.tuus Deus Dominus tibi benedixerit cùm ,ibi suum nomen

שמו שם כי יברכך יהוה אלהיך׃
ibis & ,tua manu in pecuniam ligabis & ,pecunia in dabis Et

צור [e]

25 ונתתה בכסף [e] וצרת הכסף בידך והלכת
.eo in tuus Deus Dominus elegerit quem locum ad

אל־המקום אשר יבחר יהוה אלהיך בו׃
,boue in $ tua anima auebit quod omni in ‡ pecuniam dabis Et

‡ secundū omnia quæ desiderat

26 ונתתה הכסף בכל אשר־תאוה נפשך בבקר
te | postulauerit quæ omnib' in * & ,sechar in & ,vino in & ,pecore in &

$ de bobus, & de pecudibus, * de | à

ובצאן וביין ובשכר ובכל אשר תשאלך
lætaberis & ,tui Dei Domini facies ad tibi comedes & :tua anima

† coram Domino Deo tuo,

נפשך ואכלת שם לפני יהוה אלהיך ושמחת
non ,tuus portis in ‡ qui Leuitam Et .tua domus & ,tu

‡ est intra portas tuas.

27 אתה וביתך׃ והלוי אשר־בשעריך לא
.tecum hæreditas & ,pars ei $ non quia ,eum derelinques

$ est

תעזבנו כי אין לו חלק ונחלה עמך׃
decimam omnem educes annorum trium fine A *

* In

28 מקצה שלש שנים [f] תוציא את־כל־מעשר
.tuis portis in † repones & :ipso anno in tui prouentus ||

יצא [f] || fructus † intra portas tuas.

[g] תבואתך בשנה ההוא והנחת בשעריך׃
,tecum hæreditas & ,pars ei ‡ non quia ,Leuita veniet Et

בוא [g]

29 ובא הלוי כי אין־לו חלק ונחלה עמך
,tuis portis in $ qui ,vidua & ,pupillus & ,peregrinus &

‡ est $ sunt intra portas tuas.

[h] והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך
Dominus tibi benedicat vt ,saturabuntur & ,comedent &

גור [h]

ואכלו ושבעו למען יברכך יהוה
.facies quod ,tuæ manus facto omni in tuus Deus

opere

אלהיך בכל־מעשה ידך אשר תעשה׃

:bene interrogabis & ,inuestigabis & ,quæres Et .nostis

diligenter

14 ידעתם׃ ודרשת וחקרת ושאלת היטב
ista abominatio est facta ,verbū est certum ,$ veritas ecce ‡ &

‡ si

והנה אמת נכון הדבר נעשתה התועבה הזאת
ciuitatis habitatores percuties Percutiendo .tui medio in

$ est, rectum

15 בקרבך׃ [a] הכה תכה את־ישבי העיר
quæ omnia & ,eam perdendo ,gladij os ad * illius

נכה [a] * acie

ההוא לפי־חרב החרם אתה ואת־כל־אשר
omne Et .gladij os ad * eius animal & ,|| ea in

|| sunt, * acie

16 בה ואת־בהמתה לפי־חרב׃ ואת־כל
combures & ,eius plateæ medium ad congregabis eius spolium

שללה תקבץ אל־תוך רחבה ושרפת
Domino :totum eius spolium omne & ,ciuitatem igne in

igni

באש את־העיר ואת־כל־שללה כליל ליהוה
.amplius ædificabitur non :sæculi $ tumulus erit & ,‡ tuo Deo *

‡ erit. $ perpetuus

אלהיך והיתה תל עולם לא תבנה עוד׃
,anathemate de quicquam sua manu in adhærebit non Et

manui tuæ.

17 ולא־ידבק בידך מאומה מן־החרם
tibi det & ,sui nasi ira ab Dominus auertatur vt

furoris

למען ישוב יהוה [b] מחרון אפו ונתן־לך
quemadmodū ,te multiplicet & ,tui misereatur & ,misericordias

חרה [b]

רחמים ורחמך [c] והרבך כאשר
Domini voce in audieris Cum .tuis patribus iurauit

רבה [c] obedieris voci

18 כי תשמע בקול יהוה נשבע לאבתיך׃
quæ ,eius præcepta omnia custodiendum ad ,tui Dei

אלהיך לשמר את־כל־[d] מצותיו אשר
oculis in rectum faciendum ad * ,hodie tibi præcipiens ego

צוה [d] præcipio * vt facias

אנכי מצוך היום לעשות הישר בעיני
.tui Dei Domini
יהוה אלהיך׃

CAP. XIIII. יד

,vos incidetis non :vestri Dei Domini vos Filij

estis

1 בנים אתם ליהוה אלהיכם לא תתגדדו
.mortuum ad vestros oculos inter caluitium ponetis neque super

ולא־תשימו קרחה בין עיניכם [f] למת׃
elegit te in & ,tuo Deo Domino tu * sanctus populus Quia

שום [f] מות * * es

2 כי עם קדוש אתה ליהוה אלהיך ובך בחר
omnibus præ peculij $ populum in ei existendum ad ,Dominus

vt sis $ peculiarem

יהוה [g] להיות לו לעם סגלה מכל
comedes Non .humi facies || super * qui ,populis

היה [g]

3 העמים אשר על־[h] פני האדמה׃ לא תאכל
:comedetis quod animal † Hoc .abominationem omnem

* sunt || faciem terræ.

פנה [h]

4 כל־תועבה׃ זאת הבהמה אשר תאכלו׃
,Ceruum .capratum hœdum & ,ouium agnum ,Bouem

† est

5 שור שה כשבים ושה עזים׃ איל
,orygem & ,vnicornem & ,syluestrē hircū & ,bubalū & ,capream &

pygargum,

וצבי ויחמור [i] ואקו [k] ודישן ותאו
,vngulam vngulificans animal omne Et .rupicolam capram &

צבא [i] [k] דוש findens

6 וזמר׃ וכל־בהמה מפרסת פרסה
faciens ascendere ,vngularum duarum fissuram findens &

ושסעת שסע [l] שתי פרסות [m] מעלת
Veruntamen .comedetis illud ,animali in † ruminationem

שנה [l] עלה [m]

7 גרה בבהמה אתה תאכלו׃ אך את־
.ruminationem facientibus ascendere ex comedetis non hoc

† inter animalia,

זה לא תאכלו ממעלי [n] הגרה
& ,camelum :fissam $ vngulam vngulificantibus ‡ de &

גרר [n] ‡ findentibus $ diuisam:

וממפריסי הפרסה השסועה את־הגמל ואת־
ruminationem ascendere faciens || quia :cuniculum * & ,leporem

* chœrogyllum: | ascendere faciunt

הארנבת ואת־השפן כי־מעלה גרה
.vobis ipsi ‡ immunda ;vngulificant † non vngulam & ,ipsi

† diuidunt, ‡ sunt $ findit

המה ופרסה לא הפריסו טמאים הם לכם׃
non & ,ipse vngulam vngulificat $ quia ,porcus Et

8 ואת־החזיר כי־מפריס פרסה הוא ולא
non eorum carne De .vobis ipse * immundus ,ruminat

* est

גרה טמא הוא לכם מבשרם לא
Hoc .contingetis non eorum cadauer in & ,comedetis

תאכלו ובנבלתם לא [o] תגעו׃ את־זה
9 ei † cui Omne .aquis in | quæ omnibus ex comedetis

נגע [o] | sunt † est

תאכלו מכל אשר במים כל אשר־לו
ei † non cui omne Et .comedetis ,squama & ,pinnula

† est

סנפיר וקשקשת תאכלו׃ וכל אשר אין־לו

CAP. XV. טו

.remiſſionem facies ,annorum ſeptem fine A †
1 ª מקץ שבע־שנים תעשה שמטה׃
† in
ª קצץ

crediti dominum omnem remittere | remiſſionis verbum hoc Et
16 2 וזה דבר השמטה שמוט כל־בעל ᵇ משה
hæc eſt res ‖ vt remittat omnis vir qui mutuat manu ſua.

arctabit * non ,ſuo proximo in mutauerit Qui .ſua manus
ידו אשר ישה ברעהו לא־ ᶜ יגש
ᵇ נשה

remiſſionem vocauit quia ,ſuum fratrem & ,ſuum ſocium
17 את־רעהו ואת־אחיו כי־קרא שמטה
*exiget à proximo ſuo, à fratre ſuo,

tibi ‡ fuerit quod & ,arctabis Alienigenam $ .Domino
3 ליהוה׃ את־הנכרי תגש ואשר יהיה לך
ᶜ נגש
$ Ab alienigena exiges,

non quòd Præterquam * .tua manus remittet ,tuo fratre cum
18 4 את־אחיך תשמט ידך׃ אפס כי לא־
‡ tuum, fratri tuo,

Dominus tibi benedicet benedicendo quia ,egenus † te in erit
יהיה בך ᵈ אביון כי־ברך יברכך יהוה
* In tantum
† mendicus,
ᵈ אבה

,hæreditatem * tibi dans ‖ tuus Deus Dominus quam ,terra in
בארץ אשר יהוה אלהיך נתן־לך נחלה
‖ dat
* in
$ voci

voce in $ obedieris obediendo ſi Duntaxat .eam poſſidendum ad
19 5 ᵉ לרשתה׃ רק אם־שמוע תשמע בקול
ᵉ ירש

præceptum omne faciendum ad ,cuſtodiendum ad ‡ ,tui Dei Domini
יהוה אלהיך ᶠ לשמר לעשות את־כל־המצוה
‡ vt cuſtodias, vt facias
ᶠ עשה

Dominus Quia .hodie tibi præcipiens * ego quod ,iſtud
6 הזאת אשר אנכי ᵍ מצוך היום׃ כי־יהוה
* præcipio
ᵍ צוה

mutuabis Et .tibi eſt locut᷒ quēadmodū ,tibi benedixit tuus Deus
20 אלהיך ברכך כאשר דבר־לך והעבטת

dominaberis & ,mutuum capies non tu & ,multis gentibus
גוים רבים ואתה לא תעבט ומשלת

te in fuerit Cùm .dominabuntur non te in & ,multas gentes in
21 7 בגוים רבים ובך לא ימשלו׃ כי־יהיה בך
gentibus multis, & tibi

,tua terra in tuarum portarum vna in ,tuorum fratrum vno de egenus
אביון מאחד אחיך באחד שעריך בארצך
mēdicus vnus è fratrib᷒ tuis, intra vnam è portis tuis,

roborabis ‖ non ,tibi dans † tuus Deus Dominus quam
22 אשר־יהוה אלהיך נתן לך לא תאמץ את־
† dat
‖ indurabis

.egeno * tuo fratre à tuam manum claudes neque ,tuum cor
23 לבבך ולא תקפץ את־ידך מאחיך האביון׃
* mendico.

mutuando & ,ei tuam manum aperies aperiendo Quia
8 כי־פתח תפתח את־ידך לו והעבט
Sed

.ei defecerit quod ,eius defectus ſufficientiam ei mutuabis
תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו׃
quantum ſufficit defectui

tuo corde cum verbum $ ſit fortè ne ,tibi Obſeruare
1 9 השמר לך פן־יהיה דבר עם־לבבך
Caue
$ quidpiam

annus ſeptimus annus Appropinquauit :dicendo ,Belial ‡
בליעל לאמר קרבה ʰ שנת־השבע שנת
‡ cum impietate,
ʰ שנה

;egenum † tuum fratrē in * tuus oculus malignetur & ,remiſſionis
2 השמטה ורעה עינך באחיך האביון
* contra
† mendicum,
‖ contra

erit & ,Dominum ad te ſuper | clamabit & :ei dabis non &
ולא ⁱ תתן לו וקרא עליך אל־יהוה והיה
ⁱ נתן

.peccatum te in
malignabitur non & ,ei dabis Dando
3 10 בך חטא׃ נתון תתן לו ולא־ ᵏ ירע
ᵏ ירע

tibi benedicet hoc verbum propter $ quia :ei te dando in * tuum cor
לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך
* cùm dederis
$ huius rei gratia

miſſione omni ‡ in & ,tuis operibus omnibus in tuus Deus Dominus
יהוה אלהיך בכל־מעשך ובכל משלח
‡ omnibus, in quibus mittes

:terræ interiori de egenus * ceſſabit non Quia .tua manus
11 ידך׃ כי לא־יחדל אביון מקרב הארץ
manum tuā.
* mendicus de medio

aperies Aperiendo :dicendo ,tibi præcipiens † ego Idcirco
4 על־כן אנכי ˡ מצוך לאמר פתח תפתח את־
† præcipio
ˡ צוה

.tua terra in tuo egeno | & ,tuo afflicto & ,tuo fratri tuam manum
ידך לאחיך ᵐ לעניך ⁿ ולאבינך בארצך׃
pauperi
‖ mendico
ᵐ ענה

,Hebræa vel Hebræus tuus frater tibi ſe vendiderit Quia *
12 כי־ימכר לך אחיך העברי או העבריה
ⁿ אבה
* Si

eum dimittes ſeptimo anno in & ,annis ſex tibi ſeruierit &
ועבדך שש שנים ובשנה השביעת תשלחנו

,tecum * à liberum eum dimiſeris eum ‡ Et .tecum $ à liberum
13 חפשי מעמך׃ וכי־תשלחנו חפשי מעמך
$ te,
‡ ſi

,ei dabis torquem dando Torquem .vacuum eum dimittes non
14 לא תשלחנו ° ריקם׃ העניק תעניק לו
Onerando onerabis eum.
° ריק

tibi benedixerit quibus ,tuo torculari de & ,tua area de & ,tuo pecore † de
מצאנך ומגרנך ומיקבך אשר ברכך
† pecudibus tuis & de frumento areæ tuæ, & de vino torcularis tui,

ſeruus quod recordaberis Et .ei dabis tuus Deus Dominus
15 יהוה אלהיך תתן־לו׃ וזכרת כי עבד

tuus Deus Dominus te redemit & ,Ægypti terra in fuiſti
היית בארץ מצרים ᵇ ויפדך יהוה אלהיך
ª היה ᵇ פדה

.hodie hoc verbum tibi præcipiens ego Idcirco
על־כן אנכי מצוך את־הדבר הזה היום׃
præcipio

quia ,tecum † à egrediar Non ,te ad * dixerit cùm ‡ ,erit Et
16 והיה כי־יאמר אליך לא אצא מעמך כי
‡ ſi
* tibi,
† te,
‖ eſt

.tecum ei | bonum quia ,tuam domum & ,te dilexit
אהבך ואת־ביתך כי־טוב לו עמך׃

:ianua in & ,eius aure in dabis & ,ſubulam capies Et
17 ולקחת את־המרצע ונתתה באזנו ובדלת
pones

.ſic facies tuæ ancillæ etiam Et .ſeculi * ſeruus tibi erit &
והיה לך עבד עולם ואף לאמתך תעשה־כן׃
* in ſeculum.

liberum eum te dimittendo in $ tuis oculis in dureſcet Non
18 לא־יקשה בעינך בשלחך אתו חפשי
ſit durum
$ cùm dimiſeris

ſex tibi ſeruiuit ,mercenarij merces ‡ duplex quia ,tecum à
מעמך כי משנה שכר שכיר עבדך שש
te,
‡ eſt

quæ omnibus in tuus Deus Dominus tibi benedicet & ;annis
שנים וברכך יהוה אלהיך בכל אשר

,tuo boue in naſcetur quod primogenitum Omne .feceris
19 תעשה׃ כל־הבכור אשר ᶜ יולד בבקרך
è bobus tuis,
ᶜ ילד

Non .tuo Deo Domino ſanctificabis ,maſculum ,tuo pecore in &
ובצאנך הזכר תקדיש ליהוה אלהיך לא
& è pecudibus tuis,

primogenitum tondebis neque ,tui bouis primogenito in ſeruies *
תעבד בבכר שורך ולא ᵈ תגז בכור
* operaberis
ᵈ גזז

anno | eum comedes tui Dei Domini facies Ad .tui pecoris †
20 צאנך׃ לפני יהוה אלהיך תאכלנו שנה
† pecudum tuarum.
Corā Domino Deo tuo

.tua domus * & ,tu ,Dominus elegerit quem loco in ,anno in
בשנה במקום אשר־יבחר יהוה אתה וביתך׃
‖ annuatim,
* familia

omnis ,cæcus vel ,claudus ,macula eo in fuerit eum $ Et
21 וכי־יהיה בו מום פסח או עור כל
$ ſi

.tuo Deo Domino eum ſacrificabis non ;mala macula
מום ᵉ רע לא תזבחנו ליהוה אלהיך׃
ᵉ רוע

pariter mundus & ,immundus :eum comedes tuis portis In
22 בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו
Intra portas tuas

,eius ſanguinem Tantummodo .ceruum ſicut & ,damam ſicut
23 ᶠ כצבי וכאיל׃ רק את־דמו
capream
ᶠ צבה

.aquam ſicut eum fundes terram ſuper :comedes non
לא תאכל על־הארץ תשפכנו כמים׃

CAP. XVI. טז

Domino Peſach facies * & ,Abib ‡ menſem Obſerua
1 שמור את־חדש האביב ועשית פסח ליהוה
‡ primarum ariſtarum, id eſt Martium vel Aprilem.
* fac

Dominus te eduxit Abib † menſe in quia ;tuo Deo
אלהיך כי בחדש האביב ᵍ הוציאך יהוה
† primitiuarum
ᵍ יצא

‖ tranſitum ‖ ſacrificabis Et .nocte Ægypto ex tuus Deus
2 אלהיך ממצרים לילה׃ וזבחת פסח
‖ Peſach

elegerit quem loco in ,bouem & ,ouem * tuo Deo Domino
ליהוה אלהיך צאן ובקר במקום אשר יבחר
* de pecudibus & bobus,

Non .ibi ſuum nomen faciendum habitare ad $,Dominus
3 יהוה לשכן שמו שם׃ לא־
$ vt habitare faciat

comedes diebus Septem .fermentatum eo ſuper ‡ comedes
תאכל עליו חמץ שבעת ʰ ימים תאכל־ ʰ יום
‡ cum eo

festinatione in † quia :afflictionis panem ,infermentata eo ſuper *
עליו ⁱ מצות לחם ᵏ עני כי בחפזון
* cum
† feſtinanter
ⁱ מצץ ᵏ ענה

te egredi ‖ diei memineris vt ,Ægypti terra è es egreſſus
יצאת מארץ מצרים למען תזכר את־יום צאתך
‖ quo egreſſus es

non Et .tuæ vitæ diebus omnibus ,Ægypti terra è
4 מארץ מצרים כל ימי ˡ חייך׃ ולא־ ˡ חיה

,diebus ſeptem tuo termino omni in fermentum tibi cōſpicietur
יראה לך שאר בכל־גבלך שבעת ימים

,veſpera in ſacrificabis quam carne de pernoctabit neque
ולא־ ᵐ ילין מן־הבשר אשר תזבח בערב ᵐ לון

ſacrificare poteris Non .manè vſque ,primo die in
5 ביום הראשון לבקר׃ לא ⁿ תוכל לזבח את־ ⁿ יכל

tuus Deus Dominus quas ,tuarum portarum vna in tranſitum
הפסח באחד שעריך אשר־יהוה אלהיך
Peſach intra vnam è portis tuis,

elegerit quem locum ad Quinimo $ .tibi dans *
6 נתן לך׃ כי אם־אל־המקום אשר־יבחר
* dat
$ Sed in loco

ſacrificabis ,ibi ſuum nomen collocandum ad ‡ tuus Deus Dominus
יהוה אלהיך לשכן שמו שם תזבח
‡ vt habitare faciat

tempore ſtatuto ,ſolem ingredi circa * veſpera in Peſach
את־הפסח בערב כבוא השמש ° מועד ° יעד
* occumbente ſole,

loco in comedes & ,*coques* † Et Aegypto ex *te egredi* quo egressus es
7 ᵃצאתך ממצרים: ובשלת ואכלתᵇ במקום
,*matutino in* ‡ te vertes & ;*eo in* tuus Deus Dominus elegerit quem
אשר יבחר יהוה אלהיך בו ᶜופנית בבקר
,infermentata comedes diebus Sex .tua *tentoria* $ in ibis &
8 והלכת לאהליך: ששת ימים תאכל ᵈמצות
facies non :tuo Deo Domino *retentio* ‖ septima die in &
וביום השביעי עצרת ליהוה אלהיך לא תעשה
*incipiendo Ab** .tibi numerabis hebdomadas Septem .*functionem*
9 מלאכה: שבעה שבעת תספר־לך ᵉמהחל
.hebdomadas septem numerare incipies ,segete in *falcem*
חרמש ᶠבקמה תחל לספר שבעה שבעות:
:tuo Deo Domino hebdomadarum solennitatem facies Et
10 ועשית ᵍחג שבעות ליהוה אלהיך
quemadmodum ,dabis quod ‡ tuæ manus *spontis* † sufficientiam ‖
ʰמסת נדבת ידך אשר תתן כאשר
facies ad $ lætaberis Et .tuus Deus Dominus tibi benedixerit
11 יברכך יהוה אלהיך: ושמחת לפני
,tuus seruus & ,tua filia & ,tuus filius & ,tu ,*tui Dei Domini*
יהוה אלהיך אתה ʰובנך ובתך ועבדך
,pupillus & ,peregrinus & ,*tuis portis in* qui ,Leuita & ,tua ancilla &
ואמתך והלוי אשר בשעריך ⁱוהגר והיתום
elegerit quem loco in ;*tuo interiore in* * qui vidua &
והאלמנה אשר בקרבך במקום אשר יבחר
.ibi suum nomen *collocandum ad* ‖ ,tuus Deus Dominus
יהוה אלהיך לשכן שמו שם:
,custodies & :Ægypto in fuisti seruus quod recordaberis Et
12 וזכרת כי־עבד היית במצרים ושמרת
tabernaculorum *Tripudium* .hæc statuta facies &
13 ועשית את־ᵏהחקים האלה: חג ˡהסכת
,tua area de *te colligendo in* ‖ ,diebus septem tibi facies
תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך
tuus filius & ,tu ,*tuo tripudio* † in lætaberis Et .tuo torculari de &
14 ומיקבך: ושמחת בחגך אתה ובנך
,peregrinus & ,Leuita & ,tua ancilla & ,tuus seruus & ,tua filia &
ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר
Septem .*tuis portis in* qui ,vidua & ,pupillus &
15 והיתום והאלמנה אשר בשעריך: שבעת
elegerit quem loco in ,tuo Deo Domino *tripudiabis* diebus
ימים תחג ליהוה אלהיך במקום אשר־יבחר
cuncto in tuus Deus Dominus tibi benedixerit cùm ,Dominus
יהוה כי יברכך יהוה אלהיך בכל־
fueris & ,tuarum manuum opere omni in & ,*tuo prouentu*
תבואתך ובכל מעשה ידיך והיית
omnis conspicietur anno in vicibus Tribus .lætus *vtique*
16 אך שמח: שלוש פעמים בשנה יראה כל־
quem loco in *tui Dei Domini faciebus cum* tuus masculus
זכורך את־פני יהוה אלהיך במקום אשר
,hebdomadarum *tripudio* in & infermētatorum *tripudio* in ,elegerit
יבחר בחג המצות ובחג השבעות
faciebus eum ‡ conspicietur non & ;tabernaculorum *tripudio in* &
ובחג הסכות ולא יראה את־פני
,suæ manus donum secundum Vnusquisque .vacuus *Domini*
17 יהוה ריקם: איש כמתנת ידו
:tibi dedit quam ,tui Dei Domini benedictionē secundum
כברכת יהוה אלהיך אשר נתן־לך:
,tuis portis omnibus in tibi *dabis* præfectos & ,Iudices
18 שפטים ושטרים תתן־לך בכל־שעריך
iudicabunt & :tuis tribubus in tibi *dans* tuus Deus Dominus quas
אשר יהוה אלהיך נתן לך לשבטיך ושפטו
declinare facies Non .iustitiæ iudicio populum
19 את־העם משפט־צדק: לא־ᵐתטה
quia :munus capies neque *faciès* ‖ agnosces non ,iudicium
משפט לאⁿ־תכיר פנים ולא־ᵒתקח שחד כי־
.iustorum verba *peruertit* ‡ & ,sapientum oculos excæcat munus
השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים:
possideas & ,viuas vt ,sequêris iustitiam Iustitiam
20 צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את־
Non .tibi *dans* tuus Deus Dominus quam terram
21 הארץ אשר־יהוה אלהיך נתן לך: לא־
Domini altare apud *lignum omne* ,lucum tibi plantabis
ᵖתטע לך אשרה כל־עץ אצל מזבח יהוה

ᵃ ויצא ᵇקום † assabis ‡ manè,
ᶜ פנה $ tabernacula
ᵈ מץ ‖ erit solennitas opus.
*Cùm inceperit falx esse
ᵉ חלל
ᶠ קום
ᵍ חגג ‖ Secundum † spontaneæ ‡ erit
ʰ מסס $ corā Domino Deo tuo,
ʰ בנה est intra portas tuas,
ⁱ גור * sunt in medio tui ‖ vt habitare faciat
Solennitatem
ᵏ חקק
ˡ סכך ‖ dum collegeris tu † solennitate tua, sunt intra portas tuas.
solennitatem celebrabis
cunctis
frugibus tuis,
etiam
coram Domino Deo tuo,
solennitate
sollennitate ‡ coram Domino
pones
dat
peruertes
ᵐ נטה ‖ personam
ⁿ נכר
ᵒ לקח ‡ destruit
dat
omnem arborem
ᵖ נטע

,statuam tibi eriges Neque .tibi facies quod tui Dei
22 אלהיך אשר תעשה־לך: ולאᵃ־תקים לך ᵇמצבה
.tuus Deus Dominus odio habet quam
אשר שנא יהוה אלהיך:

CAP. XVII. יז

paruum pecus & ,bouem tuo Deo Domino sacrificabis Non
1 לא־תזבח ליהוה אלהיך שור ושה
abominatio quia:*malum verbum omne* *,macula *eo in* fuerit quo $
אשר יהיה בו מום כל דבר ᶜרע כי תועבת
,*tuo interiore* † in fuerit inuentus Cùm .*istud* ‖ tui Dei Domini
2 יהוה אלהיך הוא: כי־ימצא בקרבך
,tibi *dans* ‡ tuus Deus Dominus quas ,*tuarum portarum vna in*
באחד שעריך אשר־יהוה אלהיך נתן לך
Domini oculis in malum fecerit qui mulier vel vir
איש או־אשה אשר יעשה את־הרע בעיני יהוה־
seruierit & ,*uerit* Et .eius pactum transgrediendo tui Dei
3 אלהיך לעבר בריתו: וילך ויעבד
vel ,soli & ,eis se incuruauerit & ,*aliis diis*
אלהים אחרים ᵈוישתחו להם ולשמש או
.præcepi non quod ,cælorum militiæ omni vel ,lunæ
לירח או לכל־צבא השמים אשר לאᵉ־צויתי:
,*bene* inquisieris & ,audieris & ,tibi fuerit nunciatum Et
4 ᶠוהגד־לך ושמעת ודרשת ᵍהיטב
ista. abominatio est facta ,verbum † rectum :veritas † ecce &
והנה ʰאמת נכון הדבר נעשתה התועבה הזאת
vel ,ipsum virum educes Et .Israel in
5 בישראל: ⁱוהוצאת את־האיש ההוא או את־
hoc malum *verbum* fecerunt qui ,ipsam mulierem
האשה ההוא אשר עשו את־הדבר הרע הזה
eos lapidabis & :mulierem vel virum ,tuas portas ad
אל־שעריך את־האיש או את־האשה וסקלתם
testium duorum ore *Super* .morientur & ,lapidibus in
6 באבנים ᵏומתו: על־פי ˡשנים עדים
super * morietur non :*moriendus morietur* $,testium trium vel
או שלשה ᵐעדים יומת המת לא יומת על־
cum *in* ‖ erit testium Manus .vnius testis ore
7 פי עד אחד: יד העדים תהיה־בו
populi vniuersi manus & ;eum interimendum ad ,*principio in* †
בראשנה להמיתו ויד כל־העם
fuerit mirabile Cùm .*tuo interiore ex* $ malum auferes & :*nouissimo in* ‡
8 באחרנה ובערת ⁿהרע מקרבך: כי יפלא
inter :sanguinem & sanguinem inter iudicio in *verbum te à*
ממך דבר למשפט בין־דם לדם בין
contentionum verba ‖ plagam & plagam inter & :*iudicium ad iudicium* *
דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבת
elegerit quem locum ad ascendes & ,surges & ,*tuis portis in*
בשעריך וקמת ועלית אל־המקום אשר יבחר
sacerdotes ad venies Et .*eo in* tuus Deus Dominus
9 יהוה אלהיך בו: ᵒובאת אל־הכהנים
;ipsis diebus in erit qui ;iudicem ad & ,Leuitas
הלוים ואל־השפט אשר יהיה בימים ההם
facies Et .iudicij *verbum* tibi indicabunt & ,quæres &
10 ודרשת ᵖוהגידו לך את דבר המשפט: ועשית
,ipso loco è tibi annunciabunt quod ,verbi *os super*
על־פי הדבר אשר יגידו לך מן־המקום ההוא
omnia iuxta faciendo custodies & ;Dominus elegerit quem
אשר יבחר יהוה ושמרת לעשות ככל
,te docebunt *quam* ‖ legis *os Super* .te docebunt quæ
11 אשר ᑫיורוך: על־פי התורה אשר יורוך
declinabis non ,facies ,tibi dicent quod iudicium *super* † &
ועל־המשפט אשר־יאמרו לך תעשה לא תסור
,*sinistrâ* & ,*dextrâ* † ,tibi annunciabunt quod ,verbo à
מן־הדבר אשר־יגידו לך ימין ושמאל:
ad audiendum non ad ,*superbia in* fecerit qui ,vir Et
12 והאיש אשר־יעשה ʳבזדון לבלתי שמע אל־
,tuo Deo Domino *cum* *ibi ministrandum ad *stantem* ,*sacerdotem*
הכהן העמד לשרת שם את־יהוה אלהיך
malum auferes & ,ipse vir morietur & ,*iudicem ad* ‖ vel
או אל־השפט ומת האיש ההוא ובערת הרע
non & :timebunt & ,audient populus omnis Et .Israel ex
13 מישראל: וכל־העם ישמעו ויראו ולא

ᵃ קום ᵇיצב
‡ in *omnem rem malam
ᶜ רוע ‖ est. Si † medio tui, intra vnam è portis tuis, ‡ dat
perrexerit, & coluerit deos alienos,
ᵈ שחה
ᵉ צוה diligenter,
ᶠ נגד ᵍיטב † est
ʰ אמן
ⁱ יצא
In
ᵏ מות ˡשנה ‡ occidetur occidendus. *in
ᵐ עוד ‖ contra † prius,
‡ postea: $ è medio tui. Si latuerit tibi aliquid
ⁿ רוע * causam, & causam: ‖ res causarum intra portas tuas,
ᵒ בוא
rem
ᵖ נגד secundum sermonem
Iuxta sermonem ‖ quem
ᑫ ירה † secundum
† ad dexterā, & ad sinistrā.
per superbiā, vt nō obediet sacerdoti, qui stat
ʳ זוד *coram ‖ iudici

terram ad fueris ingressus Cùm .amplius superbè agent

יָזִידוּן עוֹד׃ כִּי־תָבֹא אֶל־הָאָרֶץ 14

,eam possederis & ,tibi dans tuus Deus Dominus quam— dat

אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וִירִשְׁתָּהּ

regem— me super Ponam :dixeris & ,ea in habitaueris &

וְיָשַׁבְתָּה בָּהּ וְאָמַרְתָּ אָשִׂימָה עָלַי מֶלֶךְ — שׂוּם[a]

Ponendo .meis circuitibus ‖ quæ gentes omnes secundum ‖ sunt in

כְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתָי׃ שׂוֹם 15

tuus Deus Dominus elegerit quem ,regem te super pones

תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

non ,regem te super pones tuorum fratrum interiore ex ,eo in — E medio

בּוֹ מִקֶּרֶב אַחֶיךָ תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא

tuus frater * non qui ,alienigenā virum te super dare poteris — ponere * fit

תוּכַל לָתֵת עָלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי אֲשֶׁר לֹא־אָחִיךָ — יָכֹל[b] נָתַן[c]

neque ,equos sibi multiplicabit non Tantum .ipse $ — $ At ille

הוּא׃ רַק לֹא־יַרְבֶּה־לּוֹ סוּסִים וְלֹא־ 16

:equum multiplicare pro * ,Ægyptum in populum redire faciet ‡ — ‡ reducet * vt multiplicet equos:

יָשִׁיב אֶת־הָעָם מִצְרַיְמָה לְמַעַן הַרְבּוֹת סוּס — שׁוּב[d] רָבָה

via in reuertendum ad † addetis Non :vobis dixit Dominus & — † vt reuertamini per viā istam

וַיהוָה אָמַר לָכֶם לֹא תֹסִפוּן[f] לָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ

neque ,vxores sibi multiplicabit non Et .amplius ista

הַזֶּה עוֹד׃ וְלֹא יַרְבֶּה־לּוֹ נָשִׁים וְלֹא 17 — יָסַף[f]

sibi multiplicabit non aurum & ,argentum & :eius cor declinabit

יָסוּר לְבָבוֹ וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יַרְבֶּה־לּוֹ

,sui regni solium super eum sedere secundum ‖ ,erit Et .valde — ‖ quando sedet

מְאֹד׃ וְהָיָה כְשִׁבְתּוֹ[g] עַל כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ 18 — יָשַׁב[g]

libro super $ huius legis duplum * sibi scribet & — * deuteronomium

וְכָתַב לוֹ אֶת־מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־סֵפֶר

clamabit * & ,secum erit Et .Leuitarum sacerdotum faciebus à ‡ — $ in ‡ coram sacerdotibus Leuitis.

מִלִּפְנֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם׃ וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא 19

timere discat vt :suæ vitæ diebus omnibus ,eo in — * leget

בוֹ כָּל־יְמֵי חַיָּיו[h] לְמַעַן יִלְמַד לְיִרְאָה אֶת־ — חָיָה[h]

legis verba omnia custodiendum ad ,suum Deum Dominum — vt custodiat

יְהוָה אֱלֹהָיו לִשְׁמֹר אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה

non Pro .ea faciendum ad ,ista statuta & ,istius — vt faciat. Vt non eleuetur

הַזֹּאת וְאֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשֹׂתָם׃ לְבִלְתִּי 20

præcepto à declinare non pro & ,suis fratribus à † eius cor eleuari — † super fratres suos, neque declinet

רוּם־לְבָבוֹ מֵאֶחָיו וּלְבִלְתִּי סוּר מִן־הַמִּצְוָה

suum regnum super dies prolonget vt ;sinistra & dextra ‖ — ‖ ad dexteram, & ad sinistram;

יָמִין וּשְׂמֹאול לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל־מַמְלַכְתּוֹ

.Israel interiore * in eius filij & ,ipse — medio

הוּא וּבָנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל׃

CAP. XVIII. יח

Leui tribui omni ,Leuitis sacerdotibus erit Non

לֹא־יִהְיֶה לַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם כָּל־שֵׁבֶט לֵוִי 1

Domini Ignitiones .Israel cum hæreditas & ,pars — Oblationes

חֵלֶק וְנַחֲלָה עִם־יִשְׂרָאֵל אִשֵּׁי יְהוָה

ei erit non hæreditas Et .comedent eius hæreditatem &

וְנַחֲלָתוֹ יֹאכֵלוּן׃ וְנַחֲלָה לֹא־יִהְיֶה־לּוֹ 2

,eius hæreditas ipse ‡ Dominus .suorum fratrum interiore $ in — $ medio ‡ est

בְּקֶרֶב אֶחָיו יְהוָה הוּא נַחֲלָתוֹ

iudicium erit hoc Et .ei est locutus quemadmodum

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ׃ וְזֶה יִהְיֶה מִשְׁפַּט 3

siue ,sacrificium sacrificantibus à ,populo à sacerdotum

הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעָם מֵאֵת זֹבְחֵי הַזֶּבַח אִם־

,brachium sacerdoti dabit & :paruum pecus siue ,bouem— — stomachum,

שׁוֹר אִם־שֶׂה וְנָתַן לַכֹּהֵן הַזְּרֹעַ

,tui musti * ,tui frumenti Initium .ventriculum & ,maxillas & — Primitias * vini vel

וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה[i] רֵאשִׁית דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ 4 — קוּב[i] קָבַב

.ei dabis tui pecoris tonsuræ principium † & ,tui recentis olei & — † primitias velleris ouium tuarum—

וְיִצְהָרֶךָ וְרֵאשִׁית גֵּז[k] צֹאנְךָ תִּתֶּן־לּוֹ׃

,tuis tribubus cunctis è tuus Deus Dominus elegit ipso in Quia ‖

כִּי בוֹ בָּחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִכָּל־שְׁבָטֶיךָ — גָּזַז[k]

,eius filij & ipse ,Domini nomine in $ ministrādum ad standum ad * — ‖ Ipsum enim * vt stet $ nomini ‡ si

לַעֲמֹד לְשָׁרֵת בְּשֵׁם־יְהוָה הוּא וּבָנָיו 5

tuarum portarum vna * ex Leuita venerit cùm ‡ Et .diebus omnibus — * aliqua è portis tuis

כָּל־הַיָּמִים׃ וְכִי־יָבֹא הַלֵּוִי מֵאַחַד שְׁעָרֶיךָ 6

venerit & ,ibi peregrinatur ipse quo † ,Israel omni ex — † vbi

מִכָּל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־הוּא גָּר[m] שָׁם וּבָא — בּוֹא[l] גּוּר[m]

elegerit quem locum ad suæ animæ desiderio toto in

בְּכָל־אַוַּת[a] נַפְשׁוֹ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר — אוה[a]

omnes vt ,sui Dei Domini nomine in ministrabit Et .Dominus

יְהוָה׃ וְשֵׁרֵת בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו כְּכָל־ 7

‖ qui manent * coram Domino. — Partem .Domini facies ad * ibi stantes ‖ ,Leuitæ sui fratres

אֶחָיו הַלְוִיִּם הָעֹמְדִים שָׁם לִפְנֵי יְהוָה׃ חֵלֶק 8

eorum factas — .patribus super eius venditiones præter ,comedent partem vt

כְּחֵלֶק יֹאכֵלוּ לְבַד מִמְכָּרָיו עַל־הָאָבוֹת׃

ingressus fueris — tuus Deus Dominus quam terram ad veniens tu Cùm

כִּי אַתָּה בָּא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ 9

$ dat ‡ vt facias — abominationes secundum faciendum ad ‡ disces non ,tibi dans $

נֹתֵן לָךְ לֹא־תִלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֲבֹת

qui transire faciat — transire faciens te in inueniatur Non .ipsarum gentium

הַגּוֹיִם הָהֵם׃ לֹא־יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר 10

per ignem — ,præstigiator ,diuinationes diuinans :igne in suā filiam & ,suū filiū

בְּנוֹ־וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן

incantans incantationem, — interrogans & ,iunctionem iungens Et ;maleficus & augur &

וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף׃ וְחֹבֵר חָבֶר וְשֹׁאֵל 11

magnus — .mortuis à quærens & ,sciolus & ,pythonem

אוֹב וְיִדְּעֹנִי וְדֹרֵשׁ אֶל־הַמֵּתִים[b] — מוּת[b]

* est † qui facit — propter & :hæc faciens † omnis * Domini abominatio Quia

כִּי־תוֹעֲבַת יְהוָה כָּל־עֹשֵׂה אֵלֶּה וּבִגְלַל 12

eiicit — eas eiiciens tuus Deus Dominus istas abominationes

הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ[c] אוֹתָם — יָרַשׁ[c]

facie tua. Perfectus — .tuo Deo Domino cum eris Consummatus .tuis faciebus à

מִפָּנֶיךָ׃ תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ 13

possides, ab hariolis & diuinis audiunt: Sed non — ,eas expellens tu quas istæ gentes Quia

כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם 14

sic non tu Et .audient diuinos ad & ,præstigiatores ad

אֶל־מְעֹנְנִים וְאֶל־קֹסְמִים יִשְׁמָעוּ וְאַתָּה לֹא כֵן

‖ è medio tui — tuo interiori ex ‖ Prophetam .tuus Deus Dominus tibi dedit

נָתַן לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ נָבִיא מִקִּרְבְּךָ 15

* sum— — :tuus Deus Dominus tibi suscitabit ,* ego sicut tuis fratribus è

מֵאַחֶיךָ כָּמֹנִי יָקִים[d] לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ — קוּם[d]

ei obedietis. — cum à postulasti quæ omnia Secundum .audietis eum ad

אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן׃ כְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁאַלְתָּ מֵעִם 16

congregationis — Non :dicendo ,concionis die in ,Choreb in tuo Deo Domino

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב בְּיוֹם הַקָּהָל לֵאמֹר לֹא

vt audiam — ignem— & ,mei Dei Domini vocem audiendum ad addam

אֹסֵף לִשְׁמֹעַ אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהָי וְאֶת־הָאֵשׁ

.moriar non & ,amplius videbo non istum magnum—

הַגְּדֹלָה הַזֹּאת לֹא־אֶרְאֶה עוֹד וְלֹא אָמוּת׃

sunt — .sunt locuti quæ fecere Bona :me ad Dominus dixit Et

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי הֵיטִיבוּ[e] אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ׃ 17 — יָטַב[e]

medio — eorum fratrum interiore de eis suscitabo Prophetam

נָבִיא אָקִים[f] לָהֶם מִקֶּרֶב אֲחֵיהֶם 18 — קוּם[f]

$ es: ‡ ponam — eos ad loquetur & ,eius ore in mea verba dabo ‡ & :$ tu sicut

כָּמוֹךָ וְנָתַתִּי דְבָרַי בְּפִיו וְדִבֶּר אֲלֵיהֶם

qui vir erit Et .ei præcepero ego quæ omnia

אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּנּוּ[g] וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר 19 — צָוָה[g]

verbis meis, — ;meo nomine in loquetur quæ ,mea verba ad obedierit non

לֹא־יִשְׁמַע אֶל־דְּבָרַי אֲשֶׁר יְדַבֵּר בִּשְׁמִי

ab — propheta Veruntamen .eo cum à requiram ego

אָנֹכִי אֶדְרֹשׁ מֵעִמּוֹ׃ אַךְ הַנָּבִיא 20

vt loquatur — quod meo nomine in verbum loquendo ,egerit superbè qui

אֲשֶׁר יָזִיד[h] לְדַבֵּר דָּבָר בִּשְׁמִי אֵת אֲשֶׁר — זוּד[h]

vt loqueretur, — nomine in loquetur qui & ,loquendum ad ei præcepi non

לֹא־צִוִּיתִיו לְדַבֵּר וַאֲשֶׁר יְדַבֵּר בְּשֵׁם

alienorum: — .ipse propheta morietur & :aliorum deorum

אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמֵת[i] הַנָּבִיא הַהוּא׃ — מוּת[i]

* si — sciemus Quomodo ,tuo corde in dixeris cum * Et

וְכִי תֹאמַר בִּלְבָבֶךָ אֵיכָה נֵדַע[k] אֶת־ 21 — יָדַע[k]

:Dominus illud est locutus non quod ,verbum—

הַדָּבָר אֲשֶׁר לֹא־דִבְּרוֹ יְהוָה׃

,Domini nomine in propheta loquetur Quod

אֲשֶׁר יְדַבֵּר הַנָּבִיא בְּשֵׁם יְהוָה 22

est — non quod verbum istud ,veniet non & ,verbum erit non &

וְלֹא־יִהְיֶה הַדָּבָר וְלֹא יָבֹא הוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר לֹא־

† per superbiam — :propheta ipsum est locutus superbia in † :Dominus illud est locutus

דִבְּרוֹ יְהוָה בְּזָדוֹן[l] דִּבְּרוֹ הַנָּבִיא — זוּד[l]

.eo ab timebis non

לֹא תָגוּר מִמֶּנּוּ׃

CAP. XIX. יט

quarum ,gentes tuus Deus Dominus fecerit excidere Cùm

1 כי־יכרית יהוה אלהיך את־הגוים אשר

,eas possederis & ,earum terram tibi *dans* ‖ tuus Deus Dominus

יהוה אלהיך נתן לך את־ארצם וירשתם

Tres :earum domibus in &,earum vrbibus in habitaueris &

2 וישבת בעריהם ובבתיהם: שלוש

Dominus quam ,tuæ terræ medio in ,tibi separabis vrbes

ערים תבדיל לך בתוך ארצך אשר יהוה

,viam tibi Parabis .eam *possidendum ad** tibi *dans* tuus Deus

3 אלהיך נתן לך [a]לרשתה: [b]תכין לך הדרך

te faciet *hæreditare* † quam ,tuæ terræ terminum *triplicabis*| &

ושלשת את־גבול ארצך אשר ינחילך

.homicida omnis illuc *fugiendum ad* ‡ erit & :tuus Deus Dominus

יהוה אלהיך והיה לנוס שמה כל־רצח:

.viuet & illuc fugiet qui homicidæ *verbum hoc* $ Et

4 וזה דבר הרצח אשר־ינוס שמה וחי

non ipse & ,*scientia non in* | suum *socium* * percusserit Qui

אשר [c]יכה את־[d]רעהו בבלי־[e]דעת והוא לא־

qui Et .nudiustertius †,heri ab eum habebat odio

5 שנא לו מתמל שלשם: ואשר

:ligna cædendum ad ,syluam in suo *socio* ‡ cum fuerit ingressus

יבא את־רעהו ביער לחטב עצים

,lignum cædendum ad ,securim *in* eius manus impulerit $ &

ונדחה ידו בגרזן לכרת העץ

,suum *socium* ‖ inuenerit & ,ligno è ferrum *se emouerit &* *

ונשל הברזל מן־העץ ומצא את־[f]רעהו

.viuet & ,istarum vrbium vnam ad fugiet ipse:moriatur &

ומת [g]הוא ינוס אל־אחת הערים־האלה [b]וחי:

,homicidam *post* sanguinis *redemptor* † insequatur forte Ne

6 פן־ירדף גאל הדם אחרי הרצח

fuerit multa *cùm* *,eum *assequatur* $ & ,eius cor incaluerit cùm

כי [i]יחם לבבו והשיגו כי־ירבה

,mortis iudicium *non ei &* |,animam eius percutiat *&* ,via

הדרך והכהו נפש ולו אין משפט־מות

.nudiustertius ,heri ab eum ipse *habens* odio non quia

כי לא שנא הוא לו מתמול שלשום:

separabis ciuitates Tres :dicendo,tibi *præcipiens* ego Idcirco

7 על־כן אנכי מצוך לאמר שלש ערים תבדיל

tuum terminum tuus Deus Dominus fecerit dilatare si Et .tibi

8 לך: ואם־ירחיב יהוה אלהיך את־גבלך

omnem tibi dederit & ;tuis patribus iurauit quemadmodum

כאשר נשבע לאבתיך ונתן לך את־כל־

Cùm‖ .tuis patribus *dandum ad* ,est locutus quam terram

9 הארץ אשר דבר [k]לתת לאבתיך: כי־

quod ,*illud faciendum ad* ,illud præceptum omne custodieris

תשמר את־כל־המצוה הזאת [l]לעשתה אשר

,tuũ Deum Dominum *diligendum ad* ‡ ,hodie tibi *præcipiens* † ego

אנכי מצוך היום לאהבה את־יהוה אלהיך

tibi addes *&* :diebus omnibus eius viis in *ambulandum ad* $ &

[m]וללכת בדרכיו כל־הימים ויספת לך

non Et .istas tres super ciuitates tres adhuc

10 עוד שלש ערים על השלש האלה: ולא

Dominus quam,tuæ terræ *interiore* in innocens sanguis effundetur

ישפך דם [n]נקי בקרב ארצך אשר יהוה

,sanguines * te super sit & ;hæreditatem $ tibi *dans* ‡ tuus Deus

אלהיך נתן לך נחלה והיה עליך דמים:

fuerit insidiatus & ,suum *socium* ‡ habens odio *vir* † fuerit *cùm*‖ Et

11 וכי־יהיה איש שנא לרעהו וארב

,fuerit mortuus &,*anima eũ** percusserit &,eũ *super* $ surrexerit &,ei

לו [o]וקם עליו [p]והכהו נפש ומת

seniores mittent Et .*istarum ciuitatum* ‖ vnam ad fugerit &

12 [q]ונס אל־אחת הערים האל: ושלחו זקני

manu in eum dabunt & ,inde eum capient & ,illius ciuitatis

עירו ולקחו אתו משם ונתנו אתו ביד

tuus oculus parcet Non .morietur & ,sanguinis *redemptoris* †

13 גאל הדם ומת: לא־תחוס עינך

bene erit & ,Israel ex innocentem sanguinem auferes & :*eo super* ei.

עליו ובערת דם־הנקי מישראל וטוב

terminauerunt quem ,tui *socij* terminum transferes Non .tibi

14 לך: לא [r]תסיג גבול רעך אשר גבלו

| dat
* vt possideas
[a] ירש [b] כון
‖. in tres partes diuides
† hæreditate accipere
‡ vt fugiat
$ hæc est res
* proximum
| ignoranter
[c] נכה [d] רעה
[e] ידע
† &
‡ proximo
$ cùm
* resilierit
| proximum
[f] רעה
[g] מות [h] חיה
† propinquus
$ apprehendat
* si
[i] יחם
‖ cui non est habebat
præcipio
vt daret ‖ Si
[k] נתן
vt facias
[l] עשה
† præcipio
‡ vt diligas
$ ambules
[m] הלך
medio
[n] נקה
‡ dat
$ in
* sanguis.
‖ si
† quispiam
‡ proximum
$ contra
* animam
[o] קום [p] נכה
‖ è ciuitatibus istis:
[q] נוס
† propinqui
proximi
[r] נסג

quam terra in *hæreditabis* quam ,tua hæreditate in ;primi

ראשנים בנחלתך אשר תנחל בארץ אשר

surges † Non .eam *possidendum ad* ‖ tibi ,*dans* * tuus Deus Dominus

15 יהוה אלהיך נתן לך [a]לרשתה: לא־יקום

,peccato omni in & *peruersitate* * omni in virum in vnus testis

[b]עד אחד באיש לכל־[c]עון ולכל־חטאת

,testium duorum ore *Super* ‡ .peccauerit quod peccato omni in

בכל־חטא אשר יחטא על־פי [d]שני עדים

Cùm| .verbum stabit testium trium ore *super* * vel

16 או על־פי שלשה־עדים יקום דבר: כי־

:*euersionem eum in respondendum ad* ‡ virum *in iniquitatis* † testis steterit

יקום עד־חמס באיש [e]לענות בו [f]סרה:

facies ad * lis *eis* $ quibus ,homines ambo stabunt Et

17 ועמדו שני־האנשים אשר־להם [g]הריב לפני

erunt qui ,*iudicum &* ,*sacerdotum facies ad* ,*Domini*

יהוה לפני הכהנים והשפטים אשר יהיו

ecce & ,*bene* | iudices inquirent Et :ipsis diebus in

18 בימים ההם: ודרשו השפטים [h]היטב והנה

,suum fratrem *in respondit* $ mendacium ,testis *falsitatis* ‡ testis †

עד־שקר העד שקר ענה באחיו:

:suo fratri facere *præsumpsit* * quemadmodum ,ei facietis Et

19 ועשיתם לו כאשר זמם [i]לעשות לאחיו

,audient *relicti* ‡ Et .*tuo interiore ex* | malum auferes &

20 ובערת [k]הרע מקרבך: והנשארים ישמעו

verbum secundũ amplius *faciendum ad* ‡ addent non & ;timebunt &

ויראו ולא־יספו לעשות עוד כדבר

:tuus oculus parcet non Et .*tuo interiori* $ in hoc malum

21 הרע הזה בקרבך: ולא תחוס עינך

manum,dente pro dentem,oculo pro oculum,anima *in** animam

נפש בנפש עין בעין שן בשן יד

.pede pro pedem ,manu pro

ביד רגל ברגל:

hæreditate accipies
* dat
| vt possideas
† stabit
[a] ירש
: iniquitate,
[b] עוד [c] עוה
‡ In
[d] שנה
* in
‖ Si
† mendacij contra
‡ ad testificãdum contra eum verbum peruersum.
[e] ענה [f] סור
$ est
* Coram Domino, coram sacerdotibus, & iudicibus,
[g] רוב [h] יטב
| diligenter:
† si
‡ mendax fuit
$ testificatus est contra
* cogitauit
| è medio tui.
† qui remanserint
[i] עשה [k] רוע
‡ vt faciant
$ medio tui.
* pro

CAP. XX. כ

,tuos inimicos *super* bellum ad fueris egressus Cùm

1 כי־[l]תצא למלחמה על־איביך

timeas ne ,te *præ multum* ‖ populum ,*currum & equum* videris &

וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא

te *faciens ascendere* ‡ ,tecum † tuus Deus Dominus quia :eis ab

מהם כי־יהוה אלהיך עמך [m]המעלך

ad *vos appropinquare circa* $ erit Et .Aegypti terra de

2 מארץ מצרים: והיה כקרבכם אל־

,populum ad loquetur & ,sacerdos accedet & ,bellum

המלחמה ונגש הכהן ודבר אל־העם:

hodie propinqui *vos** ,Israel Audi :eos ad dicet Et

3 ואמר אלהם שמע ישראל אתם קרבים היום

,vestrum cor mollescat ne ;vestros inimicos *super* *bellum ad*

למלחמה על־איביכם אל־[n]ירך לבבכם

.eorũ *faciebus à frangamini* ‡ ne & ,*acceleretis* † ne & ,timeatis ne

אל־תיראו ואל־תחפזו ואל־תערצו מפניהם:

*pugnandum ad** ,vobiscum *ambulans* $ vester Deus Dominus Quia

4 כי יהוה אלהיכם ההלך עמכם להלחם

.vos *saluandum ad* ‖ ,vestris inimicis cum vobis

לכם עם־איביכם [o]להושיע אתכם:

vir † Quis :dicendo populum ad præfecti loquentur Et

5 ודברו השטרים אל־העם לאמר מי־האיש

,vadet ?eam *initiauit* non & ,nouam domum ædificauit qui

אשר בנה בית־חדש ולא חנכו ילך

,prœlio in moriatur fortè ne ,suam domum ad reuertatur &

[p]וישב לביתו פן־ימות במלחמה

plantauit qui vir † quis Et .eam *initiet* alius vir &

6 ואיש אחר [q]יחנכנו: ומי־האיש אשר נטע

,suã domũ ad reuertatur &,Vadat?eã prophanauit non &,vineam

כרם ולא חללו ילך וישב לביתו

.eam prophanet alius vir & ,prœlio in moriatur fortè ne

פן־ימות במלחמה ואיש אחר יחללנו:

non & ,vxorem desponsauit qui vir ‡ quis Et

7 ומי־האיש אשר ארש אשה ולא

fortè ne ,suam domum ad reuertatur & ,Vadat ?eam accepit

לקחה ילך [r]וישב לביתו פן־

.eam accipiat alius vir & ,prœlio in moriatur

ימות במלחמה ואיש אחר [s]יקחנה:

[l] יצא
equos & currus,
| maiorem
† est
‡ qui ascendere fecit
[m] עלה
$ cùm appropinquaueritis
* estis
bello contra
[n] רכך
† paueatis
‡ formidetis
à facie
$ ambulat
* vt pugnet
Pro
| vt seruet
[o] ישע
† est
dedicauit
[p] שוב
dedicet
† est
[q] חנך
‡ est
[r] שוב
[s] לקח

Quis :dicent & ,populum ad loqui præfecti addent Et

8 וְיָסְפוּ הַשֹּׁטְרִים לְדַבֵּר אֶל־הָעָם וְאָמְרוּ מִי־

,suã domũ ad reuertatur &,Vadat :corde tener & ,timidus vir ‡

הָאִישׁ הַיָּרֵא [a] וְרַךְ הַלֵּבָב יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ

.suum cor sicut ,suorum fratrum cor liquefiat non &

וְלֹא [b] יִמַּס אֶת־לְבַב אֶחָיו כִּלְבָבוֹ׃

,populum ad loqui præfecti consummare secundum* ,erit Et

9 וְהָיָה [c] כְּכַלֹּת הַשֹּׁטְרִים לְדַבֵּר אֶל־הָעָם

.populi capite in exercituum principes visitabunt † &

וּפָקְדוּ שָׂרֵי צְבָאוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם׃

,eam super pugnandum ad ,ciuitatem ad appropinquaueris Cum

10 כִּי־תִקְרַב אֶל־עִיר לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ

pacem si ,erit Et .pacem eam ad clamaueris &

וְקָרָאתָ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם׃ 11 וְהָיָה אִם־שָׁלוֹם

repertus populus omnis ;erit & :tibi aperuerit & ,tibi respõderit

תַּעַנְךָ [d] וּפָתְחָה לָךְ וְהָיָה כָּל־הָעָם הַנִּמְצָא־

non si Et .tibi seruient & ,tributum in tibi erunt ,ea in

בָהּ יִהְיוּ לְךָ לָמַס וַעֲבָדוּךָ׃ 12 וְאִם־לֹא

arctabis & * ,prælium tecum fecerit & ‖ ,tecum pacem fecerit

תַשְׁלִים עִמָּךְ וְעָשְׂתָה עִמְּךָ מִלְחָמָה וְצַרְתָּ

:tua manu $ in tuus Deus Dominus eam dabit Et .eam super

13 עָלֶיהָ׃ וּנְתָנָהּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ

Tantum .gladij os ad eius masculum omnem percuties &

14 וְהִכִּיתָ [e] אֶת־כָּל־זְכוּרָהּ לְפִי־חָרֶב׃ רַק

,vrbe in erit quod omne & ,quadrupedem & ,pubem & ,mulieres

הַנָּשִׁים [f] וְהַטַּף וְהַבְּהֵמָה וְכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה בָעִיר

spolium* comedes & ;tibi prædaberis eius spolium omne ‡

כָּל־שְׁלָלָהּ תָּבֹז לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת־שְׁלַל

.tibi tuus Deus Dominus dederit quæ ,tuorum inimicorum

אֹיְבֶיךָ [g] אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ׃

,valde te à longinquis vrbibus omnibus facies Sic

15 כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכָל־הֶעָרִים הָרְחֹקֹת מִמְּךָ מְאֹד

Tantum .ipsa istarum gentium ciuitatibus de non quæ sunt. Sed

16 אֲשֶׁר לֹא־[h] מֵעָרֵי הַגּוֹיִם־הָאֵלֶּה הֵנָּה׃ רַק

tuus Deus Dominus quos ,istorum populorum ciuitatibus de

מֵעָרֵי הָעַמִּים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

.spirationem* omnem viuificabis non ,hæreditatem ‖ tibi dans †

נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לֹא תְחַיֶּה כָּל־נְשָׁמָה׃

,Emoræum & ,Chittæum ,eos perdes perdendo Quia

17 כִּי־הַחֲרֵם תַּחֲרִימֵם הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי

quẽadmodũ ,Iebusæum & ,Chiuuæũ ,Perizæum & ,Chenahanæũ

הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי כַּאֲשֶׁר

non quod Propter .tuus Deus Dominus tibi præcepit Vt

18 צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־

,eorum abominationes omnes secundum facere vos doceant

יְלַמְּדוּ אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת כְּכֹל תּוֹעֲבֹתָם

.vestro Deo Domino peccetis & ;suis diis fecerunt quas

אֲשֶׁר עָשׂוּ לֵאלֹהֵיהֶם וַחֲטָאתֶם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

pugnando multis diebus ciuitatem coarctaueris Cum Si obsederis

19 כִּי־תָצוּר אֶל־עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם

,eius lignum corrumpes* non ,eam capiendum ad ‡ ,eam super $

עָלֶיהָ לְתָפְשָׂהּ לֹא־תַשְׁחִית אֶת־עֵצָהּ

illud * & ,comedes illo ‖ex quia :securim illud super † impellendo

לִנְדֹּחַ עָלָיו גַּרְזֶן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכֵל וְאֹתוֹ

veniendum ad* ,agri lignum ‡ ,homo quia $,succides non

לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה לָבֹא

cognosces quod lignum Tantum ‡coarctationem in tuu faciebus à

20 מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר׃ רַק עֵץ אֲשֶׁר־תֵּדַע

;succides & ,corrumpes illud † ,ipsum cibi lignum non quia

כִּי לֹא־עֵץ מַאֲכָל הוּא אֹתוֹ תַשְׁחִית וְכָרָתָּ

faciens ipsa * quæ ,ciuitatem super ‖ munitionem ædificabis &

וּבָנִיתָ מָצוֹר עַל־הָעִיר אֲשֶׁר־הִוא עֹשָׂה

.ei domineris donec prælium tecum

עִמְּךָ מִלְחָמָה עַד רִדְתָּהּ׃

Marginal notes: ‡ est; [a] רכך ‡ dissoluat; [b] מסס * cum cõpleuerint; [c] כלה † constituent; vt pugnes contra; [d] ענה tributarij; ‖ sed * obsidebis; $ potestate; [e] נכה acie; parulos, & animalia; [f] טפף ‡ & omnia spolia; spolia; [g] איב; [h] עיר; † dat ‖ in * animam; Si obsederis; $ aduersus ‡ vt capias * disperdes arbores † contra eas ‖ illius fructibus * ipsas $ est enim vt ‡ arbor * vt veniat à facie tua in obsidionem? Sed arborem quã nosti non esse arborem † disperdes, ‖ aduersus * facit

CAP. XXI. כא

Dominus quam humo $ in occisus fuerit repertus Cum

1 כִּי־יִמָּצֵא חָלָל בָּאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה

nec ;agro in cadens † ,eam possidendum ad* tibi dans ‡ tuus Deus

אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ [i] לְרִשְׁתָּהּ נֹפֵל בַּשָּׂדֶה לֹא

tui seniores egredientur Et .eum percusserit quis ,fuerit scitum

2 נוֹדַע [k] מִי הִכָּהוּ׃ [l] וְיָצְאוּ זְקֵנֶיךָ

Marginal notes: Si $ terra ‡ dat * vt possideas † iacens; [i] ירש ירע; [l] נכה

*vsque circuitibus † quæ ciuitates ad * metientur & ,tui iudices &

וְשֹׁפְטֶיךָ וּמָדְדוּ אֶל־הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבֹת

capient & ,occisum ad propinqua ciuitas ‖ erit Et .occisi

3 הֶחָלָל׃ וְהָיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה אֶל־הֶחָלָל וְלָקְחוּ

est seruitum non qua* ,bouis vitulam ipsius ciuitatis seniores

זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא עֶגְלַת בָּקָר אֲשֶׁר לֹא־עֻבַּד

facient descendere Et .iugo in $ traxit non quæ ,ea in

4 בָּהּ אֲשֶׁר לֹא־מָשְׁכָה בְּעֹל׃ [a] וְהוֹרִדוּ

,fortem torrentem ‡ ad vitulam ipsius ciuitatis seniores

זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא אֶת־הָעֶגְלָה אֶל־נַחַל אֵיתָן

ceruicem auferent & ;seretur* neque ,eo in coletur non quo

אֲשֶׁר לֹא־יֵעָבֵד בּוֹ וְלֹא יִזָּרֵעַ וְעָרְפוּ־

filij sacerdotes accedent Et .valle in vitulæ ibi

5 שָׁם אֶת־הָעֶגְלָה בַּנָּחַל׃ וְנִגְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים בְּנֵי

,sibi ministrandũ ad ,tuus Deus Dominus elegit ipsis in † quia ,Leui

לֵוִי כִּי בָם בָּחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁרְתוֹ

erit eorum os super ‖ & :Domini nomine in benedicendũ ad &

וּלְבָרֵךְ בְּשֵׁם יְהוָה וְעַל־פִּיהֶם יִהְיֶה

ciuitatis seniores omnes Et .plaga omnis & ,lis omnis

6 כָּל־רִיב וְכָל־נָגַע׃ וְכֹל זִקְנֵי הָעִיר

super suas manus lauabunt ,occisum ad propinqui ipsius

הַהִוא הַקְּרֹבִים אֶל־הֶחָלָל יִרְחֲצוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל־

:dicent & :respondebunt Et .valle in excerui catam vitulam

7 הָעֶגְלָה הָעֲרוּפָה בַנָּחַל׃ [b] וְעָנוּ וְאָמְרוּ

nostri oculi & ,istum sanguinem effuderunt non nostræ Manus

יָדֵינוּ לֹא שָׁפְכָה אֶת־הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ

redemisti quem Israel tuo populo $ Expia .viderunt non

8 לֹא [c] רָאוּ׃ כַּפֵּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־[d] פָּדִיתָ

tui populi interiore ‡ in innocentẽ sanguinem des ne & ,Domine

יְהוָה וְאַל־תִּתֵּן דָּם [c] נָקִי בְּקֶרֶב עַמְּךָ

auferes tu Et .sanguis eis expiabitur * & :Israel

9 יִשְׂרָאֵל וְנִכַּפֵּר לָהֶם הַדָּם׃ וְאַתָּה תְּבַעֵר [e]

rectum facies quia ;tuo interiore ex † innocentem sanguinem

הַדָּם הַנָּקִי מִקִּרְבֶּךָ כִּי־תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר

super* bellum ad fueris egressus Cum ‖ .Domini oculis in

10 בְּעֵינֵי יְהוָה׃ כִּי־[f] תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל־

,tua manu in tuus Deus Dominus eum $ dederit & ;tuos inimicos

אֹיְבֶיךָ וּנְתָנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ

captiuitate in videris Et .eius captiuitatem captiuaueris ‡ &

11 וְשָׁבִיתָ [g] שִׁבְיוֹ׃ וְרָאִיתָ [h] בַּשִּׁבְיָה

tibi ceperis † & ,ea in te deuinxeris* & ,forma pulchram mulierẽ

אֵשֶׁת [i] יְפַת־תֹּאַר וְחָשַׁקְתָּ בָהּ וְלָקַחְתָּ לְךָ

radet & ;tuæ domus medium in eam introduces Et .vxorem in

12 לְאִשָּׁה׃ [k] וַהֲבֵאתָהּ אֶל־תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְגִלְּחָה

remouebit Et .suos vngues faciet ‖ & ,suum caput

13 אֶת־רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה אֶת־צִפָּרְנֶיהָ׃ [l] וְהֵסִירָה

,tua domo in manebit & ,se desuper* suæ captiuitatis vestimentũ

אֶת־שִׂמְלַת שִׁבְיָהּ מֵעָלֶיהָ וְיָשְׁבָה בְּבֵיתֶךָ

:dierum luna ‡ suam matrem & ,suum patrem flebit &

וּבָכְתָה [m] אֶת־אָבִיהָ וְאֶת־אִמָּהּ יֶרַח יָמִים

tibi erit & ,eius maritus eris & ,eam ad ingredieris postea &

וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעַלְתָּהּ וְהָיְתָה לְךָ

eam dimittes & ,ea in complacueris non si ,erit Et .vxorem in

14 לְאִשָּׁה׃ וְהָיָה אִם־לֹא חָפַצְתָּ בָּהּ וְשִׁלַּחְתָּהּ

neque ,pecunia eam vendes non vendendo & ,suæ animæ

לְנַפְשָׁהּ וּמָכֹר לֹא־תִמְכְּרֶנָּה בַּכָּסֶף לֹא־

Cum ‖ .eam compressisti † quòd* pro ,ea in seruitio viris ‡

15 תִתְעַמֵּר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר [n] עִנִּיתָהּ׃ כִּי־

vna * & ,dilecta vna ,vxores duæ viro fuerint

[o] תִהְיֶיןָ לְאִישׁ [p] שְׁתֵּי נָשִׁים הָאַחַת אֲהוּבָה וְהָאַחַת

fuerit & ;exosa & ,dilecta filios ei pepererint & ;exosa

שְׂנוּאָה וְיָלְדוּ־לוֹ בָנִים הָאֲהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה וְהָיָה

cum hæreditare facere $ die in erit Et .exosæ primogenitus filius

16 הַבֵּן הַבְּכוֹר לַשְּׂנִיאָה׃ וְהָיָה בְּיוֹם הַנְחִילוֹ

primogenitura donare* poterit non ,sibi erit quod ‡ suos filios

אֶת־בָּנָיו אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה לוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר

.primogeniti ‖ exosæ filij facies super † dilectæ filium

אֶת־בֶּן־הָאֲהוּבָה עַל־פְּנֵי בֶן־הַשְּׂנוּאָה הַבְּכֹר׃

dando*, agnoscet exosæ filium primogenitum Quia

17 כִּי אֶת־הַבְּכֹר בֶּן־הַשְּׂנוּאָה יַכִּיר לָתֶת

$ ipse quia :ei fuerit inuentum quod omni in duorum os ei

לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא לוֹ כִּי־הוּא

Marginal notes: †sunt in; ‡ciuitatis propinquæ occiso, *cum qua nõ est agricolatum, $ iugum.; [a] ירד ‡ vallẽ asperam, in qua non est agricolatum. *satum; † eos; ‖ iuxta sermonem; quæ propinqua est occiso. abscissã habẽtem ceruicem *loquentur,; [b] ענה שפכו ק; $ populũ tuũ ‡ medio; [c] ראה [d] פדה; [e] נקה * expiabuntur à sanguine. † è medio tui, si quidẽ feceris quod est ‖ Si * contra; [f] יצא $ eos ‡ captiuam duxeris; [g] שבה; [h] ראה [i] יפה * cõplacueris † capere volueris; [k] בוא [l] סור ‖ aptabit * à; $ per mensem; [m] בכה; ‡ negociaberis de *eo † humiliasti ‖ Si; [n] ענה * altera; [o] היה [p] שנה; $ qua constituet hæredes ‡ bonorum suorum * primogenitũ constituere † ante filium ‖ primogenitum. Sed * vt det ei partes duas ex; [q] נכר $ est

diuersis generibus rerum, quod semen ,plenitudo sanctificetur forte ne ,mixturis †
כִּלְאָיִם פֶּן־תִּקְדַּשׁ הַמְלֵאָה הַזֶּרַע אֲשֶׁר
‡ seuisti, ‖ fructus ,boue in arabis Non .vineæ prouentus ‡ & seminaueris ‡
תִּזְרָע וּתְבוּאַת הַכָּרֶם׃ לֹא־תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר 10
* cum ‖ cum ,lanæ contextura † te indues Non .pariter asino in ‖ &
וּבַחֲמֹר יַחְדָּו׃ לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר 11
† panno mixto & lana, & lino ‡ in quatuor super ‡ tibi facies Funiculos .pariter linorum ac
וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו׃ גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עַל־אַרְבַּע 12
* angulis ‡ Si acceperit Cum ‡ .eo in te operies quo tui operimenti alæ *
כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה־בָּהּ׃ כִּי־יִקַּח 13
,eam habuerit odio & ,eam ad fuerit ingressus & ,vxorem vir
אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וּשְׂנֵאָהּ׃
occasiones † aduersus eam super † eduxerit & ,verborum causationes ei imposuerit &
יצא [a] וְשָׂם לָהּ עֲלִילֹת דְּבָרִים [a] וְהוֹצִא עָלֶיהָ 14
accessi & ,accepi hanc Vxorem :dixerit & ,malum nomen
in ea virginitatem. שֵׁם רָע וְאָמַר אֶת־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָקַחְתִּי וָאֶקְרַב
pater capiet Et .virginitates ei inueni non & ,eam ad
virginitatem אֵלֶיהָ וְלֹא־מָצָאתִי לָהּ בְּתוּלִים׃ וְלָקַח אֲבִי 15
רה ad puellæ virginitates educent & ,eius mater & ,puellæ
ק הַנַּעֲרָ וְאִמָּהּ וְהוֹצִיאוּ אֶת־בְּתוּלֵי הַנַּעֲרָ אֶל־
puellæ pater dicet Et .portam ad ciuitatis seniores
זִקְנֵי הָעִיר הַשָּׁעְרָה׃ וְאָמַר אֲבִי הַנַּעֲרָ 16
,vxorem in huic viro dedi meam Filiam :seniores ad
habet אֶל־הַזְּקֵנִים אֶת־בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה
† occasiones ,verborum adinuentiones † imposuit ipse ecce Et .eam habuit odio &
in filia tua virginitatem: & ista est virginitas וַיִּשְׂנָאֶהָ׃ וְהִנֵּה־הוּא שָׂם עֲלִילֹת דְּבָרִים 17
virginitates ista & :virginitates tua filia inueni Non :dicendo
‡ coram senioribus לֵאמֹר לֹא־מָצָאתִי לְבִתְּךָ בְּתוּלִים וְאֵלֶּה בְּתוּלֵי
*flagellabunt .ciuitatis seniorum facies ad ‡ vestimentum expandent Et .meæ filiæ
בִתִּי וּפָרְשׂוּ הַשִּׂמְלָה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר׃
corripient * & ,virum ipsius ciuitatis seniores capient Et
וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר־הַהִוא אֶת־הָאִישׁ וְיִסְּרוּ 18
dabunt & ,argenteis centum eum mulctabunt Et .eum
אֹתוֹ׃ וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף וְנָתְנוּ 19
virginem contra malum nomen eduxit quoniam ,puellæ patri
יצא [b] לַאֲבִי הַנַּעֲרָה כִּי [b] הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת
יכל [c] eam dimittere poterit non ;vxorem in erit ei & :Israel
יִשְׂרָאֵל וְלוֹ־תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא־[c] יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ
אמן [d] ,hoc verbum fuerit veritas si Et .suis diebus omnibus
& non inuenta est virginitas in puella. כָּל־יָמָיו׃ וְאִם־[d] אֱמֶת הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה 20
רה puellam educent Et :virginitates sunt inuenta non
לֹא־נִמְצְאוּ בְתוּלִים לַנַּעֲרָ׃ וְהוֹצִיאוּ אֶת־הַנַּעֲרָ 21
ק homines eam lapidabunt & ,sui patris domus ostium ad
אֶל־פֶּתַח בֵּית־אָבִיהָ וּסְקָלוּהָ אַנְשֵׁי
‖ prauitatem stultitiam ‖ fecit quia ,morietur & ,lapidibus in eius ciuitatis
מות [e] עִירָהּ בָּאֲבָנִים [e] וָמֵתָה כִּי־עָשְׂתָה נְבָלָה
† in malum auferes & :sui patris domo † fornicando ,Israel in
זנה [f] בְּיִשְׂרָאֵל [f] לִזְנוֹת בֵּית אָבִיהָ וּבִעַרְתָּ הָרָע
‡ è medio tui. Si ‡ coiens cum concumbens ‡ vir fuerit repertus Cum .tuo interiore ex ‡
מִקִּרְבֶּךָ׃ כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב ׀ עִם־ 22
;ipse ambo etiam morientur & ,marito maritata muliere
coiens אִשָּׁה בְעֻלַת־בַּעַל וּמֵתוּ גַּם־שְׁנֵיהֶם
malum auferes & :mulier & ,muliere cum concumbens vir
Si הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם־הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבִעַרְתָּ הָרָע
קה desponsata virgo puella fuerit Cum .Israel ex
ק מִיִּשְׂרָאֵל׃ כִּי יִהְיֶה נַעֲרָ בְתוּלָה מְאֹרָשָׂה 23
† coierit :ea cum cubuerit † & ,ciuitate in vir eam repererit & ,viro
לְאִישׁ וּמְצָאָהּ אִישׁ בָּעִיר וְשָׁכַב עִמָּהּ׃
,eius ciuitatis portam ad ipsos ambos educetis Et
וְהוֹצֵאתֶם אֶת־שְׁנֵיהֶם אֶל־שַׁעַר ׀ הָעִיר הַהִוא 24
,Puellam morientur & ,lapidibus in eos lapidabitis &
eò וּסְקַלְתֶּם אֹתָם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ אֶת־הַנַּעֲרָ
,virum & ;ciuitate in clamauit non quòd verbum super
eò עַל־דְּבַר אֲשֶׁר לֹא־צָעֲקָה בָעִיר וְאֶת־הָאִישׁ
aufers & :sui proximi vxorem humiliauit quòd verbum super
עַל־דְּבַר אֲשֶׁר־עִנָּה אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ וּבִעַרְתָּ
è medio tui. vir repererit agro in si Et .tuo interiori ex malum
ארש [g] הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃ וְאִם־בַּשָּׂדֶה יִמְצָא הָאִישׁ אֶת־ 25
רה coierit & ,vir eam in apprehenderit & ,desponsatam puellam
ק הַנַּעֲרָ [g] הַמְאֹרָשָׂה וְהֶחֱזִיק־בָּהּ הָאִישׁ וְשָׁכַב
‡ coiuit * solus, ipse tantum * ea cum cubauit ‡ qui vir morietur & ,ea cum
עִמָּהּ וּמֵת הָאִישׁ אֲשֶׁר־שָׁכַב עִמָּהּ לְבַדּוֹ׃ 26

Cum * .primogenituræ ius ei .eius fortitudinis principium Eius est
18 כִּי־ רֵאשִׁית [a] אֹנוֹ לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה׃ * Si
און [a] obediens ipse non ,rebellis & ,declinans filius viro fuerit
יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ
non & ,eum corripuerint & ,suæ matris voce in & ,sui patris voce in voci
בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְּרוּ אֹתוֹ וְלֹא
;eius mater & ,eius pater eum in apprehendent ‖ Et :eos ad audierit paruerit eis
19 יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם׃ וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ ‖ capient
portam ad & ,eius ciuitatis seniores ad eum educent &
וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל־שַׁעַר
noster Filius :eius ciuitatis seniores ad dicent Et .eius loci
קום [b] 20 מְקֹמוֹ׃ [b] וְאָמְרוּ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ est
vorator :nostra voce in ‡ obediens ipse non :rebellis & ,declinans iste † voci nostræ: epulo,
זֶה סוֹרֵר וּמֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקֹלֵנוּ זוֹלֵל *est
eius ciuitatis homines omnes eum obruent ‖ Et .* potator & ‡ lapidabunt
21 וְסֹבֵא׃ וּרְגָמֻהוּ כָּל־אַנְשֵׁי עִירוֹ
omnis & ‡ tuo interiore ex † malū auferes & :morietur & ,lapidib in † è medio tui,
בָּאֲבָנִים וָמֵת וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ וְכָל־
viro in fuerit cum Et .timebunt & ,audient Israel
ירא [c] 22 יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ [c] וְיִרָאוּ׃ וְכִי־יִהְיֶה בְאִישׁ
suspendetis & ,fuerit interficiendus & ,mortis iudicij peccatum
תלה [d] חֵטְא מִשְׁפַּט־מָוֶת וְהוּמָת [d] וְתָלִיתָ
in super eius cadauer pernoctabit Non :ligno super eum
לון [e] 23 אֹתוֹ עַל־עֵץ׃ לֹא־תָלִין נִבְלָתוֹ עַל־
quia ,ipsa die in eum sepelies sepeliendo quia ‡ :ligno † sed
הָעֵץ כִּי־קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־
contaminabis non & :‖ suspensus Dei maledictio * * ob maledictionem
קִלְלַת אֱלֹהִים תָּלוּי וְלֹא תְטַמֵּא אֶת־ ‖ est
.hæreditatem ‡ tibi dans ‡ tuus Deus Dominus quam tuam humum terram ‡ dat
אַדְמָתְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה׃ ‡ in

CAP. XXII. כב

eius paruum pecus vel ,tui fratris bouem videbis Non
1 לֹא־תִרְאֶה אֶת־שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ אֶת־שֵׂיוֹ
eos reduces Reducendo .eis ab te abscondes & ,expulsos errantes
נדח [f] נִדָּחִים [f] וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם [g] הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם שוב [g]
,te ad * tuus frater ‡ propinquus non si Et .tuum fratrem ad ‡ fuerit * tibi,
2 לְאָחִיךָ׃ וְאִם־לֹא קָרוֹב אָחִיךָ אֵלֶיךָ
erit & ,tua domus medium ad ‖ ipsum colliges & :eum noueris neque ‖ intra domū tuam:
וְלֹא יְדַעְתּוֹ וַאֲסַפְתּוֹ אֶל־תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְהָיָה
.ei eum restitues & ipsum tuus frater requirere ad vsque †,tecum † donec requirat
עִמְּךָ עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ וַהֲשֵׁבֹתוֹ לוֹ׃
,eius vestimento facies sic & ,eius asino facies sic Et
3 וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׂמְלָתוֹ
perierit quæ ,tui fratris amissioni omni facies sic & rei amissæ
וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל־אֲבֵדַת אָחִיךָ אֲשֶׁר־תֹּאבַד
Non .te abscondere poteris non ;illam inuenisti & ,eo ab occultare.
4 מִמֶּנּוּ וּמְצָאתָהּ לֹא [h] תוּכַל לְהִתְעַלֵּם׃ לֹא־ יכל [h]
,via in cadentes eius bouem vel ,tui fratris asinum videbis cubantes
תִרְאֶה אֶת־חֲמוֹר אָחִיךָ אוֹ שׁוֹרוֹ נֹפְלִים בַּדֶּרֶךְ
erit Non .secum eriges erigendo ;eis ab te abscondes &
5 וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָקֵם תָּקִים עִמּוֹ׃ לֹא־יִהְיֶה
vestimentum vir induet neque ,mulierem super viri vas instrumentū virile
כְלִי־גֶבֶר עַל־אִשָּׁה וְלֹא־יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת
faciens omnis ,‡ tui Dei Domini abominatio quia ;mulieber † est,
אִשָּׁה כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־עֹשֵׂה
,via in tuas facies ad * auis nidus occurrerit Cum .hæc ‡ Si * coram te
6 אֵלֶּה׃ כִּי יִקָּרֵא [i] קַן־צִפּוֹר ׀ לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ
,oua vel ,pupilli terram super vel ,ligno ‖ omni in קנן [i]
בְּכָל־עֵץ ׀ אוֹ עַל־הָאָרֶץ אֶפְרֹחִים אוֹ בֵיצִים ‖ arbore,
;oua super vel pullos super cubans mater & cubauerit
וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל־הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל־הַבֵּיצִים
dimittes Dimittendo filios super matrem capies non cum filiis.
7 לֹא־[k] תִקַּח הָאֵם עַל־הַבָּנִים׃ שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח לקח [k]
,tibi sit bene vt ,tibi capies filios & ,matrem
אֶת־הָאֵם וְאֶת־הַבָּנִים תִּקַּח־לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ
,nouam domum ædificaueris Cum .dies facias prolongare & Si
8 וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים׃ כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ ‡ murum per circuitum
,tua domo in sanguines * pones non & ,tuo tecto septum ‡ facies & * sanguinem
עקה [l] שׂים [m] וְעָשִׂיתָ [l] מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא־[m] תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ
tuam vineam feres Non .eo ex cadens ceciderit cum ‖ si
נפל [n] כִּי־יִפֹּל [n] הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ׃ לֹא־תִזְרַע כַּרְמְךָ 9

super tibi erit paxillus Et .extra illuc egredieris &

13 וְיָצָאתָ שָׁמָּה חוּץ׃ וְיָתֵד תִּהְיֶה לְךָ עַל־

,reuerteris & ,eo in fodies & ,extrà *te sedendo in* † erit Et .*tuā zonā*

[a] אֲזֵנֶךָ וְהָיָה בְּשִׁבְתְּךָ חוּץ וְחָפַרְתָּה בָהּ וְשַׁבְתָּ[b]

tuus Deus Dominus Quia .*tuum excrementum* ‖ operies &

14 וְכִסִּיתָ אֶת־צֵאָתֶךָ׃[c] כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

dandum ad & ,te eruendum ad ,tua castrametationis interiore in * ambulat

מִתְהַלֵּךְ ׀ בְּקֶרֶב[e] מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ[f] וְלָתֵת

non & † ,sancta tua castra *erit & ;tuas facies ad* $ tuos inimicos

אֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וְלֹא־

Non .te *post* à auertatur & ,*verbi nuditatem* * te in *videbit*

15 יִרְאֶה בְךָ[g] עֶרְוַת דָּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ׃ לֹא־

eum à te ad *se eruerit* * qui ,eius dominum *ad* ‖ seruum *concludes* †

תַסְגִּיר עֶבֶד אֶל־אֲדֹנָיו אֲשֶׁר־יִנָּצֵל אֵלֶיךָ מֵעִם

loco in ,*tuo interiore in* $ manebit Tecum .suo domino

16 אֲדֹנָיו׃ עִמְּךָ יֵשֵׁב[h] בְּקִרְבְּךָ בַּמָּקוֹם

non ,ei *bono in* ,*tuarum portarum vna in* ‡ elegerit quem

אֲשֶׁר־יִבְחַר בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בַּטּוֹב לוֹ לֹא

;Israel filiabus è *prostituta* * erit Non .ei inferes vim

17 תּוֹנֶנּוּ׃[i] לֹא־תִהְיֶה קְדֵשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל

introduces Non .Israel filiis è *cinædus* † erit neque

18 וְלֹא־יִהְיֶה קָדֵשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ לֹא־תָבִיא[k]

tui Dei Domini domum * canis precium & ,meretricis *donum* ‖

אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

etiam ‡ tui Dei Domini abominatio quia ,voto omni $

לְכָל־נֶדֶר כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ גַּם־

vsura ,pecuniæ vsura ,tuo fratri fœnerabis Non .*ipsa ambo*

19 שְׁנֵיהֶם׃ לֹא־תַשִּׁיךְ לְאָחִיךָ נֶשֶׁךְ כֶּסֶף נֶשֶׁךְ

Extraneo .fœnerabitur *quod verbi* * omnis vsura ,cibi

20 אֹכֶל נֶשֶׁךְ כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר יִשָּׁךְ׃ לַנָּכְרִי

tibi benedicat vt ,fœnerabis non tuo fratri & ,fœnerabis

תַשִּׁיךְ[i] וּלְאָחִיךָ לֹא תַשִּׁיךְ לְמַעַן יְבָרֶכְךָ

,terram super *tuæ manus missione omni* † in tuis Deus Dominus

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ עַל־הָאָרֶץ

voueris *Cum* * .eam *possidendum ad illuc ingrediens* tu *quam* ‖

21 אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ כִּי־תִדֹּר[k]

quia ;illud *rependere* $ tardabis non ,tuo Deo Domino votum

נֶדֶר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי־

erit & ;*tecum* ‡ à tuus Deus Dominus illud requiret requirendo

דָרֹשׁ יִדְרְשֶׁנּוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵעִמָּךְ וְהָיָה

te in erit non ,vouere desieris *cum* * Et .peccatum te in

22 בְךָ חֵטְא׃ וְכִי תֶחְדַּל לִנְדֹּר לֹא־יִהְיֶה בְךָ

,facies & ,custodies *tuorum labiorum Egressionem* † .peccatum

23 חֵטְא׃ מוֹצָא[l] שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר[m] וְעָשִׂיתָ

quod ,spontaneum tuo Deo Domino vouisti quemadmodum

כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה אֲשֶׁר

vineam in fueris ingressus *Cum* ‖ .tuo ore in es locutus

24 דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ׃ כִּי תָבֹא בְּכֶרֶם

;*tuam satietatem* $ tuā animam secundū vuas *comedes* * & ,tui *socij*

רֵעֶךָ[h] וְאָכַלְתָּ עֲנָבִים כְּנַפְשְׁךָ שָׂבְעֶךָ

segetem in fueris ingressus *Cum* .*dabis* ‡ non tuo vase in &

25 וְאֶל־כֶּלְיְךָ לֹא תִתֵּן׃ כִּי תָבֹא בְּקָמַת[p]

agitabis † non falcem & ,tua manu in spicas decerpes & ,tui *socij* *

רֵעֶךָ וְקָטַפְתָּ מְלִילֹת בְּיָדֶךָ וְחֶרְמֵשׁ לֹא תָנִיף

.tui *socij* segetem *super*

עַל קָמַת רֵעֶךָ׃

Marginalia (left): arma tua. † quādo sedes ‖ egesta tua. * per medium castrorū tuorum, vt eruat te, & det $ coram te: ideo erunt ‡ ne videat * turpitudinē aliquam, † trades ‖ domino * confugit $ in medio tui, ‡ intra vnam è portis tuis, sicut placuerit * meretrix † scortum masculum ‖ mercedem * in $ pro ‡ vtrumque est. * rei quæ † omnibus in quibus mittes manus tuas ‖ ad quam ingrederis, vt possideas * Si $ reddere ‡ te. * si † Quod egreditur à labiis tuis ‖ Si proximi * comede $ satiando te, ‡ pones. Si * proximi † eleuabis in ‖ proximi

זוֹן[a] שׁוּב[b] כַּסֵּה[d] יֹצֵא[c] חַנֵּה[e] נַצֵּל[f] עָרָה[g] יָשַׁב[h] יָנָה[i] בּוֹא[k] נָשַׁךְ[i] נָדַר[k] יָצָא[l] עָשָׂה[m] רָעָה[n] כָּלָה[o] קוּם[p]

CAP. XXIIII. כד

Cum * acceperit vir vxorem & ,*ei fuerit maritus* $ & ,erit &

1 כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה

si non inuenerit in gratiam in oculis eius, quia inuenit in ea

אִם־לֹא תִמְצָא־חֵן בְּעֵינָיו כִּי־מָצָא בָהּ

‡ *nuditatem verbi* ,& scribet libellum * *excidij* ,& dabit

עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן

,in manu eius & dimittet eam è domo sua. Et egredietur

2 בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ׃ וְיָצְאָה

è domo eius, & *ibit* & erit viro alteri.

מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ־אַחֵר׃

Et † odio habuerit eam vir ‖ *posterior* & scribet ei libellum

3 וּשְׂנֵאָהּ הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן וְכָתַב לָהּ סֵפֶר

cum * vel: sua domo è eā dimittet & ,eius man* in dabit & ,*excidij*

כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִּי

Marginalia (left): * Si $ coierit cum ea; ‡ turpitudinē aliquam, * repudij, perget † si ‖ alter, repudij, * si

לָקַח[q] חָנַן[r] עָרָה[f]

---

peccatum puellæ ‡ non ,*verbum* $ facies non puellæ Et

26 וְלַנַּעֲרָ לֹא־תַעֲשֶׂה דָבָר אֵין לַנַּעֲרָ חֵטְא

,suum *socium super* † vir *insurgeret* * quemadmodum nam :mortis

מָוֶת כִּי כַּאֲשֶׁר יָקוּם אִישׁ עַל־רֵעֵהוּ

agro in Quia .*illud verbum* * sic ,*anima eum* ‖ occidit &

27 וּרְצָחוֹ נֶפֶשׁ כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה׃ כִּי בַשָּׂדֶה

.ei seruator $ non & ,desponsata puella clamauit ,eā reperit

מְצָאָהּ צָעֲקָה הַנַּעֲרָ הַמְאֹרָשָׂה וְאֵין[a] מוֹשִׁיעַ לָהּ׃

non quæ ,virginem puellam vir repererit *Cum* ‡

28 כִּי־יִמְצָא אִישׁ נַעֲרָ בְתוּלָה אֲשֶׁר לֹא־

:fuerint inuēti &,ea cū *cubuerit* &,eā apprehēderit &,est despōsata

אֹרָשָׂה וּתְפָשָׂהּ וְשָׁכַב עִמָּהּ וְנִמְצָאוּ׃

quinquaginta puellæ patri ea cum coiens vir dabit Et

29 וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּהּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָ חֲמִשִּׁים

:eam *compressit* quòd eo *pro* ,vxorem in erit ei & ;argenteos

כָּסֶף וְלוֹ־תִהְיֶה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר עִנָּהּ

.suis diebus omnibus eam dimittere poterit non

לֹא־יוּכַל שַׁלְּחָהּ כָּל־יָמָיו׃

discooperiet neque ;sui patris vxorem *vir* capiet Non

30 לֹא־יִקַּח אִישׁ אֶת־אֵשֶׁת אָבִיו וְלֹא יְגַלֶּה

.sui patris *alam*

כְּנַף אָבִיו׃

Marginalia (right): $ quicquam, ‡ est * insurgit † contra proximum ‖ animam * res est ista. $ fuit ‡ Si * coierit humiliauit quispiam oram

רָה קְ רָה קְ יָשַׁע[a]

CAP. XXIII. כג

veretri ‖ abscissione &,† attritione læsus ingredietur Non

1 לֹא־יָבֹא פְצוּעַ־דַּכָּא וּכְרוּת[b] שָׁפְכָה

concionem * in spurius ingredietur Non .Domini ecclesiam in

2 בִּקְהַל יְהוָה׃ לֹא־יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל

sibi ingredietur Non ,decima generatione Etiam .Domini

יְהוָה גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא־יָבֹא לוֹ

,Hammonita ingredietur Non .Domini ecclesiam in

3 בִּקְהַל יְהוָה׃ לֹא־יָבֹא עַמּוֹנִי

decima generatione Etiam .Domini ecclesiam in Moabita &

וּמוֹאָבִי בִּקְהַל יְהוָה גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי

.seculum in vsque Domini ecclesiam in *sibi* ingredietur non

לֹא־יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל יְהוָה עַד־עוֹלָם׃

,pane *in* $ vos præuenerunt non quòd *verbo Super*

4 עַל־דְּבַר אֲשֶׁר לֹא־קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם

quia & ;Ægypto ex *vos egrediendo in* ‡ ,via in ,*aquis in* &

וּבַמַּיִם בַּדֶּרֶךְ[c] בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וַאֲשֶׁר

Pethor de Behor filium Bilham *te super* * mercede conduxit

שָׂכַר עָלֶיךָ אֶת־בִּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר מִפְּתוֹר

voluit non Et .tibi *maledicendum ad* ,*fluuiorum duorum Aram* †

5 אֲרַם נַהֲרַיִם לְקַלְלֶךָּ׃ וְלֹא־אָבָה

Dominus conuertit & ,Bilham *ad* audire tuus Deus Dominus

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ אֶל־בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ יְהוָה

te dilexit quia ;benedictionem in maledictionem tibi tuus Deus

אֱלֹהֶיךָ לְּךָ אֶת־הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ

,eorum pacem quæres Non .tuus Deus Dominus

6 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ לֹא־תִדְרֹשׁ שְׁלֹמָם

.seculum in tuis diebus omnibus ,eorum bonum &

וְטֹבָתָם[d] כָּל־יָמֶיךָ לְעוֹלָם׃

Non .*ipse* tuus frater quia ,Edomæum abominaberis Non

7 לֹא־תְתַעֵב אֲדֹמִי כִּי אָחִיךָ הוּא לֹא־

.eius terra in fuisti peregrinus quia ,Ægyptium abominaberis

תְתַעֵב מִצְרִי כִּי־גֵר הָיִיתָ בְאַרְצוֹ׃

ingredietur † tertia generatione eis nascentur qui Filij

8 בָּנִים אֲשֶׁר־יִוָּלְדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא

castrametatio fueris * egressa Si .Domini ecclesiam in *sibi*

9 לָהֶם בִּקְהַל יְהוָה׃ כִּי־תֵצֵא מַחֲנֶה

.*malo verbo* † omni ab *obseruaberis &* $,tuos inimicos *super*

עַל־אֹיְבֶיךָ וְנִשְׁמַרְתָּ מִכֹּל דָּבָר רָע׃

accidente * mundus fuerit non qui vir te in fuerit Si

10 כִּי־יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִהְיֶה טָהוֹר מִקְּרֵה־

ingredietur non ,*castrametationem* † extra *ad* egredietur & ,noctis

לָיְלָה וְיָצָא אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה לֹא יָבֹא

,*vesperam respiciendum ad* * ,erit Et .*castrametationis medium ad* ‖

11 אֶל־תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה׃ וְהָיָה[h] לִפְנוֹת־עֶרֶב

medium ad ‡ ingredietur sol *ingredi sicut* $ & aquis in se lauabit

יִרְחַץ בַּמָּיִם וּכְבֹא הַשֶּׁמֶשׁ יָבֹא אֶל־תּוֹךְ

;*castrametationem* † extra *ab* tibi erit *manus* * Et .*castrametationis*

12 הַמַּחֲנֶה׃ וְיָד תִּהְיֶה לְךָ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה

Marginalia (right): † testium, ‖ membri * ecclesiam Eò $ cum aqua ‡ quando egressi estis * aduersum † è Mesopotamia Syriæ, vt malediceret est ‖ ingredietur * fuerint castra contra $ caue ‡ re mala. * ob accidens † castra, ‖ intra castra. * cùm declinauerit vesperā, $ cùm occubuerit ‡ intra castra. * locus † castra;

כָּרַת[b] יָצָא[c] טוֹב[d] גּוּר[e] יָלַד[f] רוּעַ[g] פָּנָה[h]

reuerteris non ,agro in manipuli fueris oblitus & ,tuo agro in

בְשָׂדֶךָ וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר בַּשָּׂדֶה לֹא תָשׁוּב

vt capias — vt :erit viduæ & ,pupillo ,peregrino ‡cum *capiendum ad*

לְקַחְתּוֹ לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה לְמַעַן

.tuarū manuum opere omni in tuus Deus Dominus tibi benedicat

יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃

Si ‡ oliuas tuas. — :te post *requires ramos* * non ,*suam oliuam* ‡ excusseris *Cum*

20 כִּי תַחְבֹּט זֵיתְךָ לֹא תְפָאֵר אַחֲרֶיךָ

‡ delicies illas ‡ Si — vindemiaueris *Cum* .erit viduæ & ,pupillo ,peregrino

21 [a] לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה׃ כִּי תִבְצֹר — גור[a]

† colliges racemos — ,pupillo ,Peregrino .te post *racemabis* † non,tuam vineam

כַּרְמְךָ לֹא תְעוֹלֵל אַחֲרֶיךָ לַגֵּר לַיָּתוֹם

‡ memento, — fuisti seruus quia ,*memineris* ‡ Et .erit viduæ &

22 וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה׃ וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ

‡ præcipio * vt facias — *faciendum ad* * tibi *præcipiens* ‡ ego idcirco : Ægypti terra in

בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת

.hoc *verbum*

אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃

CAP. XXV. כה

Si — ad accesserint & ,homines inter lis fuerit *Cum*

1 כִּי־יִהְיֶה [b] רִיב בֵּין אֲנָשִׁים וְנִגְּשׁוּ אֶל־ — רוב[b]

,iustum iustificabunt & ,eos iudicabunt & ,iudicium

הַמִּשְׁפָּט וּשְׁפָטוּם וְהִצְדִּיקוּ אֶת־הַצַּדִּיק

† impiū faciet ‡ fuerit cædendus — *cædi filius* ‡ si ,erit Et .impium *conuincent impietatis* † &

2 וְהִרְשִׁיעוּ אֶת־הָרָשָׁע׃ וְהָיָה אִם־בִּן [c] הַכּוֹת — נכה[c]

c eum faciet cædere & ,iudex eum faciet prosternere *&* , impius

הָרָשָׁע וְהִפִּילוֹ [d] הַשֹּׁפֵט וְהִכָּהוּ — נפל[d]

‡ coram se — .numero in eius impietatis sufficientiam secundum *suas facies ad* †

לְפָנָיו כְּדֵי [e] רִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר׃ — די[e]

‡ si — addat ‡ fortè ne,addet non .eum percutiet Quadragesies

3 אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יֹסִיף פֶּן־יֹסִיף

verbera multa — tuus frater vilescat & ,*multam percussionem* ,hæc super eum cædendo

לְהַכֹּתוֹ עַל־אֵלֶּה מַכָּה רַבָּה [f] וְנִקְלָה אָחִיךָ — קלה[f]

os bouis cum triturante. — *sua tritura in bouem* obturabis Non .tuis oculis in

4 לְעֵינֶיךָ׃ לֹא־תַחְסֹם שׁוֹר [g] בְּדִישׁוֹ׃ — דוש[g]

‡ Si — ,eis ex vnus fuerit mortuus & ,pariter,fratres manserint *Cum*

5 כִּי־יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אַחַד מֵהֶם

† fuerit — foris mortui vxor erit non ,ei † non filius &

וּבֵן אֵין־לוֹ לֹא־תִהְיֶה אֵשֶׁת־[h] הַמֵּת הַחוּצָה — מות[h]

‡ cognatus ‡ ad — eam capiet & ,eam *super* ‡ ingredietur eius *leuir* ‡ :extraneo viro

לְאִישׁ [i] זָר יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ — זור[i]

* affinitatem contrahet cū ea. — primogenitus ,erit Et .*eam associabit* * & :vxorem in sibi

6 לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ׃ וְהָיָה הַבְּכוֹר

† defuncti, — non & ,*mortui* † sui fratris nomine *super* stabit ,pariet quem

אֲשֶׁר תֵּלֵד יָקוּם עַל־שֵׁם אָחִיו הַמֵּת וְלֹא־ — [k] ילד

voluerit non si Et .Israel ex eius nomen delebitur

7 יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל׃ וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ

‡ cognatam † cognata — eius *fratria* † ascendet & ,*suam fratriam* ‡ accipere vir

הָאִישׁ לָקַחַת אֶת־יְבִמְתּוֹ וְעָלְתָה [l] יְבִמְתּוֹ — יבם[l]

‡ cognatus — meus *leuir* ‡ Renuit :dicet & ,seniores ad portam ad

הַשַּׁעְרָה אֶל־הַזְּקֵנִים וְאָמְרָה מֵאֵן יְבָמִי

* affinitatem contrahere mecum. — .*me associare* * vult non :Israel in nomen suo fratri suscitare

[m] לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה יַבְּמִי׃ — קום[m]

:eum ad loquentur & ,eius ciuitatis seniores eum vocabunt Et

8 וְקָרְאוּ־לוֹ זִקְנֵי־עִירוֹ וְדִבְּרוּ אֵלָיו

accedet Et .eam accipere volui Non :dicet & ,stabit &

9 וְעָמַד וְאָמַר לֹא חָפַצְתִּי לְקַחְתָּהּ׃ וְנִגְּשָׁה

cognata — eius calceamentū soluet & ,seniorū oculis in eum ad eius *fratria*

יְבִמְתּוֹ אֵלָיו לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים וְחָלְצָה נַעֲלוֹ

‡ è * faciem ‡ loquetur, — :dicet & *respondebit* | & :eius *facies* * in spuet &,eius pede *desuper* ‡

מֵעַל רַגְלוֹ וְיָרְקָה בְּפָנָיו [n] וְעָנְתָה וְאָמְרָה — ענה[n]

domum ædificauerit non qui ,viro fiet Sic

כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִבְנֶה אֶת־בֵּית

Domus ,Israel in eius nomen vocabitur Et .sui fratris

10 אָחִיו׃ וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית

Si — ,pariter homines fuerint rixati *Cum* .calceamentum soluti

11 חֲלוּץ הַנָּעַל׃ כִּי־[o] יִנָּצוּ אֲנָשִׁים יַחְדָּו — נצה[o]

eruendum ad vnius vxor accesserit & ,eius frater & ,vir

אִישׁ וְאָחִיו וְקָרְבָה אֵשֶׁת הָאֶחָד לְהַצִּיל — נצל

suam manum miserit & ,eum percutientis manu è suum virum

אֶת־אִישָׁהּ מִיַּד [q] מַכֵּהוּ וְשָׁלְחָה יָדָהּ — נכה[q]

:vxorem in sibi eā acceperat qui ,*posterior* vir fuerit mortuus alter

יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן אֲשֶׁר־לְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה׃

,eam dimiserat qui ,prior eius maritus poterit Non

4 לֹא־[a] יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר־שִׁלְּחָהּ — יכל[a]

post ,vxorem in sibi *existendum ad* ,*eam capiendum ad redeundum ad* — iterum capere eam,vt sit

לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ [b] לִהְיוֹת לוֹ לְאִשָּׁה אַחֲרֵי — חיה[b]

:*Domini facies ad ipsa* ‡ abominatio quia :est polluta quàm — ‡ est coram Domino:

אֲשֶׁר הֻטַּמָּאָה כִּי־תוֹעֵבָה הִוא לִפְנֵי יְהוָה

dans ‖ tuus Deus Dominus quam terram *facies peccare* * non & — * polluet ‖ dat

וְלֹא תַחֲטִיא אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן

,nouam vxorem vir acceperit *Cum* ‡ .hæreditatem ‡ tibi — ‡ in ‡ Si

5 לְךָ נַחֲלָה׃ כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה

omne ‡ eum super transibit neque ,*exercitum* * egredietur non — * ad bellum ‡ quicquam

לֹא יֵצֵא בַּצָּבָא וְלֹא־יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל־

lætificabit & ,vno anno sua domo in erit immunis :*verbum*

דָּבָר [c] נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת וְשִׂמַּח — נקה[c]

pignus accipiet Non .accepit quam suam vxorem — Nemo capiet pro pignore metam,

6 אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־לָקָח׃ לֹא־יַחֲבֹל

.pignore pro accipit ipse animam quia :catillum & ,*duas molas*

רֵחַיִם וָרָכֶב כִּי־נֶפֶשׁ הוּא חֹבֵל׃

suis fratribus è animam furans vir fuerit repertus *Cum* * — * Si

7 כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ גֹּנֵב נֶפֶשׁ מֵאֶחָיו

,eum vendiderit & ,eo *in fuerit seruitio abusus* & ,Israel filiis è — negotiatus fuerit de

מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמֶּר־בּוֹ וּמְכָרוֹ

tuo interiore ex ‖ malum auferes & ,ipse fur morietur *&* — ‖ è medio tui.

[d] וּמֵת הַגַּנָּב הַהוּא וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃ — מות[d]

faciendum ad ‡ & valde *custodiendum ad* † ,lepræ plaga *in Obseruare* — Caue tibi à † vt custodias ‡ facias

8 הִשָּׁמֶר בְּנֶגַע־הַצָּרַעַת לִשְׁמֹר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת

:Leuitæ sacerdotes vos docebunt quæ omnia secundum

כְּכֹל אֲשֶׁר־[e] יוֹרוּ אֶתְכֶם הַכֹּהֲנִם הַלְוִיִּם — ירה[e]

Memento .*faciendum ad* custodietis eis præcepi quemadmodum — vt faciatis.

9 כַּאֲשֶׁר [f] צִוִּיתִם תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת׃ זָכוֹר — צוה[f]

,via in ,Miriam ipsi tuus Deus Dominus fecit quæ

אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם בַּדֶּרֶךְ

mutuaueris *Cum* ‡ .Aegypto ex *vos eundo in* † — † quādo egressi estis ‡ Si

10 [g] בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם׃ כִּי־[h] תַשֶּׁה — יצא[g] נשה[h]

in ingrederis non ,aliquid mutuum tuo proximo *in*

[i] בְרֵעֲךָ מַשַּׁאת מְאוּמָה לֹא־תָבֹא אֶל־ — רעה[i]

,stabis *platea In* * .eius pignus *pignorandum* ‡ ad ,eius domum — ‡ capiendum * Foris ‖ mutuasti,

11 בֵּיתוֹ לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ׃ בַּחוּץ תַּעֲמֹד

pignus te ad educet *eo in mutuans* ‖ tu cui vir &

וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה נֹשֶׁה בוֹ יוֹצִיא אֵלֶיךָ אֶת־הָעֲבוֹט

cubabis ‡ non *ipse* † pauper vir si Et .foras — † fuerit, ‡ dormies cum

12 הַחוּצָה׃ וְאִם־אִישׁ [k] עָנִי הוּא לֹא תִשְׁכַּב — ענה[k]

pignus ei reddes Reddendo .eius pignore *in*

13 בַּעֲבֹטוֹ׃ [l] הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת־הָעֲבוֹט — שוב[l]

;tibi benedicet & ,suo vestimento in *cubabit &* ,*solem ingredi sicut* — cùm occubuerit sol,& dormiet

כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרְכֶךָּ

Non .*tui Dei Domini facies ad* * iustitia erit tibi & — * coram Domino Deo tuo.

14 וּלְךָ תִּהְיֶה צְדָקָה לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ לֹא־

vel ,tuis fratribus de *egenum & afflictum mercenarium opprimes* ‖ — ‖ vim inferes mercenario pauper,& mendico tam

תַעֲשֹׁק שָׂכִיר עָנִי וְאֶבְיוֹן מֵאַחֶיךָ אוֹ

eius die In .*tuis portis in* ‡ ,tua terra in ‡ qui ,*tuo peregrino* † de — † quàm

15 [n] מִגֵּרְךָ אֲשֶׁר בְּאַרְצְךָ בִּשְׁעָרֶיךָ׃ בְּיוֹמוֹ — אבה[n] גור

quia ,sol eam super *intrabit* * non & :eius mercedem dabis — † peregrinis tuis; ‡ sunt ‡ intra portas tuas.

תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא־תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי

non & ;suam animam *sustinens* † ipse *eam ad &* ,*ipse afflictus* ‖ — * occumbet ‖ pauper est, & cum ea

עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא־

Non .peccatum te in sit & ,Dominum ad te *super* ‡ clamet — † sustentat † contra ‡ pro

16 יִקְרָא עָלֶיךָ אֶל־יְהוָה וְהָיָה בְךָ חֵטְא׃ לֹא־

super ‡ morientur non filij & ,filiis *super* ‡ patres morientur

[o] יוּמְתוּ אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יוּמְתוּ עַל־ — מות[o]

inclinabis † Non .*morientur* ‖ suo peccato *in* * vnusquisq;patribus — * pro morietur † peruertes

17 אָבוֹת אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יוּמָתוּ׃ לֹא [p] תַטֶּה — נטה[p]

viduæ vestimentū *pignerabis* ‡ neq. ;pupilli ,peregrini iudicium — ‡ capies in pignus.

מִשְׁפַּט גֵּר יָתוֹם וְלֹא תַחֲבֹל בֶּגֶד אַלְמָנָה׃

te redemit & ,Aegypto in fuisti seruus quòd *recordaberis* ‡ Et — ‡ recordare

18 וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם [q] וַיִּפְדְּךָ — פדה[q]

tibi *præcipiens* * ego idcirco :inde tuus Deus Dominus — * præcipio

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ

tuā messem messueris *Cum* † .hoc *verbum faciendum ad* — ‖ vt facias. † Si

19 לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ כִּי תִקְצֹר קְצִירְךָ

vidit & ,nostram vocem Dominus exaudiuit &
וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קֹלֵנוּ וַיַּרְא אֶת־
.nostram oppressionē & ,nostrum laborem & ,nostrā afflictionē
עָנְיֵנוּ וְאֶת־עֲמָלֵנוּ וְאֶת־לַחֲצֵנוּ׃
,forti manu in Ægypto ex Dominus nos eduxit Et
וַיּוֹצִאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה
,signis in & ,magno terrore in & ,extento brachio in &
וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמֹרָא גָּדֹל וּבְאֹתוֹת
,istum locum ad nos fecit venire Et .portentis in &
וּבְמֹפְתִים׃ וַיְבִאֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה
lacte fluentem terram ,istam terram nobis dedit &
וַיִּתֶּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חָלָב
initium attuli ecce nunc Et .melle &
וּדְבָשׁ׃ וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת־רֵאשִׁית
illud † repones Et .Domine mihi dedisti quam humi fructus
פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִּי יְהוָה וְהִנַּחְתּוֹ
Domini facies ad te incuruabis & ,tui Dei Domini facies ad
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְהוָה
tibi dederit quod ,bono omni in lætaberis Et .tui Dei
אֱלֹהֶיךָ׃ וְשָׂמַחְתָּ בְכָל־הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ
,Leuita & ,tu ,tuæ domui & ,tuus Deus Dominus
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתֶךָ אַתָּה וְהַלֵּוִי
.tui medio in ‖ qui peregrinus &
וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ׃
decimam omnem dare decimam consummaueris Cum
כִּי תְכַלֶּה לַעְשֵׂר אֶת־כָּל־מַעְשַׂר
dabis & ,decimæ anno * , tertio anno in ,tui prouentus
תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שְׁנַת הַמַּעֲשֵׂר וְנָתַתָּה
,tuis portis in ‡ comedent & ; viduæ & ,pupillo ,peregrino ,Leuitæ
לַלֵּוִי לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה וְאָכְלוּ בִשְׁעָרֶיךָ
:tui Dei Domini facies ad dices Et .saturabuntur &
וְשָׂבֵעוּ׃ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
,Leuitæ illam dedi etiam & ,domo è sanctitatem Abstuli
בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן־הַבַּיִת וְגַם נְתַתִּיו לַלֵּוִי
tuū præceptum omne secundum ,viduæ & ,pupillo ,peregrino &
וְלַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה כְּכָל־מִצְוָתְךָ
,tuis præceptis de sum transgressus non .mihi præcepisti quod
אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לֹא־עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ
.sum oblitus neque
וְלֹא שָׁכָחְתִּי׃
ea ex abstuli neque ,ea ex mea tristitia in comedi Non
לֹא־אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא־בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ
voce in Audiui .mortuo ea ex dedi neque ,immundo in ‡
בְּטָמֵא וְלֹא־נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל
.mihi præcepisti quæ omnia secundum feci ;mei Dei Domini
יְהוָה אֱלֹהָי עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי׃
,cælis è tuæ sanctitatis habitaculo de Respice
הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן־הַשָּׁמַיִם
quam ,terræ & ,Israel tuo populo benedic &
וּבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
terræ ;nostris patribus iurasti quemadmodum ;nobis dedisti
נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ אֶרֶץ
.melle & ,lacte fluenti
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃
faciendum ad tibi præcipit tuus Deus Dominus hac Die
הַיּוֹם הַזֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת
,custodies & ,iudicia & ,ista statuta
אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים וְשָׁמַרְתָּ
.tua anima tota in & ,tuo corde toto in ea facies &
וְעָשִׂיתָ אוֹתָם בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃
,Deum in tibi existendum ad † ,hodie condixisti Dominum
אֶת־יְהוָה הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים
,eius statuta custodiendum ad * & ,eius viis in ambulandum ad ‖ &
וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וְלִשְׁמֹר חֻקָּיו
.eius voce in audiendum ad ‡ & ,eius iudicia & ,eius præcepta &
וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְלִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ׃
populum in ei existendum ad * ,hodie te condixit ‡ Dominus Et
וַיהוָה הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם
custodiendum ad ‖ & ;tibi est locutus quemadmodum ,peculij †
סְגֻלָּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְלִשְׁמֹר
super excelsum te dandum ad * Et .eius præcepta omnia
כָּל־מִצְוֹתָיו׃ וּלְתִתְּךָ עֶלְיוֹן עַל־

Marginal notes (left): * cum potentia; primitias; terræ † eas; coram Domino Deo tuo; ‖ est; fructus; * qui est annus; ‡ intra portas tuas, coram Domino Deo tuo:; ‡ cum; * pro defuncto. Obediui voci; vt facias; custodi,; fac; exaltasti † vt sit; ‖ ambules * custodias; ‡ obedias voci; ‡ exaltauit * vt sis; † peculiarem ‡ custodias; * ponat

;illius volam abscindes Et .eius verenda in apprehenderit & manum
וְהֶחֱזִיקָה בִּמְבֻשָׁיו׃ וְקַצֹּתָה אֶת־כַּפָּהּ
tuo oculo in tibi erit Non .tuus oculus parcet non
לֹא תָחוֹס עֵינֶךָ׃ לֹא־יִהְיֶה לְךָ בְּכִיסְךָ
tibi erit Non .minor & maior :lapis & ,lapis
אֶבֶן וָאָבֶן גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה׃ לֹא־יִהְיֶה לְךָ
.minor & maior :ephah ‡ & ,ephah ‡ tua domo in
בְּבֵיתְךָ אֵיפָה וְאֵיפָה גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה׃
;perfectus Modius .tibi erit iustitia & ,perfectus Lapis ‡
אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה־לָּךְ אֵיפָה שְׁלֵמָה
super tuos dies prolongent vt ,tibi erit iustitia * &
וָצֶדֶק יִהְיֶה־לָּךְ לְמַעַן יַאֲרִיכוּ יָמֶיךָ עַל
.tibi dans ‖ tuus Deus Dominus quam humum †
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃
faciens ‡ omnis * tui Dei Domini abominatio Quia
כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־עֹשֵׂה
quæ Memento .iniquitatem faciens omnis ;hæc
אֵלֶּה כֹּל עֹשֵׂה עָוֶל׃ זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר־
.Ægypto ex vos exeundo in ‡ ,via in Hamalec tibi fecerit
עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם׃
omnes † te in decaudauit * & ,via in tibi occurrit Quomodo
אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל־
timuit non & ;laborans ‖ & ,lassus tu & :te post debiles
הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא
tuus Deus Dominus requiem dando in * ,erit Et .Deum
אֱלֹהִים׃ וְהָיָה בְּהָנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ ׀
quam terra in ,circuitu à ‡ tuis inimicis omnibus ab tibi
לְךָ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
;eam possidendum ad † ,hæreditate * tibi dans ‡ tuus Deus Dominus
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ
ne :cælis de sub Hamalec mentionem delebis
תִּמְחֶה אֶת־זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם לֹא
.obliuiscaris
תִּשְׁכָּח׃

Marginal notes (right): pondus,& pōdus maius, & minus.; ‡ modius; ‡ Pondus perfectum, & iustum; * iustus; † terram ‖ dat; * est ‡ qui facit; ‡ quādo egrediebamini; * caudam abscidit † omniū debilium: & eras ‖ fatigatus; * cùm dederit; ‡ vndique,; ‡ dat * in † vt possideas

CAP. XXVI. כו

Dominus quam ,terram ad fueris ingressus cùm erit Et
וְהָיָה כִּי־תָבוֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה
habitaueris & ,eam possederis & ,hæreditatē tibi dans tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה וִירִשְׁתָּהּ וְיָשַׁבְתָּ
humi ‖ fructus omnis principio de capies Et .ea in
בָּהּ׃ וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית ׀ כָּל־פְּרִי הָאֲדָמָה
tuus Deus Dominus quam ,tua terra è facies venire * quem
אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
,locum ad ibis ‡ & ,canistro in pones & ,tibi dans ‡
נֹתֵן לָךְ וְשַׂמְתָּ בַטֶּנֶא וְהָלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם
suum nomen collocandum ad ,tuus Deus Dominus elegerit quem
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ
diebus in erit qui ,sacerdotem ad venies Et .ibi
שָׁם׃ וּבָאתָ אֶל־הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים
Domino hodie Annunciaui :eum ad dices & ;ipsis
הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיהוָה
iurauit quam * terram in sum ingressus quia :tuo Deo
אֱלֹהֶיךָ כִּי־בָאתִי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
.nobis dandum ad ,nostris patribus Dominus
יְהוָה לַאֲבֹתֵינוּ לָתֶת לָנוּ׃
illud reponet & ,tua manu de canistrum sacerdos capiet Et
וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ וְהִנִּיחוֹ
.tui Dei Domini altaris facies ad
לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃
Syrus :tui Dei Domini facies ad ‖ dices & ,respondebis † Et
וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲרַמִּי
est peregrinatus & ,Ægyptum in descendit & ,meus pater periens *
אֹבֵד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה וַיָּגָר
,essẽam * magnam gentem in ibi fuit & ,paruo ‡ viris in ‡ ibi
שָׁם בִּמְתֵי מְעָט וַיְהִי־שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם
,nos afflixerunt & ,Ægyptij nobis malefecerunt Et .multam &
וָרָב׃ וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ
.duram seruitutem nos super dederunt † &
וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה׃
nostrorum patrum Deum Dominum ad clamauimus Et
וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ

Marginal notes (right): dat; primitiis ‖ terræ,; * afferes; ‡ dat ‡ perges; vt habitare faciat; * super; vt daret; coram altarĩ; † iterum loquēris ‖ corā Domino Deo tuo:; * peribat; ‡ cum ‡ paucis, * robustam,; † posuerunt

,nomen in & ,laudem ad fecit quas ,gentes omnes
כל־הגוים אשר עשה [a] לתהלה ולשם — [a] הלל
,tuo Deo Domino sanctum populum te existendum ad & ;decorem in & — gloriam, & vt sis populus sanctus
ולתפארת ולהיתך עם־קדש ליהוה אלהיך
.est locutus quemadmodum
כאשר דבר:

CAP. XXVII. כז

:dicendo ,populo Israel seniores & ,Moseh præcepit Et
1 [b] ויצו משה וזקני ישראל את־העם לאמר — [b] צוה
vobis præcipiens ego quod ,præceptum omne Custodi — præcipio
שמר את־כל־המצוה אשר אנכי מצוה אתכם
,Iarden transieritis qua die in ,erit Et .hodie — transieris
היום: 2 והיה ביום אשר תעברו את־הירדן
statues & ,tibi dans tuus Deus Dominus quam terram ad — dat
אל־הארץ אשר־יהוה אלהיך נתן לך [c] והקמת — [c] קום
.calce in eos linies & ,magnos lapides tibi
לך אבנים גדלות [d] ושדת אתם בשיד: — [d] שוד
,istius legis verba omnia eis super scribes Et — in
3 וכתבת עליהן את־כל־דברי התורה הזאת
quam terram in ingrediaris quod propter ;te transeundo in — cùm trāsieris, vt
בעברך למען אשר [e] תבא אל־הארץ אשר־ — [e] בוא
,melle & lacte fluentem terram tibi dans † tuus Deus Dominus — † dat
יהוה אלהיך נתן לך ארץ [f] זבת חלב ודבש — [f] זוב
tuorum patrum Deus Dominus est locutus quemadmodum
כאשר דבר יהוה אלהי־אבתיך
erigetis ,Iarden vos transeundo in ,erit Et .tibi — cùm trāsieris
לך: 4 והיה בעברכם את־הירדן תקימו
,vobis præcipiens ego quos ,istos lapides — præcipio tibi
את־האבנים האלה אשר אנכי מצוה אתכם
.calce in eos linies & ;Hebal monte in hodie
היום בהר עיבל ושדת אותם בשיד:
altare ,tuo Deo Domino altare ibi ædificabis Et
5 ובנית שם מזבח ליהוה אלהיך מזבח
Lapidibus .ferrum eos super agitabis ‡ non .lapidum — lapideum. ‡ eleuare facies
6 אבנים לא־תניף עליהם ברזל: אבנים
;tui Dei Domini altare ædificabis perfectis
שלמות תבנה את־מזבח יהוה אלהיך
.tuo Deo Domino ascensiones † ipso super facies ascendere & — offeres † holocausta
[g] והעלית עליו עולת ליהוה אלהיך: — [g] עלה
facies ad † lætaberis & ;ibi comedes & ,pacifica sacrificabis Et — † coram Domino Deo tuo
7 וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני
omnia lapidibus super ‖ scribes Et .tui Dei Domini — ‖ in
8 יהוה אלהיך: וכתבת על־האבנים את־כל־
.bene † declarando ,istius legis verba — † diligenter.
דברי התורה הזאת באר [h] היטב: — [h] יטב
omnem ad Leuitæ sacerdotes & Moseh est locutus Et
9 וידבר משה והכהנים הלוים אל־כל־
hac die ,Israel audi & ,Ausculta ;dicendo ,Israel
ישראל לאמר [i] הסכת ושמע ישראל היום הזה — [i] סכת
.tuo Deo Domino populum in es factus
נהיית לעם ליהוה אלהיך:
facies ‖ & ,tui Dei Domini voce in audies Et
10 ושמעת בקול יהוה אלהיך ועשית את־
.hodie tibi præcipiens eo quæ ,eius statuta & ,eius præcepta — obedies voci ‖ fac
מצותו ואת־[k] חקיו אשר אנכי מצוך היום:
:dicendo ,ipsa die in populo Moseh præcepit Et — præcipio
11 ויצו משה את־העם ביום ההוא לאמר: — תיו ק [k] חקק
montem super populo benedicendum ad stabunt Isti
12 אלה יעמדו לברך את־העם על־הר
,Leui & ,Simhon ,Iarden vos transeundo in ,Gherizim
גרזים [l] בעברכם את־הירדן שמעון ולוי
.Biniamin & ,Ioseph & ,Issachar & ,Iehudah & — quando transibitis
ויהודה ויששכר ויוסף ובנימן: — [l] עבר
;Hebal monte in maledictionem super stabunt isti Et
13 ואלה יעמדו על־הקללה בהר עיבל
.Naphthali & ,Dan ,Zebulun & ,Aser & ,Ghad ,Reuben
ראובן גד ואשר וזבולן דן ונפתלי:
Israel virum omnem ad dicent & ,Leuitæ respondebunt Et — eleuabunt vocem
14 [m] וענו הלוים ואמרו אל־כל־איש ישראל — [m] ענה
,sculptile fecerit qui vir Maledictus :excelsa voce
15 קול [n] רם: ארור האיש אשר יעשה פסל — [n] רום

,artificis manuum opus ,Domini abominationē,conflatile &
ומסכה תועבת יהוה מעשה ידי חרש — [a] נסך
,populus omnis respondebunt Et .abscondito in posuerit &
ושם בסתר וענו כל־העם
qui vilipendit ,suum patrem vilipendens Maledictus .Amen ,dicent &
16 ואמרו אמן: ארור מקלה אביו
.Amen ,populus omnis dicet Et .suam matrem &
ואמו ואמר כל־העם אמן:
qui attingit omnis dicet Et .sui proximi terminum transferens Maledictus
17 ארור [b] מסיג גבול רעהו ואמר כל־ — [b] נסג
qui errare facit .via in cæcum faciens errare Maledictus .Amen ,populus
18 העם אמן: ארור משגה עור בדרך
qui peruertit faciens declinare Maledictus .Amen ,populus omnis dicet Et
19 ואמר כל־העם אמן: ארור מטה
omnis dicet Et .viduæ & ,pupilli ,peregrini iudicium
משפט [c] גר־יתום ואלמנה ואמר כל־ — [c] גור
qui coierit vxore cum concumbens Maledictus .Amen ,populus
20 העם אמן: ארור שכב עם־אשת
*oram ‡ & omnis dicet Et .sui patris alam ‖ discooperuerit cùm ‡ :sui patris
אביו כי גלה כנף אביו ואמר כל־
qui coierit omni cum concumbens Maledictus .Amen ;populus
21 העם אמן: ארור שכב עם־כל־
animali. .Amen ,populus omnis dicet Et .iumento
בהמה ואמר כל־העם אמן:
qui coierit vel sui patris filia ,sua sorore cum concumbens Maledictus
22 ארור שכב עם־אחתו בת־אביו או
.Amen ,populus omnis dicet Et .suæ matris filia
בת־אמו ואמר כל־העם אמן:
qui coierit omnis dicet Et .sua socru cum concumbens Maledictus
23 ארור שכב עם־חתנתו ואמר כל־
qui percusserit proximum suum socium percutiens Maledictus .Amen ,populus
24 העם אמן: ארור [d] מכה רעהו — [d] נכה
‖ absconderit Maledictus .Amen ,populus omnis dicet Et .abscondito in ‖
25 בסתר ואמר כל־העם אמן: ארור — qui acceperit
.innocentem sanguinem,animam percutiendū ad munus accipiens
לקח שחד להכות נפש דם [e] נקי — [e] נקה
non qui Maledictus .Amen ,populus omnis dicet Et
26 ואמר כל־העם אמן: ארור אשר לא־
.ea faciendum ad istius legis verba statuerit
[f] יקים את־דברי [g] התורה־הזאת לעשות אותם — [f] קום [g] ירה
.Amen ,populus omnis dicet Et
ואמר כל־העם אמן:

CAP. XXVIII. כח

voci ,tui Dei Domini voce in obedieris obediendo si ,erit Et
1 והיה אם־שמוע תשמע בקול יהוה אלהיך
vt custodias ego quæ ,eius præcepta omnia faciendo custodiendum ad
לשמר לעשות את־כל־[h] מצותיו אשר אנכי — [h] צוה
‖ ponet excelsum tuus Deus Dominus te dabit ‖ & ,hodie tibi præcipio
מצוך היום ונתנך יהוה אלהיך [i] עליון — [i] עלה
omnes te super venient Et .terræ gentes omnis super
2 על כל־גויי הארץ: [k] ובאו עליך כל־ — [k] בוא
† si ‡ voci — voce in ‡ obedieris cùm †,te apprehendent & ,istæ benedictiones
הברכות האלה [l] והשיגך כי תשמע בקול — [l] נשג
‡ eris — benedictus & ;ciuitate in tu ‡ Benedictus .tui Dei Domini
3 יהוה אלהיך: ברוך אתה בעיר וברוך
* eris — fructus & ,tui ventris fructus Benedictus .agro in tu*
4 אתה בשדה: ברוך [m] פרי־בטנך ופרי — [m] פרה
‖ terræ † fœtus ‡ gregū pecudum tuarum. — greges ‡ & tuorum boum emissio †,tui animalis fructus &,tuę humi ‖
אדמתך ופרי בהמתך שגר אלפיך ועשתרות
† reliquiæ tuę — .tuum massarium † & ,tuum canistrum Benedictum .tui pecoris
5 צאנך: ברוך טנאך ומשארתך:
‡ eris, quando ingredieris: ‡ eris, quando egredieris. — .te egrediendo in ,tu ‡ benedictus & :te intrando in tu ‡ Benedictus
6 ברוך אתה בבאך וברוך אתה [n] בצאתך: — [n] יצא [o] קום
‖ hostes † aduersum — ,te super † surgentes tuos inimicos ‖ Dominus Dabit
7 יתן יהוה את־איביך [o] הקמים עליך
coram te: per viam vnam — ,te ad egredientur vna via in :tuas facies ad percussos
[p] נגפים לפניך בדרך אחד יצאו אליך — [p] נגף
‖ per septē vias † coram te, ‡ vt sit ‡ benedictio * cellaria. — .tuas facies ad † fugient viis septem in ‖ &
ובשבעה דרכים ינוסו לפניך:
,tuis horreis * in benedictionem ‡ te cum ‡ Dominus Præcipiet
8 יצו יהוה אתך את־הברכה באסמיך

quam , terra in tibi benedicet & :tuæ manus missione omni in & omnibus in
ובכל משלח ידך וברכך בארץ אשר־
sibi Dominus te Statuet . tibi dans* , tuus Deus Dominus
9 יהוה אלהיך נתן לך: יקימך יהוה לו
custodieris eum ,tibi iurauit quemadmodũ ,sanctum populum in
לעם קדוש כאשר נשבע־לך כי תשמר
. eius viis in ambulaueris & , tui Dei Domini præcepta
את־מצות יהוה אלהיך והלכת בדרכיו:
Domini nomen quòd , terræ populi omnes videbunt Et
10 וראו כל־עמי הארץ כי שם יהוה
te reliquum facies Et . te à timebunt & ; te super est inuocatum
11 נקרא עליך ויראו ממך: [a] והותרך
,tui quadrupedis † fructu in & ,tui ventris fructu in ,bono Dominus
יהוה לטובה בפרי בטנך ובפרי בהמתך
Dominus iurauit quam humum* super ,tuæ humi ‖ fructu in &
ובפרי אדמתך על האדמה אשר נשבע יהוה
tibi Dominus Aperiet . tibi dandum ad tuis patribus
12 לאבתיך לתת לך: יפתח יהוה לך את־
pluuiam dandum ad , cælos , bonum suum thesaurum
אוצרו הטוב את־השמים לתת מטר־
operi omni benedicendum ad & , suo tempore in tuæ terræ
ארצך בעתו ולברך את כל־מעשה
non tu & , multis gentibus mutuabis & : tuæ manus
ידך [b] והלוית גוים רבים ואתה לא
non & , caput in Dominus te dabit Et . mutuum accipies
13 תלוה: ונתנך יהוה לראש ולא
, decliue in ‡ eris non & ,excelsum in duntaxat eris & ,caudam in
לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה [c] למטה
quæ ,tui Dei Domini præcepta ad ‡ obedieris cùm
כי־תשמע אל־[d] מצות יהוה אלהיך אשר
.faciendum ad & ,custodiendum ad † , hodie tibi præcipiens * ego
אנכי מצוך היום לשמר ולעשות:
ego quæ , verbis omnibus ab recesseris non Et
14 ולא תסור מכל־הדברים אשר אנכי
post eundo ,sinistra $ & , dextera * hodie vobis præcipiens ‖
מצוה אתכם היום ימין ושמאול [e] ללכת אחרי
non si ,erit Et . eis seruiendum ad ‡ , alienos deos
15 אלהים אחרים לעבדם: והיה אם־לא
faciendum ad custodiendum ad † , tui Dei Domini voce in* obedieris
תשמע בקול יהוה אלהיך לשמר [f] לעשות
tibi præcipiens ‖ ego quæ .eius statuta & ,eius præcepta omnia
את־כל־מצותיו [g] וחקתיו אשר אנכי מצוך
, istæ maledictiones omnes te super venient & ; hodie
היום ובאו עליך כל־הקללות האלה
maledictus & ,ciuitate in tu Maledictus , te apprehendent &
16 [h] והשיגוך: ארור אתה בעיר וארור
. tuum residuum * & ,tuum canistrũ Maledictum . agro in tu
17 אתה בשדה: ארור טנאך ומשארתך:
emissio $; tuæ humi fructus & ,tui ventris fructus Maledictus
18 ארור פרי־בטנך ופרי אדמתך שגר
tu Maledictus . tui pecoris greges & , tuorum boum
19 אלפיך ועשתרת צאנך: ארור אתה
mittet Et . te egrediendo in ‡ tu maledictus & ; te ingrediendo in
20 [i] בבאך וארור אתה [k] בצאתך: ישלח
& , conturbationem* , maledictionem te in Dominus
יהוה בך את־המארה את־[l] המהומה ואת־
ad vsque facias quò tuæ manus missione omni in increpationem †
המגערת בכל־משלח ידך אשר תעשה עד
malitiæ faciebus à ‖ velociter te perire ad vsque & te disperdi
השמדך ועד־אבדך מהר מפני רע
Dominus Adiunget . me dereliquisti quibus ,tuarum actionum
21 מעלליך אשר עזבתני: ידבק יהוה
, humo desuper te eum consumere ad vsque $ pestilentiam te in *
בך את־הדבר עד [m] כלתו אתך מעל האדמה
te Percutiet . eam possidendum ad illuc ingrediens tu quam
22 אשר־אתה בא־שמה [n] לרשתה: יככה
, inflammatione & , continuo ardore in & , phthisi in ‡ Dominus
יהוה בשחפת ובקדחת ובדלקת
; aurugine in & , vredine in & ,siccitate in & , ethica * in &
ובחרחר ובחרב ובשדפון ובירקון
tui cæli erunt Et . te perire ad vsque ‖ , te persequentur &
23 ורדפוך עד אבדך: והיו שמיך

quibus mittes manus tuas: * dat / si / abundare faciet / [a] יתר / † animalis / ‖ terræ / * terram super / vt daret / cælum, vt det / benedicat / [b] לוה / ponet / sursum, / ‡ deorsum, / [c] נטה / ‡ præceptis / [d] צוה / * præcipio / † vt custodias & facias: / ‖ præcipio / * ad dexterã / $ ad sinistrã, / [e] הלך / ‡ vt colatis eos. / * voci / † vt custodias & facias / [f] עשה / ‖ præcipio / [g] חקק / eris / [h] נשג / eris / * reliquiæ tuæ. / terræ / $ fœtus ouium tuarũ. / quãdo ingredieris; / ‡ quãdo egredieris. / [i] בוא / [k] יצא / * perditionẽ, / [l] הום / † contritionẽ / in omnibus in quibus mittes man⁹ tuas ad faciendum / donec delearis & pereas / ‖ propter malitiam tuorũ operum / * tibi / $ donec cõsumat te de terra ad quam tu ingrederis, vt possideas / [m] כלה / [n] ירש / ‡ tumore, febri & ardore, / * æstu & gladio, / ‖ donec pereas.

, te subter ‡ quæ , terra & ; æs $, tuum caput supra * qui
אשר על־ראשך נחשת והארץ אשר־תחתיך
, terram minutam † , tuæ terræ pluuiam Dominus Dabit . ferrum *
24 ברזל: יתן יהוה את־מטר ארצך אבק
. te disperdi ad vsque ‖ , te super descendet cælis è : puluerem &
ועפר מן־השמים ירד עליך עד השמדך:
viam In . tuorũ inimicorum facies ad * cæsum Dominus te Dabit
25 יתנך יהוה נגף לפני איביך בדרך
; eius facies ad ‡ fugies vias septem in $ & , eũ ad egredieris vnam
אחד תצא אליו ובשבעה דרכים תנוס לפניו
. terræ regnis omnibus commotionem in eris &
והיית [a] לזעוה לכל ממלכות הארץ:
, cælorum volucri omni escam in tuum cadauer erit Et
26 והיתה נבלתך למאכל לכל־עוף השמים
Dominus te Percutiet . exterrens * non & ; terræ animali &
27 ולבהמת הארץ ואין מחריד: [b] יככה יהוה
, prurigine in & , scabie in & , ani hæmorrhoidib⁹ in & , Ægypti vlcere in
בשחין מצרים ובעפלים ובגרב ובחרס
Dominus te Percutiet . curari possis non quà †
28 אשר לא־[c] תוכל להרפא: יככה יהוה
eris Et . cordis stupore in & , cæcitate in & , amentia in
29 בשגעון ובעורון ובתמהון לבב: והיית
cæcus palparet ″ quemadmodum , luce duplici in palpans ‖
ממשש בצהרים כאשר ימשש העור
veruntamen eris & ; tuas vias secundabis non & : caligine in
באפלה ולא תצליח את־דרכיך והיית אך
. seruator * non & ; diebus omnibus direptus & oppressus
עשוק וגזול כל־הימים ואין [d] מושיע:
Domum . eam succubam reddet alius vir & , desponsabis Vxorem
30 אשה תארש ואיש אחר ישגלנה בית
non & , plantabis Vineam . ea in habitabis non & , ædificabis
תבנה ולא־תשב בו כרם תטע ולא
non & , tuis oculis in mactatus tuus Bos . eam prophanabis
31 תחללנו: שורך טבוח לעיניך ולא
restituetur non & , tuis faciebus à raptus tuus Asinus . eo ex comedes
תאכל ממנו חמרך גזול מלפניך ולא ישוב
. seruator tibi $ non & , tuis inimicis datæ tuæ Pecudes . tibi
לך צאנך נתנות לאיביך ואין לך מושיע:
tui oculi & , alteri populo dati ‡ tuæ filiæ & , tui Filij
32 בניך ובנתיך נתנים לעם אחר ועיניך
Deum ad * non & . die omni eos ad deficientes & , videntes
ראות וכלות אליהם כל־היום ואין לאל
tuum laborem omnem & , tuæ humi † Fructum . tua manus
33 ידך: [e] פרי אדמתך וכל־יגיעך
oppressus tantùm eris & ; nouisti non ‖ quem , populus comedet
יאכל עם אשר לא־ידעת והיית רק עשוק
visione à vesanus eris $ Et . diebus omnibus quassatus * &
34 ורצוץ כל־הימים: והיית משגע ממראה
Dominus te Percutiet . videbis quam tuorum oculorum
35 עיניך אשר תראה: יככה יהוה
non quòd ‡ , coxas super & , genua super malo vlcere in
בשחין רע על־הברכים ועל־השקים אשר לא־
. tuum verticem ad vsque & tui pedis vola * à , curari poteris
תוכל להרפא [f] מכף רגלך ועד קדקדך:
quem , tuum regem & , te Dominus faciet Ambulare
36 יולך יהוה אתך ואת־מלכך אשר
, tu nosti non quam , gentem ad , te super statues
[g] תקים עליך אל־גוי אשר לא־ידעת אתה
. lapidi & , ligno , alienis Diis ‖ ibi seruies † & ; tui patres &
ואבתיך ועבדת שם אלהים אחרים עץ ואבן:
omnibus in dicteriũ $ in & , parabolam in , desolationem * in eris Et
37 והיית [h] לשמה למשל ולשנינה בכל
Semen . illuc Dominus te educet quò ‡ , populis
38 העמים אשר־ינהגך יהוה שמה: זרע
illud consumet quia ; colliges parum & , agrum ad educes multum
רב [i] תוציא השדה ומעט תאסף כי יחסלנו
non vinum & ; coles & , plantabis Vineas . locusta
39 הארבה: כרמים [k] תטע ועבדת ויין לא־
. vermis illud comedet quia , colliges neque , bibes
תשתה ולא תאגר כי תאכלנו התלעת:
: te vnges non oleo & : tuo termino omni in tibi erunt Oliuæ
40 זיתים יהיו לך בכל־גבולך ושמן לא [l] תסוך

* sunt / $ ærei; / ‡ est / * ferrea. / † vt puluerẽ, & terram: / ‖ donec disperdaris. / * coram inimicis tuis. / Per / $ per / ‡ coram eo. / [a] זוע / * erit. / [b] נכה / mariscis / ובטחורים / ק / † vt / [c] יכל / ‖ palpabis in meridie, / * palpat / * erit. / [d] ישע / coibit cum ea. / ישכבנה / ק / mactabitur / rapietur à facie tua, / dabuntur / $ erit / ‡ dabuntur / videbunt, & deficient propter / * erit fortitudo in manu / † terræ / [e] פרה / ‖ ignorasti, / * confractus / $ obstupesces ea quæ videbunt oculi tui. / ‡ vt non possis / * planta / [f] כפף / [g] קום / † coles / ‖ deos alienos, lignum, & lapidem. / * stuporem / $ fabulam / [h] שמם / ‡ ad quos perdet / [i] יצא / [k] נטע / consumet / [l] סוך

.mollescēdo † præ &,deliciando | præ,terram super statuere sui pedis volā

כף־רגלה [b] הצג על־הארץ מהתענג ומרך

,suum filium in & ,sui sinus virum in eius oculus malignabit

תרע עינה באיש חיקה ובבנה

inter exeuntem suam paruulam ‡ in Et :suam filiam in &

[57] ובבתה: [c] ובשליתה [d] היוצת מבין

eos comedet quia ,pariet quos ,suos filios in & ,eius pedes

רגליה ובבניה אשר [e] תלד כי־תאכלם

,coarctatione in & ,obsidione in ,abscondito in * omnium defectu in §

בחסר־כל בסתר במצור ובמצוק

non Si ‡ .tuis portis † in tuus inimicus te angustiabit ‖ qua

[58] אשר יציק לך איבך בשעריך: אם־לא

,istius legis verba omnia faciendum ad § custodieris

תשמר לעשות את־כל־דברי [f] התורה הזאת

,gloriosum nomen timendum ad † ,isto libro in | scripta *

הכתבים בספר הזה ליראה את־השם הנכבד

mirificabit ‡ Et .tuum Deum Dominum istum terribilem &

[59] [g] והנורא הזה את יהוה אלהיך: והפלא

,tui seminis percussiones & ,tuas percussiones Dominus

יהוה את־מכתך ואת מכות זרעך

,malas infirmitates & ,stabiles § & ,magnas percussiones

[h] מכות גדלת ונאמנות [i] וחלים רעים

ægritudinem | omnem te in redire faciet Et .stabiles * &

[60] ונאמנים: [k] והשיב בך את כל־מדוה

.te in ‡ adhærebunt & ;earum faciebus à timuisti quarum † ,Aegypti

מצרים אשר יגרת מפניהם ודבקו בך:

quæ ,percussionem omnem & ,infirmitatem omnem Etiam

[61] גם כל־חלי וכל־מכה אשר

Dominus eas faciet ascendere ,huius legis libro in scripta § non

לא כתוב בספר התורה הזאת [l] יעלם יהוה

viris in ‖ remanebitis Et .te disperdi * donec ,te super

[62] עליך עד השמדך: ונשארתם במתי

:multitudinem in cælorum stellæ sicut fuistis quod eo pro parum †

מעט תחת אשר הייתם ככוכבי השמים [m] לרב

,erit Et .tui § Dei Domini voce in audiuisti ‡ non quia

[63] כי לא שמעת בקול יהוה אלהיך: והיה

benefaciendo vos super Dominus est gauisus quemadmodum

כאשר־[n] שש יהוה עליכם [o] להיטיב

Dominus gaudebit sic ,vos multiplicando & ,vobis

אתכם ולהרבות אתכם כן ישיש יהוה

destruemini & :vos delendo & ;vos perdendo ,vos super

עליכם להאביד אתכם ולהשמיד אתכם ונסחתם

.eam possidendam ad ,illud ingrediens tu quam ,humo desuper

מעל האדמה אשר־אתה בא־שמה [p] לרשתה:

extremo ab ,populos omnes in Dominus te faciet dispergere Et

[64] [q] והפיצך יהוה בכל־העמים מקצה

Deos ,ibi coles & ;terræ extremum ad vsque & terræ

הארץ ועד־קצה הארץ ועבדת שם אלהים

lignum ,tui patres & ,tu nosti non quos ,alienos

אחרים אשר לא־ידעת אתה ואבתיך עץ

neque ,requiesces non ipsis gentibus in Et .lapidem &

[65] ואבן: ובגוים ההם לא תרגיע ולא־

ibi tibi Dominus dabit Et .tui pedis volæ requies erit

יהיה [r] מנוח לכף־רגלך ונתן יהוה לך שם

.animi mæstitiam & ,oculorum deficientiam & ,pauidum cor

לב רגז וכליון עינים ודאבון נפש:

,nocte pauebis & ;regione è tibi suspensa tua vitæ erunt Et

[66] והיו [s] חייך תלאים לך מנגד ופחדת לילה

:dices matutino In .tua vita in † credes non & die &

[67] ויומם ולא תאמין בחייך: בבקר תאמר

?manè dabit Quis ,dices vespera in Et ?vesperam dabit Quis

מי־יתן ערב ובערב תאמר מי־יתן בקר

quod tuorum oculorum viso præ & | ,pauebis quo tui cordis pauore præ

מפחד לבבך אשר תפחד וממראה עיניך אשר

nauibus in Aegyptum † Dominus te faciet redire Et .videbis

[68] תראה: והשיבך יהוה מצרים באניות

,eam videre vltra adiicies § non ,tibi dixi quam via in ‡

בדרך אשר אמרתי לך לא־[t] תסיף עוד לראתה

,ancillas in & ,seruos in tuis inimicis ibi venundabimini * &

והתמכרתם שם לאיביך לעבדים ולשפחות

.acquirens | non &

ואין קנה:

plantam deliciis suis, † teneritudine, [a] כפף [b] יצג ‡ suas secundinas quæ egrediūtur è pedibus [c] שלה [d] יצא [e] ילד § propter defectum * clàm, ‖ coarctabit † vrbibus ‡ Nisi § vt facias [f] ירא * quæ | sunt † vt timeas ‡ diuidere faciet [g] פלא § perseuerantes, [h] נכה [i] חלה * perseuerantes. | infirmitatem [k] שוב † à quarum timuisti conspectu; † tibi. § est [l] עלה * dispendaris. ‖ cum † paucis, quam quam [m] רבב † obediuistis voci § vestri. [n] שוש [o] יטב exterminabimini è terra, ad quam tu ingredieris, vt possideas [p] ירש [q] פוץ plantæ [r] נוח dolorem erit vita tua suspensa [s] חיה † vitæ tuæ. Manè propter pauorem | & propter ea quæ videbunt oculi tui. † in ‡ per viam de qua § iterum videbis ‖ quæres te vendere [t] יסף ‖ erit qui emat.

non & ;generabis filias & Filios .tua oliua euelletur quia

[41] כי [a] ישל זיתך: בנים ובנות [b] תוליד ולא־

,tuum lignum Omne .captiuitatem in ibunt quia :tibi erunt

[42] יהיו לך כי ילכו [c] בשבי: כל־עצך

Peregrinus .locusta possidebit * ,tuæ humi ‖ fructum &

[43] ופרי אדמתך יירש הצלצל: הגר

tu & ,supernè supernè te super ascendet tuo interiori ‡ in † qui

אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה ואתה

non tu & ,tibi mutuabit Ipse .infernè infernè descendes

[44] תרד מטה [d] מטה: הוא [e] ילוך ואתה לא

.caudam in eris tu & ,caput in erit ipse :ei mutuabis

תלונו הוא יהיה לראש ואתה תהיה לזנב:

istæ maledictiones omnes te super venient Et

[45] ובאו עליך כל־הקללות האלה

non quia :te disperdi vsque ,te apprehendent & ,te persequentur &

ורדפוך [f] והשיגוך עד השמדך כי־לא

,eius præcepta custodiendum ad † ,tui Dei Domini vocem | obediuisti

שמעת בקול יהוה אלהיך לשמר [g] מצותיו

,signum in te in erunt Et .tibi præcepit quæ ,eius statuta &

[46] [h] וחקתיו אשר צוך: והיו בך לאות

quod † Pro .seculum in vsque tuo semine in &,portentum &

[47] ולמופת ובזרעך עד־עולם: תחת אשר

bonitate in & ,lætitia in tuo Deo Domino seruiuisti non

לא־עבדת את־יהוה אלהיך בשמחה ובטוב

seruies Et .omnium multitudine præ ,cordis

[48] לבב [i] מרב כל: ועבדת את־

,siti in & ,fame in te in ‖ Dominus eum mittet quos ,tuis inimicis

איביך אשר ישלחנו יהוה בך ברעב ובצמא

super ferri ‡ iugum dabit † Et .omnium defectu in &,nuditate in &

ובעירם ובחסר כל ונתן על ברזל על־

Dominus Aaferet .te eum disperdere ad vsque ,tuum collum

[49] צואריך עד השמידו אתך: [k] ישא יהוה

quemadmodum ,terræ extremo ab longinquo à gentem te super

עליך גוי מרחק מקצה הארץ כאשר

:eius linguam audies ‖ non cuius gentem ;aliqua volares *

ידאה הנשר גוי אשר לא־תשמע לשנו:

,senem ad facies ‡ eleuabit non quæ ,faciebus † fortem Gentem

[50] גוי [l] עז פנים אשר לא־ישא פנים לזקן

,tui animalis fructum comedet Et .miserebitur non pueri § &

[51] ונער לא [m] יחן: ואכל פרי בהמתך

relinquet non quæ :te disperdi ad vsque ‖ ,tuæ humi * fructum &

ופרי־אדמתך עד השמדך אשר לא־ישאיר

,tuorū boum emissionem ‡,recens oleum & ,mustum † ,frumentū tibi

לך דגן תירוש ויצהר שגר אלפיך

angustiæ erit ‖ Et .te eum disperdere ad vsque,tui pecoris § greges &

[52] ועשתרת צאנך עד האבידו אתך: [n] והצר

,excelsos tuos muros cadere vsque ‡ ,tuis portis † omnibus in tibi

לך בכל־שעריך עד [o] רדת חמתיך הגבהת

;tua terra omni in ,eis in fidens tu § quibus ,munitos &

והבצרות אשר אתה בטח בהן בכל־ארצך

;tua terra omni in ,tuis portis ‖ omnibus in tibi angustiæ erit * &

[p] והצר לך בכל־שעריך בכל־ארצך

comedes Et .tibi tuus Deus Dominus dedit quam

[53] אשר נתן יהוה אלהיך לך: ואכלת

quos ,tuarū filiarum & ,tuorū filiorum carnem ,tui vteri fructū

פרי־בטנך בשר בניך ובנתיך אשר

,coarctatione in & ,obsidione in tuus Deus Dominus tibi dedit

נתן־לך יהוה אלהיך במצור ובמצוק

te in tener Vir , .tuus inimicus te coarctabit qua

[54] אשר־יציק לך איבך: האיש [q] הרך בך

,suum fratrem in eius oculus malignabit ,valde deliciosus &

והענג מאד [r] תרע עינו באחיו

quod ,suorum filiorum residuum in & ,sui sinus vxorem in &

ובאשת חיקו וביתר בניו אשר

,suorum filiorum carne de eis ex vni dando A .remanserit

[55] יותיר: מתת לאחד מהם מבשר בניו

,obsidione in omne sibi remansit nō quod eo pro;comedet quos

אשר יאכל מבלי השאיר־לו כל במצור

omnibus in,tuus inimicus te coarctabit qua coarctatione in &

ובמצוק אשר יציק לך איבך בכל־

tentauit non quæ ,deliciosæ & ,te in Teneræ .tuis portis vrbibus

[56] שעריך: הרכה בך והענגה אשר לא־[s] נסתה

[a] נשל [b] ילד Omnem arborem tuam, [c] שבה ‖ terræ * depauperabit † est ‡ tui medio [d] נטה [e] לוה donec disperdaris: [f] נשג ‖ voci † vt custodires [g] צוה [h] חקק † eo coluisti Dominum Deum tuum [i] רבב | contra † ponet ‡ ferreum donec disperdat te. Et eleuabit [k] נשא * volat ‖ intelliges † facie, ‡ faciem [l] עזז § puero non parcet. [m] חנן * terræ | donec disperdaris: † vinum, ‡ armentum § pecudū tuarum, donec perdat | obsidebit te [n] צור [o] ירד † vrbibus ‡ donec cadant muri tui excelsi, & muniti, § fidis, * obsidebit te ‖ vrbibus [p] צור [q] רכך oculo suo [r] רוע Vt non det alicui quicquam. [s] נסה

per medium — .transistis quas gentium interiori in transiuimus quòd
אשר־עברנו בקרב הגוים אשר עברתם׃

idola — ,earum stercoralia & ,earum abominationes vidistis Et
17 ותראו את־שקוציהם ואת גלליהם [a] — ראה [a]

† sunt — .eis cum † quæ ,aurum & ,argentum ,lapidem & ,lignum
עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם׃

,familia vel ,mulier vel ,vir nobis in sit fortè Ne
18 פן־יש בכם איש או־אשה או משפחה

tribus, *auertat vt vadat ad colendum deos — ,Domino eum à hodie auertens* suum cor quæ ,virga vel
או־שבט אשר לבבו פנה היום מעם יהוה

,harum gentium Dis seruitum eundum ad ,nostro Deo
אלהינו ללכת לעבד את־אלהי הגוים ההם

venenum, — .absinthium & ,caput fructificans radix vobis in sit fortè ne
פן־יש בכם שרש פרה ראש ולענה׃

cùm audierit ‡ maledictionis — ,huius execrationis ‡ verba ipse audiendo in erit Et
19 והיה בשמעו את־דברי האלה הזאת

,mihi erit Pax :dicendo ,suo corde in sibi benedixerit &
והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה־לי

* si secundum cogitationem § vt addat — ebriam addendum ad §,ambulabo mei cordis obstinatione in cum*
כי בשררות לבי אלך למען ספות הרוה — ספה [b]

quia ,ei parcere ‖ Dominus volet † Non .sitiente cum
20 את־הצמאה׃ לא־יאבה יהוה סלח לו כי

† vult ‖ quod parcatur *furor — ,ipsum virum in eius zelus & ,Domini nasus* fumabit tunc
אז יעשן אף־יהוה וקנאתו באיש ההוא

§ maledictio quæ ‡ est — :isto libro in ‡ scripta execratio § omnis eo in accubabit &
ורבצה בו כל־האלה הכתובה בספר הזה

.cælis sub de eius nomen Dominus delebit &
ומחה יהוה את־שמו מתחת השמים׃

omnibus ab ,malum ad Dominus eum faciet separare Et
21 והבדילו יהוה לרעה מכל

maledictiones — scripti pacti execrationes omnes secundum ,Israel tribubus
שבטי ישראל ככל [c]אלות הברית הכתובה — אלה [c]

,posterior generatio dicet Et .istius legis libro in
22 בספר התורה הזה׃ ואמר הדור האחרון

qui ,alienigena & ;vos post à surgent qui vestri filij
בניכם אשר יקומו מאחריכם והנכרי אשר

terræ percussiones videbunt & :longinqua terra è veniet
יבא מארץ רחוקה וראו את־[d]מכות הארץ — נכה [d]

Dominus fecit ægrotare quibus ,eius infirmitates & ,huius
ההוא ואת־[e]תחלאיה אשר־חלה יהוה — חלה [e]

Ob sulphur,& salem — non eius terra omnis combustionis sale & ,Sulphure .ea in
23 בה׃ גפרית ומלח שרפה כל־ארצה לא

,herba omnis ea in ascendet neque ,germinabit neque ,feretur
תזרע ולא תצמח ולא־יעלה בה כל־עשב

,Seboim & ,Admah ,Hamorah & ,Sedom subuersionem secundū
כמהפכת סדם ועמרה אדמה וצביים — וצבוים ק

.suo feruore* in & ,suo naso ‖ in Dominus subuertit quas
אשר הפך יהוה באפו [f]ובחמתו׃

‖ furore *ira sua. — יחם [f]

Dominus fecit quid Super † :gentes omnes dicent Et
24 ואמרו כל־הגוים על־מה עשה יהוה

† Propter ‡ est *furoris § Eò — ?huius magni nasi* ira ‡ Quæ ?huic terræ sic
ככה לארץ הזאת מה חרי האף הגדול הזה׃

Domini pactum dereliquerunt quod Super §,dicent Et
25 ואמרו על אשר עזבו את־ברית יהוה

pepigit *quando eduxit — ipsum educendo in *,eis cum excidit quod ,suorum patrum Dei
אלהי אבתם אשר כרת עמם [g]בהוציאו — יצא [g]

diis seruierunt &* ,ruerunt Et .Ægypti terra è eos
26 אתם מארץ מצרים׃ וילכו ויעבדו אלהים

*coluerunt deos alienos, ‖ deum quem — non quos diis ‖ ,eis se incuruauerunt & ,alienis
אחרים וישתחוו [h]להם אלהים אשר לא־ — שחה [h]

† qui nihil — est iratus Et .eis est impartitus non † & ,eos nouerunt
27 ידעום ולא חלק להם׃ [i]ויחר־ — חרה [i]

‡ furor *vt adduceret — eam super adducendum ad* ,ipsam terram in Domini nasus ‡
אף יהוה בארץ ההוא להביא עליה את־

.hoc libro in scriptam maledictionem omnem
כל־הקללה הכתובה בספר הזה׃

è terra — ,furore in eorum humo desuper Dominus eos exstirpauit Et
28 [k]ויתשם יהוה מעל אדמתם באף — נתש [k]

ira — terram in eos fecit proijcere & ;magna ira in & ,feruore in &
ובחמה ובקצף גדול וישלכם אל־ארץ

Quæ § sunt — Domino § Absconsdita .hanc diem secundum ,aliam
29 אחרת כיום הזה׃ הנסתרת ליהוה

CAP. XXIX. כט

‖ sunt — Dominus præcepit quod ,pacti verba ¶ Ista
1 אלה דברי הברית אשר־צוה יהוה את־

vt pangeret — præter ,Moab terra in Israel filiis cum excidendum ad ,Moseh
משה לכרת את־בני ישראל בארץ מואב מלבד

pepigit — vocauit Et .Choreb in eis cum excidit quod ,pactum
2 הברית אשר־כרת אתם בחרב׃ ויקרא

vidistis Vos :eos ad dixit & ,Israel omnem ad Moseh
משה אל־כל־ישראל ויאמר אלהם אתם [a]ראיתם — ראה [a]

terra in vestris oculis in Dominus fecit quæ omnia
את כל־אשר עשה יהוה לעיניכם בארץ

.eius terræ omni & ,eius seruis omnibus & ,Parhoh ,Ægypti
מצרים לפרעה ולכל־עבדיו ולכל־ארצו׃

,signa ;tui oculi viderunt quas ,magnas Tentationes
3 [b]המסות הגדלת אשר [c]ראו עיניך [d]האתת — נסה [b] ראה [c] אות [d]

Dominus dedit non Et .ipsa magna portenta &
4 והמפתים הגדלים ההם׃ ולא־נתן יהוה

vt sciretis, *vt videretis, † vt audiretis, — ,audiendū ad † aures & ,videndū ad* oculos & ,sciendum ad ,cor vobis
לכם לב [e]לדעת ועינים לראות ואזנים לשמע — ידע [e]

quadraginta vos feci ambulare Et .hanc diem ad vsque
5 עד היום הזה׃ [f]ואולך אתכם ארבעים — ילך [f]

,vos desuper vestra vestimēta inueterauerūt nō :deserto in annis
שנה במדבר לא־בלו שלמתיכם מעליכם

vestrum. — .tuum pedem desuper veterauit non tuum calceamentum &
ונעלך לא־בלתה מעל רגלך׃

sechar — ;bibistis non siceram & ,vinum & ,comedistis non Panem
6 לחם לא אכלתם ויין ושכר לא [g]שתיתם — שתה [g]

sum — .vester Deus Dominus ego quòd ,sciretis vt
למען תדעו כי אני יהוה אלהיכם׃

rex Sichon est egressus & ,illum locum ad venistis Et
7 [h]ותבאו אל־המקום הזה ויצא סיחן מלך־ — בוא [h]

,bellum ad nostrum occursum in Basan rex Ogh & ,Chesbon
חשבון ועוג מלך־הבשן לקראתנו למלחמה

tradidimus — eam dedimus & ,eorum terram cepimus Et .eos percussimus &
8 [i]ונכם׃ [k]ונקח את־ארצם ונתנה — נכה [i] לקח [k]

.Menassitę tribui dimidię & ,Ghaditis & ,Reubenitis hęreditatē in
לנחלה לראובני ולגדי ולחצי שבט המנשי׃

custodite *facite — faciatis* & ,istius pacti verba custodietis Et
9 ושמרתם את־דברי הברית הזאת ועשיתם

.estis facturi quæ omnia intelligatis vt ,ea
אתם למען תשכילו את כל־אשר תעשון׃

statis § coram Domino Deo vestro, duces vestri per tribus vestras, — Domini facies ad § ,vos omnes hodie stantes Vos
10 אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה

,vestri seniores ,vestrarum tribuum vestra capita ,vestri Dei
אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם

‖ Paruuli vestri — ,vestra Pubes ‖ .Israel vir omnis ,vestri præfecti &
11 ושטריכם כל איש ישראל׃ [l]טפכם

† peregrini vestri, *sunt in medio † vestrorum, — ,suorum castrorū interiori in* qui ,tuus peregrinus † & vestræ vxores
נשיכם [m]וגרך אשר בקרב מחניך

.tuas aquas* haurientem ad vsque tuorum ‖ lignorum cæsore à
מחטב עציך עד שאב מימיך׃ — טפף [l] גור [m]

* aquam vestram

Vt transeas § pangit — ,eius iuramentū in & ,tui Dei Domini pactū in te transeundum Ad
12 לעברך בברית יהוה אלהיך ובאלתו

Vt .hodie tecum excidens § tuus Deus Dominus quod
13 אשר יהוה אלהיך כרת עמך היום׃ למען

tibi sit ipse & ,populum in sibi hodie te statuat
[n]הקים־אתך היום לו לעם והוא יהיה־לך — קום [n]

quemadmodum & ,tibi est locutus quemadmodum ,Deum in
לאלהים כאשר דבר־לך וכאשר

.Iahacob & ,Ischac ,Abraham ,tuis patribus iurauit
נשבע לאבתיך לאברהם ליצחק וליעקב׃

tantùm pango — pactum excidens ego vobis solis vobiscum non Et
14 ולא אתכם לבדכם אנכי כרת את־הברית

Sed — qui eo cum Quia .istud iuramentum & ,istud
15 הזאת ואת־האלה הזאת׃ כי את־אשר

coram Domino Deo nostro, ‡ est — ;nostri Dei Domini facies ad hodie stans nobiscum hic ipse est
ישנו פה עמנו עמד היום לפני יהוה אלהינו

vos Nam .hodie nobiscum hic ipse ‡ non qui eo cum &
16 ואת אשר איננו פה עמנו היום׃ כי־אתם

& ;Ægypti terra in habitauimus quod ,nostis
ידעתם את אשר־ישבנו בארץ מצרים ואת

,seculum in vsque ,nostris filiis & nobis reuelata & ,nostro Deo
אלהינו והנגלת לנו ולבנינו עד־עולם
.huius legis verba omnia faciendum ad
לעשות את־כל־דברי התורה הזאת׃

[g]נקודות התורה — vt faciamus

CAP. XXX. ל

,hæc verba omnia te super venerint cùm erit Et
1 והיה כי־יבאו עליך כל־הדברים האלה
te reduxeris & ,tuas facies ad dedi quam ,maledictio & benedictio
הברכה והקללה אשר נתתי לפניך [a]והשבת
Dominus te expulit quò ,gentibus omnibus in tuum cor ad
אל־לבבך בכל־הגוים אשר [b]הדיחך יהוה
Dominum ad vsque fueris conuersus Et .illuc tuus Deus
2 אלהיך שמה׃ ושבת עד־יהוה
quæ omnia secundum ,eius voce in obedieris & ,tuum Deum
אלהיך ושמעת [c]בקלו ככל אשר־
,tuo corde toto in tui filij & tu ,hodie tibi præcipiens ego
3 אנכי [d]מצוך היום אתה ובניך בכל־לבבך
tuus Deus Dominus reducet Et :tua anima tota in &
ובכל־נפשך׃ [e]ושב יהוה אלהיך
te cōgregabit & ,reducet & ;tui miserebitur & ,tuam captiuitatē
את־[f]שבותך ורחמך ושב וקבצך
Dominus te fecit dispergere quò ,populis omnibus ex
מכל־העמים אשר [g]הפיצך יהוה
extremo in tuus expulsus fuerit Si .illuc tuus Deus
4 אלהיך שמה׃ אם־יהיה נדחך בקצה
inde & ,tuus Deus Dominus te congregabit inde ,cælorum
השמים משם יקבצך יהוה אלהיך ומשם
tuus Deus Dominus te faciet venire Et .te accipiet
5 [h]יקחך׃ [i]והביאך יהוה אלהיך
;eam possidebis & ,tui patres possederunt quam ,terram ad
אל־הארץ אשר־ירשו אבתיך וירשתה
.tuis patribus præ te multiplicabit & ,tibi benefaciet &
[k]והיטבך [l]והרבך מאבתיך׃
& ,tuum cor tuus Deus Dominus circuncidet Et
6 [m]ומל יהוה אלהיך את־לבבך ואת־
tuum Deum Dominum diligendum ad ,tui seminis cor
לבב זרעך לאהבה את־יהוה אלהיך
.tuas vitas propter ,tua anima tota in & ,tuo corde toto in
בכל־לבבך ובכל־נפשך למען [n]חייך׃
execrationes omnes tuus Deus Dominus dabit Et
7 ונתן יהוה אלהיך את כל־[o]האלות
qui ,te habentes odio super & ,tuos inimicos super istas
האלה על־איביך ועל־שנאיך אשר
voce in obedies & ,reuerteris tu Et .te sunt persecuti
8 רדפוך׃ ואתה תשוב ושמעת בקול
ego quæ ,eius præcepta omnia facies & ,Domini
יהוה ועשית את־כל־מצותיו אשר אנכי
Dominus te superesse † faciet Et .hodie tibi præcipiens
9 מצוך היום׃ [p]והותירך יהוה
,tui ventris fructu in ,tuæ manus ‡ opere omni in tuus Deus
אלהיך בכל מעשה ידך [q]בפרי בטנך
.bonum in ,tuæ humi ‡ fructu in & ,tui animalis fructu in &
[q]ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך [r]לטבה
,bonum in te super gaudendum ad Dominus reuertetur quia
כי ישוב יהוה לשוש עליך לטוב
tuos patres super est gauisus quemadmodum
כאשר שש על־אבתיך׃
custodiendum ad ‡ tui Dei Domini voce in audieris Cùm
10 כי תשמע בקול יהוה אלהיך לשמר
,huius legis libro in scripta eius statuta & ,eius præcepta
מצותיו וחקתיו הכתובה בספר התורה הזה
tuo corde toto in tuum Deum Dominum ad fueris reuersus eum si
כי תשוב אל־יהוה אלהיך בכל־לבבך
quod hoc præceptum Quia .tua anima tota in &
11 ובכל־נפשך׃ כי המצוה הזאת אשר
neque ,te à illud mirabile * non ,hodie tibi præcipiens ego
אנכי מצוך היום לא־נפלאת הוא ממך ולא
illud ‖ longinquum est,
רחקה הוא׃
nobis ‖ ascendet Quis :dicendum ad ,ipsum cælū † in Non
12 לא בשמים הוא לאמר מי יעלה־לנו

coram te, — [a]שוב — ad quas — [b]נדח — voci — [c]קול — præcipio — [d]צוה — [e]שוב — [f]שבה — ad quos — [g]פוץ — [h]לקח [i]בוא — magis quàm patres tuos. — [k]יטב [l]רבה — [m]מול — vitam tuam. — [n]חיה — maledictiones — [o]אלה — voci — præcipio † abundare — [p]יתר — ‡ manuum tuarum, ‡ terræ — [q]פרה [r]טוב — vt gaudeat — Si obedieris voci ‡ vt custodias — præcipio * occultum est, — † cælo est, vt dicas. ‖ pro

,illud nos faciet audire & ,nobis illud capiet & ,cælum in
השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה
,dicendum ad ,illud maris transitus à Neque :illud faciemus &
13 ונעשנה׃ ולא־מעבר לים הוא לאמר
,nobis illud accipiet & ,maris transitum ad * nobis ‡ transibit Quis
מי יעבר־לנו אל־עבר הים [a]ויקחה לנו
Quia ‖ .illud faciemus & ,illud nos faciet audire &
14 וישמענו אתה ונעשנה׃ כי־
,tuo corde in & ,tuo ore in ,valde verbum te ad †,propinquum
קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך
hodie tuas facies ad ‡ dedi ,Vide .illud faciendum ad ‖
15 לעשתו׃ ראה נתתי לפניך היום את־
.malum & ,mortem & ,bonum & ,vitas *
החיים ואת־הטוב ואת־המות ואת־הרע׃
amandum ad ‡ ,hodie tibi præcipiens ego Quia
16 אשר אנכי מצוך היום לאהבה את־
custodiendū ad ‡ & ,eius viis in ambulandum ad tuum Deum Dominum
יהוה אלהיך [b]ללכת בדרכיו ולשמר
,viues & :eius iudicia & ,eius statuta & ,eius præcepta
מצותיו וחקתיו ומשפטיו וחיית
terra in tuus Deus Dominus tibi benedicet & ,multiplicaberis &
ורבית וברכך יהוה אלהיך בארץ
.eam possidendum ad illuc ingrediens tu quam ‡
אשר־אתה בא־שמה [c]לרשתה׃
,te propulsaueris & ,audieris non & ,tuum cor te auerterit si Et
17 ואם־יפנה לבבך ולא תשמע ונדחת
.eis seruieris & ,aliis Diis te incuruaueris &
[d]והשתחוית לאלהים אחרים ועבדתם׃
non :peribitis ‡ pereundo quia ,hodie vobis † Annunciaui
18 [e]הגדתי לכם היום כי אבד תאבדון לא־
transiens ‖ tu quam ,humum * super dies prolongabitis ‡
תאריכן ימים על־האדמה אשר אתה עבר את־
.eam possidendum ad illuc intrandum ad † ,Iarden
הירדן לבוא שמה לרשתה׃
terram & ,cælos hodie vos in sum Contestatus ‡
19 העדתי בכם היום את־השמים ואת־הארץ
,benedictionem :tuas facies ad * dedi mortem & ,vitas ‡
החיים והמות נתתי לפניך הברכה
,tu viuas vt vitis in eliges ‖ & :maledictionem &
והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה
,tuum Deum Dominum diligendum Ad † .tuum semen &
20 וזרעך׃ לאהבה את־יהוה אלהיך
,tua vita ‡ ipse quia ,eo in adhærendum ad & ,eius voce in audiendum ad ‡
לשמע בקלו ולדבקה־בו כי הוא חייך
,humum * super manendum ad ,tuorum dierum longitudo &
וארך ימיך [f]לשבת על־האדמה
,Ischac ,Abraham ,tuis patribus Dominus iurauit quam
אשר נשבע יהוה לאבתיך לאברהם ליצחק
.eis dandum ad ,Iahacob &
וליעקב [g]לתת להם׃

CAP. XXXI. לא

ad ista ‡ verba est locutus & ,Moseh iuit Et
1 וילך משה וידבר את־הדברים האלה אל־
centum Filius :eos ad dixit Et .Israel omnem
2 כל־ישראל׃ ויאמר אלהם בן־מאה
amplius potero * non ,hodie ego ‡ annorum viginti &
ועשרים שנה אנכי היום לא־[h]אוכל עוד
transibis Non :me ad dixit Dominus & :ingredi & egredi
[i]לצאת ולבוא ויהוה אמר אלי לא תעבר
ipse tuus Deus Dominus .istum Iarden
3 את־הירדן הזה׃ יהוה אלהיך הוא
istas gentes disperdet ipse :tuas facies ad transiens
עבר לפניך הוא־ישמיד את־הגוים האלה
,tuas facies ad transiens * ipse Iehosuah :eas possidebis & ,tuis faciebus à
מלפניך וירשתם יהושע הוא עבר לפניך
Dominus faciet Et .Dominus est locutus quemadmodum
4 כאשר דבר יהוה׃ ועשה יהוה
,Emoræorū regibus Ogh & ,Sichon fecit quemadmodū ,eis
להם כאשר עשה לסיחון ולעוג מלכי האמרי
.eos disperdidit quos ,eorum terræ &
ולארצם אשר השמיד אתם׃

trās mare est, vt dicas, — ‡ pro * trans mare, — [a]לקח — ‖ Sed — † est tibi — ‡ vt facias ‡ coram te — vitam, — præcipio † vt diligas — vt ambules ‡ vt custodias — [b]הלך — ‡ ad quam ingrederis vt possideas — [c]ירש — alienis, & colueritis eos: — [d]שחה — † tibi ‡ peribis, — [e]נגד — ‡ prolongabis * terram, ad ‖ transis † vt ingrediaris ‡ Contestor vobis ‡ vitam, * coram te, — ‖ elige ergo vitam — † Vt diligas — ‡ vt obedias voci eius, & adhæreas ei, † est * terram, super — [f]ישב — vt daret — [g]נתן — perrexit. — Vir — ‡ sum * possum — [h]יכל — [i]יצא — transit ante te; — facie tua, * transit ante te, — quam disperdidit

eis facietis & ; vestras facies ad Dominus eas dabit Et
5 ונתנם יהוה לפניכם ועשיתם להם
.vobis præcepi quod ,præceptum omne secundum
ככל־המצוה אשר צויתי אתכם׃
frangamini neque ,timeatis ne ;vos roborare & ,vos Fortificate
6 חזקו ואמצו אל־תיראו ואל־תערצו
vadens * ipse tuus Deus Dominus quoniam : eorum conspectibus à facie
מפניהם כי יהוה אלהיך הוא ההלך
Mosch vocauit Et . te derelinquet nec ,te laxabit non ,tecum
עמך לא ירפך ולא יעזבך׃ 7 ויקרא משה
:Israel omnis oculis in eum ad dixit & ,Iehosuah ad
ליהושע ויאמר אליו לעיני כל־ישראל
populo cum ingredieris tu quia :te robora & ,te Fortifica
חזק ואמץ כי אתה תבוא את־העם
,eorum patribus Dominus iurauit quam ‡ terram ad isto
הזה אל־הארץ אשר נשבע יהוה לאבתם
.illos eam facies hæreditare tu & :eis dandum ad
לתת להם ואתה תנחילנה אותם׃
;tecum erit ipse ,tuas facies ad ambulans ipse Dominus Et
8 ויהוה הוא ההלך לפניך הוא יהיה עמך
.consterneris * neque timeas Ne .te derelinquet neq; ,te dissoluet non
לא ירפך ולא יעזבך לא תירא ולא תחת׃
ad eam dedit & , istam legem Moseh scripsit Et
9 ויכתב משה את־התורה הזאת ויתנה אל־
,Domini fœderis arcam portantes † Leui filios sacerdotes
הכהנים בני לוי הנשאים את־ארון ברית יהוה
Moseh præcepit Et .Israel seniores omnes ad ‖ &
ואל־כל־זקני ישראל׃ 10 ויצו משה
statuto tempore in ,annorum septem fine A * :dicendo ,eis
אותם לאמר מקץ שבע שנים במעד
veniendo In ‡ ; tabernaculorum festo in ,remissionis anni
שנת השמטה בחג הסכות׃ 11 בבוא
,tui Dei Domini faciebus cum conspici ad * Israel omnis
כל־ישראל לראות את־פני יהוה אלהיך
istam legem proclamabis † ;elegerit quem loco in
במקום אשר יבחר תקרא את־התורה הזאת
.eorum auribus in Israel omni coram
נגד כל־ישראל באזניהם׃
,mulieres & ,viros ,populum congregare Fac
12 הקהל את־העם האנשים והנשים
,audiant vt ,tuis portis in * qui ,tuum peregrinum & familiam ‖ &
והטף וגרך אשר בשעריך למען ישמעו
,vestrum Deum Dominum timeant & ,discant vt &
ולמען ילמדו ויראו את־יהוה אלהיכם
.huius legis verba omnia faciendo custodiant &
ושמרו לעשות את־כל־דברי התורה הזאת׃
discant & ,audiant ,cognouerunt non qui eorum filij Et
13 ובניהם אשר לא־ידעו ישמעו ולמדו
diebus omnibus ,vestrum Deum Dominum timere
ליראה את־יהוה אלהיכם כל־הימים
transeuntes † vos quam humum * super viui ‡ vos quibus
אשר אתם חיים על־האדמה אשר אתם עברים
.eam possidendum ad illuc ‖ Iarden
את־הירדן שמה לרשתה׃
appropinquauerunt En * :Moseh ad Dominus dixit Et
14 ויאמר יהוה אל־משה הן קרבו
tentorio in state & ,Iehosuah voca :moriendum ad tui dies
ימיך למות קרא את־יהושע והתיצבו באהל
,Iehosuah & ,Mosch iuit ‡ Et .ei præcipiam & ,conuentus
מועד ואצונו׃ וילך משה ויהושע
Dominus est conspectus Et .conuentus tentorio * in steterunt &
ויתיצבו באהל מועד׃ 15 וירא יהוה
super nubis columna stetit & ;nubis columna in ,tentorio † in
באהל בעמוד ענן ויעמד עמוד הענן על־
:Moseh ad Dominus dixit Et .tabernaculi ostium
פתח האהל׃ 16 ויאמר יהוה אל־משה
,iste populus surget & ,tuis patribus cum ascumbens tu Ecce
הנך שכב עם־אבתיך וקם העם הזה
intrans ipse quam terræ alienigenæ deos post fornicabitur &
וזנה אחרי אלהי נכר־הארץ אשר הוא בא־
faciet irritum & ,me derelinquet & :eius interius in illuc
29 שמה בקרבו ועזבני והפר את־

ante faciem vestram. [a] עשה [b] צוה paueatis. facie * pergit. ‡ deseret. [c] רפה. ‡ super. vt daret. qui ambulat ante te, deseret * paueas. [d] חתת. sacerdotibus filiis † portantibus ‖ omnibus senioribus. * In. [e] קצץ. ‡ solemnitate ‡ Quando veniet. [f] חגג [g] סכך. * vt cospiciatur coram Domino Deo tuo, [h] ראה. † leges. ‖ paruulos & peregrinos tuos, * sunt intra vrbes tuas. [i] טפף [k] גור ‡ suum, [l] עשה [m] ירה. ‡ viuitis * terram ad † transitis. [n] חיה. ‖ vt possideatis * Ecce. vt moriaris; ‡ tabernaculo ecclesiæ ‡ perrexit. [o] יעד * tabernaculo ecclesiæ. † tabernaculo, dormiens. ad quam ingreditur medium.

meus nasus † irascetur Et .eo cum excidi quod meum pactum
17 בריתי אשר כרתי אתו׃ וחרה אפי
abscondam & ,eos derelinquam & ,ipsa die in ,eum in
בו ביום־ההוא ועזבתים והסתרתי
faciem meam mala cum inuenient & ,perdendum ‖ ad erit & ,eis ab meas facies
פני מהם והיה לאכל ומצאהו רעות
quòd super * Nonne :illa die in dicet & :angustiæ & ,multa
רבות וצרות ואמר ביום ההוא הלא על כי־
? hæc mala me inuenerunt ,meo interiori ‡ in meus Deus non
אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה׃
illa die in meas facies abscondam abscondendo ego Et
18 ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא
ad se conuertit quia :fecit quod malum omne super
על כל־הרעה אשר עשה כי פנה אל־
vobis scribite nunc Et .alienos deos
19 אלהים אחרים׃ ועתה כתבו לכם את־
illud pone :Israel filios illud doce & ,istud canticum
השירה הזאת ולמדה את־בני־ישראל שימה
testem in istud canticum mihi sit vt ;illorum ore in
בפיהם למען תהיה־לי השירה הזאת לעד
humum † in eum introducam Quia .Israel filios in *
20 בבני ישראל׃ כי־אביאנו אל־האדמה
,comedet & ,melle & lacte fluentē ,eius patribus iuraui quam ‖
אשר־נשבעתי לאבתיו זבת חלב ודבש ואכל
deos ad se conuertet & ,se impinguabit & ,saturabitur &
ושבע ודשן ופנה אל־אלהים
faciet irritum & ,me irritabunt * & ;eis seruient & alienos
אחרים ועבדום ונאצוני והפר את־
mala cum inuenerint cùm erit Et .meum pactum
21 בריתי׃ והיה כי־תמצאן אתו רעות
,eius facies ad ‡ istud canticum respondebit & ,angustiæ & ,multa
רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפניו
nam ,eius seminis ore ab tradetur obliuioni † non quia ,testem * in
לעד כי לא תשכח מפי זרעו כי
antequam ,hodie faciens ipse quod * ,eius figmentum ‖ noui
ידעתי את־יצרו אשר הוא עשה היום בטרם
.iuraui quam terram in eum introducam
אביאנו אל־הארץ אשר נשבעתי׃
,ipsa die in istud canticum Mosch scripsit Et
22 ויכתב משה את־השירה הזאת ביום ההוא
Iehosuah præcepit Et .Israel filios illud docuit &
23 וילמדה את־בני ישראל׃ ויצו את־יהושע
tu quia :esto robustus & esto Fortis :dixit & ,Nun filio
בן־נון ויאמר חזק ואמץ כי אתה
iuraui quam ‡ terram in Israel filios introduces
תביא את־בני ישראל אל־הארץ אשר־נשבעתי
consummare sicut fuit Et .tecum ero ego & ;eis
24 להם ואנכי אהיה עמך׃ ויהי ככלות
libro super * istius legis verba scribere Mosch
משה לכתב את־דברי התורה־הזאת על־ספר
Leuitis Mosch præcepit Et .ea perficere ad vsque †
25 עד תמם׃ ויצו משה את־הלוים
Capiendo ‖ .dicendo , Domini fœderis arcam portantibus
26 נשאי ארון ברית־יהוה לאמר׃ לקח
arcæ latere ex eum ponetis * & ,istius legis librum
את ספר התורה הזה ושמתם אתו מצד ארון
.testem in te in ibi sit & ,vestri Dei Domini fœderis
ברית־יהוה אלהיכם והיה־שם בך לעד׃
tuam ceruicem & ,tuam rebellionem noui ego Quia
27 כי אנכי ידעתי את־מריך ואת־ערפך
rebelles hodie vobiscum viuente me adhuc in En .duram
הקשה הן בעודני חי עמכם היום ממרים
.meam mortem post quia etiam & * ,Domino cum fuistu ‡
הייתם עם־יהוה ואף כי־אחרי מותי׃
,vestrarum virgarum † seniores omnes me ad Congregate
28 הקהילו אלי את־כל־זקני שבטיכם
verba eorum auribus in loquar & ;vestros præfectos &
ושטריכם ואדברה באזניהם את הדברים
.terram & ,cælos ,eos in contestabor ‖ & ,ista
האלה ואעידה בם את־השמים ואת־הארץ׃
corrumpendo quia ,me mori post noui Quoniam
29 כי ידעתי אחרי מותי כי־השחת

pepigi † furor contra faciem meam ‖ consumendum. [a] רוע * quia [b] צור ‡ est ‡ medio mei faciem meā, propter. [c] שום [d] עוד * contra † terram [e] בוא ‖ super [f] זוב colet eos, * irritabit [g] פור [h] רוע ‡ loquetur ‡ coram eo, [i] צור [k] ענה * testimoniū, † erit in obliuionem ‖ imaginationem * quam ‡ facit. [l] צוה ‡ super cùm consummasset [m] כלה * in [n] ירה † donec consummasset [o] תמם ‖ Capite * ponite ‡ contra [p] מרה Ecce [q] חיה ‡ estis * quanto magis postquam mortuus fuero. † tribuum ‖ testis inuocabo contra postquam fuero mortuus

boum, * ouium, | granorum | כָּלְיֹת [a] | bibisti | חָמֶר [b] | Israel | ‡ qui | עָבִית [c] | כָּשִׂית [d] | נָטַשׁ [e] | ‡ despexit Deū | $ propter | * propter abominationes | יֶשַׁע [f] צוּר | ‖ quos | ‡ qui | ‡ quos | ‡ timuerunt | * Dei qui | ‖ oblitus es, & es oblitus Dei formatoris tui. | נָשָׁה חוּל [h] | ‡ exacerbatus est | $ ita in | רָאָה [k] | * faciem meā | ‖ in nouissimo | † sunt | ‡ in quibus nō est Deus; | irasci fecerūt | * vt non sint populus: | ‖ stulta | ‡ infernum | ‡ consumet | $ fructum | * auibus, | ‖ morsu | מְזֵה [l] | bestiarum | Foris | $ in cubiculis | iuuenem, | ‖ cano. | Dispergam per angulos | פָּאָה [m] | iram | צוּר [n] רוּם [o] | ‡ est sunt, | בִּין [p] | nouissimum suum. | נוּס [q] | ‡ nisi deus eorum dedisset eos, tradere fecisset

14 agnorum adipe cum ,ouis * lac & ,bouis Butyrum
חֶמְאַת בָּקָר וַחֲלֵב צֹאן עִם־חֵלֶב כָּרִים
renum adipe cum hircos & ,Basan filios arietes &
וְאֵילִים בְּנֵי־בָשָׁן וְעַתּוּדִים עִם־חֵלֶב [a] כִּלְיוֹת
.merum bibes vuæ sanguinem & ,tritici
[b] חִטָּה וְדַם־עֵנָב תִּשְׁתֶּה־חָמֶר׃

15 ,fuisti impinguatus ,calcitrauit & ,rectus est impinguatus Et
וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט שָׁמַנְתָּ
,eum fecit † Deum dereliquit & ,operuisti ,fuisti incrassatus
[c] עָבִיתָ [d] כָּשִׂיתָ [e] וַיִּטֹּשׁ אֱלוֹהַּ עָשָׂהוּ
.suæ salutis petram * vilipendit ‡ &
וַיְנַבֵּל צוּר [f] יְשֻׁעָתוֹ׃

16 .eū irritauerunt abominationibus in *,extraneos in ‡ eū fecerūt Zelare
יַקְנִאֻהוּ [g] בְּזָרִים בְּתוֹעֵבֹת יַכְעִיסֻהוּ׃

17 ;eos nouerunt non ‖ diis Deo non ,dæmoniis Sacrificauerunt
יִזְבְּחוּ לַשֵּׁדִים לֹא אֱלֹהַּ אֱלֹהִים לֹא יְדָעוּם
.vestri patres eos exhorruerunt $ non ‡ ,venerūt propinquo de‡nouis
חֲדָשִׁים מִקָּרֹב בָּאוּ לֹא שְׂעָרוּם אֲבֹתֵיכֶם׃

18 .te parturientē Deū trades oblinioni & ,obliuisceris ‖ ,te genuit Petra *
צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי [h] וַתִּשְׁכַּח אֵל [i] מְחֹלְלֶךָ׃

19 ,suos filios indignatione $ præ reprobauit ‡ & ,Dominus vidit Et
[k] וַיַּרְא יְהוָה וַיִּנְאָץ מִכַּעַס בָּנָיו
.suas filias &
וּבְנֹתָיו׃

20 quid videbo ;eis ab meas facies * Abscondam :dixit Et
וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֶרְאֶה מָה
filii :ipsi † peruersitatum generatio nam :eorum nouissimum ‖
אַחֲרִיתָם כִּי דוֹר תַּהְפֻּכֹת הֵמָּה בָּנִים
.eis in fides non ‡
לֹא־אֵמֻן בָּם׃

21 me concitarunt ;Deo non $ in me fecerunt zelare Ipsi
הֵם קִנְאוּנִי בְלֹא־אֵל כִּעֲסוּנִי
gente in :populo non in * eos faciā zelare ego & :suis vanitatibus in
בְּהַבְלֵיהֶם וַאֲנִי אַקְנִיאֵם בְּלֹא־עָם בְּגוֹי
.eos faciam irasci ingrata ‖
נָבָל אַכְעִיסֵם׃

22 ad vsque ardebit $,meo furore in est succensus ignis Quia
כִּי־אֵשׁ קָדְחָה בְאַפִּי וַתִּיקַד עַד־
,eius productionem $ & ,terram perdet ‡ & :inferiorem voraginem ‖
שְׁאוֹל תַּחְתִּית וַתֹּאכַל אֶרֶץ וִיבֻלָהּ
.montium fundamenta inflammabit &
וַתְּלַהֵט מוֹסְדֵי הָרִים׃

23 .eis in consumam meas sagittas ,mala eos super Addam
אַסְפֶּה עָלֵימוֹ רָעוֹת חִצַּי אֲכַלֶּה־בָּם׃

24 dentem & :amaro excidio ‖ & ,pruna * comesti & ,fame Combusti
[l] מְזֵי רָעָב וּלְחֻמֵי רֶשֶׁף וְקֶטֶב מְרִירִי וְשֶׁן־
.terræ serpentium veneno cum eos in mittam animalium
בְּהֵמֹת אֲשַׁלַּח־בָּם עִם־חֲמַת זֹחֲלֵי עָפָר׃

25 etiam ,terror conclauibus à $ & ,gladius orbabit extra Ab
מִחוּץ תְּשַׁכֶּל־חֶרֶב וּמֵחֲדָרִים אֵימָה גַּם־
,caniciei ‖ viro cum lactantem ,virginem etiam ,electum
בָּחוּר גַּם־בְּתוּלָה יוֹנֵק עִם־אִישׁ שֵׂיבָה׃

26 .eorū memoriam homine ex faciā cessare ,eos Exterminabo :Dixi
אָמַרְתִּי [m] אַפְאֵיהֶם אַשְׁבִּיתָה מֵאֱנוֹשׁ זִכְרָם׃

27 se abalienarent forte ne ,timerem inimici indignationem Nisi
לוּלֵי כַּעַס אוֹיֵב אָגוּר פֶּן־יְנַכְּרוּ
non & ,excelsa nostra Manus ;dicerent forte ne ,eorum hostes
[n] צָרֵימוֹ פֶּן־יֹאמְרוּ יָדֵנוּ [o] רָמָה וְלֹא
.hoc totum est operatus Dominus
יְהוָה פָּעַל כָּל־זֹאת׃

28 .intelligentia eis in † non & ,ipsi consiliis periens gens Quia
כִּי־גוֹי אֹבַד עֵצוֹת הֵמָּה וְאֵין בָּהֶם תְּבוּנָה׃

29 intelligerent ;hoc intelligerent ,essent sapientes Vtinam
לוּ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת [p] יָבִינוּ
.suo nouissimo
לְאַחֲרִיתָם׃

30 fugassent duo & ,mille vnus fuisset persecutus Quomodo
אֵיכָה יִרְדֹּף אֶחָד אֶלֶף וּשְׁנַיִם [q] יָנִיסוּ
Dominus & ,eos vendidisset eorum petra quia non si †,millia decem
רְבָבָה אִם־לֹא כִּי־צוּרָם מְכָרָם וַיהוָה
.eos concidisset ‡
הִסְגִּירָם׃

:vobis præcepi quam via de recedetis & ,‡ corrumpetis
תַּשְׁחִתוּן [a] וְסַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם
feceritis eum ‖ ,dierum nouissimo in malum vos vocabit &
וְקָרָאת אֶתְכֶם [b] הָרָעָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי־תַעֲשׂוּ
opere in eum concitando † ,Domini oculis in malum
אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ בְּמַעֲשֵׂה
omnis auribus in Mosch est locutus Et .vestrarum manuum
30 יְדֵיכֶם׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בְּאָזְנֵי כָּל־
.ipsa perfici ad vsque $ huius cantici verba Israel concionis ‡
קְהַל יִשְׂרָאֵל אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַד [c] תֻּמָּם׃

CAP. XXXII. לב

terra audiat & :loquar & ,cæli auribus Percipite
1 הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ
.mei oris eloquia
אִמְרֵי־פִי׃

2 :meum dictum † ros vt fluet ;mea assumptio ‖ pluuia vt Stillabit
יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי [d] תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי
.herbam super stillæ vt & ,germen super imbres ‡ vt
כִּשְׂעִירִם עֲלֵי־דֶשֶׁא וְכִרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב׃

3 magnitudinem date :inuocabo Domini nomen Quia
כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא [e] הָבוּ גֹדֶל
.nostro Deo
לֵאלֹהֵינוּ׃

4 :iudicium eius viæ omnes nam ;eius opus $ perfectum Petra
הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל־דְּרָכָיו מִשְׁפָּט
.ipse ‖ rectus & iustus ;iniquitas * non & ,veritas Deus
אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא

5 generatio ,eorum macula ,eius filii non sibi Corrupit
שִׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו מוּמָם דּוֹר
.contorta & ,peruersa
עִקֵּשׁ [f] וּפְתַלְתֹּל׃

6 ,ingrate * popule ,istud retribuetis $ Domino Nunquid
הַ לַיהוָה תִּגְמְלוּ־זֹאת עַם נָבָל
ipse ,tui acquisitor † ,tuus pater ipse ‖ Nonne ;sapiens nō &
וְלֹא חָכָם הֲלוֹא־הוּא אָבִיךָ [g] קָּנֶךָ הוּא
.te firmauit ‡ & ,te fecit
עָשְׂךָ וַיְכֹנְנֶךָ׃

7 ,generationis annos intelligite ,seculi dierum Memento
זְכֹר [h] יְמוֹת עוֹלָם בִּינוּ שְׁנוֹת [i] דֹּר־
:tibi annunciabit & ,tuum patrem interroga :generationis &
וָדֹר שְׁאַל אָבִיךָ [k] וְיַגֵּדְךָ
:tibi dicent & ,tuos senes
זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ־לָךְ׃

8 eum faciendo † separare in ‖ gentes excelsus faciendo * hæreditare In $
בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ
filiorū numerum ad $ populorum terminos statuit ,hominis ‡ filios
בְּנֵי אָדָם יַצֵּב גְּבֻלֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי
.Israel
יִשְׂרָאֵל׃

9 funiculus * Iahacob ,eius populus Domini pars Quia
כִּי חֵלֶק יְהוָה עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל
.eius hæreditatis
נַחֲלָתוֹ׃

10 vlulatus vastitate † in & ,deserti terra in eum Inueniet
יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר [l] וּבְתֹהוּ יְלֵל
,eum custodiet $ eū faciet ‡ intelligere ,eum faciet ‡ circuire .solitudinis
יְשִׁמֹן יְסֹבְבֶנְהוּ יְבוֹנְנֵהוּ יִצְּרֶנְהוּ
.sui oculi pupillam vt
כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ׃

11 ;se motitabit ‖ suos pullos super ,suum nidum excitabit * aquila Vt
כְּנֶשֶׁר [m] יָעִיר [n] קִנּוֹ עַל־גּוֹזָלָיו יְרַחֵף
.suam alam super eum portabit ‡ ,eum accipiet † ,suas alas expandet
יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ [o] יִשָּׂאֵהוּ עַל־אֶבְרָתוֹ׃

12 .alienigenæ Deus eo cum * non & ,eum ducet $ solus Dominus
יְהוָה בָּדָד [p] יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר׃

13 comedit & ,terræ excelsa super eum fecit Equitare
יַרְכִּבֵהוּ עַל־בָּמֳתֵי אָרֶץ וַיֹּאכַל
oleum & ,petra è mel eum fecit surgere & ,agri prouentus ‖
תְּנוּבֹת שָׂדָי [q] וַיֵּנִקֵהוּ דְבַשׁ מִסֶּלַע וְשֶׁמֶן
.petræ silice è
מֵחַלְמִישׁ צוּר׃

‡ vos, | סוּר [a] | eueniet vobis | רוּעַ [b] | † vt irritetis | ‡ congregationis | $ donec consummarentur | תָּמַם [c] | ‖ doctrina | † eloquium | נזל [d] | ‡ pluuiæ | יָהַב [e] | Dei | $ est | צ׳רבתי | * est ‖ est. | Corruperunt se | praua. | פָּתַל [f] | * retribues | ‡ stulte, | ה׳רבתי | ‡ est | † qui possedit te, | קָנָה [g] | ‡ formauit | יוֹם [h] דּוֹר [i] | נָגַד [k] | $ Quando | * fecit | ‖ quando | ‡ fecit | † hominum | $ secundum | * sors hæreditas | ‖ Inuenit | † solitudine | ‡ elel deserti. | תֹּהוּ [l] | ‡ fecit | $ custodiuit | * quæ excitat | ‖ cubat, expandit | עוּר [m] קֵן [n] | † accipit | ‡ portat | נָשָׂא [o] | $ duxit | * erat | נָחָה [p] | יתיר ו | ‖ fructus | יָנַק [q]

.iudices* nostri inimici & :eorum petra nostra petra ficut non Quia
31 כִּי לֹא כְצוּרֵנוּ צוּרָם וְאֹיְבֵינוּ פְּלִילִים׃
.Hamorah arvis | ex & ;eorum vitis † Sedom vite ex Quia
32 כִּי מִגֶּפֶן סְדֹם גַּפְנָם וּמִשַּׁדְמֹת עֲמֹרָה
.eis * amari botri ,veneni uvæ :eorum uvæ
עֲנָבֵמוֹ עִנְּבֵי־רוֹשׁ אַשְׁכְּלֹת מְרֹרֹת לָמוֹ׃

est ficut Deus noster, deus eorum, * fuerunt † est ‖ vitibus * sunt

.crudele aspidum caput & ;eorum vinum ,draconum Venenum
33 חֲמַת תַּנִּינִם יֵינָם וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר׃
? meis thesauris in sigillatum ,me apud reconditum ipsum Nonne
34 הֲלֹא־הוּא כָּמֻס עִמָּדִי חָתוּם בְּאוֹצְרֹתָי׃
quia :eorum pes nutabit $ tempore in ,retributio & ,ultio Mihi
35 לִי נָקָם וְשִׁלֵּם לְעֵת תָּמוּט רַגְלָם כִּי
.eis futura festinat * & ,eorum exitij ‡ dies propinquus
קָרוֹב יוֹם אֵידָם וְחָשׁ עֲתִדֹת לָמוֹ׃

venenum — absconditum est — Mea est $ quo — ‡ mali euentus * festinant — חוש a

suos seruos super & ,suum populum Dominus iudicabit Quia
36 כִּי־יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו
retentum nihil & ,manus abierit quòd videbit quia :eum pœnitebit
יִתְנֶחָם כִּי יִרְאֶה כִּי־אָזְלַת יָד וְאֶפֶס עָצוּר
.derelictum &
וְעָזוּב׃

דין b — nō esse clausum

? eam in sperauerunt petra ? eorum dij Vbi ,dicet Et
37 וְאָמַר אֵי אֱלֹהֵימוֹ צוּר חָסָיוּ בוֹ׃
vinum bibent ,comedent † eorum sacrificiorum adipem Qui
38 אֲשֶׁר חֵלֶב זְבָחֵימוֹ יֹאכֵלוּ יִשְׁתּוּ יֵין
vos super sit .vobis auxilientur & ,surgant :eorum libaminis
נְסִיכָם יָקוּמוּ וְיַעְזְרֻכֶם יְהִי עֲלֵיכֶם
.absconsio
סִתְרָה׃

Deus in quo sperauerunt? — חסה c — † comedebāt, bibebant — שתה d — היה e

dij* non & ,ipse ‖ ego ego quòd nunc Videte
39 רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים
ego & ,transfixi :faciam viuere & ,faciam mori Ego .mecum
עִמָּדִי אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה מָחַצְתִּי וַאֲנִי
.eruens mea manu de $ non & ;sanabo
אֶרְפָּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל׃

‖ sum * sunt — מות f $ est — נצל g

Viuens ,dicam & :meam manum cælos ad leuabo Nam
40 כִּי־אֶשָּׂא אֶל־שָׁמַיִם יָדִי וְאָמַרְתִּי חַי
.seculum in ego
אָנֹכִי לְעֹלָם׃
iudicium in apprehenderit & :mei gladij fulgur acui ‡ Si
41 אִם־שַׁנּוֹתִי בְּרַק חַרְבִּי וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט
,meis angustiatoribus * ultionem reddam ;mea manus
יָדִי אָשִׁיב נָקָם לְצָרָי
.rependam me habentibus odio &
וְלִמְשַׂנְאַי אֲשַׁלֵּם׃

Viuo — נשא h חיה — ‡ acuero aciē — שנן k — * hostibus — שוב l צור m — reddam.

meus gladius & ,sanguine ex meas sagittas faciam Inebriare
42 אַשְׁכִּיר חִצַּי מִדָּם וְחַרְבִּי
capite à captiuitatem & ,occisi sanguine de ‖ ,carnem comedet †
תֹּאכַל בָּשָׂר מִדַּם חָלָל וְשִׁבְיָה מֵרֹאשׁ
.inimici nudationum *
פַּרְעוֹת אוֹיֵב׃

† deuorabit ‖ propter sanguinem * ultionum

suorum seruorum sanguinem quia ,eius populum gentes Personate
43 הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ כִּי דַם־עֲבָדָיו
propitiabitur & ,suis angustiatoribus reddet vindictam & ;vindicabit
יִקּוֹם וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו וְכִפֶּר
.sui populi ipsius humo
אַדְמָתוֹ עַמּוֹ׃

Landate — hostibus — נקם n — terræ suæ populo suo.

cantici verba omnia est locutus & ,Moseh venit Et
44 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה־
.Nun filij Iehosuah & ,huius populi auribus in istius
הַזֹּאת בְּאָזְנֵי הָעָם הוּא וְהוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן׃
ista verba omnia loqui Moseh consummauit Et
45 וַיְכַל מֹשֶׁה לְדַבֵּר אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
Ponite ,eos ad dixit Et .Israel omnem ad
46 אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שִׂימוּ
vos in testificor ego quæ ,verba omnia ad vestrum cor
לְבַבְכֶם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵעִיד בָּכֶם
,custodiendum ad ‡ ,vestris filiis ea præcipiatis quod $;hodie
הַיּוֹם אֲשֶׁר תְּצַוֻּם אֶת־בְּנֵיכֶם לִשְׁמֹר
Quia .istius legis verba omnia faciendum ad
לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃ כִּי
:vestra vita ipsum quoniam † ,vobis à ipsum inane verbum non
47 לֹא־דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם כִּי־הוּא חַיֵּיכֶם

finiuit — כלה o — שום p vobis — עוד q — $ vt ‡ vt custodiat, vt faciant — צוה r — * est † sed est — ריק f

bumum super dies facietis prolongare isto verbo in &
וּבַדָּבָר הַזֶּה תַּאֲרִיכוּ יָמִים עַל־הָאֲדָמָה
.eam possidendum ad illuc ‡ Iarden transeuntes vos quam
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃
dici corpore in Moseh ad Dominus est locutus Et
48 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעֶצֶם הַיּוֹם
,istum Habarim * montem in Ascende .dicendo ,ipsius
49 הַזֶּה לֵאמֹר׃ עֲלֵה אֶל־הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה
facies super | qui ,Moab terra in † qui ,Nebo montem
הַר־נְבוֹ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מוֹאָב אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
filiis dans * ego quam Chenahan terram vide & :Ierecho
יְרֵחוֹ וּרְאֵה אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי
quem ‡ monte in morieris Et .apprehensionem $ in Israel
50 יִשְׂרָאֵל לַאֲחֻזָּה׃ וּמֻת בָּהָר אֲשֶׁר
quemadmodū ,tuos populos ad colligeris & ,illuc ascendens tu
אַתָּה עֹלֶה שָׁמָּה וְהֵאָסֵף אֶל־עַמֶּיךָ כַּאֲשֶׁר
est collectus & ,monte Hor in tuus frater Aharon est mortuus
מֵת אַהֲרֹן אָחִיךָ בְּהֹר הָהָר וַיֵּאָסֶף
me in estis præuaricati quòd super .suos populos ad
51 אֶל־עַמָּיו׃ עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי
deserti Cades iurgij aquis in ,Israel filiorum medio in
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵי־מְרִיבַת קָדֵשׁ מִדְבַּר־
filiorum medio in me sanctificastis non quòd super ,Sin
צִן עַל אֲשֶׁר לֹא־קִדַּשְׁתֶּם אוֹתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי
,terram videbis regione è Quoniam .Israel
52 יִשְׂרָאֵל׃ כִּי מִנֶּגֶד תִּרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ
filiis dans * ego quam ,terram ad ingredieris non illuc &
וְשָׁמָּה לֹא תָבוֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי
.Israel
יִשְׂרָאֵל׃

terram, ad — transitis ‡ vt possideatis — ירש a — * transitum — † est ‖ est contra — פנה b — * do — $ hæreditatē. ‡ ad quem — מות c — ascendis, & te congregabis — congregauit se — Eo — מים d רוב — co — Sed — * do

CAP. XXXIII. לג

vir Moseh benedixit qua ,benedictio hæc Et
1 וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ
.suæ mortis facies ad ,Israel filiis Dei
הָאֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מוֹתוֹ׃
Sehir è est ortus & ,venit Sinai de Dominus :dixit Et
2 וַיֹּאמַר יְהוָה מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר
millibus decem à † venit & ,Paran monte è Illuxit .eis
לָמוֹ הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן וְאָתָה מֵרִבְבֹת
diligit Etiam .eis lex ignis * eius dextera à :sanctitatis ‖
3 קֹדֶשׁ מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ׃ אַף חֹבֵב
sunt coniuncti ‡ ipsi & :tua manu in $ eius sancti omnes :populos
עַמִּים כָּל־קְדֹשָׁיו בְּיָדֶךָ וְהֵם תֻּכּוּ
præcepit Legem .tuis eloquiis de feret * ,tuum pedem ad
4 לְרַגְלֶךָ יִשָּׂא מִדַּבְּרֹתֶיךָ׃ תּוֹרָה צִוָּה־
.Iahacob concioni † hæreditatem :Moseh nobis
לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב׃
,populi capita se colligendo in * ,rex rectitudine | in fuit Et
5 וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם
,moriatur non & ,Reuben Viuat .Israel virgæ $ pariter
6 יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ יְחִי רְאוּבֵן וְאַל־יָמֹת
:dixit Et .Iehudah ipsi hoc † Et .numerus eius viri * sint & ‡
7 וִיהִי מְתָיו מִסְפָּר׃ וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר
:eum introduces ‖ suum populū ad & ,Iehudah vocē Domine Audi
שְׁמַע יְהוָה קוֹל יְהוּדָה וְאֶל־עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ
.eris ,eius angustiatoribus $ ab auxiliū & ,ei contendit * eius manus
יָדָיו רָב לוֹ וְעֵזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶה׃
tuæ illuminationes ‡ & ,tuæ Perfectiones :dixit Leui ad Et
8 וּלְלֵוִי אָמַר תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ
tentatione ‖ in eum tentasti quem ,tuo pio † viro *
לְאִישׁ חֲסִידֶךָ אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בְּמַסָּה
,contentionis aquas super * eum fecisti contendere
תְּרִיבֵהוּ עַל־מֵי מְרִיבָה׃
& ;eum vidi Non ,suæ matri & ;suo patri Dicens $
9 הָאֹמֵר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רְאִיתִיו וְאֶת־
quia ;cognouit non suos filios & ,agnouit non suos fratres
אֶחָיו לֹא הִכִּיר וְאֶת־בָּנָו לֹא יָדָע כִּי
.seruabunt tuum pactum & ,tuum dictum ‡ custodierunt
שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ׃
:Israel tuam legem & Iahacob tua iudicia Docebunt
10 יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל

antequam moreretur, — † cum — יפע f רבב g — ‖ sanctorum: * ignea — $ sunt in potestate tua: ‡ qui — תכה h — * accipient — נשא i ירה k — † congregationi — ירש l — ‖ Israel * quando cōgregauerunt $ tribus — חיה m — מות n — ‡ nec * populi eius numerabiles. † hæc ‖ introduc — בוא o — * cōtēdēt sibi, $ hostibus — צור p — ‡ doctrinæ — תמם q — * erunt † misericordi ‖ loco tētationis, * iuxta — נסה r רוב — $ Quid dicit — בנין — נכר t — ‡ eloquium — ירה u

Beatus tu es †qui seruatus es per Dominum,

a ישע

* est

‖ humiliabunt se

29 saluatus ‡ ?popule tu sicut quis ,Israel *tuæ Beatitudines*

אשריך ישראל מי כמוך עם [a] נושע

.tuæ excellentiæ gladius * qui & ,tui auxilij scutum ,*Domino in*

ביהוה מגן עזרך ואשר־חרב גאותך

eorum excelsa super tu & ,tibi tui inimici *mentientur* ‖ Et

ויכחשו איביך לך ואתה על־במותימו

.calcabis

תדרך׃

CAP. XXXIIII. לד

b ערב

in verticem

‖ erat contra faciem

† à

1 montem ad Moab planiciebus è Moseh ascendit Et

ויעל משה [b] מערבת מואב אל־הר

eũ fecit videre & ;Ierecho *facies super* ‖ qui ,collis *caput* ,Nebo

נבו ראש הפסגה אשר על־פני ירחו ויראהו

.Dan ad usque Ghilghad † terram omnem Dominus

יהוה את־כל־הארץ את־הגלעד עד־דן׃

2 ,Menasseh & ,Ephraim terram & ,Naphtali omnem Et

ואת כל־נפתלי ואת־ארץ אפרים ומנשה

nouissimum.

.*postremum* mare ad usque ,Iehudah terram omnem &

ואת כל־ארץ יהודה עד הים האחרון׃

campestrem

c בקע

3 ciuitatis Ierecho *vallis* planitiem & ,meridiem Et

ואת־הנגב ואת־הככר [c] בקעת ירחו עיר

d תמר

† est

‡ super

4 ;eum ad Dominus dixit Et .Sohar ad usque palmarum

[d] התמרים עד־צער׃ ויאמר יהוה אליו

,Ischac ,Abraham iuraui quam ‡ terra † Hæc

זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק

e זרע f נתן

g ראה

te feci Videre .eam dabo tuo Semini :dicendo ,Iahacob &

וליעקב לאמר [e] לזרעך [f] אתננה [g] הראיתיך

.transibis non illuc & ,tuis oculis in

בעיניך ושמה לא תעבר׃

h מות

iuxta sermonem

i גיא

è regione

5 ,Moab terta in ,Domini seruus Moseh ibi est mortuus Et

[h] וימת שם משה עבד־יהוה בארץ מואב

6 terra in ,valle in eum sepeliuit Et .Domini *os super*

על־פי יהוה׃ ויקבר אתו [i] בגי בארץ

quisquam cognouit non Et .Pehor Beth *contra* ,Moab

מואב מול בית פעור ולא־ידע איש את־

.hanc diem ad usque eius sepulcrum

קברתו עד היום הזה׃

erat quando mortuus est:

7 :*eum moriendo in* ,annorum viginti & centum filius Moseh Et

ומשה בן־מאה ועשרים שנה במתו

k כהה l לוח

.eius vigor fugit neque ,eius oculus caligauit non

לא־[k] כהתה עינו ולא־נס [l] לחה׃

m בכה

8 ,Moab campestribus in ,Moseh Israel filij fleuerunt Et

[m] ויבכו בני ישראל את־משה בערבת מואב

n תמם

.Moseh luctus fletus dies sunt perfecti Et .diebus triginta

שלשים יום [n] ויתמו ימי בכי אבל משה׃

coniunxit

‡ paruerunt ei

9 quia ,sapientiæ spiritu est repletus ,Nun filius Iehosuah Et

ויהושע בן־נון מלא רוח חכמה כי־

eum ad audierunt ‡ & :eum super suas manus Moseh *fulcinit*

סמך משה את־ידיו עליו וישמעו אליו

o עשה

Dominus præcepit quemadmodum fecerunt & ,Israel filij

בני־ישראל [o] ויעשו כאשר צוה יהוה

p קום

facie ad faciẽ.

10 .Moseh Israel in vltrà propheta surrexit non Et

את־משה׃ ולא־[p] קם נביא עוד בישראל

.*facies ad facies* Dominus *eum* nosset quem ,Moseh sicut

כמשה אשר ידעו יהוה פנים אל־פנים׃

† ad

q אות

vt faceret

11 ,Dominus eum misit quæ † ,portentis & ,signis omnibus In

לכל־[q] האתת והמופתים אשר שלחו יהוה

,eius seruis omnibus & Parhoh ,Aegypti terra in *faciendum ad*

לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל־עבדיו

potestate

r ירא

12 terrore omni & ,forti *manu* omni in Et .eius terræ omni &

ולכל־ארצו׃ ולכל היד החזקה ולכל [r] המורא

.Israel omnis oculis in Moseh fecit quæ ,magno

הגדול אשר עשה משה לעיני כל־ישראל׃

תם ספר אלה הדברים

Finis libri Deuteronomij.

naribus tuis & holocaustum

a שום

.tuum altare super ,*consumptum* & ,*tuo naso* in suffitum ponent

[a] ישימו קטורה באפך וכליל על־מזבחך׃

$ substantiæ

* in opere

‖ complaceas.

† inimicorum

11 .*velu* ‖ eius manuum *opus* * & ,eius *virtuti* $ Domine Benedic

ברך יהוה חילו ופעל ידיו תרצה

b קום

ne ,eũ habentium odio & ,eius *insurgentium* † lumbos Transfige

מחץ מתנים [b] קמיו ומשנאיו מן־

12 habitabit Domini Dilectus :dixit Biniamin Ad .surgant

יקומון׃ לבנימן אמר ידיד יהוה ישכן

‡ confidenter

iuxta

inter & ,die tota eum *super* tegens ,eum *super fiducia in* ‡

לבטח עליו חפף עליו כל־היום ובין

13 Benedicta :dixit Ioseph ad Et .habitauit eius humeros

כתפיו שכן׃ וליוסף אמר מברכת

‖ à Domino

† delicatis

voragine de & ,rore de ,cælorum *delicia* † de ,eius terra *Domini* ‖

יהוה ארצו ממגד שמים מטל ומתהום

delicatis fructibus

$ delicatis fructibus maturis

$ vertice

* orientalium

‖ delicatis

14 *delicia* ‡ de & ,solis *prouentuum delicia* de Et .deorsum cubante

רבצת תחת׃ וממגד תבואת שמש וממגד

15 ,*orientis* * montium *capite* $ de Et .lunarum *eiectionis*

גרש ירחים׃ ומראש הררי־קדם

16 ,terræ *delicia* ‖ de Et .seculi collium *delicia* ‖ de &

וממגד גבעות עולם׃ וממגד ארץ

c רצה

† super

‡ è fratribus

veniat ,rubi habitatoris voluntate & ,eius plenitudine &

ומלאה [e] ורצון שכני סנה תבואתה

.eius *fratrum* ‡ Nazaræi verticem † *ad* & ,Ioseph caput *ad* †

לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו׃

Primogeniti bouis habet decorem,

† vsque ad,

‡ sunt

17 .eius cornua vnicornis cornua & ,*ei decor eius bos Primogenitus*

בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו

sunt

‡ isti Et .terræ fines † pariter cornupetet populos ipsis in

בהם עמים ינגח יחדו אפסי־ארץ והם

.Menasseh millia *ipsi* & ,Ephraim millia decem

רבבות אפרים והם אלפי מנשה׃

quando egrediens,

d יצא

‖ tabernaculis

† ad

18 ,*te egrediendo in* Zebulun Lætare ;dixit Zebulun ipsi Et

ולזבולן אמר שמח זבולן [d] בצאתך

19 ;vocabunt montem † Populos .tuis *tentoriis* ‖ in Issachar &

ויששכר באהליך׃ עמים הר־יקראו

marium affluentiam quia ;iustitiæ sacrificia sacrificabunt ibi

שם יזבחו זבחי־צדק כי שפע ימים

tectos thesauros

20 :dixit Ghad ad Et .arenæ *abscondita tecta* & ,surgent

יינקו ושפני טמוני חול׃ ולגד אמר

rapiet & ,habitauit leo sicut ;Ghad faciens dilatare Benedictus

ברוך מרחיב גד כלביא שכן וטרף

e ראה

† esset

‡ cum principibus

21 sibi principium vidit Et .verticem etiam ,brachium

זרוע אף־קדקד׃ [e] וירא ראשית לו

f אתה

:populi *capitibus* ‡ venit & ,tecti legislatoris pars † ibi quòd

כי־שם חלקת מחקק ספון [f] ויתא ראשי עם

† vt

.Israel cum eius iudicia & ,fecit Domini iustitiam

צדקת יהוה עשה ומשפטיו עם־ישראל׃

22 è saltabit leonis catulus † Dan :dixit Dan ad Et

ולדן אמר דן גור אריה יזנק מן־

g רצה

occidentem.

23 ,voluntate satur Naphtali :dixit Naphtali ad Et .Basan

הבשן׃ ולנפתלי אמר נפתלי שבע [g] רצון

h ירש

placens

.posside meridiem & ,*mare* :Domini benedictione plenus &

ומלא ברכת יהוה ים ודרום [h] ירשה׃

suis fratribus,

24 *acceptus* fit :Aser filiis præ Benedictus :dixit Aser ad Et

ולאשר אמר ברוך מבנים אשר יהי רצוי

25 ,Ferrum .suum pedem oleo in tingens & ,*suorum fratrum*

אחיו וטבל בשמן רגלו׃ ברזל

.tua fortitudo tui dies sicut & :tua calceamenta æs &

ונחשת מנעלך וכימיך דבאך׃

† est

‡ Israel,

$ est

26 ,tui auxilium in cælos equitans *recte* ‡ ô Deus sicut † Non

אין כאל ישרון רכב שמים בעזרך

i באה k עון

ab initio,

* sub

‖ facie

27 Deus $ Habitaculum .cælos sua magnificentia in &

[i] ובגאותו שחקים׃ [k] מענה אלהי

tuis faciebus ‖ à eiecit Et .seculi brachiis *desubter* * & ,*orientis*

קדם ומתחת זרעת עולם ויגרש מפניך

28 ,inimicum :dixit & .Disperde Israel habitauit Et

אויב ויאמר השמד׃ וישכן ישראל

vini.

l ירש

.*musti* & ,frumenti terram ad Iahacob Oculus .solus cõfidẽter

בטח בדד עין יעקב אל־ארץ דגן [l] ותירוש

.rorem stillabunt eius cæli etiam

אף־שמיו יערפו־טל׃

סכום פסוקי דספר בראשית אלף וחמש מאות ושלשים
וארבע וסימן אך לך: וחציו ועל חרבך תחיה ופרשיותיו יב
אחאב סימן וסדריו מג ידידיה סימן · ואותיותיו ד אלפים ושלש
מאות ותשעים וחמשה:

סכים פסוקי דספרא ואלה שמות אלף ומאתים וט וסימנו
ארט וסדריו יא ופרשיותיו כט וחציו אלהים לא תקלל:

סכום הפסוקים של ספר ויקרא שמנה מאות וחמשים
ותשעה וסימן נטף וחציו והנוגע בבשר הזב עת עזרה:

סכום פסוקי דספר במדבר סיני אלף ומאתים ושמנים
ושמנה וסימן ארפח וחציו והיה האיש אשר אבחר בו מטהו
יפרח · וסדריו לב' סא וסדריו כח' ופרשיותיו עשרה:

סכום פסוקי דספר אלה הדברים תשע מאות וחמשים
וחמשה וסימן תנץ וחציו ועשית על פי הדבר ופרשיותיו
עשר וסדרין כז:

סכום פסוקי של חומשי תורה חמשת אלפים
ומאתי וארבעים וחמשה:

יהושע

LIBER IEHOSVAH.

CAPVT I. א

Et
Mosch mortem post fuit
1 וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה
dixit & ,Domini serui
עֶבֶד יְהוָה וַיֹּאמֶר
filiū ,Iehosuah ad Dominus
יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־
:dicēdo ,Mosch ministrū,Nun
נוּן מְשָׁרֵת מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
transi ,surge nunc Et .est mortuus meus seruus Mosch
2 מֹשֶׁה עַבְדִּי מֵת וְעַתָּה קוּם עֲבֹר
terram ad ,hic populus omnis & tu ,hunc Iarden
אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה אַתָּה וְכָל־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ
Omnem .Israel filiis* ,eis dans ego quam
3 אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָהֶם לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ כָּל־
:eum dedi vobis ,eo in vestri pedis vola calcauerit quo locum
מָקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף־רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם נְתַתִּיו
deserto A .Mosch ad sum locutus quemadmodum
4 כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־מֹשֶׁה׃ מֵהַמִּדְבָּר
,Perath flumen magnum flumen ad vsq; & ,isto Lebanon &
וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה וְעַד־הַנָּהָר הַגָּדוֹל נְהַר־פְּרָת
ingressu magnum ,mare ad vsque & Chitthæorum terra omnis
כֹּל אֶרֶץ הַחִתִּים וְעַד־הַיָּם הַגָּדוֹל מְבוֹא
vir stabit Non .vester terminus erit ,solis
5 הַשָּׁמֶשׁ יִהְיֶה גְּבוּלְכֶם׃ לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ
fui Quemadmodum .tuæ vitæ diebus omnibus tuas facies ad
לְפָנֶיךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי
.te derelinquā neque ,te laxabo non ,tecum ero ,Mosch cum
עִם־מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ לֹא אַרְפְּךָ וְלֹא אֶעֶזְבֶךָּ׃
facies hæreditare tu quia .te robora & te Conforta
6 חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תַּנְחִיל אֶת־
,eorum patribus iuraui quam *terram hunc populum
הָעָם הַזֶּה אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבוֹתָם
valde te robora & ,te conforta Tantum .eis dandum ad
7 לָתֵת לָהֶם׃ רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד
quam legem omnem secundum faciendum ad ,custodiendum ad
לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר
dextrorsum eo ab declines Ne .meus seruus ,Mosch tibi præcepit
צִוְּךָ מֹשֶׁה עַבְדִּי אַל־תָּסוּר מִמֶּנּוּ יָמִין
,iueris quæ omnibus in intelligas vt ,sinistrorsum &
וּשְׂמֹאול לְמַעַן תַּשְׂכִּיל בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ׃
meditaberis & ,tuo ore ab huius legis liber recedat Non
8 לֹא־יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ
faciendum ad custodias vt ,nocte ac die eo in
בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת
secundabis tunc Quia ,eo in scriptum omne secundum
כְּכָל־הַכָּתוּב בּוֹ כִּי־אָז תַּצְלִיחַ אֶת־
:tibi præcepi Nonne .intelliges tunc & ,tuas vias
9 דְּרָכֶךָ וְאָז תַּשְׂכִּיל׃ הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ
quia :frangaris nec ,formides ne ,te robora & ,te Conforta
חֲזַק וֶאֱמָץ אַל־תַּעֲרֹץ וְאַל־תֵּחָת כִּי
iueris quæ omnibus in tuus Deus Dominus tecum
עִמְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ׃
:dicendo ,populi præfectis Iehosuah præcepit Et
10 וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־שֹׁטְרֵי הָעָם לֵאמֹר׃
,populo præcipite & ,castrametationis intimo in Transite
11 עִבְרוּ בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה וְצַוּוּ אֶת־הָעָם
tribus adhuc in quia ,viaticum vobis Parate :dicendo
לֵאמֹר הָכִינוּ לָכֶם צֵידָה כִּי בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת
veniendum ad ,hunc Iarden transeuntes vos diebus
יָמִים אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה לָבוֹא
vester Deus Dominus quam terram possidendum ad
לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

a הָיָה
b מוּת
do *nempe
in quo calcaueris planta pedis vestri
c כַּף נָתַן
ab occasu
quisquam
ante te e יוֹם f חָיָה
dimittam
g רָפָה
hæreditate accipere facies *super
vt darem
vt custodias, & facias
h יָרָה
ea ad dexterā & ad sinistrā, ad * perrexeris.
i צָוָה הָלַךְ
sed
l הָגָה
obserues & facias quod est
m צָוָה
consterneris *terrearis
n חָתַת
est ad perrexeris.
per medium castrorum. *annonam, fine trium dierum
o כּוּן p צוּד
transitis vt ingrediamini
q יָרַשׁ

dat ,Ghaditis & ,Reubenitis Et .eam possidendum ad vobis dans
12 נֹתֵן לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ׃ וְלָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי
:dicendo ,Iehosuah ait Menasseh tribui dimidiæ &
וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה אָמַר יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃
seruus Mosch vobis præcepit quod verbi Memento
13 זָכוֹר אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד־
,vobis requiem dans ,vester Deus Dominus :dicendo ,Domini
יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מֵנִיחַ לָכֶם
,vestræ Vxores .hanc terram vobis dedit &
14 וְנָתַן לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת׃ נְשֵׁיכֶם
quam ,terra in maneant vestra acquisitiones & ,vestra familia *
טַפְּכֶם וּמִקְנֵיכֶם יֵשְׁבוּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
transibitis vos Et .Iarden transitu in Mosch vobis dedit
נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם תַּעַבְרוּ
,fortitudine potentes omnes ,vestrorum fratrum facies ad quintati
חֲמֻשִׁים לִפְנֵי אֲחֵיכֶם כֹּל גִּבּוֹרֵי הַחַיִל
Dominus det quietem Donec .eis auxiliabimini &
15 וַעֲזַרְתֶּם אוֹתָם׃ עַד אֲשֶׁר־יָנִיחַ יְהוָה
ipsi etiam possideant & ,vobis sicut vestris fratribus
לַאֲחֵיכֶם כָּכֶם וְיָרְשׁוּ גַם־הֵמָּה אֶת־
reuertemini & :eis dans vester Deus Dominus quam terram
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָהֶם וְשַׁבְתֶּם
dedit quam ,eam possidebitis & ,vestræ possessionis terram ad
לְאֶרֶץ יְרֻשַּׁתְכֶם וִירִשְׁתֶּם אוֹתָהּ אֲשֶׁר נָתַן
ortum ad ,Iarden transitu in Domini seruus Mosch vobis
לָכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַח
Omnia :dicendo ,Iehosuah responderunt Et .Solis
16 הַשָּׁמֶשׁ׃ וַיַּעֲנוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר כֹּל
quæ* omnia ad & :faciemus ,nobis præcepisti quæ
אֲשֶׁר־צִוִּיתָנוּ נַעֲשֶׂה וְאֶל־כָּל־אֲשֶׁר
audiuimus quibus omnia Iuxta .ibimus ,nos miseris
17 תִּשְׁלָחֵנוּ נֵלֵךְ׃ כְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ
Dominus sit tantum .te ad audiemus sic ,Mosch ad
אֶל־מֹשֶׁה כֵּן נִשְׁמַע אֵלֶיךָ רַק יִהְיֶה יְהוָה
.Mosch cum fuit quemadmodum ,tecum tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־מֹשֶׁה׃
audierit non & ,tuo ori rebellauerit qui vir Omnis
18 כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יַמְרֶה אֶת־פִּיךָ וְלֹא־יִשְׁמַע
tantum :moriatur ,ei præceperis quæ omnibus in tua verba
אֶת־דְּבָרֶיךָ לְכֹל אֲשֶׁר־תְּצַוֶּנּוּ יוּמָת רַק
.te robora & ,te conforta
חֲזַק וֶאֱמָץ׃

CAP. II. ב

duos Sitthim è Nun filius Iehosuah misit Et
1 וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ־בִּן־נוּן מִן־הַשִּׁטִּים שְׁנַיִם־
videte ,Ite :dicendo ,silentio explorantes viros
אֲנָשִׁים מְרַגְּלִים חֶרֶשׁ לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת־
domum sunt ingressi & ,iuerunt Et .Iericho & ,terram
הָאָרֶץ וְאֶת־יְרִיחוֹ וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ בֵּית־
.ibi cubuerunt & :Rachab eius nomen & ,meretricis mulieris
אִשָּׁה זוֹנָה וּשְׁמָהּ רָחָב וַיִּשְׁכְּבוּ־שָׁמָּה׃
viri Ecce :dicendo ,Iericho regi fuit dictum Et
2 וַיֵּאָמַר לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר הִנֵּה אֲנָשִׁים
perrimandum ad Israel filiis è nocte huc venerunt
בָּאוּ הֵנָּה הַלַּיְלָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַחְפֹּר אֶת־
:dicendo Rachab ad Iericho rex misit Et .terram
3 הָאָרֶץ׃ וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶל־רָחָב לֵאמֹר
venerunt qui ,te ad venientes viros Educ
הוֹצִיאִי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלַיִךְ אֲשֶׁר־בָּאוּ
,terram omnem perrimendum ad quia :tuam domum ad
לְבֵיתֵךְ כִּי לַחְפֹּר אֶת־כָּל־הָאָרֶץ
.venerunt
בָּאוּ׃

a חָצָה
Mementote
requiescere vos fecit, b נוּחַ
* paruuli vestri, & pecora vestra
c טַפְּ d קָנָה
trans
accincti armis, ante fratres vestros, faciat quiescere
fratres vestros * vos,
dat
e שׁוּב
trans
ad f עָנָה *ad
pergemus. obediuimus ipsi obediemus tibi:
Quicunque obedierit verbis tuis.
exploratores clam,
g הָלַךְ h רָאָה
cauponæ, dormierunt
explorandum
i בּוֹא
qui ingressi sunt
k יָצָא
*explorandū

,eum * abscondit & ,viros ambos mulier cepit Et
4 [a] ותקח האשה את־שני האנשים ותצפנו
cognoui non & ‡ ,viri me ad venerunt ,Recte $:ait &
ותאמר כן באו אלי האנשים ולא ידעתי
,obscuritate in claudendum ad porta † fuit Et .ipsi * vnde
5 מאין המה: ויהי השער לסגור בחשך
:viri abierunt quò cognoui non :sunt egressi viri &
והאנשים יצאו לא ידעתי אנה הלכו האנשים
.eos assequemini ‖ quia ,eos post citò sequimini
רדפו מהר אחריהם כי [b] תשיגום:
eos abscondit & ,tectum in eos fecit ascendere ipsa Et
6 והיא [c] העלתם הגגה ותטמנם
.tectum super ei ordinatis ligni linis in
בפשתי העץ הערכות לה על־הגג:
Iarden itinere eos post sunt secuti viri Et
7 והאנשים רדפו אחריהם דרך הירדן
quemadmodum post $ clauserunt portámque :transitus * ad vsque
על המעברות והשער סגרו אחרי כאשר
.eos post insequentes sunt ingressi
יצאו הרודפים אחריהם:
eos super * ascendit ipsa & ,iacerent ‡ antequam ipsi Et
8 והמה טרם ישכבון והיא עלתה עליהם
Noui :viros ad ait Et .tectum super
9 על־הגג: ותאמר אל־האנשים ידעתי
cecidit quia & ,terram vobis Dominus dederit quòd
כי־נתן יהוה לכם את־הארץ וכי־נפלת
habitatores omnes sunt liquefacti quia & ,nos super vester terror defluxerunt
אימתכם עלינו וכי [d] נמגו כל־ישבי
quòd audiuimus Quia .vestris faciebus à terræ
10 הארץ מפניכם: כי שמענו את אשר
,vestris faciebus à Suph maris aquas Dominus fecerit siccari
[e] הוביש יהוה את־מי ים־סוף מפניכם
regibus duobus fecistis quæ & ,Ægypto ex vos exeundo in
[f] בצאתכם ממצרים ואשר [g] עשיתם לשני מלכי
,Ogh & ,Sichon ,Iarden transitu in qui ,Emoræi
האמרי אשר בעבר הירדן לסיחן ולעוג
.eos interemistis quos
אשר החרמתם אתם:
surrexit non & ,nostrum cor est liquefactum & ,audiuimus Et
11 ונשמע [h] וימס לבבנו ולא־[i] קמה
Dominus quia ;vestris faciebus † à viro in spiritus vltrà
עוד רוח באיש מפניכם כי יהוה
super & ,desuper * cælis in Deus ipse ‖ vester Deus
אלהיכם הוא אלהים בשמים ממעל ועל־
mihi quæso iurate nunc Et .desubter $ terram
12 הארץ מתחת: ועתה השבעו־נא לי
facietis & * ,misericordiam vobiscum feci quia ,Domino in ‡
ביהוה כי־עשיתי עמכם חסד ועשיתם
dabitis & ,misericordiam mei patris domo cum vos etiam
גם־אתם עם־בית אבי חסד ונתתם
,meum patrem viuificabitis Et .veritatis signum mihi
13 לי אות [k] אמת: [l] והחיתם את־אבי
& ,meas sorores & ,meos fratres & ,meam matrem &
ואת־אמי ואת־אחי ואת־אחותי ואת
.morte à nostras animas eruetis & :eis † quæ omnia
כל־אשר להם [m] והצלתם את־נפשתינו ממות:
vobis pro nostra Anima :viri ei Dixerúntque
14 ויאמרו לה האנשים נפשנו תחתיכם
,hoc nostrum verbum indicaueritis non si ,moriendum ad
למות אם לא [n] תגידו את־דברנו זה
faciemus & ,terram nobis Dominus dando in ‖ ,erit &
והיה [o] בתת יהוה לנו את־הארץ ועשינו
eos fecit descendere Et .veritatem & ,misericordiam tecum
15 עמך חסד ואמת: [p] ותורדם
,muri pariete in * eius domus quia :fenestram per fune in
בחבל בעד החלון כי ביתה בקיר החומה
.sedens ipsa muro in &
ובחומה היא יושבת:
occurrant fortè ne ,ite $ montem Ad :eis Dixitque
16 ותאמר להם ההרה לכו פן־יפגעו
vsque † diebus tribus ibi abscondemini * & ,insequentes vos in ‡
בכם הרדפים [q] ונחבתם שמה שלשת ימים עד

tulit * eos, ‡ לקח
$ Profectò ‡ sed * essent.
† dum porta clauderetur in tenebris,
‖ comprehendetis
[b] נשג
[c] עלה culmis lini qui erant ordinati
* vadæ $ postquam
‡ dormirent * ad
[d] מוג facie vestra.
[e] יבש dum exiretis
[f] יצא [g] עשה erant trans
[h] מסס [i] קום † facie vestra;
‖ est * sursum, $ deorsum.
‡ per Dominum, * quòd
[k] אמן [l] חיה
אחיותי קְ † sunt
[m] נצל prodideritis
[n] נגד ‖ cum tradiderit
[o] נתן
[p] ירד * erat habitabat.
$ pergite, ‡ vobis * latitate † donec
[q] חבא

.vestram viam ad ‖ ibitis postea & :insequentes reuerti
[a] שב הרדפים ואחר [b] תלכו לדרככם:
nos $ Innoxij :viri eam ad * Dixerúntque
17 ויאמרו אליה האנשים [c] נקים אנחנו
.nos fecisti iurare quo ,hoc tuo iuramento à
משבעתך הזה אשר השבעתנו:
fili lineam ‡ ,terram in ingredientibus nobis Ecce
18 הנה אנחנו באים בארץ את־[d] תקות חוט
nos fecisti descendere qua * ,fenestra in ligabis hanc coccinei
השני הזה תקשרי בחלון אשר הורדתנו
,tuos fratres & ,tuam matrem & ,tuum patrem & ;ea in
בו ואת־אביך ואת־אמך ואת־אחיך
.domum in te ad colliges tui patris domum omnem ac
ואת כל־בית אביך תאספי אליך הביתה:
tuæ domus ostiis ex fuerit egressus qui omnis ,erit Et
19 והיה כל אשר־יצא מדלתי ביתך
omnis & :innoxij nos & ,eius caput in † eius sanguis ,foras
החוצה דמו בראשו ואנחנו [e] נקים וכל
,nostrum caput in illius sanguis ,domo in tecum fuerit qui
אשר יהיה אתך בבית דמו בראשנו
.illum in fuerit manus si
אם־יד תהיה־בו:
erimus & hoc nostrum verbum indicaueris si Et
20 ואם־[f] תגידי את־דברנו זה והיינו
.nos fecisti iurare quo ,tuo iuramento à innocentes
נקים משבעתך אשר השבעתנו:
,eos dimisit & ,istud ita vestra verba Secundum :ait Et
21 ותאמר כדבריכם כן־הוא ותשלחם
.fenestra in cocci lineam ligauit & :abierunt &
וילכו ותקשר את־[g] תקות השני בחלון:
ibi manserunt & ,montem ad venerunt & ,abierunt Et
22 וילכו ויבאו ההרה וישבו שם
quæsierunt & ,insecutores sunt reuersi donec ,diebus tribus
שלשת ימים עד־[h] שבו הרדפים ויבקשו
sunt reuersi Et .inuenerunt non & ,via omni in insecutores
23 הרדפים בכל־הדרך ולא מצאו: וישבו
veneruntque ,transierũt & mõte de descẽderunt & ,viri ambo
שני האנשים וירדו מההר ויעברו ויבאו
omnia ei narrauerunt & :Nun filium Iehosuah ad
אל־יהושע בן־נון ויספרו־לו את כל־
dedit Quia * :Iehosuah ad dixerunt Et .eos inuenientia ‖
24 המצאות אותם: ויאמרו אל־יהושע כי־נתן
etiam & :terram omnem nostris manibus in Dominus
יהוה בידנו את־כל־הארץ וגם־
.nostris aspectibus ab terræ habitatores omnes sunt dissoluti
[i] נמגו כל־ישבי הארץ מפנינו:

CAP. III. ג

, Sittim è sunt profecti & ,manè in Iehosuah manicauit Et
1 וישכם יהושע בבקר ויסעו מהשטים
:Israel filij omne & ,ipse ,Iarden ad vsque venerunt &
ויבאו עד־הירדן הוא וכל־בני ישראל
.transirent antequam ,ibi pernoctauerunt &
[k] וילנו שם טרם יעברו:
præfecti transierunt & ,dierum trium fine à ,fuit Et
2 ויהי מקצה שלשת ימים ויעברו השטרים
,populo præceperunt Et .castrametationis intimo in
3 בקרב המחנה: [l] ויצוו את־העם
Domini fœderis arcam vos videre Circa :dicendo
לאמר [m] כראותכם את ארון ברית־יהוה
vos & :eam portantes Leuitas sacerdotes & ,vestri Dei
אלהיכם והכהנים [n] הלוים נשאים אתו ואתם
.illam post ibitis & ,vestro loco de proficiscemini
[o] תסעו ממקומכם והלכתם אחריו:
eam inter & vos inter erit longinquum $ Veruntamen
4 אך רחוק יהיה ביניכם ובינו
,eam ad appropinquetis Ne .mensura in cubiti ‡ milliũ duũm ferè
כאלפים אמה [p] במדה אל־תקרבו אליו
;ea in ambuletis qua * viam cognoscatis quo vt
למען אשר־תדעו את־הדרך אשר תלכו־בה
.nudiustertius ‖ heri ab via in † transistis non quoniam
כי לא עברתם בדרך מתמול שלשום:

redeant ‖ per viam vestram.
[a] שוב [b] ילך * ei
$ erimus
[c] נקה
‡ chordam
[d] קוה
* per quam nos fecisti descendere,
congregabis
† erit
[e] נקה
prodideris
[f] נגד
sit
filum coccineum
[g] קוה
reuerterentur
[h] שוב
per omnem viam,
‖ quæ euenerunt eis.
* Vtique tradidit
à facie nostra.
[i] מוג
surrexit
[k] לון
post finem
per medium castrorum.
[l] צוה
Cùm videritis
[m] ראה
[n] לוה
[o] נסע
$ interstitiũ
ניו קְ
‡ cubitorum
[p] מדד
* per quam ambuletis:
† per viam ‖ &

cras quia ;vos Sanctificate :populum ad Iehosuah dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם הִתְקַדָּשׁוּ כִּי מָחָר
.mirabilia vestri medio in Dominus faciet
יַעֲשֶׂה יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם נִפְלָאוֹת׃
Tollite :dicendo ,sacerdotes ad Iehosuah Dixitque
6 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר [a]שְׂאוּ
tulerunt & :populi facies ad transite & ,fœderis arcam
אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וְעִבְרוּ לִפְנֵי הָעָם וַיִּשְׂאוּ
.populi facies ad ambulauerunt & ,fœderis arcam
אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וַיֵּלְכוּ לִפְנֵי הָעָם׃
incipiam hac Die :Iehosuah ad Dominus dixit Et
7 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם הַזֶּה [b]אָחֵל
quia ,sciant quò ,Israel omnis oculis in te magnificare
גַּדֶּלְךָ בְּעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן כִּי
.tecum ero ‡ ,Moseh cum fui quemadmodum
כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם־מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ׃
arcam portantibus sacerdotibus præcipies tu Et
8 וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת־הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן־
aquarum ‡ finem ad vsque vos ingredi Circa †:dicendo ,fœderis
הַבְּרִית לֵאמֹר [c]כְּבֹאֲכֶם עַד־קְצֵה מֵי
ad Iehosuah dixit Et .stabitis Iarden in Iarden
9 הַיַּרְדֵּן בַּיַּרְדֵּן תַּעֲמֹדוּ׃ וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־
verba audite & ,huc Accedite :Israel filios
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [d]גֹּשׁוּ הֵנָּה וְשִׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי
hoc In :Iehosuah ait Et .vestri Dei Domini
10 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ בְּזֹאת
expellendo ‡ & ,vestro interiore in viuens Deus quòd ,cognoscetis
תֵּדְעוּן כִּי אֵל חַי בְּקִרְבְּכֶם וְהוֹרֵשׁ
,Chittæum & ,Chenahanæum ,vestris faciebus à expellet
יוֹרִישׁ מִפְּנֵיכֶם אֶת־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־הַחִתִּי
,Emoræum ,Ghirgasæum & ,Perizæum & ,Chiuuæum &
וְאֶת־הַחִוִּי וְאֶת־הַפְּרִזִּי וְאֶת־הַגִּרְגָּשִׁי וְהָאֱמֹרִי
vniuersæ dominatoris fœderis arca Ecce .Iebusæum &
11 וְהַיְבוּסִי׃ הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל־
.Iarden in vestras facies ad transiens ,terræ
הָאָרֶץ עֹבֵר לִפְנֵיכֶם בַּיַּרְדֵּן׃
tribubus de viros duodecim vobis capite nunc Et
12 וְעַתָּה [e]קְחוּ לָכֶם שְׁנֵי עָשָׂר אִישׁ מִשִּׁבְטֵי
.tribui vnum virum vnum virum ,Israel
יִשְׂרָאֵל אִישׁ־אֶחָד אִישׁ־אֶחָד לַשָּׁבֶט׃
sacerdotum pedum volas quiescere circa ‡ ,erit Et
13 וְהָיָה כְּנוֹחַ [f]כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים
aquis in terræ omnis dominatoris Domini arcam portantium
נֹשְׂאֵי אֲרוֹן יְהוָה אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ בְּמֵי
descendentes aquæ ,scindentur ‡ Iarden aquæ ,Iarden
הַיַּרְדֵּן מֵי הַיַּרְדֵּן יִכָּרֵתוּן הַמַּיִם הַיֹּרְדִים
proficiscendo in ,fuit Et .vno aceruo stabunt & ,desuper
14 מִלְמַעְלָה וְיַעַמְדוּ נֵד אֶחָד׃ וַיְהִי בִּנְסֹעַ
, Iarden transeundum ad ‡ ,suis tabernaculis de populus
הָעָם מֵאָהֳלֵיהֶם לַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן
.populi facies ad ‡ fœderis arcam portantes † sacerdotes &
וְהַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן הַבְּרִית לִפְנֵי הָעָם׃
pedes & ,Iarden ad vsque arcam portantes venire circa Et
15 וּכְבוֹא נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן עַד־הַיַּרְדֵּן וְרַגְלֵי
extremo in essent intincti arcam portantium sacerdotum
הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן נִטְבְּלוּ בִּקְצֵה
omnibus suas ripas omnes super repleuerat Iarden & (aquarum
הַמָּיִם וְהַיַּרְדֵּן מָלֵא עַל־כָּל־[g]גְּדוֹתָיו כֹּל
,desuper descendentes aquæ steterunt Et (messis diebus
16 יְמֵי קָצִיר׃ וַיַּעַמְדוּ הַמַּיִם הַיֹּרְדִים מִלְמַעְלָה
, vrbe Adam in* valde procul vno aceruo steterunt ‖ ab
קָמוּ נֵד־אֶחָד הַרְחֵק מְאֹד [h]בָאָדָם הָעִיר
mare super ‡ descendentes & ,Sarthan latere ex † quæ
אֲשֶׁר [i]מִצַּד צָרְתָן וְהַיֹּרְדִים עַל יָם
:sunt excisa ‡ ,sunt consumptæ ,salis mare ,solitudinis
הָעֲרָבָה יָם־הַמֶּלַח [k]תַּמּוּ נִכְרָתוּ
.Iericho contra ‡ transierunt populus &
וְהָעָם עָבְרוּ נֶגֶד יְרִיחוֹ׃
fœderis arcam portantes sacerdotes stabant Et
17 וַיַּעַמְדוּ הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן בְּרִית־
omnis & ,præparando Iarden medio in ,sicco in Domini præparati,
יְהוָה בֶּחָרָבָה בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן [l]הָכֵן וְכָל־

[a] נשא antepopulum
antepopulum,
[b] חלל vt
† sic
† Cùm ingressi fueritis ‡ aquæ
[c] בוא
[d] נגש
‡ quòd
medio vestri
facie vestra
Domini
trāsitante vos
tollite
[e] לקח singulū virum per tribum.
‡ cùm requieuerint plantæ
[f] כפף
‡ deficient.
* cùm proficiscerentur
‖ vt transiret
† portabant
‡ ante populū
cùm venissent
[g] גדד quę descendebant
‖ ab
[h] קום מאדם
ק
† est ‡ in
[i] צדד
[k] תמם ‡ defecerunt:
‡ è regione
[l] כון

omnis consummauerunt ‖ donec ,sicco in transeuntes ,Israel
יִשְׂרָאֵל עֹבְרִים בֶּחָרָבָה עַד אֲשֶׁר־תַּמּוּ כָּל־
Iarden transire gens
הַגּוֹי לַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן׃

CAP. IIII. ד

transire gens omnis consummauerunt quemadmodum ,fuit Et
1 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תַּמּוּ כָל־הַגּוֹי לַעֲבוֹר
:dicendo ,Iehosuah ad Dominus dixit & ,Iarden
אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃
,viros duodecim populo è vobis Capite
2 [a]קְחוּ לָכֶם מִן־הָעָם שְׁנֵים עָשָׂר אֲנָשִׁים
.tribu de vnum virum ‖ vnum virum
אִישׁ־אֶחָד אִישׁ־אֶחָד מִשָּׁבֶט׃
medio è hinc vobis Tollite :dicendo eis præcipite Et
3 [b]וְצַוּוּ אוֹתָם לֵאמֹר [c]שְׂאוּ־לָכֶם מִזֶּה מִתּוֹךְ
duo præparando ‡ ,sacerdotum pedum statione è † Iarden
הַיַּרְדֵּן [d]מִמַּצַּב רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים הָכִין שְׁתֵּים־
.vobiscum eos facietis transire & ,lapides decim
עֶשְׂרֵה אֲבָנִים וְהַעֲבַרְתֶּם אוֹתָם עִמָּכֶם
,eo in pernoctabitis quo ,diuersorio in eos facietis reponere &
וְהִנַּחְתֶּם אוֹתָם בַּמָּלוֹן אֲשֶׁר־[e]תָּלִינוּ בוֹ
duodecim ad Iehosuah clamauit ‖ Et .nocte
4 הַלָּיְלָה׃ וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ אֶל־שְׁנֵים הֶעָשָׂר
vnum virum ,Israel filiis de fecerat præparati quos viros
אִישׁ אֲשֶׁר הֵכִין מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ־אֶחָד
.tribu de vnum virum
אִישׁ־אֶחָד מִשָּׁבֶט׃
arcæ facies ad Transite :Iehosuah eis dixit Et
5 וַיֹּאמֶר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ עִבְרוּ לִפְנֵי אֲרוֹן
vobis leuate & ,Iarden medium in vestri Dei Domini
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶל־תּוֹךְ הַיַּרְדֵּן [f]וְהָרִימוּ לָכֶם
tribuum numerum in † suum humerum super vnum lapidem vir *
אִישׁ אֶבֶן אַחַת עַל־שִׁכְמוֹ לְמִסְפַּר שִׁבְטֵי
signum hoc sit Vt .Israel filiorum
6 בְנֵי־יִשְׂרָאֵל׃ לְמַעַן תִּהְיֶה זֹאת אוֹת
:dicendo ,cras vestri filij interrogauerint cùm ,vestro interiori in
בְּקִרְבְּכֶם כִּי־יִשְׁאָלוּן בְּנֵיכֶם מָחָר לֵאמֹר
?vobis isti lapides Quid
מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לָכֶם׃
Iarden aquæ sunt excisæ Quòd :eis dicetis Et
7 וַאֲמַרְתֶּם לָהֶם אֲשֶׁר נִכְרְתוּ מֵימֵי הַיַּרְדֵּן
,Iarden in eam transeundo in † ,Domini fœderis arcæ faciebus à ‖
מִפְּנֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה בְּעָבְרוֹ בַּיַּרְדֵּן
isti lapides eruntque :Iarden aquæ sunt excisæ
נִכְרְתוּ מֵי הַיַּרְדֵּן [g]וְהָיוּ הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה
.seculum in vsque Israel filiis memoriam in
לְזִכָּרוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד־עוֹלָם׃
præceperat quemadmodum ,Israel filij sic fecerunt Et
8 [h]וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה
medio de lapides duodecim tulerunt & ;Iehosuah
יְהוֹשֻׁעַ [i]וַיִּשְׂאוּ [k]שְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה אֲבָנִים מִתּוֹךְ
Iehosuah ad Dominus est locutus quemadmodum ,Iarden
הַיַּרְדֵּן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ
eos ferunt transire &: Israel filiorum tribuum numerum in
לְמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבִרוּם
.ibi eos posuerunt & ,diuersorium ad secum
עִמָּם אֶל־הַמָּלוֹן וַיַּנִּחוּם שָׁם׃
medio in Iehosuah erexit lapides duodecim Et
9 וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים [l]הֵקִים יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ
arcam portantium sacerdotum pedum statione sub ,Iarden
הַיַּרְדֵּן תַּחַת מַצַּב רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן
.hanc diem ad vsque ibi fuerunt & :fœderis
הַבְּרִית וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
medio in stantes * arcam portantes sacerdotes Et
10 וְהַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן עֹמְדִים בְּתוֹךְ
præcepit quod ,verbum omne consummari ad vsque ,Iarden
הַיַּרְדֵּן עַד־[m]תֹּם כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה
omnia iuxta poplum ad loquendum ad ‡ ,Iehosuah Dominus
יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לְדַבֵּר אֶל־הָעָם כְּכֹל
populus festinauerunt & :Iehosuah & Moseh præcepit quæ
אֲשֶׁר־צִוָּה מֹשֶׁה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיְמַהֲרוּ הָעָם

transsibât per siccum,
‖ perfecerunt
quando perfecerunt
Tollite
[a] לקח
‖ de qualibet
[b] צוה [c] נשא
† loco vbi steterunt pedes
‡ præparatorum
[d] יצב
in quo manebitis nocte hac
[e] לון
‖ vocauit
qualibet
ante arcam
tollite
[f] רום
‖ singuli
† iuxta
medio vestri,
Quia defecerunt
‖ ante arcam
† cùm trāsiret
[g] היה
[h] עשה
[i] נשא
[k] שנה
secundum
[l] קום
loco vbi steterant pedes
* fœderis stabant
donec cōsummaretur
[m] תמם
‡ ipsi
‡ vt loqueretur

populus omnis conſummauit ſicut , fuit Et . tranſierunt & quando perfecit omnis populus

11 ויעברו: ויהי כאשר תם כל העם

facies ad ſacerdotes & , Domini arca tranſiuit & tranſire ante

לעבור ויעבר ארון יהוה והכהנים לפני

, Gad filij & , Reuben filij Tranſieruntque . populi populum.

12 העם: ויעברו בני ראובן ובני גד

, Iſrael filiorum facies ad quintati Menaſſeh tribus dimidia & accincti armis ante filios

a וחצי שבט המנשה חמשים לפני בני ישראל a חצרה

. Moſeh eos ad fuerat locutus quemadmodum

כאשר דבר אליהם משה:

tranſierunt exercitus accincti mille quadraginta Circiter millia armatorum militum

13 כארבעים אלף חלוצי הצבא עברו

. Iericho campeſtria ad prœlium ad Domini facies ad ante Dominum

לפני יהוה למלחמה אל ערבות יריחו:

Iehoſuah Dominus magnificauit ipſa die In

14 ביום ההוא גדל יהוה את יהושע

quemadmodum , eum timuerunt & : Iſrael omnis oculis in

בעיני כל ישראל b ויראו אתו כאשר b ירא

. eius vitæ diebus omnibus Moſeh timuerunt

יראו את משה כל ימי חייו:

. dicendo , Iehoſuah ad Dominus Dixitque

15 ויאמר יהוה אל יהושע לאמר:

, teſtimonij arcam portantibus ſacerdotibus Præcipe

16 צוה את הכהנים נשאי ארון c העדות c עוד

Iehoſuah præcepit Et . Iarden ex aſcendant & * * vt

17 d ויעלו מן הירדן: ויצו יהושע את d עלה

. Iarden ex Aſcendite : dicendo ; ſacerdotibus

הכהנים לאמר עלו מן הירדן:

fœderis arcam portantes ſacerdotes aſcendendo in , fuit Et cùm aſcendiſſent

18 ויהי בעלות הכהנים נשאי ארון ברית כעלות ק

ſacerdotum pedum vola ſunt euulſa $, Iarden medio de Domini

יהוה מתוך הירדן נתקו e כפות רגלי הכהנים

, ſuum locum ad Iarden aquæ ſunt reuerſæ & , ſiccum ad $ tranſlatæ ſunt plantæ

אל החרבה f וישבו מי הירדן למקומם e כפף f שוב

. ſuas ripas omnes ſuper * nudiuſtertius ‡ heri ſicut iuerunt & ‡ & * iuxta

וילכו כתמול שלשם על כל g גדותיו: g גדה

menſis decima in Iarden ex aſcenderunt populus Et

19 והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש

orientis extremo in Ghilgal in ſunt caſtrametati & , primi

הראשון h ויחנו בגלגל בקצה מזרח h חנה

, illos lapides duodecim Et . Iericho

20 יריחו: ואת i שתים עשרה האבנים האלה i שנה

. Ghilgal in Iehoſuah ſtatuit ; Iarden ex acceperunt quos tulerunt

אשר לקחו מן הירדן הקים יהושע בגלגל:

Quod : dicendo , Iſrael filios ad Dixítque Cùm

21 ויאמר אל בני ישראל לאמר אשר

: dicendo , ſuos patres cras veſtri filij interrogauerint

ישאלון בניכם מחר את אבותם לאמר

facietis cognoſcere Et ? iſti lapides Quid

22 מה האבנים האלה: k והודעתם את k ידע

Iarden Iſrael tranſiuit arida In : dicendo , veſtros filios Per aridam

בניכם לאמר ביבשה עבר ישראל את הירדן

veſter Deus Dominus fecit ſiccari Quòd . hunc Quoniam

23 הזה: אשר l הוביש יהוה אלהיכם l יבש

, vos tranſire vſque veſtris faciebus † à Iarden aquas † facie veſtra, donec trãſieritis,

את מי הירדן מפניכם עד עברכם

, Suph mari in veſter Deus Dominus fecit quemadmodum

כאשר עשה יהוה אלהיכם לים סוף

. nos tranſire vſque , noſtris faciebus ‖ à fecit ſiccari quod ‖ facie noſtra, donec tranſiremus.

אשר הוביש מפנינו עד עברנו:

manum terræ populos omnes ſciendum Ad * * Vt cognoſcant omnes populi

24 למען דעת כל עמי הארץ את יד

timeatis vt , ipſa $ fortis quoniam , Domini $ eſt

יהוה כי חזקה היא למען יראתם את

. diebus omnibus veſtrum Deum Dominum

יהוה אלהיכם כל הימים:

CAP. V. ה

tranſitu in ‡ qui , Emoræi reges omnes audire iuxta , fuit Et cùm audiſſent ‡ trans

1 ויהי כשמע כל מלכי האמרי אשר בעבר

ſuper † qui , Chenahanæi reges omnes & , mare * ad Iarden * occidẽtem, † erant iuxta

הירדן ימה וכל מלכי הכנעני אשר על

Iarden aquas Dominus feciſſet ſiccari quod , mare

הים את אשר הוביש יהוה את מי הירדן

est liquefactum & , nos tranſire vſque * , Iſrael filiorum faciebus à facie * donec trãſirent,

מפני בני ישראל עד עברנו a וימס עברם ק

filiorum faciebus $ à ſpiritus vltrà eis in erat nec , eorum cor

לבבם ולא היה בם עוד רוח מפני בני

: Iehoſuah ad Dominus dixit illo tempore In . Iſrael

2 ישראל: בעת ההיא אמר יהוה אל יהושע a מסס

circuncide , conuertere & , petrarum cultros tibi Fac $ facie acutos, & cõuerſus

עשה לך חרבות b צרים ושוב c מל את b צור c מול

Iehoſuah ſibi fecit Et . ſecundò Iſrael filios

3 בני ישראל d שנית: e ויעש לו יהושע d שנה

ad * Iſrael filios circuncidit & , petrarum ‡ cultros

חרבות צרים וימל את בני ישראל אל e עשה

circuncidit quo verbum hoc † Et . præputiorum Collem ‡ acutos, * in Colle

4 גבעת הערלות: וזה הדבר אשר מל

maſculi , Ægypto ex egreſſus ‖ populus omnis ; Iehoſuah † hæc eſt cauſa quare ‖ qui egreſſus fuerat

יהושע כל העם היצא ממצרים הזכרים

, via in deſerto in erant mortui , belli * viri omnes * bellatores

כל אנשי המלחמה f מתו במדבר בדרך f מות

fuerunt circumciſi Quia . Ægypto ex eos egrediendo in $ $ quando egreſſi ſunt

5 g בצאתם ממצרים: כי מלים היו g יצא

natos * populum omnem & : egredientes ‡ populus omnis ‡ qui egreſſus fuerat * qui nati ſunt

כל העם היצאים וכל העם הילדים

non , Ægypto ex eos egrediendo in † , via in deſerto in † quando egreſſi ſunt

במדבר בדרך בצאתם ממצרים לא

ambulauerunt annis quadraginta Nam . circunciderunt

6 מלו: כי ארבעים שנה הלכו

virorum gentem omnem conſumi vſque , deſerto in ‖ Iſrael filij ‖ per deſertũ, donec conſumeretur omnis generatio

בני ישראל במדבר עד h תם כל הגוי אנשי

audierunt non qui , Ægypto ex egreſſorum belli * h תמם

המלחמה היצאים ממצרים אשר לא שמעו

non ad eis ‡ Dominus iurauit quibus , Domini voce in $ * bellatorum q. egreſſi fuerant

בקול יהוה אשר נשבע יהוה להם לבלתי

Dominus iurauit quam * , terram eis oſtendendum $ vocem ‡ quòd non oſtenderet

i הראותם את הארץ אשר נשבע יהוה

. melle & lacte fluentem terrã nobis dandum ad † , eorũ patribus * ſuper

לאבותם k לתת לנו ארץ l זבת חלב ודבש: i ראה

circuncidit eos : eis pro fecit ſtare eorum filios Et † vt daret

7 ואת בניהם m הקים תחתם אתם מל k נתן l זוב

circunciderant non nam ; fuerunt præputiati ‖ quia , Iehoſuah m קום

יהושע כי ערלים היו כי לא מלו ‖ incircuncisi erant;

ſunt conſummati * quando , fuit Et . via in eos * completa fuit

8 אותם בדרך: ויהי כאשר תמו

caſtrametatione ‡ in ſe ſubter $ manſerunt & , circuncidi gens omnis $ in loco ſuo ‡ caſtris donec ſanarentur.

כל הגוי להמול וישבו תחתם במחנה

. eos viuere ad vſque

עד n חיותם: n חיה

reuolui Hodie : Iehoſuah ad Dominus Dixítque

9 ויאמר יהוה אל יהושע היום o גלותי את o גלל

loci nomen vocauit & : vobis deſuper * Ægypti opprobrium * à

חרפת מצרים מעליכם ויקרא שם המקום

ſunt caſtrametati Et . hanc diem ad vſque Reuolutio † ipſius † Ghilgal

10 ההוא גלגל עד היום הזה: p ויחנו p חנה

quarta in Tranſitum ‖ fecerunt & ; Ghilgal in Iſrael filij ‖ Peſach

בני ישראל בגלגל ויעשו את הפסח בארבעה

. Iericho campeſtribus in veſpera in * menſis die decima * ad veſperam

עשר יום לחדש בערב בערבות יריחו:

craſtino à ‡ terræ anni præteriti frumento $ de comederunt Et $ fructu ‡ in

11 ויאכלו מעבור הארץ ממחרת

. huius diei corpore ‖ in , toſtum † & , infermentata Tranſitus * * Peſach † polentam ‖ ipſomet die.

הפסח q מצות r וקלוי בעצם היום הזה:

frumento de eos edendo in $, craſtino à * Man ceſſauit Et q מץ r קלה

12 וישבת המן ממחרת באכלם מעבור

comederunt & ‡ , Man Iſrael filiis vltrà fuit non & : terræ * in $ dum comediſſent ‡ ſed

הארץ ולא היה עוד לבני ישראל מן ויאכלו

. ipſo anno in Chenahan terræ prouentu * de * fructu

מתבואת ארץ כנען בשנה ההיא:

, ſuos oculos leuauit & , Iericho in Iehoſuah exiſtendo in † fuit Et † dum eſſet

13 ויהי s בהיות יהושע ביריחו t וישא עיניו s היה t נשא

eius gladius & , eius regione è ſtans ‖ vir ecce & , vidit & ‖ ſtabat cõtra eum,

u וירא והנה איש עמד לנגדו וחרבו u ראה

quo dixero vobis, — vos ad me dicere diem ad vſque ,verbum veſtro ore ex

מִפִּיכֶם דָּבָר עַד יוֹם אָמְרִי אֲלֵיכֶם

‡vociferate. — Domini arca circuiuit Et .vociferabitis ‡ & .Clamate

וַהֲרֵיעֹתֶם׃ 10 הָרִיעוּ וַיַּסֵּב אֲרוֹן־יְהוָה

ª ſemel: — venerunt & vna :vice* gyrando ciuitatem

אֶת־הָעִיר הַקֵּף ª פַּעַם אַחַת וַיָּבֹאוּ — יַקֵּף ª

‡ caſtra. † in caſtris. — .caſtrametatione in † pernoctarunt & .caſtrametationem ‡ad

הַמַּחֲנֶה ᵇ וַיָּלִינוּ בַּמַּחֲנֶה׃ — לוּן ᵇ

‡ ſurrexit — ſacerdotes tulerunt & ,manè Iehoſuah maniecauit ‡ Et

11 וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר ᶜ וַיִּשְׂאוּ הַכֹּהֲנִים — נשׂא ᶜ

.Domini arcam

אֶת־אֲרוֹן יְהוָה׃

tubas ſeptem tollentes ſacerdotes ſeptem Et

12 וְשִׁבְעָה הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת

arietinas ante arcam Domini ambulabant — ,eundo euntes Domini arcæ facies ad arietum

הַיֹּבְלִים לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה הֹלְכִים הָלוֹךְ

* armati ibãt ante eos recollecti reliqui ibant — ,eorum facies ad vadens expeditus* & :tubis in clangebant &

וְתָקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וְהֶחָלוּץ הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם

,eundo Domini arcam poſt vadens colligens &

וְהַמְאַסֵּף הֹלֵךְ אַחֲרֵי אֲרוֹן יְהוָה הוֹלֵךְ — חלוך

ciuitatem circuierunt Et tubis in clangendo &

13 וְתָקוֹעַ בַּשּׁוֹפָרוֹת׃ וַיָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר — ק

‡alia, † caſtra — .caſtrametationem† ad ſunt reuerſi & .vna ‡ vice ſecundo die in

בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי ᵈ פַּעַם אַחַת ᶜ וַיָּשֻׁבוּ הַמַּחֲנֶה — שֵׁנִית ᵈ שׁוּב ᵉ

.diebus ſeptem fecerunt Sic

כֹּה עָשׂוּ ᶠ שֵׁשֶׁת יָמִים׃ — עשׂה ᶠ

‡ ſurrexerunt cùm aſcenderet aurora, — aſcendere iuxta manicarunt ‡ & ,ſeptimo die in ,fuit Et

14 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיַּשְׁכִּמוּ ᵍ כַּעֲלוֹת — עלה ᵍ

‡modum hũc — hoc iudicium ‡ ſecundum ciuitatem circuierunt & ,auroram

הַשַּׁחַר ʰ וַיָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה — סבב ʰ

circuierunt ipſa die in Tantùm :vicibus ſeptem

שֶׁבַע פְּעָמִים רַק בַּיּוֹם הַהוּא סָבְבוּ אֶת־

.vicibus ſeptem ciuitatem

הָעִיר שֶׁבַע פְּעָמִים׃

ſacerdotes clanxerunt ,ſeptima vice in fuit Et

15 וַיְהִי בַּפַּעַם הַשְּׁבִיעִית תָּקְעוּ הַכֹּהֲנִים

quia ,Clamate :populum ad Iehoſuah Dixitque .tubis in

ⁱ tradidit — בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם ⁱ הָרִיעוּ כִּי־ — רוּעַ ⁱ

.ciuitatem vobis Dominus dedit

נָתַן יְהוָה לָכֶם אֶת־הָעִיר׃

quæ omnia & ipſa ,anathema ciuitas erit Et

16 וְהָיְתָה הָעִיר חֵרֶם הִיא וְכָל־אֲשֶׁר־

‡ſunt ‡caupona — ,ipſa ,viuet meritoria ‡ Rachab Tantùm :Domino,ea in ‡

בָּהּ לַיהוָה רַק רָחָב הַזּוֹנָה תִּחְיֶה הִיא

* ſunt — abſcondit quia ,domo in ſecum* qui omnes &

וְכָל־אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבַּיִת כִּי הֶחְבְּאַתָה אֶת־

nuncios ‖Veruntamen — vos tantùm Et‖ .miſimus quos legatos

17 הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר שָׁלָחְנוּ׃ וְרַק־אַתֶּם

† cauete ‡ capiatis anathema, ‡ caſtra. — tollatis & ,anathematizetis ‖ fortè ne ,anathemate ab cuſtodite†

שִׁמְרוּ מִן־הַחֵרֶם פֶּן־תַּחֲרִימוּ וּלְקַחְתֶּם

,Iſrael caſtrametationem ‡ ponatis & ,anathemate de

18 מִן־הַחֵרֶם ᵏ וְשַׂמְתֶּם אֶת־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל — שׂוּם ᵏ

* ea. — ,argentum omne Et .illam* turbetis & ,anathema in

לְחֵרֶם וַעֲכַרְתֶּם אוֹתוֹ׃ וְכֹל כֶּסֶף

‖ ſanctum eſt — ;Domino iſtud ſanctitas ‖ ,ferrea & ,ærea vaſa & ,aurum &

וְזָהָב ˡ וּכְלֵי נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל קֹדֶשׁ הוּא לַיהוָה — כלה ˡ

,populus clamauit Et .ingredietur Domini theſaurum

19 אוֹצַר יְהוָה יָבוֹא׃ וַיָּרַע הָעָם

cùm audiſſet populus — populum audire ſecundum ,fuit Et .tubis in clanxerunt &

וַיִּתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיְהִי כִשְׁמֹעַ הָעָם

,magno clamore populus clamauerunt & :tubæ vocem

אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר וַיָּרִיעוּ הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה

ciuitatem in populus aſcendit & :ſe ſub murus cecidit &

ᵐ è regione ſui. — ᵐ וַתִּפֹּל הַחוֹמָה תַּחְתֶּיהָ וַיַּעַל הָעָם הָעִירָה — נפל ᵐ

.vrbem ceperunt & ſe contra quiſque

אִישׁ נֶגְדּוֹ וַיִּלְכְּדוּ אֶת־הָעִיר׃

‡ deſolauerũt *erant — ,viro à ,ciuitate in * quæ omnia anathematizarunt ‡ Et

20 וַיַּחֲרִימוּ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר בָּעִיר מֵאִישׁ

,bouem ad vſque & ,ſenem ad & puero à ,mulierem ad vſq;&

וְעַד־אִשָּׁה מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן וְעַד שׁוֹר

‖ ouem † acie — ,gladij os ad † aſinum & ,agnum ‖&

וָשֶׂה וַחֲמוֹר לְפִי־חָרֶב׃

:ei ait & ,eum ad Iehoſuah iuit & ,eius manu in euaginatus

שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ

Non :dixit & noſtris ſuarſatoribus an tu nobis An — Ex noſtris es an ex aduerſariis

14 הֲלָנוּ אַתָּה אִם־לְצָרֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר ׀ לֹא — * ſed ſum

cecidit & :veni Nunc .Domini exercitus princeps ego quia *

כִּי אֲנִי שַׂר־צְבָא־יְהוָה עַתָּה בָאתִי ᵇ וַיִּפֹּל — נפל ᵇ

dixit & ,ſe incuruauit † & ,terram in ſuas facies ad Iehoſuah — ‖in faciẽ ſuam † adorauit,

יְהוֹשֻׁעַ אֶל־פָּנָיו אַרְצָה ᶜ וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר — שׁחה ᶜ

:ſuum ſeruum ad loquens ‡ meus Dominus Quid :ei — ‡ loquitur

לוֹ מָה אֲדֹנִי מְדַבֵּר אֶל־עַבְדּוֹ׃

Solue :Iehoſuah ad Domini exercitus princeps dixit Et

15 וַיֹּאמֶר שַׂר־צְבָא יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ ᶜ שַׁל־ — נשׁל ᶜ

tu quo * locus quia ,tuo pede deſuper ‡ tuum calceamentũ — ‡ de *ſuper quo tu ſtas, ‡ eſt:

נַעַלְךָ מֵעַל רַגְלֶךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה

.ſic Iehoſuah fecit & :ipſe ‖ ſanctitas,eo ſuper ſtans

עֹמֵד עָלָיו קֹדֶשׁ הוּא וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כֵּן׃

.Iſrael filiorum faciebus à clauſa & claudens † Iericho Et — † claudebat viros ſuos, & clauſa omnino erat propter filios ‡ erat

16 וִירִיחוֹ סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

.ingrediens neque ,egrediens‡ Non

אֵין יוֹצֵא וְאֵין בָּא׃

CAP. VI. ו

dedi ,Vide :Iehoſuah ad Dominus Dixitque

ו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ רְאֵה נָתַתִּי

.exercitus potentes ,eius regem & Iericho tua manu in

בְיָדְךָ אֶת־יְרִיחוֹ וְאֶת־מַלְכָּהּ גִּבּוֹרֵי הֶחָיִל׃

gyrando ,belli * viri omnes ciuitatem circuibitis Et — * bellatores,

2 ᵈ וְסַבֹּתֶם אֶת־הָעִיר כֹּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה ᵉ הַקֵּיף — סבב ᵈ ᵉ יקף

.diebus ſex facies ſic .vna vice ‖ ciuitatem — ‖ ſemel.

אֶת־הָעִיר פַּעַם אֶחָת כֹּה תַעֲשֶׂה שֵׁשֶׁת יָמִים׃

arietum † tubas ſeptem tollent ſacerdotes ſeptem Et — † arietinas

3 וְשִׁבְעָה כֹהֲנִים יִשְׂאוּ שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים

ciuitatem circuibitis ſeptima die in Et .arcæ facies — ante arcam.

לִפְנֵי הָאָרוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר

.tubis in clagent ſacerdotes & ;vicibus ſeptem

שֶׁבַע פְּעָמִים וְהַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת׃

vos audiendo in ,arietum ‡ cornu in protrahendo in ‡ ,erit Et — ‡quando protrahent ſonitum ‡ arietino, cũ audieritis

4 וְהָיָה בִּמְשֹׁךְ ׀ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל בְּשָׁמְעֲכֶם

vociferatione populus omnis vociferabunt ,tubæ vocem

אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר ᶠ יָרִיעוּ כָל־הָעָם תְּרוּעָה — רוּעַ ᶠ

aſcendent & ,ſe ſub ciuitatis murus cadet & ,magna

גְדוֹלָה וְנָפְלָה חוֹמַת הָעִיר תַּחְתֶּיהָ ᵍ וְעָלוּ — עלה ᵍ

filius Iehoſuah clamauit ‖ Et .ſe coram vir* populus — *quiſque è regione ſui. ‖ vocauit

5 הָעָם אִישׁ נֶגְדּוֹ׃ וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ בִּן־

arcam Tollite :eos ad dixit & ,ſacerdotes ad Nun

נוּן אֶל־הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם ʰ שְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן — נשׂא ʰ

tubas ſeptem tollant ſacerdotes ſeptem & :fœderis

הַבְּרִית וְשִׁבְעָה כֹהֲנִים יִשְׂאוּ שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת

.Domini arcæ facies ad arietum † — †arietinas coram arca

יוֹבְלִים לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה׃

,ciuitatem circuite & ,Tranſite :populum ad Dixitque

6 וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָעָם עִבְרוּ ⁱ וְסֹבּוּ אֶת־הָעִיר — ויאמר ק

.Domini arcæ facies ad ‡ tranſeat expeditus ‡ &

וְהֶחָלוּץ יַעֲבֹר לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה׃ — סבב ⁱ

ſeptem & ,populum ad Iehoſuah dicere ſecundum* ,fuit Et — ‡ armatus ‡ ante arcam * cùm diceret

7 וַיְהִי כֶּאֱמֹר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם וְשִׁבְעָה

facies ad arietum ‖ tubas ſeptem tollentes ſacerdotes — ‖ arietinas ante arcam

הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת ᵏ הַיּוֹבְלִים לִפְנֵי — עבר ᵏ

.arcæ & :tubis in clanxerunt & :tranſierunt Domini

יְהוָה עָבְרוּ וְתָקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וַאֲרוֹן

.eos poſt vadens † Domini fœderis — † ibat

בְּרִית יְהוָה הֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם׃

clangentes ſacerdotum facies ad iens ‡ expeditus Et — ‡ibat ante ſacerdotes

8 וְהֶחָלוּץ הֹלֵךְ לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים תָּקְעוּ — תקעי

,eundo arcam poſt iens colligens ‡ & :tubis

הַשּׁוֹפָרוֹת וְהַמְאַסֵּף הֹלֵךְ אַחֲרֵי הָאָרוֹן הָלוֹךְ — ק

.tubis in clangendo & — ‡ aggregatus ibat

וְתָקוֹעַ בַּשּׁוֹפָרוֹת׃

,clamabitis Non :dicendo ,Iehoſuah præcepit populo Et

9 וְאֶת־הָעָם צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר לֹא ˡ תָרִיעוּ — רוּעַ ˡ

egredietur neque ,veſtram vocem facietis audire neque

וְלֹא־תַשְׁמִיעוּ אֶת־קוֹלְכֶם וְלֹא־יֵצֵא

, terram *pede explorantibus* viris duobus Et

22 ולשנים האנשים [a] המרגלים את־הארץ

; *meritoriæ* | mulieris domum Ingredimini : Iehosuah dixit

אמר יהושע [b] באו בית־האשה הזונה

* quæ omnia & , mulierem inde educite &

[c] והוציאו משם את־האשה ואת־כל־אשר

sunt ingressi Et . ei iurastis quemadmodum , ei

לה כאשר נשבעתם לה׃ 23 ויבאו

& Rachab eduxerunt & , *explorantes* pueri

הנערים המרגלים [d] ויוציאו את־רחב ואת־

omnia & : eius fratres & , eius matrem & , eius patrem

אביה ואת־אמה ואת־אחיה ואת־כל־

; eduxerunt eius familias omnes & , ei $ quæ

אשר־לה ואת כל־משפחותיה הוציאו

. Israel *castrametationem* * extra *ab* eos *locauerunt* ‡ &

ויניחום מחוץ [e] למחנה ישראל׃

. ea in † quæ omnia & , igni *in* succenderunt ciuitatem Et

24 והעיר שרפו באש וכל־אשר־בה

ferri & , *æris* vasa & , aurum & , argentum Tantum

רק הכסף והזהב [f] וכלי הנחשת והברזל

Rachab Et . Domini domus *thesaurum dederunt*

25 נתנו אוצר בית־יהוה׃ ואת־רחב

ei | quæ omnia & , eius patris domum & , *meritoriam*

הזונה ואת־בית אביה ואת־כל־אשר־לה

ad usque Israel *interiori in* habitauit & , Iehosuah fecit viuere

החיה יהושע [g] ותשב בקרב ישראל עד

quos *legatos* ascondit quia : hanc diem

היום הזה כי החביאה את־המלאכים אשר־

. Iericho explorandum ad Iehosuah miserat

שלח יהושע לרגל את־יריחו׃

Maledictus : dicendo , illo tempore in Iehosuah adiurauit Et

26 וישבע יהושע בעת ההיא לאמר ארור

ædificauerit & , surrexerit qui *Domini facies ad* vir

האיש לפני יהוה אשר יקום ובנה את־

, eam fundet suo primogenito In . Iericho istam ciuitatem

העיר הזאת את־יריחו בבכרו ייסדנה

Dominus fuit Et . eius portas statuat suo paruo in &

ובצעירו יציב דלתיה׃ 27 ויהי יהוה

. terra omni in eius *auditio* fuit & , Iehosuah cum

את־יהושע ויהי שמעו בכל־הארץ׃

CAP. VII. ז

. anathemate in præuaricationem Israel filij sunt præuaricati Et

1 וימעלו בני־ישראל מעל בחרם

, Zarach filij Zabdi filij , Charmi filius Hachan tulit Et

[h] ויקח עכן בן־כרמי בן־זבדי בן־זרח

, *Domini nasus* * est iratus & : anathemate de , Iehudah *tribui*

[i] למטה יהודה מן־החרם [k] ויחר־אף יהוה

Iericho de viros Iehosuah misit Et . Israel filios *in*

בבני ישראל׃ 2 וישלח יהושע אנשים מיריחו

. Bethel *oriente ab* ‡ Auen Beth- *eum* $ quæ , Hai in

העי אשר עם־בית און מקדם לבית־אל

, terram explorate & Ascendite : dicendo , eos ad dixitque

ויאמר אליהם לאמר [l] עלו ורגלו את־הארץ

. Hai explorauerunt & ; viri ascenderunt &

ויעלו האנשים וירגלו את־העי׃

Non : eum ad dixerunt atque , Iehosuah ad sunt reuersi Et

3 [m] וישבו אל־יהושע ויאמרו אליו אל־

vel , virorum millia duo Circiter . populus omnis ascendat

יעל כל־העם כאלפים איש או

percutiant & , ascendant virorum millia tria circiter

כשלשת אלפים איש [n] יעלו [o] ויכו את־

quia , populum omnem illuc facias laborare ne . Hai

העי אל־תיגע שמה את־כל־העם כי

illuc populo è ascenderunt Et . *ipsi parum*

מעט המה׃ 4 ויעלו מן־העם שמה

virorum facies ad † fugerunt & : *viri* * millia tria ferè

כשלשת אלפים איש וינסו לפני אנשי

triginta fermè Hai viri eis ex percusserunt Et . Hai

העי׃ 5 ויכו מהם אנשי העי כשלשים

ad usque *portæ facies ad* eos sunt persecuti & ; viros sex &

וששה איש וירדפום לפני השער עד־

qui explorauerunt; [a] רגל; | cauponæ; [b] בוא; * sunt; [c] יצא; exploratores, [d] יצא; $ erant; ‡ posuerunt; * castra; [e] חנה; † erant; ærea, & ferrea posuerunt in thesauro; [f] כלה; cauponam, | erant; in medio; [g] ישב; nuncios; ante Dominum; fama; [h] לקח; de tribu; * furor Domini contra; [i] נטה [k] חרה; $ est iuxta; ‡ ad orientem; [l] עלה; [m] שוב; [n] עלה [o] נכה; pauci sunt.; * virorum, † coram viris; coram porta

cor est liquefactũ & : descensu in eos percusserunt & : *Fractiones*

השברים ויכום [a] במורד [b] וימס לבב־

, sua vestimenta Iehosuah scidit Et . *aquas in* * fuit & , populi

6 העם ויהי למים׃ ויקרע יהושע שמלותיו

, Domini *arca facies ad* ‡ terram in *suas facies super* $ cecidit &

[c] ויפל על־פניו ארצה לפני ארון יהוה

fecerunt ascendere & : Israel senes & , ipse , vesperam ad usque

עד־הערב הוא וזקני ישראל ויעלו

Ahah : Iehosuah Dixitque . suum caput super puluerem

7 עפר על־ראשם׃ ויאמר יהושע אהה

faciendo transire fecisti transire quid *ad* Dominus * , Domine

אדני יהוה למה העברת העביר את־

, Emoræi manum in nos *dandum ad* Iarden hunc populum

העם הזה את־הירדן לתת אתנו ביד האמרי

mansissemus & , *cœpissemus* ‖ vtinam & : nos *faciendum perdere ad* †

להאבידנו [d] ולו הואלנו [e] ונשב

post , dicam quid : Domine *me In* $! Iarden *transitu in* *

8 בעבר הירדן׃ בי אדני מה אמר אחרי

? *suorum inimicorum facies ad* ‡ ceruicem Israel vertit quam

אשר הפך ישראל ערף לפני איביו׃

, terræ habitatores omnes & , Chenahanæus audient Et

9 וישמעו הכנעני וכל ישבי הארץ

: terra è nostrum nomen *succident* † & , nos *super circuibunt* * &

[f] ונסבו עלינו והכריתו את־שמנו מן־הארץ

Dominus Dixitque ? magno tuo nomini facies quid &

10 ומה־תעשה לשמך הגדול׃ ויאמר יהוה

cadens * tu *hoc* quid *ad* | ; tibi Surge ; Iehosuah ad

אל־יהושע [g] קם לך למה זה אתה נפל

sunt transgressi etiam & , Israel Peccauit ? *tuas facies super*

11 על־פניך׃ חטא ישראל וגם עברו

ceperunt etiam & ; eis præcepi quod , meum pactum

את־בריתי אשר צויתי אותם וגם לקחו

etiã & , *negauerunt* etiam & , sunt furati etiam & , anathemate de

מן־החרם וגם גנבו וגם כחשו וגם

Israel filij poterunt non Et . *suis vasis in* posuerunt

12 שמו בכליהם׃ ולא יכלו בני ישראל

facies ad $ verterunt Ceruicem : *suorum inimicorum facies ad* stare

לקום לפני איביהם ערף יפנו לפני

addam Non . anathemate in fuerunt quia , *suorum inimicorum*

איביהם כי היו לחרם לא אוסיף

anathema disperdatis *non* *si* ‡ , vobiscum esse

[h] להיות עמכם אם־לא תשמידו החרם

: dices & , populum sanctifica Surge . *vestro interiori ex*

13 מקרבכם׃ [i] קם קדש את־העם ואמרת

Deus Dominus dixit sic Quia . crastinum in vos Sanctificate

התקדשו למחר כי כה אמר יהוה אלהי

poteris Non . Israel *tuo interiori* † in * Anathema : Israel

ישראל חרם בקרבך ישראל לא [k] תוכל

anathema *vos remouere ad usque* , *tuorum inimicorum facies ad* ‖ stare

לקום לפני איביך עד־[l] הסירכם החרם

: vestras tribus *ad* $ manè in accedetis Et . *vestro interiori ex* *

14 מקרבכם׃ ונקרבתם בבקר לשבטיכם

accedet , Dominus *eam* ceperit quam , tribus . erit &

והיה השבט אשר־ילכדנו יהוה יקרב

, Dominus *eam* ceperit quam familia & ; familias *ad* ‡

למשפחות והמשפחה אשר־ילכדנה יהוה

, Dominus *eam* cõprehenderit quam domus & , domos *ad* accedet

15 תקרב לבתים והבית אשר ילכדנו יהוה

, anathemate in deprehensus * , erit Et . viros *ad* accedet

יקרב לגברים׃ והיה הנלכד בחרם

quia : ei † quæ omnia & , ipse igni *in* comburetur

ישרף באש אתו ואת־כל־אשר־לו כי

stultitiam fecit quia & , Domini pactum est transgressus

עבר את־ברית יהוה וכי־עשה נבלה

applicuit & : manè *in* Iehosuah *manicauit* Et . Israel in

16 בישראל׃ וישכם יהושע בבקר ויקרב את־

. Iehudah tribus est deprehensa & : suas tribus *ad* Israel

ישראל לשבטיו וילכד שבט יהודה׃

deprehendit & , Iehudah familiam applicuit Et

17 ויקרב את־משפחת יהודה וילכד

Zarchi familiam applicuit Et . Zarchi familiam

את משפחת הזרחי ויקרב את־משפחת הזרחי

Sebarim; [a] ירד [b] מסס; * velut aqua.; ‡ in faciem suam; ‡ coram arca; [c] נפל; * Deus vt; vt traderes; † vt perdere faceres; | voluissemus,; [d] יאל [e] ישב; * trans; $ O; ‡ coram inimicis suis?; * vertent se contra; † disperdent; [f] סבב; ‖ vt; * cadis in faciem tuam;; [g] קום; tulerunt; mentiti sunt,; inter vasa sua.; coram inimicis suis:; $ coram inimicis suis,; ‡ nisi; [h] היה; è medio vestri,; [i] קום; * est; † medio tui.; [k] יכל; ‖ corã inimicis tuis, donec remoueatis; * è medio vestri.; $ per; [l] סור; ‡ per; per; per; * qui fuerit; † sunt; nefas; surrexit; per

applicuit Et .Zabdi eſt deprehenſus & ,viros ad per

18 לַגְּבָרִים וַיִּלָּכֵד זַבְדִּי׃ וַיַּקְרֵב אֶת־

Gharmi filius Hachan eſt deprehenſus & ,viros ad eius domum per

בֵּיתוֹ לַגְּבָרִים וַיִּלָּכֵד עָכָן בֶּן־כַּרְמִי

.Iehudah tribui Zerach filij Zabdi filij — de tribu

בֶּן־זַבְדִּי בֶּן־זֶרַח לְמַטֵּה יְהוּדָה׃ — [a] מַטֶּה

quæſo pone ,mi Fili :Hachan ad Iehoſuah Dixitque — da

19 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־עָכָן בְּנִי [b] שִׂים־נָא — [b] שׂוּם

;confeſſionem ei da & ,Iſrael Deo Domino gloriam

כָּבוֹד לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתֶן־לוֹ [c] תוֹדָה — [c] ירה

me à abſcondas ne :feceris quid mihi quæſo indica &

וְהַגֶּד־נָא לִי מֶה עָשִׂיתָ אַל־תְּכַחֵד מִמֶּנִּי׃

ego Verè :ait & ,Iehoſuah * Hachan reſpondit Et — * ad

20 וַיַּעַן עָכָן אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמַר אָמְנָה אָנֹכִי

hoc ſicut & hoc ſicut & ,Iſrael Deo Domino peccaui — tale taléque

חָטָאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכָזֹאת וְכָזֹאת

vnum Babylonicum pallium *ſpolio in* vidi Et .feci — inter ſpolia

21 עָשִׂיתִי׃ וָאֵרֶא בַשָּׁלָל אַדֶּרֶת שִׁנְעָר אַחַת — וארא

auri linguam & ,argenti ‖ ſiclos ducentos & ,bonum — ק

טוֹבָה וּמָאתַיִם שְׁקָלִים כֶּסֶף וּלְשׁוֹן זָהָב — ‖ argenteos,& virgam aureā

,ea concupiui & :eius pondus ſiclorum quinquaginta ,vnam

אֶחָד חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים מִשְׁקָלוֹ וָאֶחְמְדֵם

,mei *tentorij* † medio in terra in abſcondita *ipſa* ‖ ecce & :ea cepi & — ‖ ſunt

וָאֶקָּחֵם וְהִנָּם טְמוּנִים בָּאָרֶץ בְּתוֹךְ הָאָהֳלִי — † tabernaculi

,legatos ‡ Iehoſuah miſit Et .eo ſub argentum & — ‡ nuncios

22 וְהַכֶּסֶף תַּחְתֶּיהָ׃ וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ מַלְאָכִים

,eius tentorio ‖ in *abſconditū ecce & ,tentorium* ‡ ad cucurrerunt & — ‡ tabernaculū

וַיָּרֻצוּ הָאֹהֱלָה וְהִנֵּה טְמוּנָה בְּאָהֳלוֹ — *erat ‖ tabernaculo, eo

,tentorij ‡ medio de *ea ceperunt* † Et .ea ſub argentum & — † tulerunt ‡ tabernaculi,

23 וְהַכֶּסֶף תַּחְתֶּיהָ׃ וַיִּקָּחוּם מִתּוֹךְ הָאֹהֶל

;Iſrael filios omnes ad & ,Iehoſuah ad ea adduxerunt &

וַיְבִאוּם [d] אֶל־יְהוֹשֻׁעַ וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל — [d] בּוֹא

Iehoſuah tulit Et *.Domini facies ad* ‡ ea ſtatuerunt & — ‡ coram Domino.

24 וַיַּצִּקֻם [e] לִפְנֵי יְהוָה׃ וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ — [e] יצק

,pallium & ,argentum & ,Zerach filium ,Hachan

אֶת־עָכָן בֶּן־זֶרַח וְאֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הָאַדֶּרֶת

,eius filias & ,eius filios & *,auri linguam* & — virgam aureā,

וְאֶת־לְשׁוֹן הַזָּהָב וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֹתָיו

&,eius *pecus* † & ,eius *aſinum* ‖ & ,eius *bouem* & — * boues ‖ aſinos † pecora

וְאֶת־שׁוֹרוֹ וְאֶת־חֲמֹרוֹ וְאֶת־צֹאנוֹ וְאֶת־

Iſrael omnis & ,ei † quæ omnia & ,eius *tentorium* ‡ — ‡ tabernaculū

אָהֳלוֹ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְכָל־יִשְׂרָאֵל — ‡ erant

.perturbationis Vallem * eos fecerunt aſcendere & ,eo cum — * in valle Hachor

עִמּוֹ וַיַּעֲלוּ [f] אֹתָם עֵמֶק עָכוֹר׃ — [f] עלה

te Turbet ‡ nos turbaſti *Quid* ‖ :Iehoſuah dixit Et — ‖ Cur

25 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ מֶה עֲכַרְתָּנוּ יַעְכָּרְךָ

,lapide ‡ Iſrael omnis eum *obruerunt* † Et hac die in Dominus — † lapidauerūt ‡ lapidibus

יְהוָה בַּיּוֹם הַזֶּה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶבֶן

lapidibus in eos *lapidauerunt* ‡ & ,igni in eos combuſſerunt & — ‡ obruerunt

וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם בָּאֵשׁ וַיִּסְקְלוּ אֹתָם בָּאֲבָנִים׃

ad vſque magnum lapidum acervum eum ſuper erexerunt Et

26 וַיָּקִימוּ [g] עָלָיו גַּל־אֲבָנִים גָּדוֹל עַד — [g] קוּם

ideo *.ſui naſi* ‖ ira ab Dominus eſt auerſus Et hanc diem — ‖ furoris

הַיּוֹם הַזֶּה וַיָּשָׁב [h] יְהוָה מֵחֲרוֹן אַפּוֹ עַל־כֵּן — [h] שׁוּב

ad vſque *,turbationis* † Vallem ,illius loci nomen vocauit — † Hachor,

קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא עֵמֶק עָכוֹר עַד

.hanc diem

הַיּוֹם הַזֶּה׃

CAP. VIII ח

ne & ,timeas Ne :Iehoſuah ad Dominus dixit Et

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירָא וְאַל־

ſurge & *belli* ‡ populum omnem tecum *Cape* *conſterneris* — terrearis.Tolle ‡ bellatorem;

[i] תֵּחָת קַח עִמְּךָ אֵת כָּל־עַם הַמִּלְחָמָה וְקוּם — [i] חתת

,Hai regem tua manu in dedi ,Vide .Hai in aſcende

עֲלֵה הָעָי רְאֵה נָתַתִּי בְיָדְךָ אֶת־מֶלֶךְ הָעַי

.eius terram & ,eius ciuitatem & ,eius populum &

וְאֶת־עַמּוֹ וְאֶת־עִירוֹ וְאֶת־אַרְצוֹ׃

:Iericho feciſti quemadmodum ,eius regi ,Hai facies Et

2 [k] וְעָשִׂיתָ לָעַי וּלְמַלְכָּהּ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לִירִיחוֹ — [k] עשה

vobis prædabimini eius *animal* † & ,eius *ſpolium* ‖ Tātum eius regi & — ‖ ſpolia † animalia

[l] בָּזּוּ וּלְמַלְכָּהּ רַק־שְׁלָלָהּ וּבְהֶמְתָּהּ [l] תָּבֹזּוּ לָכֶם

.eius tergo à ciuitati *inſidiantem* tibi Pone — inſidias

3 שִׂים־לְךָ אֹרֵב לָעִיר מֵאַחֲרֶיהָ׃ וַיָּקָם

.Hai in *aſcendendum ad* *belli* populus omnis & ,Iehoſuah — bellator, vt aſcenderet

יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־עַם הַמִּלְחָמָה לַעֲלוֹת הָעָי

,virtute fortes viros mille triginta Iehoſuah elegit Et — millia virorū fortiū robore

וַיִּבְחַר יְהוֹשֻׁעַ שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ גִּבּוֹרֵי הַחַיִל

Videte dicendo ,eis præcepit Et .nocte eos miſit &

4 וַיִּשְׁלָחֵם לָיְלָה׃ [a] וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר [b] רְאוּ — [a] צוה [b] ראה

vos elongetis ne .ciuitatis tergo à ciuitati *inſidientes vos* — inſidiamini

אַתֶּם אֹרְבִים לָעִיר מֵאַחֲרֵי הָעִיר אַל־תַּרְחִיקוּ — ſed eſtote

.parati vos omnes *eritis &* ,valde vrbe ab

מִן־הָעִיר מְאֹד וִהְיִיתֶם כֻּלְּכֶם נְכֹנִים׃ — ‡ eſt

ad accedemus ‡ mecum qui populus omnis & ,ego Et

5 וַאֲנִי וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי נִקְרַב אֶל־

ſicuti noſtrum occurſum in exierunt cùm erit Et .vrbem

הָעִיר וְהָיָה כִּי־יֵצְאוּ לִקְרָאתֵנוּ כַּאֲשֶׁר

nos poſt egredientur Et *.eorum facies ad* ‡ fugiemus &,*principio in* † — † prius, ‡ ante eos.

6 בָּרִאשֹׁנָה וְנַסְנוּ [c] לִפְנֵיהֶם׃ וְיָצְאוּ אַחֲרֵינוּ — [c] פנה

Fugientes *:dicent Quia .vrbe ab eos *nos euellere vſque* ‡ — ‡ donec euellamus * Fugiunt ante nos

עַד [d] הַתִּיקֵנוּ אוֹתָם מִן־הָעִיר כִּי יֹאמְרוּ נָסִים

.eorū aſpectus ad † fugiemus & *primam in* ‖ vt *noſtros conſpectus ad* — ‖ prius, † ante eos.

לְפָנֵינוּ כַּאֲשֶׁר בָּרִאשֹׁנָה וְנַסְנוּ לִפְנֵיהֶם׃

expelletis & ,inſidijs ex ſurgetis vos Et — [d] נתק [e] ירש

7 וְאַתֶּם תָּקֻמוּ מֵהָאוֹרֵב [e] וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־ — † habitatores ciuitatis. Tradetque

.veſtra manu in veſter Deus Dominus eam *dabit Et* *.ciuitatem* †

הָעִיר וּנְתָנָהּ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּיֶדְכֶם׃ — ‡ cùm ceperitis

ſuccendetis ,ciuitatem *vos comprehendere circa* ‡ erit Et

8 וְהָיָה כְּתָפְשְׂכֶם אֶת־הָעִיר [f] תַּצִּיתוּ אֶת־ — [f] יצת

præcepi ,Videte .facietis Domini verbum iuxta ,igni in ciuitatem

הָעִיר בָּאֵשׁ כִּדְבַר יְהוָה תַּעֲשׂוּ רְאוּ צִוִּיתִי

,inſidias ad *iuerunt* & ,Iehoſuah eos miſit Et .vobis — perrexerunt

9 אֶתְכֶם׃ וַיִּשְׁלָחֵם יְהוֹשֻׁעַ וַיֵּלְכוּ אֶל־הַמַּאְרָב

.Hai *mari à* ‖ Hai inter & ,Bethel inter manſerunt & — ‖ ab occidente

[g] וַיֵּשְׁבוּ בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין הָעַי מִיָּם לָעָי — [g] ישב ‡ manſit

.populi medio in illa nocte in Iehoſuah *pernoctauit* † Et

[h] וַיָּלֶן יְהוֹשֻׁעַ בַּלַּיְלָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעָם׃ — [h] לון ‡ ſurrexit ‡ numerauit

.populum viſitauit ‡ & ,manè in Iehoſuah *maniceauit* ‡ Et

10 וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיִּפְקֹד אֶת־הָעָם — * ante populū

.Hai in *populi facies ad* * Iſrael ſenes & ,ipſe aſcendit &

[i] וַיַּעַל הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הָעָם הָעָי׃ — [i] עלה

aſcenderunt ,ſecum † qui *belli* ‖ populus omnis Et — ‖ bellator † erat

11 וְכָל־הָעָם הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ עָלוּ

ſunt caſtrametati &:ciuitatem contra venerunt & ,*acceſſerunt* ‡ & — ‡ appropinquauerunt,

[k] וַיִּגְּשׁוּ וַיָּבֹאוּ נֶגֶד הָעִיר [l] וַיַּחֲנוּ — [k] נגש [l] חנה

.Hai inter & ,eum inter ‡ vallis & :Hai ipſi aquilone ab — ‡ erat

מִצְּפוֹן לָעַי [m] וְהַגַּי בֵּינוֹ וּבֵין הָעָי׃ — [m] גיא [n] שׂוּם

poſuit & ,virorum millia quinque circiter *cepit* * Et — בינו

12 וַיִּקַּח כַּחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ [n] וַיָּשֶׂם — ק

.ciuitati ipſi *mari à* ‖ Hai inter & ,Bethel inter inſidias eos — * tulit

אוֹתָם אֹרֵב בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין הָעַי מִיָּם לָעִיר׃ — ‖ ab occidēte

‡ quæ *caſtrametationem omnem* † populus poſuerunt Et — לעי

13 וַיָּשִׂימוּ הָעָם אֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה אֲשֶׁר — ק

.ciuitati ipſi *mari à* * eius *calcem* ‡ & ,ciuitati ipſi aquilone ab — † omnia caſtra ‡ ent ‡ Inſidias *ab occidente

מִצְּפוֹן לָעִיר וְאֶת־עֲקֵבוֹ מִיָּם לָעִיר

,vallis medium in illa nocte in Iehoſuah *iuit* ‖ & — ‖ perrexit

וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ בַּלַּיְלָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעֵמֶק׃ — † cùm videret

manicarunt ‡ & ,feſtinarunt & ,Hai *regem videre vt* † fuit Et — ex ‡ ſurrexerunt

14 וַיְהִי כִּרְאוֹת מֶלֶךְ־הָעַי וַיְמַהֲרוּ וַיַּשְׁכִּימוּ

,prælium ad Iſrael occurſum in ciuitatis homines ſunt egreſſi &

וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי־הָעִיר לִקְרַאת־יִשְׂרָאֵל לַמִּלְחָמָה — ‡ ante campeſtria:

:planicies facies ad ‡ ſtatutū tempus ad eius populus omnis & ,ipſe

הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמּוֹעֵד [o] לִפְנֵי הָעֲרָבָה — [o] יעד

.ciuitatis tergo à ſibi *inſidians quia nouit non ipſe* * & — * neſciebat quòd inſidiæ eſſent

וְהוּא לֹא יָדַע כִּי־אֹרֵב לוֹ מֵאַחֲרֵי הָעִיר׃

,eorum facies ad † Iſrael omnis & Iehoſuah ſunt *percuſſi* ‖ Et — ‖ cæſi * ante eos,

15 וַיִּנָּגְעוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵיהֶם — ‖ per viam ſolitudinis.

populus omnis ſunt vociferati Et .*deſerti via* ‡ fugerunt &

16 [p] וַיָּנֻסוּ דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר׃ וַיִּזָּעֲקוּ כָּל־הָעָם — [p] נוס

ſunt perſecuti & :eos poſt perſequendo ciuitate in qui — בעי

אֲשֶׁר בָּעִיר לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם וַיִּרְדְּפוּ — ק

.ciuitate à ſunt euulſi & ;Iehoſuah poſt

אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ וַיִּנָּתְקוּ מִן־הָעִיר׃

non qui ,Bethel & ,Hai in † vir eſt relictus non Et
17 ולא־נשאר איש בעי ובית אל אשר לא־
,apertam ciuitatem reliquerunt & ,Iſrael poſt ſunt egreſſi
יצאו אחרי ישראל ויעזבו את־העיר פתוחה
Dominus dixit Et .Iſrael poſt ſunt perſecuti &
18 וירדפו אחרי ישראל׃ ויאמר יהוה
ad ‡ tua manu in * quæ haſta in ‖ Extende :Iehoſuah ad
אל־יהושע נטה בכידון אשר־בידך אל־
haſta in ‡ Iehoſuah extendit Et .eam dabo tua manu in quia ;Hai
העי כי בידך אתננה [a]ויט יהושע בכידון
ſurrexit inſidiator | Et .ciuitatem ad † ſua manu in * quæ
19 אשר־בידו אל־העיר׃ והאורב [b]קם
;ſuam manum extendere vt * concurrerunt & ,ſuo loco è feſtinanter
מהרה [c]ממקומו וירוצו כנטות ידו
,feſtinauerunt & :eam ceperunt atque ,ciuitatem ad venerunt &
ויבאו העיר וילכדוה וימהרו
viri ſe verterunt Et .igni in ciuitatem ſuccenderunt &
20 ויציתו את־העיר באש׃ [d]ויפנו אנשי
fumus aſcendebat ecce & ,viderunt & ,ſe poſt Hai
העי אחריהם ויראו והנה עלה עשן
fugiendum ad manus ‡ eis in fuit ‡ non & ,cælos ad ciuitatis
העיר השמימה ולא־היה בהם ידים לנוס
eſt conuerſus ,deſertum in fugiens * populus & :illuc & huc
הנה והנה והעם הנס המדבר נהפך
viderunt Iſrael omnis & Iehoſuah Et .perſequentem ad
21 אל־הרודף׃ ויהושע וכל־ישראל [e]ראו
fumus aſcendiſſet quòd & ,ciuitatem inſidiator cepiſſet quòd
כי־לכד הארב את־העיר וכי עלה עשן
.Hai viros percuſſerunt & ,ſunt reuerſi & ,ciuitatis
העיר [f]וישבו [g]ויכו את־אנשי העי׃
fuerunt & :eorum occurſum in ciuitate de ſunt egreſſi illi Et
22 ואלה יצאו מן־העיר לקראתם ויהיו
percuſſerunt & :inde illi & ,hinc iſti ,medio in Iſraeli
לישראל בתוך אלה מזה ואלה מזה ויכו
.euaſor & ,ſuperſtes eis remanſit non vſquequo eos
אותם עד־בלתי השאיר־להם שריד ופליט׃
fecerunt accedere & ,viuum comprehenderunt Hai Regémque
23 ואת־מלך העי תפשו חי ויקרבו
occidere Iſrael complere iuxta fuit Et .Iehoſuah ad eum
24 אתו אל־יהושע׃ ויהי [h]ככלות ישראל להרג
quo * deſerto in ‖ agro in † ,Hai habitatores omnes
את־כל־ישבי העי בשדה במדבר אשר
,gladij os ad ‡ ipſi omnes cecidiſſent & ,eo in eos fuerant perſecuti
רדפום בו [i]ויפלו כלם לפי־חרב
,Hai ad Iſrael omnis ſunt reuerſi & ,eos conſumi vſque
עד־[k]תמם [l]וישבו כל־ישראל העי
cadentes † omnes fuit * Et .gladij os ad ‡ eam percuſſerunt &
25 [m]ויכו אתה לפי חרב׃ ויהי כל־הנפלים
duodecim mulierem ad vſque & viro à illa die in
ביום ההוא מאיש ועד־אשה [n]שנים עשר
conuertit * non Iehoſuah Et .Hai viri omnes ,mille |
26 אלף כל אנשי העי׃ ויהושע לא־השיב
interficeret donec ,lancea in extenderat quam ſuam manum
ידו אשר נטה בכידון עד אשר החרים
ſpolium & animal ‡ Tantùm .Hai habitatores omnes
27 את כל־ישבי העי׃ רק הבהמה ושלל
Domini verbum iuxta ,Iſrael ‡ ſibi ſunt prædati eius ciuitatis
העיר ההיא בזזו להם ישראל כדבר יהוה
Iehoſuah ſuccendit Et .Iehoſuah præcepit quod
28 אשר צוה את־יהושע׃ וישרף יהושע
ad vſque deſolationem ;ſeculi tumulum eam poſuit & ,Hai
את־העי [o]וישימה [p]תל־עולם שממה עד
ligno ſuper * ſuſpendit Hai regem Et .hanc diem
29 היום הזה׃ ואת־מלך העי תלה על־העץ
,Iehoſuah præcepit ,ſolem ingredi circa Et .veſperæ tempus ad vſque
עד־עת הערב וכבוא השמש צוה יהושע
illud proiecerunt & ,ligno de eius cadauer fecerunt deſcendere † &
וירידו את־נבלתו מן־העץ וישליכו אותה
aceruum illud ſuper ſtatuerunt & ,ciuitatis portæ oſtium ad
אל־פתח שער העיר [q]ויקימו עליו גל־
ædificauit Tunc .hanc diem ad vſque ,grandem lapidum
30 אבנים גדול עד היום הזה׃ אז יבנה

† de | ‖ haſtam | * eſt | ‡ contra | ‡ haſtam | [a] נטה | * erat | † contra | | inſidiæ ſurrexerunt | * cùm extendiſſet | [c] [b] קום | [d] פנה | ‡ erant | ‡ loca | * qui fugerat | [e] ראה | cepiſſent inſidiæ | [f] שוב [g] נכה | cùm compleuiſſet | [h] כלה | † tam | | quàm | * in | ‡ in acie | [i] נפל | donec conſumerentur. | [k] תמם | [l] שוב | ‡ acie | * fuerunt | † qui ceciderunt | [m] נכה | [n] שנה | | millia, | * reduxit | ‡ animalia & ſpolia | ‡ filij | ſempiternum, | [o] שום | [p] תלה | * in veſpertinum | Et cùm occubuiſſet ſol, | † depoſuerunt | [q] קום

.Hebal monte in ,Iſrael Deo Domino altare Iehoſuah
יהושע מזבח ליהוה אלהי ישראל בהר עיבל׃
filiis Domini ſeruus Moſeh præcepit Quemadmodum
31 כאשר צוה משה עבד־יהוה את־בני
altare ,Moſeh legis libro in * ſcriptum | ſecundum Iſrael
ישראל ככתוב בספר [a]תורת משה מזבח
,ferrum eos ſuper fecit eleuare non quos ,integrorum lapidum ‡
אבנים שלמות אשר לא־[b]הניף עליהן ברזל
ſacrificauerunt & ,Domino aſcenſiones ‡ illud ſuper immolarunt &
[c]ויעלו עליו עלות ליהוה ויזבחו
lapidibus ſuper * ibi ſcripſit Et .pacifica
32 שלמים׃ ויכתב־שם על־האבנים את
filiorum facies ad ‖ ſcripſit quod ,Moſeh legis duplicationem †
משנה תורת משה אשר כתב לפני בני
,præfecti & ,eius ſeniores & Iſrael omnis Et .Iſrael
33 ישראל׃ וכל־ישראל וזקניו ושטרים
coram arcam ad inde & ,hinc ſtantes * eius iudices &
ושפטיו עמדים מזה ומזה לארון נגד
Domini fœderis arcam portantibus Leuitis ſacerdotibus
הכהנים הלוים נשאי ארון ברית־יהוה
montis regione è eius Medietas .indigena ſic peregrinus ſicut
[d]כגר כאזרח [e]חציו אל־מול הר־
quemadmodum ,Hebal montis regione è eius medietas & ,Gherizim
גרזים והחציו אל־מול הר־עיבל כאשר
populo benedicendum ad ,Domini ſeruus Moſeh præcepit
צוה משה עבד־יהוה לברך את־העם
clamauit ‡ poſtea Et .prima in Iſrael
34 ישראל בראשנה׃ ואחרי־כן קרא את־
,maledictionem & ,benedictionem ,legis verba omnia
כל־דברי [f]התורה הברכה והקללה
verbum fuit Non .legis libro in * ſcriptum ‡ omne iuxta
35 ככל־הכתוב בספר התורה׃ לא־היה דבר
vocauerit non quod ,Moſeh præcepit quæ omnibus ex
מכל אשר־צוה משה אשר לא־קרא
,pube † & ,mulieribus & ,Iſrael concione omni coram Iehoſuah
יהושע נגד כל־קהל ישראל והנשים [g]והטף
.eorum interiori in ambulanti ,peregrino &
והגר ההלך בקרבם׃

‡ quod | * eſt | [a] ירה | ‡ ex lapidibus integris, ſuper | [b] נוף | ‡ holocauſta | [c] עלה | * in | † deuteronomium, | ‖ coram filiis | * ſtabant | contra montem | [d] גור [e] חצה | contra montem | vt benediceret | primùm | ‡ legit | [f] ירה | ‡ quod | * eſt | legerit | cœtu | † paruulis, & peregrin' ambulantibus in medio | [g] טפף

CAP. IX. ט

tranſitu in | qui reges omnes audire iuxta fuit Et
1 ויהי כשמע כל־המלכים אשר בעבר
maris portu * omni in & ,planicie in & ,monte in ,Iarden
הירדן בהר ובשפלה ובכל [h]חוף הים
,Emoræus & ,Chittæus ;Lebanon regione è magni
הגדול אל־מול הלבנון החתי והאמרי
.Iebuſæus & ,Chiuuæus ,Perizæus ,Chenahanæus
הכנעני הפרזי החוי והיבוסי׃
,Iehoſuah cum pugnandum ad pariter ſunt congregati Et
2 ויתקבצו יחדו להלחם עם־יהושע
Ghibhon habitatores Et .vno ore Iſrael cum &
3 ועם־ישראל פה אחד׃ וישבי גבעון
.Hai & ,Iericho ipſi Iehoſuah fecerat quod audierunt
שמעו את אשר עשה יהושע ליריחו ולעי׃
,finxerunt ſe legatos ‡ & abierunt & aſtutia in ipſi etiam fecerunt Et
4 [i]ויעשו גם־המה בערמה וילכו [k]ויצטירו
,veteres vini vtres & ,ſuis aſinis veteres ſaccos ceperunt ‡ &
ויקחו שקים בלים לחמוריהם ונאדות יין בלים
maculoſa * & ,vetera calceamenta Et .colligatos & ,ſciſſos &
5 ומבקעים ומצררים׃ ונעלות [l]בלות ומטלאות
panis omnis † & ,ſe ſuper veteres veſtes & ,ſuis pedibus in
ברגליהם ושלמות בלות עליהם וכל לחם
ad iuerunt * Et .punctati erat ſiccus ‖ eorum viatici
6 [m]צידם יבש היה נקדים׃ וילכו אל־
,eum ad dixerunt & ,Ghilghal caſtrametationem ad ‡ Iehoſuah
יהושע אל־המחנה הגלגל ויאמרו אליו
nunc Et .venimus longinqua terra E :Iſrael virum ad &
ואל־איש ישראל מארץ רחוקה באנו ועתה
Iſrael vir Dixítque .fœdus nobis ferite ‡
7 כרתו־לנו ברית׃ ויאמרו איש־ישראל
quomodo & ,ſedens * tu meo interiore in Forte :Chiuuæum ad
אל־החוי אולי בקרבי אתה יושב ואיך

cùm audiſſent | ‖ erant trans | * littore | [h] חפף | contra | conſenſu | callidè, | ‡ legatos ſe oſtenderunt, | [i] עשה [k] צור | ‡ tulerunt | * reſarcita | [l] בלה | † omnes panes | cibi | ‖ ſiccierant & mucidi. | * perrexerunt | ‡ in caſtra | ‡ percutite nobiſcum | ויאמר | ק | medio mei | * habitas,

tui Serui :Iehosuah ad Dixerúntque ?fœdus *tibi excindam* percutiã tecũ

אכרות־לך ברית׃ ויאמרו אל־יהושע עבדיך 8

vnde & *vos* ‖ Qui :Iehosuah eos ad dixit Et *.nos**

אנחנו ויאמר אליהם יהושע מי אתם ומאין

valde longinqua terra E *:eum ad* † dixerunt Et ? venistis † ei

9 תבאו׃ ויאמרו אליו מארץ רחוקה מאד

audiuimus Quia .tui Dei Domini nomine in ,tui serui venerunt

באו עבדיך לשם יהוה אלהיך כי־שמענו

.Aegypto in fecit quæ omnia & *eius auditum* famam eius

שמעו ואת כל־אשר עשה במצרים׃

,Emoræi regibus duobus fecit quæ omnia Et

10 ואת ׀ כל־אשר עשה לשני מלכי האמרי

Ogh & ,Chesbon regi Sichon ;Iarden *transitu in* ‡ qui

אשר בעבר הירדן לסיחון מלך חשבון ולעוג

nos ad ‖ Dixerúntque .Hastharoth in * qui ,Basan regi

11 מלך־הבשן אשר בעשתרות׃ ויאמרו אלינו

:dicendo ,nostræ terræ habitatores omnes & ,nostri seniores

זקינינו וכל־ישבי ארצנו לאמר

:eorũ occursum in ite &,*viam ad viaticum* ‡ vestra manu in *Capite* |

קחו בידכם צידה לדרך ולכו לקראתם

excidite ‖ nunc & *.nos** vestri Serui *:eos ad dicetis* ‡ ac

ואמרתם אליהם עבדיכם אנחנו ועתה כרתו־

cepimus viaticum † calidum ,noster panis Hic .fœdus *nobis*

12 לנו ברית׃ זה ׀ לחמנו חם הצטידנו

:vos ad *eundum ad nos egrediendi* ‡ die in nostris domibus de eum

אתו מבתינו ביום צאתנו ללכת אליכם

vtres isti Et *.punctati fuit** & ,siccus ‡ ecce nunc &

13 ועתה הנה יבש והיה נקדים׃ ואלה נאדות

:sunt,scissi ecce & ,noui ,impleuimus quos vini

היין אשר מלאנו חדשים והנה התבקעו

veterauerunt nostra calceamenta & ,nostra vestimenta ista &

ואלה שלמותינו ונעלינו בלו

viri acceperunt Et *.valde via multitudine præ* †

14 מרב הדרך מאד׃ ויקחו האנשים

interrogauerunt non Domini os & ,eorum *viatico* ‡ de

מצידם ואת־פי יהוה לא שאלו׃

fœdus eis ‡ percussit &,pacem Iehosuah eis ‡ fecit Et

15 ויעש להם יהושע שלום ויכרת להם ברית

*.conuentus** prælati eis iurauerunt & :eos viuificandum ad

לחיותם וישבעו להם נשיאי העדה׃

postquam dierum trium fine à | ,fuit Et

16 ויהי מקצה שלשת ימים אחרי אשר־

,se ad ipsi ‡ propinqui quòd audierunt & ,fœdus eis *exciderunt* †

כרתו להם ברית וישמעו כי־קרבים הם אליו

,Israel filij sunt profecti Et *.sedentes ipsi eius interiore in* ‡ &

17 ובקרבו הם ישבים׃ ויסעו בני־ישראל

eorũ ciuitates & :tertio die in eorum ciuitates ad venerunt &

ויבאו אל־עריהם ביום השלישי ועריהם

.Chiriathiearim & ,Beeroth & Chephirah & ,Ghibhon*

גבעון והכפירה ובארות וקרית יערים׃

eis iurauerant quia ,Israel filij eos percusserunt non Et

18 ולא הכום בני ישראל כי־נשבעו להם

murmurauerunt † Et .Israel *Deo Domino in conuentus prælati*

נשיאי העדה ביהוה אלהי ישראל וילנו

.prælatos super conuentus omnis

כל־העדה על־הנשיאים׃

:cœtum ‡ omnem ad *prælati* ‡ omnes Dixerúntque

19 ויאמרו כל־הנשיאים אל־כל־העדה

nunc & ,Israel *Deo Domino in** eis iurauimus Nos

אנחנו נשבענו להם ביהוה אלהי ישראל ועתה

,eis faciemus Hoc .eos in contingere *poterimus* | non

20 לא נוכל לנגע בהם׃ זאת נעשה להם

super incandescentia ‡ nos *super* † erit non & :eos faciẽdo viuere &

והחיה אותם ולא־יהיה עלינו קצף על־

.eis iurauimus quod ,iuramentum

השבועה אשר־נשבענו להם׃

*scindentes sint** & ,Viuant *:prælati* ‡ eos ad dixerunt Et

21 ויאמרו אליהם הנשיאים יחיו ויהיו חטבי

quemadmodum ,*conuentui* † omni *aquas haurientes* ‖ & ligna

עצים ושאבי־מים לכל־העדה כאשר

.Iehosuah eos vocauit Et *.prælati* ‡ eis sunt locuti

דברו להם הנשיאים׃ ויקרא להם יהושע 22

[Right margin: ª בוא ; * sumus ; ‖ estis, ; ‡ venistis † ei ; ᵇ שנה ; ‡ erant trans ; * erant ; ‖ nobis ; | † Tollite ; ‡ escam pro itinere. ; ᶜ לקח ; ‡ dicite eis: ; * sumus. ; ‖ percuite nobiscum ; † in escam parauimus ; ᵈ חמם ᵉ צוד ; ‡ qua egressi sumus vt veniremus ; ᶠ יצא ; ‡ est ; * mucidus. ; ‖ erant, ; ᵍ בלה ; † propter maximum iter. ; ‡ esca ; ‡ cum ; ʰ עשה ; * congregationis ; ⁱ חיה ; | in ; † percusserunt cum ; ‡ essent sibi, ; ‡ in medio sui habitarent. ; ᵏ נסע ; * erant ; ˡ נכה ; † principes synagogæ per Dominũ Deũ ; † murmurauit omnis synagoga cõtra principes. ; ᵐ יעד ⁿ לון ; ‡ principes ; ‡ synagogam ; * per Dominũ Deum ; ‖ possimus ; ᵒ יכל ; † contra ; ‡ ita propter ; ‡ principes: ; * scindant ; ᵖ חיה ; ‖ hauriant aquam ; † synagoæ, ; ‡ principes,]

nos decepistis quid *Ad* ‡ :dicendo ,eos ad est locutus &

וידבר אליהם לאמר למה רמיתם אתנו

vos & ,valde nobis à *nos* ‡ Longinqui :dicendo

לאמר רחוקים אנחנו מכם מאד ואתם

non & ,*vos* ‖ maledicti nunc Et *?sedentes nostro interiori** in

23 בקרבנו ישבים׃ ועתה ארורים אתם ולא־

haurientes & ,ligna cædentes & *,seruus* ‡ vobis ex *excidetur* †

יכרת מכם עבד וחטבי עצים ושאבי־

,Iehosuah * responderunt Et .mei Dei domui *aquas* ‡

24 מים לבית אלהי׃ ויענו את־יהושע

‡ tuis seruis est indicatum indicando Cùm :dixerunt atque

ויאמרו כי הגד הגד לעבדיך את

,eius seruo Moseh tuus Deus Dominus præcepit quod

אשר צוה יהוה אלהיך את־משה עבדו

disperdendum ad ‡ & ,terram omnem vobis *dandum ad* ‖

לתת לכם את־כל־הארץ ולהשמיד את־

valde timuimus & *:vestrũ faciebus* à terræ habitatores omnes

כל־ישבי הארץ מפניכם ונירא מאד

.hoc *verbum* fecimus & ,*vestrũ faciebus* ‖ à nostris animabus

לנפשתינו מפניכם ונעשה את־הדבר הזה׃

*rectum sicut & ,*bonum* ‡ Sicut .tua manu in *nos* ‡ ecce nunc Et

25 ועתה הננו בידך כטוב וכישר

.fac ,nobis *faciendum ad* ‖,tuis oculis in

בעיניך לעשות לנו עשה׃

filiorum manu de eos liberauit & :ita eis fecit Et

26 ויעש להם כן ויצל אותם מיד בני־

.eos interfecerunt non & ,Israel

ישראל ולא הרגום׃

,lignorum cæsores ipsa die in Iehosuah eos *Deditque*

27 ויתנם יהושע ביום ההוא חטבי עצים

diem ad vsque ,Domini altari & ,*cœtui aquas haurientes* &

ושאבי־מים לעדה ולמזבח יהוה עד־היום

.elegerit quem *locum ad* ,hanc

הזה אל־המקום אשר יבחר׃

[Left margin: ‡ Vt ; ª רמה ; ‡ sumus ; * medio nostri habitatis? ; ‖ estis, ; † excidentur ; ‡ serui, ; ‡ aquam ; * ad ; ᵇ ענה ; ‡ omne ; ᶜ נגד ; ‖ vt daret ; † vt disperderet ; facie vestra ; ᵈ ירא ; ‖ facie vestra ; ‡ sumus ; ‡ placet * est ; ‖ vt facias ; ᵉ נצר ; Posuitque ; hauritores aquæ synagogæ. ; in loco]

CAP. X. יוד

cùm audisset quòd ,Ierusalaim rex Adonisedech *audire iuxta* fuit Et

1 ויהי כשמע אדני־צדק מלך ירושלם כי־

quemadmodum ,eam *deuastasset* & ,Hai Iehosuah cepisset

לכד יהושע את־העי ויחרימה כאשר

?eius regi & ,Hai fecisset sic ,eius regi & ,Iericho fecit

עשה ליריחו ולמלכה כן־עשה לעי ולמלכה

,Israel cum Ghibhon habitatores fecissent pacem quòd &

וכי השלימו ישבי גבעון את־ישראל

ciuitas Quia .valde timuerunt *Et* ?eorum *interiore* in essent & ‡

2 ויהיו בקרבם׃ וייראו מאד כי עיר

quia & *:regni ciuitatum** vna veluti ,Ghibhon magna ‡

גדולה גבעון כאחת ערי הממלכה וכי

fortes eius viri omnes & ,Hai *præ magna ipsa* ‖

היא גדולה מן־העי וכל־אנשיה גברים׃

Hoham ad Ierusalaim rex Adonisedch misit Et

3 וישלח אדני־צדק מלך ירושלם אל־הוהם

ad & ,Iarmuth regem , Piram ad & ,Chebron regem

מלך־חברון ואל־פראם מלך־ירמות ואל־

,Heglon regem Debir ad & ,Lachis regem Iaphiah

יפיע מלך־לכיש ואל־דביר מלך־עגלון

percutiemus &,mihi auxiliamini &,me ad Asendite :dicendo

4 לאמר׃ עלו־אלי ועזרני ונכה

filiis cum & ,Iehosuah cum pacem fecit quia :Ghibhon

את־גבעון כי־השלימה את־יהושע ואת־בני

reges quinque ascenderunt & ,sunt *collecti* Et .Israel

5 ישראל׃ ויאספו ויעלו חמשת ׀ מלכי

,Iarmuth rex ,Chebron rex ,Ierusalaim rex ,Emoræi

האמרי מלך ירושלם מלך־חברון מלך־ירמות

:eorum castra omnia & ipsi ,Heglon rex ,Lachis rex

מלך־לכיש מלך־עגלון הם וכל־מחניהם

.eam *super* ‖ pugnauerunt & , Ghibhon *super* ‖ sunt castrametati &

ויחנו על־גבעון וילחמו עליה׃

castrametationem ad ,Iehosuah ad Ghibhon viri miserunt Et

6 וישלחו אנשי גבעון אל־יהושע אל־המחנה

.tuis seruis à tuas manus *relaxes* | Ne :dicendo ,Ghilgal in

הגלגלה לאמר אל־תרף ידיך מעבדיך

[Left margin: cùm audisset ; deleuisset ; medio ; ‡ erat ; * è ciuitatibus regalibus, ; ‡ erat maior ; ᶠ עלה ᵍ נכה ; congregati ; ‖ contra ; ʰ חנה ; castra ; cessare facias ; ⁱ רפה]

,nobis auxiliare & ,nobis salutem fac & ,citò nos ad Ascende
עלה אלינו מהרה [a]והושיעה לנו ועזרנו — ישע [a]
habitantes Emoræi reges omnes nos ad sunt congregati quia contra
כי נקבצו אלינו כל־מלכי האמרי ישבי
omnis & ,ipse Ghilgal de Iehosuah ascendit Et .montem — in monte.
7 ההר׃ ויעל יהושע מן־הגלגל הוא וכל־
.virtute † potentes omnes & ,eo cum belli * populus — * bellator † viribus
עם המלחמה עמו וכל גבורי החיל׃
Quia :eis ab timeas Ne :Iehosuah ad Dominus dixit Et
8 ויאמר יהוה אל־יהושע אל־[b]תירא מהם כי — ירא [b]
.tuas facies * in eis ex quisquã stabit nec :eos dedi | tua manu in — | tradidi * conspectu tuo.
בידך נתתים לא־יעמד איש מהם בפניך׃
ascendit nocte tota :repente Iehosuah eos ad venit Et — יתיר יוד
9 ויבא אליהם יהושע פתאם כל־הלילה עלה
,Israel facies ad Dominus eos contriuit Et .Ghilgal de coram
10 מן־הגלגל׃ [c]ויהמם יהוה לפני ישראל — המם [c]
eos est persecutus & :Ghibhon in magna percussione eos percussit & plaga
[d]ויכם מכה־גדולה בגבעון וירדפם — נכה [d]
,Hazechah vsque eos percussit & ;Bethchoron ascensus via $ — $ per viam
דרך מעלה בית־חורון ויכם עד־עזקה
faciebus à eos fugiendo in ‡ ,fuit Et .Macchedah vsque & — ‡ dum fugerent à facie.
11 ועד־מקדה׃ ויהי [e]בנסם ׀ מפני — נוס [e]
proiecit Dominus & ,choron-Beth descensu in ' ipsis ,Israel — ' existentibus
ישראל הם [f]במורד בית־חורון ויהוה השליך — ירד [f]
,Hazechah ad vsque cælis è magnos lapides eos super
עליהם אבנים גדלות מן־השמים עד־עזקה
grandinis lapidibus in sunt mortui qui † Plures .sunt mortui & — † fuerunt
[g]וימתו רבים אשר־מתו באבני הברד — מות [g]
.gladio in Israel filij interfecerunt quos quam
מאשר הרגו בני ישראל בחרב׃
Dominum dare * die in Domino Iehosuah loquutus ‖ Tunc — ‖ locutus est * qua tradidit Dominus
12 אז ידבר יהושע ליהוה ביום [h]תת יהוה — נתן [h]
oculis in dixit & ;Israel filiorum facies ad $ Emoræum — $ coram filiis ‡ expecta
את־האמרי לפני בני ישראל ויאמר ׀ לעיני
.Aialon valle in Luna & ,sile ‡ ,Ghibbon in Sol ;Israel
ישראל שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון׃
gens vindicaret † donec ,stetit luna & ,sol silui * Et — * expectauit † vlcisceretur se
13 וידם השמש וירח עמד עד־[i]יקם גוי — נקם [i]
recti ‖ libro super * scriptum hoc non An .suos inimicos | — | de inimicis suis. * est in ‖ Iasar.
איביו הלא־היא כתובה על־ספר הישר
festinauit non & ,cælorum medio in sol stetit Et
ויעמד השמש [k]בחצי השמים ולא־אץ — חצה אוץ [k]
dies sicut fuit non Et .perfecta die quasi occumbere
14 לבוא כיום תמים׃ ולא היה כיום
voce in Dominum audiendum ad * ,eam post & ,eius facies ad ‡ illa — ‡ ante eam, * vt obediret Dominus voci
ההוא לפניו ואחריו לשמע יהוה בקול
.Israel † pugnauit Dominus quia :viri — † pro
איש כי יהוה נלחם לישראל׃
ad eo cum Israel omnis & ,Iehosuah est reuersus Et
15 [m]וישב יהושע וכל־ישראל עמו אל־ — שוב [m]
reges quinque fugerunt Et .Ghilgal in castrametationem — castra
16 המחנה הגלגלה׃ וינסו חמשת המלכים
.Macchedah in spelunca in se absconderunt & ;isti
האלה ויחבאו במערה במקדה׃
quinque sunt Inuenti :dicendo Iehosuah ipsi est nunciatum Et
17 [n]ויגד ליהושע לאמר נמצאו חמשת — נגד [n]
.Macchedah in spelunca in absconditi reges
המלכים נחבאים במערה במקדה׃
os ad magnos lapides Voluite :Iehosuah Dixitque — saxa magna
18 ויאמר יהושע [o]גלו אבנים גדלות אל־פי — גלל [o]
.eos custodiendum ad viros eam super constituite & ;speluncæ — iuxta
המערה והפקידו עליה אנשים לשמרם׃
,vestros inimicos post persequimini ,steteris ne vos Et — ‖ caudam eorum cædite, * finatis $ tradidit enim ‡ cum finiuissent
19 ואתם אל־תעמדו רדפו אחרי איביכם
;suas vrbes ad ingredi eos detis * ne ,eos desaudeatis ‖ &
וזנבתם אותם אל־תתנום לבוא אל־עריהם
.vestra manu in vester Deus Dominus eos dedit quia $
כי נתנם יהוה אלהיכם בידכם׃ — כלה [p] נכה
eos percutere Israel filij & ,Iehosuah cõsummare iuxta ‡ fuit Et — * donec consumerentur
20 ויהי [p]ככלות יהושע ובני ישראל להכותם
superfuerũt † superstites & ,eos consumi vsque * ,valde magna plaga † qui
מכה גדולה מאד עד־תמם והשרידים שרדו — תמם [r]

munitas. — sunt reuersi Et .munitionis ciuitates ad essent ingressi & ,eis ex
21 מהם ויבאו אל־ערי המבצר׃ [a]וישבו — שוב [a]
Macchedah ‖ Iehosuah ad castrametationem † ad populus omnis — † castra ‖ in
כל־העם אל־המחנה אל־יהושע מקדה
viro $ Israel filiis * mouit Non .pace in — * contra filios $ quisquam
בשלום לא־חרץ לבני ישראל לאיש את־
os Aperite :Iehosuah Dixitque .suam linguam
22 לשנו׃ ויאמר יהושע פתחו את־פי
reges quinque me ad educite & ;speluncæ
המערה [b]והוציאו אלי את־חמשת המלכים — יצא [b]
eduxerunt & ;ita fecerunt Et .spelunca de illos
23 האלה מן־המערה׃ [c]ויעשו כן ויוציאו — עשה [c]
,spelunca de illos reges quinque eum ad
אליו את־חמשת המלכים האלה מן־המערה
regem ,Chebron regem ,Ierusalaim regem
את ׀ מלך ירושלם את־מלך חברון את־מלך
.Heglon regem ,Lachis regem ,Iarmuth
ירמות את־מלך לכיש את־מלך עגלון׃
cum eduxissent — ad illos reges eos eduxissent vt ,fuit Et
24 ויהי כהוציאם את־המלכים האלה אל־
,Israel virum omnem ad Iehosuah vocauit & ;Iehosuah
יהושע ויקרא יהושע אל־כל־איש ישראל
‡ principes * bellatorum † perrexerant — :secum iuerant † qui belli * virorum duces ‡ ad dixitque
ויאמר אל־קציני אנשי המלחמה ההלכוא אתו
regum colla super vestros pedes ponite ,Accedite
קרבו [d]שימו את־רגליכם על־צוארי המלכים — שום [d]
super suos pedes posuerunt & ,accesserunt Et .istorum
האלה ויקרבו וישימו את־רגליהם על־
Ne ;Iehosuah eos ad Dixitque .eorum colla
25 צואריהם׃ ויאמר אליהם יהושע אל־
paueatis — Quia .vos roborate & ,vos confortate :consternemini ne & ,timeatis
[e]תיראו ואל־תחתו חזקו ואמצו כי — ירא [e]
‡ contra — vos quos | vestris inimicis omnibus Dominus faciet sic
ככה יעשה יהוה לכל־איביכם אשר אתם
* pugnatis — post Iehosuah eos percussit Et .eos pugnantes
26 נלחמים אותם׃ ויכם יהושע אחרי
in — ;lignis quinque super eos suspendit & ,eos fecit mori & ,hæc
כן [f]וימיתם [g]ויתלם על חמשה עצים — מות [f] תלה [g]
.vesperam ad vsque lignis super suspensi fuerunt &
ויהיו תלוים על־העצים עד־הערב׃
in quo occubuit sol, — ,Iehosuah præcepit ,solem ingredi tempore in fuit Et
27 ויהי לעת ׀ בוא השמש צוה יהושע
deposuerunt * de — in eos proiecerunt & ,lignis desuper * eos fecerunt descendere &
ויורידום מעל העצים וישליכם אל־
in qua se absconderant. — lapides posuerunt Et .ibi latitarant quo ,speluncam
המערה אשר נחבאו־שם וישמו אבנים
$ ad ‡ huncmet diem. — .huius diei corpus ‡ ad vsque ,speluncæ os super $ ingentes
גדלות על־פי המערה עד־עצם היום הזה׃
,ipsa die Iehosuah cepit Macchedah Et
28 ואת־מקדה לכד יהושע ביום ההוא
* acie — ,ipsos occidit eius regem & ,gladij os ad * eam percussit &
[h]ויכה לפי־חרב ואת־מלכה החרם אותם — נכה [h]
† erat ‖ euasorem. — ,superstitem ‖ reliquit non ,ea in † quæ animam omnem &
ואת־כל־הנפש אשר־בה לא השאיר שריד
.Iericho regi fecit quemadmodũ ;Macchedah regi fecitque
[i]ויעש למלך מקדה כאשר עשה למלך יריחו׃ — עשה [i]
Macchedah de eo cum Israel omnis & ,Iehosuah transiuit Et
29 ויעבר יהושע וכל־ישראל עמו ממקדה
Tradiditque — Dominus Deditque .Libnah cum pugnauit & ,Libnah in
30 לבנה וילחם עם־לבנה׃ ויתן יהוה
eam percussit Et .eius regem & ,Israel manu in eam etiam
גם־אותה ביד ישראל ואת־מלכה ויכה
acie * erat — non ;ea in * quæ animam omnem & ,gladij os ad
לפי־חרב ואת־כל־הנפש אשר־בה לא־
quemadmodum ,eius regi fecit & :superstitem ea in reliquit
השאיר בה שריד ויעש למלכה כאשר
omnis & ,Iehosuah transiuit Et .Iericho regi fecit
31 עשה למלך יריחו׃ ויעבר יהושע וכל־
est castrametatus & ,Lachis in Libnah de eo cum Israel
ישראל עמו מלבנה לכישה [k]ויחן — חנה [k]
$ iuxta ‡ cum ea. — .eam in ‡ pugnauit & ,eam super $
עליה וילחם בה׃

eam cepit & , Israel manu in Lachis Dominus dedit Et

32 וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־לָכִישׁ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיִּלְכְּדָהּ

omnem & ,gladij *os ad* eam percussit & ,secunda die in — acie

בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי [a] וַיַּכֶּהָ לְפִי־חֶרֶב וְאֶת־כָּל־ — [a] שֵׁנִי *erat

.Libnah ipsi fecit quæ omnia iuxta,ea in * quæ animam

הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה לְלִבְנָה׃

auxiliandum ad ,Ghezer rex Horam ascendit Tunc

33 אָז עָלָה הֹרָם מֶלֶךְ גֶּזֶר לַעְזֹר אֶת־

non donec ,eius populum & ,Iehosuah eũ percussit & ,Lachis

לָכִישׁ וַיַּכֵּהוּ יְהוֹשֻׁעַ וְאֶת־עַמּוֹ עַד־בִּלְתִּי

omnis & ,Iehosuah transiuit Et .superstitem ei reliquit

34 הִשְׁאִיר־לוֹ שָׂרִיד׃ וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־

sunt castrametati & ,Heglon in Lachis de eo cum Israel

יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִלָּכִישׁ עֶגְלֹנָה וַיַּחֲנוּ

eam Ceperuntque .eam *super* || pugnauerunt & ,eam *super* — * aduersus ‖ contra

35 עָלֶיהָ וַיִּלָּחֲמוּ עָלֶיהָ׃ וַיִּלְכְּדוּהָ

omnem & :gladij *os ad* eam percusserunt & ,ipsa die *in* — acie

בַּיּוֹם הַהוּא וַיַּכּוּהָ לְפִי־חֶרֶב וְאֵת כָּל־

omnia iuxta ,interfecit ipsa die in ea in ‡ quæ animam — ‡ erat

הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ בַּיּוֹם הַהוּא הֶחֱרִים כְּכֹל

,Iehosuah ascendit Et .Lachis ipsi fecit quæ

36 אֲשֶׁר־עָשָׂה לְלָכִישׁ׃ וַיַּעַל [b] יְהוֹשֻׁעַ — [b] עָלָה

pugnauerũt & :Chebron in Heglon de eo cum Israel omnis &

וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מֵעֶגְלוֹנָה חֶבְרוֹנָה וַיִּלָּחֲמוּ

,gladij *os ad* eam percusserunt & ,eam ceperunt Et .eam *super* † — † contra ‡ acie

37 עָלֶיהָ׃ וַיִּלְכְּדוּהָ וַיַּכּוּהָ [c] לְפִי־חֶרֶב — [c] נָכָה

animam omnem & ,eius vrbes omnes & ,eius regem &

וְאֶת־מַלְכָּהּ וְאֶת־כָּל־עָרֶיהָ וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ

quæ omnia iuxta,superstitem reliquit non ,ea in ‡ quæ — ‡ erat

אֲשֶׁר־בָּהּ לֹא־הִשְׁאִיר שָׂרִיד כְּכֹל אֲשֶׁר־

animam omnem & ,*eam* ‡ interfecit & :Heglon ipsi fecit — ‡ eius habitatores,

עָשָׂה לְעֶגְלוֹן וַיַּחֲרֵם אוֹתָהּ וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ

omnis & ,Iehosuah est reuersus Et .ea in * quæ — * erat

38 אֲשֶׁר־בָּהּ׃ וַיָּשָׁב [d] יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־ — [d] שׁוּב contra

.eam *super* pugnauit & ;Debir in eo cum Israel

יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ דְּבִרָה וַיִּלָּחֶם עָלֶיהָ׃

,eius vrbes omnes & ,eius regem & ;eam Cepitque

39 וַיִּלְכְּדָהּ וְאֶת־מַלְכָּהּ וְאֶת־כָּל־עָרֶיהָ

animam omnem interfecerunt & ,gladij *os ad* eos percusserunt & — acie

וַיַּכּוּם לְפִי־חֶרֶב וַיַּחֲרִימוּ אֶת־כָּל־נֶפֶשׁ

fecit quemadmodum :superstitem reliquit non ,ea in ‡ quæ — ‡ erat

אֲשֶׁר־בָּהּ לֹא הִשְׁאִיר שָׂרִיד כַּאֲשֶׁר עָשָׂה

quemadmodũ & ;eius regi & Debir ipsi fecit sic ,Chebron ipsi

לְחֶבְרוֹן כֵּן־עָשָׂה לִדְבִרָה וּלְמַלְכָּהּ וְכַאֲשֶׁר

Iehosuah percussit Et .eius regi & ,Libnah ipsi fecit

40 עָשָׂה לְלִבְנָה וּלְמַלְכָּהּ׃ וַיַּכֶּה יְהוֹשֻׁעַ

effusiones & planiciei &,meridiei & ,montis terram omnem — montanam,& meridianam, & campestrẽ, & Asedoth

אֶת־כָּל־הָאָרֶץ הָהָר וְהַנֶּגֶב וְהַשְּׁפֵלָה וְהָאֲשֵׁדוֹת

& :superstitem reliquit non ,eorum reges omnes &

וְאֵת כָּל־מַלְכֵיהֶם לֹא הִשְׁאִיר שָׂרִיד וְאֵת

Dominus præcepit quemadmodum ,interfecit *spiraculum omne* ‡ — ‡ omnem animam

כָּל־הַנְּשָׁמָה הֶחֱרִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה

,Barneah Cades à Iehosuah eos percussit Et .Israel Deus

41 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיַּכֵּם יְהוֹשֻׁעַ מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ

.Ghibhon vsque & Gosen terram omnem & ,Hazza vsq.&

וְעַד־עַזָּה וְאֵת כָּל־אֶרֶץ גֹּשֶׁן וְעַד־גִּבְעוֹן׃

cepit eorum terram & ,istos reges omnes Et

42 וְאֵת כָּל־הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וְאֶת־אַרְצָם לָכַד

Israel Deus Dominus quia vna vice Iehosuah

יְהוֹשֻׁעַ פַּעַם אֶחָת כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

omnis & Iehosuah est reuersus Et .Israel *pugnans* * — * pugnat pro

43 נִלְחָם לְיִשְׂרָאֵל׃ וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־

.Ghilgal in *castrametationem* ad eo cum Israel — castra

יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ אֶל־הַמַּחֲנֶה הַגִּלְגָּלָה׃

CAP. XI. יא

ad misit & ,Chasor rex Iabin *audire circa* fuit Et — cùm audiisset

1 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ [e] יָבִין מֶלֶךְ־חָצוֹר וַיִּשְׁלַח אֶל־ — [e] הִיָּה

regem ad & ,Simron regem ad & ,Madon regem Iobab

יוֹבָב מֶלֶךְ מָדוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ

,monte in aquilone ab † qui reges ad Et .Achsaph — ‡ erant

2 אַכְשָׁף׃ וְאֶל־הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מִצְּפוֹן בָּהָר

Der tractibus||in & ,*campestri* in & ,Chinneroth *meridie* planicie in & — ad austrum * planicie

וּבָעֲרָבָה נֶגֶב כִּנְרוֹת וּבַשְּׁפֵלָה וּבְנָפוֹת דּוֹר — ‖ Naphothdor ‡ ab occidẽte

,Emoræus & ,*mari à* ‡ & ,oriente ab Chenahanæus *.mari à* ‡

3 מִיָּם׃ הַכְּנַעֲנִי מִמִּזְרָח וּמִיָּם וְהָאֱמֹרִי

sub Chiuuæus & ;mõte in Iebusæus & ,Perizæus & ,Chitteus &

וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי בָּהָר וְהַחִוִּי תַּחַת

,ipsi sunt egressi Et .Mispah terra in Chermon

4 חֶרְמוֹן בְּאֶרֶץ הַמִּצְפָּה׃ וַיֵּצְאוּ הֵם

,arena tanquam multus populus :eis cum eorum castra omnia &

וְכָל־[f]מַחֲנֵיהֶם עִמָּם עַם־רָב כַּחוֹל — [f] חָנָה

currus & equus || & ;multitudine *in* * maris *labium super* ‡ quæ — ‡ est iuxta litus * præ ‖ equi. & currus multi

אֲשֶׁר עַל־[g]שְׂפַת־הַיָּם [h] לָרֹב וְסוּס וָרֶכֶב

,isti reges omnes conuerterunt Et .valde *multus*

5 רַב־מְאֹד׃ [i] וַיִּוָּעֲדוּ כֹּל הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה — [g] שָׂפָה [h] רָבַב

,Merom aquas ad pariter sunt castrametati & ,venerunt &

וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ יַחְדָּו אֶל־מֵי מֵרוֹם — [i] יָעַד [k] בּוֹא

ad Dominus dixit Et .Israel cum *pugnandum ad* † — † vt pugnarẽt

6 לְהִלָּחֵם [k] עִם־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־

tempus circiter cras quia ‡ :eorum *faciebus* ‡ à timeas Ne :Iehosuah — ‡ facie ‡ cras enim in tempore trado ‖ coram

יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי־מָחָר כָּעֵת

:Israel *facies ad* || occisos istos omnes *dans ego* hoc

הַזֹּאת אָנֹכִי נֹתֵן אֶת־כֻּלָּם חֲלָלִים לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל

combures eorum currus & ,subneruabis eorum equos

אֶת־סוּסֵיהֶם תְּעַקֵּר וְאֶת־מַרְכְּבֹתֵיהֶם תִּשְׂרֹף

belli populus omnis & ,Iehosuah venit Et .igni in — bellator

7 בָּאֵשׁ׃ וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־עַם הַמִּלְחָמָה

ceciderunt | & ,repentè Merom aquas *super* * eos *super* ‡ eo cum — ‡ aduersus * ad ‖ irruerunt

עִמּוֹ עֲלֵיהֶם עַל־מֵי מֵרוֹם פִּתְאֹם וַיִּפְּלוּ [l] — [l] נָפַל

,Israel manu in Dominus eos *dedit* ‡ Et .eos in — ‡ tradidit

8 בָּהֶם׃ וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד־יִשְׂרָאֵל

,magnam Sidon ad vsque eos sunt persecuti & ,eos percusserũt &

וַיַּכּוּם [m] וַיִּרְדְּפוּם עַד־צִידוֹן רַבָּה — [m] נָכָה

Mispah campum ad vsque & , aquarum *combustiones* ‡ vsque & — ‡ Misrephoth

וְעַד מִשְׂרְפוֹת מַיִם וְעַד־בִּקְעַת מִצְפֶּה

eis reliquit non donec ,eos *percusserũt* & ,orientem ad — percussit

מִזְרָחָה וַיַּכֻּם עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לָהֶם

dixerat quemadmodum Iehosuah ei fecit Et .superstitem

9 שָׂרִיד׃ [n] וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר־ — [n] עָשָׂה

eorum curus & ,subneruauit eorum equos :Dominus ei

לוֹ יְהוָה אֶת־סוּסֵיהֶם עִקֵּר וְאֶת־מַרְכְּבֹתֵיהֶם

tempore in Iehosuah est reuersus Et .igni in combussit

10 שָׂרַף בָּאֵשׁ׃ [o] וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת — [o] שׁוּב

percussit eius regem & , Chasor cepit & ,ipso

הַהִיא וַיִּלְכֹּד אֶת־חָצוֹר וְאֶת־מַלְכָּהּ הִכָּה

omnium caput *ipsa facies ad* Chasor quia :gladio in — antea fuit

בֶחָרֶב כִּי־חָצוֹר לְפָנִים הִיא רֹאשׁ כָּל־

omnem percusserunt Et .istorum regnorum

11 הַמַּמְלָכוֹת הָאֵלֶּה׃ [p] וַיַּכּוּ אֶת־כָּל־ — [p] נָכָה *erat ‖ acie

remansit non:interficiendo gladij *os ad*‖ea in * quæ animam

הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ לְפִי־חֶרֶב הַחֲרֵם לֹא נוֹתַר

.igni in combussit Chasor & ,*spiraculum omne* † — † omnis anima.

כָּל־נְשָׁמָה וְאֶת־חָצוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ׃

omnes & .istorum regum vrbes omnes Et

12 וְאֶת־כָּל־עָרֵי הַמְּלָכִים־הָאֵלֶּה וְאֶת־כָּל־

gladij *os ad* eos percussit & ,Iehosuah cepit eorum reges — acie

מַלְכֵיהֶם לָכַד יְהוֹשֻׁעַ וַיַּכֵּם לְפִי־חֶרֶב

seruus Moseh præcepit quemadmodum ,eos interficiendo

הֶחֱרִים אוֹתָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד

super stantes vrbes omnes Tantummodo .Domini — quę stãt iuxta

13 יְהוָה׃ רַק כָּל־הֶעָרִים הָעֹמְדוֹת עַל־

Chasor præter ,Israel *eas* combussit non ,eorũ tumulum

תִּלָּם [q] לֹא־שְׂרָפָם יִשְׂרָאֵל זוּלָתִי אֶת־חָצוֹר — [q] תֵּל

ciuitatum *spolium omne* * Et .Iehosuah combussit ‡ solam — ‡ quam * omnia spolia

14 לְבַדָּהּ שָׂרַף יְהוֹשֻׁעַ׃ וְכֹל שְׁלַל הֶעָרִים

tantũm :Israel filij sibi sunt prædati *animal* & , istarum — animalia

הָאֵלֶּה וְהַבְּהֵמָה בָּזְזוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַק

vsque † , gladij *os ad* † percusserunt hominem omnem — † acie ‡ donec

אֶת־כָּל־הָאָדָם הִכּוּ [r] לְפִי־חֶרֶב עַד־ — [r] נָכָה

spirationem ‡ omnem reliquerunt non :eos *ipsos disperdere* † — † perdiderunt ‡ animam

הַשְׁמִדָם אוֹתָם לֹא הִשְׁאִירוּ כָּל־נְשָׁמָה׃

,suo seruo Moseh Dominus præcepit Quemadmodum

15 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַבְדּוֹ

, Iehosuah fecit sic & ; Iehosuah ipsi Moseh præcepit sic
כֵּן־צִוָּה מֹשֶׁה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְכֵן עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ
Dominus præcepit quæ omnibus ex verbum remouit non
לֹא־[a]הֵסִיר דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה
terram omnem Iehosuah cepit Et . Moseh ipsi tulit
16 וַיִּקַּח[b] יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ : מֹשֶׁה אֶת־
terram omnem & , meridiem * omnem & , montem istam
הַזֹּאת הָהָר וְאֶת־כָּל־הַנֶּגֶב וְאֵת כָּל־אֶרֶץ
montem & , campestrem $ & , planiciem & , Ghosen
הַגֹּשֶׁן וְאֶת־הַשְּׁפֵלָה וְאֶת־הָעֲרָבָה וְאֶת־הַר
Leni monte A . eius planiciem & Israel
יִשְׂרָאֵל וּשְׁפֵלָתֹה : מִן־הָהָר הֶחָלָק 17
, Lebanon campo in Gad Bahal vsque & Seir in ascendente $
הָעוֹלֶה שֵׂעִיר וְעַד־בַּעַל גָּד בְּבִקְעַת הַלְּבָנוֹן
, cepit eorum reges omnes & , Chermon monte sub
תַּחַת הַר־חֶרְמוֹן וְאֵת כָּל־מַלְכֵיהֶם לָכַד
fecit multis Diebus . eos fecit mori & , eos percussit &
18 וַיַּכֵּם[c] וַיְמִיתֵם[d] : יָמִים רַבִּים עָשָׂה
. bellum istis regibus omnibus cum , Iehosuah bella
יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה מִלְחָמָה :
filios ad fecerit pacem quæ ciuitas fuit Non
19 לֹא־הָיְתָה עִיר אֲשֶׁר הִשְׁלִימָה אֶל־בְּנֵי
omnes ; Ghibhon habitatores , Chiuæum præter , Israel
יִשְׂרָאֵל בִּלְתִּי הַחִוִּי יֹשְׁבֵי גִבְעוֹן אֶת־הַכֹּל
, fuit Domino cum à Quia . prœlio in ceperunt
20 לָקְחוּ בַמִּלְחָמָה : כִּי מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה
cum belli occursum in eorum cor roborandum ad
לְחַזֵּק אֶת־לִבָּם לִקְרַאת הַמִּלְחָמָה אֶת־
eis existendum non ad , eos occideret vt , Israel
יִשְׂרָאֵל לְמַעַן הַחֲרִימָם לְבִלְתִּי הֱיוֹת[e]־לָהֶם
præcepit sicut , eos disperderet vt quoniam ; misericordia
תְּחִנָּה[f] כִּי לְמַעַן הַשְׁמִידָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה
. Moseh Dominus
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה :
excidit & , illo tempore in Iehosuah venit Et
21 וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִיא וַיַּכְרֵת אֶת־
, Hanab de , Debir de , Chebron de monte de torquatos Hanachim
הָעֲנָקִים מִן־הָהָר מִן־חֶבְרוֹן מִן־דְּבִר מִן־עֲנָב
: Israel monte omni de & , Iehudah monte omni de &
וּמִכֹּל הַר יְהוּדָה וּמִכֹּל הַר יִשְׂרָאֵל
remansit Non . Iehosuah eos interfecit eorum vrbibus cum remanserunt
22 עִם־עָרֵיהֶם הֶחֱרִימָם יְהוֹשֻׁעַ : לֹא־[g]נוֹתַר
, Hazah in tantum : Israel filiorum terra in torquati Hanachim
עֲנָקִים בְּאֶרֶץ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַק בְּעַזָּה
Iehosuah accepit Et . remanserunt Asdod in & Gath in
23 בְּגַת וּבְאַשְׁדּוֹד נִשְׁאָרוּ : וַיִּקַּח[h] יְהוֹשֻׁעַ
Dominus est locutus quæ omnia iuxta terram omnem
אֶת־כָּל־הָאָרֶץ כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
, Israel ipsi hæreditatem in Iehosuah eam dedit & , Moseh ad
אֶל־מֹשֶׁה וַיִּתְּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ לְנַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל
quieuit terra & : eorum tribubus * eorum partitiones secundum
כְּמַחְלְקֹתָם לְשִׁבְטֵיהֶם וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה
. bello à
מִמִּלְחָמָה :

[a] סוּר
[b] לָקַח
|| montanam, * australem, $ campestria,
תו ק
$ qui ascendit
[c] נכה [d] מות
cum filiis
Chiuæos,
vt induraret
vt non esset
[e] הָיָה
sed
[f] חָנַן
[g] יָתַר
[h] לָקַח
* partes per tribus

CAP. XII. יב

filii percusserunt quos , terræ reges † hi Et
1 וְאֵלֶּה[i] מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכּוּ בְנֵי־
Iarden transitu in eorum terram possederunt & , Israel
יִשְׂרָאֵל וַיִּרְשׁוּ אֶת־אַרְצָם בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן
montem ad vsque Arnon torrente à , Solis ortum ad
מִזְרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ מִנַּחַל אַרְנוֹן עַד־הַר
regem Sichon . Orientem ad planiciem omnem & , Chermon
2 חֶרְמוֹן וְכָל־הָעֲרָבָה מִזְרָחָה : סִיחוֹן מֶלֶךְ
Aroher ab dominantem , Chesbon in habitantem Emoræum
הָאֱמֹרִי הַיּוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן מֹשֵׁל מֵעֲרוֹעֵר
, torrentis medium & , Arnon torrentis labium super quæ
אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנוֹן וְתוֹךְ הַנַּחַל
terminum , torrentem Iabboc ad vsque & Ghilhad dimidium &
וַחֲצִי[k] הַגִּלְעָד וְעַד יַבֹּק הַנַּחַל גְּבוּל
. Hammon filiorum
בְּנֵי עַמּוֹן :

† sunt
[i] נָכָה
trans
orientalem.
qui dominabatur
iuxta ripam
[k] חָצָה

, orientem ad Chinneroth mare ad vsque planiciem Et
3 וְהָעֲרָבָה עַד־יָם כִּנְרוֹת מִזְרָחָה
via || orientem ad salis mare solitudinis † mare ad vsque &
וְעַד יָם הָעֲרָבָה יָם־הַמֶּלַח מִזְרָחָה דֶּרֶךְ
. $ collis $ effusiones subter austro ab & solitudinum domus *
בֵּית הַיְשִׁמוֹת וּמִתֵּימָן תַּחַת אַשְׁדּוֹת הַפִּסְגָּה :
, Rephaim residuo à Basan regis Hogh terminum Et
4 וּגְבוּל עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן מִיֶּתֶר הָרְפָאִים
dominantis † Et . Edrehi in & , Hastaroth in habitantis *
הַיּוֹשֵׁב בְּעַשְׁתָּרוֹת וּבְאֶדְרֶעִי : וּמֹשֵׁל
ad vsque , Basan omni in & , Salchah in & , Chermon monte in
5 בְּהַר חֶרְמוֹן וּבְסַלְכָה וּבְכָל־הַבָּשָׁן עַד־
; Ghilhad dimidium & ; Mahachati & , Ghesuri terminum
גְּבוּל הַגְּשׁוּרִי וְהַמַּעֲכָתִי וַחֲצִי הַגִּלְעָד
seruus Moseh . Chesbon regis Sichon terminum
6 גְּבוּל סִיחוֹן מֶלֶךְ־חֶשְׁבּוֹן : מֹשֶׁה עֶבֶד־
Moseh eam dedit & , eos percusserunt Israel filij & , Domini
יְהוָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִכּוּם וַיִּתְּנָהּ מֹשֶׁה
dimidiæ & , Ghaditis & , Reubenitis possessionem || Domini seruus
עֶבֶד־יְהוָה יְרֻשָּׁה לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי
quos , terræ reges * isti Et . Menasseh tribui
7 שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה : וְאֵלֶּה מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר
, mare $ ad Iarden transitu in $ Israel filij & , Iehosuah percussit
הִכָּה יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה
Lenem montem ad vsque & , Lebanon campo in Bahalgad à
מִבַּעַל גָּד בְּבִקְעַת הַלְּבָנוֹן וְעַד־הָהָר הֶחָלָק
Israel tribubus Iehosuah eam dedit † & : Seir in ascendentem *
הָעֹלֶה שֵׂעִירָה וַיִּתְּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
, monte In . suas partitiones * secundum possessionem ||
8 יְרֻשָּׁה כְּמַחְלְקֹתָם : בָּהָר
, deserto in & , effusionibus $ in & , campestri in & , planicie in &
וּבַשְּׁפֵלָה וּבָעֲרָבָה וּבָאֲשֵׁדוֹת וּבַמִּדְבָּר
, Perizæus , Chenahanæus & , Emoræus , Chittæus , meridie in &
וּבַנֶּגֶב הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי הַפְּרִזִּי
Rex : vnus Iericho Rex . Iebusæus & , Chiuæus
9 הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי : מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶחָד מֶלֶךְ
. vnus , Bethel latere ex $ qui , Hai
הָעַי אֲשֶׁר־[l]מִצַּד בֵּית־אֵל אֶחָד :
. vnus Chebron Rex : vnus Ierusalaim Rex
10 מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַםִ אֶחָד מֶלֶךְ חֶבְרוֹן אֶחָד :
. vnus Lachis Rex : vnus Iarmuth Rex
11 מֶלֶךְ יַרְמוּת אֶחָד מֶלֶךְ לָכִישׁ אֶחָד :
. vnus Ghezer Rex : vnus Heglon Rex
12 מֶלֶךְ עֶגְלוֹן אֶחָד מֶלֶךְ גֶּזֶר אֶחָד :
. vnus Gheder Rex : vnus Debir Rex
13 מֶלֶךְ דְּבִר אֶחָד מֶלֶךְ גֶּדֶר אֶחָד :
. vnus Harad Rex : vnus Chormah Rex
14 מֶלֶךְ חָרְמָה אֶחָד מֶלֶךְ עֲרָד אֶחָד :
. vnus Hadullam Rex : vnus Libnah Rex
15 מֶלֶךְ לִבְנָה אֶחָד מֶלֶךְ עֲדֻלָּם אֶחָד :
. vnus Bethel Rex : vnus Machedah Rex
16 מֶלֶךְ מַקֵּדָה אֶחָד מֶלֶךְ בֵּית־אֵל אֶחָד :
. vnus Chepher Rex : vnus Tapuah Rex
17 מֶלֶךְ תַּפּוּחַ אֶחָד מֶלֶךְ חֵפֶר אֶחָד :
. vnus Lassaron Rex : vnus Aphec Rex
18 מֶלֶךְ אֲפֵק אֶחָד מֶלֶךְ לַשָּׁרוֹן אֶחָד :
. vnus Chasor Rex : vnus Madon Rex
19 מֶלֶךְ מָדוֹן אֶחָד מֶלֶךְ חָצוֹר אֶחָד :
. vnus Achsaph Rex : vnus Meroon Simron Rex
20 מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן מְראוֹן אֶחָד מֶלֶךְ אַכְשָׁף אֶחָד :
. vnus Meghiddo Rex : vnus Tahanach Rex
21 מֶלֶךְ תַּעְנַךְ אֶחָד מֶלֶךְ מְגִדּוֹ אֶחָד :
Charmelo Iochneham Rex : vnus Chedes Rex
22 מֶלֶךְ קֶדֶשׁ אֶחָד מֶלֶךְ־יָקְנְעָם לַכַּרְמֶל
Rex : vnus Dor tractui * ipsi Dor Rex . vnus
23 אֶחָד : מֶלֶךְ דּוֹר לְנָפַת דּוֹר אֶחָד מֶלֶךְ
. vnus Ghilhad ad gentium †
גּוֹיִם לְגִלְגָּל אֶחָד :
triginta , reges omnes : vnus Tirsah Rex
24 מֶלֶךְ תִּרְצָה אֶחָד כָּל־מְלָכִים שְׁלֹשִׁים
. vnus &
וְאֶחָד :

† deserti, || per viam
* Beth-haiesimoth, $ aquarum $ Pisgah.
* qui habitabat † dominabatur
|| in
* sunt
$ trans $ occidetem,
* qui ascendit † tradidit
|| in * partes
$ Asedoth austro,
$ erat
[l] צַד
ל לא קרי א
* Naphathdor
† Ghoim

CAP. XIII. יג

Dominus dixit & :dies in venit ,senuit Iehosuah Et
1 ויהושע זקן [a] בא בימים ויאמר יהוה
est relicta terra & ,dies in venisti ,senuisti Tu :eum ad
אליו אתה זקנתה באת בימים והארץ נשארה
terra ‡ Ista .eam possidendum ad valde multa
2 הרבה־מאד [b] לרשתה: זאת הארץ
.Ghesuri omnis & ,Pelistinorum *confinia omnia* * ,relicta ⁑
הנשארת כל־גלילות הפלשתים וכל־הגשורי:
ad vsque & ,Aegypti *faciei* ‡ super qui *Nigro* ‖ A
3 מן־השיחור אשר על־פני מצרים ועד
quinque :*reputabitur Chenahanæo* ⁑,aquilonem ad Hecron terminum
גבול עקרון צפונה לכנעני תחשב חמשת
,Æschelonæus ,Asdodæus & ,Hazathæus ,Pelistinorum satrapæ
סרני פלשתים העזתי והאשדודי האשקלוני
omnis austro Ab .Hauuæi & ,Hæcronæus & ,Chittæus
4 הגתי והעקרוני והעוים: מתימן כל־
ad vsque ,Sidoniis ⁑ quæ *Spelunca* & ,Chenahanæi terra
ארץ הכנעני ומערה אשר לצידנים עד־
terra Et .Emoræi terminum ad vsque ,Aphec
5 אפקה עד גבול האמרי: והארץ
Bahalgad à ,solis ortum ad Lebanon omnis & ,Ghibli
הגבלי וכל־הלבנון מזרח השמש מבעל גד
.Chamath *veniendum ad vsque* ,Chermon monte sub
תחת הר־חרמון עד לבוא חמת:
combustiones ad vsque Libano à montis habitatores Omnes
6 כל־ישבי ההר מן־הלבנון עד־משרפת
faciebus à eos expellam ego ,Sidonios omnes ,aquarum
מים כל־צידנים אנכי [c] אורישם מפני
,hæreditatẽ in Israel ipsi eã fac cadere Tantum .Israel filiorum
בני ישראל רק [d] הפלה לישראל בנחלה
terram *partire* † nunc Et .tibi præcepi sicuti
7 כאשר [e] צויתיך: ועתה חלק את־הארץ
dimidiæ & ,tribubus nouem hæreditatem in istam
הזאת בנחלה לתשעת השבטים [f] וחצי
Ghaditæ & Reubenitæ ea Cum .Menasseh tribui
8 השבט המנשה: עמו הראובני והגדי
transitu in ‖ Mosch eis dedit *quam .suam hæreditatem* acceperunt
לקחו נחלתם אשר נתן להם משה בעבר
seruus Mosch eis dedit sicuti ,orientem ad Iarden
הירדן מזרחה כאשר נתן להם משה עבד
torrentis labium super ‡ quæ Haroher Ab .Domini
9 יהוה: מערוער אשר על־[g] שפת־נחל
omnem & ,*torrentis* * medio in ⁑ quæ ciuitatem & ,Arnon
ארנון והעיר אשר בתוך־הנחל וכל־
Dibon ad vsque Medebah planiciem
המישר מידבא עד־דיבון:
regnauit qui Emoræi regis Sichon vrbes omnes Et
10 וכל ערי סיחון מלך האמרי אשר מלך
.Hammon filiorum terminum ad vsque ,Chesbon in
בחשבון עד־גבול בני עמון:
omnem & ,Mahachati & Ghesuri terminum & ,Ghilhad Et
11 והגלעד וגבול הגשורי והמעכתי וכל
.Salchah ad vsque Basan omnem & ,Chermon montem
הר חרמון וכל־הבשן עד־סלכה:
,Hastharoth in regnauit qui ,Basan in Ogh *regnum Totum*
12 כל־ממלכות עוג בבשן אשר־מלך בעשתרות
eos percussit & ,Rephaim residuo ex remansit Ipse .Edrehi in &
ובאדרעי הוא נשאר מיתר הרפאים [h] ויכם
Israel filij expulerunt non Et .eos expulit & ,Mosch
13 משה וירשם: ולא הורישו בני ישראל
,Ghessur habitauit & :Mahachati & ,Ghesuri
את־הגשורי ואת־המעכתי וישב גשור
.hanc diem ad vsque Israel *interiore* in Mahachati &
ומעכת בקרב ישראל עד היום הזה:
ignitiones ,hæreditatem dedit non Leui tribui Tantum
14 רק לשבט הלוי לא נתן נחלה אשי
quemadmodum ,eius hæreditas † ipsum ,Israel Dei Domini
יהוה אלהי ישראל הוא נחלתו כאשר
.ei est locutus
דבר־לו:

[a] בוא — ‡ est — [b] ירש — ⁑ quæ est * omnes limites ‖ Nilo † est ‡ faciem ⁑ Chenahanęi ipsius reputatur. — Meharah ⁑ est — donec ingrediaris — Misrephoth — facie — [c] ירש — [d] נפר — diuide — [e] צוה — [f] חצה — partes suas, quas ‖ trans — ‡ est iuxta ripam fluminis — [g] שפה — ‡ est * vallis — Omnia regna — [h] נכה — medio — sacrificium — † est

.suas familias *ad* ‖ Reuben filiorum *extensioni* Mosch Deditque
15 ויתן משה [i] למטה בני־ראובן למשפחותם:
labium super † quæ ,Haroher ab terminus eis fuit Et
16 ויהי להם הגבול מערוער אשר על־שפת־
omnis & ,*torrentis* ⁑ medio in ‡ quæ ciuitas & ,Arnon torrentis
נחל ארנון והעיר אשר בתוך־הנחל וכל־
omnes & ,Chesbon .Medebah *super* * planicies
17 המישר על־מידבא: חשבון וכל־
,Bahal-Bamoth & Dibon :planicie in ‖ quæ ,eius vrbes
עריה אשר במישור דיבון ובמות בעל
,Chedemoth & ,Iahasah Et .*habitaculi domini Domus* &
18 ובית בעל מעון: ויהצה וקדמות
Sereth & ,Sibmah & ,Chiriathaim Et .Mephahath &
19 ומפעת: וקריתים ושבמה וצרת
Asdoth * & ,Bethpehor Et .vallis monte in Sahar
20 השחר בהר העמק: ובית פעור ואשדות
,planiciei vrbes omnes Et *solitudinum domus* & Pisgah
21 הפסגה ובית הישמות: וכל ערי המישר
regnauit qui ,Emoræi regis ,Sichon *regnum totum* &
וכל־ממלכות סיחון מלך האמרי אשר מלך
,Midian *pelatos* ‖ & ,*eum* Mosch percussit quem ,Chesbon in
בחשבון אשר הכה משה אתו ואת־נשיאי מדין
,Rebah & ,Chur & ,Sur & ,Recem & ,Eui
את־אוי ואת־רקם ואת־צור ואת־חור ואת־רבע
.terræ habitatores ,Sichon *præfectos*
נסיכי סיחון ישבי הארץ:
filij occiderunt diuinatorem Behor filium Bilham Et
22 ואת־בלעם בן־בעור הקוסם הרגו בני־
terminus fuit Et .eorum *interfectos ad* gladio in Israel
23 ישראל בחרב אל־חלליהם: ויהי גבול
filiorum hæreditas ‡ Hæc .terminus & Iarden ,Reuben filiorum
בני ראובן הירדן וגבול זאת נחלת בני־
.earum villæ & ,vrbes ,suas familias *ad* Reuben
ראובן למשפחתם הערים וחצריהן:
Gad filiis Gad *extensioni* Mosch Deditque
24 ויתן משה [k] למטה גד לבני גד
,Iahazer ,terminus eis fuit Et .suas familias *ad*
25 למשפחותם: ויהי להם הגבול יעזר
,Hammon filiorum terræ dimidium & ,Ghilhad vrbes omnes &
וכל־ערי הגלעד [l] וחצי ארץ בני עמון
.Rabbah *facies super* ⁑ quæ ,Haroher ad vsque
עד־ערוער אשר על־פני רבה:
,Betonim & ,Mispeh ipsius Ramath ad vsque Chesbon à Et
26 ומחשבון עד־רמת המצפה ובטנים
valle in Et .Debir ipsius terminum ad vsque *castris* à &
27 וממחנים עד־גבול לדבר: ובעמק
residuum Saphon & ,Succoth & ,Bethnimrah & ,Bethharam
בית הרם ובית נמרה [m] וסכות וצפון יתר
ad vsque ,*terminus* ‖ & ,Iarden ,Chesbon regis Sichon regni
ממלכות סיחון מלך חשבון הירדן וגבול עד־
.orientem ad Iarden trans Chinnereth maris extremum
[n] קצה ים־כנרת עבר הירדן מזרחה:
;suas familias *ad* ‖ Ghad filiorum hæreditas * Hæc
28 זאת נחלת בני־גד למשפחתם
dimidiæ Mosch dedit Et .earum villæ & ,ciuitates
29 הערים וחצריהם: ויתן משה [o] לחצי
Menasseh filiorum *extensioni* † dimidiæ fuit & :Menasseh *virgæ* †
שבט מנשה ויהי לחצי [p] מטה בני־מנשה
,Machanaim à eorum terminus fuit Et .suas familias *ad* ⁑
30 למשפחתם: ויהי גבולם ממחנים
omnes & ,Basan regis Ogh regnum omne ,Basan omnis
כל־הבשן כל־ממלכות עוג מלך־הבשן וכל־
.vrbes sexaginta ,Basan in * quæ ,Iair *villæ* ⁑
[q] חות יאיר אשר בבשן ששים עיר:
vrbes ,Edrehi & Hastharoth & ,Ghilhad dimidium Et
31 וחצי הגלעד ועשתרות ואדרעי ערי
,Menasseh filij Machir filiis ,Basan in Ogh regni
ממלכות עוג בבשן לבני מכיר בן־מנשה
.suas familias *ad* Machir filiorum dimidio
לחצי בני־מכיר למשפחותם:
,Moab campestribus in Mosch hæreditare fecit quæ * Ista
32 אלה אשר־[r] נחל משה בערבות מואב

tribui ‖ per — [i] נטה — † est iuxta ripam ‡ est ⁑ vallis — * vsque — ‖ erant — Beth-bahal-mehon. — * effusiones sollis — Bethlesimoth — regna omnia — ‖ principes — duces — cũ interfectis — ⁑ est — per — tribui — [k] נטה — per — [l] חצה — ⁑ est coram — Machanaim — [m] סכך — ‖ confinium — [n] קצה — * est ‖ per — [o] חצה — † tribui — [p] נטה — ⁑ per — ⁑ Chauoth * sunt — [q] חוה — per — ⁑ sunt — [r] נחל

33 Leui tribui Et . orientem ad Iericho † Iarden tranſitu à † ipſi

מֵעֵ֥בֶר לְיַרְדֵּ֖ן יְרִח֥וֹ מִזְרָֽחָה׃ וּלְשֵׁ֙בֶט֙ הַלֵּוִ֔י

Iſrael Deus Dominus : hæreditatem Moſeh dedit non

לֹֽא־נָתַ֥ן מֹשֶׁ֖ה נַחֲלָ֑ה יְהוָ֞ה אֱלֹהֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙ ‡ eſt

. eos ad eſt locutus quemadmodum , eorum hæreditas | ipſe

ה֣וּא נַחֲלָתָ֔ם כַּאֲשֶׁ֖ר דִּבֶּ֥ר לָהֶֽם׃

CAP. XIIII. יד

terra in Iſrael filij acceperunt hæreditate quæ * iſta Et * ſunt

1 וְאֵ֛לֶּה אֲשֶׁר־נָחֲל֥וּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֖ל בְּאֶ֣רֶץ

Elhazar eos fecerunt accipere hæreditate quæ , Chenahan

כְּנָ֑עַן אֲשֶׁ֨ר נִחֲל֜וּ אוֹתָ֗ם אֶלְעָזָ֤ר

extenſionum patrum capita & ; Nun filius Iehoſuah & , ſacerdos tribuum

הַכֹּהֵן֙ וִיהוֹשֻׁ֣עַ בִּן־נ֔וּן וְרָאשֵׁ֛י אֲב֥וֹת הַמַּטּ֖וֹת

ſicuti , eorum *hæreditatis* ſorte In . Iſrael filiorum Per ſortem fuit hæreditas

2 לִבְנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ בְּגוֹרַ֖ל נַחֲלָתָ֑ם כַּאֲשֶׁ֨ר

, *extenſionibus* ‡ nouem , Moſeh *manu in* § Dominus præcepit § per manum ‡ tribubus

צִוָּ֤ה יְהוָה֙ בְּיַד־מֹשֶׁ֔ה לְתִשְׁעַ֥ת הַמַּטּ֖וֹת

hæreditatem Moſeh dederat Nam . tribui dimidiæ &

3 וַחֲצִ֥י הַמַּטֶּֽה׃ כִּֽי־נָתַ֨ן מֹשֶׁ֜ה נַחֲלַ֨ת

Leuitis &, Iarden *tranſitu à* tribui dimidiæ & tribubus duabus trans

שְׁנֵ֧י הַמַּטּ֛וֹת וַחֲצִ֥י הַמַּטֶּ֖ה מֵעֵ֣בֶר לַיַּרְדֵּ֑ן וְלַלְוִיִּ֕ם

. eorum medio in hæreditatem dederat non

לֹא־נָתַ֥ן נַחֲלָ֖ה בְּתוֹכָֽם׃

Menaſſeh , *extenſiones* duæ Ioſeph filij fuerunt Quia tribus,

4 כִּֽי־הָי֧וּ בְנֵֽי־יוֹסֵ֛ף שְׁנֵ֥י מַטּ֖וֹת מְנַשֶּׁ֣ה

, terra in Leuitis partem dederunt non & : Ephraim &

וְאֶפְרָ֑יִם וְלֹֽא־נָתְנוּ֩ חֵ֨לֶק לַלְוִיִּ֜ם בָּאָ֗רֶץ

earum ſuburbana & , habitandum ad vrbes *niſi* præter

כִּ֤י אִם־עָרִים֙ [a]לָשֶׁ֔בֶת [b]וּמִגְרְשֵׁיהֶ֕ם [a]יָשַׁב [b]גָּרַשׁ

Quemadmodum . eorum *poſſeſſioni* † & , eorum *acquiſitionibus* * * pro pecoribus † reliqua ſubſtantia

5 [c]לְמִקְנֵיהֶ֖ם וּלְקִנְיָנָֽם׃ כַּאֲשֶׁ֨ר [c]קָנָה

, Iſrael filij fecerunt ſic , Moſeh Dominus præcepit

צִוָּ֤ה יְהוָה֙ אֶת־מֹשֶׁ֔ה כֵּ֥ן [d]עָשׂ֖וּ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל [d]עָשָׂה

Iehudah filij acceſſerunt Et . terram *ſunt partiti* ‡ & ‡ diuiſerunt

6 וַֽיַּחְלְק֖וּ אֶת־הָאָֽרֶץ׃ [e]וַיִּגְּשׁ֨וּ בְנֵֽי־יְהוּדָ֤ה [e]נָגַשׁ

filius Caleb eum ad dixitque , Ghilgal in Iehoſuah ad

אֶל־יְהוֹשֻׁעַ֙ בַּגִּלְגָּ֔ל וַיֹּ֣אמֶר אֵלָ֔יו כָּלֵ֥ב בֶּן־

quod verbum noſti Tu : Chenizæus Iephunneh

יְפֻנֶּ֖ה הַקְּנִזִּ֑י אַתָּ֣ה יָדַ֡עְתָּ אֶֽת־הַדָּבָר֩ אֲשֶׁר־

ſuper Dei virum Moſeh ad Dominus eſt locutus propter

דִּבֶּ֨ר יְהוָ֜ה אֶל־מֹשֶׁ֣ה אִישׁ־הָאֱ֠לֹהִים עַ֣ל

. Barneah Cades in *tuas cauſas* *ſuper* &, *meas cauſas* me & te,

אֹדוֹתַ֛י וְעַ֥ל אֹדוֹתֶ֖יךָ בְּקָדֵ֥שׁ בַּרְנֵֽעַ׃

Moſeh *mittendo in* *ego* *annorum* *quadraginta* *Filius* Quadragenarius eram, quando miſit

7 בֶּן־אַרְבָּעִ֨ים שָׁנָ֜ה אָנֹ֗כִי בִּשְׁלֹ֩חַ֩ מֹשֶׁ֨ה

explorandum ad Barneah Cades de me Domini ſeruus

עֶֽבֶד־יְהוָ֥ה אֹתִ֛י מִקָּדֵ֥שׁ בַּרְנֵ֖עַ לְרַגֵּ֣ל אֶת־

cum * quemadmodum , verbum ei retuli & ; terram * erat

הָאָ֑רֶץ [f]וָאָשֵׁ֤ב אֹתוֹ֙ דָּבָ֔ר כַּאֲשֶׁ֖ר עִם־ [f]שׁוּב

, mecum aſcenderunt qui mei fratres Et . meo corde

8 לְבָבִֽי׃ וְאַחַ֗י אֲשֶׁ֤ר [g]עָלוּ֙ עִמִּ֔י [g]עָלָה

poſt ‡ compleui ego & , populi cor *liquefecerunt* § § diſſoluerunt ‡ ire

[h]הִמְסִ֖יו אֶת־לֵ֣ב הָעָ֑ם וְאָנֹכִ֣י מִלֵּ֔אתִי אַחֲרֵ֖י [h]מָסָה

die in Moſeh iurauit Et . meum Deum Dominum

9 יְהוָ֥ה אֱלֹהָֽי׃ וַיִּשָּׁבַ֣ע מֹשֶׁ֗ה בַּיּ֣וֹם

calcauit *quam* * terra non Si : dicendo , illa * in qua

הַהוּא֮ לֵאמֹר֒ אִם־לֹ֗א הָאָ֙רֶץ֙ אֲשֶׁ֨ר דָּרְכָ֤ה

in *vſque* tuis filiis & , hæreditatem in erit tibi , *ea in* tuus pes

רַגְלְךָ֙ בָּ֔הּ לְךָ֨ תִהְיֶ֧ה לְנַחֲלָ֛ה וּלְבָנֶ֖יךָ עַד־

. meum Deum Dominum poſt † compleuiſti quia , *ſeculum* æternum † vt ires

עוֹלָ֑ם כִּ֣י מִלֵּ֔אתָ אַחֲרֵ֖י יְהוָ֥ה אֱלֹהָֽי׃

ſicut , me Dominus fecit viuere ecce nunc Et

10 וְעַתָּ֗ה הִנֵּה֩ הֶחֱיָ֨ה יְהוָ֜ה אוֹתִ֗י כַּאֲשֶׁ֤ר

tunc ex annis quinque & , quadraginta iſtis eſt locutus eo tempore quo

דִּבֵּר֙ זֶ֣ה אַרְבָּעִ֣ים וְחָמֵ֣שׁ שָׁנָ֗ה מֵאָ֞ז

quibus : Moſeh ad hoc verbum Dominus eſt locutus

דִּבֶּ֨ר יְהוָ֜ה אֶת־הַדָּבָ֤ר הַזֶּה֙ אֶל־מֹשֶׁ֔ה אֲשֶׁר־

hodie ego ecce , nunc & : *deſerto in* Iſrael ambulauit per deſertum:

הָלַ֥ךְ יִשְׂרָאֵ֖ל בַּמִּדְבָּ֑ר וְעַתָּה֙ הִנֵּ֣ה אָנֹכִ֣י הַיּ֔וֹם

. annorum octoginta & quinque *filius* ſum

בֶּן־חָמֵ֥שׁ וּשְׁמוֹנִ֖ים שָׁנָֽה׃

* ſum *mittere* † die in quemadmodum fortis hodie *ego* * Adhuc † qua miſit

11 עוֹדֶ֨נִּי הַיּ֜וֹם חָזָ֗ק כַּאֲשֶׁר֙ בְּי֨וֹם שְׁלֹ֤חַ

‡ eſt mea fortitudo ſic &, tunc mea fortitudo Sicut . Moſeh me

אוֹתִי֙ מֹשֶׁ֔ה [i]כְּכֹ֥חִי אָ֖ז וּכְכֹ֣חִי [i]כֹּחַ

. ingrediendum & , exeundum ad & , prœlium ad , nunc

עָ֑תָּה לַמִּלְחָמָ֖ה [k]וְלָצֵ֥את [l]וְלָבֽוֹא׃ [k]יָצָא [l]בּוֹא

vt eſt locutus *quem* , iſtum montem mihi da nunc Et

12 וְעַתָּ֗ה [m]תְּנָה־לִּי֙ אֶת־הָהָ֣ר הַזֶּ֔ה אֲשֶׁר־דִּבֶּ֥ר [m]נָתַן

die in audiſti tu quia : illa die in Dominus

יְהוָ֖ה בַּיּ֣וֹם הַה֑וּא כִּֽי־אַתָּֽה־שָׁמַעְתָּ֩ בַיּ֨וֹם

‖ *torquati* ſunt : munitæ , magnæ vrbes & , ibi Hanachim | quia , illa

הַה֜וּא כִּֽי־עֲנָקִ֣ים שָׁ֗ם וְעָרִים֙ גְּדֹל֣וֹת בְּצֻר֔וֹת

* ſit quemadmodum , eos expulero & , mecum * Dominus forte ſi

אוּלַ֨י יְהוָ֤ה אוֹתִי֙ [n]וְה֣וֹרַשְׁתִּ֔ים כַּאֲשֶׁ֖ר [n]יָרַשׁ

dedítque , Iehoſuah ei benedixit Et . Dominus eſt locutus

13 דִּבֶּ֥ר יְהוָֽה׃ וַֽיְבָרְכֵ֖הוּ יְהוֹשֻׁ֑עַ וַיִּתֵּ֧ן

. hæreditatem in Iephunneh filio Caleb ipſi Chebron

אֶת־חֶבְר֛וֹן לְכָלֵ֥ב בֶּן־יְפֻנֶּ֖ה לְנַחֲלָֽה׃

Iephunneh filio Caleb ipſi Chebron fuit Idcirco

14 עַל־כֵּ֣ן הָיְתָֽה־חֶ֠בְרוֹן לְכָלֵ֨ב בֶּן־יְפֻנֶּ֤ה

§ eo quod § pro : hanc diem ad vſque , hæreditatem in Chenizæo

הַקְּנִזִּי֙ לְֽנַחֲלָ֔ה עַ֖ד הַיּ֣וֹם הַזֶּ֑ה יַ֗עַן אֲשֶׁ֣ר

‡ ire . Iſrael Deum Dominum poſt ‡ compleuit

מִלֵּ֔א אַחֲרֵ֕י יְהוָ֖ה אֱלֹהֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃

antea fuit ; Arbah Chiriath *facies ad* Chebron nomen Et

15 וְשֵׁ֨ם חֶבְר֤וֹן לְפָנִים֙ קִרְיַ֣ת אַרְבַּ֔ע

* inter torquatos fuit. quieuit terra & . *ipſe* Hanachim *in* * magnus homo

הָאָדָ֧ם הַגָּד֛וֹל בָּעֲנָקִ֖ים ה֑וּא וְהָאָ֥רֶץ שָׁקְטָ֖ה

. bello à

מִמִּלְחָמָֽה׃

CAP. XV. טו

tribui Iehudah filiorum *extenſioni* ſors fuit Et

1 [o]וַיְהִ֣י הַגּוֹרָ֗ל [p]לְמַטֵּ֛ה בְּנֵ֥י יְהוּדָ֖ה [o]הָיָה [p]נָטָה

† per Sin deſerti Edom terminum ad , eorum familias *ad* †

לְמִשְׁפְּחֹתָ֑ם אֶל־גְּב֨וּל אֱד֧וֹם מִדְבַּר־צִ֛ן

‖ Auſtrum, terminus eis Fuitque . Auſtri extremo ab , *meridiem* | ad

2 נֶ֖גְבָּה [q]מִקְצֵ֥ה תֵימָֽן׃ וַיְהִ֤י לָהֶם֙ גְּב֣וּל [q]קָצָה

limite qui reſpicit *reſpiciente* *lingua* à , ſalis maris extremo ab meridies

נֶ֔גֶב מִקְצֵ֖ה יָ֣ם הַמֶּ֑לַח מִן־הַלָּשֹׁ֖ן הַפֹּנֶ֥ה

* locum qui eſt aſcenſum ad meridie à * ad egredietur Et . meridiem ad

3 נֶֽגְבָּה׃ וְ֠יָצָא אֶל־מִנֶּ֨גֶב לְמַעֲלֵ֤ה

Cades in meridie à aſcendet & , Sin in tranſibit & , ſcorpionum

עַקְרַבִּים֙ וְעָ֣בַר צִ֔נָה וְעָלָ֥ה מִנֶּ֖גֶב לְקָדֵ֣שׁ

§ in circuibit & , Adar in aſcendet & , Cheſron § tranſibit & , Barneah

בַּרְנֵ֑עַ וְעָבַ֤ר חֶצְרוֹן֙ וְעָלָ֣ה אַדָּ֔רָה וְנָסַ֖ב

egredietur & , Aſmon in tranſibit Et . Carcahah in

4 הַקַּרְקָֽעָה׃ וְעָבַ֣ר עַצְמ֗וֹנָה וְיָצָא֙

occidentem; *mare ad* termini egreſſus erunt & , Ægypti torrentem ad

נַ֣חַל מִצְרַ֔יִם [r]וְהָיָ֛ה תֹּצְא֥וֹת הַגְּב֖וּל יָ֑מָּה [r]וְהָיוּ [r]קְרִי

. *meridiei* ‡ terminus vobis erit iſte

זֶֽה־יִהְיֶ֥ה לָכֶ֖ם גְּב֥וּל נֶֽגֶב׃ [r]יְצָא

‡ ad meridiem. extremum ad vſque ſalis mare orientem ad terminus Et

5 וּגְב֥וּל קֵ֙דְמָה֙ יָ֣ם הַמֶּ֔לַח עַד־קְצֵ֖ה

aquilonaris limite à extremo ab maris *lingua à* *aquilonis* anguli terminus & : Iarden

הַיַּרְדֵּ֑ן וּגְב֞וּל לִפְאַ֤ת צָפ֙וֹנָה֙ מִלְּשׁ֣וֹן הַיָּ֔ם מִקְצֵ֖ה

, Bethchoglah in terminus Aſcendétque . Iarden

6 הַיַּרְדֵּֽן׃ וְעָלָ֤ה הַגְּבוּל֙ בֵּ֣ית חָגְלָ֔ה

terminus aſcendet & , harabah Beth aquilone ab tranſibit &

וְעָבַ֕ר מִצְּפ֖וֹן לְבֵ֣ית הָעֲרָבָ֑ה וְעָלָ֣ה הַגְּב֔וּל

*ad . Reuben filij Bohan lapidem *

אֶ֥בֶן בֹּ֖הַן בֶּן־רְאוּבֵֽן׃

aquilonē ad & , Hachor valle à Debir in terminus Aſcendétque

7 וְעָלָ֨ה הַגְּב֥וּל ׀ דְּבִרָה֮ מֵעֵ֣מֶק עָכוֹר֒ וְצָפ֨וֹנָה

† eſt , Adummin aſcenſum contra † quæ , Ghilgal ad reſpiciens

פֹּנֶ֜ה אֶל־הַגִּלְגָּ֗ל אֲשֶׁר־נֹ֙כַח֙ לְמַעֲלֵ֣ה אֲדֻמִּ֔ים

‖ eſt ab Auſtro * *oculi ſolis*, § *fontem fullonis*. -Hen * aquas ad terminus tranſibit & , torrenti *meridie à* ‖ quæ

אֲשֶׁ֖ר מִנֶּ֣גֶב לַנָּ֑חַל וְעָבַ֤ר הַגְּבוּל֙ אֶל־מֵי־עֵ֣ין

. Hen-rogel § ad eius exitus erunt & , ſemes

שֶׁ֔מֶשׁ וְהָי֥וּ תֹצְאֹתָ֖יו אֶל־עֵ֥ין רֹגֵֽל׃

‡ ad ‡ iuxta latus *humerum* ad * Hinnom filij vallem ‡ terminus aſcendet Et

8 וְעָלָ֨ה הַגְּב֜וּל גֵּ֣י בֶן־הִנֹּ֗ם אֶל־כֶּ֨תֶף

terminus ascendétque :Ierusalaim * ipsa ,meridie à Iebuzæi
הַיְבוּסִי מִנֶּגֶב הִיא יְרוּשָׁלִָם וְעָלָה הַגְּבוּל
,mare ad Hinnom vallis facies super † qui ;montis caput ‖ ad
אֶל־רֹאשׁ הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי גֵי־הִנֹּם יָמָּה
.Aquilonem ad Rephaim vallis extremo in ‡ quæ
אֲשֶׁר בִּקְצֵה עֵמֶק־רְפָאִים צָפֹנָה׃
fontem ad ,montis capite à terminus designabitur Et
9 וְתָאַר הַגְּבוּל מֵרֹאשׁ הָהָר אֶל־מַעְיַן
:Hephron montis vrbes ad egredietur & ,Nephtoach aquarum
מֵי נֶפְתּוֹחַ וְיָצָא אֶל־עָרֵי הַר־עֶפְרוֹן
.Chiriathiearim ipsa ‡ Bahalah ipsi terminus designabitur &
וְתָאַר הַגְּבוּל בַּעֲלָה הִיא קִרְיַת יְעָרִים׃
montem ad mare ad Bahalah à terminus circuibit Et
10 וְנָסַב הַגְּבוּל מִבַּעֲלָה יָמָּה אֶל־הַר
,aquilone ab Ieharim montis humerum † ad pertransibit & :Seir
שֵׂעִיר וְעָבַר אֶל־כֶּתֶף הַר־יְעָרִים מִצָּפוֹנָה
.Timnah * transibit & ,Bethsemes descendet & ,Chesalon ipsa ‡
הִיא כְסָלוֹן וְיָרַד בֵּית־שֶׁמֶשׁ וְעָבַר תִּמְנָה׃
,aquilonem ad Hechron humerum ad terminus egredietur Et
11 וְיָצָא הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף עֶקְרוֹן צָפוֹנָה
montem ‡ pertransibit & :Sichron ad terminus designabitur &
וְתָאַר הַגְּבוּל שִׁכְּרוֹנָה וְעָבַר הַר־
termini exitus eruntque ,Iabneel * egredietur & ,Bahalah
הַבַּעֲלָה וְיָצָא יַבְנְאֵל וְהָיוּ [a] תֹּצְאוֹת הַגְּבוּל
,terminus & magnum mare ad maris ‖ terminus Et .mare ad
12 יָמָּה׃ וּגְבוּל יָם הַיָּמָּה הַגָּדוֹל וּגְבוּל
.suas familias ad circumquaque Iehudah filiorum terminus hic
זֶה גְּבוּל בְּנֵי־יְהוּדָה סָבִיב לְמִשְׁפְּחֹתָם׃
medio in partem dedit Iephuneh filio Calébque
13 וּלְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה נָתַן חֵלֶק בְּתוֹךְ
Chiriath ,Iehosuah ad Domini os ad Iehudah filiorum
בְּנֵי־יְהוּדָה אֶל־פִּי יְהוָה לִיהוֹשֻׁעַ אֶת־קִרְיַת
.Chebron ipsa ,Hanach ‖ patris Arbah
אַרְבַּע אֲבִי הָעֲנָק הִיא חֶבְרוֹן׃
,Hanach filios tres Caleb inde Expulitque
14 וַיֹּרֶשׁ מִשָּׁם כָּלֵב אֶת־שְׁלוֹשָׁה בְּנֵי הָעֲנָק
.Hanach natos * ,Talmai & ,Achiman & ,Sesai
אֶת־שֵׁשַׁי וְאֶת־אֲחִימַן וְאֶת־תַּלְמַי יְלִידֵי הָעֲנָק׃
nomen & :Debir habitatores ad inde Ascenditque
15 וַיַּעַל [b] מִשָּׁם אֶל־יֹשְׁבֵי דְּבִר וְשֵׁם־
.Chiriathsepher facies ad Debir
דְּבִר לְפָנִים קִרְיַת־סֵפֶר׃
,Chiriathsepher percusserit Qui :Caleb Dixitque
16 וַיֹּאמֶר כָּלֵב אֲשֶׁר־ [c] יַכֶּה אֶת־קִרְיַת־סֵפֶר
.vxorem in meam filiam Hachsah ei dabo & eam ceperit &
וּלְכָדָהּ וְנָתַתִּי לוֹ אֶת־עַכְסָה בִתִּי לְאִשָּׁה׃
:Caleb fratris Chenaz filius Hothniel eam cepit Et
17 וַיִּלְכְּדָהּ עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז אֲחִי כָלֵב
.vxorem in suam filiam Hachsah ei deditque
וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת־עַכְסָה בִתּוֹ לְאִשָּׁה׃
à petendum ad eum incitauit ‖ & ipsa veniendo in fuit Et
18 וַיְהִי [d] בְּבוֹאָהּ [e] וַתְּסִיתֵהוּ לִשְׁאוֹל מֵאֵת־
dixitque asino desuper se deiecit † & :agrum suo parte
אָבִיהָ שָׂדֶה וַתִּצְנַח מֵעַל הַחֲמוֹר וַיֹּאמֶר־
mihi Da :dixit Et ;tibi ‡ Quid :Caleb ei
לָהּ כָּלֵב מַה־לָּךְ׃ וַתֹּאמֶר [f] תְּנָה־לִּי
mihi dabis * & :mihi dedisti meridiei ‡ terram quia ,benedictionē
19 בְרָכָה כִּי אֶרֶץ הַנֶּגֶב נְתַתָּנִי וְנָתַתָּה לִּי
& ,superiores reuolutiones ‖ ei dedit & ;aquarum reuolutiones ‖
גֻּלֹּת מָיִם וַיִּתֶּן־לָהּ אֵת [g] גֻּלֹּת עִלִּיּוֹת וְאֵת
filiorum extensionis ‡ hæreditas ‡ Ista .inferiores reuolutiones †
גֻּלֹּת תַּחְתִּיּוֹת׃ זֹאת נַחֲלַת [h] מַטֵּה בְנֵי־
extremo ab vrbes fuerunt Et .suas familias ad * Iehudah
20 יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ וַיִּהְיוּ הֶעָרִים מִקְצֵה
,meridie in Edom terminum ad Iehudah filiorum extensioni ‖
לְמַטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה אֶל־גְּבוּל אֱדוֹם בַּנֶּגְבָּה
.Iaghur & ,Heder & ,Cabseel
21 קַבְצְאֵל וְעֵדֶר וְיָגוּר׃
.Hadhadah & ,Dimonah & ,Chinah Et
22 וְקִינָה וְדִימוֹנָה וְעַדְעָדָה׃
.Ithnan & ,Ghasor & ,Ghedes Et
23 וְקֶדֶשׁ וְחָצוֹר וְיִתְנָן׃

* est ‖ verticem † est in conspectu Gebenhinnom ad occidentem ‡ est vertice; aquæ; ‡ quæ est; occidentem; † latus; ‡ quæ est *in latus; ‡ ad; * in; יצא [a]; ‖ occidentis; per circuitum per; iuxta sermonem; ‖ torquati, quæ est; * filios torquati; עלה [b] antea fuit; נכה [c]; ‖ cùm veniret ‖ suasit vt peteret; בוא [d] סות [e]; † descendit de ‡ est; נתן [f]; ‡ aridam * da; ‖ fontes; גלל [g]; † fontes ‡ est ‡ tribus; נטה [h]; * per tribui

.Behaloth & ,Telem & ,Ziph
24 זִיף וָטֶלֶם וּבְעָלוֹת׃
.Chasor ipsa Chesron ,Cherioth & ,Chadathah Chasor Et
25 וְחָצוֹר חֲדַתָּה וּקְרִיּוֹת חֶצְרוֹן הִיא חָצוֹר׃
.Moladah & ;Semah & ,Amam
26 אֲמָם וּשְׁמַע וּמוֹלָדָה׃
.Bethphaleth & ,Chesmon & ,Ghaddah ,Chasar Et
27 וַחֲצַר גַּדָּה וְחֶשְׁמוֹן וּבֵית פָּלֶט׃
.Beziothiha & ,Beersabah & ,Chasarsuhal Et
28 וַחֲצַר שׁוּעָל וּבְאֵר שָׁבַע וּבִזְיוֹתְיָה׃
.Hasem & ,Hiim & ,Bahalah
29 בַּעֲלָה וְעִיִּים וָעָצֶם׃
.Chormah & ,Chesil & ,Eltholad Et
30 וְאֶלְתּוֹלַד וּכְסִיל וְחָרְמָה׃
.Sansannah & ,Madmannah & ,Siclag Et
31 וְצִקְלַג וּמַדְמַנָּה וְסַנְסַנָּה׃
omnes :Rimmon & ,Hain & ,Silchim & ,Lebaoth Et
32 וּלְבָאוֹת וְשִׁלְחִים וְעַיִן וְרִמּוֹן כָּל־
.earum villæ & ,nouem & ,viginti vrbes
עָרִים עֶשְׂרִים וָתֵשַׁע וְחַצְרֵיהֶן׃
.Asnah & ,Sorhah & ,Esthaol ,planicie In
33 בַּשְּׁפֵלָה אֶשְׁתָּאוֹל וְצָרְעָה וְאַשְׁנָה׃
.Henam & ,Tapbach ,Hengannim & ,Zanoach Et
34 וְזָנוֹחַ וְעֵין גַּנִּים תַּפּוּחַ וְהָעֵינָם׃
.Hazechah & ,Sochoh ,Adullam & ;Iarmuth
35 יַרְמוּת וַעֲדֻלָּם שׂוֹכֹה וַעֲזֵקָה׃
,Ghederothaim & ,Gheberah & ,Hadithaim & ,Saharaim Et
36 וְשַׁעֲרַיִם וַעֲדִיתַיִם וְהַגְּדֵרָה וּגְדֵרֹתָיִם
.earum villæ & quatuordecim vrbes
עָרִים אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃
.Ghad Migdal & ,Chadasah & Senan
37 צְנָן וַחֲדָשָׁה וּמִגְדַּל־גָּד׃
.Ioctheel & ,Mispeh & ,Dilhan Et
38 וְדִלְעָן וְהַמִּצְפֶּה וְיָקְתְאֵל׃
.Heglon & ,Bascecath & ,Lachis
39 לָכִישׁ וּבָצְקַת וְעֶגְלוֹן׃
.Chithlis & ,Lachmas & ,Chabbon Et
40 וְכַבּוֹן וְלַחְמָס וְכִתְלִישׁ׃
,Macchedah,& ,Nahameh & ,Bethdaghon ,Chederoth Et
41 וּגְדֵרוֹת בֵּית־דָּגוֹן וְנַעֲמָה וּמַקֵּדָה
.earum villæ & ,sedecim ciuitates
עָרִים שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃
.Hasan & ,Hether & ,Libnah
42 לִבְנָה וָעֶתֶר וְעָשָׁן׃
.Nesib & ,Asnah & ,Iphthach Et
43 וְיִפְתָּח וְאַשְׁנָה וּנְצִיב׃
,nouem ciuitates ,Maresah & ,Achzib & ,Chehilah Et
44 וּקְעִילָה וְאַכְזִיב וּמָרֵאשָׁה עָרִים תֵּשַׁע
.eius villæ & ,eius filiæ & ,Hechron .earum villæ &
45 וְחַצְרֵיהֶן׃ עֶקְרוֹן וּבְנֹתֶיהָ וַחֲצֵרֶיהָ׃
,Asdod manum super quæ omnes ,mare ad & ,Hechron Ab
46 מֵעֶקְרוֹן וָיָמָּה כֹּל אֲשֶׁר־עַל־יַד אַשְׁדּוֹד
,Hazzah,eius villæ &,eius filiæ Asdod .earum villæ &
47 וְחַצְרֵיהֶן׃ אַשְׁדּוֹד בְּנוֹתֶיהָ וַחֲצֵרֶיהָ עַזָּה
mare & ,Aegypti torrentem ad vsque eius villæ & ,eius filiæ
בְּנוֹתֶיהָ וַחֲצֵרֶיהָ עַד־נַחַל מִצְרָיִם וְהַיָּם
.terminum & .termini
הַגָּבוּל וּגְבוּל׃
.Sochoh & ,Iathir & ,Samir ,monte in Et
48 וּבָהָר שָׁמִיר וְיַתִּיר וְשׂוֹכֹה׃
.Debir ipsa † ,Sannah Chiriath & ,Dannah Et
49 וְדַנָּה וְקִרְיַת־סַנָּה הִיא דְבִר׃
.Hanim & ,Esthemoh & ,Hanab Et
50 וַעֲנָב וְאֶשְׁתְּמֹה וְעָנִים׃
-vn ciuitates ,Ghiloh & ,Cholon & ,Ghosen Et
51 וְגֹשֶׁן וְחֹלֹן וְגִלֹה עָרִים אַחַת־
.earum villæ & ,decim
עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃
.Eshan & ,Dumah & ,Arab
52 אֲרַב וְדוּמָה וְאֶשְׁעָן׃
.Apecah & ,Bethtappuach & ,Ianum Et
53 וְיָנִים וּבֵית־תַּפּוּחַ וַאֲפֵקָה׃

quæ est; oppida; sunt iuxta latus; oppida; oppida; magnum, הגדול ק; כו ק; † quæ est; וינום ק

, Sihor & , Chebron *ipsa* , Chiriatharbah & , Chumtah Et [quæ est]

54 וְחֻמְטָה וְקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן וְצִיעֹר

.earum villæ & , nouem ciuitates

עָרִים תֵּשַׁע וְחַצְרֵיהֶן׃

. Iuttah & , Ziph & , Charmel , Mahon

55 מָעוֹן כַּרְמֶל וָזִיף וְיוּטָּה

. Zanoach & , Iocdeham & , Izrehel Et

56 וְיִזְרְעֶאל וְיָקְדְעָם וְזָנוֹחַ׃

. earũ villæ & , decem ciuitates , Timnah & , Ghibhah Cain

57 הַקַּיִן גִּבְעָה וְתִמְנָה עָרִים עֶשֶׂר וְחַצְרֵיהֶן׃

. Ghedor & , Bethsur , Chalchul

58 חַלְחוּל בֵּית־צוּר וּגְדוֹר׃

, sex ciuitates , Elthecon & , Beth-hanoth & , Maharath Et

59 וּמַעֲרָת וּבֵית־עֲנוֹת וְאֶלְתְּקֹן עָרִים שֵׁשׁ

, Chiriathiehearim *ipsa* , Bahal Chiriath .earum villæ & [quæ est]

60 וְחַצְרֵיהֶן׃ קִרְיַת־בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים

.earum villæ & , duæ ciuitates , Rabbah &

וְהָרַבָּה עָרִים [a] שְׁתַּיִם וְחַצְרֵיהֶן׃ [שְׁנַיִם a]

. Sechachah & , Middin , Beth-harabah : deserto In

61 בַּמִּדְבָּר בֵּית הָעֲרָבָה מִדִּין וּסְכָכָה׃

ciuitates , Henghedi & , salis ciuitas & , Nibsan Et

62 וְהַנִּבְשָׁן וְעִיר־הַמֶּלַח וְעֵין גֶּדִי עָרִים

habitatores *Iebusæum* Et .earum villæ & , sex [Iebusæos]

שֵׁשׁ וְחַצְרֵיהֶן׃ וְאֶת־הַיְבוּסִי יוֹשְׁבֵי

63 *:eos* expellere Iehudah filij potuerunt non , Ierusalaim

יְרוּשָׁלִַם לֹא־[b]יוּכְלוּ בְנֵי־יְהוּדָה לְהוֹרִישָׁם [יָכְלוּ b / יכלו ק]

ad vsque Ierusalaim in Iehudah filiis cum Iebusæus habitauit &

וַיֵּשֶׁב הַיְבוּסִי אֶת־בְּנֵי יְהוּדָה בִּירוּשָׁלִַם עַד

.hanc diem

הַיּוֹם הַזֶּה׃

CAP. XVI. יו

Iericho Iarden à Ioseph filiis sors est egressa Et

1 וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל לִבְנֵי יוֹסֵף מִיַּרְדֵּן יְרִיחוֹ

Iericho à ascendens desertum , orientem ad , Iericho aquas ad

לְמֵי יְרִיחוֹ מִזְרָחָה הַמִּדְבָּר עֹלֶה מִירִיחוֹ

Bethel à egredietur Et . Bethel montem in

2 בָּהָר בֵּית־אֵל׃ וְיָצָא מִבֵּית־אֵל

. Archihataroth terminum ad transibit & , Luz in

לוּזָה וְעָבַר אֶל־גְּבוּל הָאַרְכִּי עֲטָרוֹת׃

ad vsque , Iaphleti terminum ad mare versus descendet Et

3 וְיָרַד יָמָּה אֶל־גְּבוּל הַיַּפְלֵטִי עַד

eruntque : Ghazer ad vsque & , inferiorem Bethchoron terminũ

גְּבוּל בֵּית־חֹרוֹן תַּחְתּוֹן וְעַד־גָּזֶר וְהָיוּ

filij acceperunt hæreditate Et .mare ad eius exitus

4 [c] תֹצְאֹתָו יָמָּה׃ וַיִּנְחֲלוּ בְנֵי־ [יְצִאָתוֹ c / תיו ק]

. Ephraim & , Menasseh Ioseph

יוֹסֵף מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם׃

fuit & : suas familias *ad* Ephraim filiorum terminus fuit Et

5 וַיְהִי גְּבוּל בְּנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיְהִי [d] [per הָיָה d / ‡ad]

, Addar Hathroth ‡ orientem ad eorum hæreditatis terminus

גְּבוּל נַחֲלָתָם מִזְרָחָה עַטְרוֹת אַדָּר

terminus exibit Et . superiorem Bethchoron ad vsque

עַד־בֵּית חוֹרֹן עֶלְיוֹן׃ וְיָצָא הַגְּבוּל

terminus circuibit & , aquilone ab Michmethath ad mare ad

6 הַיָּמָּה הַמִּכְמְתָת מִצָּפוֹן וְנָסַב הַגְּבוּל

oriente ab ipsum transibit & : Siloh Taanath orientem ad

מִזְרָחָה תַּאֲנַת שִׁלֹה וְעָבַר אוֹתוֹ מִמִּזְרַח

, Hataroth à Ianoach à descendet Et . Ianoach ad [‡ in]

7 יָנוֹחָה׃ וְיָרַד מִיָּנוֹחָה עֲטָרוֹת

. Iarden † egredietur & , Iericho in *occurret* * & : Naharath & [* peruenietur † ad]

וְנַעֲרָתָה וּפָגַע בִּירִיחוֹ וְיָצָא הַיַּרְדֵּן׃

: cannæ ‡ torrentem * mare ad terminus *ibit* ‖ Tappuach A [‖ perget * ad ‡ arundinis, ‡ est * tribus]

8 מִתַּפּוּחַ יֵלֵךְ הַגְּבוּל יָמָּה נַחַל קָנָה

extensionis * hæreditas ‡ Hæc . mare ad eius exitus erunt &

וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה זֹאת נַחֲלַת [e] מַטֵּה [נְטֵה e / † per]

. suas familias *ad* † Ephraim filiorum

בְנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם׃

medio in Ephraim filiis separatæ vrbes Et

9 וְהֶעָרִים הַמִּבְדָּלוֹת לִבְנֵי אֶפְרַיִם בְּתוֹךְ

. earum villæ & , vrbes omnes , Menasseh filiorum hæreditatis

נַחֲלַת בְּנֵי־מְנַשֶּׁה כָּל־הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן׃

:Ghazer in habitantem Chenahanæum expulerunt non Et

10 וְלֹא [f] הוֹרִישׁוּ אֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּגָזֶר [יָרְשׁ f / medio]

diem ad vsque Ephraim *interiore* in Chenahanæus habitauit &

וַיֵּשֶׁב הַכְּנַעֲנִי בְּקֶרֶב אֶפְרַיִם עַד־הַיּוֹם

.seruiens *tributum in* fuit & : hanc [tributo]

הַזֶּה וַיְהִי [g] לְמַס־עֹבֵד׃ [מַס g]

CAP. XVII. יז

*ipse quia , Menasseh *extensioni* sors fuit Et [tribui *fuit / הָיָה h]

1 וַיְהִי הַגּוֹרָל לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה כִּי־הוּא [h]

patri Menasseh primogenito Machir , Ioseph primogenitus

בְּכוֹר יוֹסֵף לְמָכִיר בְּכוֹר מְנַשֶּׁה אֲבִי

ei fuit & *: belli* vir fuit ipse quia Ghilhad [bellicosus:]

הַגִּלְעָד כִּי הוּא הָיָה אִישׁ מִלְחָמָה וַיְהִי־לוֹ

Menasseh filiis Fuitque . Basan & , Ghilhad

2 הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן׃ וַיְהִי לִבְנֵי מְנַשֶּׁה

, Chelech filiis & , Abiezer filiis , suas familias *ad* *residuis* [reliquis per / יֶתֶר i]

[i] הַנּוֹתָרִים לְמִשְׁפְּחֹתָם לִבְנֵי אֲבִיעֶזֶר וְלִבְנֵי־חֵלֶק

filiis & , Chepher filiis & , Sechem filiis & , Asriel filiis &

וְלִבְנֵי אַשְׂרִיאֵל וְלִבְנֵי־שֶׁכֶם וְלִבְנֵי־חֵפֶר וְלִבְנֵי

mares Ioseph filij Menasseh filij † Isti . Semidah [† sunt]

שְׁמִידָע אֵלֶּה בְּנֵי מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף הַזְּכָרִים

filij , Chepher filio Selophchad Et . suas familias *ad* [per]

3 לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ וְלִצְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר בֶּן־

, filij ipsi fuerunt non , Menasseh filij , Machir filij , Ghilhad

גִּלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים

, Machalah , eius filiarum nomina ‖ ista & : filiæ *quinimo* [sed ‖ sunt]

כִּי אִם־בָּנוֹת וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מַחְלָה

. Tirsah & , Milchah , Choglah , Nohah &

וְנֹעָה חָגְלָה מִלְכָּה וְתִרְצָה׃

facies ad & , sacerdotis Elhazar *facies ad* accesserunt Et [in conspectu]

4 וַתִּקְרַבְנָה לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי

: dicendo *prælatorum facies ad* & , Nun filij Iehosuah [in conspectu principum,]

יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְלִפְנֵי הַנְּשִׂיאִים לֵאמֹר

hæreditatem nobis *dandum ad* , Moseh præcepit Dominus [vt daret / נָתַן k]

יְהוָה צִוָּה אֶת־מֹשֶׁה [k] לָתֶת־לָנוּ נַחֲלָה

Domini *os ad* eis dedit & : nostrorum fratrum medio in [iuxta sermonem]

בְּתוֹךְ אַחֵינוּ וַיִּתֵּן לָהֶם אֶל־פִּי יְהוָה

. earum patris fratrum medio in , hæreditatem

נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֲחֵי אֲבִיהֶן׃

terram præter , decem Menasseh *funiculi* ceciderunt Et [hæreditates / נָפַל l / * erant trans]

5 וַיִּפְּלוּ [l] חַבְלֵי־מְנַשֶּׁה עֲשָׂרָה לְבַד מֵאֶרֶץ

? Iarden *transitu à* * quæ , Basan & , Ghilhad

הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃

medio in hæreditatem *hæreditarunt* Menasseh filiæ Quoniam [sortitæ sunt]

6 כִּי בְּנוֹת מְנַשֶּׁה נָחֲלוּ נַחֲלָה בְּתוֹךְ

Menasseh filiis fuit Ghilhad terra & ; eius filiorum

בָּנָיו וְאֶרֶץ הַגִּלְעָד הָיְתָה לִבְנֵי־מְנַשֶּׁה

Aser ab Menasseh terminus fuit Et . *residuis* [reliquis.]

7 הַנּוֹתָרִים׃ וַיְהִי גְבוּל־מְנַשֶּׁה מֵאָשֵׁר

terminus *ibit* ‡ & : Sechem *facies super* § quæ , Hamichmethath [§ est coram ‡ perget]

הַמִּכְמְתָת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי שְׁכֶם וְהָלַךְ הַגְּבוּל

. Hentappuach habitatores ad dexteram ad

אֶל־הַיָּמִין אֶל־יֹשְׁבֵי עֵין תַּפּוּחַ׃

ad * Tappuach & : Tappuach terra fuit Menasseh Ipsi [*erat]

8 לִמְנַשֶּׁה הָיְתָה אֶרֶץ תַּפּוּחַ וְתַפּוּחַ אֶל־

. Ephraim filiis Menasseh terminum

גְּבוּל מְנַשֶּׁה לִבְנֵי אֶפְרָיִם׃

meridiem ad *cannæ* ‖ torrentem † terminus Descendétque [† ad ‖ arundinis]

9 וְיָרַד הַגְּבוּל נַחַל קָנָה נֶגְבָּה

ciuitatum medio in * Ephraim istæ Ciuitates . torrentem *ad* [*& *erant]

לַנַּחַל עָרִים הָאֵלֶּה לְאֶפְרַיִם בְּתוֹךְ עָרֵי

; torrenti ipsi aquilone ab Menasseh terminus & : Menasseh

מְנַשֶּׁה וּגְבוּל מְנַשֶּׁה מִצְּפוֹן לַנַּחַל

. mare ad eius exitus fuit &

וַיְהִי תֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה׃

: Menasseh ipsi aquilonem ad & , Ephraim ipsi meridiem Ad

10 נֶגְבָּה לְאֶפְרַיִם וְצָפוֹנָה לִמְנַשֶּׁה

, aquilone ab *concurrebant* Aser in : eius terminus mare fuitque [contingebant se]

וַיְהִי הַיָּם גְּבוּלוֹ וּבְאָשֵׁר יִפְגְּעוּן מִצָּפוֹן

. oriente ab Issachar *in* &

וּבְיִשָּׂשכָר מִמִּזְרָח׃

diuidentur in ea

ſtabit Iehudah :partes ſeptem in *eam partientur* Et

5 וְהִתְחַלְּקוּ אֹתָהּ לְשִׁבְעָה חֲלָקִים יְהוּדָה יַעֲמֹד

† iuxta ‡ familiæ

ſuper † ſtabunt Ioſeph *domus* ‡ & :meridie à ſuum ter minū *ſuper* †

עַל־גְּבוּלוֹ מִנֶּגֶב וּבֵית יוֹסֵף יַעַמְדוּ עַל־

deſcribetis vos Et .aquilone ab ſuum terminum

6 גְּבוּלָם מִצָּפוֹן׃ וְאַתֶּם תִּכְתְּבוּ אֶת־

* in

ſhuc me ad adduceris & ,partes ſeptem * terram

בּוֹא [a]

הָאָרֶץ שִׁבְעָה חֲלָקִים [a] וַהֲבֵאתֶם אֵלַי הֵנָּה

‖ coram Domino Deo noſtro.

.*noſtri Dei Domini facies ad* ‖ hic ſortem vobis iaciam &

יָרָה [b]

[b] וְיָרִיתִי לָכֶם גּוֹרָל פֹּה לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

quia ,*veſtro interiore* ‡ in Leuitis pars † non Quoniam

7 כִּי אֵין־חֵלֶק [c] לַלְוִיִּם בְּקִרְבְּכֶם כִּי־

† eſt ‡ medio veſtri

,Reuben & ,Ghad & :eius hæreditas $ Domini ſacerdotium

לוֹה [c] $ eſt

כְּהֻנַּת יְהוָה נַחֲלָתוֹ וְגָד וּרְאוּבֵן

ſuam hæreditatem acceperunt Menaſſeh tribus dimidia &

חָצָה [d] * trans

[d] וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה לָקְחוּ נַחֲלָתָם

Moſeh eis dedit quam ,orientem ad Iarden *tranſitu à* *

מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה

:abierunt atque viri Surrexeruntque .Domini ſeruus

8 עֶבֶד יְהוָה׃ [e] וַיָּקֻמוּ הָאֲנָשִׁים וַיֵּלֵכוּ

קוּם [e] ‖ pergentibus vt deſcriberēt

deſcribendum ad euntibus ‖ Iehoſuah præcepitque

צָוָה [f]

[f] וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הַהֹלְכִים לִכְתֹּב אֶת־

† per terram,

deſcribite & ,*terra in* † ambulate & ,Ite :dicendo ,terram

הָלַךְ [g]

הָאָרֶץ לֵאמֹר [g] לְכוּ וְהִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ וְכִתְבוּ

fortem vobis iaciam hic & :me ad reuertimini & ,eam

אוֹתָהּ וְשׁוּבוּ אֵלַי וּפֹה אַשְׁלִיךְ לָכֶם גּוֹרָל

corā Domino

viri Abieruntque .Siloh in *Domini facies ad*

9 לִפְנֵי יְהוָה בְּשִׁלֹה׃ וַיֵּלְכוּ הָאֲנָשִׁים

‖ per terram † per

,vrbes *ad* † eam deſcripſerunt atque ,*terra in* ‖ tranſierunt &

in

וַיַּעַבְרוּ בָאָרֶץ וַיִּכְתְּבוּהָ לֶעָרִים

Iehoſuah ad venerunt & :libro *ſuper* partes ſeptem in

caſtra in

לְשִׁבְעָה חֲלָקִים עַל־סֵפֶר וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ

.Siloh *caſtrametationem* ad

אֶל־הַמַּחֲנֶה שִׁלֹה׃

corā Domino

facies ad Siloh in ſortem Iehoſuah eis iecit Et

10 וַיַּשְׁלֵךְ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ גּוֹרָל בְּשִׁלֹה לִפְנֵי

Domino:

filiis terram Iehoſuah ibi diuiſitque :*Domini*

סא לפני

יְהוָה וַיְחַלֶּק־שָׁם יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָאָרֶץ לִבְנֵי

fors aſcendit Et .eorum partes ſecundum Iſrael

11 יִשְׂרָאֵל כְּמַחְלְקֹתָם׃ [h] וַיַּעַל גּוֹרַל

עָלָה [h] † tribus ‡ per

exiuit & :ſuas familias *ad* ‡ Biniamin filiorum *extenſionis* †

נָטָה [i]

מַטֵּה בְנֵי־בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם [i] וַיֵּצֵא

filios inter & ,Iehudah filios inter eorum fortis terminus

גְּבוּל גּוֹרָלָם בֵּין בְּנֵי יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי

$ latus

angulum $ ad terminus eis Fuitque .Ioſeph

12 יוֹסֵף׃ וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל [k] לִפְאַת

פָּאָה [k] * latus

humerum * ad terminus aſcendit & ,Iarden à aquilonis

צָפוֹנָה מִן־הַיַּרְדֵּן וְעָלָה הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף

fueruntque ,mare ad montem in aſcendit & ,aquilone ab Iericho

והיו ק

יְרִיחוֹ מִצָּפוֹן וְעָלָה בָהָר יָמָּה וְהָיָה

.Beth-auen deſertum ad eius exitus

יָצָא [l] latus

[l] תֹּצְאֹתָיו מִדְבַּרָה בֵּית אָוֶן׃

Luz *humerum* ad Luz in terminus inde tranſiuit Et

13 וְעָבַר מִשָּׁם הַגְּבוּל לוּזָה אֶל־כֶּתֶף לוּזָה

$ eſt * in

Hateroth * terminus deſcendit & (:Bethel $ ipſa) ,meridiem ad

נֶגְבָּה הִיא בֵּית־אֵל וְיָרַד הַגְּבוּל עַטְרוֹת

‖ iuxta † eſt

.inferiori Beth-choron ipſi meridie à † qui montem *ſuper* ‖ ,Adar

אַדָּר עַל־הָהָר אֲשֶׁר מִנֶּגֶב לְבֵית־חֹרֹן תַּחְתּוֹן׃

‡ latus

maris *angulum* ‡ ad circuiuit & ,terminus eſt deſignatus Et

14 וְתָאַר הַגְּבוּל וְנָסַב לִפְאַת־יָם

eſt è * regione

Beth-choron *facies ſuper* qui monte à meridiem ad

והיו

נֶגְבָּה מִן־הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בֵית־חֹרוֹן

:Bahal Chiriath ad eius exitus fueruntque :meridiem ad

יָצָא [m] * eſt

נֶגְבָּה וְהָיָה [m] תֹּצְאֹתָיו אֶל־קִרְיַת־בַּעַל

hoc .Iehudah filiorum vrbs ,Iehariim Chiriath * ipſa

הִיא קִרְיַת יְעָרִים עִיר בְּנֵי יְהוּדָה זֹאת

eſt latus † latus

Chiriath extremo ab meridiem ad *angulus* † Et .maris *angulus*

15 [n] פְּאַת־יָם׃ וּפְאַת־נֶגְבָּה מִקְצֵה קִרְיַת

פָּאָה [n]

fontem ad exiuit & ,mare ad terminus exiuit & :Ieharim

aquæ

יְעָרִים וְיָצָא הַגְּבוּל יָמָּה וְיָצָא אֶל־מַעְיַן

.Nephthoach *aquarum*

מֵי נֶפְתּוֹחַ׃

-Beth Aſer in & ,Iſſachar in Menaſſeh ipſi Fuitque

11 וַיְהִי לִמְנַשֶּׁה בְּיִשָּׂשכָר וּבְאָשֵׁר בֵּית־

& :eius *filia* † & ,Iblcham & ,eius *filia* † & ,ſean

† oppida

שְׁאָן וּבְנוֹתֶיהָ וְיִבְלְעָם וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־

,Hendor habitatores & :eius *filia* & :Dor habitatores

oppida

יֹשְׁבֵי דֹאר וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי עֵין־דֹּאר

habitatores & :eius *filia* & ,Tahanach habitatores & :eius *filia* &

oppida

וּבְנֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי תַעְנַךְ וּבְנֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי

potuerunt non Et .*climata tria* ‡ :eius *filia* & ,Meghiddo

oppida ‡ tres regiones

12 מְגִדּוֹ וּבְנוֹתֶיהָ שְׁלֹשֶׁת [a] הַנָּפֶת׃ וְלֹא יָכְלוּ

נוּף [a]

voluit & :*iſtas vrbes* $ expellere Menaſſeh filij

$ habitatores vrbium iſtarū, ſed cœpit

בְּנֵי מְנַשֶּׁה [b] לְהוֹרִישׁ אֶת־הֶעָרִים הָאֵלֶּה [c] וַיּוֹאֶל

.ipſa terra in habitare Chenahanæus

יָרַשׁ [b] יָאַל [c]

הַכְּנַעֲנִי [d] לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃

dederunt & Iſrael filij eſſent roborati cum ,fuit Et

יָשַׁב [d]

13 וַיְהִי כִּי חָזְקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֶת־

.eum *expulit* * non expellendo & ,*tributum in* Chenahanæum

* poſuerunt tributarium, * expulerunt

הַכְּנַעֲנִי [e] לָמַס וְהוֹרֵשׁ לֹא הוֹרִישׁוֹ׃

מַסַּס [e]

Cur :dicendo ,Iehoſuah *cum* ‖ Ioſeph filij ſunt locuti Et

14 וַיְדַבְּרוּ בְּנֵי יוֹסֵף אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר מַדּוּעַ

† ad

funiculum † & ,vnam ſortem hæreditatem * mihi dediſti

in ‡ hæreditatem vnam, † cum

נָתַתָּה לִּי נַחֲלָה גּוֹרָל אֶחָד וְחֶבֶל

mihi benedixerit hucuſque *donec* $ multus populus ego & .*vnum*

אֶחָד וַאֲנִי עַם־רָב עַד אֲשֶׁר־עַד־כֹּה בֵּרְכַנִי

populus Si :Iehoſuah eos ad Dixitque ?Dominus

15 יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ אִם־עַם־

ibi *tibi eliges* † & ,ſiluam in tibi aſcende ,*tu* ‖ multus

‖ es † ſuccide

רַב אַתָּה עֲלֵה לְךָ הַיַּעְרָה וּבֵרֵאתָ לְךָ שָׁם

mons tibi eſt anguſtus ſi ,Rephaim & ,Perizzi terra in

בְּאֶרֶץ הַפְּרִזִּי וְהָרְפָאִים כִּי־אָץ [f] לְךָ הַר־

אוּץ [f]

inuenitur ‡ Non :Ioſeph filij Dixeruntque .Ephraim

‡ ſufficiet

16 אֶפְרָיִם׃ וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יוֹסֵף לֹא־יִמָּצֵא

habitante * Chenahanæ omni in $ ferrei currus & :mons nobis

$ ſunt * qui habitat

לָנוּ הָהָר וְרֶכֶב בַּרְזֶל בְּכָל־הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב

,eius *filiis* † & ,Bethſean in qui ei ‖ ,vallis terra in

‖ & † oppidis

בְּאֶרֶץ־הָעֵמֶק לַאֲשֶׁר בְּבֵית־שְׁאָן וּבְנוֹתֶיהָ

ad Iehoſuah Dixitque .Izsehel valle in qui ei &

17 וְלַאֲשֶׁר בְּעֵמֶק יִזְרְעֶאל׃ וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־

Populus :dicendo ,Menaſſeh ad & ,Ephraim ad ,Ioſeph domum

בֵּית יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם וְלִמְנַשֶּׁה לֵאמֹר עַם־

tibi erit non :tibi ‡ magna fortitudo & ,*es* † multus

† es ‡ eſt

רַב אַתָּה [g] וְכֹחַ גָּדוֹל לָךְ לֹא־יִהְיֶה לְךָ

כֹּחַ [g]

quia ,tibi erit mons Quia .vna fors

18 גּוֹרָל אֶחָד׃ כִּי הַר יִהְיֶה־לָּךְ כִּי־

quia :eius exitus tibi *erit* ‖ & ,eum *eliges* * & ,*ipſa* $ ſilua

$ eſt * ſuccides ‖ erunt

יַעַר הוּא וּבֵרֵאתוֹ וְהָיָה לְךָ [h] תֹּצְאֹתָיו כִּי־

quia $,ei *ferri* ‡ currus *quia* † ,Chenahanæum expelles

יָצָא [h] יָרַשׁ [i]

[i] תוֹרִישׁ אֶת־הַכְּנַעֲנִי כִּי רֶכֶב בַּרְזֶל לוֹ כִּי

.*ipſe fortis*

† quanquam ‡ ferrei ‡ quanquam fortes ſunt.

חָזָק הוּא׃

CAP. XVIII. יח

,Siloh ‡ Iſrael filiorum cœtus omnis ſunt congregati Et

‡ in

1 וַיִּקָּהֲלוּ כָּל־[k] עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׁלֹה

יָעַד [k]

terra & :*conuentus tentorium* ibi fecerunt habitare &

tabernaculū eccleſiæ

וַיַּשְׁכִּינוּ שָׁם אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְהָאָרֶץ

,Iſrael filiis *in* ‖ remanſerunt Et .*eorum facies ad* * eſt ſubacta

* coram eis. † è

2 נִכְבְּשָׁה לִפְנֵיהֶם׃ [l] וַיִּוָּתְרוּ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל

יָתַר [l]

.tribus ſeptem ,ſuam hæreditatem diuiſerant non *qui* †

† quibus

אֲשֶׁר לֹא־חָלְקוּ אֶת־נַחֲלָתָם שִׁבְעָה שְׁבָטִים׃

quo Vſque :Iſrael filios ad Iehoſuah Dixitque

3 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד־אָנָה

terram *poſsidendum ad* ‡ ingrediendum ad *remiſsi vos*

vacatis ‡ vt poſsideatis

אַתֶּם [m] מִתְרַפִּים לָבוֹא [n] לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ

רָפָה [m]

,*veſtrorum patrum* Deus ,Dominus vobis dedit quam

אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם׃

יָרַשׁ [n]

.eos mittam & :*tribui* † viros tres vobis *Date*

Tradite ex † per tribum.

4 [o] הָבוּ לָכֶם שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים לַשָּׁבֶט וְאֶשְׁלָחֵם

יָהַב [o]

os ad $ eam deſcribentque ,*terra in* ‡ ambulabunt & ,ſurgentque

‡ per terram $ ſecundum hæreditatem

[p] וְיָקֻמוּ וְיִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ וְיִכְתְּבוּ אוֹתָהּ לְפִי

.me ad venient & ,*eorum hæreditatis*

נַחֲלָתָם וְיָבֹאוּ אֵלָי׃

קוּם [p]

16 * qui, montis extremum ad terminus descendit Et
וירד הגבול אל־קצה ההר אשר
Rephaim * valle in ‡ quæ Benhinnom vallis *facies super* $
על־פני ^a^ גי בן־הנם אשר בעמק רפאים
Iebuzæi *humerum* † ad Hinnom vallis descendit & :aquilonem ad
צפונה וירד גי הנם אל־כתף היבוסי
est designata Et .Henrogel ‖ descendit & :meridiem ad
17 נגבה וירד עין רגל: ותאר
,Gheliloth ad exiuit & ,Hensemes exiuit & ,aquilone ab
מצפון ויצא עין שמש ויצא אל־גלילות
Bohan Eben $ descendit & : Adummim ascensum contra * qui
אשר־נכח מעלה אדמים וירד אבן בהן
contra *humerum* ad pertransiuit Et .Reuben filij
18 בן־ראובן: ועבר אל־כתף מול־
.Harabah in descendit & ,aquilonem ad planiciem
הערבה צפונה וירד הערבתה:
Beth-choglah *humerum* ad terminus pertransiuit Et
19 ועבר הגבול אל־כתף בית־חגלה
linguam ad termini eius exitus fuerunt & ,aquilonem ad
צפונה והיה תצאותיו הגבול אל־לשון
:meridiem ad Iarden extremum ad ,aquilonem ad salis maris
ים־המלח אל־צפונה אל־קצה הירדן נגבה
eum terminabit Iarden Et .*meridiei* * terminus ‡ iste
20 זה גבול נגב: והירדן יגבול־אתו
Biniamin filiorum hæreditas † ista :orientis *angulum* ad
לפאת־קדמה זאת נחלת בני בנימן
Fueruntque .suas familias *ad circumquaque* ‖ eius terminos *ad*
21 לגבולתיה סביב למשפחתם: והיו
,suas familias *ad* $ Biniamin filiorum *extensioni* * ciuitates
הערים ^b^ למטה בני בנימן למשפחותיהם
.Chesis vallis & ,Bethchoglah & ,Iericho
22 יריחו ובית־חגלה ועמק קציץ:
.Bethel & ,Semaraim & ,Beth-arabah Et
23 ובית הערבה וצמרים ובית־אל:
.Hophrah & ,Parah & ,Hauuim Et
והעוים והפרה ועפרה:
ciuitates ,Gabah & ,Hophni & ,Hamonai villa Et
24 וכפר העמני והעפני וגבע ערים
.earum villæ & ,duodecim
^c^ שתים־עשרה וחצריהן:
.Beeroth & ,Ramah & ,Ghibhon
25 גבעון והרמה ובארות:
.Mosah & ,Cephirah & ,Mispeh Et
26 והמצפה והכפירה והמצה:
.Tarelah & ,Irpeel & ,Rechem Et
27 ורקם ויךפאל ותראלה:
,Ghibhath ,Ierusalaim ‡ ipsa ,Iebuzi & ,Eleph ,Selah Et
28 וצלע האלף והיבוסי היא ירושלם גבעת
† ista ,earum *atria* * & ,quatuordecim ciuitates ,Chiriath
קרית ערים ארבע־עשרה וחצריהן זאת
.suas familias *ad* Biniamin filiorum hæreditas
נחלת בני־בנימן למשפחתם:

Margin: † est; * gigantum; ^a^ גיא; † latus; ‖ ad; * sunt; $ ad; latus; latus; limitem; היו ק תוצאות; ‡ est; * Austri. latus; † est; per; ‖ in circuitu; per; ^b^ נטה; העמונה ק; ^c^ שנה; ‡ est; * villæ; † est; per

CAP. XIX. יט

1 *extensioni* ,Simhon ipsi secunda sors est egressa Et
ויצא הגורל ^d^ השני לשמעון ^e^ למטה
eorum hæreditas fuit & :suas familias *ad* Simhon filiorum
בני־שמעון למשפחותם ויהי נחלתם
eis Fuitque .Iehudah filiorum hæreditatis medio in
2 בתוך נחלת בני־יהודה: ויהי להם
.Moladah & ,Sebah & ,Beersebah ,eorum hæreditate in
בנחלתם באר־שבע ושבע ומולדה:
.Hasem & ,Balah & ,Chasarsuhal Et
3 וחצר שועל ובלה ועצם:
.Chormah & ,Bethul & ,Eltholad Et
4 ואלתולד ובתול וחרמה:
.Charsarsusah & ,Bethhamerchaboth & ,Siglagh Et
5 וצקלג ובית־המרכבות וחצר סוסה:
,tredecim ciuitates ,Saruchen & ,Bethlebaoth Et
6 ובית לבאות ושרוחן ערים שלש־עשרה
ciuitates ,Hasan & ,Heter & ,Rimmon ,Hain .earum *atria* &
7 וחצריהן: עין רמון ועתר ועשן ערים

Margin: tribui; ^d^ שנה ^e^ נטה; per; villæ

* quatuor ,earum *atria* & .earum Et omnes villæ ‡ quæ
8 ארבע וחצריהן: וכל־החצרים אשר
Ramath Bahalathbeer ad vsque istarum vrbium circuitus
סביבות הערים האלה עד־בעלת באר רמת
* *meridiei*: ista † hæreditas § *extensionis* filiorum Simhon
נגב זאת נחלת מטה בני־שמעון
.suas familias *ad* De * *fune* filiorum Iehudah $ hæreditas
9 למשפחתם: מחבל בני יהודה נחלת
multa Iehudah filiorum portio erat quia :Simhon filiorum
בני שמעון כי־היה חלק בני־יהודה רב
præ ipsis, & ‡ *hæreditauerunt* filij Simhō in medio hæreditatis eorū.
מהם וינחלו בני־שמעון בתוך נחלתם:
Et ascendit sors tertia filiis Zebulun * *ad* suas familias:
10 ^f^ ויעל הגורל השלישי לבני זבולן למשפחתם
& fuit terminus hæreditatis eorum ad vsque Sarid.
ויהי גבול נחלתם עד־שריד:
Ascendetque terminus eorum ad mare, & Marhalah,
11 ועלה גבולם לימה ומרעלה
& pertinget in Dabbaseth: & *occurret ad torrentem, qui super*
ופגע בדבשת ופגע אל־הנחל אשר על־
facies Iochneham. Et reuertitur à Sarid ad orientem
12 פני יקנעם: ^g^ ושב משריד קדמה
† ortum Solis, ‖ *super* terminum Chissoth Thabor: & egredietur
מזרח השמש על־גבול כסלת תבר ויצא
ad Dabrath, & ascendet Iaphiah. Et inde transit
13 אל־הדברת ועלה יפיע: ומשם עבר
ad orientem ad ortum Gittah Chepher, * Hittah Casin, & exibit
קדמה מזרחה גתה חפר עתה קצין ויצא
$ Rimmon ‡ *figurans* * Nehah. Et † *circuibit ipsum* terminus
14 רמון המתאר הנעה: ונסב אתו הגבול
ab aquilone ‖ Hanathon: & erunt egressus eius * *valla*
מצפון חנתן והיו ^h^ תצאתיו ^i^ גי
Iphthachel. Et Cattath, & Nahalal, & Simron, & Idalah:
15 יפתח־אל: וקטת ונהלל ושמרון ויראלה
& Bethlechem, ciuitates duodecim, & *atria* earum.
ובית לחם ערים שתים־עשרה וחצריהן:
Hæc $ hæreditas filiorum Zebulun $ *ad* familias suas,
16 זאת נחלת בני־זבולן למשפחתם
vrbes istæ & *atria* earum.
הערים האלה וחצריהן:
Issachar est egressa sors quarta, filiis Issachar
17 ליששכר יצא הגורל הרביעי לבני יששכר
ad familias suas. Et fuit terminus eorum, Izrehelah,
18 למשפחותם: ^k^ ויהי גבולם יזרעאלה
& Chesuloth, & Sunem.
והכסלות ושונם:
Et Chapharaim, & Sion, & Anacharath.
19 וחפרים ושיאון ואנחרת:
Et Rabbith, & Chision, & Ebes.
20 והרבית וקשיון ואבץ:
Et Remeth, & Hengannim, & Henchaddah, & Bethpasses.
21 ורמת ועין־גנים ועין חדה ובית פצץ:
Et *occurrit* terminus in Thabor, & Sachasimah, & Beth-
22 ופגע הגבול בתבור ושחצומה ובית
semes, & erunt exitus termini eorum * Iarden: ciuitates
שמש והיו ^l^ תצאות גבולם הירדן ערים
sedecim, & † *atria* earum. Hæc ‖ hæreditas * *extensionis*
23 שש־עשרה וחצריהן: זאת נחלת ^m^ מטה
filiorum Issachar $ *ad* familias suas, vrbes & ‡ *atria* earum.
בני־יששכר למשפחתם הערים וחצריהן:
Et est egressa sors quinta *extensioni* filiorum Aser
24 ויצא הגורל החמישי למטה בני־אשר
ad familias suas. Fuitque terminus eorum, Chelcath, & Chali,
25 למשפחותם: ויהי גבולם חלקת וחלי
& Beten, & Achsaph. Et Alamelech, & Hamhad, & Misal,
26 ובטן ואכשף: ואלמלך ועמעד ומשאל
& *occurrit* in Charmel ad mare, & in Sichor Libnath.
ופגע בכרמל הימה ובשיחור לבנת:
Et reuertetur * *ortus* Solis † Bethdagon, & ‖ *occurrit*
27 ^n^ ושב מזרח השמש בית דגן ופגע
in Zebulun, & in valle Iphthach-el ad aquilonem Bethhemech,
בזבולן ובגי יפתח־אל צפונה בית העמק

Margin: villæ; ‡ erant per; * ad Austrum:; † est; ‖ tribus; per; * portione; $ fuit; maior; ‡ hæreditatē acceperunt; * per; ^f^ עלה; ^g^ שוב; † ad; ‖ contra; * ad; $ in; ‡ quæ terminabitur; * ad; † gyrabit ei; ‖ ad; * ad vallem; ^h^ יצא ^i^ גיא; villæ; $ est; ‡ per; villæ; per; ^k^ היה; peruenient; ושחצימה ק; * ad; ^l^ יצא; † villæ; ‖ est; * tribus; ^m^ נטה; $ per; ‡ villæ; tribui; per; peruenient; * ab ortu; † in; ‖ peruenient; ^n^ שוב

,Hebron Et .sinistra à Chabul ad exibit & ,Nehiel &

28 ונעיאל ויצא אל־כבול משמאל׃ ועברן

.multam Sidon ad vsque ,Canah & ,Chammon & ,Rechob &

ורחב וחמון וקנה עד צידון רבה׃

ciuitatem ad vsque & ,Ramah $ terminus reuertetur Et

29 ושב הגבול הרמה ועד־עיר

eruntque ;Chosah * terminus reuertetur & ,Sor munitam

מבצר־צר ושב הגבול חסה ויהיו

.Achzib ad funiculo à mare ad eius exitus

תצאתיו הימה מחבל אכזיבה׃

viginti ciuitates ,Rechob & ,Aphec & ,Hummah Et

30 ועמה ואפק ורחב ערים עשרים

extensionis | hæreditas * Hæc .earum atria $ & duæ &

31 ושתים [a] וחצריהן׃ זאת נחלת [b] מטה

.earum atria ‡ ,istæ ciuitates ,suas familias ad † Aser filiorum

בני־אשר למשפחתם הערים האלה וחצריהן׃

filiis ,sexta sors exiuit Naphthali Filiis

32 לבני נפתלי יצא הגורל הששי לבני

eorum terminus fuit Et .suas familias ad Naphthali

33 נפתלי למשפחתם׃ ויהי גבולם

,Necheb ipsius Adami & ,Sahannanim in Alon ab ,Cheleph à

מחלף מאלון בצעננים ואדמי הנקב

.Iarden † eius exitus fuit ‖ & :Laccum ad vsque Iabneel &

ויבנאל עד־לקום ויהי [c] תצאתיו הירדן׃

,Thabor Aznoth * ,mare ad terminus reuertetur Et

34 ושב [d] הגבול ימה אזנות תבור

.meridie à Zebulum in occurrit † & :Chuchoch ‖ inde egredietur &

ויצא משם חוקקה ופגע בזבולן מנגב

ortum $ Iarden ad Iehudah in & ,mari à occurrit ‡ Aser in &

ובאשר פגע מים וביהודה הירדן מזרח

,Ser Siddim ,munitionis * ciuitates Et .Solis

35 השמש׃ וערי מבצר הצדים צר

.Chinnereth & ,Raccath ,Chammath &

וחמת רקת וכנרת׃

.Chasor & ,Ramah & ,Adamah Et

36 ואדמה והרמה וחצור׃

.Henchasor & ,Edrehi & ,Chedes Et

37 וקדש ואדרעי ועין חצור׃

,Bethhanath & ,Chorem ,Migdalel & ,Iron Et

38 ויראון ומגדל־אל חרם ובית־ענת

.earum atria † & ,nouendecim ciuitates ,Bethsames &

ובית שמש ערים תשע־עשרה וחצריהן׃

Naphthali filiorum extensioni $ hæreditas ‡ Hæc

39 זאת נחלת מטה בני־נפתלי

.earum atria ‖ & ,vrbes ;suas familias ad *

למשפחתם הערים וחצריהן׃

sors exiuit ,suas familias ad † Dan filiorum Extensioni

40 למטה בני־דן למשפחתם יצא הגורל

,Sorhah ,eorum hæreditatis terminus fuit Et .septima

41 השביעי׃ ויהי גבול נחלתם צרעה

.Hirsemes & ,Esthaol &

ואשתאול ועיר שמש׃

.Ithlah & ,Aialon & ,Sahalabbim Et

42 ושעלבין ואילון ויתלה׃

.Hechron & ,Timnatah & ,Elon Et

43 ואילון ותמנתה ועקרון׃

.Bahalath & ,Gibbethon & ;Elthecheh Et

44 ואלתקה וגבתון ובעלת׃

.Gathrimmon & ,Beneberach & ,Iehud &

45 ויהד ובני־ברק וגת־רמון׃

.Iapho contra termino cum Raccon & ,Mehaiarchon Et

46 ומי הירקון והרקון עם־הגבול מול יפו׃

ascenderuntque :eis ab Dan filiorum terminus exiuit Et

47 ויצא גבול בני־דן מהם [e] ויעלו

,eam ceperuntque ,Lesem cum pugnauerunt & ,Dan filij

בני־דן וילחמו עם־לשם וילכדו אותה

eam hæreditauerunt † & ,gladij os ad ‖ eam percusserunt &

ויכו אותה לפי־חרב וירשו אותה

nomen secundū ,Dan Lesem vocauerūt & :ea in habitauerunt &

וישבו בה ויקראו ללשם דן כשם

Dan filiorum extensionis $ hæreditas ‡ Hæc .sui patris Dan

48 דן אביהם׃ זאת־נחלת מטה בני־דן

magnam, / $ in / * in / והיו / ק / $ villæ * est / ‖ tribus / [a] שנה / [b] נטה / † per ‡ villæ / per / ‖ fuerunt / † vsque ad / [c] יצא / * ad / [d] שוב / ‖ in / ‖ perueniet / ‡ peruenit ab occidente / $ ad / * munitæ / nouem & decem / † villæ / ‡ est / $ tribus / * per ‖ villæ / Tribui † per / [e] עלה / | acie. / † hæreditate acceperunt / ‡ est $ tribus

.earum atria ‡ & istæ ciuitates ,suas familias ad †

למשפחתם הערים האלה וחצריהן׃

:suos terminos ad terram hæreditare † compleuerunt Et

49 [f] ויכלו לנחל את־הארץ לגבולתיה

Nun filio Iehosuah hæreditatem Israel filij dederuntque

[g] ויתנו בני־ישראל נחלה ליהושע בן־נון

vrbem ei dederunt Domini os Super .sui medio in

50 בתוכם׃ על־פי יהוה נתנו לו את־העיר

:Ephraim monte in Serach Thimnath ,postulauit quam

אשר שאל את־תמנת־סרח בהר אפרים

.ea in habitauit & ,ciuitatem ædificauit &

ויבנה את־העיר וישב בה׃

Elhazar fecerunt hæreditare quas ,hæreditates * Istæ

51 אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר

extensionum † patrum capita | & ,Nun filius Iehosuah & ,sacerdos

הכהן ויהושע בן־נון וראשי האבות [h] למטות

ostium ,Domini facies ad $ Siloh in sorte in ‡ Israel filiorum

בני־ישראל בגורל בשלה לפני יהוה פתח

.terram diuidendo à ‖ finierunt & :conuentus tentorij *

אהל מועד ויכלו מחלק את־הארץ׃

CAP. XX. כ

:dicendo ,Iehosuah ad Dominus est locutus Et

1 וידבר יהוה אל־יהושע לאמר׃

vobis Date :dicendo ,Israel filios ad Loquere

2 דבר אל־בני ישראל לאמר תנו לכם את־

.Mosch manu in | vos ad sum locutus quas ,retractionis ciuitates

ערי המקלט אשר־דברתי אליכם ביד־משה׃

ignorantia in $ animam percutientem homicidam ‡ illuc fugiendum Ad

3 לנוס שמה רוצח [k] מכה־נפש בשגגה

redemptore à retractionem * in vobis eruntque ,scientia non in

בבלי־[l] דעת והיו לכם למקלט מגאל

,istis ciuitatibus ex vnam ad fugiet Et .sanguinis

4 הדם׃ [m] ונס אל־אחת מהערים האלה

seniorū auribus in loquetur ac ,ciuitatis portæ ostium ‖ stabitque

ועמד פתח שער העיר ודבר באזני זקני

vrbem in eum recolligent & :sua verba ipsius vrbis

העיר־ההיא את־דבריו ואספו אתו העירה

.eis cum habitabit & ,locum ei dabuntque :se ad

אליהם ונתנו־לו [n] מקום וישב עמם׃

,eum post sanguinis redemptor ‖ fuerit insecutus cum Et

5 וכי ירדף גאל הדם אחריו

scientia non in ‡ quia ;eius manu in homicidam concludent † non &

ולא־יסגרו את־הרצח בידו כי בבלי־דעת

eum ipse odio habens non & ,suum proximum percussit

הכה את־רעהו ולא־שנא הוא לו

,ipsa ciuitate in habitauit Et .nudiustertius * heri ab

6 מתמול שלשם׃ וישב בעיר ההיא

mori vsque * ,iudicium ad cœtus facies ad se stare vsque

עד־עמדו לפני [o] העדה למשפט עד־מות

reuertetur tunc :illis diebus in erit qui ,magnum sacerdotem

הכהן הגדול אשר יהיה בימים ההם אז ישוב

,suam domum ad & ,suam ciuitatem ad veniet & ,homicida

הרוצח ובא אל־עירו ואל־ביתו

inde fugerant qua ciuitatem ad

אל־העיר אשר־נס משם׃

,Naphthali monte in Galil in Chedes ‡ sanctificauerunt Et

7 ויקדשו את־קדש בגליל בהר נפתלי

Chiriath-arbah & ,Epraim monte in ,Sechem &

ואת־שכם בהר אפרים ואת־קרית ארבע

Iarden trans de Et .Iehudah monte in (Chebron $ ipsa)

8 היא חברון בהר יהודה׃ ומעבר לירדן

planicie in deserto in Beser dederunt orientem ad .Iericho

יריחו מזרחה נתנו את־בצר במדבר במישר

extensione ‡ de Ghilhad in Ramoth & ,Reuben extensione ‡ de

[p] ממטה ראובן ואת־ראמות בגלעד ממטה

.Menassch extensione de Basan in Cholan & ,Ghad

גד ואת־גלון בבשן ממטה מנשה׃

,Israel filiis omnibus conuentionis $ ciuitates fuerunt Istæ

9 אלה היו ערי [q] המועדה לכל בני ישראל

illuc fugiendum ad † ,eorum medio in peregrinanti | peregrino &

[r] ולגר הגר בתוכם לנוס שמה

† per / ‡ villæ / $ in hæreditate diuidere / * per / [f] כלה / [g] נתן / Iuxta sermonem. / * sunt / | principes / † tribuum / [h] נטה / ‡ per sortem / $ coram Domino, ad / * tabernaculi ecclesiæ, / | diuidere / [i] יעד / refugij / † per manum / Vt fugiat / ‡ homicida percutiens / † per errorem absque / * refugium à propinquo / [k] נכה [l] ידע / [m] נוס / ‖ ad / [n] קום / ‖ propinquus / † tradent / ‡ absque / odio habuerat / * & / donec steterit ante cœtum / * donec moriatur sacerdos magnus, / [o] יעד / vnde fugerat. / parauerunt / ‡ sanctitatem / $ est / tribu / [p] נטה / גולן / ק / $ cōgregationis ‖ qui peregrinatur / ‡ vt fugiat / [q] יעד [r] גור

manu in * moriatur non & ,ignorantia in ‡ animam percutiens omnis
כל־ ^a מכה־נפש בשגגה ולא ימות ביד
,cœtus facies ad eum ſtare vſque † ,ſanguis redemptoris
גאל הדם עד־עמדו לפני העדה׃

CAP. XXI. כא

'Elhaſar ad Leuitarum patrum capita acceſſerunt Et
1 ^b ויגשו ראשי אבות ^c הלוים אל־אלעזר
patrum capita ad & ,Nun filium Iehoſuah ad & ,ſacerdotem
הכהן ואל־יהושע בן־נון ואל־ראשי אבות
eos ad ſunt Locutique .Iſrael filiorum extenſionum
המטות לבני ישראל׃ 2 וידברו אליהם
præcepit Dominus :dicendo ,Chenahan terra in Siloh in
בשלה בארץ כנען לאמר יהוה צוה
,habitandum ad ciuitates nobis dandum ad * Moſeh manu in ‖
ביד־משה לתת־לנו ערים ^d לשבת
filij Dederúntque .noſtris animalibus ‡ earum ſuburbana &
ומגרשיהן לבהמתנו׃ 3 ויתנו בני־
,Domini os ad ſua hæreditate de Leuitis Iſrael
ישראל ללוים מנחלתם אל־פי יהוה את־
.earum ſuburbana & ,iſtas vrbes
הערים האלה ואת־מגרשיהן׃
fuítque ,Chehathitarum familias ad ‡ ſors exiit Et
4 ויצא הגורל למשפחת הקהתי ^e ויהי
,Iehudah extenſione de Leuitis de ſacerdotis Aharon filiis
לבני אהרן הכהן מן־הלוים ממטה יהודה
ciuitates ,ſorte in * Beniamin tribu de & ,Simhon extenſione de &
וממטה השמעני וממטה בנימן בגורל ערים
reſiduis † ,Chehath filiis Et .tredecim
שלש עשרה׃ 5 ולבני קהת ^f הנותרים
dimidia de & ,Dan tribu de & ,Ephraim extenſionis ‖ familiis de
ממשפחת מטה־אפרים וממטה־דן ^g ומחצי
.decem ciuitates ,ſorte in * Menaſſeh tribu
מטה מנשה בגורל ערים עשר׃
,Iſſachar extenſionis familiis de Gherſon filiis Et
6 ולבני גרשון ממשפחת ^h מטה־יששכר
tribu dimidia de & ,Naphthali extenſione de & ,Aſer extenſione de &
וממטה־אשר וממטה נפתלי ומחצי מטה
.tredecim ciuitates ,ſorte in Baſan in Menaſſeh
מנשה בבשן בגורל ערים שלש עשרה׃
,Reuben extenſione ‡ de ſuas familias ad ‡ Merari Filiis
7 לבני מררי למשפחתם ממטה ראובן
duo ciuitates ,Zebulun extenſione de & Ghad tribu de &
וממטה־גד וממטה זבולן ערים ^i שתים
Leuitis Iſrael filij Dederúntque .decim
עשרה׃ 8 ^k ויתנו בני־ישראל ^l ללוים את־
præcepit ſicuti ,earum ſuburbana & ,has ciuitates
הערים האלה ואת־מגרשיהן כאשר צוה
extenſione ‖ de dederunt Et .ſorte in † Moſeh manu in * Dominus
יהוה ביד־משה בגורל׃ 9 ויתנו ממטה
,Simhon filiorum extenſione * de & ,Iehudah filiorum
^m בני יהודה וממטה בני שמעון את
.nomine in eas vocabit ‡ quas ,has ciuitates
הערים האלה אשר־יקרא אתהן בשם׃
filiis de Chehathitarum familiis de Aharon filiis fuit Et
10 ויהי לבני אהרן ממשפחות הקהתי מבני
.prima ſors erat eis quoniam :Leui
לוי כי להם היה הגורל ראישנה׃
:Hanoch patris Arbah Chiriath eis Dederúntque
11 ויתנו להם את־קרית ארבע אבי הענוק
eius ſuburbana & ;Iehudah monte in (Chebron ‡ ipſa)
היא חברון בהר יהודה ואת־מגרשה
,eius atria † & ,ciuitatis agrum Et .eius circuitus *
סביבתיה׃ 12 ואת־שדה העיר ואת־חצריה
.eius poſſeſſionem in Iephunneh filio Chaleb dederunt
נתנו לכלב בן־יפנה באחזתו׃
ciuitatem dederunt ſacerdotis Aharon filiis Et
13 ולבני אהרן הכהן נתנו את־עיר
& ,eius ſuburbana & ,Chebron ,homicidæ retractionis
מקלט הרצח את־חברון ואת־מגרשה ואת־
& ,Iathir Et .eius ſuburbana & ,Libnah
לבנה ואת־מגרשה׃ 14 ואת־יתר ואת־

‡ per manum * per errorem propinqui
^a נכרה
† donec ſteterit coram cœtu.
principes ^b נגש ^c לוה
tribuum
‖ per manum * vt darent ^d ישב
‡ pro
iuxta ſermonem
tranſgreſſa eſt ‡ per ^e היה
tribu
tribu * per ſortem,
† qui reſidui erant ^f יתר
‖ tribus ^g חצה
* per ſortem,
tribus ^h נטה
tribu
per ſortem,
‡ per ‡ tribu
tribu ^i שנה
^k נתן ^l לוה
* per manus † per ſortem. ‖ tribu * tribu
^m בנה
‡ vocauit
ראשונה ק
‡ eſt
* per circuitum † villas
refugij

.eius ſuburbana & ,Eſthemoah & ,eius ſuburbana
מגרשה ואת־אשתמע ואת־מגרשה׃
& ,Debir & ,eius ſuburbana & ,Cholon Et
15 ואת־חלן ואת־מגרשה ואת־דבר ואת־
& ,eius ſuburbana & ,Hain Et .eius ſuburbana
מגרשה׃ 16 ואת־עין ואת־מגרשה ואת־
& ,Bethſemes & ,eius ſuburbana & ,Iuttah
יטה ואת־מגרשה ואת־בית שמש ואת־
tribubus duabus de nouem ciuitates ;eius ſuburbana
מגרשה ערים תשע מאת שני השבטים
& ,Ghibhon ,Biniamin extenſione de Et .iſtis
האלה׃ 17 וממטה בנימן את־גבעון ואת־
.eius ſuburbana & ,Ghebah ;eius ſuburbana
מגרשה את־גבע ואת־מגרשה׃
Halmon & ,eius ſuburbana & Hanathoth
18 את־ענתות ואת־מגרשה ואת־עלמון
.quatuor ciuitates ,eius ſuburbana &
ואת־מגרשה ערים ארבע׃
tredecim ,ſacerdotum Aharon filiorum ciuitates Omnes
19 כל־ערי בני־אהרן הכהנים שלש־עשרה
filiorum familiis Et .earum ſuburbana & ,ciuitates
ערים ומגרשיהן׃ 20 ולמשפחות בני־
fuit ‖ & :Chehath filiis de reſiduorum † Leuitarum Chehath
קהת הלוים ^n הנותרים מבני קהת ויהי
.Ephraim extenſione * de eorum ſortis ciuitates
ערי גורלם ^o ממטה אפרים׃
homicidæ retractionis ciuitatem eis dederunt Et
21 ויתנו להם את־עיר מקלט הרצח את־
,Ghezer & ,Ephraim monte in eius ſuburbana & ,Sechem
שכם ואת־מגרשה בהר אפרים ואת־גזר
;eius ſuburbana & ,Chibſaim Et .eius ſuburbana &
ואת־מגרשה׃ 22 ואת־קבצים ואת־מגרשה
.quatuor ciuitates ,eius ſuburbana & ,Beth-choron &
ואת־בית חורן ואת־מגרשה ערים ארבע׃
,eius ſuburbana & ,Eltheche ,Dan extenſione de Et
23 וממטה־דן את־אלתקא ואת־מגרשה
,Aialon .eius ſuburbana & ,Gibbethon
את־גבתון ואת־מגרשה׃ 24 את־אילון
,eius ſuburbana & ,Gath-rimmon ;eius ſuburbana &
ואת־מגרשה את־גת־רמון ואת־מגרשה
,Menaſſeh extenſionis dimidio de Et .quatuor ciuitates
ערים ארבע׃ 25 וממחצית מטה מנשה
& ,Ghath-rimmon & ,eius ſuburbana & ,Tahnach
את־תענך ואת־מגרשה ואת־גת רמון ואת־
,decem ciuitates Omnes .duæ ciuitates ;eius ſuburbana
מגרשה ערים שתים׃ 26 כל־ערים עשר
.reſiduis Chehath filiorum familiis ,earum ſuburbana &
ומגרשיהן למשפחת בני־קהת הנותרים׃
dimidio de ,Leuitarum familiis de Gherſon filiis Et
27 ולבני גרשון ממשפחת הלוים ^p מחצי
Gholan ,homicidæ retractus ‡ ciuitatem ,Menaſſeh extenſionis
מטה מנשה את־עיר מקלט הרצח את־גלון
& ,Beeſterah & ,eius ſuburbana & ,Baſan in
בבשן ואת־מגרשה ואת־בעשתרה ואת־
.duæ ciuitates ,eius ſuburbana
מגרשה ערים ^q שתים׃
:eius ſuburbana & ,Chiſion ,Iſſachar extenſione de Et
28 וממטה יששכר את־קשיון ואת־מגרשה
,Iarmuth .eius ſuburbana & ,Dabrath
29 את־דברת ואת־מגרשה׃ את־ירמות
,eius ſuburbana & ,Gannim Hen ;eius ſuburbana &
ואת־מגרשה את־עין גנים ואת־מגרשה
,Miſal ,Aſer extenſione de Et .quatuor ciuitates
ערים ארבע׃ 30 ^r וממטה אשר את־משאל
.eius ſuburbana & ;Habdon :eius ſuburbana &
ואת־מגרשה את־עבדון ואת־מגרשה׃
& ,Rechob & :eius ſuburbana & ,Chelcath
31 את־חלקת ואת־מגרשה ואת־רחב ואת־
extenſione de Et .quatuor ciuitates ,eius ſuburbana
מגרשה ערים ארבע׃ 32 וממטה
,Galil in Chedes ,homicidæ retractus ciuitatem Naphtali
נפתלי את־עיר מקלט הרצח את־קדש בגליל

tribu
† qui reſidui erant ‖ fuerunt * tribu
^n יתר ^o נטה
refugij
tribu
dimidia tribu
dimidia tribu
^p חצה
‡ refugij
גולן ק
^q שנה
tribu
tribu
^r נטה
tribu
ciuitates refugij

,eius suburbana & ,Chamothdor & :eius suburbana &
ואת־מגרשה ואת־חמת דאר ואת־מגרשה
.tres ciuitates ;eius suburbana & ,Chartan &
ואת־קרתן ואת־מגרשה ערים שלש׃
-tre ,suas familias *ad* Ghersunitarum ciuitates Omnes
33 כל־ערי הגרשני למשפחתם שלש־
filiorum familiis Et .earum suburbana & ,ciuitates decim
34 עשרה עיר ומגרשיהן׃ ולמשפחות בני־
,Zebulun *extensione* de residuorum Leuitarum Merari
מררי הלוים [a] הנותרים מאת מטה זבולן את־
.eius suburbana & Cartah :eius suburbana & ,Iochneham
יקנעם ואת־מגרשה את־קרתה ואת־מגרשה׃
& ,Nahalal :eius suburbana & Dimnah
35 את־דמנה ואת־מגרשה את־נהלל ואת־
,Reuben *extensione* de Et .quatuor ciuitates ;eius suburbana
36 מגרשה ערים ארבע׃ וממטה ראובן
.eius suburbana & ,Iahasah & ;eius suburbana & ,Beser
את־בצר ואת־מגרשה ואת־יהצה ואת־מגרשה׃
,Mephahath & :eius suburbana & ,Chedemoth
37 את־קדמות ואת־מגרשה ואת־מופעת
,Ghad tribu de Et .quatuor ciuitates ;eius suburbana &
38 ואת־מגרשה ערים ארבע׃ וממטה גד
,Ghilhad in Ramoth :homicidæ *retractus* ciuitatem
את־עיר מקלט הרצח את־רמת בגלעד
.eius suburbana & ,Machanaim & ;eius suburbana &
ואת־מגרשה ואת־מחנים ואת־מגרשה׃
& ,Iahazer :eius suburbana & ,Chesbon
39 את־חשבון ואת־מגרשה את־יעזר ואת־
ciuitates Omnes .quatuor ciuitates omnes ;eius suburbana
40 מגרשה כל־ערים ארבע׃ כל־הערים
familiis de *residuis* † ,suas familias *ad* ‖ Merari *filiis* *
לבני מררי למשפחתם הנותרים ממשפחות
.duodecim ciuitates eorum sors fuit & ,Leuitarum
הלוים ויהי גורלם ערים [b] שתים עשרה׃
filiorum *apprehensionis* medio in Leuitarum ciuitates Omnes
41 כל ערי הלוים בתוך אחזת בני־
.earum suburbana & ,octo & ,quadraginta ciuitates ,Israel
ישראל ערים ארבעים ושמנה ומגרשיהן׃
eius expulsoria & ciuitas ciuitas ‖ istæ ciuitates *Erunt* *
42 [c] תהיינה הערים האלה עיר עיר ומגרשיה
dedit Et .istis ciuitatibus omnibus sic ,eius *circuitus*
43 סביבתיה כן לכל־הערים האלה׃ [d] ויתן
dare iurauit quam terram omnem Israel ipsi Dominus
יהוה לישראל את־כל־הארץ אשר נשבע לתת
.ea in habitauerunt & ,eam possederunt & :eorum patribus
לאבותם וירשוה וישבו בה׃
omnia iuxta circuitu à | ,eis Dominus requiem dedit Et
44 [e] וינח יהוה להם מסביב ככל
eorũ *facies* ‡ in vir stetit non & :eorum patribus iurauit *quæ* †
אשר־נשבע לאבותם ולא־עמד איש בפניהם
dedit eorum inimicos omnes :eorum inimicis omnibus ex
מכל־איביהם את כל־איביהם נתן
omni ex verbum cecidit Non .eorum manu in Dominus
45 יהוה בידם׃ לא־נפל דבר מכל
domum ad Dominus est locutus quod bono verbo
הדבר הטוב אשר־דבר יהוה אל־בית
.venit omne ,Israel
ישראל הכל [f] בא׃

per
tribu
[a] יתר
tribu
refugij
* filiorum ‖ per † qui residui erant.
[b] שנה
possessionis
* fuerunt | singulæ ciuitates, & suburbana earum per ciuitatem
[c] היה [d] נתן
‖ in
[e] נוח
† super quibus ‡ conspectu
[f] בוא

CAP. XXII. כב

dimidiam & ,Ghaditas & ,Reubenitas Iehosuah *vocauit* Tunc vocauit
1 אז יקרא יהושע לראובני ולגדי [g] ולחצי
Vos :eos ad Dixitque .Menasseh *extensionem* tribum
2 [h] מטה מנשה׃ ויאמר אליהם אתם
seruus Moseh vobis præcepit quæ omnia custodistis
שמרתם את כל־אשר צוה אתכם משה עבד
.vobis præcepi quæ cunctis in *mea voce in* obedistis & ,Domini voci meæ
יהוה ותשמעו בקולי לכל אשר־[i] צויתי אתכם׃
multis diebus iam vestros fratres reliquistis Non
3 לא־עזבתם את־אחיכם זה ימים רבים
præcepti custodiam seruastis & :hanc diem ad vsque
עד היום הזה ושמרתם את־משמרת מצות

[g] חצה
tribum
[h] נטה
[i] צוה

Dominus *dedit requiem* nunc Et .vestri Dei Domini
4 יהוה אלהיכם׃ ועתה הניח יהוה
:eis est locutus quemadmodum *vestris fratribus* vester Deus
אלהיכם לאחיכם כאשר דבר להם
terram ad ,vestra *tentoria* † ad vobis *itote* ‖ & ,*respicite* * nunc &
ועתה [k] פנו [l] ולכו לכם לאהליכם אל־ארץ
Domini seruus Moseh vobis dedit quam ,vestræ *apprehensionis* ‡
אחזתכם אשר נתן לכם משה עבד יהוה
faciendum ad * ,valde custodite Tantùm .Iarden *transitu in* ‡
5 בעבר הירדן׃ רק שמרו מאד לעשות
Moseh vobis præcepit quam legem & ,præceptum
את־המצוה ואת־[m] התורה אשר צוה אתכם משה
.vestrum Deum Dominum *diligendum ad* † Domini seruus
עבד־יהוה לאהבה את־יהוה אלהיכם
,eius præcepta *seruandum ad* ‡ & ,eius viis omnibus in *eundum ad* ‡ &
וללכת בכל־דרכיו ולשמר מצותיו
tota in & ,vestro corde toto in ei *seruiẽdũ ad & ,eo in adhærendũ ad* &
ולדבקה־בו ולעבדו בכל־לבבכם ובכל־
,Iehosuah eis Benedixitque .vestra anima
6 נפשכם׃ ויברכם יהושע
dimidiæ Et .sua *tentoria* in abieruntque ,eos dimisit &
7 וישלחם וילכו אל־אהליהם׃ ולחצי
dedit eius dimidio & :Basan in Moseh dedit Menasseh *virga*
שבט המנשה נתן משה בבשן ולחציו נתן
etiam & :*mare* † ad Iarden *transitu à* ‖ suis fratribus cum ,Iehosuah
יהושע עם־אחיהם מעבר הירדן ימה וגם
.eis *benedixit &* ,*suas aulas* ‡ ad Iehosuah eos *dimisit* ‡ cum
כי שלחם יהושע אל־אהליהם ויברכם׃
reuertimini multis *substantiis In* * :dicendo ,eos ad dixit Et
8 ויאמר אליהם לאמר בנכסים רבים שובו
,argento *in* ‡ ,valde *multa acquisitione in* † & vestra *tentoria* | ad
אל־אהליכם ובמקנה רב־מאד בכסף
:valde *multum* ‡ vestibus *in* & ,ferro *in* & ,ære *in* & ,auro *in* &
ובזהב ובנחשת ובברזל ובשלמות הרבה מאד
.vestris fratribus cum vestrorum inimicorum spolium *partimini* *
חלקו שלל איביכם עם־אחיכם׃
,Ghad filij & ,Reuben filij abierunt & ,sunt reuersi Et
9 [n] וישבו וילכו בני־ראובן ובני־גד
,Siloh de Israel filiis à Menasseh *virga* | dimidia &
וחצי שבט המנשה מאת בני ישראל משלה
,Ghilhad terram ad *eundum ad* ‡ ;Chenahan terra in † quæ
אשר־בארץ־כנען [o] ללכת אל־ארץ הגלעד
os ad ,ea in apprehensi sunt qua * ,suæ *apprehensionis* ‡ terram ad
אל־ארץ אחזתם אשר נאחזו־בה על־פי
confinia ‖ ad venerunt Et .Moseh *manu in* Domini
10 יהוה ביד־משה׃ [p] ויבאו אל־גלילות
,Reuben filij ædificauerunt & :Chenahan terra in *quæ* † ,Iarden
הירדן אשר בארץ כנען [q] ויבנו בני־ראובן
super ‡ altare ibi Menasseh tribus dimidia & ,Ghad filij &
ובני־גד וחצי שבט המנשה שם מזבח על־
filij audierunt Et .*visum ad* * magnum altare ,Iarden
11 הירדן מזבח גדול למראה׃ וישמעו בני־
filij & ,Reuben filij ædificauerunt Ecce :dicere Israel
ישראל לאמר הנה־בנו בני־ראובן ובני־
regione è † altare Menasseh *virga* | dimidia & Ghad
גד וחצי שבט המנשה את־המזבח אל־מול
filiorum *transitum ad* ‡ ,Iarden *confinia ad* ‡ ,Chenahan *terra*
ארץ כנען אל־גלילות הירדן אל־עבר בני
omnis *coacti sunt* * & ,Israel filij audierunt Et .Israel
12 ישראל׃ וישמעו בני ישראל ויקהלו כל־
eos *super ascendendum ad* ,Siloh ‡ ,Israel filiorum cœtus
[r] עדת בני־ישראל שלה [s] לעלות עליהם
filios ad Israel filij miserunt Et .pugnam ad
13 לצבא׃ וישלחו בני־ישראל אל־בני
,Menasseh *virgam* dimidiam ad & ,Ghad filios ad & ,Reuben
ראובן ואל־בני־גד ואל־חצי שבט־מנשה
sacerdotis Elhazar filium Pinechas ,Ghilhad terram ad
אל־ארץ הגלעד את־פינחס בן־אלעזר הכהן׃
prælatum * ,vnum *prælatum* * ,eo cum *prælatos* ‡ decem Et
14 ועשרה נשאים עמו נשיא אחד נשיא
vir ‡ & ,Israel *extensionibus* ‡ omnibus † ,patris domũ *ad* ‖ vnum
אחד לבית אב לכל [t] מטות ישראל ואיש

fecit requiescere
fratres vestros
* reuertimini ‖ proficiscimini † tabernacula
[k] פנה [l] הלך
‡ possessionis ‡ trans * vt faciatis
[m] ירה
† vt diligatis
‡ ambuletis ‡ seruetis
* adhæreatis ei, & seruiatis
tabernacula
tribui
‖ trans † occidentem
בעבר ק
‡ dimitteret ‡ tabernacula sua & benediceret
* Cum diuitiis ‖ tabernacula † cum pecudibus ‡ cum ‡ multis * diuidite
[n] שוב
‖ tribus
† est ‡ vt irent
[o] הלך
‡ possessionis * in qua possessionem acceperant iuxta sermonem Domini per manum ‖ limites † qui erant
[p] בוא [q] בנה
‡ iuxta * visu
‖ tribus † contra terram ‡ in cõfinibus ‡ in transitu * conuenerũt
‡ in * vt ascenderent contra
[r] יעד [s] עלה
tribum
‡ principes ‡ principes * principem | per † ex ‡ tribubus ‡ quisque
[t] נטה

.Iſrael millibus in *ipſi* ‖ ſuorum patrum domus caput
רָאשׁ בֵּית־אֲבוֹתָם הֵמָּה לְאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃

ad & ,Ghad filios ad & ,Reuben filios ad venerunt Et
15 וַיָּבֹאוּ אֶל־בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי־גָד וְאֶל־
ſunt locuti & :Ghilhad terram ad ,Menaſſeh tribum dimidiam
[a]חֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד וַיְדַבְּרוּ
:Domini cœtus omnis dixerunt Sic .dicendo eis cum
16 אִתָּם לֵאמֹר׃ כֹּה אָמְרוּ כֹּל [b]עֲדַת יְהוָה
Deum *in* $ eſtis præuaricati quam iſta præuaricatio * Quæ
מָה־הַמַּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בֵּאלֹהֵי
vos ædificando in † ;Dominum poſt *à* * hodie *reuertendum ad* ‡ Iſrael
יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה [c]בִּבְנוֹתְכֶם
?Dominum *in* * hodie *vos rebellandum ad* ‖ ,altare vobis
לָכֶם מִזְבֵּחַ לִמְרָדְכֶם הַיּוֹם בַּיהוָה׃
non qua ,Pehor *peruerſitas* $ nobis parum An
17 הַמְעַט־לָנוּ אֶת־[d]עֲוֹן פְּעוֹר אֲשֶׁר לֹא־
plaga fuit & :hanc diem ad vſque *ea* ab mundati ſumus
הִטַּהַרְנוּ מִמֶּנּוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיְהִי הַנֶּגֶף
poſt *à* ‡ hodie auertemini vos Et :Domini cœtu in
18 בַּעֲדַת יְהוָה׃ וְאַתֶּם [e]תָּשֻׁבוּ הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי
,Dominum *in* * hodie rebellabitis vos ,erit & :Dominum
יְהוָה וְהָיָה אַתֶּם תִּמְרְדוּ הַיּוֹם בַּיהוָה
.*ira ferueſcet* Iſrael cœtum totum in cras &
וּמָחָר אֶל־כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִקְצֹף׃

,veſtræ poſſeſſionis terra eſt immunda ſi quidem Et
19 וְאַךְ אִם־טְמֵאָה אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם
qua † ,Domini poſſeſſionis terram ad vobis tranſite
עִבְרוּ לָכֶם אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזַּת יְהוָה אֲשֶׁר
apprehendimini ‖ & :Domini tabernaculum *ibi* habitat
שָׁכַן־שָׁם מִשְׁכַּן יְהוָה וְהֵאָחֲזוּ
ne nobis $ & ,rebelletis ne Dominum *in* * & ,noſtrũ medio in
בְּתוֹכֵנוּ וּבַיהוָה אַל־תִּמְרֹדוּ וְאֹתָנוּ אַל־
altare præter ,altare vobis *vos ædificando in* ,*ſitis rebelles* ‡
תִּמְרֹדוּ בִּבְנֹתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ מִבַּלְעֲדֵי מִזְבַּח
Zerach filius Hachan Nónne .noſtri Dei Domini
20 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ הֲלוֹא עָכָן בֶּן־זֶרַח
omnem *ſuper* & ,anathemate in præuaricationem eſt præuaricatus
מָעַל מַעַל בַּחֵרֶם וְעַל־כָּל־
obiit non vnus vir ipſe & ;ira fuit Iſrael cœtum
עֲדַת יִשְׂרָאֵל הָיָה קָצֶף וְהוּא אִישׁ אֶחָד לֹא גָוַע
,Ghad filij & ,Reuben filij reſponderunt Et .*ſua peruerſitate in*
21 בַּעֲוֹנוֹ׃ [f]וַיַּעֲנוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד
millium *capita* † ad ſunt locutíque :Menaſſeh *virga* * dimidia &
וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה וַיְדַבְּרוּ אֶת־רָאשֵׁי אַלְפֵי
Deorum *Deus* * ,Dominus Deorum *Deus* ‖ .Iſrael
22 יִשְׂרָאֵל׃ אֵל אֱלֹהִים יְהוָה אֵל אֱלֹהִים
ſi ,cognoſcet ipſe Iſrael & ,*cognoſcens* $ ipſe Dominus
יְהוָה הוּא יֹדֵעַ וְיִשְׂרָאֵל הוּא יֵדָע אִם־
nos ſerues ne)Dominum in *præuaricatione in* * ſi & ,*rebellione in* ‡
בְּמֶרֶד וְאִם־בְּמַעַל בַּיהוָה אַל־[g]תּוֹשִׁיעֵנוּ
reuertendum ad ‖ ,altare nobis *ædificandum Ad* † (.hac die
23 הַיּוֹם הַזֶּה׃ [h]לִבְנוֹת לָנוּ מִזְבֵּחַ לָשׁוּב
illud ſuper *aſcendere faciendum ad* $ ſi & ,Dominum poſt *à* *
מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְאִם־[i]לְהַעֲלוֹת עָלָיו
ſacrificia illud ſuper faciendum ad ſi & ,*munus &* ,*aſcenſionem* ‡
עוֹלָה וּמִנְחָה וְאִם־לַעֲשׂוֹת עָלָיו זִבְחֵי
.requirat ipſe Dominus ,pacificorum
שְׁלָמִים יְהוָה הוּא יְבַקֵּשׁ׃

,hoc fecimus *verbo à ſollicitudine præ* * non ſi Et
24 וְאִם־לֹא מִדְּאָגָה מִדָּבָר עָשִׂינוּ אֶת־זֹאת
:dicendo ,noſtris filiis veſtri filij dicent Cras :dicendo
לֵאמֹר מָחָר יֹאמְרוּ בְנֵיכֶם לְבָנֵינוּ לֵאמֹר
?Iſrael Deo Domino & ,vobis Quid
מַה־לָּכֶם וְלַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
vos inter & ,nos inter Dominus dedit terminum Et
25 וּגְבוּל נָתַן־יְהוָה בֵּינֵנוּ וּבֵינֵיכֶם
vobis † non :Iarden Ghad filij & ,Reuben filij
בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד אֶת־הַיַּרְדֵּן אֵין־לָכֶם
,noſtros filios .veſtri filij facient ceſſare & :Domino in pars
חֵלֶק בַּיהוָה וְהִשְׁבִּיתוּ בְנֵיכֶם אֶת־בָּנֵינוּ
.Dominum *timendum non ad*
לְבִלְתִּי [k]יְרֹא אֶת־יְהוָה׃

| erant
[a] חָצַר | [b] יָעַר | * eſt | $ contra | ‡ vt auertamini | * ne eatis | † cùm ædificaueritis
[c] בָּנָה | ‖ vt rebelletis | * contra | $ eſt cum iniquitate
[d] עָוָה | ‡ ne eatis
[e] שׁוּב | * contra | iraſcetur,
in qua | ‖ poſſeſſiones accipite | * contra | $ à | ‡ deficiatis ædificando
contra | tãtùm propter iniquitatem ſuam
[f] עָנָה | * tribus | † principes | ‖ Fortis | $ cognoſcet,
‡ propter rebellionem egimus, | * propter præuaricationem | † Vt ædificaremus
[g] יָשַׁע [h] בָּנָה | ‖ vt auerteremur | * ne iremus | $ ad immolãdum
[i] עָלָה | ‡ holocauſtũ & ſacrificium | * timore huius rei
בינינו | ק | † eſt
vt non timeant
[k] יָרֵא

,altare ædificando ,nobis nunc Faciamus :diximus Et
26 וַנֹּאמֶר נַעֲשֶׂה־נָּא לָנוּ לִבְנוֹת אֶת־הַמִּזְבֵּחַ
ipſe teſtis Quia † .ſacrificio * nec *aſcenſioni* non
27 לֹא לְעוֹלָה וְלֹא לְזָבַח׃ כִּי [a]עֵד הוּא
;nos poſt *noſtras generationes* ‖ inter & ,vos inter & nos inter
בֵּינֵינוּ וּבֵינֵיכֶם וּבֵין דֹּרוֹתֵינוּ אַחֲרֵינוּ
,noſtris *aſcẽſionibus in eius facies ad* $ Domini ſeruitutẽ *ſeruiendũ ad* *
לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת יְהוָה לְפָנָיו בְּעֹלוֹתֵינוּ
dicant non & :noſtris pacificis in & ,noſtris ſacrificiis in &
וּבִזְבָחֵינוּ וּבִשְׁלָמֵינוּ וְלֹא־יֹאמְרוּ
.Domino in pars vobis ‡ Non .noſtris filiis cras veſtri filij
בְנֵיכֶם מָחָר לְבָנֵינוּ אֵין־לָכֶם חֵלֶק בַּיהוָה׃
ad & ,nos ad dixerint *eum* ,erit Et ,diximus Et
28 וַנֹּאמֶר וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֵלֵינוּ וְאֶל־
exemplar Videte :dicemus & ,cras noſtras generationes
[b]דֹּרֹתֵינוּ מָחָר וְאָמַרְנוּ רְאוּ אֶת־[c]תַּבְנִית
,*aſcenſioni* * non ,noſtri patres fecerunt quod Domini altaris
מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר־[d]עָשׂוּ אֲבוֹתֵינוּ לֹא לְעוֹלָה
.vos inter & nos inter *ipſum* * teſtis *quia* ‖ ,ſacrificio † nec
וְלֹא לְזֶבַח כִּי־עֵד הוּא בֵּינֵינוּ וּבֵינֵיכֶם׃
,Dominum in *rebellandum ad* $,nobis à ,nobis Abſit
29 חָלִילָה לָּנוּ מִמֶּנּוּ לִמְרֹד בַּיהוָה
ædificando Dominum poſt *à* * ,hodie *reuertendum ad* ‡ &
וְלָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה לִבְנוֹת
Domini altare præter ,ſacrificio *&* ,*muneri* ,*aſcenſioni* † altare
מִזְבֵּחַ לְעֹלָה לְמִנְחָה וּלְזָבַח מִלְּבַד מִזְבַּח יְהוָה
.eius *tabernaculi facies ad* ‖ quod ,noſtri Dei
אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר לִפְנֵי מִשְׁכָּנוֹ׃

capita & ,cœtus *prælati* $ & ,ſacerdos Pinechas *audiuit* Et *
30 וַיִּשְׁמַע פִּינְחָס הַכֹּהֵן וּנְשִׂיאֵי [e]הָעֵדָה וְרָאשֵׁי
quæ verba ,‡ ſecum qui Iſrael millium
אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אִתּוֹ אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
:Menaſſeh filij & ,Ghad filij & ,Reuben filij ſunt locuti
דִּבְּרוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וּבְנֵי מְנַשֶּׁה
.eorum oculis *in fuit bonum* * &
וַיִּיטַב בְּעֵינֵיהֶם׃

filios ad ſacerdotis Elhazar filius Pinechas Dixítque
31 וַיֹּאמֶר פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל־בְּנֵי־
Hodie :Menaſſeh filios ad & ,Ghad filios ad & ,Reuben
רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי־גָד וְאֶל־בְּנֵי מְנַשֶּׁה הַיּוֹם
non quòd ,Dominus † noſtri medio in quòd nouimus
יָדַעְנוּ כִּי־בְתוֹכֵנוּ יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־
tunc :iſtam præuaricationem Dominum *in* | eſtis præuaricati
מְעַלְתֶּם בַּיהוָה הַמַּעַל הַזֶּה אָז
.Domini manu de Iſrael filios *eruiſtis*
[f]הִצַּלְתֶּם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִיַּד יְהוָה׃

prælati & ,ſacerdotis Elhazar filius Pinechas eſt reuerſus Et
32 [g]וַיָּשָׁב פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהַנְּשִׂיאִים
Ghilhad terra de ,Ghad filiis à & ,Reuben filiis à
מֵאֵת בְּנֵי־רְאוּבֵן וּמֵאֵת בְּנֵי־גָד מֵאֶרֶץ הַגִּלְעָד
eis retulerunt & :Iſrael filios ad Chenahan terram ad
אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּשִׁבוּ אוֹתָם
,Iſrael filiorum oculis in *verbum fuit bonum* * Et .*verbum*
33 דָּבָר׃ [h]וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
,dixerunt non & ,Iſrael filij Deo benedixerunt &
וַיְבָרְכוּ אֱלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אָמְרוּ
,terram *corrumpendum ad* ,*exercitum* ‡ ad eos *ſuper aſcendendum ad* $
לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם לַצָּבָא לְשַׁחֵת אֶת־הָאָרֶץ
.*ea in habitantes* † Ghad filij & ,Reuben filij *qua* *
אֲשֶׁר בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד יֹשְׁבִים בָּהּ׃

,altare Ghad filij & ,Reuben filij vocauerunt Et
34 וַיִּקְרְאוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד °לַמִּזְבֵּחַ
.Deus * Dominus quòd ,nos inter *ipſum* ‖ teſtis quia
כִּי־[h]עֵד הוּא בֵּינֹתֵינוּ כִּי יְהוָה הָאֱלֹהִים׃

pro holocauſto | * pro | † Sed vt ſit teſtis
[a] עוּד | ‖ generationẽ noſtram | * vt ſeruiamus | $ coram eo in holocauſtis | ‡ eſt
ſi | ſimilitudinẽ
[b] דּוֹר [c] בָּנָה | * pro holocauſto,
[d] עָשָׂה | † pro | ‖ ſed vt | * ſit | $ vt rebellemus | ‡ vt auertamur | * ne eamus
† pro holocauſto, pro oblatione, & | ‖ eſt ante tabernaculum
* Audierunt autem | $ principes
[e] יָעַד | ‡ erant,
* placuit
† ſit | ‖ contra | liberaſtis
[f] נָצַל | principes
[g] שׁוּב | rem. | * placuit res
[h] יָטַב | $ vt aſcenderent contra | ‡ pugnam, vt diſperderent | * in qua | † habitant.
| eſt

CAP. XXIII. כג

dedit requiem ‡ poſtquam ,*multis diebus à* $,fuit Et
1 [i]וַיְהִי מִיָּמִים רַבִּים אַחֲרֵי אֲשֶׁר־[k]הֵנִיחַ
,circuitu *à* * ſuis inimicis omnibus ab Iſrael Dominus
יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל־אֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב
.dies in venit † ,ſenuit Iehoſuah &
וִיהוֹשֻׁעַ זָקֵן בָּא בַּיָּמִים׃

$ poſt dies multos. | ‡ requieſcere fecit
[i] הָיָה [k] נוּחַ | * in | † &

,eius seniores ,Israel omnem Iehosuah Vocauitque
2 וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל־יִשְׂרָאֵל לִזְקֵנָיו
:eos ad dixitque ,eius præfectos ‡ & ,eius iudices & ,eius capita † & ‖ duces
וּלְרָאשָׁיו וּלְשֹׁפְטָיו וּלְשֹׁטְרָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם ‡ principes
vidistis Vosque .dies in veni ,senui Ego
3 אֲנִי זָקַנְתִּי [a] בָּאתִי בַּיָּמִים׃ וְאַתֶּם [b] רְאִיתֶם — [a] בּוֹא [b] רָאָה
omnibus vester Deus Dominus fecit quæ omnia
אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְכָל־
vester Deus Dominus quia ,vestris faciebus à istis gentibus in conspectu vestro,
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
.vobis pugnans ipse Pugnauit pro
הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם׃
residuas gentes vobis feci cadere ,Videte
4 רְאוּ [c] הִפַּלְתִּי לָכֶם אֶת־הַגּוֹיִם הַנִּשְׁאָרִים — [c] נָפַל
omnes & ,Iarden à ,vestris tribubus hæreditatem in istas
הָאֵלֶּה בְּנַחֲלָה לְשִׁבְטֵיכֶם מִן־הַיַּרְדֵּן וְכָל־
.Solis ingressu ‖ magnum mare & ,succidi quas ,gentes feci disperdere, vsque ad ‖ ab occasu
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִכְרַתִּי וְהַיָּם הַגָּדוֹל מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ׃ † propulsauit
eas propulsabit † ipse ,vester Deus Dominus Et
5 וַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא יֶהְדֳּפֵם
possedistis & vestris faciebus ‡ à eas expulit & ,vestris faciebus ‡ à ‡ facie vestra,
מִפְּנֵיכֶם [d] וְהוֹרִישׁ אֹתָם מִלִּפְנֵיכֶם וִירִשְׁתֶּם — [d] יָרַשׁ
Dominus est locutus quemadmodum ,earum terram
אֶת־אַרְצָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
,custodiendum ad ‖ ,valde confortabimini Et .vobis vester Deus confortamini
6 אֱלֹהֵיכֶם לָכֶם׃ וַחֲזַקְתֶּם מְאֹד לִשְׁמֹר * vt custodiatis,
,Moseh legis libro in scriptum † omne faciendum ad & faciatis
וְלַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־הַכָּתוּב בְּסֵפֶר [f] תּוֹרַת מֹשֶׁה † quod est
non Ad sinistra & dextra ‡ ab ea recedendum non ad ‡ [e] עָשָׂה [f] יָרָה
7 לְבִלְתִּי סוּר־מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמֹאול׃ לְבִלְתִּי־ ‡ & non recedatis
,vobiscum illas residuas ,istas gentes in ingrediendum ‡ ad dexteram & ad sinistrā. Vt non ingrediamini inter * quæ remanent
בוֹא בַּגּוֹיִם הָאֵלֶּה הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם
,iuretis neque ,commemoretis non earum deorum nomine in ‖ &
וּבְשֵׁם אֱלֹהֵיהֶם לֹא־תַזְכִּירוּ וְלֹא תַשְׁבִּיעוּ ‖ nomen Dei
.eis vos incuruetis neque ,eis seruiatis neque
וְלֹא תַעַבְדוּם וְלֹא [g] תִשְׁתַּחֲווּ לָהֶם׃ — [g] שָׁחָה
sicut ,adhæreatis vestro Deo Domino in Quinimò † † Sed
8 כִּי אִם־בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם תִּדְבָּקוּ כַּאֲשֶׁר
.hanc diem ad vsque fecistis
עֲשִׂיתֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
,magnas gentes vestris faciebus à Dominus expulit Et facie vestra
9 וַיּוֹרֶשׁ יְהוָה מִפְּנֵיכֶם גּוֹיִם גְּדֹלִים
ad vsq; vestris faciebus ‖ in vir * stetit non vos & :fortes ‡ & ‡ fortes, * quisquam
וַעֲצוּמִים וְאַתֶּם לֹא־עָמַד אִישׁ בִּפְנֵיכֶם עַד ‖ conspectu vestro
persequetur vobis ex vnus Vir .hanc diem
10 הַיּוֹם הַזֶּה׃ אִישׁ־אֶחָד מִכֶּם יִרְדָּף־
,vobis pugnans † ipse vester Deus Dominus quia ,mille † pugnat pro
אָלֶף כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם
valde custodimini Et .vobis est locutus sicut custodite
11 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם׃ וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד
.vestrum Deum Dominum diligendum ad ,vestris animabus propter animas vestras, vt diligatis
לְנַפְשֹׁתֵיכֶם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
residuo in ‖ adhæseritis & ,fueritis auersi auertendo si Quia ‖ residuis gentibus istis residuis istis
12 כִּי אִם־שׁוֹב תָּשׁוּבוּ וּדְבַקְתֶּם בְּיֶתֶר
,vobiscum istarum residuarum istarum gentium quæ sunt
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם
.eis in † fueritis ingressi & ,eis in † contraxeritis affinitatem & † cum
וְהִתְחַתַּנְתֶּם בָּהֶם וּבָאתֶם בָּהֶם
addet non quòd sciatis ‡ Sciendo vobis in ‡ ipsi & ‡ vobiscum.
13 וְהֵם בָּכֶם׃ יָדוֹעַ תֵּדְעוּ כִּי לֹא יוֹסִיף ‡ scitote
istas gentes expellendum ad * vester Deus Dominus * vt expellat
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְהוֹרִישׁ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה
offendiculum & ,laqueum in † vobis erunt & :vestris faciebus ‖ à ‖ facie vestra; sed
מִלִּפְנֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם [h] לְפַח [i] וּלְמוֹקֵשׁ † laqueus,
,vestris oculis in spinas in ‡ & ,vestris lateribus in flagellum in & — [h] פַּח [i] יָקַשׁ
וּלְשֹׁטֵט [k] בְּצִדֵּיכֶם [l] וְלִצְנִנִים בְּעֵינֵיכֶם ‡ spinæ
,ista optima humo desuper * vos disperdere ‡ donec — [k] שׁוּט [l] צָדַד
עַד אֲבָדְכֶם מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת ‡ disperdat * è terra
.vester Deus Dominus vobis dedit quam
אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
:terræ vniuersæ via in † hodie vadens ‖ ego ecce Et ‖ vado † per viam
14 וְהִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ הַיּוֹם בְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ

cognoscetis — quòd ,vestra anima tota in & ,vestro corde toto in sceleris &
וִידַעְתֶּם בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם כִּי
optimis verbis omnibus ex vnum verbum cecidit non
לֹא־נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכֹּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים
omnia :vos super vester Deus Dominus est locutus quæ
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עֲלֵיכֶם הַכֹּל
.vnum verbum eis ex cecidit non ,vobis venerunt
[a] בָּאוּ לָכֶם לֹא־נָפַל מִמֶּנּוּ דָּבָר אֶחָד׃ — [a] בּוֹא
,bonum verbum omne vos super venit sicuti ,erit Et
15 וְהָיָה כַּאֲשֶׁר־בָּא עֲלֵיכֶם כָּל־הַדָּבָר הַטּוֹב
adducet sic ,vos ad vester Deus Dominus est locutus quod
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲלֵיכֶם כֵּן יָבִיא
donec — vsque ,malum verbum omne vos super Dominus
יְהוָה עֲלֵיכֶם אֵת כָּל־הַדָּבָר [b] הָרָע עַד־ — [b] רוּעַ
disperdat * è terra — ,ista optima humo desuper * vos eum disperdere
הַשְׁמִידוֹ אוֹתְכֶם מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת
.vester Deus Dominus vobis dedit quam
אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
Cùm transgressi fueritis — ,vestri Dei Domini pactum vos transgrediendo In
16 בְּעָבְרְכֶם אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
seruieritis & ,ambulaueritis & ;vobis præcepit quod
אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם וַהֲלַכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם
furor — nasus irascetur & ,eis vos incuruaueritis & alienis diis
אֱלֹהִים אֲחֵרִים [c] וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם וְחָרָה אַף־ — [c] שָׁחָה
† contra ‡ è — ,optima terra desuper ‡ cito peribitis & ,vos in † Domini
יְהוָה בָּכֶם וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה
.vobis dedit quam
אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם׃

CAP. XXIIII. כד

Congregauit — Israel tribus omnes Iehosuah collegit Et
1 וַיֶּאֱסֹף יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
duces — ,eius capita ad & ,Israel seniores ad ,vocauitque ;Sechem in
שְׁכֶמָה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְרָאשָׁיו
coram — facies ad steterúntque ,eius præfectos ad & ,eius iudices ad &
וּלְשֹׁפְטָיו וּלְשֹׁטְרָיו וַיִּתְיַצְּבוּ לִפְנֵי
Deo. — :populum omnem ad Iehosuah Dixitque .Dei
2 הָאֱלֹהִים׃ וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם
Trans flumen — fluminis transitu In :Israel Deus Dominus dixit Sic
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנָּהָר
,Abraham pater Terach ,seculo à vestri patres habitauerunt
יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תֶּרַח אֲבִי אַבְרָהָם
.alienis diis seruierúntque ;Nachor pater &
וַאֲבִי נָחוֹר וַיַּעַבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃
* tuli ‖ è loco qui est trās flumē — fluminis transitu ‖ Abraham vestrum patrem cepi * Et
3 [d] וָאֶקַּח אֶת־אֲבִיכֶם אֶת־אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנָּהָר — [d] לָקַח
multiplicaui & ;Chenahan terrā omnē in eum feci ambulare &
[e] וָאוֹלֵךְ אוֹתוֹ בְּכָל־אֶרֶץ כְּנָעַן [f] וָאַרְבֶּ — [e] הָלַךְ [f] רָבָה וארבה
.Ischac ei dedi & ,eius semen
אֶת־זַרְעוֹ וָאֶתֶּן־לוֹ אֶת־יִצְחָק׃ — קׄ
‡ tradidique vt possideret — dedi & ‡ :Hesau & ,Iahacob Ischac ipsi dedi Et
4 וָאֶתֵּן לְיִצְחָק אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־עֵשָׂו וָאֶתֵּן
Iahacob :eum possidendum ad ,Schir montem Hesau ipsi
לְעֵשָׂו אֶת־הַר שֵׂעִיר [g] לָרֶשֶׁת אוֹתוֹ וְיַעֲקֹב — [g] יָרַשׁ
.Aegyptum descenderunt eius filij &
וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם׃
percussi & :Aharon & ,Moseh Misique
5 וָאֶשְׁלַח אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן [h] וָאֶגֹּף אֶת־ — [h] נָגַף
medio — poste a & ,eius interiore in feci quemadmodum ,Aegyptum
מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר [i] עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ וְאַחַר — [i] עָשָׂה
vestros patres eduxi Et .vos eduxi
6 [k] הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם׃ וָאוֹצִיא אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם — [k] יָצָא
Aegyptij sunt persecuti & :mare ad venistis & :Aegypto ex
מִמִּצְרַיִם וַתָּבֹאוּ הַיָּמָּה וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם
cum curribus, — .Suph mare ad equitibus in & .curru in vestros patres post
אַחֲרֵי אֲבוֹתֵיכֶם בְּרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים יַם־סוּף׃
caliginem posuit & ,Dominum ad clamauerunt Et
7 וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה [l] וַיָּשֶׂם מַאֲפֵל — [l] שׂוּם
Aegyptum — ,mare eum super adduxit & ,Ægyptios inter & ,vos inter
בֵּינֵיכֶם וּבֵין הַמִּצְרִים וַיָּבֵא עָלָיו אֶת־הַיָּם — [m] כָּסָה
feci quæ vestri oculi viderunt & :eum operuit &
[m] וַיְכַסֵּהוּ וַתִּרְאֶינָה עֵינֵיכֶם אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי [n] — [n] רָאָה

. multis diebus deserto * in habitastis & : Ægypto in solitudine
בְּמִצְרָ֑יִם וַתֵּשְׁב֥וּ ᵃ בַמִּדְבָּ֖ר יָמִ֥ים רַבִּֽים׃ — יָשַׁב [a]
habitantis Emoræi terram ad vos adduxi Et
8 וָאָבִ֨אָה אֶתְכֶ֜ם אֶל־אֶ֣רֶץ הָאֱמֹרִ֗י הַיּוֹשֵׁב֙ — ואביא ק
eos dedi † & ; vobiscum pugnauerúntque ; Iarden transitu in
בְּעֵ֣בֶר הַיַּרְדֵּ֔ן וַיִּֽלָּחֲמ֖וּ אִתְּכֶ֑ם וָאֶתֵּ֨ן אוֹתָ֤ם — trans
eos deleui & , eorum terram possedistis & , vestra manu in † tradidi
9 בְּיֶדְכֶם֙ וַתִּֽירְשׁ֣וּ אֶת־אַרְצָ֔ם וָאַשְׁמִידֵ֖ם
rex Sippor filius Balac surrexit Et . vestris faciebus à facie vestra.
מִפְּנֵיכֶֽם׃ וַיָּ֨קָם [b] בָּלָ֤ק בֶּן־צִפּוֹר֙ מֶ֣לֶךְ — קוּם [b]
Bilham ad vocauit & misitque : Israel in pugnauit & , Moab
מוֹאָ֔ב וַיִּלָּ֖חֶם בְּיִשְׂרָאֵ֑ל וַיִּשְׁלַ֗ח וַיִּקְרָ֛א לְבִלְעָ֥ם
. vobis maledicendum ad , Behor filium — vt malediceret
בֶּן־בְּע֖וֹר לְקַלֵּ֥ל אֶתְכֶֽם׃ — sed
benedicendo benedixit & , Bilham ad audire nolui Et
10 וְלֹ֥א [c] אָבִ֖יתִי לִשְׁמֹ֣עַ לְבִלְעָ֑ם וַיְבָ֤רֶךְ בָּרוֹךְ֙ — אָבָה [c]
transistis Et . eius manu è vos erui || & , vobis || liberaui
11 אֶתְכֶ֔ם וָאַצִּ֥ל [d] אֶתְכֶ֖ם מִיָּדֽוֹ׃ וַתַּעַבְר֣וּ אֶת־ — נָצַל [d] contra
vos in pugnauerunt & : Iericho ad venistis & , Iarden contra
הַיַּרְדֵּן֮ וַתָּבֹ֣אוּ אֶל־יְרִיחוֹ֒ וַיִּֽלָּחֲמ֣וּ בָכֶ֣ם
, Chenahanæus & , Perizæus & , Emoræus , Iericho domini viri
בַּעֲלֵי־יְ֠רִיחוֹ הָֽאֱמֹרִ֨י וְהַפְּרִזִּ֜י וְהַֽכְּנַעֲנִ֗י
dedique : Iebuzæus & , Chiuuæus , Ghirghazæus & , Chittæus & tradidique
וְהַֽחִתִּי֙ וְהַגִּרְגָּשִׁ֔י הַחִוִּ֖י וְהַיְבוּסִ֑י וָאֶתֵּ֥ן
vestras facies ad misi Et . vestra manu in eos ante vos
12 אוֹתָ֖ם בְּיֶדְכֶֽם׃ וָאֶשְׁלַ֤ח לִפְנֵיכֶם֙ אֶת־
reges duos , vestris faciebus à eos expulit & , crabronem facie vestra,
הַצִּרְעָ֔ה וַתְּגָ֤רֶשׁ אוֹתָם֙ מִפְּנֵיכֶ֔ם [e] שְׁנֵ֖י מַלְכֵ֣י — שָׁנָה [e]
Dedique . tuo arcu in neque , tuo gladio in non , Emoræi
13 הָאֱמֹרִ֑י לֹ֥א בְחַרְבְּךָ֖ וְלֹ֥א בְקַשְׁתֶּֽךָ׃ וָאֶתֵּ֨ן
non quas vrbes & , ea in laborasti non qua terram vobis — in qua non laborastis,
לָכֶ֜ם אֶ֣רֶץ ׀ אֲשֶׁ֧ר לֹא־יָגַ֣עְתָּ בָּ֗הּ וְעָרִים֙ אֲשֶׁ֣ר לֹא־
non quæ oliueta & vineas : eis in habitastis & , ædificastis
בְנִיתֶ֔ם [f] וַתֵּשְׁב֖וּ [g] בָּהֶ֑ם כְּרָמִ֤ים וְזֵיתִים֙ אֲשֶׁ֣ר לֹא־ — בָּנָה [f] יָשַׁב [g]
, Dominum timete nunc Et . comedentes vos , plantastis comeditis
14 נְטַעְתֶּ֔ם אַתֶּ֖ם אֹכְלִֽים׃ וְעַתָּ֞ה [h] יְר֧אוּ אֶת־יְהוָ֛ה — יָרֵא [h]
remouete & , veritate in & , perfectione in ei seruite &
וְעִבְד֥וּ אֹת֖וֹ בְּתָמִ֣ים וּבֶאֱמֶ֑ת [i] וְהָסִ֣ירוּ אֶת־ — אָמַן [i] trans flumen,
, fluminis transitu in vestri patres seruierunt quibus , deos
אֱלֹהִ֗ים אֲשֶׁר֩ עָבְד֨וּ אֲבוֹתֵיכֶ֜ם בְּעֵ֤בֶר הַנָּהָר֙
* malum si Et . Domino seruite & , Ægypto in & — * est
15 וּבְמִצְרַ֔יִם וְעִבְד֖וּ אֶת־יְהוָֽה׃ וְאִם֩ [k] רַ֨ע — רוּעַ [k]
hodie vobis eligite , Domino seruire vestris oculis in
בְּעֵינֵיכֶ֜ם לַעֲבֹ֣ד אֶת־יְהוָ֗ה בַּחֲר֨וּ לָכֶ֣ם הַיּוֹם֮
seruierunt quibus , Deos siue , seruiatis cui
אֶת־מִ֣י תַעֲבֹדוּן֒ אִ֣ם אֶת־אֱלֹהִ֞ים אֲשֶׁר־עָבְד֣וּ
deos siue , fluminis transitu in qui , vestri patres — fuerunt trans flumen,
אֲבֽוֹתֵיכֶ֗ם אֲשֶׁר֙ בְּעֵ֣בֶר הַנָּהָ֔ר וְאִם֙ אֶת־אֱלֹהֵ֣י — מעבר ק
ego & ; eorum terra in habitantes vos quorum ‡ , Emoræi
הָֽאֱמֹרִ֔י אֲשֶׁ֥ר אַתֶּ֖ם יֹשְׁבִ֣ים בְּאַרְצָ֑ם וְאָנֹכִ֣י — ‡ in quorum habitatis terra:
populus respondit Et . Domino seruiemus , mea domus &
16 וּבֵיתִ֔י נַעֲבֹ֖ד אֶת־יְהוָֽה׃ וַיַּ֤עַן [l] הָעָם֙ — עָנָה [l]
seruiendo , Dominum derelinquendo à nobis Absit : dixit &
וַיֹּ֔אמֶר חָלִ֣ילָה לָּ֔נוּ מֵעֲזֹ֖ב אֶת־יְהוָ֑ה לַעֲבֹ֖ד — vt derelinquamus
, noster Deus Dominus Quoniam . alienis diis
17 אֱלֹהִ֥ים אֲחֵרִֽים׃ כִּ֚י יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֔ינוּ — fecit
Ægypti terra è nostros patres & , nos faciens ascendere ipse
ה֗וּא הַֽמַּעֲלֶ֥ה אֹתָ֛נוּ וְאֶת־אֲבוֹתֵ֛ינוּ מֵאֶ֥רֶץ מִצְרַ֖יִם
signa nostris oculis in fecit qui & , seruorum domo è
מִבֵּ֣ית עֲבָדִ֑ים וַאֲשֶׁ֨ר עָשָׂ֜ה לְעֵינֵ֗ינוּ אֶת־הָאֹת֤וֹת [m] — אוֹת [m]
ambulauim' qua ‡ , via omni in nos custodiuit & , ista magna — ‡ per quam
הַגְּדֹלוֹת֙ הָאֵ֔לֶּה וַֽיִּשְׁמְרֵ֗נוּ בְּכָל־הַדֶּ֙רֶךְ֙ אֲשֶׁ֣ר הָלַ֣כְנוּ
. eorum interiori in transiuimus quorum , populis omnibus in & , ea in — per quorum transiuimus medium.
בָ֔הּ וּבְכֹל֙ הָֽעַמִּ֔ים אֲשֶׁ֥ר עָבַ֖רְנוּ בְּקִרְבָּֽם׃
Emoræum & , populos omnes Dominus Expulitque
18 וַיְגָ֨רֶשׁ יְהוָ֜ה אֶת־כָּל־הָֽעַמִּ֗ים וְֽאֶת־הָאֱמֹרִ֛י
seruiemus nos etiam : nostris faciebus * à terræ habitatorem — * facie nostra,
יֹשֵׁ֥ב הָאָ֖רֶץ מִפָּנֵ֑ינוּ גַּם־אֲנַ֙חְנוּ֙ נַעֲבֹ֣ד אֶת־
Iehosuah Dixitque . noster Deus † ipse quia , Domino — † est
יְהוָ֔ה כִּי־ה֖וּא אֱלֹהֵֽינוּ׃
quia , Domino seruire poteritis Non : populum ad
19 וַיֹּ֨אמֶר יְהוֹשֻׁ֜עַ
אֶל־הָעָ֗ם לֹ֤א תֽוּכְלוּ֙ לַעֲבֹ֣ד אֶת־יְהוָ֔ה כִּֽי־

sanctus est, parcet non : ipse ‡ æmulator Deus , ipse sancti Deus
אֱלֹהִ֥ים קְדֹשִׁ֖ים ה֑וּא אֵֽל־קַנּ֣וֹא ה֔וּא לֹֽא־יִשָּׂ֥א [a] — נָשָׂא [a]
dereliqueritis Cùm ‡ . vestris peccatis atque , vestro sceleri *
20 לְפִשְׁעֲכֶ֖ם וּלְחַטֹּאותֵיכֶֽם׃ כִּ֤י תַֽעַזְבוּ֙ אֶת־ — * vestris sceleribus ‡ Si dimiseritis ‡ deo alieno,
malefaciet & , se couertet & , alienigenæ diis ‡ seruieritis & , Dominũ
יְהוָ֔ה וַעֲבַדְתֶּ֖ם אֱלֹהֵ֣י נֵכָ֑ר וְשָׁ֨ב [b] וְהֵרַ֤ע — שׁוּב [b]
. vobis benefecerit postquam , vos consumet & , vobis
לָכֶם֙ וְכִלָּ֣ה אֶתְכֶ֔ם אַחֲרֵ֖י אֲשֶׁר־הֵיטִ֥יב [c] לָכֶֽם׃ — יָטַב [c]
quia , Nequaquam : Iehosuah ad populus Dixitque
21 וַיֹּ֥אמֶר הָעָ֖ם אֶל־יְהוֹשֻׁ֑עַ לֹּ֕א כִּ֥י אֶת־ — sed
populum ad Iehosuah Dixitque . seruiemus Domino
22 יְהוָ֖ה נַעֲבֹֽד׃ וַיֹּ֨אמֶר יְהוֹשֻׁ֜עַ אֶל־הָעָ֗ם
vobis elegistis vos quia , vos in vos Testes — estis contra
עֵדִ֤ים [d] אַתֶּם֙ בָּכֶ֔ם כִּֽי־אַתֶּ֞ם בְּחַרְתֶּ֥ם לָכֶ֛ם אֶת־ — עוּד [d]
nunc Et . Testes : dixerunt Et . ei seruiendum ad Dominum — vt seruiatis
23 יְהוָ֖ה לַעֲבֹ֣ד אוֹת֑וֹ וַיֹּאמְר֖וּ עֵדִֽים׃ וְעַתָּ֕ה
: vestro interiori | in † qui alienigenæ * deos remouete — * alienos † sunt | medio vestri,
הָסִ֛ירוּ [e] אֶת־אֱלֹהֵ֥י הַנֵּכָ֖ר אֲשֶׁ֣ר בְּקִרְבְּכֶ֑ם
. Israel Deum Dominum ad vestrum cor inclinate &
וְהַטּוּ֙ [f] אֶת־לְבַבְכֶ֔ם אֶל־יְהוָ֖ה אֱלֹהֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ — סוּר [e]
[f] nostro Deo Domino : Iehosuah ad populus Dixeruntque — נָטָה [f]
24 וַיֹּאמְר֥וּ הָעָ֖ם אֶל־יְהוֹשֻׁ֑עַ אֶת־יְהוָ֤ה אֱלֹהֵ֙ינוּ֙
Iehosuah excidit ‡ Et . audiemus ‡ eius voce in * & , seruiemus — * voci ‡ obediemus ‡ percussit * cum † præceptum.
25 נַעֲבֹ֔ד וּבְקוֹל֖וֹ נִשְׁמָֽע׃ וַיִּכְרֹ֨ת יְהוֹשֻׁ֧עַ
, statutum † ei proposuit & : illa die in populo * fœdus
בְּרִ֛ית לָעָ֖ם בַּיּ֣וֹם הַה֑וּא וַיָּ֥שֶׂם [g] ל֛וֹ חֹ֥ק — שׂוּם [g]
verba Iehosuah Scripsitque . Sechem in iudicium &
26 וּמִשְׁפָּ֖ט בִּשְׁכֶֽם׃ וַיִּכְתֹּ֤ב יְהוֹשֻׁ֙עַ֙ אֶת־הַדְּבָרִ֣ים
lapidem cepit & . Dei legis libro in ista — tulit
הָאֵ֔לֶּה בְּסֵ֖פֶר תּוֹרַ֣ת אֱלֹהִ֑ים [h] וַיִּקַּח֙ [i] אֶ֣בֶן — לָקַח [h] יָרָה [i]
‡ quæ , quercum subter ibi eum statuit & , magnum — ‡ erat
גְּדוֹלָ֔ה וַיְקִימֶ֣הָ [k] שָּׁ֔ם תַּ֚חַת הָֽאַלָּ֔ה אֲשֶׁ֖ר — קוּם [k]
omnem ad Iehosuah Dixitque . Domini sanctuario in
27 בְּמִקְדַּ֥שׁ יְהוָֽה׃ וַיֹּ֨אמֶר יְהוֹשֻׁ֜עַ אֶל־כָּל־
, testimonium in nobis in erit iste lapis Ecce : populum
הָעָ֗ם הִנֵּ֨ה הָאֶ֤בֶן הַזֹּאת֙ תִּֽהְיֶה־בָּ֣נוּ לְעֵדָ֔ה
quæ , Domini dicta omnia audiuit ipse quia — eloquia
כִּֽי־הִ֣יא שָׁמְעָ֗ה אֵ֚ת כָּל־אִמְרֵ֣י יְהוָ֔ה אֲשֶׁ֥ר
forte ne , testimonium in vos in * erit & : nobiscum est locutus — * contra
דִּבֶּ֖ר עִמָּ֑נוּ וְהָיְתָ֤ה בָכֶם֙ לְעֵדָ֔ה פֶּֽן־
Iehosuah Dimisitque . vestrum Deum in negetis — contra
28 תְּכַחֲשׁ֖וּן בֵּאלֹהֵיכֶֽם׃ וַיְשַׁלַּ֤ח יְהוֹשֻׁ֙עַ֙ אֶת־
post fuit Et . suam hæreditatem in virum populum — quemlibet
29 הָעָ֔ם אִ֖ישׁ לְנַחֲלָתֽוֹ׃ וַיְהִ֗י אַחֲרֵי֙
seruus Nun filius Iehosuah est mortuus & , hæc verba
הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה וַיָּ֛מָת [l] יְהוֹשֻׁ֥עַ בִּן־נ֖וּן עֶ֣בֶד — מוּת [l]
Sepeliérúntque . annorum decem & centum filius , Domini
30 יְהוָ֑ה בֶּן־מֵאָ֥ה וָעֶ֖שֶׂר שָׁנִֽים׃ וַיִּקְבְּר֤וּ
‡ quæ , Timnathserach in ; eius hæreditatis termino in eum — ‡ est
אֹתוֹ֙ בִּגְב֣וּל נַחֲלָת֔וֹ בְּתִמְנַת־סֶ֖רַח אֲשֶׁ֣ר
. Ghahas montis aquilone ab , Ephraim monte in
בְּהַר־אֶפְרָ֑יִם מִצְּפ֖וֹן לְהַר־גָּֽעַשׁ׃
, Iehosuah diebus omnibus Domino Israel Seruiuitque
31 וַיַּעֲבֹ֤ד יִשְׂרָאֵל֙ אֶת־יְהוָ֔ה כֹּ֖ל יְמֵ֣י יְהוֹשֻׁ֑עַ
post dies prolongauerunt qui , seniorum diebus omnibus &
וְכֹ֣ל ׀ יְמֵ֣י הַזְּקֵנִ֗ים אֲשֶׁ֨ר הֶאֱרִ֤יכוּ יָמִים֙ אַחֲרֵ֣י
, Domini opus omne cognouerunt qui & , Iehosuah
יְהוֹשֻׁ֔עַ וַאֲשֶׁ֣ר יָדְע֗וּ אֵ֚ת כָּל־מַעֲשֵׂ֣ה יְהוָ֔ה
quæ , Ioseph ossa Et . Israel ipsi fecerat quod
32 אֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה לְיִשְׂרָאֵֽל׃ וְאֶת־עַצְמ֣וֹת יוֹסֵ֡ף אֲשֶׁר־
sepelierunt , Ægypto ex Israel filij fecerunt ascendere
הֶעֱלוּ֩ [m] בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֨ל ׀ מִמִּצְרַ֜יִם קָבְר֣וּ — עָלָה [m]
Iahacob acquisierat quam , agri parte in Sechem in
בִשְׁכֶ֗ם בְּחֶלְקַ֤ת הַשָּׂדֶה֙ אֲשֶׁ֣ר קָנָ֧ה יַעֲקֹ֛ב
; agnellis centum in , Sechem patris Chamor filiis à — nummis;
מֵאֵ֛ת בְּנֵֽי־חֲמ֥וֹר אֲבִֽי־שְׁכֶ֖ם בְּמֵאָ֣ה קְשִׂיטָ֑ה
filius Elhazar Et . hæreditatem in Ioseph filiis fuerunt &
33 וַיִּהְי֥וּ [n] לִבְנֵי־יוֹסֵ֖ף לְנַחֲלָֽה׃ וְאֶלְעָזָ֤ר בֶּן־ — חָיָה [n]
Pinechas Gibhath ‡ in eum sepelierunt & : est mortuus Aharon — ‡ colle
אַהֲרֹן֙ מֵ֔ת [o] וַיִּקְבְּר֣וּ אֹת֗וֹ בְּגִבְעַת֙ פִּֽינְחָ֣ס — מוּת [o]
. Ephraim monte in ei fuit datus qui , eius filij
בְּנ֔וֹ אֲשֶׁ֥ר נִתַּן־ל֖וֹ בְּהַ֥ר אֶפְרָֽיִם׃ חזק

שופטים
LIBER IVDICVM
HEBRAICE SOPHTIM.

CAP. I. א

ET

,Iehosuah *mori* post fuit

1 ויהי אחרי מות יהושע [a]

Israel filij interrogauerũt &

וישאלו בני ישראל

ascẽdet Quis :dicẽdo, *Domino in*

ביהוה לאמר מי־יעלה־

Chenahanæum ad nobis

לנו אל־הכנעני

Iehudah :Dominus dixit Et ?*eum in* pugnandum ad principio in

2 בתחלה [b] להלחם בו: ויאמר יהוה יהודה

Dixitque .eius manu in terram dedi Ecce .ascendet

3 יעלה הנה נתתי את־הארץ בידו: ויאמר

,meã sortẽ in mecũ Ascende :suum fratrẽ Simhon ad Iehudah

יהודה לשמעון אחיו עלה אתי בגרלי

tecum ego etiam * ibo & :Chenahanæum *in* pugnabimus &

ונלחמה בכנעני והלכתי גם־אני אתך

;Iehudah Ascenditque .Simhon eo cum *iuit* & .tuam sortem in

4 בגורלך וילך אתו שמעון: [c] ויעל יהודה

:eorum manu in Perizæum & ,Chenahanæum Dominus *dedit* &

ויתן יהוה את־הכנעני והפרזי בידם

.virorum millia decem ,Bezec in eos percusserunt &

ויכום [d] בבזק עשרה אלפים איש:

pugnauerunt & ,Bezec in Adonibezec § inuenerunt Et

5 וימצאו את־אדני בזק בבזק וילחמו

.Perizæum & ,Chenahanæum percusserunt & ;*eum in*

בו ויכו את־הכנעני ואת־הפרזי:

,eum *post* sunt persecuti & ,Adonibezec * Fugitque

6 וינס [e] אדני בזק וירדפו אחריו

,eius manuum pollices absciderunt & ,eum apprehenderunt &

ויאחזו אתו ויקצצו את־בהנות ידיו

Septuaginta :Adonibezec † Dixitque .eius pedum &

7 ורגליו: ויאמר אדני־בזק שבעים

,abscissis eorum pedum & ,eorum manuum pollicibus ,reges

מלכים בהנות ידיהם ורגליהם מקצצים

sic ,feci Sicut :mea mensa sub *colligentes fuerunt*

היו מלקטים תחת שלחני כאשר [f] עשיתי כן

,Ierusalaim § eum adduxerunt & .Deus mihi *rependit* ‡

שלם־לי אלהים ויביאהו [g] ירושלם

Iehudah filij Pugnaueruntque .ibi est mortuus &

8 וימת [h] שם: וילחמו בני־יהודה

os ad ‡ eam percusserunt & ,eam ceperunt & ,Ierusalaim *in* †

בירושלם וילכדו אותה ויכוה לפי־

signem in miserunt ciuitatem & ,gladij

חרב ואת־העיר שלחו באש:

pugnandum ad Iehudah filij descenderunt postea Et

9 ואחר ירדו בני יהודה להלחם

.*planiciem &* ,*meridiem &* ,*montem* ‖ habitantem ,Chenahanæum *in* *

בכנעני יושב ההר והנגב והשפלה:

:Chebron in *habitantem* ‡ Chenahanæum ad Iehudah *iuit* † Et

10 וילך יהודה אל־הכנעני היושב בחברון

percusserunt & (Chiriatharbah *facies ad* § Chebron nomen &)

ושם־חברון לפנים קרית ארבע ויכו

.Talmai & ,Achiman & ,Sesai

את־ששי ואת־אחימן ואת־תלמי:

Debir nomen &) :Debir habitatores ad inde *iuit* Et

11 וילך משם אל־יושבי דביר ושם־דביר

Qui :Caleb Dixitque (.Chiriathsepher † antea

12 לפנים [i] קרית־ספר: ויאמר כלב אשר

ei dabo & ,eam ceperit & ,Chiriathsepher percusserit

יכה [k] את־קרית ספר ולכדה ונתתי לו

Marginal notes (right): [a] חיה — mortem. Dominum. [b] חלל — cum eo? contra. perrexit. [c] עלה — tradidit. [d] נכה — § dominũ Bezec. cum eo, † dominus Bezec, [e] נוס — † dominus Bezec. colligebant. [f] עשה — ‡ reddidit. § in. [g] בוא. [h] מות — † contra ‡ acie. * contra ‖ in monte, & in meridie, & in planicie. † perrexit ‡ qui habitabat § antea fuit. perrexit. † fuit ciuitas literarum. [i] פנה. [k] נכה.

eam cepit Et .vxorem in meam filiam Hachsah

13 את־עכסה בתי [l] לאשה: וילכדה

deditque :ea *ab* ‖ minor * ,Caleb fratris Chenaz filius Hothniel

עתניאל בן־קנז אחי כלב הקטן ממנו ויתן־

,*ipsam veniendo in* ,fuit Et .vxorem in suam filiam Hachsah ei

14 לו את־עכסה בתו לאשה: ויהי [m] בבואה

se defixit ‖ Et .agrum suo patre à *petendum ad* * eum *incitauit &*

ותסיתהו לשאל מאת־אביה השדה ותצנח

?tibi † Quid :Caleb ei dixitque :asino *desuper*

מעל החמור ויאמר־לה כלב מה־לך:

terram quia ;benedictionem mihi Da :ei Dixitque

15 ותאמר לו [n] הבה־לי ברכה כי ארץ

dedit & :aquarum *scaturigines* § mihi *dabis* ‡ & ,mihi dedisti *meridiei* †

הנגב נתתני ונתתה לי [o] גלת מים ויתן־

scaturigines & ,*partis superioris scaturigines* * Caleb ei

לה כלב את גלת [p] עלית ואת גלת

ascenderunt Moseh soceri Cheni filij Et .*inferioris partis*

16 תחתית: ובני קיני חתן משה עלו

,Iehudah desertum ‖ Iehudah filiis cum Palmarum ciuitate de

מעיר התמרים את־בני יהודה מדבר יהודה

.populo cum habitauit & ,*iuit* ‡ & :Harad meridie in † quod

אשר בנגב ערד וילך וישב את־העם:

percusserunt & ,suo fratre Simhon cum Iehudah iuit Et

17 וילך יהודה את־שמעון אחיו ויכו

:*eam* interfecerunt & :Sephath habitatorem Chenahanæum

את־הכנעני יושב צפת ויחרימו אותה

Cepitque .Chormah § ciuitatis nomen vocauit &

18 ויקרא את־שם־העיר חרמה: וילכד

,Aschelon & ,eius terminum & ,Hazzah Iehudah

יהודה את־עזה ואת־גבולה ואת־אשקלון

.eius terminum & ,Hechron & ,eius terminum &

ואת־גבולה ואת־עקרון ואת־גבולה:

possedit & ;Iehudah cum Dominus Fuitque

19 ויהי יהוה את־יהודה וירש את־

quia ,vallis habitatores *expellendum ad* non quia :montem

ההר כי לא [q] להוריש את־ישבי העמק כי־

Caleb ipsi Dederúntque .eis † ferrei currus

20 רכב ברזל להם: ויתנו לכלב את־

inde expulit & :Moseh est locutus sicut :Chebron

חברון כאשר דבר משה ויורש משם את־

habitatorem Iebusæum Et .Hanac filios tres

21 שלשה בני הענק: ואת־היבוסי ישב

habitauit & :Biniamin filij expulerunt non Ierusalaim

ירושלם לא הורישו בני בנימן וישב

diem ad vsque Ierusalaim in Biniamin filiis cum Iebusæus

היבוסי את־בני בנימן בירושלם עד היום

ipsi etiam ,Ioseph domus ascenderunt Et .hanc

22 הזה: [r] ויעלו בית־יוסף גם־הם

fecerunt explorari Et .eis cum § Dominus & ,Bethel *

23 בית־אל ויהוה עמם: [s] ויתירו

(.Luz antea † vrbis nomen &) Bethel *in* ,Ioseph domus

בית־יוסף בבית־אל ושם־העיר לפנים לוז:

,vrbe ex egredientem virum custodes viderunt Et

24 [t] ויראו השומרים איש יוצא מן־העיר

,vrbis introitum quæso nobis Ostende :ei dixeruntque

ויאמרו לו הראנו נא את־מבוא העיר

eis ostendit Et .misericordiam tecum faciemus &

25 ועשינו עמך חסד: ויראם את־

:gladij *os ad* vrbem percusseruntque ,vrbis introitum

מבוא העיר [u] ויכו את־העיר לפי־חרב

.dimiserunt eius familiam omnem & ,virum &

ואת־האיש ואת־כל־משפחתו שלחו:

Marginal notes (left): [l] בגר — ‡ qui ‖ erat. cùm pergeret ipsa, & instigauit. [m] הירה. * vt peteret. § descendit de. † est. [n] יהב — † aridam ‡ da § fontes. [o] גלל — * fontes superiores, & fontes inferiores. [p] עלה — ‖ in. † est ‡ perrexit. eos. § anathema. erat expellere. [q] ירש — † erant. [r] עלה — * in § fuit. [s] תור — † fuit. [t] ראה. acie. [u] נכה.

vrbem ædificauit & : Chitthim terram ‖ vir iuit † Et — † perrexit ‖ in

26 וילך האיש ארץ החתים [a]ויבן עיר — בנה [a] — * est

diem ad vsque eius nomen * hoc ; Luz eius nomen vocauit &

ויקרא שמה לוז הוא שמה עד היום

, Bethsean Menassch expulit non Et . hanc

27 הזה׃ ולא [b]הוריש מנשה את בית שאן — ירש [b]

habitatores & , eius filias & , Tahanach & , eius filias & oppida

ואת בנתיה ואת תענך ואת בנתיה ואת ישב — יושבי ק

& , Ibleham habitatores & , eius filias ‡ & , Dor

דור ואת בנתיה ואת יושבי יבלעם ואת — $ oppida

; eius filias * & , Meghiddo habitatores & ; eius filias ‡ — ‡ oppida

בנתיה ואת יושבי מגדו ואת בנתיה

. ipsa terra in habitare Chenahanæus voluitque † — † cœpitque

[c]ויואל הכנעני לשבת בארץ הזאת׃ — יאל [c]

Chenahanæum posuit & , Israel esset roboratus cum , fuit Et

28 [d]ויהי כי חזק ישראל [e]וישם את הכנעני — היה [d] שום [e]

Ephraim Et . eum expulit non expellendo sed : tributum ad — tributarium

29 למס והוריש לא הורישו׃ ואפרים

, Ghazer in habitantem Chenahanæum expulit non

לא הוריש את הכנעני היושב בגזר

. Ghazer in eius interiore in Chenahanæus habitauit sed — medio

וישב הכנעני בקרבו בגזר׃

& , Chitron habitatores expulit non Zebulun

30 זבולן לא הוריש את יושבי קטרון ואת

, eius interiore in Chenahanæus habitauit sed , Nahalol habitatores — medio

יושבי נהלל וישב הכנעני בקרבו

expulit non Aser . tributum in fuerüntque — tributarij.

31 ויהיו [f]למס׃ אשר לא [g]הוריש את — מס [f] ירש [g]

, Achlab & , Sidon habitatores & , Hacho habitatores

ישבי עכו ואת יושבי צידון ואת אחלב

. Rechob & , Aphic & , Chelbah & , Achzib &

ואת אכזיב ואת חלבה ואת אפיק ואת רחב׃

habitatorum ‖ Chenahanæi interiore in Aser habitauit Et — medio ‖ habitatoris

32 וישב האשרי בקרב הכנעני ישבי

expulit non Naphthali . eum expulit non quia , terræ

33 הארץ כי לא הורישו׃ נפתלי לא הוריש

: Bethhanath habitatores & , Bethsemes habitatores

את ישבי בית שמש ואת ישבי בית ענת

: terræ habitatorum Chenahanæi interiore in habitauit sed — medio Chenahanæorum

וישב בקרב הכנעני ישבי הארץ

eis erant Bethhanath & , Bethsemes habitatores &

וישבי בית שמש ובית ענת היו להם

Dan filios Emoræus oppresserunt $ Et . tributum in * — * tributarij. $ compulerũt

34 למס׃ וילחצו האמרי את בני דן

, vallem in descendere ei dederat ‡ non quia ; montem ad — Emoræi ‡ permiserat eis vt descenderent

ההרה כי לא נתנו [h]לרדת לעמק׃ — ירד [h]

Cheres monte in habitare Emoræus Cœpitque

35 [i]ויואל האמרי [k]לשבת בהר חרס — יאל [i] ישב [k]

, Ioseph domus manus est aggrauata & : Sahalbim in , Aialon in

באילון ובשעלבים ותכבד יד בית יוסף

ascensu ab * Emoræi terminus Et . tributum in fuerunt & — * erat

36 [l]ויהיו למס׃ וגבול האמרי ממעלה — היה [l]

. suprà & , petra à , scorpionum

עקרבים מהסלע ומעלה׃

CAP. II. ב

ad , Ghilhal de Domini angelus ascendit Et

1 [m]ויעל מלאך יהוה מן הגלגל אל — עלה [m] — † flentes,

, Ægypto ex vos feci Ascendere : dixit & , Bochim †

[n]הבכים ויאמר אעלה אתכם ממצרים — בכה [n] — ‖ super

iuraui quam ‖ , terram in vos introduxi &

[o]ואביא אתכם אל הארץ אשר נשבעתי — בוא [o]

meum pactum faciam irritum Non : dixi & , vestris patribus

לאבתיכם ואמר לא [p]אפר בריתי — פור [p]

pactum excideritis $ non vos Et . seculum * in vobiscum — * æternum. $ ferietis

2 אתכם לעולם׃ ואתם לא תכרתו ברית

: diruetis eorum altaria : huius terræ habitatoribus ‡ — ‡ cum

ליושבי הארץ הזאת מזבחותיהם [q]תתצון — נתץ [q]

† fecistis hoc cur ; mea voce in audistis * non & — * obedistis voci meæ:

ולא שמעתם בקלי מה זאת עשיתם׃

, vestris faciebus à eos expellam Non : dixi etiam Et — facie vestra:

3 וגם אמרתי לא אגרש אותם מפניכם

vobis erunt eorum dij & , lateribus in vobis erunt sed

והיו לכם לצדים [a]ואלהיהם יהיו לכם — צדד [a] — cùm loqueretur angelus

Domini angelum loqui secundum , fuit Et . laqueum in

4 [b]למוקש׃ ויהי כדבר מלאך יהוה את — יקש [b]

eleuauerunt & , Israel filios omnes ad hæc verba

הדברים האלה אל כל בני ישראל [c]וישאו — נשא [c]

Vocaueruntque . fleuerunt & , suam vocem populus

5 העם את קולם ויבכו׃ ויקראו

ibi immolauerunt & : Bochim ‡ ipsius loci nomen — ‡ flentium:

שם המקום ההוא [d]בכים ויזבחו שם — בכה [d]

abierunt & , populum Iehosuah dimisit Et . Domino

6 ליהוה׃ וישלח יהושע את העם וילכו

possidendum ad , suam hæreditatem ad vir , Israel filij — vnusquisque

בני ישראל איש לנחלתו [e]לרשת — ירש [e]

omnibus Domino populus Seruierüntque . terram

7 את הארץ׃ ויעבדו העם את יהוה כל

qui , seniorum diebus omnibus & , Iehosuah diebus

ימי יהושע וכל [f]ימי הזקנים אשר — יום [f]

omne viderunt qui , Iehosuah post dies prolongauerunt

האריכו ימים אחרי יהושוע אשר [g]ראו את כל — ראה [g]

. Israeli fecit quod , magnum Domini opus

מעשה יהוה הגדול אשר עשה לישראל׃

, Domini seruus , Nun filius Iehosuah est mortuus Et

8 [h]וימת יהושע בן נון עבד יהוה — מות [h]

vir eum sepelierunt Et . annorum decem & centum filius

9 בן מאה ועשר [i]שנים׃ ויקברו אתו — שנה [i]

, Ephraim mõte in , Heres Thimnath in ei' hæreditatis termino in

בגבול נחלתו בתמנת חרס בהר אפרים

generatio omnis etiam Et . Ghahas montis aquilone ab

10 מצפון להר געש׃ וגם כל הדור

alia generatio surrexitque : suos patres ad sunt collecti illa — congregata est

ההוא נאספו אל אבותיו [k]ויקם דור אחר — קום [k]

etiam & , Dominum nouerunt non qui , eos post

אחריהם אשר לא ידעו את יהוה וגם את

filij Feceruntque . Israeli fecit quod factum — opus

11 המעשה אשר עשה לישראל׃ [l]ויעשו בני — עשה [l]

seruierunt & , Domini oculis in malum Israel

ישראל את הרע בעיני יהוה ויעבדו את

, suorum patrũ Deum Dominum dereliquerunt Et . Behalim

12 הבעלים׃ ויעזבו את יהוה אלהי אבותם

post iuerunt & , Ægypti terra è eos educentem — qui eduxerat

[m]המוציא אותם מארץ מצרים וילכו אחרי — יצא [m]

, eorum circuitus * qui , populorum diis è alienos deos — * erant in circuitu

אלהים אחרים מאלהי העמים אשר סביבותיהם

. Dominum irritauerunt & , eis se incuruauerunt &

[n]וישתחוו להם ויכעסו את יהוה׃ — שחה [n]

, Bahal seruierunt & , Dominum Dereliqueruntque

13 ויעזבו את יהוה ויעבדו לבעל

, Israel in † Domini nasus est iratus Et . Astharoth & — furor † contra

14 [o]ולעשתרות׃ ויחר אף יהוה בישראל — חרה [o]

eos vendidit ‖ & , eos diripuerũt & : diripientiũ manu in eos dedit & — tradidit ‖ vendiderunt

ויתנם ביד [p]שסים [q]וישסו אותם וימכרם — שסה [p] שסס [q]

vltrà potuerunt non & , circuitu à * eorum inimicorum manu in

ביד אויביהם מסביב ולא יכלו עוד

, egrediebantur quò omni In . suorum inimicorum facies in stare — * in coram inimicis suis.

15 לעמד לפני אויביהם׃ בכל אשר יצאו

est locutus sicuti , malum in eos in $ erat Domini manus — Quocunque $ contra

יד יהוה היתה בם לרעה כאשר דבר

fuit angustia & : eis Dominus iurauit sicut & , Dominus — angustiis affecti sunt

יהוה וכאשר נשבע יהוה להם [r]ויצר — צרר [r]

, Iudices Dominus suscitauit Et . valde eis

16 להם מאד׃ ויקם יהוה שפטים

etiam Et . eos diripientium manu è eos seruauerunt &

17 ויושיעום מיד שסיהם׃ וגם

post sunt fornicati quia ‡ , audierunt non suos iudices ad — ‡ sed

אל שפטיהם לא שמעו כי זנו אחרי

citò recesserunt : eis se incuruauerunt & , alienos deos

אלהים אחרים [s]וישתחוו להם [t]סרו מהר — שחה [s] סור [t]

audiendum ad , eorum patres ambulauerant qua * via de — * per quam † vt audirent

מן הדרך אשר הלכו אבותם לשמע

. sic fecerunt non ; Domini præcepta

[u]מצות יהוה לא עשו כן׃ — צוה [u]

erat & ,Iudices eis Dominus suscitaret cùm Et
18 וכי־[a]הקים יהוה להם שפטים והיה

corū inimicorum manu è eos seruabat & ,iudice cum Dominus
יהוה עם־השפט והושיעם מיד איביהם

Dominus miserebatur quia ;Iudicis diebus omnibus
כל ימי השופט כי־ינחם יהוה

.corum exarctatorum & :eos opprimentium facie à † eorum gemitu à
מנאקתם מפני לחציהם ודחקיהם׃

corrumpebant se ‡ & ,reuertebantur ,iudicem moriendo in ‡ ,erat Et
19 והיה במות השופט [b]ישבו והשחיתו

,alienos deos post eundum ad suis patribus præ
מאבותם [c]ללכת אחרי אלהים אחרים

faciebant cadere non :eis se incuruando & ,eis seruiendo
לעבדם ולהשתחות להם לא [d]הפילו

.dura sua via de & ,suis actibus de
ממעלליהם ומדרכם הקשה׃

eo Pro :dixit & ,Israel in Domini nasus est iratus Et
20 ויחר־אף יהוה בישראל ויאמר יען

præcepi quod meum pactum ista gens sunt trāsgressi quòd
אשר עברו הגוי הזה את־בריתי אשר צויתי

ego Etiam :meæ voci obedierunt non & ,eorum patribus
21 את־אבותם ולא שמעו לקולי׃ גם־אני

de ,eorum faciebus à virum expellendum ad addam non
לא [e]אוסיף [f]להוריש איש מפניהם מן־

.est mortuus & ,Iehosuah dimisit quas gentibus
הגוים אשר־עזב יהושע [g]וימת׃

ipsi custodientes non ‡ ,Israel eis in tentare Pro †
22 למען [h]נסות בם את־ישראל השמרים הם

seruauerunt sicut ,eis in ambulandum ad § Domini viam
את־דרך יהוה ללכת בם כאשר שמרו

Dominus dimisit Et .non an ,eorum patres
23 אבותם אם־לא׃ [i]וינח יהוה את־

eas dedit | non & :citò eas expellendum non ad * ,istas gentes
הגוים האלה לבלתי הורישם מהר ולא נתנם

.Iehosuah manu in
ביד יהושע׃

a קום — b שוב — c הלך — d נפל furor — gemitus † propter oppressores eorū, & coarctatores ‡ mortuo iudice § deterius agebant quàm patres eorum, vt irent — quenquam à facie — e יסף f ירש — g מות — † Vt tentem per eas ‡ vtrum custodiant — h נסה § vt ambulent per eam, — i ינח * vt non expelleret ‖ tradidit

CAP. III. ג

tentandum ad | ,Dominus dimisit quas ,gentes * istæ Et
1 ואלה הגוים אשר־הניח יהוה לנסות

nouerant non qui omnes ,Israel eis in
בם את־ישראל את כל־אשר לא־ידעו את

scire pro ‖ Tantùm .Chenahan prælia * omnia
2 כל־מלחמות כנען׃ רק למען [k]דעת

tantùm ,prælium † eos docere Israel filiorum generationes
[l]דרות בני־ישראל ללמדם מלחמה רק

satrapas Quinque .ea cognouerunt non antea qui
3 אשר־[m]לפנים לא ידעום׃ חמשת סרני

Chiuuæum & ,Sidonium & ,Chenahanæum omnem & ,Pelestim
פלשתים וכל־הכנעני והצידני והחוי

ad vsque Chermon Bahal monte à :Libanum montem habitantem
ישב הר הלבנון מהר בעל חרמון עד

eis in tentandum ad ‖ Fueruntque .Chamath ingrediendum
4 לבוא חמת׃ [n]ויהיו [o]לנסות בם את־

,Domini præcepta audirent vtrum sciendum ad † ,Israel
ישראל לדעת השמעו את־[p]מצות יהוה

.Mosch manu in ‡ eorum patribus præcepit quæ
אשר־צוה את־אבותם ביד־משה׃

,Chenanæi interiore in habitauerunt Israel filij Et
5 ובני ישראל ישבו בקרב הכנעני

.Iebuzæi & ,Chiuuæi & Perizæi & ,Emoræi & ,Chittæi
החתי והאמרי והפרזי והחוי והיבוסי׃

& ,vxores in sibi eorum filias Acceperúntque
6 [q]ויקחו את־בנותיהם להם לנשים ואת־

.eorum diis seruierúntque ,eorum filiis dederunt suas filias
בנותיהם נתנו לבניהם ויעבדו את־אלהיהם׃

oculis in malum Israel filij Fecerúntque
7 [r]ויעשו בני־ישראל את־[s]הרע בעיני

seruierunt & ,sui Dei Domini sunt oblitique ;Domini
יהוה וישכחו את־יהוה אלהיהם ויעבדו

.Lucis & ,Behalim
את־הבעלים ואת־האשרות׃

* sunt ‖ vt tentaret per eas — * bella ‖ vt scirent — k ידע — † bellum — l דור — m פנה — in monte Libano: — introitum ‖ vt tentaret per eas — n היה o נסה — † vt sciret — p צוה — ‡ per manum medio — q לקח — t עשה s רוע

cos vendidit & ,Israel in § Domini nasus * est iratus Et
8 [a]ויחר־אף יהוה בישראל וימכרם

:Naharaim ‡ Aram regis Rishathaim † Chuscan manu in
ביד כושן רשעתים מלך ארם נהרים

octo Rishathaim Chuscan Israel filij seruierúntque
ויעבדו בני־ישראל את־כושן רשעתים שמנה

,Dominum ad Israel filij clamauerunt Et .annos
9 שנים׃ ויזעקו בני־ישראל אל־יהוה

:Israel filiis seruatorem Dominus suscitauitque
[b]ויקם יהוה [c]מושיע לבני ישראל

Caleb fratris Chenaz filius Hothniel :eos seruauit &
ויושיעם את עתניאל בן־קנז אחי כלב

,Domini spiritus cum super fuit Et .illo ab minoris
10 הקטן ממנו׃ ותהי עליו רוח־יהוה

deditque ,bellum ad est egressúsque :Israel iudicauit &
וישפט את־ישראל ויצא למלחמה ויתן

regem Rhishathaim † Chuscan eius manu in Dominus
יהוה בידו את־כושן רשעתים מלך

.Rishathaim Chuscan super eius manus est roborata & :Aram
ארם [d]ותעז ידו על כושן רשעתים׃

est mortuus & :annis quadraginta terra Quieuitque
11 ותשקט הארץ ארבעים שנה [e]וימת

Israel filij addiderunt Et .Chenaz filius Hothniel
12 עתניאל בן־קנז׃ [f]ויוספו בני ישראל

Dominus confortauit & :Domini oculis in malum faciendum ad
לעשות [g]הרע בעיני יהוה ויחזק יהוה

quòd super | ,Israel super Moab regem Heglon
את־עגלון מלך־מואב על־ישראל על כי־

.Domini oculis in malum fecerant
עשו את־הרע בעיני יהוה׃

,iuit & :Hamalec & ,Hammon filios se ad collegit Et
13 ויאסף אליו את־בני עמון ועמלק וילך

.Palmarum vrbem possederunt & ,Israel percussit &
[h]ויך את־ישראל ויירשו את־עיר התמרים׃

,Moab regi Heglon Israel filij Seruierúntque
14 ויעבדו בני־ישראל את־עגלון מלך־מואב

Israel filij clamauerunt Et .annos octodecim
15 שמונה עשרה שנה׃ ויזעקו בני־ישראל

seruatorem eis Dominus suscitauitque :Dominum ad
אל־יהוה ויקם יהוה להם מושיע

obturatum virum ,Iemini filij Ghera filium Ehud
את־אהוד בן־גרא בן־הימיני איש אטר

munus eius manu in | Israel filij miserúntque :sua dextera manu
יד־ימינו וישלחו בני־ישראל בידו מנחה

,gladium Ehud sibi fecit Et .Moab regi Heglon
16 לעגלון מלך מואב׃ [i]ויעש לו אהוד חרב

eum ‖ accinxit & ;eius longitudo cubitus :ora duo * ei &
ולה שני [k]פיות גמד ארכה ויחגר אתה

.suum dextrum femur super suis vestibus desub
מתחת למדיו על ירך ימינו׃

:Moab regi Heglon munus fecit appropinquare Et
17 ויקרב את־המנחה לעגלון מלך מואב

quemadmodum ‖ ,fuit Et .valde pinguis * vir § Heglon &
18 ועגלון איש בריא מאד׃ ויהי כאשר

populum dimisit ,munus facere appropinquare compleuit
כלה להקריב את־המנחה וישלח את־העם

dolaturis ‡ à est reuersus ipse Et .munus ferentes †
19 נשאי המנחה׃ והוא [l]שב מן־הפסילים

te ad mihi arcani * Verbum :dixit & ,Ghilghal cum § quæ
אשר את־הגלגל ויאמר דבר־סתר לי אליך

stantes omnes eo desuper ‖ sunt egressi Et :Sile :dixit Et .rex ô
המלך ויאמר [l]הס ויצאו מעליו כל־העמדים

sedebat ipse & :eum ad est ingressus Ehud Et .eum super
20 עליו׃ ואהוד בא אליו והוא ישב

:Ehud Dixitque .ipsi soli ei § quod ,refrigerii cœnaculo in
[m]בעלית [n]המקרה אשר־לו לבדו ויאמר אהוד

.solio desuper ‡ surrexit Et .te ad mihi † Dei verbum
דבר־אלהים לי אליך [o]ויקם מעל הכסא׃

gladium cepit § & ,suam sinistram manum Ehud Misitque
21 וישלח אהוד את־יד שמאלו [p]ויקח את־החרב

.eius ventrem in eum infixit & ,suo dextro femore desuper *
מעל ירך ימינו ויתקעה בבטנו׃

* furor ‖ contra — a חרה — † impietatem duarum ‡ duorum fluuiorum. — b קום c ישע — traditique — † impietatem duarum — d עזז — e מות — f יסף — vt facerent — g רוע — ‖ contra ‖ propterea — h נכה — qui dextera manu nihil efficiebat, sed sinistra: ‖ per manum — i עשה — * erant acies duæ | eo sub veste sua — k פה — Obtulitque — § erat * crassus ‖ oblato munere, — † qui detulerat ‡ lapidicinis — l שוב — § erant in * secretum est ‖ ab — l חסה — iuxta æstiuo, § erat — m עלה — n קרר — † est ‡ de § tulit — o קום — p לקח — * à

se clausit & , laminam post capulus etiam est ingressus Et
22 ויבא גם־הנצב אחר הלהב ויסגר
gladium eduxerat † non quia ; laminam propter adeps
החלב בעד הלהב כי לא שלף החרב
Ehud est egressus Et . effusio stercoris ‖ exiuit & : eius ventre è
23 מבטנו ויצא הפרשדנה: ויצא אהוד
. sera offirmauit & , se post cœnaculi ; fores clausit & vestibulū per
המסדרונה ויסגר דלתות העליה בעדו ונעל:
, viderunt & , sunt ingressi eius * serui & ; est egressus ipse Et
24 והוא יצא ועבדיו באו ויראו
Certè : dixerunt & : obseratæ cœnaculi fores ecce &
והנה דלתות העליה נעלות ויאמרו אך
. refrigerij conclaui in suos pedes ipse tegens
מסיך הוא את־רגליו בחדר המקרה:
aperiens ‡ ipse non ecce & : pudefieri ad vsque $ expectauerunt Et
25 ויחילו עד־בוש והנה איננו פתח
: aperuerunt & , aperiorium * ceperunt & : cœnaculi fores
דלתות העליה ויקחו את־המפתח ויפתחו
. mortuus terram in cadens † eorum dominus ecce &
והנה אדניהם נפל ארצה מת:
transiuit ipse & : eos tardare ad vsque euasit Ehud Et
26 ואהוד נמלט עד התמהמהם והוא עבר
, fuit Et . Sehirath * in euasit & , dolaturas ‖
את־הפסילים וימלט השעירתה: 27 ויהי
: Ephraim monte in tuba in clanxit & , eum ingrediendo in $
בבואו ויתקע בשופר בהר אפרים
ipse & , monte de Israel filij eo cum descenderuntque
וירדו עמו בני־ישראל מן־ההר והוא
; me post Sequimini : eos ad Dixitque . eorum facies ad
לפניהם: 28 ויאמר אלהם רדפו אחרי
. vestra manu in Moab vestros inimicos Dominus dedit quia
כי־נתן יהוה את־איביכם את־מואב בידכם
Iarden transitus ceperunt & , eum post descenderunt Et
וירדו אחריו וילכדו את־מעברות הירדן
Percusseruntque . transire virum dederunt non & , Moab ipsi
למואב ולא־נתנו איש לעבר: 29 ויכו
, virorum millia decem circiter illo tempore in Moab
את־מואב בעת ההיא כעשרת אלפים איש
euasit non & : virtutis virum omnem & , pinguem omnem
כל־שמן וכל־איש חיל ולא נמלט
sub illa die in Moab est humiliatus Et . vir
איש: 30 ותכנע מואב ביום ההוא תחת
. annis octoginta terra quieuit & : Israel manu
יד ישראל ותשקט הארץ שמונים שנה:
percussit & ; Hanath filius Samghar fuit ipsum post Et
31 ואחריו היה שמגר בן־ענת ויך את־
seruauit & : bouis documento in viros sexcentos Pelistim
פלשתים שש־מאות איש במלמד הבקר ויושע
. Israel ipse etiam
גם־הוא את־ישראל:

a נצב ferrum; † exierat gladius ‖ stercus * regis b בוא c ראה ventris deponit onus in cœnaculo æstiuo. d סוך $ donec tardaret: ‡ aperiebat * clauem, † ceciderat e מות dum tardarent illic, ‖ lapidicinas; * condensum saltum, $ dum ingrederetur, ante eos. tradidit enim vada permiserunt quenquam f נכה fortem: quisquam stimulo g מאר

CAP. IIII. ד

oculis in malum faciendum ad , Israel filij addiderunt Et
1 ויספו בני ישראל לעשות הרע בעיני
Dominus eos vendidit Et . erat mortuus Ehud & : Domini
יהוה ואהוד מת: 2 וימכרם יהוה
; Chasor in regnauit qui , Chenahan regis Iabin manu in
ביד יבין מלך־כנען אשר מלך בחצור
Charoseth † in habitans * ipse & , Sisera ‡ eius exercitus princeps &
ושר־צבאו סיסרא והוא יושב בחרשת
; Dominum ad Israel filij clamauerunt Et . gentium
הגוים: 3 ויצעקו בני־ישראל אל־יהוה
oppressit ipse & , ei ferri currus nongenti quia
כי תשע מאות רכב־ברזל לו והוא לחץ את־
. annis viginti fortitudine in Israel filios
בני ישראל בחזקה עשרים שנה:
ipsa , Lappidoth vxor , prophetes mulier Deborah Et
4 ודבורה אשה נביאה אשת לפידות היא
. illo tempore in Israel iudicans
שפטה את־ישראל בעת ההיא:
, Ramah inter Deborah palma sub sedens ipsa Et
5 והיא יושבת תחת־תמר דבורה בין הרמה

vt facerent h יסף tradidit ‡ erat * habitabat † silua ferrei erant fortiter iudicabat sedebat

eam ad ascendebant & : Ephraim monte in Bethel inter &
ובין בית־אל בהר אפרים ויעלו אליה
Barac vocauit & Misitque . iudicium ad Israel filij
בני־ישראל למשפט: 6 ותשלח ותקרא לברק
: eum ad dixitque , Naphthali Chedes de Abinoham filium
בן־אבינעם מקדש נפתלי ותאמר אליו
trahes & Vade , Israel Deus Dominus præcepit Nonne
הלא צוה יהוה אלהי־ישראל לך ומשכת
virorum millia decem tecum capies & , Thabor montem in
בהר תבור ולקחת עמך עשרת אלפים איש
te ad traham Et : Zebulun filiis è & , Naphthali filiis de
מבני נפתלי ומבני זבולן: 7 ומשכתי אליך
, Iabin exercitus principem Siseram Chison torrentem ad
אל־נחל קישון את־סיסרא שר־צבא יבין
. tua manu in eum dabo * & ; eius multitudinē & , eius currum &
ואת־רכבו ואת־המונו ונתתיהו בידך:
tibo & , mecum iueris Si : Barac eam ad Dixitque
8 ויאמר אליה ברק אם־תלכי עמי והלכתי
Eundo : dixit Et . ibo non ; mecum iueris non si &
ואם־לא תלכי עמי לא אלך: 9 ותאמר הלך
super tuus decor erit non veruntamen , tecum ibo
אלך עמך אפס כי לא תהיה תפארתך על־
vendet * mulieris manu in quia : ambulans ‡ tu qua $, via
הדרך אשר־אתה הולך כי ביד־אשה ימכר
cum iuit † & : Deborah Surrexitque . Siseram Dominus
יהוה את־סיסרא ותקם דבורה ותלך עם־
, Zebulun Barac conclamauit Et . Chedes in Barac
ברק קדשה: 10 ויזעק ברק את־זבולן
decem ‖ suis pedibus in ascendit & , Chedes in Naphthali &
ואת־נפתלי קדשה ויעל ברגליו עשרת
. Deborah eo cum ascenditque : virorum millibus
אלפי איש ותעל עמו דבורה:
Chobab filiis de , Chain à se separauit Chenæus Cheber Et
11 וחבר הקיני נפרד מקין מבני חבב
tabernaculum quercum ad vsque suam aulam tetendit & : Moseh soceri
חתן משה ויט אהלו עד־אלון
. Chedes cum * quæ , Sahananim in
בצעננים אשר את־קדש:
filius Barac ascendisset quòd , Siseræ ipsi nunciauerunt Et
12 ויגדו לסיסרא כי עלה ברק בן־
Sisera conuocauit ‡ Et . Thabor montem $ Abinoham
אבינעם הר־תבור: 13 ויזעק סיסרא את־
omnem & , ferri * currus nongentos , suum currum omnem
כל־רכבו תשע מאות רכב ברזל ואת־כל־
torrentem ad gentium Charoseh de , secum † qui populum
העם אשר אתו מחרשת הגוים אל־נחל
quia , Surge : Barac ad Deborah Dixitque . Chison
קישון: 14 ותאמר דברה אל־ברק קום כי
: tua manu in Siseram Dominus dedit quo * dies hic ‖
זה היום אשר נתן יהוה את־סיסרא בידך
Barac descendit Et ? tuas facies ad $ est egressus Dominus nónne
הלא יהוה יצא לפניך וירד ברק
. eum post virorum millia decem & , Thabor monte de
מהר תבור ועשרת אלפים איש אחריו:
, currum omnem & , Siseram Dominus contudit Et
15 ויהם יהוה את־סיסרא ואת־כל־הרכב
descéditque ; Barac facies ad ‡ gladij os ad castrametationē omnē &
ואת־כל־המחנה לפי־חרב לפני ברק וירד
. suis pedibus in fugit & , curru desuper * Sisera
סיסרא מעל המרכבה וינס ברגליו:
castrametationem post & , currum post † est persecutus Barac Et
16 וברק רדף אחרי הרכב ואחרי המחנה
Siseræ castrametatio omnis cecidit ‖ & : gentium Charoset vsque
עד חרשת הגוים ויפל כל־מחנה סיסרא
. vnum ad vsque $ remansit non : gladij os ad *
לפי־חרב לא נשאר עד־אחד:
Iahel tentorium ‡ ad suis pedibus in fugit Sisera Et
17 וסיסרא נס ברגליו אל־אהל יעל
regem Iabin inter * pax quia : Chenæi Cheber vxoris
אשת חבר הקיני כי שלום בין יבין מלך־
. Chenæi Cheber domum inter & , Chasor
חצור ובין בית חבר הקיני:

i עלה trahe k הלך tolle tibi l שור currus * tradam veneris veneris gloria tua in $ per quam ‡ ambulas * tradet † perrexit congregauit ‖ cum tabernaculum suum m נטה * est in בצעננים ק n נגד $ in ‡ congregauit * ferreos o מאה † erant ‖ hæc est * in qua tradidit $ ante te? contriuit p המם omnia castra acie ‡ ante * de q נום † currus, & castra ‖ ceciderūt omnia castra r נפל * acie ‡ ne vnus quidem ‡ tabernaculum * erat familiam

:eum ad dixitque ,Siseræ occursum in Iahel est egressa Et

18 [a]ותצא יעל לקראת סיסרא ותאמר אליו

:declinauit & :timeas ne ,me ad declina ,mi domine Decclina

סורה אדני סורה אלי אל־[b]תירא [c]ויסר

.crasso tegumento in eum operuit & ,tentorium ‡ in eam ad

אליה האהלה ותכסהו בשמיכה:

paululum quæso mihi bibere Da :eam ad Dixitque

19 ויאמר אליה [d]השקיני־נא מעט־

.lactis vtrem aperuit Et .sitiui quia ,aquarum

מים כי [e]צמתי ותפתח את־נאוד החלב

.eum operuit & ,ei potum dedit &

ותשקהו [f]ותכסהו:

,erit & :tentorij ‖ ostium * Sta :eam ad Dixitque

20 ויאמר אליה עמד פתח האהל והיה

Estne :dixerit & ,te interrogauerit & fuerit ingressus vir † si

אם־איש [g]יבא ושאלך ואמר היש־

vxor Iahel cepit $ Et .Non :dices & ?vir ‡ hic

21 פה איש ואמרת אין: [h]ותקח יעל אשת־

terrebellum ‖ posuit & ,tentorij paxillum * Cheber

חבר את־יתד האהל [i]ותשם את־[k]המקבת

infixit & .silentio in † eum ad est ingressa & ,sua manu in

בידה ותבוא אליו [l]בלאט ותתקע

ipse & ,terram in se fixit & ,eius tempus in clauum

את־היתד [m]ברקתו ותצנח בארץ והוא־

Barac ecce Et .est mortuus & ,est lassus & est soporatus

22 נרדם [n]ויעף [o]וימת: והנה ברק

,eius occursum in Iahel est egressa Et :Siseram persequens

רדף את־סיסרא [o]ותצא יעל לקראתו

quem ,virum tibi ostendam & ,Vade :ei dixitque

ותאמר לו לך ואראך את־האיש אשר־

cadens † Sisera ecce &:eam ad est ingressus Et .quæreris ‖ tu

אתה מבקש ויבא אליה והנה סיסרא נפל

Humiliauitque .ipsius tempore in paxillus & ,mortuus

23 מת והיתד ברקתו: ויכנע

facies ad Chenahan regem Iabin ipso in die Deus

אלהים ביום ההוא את יבין מלך־כנען לפני

Israel filiorum manus ibat Et .Israel filiorum

24 בני ישראל: [q]ותלך יד בני־ישראל

donec ,Chenahan regem Iabin super erat dura & ,eundo

הלוך וקשה על יבין מלך־כנען עד אשר

.Chenahan regem Iabin exscinderent

הכריתו את יבין מלך־כנען:

CAP. V. ה

die in Abinoham filius Barac & ,Deborah cecinit Et

1 [r]ותשר דבורה וברק בן־אבינעם ביום

:dicendo ,illa

ההוא לאמר:

spontaneum se offerendo in ‖ ,Israel in vltiones vlciscendo In

2 בפרע פרעות בישראל בהתנדב

.Domino benedicite ,populus

עם ברכו יהוה:

,Domino Ego ;principes auribus percipito ,reges‖ Audite

3 שמעו מלכים האזינו רזנים אנכי ליהוה

.Israel Deo Domino psallam ,canam ego

אנכי אשירה אזמר ליהוה אלהי ישראל:

agro ex te incedendo in ,Sehir è te exeundo in ,Domine

4 יהוה [s]בצאתך משעיר בצעדך משדה

etiam ,stillauerunt cæli etiam ,est commota † terra ,Edom

אדום ארץ רעשה גם־שמים נטפו גם־

.aquas stillauerunt nubes

עבים נטפו מים:

Sinai iste :Domini faciebus à fluxerunt Montes

5 הרים נזלו מפני יהוה זה סיני

.Israel Dei Domini faciebus ‖ à

מפני יהוה אלהי ישראל:

cessauerunt ,Iahel diebus in ,Hanath filij Samghar diebus In

6 בימי שמגר בן־ענת בימי יעל חדלו

semitas perambulabant ,semitas perambulantes & :semitæ

ארחות והלכי נתיבות ילכו ארחות

.tortuosas

עקלקלות:

[a] ויצא

[b] ירא [c] סור ‡tabernaculū,

[d] שקר

[e] צמא חסר א

[f] כסה

* ad ‖ tabernaculi, † quisquam

[g] בוא ‡ quisquam $ tulit

[h] לקח * clauum tabernaculi, ‖ malleum,

[i] שום [k] נקב † clam.

[l] אט [m] רקק

[n] עוף [o] מות

[p] יצא Veni,

‖ quæris, † ceciderat

clauus

coram

filiis

[q] הלך contra

[r] שור

Dum vlciscitur ‖ dum sponte se offert

cùm exires ‡ dum incederes

[s] יצא ‖ concussa

facie

* tremuit ‖ facie

surrexi donec ,cessauerunt ,Israel in pagi Cessauerunt

7 חדלו פרזון בישראל חדלו עד [a]שקמתי

.Israel in mater surrexi donec ,Deborah

דבורה שקמתי אם בישראל:

clypeus ,portis * bellum tunc :nouos deos Eliget

8 יבחר אלהים חדשים אז לחם שערים מגן

:Israel in millibus quadraginta in ,lancea & ,conspicietur si

אם־יראה ורמח בארבעים אלף בישראל:

,populo in spontanei † :Israel scribas ‖ ad meum Cor

9 לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם

.Domino benedicite

ברכו יהוה:

,Middin super sedentes ,candidas asinas Equitantes

10 רכבי אתנות צחרות ישבי על־[b]מדין

.meditemini $,via super ‡ ambulantes &

והלכי על־דרך [c]שיחו:

ibi ,aqua hauritur vbi loca inter sagittariorum voce A *

11 מקול מחצצים בין משאבים שם

tunc :Israel in eius villa † iustitias ,Domini iustitias disserens ‖

[d]יתנו צדקות יהוה צדקות פרזונו בישראל אז

.Domini populus portas ad descenderunt

ירדו לשערים עם־יהוה:

:canticum loquere ,exurge ,exurge :Deborah exurge ,Exurge

12 עורי עורי דבורה עורי עורי דברי־שיר

.Abinoham fili tuam captiuitatem captiua ‡ & ,Barac Excitare

קום ברק ושבה שביך בן־אבינעם:

Dominus :populi illustribus superstes dominabitur $ Tunc

13 אז [e]ירד שריד לאדירים עם יהוה

.fortibus in ‖ mihi dominabitur *

ירד־לי בגבורים:

Biniamin te post .Hamalech in ‡ eorum radix Ephraim De

14 מני אפרים שרשם בעמלק אחריך בנימין

Zebulun de &,legislatores descēderūt Machir de :tuis populis in

בעממיך מני מכיר ירדו מחקקים ומזבולן

.scribæ virga in trahentes

משכים בשבט ספר:

sic ‖ Issachar & :Deborah cum ,Issachar in principes Et

15 ושרי בישככר עם־דברה ויששכר כן

diuisionibus in :suis pedibus in est missus vallem in ,Barac

ברק בעמק שלח ברגליו בפלגות

.cordis decretarij magni ,Reuben

ראובן גדלים חקקי־לב:

sibilos audiendum ad ,duos ordines inter sedisti quid Vt

16 למה ישבת בין המשפתים לשמע שרקות

,cordis scrutationes magna Reuben diuisionibus in ?gregum

עדרים לפלגות ראובן גדולים חקרי־לב:

habitabit ‖ quid vt Dan & ,habitauit † Iarden transitu in Ghilhad

17 גלעד בעבר הירדן שכן ודן למה יגור

eius fracturas super * & ,marium portum ad $ sedit Aser ?naues

[f]אניות אשר ישב לחוף ימים ועל מפרציו

suam animam repudiauit ‖ populus Zebulun .habitauit

18 ישכון: זבולן עם חרף נפשו

.agri altitudines † super Naphthali & ,moriendum ad

למות ונפתלי על מרומי שדה:

reges pugnauerunt tunc ,pugnauerunt ,reges Venerunt

19 [g]באו מלכים נלחמו אז נלחמו מלכי

argenti cupiditatem † :Meghiddo aquas super ‖ Tahanach in Chenahan

כנען בתענך על־מי מגדו בצע כסף

.acceperunt non

לא לקחו:

suis exaltationibus de ,stellæ purgauerunt cælis De

20 מן־שמים נלחמו הכוכבים [h]ממסלותם

.Sisera cum purgauerunt

נלחמו עם־סיסרא:

torrens :Chedummin * torrens ,eos deuoluit ‖ Chison Torrens

21 נחל קישון גרפם נחל קדומים נחל

.robur † mea anima conculcabit ,Chison

קישון תדרכי נפשי עז:

calcitratibus ,calcitratibus $ à equi. calcanei sunt contusi ‡ Tunc

22 אז הלמו עקבי־סוס מדהרות דהרות

,eius fortium

אביריו:

villæ absque muro & munitione

[a] קום

Cùm elegit * in

conspectus est

‖ legislatores † qui voluntarij estis

habitantes iuxta iudicaturam

[b] דון

‡ in $ loquimini.

* Propter sonitum iaculantium sagittas ‖ doceant † villarum

[c] שוח

[d] תנה

Surge ‡ apprehende prædam $ dominatus est euasor fortibus

[e] רדה

* dominatus est inter fortes. † contra

stilo

‖ sicut

cogitabundi corde

duas caulas, vt audires

maiores scrutatores

trans † mansit ‡ habitauit in nauibus? $ in portu * in fracturis

[f] אנה

‖ probris affecit † altitudinem

[g] בוא

‖ iuxta † vtile argentum

gradibus

[h] סלל

‖ scopauit * antiquitatum: † robustum.

‡ quassatæ sunt plantæ $ sono pedum sono pedum,

.eam corrumpendam † ad terram in veniebant & :numerus * non
אֵין מִסְפָּר וַיָּבֹאוּ בָאָרֶץ לְשַׁחֲתָהּ׃
clamauerunt & :Midian faciebus à valde Israel est attenuatus Et
6 וַיִּדַּל יִשְׂרָאֵל מְאֹד מִפְּנֵי מִדְיָן וַיִּזְעֲקוּ
clamassent cùm , fuit Et .Dominum ad Israel filij
7 בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה׃ וַיְהִי כִּי־זָעֲקוּ
.Midian causas super ‖ Dominum ad Israel filij
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה עַל אֹדוֹת מִדְיָן׃
;Israel filios ad propheram virum Dominus misit Et
8 וַיִּשְׁלַח יְהוָה אִישׁ נָבִיא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
Ego :Israel Deus Dominus dixit Sic :eis dixitque
וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי
vos eduxi & ,Ægypto ex vos feci ascendere
הֶעֱלֵיתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וָאֹצִיא אֶתְכֶם
,Ægyptiorum manu de vos erui Et .seruorum domo è
9 מִבֵּית עֲבָדִים׃ וָאַצִּל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם
eos expuli & ;vos opprimentium omnium manu de &
וּמִיַּד כָּל־לֹחֲצֵיכֶם וָאֲגָרֵשׁ אוֹתָם
.eorum terram vobis dedíque ; vestris faciebus à
מִפְּנֵיכֶם וָאֶתְּנָה לָכֶם אֶת־אַרְצָם׃
non ; vester Deus Dominus Ego :vobis dixi Ac
10 וָאֹמְרָה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא
habitantes vos quorum , Emoræorum Deos timeatis
תִירְאוּ אֶת־אֱלֹהֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר אַתֶּם יוֹשְׁבִים
.mea voce in audiuistis non & ; eorum terra in
בְּאַרְצָם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי׃
,quercu sub mansit & ,Domini angelus venit Et
11 וַיָּבֹא מַלְאַךְ יְהוָה וַיֵּשֶׁב תַּחַת הָאֵלָה
Ghidhon & :Hezri patri Ioas ipsi ‡ quæ ,Hophrah in * quæ
אֲשֶׁר בְּעָפְרָה אֲשֶׁר לְיוֹאָשׁ אֲבִי הָעֶזְרִי וְגִדְעוֹן
faciebus à fugiendum ad † ,torculari in frumenta excutiens ‡ eius filius
בְּנוֹ חֹבֵט חִטִּים בַּגַּת לְהָנִיס מִפְּנֵי
d dixit ac ;Domini angelus eum ad † est conspectus Et .Midian
12 מִדְיָן׃ וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה וַיֹּאמֶר
eum ad Dixitque .virtute potens ‖ tecum Dominus :eum ad
13 אֵלָיו יְהוָה עִמְּךָ גִּבּוֹר הֶחָיִל׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו
quid vt & ; nobiscu Dominus est & ,mi domine me In :Ghidhon
גִּדְעוֹן בִּי אֲדֹנִי וְיֵשׁ יְהוָה עִמָּנוּ וְלָמָּה
quæ ,eius mirabilia omnia * vbi & ;hoc totum nos inuenit
מְצָאַתְנוּ כָּל־זֹאת וְאַיֵּה כָל־נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר
Ægypto de Nonne :dicendo ,nostri patres nobis narrauerunt
סִפְּרוּ־לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ לֵאמֹר הֲלֹא מִמִּצְרַיִם
,Dominus nos dereliquit nunc & :Dominus nos fecit ascendere
הֶעֱלָנוּ יְהוָה וְעַתָּה נְטָשָׁנוּ יְהוָה
,Dominus eum ad respexit Et .Midian vola ‡ in nos dedítque
14 וַיִּתְּנֵנוּ בְּכַף־מִדְיָן׃ וַיִּפֶן אֵלָיו יְהוָה
Israel facies saluum & ,hac tua fortitudine in Vade :ait &
וַיֹּאמֶר לֵךְ בְּכֹחֲךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־יִשְׂרָאֵל
:eum ad Dixitque ? te misi nonne :Midian vola ‡ de
15 מִכַּף מִדְיָן הֲלֹא שְׁלַחְתִּיךָ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו
Ecce ? Israel faciam saluum quo in ,mi domine In me *
בִּי אֲדֹנָי בַּמָּה אוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה
.mei patris domo in minim' ego & :Menasseh in tenuis mea chilias
אַלְפִּי הַדַּל בִּמְנַשֶּׁה וְאָנֹכִי הַצָּעִיר בְּבֵית אָבִי׃
percutiésque ,tecum ero Quia :Dominus eum ad Dixitque
16 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְהִכִּיתָ
:eum ad Dixitque .vnum virum tanquam Midian
17 אֶת־מִדְיָן כְּאִישׁ אֶחָד׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו
,signum mihi facies & † ,tuis oculis in gratiam inueni nunc † Si
אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְעָשִׂיתָ לִּי אוֹת
,hinc recedas nunc ‡ Ne .mecum loquens * tu quòd
18 שָׁאַתָּה מְדַבֵּר עִמִּי׃ אַל־נָא תָמֻשׁ מִזֶּה
ponam & ‡ meum munus * educam & ,te ad me venire ad vsque ‡
עַד־בֹּאִי אֵלֶיךָ וְהֹצֵאתִי אֶת־מִנְחָתִי וְהִנַּחְתִּי
te reuerti vsque ‖ ,manebo Ego :dixit Et .tuas facies ad †
לְפָנֶיךָ וַיֹּאמַר אָנֹכִי אֵשֵׁב עַד שׁוּבֶךָ׃
,caprarum hœdum fecit * & ,est ingressus Ghidhon Et
19 וְגִדְעוֹן בָּא וַיַּעַשׂ גְּדִי־עִזִּים
,canistro in posuit carnem infermentatorum ‡ farinæ modium &
וְאֵיפַת־קֶמַח מַצּוֹת הַבָּשָׂר שָׂם בַּסַּל
fub ‡ ad eum ad eduxit & ;olla in posuit carnium ius &
וְהַמָּרַק שָׂם בַּפָּרוּר וַיּוֹצֵא אֵלָיו אֶל־תַּחַת

Margin: * erat; † deuastandum; ‡ facie; a דַּלַּל; ‖ propter; b יַצָּא; c נִצֵּל; facie vestra; habitatis; obtemperastis voci meæ; * erat; ‡ excutiebat; * vt fugeret à facie; e חָנַס נוּס; † ei; ‖ vir fortis; f רָאָה; Obsecro; * sunt; traditítque; ‡ manu; g פָּנָה; ‡ manu; h כֹּחַ יָשַׁע; k כַּף; * Obsecro; pater meus pauper est; l נָכָה; † quæso; ‖ fac; m חָנַן; * loquaris; ‡ quæso; ‡ donec veniã; * sacrificium; n יָנַח; † coram te.; ‖ donec reuertaris.; o יָשַׁב; * parauit; ‡ infermentatę; p מָצַץ; ‡ locum qui erat

maledicite ,Domini legatus dixit ,Meroz Maledicite
23 אוֹרוּ מֵרוֹז אָמַר מַלְאַךְ יְהוָה אֹרוּ
auxilium ad venerunt non quia :eius habitatores maledicendo
אָרוֹר יֹשְׁבֶיהָ כִּי לֹא־בָאוּ לְעֶזְרַת
.fortibus in Domini auxilium ad ,Domini
יְהוָה לְעֶזְרַת יְהוָה בַּגִּבּוֹרִים׃
:Cenæi Cheber vxor Iahel mulieribus præ Benedicetur
24 תְּבֹרַךְ מִנָּשִׁים יָעֵל אֵשֶׁת חֶבֶר הַקֵּינִי
.benedicetur tentorio in mulieribus præ
מִנָּשִׁים בָּאֹהֶל תְּבֹרָךְ׃
illustrium * phiala in :dedit lac ,postulauit Aquas
25 מַיִם שָׁאַל חָלָב נָתָנָה בְּסֵפֶל אַדִּירִים
.butyrum obtulit
הִקְרִיבָה חֶמְאָה׃
malleum ad eius dextera & ,sese miserunt † clauum ad eius Manus *
26 יָדָהּ לַיָּתֵד תִּשְׁלַחְנָה וִימִינָהּ לְהַלְמוּת
,transfixit ‡ & eius caput amouit * :Sisera contudit ‖ & ;laborantiũ
עֲמֵלִים וְהָלְמָה סִיסְרָא מָחֲקָה רֹאשׁוֹ וּמָחֲצָה
.eius tempus penetrauit ‡ &
וְחָלְפָה רַקָּתוֹ׃
eius pedes inter :decubuit *,cecidit ,est incuruatus eius pedes Inter
27 בֵּין רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפַל שָׁכָב בֵּין רַגְלֶיהָ
.vastatus cecidit ibi ,se curuauit quo in † ,cecidit .se curuauit
כָּרַע נָפָל בַּאֲשֶׁר כָּרַע שָׁם נָפַל שָׁדוּד׃
Sisera mater exclamauit & ,respexit fenestram Per
28 בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקְפָה וַתְּיַבֵּב אֵם סִיסְרָא
? veniendum ad * eius currus erubescit | Cur :cancellum per
בְּעַד הָאֶשְׁנָב מַדּוּעַ בֹּשֵׁשׁ רִכְבּוֹ לָבוֹא
? eius quadrigarum vices ‡ tardauerunt cur
מַדּוּעַ אֶחֱרוּ פַּעֲמֵי מַרְכְּבוֹתָיו׃
conuertebat * ipsa etiam ,ei respondebant ‡ eius dominæ Sapientes
29 חַכְמוֹת שָׂרוֹתֶיהָ תַּעֲנֶינָּה אַף־הִיא תָּשִׁיב
.sibi sua dicta †
אֲמָרֶיהָ לָהּ׃
dux amasiæ amasia ‡ spolium ‖ diuident ,inuenient Nonne
30 הֲלֹא יִמְצְאוּ יְחַלְּקוּ שָׁלָל רַחַם רַחֲמָתַיִם
colorum spolium ‡ ; Siseræ ipsi ,colorum spolium * ;viri capiti
לְרֹאשׁ גֶּבֶר שְׁלַל צְבָעִים לְסִיסְרָא שְׁלַל צְבָעִים
;spolij collis * duo recamata ‡ ,color :recamatum
רִקְמָה צֶבַע רִקְמָתַיִם לְצַוְּארֵי שָׁלָל׃
eum diligentes & ,Domine tui inimici omnes pereant Sic
31 כֵּן יֹאבְדוּ כָל־אוֹיְבֶיךָ יְהוָה וְאֹהֲבָיו
terra quieuit & .sua fortitudine in Solis exire ‖ secundum †
כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבֻרָתוֹ וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ
.annis quadraginta
אַרְבָּעִים שָׁנָה׃

CAP. VI. ו

:Domini oculis in malum Israel filij fecerunt Et
1 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
.annis septem Midian manu in Dominus eos dedit &
וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד־מִדְיָן שֶׁבַע שָׁנִים׃
Midian faciebus à :Israel super Midian manus inualuit Et
2 וַתָּעָז יַד־מִדְיָן עַל־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי מִדְיָן
* quæ antra Israel filij sibi fecerunt
עָשׂוּ לָהֶם׀ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְהָרוֹת אֲשֶׁר
.munitiones & ,speluncas & ,montibus in
בֶּהָרִים וְאֶת־הַמְּעָרוֹת וְאֶת־הַמְּצָדוֹת׃
,Midian ascendebat & ,Israel serebat si ,erat Et
3 וְהָיָה אִם־זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדְיָן
.eum super ‡ ascendebant & :Kedem ‡ filij & ,Hamalec &
וַעֲמָלֵק וּבְנֵי־קֶדֶם וְעָלוּ עָלָיו׃
productionem corrumpebant † & ,eos super * castrametabantur Et
4 וַיַּחֲנוּ עֲלֵיהֶם וַיַּשְׁחִיתוּ אֶת־יְבוּל
victum relinquebant non :Hazzah in te venire vsque ‡ ,terræ
הָאָרֶץ עַד־בּוֹאֲךָ עַזָּה וְלֹא־יַשְׁאִירוּ מִחְיָה
.asinum & ,bouem & ,agnum & * ;Israel in
בְּיִשְׂרָאֵל וְשֶׂה וָשׁוֹר וַחֲמוֹר׃
:eorum tentoria ‡ & ,ascendebant eorum acquisitiones ‡ & ipsi Quia
5 כִּי הֵם וּמִקְנֵיהֶם יַעֲלוּ וְאָהֳלֵיהֶם
corũ camelis & ; ipsis † & ;multitudine in locusta * tanquã veniebãt &
יָבֹאוּ כְדֵי־אַרְבֶּה לָרֹב וְלָהֶם וְלִגְמַלֵּיהֶם

Margin: angelus; a אָרַר; b לָאַךְ; cum; tabernaculo; Aquam * fortium; Manum suam † misit, & suã dexteram ‖ côquassauit * abscidit ‡ perfodit; c מָחַק ‡ incidit; d רָקַק; * dormiuit † vbi; vlulauit; ‡ moratur inquit * vt veniat? ‡ pedes; ‡ responderunt * respondit; e עָנָה † verba sua; ‖ spolia? puella puellæ; * spolia discolorium, ‡ spolia discolorium polymitum: ‡ polymita * collo; † erunt ‖ exitum; f יָצָא; tradidit; facie; g עָזַז h פָּנָה; * essent; i עָשָׂה; ‡ orientis; ‡ aduersus; k עָלָה; * aduersus † vastabant fructum; l חָנָה; ‖ donec venias *nec pecudes, boues, & asinos, ‡ greges ‡ tabernacula; m קָנָה; * locustæ † ipsorum, & camelorum; ובאו; ק

:Dei angelus eum ad Dixitque *.obtulit* & ,quercu

20 האלה [a]ויגש׃ ויאמר אליו מלאך האלהים

petram ad ‖ pone & ,infermentata & ,carnem *Cape*

[b]קח את־הבשר ואת־המצות והנח אל־הסלע

.fic fecit & ,effunde † ius & *illam*

הלז ואת־המרק שפוך ויעש כן׃

quod fulcri extremitatem ‡ Domini angelus *misit* † Et

21 וישלח מלאך יהוה את־[c]קצה המשענת אשר

afcendit & :infermētata & ,carnem *in* tetigitque,eius manu in

בידו [d]ויגע בבשר [e]ובמצות [f]ותעל

.infermentata & ,carnem *comedit* * & ,petra de ignis

האש מן־הצור ותאכל את־הבשר ואת־המצות

Ghidhon vidit Et .eius oculis ab *abiit* | Domini angelus Et

22 ומלאך יהוה הלך מעיניו׃ [g]וירא גדעון

Domine Heu:Ghidhon dixit & ;*ipse* † Domini angelus quòd

כי־מלאך יהוה הוא ויאמר גדעון אהה אדני

ad facies Domini anglum vidi idcirco quia Deus

יהוה כי־על־כן ראיתי מלאך יהוה פנים אל־

ne :tibi Pax :Dominus *ei* Dixitque *.facies*

23 פנים׃ ויאמר לו יהוה שלום לך אל־

Ghidhon ibi ædificauit Et .morieris non ,timeas

24 תירא לא תמות׃ [h]ויבן שם גדעון

ad vfque ,Salom Adonai *ei* ‡ vocauit & ,Domino altare

מזבח ליהוה ויקרא־לו יהוה שלום עד

Hezri patris Hophrath in *illud* adhuc :hanc diem

היום הזה עודנו בעפרת אבי העזרי׃

Cape :Dominus ei dixit & , ipfa noctein fuit Et

25 [i]ויהי בלילה ההוא ויאמר לו יהוה [k]קח

fecundum inuencum & ,tuo patri † qui,bouis iuuencum

את־[l]פר־השור אשר לאביך ופר השני

‡ quod ,Bahal altare destruésque ;*annorum feptem* ‡

שבע שנים והרסת את־מזבח הבעל אשר

.fuccides ,illud *fuper* * qui ,lucum & ,tuo patri

לאביך ואת־האשרה אשר־עליו תכרת׃

caput fuper tuo Deo Domino altare ædificabis Et

26 ובנית מזבח ליהוה אלהיך על ראש

,feccundum iuuencum *capies & ;ordine in huius fortitudinis*

[m]המעוז הזה במערכה ולקחת את־הפר [n]השני

.fuccides quem luci lignis *in* ‖ holocauftũ facies afcendere &

והעלית עולה בעצי האשרה אשר תכרת׃

fecit & ,fuis feruis de viros decem Ghidhon *Cepitque*

27 ויקח גדעון עשרה אנשים מעבדיו [o]ויעש

quemadmodum ,fuit Et .Dominus eum ad est locutus quemadmodũ

כאשר דבר אליו יהוה ויהי כאשר

facere *à* ,ciuiuitatis viros & ,fui patris *domum* timebat

ירא את־בית אביו ואת־אנשי העיר מעשות

ciuitatis viri *manicauerunt* Et .nocte fecit & ,die in

28 יומם ויעש לילה׃ וישכימו אנשי העיר

lucus & ,Bahal altare erat destructus ecce & mane *in*

בבקר והנה נתץ מזבח הבעל והאשרה

fecundum inuencum & :erat fuccifus ,illud *fuper* ‡ qui

אשר־עליו כרתה ואת הפר השני

.ædificatum altare fuper *afcendere factum*

העלה על־המזבח הבנוי׃

verbum fecit Quis :fuum *focium* † ad *vir* † Dixeruntque

29 ויאמרו איש אל־רעהו מי עשה הדבר

Ghidhon:dixerunt &,inueftigarunt &, quæ fierunt & ?hoc

הזה וידרשו ויבקשו ויאמרו גדעון

viri Dixeruntque hoc *verbum* fecit, Ioas filius

30 בן־יואש עשה הדבר הזה׃ ויאמרו אנשי

; moriatur & ,tuum filium Educ :Ioas ad ciuitatis

העיר אל־יואש [p]הוצא את־בנך [q]וימת

,lucum fuccîdit quia & ,Bahal *altare* diruit quia

כי נתץ את־מזבח הבעל וכי כרת האשרה

qui omnibus Ioas Dixitque *.illud fuper* qui

31 אשר־עליו׃ ויאמר יואש לכל אשר־

fi ‡ Bahal † litigabitis vos Nunquid :fe *fuper* ‖ ftabant

עמדו עליו האתם [r]תריבון לבעל אם־

vfque moriatur ,*ei* *,litigauerit qui ?eum facietis faluum vos

אתם [f]תושיעון אתו אשר יריב לו יומת עד־

diruit quia ,fibi *litiget* ,*ipfe* ‖ Deus fi :manè

הבקר אם־אלהים הוא ירב לו כי נתץ את־

Marginal notes: accessit. [a] נגש Tolle ‖ in petra illa, [b] לקח † carnium ‡ extendit ‡ fummitatem baculi, qui erat [c] קצה [d] נגע [e] מץ [f] עלה * confumpfit | receffit [g] ראה † esset; facie ad faciem. [h] בנה ‡ illud, *Dominus pacis.* est Tolle [i] היה [k] לקח † est [l] פר ‡ feptennem ‡ est * est iuxta verticem arcis ordinatæ & tolles [m] עוז [n] שנה ‖ cum Tulitque [o] עשה quia familiam furrexerunt ‡ erat iuxta oblatum † vnufquique ‡ proximum [p] יצא [q] מות aram erat iuxta illam. | aduerfum † pro † num [r] רוב * pro eo, [f] ישע ‖ est, iudicium faciat

.eius aram ‖ ipfa die in eum vocauit Et ,Ierubbahal

32 מזבחו׃ ויקרא־לו ביום־ההוא ירבעל

.eius aram diruit quia ,Bahal *eum in* Litiget :dicendo

לאמר ירב בו הבעל כי נתץ את־מזבחו׃

Kedem ‡ filij & ,Hamalec & ,Midian omnis Et

33 וכל־מדין ועמלק ובני־קדם

valle in funt caftrametati & ,tranfierunt & :pariter funt *collecti*

נאספו יחדו ויעברו [a]ויחנו בעמק

,Ghidhon induit Domini fpiritus Et .Izrehel

34 יזרעאל׃ ורוח יהוה לבשה את־גדעון

.eum poft Abihezer *eft accitus* & ,tuba in clanxit &

ויתקע בשופר ויזעק אביעזר אחריו׃

etiam eft *accitus* | & ,Menaffeh omnem in mifit *legatos* Et

35 ומלאכים שלח בכל־מנשה ויזעק גם־

,Zebulun in & ,Afer in mifit nuncios & :eum poft ipfe ‡

הוא אחריו ומלאכים שלח באשר ובזבלון

.eorum occurfum in afcenderunt & ,Naphthali in &

ובנפתלי ויעלו לקראתם׃

faluans tu es Si :Deum ad Ghidhon Dixitque

36 ויאמר גדעון אל־האלהים אם־ישך מושיע

:es locutus quemadmodum Ifrael *mea manu in*

בידי את־ישראל כאשר דברת׃

fi ,area in ,lanæ vellus *ftatuens* ego Ecce

37 הנה אנכי [b]מציג את־[c]גזת הצמר בגרן אם

,terram totam fuper & ,*ipfum folum* † vellus fuper fuerit ros

טל יהיה על־הגזה לבדה ועל כל־הארץ

,Ifrael *mea manu in* ‖ facias faluum quòd fciam & ;ficcitas †

חרב וידעתי כי־תושיע בידי את־ישראל

manicauit ‡ & :ita fuit Et .es locutus quemadmodum

38 כאשר דברת׃ ויהי־כן וישכם

de rorem expreffit & ,vellus conftrinxit & ,craftino *à*

ממחרת [d]ויזר את־הגזה [e]וימץ טל מן־

Ghidhon Dixitque *.aquarum phiala plenitudinem* ‡ ,vellere

39 הגזה מלוא הספל מים׃ ויאמר גדעון

loquar & ,me *in* ‖ tuus *nafus* * irafcatur Ne Deum ad

אל־האלהים אל־[f]יחר אפך בי ואדברה

:vellere in femel tantùm nunc tentabo :femel tantùm

אך הפעם אנסה־נא רק־הפעם [g]בגזה

totam fuper & ,*ipfum folum* ‡ vellus *ad* ‡ ficcitas *nunc* † fit

יהי־נא חרב אל־הגזה לבדה ועל־כל־

nocte in fic Deus Fecitque ros fit terram

40 הארץ יהיה־טל׃ [h]ויעש אלהים כן בלילה

totam fuper & ,*ipfum folum* ‖ vellus *ad* * ficcitas fuit & :ipfa

ההוא ויהי־חרב אל־הגזה לבדה ועל־כל־

.ros fuit terram

הארץ היה טל׃

CAP. VII. ז

furrexit manè populus omnis & (,Ghidhon ‡ ipfe) Ierubbahal *manicauit* Et

1 וישכם ירבעל הוא גדעון וכל־העם

:Charod *oculum fuper* caftrametati & ,eo cum qui

אשר אתו [i]ויחנו על־עין חרד

Hammoreh colle à aquilone ab fibi *erat* ‡ Midian *caftrametatio* &

ומחנה מדין היה־לו מצפון מגבעת המורה

multus :Ghidhon ad Dominus Dixitque .valle in

2 בעמק׃ ויאמר יהוה אל־גדעון רב

:eorum manu in Midian *me dare quàm* ‖, tecum * qui populus

העם אשר אתך [k]מתתי את־מדין בידם

mea Manus ,dicendo ,Ifrael me *fuper* † glorietur fortè ne

פן־יתפאר עלי ישראל לאמר ידי

,populi auribus in nunc clama nunc Et .mihi fecit falutem

3 הושיעה לי׃ ועתה קרא נא באזני העם

abeat manè ‡ & :reuertatur ,pauidus & ,*timidus* ‡ Qui :dicendo

לאמר מי־ירא וחרד ישב ויצפר

duo & viginti populo de *eft reuerfus* * & :Ghilhad monte è

מהר הגלעד וישב מן־העם עשרים ושנים

Dixitque .remanferunt millia decem & ;millia

אלף ועשרת אלפים נשארו׃ ויאמר

descendere fac ;| multus populus Adhuc Ghidhon ad Dominus

4 יהוה אל־גדעון עוד העם רב [l]הורד

quem ,erit & :ibi tibi cum probabo & aquas ad eos

אותם אל־המים ואצרפנו לך שם והיה אשר

Marginal notes: | litigatorem Bahal, cum eo ‡ orientis congregati [a] חנה congregatus est nuncios | congregatus faluas per manum meam ftatuo [b] יצג [c] גזז † tantùm † fuerit ‖ per manum meam ‡ furrexit [d] זור [e] מצה ‡ plenã phialam aquæ. * furor ‖ contra [f] חרה [g] גזז † quæso ‡ fuper ‡ tantùm על סא [h] עשה * fuper | tantùm, furrexit manè ‡ est iuxta fontem [i] חנה caftra ‡ erant ‡ est * est ‖ vt non tradam [k] נתן † contra ‡ est formidolofus. ‡ manè facto difcedat * funt reuerfi ‖ est; [l] ירד

.Midian castrametationem vestra manu in Dominus dedit quia
כִּי־נָתַן יְהוָה בְּיֶדְכֶם אֶת־מַחֲנֵה מִדְיָן׃
tria ‡ viros trecentos Diuisitque
16 וַיַּחַץ אֶת־שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ שְׁלֹשָׁה
hydrias & ,eorum omnium manu in tubas dedi & , capita
רָאשִׁים וַיִּתֵּן שׁוֹפָרוֹת בְּיַד־כֻּלָּם וְכַדִּים
Dixitque .hydriarum medio in titiones & ;vacuas
17 רֵקִים וְלַפִּדִים בְּתוֹךְ הַכַּדִּים׃ וַיֹּאמֶר
ego ecce & :facietis sic & ,videbitis me Ex ,eos ad
אֲלֵיהֶם מִמֶּנִּי תִרְאוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ וְהִנֵּה אָנֹכִי
quemadmodum erit & :castrametationis † extremum in ingrediens *
בָא בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה וְהָיָה כַאֲשֶׁר־
ego ,tuba in clangam Et .facietis sic ,faciam
18 אֶעֱשֶׂה כֵּן תַּעֲשׂוּן׃ וְתָקַעְתִּי בַּשּׁוֹפָר אָנֹכִי
vos etiam tubis in clangentis & :mecum ‖ qui omnis &
וְכָל־אֲשֶׁר אִתִּי וּתְקַעְתֶּם בַּשּׁוֹפָרוֹת גַּם־אַתֶּם
,Domino ,dicetisque ,castrametationis omnis $ circuitus *
סְבִיבוֹת כָּל־הַמַּחֲנֶה וַאֲמַרְתֶּם לַיהוָה
viri centum & ,Ghidhon est egressus Et .Ghidhon &
19 וּלְגִדְעוֹן׃ וַיָּבֹא גִדְעוֹן וּמֵאָה־אִישׁ
custodiæ † caput ,castrametationis extremum in ,secum ‡ qui
אֲשֶׁר־אִתּוֹ בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה רֹאשׁ הָאַשְׁמֹרֶת
;custodes suscitauerunt suscitando tantum ;mediæ
הַתִּיכוֹנָה אַךְ [b] הָקֵם הֵקִימוּ אֶת־הַשֹּׁמְרִים
.eorū manu * in ‖ quæ hydrias collidēdo & ,tubis in clanxerūt &
וַיִּתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וְנָפוֹץ הַכַּדִּים אֲשֶׁר בְּיָדָם׃
fregerunt & ,tubis in capita tria clanxerunt Et
20 וַיִּתְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הָרָאשִׁים בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיִּשְׁבְּרוּ
,titiones in sua sinistra manu in apprehenderunt & ,hydrias
הַכַּדִּים וַיַּחֲזִיקוּ בְיַד־שְׂמֹאולָם בַּלַּפִּדִים
:clamauerūtque ;clangendum ad tubas sua dextera manu in &
וּבְיַד־יְמִינָם הַשּׁוֹפָרוֹת לִתְקוֹעַ וַיִּקְרְאוּ
vir $ Steteruntque .Ghidhon & ,Domino Gladius
21 חֶרֶב לַיהוָה וּלְגִדְעוֹן׃ וַיַּעַמְדוּ אִישׁ
,castrametatio omnis est ‡ confracta & ;castrametationem circum se sub
תַּחְתָּיו סָבִיב לַמַּחֲנֶה [c] וַיָּרָץ כָּל־הַמַּחֲנֶה
trecenti Clanxeruntque .fugeruntque ,funt vociferati &
22 [d] וַיָּרִיעוּ [e] וַיָּנִיסוּ׃ וַיִּתְקְעוּ שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת
,suum socium in viri gladium Dominus posuit & :tubis
הַשּׁוֹפָרוֹת וַיָּשֶׂם יְהוָה אֵת חֶרֶב אִישׁ בְּרֵעֵהוּ
-Beth ad vsque castrametatio fugit & :castrametationem omnem † in &
וּבְכָל־הַמַּחֲנֶה [g] וַיָּנָס הַמַּחֲנֶה עַד־בֵּית
super * ,mecholah-Abel labium ‡ ad vsque,Sererathah in hasittah
הַשִּׁטָּה צְרֵרָתָה עַד [h] שְׂפַת־אָבֵל מְחוֹלָה עַל־
de & ,Naphthali de Israel est accitus $ Et .Tabbath
23 טַבָּת׃ וַיִּצָּעֵק אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מִנַּפְתָּלִי וּמִן־
.Midian post sunt persecuti & :Menasseh omni de & ,Aser
אָשֵׁר וּמִן־כָּל־מְנַשֶּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מִדְיָן׃
,Ephraim montem omnem in Ghidhon misit Nunciósque
24 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל־הַר אֶפְרַיִם
eis capite & ,Midian occursum in Descendite :dicendo
לֵאמֹר [i] רְדוּ לִקְרַאת מִדְיָן וְלִכְדוּ לָהֶם
est accitus Et .Iarden & ,Bethbarach ad vsque aquas
אֶת־הַמַּיִם עַד בֵּית בָּרָה וְאֶת־הַיַּרְדֵּן וַיִּצָּעֵק
.Beth ad vsque aquas ceperunt & ,Ephraim vir omnis
כָּל־אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת־הַמַּיִם עַד בֵּית
duos comprehenderunt Et .Iarden & ,Barach
25 בָּרָה וְאֶת־הַיַּרְדֵּן׃ וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי־
interfecerunt & ,Zeeb & ,Horeb ,Midian principes
שָׂרֵי מִדְיָן אֶת־עֹרֵב וְאֶת־זְאֵב וַיַּהַרְגוּ
torculari in occiderunt Zeeb & :Horeb petra in Horeb
אֶת־עוֹרֵב בְּצוּר־עוֹרֵב וְאֶת־זְאֵב הָרְגוּ בְיֶקֶב־
Zeeb & Horeb caput & :Midian ad sunt persecuti & ;Zeeb
זְאֵב וַיִּרְדְּפוּ אֶל־מִדְיָן וְרֹאשׁ־עֹרֵב וּזְאֵב
.Iarden transitu in Ghidhon ad attulerunt
הֵבִיאוּ אֶל־גִּדְעוֹן מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃

CAP. VIII. ח

verbum Cur :Ephraim vir ‡ eum ad dixerant Et
1 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ אֶפְרַיִם מָה־הַדָּבָר
,ibas † cùm nobis vocandum non ad * ,nobis fecisti hoc
הַזֶּה [k] עָשִׂיתָ לָּנוּ לְבִלְתִּי קְרֹאות לָנוּ כִּי הָלַכְתָּ

Marginalia (left): castra · ‡ in · [a] חצר · lampades* · *ingredior: † castrorum: · ‖ erit · *per $ omnium castrorum. · ‡ erant *castrorum, in † vigiliæ · [b] קום · ‡ erant *manibus · lampades · $ quisque in loco suo per circuitum castrorum, ‡ sunt omnia castra, · [c] רוץ [d] רוע · ונוס · [f] ק · *vniuscuiusque in proximum · [g] נוס [e] שום · † omnia castra: & fugerunt omnia castra ‡ limitem *iuxta · [h] שפה · $ congregatus · [i] ירד · congregatus · trans · ‡ viri *vt non vocares nos † pergeres · [k] עשה

, omnis & :tecum ibit ipse ,tecum vadat iste ,te ad dixero
אֹמַר אֵלֶיךָ זֶה יֵלֵךְ אִתָּךְ הוּא יֵלֵךְ אִתָּךְ וְכֹל
.ibit non ipse ,tecum vadet non Iste ,te ad dixero quem
אֲשֶׁר־אֹמַר אֵלֶיךָ זֶה לֹא־יֵלֵךְ עִמָּךְ הוּא לֹא יֵלֵךְ׃
dixitque ,aquas ad populum fecit ascendere Et
5 וַיּוֹרֶד אֶת־הָעָם אֶל־הַמָּיִם וַיֹּאמֶר
sua lingua in lambuerit qui Omnem :Ghidhon ad Dominus
יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן כֹּל אֲשֶׁר־[a] יָלֹק בִּלְשׁוֹנוֹ
eum facies stare ,canis lamberet ‖ quemadmodum ,aquis de
מִן־הַמַּיִם כַּאֲשֶׁר יָלֹק הַכֶּלֶב תַּצִּיג אוֹתוֹ
sua genua super se incuruauerit qui omnem & :solum ad *
6 לְבָד וְכֹל אֲשֶׁר־יִכְרַע עַל־בִּרְכָּיו
sua manu in lambentium numerus fuit Et .bibendum ad
לִשְׁתּוֹת׃ [b] וַיְהִי מִסְפַּר הַמְלַקְקִים בְּיָדָם
populi reliquum totum & :viri trecenti ,suum os ad
אֶל־פִּיהֶם שְׁלֹשׁ [c] מֵאוֹת אִישׁ וְכֹל יֶתֶר הָעָם
.aquas bibendum ad sua genua super se incuruauerunt
כָּרְעוּ עַל־בִּרְכֵיהֶם [d] לִשְׁתּוֹת מָיִם׃
trecentis In :Ghidhon ad Dominus Dixitque
7 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת
Midian dabo & ‡ :vos saluabo lambentibus $ viris
הָאִישׁ הַמְלַקְקִים [e] אוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וְנָתַתִּי אֶת־מִדְיָן
.suum locum in vir ,vant * populus omnis & :sua manu in
בְּיָדֶךָ וְכָל־הָעָם יֵלְכוּ אִישׁ לִמְקֹמוֹ׃
& ,sua manu in ,populus escam ceperunt † Et
8 [f] וַיִּקְחוּ אֶת־צֵדָה הָעָם בְּיָדָם וְאֵת
virum ‖ ,dimisit Israel virum omnem & :suas tubas
שׁוֹפְרֹתֵיהֶם וְאֵת כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל שִׁלַּח אִישׁ
castrametatio & :apprehendit $ viros trecentos in ,sua tētoria * in
לְאֹהָלָיו וּבִשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ הֶחֱזִיק וּמַחֲנֵה
.valle in desubter ei erat ‡ Midian
מִדְיָן הָיָה לוֹ מִתַּחַת בָּעֵמֶק׃
:Dominus eum ad dixit & ,ipsa nocte in fuit Et
9 וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה
.tua manu in eam dedi * quia ;castrametationem in descende ,Surge
קוּם [g] רֵד בַּמַּחֲנֶה כִּי נְתַתִּיו בְּיָדֶךָ׃
Purah & ,tu descende ,descendere tu timens † si Et
10 וְאִם־יָרֵא אַתָּה לָרֶדֶת רֵד אַתָּה וּפֻרָה
:loquantur quid audies Et .castrametationem ad tuus puer
11 נַעַרְךָ אֶל־הַמַּחֲנֶה׃ וְשָׁמַעְתָּ מַה־יְדַבֵּרוּ
.castrametationē in descēdesque ,tuæ manus confortabūtur postea &
וְאַחַר תֶּחֱזַקְנָה יָדֶיךָ וְיָרַדְתָּ בַּמַּחֲנֶה
,quintatorum extremum ad eius puer Purah & ,ipse descendit Et
וַיֵּרֶד הוּא וּפֻרָה נַעֲרוֹ אֶל־[h] קְצֵה הַחֲמֻשִׁים
omnes & ,Hamalec & ,Midian Et .castrametatione * in ‖ qui
12 אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה׃ וּמִדְיָן וַעֲמָלֵק וְכָל־
,multitudine in locusta * tanquam valle in cadentes ‡ Kedem $ filij
בְּנֵי־קֶדֶם נֹפְלִים בָּעֵמֶק כָּאַרְבֶּה לָרֹב
super ‖ quæ arena tanquam ,numerus † non eorum camelorum &
וְלִגְמַלֵּיהֶם אֵין מִסְפָּר כַּחוֹל שֶׁעַל־
ecce & ,Ghidhon Venitque .multitudine in maris labium
13 [i] שְׂפַת הַיָּם לָרֹב׃ וַיָּבֹא גִדְעוֹן וְהִנֵּה־
Ecce :dicebat & ,somnium suo proximo narrans * vir
אִישׁ מְסַפֵּר לְרֵעֵהוּ חֲלוֹם וַיֹּאמֶר הִנֵּה
hordeorum $ panis torta ecce & ,somniaui somnium
חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְהִנֵּה [k] צְלוּל לֶחֶם שְׂעֹרִים
ad vsque venit & ,Midian castrametatione ‡ in se voluens
מִתְהַפֵּךְ בְּמַחֲנֵה מִדְיָן וַיָּבֹא עַד־
,desuper illud subuertit & ,cecidit & .illud percussit & :tentorium *
הָאֹהֶל [l] וַיַּכֵּהוּ [m] וַיִּפֹּל וַיַּהַפְכֵהוּ לְמַעְלָה
:ait & ,eius socius ‖ respondit Et .tentorium † cecidit &
14 וְנָפַל הָאֹהֶל׃ [n] וַיַּעַן רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר
viri Ioas filij Ghidhon gladius nisi hoc * Non
אֵין זֹאת בִּלְתִּי אִם־חֶרֶב גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ אִישׁ
& ,Midian eius manu in Deus dedit :Israel
יִשְׂרָאֵל נָתַן הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ אֶת־מִדְיָן וְאֶת־
Ghidhon audire circa ‡ fuit Et .castrametationem omnem $
15 כָּל־הַמַּחֲנֶה׃ וַיְהִי כִשְׁמֹעַ גִּדְעוֹן
:se incuruauit & ;eius solutionem * & ,somnij narrationem
אֶת־מִסְפַּר הַחֲלוֹם וְאֶת־שִׁבְרוֹ [o] וַיִּשְׁתָּחוּ
,Surgite :ait & ,Israel castrametationem † ad est reuersus &
[p] וַיָּשָׁב אֶל־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר קוּמוּ

Marginalia (right): perget · [a] לקק aqua ‖ lambit · *seorsum: · [b] שתה · [c] מאה · aquam. · [d] שתה · $ qui lambuerunt ‡ tradámque · [e] ישע *vadat, quisque † tulerunt · [f] לקח ‖ quemque · *tabernacula ‡ retinuit: & castra ‡ erant · castra tradidi ea · [g] ירד · † times · castra. · castra. · armatorum · [h] קצה ‖ erant *castris. · $ orientis ‡ iacebant *locustæ ‡ erat ‖ est iuxta litus · [i] שפה *narrabat · $ hordeacei · צליל · ק · [k] צלל vel · [l] נכה · צליל · ‡ castra *tabernaculum: · [m] נפל ‖ proximus · [n] ענה *est $ omnia castra. ‡ cùm audisset *interpretationem · [o] שחה † castra · [p] שוב

dabimus quia ;†tua manu in nunc Salmunah & ;Zebach
זֶבַח וְצַלְמֻנָּע עַתָּה בְּיָדֶךָ כִּי נִתֵּן
seniores cepit Et ?panem lassis tuis viris
16 לַאֲנָשֶׁיךָ הַיְּעֵפִים לָחֶם׃ וַיִּקַּח אֶת־זִקְנֵי
;tribulos ac ,deserti spinásque ,ciuitatis
הָעִיר וְאֶת־קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת־הַבַּרְקָנִים
.Succoth viros eis in fecit cognoscere &
וַיֹּדַע בָּהֶם אֵת אַנְשֵׁי סֻכּוֹת׃
viros interfecit & ;diruit Penuel turrim Et
17 וְאֶת־מִגְדַּל פְּנוּאֵל נָתָץ וַיַּהֲרֹג אֶת־אַנְשֵׁי
:Salmunah ad & ,Zebach ad Dixitque .ciuitatis
18 הָעִיר׃ וַיֹּאמֶר אֶל־זֶבַח וְאֶל־צַלְמֻנָּע
:dixerunt E ; Thabor in interfecistis quos viri Vbi
אֵיפֹה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הֲרַגְתֶּם בְּתָבוֹר וַיֹּאמְרוּ
.†regis filiorum formam secundum vnus ;ipsi sicut tu Sicut
כָּמוֹךָ כְמוֹהֶם אֶחָד כְּתֹאַר בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃
,Dominus Viuit .ipsi ‡ meæ matris filij ,mei Fratres :ait Et
19 וַיֹּאמַר אַחַי בְּנֵי־אִמִּי הֵם ᵃחַי־יְהוָה
.vos occiderem non ,eos fecissetis viuere vtinam $
לוּ הַחֲיִתֶם אוֹתָם לֹא הָרַגְתִּי אֶתְכֶם׃
.eos interfice ,Surge :suo primogenito Iether Dixitque
20 וַיֹּאמֶר לְיֶתֶר בְּכוֹרוֹ קוּם הֲרֹג אוֹתָם
ipse adhuc quia ,timebat quia ,suum gladium puer eduxit non Et
וְלֹא־שָׁלַף הַנַּעַר חַרְבּוֹ כִּי יָרֵא כִּי עוֹדֶנּוּ
,tu Surge :Salmunah ,Zebach Dixitque .puer
21 נָעַר׃ וַיֹּאמֶר זֶבַח וְצַלְמֻנָּע קוּם אַתָּה
,Ghidhon Surrexitq; .eius fortitudo vir sicut quia ;nos in irruito &
וּפְגַע־בָּנוּ כִּי כָאִישׁ גְּבוּרָתוֹ ᵇוַיָּקָם גִּדְעוֹן
cepitque :Salmunah & ,Zebach interfecit &
וַיַּהֲרֹג אֶת־זֶבַח וְאֶת־צַלְמֻנָּע ᶜוַיִּקַּח אֶת־
.corum camelorum collis in $ quæ ,lunulas
הַשַּׂהֲרֹנִים אֲשֶׁר בְּצַוְּארֵי גְמַלֵּיהֶם׃
Dominare :Ghidhon ad Israel vir Dixeruntque
22 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּדְעוֹן מְשָׁל־
quia ;tui filij filius etiam ,tuus filius etiam ,tu etiam nos in
בָּנוּ גַּם־אַתָּה גַּם־בִּנְךָ גַּם בֶּן־בְּנֶךָ כִּי
:Ghidhon eos ad dixit Et .Midian manu de nos saluasti
23 ᵈהוֹשַׁעְתָּנוּ מִיַּד מִדְיָן׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גִּדְעוֹן
meus filius dominabitur nec ,vos in ego dominabor Non
לֹא־אֶמְשֹׁל אֲנִי בָּכֶם וְלֹא־יִמְשֹׁל בְּנִי
.vos in dominabitur Dominus :vos in
בָּכֶם יְהוָה יִמְשֹׁל בָּכֶם׃
,postulationem vobis à Postulabo :Ghidhon eos ad Dixitque
24 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גִּדְעוֹן אֶשְׁאֲלָה מִכֶּם שְׁאֵלָה
aureæ inaures quia ;sui spolij ‡ inaurem vir † mihi date &
ᵉוּתְנוּ־לִי אִישׁ נֶזֶם שְׁלָלוֹ כִּי־נִזְמֵי זָהָב
.ipsi* Ismahelitæ quia ,eis $
לָהֶם כִּי יִשְׁמְעֵאלִים הֵם׃
,vestimentum extenderunt & .dabimus Dando :dixerunt Et
25 וַיֹּאמְרוּ נָתוֹן נִתֵּן וַיִּפְרְשׂוּ אֶת־הַשִּׂמְלָה
sui spolij † inaurem vir ‖ ibi proiecerunt &
וַיַּשְׁלִיכוּ שָׁמָּה אִישׁ נֶזֶם שְׁלָלוֹ׃
,postulauerat quas ,auri ‡ inaurium pondus fuit Et
26 וַיְהִי מִשְׁקַל נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר שָׁאָל
,lunulis pra solum ,aureorum septingentorum & ,mille
אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת זָהָב ᶠלְבַד מִן־הַשַּׂהֲרֹנִים
,Midian reges super quæ ,purpura vestibus & ,collaribus &
וְהַנְּטִפוֹת וּבִגְדֵי הָאַרְגָּמָן שֶׁעַל מַלְכֵי מִדְיָן
.corum camelorum collis in † quæ ,torquibus pra solum ‖ &
וּלְבַד מִן־הָעֲנָקוֹת אֲשֶׁר בְּצַוְּארֵי גְמַלֵּיהֶם׃
illud flatuit $ & ,Ephod Ghidhon illud ‡ fecit Et
27 ᵍוַיַּעַשׂ אוֹתוֹ גִדְעוֹן לְאֵפוֹד ʰוַיַּצֵּג אוֹתוֹ
Israel omnis sunt fornicati & :Hophrah in sua ciuitate in
בְעִירוֹ בְּעָפְרָה ⁱוַיִּזְנוּ כָל־יִשְׂרָאֵל
.laqueum * in eius domui & ,Ghidhon fuitque :ibi eum post
אַחֲרָיו שָׁם וַיְהִי לְגִדְעוֹן וּלְבֵיתוֹ ᵏלְמוֹקֵשׁ׃
non & ;Israel filiorum facies ad Midian est humiliatus Et
28 וַיִּכָּנַע מִדְיָן לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא
quadraginta terra quieuitque :suum caput eleuare addiderunt
יָסְפוּ ˡלָשֵׂאת רֹאשָׁם וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים
.Ghidhon diebus in annis
שָׁנָה בִּימֵי גִדְעוֹן׃

fortitudine in ‡ secum iurgauerunt & ?Midian in † pugnandum ad
לְהִלָּחֵם בְּמִדְיָן וַיְרִיבוּן אִתּוֹ בְּחָזְקָה׃
nonne ?vos sicut nunc feci Quid :eos ad Dixitque
2 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֶה־עָשִׂיתִי עַתָּה כָּכֶם הֲלֹא
?Abihezer vindemia præ Ephraim racemi bonum
טוֹב עֹלְלוֹת אֶפְרַיִם מִבְצִיר אֲבִיעֶזֶר׃
,Midian principes Deus dedit vestra manu In
3 בְּיֶדְכֶם נָתַן אֱלֹהִים אֶת־שָׂרֵי מִדְיָן אֶת־
?vos sicut facere potui quid & :Zeeb & ,Horeb
עֹרֵב וְאֶת־זְאֵב וּמַה־יָּכֹלְתִּי עֲשׂוֹת כָּכֶם
ipsum loquendo in ,eo desuper ‡ eorum spiritus se remisit † Tunc
אָז ᵃרָפְתָה רוּחָם מֵעָלָיו בְּדַבְּרוֹ
transiens ,Iarden ad Ghidhon venit Et .hoc verbum
4 הַדָּבָר הַזֶּה׃ וַיָּבֹא גִדְעוֹן הַיַּרְדֵּנָה עֹבֵר
,lassi secum* qui viri trecenti & ,ipse
הוּא וּשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ עֲיֵפִים
nunc ‡ Date :Succoth viris Dixitque .persequentes &
5 וְרֹדְפִים׃ וַיֹּאמֶר לְאַנְשֵׁי סֻכּוֹת ᵇתְּנוּ־נָא
lassi quia ,meis pedibus in $ qui populo panis tortas
כִּכְּרוֹת לֶחֶם לָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָי כִּי־עֲיֵפִים
.Midian reges Salmunah & ,Zebach post persequens ‖ ego & :ipsi*
הֵם וְאָנֹכִי רֹדֵף אַחֲרֵי זֶבַח וְצַלְמֻנָּע מַלְכֵי מִדְיָן׃
,Zebach palma Num :Succoth principes Dixitque
6 וַיֹּאמֶר שָׂרֵי סֻכּוֹת ᶜהֲכַף זֶבַח
tuo exercitui demus quod $,tuâ manu in ‡ nunc Salmunah &
וְצַלְמֻנָּע עַתָּה בְּיָדֶךָ כִּי־נִתֵּן לִצְבָאֲךָ
Dominus dando in Idcirco :Ghidhon Dixitque ?panem
7 לָחֶם׃ וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן לָכֵן ᵈבְּתֵת יְהוָה
triturabo & ,mea manu in Salmunah & ,Zebach
אֶת־זֶבַח וְאֶת־צַלְמֻנָּע בְּיָדִי ᵉוְדַשְׁתִּי אֶת־
.tribulis sum & ,deserti spinis cum vestram carnem
בְּשַׂרְכֶם אֶת־קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת־הַבַּרְקָנִים׃
eos ad est locutus & ,Penuel inde ascendit Et
8 ᶠוַיַּעַל מִשָּׁם פְּנוּאֵל וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם
sicut Penuel homines ei responderunt & :hoc secundum
כָּזֹאת ᵍוַיַּעֲנוּ אוֹתוֹ אַנְשֵׁי פְנוּאֵל כַּאֲשֶׁר
hominibus etiam Dixitque .Succoth viri responderunt
9 עָנוּ אַנְשֵׁי סֻכּוֹת׃ וַיֹּאמֶר גַּם־לְאַנְשֵׁי
diruam ,pace in me reuertendo In :dicendo ,Penuel
פְנוּאֵל לֵאמֹר בְּשׁוּבִי בְשָׁלוֹם ʰאֶתֹּץ אֶת־
,Carcor in † Salmunah & ,Zebach Et .hanc turrim
10 הַמִּגְדָּל הַזֶּה׃ וְזֶבַח וְצַלְמֻנָּע בַּקַּרְקֹר
omnes ,millia quindecim fermè eis cum eorum castra &
וּמַחֲנֵיהֶם עִמָּם כַּחֲמֵשֶׁת עָשָׂר אֶלֶף כֹּל
cadentes * & :Chedem $ filiorū castrametatione omni ex residui ‡
הַנּוֹתָרִים מִכֹּל מַחֲנֵה בְנֵי־קֶדֶם וְהַנֹּפְלִים
.gladium educentis viri ‖ millia viginti & centum
מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב׃
,tentoriis † in habitantium via † Ghidhon ascendit Et
11 וַיַּעַל גִּדְעוֹן דֶּרֶךְ הַשְּׁכוּנֵי בָאֳהָלִים
percussit & :Iogbehah & ,Nobach ipsius oriente ab
מִקֶּדֶם לְנֹבַח וְיָגְבְּהָה ⁱוַיַּךְ אֶת־
.fiducialiter erat castrametatio & ,castrametationem $
הַמַּחֲנֶה וְהַמַּחֲנֶה הָיָה בֶטַח׃
;eos post est persecutus & ,Salmunah & Zebach Fugerúntque
12 ᵏוַיָּנוּסוּ זֶבַח וְצַלְמֻנָּע וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם
,Salmunah & ,Zebach ,Midian reges duos cepitque
וַיִּלְכֹּד אֶת־שְׁנֵי מַלְכֵי מִדְיָן אֶת־זֶבַח וְאֶת־צַלְמֻנָּע
.perterruit castrametationem omnem &
וְכָל־הַמַּחֲנֶה הֶחֱרִיד׃
bello de Ioas filius Ghidhon est reuersus Et
13 ˡוַיָּשָׁב גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ מִן־הַמִּלְחָמָה
viris de puerum Cepitque .sole † desuper
14 מִלְמַעְלֵה הֶחָרֶס׃ וַיִּלְכָּד־נַעַר מֵאַנְשֵׁי
principes eum ad scripsit & ;eum interrogauit & ,Succoth
סֻכּוֹת וַיִּשְׁאָלֵהוּ וַיִּכְתֹּב אֵלָיו אֶת־שָׂרֵי
.viros septem & septuaginta eius seniores & ,Succoth
סֻכּוֹת וְאֶת־זְקֵנֶיהָ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה אִישׁ׃
,Zebach Ecce :dixit & ,Succoth viros ad Venitque
15 וַיָּבֹא אֶל־אַנְשֵׁי סֻכּוֹת וַיֹּאמֶר הִנֵּה זֶבַח
vola ‖ Num :dicendo mihi exprobrastis quibus* Salmunah &
וְצַלְמֻנָּע אֲשֶׁר חֵרַפְתֶּם אוֹתִי לֵאמֹר הֲכַף

Marginal notes (left): † est; tulit; confregit cum; Quales erant; Qualis tu, tales & ‡ erat; ‡ erant; ᵃ חֵי־ ; $ si; erat; occide; ᵇ קוּם; tulitque; ᶜ לָקַח; $ erant; Dixitque; nobis; ᵈ יָשַׁע; vobis; vobis,; † vnusquisque; ‡ spoliorū suo rum; ᵉ נָתַן; $ erant * erant; ‖ quisque; † spoliorum suorum.; ‡ aurearum,; preter lunulas; ᶠ מֵאֵר; monilia, & vestes purpureas, * erant; ‡ præter torques,; † erant; ‡ ex eo; $ posuit; ᵍ עָשָׂה יָצַג; ʰ; ⁱ זָנָה; offendiculū.; ᵏ יָקַשׁ; ‡ coram filiis; vt eleuant; ˡ נָשָׂא.

Marginal notes (right): a contra; ‡ fortier; melior est racemus; tradidit; † leniuit; ‡ ab eo, quando locutus est.; ᵃ רָפָה; $ erant; ‡ obsecro; ᵇ נָתַן; $ est cum; * sunt:; ‖ persequor; Dixerúntque; ᶜ כַּף; ‡ est $ vt; cū tradiderit; ᵈ נָתַן; ᵉ דּוּשׁ; ᶠ עָלָה; ᵍ עָנָה; Cùm reuersus fuero; ʰ נָתַץ; † erant; † qui remanserant ex omnibus castris; $ orientis:; * qui ceciderant fuerunt; ‖ virorum educentium; † per viam; ‡ tabernaculis; ⁱ נָכָה; $ castra, & castra erant; ᵏ נוּס; omnia castra; ˡ שׁוּב; † existente; sibi; * de ‖ manus

. sua domo in mansit & , Ioas filius Ierubbahal abiit Et
29 וילך ירבעל בן־יואש וישב בביתו׃
: eius femur egredientes filij septuaginta fuerunt Ghidhon ipsi Et
30 ולגדעון היו שבעים בנים יצאי ירכו
qui egressi sunt de femore suo,
. ei fuerunt multæ $ vxores quia
כי־נשים רבות היו לו׃
$ plures
ipsa etiam ei peperit , Sechem in ‡ quæ eius pellex Et
31 ופילגשו אשר בשכם ילדה־לו גם־היא
concubina ‡ erat
. Abimelech eius nomen posuit & , filium
בן [a] וישם את־שמו אבימלך׃
שוב [a]
: bona canitie in Ioas filius Ghidhon est mortuus Et
32 [b] וימת גדעון בן־יואש בשיבה טובה
senectute
מות [b]
patris Hophrah in sui patris Ioas sepulchro in est sepultúsque
ויקבר בקבר יואש אביו בעפרה אבי
, Ghidhon esset mortuus quemadmodum , fuit Et . Hezri
33 העזרי׃ ויהי כאשר מת גדעון
cùm
: Behalim post sunt fornicati & ; Israel filij sunt reuersi &
וישובו בני ישראל ויזנו אחרי הבעלים
. deum in Bahalberith sibi posuerunt &
וישימו להם בעל ברית לאלהים׃
pro deo.
, sui Dei Domini Israel filij sunt recordati non Et
34 ולא זכרו בני ישראל את־יהוה אלהיהם
. circuitu à * suorũ inimicorũ omniũ manu de cos eruentis
[c] המציל אותם מיד כל־איביהם מסביב׃
qui eruit * in
נצל [c]
, Ghidhon Ierubbahal domo cum misericordiam fecerunt Nec
35 ולא־עשו חסד עם־בית ירבעל גדעון
. Israel cum fecerat quod bonum omne iuxta
ככל־הטובה אשר עשה עם־ישראל׃

CAP. IX. ט

Perrexit autem,
fratres ad Sechem in Ierubbahal filius Abimelech iuit Et
1 וילך אבימלך בן־ירבעל שכמה אל־אחי
familiam omnem ad & , eos ad est locutúsque ; suæ matris
אמו וידבר אליהם ואל־כל־משפחת
nunc Loquimini . dicendo ; suæ matris patris domus
בית־אבי אמו לאמר׃ דברו־נא 2
obsecro
vobis bonum † Quid : Sechem dominorum omnium auribus in
באזני כל־בעלי שכם מה־טוב לכם
virorum † melius
an , Ierubbahal filij omnes viri septuaginta vos in dominari an
המשל בכם שבעים איש כל בני ירבעל אם־
vt dominentur vobis
, vestrum os quòd recordabimini & * ; vnus vir vos in dominari ‖
משל בכם איש אחד וזכרתם כי־עצמכם
‖ vt dominetur vobis * mementoque
eo super ‡ eius matris fratres sunt locuti Et . ego $ vestra caro &
3 ובשרכם אני׃ וידברו אחי־אמו עליו
$ sum. ‡ de eo
verba omnia Sechem dominorum omnium auribus in
באזני כל־בעלי שכם את כל־הדברים
virorum
quia ; Abimelech post eorum cor se inclinauit & : ista
האלה [d] ויט לבם אחרי אבימלך כי
נטה [d]
septuaginta ei dederunt Et . ipse noster Frater : dixerunt
4 אמרו אחינו הוא׃ [e] ויתנו־לו שבעים
est.
נתן [e] * cum
eis in * conduxit mercede & ; Bahalberith domo è argenteos
כסף מבית בעל ברית וישכר בהם
. eum post iuerunt & ; leues & , vacuos viros Abimelech
אבימלך אנשים ריקים ופחזים וילכו אחריו׃
vagos,
interfecit & , Hophrath in sui patris domum † venit Et
5 [f] ויבא בית־אביו עפרתה ויהרג
† in
בוא [f]
lapidem super viros septuaginta Ierubbahal filios , suos fratres
את־אחיו בני־ירבעל שבעים איש על־אבן
quia , paruus Ierubbahal filius Iotham remansit Et . vnum
אחת [g] ויותר יותם בן־ירבעל הקטן כי
יתר [g]
omnis & , Sechem domini ‖ omnes sunt collecti Et . se abscondit
6 נחבא׃ ויאספו כל־בעלי שכם וכל־
congregati ‖ viri
Abimelech fecerunt regnare & , iuerunt & ; Millo domus
בית מלוא וילכו וימליכו את־אבימלך
. Sechem in $ quæ , sita planitie cum * regem in
למלך עם־אלון [h] מצב אשר בשכם׃
* iuxta quercum statuæ, $ erat
יצב [h]
capite * in stetit & , iuit ‡ & , Iotham ipsi nunciauerunt Et
7 ויגדו ליותם וילך ויעמד בראש
‡ perrexit vertice
dixit & ; clamauítque , suam vocem leuauit & ; Ghetizim montis
הר־גרזים [i] וישא קולו ויקרא ויאמר
נשא [i]
vos ad audiat & , Sechem domini † me ad Audite : eis
להם שמעו אלי בעלי שכם וישמע אליכם
† viri

vngendum ad ligna iuerunt Eundo . Deus
8 אלהים׃ הלוך הלכו העצים למשח
. nos super Regna : oliuæ dixeruntque : regem se super
עליהם מלך ויאמרו לזית מלוכה עלינו׃
מלכה ק
faciam cessare * Nunquid : oliua eis Dixitque
9 ויאמר להם הזית החדלתי את־
* derelinquã † per ‖ honorificant * vt promoueat
; homines & , deos honorificabunt ‖ me in † qua ; meam pinguedinẽ
דשני אשר־בי יכבדו אלהים ואנשים
? ligna super promouendum ad * vadam &
והלכתי לנוע על־העצים׃
$ Veni
. nos super regna , tu Vade $: ficum ad ligna Dixerúntque
10 ויאמרו העצים לתאנה לכי את מלכי עלינו׃
derelinquam
, meam dulcedinem faciam cessare Num : ficus eis dixit Et
11 ותאמר להם התאנה החדלתי את־מתקי
vt promoueat
super promoueri vadam & ; optimum meum fructum &
ואת־תנובתי הטובה והלכתי לנוע על־
Veni
, tu Vade : vitem ad ligna Dixerúntque ? ligna
12 העצים׃ ויאמרו העצים לגפן לכי־את
: vitis eis dixit Et . nos super regna
13 מלוכי עלינו׃ ותאמר להם הגפן
מלכי ק
deum lætificans ‡ , meum mustum faciam cessare Num
החדלתי את־תירושי המשמח אלהים
derelinquam ‡ quod lætificat * vt promoueat
? ligna super promoueri * ibo & , homines &
ואנשים והלכתי לנוע על־העצים׃
thamnum: Veni
Vade : carduum ad ligna omnia dixerunt Et
14 ויאמרו כל־העצים אל־האטד [k] לך
הלך [k]
: ligna ad carduus dixit Et . nos super regna , tu
15 אתה מלך־עלינו׃ ויאמר האטד אל־העצים
rhamnus
, vos super regem in me vngentes vos veritate in Si
אם באמת אתם משחים אתי למלך עליכם
vngitis sperate
ignis egrediatur , non si & : mea vmbra in confidite , venite
[l] באו [m] חסו בצלי ואם־אין [n] תצא אש
בוא [l] [m] חסה
יצא [n]
. Lebanon cedros peredat ‡ carduo † de
מן־האטד ותאכל את־ארזי הלבנון׃
† rhamno, ‡ deuoret
fecistis perfectione in & , veritate in si nunc Et
16 ועתה אם [o] באמת ובתמים עשיתם
אמן [o]
cum fecistis bonum si & , Abimelech fecistis regnare &
ותמליכו את־אבימלך ואם־טובה עשיתם עם־
eius manuũ retributionẽ iuxta si & , eius domo cũ & , Ierubbahal
ירבעל ועם־ביתו ואם־כגמול ידיו
pro
, vobis super meus pater pugnauit Quia . ei fecistis
17 עשיתם לו׃ אשר־נלחם אבי עליכם
à longè,
manu è vos eruit & , eminus suam animam proiecit &
וישלך את־נפשו מנגד [p] ויצל אתכם מיד
נצל [p]
contra
mei patris domum super surrexistis vos Et . Midian
18 מדין׃ ואתם [q] קמתם על־בית אבי
קום [q]
super viros septuaginta eius filios interfecistis & , hodie
היום ותהרגו את־בניו שבעים איש על־
eius ancillæ filium Abimelech fecistis regnare & ; vnum lapidẽ
אבן אחת ותמליכו את־אבימלך בן־אמתו
viros * est,
. ipse * vester frater quia , Sechem dominos super
על־בעלי שכם כי אחיכם הוא׃
, Ierubbahal cum fecistis perfectione in & , veritate in si Et
19 ואם־באמת ובתמים עשיתם עם־ירבעל
lætetur & , Abimelech in lætemini hac die eius domo cum &
ועם־ביתו היום הזה שמחו באבימלך וישמח
ignis egrediatur , non si Et . vobis in ipse etiam
20 גם־הוא בכם׃ ואם־אין תצא אש
deuoret viros
domum & , Sechem dominos comedat & , Abimelech de
מאבימלך ותאכל את־בעלי שכם ואת־בית
viris
domo de & , Sechem dominis à ignis egrediatur & : Millo
מלוא ותצא אש מבעלי שכם ומבית
deuoret
. Abimelech comedat & , Millo
מלוא ותאכל את־אבימלך׃
ibi mansit & : Beer in abiit & , fugit & , Iotham fugit Et
21 [r] וינס יותם ויברח וילך בארה וישב שם
נוס [r]
facie Abimelech imperauit Et . sui fratris Abimelech faciebus à
22 מפני אבימלך אחיו׃ [s] וישר אבימלך
שור [s]
Deus Misitque . annis tribus Israel super
23 על־ישראל שלש שנים׃ וישלח אלהים
† viros
: Sechem dominos inter & , Abimelech inter malum spiritum
רוח [t] רעה בין אבימלך ובין בעלי שכם
רוע [t]

|| dux vnus veniens † planiciei. ‡ est

quercus † via de veniens vnum caput || & ,terræ vmbilico

טַבּוּר הָאָרֶץ וְרֹאשׁ־אֶחָד בָּא מִדֶּרֶךְ אֵלוֹן

‡ nunc Vbi ,Zebul eum ad Dixitque .Mehonenim

מְעוֹנְנִים׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו זְבֻל אַיֵּה אֵפוֹא (38)

$ dicebas: * est

?ei seruiamus quòd ,Abimelech * Quis :dices $ quod ,tuum os

פִּיךָ אֲשֶׁר תֹּאמַר מִי אֲבִימֶלֶךְ כִּי נַעַבְדֶנּוּ

|| est

obsecro Egredere ?eo in spreuisti quem ,populus || iste nónne

הֲלֹא זֶה הָעָם אֲשֶׁר מָאַסְתָּה בּוֹ צֵא־נָא

† cum † coram

facies ad † Ghahal est egressus Et .eo in || pugna & ,nunc

עַתָּה וְהִלָּחֶם בּוֹ׃ וַיֵּצֵא גַעַל לִפְנֵי (39)

viris ‡ cum

.Abimelech in ‡ pugnauitque ;Sechem dominorum

בַּעֲלֵי שְׁכֶם וַיִּלָּחֶם בַּאֲבִימֶלֶךְ׃

facie

:eius faciebus à fugit & ,Abimelech eum est persecutus Et

וַיִּרְדְּפֵהוּ אֲבִימֶלֶךְ [a] וַיָּנָס מִפָּנָיו (40)

[a] נוס

.portæ ostium ad vsque multi vulnerati ceciderunt &

[b] וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים רַבִּים עַד־פֶּתַח הַשָּׁעַר׃

[b] נפל

ipsum Zebul expulit & ,Arumah in Abimelech mansit Et

וַיֵּשֶׁב אֲבִימֶלֶךְ בָּארוּמָה וַיְגָרֶשׁ זְבֻל אֶת־ (41)

ne maneret

,fuit Et .Sechem in manendo à eius fratres & ,Ghahal

גַּעַל וְאֶת־אֶחָיו [c] מִשֶּׁבֶת בִּשְׁכֶם׃ וַיְהִי (42)

[c] ישב ‡ in $ in

nunciauerunt & ;agrum $ populus est egressus & ,crastino à ‡

מִמָּחֳרָת וַיֵּצֵא הָעָם הַשָּׂדֶה [d] וַיַּגִּדוּ

[d] נגד * tulit || diuisit

eos dimidiauit || & ,populum cepit * Et .Abimelech ipsi

לַאֲבִימֶלֶךְ׃ [e] וַיִּקַּח אֶת־הָעָם [f] וַיֶּחֱצֵם (43)

[e] לקח [f] חצה

ecce & ,vidit & :agro in est insidiatus & ,capita tria in

לִשְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיֶּאֱרֹב בַּשָּׂדֶה [g] וַיַּרְא וְהִנֵּה

[g] ראה egrediebatur ‡ aduersus

.eos percussit & ,eos super † surrexit & ;ciuitate de egrediens populus

הָעָם יֹצֵא מִן־הָעִיר [h] וַיָּקָם עֲלֵיהֶם [i] וַיַּכֵּם׃

[h] קום [i] נכה * grassati sunt,

,vastauerunt * secum $ quæ capita & ,Abimelech Et

וַאֲבִימֶלֶךְ וְהָרָאשִׁים אֲשֶׁר עִמּוֹ פָּשְׁטוּ (44)

capita duo & :ciuitatis portæ ostium ad steterunt &

וַיַּעַמְדוּ פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר וּשְׁנֵי הָרָאשִׁים

|| grassati sunt aduersus † erant $ contra

.eos percusserunt & ,agro in † qui omnes super vastauerunt ||

פָּשְׁטוּ עַל־כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה וַיַּכּוּם׃

,illa die tota ciuitatem in ‡ pugnauit Abimelech Et

וַאֲבִימֶלֶךְ נִלְחָם בָּעִיר כֹּל הַיּוֹם הַהוּא (45)

$ erat

,interfecit ea in $ qui populum ac ,vrbem cepit &

וַיִּלְכֹּד אֶת־הָעִיר וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ הָרָג

* seminauit in ea sal.

.sale eam conseuit * & ,vrbem diluit &

[k] וַיִּתֹּץ אֶת־הָעִיר וַיִּזְרָעֶהָ מֶלַח׃

[k] נתץ † viri

venerunt & ,Sechem turris domini † omnes audierunt Et

וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־בַּעֲלֵי מִגְדַּל־שְׁכֶם וַיָּבֹאוּ (46)

.Abimelech ipsi est Nunciatúmque .Bethelberith arcem ad

אֶל־צְרִיחַ בֵּית אֵל בְּרִית׃ [l] וַיֻּגַּד לַאֲבִימֶלֶךְ (47)

[l] נגד | viri

.Sechem turris domini | omnes essent congregati quòd

כִּי הִתְקַבְּצוּ כָּל־בַּעֲלֵי מִגְדַּל־שְׁכֶם׃

† in monte

omnis & ipse ,Salmon montem † Abimelech ascendit Et

[m] וַיַּעַל אֲבִימֶלֶךְ הַר־צַלְמוֹן הוּא וְכָל־ (48)

[m] עלה ‡ erat $ tulit

secures Abimelech cepit $ & :secum ‡ qui populus

הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ אֶת־הַקַּרְדֻּמּוֹת

* arboris,

,eum portauit & ,lignorum * ramum præcidit & ,sua manu in

בְּיָדוֹ וַיִּכְרֹת [n] שׂוֹכַת עֵצִים [o] וַיִּשָּׂאֶהָ

[n] שוך ‡ erat [o] נשא

|| qui populum ad dixitque :suum humerum super posuit &

[p] וַיָּשֶׂם עַל־שִׁכְמוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם אֲשֶׁר־

[p] שום

.ego sicut facite ,festinate :feci vidistis Quod :secum

עִמּוֹ מָה [q] רְאִיתֶם עָשִׂיתִי מַהֲרוּ [r] עֲשׂוּ כָמוֹנִי׃

[q] ראה [r] עשה

,suum ramum vir † populus omnis etiam præciderunt Et

וַיִּכְרְתוּ גַם־כָּל־הָעָם אִישׁ שׂוֹכֹה (49)

† vnusquisque ‡ iuxta

,arcem super ‡ posuerunt & ,Abimelech post iuerunt &

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיָּשִׂימוּ עַל־הַצְּרִיחַ

$ cum

etiam sunt mortui & :igni in arcem eis super $ cõbusserunt &

[f] וַיַּצִּיתוּ עֲלֵיהֶם אֶת־הַצְּרִיחַ בָּאֵשׁ [t] וַיָּמֻתוּ גַּם

[f] יצת [t] מות * viri

.mulieres & viri mille ferè Sechem turris domini * omnes

כָּל־אַנְשֵׁי מִגְדַּל־שְׁכֶם כְּאֶלֶף אִישׁ וְאִשָּׁה׃

est castrametatus & :Thebes ad Abimelech iuit Et

וַיֵּלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ אֶל־תֵּבֵץ [u] וַיִּחַן (50)

[u] חנה § contra

medio in erat fortis turris Et .eam cepit & ,Thebes in |

בְּתֵבֵץ וַיִּלְכְּדָהּ׃ וּמִגְדַּל־עֹז הָיָה בְתוֹךְ (51)

,mulieres & ,viri omnes illuc fugerunt & ;ciuitatis

הָעִיר [x] וַיָּנֻסוּ שָׁמָּה כָּל־הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים

[x] נוס viri

ascenderunt & ,se super se clauserunt & ;ciuitatis domini omnes &

וְכֹל בַּעֲלֵי הָעִיר וַיִּסְגְּרוּ בַּעֲדָם [y] וַיַּעֲלוּ

[y] עלה

---

veniendum Ad || .Abimelech in Sechem domini sunt præuaricati & viri

וַיִּבְגְּדוּ בַעֲלֵי־שְׁכֶם בַּאֲבִימֶלֶךְ׃ לָבוֹא (24)

|| vt veniret

,eorum sanguis & ,Ierubbahal filiorum septuaginta iniuria

חֲמַס שִׁבְעִים בְּנֵי־יְרֻבָּעַל וְדָמָם

interfecit quia ,eorum fratrem Abimelech super ponendum ad

לָשׂוּם עַל־אֲבִימֶלֶךְ אֲחִיהֶם אֲשֶׁר הָרַג

vt poneret

,eius manus roborauerunt quia ,Sechem dominos super & ,eos

אוֹתָם וְעַל בַּעֲלֵי שְׁכֶם אֲשֶׁר־חִזְּקוּ אֶת־יָדָיו

viros

domini | ei Posuerúntque .suos fratres occidendum ad

לַהֲרֹג אֶת־אֶחָיו׃ [a] וַיָּשִׂימוּ לוֹ בַעֲלֵי (25)

vt occideret * viri

diripiebant ‡ & ,montium capita † super insidias Sechem

שְׁכֶם מְאָרְבִים עַל רָאשֵׁי הֶהָרִים וַיִּגְזְלוּ אֵת

[a] שום † cacumina ‡ prædabãtur $ iuxta

est nunciatum & :via in * ea super $ transibat qui omnem

כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם בַּדָּרֶךְ [b] וַיֻּגַּד

* per viam:

;eius fratres & ,Hebed filius Ghahal venit Et .Abimelech ipsi

לַאֲבִימֶלֶךְ׃ וַיָּבֹא גַּעַל בֶּן־עֶבֶד וְאֶחָיו (26)

[b] נגד

.Sechem domini eo in sperauerúntque :Sechem in transierunt & viri

וַיַּעַבְרוּ בִּשְׁכֶם וַיִּבְטְחוּ־בוֹ בַּעֲלֵי שְׁכֶם׃

,eorum vineas vindemiauerunt & ,agrum in sunt egressi Et

וַיֵּצְאוּ הַשָּׂדֶה וַיִּבְצְרוּ אֶת־כַּרְמֵיהֶם (27)

inciderunt

domum sunt ingressi & :laudes fecerunt & ,calcauerunt & lætitia:

וַיִּדְרְכוּ וַיַּעֲשׂוּ הִלּוּלִים וַיָּבֹאוּ בֵּית

maledixerunt & ,biberunt & ,comederunt & ;suorum deorum Dei sui,

אֱלֹהֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ [c] וַיִּשְׁתּוּ וַיְקַלְלוּ אֶת־

[c] שתה † est

$ Quis :Hebed filius Ghahal dixit Et .Abimelech

אֲבִימֶלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר גַּעַל בֶּן־עֶבֶד מִי־ (28)

filius Nónne ?ei seruiamus quòd Sechem * quæ & ,Abimelech * est

אֲבִימֶלֶךְ וּמִי־שְׁכֶם כִּי נַעַבְדֶנּוּ הֲלֹא בֶן־

viris seruite ?eius præpositus Zebul & ,Ierubbahal

יְרֻבַּעַל וּזְבֻל פְּקִידוֹ עִבְדוּ אֶת־אַנְשֵׁי

?nos ei seruiemus cur & :Sechem patris Chamor

חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם וּמַדּוּעַ נַעַבְדֶנּוּ אֲנָחְנוּ׃

remouebo & ,mea manu in istum populum dabit quis Et

det

וּמִי יִתֵּן אֶת־הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי [d] וְאָסִירָה (29)

[d] סור † quispiam

,tuum exercitum Auge :Abimelech † dixit Et ?Abimelech

אֶת־אֲבִימֶלֶךְ וַיֹּאמֶר לַאֲבִימֶלֶךְ רַבֶּה צְבָאֲךָ

ciuitatis princeps Zebul audiuit Et .egredere &

[e] וָצֵאָה׃ וַיִּשְׁמַע זְבֻל שַׂר הָעִיר אֶת־ (30)

[e] יצא

.eius nasus est iratus & :Hebed filij Ghahal verba

furor

דִּבְרֵי גַּעַל בֶּן־עָבֶד [f] וַיִּחַר אַפּוֹ׃

[f] חרה

:dicendo ,dolo in Abimelech ad legatos misit Et

nuncios

וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־אֲבִימֶלֶךְ בְּתָרְמָה לֵאמֹר (31)

,Sechem in venientes eius fratres & ,Hebed filius Ghahal Ecce

veniunt

הִנֵּה גַעַל בֶּן־עֶבֶד וְאֶחָיו [g] בָּאִים שְׁכֶמָה

[g] בוא † obsidentes ‡ contra

.te super $ ciuitatem angustiantes † ipsi ecce &

וְהִנָּם [h] צָרִים אֶת־הָעִיר עָלֶיךָ׃

[h] צור

;tecum $ qui populus & tu ,nocte surge nunc Et

וְעַתָּה קוּם לַיְלָה אַתָּה וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתָּךְ (32)

$ est

orti circa * mane in ,erit Et .agro in insidiare &

וֶאֱרֹב בַּשָּׂדֶה׃ וְהָיָה בַבֹּקֶר כִּזְרֹחַ (33)

* quando orietur sol, surges, & grassaberis contra

ecce | & :ciuitatem super vastabis & ,manicabis ;solem

הַשֶּׁמֶשׁ תַּשְׁכִּים וּפָשַׁטְתָּ עַל־הָעִיר וְהִנֵּה־

|| si

ei facies & ,te ad egredientes ‡ secum † qui populus & ,ipse

הוּא וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ יֹצְאִים אֵלֶיךָ וְעָשִׂיתָ לּוֹ

† est ‡ egrediatur

,Abimelech surrexit Et .tua manus inuenerit quod secundum

כַּאֲשֶׁר תִּמְצָא יָדֶךָ׃ [i] וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ (34)

[i] קום $ erat * contra

super * sunt insidiati & :noctu secum $ qui populus omnis &

וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ לַיְלָה וַיֶּאֶרְבוּ עַל־

filius Ghahal est egressus Et .capita || quatuor ,Sechem

‡ duces:

שְׁכֶם אַרְבָּעָה רָאשִׁים׃ וַיֵּצֵא גַּעַל בֶּן־ (35)

,Abimelech surrexit & :ciuitatis portæ ostium † stetitque ,Hebed

† ad

עֶבֶד וַיַּעֲמֹד פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ (36)

Ghahal vidit Et .insidiis de secum ‡ qui populus &

‡ erat

וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ מִן־הַמַּאְרָב׃ וַיַּרְא־גַעַל

descendens populus Ecce :Zebul ad ait & ,populum

descendit

אֶת־הָעָם וַיֹּאמֶר אֶל־זְבֻל הִנֵּה־עָם יוֹרֵד

Vmbram :Zebul eum ad ait Et .montium capitibus de

cacuminibus

מֵרָאשֵׁי הֶהָרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו זְבֻל אֵת [k] צֵל

[k] צלל

adhuc addidit Et .homines quasi videns tu montium

vides

הֶהָרִים אַתָּה רֹאֶה כָּאֲנָשִׁים׃ וַיֹּסֶף עוֹד (37)

eum de descendentes ‡ populus Ecce :dixit & ,loquendum ad † Ghahal

† vt loqueretur ‡ descendunt

גַּעַל לְדַבֵּר וַיֹּאמֶר הִנֵּה־עָם יוֹרְדִים מֵעִם

ad vſque Abimelech venit Et .turris tectum ſuper
52 עד־ ויבא [a] אבימלך עד : גג המגדל על־ [a] בוא
oſtium ad vſque appropinquauit & :eã in ‡ pugnabat & ,turrim ‡ contra
עד־פתח ויגש [b] בו המגדל וילחם [b] נגש
mulier proiecit Et .igni in illud comburendum ad ,turris vt combureret
53 ותשלך אשה באש : המגדל לשרפו
quaſſauit * & :Abimelech caput ſuper currus ‡ fragmen vna ‡ molæ * confregit
ותרץ [c] אבימלך ראש על־ רכב פלח אחת ceruicem
puerum ad citò clamauit † Et .eius caluariam vel [e] רצץ
54 הנער אל־ מהרה ויקרא את־גלגלתו : רוץ
,tuum gladium Euagina :ei dixit & ,ſua vaſa ‖ portantem † vocauit ‖ arma
חרבך שלף לו ויאמר כליו [d] נשא
.eum interfecit Mulier :mihi * dicant fortè ne ;me interfice & [d] כלה
הרגתהו אשה לי יאמרו פן־ ומותתני * de me;
.eſt mortuus & ,eius puer eum perfodit Et
וימת [e] : נערו וידקרהו [e] מות
:Abimelech eſſet mortuus quòd Iſrael viri viderunt Et
55 אבימלך מת כי־ ויראו איש־ישראל
Deus Reddidítque .ſuum locum in vir ‡ abierunt & ‡ vnuſquiſque
56 אלהים וישב : [f] למקמו איש וילכו [f] קום
interficiendo ,ſuo patri fecerat quod ;Abimelech malum
להרג לאביו עשה אשר אבימלך [g] רעת את [g] רוע
malum omne Et .ſuos fratres ſeptuaginta
57 רעת כל־ ואת : אחיו שבעים את־
venit & :eorum caput in Deus reddidit Sechem virorum
ותבא בראשם אלהים [h] השיב שכם אנשי [h] שוב
.Ierubbahal filij Iotham maledictio eos ad
אליהם קללת יותם בן־ירבעל :

CAP. X. י

Iſrael ſaluandum ad Abimelech poſt ſurrexit Et vt ſaluum faceret
1 את־ישראל [i] להושיע אבימלך אחרי ויקם [i] ישע
ipſe & ;Iſſachar ‡ vir ,Dodo filij Puah filius Tholah ‡ de
והוא־ יששכר איש דודו בן־ פואה בן־ תולע
Iudicauítque .Ephraim monte in ,Samir in habitans * * habitabat
2 וישפט : אפרים בהר בשמיר ישב
eſt mortuus & :annis tribus & viginti Iſrael
וימת שנה ושלש עשרים את־ישראל
Iair eum poſt ſurrexit Et .Samir in eſt ſepultus &
3 יאיר אחריו ויקם : בשמיר ויקבר
duobus & viginti Iſrael iudicauítque :Ghilhadites
ושתים עשרים את־ישראל וישפט הגלעדי
ſuper equitantes filij triginta ei fuit Et .annis fuerunt
4 על־ רכבים בנים שלשים לו ויהי־ : שנה
ipſis :eis vrbes triginta & ;pullos triginta quas
להם עירים ושלשים עירים שלשים
‖ quæ ,hanc diem ad vſque ,Iair Chauuoth † vocabant † villas ‖ erant
אשר הזה היום עד יאיר [k] חות יקראו [l] חוה
eſt ſepultus & ,Iair eſt Mortuúſque .Ghilhad terra in
5 ויקבר יאיר וימת : בארץ הגלעד
faciendum ad ,Iſrael filij addiderunt Et .Chamon in vt facerent
6 [l] לעשות בני ישראל ויספו : בקמון [l] עשה
& ;Behalim ſeruierúntque ,Domini oculis in malum
ואת־ הבעלים את־ ויעבדו יהוה בעיני [m] הרע [m] רוע
,Sidon diis & ,Aram diis & ,Haſtaroth
צידון אלהי ואת־ ארם אלהי ואת־ העשתרות
,Hammon filiorum diis & ,Moab diis &
עמון בני־ אלהי ואת מואב אלהי ואת
non & ,Dominum dereliquerunt & :Peliſtim diiſque
ולא את־יהוה ויעזבו פלשתים אלהי ואת
;Iſrael in * Domini naſus eſt Iratúſque .ei ſeruierunt furor * contra
7 בישראל יהוה אף־ [n] ויחר : עבדוהו [n] חרה
.Hammon filiorũ manu in & ,Peliſtim manu in eos vendidit & tradidit
עמון : בני וביד פלשתים ביד וימכרם
anno in Iſrael filios perfregerunt & ,detriuerunt Et oppreſſerunt
8 בשנה את־בני ישראל וירצצו וירעצו
filios omnes ,annis decem ‡ octo ,ipſo ‡ &
בני כל־ את־ שנה עשרה שמנה ההיא
† quæ Emoræi terra in ,Iarden tranſitu in * qui Iſrael * erant trans † eſt
אשר האמרי בארץ הירדן בעבר אשר ישראל
Iarden Hammon filij Tranſierúntque .Ghilhad in
9 את־הירדן בני־עמון ויעברו : בגלעד

cum domo in & ,Biniamin in & ,Iehudah in etiam pugnandum ad
ובבית ובבנימין ביהודה גם־ להלחם
affectus eſt clamauerunt Et .valde Iſrael fuit anguſtia & :Ephraim
10 ויזעקו : מאד לישראל [a] ותצר אפרים [a] יצר
quia & ,tibi Peccauimus :dicendo Dominum ad Iſrael filij
וכי לך חטאנו לאמר אל־יהוה בני ישראל
.Behalim ſeruiuimus & ,noſtrum Deum dereliquimus
: את־הבעלים ונעבד את־אלהינו עזבנו
Nónne :Iſrael filios ad Dominus Dixítque
11 הלא בני ישראל אל־ יהוה ויאמר
à & ,Hammon filiis à ,Emoræo ab & ,Ægyptiis ab
ומן־ עמון בני־ מן־ האמרי ומן־ ממצרים
* qui * Mahon & ,Hamalec & ,Sidonim Et ;Peliſtim
12 ומעון ועמלק וצידונים : פלשתים
vos feci ſaluóſque ,me ad clamaſtis & .vos oppreſſerunt
[b] ישע אתכם [b] ואושיעה אלי ותצעקו אתכם לחצו
ſeruiiſtis & ,me dereliquiſtis vos Et ?eorum manu de
13 ותעבדו אותי עזבתם ואתם : מידם
vt ſaluos faciam .vos ſaluandum ad addam non idcirco ;alienis diis
: אתכם להושיע לא־אוסיף לכן אחרים אלהים
elegiſtis quos ,deos ad clamate & ,Ite
14 בחרתם אשר האלהים אל־ וזעקו לכו
ſaluent vos .veſtræ anguſtiæ tempore in vobis faciant ſalutem ipſi :eis in
: צרתכם בעת לכם יושיעו המה בם
;Peccauimus :Dominum ad Iſrael filij Dixerúntque
15 חטאנו אל־יהוה בני־ישראל ויאמרו
quod eſt :tuis oculis in bonum omne ſecundum nobis tu fac
בעיניך הטוב ככל־ לנו אתה עשה־
‡ tantùm .hac die nunc ‡ nos libera veruntamen ‡
‡ quæſumus : הזה היום נא [c] הצילנו אך
[c] נצל ,ipſorum interiore † de extranei * deos remouerunt Et
* alienos † medio ſui,
16 מקרבם הנכר אלהי את־ [d] ויסירו
[d] סור eius anima eſt abbreuiata ‖ & ,Domino ſeruierúntque
‖ anguſtiis affecta נפשו ותקצר את־יהוה ויעבדו
* propter laborem ,Hammon filij ſunt acciti ‡ Et .Iſrael labore in *
17 עמון בני ויצעקו : ישראל בעמל
‡ conuenerũt ,Iſrael filij ſunt collecti ‡ & :Ghilhad in ſunt caſtrametati &
‡ congregati
[e] חנה בני ישראל ויאספו בגלעד [e] ויחנו
,populus Dixerúntque .Miſpah in ſunt caſtrametati &
18 העם ויאמרו : במצפה ויחנו
* quilibet qui vir Quis ‖ :ſuum ſocium † ad vir * ,Ghilhad principes
† proximum
‖ Quicunque אשר האיש מי רעהו אל־ איש גלעד שרי
* contra omnibus caput in ‡ erit ,Hammon filios in * pugnare cœperit
‡ dux
[f] חלל לכל לראש יהיה עמון בבני להלחם [f] יחל
,Ghilhad habitatoribus
: גלעד ישבי

CAP. XI. יא

vrbibus, erátque filius ipſe & ,virtute potens erat Ghilhadites Iphtach Et
1 בן־ והוא חיל גבור היה הגלעדי ויפתח
meretricis: .Iphtach ipſum Ghilhad genuerátque :meritoriæ mulieris
[g] ילד : את־יפתח גלעד [g] ויולד זונה אשה
creuerunt euaſerunt grandes & :filios ei Ghilhad vxor peperit Et
2 ויגדלו בנים לו אשת־גלעד ותלד
:ei dixerúntque ,Iphtach expulerunt & ,vxoris filij
לו ויאמרו את־יפתח ויגרשו האשה בני־
filius quia ,noſtri patris domo in accipies hæreditatem Non
בן־ כי אבינו בבית־ תנחל לא־
‡ es * facie faciebus * à Iphtach Fugítque .tu ‡ alterius mulieris
3 מפני יפתח ויברח : אתה אחרת אשה
† boni ad ſunt collecti & :Tob † terra in manſit & ,ſuorum fratrum
[h] ישב אל־ ויתלקטו טוב בארץ [h] וישב אחיו
.eo cum ſunt egreſſi & ,vacui homines Iphtach
: עמו ויצאו ריקים אנשים יפתח
per aliquot dies, cum Hammon filij pugnauerunt & ,diebus à fuit Et
4 עם־ בני־עמון וילחמו מימים ויהי
cùm pugnarent filij pugnauerunt quemadmodum ,fuit Et .Iſrael
5 בני־ נלחמו כאשר־ ויהי : ישראל
petrexerunt ‖ vt tollerent capiendum ad ‖ Ghilhad ſeniores iuerunt & ,Iſrael cum Hammon
לקחת גלעד זקני וילכו עם־ישראל עמון
* boni .Tob * terra de Iphtach
: טוב מארץ את־יפתח

Sichon credidit non Et .meum locum ad vsque

20 וְלֹא־הֶאֱמִין סִיחוֹן אֶת־ ׃ עַד־מְקוֹמִי

per ‖ congregauit — Sichon *collegit* ‖ sed,suum terminum *in* transire Israelem

יִשְׂרָאֵל עֲבֹר בִּגְבֻלוֹ וַיֶּאֱסֹף סִיחוֹן אֶת־

pugnauit &;Iahsah in sunt castrametati &,suum populum omnem

כָּל־עַמּוֹ וַיַּחֲנוּ בְּיָהְצָה וַיִּלָּחֶם

Trandiditque Israel Deus Dominus *dedit Et* .Israel cum

21 עִם־יִשְׂרָאֵל ׃ [a] וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל [a] נָתַן

,Israel manu in eius populum omnem & ,Sichon

אֶת־סִיחוֹן וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ בְּיַד יִשְׂרָאֵל

Emoræi terram omnem Israel possedit & :eos percusserūt &

[b] וַיַּכּוּם וַיִּירַשׁ יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי [b] נכרה

omnem possederunt Et .ipsius terræ habitatoris

22 יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַהִיא ׃ וַיִּירְשׁוּ אֵת כָּל־

,deserto à & Iabboc ab vsq & ,Arnon ad Emoræi terminum

גְּבוּל הָאֱמֹרִי מֵאַרְנוֹן וְעַד־הַיַּבֹּק וּמִן־הַמִּדְבָּר

Israel Deus Dominus nunc Et .Iarden ad vsque &

23 וְעַד־הַיַּרְדֵּן ׃ וְעַתָּה יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

facie — tu & :Israel sui populi *faciebus* à Emoræum eiecit

[c] הוֹרִישׁ אֶת־הָאֱמֹרִי מִפְּנֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה [c] ירש

Chemos te faciet possidere quod Nonne ‡eum possidebis

24 תִּירָשֶׁנּוּ ׃ הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יוֹרִישְׁךָ כְּמוֹשׁ

sic & quidquid * nos — *fecit possidere *quod omne* & ?possidebis illud ,tuus deus

אֱלֹהֶיךָ אוֹתוֹ תִירָשׁ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר הוֹרִישׁ

coram nobis. — .possidebimus illud ,*nostrū faciebus à* noster Deus Dominus

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִפָּנֵינוּ אוֹתוֹ נִירָשׁ ׃

tu melior, es — Sippor filio Balac *præ tu bonus bonus* num nunc Et

25 וְעַתָּה הֲטוֹב טוֹב אַתָּה מִבָּלָק בֶּן־צִפּוֹר

‡ aut — *an* ,Israel cum est iurgatus iurgando num ?Moab rege

מֶלֶךְ מוֹאָב [d] הֲרוֹב רָב עִם־יִשְׂרָאֵל אִם־ [d] רוב

$ contra *Quando mansit — Israel *manendo In* * .eos *in* $ pugnauit pugnando

26 נִלְחֹם נִלְחַם בָּם ׃ [e] בְּשֶׁבֶת יִשְׂרָאֵל [e] ישב

‖ villis † sunt iuxta terminos — ,eius *filiabus* ‖ in & Haroher in & ,eius *filiabus* ‖ in ,Chesbon in

בְּחֶשְׁבּוֹן וּבִבְנוֹתֶיהָ וּבְעַרְעוֹר וּבִבְנוֹתֶיהָ

,Arnon *manus super* † quæ ciuitatibus omnibus in &

וּבְכָל־הֶעָרִים אֲשֶׁר עַל־יְדֵי אַרְנוֹן

‡ per $ facis mihi — tempore in eruistis non quare & ?annos trecentos ‡

[f] שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וּמַדּוּעַ לֹא־הִצַּלְתֶּם בָּעֵת [f] מאה $נצל

faciens $ tu & ,tibi peccaui non ego Et ?illo

27 הַהִיא ׃ וְאָנֹכִי לֹא־חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה עֹשֶׂה

* contra — iudex Dominus iudicet :me *in* * pugnando malum *meum*

[h] אִתִּי רָעָה לְהִלָּחֶם בִּי יִשְׁפֹּט יְהוָה הַשֹּׁפֵט [h] רוע

.Hammon filios inter & ,Israel filios inter :diei

הַיּוֹם בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין בְּנֵי עַמּוֹן ׃

verba *ad* Hammon filiorum rex audiuit non Et

28 וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן אֶל־דִּבְרֵי

spiritus Iphtach super fuit Et .eum ad misit quæ Iphtach

29 יִפְתָּח אֲשֶׁר שָׁלַח אֵלָיו ׃ [i] וַתְּהִי עַל־יִפְתָּח רוּחַ [i] היה

.Menasseh & ,Ghilhad ad transiuit & ,Domini

יְהוָה וַיַּעֲבֹר אֶת־הַגִּלְעָד וְאֶת־מְנַשֶּׁה

* ad — Ghilhad Mispheh de & .Ghilhad Mispheh * transiuit &

30 וַיַּעֲבֹר אֶת־מִצְפֵּה גִלְעָד וּמִמִּצְפֵּה גִּלְעָד

† ad — votum Iphtach Vouitque .Hammon filios † transiuit

[k] עָבַר בְּנֵי עַמּוֹן ׃ [k] וַיִּדַּר יִפְתָּח נֶדֶר לַיהוָה [k] נדר

tradendo tradideris — Hammon filios *dederis dando* Si :ait & ,Domino

לַיהוָה וַיֹּאמַר אִם־נָתוֹן תִּתֵּן אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן

foribus è fuerit egressum quod,egrediens erit Et :mea manu in

31 בְּיָדִי ׃ וְהָיָה הַיּוֹצֵא אֲשֶׁר יֵצֵא מִדַּלְתֵי

cùm reuersus fuero — filiis à pace in *me redeundo in* ,meum occursum in meæ domus

בֵיתִי לִקְרָאתִי בְּשׁוּבִי בְשָׁלוֹם מִבְּנֵי

offeram † in holocaustum. — *ascensionem* † illud *faciam ascendere* & ,Domino erit & ,Hammon

[l] עַמּוֹן וְהָיָה לַיהוָה וְהַעֲלִיתִהוּ עוֹלָה ׃ [l] עלה

‡ cum eis; $ tradiditque — *eos in* ‡ pugnandum ad Hammon filios ad Iphtach transiuit Et

32 וַיַּעֲבֹר יִפְתָּח אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן לְהִלָּחֶם בָּם

eos percussit Et .eius manu in Dominus eos *dedit &* $

33 [m] וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדוֹ ׃ [m] וַיַּכֵּם [m] נכה

* vsquequo venias in — ad vsque & ciuitates viginti ,Minith *te venire vsque &* *,Aroher ab

מֵעֲרוֹעֵר וְעַד־בּוֹאֲךָ מִנִּית עֶשְׂרִים עִיר וְעַד

filij sunt humiliati & valde magna plaga ,vineatum Abel

אָבֵל כְּרָמִים מַכָּה גְּדוֹלָה מְאֹד וַיִּכָּנְעוּ בְּנֵי

facie — .Israel filiorum *faciebus* à Hammon

עַמּוֹן מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ׃

ducem ‖ in nobis *eris &* ,*Abi* :Iphtach ad Dixeruntque — Veni,& esto ‖ principem:

6 וַיֹּאמְרוּ לְיִפְתָּח לְכָה [a] וְהָיִיתָה לָּנוּ לְקָצִין [a] היה

senioribus Iphtach Dixitque .Hammon *filios in* † pugnabimus & — † cum filiis

7 וְנִלָּחֲמָה בִּבְנֵי עַמּוֹן ׃ וַיֹּאמֶר יִפְתָּח לְזִקְנֵי

me expulistis & ,me habuistis odio vos Nonne :Ghilhad

גִלְעָד הֲלֹא אַתֶּם שְׂנֵאתֶם אוֹתִי וַתְּגָרְשׁוּנִי

quemadmodum ,*nunc* ‡ me ad venistis cur & ? mei patris domo è — ‡ quando

[b] מִבֵּית אָבִי וּמַדּוּעַ בָּאתֶם אֵלַי עַתָּה כַּאֲשֶׁר [b] בוא

Iphtach ad Ghilhad seniores Dixerūtque ? vobis $ angustia — $ est

8 [c] צַר לָכֶם ׃ וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח [c] צור

pugnabis ‖ & ,nobiscum *ibis &* * ,te ad sumus reuersi nunc Idcirco — * vt venias ‖ pugnes cum filiis

לָכֵן עַתָּה שַׁבְנוּ אֵלֶיךָ וְהָלַכְתָּ עִמָּנוּ וְנִלְחַמְתָּ

habitatoribus omnibus *caput in* † nobis eris & :Hammon *filios in* — † dux

[d] בִּבְנֵי עַמּוֹן וְהָיִיתָ לָּנוּ לְרֹאשׁ לְכֹל יֹשְׁבֵי [d] היה

Si :Ghilhad seniores ad Iphtach Dixitque .Ghilhad

9 גִלְעָד ׃ וַיֹּאמֶר יִפְתָּח אֶל־זִקְנֵי גִלְעָד אִם־

,Hammon *filios in* $ pugnandum ad me *vos facientes* ‡ reuerti — ‡ facitis $ cum filiis

[e] מְשִׁיבִים אַתֶּם אוֹתִי לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי עַמּוֹן [e] שוב

vobis ero *ego meus facies ad* ‖ eos Dominus *dederit* * & — * tradiderit ‖ coram me, † dux?

וּנְתַן יְהוָה אוֹתָם לְפָנָי אָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם

Iphtach ad Ghilad seniores Dixeruntque ? *caput in* †

10 לְרֹאשׁ ׃ וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי־גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח

;tuū verbū secundū non si ,nos inter *audiens sit* Dominus — audiat

יְהוָה יִהְיֶה שֹׁמֵעַ בֵּינוֹתֵינוּ אִם־לֹא כִדְבָרְךָ

,Ghilhad senioribus cum Iphtach iuit Et .faciamus sic

11 כֵּן נַעֲשֶׂה ׃ וַיֵּלֶךְ יִפְתָּח עִם־זִקְנֵי גִלְעָד

ducem in & ,*caput in* se super cum populus posuerunt & — ducem,& principem.

[f] וַיָּשִׂימוּ הָעָם אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ וּלְקָצִין [f] שום

Domini facies ad † sua verba omnia Iphtach est Locutusque — † coram Domino

וַיְדַבֵּר יִפְתָּח אֶת־כָּל־דְּבָרָיו לִפְנֵי יְהוָה

regem ad *legatos* ‡ Iphtach misit Et .Mispah in — ‡ nuncios

12 בַּמִּצְפָּה ׃ וַיִּשְׁלַח יִפְתָּח מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ

venisti quia ,tibi & mihi Quid :dicendo ,Hammon filiorum

[g] בְּנֵי־עַמּוֹן לֵאמֹר מַה־לִּי וָלָךְ כִּי־בָאתָ [g] בוא

filiorum rex Dixitque .*mea terra in pugnandum ad* $ me ad — $ vt pugnes cōtra terram meam?

13 אֵלַי לְהִלָּחֵם בְּאַרְצִי ׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ בְּנֵי־

Israel *cepit* ‡ Quia ;Iphtach *legatos* ad Hammon — nuncios ‡ tulit

עַמּוֹן אֶל־מַלְאֲכֵי יִפְתָּח כִּי־לָקַח יִשְׂרָאֵל

ad vsq: & Arnon ab,Ægypto ex *eo ascendēdo in*,meam terram — quando ascendit

[h] אֶת־אַרְצִי בַּעֲלוֹתוֹ מִמִּצְרַיִם מֵאַרְנוֹן וְעַד־ [h] עלה

eas redde nunc & Iarden ad vsque & ,Iabboc

הַיַּבֹּק וְעַד־הַיַּרְדֵּן וְעַתָּה הָשִׁיבָה אֶתְהֶן

legatos ‖ misit & ,Iphtach adhuc addidit Et .pace *in* * — ‖ nuncios ‡ tulit

14 בְּשָׁלוֹם ׃ וַיּוֹסֶף עוֹד יִפְתָּח וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים

Sic :ei Dixitque .Hammon filiorum regem ad

15 אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה

,Moab terram Israel *cepit* ‡ Non: Iphtach *dixit* † — † dicit ‡ tulit

אָמַר יִפְתָּח לֹא־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אֶרֶץ מוֹאָב

eos ascendendo in Quia ,Hammon filiorum terram & — Sed cùm ascenderent

16 וְאֶת־אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן ׃ כִּי בַּעֲלוֹתָם

mare ad vsque *deserto in* Israel ambulauit & ,Aegypto ex — per desertum

מִמִּצְרַיִם וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר עַד־יַם־

legatos ‖ Israel Misitque .Cades in venit & ;Suph * — * *carectosum,* ‖ nuncios

17 סוּף וַיָּבֹא קָדֵשָׁה ׃ וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים

sua terra in quaso Transeam :dicendo ,Edom regem ad — Transibo per terram tuam.

אֶל־מֶלֶךְ אֱדוֹם לֵאמֹר אֶעְבְּרָה־נָּא בְאַרְצֶךָ

Moab regem ad etiam & ;Edom rex audiuit non Et

וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ אֱדוֹם וְגַם אֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב

.Cades in Israel mansitque *voluit non* & ,misit — noluit

שָׁלַח וְלֹא אָבָה וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּקָדֵשׁ ׃

& ,Edom terram circuiuit &,*deserto in* ambulauit Et — per desertum,

18 [i] וַיֵּלֶךְ בַּמִּדְבָּר וַיָּסָב אֶת־אֶרֶץ אֱדוֹם וְאֶת־ [i] סבב

,Moab terræ Solis ortu ab venitque :Moab terram

[k] אֶרֶץ מוֹאָב וַיָּבֹא מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ לְאֶרֶץ מוֹאָב [k] בוא

terminū intrauerunt nec:Arnon *transitu in* sunt castrametati & — trans

[l] וַיַּחֲנוּן בְּעֵבֶר אַרְנוֹן וְלֹא־בָאוּ בִּגְבוּל [l] חנה

Misitque .Moab terminus * Arnon quia ;Moab — * est

19 מוֹאָב כִּי אַרְנוֹן גְּבוּל מוֹאָב ׃ וַיִּשְׁלַח

regem ,Emoræum regem Sichon ad *legatos* Israel — nuncios

יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל־סִיחוֹן מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי מֶלֶךְ

tua terra in nunc Transeamus :Israel ei dixit & :Chesbon — Transeam obsecro per terram tuam

חֶשְׁבּוֹן וַיֹּאמֶר לוֹ יִשְׂרָאֵל נַעְבְּרָה־נָּא בְּאַרְצִי

ecce & : suam domum ad Mispah in Iphtach venit Et

34 וַיָּבֹא יִפְתָּח הַמִּצְפָּה אֶל־בֵּיתוֹ וְהִנֵּה

; choris in &, tympanis in *, eius occursum in egrediens eius filia egrediebatur

בִתּוֹ יֹצֵאת לִקְרָאתוֹ בְּתֻפִּים וּבִמְחֹלוֹת

vel, filius se ex ei $ non : vnica ipsa tantum &

וְרַק הִיא יְחִידָה אֵין־לוֹ מִמֶּנּוּ בֵּן אוֹ־

lacerauit & *, eam cum videre circa ‡ fuit Et . filia

35 בַת: וַיְהִי כִרְאוֹתוֹ אוֹתָהּ וַיִּקְרַע אֶת־

incuruando, mea filia Ahah : ait &, sua vestimenta

בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר אֲהָהּ בִּתִּי הַכְרֵעַ

ego & : me turbantibus in fuisti tu &, me fecisti incuruare

הִכְרַעְתִּנִי וְאַתְּ הָיִית בְּעֹכְרָי וְאָנֹכִי

. conuerti | potero non &, Dominum ad meum os patefeci †

פָּצִיתִי פִי אֶל־יְהוָה וְלֹא אוּכַל לָשׁוּב:

tuum os patefecisti *, mi Pater : eum ad Dixitque

36 וַתֹּאמֶר אֵלָיו אָבִי פָּצִיתָה אֶת־פִּיךָ

, tuo ore ex est egressum quemadmodū, mihi fac, Dominum ad

אֶל־יְהוָה עֲשֵׂה לִי כַּאֲשֶׁר יָצָא מִפִּיךָ

tuis inimicis de vltiones Dominus tibi fecit post quam

אַחֲרֵי אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ יְהוָה נְקָמוֹת מֵאֹיְבֶיךָ

Fiat : suum patrem ad Dixitque . Hammon filiis de

37 מִבְּנֵי עַמּוֹן: וַתֹּאמֶר אֶל־אָבִיהָ יֵעָשֶׂה

, mensibus duobus me à relaxa : hoc verbum mihi

לִּי הַדָּבָר הַזֶּה הַרְפֵּה מִמֶּנִּי שְׁנַיִם חֳדָשִׁים

super flebo &, montes super descendam &, ibo &

וְאֵלְכָה וְיָרַדְתִּי עַל־הֶהָרִים וְאֶבְכֶּה עַל־

, Vade : ait Et . meæ sociæ ‡ &, ego meæ virginitates $

38 בְּתוּלַי אָנֹכִי וְרֵעוֹתָי: וַיֹּאמֶר לֵכִי

; eius sociæ * &, ipsa iuit & : mensibus duobus eam dimisitque

וַיִּשְׁלַח אוֹתָהּ שְׁנֵי חֳדָשִׁים וַתֵּלֶךְ הִיא וְרֵעוֹתֶיהָ

. montes super suas virginitates † super fleuit &

וַתֵּבְךְּ עַל־בְּתוּלֶיהָ עַל־הֶהָרִים:

est reuersa & . mensium duorum fine à || fuit Et

39 וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַיִם חֳדָשִׁים וַתָּשָׁב

: vouerat quod suum votum ei * fecit &, suum patrem ad

אֶל־אָבִיהָ וַיַּעַשׂ לָהּ אֶת־נִדְרוֹ אֲשֶׁר נָדָר

. Israel in statutum $ fuit & : virum cognouerat non ipsa &

וְהִיא לֹא־יָדְעָה אִישׁ וַתְּהִי־חֹק בְּיִשְׂרָאֵל:

alloquendum ad Israel filiæ ibunt dies in diebus A

40 מִיָּמִים יָמִימָה תֵּלַכְנָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְתַנּוֹת

. anno in diebus quatuor, Ghilhaditæ Iphtach filiam

לְבַת־יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי אַרְבַּעַת יָמִים בַּשָּׁנָה:

CAP. XII. יב

; aquilonem ad transiuit &, Ephraim vir est accitus Et

1 וַיִּצָּעֵק אִישׁ אֶפְרַיִם וַיַּעֲבֹר צָפוֹנָה

pugnandum ad transisti Quare : Iphtach ad dixeruntque

וַיֹּאמְרוּ לְיִפְתָּח מַדּוּעַ עָבַרְתָּ לְהִלָּחֵם

? tecum eundum ad * vocasti non nos &, Hammon filiis in ‡

בִּבְנֵי־עַמּוֹן וְלָנוּ לֹא קָרָאתָ לָלֶכֶת עִמָּךְ

. igni in te super † comburemus tuam domum

בֵּיתְךָ נִשְׂרֹף עָלֶיךָ בָּאֵשׁ:

, ego fui rixæ Vir : eos ad Iphtach Dixitque

2 וַיֹּאמֶר יִפְתָּח אֲלֵיהֶם אִישׁ רִיב הָיִיתִי אֲנִי

: vos acciui & : valde Hammon filij &, meus populus &

וְעַמִּי וּבְנֵי־עַמּוֹן מְאֹד וָאֶזְעַק אֶתְכֶם

quod vidi Et . eorum manu è me seruastis non &

3 וְלֹא־הוֹשַׁעְתֶּם אוֹתִי מִיָּדָם: וָאֶרְאֶה כִּי־

, mea vola * in meam animam posui &, saluans tu || non

אֵינְךָ מוֹשִׁיעַ וָאָשִׂימָה נַפְשִׁי בְכַפִּי

Dominus eos dedit $ & ; Hammon filios ad transiui &

וָאֶעְבְּרָה אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּתְּנֵם יְהוָה

hac die me ad ascendistis quid vt Et . mea manu in

בְּיָדִי וְלָמָה עֲלִיתֶם אֵלַי הַיּוֹם הַזֶּה

omnes Iphtach congregauit Et ? me in ‡ pugnandum ad

4 לְהִלָּחֶם בִּי: וַיִּקְבֹּץ יִפְתָּח אֶת־כָּל־

percusserunt Et : Ephraim cum pugnauit &, Ghilhad viros

אַנְשֵׁי גִלְעָד וַיִּלָּחֶם אֶת־אֶפְרָיִם וַיַּכּוּ

Euasores * : dixerunt quia, Ephraim Ghilhad viri

אַנְשֵׁי גִלְעָד אֶת־אֶפְרַיִם כִּי אָמְרוּ פְּלִיטֵי

medio in ., Ephraim medio in Ghilhad, vos † Ephraim

אֶפְרַיִם אַתֶּם גִּלְעָד בְּתוֹךְ אֶפְרַיִם בְּתוֹךְ

Iarden transitus Ghilhad cepit Et . Menasseh

5 מְנַשֶּׁה: וַיִּלְכֹּד גִּלְעָד אֶת־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן

, Ephraim euasores † dicebant quòd, fuit Et . Ephraim ipsi

לְאֶפְרָיִם וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ פְּלִיטֵי אֶפְרַיִם

Euphratæus Num : Ghilhad viri ei dicebant Et : Transibo

אֶעֱבֹרָה וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי־גִלְעָד הַאֶפְרָתִי

nunc Dic, ei Dicebantque . Non : dicebat & ? tu

6 אַתָּה וַיֹּאמֶר לֹא: וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֱמָר־נָא

: sic loqui dirigebat non &, Sibboleth dicebat & : Schibboleth

שִׁבֹּלֶת וַיֹּאמֶר סִבֹּלֶת וְלֹא יָכִין לְדַבֵּר כֵּן

: Iarden transitus ad eū iugulabant &, eum apprehendebant &

וַיֹּאחֲזוּ אוֹתוֹ וַיִּשְׁחָטוּהוּ אֶל־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן

duo & quadraginta Ephraim de illo tempore in cecidit &

וַיִּפֹּל בָּעֵת הַהִיא מֵאֶפְרַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם

sex Israel Iphtach iudicauit Et . millia

7 אָלֶף: וַיִּשְׁפֹּט יִפְתָּח אֶת־יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ

est sepultus ac, Ghilhadites Iphtach est mortuus & : annis

שָׁנִים וַיָּמָת יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי וַיִּקָּבֵר

eum post iudicauit Et . Ghilhad ciuitatibus || in

8 בְּעָרֵי גִלְעָד: וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־

. Beth-lechem de Ibsan Israel

יִשְׂרָאֵל אִבְצָן מִבֵּית לָחֶם:

filias triginta & ; filij triginta ei fuit Et

9 וַיְהִי־לוֹ שְׁלֹשִׁים בָּנִים וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת

de suis filiis adduxit filias triginta &, foras misit

שִׁלַּח הַחוּצָה וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת הֵבִיא לְבָנָיו מִן־

. annis septem Israel iudicauitque : foris

הַחוּץ וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל שֶׁבַע שָׁנִים:

. Bethlechem in est sepultus &, Ibsan est mortuus Et

10 וַיָּמָת אִבְצָן וַיִּקָּבֵר בְּבֵית לָחֶם:

; Zebulonites Elon Israel eum post iudicauit Et

11 וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל אֵילוֹן הַזְּבוּלֹנִי

. annis decem Israel iudicauitque

וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר שָׁנִים:

Aialon in est sepultus &, Zebulonites Elon est mortuus Et

12 וַיָּמָת אֵילוֹן הַזְּבוּלֹנִי וַיִּקָּבֵר בְּאַיָּלוֹן

eum post iudicauit Et . Zebulon terra in

13 בְּאֶרֶץ זְבוּלֻן: וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־

. Pirhathonites Hillel filius Habdon, Israel

יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹן בֶּן־הִלֵּל הַפִּרְעָתוֹנִי:

filiorum filij triginta &, filij quadraginta ei fuit Et

14 וַיְהִי־לוֹ אַרְבָּעִים בָּנִים וּשְׁלֹשִׁים בְּנֵי בָנִים

iudicauitque : pullos septuaginta super equitantes

רֹכְבִים עַל־שִׁבְעִים עֲיָרִם וַיִּשְׁפֹּט אֶת־

Habdon est mortuus Et . annis octo Israel

15 יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה שָׁנִים: וַיָּמָת עַבְדּוֹן

terra in, Pirhathon in est sepultus ac, Pirhathonites Hillel filius

בֶּן־הִלֵּל הַפִּרְעָתוֹנִי וַיִּקָּבֵר בְּפִרְעָתוֹן בְּאֶרֶץ

. Hamalechitarum monte in, Ephraim

אֶפְרַיִם בְּהַר הָעֲמָלֵקִי:

CAP. XIII. יג

oculis in malum faciendum ad, Israel filij addiderunt Et

1 וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי

Pelistinorum manu in Dominus eos deditque, Domini

יְהוָה וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים

, Sorah de vnus vir fuit Et . annis quadraginta

2 אַרְבָּעִים שָׁנָה: וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִצָּרְעָה

eius vxor &, Manoach eius nomen &, Danitarum familia de

מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי וּשְׁמוֹ מָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ

. peperit non &, sterilis

עֲקָרָה וְלֹא יָלָדָה:

dixit &, mulierem ad Domini angelus est conspectus Et

3 וַיֵּרָא מַלְאַךְ־יְהוָה אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר

: peperisti non &, sterilis tu nunc Ecce : eam ad

אֵלֶיהָ הִנֵּה־נָא אַתְּ־עֲקָרָה וְלֹא יָלַדְתְּ

. filium paries &, concipies &

וְהָרִית וְיָלַדְתְּ בֵּן:

, sechar &, vinum bibas ne &, nunc custodire nunc Et

4 וְעַתָּה הִשָּׁמְרִי נָא וְאַל־תִּשְׁתִּי יַיִן וְשֵׁכָר

. immundum omne comedas ne &

וְאַל־תֹּאכְלִי כָּל־טָמֵא:

interrogabis hoc quid Ut :Domini angelus ei Dixitque
18 וַיֹּאמֶר לוֹ מַלְאַךְ יְהוָה לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל
Manoach cepit* Et ‡mirabile †ipsum nā ,meo nomine in
19 לִשְׁמִי וְהוּא־פֶלִאי׃ וַיִּקַּח מָנוֹחַ אֶת־
petram super fecit ascendere & ‖munus & ,caprarum hœdum
גְּדִי הָעִזִּים וְאֶת־הַמִּנְחָה וַיַּעַל עַל־הַצּוּר
,Manoach & :faciendum ad mirificabat ‡ & .Domino
לַיהוָה וּמַפְלִא לַעֲשׂוֹת וּמָנוֹחַ
desuper flamma ascendendo in ‡, fuit Et .videntes † eius vxor &
20 וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים׃ וַיְהִי בַעֲלוֹת הַלַּהַב מֵעַל
flamma in Domini angelus ascendit & ,cælum in altare
הַמִּזְבֵּחַ הַשָּׁמַיְמָה וַיַּעַל מַלְאַךְ־יְהוָה בְּלַהַב
super ceciderunt & ,videntes ‡ eius vxor & ,Manoach & :altaris
הַמִּזְבֵּחַ וּמָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים וַיִּפְּלוּ עַל־
angelus adhuc ‖ addidit non Et terram in suas facies *
21 פְּנֵיהֶם אָרְצָה׃ וְלֹא־יָסַף עוֹד מַלְאַךְ
Tunc .eius vxorem ad ‡ & ,Manoach ad conspici † Domini
יְהוָה לְהֵרָאֹה אֶל־מָנוֹחַ וְאֶל־אִשְׁתּוֹ אָז
ipse ‡ Domini angelus quod ,Manoach cognouit
יָדַע מָנוֹחַ כִּי־מַלְאַךְ יְהוָה הוּא׃
moriemur Moriendo :suam vxorem ad Manoach Dixitque
22 וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל־אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת
voluisset Si :sua vxor ei Dixitque .vidimus Deum quia
23 כִּי אֱלֹהִים רָאִינוּ׃ וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ לוּ חָפֵץ
nostra manu de suscepisset non ,nos occidere Dominus
יְהוָה לַהֲמִיתֵנוּ לֹא־לָקַח מִיָּדֵנוּ
;hæc omnia nobis ostendisset nec ,munus & ascensionem
עֹלָה וּמִנְחָה וְלֹא הֶרְאָנוּ אֶת־כָּל־אֵלֶּה
.ista sicut nos fecisset adire non tempus secundum &
וְכָעֵת לֹא הִשְׁמִיעָנוּ כָּזֹאת׃
eius nomen vocauit & ,filium mulier peperit Et
24 וַתֵּלֶד הָאִשָּׁה בֵּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
.Dominus ei benedixit & ,puer euasit grandis & ,Simson
שִׁמְשׁוֹן וַיִּגְדַּל הַנַּעַר וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה׃
castrametatione ‖ in eum agitare vices per Domini spiritus Cœpitque
25 וַתָּחֶל רוּחַ יְהוָה לְפַעֲמוֹ בְּמַחֲנֵה־
.Esthaol inter & ,Sorhah inter ,Dan
דָן בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאֹל׃

Margin: interrogas — de ‡occultum? *tulit — פלי ק — לקח — ‖ oblationem, & obtulit ‡ miraculum fecit †intuebantur ‡ cùm ascenderet — עלה — ‡intuebantur, & prosternerunt se — ראה נפל — *faciem suam ‖ vltra †vt conspiceretur ‡ vxori ‡ esset. — מות — holocaustum & oblationē, talia. — ילד — creuit — roborare ‖ castris — חלל

CAP. XIIII. יד

mulierem viditque ,Timnath in Simson descendit Et
1 וַיֵּרֶד שִׁמְשׁוֹן תִּמְנָתָה וַיַּרְא אִשָּׁה
nunciauitque ascendit Et .Pelistinorum filiabus de Timnath in
2 בְּתִמְנָתָה מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים׃ וַיַּעַל וַיַּגֵּד
Timnath in vidi Mulierem :ait & ,suæ matri ac suo patri
לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ וַיֹּאמֶר אִשָּׁה רָאִיתִי בְתִמְנָתָה
.vxorem in mihi eam accipite nunc & :Pelistinorū filiabus de
מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה קְחוּ־אוֹתָהּ לִי לְאִשָּׁה׃
filiabus in non An :sua mater & suus pater ei Dixitque
3 וַיֹּאמֶר לוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ הַאֵין בִּבְנוֹת
vadens tu quia ,mulier meo populo omni in & ,tuorū fratrū
אַחֶיךָ וּבְכָל־עַמִּי אִשָּׁה כִּי־אַתָּה הוֹלֵךְ
Simson dixitque ‡præputiatis ‖ ,Pelistinis de vxorem capiendum ad
לָקַחַת אִשָּׁה מִפְּלִשְׁתִּים הָעֲרֵלִים וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן
recta ‡ ipsa quia ,mihi accipe Eam :suum patrem ad †
אֶל־אָבִיו אוֹתָהּ קַח־לִי כִּי־הִיא יָשְׁרָה
quod sciebant non sua mater & suus pater Et .meis oculis in
בְעֵינָי׃ וְאָבִיו וְאִמּוֹ לֹא יָדְעוּ כִּי
:Pelistæis à quærens ‡ ipse occasionem quia ipsa ‡ Domino à
4 מֵיְהוָה הִיא כִּי־תֹאֲנָה הוּא־מְבַקֵּשׁ מִפְּלִשְׁתִּים
descendit Et .Israel in dominantes Pelistæi illo tempore in &
וּבָעֵת הַהִיא פְּלִשְׁתִּים מֹשְׁלִים בְּיִשְׂרָאֵל׃ וַיֵּרֶד
venerunt & ;Timnath in eius mater & eius pater & ,Simson
5 שִׁמְשׁוֹן וְאָבִיו וְאִמּוֹ תִּמְנָתָה וַיָּבֹאוּ
rugiens leonarum catulus ecce & ,Timnath vineas ad vsque
עַד־כַּרְמֵי תִמְנָתָה וְהִנֵּה כְּפִיר אֲרָיוֹת שֹׁאֵג
,Domini spiritus eum super prosperè egit Et .eius occursum in
6 לִקְרָאתוֹ׃ וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה
.eius manu in ‡ non, quicquā & ,hœdum findere secundū † eum fidit ‖ &
וַיְשַׁסְּעֵהוּ כְּשַׁסַּע הַגְּדִי וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ
.fecerat quod suæ matri & suo patri indicauit non Et
וְלֹא הִגִּיד לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה׃

Margin: עלה — לקח — est inter filias — vadis — vt acipias incircumcisis? — †patri suo ‡ placuit — ‡esset. ‡ quærebat — dominabātur — בוא — leonum — transiuit — * diuisit † vt diuideretur hœdus, ‡ erat — נגד

non nouacula & ;filium paries & , prægnans tu ecce Quia
5 כִּי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן וּמוֹרָה לֹא־
puer erit Dei Nazaræus ‖ quia :eius caput super ascendet
יַעֲלֶה עַל־רֹאשׁוֹ כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנַּעַר
Israel seruare incipiet ipse & ,vtero ab
מִן־הַבֶּטֶן וְהוּא יָחֵל לְהוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל
dixit & ,mulier venit Et .Pelistinorum manu de
6 מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃ וַתָּבֹא הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר
eius aspectus & ,me ad venit Dei Vir :dicendo :suo viro
לְאִישָׁהּ לֵאמֹר אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלַי וּמַרְאֵהוּ
non & :valde terribilis Dei angeli aspectus tanquam
כְּמַרְאֵה מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים נוֹרָא מְאֹד וְלֹא
non suum nomen & ipse vnde ,vbi eum interrogaui
שְׁאִלְתִּיהוּ אֵי־מִזֶּה הוּא וְאֶת־שְׁמוֹ לֹא־
paries & ,prægnans tu ‖ Ecce :mihi dixit Et .mihi indicauit
7 הִגִּיד לִי׃ וַיֹּאמֶר לִי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ
comedas ne & ,sechar & ,vinum bibas ne nunc & :filium
בֵּן וְעַתָּה אַל־תִּשְׁתִּי יַיִן וְשֵׁכָר וְאַל־תֹּאכְלִי
puer erit Dei Nazaræus * quia ;immundum omne
כָּל־טֻמְאָה כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנַּעַר
.suæ mortis diem ad vsque vtero ab
מִן־הַבֶּטֶן עַד־יוֹם מוֹתוֹ׃
mi domine me In :ait & Dominum ad Manoach orauit Et
8 וַיֶּעְתַּר מָנוֹחַ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר בִּי אֲדוֹנָי
:nos ad adhuc quæso veniat ;misisti quem Dei vir
אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ יָבוֹא־נָא עוֹד אֵלֵינוּ
.nato puero faciamus quid ,nos doceat &
וְיוֹרֵנוּ מַה־נַּעֲשֶׂה לַנַּעַר הַיּוּלָּד׃
angelus venit & :Manoach voce in Deus audiuit Et
9 וַיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים בְּקוֹל מָנוֹחַ וַיָּבֹא מַלְאַךְ
;agro in sedens ‡ ipsa & ;mulierem ‡ ad adhuc ‖ Dei
הָאֱלֹהִים עוֹד אֶל־הָאִשָּׁה וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בַּשָּׂדֶה
.ea cum ‡ non eius vir Manoach &
וּמָנוֹחַ אִישָׁהּ אֵין עִמָּהּ׃
,suo viro nunciauit & ,cucurrit & ,mulier festinauit Et
10 וַתְּמַהֵר הָאִשָּׁה וַתָּרָץ וַתַּגֵּד לְאִישָׁהּ
qui vir me ad est conspectus Ecce :eum ad ait &
וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נִרְאָה אֵלַי הָאִישׁ אֲשֶׁר־
Manoach iuit & ,Surrexitque .me ad * die in venit
11 בָּא בַיּוֹם אֵלָי׃ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ מָנוֹחַ
:ei dixit & virum ad venit & ;suam vxorem post
אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֶל־הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ
:ait Et ‡mulierem ad elocutus qui vir ‡ tu Num
הַאַתָּה הָאִישׁ אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר
quod ;tua verba ‖ veniat Nunc :Manoach Dixitque .Ego *
12 אָנִי׃ וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ עַתָּה יָבֹא דְבָרֶיךָ מַה־
‡eius opus & ,pueri iudicium erit
יִּהְיֶה מִשְׁפַּט־הַנַּעַר וּמַעֲשֵׂהוּ׃
omnibus Ab :Manoach ad Domini angelus dixit Et
13 וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־מָנוֹחַ מִכֹּל
.custodiatur ,mulierem ad dixi quæ
אֲשֶׁר־אָמַרְתִּי אֶל־הָאִשָּׁה תִּשָּׁמֵר׃
;comedat non ,vini vite de egreditur quod omni De
14 מִכֹּל אֲשֶׁר־יֵצֵא מִגֶּפֶן הַיַּיִן לֹא תֹאכַל
:comedat ne immundū omne & ;bibat ne sechar & ,vinum &
וְיַיִן וְשֵׁכָר אַל־תֵּשְׁתְּ וְכָל־טֻמְאָה אַל־תֹּאכַל
Manoach Dixitque .custodiat ,ei præcepi quod omne
15 כֹּל אֲשֶׁר־צִוִּיתִיהָ תִּשְׁמֹר׃ וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ
faciemus ‡ & ,te nunc Retineamus :Domini angelum ad
אֶל־מַלְאַךְ יְהוָה נַעְצְרָה־נָּא אוֹתָךְ וְנַעֲשֶׂה
Domini angelus Dixitque .caprarum hœdum suas facies ad
16 לְפָנֶיךָ גְּדִי עִזִּים׃ וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה
;tuo pane in * comedam non ,me retinueris ‡ Si :Manoach ad
אֶל־מָנוֹחַ אִם־תַּעְצְרֵנִי לֹא־אֹכַל בְּלַחְמֶךָ
quia ,eam facies ascendere † ,Domino ascensionem ‖ feceris si &
וְאִם־תַּעֲשֶׂה עֹלָה לַיהוָה תַּעֲלֶנָּה כִּי
.ipse ‡ Domini angelus quod Manoach sciebat non
לֹא־יָדַע מָנוֹחַ כִּי־מַלְאַךְ יְהוָה הוּא׃
Quod :Domini angelum ad Manoach Dixitque
17 וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל־מַלְאַךְ יְהוָה מִי
.te prosequemur honore & ,tua verba ‡ venerit cum ‡ tuum nomen
שְׁמֶךָ כִּי־יָבֹא דְבָרְךָ וְכִבַּדְנוּךָ׃

Margin: ‖ separatus — חלל ישע — בוא — ירא esset — ‖ es — נגד — *separatus — Obsecro — iterum — nasciturо. — ירה vocem — ‖ iterum †vxorem eius ‡ sedebat ‡ erat — רוץ נגד mihi — ‡ illa — קום — ‡ es — * Sum, ‖ sermo tuus. — caueat. — egreditur — שתה — צוה — Retardemus quæso ‡ præparabimus coram te — ‡ retardaueris *de — אכל — ‖ holocaustū, † offeres illud esset. — ‡ verbum tuū, — דברך ק

‡ iis qui indicauerant ænigma: , eius nasus * est iratus & : ænigmatis indicatoribus ‡ mutatorias
החליפות למגידי החידה ᵃ ויחר אפו
Simson vxor fuit Et .sui patris domum ascendit &
ותהי אשת שמשון ᵇ ויעל בית אביהו׃ 20
.ei fuerat socius † qui ;suo sodali
למרעהו אשר רעה לו׃

חרה ᵃ — עלה ᵇ — † societatem fecerat

CAP. XV. טו

post dies aliquot ‖ triticeæ,
visitauit & , triticorum ‖ messis diebus in diebus à fuit Et
1 ויהי מימים בימי קציר ᶜחטים ויפקד
: Dixitque : caprarum hœdo cum suam vxorem Simson
שמשון את אשתו בגדי עזים ויאמר
חנט ᶜ
* permisit ei — eius pater eum dedit * nō & cubiculū in meam vxorē ad Ingrediar
ᵈאבאה אל אשתי החדרה ולא נתנו אביה
בוא ᵈ — § vt intraret.
quòd Dixi dicendo ,eius pater Dixitque . intrandum ad §
2 לבוא׃ ויאמר אביה אמר אמרתי כי
‡ tradidi * est — eius soror * non An . tuo sodali eam dedi ‡ & eam odires odiendo
שנא שנאתה ואתננה ᵉ למרעך הלא אחותה
רעה ᵉ
.illa pro tibi nunc Sit ‡ illa præ bona † , minor
הקטנה טובה ממנה ᶠ תהי נא לך תחתיה׃
† pulchrior — היה ᶠ
; Pelistæis à semel sum Innocens : Simson eis Dixitque
3 ויאמר להם שמשון ᵍ נקיתי הפעם מפלשתים
נקה ᵍ — ‖ si fecero
,Simson iuit Et . malum eis cum ego faciens quia ‖
4 כי עשה אני עמם רעה׃ וילך שמשון
* faces, — vertit & , titiones * accepit & ,vulpes trecentas cepit &
וילכד שלש ʰמאות שועלים ויקח לפדים ⁱ ויפן
מאה ʰ פנה ⁱ — § facem
duas inter vnam titionem § posuit & caudam ad caudam
זנב אל זנב ᵏ וישם לפיד אחד בין שני
שום ᵏ — ‡ facibus
, titionibus ‡ in ignem succendit Et . medio in caudas
5 הזנבות בתוך׃ ויבער אש בלפידים
ad vsq; & aceruo ab succendit & ; Pelistinorum segetes in misit &
וישלח בקמות פלשתים ויבער מגדיש ועד
vineas & oleas. — : Pelistæi Dixeruntque . oleam vineam ad vsque & , segetem
6 קמה ועד כרם זית׃ ויאמרו פלשתים
quia , Timni gener Simson : dixerunt Et ?hoc fecit Quis
מי עשה זאת ויאמרו שמשון חתן התמני כי
tulit * tradidit — ascenderunt Et . eius sodali eam dedit * & , eius vxorem cepit
לקח את אשתו ויתנה למרעהו ˡ ויעלו
עלה ˡ
. igni in eius patrem & , eam combusserunt & , Pelistæi
פלשתים וישרפו אותה ואת אביה באש׃
† Nunquid facitis ‖ Verè vindicabo * de — Quinimo ‖ ? hoc sicut facitis Si † : Simson eis Dixitque
7 ויאמר להם שמשון אם ᵐתעשון כזאת כי אם
עשה ᵐ
eos percussit Et . cessabo postea & , vobis in * me vindicaui
8 נקמתי בכם ואחר אחדל׃ ⁿויך אותם
נכה ⁿ
mansit & , descendit Et . magna plaga femur super coxa
שוק על ירך מכה גדולה וירד וישב
, Pelistim ascenderunt Et . Hetam petræ cacumine in
9 בסעיף סלע עיטם׃ ויעלו פלשתים
Lechi. — . maxilla in se extenderunt & , Iehudah in sunt castrametati &
ᵒויחנו ביהודה וינטשו בלחי׃
חנה ᵒ
viri § aduersus — ? nos super § ascendistis quid Vt : Iehudah vir Dixeruntque
10 ויאמרו איש יהודה למה עליתם עלינו
Vt ligemus ‡ vt faciamus — , ei faciendum ad ‡ ascendimus Simson ligandum Ad , dixerunt Et
ויאמרו לאסור את שמשון עלינו לעשות לו
tria descenderunt Et . nobis fecit quemadmodum
11 כאשר עשה לנו׃ וירדו שלשת
. Hetam petræ summitatem ad Iehudah de virorum millia
אלפים איש מיהודה אל סעיף סלע עיטם
dominantur nobis — nos in dominantes quòd , nosti Nonne : Simson ad Dixeruntque
ויאמרו לשמשון הלא ידעת כי משלים בנו
* cur — : eis Dixitque ? nobis fecisti hoc quid * Et ? Pelistim
פלשתים ומה זאת עשית לנו ויאמר להם
. eis feci sic , mihi fecerunt Quemadmodum
כאשר עשו לי כן עשיתי להם׃
vt demus — te dandum ad , descendimus te ligandum Ad : ei Dixeruntque
12 ויאמרו לו לאסרך ירדנו ᵖ לתתך
נתן ᵖ
Iurate : Simson eis Dixitque . Pelistinorum manu in
ביד פלשתים ויאמר להם שמשון השבעו
contingatis — : dicendo , ei dixerunt Et . vos me in occurratis forte ne , mihi
13 לי פן תפגעון בי אתם׃ ויאמרו לו לאמר
† sed ‖ & trademúsque — , eorum manu in te dabimus ‖ & , te ligabimus ligando quia † , Non
לא כי אסר נאסרך ונתנוך בידם

placuit — oculis in fuit recta & ; mulieri est locutus & , descendit Et
7 וירד וידבר לאשה ותישר בעיני
post dies aliquot vt acciperet — , eam accipiendum ad diebus à est reuersus Et . Simson
8 שמשון׃ ᵃ וישב מימים לקחתה
* declinauit vt videret § examen eratque — conuenius § ecce & , leonis cadauer videndum ad diuertit * &
ויסר לראות את ᵇמפלת האריה והנה עדת
שוב ᵃ נפל ᵇ — ‡ tulit
ad ipsum accepit ‡ Et . mel & , leonis corpore in apum
9 דבורים ᶜבגוית האריה ודבש׃ ᵈ וירדהו אל
גוה ᶜ רדה ᵈ — * manus
suum patrem ad iuit & ; comedendo & , eundo iuit & , suas volas *
כפיו וילך הלוך ואכל וילך אל אביו
non & , comederunt & , eis deditque ; suam matrem ad &
ואל אמו ויתן להם ויאכלו ולא
cadauere † tulisset — . mel accepisset † leonis corpore de quòd , eis indicauit
הגיד להם כי מגוית האריה רדה הדבש׃
, Simson ibi fecitque , mulierem ad eius pater descendit Et
10 וירד אביהו אל האשה ויעש שם שמשון
iuuenes ‖ cùm vidissent — eos videre circa ‖ fuit Et . electi faciebant sic quia , conuiuium
11 משתה כי כן ᵉיעשו הבחורים׃ ויהי ᶠכראותם
עשה ᵉ — ראה ᶠ — רעה ᵍ
. eo cum fuerunt & , socios triginta acceperunt & , eum
אותו ויקחו שלשים ᵍמרעים ויהיו אתו׃
vobis nunc loquar Ænigmaticè : Simson eis Dixitque
12 ויאמר להם שמשון אחודה נא לכם
septem mihi illud indicaueritis indicando si : ænigma
חידה אם הגד תגידו אותה לי שבעת
triginta vobis dabo & , inueneritis & , conuiuij diebus
ימי המשתה ומצאתם ונתתי לכם שלשים
linteamina, — . vestes mutatorias triginta & , sindones
סדינים ושלשים חלפת בגדים׃
vos dabitis & , mihi indicare potueris non si Et
13 ואם לא ʰתוכלו להגיד לי ונתתם אתם
יכל ʰ — linteamina,
. vestes mutatorias triginta & , sindones triginta mihi
לי שלשים סדינים ושלשים חליפות בגדים
Ænigmaticè loquere — . illud audiemus & , tuum ænigma Ænigmatiza : ei dixerunt Et
ויאמרו לו חודה חידתך ונשמענה׃
forti de & , cibus exiuit comedente De : eis Dixitque
14 ויאמר להם מהאכל יצא מאכל ומעז
tribus ænigma indicare potuerunt non Et . dulcedo est egressa
יצא מתוק ולא יכלו להגיד החידה שלשת
vxori dixerunt & , septima die in fuit Et . diebus
15 ימים׃ ⁱ ויהי ביום השביעי ויאמרו לאשת
היה ⁱ — Suade viro tuo, vt
, ænigma nobis indicet & , tuum virum Seduc : Simson
שמשון ᵏ פתי את אישך ˡ ויגד לנו את החידה
פתה ᵏ נגד ˡ
. igni in tui patris domum & , te comburamus forte ne
פן נשרף אותך ואת בית אביך באש
* vt possideret § nos: Profectò — ? non nunquid : nos ad * vocastis nos possidendum ad * Num
הלירשנו קראתם לנו הלא׃
Dumtaxat : ait & , eum super Simson vxor fleuit Et
16 ᵐ ותבך אשת שמשון עליו ותאמר רק
בכה ᵐ — ænigmaticè locutus es
filiis ænigmatizasti Ægnigma . me dilexisti non & , me odisti
שנאתני ולא אהבתני החידה חדת לבני
, meo patri Ecce : ei Dixitque . indicasti non mihi & , mei populi
עמי ולי לא הגדתה ויאמר לה הנה לאבי
? indicabo tibi & , indicaui non meæ matri &
ולאמי לא הגדתי ולך אגיד׃
eis fuit quibus , diebus septem eum super fleuit Et
17 ותבך עליו שבעת הימים אשר היה להם
quia , ei indicauit & , septima die in , fuit Et . conuiuium
ⁿ המשתה ויהי ביום השביעי ויגד לה כי
שתה ⁿ
. sui populi filiis ænigma indicauit Et . eum coarctabat
ᵒ הציקתהו ותגד החידה לבני עמה׃
צוק ᵒ
antequam , septima die in ciuitatis viri ei Dixeruntque
18 ויאמרו לו אנשי העיר ביום השביעי בטרם
‡ occumberet * dulcius † fortius — fortis † quid & , melle præ dulce * Quid : sol ingrederetur ‡
יבא החרסה מה מתוק מדבש ומה ᵖ עז
עזז ᵖ
, mea vitula in arastis Nisi : eis Dixitque ‡ leone præ
מארי ויאמר להם לולא חרשתם בעגלתי
venit — eum super prospere egit Et . meam ænigma inuenissetis non
לא מצאתם חידתי׃ ותצלח עליו
19 eis ex percussit & , Aschelon in descendit & , Domini spiritus
רוח יהוה וירד אשקלון ᵠ ויך מהם
נכה ᵠ — tulit exuuias
dedit & , eorum nouas vestes cepit & , viros triginta
שלשים איש ʳ ויקח את חליצותם ויתן
לקח ʳ

duobus in eum ligauerunt Et .te occidemus non occidendo & sed
6 [a] והמת לא נמיתך ויאסרהו בשנים — [a] מור־ת
.petra de eum fecerunt ascendere & ,nouis funibus
עבתים חדשים [b] ויעלוהו מן־הסלע: — [b] על־ה
ouarunt * Pelistim & :maxillam ad vsque venit Ipse — Lecini: * vociferati sunt venit
14 הוא־בא עד־לחי ופלשתים הריעו
Domini spiritus eum super prospere egit & ,eius occursum in
לקראתו ותצלח עליו רוח יהוה
lina tanquam eius brachiis super * qui funes fuerunt Et
ותהיינה העבתים אשר־על־זרועתיו כפשתים
eius vincula sunt dissoluta & ;igni in sunt combusta quæ
אשר בערו באש [c] וימסו אסוריו — [c] מסס
; humentem || asini maxillam Inuenitque .eius manibus desuper — de || recentem,
15 מעל ידיו: וימצא לחי־חמור טריה
mille ea in * percussit & ,eam accepit & ,suam manum misitque — * cum
וישלח ידו [d] ויקחה ויך־בה אלף — [d] לקח
aceruum asini maxilla In :Simson Dixitque .viros
16 איש: ויאמר שמשון בלחי החמור חמור
fuit Et .viros mille percussi asini maxilla in duos aceruos — aceruorum
17 חמרתים בלחי החמור [e] הכיתי אלף איש: ויהי — [e] נכ־ה
,sua manu è maxillam proiecit & ,loqui eum consummare circa — cùm compleuisset
[f] ככלותו לדבר וישלך הלחי מידו — [f] כל־ה
sitiuit Et .lechi Ramath $ ipsum locum vocauit & — $ proiectionem maxillæ.
18 ויקרא למקום ההוא רמת לחי: ויצמא
dedisti Tu :ait & ,Dominum ad clamauit & ,valde
מאד ויקרא אל־יהוה ויאמר אתה נתת
nunc & ;hanc magnam salutem tui serui manu in — per manum
ביד־עבדך את־התשועה הגדלה הזאת ועתה
rupit Et .præputiatorum manu in cadam & ,siti in moriar — incircuncisorum.
19 אמות בצמא ונפלתי ביד הערלים: ויבקע
sunt egressæ & ,maxilla in quod ,mortarium Deus — molarem dentem, qui erat
אלהים את־המכתש אשר־בלחי ויצאו
.vixit & ,eius spiritus est reuersus & ,bibit & ,aquæ eo ex — reuixit.
ממנו מים [g] וישת ותשב רוחו ויחי — [g] שתה
,ballechi aser haccore-Hen * eius nomen vocauit idcirco — * fontem inuocantis, qui est in Lechi,
על־כן קרא שמה עין הקורא אשר בלחי
diebus in Israel Iudicauitque .hanc diem ad vsque
20 עד היום הזה: וישפט את־ישראל בימי
.annis viginti Pelistinorum
פלשתים עשרים שנה:

CAP. XVI. יו

mulierem ibi viditque ,Hazzah in Simson iuit Et — Perrexit autē
1 וילך שמשון עזתה [h] וירא־שם אשה — [h] רא־ה
:dicendo || Hazzitis .eam ad est ingressus & ,meritoriam — meretricem, || dictum est,
2 זונה ויבא אליה: לעזתים לאמר
ei sunt insidiati & ,circundederunt & ,huc Simson Venit
בא שמשון הנה [i] ויסבו ויארבו־לו — [i] סבב
,nocte tota multos se simularunt Et .vrbis porta in nocte tota — tacuerunt
כל־הלילה בשער העיר ויתחרשו כל־הלילה
.eum occidemus & ;matutinam lucem ad Vsque :dicendo
לאמר עד־אור הבקר והרגנהו:
surrexit & ,noctis dimidium ad vsque Simson cubuit Et — dormiuit
3 וישכב שמשון עד־[k] חצי הלילה [l] ויקם — [k] חצה [l] קום
duos in & ,vrbis portæ fores in apprehēdit & ,noctis dimidio in — media nocte,
בחצי הלילה ויאחז בדלתות שער־העיר [m] ובשתי — [m] שנ־ה
super posuitque ,vecte cum eas amouit & ,postes — profectus est cum eis
המזוזות [n] ויסעם עם־הבריח [o] וישם על־ — [n] נסע [o] שום
super || qui montis caput * ad eas fecit ascendere & $ suos humeros — $ & ascendit cum eis
כתפיו [p] ויעלם אל־ראש ההר אשר על־ — * verticem || erat contra faciem
mulierem dilexit & ,hæc post fuit Et .Chebron facies
4 פני חברון: ויהי אחרי־כן ויאהב אשה
.Delilah eius nomen & ,Sorec torrente in — [p] על־ה
בנחל שורק ושמה דלילה:
dixeruntque ,Pelistinorum satrapæ eam ad ascenderunt Et
5 ויעלו אליה סרני פלשתים ויאמרו
,magna eius fortitudo quo in vide & ,eum Decipe :ei — [q] פת־ה
לה [q] פתי אותו [r] וראי במה [s] כחו גדול — [r] רא־ה
:eum affligendum ad †,eum ligabimusq; :ei præualeamus quo in & — [s] כוח
ובמה [t] נוכל לו ואסרנהו [u] לענתו — † vt affligamus
.argenteos centum & ;mille vir ‡ tibi dabimus nos & — [t] יכול [u] ענה
ואנחנו נתן־לך איש אלף ומאה כסף: — ‡ singuli

mihi quæso Indica :Simson ad Delilah Dixitque
6 ותאמר דלילה אל־שמשון [a] הגידה־נא לי — [a] נגד
$te affligendum ad ligeris quo in & ,magna tua fortitudo $quo in — $ est
במה כחך גדול ובמה תאסר לענותך:
septem in me ligauerint Si :Simson eam ad Dixitque
7 ויאמר אליה שמשון אם־יאסרני בשבעה
ero & ,ero debilis & ,sint arida | non quæ ,humidis viminibus — virgis viridibus || siccæ
יתרים לחים אשר לא־חרבו [b] וחליתי והייתי — [b] חל־ה
satrapæ eam ad fecerunt ascendere Et .homo † vnus sicut — † ex hominibus.
8 כאחד האדם: ויעלו־לה סרני
,aruerant $ non quæ ,humida vimina septem Pelistinorum — virgas virides, $ erant siccæ:
פלשתים שבעה יתרים לחים אשר לא־חרבו
;cubiculo in ei insidens insidiator Et .illis in eum ligauit & — insidiæ manebant apud illā
9 ותאסרהו בהם: והארב ישב לה בחדר
rupit Et .Simson te super Pelistim :eum ad dixitque
ותאמר אליו פלשתים עליך שמשון וינתק את־
ipsum odorando in || stuppæ filum rumpitur quemadmodū vimina — virgas || quādo odorat † ignis,
היתרים כאשר ינתק פתיל־הנערת בהריחו
Delilah Dixitque .eius fortitudo est agnita non & ,ignem †
10 אש ולא נודע כחו: ותאמר דלילה
me ad es locutúsque ,me in delusisti Ecce :Simson ad
אל־שמשון הנה התלת בי ותדבר אלי
.ligêris quo in ,mihi quæso indica Nunc .mendacia
כזבים עתה הגידה־נא לי במה תאסר:
funibus in me ligauerint ligando Si :eam ad Dixitque
11 ויאמר אליה אם־אסור יאסרוני [c] בעבתים — [c] עב־ה
?opus eis in est factum non quibus ,nouis
חדשים אשר לא־נעשה בהם מלאכה
Delilah accepit Et .homo vnus sicut ero & ,ero debilis & — ex hominibus. Tulitque
12 [d] וחליתי והייתי כאחד האדם: [e] ותקח דלילה — [d] חל־ה
,eum ad dixitque :eis in eum ligauit & ,nouos funes
עבתים חדשים ותאסרהו בהם ותאמר אליו — [e] לקח
.cubiculo in sedens insidiator Et .Simson te super Pelistim — insidiæ manebant
פלשתים עליך שמשון והארב ישב בחדר
Dixitque .filium sicut ,suis brachiis desuper eos rupit &
13 וינתקם מעל זרעתיו כחוט: ותאמר
es locutus & ,me in delusisti quo Vsq. :Simson ad Delilah
דלילה אל־שמשון עד־הנה התלת בי ותדבר
Dixitque .ligêris quo in mihi Indica ?mendacia me ad
אלי כזבים [f] הגידה לי במה תאסר ויאמר — [f] נגד
cum mei capitis cincinnos septem texueris Si :eam ad
אליה אם־תארגי את־שבע מחלפות ראשי עם־
:eum ad Dixitque .clauo in fixeris Et .licio
14 [g] המסכת: ותתקע ביתד ותאמר אליו — [g] נסך
,suo somno de est expergefactus Et .Simson te super Pelistim
פלשתים עליך שמשון וייקץ משנתו
.licium ‡ & ,texturæ clauum extraxit & — profectus est cum clauo ‡ cum licio.
[h] ויסע את־היתד הארג ואת־המסכת: — [h] נסע
tuum cor & ,te Dilexi ,dices † Quomodo :eum ad Dixitque — † dicis, * est
15 ותאמר אליו איך תאמר אהבתיך ולבך
non & ;me in delusisti vicibus tribus Iam ?mecum $ non
אין אתי זה שלש פעמים התלת בי ולא־ — * sit
.magna tua fortitudo * quo in mihi indicasti
הגדת לי במה [i] כחך גדול: — [i] כוח
omnibus suis verbis in ei præberet coarctationem cùm fuit Et — coarctaret eum
16 ויהי כי־[k] הציקה לו בדבריה כל־ — [k] צוק
.moriendum ad ‡ eius anima est abbreuiata & :cū molestaret & ,diebus — angustiis affecta ‡ vt moreretur.
הימים ותאלצהו ותקצר נפשו למות:
Nouacula :ei dixitque ,suum cor totum ei indicauit Et
17 ויגד־לה את־כל־לבו ויאמר לה מורה
Dei Nazaræus quia, meum caput super ascendit non
לא־עלה על־ראשי כי־נזיר אלהים
me à recedet & ,fuero rasus Si .meæ matris vtero ab ego — sum
אני מבטן אמי אם־גלחתי וסר ממני
.homo omnis sicut ero & ,ero debilis & ,mea fortitudo — omnes homines.
כחי וחליתי והייתי ככל־האדם:
:suū cor totum sibi indicasset quòd Delilah vidit Et
18 [l] ותרא דלילה כי־הגיד לה את־כל־לבו — [l] רא־ה
:dicendo Pelistinorum satrapas ad vocauit & ,misit & — principes
ותשלח ותקרא לסרני פלשתים לאמר — לי
.suum cor totum mihi indicauit quia ,semel Ascendite — ק
עלו הפעם כי־הגיד לה את־כל־לבו

fecerunt ascendere * & ,Pelistinorum satrapæ eam ad ascenderunt Et
ועלו אליה סרני פלשתים ויעלו
principes * detulerunt

super eum fecit dormire Et .suis manibus in argentum
19 הכסף בידם: ותישנהו על־
septem fecit radi & ,virum ad Vocauitque ,sua genua
ברכיה ותקרא לאיש ותגלח את־שבע
recessit & ,eum affligere cepit & ,eius capitis cincinnos
[a]חלל [b]ענה מחלפות ראשו [a]ותחל [b]לענותו [c]ויסר
te super Pelistim ,Dixitque .eo desuper eius fortitudo ab
[c]סור [d]כוח
20 [d]כחו מעליו: ותאמר פלשתים עליך
Egrediar :dixit & ,suo somno à est expergefactus Et .Simson
[e]יקץ [f]יצא
שמשון [e]ויקץ משנתו ויאמר [f]אצא
quòd sciebat non ipse & :me excutiam & ,vice in vice sicut altera,
כפעם בפעם ואנער והוא לא ידע כי
cum apprehenderunt Et .eo desuper recesserat Dominus ab
21 יהוה סר מעליו: ויאחזוהו
eum fecerunt descendere & ,eius oculos effoderunt & ,Pelistim
פלשתים וינקרו את־עיניו ויורידו אתו
molens fuit & ;compedibus in eum ligauerunt & ,Hazzah in molebat
עזתה ויאסרוהו בנחשתים ויהי טוחן
eius capitis pilus cœpit Et .vinctorum domo in
22 בבית האסירים: ויחל שער־ראשו
האסורים
ק
Pelistinorum satrapæ Et .est rasus quando germinare
23 לצמח כאשר גלח: וסרני פלשתים
postquam ut sacrificarent
Dagon magnum sacrificium sacrificandum ad sunt congregati
נאספו לזבח זבח־גדול לדגון
noster Deus Dedit :dixerunt Et .lætitiam ad & ,suo deo
Tradidit nobis
אלהיהם ולשמחה ויאמרו נתן אלהינו
.nostrum inimicum Simson nostra manu in
בידנו את־שמשון אויבנו:
,suum deum laudaueruntque ,populus eum Videruntque
24 [g]ויראו אתו העם ויהללו את־אלהיהם
[g]ראה
noistris manibus in noster Deus Dedit :dixerunt quia
Tradidit
כי אמרו נתן אלהינו בידנו את־
qui & ,nostram terram desolantem & ,nostrum inimicum
deuastantem
אויבנו ואת מחריב ארצנו ואשר
.nostros occisos multiplicauit
הרבה את־חללינו:
Vocate :dixerunt & ,eorum cor esse bonum circa fuit Et
cùm iucundum esset
25 ויהי כיטוב לבם ויאמרו קראו
כטוב
ק
Simson ad Vocaueruntque .nobis corrideat † & ,Simson ad
לשמשון וישחק לנו ויקראו לשמשון
fecerunt stare & ;eorum facies ad ‖ lusit & ,vinctorum domo de
† ludat corā ‖ ante eos:
מבית האסירים ויצחק לפניהם ויעמידו
האסורים
ק
puerum ad Simson Dixitque .columnas inter eum
26 אותו בין העמודים: ויאמר שמשון אל־הנער
me palpare fac & ,me D.mitte ‡ :eius manum in apprehendentem *
* qui tenebat ‡ Duc
המחזיק בידו [h]הניחה אותי והימשני
[h]ינח ימשש
innitar & ;eas super firmatur domus quas ,columnas
והמישני
ק
את־העמדים אשר הבית נכון עליהם ואשען
;mulierum & virorum erat plena domus Et .eis super
27 עליהם: והבית מלא האנשים והנשים
tria circiter tectum super & :Pelistim satrapæ omnes ibi &
ושמה כל סרני פלשתים ועל־הגג כשלשת
.Simson ludendo in videntium mulierum & virorum millia
qui spectabat dum luderet
אלפים איש ואשה הראים בשחוק שמשון:
Domine :ait & :Dominum ad Simson Clamauitque
28 ויקרא שמשון אל־יהוה ויאמר אדני
tantùm obsecro me fortifica & ,obsecro mei memento ,Domine Deus;
יהוה זכרני נא וחזקני נא אך
duobus de vnius vltione vlciscar & ;Deus hac vice vna
הפעם הזה האלהים ואנקמה נקם־אחת [k]משתי
[k]שנה
Simson inclinauit Et .Pelistinis de meis oculis complexus est
29 עיני מפלשתים: [l]וילפת שמשון את־
[l]לפת
,eas super erat firma domus quas medij columnas duas medias
שני עמודי התוך אשר הבית נכון עליהם
vna † & ,eius dextera in * vna ‡ .eis super est innixus &
‡ erat * à † altera à
ויסמך עליהם אחד בימינו ואחד
mea anima Moriatur :Simson Dixitque .eius sinistra in
30 בשמאלו: ויאמר שמשון [m]תמות נפשי
[m]מות
domus ceciditque ,robore in se inclinauit & ,Pelistæis cum fortiter
[n]נטה [o]נפל עם־פלשתים [n]ויט בכח [o]ויפל הבית

.ea in * qui populum omnem super & ,satrapas super
* erat
על־הסרנים ועל־כל־העם אשר־בו
multi ,ipsum moriendo in fecit mori quos ,mortui Fueruntque
cùm moreretur ipse, plures dum viueret ipse
ויהיו המתים אשר המית במותו רבים
.sua vita in fecit mori quos quàm
מאשר המית [a]בחייו:
[a]חיה
,eius patris domus omnis & ,eius fratres descenderunt Et
31 וירדו אחיו וכל־בית אביהו
Sorhah inter eum sepelierunt & ascenderunt & ,eum tulerunt &
[b]וישאו אתו [c]ויעלו ויקברו אותו בין צרעה
[b]נשא [c]עלה
ipse Et .sui patris Manoach sepulchro in ,Esthaol inter &
ובין אשתאול בקבר מנוח אביו והוא
.annis viginti Israel iudicauit
שפט את־ישראל עשרים שנה:

CAP. XVII. יז

.Michaichu eius nomen & ,Ephraim monte de vir fuit Et
1 ויהי־איש מהר־אפרים ושמו מיכיהו:
quod argentum centum & Mille :suæ matri Dixitque
argentei qui ablati fuerūt à te, † maledixisti,
2 ויאמר לאמו אלף ומאה הכסף אשר
ecce :meis auribus in dixisti etiam & ,adiurasti † tu & ,tibi est captū
לקח־לך ואתי [d]אלית וגם אמרת באזני הנה־
ואת
ק
:eius mater dixit Et .illud accepi ego :‖ mecum argentum
הכסף אתי אני לקחתיו ותאמר אמו
[d]אלה
reddidit Et .Domino * mi fili Benedictus
‖ est: * à
3 ברוך בני ליהוה: [e]וישב את־
[e]שוב
:eius mater Dixitque .suæ matri argenteos centum & mille
אלף־ומאה הכסף לאמו ותאמר אמו
mea manu de Domino argentum sanctificaui Sanctificando
הקדש הקדשתי את־הכסף ליהוה מידי
nunc & .conflatile & sculptile faciendum ad meo filio
לבני [f]לעשות פסל [g]ומסכה ועתה
[f]עשה [g]נסך
:suæ matri argentum reddidit Et .tibi illud restituam
4 אשיבנו לך: וישב את־הכסף לאמו
,argentario illud * dedit & ,argentum ‡ ducētos eius mater cepitque ‡
‡ tulitque ‡ argenteos, * eos
[h]ותקח אמו [i]מאתים כסף ותתנהו לצורף
.Michaichu domo in fuit & ,cōflatile & sculptile illud † fecit &
[h]לקח [i]מאה
ויעשהו פסל ומסכה ויהי בבית מיכיהו:
† ex eis
superhumerale ‡ Fecitque .deorum * domus ei ,Michah vir Et ‖
‖ Viro autem Michah fuit * Dei ‡ Ephod &
5 והאיש מיכה לו בית אלהים [k]ויעש אפוד
fuit & ,suis filiis de vnius manum impleuit * & ,Teraphim ‡ &
‡ imagines, * consecrauit
ותרפים וימלא את־יד אחד מבניו [l]ויהי־
[k]עשה [l]היה
rex † non illis diebus In .sacerdotem in ei
† erat vnusquisque quod rectum erat
6 לו לכהן: בימים ההם אין מלך
.faciebat suis oculis in rectum vir :Israel in
בישראל איש הישר בעיניו יעשה:
familia de Iehudah Bethlechem de puer fuit Et
7 ויהי־נער מבית לחם יהודה ממשפחת
.ibi peregrinabatur ipse & ,Leuita ipse & ,Iehudah
יהודה והוא [m]לוי והוא [n]גר־שם:
[m]לוה [n]גור
,Iehudah Bethlechem de ciuitate de vir abiit Et
8 וילך האיש מהעיר מבית לחם יהודה
montem ‖ Venitque .inuenisset vbicunque peregrinandum ad
‖ in
לגור באשר ימצא ויבא הר־
.suum iter faciendum ad ,Michah domum ad vsque Ephraim
אפרים עד־בית מיכה לעשות דרכו:
eum ad Dixitque ?venies Vnde :Michah ei Dixitque
venis?
9 ויאמר־לו מיכה מאין תבוא ויאמר אליו
vadens ‡ ego & ,Iehudah Bethlechem de * Ego Leuita
* sum ‡ vado
לוי אנכי מבית לחם יהודה ואנכי הולך
.inuenero vbicunque peregrinandum ad
לגור באשר אמצא:
patrem in mihi esto & ,me apud Mane :Michah ei Dixitque
pro patre, & pro sacerdote:
10 ויאמר לו מיכה [o]שבה עמדי והיה־לי לאב
, dies in ‡ argenteos decem tibi dabo ego & :sacerdotem in &
[o]ישב
ולכהן ואנכי אתן־לך עשרת כסף לימים
‡ annuatim
.Leuita iuit & :tuum victum & ,vestimentorum ordinem &
וערך בגדים [p]ומחיתך וילך הלוי:
[p]חיה
adolescens ei puer fuit Et .viro cum manere Leuita voluit Et
11 [q]ויואל הלוי לשבת את־האיש ויהי הנער לו
[q]יאל
.suis filiis de vnus tanquam
כאחד מבניו:

,Danitica familia de inde sunt profecti Et .terra in * quæ

11 אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃ [a] וַיִּסְעוּ מִשָּׁם מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי

instrumentis vasis accincti viri sexcenti ,Esthaol de & ,Sorhah de

מִצָּרְעָה וּמֵאֶשְׁתָּאֹל שֵׁשׁ־[b]מֵאוֹת אִישׁ חָגוּר [c] כְּלֵי

-Chiriath in sunt castrametati & ,ascenderunt Et .belli

12 מִלְחָמָה׃ וַיַּעֲלוּ [d] וַיַּחֲנוּ [e] בְּקִרְיַת

ipsum locum ad vocauerunt Idcirco :Iehudah in iearim

יְעָרִים בִּיהוּדָה עַל־כֵּן קָרְאוּ לַמָּקוֹם הַהוּא

post † ecce hanc diem ad vsque ,Dan Machaneh ‡

מַחֲנֵה־דָן עַד הַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּה אַחֲרֵי

montem $ inde transierunt Et .Chiriathiharim

13 קִרְיַת יְעָרִים׃ וַיַּעַבְרוּ מִשָּׁם הַר־

.Michah domum ad vsque venerúntque :Ephraim

אֶפְרָיִם וַיָּבֹאוּ עַד־בֵּית מִיכָה׃

explorandum ad euntes ‖ viri quinque responderunt Et

14 [f] וַיַּעֲנוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים לְרַגֵּל

nostis Num :suos fratres ad dixerúntque ,Lais terram

אֶת־הָאָרֶץ לַיִשׁ וַיֹּאמְרוּ אֶל־אֲחֵיהֶם הֲיִדַעְתֶּם

,sculptile & ,Teraphim ‖ & superhumerale istis domibus in est quod

כִּי יֵשׁ בַּבָּתִּים הָאֵלֶּה אֵפוֹד וּתְרָפִים וּפֶסֶל

.faciatis quid scitote nunc & ,conflatile &

וּמַסֵּכָה [g] וְעַתָּה [h] דְּעוּ מַה־תַּעֲשׂוּ׃

adolescentis domum ad venerúntqe, illuc declinauerunt Et

15 [i] וַיָּסוּרוּ שָׁמָּה וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּית־הַנַּעַר

.pacem in ei optauerunt ‖ & ;Michah domum * Leuitæ

הַלֵּוִי בֵּית מִיכָה וַיִּשְׁאֲלוּ־לוֹ לְשָׁלוֹם׃

stantes suis belli vasis † accincti vir sexcenti Et

16 וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ חֲגוּרִים כְּלֵי מִלְחַמְתָּם נִצָּבִים

.Dan filiis de $ qui ,portæ ostium ‡

פֶּתַח הַשָּׁעַר אֲשֶׁר מִבְּנֵי דָן׃

explorandum ad euntes viri quinque ascenderunt Et

17 וַיַּעֲלוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים לְרַגֵּל

& ,sculptile ceperunt * ;illud sunt ingressi ;terram

אֶת־הָאָרֶץ בָּאוּ שָׁמָּה לָקְחוּ אֶת־הַפֶּסֶל וְאֶת־

sacerdos Et .conflatile & Teraphim † & superhumerale ‖

הָאֵפוֹד וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־הַמַּסֵּכָה וְהַכֹּהֵן

accincti viri sexcenti & portæ ostium stans ‡

נִצָּב פֶּתַח הַשַּׁעַר וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ הֶחָגוּר

,Michah domum sunt ingressi isti Et .belli vasis

18 כְּלֵי הַמִּלְחָמָה׃ וְאֵלֶּה בָּאוּ בֵּית מִיכָה

,Teraphim † & superhumerale ‖ ,sculptile acceperunt * &

וַיִּקְחוּ אֶת־פֶּסֶל הָאֵפוֹד וְאֶת־הַתְּרָפִים

vos ‡ Quid :sacerdos eos ad Dixitque .conflatile &

וְאֶת־הַמַּסֵּכָה וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן מָה אַתֶּם

tuam manum pone ,Tace :ei Dixerúntque ?facientes

19 עֹשִׂים׃ וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַחֲרֵשׁ [k] שִׂים־יָדְךָ

patrem in * nobis esto & :nobiscum ito $ & ,tuum os super

עַל־פִּיךָ וְלֵךְ עִמָּנוּ וֶהְיֵה־לָנוּ לְאָב

viri domus sacerdotem te esse melius Num .sacerdotem in &

וּלְכֹהֵן הֲטוֹב [l] הֱיוֹתְךָ כֹהֵן לְבֵית אִישׁ

? Israel in familiæ & ,tribus sacerdotem te esse aut ,vnius

אֶחָד אוֹ הֱיוֹתְךָ כֹהֵן לְשֵׁבֶט וּלְמִשְׁפָּחָה בְּיִשְׂרָאֵל׃

& ,Ephod cepitque † ,sacerdotis cor fuit bonum Et

20 [m] וַיִּיטַב לֵב הַכֹּהֵן וַיִּקַּח אֶת־הָאֵפוֹד וְאֶת־

.populi interius in ‡ est ingressus & :sculptile & ,Teraphim

הַתְּרָפִים וְאֶת־הַפָּסֶל וַיָּבֹא בְּקֶרֶב הָעָם׃

& ,pubem posuerúntque :abierunt & ,se verterunt Et

21 [n] וַיִּפְנוּ וַיֵּלֵכוּ [o] וַיָּשִׂימוּ אֶת־[p]הַטַּף וְאֶת־

.suas facies ad pretiosum & ,acquisitionem

הַמִּקְנֶה וְאֶת־הַכְּבוּדָּה לִפְנֵיהֶם׃

* qui viri & ,Michah domo à erant longè Ipsi

22 הֵמָּה הִרְחִיקוּ מִבֵּית מִיכָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר

sunt insecuti ‡ & ,sunt acciti † ,Michah domo cum ‖ qui ,domibus in

בַּבָּתִּים אֲשֶׁר עִם־בֵּית מִיכָה נִזְעֲקוּ וַיַּדְבִּיקוּ

,Dan filios ad clamarunt Et .Dan filios

23 אֶת־בְּנֵי־דָן׃ וַיִּקְרְאוּ אֶל־בְּנֵי־דָן

,tibi Quid :Michah ad dixerúntque ,suas facies verterunt &

[q] וַיַּסֵּבּוּ פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ לְמִיכָה מַה־לְּךָ

feci quos meos Deos :dixit Et tes accitus quia

24 כִּי נִזְעָקְתָּ׃ וַיֹּאמֶר אֶת־אֱלֹהַי אֲשֶׁר־[r]עָשִׂיתִי

?vltra mihi quid & :abistis & ,sacerdotem & ,cepistis

לְקַחְתֶּם וְאֶת־הַכֹּהֵן וַתֵּלְכוּ וּמַה־לִּי עוֹד

Margin (left): * est. a נָסַע instrumentis. b מָאַר. c כְּלֵי bellicis. d עָלָה e חָנָה castrametatio vel castra. † est. $ in. Locutiq; sunt ‖ qui perrexerant. f עָנָה Ephod ‖ imagines. g נָסַךְ h יָדַע i סוּר * ad ‖ salutauerunt cum pacificè. † armis bellicis suis stabat. ‡ ad $ erant. qui porrexerant. ‡ tulerunt. ‖ Ephod † imagines. ‡ stabat ad armis bellicis. * tulerunt ‖ Ephod † imagines. ‡ facitis? k עָשָׂה שׂוּם $ venit * pro patre, & pro sacerdote. Quid l הָיָה iocundum † tulitque m יָטַב ‡ medium. paruulos, & iumenta, & preciosa ante se. n פָּנָה o שׂוּם p טַפַּף * erant ‖ erant apud domum † congregati ‡ persecuti. q סָבַב cógregatus es. r עָשָׂה tulistis.

adolescens sibi fuit & ,Leuitæ manum Michah impleuit Et

12 וַיְמַלֵּא מִיכָה אֶת־יַד הַלֵּוִי וַיְהִי־לוֹ הַנַּעַר

:Michah Dixitque ,Michah domo in fuit & ,sacerdotem in

13 לְכֹהֵן וַיְהִי בְּבֵית מִיכָה׃ וַיֹּאמֶר מִיכָה

mihi fuit quia ; mihi Dominus benefaciet quòd cognoui Nunc

עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־יֵיטִיב יְהוָה לִי כִּי הָיָה־לִי

.sacerdotem in Leuita

הַלֵּוִי לְכֹהֵן׃

CAP. XVIII. יח

diebus in & :Israel in rex $ non illis diebus In

1 בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל וּבַיָּמִים

,habitandũ ad hæreditatem sibiquærens Danitica tribus illis

הָהֵם שֵׁבֶט הַדָּנִי מְבַקֶּשׁ־לוֹ נַחֲלָה לָשֶׁבֶת

medio in ipsum diem ad vsque sibi ceciderat non quia

כִּי לֹא־נָפְלָה לּוֹ עַד־הַיּוֹם הַהוּא בְּתוֹךְ

Dan filij Miserúntque .hæreditatem in Israel tribuum

2 שִׁבְטֵי־יִשְׂרָאֵל בְּנַחֲלָה׃ וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־דָן

viros suis finibus de viros quinque sua familia de

מִמִּשְׁפַּחְתָּם חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים [a] מִקְצוֹתָם אֲנָשִׁים

pedibus explorandum ad ,Esthaol de & ,Sorhah de ,virtutis filios

בְּנֵי־חַיִל מִצָּרְעָה וּמֵאֶשְׁתָּאֹל לְרַגֵּל

:eos ad dixerúntque :eam inuestigandum ad & ,terram

אֶת־הָאָרֶץ וּלְחָקְרָהּ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם

Ephraim montem $ venerunt Et .terram explorate ,Ite

לְכוּ חִקְרוּ אֶת־הָאָרֶץ [b] וַיָּבֹאוּ הַר־אֶפְרַיִם

.ibi pernoctarunt & ;Michah domum ad vsque

עַד־בֵּית מִיכָה [c] וַיָּלִינוּ שָׁם׃

vocem agnouerunt ipsi & ,Michah domo cum Ipsis

3 הֵמָּה עִם־בֵּית מִיכָה וְהֵמָּה [d] הִכִּירוּ אֶת־קוֹל

Quis :ei dixerúntque ,illuc declinauerunt & ,Leuitæ adolescentis

הַנַּעַר הַלֵּוִי וַיָּסוּרוּ שָׁם וַיֹּאמְרוּ לוֹ מִי־

?hic tibi † quid & ?hoc in faciens tu quid & ?huc te adduxit

הֱבִיאֲךָ הֲלֹם וּמָה־אַתָּה עֹשֶׂה בָּזֶה וּמַה־לְּךָ פֹה׃

mihi fecit hoc sicut & hoc Sicut :eos ad Dixítque

4 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם כָּזֹה וְכָזֶה עָשָׂה לִי

.sacerdotem in ei fui & ,me conduxit mercede & :Michah

מִיכָה וַיִּשְׂכְּרֵנִי וָאֱהִי־לוֹ לְכֹהֵן׃

sciemus & ,Deo in nunc Pete :ei Dixerúntque

5 וַיֹּאמְרוּ לוֹ שְׁאַל־נָא בֵאלֹהִים [e] וְנֵדְעָה

.ea super ambulantes nos qua ,nostra via prosperabitur an

הֲתַצְלִיחַ דַּרְכֵּנוּ אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ הֹלְכִים עָלֶיהָ׃

Dominum Ante .pace in Ite :sacerdos eis Dixítque

6 וַיֹּאמֶר לָהֶם הַכֹּהֵן לְכוּ לְשָׁלוֹם נֹכַח יְהוָה

.ea in ambulabitis qua $,vestra via

דַּרְכְּכֶם אֲשֶׁר תֵּלְכוּ־בָהּ׃

viderunt & ,Lais in venerunt & ,viri quinque abierunt Et

7 וַיֵּלְכוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים וַיָּבֹאוּ לָיְשָׁה [f] וַיִּרְאוּ

.fiduciam ad manentem † eius interiori ‖ in * qui populum

אֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בְּקִרְבָּהּ יוֹשֶׁבֶת לָבֶטַח

non & confidentem & quiescentem ,Sidoniorum iudicium ‡ iuxta

כְּמִשְׁפַּט צִדֹנִים שֹׁקֵט וּבֹטֵחַ וְאֵין־

longinqui & ;retentionem possidens * terra in verbum calumnians $

מַכְלִים דָּבָר בָּאָרֶץ יוֹרֵשׁ עֶצֶר וּרְחֹקִים

.homine cum eis † non verbum ‡ & ,Sidoniis à ipsi

הֵמָּה מִצִּדֹנִים וְדָבָר אֵין־לָהֶם עִם־אָדָם׃

:Esthaol & ,Sorhah in suos fratres ad venerunt Et

8 וַיָּבֹאוּ אֶל־אֲחֵיהֶם צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאֹל

?vos Quid :eorum fratres ,ei dixerúntque

וַיֹּאמְרוּ לָהֶם אֲחֵיהֶם מָה אַתֶּם׃

vidimus quia :eos super ‖ ascendamus & Surge :dixerunt Et

9 וַיֹּאמְרוּ קוּמָה וְנַעֲלֶה עֲלֵיהֶם כִּי רָאִינוּ

? tacentes vos & :valde bona ecce & ,terram

אֶת־הָאָרֶץ וְהִנֵּה טוֹבָה מְאֹד וְאַתֶּם מַחְשִׁים

possidendum ad veniendum ad ,cundum ad pigri sitis Ne

אַל־תֵּעָצְלוּ לָלֶכֶת לָבֹא לָרֶשֶׁת אֶת־

populum ad intrabitis ,vos venire Secundum .terram

10 הָאָרֶץ׃ כְּבֹאֲכֶם תָּבֹאוּ אֶל־עַם

Deus eam dedit ‖ quia ,manibus lata terra & ,confidentem

בֹּטֵחַ וְהָאָרֶץ רַחֲבַת יָדַיִם כִּי־נְתָנָהּ אֱלֹהִים

.rei omni defectus ibi non quo locum ,vestra manu in

בְּיֶדְכֶם מָקוֹם אֲשֶׁר אֵין־שָׁם מַחְסוֹר כָּל־דָּבָר

Margin (right): consecrauit. pro sacerdote; est. Pro sacerdote. $ erat. hæreditas. a קָצָה fortes. considerate $ in b בּוֹא c לוּן mansferúntque. Ipsis existentibus apud domum. d נָכַר hic facit? † hic habes. Talia & talia. pro sacerdote. Consule obsecro Deum, vt sciamus an secundet viam nostram, per quam ambulamus. e יָדַע $ est per quam ambulabitis. f רָאָה * erat ‖ medio † habitantem confidenter. * consuetudinem $ confundentē eos in aliquod regnū, & distantem ‡ commerciū † erat. Surgite ‖ ad estis & ingrediamini. Quando intrabitis. locis est, ‖ tradidit. in quo nō est.

Sederúntque .ibitis postea & ,panis buccella tuum cor

6 לִבְּךָ פַּת־לֶחֶם וְאַחַר תֵּלֵכוּ׃ וַיֵּשְׁבוּ

pater Dixítque .biberunt & ,pariter ambo ipsi comederúntque

וַיֹּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו וַיִּשְׁתּוּ וַיֹּאמֶר אֲבִי

fit bonum & ,pernocta * & quæso Velis :virum ad puellæ

הַנַּעֲרָה אֶל־הָאִישׁ [a] הוֹאֶל־נָא וְלִין וְיִטַב

fecit vim & :eundum ad † vir Surrexítque .tuum cor

7 לִבֶּךָ׃ וַיָּקָם הָאִישׁ לָלֶכֶת וַיִּפְצַר־

.ibi pernoctauit ‖ & ,est reuersus & ,suus socer eum in

בּוֹ חֹתְנוֹ וַיָּשָׁב וַיָּלֶן שָׁם׃

dixit Et .eundum ad * quinta die in mane in manicauit Et

8 וַיַּשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי [b] לָלֶכֶת וַיֹּאמֶר

ad vsque ,tardauerunt ‡ Et .tuum cor quæso Fulci :puellæ pater

אֲבִי הַנַּעֲרָה סְעָד־נָא לְבָבְךָ וְהִתְמַהְמְהוּ עַד־

.ipsi ambo comederúntque :diem declinare ‡

[c] נְטוֹת הַיּוֹם וַיֹּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם׃

.eius puer & ,eius pellex † & ipse eundum ad * vir surrexit Et

9 [d] וַיָּקָם הָאִישׁ לָלֶכֶת הוּא וּפִילַגְשׁוֹ וְנַעֲרוֹ

se remisit ‖ nunc Ecce :puellæ pater eius socer ei Dixítque

וַיֹּאמֶר לוֹ חֹתְנוֹ אֲבִי הַנַּעֲרָה הִנֵּה־נָא רָפָה

castrametari ‡ ecce ,quæso Pernoctate .aduesperascendum * ad dies

הַיּוֹם לַעֲרֹב [e] לִינוּ־נָא הִנֵּה [f] חֲנוֹת

cras * manicabitis * & ,tuum cor bonum fit ‡ & ,hic pernocta ,diem

הַיּוֹם [e] לִין פֹּה וְיִיטַב לְבָבֶךָ וְהִשְׁכַּמְתֶּם מָחָר

.tuum tabernaculum in ibis & † ,vestram viam in

לְדַרְכְּכֶם וְהָלַכְתָּ לְאֹהָלֶךָ׃

venit & ,abiit & ,surrexit sed ;pernoctare ‖ vir noluit Et

10 וְלֹא־אָבָה הָאִישׁ לָלוּן וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיָּבֹא

par eo cum Et .Ierusalaim ‡ ipsa ,Iebus contra vsque *

עַד־נֹכַח יְבוּס הִיא יְרוּשָׁלָם וְעִמּוֹ צֶמֶד

.secum eius pellex & ,stratorum ‡ asinorum

חֲמוֹרִים חֲבוּשִׁים וּפִילַגְשׁוֹ עִמּוֹ׃

Dixítque .valde descenderat dies & ,Iebus cum * Ipsis

11 הֵם עִם־יְבוּס וְהַיּוֹם [g] רַד מְאֹד וַיֹּאמֶר

ad declinemus & ,obsecro Ito :suum dominum ad † puer

הַנַּעַר אֶל־אֲדֹנָיו לְכָה־נָּא וְנָסוּרָה אֶל־

.ea in pernoctemus ‖ & ,hanc Iebusæi vrbem

עִיר־הַיְבוּסִי הַזֹּאת וְנָלִין בָּהּ׃

ad declinemus Non :eius dominus eum ad Dixitque

12 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָיו לֹא נָסוּר אֶל־

:huc Israel filiis de * non quæ ,alienigenam vrbem

עִיר נָכְרִי אֲשֶׁר לֹא־מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵנָּה

.Ghibhah ad vsque transeamus sed

וְעָבַרְנוּ עַד־גִּבְעָה׃

vnum in ‡ appropinquabimus ,Vade :suo puero Dixítque

13 וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ לְךָ וְנִקְרְבָה בְּאַחַד

.Ramah in vel Ghibhah in pernoctabimus & ,locorum

הַמְּקֹמוֹת וְלַנּוּ בַגִּבְעָה אוֹ בָרָמָה׃

iuxta sol eis intrauit & :abierunt & Transierúntque

14 וַיַּעַבְרוּ וַיֵּלֵכוּ וַתָּבֹא לָהֶם הַשֶּׁמֶשׁ אֵצֶל

.Biniamin ‡ quæ Ghibhah

הַגִּבְעָה אֲשֶׁר לְבִנְיָמִן׃

pernoctandum ad intrandum ad ,illud declinauerunt Et

15 [h] וַיָּסֻרוּ שָׁם לָבוֹא לָלוּן

* non & ,ciuitatis platea in sedit & ,intrauit Et .Ghibhah in

בַּגִּבְעָה וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב בִּרְחוֹב הָעִיר וְאֵין

.pernoctandum ad dominum in eos recolligens vir

אִישׁ מְאַסֵּף־אוֹתָם הַבַּיְתָה לָלוּן׃

agro ex sua opera ab venit senex vir ecce Et

16 וְהִנֵּה אִישׁ זָקֵן בָּא מִן־מַעֲשֵׂהוּ מִן־הַשָּׂדֶה

peregrinans ipse ‖ & ,Ephraim monte de † vir & :vespera in

בָּעֶרֶב וְהָאִישׁ מֵהַר אֶפְרַיִם וְהוּא־[i] גָר

.Iemini filij * loci viri Et .Ghibhah in

בַּגִּבְעָה וְאַנְשֵׁי הַמָּקוֹם בְּנֵי יְמִינִי׃

iter facientem ‡ virum vidit & ,suos oculos Leuauitque

17 [k] וַיִּשָּׂא עֵינָיו [l] וַיַּרְא אֶת־הָאִישׁ הָאֹרֵחַ

ibis ‡ Quo ?senex vir dixitque .ciuitatis platea in

בִּרְחֹב הָעִיר וַיֹּאמֶר הָאִישׁ הַזָּקֵן אָנָה [m] תֵלֵךְ

nos Transeuntes † :eum ad Dixitque ?venies * vnde &

18 וּמֵאַיִן תָּבוֹא׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֹבְרִים אֲנַחְנוּ

Ephraim montis latera ad vsque Iehudah Bethlechem de

מִבֵּית־לֶחֶם יְהוּדָה עַד־יַרְכְּתֵי הַר־אֶפְרַיִם

Acquiesce * mane, & iocundetur — [a] וַיֹּאֶל — † vt pergeret: & compulit mansit — Surrexítque * vt pergeret — [b] הָלַךְ — ‡ retardauit eum, donec inclinaretur dies: — [c] נָטָה — * vt iret † concubina — [d] קוּם — ‖ debilitata est * occidêdum. Manete ‡ mansio est diei: Mane — [e] לוּן חָנָה — ‡ iocundetur * surgetis † pergésque ‖ manete; — * è regione ‡ erat — ‡ onustorum, & concubina — * existentibus iuxta — [g] יָרַד — † domino suo: Veni ‖ maneamus — * est — ‡ ad — de locis, & manebimus — occubuit — ‡ est — vt ingrederetur ad manendum — [h] סוּר — * fuit manendum. — † erat ‡ peregrinabatur — [i] גוּר — * erant ‡ ambulante, per plateam — [k] נָשָׂא — [l] רָאָה — ‡ vadis, — [m] יָלַךְ — * venis? † Transimus

eum ad Dixerúntque ?tibi Quid :me ad dicetis ‖ hoc quid & cur

25 וּמַה־זֶּה תֹּאמְרוּ אֵלַי מַה־לָּךְ׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו

fortè ne ,nobiscum tuam vocem facias audire Ne :Dan filij

בְּנֵי־דָן אַל־תַּשְׁמַע קוֹלְךָ עִמָּנוּ פֶּן־

recolligas * & ,animo amari viri vos in occurrant

יִפְגְּעוּ בָכֶם אֲנָשִׁים [a] מָרֵי נֶפֶשׁ וְאָסַפְתָּה

.tuæ domus animam & ,tuam animam

נַפְשְׁךָ וְנֶפֶשׁ בֵּיתֶךָ׃

quòd ,Michah vidit & :suam viam in Dan filij abierunt Et

26 וַיֵּלְכוּ בְנֵי־דָן לְדַרְכָּם [b] וַיַּרְא מִיכָה כִּי־

.suam domum in est reuersus & ,se vertit & ,se pra ipsi fortes

חֲזָקִים הֵמָּה מִמֶּנּוּ [c] וַיִּפֶן וַיָּשָׁב אֶל־בֵּיתוֹ׃

& ,Michah fecerat quod acceperant ipsi Et

27 וְהֵמָּה לָקְחוּ אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה מִיכָה וְאֶת־

super Lais super venerúntque ,ei fuerat qui ,sacerdotem

הַכֹּהֵן אֲשֶׁר הָיָה־לוֹ וַיָּבֹאוּ עַל־לַיִשׁ עַל־

eos percusserunt & :confidentem & ,quiescentem populum

עַם שֹׁקֵט וּבֹטֵחַ [d] וַיַּכּוּ אוֹתָם

.igne in succenderunt vrbémque ;gladij os ad

לְפִי־חָרֶב וְאֶת־הָעִיר שָׂרְפוּ בָאֵשׁ׃

verbum ‡ & ,Sidon à ipsa ‡ longinqua quia ,eruens non Et

28 וְאֵין [e] מַצִּיל כִּי רְחוֹקָה־הִיא מִצִּידוֹן וְדָבָר

‖ quæ ,valle in † ipsa & .homine cum eis * non

אֵין־לָהֶם עִם־אָדָם וְהִיא בְּעֵמֶק אֲשֶׁר

manserunt & ,vrbem ædificauerunt & :Bethrechob ipsi

לְבֵית־רְחוֹב [f] וַיִּבְנוּ אֶת־הָעִיר וַיֵּשְׁבוּ

nomen secundum ,Dan vrbis nomen Vocauerúntque .ea in

29 בָהּ׃ וַיִּקְרְאוּ שֵׁם־הָעִיר דָּן בְּשֵׁם

Lais quidem Et .Israel ipsi est natus qui ,sui patris Dan

דָּן אֲבִיהֶם אֲשֶׁר יוּלַּד לְיִשְׂרָאֵל וְאוּלָם לַיִשׁ

filij sibi statuerunt Et .principio in vrbi * nomen

30 שֵׁם־הָעִיר לָרִאשֹׁנָה׃ [g] וַיָּקִימוּ לָהֶם בְּנֵי־

Menasseh filij Ghersom filius Iehonathan Et .sculptile Dan

דָן אֶת־הַפָּסֶל וִיהוֹנָתָן בֶּן־גֵּרְשֹׁם בֶּן־מְנַשֶּׁה

ad vsque ,Danitæ tribui sacerdotes fuerunt eius filij & ,ipse

הוּא וּבָנָיו הָיוּ כֹהֲנִים לְשֵׁבֶט הַדָּנִי עַד־

sibi posuerunt Et .terram transmigrare diem

31 יוֹם [h] גְּלוֹת הָאָרֶץ׃ [i] וַיָּשִׂימוּ לָהֶם אֶת־

domum esse ‡ ,diebus omnibus :fecerat quod ,Michah sculptile

פֶּסֶל מִיכָה אֲשֶׁר עָשָׂה כָּל־יְמֵי הֱיוֹת בֵּית־

.Siloh in Dei

הָאֱלֹהִים בְּשִׁלֹה׃

[a] מָרַר — attingant * perdas — viri — [b] רָאָה — fortiores essent — [c] פָּנָה — ad — [d] נָכָה — acie — fuit liberator ‡ erat ‡ commercium — [e] נָצַל — * erat — [f] בָּנָה — * erat vrbi prius. — [g] קוּם — ד תלוים ק — captiuitatis terræ. — [h] גָּלָה [i] שׂוּם — ‡ quibus fuit domus

CAP. XIX. יט

.Israel in ‡ non rex & ,ipsis diebus in fuit Et

1 וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וּמֶלֶךְ אֵין בְּיִשְׂרָאֵל

;Ephraim montis lateribus in peregrinans Leuita vir fuit Et

וַיְהִי אִישׁ [k] לֵוִי [l] גָּר בְּיַרְכְּתֵי הַר־אֶפְרַיִם

.Iehudah Bethlechem de pellicem vxorem sibi accepit &

וַיִּקַּח־לוֹ אִשָּׁה פִילֶגֶשׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה׃

ad eo cum à abiit † & ,eius pellex * eum super est fornicata Et

2 וַתִּזְנֶה עָלָיו פִּילַגְשׁוֹ וַתֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ אֶל־

ibi Fuitque .Iehudah Bethlechem in sui patris domum

בֵּית אָבִיהָ אֶל־בֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וַתְּהִי־שָׁם

iuit * & ,eius vir surrexit Et .mensium quatuor dies ‖

3 יָמִים אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים׃ [m] וַיָּקָם אִישָׁהּ וַיֵּלֶךְ

:eam reducendum ad ‡ ,eius cor super loquendum ad ‡ ,eam post

אַחֲרֶיהָ לְדַבֵּר עַל־לִבָּהּ [n] לַהֲשִׁיבוֹ

eum introduxit † & :asinorum par & ,secum * eius puer &

וְנַעֲרוֹ עִמּוֹ וְצֶמֶד חֲמֹרִים [o] וַתְּבִיאֵהוּ

est lætatus & ,puellæ pater eum vidit & ;sui patris domum in

בֵּית אָבִיהָ וַיִּרְאֵהוּ אֲבִי הַנַּעֲרָה וַיִּשְׂמַח

pater eius socer eum in apprehendit Et .eius occursum in

4 לִקְרָאתוֹ׃ וַיֶּחֱזַק־בּוֹ חֹתְנוֹ אֲבִי

Comederúntque .diebus tribus secum Mansítque .puellæ

הַנַּעֲרָה וַיֵּשֶׁב אִתּוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וַיֹּאכְלוּ

.ibi pernoctarunt & ,biberunt ac

וַיִּשְׁתּוּ [p] וַיָּלִינוּ [q] שָׁם׃

surrexítque ,mane in manicauerunt & ,quarta die in fuit Et

5 וַיְהִי בַּיּוֹם הָרְבִיעִי וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וַיָּקָם

Fulci :suum generum ad puellæ pater dixitque :eundum ad

לָלֶכֶת וַיֹּאמֶר אֲבִי הַנַּעֲרָה אֶל־חֲתָנוֹ סְעַד

‡ erat — [k] לָוָה [l] גּוּר — concubinam — * apud concubina † recessit — ‖ ad tempus * perrexit — [m] קוּם — ‡ vt loqueretur ad ‡ vt reduceret — [n] שׁוּב [o] בּוֹא — להשיבה ק — * erat ‡ illa amplexatus est — manserunt — [p] שָׁתָה [q] לוּן — surrexerunt — vt iret

vobis Penite † .hanc diem ad vsque ; Aegypti terra è

מארץ מצרים עד היום הזה שימו־לכם

.loquimini & ,consulite ,*illud super*

עליה [a] עצו ודברו׃

CAP. XX. כ

est congregatus & ,Israel filij omnes sunt egressi Et

1 ויצאו כל־בני ישראל ותקהל

,Beersebah ad vsque & ,Dan à vnus vir tanquam cœtus

[b] העדה כאיש אחד [c] למדן ועד־באר שבע

.Mispah in Dominum ad ,Ghilhad terram &

וארץ הגלעד אל־יהוה המצפה׃

tribus omnes ,populi omnis anguli Steterúntque

2 ויתיצבו [d] פנות כל־העם כל שבטי

mille quadringenti ;Dei populi ecclesia in Israel

ישראל בקהל עם האלהים ארבע [e] מאות אלף

.gladium *educentis peditis viri*

איש רגלי שלף חרב׃

filij ascendissent quòd Biniamin filij audiuerunt Et

3 וישמעו בני בנימן כי־עלו בני־

Loquimini :Israel filij Dixerúntque .Mispah in Israel

ישראל המצפה ויאמרו בני ישראל דברו

Leuita vir respondit Et .hoc malum fuit quomodo

4 איכה נהיתה הרעה הזאת׃ [f] ויען האיש [g] הלוי

* quæ ,Ghibhah In :ait & ,occisæ mulieris *vir* ‡

איש האשה הנרצחה ויאמר הגבעתה אשר

.pernoctandum ad mea *pellex* ‖ & ,ego veni Biniamin ipsi

לבנימן [h] באתי אני ופילגשי ללון׃

circuierunt ‡ & ,Ghibhah *domini* ‡ me *super* † Surrexerúntque

5 [i] ויקמו עלי בעלי הגבעה [k] ויסבו

& ,occidere cogitauerunt me :noctu domum me *super*

עלי את־הבית לילה אותי [l] דמו להרג ואת־

.est mortua & ,afflixerunt meam *pellicem* *

פילגשי [m] ענו ותמת׃

,eam *truncaui* * & ,meam concubinam *in* apprehendi Et

6 ואחז בפילגשי ואנתחה

Quia .Israel hæreditatis *agrum* ‖ omnem in eam misi &

ואשלחה בכל־שדה נחלת ישראל כי

.Israel in fœditatem & ,*scelus* † fecerunt

עשו [n] זמה ונבלה בישראל׃

,verbum vobis date ,Israel filij vos omnes Ecce

7 הנה כלכם בני ישראל [o] הבו לכם דבר

vir tanquam populus omnis Surrexitque .hic consilium &

8 [p] ועצה הלם ויקם כל־העם כאיש

neque ,suum *tentorium* in quisque ibimus Non ;dicendo ,vnus

אחד לאמר לא [q] נלך איש לאהלו ולא

.suam domum in vnusquisque declinabimus

נסור איש לביתו׃

,Ghibhah ipsi faciemus quod ,*verbum* * hoc nunc Et

9 ועתה זה הדבר אשר נעשה לגבעה

viros decem accipiemus Et .*sorte in* † eam *super* ‖

10 עליה בגורל׃ ולקחנו עשרה אנשים

mille *in* * centum & ,Israel *tribubus omnibus* ‡ centum *ad* ‡

למאה לכל שבטי ישראל ומאה לאלף

,populo *venationem accipiendum ad millia* ‖ decem *ad* ‖ mille &

ואלף לרבבה לקחת [r] צדה לעם

omnem secundum ,Biniamin Ghibhah in eos venire *faciendum ad* ‡

לעשות לבואם לגבע בנימן ככל־

.Israel in fecit quam *turpitudinem* ‡

הנבלה אשר עשה בישראל׃

ciuitatem in Israel vir omnis *est collectus* Et

11 ויאסף כל־איש ישראל אל־העיר

Israel tribus miserunt Et .*socij* vnus vir tanquam

12 כאיש אחד חברים׃ וישלחו שבטי ישראל

malum Quod ;dicendo ,Biniamin tribus omnes in viros

אנשים בכל־שבטי בנימן לאמר מה הרעה

date nunc Et ?vobis in est factum quod hoc

13 הזאת אשר נהיתה בכם׃ ועתה [s] תנו את־

,eos occidamus vt ,Ghibhah in ‡ qui .*profectus sine* filios viros

האנשים בני־בליעל אשר בגבעה ונמיתם

Biniamin filij noluerunt Et .Israel ex malum *abigemus* * &

ונבערה רעה מישראל ולא אבו בנימן ולא בני

Considerate illud,
[a] יצץ
[b] יער [c] דון
[d] פנן
quadragita millia peditū educentium
[e] מאה
[f] ענה [g] לוה
‡ maritus
* est
‖ concubina
[h] בוא
† aduersum
‡ viri
‡ circūdederūt aduersum
[i] קום [k] סבב
[l] דמה
* concubinam
[m] ענה
* in frusta cōcidi
‖ regionem
† abominationem
[n] זמם
[o] יהב
[p] יעץ
tabernaculū
[q] ילך
* est,
‖ contra
† scilicet per sortem.
‡ è
‡ de omni tribu * è
‖ ex
‡ millibus, vt afferant cibū
[r] צוד
‡ vt faciant
‡ fœditatem
conuenit
confœderati.
[s] נתן
impietatis,
‡ sunt
* auferamus
בני ק
בתי

& ,Iehudah Bethlechem ad vsque *iui* ‖ & ;*ego* * vnde

משם אנכי ואלך עד בית־לחם יהודה ואת־

.domum in me colligens vir ‡ non & ; *vadens ego* Domini domū

בית יהוה אני הלך ואין איש מאסף אותי הביתה׃

etiam & nostris asinis est *pabulum etiam* palea etiam Et

19 וגם־תבן גם־מספוא יש לחמורינו וגם

cum puero & ,tuæ ancillæ & ,mihi est vinum & ,panis

לחם ויין יש־לי ולאמתך ולנער עם־

Dixitque .rei omnis defectus ‡ non .*tuis seruis* ‡

20 עבדיך אין מחסור כל־דבר׃ ויאמר

‡ tuus defectus omnis tantum .tibi Pax ,senex vir

האיש הזקן שלום לך רק כל־מחסורך

.*pernoctes* ne platea in tantum ;me super

עלי רק ברחוב אל־[a] תלן׃

:asinis *miscuit* & ,suam domum in eum Introduxitque

21 ויביאהו לביתו [b] ויבול לחמורים

.biberunt ac comederúntque ,suos pedes lauerunt &

וירחצו רגליהם ויאכלו [c] וישתו׃

ciuitatis viri ecce & ,suum cor *bonificantibus* Ipsis

22 המה מיטיבים את־לבם והנה אנשי העיר

pulsantes ,domum ‡ *circuierunt profectu absque filij* viri

אנשי בני־בליעל נסבו את־הבית מתדפקים

domus dominum virum ad dixerúntque :ostium *super*

על־הדלת ויאמרו אל־האיש בעל הבית

in est ingressus qui virum Educ :dicendo ,senem

הזקן לאמר [d] הוצא את־האיש אשר־בא אל־

eos ad est egressus Et .eum cognoscamus vt ,tuam domum

23 ביתך ונדענו׃ ויצא אליהם

,mei fratres Ne :eos ad dixitque ,domus dominus vir

האיש בעל הבית ויאמר אלהם אל־אחי

vir est ingressus postquam ,obsecro faciatis malè ne

אל־[e] תרעו נא אחרי אשר־בא האיש

.*hanc turpitudinem* faciatis ne ,meam domum in iste

הזה אל־ביתי אל־תעשו את־הנבלה הזאת׃

nunc educam ,eius *pellex &* virgo mea filia Ecce

24 הנה [f] בתי הבתולה ופילגשהו אוציאה־נא

.vestris oculis in bonum * eis facite & ,eas affligite & ,eas

אותם [g] וענו אותם ועשו להם הטוב בעיניכם

.*huius turpitudinis verbum* faciatis ne hic viro Et

ולאיש הזה לא תעשו דבר הנבלה הזאת׃

vir *apprehendítque* ,*ei* audire viri noluerunt Et

25 ולא־[h] אבו האנשים לשמע לו ויחזק האיש

,eam cognouerunt & .foras eos ad eduxit & ,suam *pellicem in* †

בפילגשו ויצא אליהם החוץ [i] וידעו אותה

eā dimiserúntque ;mane vsque nocte tota *eam in illuserunt* ‡ &

ויתעללו־בה כל־הלילה עד־הבקר וישלחוה

respiciendum ad mulier venit Et .*auroram ascendo in* †

26 [i] בעלות השחר׃ ותבא האשה לפנות

suus dominus *quo* † ,viri domus ostium ‖ ceciditque .mane

הבקר [k] ותפל פתח בית־האיש אשר־אדוניה

,mane in eius dominus Surrexitque .lucem ad vsque ,*ibi*

27 שם עד־האור׃ [l] ויקם אדניה בבקר

.suam viam in *eundum ad* * est egressus & ,domus *fores* ‡ aperuit &

ויפתח דלתות הבית ויצא ללכת לדרכו

eius manus & ,domus ostium *cadens* † sua *pellex* * mulier ecce &

והנה האשה פילגשו נפלת פתח הבית וידיה

;eamus & ,Surge :eam ad Dixitque .limen super ‡

28 על־הסף׃ ויאמר אליה קומי ונלכה

,vir surrexit & ,asinum super eam *cepit* Et .*respondens* * non &

ואין ענה ויקחה על־החמור ויקם האיש

,suam domum ad venit Et .suum locum in abiit &

29 וילך [m] למקומו׃ ויבא אל־ביתו

,suam *pellicem in* † apprehendit & ,*cultrum* ‖ accepit &

ויקח את־המאכלת ויחזק בפילגשו

:frusta duodecim in suis ossibus *in* ‡ eam *truncaui* ‡ &

וינתחה לעצמיה לשנים עשר נתחים

.Israel terminum omnem in eam misit &

וישלחה בכל גבול ישראל׃

;fuit factum Non :dicebat & ,*videns* omnis fuit Et

30 והיה כל־הראה ואמר לא־נהיתה

Israel *filios ascendere* ‖ die à *hoc sicut* * visum neque

ולא־[n] נראתה כזאת למיום עלות בני־ישראל

* sum?
‖ perrexi
vado; ‡ est
& fœnum
‡ seruo tuo.
‡ est
‡ fit
manes.
[a] לון
pabulum prębuit
[b] בלל
ויבל ק
[c] שתה
iocūditate afficientibus
impij gyrauerunt ‡ iuxta ad
[d] יצא
[e] רוע
nefas hoc,
concubina
[f] בנה
* quod est
[g] ענה
rem ignominiosam istam.
cū. Tenuitque
[h] אבה
† concubinam
[i] ידע
‡ abusi sunt ea
‡ cùm ascenderet aurora
* dū respiceret
בעלות ק
‖ ad † vbi erat
[i] עלה [k] נפל
[l] קום
‡ ostia
* vt iret
‖ concubina
† ceciderat ad
‡ erant
‡ respondit.
* tulit
[m] קום
‖ gladium
† concubinam
‡ in frusta concidit
‡ cum
qui videbat
* simile,
‖ quo ascenderunt filij
[n] ראה

.Israel filiorum suorum fratrum vocem in audire
לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל אֲחֵיהֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל׃
,Ghibhah in ciuitatibus è Biniamin filij sunt collecti Et
14 וַיֵּאָסְפוּ בְנֵי־בִנְיָמִן מִן־הֶעָרִים הַגִּבְעָתָה
.Israel filiis cum ‡ bellum in exeundum ad
[a]לָצֵאת לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
,ciuitatibus de illa die in Biniamin filij sunt visitati Et
15 וַיִּתְפָּקְדוּ בְּנֵי בִנְיָמִן בַּיּוֹם הַהוּא מֵהֶעָרִים
habitatores præter ;gladiū educentes viri mille sex & viginti
עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב לְבַד מִיֹּשְׁבֵי
.electi viri sexcenti fuerunt visitati Ghibhah
הַגִּבְעָה הִתְפָּקְדוּ שְׁבַע [b]מֵאוֹת אִישׁ בָּחוּר׃
obturati ,electi viri septingenti isto populo omni Ex
16 מִכֹּל הָעָם הַזֶּה שְׁבַע מֵאוֹת אִישׁ בָּחוּר אִטֵּר
ad lapide in funda iaciens hic omnis : ‡ sua dextera manu
יַד־יְמִינוֹ כָּל־זֶה קֹלֵעַ בָּאֶבֶן אֶל־
sunt visitati | Israel vir † Et .aberrabat * nec ,capillum
הַשַּׂעֲרָה וְלֹא יַחֲטִא׃ 17 וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל הִתְפָּקְדוּ
:gladium euaginans vir mille quadringenti * Biniamin præter
לְבַד מִבִּנְיָמִן אַרְבַּע מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב
.belli vir hic omnis ‡
כָּל־זֶה אִישׁ מִלְחָמָה׃
interrogauerunt & ,Bethel ‡ ascenderunt & ,surrexerunt Et
18 [c]וַיָּקֻמוּ [d]וַיַּעֲלוּ בֵית־אֵל וַיִּשְׁאֲלוּ
nobis † ascendet Quis :Israel filij dixerunt & ., Deo in *
בֵאלֹהִים וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי יַעֲלֶה־לָּנוּ
dixitque ;Biniamin filios cum * bellum ad initio | in
[e]בַתְּחִלָּה לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי בִנְיָמִן וַיֹּאמֶר
.initio ‡ in ‡ Iehudah :Dominus
יְהוָה יְהוּדָה בַתְּחִלָּה׃
sunt castrametati & ,mane in Israel filij surrexerunt Et
19 וַיָּקוּמוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּבֹּקֶר [f]וַיַּחֲנוּ
bellum ad Israel vir est egressus † Et .Ghibhah super *
עַל־הַגִּבְעָה׃ 20 וַיֵּצֵא אִישׁ יִשְׂרָאֵל לַמִּלְחָמָה
Israel ,vir eis cum * disposuerunt & :Biniamin cum ||
עִם־בִּנְיָמִן וַיַּעַרְכוּ אִתָּם אִישׁ־יִשְׂרָאֵל
Biniamin filij sunt egressi Et .Ghibhah in ‡ bellum
מִלְחָמָה אֶל־הַגִּבְעָה׃ 21 וַיֵּצְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן
duo illa die in Israel in corruperunt & Ghibhah de
מִן־הַגִּבְעָה וַיַּשְׁחִיתוּ בְיִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא [g]שְׁנַיִם
est confortatus Et .terram ad virum mille ‡ viginti &
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ אָרְצָה׃ 22 וַיִּתְחַזֵּק
bellum disponere † addiderunt & .Israel vir * populus
הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל [h]וַיֹּסִפוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה
.prima die in ibi disposuerunt quo || ,loco in
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־עָרְכוּ שָׁם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן׃
Domini facies ad fleuerunt & ,Israel filij ascenderunt Et
23 וַיַּעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל [i]וַיִּבְכּוּ [k]לִפְנֵי־יְהוָה
:dicendo ,Domino in * interrogauerunt & ,vesperam ad vsque
עַד־הָעֶרֶב וַיִּשְׁאֲלוּ בַיהוָה לֵאמֹר
?mei fratris Biniamin filios cum bellum ad accedere addam Num
הַאוֹסִיף לָגֶשֶׁת לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי בִנְיָמִן אָחִי
.eum ad Ascendite :Dominus Dixitque
וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ אֵלָיו׃
die in Biniamin filios ad Israel filij accesserunt Et
24 וַיִּקְרְבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן בַּיּוֹם
eorum occursum in Biniamin est egressus Et .secunda
הַשֵּׁנִי׃ 25 וַיֵּצֵא בִנְיָמִן לִקְרָאתָם
Israel filiis in corruperunt & ,secunda die in Ghibhah de
מִן־הַגִּבְעָה בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וַיַּשְׁחִיתוּ בִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
hi omnes :terram ad virum mille octodecim adhuc
עוֹד שְׁמֹנַת עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ אַרְצָה כָּל־אֵלֶּה
,Israel filij omnes Ascenderuntque .gladij euaginatores
שֹׁלְפֵי חָרֶב׃ 26 [l]וַיַּעֲלוּ כָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
fleuerúntque ,Bethel ‡ venerunt & ,populus omnis &
וְכָל־הָעָם וַיָּבֹאוּ בֵית־אֵל [m]וַיִּבְכּוּ
die in reiunauerúntque Domini facies ad ‡ ibi manserunt ac
[n]וַיֵּשְׁבוּ שָׁם לִפְנֵי יְהוָה וַיָּצוּמוּ בַיּוֹם־
pacifica & ascensiones fecerunt ascendere * & :vesperam ad vsque illa
הַהוּא עַד־הָעֶרֶב וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת וּשְׁלָמִים
.Domini facies ad †
לִפְנֵי יְהוָה׃

Sed congregati
[a] יָצָא vt exirent ad
‡ contra filios
numerati
millia virorū educentium
numerati
[b] מֵאָה
non vtentes
‡ sed sinistra. Omnes isti funda iaciebāt lapides
* aberrabant.
† viri
| numerati
* quadringēta millia virorū euaginātium
‡ omnes isti viri bellatores.
‡ in
[c] קוּם [d] עָלָה
* Deum,
† pro
| primis
* contra filios
[e] חָלַל
‡ sit
‡ primis.
[f] חָנָה
* contra
† egressi sunt viri
|| contra filios
* contra eos viri
‡ contra
perdiderunt de
[g] שָׁנָה
‡ millia virorum
* virorum
† vt disponerent
[h] יָסַף
| in
ante Dominum
[i] בָּכָה [k] פָּנָה
* Dominum
contra filios
perdiderunt de
octo & decem millia virorum
[l] עָלָה
‡ in
[m] בָּכָה
‡ coram Domino;
[n] יָשַׁב
* obtulerunt holocausta
† coram Domino.

arca ‡ ibi & :Domino in Israel filij interrogauerunt Et
27 וַיִּשְׁאֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּיהוָה [a]וְשָׁם אֲרוֹן
.illis diebus in Dei fœderis
בְּרִית הָאֱלֹהִים בַּיָּמִים הָהֵם׃
stabat ante eius facies ad stans Aaron filij Elhazar filius Pinechas Et
28 וּפִינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן עֹמֵד לְפָנָיו
, egredi vltrà addam Num :dicendo ;illis diebus in
בַּיָּמִים הָהֵם לֵאמֹר הַאוֹסִף עוֹד [b]לָצֵאת
?cessabo an ,mei fratris Biniamin filiis cum bellum ad
לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי־בִנְיָמִן אָחִי אִם־אֶחְדָּל
cum dabo cras quia ,Ascendite :Dominus Dixitque
וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ כִּי מָחָר [c]אֶתְּנֶנּוּ
Ghibhah ad insidiantes Israel posuit Et .tua manu in
בְיָדֶךָ׃ 29 וַיָּשֶׂם יִשְׂרָאֵל אֹרְבִים אֶל־הַגִּבְעָה
filios ad Israel filij Ascenderúntque .vndiquaque
סָבִיב׃ 30 וַיַּעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי
Ghibhah ad disposuerunt & ;tertia die in Biniamin
בִנְיָמִן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיַּעַרְכוּ אֶל־הַגִּבְעָה
.vice in vice sicut
כְּפַעַם בְּפָעַם׃
sunt euulsi ;populi occursum in Biniamin filij sunt egressi Et
31 וַיֵּצְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן לִקְרַאת הָעָם הָנְתְּקוּ
vulneratos populo de percutere cœperunt & ;ciuitate è
מִן־הָעִיר [d]וַיָּחֵלּוּ [e]לְהַכּוֹת מֵהָעָם חֲלָלִים
ascendens ‡ vna quarum stratis in vice in vice * sicut
כְּפַעַם בְּפַעַם בַּמְסִלּוֹת אֲשֶׁר אַחַת עֹלָה
viros triginta ferè ;agro in Ghibhah in vna * & ;Bethel ‡
בֵּית־אֵל וְאַחַת גִּבְעָתָה בַּשָּׂדֶה כִּשְׁלֹשִׁים אִישׁ
ipsi || Cæsi :Biniamin filij Dixeruntque .Israel in †
בְּיִשְׂרָאֵל׃ 32 וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי בִנְיָמִן נִגָּפִים הֵם
:dixerunt Israel filij & ,principio in ‡ sicut nostras facies ad *
לְפָנֵינוּ כְּבָרִאשֹׁנָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ
.stratas semitas ad vrbe ex eum euellamus & ,Fugiamus
נָנוּסָה וּנְתַקְּנֻהוּ מִן־הָעִיר אֶל־[f]הַמְסִלּוֹת׃
disposuerunt & ,suo loco è surrexerunt Israel vir omnis Et ‡
33 וְכֹל אִישׁ יִשְׂרָאֵל קָמוּ מִמְּקוֹמוֹ וַיַּעַרְכוּ
suo loco è educens † Israel insidians & * :Thamar Bahal in
בְּבַעַל תָּמָר וְאֹרֵב יִשְׂרָאֵל [g]מֵגִיחַ מִמְּקֹמוֹ
.Ghebah gramineto è
[h]מִמַּעֲרֵה־גָבַע׃
viri * millia decem Ghibhah ad regione è || venerunt Et
34 וַיָּבֹאוּ מִנֶּגֶד לַגִּבְעָה עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ
:est aggrauatum prælium & ;Israel omni de electi
בָּחוּר מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וְהַמִּלְחָמָה כָּבֵדָה
.malum eos super attingens quòd ,nesciebant illi &
וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי־נֹגַעַת עֲלֵיהֶם [i]הָרָעָה׃
,Israel facies ad Biniamin Dominus Percussitque
35 [k]וַיִּגֹּף יְהוָה אֶת־בִּנְיָמִן לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל
,illa die in Biniamin in ‡ Israel filij corruperunt ‡ &
וַיַּשְׁחִיתוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבִנְיָמִן בַּיּוֹם הַהוּא
illi * omnes :virorum centum & ,millia quinque & viginti
עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף וּמֵאָה אִישׁ כָּל־אֵלֶּה
quod ,Biniamin filij viderunt Et .gladium euaginans
שֹׁלֵף חָרֶב׃ 36 [l]וַיִּרְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן כִּי
.Biniamin ipsi locum Israel vir † dederunt Et ,percutientur
נִגָּפוּ [m]וַיִּתְּנוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מָקוֹם לְבִנְיָמִן
.Ghibhah super * posuerant quem ,insidiatorem ad sperauerunt quia |
כִּי בָטְחוּ אֶל־הָאֹרֵב אֲשֶׁר [n]שָׂמוּ אֶל־הַגִּבְעָה׃
;Ghibhah ad vastauerunt ‡ & ,festinauerunt insidiator Et ‡
37 וְהָאֹרֵב [o]הֵחִישׁוּ וַיִּפְשְׁטוּ אֶל־הַגִּבְעָה
.gladij os ad vrbem totam percussit & ,insidiator pertraxit * &
וַיִּמְשֹׁךְ הָאֹרֵב [p]וַיַּךְ אֶת־כָּל־הָעִיר לְפִי־חָרֶב׃
insidiante † cum Israel viro erat constitutum tempus Et
38 [q]וְהַמּוֹעֵד הָיָה לְאִישׁ יִשְׂרָאֵל עִם־הָאֹרֵב
.ciuitate è fumi elationem eos faciendum ascendere ad multiplicare
[r]הֶרֶב לְהַעֲלוֹתָם [s]מַשְׂאַת הֶעָשָׁן מִן־הָעִיר׃
Biniamin & ;prœlium in Israel vir se vertit Et
39 וַיַּהֲפֹךְ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל בַּמִּלְחָמָה וּבִנְיָמִן
triginta ferè Israel viro in || vulneratos percutere cœpit
[t]הֵחֵל לְהַכּוֹת חֲלָלִים בְּאִישׁ־יִשְׂרָאֵל כִּשְׁלֹשִׁים
ipse est percussus percutiendo Profectò * :dixerunt Quia .viros
אִישׁ כִּי אָמְרוּ אַךְ נִגּוֹף נִגָּף הוּא

Dominum:
|| erat
[a] שׂוּם
stabat ante eum
[b] יָצָא
contra filios
[c] נָתַן
insidias contra
per circuitum.
contra
semel & iterum.
[d] חָלַל [e] נָכָה
* semel & iterum per semitas,
‡ ascendebat
‡ in
* altera
† de
|| sunt
* coram nobis,
‡ prius.
[f] סָלַל
‡ Omnésque viri
* insidiæ autē
† exibant
[g] גּוּחַ
[h] עָרָה
|| contra
* virorum electorum
attingeret
[i] רוּעַ
coram
[k] נָגַף
‡ perdiderunt
‡ de
* hi euaginabant
[l] רָאָה
† viri
[m] נָתַן
| vt tutò accederent ad insidias quas
* contra
[n] שׂוּם
‡ Insidiæ autē
‡ imperiū fecerunt contra
* pertraxerūt buccinę sonitū insidię, & percusserunt vniuersos vrbis habitatores acie
[o] חוּשׁ [p] נָכָה
† insidiis, vt plurimā ascēdere facerent combustionē
[q] יָעַד [r] רָבָה
[s] נָשָׂא [t] חָלַל
|| ex viris
* Equidem

combustio Et .primo prœlio ‡ sicut *nostras facies ad*
40 לפנינו כמלחמה הראשנה: והמשאת
coram nobis ‡ in

respexit Et .fumi columna $,ciuitate è ascendere cœpit
החלה לעלות מן־העיר עמוד עשן [a] ויפן
$ vt
[a] פנה combustio

ciuitatis *consumptio* ascendebat ecce & ,se post Biniamin
בנימן אחריו והנה עלה כליל־העיר

festinauit & :se vertit Israel vir Et .cælum ad
41 השמימה: ואיש ישראל הפך ויבהל

.malum *se super* attingeret quòd vidit quia ;Biniamin vir
איש בנימן כי ראה כי־נגעה עליו הרעה:

,deserti viam ad Israel *viri facies ad* Respexeruntque
42 ויפנו לפני איש ישראל אל־דרך המדבר
ante viros

corrumpentes ciuitatibus de qui & :eũ contingebat bellum &
והמלחמה הדביקתהו ואשר מהערים משחיתים
perdebant

,Biniamin Circundederunt .eius medio in eum
43 אותו בתוכו: כתרו את־בנימן

vsque ,eum fecerunt conculcare *requie* ,eum fecerunt persequi
הרדיפהו מנוחה הדריכהו עד
ne esset requies

.Solis ortu ab Ghibbah contra
נכח הגבעה ממזרח־שמש:

:vir mille octodecim Biniamin de ceciderunt Et
44 [b] ויפלו מבנימן שמנה־עשר אלף איש
millia virorũ:
[b] נפל

,virtutis viri illi omnes
את־כל־אלה אנשי־חיל:
fortes

petram ad desertum ad fugerunt & ,se verterunt Et
45 ויפנו וינסו המדברה אל־סלע
[c] פנה

millia quinque ,*altis* semitis in *eum racemauerunt* *,Rimmon
הרמון ויעללהו [d] במסלות חמשת אלפים
* occiderunt, non dimittentes racemum ex eo, &

percusserũt & ,Ghidhom ad vsq. eum *post* ;*adhæserunt* ‖ & ,virorum
איש וידביקו אחריו עד־גדעם [e] ויכו
‖ persecuti sunt

.virorum millia duo eo ex
ממנו אלפים איש:
[d] סלל [e] נכה

quinque & viginti ,Biniamin de *cadentes* ‖ omnes *fuit* † Et
46 ויהי כל־הנפלים מבנימן עשרים וחמשה
† fuerunt
‖ qui ceciderunt

omnes :illa die in gladium *educens vir mille*
אלף איש שלף חרב ביום ההוא את־כל־
millia virorum euaginantium

fugerunt & ,sunt conuersi Et *.virtutis* * viri illi
47 אלה אנשי־חיל: ויפנו וינסו
* fortes.

;viri sexcenti Rimmon petram ad desertum in
המדברה אל־סלע הרמון [f] מאות איש
[f] מאה

.mensibus quatuor Rimmon petra in manserunt &
וישבו בסלע רמון ארבעה חדשים:

,Biniamin filios ad sunt reuersi Israel *vir* Et
48 ואיש ישראל [g] שבו אל־בני בנימן
viri
[g] שוב

ad vsque *perfectionem* ‖ ciuitate de gladij *os ad* eos percusserunt &
ויכום לפי־חרב מעיר [h] מתם עד־
acie
‖ viros
[h] תמם

vrbes omnes etiam :*inuentum* † omne ad vsque ,iumentum
בהמה עד כל־הנמצא גם כל־הערים
† quod inueniebatur:

.ignem in miserunt *inuentas* ‡
הנמצאות שלחו באש:
‡ quæ inueniebantur

CAP. XXI. כא

Vir :dicendo ,Mispah in iurauit Israel vir Et
1 ואיש ישראל נשבע במצפה לאמר איש

.vxorem in Biniamin ipsi suam filiam dabit non nobis ex
ממנו לא־יתן [i] בתו לבנימן לאשה:
[i] בנה

ad vsque ibi manserunt& ,Bethel ‡ populus venit Et
2 ויבא העם בית־אל וישבו שם עד־
‡ in

,suam vocem leuaueruntque *:Dei facies ad* vesperam
הערב לפני האלהים [k] וישאו קולם
coram Deo:
[k] נשא

Domine quid Vt :dixerunt Ac .magno fletu fleuerunt &
3 [l] ויבכו בכי גדול: ויאמרו למה יהוה
[l] בכה

hodie *deficiendum ad* ?Israel in hoc fuit Israel Deus
אלהי ישראל היתה זאת בישראל להפקד היום
vt deficeret

?vna tribus Israel de
מישראל שבט אחד:

ædificauerunt & ;populus *manicauerunt* † &,crastino à ‖ fuit Et
4 [m] ויהי ממחרת וישכימו העם ויבנו־
‖ in
† surrexerunt
[m] היה

.pacifica & ,*ascensiones feceerunt ascenderéque* ‡ ,altare ibi
שם מזבח [n] ויעלו עלות ושלמים:
‡ obtuleruntque holocausta,

ascendit non qui $ Quis :Israel filij dixerunt Et
5 ויאמרו בני ישראל מי אשר לא־עלה
[n] עלה
$ est

quia ?Dominum ad Israel tribubus omnibus ex cœtum in
בקהל מכל־שבטי ישראל אל־יהוה כי

ad ascendit non qui ei fuit grande iuramentum
השבועה הגדולה היתה לאשר לא־עלה אל־

.morietur Moriendo ,dicendo .Mispah in Dominum
יהוה המצפה לאמר מות יומת:

suum fratrem ‖ Biniamin *ad* Israel *filij sunt ducti pænitudine* Et
6 וינחמו בני ישראל אל־בנימן אחיו
Pœnituit filios
‖ fratris sui,

.Israel ex vna tribus hodie est Excisa :dixerunt ac
ויאמרו נגדע היום שבט אחד מישראל:

nos & † vxoribus *residuo* † eis faciemus Quid
7 מה־נעשה להם [a] לנותרים לנשים ואנחנו
† qui remanserunt pro
† pro

nostris filiabus de eis dare non *pro* ,*Domino in* $ iurauerimus
נשבענו ביהוה לבלתי [b] תת־להם מבנותינו לנשים:
* per Dominũ
[a] יתר [b] נתן

,*Israel tribubus de vnus Quis :dixerunt Et ?vxores in
8 לנשים: ויאמרו מי אחד משבטי ישראל
* est,

non ecce & ;Mispah in Dominum ad ascendit non qui
אשר לא־עלה אל־יהוה המצפה והנה לא

ad Ghilhad Iabes de *castrametationem* ad vir venerat
בא־איש אל־המחנה מיבש גלעד אל־
castra

$ non ecce & ,populus est *visitatus* ‡ Et .*concionem*
9 הקהל: ויתפקד העם והנה אין־
congregationem.
‡ numeratus
$ erat

.Ghilhad Iabes habitatoribus de quisquam ibi
שם איש מיושבי יבש גלעד:

virorum millium duodecim *cœtum* illuc Miseruntque
10 וישלחו־שם [c] העדה שנים־עשר אלף איש
congregationem
[c] יעד

,ite ?dicendo ,eis præceperunt & ;*virtutis* † filiis de
מבני החיל [d] ויצוו אותם לאמר לכו
† fortibus;
[d] צוה

,gladij *os ad* $ Ghilhad Iabes habitatores *percutietis* ‡ &
[e] והכיתם את־יושבי יבש גלעד לפי־חרב
‡ percutite
$ acie
[e] נכה

.*pubem* * & ,mulieres &
והנשים [f] והטף:
* paruulos.
[f] טפף

omnem & ,masculum Omnem :facietis quod *verbum* ‖ hoc Et
11 וזה הדבר אשר תעשו כל־זכר וכל־
‖ est
quę cognouit

.interficietis ,masculi concubitum *cognoscentem* mulierem
אשה ידעת משכב־זכר תחרימו:

-quadrin Ghilhad Iabes habitatoribus de inuenerunt Et
12 וימצאו מיושבי יבש גלעד ארבע

virum *cognouit* ‡ non quæ ,*virginem puellam* † gentas
מאות נערה בתולה אשר לא־ידעה איש
† puellas virgines,
‡ cognouerant
$ castra

castrametationem $ ad eas adduxerunt & :masculi concubitu in
למשכב זכר [g] ויביאו אותם אל־המחנה
[g] בוא

:Chenahan terra in ‖ quæ ,Siloh *
שלה אשר בארץ כנען:
$ in ‖ est

filios ad sunt locuti & ,*cœtus* omnis Miseruntque
13 וישלחו כל־העדה וידברו אל־בני
congregatio,

eis $ vocauerunt & :Rimmon petra in ‡ qui Biniamin
בנימן אשר בסלע רמון ויקראו להם
‡ erant
$ eos

,illo tempore in Biniamin est reuersus Et .*pacem*
14 שלום: [h] וישב בנימן בעת ההיא
cum pace.
[h] שוב

mulieribus ex viuificauerant quas vxores eis dederunt &
ויתנו להם הנשים אשר חיו מנשי

.sic eis *inuenerunt* non & :Ghilhad Iabes
יבש גלעד ולא־מצאו להם כן:
suffecerunt

Dominus fecit quia ,Biniamin pœnituit populum Et
15 והעם נחם לבנימן כי־עשה יהוה

.Israel tribubus in fracturam
פרץ בשבטי ישראל:

relictis faciemus Quid :cœtus seniores Dixeruntque
16 ויאמרו זקני העדה מה־נעשה לנותרים

.mulier Biniamin de est deleta quia ?vxoribus $
לנשים כי־נשמדה מבנימן אשה:
$ pro

non & ,Biniamin *euasionis* ‡ hæreditas † :dixerunt Et
17 ויאמרו ירשת פליטה לבנימן ולא־
† Opus est vt
‡ iis qui euaserunt de

.Israel de tribus deleatur
ימחה שבט מישראל:

vxores eis dare *poterimus* non nos Et
18 ואנחנו לא [i] נוכל [k] לתת־להם נשים
possumus
[i] יכל [k] נתן

:dicendo ,Israel filij iurauerunt quia ;nostris filiabus de
מבנותינו כי־נשבעו בני־ישראל לאמר

.Biniamin ipsi vxorem *dans* Maledictus
ארור נתן אשה לבנימן:
qui dederit

diebus à ‡ Siloh in Domini *tripudium* Ecce :dixerunt Et

19 ויאמרו הנה [a] חג־יהוה בשלו מימים ׀

,Solis ortu † Bethel ipsi aquilone ab * qui ,*dies in*

ימימה אשר מצפונה לבית־אל מזרחה השמש

meridie à & ;Sechem ad Bethel è *ascendentem altam* viam ad

[b] למסלה העלה מבית־אל שכמה ומנגב

:dicendo ,Biniamin filiis præceperunt Et .Lebonah ipsi

20 ללבונה: [c] ויצו את־בני בנימן לאמר

.vineis in *insidiamini* ‖ & ,Ite

לכו וארבתם בכרמים:

Siloh filiæ fuerint egressæ si ecce & :*videbitis* * Et

21 [d] וראיתם והנה אם־יצאו בנות־שילו

rapietis * & ,vineis ex *exibitis* ‡ & ,choris in *agẽdas choreas ad* $

לחול במחלות ויצאתם מן־הכרמים וחטפתם

ibitis † & ,Siloh filiabus de suam vxorem vnusquisque vobis

לכם איש אשתו מבנות שילו והלכתם

,earum patres venerint cùm ,erit Et .Biniamin terram

22 ארץ בנימן: והיה כי־יבאו אבותם

dicemus & ,nos *ad* ‖ iurgandum ad ,earum fratres vel

או אחיהם לרוב ׀ אלינו ואמרנו

solemnitas ‡ annualis [a] חגג
* est † ab quæ ascendit [b] סלל
ויצו ק
[c] צור ‖ insidiamini * videte
[d] ראה $ ad saltandum ‡ exite * rapite † ite in
‖ ante לריב ק

vnusquisque accepimus non quia ,eorũ *nostri* Miseremini :eos ad

אליהם חננו אותם כי לא לקחנו איש

eis dedistis vos non quia ,bello in suam vxorem

אשתו במלחמה כי לא אתם נתתם להם

:Biniamin filij ita Feceruntque ‡ .*delinquetis tempus iuxta*

23 כעת תאשמו: ויעשו־כן בני בנימן

quas *agentibus choreas* † de suum numerum *ad* * vxores tulerúntque

[c] וישאו נשים למספרם מן־המחללות אשר

,suam hæreditatem ad sunt reuersi & ,abierunt & :rapuerunt

גזלו וילכו וישובו אל־נחלתם

.eis in habitauerunt & ,vrbes ædificauerunt &

[f] ויבנו את־הערים וישבו בהם:

vnusquisque ,illo tempore in Israel filij inde abierunt Et

24 ויתהלכו משם בני־ישראל בעת ההיא איש

vnusquisque ;inde sunt egressi & :suã familiam ad & ,suã tribũ ad

לשבטו ולמשפחתו [g] ויצאו משם איש

rex ‖ non illis diebus In .suam hæreditatem ad

25 לנחלתו: בימים ההם אין מלך

.faciebat suis oculis in $ rectum * vnusquisque :Israel in

בישראל איש הישר בעיניו יעשה:

tempore hoc ne delinqueretis: ‡ sed ipsi acceperunt sibi vxores. * secundum † saltantibus
[e] נשא
[f] בנה
[g] יצא ‖ erat
* quod $ erat

נשלם ספר שופטים

Finis libri Iudicum.

רות

LIBER RVTH.

CAPVT I. א

ET fuit in diebus † *iudicare*

1 ויהי בימי שפט

.terra in fames fuit & ,iudices

השפטים ויהי רעב בארץ

Bethlechem de vir Abiitque

וילך איש מבית לחם

agris in peregrinandũ ad ,Iehudah

יהודה לגור בשדי

duo & ,eius vxor & ipse ,Moab

2 מואב הוא [b] ואשתו ושני

:Nahomi eius vxoris nomẽ & ,Elimelech viri nomen Et .eius *filij*

בניו: ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי

Ephratæi Chilion & Machlon eius filiorum duorum nomen &

ושם שני־בניו ׀ מחלון וכליון אפרתים

fuerunt & ,Moab *agros* sunt ingressique :Iehudah lechem-Beth de

מבית לחם יהודה [c] ויבאו שדי־מואב ויהיו־

remansit & ;Nahomi vir Elimelech est Mortuusque .ibi

3 שם: [d] וימת אלימלך איש נעמי ותשאר

vxores sibi *tulerunt* Et .eius filij duo & ,ipsa

4 היא ושני בניה: [e] וישאו להם נשים

alterius nomen & ,Horpah vnius nomen ;Moabitidas

מאביות שם האחת ערפה ושם השנית

.annis decem fermè ibi manserúntque .Ruth

רות וישבו שם כעשר שנים:

.Chilion & ,Machlon ipsi ambo etiam sunt mortui Et

5 וימתו גם־שניהם מחלון וכליון

.suo marito à & ,*suis natu* † duobus à * mulier remansit Et

ותשאר האשה משני ילדיה ומאישה:

.Moab *agris* ex est reuersa & ,eius nurus & ,ipsa Surrexítque

6 [f] ותקם היא [g] וכלתיה ותשב משדי מואב

Dominus visitasset quòd ;Moab *agris* in audierat quia

כי שמעה בשדה מואב כי־פקד יהוה את־

è est egressa Et .panem eis dando suum populum

7 עמו [h] לתת להם לחם: [i] ותצא מן־

† quando iudicabant [a] היה
vt peregrinaretur in regione liberi [b] איש
regionem [c] בוא
[d] מות Acceperunt autem
[e] נשא
* orbata † filiis,
regione [f] קום [g] כלל regione
[h] נתן [i] יצא

loco * quo erat ,*ibi* & duæ nurus eius :secum

המקום אשר היתה־שמה ושתי כלתיה עמה

& abierunt *in via* redeundo ad terram Iehudah.

ותלכנה בדרך לשוב אל־ארץ יהודה:

Dixítque Nahomi duabus nuribus suis: Ite, redite

8 ותאמר נעמי לשתי כלתיה לכנה שבנה

vnaquæque in domum matris suæ: faciat Dominus vobiscum

אשה לבית אמה יעשה יהוה עמכם

misericordiã quemadmodum fecistis cum mortuis, & mecum.

חסד כאשר עשיתם עם־המתים ועמדי:

Det Dominus vobis, *& inuenite* requiem, vnaquæque

9 יתן יהוה לכם ומצאן מנוחה אשה

$ domo viri sui. ‡ *& osculum dedit eis*, & leuauerunt vocem suam;

בית אישה [k] ותשק להן ותשאנה קולן

& fleuerunt. Dixeruntque ei: Quia tecum reuertemur

10 [l] ותבכינה: ותאמרנה לה כי־אתך נשוב

ad populum tuum. Dixitque Nahomi: Reuertimini

11 לעמך: ותאמר נעמי [m] שבנה

filiæ meæ, vt quid *ibitis* * mecum? Nunquid vltrà mihi filij

בנתי למה תלכנה עמי העוד־לי בנים

in † *visceribus meis*, & sint vobis in ‖ *viros*?

במעי והיו לכם לאנשים:

Reuertimini filiæ meæ, ite, quia senui *ab esse* viro.

12 שבנה בנתי לכן כי זקנתי [n] מהיות לאיש

* quia *dixi*, est mihi spes. etiam $ *fui* hac nocte

כי אמרתי יש־לי תקוה גם הייתי הלילה

‡ viro, & etiam * *peperi* filios.

לאיש וגם ילדתי בנים:

Nunquid eos expectabitis donec † *grandescant*? nunquid eũ

13 הלהן ׀ תשברנה עד אשר יגדלו הלהן

‖ *eritis clausæ*, *ad non esse* viro? Ne filiæ meæ, quia

[o] תעגנה לבלתי היות לאיש אל בנתי כי־

* amaritudo mihi valde $ *præ* vobis, quia egressa est in me

מר־לי מאד מכם כי־יצאה בי

‡ *manus* Domini.

יד־יהוה:

* in
per viam
יעש ק
vt inueniatis
¶ in ‡ & osculata est eas,
[k] נשק
[l] בכה
[m] שוב ¶ pergitis
† vtero meo, vt ‖ viri? vt non aptasim
[n] היה
* si etiam dicerem, $ si essem ‡ cum * parerem
† crescant?
‖ morabimini, vt non sitis
[o] עגן
* foret $ plusquam ‡ percussio

osculum dedit Et .adhuc fleuerunt & ,suam vocem leuauerunt Et

14 וַתִּשֶּׂנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה עוֹד וַתִּשַּׁק

Ecce :ait Et *ea in* ‡ adhæsit Ruth & ,*suæ socrui* † Horpah

15 עָרְפָּה לַחֲמוֹתָהּ וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ: וַתֹּאמֶר הִנֵּה

; suos deos ad &, suum populum ad tua *fratria* ‡ est reuersa

שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל־עַמָּהּ וְאֶל־אֱלֹהֶיהָ

Ne :Ruth dixit Et .tuam *fratriam* * post reuertere

16 שׁוּבִי אַחֲרֵי יְבִמְתֵּךְ: וַתֹּאמֶר רוּת אַל־

quia .*te post* à *recedendum ad* ,*te deserendum ad* ,*me incurras* ‖

תִּפְגְּעִי־בִי לְעָזְבֵךְ לָשׁוּב מֵאַחֲרָיִךְ כִּי

pernoctabo ,*pernoctaueris quo in* & :ibo ,*iueris* † quocunque

אֶל־אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין

quo In ‡ .meus Deus ,tuus Deus& :meus populus ,tuus populus

17 עַמֵּךְ עַמִּי וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהָי: בַּאֲשֶׁר

Dominus faciat Sic .sepeliar ibi & ,moriar ,fueris mortua ‡ Vbi

תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר כֹּה יַעֲשֶׂה יְהוָה

.te inter &, me inter *diuidet* * mors *quia* ‡ ,addat sic & ,mihi

לִי וְכֹה יֹסִיף כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינֵךְ:

cessauit & ;secum eundum ad ipsa *se roborans* * quòd vidit Et

18 וַתֵּרֶא כִּי־מִתְאַמֶּצֶת הִיא לָלֶכֶת אִתָּהּ וַתֶּחְדַּל

ipsas venire vsque ‡ ,ipsæ ambæ *iuerunt* † Et .eam ad loqui

19 לְדַבֵּר אֵלֶיהָ: וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם עַד־בֹּאָנָה

est commota &, Bethlechem *eas venire circa* ‡ fuit & .Bethlechem

בֵּית לָחֶם וַיְהִי כְּבֹאָנָה בֵּית לֶחֶם וַתֵּהֹם

?Nahomi * hæc Num :dixerunt &, eis super ciuitas tota

כָּל־הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי:

me vocate :Nahomi ‖ me vocetis Ne :eos ad dixit Et

20 וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶן אַל־תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי קְרֶאןָ לִי

Ego ,. valde *mihi Sufficiens sibi amaritudinem dedit* ‡ quia ,Mara †

21 מָרָא כִּי־הֵמַר שַׁדַּי לִי מְאֹד: אֲנִי

quid Et .Dominus me reduxit vacuam & ,abij plena

מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יְהוָה לָמָּה

,me in est restificatus Dominus & ?Nahomi ‡ me vocabitis

תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי וַיהוָה עָנָה בִי

Ruth & ,Nahomi est reuersa Et .mihi malefecit *sibi Sufficiens* * &

22 וְשַׁדַּי הֵרַע לִי: וַתָּשָׁב נָעֳמִי וְרוּת

:Moab *agri* ‡ ex reuersa ea cum eius nurus Moabitis

הַמּוֹאֲבִיָּה כַלָּתָהּ עִמָּהּ הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵי מוֹאָב

.*hordeorum* † messis principio in Bethlechem venerunt ipsæ &

וְהֵמָּה בָּאוּ בֵּית לֶחֶם בִּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים:

CAP. II. ב

virtute ‡ potens vir ,† eius viro *notus* Nahomi ipsius Et

1 וּלְנָעֳמִי מוֹדַע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל

Ruth Dixitque .Bohaz eius nomen &, Elimelech familia è

2 מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז: וַתֹּאמֶר רוּת

colligam &, agrum in nunc Ibo :Nahomi ad Moabitis

הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל־נָעֳמִי אֵלְכָה־נָּא הַשָּׂדֶה וַאֲלַקֳטָה

dixit Et .*eius oculis in gratiam inuenero quem post spicis in*

בַשִּׁבֳּלִים אַחַר אֲשֶׁר אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינָיו וַתֹּאמֶר

agro in collegit & ,venit & abiit Et .mea filia Vade :ei

3 לָהּ לְכִי בִתִּי: וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה

agri pars *eius accidens* ‡ accidit Et .messores post

אַחֲרֵי הַקֹּצְרִים וַיִּקֶר מִקְרֶהָ חֶלְקַת הַשָּׂדֶה

ecce Et .Elimelech familia de * qui ,Bohaz ipsius

4 לְבֹעַז אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ: וְהִנֵּה

Dominus :messoribus dixitque ,Bethlechem de venit Bohaz

בֹעַז בָּא מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים יְהוָה

.Dominus tibi Benedicat :ei dixerunt Et .vobiscum

עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ יְהוָה:

*Cuius :messores super *stanti* ‡ suo puero Bohaz Dixitque

5 וַיֹּאמֶר בֹּעַז לְנַעֲרוֹ הַנִּצָּב עַל־הַקּוֹצְרִים לְמִי

super *stans* puer respondit Et ?hæc puella

6 הַנַּעֲרָה הַזֹּאת: וַיַּעַן הַנַּעַר הַנִּצָּב עַל־

est reuersa quæ *ipsa* * Moabitis Puella :ait & ,messores

הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמַר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשָּׁבָה

Colligam ,dixit Et .Moab *agris* de Nahomi cum

7 עִם־נָעֳמִי מִשְּׂדֵה מוֹאָב: וַתֹּאמֶר אֲלַקֳטָה־

,venit & messores post *manipulis in* congregabo & obsecro

נָּא וְאָסַפְתִּי בָעֳמָרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים וַתָּבוֹא

domi ‡ eius *sessio* † hæc ,nunc vsque & mane *tunc* à stetit &

וַתַּעֲמוֹד מֵאָז הַבֹּקֶר וְעַד־עַתָּה זֶה שִׁבְתָּהּ הַבַּיִת

audisti Nonne :Ruth ad Bohaz Dixitque .paululum

8 מְעַט: וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל־רוּת הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ

,alterum agrum in colligendum ad vadas Ne? mea filia

בִּתִּי אַל־תֵּלְכִי לִלְקֹט בְּשָׂדֶה אַחֵר

.meis puellis *cum* adhærebis hic & * .hinc transeas non etiam &

וְגַם לֹא תַעֲבוּרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּקִין עִם־נַעֲרֹתָי:

.eas post *ibis* ‡ & ,messuerint *quem* † ,agro in ‖ tui Oculi

9 עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר־יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן

te tangendum non ad ‡ pueris præcepi non An

הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת־הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ

quæ his de *bibes* ‖ & ,vasa ad *ibis* & *sities* * &

וְצָמִת וְהָלַכְתְּ אֶל־הַכֵּלִים וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר

suas facies super † cecidit Et .pueri hauserint

10 יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים: וַתִּפֹּל עַל־פָּנֶיהָ

inueni Quare :eum ad dixitque :terram in se incuruauit &

וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה וַתֹּאמֶר אֵלָיו מַדּוּעַ מָצָאתִי

:alienigena *ego & agnoscendum ad* ‡ ,tuis oculis in gratiam

חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַכִּירֵנִי וְאָנֹכִי נָכְרִיָּה:

est nunciatum Nunciando :ei dixit & ,Bohaz Respondítque

11 וַיַּעַן בֹּעַז וַיֹּאמֶר לָהּ הֻגֵּד הֻגַּד

mortem post ,*tua socru cum* fecisti quod omne mihi

לִי כֹּל אֲשֶׁר־עָשִׂית אֶת־חֲמוֹתֵךְ אַחֲרֵי מוֹת

terram & ,tuam matrem & ,tuum patrem reliquisti & *tui viri*

אִישֵׁךְ וַתַּעַזְבִי אָבִיךְ וְאִמֵּךְ וְאֶרֶץ

nosti non quem populum ad *iuisti* ‖ & ,tuæ natiuitatis

מוֹלַדְתֵּךְ וַתֵּלְכִי אֶל־עַם אֲשֶׁר לֹא־יָדַעַתְּ

,tuum opus Dominus *Rependat* ‡ .nudiustertius ‡ heri ‡

12 תְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם: יְשַׁלֵּם יְהוָה פָּעֳלֵךְ

Deo Domino *cum* à perfecta tua merces sit &

וּתְהִי מַשְׂכֻּרְתֵּךְ שְׁלֵמָה מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵי

.*eius* alis sub sperandum ad venisti cuius ,Israel

יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּאת לַחֲסוֹת תַּחַת־כְּנָפָיו:

quia ,mi domine tuis oculis in gratiam Inueniam :dixit Et

13 וַתֹּאמֶר אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי כִּי

.tuæ ancillæ cor *super* es locutus quia & ,me es consolatus

נִחַמְתָּנִי וְכִי דִבַּרְתָּ עַל־לֵב שִׁפְחָתֶךָ

.*tuarum ancillarum* ‡ vna sicut *ero* † non ego Et

וְאָנֹכִי לֹא אֶהְיֶה כְּאַחַת שִׁפְחֹתֶיךָ:

,huc accede ,cibi *tempus Ad* :Bohaz ei Dixitque

14 וַיֹּאמֶר לָהּ בֹעַז לְעֵת הָאֹכֶל גֹּשִׁי הֲלֹם

.aceto in tuam buccellam *intinges* ‖ & ,pane de *comedes* * &

וְאָכַלְתְּ מִן־הַלֶּחֶם וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ

:*triticum tostum* † ei porrexit Et .messorum latere ex sedit Et

וַתֵּשֶׁב מִצַּד הַקֹּצְרִים וַיִּצְבָּט־לָהּ קָלִי

surrexit Et .reliquum fecit &, est saturata & ,comedit &

15 וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר: וַתָּקָם

Etiam :dicendo suis pueris Bohaz præcepit & .colligendū ad

לְלַקֵּט וַיְצַו בֹּעַז אֶת־נְעָרָיו לֵאמֹר גַּם

.eam afficiatis pudore non & ,colligat manipulos inter

בֵּין הָעֳמָרִים תְּלַקֵּט וְלֹא תַכְלִימוּהָ:

,relinquetis & *fasciculis* ‡ de ei *soluetis soluendo* etiam Et

16 וְגַם שֹׁל־תָּשֹׁלּוּ לָהּ מִן־הַצְּבָתִים וַעֲזַבְתֶּם

agro in collegit Et .eam *in* increpetis non & ,colligat &

17 וְלִקְּטָה וְלֹא תִגְעֲרוּ־בָהּ: וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה

fuit & ,collegerat quod excussit & ,vesperam ad vsque

עַד־הָעָרֶב וַתַּחְבֹּט אֵת אֲשֶׁר־לִקֵּטָה וַיְהִי

.vrbem est ingressa & ,*tulit* ‡ Et .*hordeorum Epha* † ferè

18 כְּאֵיפָה שְׂעֹרִים: וַתִּשָּׂא וַתָּבוֹא הָעִיר

dedit & ,protulit & ,collegerat quod eius socrus vidit Et

וַתֵּרֶא חֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־לִקֵּטָה וַתּוֹצֵא וַתִּתֶּן־

.sua saturitate de *reliquum feceras* quod ei

לָהּ אֵת אֲשֶׁר־הוֹתִרָה מִשָּׂבְעָהּ:

vbi & ,hodie collegisti Vbi .sua socrus ei Dixitque

19 וַתֹּאמֶר לָהּ חֲמוֹתָהּ אֵיפֹה לִקַּטְתְּ הַיּוֹם וְאָנָה

,suæ socrui indicauit Et .benedictus ,*te cognoscens* ‖ ,Sit ? fecisti

עָשִׂית יְהִי מַכִּירֵךְ בָּרוּךְ וַתַּגֵּד לַחֲמוֹתָהּ

viri Nomen :ait & ,*eo cum feceras quo* †

אֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה עִמּוֹ וַתֹּאמֶר שֵׁם הָאִישׁ

.Bohaz ‡ ,hodie *eo cum* feci quo

אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בֹּעַז:

Domino *ipse* ‡ Benedictus :suæ nurui Nahomi Dixitque

20 וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לְכַלָּתָהּ בָּרוּךְ הוּא לַיהוָה

Marginal notes (right column): ᵃ נשׁא, ᵇ נשׁק — † socrū suam, ‡ ei, ‡ cognata, * cognatam; ‖ roges me, vt relinquam te, vt recedam; † perrexeris, pergam: & vbi morata fueris, morabor; ᶜ ילך, ᵈ לון ‡ Vbi; ‡ nisi * diuisionem faciat ‖ indurata esset; ᵉ ראה † perrexerunt ‡ donec venirent ‡ quando ingressæ sunt; ᶠ הום * est; ‖ decoram; † amaram, ‡ amaritudine affecit me omnipotens; ᵍ שׁוב ‡ iucundam? * omnipotens; ʰ רוע ‖ regione; ⁱ כלה † hordeaceæ; ᵏ חלל; cōsanguineus † erat ‡ diuitiis; ˡ מודע; ᵐ ידע ‡ spicas in agro illius, in cuius oculis inuenero gratiam; ⁿ חנן פנה ‡ vt pars esset; ᵒ קרה * erat; qui stabat * est; ᵖ יצב qui stabat * est; regione; † manipulos; † mansio ‡ in domo fuit; ᵠ ישׁב.

Marginal notes (left column): ‖ audis; ‡ sed; ‖ erunt † in quo ‡ pergésque ‡ vt non tangant; ᵃ צוה ᵇ צמא * si sitietis; perge ‖ bibe; ᶜ כלה; ᵈ שׁתה; † in faciē suā; ᵉ נפל ‡ vt agnosceres ‡ quæ sum; ᶠ נכר; ᵍ נגד; socrui tuæ, postquā mortuus est vir tuus; ‖ perrexisti; ʰ ילד; † ab ‡ & ‡ Reddat tibi; ⁱ בוא ᵏ חסה; ˡ חנן ad.; † sum ‡ ex ancillis tuis. Tempore; ᵐ נגשׁ * comede ‖ intinge; † polentam; ⁿ ישׁב ᵒ צבט; ᵖ יתר; ᵠ צוה; dimittendo dimittetis ‡ manipulis; ʳ שׁלל; † modius hordei ‡ portauit; ˢ נשׂא ᵗ יצא; superfuerat sibi; † qui cognouit; ᵘ נכר ˣ נגד; † cum quo fecerat * est; ‡ sit à; ʸ כלה.

;viuentibus cum suam misericordiam reliquit non qui
אֲשֶׁר לֹא־עָזַב חַסְדּוֹ אֶת־הַחַיִּים
nobis Propinquus :Nahomi ei ait Et .mortuis cum nec
וְאֶת־הַמֵּתִים וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי קָרוֹב לָנוּ
.ipse * nostris redemptoribus ‖ de ;vir †
הָאִישׁ מִגֹּאֲלֵנוּ הוּא׃
Cum :me ad dixit quia Etiam :Moabitis Ruth Dixitque
21 וַתֹּאמֶר רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה גַּם כִּי־אָמַר אֵלַי עִם־
compleuerint donec ,adhærebis mihi ‡ qui pueris
הַנְּעָרִים אֲשֶׁר־לִי תִּדְבָּקִין עַד אִם־כִּלּוּ אֵת־
.mihi ‡ quæ ;messem totam
כָּל־הַקָּצִיר אֲשֶׁר־לִי׃
* Bonum :suam nurum Ruth ad Nahomi ait Et
22 וַתֹּאמֶר נָעֳמִי אֶל־רוּת כַּלָּתָהּ טוֹב
obuiabunt non & ,eius puellis cum exeas quod ,mea filia
בִּתִּי כִּי תֵצְאִי עִם־נַעֲרוֹתָיו וְלֹא יִפְגְּעוּ־
Bohaz puellis in adhæsit ‖ Et .alio agro in te in †
23 בָךְ בְּשָׂדֶה אַחֵר׃ וַתִּדְבַּק בְּנַעֲרוֹת בֹּעַז
messem ‡ & ,hordeorum messem consummare vsque * colligendum ad
לְלַקֵּט עַד־כְּלוֹת קְצִיר־הַשְּׂעֹרִים וּקְצִיר
.sua socru cum sedit & :triticorum
הַחִטִּים [f] וַתֵּשֶׁב [g] אֶת־חֲמוֹתָהּ׃

Margin: הַיִּרי [a] · מוֹרת [b] · † est ‖ propinquis * est. · ‡ sunt · כִּלְּ [c] · ‡ est · * est · הִנֵּה יֵצא [d] · † tibi ‖ iunxit se · * donec finiretur messis ‡ frumentorū: & reuersa est ad socrum suam. · חנט [f] ישב [g]

CAP. III. ג

nonne ,mea Filia :sua socrus Nahomi ei Dixitque
1 וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי חֲמוֹתָהּ בִּתִּי הֲלֹא
,nunc Et ? tibi sit bene quo ‡ ,requiem tibi quæram
2 אֲבַקֶּשׁ־לָךְ מָנוֹחַ אֲשֶׁר יִיטַב־לָךְ׃ וְעַתָּה
? eius puellis cum fuisti cuius ,nostra cognatio * Bohaz nonne
הֲלֹא בֹעַז [h] מֹדַעְתָּנוּ אֲשֶׁר הָיִית אֶת־נַעֲרוֹתָיו
.nocte hordeorum aream ventilans † ipse Ecce
הִנֵּה־הוּא זֹרֶה אֶת־גֹּרֶן הַשְּׂעֹרִים הַלָּיְלָה׃
,te super tua vestimenta pones ‡ & ,te vnges * & ,te lauabis ‖ Et
3 וְרָחַצְתְּ [k] וָסַכְתְּ [l] וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתַיִךְ עָלַיִךְ
eum finire vsque * viro cognoscaris non :aream ‡ descendes &
וְיָרַדְתִּי הַגֹּרֶן אַל־תִּוָּדְעִי לָאִישׁ עַד כַּלֹּתוֹ
scies & ,eum cubando in † ,erit Et .bibere & ,comedere
4 לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת׃ וִיהִי בְשָׁכְבוֹ וְיָדַעַתְּ
discooperies & ,venies & :ibi cubabit quo ‖ locum
אֶת־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכַּב־שָׁם וּבָאת וְגִלִּית [m]
quid tibi indicabit ipse & :accumbes & ,eius pedes *
מַרְגְּלֹתָיו וְשָׁכָבְתְּ וְהוּא יַגִּיד לָךְ אֵת אֲשֶׁר
dixeris quæ Omnia :eum ad Dixitque .facias
5 תַּעֲשִׂין׃ [n] וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ כֹּל אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי
omnia iuxta fecit & ,aream ‡ descendit Et .faciam ,me ad
6 [n] אֶעֱשֶׂה׃ [o] וַתֵּרֶד הַגֹּרֶן וַתַּעַשׂ כְּכֹל
.sua socrus sibi præceperat quæ
אֲשֶׁר־צִוַּתָּה [p] חֲמוֹתָהּ׃
venit & ,eius cor bonum fuit ‡ & ,bibit & ,Bohaz comedit Et
7 וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ [p] וַיִּיטַב לִבּוֹ וַיָּבֹא
,silentio in † venitque :acerui extremitate * in dormiendum ad
לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה וַתָּבֹא בַלָּט
.accubuit & ,eius pedes ‖ discooperuit &
וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב׃
,se inclinauit & ,vir expauit & :noctis dimidio in * fuit Et
8 וַיְהִי [r] בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת
Quæ :dixit Et .eius pedibus accubans ‡ mulier ecce &
9 וְהִנֵּה אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת מַרְגְּלֹתָיו׃ וַיֹּאמֶר מִי־
tuam alam expandes † Et ,tua ancilla Ruth * Ego :dixit Et ? tu ‡
אָתְּ וַתֹּאמֶר אָנֹכִי רוּת אֲמָתֶךָ וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ
:Dixitque .tu redemptor ‖ quia ,tuam ancillam super
10 עַל־אֲמָתְךָ כִּי גֹאֵל אָתָּה׃ וַיֹּאמֶר
fecisti meliorem .mea filia Domino * tu Benedicta
בְּרוּכָה אַתְּ לַיהוָה בִּתִּי הֵיטַבְתְּ [s]
eundum ‡ non ad prima præ ‡ posteriorem tuam misericordiam
חַסְדֵּךְ הָאַחֲרוֹן מִן־הָרִאשׁוֹן לְבִלְתִּי־לֶכֶת
.diuitem si & ,tenuem si iuuenes post
אַחֲרֵי הַבַּחוּרִים אִם־דַּל וְאִם־עָשִׁיר׃
dixeris quæ omnia :timeas ne ,mea filia nunc Et
11 וְעַתָּה [x] בִּתִּי אַל־תִּירְאִי כֹּל אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי
mulier quia ,mei populi porta † tota scit quia .tibi faciam
אֶעֱשֶׂה־לָּךְ כִּי יוֹדֵעַ כָּל־שַׁעַר עַמִּי כִּי אֵשֶׁת

Margin: ‡ vt * est de consanguinitate · ידע היה [h] · † ventilat ‖ laua * vnge ‡ pone · סוך [i] שום · ושמת ק · ‡ ad * donec finiuerit · וירדת ק · † cum dormierit, nota ‖ in quo dormiet: * à parte pedum eius; · ושכבת ק · ‡ in · אלי ק · גלה [m] · עשה [n] · ירד [o] צוה [p] ‡ iocūdū erat · שתה [q] · * summitate † absconditè ‖ à parte pedū, * media nocte; · חצר [r] · ‡ dormiebat à parte pedum · ‡ es * sum † expāde pallium tuum ‖ propinqu⁹ es. * à · בנה [t] יטב [s] · ‡ quàm prima ‡ vt ambulares * tum pauperem, tumque · דלל [u] · בנה ירא [x] † ciuitas

* virtuosa es. redemptor quinimò ‡ verè quia nunc Et .tu virtutis *
חֵיִל אָתְּ׃ 12 וְעַתָּה כִּי אָמְנָם כִּי אִם גֹּאֵל
.me præ propinquus redemptor ‡ est etiam & ,ego
אָנֹכִי וְגַם יֵשׁ גֹּאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי׃
,te redemerit * si ,mane in erit & :nocte Pernocta
13 לִינִי [a] הַלַּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר אִם־יִגְאָלֵךְ
te redimam & ,te redimere † noluerit si Et .redimat ,bonum
טוֹב יִגְאָל וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ
.mane vsque cuba ‖ :Dominus viuit ,ego
אָנֹכִי חַי־יְהוָה [b] שִׁכְבִי עַד־הַבֹּקֶר׃
antequam surrexit Et .mane vsque ,eius pedibus * accubuit Et
14 וַתִּשְׁכַּב מַרְגְּלוֹתָו עַד־הַבֹּקֶר [c] וַתָּקָם בְּטֶרֶם
,sciatur Non :dixit Et .suum socium ‡ vir cognosceret
יַכִּיר [d] אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר אַל־יִוָּדַע
.aream ‡ mulier venerit quod
כִּי־בָאָה הָאִשָּׁה הַגֹּרֶן׃
apprehende ‖ & ,te super † quod linteum Da * :dixit Et
15 וַיֹּאמֶר הָבִי [f] הַמִּטְפַּחַת אֲשֶׁר־עָלַיִךְ וְאֶחֳזִי־
,hordeorum ‡ sex est mensus & ,illud in apprehendit * Et .illud in
בָהּ וַתֹּאחֶז בָּהּ וַיָּמָד [g] שֵׁשׁ־שְׂעֹרִים
.ciuitatem introiit ‡ & ,eam super posuit &
וַיָּשֶׁת [h] עָלֶיהָ וַיָּבֹא הָעִיר׃
? mea filia tu * Quæ :dixit & ,suam socrum ad venit Et
16 וַתָּבוֹא אֶל־חֲמוֹתָהּ וַתֹּאמֶר מִי־אַתְּ בִּתִּי
.vir sibi fecit quæ omnia ei narrauit &
וַתַּגֶּד־לָהּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה־לָהּ הָאִישׁ׃
dixit Quia .mihi dedit horum hordeorum † Sex :ait Et
17 וַתֹּאמֶר שֵׁשׁ־הַשְּׂעֹרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר
.tuam socrum ad vacua ‖ ingredieris Non :me ad
אֵלַי אַל־תָּבוֹאִי רֵיקָם אֶל־חֲמוֹתֵךְ׃
quomodo ,cognoscas donec ,mea filia Mane :dixit Et
18 וַתֹּאמֶר שְׁבִי [i] בִתִּי עַד אֲשֶׁר תֵּדְעִין אֵיךְ
compleuerit quin ‡ vir quiescet non quia :verbum * cadat
יִפֹּל [k] דָּבָר כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי־אִם־כִּלָּה
.hodie verbum ‡
הַדָּבָר הַיּוֹם׃

Margin: ‡ propinquus sum, · כתיב ולא ק · ‡ propinquus propinquior, * propinquus tu' esse volueris, bene, propinquus sit. † propinquus tuus esse, propinquus tuus ero. · ‖ dormi · לון [a] חיה [b] · * à parte pedū · קום [c] · בטרם · ‡ proximum · נכר [d] רעה · ‡ in * affer † est ‖ tene · יהב [f] · * tenuit ‡ hordei mensuras: ‡ ingressa est · מדד [g] · שׁית [h] · * es † hordei mensuras has ‖ vacua · אלי ק · ישב [i] · * res ‡ nisi · נפל [k]

CAP. IIII. ד

ecce & :ibi sedit & ,portam ad ascendit Bohaz Et
1 וּבֹעַז עָלָה הַשַּׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וְהִנֵּה
,Declina :dixit & ,Bohaz est allocutus quem transiens redemptor *
הַגֹּאֵל עֹבֵר אֲשֶׁר דִּבֶּר־בֹּעַז וַיֹּאמֶר סוּרָה
.sedit & ,declinauit Et .singularis quidam ô † hic sede
שְׁבָה־פֹּה [l] פְּלֹנִי [m] אַלְמֹנִי [n] וַיָּסַר וַיֵּשֵׁב׃
:dixit & ,ciuitatis senioribus de viros decem cepit ‖ Et
2 וַיִּקַּח [o] עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר וַיֹּאמֶר
Partem :redemptori * Dixitque .sederunt & .hic Sedete
3 שְׁבוּ־פֹה וַיֵּשֵׁבוּ׃ וַיֹּאמֶר לַגֹּאֵל חֶלְקַת [p]
,Nahomi vendidit ,Elimelech nostri fratris ‡ quæ ,agri
הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאָחִינוּ לֶאֱלִימֶלֶךְ מָכְרָה נָעֳמִי
Reuelabo :dixi ego Et .Moab agro ex † est reuersa quæ
4 הַשָּׁבָה [p] מִשְּׂדֵה מוֹאָב׃ וַאֲנִי אָמַרְתִּי אֶגְלֶה
coram & ,habitatoribus coram Acquire :dicendo ,tuam aurem
אָזְנְךָ לֵאמֹר קְנֵה נֶגֶד הַיֹּשְׁבִים וְנֶגֶד
,redemeris non si & ,redime ,redemeris si * ,mei populi senioribus
זִקְנֵי עַמִּי אִם־תִּגְאַל גְּאָל וְאִם־לֹא יִגְאַל
,redimendum ad ‖ ,te præter † non quod sciam vt ,mihi indica
הַגִּידָה [q] לִּי וְאֵדַע [r] כִּי אֵין זוּלָתְךָ לִגְאוֹל
.redimam ‡ Ego :dixit Et .te post * ego &
וְאָנֹכִי אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֶגְאָל׃
manu de agrum te acquirere ‡ die In :Bohaz dixit Et
5 וַיֹּאמֶר בֹּעַז בְּיוֹם־קְנוֹתְךָ הַשָּׂדֶה מִיַּד
,acquires mortui vxore Moabitide * Ruth à & ,Nahomi
נָעֳמִי וּמֵאֵת רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֵשֶׁת־[t] הַמֵּת קָנִיתִי [u]
.eius hæreditate super mortui † nomen suscitandum ad
לְהָקִים שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ׃
forte ne ,mihi redimere potero * Non :redemptor ‖ Dixitque
6 וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לֹא אוּכַל לִגְאוֹל־לִי פֶּן־
tu tibi Redime ‡ .meam hæreditatem corrumpam ‡
אַשְׁחִית אֶת־נַחֲלָתִי גְּאַל־לְךָ אַתָּה אֶת־
.redimere potero * non quia ,meam redemptionem
גְּאֻלָּתִי כִּי לֹא־אוּכַל לִגְאֹל׃

Margin: ‡ rem * propinquus transibat de quo locutus fuerat † tu talis & talis. · פלא [l] אלם [m] · ‖ tulit · סור [n] לקח [o] · * propinquo, ‡ erat ‡ regione · שוב [p] · * si propinqu⁹ esse vis propinquus esto: † est * vt sit propinquus · וארעה ק · נגד [q] ידע [r] · * sum ‡ propinquus ero. ‡ qua acquisieris * Moabitidem vxorē defūcti · קנה [t] מות † defuncti · קום [u] · קנית ק · ‖ propinquus: * possum propinquus esse, ‡ deleam ‡ Sis tu propinquus propinquitate mea. * possum esse propinquus.

super & ,*redemptione* ⁑ super Israel in antè ‡ hoc Et

7 וזאת לפנים בישראל על־הגאלה ועל־

vir soluebat *verbum omne* * confirmandum ad permutatione

התמורה לקים כל־דבר שלף איש

testimonium hoc & :suo proximo dabat & ,suum calceamentum

נעלו ונתן לרעהו וזאת [a] התעודה

:tibi Acquire :Bohaz ad *redemptor* Dixitque .Israel in

8 בישראל: ויאמר הגאל לבעז קנה־לך

.suum calceamentum soluit &

וישלף נעלו:

Testes :populum omnem & ,seniores ad Bohaz Dixitque

9 ויאמר בעז לזקנים וכל־העם עדים

,Elimelech ⁑ quæ omnia acquisiui quòd ,hodie *vos* estis

אתם היום כי קניתי את־כל־אשר לאלימלך

,Nahomi manu de ,Machalon & ,Chilion *quæ omnia &

ואת כל־אשר לכליון ומחלון מיד נעמי:

Machalon vxorem Moabitidem Ruth etiam Et

10 וגם את־רות המאביה אשת מחלון

super mortui nomen suscitandum ad , vxorem in mihi acquisiui defuncti in

קניתי לי לאשה להקים שם־המת על־

,suis fratribus *cum mortui* nomen excidatur non & ,sua hæreditate defuncti

נחלתו ולא־יכרת שם־המת מעם אחיו

.hodie *vos* Testes .sui loci porta à & estis

ומשער מקומו עדים אתם היום:

:seniores & ,porta in ⁑ qui populus omnis Dixerúntque

11 ויאמרו כל־העם אשר־בשער והזקנים

in *venientem* * mulierem Dominus Det .⁑ Testes

עדים יתן יהוה את־האשה הבאה אל־

ædificauerunt quæ ,Leah sicut & Rachel sicut ,tuam domum

ביתך כרחל וכלאה אשר [b] בנו

,Ephrathah in virtutem *fac* ‡ & ? Israel domum *ipsæ amba*

שתיהם את־בית ישראל ועשה־חיל [c] באפרתת

.Bethlechem in nomen *voca* &

וקרא־שם בבית לחם:

peperit quem ,Peres domus sicut tua domus sit Et

12 ויהי ביתך כבית פרץ אשר־ילדה

Dominus dederit quod semine de ,Iehudah ipsi Thamar

תמר ליהודה מן־הזרע אשר יתן יהוה

.hac puella de tibi

לך מן־הנערה הזאת:

‡ erant ⁑ propinquitate, *omnem rem

[a] עוד propinquus

estis ⁑ erant * erant

⁑ erant

⁑ sumus, *quæ ingreditur

[b] בנה ‡ faciat

[c] שנה celebra

; *vxorem in* † sibi fuit & ,Ruth Bohaz *cepit* Et

13 [d] ויקח בעז את־רות ותהי־לו לאשה

,conceptum ei Dominus dedit & :eam ad est ingressus Et

ויבא אליה ויתן יהוה לה [e] הריון

.filium peperit &

[f] ותלד בן:

Benedictus ,Nahomi ad mulieres Dixerúntque

14 ותאמרנה הנשים אל־נעמי ברוך

propinquum ,hodie *redemptorem* tibi fecit cessare non qui ,Dominus

יהוה אשר לא השבית לך גאל היום

.Israel in eius nomen vocetur vt

ויקרא שמו בישראל:

alendum ad & ,animam *reducentem in* tibi erit Et

15 והיה לך [g] למשיב נפש ולכלכל את־

,eum peperit ,te diligit quæ tua nurus quia ;tuam senectutem

[h] שיבתך כי [i] כלתך אשר־אהבתך ילדתו

filiis ‡ septem *præ* † tibi *bona* *ipsa* ‖ quæ

אשר־היא טובה לך משבעה בנים:

,suo sinu in eum posuit & *natum* * Nahomi *cepit* ⁑ Et

16 [k] ותקח נעמי את־הילד ותשתהו בחיקה

vicinæ *ei* † vocauerunt Et .*nutricem in* ‖ fuit &

17 ותהי־לו לאמנת: ותקראנה לו השכנות

vocauerunt & :Nahomi ipsi filius est Natus :dicendo ,nomen

שם לאמר ילד־בן לנעמי ותקראנה

.Dauid patris Isai pater ‡ ipse ,Hobed eius nomen

שמו עובד הוא אבי־ישי אבי דוד:

genuit Peres :Peres generationes † istæ Et

18 ואלה תולדות פרץ פרץ הוליד את־

Ram & ,Ram genuit Chesron Et .Chesron

19 חצרון: וחצרון הוליד את־רם ורם

genuit Hamminadab Et .Hamminab genuit

20 הוליד את־עמינדב: ועמינדב הוליד את־

,Salmah genuit Nachson & ,Nachson

נחשון ונחשון הוליד את־שלמה:

genuit Bohaz & :Bohaz genuit Salmon Et

21 ושלמון הוליד את־בעז ובעז הוליד את־

genuit Isai & :Isai genuit Hobed Et .Hobed

22 עובד: ועובד הוליד את־ישי וישי הוליד

.Dauid

את־דוד:

† vxor tulit

[d] לקח

[e] הרה

[f] ילד

ad quiescere faciendum

[g] שוב

[h] שוב [i] כלל

‖ est melior
† quàm
‡ filij.
⁑ tulit
* infantem,

[k] לקח

‖ vt nutrix:
† eum

‡ est

† sunt

נשלם ספר רות

Finis libri Ruth.

שמואל א

LIBER SAMVEL,

Qui dicitur Primus Regum.

CAPVT I. א

ET | de vnus vir fuit
ויהי איש אחד מן־ 1
Sophim Ramathaim †
הרמתים צופים [b]
,Ephraim monte de
מהר אפרים
Elcanah eius nomen &
ושמו אלקנה
filij ,Ierocham filius
בן־ירחם בן־
.Ephratæi Suph filij ,Tochu filij ,Elihu
אליהוא בן־תחו בן־צוף אפרתי׃
,Channah vnius nomen :vxores duæ * ei Et
ולו [c] שתי נשים שם אחת חנה 2
;nati Peninnah ipsi *fuit* ‡ Et .Peninnah *secundæ* $ nomen &
ושם השנית פננה ויהי לפננה ילדים
.nati * non Channah & ‖
ולחנה אין ילדים׃
dies in diebus à $ sua ciuitate è ipse vir ascendebat Et
ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה 3
: Siloh in exercituum Domino immolandũ & ,*se incuruandum* ‡ ad
[d] להשתחות ולזבח ליהוה צבאות בשלה
sacerdotes Pinechas & Cophni ,Heli filij duo * ibi &
ושם שני בני־עלי חפני ופנחס כהנים
.Domino
ליהוה׃
dedítque ;Elcanah immolauit & ,dies fuit Et
ויהי היום ויזבח אלקנה ונתן 4
eius filiabus & ,eius filiis omnibus & ,suæ vxori Peninnah
לפננה אשתו ולכל־בניה ובנותיה
.*distributiones* †
מנות׃
vnam *distributionem* ‖ dedit Channah ipsi Et
ולחנה יתן מנה אחת 5
faciẽrum * ;quoniam
[e] אפים כי את־חנה אהב
Dominus & ,diligebat Channah
ויהוה
.eius vuluam concluserat
סגר רחמה׃
eius *angustiatrix* $ eam irritabit Et
וכעסתה [f] צרתה 6
,ira etiam
גם־כעס בעבור הרעמה
vt ‡ *eam faceret fremere* ,quia concluserat Dominus
כי־סגר יהוה
.eius vuluam *super*
בעד רחמה׃
,*anno in anno* * faciebat sic Et
וכן יעשה שנה בשנה 7
ab ascendendo eam in domum ,Domini sic irritabat eam;
מדי [g] עלתה בבית יהוה כן תכעסנה
.comedebat non & ,flebat &
ותבכה ולא תאכל׃
Elcanah ei Dixítque
ויאמר לה אלקנה 8
:suus vir ,Channah quid vt † *flebis*, & quid vt non ‖ *comedes*?
אשה חנה למה [h] תבכי ולמה לא תאכלי
& quid vt malè * *habebit* tuum cor? Nónne $ *ego bonus* tibi
ולמה [i] ירע לבבך הלוא אנכי טוב לך
præ ‡ decem * *filiis*?
מעשרה בנים׃
Surrexítque Channah † *post* comedere
[k] ותקם חנה אחרי אכלה 9
in Siloh, & ‖ *post bibere*. Et Heli sacerdos * *sedens* super solium,
בשלה ואחרי שתה ועלי הכהן ישב על־הכסא
super $ postem templi Domini. Et ipsa ‡ *amara animo*:
על־מזוזת היכל יהוה׃
והיא [l] מרת נפש 10
orauítque * *super* Dominum, & flendo fleuit. Et vouit
ותתפלל על־יהוה ובכה תבכה׃
[m] ותדר 11
votum, & ait: Domine exercituum, si videndo
נדר ותאמר יהוה צבאות אם־ראה
videris † *in afflictione* ancillæ tuæ, & recordatus fueris mei, & nõ
תראה בעני אמתך וזכרתני ולא־
fueris oblitus ancillæ tuæ, dederísque famulæ tuæ semen
תשכח את־אמתך ונתתה לאמתך זרע

[a] חירה † duobus excelsis spectantibus
[b] צפרה
* fuerunt
[c] שנרה $ alterius ‡ fuerunt, * sed ‖ fuerunt
$ annuatim,
‡ adorandum,
[d] שחה * erant
† partes. ‖ partem
[e] מנרה * honorabilem, $ inimica
[f] צור ‡ propterea quòd improperaret ei. * annuatim,
à tẽpore quo ascẽdebat ipsa
[g] עלת
† fies, ‖ comedis?
[h] בכרה * se habet $ melior sum ‡ quàm * filij?
† postquam comederant
[i] רוע [k] קום ‖ postquam biberant. * sedebat $ iuxta ‡ erat amaro * ad
[l] מרר [m] נדר
† afflictionem

virorum, & dabo illud Domino omnibus diebus vitæ eius,
אנשים ונתתיו ליהוה כל־ימי [a] חייו
& nouacula non ascendet super caput eius. Et fuit cùm
ומורה לא־יעלה על־ראשו׃ והיה כי 12
† multiplicaret orare ad faciem Domini, & Heli ‖ obseruans
[a] הרבתה להתפלל לפני יהוה ועלי שמר את־
os eius. Et Channah ipsa * loquens super cor suo,
פיה׃ וחנה היא מדברת על־לבה 13
$ tantùm labia eius ‡ se mouentia: sed vox eius non audiebatur,
רק [b] שפתיה נעות וקולה לא ישמע
& * reputauit eam Heli † in ebriam. Dixítque ad eam
ויחשבה עלי לשכרה׃ ויאמר אליה 14
Heli: Vsquequo ebria eris? remoue vinum tuũ ‖ desuper te.
עלי עד־מתי תשתכרין [c] הסירי את־יינך מעליך׃
Et respondit Channah, & ait: Non mi domine * mulier
[d] ותען חנה ותאמר לא אדני אשה 15
dura spiritu $ *ego*; & vinum & sechar non bibi; sed effudi
קשת־רוח אנכי ויין ושכר לא שתיתי ואשפך
animam meam ‡ ad faciem Domini.
את־נפשי לפני יהוה׃
Ne dederis ancillam tuam ad faciem filiæ sine profectu; quia
אל־תתן את־אמתך לפני בת־בליעל כי 16
ex multitudine * meditationis meæ & indignationis meæ locuta sum
מרב [e] שיחי וכעסי דברתי
hactenus. Et respondit Heli, & dixit: Vade in pace;
עד־הנה׃ ויען עלי ויאמר לכי לשלום 17
& Deus Israel det petitionem tuam, quam petisti
ואלהי ישראל יתן את־[f] שלתך אשר שאלת
† à cum eo. Et dixit: Inueniat ancilla tua gratiam
מעמו׃ ותאמר תמצא שפחתך [g] חן 18
in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suam; & comedit,
בעיניך [h] ותלך האשה לדרכה ותאכל
‡ & facies eius non * fuerunt ei vltra.
ופניה לא־היו־לה עוד׃
Et † manicarunt in manè, & ‖ incuruauerunt se ad faciem Domini:
וישכמו בבקר [k] וישתחוו לפני יהוה 19
reuersique sunt, & venerunt in domum suam in Ramah:
וישבו ויבאו אל־ביתם הרמתה
& cognouit Elcanah Channah vxorem suam,
וידע אלקנה את־חנה אשתו
& recordatus est eius Dominus.
ויזכרה יהוה׃
Et fuit, in reuolutionibus dierum, & concepit Channah,
ויהי [l] לתקפות הימים [m] ותהר חנה 20
peperit filium: vocauítque nomen eius Semuel, quòd
[n] ותלד בן ותקרא את־שמו שמואל כי
à Domino * petiui eum.
מיהוה שאלתיו׃
Et ascendit vir Elcanah, & omnis $ domus eius,
[o] ויעל האיש אלקנה וכל־ביתו 21
ad immolandum Domino hostiam dierum, & votum suum.
לזבח ליהוה את־זבח הימים ואת־נדרו׃
Et Channah non ascendit: quia dixit viro suo: ‡ donec
וחנה לא עלתה כי־אמרה לאישה עד 22
ablactetur puer: & adducam eum * & conspiciatur † cum faciebus
יגמל הנער [p] והבאתיו ונראה את־פני
Domini, & maneat ibi vsque in seculum.
יהוה וישב שם עד־עולם׃
Dixítque ei Elcanah vir suus: Fac ‖ bonum in oculis tuis:
ויאמר לה אלקנה אישה [q] עשי הטוב בעיניך 23
mane donec * ablactare te eum: veruntamen confirmet
שבי עד־גמלך אתו אך [s] יקם

virile:
[a] חירה
† diu oraret coram Domino, ‖ obseruabat
[a] רברה * loquebatur in $ sed ‡ mouebãtur:
[b] שפה * æstimauit † tanquam ‖ à
[c] סור * sum ebria, sed
[d] ענרה $ sum; ‡ coram Domino.
repures quòd ancilla tua stet coram Domino tanquam filia impia, * eloquij mei
[e] שוח
[f] שאל חסר א † ab
[g] חנן
[h] הלך ‡ itáque * fuit
[i] פנרה † surrexerunt ‖ adorauerunt coram Domino:
[k] שחה
reuolutione
[l] קוף [m] הרה
[n] ילד * petiuisset
$ familia
[o] עלה anniuersariam;
‡ Non ascendam
infans: * vt † coram Domino,
[p] בוא ‖ quod est
[q] עשה * ablactes
[t] ישב [r] יקם [s] קום

lactauit &,mulier Mansitque. suum verbum Dominus

יהוה את־דברו ותשב האשה ותינק את־

eum fecit Ascenderéque .eum alactaret donec ,suum filium

בנה עד־גמלה אתו: ותעלהו

24 modio & ,tribus iuuencis in * eum ablactauit quum ,secum

עמה כאשר גמלתו [a]בפרים שלשה ואיפה

Domini domum ‖ eum adduxit & ;vini vtre & ,farinæ vno

אחת קמח ונבל יין ותבאהו בית־יהוה

,iuuencum iugulauerunt Et .puer * puer & ,Siloh ‡

25 שלו והנער נער: וישחטו את־הפר

me In :dixit Et .Heli ad puerum adduxerunt &

26 ויבאו את־הנער אל־עלי: ותאמר בי

stans ‡ mulier † ego :mi domine tua anima viuit :mi domine

ארני [b]חי נפשך ארני אני האשה הנצבת

.Dominum ad * orandum ad ,hoc in ‡ tecum

עמכה בזה להתפלל אל־יהוה:

mihi, Dominus dedit & ,oraui hunc puerum Ad

27 אל־הנער הזה התפללתי ויתן יהוה לי

.eo cum à petij quam ,meam petitionem

את־שאלתי אשר שאלתי מעמו:

diebus omnibus Domino eum feci petere ego etiam Et

28 וגם אנכי השאלתיהו ליהוה כל־הימים

se incuruauit & :Domino commodatus ipse fuit quibus

אשר היה הוא שאול ליהוה וישתחו

.Domino ibi

שם ליהוה:

* cum

[a] פר

‖ ad

‡ in

* erat valde

Obsecro

† sum

‡ quæ stetit

[b] חירה

‡ hic

* coram Domino.Pro puero hoc

ab

commodaui

est

CAP. II. ב

meum cor Exultauit :dixit & ,Channah orauit Et

1 ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי

est dilatatum:Domino in meum cornu est exaltatum ,Domino in

ביהוה רמה קרני ביהוה רחב

.tua salute in sum lætata quia ,meos inimicos super meum os

[c]פי על־אויבי כי שמחתי בישועתך:

,te præter ‡ non quia ,Dominus sicut sanctus ‡ Non

2 אין־קדוש ביהוה כי־אין בלתך

,multiplicetis Ne .noster Deus sicut petra * non &

3 ואין צור כאלהינו: אל־[d]תרבו

quia ,vestro ore ex ‡ vetus egrediatur :altum altum † loquamini

תדברו גבהה גבהה יצא עתק מפיכם כי

.opera sunt directa non ‡ & ,Dominus scientiarum Deus

אל [e]דעות יהוה ולא [f]נתכנו עללות:

sunt accincti vasillantes † & ;sunt confracti fortes ‖ ,Arcus

4 קשת גברים [g]חתים ונכשלים אזרו

famelici ‡ & se locauerunt pane in Saturi ‡ .robore

5 חיל: שבעים בלחם נשכרו ורעבים

,filiis multa ‖ & ,septem peperit sterilis donec * desierunt

חדלו עד־עקרה ילדה שבעה ורבת בנים

facit descendere :viuificat & ,mortificat Dominus .est infirmata

6 אמללה: יהוה [h]ממית ומחיה [i]מוריד

.facit ascendere & ,infernum †

שאול [k]ויעל:

etiam ,facit cadere ‡ ;ditat & ,facit pauperem Dominus

7 יהוה [l]מוריש ומעשיר משפיל אף־

stercore è ,tenuem ‡ puluere è Suscitat .exaltat

8 מרומם: [m]מקים מעפר [n]דל מאשפת

solium & ingenuis ‖ cum faciendum sedere ad ,egentem * eleuabit

[o]ירים אביון להושיב עם־נדיבים וכסא

:terræ stationes Domino ‡ quia ;eos hæreditare † faciat gloriæ

כבוד ינחלם כי ליהוה [p]מצקי ארץ

.confusionem eas * super posuit &

[p]וישת עליהם [r]תבל:

obscuritate ‖ in impij & ,seruabit suorum piorum Pedes

9 רגלי חסידו ישמר ורשעים בחשך

.vir roborabitur fortitudine in non quia ;conticescent

[s]ידמו כי־לא בכח יגבר־איש:

,cælis in ‡ ipsum super ,eius rixantes † conterantur Domine

10 יהוה יחתו מריבו עלו בשמים

fortitudinem dabit & ,terræ fines iudicabit Dominus :tonabit

ירעם יהוה [t]ידין אפסי־ארץ ויתן־[u]עז

.sui Christi cornu sublimabit & ;suo regi

למלכו וירם קרן משיחו:

[c] פרה

‡ est

* est fortis

[d] רבה

‖ vt † valde sublime verbum ‡ verbum

‡ ipsi

[e] ידע

ולו

ק

‖ & † debiles

[f] תכן [g] חתת

‡ Hi qui saturati priùs fuerant, pro

‡ qui fuerunt

* famescere:

‖ quæ multiplicabat filios,

[h] מות [i] ירד

† ad inferos

‡ humiliat,

[k] עלה [l] ירש

‡ pauperem,

[m] קום [n] דלל

* mendicū, vt sedere faciat

‖ principibus,

† sortiri

‡ Domini sunt cardines

[o] רום [p] צור

* eos orbem.

[p] שות [r] תבל vel בלל

‖ tenebris

חסריו

ק

[s] דמם

† rixæ ‡ è

מריביו

ק

עליו

ק

[t] דון [u] עזז

in puer & ;suam domum super Ramah in Elcanah abiit Et

11 וילך אלקנה הרמתה על־ביתו והנער

ministrabat .sacerdotis ‖ Heli faciebus cum * Domino ministrans erat

* coram היה משרת את־יהוה את־פני עלי הכהן:

‖ sacerdote. cognoscebant nec ;profectu absque † filij Heli filij Et

‡ erant impij,

12 ובני עלי בני בליעל לא ידעו את־

† consuetudo omni ‡ populo cum sacerdotum iudicium † Et .Dominum

‡ erat, quod

13 יהוה: ומשפט הכהנים את־העם כל־

quādo coquebatur caro, coqui circa ,sacerdotis puer veniebat &,sacrificiū sacrificante viro

איש זבח זבח ובא נער הכהן כבשל

† tridens erat .eius manu in dentium trium † fuscinula & ,carnem

הבשר והמזלג שלש השנים בידו:

,lebetem in vel ,ahenum in vel concha in percutiebat Et

[a] נכרה 14 [a]והכה בכיור או בדוד או בקלחת

,fuscinula faciebat ascendere quod omne .ollam in vel

או בפרור כל אשר־יעלה המזלג

sibi Israeli vniuerso faciebant sic :eo in sacerdos accipiebat

יקח הכהן בו ככה יעשו לכל־ישראל

.Siloh in illuc venientibus

הבאים שם בשלה:

veniebat & ,adipem facerent suffire antequam Etiam

15 גם בטרם יקטרון את־החלב ובא

,carnem Da :immolanti viro dicebat & ,sacerdotis puer

נער הכהן ואמר לאיש הזבח תנה בשר

vt assem ,coctam carnem te à accipiet non & :sacerdoti assandum ad

[b] צלה [b]לצלות לכהן ולא־יקח ממך בשר מבשל

sed crudam. Suffiendo : vir eum ad Dicebátque .viuam quinimo

[c] חירה 16 כי אם־[c]חי: ויאמר אליו האיש קטר

‡ hac desiderabit ‖ sicuti ,tibi cape * & ,adipem die sicut ‡ faciam suffire

* tolle

יקטירון כיום החלב וקח לך כאשר תאוה

‖ desiderat

‖ Nequaquam sed † non si & ,dabis nunc Quia ‖ :ei dicebat Et ,tua anima

† dederis.

נפשך ואמר לו כי עתה [d]תתן ואם־לא

[d] נתן .violentia in ‡ accipiam

‡ vi. לקחתי בחזקה:

cum valde magnum puerorum peccatum Erátque

17 ותהי חטאת הנערים גדולה מאד את־

coram Domino: sacrificium viri contemnebant quia :Domini faciebus

פני יהוה כי נאצו האנשים את מנחת

ministrabat coram Domino, ,Domini faciebus cum ministrans Semuel Et .Domini

lineo. 18 יהוה: ושמואל משרת את־פני יהוה

.lini ephod accinctus puer

נער חגור אפוד בד:

tunicam paruā † afferebat faciebat ascendere † & ,sua mater ei faciebat paruum pallium Et

[e] עלה 19 ומעיל קטן תעשה־לו אמו [e]והעלתה

‡ annuatim, suo viro cum eam ascendo in ,dies in ,diebus à ‡ ei

quando ascendebat לו מימים ימימה בעלותה את־אישה

‡ anniuersariam. .dierum ‡ hostiam immolandum ad

לזבח את־זבח הימים:

eius vxori & ,Elcahna Heli benedixit Et

20 וברך עלי את־אלקנה ואת־אשתו

,hac muliere de semen tibi Dominus Ponat :dixit &

ויאמר ישם יהוה לך זרע מן־האשה הזאת

commodato, quod commodauit abierunt Et .Domino petiuit quam petitione pro

תחת השאלה אשר שאל ליהוה והלכו

,Channah Dominus visitauit Quia .suum locum in

21 למקומו: כי־פקד יהוה את־חנה

:filias duas & ,filios tres peperit & ,concepit &

[f] הרה [g] ילד [f]ותהר [g]ותלד שלשה־בנים [h]ושתי בנות

[h] שנה .Domino cum ‡ ,Semuel puer euasit grandis † &

† creuit ויגדל הנער שמואל עם־יהוה:

‡ apud Dominum. * erat quæ vniuersa audiuit & ;valde senex * Heli Et

22 ועלי זקן מאד ושמע את כל־אשר

dormirent cubarent quod & ,Israel vniuerso eius filij faciebant

יעשון בניו לכל־ישראל ואת אשר־ישכבן

‖ quæ congregabantur ad .conuentus tabernaculi ostium militantibus ‖ mulieribus cum

† Ecclesiæ את־הנשים הצבאות פתח אהל [i]מועד:

‡ facitis ?hæc verba secundum facietis ‡ quid Vt :eos ad Dixitque

[i] יעד [k] עשה 23 ויאמר להם למה [k]תעשון כדברים האלה

‡ audio omni ab mala vestra verba audiens ‡ ego quæ

[l] רוע אשר אנכי שמע את־דבריכם [l]רעים מאת כל־

?ista populo

העם אלה:

quam — ,auditio | bona † non quia ;* mei filij Ne
24 אל בני כי לוא־טובה השמעה אשר
.Domini populum transgredi facientes audiens * ego
אנכי שמע מעברים עם־יהוה׃
:Deus eum iudicabit & ;virum in vir peccauerit Si
25 אם־יחטא איש לאיש ופללו אלהים
non & | ei ‡ orabit quis ,vir $ peccauerit Dominum in si &
ואם ליהוה יחטא איש מי יתפלל־לו ולא
Dominus voluit quia ;sui patris voci audierunt vocem
ישמעו לקול אביהם כי־חפץ יהוה
,grandescens & ,ambulans Samuel puer Et .eos occidere
26 להמיתם׃ והנער שמואל הלך וגדל
.hominibus cum etiam & ,Domino cum etiam ,bonus &
וטוב גם עם־יהוה וגם עם־אנשים׃
:eum ad dixitque ,Heli ad Dei vir venit Et
27 ויבא איש־אלהים אל־עלי ויאמר אליו
me manifestaui manifestando Nonne :Dominus dixit Sic
כה אמר יהוה הנגלה נגליתי
domo in Ægypto in eos existendo in * ,tui patris domum ad
אל־בית אביך בהיותם במצרים לבית
Israel tribubus omnibus ex eum eligendo † Et ?Pharoh
28 פרעה׃ ובחר אתו מכל־שבטי ישראל
,meum altare super ascendere faciendum ad ,sacerdotem in mihi
לי לכהן לעלות על־מזבחי
;meas facies ad $ superhumerale portandū ad * .thymiama suffiendū ad ||
להקטיר קטרת לשאת אפוד לפני
filiorum ignitiones omnes tui patris domui dedi &
ואתנה לבית אביך את־כל־אשי בני
,meum sacrificium in calcitrabitis ‡ Cur .Israel
29 ישראל׃ למה תבעטו בזבחי
honorasti & :habitaculo † præcepi quod ,meum munus ' in &
ובמנחתי אשר צויתי מעון ותכבד את־
omnis initio $ de vos impinguandum ad * ,me præ | tuos filios
בניך ממני להבריאכם מראשית כל־
Dominus dixit Idcirco ?mei populi Israel muneris ‡
30 מנחת ישראל לעמי׃ לכן נאם־יהוה
domus & ,tua Domus :dixi Dicendo :Israel Deus
אלהי ישראל אמור אמרתי ביתך ובית
nunc & ,seculum in vsque meas facies ad * ambulabunt ,tui patris
אביך יתהלכו לפני עד־עולם ועתה
:honorabo ,me honorantes quia ,mihi Absit :Dominus dicit
נאם־יהוה חלילה לי כי־מכבדי אכבד
,venientes † dies Ecce .pendentur vili ,me contemnentes &
31 ובזי יקלו׃ הנה ימים באים
,tui patris domus brachium & ;tuum brachium præcidam &
וגדעתי את־זרעך ואת־זרע בית אביך
angustiatorem contemplaberis * Et .tua domo in senem existendo ab ||
32 מהיות זקן בביתך׃ והבטת צר
non & :Israel ipsi benefaciet quibus cunctis in habitaculi
מעון בכל אשר־ייטיב את־ישראל ולא־
non virum Et .diebus omnibus tua domo in senex erit
33 יהיה זקן בביתך כל־הימים׃ ואיש לא־
,tuos oculos consumendum ad ‡ ,meo altari cum $ tibi excidam
אכרית לך מעם מזבחי לכלות את־עיניך
multitudo omnis & :tuam animam dolore efficiendum ad * &
ולאדיב את־נפשך וכל־מרבית
signum tibi hoc Et .viri † morientur tuæ domus
34 ביתך ימותו אנשים׃ וזה־לך האות
:Pinechas & ,Chophni ad ,tuos filios duos ad veniet quod
אשר יבא אל־שני בניך אל־חפני ופינחס
.ipsi ambo morientur vna | die in
ביום אחד ימותו שניהם׃
* quemadmodum :fidelem sacerdotem mihi suscitabo Et
35 והקימתי לי כהן נאמן כאשר
domum ei ædificabo & ;faciet ,meo animo in & ,meo corde in
בלבבי ובנפשי יעשה ובניתי לו בית
.diebus omnibus mei Christi facies ad $ ambulabit & ,fidelem
נאמן והתהלך לפני־משיחי כל־הימים׃
se incuruandum ad * veniet ,tua domo in residuus ‡ omnis erit Et
36 והיה כל־הנותר בביתך יבוא להשתחות
me iunge ,dicet & :panis torta & ,argenti minuto † ei
לו לאגורת כסף וככר־לחם ואמר ספחני

* ita faciatis † est || fama, * audio,
$ quispiam ‡ pro eo?
ambulabat, & crescebat, placebatque tam Domino, quā
[a] מורת
dicit;
domui * cùm essent
[b] היה
† elegi
vt offeret
[d] עלה
|| vt suffiret * vt portaret $ coram me;
[d] נשא
* oblationes ‡ calcitrastis
* oblationem meam, quam † in tabernaculo;
[e] צוה
|| magis quàm * vt impinguaretis $ primitijs ‡ oblationis
coram me
contemnentur, † veniunt
|| ne sit senex * videbis æmulum in habitaculo
[f] היה צור
$ ab ‡ vt consumam
[h] כלה
* afficiam
[i] רבה
† iuuenes. duobus filijs tuis
‡ eadem
[k] שנים
* est
[l] קום
$ corā Christo meo ‡ qui relictus fuerit * vt incuruet
[m] יתר
[n] שחח
† pro numero argenteo, & buccella

quæso vni parti sacerdotali, vt comedam
buccellam — comedendum ad ,sacerdotiorum vnum ad nunc
נא אל־אחת הכהנות לאכל פת־
.panis
לחם׃

CAP. III. ג

:Heli facies ad * Domino ministrans Samuel puer Et
1 והנער שמואל משרת את־יהוה לפני עלי
$ non :illis diebus in preciosus erat Domini sermo &
ודבר יהוה היה יקר בימים ההם אין
cubans ‡ Heli & ,illa die in fuit Et .aperta visio
2 חזון נפרץ׃ ויהי ביום ההוא ועלי שכב
poterat non ;caligare inceperant eius oculi & :suo loco in
במקומו ועינו החלו כהות לא יוכל
;extingueretur antequam Dei lucerna Et .videre
3 לראות׃ ונר אלהים טרם יכבה
arca ibi quo † ,Domini templo in ;cubans * Samuel &
ושמואל שכב בהיכל יהוה אשר־שם ארון
:dixit & ,Samuel ad Dominus Vocauitque .Dei
4 אלהים׃ ויקרא יהוה אל־שמואל ויאמר
quia ,ego Ecce :dixit & ,Heli ad cucurrit Et .ego Ecce
5 הנני׃ וירץ אל־עלי ויאמר הנני כי־
.abiit & ;cuba ,reuertere .vocaui non :dixit Et .me vocasti
קראת לי ויאמר לא־קראתי שוב שכב וילך
.Samuel adhuc vocare | Dominus Addiditque .cubuit &
6 וישכב׃ ויסף יהוה קרא עוד שמואל
quia ,ego Ecce :dixit & ,Heli ad abiit & ,Samuel surrexit &
ויקם שמואל וילך אל־עלי ויאמר הנני כי
.cuba * ,reuertere :mi fili vocaui Non :dixit & mihi vocasti
קראת לי ויאמר לא־קראתי בני שוב שכב׃
nondum ‡ & ,Dominum cognouerat nondum $,Samuel Et
7 ושמואל טרם ידע את־יהוה וטרם
.Domini verbum eum ad fuerat reuelatum
יגלה אליו דבר־יהוה׃
.tertio in Samuel vocare * Dominus addidit Et
8 ויסף יהוה קרא־שמואל בשלישת
vocasti quia ,ego † Ecce :dixit & ,Heli ad abiit & ,surrexit &
ויקם וילך אל־עלי ויאמר הנני כי קראת
.puero vocans | Dominus quòd Heli intellexit & .mihi
לי ויבן עלי כי יהוה קרא לנער׃
si ,erit & ;cuba * ,Vade :Samuel ad Heli Dixitque
9 ויאמר עלי לשמואל לך שכב והיה אם־
audiens $ quia ,Domine Loquere :dices & ,te ad vocauerit
יקרא אליך ואמרת דבר יהוה כי שמע
.suo loco in cubuit & ,Samuel abiit & :tuus seruus
עבדך וילך שמואל וישכב במקומו׃
:vice in vice sicut vocauit & ,stetit & Dominus Venitque
10 ויבא יהוה ויתיצב ויקרא כפעם־בפעם
quia ,Loquere :Samuel dixitque .Samuel ,Samuel
שמואל שמואל ויאמר שמואל דבר כי
:Samuel ad Dominus Dixitque .tuus seruus audiens
11 שמע עבדך׃ ויאמר יהוה אל־שמואל
omnis quod * ;Israel in verbum faciens ‡ ego Ecce
הנה אנכי עשה דבר בישראל אשר כל־
.eius aures ambæ tinnient ,illud audiens
שמעו תצלינה שתי אזניו׃
quæ omnia Heli ad suscitabo illa die In
12 ביום ההוא אקים אל־עלי את כל־אשר
.finiendo & ,incipiendo ,eius domum ad sum locutus
דברתי אל־ביתו החל וכלה׃
in vsque suam domum ego iudicans quod ,ei indicabo Et
13 והגדתי לו כי־שפט אני את־ביתו עד־
sibi maledicentes | quia ,cognouit quam peruersitatem in † ,seculum
עולם בעון אשר־ידע כי־מקללים להם
iuraui idcirco Et .eos in vetuit * non & ,eius filij
14 בניו ולא כהה בם׃ ולכן נשבעתי
,sacrificio in Heli domus iniquitas expiabitur si ,Heli domui
לבית עלי אם־יתכפר עון בית־עלי בזבח
Samuel recubuit Et ‡ .seculum in vsque munere in $ &
15 ובמנחה עד־עולם׃ וישכב שמואל
Samuel & .Domini domus ostia aperuit & ,mane vsque
עד־הבקר ויפתח את־דלתות בית־יהוה ושמואל

ministrabat * coram
$ erat
‡ dormiebat
[a] חזון
ועיניו
[b] קה
[b] חלל [c] כהה
[d] ראה [e] נור
* dormiebat † in quo erat
adsum:
[f] רוץ
dormi.
dormiuit || vt vocaret
adsum,
me — * dormi.
$ antequam cognosceret ‡ antequam reuelatus fuisset ei sermo
† adsum,
[g] קום
me, | vocaret puerum.
[h] בין
* dormi; $ audit
dormiuit
vt vice altera, & dixit
audit
‡ facio rem * quam —
qui audierit,
[i] צלל
super
super
[k] חלל
iudico
[l] נגד
† propter iniquitatem || contemnebant seipsos, * prohibuit
$ oblatione ‡ Dormiuit autem

Vocauitque .Heli ad † visionem indicando ab timens
16 ירא מהגיד את־המראה אל־עלי׃ ויקרא
:dixit & .mi fili Semuel :dixit & ,Semuel Heli
עלי את־שמואל ויאמר שמואל בני ויאמר
?te ad est locutus quod ,verbum ‡ Quod :dixit Et .ego Ecce
17 הנני׃ ויאמר מה הדבר אשר דבר אליך
sic & ,Deus tibi faciat sic :me à celes nunc * ne
אל־נא תכחד ממני כה יעשה־לך אלהים וכה
quod ,verbo omni ex verbum me à celaueris si ,addat
יוסיף אם־תכחד ממני דבר מכל־הדבר אשר־
omnia Semuel ei indicauit Et .te ad est locutus
18 דבר אליך׃ ויגד־לו שמואל את־כל־
ipse ‖ Dominus :ait & .eo ab celauit * non & ,verba
הדברים ולא כחד ממנו ויאמר יהוה הוא
,Semuel euasit grandis Et † .faciat ,suis oculis in bonum
19 הטוב בעינו יעשה׃ ויגדל שמואל
omnibus ex fecit cadere neque ,eo cum erat Dominus &
ויהוה היה עמו ולא־הפיל מכל־
,Dan à Israel omnis cognouit Et .terram in eius verbis
20 דבריו ארצה׃ וידע כל־ישראל מדן
propheta in Semuel fidelis quòd ;Sebah Beer ad vsque &
ועד־באר שבע כי נאמן שמואל לנביא
,Siloh in conspici Dominus addidit Et .Domino
21 ליהוה׃ ויסף יהוה להראה בשלה
Siloh in Semuel ad Dominus se manifestauerat quoniam
כי־נגלה יהוה אל־שמואל בשלו
.Domini verbo in
בדבר יהוה׃

CAP. IIII. ד

est egressus & :Israel omni Semuel verbum fuit Et
1 ויהי דבר־שמואל לכל־ישראל ויצא
sunt castrametati & ,bellum in Pelistim occursum in Israel
ישראל לקראת פלשתים למלחמה ויחנו
.Aphec in sunt castrametati Pelistim & :adiutorij Lapidem super
על־האבן העזר ופלשתים חנו באפק׃
,Israel occursum in Pelistim se ordinauerunt Et
2 ויערכו פלשתים לקראת ישראל
:Pelistim facies ad Israel est cæsus & ,prœlium est diffusum &
ותטש המלחמה וינגף ישראל לפני פלשתים
.virorum millia quatuor fermè agro in ordine in percusserunt &
ויכו במערכה בשדה כארבעת אלפים איש׃
seniores dixeruntque castrametationem ad populus venit Et
3 ויבא העם אל־המחנה ויאמרו זקני
facies ad hodie Dominus nos percussit quid Vt :Israel
ישראל למה נגפנו יהוה היום לפני
fœderis arcam Siloh è nos ad accipiamus Pelistim
פלשתים נקחה אלינו משלה את־ארון ברית
vola ‡ è nos seruétque ;nostrum interius ‡ in veniat & ,Domini
יהוה ויבא בקרבנו וישענו מכף
tulerunt & :Siloh in populus misit Et .nostrorum inimicorum
4 איבינו׃ וישלח העם שלה וישאו
insidentis exercituum Domini fœderis arcam inde
משם את ארון ברית־יהוה צבאות ישב
fœderis arca cum Heli filij duo ibi ‡ & :Cherubim
הכרבים ושם שני בני־עלי עם־ארון ברית
arca venire vt ,fuit Et .Pinechas & ,Chophni Domini
5 האלהים חפני ופינחס׃ ויהי כבוא ארון
Israel omnis euarunt & ,castrametationem in Domini fœderis
ברית־יהוה אל־המחנה וירעו כל־ישראל
.terra .est tumultuata & magna ouatione
תרועה גדולה ותהם הארץ׃
:dixerunt & ,ouationis † vocem Pelistim audierunt Et
6 וישמעו פלשתים את־קול התרועה ויאמרו
castrametatione * in huius magnæ ouationis ‡ vox ‡ Quæ
מה קול התרועה הגדולה הזאת במחנה
venisset Domini arca quod ,cognouerunt Et ?Hebræorum
העברים וידעו כי ארון יהוה בא
quia ;Pelistim Timuerúntque .castrametationem ad ‖
7 אל־המחנה׃ ויראו הפלשתים כי
Væ :dixerunt & .castrametationem ad † Deus Venit :dixerunt
אמרו בא אלהים אל־המחנה ויאמרו אוי

.nudiustertius heri hoc sicut ‡ fuit non quia ,nobis
לנו כי לא היתה כזאת אתמול שלשום׃
deorum manu è nos eruet quis ?nobis Væ
8 אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים
percutientes ‡ Dij ipsi † hi istorum illustrium ‖
האדירים האלה אלה הם האלהים המכים
.deserto in plaga omni in Ægyptum
את־מצרים בכל־מכה במדבר׃
fortè ne ,Pelistim viros in estote & ,Confortamini
9 התחזקו והיו לאנשים פלשתים פן
eritis & : vobis seruierunt quemadmodum,Hebræis seruiatis
תעבדו לעברים כאשר עבדו לכם והייתם
:Pelistim pugnauerunt Et .pugnabitis & ,viros in
10 לאנשים ונלחמתם׃ וילחמו פלשתים
fuit & ,sua tabernacula in vir fugerúntque .Israel est cæsus &
וינגף ישראל וינסו איש לאהליו ותהי
triginta Israel de cecidit & :valde magna plaga
המכה גדולה מאד ויפל מישראל שלשים
filij duo & ,est capta Dei arca Et. peditu mille
11 אלף רגלי׃ וארון אלהים נלקח ושני בני־
cucurrit Et .Pinechas & Chophni ,sunt mortui Heli
12 עלי מתו חפני ופינחס׃ וירץ
:illa die in Siloh ‡ venit & .ordine † ex Biniamin ‡ vir
איש־בנימן מהמערכה ויבא שלה ביום ההוא
.eius caput super humus ‖ & ,scissæ eius vestes &
ומדיו קרעים ואדמה על־ראשו׃
manu ‡ thronum super sedens † Heli ecce & ;venit Et
13 ויבוא והנה עלי ישב על־הכסא יך
arcam super ‡ pauens eius cor erat quia ,speculans viæ
דרך מצפה כי־היה לבו חרד על ארון
;ciuitate in nunciandum ad venit vir & :Dei
האלהים והאיש בא להגיד בעיר
,clamoris vocem Heli audiuit Et ciuitas omnis clamauit &
14 ותזעק כל־העיר׃ וישמע עלי את־קול הצעקה
,festinauit vir Et ?huius tumultus vox * Quæ :dixit &
ויאמר מה קול ההמון הזה והאיש מהר
nonaginta filius Heli Et .Heli ipsi nunciauit & ,venit &
15 ויבא ויגד לעלי׃ ועלי בן־תשעים
poterat ‡ non & stetit eius oculi & ;annorum octo &
ושמנה שנה ועיניו קמה ולא יכול
veniens * Ego Heli ad vir Dixitque .videre
16 לראות׃ ויאמר האיש אל־עלי אנכי הבא
.hodie fugi ordine ‖ ex ego & ,ordine ex
מן־המערכה ואני מן־המערכה נסתי היום
?mi fili verbum fuit Quid :dixit &
ויאמר מה־היה הדבר בני׃
facies ad † Israel Fugit :dixit & ,nuncians respondit Et
17 ויען המבשר ויאמר נס ישראל לפני
etiam & :populo in fuit magna plaga etiam & ,Pelistim
פלשתים וגם מגפה גדולה היתה בעם וגם
arca & ?Pinechas & ,Cophni ,sunt mortui tui filij duo
שני בניך מתו חפני ופינחס וארון
illud commemorare secundum fuit Et .est capta
18 האלהים נלקחה׃ ויהי כהזכירו
retrorsum throno desuper cecidit & ,Dei arcam
את־ארון האלהים ויפל מעל־הכסא אחרנית
,est mortuus & eius colli os † est confractũ & ,portæ manum per ‖
בעד יד השער ותשבר מפרקתו וימת
Israel iudicauit ipse & : grauis ‡ & ,vir ‡ senex quia
כי־זקן האיש וכבד והוא שפט את־ישראל
Pinechas vxor eius nurus Et .annis quadraginta
19 ארבעים שנה׃ וכלתו אשת־פינחס
ad auditionem ‖ audiuit & ,vlulandum * ad prægnans
הרה ללת ותשמע את־השמועה אל־
suus vir & ,suus socer esset mortuus & ,Dei arcam esse captam
הלקח ארון האלהים ומת חמיה ואישה
eam super erant versæ quia ,peperit & ,se incuruauit &
ותכרע ותלד כי־נהפכו עליה צריה
sunt locutæ & ,eius mori tempus circa † Et .eius angustiæ
20 צריה׃ וכעת מותה ותדברנה
non & .peperisti filium quia ,times Ne :eam super stantes ‡
הנצבות עליה אל־תיראי כי־בן ילדת ולא

Marginalia (left): simile heri & — היה [a] — liberabit — נצל [b] — ‖ fortium † sunt ‡ qui percusserunt — נכר [c] viri — estote — viri & bellate — vnusquisque — נוס [d] ceciderunt — נפל [e] millia peditũ — מות רוץ [f] — [g] ‡ de † acie ‡ in * erant terra — † sedebat ‡ adlatus — ידי — ק — ‡ propter — נגד [h] — *est — erat — caligauerant: ‡ poterant — קום [i] — *venio — ראה בוא [k] — ‖ acie — נוס [m] — coram — ענה [n] — זכר [o] cùm memorasset — de — נפל [p] — ‖ iuxta locum † occiput — ‡ erat ‡ grandæuus: — כלל [q] — * pariendum, ‖ famam quòd capta esset arca — ילד [r] vel ילד — ילד [s] — †tempore quo moriebatur, — צור [t] — ‡ quæ stabant iuxta

Marginalia (right): timebat indicare † ipsi — ראה [a] — adsum. ‡ est *quæso — absconderis — נגד [b] — * abscondit ‖ est: — Creuit autem — בעיניו — ק — נפל [c] — propheta esset Domini. vt conspiceretur — חנה [d] iuxta — coram — נטש [e] acie — נכה [f] castra. — בוא [g] coram — † medium ‡ manu — כפף [h] — נשא [i] sedentis super — ‡ erant — cùm venisset — היה [k] castra, & vociferati sunt — רוע [l] — *vociferatione ‖ personuit — המם [m] † vociferationis ‡ est ‡ vociferationis *castris — ידע [n] ‖ in castra. — ירא [o] † in castra.

puerum vocauit Et .suum cor posuit neque ,respondit
21 ענתה ולא־[a]שתה לבה: ותקרא לנער
ad ‡ ,Israel ex gloria *Transmigrauit* $:dicendo ,Ichabod *
אי־כבוד לאמר גלה כבוד מישראל אל־
.*suum virum & ,suum socerum ad* * & ,Dei *arcam esse captam*
הלקח ארון האלהים ואל־חמיה ואישה:
est capta quia ,Israel ex gloria *Transmigrauit* † :dixit Et
22 ותאמר גלה כבוד מישראל כי נלקח
.Dei arca
ארון האלהים:

[a] שורת
* Vbi gloria.
$ Translata est
‡ eo quòd capta esset arca *quòd mortuus esset socer, & vir suus.
† Translata est

CAP. V. ה

eam adduxerunt & ,Dei arcam *ceperunt* Pelistim Et
1 ופלשתים לקחו את ארון האלהים [b]ויבאהו
Pelistim *Ceperuntque* .Asdod in adiutorij lapide à
2 מאבן העזר אשדודה: [c]ויקחו פלשתים
, Daghon domum ‖ eam introduxerunt & ,Dei arcam
את־ארון האלהים ויבאו אתו בית דגון
.Daghon apud eam statuerunt &
[d]ויציגו אתו אצל דגון:
Daghon ecce & ,crastino à $ Asdodij *manicarunt* * Et
3 וישכמו אשדודים ממחרת והנה דגון
ceperunt † & :Domini *arca facies ad* * terram in *suas facies ad cadens* ‡
נפל לפניו ארצה לפני ארון יהוה [e]ויקחו
.suum locum in eum restituerunt & ,Daghon
את־דגון [f]וישבו אתו למקומו:
Daghon ecce & ;crastino à * manè *in manicarunt* ‖ Et
4 וישכמו בבקר ממחרת והנה דגון
caput & :Domini *arca facies ad* ‡ terram in *suas facies in cadens* $
נפל לפניו ארצה לפני ארון יהוה וראש
:*limen ad* † abscissæ eius manuum *vola* * duæ & ,Daghon
דגון [g]ושתי [h]כפות ידיו כרתות אל־המפתן
non Ideo .eam *super* ‖ remanserat Daghon tantùm
5 רק דגון נשאר עליו: על־כן לא־
domum ingredientes omnes & ;Daghon sacerdotes *calcabunt* *
ידרכו כהני דגון וכל־הבאים בית־
.hanc diem ad vsque Asdod in Daghon limen super Daghon
דגון על־מפתן דגון באשדוד עד היום הזה:
,Asdodios in Domini manus est aggrauata Et
6 ותכבד יד־יהוה אל־האשדודים
,Asdod *locis altis* in eos percussit & ,eos fecit desolare &
וישמם ויך אתם בעפלים את־אשדוד
quòd ,Asdod viri viderunt Et .eius terminos omnes &
7 ואת־גבוליה: [i]ויראו אנשי־אשדוד כי־
, nobiscum Israel Dei arca maneat Non :dixerunt & $ sic
כן ואמרו לא־ישב ארון אלהי ישראל עמנו
Daghon *super* * & ;nos *super* ‡ eius manus est dura quia
כי־[k]קשתה ידו עלינו ועל דגון
omnes *colligerunt* † & ,Miseruntque .nostrum deum
8 אלהינו: וישלחו ויאספו את־כל־
faciemus Quid :dixerunt & ;se ad Pelistinorum satrapas
סרני פלשתים אליהם ויאמרו מה־נעשה
arca *circumeat Gath* ‖ :dixerunt & ?Israel Dei arcæ
לארון אלהי ישראל ויאמרו גת [l]יסב ארון
.Israel Dei arcam circunduxerunt & :Israel Dei
אלהי ישראל ויסבו את־ארון אלהי ישראל:
manus fuit & ,eam circunduxerunt postquam ,fuit Et
9 ויהי אחרי הסבו אתו ותהי יד־
percussit & ,*valde* * magna contritione *ciuitatem in* Domini
יהוה בעיר [m]מהומה גדולה מאד [n]ויך את־
erant absconditi $ & :magnum ad vsque & ,paruo à ciuitatis viros
אנשי העיר מקטן ועד־גדול וישתרו
Dei arcam miserunt Et .*alti loci* eis
10 להם עפלים: וישלחו את־ארון האלהים
:Hecron † Dei *arcam venire vt* * ,fuit & .Hecron ‡
עקרון ויהי כבוא ארון האלהים עקרון
me ad Circunduxerunt :dicendo ,Hecronitæ exclamauerunt &
ויזעקו העקרנים לאמר הסבו אלי
& ,me *interficiendum ad* ,Israel Dei arcam
את־ארון אלהי ישראל [o]להמיתני ואת־
omnes congregauerunt & ,Miseruntque .meum populum
עמי: וישלחו ויאספו את־כל־

tulerunt [b] בוא
Tuleruntque [c] לקח
| in
[d] יצג
* surrexerunt
$ in
‡ ceciderat in faciem suam,
* coram arca
† tulerunt
[e] לקח [f] שוב
‖ surrexerunt
* in
$ ceciderat super faciem suam
‡ coram arca
* palmæ
† erant in limine:
[g] שנה
[h] כפף
‖ iuxta
* calcant
mariscis in בטחרים ק
[i] ראה
$ essent percussi,
‡ contra
[k] קשה
† congregauerunt
| ad Gath circunducatur
[l] סבב
contra ciuitatem,
* nimis,
[m] הום [n] נכה
$ & antea incognitæ erant eis mariscæ.
‡ in
* cùm venisset arca
vt interficiat
[o] מות

Dei arcam Dimittite :dixeruntque ,Pelistinorum satrapas
סרני פלשתים ויאמרו שלחו את־ארון אלהי
,me interficiat non & ,suum locum in reuertatur & ,Israel
ישראל וישב למקומו ולא־ימית אתי
omni in mortis contritio erat quia :meum populum &
ואת־עמי כי־היתה [a]מהומת־מות בכל־
.ibi Dei manus valde erat grauis ;ciuitate
העיר כבדה מאד יד האלהים שם:
:*locis altis* in sunt percussi ,fuerant mortui non qui viri Et
12 והאנשים אשר לא־מתו הכו בעפלים
.cælos * vrbis clamor ascenditque
[b]ותעל שועת העיר השמים:

[a] הום
mariscis: בטחרים ק
* in
[b] עלה

CAP. VI. ו

septem Pelistinorum agro in Domini arca fuit Et
1 ויהי ארון־יהוה בשדה פלשתים שבעה
,sacerdotes *ad* Pelistini Vocaueruntque .mensibus
2 חדשים: ויקראו פלשתים לכהנים
?Domini arcæ faciemus Quid :dicendo ,diuinos *ad* &
ולקסמים לאמר מה־נעשה לארון יהוה
.suum locum in eam dimittamus quo in ,*nos scire facite*
[c]הודיענו במה נשלחנו למקומו:
,Israel Dei arcam *dimittentes* Si :dixerunt Et
3 ויאמרו אם־משלחים את־ארון אלהי ישראל
ei restituetis restituendo sed ;vacuam eam dimittatis ne
אל־תשלחו אתו ריקם כי־[d]השב תשיבו לו
non cur ,vobis erit notum & ,curabimini tunc .*culpatorium*
אשם אז תרפאו ונודע לכם למה לא־
,*culpatorium Quod* :dixerunt Et .vobis à eius manus recesserit
4 תסור ידו מכם: ויאמרו מה האשם
satraparum ‡ numerum $:dixerunt & ?ei restituemus *quod*
אשר נשיב לו ויאמרו מספר סרני
mures quinque & ,*aureæ marisca* * quinque ,Pelistinorum
פלשתים חמשה עפלי זהב וחמשה עכברי
.vestris *satrapis* | & ,illis omnibus † vna plaga quia ;aurei
זהב כי־[e]מגפה אחת לכלם ולסרניכם:
imagines & ,*vestrarum mariscarum* * imagines Facietisque
5 ועשיתם צלמי עפליכם וצלמי
dabitisque ;terram *corrumpentium* $,vestrorum murium
עכבריכם [f]המשחיתם את־הארץ [g]ונתתם
suam manum faciet leuiorem ‡ fortè si ,gloriam Israel Deo
לאלהי ישראל כבוד אולי יקל את־ידו
.vestra terra *desuper* ‖ & ;vestris diis *desuper* † & ,vobis *desuper* *
מעליכם ומעל אלהיכם ומעל ארצכם:
quemadmodum vestrum cor *aggrauabitis* * quid vt Et
6 ולמה תכבדו את־לבבכם כאשר
nónne ?suum cor Parhoh & ,Ægyptij aggrauauerunt
כבדו מצרים ופרעה את־לבם הלא
?abierunt & ,eos dimiserunt & ,eos in *illusis* quando
כאשר התעלל בהם וישלחום וילכו:
,vnum nouum plaustrum facite & ,*capite* nunc Et
7 ועתה קחו ועשו עגלה חדשה אחת
eas super ascendit non quas ,lactantes vaccas duas &
[h]ושתי [i]פרות [k]עלות אשר לא־עלה עליהם
reducetis ‡ & ,plaustro in vaccas *ligabitis* $ & :iugum
על ואסרתם את־הפרות בעגלה [l]והשיבתם
capietis † Et .domum ad eas post à * ,earum filios
8 בניהם מאחריהם הביתה: ולקחתם את־
& :plaustro in eam *dabitis* ‖ & ,Domini arcam
ארון יהוה ונתתם אתו אל־העגלה ואת
ponetis ,*culpatorium* * ei reddidistis quæ ,aurea vasa
כלי הזהב אשר השבתם לו אשם [m]תשימו
.vadat & ;eam *dimittetis* ‡ & ;eius latere à capsa in
בארגז [n]מצדו ושלחתם אתו והלך:
;Bethsemes * ascendat sui confinij viam si ,*aspicietis* ‡ Et
9 וראיתם אם־דרך גבולו יעלה בית שמש
si & † .hoc grande malum nobis fecit ipsa
הוא עשה לנו את־[o]הרעה הגדולה הזאת ואם־
accidens ‖ ;nos in tetigit eius manus non quòd sciemus & ,*non*
לא וידענו כי לא ידו נגעה בנו מקרה
.nobis fuit *ipsum*
הוא היה לנו:

indicate nobis, [c] ידע
dimittitis
[d] שוב
hostiam pro delicto.
[e] נגף
Quæ est hostia pro delicto quam
$ Secundum
‡ principum
* anni aurei,
† est
‖ principibus
* annorum vestrorum.
$ qui deuastauerunt
[f] שחת [g] נתן
‡ alleuietur manus eius
* à
* aggrauatis
operatus est
tollite,
super quas nõ ascendit
[h] שנה [i] פר
$ ligate
‡ reducite
[k] עול [l] שוב
* qui sunt
† tollite
‖ ponite
* pro oblatione delicti,
[m] שום
$ dimittite
[n] צדד
‡ aspicite,
* in
† sin secus
[o] רוע
‖ sed

10 Fecerúntque viri :sic & ceperunt duas vaccas

וַיַּעֲשׂוּ [a] הָאֲנָשִׁים כֵּן [b] וַיִּקְחוּ שְׁתֵּי פָרוֹת

,lactantes & ligauerũt eas in plaustro: & filios earum clauserunt

עָלוֹת וַיַּאַסְרוּם בָּעֲגָלָה וְאֶת־בְּנֵיהֶם [c] כָּלוּ

in domo. Posuerúntque arcam Domini in plaustro,

11 בַבָּיִת: וַיָּשִׂמוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה אֶל־הָעֲגָלָה

& capsam, & mures aureos, & imagines

וְאֵת הָאַרְגַּז וְאֵת עַכְבְּרֵי הַזָּהָב וְאֵת צַלְמֵי

annorum suorum. Et dixerunt vaccæ in via, super

12 טְחֹרֵיהֶם: וַיִּשַּׁרְנָה הַפָּרוֹת בַּדֶּרֶךְ עַל־

viam Bethsemes: in via elata vna iuerunt eundo, & mugiendo;

דֶּרֶךְ בֵּית שֶׁמֶשׁ בִּמְסִלָּה אַחַת הָלְכוּ הָלֹךְ [d] וְגָעוֹ

non declinauerunt dextra & sinistra: & satrapæ Pelistinorum

וְלֹא־[e]סָרוּ יָמִין וּשְׂמֹאול וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים

* euntes post eas vsque ad terminum Bethsemes.

הֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם עַד־גְּבוּל בֵּית שָׁמֶשׁ:

* Et Bethsemes † metentes messem: ‡ triticorum in valle;

13 וּבֵית שֶׁמֶשׁ קֹצְרִים קְצִיר־[f]חִטִּים בָּעֵמֶק

& leuauerunt oculos suos, & viderunt arcam,

וַיִּשְׂאוּ [g] אֶת־עֵינֵיהֶם [h] וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרוֹן

& lætati ‡sunt videndo. Et plaustrum venit in agrum

14 וַיִּשְׂמְחוּ לִרְאוֹת: וְהָעֲגָלָה בָּאָה אֶל־שְׂדֵה

Iehosuah Bethsemesitæ; & stetit ibi. & tibi * lapis

יְהוֹשֻׁעַ בֵּית־הַשִּׁמְשִׁי וַתַּעֲמֹד שָׁם וְשָׁם אֶבֶן

magnus, & sciderunt ligna plaustri; & vaccas

גְּדוֹלָה וַיְבַקְּעוּ אֶת־עֲצֵי הָעֲגָלָה וְאֶת־[i]הַפָּרוֹת

|| fecerunt ascendere ascensioné Domio. Et Leuitæ † fecerunt ascendere

15 הֶעֱלוּ [k] עֹלָה לַיהוָה: וְהַלְוִיִּם [l] הוֹרִידוּ

arcam Domini, & capsam quæ ‡ secum, qua $

אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת־הָאַרְגַּז אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֲשֶׁר־

in ea vasa aurea; & posuerunt in lapide magno, & viri

בּוֹ כְלֵי־זָהָב [m] וַיָּשִׂמוּ אֶל־הָאֶבֶן הַגְּדוֹלָה וְאַנְשֵׁי

Bethsemes fecerunt ascendere ascensiones, & immolauerunt victimas

בֵית־שֶׁמֶשׁ הֶעֱלוּ עֹלוֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים

in die ipsa Domino. Et quinque satrapæ Pelistinorum

16 בַּיּוֹם הַהוּא לַיהוָה: וַחֲמִשָּׁה סַרְנֵי־פְלִשְׁתִּים

viderunt, & reuersi sunt * Hecron in die illa.

רָאוּ [n] וַיָּשֻׁבוּ עֶקְרוֹן בַּיּוֹם הַהוּא:

Et isti † anni aurei, quos reddiderunt Pelistim

17 וְאֵלֶּה טְחֹרֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הֵשִׁיבוּ פְלִשְׁתִּים

culpatorium ‡ Domino: $ ad Asdod vnus, $ ad Hazzah vnus,

אָשָׁם לַיהוָה לְאַשְׁדּוֹד אֶחָד לְעַזָּה אֶחָד

ad* Aschelon vnus, * ad Gath vnus, * ad Hecron vnus.

לְאַשְׁקְלוֹן אֶחָד לְגַת אֶחָד לְעֶקְרוֹן אֶחָד:

Et mures aurei || numerum omnium vrbium Pelistinorum

18 וְעַכְבְּרֵי הַזָּהָב מִסְפַּר כָּל־עָרֵי פְלִשְׁתִּים

quinque satrapis ab vrbe | munitionũ, & vsque ad villam

לַחֲמֵשֶׁת הַסְּרָנִים מֵעִיר מִבְצָר וְעַד כֹּפֶר

absq; muro, & vsque ad Abel magnum, quem posuerunt super eum

הַפְּרָזִי וְעַד אָבֵל הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר [o] הִנִּיחוּ עָלֶיהָ

arcam Domini vsque ad diem hanc in agro

אֵת אֲרוֹן יְהוָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה בִּשְׂדֵה

Iehosuah Bethsemesitæ. Et percussit * in virũ Beth-

19 יְהוֹשֻׁעַ בֵּית־הַשִּׁמְשִׁי: [p] וַיַּךְ בְּאַנְשֵׁי בֵית־

semes, quia | viderunt in arca Domini, & percussit † in populus

שֶׁמֶשׁ כִּי רָאוּ בַּאֲרוֹן יְהוָה וַיַּךְ בָּעָם

septuaginta viros, quinquaginta millia virorum: luxerúntque

שִׁבְעִים אִישׁ חֲמִשִּׁים אֶלֶף אִישׁ וַיִּתְאַבְּלוּ

populus, quia percussit Dominus in populum plaga magna.

הָעָם כִּי־הִכָּה יְהוָה בָּעָם מַכָּה גְדוֹלָה:

Dixeruntque viri Bethsemes: Quis poterit stare

20 וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי בֵית־שֶׁמֶשׁ מִי יוּכַל לַעֲמֹד

ad facies Domini Dei sancti istius? & ad quem

לִפְנֵי יְהוָה הָאֱלֹהִים הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וְאֶל־מִי

ascendet desuper nobis? Miserúntque ‡ legatos ad

21 יַעֲלֶה מֵעָלֵינוּ: וַיִּשְׁלְחוּ מַלְאָכִים אֶל־

habitatore Chiriathieharim, dicendo: Reduxerunt Pelistim

יוֹשְׁבֵי קִרְיַת־יְעָרִים לֵאמֹר הֵשִׁבוּ פְלִשְׁתִּים

arcam Domini; descendite, facite ascendere eam

אֶת־אֲרוֹן יְהוָה רְדוּ הַעֲלוּ אֹתוֹ

ad vos

אֲלֵיכֶם:

Marginal notes: [a] עשה tulerunt · [b] לקח · [c] כלה vel כלא · viam, per eadem perrexerunt pergendo, ad dexteram & sinistram: · [d] געה · [e] סור · * ibant · * Viri autem || metebant ‡ frumẽtariam · [f] חנט · [g] נשא · [h] ראה · $ cũ vidissent · * erat · [i] פר · | immolauerũt holocaustũ † deposuerunt · [k] עלה · [l] ירד · ‡ erat · $ in qua erant · [m] שום · obtulerunt holocausta, · * in · [n] שוב · † sunt · ‡ pro oblatione delicti · $ pro · * pro · || secundum · || munita, · super quem posuerunt · [o] ינח · * aliquot ex viris · [p] נכה · | aspexerunt † ea quæ erant è · coram Domino Deo sancto isto? · á ‡ nuncios

CAP. VII. ז

1 Et venerunt viri Chiriathieharim: & fecerunt ascendere

וַיָּבֹאוּ [a] אַנְשֵׁי קִרְיַת יְעָרִים [b] וַיַּעֲלוּ

arcam Domini, & induxerunt eam in domum

אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיָּבִאוּ אֹתוֹ אֶל־בֵּית

Abinadab *in Ghibhah: & Elhazar filium eius sanctificauerũt

אֲבִינָדָב בַּגִּבְעָה וְאֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ קִדְּשׁוּ

ad custodiendum arcam Domini.

לִשְׁמֹר אֶת־אֲרוֹן יְהוָה:

2 Et fuit, à die manere arcam in Chiriathieharim;

וַיְהִי מִיּוֹם שֶׁבֶת הָאָרוֹן בְּקִרְיַת יְעָרִים

& multiplicati sunt dies; & fuerũt viginti anni: & || lamentati sunt

וַיִּרְבּוּ הַיָּמִים וַיִּהְיוּ עֶשְׂרִים שָׁנָה [d] וַיִּנָּהוּ

omnis domus Israel † post Dominum.

כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי יְהוָה:

3 Et dixit Semuel ad vniuersam domum Israel, dicendo:

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר

Si in toto corde vestro vos reuertentes ad Dominum

אִם־בְּכָל־לְבַבְכֶם אַתֶּם [e] שָׁבִים אֶל־יְהוָה

remouete deos † alienigena de medio vestri, & Astharoth;

[f] הָסִירוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר מִתּוֹכְכֶם וְהָעַשְׁתָּרוֹת

& præparate cor vestrum ad Dominum, & seruite ei soli,

[g] וְהָכִינוּ לְבַבְכֶם אֶל־יְהוָה וְעִבְדֻהוּ לְבַדּוֹ

& liberabit vos de manu Pelistinorum. Et remouerunt filij

4 [h] וְיַצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד פְּלִשְׁתִּים: וַיָּסִירוּ בְּנֵי

Israel Behalim, & Astharoth, & seruierunt

יִשְׂרָאֵל אֶת־הַבְּעָלִים וְאֶת־הָעַשְׁתָּרֹת וַיַּעַבְדוּ

Domino soli. Et dixit Semuel: Congregate

5 אֶת־יְהוָה לְבַדּוֹ: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל קִבְצוּ

vniuersum Israel in Mispah; & orabo pro vobis

אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל הַמִּצְפָּתָה וְאֶתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם

ad Dominum. Et cogregati sunt in Mispah, hauserúntque

6 אֶל־יְהוָה: וַיִּקָּבְצוּ הַמִּצְפָּתָה וַיִּשְׁאֲבוּ־

† aquas, & effuderunt ‡ ad facies Domini, & ieiunauerunt in die

מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי יְהוָה וַיָּצוּמוּ בַּיּוֹם

illa, dixerúntque ibi: Peccauimus Domino. Iudicauítque

הַהוּא וַיֹּאמְרוּ שָׁם חָטָאנוּ לַיהוָה וַיִּשְׁפֹּט

Semuel filios Israel in Mispah.

שְׁמוּאֵל אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּצְפָּה:

7 Et audierunt Pelistim, quòd congregati essent filij

וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים כִּי־הִתְקַבְּצוּ בְנֵי־

Israel in Mispah, & ascenderunt satrapæ Pelistim

יִשְׂרָאֵל הַמִּצְפָּתָה [i] וַיַּעֲלוּ סַרְנֵי־פְלִשְׁתִּים

ad Israel; & audierunt filij Israel, & timuerunt à faciebus

אֶל־יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [k] וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי

Pelistim. Dixeruntque filij Israel ad Semuel:

8 פְלִשְׁתִּים: וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־שְׁמוּאֵל

Ne sileas || à nobis clamando ad Dominum Deum nostrũ,

אַל־תַּחֲרֵשׁ מִמֶּנּוּ מִזְּעֹק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

† & seruet nos de manu Pelistim.

וְיֹשִׁעֵנוּ מִיַּד פְּלִשְׁתִּים:

9 Et tulit Semuel agnum ‡ lactũ vnum, & $ fecit ascendere eũ

וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל טְלֵה חָלָב אֶחָד וַיַּעֲלֵה

ascensionem totum Domino, & clamauit Semuel ad Dominum

עוֹלָה כָּלִיל לַיהוָה וַיִּזְעַק שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה

pro Israel: & exaudiuit eum Dominus.

10 בְּעַד יִשְׂרָאֵל [l] וַיַּעֲנֵהוּ יְהוָה:

Et fuit Semuel faciente ascendere ascensionem, & Pelistim

וַיְהִי שְׁמוּאֵל מַעֲלֶה הָעוֹלָה וּפְלִשְׁתִּים

accesserunt ad prælium in Israel. & intonuit Dominus

נִגְּשׁוּ לַמִּלְחָמָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּרְעֵם יְהוָה

in voce grandi in die illa super Pelistæos,

בְּקוֹל־גָּדוֹל בַּיּוֹם הַהוּא עַל־פְּלִשְׁתִּים

& contriuit eos, & cæsi sunt ad facies Israel.

[m] וַיְהֻמֵּם וַיִּנָּגְפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל:

11 Et egressi sunt viri Israel de Mispah, & persecuti sunt

וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִן־הַמִּצְפָּה וַיִּרְדְּפוּ

Pelistim, & percusserunt eos vsque ad ‡ subter $ Bethchar.

אֶת־פְּלִשְׁתִּים [n] וַיַּכּוּם עַד־מִתַּחַת לְבֵית כָּר:

12 Et * cepit Semuel lapidem vnum; & posuit inter

[o] וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶבֶן אַחַת [p] וַיָּשֶׂם בֵּין־

Marginal notes: [a] בוא [b] עלה intulerunt · * quæ erat · vt custodirẽt · quæ mãsit arca · [c] הירה || luxerunt · [d] נהה † euntes · reuertimini [e] שוב · auferte † alienos · [f] סור · [g] כון · [h] נצל · facie · [i] עלה · [k] ירא · || pro · † vt · ‡ lacteum $ obtulit ilũ holocaustum · ויעלהו ק · [l] ענה · offerente holocaustum, · contra · contra · coram · [m] המם · ‡ locum qui est $ domum agni · [n] נכה · * tulit · [o] לקח · [p] שום

ad Domini verba omnia Semuel Dixítque
10 ויאמר שמואל את כל־דברי יהוה אל־
.regem eo *cum à petentes* populum
העם השאלים מאתו מלך׃
qui petebant ab

est regnaturus qui regis *ratio* ‡ erit Hæc :dixit Et
11 ויאמר זה יהיה משפט המלך אשר ימלך
‡ lex

,*suo curru* ‡ in sibi ponet & ,capiet vestros filios :vos super
עליכם את־בניכם יקח ושם לו במרכבתו
‡ curribus suis,

.eius *currus facies ad* current & ,suis equitibus in &
ובפרשיו ורצו לפני מרכבתו׃
ante currum

,*quinquaginta principes &* ,*millium principes sibi ponendum ad* * Et
12 ולשום לו שרי אלפים ושרי חמשים
* ponet sibi tribunos, & quinquagenarios,

,suam messem metendum ad & ,suam arationem arandum ad &
ולחרש חרישו ולקצר קצירו

.*sui currus vasa &* ,*sui belli* vasa faciendum ad &
ולעשות [a] כלי־מלחמתו וכלי רכבו׃
bellica sua, & arma currum suorum:

,*coquinarias in &* ,*pigmentarias in capiet* † vestras filias Et
13 ואת־בנותיכם יקח לרקחות ולטבחות
[a] כלה
† tollet pro vnguentariis, & pro coquinariis, & panificis.

,vestras vineas & ,vestros agros Et .*pistrices in &*
14 ולאפות׃ [b] ואת־שדותיכם ואת־כרמיכם

.suis seruis dabítque ,accipiet *bona* ‖ vestra olíueta &
וזיתיכם הטובים יקח ונתן לעבדיו׃
[b] אפה
‖ optima

,suis eunuchis dabit & ;*decimabit vestras vineas &* ,*vestra semina* * Et
15 וזרעיכם וכרמיכם יעשר ונתן לסריסיו
* de seminibus vestris, & vineis vestris capiet decimas;

,vestras ancillas & ,vestros seruos Et .suis seruis atque
16 ולעבדיו׃ ואת־עבדיכם ואת־שפחותיכם

;*capiet* ‡ vestros asinos & ,optimos vestros *electos* ‡ &
ואת־בחוריכם הטובים ואת־חמוריכם יקח
‡ iuuenes
‡ tollet

vos & ,*decimabit vestrum Pecus* .suo opere in faciet &
17 ויעשה למלאכתו׃ צאנכם יעשר ואתם
De pecoribus vestris decimam capiet,

,illa die in clamabitis Et .*seruos in* * ei eritis
18 [c] תהיו־לו לעבדים׃ וזעקתם ביום ההוא
* serui.

non & ,vobis elegistis quem ,vestri regis *facibus* † à
מלפני מלככם אשר בחרתם לכם ולא־
† facie
[c] היה

.illa die in *vobis* * Dominus *respondebit* ‖
יענה יהוה אתכם ביום ההוא׃
‖ exaudiet
* vos

:dixerunt & ,Semuel *voce in* ‡ audire populus *renuerunt* Et
19 וימאנו העם לשמע בקול שמואל ויאמרו
° renuit
‡ vocem

erimus Et .nos super erit rex *quinimò* ‡ :Nequaquam
20 לא כי אם־מלך יהיה עלינו׃ והיינו
‡ sed

,noster rex nos iudicabítque :gentes omnes sicut nos etiam
גם־אנחנו ככל־הגוים ושפטנו מלכנו

.nostra bella pugnabit & ,*nostras facies ad* egredietur &
ויצא לפנינו ונלחם את־מלחמתנו׃
ante nos,

ea est locutus & ,populi verba omnia Semuel Audiuítque
21 וישמע שמואל את כל־דברי העם וידברם

:Semuel ad Dominus Dixítque .Domini auribus in
22 באזני יהוה׃ ויאמר יהוה אל־שמואל

dixítque .regem eis facies regnare & ,eorum *voce in* Audi
שמע בקולם והמלכת להם מלך ויאמר
vocem

.suam ciuitatem in *vir* Ite :Israel viros ad Semuel
שמואל אל־אנשי ישראל לכו איש לעירו׃
vnusquisque

CAP. IX. ט

filius ,Chis eius nomen & ,Biniamin de vir fuit Et
1 ויהי־איש מבן־ימין ושמו קיש בן־
מבנימין ק

filij ,Aphiach filij ,Becorath filij ,Seror filij ,Abiel
אביאל בן־צרור בן־בכורת בן־אפיח בן

,filius erat ei Et .robore fortis Iemini viri
2 איש ימיני גבור חיל׃ ולו־היה בן

vir * non & ,bonus & ,electus ,Saul eius nomen &
ושמו שאול בחור וטוב ואין איש
* erat

sursum & ,suo humero ab :illo *præ bonus* Israel filiis de
מבני ישראל טוב ממנו [d] משכמו ומעלה
pulchrior
[d] עלה

.populo omni *præ* erat *altus*
גבה מכל־העם׃
altior

asinæ perierant Et
3 ותאבדנה האתנות

:suum filium Saul ad Chis dixítque :Saul patri Chis
לקיש אבי שאול ויאמר קיש אל־שאול בנו

Tolle quæso ,vade ,surge & ,pueris de vnum tecum *nunc Cape*
[e] קח־נא אתך את־אחד מהנערים וקום לך [e] לקח

.asinas quære
בקש את־האתנת׃

-Eben ‖ eius nomen vocauit & :Sen † inter & ,Mispah
המצפה ובין השן ויקרא את־שמה אבן
† dentem:
‖ lapidem adiutorij;

.Dominus nobis est auxiliatus Hucusque :dixit & :hahezer
העזר ויאמר עד־הנה עזרנו יהוה׃

venire * vltrà addiderunt non & ,Pelistim se humiliauerunt Et
13 ויכנעו הפלשתים ולא־יספו עוד לבוא
* vt venirent

Pelistim *in* ‡ Domini manus fuit & :Israel terminm in
בגבול ישראל ותהי יד־יהוה בפלשתים
‡ contra

vrbes se reddiderunt Et .Semuel diebus omnibus
14 כל ימי שמואל׃ [a] ותשבנה הערים
[a] שוב

,Israeli Israel ab Pelistim *acceperant* quas
אשר לקחו־פלשתים מאת ישראל לישראל
tulerant

liberauit ,earum terminum & ,Gath ad vsque & ,Hecron ab
מעקרון ועד־גת ואת־גבולן [b] הציל
[b] נצל

Israel inter pax fuítque :Pelistim manu de Israel
15 ישראל מיד פלשתים ויהי שלום בין ישראל

Israel Semuel iudicauit Et .Emoræum inter &
16 ובין האמרי׃ וישפט שמואל את־ישראל

annum in anno ex ibat Et .suæ vitæ diebus omnibus
כל ימי [c] חייו׃ והלך מדי שנה בשנה
quotannis
[c] חיה

iudicabat & ;Mispah & ,Ghilgal & ,Bethel circuibat &
וסבב בית־אל והגלגל והמצפה ושפט את־

.illis locis omnibus *cum* Israel
ישראל את כל־המקומות האלה׃
in

ibi & :eius domus ‡ ibi quia ,Ramah in *eius reuersio* Et
17 ותשבתו הרמתה כי־שם ביתו ושם
reuertebatur
‡ erat

.Domino altare ibi ædificauit & ,Israel iudicauit
שפט את־ישראל ויבן־שם מזבח ליהוה׃
ל קמץ

CAP. VIII. ח

posuit & ,Semuel senuisset cùm ,fuit Et
1 [d] ויהי כאשר זקן שמואל וישם את־
[d] היה

eius filij nomen fuit Et .Israeli iudices suos filios
2 בניו שפטים לישראל׃ ויהי שם־בנו

iudices ,Abiiah eius secundi nomen & ,Ioel primogeniti
הבכור יואל ושם משנהו אביה שפטים

,illius viis in eius filij ambulauerunt non Et .Beersebah in
3 בבאר שבע׃ ולא־הלכו בניו בדרכו
munera,
בניו ק

,*munus* acceperúntque ,auaritiam post declinauerunt sed
[e] ויטו אחרי הבצע [f] ויקחו־שחד
[e] נטה [f] לקח

omnes sunt congregati Et .iudicium peruerterunt &
4 ויטו משפט׃ ויתקבצו כל

.Ramah in Semuel ad venerunt & ,Israel seniores
זקני ישראל ויבאו אל־שמואל הרמתה׃

tui filij & ,senuisti tu Ecce :eum ad dixerunt Et
5 ויאמרו אליו הנה אתה זקנת ובניך

regem nobis *pone* † nunc ;tuis viis in *ambularunt* * non
לא הלכו בדרכיך עתה שימה־לנו מלך
* ambulant
† constitue

.gentes omnes sicut ,nos iudicandum ad
לשפטנו ככל־הגוים׃

:dixerunt quando ,Semuel oculis in verbum *fuit malum* Et
6 [g] וירע הדבר בעיני שמואל כאשר אמרו
displicuit
[g] רוע

ad Semuel orauit & .nos *iudicandum ad* ,regem nobis Da
תנה־לנו מלך לשפטנו ויתפלל שמואל אל־
vt iudicet

Audi :Semuel ad Dominus Dixítque .Dominum
7 יהוה׃ ויאמר יהוה אל־שמואל שמע

non quia :te ad dicent quæ omnibus in populi *voce in*
בקול העם לכל אשר־יאמרו אליך כי לא
vocem

.eos super *regnando à* ,*fastidierunt* * me sed ,*fastidierunt* ‖ te
אתך מאסו כי־אתי מאסו ממלך עליהם׃
‖ spreuerunt
* spreuerunt,
ne regnem

me facere ascendere ‡ die ı fecerunt quæ opera omnia Iuxta
8 ככל־המעשים אשר־[h] עשו מיום העלתי
‡ qua ascendere feci
[h] עשה

,me dereliquerunt & .hanc diem ad vsque & Ægypto ex eos
אותם ממצרים ועד־היום הזה ויעזבני

etiam *facientes* ipsi sic :alienis diis seruierunt &
ויעבדו אלהים אחרים כן המה עשים גם־
faciunt

veruntamen :eorum *voce in* audi nunc Et .tibi
9 לך׃ ועתה שמע בקולם אך
vocem

eis indicabis & ,eos *in* * fueris contestatus contestando *cum* ‡
כי־[i] העד תעיד בהם והגדת להם
‡ si
* contra
[i] עוד

.eos super est regnaturus qui ,regis *rationem* †
משפט המלך אשר ימלך עליהם׃
† legem

terram in ‖ transiuit & ,Ephraim monte in * transiuit Et

4 ויעבר בהר־אפרים ויעבר בארץ־

,Sahalim terram in transierunt & :inuenerunt non & ,Salisah per

שלשה ולא מצאו ויעברו בארץ־שעלים

.inuenerunt non & :Iemini terram in * transiuit & :$non &

ואין ויעבר בארץ־ימיני ולא מצאו:

,suo puero dixit Saul & :Suph terram in venerunt ipsi

5 המה באו בארץ צוף ושאול אמר לנערו

meus pater cessauerit forte ne ,reuertamur & ,Veni :secum * qui

אשר־עמו [a]לכה ונשובה פן־יחדל אבי

Ecce ;ei Dixitque .nobis sit sollicitus & ,asinis ab

6 מן־האתנות ודאג לנו: ויאמר לו הנה־

;honorabilis vir & ,ista ciuitate in * Dei vir nunc

נא איש־אלהים בעיר הזאת והאיש נכבד

,illuc eamus nunc :veniet veniendo ,loquetur quod omne

כל אשר־ידבר בא יבא עתה נלכה שם

. ambulemus ‡ quam † nostram viam nobis indicet forte si

אולי [b]יגיד לנו את־דרכנו אשר־הלכנו

,ibimus ecce Et :suo puero Saul Dixitque .eam super

7 עליה: ויאמר שאול לנערו והנה נלך

,nostris vasis de abiit panis quia ?viro afferemus quid &

ומה־נביא לאיש כי הלחם אזל מכלינו

?nobiscum * quid :Dei viro afferendum ad non munus &

ותשורה אין־להביא לאיש האלהים מה אתנו:

:dixit & ,Sauli respondendum ad puer adiecit Et

8 ויסף הנער [c]לענות את־שאול ויאמר

dabo & :argentei secli quartum † mea manu in inuenitur Ecce

הנה נמצא בידי רבע שקל כסף ונתתי

.nostram viam nobis indicauit & ,Dei viro

לאיש האלהים והגיד לנו את־דרכנו:

se eundo in * vir dicebat sic ,Israel in Antea

9 [d]לפנים בישראל כה־אמר האיש [e]בלכתו

:Videntem ad vsque eamus & ,Venite :Deum inquirendum ad

לדרוש אלהים לכו ונלכה עד־הראה

.Videns antea vocabatur ,hodie Propheta quia olim

כי לנביא היום יקרא לפנים הראה:

:tuum verbum ‖ Bonum :suo puero Saul Dixitque

10 ויאמר שאול לנערו טוב דברך

vir ibi qua ,ciuitatem in iuerunt & .eamus ,veni

לכה נלכה וילכו אל־העיר אשר־שם איש

ipsi & ,ciuitatis ascensu in ascendentibus Ipsis .Dei

11 האלהים: המה עלים במעלה העיר והמה

dixerunt & ;aquas hauriendum ad egredientes puellas inuenerunt

מצאו נערות יצאות לשאב מים ויאמרו

eis responderunt Et ?Videns hoc in Num :eis

12 להן היש בזה הראה: [f]ותענינה אותם

quia ,nunc festina ;suas facies ad Ecce ,Est :dixerunt &

ותאמרנה יש הנה לפניך מהר עתה כי

populo $ hodie sacrificium quia ,ciuitatem in venit hodie

היום בא לעיר כי זבח היום לעם

inuenietis sic ,vrbem vos intrare Circa ‡ .Bamah † in

13 בבמה: [g]כבאכם העיר כן תמצאון

non quia :vescendum ad Bamah in ascendat antequam ,eum

אתו בטרם יעלה הבמתה לאכל כי לא־

,sacrificio benedicet ipse quia ,eum venire vsque populus comedet

יאכל העם עד־באו כי־הוא יברך הזבח

eum quia ,ascendite nunc Et .inuitati † comedent postea

אחרי־כן יאכלו הקראים ועתה עלו כי־אתו

ipsis :ciuitatem ascenderunt Et .eum inuenietis die sicut

14 כהיום תמצאון אתו: [h]ויעלו העיר המה

egrediens † Semuel ecce & ,ciuitatis medium in ingredientibus

באים בתוך העיר והנה שמואל יצא

.Bamah in ascendendum ad eorum occursum in

לקראתם לעלות הבמה:

,vna die ,Semuel aurem reuelauerat Dominus Et

15 ויהוה גלה את־אזן שמואל יום אחד

cras tempus Secundum ‖ :Dicendo ,Saul venire ante

לפני בוא־שאול לאמר:

16 כעת מחר

eum vnges ,Biniamin terra de virum te ad mittam

אשלח אליך איש מארץ בנימן ומשחתו

faciet saluum & :Israel meum populum super ducē in

לנגיד על־עמי ישראל [i]והושיע את־

per montem
‖ per
per
$ erant * per
* erat
[a] הלך
timeat
* est
† per
‡ ambulemus.
[b] נגד
est vt afferamus * est
[b] שור
& respondit
[c] ענה
† quarta pars
Olim
* quando ibat
[d] פנה [e] הלך
olim
‖ est
in qua erat
cliuum
aquam;
est hic
[f] ענה
ante te;
$ est
† excelso,
‡ Cum ingressi fueritis
[g] בוא
donec veniat,
† hi qui sunt
hac hora,
[h] עלה
per
† egrediebatur
vt ascenderet
antequam veniret
‖ Hoc tempore
[i] ישע

,meū populum respexi quia ;Pelistim manu de meum populum

עמי מיד פלשתים כי ראיתי את־עמי

respoxit Semuel Et .me ad eius clamor venit quia

17 כי באה צעקתו אלי: ושמואל ראה

quem vir Ecce :ei respondit Dominus & ,Saul

את־שאול ויהוה ענהו הנה האיש אשר

.meum populum in cohibebit iste ;te ad dixi

אמרתי אליך זה יעצר בעמי:

:dixit & ,portæ medio in Semuel ad Saul accessit Et

18 [k]ויגש שאול את־שמואל בתוך השער ויאמר

?Videntis domus * hic vbi ,mihi nunc $ Indica

הגידה־נא לי אי זה בית הראה:

‖ Ego :dixit & ,Saul ad Semuel respondit Et

19 ויען שמואל את־שאול ויאמר אנכי

mecum comedetis & ,Bamah in meas facies ad ascende :Videns

הראה עלה לפני הבמה ואכלתם עמי

,tuo corde in † quod omne & :manè in te dimittam & :hodie

היום ושלחתיך בבקר וכל אשר בלבבך

die ‖ tibi pereuntibus asinabus * Et .tibi annunciabo

20 אגיד לך: ולאתנות האבדות לך היום

quia ,eis tuum cor ponas ne ,dierum tertio

שלשת הימים אל־[l]תשם את־לבך להם כי

,tibi nonne ?Israel desiderabile omne cui & :sunt inuentæ

נמצאו ולמי כל־חמדת ישראל הלוא לך

:dixit & .Saul respondit Et ?tui patris domui omni &

21 ולכל בית אביך: [m]ויען שאול ויאמר

,Israel tribubus minoribus de ego Iemini filius Nonne

הלוא בן־ימיני אנכי מקטני שבטי ישראל

tribus familis omnibus præ minima mea familia &

ומשפחתי הצערה מכל־משפחות שבטי

;hoc verbum secundum me ad es locutus quid vt & ?Biniamin

בנימן ולמה דברת אלי כדבר הזה:

,eius puerum & Saul ipsum Semuel assumpsit Et

22 [n]ויקח שמואל את־שאול ואת־נערו

capite in locum eis dedit & :cubiculum in eos introduxit &

ויביאם לשכתה [o]ויתן להם מקום בראש

.viri triginta fermè ipsi & ,inuitatorum

הקרואים והמה כשלשים איש:

quam ,distributionem Da :coquo Semuel Dixitque

23 ויאמר שמואל לטבח תנה את־המנה אשר

.tecum eam pone ,te ad dixi quam :tibi dedi

נתתי לך אשר אמרתי אליך שים אתה עמך:

,eum super * quod & ,armum mactator leuauit Et

24 [p]וירם הטבח את־השוק והעליה

pone residuum ‡ Ecce :dixit & ,Saul facies ad † posuit &

וישם לפני שאול ויאמר הנה הנשאר שים־

,tibi seruatum statutum tempus in * quia ,comede ,suæ facies ad

לפניך אכל כי למועד שמור־לך

cum Saul comeditque :vocaui populum :dicendo

לאמר העם קראתי ויאכל שאול עם־

Bamah † de Descenderuntque .illa die in Semuel

25 שמואל ביום ההוא: וירדו מהבמה

.tectum super Saul cum est locutus & ,ciuitatem ‡

העיר וידבר עם־שאול על־הגג:

vocauit & ,auroram ascendere circa ‡ ,fuit & :manicarunt † Et

26 וישכימו ויהי [q]כעלות השחר ויקרא

?te dimittam & ,Surge :dicendo ,tectum ad Saul ad Semuel

שמואל אל־שאול הגג לאמר קומה ואשלחך

Semuel & ,ipse ,ipsi ambo sunt egressi & ,Saul surrexit &

ויקם שאול ויצאו שניהם הוא ושמואל

,vrbis extremum in descendentibus Ipsis .foras

27 החוצה: המה יורדים בקצה העיר

transeat & ,puero Dic :Saul ad dixit Semuel &

ושמואל אמר אל־שאול אמר לנער ויעבר

te faciā audire & ,die sicut ‖ sta tu & :transiuit & ;nostras facies ad

לפנינו ויעבר ואתה עמד כיום ואשמיעך

.Dei verbum

את־דבר אלהים:

allocutus est eum:
dominabitur populo meo.
[k] נגש
$ quæso * est
‖ sum
ante me
† est
* pro
‖ tertio adhinc die.
[l] שום
[m] ענה
sum
minor
[n] לקח
cœnaculum:
[o] נתן
qui erant
partem,
coquus
* erat
[p] רום
† ante
‡ quod remāsit $ ante te,
* pro hoc tempore inuitauit:
† excelso
‡ in
† surrexerunt manè:
‡ cùm ascenderet aurora,
[q] עלה
הגגה ק
vt
ante nos,
‖ hac hora,

CAP. X.

super effudit & ,olei lenticulam Semuel cepit Et

1 ויקח שמואל את־[r]פך השמן [s]ויצק על־

Tulit autem
[r] פכך [s] יצק

cessauit prophetare, [a]כלה [b]נבה

.Bamah in venit & ,prophetando à consummauit Et

13 [a]ויכל [b]מהתנבות ויבא הבמה׃

Quò :eius puerum ad & ,eum ad Saul patruus dixit Et

14 ויאמר דוד שאול אליו ואל־נערו אן

vidimus & ,asinas quærendum Ad :dixit & ?abiistis

הלכתם ויאמר לבקש את־האתנות ונראה

† essent

.Semuel ad venimus & ,† non quòd

כי־אין ונבוא אל־שמואל׃

quæso

quid ,mihi nunc Indica :Saul patruus dixit Et

15 [c]נגד ויאמר דוד שאול [c]הגידה־נא לי מה־

ad Saul Dixitque .Semuel vobis dixit

16 אמר לכם שמואל׃ ויאמר שאול אל־

essent inuentæ quòd ,nobis indicauit Indicando :suum patruum

דודו הגד הגיד לנו כי נמצאו

vt

quod ,ei indicauit non regni verbum & ;asinæ

האתנות ואת־דבר המלוכה לא־הגיד לו אשר

conuocauit

populum Semuel acciuit Et .Semuel dixerat

17 אמר שמואל׃ ויצעק שמואל את־העם

filios ad Dixitque .Mispah in Dominum ad

18 אל־יהוה המצפה׃ ויאמר אל־בני

Ego :Israel Deus Dominus dixit Sic :Israel

ישראל כה־אמר יהוה אלהי ישראל אנכי

vos liberaui & ,Ægypto ex Israel feci ascendere

[d]נצר העליתי את־ישראל ממצרים [d]ואציל אתכם

regnorum omnium manu de & ,Ægyptiorum manu de

מיד מצרים ומיד כל־הממלכות

ac eorum qui opprimebant

abiecistis hodie vos Et .vos opprimentium

19 הלחצים אתכם׃ ואתם היום מאסתם את־

saluat

omnibus ab vos saluans ipse qui ,vestrum Deum

[e]ישע אלהיכם אשר־הוא [e]מושיע לכם מכל־

Sed

regem Quia :ei dixistisque ;vestris angustiis & ,vestris malis

[f]רוע [g]צור [f]רעותיכם [g]וצרתיכם ותאמרו לו כי־מלך

* pone

Domini facies ad ‖ state nunc & :nos super pones

‖ coram Domino

[h]תשים עלינו ועתה התיצבו לפני יהוה

[h]שום

Semuel applicuit Et .vestra millia ad & ,vestras tribus ad *

20 לשבטיכם ולאלפיכם׃ ויקרב שמואל

* per

.Biniamin tribus est capta & :Israel tribus omnes

את כל־שבטי ישראל וילכד שבט בנימן׃

per

,suas familias ad Biniamin tribum applicuit Et

21 ויקרב את־שבט בנימן למשפחתו

תיו

:Chis filius Saul est captus & ,Mathri familia est capta &

ק

ותלכד משפחת המטרי וילכד שאול בן־קיש

.est inuentus non & ,eum quæsieruntque

ויבקשהו ולא נמצא׃

consuluerunt ‡ Dominum,

adhuc esset venturus an ,Domino in ‡ adhuc interrogauerunt Et

22 [i]בוא וישאלו־עוד ביהוה [i]הבא עוד

ad latet ‡ ipse ecce :Dominus dixit Et ?vir illuc

‡ abscondit se inter

הלם איש ויאמר יהוה הנה־הוא נחבא אל־

* tuleruntque

;inde eum ceperuntque * ,cucurrerunt Et .vasa

23 [k]כלה [l]רוץ [k]הכלים׃ [l]וירצו [m]ויקחהו משם

[m]לקח

,populo omni præ fuit altus † & :populi medio in stetit &

† altior

ויתיצב בתוך העם ויגבה מכל־העם

ad Semuel Dixitque .suprà & ,suo humero ab

24 משכמו ומעלה׃ ויאמר שמואל אל־

,Dominus eo in elegerit quem vidistis Num :populum omnem

[n]ראה כל־העם [n]הראיתם אשר בחר־בו יהוה

‖ est similis

,populus omnis ouarunt * & ?populo omni in ipse sicut ‖ non quia

* clamauerunt

כי אין כמהו בכל־העם [o]וירעו כל־העם

[o]רוע

.rex Viuat :dixerunt ac

[p]חיה ויאמרו [p]יחי המלך׃

legem

iudicium populum ad Semuel est locutus Et

25 וידבר שמואל אל־העם את משפט

coram Domino:

:Domini facies ad reposuit & ,libro in scripsit & ;regni

המלכה ויכתב בספר [q]וינח לפני יהוה

[q]ינח

.suam domum in virum ,populum omnem Semuel dimisit &

quemlibet

וישלח שמואל את־כל־העם איש לביתו׃

,Ghibhah in suam domum in iuit Saul etiam Et

26 וגם־שאול הלך לביתו גבעתה

Deus tetigerat quorum ,exercitus eo cum ierunt &

וילכו עמו החיל אשר־נגע אלהים

impij

Quid :dixerunt profectu absque ‡ filij Et .eorum cor in

בלבם׃ ובני בליעל אמרו מה־

te vnxit quia Nonne :dixit ac ,eum est osculatus & ,eius caput

ראשו וישקהו ויאמר הלא כי־משחך

?ducem in suam hæreditatem super Dominus

יהוה על־נחלתו לנגיד׃

Cùm ambulaueris

homines duos inuenies & ,me apud de ‡ hodie te abeundo In

‡ à

2 בלכתך היום מעמדי ומצאת [a]שני אנשים

[a]שנה

Selsach in Biniamin termino in ,Rachel sepulchro cum *

* iuxta sepulchrum

עם־קברת רחל בגבול בנימן בצלצח

ieras quas ,asinæ sunt Inuentæ :te ad dicentque

ואמרו אליך נמצאו האתנות אשר הלכת

negotium

,asinarum verba tuus pater dimisit ecce & ;quærendum ad

לבקש והנה נטש אביך את־דברי האתנות

timet † pro

?meo filio † faciam Quid :dicendo ,vobis est sollicitus &

ודאג לכם לאמר מה אעשה לבני׃

Elon ad vsque venies & ,vltrà & ,inde præteribis Et

[b]בוא

3 וחלפת משם והלאה [b]ובאת עד־אלון

ascendentes viri tres ibi te reperient & ,Tabor

[c]עלה

תבור ומצאוך שם שלשה אנשים [c]עלים

‖ in

,hœdos tres portans vnus ,Bethel ‖ Deum ad

אל־האלהים בית־אל אחד נשא שלשה גדיים

* alius

portans vnus ‡ & ,panis tortas tres portans vnus * &

ואחד נשא שלשת ככרות לחם ואחד נשא

‡ salutabunt te cum

tibi dabunt & ,pace in tibi optabunt ‡ Et .vini vtrem

4 נבל־יין׃ ושאלו לך לשלום ונתנו לך

.eorum manu de accipies & ,panes duos

שתי־לחם ולקחת מידם׃

in quo sunt

ibi quo ,Dei collem ad venies Postea

5 אחר כן תבוא אל־גבעת האלהים אשר־שם

quando ingredieris

,vrbem illuc te ingredi secundum ,erit & :Pelistim præsides

[d]היה

נצבי פלשתים [d]ויהי כבאך שם העיר

,Bamah de descendentium prophetarum choro occurres * &

* obuium habebis cœtum

ופגעת חבל נביאים ירדים מהבמה

† ante eos erunt lyra.

ipsi & ,cithara & ,tibia & ,tympanum & ,nebel eorum facies ad † &

[e]תפף

ולפניהם נבל [e]ותף וחליל וכנור והמה

‖ requiescet

,Domini spiritus te super prosperabit ‖ Et .prophetantes

6 מתנבאים׃ וצלחה עליך רוח יהוה

* efficieris vir alter.

.alterum virum in conuerteris * & ,eis cum prophetabis &

והתנבית עמם ונהפכת לאיש אחר׃

fac ,tibi ista signa venerint cùm ,erit Et

[f]ותיר

7 והיה כי תבאינה האתות האלה לך עשה

‡ est.

.‡ tecum Deus quia ,tua manus inuenerit quod tibi

לך אשר־תמצא ידך כי האלהים עמך׃

ante me

ego ecce & ,Ghilgal in meas facies ad descendes Et

[f]פנה

8 וירדת [f]לפני הגלגל והנה אנכי

‡ descendo

sacrificandum ad ,ascensiones ascendere faciendum * ad te ad descendens ‡

* offerendum holocausta,

ירד אליך להעלות עלות לזבח

† donec veniam

me venire vsque † ,expectabis diebus septem :pacificorū sacrificia

[g]יחל

זבחי שלמים שבעת ימים [g]תוחל עד־בואי

‖ ostendam

.facias quæ tibi notificabo ‖ & ,te ad

[h]ידע

אליך [h]והודעתי לך את אשר תעשה׃

* cùm vertisset

cum à abeundum ad suum humerum cum vertendo in * ,fuit Et

" vt abiret

9 והיה בהפנתו שכמו [i]ללכת מעם

[i]הלך

venerunt & ,alterum cor Deus ei vertit & ,Semuel

שמואל ויהפך־לו אלהים לב אחר ויבאו

.illa die in hæc signa omnia

כל־האתות האלה ביום ההוא׃

cunetis

prophetarum funis ecce & ;collem ad illuc Veneruntque

10 ויבאו שם הגבעתה והנה חבל־נבאים

requieuit

,Dei spiritus eum super prosperauit & :eius occursum in

לקראתו ותצלח עליו רוח אלהים

qui nouerat

eum sciens omnis fuit Et .eorum medio in prophetauit &

[k]ידע

11 ויתנבא בתוכם׃ ויהי כל־[k]יודעו

‡ &

prophetis cum ecce & ,viderunt & ,nudiustertius ‡ heri ab

[l]ראה

מאתמול שלשום [l]ויראו והנה עם־נבאים

‡ vnusquisque

Quid :suum socium * ad vir ‡ populus dixitque ;prophetabat

* proximum

נבא ויאמר העם איש אל־[m]רעהו מה־

[m]ראה

?prophetis in † Saul etiam num ?Chis filio fuit hoc

† inter prophetas?

זה היה לבן־קיש הגם שאול בנביאים׃

?eorum pater quis Et :dixit & ,inde vir respondit Et

[n]ענה

12 [n]ויען איש משם ויאמר ומי אביהם

versum est

?prophetas inter Saul etiam Num :parabolam in fuit propterea

[o]היה

על־כן [o]היתה למשל הגם שאול בנבאים׃

ei attulerunt non & ,eum despexerunt & ,iste nos saluabit

12 יֹשִׁעֵנוּ זֶה ᵃוַיִּבְזֻהוּ וְלֹא־הֵבִיאוּ לוֹ

.surdus veluti fuit & ;munus ‡

מִנְחָה ᵇוַיְהִי כְּמַחֲרִישׁ׃

ᵃ ‡ munera: ᵇ הָיָה

CAP. XI. יא

est castrametatus & :Hammonites Nachas ascendit Et

1 ᶜוַיַּעַל נָחָשׁ הָעַמּוֹנִי ᵈוַיִּחַן

ad Iabes viri omnes dixerunt & :Ghilhad Iabes super

עַל־יָבֵישׁ גִּלְעָד וַיֹּאמְרוּ כָּל־אַנְשֵׁי יָבֵישׁ אֶל־

.tibi seruiemus & ,fœdus nobis Excide :Nachas

נָחָשׁ כְּרָת־לָנוּ בְרִית וְנַעַבְדֶךָּ׃

ᶜעָלָה ᵈחָנָה contra — Percute nobiscum

hoc in :Hammonites Nachas eos ad Dixitque

2 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם נָחָשׁ הָעַמּוֹנִי בְּזֹאת

:dextrum ‖ oculum omnem vobis effodiendo in vobis excidam *

אֶכְרֹת לָכֶם בִּנְקוֹר לָכֶם כָּל־עֵין יָמִין

.Israel omni super † opprobrium istud ponámque

ᵉוְשַׂמְתִּיהָ חֶרְפָּה עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃

*percutiā fœdus vobiscum ‖dextri lateris ‡ in — ᵉ שׂוּם ‡ concede

nobis Remitte ‡ :Iabes seniores eum ad Dixeruntque

3 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו זִקְנֵי יָבֵישׁ ᶠהֶרֶף לָנוּ

terminum omnem in nuncios mittemus & ,dies septem

שִׁבְעַת יָמִים וְנִשְׁלְחָה מַלְאָכִים בְּכֹל גְּבוּל

.te ad egrediemur & ,nos saluans ‡ non si & :Israel

יִשְׂרָאֵל וְאִם־אֵין ᵍמוֹשִׁיעַ אֹתָנוּ וְיָצָאנוּ אֵלֶיךָ׃

ᶠ רָפָה — ‡ fuerit qui seruet — ᵍ יָשַׁע *nuncij in

sunt locuti & ,Saul Ghibhath legati * Venerúntque

4 וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים גִּבְעַת שָׁאוּל וַיְדַבְּרוּ

populus omnis leuauerunt & :populi auribus in verba

הַדְּבָרִים בְּאָזְנֵי הָעָם ʰוַיִּשְׂאוּ כָל־הָעָם

veniens Saul ecce Et .fleuerunt & ,suum vocem

5 אֶת־קוֹלָם ⁱוַיִּבְכּוּ׃ וְהִנֵּה שָׁאוּל בָּא

‡ Quid :Saul dixit & ,agro ex boum ‡ post

אַחֲרֵי הַבָּקָר מִן־הַשָּׂדֶה וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מַה־

virorum verba ei narrauerunt & :flebunt quia ,populo

לָּעָם כִּי יִבְכּוּ וַיְסַפְּרוּ־לוֹ אֶת־דִּבְרֵי אַנְשֵׁי

ʰ נָשָׂא veniebat — ⁱ בָּקָר ‡boues ‡ est — flent:

Saul super Dei spiritus prosperauit Et .Iabes

6 יָבֵישׁ׃ וַתִּצְלַח רוּחַ־אֱלֹהִים עַל־שָׁאוּל

eius nasus ‡ est iratus & ;hæc verba ipsum audiendo in

בְּשָׁמְעוֹ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה ᵏוַיִּחַר אַפּוֹ

misit & ,illud truncauit & ,boum iugum Cepitque | .valde

7 מְאֹד׃ וַיִּקַּח צֶמֶד בָּקָר וַיְנַתְּחֵהוּ וַיְשַׁלַּח

:dicendo legatorum manu in † Israel terminum omnem in

בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל בְּיַד הַמַּלְאָכִים ׀ לֵאמֹר

;Semuel post & ,Saul post exiens ipse ‡ non Qui

אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יֹצֵא אַחֲרֵי שָׁאוּל וְאַחַר שְׁמוּאֵל

super Domini pauor cecidit & .eius boui ‡ fiet sic

כֹּה יֵעָשֶׂה לִבְקָרוֹ ˡוַיִּפֹּל פַּחַד־יְהוָה עַל־

.vnus vir tanquam sunt egressi & ,populum

הָעָם וַיֵּצְאוּ כְּאִישׁ אֶחָד׃

transiuit — cùm audisset *furor — ᵏ חָרָה — ‡Tulitque par boum, & in frusta cecidit † per manum nunciorum, ‡ exierit — ‡bobus — ˡ נָפַל

Israel filij fuerunt & :Bezech in eos visitauit Et

8 וַיִּפְקְדֵם בְּבָזֶק וַיִּהְיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל

.millia triginta Iehudah vir & ,millia trecenta

שְׁלֹשׁ ᵐמֵאוֹת אֶלֶף וְאִישׁ יְהוּדָה שְׁלֹשִׁים אָלֶף׃

dicetis Sic :venientibus legatis Dixeruntque

9 וַיֹּאמְרוּ לַמַּלְאָכִים הַבָּאִים כֹּה תֹאמְרוּן

,salus vobis erit Cras :Ghilhad Iabes viro

לְאִישׁ יָבֵישׁ גִּלְעָד מָחָר תִּהְיֶה־לָכֶם תְּשׁוּעָה

nunciauerunt & legati ‡ venerunt & .Solem incalescendo in †

ⁿבְּחֹם הַשָּׁמֶשׁ וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּידוּ

.sunt lætatique .Iabes viris

לְאַנְשֵׁי יָבֵישׁ וַיִּשְׂמָחוּ׃

recensuit — viri — ᵐ מֵאָה — nuncijs qui venerant: — viris — † cùm incaluerit Sol ‡ nuncij. — כחום ק — ⁿ חָמַם

,vos ad exibimus ‖ Cras :Iabes viri dixerunt Et

10 וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי יָבֵישׁ מָחָר נֵצֵא אֲלֵיכֶם

.vestris oculis in bonum ‡ omne iuxta nobis facietis &

ᵒוַעֲשִׂיתֶם לָּנוּ כְּכָל־הַטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם׃

populum Saul disposuit & ,crastino à * fuit Et

11 וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּשֶׂם שָׁאוּל אֶת־הָעָם

castrametationis † medium in sunt ingressi & .capita tria *

שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיָּבֹאוּ בְתוֹךְ־הַמַּחֲנֶה

vsque Hammon percusserunt & ,matutina custodia in

בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר ᵖוַיַּכּוּ אֶת־עַמּוֹן עַד־

non & ,sunt dispersi & residui ‡ ,fuit & :diem incalescere ‡

ᑫחֹם הַיּוֹם ʳוַיְהִי הַנִּשְׁאָרִים ᶠוַיָּפֻצוּ וְלֹא

‖ Mane quod bonū est — ᵒ עָשָׂה — *in † castrorū in vigilia matutina, — ᵖ נָכָה ‖ חֹם — †dum incalesceret dies: ‡ qui remanserant — ʳ הָיָה ᶠ פּוּץ

remanserunt * in eis duo pariter. Dixitque populus

12 נִשְׁאֲרוּ־בָם ᵃשְׁנַיִם יָחַד׃ וַיֹּאמֶר הָעָם

ad Semuel: Quis ‖ dicens, Saul regnabit super nos?

אֶל־שְׁמוּאֵל מִי הָאֹמֵר שָׁאוּל יִמְלֹךְ עָלֵינוּ

date viros, & faciemus mori eos.

תְּנוּ הָאֲנָשִׁים וּנְמִיתֵם׃

*ex — ᵃ שְׁנַיִם — ‖est qui dicit, Num

Dixitque Saul: Non morietur vir † in die hac;

13 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לֹא־יוּמַת אִישׁ בַּיּוֹם הַזֶּה

quia hodie fecit Dominus salutem in Israel.

כִּי הַיּוֹם עָשָׂה־יְהוָה ᵇתְּשׁוּעָה בְּיִשְׂרָאֵל׃

†quisquam — ᵇ יָשַׁע

Dixitque Semuel ad populum: Venite, & eamus

14 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם לְכוּ וְנֵלְכָה

in Ghilgal, & innouemus ibi regnum. Et abierunt

15 הַגִּלְגָּל וּנְחַדֵּשׁ שָׁם הַמְּלוּכָה׃ וַיֵּלְכוּ

omnis populus in Ghilgal, & regnare fecerunt ibi Saul

כָל־הָעָם הַגִּלְגָּל וַיַּמְלִכוּ שָׁם אֶת־שָׁאוּל

ad facies Domini in Ghilgal, & sacrificauerunt ibi victimas

לִפְנֵי יְהוָה בַּגִּלְגָּל וַיִּזְבְּחוּ־שָׁם זְבָחִים

pacificas ad facies Domini: & lætatus est ibi Saul, & omnes

שְׁלָמִים לִפְנֵי יְהוָה וַיִּשְׂמַח שָׁם שָׁאוּל וְכָל־

viri Israel vsque valdè.

אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל עַד־מְאֹד׃

coram Domino — coram Domino: — vehementissimè,

CAP. XII. יב

Et dixit Semuel ad vniuersum Israel: Ecce

1 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה

audiui in voce vestra in omnibus quæ dixistis mihi,

שָׁמַעְתִּי ᶜבְקֹלְכֶם לְכֹל אֲשֶׁר־אֲמַרְתֶּם לִי

& feci regnare super vos regem. Et nunc ecce rex

2 וָאַמְלִיךְ עֲלֵיכֶם מֶלֶךְ׃ וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ ׀

† ambulans ad facies vestras & ego senui, & incanui; & filij mei

מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵיכֶם וַאֲנִי זָקַנְתִּי ᵈוָשַׂבְתִּי וּבָנַי

ecce ipsi ‡ vobiscum: & ego ambulaui ‡ ad facies vestras

הִנָּם אִתְּכֶם וַאֲנִי הִתְהַלַּכְתִּי לִפְנֵיכֶם

ab adolescentia mea vsque ad diem hanc. Ecce * ego:

3 מִנְּעֻרַי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה׃ הִנְנִי

respondete in me coram Domino; & coram ‖ Vncto eius,

עֲנוּ בִי נֶגֶד יְהוָה וְנֶגֶד מְשִׁיחוֹ אֶת־

† bouem ‡ cuius ceperim, & asinum ‡ cuius acceperim, &

שׁוֹר ׀ מִי לָקַחְתִּי וַחֲמוֹר מִי לָקַחְתִּי וְאֶת־

* quem oppresserim, quem contriuerim, & de manu

מִי עָשַׁקְתִּי אֶת־מִי רַצּוֹתִי וּמִיַּד־

‖ cuius ceperim propitiationem: & occultauerim oculos meos † in eo;

מִי לָקַחְתִּי כֹפֶר וְאַעְלִים עֵינַי בּוֹ

& restituam vobis. Et dixerunt: Non ‡ oppressisti nos, nec

4 ᵉוְאָשִׁיב לָכֶם׃ וַיֹּאמְרוּ לֹא עֲשַׁקְתָּנוּ וְלֹא

contriuisti nos, neque ‡ cepisti de manu viri * quippiam.

ᶠרַצּוֹתָנוּ וְלֹא־לָקַחְתָּ מִיַּד־אִישׁ מְאוּמָה׃

Dixitque ad eos: Testis ‖ Dominus † in vos, & testis

5 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עֵד יְהוָה בָּכֶם וְעֵד

Vnctus eius die hac; quòd non inuenerītis in manu mea

מְשִׁיחוֹ הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא מְצָאתֶם בְּיָדִי

quippiam. & dixit: Testis. Dicitque Semuel ad

6 מְאוּמָה וַיֹּאמֶר ᵍעֵד׃ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־

populum: ‡ Dominus qui * fecit Mosch, &

הָעָם יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־

Aharon, & qui ascendere fecit patres vestros de terra

אַהֲרֹן וַאֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת־אֲבֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ

Aegypti. Et nunc state, ‖ & diiudicer vobiscum

7 מִצְרָיִם׃ וְעַתָּה הִתְיַצְּבוּ וְאִשָּׁפְטָה אִתְּכֶם

ad facies Domini cum omnibus iustitiis Domini quas

לִפְנֵי יְהוָה אֵת כָּל־צִדְקוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־

fecit vobiscum, & cum patribus vestris.

עָשָׂה אִתְּכֶם וְאֶת־אֲבוֹתֵיכֶם׃

Cum ingressus esset Iahacob * Aegyptum, & clamauerunt

8 כַּאֲשֶׁר־בָּא יַעֲקֹב מִצְרָיִם וַיִּזְעֲקוּ

patres vestri ad Dominum: misitque Dominus Mosch,

אֲבֹתֵיכֶם אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה

& Aharon; & eduxerunt patres vestros ex Aegypto,

וְאֶת־אַהֲרֹן וַיּוֹצִיאוּ אֶת־אֲבֹתֵיכֶם מִמִּצְרַיִם

& habitare fecerunt eos in loco isto.

ʰוַיֹּשִׁבוּם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃

vocem vestrā — ᶜ קוֹל — †graditur coram vobis: — ᵈ שׂוּב — ‡ sunt ‡coram vobis *adsum — testificamini contra ‖Christo † vtrum ‡ cuiusquam intulerim, ‡ cuiusquam * cuiquam vim intulerim, quenquā | cuiusquam tulerim pretiū, †ab ‡ vim intulisti nobis, — ᵉ שׁוּב ᶠ רָצַץ — ‡ tulisti * cuiusquam | est † aduersus ‡ Christus — ᵍ עוֹד ‡ est *magnificauit — ‖vt — coram Domino de — *in — ʰ יָשַׁב

9 וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּמְכֹּר אֹתָם בְּיַד
Et obliti sunt Domini Dei sui: & vendidit eos in manu
(tradidit)
סִיסְרָא שַׂר־צְבָא חָצוֹר וּבְיַד־פְּלִשְׁתִּים
Sisera principis militiæ Chasor, & in manu Pelistim,
וּבְיַד מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלָּחֲמוּ בָּם׃
& in manu regis Moab, & pugnauerunt in eos.
(cum eis.)

10 וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר חָטָאנוּ
Clamaueruntque ad Dominum, ac dixerunt: Peccauimus,
(ויאמרו ק)
כִּי עָזַבְנוּ אֶת־יְהוָה וַנַּעֲבֹד אֶת־
quia dereliquimus Dominum, & seruiuimus
הַבְּעָלִים וְאֶת־הָעַשְׁתָּרוֹת וְעַתָּה הַצִּילֵנוּ מִיַּד
Behalim, & Hastharoth: & nunc libera nos de manu
(נצל a)
אֹיְבֵינוּ וְנַעַבְדֶךָּ׃ וַיִּשְׁלַח יְהוָה
inimicorum nostrorum, & seruiemus tibi. Misitque Dominus

11 אֶת־יְרֻבַּעַל וְאֶת־בְּדָן וְאֶת־יִפְתָּח וְאֶת־שְׁמוּאֵל
Ierubbahal, & Bedan, & Iphtach, & Semuel:
וַיַּצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב
& eruit vos de manu inimicorum vestrorum, à circuitu,
(vndique)
וַתֵּשְׁבוּ בֶּטַח׃ וַתִּרְאוּ כִּי נָחָשׁ מֶלֶךְ
& habitastis confidenter. Et vidistis quòd Nachas rex

12 בְּנֵי־עַמּוֹן בָּא עֲלֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ לִי לֹא
filiorum Hammon venit super vos, & dixistis mihi, Nequaquam,
(contra)
כִּי־מֶלֶךְ יִמְלֹךְ עָלֵינוּ וַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
sed rex regnabit super nos: & Dominus Deus vester
מַלְכְּכֶם׃ וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם
‡ rex vester. Et nunc ecce rex quem elegistis,
(‡ erat.)

13 אֲשֶׁר שְׁאֶלְתֶּם וְהִנֵּה נָתַן יְהוָה עֲלֵיכֶם מֶלֶךְ׃
quem petistis: & ecce dedit Dominus super vos regem.
(posuit)

14 אִם־תִּירְאוּ אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֹתוֹ
Si timueritis Dominum, & seruieritis ei,
וּשְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלוֹ וְלֹא תַמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה
atque audieritis in voce eius, & non * irritaueritis os Domini,
(vocem; * exasperaueritis)
וִהְיִתֶם גַּם־אַתֶּם וְגַם־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־מָלַךְ
& eritis etiam vos, & † etiam rex qui regnabit
(ambulabitis; tum † tum; מרה b; היה c)
עֲלֵיכֶם אַחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ וְאִם־לֹא
super vos, post Dominum Deum vestrum. Et si non

15 תִשְׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה וּמְרִיתֶם אֶת־פִּי יְהוָה
audieritis || in voce Domini, * & irritaueritis os Domini,
(|| vocem; * sed exasperaueritis)
וְהָיְתָה יַד־יְהוָה בָּכֶם וּבַאֲבֹתֵיכֶם׃
& erit manus Domini in vos, & in ‡ patres vestros.
(‡ contra)

16 גַּם־עַתָּה הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת־הַדָּבָר הַגָּדוֹל
Etiam nunc state, & videte * verbum magnum,
(* rem grandem)
הַזֶּה אֲשֶׁר יְהוָה עֹשֶׂה לְעֵינֵיכֶם׃
hoc, quid Dominus † faciens in oculis vestris.
(hanc, quam † facit)

17 הֲלוֹא קְצִיר־חִטִּים הַיּוֹם אֶקְרָא אֶל־
Nonne messis | frumentorum hodie? Inuocabo ad
(| frumentacea est; חנט d)
יְהוָה וְיִתֵּן קֹלוֹת וּמָטָר וּדְעוּ וּרְאוּ כִּי־
Dominum, & dabit * voces, & pluuiam: & scitote & videte quòd
(* tonitrua; ידע f; ראה e)
רָעַתְכֶם רַבָּה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם בְּעֵינֵי יְהוָה
malum vestrum ‡ multum quod fecistis in oculis Domini,
(‡ est)
לִשְׁאוֹל לָכֶם מֶלֶךְ׃
petendo vobis regem.

18 וַיִּקְרָא שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה וַיִּתֵּן יְהוָה
Et clamauit Semuel ad Dominum; deditque Dominus
קֹלֹת וּמָטָר בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּירָא כָל־הָעָם
voces, & pluuiam in die illa: & timuit omnis populus
(tonitrua,)
מְאֹד אֶת־יְהוָה וְאֶת־שְׁמוּאֵל׃ וַיֹּאמְרוּ
valde Dominum, & Semuel. Dixeruntque

19 כָל־הָעָם אֶל־שְׁמוּאֵל הִתְפַּלֵּל בְּעַד־עֲבָדֶיךָ
omnis populus ad Semuel: Ora pro seruis tuis
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאַל־נָמוּת כִּי־יָסַפְנוּ
ad Dominum Deum tuum, vt non moriatur: quia addidimus
עַל־כָּל־חַטֹּאתֵינוּ רָעָה לִשְׁאֹל לָנוּ מֶלֶךְ׃
super omnibus peccatis nostris malū, ‡ petendum nobis regem.
(‡ vt peteremus)

20 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם אַל־תִּירָאוּ
Dixitque Semuel ad populum: Ne timeatis;
אַתֶּם עֲשִׂיתֶם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת אַךְ
vos fecistis omne malum hoc: veruntamen
אַל־תָּסוּרוּ מֵאַחֲרֵי יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֶת־יְהוָה
ne declinetis à * post Dominum, & seruietis Domino
(* tergo Domini, sed seruite)
בְּכָל־לְבַבְכֶם׃ וְלֹא תָּסוּרוּ כִּי אַחֲרֵי
in toto corde vestro. Et non † declinetis post
(† (inquam))

21 הַתֹּהוּ אֲשֶׁר לֹא־יוֹעִילוּ וְלֹא יַצִּילוּ כִּי־תֹהוּ
vana, quæ non proderunt nec eruent, quia vanitas
(idola declinabitis; תהה a; נצל b)
הֵמָּה׃ כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה אֶת־
* ipsa. Quoniam non derelinquet Dominus
(* sunt.; נטש c)

22 עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוֹאִיל
populum suum propter nomen suum magnum: quia † voluit
(† iurauit.; יאל d)
יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם׃ גַּם אָנֹכִי
Dominus facere vos sibi in populum. Etiam ego:
(‡ nō declinquam vos: * vt peccem ‡ vt cessem)

23 חָלִילָה לִּי מֵחֲטֹא לַיהוָה מֵחֲדֹל לְהִתְפַּלֵּל
absit mihi * à peccando Domino, ‡ à cessando orare
בַּעַדְכֶם וְהוֹרֵיתִי אֶתְכֶם בְּדֶרֶךְ הַטּוֹבָה וְהַיְשָׁרָה׃
pro vobis: doceboque vos in via bona & recta.
(viam bonam & rectam.; ישר e)

24 אַךְ יְראוּ אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֹתוֹ
Veruntamen timete Dominum, & seruite ei
(ירא f)
בֶּאֱמֶת בְּכָל־לְבַבְכֶם כִּי רְאוּ אֵת אֲשֶׁר־
in veritate in toto corde vestro: quia videte quòd
(אמן g; ראה h)
הִגְדִּל עִמָּכֶם׃ וְאִם־הָרֵעַ תָּרֵעוּ
magnificè fecit vobiscum. Et si malefaciendo malefeceritis:
(רוע i)

25 גַּם־אַתֶּם גַּם־מַלְכְּכֶם תִּסָּפוּ׃
etiam vos, etiam rex vester, peribitis.
(ספה k)

CAP. XIII. יג

1 בֶּן־שָׁנָה שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ וּשְׁתֵּי שָׁנִים
Filius ‡ anni Saul, * in regnando ipsum † & duobus annis
(‡ Veluti * erat innocēs † quando regnauit:)
מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּבְחַר־לוֹ שָׁאוּל
regnauit super Israel. Et elegit sibi Saul
(שנה l)

2 שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִיִּשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ עִם־שָׁאוּל
tria millia ex Israel: & fuerunt cum Saul
(היה m)
אַלְפַּיִם בְּמִכְמָשׂ וּבְהַר בֵּית־אֵל וְאֶלֶף
duo millia in Michmas, & in monte Bethel; & mille
הָיוּ עִם־יוֹנָתָן בְּגִבְעַת בִּנְיָמִין וְיֶתֶר
fuerunt cum Ionathan in Ghibhath Biniamin; & residuum
הָעָם שִׁלַּח אִישׁ לְאֹהָלָיו׃
populi dimisit, virum | in tentoria sua.
(vnumquemq;; | tabernacula)

3 וַיַּךְ יוֹנָתָן אֵת נְצִיב פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר
Et percussit Ionathan præsidem Pelistim, * qui
(* erat; נצב n)
בְּגֶבַע וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים וְשָׁאוּל תָּקַע בַּשּׁוֹפָר
in Ghebah, & audierunt Pelistim: & Saul clanxit in tuba
בְּכָל־הָאָרֶץ לֵאמֹר יִשְׁמְעוּ הָעִבְרִים׃
in omni terra, dicendo: Audiant Hebræi.
(per totam terram,)

4 וְכָל־יִשְׂרָאֵל שָׁמְעוּ לֵאמֹר הִכָּה שָׁאוּל
Et omnis Israel audierunt, dicendo: Percussit Saul
אֶת־נְצִיב פְּלִשְׁתִּים וְגַם־נִבְאַשׁ יִשְׂרָאֵל
præsidem Pelistim, & etiam fœtuit Israel
(abominatus est)
בַּפְּלִשְׁתִּים וַיִּצָּעֲקוּ הָעָם אַחֲרֵי שָׁאוּל הַגִּלְגָּל׃
in Pelistim: & sunt acciti populus post Saul in Ghilghal.
(congregati)

5 וּפְלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל
Et Pelistim sunt collecti ad pugnandum cum Israel,
(congregati)
שְׁלֹשִׁים אֶלֶף רֶכֶב וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים פָּרָשִׁים
triginta millia currus, & sex millia equitum,
(curruum,)
וְעָם כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־הַיָּם לָרֹב
& populus sicut arena quæ ‡ super labium maris in multitudine:
(‡ est iuxta littus; ספר o; רבב p)
וַיַּעֲלוּ וַיַּחֲנוּ בְמִכְמָשׂ קִדְמַת
& ascenderunt, & castrametati sunt in Michmas, ad orientem
(עלה q; חנה r)
בֵּית אָוֶן׃ וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל רָאוּ כִּי צַר־
Beth-auen. Et ‡ vir Israel viderunt quòd * angustia
(‡ viri * esset; ראה s; צור t)

6 לוֹ כִּי נִגַּשׂ הָעָם וַיִּתְחַבְּאוּ הָעָם
sibi, quia coarctatus erat populus: & absconderunt se populus
בַּמְּעָרוֹת וּבַחֲוָחִים וּבַסְּלָעִים וּבַצְּרִחִים
in speluncis, & in munitionibus, & in petris, & in turribus,
וּבַבֹּרוֹת׃ וְעִבְרִים עָבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן
& in cisternis. Et Hebræi transierunt Iarden

7 אֶרֶץ גָּד וְגִלְעָד וְשָׁאוּל עוֹדֶנּוּ בַגִּלְגָּל
† terram Ghad & Ghilhad: & Saul | adhuc ipse in Ghilghal,
(† in; | erat)
וְכָל־הָעָם חָרְדוּ אַחֲרָיו׃
& omnis populus intremuerunt post eum.
(moti sunt secundum)

8 וַיּוֹחֶל שִׁבְעַת יָמִים לַמּוֹעֵד אֲשֶׁר
Et expectauit septem dies ad tempus statutum quod
(ויוחל ק)
שְׁמוּאֵל וְלֹא־בָא שְׁמוּאֵל הַגִּלְגָּל וַיָּפֶץ
* Semuel, & non venit Semuel in Ghilghal; & est dispersus
(* dixerat; יחל u; יעד x; פוץ y)
הָעָם מֵעָלָיו׃
populus ‡ desuper eo.
(‡ ab)

:pacifica & ,ascensionem ‖ me ad facite Accedere :Saul Dixitque
9 ויאמר שאול [a]הגשו אלי העלה והשלמים
facere ascendere cum complere vt ‡ ,fuit Et .ascensionem fecit ascendere †&
10 ויעל [b]העלה: ויהי [c]ככלתו להעלות
Saul est egressus & ,venit Semuel ecce & ,ascensionem
העלה והנה שמואל בא ויצא שאול
Quid :Semuel dixit Et .ei benedicendum ‡ ad eius occursum in
11 לקראתו לברכו: ויאמר שמואל מה
dispergebatur quod vidi Quia :Saul Dixitque fecisti
עשית ויאמר שאול כי [e]ראיתי כי־נפץ [d]
statutum tempus ad veniebas non tu & ,me desuper * populus
העם מעלי ואתה לא־באת למועד
.Michmas collecti Pelistim & :dierum
הימים ופלשתים נאספים מכמש:
,Ghilgal in me ad Pelistim descendent Nunc :dixi Et
12 ואמר עתה ירדו פלשתים אלי הגלגל
feci ascendere &,mihi feci vim ‡ & ,oraui non Domini facies †&
ופני יהוה לא חליתי [f]ואתאפק ואעלה
,Saul ad Semuel dixit Et .ascensionem
13 העלה: ויאמר שמואל אל־שאול
,tui Dei Domini praeceptum seruasti non :es factus stultus ‡
נסכלת לא שמרת את־מצות יהוה אלהיך
Dominus stabilierat nunc quia * tibi praecepit quod
אשר [g]צוך כי עתה [h]הכין יהוה את־
.seculum in vsque Israel ad ‖ tuum regnum
ממלכתך אל־ישראל עד־עולם:
Dominus quaesiuit ,stabit non tuum regnum nunc Et
14 ועתה ממלכתך לא־תקום בקש יהוה
ducem in Dominus ei praecepit & ,suum cor secundum virum sibi
לו איש כלבבו ויצוהו יהוה לנגיד
tibi praecepit quod seruasti non quia :suum populum super
על־עמו כי לא שמרת את אשר־צוך:
Ghilgal de ascendit & Semuel surrexit Et .Dominus
15 יהוה: [i]ויקם שמואל ויעל מן־הגלגל
,populum Saul visitauit & :Biniamin Ghibhath in
גבעת בנימן ויפקד שאול את־העם
.viros sexcentos ferme secum inuentos
הנמצאים עמו [k]כשש מאות איש:
,eis cum inuentus † populus & ,eius filius Ionathan & ,Saul Et
16 ושאול ויונתן בנו והעם הנמצא עמם
sunt castrametati Pelistim & ;Biniamin Ghebah in sedentes
ישבים בגבע בנימן ופלשתים [l]חנו
castrametatione e corrumpens est egressus Et .Michmas in
במכמש: ויצא המשחית ממחנה
respiciebat vnum caput :capitibus tribus † Pelistim
17 פלשתים שלשה ראשים הראש אחד יפנה
.Suhal terram ad ,Ophrah viam ad
אל־דרך עפרה אל־ארץ שועל:
:Beth choron viam * respiciebat vnum ‡ caput Et
18 והראש אחד יפנה דרך בית חרון
super prospicientem † termini viam respiciebat vnum ‖ caput &
והראש אחד יפנה דרך הגבול הנשקף על־
.desertum ad Sebohim ‡ vallem
גי [m]הצבעים המדברה:
,Israel terra tota in inueniebatur non faber Et
19 וחרש לא ימצא בכל ארץ ישראל
Hebraei faciant forte Ne ,Pelistim dixerant quia
כי־אמר פלשתים פן [n]יעשו העברים
omnis Descendebantque .lanceam aut gladium
חרב או חנית: 20 וירדו כל־
,suum vomerem vir acuendum ad ‖ ,Pelistim ad Israel
ישראל הפלשתים ללטוש איש את [o]מחרשתו
.suum fossorium ‡ & ,suam securim & ,suum ligonem &
ואת־[p]אתו ואת־קרדמו ואת מחרשתו:
,ligonibus & ,vomeribus ora (habens,) lima erat Et
21 והיתה הפצירה פים למחרשת ולאתים
,statuendum ad & ,securibus & ,tridentibus &
ולשלש קלשון ולהקרדמים [q]ולהציב
est repertus non & ,praelij die in fuit Et .stimulum
22 הדרבן: והיה ביום מלחמת ולא נמצא
cum ‡ qui populi omnis manu in lancea & ,gladius
חרב וחנית ביד כל־העם אשר את־

Afferte
‖ holocaustum
[a] נגש
† obtulit holocaustum.
‡ cum cóplevisset offerre holocaustum,
[b] עלה
[c] כלה
[d] עשה
‡ salutandum cum.
[e] ראה
* à congregati erant in
† faciem
‡ roboraui me, & obtuli holocaustum,
[f] חלה
Stultè egisti
[g] צוה [h] כון
* vtique
‖ super
vt sit dux
[i] קום
recensuit
qui inueniebatur
[k] מאה
† qui est
manebant
[l] חנה
vastator ex castris
† cum
‡ aliud * ad
‖ aliud vertebat se ad
‡ quae respicit contra
‡ regulorum siue basiliscorum
[m] גיא
אמרו
ק
[n] עשה
‖ vt acueret vnusquisque
[o] חרש
‡ sarculum
[p] אר
acuendum
[q] יצב
erat

Ionathan & ,Saul ipsi est repertus & ‖ :Ionathan cum & ,Saul
שאול ואת־יונתן ותמצא לשאול וליונתן
ad † Pelistim praefectus est egressus Et .eius filio
23 בנו: [a]ויצא מצב פלשתים אל־
.Michmas transitum
מעבר מכמש:

CAP. XIIII. יד

ad Saul filius Ionathan dixit & ,dies Fuitque
1 ויהי היום ויאמר יונתן בן־שאול אל־
stationem ‖ ad transeamus & ,Ito :sua vasa ferentem * puerum
הנער נשא [b]כליו לכה ונעברה אל־מצב
.indicauit non suo patri & ,isto transitu a qua † Pelistim
פלשתים אשר מעבר הלז ולאביו לא [c]הגיד:
malogranato sub Ghibhah extremo in sedens ‡ Saul Et
2 ושאול יושב [d]בקצה הגבעה תחת הרמון
sexcenti ferme ‖ ,secum * qui populus & :Mighron in ‡ quod
אשר במגרון והעם אשר עמו [e]כשש מאות
.Ichabod fratris Achitub filius Achijah Et .viri
3 איש: ואחיה בן־אחטוב אחי אי־כבוד
portans Siloh in Domini sacerdos ,Heli filij ,Pinechas filij
בן־פינחס בן־עלי כהן יהוה בשלה נשא
.Ionathan abiisset quod sciebat non populus & :Ephod
אפוד והעם לא ידע כי הלך יונתן:
transire Ionathan quaerebat quibus ,transitus inter Et
4 ובין המעברות אשר בקש יונתן לעבר
,inde transitu a ‖ petrae dens * Pelistim stationem super ‡
על־מצב פלשתים [f]שן־הסלע מהעבר מזה
,Boses † vnius nomen & :inde transitu a ‡ petrae dens &
ושן־הסלע מהעבר מזה ושם האחד בוצץ
statio vnius Dentis * .Sench ‡ vnius ‡ nomen &
ושם האחד סנה: 5 השן האחד [g]מצוק
.Ghebah contra meridie a vnius ‖ & ,Michmas contra aquilone ab
מצפון מול מכמש והאחד מנגב מול גבע:
,Ito :sua vasa ferentem † puerum ad Ionathan Dixitque
6 ויאמר יהונתן אל־הנער [h]נשא כליו לכה
forte :istorum incircuncisorum stationem ‡ ad transeamus &
ונעברה אל־[k]מצב הערלים האלה אולי
restrictio ‖ Domino * non quia nobis * Dominus faciet
יעשה יהוה לנו כי אין ליהוה מעצור
.pauco in ‡ vel ,multo in † seruandi
[l]להושיע ברב או במעט:
* quod omne Fac :vasa ferens ‡ ei Dixitque
7 ויאמר לו נשא כליו עשה כל־אשר
.tuum cor secundum tecum ego ‖ ecce :tibi diuerte :tuo corde in
בלבבך נטה לך הנני עמך כלבבך:
ad transeuntes † nos Ecce :Ionathan Dixitque
8 ויאמר יהונתן הנה אנחנו עברים אל־
.eos ad ‡ nos manifestabimus & ,viros
האנשים [m]ונגלינו אליהם:
nos attingere vsque Silete ‡ :nos ad dixerint ita Si
9 אם־כה יאמרו אלינו [n]דמו עד־[o]הגיענו
.eos ad ascendamus non & :nos subter * stemus & ,vos ad
אליכם ועמדנו תחתינו ולא נעלה אליהם:
,ascendamus & ,nos ad Ascendite :dixerint sic si Et
10 ואם־כה יאמרו [p]עלו עלינו ועלינו
.signum nobis hoc & :nostra manu in Dominus eos dedit ‖ quia
כי־נתנם יהוה בידנו וזה־לנו האות:
dixeruntque .Pelistim stationem ad ‡ ipsi ambo sunt reuelati Et †
11 ויגלו שניהם אל־מצב פלשתים ויאמרו
foraminibus de egredientes ‡ Hebraei Ecce :Pelistim
פלשתים הנה עברים יצאים מן־[q]החרים
stationis † viri responderunt ‖ Et .ibi latitarant quibus *
אשר התחבאו־שם: 12 [r]ויענו אנשי המצבה
Ascendite :dixerunt & ;eius vasa ferente cum ‡ & ,Ionathan eum
את־יונתן ואת־נשא כליו ויאמרו עלו
Ionathan dixitque .verbum ‡ vos faciemus scire & ,nos ad
אלינו [s]ונודיעה אתכם דבר ויאמר יונתן
eos tradidit quia ,me post Ascende :sua vasa ferentem *
אל־נשא כליו עלה אחרי כי־נתנם
.Israel manu in Dominus
יהוה ביד ישראל:

‡ tantùm
† vt
[a] יצא
transiret vltra
* armigerum suum: Veni,
‖ praefectum
† qui est trans locum istum,
[b] כלה [c] נגד
‡ manebat
[d] קצה
‡ est * erat
‖ erant
[e] כאה
portabat
per quos
‡ ad praefectum
* erat ‖ in
[f] שנן
‖ in † luxum,
† alterius
‡ rubus,
* Dens vnus stabat
[g] צוק
‖ alter
† armigerum suum: Veni,
[h] כלה [i] ולך
‡ praefectum
[k] יצב
‡ salutem per nos, * est
‖ prohibitio
† cum multis
‡ in paucis.
[l] ישע
‡ armiger suus
* est
‖ sum
† transimus
‡ eis,
[m] גלה
‡ Expectate donec attingamus
[n] דמם [o] נגע
* in loco nostro,
[p] עלה
‖ tradidit
† Apparuerunt autem
‡ praefecto
‡ egrediuntur
[q] חור
* in quibus se absconderant.
‖ locuti sunt
† praefecti ad
[r] ענה
‡ armigerum
‡ rem.
[s] ידע
* armigerum suum:

,suis pedibus *super* & ,suis manibus *super* Ionathan ascendit Et
13 ויעל יונתן על־ידיו ועל־רגליו
,Ionathan *facies ad* | ceciderunt & ;eum post *eius vasa ferens* † &
ונשא כליו אחריו ויפלו לפני יונתן
.eum post *interficiens* *eius vasa ferentis* * &
ונשא כליו [a] ממותת אחריו׃
,Ionathan percussit qua ,prima plaga fuit Et
14 ותהי [b] המכה הראשנה אשר הכה יונתן
sulci *medio* ‡ in quasi ,virorum viginti ferè ,*eius vasa ferens* $ &
ונשא כליו כעשרים איש [c] כבחצי מענה
,agro in ,*castrametatione* * in pauor fuit Et .agri *iugeri*
15 צמד שדה׃ [d] ותהי חרדה במחנה בשדה
etiam ,expauerunt *corruptor & statio* † :populo omni in &
ובכל־העם [e] המצב והמשחית חרדו גם־
.*Dei* *trepidationem* ‖ in fuit & ,terra est commota & ;ipsi
המה ותרגז הארץ ותהי לחרדת אלהים׃
,Biniamin Ghibhath in Saul speculatores respexerunt Et
16 [f] ויראו [g] הצפים לשאול בגבעת בנימן
.*quassari* $ & ,abibat & ,dissoluebatur *tumultus* * ecce &
והנה ההמון נמוג וילך והלם׃
Visitate * :secum ‡ qui populum ad Saul Dixitque
17 ויאמר שאול לעם אשר אתו פקדו־
ecce & ,*visitauerunt &* ,*nobiscum* † ex ierit quis ,videte & ,nunc
נא וראו מי הלך מעמנו ויפקדו והנה
.eius *vasa ferens* * & ,Ionathan | non
אין יונתן ונשא כליו׃
;Dei arcam *accedere Fac* $:Achiiah ad Saul Dixitque
18 ויאמר שאול לאחיה [h] הגישה ארון האלהים
filij & ‡ ,illa die in Dei arca erat quia
כי־היה ארון האלהים ביום ההוא ובני
ad Saul loquebatur adhuc ,fuit Et .Israel
19 ישראל׃ ויהי עד דבר שאול אל־
ibat & ,Pelistim *castrametatione in qua turba* & ,sacerdotem
הכהן וההמון אשר במחנה פלשתים וילך
:sacerdotem ad Saul Dixitque .multiplicabatur & ,eundo
הלוך [i] ורב ויאמר שאול אל־הכהן
omnis & ,Saul est *accitus* Et ;tuam manum Recollige
20 אסף ידך׃ ויזעק שאול וכל־
ecce & ;prœlium ad vsque venerunt & ,secum *qui populus
העם אשר אתו ויבאו עד־המלחמה והנה
magna contritio .suum proximum in *viri* gladius erat
היתה חרב איש ברעהו [k] מהומה גדולה
heri *sicut* * Pelistæis ‖ fuerant † Hebræi Et .valde
21 מאד׃ והעברים היו לפלשתים כאתמול
castrametationem ‡ in eis cum ascenderant qui ,nudiustertius $
שלשום אשר עלו עמם במחנה
† qui Israel cum *existendum ad* ,*ipsi etiam & :*circum*
סביב וגם־המה להיות עם־ישראל אשר
Israel *vir* *omnis* | Et .Ionathan & ,Saul cum
22 עם־שאול ויונתן׃ וכל איש ישראל
quòd audierunt ,Ephraim monte in *latitantes* *
המתחבאים בהר־אפרים שמעו כי־
illos *post* ipsi etiam *adhæserunt* & ;Pelistim fugerent
[l] נסו פלשתים וידבקו גם־המה אחריהם
illa die in Dominus seruauit Et .prœlio in
23 במלחמה׃ [m] ויושע יהוה ביום ההוא
.Bethauen *transiit* *bellum* & :Israel
את־ישראל והמלחמה עברה את־בית און׃
adiurauerat & :illa die in *exigebatur* Israel vir Et
24 ואיש־ישראל נגש ביום ההוא [n] ויאל
qui ,vir Maledictus :dicendo ,populum Saul
שאול את־העם לאמר ארור האיש אשר־
.meis inimicis de vlciscar vt ,vesperam ad vsque panem comederit
יאכל לחם עד־הערב ונקמתי מאיבי
.panem populus omnis gustauit non &
ולא־טעם כל־העם לחם׃
mel erátque ;siluam in venerunt *terra* $ omnis Et
25 וכל־הארץ [o] באו ביער [p] ויהי דבש
in populus est ingressus Et .agri *facies* *super* ‡
על־[q] פני השדה׃ ויבא העם אל־
faciens † attingere non & ,*mellis* *ambulatio* * ecce & ;siluam
26 היער והנה הלך דבש ואין־[r] משיג

† armiger eius ‖ coram
* armigero eius interficiente
[a] מורת
[b] נכרת
$ armiger eius ‡ spatio medio iugeris * castris;
[c] חצה [d] חית
† præfectus & vastator
[e] יצב
‖ pauore grandi.
[f] ראה [g] צפה
* multitudo $ frangebatur, ‡ erat
* Numerate
† nobis & recensuerunt.
| erat * armiger
$ Applica
[h] נגש
‡ cum filiis
multitudo quæ erat in castris
[i] רבב
congregatus
* erat
vniuscuiusque
[k] הים
† qui | cum * ab $ & ‡ castra per circuitum, * reuersi sunt, vt essent † erant | omnes viri
* qui absconderant se
persecuti sunt
[l] נוס
[m] ישע
bellatores transierunt
coarctatus erat
[n] יאל
$ populus terræ
[o] בוא [p] היה
‡ in superficie
[q] פנה
* decurrebat mel,
† fecit
[r] נשג

populus timebat quia ,suum os ad suam manum
ידו אל־[a] פיו כי־ירא העם את־
quando adiurando in audierat non Ionathan Et .iuramentum
27 השבעה׃ ויונתן לא־שמע בהשביע
extensionis ‡ extremitatem misitque ;populum *suum patrem*
אביו את־העם וישלח את־[b] קצה [c] המטה
;mellis fauum in illam intinxit & ,sua manu in * quæ
אשר בידו ויטבל אותה ביערת הדבש
.eius oculi *viderunt* † & ,suum os ad suam manum couuertit &
וישב ידו אל־פיו [d] ותראנה עיניו׃
adiurauit Adiurando :dixit & ,populo de vir respondit Et
28 [e] ויען איש מהעם ויאמר השבע השביע
qui vir Maledictus :dicendo ,populum tuus pater
אביך את־העם לאמר ארור האיש אשר־
.populus *est defessus* & :hodie panem comederit
יאכל לחם היום [f] ויעף העם׃
.*terram* meus pater Turbauit :Ionathan Dixítque
29 ויאמר יונתן עכר אבי את־הארץ
paululû gustaui quia ,mei oculi sunt illuminati quia ,nunc videte
ראו־נא כי־[g] ארו עיני כי טעמתי מעט
comedisset comedendo *vtinam quia Etiam* .huius mellis
30 דבש הזה׃ אף כי לוא אכל אכל
;reperit *quod* * ,suorum inimicorum *spolio* | de populus hodie
היום העם משלל איביו אשר מצא
?Pelistim in plaga creuisset *non nunc quia* $
כי־עתה לא־רבתה [h] מכה בפלשתים׃
Michmas à Pelistim in illa die in percusserunt Et
31 ויכו ביום ההוא בפלשתים ממכמש
.valde populus est fatigatus & :Aialon ad ‡
אילנה ויעף העם מאד׃
,*bouem &* ,*pecus ceperunt &* ,*spolium* † ad populus *fecit* * Et
32 [i] ויעש העם אל־שלל [k] ויקחו צאן ובקר
populus comedítque :terram in mactauerunt & ;bouis filios &
ובני בקר וישחטו ארצה ויאכל העם
Ecce :dicendo ,Sauli nunciauerunt Et .sanguine *super* |
33 על־הדם׃ [l] ויגידו לשאול לאמר הנה
,dixit & .sanguine *super* $ comedendo Domino *peccantes* * populus
העם חטאים ליהוה לאכל על־הדם ויאמר
.magnum lapidem hodie me ad voluite :estis Præuaricati
בגדתם [m] גלו־אלי היום אבן גדולה׃
dicetis & ,populum in Dispergimini :Saul Dixítque
34 ויאמר שאול [n] פצו בעם ואמרתם
,suum *agnum* *vir* & † ,suum bouê *vir* * me ad *accedere Facite* ‡ :eis
להם [o] הגישו אלי איש שורו ואיש שיהו
Domino peccabitis non & ,vescemini & ,*hoc in* | mactabitis &
ושחטתם בזה ואכלתם ולא־תחטאו ליהוה
vir * populus omnis attulerunt & .*sanguinem* *ad* comedendo
לאכל אל־הדם ויגשו כל־העם איש
.ibi mactauerunt & ,*noctu* sua manu in suum bouem
שורו בידו הלילה וישחטו־שם׃
cœpit illud :Domino altare Saul ædificauit Et
35 [p] ויבן שאול מזבח ליהוה אתו [q] החל
:Saul Dixítque .Domino altare ædificare
36 לבנות מזבח ליהוה׃ ויאמר שאול
deprædemur & ,noctu Pelistim post Descendamus
[r] נרדה אחרי פלשתים לילה [s] ונבזה
eis *in* $ relinquamus non & ,manè illucescat donec ,eos *in*
בהם עד־אור הבקר ולא־נשאר בהם
.fac tuis oculis in *bonum* Omne :dixerunt & .virum
איש ויאמרו כל־הטוב בעיניך עשה׃
.Deum ad huc Accedamus :sacerdos Dixítque
ויאמר הכהן נקרבה הלם אל־האלהים׃
post descendam Num :*Deo in* * Saul *interrogauit* ‡ Et
37 וישאל שאול באלהים הארד אחרי
non & ?Israel manu in eos trades num ?Pelistim
פלשתים [s] התתנם ביד ישראל ולא [t] נתן
Accedite :Saul Dixítque .illa die in ei respondit
38 [u] ענהו ביום ההוא׃ ויאמר שאול [u] גשו
quo in videte & ,scitote & :populi anguli omnes huc
הלם כל [x] פנות העם [y] ודעו [z] וראו במה
.hodie hoc peccatum sit
היתה החטאת הזאת היום׃

[a] פרה
quando adiurauit pater suus
‡ virgæ
[b] קצה [c] נטה
* erat
† illuminati sunt
[d] ראה
ותארנה ק
[e] עוף
defecit
[f] עוף
populum terræ.
[g] אור
Quanto magis si
| spoliis
* quæ
$ nunc, nónne
[h] נכה
‡ vsque
* diuertit, † spolia, & tulerunt oues, & boues,
ויעט ק
השלל ק
| cum
[i] עשה
[k] לקח [l] נגד
$ peccant
[m] גלל
[n] פוץ
‡ Adferte
* vnusquisque
† pecus
| hîc
[o] נגש
cũ sanguine:
* vnusquisque in nocte,
[p] בנה [q] חלל
[r] ירד [s] בזז
$ ex
quod bonum est
‡ consuluit
* Deum:
[t] נתן
[u] ענה [u] נגש
[x] פנן [y] ידע
[z] ראה

quia ,Israel *saluans* Dominus viuit Quia
39 כי חי־יהוה המושיע את־ישראל כי
.morietur moriendo ,quia meo filio Ionathan in illud fuerit si
אם־ישנו ביונתן בני כי מות ימות
.populo omni ex * ei respondit non &
ואין ענהו מכל־העם:
transitu in eritis Vos :Israel vniuersum ad Dixitque
40 ויאמר אל־כל־ישראל אתם תהיו לעבר
.*vno transitu* in erimus meus filius Ionathan & ,ego & ,vno
אחד ואני ויונתן בני נהיה לעבר אחד
.fac ,tuis oculis in *Bonum* :Saul ad populus dixerúntque
ויאמרו העם אל־שאול הטוב בעיניך עשה:
:Israel Deum Dominum ad Saul dixit Et
41 ויאמר שאול אל־יהוה אלהי ישראל
populus & ;Saul & ,Ionathan est deprehensus & .*integritatem* Da
הבה תמים וילכד יונתן ושאול והעם
inter & me inter* Proiicite :Saul Dixitque .sunt egressi
42 יצאו: ויאמר שאול הפילו ביני ובין
.Ionathan est deprehensus & :meum filium Ionathan
יונתן בני וילכד יונתן:
quid mihi Indica :Ionathan ad Saul Dixitque
43 ויאמר שאול אל־יונתן הגידה לי מה
gustaui Gustando :ait & ,Ionathan ei indicauit & .feceris
עשיתה ויגד־לו יונתן ויאמר טעם טעמתי
:mellis paululum ,mea manu in* quæ ,*extensionis extremitate in*
בקצה המטה אשר־בידי מעט דבש
† faciat Sic :Saul Dixitque ? moriar ego ecce
הנני אמות: ויאמר שאול כה־יעשה 44
.Ionathan morieris moriendo quia ,addat sic & ,Deus
אלהים וכה יוסף כי־מות תמות יונתן:
,morietur Ionathan Nunquid :Saul ad populus Dixitque
45 ויאמר העם אל־שאול היונתן ימות
:Israel in hanc magnam salutem fecit qui
אשר עשה הישועה הגדולה הזאת בישראל
eius capitis capillo de ceciderit si ,Dominus *viuens* :absit
חלילה חי־יהוה אם־יפל משערת ראשו
.hac die fecit Deo cum quia ,terram in
ארצה כי־עם־אלהים עשה היום הזה
.mortuus est non & ,Ionathan populus redemerunt &
ויפדו העם את־יונתן ולא־מת:
Pelistim & :Pelistim post de Saul ascendit Et
46 ויעל שאול מאחרי פלשתים ופלשתים
regnum cepit Saul Et .suum locum in abierunt
הלכו למקומם: ושאול לכד המלוכה 47
suos inimicos omnes in *circum* pugnauit & :Israel super
על־ישראל וילחם סביב בכל־איביו
reges in & ,Edom in & ,Hammon filios in & ,Moab in
במואב ובבני־עמון ובאדום ובמלכי
respiciebat * quæ * ,omnibus in & :Pelistim in & ,Sobah
צובה ובפלשתים ובכל אשר־יפנה
;Hamalec percussit & ,*virtutem fecit* ‖ Et .*condemnabat*
48 ירשיע: ויעש חיל ויך את־עמלק
.eum diripientis manu de Israel eruit &
ויצל את־ישראל מיד שסהו:
,Malchi suah & ,Isui & ,Ionathan ,Saul filij fuerunt Et
49 ויהיו בני שאול יונתן וישוי ומלכי־שוע
,Merab primogenitæ nomen ,eius filiarum duarum nomen &
ושם שתי בנתיו שם הבכירה מרב
,Saul vxoris nomen Et .Michal minoris nomen &
50 ושם הקטנה מיכל: ושם אשת שאול
eius militiæ principis nomen & :Achimahats filiæ ,Achinoham
אחינעם בת־אחימעץ ושם שר־צבאו
,Saul pater Chis Et .Saul patrui Ner filius ,Abiner
51 אבינר בן־נר דוד שאול: וקיש אבי־שאול
.Abiel ‖ filius ,Abner pater Ner & ‖ erat
ונר אבי־אבנר בן־אביאל:
omnibus Pelistim *super* forte bellum fuit Et
52 ותהי המלחמה חזקה על־פלשתים כל
,potentem virum omnem Saul vidit & :Saul diebus
ימי שאול וראה שאול כל־איש גבור
.se ad eum *collegit &* ,*virtutis* filium omnem & robustum &
וכל־בן־חיל ויאספהו אליו:

a חיה b ישע qui saluat · quispiam · c היה latere · latere altero, · Quod bonum est · perfectionem, · * sortem · d נפל · e נגד · f קצה g נטה cum summitate virgæ, * erat † mihi · h חיה i נפל viuit · k פדה l מות · m עלה · per circuitum contra · contra · contra ‡ ad * se vertebat viriliter agebat. ‖ congregauit exercitum. · n עשה · o נכה · p נצל · q שסה · r שנה · s שור · ‖ erat · contra · t היה · aggregauit

CAP. XV. טו

Dominus misit Me :Saul ad Semuel dixit Et
1 ויאמר שמואל אל־שאול אתי שלח יהוה
:Israel super suum populum super regem in te *vnguendum ad*
למשחך למלך על־עמו על־ישראל
.Domini verborum vocem *ad* audi nunc &
ועתה שמע לקול דברי יהוה:
quod *Recensui* :exercituum Dominus dicit Sic
2 כה אמר יהוה צבאות פקדתי את אשר־
,via in illi posuit quid :Israel ipsi Hamalec fecit
עשה עמלק לישראל אשר־שם לו בדרך
persuties † & ,vade Nunc .Aegypto ex *ipsum ascendendo in*
3 בעלתו ממצרים: עתה לך והכיתה
non & :ei † quæ omnia perderis & :Hamalec
את־עמלק והחרמתם את־כל־אשר־לו ולא
,mulierem ad vsque viro à interficies *&* :*eo super* ‡ parces
תחמל עליו והמתה מאיש עד־אשה
camelo à ,agnum ad vsq; & boue à *sugentem* ‡ ad vsq; & ,paruulo à
מעולל ועד־יונק משור ועד־שה מגמל
,populum Saul congregauit Et .asinum ad vsque &
4 ועד־חמור: וישמע שאול את־העם
decem & ,*peditis* † millia ducenta ,Thelaim ‖ in eos *recensuit* * &
ויפקדם בטלאים מאתים אלף רגלי ועשרת
.Iehudah *viri* ‖ millia
אלפים את־איש יהודה:
est insidiatus & :Hamalec ciuitatem ad vsque Saul venit Et
5 ויבא שאול עד־עיר עמלק וירב
,recedite ,Ite :Chinæum ad Saul Dixitque .*torrente in*
6 בנחל: ויאמר שאול אל־הקיני לכו סרו
,eo cum te *deleam* * fortè ne ,Hamalechitarũ medio de descendite
רדו מתוך עמלקי פן־אספך עמו
Israel filiis omnibus cum misericordiam fecisti tu &
ואתה עשיתה חסד עם־כל־בני ישראל
medio de Chinæus recessit & :Ægypto ex *eos ascendendo in* ‖
בעלותם ממצרים ויסר קיני מתוך
Chauilah à ,Hamalech Saul percussit Et .Hamalech
7 עמלק: ויך שאול את־עמלק מחוילה
.Aegypti *facies super* ‡ quæ ,Sur † te veniente
בואך שור אשר על־פני מצרים:
omnem & ,viuum Hamalech regem Agag Cepitque
8 ויתפש את־אגג מלך־עמלק חי ואת־כל־
Saul pepercit Et .gladij *os ad* ‡ interfecit populum
9 העם החרים לפי־חרב: ויחמל שאול
,*bouis &* ,*pecoris bonitatem super* ‖ & ,Agag *super* * populus &
והעם על־אגג ועל־מיטב הצאן והבקר
,bonum *omne super &* ,*agnos super &* ,*pinguium &*
והמשנים ועל־הכרים ועל־כל־הטוב
contemptibile *opificium omne &* † :ea perdere noluerunt &
ולא אבו החרימם וכל־המלאכה נמבזה
.perdiderunt illud ,dissolutum &
ונמס אתה החרימו:
:dicendo Semuel ad Domini verbum fuit Et
10 ויהי דבר יהוה אל־שמואל לאמר:
quia ,regem *in* Saul regem constituerim quod me Pœnitet
11 נחמתי כי־המלכתי את־שאול למלך כי־
est iratus & :cõfirmauit non mea verba & ;me *post* à est auersus
שב מאחרי ואת־דברי לא הקים ויחר
.nocte tota Dominum ad clamauit & ;Semuel *in*
לשמואל ויזעק אל־יהוה כל־הלילה:
:manè *in* Saul occursum in Semuel *manicauit* Et
12 וישכם שמואל לקראת שאול בבקר
Saul Venit :dicendo ,Semuel ipsi fuit nunciatúmque
ויגד לשמואל לאמר בא־שאול
,transiuit & ,circuiuit & ,*manum* sibi cõstituit ecce & ,Charmel in
הכרמלה והנה מציב לו יד ויסב ויעבר
ad Semuel Venitque .Ghilgal in descenditque
13 וירד הגלגל: ויבא שמואל אל־
Domino † tu Benedictus :Saul ei dixit & ;Saul
שאול ויאמר לו שאול ברוך אתה ליהוה
.Domini verbum statui
הקימתי את־דבר יהוה:

vt vngerem · Recordatus sum eius · quando ascendebat ‡ percute · a עלה b נכה † sunt ‡ ei, sed · c מות ‡ lactentem, · * numerauit ‖ agnu † peditum, · d מאה ‖ virorum certauit in valle. · e בוא f רוב vel ארב · g סור ‡ disperdam · h אסף · ‖ quãdo ascenderunt · i עלה · k נכה † in ‡ est contra faciem · ‡ acie · * ipsi ‖ bonis pecoribus, & bobus, & pinguibus, & agnis, & in omni quod erat † quicquid autem erat · l יטב m אבה · n מסס · o היה · p שוב q קום contra · r חרה surrexit · s נגד locum · t יצב u סבב · x ירד y בוא † à · z קום

huius pecoris vox quæ Et :Semuel Dixítque
14 ויאמר שמואל ומה קול־הצאן הזה
?audiens ‡ ego quam bouis vox ‡ & ,meis auribus in
באזני וקול הבקר אשר אנכי שמע׃
quia ;ea adduxerunt Hamalechitis Ex :Saul Dixítque
15 ויאמר שאול מעמלקי הביאום אשר
pro ,bouis & ,pecoris bonitate super populus pepercit
חמל העם על־[a]מיטב הצאן והבקר למען
.perdidimus residuum & :tuo Deo Domino sacrificare
זבח ליהוה אלהיך ואת־היותר החרמנו׃
indicabo & ,Permitte :Saul ad Semuel Dixítque
16 ויאמר שמואל אל־שאול [b]הרף [c]ואגידה
.nocte me ad Dominus est locutus quæ tibi
לך את אשר דבר יהוה אלי הלילה
Nónne :Semuel Dixítque .Loquere :ei Dixítque
17 ויאמרו לו דבר׃ ויאמר שמואל הלוא
Israel tribuum caput ,tuis oculis in tu † paruus si*
אם־קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל
?Israel super regem in Dominus te vnxítque :tu ‖
אתה וימשחך יהוה למלך על־ישראל׃
anathematizabis & ,Abi * :dixítque ,via in Dominus te misit Et
18 וישלחך יהוה בדרך ויאמר לך והחרמתה
ad vsque ‡ eum in pugnabis ‡ & ,Hamalech peccatores
את־החטאים את־עמלק ונלחמת בו עד־
voce in audiuisti * non quid vt Et .eos ipsos consumere
19 [d]כלותם אתם׃ ולמה לא־שמעת בקול
oculis in malum fecisti & ,spolium † ad diuertisti sed ,Domini
יהוה [e]ותעט אל־השלל [f]ותעש הרע בעיני
Quod ‖ :Semuel ad Saul Dixítque ?Domini
20 יהוה׃ ויאמר שאול אל־שמואל אשר
qua via in * ambulaui & ,Domini voce in audiui
שמעתי בקול יהוה [g]ואלך בדרך אשר־
,Hamalech regem Agag adduxi & ;Dominus me misit
שלחני יהוה ואביא את־אגג מלך עמלק
.perdidi Hamalech &
ואת־עמלק החרמתי׃
initium bouem & pecus ,spolio ‡ de populus cepit Et ‡
21 [h]ויקח העם מהשלל צאן ובקר ראשית
.Ghilgal in tuo Deo Domino immolandum ad ,anathematis
החרם לזבח ליהוה אלהיך בגלגל׃
,ascensionibus * in Domini voluntas Nunquid :Semuel dixit Et
22 ויאמר שמואל החפץ ליהוה [i]בעלות
audire ‖ ecce ?Domini voce in audire sicut † ,victimis &
וזבחים כשמע בקול יהוה הנה שמע
?arietum adipe præ intendere :bonum sacrificio præ
מזבח טוב להקשיב מחלב אילים׃
,mendacium ‡ & ,rebellio * diuinationis peccatum Quia
23 כי חטאת־קסם [k]מרי ואון
Domini verbum reprobasti * quòd eò :transgredi Theraphim ‡ &
ותרפים הפצר יען מאסת את־דבר יהוה
:Semuel ad Saul Dixítque .rege à te reprobauit † &
24 וימאסך ממלך׃ ויאמר שאול אל־שמואל
;tua verba & ,Domini os ‖ sum transgressus quia ,Peccaui
חטאתי כי־עברתי את־[l]פי־יהוה ואת־דבריך
.eorum voce in audiui * & ,populum timui quia
כי יראתי את־העם ואשמע בקולם׃
,mecum reuertere & ,meum peccatum nunc tolle ‡ nunc Et
25 ועתה שא נא את־חטאתי ושוב עמי
ad Semuel Dixítque .Domino me incuruabo &
26 ואשתחוה ליהוה׃ ויאמר שמואל אל־
verbum reprobasti quia :tecum reuertar Non :Saul
שאול לא אשוב עמך כי מאסתה את־דבר
super regem existendo ab Dominus te proiecit & ;Domini
יהוה וימאסך יהוה [m]מהיות מלך על־
apprehendit & :eundum ad Semuel se vertit Et .Israel
27 ישראל׃ [n]ויסב שמואל ללכת ויחזק
eum ad Dixítque .se scidit & ,eius pallij alam in
28 בכנף־מעילו ויקרע׃ ויאמר אליו
Israel regnum Dominus Scidit :Semuel
שמואל קרע יהוה את־ממלכות ישראל
.te præ bono † tuo socio * ipsum tradidit & ,hodie te desuper ‡
מעליך היום ונתנה [o]לרעך הטוב ממך׃

quis est balatus pecorum horum ‡ mugitus boū quem ‡ audio?
bonis pecoribus, & bobus vt sacrificaret.
[a] יטב
[b] רפה [c] נגד
ויאמר
ק
* cùm † esses ‖ fuisti.
per viam * tibi: Perde
‡ pugna contra ‡ donec consumant ipsi
* paruisti voci
[d] כלה
† spolia
[e] עטה [f] עשה
‖ Immò obtemperaui voci
* per viam per quam
[g] ילך
‡ Tulit autem ‡ spoliis pecorum,& boum, de optimis eorum quæ perdenda erant,
* holocaustis,
[h] לקח [i] עלה
† vt in obtemperando voci ‖ parêre quàm sacrificium melius est: auscultare quàm adeps
* est ‡ idolum.
[k] מרה
‡ imagines
* contempsisti † abiecit te ne sis rex.
‖ sermonem
[l] פה
* parui voci
‡ parce obsecro peccato meo,
proiecisti ne sis rex
[m] היה
vt iret: & tenuit oram
[n] סבב
‡ à * proximo † meliori
[o] ראה

fortitudo non & ,etiam mentietur non Israel Victoria etiam Et
29 וגם נצח ישראל לא ישקר ולא
.pœnitendum ad * ipse homo ‡ non quia ;pœnitebit
ינחם כי לא אדם הוא להנחם׃
senioribus coram nunc me honora nunc :Peccaui ,dixit Et
30 ויאמר חטאתי עתה כבדני נא נגד־זקני
me incuruabo & ,mecum reuertere & ;Israel corã & ,mei populi
עמי ונגד ישראל ושוב עמי [a]והשתחויתי
post Semuel est reuersus Et .tuo Deo Domino
31 ליהוה אלהיך׃ [b]וישב שמואל אחרי
.Domino Saul se incuruauit & :Saul
שאול וישתחו שאול ליהוה׃
Agag me ad accedere Facite :Semuel dixit Et
32 ויאמר שמואל [c]הגישו אלי את־אגג
dixítque ;deliciis (cum) Agag cum ad iuit & ,Hamalech regem
מלך עמלק [d]וילך אליו אגג [e]מעדנת ויאמר
.mortis amaritudo recessit Vere ,Agag
אגג אכן [f]סר [g]מר־המות׃
mulieres orbauit Quemadmodum :Semuel Dixítque
33 ויאמר שמואל כאשר שכלה נשים
fecit scindere &.tua mater mulierib' præ orbabitur sic,tuus gladi'
חרבך כן־תשכל מנשים אמך וישסף
.Ghilgal in Domini facies ad Agag Semuel
שמואל את־אגג [h]לפני יהוה בגלגל׃
in ascendit Saul & :Ramah in Semuel abiit Et
34 וילך שמואל הרמתה ושאול עלה אל־
Semuel addidit non Et .Saul Ghibhah in suam domum
35 ביתו גבעת שאול׃ ולא־יסף שמואל
quia ;eius mortis † diem ad vsque Saul videndum ad
לראות את־שאול עד־יום מותו כי־
quòd pœnituit Dominum & :Saul ad Semuel luxit
התאבל שמואל אל־שאול ויהוה נחם כי־
.Israel super Saul fecisset regnare
המליך את־שאול על־ישראל׃

CAP. XVI. יו

luges tu Vsquequo :Semuel ad Dominus dixit Et
1 ויאמר יהוה אל־שמואל עד־מתי אתה
super regnando à ‖ ,eum reprobaui ego & ,Saul ad lugens
מתאבל אל־שאול ואני מאסתיו ממלך על־
ad te mittam ito * & ,oleo tuum cornu Imple ?Israel
ישראל מלא קרנך שמן [i]ולך אשלחך אל־
.regem mihi eius filiis in vidi quia ‡ ,Bethlachmitam Isai
ישי בית־הלחמי כי־[k]ראיתי בבניו לי מלך׃
,Saul audiet & ?vadam Quomodo :Semuel Dixítque
2 ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול
capies bouis Vitulam :Dominus Dixítque .me interficiet &
והרגני ויאמר יהוה עגלת בקר [l]תקח
.veni Domino immolandum Ad :dicésque ,tua manu in
בידך ואמרת לזבח ליהוה [m]באתי׃
,te faciam scire ego & :victima in ‡ Isai ad vocabis Et
3 וקראת לישי בזבח ואנכי [n]אודיעך את
.te ad dixero quem ,mihi vngésque :sis facturus quid
אשר־תעשה ומשחת לי את אשר־אמר אליך׃
,Dominus est locutus quod Semuel Fecítque
4 [o]ויעש שמואל את אשר דבר יהוה
civitatis seniores contremuerunt † & :Beth-lechem * venit &
ויבא בית לחם ויחרדו זקני העיר
:dixit Et ?tuus ingressus Pax :dixit & ,eius occursum in
5 לקראתו ויאמר שלם בואך׃ ויאמר
,vos sanctificate :veni Domino immolandum ad .Pax
שלום לזבח ליהוה באתי התקדשו
& ,Isai sanctificauit & ;victima in mecum venite &
ובאתם אתי בזבח ויקדש את־ישי ואת־
,ipsos veniendo in ‖ ,fuit Et .victimam ad eos vocauit & ,eius filios
6 בניו ויקרא להם לזבח׃ ויהי בבואם
.eius vnctus * Domino corã Certe :dixit & ,Eliab vidit &
[p]וירא את־אליאב ויאמר אך נגד יהוה משיחו׃
ad respicias Ne :Semuel ad Dominus dixit Et
7 ויאמר יהוה אל־שמואל אל־[q]תבט אל־
:eum reprobaui quia ,eius staturæ altitudinem ad & ,eius aspectũ
מראהו ואל־גבה קומתו כי מאסתיהו

‡ est * vt pœniteat.
quæso
[a] שחה
[b] שוב
[c] נגש
delicatè,
[d] עלה [e] ערן
venit
[f] סור [g] מרר
coram Domino
[h] פנה
vt videret † quo mortuus est; super
luges
luges super ‖ ne regnet
* veni
[i] ילך
‡ prouidi enim de
[k] ראה
boum tolles
[l] לקח
[m] בוא
inuitabis ‡ ad victimam:
[n] ידע
[o] עשה
* in † se mouerunt
dixerunt: Pacificúsne est
Pacificus.
ad victimam:
inuitauítque ‖ cùm venissent,
* est Christus
[p] ראה
[q] נבט

videbit[b] homo nam :homo videbit quod non quia
כִּי לֹא אֲשֶׁר יִרְאֶה הָאָדָם כִּי הָאָדָם יִרְאֶה
.cor ad videbit † Dominus & ,oculos ad
לַעֵינַיִם וַיהוָה יִרְאֶה לַלֵּבָב׃
facies ad ‖ eum transire fecit & ,Abinadab ad Isai Vocauit Et
8 וַיִּקְרָא יִשַׁי אֶל־אֲבִינָדָב וַיַּעֲבִרֵהוּ לִפְנֵי[a]
.Dominus elegit non hoc in ‡ Etiam :dixit & .Samuel
שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר גַּם־בָּזֶה לֹא־בָחַר יְהוָה׃
non hoc in Etiam :dixit & .Sammah Isai fecit transire Et
9 וַיַּעֲבֵר יִשַׁי שַׁמָּה וַיֹּאמֶר גַּם־בָּזֶה לֹא־
suos filios septem Isai fecit transire Et ,Dominus elegit
10 בָחַר יְהוָה׃ וַיַּעֲבֵר יִשַׁי שִׁבְעַת בָּנָיו
elegit Non :Isai ad Samuel dixitque .Samuel facies ad
לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־יִשַׁי לֹא־בָחַר
:Isai ad Samuel Dixitque .illis in Dominus
11 יְהוָה בָּאֵלֶּה׃ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־יִשַׁי
,minor remansit Adhuc :dixit & ?pueri consummati Suntne
הֲתַמּוּ הַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר עוֹד שָׁאַר הַקָּטָן
,Mitte :Isai ad Samuel dixit & .pecore in pascens ecce &
וְהִנֵּה רֹעֶה בַּצֹּאן וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־יִשַׁי שִׁלְחָה
,huc eum venire usque circumsedebimus † non quia :eum cape ‖ &
וְקָחֶנּוּ[c] כִּי לֹא־נָסֹב עַד־בֹּאוֹ פֹה׃
,simul $,rubeus ‡ ipse & :eum fecit venire & ,Misitque
12 וַיִּשְׁלַח וַיְבִיאֵהוּ[d] וְהוּא אַדְמוֹנִי עִם־
,Surge :Dominus dixit Et .visu bonus * & ,oculis pulcher
יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי[e] וַיֹּאמֶר יְהוָה קוּם
Samuel Cepitque .ipse hic quia ,eum unge
13 מְשָׁחֵהוּ כִּי־זֶה הוּא׃ וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת־
:suorum fratrum interiori in eum unxit & ,olei cornu
קֶרֶן הַשֶּׁמֶן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ בְּקֶרֶב אֶחָיו
,ipsa die à David ad † Domini spiritus prosperauit ‖ &
וַתִּצְלַח רוּחַ־יְהוָה אֶל־דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא
.Ramah in abiit & ,Samuel surrexitque .supra &
וָמָעְלָה וַיָּקָם[f] שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ הָרָמָתָה׃
eum terruit & ;Saul cum à recessit Domini spiritus Et
14 וְרוּחַ יְהוָה סָרָה[g] מֵעִם שָׁאוּל וּבִעֲתַתּוּ
.Domino à malus spiritus
רוּחַ־רָעָה מֵאֵת יְהוָה׃
spiritus nunc Ecce :eum ad Saul serui dixerunt Et
15 וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי־שָׁאוּל אֵלָיו הִנֵּה־נָא רוּחַ־
,noster dominus nunc ‖ Dicat .te turbans malus Dei
16 אֱלֹהִים רָעָה[h] מְבַעִתֶּךָ׃ יֹאמַר־נָא אֲדֹנֵנוּ
modulantem ‡ scientem virum quærent ,suas facies ad † tui serui
עֲבָדֶיךָ לְפָנֶיךָ יְבַקְשׁוּ אִישׁ יֹדֵעַ מְנַגֵּן
malus Dei spiritus te super existendo in * ,erit & ,cithara $ in
בַּכִּנּוֹר וְהָיָה בִּהְיוֹת[i] עָלֶיךָ רוּחַ־אֱלֹהִים רָעָה
Saul dixit Et .tibi erit bene & ,sua manu in psallet &
17 וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ׃ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל
scientem bene virum mihi nunc Prouidete :suos ad
אֶל־עֲבָדָיו רְאוּ־נָא לִי אִישׁ מֵיטִיב[k]
.me ad adducetis & ,modulari
לְנַגֵּן וַהֲבִיאוֹתֶם אֵלָי׃
vidi Ecce :dixit & .pueris ‖ e unus respondit Et
18 וַיַּעַן[l] אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאִיתִי
potentem & ,modulari † scientem Beth halachmitæ Isai ipsi filium
בֵּן לְיִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי יֹדֵעַ נַגֵּן וְגִבּוֹר
,forma ‖ virum & ,verbo prudentem & ,belli $ virum & ,virtute &
חַיִל וְאִישׁ מִלְחָמָה וּנְבוֹן[m] דָּבָר וְאִישׁ תֹּאַר
ad legatos ‡ Saul Misitque .eo cum † Dominus &
19 וַיהוָה עִמּוֹ׃ וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים אֶל־
qui ,tuum filium David me ad Mitte ;dixit & :Isai
יִשַׁי וַיֹּאמֶר שִׁלְחָה אֵלַי אֶת־דָּוִד בִּנְךָ אֲשֶׁר
,vini utrem & ,panis asinum Isai Cepitque .pecore in $
20 בַּצֹּאן׃ וַיִּקַּח[n] יִשַׁי חֲמוֹר לֶחֶם וְנֹאד יַיִן
sui filij David manu in ‖ misit & :unum caprarum hœdum &
וּגְדִי עִזִּים[o] אֶחָד וַיִּשְׁלַח בְּיַד־דָּוִד בְּנוֹ
stetit & .Saul ad David Venitque
21 אֶל־שָׁאוּל׃ וַיָּבֹא דָוִד אֶל־שָׁאוּל וַיַּעֲמֹד
.vasa ferens ‡ ei fuit & ,valde eum dilexit & :eius facies ad
לְפָנָיו וַיֶּאֱהָבֵהוּ מְאֹד וַיְהִי־לוֹ נֹשֵׂא[p] כֵלִים׃
David nunc $ Stet :dicendo ,Isai ad Saul misit Et
22 וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל אֶל־יִשַׁי לֵאמֹר יַעֲמָד־נָא דָוִד

Margin: sicut homo videt Deus: * videt quæ sunt præ oculis, † videt quæ sunt in corde. ‖ coram. [a] פני ‡ hunc. hunc. [b] בני coram hos, finiti. pascit pecudes. ‖ tolle † discumbemus donec veniat: ‡ erat $ &. [c] לקח [d] בוא * decorus. [e] ראה est. Tulitque medio ‖ mansit † super deinceps, [f] קום [g] סור terret ‖ quæso [h] רוע † qui sunt coram te, ‡ psallere $ cithara. * cum fuerit [i] היה quæso [k] יטב psallere, & adducite mihi. ‖ seruis, [l] ענה † psallere, ‡ robore, $ bellicosum, ‖ formosum, [m] בין † est ‡ nuncios $ est cũ pecoribus. Tulitque ferentẽ panẽ, & ut rẽ ‖ per manum [n] לקח [o] עז coram eo: ‡ armiger. [p] נשא $ quæso

coram me, fuit Et .meis oculis in gratiam inuenit quia ,meas facies ad
23 לְפָנַי כִּי־מָצָא חֵן בְּעֵינָי׃ וְהָיָה
David capiebat ‖ & ,Saul in * Dei spiritum existendo in $
בִּהְיוֹת רוּחַ־אֱלֹהִים אֶל־שָׁאוּל וְלָקַח דָּוִד
,Saul ipsi respiratio ‡ erat & :sua manu in modulabatur † & ,citharam
אֶת־הַכִּנּוֹר וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְרָוַח[a] לְשָׁאוּל
,malus spiritus eo desuper $ recedebatque ,ei erat bene &
וְטוֹב לוֹ וְסָרָה[b] מֵעָלָיו רוּחַ הָרָעָה׃

Margin: $ cùm esset spiritus * super ‡ tollebat † psallebat ‡ refrigerium $ ab [a] רוח [b] סור

CAP. XVII. יז

,prœlium ad sua castra Pelistim congregauerunt Et
1 וַיַּאַסְפוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־מַחֲנֵיהֶם לַמִּלְחָמָה
sunt castrametati & :Iehudah * quæ ,Socoh in sunt congregati &
וַיֵּאָסְפוּ שֹׂכֹה אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיַּחֲנוּ[c]
.Dammim fine in .Hezecah inter & ,Socoh inter
בֵּין־שׂוֹכֹה וּבֵין־עֲזֵקָה בְּאֶפֶס דַּמִּים׃
sunt castrametati & ,sunt cogregati Israel vir & ,Saul Et
2 וְשָׁאוּל וְאִישׁ־יִשְׂרָאֵל נֶאֶסְפוּ וַיַּחֲנוּ
occursum in bellum ordinarunt & ;Elah valle in
בְּעֵמֶק הָאֵלָה וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה לִקְרַאת
;hinc montem ad stantes .Pelistim Et
3 פְלִשְׁתִּים׃ וּפְלִשְׁתִּים עֹמְדִים אֶל־הָהָר מִזֶּה
.eos inter $ vallis & :inde montem ad stantes Israel &
וְיִשְׂרָאֵל עֹמְדִים אֶל־הָהָר מִזֶּה וְהַגַּיְא בֵּינֵיהֶם׃
,Pelistim castris de intermedius Vir est egressus Et
4 וַיֵּצֵא[d] אִישׁ־הַבֵּנַיִם[e] מִמַּחֲנוֹת פְּלִשְׁתִּים
cubitorum sex eius altitudo ;Gath de ,eius nomen Goliath
גָּלְיָת שְׁמוֹ מִגַּת גָּבְהוֹ שֵׁשׁ אַמּוֹת
lorica & ,eius caput super æreæ galea Et .palmi &
5 וָזָרֶת׃ וְכוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ וְשִׁרְיוֹן
quinque loricæ pondus & :indutus ipse squamarum †
קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ וּמִשְׁקַל הַשִּׁרְיוֹן חֲמֵשֶׁת־
super æris frontale ‖ Et .‡ æris seclorum millium
6 אֲלָפִים שְׁקָלִים נְחֹשֶׁת׃ וּמִצְחַת נְחֹשֶׁת עַל־
.eius humeros inter æreus clypeus & ,eius pedibus
רַגְלָיו וְכִידוֹן נְחֹשֶׁת בֵּין כְּתֵפָיו׃
,texentium liciatorium tanquam eius lanceæ hastile Et
7 וְחֵץ[f] חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים
:ferri seclorum sexcentorum $ eius lanceæ flamma ‡ &
וְלַהֶבֶת[g] חֲנִיתוֹ שֵׁשׁ־מֵאוֹת שְׁקָלִים בַּרְזֶל
.eius facies ad vadens * scutum ferens &
וְנֹשֵׂא הַצִּנָּה[h] הֹלֵךְ לְפָנָיו׃
dixit & ;Israel ordines ‖ ad clamauit & ,stetit Et
8 וַיַּעֲמֹד וַיִּקְרָא אֶל־מַעַרְכֹת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
nonne ?prœlium ordinandum ‡ ad egrediemini † quid Ut :eis
לָהֶם לָמָּה תֵצְאוּ[i] לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה הֲלוֹא
eligite ?Saul serui vos & ,$ Pelistæus ego
אָנֹכִי הַפְּלִשְׁתִּי וְאַתֶּם עֲבָדִים לְשָׁאוּל בְּרוּ־
pugnare quiuerit Si :me ad descendat & ,virum vobis
9 לָכֶם אִישׁ וְיֵרֵד אֵלָי׃ אִם־יוּכַל לְהִלָּחֵם
;seruos in * vobis erimus & me percusserit & ,mecum
אִתִּי וְהִכָּנִי[k] וְהָיִינוּ[l] לָכֶם לַעֲבָדִים
nobis eritis & ,eum percussero & ,eum in quiuero ego si &
וְאִם־אֲנִי אוּכַל[m]־לוֹ וְהִכִּיתִיו וִהְיִיתֶם לָנוּ
:Pelistæus dixit Et .nobis seruietis & ;seruos in
לַעֲבָדִים וַעֲבַדְתֶּם אֹתָנוּ׃ וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי
:hac die Israel ordines exprobraui Ego
10 אֲנִי חֵרַפְתִּי אֶת־מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה
audiuit Et .pariter pugnemus & ,virum mihi date
11 תְּנוּ[n]־לִי אִישׁ וְנִלָּחֲמָה יָחַד׃ וַיִּשְׁמַע
;hæc Pelistæi verba Israel omnis & ,Saul
שָׁאוּל וְכָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־דִּבְרֵי הַפְּלִשְׁתִּי הָאֵלֶּה
viri filius David Et .valde timuerunt & ,sunt consternati &
12 וַיֵּחַתּוּ[o] וַיִּרְאוּ מְאֹד׃ וְדָוִד בֶּן־אִישׁ
:Isai eius nomen & ,Iehudah Bethlechem de huius Ephratæi
אֶפְרָתִי הַזֶּה מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וּשְׁמוֹ יִשַׁי
,senex ,Saul diebus in * vir & :filij octo $ ei &
וְלוֹ שְׁמֹנָה[q] בָנִים וְהָאִישׁ בִּימֵי שָׁאוּל זָקֵן
filij tres Abieruntque .homines inter veniens
13 בָּא בַאֲנָשִׁים׃ וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי־
:bellum ad Saul post abierunt ,maiores Isai
יִשַׁי הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי־שָׁאוּל לַמִּלְחָמָה

Margin: * erat in [c] חנה termino viri disposuerunt stabant super monte stabant super monte $ erat stans inter duas acies [d] יצא [e] בין loricam squamosam induebatur: ‡ erat. ‖ ocreæ æreæ in וְעֵץ ק ‡ ferrum $ erat [f] חָצַץ [g] הָנָה * pergebat ante eum. [h] צנן ‖ acies † egressi estis ‡ parandum [i] יצא $ sum, * serui: [k] נכה [l] היה [m] יכל serui, acies [n] נתן territi [o] חתת [p] ירא $ erant * erat [q] בנה

.cum percusserit qui ,viro fiet Sic :dicendo ,hoc
הַזֶּה לֵאמֹר כֹּה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּנּוּ׃
ad *eo loquendo in* ,maior eius frater Eliab audiuit Et
28 וַיִּשְׁמַע אֱלִיאָב אָחִיו הַגָּדוֹל בְּדַבְּרוֹ אֶל־
:dixit & ,Dauid in * Eliab *nasus* ‖ est iratus & .viros
הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר־אַף אֱלִיאָב בְּדָוִד וַיֹּאמֶר׀
pecudis paruum ‡ reliquisti *quem super* & ‡ ,descendisti *hoc* quid Vt
לָמָּה־זֶּה יָרַדְתָּ וְעַל־מִי נָטַשְׁתָּ מְעַט הַצֹּאן
malitiam & ,tuam superbiam noui Ego ?deserto in *illarum*
הָהֵנָּה בַּמִּדְבָּר אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת־זְדֹנְךָ וְאֵת רֹעַ
.descendisti ,prœlium *videndum* ad quia ,tui cordis
לְבָבֶךָ כִּי לְמַעַן רְאוֹת הַמִּלְחָמָה יָרָדְתָּ׃
verbum non an ?nunc feci Quid :Dauid Dixitque
29 וַיֹּאמֶר דָּוִד מֶה עָשִׂיתִי עָתָּה הֲלוֹא דָּבָר
,*alterum contra ad ipsum apud ex* se vertit Et ?est
30 הוּא׃ וַיִּסֹּב מֵאֶצְלוֹ אֶל־מוּל אַחֵר
populus ei responderunt & :hoc verbum secundum dixit &
וַיֹּאמֶר כַּדָּבָר הַזֶּה וַיְשִׁבֻהוּ הָעָם
.primum verbum iuxta ,verbum
דָּבָר כַּדָּבָר הָרִאשׁוֹן׃
indicarunt & :Dauid est locutus quæ verba sunt audita Et
31 וַיִּשָּׁמְעוּ הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר דָּוִד וַיַּגִּדוּ
ad Dauid Dixitque .eum *cepit* * & Saul *facies ad*
32 לִפְנֵי־שָׁאוּל וַיִּקָּחֵהוּ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
tuus Seruus .eum *super* † hominis cor concidat Ne :Saul
שָׁאוּל אַל־יִפֹּל לֵב־אָדָם עָלָיו עַבְדְּךָ
.isto Pelistæo cum pugnabit & ,ibit
יֵלֵךְ וְנִלְחַם עִם־הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה׃
ire poteris Non :Dauid ad Saul Dixitque
33 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד לֹא תוּכַל לָלֶכֶת
,*tu* ‖ puer quia :eo cum *pugnandum ad* istum Pelistæum ad
אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה לְהִלָּחֵם עִמּוֹ כִּי־נַעַר אַתָּה
.*sua pueritia à belli* ‡ vir * ipse &
וְהוּא אִישׁ מִלְחָמָה מִנְּעֻרָיו׃
tuus seruus erat Pastor :Saul ad Dauid dixit Et
34 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁאוּל רֹעֶה הָיָה עַבְדְּךָ
tulit & ,vrsus & ,leo veniebat & :*pecore* ‡ in suo patri
לְאָבִיו בַּצֹּאן וּבָא הָאֲרִי וְאֶת־הַדּוֹב וְנָשָׂא
,eum percutiebam & ,eum post egrediebar Et .grege de agnum
35 שֶׂה מֵהָעֵדֶר׃ וְיָצָאתִי אַחֲרָיו וְהִכִּתִיו
,apprehendebā & ,me *super* consurgebat Et .eius ore ex eruebam &
וְהִצַּלְתִּי מִפִּיו וַיָּקָם עָלַי וְהֶחֱזַקְתִּי
.eum mori faciebam & ,eum percutiebam & ,eius barbam *in*
בִּזְקָנוֹ וְהִכִּתִיו וַהֲמִיתִּיו׃
,tuus seruus percussit vrsum *etiam* ‖ ,leonem *Etiam* †
36 גַּם אֶת־הָאֲרִי גַּם־הַדּוֹב הִכָּה עַבְדֶּךָ
quia ,eis ex vnus tanquam iste *præputiatus* Pelistæus erit Et
וְהָיָה הַפְּלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה כְּאַחַד מֵהֶם כִּי
.*viuentium Diuorum ordines* * affecit probris
חֵרֵף מַעַרְכֹת אֱלֹהִים חַיִּים׃
,leonis manu de me eruit qui Dominus :Dauid dixit Et
37 וַיֹּאמֶר דָּוִד יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּלַנִי מִיַּד הָאֲרִי
.huius Pelistæi manu de me eruet ipse ,vrsi manu de &
וּמִיַּד הַדֹּב הוּא יַצִּילֵנִי מִיַּד הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה
.tecum sit Dominus & ,Vade :Dauid ad Saul Dixitque
וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד לֵךְ וַיהוָה יִהְיֶה עִמָּךְ׃
galeam *dedit* & ,suis vestibus Dauid Saul induit Et
38 וַיַּלְבֵּשׁ שָׁאוּל אֶת־דָּוִד מַדָּיו וְנָתַן קוֹבַע
.lorica eum induit & ;eius caput super æream
נְחֹשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ שִׁרְיוֹן׃
,suas vestes desuper suum gladium Dauid accinxit Et
39 וַיַּחְגֹּר דָּוִד אֶת־חַרְבּוֹ מֵעַל לְמַדָּיו
Dauid Dixitque .*erat expertus* non quia :ire voluit &
וַיֹּאֶל לָלֶכֶת כִּי לֹא־נִסָּה וַיֹּאמֶר דָּוִד
non quia ,istis *in* ‡ ire *potero* ‡ .Non :Saul ad
אֶל־שָׁאוּל לֹא־אוּכַל לָלֶכֶת בָּאֵלֶּה כִּי לֹא
.*se desuper* * Dauid ea remouit Et .feci periculum
נִסִּיתִי וַיְסִרֵם דָּוִד מֵעָלָיו׃
quinque sibi elegit & ,sua manu in suum baculum *Cepitque* †
40 וַיִּקַּח מַקְלוֹ בְּיָדוֹ וַיִּבְחַר־לוֹ חֲמִשָּׁה
vase in eos posuit & ,torrente de *lapidum lubricitates*
חַלֻּקֵי אֲבָנִים מִן־הַנַּחַל וַיָּשֶׂם אֹתָם בִּכְלִי

,bellum in *fuerunt* qui eius filiorum trium nomen & perrexerunt
וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו אֲשֶׁר הָלְכוּ בַּמִּלְחָמָה
tertius & ,Abinadab eius secundus & ,primogenitus Eliab
אֱלִיאָב הַבְּכוֹר וּמִשְׁנֵהוּ אֲבִינָדָב וְהַשְּׁלִשִׁי
maiores tres & :minor *ipse* Dauid Et .Sammah erat
14 שַׁמָּה׃ וְדָוִד הוּא הַקָּטָן וּשְׁלֹשָׁה הַגְּדֹלִים
reuertens & vadens Dauid Et .Saul post abierunt
15 הָלְכוּ אַחֲרֵי שָׁאוּל׃ וְדָוִד הֹלֵךְ וָשָׁב
.Bethlechem * sui patris *pecus* ‖ pascendum ad ,Saul *desuper*
מֵעַל שָׁאוּל לִרְעוֹת אֶת־צֹאן אָבִיו בֵּית־לָחֶם׃
stetit & ;*vesperascendo* ‡ & ,manè surgendo Pelistæus accessit Et
16 וַיִּגַּשׁ הַפְּלִשְׁתִּי הַשְׁכֵּם וְהַעֲרֵב וַיִּתְיַצֵּב
:suum filium Dauid ad Isai Dixitque .diebus quadraginta
17 אַרְבָּעִים יוֹם׃ וַיֹּאמֶר יִשַׁי לְדָוִד בְּנוֹ
decem & ,huius *tosti ephah* * tuis fratribus nunc *Cape* ‡
קַח־נָא לְאַחֶיךָ אֵיפַת הַקָּלִיא הַזֶּה וַעֲשָׂרָה
.tuos fratres ad castra in *defer currendo* † & ,hos panes
לֶחֶם הַזֶּה וְהָרֵץ הַמַּחֲנֶה לְאַחֶיךָ׃
principem ad * deferes *illas lactis formellas* ‖ decem Et
18 וְאֵת עֲשֶׂרֶת חֲרִצֵי הֶחָלָב הָאֵלֶּה תָּבִיא לְשַׂר
& ,*pace in* ‡ visitabis tuos fratres & :*mille*
הָאָלֶף וְאֶת־אַחֶיךָ תִּפְקֹד לְשָׁלוֹם וְאֶת־
vir omnis * & ,ipsi & Saul Et .*capies* ‡ eorum pignus
19 עֲרֻבָּתָם תִּקָּח׃ וְשָׁאוּל וְהֵמָּה וְכָל־אִישׁ
.Pelistim cum pugnantes ,Elah valle in † Israel
יִשְׂרָאֵל בְּעֵמֶק הָאֵלָה נִלְחָמִים עִם־פְּלִשְׁתִּים׃
reliquit & ,diluculo in Dauid manè surrexit Et
20 וַיַּשְׁכֵּם דָּוִד בַּבֹּקֶר וַיִּטֹּשׁ אֶת־
quemadmodum ,abiit & ,*portauit* & ;*custodientem super pecus* ‖
הַצֹּאן עַל־שֹׁמֵר וַיִּשָּׂא וַיֵּלֶךְ כַּאֲשֶׁר
fuerat egressus exercitus & ,vallum ad venit & :Isai ei præcepit
צִוָּהוּ יִשָׁי וַיָּבֹא הַמַּעְגָּלָה וְהַחַיִל הַיֹּצֵא
.prœlio in fuerant vociferati & ,*ordinem* * ad
אֶל־הַמַּעֲרָכָה וְהֵרֵעוּ בַּמִּלְחָמָה׃
occursum in *ordinem* ‡ Pelistim & ,Israel ordinauerat Et
21 וַתַּעֲרֹךְ יִשְׂרָאֵל וּפְלִשְׁתִּים מַעֲרָכָה לִקְרַאת
se desuper * vasa Dauid dereliquit Et .*ordinis* ‡
22 מַעֲרָכָה׃ וַיִּטֹּשׁ דָּוִד אֶת־הַכֵּלִים מֵעָלָיו
:*ordinem* * in cucurrit & ;*vasorum* ‖ custodis manum *super* †
עַל־יַד שׁוֹמֵר הַכֵּלִים וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה
.*pacem ad suis fratribus optauit* ‡ & ,venit &
וַיָּבֹא וַיִּשְׁאַל לְאֶחָיו לְשָׁלוֹם׃
vtrosque inter ‡ vir ecce & eis cum loquente ipso Et
23 וְהוּא מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה אִישׁ הַבֵּנַיִם
gramineus * de Ghath de eius nomen Pelistæus Gholiath ,*ascendens*
עוֹלֶה גָּלְיָת הַפְּלִשְׁתִּי שְׁמוֹ מִגַּת מִמַּעֲרוֹת
.Dauid audiuit Et .hæc verba iuxta loquebatur &,Pelistinorum
פְּלִשְׁתִּים וַיְדַבֵּר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמַע דָּוִד׃
,virum *eos videndo in* ‖ Israel *vir omnis* † Et
24 וְכֹל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בִּרְאוֹתָם אֶת־הָאִישׁ
.valde timuerunt & ,eius *faciebus* * à fugerunt &
וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו וַיִּירְאוּ מְאֹד׃
virum vidistis Num :Israel vir dixit Et
25 וַיֹּאמֶר׀ אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַרְּאִיתֶם הָאִישׁ
.*ascendens* ‡ Israel exprobrandum ad quia ?hunc *ascendentem* ‡
הָעֹלֶה הַזֶּה כִּי לְחָרֵף אֶת־יִשְׂרָאֵל עֹלֶה
rex *eum ditabit* ,eum percusserit qui Virum ,erit Et
וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר־יַכֶּנּוּ יַעְשְׁרֶנּוּ הַמֶּלֶךְ׀
domum & ,ei dabit suam filiam & ,*magna opulentia*
עֹשֶׁר גָּדוֹל וְאֶת־בִּתּוֹ יִתֶּן־לוֹ וְאֵת בֵּית
.Israel in liberam faciet eius patris
אָבִיו יַעֲשֶׂה חָפְשִׁי בְּיִשְׂרָאֵל׃
secum stantes viros ad Dauid Dixitque
26 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הָאֲנָשִׁים הָעֹמְדִים עִמּוֹ
Pelistæum percusserit qui ,viro fiet Quid :dicendo
לֵאמֹר מַה־יֵּעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּה אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי
quis quoniam ?Israel *desuper* opprobrium remouerit & ,hunc ab
הַלָּז וְהֵסִיר חֶרְפָּה מֵעַל יִשְׂרָאֵל כִּי מִי
ordines † exprobrauit quia ,hic *præputiatus* * Pelistæus
הַפְּלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה כִּי חֵרֵף מַעַרְכוֹת
verbum secundum populus ei Dixitque ?*viuentium Diuorum*
27 אֱלֹהִים חַיִּים׃ וַיֹּאמֶר לוֹ הָעָם כַּדָּבָר

,sua manu in sua funda & ,pera in & ,sibi | quod ,pastorum — pastorali, † erat
הָרֹעִים אֲשֶׁר־לוֹ וּבַיַּלְקוּט וְקַלְעוֹ בְיָדוֹ
,iens ,Pelistæus ibat Et .Pelistæum ad accessit & — eundo,
41 וַיִּגַּשׁ אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי וַיֵּלֶךְ הַפְּלִשְׁתִּי הֹלֵךְ — a נגשׁ a
.eius facies ad || scutum ferens * vir & ;Dauid ad appropinquans & — & appropinquando
וְקָרֵב אֶל־דָּוִד וְהָאִישׁ נֹשֵׂא הַצִּנָּה לְפָנָיו׃ — * ferebat ‡ ante eum.
:eum despexit & ,Dauid vidit & ,Pelistæus aspexit Et
42 וַיַּבֵּט הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּרְאֶה אֶת־דָּוִד וַיִּבְזֵהוּ — b נבט c צנן † &
.aspectu pulcher simul † ,rubicundus & ,puer erat quia
כִּי־הָיָה נַעַר וְאַדְמֹנִי עִם־יְפֵה מַרְאֶה׃
quia ,ego canis Nunquid :Dauid ad ,Pelistæus Dixitque — sum,
43 וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוִד הֲכֶלֶב אָנֹכִי כִּי־
.Pelistæus maledixit Et :baculis in ‡ me ad veniens † tu — † venis ‡ cum
אַתָּה בָא־אֵלַי בַּמַּקְלוֹת וַיְקַלֵּל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת־
:Dauid ad Pelistæus Dixitque .suis diis in Dauid — per deos suos.
44 דָּוִד בֵּאלֹהָיו׃ וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוִד
,calorum volatili tuam carnem dabo & ,me ad Veni — volatilibus cæli,
לְכָה אֵלַי וְאֶתְּנָה אֶת־בְּשָׂרְךָ לְעוֹף הַשָּׁמַיִם — d ילך d
:Pelistæum ad Dauid dixit Et .agri animali * — * animalibus agrestibus.
45 וּלְבֶהֱמַת הַשָּׂדֶה׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי
ego & :clypeo in & ,lancea in & gladio in † me ad veniens | Tu — | venis † cum
אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית וּבְכִידוֹן וְאָנֹכִי
Dei ,exercituum Domini nomine in te ad veniens ‡ — ‡ venio
בָא־אֵלֶיךָ בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
hac Die .affecisti probris quem ,Israel ordinum — acierum
46 מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֵרַפְתָּ׃ הַיּוֹם הַזֶּה
auferam & ,te percutiam & ,mea manu in Dominus te concludet — tradet
יְסַגֶּרְךָ יְהוָה בְּיָדִי וְהִכִּיתִךָ וַהֲסִרֹתִי — e נכרה e
castrametationis cadauer || dabo & ,te desuper * tuum caput — * à || cadauera castrorum
אֶת־רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ וְנָתַתִּי פֶּגֶר מַחֲנֵה
:terræ bestiæ & ,calorum volatili † hac die Pelistinorum — † volatilibus cæli, & bestiis
פְלִשְׁתִּים הַיּוֹם הַזֶּה לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְחַיַּת הָאָרֶץ — f חיה f
.Israeli Deus est quòd ,terra omnis ‡ scient & — ‡ omnes habitatores terræ.
וְיֵדְעוּ כָּל־הָאָרֶץ כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל׃
,gladio in non quia ,ista ecclesia $ omnis scient Et — $ congregatio
47 וְיֵדְעוּ כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה כִּי־לֹא בְּחֶרֶב
,bellum | Domini quia.Dominus facies * saluum lancea in & — * facit | est
וּבַחֲנִית יְהוֹשִׁיעַ יְהוָה כִּי לַיהוָה הַמִּלְחָמָה — g חנה h ישׁע g
.nostra manu in vos dabit † & — † tradet
וְנָתַן אֶתְכֶם בְּיָדֵנוּ׃
appropinquaret & ,iret & Pelistæus surgeret cum ,fuit Et — veniret,
48 וְהָיָה כִּי־קָם הַפְּלִשְׁתִּי וַיֵּלֶךְ וַיִּקְרַב — i קום
ordinem in cucurrit & ,Dauid festinauit & .Dauid occursum in — aciem
לִקְרַאת דָּוִד וַיְמַהֵר דָּוִד וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה — k רוץ
suam manum Dauid misit Et .Pelistæi occursum in
49 לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־יָדוֹ
percussit & ,iecit funda & ,lapidem inde cepit & ,vas ad — tulit
אֶל־הַכֶּלִי וַיִּקַּח מִשָּׁם אֶבֶן וַיְקַלַּע וַיַּךְ — l כלה m לקח
,eius fronte in lapis est infixus & :eius frontem ad Pelistæum — in fronte
אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־מִצְחוֹ וַתִּטְבַּע הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ — n נכרה
.terram in suas facies super cecidit & — faciem suam
וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו אָרְצָה׃ — o נפל p פנה
;lapide in & ,funda in ,Pelistæo præ Dauid praualuit Et — robustior fuit * erat
50 וַיֶּחֱזַק דָּוִד מִן־הַפְּלִשְׁתִּי בַּקֶּלַע וּבָאֶבֶן
* non gladius & :eum interfecit & ,Pelistæum percussit &
וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי וַיְמִיתֵהוּ וְחֶרֶב אֵין — q מות
,Pelistæum ad stetit & ,Dauid cucurrit Et .Dauid manu in — super Pelistæo
51 בְּיַד־דָּוִד׃ וַיָּרָץ דָּוִד וַיַּעֲמֹד אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי — r רוץ
,sua vagina è eum euaginauit & ,eius gladium cepit & — tulit
וַיִּקַּח אֶת־חַרְבּוֹ וַיִּשְׁלְפָהּ מִתַּעְרָהּ
viderunt Et .eius caput eo in præcidit & ,eum interfecit &
וַיְמֹתְתֵהוּ וַיִּכְרָת־בָּהּ אֶת־רֹאשׁוֹ וַיִּרְאוּ — f ראה
.fugerunt & ,eorum fortis esset mortuus quòd Pelistæi
הַפְּלִשְׁתִּים כִּי־מֵת גִּבּוֹרָם וַיָּנֻסוּ׃ — t נוס
,sunt vociferati & Iehudah & ,Israel viri Surrexeruntque
52 וַיָּקֻמוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וַיָּרִעוּ
vallem te venire vsque Pelistim sunt persecuti & — vsquequò venias ad
וַיִּרְדְּפוּ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּים עַד־בּוֹאֲךָ גַיְא — u בוא
Pelistim vulnerati ceciderunt & :Hecron portas ad vsq; &
וְעַד שַׁעֲרֵי עֶקְרוֹן וַיִּפְּלוּ חַלְלֵי פְלִשְׁתִּים
.Hecron ad vsque & ,Gath ad vsque & ,Saharaim † via in — † duarum portarum.
בְּדֶרֶךְ שַׁעֲרַיִם וְעַד־גַּת וְעַד־עֶקְרוֹן׃

:Pelistim post ardendo ab Israel filij sunt reuersi Et — persequēdo
53 וַיָּשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִדְּלֹק אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים — a שׁוב a || Reliquere
Dauid Cepitque || ,eorum castra diripuerunt &
54 וַיָּשֹׁסּוּ אֶת־מַחֲנֵיהֶם׃ וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־ — b שׁסס b arma
eius vasa & ;Ierusalaim in illud adduxit & ,Pelistæi caput
רֹאשׁ הַפְּלִשְׁתִּי וַיְבִאֵהוּ יְרוּשָׁלָםִ וְאֶת־כֵּלָיו
ipsum Saul videre circa Et .suo tabernaculo in posuit — quando vidit
55 שָׂם בְּאָהֳלוֹ׃ וְכִרְאוֹת שָׁאוּל אֶת־
Abner ad dixit ,Pelistæi occursum in egredientem Dauid
דָּוִד יֹצֵא לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי אָמַר אֶל־אַבְנֵר
Dixitque ?Abner puer iste * cuius Filius:militiæ principem — * est
שַׂר הַצָּבָא בֶּן־מִי־זֶה הַנַּעַר אַבְנֵר וַיֹּאמֶר
.noui si ,rex tua anima Viuit :Abner
אַבְנֵר חֵי־נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ אִם־יָדָעְתִּי׃
.adolescens hic cuius filius ,tu Interroga :rex dixit Et — sit
56 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁאַל אַתָּה בֶּן־מִי־זֶה הָעָלֶם׃
,Pelistæum percutiendo à Dauid reuerti iuxta Et — Quando antè reuersus est
57 וּכְשׁוּב דָּוִד מֵהַכּוֹת אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי — c נכרה c
caput & ;Saul facies ad || eum adduxit & ,Abner eum cepit * & — * tulit ||
וַיִּקַּח אֹתוֹ אַבְנֵר וַיְבִאֵהוּ לִפְנֵי שָׁאוּל וְרֹאשׁ — d לקח e בוא d
Filius :Saul eum ad Dixitque .sua manu in † Pelistæi — ‡ erat
58 הַפְּלִשְׁתִּי בְּיָדוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו שָׁאוּל בֶּן־
Isai tui serui Filius :Dauid dixit Et :puer tu cuius — es
מִי אַתָּה הַנָּעַר וַיֹּאמֶר דָּוִד בֶּן־עַבְדְּךָ יִשַׁי
.Bethhalachmitæ
בֵּית הַלַּחְמִי׃

CAP. XVIII. יח

cū perfecisset anima & ,Saul ad loqui eum consummare secundum fuit Et
1 וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר אֶל־שָׁאוּל וְנֶפֶשׁ — f היה g כלה f
cum Ionathan eum dilexit & :Dauid anima in est ligata Ionathan
יְהוֹנָתָן נִקְשְׁרָה בְּנֶפֶשׁ דָּוִד וַיֶּאֱהָבוֹ יְהוֹנָתָן ויאהבהו — ק
,illa die in Saul eum cepit || Et .suam animam sicut — | tulit
2 כְּנַפְשׁוֹ׃ וַיִּקָּחֵהוּ שָׁאוּל בַּיּוֹם הַהוּא — h לקח h
sui patris domum redeundum ad † ei dedit † non & — † permisit ‡ vt rediret
וְלֹא נְתָנוֹ לָשׁוּב בֵּית אָבִיו׃
illum diligendo in | ,fœdus Dauid & * Ionathan excidit $ Et — $ percussit * cum
3 וַיִּכְרֹת יְהוֹנָתָן וְדָוִד בְּרִית בְּאַהֲבָתוֹ — || eo quòd diligeret
Ionathan se exuit Et .suam animam secundum cum
4 אֹתוֹ כְּנַפְשׁוֹ׃ וַיִּתְפַּשֵּׁט יְהוֹנָתָן אֶת־
suas vestes & ,Dauid illud dedit & ,se super $ quod pallio — $ erat
הַמְּעִיל אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתְּנֵהוּ לְדָוִד וּמַדָּיו — i נתן k מד
ad vsque & ,suum arcum ad vsque & ,suum gladium ad vsque &
וְעַד־חַרְבּוֹ וְעַד־קַשְׁתּוֹ וְעַד־
quæ | omnibus in ,Dauid est egressus Et .suum cinctorium * — * baltheum || ad
5 חֲגֹרוֹ׃ וַיֵּצֵא דָוִד בְּכֹל אֲשֶׁר — * prudenter se gerebat.
Saul eum posuitque .agebat intelligens † ,Saul eum mittebat
יִשְׁלָחֶנּוּ שָׁאוּל יַשְׂכִּיל וַיְשִׂמֵהוּ שָׁאוּל — l שׂום bellatores pla cuitque dum venirent ipsi, dum reuerteretur
populi omnis oculis in bonus fuit & ,belli viros super
עַל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּיטַב בְּעֵינֵי כָל־הָעָם
.Saul seruorum oculis in etiam &
וְגַם בְּעֵינֵי עַבְדֵי שָׁאוּל׃ — m יצא
percutiendo à Dauid redeundo in ,eos veniendo in fuit Et — * mulierū ibāt
6 וַיְהִי בְּבוֹאָם בְּשׁוּב דָּוִד מֵהַכּוֹת אֶת־ — לשיר ק
vrbibus cunctis de mulieres sunt egressæ & ,Pelistæum
הַפְּלִשְׁתִּי וַתֵּצֶאנָה הַנָּשִׁים מִכָּל־עָרֵי
Saul occursum in * chori & ,cantando Israel — n שׁור o חלל
יִשְׂרָאֵל לָשִׁיר וְהַמְּחֹלוֹת לִקְרַאת שָׁאוּל — | cū † canticis ‡ cantabant
:instrumentis trisidis in † & ,lætitia in | ,tympanis in || ,regis
הַמֶּלֶךְ בְּתֻפִּים בְּשִׂמְחָה וּבְשָׁלִשִׁים׃ — p תפף
Percussit :dicebant & ,ludentes mulieres respondebant ‡ Et — q ענה
7 וַתַּעֲנֶינָה הַנָּשִׁים הַמְשַׂחֲקוֹת וַתֹּאמַרְןָ הִכָּה
.suis millibus denis in * Dauid & ,suis millibus in $ Saul — $ mille suos. decem millia sua.
שָׁאוּל בַּאֲלָפָו וְדָוִד בְּרִבְבֹתָיו׃ — || displicuit
verbum suis oculis in fuit malum || & valde Saul est iratus Et — r חרה s רוע
8 וַיִּחַר לְשָׁאוּל מְאֹד וַיֵּרַע בְּעֵינָיו הַדָּבָר — † quid dare possunt nisi regnum? $ aspiciebat Saul torue
dederunt mihi & ,millia decem Dauid Dederunt :dixit & ,istud
הַזֶּה וַיֹּאמֶר נָתְנוּ לְדָוִד רְבָבוֹת וְלִי נָתְנוּ
Saul fuit ‡ Et ,regnum certè † ei vltra Et .mille — עוין ק
9 הָאֲלָפִים וְעוֹד לוֹ אַךְ הַמְּלוּכָה׃ וַיְהִי שָׁאוּל
.vltra & ,illa die à Dauid malignè aspiciens
עוֹיֵן אֶת־דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה׃ — t עין

malus Dei spiritus *prosperauit* * & ,crastino à ‖ fuit Et

10 ויהי[a] ממחרת ותצלח רוח אלהים [b]רעה

Dauid & ,domus medio in prophetabat & ,Saul in

אל־שאול ויתנבא בתוך־הבית ודוד

* lancea Et .*die in diem secundum* ‡ sua manu in *modulans* $

מנגן בידו כיום ביום והחנית

:dixit & ,lanceam Saul *sustulit* † Et .Saul manu in

11 ביד־שאול: ויטל[c] שאול את־החנית ויאמר

eius *faciebus* | à Dauid se auertit Et . pariete *in* & Dauid *in* Percutiã

אכה[d] בדוד ובקיר ויסב[e] דוד מפניו

quia ,Dauid *faciebus* * à Saul timuit Et .vicibus duabus

12 פעמים: וירא[f] שאול מלפני דוד כי־

.recesserat Saul *cum* à & ,eo cum Dominus erat

היה יהוה עמו ומעם שאול [g]סר:

sibi cum posuit & ,*secum* $ à Saul eum fecit recedere Et

13 ויסרהו שאול מעמו וישמהו[h] לו

.*populi facies* ‡ ingrediebatur & ,egrediebatur & :*mille principem*

שר־אלף ויצא ויבא לפני העם:

† Dominus & ,*intelligens* * suis viis omnibus in Dauid *fuit* Et

14 ויהי דוד לכל־דרכו משכיל ויהוה

agens | prudenter ipse quòd ,Saul vidit Et .eo cum

15 עמו: וירא[i] שאול אשר־הוא משכיל

,Israel omnis Et .eius *faciebus* * à timuit & ,valde

16 מאד ויגר[k] מפניו: וכל־ישראל

ingrediens & egrediens ‡ ipse quia ,Dauid *diligens* $ Iehudah &

ויהודה אהב את־דוד כי־הוא יוצא [l]ובא

Ecce :Dauid ad Saul dixit Et .*eorum facies ad*

17 לפניהם: ויאמר שאול אל־דוד הנה

,vxorem in tibi dabo *eam* ,Merab maiorem meam filiam

[m]בתי הגדולה מרב אתה אתן־לך לאשה

bella prœliare & :*virtutis filium* in mihi esto tantummodo

אך היה־לי לבן־חיל והלחם מלחמות

,eum in mea manus sit Ne :dicebat Saul Et .Domini

יהוה ושאול אמר אל־תהי ידי בו

.Pelistinorum manus eo in sit sed

ותהי־בו יד־פלשתים:

,mea vita quæ & *ego Quis :Saul ad Dauid dixit Et

18 ויאמר דוד אל־שאול מי אנכי ומי [n]חיי

?regi gener *ero quia* | ,Israel in mei patris familia †

משפחת אבי בישראל כי־אהיה חתן למלך:

,Dauid ipsi Saul *filiam* * Merab *dandi* tempore in fuit Et

19 ויהי בעת [o]תת את־מרב בת־שאול לדוד

.vxorem in Mecholathitæ Hadrieli est data ipsa &

והיא נתנה לעדריאל המחלתי לאשה:

nunciauerunt & :Dauid ipsum Saul filia Michal dilexit Et

20 ותאהב מיכל בת־שאול את־דוד [p]ויגדו

.eius oculis in verbum *fuit rectum* & ,Saul ipsi

לשאול [q]וישר הדבר בעיניו:

,laqueum in ipsi sit & ;ei eam Dabo :Saul Dixitque

21 ויאמר שאול אתננה לו ותהי־לו [r]למוקש

:Dauid ad Saul dixitque .Pelistinorum manus eo in sit &

ותהי־בו יד־פלשתים ויאמר שאול אל־דוד

Saul præcepit Et .hodie *me in eris gener* duabus In

22 בשתים תתחתן בי היום: ויצו[s] שאול

:dicendo ,*silentio in* $ Dauid ad Loquimini :suis seruis

את־עבדו דברו אל־דוד [t]בלט לאמר

:te dilexerunt eius serui omnes & ,rex te in complacuit Ecce

הנה חפץ בך המלך וכל־עבדיו אהבוך

Saul serui sunt locuti Et .rege *in esto gener* nunc &

23 ועתה התחתן במלך: וידברו עבדי שאול

:Dauid Dixitque .hæc verba Dauid auribus in

באזני דוד את־הדברים האלה ויאמר דוד

,rege cum contrahere affinitatem vestris oculis in ‡ leue Nũquid

[u]הנקלה בעיניכם התחתן במלך

Et nunciauerunt ?despectus & ,pauper vir * ego &

24 ואנכי איש־[x]רש [y]ונקלה: ויגדו[z]

est locutus hæc verba Secundum :dicendo ,ei Saul serui

עבדי שאול לו לאמר כדברים האלה דבר

† non :Dauid ad dicetis Sic :Saul dixit Et .Dauid

25 דוד: ויאמר שאול כה־תאמרו לדוד אין־

Pelistim præputiis centum in *quia* ,dote in regi voluntas

חפץ למלך במהר כי במאה ערלות פלשתים

‖ in
* requieuit
[a]היה [b]רוע
$ psallebat
‡ sicut cõsueuerat per singulos dies.
* erat
† iaculatus est
‖ facie
[c]טיל [d]נכה
* facie
[e]סבב [f]ירא
[g]סור
$ se,
[h]שום
tribunum;
‡ ante populum.
* prudenter se gerebat,
† erat
| se gereret
[i]ראה
* facie
[k]גור
$ diligebat
‡ egrediebatur & ingrediebatur ante eos.
[l]בוא
[m]בנה
filius fortis;
* sum,
[n]היה
† & quæ
‖ vt sim
quo danda erat
* filia
[o]נתן
[p]נגד
placuit
[q]ישר
vt
[r]יקש
affinitatem cõtrahes mecum
[s]צוה
$ clam,
[t]אט
affinitatem contrahe cum
‡ est
[u]קלל
* sum
[x]רשש
[y]קלה [z]נגד
† est
sed

ad vlciscendum *inimicos in* regis. Et Saul cogitabat *deiicere*

להנקם באיבי המלך ושאול חשב [a]להפיל

Dauid $ *in manu* Pelistim. Nunciaueruntque serui eius

26 את־דוד ביד־פלשתים: ויגדו עבדיו

ipsi Dauid verba hæc. & ‡ *fuit rectum* verbum

לדוד את־הדברים האלה [b]וישר הדבר

in oculis Dauid, * ad affinitatem † *contrahendum* cum rege. Et non

בעיני דוד להתחתן במלך ולא־

completi erant dies. Et surrexit Dauid, & iuit ipse,

27 מלאו הימים: [c]ויקם דוד [d]וילך הוא

& viri eius, & percussit ‡ in Pelistim ducentos viros, & attulit

ואנשיו [e]ויך בפלשתים [f]מאתים איש ויבא

Dauid præputia eorum, & * *ea impleuerunt* regi,

דוד את־ערלתיהם וימלאום למלך

$ *ad contrahendum* affinitatem cum rege. Et dedit ei Saul

להתחתן במלך ויתן־לו שאול את־

Michal filiam suam in vxorem. Et vidit Saul, & cognouit

28 מיכל בתו לאשה: וירא שאול וידע

quòd Dominus ‡ cum Dauid. Et Michal filia Saul

כי יהוה עם־דוד ומיכל בת־שאול

diligebat eum. Et addidit Saul timere à *faciebus* Dauid

29 אהבתהו: ויאסף שאול [g]לרא [h]מפני דוד

amplius. Et fuit Saul inimicans Dauid omnibus diebus.

עוד ויהי שאול איב את־דוד כל־הימים:

Et egressi sunt principes Pelistim. Et fuit * ab

30 ויצאו [i]שרי פלשתים [k]ויהי מדי

egrediendo eos, *intellexit* Dauid præ omnibus seruis Saul:

[l]צאתם שכל דוד מכל עבדי שאול

& † *fuit honorificum* nomen eius valde.

[m]וייקר שמו מאד:

vt vlciscatur de inimicis
* vt mori faceret
[a]נפל
$ per manum
‡ placuit
[b]ישר
* vt
† contraheret
[c]קום [d]הלך
‡ ex
[e]נכה [f]מאה
* ea omnia obtulerunt
$ vt contraheret
‡ esset
facie
[g]ירא [h]פנה
* à tempore quo egressi sunt: prudenter se gessit
[k]היה [l]שור
† magnificatum est
[l]יצא [m]יקר

CAP. XIX. יט

Et est locutus Saul ad Ionathan filium suum, & ad

1 וידבר שאול אל־יונתן בנו ואל־

omnes seruos suos, *ad occidendum* Dauid. Et Ionathan filius

כל־עבדיו [n]להמית את־דוד ויהונתן בן־

Saul complacuit in Dauid valde. Et nunciauit Ionathan

2 שאול חפץ בדוד מאד: [o]ויגד יהונתן

ipsi Dauid dicendo: *Quærens* Saul pater meus interficere te.

לדוד לאמר מבקש שאול אבי להמיתך

Et nunc *obseruare* obsecro in mane, & manebis in occulto,

ועתה השמר־נא בבקר וישבת בסתר

& *latitabis*. Et ego egrediar, & stabo ad manum patris mei

3 ונחבאת: ואני אצא ועמדתי ליד־אבי

in agro, ‖ *quo tu ibi*; & ego loquar * in te ad

בשדה אשר־אתה שם ואני אדבר בך אל־

patrem meum: & videbo quid $, & ‡ *indicabo* tibi.

אבי [p]וראיתי מה והגדתי לך:

Et est locutus Ionathan * in Dauid bonum ad Saul

4 וידבר יהונתן בדוד טוב אל־שאול

patrẽ suum, dixitque ad eum: Ne peccet rex † in seruum suũ,

אביו ויאמר אליו אל־יחטא המלך בעבדו

‖ in Dauid, quia non peccauit tibi, & quia opera eius * *bonum*

בדוד כי לוא חטא לך וכי מעשיו טוב־

tibi valde. Et posuit animam suam in $ *vola* sua,

5 לך מאד: [q]וישם את־נפשו [r]בכפו

& percussit Pelistæum: fecitque Dominus salutem

[s]ויך את־הפלשתי [t]ויעש יהוה תשועה

magnam vniuerso Israel, vidisti, & lætatus es. Et vt quid

גדולה לכל־ישראל ראית ותשמח ולמה

peccabis ‡ in sanguinem innocentem, *interficiendo* * Dauid

תחטא בדם נקי להמית את־דוד

gratis? Audiuitque Saul *in voce* Ionathan; & iurauit

6 חנם: וישמע שאול בקול יהונתן וישבע

Saul, *Viuens* Dominus, si morietur.

שאול [u]חי־יהוה אם־יומת:

Et vocauit Ionathan *ad* Dauid, & *indicauit* ei Ionathan

7 ויקרא יהונתן לדוד ויגד־לו יהונתן את־

omnia verba hæc. Et adduxit Ionathan Dauid ad

כל־הדברים האלה ויבא יהונתן את־דוד אל־

Saul, & fuit *ad facies eius* sicut heri † nudiustertius.

שאול ויהי לפניו כאתמול שלשום:

* vt occideret
[n]מות
Quærit
[o]נגד
caue tibi
abscondes te.
‖ in quo eris;
* de
$ respondeat,
‡ nunciabo
[p]ראה
* de
† contra
‖ contra
* bona sunt
$ manu
[q]שום [r]כפף
[s]נכה [t]עשה
‡ contra
* vt interficias
voci
Viuit
[u]חיה
nunciauit
ante eum
† &

8 ,Dauid est egressus & :esse bellum addidit Et
וַתֹּסֶף הַמִּלְחָמָה לִהְיוֹת וַיֵּצֵא דָוִד
:magna plaga eos in percussitque ,Pelistim in pugnauit &
וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיַּךְ בָּהֶם מַכָּה גְדוֹלָה
9 malus Domini spiritus fuit Et .eius faciebus à fugerunt & facie
וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו׃ וַתְּהִי רוּחַ יְהוָה רָעָה
eius lancea & ,sedens sua domo in ipse & ,Saul ad
אֶל־שָׁאוּל וְהוּא בְּבֵיתוֹ יוֹשֵׁב וַחֲנִיתוֹ
Saul quæsiuit Et .manu in modulans Dauid & :sua manu in
בְּיָדוֹ וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָד׃ וַיְבַקֵּשׁ שָׁאוּל
10 se dimisit & :parietem in & ,Dauid in lancea in percutere
לְהַכּוֹת בַּחֲנִית בְּדָוִד וּבַקִּיר וַיִּפְטַר
Dauid Et .parietem in lancea percussit & ,Saul faciebus à
מִפְּנֵי שָׁאוּל וַיַּךְ אֶת־הַחֲנִית בַּקִּיר וְדָוִד
.illa nocte in euasit & ,fugit
נָס וַיִּמָּלֵט בַּלַּיְלָה הוּא׃
11 ,Dauid domum ad nuncios Saul misit Et
וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים אֶל־בֵּית דָּוִד
indicauit & :mane in eum occidendum ad & ,eum custodiendum ad
לְשָׁמְרוֹ וְלַהֲמִיתוֹ בַּבֹּקֶר וַתַּגֵּד
euadere faciens tu non Si :dicendo ,eius uxor Michal Dauid ipsi
לְדָוִד מִיכַל אִשְׁתּוֹ לֵאמֹר אִם־אֵינְךָ מְמַלֵּט
.interficieris tu cras ,nocte tuam animam
אֶת־נַפְשְׁךָ הַלַּיְלָה מָחָר אַתָּה מוּמָת׃
12 ,abiit & :fenestram per Dauid Michal fecit descendere Et
וַתֹּרֶד מִיכַל אֶת־דָּוִד בְּעַד הַחַלּוֹן וַיֵּלֶךְ
13 ,imagines Michal Cepitque ,euasit & ,fugit &
וַיִּבְרַח וַיִּמָּלֵט׃ וַתִּקַּח מִיכַל אֶת־הַתְּרָפִים
posuit caprarum pellem & & ,lecto in posuit &
וַתָּשֶׂם אֶל־הַמִּטָּה וְאֵת כְּבִיר הָעִזִּים שָׂמָה
14 . Saul Misitque .veste in operuit & ;eius capitibus
מְרַאֲשֹׁתָיו וַתְּכַס בַּבָּגֶד׃ וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל
.ipse Aegrotans :dixit & ,Dauid capiendum ad nuncios
מַלְאָכִים לָקַחַת אֶת־דָּוִד וַתֹּאמֶר חֹלֶה הוּא׃
15 videndum ad nuncios Saul Misitque
וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל אֶת־הַמַּלְאָכִים לִרְאוֹת
,me ad lecto in eum facite Ascendere :dicendo ,Dauid
אֶת־דָּוִד לֵאמֹר הַעֲלוּ אֹתוֹ בַמִּטָּה אֵלַי
ecce & ,nuncij venerunt Et .eum interficiendum ad
לַהֲמִתוֹ׃ וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים וְהִנֵּה
16 .eius capitibus caprarum pelis & ,protensionem ad imagines
הַתְּרָפִים אֶל־הַמִּטָּה וּכְבִיר הָעִזִּים מְרַאֲשֹׁתָיו׃
17 ,me decepisti sic quid Vt :Michal ad Saul Dixitque
וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־מִיכַל לָמָּה כָּכָה רִמִּיתִנִי
Michal dixit & ?euasit & ,meum inimicum dimisisti &
וַתְּשַׁלְּחִי אֶת־אֹיְבִי וַיִּמָּלֵט וַתֹּאמֶר מִיכַל
quid ad ,me Dimitte :mead dixit Ipse :Saul ad
אֶל־שָׁאוּל הוּא־אָמַר אֵלַי שַׁלְּחִנִי לָמָה
18 ad venit & ,euasit & ,fugit Dauid Et .te interficiam
אֲמִיתֵךְ׃ וְדָוִד בָּרַח וַיִּמָּלֵט וַיָּבֹא אֶל־
quæ omnia ei indicauit & ,Ramah in Semuel
שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה וַיַּגֶּד־לוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר
manserunt & ,Semuel & ,ipse abiit & :Saul sibi fecit
עָשָׂה־לוֹ שָׁאוּל וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁמוּאֵל וַיֵּשְׁבוּ
19 Ecce :dicendo ,Saul est nunciatum Et .Naioth in
בְּנָוֹת׃ וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל לֵאמֹר הִנֵּה
.Ramah in habitaculis in Dauid
דָוִד בְּנָוֹת בָּרָמָה׃
20 ;Dauid capiendum ad nuncios Saul Misitque
וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים לָקַחַת אֶת־דָּוִד
Semuel & ,prophetantium propheta.. cœtum vidit &
וַיַּרְא אֶת־לַהֲקַת הַנְּבִיאִים נִבְּאִים וּשְׁמוּאֵל
Saul nuncijs super fuit & .eos super constitutum ,stantem
עֹמֵד נִצָּב עֲלֵיהֶם וַתְּהִי עַל־מַלְאֲכֵי שָׁאוּל
.ipsi etiam prophetabant & ,Dei spiritus
רוּחַ אֱלֹהִים וַיִּתְנַבְּאוּ גַּם־הֵמָּה׃
21 ;alios nuncios misit & ,Saul nunciauerunt Et
וַיַּגִּדוּ לְשָׁאוּל וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֲחֵרִים
misit & ,Saul addidit Et .ipsi etiam prophetauerunt &
וַיִּתְנַבְּאוּ גַּם־הֵמָּה וַיֹּסֶף שָׁאוּל וַיִּשְׁלַח
.ipsi etiam prophetauerunt & ,tertios nuncios
מַלְאָכִים שְׁלִשִׁים וַיִּתְנַבְּאוּ גַּם־הֵמָּה׃

22 cisternam ad vsque venit & ,Ramah in ipse etiam abiit Et
וַיֵּלֶךְ גַּם־הוּא הָרָמָתָה וַיָּבֹא עַד־בּוֹר
Vbi :dixit & ,interrogauit & ,Secho in quæ ,magnam
הַגָּדוֹל אֲשֶׁר בַּשֶּׂכוּ וַיִּשְׁאַל וַיֹּאמֶר אֵיפֹה
.Ramah in Naioth in Ecce ,dixit Et ?Dauid & ,Semuel
שְׁמוּאֵל וְדָוִד וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּנָוֹת בָּרָמָה׃
23 eum super fuit & .Ramah in Naioth ad illuc abiit Et
וַיֵּלֶךְ שָׁם אֶל־נָוֹת בָּרָמָה וַתְּהִי עָלָיו
prophetauit & ,eundo iuit & ,Dei spiritus ille etiam
גַּם־הוּא רוּחַ אֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וַיִּתְנַבֵּא
.Ramah in Naioth in ipsum ingredi vsque
עַד־בֹּאוֹ בְּנָוֹת בָּרָמָה׃
24 prophetauit & ,suis vestimentis ipse etiam se expoliauit Et
וַיִּפְשַׁט גַּם־הוּא בְּגָדָיו וַיִּתְנַבֵּא
die tota nudus cecidit & ,Semuel facies ad ipse etiam
גַּם־הוּא לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיִּפֹּל עָרֹם כָּל־הַיּוֹם
Saul etiam num :dicent Idcirco :nocte tota & ,illa
הַהוּא וְכָל־הַלָּיְלָה עַל־כֵּן יֹאמְרוּ הֲגַם שָׁאוּל
?prophetas inter
בַּנְּבִיאִם׃

CAP. XX. כ

1 ;venit & ,Ramah in Naioth de Dauid fugit Et
וַיִּבְרַח דָּוִד מִנָּוֹת בָּרָמָה וַיָּבֹא
,mea iniquitas quæ ?feci Quid :Ionathan facies ad dixit &
וַיֹּאמֶר לִפְנֵי יְהוֹנָתָן מֶה עָשִׂיתִי מֶה־עֲוֹנִי
quærit quia ,tui patris facies ad ,meum peccatum quod &
וּמֶה־חַטָּאתִי לִפְנֵי אָבִיךָ כִּי מְבַקֵּשׁ
2 .morieris non ,Absit :ei Dixitque ?meam animam
אֶת־נַפְשִׁי׃ וַיֹּאמֶר לוֹ חָלִילָה לֹא תָמוּת
,paruum verbum vel grande verbum meus pater faciet sibi ecce
הִנֵּה לוֹ־עָשָׂה אָבִי דָּבָר גָּדוֹל אוֹ דָּבָר קָטֹן
meus pater absconderit quare Et .meæ auri reuelet non
וְלֹא יִגְלֶה אֶת־אָזְנִי וּמַדּוּעַ יַסְתִּיר אָבִי
.hoc non hoc verbum mea
מִמֶּנִּי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֵין זֹאת׃
3 ,tuus pater sciuit Sciendo :dixit & Dauid adhuc iurauit Et
וַיִּשָּׁבַע עוֹד דָּוִד וַיֹּאמֶר יָדֹעַ יָדַע אָבִיךָ
cognoscat Ne :dicet & ,tuis oculis in gratiam inueni quòd
כִּי־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וַיֹּאמֶר אַל־יֵדַע
Dominus viuens verum Et .doleat fortè ne ,Ionathan hoc
זֹאת יְהוֹנָתָן פֶּן־יֵעָצֵב וְאוּלָם חַי־יְהוָה
inter & ,me inter passus tanquam quia ,tua anima viuit &
וְחֵי נַפְשֶׁךָ כִּי כְפֶשַׂע בֵּינִי וּבֵין
4 dixerit Quod :Dauid ad Ionathan Dixitque .mortem
הַמָּוֶת׃ וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל־דָּוִד מַה־תֹּאמַר
:Ionathan ad Dauid dixit Et .tibi faciam & ,tua anima
5 נַפְשְׁךָ וְאֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יְהוֹנָתָן
rege cum sedebo sedendo ego & ,cras mensis Ecce
הִנֵּה־חֹדֶשׁ מָחָר וְאָנֹכִי יָשֹׁב־אֵשֵׁב עִם־הַמֶּלֶךְ
ad vsque agro in me abscondam & ,me dimittes & ,vescendū ad
לֶאֱכוֹל וְשִׁלַּחְתַּנִי וְנִסְתַּרְתִּי בַשָּׂדֶה עַד
6 ,tuus pater me visitauerit visitando Si .tertiæ vesperam
הָעֶרֶב הַשְּׁלִשִׁית׃ אִם־פָּקֹד יִפְקְדֵנִי אָבִיךָ
currendum ad Dauid mea postulauit Postulando :dices &
וְאָמַרְתָּ נִשְׁאֹל נִשְׁאַל מִמֶּנִּי דָוִד לָרוּץ
ibi dierum sacrificium quia ,suam ciuitatem Bethlechem
בֵּית־לֶחֶם עִירוֹ כִּי זֶבַח הַיָּמִים שָׁם
7 pax ,Bene :dixerit sic Si .familiæ toti
לְכָל־הַמִּשְׁפָּחָה׃ אִם־כֹּה יֹאמַר טוֹב שָׁלוֹם
est consummata quòd scito ,ei fuerit ira irascendo si &.tuo seruo
לְעַבְדֶּךָ וְאִם־חָרֹה יֶחֱרֶה לוֹ דַּע כִּי־כָלְתָה
8 ,tuo seruo super misericordiam facies Et .eo cum malitia
הָרָעָה מֵעִמּוֹ׃ וְעָשִׂיתָ חֶסֶד עַל־עַבְדֶּךָ
.te cum tuum seruum adduxisti Domini fœdus in quia
כִּי בִּבְרִית יְהוָה הֵבֵאתָ אֶת־עַבְדְּךָ עִמָּךְ
ad vsque & ,tu me interfice ,iniquitas me in est si Et
וְאִם־יֶשׁ־בִּי עָוֹן הֲמִיתֵנִי אַתָּה וְעַד־
Dixitque ?me introduces hoc quid vt ,tuum patrem
אָבִיךָ לָמָּה־זֶּה תְבִיאֵנִי׃ וַיֹּאמֶר
9 quòd ,cognouero cognoscendo si quia ,tibi Absit :Ionathan
יְהוֹנָתָן חָלִילָה לָּךְ כִּי אִם־יָדֹעַ אֵדַע כִּי־

, te super veniendum ad * meo patre cum à malitia sit consummata
כלתה הרעה מעם אבי לבוא עליך
ad Dauid Dixitque . tibi annunciem illud non &
ולא אותה [a]אגיד לך׃ 10 ויאמר דוד אל־
tibi responderit quid ‖ vel , † mihi renunciabit Quis : Ionathan
יהונתן מי יגיד לי או מה־[b]יענך
, Ito * : Dauid ad Ionathan Dixitque ? duri tuus pater
אביך קשה׃ 11 ויאמר יהונתן אל־דוד לכה
. agrum ‡ ipsi ambo sunt egressi Et . agrum ‡ egrediamur &
[c]ונצא השדה ויצאו [d]שניהם השדה׃
, Israel Deus Domine : Dauid ad Ionathan dixit Et
12 ויאמר יהונתן אל־דוד יהוה אלהי ישראל
, tertia † cras tempus iuxta meũ patrem inuestigauero quòd *
כי־אחקר את־אבי כעת מחר השלשית
reuelauero * & , te ad misero tunc non & , Dauid ad ‖ bonum ecce &
והנה־טוב אל־דוד ולא־אז אשלח אליך [e]וגליתי
, Ionathan Dominus faciat Sic . tuam aurem
את־אזנך׃ 13 כה־יעשה יהוה ליהונתן
, te super malum meum patrem ad erit bonum quia ‡ , addat sic &
וכה [f]יסיף כי־[g]ייטב אל־אבי את־הרעה עליך
: pace in ibis & , te dimittam & , tuam aurem reuelabo ‡ &
[h]וגליתי את־אזנך ושלחתיך והלכת לשלום
. meo patre cum fuit quemadmodum , tecum Dominus sit &
[i]ויהי יהוה עמך כאשר היה עם־אבי׃
mecum facies non & viuente me adhuc si * non Et
14 ולא אם־עודני חי ולא־תעשה עמדי
non Et † . moriar non & , Domini misericordiam
חסד יהוה ולא אמות׃ 15 ולא־
in vsque mea domo cum à tuam misericordiam abscindes
תכרית את־חסדך מעם ביתי עד־
Dauid inimicos Dominum abscindendo in nec ; seculum
עולם ולא בהכרית יהוה את־איבי דוד
cum Ionathan abscidit * Et . humi facies desuper virum ‖
איש מעל [k]פני האדמה׃ 16 ויכרת יהונתן עם־
inimicorum manu de Dominus Requirat & ‡ , Dauid domo
בית דוד ובקש יהוה מיד איבי
Dauid ipsi iurandum ad ‡ Ionathan addidit Et . Dauid
דוד׃ 17 ויוסף יהונתן להשביע את־דוד
. eũ diligebat suæ animæ dilectionẽ † quia , ipsum eũ diligendo in *
באהבתו אתו כי־אהבת נפשו אהבו׃
quia , visitaberis & , mensis ‖ Cras : Ionathan ei dixit Et
18 ויאמר־לו יהונתן מחר חדש ונפקדת כי
, valde descendes tertiabis ‡ Et . tua sessio visitabitur *
יפקד מושבך׃ 19 ושלשת [l]תרד מאד
die in , ibi te ascondes quo ‡ ; locum ad venies &
ובאת אל־המקום אשר־נסתרת שם ביום
. viatorium Lapidem apud manebis & ; operis
המעשה וישבת אצל האבן האזל׃
mittendo , iaciam latus ad sagittas tres ego Et
20 ואני שלשת [m]החצים צדה [n]אורה לשלח־
, Vade † , puerum mittam ecce Et . scopum ad mihi *
לי [o]למטרה׃ 21 והנה אשלח את־הנער לך
Ecce : puero dixero dicendo Si . sagittas inueni
מצא את־החצים אם־אמר אמר לנער הנה
pax quia , veni & , eam cape ; infra & , te à sagittæ
החצים ממך והנה קחנו [p]ובאה כי־שלום
. Dominus viuit , verbum ‖ non & , tibi
לך ואין דבר [q]חי־יהוה׃
, te à sagittæ Ecce : adolescenti * dixero sic si Et
22 ואם־כה אמר לעלם הנה החצים ממך
verbum Et . Dominus te dimisit quia : vade , vltrà &
והלאה [r]לך כי שלחך יהוה׃ 23 והדבר
, me inter Dominus ecce , tu & , ego sumus locuti quod
אשר דברנו אני ואתה הנה יהוה ביני
Dauid se abscondit Et . seculum in vsque , te inter &
ובינך עד־עולם׃ 24 ויסתר דוד
panem iuxta ‡ rex sedit & , mensis fuit ‡ & , agro in
בשדה ויהי החדש [s]וישב המלך על־הלחם
, suam sedem * super rex Seditque . vescendum ad
לאכל׃ 25 וישב המלך על־מושבו
. Ionathan surrexit & parietis sedem ad vice in vice † sicut
כפעם בפעם אל־מושב הקיר [t]ויקם יהונתן

completa * vt veniat contra
[a] נגד (‡ si quid boni)
‖ si
[b] ענה
* Veni, ‡ in
[c]יצא [d]שנה
* si † aut die
‖ fuerit super * aperuero
[e] גלה
‡ si placuerit patri meo vt adducat
[f]יסף [g]יטב
‡ aperiam
[h] גלה
[i] חיה
* tantũ adhuc me viuente facies
† Sed etiam
cùm absciderit Dominus
‖ vnumquemque e superficie terræ.
* pepigit fœdus
[k] פנה
‡ dicens, ‡ vt iuraret * propterea quòd diligeret † secundum ‖ erunt Calendæ, & memoraberis, * deficiet ‡ tribus diebus manebis
[l] ירד
‡ in quo te abscondes
[m]חצץ [n]ירה
* ad signum. † dicens ei:
[o] נטר
[p] בוא
‖ quicquam mali
[q] חיה
* puero,
[r] הלך
‡ fuerunt calendæ, ‡ ad
אל ק
[s]ישב [t]קום
* cathedram † consueuerat sicut alias, in cathedra iuxta parietem

. Dauid locus visitatus est & ; Saul latere ex Abner sedsitque
[a]וישב אבנר מצד שאול ויפקד מקום דוד׃
quia , illa die in quicquam Saul est locutus non Et
26 ולא־דבר שאול מאומה ביום ההוא כי
non quia , ipse purus non quia , ipsum ‡ Accidens : dixit
אמר מקרה הוא בלתי טהור הוא כי־לא
est visitatus & † , secundo mensis * crastino à ‡ fuit Et . mundus
טהור׃ 27 [b]ויהי ממחרת החדש [c]השני ויפקד
: suum filium Ionathan ad Saul Dixitque . Dauid locus
מקום דוד ויאמר שאול אל־יהונתן בנו
ad hodie etiam heri etiam Isai filius venit non Quare
מדוע לא־[d]בא בן־ישי גם־תמול גם־היום אל־
Postulando : Saul Ionathan respondit Et ? panem
הלחם׃ 28 [e]ויען יהונתן את־שאול נשאל
. Bethlechem ad vsque * , me apud ex ‖ Dauid postulauit
נשאל דוד מעמדי עד־בית לחם׃
familiæ ‡ victima quia , obsecro me Dimitte : dixit Et
29 ויאמר שלחני נא כי זבח משפחה
nunc Et . † meus frater mihi * mandauit ipse & , ciuitate in nobis ‡
לנו בעיר והוא צוה־לי אחי ועתה
videbo & , quæso euadam ‖ , tuis oculis in gratiam inueni si
אם־מצאתי חן בעיניך אמלטה נא ואראה
. regis mensam ad venit non Idcirco . meos fratres
את־אחי על־כן לא־בא אל־שלחן המלך׃
: ei dixit & , Ionathan in Saul nasus * est iratus Et
30 [f]ויחר־אף שאול ביהונתן ויאמר לו
tu eligens ‡ quòd , noui non an , rebellionis peruersæ ‡ Fili
בן־[g]נעות המרדות הלוא ידעתי כי־בחר אתה
nuditatis * confusionem in & , tuam confusionem in Isai filium
לבן־ישי לבשתך ולבשת [h]ערות
Isai filius quibus diebus omnibus Quia ? tuæ matris
אמך׃ 31 כי כל־הימים אשר בן־ישי
. tuum regnum & ‖ , tu stabilieris non , humum † super vixerit
חי על־האדמה לא תכון אתה ומלכותך
. ipse mortis filius ‡ quia , me ad eum cape * & , mitte nunc Et
ועתה שלח וקח אתו אלי כי בן־מות הוא׃
dixit Et , suum patrem Saul ad Ionathan respondit Et
32 ויען יהונתן את־שאול אביו ויאמר
? fecit quid ? morietur quid Vt : eum ad
אליו למה יומת מה עשה׃
: cum percutiendũ ad * , eum super ‡ lanceam Saul protelauit Et
33 [i]ויטל שאול את־[k]החנית עליו [l]להכתו
suo patre cum à ipsa conclusio † quòd , Ionathan cognouit &
[m]וידע יהונתן כי־כלה היא מעם אביו
mensa cum à ‖ Ionathan Surrexitque . Dauid interficere
[n]להמית את־דוד׃ 34 [o]ויקם יהונתן מעם השלחן
, panem secunda mensis ‡ die in comedit non & , nasi * ira in
[p]בחרי־אף ולא־אכל ביום־החדש השני לחם
. suus pater eum calumniauerat * quia , Dauid super doluit ‡ quia
כי נעצב אל־דוד כי [q]הכלמו אביו׃
agrum † Ionathan est egressus & , manè in fuit Et
35 [r]ויהי בבקר ויצא יהונתן השדה
. eo cum paruus puer & , Dauidi statutum tempus ad
למועד דוד ונער קטן עמו׃
nunc inueni , Curre : suum puerum ad Dixitque
36 ויאמר לנערו [s]רץ מצא־נא את־
iecit ipse & , cucurrit puer : iaciens ‖ ego quas ; sagittas
[t]החצים אשר אנכי מורה הנער רץ והוא־ירה
ad vsque puer venit Et . eum transire faciendum ad sagittam *
החצי להעברו׃ 37 [u]ויבא הנער עד־
Clamauitque . Ionathan iecerat quam , sagittæ locum
מקום החצי אשר ירה יהונתן ויקרא
, te à sagitta Nonne : dixit & , puerum post Ionathan
יהונתן אחרי הנער ויאמר הלוא החצי ממך
: puerum post Ionathan Clamauitque ? vltrà &
והלאה׃ 38 ויקרא יהונתן אחרי הנער
Ionathan puer collegit & . steteris ne , festina , Accelera
מהרה חושה אל־תעמד וילקט נער יהונתן
sciebat non puer Et . suum dominum ad venit & , sagittam
את־החצי ויבא אל־אדניו׃ 39 והנער לא־ידע
. verbum ‡ sciebant Dauid & Ionathan tantum ‡ , quicquam
מאומה אך יהונתן ודוד [x]ידעו את־הדבר׃

carebat sedente
[a] ישב
‡ est, præter, quam quòd sit vel etiam, quia non est
‡ in * Calendarum † caruit sedente
[b]היה [c]שנה
[d] בוא
[e] ענה
‖ à * vt iret
‡ est
‡ nostræ * ad me † vt illuc me conferam. ‖ conferam me illuc,
* furor
[f] חרה
‡ matris ‡ eligis
[g] עוה
* ignominiæ
[h] ערה
† terram, ‖ neque
* tolle ‡ obnoxius morti est.
iaculatus est. ‡ contra * vt percuteret
[i]טול [k]חנה
† decreuerat pater suus
[l]נכה [m]ידע
‖ è
[n]מות [o]קום
* furoris ‡ Calendarum ‡ dolore affectus est propter * ignominia affecit † in
[p]הרה [q]כלם
[r] היה
[s]יעד רוץ
‖ iacio:
[t] חצץ
* sagittas trans illum,
[u] בוא
sagittas,
‡ sed ‡ rem.
[x] ידע

.ei * qui ,puerum ad $ sua vasa ‡ Ionathan Deditque
40 ויתן יהונתן את־כליו אל־הנער אשר־לו
Dauid &, est ingressus Puer .ciuitatem ‖ defer, Vade: ei dixitque
41 ויאמר לו לך הביא העיר: הנער בא ודוד
,terram in suas facies ‡ in cecidit & ,meridiem apud de † surrexit
קם מאצל הנגב ויפל לאפיו ארצה
vir $ sunt osculati & ;vicibus tribus se incuruauit &
וישתחו שלש פעמים וישקו איש את־
Dauid vs adeo :suum socium vir * fleuerunt & ;suum socium
רעהו ויבכו איש את־רעהו עד־דוד
.pace in Vade :Dauid ad Ionathan Dixitque adaugeret
42 הגדיל: ויאמר יהונתן לדוד לך לשלום
:dicendo ,Domini nomine in † :nos nos ambo iurauimus quod
אשר נשבענו שנינו אנחנו בשם יהוה לאמר
,meum semen inter & ,te inter & ,me inter sit Dominus
יהוה יהיה ביני ובינך ובין זרעי
:abiit & ,surrexit Et .seculum in vsque tuum semen inter &
43 ובין זרעך עד־עולם: ויקם וילך
.ciuitatem est ingressus Ionathan &
ויהונתן בא העיר:

‡ arma $ puero * erat
a נתן b כלה
† in ‖ de loco qui vergebat ad austrum. ‡ faciem suam,
c נפל d שחה
$ vnusquisque alter alterum, * vnusquisque alter cum altero. Sed
e נשק
f רעה g בכה
‖ magis fleuit. † per nomen
h ילך שנה

CAP. XXI. כא

:sacerdotem Achimelech ad Nob in Dauid venit Et
1 ויבא דוד נבה אל־אחימלך הכהן
:ei dixitque ,Dauid occursum in * ,Achimelech contremuit Et
ויחרד אחימלך לקראת דוד ויאמר לו
Dixitque ?tecum †non vir & ,es solus tu Quare
2 מדוע אתה לבדך ואיש אין אתך: ויאמר
,verbum mihi præcepit Rex :sacerdotem Achimelech ad Dauid
דוד לאחימלך הכהן המלך צוני דבר
verbum ‖ quicquam nesciat Vir ,me ad dixitque
ויאמר אלי איש אל־ידע מאומה את־הדבר
pueros Et .tibi præcepi quod ‡ & ,te mittens † ego quod
אשר־אנכי שלחך ואשר צויתך ואת־הנערים
quid nunc Et ignoti obscuri $ locum ad feci scire
3 יודעתי אל־מקום פלני אלמוני: ועתה מה־
,mea manu in da panes quinque ?tua manu sub est
יש תחת־ידך חמשה־לחם תנה בידי
,Dauid ‖ sacerdos respondit Et .inuentum * vel
4 או הנמצא: ויען הכהן את־דוד
;mea manu sub ad prophanus panis † Non :dixit &
ויאמר אין־לחם חל אל־תחת ידי
tantum ‖ pueri se seruarunt Si $ .est sanctitatis $ pannis quinimo
כי־אם־לחם קדש יש אם־נשמרו הנערים אך
:ei dixit & ,sacerdoti Dauid respondit Et ‡muliere à
5 מאשה: ויען דוד את־הכהן ויאמר לו
,nudiustertius $ heri sicut nobis ‡ prohibita mulier Quinimo
כי אם־אשה עצרה־לנו כתמל שלשם
via ipsa & ;sanctitas puerorum vasa fuerunt & ,me exeundo in *
בצאתי ויהיו כלי־הנערים קדש והוא דרך
.vase in sanctificabitur hodie quia etiam & ,prophanationis
חל ואף כי היום יקדש בכלי:
ibi erat non quia ,sanctitatem ‖ sacerdos ei dedit Et
6 ויתן־לו הכהן קדש כי לא־היה שם
faciebus à ,remoti ‡ facierum panis † nisi panis
לחם כי־אם־לחם הפנים המוסרים מלפני
.ipsum capi ‖ die in calidum panem * ponendum ad Domini
יהוה לשום לחם חם ביום הלקחו:
detentus † illa die in Saul seruis de vir ibi Et
7 ושם איש מעבדי שאול ביום ההוא נעצר
potentissimus ,Edomæus Doegh eius nomen & ,Domini facies ad
לפני יהוה ושמו דאג האדמי אביר
:Achimelech ad Dauid Dixitque .Saul ipsi ‡ qui ,pastorum
8 הרעים אשר לשאול: ויאמר דוד לאחימלך
Quia ?gladius vel lacea tua manu sub hic est non Et
ואין יש־פה תחת־ידך חנית או־חרב כי
cepi * non mea vasa $ etiam & ,meum gladium etiam
גם־חרבי וגם־כלי לא־לקחתי
.festinatum regis verbum fuit ‖ quia ;mea manu in
בידי כי־היה דבר־המלך נחוץ:
quem ,Pelistæi Goliath Gladius sacerdos dixit Et
9 ויאמר הכהן חרב גלית הפלשתי אשר־

timuit * & venit
† est
aliquid,
k צוה
‖ de re propter quam
† mitto ‡ quam
$ cuiusquam, & locū ignotum talis.
l פלא
* quod inuenitur ‖ ad
m ענה
† est
n חלל
‖ sed $ sanctus * Num ‖ vel saltem
† Verè ‡ est à $ &
* cum egressus sum:
o היה
p כלה
‖ panem sanctum, nō erat enim ibi panes
q נתן
† panes * qui erant $ facie
r סור
* panes calidos ‖ qua sublati sunt † demorabatur corā Domino, ‡ erant
s רעה
t חנה
‡ arma * tuli
‖ verbum regis vrgebat.

veste in inuolutus ipse ecce ,quercus valle in percussisti
הכית בעמק האלה הנה־היא לוטה בשמלה a
*non quia ;cape $ tibi ceperis ‡ istum si .Ephod post
אחרי האפוד אם־אתה b תקח־לך קח כי אין
ille sicut ‡ Non :Dauid Dixitque .hoc in † eum præter alius
אחרת זולתה בזה ויאמר דוד אין כמוה
die in fugit & ,Dauid surrexit Et .mihi eum da
10 תננה לי: ויקם דוד ויברח ביום־
.Gath regem Achis ad venit Et .Saul faciebus à illa
ההוא מפני שאול ויבא אל־אכיש מלך גת:
Dauid * iste Nonne :eum ad Achis serui Dixeruntque
11 ויאמרו עבדי אכיש אליו הלוא־זה דוד
:dicendo ,chorii in respondebant ‖ huic nonne ?terræ rex
מלך הארץ הלוא לזה יענו d במחלות לאמר
suis millibus denis in ‡ Dauid & ,suis millibus in † Saul Percussit
הכה שאול באלפו ודוד ברבבתו:
,suo corde in hæc verba Dauid posuit Et
12 וישם דוד את־הדברים האלה בלבבו
ipsum mutauit Et .Gath regis Achis faciebus à valde timuit &
13 וישנו g מלך־גת: f ויירא מאד מפני אכיש
,eorū manibus in furere se finxit ‡ & ,eorū oculis in suum sensum †
את־טעמו בעיניהם ויתהלל בידם
faciebat descendere & ,portæ fores super $ designabat &
ויתו h על־דלתות השער ויורד
ad Achis Dixitque .suam barbam in suam saliuam
14 רירו אל־זקנו: ויאמר אכיש אל־
adduxistis quid vt ;furentem virum videbitis * Ecce :suos seruos
עבדיו הנה תראו איש משתגע למה תביאו
adduxistis quia ,ego insanis Indigus ?me ad eum
15 אתו אלי: חסר משגעים אני כי־הבאתם
ingredietur iste Num ;me super ‖ insaniendum ad hunc
את־זה להשתגע עלי הזה יבוא
?meam domum in
אל־ביתי:

CAP. XXII. כב

.Hadullam spelunca in euasit & ,inde Dauid abiit Et
1 וילך דוד משם וימלט אל־מערת עדלם
descederūt &,eius patris domus omnis &,eius fratres audierūt Et
וישמעו אחיו וכל־בית אביו m וירדו
vir omnis eum ad sunt congregati Et .illuc eum ad
2 אליו שמה: ויתקבצו אליו כל־איש
vir omnis & ,creditor ei * cui vir omnis & ,angustiatus $
מצוק וכל־איש אשר־לו נשא וכל־איש
fuerunt & ;principem in eis super fuitque animo amarus
מר־נפש n ויהי עליהם לשר ויהיו
inde Dauid abiit Et .viri quadringenti fermè eo cum
3 עמו כארבע o מאות איש: וילך דוד משם
quæso Egrediatur :Moab regem ad dixitque .Moab Mispeh ‡
מצפה מואב ויאמר אל־מלך מואב יצא־נא
quid sciam donec ,vobiscum $ mea mater & ,meus pater
אבי ואמי אתכם עד אשר p אדע מה־
Regis faciebus cum eos duxit Et .Deus mihi faciat
4 יעשה־לי אלהים: q וינחם את־פני מלך
Dauid esse ‡ diebus omnibus eo cum manserunt & ;Moab
מואב וישבו עמו כל־ימי היות־דוד
Ne :Dauid ad propheta Gad Dixitque .munitione $ in
5 במצודה: ויאמר גד הנביא אל־דוד לא
,Iehudah terram tibi ingredieris & :vade .munitione * in maneas
r תשב במצודה לך ובאת־לך ארץ יהודה
audiuit Et .Chareth siluam † venit & ,Dauid abiit Et
6 u וילך דוד ויבא יער חרת: וישמע
Saul & ,eo cum ‡ qui viri & ,Dauid sciretur quod Saul
שאול כי x נודע דוד ואנשים אשר אתו ושאול
eius lancea & ,Ramah in arbore sub Ghibhah in manens $
יושב בגבעה תחת־האשל ברמה y וחניתו
.cum super stantes * eius serui omnes & ,eius manu in
בידו וכל־עבדיו נצבים עליו:
Audite :cum super stantibus ‖ suis seruis Saul Dixitque
7 ויאמר שאול לעבדיו הנצבים עליו שמעו־
,agros Isai filius dabit vobis omnibus Etiam :Iemini filii quæso
נא בני ימיני גם־לכלכם z יתן בן־ישי שדות

panno
‡ vis tollere $ tolle * est
b לקח
† hic. ‡ est similis illi,
c קום
facie
* est
‖ cantabant per choros,
d חלל
† mille suos, ‡ decem millia suos.
יו ק
e שום
facie
f ראה
g שנה
‖ sermonem ‡ insanum se offendebat $ in ostiis
h תוה
* vidistis hominem
i שגע
Deficio
k בוא
‖ coram
seruauit se
l ילך
m ירד
$ angustiis affectus * erat
n מרר
o מאה
‡ in speculam
$ & maneant
p ידע
ante regem
q נחה
‡ quibus fuit
$ arce.
r מצד
* arce. ‡ ingredere
s ישב בוא
† in saltum sadunn.
u ילך
‡ erant
x ידע
$ manebat
y חנה
* stabant iuxta ‖ qui stabant iuxta
z נתן

20 וְשֶׂה לְפִי־חָרֶב׃ וַיִּמָּלֵט בֵּן־אֶחָד לַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֲחִטוּב וּשְׁמוֹ אֶבְיָתָר וַיִּבְרַח אַחֲרֵי דָוִד׃

21 וַיַּגֵּד אֶבְיָתָר לְדָוִד כִּי הָרַג שָׁאוּל אֵת כֹּהֲנֵי יְהוָה׃

22 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאֶבְיָתָר יָדַעְתִּי בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־שָׁם דּוֹיֵג הָאֲדֹמִי כִּי־הַגֵּד יַגִּיד לְשָׁאוּל אָנֹכִי סַבֹּתִי בְּכָל־נֶפֶשׁ בֵּית אָבִיךָ׃

23 שְׁבָה אִתִּי אַל־תִּירָא כִּי אֲשֶׁר־יְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשִׁי יְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ כִּי־מִשְׁמֶרֶת אַתָּה עִמָּדִי׃

CAP. XXIII. כג

1 וַיַּגִּדוּ לְדָוִד לֵאמֹר הִנֵּה פְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בִּקְעִילָה וְהֵמָּה שֹׁסִים אֶת־הַגְּרָנוֹת׃

2 וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר הַאֵלֵךְ וְהִכֵּיתִי בַּפְּלִשְׁתִּים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד לֵךְ וְהִכִּיתָ בַפְּלִשְׁתִּים וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־קְעִילָה׃

3 וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד אֵלָיו הִנֵּה אֲנַחְנוּ פֹה בִּיהוּדָה יְרֵאִים וְאַף כִּי־נֵלֵךְ קְעִלָה אֶל־מַעַרְכוֹת פְּלִשְׁתִּים׃

4 וַיּוֹסֶף עוֹד דָּוִד לִשְׁאֹל בַּיהוָה וַיַּעֲנֵהוּ יְהוָה וַיֹּאמֶר קוּם רֵד קְעִילָה כִּי־אֲנִי נֹתֵן אֶת־פְּלִשְׁתִּים בְּיָדֶךָ׃

5 וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַאֲנָשָׁיו קְעִילָה וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיִּנְהַג אֶת־מִקְנֵיהֶם וַיַּךְ בָּהֶם מַכָּה גְדוֹלָה וַיֹּשַׁע דָּוִד אֵת יֹשְׁבֵי קְעִילָה׃

6 וַיְהִי בִּבְרֹחַ אֶבְיָתָר בֶּן־אֲחִימֶלֶךְ אֶל־דָּוִד קְעִילָה אֵפוֹד יָרַד בְּיָדוֹ׃

7 וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל כִּי־בָא דָוִד קְעִילָה וַיֹּאמֶר שָׁאוּל נִכַּר אֹתוֹ אֱלֹהִים בְּיָדִי כִּי נִסְגַּר לָבוֹא בְּעִיר דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ׃

8 וַיְשַׁמַּע שָׁאוּל אֶת־כָּל־הָעָם לַמִּלְחָמָה לָרֶדֶת קְעִילָה לָצוּר אֶל־דָּוִד וְאֶל־אֲנָשָׁיו׃

9 וַיֵּדַע דָּוִד כִּי עָלָיו שָׁאוּל מַחֲרִישׁ הָרָעָה וַיֹּאמֶר אֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן הַגִּישָׁה הָאֵפוֹד׃

10 וַיֹּאמֶר דָּוִד יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שָׁמֹעַ שָׁמַע עַבְדְּךָ כִּי־מְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לָבוֹא אֶל־קְעִילָה לְשַׁחֵת לָעִיר בַּעֲבוּרִי׃

וְכַרְמִים לְכֻלְּכֶם יָשִׂים שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת׃

8 כִּי קְשַׁרְתֶּם כֻּלְּכֶם עָלַי וְאֵין גֹּלֶה אֶת־אָזְנִי בִּכְרָת־בְּנִי עִם־בֶּן־יִשַׁי וְאֵין־חֹלֶה מִכֶּם עָלַי וְגֹלֶה אֶת־אָזְנִי כִּי הֵקִים בְּנִי אֶת־עַבְדִּי עָלַי לְאֹרֵב כַּיּוֹם הַזֶּה׃

9 וַיַּעַן דֹּאֵג הָאֲדֹמִי וְהוּא נִצָּב עַל־עַבְדֵי־שָׁאוּל וַיֹּאמַר רָאִיתִי אֶת־בֶּן־יִשַׁי בָּא נֹבֶה אֶל־אֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֲחִטוּב׃

10 וַיִּשְׁאַל־לוֹ בַּיהוָה וְצֵידָה נָתַן לוֹ וְאֵת חֶרֶב גָּלְיָת הַפְּלִשְׁתִּי נָתַן לוֹ׃

11 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא אֶת־אֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֲחִיטוּב הַכֹּהֵן וְאֵת כָּל־בֵּית אָבִיו הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בְּנֹב וַיָּבֹאוּ כֻלָּם אֶל־הַמֶּלֶךְ׃

12 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל שְׁמַע־נָא בֶּן־אֲחִיטוּב וַיֹּאמֶר הִנְנִי אֲדֹנִי׃

13 וַיֹּאמֶר אֵלָו שָׁאוּל לָמָּה קְשַׁרְתֶּם עָלַי אַתָּה וּבֶן־יִשָׁי בְּתִתְּךָ לוֹ לֶחֶם וְחֶרֶב וְשָׁאוֹל לוֹ בֵּאלֹהִים לָקוּם אֵלַי לְאֹרֵב כַּיּוֹם הַזֶּה׃

14 וַיַּעַן אֲחִימֶלֶךְ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמַר וּמִי בְכָל־עֲבָדֶיךָ כְּדָוִד נֶאֱמָן וַחֲתַן הַמֶּלֶךְ וְסָר אֶל־מִשְׁמַעְתֶּךָ וְנִכְבָּד בְּבֵיתֶךָ׃

15 הַיּוֹם הַחִלֹּתִי לִשְׁאָל־לוֹ בֵאלֹהִים חָלִילָה לִּי אַל־יָשֵׂם הַמֶּלֶךְ בְּעַבְדּוֹ דָבָר בְּכָל־בֵּית אָבִי כִּי לֹא־יָדַע עַבְדְּךָ בְּכָל־זֹאת דָּבָר קָטֹן אוֹ גָדוֹל׃

16 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מוֹת תָּמוּת אֲחִימֶלֶךְ אַתָּה וְכָל־בֵּית אָבִיךָ׃

17 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָרָצִים הַנִּצָּבִים עָלָיו סֹבּוּ וְהָמִיתוּ כֹּהֲנֵי יְהוָה כִּי גַם־יָדָם עִם־דָּוִד וְכִי יָדְעוּ כִּי־בֹרֵחַ הוּא וְלֹא גָלוּ אֶת־אָזְנוֹ וְלֹא־אָבוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ לִשְׁלֹחַ אֶת־יָדָם לִפְגֹעַ בְּכֹהֲנֵי יְהוָה׃

18 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְדוֹיֵג סֹב אַתָּה וּפְגַע בַּכֹּהֲנִים וַיִּסֹּב דּוֹיֵג הָאֲדֹמִי וַיִּפְגַּע־הוּא בַּכֹּהֲנִים וַיָּמֶת בַּיּוֹם הַהוּא שְׁמֹנִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ נֹשֵׂא אֵפוֹד בָּד׃

19 וְאֵת נֹב עִיר־הַכֹּהֲנִים הִכָּה לְפִי־חֶרֶב מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה מֵעוֹלֵל וְעַד־יוֹנֵק וְשׁוֹר וַחֲמוֹר

?eius manu in Chehilah domini ‖ me concludent Nunquid
11 הֲיַסְגִּרֻנִי בַעֲלֵי קְעִילָה בְיָדוֹ
‖ maiores tradent
,tuus seruus audiuit quemadmodum ,Saul descendet Nunquid
הֲיֵרֵד שָׁאוּל כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עַבְדֶּךָ
.tuo seruo quæso Indica ?Israel Deus Domine
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל ᵃהַגֶּד־נָא לְעַבְדֶּךָ
ᵃ נגד
:Dauid Dixitque .Descendet :Dominus Dixitque
12 וַיֹּאמֶר יְהוָה ᵇיֵרֵד׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד
ᵇ ירד — tradent maiores
meos viros & me Chehilah domini concludent Nunquid
הֲיַסְגִּרוּ בַּעֲלֵי קְעִילָה אֹתִי וְאֶת־אֲנָשַׁי
.Concludent :Dominus dixit & ?Saul manu in — Tradent.
בְּיַד שָׁאוּל וַיֹּאמֶר יְהוָה יַסְגִּירוּ׃
;viri sexcenti fermè eius viri & ,Dauid surrexit Et
13 ᶜוַיָּקָם דָּוִד וַאֲנָשָׁיו כְּשֵׁשׁ־ᵈמֵאוֹת אִישׁ
ᶜ קום ᵈ מאה
.ambulauerunt quo in ambulauerunt &,Chehilah è sunt egressi &
ᵉוַיֵּצְאוּ מִקְּעִלָה וַיִּתְהַלְּכוּ בַּאֲשֶׁר יִתְהַלָּכוּ
ᵉ יצא
:Chehilah è Dauid euasisset quòd ,est nunciatum Sauli Et
וּלְשָׁאוּל הֻגַּד כִּי־נִמְלַט דָּוִד מִקְּעִילָה
deserto in Dauid mansit Et .exire cessauit &
14 וַיֶּחְדַּל לָצֵאת׃ ᶠוַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמִּדְבָּר
ᶠ ישב
;Ziph deserto in monte in mansitque ,munitionibus in
בַּמְּצָדוֹת וַיֵּשֶׁב בָּהָר בְּמִדְבַּר־זִיף
eum tradidit non & ,diebus omnibus Saul eum quæsiuit &
וַיְבַקְשֵׁהוּ שָׁאוּל כָּל־הַיָּמִים וְלֹא־נְתָנוֹ
esset egressus quòd Dauid vidit Et .eius manu in Deus
15 אֱלֹהִים בְּיָדוֹ׃ ᵍוַיַּרְא דָוִד כִּי־יָצָא
ᵍ ראה *erat
deserto in* Dauid & ,suam animam quærendum ad Saul
שָׁאוּל לְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשׁוֹ וְדָוִד בְּמִדְבַּר־
filius Ionathan surrexit Et .silua in Ziph
16 זִיף בַּחֹרְשָׁה׃ וַיָּקָם יְהוֹנָתָן בֶּן־
confortauit & ;siluam in Dauid ad iuit & Saul
שָׁאוּל וַיֵּלֶךְ אֶל־דָּוִד חֹרְשָׁה וַיְחַזֵּק אֶת־
timeas Ne :eum ad Dixitque .Deo in eius manum
17 יָדוֹ בֵּאלֹהִים׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַל־תִּירָא
tu & ,mei patris Saul manus te inueniet non quia
כִּי לֹא תִמְצָאֲךָ יַד־שָׁאוּל אָבִי וְאַתָּה
:secundum in tibi ero ego & ,Israel super regnabis — secundus:
תִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְאָנֹכִי אֶהְיֶה־לְּךָ ʰלְמִשְׁנֶה
ʰ שנה
.ita sciens meus pater Saul etiam & — scit
וְגַם־שָׁאוּל אָבִי יֹדֵעַ כֵּן׃
mansit & .Domini facies ad ‡ fœdus ipsi ambo exciderunt ‡ Et — † pepigerunt ‡ coram Domino.
18 וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית ⁱלִפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב
ⁱ פנה
.suam domum in abiit Iehonathan Et .silua in Dauid
דָּוִד בַּחֹרְשָׁה וִיהוֹנָתָן הָלַךְ לְבֵיתוֹ׃
:dicendo ,Ghibhah in Saul ad Ziphæ ascenderunt Et — dicentes:
19 ᵏוַיַּעֲלוּ זִפִים אֶל־שָׁאוּל הַגִּבְעָתָה לֵאמֹר
ᵏ עלה
,silua in munitionibus ‡ in nobiscum se abscondens ,Dauid Nonne — latitat ‡ præsidiis
הֲלוֹא דָוִד ˡמִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ בַמְּצָדוֹת בַּחֹרְשָׁה
ˡ סתר
;Iesimon dextra ‖ à * quæ ,Chachila colle in — *est ‖ dextris
בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה אֲשֶׁר מִימִין הַיְשִׁימוֹן׃
rex tuæ animæ desiderium omne ad nunc Et
20 וְעַתָּה לְכָל־ᵐאַוַּת נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ
ᵐ אוה — nostrum erit tradere
.regis manu in eum concludere nobis & :descende descendendo
ⁿלָרֶדֶת רֵד וְלָנוּ הַסְגִּירוֹ בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃
ⁿ ירד
quia ,Domino † vos Benedicti ;Saul Dixitque — † à
21 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה כִּי
,scitote & ;adhuc parate ,quæso Ite .me super pepercistis ‡ — ‡ miserti estis mei.
22 חֲמַלְתֶּם עָלָי׃ ᵒלְכוּ־נָא ᵖהָכִינוּ עוֹד ᑫוּדְעוּ
ᵒ ילך ᵖ כון ᑫ ידע ʳ ראה
eum viderit quis ,eius pes fit quo ‡ eius locum videte &
ʳוּרְאוּ אֶת־מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר תִּהְיֶה רַגְלוֹ מִי רָאָהוּ
.ipse aget callidè callendo * :me ad dixit quia .ibi — ‡ in *Quòd
שָׁם כִּי אָמַר אֵלַי עָרוֹם יַעְרִם הוּא׃
se abscondet † quibus latibulis omnibus ex ‖ scitote & ,videte Et — ‖ omnia latibula in † abscondit ‡ cum re certa
23 וּרְאוּ וּדְעוּ מִכֹּל הַמַּחֲבֹאִים אֲשֶׁר יִתְחַבֵּא
,vobiscum ibo & ;rectum ad ‡ me ad reuertimini & ,ibi
שָׁם ˢוְשַׁבְתֶּם אֵלַי אֶל־נָכוֹן וְהָלַכְתִּי אִתְּכֶם
ˢ שוב
omnibus in eum scrutabor & ,terra in ipse fuerit si ,erit Et
וְהָיָה אִם־יֶשְׁנוֹ בָאָרֶץ וְחִפַּשְׂתִּי אֹתוֹ בְּכֹל
Ziph in abierunt & ,surrexerunt Et ,Iehudah millibus
24 אַלְפֵי יְהוּדָה׃ וַיָּקוּמוּ וַיֵּלְכוּ זִיפָה
Mahon deserto in † eius viri & ,Dauid Et .Saul facies ad ‖ — ‖ ante † erant
לִפְנֵי שָׁאוּל וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בְּמִדְבַּר מָעוֹן

Saul iuit ‡ Et ,Iesimon ‡ dexteram ad solitudine † in — † campestribus ‡ desolationis. ‡ iuerunt * nuncij
בָּעֲרָבָה אֶל יְמִין הַיְשִׁימוֹן׃ וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל 25
descendit & ,Dauidi * nunciauerunt & ,quærendum ad eius viri &
וַאֲנָשָׁיו לְבַקֵּשׁ ᵃוַיַּגִּדוּ לְדָוִד וַיֵּרֶד
ᵃ נגד ‡ ad
,Saul audiuit Et .Mahon deserto in mansit & ,petram ‖
הַסֶּלַע וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר מָעוֹן וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל
† in
iuit Et .Mahon desertum † Dauid post est persecutus &
וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵי־דָוִד מִדְבַּר מָעוֹן׃ וַיֵּלֶךְ 26
latere ex eius viri & ,Dauid & ,hinc montis latere ex Saul
שָׁאוּל מִצַּד הָהָר מִזֶּה וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו מִצַּד
:inde montis fuit & Dauid festinus abeundum ad facie bus à — festinauit Dauid ire à facie
הָהָר מִזֶּה וַיְהִי דָוִד נֶחְפָּז לָלֶכֶת ᵇמִפְּנֵי
ᵇ חפז
in & ,Dauid in corona cingentes ‖ eius viri & ,Saul Et Saul — ‖ circumdabant
שָׁאוּל וְשָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו עֹטְרִים אֶל־דָּוִד וְאֶל־
,Saul ad venit legatus ‡ Et .eos prehendendum ad † eius viros — ‡ vt caperent ‡ nuncius.
אֲנָשָׁיו לְתָפְשָׂם׃ וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־שָׁאוּל 27
Pelistim se diffuderunt * quia ,vade ‡ & ,Accelera :dicendo — ‡ veni, † impetum fecerunt.
לֵאמֹר מַהֲרָה וְלֵכָה כִּי־פָשְׁטוּ פְלִשְׁתִּים
post persequendo à Saul est reuersus Et .terram super
עַל־הָאָרֶץ׃ וַיָּשָׁב שָׁאוּל מִרְדֹף אַחֲרֵי 28
vocauerunt Ideo .Pelistim occursum in iuit & ,Dauid
דָוִד וַיֵּלֶךְ לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים עַל־כֵּן קָרְאוּ
.hammachlecoth Selah ‡ illum locum — ‡ petram diuisionum.
לַמָּקוֹם הַהוּא סֶלַע הַמַּחְלְקוֹת׃

CAP. XXIIII. כד

munitionibus in mansit & ,inde Dauid ascendit Et
1 ᶜוַיַּעַל דָּוִד מִשָּׁם וַיֵּשֶׁב בִּמְצָדוֹת
ᶜ עלה
post à Saul est reuersus quando ,fuit Et .Henghedi
2 עֵין־גֶּדִי׃ ᵈוַיְהִי כַּאֲשֶׁר ᵉשָׁב שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי
ᵈ היה ᵉ שוב *est
*Dauid Ecce :dicendo ,ei nunciauerunt & Pelistim
פְּלִשְׁתִּים ᶠוַיַּגִּדוּ לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד
ᶠ נגד
.ghedi-Hen deserto in
בְּמִדְבַּר עֵין גֶּדִי׃
electi viri ‖ millia tria Saul Tulitque — ‖ virorum electorum
3 ᵍוַיִּקַּח שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר
ᵍ לקח
,Dauid quærendum ad iuit & ,Israel omni ex
מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִד
.siluestrium hircorum petrarum facies † super eius viros & — † faciem
וַאֲנָשָׁיו עַל־ʰפְּנֵי צוּרֵי הַיְּעֵלִים׃
ʰ פנה
ibi & ‡ ,viam super pecoris ‡ caulas ad venit Et — † ouium iuxta ‡ vbi erat
4 וַיָּבֹא אֶל־גִּדְרוֹת הַצֹּאן עַל־הַדֶּרֶךְ וְשָׁם
,suos pedes tegendum * ad Saul est ingressus & ‡ spelunca — * pugnandum ventrem.
מְעָרָה וַיָּבֹא שָׁאוּל ⁱלְהָסֵךְ אֶת־רַגְלָיו
ⁱ סוך
,manentes ‖ speluncæ lateribus in eius viri & ,Dauid Et — ‖ manebant
וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בְּיַרְכְּתֵי הַמְּעָרָה יֹשְׁבִים׃
quam dies Ecce :eum ad Dauid viri Dixeruntque
5 וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד אֵלָיו הִנֵּה הַיּוֹם אֲשֶׁר־
tuum inimicum dans † ego Ecce :te ad Dominus dixit — † do
אָמַר יְהוָה אֵלֶיךָ הִנֵּה אָנֹכִי נֹתֵן אֶת־אֹיִבְךָ
.tuis oculis in erit bonum ‡ quemadmodù ei facies & ,tua manu in — ‡ placuerit
בְּיָדֶךָ ᵏוְעָשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר יִטַב בְּעֵינֶיךָ
ᵏ עשה
* quod palij alam abscidit & ,Dauid surrexit & — ‡ oram † erat
ˡוַיָּקָם דָּוִד וַיִּכְרֹת אֶת־כְּנַף־הַמְּעִיל אֲשֶׁר־
ˡ קום ‖ clam:
.secreto in ‖ Saul
לְשָׁאוּל ᵐבַּלָּט׃
ᵐ לאט
propterea ,eum Dauid cor percussit & sic † post fuit Et — ‡ hoc
6 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן ⁿוַיַּךְ לֵב־דָּוִד אֹתוֹ עַל
ⁿ נכה
.Sauli ipsi ‡ quæ alam ‡ absciderat quòd — ‡ oram ‡ erat
אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־כָּנָף אֲשֶׁר לְשָׁאוּל׃
si ,Domino à mihi Absit :suis viris Dixitque
7 וַיֹּאמֶר לַאֲנָשָׁיו חָלִילָה לִּי מֵיְהוָה אִם־
,Domini vncto * meo domino hoc verbum faciam — * Christo
אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה לַאדֹנִי לִמְשִׁיחַ יְהוָה
Domini vnctus † quia ;eum in meam manum mittendum ad ‖ — ‖ vt mittam † Christus
לִשְׁלֹחַ יָדִי בּוֹ כִּי־מְשִׁיחַ יְהוָה
,verbis in suos viros Dauid scidit ‡ Et .ipse ‡ — ‡ est. ‡ confregit
8 הוּא׃ וַיְשַׁסַּע דָּוִד אֶת־אֲנָשָׁיו בַּדְּבָרִים
surrexit Saul Et .Saul in consurgere eos dedit * non & — * permisit
וְלֹא נְתָנָם לָקוּם אֶל־שָׁאוּל וְשָׁאוּל קָם
.via in ‖ iuit & ,spelunca de — per viam.
מֵהַמְּעָרָה וַיֵּלֶךְ בַּדָּרֶךְ׃

,spelunca de est egressus & ,posthæc Dauid surrexit Et
9 וַיָּקָם דָּוִד אַחֲרֵי־כֵן וַיֵּצֵא מִן־הַמְּעָרָה
,rex mi Domine :dicendo ,Saul post clamauit &
וַיִּקְרָא אַחֲרֵי־שָׁאוּל לֵאמֹר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
vultus ‖ Dauid inclinauit & ,se post Saul respexit Et
וַיַּבֵּט שָׁאוּל אַחֲרָיו וַיִּקֹּד דָּוִד אַפַּיִם
quid Vt :Saul ad Dauid Dixitque .se incuruauit * & ,terram in
אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃ 10 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְשָׁאוּל לָמָּה
Dauid Ecce :dicendo ,hominis verba audies $
תִשְׁמַע אֶת־דִּבְרֵי אָדָם לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד
viderunt hac die Ecce ?tuum malum quærens ‡
מְבַקֵּשׁ רָעָתֶךָ׃ 11 הִנֵּה הַיּוֹם הַזֶּה רָאוּ
mea manu in hodie Dominus te tradiderit quòd tui oculi
עֵינֶיךָ אֵת אֲשֶׁר־נְתָנְךָ יְהוָה הַיּוֹם בְּיָדִי
.te super pepercit † & ,te occidendum ad * dixit Et .spelunca in
בַּמְּעָרָה וְאָמַר לַהֲרָגְךָ וַתָּחָס עָלֶיךָ
quia ,meum dominum in meam manum mittam ‖ Non :dixi &
וָאֹמַר לֹא־אֶשְׁלַח יָדִי בַּאדֹנִי כִּי־
vide etiam ,vide mi pater Et .ipse $ Domini unctus *
מְשִׁיחַ יְהוָה הוּא׃ 12 וְאָבִי רְאֵה גַּם רְאֵה
me abscindendo in * quia :mea manu in tui pallij alam ‡
אֶת־כְּנַף מְעִילְךָ בְּיָדִי כִּי בְּכָרְתִי
quia ,vide & ,Scito .te interfeci non & ,tui pallij alam †
אֶת־כְּנַף מְעִילְךָ וְלֹא הֲרַגְתִּיךָ דַּע וּרְאֵה כִּי
peccaui non & ;præuaricatio & ,malum mea manu in ‖ non
אֵין בְּיָדִי רָעָה וָפֶשַׁע וְלֹא־חָטָאתִי
.eam capiendum ad $ meæ animæ insidians * tu Et .tibi
לָךְ וְאַתָּה צֹדֶה אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃
me vlciscatur & ,te inter & ,me inter Dominus Iudicet
13 יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּנְקָמַנִי
Quemadmodum .te in sit non mea manus & ;te de Dominus
יְהוָה מִמֶּךָּ וְיָדִי לֹא תִהְיֶה־בָּךְ׃ 14 כַּאֲשֶׁר
:impietas egredietur impiis Ab :antiqui ‡ prouerbium dicit
יֹאמַר מְשַׁל הַקַּדְמֹנִי מֵרְשָׁעִים יֵצֵא רֶשַׁע
est egressus quem Post .te in sit non mea manus &
וְיָדִי לֹא תִהְיֶה־בָּךְ׃ 15 אַחֲרֵי מִי יָצָא
canem post ?persequens tu * quem post ,Israel rex
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי מִי אַתָּה רֹדֵף אַחֲרֵי כֶּלֶב
Dominus sit Et .vnum pulicem post ,mortuum
מֵת אַחֲרֵי פַּרְעֹשׁ אֶחָד׃ 16 וְהָיָה יְהוָה
disceptet & ,videat & ;te inter & ,me inter iudicet & ,iudicem in
לְדַיָּן וְשָׁפַט בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְיֵרֶא וְיָרֵב
,fuit Et .tua manu de me iudicet & ,meam litem
אֶת־רִיבִי וְיִשְׁפְּטֵנִי מִיָּדֶךָ׃ 17 וַיְהִי
ad hæc verba loqui Dauid consummare sicut †
כְּכַלּוֹת דָּוִד לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־
?Dauid mi fili hæc tua vox ‖ Num :Saul dixit & ;Saul
שָׁאוּל וַיֹּאמֶר שָׁאוּל הֲקֹלְךָ זֶה בְּנִי דָוִד
ad Dixitque .fleuit & ,suam vocem Saul leuauit &
וַיִּשָּׂא שָׁאוּל קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ׃ 18 וַיֹּאמֶר אֶל־
mihi retribuisti tu quia :me præ tu Iustus * ,Dauid
דָּוִד צַדִּיק אַתָּה מִמֶּנִּי כִּי אַתָּה גְּמַלְתַּנִי
indicasti tu Et .malum tibi retribui ego & ,bonum
הַטּוֹבָה וַאֲנִי גְּמַלְתִּיךָ הָרָעָה׃ 19 וְאַתְּ הִגַּדְתָּ
quia ;bonum mecum fecisti quòd ,hodie
הַיּוֹם אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָה אִתִּי טוֹבָה אֵת אֲשֶׁר
.me occidisti non & ,tuam manum in Dominus me conclusit $
סִגְּרַנִי יְהוָה בְּיָדְךָ וְלֹא הֲרַגְתָּנִי׃
eum mittet & * ,suum inimicum quispiam inuenerit cùm ‡ Et
20 וְכִי־יִמְצָא אִישׁ אֶת־אֹיְבוֹ וְשִׁלְּחוֹ
pro bonum tibi rependat † Dominus & ?bona via in
בְּדֶרֶךְ טוֹבָה וַיהוָה יְשַׁלֶּמְךָ טוֹבָה תַּחַת
ecce nunc Et .mihi fecisti quam ,hac die
הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָה לִי׃ 21 וְעַתָּה הִנֵּה
tua manu in stabit & ;regnabis regnando quòd ,cognoui
יָדַעְתִּי כִּי מָלֹךְ תִּמְלוֹךְ וְקָמָה בְּיָדְךָ
,Domino in mihi iura nunc Et .Israel regnum
מַמְלֶכֶת יִשְׂרָאֵל׃ 22 וְעַתָּה הִשָּׁבְעָה לִּי בַּיהוָה
disperdideris si & ;me post meum semen absciderís si
אִם־תַּכְרִית אֶת־זַרְעִי אַחֲרָי וְאִם־תַּשְׁמִיד
Dauid iurauit Et .mei patris domo de meum nomen
אֶת־שְׁמִי מִבֵּית אָבִי׃ 23 וַיִּשָּׁבַע דָּוִד

מהמערה ק · קום · ‖ faciem · נבט · קדד · * adorauit, · שחה · $ audis · ‡ quærit · רוע ראה · * quispiam vt occiderem · † peperci tibi · חוס · ‖ extendam · * Christus · $ est · ‡ oram · * dum abscinderem · † oram · ידע · ‖ est · רוע · * insidiaris · $ vt auferas · ‡ antiquorum; · * persequeris · מות · iudicet · דון רוב · causam meam, · † cùm compleuisset · כלה · ‖ est · קול · נשא · בכה · * Iustior es · ואתה ק · נגד · עשה · $ tradidit · ‡ si · * num · † reddat · קום · per Dominum,

eius viri & ,Dauid & ;suam domum in Saul abiit & :Saul ipsi
לְשָׁאוּל וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל אֶל־בֵּיתוֹ וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו
.munitionem super ascenderunt
עָלוּ עַל־הַמְּצוּדָה׃

CAP. XXV. כה

,Israel omnis sunt congregati & ,Semuel est mortuus Et
1 וַיָּמָת שְׁמוּאֵל וַיִּקָּבְצוּ כָל־יִשְׂרָאֵל
.Ramah in sua domo in eum sepelierunt & eum planxerunt &
וַיִּסְפְּדוּ־לוֹ וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּבֵיתוֹ בָּרָמָה
.Paran desertum in descendit & ,Dauid surrexit Et
וַיָּקָם דָּוִד וַיֵּרֶד אֶל־מִדְבַּר פָּארָן׃
vir $ & ,Charmel in eius opus * & ,Mahon in ‖ vir Et
2 וְאִישׁ בְּמָעוֹן וּמַעֲשֵׂהוּ בַכַּרְמֶל וְהָאִישׁ
mille & ,millia tria pecus ‡ ei & ;valde magnus
גָּדוֹל מְאֹד וְלוֹ צֹאן שְׁלֹשֶׁת־אֲלָפִים וְאֶלֶף
.Charmel in suum pecus tondendo in * erat & ;capræ
עִזִּים וַיְהִי בִּגְזֹז אֶת־צֹאנוֹ בַּכַּרְמֶל׃
:Abighail † eius vxoris nomen & ,Nabal viri nomen Et
3 וְשֵׁם הָאִישׁ נָבָל וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ אֲבִגָיִל
* vir & :forma pulchra & ,intellectu bona mulier ‖ &
וְהָאִשָּׁה טוֹבַת־שֶׂכֶל וִיפַת תֹּאַר וְהָאִישׁ
audiuit Et .Calibita ipse & ,adinuentionibus $ malus & ,durus
קָשֶׁה וְרַע מַעֲלָלִים וְהוּא כָלִבּוֹ׃ 4 וַיִּשְׁמַע
.suum pecus Nabal tondens ‡ quòd ,deserto in Dauid
דָּוִד בַּמִּדְבָּר כִּי־גֹזֵז נָבָל אֶת־צֹאנוֹ׃
Dauid dixitque :pueros decem Dauid misit Et
5 וַיִּשְׁלַח דָּוִד עֲשָׂרָה נְעָרִים וַיֹּאמֶר דָּוִד
,Nabal ad veneritis † & ,Charmel in Ascendite :pueris
לַנְּעָרִים עֲלוּ כַרְמֶלָה וּבָאתֶם אֶל־נָבָל
dicetis $ Et .pacem ad * meo nomine in ei optabitis ‖
וּשְׁאֶלְתֶּם־לוֹ בִשְׁמִי לְשָׁלוֹם׃ 6 וַאֲמַרְתֶּם
omne & ,pax * tua domus & ,pax ‡ tu & ;vitam Ad :sic
כֹּה לֶחָי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל
* tondentes quòd ,audiui nunc Et .pax ‖ tibi † quod
אֲשֶׁר־לְךָ שָׁלוֹם׃ 7 וְעַתָּה שָׁמַעְתִּי כִּי גֹזְזִים
non :nobiscum fuerunt ,tibi $ qui ,pastores nunc ;tibi
לָךְ עַתָּה הָרֹעִים אֲשֶׁר־לְךָ הָיוּ עִמָּנוּ לֹא
quicquam eis est visitatum * nec ,eos verecundia ‡ affecimus
הֶכְלַמְנוּם וְלֹא־נִפְקַד לָהֶם מְאוּמָה
.Charmel in eos esse † diebus omnibus
כָּל־יְמֵי הֱיוֹתָם בַּכַּרְמֶל׃
Inueniántque .tibi annunciabunt & ,tuos pueros Interroga
8 שְׁאַל אֶת־נְעָרֶיךָ וְיַגִּידוּ לָךְ וְיִמְצְאוּ
bona die super quia ,tuis oculis in gratiam pueri
הַנְּעָרִים חֵן בְּעֵינֶיךָ כִּי־עַל־יוֹם טוֹב
tua manus inuenerit quod obsecro da .venimus
בָּנוּ תְּנָה־נָּא אֵת אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
,Dauid pueri venerunt Et .Dauid tuo filio & ,tuis seruis
לַעֲבָדֶיךָ וּלְבִנְךָ לְדָוִד׃ 9 וַיָּבֹאוּ נַעֲרֵי דָוִד
hæc verba omnia iuxta Nabal ad sunt locuti &
וַיְדַבְּרוּ אֶל־נָבָל כְּכָל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
.quieuerunt & ;Dauid nomine in
בְּשֵׁם דָּוִד וַיָּנוּחוּ׃
‖ Quis :dixit & ,Dauid seruis Nabal respondit Et
10 וַיַּעַן נָבָל אֶת־עַבְדֵי דָוִד וַיֹּאמֶר מִי
serui sunt multiplicati Hodie ?Isai filius quis & ,Dauid
דָוִד וּמִי בֶן־יִשָׁי הַיּוֹם רַבּוּ עֲבָדִים
.suorum dominorum faciebus à vir * se diuidentes
הַמִּתְפָּרְצִים אִישׁ מִפְּנֵי אֲדֹנָיו׃
& ,meas aquas ‡ & ,meum panem capiam $ Et
11 וְלָקַחְתִּי אֶת־לַחְמִי וְאֶת־מֵימַי וְאֵת
,viris dabo & ,meis tonsoribus mactaui * quam ,meam victimā
טִבְחָתִי אֲשֶׁר טָבַחְתִּי לְגֹזְזָי וְנָתַתִּי לַאֲנָשִׁים
sunt conuersi Et ?ipsi † vnde ,cognoui non quos
אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתִּי אֵי מִזֶּה הֵמָּה׃ 12 וַיַּהַפְכוּ
,venerunt & ,sunt reuersi & ;suam viam ad Dauid pueri
נַעֲרֵי־דָוִד לְדַרְכָּם וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ
.hæc verba omnia secundum ei annunciauerunt &
וַיַּגִּדוּ לוֹ כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
vir vos Accingite :suis viris Dauid Dixitque
13 וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲנָשָׁיו חִגְרוּ אִישׁ אֶת־

ילך · in præsidium. · עלה · מות · ירד · ‖ erat · * pecudes · ‡ erat · ‡ oues · * dū tonderet pecudes suas · עז · † erat · ‖ erat · יפה · * operibus, & erat · כלבי ק · ‡ tonderet · * pecora sua. · † ite · עלה · ‖ salutate eum · * pacificè. · $ dicite · ‡ pacificus, · * pacifica, · חיה · † est · ‖ erit pacificum. · * sunt · רעה · ‡ ignominia · * defuit · † quibus fuerunt · חיה · in · נגד · חנן · טוב · חסר אלף · נתן · בוא · נוח · ‖ est · ענה · qui diuidunt · * vnusquisque à facie · $ tollam · ‡ aquam meam, · * occidi · † sint? · שוב · נגד · vnusquisque

† est ‖ insipiens ‡ stultitia

tua ancilla & :eo cum *vilitas* ‡ &,eius nomen Nabal ‖ .*ipse*† sic

כֵּן־הוּא נָבָל שְׁמוֹ וּנְבָלָה עִמּוֹ וַאֲנִי אֲמָתְךָ

.misisti quos mei domini pueros vidi non

לֹא־רָאִיתִי אֶת־נַעֲרֵי אֲדֹנִי אֲשֶׁר שָׁלָחְתָּ׃

,tua anima viuit & ,Dominus viuit mi domine nunc Et

26 וְעַתָּה אֲדֹנִי [a] חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ — [a] חיה

vt nō venires seruauit & ,sanguinibus in *veniendo à* Dominus te prohibuit quia

אֲשֶׁר מְנָעֲךָ יְהוָה מִבּוֹא בְדָמִים [b] וְהוֹשֵׁעַ — [b] ישע

tui inimici Nabal sicut sint nunc Et .tibi tuam manum

יָדְךָ לָךְ וְעַתָּה יִהְיוּ כְנָבָל אֹיְבֶיךָ

domino meo — .malum *meum dominum ad* quærentes &

וְהַמְבַקְשִׁים אֶל־אֲדֹנִי רָעָה׃

,tua ancilla attulit quam hæc benedictio nunc Et

27 וְעַתָּה הַבְּרָכָה הַזֹּאת אֲשֶׁר־[c] הֵבִיא שִׁפְחָתְךָ — [c] בוא

qui ambulant ad pedes — *pedibus in ambulantibus* pueris detur & ,meo domino

לַאדֹנִי וְנִתְּנָה לַנְּעָרִים הַמִּתְהַלְּכִים בְּרַגְלֵי

:tuæ ancillæ præuaricationi obsecro Parce .mei domini

28 אֲדֹנִי׃ [d] שָׂא נָא לְפֶשַׁע אֲמָתֶךָ — [d] נשא

don:um meo domino Dominus faciet faciendo quia

כִּי עָשֹׂה־יַעֲשֶׂה יְהוָה לַאדֹנִי בַּיִת

stabilem, — ,est prœliatus meus dominus Domini prœlia quia *fidelem*

נֶאֱמָן כִּי־מִלְחֲמוֹת יְהוָה אֲדֹנִי נִלְחָם

.tuis diebus à te in est inuenta non malitia &

[e] וְרָעָה לֹא־תִמָּצֵא בְךָ [f] מִיָּמֶיךָ׃ — [e] רוע [f] יום

quærendum ad & ,te persequendum ad homo surrexit Et

29 [g] וַיָּקָם אָדָם לִרְדָפְךָ וּלְבַקֵּשׁ — [g] קום

colligata mei domini anima erit & :tuam animam

אֶת־נַפְשֶׁךָ וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה

vitæ — animam & ,tuo Deo Domino cum *vitarum* fasciculo in

בִּצְרוֹר [h] הַחַיִּים אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֵת נֶפֶשׁ — [h] חיה

iaculabitur ‡ sedis — .fundæ *curuatura* ‡ medio in *eam iaciet funda* tuorum inimicorū

אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ [i] כַּף הַקָּלַע׃ — [i] כפף

omne secundum meo domino Dominus fecerit cum ,erit Et

30 וְהָיָה כִּי־יַעֲשֶׂה יְהוָה לַאדֹנִי כְּכֹל

tibi præceperit & ,te super bonum est locutus quod

אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֶת־הַטּוֹבָה עָלֶיךָ [k] וְצִוְּךָ — [k] צוה

vt sis dux — tibi hoc erit non Et :Israel super *ducem in*

31 לְנָגִיד עַל־יִשְׂרָאֵל׃ וְלֹא תִהְיֶה זֹאת לְךָ

offensio — ,meo domino cordis offendiculum *in* & *vacillationem in*

לְפוּקָה וּלְמִכְשׁוֹל לֵב לַאדֹנִי

salutem faciendum ad & ,gratis sanguinem effundendum ad &

וְלִשְׁפָּךְ־דָּם חִנָּם [l] וּלְהוֹשִׁיעַ — [l] ישע

,meo domino Dominus benefecerit & :sibi meus dominus

אֲדֹנִי לוֹ [m] וְהֵיטִב יְהוָה לַאדֹנִי — [m] יטב

.tuæ ancillæ recordaberis &

וְזָכַרְתָּ אֶת־אֲמָתֶךָ׃

Deus Dominus Benedictus :Abighail ad Dauid Dixitque

32 וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲבִיגַל בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי — לאביגיל קְ

.mei occursum in hac die te misit qui ,Israel

יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלָחֵךְ הַיּוֹם הַזֶּה לִקְרָאתִי׃

Et benedictū eloquiū tuū. — prohibuisti quæ ,tu benedicta & ,*tua discretio Benedicta Et*

33 וּבָרוּךְ טַעְמֵךְ וּבְרוּכָה אַתְּ אֲשֶׁר [n] כְּלִתִנִי — [n] כלה

‡ ne venirem * ad seruandū — meam manum *seruando* * & ,sanguinibus in *veniendo à* ‡ hac die

הַיּוֹם הַזֶּה מִבּוֹא בְדָמִים וְהֹשֵׁעַ יָדִי

qui Israel Deus Dominus viuit quidem Et .mihi

34 לִי׃ וְאוּלָם חַי־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר

ne malefacere — venisses & ,festinasses nisi quia :tibi *malefaciendo à* me prohibuit

מְנָעַנִי מֵהָרַע אֹתָךְ כִּי לוּלֵי מִהַרְתְּ וַתָּבֹאתִי — ותבאת קְ

‖ non — lucem ad vsque Nabal ipsi remansisset *si quia* ‖ ,mei occursum in

לִקְרָאתִי כִּי אִם־[o] נוֹתַר לְנָבָל עַד־אוֹר — [o] יתר

‡ ad parietem. — :*pariete in* † mingens ,matutinam

הַבֹּקֶר מַשְׁתִּין בְּקִיר׃

‡ tulit — ,sibi adduxerat quod eius manu è Dauid *cepit* ‡ Et

35 [p] וַיִּקַּח דָּוִד מִיָּדָהּ אֵת אֲשֶׁר־[q] הֵבִיאָה לוֹ — [p] לקח [q] בוא

audiui ,vide ,tuam domum in pace in Ascende :dixit ei &

וְלָהּ אָמַר [r] עֲלִי לְשָׁלוֹם לְבֵיתֵךְ [s] רְאִי שָׁמַעְתִּי — [r] עלה [s] ראה

‡ vocem tuā, & suscepi faciem tuam. — ad Abighail venit Et *tuas facies tuli & ,tua voce in* ‡

36 [t] בְּקוֹלֵךְ וָאֶשָּׂא פָּנָיִךְ׃ וַתָּבֹא אֲבִיגַיִל אֶל־ — [t] עלה

* erat ‖ regium, † iocundum ‡ erat — conuiuium sicut ,sua domo in conuiuium ei * ecce & ,Nabal

נָבָל וְהִנֵּה־לוֹ מִשְׁתֶּה בְּבֵיתוֹ כְּמִשְׁתֵּה

vsque ebrius ‡ ipse & *se super bonum* † ,Nabal cor & ,*regis* ‖

הַמֶּלֶךְ וְלֵב נָבָל טוֹב עָלָיו וְהוּא שִׁכֹּר עַד־

g 3

suum gladium vnusquisque se accinxerunt Et .suum gladium

חַרְבּוֹ וַיַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת־חַרְבּוֹ

ascenderunt & ;suum gladium Dauid etiam se accinxit &

וַיַּחְגֹּר גַּם־דָּוִד אֶת־חַרְבּוֹ וַיַּעֲלוּ

manserunt ducenti & ,viri quadringenti fermè Dauid post

אַחֲרֵי דָוִד כְּאַרְבַּע [a] מֵאוֹת אִישׁ וּמָאתַיִם יָשְׁבוּ — [a] מאה ad supellectilia.

nunciauit Nabal vxori Abighail Et .*vasa super*

14 עַל־[b] הַכֵּלִים׃ וְלַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הִגִּיד — [b] כלה

Dauid misit Ecce :dicendo ,pueris è vnus puer

נַעַר־אֶחָד מֵהַנְּעָרִים לֵאמֹר הִנֵּה שָׁלַח דָּוִד

* nuncios ‖ salutandum — ,nostrum dominum *benedicendum* ‖ ad deserto è *legatos* *

מַלְאָכִים מֵהַמִּדְבָּר לְבָרֵךְ אֶת־אֲדֹנֵינוּ

† fuerunt — ;valde nobis † boni viri Et .eos in est inuectus &

15 [c] וַיָּעַט בָּהֶם׃ וְהָאֲנָשִׁים טֹבִים לָנוּ מְאֹד — [c] עיט

‡ fuimus ignominia affecti ‡ defuit nobis — omnibus quicquam *visitauimus* ‡ nec ,*pudefacti fuimus* ‡ non &

וְלֹא [d] הָכְלַמְנוּ וְלֹא־פָקַדְנוּ מְאוּמָה כָּל־ — [d] כלם

* quibus ‖ dum essemus † nobis, tum ‡ tum ‡ quibus cum eis pauimus pecora. — .agro in *nos existendo in* ‖ ,eis cum ambulauimus * diebus

יְמֵי הִתְהַלַּכְנוּ אִתָּם בִּהְיוֹתֵנוּ בַּשָּׂדֶה׃

,die *etiam* ‡ ,nocte *etiam nos super* † fuerunt Murus

16 חוֹמָה הָיוּ עָלֵינוּ גַּם־לַיְלָה גַּם־יוֹמָם

.*pecus pascentes eis cum nos esse* ‡ diebus omnibus

כָּל־יְמֵי הֱיוֹתֵנוּ עִמָּם רֹעִים הַצֹּאן׃

* completa — est *consummata* * quia ,facias quid uide & ,scito nunc Et

17 וְעַתָּה [e] דְּעִי וּרְאִי מַה־[f] תַּעֲשִׂי כִּי־כָלְתָה — [e] ראה [f] עשה

‖ contra — :eius domum omnem *super* ‖ & nostrum dominum *in* ‖ malitia

הָרָעָה אֶל־אֲדֹנֵינוּ וְעַל־כָּל־בֵּיתוֹ

‡ est ‡ impius, vt nemo possit — .eum ad loqui *præ* ,*profectò fine* ‡ filius ‡ ipse &

וְהוּא בֶּן־בְּלִיַּעַל מִדַּבֵּר אֵלָיו׃

* tulit — ,panes ducentos *cepit* * & Abighail festinauit Et

18 וַתְּמַהֵר אֲבוֹגַיִל וַתִּקַּח מָאתַיִם לֶחֶם — אביגיל קְ

quinque & ,*factas* ‖ oues quinque & ,vini vtres duos &

[g] וּשְׁנַיִם נִבְלֵי־יַיִן וְחָמֵשׁ צֹאן עֲשׂוּוֹת וְחָמֵשׁ — [g] ‖ paratas, עשויות קְ

ducentas & ,*aridos botros* † centum & ,polentæ sata

[h] סְאִים קָלִי וּמֵאָה צִמֻּקִים [i] וּמָאתַיִם — [h] שנה [i] סאה

.asinos super posuit & :caricas

דְּבֵלִים [k] וַתָּשֶׂם עַל־הַחֲמֹרִים׃ — [k] מאה

† ligaturas vuarū passarū. — ego ecce *meas facies ad* ‡ Transite :suis pueris Dixitque

19 וַתֹּאמֶר לִנְעָרֶיהָ עִבְרוּ לְפָנַי הִנְנִי — [k] שום

‡ ante me, ‡ venio. — .indicauit non Nabal suo viro Et .*veniens* ‡ vos post

אַחֲרֵיכֶם בָּאָה וּלְאִישָׁהּ נָבָל לֹא [l] הִגִּידָה׃ — [l] נגד

* per absconditum ‖ descendebāt — descendente & ,asinum super equitante illa ,fuit Et

20 וְהָיָה הִיא רֹכֶבֶת עַל־הַחֲמוֹר וְיֹרֶדֶת

descendentes ‖ eius viri & ,Dauid ecce & ,montis *absconditio in* *

בְּסֵתֶר הָהָר וְהִנֵּה דָוִד וַאֲנָשָׁיו יֹרְדִים

:dixit Dauid Et .eis occurrit & :eius occursum in

21 לִקְרָאתָהּ וַתִּפְגֹּשׁ אֹתָם׃ וְדָוִד אָמַר

† erant — huic † quæ omnia seruaui vanum in Certè

אַךְ לַשֶּׁקֶר שָׁמַרְתִּי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָזֶה

‡ defuit ‡ erant — ,sibi ‡ quæ omnibus ex *fuit visitatum* ‡ non & ,deserto in

בַּמִּדְבָּר וְלֹא־נִפְקַד מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ

.bono pro malum mihi reddidit & ;quicquam

מְאוּמָה [m] וַיָּשֶׁב־לִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה׃ — [m] שוב [n] רוע

,addat sic & ,Dauid inimicis Deus faciat Sic

22 כֹּה־יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאֹיְבֵי דָוִד וְכֹה יֹסִיף

‡ sunt — manè ad vsque ei ‡ quæ omnibus ex reliquero si

אִם־אַשְׁאִיר מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ עַד־הַבֹּקֶר — סא אור

Abighail vidit Et .parietem in mingentem

23 [o] מַשְׁתִּין בְּקִיר׃ [p] וַתֵּרֶא אֲבִיגַיִל אֶת־ — [o] שתן [p] ראה

‖ de — se prostrauit & ;asino *desuper* ‖ descendit & ,festinauit & ,Dauid

דָּוִד וַתְּמַהֵר [q] וַתֵּרֶד מֵעַל הַחֲמוֹר [r] וַתִּפֹּל — [q] ירד [r] נפל

† faciem ‡ faciem suā, ‡ in — .terram ‡ se incuruauit & ,*suas facies* ‡ super Dauid *facies* † in

לְאַפֵּי דָוִד עַל־פָּנֶיהָ [s] וַתִּשְׁתַּחוּ אָרֶץ׃ — [s] שחה

* prostrauit se ad ‖ Obsecro ego domine mi, sit obnoxia pœnæ iniquitatis, — *mi domine ego me In* ‖ :dixit & ,eius pedes *super cecidit* * Et

24 וַתִּפֹּל עַל־רַגְלָיו וַתֹּאמֶר בִּי־אֲנִי אֲדֹנִי

audi & ,tuis auribus in tua ancilla obsecro loquatur & ,*iniquitas*

[t] הֶעָוֹן וּתְדַבֶּר־נָא אֲמָתְךָ בְּאָזְנֶיךָ וּשְׁמַע — [t] עוה

.tuæ ancillæ verba

אֵת דִּבְרֵי אֲמָתֶךָ׃

‡ super ‡ impium — virum ad ‡ suum cor meus dominus ponat quæso Ne

25 אַל־נָא יָשִׂים אֲדֹנִי אֶת־לִבּוֹ אֶל־אִישׁ

suum nomen secundum quia ,Nabal super ,hunc *profectò absque* ‡

הַבְּלִיַּעַל הַזֶּה עַל־נָבָל כִּי כִשְׁמוֹ

ad vsque ,*magnum &* ,*paruum verbum* ei indicauit non & ;valde
מאד ולא־[a]הגידה לו דבר קטן וגדול עד־
vinum *egrediendo in* * manè *in* fuit Et .matutinam lucem
37 אור הבקר: [b]ויהי בבקר [c]בצאת היין
.ista verba eius vxor ei indicauit & ,Nabal à
מנבל [d]ותגד־לו אשתו את־הדברים האלה
.*lapidem in* ‡ fuit ipse & ,eius *interiori* $ in eius cor est mortuum &
[e]וימת לבו בקרבו והוא היה לאבן
,Nabal Dominus percussit & ,dies decem ferè *fuit* * Et
38 ויהי כעשרת [f]הימים [g]ויגף יהוה את־נבל
,Nabal esset mortuus quòd ,Dauid audiuit Et .est mortuus &
39 וימת: וישמע דוד כי מת נבל
mei opprobrij *litem* *litigauit* qui Dominus Benedictus ;dixit &
ויאמר ברוך יהוה אשר [h]רב את־ריב חרפתי
& ,malo à retinuit suum seruum & ,Nabal manu de
מיד נבל ואת־עבדו חשך מרעה ואת
,Dauid misitque .eius caput in Dominus reddidit Nabal malum
[i]רעת נבל [k]השיב יהוה בראשו וישלח דוד
.vxorem *in* sibi eam *capiendum ad* ‖ Abighail *in* † est locutus &
וידבר באביגיל לקחתה לו לאשה:
;Charmel in Abighail ad Dauid serui venerunt Et
40 [l]ויבאו עבדי דוד אל־אביגיל הכרמלה
te capiendum ad ,te ad nos misit Dauid :dicendo ,eã ad sunt locuti &
וידברו אליה לאמר דוד שלחנו אליך לקחתך
,terrã super *facies* in se incuruauit & ,surrexit Et .vxorem in sibi
41 לו לאשה: [m]ותקם [n]ותשתחו אפים ארצה
pedes lauandum ad *ancillam in* $ tua *famula* * Ecce :dixit &
ותאמר הנה אמתך לשפחה לרחץ רגלי
,Abighail surrexit & ,festinauit Et .mei domini seruorum
42 עבדי אדני: ותמהר ותקם אביגיל
ambulantes * eius puellæ quinque & ,asinum super *equitauit* ‡ &
ותרכב על־החמור וחמש נערתיה ההלכות
ei fuit & ,Dauid *legatos* ‖ post iuit & :eius *pedem* † ad
לרגלה [o]ותלך אחרי מלאכי דוד ותהי־לו
:Izrehel de Dauid *cepit* $ Achinobam Et .*vxorem in* *
43 לאשה: ואת־אחינעם לקח דוד מיזרעאל
.vxores *in* sibi ipsæ ambæ etiam fuerunt &
ותהיין גם־[p]שתיהן לו לנשים:
,Dauid vxorem suam filiam Michal dedit Saul Et
44 ושאול נתן את־מיכל [q]בתו אשת דוד
.Gallim de ‡ qui ,Lais filio Palti
לפלטי בן־ליש אשר מגלים:

rem paruam, & magnam,
[a] נגד
* cùm egressum esset
[b] היה [c] יצא
[d] נגד
$ medio
‡ vt lapis
[e] מורת
* fuerunt
[f] יום [g] נגף
iudicauit iudicium
[h] ריב
[i] רוע [k] שוב
† ad
‖ vt sumeret
[l] בוא
vt sumat te
faciem
[m] קום
[n] שחה
* ancilla
$ pro ancilla
‡ insedit
* ambulabant
† pedes
‖ nuncios
[o] ילך
* vxor.
$ tulit
[p] שנה
[q] בנה
‡ erat

CAP. XXVI. כו

:dicendo ,Ghibhah in Saul ad Ziphæi venerunt Et
1 ויבאו הזפים אל־שאול הגבעתה לאמר
facies super * Chachilah Ghibhah in latet Dauid Nónne
הלוא דוד [r]מסתתר בגבעת החכילה על [s]פני
desertum in descendit & Saul Surrexitque ?Iesimon †
2 הישימון: [t]ויקם שאול וירד אל־מדבר־
,Israel electorum virorum millia tria ‖ eo cum & ,Ziph
זיף ואתו שלשת־אלפים איש בחורי ישראל
est castrametatus Et .Ziph deserto in Dauid *quærendum ad*
3 לבקש את־דוד במדבר־זיף: [u]ויחן
Iesimon *facies super* quæ ,Chachilah Ghibhah in Saul
שאול בגבעת החכילה אשר על־[x]פני הישימון
venisset quòd *vidit* $ & :deserto in *sedens* * Dauid & .viam super
על־הדרך ודוד ישב במדבר [y]וירא כי בא
;exploratores Dauid misit Et .desertum in se post Saul
4 שאול אחריו המדברה: וישלח דוד מרגלים
surrexit Et .*certum ad* Saul venisset quòd cognouit &
5 [z]וידע כי־בא שאול אל־נכון: [a]ויקם
ibi est castrametatus quo locum ad venit & ,Dauid
דוד ויבא אל־המקום אשר חנה־שם
ibi iacuit quo ‡ locum Dauid vidit Et .Saul
שאול וירא דוד את־המקום אשר שכב־שם
Saul Et .eius militiæ princeps ,Ner filius Abner & ,Saul
שאול ואבנר בן־נר [b]שר־צבאו ושאול
.eius *circuitus castrametantes* † populus & ,*rotunditate in iacens* *
שכב במעגל והעם חנים סביבתו:
,Chittæum Achimelech ad dixit & ,Dauid respondit Et
6 [c]ויען דוד ויאמר אל־אחימלך החתי

* quæ est contra faciem
[r] סתר [s] פנה
† *solitudinis.*
[t] קום
‖ erant
vt quæreret
[u] חנה
est contra faciem
[x] פנה
* manebat
$ cognouit
[y] ראה
pro certo.
[z] ידע [a] קום
in quo castrametatus erat
‡ in quo iacebat
[b] שור [c] ענה
* iacebat in loco castrorum,
‡ erant castrametati per circuitum
תיו
קׄ

Quis :dicendo ,Ioab fratrem Serujah filium Abisai ad &
ואל־אבישי בן־צרויה אחי יואב לאמר מי־
dixit Et ?*castrametationem* ‡ in Saul ad mecum descendet
ירד אתי אל־שאול אל־המחנה ויאמר
,Dauid venit Et .tecum descendam Ego :Abisai
7 אבישי אני ארד עמך: ויבא דוד
iacens Saul ecce & ,nocte populum ad Abisai &
ואבישי אל־העם לילה והנה שאול שכב
;eius *capitalibus* † terra in *compressa* * eius lãcea & ,*vallo* in dormiebat
ישן במעגל [d]וחניתו מעוכה־בארץ מראשתו
.eius *circuitus iacentes* ‖ populus & ,Abner &
ואבנר והעם שכבים סביבתו:
Deus Conclusit :Dauid ad Abisai dixit Et
8 ויאמר אבישי אל־דוד סגר אלהים
eum percutiam nunc & :tua manu in tuum inimicum hodie
היום את־אויבך בידך ועתה [e]אכנו
.ei iterabo non & ,vna vice terra in & lancea *in* nunc
נא בחנית ובארץ פעם אחת ולא אשנה לו:
quia .eum *corrumpas* * Ne :Abisai ad Dauid Dixitque
9 ויאמר דוד אל־אבישי אל־תשחיתהו כי
?erit innocens & ,Domini Christum in suam manum *misit* quis
מי שלח ידו במשיח יהוה ונקה:
Dominus *si quia* ,Dominus Viuit :Dauid Dixitque
10 ויאמר דוד חי־יהוה כי אם־יהוה
prœlium in vel ,moriatur & ,venerit eius dies vel ,eũ percusserit
[f]יגפנו או־יומו יבא [g]ומת או במלחמה
mittendo à ,Domino à mihi Absit .perierit & descenderit
11 ירד ונספה: חלילה לי מיהוה משלח
obsecro *cape* nunc Et .Domini Christum in meam manum
ידי במשיח יהוה ועתה [h]קח־נא
,aquarum scyphum & ,eius *capitalibus* $ quæ ,lanceam
את־החנית אשר מראשתו ואת־צפחת המים
& ,lanceam Dauid *cepit* ‡ Et .*nobis* eamus &
12 [i]ונלכה־לנו: ויקח דוד את־החנית ואת־
non & .sibi abierunt & ,Saul *capitalibus à* * aquarum scyphum
צפחת המים מראשתי שאול וילכו להם ואין
ipsi omnes quia ,*expergefaciens non &* * ,*cognoscens* ‖ non & ,*videns* †
ראה ואין יודע ואין [l]מקיץ כי כלם
.eos super ceciderat *Domini* ‡ sopor quoniam :*dormientes* $
ישנים כי תרדמת יהוה נפלה עליהם:
caput † super stetit & ,*transitum* * Dauid transiuit Et
13 ויעבר דוד העבר ויעמד על־ראש־
clamauit Et .eos inter ‖ locus multus :longe à montis
14 ההר מרחק רב המקום ביניהם: ויקרא
:dicendo ,Ner filium Abner ad * ,populum ad Dauid
דוד אל־העם ואל־אבנר בן־נר לאמר
Quis :dixit & ,Abner respondit Et ?Abner respondebis Nónne
הלוא תענה אבנר [m]ויען אבנר ויאמר מי
ad Dauid dixit Et ?regem ad clamasti ‡ tu $
15 אתה קראת אל־המלך: ויאמר דוד אל־
?Israel in tu sicut quis Et ?tu * vir Nónne :Abner
אבנר הלוא־איש אתה ומי כמוך בישראל
quia ?regem tuum dominum *ad* custodisti non quid vt &
ולמה לא שמרת אל־אדניך המלך כי־
.tuum dominum regem *corrumpendum* ‖ ad *populi* † vnus venit
בא אחד העם להשחית את־המלך אדניך:
Viuit .fecisti quod hoc *verbum* bonum * Non
16 לא־טוב הדבר הזה אשר עשית [n]חי־
super custodistis non qui ,*vos mortis filij* quia ,Dominus
יהוה כי בני־מות אתם אשר לא־שמרתם על־
,vide nunc Et .Domini *vnctum* $ *super* vestrum dominum
אדניכם על־משיח יהוה ועתה ראה
qui aquarum scyphus & ,*regis* * lancea ‡ vbi
אי־חנית המלך ואת־צפחת המים אשר
,Dauid vocem Saul cognouit Et .eius *capitibus*
17 מראשתו: [o]ויכר שאול את־קול דוד
:Dauid dixit Et ?Dauid mi fili hæc tua vox † Num :dixit &
ויאמר הקולך זה בני דוד ויאמר דוד
meus dominus *hoc* quid Vt :dixit Et .Rex mi domine ‖ mea Vox
18 קולי אדני המלך: ויאמר למה זה אדני
quod & ?feci quid quia ;suum seruum *post persequens*
רדף אחרי עבדו כי מה עשיתי ומה־

‡ castra?
loco castrorũ,
* fixa erat
† ad caput
[d] חנה
‖ iacebant per circuitum
תיו
קׄ
יתיר י
[e] נכה
* disperdas
[f] extendet
nisi
[f] נגף [g] מות
ne mittam
tolle
[h] לקח
$ est ad caput
תיו
קׄ
‡ tulit
[i] ילך [k] חנה
* qui erat ad caput
† fuit qui videret,
‖ cognosceret,
* nec vigilaret
[l] קוץ
$ dormiebãt:
‡ vehemens
* in aduersum,
† verticem
‖ erat
[m] ענה
$ es
‡ qui
* es
† è populo
‖ perdendum
* est
[n] חיה
obnoxij morti estis,
$ Christum
‡ fit
* regia,
erat ad caput
[o] נכר
† est
‖ est
persequitur

meus dominus quæso audiat nunc Et ;malum mea manu in
19 בְּיָדִי [a] רָעָה׃ וְעַתָּה יִשְׁמַע־נָא אֲדֹנִי
,me in te incitauit Dominus Si ,sui serui verba rex
הַמֶּלֶךְ אֵת דִּבְרֵי עַבְדּוֹ אִם־יְהוָה הֱסִיתְךָ בִי
ipsi ‖ maledicti ,hominis * filij si & :munus ‡ odoret
[b] יָרַח מִנְחָה וְאִם ׀ בְּנֵי הָאָדָם אֲרוּרִים הֵם
inhærendo ab ‡ ,hodie me expulerunt quia ,Domini faciei ad †
לִפְנֵי יְהוָה כִּי־גֵרְשׁוּנִי הַיּוֹם [c] מֵהִסְתַּפֵּחַ
.aliis ‡ diis serui ,Vade :dicendo ,Domini hæreditate in
בְּנַחֲלַת יְהוָה לֵאמֹר לֵךְ עֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃
facierum regione e * terram in meus sanguis cadat ne nunc Et
20 וְעַתָּה אַל־[d] יִפֹּל דָּמִי אַרְצָה מִנֶּגֶד [e] פְּנֵי
quærendum ad Israel rex est egressus quia ;Domini
יְהוָה כִּי־יָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ אֶת־
.montibus in cantorem persequitur quemadmodum, vnum pulicem
פַּרְעֹשׁ אֶחָד כַּאֲשֶׁר יִרְדֹּף הַקֹּרֵא בֶּהָרִים׃
quia ,Dauid mi fili ,Reuertere ,Peccaui :Saul Dixitque
21 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל חָטָאתִי שׁוּב [f] בְּנִי־דָוִד כִּי
mea anima fuit pretiosa quod(eo)pro,amplius tibi malefaciā non
לֹא־[g] אָרַע לְךָ עוֹד תַּחַת אֲשֶׁר יָקְרָה נַפְשִׁי
multum erraui & ,egi stultè Ecce .hac die tuis oculis in
בְּעֵינֶיךָ הַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּה הִסְכַּלְתִּי וָאֶשְׁגֶּה הַרְבֵּה
lancea Ecce :dixit & ,Dauid respondit Et .valde
22 מְאֹד׃ [h] וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר הִנֵּה [i] הַחֲנִית
.eam capiat ‖ & pueris è vnus transeat & :regis
הַמֶּלֶךְ וְיַעֲבֹר אֶחָד מֵהַנְּעָרִים [k] וְיִקָּחֶהָ׃
& ,suam iustitiam vnicuique reddat Dominus Et
23 וַיהוָה יָשִׁיב לָאִישׁ אֶת־צִדְקָתוֹ וְאֶת־
non & ,manum in hodie Dominus te tradidit quia :suam fidem
אֱמֻנָתוֹ אֲשֶׁר נְתָנְךָ יְהוָה ׀ הַיּוֹם בְּיָד וְלֹא
ecce Et .Domini vnctum in meam manum mittere volui
[l] אָבִיתִי לִשְׁלֹחַ יָדִי בִּמְשִׁיחַ יְהוָה׃ וְהִנֵּה
24 ,meis oculis in hac die tua anima est magnificata sicut
כַּאֲשֶׁר גָּדְלָה נַפְשְׁךָ הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינָי
me eruat & ,Domini oculis in mea anima magnificetur sic
כֵּן תִּגְדַּל נַפְשִׁי בְּעֵינֵי יְהוָה [m] וְיַצִּלֵנִי
Benedictus Dauid ad Saul Dixitque .angustia omni ex
25 מִכָּל־[n] צָרָה׃ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד בָּרוּךְ
valendo etiam & ,facies faciendo Etiam :Dauid mi fili tu
אַתָּה בְּנִי דָוִד גַּם עָשֹׂה תַעֲשֶׂה וְגַם יָכֹל
est reuersus Saul Et .suam viam in Dauid iuit & .valebis
תּוּכָל וַיֵּלֶךְ דָּוִד לְדַרְכּוֹ וְשָׁאוּל שָׁב
.suum locum in
[o] לִמְקוֹמוֹ׃

[a] רוֹע contra
* sacrificium * hominum. ‖ sunt † coram Domino. ‡ ne habiiem
[b] ריח [c] ספח ‡ alienis, * coram facie
[d] נפל [e] פנה quispiam perdicem
[f] בנה [g] רוע
[h] ענה [i] חנה חנית ס ‖ tollat
[k] לקח Christum
[l] אבה [m] נצל [n] צור
[o] קום

CAP. XXVII. כז

die consumat Nunc :suum cor ad Dauid dixit Et
1 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־לִבּוֹ עַתָּה אֶסָּפֶה יוֹם־
eruendo quod ,bonum mihi non ‡ Saul manu in vna
אֶחָד בְּיַד־שָׁאוּל אֵין־לִי טוֹב כִּי הִמָּלֵט
Saul me de desperet & ,Pelistim terram in me eruam
אִמָּלֵט ׀ אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים [p] וְנוֹאַשׁ מִמֶּנִּי שָׁאוּל
me eruam & ,Israel termino omni in amplius me quærendo
לְבַקְשֵׁנִי עוֹד בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְנִמְלַטְתִּי
sex & ,ipse transiuit & ,Dauid surrexit Et ‡ eius manu de
2 מִיָּדוֹ׃ [q] וַיָּקָם דָּוִד וַיַּעֲבֹר הוּא וְשֵׁשׁ־
Mahoch filium Achis ad ,secum * qui viri centi
[r] מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר עִמּוֹ אֶל־אָכִישׁ בֶּן־מָעוֹךְ
3 ,Gath in Achis cum Dauid habitauit Et .Gath regem
מֶלֶךְ גַּת׃ [f] וַיֵּשֶׁב דָּוִד עִם־אָכִישׁ בְּגַת
,eius vxores duæ & ,Dauid ,eius domus & vir ,eius viri & ,ipse
הוּא וַאֲנָשָׁיו אִישׁ וּבֵיתוֹ דָּוִד [t] וּשְׁתֵּי נָשָׁיו
Nabal vxor Abighail & ,Izrehelitis Achinoham
אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵאלִית וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת־נָבָל
fugisset quòd Sauli est nunciatum Et .Charmelitis
4 הַכַּרְמְלִית׃ [u] וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל כִּי־בָרַח
.eum quærendum ad ‡ vltra addidit non & ,Gath † Dauid
דָּוִד גַּת וְלֹא־יוֹסֶף עוֹד לְבַקְשׁוֹ׃
gratiam inueni quæso Si :Achis ad Dauid dixit Et
5 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אָכִישׁ אִם־נָא מָצָאתִי [x] חֵן
,agri vrbium vna in locum mihi dent ,tuis oculis in
בְּעֵינֶיךָ יִתְּנוּ־לִי מָקוֹם בְּאַחַת עָרֵי הַשָּׂדֶה

in corde suo: per manum ‡ Nonne est
[p] יאש & non quærat
[q] קום * erant
[r] מאה
[f] ישב singulus cum familia sua,
[t] שנה
[u] נגד † in ‡ vt quæreret יסף ק
[x] חנן ‡ ex vrbibus regionis,

ciuitate in tuus seruus sedebit quid vt Et .ibi manebo &
וְאֵשְׁבָה שָּׁם וְלָמָּה יֵשֵׁב עַבְדְּךָ בְּעִיר [a]
die in Achis ei dedit Et ?tecum regni ‖
6 הַמַּמְלָכָה עִמָּךְ׃ וַיִּתֶּן־לוֹ אָכִישׁ בַּיּוֹם
regibus Siclagh fuit Ideo .Siclagh illa
הַהוּא אֶת־צִקְלָג לָכֵן הָיְתָה צִקְלַג לְמַלְכֵי
numerus fuit Et .hanc diem ad vsque Iehudah
7 יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַיְהִי מִסְפַּר
.Pelistim agro in Dauid mansit quibus ,dierum
הַיָּמִים אֲשֶׁר־יָשַׁב דָּוִד בִּשְׂדֵה פְלִשְׁתִּים
,Dauid ascendit Et .menses quatuor & ,dies
8 יָמִים וְאַרְבָּעָה חֳדָשִׁים׃ [b] וַיַּעַל דָּוִד
,Ghirzitam & ,Ghesuritam ad se diffuderunt & ,eius viri &
וַאֲנָשָׁיו וַיִּפְשְׁטוּ אֶל־הַגְּשׁוּרִי וְהַגִּרְזִי
* quæ terram inhabitantes ipsi ‡ quia .Hamalechitam &
וְהָעֲמָלֵקִי כִּי הֵנָּה יֹשְׁבוֹת הָאָרֶץ אֲשֶׁר
.Aegypti terram ad vsque & ,Sur te ingrediente ,seculo à
מֵעוֹלָם [c] בּוֹאֲךָ שׁוּרָה וְעַד־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
virum viuificauit non & ,terram Dauid percussit Et
9 [d] וְהִכָּה דָוִד אֶת־הָאָרֶץ וְלֹא יְחַיֶּה אִישׁ
,camelos & ,asinos & ,bouem & pecus cepit ‖ & ,mulierem &
וְאִשָּׁה וְלָקַח צֹאן וּבָקָר וַחֲמֹרִים וּגְמַלִּים
Dixitque .Achis ad venit & ,est reuersus & :vestes ac
10 וּבְגָדִים וַיָּשָׁב וַיָּבֹא אֶל־אָכִישׁ׃ וַיֹּאמֶר
Super ‡ :Dauid dixit Et ?hodie vos diffudistis † Quò :Achis
אָכִישׁ אַל־פְּשַׁטְתֶּם הַיּוֹם וַיֹּאמֶר דָּוִד עַל־
ad ‡ & ,Ierachmeeli meridiem super ‡ & ,Iehudah meridiem
נֶגֶב יְהוּדָה וְעַל־נֶגֶב הַיְּרַחְמְאֵלִי וְאֶל־
viuificabat ‖ non mulierem & virum Et .Cheni meridiem
11 נֶגֶב הַקֵּינִי׃ וְאִישׁ וְאִשָּׁה לֹא־יְחַיֶּה
nuncient fortè Ne :dicendo ,Ghath ‡ adducendum ad † ,Dauid
דָוִד לְהָבִיא גַת לֵאמֹר פֶּן־יַגִּדוּ
eius iudicium * sic & ,Dauid fecit Sic :dicendo ,nos super ‡
עָלֵינוּ לֵאמֹר כֹּה־עָשָׂה דָוִד וְכֹה מִשְׁפָּטוֹ
.Pelistim agro in mansit quibus diebus omnibus
כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר יָשַׁב בִּשְׂדֵה פְּלִשְׁתִּים׃
fœtere fecit faciendo Fœtere :dicendo ,Dauid in Achis credidit Et
12 וַיַּאֲמֵן אָכִישׁ בְּדָוִד לֵאמֹר הַבְאֵשׁ הִבְאִישׁ
.seculi seruum in † mihi erit & ,Israel in suo populo in
בְּעַמּוֹ בְיִשְׂרָאֵל וְהָיָה לִי לְעֶבֶד עוֹלָם׃

manet [a] ישב ‖ regia
regionibus
annus, [b] עלה impetum fecerunt
והגזרי ק
‡ hi inhabitabant * fuit [c] בוא
nec viuum reliquit [d] נכה
‖ tulit oues & boues,
† iuistis ad prædam ‡ Contra ‡ contra
‖ relinquebat viuum
† vt adduceret ‡ in
‡ contra * fuit consuetudo regione
Abominando abominatus est populum suum Israel, † seruus in seculum.

CAP. XXVIII. כח

Pelistim congregauerunt & ,illis diebus in fuit Et
1 [e] וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּקְבְּצוּ פְלִשְׁתִּים
.Israel in pugnandum ad exercitum in sua castra
אֶת־[f] מַחֲנֵיהֶם לַצָּבָא לְהִלָּחֵם בְּיִשְׂרָאֵל
mecum quod scies Sciendo :Dauid ad Achis Dixitque
וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־דָּוִד יָדֹעַ תֵּדַע כִּי אִתִּי
.tui viri & tu ,castrametatione ‖ in egrederis
[g] תֵּצֵא בַמַּחֲנֶה אַתָּה וַאֲנָשֶׁיךָ׃
2 scies tu Profectò :Achis ad Dauid Dixitque
וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אָכִישׁ לָכֵן אַתָּה תֵדַע אֵת
:Dauid ad Achis Dixitque .tuus seruus faciet quæ
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה עַבְדֶּךָ וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־דָּוִד
.diebus omnibus te ponam meo capiti custodem Profectò
לָכֵן שֹׁמֵר לְרֹאשִׁי [h] אֲשִׂימְךָ כָּל־הַיָּמִים׃
3 ,Israel omnis ei planxerunt & ,erat mortuus Semuel Et
וּשְׁמוּאֵל [i] מֵת וַיִּסְפְּדוּ־לוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל
remouit Saul Et .sua vrbe in & ,Ramah in eum sepelierunt &
וַיִּקְבְּרֻהוּ בָרָמָה וּבְעִירוֹ וְשָׁאוּל הֵסִיר
sunt cogregati Et .terra de sciolos & ,pythones
4 אֶת־[k] הָאֹבוֹת וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִים מֵהָאָרֶץ׃ וַיִּקָּבְצוּ
cogregauit & :Sunem in sunt castrametati & ,venerūt & ,Pelistim
פְלִשְׁתִּים [m] וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ בְשׁוּנֵם וַיִּקְבֹּץ
.Ghilbohah in sunt castrametati & ,Israel omnem Saul
שָׁאוּל אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בַּגִּלְבֹּעַ׃
5 timuit & ,Pelistim castrametationem Saul vidit Et
[n] וַיַּרְא שָׁאוּל אֶת־מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים [o] וַיִּרָא
6 ,Domino in † Saul interrogauit ‖ Et .valde eius cor expauit &
וַיֶּחֱרַד לִבּוֹ מְאֹד׃ וַיִּשְׁאַל שָׁאוּל בַּיהוָה
illuminationibus in etiā ,somniis in etiā † ,Dominus ei respōdit non &
וְלֹא עָנָהוּ יְהוָה גַּם בַּחֲלֹמוֹת גַּם בָּאוּרִים

[e] היה pugnā, vt pugnarent cum
[f] חנה ‖ castra
[g] יצא
[h] שום eum
[i] מות
magnos [k] אוב ידע
[m] בוא
castra [n] ראה [o] ירא ‡ consuluit † Dominum, ‡ nec per somnia, nec per Vrim

Quærite :suis seruis Saul dixit Et .prophetis in etiam — nec per prophetas.

7 גַּם־בַּנְּבִיאִם׃ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לַעֲבָדָיו בַּקְּשׁוּ־

inquiram & ,eam ad ibo & ,pythonis dominam ‡ mulierem mihi — ‡ habentem pythonem,

לִי ᵃאֵשֶׁת בַּעֲלַת־אוֹב וְאֵלְכָה אֵלֶיהָ וְאֶדְרְשָׁה־ — ᵃאִישׁ

domina * mulier Ecce :eum ad eius serui Dixeruntque .ea in ‡ — ‡ per eam. * habens pythonem

בָּהּ וַיֹּאמְרוּ עֲבָדָיו אֵלָיו הִנֵּה אֵשֶׁת בַּעֲלַת־

se induit & ,Saul habitu se mutauit Et . Hen-dor in pythonis

8 אוֹב בְּעֵין דּוֹר׃ וַיִּתְחַפֵּשׂ שָׁאוּל וַיִּלְבַּשׁ

;eo cum viri duo & ,ipse abiit & ,aliis vestimentis

בְּגָדִים אֲחֵרִים ᵇוַיֵּלֶךְ הוּא ᶜוּשְׁנֵי אֲנָשִׁים עִמּוֹ — ᵇיָלַךְ ᶜשְׁנַה

quæso Diuina :dixit & ,nocte mulierem ad venerunt &

וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לָיְלָה וַיֹּאמֶר קָסוֹמִי־נָא — קסמי ק

.te ad | dixero quem ,mihi fac ascendere & ,pythone in † mihi — † per pythonem, ‖ tibi.

לִי בָּאוֹב ᵈוְהַעֲלִי לִי אֵת אֲשֶׁר־אֹמַר אֵלָיִךְ׃

nosti tu Ecce :eum ad mulier Dixitque

9 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֵלָיו הִנֵּה אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת — ᵈעָלָה

,pythones abscidit qui ,Saul fecit quæ

אֲשֶׁר־עָשָׂה שָׁאוּל אֲשֶׁר הִכְרִית אֶת־ᵉהָאֹבוֹת — ᵉאוֹב

ponens * offendiculum tu quid vt & .terra è sciolum & — magos *ponis

וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִי מִן־הָאָרֶץ וְלָמָה אַתָּה מִתְנַקֵּשׁ

ei iurauit Et ?me mori faciendum ad ,meam animam in ‡ — ‡ animæ meæ,

10 בְּנַפְשִׁי ᶠלַהֲמִיתֵנִי׃ וַיִּשָּׁבַע לָהּ — ᶠמוּת

tibi euenerit si ,Dominus Viuit :dicendo ,Domino in ,Saul — per Dominum,

שָׁאוּל בַּיהוָה לֵאמֹר חַי־יְהוָה אִם־ᵍיִקְּרֵךְ — ᵍקָרָה

Quem :mulier Dixitque .hoc verbo in peruersitas — punitio propter

11 עָוֹן בַּדָּבָר הַזֶּה׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶת־מִי

.mihi ascendere fac Samuelem :dixit Et ?tibi faciã ascendere

אַעֲלֶה־לָּךְ וַיֹּאמֶר אֶת־שְׁמוּאֵל ʰהַעֲלִי־לִי׃ — ʰעָלָה

voce in clamauit & ;Samuelem mulier Viditque

12 ⁱוַתֵּרֶא הָאִשָּׁה אֶת־שְׁמוּאֵל וַתִּזְעַק בְּקוֹל — ⁱרָאָה

quid Vt :dicendo ,Saul ad mulier dixit & ,magna

גָּדוֹל וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל לֵאמֹר לָמָּה

:rex ei Dixitque ?Saul ‡ tu & ,me decepisti — ‡ es

13 ᵏרִמִּיתָנִי וְאַתָּה שָׁאוּל׃ וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ — ᵏרָמָה

ad mulier dixit Et ?vidisti quid quia ,timeas Ne

אַל־ˡתִּירְאִי כִּי מָה רָאִית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־ — ˡיָרֵא

Dixitque .terra è ascendentes † vidi Deos * :Saul — * Diuum † ascendentem

14 שָׁאוּל אֱלֹהִים רָאִיתִי עֹלִים מִן־הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר

ipse & ,ascendens ‖ senex Vir :ait & ?eius forma Quæ :ei — Qualis est ‖ ascendit,

לָהּ מַה־תָּאֳרוֹ וַתֹּאמֶר אִישׁ זָקֵן עֹלֶה וְהוּא

,ipse * Samuel quòd Saul cognouit Et .pallio amictus — * esset,

עֹטֶה מְעִיל ᵐוַיֵּדַע שָׁאוּל כִּי־שְׁמוּאֵל הוּא — ᵐיָדַע

Dixitque .se incuruauit ‡ & ,terram super facies inclinauit ‡ & — ‡ incuruauit se in faciem ‡ adorauit.

15 ⁿוַיִּקֹּד אַפַּיִם אַרְצָה °וַיִּשְׁתָּחוּ׃ וַיֹּאמֶר — ⁿקָדַד °שָׁחָה

ascendere faciendum ad me irritasti ? quid Vt :Saul ad Samuel

שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל לָמָּה הִרְגַּזְתַּנִי לְהַעֲלוֹת

Pelistim & ,valde mihi Angustia † ,Samuel Dixitque ! me — * commouisti me, vt faceres ascendere † Angustiis afficior ‖ pugnãt cõtra * a

אֹתִי וַיֹּאמֶר שָׁאוּל ᵖצַר־לִי מְאֹד וּפְלִשְׁתִּים

non & ,me desuper * recessit Deus & ,me in pugnantes ‖

נִלְחָמִים בִּי וֵאלֹהִים ᵠסָר מֵעָלַי וְלֹא־

.somniis in etiam ,prophetarum manu in etiam ‡ vltrà mihi respondit

ʳעָנָנִי עוֹד גַּם בְּיַד־הַנְּבִיאִם גַּם־בַּחֲלֹמוֹת — ᵖצוּר ᵠסוּר ‡ neq; per manum prophetarum, neque per somnia,

.faciam quid ,me faciendum scire ad ,te ad clamaui ‡ Et

וָאֶקְרָאֶה לְךָ לְהוֹדִיעֵנִי מָה אֶעֱשֶׂה׃

Dominus & ,me interrogas quid vt Et :Samuel Dixitque

16 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וְלָמָּה תִּשְׁאָלֵנִי וַיהוָה — ʳעָנָה

Dominus fecit Et ?tui æmuli est factus † & ,te desuper * recessit — * vocaui te, vt scire faceres ‡ a † est cum inimico tuo?

17 סָר מֵעָלֶיךָ וַיְהִי ˢעָרֶךָ׃ ᵗוַיַּעַשׂ יְהוָה — ˢעוּר ᵗעָשָׂה

Dominus scidit Et .mea manu in ‖ est locutus quemadmodum ei — ‖ per manum meam.

לוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיָדִי וַיִּקְרַע יְהוָה

.Dauid tuo socio illud dedit & ,tua manu de regnum

אֶת־הַמַּמְלָכָה מִיָּדֶךָ ᵘוַיִּתְּנָהּ ˣלְרֵעֲךָ לְדָוִד׃ — ᵘנָתַן ˣרֵעַ

fecisti nec ,Domini voce in ‡ audisti non Sicut * — * Propterea quòd ‡ voci ‡ furoris * contra

18 כַּאֲשֶׁר לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וְלֹא־עָשִׂיתָ

fecit hoc verbum ideo :Hamalech in * eius nasi ‡ iram

ʸחֲרוֹן־אַפּוֹ בַּעֲמָלֵק עַל־כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה עָשָׂה־

etiam Dominus dabit Et .hac die Dominus tibi

19 לְךָ יְהוָה הַיּוֹם הַזֶּה׃ ᶻוְיִתֵּן יְהוָה גַּם — ʸחָרָה ᶻנָתַן

,tu † cras & :Pelistim manu in tecum Israel

אֶת־יִשְׂרָאֵל עִמְּךָ בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים וּמָחָר אַתָּה

dabit Israel castrametationem etiam :mecum tui filij & — † eris castra

ᵃוּבָנֶיךָ עִמִּי גַּם אֶת־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל יִתֵּן — ᵃבֵּן

,Saul festinauit Et .Pelistim manu in Dominus

20 יְהוָה בְּיַד פְּלִשְׁתִּים׃ וַיְמַהֵר שָׁאוּל

valde timuit & ,terram in eius staturæ plenitudo cecidit &

ᵃוַיִּפֹּל מְלֹא־קוֹמָתוֹ אַרְצָה וַיִּרָא מְאֹד — ᵃנָפַל

non quia ,eo in fuit ‖ non vis † etiam .Samuel verbis à * — * præter verba † vires ‖ erant

מִדִּבְרֵי שְׁמוּאֵל גַּם־ᵇכֹּחַ לֹא־הָיָה בוֹ כִּי לֹא — ᵇכּוּח

.nocte tota & ,die tota panem comederat

אָכַל לֶחֶם כָּל־הַיּוֹם וְכָל־הַלָּיְלָה׃

esset territus quòd vidit & ,Saul ad mulier venit Et

21 ᶜוַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל וַתֵּרֶא כִּי־נִבְהַל — ᶜבּוֹא

,tua voce in ‡ tua ancilla audiuit * ecce :eum ad dixit & ,valde — * obtemperauit ‡ voci tuæ, ‡ manu * parui verbis tuis,

מְאֹד וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה שָׁמְעָה שִׁפְחָתְךָ בְּקוֹלֶךָ

,tua verba audiui * & ,mea vola ‡ in meam animam posui &

ᵈוָאָשִׂים נַפְשִׁי ᵉבְּכַפִּי וָאֶשְׁמַע אֶת־דְּבָרֶיךָ — ᵈשׂוּם

etiam quæso audi † nunc Et .me ad es locutus quæ

22 אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי׃ וְעַתָּה שְׁמַע־נָא גַם־ — ᵉכַּף

buccellam tuæ facies ad * ponam & ,tuæ ancillæ voce in tu ‖ — † obtempera ‖ voci * ante te ‡ erunt ‡ vires * per viam. † coëgerunt

אַתָּה בְּקוֹל שִׁפְחָתֶךָ וְאָשִׂמָה לְפָנֶיךָ פַּת־

.via in * vadas vt ,vis ‡ te in erit ‡ Et .comede & ,panis

לֶחֶם וֶאֱכוֹל וִיהִי בְךָ כֹּחַ כִּי תֵלֵךְ בַּדָּרֶךְ׃

eum in fecerunt vim † & .comedam Non :dixit & ,renuit Et

23 וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר לֹא אֹכַל וַיִּפְרְצוּ־בוֹ

surrexitque :eorum voci audiuit & :mulier etiam & ,eius serui

עֲבָדָיו וְגַם־הָאִשָּׁה וַיִּשְׁמַע לְקֹלָם ᶠוַיָּקָם — ᶠקוּם

vitulus * mulieri Et .lectum ad ‖ sedit & ,terra è — ‖ super * erat

24 מֵהָאָרֶץ ᵍוַיֵּשֶׁב אֶל־הַמִּטָּה׃ וּלְאִשָּׁה עֵגֶל־ — ᵍיָשַׁב ʰנָטָה

cepit ‡ & ;eum iugulauit & ,festinauit & ,domo in saginarij ‡ — ‡ pinguis ‡ tulit * miscuit † ex ea

מַרְבֵּק בַּבַּיִת וַתְּמַהֵר וַתִּזְבָּחֵהוּ וַתִּקַּח־

.infermentata eam † coxit & ,subegit * & ,farinam

קֶמַח ᵏוַתָּלָשׁ וַתֹּפֵהוּ מַצּוֹת׃ — ᵏלוּשׁ ⁱאָפָה

,eius seruorum facies ad * & ,Saul facies ad accedere fecit ‖ Et — ‖ attulit ante * ante seruos

25 ˡוַתַּגֵּשׁ לִפְנֵי־שָׁאוּל וְלִפְנֵי עֲבָדָיו — ˡנָגַשׁ

.ipsa nocte in abierunt & ,surrexerunt & ;comederunt &

וַיֹּאכֵלוּ וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ בַּלַּיְלָה הַהוּא׃

CAP. XXIX. כט

sua castra omnia Pelistim congregauerunt Et

1 וַיִּקְבְּצוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־כָּל־מַחֲנֵיהֶם

.Izrehel in ‡ qui fonte in castrametantes Israel & ,Aphec in — castrametati * erant ‡ erat

אֲפֵקָה וְיִשְׂרָאֵל ᵐחֹנִים בַּעַיִן אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֶאל׃ — ᵐחָנָה

.millena ad & ,centena ad transeuntes ‡ Pelistim principes Et — ‡ transibant centeni & milleni, * transibant † hic agunt

2 וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים עֹבְרִים לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים

.Achis cum nouissimo in transeuntes * eius viri & ,Dauid Et

וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו עֹבְרִים בָּאַחֲרֹנָה עִם־אָכִישׁ׃

Hebræi † Quid :Pelistim principes Dixeruntque

3 וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים מָה הָעִבְרִים — ⁿשׁוּר

Nonne :Pelistim principes ad Achis Dixitque ?isti

הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים הֲלוֹא־

fuit qui Israel regis Saul seruus Dauid | iste — ‖ est

זֶה דָוִד עֶבֶד ׀ שָׁאוּל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיָה

eo in inueni non & ,annis iam vel ,diebus iam mecum

אִתִּי זֶה °יָמִים אוֹ־זֶה ᵖשָׁנִים וְלֹא־מָצָאתִי בוֹ — °יוֹם ᵖשָׁנָה qua transfugit

?hanc diem ad vsque eius cadere die à quicquam

מְאוּמָה מִיּוֹם נָפְלוֹ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה׃

dixeruntque ,Pelistim principes eum super sunt irati Et — aduersus.

4 וַיִּקְצְפוּ עָלָיו שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ

reuertatur & ,virum redire Fac :Pelistim principes ei

לוֹ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים ᵠהָשֵׁב אֶת־הָאִישׁ וְיָשֹׁב — ᵠשׁוּב * in

descendat non & ,ibi eum constituisti quo * ,suum locum ad

אֶל־מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר הִפְקַדְתּוֹ שָׁם וְלֹא־ʳיֵרֵד — ʳיָרַד aduersarius

aduersarium in nobis sit non & .prœlium in nobiscum

עִמָּנוּ בַמִּלְחָמָה וְלֹא־יִהְיֶה־לָּנוּ לְשָׂטָן

?suum dominum ad hic acceptabitur quo in & :prœlio in — placebit hic domino suo?

בַּמִּלְחָמָה וּבַמֶּה יִתְרַצֶּה זֶה אֶל־אֲדֹנָיו

hic Nonne ?horum virorum capitibus in nonne

5 הֲלוֹא בְּרָאשֵׁי הָאֲנָשִׁים הָהֵם׃ הֲלוֹא־זֶה

Percussit :dicendo ,choris in eis concinebant cui Dauid

דָוִד אֲשֶׁר ˢיַעֲנוּ־לוֹ בַּמְּחֹלוֹת לֵאמֹר ᵗהִכָּה — ˢעָנָה ᵗנָכָה

?sua millia decem in Dauid & ,suos mille in Saul

שָׁאוּל בַּאֲלָפָו וְדָוִד בְּרִבְבֹתָו׃ — יו ק

Vivit :eum ad dixit & ,Dauid ad Achis clamauit Et — Vocauit autẽ

6 ᵘוַיִּקְרָא אָכִישׁ אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר אֵלָיו חַי־ — ᵘחָיָה

,te egrediendo‡,meis oculis in bonus& ,tu rectus quia,Dominus es
יהוה כי ישר אתה וטוב בעיני [a] צאתך
inueni non quia ,castrametationem ‡ in mecum te veniendo&
ובאך אתי במחנה כי לא מצאתי
:hanc diem ad vsque me ad te ingredi † die à malum te in
בך רעה מיום [b] באך אלי עד היום הזה
.tu* bonus non satraparum $ oculis in &‡
ובעיני הסרנים לא טוב אתה:
malum facies non & :pace in vade & ,reuertere nunc Et
7 ועתה שוב ולך בשלום ולא תעשה [c] רע
ad Dauid Dixitque .Pelistim principum oculis in
בעיני סרני פלשתים: 8 ויאמר דוד אל
tuo seruo in inuenisti quid & ,feci quid Quia :Achis
אכיש כי מה עשיתי ומה מצאת בעבדך
quod ;hanc diem ad vsque tuas facies ad fui qua ,die à
מיום אשר הייתי לפניך עד היום הזה כי
?regis mei domini inimicos in pugnem & veniam non
לא אבוא ונלחמתי [d] באיבי אדני המלך:
quod Noui :Dauid ad dixitque ,Achis respondit Et
9 ויען אכיש ויאמר אל דוד ידעתי כי
principes Verum ‖ :Dei angelus sicut meis oculis in tu * bonus
טוב אתה בעיני כמלאך אלהים אך שרי
.praelium in nobiscum ascendat Non :dixerunt Pelistim
פלשתים אמרו לא יעלה עמנו במלחמה:
qui ,tui domini serui & ,mane in manica nunc Et
10 ועתה השכם בבקר ועבדי אדניך אשר
,vobis illucescet & ,manè in manicabitis & ;tecum venerunt
באו [e] אתך והשכמתם בבקר ואור לכם
eundum ad ‖,eius viri & ,ipse Dauid manicauit * Et ,ite &
[f] ולכו: 11 וישכם דוד הוא ואנשיו ללכת
Pelistim Et .Pelistim terram ad redeundum ad † ,manè in
בבקר לשוב אל ארץ פלשתים ופלשתים
.Izrehel ‡ ascenderunt
עלו יזרעאל:

CAP. XXX. ל

die in Siclagh $ eius viri & Dauid veniendo in fuit Et
1 ויהי [g] בבא דוד ואנשיו צקלג ביום
ad & ,meridiem ad se diffuderant * Hamalechitae & ;tertia
השלישי ועמלקי פשטו אל נגב ואל
eam combusserant & ,Siclagh percusserant & ;Siclagh
צקלג [h] ויכו את צקלג וישרפו אתה
‡ quae mulieres duxerant captiuas Et .igne in
באש: 2 [i] וישבו את הנשים אשר
:virum $ interfecerunt non ,magnum ad vsque & paruo à ,ea in
בה מקטן ועד גדול לא [k] המיתו איש
.suam viam in abierunt & ,duxerunt &*
וינהגו וילכו לדרכם:
ecce & ,ciuitatem ad eius viri & ,Dauid venit Et
3 ויבא דוד ואנשיו אל העיר והנה
eorum filiae & ,eorum filij & ,eorum vxores & ;igne in $ combusta
שרופה באש [l] ונשיהם ובניהם ובנתיהם
$ qui populus & ,Dauid leuauit Et .erant ducti captiui
נשבו: 4 [m] וישא דוד והעם אשר
eis in * non donec ,fleuerunt & ,suam vocem eo cum
אתו את קולם [n] ויבכו עד אשר אין בהם
Dauid vxores duae Et .flendum ad vis ‖
כח לבכות: 5 [o] ושתי נשי דוד [p]
Abighail & ,Iezrehelita Achinoham ,fuerant ductae captiuae
[q] נשבו אחינעם היזרעלית ואביגיל
.Charmelitae Nabal vxor
אשת נבל הכרמלי:
populus dixerunt quia ,valde Dauid fuit angustia † Et
6 [r] ותצר לדוד מאד כי אמרו העם
omnis anima esset affecta amaritudine quod ,eum lapidandum ad ‡
לסקלו כי מרה נפש כל
se roborauit Et.suis filiabus super & ,suis filiis super viri $,populi
העם איש על בנו ועל בנתיו ויתחזק
ad Dauid dixit Et suo Deo Domino in Dauid
דוד ביהוה אלהיו: 7 ויאמר דוד אל
mihi quaeso accedere Fac $:Achimelech filium sacerdotem Ebiathar
אביתר הכהן בן אחימלך [f] הגישה נא לי

$ egrediēte te — יצא [a] — ingrediēte te — ‡ castra. — † quo ingressus es — בוא [b] — ‡ sed — $ principum — * es. — רוע [c] — coram te — contra — איב [d] — * es — ‖ Sed — surge — surgite — בוא [e] — * surrexit — ‖ vt iret — ילך [f] — † vt reuerteretur — ‡ in — cum venisset — $ in — [g] — * grassati fuerant versus — נכה [h] — ‡ erant — שבה [i] — $ quemquam — מות [k] — * sed — $ erat — שרף [l] — $ erat — נשא [m] — * essent — בכה [n] — ‖ vires — כוח [o] שנה — שבה [q] — † angustiis affectus est — צור [r] — ‡ quod lapidaret — $ vniuscuiusque. — בניו — ק — $ Applica — נגש [f]

Dauid ad ‡ephod Ebiathar accedere fecit *Et .ephod $
האפוד ויגש אביתר את האפוד אל דוד:
persequar ‡ :dicendo ,Domino in † Dauid interrogauit Et
8 וישאל דוד ביהוה לאמר ארדף
:ei dixit Et ?ipsum attingam Num ?istud agmen post
אחרי הגדוד הזה האשגנו ויאמר לו
eruendo & ,comprehendes comprehendendo quia ,Persequere
רדף כי השג תשיג [a] והצל
viri sexcenti & ,ipse Dauid abiit Et ,erues
תציל: 9 וילך דוד הוא ושש מאות איש
,Besor torrentem ad vsque venerunt & ;secum qui
אשר אתו ויבאו עד נחל הבשור
,ipse Dauid est persecutus Et .substiterunt residui &
[b] והנותרים עמדו: 10 וירדף דוד הוא
qui viri ducenti substiterunt & ;viri quadringenti &
וארבע [c] מאות איש ויעמדו מאתים איש אשר
.Besor torrentem transeundo à pigrescebant
פגרו מעבר את נחל הבשור:
ceperunt & ,agro in Aegyptium virum inuenerunt Et
11 וימצאו איש מצרי בשדה ויקחו
,comedit ,panem ei dederunt & :Dauid ad eum
אתו אל דוד [d] ויתנו לו לחם ויאכל
fragmen ei dederunt Et .aquas ei propinauerunt &
[e] וישקהו מים: 12 ויתנו לו פלח
eius spiritus est reuersus & ,comedit & :sicos botros duos & ,caricae
דבלה [f] ושני צמקים ויאכל [g] ותשב רוחו
aquas ‖ biberat nec ,panem comederat non quia :eum ad *
אליו כי לא אכל לחם ולא שתה מים
.noctibus tribus & ,diebus tribus
שלשה ימים ושלשה לילות:
? tu ‡ vnde & ,tu † Cuius :Dauid ei Dixque
13 ויאמר לו דוד למי אתה ואי מזה אתה
,Hamalechitae viri seruus $ Ego :Aegyptius puer Dixitque
ויאמר נער מצרי אנכי עבד לאיש עמלקי
* tres hodie aegrotaui quia meus dominus me dereliquit &
ויעזבני אדני כי [h] חליתי היום שלשה:
‡ quod super † & Cherethi meridiem vastauimus ‖ Nos
14 אנחנו פשטנו נגב הכרתי ועל אשר
combussimus Siclagh & ;Chaleb meridiem ad & ,Iehudah
ליהודה ועל נגב כלב ואת צקלג שרפנו
me facies descendere Num :Dauid eum ad Dixitque .igni in
באש: 15 ויאמר אליו דוד [i] התורדני
Deo in* mihi Iura :Dixitque ?istud agmen ad
אל הגדוד הזה ויאמר השבעה לי באלהים
,mei domini manum in me concludes si † & me occides si ‖
אם [k] תמיתני ואם תסגרני ביד אדני
.istud agmen ‡ ad te faciam descendere &
ואורדך אל הגדוד הזה:
facies super relicti $ ecce & ,eum fecit descendere Et
16 וירדהו והנה נטשים על [l] פני
omni in * tripudiantes & ,bibentes & ,comedentes ,terrae omnis
כל הארץ אכלים ושתים וחגגים בכל
.Pelistim terra è ceperant quod ,magno spolio
השלל הגדול אשר לקחו מארץ פלשתים
,crepusculo à Dauid eos percussit Et .Iehudah terra è &
ומארץ יהודה: 17 [m] ויכם דוד מהנשף
eis ex euasit non & :eorum crastinum in vesperam ad vsque &
ועד הערב למחרתם ולא נמלט מהם
qui pueri viri quadringenti nisi quisquam
איש כי אם ארבע מאות איש נער אשר
.fugerunt & ,camelos super equitauerunt
רכבו על הגמלים [n] וינסו:
& ,Hamalech ceperunt quae omnia Dauid eruit Et
18 [o] ויצל דוד את כל אשר לקחו עמלק ואת
est desideratum non Et Dauid eruit suas vxores duas
שתי נשיו [p] הציל דוד: 19 ולא נעדר
filios ad vsque & ,magnum ad vsque & paruo à eis
להם מן הקטן ועד הגדול ועד [r] בנים
,sibi ceperunt ‡ quae omnia ad vsque & ;spolio † à & ,filias &
ובנות ומשלל ועד כל אשר לקחו להם
,pecus omne * Dauid cepit $ Et .Dauid reduxit omnia
הכל [f] השיב דוד: 20 [t] ויקח דוד את כל הצאן

$ superhumerale — * applicauit — ‡ Dauidi. — † Dominum, — ‡ Num — exercitū hūc? — נצר [a] — $ erant — reliqui — יתר [b] — מאר [c] — fuerant lassi ne transirent — attulerunt — נתן [d] — שקה [e] — duas ligaturas vuarū passarū: — שנה [f] — שוב [g] — * in eo: — ‖ aquam — † es ‡ est — $ sum — * sunt dies. — חלה [h] — ‖ luimus ad praedam,ad — ‡ ad id ‡ est — ירד [i] — exercitū illū? — ‡ per Deum — ‖ quòd non — ‡ nec trades — מור [k] — ‡ exercitū illū. — $ diffusi erant in superficie — פנה [l] — * propter omnia spolia quę tulerant — נכה [m] — praeter quadringētos viros adolescētes — נוס [n] — tulerant — נצר [o] — defuit — שנה נצל [p] — בנה [r] — † spoliis. — ‡ tulerunt — $ tulit * omnes pecudes, — שוב לקח [f]

:dixerunt & ;ipsius acquisitionis faciei ad ‡ duxerunt boum $ &
וְהַבָּקָר נָהֲגוּ לִפְנֵי הַמִּקְנֶה הַהוּא וַיֹּאמְרוּ
ducentos ad Dauid Venitque .Dauid spolium Hoc*
זֶה שְׁלַל דָּוִד׃ 21 וַיָּבֹא דָוִד אֶל־מָאתַיִם
,Dauid post eundo ab ‖ fuerant pigri † qui viros
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־פִּגְּרוּ מִלֶּכֶת אַחֲרֵי דָוִד
sunt egressi Et .Besor torrente in eos fecerant residere &
וַיֹּשִׁיבֻם בְּנַחַל הַבְּשׂוֹר וַיֵּצְאוּ
.secum* qui ;populi occursum in & ,Dauid occursum in
לִקְרַאת דָּוִד וְלִקְרַאת הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ
.pacem ad eis oprauit ‡ & ,populum $ Dauid accessit Et
וַיִּגַּשׁ דָּוִד אֶת־הָעָם וַיִּשְׁאַל לָהֶם לְשָׁלוֹם׃
viris ex ,Belial* & ,malus vir omnis respondit Et
22 וַיַּעַן כָּל־אִישׁ רָע וּבְלִיַּעַל מֵהָאֲנָשִׁים
non quod eo Pro :dixerunt & ,Dauid cum iuerunt qui
אֲשֶׁר הָלְכוּ עִם־דָּוִד וַיֹּאמְרוּ יַעַן אֲשֶׁר לֹא־
;eruimus quod spolio ‖ de eis dabimus non ,mecum iuerunt †
הָלְכוּ עִמִּי לֹא־נִתֵּן לָהֶם מֵהַשָּׁלָל אֲשֶׁר הִצַּלְנוּ
ducent & suos filios & ,suam vxorem vir quin *
כִּי אִם־אִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־בָּנָיו וְיִנְהֲגוּ
.mei fratres sic facietis Non :Dauid dixit Et .ibunt &
וְיֵלֵכוּ׃ 23 וַיֹּאמֶר דָּוִד לֹא־תַעֲשׂוּ כֵן אֶחָי
dedit & ,nos custodiuit & ,nobis Dominus dedit quæ
אֵת אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה לָנוּ וַיִּשְׁמֹר אֹתָנוּ וַיִּתֵּן
quis Et .nostra manu in ,nos super veniens agmen
אֶת־הַגְּדוּד הַבָּא עָלֵינוּ בְּיָדֵנוּ׃ 24 וּמִי
descendentis portio sicut Quia ?hoc verbo ‡ in vobis $ audiet
יִשְׁמַע לָכֶם לַדָּבָר הַזֶּה כִּי כְּחֵלֶק הַיֹּרֵד
pariter ,vasa super ‖ manentis portio sicut & ,prœlium in*
בַּמִּלְחָמָה וּכְחֵלֶק הַיֹּשֵׁב עַל־הַכֵּלִים יַחְדָּו
;supra & illa die à $ fuit Et .partientur*
יַחֲלֹקוּ׃ 25 וַיְהִי מֵהַיּוֹם הַהוּא וָמָעְלָה
diem ad vsque Israel in iudicium † in & ,statutum *in hoc posuit ‡ &
וַיְשִׂמֶהָ לְחֹק וּלְמִשְׁפָּט לְיִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם
spolio ‖ de misit & ,Siclagh in Dauid venit Et .hanc
הַזֶּה׃ 26 וַיָּבֹא דָוִד אֶל־צִקְלַג וַיְשַׁלַּח מֵהַשָּׁלָל
benedictio vobis Ecce :dicendo ,suis sociis* Iehudah senioribus
לְזִקְנֵי יְהוּדָה לְרֵעֵהוּ לֵאמֹר הִנֵּה לָכֶם בְּרָכָה
Bethel in ‡ Iis .Domini inimicorum spolio $ de
מִשְּׁלַל אֹיְבֵי יְהוָה׃ 27 לַאֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל
.Iather in qui & ,meridiei* Ramoth in qui &
וְלַאֲשֶׁר בְּרָמוֹת־נֶגֶב וְלַאֲשֶׁר בְּיַתִּר׃
qui & ,Siphmoth in qui & ,Haroher in qui Et
28 וְלַאֲשֶׁר בַּעֲרֹעֵר וְלַאֲשֶׁר בְּשִׂפְמוֹת וְלַאֲשֶׁר
vrbibus in qui & ,Rachal in qui Et .Estemohah in
בְּאֶשְׁתְּמֹעַ׃ 29 וְלַאֲשֶׁר בְּרָכָל וְלַאֲשֶׁר בְּעָרֵי
qui Et .Cheni vrbibus in qui & ,Ierachmeli
הַיְּרַחְמְאֵלִי וְלַאֲשֶׁר בְּעָרֵי הַקֵּינִי׃ 30 וְלַאֲשֶׁר
.Hathach in qui & ,Chor-hasan in qui & ,Chormah in
בְּחָרְמָה וְלַאֲשֶׁר בְּכוֹר־עָשָׁן וְלַאֲשֶׁר בַּעֲתָךְ׃
quibus † locis omnibus in & ,Chebron in qui Et
31 וְלַאֲשֶׁר בְּחֶבְרוֹן וּלְכָל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר־
.eius viri & ,ipse Dauid ibi ambulauerat
הִתְהַלֶּךְ־שָׁם דָּוִד הוּא וַאֲנָשָׁיו׃

Marginal notes: $ boues ‡ Ante gregem ipsum: * Hæc est præda; a מָאתַ֫יִם; † lassi ‖ vt non possent ire; b יֵלֵךְ; c יָשַׁב; * erat $ ad ‡ salutauit eos pacifice. * impius; d נִגַּשׁ e עָנָה; † venerunt nobiscum, ‖ spoliis quæ * sed vnusquisque; f עָשָׂה; exercitum qui venit contra $ vos ‡ re hac? Sed; הַיּוֹרֵד; † erit ‡ ad sarcinas; g כָּלָה; * diuidentur. $ in ‡ positum est legem, † ius; h חָקַק; ‖ spoliis; i רֵעָה; * amicis $ spoliis ‡ qui erant * ad meridiem; † in

CAP. XXXI. לא

viri fugerunt Et .Israel in pugnantes Pelistim Et pugnabant cum
1 וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אַנְשֵׁי
monte in vulnerati ceciderunt & ,Pelistim faciebus à Israel facie
יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים בְּהַר
,Saul Pelistim sunt persecuti Et .Ghilboah
הַגִּלְבֹּעַ׃ 2 וַיַּדְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־שָׁאוּל

Marginal notes: k נוּס; l פָּנָה m נָפַל

,Ionathan Pelistim Percusseruntque ,eius filios &
וְאֶת־בָּנָיו וַיַּכּוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־יְהוֹנָתָן
.Saul filios Malchisuah & Abinadab &
וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־מַלְכִּי־שׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל׃
eum inuenerunt & ,Saul in prœlium est aggrauatum Et
3 וַתִּכְבַּד הַמִּלְחָמָה אֶל־שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ
valde est vulneratus ‡ & ,arcu in $ viri iacientes*
הַמּוֹרִים אֲנָשִׁים בַּקָּשֶׁת וַיָּחֶל מְאֹד
Euagina :sua vasa ferenti † Saul Dixitque .iacientibus *
מֵהַמּוֹרִים׃ 4 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְנֹשֵׂא כֵלָיו שְׁלֹף
præputiati ‖ veniant fortè ne ,illo in me perfode & ,tuum gladium
חַרְבְּךָ וְדָקְרֵנִי בָהּ פֶּן־יָבוֹאוּ הָעֲרֵלִים
noluit & :me in fiant illusiones & ,me perfodiant & ,isti
הָאֵלֶּה וּדְקָרֻנִי וְהִתְעַלְּלוּ־בִי וְלֹא אָבָה
Saul cepit $ Et .valde timebat quia ;eius vasa ferens*
נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת־
quia ,eius vasa ferens *Viditque .eum super cecidit ‡ & ,gladium
הַחֶרֶב וַיִּפֹּל עָלֶיהָ׃ 5 וַיַּרְא נֹשֵׂא־כֵלָיו כִּי
;suum gladium super ipse etiam cecidit † & ,Saul esset mortuus
מֵת שָׁאוּל וַיִּפֹּל גַּם־הוּא עַל־חַרְבּוֹ
tres & ,Saul est Mortuúsque .eo cum est mortuus &
וַיָּמָת עִמּוֹ׃ 6 וַיָּמָת שָׁאוּל וּשְׁלֹשֶׁת
die in eius viri omnes etiam .eius vasa ferens & ,eius filij
בָּנָיו וְנֹשֵׂא כֵלָיו גַּם כָּל־אֲנָשָׁיו בַּיּוֹם
‡ qui ,Israel viri viderunt Et .pariter illa
הַהוּא יַחְדָּו׃ 7 וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־
fugissent quod ,Iarden transitu in* qui & ,vallis transitu in
בְּעֵבֶר הָעֵמֶק וַאֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן כִּי־נָסוּ
,eius filij & ,Saul essent mortui quod & ,Israel viri
אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וְכִי־מֵתוּ שָׁאוּל וּבָנָיו
,Pelistim Veneruntque .fugerunt & ,ciuitates reliquerunt &
וַיַּעַזְבוּ אֶת־הֶעָרִים וַיָּנֻסוּ וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים
venerunt & crastino à $ fuit Et .eis in habitauerunt &
וַיֵּשְׁבוּ בָּהֶן׃ 8 וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּבֹאוּ
inuenerunt & ,interfectos spoliandum ad Pelistim
פְלִשְׁתִּים לְפַשֵּׁט אֶת־הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ אֶת־
.Ghilboah monte in cadentes eius filios tres & ,Saul
שָׁאוּל וְאֶת־שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו נֹפְלִים בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ׃
,eius vasa spoliauerunt & ,eius caput absciderunt Et
9 וַיִּכְרְתוּ אֶת־רֹאשׁוֹ וַיַּפְשִׁטוּ אֶת־כֵּלָיו
per circuitum annunciandum ad vndique Pelistim terram in miserunt &
וַיְשַׁלְּחוּ בְאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבַשֵּׂר
posuerunt Et .populo eum* & ,suorum dolorum domo ‡
בֵּית עֲצַבֵּיהֶם וְאֶת־הָעָם׃ 10 וַיָּשִׂמוּ
fixerunt eius corpus & :Hastaroth domo ‖ eius vasa †
אֶת־כֵּלָיו בֵּית עַשְׁתָּרוֹת וְאֶת־גְּוִיָּתוֹ תָּקְעוּ
habitatores eum ad* audierunt Et .Beth-san muro in
בְּחוֹמַת בֵּית שָׁן׃ 11 וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו יֹשְׁבֵי
.Saul ipsi Pelistim fecerunt quæ ,Ghilhad Iabes
יָבֵישׁ גִּלְעָד אֵת אֲשֶׁר־עָשׂוּ פְלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל׃
tota ambulauerunt & ,virtutis vir omnis surrexerunt Et
12 וַיָּקוּמוּ כָּל־אִישׁ חַיִל וַיֵּלְכוּ כָל־
corpora & ,Saul corpus ceperunt & ,nocte
הַלַּיְלָה וַיִּקְחוּ אֶת־גְּוִיַּת שָׁאוּל וְאֵת גְּוִיֹּת
,Iabes in venerunt & ;Beth-san muro de eius filiorum
בָּנָיו מֵחוֹמַת בֵּית שָׁן וַיָּבֹאוּ יָבֵשָׁה
ceperunt Et .ibi ea combusserunt &
וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם שָׁם׃ 13 וַיִּקְחוּ אֶת־
;Iabes in arbore sub sepelierunt & ,eorum ossa
עַצְמֹתֵיהֶם וַיִּקְבְּרוּ תַחַת־הָאֶשֶׁל בְּיָבֵשָׁה
.diebus septem ieiunauerunt &
וַיָּצֻמוּ שִׁבְעַת יָמִים׃

Marginal notes: a נָכָה; contra; * iaculatores $ cum ‡ timuit; b יָרָה c חוּל; * iaculatoribus, † armigero suo: ‡ incircuncisi; * armiger eius; $ tulit; d כָּלָה; ‡ irruit * armiger eius, † irruit; e רָאָה f מוּת; armiger; ‡ erant; * erant; g נוּס; $ in; h יָשַׁב i הָיָה; iacentes; arma; ‡ in templo idolorum * in; k שׂוּם; † arma ‖ in templo; l גּוּר; * de eo; m עָשָׂה; fortis; tuleruntque; tulerunt; n לָקַח; o צוּם

נשלם ספר שמואל א

Finis libri Samuelis I,

שמואל ב

LIBER SECVNDVS
SEMVELIS,
QVI DICITVR SECVNDVS REGVM.

CAP. I. א

ET
,Saul mortem post fuit
1 ויהי אחרי מות שאול [a]
cędēdo à erat reuersus Dauid &
ודוד שב [b] מהכות [c]
Dauid māserat &,Hamalech
את־העמלק וישב דוד
.duobus diebus Siclagh in
בצקלג ימים שנים: [d]
è venit vir ecce & :tertio die in fuit Et
2 ויהי ביום השלישי והנה איש בא [e] מן־
humus & & ,scissæ eius vestes & Saul cum à castrametatione
המחנה מעם שאול ובגדיו קרעים ואדמה
cecidit & ,Dauid ad eum veniendo in ,fuit & :eius caput super
על־ראשו ויהי בבאו אל־דוד ויפל [f]
Vnde :Dauid ei Dixitque .se incuruauit & ,terram in
3 ארצה וישתחו: [g] ויאמר לו דוד אי מזה
.euasi Israel castrametatione E :eum ad dixitque ?venies
תבוא ויאמר אליו ממחנה ישראל נמלטתי:
nuncia ?verbum fuit Quod :Dauid eum ad Dixitque
4 ויאמר אליו דוד מה־היה הדבר הגד־ [h]
,prœlio de populus fugit Quòd :dixit & .mihi nunc
נא לי ויאמר אשר־נס [i] העם מן־המלחמה
etiam & ;sunt mortui &,populo è cecidit multum etiam &
וגם־הרבה נפל מן־העם וימתו [k] וגם
.sunt mortui eius filius Ionathan & ,Saul
שאול ויהונתן בנו מתו:
Quomodo :sibi indicantem puerum ad Dauid Dixitque
5 ויאמר דוד אל־הנער המגיד לו איך
?eius filius Ionathan & ,Saul sit mortuus quòd nosti
ידעת כי־מת שאול ויהונתן בנו:
eueni Eueniendo :ei indicans puer Dixitque
6 ויאמר הנער המגיד לו נקרא נקריתי
suam lanceam super erat innixus Saul ecce & ,Ghilboah monte in
בהר הגלבע והנה שאול נשען על־חניתו
.eum persequebantur equitum domini & ,currus ecce &
והנה הרכב ובעלי הפרשים הדבקהו: [l]
:dixi & ,me ad clamauitque ,me vidit & ,se post respexit Et
7 ויפן [m] אחריו ויראני ויקרא אלי ואמר
:eum ad dixi & ?tu Quis :mihi Dixitque .ego ecce
8 הנני: ויאמר לי מי־אתה ויאמר אליו
nunc Sta :me ad Dixitque .ego Hamalecites
9 עמלקי אנכי: ויאמר אלי עמד־נא
quia ,tremor me apprehendit quia ,me interfice & ,me super
עלי ומתתני כי אחזני השבץ כי־
,eum super steti Et me in mea anima adhuc omnis
10 כל־עוד נפשי בי: ואעמד עליו
post viueret non quòd sciebam quia ;eum interfeci &,
ואמתתהו כי ידעתי כי לא יחיה אחרי
,armillam & ,eius caput super quæ coronam cepi & :suum casum
נפלו ואקח [n] הנזר אשר על־ראשו ואצעדה
meum dominum ad ea adduxi & ,eius brachio super quæ
אשר על־זרעו ואביאם [o] אל־אדני
,ea scidit & ,sua vestimenta in Dauid apprehendit Et .huc
11 הנה: ויחזק דוד בבגדו ויקרעם
planxerunt Et .secum qui viri omnes etiam &
12 וגם כל־האנשים אשר אתו: ויספדו
,Saul super ,vesperam ad vsque ieiunauerunt & ,fleuerunt &
ויבכו [p] ויצמו [q] עד־הערב על־שאול

[a] היה [b] שוב [c] נכה [d] שנה [e] בוא castris * erant ‖ terra cum venisset [f] נפל [g] שחה ‡ venis? $ castris * erui me. $ Quid euenerit, [h] נגד † quæso [i] נוס ‡ multitudo [k] מות qui nunciabat

qui nunciabat * Per accidens veniendo per accidens veni ‖ lanceæ suæ, † equites [l] חבר ‡ vocauitque [m] פנה $ adsum. * ואמר ק ‖ sum. † quæso ‡ tenet $ angustia, * est [n] לקח † erant [o] בוא דיו ק ‡ erant [p] בכה [q] צום

super & ,Domini populum super & ,eius filium Ionathan super &
ועל־יהונתן בנו ועל־עם יהוה ועל־
.gladio in ceciderant quia ,Israel domum
בית ישראל כי נפלו בחרב:
Vnde : sibi indicantem puerum ad Dauid dixit Et
13 ויאמר דוד אל־הנער המגיד לו אי מזה
.ego Hamalecitæ peregrini viri Filius :dixit & ?tu
אתה ויאמר בן־איש גר [a] עמלקי אנכי:
mittere timuisti non Quomodo :Dauid eum ad Dixitque
14 ויאמר אליו דוד איך לא יראת לשלח
?Domini vnctum corrumpendum ad tuam manum
ידך לשחת את־משיח יהוה:
,Accede :dixit & ,pueris è vnum ad Dauid clamauit Et
15 ויקרא דוד לאחד מהנערים ויאמר גש [b]
.est mortuus &,eum percussit & .eum in occurre
פגע־בו ויכהו [c] וימת: [d]
tuum caput super tuus Sanguis:Dauid eum ad Dixitque
16 ויאמר אליו דוד דמך על־ראשך
occidi Ego :dicendo ,re in respondit tuum os quia
כי פיך ענה בך לאמר אנכי מתתי את־
lamentationem Dauid est lamentatus Et .Domini vnctum
17 משיח יהוה: ויקנן [e] דוד את־הקינה
.eius filium Ionathan super & ,Saul super hanc
הזאת על־שאול ועל־יהונתן בנו:
Ecce :arcum Iehudah filios docendum ad Dixitque
18 ויאמר ללמד בני־יהודה קשת הנה
super ,Israel decor O .Iasar libro super scriptum
19 כתובה על־ספר הישר: הצבי [f] ישראל על־
?potentes ceciderunt quomodo :est vulneratus tuis excelsis
במותיך חלל איך נפלו גבורים:
,Ascelon plateis in annuncietis ne ;Gath in indicetis Ne
20 אל־תגידו בגת אל־תבשרו בחוצת אשקלון
exultent fortè ne ,Pelistim filiæ lætentur fortè ne
פן־תשמחנה בנות פלשתים פן־תעלזנה
,ros ne ,Ghilboah in Montes .incircuncisorum filiæ
21 בנות הערלים: הרי בגלבע אל־טל [g]
ibi quia :eleuationum ‖ agri & ;vos super pluuia neque
ואל־מטר עליכם ושדי תרומות כי שם
vnctum præter ,Saul clypeus ,fortium clypeus est proiectus
נגעל מגן גבורים מגן שאול בלי משיח
fortium adipe ab interfectorum sanguine A .oleo in
22 בשמן: מדם חללים מחלב גבורים
Saul gladius & ;retrorsum se torsit non Ionathan arcus
קשת יהונתן לא נשוג אחור וחרב שאול
Ionathan & ,Saul .inanis est reuersus non
23 לא תשוב ריקם: שאול ויהונתן
non sua morte in & .suâ vitâ in venusti & ,amabiles
הנאהבים והנעימם בחייהם [h] ובמותם לא
.fuerunt fortiores leonibus præ fuerunt leues aquilis præ :sunt separati
נפרדו מנשרים קלו [i] מאריות גברו:
vos vestiebat ‖ flete Saul in Israel Filiæ
24 בנות ישראל אל־שאול בכינה [k] המלבשכם
aureum ornamentum faciente ascendere ,deliciis cum coccino
שני עם־עדנים המעלה עדי זהב
fores ceciderunt Quomodo .vestram vestem super
25 על לבושכן: איך נפלו גברים
.est occisus tuis excelsis super ‖ Ionathan ?belli medio in
בתוך המלחמה יהונתן על־במותיך חלל:
fuisti iucundus :Ionathan mi frater te super mihi Angustia
26 צר־לי עליך אחי יהונתן נעמת

mortui erant · * qui nūciabat $ es ‖ sum. · [a] גור · perdendum Christum · ‖ vocauit · [b] נגש · † occide eum. · [c] נכה [d] מות · דמך ק · testificatum est contra · * Christum · [e] קין · * vt docerent iaculari arcu. · † est in ‡ recti. $ desiderabilis terra $ in · [f] צבה · annuncietis · [g] טלל · $ descendat * neque sint oblationum, † ac sic nō esset vnctus · * sagitta $ rediit · $ decori * vita sua, · [h] היה · leuiores aquilis, · [i] קלל · * super ‖ qui vestiebat · [k] בכה · † qui ascendere faciebat · ‖ in · † Angustia afficior ‡ dulcis fuisti

.mulierum amore præ mihi tuus amor fuit *mirabilis* :valde mihi mirabilior
27 לִי מְאֹד נִפְלְאַתָה אַהֲבָתְךָ לִי מֵאַהֲבַת נָשִׁים׃
?*belli vasa* perierunt & ,fortes ceciderunt Quomodo — arma bellica?
אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים וַיֹּאבְדוּ [a]כְּלֵי מִלְחָמָה׃ — [a]כָּלָה

CAP. II. ב

Domino in Dauid interrogauit Et ,hæc post fuit Et — Dominum,
1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה׀
dixitque ?Iehudah *vrbium* vnam in ascendam Num :dicendo — ex vrbibus
לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה בְּאַחַת עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר
?ascendam Quo :Dauid dixit & .Ascende :eum ad Dominus
יְהוָה אֵלָיו עֲלֵה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנָה אֶעֱלֶה
etiam & ,Dauid illuc ascendit Et .Chebron In :dixit &
2 וַיֹּאמֶר חֶבְרֹנָה׃ [b]וַיַּעַל שָׁם דָּוִד וְגַם — [b]עָלָה
Abighail & ,Izrehelitis Achinoham ,eius vxores duæ
[c]שְׁתֵּי נָשָׁיו אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵלִית וַאֲבִיגַיִל — [c]שְׁנַיִם † erant
,secum † qui suos viros Et .Charmelitæ Nabal vxor
3 אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי׃ וַאֲנָשָׁיו אֲשֶׁר־עִמּוֹ
vrbibus in manserunt & :*suarū domū & virum* ,Dauid fecit ascēdere — vnumquemq; cum familia sua,
הֶעֱלָה דָוִד אִישׁ וּבֵיתוֹ וַיֵּשְׁבוּ בְּעָרֵי
ibi vnxerunt & ,Iehudah viri venerunt Et .Chebron
4 חֶבְרוֹן׃ [d]וַיָּבֹאוּ אַנְשֵׁי יְהוּדָה וַיִּמְשְׁחוּ־שָׁם — [d]בּוֹא
nunciauerunt & :Iehudah domum super regem in Dauid
אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ עַל־בֵּית יְהוּדָה [e]וַיַּגִּדוּ — [e]נָגַד
sepelierunt *quod* Ghilhad Iabes Viri :dicendo ,Dauidi
לְדָוִד לֵאמֹר אַנְשֵׁי יָבֵישׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר קָבְרוּ
viros ad *legatos* Dauid misit Et .Saul — nuncios
5 אֶת־שָׁאוּל׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל־אַנְשֵׁי
,Domino ‖ vos Benedicti :eos ad dixit & ;Ghilhad Iabes — ‖ à
יָבֵישׁ גִּלְעָד וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בְּרֻכִים אַתֶּם לַיהוָה
cum ,*vestris domini* cum hanc misericordiam fecistis qui — domino vestro,
אֲשֶׁר [f]עֲשִׂיתֶם הַחֶסֶד הַזֶּה עִם־אֲדֹנֵיכֶם עִם־ — [f]עָשָׂה
Dominus faciat nunc Et .eum sepelistis & ,Saul
6 שָׁאוּל וַתִּקְבְּרוּ אֹתוֹ׃ וְעַתָּה יַעַשׂ־יְהוָה
faciam ego etiam & :veritatem & ,misericordiam vobiscum
עִמָּכֶם חֶסֶד [g]וֶאֱמֶת וְגַם אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה — [g]אָמַן
.hanc rem fecistis quia ,hoc bonum vobiscum
אִתְּכֶם הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם הַדָּבָר הַזֶּה׃
,*virtutis filios in* estote & vestræ manus confortentur nunc Et — filij fortes
7 וְעַתָּה׀ תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם [h]וִהְיוּ לִבְנֵי־חַיִל — [h]הָיָה
vnxerunt me etiam & :Saul vester dominus est mortuus quia
כִּי־[i]מֵת אֲדֹנֵיכֶם שָׁאוּל וְגַם־אֹתִי מָשְׁחוּ — [i]מוּת
.eos super regem in Iehudah domus
בֵית־יְהוּדָה לְמֶלֶךְ עֲלֵיהֶם׃
,Saul ipsi * qui ,militiæ princeps Ner filius Abner Et — * erat
8 וְאַבְנֵר בֶּן־נֵר [k]שַׂר־צָבָא אֲשֶׁר לְשָׁאוּל — [k]שׂוּר
eum fecit transire & ,Saul filium Isboseth *cepit* — tulit
לָקַח אֶת־אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל וַיַּעֲבִרֵהוּ
in * & ,Ghilhad *in* ‡ eum fecit regnare Et .castra $ — $ in ‡ super
9 [l]מַחֲנָיִם׃ וַיַּמְלִכֵהוּ אֶל־הַגִּלְעָד וְאֶל־ — [l]חָנָה
,Biniamin super & ,Ephraim super & ,Izrehel *in* † & ,Assuri — † super
הָאֲשׁוּרִי וְאֶל־יִזְרְעֶאל וְעַל־אֶפְרַיִם וְעַל־בִּנְיָמִן
annorum quadraginta Filius .vniuersum Israel super & — Quadragenarius erat
10 וְעַל־יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה׃ בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה
,Israel super *ipsum regnando in* ,Saul filius Isboseth — quando regnauit
אִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל
fuerunt Iehudah domus tantum :regnauit annis duobus & — sequebatur
[m]וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלָךְ אַךְ בֵּית יְהוּדָה [n]הָיוּ — [m]שָׁנָה [n]הָיָה
fuit quibus dierum numerus fuit Et .Dauid *post*
11 אַחֲרֵי דָוִד׃ וַיְהִי מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה
,anni septem ,Iehudah domum super Chebron in rex Dauid
דָוִד מֶלֶךְ בְּחֶבְרוֹן עַל־בֵּית יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים
,Ner filius Abner est egressus Et .menses sex &
12 וְשֵׁשֶׁת חֳדָשִׁים׃ [o]וַיֵּצֵא אַבְנֵר בֶּן־נֵר — [o]יָצָא
.Ghibhon in castris de ,Saul filij Isboseth serui &
וְעַבְדֵי אִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל מִמַּחֲנַיִם גִּבְעוֹנָה׃
,sunt egressi Dauid serui & ,Serujah filius Ioab Et
13 וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וְעַבְדֵי דָוִד יָצְאוּ
manserunt & :pariter Ghibhon piscinam *super* eis occurrerunt & — iuxta
וַיִּפְגְּשׁוּם עַל־בְּרֵכַת גִּבְעוֹן יַחְדָּו [p]וַיֵּשְׁבוּ — [p]יָשַׁב
.inde piscinam *super* illi & ,hinc piscinam *super* filij — iuxta
אֵלֶּה עַל־הַבְּרֵכָה מִזֶּה וְאֵלֶּה עַל־הַבְּרֵכָה מִזֶּה׃

,pueri nunc Surgant :Ioab ad Abner Dixitque
14 וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל־יוֹאָב יָקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים
.Surgant :Ioab dixitque .*nostras facies ad* ludant & — ante nos.
וִישַׂחֲקוּ [a]לְפָנֵינוּ וַיֹּאמֶר יוֹאָב יָקֻמוּ׃ — [a]פָּנָה
duodecim ,numero in transierunt & ,surrexerunt Et
15 [b]וַיָּקֻמוּ וַיַּעַבְרוּ בְמִסְפָּר שְׁנֵים עָשָׂר — [b]קוּם
duodecim & :Saul filio Isboseth & ,Biniamin $ — $ ex
לְבִנְיָמִן וּלְאִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל וּשְׁנֵים עָשָׂר
,*sui socij* * caput *in* vir ‡ apprehenderunt Et .Dauid seruis ex — ‡ vnusquisque ,proximi
16 מֵעַבְדֵי דָוִד׃ וַיַּחֲזִקוּ אִישׁ׀ בְּרֹאשׁ [c]רֵעֵהוּ — [c]רֵעַ
vocauit & .pariter ceciderunt & ,*sui socij* † latus in suus gladius & — † proximi
וְחַרְבּוֹ בְּצַד רֵעֵהוּ [d]וַיִּפְּלוּ יַחְדָּו וַיִּקְרָא — [d]נָפַל
.Ghibhon in qui ,Hassurim Chelcath ‖ ipsum locum — ‖ *ager fortium.*
לַמָּקוֹם הַהוּא חֶלְקַת [e]הַצֻּרִים אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃ — [e]צוּר
illa die in valde vsque durum prœlium fuit Et
17 וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה קָשָׁה עַד־מְאֹד בַּיּוֹם הַהוּא
.Dauid *seruorum facies ad* Israel viri & ,Abner est cæsus & — coram seruis
וַיִּנָּגֶף אַבְנֵר וְאַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד׃
;Abisai & ,Ioab ;Serujah filij tres ibi erant Et
18 וַיִּהְיוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה בְּנֵי צְרוּיָה יוֹאָב וַאֲבִישַׁי
vnus sicut suis pedibus in leuis * Hazael & :Hazael & — & erat
וַעֲשָׂהאֵל וַעֲשָׂהאֵל [f]קַל בְּרַגְלָיו כְּאַחַד — [f]קָלַל
Hazael est persecutus Et .agro in ‡ qui ,*capreorum* $ — $ è capreis, ‡ sunt
19 [g]הַצְּבָיִם אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה׃ וַיִּרְדֹּף עֲשָׂהאֵל — [g]צְבִי
super & dexteram super * eundo declinauit non & ,Abner *post* — * ad dexteram nec ad sinistrā à tergo
אַחֲרֵי אַבְנֵר וְלֹא־נָטָה [h]לָלֶכֶת עַל־הַיָּמִין וְעַל־ — [h]הָלַךְ [i]פָּנָה
Abner respexit Et .Abner *posterioribus de sinistram*
20 הַשְּׂמֹאול מֵאַחֲרֵי אַבְנֵר׃ [i]וַיִּפֶן אַבְנֵר
.*Ego* ‖ :dixit & ?Hazael *hic tu Num* † ait & ,se post — † Tu ne es ‖ Sum.
אַחֲרָיו וַיֹּאמֶר הַאַתָּה זֶה עֲשָׂהאֵל וַיֹּאמֶר אָנֹכִי׃
,tuam dexteram *super* * tibi Declina :Abner illi Dixitque — *ad
21 וַיֹּאמֶר לוֹ אַבְנֵר נְטֵה לְךָ עַל־יְמִינְךָ
,pueris e vnum tibi apprehende & ,tuam sinistram *super* $ vel — $ ad
אוֹ עַל־שְׂמֹאלֶךָ וֶאֱחֹז לְךָ אֶחָד מֵהַנְּעָרִים
declinare Hazael noluit & .eius *vestem mutatoriam* * tibi *cape* ‡ & — ‡ tolle * exuuias
[k]וְקַח־לְךָ אֶת־חֲלִצָתוֹ וְלֹא־אָבָה עֲשָׂהאֵל לָסוּר — [k]לָקַח
ad dicere Abner adhuc addidit Et .eius *posterioribus* † à — † tergo
22 מֵאַחֲרָיו׃ וַיֹּסֶף עוֹד אַבְנֵר לֵאמֹר אֶל־
te percutiam quid vt :*meis posterioribus* ‖ à *tibi* Recede :Hazael — ‖ tergo meo:
עֲשָׂהאֵל סוּר לְךָ מֵאַחֲרָי לָמָּה [l]אַכֶּכָּה — [l]נָכָה
? tuum fratrē Ioab ad *meas facies* $ leuabo quomodo & * ?terrā in — * si percussero te, $ faciem meā
אַרְצָה וְאֵיךְ [m]אֶשָּׂא פָנַי אֶל־יוֹאָב אָחִיךָ׃ — [m]נָשָׂא
posterioribus in ‡ Abner eum percussit & :recedere renuit Et — ‡ cuspide * in quinta costa: † tergo
23 וַיְמָאֵן לָסוּר וַיַּכֵּהוּ אַבְנֵר בְּאַחֲרֵי
:ipsius *posterioribus* † à lancea est egressa & :*quintam ad* * lanceæ
הַחֲנִית אֶל־הַחֹמֶשׁ [n]וַתֵּצֵא הַחֲנִית מֵאַחֲרָיו — ‖ in loco ipso. * qui veniebat [n]יָצָא
veniens * omnis ,fuit & .*se subter* ‖ est mortuus & ,ibi cecidit &
וַיִּפָּל־שָׁם [o]וַיָּמָת תַּחְתָּו [p]וַיְהִי כָּל־[q]הַבָּא — [o]מוּת [p]הָיָה [q]בּוֹא
,fuerat mortuus & ,Hazael *ibi ceciderat* quo $ locum ad — $ in quo ceciderat
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נָפַל שָׁם עֲשָׂהאֵל וַיָּמֹת
post Abisai & ,Ioab sunt persecuti Et .*subsistebant &* † — ‡ subsistebat.
24 וַיַּעֲמֹדוּ׃ וַיִּרְדְּפוּ יוֹאָב וַאֲבִישַׁי אַחֲרֵי
Ghibhath † ad vsq; venerunt ipsi & .*est ingressus* * Sol & :Abner — * occubuit. † *collem cubiti,*
אַבְנֵר וְהַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה וְהֵמָּה בָּאוּ עַד־גִּבְעַת
.Ghibhon deserti *via* * Ghiach *facies super* ‖ qui ,Ammah — ‖ est contra faciem * per viam
אַמָּה אֲשֶׁר עַל־[r]פְּנֵי־גִיחַ דֶּרֶךְ מִדְבַּר גִּבְעוֹן׃ — [r]פָּנָה
fuerunt & ,Abner post Biniamin filij sunt congregati Et
25 וַיִּתְקַבְּצוּ בְנֵי־בִנְיָמִן אַחֲרֵי אַבְנֵר וַיִּהְיוּ
.vnius collis *capite super* ‡ steterunt & :vnum *globum* $ in — $ cœtum ‡ in summitate
לַאֲגֻדָּה אֶחָת וַיַּעַמְדוּ עַל רֹאשׁ־גִּבְעָה אֶחָת׃
victoriam ad * Num ;ait & ,Ioab ad Abner clamauit Et — * in seculum
26 וַיִּקְרָא אַבְנֵר אֶל־יוֹאָב וַיֹּאמֶר הֲלָנֶצַח
sit amaritudo quod nosti nonne ?gladius *peredet* — deuorabit
תֹּאכַל חֶרֶב הֲלוֹא יָדַעְתָּה כִּי־[s]מָרָה תִהְיֶה — [s]מָרַר
redeundum ad populo dices non quo vsque & ?nouissimo in — vt auertamur
בָּאַחֲרוֹנָה וְעַד־מָתַי לֹא־תֹאמַר לָעָם לָשׁוּב
Viuit :Ioab Dixitque ?suorum fratrum *posterioribus* de — à tergo
27 מֵאַחֲרֵי אֲחֵיהֶם׃ וַיֹּאמֶר יוֹאָב [t]חַי — [t]חָיָה
mane *à* tunc quia ,fuisses locutus nisi quia ,Deus
הָאֱלֹהִים כִּי לוּלֵא דִּבַּרְתָּ כִּי אָז מֵהַבֹּקֶר
.*sui fratris posterioribus* *vir* ,populus ascendisset — vnusquisque à tergo fratrū suorum.
נַעֲלָה הָעָם אִישׁ מֵאַחֲרֵי אָחִיו׃

non Et .Beer-Sebah ad vsque & Dan à ,Iehudah super &

וְעַל־יְהוּדָה מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שָׁבַע׃ וְלֹא־ 11

eo timendo à ,verbum Abner respondere amplius potuit

יָכֹל עוֹד [a] לְהָשִׁיב אֶת־אַבְנֵר דָּבָר [b] מִיִּרְאָתוֹ׃

Dauid ad legatos‖ Abner misit Et .eum

אֹתוֹ׃ וַיִּשְׁלַח אַבְנֵר מַלְאָכִים׀ אֶל־דָּוִד 12

tuum pactum Scinde ‡ :dicendo ‡terra ‡ Cui :dicendo ,sepro †

תַּחְתָּו לֵאמֹר לְמִי־אָרֶץ לֵאמֹר כָּרְתָה בְרִיתְךָ

te ad vertendum ad ‖ :tecum * mea manus ecce & ,mecum

אִתִּי וְהִנֵּה יָדִי עִמָּךְ [c] לְהָסֵב אֵלֶיךָ אֶת־

scindam † ego ,Bene :dixit Et .Israel vniuersum

כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר טוֹב אֲנִי אֶכְרֹת 13

postulans ego † vnum verbum Veruntamen :fœdus tecum

אִתְּךָ בְּרִית אַךְ דָּבָר אֶחָד אָנֹכִי שֹׁאֵל

quum nisi ,meas facies ‡ videbis Non :dicendo ,te à

מֵאִתְּךָ לֵאמֹר לֹא־[d] תִרְאֶה אֶת־פָּנַי כִּי׀ אִם־

te venire in * ,Saul filiam Michal te adducere facies ad

לִפְנֵי [f] הֲבִיאֲךָ אֵת מִיכַל בַּת־שָׁאוּל בְּבֹאֲךָ

legatos † Dauid misit Et .meas facies‖ videndum ad

לִרְאוֹת אֶת־פָּנָי׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים 14

Da :dicendo ,Saul filium Isboseth ad

אֶל־אִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל לֵאמֹר [g] תְּנָה אֶת־

centum in mihi despondi quam ,Michal meam vxorem

אִשְׁתִּי אֶת־מִיכַל אֲשֶׁר אֵרַשְׂתִּי לִי בְּמֵאָה

eam sepit & ,Isboseth misit Et .Pelistim præputiis

עָרְלוֹת פְּלִשְׁתִּים׃ וַיִּשְׁלַח אִישׁ בֹּשֶׁת [h] וַיִּקָּחֶהָ 15

abiit Et .Lais filio ,Paltiel eum à ,viro eum à

מֵעִם אִישׁ מֵעִם פַּלְטִיאֵל בֶּן־לָישׁ׃ וַיֵּלֶךְ 16

.Bachurim ad vsque eam post flendo & eundo ,eius vir secum

אִתָּהּ אִישָׁהּ הָלוֹךְ וּבָכֹה אַחֲרֶיהָ עַד־בַּחֻרִים

.est reuersus & ,reuertere ,Vade :Abner eum ad dixitque

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְנֵר [i] לֵךְ שׁוּב וַיָּשֹׁב׃

:dicendo ,Israel senioribus cum fuit Abner verbum Et

וּדְבַר־אַבְנֵר הָיָה עִם־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר 17

quærentes fuistis † nudiustertius etiam ‖ heri Etiam *

גַּם־תְּמוֹל גַּם־שִׁלְשֹׁם [k] הֱיִיתֶם מְבַקְשִׁים

;facite nunc Et .vos super regem in ‡ Dauid

אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ עֲלֵיכֶם׃ וְעַתָּה [l] עֲשׂוּ 18

Dauid manu In ‡ :dicendo ,Dauid ad dixit Dominus quia

כִּי יְהוָה אָמַר אֶל־דָּוִד לֵאמֹר בְּיַד׀ דָּוִד

manu de ,Israel meum populum fecit saluum * mei serui

עַבְדִּי [m] הוֹשִׁיעַ אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל מִיַּד

.eorum inimicorum omnium manu de & ,Pelistim

פְּלִשְׁתִּים וּמִיַּד כָּל־אֹיְבֵיהֶם׃

abiitque :Biniamin auribus in Abner etiam est locutus Et

וַיְדַבֵּר גַּם־אַבְנֵר בְּאָזְנֵי בִנְיָמִין [n] וַיֵּלֶךְ 19

Chebron in Dauid auribus in loquendum ad Abner etiam

גַּם־אַבְנֵר לְדַבֵּר בְּאָזְנֵי דָוִד בְּחֶבְרוֹן

oculis in & ,Israel oculis in ‡ bonum quod omne

אֵת כָּל־אֲשֶׁר־טוֹב בְּעֵינֵי יִשְׂרָאֵל וּבְעֵינֵי

ad Abner venit Et .Biniamin domus omnis

כָּל־בֵּית בִּנְיָמִן׃ [o] וַיָּבֹא אַבְנֵר אֶל־ 20

Dauid fecit & ,viri viginti ‡ eo cum & ,Chebron ‡ Dauid

דָּוִד חֶבְרוֹן וְאִתּוֹ עֶשְׂרִים אֲנָשִׁים וַיַּעַשׂ דָּוִד

Dixitque .conuiuium secum * qui viris & ,Abner

לְאַבְנֵר וְלַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ מִשְׁתֶּה׃ וַיֹּאמֶר 21

congregabo & ,ibo & Surgam :Dauid ad Abner

אַבְנֵר אֶל־דָּוִד אָקוּמָה׀ [p] וְאֵלֵכָה וְאֶקְבְּצָה

feriant & :Israel vniuersum regem meum dominum ad

אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְיִכְרְתוּ

:tua anima desiderabit quod omni in regnabis & ,fœdus tecum

אִתְּךָ בְּרִית וּמָלַכְתָּ בְּכֹל אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ

.pace in abiit & ,Abner Dauid dimisit &

וַיְשַׁלַּח דָּוִד אֶת־אַבְנֵר וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם׃

spolium & ,agmine ex venit Ioab & ,Dauid serui ecce Et

וְהִנֵּה עַבְדֵי דָוִד וְיוֹאָב בָּא מֵהַגְּדוּד וְשָׁלָל 22

Dauid cum ipse ‖ non Abner & :adducebant secum multum

[q] רָב עִמָּם הֵבִיאוּ וְאַבְנֵר אֵינֶנּוּ עִם־דָּוִד

.pace in abierat & ,eum dimiserat quia ,Chebron in

בְּחֶבְרוֹן כִּי שִׁלְּחוֹ וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם׃

;venerunt ,secum † qui exercitus omnis & ,Ioab Et

וְיוֹאָב וְכָל־הַצָּבָא אֲשֶׁר־אִתּוֹ בָּאוּ 23

Marginal notes (left column): quicquam, eò quòd timeret | [a] שׁוּב [b] יָרֵא | ‖ nuncios | † loco sui, ‡ est | ‡ Pange | * erit | ‖ vt vertam | [c] סַבֵּב | † pangam | ‡ postulo | ‡ faciem meã, nisi prius adduxeris | ‡ quãdo venies | [d] רְאֵה פְּנַת | ‖ faciem meã. | † nuncios | [f] בּוֹא | [g] נָתַן | tulit | [h] לָקַח | לִישׁ ק | * Tum ‖ tum † quæsiuistis | [k] הָיָה | ‡ vt esset rex | [l] עָשָׂה | ‡ Per manum | * seruabo | [m] יָשַׁע | [n] יָלַךְ | ‡ erat | [o] בּוֹא | ‡ in ‡ erant | ‡ erant | [p] הָלַךְ | percutient | secũdũ omne | veniebãt è castris, & prædã multam | ‡ erat | [q] רָבַב | ‡ erat

,populus omnis steterunt & ,buccina in Ioab clanxit Et

וַיִּתְקַע יוֹאָב בַּשּׁוֹפָר וַיַּעַמְדוּ כָּל־הָעָם 28

addiderunt nec ,Israel post vltra sunt persecuti non &

וְלֹא־יִרְדְּפוּ עוֹד אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא־יָסְפוּ

solitudine in ‖ abierunt eius viri & Abner Et .pugnandum ad vltra

עוֹד לְהִלָּחֵם׃ וְאַבְנֵר וַאֲנָשָׁיו הָלְכוּ בָּעֲרָבָה 29

perambulauerũt & Iarden transierũt & ,illa nocte tota

כֹּל הַלַּיְלָה הַהוּא וַיַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיֵּלְכוּ

est reuersus Ioab Et .castra ad venerunt & ,Bithron totam

כָּל־הַבִּתְרוֹן [a] וַיָּבֹאוּ [b] מַחֲנָיִם׃ וְיוֹאָב שָׁב 30

,populum omnem congregauit & ,Abner posterioribus à

מֵאַחֲרֵי אַבְנֵר וַיִּקְבֹּץ אֶת־כָּל־הָעָם

,viri nouendecim Dauid seruis de sunt visitati ‖ &

וַיִּפָּקְדוּ [c] מֵעַבְדֵי דָוִד תִּשְׁעָה־עָשָׂר אִישׁ

,Biniamin de percusserunt Dauid serui Et .Hazael &

וַעֲשָׂהאֵל׃ וְעַבְדֵי דָוִד [d] הִכּוּ מִבִּנְיָמִן 31

,viros sexaginta & ,trecentos ,Abner viris in † &

וּבְאַנְשֵׁי אַבְנֵר שְׁלֹשׁ־[e] מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים אִישׁ

eum sepelierunt & ,Hazael tulerunt Et .sunt mortui ‡

מֵתוּ׃ וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֲשָׂהאֵל וַיִּקְבְּרֻהוּ 32

ambulauerunt & :Bethlechem ‡ quod ,sui patris sepulchro in

בְּקֶבֶר אָבִיו אֲשֶׁר בֵּית לָחֶם [f] וַיֵּלְכוּ

:Chebron in eis illuxit & :eius viri & ,Ioab ,nocte tota

כָּל־הַלַּיְלָה יוֹאָב וַאֲנָשָׁיו [f] וַיֵּאֹר לָהֶם בְּחֶבְרוֹן׃

CAP. III. ג

,Saul domum inter longum bellum fuit Et

[g] וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה אֲרֻכָּה בֵּין בֵּית שָׁאוּל 1

domus & ,inualescens & vadens Dauid & :Dauid domum inter &

וּבֵין בֵּית דָּוִד וְדָוִד הֹלֵךְ וְחָזֵק וּבֵית

filij Dauid sunt nati Et .tenues & euntes ‡ Saul

שָׁאוּל הֹלְכִים [h] וְדַלִּים׃ וַיִּוָּלְדוּ לְדָוִד [i] בָּנִים 2

Achinoham ipsi ‡ Amnon eius primogenitus fuit & :Chebron in

בְּחֶבְרוֹן וַיְהִי בְכוֹרוֹ אַמְנוֹן לַאֲחִינֹעַם

Abighail ipsi * Chilab eius secundus Et .Izrehelitidi †

הַיִּזְרְעֵאלִת׃ וּמִשְׁנֵהוּ כִלְאָב לַאֲבִיגַל 3

filius ,Absalom tertius & :Charmelitæ Nabal vxori ‖

[h] אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי וְהַשְּׁלִשִׁי אַבְשָׁלוֹם בֶּן־

quartus Et .Ghesur regis Talmai filiæ Mahachah

מַעֲכָה בַּת־תַּלְמַי מֶלֶךְ גְּשׁוּר׃ וְהָרְבִיעִי 4

filius ,Sephathiah quintus & :Chaggith filius Adoniiah

אֲדֹנִיָּה בֶן־חַגִּית וְהַחֲמִישִׁי שְׁפַטְיָה בֶן־

vxori ‡ Heglah ipsi † Ithream sextus Et .Abithal

אֲבִיטָל׃ וְהַשִּׁשִּׁי יִתְרְעָם לְעֶגְלָה אֵשֶׁת 5

,fuit Et .Chebron in Dauidi sunt nati isti :Dauid

דָּוִד אֵלֶּה יֻלְּדוּ לְדָוִד בְּחֶבְרוֹן׃ וַיְהִי 6

domum inter & ,Saul domum inter bellum existendo in

בִּהְיוֹת הַמִּלְחָמָה בֵּין בֵּית שָׁאוּל וּבֵין בֵּית

.Saul domo in se fortificans erat Abner & ,Dauid

דָּוִד וְאַבְנֵר הָיָה מִתְחַזֵּק בְּבֵית שָׁאוּל׃

,Aiah filia ,Rispah eius nomen & ,pellex † Sauli Et

וּלְשָׁאוּל פִּלֶגֶשׁ וּשְׁמָהּ רִצְפָּה [l] בַת־אַיָּה 7

pellicem ‡ ad es ingressus Quare Abner ad ‡ dixitque

וַיֹּאמֶר אֶל־אַבְנֵר מַדּוּעַ בָּאתָה אֶל־פִּילֶגֶשׁ

verba super * valde Abner est iratus Et :mei patris

אָבִי׃ וַיִּחַר [m] לְאַבְנֵר מְאֹד עַל־דִּבְרֵי 8

quod ,†ego canis caput Nunquid :dixit & .Isboseth

אִישׁ־בֹּשֶׁת וַיֹּאמֶר הֲרֹאשׁ כֶּלֶב אָנֹכִי אֲשֶׁר

Saul domo cum misericordiam faciam hodie Iuda

לִיהוּדָה הַיּוֹם אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד עִם־בֵּית׀ שָׁאוּל

te feci inuenire * non & ‡eius socium ad ‡ & ,eius fratres ad‡ tui patris

אָבִיךָ אֶל־אֶחָיו וְאֶל־[n] מֵרֵעֵהוּ וְלֹא הִמְצִיתִךָ

mulieris iniquitatem me super visitasti & :Dauid manu in

בְּיַד־דָּוִד וַתִּפְקֹד עָלַי עֲוֹן הָאִשָּׁה

sic & ,Abner Deus faciat Sic .hodie

הַיּוֹם׃ כֹּה־יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאַבְנֵר וְכֹה 9

quoniam ,Dauid Dominus iurauit sicut quia :ei addat

יֹסִיף לוֹ כִּי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְדָוִד כִּי־

domo à regnum faciendo Transire .ei faciam sic

כֵן אֶעֱשֶׂה־לּוֹ׃ לְהַעֲבִיר הַמַּמְלָכָה מִבֵּית 10

,Israel super Dauid solium erigendo & ,Saul

שָׁאוּל וּלְהָקִים אֶת־כִּסֵּא דָוִד עַל־יִשְׂרָאֵל

Marginal notes (right column): stetit | pugnare. | ‖ per campestria | [a] בּוֹא [b] חָנָה | tergo | defuerunt | [c] עָבַר | [d] נָכָה | † de | [e] מֵאָה | † & | ‡ erat in | [f] יָלַךְ | [f] אוֹר | [g] הָיָה | ibat & confortabatur, | ‡ ibat & attenuabatur. | [h] דָּלַל [i] בָּנָה | ‡ ex | * ex | † Izrehelitide. | לַאֲבִיגַיִל ק | ‖ vxore | [k] אִישׁ | † ex | ‡ vxore | cùm esset | tenebat se pro | † fuerat concubina: | [l] בָּנָה | ‡ Isboseth | ‡ concubinã | * propter | [m] חָרָה | † sum, vt cõtra | Iehudah | ‡ fratribus | ‡ proximis | * tradidi | [n] רֵעַ

placuit omnis & ,populus omnis cognouerunt Et .bonum fuit

37 טוֹב׃ וַיֵּדְעוּ כָל־הָעָם וְכָל־

,rege à fuit non quòd ,illa die in Israel

יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא כִּי לֹא הָיְתָה מֵהַמֶּלֶךְ

vt faceret. .Ner filium Abner mori faciendum ad

מוּת[a] [a]לְהָמִית אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר׃

quòd scitis Nonne :suos seruos ad rex dixit Et

38 יָדַע[b] וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־עֲבָדָיו הֲלוֹא [b]תֵדְעוּ כִּי־

?Israel in hac die cecidit magnus & ,princeps

שַׂר וְגָדוֹל נָפַל הַיּוֹם הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל׃

viri & ;rex vnctus & ,tener hodie ego Et

39 רַךְ[c] וְאָנֹכִי הַיּוֹם [c]רַךְ וּמָשׁוּחַ מֶלֶךְ וְהָאֲנָשִׁים

fortiores sunt Dominus reddat :me prae duri Serujah filij isti

קָשֶׁה[d] הָאֵלֶּה בְּנֵי צְרוּיָה [d]קָשִׁים מִמֶּנִּי יְשַׁלֵּם יְהוָה

.suam malitiam iuxta ,malum facienti

רוּעַ[e] לְעֹשֵׂה [e]הָרָעָה כְּרָעָתוֹ׃

CAP. IIII. ד

Abner esset mortuus quòd ,Saul filius audiuit Et

1 וַיִּשְׁמַע בֶּן־שָׁאוּל כִּי מֵת אַבְנֵר

debilitatae .sunt territi Israel omnis & ;eius manus sunt remissae & ,Chebrō in

רפה[f] בְּחֶבְרוֹן [f]וַיִּרְפּוּ יָדָיו וְכָל־יִשְׂרָאֵל נִבְהָלוּ׃

* turmarum ,Saul filio erant agminum * principes viri duo Et

2 שׁוּר[h] שֵׁנָה[g] [g]וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים [h]שָׂרֵי־גְדוּדִים הָיוּ בֶן־שָׁאוּל

Rimmon filij Rechab secundi ‡ nomen & ,Bahanah vnius nomen

הַיָּרֵה[i] שֵׁם הָאֶחָד בַּעֲנָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִי רֵכָב בְּנֵי רִמּוֹן

‡ alterius reputabatur Beeroth etiam quia ;Biniamin filiis de Beerothitae

הַבְּאֵרֹתִי מִבְּנֵי בִנְיָמִן כִּי גַּם־בְּאֵרוֹת תֵּחָשֵׁב

in ,Ghittaim in Beerothitae Fugeruntque .Biniamin super

3 עַל־בִּנְיָמִן׃ וַיִּבְרְחוּ הַבְּאֵרֹתִים גִּתָּיְמָה

‡ aduenae Iona:han Et .hanc diem ad vsque peregrini ‡ ibi fuerunt & -

4 גּוּר[k] וַיִּהְיוּ־שָׁם [k]גָּרִים עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וְלִיהוֹנָתָן

* erat annorum quinque filius ‖ :pedibus percussus † filius * Saul filio

† claudus ‖ quinquennis * quando venit rumor

בֶּן־שָׁאוּל בֵּן נְכֵה רַגְלָיִם בֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים

:Izrehel de Ionathan & ,Saul auditum veniendo in * ,erat

הָיָה בְּבֹא שְׁמֻעַת שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן מִיִּזְרְעֶאל

‡ cum festinaret ipsam festinando in ‡ fuit & :fugit & ,eius nutrix eum tulit &

נָשָׂא[l] אָמַן[m] [l]וַתִּשָּׂאֵהוּ [m]אֹמַנְתּוֹ וַתָּנֹס וַיְהִי בְּחָפְזָהּ

eius nomen & ;est effectus claudus & ,cecidit & ,fugere

נוּס[n] נָפַל[o] [n]לָנוּס [o]וַיִּפֹּל וַיִּפָּסֵחַ וּשְׁמוֹ

Beerothitae Rimmon filij abierunt Et .Mephiboseth

5 מְפִיבֹשֶׁת׃ וַיֵּלְכוּ בְּנֵי־רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי

cùm incalesceret dies, domum in ,diem incalescere circa venerunt & :Bahanah & ,Rechab

חָמַם[p] רֵכָב וּבַעֲנָה וַיָּבֹאוּ [p]כְּחֹם הַיּוֹם אֶל־בֵּית

‡ dormiebat in cubiculo meridiano. .meridiei cubili recumbens ‖ ipse & :Isboseth

אִישׁ בֹּשֶׁת וְהוּא שֹׁכֵב אֵת מִשְׁכַּב הַצָּהֳרָיִם׃

‡ tollentium accipientium * domus medium in vsque sunt ingressi ecce Et

6 בּוֹא[q] וְהֵנָּה [q]בָּאוּ עַד־תּוֹךְ הַבַּיִת לֹקְחֵי

,Rechab & ;costa quinta in eum percusserunt & ,frumenta

נכה[s] חִטָּה[r] [r]חִטִּים [s]וַיַּכֻּהוּ אֶל־הַחֹמֶשׁ וְרֵכָב

† fugerunt. fuerant ingressi Et .euaserunt † eius frater Bahanah &

7 בּוֹא[t] וּבַעֲנָה אָחִיו נִמְלָטוּ׃ [t]וַיָּבֹאוּ

‖ dormiebat * cubiculo strati sui, conclaui * in suum lectum super recumbens ‖ ipse & ,domum

הַבַּיִת וְהוּא־שֹׁכֵב עַל־[u]מִטָּתוֹ בַּחֲדַר

remouerunt & ,eū interfecerunt & ,eū percusserunt & ,sui cubilis

נָטָה[u] מוּת[x] סוּר[y] מִשְׁכָּבוֹ וַיַּכֻּהוּ [x]וַיְמִתֻהוּ [y]וַיָּסִירוּ

‡ per viam campestrem via ‡ abierunt & ;eius caput tuleruntque ;eius caput

לָקַח[z] יָלַךְ[a] אֶת־רֹאשׁוֹ [z]וַיִּקְחוּ אֶת־רֹאשׁוֹ [a]וַיֵּלְכוּ דֶּרֶךְ

caput adduxerunt Et .nocte tota solitudinis

8 הָעֲרָבָה כָּל־הַלָּיְלָה׃ וַיָּבִאוּ אֶת־רֹאשׁ

‡ in ad dixeruntque :Chebron ‡ Dauid ad Isboseth

אִישׁ־בֹּשֶׁת אֶל־דָּוִד חֶבְרוֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל־

,tui inimici Saul filij Isboseth caput Ecce :regem

הַמֶּלֶךְ הִנֵּה־רֹאשׁ אִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל אֹיִבְךָ

meo domino Dominus dedit & :tuam animam quaesiuit qui

נָתַן[b] אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ [b]וַיִּתֵּן יְהוָה לַאדֹנִי

.eius semine de & ,Saul de hac die vltiones regi

הַמֶּלֶךְ נְקָמוֹת הַיּוֹם הַזֶּה מִשָּׁאוּל וּמִזַּרְעוֹ׃

* ad eius fratrem Bahanah & ,Rechab * Dauid respondit Et

9 עָנָה[c] [c]וַיַּעַן דָּוִד אֶת־רֵכָב וְאֶת־בַּעֲנָה אָחִיו

Dominus Viuit :eis dixit & ,Beerothitae Rimmon filios

בְּנֵי רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי וַיֹּאמֶר לָהֶם חַי־יְהוָה

ad Ner filius Abner Venit :dicendo ,Ioab nunciauerunt &

[a]וַיַּגִּדוּ לְיוֹאָב לֵאמֹר בָּא־אַבְנֵר בֶּן־נֵר אֶל־ [a]נגד

Ioab venit Et .pace in abiit & ,eum dimisit & :regem

24 הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁלְּחֵהוּ וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם׃ וַיָּבֹא יוֹאָב

Abner venit ecce ?fecisti Quid :dixit & ,regem ad

אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר מֶה עָשִׂיתָה הִנֵּה־בָא אַבְנֵר

?eundo abiit & ,eum dimisisti (hoc) quid ad ;te ad propter

אֵלֶיךָ לָמָּה־זֶּה שִׁלַּחְתּוֹ וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ׃

te decipiendum ad quia ,Ner filium Abner Nosti vt deciperet

25 יָדַעְתָּ אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר כִּי [b]לְפַתֹּתְךָ [b]פָּתָה [c]יָדַע

,tuum introitum & ,tuum exitum dignoscendum ad † & ,venit † vt sciret

בָּא [c]וְלָדַעַת אֶת־[d]מוֹצָאֲךָ וְאֶת־[e]מְבוֹאֶךָ מוֹבָא ק

.facies * tu quod omne sciendum ad ‖ &

וְלָדַעַת אֵת כָּל־אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה׃ [d]יָצָא [e]בּוֹא

legatos ‡ misit & ,Dauid cum à Ioab est egressus Et ‖ vt sciret * facis.

26 וַיֵּצֵא יוֹאָב מֵעִם דָּוִד וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים ‡ nuncios

Dauid & :Sirah cisterna à eum reduxerunt & ,Abner post

אַחֲרֵי אַבְנֵר [f]וַיָּשִׁבוּ אֹתוֹ מִבּוֹר הַסִּרָה וְדָוִד [f]שׁוּב

:Chebron ‡ Abner est reuersus Et .nesciebat ‡ in

27 לֹא יָדָע׃ וַיָּשָׁב אַבְנֵר חֶבְרוֹן

loquendum ad ,portae medium ad Ioab eum fecit diuertere & vt loqueretur

[g]וַיַּטֵּהוּ יוֹאָב אֶל־תּוֹךְ הַשַּׁעַר לְדַבֵּר [g]נָטָה

,costa quinta † ibi eum percussit & ;quiete * in eo cum * dolo † in

אִתּוֹ בַּשֶּׁלִי [h]וַיַּכֵּהוּ שָׁם הַחֹמֶשׁ [h]נָכָה

.sui fratris Hasael sanguine in est mortuus & propter sanguinem

[i]וַיָּמָת בְּדַם עֲשָׂה־אֵל אָחִיו׃ [i]מוּת

,ego Innocens :dixit & ,postea Dauid audiuit Et

28 וַיִּשְׁמַע דָּוִד מֵאַחֲרֵי כֵן וַיֹּאמֶר [k]נָקִי אָנֹכִי [k]נָקָה

sanguinibus ‖ à seculum in vsque Domino cum à meum regnum & ‖ sanguine

וּמַמְלַכְתִּי מֵעִם יְהוָה עַד־עוֹלָם מִדְּמֵי

ad ‡ & ,Ioab caput super Maneant * .Ner filij Abner * Cadant ‡ super

29 אַבְנֵר בֶּן־נֵר׃ [l]יָחֻלוּ עַל־רֹאשׁ יוֹאָב וְאֶל [l]חוּל

Ioab domo de excidatur ne ‡ & :eius patris domum omnem ‡ non deficiat

כָּל־בֵּית אָבִיו וְאַל־יִכָּרֵת מִבֵּית יוֹאָב

cadens & ,scipionem in apprehendens & ,leprosus & ,fluens

[m]זָב וּמְצֹרָע וּמַחֲזִיק בַּפֶּלֶךְ וְנֹפֵל [m]זוּב

eius frater Abisai & ,Ioab Et .pane indigens * & ,gladio in * carens

30 בַּחֶרֶב וַחֲסַר־לָחֶם׃ וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי אָחִיו

Hasael occiderat quòd eo ,Abner interfecerunt

הָרְגוּ לְאַבְנֵר עַל אֲשֶׁר [n]הֵמִית אֶת־עֲשָׂהאֵל [n]מוּת

Dauid dixit Et .praelio in Ghibhon in ;eorum fratrem

31 אֲחִיהֶם בְּגִבְעוֹן בַּמִּלְחָמָה׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד

Scindite :secum † qui populum omnem ad & ,Ioab ad † es

אֶל־יוֹאָב וְאֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ קִרְעוּ

.Abner facies ad plāgite & ,saccis vos accingite & ,vestra vestimēta ante

בִּגְדֵיכֶם וְחִגְרוּ [o]שַׂקִּים וְסִפְדוּ לִפְנֵי אַבְנֵר [o]שַׂק

sepelierunt Et .stratum * post vadens ‖ Dauid rex & ‖ ibat * feretrum.

32 וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד הֹלֵךְ אַחֲרֵי [p]הַמִּטָּה׃ וַיִּקְבְּרוּ [p]נָטָה

,suam vocem rex leuauit & .Chebron in Abner

אֶת־אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן [q]וַיִּשָּׂא הַמֶּלֶךְ אֶת־קוֹלוֹ [q]נָשָׂא

.populus omnis fleuerunt & ,Abner sepulchrum ad ‡ fleuit & ‡ super

33 [r]וַיֵּבְךְּ אֶל־קֶבֶר אַבְנֵר וַיִּבְכּוּ כָּל־הָעָם׃ [r]בָּכָה

mortem secundū * Nū :dixit & ,Abner super rex est lamentatus ‡ Et ‡ planxit * sicut moritur stultus, mortuus est

[s]וַיְקֹנֵן הַמֶּלֶךְ אֶל־אַבְנֵר וַיֹּאמַר הַכְּמוֹת

;ligatae † non tuae Manus ?Abner moritur vilis [s]קִין

34 נָבָל יָמוּת אַבְנֵר׃ יָדֶךָ לֹא־אֲסֻרוֹת

cadere ‖ sicut ;erant admoti compedibus non tui pedes & † erant ‖ corruit quispiam coram filiis iniquis

וְרַגְלֶיךָ לֹא־[t]לִנְחֻשְׁתַּיִם [u]הֻגָּשׁוּ כִּנְפוֹל

populus omnis addiderunt & .corruisti iniquitatis filiorum facies ad

לִפְנֵי בְנֵי־עַוְלָה נָפָלְתָּ וַיֹּסִפוּ כָל־הָעָם [t]נחשׁ [u]נגשׁ

flebandum ad * populus omnis venit Et .eum super flere * vt comedere faceret Dauid panē, cùm adhuc esset dies:

35 לִבְכּוֹת עָלָיו׃ [u]וַיָּבֹא כָל־הָעָם [x]לְהַבְרוֹת

:dicendo ,Dauid iurauit & die adhuc in pane Dauid

אֶת־דָּוִד לֶחֶם בְּעוֹד הַיּוֹם וַיִּשָּׁבַע דָּוִד לֵאמֹר [u]בּוֹא [x]בָּרָה

facies ad si quia ‡ ,addat sic & ,Deus mihi faciat Sic ‡ si antequam occumbat Sol

כֹּה יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים וְכֹה יֹסִיף כִּי אִם־[y]לִפְנֵי [y]פָּנָה

.quicquam ‡ omne vel ,panem gustauero Solis ingredi ‡ quantulumcunque.

בּוֹא־הַשֶּׁמֶשׁ אֶטְעַם־לֶחֶם אוֹ כָל־מְאוּמָה׃

eorum oculis in bonū fuit & * cognouerunt populus omnis Et * placuit

36 וְכָל־הָעָם [z]הִכִּירוּ וַיִּיטַב בְּעֵינֵיהֶם [z]נָכַר

,populi totius oculis in rex fecit quod omne iuxta † † quicquid

כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ בְּעֵינֵי כָּל־הָעָם

Quia .angustia omni ex meam animam redemit qui
10 אשר־פדה את־נפשי מכל־[a]צרה׃ כי
ipse &) ,Saul est mortuus Ecce :dicendo,mihi *indicans*
[b]המגיד לי לאמר הנה־מת שאול והוא־
:cum *in apprehendi &* $ (:suis oculis in euangelizans velut erat
היה כמבשר בעיניו ואחזה בו
.nuncij præmium *sibi me daturum* * qui :Siclag in eum occidi &
ואהרגהו בצקלג אשר לתתי־לו בשרה׃
virum interfecerunt *impij* * homines *quia Etiam*
11 אף כי־אנשים רשעים הרגו את־איש
requiram nonne nunc & ?*suo cubili* ‖ super sua domo in iustum
צדיק בביתו על־משכבו ועתה הלוא אבקש
?terra è vos auferam & ,vestra manu de eius sanguinem
את־דמו מידכם ובערתי אתכם מן־הארץ׃
,eos interfecerunt & ,pueris Dauid præcepit Et
12 [c]ויצו דוד את־הנערים ויהרגום
suspenderunt & ,eorum pedes & ,eorum manus præciderunt &
ויקצצו את־ידיהם ואת־רגליהם [d]ויתלו
,*ceperunt* Isboseth caput & ,Chebron in piscinam super
על־הברכה בחברון ואת ראש איש־בשת לקחו
.Chebron in Abner sepulchro in sepelierunt &
ויקברו בקבר־אבנר בחברון׃

[a] צור cum qui nunciauit
[b] נגד
$ tenui
* putabat quòd darem ei
Quāto magis * impios qui lectum suum?
[c] צו־ה
[d] תל־ה tulerunt,

CAP. V. ה

Dauid ad Israel tribus omnes venerunt Et
1 ויבאו כל־שבטי ישראל אל־דוד
tua caro & ,tuum os nos Ecce :dicendo ,dixerūt atq; ,Chebron in
חברונה ויאמרו לאמר הננו עצמך ובשרך
Saul existendo in * ,nudiustertius *etiam* $,heri *Etiam nos*
2 אנחנו׃ גם־אתמול גם־שלשם [c]בהיות שאול
introducens & educens eras ,nos super regem
מלך עלינו אתה היותה [f]מוציא [g]והמבי את־
pasces Tu :tibi Dominus dixitque :Israel
ישראל ויאמר יהוה לך אתה [h]תרעה את־
super *ducem in* ‖ eris tu & ,Israel meum populum
עמי את־ישראל ואתה תהיה לנגיד על־
Israel seniores omnes Veneruntque .Israel
3 ישראל׃ ויבאו כל־זקני ישראל
Dauid rex eis *excidit* † & ,Chebron in regem ad
אל־המלך חברונה ויכרת להם המלך דוד
Dauid vnxerunt & ;*Domini facies ad* ‡ Chebron in fœdus
ברית בחברון לפני יהוה וימשחו את־דוד
.Israel super regem in
למלך על־ישראל׃
;*ipsum regnando in* ‖ ,Dauid * annorum triginta *Filius*
4 [i]בן־שלשים שנה דוד במלכו
regnauit Chebron In .regnauit annis quadraginta
5 ארבעים שנה מלך׃ בחברון מלך
:mensibus sex & ,annis septem Iehudah super
על־יהודה שבע [k]שנים וששה חדשים
super annis tribus & triginta regnauit Ierusalaim in &
ובירושלם מלך שלשים ושלש שנה על
eius viri & rex abiit Et .Iehudah & ,Israel omnem
6 כל־ישראל ויהודה׃ [l]וילך המלך ואנשיו
dixit & ‡ ,terræ habitatorem Iebusæum ad Ierusalaim †
ירושלם אל־היבסי יושב הארץ ויאמר
te remouere quin huc ingredieris Non :dicendo ,Dauid ad
לדוד לאמר לא־תבוא הנה כי אם־הסירך
.huc Dauid *veniet* † Non :dicendo ,claudos & cæcos
העורים והפסחים לאמר לא־יבוא דוד הנה׃
.Dauid ciuitas $ ipsa ,Sion *munitionem* ‡ Dauid cepit Et
7 וילכד דוד את מצדת ציון היא עיר דוד׃
Iebusæum *percutiens* * Omnis:illa die in Dauid Dixitque
8 ויאמר דוד ביום ההוא כל־[m]מכה יבוסי
cæcos & ,claudos & *fistulam in* ‖ attinget &
[n]ויגע בצנור ואת־הפסחים ואת־העורים
claudus & Cæcus:dicebant ideo .Dauid *anima* † habitos odio
שנאו נפש דוד על־כן יאמרו עור ופסח
Dauid habitauit Et .domum *in* intrabit non
9 לא יבוא אל־הבית׃ [o]וישב דוד
ædificauit & ,Dauid Ciuitatem eam vocauitque *munitione* ‡ in
במצדה ויקרא־לה עיר דוד [p]ויבן

sumus. Tum
$ tum
* cū esset Saul rex super nos, educebas & introducebas
היו־ה
המוציא ק
והמביא ק
[e] היה [f] יצא
[g] בוא [h] רעה
* dux
† percussit cū
‡ coram Domino,
* erat
‖ quando regnauit,&
[i] בנ־ה
[k] שנ־ה
[l] ילך
† in ‡ qui nisi remouetis
† ingredietur
‡ arcem $ est
* qui percusserit
[m] נכ־ה
‖ cataractam.
[n] נגע
† ab anima
שנואי ק
[o] ישב
‡ arce,
[p] בנ־ה

abiit Et .*domum intra &* ,Millo à *circum* † Dauid
דוד סביב מן־המלוא וביתה׃ וילך
exercituum Deus Dominus & ;*vadendo grandis* ‖ & eundo Dauid
דוד הלוך וגדול ויהוה אלהי צבאות
legatos † Tyri rex Chiram misit Et .eo cum $
11 עמו׃ וישלח חירם מלך־צר מלאכים
lapidis fabros & ,ligni ‖ fabros & ,*cedrorum* * ligna & ,Dauid ad
אל־דוד ועצי ארזים וחרשי עץ וחרשי אבן
.Dauid domum ædificauerunt & ,*parietis*
קיר ויבנו־בית לדוד׃
Dominus eum confirmasset quòd ,Dauid cognouit Et
12 [a]וידע דוד כי־[b]הכינו יהוה
propter eius regnum *exaltasset* quòd & ,Israel super regem in
למלך על־ישראל וכי נשא ממלכתו בעבור
,*pellices* adhuc Dauid accepit Et .Israel suum populum
13 עמו ישראל׃ [c]ויקח דוד עוד פלגשים
:Chebron de *ipsum venire post* † ,Ierusalaim de vxores &
[d]ונשים מירושלם אחרי באו מחברון
.filiæ & ,filij Dauid adhuc sunt nati &
ויולדו עוד לדוד [f]בנים ובנות׃
,Sammuah :Ierusalaim in ei maiorum nomina * hæc Et
14 ואלה שמות הילדים לו בירושלם שמוע
.Selomoh & ,Nathan & ,Sobab &
ושובב ונתן ושלמה׃
.Iaphiah & ,Nephegh & ,Elisuah & ,Ibchar Et
15 ויבחר ואלישוע ונפג ויפיע׃
.Eliphelet & ,Eliadah & ,Elisamah Et
16 ואלישמע ואלידע ואליפלט׃
regem in Dauid vnxissent quod ,Pelistim audierunt Et
17 וישמעו פלשתים כי־משחו את דוד למלך
quærendum ad Pelistim omnes ascenderunt & ,Israel super
על־ישראל [g]ויעלו כל־פלשתים לבקש
.*munitionem* in descendit & ,Dauid audiuit & Dauid
את־דוד וישמע דוד [h]וירד אל־המצודה׃
.Rephaim * valle in se diffuderunt & ,venerunt Pelistim Et
18 ופלשתים [i]באו וינטשו בעמק רפאים׃
ascendam Num :dicendo ,*Domino in* ‖ Dauid interrogauit Et
19 וישאל דוד ביהוה לאמר האעלה
Dixitque ?mea manu in eos trades num ?Pelistim ad
אל־פלשתים [k]התתנם בידי ויאמר
tradam tradendo quia ;Ascende :Dauid ad Dominus
יהוה אל־דוד עלה כי־נתן אתן את־
.tua manu in Pelistim
הפלשתים בידך׃
ibi eos percussit & ,Bahal-perasim * in Dauid venit Et
20 ויבא דוד בבעל־פרצים [l]ויכם שם
meas facies ad † meos inimicos Dominus *Dirupit* ‖ :dixit & ,Dauid
דוד ויאמר פרץ יהוה את־איבי לפני
loci nomen vocauit idcirco .aquarum *rupturam* * secundum
כפרץ מים על־כן קרא שם־המקום
ibi reliquerunt Et .perasim Bahal ipsius
21 ההוא בעל פרצים׃ ויעזבו־שם את־
.eius viri & ,Dauid *eos tulit &* ,*suos dolores* $
עצביהם [m]וישאם דוד ואנשיו׃
se diffuderunt & ,ascendere Pelistim adhuc *addiderunt* * Et
22 [n]ויספו עוד פלשתים לעלות וינטשו
,*Domino in* ‖ Dauid interrogauit Et .Rephaim valle in
23 בעמק רפאים׃ וישאל דוד ביהוה
venies & ,*eorum posteriora ad* † gyra :ascendes Non :dixit &
ויאמר לא תעלה [o]הסב אל־אחריהם ובאת
te audiendo in ‡ ,erit Et .mororum aduerso ex eos ad
24 להם ממול בכאים׃ ויהי בשמעך את־
;te mouebis tunc ,mororum *capitibus in incessus vocem*
קול צעדה בראשי הבכאים אז תחרץ
percutiendum ad ,*tuas facies ad* $ Dominus egredietur tunc quia
כי אז יצא יהוה לפניך להכות
quemadmodū ita Dauid fecit Et .Pelistim *castrametationem in*
25 במחנה פלשתים׃ [p]ויעש דוד כן כאשר
,Ghebah à Pelistim percussit & :Dominus ei præcepit
[q]צוהו יהוה ויך את־פלשתים מגבע
.Ghazer *te venire vsque*
עד־באך גזר׃

† per circuitū ab aggere, & intrinsecus,
‖ crescendo,
$ erat
‡ nuncios
* cedrina,
‖ lignarios, lapicidásque pro pariete;
[a] ידע [b] כון esset eleuatū
concubinas,
[c] לקח
† postquam venit
[d] אנוש
[e] ילד [f] בנה
* sunt
[g] על־ה arcem.
[h] ירד
* consternantium
[i] בוא
‖ Dominum,
[k] נתן
* vallem rupturarum.
[l] נכ־ה
‖ Diuisit
† coram me
* diuisionem
$ sculptilia sua, & combussit ea
[m] שנא
* apposuerunt
[n] יסף
‖ Dominum,
† post eos,
[o] סבב
$ cùm audieris solitum gressus in cacuminibus
$ ante te,
* castra
[p] עש־ה
[q] צו־ה vsquequo venias in

omnis & , Dauid Et .lineo ephod † accinctus Dauid &

15 ודוד חגור אפוד בד׃ ודוד וכל־

, ouatione in ‖ Domini arcam facientes ascendere Israel domus

בית ישראל מעלים את־ארון יהוה בתרועה

ingrediente Domini arca , fuit Et .buccinæ voce in &

16 ובקול שופר׃ והיה ארון יהוה בא

per * prospexit Saul filia Michal & , Dauid ciuitatem

עיר דוד ומיכל בת־שאול נשקפה בעד

, agentem viriliter Dauid regem vidit & , fenestram

החלון ותרא את־המלך דוד מפזז

eum despexit & , Domini facies ad ‡ saltantem (capræ morem in) &

ומכרכר לפני יהוה ותבז לו

statuerunt ‡ & , Domini arcam adduxerunt Et .suo corde in

17 בלבה׃ ויבאו את־ארון יהוה ויצגו

: Dauid ei tetenderat quod , tentorij * medio in suo loco in eam

אתו במקומו בתוך האהל אשר נטה־לו דוד

.pacifica & , Domini facies ad ascensiones | Dauid fecit ascendere † &

ויעל דוד עלות לפני יהוה ושלמים׃

, ascensionem ascendere faciendo à ‡ Dauid consummauit * Et

18 ויכל דוד מהעלות העולה

Domini nomine in populo benedixit & : pacifica &

והשלמים ויברך את־העם בשם יהוה

toti populo vniuerso est partitus Et .exercituum

19 צבאות׃ ויחלק לכל־העם לכל־

viro ‡ , mulierem ad vsque & viro à Israel multitudini

המון ישראל למאיש ועד־אשה לאיש

dolium * & , vnam partẽ carnis pulchrã & , vnam panis placentam

חלת לחם אחת ואשפר אחד ואשישה

.suam domum in vir † , populus omnis abiit & : vnum

אחת וילך כל־העם איש לביתו׃

est egressa & : suæ domui benedicendũ ad Dauid est reuersus Et

20 וישב דוד לברך את־ביתו ותצא

Quàm : dixit & , Dauid occursum in Saul filia Michal

מיכל בת־שאול לקראת דוד ותאמר מה־

se discooperuit qui , Israel rex hodie fuit gloriosus

נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה

nudari sicut ‖ , suorum seruorum ancillarum oculis in hodie

היום לעיני אמהות עבדיו כהגלות

ad Dauid Dixitque ! inanium vnus nudando

21 נגלות אחד הרקים׃ ויאמר דוד אל־

, tuo patre præ ‡ me in elegit qui Domini facies Ad * : Michal

מיכל לפני יהוה אשר בחר־בי מאביך

populum super ducem ‡ mihi præcipiendo , eius domo omni præ &

ומכל־ביתו לצות אתי נגיד על־עם

.Domini facies ad * Iudam & , Israel super Domini

יהוה על־ישראל ושחקתי לפני יהוה׃

, meis oculis in humilis ero & , hoc præ | amplius ero leuis † Et

22 ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני

.glorificabor eis cum dixisti quibus * , ancillis cum &

ועם־האמהות אשר אמרת עמם אכבדה׃

ad vsque natus ei fuit non Saul filiæ Michal Et

23 ולמיכל בת־שאול לא־היה לה ילד עד

.eius morti ‡ diem

יום מותה׃

CAP. VII. ז

Dominus & , sua domo in rex sedisset cùm , fuit Et

1 ויהי כי־ישב המלך בביתו ויהוה

.suis inimicis omnibus ab circuitu à ei requiem dedisset

הניח־לו מסביב מכל־איביו׃

ego , nunc Vide : prophetam Nathan ad rex dixit Et

2 ויאמר המלך אל־נתן הנביא ראה נא אנכי

medio in residens † Dei arca & , cedrorum * domo in sedens ‡

יושב בבית ארזים וארון האלהים ישב בתוך

‖ quod Omne , regem ad Nathan Dixitque .cortinæ

3 היריעה׃ ויאמר נתן אל־המלך כל אשר

.tecum * Dominus quia : fac vade , tuo corde in

בלבבך לך עשה כי יהוה עמך׃

ad Domini verbum fuit & : illa nocte in fuit Et

4 ויהי בלילה ההוא ויהי דבר־יהוה אל־

.dicendo , Nathan

נתן לאמר׃

† erat; a בד; facibant ‖ cum taratãtara, & sonitu; * de; fenestra, b חלון; c ראה; ‡ coram Domino, d בזה; ‡ collocauerunt; e בוא f יצג; * tabernaculi, † obtulit ‖ holocausta coram Domino, * compleuit ‡ offerre holocausta, g כלה; ‡ vnicuique; h המה; * lagenam vnam: i חל k שפר; l אשש; † vnusquisque; m הלך; n שוב o יצא; ‖ secundum q discooperit se discooperiendo vnus è fatuis! p גלה q ריק; * Coram Domino ‡ potius quàm patrem tuum, & quàm omnem domum ‡ vt essem dux; r צוה; * coram Domino. † vilior fiam ‖ quàm; ſ קלל t היה; * de quibus dixisti; u בנה x ילד; למדנחאי; כתי ולד; ‡ quo mortua est; requiescere fecisset eum in circuitu,; y נוח; ‡ habito * cedrina, † habitat ‖ est; * est; z ילך; פסקא

CAP. VI. ו

, Israel in electum omnem Dauid adhuc collegit Et

1 ויסף עוד דוד את־כל־בחור בישראל

omnis & , Dauid abiit & , surrexit Et .millia triginta

2 שלשים אלף׃ ויקם וילך דוד וכל־

faciendum ascendere ad * , Iehudah dominis ‡ de secum ‡ qui populus

העם אשר אתו מבעלי יהודה להעלות

nomen est inuocatum quam , Dei arcam inde

משם את ארון האלהים אשר־נקרא שם

.eam super Cherubim insidentis † exercituum Domini nomen *

שם יהוה צבאות ישב הכרובים עליו׃

, nouum plaustrum ad * Dei arcam fecerunt equitare | Et

3 וירכבו את־ארון האלהים אל־עגלה חדשה

Huzza & : Ghibhah in ‡ quæ Abinadab domo è eam tulerunt &

וישאהו מבית אבינדב אשר בגבעה ועזא

.nouum plaustrum ducentes ‡ Abinadab filij Achio &

ואחיו בני אבינדב נהגים את־העגלה חדשה׃

, Ghibhah in * quæ Abinadab domo è eam tulerunt Et

4 וישאהו מבית אבינדב אשר בגבעה

.arca facies ad iens † Achio & : Dei arca cum

עם ארון האלהים ואחיו הלך לפני הארון׃

facies ad ludentes ‖ Israel domus omnis & , Dauid Et

5 ודוד וכל־בית ישראל משחקים לפני

, nablis in & , cinnaris ‡ in & , abietum * lignis omnibus in Domini

יהוה בכל עצי ברושים ובכנרות ובנבלים

.cymbalis in & , commouentibus ‡ in & , tympanis in &

ובתפים ובמנענעים ובצלצלים׃

Huzzah misit † & : Nachon * aream ad vsque venerunt Et

6 ויבאו עד־גרן נכון וישלח עזה

labascebant quia , eam in apprehendit | & , Dei arcam ad

אל־ארון האלהים ויאחז בו כי שמטו

, Huzzah in ‡ Domini nasus * est iratus Et .bos

7 הבקר׃ ויחר־אף יהוה בעזה

est mortuus & : errore super ‡ Deus ibi eum percussit &

ויכהו שם האלהים על־השל וימת

.Dei arca cum * ibi

שם עם ארון האלהים׃

rupturam * Dominus rupisset ‖ quòd eò , Dauidi ira fuit † Et

8 ויחר לדוד על אשר פרץ יהוה פרץ

, Huzzah Peres ille loco ‡ vocauit & : Huzzah in

בעזה ויקרא למקום ההוא פרץ עזה

Dominum Dauid timuit Et .hanc diem ad vsque

9 עד היום הזה׃ וירא דוד את־יהוה

arca me ad ingredietur Quomodo : dixit & , illa die in

ביום ההוא ויאמר איך יבא אלי ארון

se ad diuertere Dauid noluit Et : Domini

10 יהוה׃ ולא־אבה דוד להסיר אליו את־

eam fecit diuertere & * , Dauid ciuitatem super ‡ Domini arcam

ארון יהוה על־עיר דוד ויטהו

.Ghitthæi Edom Hobed domum † Dauid

דוד בית עבד־אדם הגתי׃

Ghitthæi Edom-Hobed domo | Domini arca mansit Et

11 וישב ארון יהוה בית עבד אדם הגתי

, Edom-Hobed Dominus benedixit & ; mensibus tribus

שלשה חדשים ויברך יהוה את־עבד אדם

, Dauid regi est Nunciatúmque .eius domui omni &

12 ואת־כל־ביתו׃ ויגד למלך דוד

, Edom-Hobed domui Dominus Benedixit : dicendo

לאמר ברך יהוה את־בית עבד אדם

abiit & : Dei arcam propter , ei * qui omnibus &

ואת־כל־אשר־לו בעבור ארון האלהים וילך

domo è Dei arcam fecit ascendere & , Dauid

דוד ויעל את־ארון האלהים מבית

.lætitia in ‡ Dauid ciuitatem ‡ Edom-Hobed

עבד אדם עיר דוד בשמחה׃

sex Domini arcam portantes incederent cùm , erat Et

13 ויהי כי צעדו נשאי ארון־יהוה ששה

Dauid Et .crassum * & , bouem immolabat & , passus

14 צעדים ויזבח שור ומריא׃ ודוד

, Domini facies ad robore toto in † saltabat (capræ morem in)

מכרכר בכל־עז לפני יהוה

a יסף; b קום c ילך; ‡ erat ‡ viris * vt ascendere facerent; d עלה; * super quam inuocatum est nomen † sedentis super ‖ insidere * super ‡ erat; e נשא; ‡ ducebant; * erat; † ibat ante arcam, ‖ ludebant coram Domino; * abiegnis, ‡ citharis, ‡ sistris,; f תפף g נוע; * paratam, † extẽdit manum suam; h צלל i בוא; | tenuit eam, quoniã declinabant boues, * furor ‡ contra ‡ propter temeritatem:; k חרה l נכה; m שלח; n מות; * apud arcam † iratus est Dauid, | diuisit * diuisionem ‡ nomen loci ipsius rupturam; o ירא; p סור; ‡ in * sed; q נטה; † in; | in; r ישב; ſ נגד; * erant; t ילך; u עלה; ‡ in ‡ cum; x היה; * bubalum. † totis viribus coram Domino, y עזז z פנה

adhuc fuit parum Et huc vsque me adduxisti quia

19 כִּי הֲבִיאֹתַנִי עַד־הֲלֹם׃ וַתִּקְטַן עוֹד

‡ super — ad ‡ etiam es locutus & ,Deus Domine tuis oculis in hoc

זֹאת בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יְהוִה וַתְּדַבֵּר גַּם אֶל־

† est ‡ Adam — hominis ‡ lex † ista & :longinquum in tui serui domum

בֵּית־עַבְדְּךָ לְמֵרָחוֹק וְזֹאת [a] תּוֹרַת הָאָדָם — [a] ירה

vltra David addet quid Et .Deus Domine

20 אֲדֹנָי יְהוִה׃ וּמַה־יּוֹסִיף דָּוִד עוֹד

vt loquatur — .Deus Domine tuum seruum nosti tu & ?te ad loquendum ad

לְדַבֵּר אֵלֶיךָ וְאַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־עַבְדְּךָ אֲדֹנָי יְהוִה׃

fecisti tuum cor secundum & ,tuum verbum Propter

21 בַּעֲבוּר דְּבָרְךָ וּכְלִבְּךָ [b] עָשִׂיתָ אֵת — [b] עשה

vt scire faceres — ‡ .tuum seruum faciendum scire ad ,hanc magnitudinem omnem

כָּל־הַגְּדוּלָּה הַזֹּאת [c] לְהוֹדִיעַ אֶת־עַבְדֶּךָ׃ — [c] ידע

non qua :Deus Domine es magnificatus Ideo

22 עַל־כֵּן גָּדַלְתָּ יְהוָה אֱלֹהִים כִּי־אֵין

* est — quæ omnia secundum ,te præter Deus * non & ,tu sicut *

כָּמוֹךָ וְאֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ בְּכֹל אֲשֶׁר־

tuus populus sicut quis Et .nostris auribus in audiuimus

23 שָׁמַעְנוּ בְּאָזְנֵינוּ׃ וּמִי כְעַמְּךָ

* propter quã iuit Deus, vt redimeret — ay iuerunt quam * ,terra in vna gens Israel sicut

כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָלְכוּ־אֱלֹהִים

† vt poneret — ,nomen sibi ponendum ad † & ,populum in sibi redimendum ad

לִפְדּוֹת־לוֹ [d] לְעָם וְלָשׂוּם לוֹ שֵׁם — [d] פדה

‡ vt faceret — ,tuæ terræ terribilia & ,magnitudinem vobis faciendum ad ‡ &

וְלַעֲשׂוֹת לָכֶם הַגְּדוּלָּה [e] וְנֹרָאוֹת לְאַרְצֶךָ — [e] ירא

‡ facie — ,gentibus Aegypto ex tibi redemisti quem,tui populi faciebus ‡ à

מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ לְּךָ מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם

Israel tuum populum tibi firmasti Et .eius diis &

24 וֵאלֹהָיו׃ [f] וַתְּכוֹנֵן לְךָ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל — [f] כון

fuisti Domine tu & :seculum in vsque populum in tibi

לְךָ לְעָם עַד־עוֹלָם וְאַתָּה יְהוָה [g] הָיִיתָ — Deus. [g] היה

verbum ,Deus Domine nunc Et .Deum in eis

25 לָהֶם לֵאלֹהִים׃ וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים הַדָּבָר

.eius domum super & ,tuum seruum super es locutus quod

אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ עַל־עַבְדְּךָ וְעַל־בֵּיתוֹ

suscita — .es locutus quod secundum fac & :seculum in vsque stare fac

[h] הָקֵם עַד־עוֹלָם וַעֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ — [h] קום

:dicendo ,seculum in vsque tuum nomen magnificetur Et

26 וְיִגְדַּל שִׁמְךָ עַד־עוֹלָם לֵאמֹר

domus & ,Israel super Deus exercituum Dominus

יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל וּבֵית

stabilita coram te — .tuas facies ad firma erit David tui serui

עַבְדְּךָ דָוִד יִהְיֶה נָכוֹן לְפָנֶיךָ׃

Israel Deus exercituum Domine tu Quia

27 כִּי־אַתָּה יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

ædificabo Domum :dicendo ,tui serui aurem reuelasti

[i] גָּלִיתָה אֶת־אֹזֶן עַבְדְּךָ לֵאמֹר בַּיִת אֶבְנֶה־ — [i] גלה

vt oraret — te ad orandum ad suum cor tuus seruus inuenit ideo :tibi

לָּךְ עַל־כֵּן מָצָא עַבְדְּךָ אֶת־לִבּוֹ לְהִתְפַּלֵּל אֵלֶיךָ

,Deus Domine nunc Et .hanc orationem

28 אֶת־הַתְּפִלָּה הַזֹּאת׃ וְעַתָּה ׀ אֲדֹנָי יְהוִה

es — es locutus & :veritas erunt tua verba & ,Deus ipse tu

אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים וּדְבָרֶיךָ יִהְיוּ [k] אֱמֶת וַתְּדַבֵּר — [k] אמן

.hoc bonum tuum seruum ad

אֶל־עַבְדְּךָ אֶת־הַטּוֹבָה הַזֹּאת׃

incipe — ,tui serui domui benedic & ,velis nunc Et

29 וְעַתָּה [l] הוֹאֵל וּבָרֵךְ אֶת־בֵּית עַבְדְּךָ — [l] יאל

vt sit ‖ coram te. — Deus Domine tu quia ;tuas facies ad ‖ seculum in existendum ad

לִהְיוֹת לְעוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי יְהוִה

tui serui domus benedicetur tua benedictione ex & ,es locutus

דִּבַּרְתָּ וּמִבִּרְכָתְךָ יְבֹרַךְ בֵּית־עַבְדְּךָ

.seculum in

לְעוֹלָם׃

CAP. VIII. ח

,Pelistim David percussit & ,post hæc fuit Et

1 [m] וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן [n] וַיַּךְ דָּוִד אֶת־פְּלִשְׁתִּים — [m] היה [n] נכה

humiliauit ‡ tulit ‡ frenum aquæ ductus — manu de Haamah Metheg ‡ David cepit ‡ & :eos depressit &

וַיַּכְנִיעֵם [o] וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־מֶתֶג הָאַמָּה מִיַּד

funiculo in eos est mensus & ,Moab percussit Et .Pelistim

2 פְּלִשְׁתִּים׃ וַיַּךְ אֶת־מוֹאָב וַיְמַדְּדֵם בַּחֶבֶל — [o] לקח

h ʒ

dixit Sic :David ad meum seruum ad dices & ,Vide — dic

5 לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־עַבְדִּי אֶל־דָּוִד כֹּה אָמַר

?me habitandum ad ,domum mihi ædificabis tu Nunquid :Dominus — vt habitem?

יְהוָה הַאַתָּה תִּבְנֶה־לִּי בַיִת [a] לְשִׁבְתִּי׃ — [a] ישב

me facere ascendere ‡ die a ,domo in habitaui non Quia — ‡ qua ascendere feci

6 כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי בְּבַיִת לְמִיּוֹם [b] הַעֲלֹתִי — [b] עלה

:hanc diem ad vsque & ,Ægypto ex Israel filios

אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה

.tabernaculo in & tentorio in ambulans fui & ‡ — ‡ sed ambulaui

וָאֶהְיֶה מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן׃

Israel filiis omnibus in ‖ ambulaui quo * omni In — * loco per quẽ † cum

7 בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

Israel tribuum † aliqua cum sum locutus verbum nunquid — † è tribubus

הֲדָבָר דִּבַּרְתִּי אֶת־אַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל

,Israel meum populum pascere ‡ præcepi cui — ‡ vt pasceret

אֲשֶׁר [c] צִוִּיתִי [d] לִרְעוֹת אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל — [c] צוה [d] רעה

cedrorum ‡ domum mihi ædificastis non quid Vt :dicendo — ‡ cedrinam

לֵאמֹר לָמָּה לֹא־[e] בְנִיתֶם לִי בֵּית אֲרָזִים׃ — [e] בנה

dixit Sic :David meo seruo dices sic nunc Et

8 וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה אָמַר

post de ‖ tugurio è te accepi * Ego :exercituum Dominus — * tuli ‖ euntem post

יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן־הַנָּוֶה מֵאַחַר

.Israel super meum populum super ducem existendum ad ,pecus — oues, vt esses dux

הַצֹּאן לִהְיוֹת נָגִיד עַל־עַמִּי עַל־יִשְׂרָאֵל׃

excidi & :ambulasti quo ‡ omni in tecum fui Et — ‡ loco

9 וָאֶהְיֶה עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר הָלַכְתָּ וָאַכְרִתָה

nomen tibi feci & :tuis faciebus à tuos inimicos omnes — facie tua:

אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ [f] מִפָּנֶיךָ וְעָשִׂתִי לְךָ שֵׁם — [f] פנה עשה

.terra in † qui magnorum nomen iuxta ,magnum — † sunt

גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃

:eum plantabo & ,Israel meo populo locum ponam Et

10 [h] וְשַׂמְתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיו — [h] שום

addent neque :amplius mouebitur non & se sub † habitabit & — † in loco suo,

וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא־יֹסִיפוּ

.principio in * sicut eum affligendum ad ,iniquitatis ‡ filij — ‡ iniqui, vt affligant * prius,

בְנֵי־עַוְלָה [i] לְעַנּוֹתוֹ כַּאֲשֶׁר בָּרִאשׁוֹנָה׃ — [i] ענה

meũ populũ super iudices † præcepi qua die à Et ‖ — ‖ Ab ea scilicet † vt essent

11 וּלְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר [k] צִוִּיתִי שֹׁפְטִים עַל־עַמִּי — [k] צוה [l] נוח

,tuis inimicis omnibus ab tibi dabo requiem & :Israel

יִשְׂרָאֵל [l] וַהֲנִיחֹתִי לְךָ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ

.Dominus tibi faciet domum quòd ,Dominus tibi annunciat &

[m] וְהִגִּיד לְךָ יְהוָה כִּי־בַיִת יַעֲשֶׂה־לְּךָ יְהוָה׃ — [m] נגד

,tuis patribus cum iacueris & ,tui dies fuerint completi Cùm — dormieris

12 כִּי ׀ יִמְלְאוּ [n] יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת־אֲבֹתֶיךָ — [n] יום

egredietur quod ,te post tuum semen statuam &

[o] וַהֲקִימֹתִי אֶת־זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא — [o] קום

.eius regnum firmabo & :tuis visceribus è — ventre tuo,

מִמֵּעֶיךָ [p] וַהֲכִינֹתִי אֶת־מַמְלַכְתּוֹ׃ — [p] כון

firmabo & ;meo nomini domum ædificabit Ipse

13 הוּא [q] יִבְנֶה־בַּיִת לִשְׁמִי וְכֹנַנְתִּי אֶת־ — [q] בנה

illi ero Ego .seculum in vsque eius regni solium

14 כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ עַד־עוֹלָם׃ אֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ

,cum peruerse agendo in quem :filium in mihi erit ipse & ,patrem in — cùm inique gesserit,

לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן אֲשֶׁר [r] בְּהַעֲוֺתוֹ — [r] עוה

.hominis † filiorum tactibus ‖ in & ,virorum virga in eum arguã & — ‖ plagis † hominum.

וְהֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם׃

quemadmodum ;eo ab recedet non mea misericordia Et

15 וְחַסְדִּי לֹא־יָסוּר מִמֶּנּוּ כַּאֲשֶׁר

tuis faciebus à feci recedere quem ,Saul cum à feci recedere — facie tua.

[s] הֲסִרֹתִי מֵעִם שָׁאוּל אֲשֶׁר הֲסִרֹתִי מִלְּפָנֶיךָ׃ — [s] סור

seculum in vsque tuum regnum & ,tua domus erit fidelis Et — firma

16 וְנֶאְמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד־עוֹלָם

.seculum in vsque firmus erit tuus thronus :tuas facies ad — coram te:

לְפָנֶיךָ כִּסְאֲךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם׃

vniuersam secundum & ,hæc verba omnia Secundum

17 כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּכְכֹל

.David ad Nathan est locutus sic ,hanc visionem

[t] הַחִזָּיוֹן הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל־דָּוִד׃ — [t] חזה

;Domini facies ad sedit & ,David rex est ingressus Et — coram Domino,

18 [u] וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד [x] וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי יְהוָה — [u] בוא [x] ישב

,mea domus * quæ & ,Deus Domine ‡ ego Quis :ait & — ‡ sum * est

וַיֹּאמֶר מִי אָנֹכִי אֲדֹנָי יְהוִה וּמִי בֵיתִי

funiculos duos est mensus & : terram ad eos iacere faciendo conquando terræ;

חֶשְׁכֵּב אוֹתָם אַרְצָה וַיְמַדֵּד ^a שְׁנֵי־חֲבָלִים

^a שׁנה

, viuificandum ad funiculi plenitudinem | & , mortificandum ad

^b לְהָמִית וּמְלֹא הַחֶבֶל לְהַחֲיוֹת

| plenum funiculum

. munus portantes seruos in ‡ Dauid ipsi Moab fuit * &

^b מות

* fuerūt Moabitæ

‡ serui

וַתְּהִי מוֹאָב לְדָוִד לַעֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה׃

regem Rechob filium Hadadhezer Dauid percussit Et

3 וַיַּךְ דָּוִד אֶת־הֲדַדְעֶזֶר בֶּן־רְחֹב מֶלֶךְ

flumine in suam manum conuertendum ad ipsum eundo in ‡ , Sobah

‡ quando proficiscebatur ad constituendum terminum suum

צוֹבָה ^c בְּלֶכְתּוֹ לְהָשִׁיב יָדוֹ בִּנְהַר

^c הלך

septingentos & mille ipso * ex Dauid cepit Et . Perath

פרת

4 וַיִּלְכֹּד דָּוִד מִמֶּנּוּ אֶלֶף וּשְׁבַע ^d מֵאוֹת :

ק

subneruauit & ; peditu viri † millia viginti & , equites

פָּרָשִׁים וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ רַגְלִי וַיְעַקֵּר

. currus centum eo ex fecit residuum | & , currum omnem Dauid

* eis

דָּוִד אֶת־כָּל־הָרֶכֶב וַיּוֹתֵר מִמֶּנּוּ מֵאָה רָכֶב׃

^d מאה

Hadadhezer auxiliandum ad Dammesec Aram venit Et

† virorum peditum;

| seruauit ex eis

5 ^e וַתָּבֹא אֲרַם דַּמֶּשֶׂק לַעְזֹר לַהֲדַדְעֶזֶר

duo & viginti Aram in * Dauid percussit & : Sobah regi

מֶלֶךְ צוֹבָה וַיַּךְ דָּוִד בַּאֲרָם עֶשְׂרִים־וּשְׁנַיִם

^e בוא

Aram in præsides Dauid posuit Et . virorum millia

* de

6 אֶלֶף אִישׁ׃ ^f וַיָּשֶׂם דָּוִד נְצִבִים בַּאֲרַם

^f שום

. munus portantes seruos in ‡ Dauidi Aram fuit ‡ & , Dammesec

‡ fuerunt Aramæi

דַּמֶּשֶׂק וַתְּהִי אֲרָם לְדָוִד לַעֲבָדִים נוֹשְׂאֵי מִנְחָה

‡ serui

. iuit † quo * omni in Dauid Dominus seruauit &

* loco

† perrexit.

^g וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־דָּוִד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃

^g ישע

ad ‡ erant quæ , auri * scuta Dauid Cepitque |

7 וַיִּקַּח דָּוִד אֵת שִׁלְטֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הָיוּ אֶל

| Tulitque

* aurea,

‡ super seruis

. Ierusalaim in ea adduxit & , Hadadhezer seruos

עַבְדֵי הֲדַדְעָזֶר ^h וַיְבִיאֵם יְרוּשָׁלָםִ׃

^h בוא

cepit ‡ Hadadhezer ciuitatibus Berothai de &*, Bethach de Et

8 וּמִבֶּטַח וּמִבֵּרֹתַי עָרֵי הֲדַדְעֶזֶר לָקַח

‡ tulit

Tohi audiuit Et . valde multum æs Dauid rex

9 הַמֶּלֶךְ דָּוִד נְחֹשֶׁת הַרְבֵּה מְאֹד׃ וַיִּשְׁמַע תֹּעִי

virtutem omnem Dauid percussit quod Chamath rex

exercitum

מֶלֶךְ חֲמָת כִּי הִכָּה דָוִד אֵת כָּל־חֵיל

ad suum filium Ioram Tohi Misitque . Hadadhezer

10 הֲדַדְעָזֶר׃ וַיִּשְׁלַח תֹּעִי אֶת־יוֹרָם־בְּנוֹ אֶל־

ei benedicendum ad & , pacem ad ei oprandum ad , Dauid regem

vt salutaret eū pacificè, & benediceret

הַמֶּלֶךְ דָּוִד לִשְׁאָל־לוֹ לְשָׁלוֹם וּלְבָרְכוֹ

quia † , eum percussisset & , Hadadhezer in * pugnasset quod super

* cum

† gerebat enim bella Thoi cum

עַל אֲשֶׁר נִלְחַם בַּהֲדַדְעֶזֶר וַיַּכֵּהוּ כִּי־

erant eius manu in & , Hadadhezer fuit Thoi bellorum vir

אִישׁ מִלְחֲמוֹת תֹּעִי הָיָה הֲדַדְעָזֶר וּבְיָדוֹ ^i הָיוּ

^i היה

. ærea vasa & , aurea vasa & , argentea vasa

^k כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי־זָהָב וּכְלֵי נְחֹשֶׁת׃

^k כלה

cum Domino Dauid rex sanctificauit ea Etiam

11 גַּם־אֹתָם הִקְדִּישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִד לַיהוָה עִם־

, gentibus vniuersis de sanctificauerat quæ , auro & argento

הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ מִכָּל־הַגּוֹיִם

filiis de & , Moab de & , Aram De . subegerat quas

12 אֲשֶׁר כִּבֵּשׁ׃ מֵאֲרָם וּמִמּוֹאָב ^l וּמִבְּנֵי

^l בנה

Hadadhezer spolio de &, Hamalec de &, Pelistim de &, Hammon

spoliis;

עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתִּים וּמֵעֲמָלֵק וּמִשְּׁלַל הֲדַדְעֶזֶר

. Sobah regis Rechob filii

בֶּן־רְחֹב מֶלֶךְ צוֹבָה׃

eum cædendo à ipsum reuertendo in * , nomen | Dauid fecit Et

| sibi

* cum reuerteretur

13 ^m וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם ^n בְּשֻׁבוֹ ^o מֵהַכּוֹתוֹ

^m עשה

. millia octodecim , Salis valle in , Aram

^n שוב ^o נכה

אֶת־אֲרָם בְּגֵיא־מֶלַח שְׁמוֹנָה עָשָׂר אָלֶף׃

posuit Edom omni in ; præsides Edom in posuit Et

14 ^p וַיָּשֶׂם בֶּאֱדוֹם נְצִבִים בְּכָל־אֱדוֹם שָׂם

^p שום

seruauit & : Dauid serui Edom omnis fuit ‡ & ; præsides

‡ fuerūt omnes Edomæi

נְצִבִים וַיְהִי כָל־אֱדוֹם עֲבָדִים לְדָוִד ^q וַיּוֹשַׁע

^q ישע

. ambulauit quo † omni in Dauid Dominus

‡ loco

יְהוָה אֶת־דָּוִד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃

Dauid fuit * & , Israel omnem super Dauid Regnauitque

* Dauid faciebat

15 וַיִּמְלֹךְ דָּוִד עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי דָוִד

. suo populo omni iustitiam & iudicium faciens

עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל־עַמּוֹ׃

filius Iehosaphath & : exercitum super † . eruiah filius Ioab Et

† super

16 וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה עַל־הַצָּבָא וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־

à commentariis

, Achitub filius Sadoc Et . commemorans Achilud

17 אֲחִילוּד מַזְכִּיר׃ וְצָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב

. scriba Seraiah & ; sacerdotes Ebiathar filius Achimelech &

וַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר כֹּהֲנִים וּשְׂרָיָה סוֹפֵר׃

: Haphelethi & , Hacerethi & , Iehoiadah filius Benaiahu Et

18 וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע ^a וְהַכְּרֵתִי ^b וְהַפְּלֵתִי

^a כרת

^b פלא

* principes

. erant sacerdotes * Dauid filii &

וּבְנֵי דָוִד כֹּהֲנִים הָיוּ׃

CAP. IX. ט

è domo

domui remanserit qui adhuc est Num : Dauid dixit Et

1 וַיֹּאמֶר דָּוִד הֲכִי יֶשׁ־עוֹד אֲשֶׁר ^c נוֹתַר לְבֵית

^c יתר

† vt

: Ionathan propter misericordiam eo cum faciam & † , Saul

שָׁאוּל וְאֶעֱשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד בַּעֲבוּר יְהוֹנָתָן׃

| erat

: Siba eius nomen & , seruus ‡ Saul domui Et

2 וּלְבֵית שָׁאוּל עֶבֶד וּשְׁמוֹ צִיבָא

* es

* Tune : eum ad rex dixitque ; Dauid ad eum vocauerunt &

וַיִּקְרְאוּ־לוֹ אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הַאַתָּה

‡ sum

. ‡ tuus Seruus : dixit & ; Siba

צִיבָא וַיֹּאמֶר עַבְדֶּךָ׃

Num est adhuc vir è domo

, Saul domui vir adhuc non Nunquid : rex Dixitque

3 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַאֶפֶס עוֹד אִישׁ לְבֵית שָׁאוּל

ad Siba dixitque ? Dei misericordiam eo cum faciam &

וְאֶעֱשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־

‡ superest

* claudus

. pedibus percussus * Ionathan filius ‡ Adhuc : regem

^d נכה

הַמֶּלֶךְ עוֹד ^d בֵּן לִיהוֹנָתָן נְכֵה רַגְלָיִם׃

† est?

Siba dixit & ; ipse † Vbi : rex ei Dixitque

4 וַיֹּאמֶר־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֵיפֹה הוּא וַיֹּאמֶר צִיבָא

| est in domo

Hammiel filii Machir domi ipse | Ecce : regem ad

אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה־הוּא בֵּית מָכִיר בֶּן־עַמִּיאֵל

* de

‡ tulit

eum cepit ‡ & , Dauid rex Misitque . Lodebar in *

5 בְּלוֹ דְבָר׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד ^e וַיִּקָּחֵהוּ

^e לקח

. Lodebar de Hammiel filii Machir domo è

מִבֵּית מָכִיר בֶּן־עַמִּיאֵל מִלּוֹ דְבָר׃

Saul filii Ionathan filius Mephiboseth venit Et

6 ^f וַיָּבֹא מְפִיבֹשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל

^f בוא

‡ prostrauit se

* faciem suā,

dixitque . se incuruauit ‡ faciem * super cecidit ‡ & , Dauid ad

אֶל־דָּוִד ^g וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו ^h וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר

^g נפל ^h שחה

. tuus seruus Ecce , dixit & . Mephiboseth ; Dauid

דָּוִד מְפִיבֹשֶׁת וַיֹּאמֶר הִנֵּה עַבְדֶּךָ׃

faciendo quia ; timeas Ne . Dauid ei Dixitque

7 וַיֹּאמֶר לוֹ דָוִד אַל־תִּירָא כִּי עָשֹׂה ^i

^i ירא

: tuum patrem Ionathan propter misericordiam tecum faciam

אֶעֱשֶׂה עִמְּךָ חֶסֶד בַּעֲבוּר יְהוֹנָתָן אָבִיךָ

tu & : tui patris Saul agrum omnem tibi faciam reddere &

^k וַהֲשִׁבֹתִי לְךָ אֶת־כָּל־שְׂדֵה שָׁאוּל אָבִיךָ וְאַתָּה

^k שוב

semper.

. iugiter meam mensam super panem comedes

תֹּאכַל לֶחֶם עַל־שֻׁלְחָנִי תָּמִיד׃

† est

respexisti quia , tuus seruus † Quid : dixit & , se incuruauit Et

8 וַיִּשְׁתַּחוּ וַיֹּאמֶר מֶה עַבְדֶּךָ כִּי ^l פָנִיתָ

^l פנה

| super

* est

‡ ego sicut * qui , mortuum canem ad |

אֶל־הַכֶּלֶב ^m הַמֵּת אֲשֶׁר כָּמוֹנִי׃

^m מות

dixit & , Saul puerum Siba ad rex vocauit Et

9 וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ אֶל־צִיבָא נַעַר שָׁאוּל וַיֹּאמֶר

, eius domui omni & , Sauli erat quod Omne : eum ad

אֵלָיו כֹּל אֲשֶׁר הָיָה לְשָׁאוּל וּלְכָל־בֵּיתוֹ

domini tui.

ei coles Et . tuorum dominorum filio dedi

10 ^n נָתַתִּי לְבֶן־אֲדֹנֶיךָ׃ וְעָבַדְתָּ לּוֹ אֶת־

^n נתן

‡ terram

‡ afferes

erit & , adduces ‡ & , tui serui & , tui filii & , tu humum ‡

הָאֲדָמָה אַתָּה וּבָנֶיךָ וַעֲבָדֶיךָ וְהֵבֵאתָ וְהָיָה

* domini tui

Mephiboseth & . cum comedet & , panis tuorum dominorum * filio

לְבֶן־אֲדֹנֶיךָ לֶּחֶם וַאֲכָלוֹ וּמְפִיבֹשֶׁת

. meam mensam super panem semper comedet tui domini filius

בֶּן־אֲדֹנֶיךָ יֹאכַל תָּמִיד לֶחֶם עַל־שֻׁלְחָנִי

† erant

. serui viginti & , filii quindecim † Siba &

וּלְצִיבָא חֲמִשָּׁה עָשָׂר בָּנִים וְעֶשְׂרִים עֲבָדִים׃

præceperit quæ omnia iuxta : regem ad Siba Dixitque

11 וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ כְּכֹל אֲשֶׁר יְצַוֶּה

: tuus seruus faciet sic , suo seruo rex meus dominus

אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת־עַבְדּוֹ כֵּן יַעֲשֶׂה עַבְדֶּךָ

comedes

filiis de vnus veluti meā mensam super comedens Mephiboseth &

וּמְפִיבֹשֶׁת אֹכֵל עַל־שֻׁלְחָנִי כְּאַחַד מִבְּנֵי

eius nomen & ;paruus filius $ Mephiboseth Et ,regis
הַמֶּלֶךְ׃ וְלִמְפִיבֹשֶׁת בֵּן־קָטָן וּשְׁמוֹ
*serui ,Siba domus habitatio omnis & :Micha
מִיכָא וְכֹל מוֹשַׁב בֵּית־צִיבָא עֲבָדִים
,Ierusalaim in manens ‖ Mephiboseth Et .Mephiboseth
לִמְפִיבֹשֶׁת׃ וּמְפִיבֹשֶׁת יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַםִ
ipse & :comedens ipse semper regis mensam super quia
כִּי עַל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ תָּמִיד הוּא אֹכֵל וְהוּא
.suis pedibus duobus claudicabat
פִּסֵּחַ שְׁתֵּי רַגְלָיו׃

$ erat · *erant · ישב ‡ manebat · comedebat · שׁנה b

CAP. X. י

:Hammon filiorum rex est mortuus & ,hæc post fuit Et
וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיָּמָת מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן
,Dauid Dixitque .eo pro eius filius Chanun regnauit &
וַיִּמְלֹךְ חָנוּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד
quemadmodum,Nachas filio Chanun cum misericordiam Faciam
אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד עִם־חָנוּן בֶּן־נָחָשׁ כַּאֲשֶׁר
Dauid misit & ,misericordiam mecum eius pater fecit
עָשָׂה אָבִיו עִמָּדִי חֶסֶד וַיִּשְׁלַח דָּוִד
.suo patre super suorum seruorum manu in eum consolandum ad
לְנַחֲמוֹ בְּיַד־עֲבָדָיו אֶל־אָבִיו
.Hammon filiorum terram $ Dauid serui venerunt &
וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִד אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן
Chanun ad Hammon filiorum principes Dixeruntque
וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי בְנֵי־עַמּוֹן אֶל־חָנוּן
,tuis oculis in tuum patrem Dauid honorans Num :suum dominũ
אֲדֹנֵיהֶם הַמְכַבֵּד דָּוִד אֶת־אָבִיךָ בְּעֵינֶיךָ
inuestigare propter † nonne ;consolatores te ad misit quia
כִּי־שָׁלַח לְךָ מְנַחֲמִים הֲלוֹא בַּעֲבוּר חֲקוֹר אֶת־
misit ,eam euertendum ad‖&,eã pedibus peragrandum ad &,ciuitatem
הָעִיר וּלְרַגְּלָהּ וּלְהָפְכָהּ שָׁלַח
Chanun cepit † Et ?te ad seruos suos Dauid
דָּוִד אֶת־עֲבָדָיו אֵלֶיךָ׃ וַיִּקַּח חָנוּן אֶת־
præcidit & ,eorum barbæ dimidium rasit & ,Dauid seruos
עַבְדֵי דָוִד וַיְגַלַּח אֶת־חֲצִי זְקָנָם וַיִּכְרֹת
.eos dimisit & :eorum nates ad vsque medio in‡ eorum vestes
אֶת־מַדְוֵיהֶם בַּחֵצִי עַד שְׁתוֹתֵיהֶם וַיְשַׁלְּחֵם׃
‡ quia ;eorum occursum in misit & ,Dauid indicauerunt $ Et
וַיַּגִּדוּ לְדָוִד וַיִּשְׁלַח לִקְרָאתָם כִּי־
:rex dixitque ,valde confusi viri erant
הָיוּ הָאֲנָשִׁים נִכְלָמִים מְאֹד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
.reuertemini &,vestra barba germinet vsquequo,Iericho in Sedete*
שְׁבוּ בִירֵחוֹ עַד־יְצַמַּח זְקַנְכֶם וְשַׁבְתֶּם׃
:Dauid in fœtebant ‖ quòd Hammon filij viderunt Et
וַיִּרְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן כִּי נִבְאֲשׁוּ בְּדָוִד
Aram conduxerunt mercede & ,Hammon filij miserunt &
וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־עַמּוֹן וַיִּשְׂכְּרוּ אֶת־אֲרַם
millia viginti ,Sobah Aram & ,Beth-rechob
בֵּית־רְחוֹב וְאֶת־אֲרַם צוֹבָא עֶשְׂרִים אֶלֶף
Istob ‖ & ,viros mille Mahachah regem & pedi-um
רַגְלִי וְאֶת־מֶלֶךְ מַעֲכָה אֶלֶף אִישׁ וְאִישׁ טוֹב
,Dauid audiuit Et .virorum millia duodecim
שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ׃ וַיִּשְׁמַע דָּוִד
.robustorum exercitum omnem & ,Ioab misit &
וַיִּשְׁלַח אֶת־יוֹאָב וְאֵת כָּל־הַצָּבָא הַגִּבֹּרִים׃
bellum disposuerunt & ,Hammon filij sunt egressi Et
וַיֵּצְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה
Istob & ,Rechob & ,Sobah Aram * & portæ ostium ‡
פֶּתַח הַשָּׁעַר וַאֲרַם צוֹבָא וּרְחוֹב וְאִישׁ־טוֹב
quòd Ioab vidit Et .agro in seorsum Mahachah &
וּמַעֲכָה לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה׃ וַיַּרְא יוֹאָב כִּי־
:retro à & faciebus à belli facies se ad † esset
הָיְתָה אֵלָיו פְּנֵי הַמִּלְחָמָה מִפָּנִים וּמֵאָחוֹר
occursum in se ordinauit & ,Israel in electis omnibus ex elegit &
וַיִּבְחַר מִכֹּל בְּחוּרֵי בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּעֲרֹךְ לִקְרַאת
Abisai manu in tradidit populi residuum Et .Aram
אֲרָם׃ וְאֵת יֶתֶר הָעָם נָתַן בְּיַד אַבְשַׁי
.Hammon filiorum occursum in se disposuit & ,sui fratris
אָחִיו וַיַּעֲרֹךְ לִקְרַאת בְּנֵי עַמּוֹן׃
mihi eris & ,me præ Aram fuerit fortis † Si :Dixitque
וַיֹּאמֶר אִם־תֶּחֱזַק אֲרָם מִמֶּנִּי וְהָיִתָה לִּי

היה d מות c · per manum · $ in · בוא e · שור f honorat · † vt inuestigaret · vt exploraret · ‖ vt euertat · † tulit · לקח g · חצר h · ‡ per medium · דוה i שות · $ nunciauerũt · נגר l · * Manete · ישב m · שוב n · ‡ abominationem fecerant · ראה o · * à rege · ‖ ab · שנה p · ‡ ad · *erant · † contra · ‡ ab ante · היה q פנה · ישראל ק · † robustior · היה r

ibo ‖ & ,te præ fuerint fortes Hammon filij si & ,salutem in
לִישׁוּעָה וְאִם־בְּנֵי עַמּוֹן יֶחֶזְקוּ מִמְּךָ וְהָלַכְתִּי
pro firmus robustus ‡ & ,te Robora .tibi salutem dandum † ad
לְהוֹשִׁיעַ לָךְ׃ חֲזַק וְנִתְחַזַּק בְּעַד
$ faciat Dominus & :nostri Dei ciuitatibus pro & ,nostro populo
עַמֵּנוּ וּבְעַד עָרֵי אֱלֹהֵינוּ וַיהוָה יַעֲשֶׂה
‖ qui populus & ,Ioab accessit * Et .suis oculis in bonum
הַטּוֹב בְּעֵינָיו׃ וַיִּגַּשׁ יוֹאָב וְהָעָם אֲשֶׁר
.eius faciebus ‡ à fugerunt & :Aram in † prœlium ad secum
עִמּוֹ לַמִּלְחָמָה בַּאֲרָם וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו׃
fugerunt & ,Aram fugeret quòd viderunt Hammon filij Et
וּבְנֵי עַמּוֹן רָאוּ כִּי־נָס אֲרָם וַיָּנֻסוּ
Ioab est reuersusque ;ciuitatem sunt ingressi & ,Abisai faciebus ‡ à
מִפְּנֵי אֲבִישַׁי וַיָּבֹאוּ הָעִיר וַיָּשָׁב יוֹאָב
Aram vidit Et .Ierusalaim venit & ,Hammon filiis desuper *
מֵעַל בְּנֵי עַמּוֹן וַיָּבֹא יְרוּשָׁלָםִ׃ וַיַּרְא אֲרָם
.pariter sunt congregati & .Israel facies ad ‖ esset casus quòd
כִּי נִגַּף לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּאָסְפוּ יָחַד׃
transfluuio à $ qui ,Aram eduxit & ,Hadarhezer misit Et
וַיִּשְׁלַח הֲדַדְעֶזֶר וַיֹּצֵא אֶת־אֲרָם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר
exercitus $ princeps Sobach & :Chelam ‡ venerunt & ,fluminis
הַנָּהָר וַיָּבֹאוּ חֵילָם וְשׁוֹבַךְ שַׂר־צְבָא
,Dauid est nunciatum Et .eorum facies ad * Hadarhezer
הֲדַדְעֶזֶר לִפְנֵיהֶם׃ וַיֻּגַּד לְדָוִד
venit ‖ & ,Iarden transiuitque ,Israelem omnem collegit &
וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיָּבֹא
,Dauid occursum in Aram se ordinauerunt & :Chelam † ad
חֵלָאמָה וַיַּעַרְכוּ אֲרָם לִקְרַאת דָּוִד
faciebus ‡ à Aram fugit Et .eo cum pugnauerunt &
וַיִּלָּחֲמוּ עִמּוֹ׃ וַיָּנָס אֲרָם מִפְּנֵי
,currus septingentos Aram de Dauid interfecit & ,Israel
יִשְׂרָאֵל וַיַּהֲרֹג דָּוִד מֵאֲרָם שְׁבַע מֵאוֹת רֶכֶב
principem Sobach & :equitum millia quadraginta &
וְאַרְבָּעִים אֶלֶף פָּרָשִׁים וְאֵת שׁוֹבַךְ שַׂר־
viderunt Et .ibi est mortuus & ,percussit eius exercitus
צְבָאוֹ הִכָּה וַיָּמָת שָׁם׃ וַיִּרְאוּ
facies ad essent cæsi quòd Hadarhezer serui reges omnes
כָל־הַמְּלָכִים עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר כִּי נִגְּפוּ לִפְנֵי
;eis seruierunt & ,Israel cum fecerunt pacem & ,Israel
יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁלִמוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּעַבְדוּם
.Hammon filios vltra seruandum ad Aram timueruntque
וַיִּרְאוּ אֲרָם לְהוֹשִׁיעַ עוֹד אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן׃

robustiores · ‡ veniam · † seruandũ te · ‡ esto robustus · ישע a · $ quod est · appropinquauit ‡ erat · נגש b · ‡ contra ‡ facie · נוס c · ראה d · ‡ facie · שוב e · ראה f · ‖ coram · ‡ erat trans flumen · יצא f · ‡ ad exercitũ eorum · $ militiæ · * erat ante eos · שור g נגר · ‖ venerunt · † exercitum eorum · ‡ facie · ראה i · coram · נכה k מות · coram · Aramæi venire · ירא m

CAP. XI. יא

reges egredi tempus ad ,anni reuersione in fuit Et
וַיְהִי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה לְעֵת צֵאת הַמַּלְאכִים
& ,eo cum suos seruos & ,Ioab Dauid misit &
וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־יוֹאָב וְאֶת־עֲבָדָיו עִמּוֹ וְאֶת־
contriuerunt ‖ & ,Hammon filios corruperunt & Israel omnem
כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁחִתוּ אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן וַיָּצֻרוּ
.Ierusalaim in manens † Dauid & :Rabbah super
עַל־רַבָּה וְדָוִד יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלָםִ׃
desuper $ Dauid surrexit & ,vesperæ tempus ad $ fuit Et
וַיְהִי לְעֵת הָעֶרֶב וַיָּקָם דָּוִד מֵעַל
vidit & ,regis * domus tectum super deambulabat & ,suo cubili
מִשְׁכָּבוֹ וַיִּתְהַלֵּךְ עַל־גַּג בֵּית־הַמֶּלֶךְ וַיַּרְא
aspectu bona † mulier & :tecto desuper ‖ se lauantem mulierem
אִשָּׁה רֹחֶצֶת מֵעַל הַגָּג וְהָאִשָּׁה טוֹבַת מַרְאֶה
:dixit & mulierem ad ‡ requisiuit ,& Dauid Misitque .valde
מְאֹד׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיִּדְרֹשׁ לָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר
Vriiah vxor ,Eliam filia Bath-Sebah ista* Nonne
הֲלוֹא־זֹאת בַּת־שֶׁבַע בַּת־אֱלִיעָם אֵשֶׁת אוּרִיָּה
:eam cepit & ,legatos ‖ Dauid misit Et :Chittæi
הַחִתִּי׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים וַיִּקָּחֶהָ
se sanctificans † ipsa & ,ea cum cubuit † & ,eum ad est ingressa &
וַתָּבוֹא אֵלָיו וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ וְהִיא מִתְקַדֶּשֶׁת
.suam domum in est reuersa & ,sua immunditia ab
מִטֻּמְאָתָהּ וַתָּשָׁב אֶל־בֵּיתָהּ׃
:dixit & ,Dauidi indicauit $ & ,misit & ,mulier concepit Et
וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתִּשְׁלַח וַתַּגֵּד לְדָוִד וַתֹּאמַר
.ego * Prægnans
הָרָה אָנֹכִי׃

tempore quo egrediuntur · היה n יצא · יתיר א · * vastauerunt ‡ obsederunt · צור p · ‡ manebat · ‡ tempore vespertino · $ de strato · היה q קום r · ‡ regiæ · ראה f · † è · † erat decora ‡ de muliere ‡ quidam: * hæc est · בנה t · ‖ nuncios, & tulit · לקח u · † rem habuit ‡ purgabat · שוב x · ‡ nunciauit · הרה y נגד z

Vriiah me ad Mitte :Ioab ad Dauid misit Et

6 וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל־יוֹאָב שְׁלַח אֵלַי אֶת־אוּרִיָּה

.Dauid ad Vriiah Ioab misit & .Chittæum

הַחִתִּי וַיִּשְׁלַח יוֹאָב אֶת־אוּרִיָּה אֶל־דָּוִד׃

pacem ad Dauid Interrogauit & :eum ad Vriiah venit Et

7 וַיָּבֹא אוּרִיָּה אֵלָיו וַיִּשְׁאַל דָּוִד לִשְׁלוֹם

.belli pacem ad & ,populi pacem ad & ,Ioab

יוֹאָב וְלִשְׁלוֹם הָעָם וְלִשְׁלוֹם הַמִּלְחָמָה׃

laua & ,tuam domum in Descende :Vriiah ad Dauid Dixitque

8 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאוּרִיָּה רֵד לְבֵיתְךָ וּרְחַץ

est egressum & :regis domo è Vriiah est egressus & .tuos pedes

רַגְלֶיךָ וַיֵּצֵא אוּרִיָּה מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַתֵּצֵא

Vriiah iacuit $ Et .regis ferculum * eum post

9 אַחֲרָיו מַשְׂאַת הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּשְׁכַּב אוּרִיָּה

non & ;sui domini seruis omnibus cum regis domus ostium ad

פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־עַבְדֵי אֲדֹנָיו וְלֹא

:dicendo ,Dauid indicauerunt Et .suam domum in descendit

10 יָרַד אֶל־בֵּיתוֹ׃ וַיַּגִּדוּ לְדָוִד לֵאמֹר

Dauid dixitque .suam domum in Vriiah descendit Non

לֹא־יָרַד אוּרִיָּה אֶל־בֵּיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִד

non quare ?veniens tu via de Nonne :Vriiah ad

אֶל־אוּרִיָּה הֲלוֹא מִדֶּרֶךְ אַתָּה בָא מַדּוּעַ לֹא־

ad Vriiah Dixitque ?tuam domum in descendisti

11 יָרַדְתָּ אֶל־בֵּיתֶךָ׃ וַיֹּאמֶר אוּרִיָּה אֶל־

,eperimentu in manentes Iehudah & ,Israel & ,Arca :Dauid

דָּוִד הָאָרוֹן וְיִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה יֹשְׁבִים בַּסֻּכּוֹת

agri facies super ‡ mei domini serui & ,Ioab meus dominus &

וַאדֹנִי יוֹאָב וְעַבְדֵי אֲדֹנִי עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה

,comedendum ad † ,meam domum in ingrediar ego & ,castrametantes *

חֹנִים וַאֲנִי אָבוֹא אֶל־בֵּיתִי לֶאֱכֹל

vita &, tua Vita | :mea vxore cum cubandum ad & ,bibendum ad &

וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁכַּב עִם־אִשְׁתִּי חַיֶּךָ וְחֵי

.hoc verbum faciam si * ,tuæ animæ

נַפְשֶׁךָ אִם־אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃

etiam hoc in $ Mane :Vriiah ad Dauid Dixitque

12 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אוּרִיָּה שֵׁב בָּזֶה גַּם־

Ierusalaim in Vriiah mansit .te dimittam cras & ,hodie

הַיּוֹם וּמָחָר אֲשַׁלְּחֶךָּ וַיֵּשֶׁב אוּרִיָּה בִּירוּשָׁלַםִ

.crastino à ‡ & ,illa die in

בַּיּוֹם הַהוּא וּמִמָּחֳרָת׃

,bibit & ,eius facies ad comedit * & ,Dauid cum vocauit Et

13 וַיִּקְרָא־לוֹ דָוִד וַיֹּאכַל לְפָנָיו וַיֵּשְׁתְּ

suo cubili in iacendum ad ,vespera in † est egressus & :eu inebriauit &

וַיְשַׁכְּרֵהוּ וַיֵּצֵא בָעֶרֶב לִשְׁכַּב בְּמִשְׁכָּבוֹ

.descendit non suam domum in & ,sui domini seruis cum

עִם־עַבְדֵי אֲדֹנָיו וְאֶל־בֵּיתוֹ לֹא יָרָד׃

,Ioab ad epistolam * Dauid scripsit & ,matutino in || fuit Et

14 וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיִּכְתֹּב דָּוִד סֵפֶר אֶל־יוֹאָב

:dicendo ,epistola ‡ in scripsit Et .Vriiah manu in $ misit &

15 וַיִּשְׁלַח בְּיַד אוּרִיָּה׃ וַיִּכְתֹּב בַּסֵּפֶר לֵאמֹר

prœlij facierum regione è Vriiah Date *

הָבוּ אֶת־אוּרִיָּה אֶל־מוּל פְּנֵי הַמִּלְחָמָה

,percutiatur & ,eius posterioribus à † reuertimini & fortis

הַחֲזָקָה וְשַׁבְתֶּם מֵאַחֲרָיו וְנִכָּה

,ciuitatem ad Ioab obseruando in || ,Fuit Et .moriatur &

16 וָמֵת׃ וַיְהִי בִּשְׁמוֹר יוֹאָב אֶל־הָעִיר

‡ quod cognouit quem locum ad $ Vriiah dedit * &

וַיִּתֵּן אֶת־אוּרִיָּה אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָדַע כִּי

,ciuitatis viri sunt egressi Et .ibi virtutis * viri

17 אַנְשֵׁי־חַיִל שָׁם׃ וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי הָעִיר

seruis de ,populo de cecidit † & ,Ioab cum pugnauerunt &

וַיִּלָּחֲמוּ אֶת־יוֹאָב וַיִּפֹּל מִן־הָעָם מֵעַבְדֵי

.Chittæus Vriiah etiam est mortuus & ;Dauid

דָּוִד וַיָּמָת גַּם אוּרִיָּה הַחִתִּי׃

verba * omnia Dauid indicauit || & ,Ioab Misitque

18 וַיִּשְׁלַח יוֹאָב וַיַּגֵּד לְדָוִד אֶת־כָּל־דִּבְרֵי

:dicendo ,legato $ præcepit Et .prœlij

19 הַמִּלְחָמָה׃ וַיְצַו אֶת־הַמַּלְאָךְ לֵאמֹר

loqui prœlij verba * omnia te consummare Secundum ‡

כְּכַלּוֹתְךָ אֵת כָּל־דִּבְרֵי הַמִּלְחָמָה לְדַבֵּר

;regis feruor † ascenderit si ,erit Et .regem ad

20 אֶל־הַמֶּלֶךְ׃ וְהָיָה אִם־תַּעֲלֶה חֲמַת הַמֶּלֶךְ

a בּוֹא de pace; de pace. b יָצָא * donum regium, ‡ dormiuit. c נָשָׂא nunciauerunt. venisj. manet in tabernaculis, d סָכַךְ ‡ in superficie. * manent, † vt comedã, & bibam, & dormiam | per vitã tuã, & per vitam. e חָנָה f שָׁתָה g אִישׁ h חָיָה * non $ hic. f שׁוּב ‡ sequenti. * comedere fecit ante se, & bibere, k שָׁתָה † vesperi, ad dormiendum in strato. || manè, * literas. l הָיָה $ per manum ‡ literis. * Ponite. m יָהַב † ab eo, n נָכָה || cum obseruaret. o מוּת * posuit $ in loco in quo ‡ essent. נָתַן p נָפַל ‡ mortui sunt. || nunciauit נָגַד. * gesta $ nuncio. r צָוָה ‡ Cum compleueris gesta. † furor. s כָּלָה t עָלָה

? prœliandum ad ,ciuitatem ad accessistis Quare :tibi dixerit &

וְאָמַר לְךָ מַדּוּעַ נִגַּשְׁתֶּם אֶל־הָעִיר לְהִלָּחֵם

? muro desuper proiicerent ‡ quod sciebatis $ nonne

הֲלוֹא יְדַעְתֶּם אֵת אֲשֶׁר־יֹרוּ מֵעַל הַחוֹמָה׃

Ierubbeseth filium Abimelech percussit Quis

21 מִי־הִכָּה אֶת־אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־יְרֻבֶּשֶׁת

desuper catilli * fragmen eum super proiecit mulier nonne

הֲלוֹא אִשָּׁה הִשְׁלִיכָה עָלָיו פֶּלַח רֶכֶב מֵעַל

ad accessistis quid ad ? Thebes in est mortuus & ,muro

הַחוֹמָה וַיָּמָת בְּתֵבֵץ לָמָּה נִגַּשְׁתֶּם אֶל־

Chittæus Vriiah tuus seruus Etiam :dices & ?murum

הַחוֹמָה וְאָמַרְתָּ גַּם עַבְדְּךָ אוּרִיָּה הַחִתִּי

indicauit || & ,venit & ,legatus † abiit Et .est mortuus

22 מֵת׃ וַיֵּלֶךְ הַמַּלְאָךְ וַיָּבֹא וַיַּגֵּד

.Ioab eum miserat quibus * omnia Dauidi

לְדָוִד אֵת כָּל־אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יוֹאָב׃

nos super ‡ præualuerunt Quia :Dauid ad legatus $ dixit Et

23 וַיֹּאמֶר הַמַּלְאָךְ אֶל־דָּוִד כִּי־גָבְרוּ עָלֵינוּ

eos super † fuimus & ,agrum in nos ad * sunt egressi & ,viri

הָאֲנָשִׁים וַיֵּצְאוּ אֵלֵינוּ הַשָּׂדֶה וַנִּהְיֶה עֲלֵיהֶם

in iaculatores iecerunt Et .portæ ostium ad vsque

24 עַד־פֶּתַח הַשָּׁעַר׃ וַיֹּרְאוּ הַמּוֹרְאִים אֶל־

,regis seruis è sunt mortui & ,muro desuper || tuos seruos

עֲבָדֶיךָ מֵעַל הַחוֹמָה וַיָּמוּתוּ מֵעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ

.est mortuus Chittæus Vriiah tuus seruus etiam &

וְגַם עַבְדְּךָ אוּרִיָּה הַחִתִּי מֵת׃

ad dices Sic :legatum * ad Dauid Dixitque

25 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַמַּלְאָךְ כֹּה־תֹאמַר אֶל־

quia ,hoc verbum tuis oculis in sit malum $ Ne :Ioab

יוֹאָב אַל־יֵרַע בְּעֵינֶיךָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה כִּי־

tuum bellum robora .gladius perdet huc sicut &, illum sicut ‡

כָזֹה וְכָזֶה תֹּאכַל הֶחָרֶב הַחֲזֵק מִלְחַמְתְּךָ

.eum conforta tu & :eam destrue & ,vrbem ad *

אֶל־הָעִיר וְהָרְסָהּ וְחַזְּקֵהוּ׃

Vriiah est mortuus quod ,Vriiah vxor audiuit Et

26 וַתִּשְׁמַע אֵשֶׁת אוּרִיָּה כִּי־מֵת אוּרִיָּה

Transiuitque .suum maritum † super planxit & ,suus vir

27 אִישָׁהּ וַתִּסְפֹּד עַל־בַּעְלָהּ׃ וַיַּעֲבֹר

.suam domum in eam collegit & ,Dauid misit & ,luctus

הָאֵבֶל וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיַּאַסְפָהּ אֶל־בֵּיתוֹ

verbum fuit malum * & .filium ei peperit & ,vxorem in || ei fuit &

וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ בֵּן וַיֵּרַע הַדָּבָר

.Domini oculis in Dauid fecit quod

אֲשֶׁר־עָשָׂה דָוִד בְּעֵינֵי יְהוָה׃

CAP. XII. יב

venit & ,Dauid ad Nathan Dominus misit Et

1 וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־נָתָן אֶל־דָּוִד וַיָּבֹא

,vna ciuitate in erant viri Duo :ei dixitque ,eum ad

אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים הָיוּ בְּעִיר אֶחָת

.pauper vnus $ & ,diues vnus

אֶחָד עָשִׁיר וְאֶחָד רָאשׁ׃

.valde multum bos & pecus erat ‡ Diuiti

2 לְעָשִׁיר הָיָה צֹאן וּבָקָר הַרְבֵּה מְאֹד׃

,parua vna agna quinimo ,omne * non pauperi Et

3 וְלָרָשׁ אֵין־כֹּל כִּי אִם־כִּבְשָׂה אַחַת קְטַנָּה

cum & ,secum euaserat grandis & ,eam viuificarat † & ,emerat quam

אֲשֶׁר קָנָה וַיְחַיֶּהָ וַתִּגְדַּל עִמּוֹ וְעִם־

eius calice de & ,comedebat eius buccella de ;pariter suis filiis

בָּנָיו יַחְדָּו מִפִּתּוֹ תֹאכַל וּמִכֹּסוֹ

.filia sicut illi eratque ,recumbebat || eius sinu in & ,bibebat

תִשְׁתֶּה וּבְחֵיקוֹ תִשְׁכָּב וַתְּהִי־לוֹ כְּבַת׃

sumere pepercit & ,diuitem virum ad viator venit Et

4 וַיָּבֹא הֵלֶךְ לְאִישׁ הֶעָשִׁיר וַיַּחְמֹל לָקַחַת

:ei venienti $ viatori faciendum ad ,suo boue de & ,suo pecore * de

מִצֹּאנוֹ וּמִבְּקָרוֹ לַעֲשׂוֹת לָאֹרֵחַ הַבָּא־לוֹ

viro eam fecit ‡ & ,pauperis viri agnam cepit &

וַיִּקַּח אֶת־כִּבְשַׂת הָאִישׁ הָרָאשׁ וַיַּעֲשֶׂהָ לָאִישׁ

virum in Dauid nasus † est iratus Et .eum ad venienti *

5 הַבָּא אֵלָיו׃ וַיִּחַר־אַף דָּוִד בָּאִישׁ

mortis filius | quia ,Dominus Viuit :Nathan ad dixitque ;valde

מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל־נָתָן חַי־יְהוָה כִּי בֶן־מָוֶת

vt prœliaremini. $ scitis ‡ proiiciunt. * mole. † nuncius | nunciauit. a יָלַךְ b נָגַד. * pro. $ nuncius ‡ aduersum. * aduersum † contra. c יָצָא יָתֵר. d יָרָה. e מוּת. * nuncium. $ displiceat. f רוּעַ. ‡ hunc sicut illum consumit ; contra. g אִישׁ. † virum. || vxor, * displicuit. h חָרָה. i בּוֹא. $ alter. יָתִיר א. k רָשַׁשׁ. ‡ erant oues & boues multi * erat quicquã, preter agnam vnã paruam. † victum præbuerat ei, & creuerat. l חָיָה m פָּתַת. ‡ dormiebat. n כּוֹס o בָּנָה. * pecudibus suis, & de bobus suis, ad parandum $ qui venerat ad eũ: & tulit ‡ parauit. p עָשָׂה. q לָקַח r חָרָה. * qui venerat † furor || obnoxius morti est. s חָיָה t בָּנָה.

infans, vt ‡ sibi

Dauid vidit Et ‡malum ‡ faciat & .natus est Mortuus

19 מת הילד ועשה רעה^a: וירא^b דוד

רוע^a ראה

esset mortuus quòd Dauid intellexit & ,mussitantes† qui serui quòd

כי עבדיו מתלחשים ויבן דוד כי מת

$ mussitarent,

est mortuus Num :suos seruos ad Dauid dixitque .natus*

הילד ויאמר דוד אל־עבדיו המת

* infans.

,terra e Dauid Surrexitque .est Mortuus :dixerunt & ‖natus

20 הילד ויאמרו מת: ויקם דוד מהארץ

‖ infans?

est ingressusque :suas vestes mutauit & ,se vnxit & ,se lauit &

וירחץ ויסך^c ויחלף שמלתו^d ויבא

סוך^d בוא^c

,suam domum in venit & .se incuruauit & ,Domini domum

בית־יהוה וישתחו^e ויבא אל־ביתו

תוו ק adorauit.

.comedit & ,panem ei posuerunt & :petiit &

וישאל וישימו לו לחם ויאכל:

שתה^e

hoc verbum Quod ‡ :eum ad eius serui Dixeruntque

21 ויאמרו עבדיו אליו מה הדבר הזה

שום^f

:fleuisti & ,ieiunasti viuo nato‡ pro ?fecisti quod

אשר עשיתה בעבור הילד חי צמת ותבך^g

‡ Quid est $ puero

.panem comedisti & ,surrexisti ,natus* est mortuus quando &

וכאשר מת הילד קמת ותאכל לחם:

בכה^g * infans,

quia ;fleui & ieiunaui ,viuo nato‖ adhuc In :dixit Et

22 ויאמר בעוד הילד חי צמתי ואבכה כי

‖ infante viuente,

?natus ‡ viuet &,Dominus mei miserebitur ,sciens† Quis :dixi

אמרתי מי יודע יחנני יהוה וחי הילד:

† scit, si ‡ infans? וחנני ק

?ieiunans $ ego iam quid vt :est mortuus nunc Et

23 ועתה מת למה זה אני צם

$ ieiuno? * vade

,eum ad vadens* ego ?amplius eum reducere poteronum

האוכל להשיבו עוד אני הלך אליו^h

שוב^h

.me ad reuertetur non ipse &

והוא לא־ישוב אלי:

,suam vxorem Bath-sebah Dauid est consolatus Et

24 וינחם דוד את בת־שבע אשתו

‖ rem habuit

,filium peperit & :ea cum cubauit ‖ & ,eam ad est ingressus &

ויבא אליה וישכב עמה ותלד^i בן

ילד^i

.eum dilexit Dominus & ,Selomoh ‡ eius nomen vocauit &

ויקרא את־שמו שלמה ויהוה אהבו:

‡ Pacificum,

,eius nomen vocauit & ,prophetæ Nathan manu in $ misit Et

25 וישלח ביד נתן הנביא ויקרא את־שמו

$ per manum

Rabbah in ‖ Ioab pugnauit Et .Dominum propter Iedidiah*

26 ידידיה בעבור יהוה: וילחם יואב ברבת

* Dilectum Dei ‖ cum

.regni † vrbem cepit & ,Hammon filiorum

בני עמון וילכד את־עיר המלוכה:

† regiam.

Dimicaui :dixitque ,Dauid ad legatos Ioab Misitque

27 וישלח יואב מלאכים אל־דוד ויאמר נלחמתי

nuncios

nunc Et .aquarum vrbem cepi etiam ,Rabbah in‖

28 ברבה גם־לכדתי את־עיר המים: ועתה

‖ contra

,ciuitatem super ‡ castrametare & ,populi residuum collige†

אסף את־יתר העם וחנה על־העיר

† congrega ‡ contra

vocetur & ,ciuitatem ego capiam forte ne ,eam cape &

ולכדה פן־אלכד אני את־העיר ונקרא

,populum omnem Dauid collegit $ Et .eam super meũ nomen

שמי עליה: ויאסף דוד את־כל־העם

$ congregauit

tulit Et .eam cepitque ,eam in* pugnauit & ;Rabbah in abiit &

29 וילך^k רבתה וילחם בה וילכדה: ויקח^l

* contra

ילך^k לקח^l ‡ e

eius pondus &) :eius capite desuper ‖ eorum regis diadema

30 את־עטרת־מלכם מעל ראשו ומשקלה

:Dauid caput supra fuit & (:preciosus lapis & ,auri talentum†

ככר זהב ואבן יקרה ותהי על־ראש דוד

† erat ‡ erat in eo:

.valde multum* eduxit vrbis spolium $ &

ושלל העיר הוציא הרבה מאד:

$ prædam * multam

,serra in posuit & ,eduxit ,ea in ‖ qui ,populum Et

31 ואת־העם אשר־בה הוציא וישם במגרה

‖ erat

fecit transire & ferreis securibus in & ,ferreis tribulis in &

ובחרצי הברזל ובמגזרת הברזל והעביר

filiorum ciuitatibus omnibus fecit sic & .Malchen in † eos

אותם במלבן וכן יעשה לכל ערי בני־

$ per fornacē:

במלבן ק

.Ierusalaim in Populus omnis & ,Dauid est reuersus & ,Hammon

עמון וישב דוד וכל־העם ירושלם:

CAP. XIII. יג

† erat

* Dauid filio Absalom & ,hæc post fuit Et

1 ויהי אחרי־כן ולאבשלום בן־דוד

---

restituet agnum Et .hoc faciens vir

6 ואת־הכבשה ישלם האיש העשה זאת:

qui fecit

,hoc verbum fecit quòd mercede ,quadruplò

ארבעתים עקב אשר עשה את־הדבר הזה

bis quadruplicatam, pro eo

ad Nathan Dixitque .pepercit non quòd super* &

7 ועל אשר לא־חמל: ויאמר נתן אל־

* ei

:Israel Deus Dominus dixit sic .vir † Tu :Dauid

דוד אתה האיש כה־אמר יהוה אלהי ישראל

† es ille

ego & ,Israel super regem in † te vnxi Ego

אנכי משחתיך למלך על־ישראל ואנכי

† vt esses rex

domum tibi Dedique .Saul manu de te erui

8 הצלתיך^a מיד שאול: ואתנה^b לך את־בית

נצל^a נתן^b

tibi tradidi & ,tuo sinu in tui domini vxores & ,tui domini

אדניך ואת־נשי אדניך בחיקך ואתנה לך

adiiciam & ,*parum si & :Iehudah & ,Israel domum

את־בית ישראל ויהודה ואם־מעט ואספה^c

* est

verbum contempsisti Quare .illa sicut & ,illa sicut ‖ tibi

9 לך כהנה וכהנה: מדוע בזית^d את־דבר

יסף^c

‖ similia & similia.

Chittæum Vriiah ‡eius ‡ oculis in malum † faciendo,Domini

יהוה לעשות^e הרע^f בעינו את אוריה החתי

בזה^d † quod est

;vxorem in tibi accepisti eius vxorem & ,gladio in percussisti

הכית בחרב ואת־אשתו לקחת לך לאשה

עשה^e רוע^f ‡ meis?

.Hammon filiorum gladio in occidisti ipsum &

ואתו הרגת בחרב בני עמון:

בעיני ק

in vsque tua domo de gladius recedet non nunc Et

10 ועתה לא־תסור חרב מביתך עד־

נכה^g

vxorem cepisti ‖ & ,me contempsisti quòd mercede* ,seculum

עולם עקב כי בזתני ותקח^h את־אשת

* eo ‖ tulisti

vxorem in tibi existendum ad † ,Chittæi Vriiah

אוריה החתי להיות לך לאשה:

לקח^h איש

† vt esset tibi vxor.

te super faciens ‡ consurgere ego Ecce :Dominus dixit Sic

11 כה אמר יהוה הנני מקים^k עליך

‡ facio aduersum

,tuis oculis in tuas vxores capiam ‡ & ,tua domo de malum

רעה מביתך ולקחתי את־נשיך לעיניך

קום^k ‡ tollam

oculis in tuis vxoribus cum cubabit * & ,tuo socio $ dabo &

ונתתי לרעיך ושכב עם־נשיך לעיני

$ proximo * dormiet

absconditio in ‖ fecisti tu Quia .huius Solis

12 השמש הזאת: כי אתה עשית^m בסתר

אנש^l absconditè,

,Israel omni coram hoc verbum faciam ego &

ואני אעשה את־הדבר הזה נגד כל־ישראל

עשה^m

:Nathan ad Dauid dixit Et .Sole coram &

13 ונגד השמש: ויאמר דוד אל־נתן

Etiam Dauid ad Nathan dixitque .Domino Peccaui

חטאתי ליהוה ויאמר נתן אל־דוד גם־

.morieris non ,tuum peccatum fecit transire Dominus

יהוה העביר חטאתך לא תמות:

inimicos fecisti conuiciari conuiciando quia ,Veruntamen

14 אפס כי־נאץ נאצת את־איבי

contemnēdo contemnere

moriendo ,tibi natus $ filius etiam ;hoc verbo in ‡ ,Domini

יהוה בדבר הזה גם הבן הילוד לך מות

‡ propter hoc, $ qui

percussit & :suam domum in Nathan abiit Et .morietur

15 ימות: וילך^o נתן אל־ביתו ויגף^p

בנה^n

Vriiah vxor pepererat quem natum $ Dominus

יהוה את־הילד אשר ילדה^q אשת־אוריה

ילך^o נגף^p $ puerum

Deum Dauid quæsiuit ‖ Et .doluit acerbè & ,Dauidi

16 לדוד ויאנש: ויבקש דוד את־האלהים

איש^q ‖ rogauit

,pernoctauit & ,venit & ,ieiunii Dauid ieiunauit & ,puero pro

בעד הנער ויצם^r דוד צום ובא ולן^s

צום^r לון^s

eius domus seniores surrexerunt Et .terram super iacuit &

17 ושכב ארצה: ויקמו^t זקני ביתו

קום^t

,noluit & :terra de eum faciendum surgere ad † ,eum super ‖

עליו להקימו מן־הארץ ולא אבה

† vt surgere facerent

.panem eis cum comedit non &

ולא־ברה אתם לחם:

timueruntque :natus† est mortuus & ,septima die in fuit Et

18 ויהי ביום השביעי וימת^u הילד ויראו^x

† infans:

quia ,natus ‡ esset mortuus quòd ei nunciare Dauid serui

עבדי דוד להגיד^y לו כי־מת הילד כי

מות^u ירא^x ‡ infans:

,eum ad sumus locuti ,viuentem natum existendo in $ Ecce :dixerunt

אמרו הנה בהיות הילד^z חי דברנו אליו

נגד^y

‡ cum esset viuus infans

:eum ad dicemus quomodo & ,nostra voce in* audiuit non &

ולא־שמע בקולנו ואיך נאמר אליו

חיה^z * voce nostra

Amnon eam adamauit &, Thamar eius nomen &, pulchra soror
אָחוֹת יָפָה וּשְׁמָהּ תָּמָר וַיֶּאֱהָבֶהָ אַמְנוֹן
agrotandum ad , Amnon angustia fuit Et . Dauid filius
בֶּן־דָּוִד׃ ²וַיֵּצֶר לְאַמְנוֹן לְהִתְחַלּוֹת
erat mirabile & : ipsa virgo quia, suā sororē Thamar propter
בַּעֲבוּר תָּמָר אֲחֹתוֹ כִּי בְתוּלָה הִיא וַיִּפָּלֵא
. quicquam ei facere Amnon oculis in
בְּעֵינֵי אַמְנוֹן לַעֲשׂוֹת לָהּ מְאוּמָה׃
Simhah filius, Ionadab eius nomen &, socius Amnon ipsi Et
³וּלְאַמְנוֹן רֵעַ וּשְׁמוֹ יוֹנָדָב בֶּן־שִׁמְעָה
(. valde sapiens vir Ionadab &) : Dauid fratris
אֲחִי דָוִד וְיוֹנָדָב אִישׁ חָכָם מְאֹד׃
regis fili tenuis sic tu Quare : ei Dixitque
⁴וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ אַתָּה כָּכָה דַּל בֶּן־הַמֶּלֶךְ
: Amnon ei dixitque ? mihi indicabis nonne ? manè in manè in
בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר הֲלוֹא תַּגִּיד לִי וַיֹּאמֶר לוֹ אַמְנוֹן
. amans ego mei fratris Absalom sororem Thamar
אֶת־תָּמָר אֲחוֹת אַבְשָׁלֹם אָחִי אֲנִי אֹהֵב׃
, tuum cubile super Cuba : Ionadab ei Dixitque
⁵וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָדָב שְׁכַב עַל־מִשְׁכָּבְךָ
dices & , te videndum ad tuus pater veniet & : ægrum te ostende &
וְהִתְחָל וּבָא אָבִיךָ לִרְאוֹתֶךָ וְאָמַרְתָּ
me faciat comedere &, mea soror Thamar nunc Veniat : eum ad
אֵלָיו תָּבֹא נָא תָמָר אֲחוֹתִי וְתַבְרֵנִי
quod propter, cibum meis oculis in faciat &, panem
לֶחֶם וְעָשְׂתָה לְעֵינַי אֶת־הַבִּרְיָה לְמַעַן אֲשֶׁר
, Amnon accubuit Et . eius manu de comedam &, videam
אֶרְאֶה וְאָכַלְתִּי מִיָּדָהּ׃ ⁶וַיִּשְׁכַּב אַמְנוֹן
dixitque . eum videndum ad rex venit & : agrum se ostendit &
וַיִּתְחָל וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ לִרְאֹתוֹ וַיֹּאמֶר
, mea soror Thamar nunc Veniat : regem ad Amnon
אַמְנוֹן אֶל־הַמֶּלֶךְ תָּבוֹא־נָא תָּמָר אֲחֹתִי
. eius manu de comedā &, lagana duo meis oculis in laganet &
וּתְלַבֵּב לְעֵינַי שְׁתֵּי לְבִבוֹת וְאֶבְרֶה מִיָּדָהּ׃
Vade : dicendo, domum ad Thamar ad Dauid misit Et
⁷וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל־תָּמָר הַבַּיְתָה לֵאמֹר לְכִי
. cibum ei fac &, tui fratris Amnon domum nunc
נָא בֵּית אַמְנוֹן אָחִיךְ וַעֲשִׂי־לוֹ הַבִּרְיָה׃
ipse &), sui fratris Amnon domum Thamar iuit Et
⁸וַתֵּלֶךְ תָּמָר בֵּית אַמְנוֹן אָחִיהָ וְהוּא
lagana fecit &, conspersit &, conspersionem cepit & (iacens
שֹׁכֵב וַתִּקַּח אֶת־הַבָּצֵק וַתָּלָשׁ וַתְּלַבֵּב
cepit Et . lagana coxit &, eius oculis in
לְעֵינָיו וַתְּבַשֵּׁל אֶת־הַלְּבִבוֹת׃ ⁹וַתִּקַּח אֶת־
dixitque . comedere renuit & : eius facies ad effudit &, sartaginem
הַמַּשְׂרֵת וַתִּצֹק לְפָנָיו וַיְמָאֵן לֶאֱכוֹל וַיֹּאמֶר
sunt egressi & . me desuper virum omnem Educite : Amnon
אַמְנוֹן הוֹצִיאוּ כָל־אִישׁ מֵעָלַי וַיֵּצְאוּ
ad Amnon Dixitque . eo desuper vir omnis
כָל־אִישׁ מֵעָלָיו׃ ¹⁰וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן אֶל־
. tua manu de comedam &, conclaue in cibum Affer : Thamar
תָּמָר הָבִיאִי הַבִּרְיָה הַחֶדֶר וְאֶבְרֶה מִיָּדֵךְ
attulit &, fecerat quæ lagana Thamar cepitque
וַתִּקַּח תָּמָר אֶת־הַלְּבִבוֹת אֲשֶׁר עָשָׂתָה וַתָּבֵא
fecit accedere Et . conclaue in suum fratrem Amnon ad
לְאַמְנוֹן אָחִיהָ הֶחָדְרָה׃ ¹¹וַתַּגֵּשׁ
: ei dixitque , eam in apprehendit &, comedendum ad eum ad
אֵלָיו לֶאֱכֹל וַיַּחֲזֶק־בָּהּ וַיֹּאמֶר לָהּ
Ne : ei Dixitque . mea soror mecum cuba , Veni
בּוֹאִי שִׁכְבִי עִמִּי אֲחוֹתִי׃ ¹²וַתֹּאמֶר לוֹ אַל־
: Israel in sic fiet non quia ; me affligas ne , mi frater
אָחִי אַל־תְּעַנֵּנִי כִּי לֹא־יֵעָשֶׂה כֵן בְּיִשְׂרָאֵל
. hanc stultitiam facias ne
אַל־תַּעֲשֵׂה אֶת־הַנְּבָלָה הַזֹּאת׃
tu & ? meum probrum ire faciam quò ego Et
¹³וַאֲנִי אָנָה אוֹלִיךְ אֶת־חֶרְפָּתִי וְאַתָּה
loquere nunc & . Israel in stultorum vnius veluti eris
תִּהְיֶה כְּאַחַד הַנְּבָלִים בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה דַּבֶּר־
. te à me prohibebit non quia , regem ad nunc
נָא אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא יִמְנָעֵנִי מִמֶּךָּ׃
. ea præ fuit fortis & , eius vocem in audire noluit Et
¹⁴וְלֹא אָבָה לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלָהּ וַיֶּחֱזַק מִמֶּנָּה

Amnon eam habuit odio Et . eam suppressit &, eam afflixit &
וַיְעַנֶּהָ וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ׃ ¹⁵וַיִּשְׂנָאֶהָ אַמְנוֹן
quo odium magnum ; quia : valde magno odio
שִׂנְאָה גְּדוֹלָה מְאֹד כִּי גְדוֹלָה הַשִּׂנְאָה אֲשֶׁר
dixitque . eam dilexerat quo amore præ , eam habuit odio
שְׂנֵאָהּ מֵאַהֲבָה אֲשֶׁר אֲהֵבָהּ וַיֹּאמֶר־
Ne : ei Dixitque . vade , Surge : Amnon ei
לָהּ אַמְנוֹן קוּמִי לֵכִי׃ ¹⁶וַתֹּאמֶר לוֹ אַל־
quod , alis præ huius magni mali causa
אוֹדֹת הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת מֵאַחֶרֶת אֲשֶׁר־
. eam audire voluit non & : me emittendo , mecum fecisti
עָשִׂיתָ עִמִּי לְשַׁלְּחֵנִי וְלֹא אָבָה לִשְׁמֹעַ לָהּ׃
: dixit & , suum ministrum suum puerum vocauit Et
¹⁷וַיִּקְרָא אֶת־נַעֲרוֹ מְשָׁרְתוֹ וַיֹּאמֶר
obsera & ; foras me desuper istam nunc Emittite
שִׁלְחוּ־נָא אֶת־זֹאת מֵעָלַי הַחוּצָה וּנְעֹל
; colorum multorum tunica eam super Et . eam post ianuam
הַדֶּלֶת אַחֲרֶיהָ׃ ¹⁸וְעָלֶיהָ כְּתֹנֶת פַּסִּים
. palliis virgines regis filiæ induebantur sic quia
כִּי כֵן תִּלְבַּשְׁןָ בְנוֹת־הַמֶּלֶךְ הַבְּתוּלֹת מְעִילִים
ianuam obserauit & , foras illius minister eam eduxit &
וַיֹּצֵא אוֹתָהּ מְשָׁרְתוֹ הַחוּץ וְנָעַל הַדֶּלֶת
suum caput super cinerem Thamar cepit Et . eam post
אַחֲרֶיהָ׃ ¹⁹וַתִּקַּח תָּמָר אֵפֶר עַל־רֹאשָׁהּ
posuit & ; scidit , se super quæ , colorum multorum tunicam &
וּכְתֹנֶת הַפַּסִּים אֲשֶׁר עָלֶיהָ קָרָעָה וַתָּשֶׂם
. clamauit & , eundo ibat & , suum caput super suam manum
יָדָהּ עַל־רֹאשָׁהּ וַתֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְזָעָקָה׃
Aminon Num : suus frater Absalom eam ad Dixitque
²⁰וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אַבְשָׁלוֹם אָחִיהָ הַאֲמִינוֹן
tuus frater ; tace mea soror nunc & ? tecum fuit tuus frater
אָחִיךְ הָיָה עִמָּךְ וְעַתָּה אֲחוֹתִי הַחֲרִישִׁי אָחִיךְ
mansit & . hoc verbum ad tuum cor ponas ne , ipse
הוּא אַל־תָּשִׁיתִי אֶת־לִבֵּךְ לַדָּבָר הַזֶּה וַתֵּשֶׁב
. sui fratris Absalom domo in desolata & Thamar
תָּמָר וְשֹׁמֵמָה בֵּית אַבְשָׁלוֹם אָחִיהָ׃
, hæc verba omnia audiuit Dauid rex Et
²¹וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁמַע אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
Absalom est locutus non Et . valde ei fuit ira &
וַיִּחַר לוֹ מְאֹד׃ ²²וְלֹא־דִבֶּר אַבְשָׁלוֹם
habebat odio quia ; bonum ad vsque & , malo à Amnon cum
עִם־אַמְנוֹן לְמֵרָע וְעַד־טוֹב כִּי־שָׂנֵא
afflixerat quòd verbum super , Amnon Absalom
אַבְשָׁלוֹם אֶת־אַמְנוֹן עַל־דְּבַר אֲשֶׁר עִנָּה אֵת
. suam sororem Thamar
תָּמָר אֲחֹתוֹ׃
tondentes erant & , dierum annos duos ad , fuit Et
²³וַיְהִי לִשְׁנָתַיִם יָמִים וַיִּהְיוּ גֹזְזִים
vocauit & : Ephraim cum quæ , Bahalchasor in Absalom ipsi
לְאַבְשָׁלוֹם בְּבַעַל חָצוֹר אֲשֶׁר עִם־אֶפְרָיִם וַיִּקְרָא
. regis filios omnes ad Absalom
אַבְשָׁלוֹם לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃
nunc Ecce : dixit & , regem ad Absalom venit Et
²⁴וַיָּבֹא אַבְשָׁלוֹם אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא
cum eius serui & , rex nunc eat . tuo seruo tondentes
גֹזְזִים לְעַבְדֶּךָ יֵלֶךְ־נָא הַמֶּלֶךְ וַעֲבָדָיו עִם־
Ne : Absalom ad rex dixit Et . tuo seruo
עַבְדֶּךָ׃ ²⁵וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אַבְשָׁלוֹם אַל־
: te super simus graues non & , nos omnes eamus nunc ne , mi fili
בְּנִי אַל־נָא נֵלֵךְ כֻּלָּנוּ וְלֹא נִכְבַּד עָלֶיךָ
. ei benedixit & , ire noluit & . eum in fecit vim &
וַיִּפְרָץ־בּוֹ וְלֹא־אָבָה לָלֶכֶת וַיְבָרְכֵהוּ׃
nobiscum nunc ibit non Et : Absalom Dixitque
²⁶וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם וָלֹא יֵלֶךְ־נָא אִתָּנוּ
? tecum ibit quid Ad : rex ei dixitque ? meus frater Amnon
אַמְנוֹן אָחִי וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה יֵלֵךְ עִמָּךְ׃
secum misit & . Absalom eum in fecit vim Et
²⁷וַיִּפְרָץ־בּוֹ אַבְשָׁלוֹם וַיִּשְׁלַח אִתּוֹ אֶת־
Absalom præcepit Et . regis filios omnes & , Amnon
אַמְנוֹן וְאֵת כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃ ²⁸וַיְצַו אַבְשָׁלוֹם
Amnon cor bonum circa nunc Videte : dicendo , suis pueris
אֶת־נְעָרָיו לֵאמֹר רְאוּ נָא כְּטוֹב לֵב־אַמְנוֹן

Marginal notes (right column): agrotare — angustiis affectus est; adeo vt ægrotaret — יֵצֶר; erat — חָלָה; difficile — עָשָׂה; erat amicus — רֵעֶה; erat — es infirmus; singulo mane? cur non indicas — נגד; adamo — lectum; ægrotare te simula — חָלָה; obsecro — רָאָה; pulmentum, vt — בּוֹא ; בָּרָה; ægrotare se simulauit — עָשָׂה; obsecro — faciat lagana — שְׁנַיִם; Veni — הָלַךְ; pulmentum; iacebat & tulit farinam, & miscuit — יָתִיר; tulit — לָקַח; coram eo — יָצַק; eduxerunt omnem virum ab — יָצָא; pulmentum; cubiculum, tulitque; parauerat, cubiculum; obtulit — נָגַשׁ; vt comederet — opprimas; fit — עָנָה; pergere; è stultis; obsecro; præualuit, ei.

Marginal notes (left column): oppressit eam, & rem habuit cum ea — maius fuit; Ob hāc causam malum maius est hoc quam aliud — יָלַךְ ; רוּעַ; ostium; erat; polymita — פַּסִּים; tunicis; ostium; tulit — לָקַח; polymitam; erat — שׂוּם; est — שׁוֹת ; יָשַׁב; iratus est — חָרָה; eò — רוּעַ; oppresserat; post; tondebant pecudes — הָיָה ; יוֹם; planicie Chasor, erat iuxta; tondent pecudes — בּוֹא; veniat obsecro; quæso veniamus; grauemus — בֵּנָה ; יָלַךְ; cogebat; sed; An veniet quæso; veniet; coëgit; obsecro, cum iocundum fuerit — צָוָה; רָאָה.

,Amnon Percutite :vos ad dixero & ,vino in
בטוב לב־אמנון ביין ואמרתי אליכם [a]הכו את־אמנון
ego quia nónne :timeatis ne ,eum interimite &
[b]והמתם אתו אל־[c]תיראו הלוא כי אנכי
,virtutis filiis in ‡ estote & ,confortamini ?vobis præcepi
צויתי אתכם חזקו והיו לבני־חיל:
quemadmodum ,Amnon ipsi Absalom pueri fecerunt Et
29 [d]ויעשו נערי אבשלום לאמנון כאשר
,regis filij omnes surrexerúntque :Absalom præceperat
צוה אבשלום [e]ויקמו כל־בני המלך
.fugerunt & ,suum mulum super vir equitauerunt & quisque
וירכבו איש על־פרדו [f]וינסו:
,Dauid ad venit auditus * & ,via in ‡ ipsis fuit Et
30 ויהי המה בדרך והשמעה באה אל־דוד
non & ,regis filios omnes Absalom Percussit :dicendo
לאמר הכה אבשלום את־כל־בני המלך ולא־
scidit & rex surrexit Et .vnus ex eis remansit
31 [g]נותר מהם אחד: ויקם המלך ויקרע
eius serui omnes & :terra in iacuit & ,sua vestimenta
את־בגדיו וישכב ארצה וכל־עבדיו
Ionadab respondit Et .vestibus scissis assistentes
32 [h]נצבים קרעי בגדים: [i]ויען יונדב
,meus dominus dicat Ne :dixit & ,Dauid fratris Simhah filius
בן־שמעה אחי־דוד ויאמר אל־יאמר אדני
quia ,interemerunt regis filios pueros omnes
את כל־הנערים בני־המלך [k]המיתו כי־
Absalom os super quia † ;est mortuus ipse solus ‖ Amnon
אמנון לבדו מת כי־על־פי אבשלום
.suam sororem Thamar ipsum affligere ‡ die à positum erat
[l]היתה שומה מיום ענתו את תמר אחתו:
suum cor ad ‡ rex meus dominus ponat ne nunc Et
33 ועתה אל־[m]ישם אדני המלך אל־לבו
quia ;sunt mortui regis filij Omnes :dicendo ,verbum
דבר לאמר כל־בני המלך [n]מתו כי־אם
.Absalom fugit Et .est mortuus solus Amnon
34 אמנון לבדו מת: ויברח אבשלום
ecce & ;vidit & ,suos oculos speculator puer eleuauit &
[o]וישא הנער הצפה את־עינו [p]וירא והנה
.montis latere ex eum † post via de euntes ‖ multus populus
עם־רב הלכים מדרך אחריו מצד ההר:
regis filij Ecce ;regem ad Ionadab Dixitque
35 ויאמר יונדב אל־המלך הנה בני־המלך
.fuit sic ,tui serui verbum iuxta :veniunt
[q]באו כדבר עבדך כן היה:
regis filij ecce & ,loqui eum consummare circa ‖ fuit Et
36 [r]ויהי [s]ככלתו לדבר והנה בני־המלך
etiam & :fleuerunt & ,suam vocem leuauerunt & venerunt
באו וישאו קולם [t]ויבכו וגם־
.valde magno fletu fleuerunt eius serui omnes & ,rex
המלך וכל־עבדיו בכו בכי גדול מאד:
filium Thalmai ad abiit & ,fugit Absalom Et
37 ואבשלום ברח [u]וילך אל־תלמי בן־
omnibus suum filium super † luxit & ,Ghesur regem Hammichud
עמיחור מלך גשור ויתאבל על־בנו כל־
fuit & :Ghesur ‡ abiit & ,fugit Absalom Et .diebus
38 [x]הימים: ואבשלום ברח וילך גשור ויהי־
regis Dauid * cessauit † Et .annis tribus ibi
39 שם שלש שנים: [y]ותכל דוד המלך
super fuerat consolatus quia ;Absalom ad ‖ egredi
[z]לצאת אל־אבשלום כי־נחם על־
.esset mortuus quòd Amnon
אמנון כי־מת:

Marg.: [a] נכה; [b] מות [c] ירא ‡ filij fortes.; [d] עשה; [e] קום quisque; [f] נוס ‡ existentibus * fama; [g] יתר; assistebant [h] יצב [i] ענה; [k] מות ‖ tantùm † quoniam in ore ‡ qua oppressit; [l] שומה קׄ * super; [l] היה [m] שום; [n] מות כתוב ולא קרי; עיניו קׄ; [o] נשא; [p] ראה ‖ veniebat † montem; [q] בוא ‖ cùm compleuisset; [r] היה [s] כלה; [t] בכה; [u] הלך † Dauid; עמיהוד קׄ ‡ in; [x] יום ‡ desiderauit anima * ira; [y] כלה ‖ propter; [z] יצא

CAP. XIIII. יד

regis cor quòd ,Serujah filius Ioab cognouit Et
1 [a]וידע יואב בן־צרויה כי־לב המלך
cepit ‖ & ;Tecohah in Ioab misit Et .Absalom super *
2 על־אבשלום: וישלח יואב תקועה [b]ויקח
luctum ferte Præ eam ad dixit & ,sapientem mulierem inde
משם אשה חכמה ויאמר אליה התאבלי־
te vngas ne & ,luctus ‡ vestimentis nunc † te indue & ,nunc ‖
נא ולבשי־נא בגדי־אבל ואל־תסוכי
lugens multis diebus iam mulier veluti sis & ,oleo
שמן [a]והיית כאשה זה ימים [b]רבים מתאבלת
loqueris & ,regem ad ingredieris Et .mortuum super
3 על־מת: ובאת אל־המלך ודברת
verba Ioab posuit & :hoc verbum iuxta eum ad
אליו כדבר הזה [c]וישם יואב את־הדברים
,regem ad Tecohitis mulier dixit Et .eius ore in
4 בפיה: ותאמר האשה התקעית אל־המלך
:dixit & ,se incuruauit & ,terram in suas facies super cecidit &
[d]ותפל על־אפיה ארצה ותשתחו ותאמר
?tibi * Quid :rex ei dixit Et .rex Serua
5 [e]הושיעה המלך: ויאמר־לה המלך מה־לך
.meus vir est mortuus & ,ego ‖ vidua mulier Profectò :dixit &
ותאמר אבל אשה־אלמנה אני [f]וימת אישי:
ipsi ambo sunt rixati & .filij duo † tuæ ancillæ Et
6 ולשפחתך [g]שני בנים [h]וינצו שניהם
vnus eum percussit & :eos inter eruens ‡ non & ,agro in
בשדה ואין [i]מציל ביניהם [k]ויכו האחד
surrexit ecce Et .eum occidit & vnum ‡
7 את־האחד [l]וימת אתו: והנה [m]קמה
Da :dixerunt & ,tuam ancillam super * familia tota
כל־המשפחה על־שפחתך ויאמרו [n]תני את־
,sui fratris anima in ‖ eum interficiamus & ,sui fratris percussorem
[o]מכה אחיו ונמתהו בנפש אחיו
extinguent & :hæredem etiam disperdamus & ;occidit quem
אשר הרג ונשמידה גם את־היורש [p]וכבו
meo viro ponere non ad † ,est relicta quæ ,meam prunam
את־גחלתי אשר נשארה לבלתי [q]שום־לאישי
.terræ facies ‡ super residuum & ,nomen
שם ושארית על־[r]פני האדמה:
;tuam domum in Vade :mulierem ad rex dixit Et
8 ויאמר המלך אל־האשה [s]לכי לביתך
mulier Dixitque .te super ‡ iubebo ego &
9 ואני אצוה עליך: ותאמר האשה
rex mi domine me Super :regem ad Tecohitis
התקועית אל־המלך עלי אדני המלך
eius thronus & rex & :mei patris domum super & ,peruersitas *
[t]העון ועל־בית אבי והמלך וכסאו
te ad † Loquentem :rex Dixítque .innocens ‖
10 [u]נקי: ויאמר המלך המדבר אליך
.te in tangere ‡ vltra addet non & ;me ad eum adduc &
[x]והבאתו אלי ולא־יסיף עוד [y]לגעת בך:
,sui Dei Domini rex nunc ‡ Recordetur :dixit Et
11 ותאמר יזכר־נא המלך את־יהוה אלהיך
non & ,corrumpendum ‖ ad sanguinis redemptorem multiplicando à *
מהרבית גאל הדם לשחת ולא
si ,Dominus Viuit :dixit & .meum filium disperdant
ישמידו את־בני ויאמר [z]חי־יהוה אם־
.terram in tui filij crine ‖ de ceciderit
[a]יפל משערת בנך ארצה:
ad tua ancilla nunc ‡ Loquatur :mulier Dixitque
12 ותאמר האשה תדבר־נא שפחתך אל־
.Loquere :dixitque .verbum regem meum dominum
אדני המלך דבר ויאמר דברי:
super hoc sicut * cogitasti quid ad ‡ Et :mulier ait Et
13 ותאמר האשה ולמה חשבתה כזאת על־
hoc verbum rex loquendo à * & ?Dei populum
עם אלהים ומדבר המלך הדבר הזה
.suum expulsum rex reducere non pro ‖ delinquens tanquam
כאשם לבלתי השיב המלך את־נדחו:
Quia moriendo morimur ,& veluti aquæ † effusa in terram
14 כי־מות נמות וכמים הנגרים ארצה
quæ non ‡ colligentur : & non ‡ tollet Deus :animam
אשר לא יאספו ולא־[b]ישא אלהים נפש
* & cogitabit cogitationes, vt non expellat à se expulsum.
וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח:
Et nunc quòd venerim ‖ ad loquendum ad regem
15 ועתה אשר־[c]באתי לדבר אל־המלך
meum dominum verbum hoc, * quia terruerunt me populus.
אדני את־הדבר הזה כי [d]יראני העם
& dixit ancilla tua: Loquar nunc ad regem: forsitan
ותאמר שפחתך אדברה־נא אל־המלך אולי

Marg.: [a] היה [b] רבב; [c] שום; faciem suam [d] נפל * eu; [e] ישע ‖ sum,; [f] מות † erant; [g] שנה [h] נצה ‡ erat qui erueret; [i] נצל [k] נכה * alterum; [l] מות [m] קום * contra; [n] נתן ‖ propter animam; [o] נכה; [p] כבה † vt non ponā; [q] שום; שים קׄ ‡ faciem; [r] פנה [s] ילך ‡ pro te.; * sit pœna iniquitatis, [t] עוה ‖ sit † contra; [u] נקה ‡ vt tangat; [x] בוא [y] נגע ‡ obsecro; * ne multiplicare faciat propinquum ‖ perdendum,; מהרבת קׄ † capillo; [z] חיה [a] נפל ‡ obsecro; ‡ quare * simile contra * ne loquatur; ‖ vt nō reducat; † quæ defluūt ‡ congregātur ‡ accipiet; [b] נשא * sed; ‖ vt loquerer; [c] בוא * causa est,; [d] ירא

audiet Quia .suæ ancillæ verbum rex faciet

16 כי ישמע : יעשה המלך את־דבר אמתו

perdere $ viri *vola* * de suam ancillam *eruendum ad* rex

המלך [a] להציל את־אמתו [b] מכף האיש להשמיד

.Dei hæreditate de pariter meum filium & ,me

אתי ואת־בני יחד מנחלת אלהים :

mei domini verbum *nunc* ‡ Sit :tua ancilla dixit Et

17 ותאמר שפחתך יהיה־נא דבר־אדני

meus dominus * sic ,Dei angelus sicut quia :requiē ad regis

המלך למנחה כי כמלאך האלהים כן אדני

tuus Deus Dominus & :malum & bonum *audiendum ad* ,rex

המלך לשמע הטוב [c] והרע ויהוה אלהיך

:mulierem ad dixit & ,rex respondit Et .tecum sit

18 יהי עמך : [d] ויען המלך ויאמר אל־האשה

interrogans | ego quod verbum me à abscondas *nunc* † Ne

אל־נא תכחדי ממני דבר אשר אנכי שאל

.rex meus dominus *nunc* * Loquatur :mulier dixitque .te

אתך ותאמר האשה ידבר־נא אדני המלך :

? *hoc omni in* ‡ tecum Ioab *manus* $ Num :rex Dixitque

19 ויאמר המלך היד יואב אתך בכל־זאת

mi domine tuæ animæ *Vita* * :dixit & ,mulier respondit &

ותען האשה ותאמר [e] חי נפשך אדני

omnibus ab *sinistrandum ad &* ,*dextrandum ad* vir *si* † ,rex

המלך אם־[f] אש [g] להמין ולהשמיל מכל

Ioab tuus seruus | quia ;rex meus dominus est locutus quæ

אשר־דבר אדני המלך כי־עבדך יואב

tuæ ancillæ ore in posuit ipse & ,mihi præcepit ipse

הוא [h] צוני והוא שם בפי שפחתך את

vertere *Propter* * .hæc verba omnia

20 כל־הדברים האלה : לבעבור סבב את־

.hoc verbum Ioab tuus seruus fecit ,verbi *facies*

[i] פני הדבר עשה עבדך יואב את־הדבר הזה

angeli sapientiam secundum $ sapiens meus dominus &

ואדני חכם כחכמת מלאך

.terra in * quæ omnia *sciendum ad* ‡ .Dei

האלהים [k] לדעת את־כל־אשר בארץ :

feci nunc Ecce :Ioab ad rex dixit Et

21 ויאמר המלך אל־יואב הנה־נא [l] עשיתי

puerum reduc ,Vade & :hoc verbum

את־הדבר הזה ולך [m] השב את־הנער את־

,terram in *suas facies ad* | Ioab *cecidit* † Et .Absalom

22 אבשלום : [n] ויפל יואב אל־פניו ארצה

:Ioab dixitque .regi benedixit & ,se incuruauit &

[o] וישתחו ויברך את־המלך ויאמר יואב

tuis oculis in gratiam inueni quia ,tuus seruus cognouit Hodie

היום ידע עבדך כי־מצאתי [p] חן בעיניך

verbum rex fecit quia ;rex mi domine

אדני המלך אשר־עשה המלך את־דבר

adduxit & ;Ghesur in abiit & ,Ioab surrexit Et .*sui* * serui

23 עבדו : [q] ויקם יואב וילך גשורה [r] ויבא

.Ierusalaim *in* Absalom

את־אבשלום ירושלם :

meas facies & ,suam domum ad Reuertatur :rex Dixitque

24 ויאמר המלך [s] יסב אל־ביתו [t] ופני

,suam domum ad Absalom est reuersus & .videat non

לא יראה ויסב אבשלום אל־ביתו

non Absalom sicut Et .vidit non regis *facies* &

25 ופני המלך לא ראה : וכאבשלום לא־

:*valde laudandum ad* ,Israel vniuerso in pulcher vir erat

היה איש־יפה בכל־ישראל להלל מאד

eo in erat non eius verticem ad vsque & ,eius pedis *vola à*

[u] מכף רגלו ועד קדקדו לא־היה בו

fine à erat &) ,suum caput *eum tondendo in* Et .macula

26 מום : ובגלחו את־ראשו והיה [u] מקץ

eum super ‡ erat graue quia ,tondebat quo *dies ad dierum* $

ימים לימים אשר יגלח כי־כבד עליו

ducentis sui capitis *erinem* * ponderabat & (;*illud* tondebat &

וגלחו ושקל את־שער ראשו [x] מאתים

Absalom sunt nati Et .*regis* *lapide* † in seclis

27 שקלים באבן המלך : [y] ויולדו לאבשלום

ipsa ;Thamar eius nomen & ,vna filia & ,filij tres

שלושה בנים [z] ובת אחת ושמה תמר היא

Margin (right column): vt liberet. * manu. $ volentis. [a] נצל [b] כפף. ‡ obsecro. * est. vt audiat quod est. [c] רוע. [d] ענה. † quæso | interrogo. * obsecro. $ consilium. ‡ est in omnibus his? * Per vitam. [e] חיה. † non est qui possit declinare ad dexteram, vel ad sinistram. [f] איש [g] ימן. ב חסר. [h] צוה. * Vt verterem faciem. [i] פנה. $ est. ‡ vt cognoscat. * sunt. [k] ידע. [l] עשה. עשיתי ק. [m] שוב. † prostrauit se. | super faciem suam. [n] נפל [o] שחה. [p] חנן. * tui. עבדך ק. [q] קום [r] בוא. faciem meam. [s] סבב [t] פנה. faciem. qui ita valde splenderet: à planta. [u] כפף. quando tondebat. [u] קצץ. $ anni ad annū. ‡ ei. * capillos. [x] מאה. † pondere regio. [y] ילד. [z] בנה.

erat mulier pulchra aspectu. Mansitque Absalom

28 היתה אשה יפת מראה : [a] וישב אבשלום

in Ierusalaim duobus annis dierum, & *facies* regis non

בירושלם [b] שנתים ימים ופני המלך לא

vidit. Et misit Absalom ad Ioab, *ad mittendum*

29 ראה : וישלח אבשלום אל־יואב לשלח

eum ad regem: & noluit venire ad eum. & misit

אתו אל־המלך ולא אבה לבוא אליו וישלח

adhuc secundò, & noluit venire.

עוד שנית ולא אבה לבוא :

Dixitque ad seruos suos: Videte *partem* Ioab

30 ויאמר אל־עבדיו [c] ראו חלקת יואב

ad manum meam, & ei ibi † hordea: ite, & | *incendite eam*

אל־ידי ולו־שם שערים [d] לכו [e] והוציתיה

in igni: & succenderunt serui Absalom * *partem*

באש ויציתו עבדי אבשלום את־החלקה

in igne. Surrexítque Ioab, & venit ad Absalom

31 באש : [f] ויקם יואב [g] ויבא אל־אבשלום

in domum. dixítque ad eum: Vt quid succenderunt serui tui

הביתה ויאמר אליו למה הציתו עבדיך

$ *partem* quæ ‡ mihi, *in* igni?

את־החלקה אשר־לי באש :

Dixítque Absalom ad Ioab: Ecce misi

32 ויאמר אבשלום אל־יואב הנה שלחתי

ad te, dicendo: Veni huc, & mittam te ad

אליך לאמר בא הנה ואשלחה אתך אל־

regem; * *ad dicendum*: *Ad* quid veni de Ghesur? † *bonum* mihi

המלך לאמר למה באתי מגשור טוב לי

adhuc | *ego* ibi: & nunc videam * *facies* regis: & si

עוד אני־שם ועתה אראה פני המלך ואם־

est in me $ *peruersitas*, & interficere faciat me. Et venit

33 יש־בי עון והמתני : [h] ויבא

Ioab ad regem, & indicauit ei, & vocauit ad Absalom,

יואב אל־המלך ויגד־לו ויקרא אל־אבשלום

& venit ad regem; & incuruauit se ei super *vultus suos*

ויבא אל־המלך [i] וישתחו לו על־אפיו

ad terram ad *facies regis*; & osculatus est rex Absalom.

ארצה לפני המלך [k] וישק המלך לאבשלום :

CAP. XV. טו

Et fuit à post hæc, & fecit sibi Absalom *currum*

1 ויהי מאחרי כן [l] ויעש לו אבשלום מרכבה

& equos, & quinquaginta viros currentes ‡ *ad facies eius*.

[m] וססים וחמשים איש [n] רצים לפניו :

Et consurgebat manè Absalom, & stabat * *super manum*

2 והשכים אבשלום ועמד על־יד

viæ portæ. & erat, omnem virum, cui esset

דרך השער [o] ויהי כל־האיש אשר־יהיה־

† ei *lis ad veniendum* ad regem | *ad iudicium*, & vocabat

לו [p] ריב לבוא אל־המלך למשפט ויקרא

Absalom *ad* eum, & dicebat: Ex qua ciuitate * tu?

אבשלום אליו ויאמר אי־מזה עיר אתה

& dicebat: ex vna tribuum Israel † tuus seruus.

ויאמר מאחד שבטי־ישראל עבדך :

Dicebátque ad eum Absalom: Vide, sermones tui

3 ויאמר אליו אבשלום ראה דבריך

$ boni, & recti; & ‡ *audiens* non * tibi à rege.

טובים ונכחים ושמע אין־לך מאת המלך :

Dicebátque Absalom: Quis ponat me iudicem in terra,

4 ויאמר אבשלום מי־[q] ישמני שפט בארץ

& † *super* me veniat omnis vir cui sit | *ei lis*,

ועלי יבא כל־איש אשר־יהיה־לו ריב־

& iudicium, & * *iustificabo eum*? Et erat, $ *in appropinquando*

5 ומשפט והצדקתיו : והיה בקרב־

virum, *ad incuruandum se* ei, & ‡ *mittebat* manum suam,

איש להשתחות לו ושלח את־ידו

& apprehendebat eum, & * *dabat osculum ei*.

והחזיק לו ונשק־לו :

Et faciebat Absalom † *iuxta verbum hoc* vniuerso Israel,

6 [r] ויעש אבשלום כדבר הזה לכל־ישראל

qui veniebant | *ad iudicium* ad regem: & furabatur

אשר־יבאו למשפט אל־המלך ויגנב

Margin (left column): [a] ישב. faciem. [b] שנה. vt mitteret. possessionem. [c] ראה. * iuxta locum meum. † sunt. | comburite ipsa. [d] ילך [e] יצת. והציתיה ק. * possessionem. [f] קום [g] בוא. $ possessionem. ‡ est. * vt dicas: Vt † melius erat. | quòd essem. * faciem. $ iniquitas. [h] בוא. faciem suam. [i] שחה. coram rege: [k] נשק. currus. ‡ ante se. [m] סוס [n] רוץ. * iuxta locum. [o] היה. † causa vt veniret. | pro iudicio; [p] רוב. * es. † est. $ sunt. ‡ qui te audiat. * est. [q] שום. † ad | causa, * iustitiam faciam ei? $ cùm appropinquabat quispiam, & incuruabat. ‡ extendebat. * osculabatur eum. † pro pacto. [r] עשה. | pro iudicio.

vado quò vado.

,reuertere *vadens ego quo super vadens* ego & :eundum ad

לָלֶכֶת וַאֲנִי הוֹלֵךְ עַל אֲשֶׁר־אֲנִי הוֹלֵךְ שׁוּב

$ sit .veritas & ,misericordia $ tecum :tuos fratres reduc & ,

שׁוּב [a] וְהָשֵׁב אֶת־אַחֶיךָ עִמָּךְ חֶסֶד וֶאֱמֶת׃ [a]

Dominus Viuit :dixit & ,regi Itthai respondit Et

עָנָה [c] חַיָּה [b] וַיַּעַן אִתַּי אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמַר [c] חַי־יְהוָה [h] 21

|| nisi fuerit *quo* † loco in *quia* | rex meus dominus viuat &

† in quo fuerit וְחֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי אִם בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה־ כתיב

viuas ad si mortem ad si ‡ ,rex meus dominus *ibi*

שָׁם׀ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אִם־לְמָוֶת אִם־לְחַיִּים ולא קרי

† tam in morte quàm in vita. ad Dauid Dixitque .tuus seruus erit ibi quia

כִּי־שָׁם יִהְיֶה עַבְדֶּךָ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־ 22

$ Veni, omnes & ;Ghittæus Itthai transiuit & ,transi & ,*Vade* ‡ :Itthai

אִתַּי לֵךְ וַעֲבֹר וַיַּעֲבֹר אִתַּי הַגִּתִּי וְכָל־

*paruulus qui erat terra omnis Et .tecum *qua familia* * omnis & ,eius viri

טַפּוֹ [d] אֲנָשָׁיו וְכָל־הַטַּף [d] אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ וְכָל־הָאָרֶץ 23

|| flebar ‡ transibat, ‡ transibat per torrentem $ transibat contra faciem * ad

rex & *transeuntes* † populus omnis & ,magna voce *flentes* ||

בּוֹכִים קוֹל גָּדוֹל וְכָל־הָעָם עֹבְרִים וְהַמֶּלֶךְ

transeuntes $ populus omnis & ,Chidron *torrente in transiens* ‡

עֹבֵר בְּנַחַל קִדְרוֹן וְכָל־הָעָם עֹבְרִים

etiam ecce Et .desertum * viæ *facies super*

פְּנֵי [e] עַל־פְּנֵי־דֶרֶךְ [e] אֶת־הַמִּדְבָּר׃ וְהִנֵּה גַם־ 24

arcam portantes secum Leuitæ omnes & ,Sadoc

לְוִיִּם [f] צָדוֹק וְכָל־הַלְוִיִּם [f] אִתּוֹ נֹשְׂאִים אֶת־אֲרוֹן

:Dei arcam statuerunt & ,Dei fœderis

יַצַּק [g] בְּרִית הָאֱלֹהִים [g] וַיַּצִּקוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים

|| donec finiret omnis populus transire *populum omnem consummare ad vsque* ,Ebiathar ascendit Et

עֲלוֹת [h] וַיַּעַל אֶבְיָתָר עַד־תֹּם כָּל־הָעָם לַעֲבוֹר [h]

Reduc ,Sadoc ad rex Dixitque .ciuitate de

תָּמֶם מִן־הָעִיר׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצָדוֹק הָשֵׁב אֶת־ 25

oculis in gratiam inuenero si :vrbem in Dei arcam

חֵן [k] אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הָעִיר אִם־אֶמְצָא חֵן [k] בְּעֵינֵי

† ostēdet mihi ‡ taberaculū .eius *domicilium* ‡ & ,eam *me faciet videre* † & ,me reducet & ,Domini

יְהוָה וֶהֱשִׁבַנִי וְהִרְאַנִי אֹתוֹ וְאֶת־נָוֵהוּ׃ נָוֶה [l]

;ego ecce ,te in complacui Non :dixerit sic si Et

וְאִם כֹּה יֹאמַר לֹא חָפַצְתִּי בָּךְ הִנְנִי 26

$ est .suis oculis in $ bonum quod *sicut* mihi faciat

יַעֲשֶׂה־לִּי כַּאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו׃

Videns Nonne :sacerdotem Sadoc ad rex Dixitque

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־צָדוֹק הַכֹּהֵן הֲרוֹאֶה 27

|| es? .tuus filius Achimahas & :pace in ciuitatem in reuertere *tu* ||

אַתָּה שֻׁבָה הָעִיר בְּשָׁלוֹם וַאֲחִימַעַץ בִּנְךָ

† sint .vobiscum † vestri filij duo Ebiathar filius Ionathan &

בְּנֵי [m] וִיהוֹנָתָן בֶּן־אֶבְיָתָר שְׁנֵי־בְנֵיכֶם אִתְּכֶם׃

‡ moror ‡ campestribus ,deserti *transitibus* ‡ in *morans* ‡ ego Videte

רְאוּ אָנֹכִי [n] מִתְמַהְמֵהַּ בְּעַבְרוֹת הַמִּדְבָּר 28

בערבות ק .mihi *nunciandum ad ,vobiscum* à verbum *venire vsque* *

עַד־בּוֹא דָבָר מֵעִמָּכֶם לְהַגִּיד [p] לִי׃

Dei arcam Ebiathar & ,Sadoc reduxit Et

רָאה [n] וַיָּשֶׁב [q] צָדוֹק וְאֶבְיָתָר אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים 29

מהמה [o] *ascensu in ascendens* || Dauid Et .ibi manserunt & ,Ierusalaim in

* donec veniat ‡ vobis, vt annuncietis

יְרוּשָׁלָם וַיֵּשְׁבוּ [r] שָׁם׃ וְדָוִד עֹלֶה בְמַעֲלֵה 30

ipse ‡ & ,† opertum ei caput & ;flens & ,ascendens ,oliuarum

הַזֵּיתִים עֹלֶה׀ וּבוֹכֶה וְרֹאשׁ לוֹ חָפוּי וְהוּא

נגד [p] שׁוּב [q] operuerunt ,secum † qui populus omnis & :discalceatus *vadens*

$ ascendebat per ascensum † erat ‡ incedebat

הֹלֵךְ יָחֵף וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ חָפוּ

.flendo & ,ascendendo ascendebant & ,suum caput *vir* $

אִישׁ רֹאשׁוֹ וְעָלוּ עָלֹה וּבָכֹה׃

יָשַׁב [r] חָצָה *colligatoribus* ‡ in † Achitophel :dicendo ,*indicauit* || Dauid Et

* vnusquisque ‡ nunciauit quispiam † est ‡ coniurationibus $ obsecro

וְדָוִד הִגִּיד לֵאמֹר אֲחִיתֹפֶל בַּקֹּשְׁרִים 31

consilium *nunc* $ Infatua :Dauid dixitque Absalom cum

עִם־אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר דָּוִד סַכֶּל־נָא אֶת־עֲצַת [t]

ad vsque venit Dauid ,fuit Et .Domine Achitophel

יַעַץ [t] אֲחִיתֹפֶל יְהוָה׃ וַיְהִי דָוִד בָּא עַד־ 32

הֹוֶה [u] ecce & ,Deo ibi se incuruaret vt *caput* *

* verticem, הָרֹאשׁ אֲשֶׁר־יִשְׁתַּחֲוֶה שָׁם לֵאלֹהִים וְהִנֵּה

שָׁחָה [x] *humus* || & ,sua tunica scissus Archites Chusai eius occursum in

‡ terra לִקְרָאתוֹ חוּשַׁי הָאַרְכִּי קָרוּעַ כֻּתָּנְתּוֹ וַאֲדָמָה

transieris Si :Dauid ei Dixitque .suum caput super

עַל־רֹאשׁוֹ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אִם עָבַרְתָּ

mihi oneri. *onus in me super* eris & ,mecum 33

נָשָׂא [y] אִתִּי וְהָיִיתָ עָלַי [y] לְמַשָּׂא׃

,fuit Et .Israel virorum cor Absalom

אַבְשָׁלוֹם אֶת־לֵב אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי 7

‡ in :regem ad Absalom dixit & ,annorū quadraginta fine ‡ $

קֵץ [a] מִקֵּץ [a] אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־הַמֶּלֶךְ

‡ obsecro voui quod ,meum votum reddam & ,*nunc* ‡ ibo

יָלַךְ [b] אֵלְכָה [b] נָּא וַאֲשַׁלֵּם אֶת־נִדְרִי אֲשֶׁר־נָדַרְתִּי

tuus seruus vouit votum Quia .Chebron in Domino

לַיהוָה בְּחֶבְרוֹן׃ כִּי־נֵדֶר נָדַר עַבְדְּךָ 8

$ cùm manerem reducendo Si :dicendo ,Aram in Chesur in *me manendo in* $

יָשַׁב [d] שׁוּב [e] בְּשִׁבְתִּי [c] בִגְשׁוּר בַּאֲרָם לֵאמֹר אִם־יָשׁוֹב [d]

.Domino seruiam *&* ,Ierusalaim in Dominus me reduxerit

וישוב. ק יְשִׁיבֵנִי יְהוָה יְרוּשָׁלַםִ וְעָבַדְתִּי אֶת־יְהוָה׃

abiit & ,surrexit & ,pace in Vade :rex ei Dixitque

קוּם [e] יָלַךְ [f] וַיֹּאמֶר־לוֹ הַמֶּלֶךְ לֵךְ בְּשָׁלוֹם [e] וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ [f] 9

* exploratores *vestigatores* * Absalom misit Et .Chebron in

חֶבְרוֹנָה׃ וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם מְרַגְּלִים 10

|| Cùm audieritis sonitum *vocem vos audire Circa* || :dicendo ,Israel tribus vniuersas in

בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כְּשָׁמְעֲכֶם אֶת־קוֹל

† dicite: ,Chebron in Absalom Regnauit *:diceris &* † ,buccinæ

הַשֹּׁפָר וַאֲמַרְתֶּם מָלַךְ אַבְשָׁלוֹם בְּחֶבְרוֹן׃

viri ducenti iuerunt Absalom cum Et

מָאתַיִם [g] וְאֶת־אַבְשָׁלוֹם הָלְכוּ [g] מָאתַיִם אִישׁ 11

‡ ibant $ simplitate nec ;sua *perfectione* $ in *euntes* ‡ & ,inuitati ,Ierusalaim de

תֹּם [h] מִירוּשָׁלַםִ קְרֻאִים וְהֹלְכִים [h] לְתֻמָּם וְלֹא

* quicquam ad Absalom Misitque ,*verbum omne* * sciebant

יָדְעוּ כָּל־דָּבָר׃ וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם אֶת־ 12

sua ciuitate de Dauid consiliarium Ghilonitam Achitophel

אֲחִיתֹפֶל הַגִּילֹנִי יוֹעֵץ דָּוִד מֵעִירוֹ

$ dum immolaret * coniuratio || ibat,& augebatur

,valida *colligatio* * fuit & :victimas *ipsum immolando in* $,Ghiloh de

מִגִּלֹה בְּזָבְחוֹ אֶת־הַזְּבָחִים וַיְהִי הַקֶּשֶׁר אַמִּץ

.Absalom cum *se multiplicans &* ,*vadens* | populus &

רַבָּב [i] וְהָעָם הוֹלֵךְ [i] וָרָב אֶת־אַבְשָׁלוֹם׃

† nuncius cor Fuit :dicendo Dauid ad *indicator* † venit Et

נָגַד [k] וַיָּבֹא הַמַּגִּיד [k] אֶל־דָּוִד לֵאמֹר הָיָה לֶב־ 13

Dauid Dixitque .Absalom post Israel viri

† erant אִישׁ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד 14

,Surgite ,Ierusalaim in secum † qui ,suis seruis omnibus

לְכָל־עֲבָדָיו אֲשֶׁר־אִתּוֹ בִירוּשָׁלַםִ קוּמוּ

facie *faciebus* à euasio nobis erit non quia ;fugiamus &

וְנִבְרָחָה כִּי לֹא־תִהְיֶה־לָּנוּ פְלֵיטָה מִפְּנֵי

,nos apprehēdat &,acceleret fortè ne ,ire festinate ;Absalom

נָשַׂג [l] אַבְשָׁלוֹם מַהֲרוּ לָלֶכֶת פֶּן־יְמַהֵר וְהִשִּׂגֻנוּ [l]

‡ acie *os ad* || ciuitatem percutiat & ,malum nos super impellat &

נָדַח [m] נָכָה [m] וְהִדִּיחַ עָלֵינוּ אֶת־הָרָעָה וְהִכָּה הָעִיר לְפִי־

:regem ad regis serui Dixeruntque .gladij

חָרֶב׃ וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ 15

ecce ,rex meus dominus elegerit quod omne Secundum

familia כְּכֹל אֲשֶׁר־יִבְחַר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הִנֵּה

eius *domus* omnis & ,rex est egressus Et ,tui serui

עֲבָדֶיךָ׃ וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וְכָל־בֵּיתוֹ 16

mulieres decem rex reliquit & :suis pedibus *in*

בְּרַגְלָיו וַיַּעֲזֹב הַמֶּלֶךְ אֵת עֶשֶׂר נָשִׁים

concubinas, vt custodirēt .domum *custodiendum ad* ,*pellices*

פִּלַגְשִׁים לִשְׁמֹר הַבָּיִת׃

:suis pedibus *in* populus omnis & ,rex est egressus Et

יָצָא [n] וַיֵּצֵא [n] הַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם בְּרַגְלָיו 17

* in loco longinquo. eius serui vniuersi Et .*elongationis domi* * steterunt &

וַיַּעַמְדוּ בֵּית הַמֶּרְחָק׃ וְכָל־עֲבָדָיו 18

|| ambulantes iuxta omnes & ,Cherethi omnes & ,eius *manum super transeuntes* ||

עֹבְרִים עַל־יָדוֹ וְכָל־הַכְּרֵתִי וְכָל־

qui viri sexcenti Ghittæi omnes & , Pelethi

פְּלֵא [n] הַפְּלֵתִי [n] וְכָל־הַגִּתִּים שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר־

‡ transibant ante faciem .regis *facies super transeuntes* ‡ ,Gath de suo pede in venerant

בּוֹא [o] בָאוּ [o] בְרַגְלוֹ מִגַּת עֹבְרִים עַל־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃

‡ venis *ibis* ‡ quid Vt :Ghittæum Itthai ad rex Dixitque

יָשַׁב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אִתַּי הַגִּתִּי לָמָּה תֵלֵךְ 19

‡ es,* vagus es † fuit. quia ,*rege* cum mane & ,reuertere ?nobiscum tu etiam

גַּם־אַתָּה אִתָּנוּ שׁוּב [p] וְשֵׁב עִם־הַמֶּלֶךְ כִּי־

אניעך ק ,tuum locum ad *tu migrans* * etiam & ,*tu* ‡ alienigena

נָכְרִי אַתָּה וְגַם־גֹּלֶה אַתָּה לִמְקוֹמֶךָ׃

nobiscum te faciam mouere hodie & ,† tuum venire Heri

נוּעַ [r] בּוֹא [q] תְּמוֹל׀ [q] בּוֹאֶךָ וְהַיּוֹם [r] אֲנִיעֲךָ עִמָּנוּ 20

tuus Seruus :Abſalom ad dixeris & ,reuertaris ciuitatem in ſi Et

34 ואם העיר תשוב ואמרת לאבשלום עבדך

nunc & ,tunc ex ego & * tui patris ſeruus ero ‖ ,rex ego †

אני המלך אהיה עבד אביך ואני מאז ועתה

.Achitophel conſilium mihi infringes ‡ & ; tuus ſeruus ego & $

ואני עבדך [a] והפרתה לי את עצת אחיתפל:

?ſacerdotes Ebiathar & ,Sadoc ibi * tecum non an Et

35 והלוא עמך שם צדוק ואביתר הכהנים

,regis domo de audieris quòd ,verbum omne ,erit &

והיה כל־הדבר אשר תשמע מבית המלך

† ibi Ecce .ſacerdotibus Ebiathar & ,Sadoc indicabis

36 [b] תגיד לצדוק ולאביתר הכהנים: הנה־שם

Ionathan & ,Sadoc ipſi Achimahas ,eorum filij duo eis cum

עמם שני בניהם אחימעץ לצדוק ויהונתן

verbum omne me ad eorum manu in ‖ mittetis & :Ebiathar ipſi

לאביתר ושלחתם בידם אלי כל־דבר

Dauid amicus Chuſai venit Et ,audieritis quod

37 אשר תשמעו: ויבא חושי רעה דוד

.Ieruſalaim eſt egreſſus Abſalom & :ciuitatem in

העיר ואבשלום יבוא ירושלם:

† ſum ‖ fui * ex eo tempore, $ ero ‡ diſſipabis [a] פור * eſt † ſunt [b] נגד ‖ per manum

CAP. XVI. יו

puer Siba ecce & ;capite de paululum tranſierat Dauid Et

1 ודוד עבר מעט מהראש והנה ציבא נער

,ſtratorum aſinorum iugum & ,eius occurſum in Mephiboſeth

מפיבשת לקראתו וצמד חמרים חבשים

,ſicci botri $ centum & ,panes ducenti * eos ſuper &

ועליהם [c] מאתים לחם ומאה צמוקים

rex Dixítque .vini vter & ,fructus æſtiui ‡ centum &

ומאה קיץ ונבל יין: 2 ויאמר המלך

Aſini :Siba dixítque ?tibi hæc Quid :Siba ad

אל־ציבא מה־אלה לך ויאמר ציבא החמורים

comedendum ad ,æſtas † & ,panis & ,equitandum ad regis domui *

לבית־המלך לרכב ולהלחם והקיץ לאכל

.deſerto in laſſo bibendum ad ‖ ,vinum & ;pueris

הנערים והיין [d] לשתות היעף במדבר:

Siba dixit & ?tui domini filius * vbi Et :rex Dixítque

3 ויאמר המלך ואיה בן־אדניך ויאמר ציבא

Hodie :dixit quia ,Ieruſalaim in manens $ Ecce :regem ad

אל־המלך הנה יושב בירושלם כי אמר היום

.mei patris regnum Iſrael domus mihi reſtituent ‡

[e] ישיבו לי בית ישראל את ממלכות אבי:

† quæ omnia * tibi Ecce :Siba ad rex Dixítque

4 ויאמר המלך לצבא הנה לך כל אשר

gratiam inueniam ,me Incuruaui :Siba dixit Et .Mephiboſeth

למפיבשת ויאמר ציבא [f] השתחויתי אמצא־[g] חן

Dauid rex venit Et .rex mi domine tuis oculis in

5 בעיניך אדני המלך: [h] ובא המלך דוד

familia è egrediens vir inde ecce & :Bachurim ad vſque

עד־בחורים והנה משם איש יוצא ממשפחת

egrediens ,Ghera filius Simhi eius nomen & ,Saul domus

בית־שאול ושמו שמעי בן־גרא יצא

lapidibus in lapidabat Et .maledicens & ,egrediendo

6 יצוא ומקלל: ויסקל באבנים

,populus omnis & ;Dauid regis ſeruos omnes & ,Dauid

את־דוד ואת־כל־עבדי המלך דוד וכל־העם

.eius ſiniſtra & ,eius dextera à potentes omnes &

וכל־הגברים [i] מימינו ומשמאלו:

egredere ,Egredere :ei maledicendo in Simhi dicebat ſic Et

7 וכה־אמר שמעי בקללו [k] צא צא

.profectu ſine ‖ vir & ,ſanguinum vir

איש הדמים ואיש הבליעל:

domus ſanguines omnes $ Dominus te ſuper * Reddidit

8 [l] השיב עליך יהוה כל דמי בית־

Dominus dedítque .eo pro regnaſti quo Saul

שאול אשר מלכת תחתו [m] ויתן יהוה את־

,tuo malo in tu ‡ ecce Et :tui filij Abſalom manu in regnum

המלוכה ביד אבשלום [n] בנך והנך ברעתך

Abiſai Dixítque .tu * ſanguinis vir quoniam

9 כי איש דמים אתה: ויאמר אבישי

mortuus canis maledicet † quid Vt :regem ad Seruiah filius

בן־צרויה אל־המלך למה יקלל הכלב [o] המת

vertice — par — * erant $ ligaturę vuę paſſæ, [c] מאה ‡ maſſæ ficuum, * pro familia † ficus, vt comedant pueri, והלחם ק ‖ vt bibat qui laſſus fuerit [d] שתה * eſt! $ manet ‡ reſtituet [e] שוב † ſunt [f] שחה [g] חנן [h] בוא egrediebatur egrediebatur maledicebat [i] ימין dum malediceret [k] יצא ‖ impie. * tibi $ omnem ſanguinem [l] שוב תיו ק [m] נתן ‡ es [n] בנה * es † maledicit [o] מות

hic remouebo & ,obſecro Tranſeam ?regi meo domino

הזה את־אדני המלך אעברה־נא [a] ואסירה

mihi Quid :rex Dixítque .eius caput

10 את־ראשו: ויאמר המלך מה־לי

Dominus quia ‖ & ?maledicat quia ‖ ,Seruiah filij vobis &

ולכם בני צרויה כי יקלל וכי יהוה

feciſti Cur :dicet quis & ,Dauid Maledic :ei dixit

אמר לו קלל את־דוד ומי יאמר מדוע [b] עשיתה

:ſuos ſeruos omnes ad & ,Abiſai ad Dauid dixit Et ?ſic

11 כן: ויאמר דוד אל־אבישי ואל־כל־עבדיו

quærens ,meis viſceribus * de eſt egreſſus qui ,meus filius Ecce

הנה בני אשר־יצא [c] ממעי מבקש

Dimittite ‡ ?Iemini filius nunc quia etiam & $;meam animam

את־נפשי ואף כי־עתה בן־[d] הימיני [e] הנחו

.Dominus ei dixit quia ,maledicat & ,ei

לו ויקלל כי־אמר לו יהוה:

reddet & :meum oculum in * Dominus reſpiciet Forſitan

12 אולי יראה יהוה [f] בעוני [g] והשיב

.hac die eius maledictione pro bonum mihi Dominus

יהוה לי טובה תחת קללתו היום הזה:

vadens ‖ Simhi Et .via in † eius viri & ,Dauid ibat Et

13 [h] וילך דוד ואנשיו בדרך ושמעי הלך

lapidabat & ,maledicebat & * ,eũdo ,ei⁹ aduerſo ex ,montis coſta in

בצלע ההר לעמתו הלוך ויקלל ויסקל

.puluere in puluerabat & ,eius regione è lapidibus in

באבנים לעמתו ועפר בעפר:

;laſſi eo cum $ qui ,populus omnis & ,rex venit Et

14 ויבא המלך וכל־העם אשר־אתו עיפים

vir * populus omnis & ,Abſalom Et .ibi reſpirauit ‡ &

15 וינפש שם: ואבשלום וכל־העם איש

.eo cum Achitophel & ,Ieruſalaim in venerunt Iſrael

ישראל באו ירושלם ואחיתפל אתו:

Dauid ſocius Archites Chuſai venit quando ,fuit Et

16 [i] ויהי כאשר־בא חושי הארכי [k] רעה דוד

Viuat :Abſalom ad Chuſai dixit & .Abſalom ad

אל־אבשלום ויאמר חושי אל־אבשלום [l] יחי

ad Abſalom Dixítque .rex viuat ,rex

17 המלך יחי המלך: ויאמר אבשלום אל־

non quid Vt ?tuo ſocio cum ‖ tua miſericordia † iſta :Chuſai

חושי זה חסדך את־רעך למה לא־

:Abſalom ad Chuſai Dixítque ?tuo ſocio * cum iuiſti

18 הלכת את־רעך: ויאמר חושי אל־אבשלם

omnis ‡ & ,iſte populus & ,Dominus elegerit quem quia $,Non

לא כי אשר בחר יהוה והעם הזה וכל־

,ſecunda Et † .manebo eo cum & ,ero non * ;Iſrael vir

19 איש ישראל לא אהיה ואתו אשב: [m] והשנית

Quemadmodũ ?eius filij facies ad ‖ nonne ?ſeruiturus ſum ego cui

למי אני אעבד הלוא [n] לפני בנו כאשר

dixit Et .tuas facies ad $ ero ſic ,tui patris facies ad * ſeruiui

20 עבדתי לפני אביך כן אהיה לפניך: ויאמר

quid conſilium vobis Date :Achitophel ad Abſalom

אבשלום אל־אחיתפל [o] הבו לכם [p] עצה מה־

Ingredere :Abſalom ad Achitophel Dixítque .faciamus

21 נעשה: ויאמר אחיתפל אל־אבשלם בוא

:domum cuſtodiendum ad dimiſit quas ,tui patris pellices ‡ ad

אל־פלגשי אביך אשר [q] הניח לשמור הבית

,tuo patri te fœtidum reddideris * quòd ,Iſrael omnis audiet &

ושמע כל־ישראל כי־נבאשת את־אביך

.tecum † qui omnium manus roborabuntur &

וחזקו ידי כל־אשר אתך:

:tectum ſuper tentorium ‖ Abſalom ipſi extenderunt Et

22 [r] ויטו לאבשלום האהל על־הגג

oculis in ſui patris pellices * ad Abſalom eſt ingreſſus &

[ſ] ויבא אבשלום אל־פלגשי אביו לעיני

conſulebat quod Achitophel conſilium Et .Iſrael omnis

23 כל־ישראל: ועצת אחיתפל אשר יעץ

verbo in vir ‡ ,interrogaret quemadmodum ,$ illis diebus in

בימים ההם כאשר ישאל־ בדבר

,Dauidi etiam ,Achitophel conſilium omne * Sic .Dei

האלהים כן כל־עצת אחיתפל גם־לדוד

.Abſalom ipſi etiam

גם־לאבשלום:

[a] סור ‖ ſi ‖ ſi כה כי ק ק [b] עשה * vtero meo, quærit [c] מעה $ quanto magis ‡ Sinite illum. [d] ימין [e] ינח * ad afflictionem meam, בעיני ק [f] עין [g] שוב † per viam. ‖ ibat per latus [h] ילך * maledicẽdo & lapides mittebat contra ipſum, & iactabat puluerem. $ erat ‡ requieuit * virorum amicus [i] היה [k] רעת [l] חיה † eſt ‖ ad amicum tuum? * amico $ ſed eius ero ‡ omnes viri * illius † item לו ק [m] שנה ‖ coram filio [n] פנה * coram patre tuo $ coram te. [o] יהב [p] יעץ ‡ concubinas [q] ינח * abominationem feceris in patrem tuum, † ſunt ‖ tabernaculum [r] נטה * concubinas [ſ] בוא $ erat ‡ quiſpiam verbum איש קרי ולא כתיב * erat

CAP. XVII. יז

nunc Eligam :Absalom ad Achitophel dixit Et
1 וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל־אַבְשָׁלֹם אֶבְחֲרָה נָּא
persequar & ,consurgam & ,virum mille duodecim
[a] שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ וְאָקוּמָה וְאֶרְדְּפָה
ipse † & ;eum super veniam Et .nocte Dauid post
2 אַחֲרֵי־דָוִד הַלָּיְלָה: וְאָבוֹא עָלָיו וְהוּא
fugiet & :eum terrebo & ;manibus remissus ‡ & ,laborans
יָגֵעַ וּרְפֵה יָדַיִם וְהַחֲרַדְתִּי אֹתוֹ [b] וְנָס
regem percutiam & ;secum † qui populus omnis
כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ [c] וְהִכֵּיתִי אֶת־הַמֶּלֶךְ
,te ad populum omnem reducam Et .eum solum ad
3 לְבַדּוֹ: [d] וְאָשִׁיבָה כָל־הָעָם אֵלֶיךָ
omnis :quaeris ‡ tu quem ,virum omnem redire secundum
כְּשׁוּב הַכֹּל הָאִישׁ אֲשֶׁר־אַתָּה מְבַקֵּשׁ כָּל־
oculis in verbum fuit rectum Et .pax* erit populus
4 הָעָם יִהְיֶה שָׁלוֹם: וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי
.Israel seniorum omnium oculis in & ,Absalom
אַבְשָׁלֹם וּבְעֵינֵי כָּל־[e] זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
Chusai ad etiam obsecro Voca .Absalom Dixitque
5 וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם קְרָא נָא גַּם לְחוּשַׁי
.ipse etiam suo ore in quid audiemus & ,Architam
הָאַרְכִּי וְנִשְׁמְעָה מַה־בְּפִיו גַּם־הוּא:
Absalom dixit & ,Absalom ad Chusai venit Et
6 וַיָּבֹא חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם
:Achitophel est locutus hoc verbum Secundum :dicendo,eum ad
אֵלָיו לֵאמֹר כַּדָּבָר הַזֶּה דִּבֶּר אֲחִיתֹפֶל
loquere tu ?non an ,eius verbum faciemus nunquid
הֲנַעֲשֶׂה אֶת־דְּבָרוֹ אִם־אַיִן אַתָּה דַבֵּר:
bonum ‡ Non :Absalom ad Chusai Dixitque
7 וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם לֹא־טוֹבָה
.hac vice in Achitophel consuluit quod ,consilium
[f] הָעֵצָה אֲשֶׁר־יָעַץ אֲחִיתֹפֶל בַּפַּעַם הַזֹּאת:
& ,tuum patrem nosti Tu :Chusai Dixitque
8 וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־
vrsus sicut ,ipsi ‡ animo amari & ,ipsi † fortes quod ,eius viros
אֲנָשָׁיו כִּי גִבֹּרִים הֵמָּה [g] וּמָרֵי נֶפֶשׁ הֵמָּה כְּדֹב
pernoctabit non & ,belli * vir ‡ tuus pater & :agro in orbatus
שַׁכּוּל בַּשָּׂדֶה וְאָבִיךָ אִישׁ מִלְחָמָה וְלֹא [h] יָלִין
vna in latens ‡ ipse nunc Ecce .populo cum
9 אֶת־הָעָם: הִנֵּה עַתָּה הוּא־נֶחְבָּא בְּאַחַת
cadere secundum || erit & :locorum * vno in vel ,fouearum ‡
הַפְּחָתִים אוֹ בְּאַחַד הַמְּקוֹמֹת וְהָיָה כִּנְפֹל
Fuit :dicet & .audiens audierit & ,principio in eis in
בָּהֶם בַּתְּחִלָּה וְשָׁמַע הַשֹּׁמֵעַ וְאָמַר [i] הָיְתָה
.Absalom post † qui ,populo in plaga
[k] מַגֵּפָה בָּעָם אֲשֶׁר אַחֲרֵי אַבְשָׁלֹם:
cor sicut ‡ eius cor cuius ,virtutis filius ‡ etiam ipse Et
10 וְהוּא גַם־בֶּן־חַיִל אֲשֶׁר לִבּוֹ כְּלֵב
,Israel omnis sciens * quia ,liquefiet liquefiendo ,leonis
הָאַרְיֵה [l] הִמֵּס יִמָּס כִּי־יֹדֵעַ כָּל־יִשְׂרָאֵל
.eo cum ‡ qui ,virtutis ‡ filij & ,tuus pater † fortis quod
כִּי־גִבּוֹר אָבִיךָ וּבְנֵי־חַיִל אֲשֶׁר אִתּוֹ:
omnis te super || congregetur congregando ,consului Quoniam *
11 כִּי יָעַצְתִּי הֵאָסֹף יֵאָסֵף עָלֶיךָ כָל־
quae ,arena tanquam ,sebah-Beer vsque & ,Dan à Israel
יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע כַּחוֹל אֲשֶׁר־
.conflictu in euntes tuae facies ‡ & ,multitudine in mare super †
עַל־הַיָּם [m] לָרֹב וּפָנֶיךָ הֹלְכִים בַּקְרָב:
inuenitur quo ,locorum ‡ vnum in eum ad veniemus Et
12 [n] וּבָאנוּ אֵלָיו בְּאַחַת הַמְּקוֹמֹת אֲשֶׁר נִמְצָא
cadit quemadmodum ,eum super * castrametabimur & ,ibi
שָׁם [o] וְנַחְנוּ עָלָיו כַּאֲשֶׁר [p] יִפֹּל
omnibus in ‡ & ,eo in remanebit † non & :humum || super ros
הַטַּל עַל־הָאֲדָמָה וְלֹא־[q] נוֹתַר בּוֹ וּבְכָל־
in si Et .vnus etiam ,secum ‡ qui ,viris
13 הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ גַּם־אֶחָד: וְאִם־אֶל־
ciuitatem ad Israel omnis portabunt & ;se collegerit ciuitate
עִיר יֵאָסֵף [r] וְהִשִּׂיאוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶל־הָעִיר
vsque ,torrentem in vsque eam trahemus & ,funes illam
הַהִיא חֲבָלִים וְסָחַבְנוּ אֹתוֹ עַד־הַנַּחַל עַד

Margin: [a] millia virorū שְׁנֵים † est; [b] נוּס ‡ debilis; [c] נָכָה † est; [d] שׁוּב sicut redit omnis vir ‡ quaeris, * pacificus; [e] זָקֵן ‡ loquatur; [f] יָעַץ; ‡ sunt; [g] מָרַר ‡ est * bellicosus; [h] לוּן || se abscondit; ‡ è foueis. * è locis: | cùm ceciderit ex; [i] חָיָה † erat; [k] נָגַף ‡ vir fortis, ‡ est; * scit; [l] מָסַס † est ‡ fortes ‡ sunt; * Sed cōsido te || ad; † est iuxta ‡ facies tua va dat in bellum. ‡ è locis, in quo inuenietur; [m] רֹב בּוֹא * aduersus; [o] חָנָה [p] נָפַל | terram: † relinquetur ex ‡ ex; [q] יָתַר ‡ sunt; [r] נָשָׂא

lapis. Dixitque .lapillus etiam ibi inueniatur non quo
14 אֲשֶׁר לֹא־נִמְצָא שָׁם גַּם־צְרוֹר: וַיֹּאמֶר
Chusai consilium Bonum :Israel vir omnis & Absalom
אַבְשָׁלוֹם וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל טוֹבָה עֲצַת חוּשַׁי
praeceperat Dominus & :Achitophel consilio prae ,Architae
הָאַרְכִּי מֵעֲצַת אֲחִיתֹפֶל וַיהוָה צִוָּה
propterea ad ‡ ,bonum ‡ Achitophel consilium infringere †
[a] לְהָפֵר אֶת־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל הַטּוֹבָה לְבַעֲבוּר
.malum Absalom super Dominum inducere
הָבִיא יְהוָה אֶל־אַבְשָׁלוֹם אֶת־[b] הָרָעָה:
:sacerdotes Ebiathar ad & ,Sadoc ad Chusai dixit Et
15 וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־צָדוֹק וְאֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים
,Absalom Achitophel consuluit hoc sicut & ,hoc Sicut
כָּזֹאת וְכָזֹאת יָעַץ אֲחִיתֹפֶל אֶת־אַבְשָׁלֹם
.ego consului hoc sicut & hoc sicut & :Israel senioribus &
וְאֵת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָזֹאת וְכָזֹאת יָעַצְתִּי אָנִי: [c]
:dicendo Dauid id indicate & ,festinanter mittite nunc Et
16 וְעַתָּה שִׁלְחוּ מְהֵרָה [c] וְהַגִּידוּ לְדָוִד לֵאמֹר
etiam & * ;deserti transitibus ‡ in nocte pernoctes ‡ Ne
אַל־תָּלֶן [d] הַלַּיְלָה בְּעַבְרוֹת הַמִּדְבָּר וְגַם
omni & ,regi || deglutiatur forte ne ;transibis transeundo
עָבוֹר תַּעֲבוֹר פֶּן יְבֻלַּע לַמֶּלֶךְ וּלְכָל־
populo .eo cum qui populo
17 הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ: וִיהוֹנָתָן וַאֲחִימַעַץ
indicauit ‡ & ,ancilla abijt & .Roghel ‡ fonte in stantes †
עֹמְדִים בְּעֵין־רֹגֵל וְהָלְכָה הַשִּׁפְחָה וְהִגִּידָה
quia ;Dauid regi indicauerunt * & ,abierunt ipsi & :eis
לָהֶם וְהֵם [e] יֵלְכוּ וְהִגִּידוּ לַמֶּלֶךְ דָּוִד כִּי
.vrbem ingredi videri poterant non
לֹא יוּכְלוּ [f] לְהֵרָאוֹת לָבוֹא הָעִירָה:
abierunt Et .Absalom indicauit & puer eos vidit Et
18 וַיַּרְא אֹתָם נַעַר וַיַּגֵּד לְאַבְשָׁלֹם וַיֵּלְכוּ
viri domum ad venerunt & ,festinanter ipsi ambo
[g] שְׁנֵיהֶם מְהֵרָה [h] וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּית־אִישׁ
.illuc descenderunt & ,suo atrio in puteus † ei & ,Bachurim in
בְּבַחוּרִים וְלוֹ בְאֵר בַּחֲצֵרוֹ [i] וַיֵּרְדוּ שָׁם:
facies super operimentum* expandit & ,mulier cepit Et
19 [k] וַתִּקַּח הָאִשָּׁה וַתִּפְרֹשׂ אֶת־[l] הַמָּסָךְ עַל־פְּנֵי
non & ,grana † contusa eum super distendit & ,putei
הַבְּאֵר וַתִּשְׁטַח עָלָיו הָרִפוֹת וְלֹא
Absalom serui venerunt Et .verbum est agnitum ‡
20 [m] נוֹדַע דָּבָר: וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי אַבְשָׁלוֹם
,Achimahas ‡ Vbi :dixerunt & ,domum in mulierem ad
אֶל־הָאִשָּׁה הַבַּיְתָה וַיֹּאמְרוּ אַיֵּה אֲחִימַעַץ
riuum Transierunt :mulier eis Dixitque :Ionathan &
וִיהוֹנָתָן וַתֹּאמֶר לָהֶם הָאִשָּׁה עָבְרוּ [o] מִיכַל
sunt reuersi & ;inuenerunt non & ,quaesierunt Et . aquarum
הַמָּיִם וַיְבַקְשׁוּ וְלֹא מָצָאוּ [p] וַיָּשֻׁבוּ
ascenderunt & ,eos abire post † fuit Et .Ierusalaim *
21 יְרוּשָׁלָ‍ִם: [q] וַיְהִי אַחֲרֵי [r] לֶכְתָּם [f] וַיַּעֲלוּ
dixeruntque Dauid regi indicauerunt ‡ & ,abierunt & .puteo de
מֵהַבְּאֵר וַיֵּלְכוּ וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמְרוּ
quia ,aquas festinanter transite & ,Surgite :Dauid ad
אֶל־דָּוִד קוּמוּ וְעִבְרוּ מְהֵרָה אֶת־הַמַּיִם כִּי־
.Achitophel vos super ‡ consuluit sic
כָכָה יָעַץ עֲלֵיכֶם אֲחִיתֹפֶל:
,eo cum * qui ,populus omnis & Dauid surrexit Et
22 וַיָּקָם דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
vnum ad vsque matutini lucem ad vsque ,Iarden transierunt &
וַיַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן עַד־אוֹר הַבֹּקֶר עַד־אַחַד
.Iarden transiret non qui defuit Non
לֹא נֶעְדַּר אֲשֶׁר לֹא־עָבַר אֶת־הַיַּרְדֵּן:
,suum consilium esset factum non quòd vidit Achitophel Et
23 וַאֲחִיתֹפֶל רָאָה כִּי לֹא נֶעֶשְׂתָה [t] עֲצָתוֹ
,suam domum in abijt & ,surrexit & ,asinum strauit &
וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־הַחֲמוֹר [u] וַיָּקָם [x] וַיֵּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ
,se strangulauit & ,suam domum ad praecepit & ,suam ciuitatem in
אֶל־עִירוֹ [y] וַיְצַו אֶל־בֵּיתוֹ וַיֵּחָנַק
.fui patris sepulcro in est sepultus & ,est mortuus &
[z] וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר בְּקֶבֶר אָבִיו:
transijt Absalom & :Machanaim * in venit Dauid Et
24 וְדָוִד בָּא מַחֲנַיְמָה וְאַבְשָׁלֹם עָבַר

Margin: Melius est; † vt destrueret ‡ quod erat ‡ vt induceret Dominus; [a] פּוּר [b] רוּעַ; Sic & sic; nunciate; [c] נָגַד ‡ moreris ‡ campestrib. * sed; [d] לוּן בְּעַרְבוֹת; ק; ‡ rex, & omnis populus † stabant ‡ fullonis, ‡ nunciauit * nunciauerūt; [e] יָלַךְ; [f] רָאָה; nunciauit; [g] שְׁנַיִם [h] בּוֹא; † erat; [i] יָרַד tulit * velamen in superficie; [k] לָקַח [l] סָכַךְ ‡ expandit † frumenta, ‡ agnita est res.; [m] יָדַע [n] רִיף ‡ est vadum; [o] יָכַל aquae; [p] שׁוּב * in † postquam abierunt illi, [q] הָיָה [r] הָלַךְ [f] עָלָה ‡ nunciauerūt; ‡ contra; * erat; donec illucesceret manè; [t] יָעַץ; [u] קוּם [x] יָלַךְ praecepta dedit familiae suae.; [y] צָוָה; [z] מוּת * castra.

.eo cum Israel vir omnis & , ipse , Iarden
את־הירדן הוא וכל־איש ישראל עמו׃
super Ioab pro Absalom posuit Hamasam Et
25 ואת־עמשא [a]שם אבשלם תחת יואב על־
Ithra eius nomen & , viri filius ‡ Hamasa Et .exercitum
הצבא ועמשא בן־איש ושמו יתרא
Nachas filiam Abighal ad est ingressus qui , Isreelita
הישראלי אשר־בא אל־אביגל [b]בת־נחש
.Ioab matrem Seruiah sororem
אחות צרויה אם יואב׃
.Ghilhad terra * Absalom & Israel est castrametatus Et
26 [c]ויחן ישראל ואבשלם ארץ הגלעד׃
Subi & ; Machanaim ‖ in Dauid venire secundum † , fuit Et
27 [d]ויהי כבוא דוד מחנימה ושבי
filius Machir & , Hammon filiorum Rabbah de Nachas filius
בן־נחש מרבת בני־עמון ומכיר בן־
; Roghelim de Ghilhadites Barzillai & , debar-Lo de Hammiel
עמיאל מלוא דבר וברזלי הגלעדי מרגלים׃
, hordea & , frumenta & , figuli vas & , scyphos & , Cubile *
18 משכב [e]וספות וכלי יוצר [f]וחטים ושערים
; tostum ‡ & , lentes & , fabam & , tostum & ‡ , farinam &
וקמח [g]וקלי ופול ועדשים וקלי׃
bouis coagulationes & , pecus * & , butyrum & , mel Et
29 ודבש וחמאה וצאן [h]ושפות בקר
.vescendum ad eo cum † qui populo & , Dauid fecerunt accedere
[i]הגישו לדוד ולעם אשר־אתו לאכול
‖ sitiens & : lassus & , famelicus Populus : dixerunt quia
כי אמרו העם רעב ועיף וצמא
. deserto in
במדבר׃

omnes viri
[a] שום ‡ erat
[b] בנרה
* in
[c] חנרה
† cùm venisset ‖ castra
[d] הירה
* Lectum, & crateres, & vasa figulina.
[e] ספף [f] חנט
‡ polentam, & fabas,
‡ polentam;
[g] קלרה
[h] שפה
* pecudes, & caseos vaccinos obtulerunt
† erat
[i] נגש
‖ est

CAP. XVIII. יח

posuit & , secum * qui populum Dauid numerauit Et
1 ויפקד דוד את־העם אשר אתו [k]וישם
misit Et .centenorum principes & , millium principes , eos super
2 עליהם [l]שרי אלפים ושרי [m]מאות׃ וישלח
, Ioab manu in partem tertiam , populum Dauid
דוד את־העם השלשית ביד־יואב
, Ioab fratris Seruiah filij Abisai manu in partem tertiam &
והשלשית ביד אבישי בן־צרויה אחי יואב
rex Dixitque . Ghittæi Itthai manu in partem tertiam &
והשלשית ביד אתי הגתי ויאמר המלך
. vobiscum ego etiam egrediar Egrediendo : populum ad
אל־העם יצא אצא גם־אני עמכם׃
fugiendo si quia ; egredieris Non : populus Dixitque
3 ויאמר העם לא [n]תצא כי אם־נס
mortua fuerit si & ; cor nos ad ‡ ponent non , fugerimus
ננוס לא־[o]ישימו אלינו לב ואם־[p]ימתו
nos sicut * nunc quia , cor nos ad ‡ ponent non , nostrum medietas
[q]חצינו לא־ישימו אלינו לב כי־עתה כמנו
nobis sit quòd † bonum nunc Et . millia decem
עשרה אלפים ועתה טוב כי־תהיה־לנו
: rex eos ad Dixitque . auxiliandum ad ciuitate à ‖
4 מעיר לעזיר׃ ויאמר אליהם המלך
rex stetit Et . faciam , vestris oculis in erit * bonum Quod
אשר־ייטב בעיניכם אעשה ויעמד המלך
centum ad ‡ egrediebantur populus omnis & , portæ manum ad ‡
אל־יד השער וכל־העם יצאו [r]למאות
, Abisai & , Ioab rex præcepit Et . millia ad &
5 ולאלפים׃ [s]ויצו המלך את־יואב ואת־אבישי
. Absalom ad puerum ad mihi Leniter ; dicendo , Itthai &
ואת־אתי לאמר לאט־לי לנער לאבשלום
omnibus rex præcipiendo in * ; audierunt populus omnis &
וכל־העם שמעו בצות המלך את־כל־
populus est egressus Et . Absalom verbum super † principibus
6 [t]השרים על־דבר אבשלום׃ ויצא העם
silua in prœlium fuit & ; Israel occursum in campum in
השדה לקראת ישראל ותהי המלחמה ביער
seruorum facies ad Israel populus ibi sunt cæsi Et . Ephraim
7 אפרים׃ [u]וינגפו שם עם ישראל לפני עבדי
illa die in magna plaga ibi fuit & ; Dauid
דוד ותהי־שם [x]המגפה גדולה ביום ההוא

* erat
[k] שום
tribunos, & centuriones.
[l] שור
[m] מאה
[n] יצא
‡ super
[o] שום [p] מות
‡ super
* tu es
[q] חצרה
† est
‖ in
לעזור
ק
* est
‡ in loco
‡ centeni & milleni,
[r] מארה
[s] צורה
ambulate propter me erga
* quando præcepit
† propter
saltu
coram seruis
[t] נגף
[u] נגף

a dispersum prœlium ibi fuit Et . millium viginti
8 עשרים אלף׃ ותהי־שם המלחמה [a]נפצות
perdere * silua multiplicauit ‡ & : terræ omnis facies super ‡
על־פני כל־הארץ וירב היער לאכל
occurrit † Et . illa die in gladius deuorauit quos iis ab , populo in
9 בעם מאשר אכלה החרב ביום ההוא׃ ויקרא
equitans * Absalom & , Dauid seruorum facies ad ‖ Absalom
אבשלום לפני עבדי דוד ואבשלום רכב
quercus densitatem subter mulus est ingressus & , mulum super
על־הפרד ויבא הפרד תחת שובך האלה
inter est datus ‡ & , quercu in eius caput se tenuit & , magnæ
הגדולה ויחזק ראשו באלה [c]ויתן בין
. transiuit , eo sub ‡ qui mulus & . terram inter & , cælos
השמים ובין הארץ והפרד אשר־תחתיו עבר׃
Ecce : dixit & , Ioab indicauit † & , vnus * vir vidit Et
10 [d]וירא איש אחד [e]ויגד ליואב ויאמר הנה
Ioab dixit Et . quercu in suspensum Absalom vidi
11 ראיתי את־אבשלם [f]תלוי באלה׃ ויאמר יואב
eum percussisti non cur & , vidisti ecce Et : sibi indicanti ‖ viro
לאיש המגיד לו והנה [g]ראית ומדוע לא־[h]הכיתו
, argenteos decem tibi dare me super * & : terram in ibi
שם ארצה ועלי [i]לתת לך עשרה כסף
si Et : Ioab ad vir Dixitque ? vnum cingulum ‡ &
12 וחגרה אחת׃ ויאמר האיש אל־יואב ולא
mitterem non † argenteos mille meas volas * super appendens ‡ ego
אנכי שקל על־כפי אלף כסף לא־אשלח
præcepit nostris auribus in quia : regis filium in meam manum
ידי אל־בן־המלך כי באזנינו צוה
Obseruate ‖ ; dicendo , Itthai & , Abisai & , tibi rex
המלך אתך ואת־אבישי ואת־אתי לאמר שמרו־
meam animam in fecissem Vel . Absalom in puerum in quis
13 מי בנער באבשלום׃ או־[k]עשיתי בנפשו
; rege a esset absconditum non verbum omne & , mendacium
שקר וכל־דבר לא־יכחד מן־המלך
sic * Non : Ioab Dixitque . aduerso ex stares tu &
14 ואתה תתיצב מנגד׃ ויאמר יואב לא־כן
, sua vola * in spicula ‡ tria cepit ‡ & : tuas facies ad expectabo
[l]אחילה לפניך ויקח שלשה שבטים [m]בכפו
corde † in viuente ipso adhuc Absalom corde in ea infixit &
ויתקעם בלב אבשלום עודנו [n]חי בלב
vasa ferentes pueri * decem circuierunt ‖ Et . quercus
15 האלה׃ [o]ויסבו עשרה נערים נשאי [p]כלי
. eum occiderunt & , Absalom percusserunt & , Ioab
יואב [q]ויכו את־אבשלום [r]וימתהו׃
persequendo à ‡ populus est reuersus ‡ & , buccina in Ioab clanxit Et
16 ויתקע יואב בשפר [s]וישב העם מרדף
. populum Ioab prohibuit quia , Israel post
אחרי ישראל כי־חשך יואב את־העם׃
, saltum in eum proiecerunt & , Absalom ceperunt * Et
17 ויקחו את־אבשלום וישלכו אתו ביער
aceruum eum super statuerunt & , grandem foueam in
אל־הפחת הגדול [t]ויצבו עליו [u]גל־
vir † fugerunt Israel omnis & : valde magnum lapidum
אבנים גדול מאד וכל־ישראל [x]נסו איש
sibi statuerat * & , tulerat Absalom Et . sua tentoria ‖ in
18 לאהלו׃ ואבשלם לקח ויצב־לו
: dixit quia regis valle in qui titulum ‡ sua vita in
בחיו את־מצבת אשר בעמק־המלך כי אמר
vocauit & . meum nomen facere memorare pro * , filius mihi ‡ Non
אין־לי בן בעבור הזכיר שמי ויקרא
Manus ei ‖ est vocatum Et . suo nomine super titulum †
למצבת על־שמו ויקרא לה יד
filius Achimahas Et . hanc diem ad vsque Absalom
19 אבשלום עד היום הזה׃ ואחימעץ בן־
quod , regi euangelizabo * & , nunc Curram : dixit Sadoch
צדוק אמר [y]ארוצה נא ואבשרה את־המלך כי־
. suorum inimicorum manu de Dominus eum iudicauerit
שפטו יהוה מיד איביו׃
, hac die tu boni nuncij ‡ vir Non : Ioab ei Dixitque
20 ויאמר לו יואב לא איש בשרה אתה היום הזה
, bona nunciabis non hac die Et . altera die in bona nunciabis & ‡
ובשרת ביום אחר והיום הזה לא תבשר

[a] נפץ
נפוצת
ק
‡ in superficie
‡ plures
* cōsumpsit de populo, quàm
[b] רבר־ה
† accidit vt occurreret
‖ ante seruos
* equitabat
‡ positus
[c] נתן
‡ erat
* quispiam,
† nunciauit
[d] ראה [e] נגד
[f] תלה
‖ nuncianti
[g] ראה [h] נכה
* mea interfuisset
[i] נתן
‡ baltheum
ולו
ק
‡ appenderem
* manus
† huius rei gratia mihi exhibitos,
‖ Cauete ne quis tangat
[k] עשה
בנפשי
ק
* bonum est quòd sic expectem corā te
‡ tulit
‡ tela
* manu
[l] יחל [m] כפף
† medio
[n] חירה
‖ verterunt se
* iuuenes armigeri
[o] סבב [p] כלה
[q] נכה [r] מות
‡ stetit
‡ ne persequeretur
[s] שוב
‡ tulerunt
[t] יצב [u] גלל
† vnusquisque
[x] נוס
‖ tabernacula
* erexerat
‡ monumentum, quod erat
חסר יוד
‡ est
* faciā vt hoc memorare faciam
† monumentum
‖ illud Locus
* nunciabo
[y] רוץ
‡ præmij eris
* sed

Ioab Dixitque .est mortuus regis filius ideo quia | eò quòd
21 כִּי עַל־כֵּן בֶּן־הַמֶּלֶךְ מֵת׃ וַיֹּאמֶר יוֹאָב | כן קרי
se incuruauit Et .vidisti quod regi indica, Vade :Chusi ad | ולא כתיב
לַכּוּשִׁי לֵךְ הַגֵּד לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר רָאִיתָה וַיִּשְׁתַּחוּ | nuncia
adhuc addidit Et .cucurrit & ,Ioab ipsi Chusi | מות נגד
22 כוּשִׁי לְיוֹאָב וַיָּרֹץ׃ וַיֹּסֶף עוֹד | רוץ
sit Et :Ioab ad dixit & ,Sadoc filius Achimahas | היה
אֲחִימַעַץ בֶּן־צָדוֹק וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹאָב וִיהִי | fit,
.Chusi post ego etiam nunc curram ;quicquid
מָה אָרֻצָה־נָּא גַם־אָנִי אַחֲרֵי הַכּוּשִׁי | curris
tibi & ,mi fili currens tu hoc quid Vt :Ioab Dixitque | cū tibi merces non sit futura?
וַיֹּאמֶר יוֹאָב לָמָּה־זֶּה אַתָּה רָץ בְּנִי וּלְכָה
.curram ,quicquid sit Et contingens bonum nuncium non | fit
23 אֵין־בְּשׂוֹרָה מֹצֵאת׃ וִיהִי־מָה אָרוּץ | מצא
,planiciei via Achimahas cucurrit Et .Curre :ei Dixitque | per viam
וַיֹּאמֶר לוֹ רוּץ וַיָּרָץ אֲחִימַעַץ דֶּרֶךְ הַכִּכָּר
duas inter sedens Dauid Et .Chusi transiuit & | sedebat
24 וַיַּעֲבֹר אֶת־הַכּוּשִׁי׃ וְדָוִד יוֹשֵׁב בֵּין־שְׁנֵי | שער
ad portæ tectum ad speculator iuit & .portas | super
הַשְּׁעָרִים וַיֵּלֶךְ הַצֹּפֶה אֶל־גַּג הַשַּׁעַר אֶל־
vir ecce & ,vidit & ,suos oculos eleuauit & ;murum
הַחוֹמָה וַיִּשָּׂא אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־אִישׁ | נשא
:regi indicauit & ,speculator clamauit Et .solus currens | currebat
25 רָץ לְבַדּוֹ׃ וַיִּקְרָא הַצֹּפֶה וַיַּגֵּד לַמֶּלֶךְ | nunciauit
:eius ore in bonum nuncium ,ipse solus Si rex Dixitque | ראה נגד
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִם־לְבַדּוֹ בְּשׂוֹרָה בְּפִיו | est,nuncius est
.appropinquabat & ,eundo ibat &
וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְקָרֵב׃
clamauit & ,currentem alterum virum speculator vidit Et
26 וַיַּרְא הַצֹּפֶה אִישׁ־אַחֵר רָץ וַיִּקְרָא | ראה
.solus currens vir Ecce :dixit & ,ianitorem ad speculator
הַצֹּפֶה אֶל־הַשֹּׁעֵר וַיֹּאמֶר הִנֵּה־אִישׁ רָץ לְבַדּוֹ
.bona nuncians iste Etiam :rex Dixitque | nunciat.
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גַּם־זֶה מְבַשֵּׂר׃
,prioris cursum videns Ego :speculator Dixitque | video
27 וַיֹּאמֶר הַצֹּפֶה אֲנִי רֹאֶה אֶת־מְרוּצַת הָרִאשׁוֹן
Vir :rex Dixitque .Sadoc filij Achimahas cursum sicu
כִּמְרֻצַת אֲחִימַעַץ בֶּן־צָדוֹק וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִישׁ־ | רוץ
.veniet bonum nuncium ad & ,hic bonus | est
טוֹב זֶה וְאֶל־בְּשׂוֹרָה טוֹבָה יָבוֹא׃ | cum nuncio bono venit.
,Pax ,regem ad dixit & ,Achimahas clamauit Et
28 וַיִּקְרָא אֲחִימַעַץ וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם
:ait & ,terram super suos vultus in regi se incuruauit Et | faciem suam
וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ לְאַפָּיו אַרְצָה וַיֹּאמַר | שחה
viros conclusit qui ,tuus Deus Dominus Benedictus | tradidit
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר סִגַּר אֶת־הָאֲנָשִׁים
.regem meum dominum in suam manum leuauerunt qui | manus suas contra
אֲשֶׁר־נָשְׂאוּ אֶת־יָדָם בַּאדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
Dixitque ?Absalom puero Pax :rex dixit & | ne est
29 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר
seruum mittendo in magnum tumultum Vidi :Achimahas | dum mitteret
אֲחִימַעַץ רָאִיתִי הֶהָמוֹן הַגָּדוֹל לִשְׁלֹחַ אֶת־עֶבֶד | ראה
.aliquid noui non & ,tuum seruum & ,Ioab regium | me
הַמֶּלֶךְ יוֹאָב וְאֶת־עַבְדֶּךָ וְלֹא יָדַעְתִּי מָה׃
,st tit &,circuiuit & :hic sta Circui rex Dixitque | Vertete, vertit se,
30 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ סֹב הִתְיַצֵּב כֹּה וַיִּסֹּב וַיַּעֲמֹד׃ | סבב
Nunciatur :Chusi ait & :venit Chusi ecce Et
31 וְהִנֵּה הַכּוּשִׁי בָּא וַיֹּאמֶר הַכּוּשִׁי יִתְבַּשֵּׂר
manu de hodie Dominus te iudicauit quod ,regi meo domino
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־שְׁפָטְךָ יְהוָה הַיּוֹם מִיַּד
rex dixit Et .te super insurgentium omnium | contra
כָּל־הַקָּמִים עָלֶיךָ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ | קום
32 Dixitque ?Absalom puero pax Num :Chusi ad | est
אֶל־הַכּוּשִׁי הֲשָׁלוֹם לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר
vniuersi & ,regis mei domini inimici puer sicut Sint :Chusi
הַכּוּשִׁי יִהְיוּ כַנַּעַר אֹיְבֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וְכֹל
.malum in te super insurrexerunt qui | insurgunt contra
אֲשֶׁר־קָמוּ עָלֶיךָ לְרָעָה׃
,portæ cœnaculum super ascendit & ,rex est conturbatus Et | thalamum
33 וַיִּרְגַּז הַמֶּלֶךְ וַיַּעַל עַל־עֲלִיַּת הַשַּׁעַר | עלה
, mi fili , Absalom mi Fili ,ipsum eundo in dicebat sic &,fleuit & | dum iret
וַיֵּבְךְּ וְכֹה אָמַר בְּלֶכְתּוֹ בְּנִי אַבְשָׁלוֹם בְּנִי | בכה

vtinam mortuus essem | ,te pro ego me mori dabit quis ,Absalom mi fili
בְּנִי אַבְשָׁלוֹם מִי־יִתֵּן מוּתִי אֲנִי תַחְתֶּיךָ
.mi fili ,mi fili ,Absalom
אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי׃

CAP. XIX. יט

fiet; | luget & ,flens rex Ecce :Ioab est nunciatum Et
נגד | 1 וַיֻּגַּד לְיוֹאָב הִנֵּה הַמֶּלֶךְ בֹּכֶה וַיִּתְאַבֵּל
illa die in salus fuit Et .Absalom super
היה ישע | 2 עַל־אַבְשָׁלוֹם׃ וַתְּהִי הַתְּשֻׁעָה בַּיּוֹם הַהוּא
,illa die in populus audiuit quia ,populo omni luctum in
לְאֵבֶל לְכָל־הָעָם כִּי־שָׁמַע הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא
Dolet | se est furatus Et .suo filio super rex est Tristatus :dicendo
instar furis se habuit | 3 לֵאמֹר נֶעֱצַב הַמֶּלֶךְ עַל־בְּנוֹ׃ וַיִּתְגַּנֵּב
quemadmodum ,vrbem ingrediendo illo die in populus
הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לָבוֹא הָעִיר כַּאֲשֶׁר
instar furis se habet qui erubescunt dum fugiunt è | :prœlio in eos fugiendo in ,erubescentes populus se furatur
יִתְגַּנֵּב הָעָם הַנִּכְלָמִים בְּנוּסָם בַּמִּלְחָמָה׃
operuit faciem suam, | voce rex clamauit & ,suas facies inuoluit rex Et
4 וְהַמֶּלֶךְ לָאַט אֶת־פָּנָיו וַיִּזְעַק הַמֶּלֶךְ קוֹל
.mi fili ,mi fili Absalom ,Absalom mi Fili :magna
בכה | גָּדוֹל בְּנִי אַבְשָׁלוֹם אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי׃
:dixit & ,domum in regem ad Ioab est ingressus Et
בוא | 5 וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ הַבָּיִת וַיֹּאמֶר
tuorum seruorum omnium vultus hodie affecisti Pudore
יבש פנה | הֹבַשְׁתָּ הַיּוֹם אֶת־פְּנֵי כָל־עֲבָדֶיךָ
quieuerunt | animam & ,hodie tuam animam eruentium
הַמְמַלְּטִים אֶת־נַפְשְׁךָ הַיּוֹם וְאֵת נֶפֶשׁ
,tuarum vxorum animam & ,tuarum filiarum & ,tuorum filiorū
בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ וְנֶפֶשׁ נָשֶׁיךָ
concubinarū | :tuarum pellicum animam &
וְנֶפֶשׁ פִּלַגְשֶׁיךָ׃
Eò quòd diligis odio habes sunt | .te diligentes odiendo & ,te habentes odio Diligendo
6 לְאַהֲבָה אֶת־שֹׂנְאֶיךָ וְלִשְׂנֹא אֶת־אֹהֲבֶיךָ
,principes tibi non quia ,hodie indicasti Quia
כִּי הִגַּדְתָּ הַיּוֹם כִּי אֵין לְךָ שָׂרִים
Absalom si quia ,hodie noui quia .serui &
לו | וַעֲבָדִים כִּי יָדַעְתִּי הַיּוֹם כִּי לֹא אַבְשָׁלוֹם
ק | tunc quod ,mortui hodie nos omnes & ,viuens
viueret | חַי וְכֻלָּנוּ הַיּוֹם מֵתִים כִּי־אָז
essemus. | ,egredere ,surge ,nunc Et .tuis oculis in fuisset rectum
חיה מות | 7 יָשָׁר בְּעֵינֶיךָ׃ וְעַתָּה קוּם צֵא
יצא | Domino in quia ;tuorum seruorum cor super loquere &
ad | וְדַבֵּר עַל־לֵב עֲבָדֶיךָ כִּי בַיהוָה
per Dominū si fueris egressus | vir pernoctabit si ,egrediens in non quòd ,iuraui
נִשְׁבַּעְתִּי כִּי־אֵינְךָ יוֹצֵא אִם־יָלִין אִישׁ
non manebit quisquam | ,maio omni præ hoc tibi malum erit & ,nocte tecum
peius erit | אִתְּךָ הַלַּיְלָה וְרָעָה לְךָ זֹאת מִכָּל־הָרָעָה
רוע | .nunc vsque tuis pueritiis ab te super venit quod
ab adolescētia tua vsq; ad hoc tempus. | אֲשֶׁר־בָּאָה עָלֶיךָ מִנְּעֻרֶיךָ עַד־עָתָּה׃
populo omni & porta in sedit & ,rex Surrexitque
קום | 8 וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב בַּשָּׁעַר וּלְכָל־הָעָם
ישב | venit & :porta in sedens rex Ecce :dicendo ,nunciauerunt
הִגִּידוּ לֵאמֹר הִנֵּה הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בַּשַּׁעַר וַיָּבֹא
sedet | vir fugit Israel Et .regis facies ad populus omnis
coram rege. vnusquisque | כָל־הָעָם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיִשְׂרָאֵל נָס אִישׁ
tabernacula | certabat populus omnis ,fuit Et .sua tentoria in
דון | 9 לְאֹהָלָיו׃ וַיְהִי כָל־הָעָם נָדוֹן
nos eruit Rex :dicendo ,Israel tribubus omnibus in
נצל | בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמֶּלֶךְ הִצִּילָנוּ
manu | vola de nos eripuit ipse & ,nostrorum inimicorum vola de
כפף | מִכַּף אֹיְבֵינוּ וְהוּא מִלְּטָנוּ מִכַּף
propter | desuper terra de fugit nunc & ,Pelistim
10 פְלִשְׁתִּים וְעַתָּה בָּרַח מִן־הָאָרֶץ מֵעַל
vnximus quem ,Absalom Et .Absalom
אַבְשָׁלוֹם׃ וְאַבְשָׁלוֹם אֲשֶׁר מָשַׁחְנוּ
vos quid vt nunc Et .prœlio in est mortuus ,nos super
עָלֵינוּ מֵת בַּמִּלְחָמָה וְעַתָּה לָמָה אַתֶּם
siletis in reducendo | ?regem faciendum redire ad silentes
שוב | מַחֲרִשִׁים לְהָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ׃
Ebiathar ad & ,Sadoc ad misit Dauid rex Et
11 וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁלַח אֶל־צָדוֹק וְאֶל־אֶבְיָתָר

:dicendo ,Iehudah seniores ad Loquimini :dicendo sacerdotes
הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל־זִקְנֵי יְהוּדָה לֵאמֹר
in regem reducendum ad vltimi eritis quid Vt
לָמָּה [a]תִהְיוּ אַחֲרֹנִים לְהָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ אֶל־
[a] הָיָה * siquidem
regem ad venit Israel omnis verbum & * suam domum
בֵּיתוֹ וּדְבַר כָּל־יִשְׂרָאֵל בָּא אֶל־הַמֶּלֶךְ
mea caro & , meum os , vos mei Fratres .eius domum in — estis,
12 אֶל־בֵּיתוֹ׃ אַחַי אַתֶּם עַצְמִי וּבְשָׂרִי
reducendum ad nouissimi eritis quid vt & ; vos — estis;
אַתֶּם וְלָמָּה תִהְיוּ אַחֲרֹנִים לְהָשִׁיב אֶת־
, meum os Nunquid :dicetis Hamasa ad Et ?regem
13 הַמֶּלֶךְ׃ וְלַעֲמָשָׂא [b]תֹּאמְרוּ הֲלוֹא עַצְמִי
[b] אָמַר — es?
, addat sic & , Deus mihi faciat Sic ?tu mea caro &
וּבְשָׂרִי אָתָּה כֹּה יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף
† nisi
omnibus meis facies ad ‖ fueris exercitus princeps non si †
‖ coram me
אִם־לֹא [c]שַׂר־צָבָא תִּהְיֶה לְפָנַי כָּל־
[c] שׂוּר
omnis cor inclinauit Et .Ioab pro diebus
14 הַיָּמִים תַּחַת יוֹאָב׃ [d]וַיַּט אֶת־לְבַב כָּל־
[d] נָטָה
:regem ad miserunt & .vnius viri veluti ,Iehudah viri
אִישׁ־יְהוּדָה כְּאִישׁ אֶחָד וַיִּשְׁלְחוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ
:tui serui omnes & , tu Reuertere
שׁוּב אַתָּה וְכָל־עֲבָדֶיךָ׃
Iehudah & , Iarden ad vsque venit & , rex est reuersus Et
15 [e]וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ וַיָּבֹא עַד־הַיַּרְדֵּן וִיהוּדָה
[e] שׁוּב — vt pergeret
;regis occursum in eundum ad ,Ghilghal in venit
בָּא הַגִּלְגָּלָה [f]לָלֶכֶת לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ
[f] הָלַךְ — * vt ‡ faceret
.Iarden regem faciendum ‡ transire ad *
לְהַעֲבִיר אֶת־הַמֶּלֶךְ אֶת־הַיַּרְדֵּן׃
* erat
qui ,Iemini filij Ghera filius Simhi festinauit Et
16 וַיְמַהֵר שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא בֶּן־הַיְמִינִי אֲשֶׁר
occursum in ,Iehudah viro cum descendit & ;Bachurim de
מִבַּחוּרִים [g]וַיֵּרֶד עִם־אִישׁ יְהוּדָה לִקְרַאת
[g] יָרַד — ‡ erant
, Biniamin de eo cum ‡ viri mille Et .Dauid regis
17 הַמֶּלֶךְ דָּוִד׃ וְאֶלֶף אִישׁ עִמּוֹ מִבִּנְיָמִן
* seruus
, eius filij quindecim & Saulis domus puer * Siba &
וְצִיבָא נַעַר בֵּית שָׁאוּל וַחֲמֵשֶׁת עָשָׂר בָּנָיו
facies ad † Iarden traiecerunt prosperè & :secum eius serui viginti &
eruperunt † ante regem
וְעֶשְׂרִים עֲבָדָיו אִתּוֹ וְצָלְחוּ הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי
traducendum ad ‖ scapha transiuit Et .regis
‖ vt traducerent
18 הַמֶּלֶךְ׃ וְעָבְרָה הָעֲבָרָה לַעֲבִיר אֶת־
* familiam regiam, & facerent quod
filius Simhi Et .eius oculis in bonum faciendum ad & ,regis domum *
בֵּית הַמֶּלֶךְ [h]וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב בְּעֵינָו וְשִׁמְעִי בֶן־
[h] עָשָׂה
. Iarden in ipsum transeundo in ,regis facies ad ‡ procidit Ghera
גֵּרָא נָפַל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּעָבְרוֹ בַּיַּרְדֵּן׃
meus dominus mihi reputet Ne :regem ad dixit Et
19 וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ אַל־יַחֲשָׁב־לִי אֲדֹנִי
tuus seruus egit iniquè quod memineris ne & , peruersitatem ‡
‡ ante regem, dum transiret per ‡ iniquitatem.
עָוֹן [i]וְאַל־תִּזְכֹּר אֵת אֲשֶׁר הֶעֱוָה עַבְדְּךָ
, Ierusalaim de rex meus dominus est egressus qua die in
בַּיּוֹם אֲשֶׁר־יָצָא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ מִירוּשָׁלָם
[i] עָוָה — vt ponat rex super
tuus seruus nouit Quia .suum cor ad regem ponendum ad
20 לָשׂוּם הַמֶּלֶךְ אֶל־לִבּוֹ׃ כִּי יָדַע עַבְדְּךָ
primus hodie veni ecce & ;peccaui ego quia *
* se peccasse
כִּי אֲנִי חָטָאתִי וְהִנֵּה־[k]בָאתִי הַיּוֹם רִאשׁוֹן
[k] בּוֹא
mei domini occursum in descendendum ad ‖ .Ioseph domus omni †
† de omni familia ‖ vt descenderem
לְכָל־בֵּית יוֹסֵף [l]לָרֶדֶת לִקְרַאת אֲדֹנִי
[l] יָרַד
:dixit & ,Serujah filius Abisai respondit Et .regis
21 הַמֶּלֶךְ׃ [m]וַיַּעַן אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה וַיֹּאמֶר
[m] עָנָה
maledixit quia * ,Simhi morietur non hoc propter Nunquid
* qui ‡ Christo?
הֲתַחַת זֹאת לֹא יוּמַת שִׁמְעִי כִּי קִלֵּל
,mihi Quid :Dauid dixit Et ?Domini vncto ‡
22 אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד מַה־לִּי
estis aduersarii?
?aduersarium in ‡ hodie mihi eritis quia ,Serujah filij vobis &
וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה כִּי־[n]תִהְיוּ־לִי הַיּוֹם לְשָׂטָן
[n] הָיָה — * Num
quòd noui nonne Quia ?Israel in vir morietur hodie *
הַיּוֹם [o]יוּמַת אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל כִּי הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי
[o] מוּת — † sum
?Israel super rex ego † hodie
הַיּוֹם אֲנִי־מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃
Iurauitque .morieris Non :Simhi ad rex Dixitque
23 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־[z]שִׁמְעִי לֹא תָמוּת וַיִּשָּׁבַע
descendit Saul filius Mephibosteth Et .rex ei
24 לוֹ הַמֶּלֶךְ׃ וּמְפִבֹשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל יָרַד

‡ aptauerat
non & ,suos pedes fecerat ‡ non & ,regis occursum in
לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ וְלֹא־עָשָׂה רַגְלָיו וְלֹא־
‡ labrum
die à lauerat non suas vestes & ,suam mustacam ‡ fecerat
עָשָׂה שְׂפָמוֹ וְאֶת־בְּגָדָיו לֹא כִבֵּס לְמִן־הַיּוֹם
* qua abierat rex
.pace in venit qua diem ad vsque regem abire *
[a]לֶכֶת הַמֶּלֶךְ עַד־הַיּוֹם אֲשֶׁר־בָּא בְשָׁלוֹם׃
[a] הָלַךְ
,regis occursum in Ierusalaim venit cùm ,fuit Et
25 וַיְהִי כִּי־בָא יְרוּשָׁלַםִ לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ
† venisti
?Mephibosteth mecum iuisti † non quid Vt :rex ei dixit &
וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה לֹא־הָלַכְתָּ עִמִּי מְפִיבֹשֶׁת׃
.me decepit meus seruus ,rex mi Domine :Dixitque
26 וַיֹּאמַר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עַבְדִּי [b]רִמָּנִי
[b] רָמָה
‖ asinam
equitabo & ,asinum ‖ mihi Sternam ;tuus seruus dixit Quia
כִּי־אָמַר עַבְדְּךָ אֶחְבְּשָׁה־לִּי הַחֲמוֹר וְאֶרְכַּב
* ad ‡ sum ego
. tuus seruus ‡ claudus quia ,regem * adibo & ,eam super
עָלֶיהָ וְאֵלֵךְ אֶת־הַמֶּלֶךְ כִּי פִסֵּחַ עַבְדֶּךָ׃
accusauit me ‡ apud
. regem meum dominum ad ‡ tuum seruum in detraxit Et
27 וַיְרַגֵּל בְּעַבְדְּךָ אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
* est † quod
† fac & ,Dei angelus sicut * rex meus dominus Et
וַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ כְּמַלְאַךְ הָאֱלֹהִים וַעֲשֵׂה
‖ est * familia
domus * omnis fuit non Quia .tuis oculis in ‖ bonum
28 הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ׃ כִּי לֹא הָיָה כָּל־בֵּית
‡ nisi obnoxia
;regi meo domino mortis viri quin ‡ ,mei patris
אָבִי כִּי אִם־אַנְשֵׁי־מָוֶת לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ
‡ inter conuiuas * qualis
quid * Et :tuæ mensæ comedentibus in ‡ tuum seruum posuisti &
[c]וַתָּשֶׁת אֶת־עַבְדְּךָ בְּאֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ וּמַה־
[c] שׁוּת
?regem ad vltra clamandum ad & † ,iustitia vltra mihi est
† vt clamem
יֶשׁ־לִי עוֹד צְדָקָה וְלִזְעֹק עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ׃
?tua verba vltra loqueris quid Vt :rex ei Dixitque
29 וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה תְּדַבֵּר עוֹד דְּבָרֶיךָ
diuidite agros.
, agrum partiemini Siba & Tu ,dixi
אָמַרְתִּי אַתָּה וְצִיבָא תַּחְלְקוּ אֶת־הַשָּׂדֶה׃
omnia Etiam ;regem ad Mephibosteth dixit Et
30 וַיֹּאמֶר מְפִיבֹשֶׁת אֶל־הַמֶּלֶךְ גַּם אֶת־הַכֹּל
pace in rex meus dominus venit postquam ,tollat
[d]יִקָּח אַחֲרֵי אֲשֶׁר־[e]בָּא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ בְּשָׁלוֹם
[d] לָקַח [e] בּוֹא
descendit Ghilhadites Barzillai Et .suam domum in
31 אֶל־בֵּיתוֹ׃ וּבַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי יָרַד
vt transiret ‖ vt transmitteret
eum transmittendum ad ‖ ,Iarden rege cum transit & ,Roghelim de
מֵרֹגְלִים וַיַּעֲבֹר אֶת־הַמֶּלֶךְ הַיַּרְדֵּן לְשַׁלְּחוֹ
* vltra ‡ erat ‡ scilicet
‡ octoginta filius valde ‡ senex Barzillai Et .Iarden in *
32 אֶת־בַּיַּרְדֵּן׃ וּבַרְזִלַּי זָקֵן מְאֹד בֶּן־שְׁמֹנִים
הירדן ק
eius conuersione in * regem pauit ipse & ,annorum
שָׁנָה וְהוּא־כִלְכַּל אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּשִׂיבָתוֹ
* dum mansit † castris ‖ erat
.valde ipse ‖ magnus vir quia ,Machanaim † in
בְּמַחֲנַיִם כִּי־אִישׁ גָּדוֹל הוּא מְאֹד׃
, mecum transi Tu :Barzillai ad rex Dixitque
33 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־בַּרְזִלָּי אַתָּה עֲבֹר אִתִּי
* mecum
.Ierusalaim in me apud * te alam &
וְכִלְכַּלְתִּי אֹתְךָ עִמָּדִי בִּירוּשָׁלָם׃
‡ sunt
annorum dies ‡ Quot :regem ad Barzillai Dixitque
34 וַיֹּאמֶר בַּרְזִלַּי אֶל־הַמֶּלֶךְ כַּמָּה [f]יְמֵי [g]שְׁנֵי
[f] יוֹם [g] שָׁנָה
?Ierusalaim rege cum ascendam vt ,meæ vitæ
[h]חַיַּי כִּי־אֶעֱלֶה אֶת־הַמֶּלֶךְ יְרוּשָׁלָם׃
[h] חָיָה
‡ sum ; discernam
fiam * Num .hodie ego ‡ annorum octoginta Filius
35 בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם [i]הַאֵדַע
[i] יָדַע
† &
id tuus seruus gustabit an ?malum ad † bonum inter
בֵּין־טוֹב [k]לְרָע אִם־יִטְעַם עַבְדְּךָ אֶת־
[k] רוּעַ
‖ Num
audiam Si ‖ ?bibam quod & ,comedam quod
אֲשֶׁר אֹכַל וְאֶת־אֲשֶׁר אֶשְׁתֶּה אִם־אֶשְׁמַע
* vocem
erit quid vt Et ? cantatricum & ,cantorum voce in * vltra
עוֹד [l]בְּקוֹל שָׁרִים וְשָׁרוֹת וְלָמָּה יִהְיֶה
[l] שׁוּר
‡ oneri domino meo regi?
?regem meum dominum ad onus in ‡ adhuc tuus seruus
עַבְדְּךָ עוֹד [m]לְמַשָּׂא אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
[m] נָשָׂא
cum Iarden tuus seruus transibit paululum Quasi
36 כִּמְעַט יַעֲבֹר עַבְדְּךָ אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶת־
?istam retributionem rex mihi retribuet quid vt & :rege
הַמֶּלֶךְ וְלָמָּה יִגְמְלֵנִי הַמֶּלֶךְ הַגְּמוּלָה הַזֹּאת׃
,mea ciuitate in moriar & ,tuus seruus obsecro Reuertatur
37 [n]יָשָׁב־נָא עַבְדְּךָ וְאָמֻת [o]בְּעִירִי
[n] שׁוּב [o] מוּת
‡ in
tuus seruus ecce & :meæ matris & ,mei patris sepulchro cum ‡
עִם קֶבֶר אָבִי וְאִמִּי וְהִנֵּה עַבְדְּךָ

fac & :rege meo domino cum transibit Chimham

כִּמְהָם יַעֲבֹר עִם־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַעֲשֵׂה־

:rex Dixitque .tuis oculis in ‡ bonum quod ei

38 לוֹ אֵת אֲשֶׁר־טוֹב בְּעֵינֶיךָ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ

bonum $ ei faciam ego & ,Chimham transeat Mecum

אִתִּי יַעֲבֹר כִּמְהָם וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה־לּוֹ אֶת־הַטּוֹב

.tibi faciam me super elegeris quod omne & ,tuis oculis in

בְּעֵינֶיךָ וְכֹל אֲשֶׁר־תִּבְחַר עָלַי אֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃

:transiuit rex & ;Iarden populus omnis transiuit Et

39 וַיַּעֲבֹר כָּל־הָעָם אֶת־הַיַּרְדֵּן וְהַמֶּלֶךְ עָבָר

est reuersus & ,ei benedixit & ,Barzillai rex est osculatus &

וַיִּשַּׁק הַמֶּלֶךְ לְבַרְזִלַּי וַיְבָרְכֵהוּ וַיָּשָׁב

Chimhan & ,Ghilgal in rex transiuit Et .suum locum in

40 לִמְקֹמוֹ׃ וַיַּעֲבֹר הַמֶּלֶךְ הַגִּלְגָּלָה וְכִמְהָן

fecerunt transire & ,Iehudah populus omnis &,eo cum transiuit

עָבַר עִמּוֹ וְכָל־עַם יְהוּדָה וְיַעֲבִירוּ

.Israel populi dimidium etiam & ,regem

אֶת־הַמֶּלֶךְ וְגַם חֲצִי עַם יִשְׂרָאֵל׃

,regem ad venientes Israel vir omnis ecce Et

41 וְהִנֵּה כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בָּאִים אֶל־הַמֶּלֶךְ

nostri fratres te sunt furati Cur :regem ad dixerunt * &

וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ גְּנָבוּךָ אַחֵינוּ

eius domum & ,regem fecerunt transire & ,Iehudah viri

אִישׁ יְהוּדָה וַיַּעֲבִרוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ

$eo cum Dauid viros omnes & ,Iarden

אֶת־הַיַּרְדֵּן וְכָל־אַנְשֵׁי דָוִד עִמּוֹ׃

viro super Iehudah vir omnis respondit Et

42 וַיַּעַן כָּל־אִישׁ יְהוּדָה עַל־אִישׁ

hoc cur & ,me ad † rex $ propinquus Quia :Israel

יִשְׂרָאֵל כִּי־קָרוֹב הַמֶּלֶךְ אֵלַי וְלָמָּה זֶּה

comedimus comedendo Nunquid $hoc verbum super tibi est ira ‡

חָרָה לְךָ עַל־הַדָּבָר הַזֶּה הֶאָכוֹל אָכַלְנוּ

:nobis detulit || donatiuum Si * :rege ex $

מִן־הַמֶּלֶךְ אִם־נִשֵּׂאת נִשָּׂא לָנוּ׃

:dixit & ,Iehudah viro Israel vir respondit Et

43 וַיַּעַן אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶת־אִישׁ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר

.te præ ego $ Dauid in etiam & ,rege in mihi manus $ Decem

עֶשֶׂר־יָדוֹת לִי בַמֶּלֶךְ וְגַם־בְּדָוִד אֲנִי מִמְּךָ

primum meum verbum fuit non & ,me flocci fecisti cur Et

וּמַדּוּעַ הֱקִלֹּתַנִי וְלֹא־הָיָה דְבָרִי רִאשׁוֹן

viri verbum fuit durum * Et :meum regem reducendum ad † ,mihi

לִי לְהָשִׁיב אֶת־מַלְכִּי וַיִּקֶשׁ דְּבַר־אִישׁ

.Israel viri verbo præ Iehudah

יְהוּדָה מִדְּבַר אִישׁ יִשְׂרָאֵל׃

Margin: ‡ est; $ quod est; quicquid volueris à; א נשק; ב קום; העבורו ק; ג חצי־ veniens; & * dixit; ‡ familiam; ד ענה $ est † mihi; ‡ irasceris propter; $ aliquid * Num ‖ donauit; † partes $ sunt; ה קלל † vt reducere $ durius; ו שוב; ז קשה

CAP. XX. כ

Sebah eius nomen & profectu fine † vir euenit † ibi Et

1 וְשָׁם נִקְרָא אִישׁ בְּלִיַּעַל וּשְׁמוֹ שֶׁבַע

:dixit & ,buccina in clanxit & ;Iemini vir Bichri filius

בֶּן־בִּכְרִי אִישׁ יְמִינִי וַיִּתְקַע בַּשֹּׁפָר וַיֹּאמֶר

filio in nobis hæreditas neque ,Dauid in pars nobis est Non

אֵין־לָנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא נַחֲלָה־לָנוּ בְּבֶן־

.Israel sua tentoria $ ad † Vir ‖ .Isai

יִשַׁי אִישׁ לְאֹהָלָיו יִשְׂרָאֵל׃

,Dauid posterioribus à Israel vir omnis ascendit Et

2 וַיַּעַל כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרֵי דָוִד

adhæserunt Iehudah vir $ & .Bichri filium Sebah post

אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי וְאִישׁ יְהוּדָה דָּבְקוּ

.Ierusalaim ad vsque & ,Iarden à suo rege in

בְמַלְכָּם מִן־הַיַּרְדֵּן וְעַד־יְרוּשָׁלִָם׃

tulit & ,Ierusalaim suam domum in Dauid venit Et

3 וַיָּבֹא דָוִד אֶל־בֵּיתוֹ יְרוּשָׁלִַם וַיִּקַּח

quas pellices † mulieres decem rex

הַמֶּלֶךְ אֵת עֶשֶׂר־נָשִׁים ׀ פִּלַגְשִׁים אֲשֶׁר

domo $ eas dedit * & ,domum custodiendum ad dimiserat

הִנִּיחַ לִשְׁמֹר הַבַּיִת וַיִּתְּנֵם בֵּית־

fuerunt & est ingressus non eas ad & ,eas pauit & :custodiæ

מִשְׁמֶרֶת וַיְכַלְכְּלֵם וַאֲלֵיהֶם לֹא־בָא וַתִּהְיֶינָה

.vitæ viduitate ‡ suæ mortis diem ad vsque vinctæ *

צְרֻרוֹת עַד־יוֹם מֻתָן אַלְמְנוּת חַיּוּת׃

mihi Conuoca † :Hamasa ad rex Dixitque

4 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־עֲמָשָׂא הַזְעֶק־לִי אֶת־

Margin: † casu erat ‡ impius; ‖ Vnusquisque † reuertatur $ tabernacula; ח עלה ‡ viri; regi; י בוא ‡ לקח ‡ concubinas; ל אנש * posuit $ in; מ היה *custoditæ ‡ in; נ מות ס היה † Congrega

,sta hic tu & ,diebus tribus $ Iehudah virum *

אִישׁ־יְהוּדָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאַתָּה פֹה עֲמֹד׃

est moratus & ,Iehudah accersendum ad Hamasa abiit Et

5 וַיֵּלֶךְ עֲמָשָׂא לְהַזְעִיק אֶת־יְהוּדָה וַיּוֹחֶר

.ei constituerat quod ,statuto tempore à †

מִן־הַמּוֹעֵד אֲשֶׁר יְעָדוֹ׃

nobis faciet peius Nunc :Abisai ad Dauid Dixitque

6 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי עַתָּה יֵרַע לָנוּ

cape ‡ Tu .Absalom quàm ,Bichri filius Sebah

שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי מִן־אַבְשָׁלוֹם אַתָּה קַח אֶת־

sibi inueniat fortè ne ,eum post persequere & ,tui domini seruos

עַבְדֵי אֲדֹנֶיךָ וּרְדֹף אַחֲרָיו פֶּן־מָצָא לוֹ

.nostris oculis se liberet † & ,munitas ciuitates

עָרִים בְּצֻרוֹת וְהִצִּיל עֵינֵנוּ׃

Cerethi & ,Ioab viri eum post sunt egressi Et

7 וַיֵּצְאוּ אַחֲרָיו אַנְשֵׁי יוֹאָב וְהַכְּרֵתִי

Ierusalaim de sunt egressi & ;fortes omnes & ,Pelethi &

וְהַפְּלֵתִי וְכָל־הַגִּבֹּרִים וַיֵּצְאוּ מִירוּשָׁלִַם

.Bichri filium Sebah post persequendum ad

לִרְדֹּף אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי׃

,Ghibhon in * qui ,magno lapide cum † Ipsis

8 הֵם עִם־הָאֶבֶן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן

sago ‡ accinctus † Ioab Et .eorum facies ad $ venit Hamasa &

וַעֲמָשָׂא בָּא לִפְנֵיהֶם וְיוֹאָב חָגוּר ׀ מִדּוֹ

super coniuncti gladij cingulum ipsum ‖ super & ,sui vestimenti

לְבֻשׁוֹ וְעָלָיו חֲגוֹר חֶרֶב מְצֻמֶּדֶת עַל־

$ cecidit & ,est egressus ipse & ,sua vagina in eius lumbis

מָתְנָיו בְּתַעְרָהּ וְהוּא יָצָא וַתִּפֹּל׃

$mi frater tu pax ‡ Num :Hamasa ad Ioab Dixitque

9 וַיֹּאמֶר יוֹאָב לַעֲמָשָׂא הֲשָׁלוֹם אַתָּה אָחִי

,Hamasa barbam in Ioab dextera manus tenuit Et

וַתֹּחֶז יַד־יְמִין יוֹאָב בִּזְקַן עֲמָשָׂא

se obseruauit non Hamasa Et .ei osculum dandum ad †

10 לִנְשָׁק־לוֹ׃ וַעֲמָשָׂא לֹא־נִשְׁמַר

in illo in eum percussit Et .Ioab manu in $ qui gladio in ‖

בַּחֶרֶב ׀ אֲשֶׁר בְּיַד־יוֹאָב וַיַּכֵּהוּ בָהּ אֶל־

non & ,terram in eius intestina effudit & ,costa quinta

הַחֹמֶשׁ וַיִּשְׁפֹּךְ מֵעָיו אַרְצָה וְלֹא־

eius frater Abisai & ,Ioab Et .est mortuus & ,ei iterauit

שָׁנָה לוֹ וַיָּמֹת וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי אָחִיו

.Bichri filium Sebah post est secutus

רָדַף אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי׃

Quis ‖ :dixit & ,Ioab pueris è eum super ‡ stetit vir Et

11 וְאִישׁ עָמַד עָלָיו מִנַּעֲרֵי יוֹאָב וַיֹּאמֶר מִי

$Ioab post Dauidi † qui quis $ & ,Ioab in * voluit qui

אֲשֶׁר חָפֵץ בְּיוֹאָב וּמִי אֲשֶׁר־לְדָוִד אַחֲרֵי יוֹאָב׃

.alta viæ medio in sanguine in ‡ inuolutus Hamasa Et

12 וַעֲמָשָׂא מִתְגֹּלֵל בַּדָּם בְּתוֹךְ הַמְסִלָּה

fecit circumire & ,populus omnis subsisteret quòd ,vir vidit Et

וַיַּרְא הָאִישׁ כִּי־עָמַד כָּל־הָעָם וַיַּסֵּב

eum super proiecit & ,agrum in alta via de Hamasa

אֶת־עֲמָשָׂא מִן־הַמְסִלָּה הַשָּׂדֶה וַיַּשְׁלֵךְ עָלָיו

.subsisteret &,eũ super venientem omnem ‡ vidit cùm ,vestimentum

בֶּגֶד כַּאֲשֶׁר רָאָה כָּל־הַבָּא עָלָיו וְעָמָד׃

vir omnis transiuit ,alta via de fuit amotus Quando

13 כַּאֲשֶׁר הֹגָה מִן־הַמְסִלָּה עָבַר כָּל־אִישׁ

.Bichri filium Sebah post persequendum ad Ioab post

אַחֲרֵי יוֹאָב לִרְדֹּף אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי׃

,Abel in Israel tribus omnes in ‡ transiuit Et

14 וַיַּעֲבֹר בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָבֵלָה

,sunt congregati & ;Berim † omnia & ,Mahachah Beth &

וּבֵית מַעֲכָה וְכָל־הַבֵּרִים וַיִּקָּלְהוּ

.eum post etiam venerunt &

וַיָּבֹאוּ אַף־אַחֲרָיו׃

-Beth Abelah in eum super angustiarunt ‖ & ,venerunt Et

15 וַיָּבֹאוּ וַיָּצֻרוּ עָלָיו בְּאָבֵלָה בֵּית

stetit ‡ & ,ciuitatem ad $ aggerem effuderunt & ,mahachah

הַמַּעֲכָה וַיִּשְׁפְּכוּ סֹלְלָה אֶל־הָעִיר וַתַּעֲמֹד

,Ioab cum * qui ,populus omnis Et :antemurali in †

בַּחֵל וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אֶת־יוֹאָב

.murum faciendum cadere ad corrumpentes $

מַשְׁחִיתִם לְהַפִּיל הַחוֹמָה׃

Margin: * viros $ in; conuocandũ; א ילך ב אמר; ויוחר ק; † vltra tẽpus; ‡ tolle; ג יעד ד רוע; ה לקח; † effugiat ex; ו עיר ז נצל חסר י; ח גבר; ‡ existentibus apud lapidem magnum * erat; $ ante eos. ‡ erat ‡ tunica; ט בוא כ מד ועליו ק; ‖ eam ‖ gladius; ל נפל; † saluus es; מ אחז; † vt osculare-tur eum. ‖ à $ erat; נ נכה; ס מעה; פ מות; persecuti sunt; ‡ iuxta Hamasa; ‖ Qualis est esse pro $ qualis † voluit esse * erat; צ סלל; amouit; ק ראה ר סבב; ‡ quòd omnis qui veniebat ad; ש סלל; ‡ per; † loca; ת בוא; קהלו ק; ‖ obsederunt $ iuxta; * צור; ‡ steterunt ‡ viri ciuitatis * erat; $ concutiebāt murum, vt eũ ruere facerẽt.; y חיל z נפל

, Audite : ciuitate de sapiens mulier clamauit Et
16 וַתִּקְרָא אִשָּׁה חֲכָמָה מִן־הָעִיר שִׁמְעוּ
, huc vsque Appropinqua : Ioab ad obsecro dicite : audite
שִׁמְעוּ אִמְרוּ־נָא אֶל־יוֹאָב קְרַב עַד־הֵנָּה
: mulier dixit Et . eam ad accessit Et . te ad loquar &
17 וַאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ׃ וַיִּקְרַב אֵלֶיהָ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
verba Audi : ei dixit Et . Ego : dixit & : Ioab tu Num
הַאַתָּה יוֹאָב וַיֹּאמֶר אָנִי וַתֹּאמֶר לוֹ שְׁמַע דִּבְרֵי
: dicendo Dixitque . ego Audiens* : dixit Et . tuæ ancillæ
18 אֲמָתֶךָ וַיֹּאמֶר שֹׁמֵעַ אָנֹכִי׃ וַתֹּאמֶר לֵאמֹר
Interrogando : dicendo , principio in † loquebantur Loquendo
דַּבֵּר יְדַבְּרוּ בָרִאשֹׁנָה לֵאמֹר שָׁאוֹל
. perfecerunt sic & , Abel in interrogent
יְשָׁאֲלוּ בְּאָבֵל וְכֵן הֵתַמּוּ׃
quærens* tu . Israel fidelium pacificarum ‖ Ego
19 אָנֹכִי שְׁלֻמֵי אֱמוּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה מְבַקֵּשׁ
deglutiet ‡ Quare . Israel in matrem § & , ciuitatem interficere
לְהָמִית עִיר וְאֵם בְּיִשְׂרָאֵל לָמָּה תְבַלַּע
: dixit & , Ioab respondit Et : Domini hæreditatem
20 נַחֲלַת יְהוָה׃ וַיַּעַן יוֹאָב וַיֹּאמַר
. corrumpam si & , degluiam si* , mihi absit Absit
חָלִילָה חָלִילָה לִּי אִם־אֲבַלַּע וְאִם־אַשְׁחִית׃
Ephraim monte de vir quia , verbum † ita Non
21 לֹא־כֵן הַדָּבָר כִּי אִישׁ מֵהַר אֶפְרַיִם
regem in ‖ suam manum leuauit , eius nomen Bichri filius Sebah
שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי שְׁמוֹ נָשָׂא יָדוֹ בַּמֶּלֶךְ
. ciuitate desuper abibo * & , solum illum Tradite : Dauid in
בְּדָוִד תְּנוּ־אֹתוֹ לְבַדּוֹ וְאֵלְכָה מֵעַל הָעִיר
proiectum § eius caput Ecce : Ioab ad mulier Dixitque
וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־יוֹאָב הִנֵּה רֹאשׁוֹ מֻשְׁלָךְ
ad mulier venit Et . murum per te ad
22 אֵלֶיךָ בְּעַד הַחוֹמָה׃ וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל־
caput absciderunt & , sua sapientia in populum omnem
כָּל־הָעָם בְּחָכְמָתָהּ וַיִּכְרְתוּ אֶת־רֹאשׁ
clanxit Et . Ioab ad proiecerunt & , Bichri filij Sebah
שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי וַיַּשְׁלִכוּ אֶל־יוֹאָב וַיִּתְקַע
. sua tentoria † ad vir vrbe desuper ‡ sunt dispersi & , buccina in
בַּשּׁוֹפָר וַיָּפֻצוּ מֵעַל־הָעִיר אִישׁ לְאֹהָלָיו
. regem ad Ierusalaim est reuersus Ioab Et
וְיוֹאָב שָׁב יְרוּשָׁלִַם אֶל־הַמֶּלֶךְ׃
Benaiah Et . Israel exercitum omnem ad ‖ Ioab Et
23 וְיוֹאָב אֶל כָּל־הַצָּבָא יִשְׂרָאֵל וּבְנָיָה
. Pelethi super & , Cerethi super Iehoiadah filius
בֶּן־יְהוֹיָדָע עַל־הַכְּרֵי וְעַל־הַפְּלֵתִי׃
filius Iehosaphath & : tributum super Adoram Et
24 וַאֲדֹרָם עַל־הַמַּס וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־
, Sadoc & ; scriba Seia Et . commemorans * Achilud
25 אֲחִילוּד הַמַּזְכִּיר׃ וּשְׁיָא סֹפֵר וְצָדוֹק
erat Iarites Hira etiam Et . sacerdotes Ebiathar & *
26 וְאֶבְיָתָר כֹּהֲנִים׃ וְגַם עִירָא הַיָּאִרִי הָיָה
. Dauidi sacerdos
כֹהֵן לְדָוִד׃

(Margin: § es ‡ Sum. — * Audio. — אמרה — † olim, — תמם — ‖ Abela sum inter pacificas & fideles — * quæris ‡ metropolim ‡ dissipas — מורת — עלרה — * vt subuertam & disperdam. — † sic habet res, sed — ‖ contra — * recedam à — נתן ילך — § proijcitur — ‡ ab vnusquisque * tabernacula — פוץ — ‡ erat super — הכרתי ק — פלא — מסס — * à commentariis. — ושוא ק — princeps ipsi)

CAP. XXI. כא

anno , annis tribus Dauid diebus in fames fuit Et
1 וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד שָׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה
. Domini facies § Dauid requisiuit & : annum post
אַחֲרֵי שָׁנָה וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת־פְּנֵי יְהוָה
domum ad * & , Saul Ad ‡ : Dominus dixit &
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שָׁאוּל וְאֶל־בֵּית
. Ghibhonitas interfecit quod super , sanguinum
הַדָּמִים עַל אֲשֶׁר־הֵמִית אֶת־הַגִּבְעֹנִים׃
: eos ad dixit & , Ghibhonitas ad rex vocauit Et
2 וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לַגִּבְעֹנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
residuo de quin , ipsi Israel filiis de non Ghibhonitæ Et
וְהַגִּבְעֹנִים לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה כִּי אִם־מִיֶּתֶר
quæsiuit & . eis iurauerunt Israel filij & , Emoræorum
הָאֱמֹרִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּעוּ לָהֶם וַיְבַקֵּשׁ
. Iehudah & , Israel filiis ipsum zelando in † , eos percutere Saul
שָׁאוּל לְהַכֹּתָם בְּקַנֹּאתוֹ לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃
, vobis faciam Quid : Ghibhonitas ad Dauid Dixitque
3 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַגִּבְעֹנִים מָה אֶעֱשֶׂה לָכֶם

(Margin: היה שנה — § faciem — פנר — ‡ Propter * propter familiā sanguinatiam, eo — מורת — erant, sed de residuis — † quando zelatus est pro — קנא)

? Domini hæreditati benedicite & ‖ , † expiabo quo in &
וּבַמָּה אֲכַפֵּר וּבָרְכוּ אֶת־נַחֲלַת יְהוָה׃
aurum & argentum § nobis * Non ; Ghibhonitæ ei Dixeruntque
4 וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַגִּבְעֹנִים אֵין־לִי כֶּסֶף וְזָהָב
virum † nobis non & , eius domo ‡ cum & , Saul cum
עִם־שָׁאוּל וְעִם־בֵּיתוֹ וְאֵין־לָנוּ אִישׁ
, dicentes vos Quod ‖ : dixit Et . Israel in interficere
לְהָמִית בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר מָה־אַתֶּם אֹמְרִים
Viri : regem ad Dixeruntque . vobis faciam
5 אֶעֱשֶׂה לָכֶם׃ וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ הָאִישׁ
disperderemur , nos in * cogitauit qui & , nos consumpsit qui
אֲשֶׁר כִּלָּנוּ וַאֲשֶׁר דִּמָּה־לָנוּ נִשְׁמַדְנוּ
nobis Dentur . Israel termino omni in stando à
6 מֵהִתְיַצֵּב בְּכָל־גְּבֻל יִשְׂרָאֵל׃ יֻתַּן־לָנוּ
Domino eos strangulabimus § & , eius filiis è viri septem
שִׁבְעָה אֲנָשִׁים מִבָּנָיו וְהוֹקַעֲנוּם לַיהוָה
Ego : rex Dixitque . Domini electi Saul Ghibhah in
בְּגִבְעַת שָׁאוּל בְּחִיר יְהוָה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲנִי
filio Mephibosceth super rex pepercit Et . dabo
7 אֶתֵּן׃ וַיַּחְמֹל הַמֶּלֶךְ עַל־מְפִיבֹשֶׁת בֶּן־
* quod Domini iusiurandum super ‡ . Saul filij , Ionathan
יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל עַל־שְׁבֻעַת יְהוָה אֲשֶׁר
. Saul filium Ionathan inter & , Dauid inter , eos inter
בֵּינֹתָם בֵּין דָּוִד וּבֵין יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל׃
, Aiah filiæ Rispah filios duos rex tulit Et
8 וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת־שְׁנֵי בְּנֵי רִצְפָּה בַת־אַיָּה
; Mephibosceth & , Armoni , Saul ipsi peperit quos
אֲשֶׁר יָלְדָה לְשָׁאוּל אֶת־אַרְמֹנִי וְאֶת־מְפִבֹשֶׁת
peperit quos , Saul filiæ Michal filios quinque &
וְאֶת־חֲמֵשֶׁת בְּנֵי מִיכַל בַּת־שָׁאוּל אֲשֶׁר יָלְדָה
manu in eos dedit Et . Mecholathitæ Barzillai filio Hadriel ipsi
9 לְעַדְרִיאֵל בֶּן־בַּרְזִלַּי הַמְּחֹלָתִי׃ וַיִּתְּנֵם בְּיַד
, Domini facies ad ‖ monte in eos strangulauerunt † & , Ghibhonitarum
הַגִּבְעֹנִים וַיֹּקִיעֻם בָּהָר לִפְנֵי יְהוָה
diebus in fuerunt occisi ipsi & : pariter hi septem ceciderunt * &
וַיִּפְּלוּ שְׁבַעְתָּם יָחַד וְהֵם הֻמְתוּ בִּימֵי
. hordeorum ‡ messis principio in § primis in messis
קָצִיר בָּרִאשֹׁנִים תְּחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים׃
cum extendit & , saccum Aiah filia Rispah tulit Et
10 וַתִּקַּח רִצְפָּה בַת־אַיָּה אֶת־הַשַּׂק וַתַּטֵּהוּ
aqua stillaret donec , messis principio à petram ad * sibi
לָהּ אֶל־הַצּוּר מִתְּחִלַּת קָצִיר עַד נִתַּךְ־מַיִם
cælorum volucrem dedit † non & : cælis è eos super
עֲלֵיהֶם מִן־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־נָתְנָה עוֹף הַשָּׁמַיִם
. nocte agri bestiam & ‖ , die eos super requiescere
לָנוּחַ עֲלֵיהֶם יוֹמָם וְאֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה לָיְלָה׃
Rispah fecerat quod Dauid est nunciatum Et
11 וַיֻּגַּד לְדָוִד אֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה רִצְפָּה
. Saul pellex Aiah filia
בַת־אַיָּה פִּלֶגֶשׁ שָׁאוּל׃
& , Saul ossa tulit & , Dauid abiit Et
12 וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיִּקַּח אֶת־עַצְמוֹת שָׁאוּל וְאֶת־
concubina , Ghilhad Iabes dominis à eius filij Ionathan ossa
עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מֵאֵת בַּעֲלֵי יָבֵישׁ גִּלְעָד
maioribus quo , san--Beth platea de ea fuerant furati qui
אֲשֶׁר גָּנְבוּ אֹתָם מֵרְחֹב בֵּית־שַׁן אֲשֶׁר
Pelistim percutiendi * die in , Pelistim ibi eos suspenderant
תְּלוּם שָׁם הַפְּלִשְׁתִּים בְּיוֹם הַכּוֹת פְּלִשְׁתִּים
inde fecit ascendere Et . Ghilboah in Saul
13 אֶת־שָׁאוּל בַּגִּלְבֹּעַ׃ וַיַּעַל מִשָּׁם
, eius filij Iehonathan ossa & , Saul ossa
אֶת־עַצְמוֹת שָׁאוּל וְאֶת־עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ
. affixorum ossa collegerunt &
וַיַּאַסְפוּ אֶת־עַצְמוֹת הַמּוּקָעִים׃
eius filij Ionathan & , Saul ossa sepelierunt Et
14 וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹת־שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן בְּנוֹ
. eius patris Chis sepulchro in Selah in Biniamin terra in
בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן בְּצֵלָע בְּקֶבֶר קִישׁ אָבִיו
fuit exorabilis & ; rex præceperat quæ omnia fecerunt Et
וַיַּעֲשׂוּ כֹּל אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּלֶךְ וַיֵּעָתֵר
. hæc post terræ Deus
אֱלֹהִים לָאָרֶץ אַחֲרֵי־כֵן׃

(Margin: † peccatum, ‡ vt benedicatis * est § quæstio super argēto & auro — לנו ק — ‡ familia * est † volūtas quēquam interficiendi ‖ Quidquid discretis * de nobis, quòd ne staremus — יתן ק — בלה נתן — § affigemus — יקע — ‡ propter * fuit — לקח — שני — בכר — † suspenderunt ‖ coram Domino, * mortui sunt — יתיר — בימי — והמה ס — נפל מות — § diebus ‡ hordeaceæ. — בתחלת ק — יום חלל — ‡ super — נטך — † peruersitates ‖ nec — נגר — עשה — ילך — * qua percusserunt — תלאום ק — פלשתים — תלה — נכר — עלה — יקע — קמץ ל — propitiat' est — עשה)

:Israel cum Pelistinis bellum adhuc fuit Et

15 וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה לַפְּלִשְׁתִּים אֶת־יִשְׂרָאֵל [a] — הִיא [a]

cum pugnauerunt & ,eo cum eius serui & ,Dauid descendit &

וַיֵּרֶד דָּוִד וַעֲבָדָיו עִמּוֹ וַיִּלָּחֲמוּ אֶת־ [b] — ירד [b] defecit

.Dauid est fatigatus & ,Pelistinis

פְּלִשְׁתִּים וַיָּעַף דָּוִד׃ [c] — עוף [c]

pondus & ,Haraphah † natis in ‡ qui ,benob Isbi Et — † de filiis ‡ gigantis.

16 וְיִשְׁבּוֹ בְּנֹב אֲשֶׁר בִּילִידֵי הָרָפָה וּמִשְׁקַל — וישבי ק

accinctus ‡ ipse & ,æris ponderis | trecentorum ‡ eius hastæ*

קֵינוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת מִשְׁקַל נְחֹשֶׁת וְהוּא חָגוּר — *ferri ‡ erat ‖ seclorum * ense ‡ cogitauit

.Dauid percutere dixit ‡ & ,nouo *

חֲדָשָׁה וַיֹּאמֶר [d] לְהַכּוֹת אֶת־דָּוִד׃

percussit & :Seruiah filius Abisai est auxiliatus Et

17 וַיַּעֲזָר־לוֹ אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה וַיַּךְ אֶת־ — נכרה [d]

Dauid viri iurauerunt Tunc .eum interfecit & ,Pelistæum

הַפְּלִשְׁתִּי [e] וַיְמִתֵהוּ אָז נִשְׁבְּעוּ אַנְשֵׁי־דָוִד — מורת [e]

,prœlium in nobiscum vltra egredieris Non :dicendo ei

לוֹ לֵאמֹר לֹא־[f]תֵצֵא עוֹד אִתָּנוּ לַמִּלְחָמָה — יצא [f] ne extinguas

.Israel lucernam extingues nec

וְלֹא תְכַבֶּה אֶת־נֵר יִשְׂרָאֵל׃

Ghob in bellum adhuc fuit & ,sic post fuit Et — hæc

18 [g] וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַתְּהִי־עוֹד הַמִּלְחָמָה בְּגֹב — היא [g]

Chusathites Sibbechai percussit Tunc :Pelistim cum

עִם־פְּלִשְׁתִּים אָז הִכָּה סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי

.Haraphah † natis in ‡ qui ,Saph — ‡ erat de filiis † gigantis.

אֶת־סַף אֲשֶׁר בִּילִדֵי הָרָפָה׃

:Pelistim cum Ghob in bellum adhuc fuit Et

19 וַתְּהִי־עוֹד הַמִּלְחָמָה בְּגוֹב עִם־פְּלִשְׁתִּים — † texentium

halachmites-Beth Oregim † Iahare filius Elchanan percussit &

[h] וַיַּךְ אֶלְחָנָן בֶּן־יַעְרֵי אֹרְגִים בֵּית הַלַּחְמִי — נכרה [h] † erat

liciatorium tanquam ‡ eius hastæ lignum & ;Ghittæum Goliath

אֵת גָּלְיָת הַגִּתִּי וְעֵץ [i] חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר — חנרה [i]

fuit & :Ghath in bellum adhuc fuit Et .texentium

20 אֹרְגִים׃ וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה בְּגַת וַיְהִי

eius pedum digiti & ,eius manuum digiti mensuræ * vir — * magnæ

אִישׁ [k] מָדוֹן וְאֶצְבְּעֹת יָדָיו וְאֶצְבְּעֹת רַגְלָיו — מדון ק מדר [k]

ipse ‖ etiam & ,numero quatuor & viginti ,sex & ,sex — ‖ erat ‡ de

שֵׁשׁ וָשֵׁשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִסְפָּר וְגַם־הוּא

,Israel affecit probris Et .Haraphah ‡ natus

21 יֻלַּד לְהָרָפָה׃ וַיְחָרֵף אֶת־יִשְׂרָאֵל

.Dauid fratris Simhah filius ,Ionathan eum percussit &

וַיַּכֵּהוּ יְהוֹנָתָן בֶּן־שִׁמְעִי אֲחִי דָוִד׃ — שמעא ק

:Gath in Haraphah ipsi † sunt nati iij Quatuor — † consternanti

22 אֶת־אַרְבַּעַת אֵלֶּה יֻלְּדוּ לְהָרָפָה בְּגַת

.eius seruorum manu in * ,Dauid manu in ceciderunt ‡ & — ‡ mortui sunt per manum * per manum

[l] וַיִּפְּלוּ בְיַד־דָּוִד וּבְיַד עֲבָדָיו׃ — נפל [l]

CAP. XXII. כב

cantici verba Domino Dauid est locutus Et

1 וַיְדַבֵּר דָּוִד לַיהוָה אֶת־דִּבְרֵי [m] הַשִּׁירָה — שור [m]

omnium vola ‖ de eum Dominus liberauit ‡ .die in ,huius — ‡ qua ‖ manu

הַזֹּאת בְּיוֹם [n] הִצִּיל יְהוָה אֹתוֹ [o] מִכַּף כָּל־ — נצל [n] כפף [o] * manu

.Saul vola * de & ,suorum inimicorum

אֹיְבָיו וּמִכַּף שָׁאוּל׃

,mea munitio † & ,mea petra Dominus :dixit Et — † ait

2 וַיֹּאמַר יְהוָה סַלְעִי וּמְצֻדָתִי

.mihi meus liberator &

וּמְפַלְטִי־לִי׃

cornu & ,meum scutum :eo in sperabo ,mea petra Deus — fortitudo

3 אֱלֹהֵי צוּרִי אֶחֱסֶה־בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן

meus saluator :meum refugium & ,meus eleuator ,meæ salutis

יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי וּמְנוּסִי [p] מֹשִׁעִי — ישע [p]

.me fecisti saluum rapina à

מֵחָמָס תֹּשִׁעֵנִי׃

meis inimicis ab & Dominum inuocabo Laudabilem

4 מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאֹיְבַי

ero saluus

אִוָּשֵׁעַ׃

torrentes ;mortis contritiones me circundederunt Quia

5 כִּי אֲפָפֻנִי מִשְׁבְּרֵי־מָוֶת נַחֲלֵי

.me terruerunt belial

בְלִיַּעַל יְבַעֲתֻנִי׃

Dolores

me præuenerunt :me circundederunt inferi Funes

6 חֶבְלֵי שְׁאוֹל סַבֻּנִי [a] קִדְּמֻנִי — סבב [a]

.mortis laquei

[b] מֹקְשֵׁי מָוֶת׃ — יקש [b]

tribulatione mea inuocaui

meum Deum ad & ,Dominum inuocabo mihi angustia In

7 בַּצַּר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהַי

† clamaui. ‡ templo

meus clamor &,meam vocem suo palatio ‡ de exaudiuit Et.clamabo†

אֶקְרָא וַיִּשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי [c] וְשַׁוְעָתִי — שוע [c]

.eius aures in

בְּאָזְנָיו׃

fundamenta ;terra contremuit & ,est commota Et

8 וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ [d] מוֹסְדוֹת — ויתגעש ק

.ei est iratus quoniam ,sunt commota & :contremuerunt cælorum *

הַשָּׁמַיִם יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי־חָרָה לוֹ׃ — יסד [d] * cæli commota sunt, ‡ ita

:deuorabit eius ore de ignis & ,eius naso ‡ in fumus Ascendit

9 עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל

.eo ab sunt succensi carbones

גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃

sub caligo & :descendit & ,cælos inclinauit Et

10 [e] וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל תַּחַת — נטה [e]

.eius pedibus

רַגְלָיו׃

super est visus & :volauit & ,Cherub super equitauit Et

11 וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוּב וַיָּעֹף [g] וַיֵּרָא עַל־ — עוף [f] ראה [g]

.venti pennas

כַּנְפֵי־רוּחַ׃

tenebras in circuitu suo tabernacula.

colligantiam ,operoria suos circuitus obscuritatem posuit Et

12 [h] וַיָּשֶׁת חֹשֶׁךְ סְבִיבֹתָיו [i] סֻכּוֹת חַשְׁרַת־ — שות [h] סכך [i]

ætherum † nubes aquarum — † cælorum.

מַיִם [k] עָבֵי שְׁחָקִים׃ — עבר [k]

.ignis carbones sunt succensi eius regione è ‡ fulgore Præ — ‡ in conspectu

13 מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ בָּעֲרוּ גַּחֲלֵי־אֵשׁ׃

dedit Altissimus & ,Dominus cælis de Tonauit

14 יַרְעֵם מִן־שָׁמַיִם יְהוָה [l] וְעֶלְיוֹן יִתֵּן — עלה [l]

.suam vocem

קוֹלוֹ׃

.eos contriuit & ;fulgur ;eos dispersit & ,sagittas misit Et

15 וַיִּשְׁלַח [m] חִצִּים [n] וַיְפִיצֵם בָּרָק וַיָּהֹם׃ — ויהם ויחם ק

fundamenta sunt reuelata ,maris alui † apparuerunt Et

16 וַיֵּרָאוּ [o] אֲפִקֵי יָם [p] יִגָּלוּ מֹסְדוֹת — חצץ [m] פוץ [n] הום [o] גלה [p]

.eius nasi ‡ spiritus inspiratione ab Domini increpatione in ‡,orbis

[q] תֵּבֵל בְּגַעֲרַת יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפּוֹ׃ — † effusiones ‡ propter increpationem ‡ iræ * summo ‖ traxit

aquis de me eduxit ‖ ,me assumpsit ,altitudine * de Misit

17 יִשְׁלַח מִמָּרוֹם [r] יִקָּחֵנִי [s] יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם — תבל [q] לקח [r] משה [s]

.multis

רַבִּים׃

quia ,me odientibus † ab ,forti meo inimico ab me Liberauit

18 [t] יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי [u] עָז מִשֹּׂנְאַי כִּי — † odio habentibus

.me præ erant robusti ‡

אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃

Dominus fuit Et ,mei exitij ‡ die in me Præuenerunt — נצל [t] עוז [u] ‡ robustiores erant ‡ afflictionis meæ. * baculus

19 יְקַדְּמֻנִי בְּיוֹם אֵידִי וַיְהִי יְהוָה

.mihi fulcrum *

מִשְׁעָן לִי׃

quoniam ,me liberauit :me latitudinem ad eduxit Et

20 [x] וַיֹּצֵא לַמֶּרְחָב אֹתִי יְחַלְּצֵנִי כִּי־ — יצא [x]

.me in complacuit

חָפֵץ בִּי׃

,meam iustitiam secundum Dominus mihi Retribuit

21 יִגְמְלֵנִי יְהוָה כְּצִדְקָתִי

.mihi reddidit meatum manuum munditiam secundum

[y] כְּבֹר יָדַי [z] יָשִׁיב לִי׃ — ברר [y] שוב [z]

.meo Deo à egi impiè non & ,Domini vias custodiui Quia

22 כִּי שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי׃

:eius statuta & ,meo conspectu in eius iudicia omnia Quia

23 כִּי כָל־מִשְׁפָּטָו לְנֶגְדִּי [a] וְחֻקֹּתָיו — חקק [a]

.eo ab recedam non

לֹא־אָסוּר מִמֶּנָּה׃

.mea iniquitate ab me custodiui & ,ei perfectus fui Et

24 וָאֶהְיֶה תָמִים לוֹ וָאֶשְׁתַּמְּרָה [b] מֵעֲוֹנִי׃ — עור [b]

meam iustitiam secundum mihi Dominus restituit Et

25 וַיָּשֶׁב יְהוָה לִי כְּצִדְקָתִי

.eius oculorum conspectu in eam munditiem secundum
כברי לנגד עיניו׃
.eris perfectus perfecto *forti* cum :eris pius pio Cum
26 עם־חסיד תתחסד עם־גבור תמים תתמם׃
.*te facies peruersum* peruerso cum & ;eris mundus mundo Cum
27 עם־[a]נבר תתבר ועם־עקש תתפל׃
super * tuos oculos & :facies saluum *afflictum* ‡ populum Et
28 ואת־עם עני [b]תושיע ועיניך על־
.† humiliabis ,excelsos
[c]רמים תשפיל׃
illustrabit * Dominus & :Domine mea lucerna ‖ tu Quia
29 כי־אתה נירי יהוה ויהוה [d]יגיה
.*meam obscuritatem*
חשכי׃
.murum transiliam meo Deo in :*agmen percurram* ‡ te in Quia
30 כי בכה ארוץ גדוד באלהי אדלג־שור׃
;*conflatum* * Domini eloquium :eius via ‡ perfecta Dei
31 האל [e]תמים דרכו אמרת יהוה צרופה
.se in sperantibus omnibus *ipse* † scutum
[f]מגן הוא לכל [g]החסים בו׃
petra * quis & ;Dominum præter Deus ‖ quis Quia
32 כי מי־אל מבלעדי יהוה ומי צור
?nostrum Deum præter
מבלעדי אלהינו׃
.meam viam perfectam soluit & ,*virtutis* ‡ mea fortitudo Deus
33 האל מעוזי חיל [h]ויתר תמים דרכו׃
mea excelsa super & ,ceruarum tanquam meos pedes *Adæquans* ‡
34 משוה רגליו כאילות ועל [i]במתי
.me statuet
יעמידני׃
arcus est contritus & :bellum ad meas manus Docens
35 מלמד ידי למלחמה [k]ונחת קשת־
.meis brachiis æreus
נחושה זרעתי׃
tua mansuetudine * & :tuæ salutis scutum mihi dedisti Et
36 [l]ותתן־לי מגן ישעך וענתך
.me *multiplicabis* †
[m]תרבני׃
.*meæ vertebræ nutarunt* * non & ;me subter meum passum *Dilatabis* ‖
37 תרחיב צעדי תחתני ולא מעדו קרסלי׃
redibo * non & ;eos *disperdam* ‡ & ,meos inimicos *Persequar*
38 ארדפה איבי ואשמידם ולא אשוב
.eos *consumere* *vsque*
עד־[n]כלותם׃
ceciderunt & ,surgent non & ,eos *transfixi* † & ,eos consumpsi Et
39 ואכלם ואמחצם ולא יקומון [o]ויפלו
.meis pedibus sub
תחת רגלי׃
incuruabis * :prœlium ad *virtute* ‖ me accinxisti Et
40 [p]ותזרני חיל למלחמה תכריע
.me subtus *meos* ‡ insurgentes
קמי תחתני׃
,me habentes odio :ceruicem mihi dedisti meos inimicos Et
41 ואיבי [q]תתה לי ערף משנאי
.eos excidi &
ואצמיתם׃
non & ,Dominum ad ,saluator ‡ non & ,Aspexerunt
42 [r]ישעו ואין מושיע אל־יהוה ולא
.*eis respondit*
[s]ענם׃
platearum lutum sicut ;terræ puluerem sicut eos contudi Et
43 ואשחקם כעפר־ארץ כטיט־חוצות
.eos *distendam* † ,eos *comminuam* *
[t]ארקם ארקעם׃
caput in me *custodies* .*mei populi contentionibus* ‖ à me eruisti Et
44 ותפלטני [u]מריבי עמי תשמרני לראש
.mihi *seruient* ‡ noui non * ,populus :gentium
גוים עם לא־ידעתי יעבדני׃
.mihi audient auris *audire* * Ad mihi *mentientur alienigenæ* ‡ Filij
45 [x]בני נכר יתכחשו־לי לשמוע אזן ישמעו לי׃
,suis clausuris à *se cingent &* ,*defluent alienigenæ* † Filij
46 בני נכר [y]יבלו ויחגרו ממסגרותם׃

viro
peruersus eris
[a]ברר
‡ pauperem
* pones
[b]ישע
† eos:
[c]רום
‖ es
* illuminabit tenebras meas.
[d]נגה
‡ conteram exercitum:
‡ est
* sublimatum
[e]תמם
† est
[f]גנן [g]חסה
‖ est
* fortis
‡ in exercitu
דרכי
ק
‡ Ponens
[h]נתר [i]במת
רגלי
ק
[k]חתת
* in
[l]נתן
† multiplicasti
[m]רבת
Dilatasti
* declinauerũt tali mei. Persecutus sum
‡ disperdidi
* sum reuersus donec consumpsi
[n]כלה
† perfodi
[o]נפל
‖ fortitudine
* incuruasti
[p]אזר
‡ in me
[q]נתן
‡ fuit
[r]שעה
exaudiuit eos.
[s]ענה
* comminui
† distendi
[t]דקק [u]רוב
‖ contradictionib' populorũ; Custodisti
* quem
‡ seruiuit
‡ alieni mentiti sunt
* auditum
† alieni defluxerunt, & cõtremuerunt
[x]בנה [y]נבל

fortitudo exaltetur & :mea *petra* benedictus & ,Dominus Viuit
47 חי־יהוה וברוך צורי [a]וירם
.meæ salutis *petra* Deus
אלהי צור ישעי׃
.me subtus populos *submittens* & ,mihi vindictas dans Deus
48 האל הנתן נקמת לי [b]ומוריד עמים תחתני׃
meis insurgentibus ab & ,meis inimicis ab me educens Et
49 [c]ומוציאי מאיבי [d]ומקמי
.me liberabis *rapinarum* viro à ,me eleuabis
תרוממני מאיש חמסים [e]תצילני׃
tuo nomini & ,gentibus in Domine tibi confitebor Propterea
50 על־כן אודך יהוה בגוים ולשמך
.psallam
אזמר׃
misericordiam faciens & ,sui regis *salutum* *Turris*
51 מגדיל ישועות מלכו ועשה־חסד
.seculum in vsque eius semine & ,Dauid suo *vncto* *
למשיחו לדוד ולזרעו עד־עולם׃

CAP. XXIII. כג

filius Dauid Dixit .nouissima Dauid verba ‡ hæc Et
1 ואלה דברי דוד האחרנים נאם דוד בן־
Dei *vnctus* * ,excelsus constitutus ‡ vir dixit & ,Isai
ישי ונאם הגבר [f]הקם על משיח אלהי
Domini Spiritus .Israel *psalmis iucundus* † & ,Iahacob
2 יעקב ונעים זמרות ישראל׃ רוח יהוה
.meam linguam super * eius sermo & ,me *in* ‖ est locutus
דבר־בי [g]ומלתו על־לשוני׃
:Israel *petra* ‡ est locutus mihi ;Israel Deus Dixit
3 אמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל
.Dei *timoris* † dominator * iustus ,*homine in dominans* ‡
מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים׃
densitates non ‖ mane :Sol orientur matutina lux sicut Et
4 וכאור בקר יזרח־שמש בקר לא עבות
sic non Quia .terra de *germen* * pluuia à splendore à
5 מנגה ממטר דשא מארץ׃ כי־לא־כן
‡ mihi posuit *seculi* ‡ pactum quia ,Deo cum mea domus
ביתי עם־אל כי ברית עולם שם לי
,mea salus cuncta quoniam .custoditum & ,omnibus dispositum
ערוכה בכל ושמרה כי־כל־ישעי
belial * Et .faciet germinare non quia ;voluntas omnis &
6 וכל־חפץ כי־לא יצמיח׃ ובליעל
.capient manu in non quia .*ipsi* vniuersi *motus spina* † tanquam
כקוץ [h]מנד כלהם כי־לא ביד [i]יקחו׃
ligno & ,ferro replebitur ,eas *in* tetigerit ‖ vir Et
7 ואיש [k]יגע בהם ימלא ברזל ועץ
.*mansione* * in comburentur comburendo igne *in* & :lanceæ
[l]חנית ובאש שרוף ישרפו [m]בשבת׃
Sedens :Dauid ipsi ‡ qui fortium nomina ‡ Ista
8 אלה שמות הגברים אשר לדוד ישב
Hadino ipse ,*tertiarius* † caput sapiens *sede* * in
בשבת תחכמני ראש השלשי הוא עדינו
.vna vice in *occisos* * octingentos *super* ‖ ,Hesnita
העצנו על־שמנה [n]מאות חלל בפעם אחד׃
tres inter ,Achochi filij Dodo filius Elhazar cum post Et
9 ואחרו אלעזר בן־דדי בן־אחחי בשלשה
,Pelistæos *in* *eos probris afficiendo in* ‡ ,Dauid cum fortes
גברים עם־דוד בחרפם בפלשתים
viri ascenderunt * & ,prœlium in illic erant *collecti* ‡
נאספו־שם למלחמה [o]ויעלו איש הגברים
,Pelistim *in* percussit & ,surrexit Ipse .Israel
10 ישראל׃ הוא קם [p]ויך בפלשתים
eius manus adhæreret & ,eius manus *defatigaretur* *quo* *vsque* †
עד כי־יגעה ידו ותדבק ידו
die in magnam salutem Dominus fecit Et .gladium ad
אל־החרב [q]ויעש יהוה תשועה גדולה ביום
.spoliandum ad tantùm eum post *reuertebantur* ‖ populus & ,illa
ההוא והעם ישבו אחריו אך לפשט׃
sunt *collecti* * & .Hararites Aghe filius Sammah eum post Et
11 ואחריו שמה בן־אגא הררי ויאספו
plena campi *pars* ‡ ibi erat & :villa in Pelistim
פלשתים לחיה [r]ותהי־שם חלקת השדה מלאה

fortitudo
[a]רום
fortitudo
deiiciens
[b]ירד
in me
[c]יצא [d]קום
iniquo
[e]נצר
Magnificans salutes
מגדול
ק
* Christo
‡ sunt
‡ qui est
* Christus
[f]קום
† dulcis carminibus
‖ per
* fuit
[g]מלל
‡ fortis
‡ dominator in hominibus
* sit
† cum timore
‖ absque nubibus
* herba
‡ æternum
‡ ritè
* impij
† spinæ mouentur
[h]נוד [i]לקח
‖ qui
[k]נגע
* habitaculo.
[l]חנה [m]ישב
‡ sunt
‡ erant
* cathedra
† magnorum.
‖ qui occidit
* viros
העצני
ק
[n]מאה
דודו
ק
‡ quãdo probris affecerũt
[o]הגברים
ק
‡ qui congregati
* eò
[o]עלה [p]נכה
† donec deficeret
[q]עשה
‖ reuersus est
* congregati
ריו קר
‡ possessio
[r]היה

stetit Et .Pelistim *faciebus* à fugerat populus & ,lentium facie

12 ויתיצב ערשים והעם [a] נס מפני פלשתים :

;Pelistim percussit & ,eam liberauit & *,partis* medio in possessionis,

בתוך החלקה [b] ויצילה ויך את פלשתים

.magnam salutem Dominus fecitque

ויעש יהוה [c] תשועה גדולה :

venerunt & ;*capitibus* † triginta ex tres descenderunt Et

13 [d] וירדו שלשים מהשלשים ראש ויבאו

turma | & :Hadullam speluncam ad Dauid ad *messem ad**

אל קציר אל דוד אל מערת עדלם וחית

Dauid Et .Rephaim ‡ valle in *castrametans* † Pelistim

14 פלשתים [e] חנה בעמק רפאים : ודוד

.lechem-Beth * tunc ,Pelistim *statio* ‖ & ;præsidio in ₰ tunc

אז במצודה [f] ומצב פלשתים אז בית לחם :

aquis me potabit Quis † :ait & ,Dauid desiderauit Et

15 ויתאוה דוד ויאמר מי [g] ישקני מים

irruperunt Et .porta in ‡ quæ lechem-Beth cisterna de

16 מבאר בית לחם אשר בשער : ויבקעו

hauserunt & ,Pelistim *castrametationem* ₰ in fortes tres

שלשת הגברים במחנה פלשתים וישאבו

portauerunt & ,porta in * quæ ,lechem-Beth cisterna de aquas

מים מבאר בית לחם אשר בשער [g] וישאו

libauit & ,eas bibere voluit non & :Dauid ad attulerunt &

[h] ויבאו אל דוד ולא אבה [i] לשתותם ויסך

Domine mihi Absit :dixit Et .Domino eas

17 אתם ליהוה : ויאמר חלילה לי יהוה

abeuntium * virorum sanguinem ₰ Num .hoc *me faciendo à* ‡

[k] מעשתי זאת הדם האנשים ההלכים

tres fecerunt hæc .eas bibere noluit & ?*suis animabus in*

בנפשותם ולא אבה לשתותם אלה עשו שלשת

Seruiah filius Ioab frater Abisai Et .fortes

18 הגברים : ואבישי אחי יואב בן צרויה

suam lanceam suscitauit ipse & ,trium *caput ipse* ‖

הוא ראש השלשי והוא עורר את [l] חניתו

.tres inter nomen ₰ ei Et *.occisos* ‡ trecentos *super* ‖

על שלש [m] מאות חלל ולו שם בשלשה :

;*principem in* ‖ eis erat & ?*gloriosus* * nonne tribus *Præ*

19 מן השלשה הכי נכבד ויהי להם [n] לשר

filius Benaiahu Et .peruenit non tres ad vsque &

20 ועד השלשה לא בא : ובניהו בן

;Cabseel de operibus *multus* ,*virtutis* † viri filius Iehoiadah

יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבצאל

,descendit ipse & ,Moab leones vt fortes duos percussit ipse

הוא [o] הכה את [p] שני אראל מואב והוא ירד

.niuis die in cisternæ medio in leonem percussit &

והכה את הארי בתוך הבאר ביום השלג :

,aspectus virum ,Aegyptium virum percussit ipse Et

21 והוא הכה את איש מצרי אשר מראה

,virga in eum ad descendit & ,lancea ‡ Aegyptij manu in &

וביד המצרי חנית [q] וירד אליו בשבט

eum interfecit & ,Aegyptij manu de lanceam rapuit &

ויגזל את החנית מיד המצרי ויהרגהו

:Iehoiadah filius Benaiahu fecit Hæc .sua lancea in

22 בחניתו : אלה עשה בניהו בן יהוידע

triginta *Præ** .fortes tres inter nomen ₰ ei & ‡ erat

23 ולו שם בשלשה הגברים : מן השלשים

Dauid eum posuit & .peruenit non tres ad & ,*gloriosus*

נכבד ואל השלשה לא בא [r] וישמהו דוד

.suum auditum ad

אל משמעתו :

filius Elchanan ; triginta inter Ioab frater Hasahel

24 עשהאל אחי יואב בשלשים אלחנן בן

.lechem-Beth ₰ Dodo

דדו בית לחם :

.Charodites Elica ,Carodites Sammah

25 שמה החרדי אליקא החרדי :

.Tecohites Hiches filius Hira ,Paltites Cheles

26 חלץ הפלטי עירא בן עקש התקעי :

.Chusathites Mebunnai ;Hannethothites Abihezer

27 אביעזר הענתתי מבני החשתי :

.Netophates Maharai ,Achochites Salmon

28 צלמון האחחי מהרי הנטפתי :

Margin: [a] נום, possessionis; [b] נצר; [c] ישע, ₰ principibus; [d] ירד; שלשה ק; * in messe; ‖ castra; † castrametata erant; ‡ gigantum; ₰ erat; * præsides; ‖ erant in; [e] חנה [f] יצב; † Vtinam quispiam propinaret mihi aquã; מבר ק; [g] שקה; ‡ est ₰ castra; * erat; [g] נשא; [h] בוא [i] שתה; † vt faciam; ₰ bibam; * qui abierunt contra animas suas?; [k] עשה; ‖ erat princeps; השלשה ק; † contra; ‡ quos occidit; ₰ erat; [l] חנה; [m] מאה; * gloriosior erat; ‖ princeps: sed; [n] שור; † fortis, magnus; חיל ק; [o] נכה [p] שנה; הארי ק; איש ק; [q] ירד; ₰ erat; * Ipsis ‖ gloriosior; [r] שום; ₰ de

Ribal filius Ithai ,Netophathites Bahanah filius Cheleb

29 חלב בן בענה הנטפתי אתי בן ריבי

.Biniamin filiorum Ghibbah de

מגבעת בני בנימן :

.Ghahas *torrentibus* de Haddai ,Pirathonites Benaiahu

30 בניהו פרעתני הדי מנחלי געש :

.Barchumites Hazmaueth ,Harbathites Halbon-Abi

31 אבי עלבון הערבתי עזמות הברחמי :

.Iehonathan Iasen filij ,Sahalbonites Eliachba

32 אליחבא השעלבני בני ישן יהונתן :

.Ararites Sarar filius Achiam ,Hararites Sammah

33 שמה ההררי אחיאם בן שרר הארדי :

,Eliham ;Mahachath filius Achasbai filius Eliphelet

34 אליפלט בן אחסבי בן המעכתי אליעם

,Ghilenites Achitophel filius

בן אחיתפל הגלני :

.Arbites Paharai ;Charmelites Chesrai

35 חצרו הכרמלי פערי הארבי :

.Gadites Bani ,Sobah de Nathan filius Ighal

36 יגאל בן נתן מצבה בני הגדי :

vasa ferens Beerothites Nacharai ;Hammonites Selec

37 צלק העמוני נחרי הבארתי נשאי כלי

.Ithrites Ghareb ,Ithrites Hira .Seruiah filij Ioab

38 יואב בן צרויה : עירא היתרי גרב היתרי :

.septem & triginta Omnes .Chittæus Vriiah

39 אוריה החתי כל שלשים ושבעה :

CAP. XXIIII. כד

Et addidit *nasus* Domini irasci ‡ *in* Israel; & concitauit

1 [a] ויסף אף יהוה [b] לחרות בישראל [c] ויסת

& ,Israel numera ,Vade :dicendo eis in Dauid

את דוד בהם לאמר לך מנה את ישראל ואת

principem Ioab ad rex Dixitque .Iehudah

2 יהודה : ויאמר המלך אל יואב [d] שר

Israel tribus omnes in † nunc Circui ‖ .secum * qui ,*virtutis* ₰

החיל אשר אתו שוט נא בכל שבטי ישראל

,populum *recensete* ‡ & ;sebah-Beer ad vsque & .Dan à

מדן ועד באר שבע ופקדו את העם

Ioab Dixitque .populi numerum sciam & ₰

3 וידעתי את מספר העם : ויאמר יואב

populum ad tuus Deus Dominus addat Et :regem ad

אל המלך ויוסף יהוה אלהיך אל העם

mei domini oculi & ,vicibus centum *eos* † sicut & ,*eos* † sicut

כהם וכהם מאה פעמים ועיני אדני

vult quid vt ,rex meus dominus & :*videntes* ‡ regis

המלך [e] ראות ואדני המלך למה חפץ

,Ioab *ad* ₰ regis verbum præualuit Et ?hoc *verbo in*

4 בדבר הזה : ויחזק דבר המלך אל יואב

principes & ,Ioab est egressus Et .*virtutis* * principes super &

ועל שרי החיל [f] ויצא יואב ושרי

populum *visitandum ad* † ,regis *facies ad virtutis* ‖

החיל [g] לפני המלך לפקד את העם את

sunt castrametati & ,Iarden transierunt Et .Israel

5 ישראל : ויעברו את הירדן [h] ויחנו

,Ghad torrentis medio in ₰ quæ ,vrbis *dextera* ‡ Haroher in

בערוער [i] ימין העיר אשר בתוך הנחל הגד

terram in & ,Ghilhad in venerunt Et .Iahazer ad &

6 ואל יעזר : [k] ויבאו הגלעדה ואל ארץ

ad circa & ,Iahan Dan in venerunt & ,Chodsim Tachtim

תחתים חדשי [l] ויבאו דנה יען וסביב אל

vrbes omnes & :Tyri munitiones ‡ venerunt Et .Sidon

7 צידון : ויבאו מבצר צר וכל ערי

Iehudah meridiem ad sunt egressi & ;Chenahanæi & ,Chiuuæi

החוי והכנעני [m] ויצאו אל נגב יהודה

venerunt & ,terram omnem in circuierunt Et .sebah-Beer †

8 באר שבע : [n] וישטו בכל הארץ ויבאו

.Ierusalaim ‡ dierum viginti & ,mensium nouem fine in

[o] מקצה תשעה חדשים ועשרים יום ירושלם :

ad populi *census* ₰ numerum Ioab Dixitque

9 [p] ויתן יואב את מספר מפקד העם אל

viri ‖ millia octingenta Israel fuit Et .*regem* *

המלך [q] ותהי ישראל שמנה מאות אלף איש

Margin: חצרי ק; armiger; יתיר; ‡ contra furor; [a] יסף [b] חרה; [c] סות; [d] שור; ₰ exercitus, * erat; ‡ Discurre; † per; ‡ numerate; ‡ vt; † sunt; ‡ videant: sed; [e] ראה; ₰ super; ₰ exercitus.; [f] יצא; ‖ exercitus à facie; † vt numerarent; [g] פנה; [h] חנה; ‡ ad dexteram; ₰ est; [i] ימן; [k] בוא; [l] בוא; ‡ ad; [m] יצא; † in; [n] שוט; ‡ in; [o] קצה; ₰ numerationis; [p] נתן; * regi ‖ virorũ; [q] היה

quingenta Iehudah viri & ,gladium *educentis virtutis* fortium euaginantium

חיל שלף חרב ואיש יהודה חמש־[a]מאות

postquam ,eum Dauid cor percussit Et .virorum millia

10 אלף איש׃ [b]ויך לב־דוד אתו אחרי־כן

Peccaui :Dominum ad Dauid Dixitque .populum numerauit

ספר את־העם ויאמר דוד אל־יהוה חטאתי

18 quæso transire fac Domine nunc Et .feci quod ‡ valde

מאד אשר [c]עשיתי ועתה יהוה העבר־נא

.valde egi stultè quia ,tui serui *peruersitatem*

את־[d]עון עבדך כי נסכלתי מאד׃

ad fuit Domini verbum & :mane *in* Dauid surrexit Et

19 11 [e]ויקם דוד בבקר ודבר־יהוה היה אל־

.dicendo ,Dauid videntem prophetam Ghad

20 גד הנביא חזה דוד לאמר׃

Tria ;Dominus dixit Sic :Dauid ad *loqueris* & ,Vade

12 הלוך ודברת אל־דוד כה אמר יהוה שלש

faciam & ,his ex vnum tibi elige :*te super imponens* ego

אנכי נוטל עליך בחר־לך אחת־מהם ואעשה־

:ei dixitque ,ei *indicauit* & ;Dauid ad Ghad venit Et .tibi

21 13 לך׃ ויבא־גד אל־דוד [f]ויגד־לו ויאמר לו

an & † ;tua terra in famis anni septem tibi *veniet An* *

התבוא לך שבע־שנים רעב בארצך ואם־

ipse & ,*tuorum angustiatorum facies ad* ‖ *te* fugere mensibus tribus

שלשה חדשים [g]נסך לפני־צריך והוא

? tua terra in *pestem* ₰ diebus tribus *esse an &* ,*te persequens* *

רדפך ואם־היות שלשת ימים דבר בארצך

.verbum me mittenti respondeam *quod* ‡ vide & ,cognosce Nunc

22 עתה דע וראה מה־אשיב שלחי דבר׃

Incidamus ,valde *mihi Angustia* * :Ghad ad Dauid Dixitque

14 ויאמר דוד אל־גד צר־לי מאד נפלה־

;eius miserationes multæ quia ,Domini manum in obsecro

נא ביד־יהוה כי־[h]רבים רחמו

.incidam ne *hominis* manu in &

23 וביד אדם אל־אפלה׃

ad vsque & manè à Israel in pestem Dominus dedit Et

15 [i]ויתן יהוה דבר בישראל מהבקר ועד־

ad vsque & Dan à populo de *est mortuum &* ;*constitutionis* † tempus

24 עת [k]מועד [l]וימת מן־העם מדן ועד־

misit Et .virorum millia septingenta ,Sebah-Beer

16 באר שבע שבעים אלף איש׃ וישלח

;eam *corrumpendum ad* * Ierusalaim ‖ angelus suam manum

ידו המלאך ירושלם לשחתה

angelo Dixitque .malo super Dominum pœnituit &

וינחם יהוה אל־הרעה ויאמר למלאך

25 ,tuam manum *remitte* ‡ :nunc *Multum* ;*populo in corrumpenti* ₰

המשחית בעם רב עתה [m]הרף ידך

.Iebusæi Araunah *area cum* * erat Domini angelus Et

ומלאך יהוה היה עם־גרן האורנה היבסי׃

ipsum videndo in † Dominum ad Dauid Dixitque

17 ויאמר דוד אל־יהוה [n]בראתו את־

Margin: * fortium euaginantium. a מאה. b נכרה. ‡ in eo. c עשה. iniquitatem. d עוה. ₰ קום. loquere. offero tibi. nunciauit. f נגד. * Num vis vt veniant. † aut. ‖ coram hostibus tuis. g נום. * hostis persequatur te, aut quòd sit. ₰ pestis. ‡ quale. * Angustiis afficior. h רבב. hominum. i נתן. † constitutum & mortui sunt. k יעד. l מות. * ad. ‖ vt disperderet. ₰ disperdenti populum; Sufficit. ‡ quiesce re fac. m רפה. * iuxta aream. הארונה ק. † cùm vidisset. n ראה.

,peccaui ego Ecce :dixit & ,*populo in* * cædentem angelum

המלאך [a]המכה בעם ויאמר הנה אנכי חטאתי

obsecro *Sit* ‡ ;fecerunt quid *pecus isti Et* ₰ .egi inique ego &

ואנכי העויתי ואלה הצאן מה [b]עשו תהי נא

.mei patris domum *in* & ,me *in* * tua manus

ידך בי ובבית אבי׃

,Ascende :ei dixit & ,illa die in Dauid ad Ghad venit Et

18 ויבא־גד אל־דוד ביום ההוא ויאמר לו עלה

.Iebusæi Araunah area in altare Domino erige

הקם ליהוה מזבח בגרן ארניה היבוסי׃

quemadmodum ,Ghad verbum iuxta Dauid ascendit Et

19 [c]ויעל דוד כדבר־גד כאשר

vidit & ,Araunah respexit Et .Dominus præceperat

20 צוה יהוה׃ וישקף ארונה וירא את־

est egressus & :se *super* transeuntes eius seruos & ,regem

המלך ואת־עבדיו עברים עליו ויצא

.terram super *suos vultus* regi se incuruauit & ,Araunah

ארונה [d]וישתחו למלך אפיו ארצה׃

rex meus dominus venit Cur :Araunah Dixitque

21 ויאמר ארונה מדוע בא אדני־המלך

tecum à emendum Ad :Dauid Dixitque :suum seruum ad

אל־עבדו ויאמר דוד [e]לקנות מעמך את־

plaga restringatur & ,Domino altare *ædificandum ad* ,aream

הגרן לבנות מזבח ליהוה ותעצר [f]המגפה

† *desuper* .populo

מעל העם׃

faciat ascendere & ,Accipiat :Dauid ad Araunah Dixitque

22 ויאמר ארונה אל־דוד [g]יקח ויעל

bouem * Vide .suis oculis in bonum ‖ rex meus dominus

אדני המלך הטוב בעינו ראה הבקר

.*ligna in bouis vasa &* ,*tribuli &* ,*ascensionem in*

לעלה והמרגים וכלי הבקר לעצים׃

Dixitque .regi *rex* Araunah dedit Omnia

23 הכל נתן ארונה המלך למלך ויאמר

.*te velit* ₰ tuus Deus Dominus :regem ad Araunah

ארונה אל־המלך יהוה אלהיך [k]ירצך׃

emendo sed ,Nequaquam :Araunah ad rex Dixitque

24 ויאמר המלך אל־ארונה לא כי־[i]קנו

Domino *faciam ascendere* non & ,pretio *in* te à emam

אקנה מאותך במחיר ולא אעלה ליהוה

& ,aream Dauid emit Et .gratis *ascensiones* * meo *Deo* ‡

אלהי [k]עלות חנם ויקן דוד את־הגרן ואת־

.quinquaginta sechelim † argento in *bouem*

הבקר בכסף שקלים חמשים׃

fecit ascendere ‖ & ,Domino altare Dauid ibi ædificauit Et

25 [l]ויבן שם דוד מזבח ליהוה ויעל

est restricta & ,terræ Dominus *fuit exorabilis* ° & ,pacifica & ,*ascensiones*

עלות ושלמים ויעתר יהוה לארץ ותעצר

.Israel *desuper* ₰ plaga

[m]המגפה מעל ישראל׃

Margin: * populum, a נכה. ₰ isti autem qui oues sunt. ‡ Veniat. b עשה. * contra. ארונה ק. c עלה. ad. super faciem suam. d שחה. vt emam à te. e קנה. vt ædificem. f נגף. † à. offerat. g לקח. ‖ quod est. * boues pro holocausto, & plaustra & instrumenta boum pro lignis. ₰ complaceat tibi. h רצה. i קנה. offeram. ‡ Domino. * holocausta. k עלה. boues. † siclis. ‖ obtulit holocausta, l בנה. ° propitiatus est. ₰ ab. m נגף.

נשלם ספר שמואל ב

Finis libri Samuelis II.

מלכים א

LIBER I. MELACHIM

ID EST, REGVM, QVI APVD NOS DICITVR TERTIVS REGVM.

CAP. I. א

ET

venerat, senuerat Dauid rex

1 המלך דוד זקן בא

eum operiebant & ,dies in

a בימים b ויכסהו

.ei erat calor nõ & ,vestibus *in*

בבגדים ולא יחם לו:

:eius serui ei Dixeruntque

2 ויאמרו לו עבדיו

stet & ,virginem puellam regi meo domino Quærant

יבקשו לאדני המלך נערה בתולה ועמדה

,tuo sinu in *cubet* ‡ & *:proficiens ei sit &* *,regis facies ad*

לפני המלך c ותהי־לו סכנת ושכבה בחיקך

pulchram puellam quæsierunt Et .*regi meo domino calor fiat* * &

d וחם לאדני המלך: 3 ויבקשו נערה יפה

,Sunamiten Abisagh inuenerũt &,Israel termino omni in

בכל גבול ישראל וימצאו את־אבישג השונמית

pulchra † puella Et .regem ad eam adduxerunt &

4 e ויבאו אתה למלך: והנערה יפה

rex & :ei ministrabat & *,proficiens regi erat & ,admodum* ‡

עד־מאד ותהי למלך סכנת ותשרתהו והמלך

,eleuabatur Chaghith filius Adoniah Et .eam cognouit non

לא ידעה: 5 ואדניה בן־חגית מתנשא

,equites & *,currum* sibi fecit Et .regnabo Ego :dicendo

לאמר אני אמלך f ויעש לו רכב ופרשים

non Et *.suas facies ad* currentes viros quinquaginta &

6 וחמשים איש g רצים לפניו: ולא־

sic Cur :dicendo ,suis diebus à ipsius pater eũ affecit dolore

עצבו אביו מימיו לאמר מדוע ככה

pepererat ipsum & ,valde forma *bonus* iste etiam & ?fecisti

עשית וגם־הוא טוב־תאר מאד ואתו ילדה

Ioab cum eius verba fuerunt Et .Absalom post ‡

אחרי אבשלום: 7 ויהיו דבריו עם יואב

post adiuuabant & :sacerdote Ebiathar cum & ,Seruiah filio

בן־צרויה ועם אביתר הכהן ויעזרו אחרי

,Iehoiadah filius Benaiahu & ,sacerdos Sadoc Et .Adoniiah

אדניה: 8 וצדוק הכהן ובניהו בן־יהוידע

† qui fortes & ,Rehi & ,Simhi & ,propheta Nathan &

ונתן הנביא ושמעי ורעי והגבורים אשר

Adoniiahu immolauit Et .Adoniiahu cum erant non ,Dauidi

לדוד לא היו עם־אדניהו: 9 ויזבח אדניהו

† qui Zocheleth * *lapide cum pingue & ,bouem & pecus*

צאן ובקר ומריא עם אבן הזחלת אשר־

suos fratres omnes inuitauit & :Roghel ‡ fontem apud

אצל עין רגל ויקרא את־כל־אחיו

.regis seruos Iehudah viros omnes & ,regis filios

בני המלך ולכל־אנשי יהודה עבדי המלך:

,fortes & ,Benaiahu & ,prophetam Nathan Et

10 ואת־נתן הנביא ובניהו ואת־הגבורים

Nathan Dixitque .inuitauit non suũ fratrem Selomoh &

11 ואת־שלמה אחיו לא קרא: ויאמר נתן

audisti Nonne :dicendo ,Selomoh matrem Sebah-Bath ad audis

אל־h בת־שבע אם־שלמה לאמר הלא שמעת

Dauid noster dominus & ,Chagith filius Adoniiahu *regnauit* quòd regnet

כי מלך אדניהו בן־חגית ואדנינו דוד

.consilium obsecro tibi consulam *,vade* nunc Et ?nesciuit veni,

12 לא ידע: ועתה לכי איעצך נא עצה

.Selomoh tui filij animam & ,tuam animam erue &

ומלטי את־נפשך ואת־נפש בנך שלמה:

:eum ad dices & ,Dauid regem ad ingredere & ,Vade

13 לכי ובאי אל־המלך דוד ואמרת אליו

:dicendo ,tuæ ancillæ iurasti rex mi domine tu Nónne

הלא־אתה אדני המלך נשבעת לאמתך לאמר

. sedebit ipse & ,me post est regnaturus tuus filius Selomoh Quia

כי־שלמה בנך ימלך אחרי והוא i ישב

te adhuc Ecce ?Adoniiahu regnauit cur & :meũ solium super

14 על־כסאי ומדוע מלך אדניהו: הנה עודך

,te post veniam *ego* & ,rege cum ibi loquente

מדברת שם עם־המלך ואני אבוא אחריך

Sebah-Bath est ingressa Et .tuos sermones complebo &

15 ומלאתי את־דבריך: k ותבא בת־שבע

Abisagh & ,valde senuerat rex & ;*conclaue* in regem ad

אל־המלך החדרה והמלך זקן מאד ואבישג

-Bath *flexit ceruicem* Et .regi ministrabat Sunamitis

16 השונמית משרת את־המלך: l ותקד בת־

?tibi ‡ Quid :rex Dixitque .regi se incuruauit & ,Sebah

שבע m ותשתחו למלך ויאמר המלך מה־לך:

tuo Deo Domino in iurasti tu ,mi Domine :ei Dixitque

17 ותאמר לו אדני אתה נשבעת ביהוה אלהיך

ipse & ,me post regnabit tuus filius Selomoh quia ,tuæ ancillæ

לאמתך כי־שלמה בנך ימלך אחרי והוא

:regnauit Adoniiah ecce nunc Et .meũ solium super sedebit

18 ישב על־כסאי: ועתה הנה אדניה מלך

,bouem immolauit Et .nescisti rex mi domine nunc &

19 ועתה אדני המלך לא ידעת: ויזבח שור

,regis filios omnes inuitauit & ,multudinẽ in *pecus & ,pingue* &

ומריא־וצאן n לרב ויקרא לכל־בני המלך

Selomoh & .exercitus principem Ioab & ,sacerdotẽ Ebiathar &

ולאביתר הכהן וליאב שר הצבא ולשלמה

,rex mi domine ‡ tu Et .inuitauit non tuum seruum

20 עבדך לא קרא: ואתה אדני המלך

quis ,eis *indicandum ad* ,‡ te super Israel omnis oculi†

עיני כל־ישראל עליך o להגיד להם מי

,erit Et .ipsum post regis mei domini solium super sit sessurus

21 p ישב על־כסא אדני־המלך אחריו: והיה

,ego ero & ,suis patribus cum *regem meum dominum cubare iuxta*

כשכב אדני־המלך עם־אבתיו q והייתי אני

loquente ea adhuc ecce Et .peccatores Selomoh meus filius &

22 ובני שלמה חטאים: והנה עודנה מדברת

nunciauerunt Et .venit propheta Nathan & ,rege cum

23 עם־המלך ונתן הנביא בא: ויגידו

facies ad introiuit Et .propheta Nathan Ecce :dicendo ,regi

למלך לאמר הנה נתן הנביא ויבא לפני

.terram super *suas facies* ‡ super regi se incuruauit & *,regis*

המלך וישתחו למלך על־אפיו ארצה:

,dixisti † tu rex mi Domine :Nathan Dixitque

24 ויאמר נתן אדני המלך אתה אמרת

?meo solio super sedebit ipse & ,me post regnabit Adoniiahu

אדניהו ימלך אחרי והוא ישב על־כסאי:

pecus & ,pingue & ,bouem † immolauit & ,hodie descendit ‡ Quia

25 כי ירד היום ויזבח שור ומריא־וצאן

principes & ,regis filios omnes inuitauítque ; multitudine in

לרב ויקרא לכל־בני המלך ולשרי

bibentes & ,comedentes ipsi ecce & ,sacerdotem Ebiathar & ,exercitus

הצבא ולאביתר הכהן והנם אכלים r ושתים

.Adoniiahu rex Viuat :dixeruntque *:eius facies ad*

לפניו ויאמרו s יחי המלך אדניהו:

Benaiahu & ,sacerdotem Sadoc & ,tuus seruus *ego* ‡ me Et

26 ולי אני־עבדך ולצדוק הכהן ולבניהו

---

a יום b כסה

coram rege, & eum foueat: ‡ dormiat * calefaciat dominum meum regem.

c היה d חמם † erat

e בוא ‡ valde, & regem fouebat:

currus,

f עשה ante se.

g רוץ decorus erat

‡ Mahachab

sequentes

† erant

oues, & boues & pinguia iuxta lapidem * *fluctifrago* † erat ‡ *fullonis:*

h בנה

k בוא cubiculum,

inclinauit se

l קדד ‡ est

m שחה per Dominũ Deum tuum

boues,

pinguia, & pecudes,

n רבב

‡ nosti

† quòd ‡ sunt, vt indices

o נגד

p ישב cùm dormierit dominus meus rex

q היה

ante regem:

‡ faciem suam

‡ no

‡ ipse † boues, & pinguia, & pecudes

comedunt & bibunt coram eo

r שתה

s חיה

‡ qui sum

$erant ,fecum $ qui ,inuitati omnes & ,Adoniiahu audiuit Et
41 וַיִּשְׁמַע אֲדֹנִיָּהוּ וְכָל־הַקְּרֻאִים אֲשֶׁר אִתּוֹ
sonitum vocem Ioab audiuit & :comedere finierant ipsi &
וְהֵם [a] כִּלּוּ לֶאֱכֹל וַיִּשְׁמַע יוֹאָב אֶת־קוֹל [a] כִּלֵּה
?tumultuantis ciuitatis vox Cur :dixit & ,buccinæ
הַשּׁוֹפָר וַיֹּאמֶר מַדּוּעַ קוֹל־הַקִּרְיָה הוֹמָה׃
Ebiathar filius Ionathan ecce & ,loquente eo Adhuc
42 עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר וְהִנֵּה יוֹנָתָן בֶּן־אֶבְיָתָר
vir quia ,Ingredere ;Adoniiahu Dixitque .venit facerdotis
הַכֹּהֵן [b] בָּא וַיֹּאמֶר אֲדֹנִיָּהוּ בֹּא כִּי אִישׁ [b] בּוֹא
fortis es, ,Ionathan Refponditque .nunciabis bonum & ,tu virtutis
43 חַיִל אַתָּה וְטוֹב תְּבַשֵּׂר׃ [c] וַיַּעַן יוֹנָתָן [c] ענה
Dauid rex nofter dominus Profecto :Adoniiahu ad dixit &
וַיֹּאמֶר לַאֲדֹנִיָּהוּ אֲבָל אֲדֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ־דָּוִד
rex fecum mifit Et .Selomoh fecit regnare
44 הִמְלִיךְ אֶת־שְׁלֹמֹה׃ וַיִּשְׁלַח אִתּוֹ־הַמֶּלֶךְ אֶת־
filium Benaiahu &,prophetam Nathan & ,facerdotem Sadoc
צָדוֹק הַכֹּהֵן וְאֶת־נָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ בֶּן־
fuper eum fecerunt equitare & ;Pelethi & ,Cerethi & ,Iehoiadah
יְהוֹיָדָע וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי [d] וַיַּרְכִּבוּ אֹתוֹ עַל [d] רכב
regiam. facerdos Sadoc eum vnxerunt Et .regis mulam
45 פִּרְדַּת הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּמְשְׁחוּ אֹתוֹ צָדֹק הַכֹּהֵן
inde afcenderunt & ;Ghichon in regem in propheta Nathan &
וְנָתָן הַנָּבִיא לְמֶלֶךְ בְּגִחוֹן [e] וַיַּעֲלוּ מִשָּׁם [e] עלה
‡Hic eft fonitus quem ,quam vox Hæc ‡ .ciuitas tumultuauit & ,lætantes
שְׂמֵחִים [f] וַתֵּהֹם הַקִּרְיָה הוּא הַקּוֹל אֲשֶׁר [f] הום
folium fuper Selomoh fedit etiam Et .audiftis
46 שְׁמַעְתֶּם׃ וְגַם יָשַׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא
benedicendum ad regis ferui venerunt etiam Et .regni
47 הַמְּלוּכָה׃ וְגַם־בָּאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ לְבָרֵךְ
Deus Benefaciat :dicendo ,Dauid regi noftro domino
אֶת־אֲדֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר יֵיטֵב אֱלֹהֶיךָ אלהים
*magis quàm magis quàm folium tuum, .lectum fuper rex feincuruauit & ;tuo folio præ eius folium magnificet & ,tuo nomini præ * Selomoh nomini
אֶת־שֵׁם שְׁלֹמֹה מִשְּׁמֶךָ וִיגַדֵּל אֶת־ ק
כִּסְאוֹ מִכִּסְאֶךָ [g] וַיִּשְׁתַּחוּ הַמֶּלֶךְ עַל־הַמִּשְׁכָּב׃ [g] שחה
Dominus Benedictus :rex dixit fic etiam Et
48 וְגַם־כָּכָה אָמַר הַמֶּלֶךְ בָּרוּךְ יְהוָה
fuper fedentem hodie dedit qui ,Ifrael Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נָתַן הַיּוֹם יֹשֵׁב עַל־
vident: ,funt territi Et .videntes mei oculi & ,meum thronum
49 כִּסְאִי וְעֵינַי [h] רֹאוֹת׃ וַיֶּחֶרְדוּ [h] ראה
†erant cum abierunt & ,Adoniiahu † qui inuitati omnes furrexêre &
וַיָּקֻמוּ [i] כָּל־הַקְּרֻאִים אֲשֶׁר לַאֲדֹנִיָּהוּ וַיֵּלְכוּ [i] קום
‖vnufquifque *facie facie bus * à timens Adoniiahu Et .fuam viam in vir ‖
50 אִישׁ לְדַרְכּוֹ׃ וַאֲדֹנִיָּהוּ יָרֵא [k] מִפְּנֵי [k] פנה
$tenuit .altaris cornua in apprehendit $ & ,abiit & ,furrexit & :Selomoh
שְׁלֹמֹה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ [l] וַיַּחֲזֵק בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ׃ [l] ילך
Adoniiahu Ecce :dicendo ,Selomoh eft nunciatum Et
51 [m] וַיֻּגַּד לִשְׁלֹמֹה לֵאמֹר הִנֵּה אֲדֹנִיָּהוּ [m] נגד
cornua in apprehendit ecce & ,Selomoh regem timens
יָרֵא אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה אָחַז בְּקַרְנוֹת
hac die ,Selomoh rex hodie ficut mihi Iuret :dicendo :altaris
הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר יִשָּׁבַע לִי כַיּוֹם הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
‡quòd non Dixitque .gladio in fuum feruum interficiet fi ‡
52 אִם־יָמִית אֶת־עַבְדּוֹ בֶּחָרֶב׃ וַיֹּאמֶר
*filius virtuofus, †capillis, eius erine † de cadet non ,virtutis filium in * fuerit Si :Selomoh
שְׁלֹמֹה אִם יִהְיֶה לְבֶן־חַיִל לֹא־יִפֹּל מִשַּׂעֲרָתוֹ
.moritur &,eo in fuerit inuentum malum fi & :terram fuper
אַרְצָה וְאִם־[o] רָעָה תִמָּצֵא־בוֹ וָמֵת׃ [n] נפל
‖ab defuper ‖ eum fecerunt defcendere & ,Selomoh rex mifit Et
53 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּרִדֻהוּ מֵעַל [o] רוע
Dixitque .Selomoh regi feincuruauit & ,venit & :altari
הַמִּזְבֵּחַ וַיָּבֹא וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר־
.tuam domum in Vade :Selomoh ei
לוֹ שְׁלֹמֹה לֵךְ לְבֵיתֶךָ׃

CAP. II. ב

Vt moreretur, præcepitque ,moriendum ad Dauid dies appropinquauerunt Et
1 וַיִּקְרְבוּ יְמֵי־דָוִד לָמוּת [p] וַיְצַו [p] צוה
vado per viam via in vadens Ego .dicendo ,fuo filio Selomoh
2 אֶת־שְׁלֹמֹה בְנוֹ לֵאמֹר׃ אָנֹכִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ

.inuitauit non tuum feruum Selomoh & ,Iehoiadah filium
בֶּן־יְהוֹיָדָע וְלִשְׁלֹמֹה עַבְדְּךָ לֹא קָרָא׃
*Num ,hoc verbum eft factum rege meo domino à Si *
27 אִם מֵאֵת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִהְיָה הַדָּבָר הַזֶּה
feruos tuos, folium fuper effet feffurus quis ,tuum feruum fecifti fcire non &
[a] ידע וְלֹא [a] הוֹדַעְתָּ אֶת־עַבְדֶּיךָ מִי יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא
יתיר י ,Dauid rex refpondit Et ?ipfum poft regis mei domini
28 אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו׃ [b] וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ דָּוִד [b] ענה
$ante regem facies ad $ eft ingreffa Et .Bath-fcbah me ad Vocate :dixit &
וַיֹּאמֶר קִרְאוּ־לִי לְבַת־שָׁבַע וַתָּבֹא לִפְנֵי
‡coram rege, ,rex iurauit Et .regis facies ad ‡ ftetit & ,regis
29 הַמֶּלֶךְ וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ
omni de meam animam redemit qui ,Dominus Viuit :dixit &
וַיֹּאמַר חַי־יְהוָה אֲשֶׁר־פָּדָה אֶת־נַפְשִׁי מִכָּל־
per Dominum Deum Deo Domino in tibi iuraui quemadmodum Quia .anguftia
30 צָרָה׃ כִּי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָךְ בַּיהוָה אֱלֹהֵי
,me poft regnabit tuus filius Selomoh quòd ,dicendo ,Ifrael
[c] בנה יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כִּי־שְׁלֹמֹה [c] בְנֵךְ יִמְלֹךְ אַחֲרַי
*equidem faciam fic quia * me pro meum folium fuper fedebit ipfe &
וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי תַּחְתָּי כִּי כֵּן אֶעֱשֶׂה
inclinauit fe † in faciem fuper ,terram vultus in † Bath-fcbah ceruicem flexit Et .hac die
31 הַיּוֹם הַזֶּה׃ [d] וַתִּקֹּד בַּת־שֶׁבַע אַפַּיִם אֶרֶץ [d] קדד
Dauid rex meus dominus Viuat :dixit & regi fe incuruauit &
[e] שחה [f] חיה [e] וַתִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ וַתֹּאמֶר [f] יְחִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד
,Sadoc me ad Vocate :Dauid rex dixit Et .æternum in
32 לְעֹלָם׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ דָּוִד קִרְאוּ־לִי לְצָדוֹק
.Iehoiadah filium Benaiahu & ,prophetam Nathan & ,facerdotê
הַכֹּהֵן וּלְנָתָן הַנָּבִיא וְלִבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע
ante regem. :eis rex Dixitque .regis facies ad funt ingreffi &
33 [g] בוא [g] וַיָּבֹאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָהֶם
facite facietis equitare & ,veftri domini feruos vobifcum Tollite
[h] לקח [h] קְחוּ עִמָּכֶם אֶת־עַבְדֵי אֲדֹנֵיכֶם וְהִרְכַּבְתֶּם
‖ eft ;mihi ‖ quæ mulam fuper meum filium Selomoh
אֶת־שְׁלֹמֹה בְנִי עַל־הַפִּרְדָּה אֲשֶׁר־לִי
*in eum vnget Et .Ghichon fuper * eum facietis defcendere &
34 [i] ירד [i] וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ אֶל־גִּחוֹן׃ וּמָשַׁח אֹתוֹ
אל fuper regem in propheta Nathan & ,facerdos Sadoc ibi
ק שָׁם צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא לְמֶלֶךְ עַל־
rex Viuat :dicetis atque ,buccina in clangetis & :Ifrael
יִשְׂרָאֵל וּתְקַעְתֶּם בַּשּׁוֹפָר וַאֲמַרְתֶּם יְחִי הַמֶּלֶךְ
fedebit & ,veniet & ,eum poft afcendetis Et .Selomoh
35 [k] עלה שְׁלֹמֹה׃ [k] וַעֲלִיתֶם אַחֲרָיו וּבָא וְיָשַׁב
$ præcipiam præcepi $ ipfi & :me pro regnabit ipfe & ,meum folium fuper
[l] צוה עַל־כִּסְאִי וְהוּא יִמְלֹךְ תַּחְתָּי וְאֹתוֹ [l] צִוִּיתִי
vt fit dux .Iehudah fuper & ,Ifrael fuper ducem exiftendum ad
[m] היה [m] לִהְיוֹת נָגִיד עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־יְהוּדָה׃
:dixit & ,regem ad Iehoiadah filius Benaiahu refpondit Et
36 [n] ענה [n] וַיַּעַן בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
.regis mei domini Deus Dominus dicat Sic .Amen
אָמֵן כֵּן יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
ita ,rege meo domino cum Dominus fuit Quemadmodum
37 כַּאֲשֶׁר הָיָה יְהוָה עִם־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֵּן
‡plufquam folium, folio præ ‡ ,eius folium magnificet & ,Selomoh cum fit
יחיה יְהִי [o] עִם־שְׁלֹמֹה וִיגַדֵּל אֶת־כִּסְאוֹ מִכִּסֵּא
ק ,facerdos Sadoc defcendit Et .Dauid regis mei domini
38 אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד׃ וַיֵּרֶד צָדוֹק הַכֹּהֵן
,Cerethi & ,Iehoiadah filius Benaiahu & ,propheta Nathan &
וְנָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וְהַכְּרֵתִי
mulam fuper Selomoh fecerunt equitare & ,Pelethi &
וְהַפְּלֵתִי וַיַּרְכִּבוּ אֶת־שְׁלֹמֹה עַל־פִּרְדַּת
ad Tulitque .Ghichon fuper eum fecerunt ire & ,Dauid regis
39 [o] ילך הַמֶּלֶךְ דָּוִד [o] וַיֹּלִכוּ אֹתוֹ עַל־גִּחוֹן׃ וַיִּקַּח
*tabernaculo vnxit & ,tentorio * de olei cornu facerdos Sadoc
צָדוֹק הַכֹּהֵן אֶת־קֶרֶן הַשֶּׁמֶן מִן־הָאֹהֶל וַיִּמְשַׁח
omnis dixeruntque ,buccina in clanxerunt & ,Selomoh
אֶת־שְׁלֹמֹה וַיִּתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ כָּל־
omnis afcenderunt Et .Selomoh rex Viuat :populus
40 הָעָם יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃ וַיַּעֲלוּ כָל־
canebant tibiis, & lætabatur lætantes & ,fiftulis in fiftulantes populus & ,eum poft populus
הָעָם אַחֲרָיו וְהָעָם מְחַלְּלִים בַּחֲלִלִים וּשְׂמֵחִים
† à .corum voce in † terra fcindebatur & ,magna lætitia
שִׂמְחָה גְדוֹלָה וַתִּבָּקַע הָאָרֶץ בְּקוֹלָם׃

custodies ‡ Et .virum in eris † & ,te confortabis ‖ & ,terræ omnis
3 כָּל־הָאָרֶץ וְחָזַקְתָּ וְהָיִיתָ לְאִישׁ׃ וְשָׁמַרְתָּ
,eius viis in ambulandum ad $,tui Dei Domini custodiam
אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו
,eius iudicia & ,eius præcepta & ,eius decreta custodiendum ad *
לִשְׁמֹר חֻקֹּתָיו וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו
vt ,Moseh lege in ‖ scriptum sicut ,eius testimonia &
וְעֵדְוֺתָיו כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה לְמַעַן
quæ ‡ omnia & ,feceris quæ omnia agas prudenter †
תַּשְׂכִּיל אֵת כָּל־אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר
Dominus confirmet Vt .illuc respicies $
4 תִּפְנֶה שָׁם׃ לְמַעַן יָקִים יְהוָה אֶת־
custodierint Si :dicendo ,me super * est locutus quod ,suum verbū
דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלַי לֵאמֹר אִם־יִשְׁמְרוּ
,veritate in meas facies ad ambulandum ad ‖ suam viam tui filij
בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם לָלֶכֶת לְפָנַי בֶּאֱמֶת
abscindetur Non :dicendo ,sua anima tota in &,suo corde toto in
בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת
tu etiam Et .Israel solio desuper $ vir tibi
5 לְךָ אִישׁ מֵעַל כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל׃ וְגַם אַתָּה
quæ ,Seruiah filius Ioab mihi fecerit quæ nosti
יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לִי יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה אֲשֶׁר
Abner ,Israel exercituum principibus duobus fecerit
עָשָׂה לִשְׁנֵי־שָׂרֵי צִבְאוֹת יִשְׂרָאֵל לְאַבְנֵר
posuit & ,eos occidit & ;Iether filio Hamasa & ,Ner filio
בֶּן־נֵר וְלַעֲמָשָׂא בֶן־יֶתֶר וַיַּהַרְגֵם וַיָּשֶׂם
belli sanguines dedit & ;pace in belli sanguines
דְּמֵי־מִלְחָמָה בְּשָׁלֹם וַיִּתֵּן דְּמֵי מִלְחָמָה
* quod ,suo calceamento in & ,suis lumbis in * qui ,suo cingulo in
בַּחֲגֹרָתוֹ אֲשֶׁר בְּמָתְנָיו וּבְנַעֲלוֹ אֲשֶׁר
non & ,tuam sapientiam iuxta Faciesque .suis pedibus in
6 בְּרַגְלָיו׃ וְעָשִׂיתָ כְּחָכְמָתֶךָ וְלֹא־
.sepulchrum pace in ‡ eius caniciem facies descendere
תוֹרֵד שֵׂיבָתוֹ בְּשָׁלֹם שְׁאֹל׃
erunt & ,misericordiam facies Ghiliaditæ Barzillai filiis Et
7 וְלִבְנֵי בַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי תַּעֲשֶׂה־חֶסֶד וְהָיוּ
me fugiendo in ‡ me ad accesserunt sic quia ;tuæ mensæ vescentes inter
בְּאֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ כִּי־כֵן קָרְבוּ אֵלַי בְּבָרְחִי
tecum ecce Et .tui fratris Abslom faciebus * a
8 מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם אָחִיךָ׃ וְהִנֵּה עִמְּךָ
ipse & $ Bachurim de Iemini filij Ghera filius Simhi †
שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא בֶן־הַיְמִינִי מִבַּחֻרִים וְהוּא
me ire * die in roborata $ maledictione mihi maledixit
קִלְלַנִי קְלָלָה נִמְרֶצֶת בְּיוֹם לֶכְתִּי
,Iarden ad meum occursum in descendit ipse & ,Machanaim ad
מַחֲנָיִם וְהוּא־יָרַד לִקְרָאתִי הַיַּרְדֵּן
te faciam mori Si :dicendo ,Domino in * ei iuraui &
וָאֶשָּׁבַע לוֹ בַיהוָה לֵאמֹר אִם־אֲמִיתְךָ
vir quia ,eum dimittas impunem ne nunc Et .gladio in
9 בֶּחָרֶב׃ וְעַתָּה אַל־תְּנַקֵּהוּ כִּי אִישׁ
ei facias quæ nosti & ,tu sapiens
חָכָם אָתָּה וְיָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לּוֹ
.sepulchrum ‡ sanguine in † eius caniciem facies descendere &
וְהוֹרַדְתָּ אֶת־שֵׂיבָתוֹ בְּדָם שְׁאוֹל׃
est sepultus & ;suis patribus cum David dormiuit Et
10 וַיִּשְׁכַּב דָּוִד עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר
super David regnauit quibus dies Et .David ciuitate in
11 בְּעִיר דָּוִד׃ וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ דָּוִד עַל־
septem regnauit Chebron In .anni quadraginta $,Israel
יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע
.annis tribus & triginta regnauit Ierusalaim in & ,annis
שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַםִ מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים׃
,sui patris David solium super sedit Selomoh Et
12 וּשְׁלֹמֹה יָשַׁב עַל־כִּסֵּא דָּוִד אָבִיו
Adoniiahu venit Et .valde eius regnum est firmatum &
13 וַתִּכֹּן מַלְכֻתוֹ מְאֹד׃ וַיָּבֹא אֲדֹנִיָּהוּ
‡ dixit Et .Selomoh matrem Sebah-Bath ad Chaghith filius
בֶן־חַגִּית אֶל־בַּת־שֶׁבַע אֵם־שְׁלֹמֹה וַתֹּאמֶר
.Pax ‖ Dixitque suum venire pax † Num
הֲשָׁלוֹם בֹּאֶךָ וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם׃
.Loquere :dixit Et .te ad * mihi Verbum :ait Et
14 וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי אֵלָיִךְ וַתֹּאמֶר דַּבֵּר׃

‖ conforta. † esto vir. ‡ custodi. חזק [a] * vt ambules. * vt custodias. חקק [b] ‡ est. עוד ירה [c] † secundes. ‡ ad. $ te verteris. קום [e] * mihi, ‖ & ambulauerint coram me. $ de. שנה [f] שור quos occidit, שום [h] balteo. * erat. נתן [i] עשה [k] ‖ pacifice ad. ירד [l] חזה [m] conuiuas. $ dum fugerē. * facie. פנה [n] † est ‡ qui. $ vehementi. * qua pergebā. הלך [o] * per Dominū. ‖ Non. מות [p] † cum ‡ ad. ירד [q] יום [r] $ fuere. שנה [s] כון [t] בוא [u] $ Bath-Sebah: † pacificus est ingressus tuus. ‖ Pacificus. * est.

regnum erat mihi quòd ,nosti Tu :dixit Et
15 וַיֹּאמֶר אַתְּ יָדַעַתְּ כִּי־לִי הָיְתָה הַמְּלוּכָה
.regnandum ad ,suas facies Israel omnis posuerunt me super &
וְעָלַי שָׂמוּ כָל־יִשְׂרָאֵל פְּנֵיהֶם לִמְלֹךְ
Domino à quia :meo fratri fuit & ,regnum est versum &
וַתִּסֹּב הַמְּלוּכָה וַתְּהִי לְאָחִי כִּי מֵיְהוָה
postulans ego vnam petionem nunc Et .ei fuerat
16 הָיְתָה לּוֹ׃ וְעַתָּה שְׁאֵלָה אַחַת אָנֹכִי שֹׁאֵל
:eum ad dixit Et .meas facies facias auertere ne ,te à
מֵאִתָּךְ אַל־תָּשִׁבִי אֶת־פָּנָי וַתֹּאמֶר אֵלָיו
:regi Selomoh obsecro Dic :dixit Et .Loquere
17 דַּבֵּר׃ וַיֹּאמֶר אִמְרִי־נָא לִשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ
Abisagh mihi det & ;tuas facies faciet auertere non nam
כִּי לֹא־יָשִׁיב אֶת־פָּנָיִךְ וְיִתֶּן־לִי אֶת־אֲבִישַׁג
,Bene :Sebah-Bath Dixitque .vxorem in Sunamitem
18 הַשּׁוּנַמִּית לְאִשָּׁה׃ וַתֹּאמֶר בַּת־שֶׁבַע טוֹב
Sebah Bath venit Et .regem ad te super ‖ loquar ego
19 אָנֹכִי אֲדַבֵּר עָלֶיךָ אֶל־הַמֶּלֶךְ׃ וַתָּבֹא בַת־שֶׁבַע
.Adoniiahu super ‖ ei loquendum ad * ,Selomoh regem ad
אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְדַבֶּר־לוֹ עַל־אֲדֹנִיָּהוּ
sedit & ,ei se incuruauit &,eius occursum in rex surrexit Et
וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לִקְרָאתָהּ וַיִּשְׁתַּחוּ לָהּ וַיֵּשֶׁב
sedit & :regis matri solium posuit & ,suum solium super
עַל־כִּסְאוֹ וַיָּשֶׂם כִּסֵּא לְאֵם הַמֶּלֶךְ וַתֵּשֶׁב
paruam vnam Petitionem ait Et .eius dexteram ad
20 לִימִינוֹ׃ וַתֹּאמֶר שְׁאֵלָה אַחַת קְטַנָּה
.meas facies $ facias auertere ne ,te à petens ‡ ego
אָנֹכִי שֹׁאֶלֶת מֵאִתָּךְ אַל־תָּשֶׁב אֶת־פָּנָי
faciā auertere non quia :mea mater Pete :rex ei dixit Et
וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ שַׁאֲלִי אִמִּי כִּי לֹא־אָשִׁיב
Sunamitis Abisagh Detur :ait Et .tuas facies
21 אֶת־פָּנָיִךְ׃ וַתֹּאמֶר יֻתַּן אֶת־אֲבִישַׁג הַשֻּׁנַמִּית
rex respondit Et .vxorem in tuo fratri Adoniiahu
22 לַאֲדֹנִיָּהוּ אָחִיךָ לְאִשָּׁה׃ וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ
postulans tu quare Et :suæ matri dixit & ,Selomoh
שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ וְלָמָה אַתְּ שֹׁאֶלֶת אֶת־
ei ‡ pete & ?Adoniiahu ipsi ‡ Sunamitem Abisagh
אֲבִישַׁג הַשֻּׁנַמִּית לַאֲדֹנִיָּהוּ וְשַׁאֲלִי־לוֹ אֶת־
,ei & ;* me præ magnus $ meus frater ipse quia ;regnum
הַמְּלוּכָה כִּי הוּא אָחִי הַגָּדוֹל מִמֶּנִּי וְלוֹ
.Seruiah filio ‡ Ioab & ,sacerdoti Ebiathar &
וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וּלְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה׃
Sic :dicendo ,Domino in $ Selomoh rex iurauit Et
23 וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּיהוָה לֵאמֹר כֹּה
suam animam in * quia ,addat sic & ,Deus mihi faciat
יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף כִּי בְנַפְשׁוֹ
.hoc verbum Adoniiahu est locutus
דִּבֶּר אֲדֹנִיָּהוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃
me sedere fecit & ,me firmauit qui Dominus viuit nunc Et
24 וְעַתָּה חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֱכִינַנִי וַיּוֹשִׁיבַנִי
mihi fecit qui & ,mei patris David thronum super
עַל־כִּסֵּא דָּוִד אָבִי וַאֲשֶׁר עָשָׂה־לִי
.Adoniiahu morietur hodie quia ;est locutus sicut ,domum
בַּיִת כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר כִּי הַיּוֹם יוּמַת אֲדֹנִיָּהוּ׃
;Iehoiadah filij Benaiahu manu in Selomoh rex misit Et
25 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּיַד בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
sacerdotem Ebiathar ad Et .est mortuus & ,eum in irruit &
26 וַיִּפְגַּע־בּוֹ וַיָּמֹת׃ וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן
vir quia ,tuos agros super † vade Hanathoth* :rex dixit
אָמַר הַמֶּלֶךְ עֲנָתֹת לֵךְ עַל־שָׂדֶיךָ כִּי אִישׁ
portasti quia ,te interficiam non hac die in & :tu mortis ‡
מָוֶת אָתָּה וּבַיּוֹם הַזֶּה לֹא אֲמִיתֶךָ כִּי־נָשָׂאתָ
quia & ,mei patris David facies ad Domini Adonai arcam
אֶת־אֲרוֹן אֲדֹנָי יְהוִה לִפְנֵי דָּוִד אָבִי וְכִי
.meus pater fuit afflictus quibus ‡ omnibus in fuisti afflictus
הִתְעַנִּיתָ בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְעַנָּה אָבִי׃
,Domino sacerdotem esse ab ,Ebiathar Selomoh eiecit Et
27 וַיְגָרֶשׁ שְׁלֹמֹה אֶת־אֶבְיָתָר מִהְיוֹת כֹּהֵן לַיהוָה
super fuerat locutus quod ,Domini verbum implendum ad
לְמַלֵּא אֶת־דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עַל־
.Siloh in Heli domum
בֵּית עֵלִי בְּשִׁלֹה׃

meum, vt regnarem. סבב [a] postulo. faciem meam. שוב [b] faciem tuam, vt. בנה [c] ‖ pro. בוא [d] * vt loqueretur ‖ pro. קום [e] שחה [f] שום [g] ישב [h] ‡ peto. $ faciem meā. פנה [i] faciem tuam. נתן [k] ענה [l] postulas. † pro ‡ pro eo. $ maior. * est. † est. † sacerdos, ‡ filius. $ per Dominum, * contra. יסף [m] חיה [n] יתיר. מות [o] per manum. * In † ad. ‡ obnoxius mortis es: Domini Dei ante David patrem meum. ‡ in. ענה [p] ne esset sacerdos Domini, vt impleretur. חיה [q]

declinauerat Ioab quia , Ioab ad vsque venit auditio Et fama

28 וְהַשְּׁמֻעָה בָּאָה עַד־יוֹאָב כִּי יוֹאָב נָטָה

. declinauerat non Absalom post & † , Adoniiah post † sed

אַחֲרֵי אֲדֹנִיָּה וְאַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לֹא נָטָה

apprehendit & , Domini tentorium ad Ioab fugit Et tabernaculum

וַיָּנָס יוֹאָב אֶל־אֹהֶל יְהוָה וַיַּחֲזֵק ᵃנוס

, Selomoh regi est nunciatum Et . altaris cornua in

29 בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ׃ ᵇוַיֻּגַּד לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה ᵇנגר

apud * ecce & , Domini tentorium ‖ ad Ioab fugisset quod ‖ tabernaculum * est

כִּי נָס יוֹאָב אֶל־אֹהֶל יְהוָה וְהִנֵּה אֵצֶל

, Iehoiadah filium Benaiahu Selomoh Misitque . altare

הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶת־בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע

tentorium ‡ ad Benaiahu venit Et . cum in incurre $ Vade : dicendo $ interfice ‡ tabernaculum

30 לֵאמֹר לֵךְ פְּגַע־בּוֹ׃ וַיָּבֹא בְנָיָהוּ אֶל־אֹהֶל ᶜהלך

. Egredere : rex dixit Sic : eum ad dixitque , Domini

יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ ᵈצֵא ᵈיצא

Benaiahu retulit Et . moriar hic sed , Nequaquam : dixit Et

וַיֹּאמֶר לֹא כִּי פֹה אָמוּת ᵉוַיָּשֶׁב בְּנָיָהוּ אֶת־ ᵉישב

. mihi respondit sic & , Ioab est locutus Sic : dicendo , verbum regi

הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כֹּה־דִבֶּר יוֹאָב וְכֹה עָנָנִי׃

, eum in irrue & , est locutus sicut Fac : rex ei Dixitque interfice

31 וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ עֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר וּפְגַע־בּוֹ

effudit quos , gratis sanguines remouebis & : eum sepelies &

וּקְבַרְתּוֹ ᶠוַהֲסִירֹתָ ׀ דְּמֵי ᵍחִנָּם אֲשֶׁר שָׁפַךְ ᶠסור ᵍחנן

reddet Et . mei patris domo desuper † & , me desuper * , Ioab * à

32 יוֹאָב מֵעָלַי וּמֵעַל בֵּית אָבִי׃ ʰוְהֵשִׁיב ʰשוב

irruit ‖ quia , eius caput super eius sanguinem Dominus ‖ aggressus est

יְהוָה אֶת־דָּמוֹ עַל־רֹאשׁוֹ אֲשֶׁר פָּגַע

eos occidit & , ipso pra bonos & , iustos * viros duos in * iustiores, & meliores se,

בִּשְׁנֵי־אֲנָשִׁים צַדִּקִים ⁱוְטֹבִים מִמֶּנּוּ וַיַּהַרְגֵם ⁱטוב

Ner filium $ Abner ; nesciuit Dauid meus pater & , gladio in $ videlicet

בַּחֶרֶב וְאָבִי דָוִד לֹא יָדָע אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר

principem Iether filium Hamasa & , Israel exercitus principem

ᵏשַׂר־צְבָא יִשְׂרָאֵל וְאֶת־עֲמָשָׂא בֶן־יֶתֶר שַׂר־ ᵏשור

caput in eorum sanguines reuertentur Et . Iehudah militiæ

33 צְבָא יְהוּדָה׃ וְשָׁבוּ דְמֵיהֶם בְּרֹאשׁ

, Dauid Et . æternum in eius seminis caput in & , Ioab

יוֹאָב וּבְרֹאשׁ זַרְעוֹ לְעֹלָם וּלְדָוִד

pax fit eius throno & , eius domui & , eius semini &

וּלְזַרְעוֹ וּלְבֵיתוֹ וּלְכִסְאוֹ יִהְיֶה שָׁלוֹם

Benaiahu ascendit Et . Domino cum à seculum in vsque

34 עַד־עוֹלָם מֵעִם יְהוָה׃ ˡוַיַּעַל בְּנָיָהוּ ˡעלה

est Sepultusque . eum interfecit & ; eum in irruit & , Iehoiadah filius aggressus est

בֶּן־יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע־בּוֹ ᵐוַיְמִתֵהוּ וַיִּקָּבֵר ᵐמות

Benaiahu rex dedit Et . deserto in sua domo in posuit

35 בְּבֵיתוֹ בַּמִּדְבָּר׃ ⁿוַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־בְּנָיָהוּ ⁿנתן

sacerdotem Sadoc & , exercitum super eo pro Iehoiadah filii

בֶן־יְהוֹיָדָע תַּחְתָּיו עַל־הַצָּבָא וְאֶת־צָדוֹק הַכֹּהֵן

vocauit & rex misit Et . Ebiathar pro rex dedit posuit

36 נָתַן הַמֶּלֶךְ תַּחַת אֶבְיָתָר׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא

, Ierusalaim in domum tibi Ædifica : ei dixitque ; Simhi

לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר לוֹ בְּנֵה־לְךָ בַיִת בִּירוּשָׁלַ͏ִם

. illuc & huc inde egredieris non & ; ibi habitabis &

וְיָשַׁבְתָּ שָׁם וְלֹא־ᵒתֵצֵא מִשָּׁם אָנֶה וָאָנָה׃ ᵒיצא

torrentem transieris & , te egrediendi die in erit Et qua egressus fueris.

37 וְהָיָה ׀ בְּיוֹם צֵאתְךָ וְעָבַרְתָּ אֶת־נַחַל

tuus sanguis . morieris moriendo quod . scias sciendo , Chidron

קִדְרוֹן ᵖיָדֹעַ תֵּדַע כִּי מוֹת תָּמוּת דָּמְךָ ᵖידע

* Bonum : regem ad Simhi Dixitque . tuum caput in erit * est

38 יִהְיֶה בְרֹאשֶׁךָ׃ וַיֹּאמֶר שִׁמְעִי לַמֶּלֶךְ טוֹב

faciet sic , rex meus dominus est locutus sicut ; verbum

הַדָּבָר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֵּן יַעֲשֶׂה

. multis diebus Ierusalaim in Simhi mansit Et . tuus seruus

עַבְדֶּךָ ᵠוַיֵּשֶׁב שִׁמְעִי בִּירוּשָׁלַ͏ִם ʳיָמִים רַבִּים׃ ᵠשוב ʳיום

duo fugerunt & , annorum trium fine à * fuit Et in *

39 ˢוַיְהִי ᵗמִקֵּץ שָׁלֹשׁ ᵘשָׁנִים וַיִּבְרְחוּ שְׁנֵי־ ˢהיה ᵗקצץ ᵘשנה

regem Mahachah filium Achis ad Simhi serui

עֲבָדִים לְשִׁמְעִי אֶל־אָכִישׁ בֶּן־מַעֲכָה מֶלֶךְ

† tui serui Ecce : dicendo , Simhi nunciauerunt & : Gath † sunt

גַּת ˣוַיַּגִּדוּ לְשִׁמְעִי לֵאמֹר הִנֵּה עֲבָדֶיךָ ˣנגר

, suum asinum strauit & , Simhi surrexit Et . Gath in

40 בְּגַת׃ ʸוַיָּקָם שִׁמְעִי וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ ʸקום

vt quæreret . suos seruos quærendum ad , Achis ad Ghath in abiit &

וַיֵּלֶךְ גַּתָה אֶל־אָכִישׁ לְבַקֵּשׁ אֶת־עֲבָדָיו

. Gath de suos seruos adduxit & , Simhi abiit Et

ᵃוַיֵּלֶךְ שִׁמְעִי ᵇוַיָּבֵא אֶת־עֲבָדָיו מִגַּת׃ ᵃילך ᵇבוא

Ierusalaim de Simhi iuisset quod , Selomoh est nunciatum Et

41 וַיֻּגַּד לִשְׁלֹמֹה כִּי־הָלַךְ שִׁמְעִי מִירוּשָׁלַ͏ִם

vocauit & , rex misit Et . esset reuersus & , Gath in

42 גַּת וַיָּשֹׁב׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא

Iuraui tibi per Dominum , Domino in te adiuraui Nonne : eum ad dixitque , Simhi

לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲלוֹא הִשְׁבַּעְתִּיךָ בַיהוָה

‖ tibi * qua egressus fueris, abieris & , te egrediendi * die In : dicendo te in ‖ sum testificatus &

ᶜוָאָעִד בְּךָ לֵאמֹר בְּיוֹם צֵאתְךָ וְהָלַכְתָּ ᶜעוד

? morieris moriendo quod scias sciendo : illuc & , huc

אָנֶה וָאָנָה יָדֹעַ תֵּדַע כִּי־מוֹת תָּמוּת

$ est ‡ quod quare Et . audiui ‡ verbum $ Bonum , me ad dixisti &

43 וַתֹּאמֶר אֵלַי טוֹב הַדָּבָר שָׁמָעְתִּי׃ וּמַדּוּעַ

, præceptum & , Domini iusiurandum custodisti non

לֹא שָׁמַרְתָּ אֵת שְׁבֻעַת יְהוָה וְאֶת־ᵈהַמִּצְוָה ᵈצוה

tibi ? , Simhi ad rex Dixitque te super præcepi quod

44 אֲשֶׁר־צִוִּיתִי עָלֶיךָ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־שִׁמְעִי

tuum cor nouit quod , malum omne nosti Tu

אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־ᵉהָרָעָה אֲשֶׁר יָדַע לְבָבְךָ ᵉרוע

Dominus reddidit & : meo patri Dauid fecisti quod

אֲשֶׁר ᶠעָשִׂיתָ לְדָוִד אָבִי ᵍוְהֵשִׁיב יְהוָה אֶת־ ᶠעשה ᵍשוב

, benedictus Selomoh rex Et . tuum caput in tuum malum

45 רָעָתְךָ בְּרֹאשֶׁךָ׃ וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ

coram Domino in vsque Domini facies ad stabilis fit Dauid thronus &

וְכִסֵּא דָוִד יִהְיֶה נָכוֹן לִפְנֵי יְהוָה עַד־

; Iehoiadah filio Benaiahu rex præcepit Et . seculum

46 עוֹלָם׃ ʰוַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־בְּנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע ʰצוה

regnum Et . est mortuus & , eum in irruit & , est egressus &

ⁱוַיֵּצֵא וַיִּפְגַּע־בּוֹ ᵏוַיָּמֹת וְהַמַּמְלָכָה ⁱיצא ᵏמות

. Selomoh manu in est confirmatum

ˡנָכוֹנָה בְּיַד שְׁלֹמֹה׃ ˡכון

CAP. III. ג

regi Parhoh Selomoh est coniunctus affinitate Et

1 וַיִּתְחַתֵּן שְׁלֹמֹה אֶת־פַּרְעֹה מֶלֶךְ

in eam adduxit & , Parhoh filiam accepit & , Ægypti

מִצְרָיִם ᵐוַיִּקַּח אֶת־ⁿבַּת־פַּרְעֹה ᵒוַיְבִיאֶהָ אֶל־ ᵐלקח

, suam domum ædificare eum consummare vsque * , Dauid ciuitatem

עִיר דָּוִד עַד ᵖכַּלֹּתוֹ לִבְנוֹת אֶת־בֵּיתוֹ ⁿבנה ᵒבוא

* donec finiret . circumquaque † Ierusalaim murum & , Domini domum &

וְאֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־חוֹמַת יְרוּשָׁלַ͏ִם סָבִיב׃ ᵖכלה

† per circuitum. ‡ immolabat erat ædificata non quia , excelsis in immolantes ‖ populus Attamen

2 רַק הָעָם מְזַבְּחִים בַּבָּמוֹת כִּי לֹא־נִבְנָה

, illos dies ad vsque Domini nomini domus

בַיִת לְשֵׁם יְהוָה עַד ᵠהַיָּמִים הָהֵם׃ ᵠיום

præceptis statutis in ambulando Dominum Selomoh dilexit Et

3 וַיֶּאֱהַב שְׁלֹמֹה אֶת־יְהוָה ʳלָלֶכֶת ˢבְּחֻקּוֹת ʳילך ˢחקק

immolabat & sufficiebat. sufficiens & , immolans ipse excelsis in tantum : sui patris Dauid

דָּוִד אָבִיו רַק בַּבָּמוֹת הוּא מְזַבֵּחַ וּמַקְטִיר׃

* vt immolaret $ erat ‡ holocausta obtulit $ ipsum quia , ibi immolandum ad * Ghibhon in rex iuit Et

4 וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ גִּבְעֹנָה לִזְבֹּחַ שָׁם כִּי־הִיא

Selomoh fecit ascendere ascensiones ‡ Mille . magnum excelsum

הַבָּמָה הַגְּדוֹלָה אֶלֶף ᵗעֹלוֹת יַעֲלֶה שְׁלֹמֹה ᵗעלה

Dominus est visus Ghibhon In . illud altare super

5 עַל הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא׃ בְּגִבְעוֹן נִרְאָה יְהוָה

somnis Postula : Deus dixitque , noctis somnio in Selomoh ad

אֶל־שְׁלֹמֹה בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׁאַל

quicquid vis fecisti Tu : Selomoh Dixitque . tibi dabo quid *

6 מָה אֶתֶּן־לָךְ׃ וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אַתָּה ᵘעָשִׂיתָ ᵘעשה

magnam misericordiam meo patre Dauid tuo seruo cum

עִם־עַבְדְּךָ דָוִד אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל

coram te , iustitia in & , veritate in tuas facies ad ambulauit sicut

כַּאֲשֶׁר הָלַךְ לְפָנֶיךָ ˣבֶּאֱמֶת וּבִצְדָקָה ˣאמן

misericordiam ei custodisti & , tecum cordis rectitudine in &

וּבְיִשְׁרַת לֵבָב עִמָּךְ וַתִּשְׁמָר־לוֹ אֶת־הַחֶסֶד

eius thronum super sedentem filium ei dedisti & istam magnam

הַגָּדוֹל הַזֶּה ʸוַתִּתֶּן־לוֹ בֵן יֹשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ ʸנתן

. hanc diem secundum

כַּיּוֹם הַזֶּה׃

meus filius quia, Nequaquam ;altera mulier dixitEt

22 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחֶרֶת לֹא כִי בְּנִי

tuus filius sed, Non dicens ‡ hæc & ;†mortuus tuus filius &, viuus‡

הַחַי וּבְנֵךְ הַמֵּת וְזֹאת אֹמֶרֶת לֹא כִי בְּנֵךְ

.regis facies ad ‖ loquebantur Et viuus meus filius &, ‡mortuus

הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי וַתְּדַבֵּרְנָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

;viuus ‡ meus filius ‡ Hic dicens † Hæc :rex Dixitque

23 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ זֹאת אֹמֶרֶת זֶה־בְּנִי הַחַי

sed, Nequaquam ;dicens ‖ hæc & :mortuus tuus filius &

וּבְנֵךְ הַמֵּת וְזֹאת אֹמֶרֶת לֹא כִי

:rex Dixitque .viuus meus filius &, est mortuus tuus filius

24 בְּנֵךְ הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ

.regis facies ante ‡ gladium attulerunt & .gladium mihi Capite

קְחוּ לִי־חָרֶב וַיָּבִאוּ הַחֶרֶב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

,duas in viuum natum ‡ Diuidite ,rex Dixitque

25 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גִּזְרוּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי לִשְׁנָיִם

.alteri dimidium & ,vni dimidium date &

וּתְנוּ אֶת־הַחֲצִי לְאַחַת וְאֶת־הַחֲצִי לְאֶחָת׃

,regem ad viuus ‖ eius filius cuius mulier Dixitque

26 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־בְּנָהּ הַחַי אֶל־הַמֶּלֶךְ

me In ‡ :dixit &, suo filio super eius miserationes incaluerant quia †

כִּי־נִכְמְרוּ רַחֲמֶיהָ עַל־בְּנָהּ וַתֹּאמֶר בִּי

ne interficiendo & ,viuum natum ‡ ei date ,mi domine

אֲדֹנִי תְּנוּ־לָהּ אֶת־הַיָּלוּד הַחַי וְהָמֵת אַל־

non tibi etiam ,mihi Etiam :dicens illa & .eum interficiatis

תְּמִיתֻהוּ וְזֹאת אֹמֶרֶת גַּם־לִי גַּם־לָךְ לֹא

ei Date :dixit & ,rex respondit Et .diuidite ,sit

27 יִהְיֶה גְּזֹרוּ׃ וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תְּנוּ־לָהּ

‡ hæc ;eum interficiatis non interficiendo & ,viuum natum†

אֶת־הַיָּלוּד הַחַי וְהָמֵת לֹא תְמִיתֻהוּ הִיא

,iudicium Israel omnis audierunt Et .eius mater

28 אִמּוֹ׃ וַיִּשְׁמְעוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּשְׁפָּט

viderunt quia :regis faciebus à timuerunt & :rex iudicauit quod

אֲשֶׁר שָׁפַט הַמֶּלֶךְ וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ

.iudicium faciendum ad eius interiore in Dei sapientia quod

כִּי־חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃

Margin: *sed ‖ viuit ‡ est. ‡ dicebat: ‡ est. * viuit. coram rege חוּי †dicit, ‡ est * qui viuit. ‖ dicit, † Afferte ‡ coram rege. פני ‡ infantem * partes שׁני נתן חצה ‖ erat †commota enim sunt viscera ‡ Obsecro ‡ infantem dicebat: ענה † infantem ‡ est facie ירא ראה *esset in corde

CAP. IIII. ד

.Israel omnem super rex Selomoh rex fuitEt

1 וַיְהִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃

.sacerdotis Sadoc filius Hazariahu :ei qui principes isti Et

2 וְאֵלֶּה הַשָּׂרִים אֲשֶׁר־לוֹ עֲזַרְיָהוּ בֶן־צָדוֹק הַכֹּהֵן׃

Iehosaphat :scribæ Sisa filij Achiah & ,Elichoreph

3 אֱלִיחֹרֶף וַאֲחִיָּה בְּנֵי שִׁישָׁא סֹפְרִים יְהוֹשָׁפָט

Iehoiadah filius Benaiahu Et .commonefaciens Achilud filius

4 בֶּן־אֲחִילוּד הַמַּזְכִּיר׃ וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע

.sacerdotes Ebiathar & ,Sadoc & :exercitum super

עַל־הַצָּבָא וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כֹּהֲנִים׃

Zabud & :præfectos super Nathan filius Hazariahu Et

5 וַעֲזַרְיָהוּ בֶן־נָתָן עַל־הַנִּצָּבִים וְזָבוּד

super Achisar Et .regis socius sacerdos Nathan filius

6 בֶּן־נָתָן כֹּהֵן רֵעֶה הַמֶּלֶךְ׃ וַאֲחִישָׁר עַל־

.tributum super Habda filius Adoniram & domum

הַבָּיִת וַאֲדֹנִירָם בֶּן־עַבְדָּא עַל־הַמַּס׃

omnem super præfecti duodecim Selomoh ipsi Et

7 וְלִשְׁלֹמֹה שְׁנֵים־עָשָׂר נִצָּבִים עַל־כָּל־

mense ‖ :eius domum & ,regem alebant & ,Israel

יִשְׂרָאֵל וְכִלְכְּלוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ חֹדֶשׁ

.alere vnumquemque super ‡ intererat anno in

בַּשָּׁנָה יִהְיֶה עַל־אֶחָד לְכַלְכֵּל׃

.Ephraim monte in Chur Filius ,eorum nomina hæc Et

8 וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם בֶּן־חוּר בְּהַר אֶפְרָיִם׃

;Beth-semes & ,Sahalbim in & ,Machas in Decher Filius

9 בֶּן־דֶּקֶר בְּמָקַץ וּבְשַׁעַלְבִים וּבֵית שָׁמֶשׁ

;Atubboth in Chesed Filius .Bethchanan Elon &

10 וְאֵילוֹן בֵּית־חָנָן׃ בֶּן־חֶסֶד בָּאֲרֻבּוֹת

.Chepher terra omnis & ,Sochoh ‡ ei

לוֹ שֹׂכֹה וְכָל־אֶרֶץ חֵפֶר׃

filia Taphath :Dor clima omne ,Abinadab Filius

11 בֶּן־אֲבִינָדָב כָּל־נָפַת דֹּאר טָפַת בַּת־

vxorem in ‖ ei erat Selomoh

שְׁלֹמֹה הָיְתָה לּוֹ לְאִשָּׁה׃

Margin: *erant שׁוּר à commentariis. בנה * amicus יצב ‡ מסס * erant שׁנה ‖ per mensem vniusciusque ex eis האחד קן * de ‡ erat * omnis terminus נוף ‖ Vxor.

† fecisti regnare tu meus Deus Domine nunc Et

7 וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהָי אַתָּה הִמְלַכְתָּ אֶת־

,paruus puer ‡ ego & ,meo patre Dauid pro tuum seruum

עַבְדְּךָ תַּחַת דָּוִד אָבִי וְאָנֹכִי נַעַר קָטֹן

medio in tuus seruus Et .ingredi & ,egredi scio nec

8 לֹא אֵדַע צֵאת וָבֹא׃ וְעַבְדְּךָ בְּתוֹךְ

numerabitur non qui ,multi populi ,elegisti quem, tui populi

עַמְּךָ אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ עַם־רָב אֲשֶׁר לֹא־יִמָּנֶה

tuo seruo dabisque .multitudine præ supputabitur nec

9 וְלֹא יִסָּפֵר מֵרֹב׃ וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ

intelligendum ad ‡ ,tuum populum iudicandum ad audiens †cor

לֵב שֹׁמֵעַ לִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ לְהָבִין

iudicare poterit quis quia .malum ad ‡ bonum inter

בֵּין־טוֹב לְרָע כִּי מִי יוּכַל לִשְׁפֹּט אֶת־

oculis in verbum fuit bonum ‡ Et ;istum grauem tuum populum

10 עַמְּךָ הַכָּבֵד הַזֶּה׃ וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי

.hoc verbum Selomoh postulauerat quod ;Adonai ‡

אֲדֹנָי כִּי שָׁאַל שְׁלֹמֹה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃

verbum postulasti quod eo Pro :eum ad Deus Dixitque

11 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵלָיו יַעַן אֲשֶׁר שָׁאַלְתָּ אֶת־הַדָּבָר

tibi postulasti nec ,multos dies tibi postulasti non & ,hoc

הַזֶּה וְלֹא־שָׁאַלְתָּ לְּךָ יָמִים רַבִּים וְלֹא־שָׁאַלְתָּ לְּךָ

postulasti & ;tuorũ inimicorum animã postulasti neq; ,opulentiã

עֹשֶׁר וְלֹא שָׁאַלְתָּ נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ וְשָׁאַלְתָּ

feci Ecce :iudicium audiendum ad intelligere tibi

12 לְּךָ הָבִין לִשְׁמֹעַ מִשְׁפָּט׃ הִנֵּה עָשִׂיתִי

,intelligens & ,sapiens cor tibi dedi ecce :tua verba iuxta

כִּדְבָרֶיךָ הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ לֵב חָכָם וְנָבוֹן

non te post & ,tuas facies ad ‖ fuerit non tu sicut vt

אֲשֶׁר כָּמוֹךָ לֹא־הָיָה לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא־

dedi postulasti non quod etiam Et .tu sicut fit surrecturus

13 יָקוּם כָּמוֹךָ׃ וְגַם אֲשֶׁר לֹא־שָׁאַלְתָּ נָתַתִּי

tu sicut ‡ fuerit non vt ,gloriam etiam ,opulentiam etiam ,tibi

לָךְ גַּם־עֹשֶׁר גַּם־כָּבוֹד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמוֹךָ

ambulaueris si Et .tuis diebus omnibus reges inter vir

14 אִישׁ בַּמְּלָכִים כָּל־יָמֶיךָ׃ וְאִם תֵּלֵךְ

sicut ,mea præcepta & ,mea statuta custodiendum ad ‡ meis viis in

בִּדְרָכַי לִשְׁמֹר חֻקַּי וּמִצְוֺתַי כַּאֲשֶׁר

.tuos dies longos faciam & ,tuus pater Dauid ambulauit

הָלַךְ דָּוִיד אָבִיךָ וְהַאֲרַכְתִּי אֶת־יָמֶיךָ׃

,Ierusalaim in venit Et :omnium ecce & ,Selomoh euigilauit Et

15 וַיִּקַץ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה חֲלוֹם וַיָּבוֹא יְרוּשָׁלַםִ

ascensiones fecit ascendere ‖ &,Domini fœderis arcæ facies ad stetit &

וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וַיַּעַל עֹלוֹת

.suis famulis vniuersis conuiuium fecit & ,pacifica fecitque

וַיַּעַשׂ שְׁלָמִים וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה לְכָל־עֲבָדָיו׃

,regem ad meretricia ‖ mulieres duæ venerunt Tunc

16 אָז תָּבֹאנָה שְׁתַּיִם נָשִׁים זֹנוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ

:vna mulier Dixitque .eius facies ad ‡ steterunt &

17 וַתַּעֲמֹדְנָה לְפָנָיו׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחַת

:vna domo in habitantes ‡ ista mulier & ego ,mi domine me In ‡

בִּי אֲדֹנִי אֲנִי וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת יֹשְׁבֹת בְּבַיִת אֶחָד

tertia die in fuit Et .domo in ea cum peperi &

18 וָאֵלֵד עִמָּהּ בַּבָּיִת׃ וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי

;pariter nos † & :hæc mulier etiam peperit & ,me parere ‖

לְלִדְתִּי וַתֵּלֶד גַּם־הָאִשָּׁה הַזֹּאת וַאֲנַחְנוּ יַחְדָּו

nos duas præter domo in nobiscum alienus ‡ non

אֵין־זָר אִתָּנוּ בַּבַּיִת זוּלָתִי שְׁתַּיִם־אֲנַחְנוּ

:nocte huius mulieris filius est mortuus Et .domo in

19 בַּבָּיִת׃ וַיָּמָת בֶּן־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָיְלָה

,nocte media in surrexit Et .eum super iacuit ‡ quia

20 אֲשֶׁר שָׁכְבָה עָלָיו׃ וַתָּקָם בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה

,dormiebat tua ancilla & :me apud ex meum filium tulit &

וַתִּקַּח אֶת־בְּנִי מֵאֶצְלִי וַאֲמָתְךָ יְשֵׁנָה

mortuum suum filium & :suo sinu in eum fecit iacere ‖ &

וַתַּשְׁכִּיבֵהוּ בְּחֵיקָהּ וְאֶת־בְּנָהּ הַמֵּת

fugere faciendum ad ‡ manè in surrexi Et .meo sinu in fecit iacere†

21 הִשְׁכִּיבָה בְחֵיקִי׃ וָאָקֻם בַּבֹּקֶר לְהֵינִיק

manè in eum ad intendi ‡ Et.erat mortuus ecce & ,meum filium

אֶת־בְּנִי וְהִנֵּה־מֵת וָאֶתְבּוֹנֵן אֵלָיו בַּבֹּקֶר

.pepereram quem ,meus filius erat non ecce &

וְהִנֵּה לֹא־הָיָה בְנִי אֲשֶׁר יָלָדְתִּי׃

Margin: † me ‡ sum * est ידע רבב נתן † intelligens vt iudicet ‡ vt discernat ‡ & רוע ‡ placuit ‡ Domini יום רבב diuitias, ‡ sed intelligentiã עשׁר בין ‡ similis tibi ‡ ante te. similis tibi. diuitias, ‡ similis tibi quisquam ילך ‡ vt custodias decreta חקק צוה ארך בוא coram arca ‖ obtulit holocausta. עלה עשׁה ‖ meretrices שׁנה אנשׁ זנה † coram eo. ‡ Obsecro ‡ habitabamus * apud eam חיה ‖ qua pepereramus ילד ‡ erat alius זור מות ‡ dormiuit קום * qui erat לקח ‖ requiescere מות † collocauit ‡ vt darem lac filio meo. ‡ consideraui ינק בין

§ in quo erat. vnusquisque ‡ regulam suam. dedit Et .suum iudicium ‡ secundum vir ,ibi esset quo §

29 אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁם אִישׁ כְּמִשְׁפָּטוֹ׃ וַיִּתֵּן[a]

,valde multam intelligentiam & ,Selomoh sapientiam Deus

אֱלֹהִים חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה וּתְבוּנָה[b] הַרְבֵּה מְאֹד

* est iuxta labium. labium super * quæ arenam secundum ,cordis latitudinem &

וְרֹחַב לֵב כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת[c]

sapientia præ Selomoh sapientia fuit amplior Et .maris

30 הַיָּם׃ וַתֵּרֶב[d] חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת

† Orientalium. .Ægyptiorum sapientia omni præ & ,Orientis † filiorum omnium

כָּל־בְּנֵי־קֶדֶם וּמִכֹּל חָכְמַת מִצְרָיִם׃

‖ sapientior ,Ezrachita Ethan præ ,homine omni præ fuit sapiens ‖ Et

31 וַיֶּחְכַּם מִכָּל־הָאָדָם מֵאֵיתָן הָאֶזְרָחִי

eius nomē fuit & ;Machol filiis Dardah & ,Chalchol &,Heman &

וְהֵימָן וְכַלְכֹּל וְדַרְדַּע בְּנֵי מָחוֹל וַיְהִי־שְׁמוֹ[e]

per circuitum. tria est locutus Et .circumquaque gentibus omnibus in

32 בְכָל־הַגּוֹיִם סָבִיב׃ וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת

* fuerunt cantica § millia, .mille & § quinque eius canticum fuit * & ,parabolarum millia

אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ[f] חֲמִשָּׁה וָאָלֶף׃

‡ arboribus * est † egreditur ‖ animalibus, * volatilibus, § reptilibus, quæ cedro à lignis ‡ super est locutus Et

33 וַיְדַבֵּר עַל־הָעֵצִים מִן־הָאֶרֶז אֲשֶׁר

:pariete in egrediens † quæ ,hyssopum ad vsque & ,Lebanon in

בַּלְּבָנוֹן וְעַד הָאֵזוֹב אֲשֶׁר יֹצֵא בַּקִּיר

,reptili § super & ,volatili * super & ,animali ‖ super est locutus &

וַיְדַבֵּר עַל־הַבְּהֵמָה וְעַל־הָעוֹף וְעַל־הָרֶמֶשׂ

populis omnibus ex veniebant Et .piscibus super &

34 וְעַל־הַדָּגִים׃ וַיָּבֹאוּ[g] מִכָּל־הָעַמִּים

regibus vniuersis de ;Selomoh sapientiam audiendam ad

לִשְׁמֹעַ אֵת חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵאֵת כָּל־מַלְכֵי

.eius sapientiam audierunt qui ,terræ

הָאָרֶץ אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־חָכְמָתוֹ׃

CAP. V. ה

‡ Tyri ad suos seruos Sor ‡ rex Chiram misit Et

1 וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ־צוֹר אֶת־עֲבָדָיו אֶל־

pro regem in vnxissent ipsum quòd audierat quia :Selomoh

שְׁלֹמֹה כִּי שָׁמַע כִּי אֹתוֹ מָשְׁחוּ לְמֶלֶךְ תַּחַת

dilexerat omnibus Dauid ipsum Chiram fuerat amans quia ;suo patre

אָבִיהוּ כִּי אֹהֵב הָיָה חִירָם לְדָוִד כָּל־

.dicendo ,Chiram ad Selomoh Misitque .diebus

2 הַיָּמִים׃ וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־חִירָם לֵאמֹר׃

non potuisse potuit non quia ,meum patrem Dauid nosti Tu

3 אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־דָּוִד אָבִי כִּי לֹא יָכֹל

* propter bella, quæ † donec posuit Dominus ‖ plantis faciebus à * ,sui Dei Domini nomini domum ædificare

לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו מִפְּנֵי[i]

Dominum dare vsque † ,eum circumdederunt quod ,belli

הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר סְבָבֻהוּ עַד־תֵּת[k] יְהוָה

.eius pedum cuructatibus ‖ sub eos

אֹתָם תַּחַת כַּפּוֹת[l] רַגְלָו׃

:circuitu à * mihi meus Deus Dominus dedit requiem nunc Et

4 וְעַתָּה הֵנִיחַ[m] יְהוָה אֱלֹהַי לִי מִסָּבִיב

* in § est ego ecce Et .malus occursus ‡ non & ,aduersarius § non

5 אֵין שָׂטָן וְאֵין פֶּגַע[n] רָע׃ וְהִנְנִי

‡ cogito sicut ,mei Dei Domini nomini domum ædificare dicens *

אֹמֵר[o] לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי כַּאֲשֶׁר

tuus Filius :dicendo,meum patrem Dauid ad Dominus est locutus

דִּבֶּר יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי לֵאמֹר בִּנְךָ

ædificabit ipse ,tuum solium super te pro dabo quem

אֲשֶׁר אֶתֵּן תַּחְתֶּיךָ עַל־כִּסְאֶךָ הוּא־יִבְנֶה

† vt præcidant & † ,præcipe nunc Et .meo nomini domum

6 הַבַּיִת לִשְׁמִי׃ וְעַתָּה צַוֵּה וְיִכְרְתוּ־

:tuis seruis cum sint mei serui & ,Lebanon de cedros mihi

לִי אֲרָזִים מִן־הַלְּבָנוֹן וַעֲבָדַי יִהְיוּ עִם־עֲבָדֶיךָ

quæ omnia secundum tibi dabo tuorum seruorum mercedem &

וּשְׂכַר עֲבָדֶיךָ אֶתֵּן לְךָ כְּכֹל אֲשֶׁר

‖ est sciens vir nos inter ‖ non quia ,nosti tu quia :dixeris

תֹּאמֵר כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ כִּי אֵין בָּנוּ אִישׁ יֹדֵעַ

cùm audisset audire secundum ,fuit Et .Sidonij sicut ligna cædere

7 לִכְרָת־עֵצִים כַּצִּדֹנִים׃ וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ

:ait & ,valde est lætatus & :Selomoh verba Chiram

חִירָם אֶת־דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה וַיִּשְׂמַח מְאֹד וַיֹּאמֶר

sapientem filium Dauidi dedit qui ,hodie Dominus Benedictus

בָּרוּךְ יְהוָה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן לְדָוִד בֵּן חָכָם

Marginal notes (left): [a] רב ; [b] נתן בין ; [c] שפה ; [d] רבה ; [e] היה ; [f] שור ; [g] בוא ; [h] בנה פנה ; [k] נתן כפף ; [l] רגלת ; [m] נוח ; [n] רוע ; [o] בנה

omnis & ,Meghiddo & ,Tahanach ,Achilud filius Bahana

12 בַּעֲנָא בֶּן־אֲחִילוּד תַּעְנַךְ וּמְגִדּוֹ וְכָל־

-Bethà Izrehel desubter Sarthan iuxta * quæ ,Sean-Beth * erat

בֵּית שְׁאָן אֲשֶׁר אֵצֶל צָרְתַנָה מִתַּחַת לְיִזְרְעֶאל מִבֵּית

.Iochmeham transitu à vsque Mecholah Abel ad vsque ,Sean trans

שְׁאָן עַד אָבֵל מְחוֹלָה עַד מֵעֵבֶר לְיָקְמְעָם׃

filij Iair villæ § ei :Ghilhad Ramoth in Gheber Filius § erant

13 בֶּן־גֶּבֶר בְּרָמֹת גִּלְעָד לוֹ[a] חַוֺּת יָאִיר בֶּן־

,Basan in † quæ Argob funis * ei :Ghilhad in ‡ quæ Menasseh ‡ erant * erat regio † erat ‖ muratæ, & vectibus æreis munitæ.

מְנַשֶּׁה אֲשֶׁר בַּגִּלְעָד לוֹ חֶבֶל אַרְגֹּב אֲשֶׁר בַּבָּשָׁן

.æris vectis & ,muris ‖ ,magnæ vrbes sexaginta

שִׁשִּׁים[b] עָרִים גְּדֹלוֹת חוֹמָה וּבְרִיחַ נְחֹשֶׁת׃

.Machanaim in Hiddo filius Achinadab

14 אֲחִינָדָב בֶּן־עִדֹּא מַחֲנָיְמָה׃

accepit ipse etiam :Naphthali in Achimahas

15 אֲחִימַעַץ בְּנַפְתָּלִי גַּם־הוּא לָקַח אֶת־

.vxorem in Selomoh filiam Bosmath

בָּשְׂמַת בַּת־שְׁלֹמֹה לְאִשָּׁה׃

.Haloth in & ,Aser in Chusai filius Bahana

16 בַּעֲנָא בֶּן־חוּשַׁי בְּאָשֵׁר וּבְעָלוֹת׃

.Issachar in Paruach filius Iehosaphat

17 יְהוֹשָׁפָט בֶּן־פָּרוּחַ בְּיִשָּׂשכָר׃

.Biniamin in Elah filius Simhi

18 שִׁמְעִי בֶן־אֵלָא בְּבִנְיָמִן׃

Sichon terra ,Ghilhad terra in Vri filius Gheber

19 גֶּבֶר בֶּן־אֻרִי בְּאֶרֶץ גִּלְעָד אֶרֶץ סִיחוֹן

vnus præfectus & ,Basan regis Hogh & ,Emoræi regis

מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְעֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּנְצִיב אֶחָד

multi Israel & Iehudah .terra in * qui * erat

20 אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל[c] רַבִּים

,comedentes ,multitudine in ,mare super § quæ arena sicut § est iuxta

כַּחוֹל אֲשֶׁר־עַל־הַיָּם לָרֹב אֹכְלִים

dominans erat ‡ Selomoh Et .lætantes & ,bibentes & ‡ dominabatur

21 וְשֹׁתִים[d] וּשְׂמֵחִים׃ וּשְׁלֹמֹה הָיָה מוֹשֵׁל

ad vsque & ,Pelistim terræ flumine à regna omnia in omnibus regnis

בְּכָל־הַמַּמְלָכוֹת מִן־הַנָּהָר אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְעַד

seruientes & ,munus facientes accedere † ,Ægypti terminum † offerentes munera,

גְּבוּל מִצְרָיִם[e] מַגִּשִׁים מִנְחָה וְעֹבְדִים אֶת־

.eius vitæ diebus omnibus Selomoh

שְׁלֹמֹה כָּל־[f] יְמֵי חַיָּיו׃

cori triginta ,vnum diem in * Selomoh panis ‖ erat Et ‖ cibus * per singulos dies,

22 וַיְהִי לֶחֶם־שְׁלֹמֹה לְיוֹם אֶחָד שְׁלֹשִׁים כֹּר

boues Decem .farinæ cori sexaginta & ,similæ

23 סֹלֶת וְשִׁשִּׁים כֹּר קָמַח׃ עֲשָׂרָה בָקָר

,pecudes centum & ,pascua ‡ boues viginti & ,pingues § pascuales,

בְּרִאִים וְעֶשְׂרִים בָּקָר רְעִי וּמֵאָה צֹאן

.saginatis caponibus & ,bubalo & ,caprea & ceruo à solùm ‡ ‡ præter ceruos & capreas, & bubalos, & gallinaceos impinguatos.

לְבַד מֵאַיָּל וּצְבִי וְיַחְמוּר וּבַרְבֻּרִים אֲבוּסִים׃

,Tiphsach à fluminis transitu † omni in imperans * ipse Quia

24 כִּי־הוּא רֹדֶה בְּכָל־עֵבֶר הַנָּהָר מִתִּפְסַח

:fluminis transitus ‖ regibus omnibus in ,Hazzah ad vsque & * dominabatur † loco trans flumen :

וְעַד־עַזָּה בְּכָל־מַלְכֵי עֵבֶר הַנָּהָר

.circuitu à § eius transitibus * omnibus ex ei erat pax & ‖ qui erant trans flumen § * lateribus

וְשָׁלוֹם הָיָה לוֹ מִכָּל־עֲבָרָיו מִסָּבִיב׃

sub vir fiduciam ad ‡ Israel & Iehudah habitauit Et § in ‡ confidenter,

25 וַיֵּשֶׁב[k] יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת

,Sebah Beer vsque & ,Dan à ,sua ficu sub & ,sua vite vnusquisque

גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שָׁבַע

.Selomoh diebus omnibus

כֹּל יְמֵי שְׁלֹמֹה׃

equorum equilium † millia quadraginta Selomoh ipsi fuit * Et * fuerunt † præsepia

26 וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אַרְבָּעִים אֶלֶף אֻרְוֹת סוּסִים

.equitum millia duodecim & ,eius currum ad ‖ ‖ pro curribus

לְמֶרְכָּבוֹ וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים׃

,Selomoh regem isti præfecti alebant Et

27 וְכִלְכְּלוּ הַנִּצָּבִים הָאֵלֶּה אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה

,Selomoh regis mensam ad appropinquantem * omnem & * qui appropinquabat § vnusquisque in ‡ deficiebant in aliquo.

וְאֵת כָּל־הַקָּרֵב אֶל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ־שְׁלֹמֹה

,hordea Et .rem deficere sinebant ‡ non :suo mense vir §

28 אִישׁ חָדְשׁוֹ לֹא יְעַדְּרוּ דָּבָר׃ וְהַשְּׂעֹרִים

locum ad deferebant dromedariis † & equis paleam * & * paleas pro † mulis

וְהַתֶּבֶן לַסּוּסִים וְלָרָכֶשׁ יָבִאוּ[l] אֶל־הַמָּקוֹם

Marginal notes (right): [a] חיה ; [h] עיר ; [c] רבב ; [d] שתה ; [e] נגש ; [f] יום חיה ; [h] רעה ; [i] צבר ; [k] ישב ; [l] בוא

ad Chiram misit Et .hunc multum populum super

3 ‏8 וישלח חירם אל־ ‏:הרב הזה [a] על־העם

,mead misisti quæ Audiui :dicendo ,Selomonem

שלמה לאמר שמעתי את אשר־שלחת אלי

,cedrinis lignis in tuam voluntatem omnem faciam ego

אני אעשה את־כל־חפצך בעצי ארזים

de *descendere facient* mei Serui .abiegnis lignis in & deponent

4 ‏9 ובעצי ברושים: עבדי ירדו מן־

ad vsque mari in ratibus ‡ ea ponam ego & :mare ad Lebanon ‡ in

5 הלבנון ימה ואני [b] אשימם דברות בים עד־

tu & :ibi ea *dissipabo* ‡& ,me ad miseris quem locum

המקום אשר־תשלח אלי ונפצתים שם ואתה

panem dando * meam voluntatem facies tu & .tolles

תשא [c] ואתה תעשה את־חפצי [d] לתת לחם

ligna Selomoh *dans* *Chiram* *fuit* | Et .meæ *domus*

6 ‏10 ביתי: ויהי חירום נתן לשלמה עצי

.eius voluntatem omnem † abiegna ligna & ,cedrina † iuxta

ארזים ועצי ברושים כל־חפצו:

coros millia viginti Chiram præbuit Selomoh Et

‏11 ושלמה נתן לחירם עשרים אלף כר

:contusi ‖ olei coros viginti & ,eius domui cibum *triticorum* * tritici in

חטים מכלת לביתו ועשרים כר שמן כתית

.anno in anno Chiram ipsi Selomoh dedit sic

7 כה־יתן שלמה לחירם שנה בשנה:

sicut ,Selomoh sapientiam dedit Dominus Et

‏12 ויהוה נתן חכמה לשלמה כאשר

,Selomoh inter & Chiram inter pax fuit & .ei est locutus

דבר־לו ויהי שלם בין חירם ובין שלמה

rex fecit ascendere Et .ipsi ambo fœdus *exiderunt* & percusserunt

8 ‏13 ויכרתו ברית [e] שניהם: [f] ויעל המלך

triginta tributum fuit & :Israel omni ex tributum Selomoh

שלמה [g] מס מכל־ישראל ויהי המס שלשים

decem Lebanon in *eos* ‡ misit Et .virorum millia

‏14 אלף איש: וישלחם לבנונה עשרת

duobus ,Lebanon in erant *mense* *,vicibus* *mense in* * millia

9 אלפים בחדש חליפות חדש יהיו בלבנון שנים

.tributum super † Adoniram & :sua domo in mensibus

חדשים בביתו ואדנירם על־המס:

,onus *portantiū* † millia septuaginta Selomoh *fuit* | Et

10 ‏15 ויהי לשלמה שבעים אלף נשא סבל

.monte in *cadentiū* ‡ millia octoginta &

ושמנים אלף חצב בהר:

super † qui ,Selomoh ipsi *assistentibus principibus à* *Solùm* †

11 ‏16 [h] לבד משרי [i] הנצבים לשלמה אשר על־

dominantes ‡ ,trecenti & ,millia tria *,opificium* ‖

12 המלאכה שלשת אלפים ושלש מאות [k] הרדים

.opificio in *facientes* *populum in*

בעם [l] העשים במלאכה:

,grandes lapides fecerunt proficisci & ,rex præcepit Et

‏17 [m] ויצו המלך [n] ויסעו אבנים גדלות

.dolatos lapides ,domum fundandum ad pretiosos lapides

אבנים יקרות ליסד הבית אבני [o] גזית:

ædificatores ‡ & ,Selomoh *ædificatores* ‡ dolauerunt Et

13 ‏18 ויפסלו [p] בני שלמה ובני

,lapides & ,ligna præparauerunt & ;Ghiblim * & ,Chiram

חירום והגבלים [q] ויכינו העצים והאבנים

.domum ædificandum ad

לבנות הבית:

[a] רבב | [b] שום ‡ dissoluere faciam | [c] נשא [d] נתן *præbendo cibum domui ‖ Chirā dedit † iuxta | * tritici in ‖ compressi: per singulos annos. | [e] שנה [f] עלה [g] מסס ‡ ex eis | * per mensem vicissim, per mensem † erat | ‡ fuerunt † portantes cædētes ligna | *Præter principes qui assistebant † erant [h] בדד [i] יצב ‖ opus, ‡qui præerant populo qui faciebat opus, | [k] רדה [l] עשה [m] צוה [n] נסע [o] גזז ‡ cæmentarij [p] בנה * lapicida, [q] כון

CAP. VI. ו

quadringentesimo & ,anno octogesimo in ,fuit Et

1 ויהי בשמונים שנה וארבע מאות

anno in ,Aegypti terra è Israel *filios* *egredi* † ,anno

שנה [r] לצאת בני־ישראל מארץ־מצרים בשנה

regnare * (,secundus mensis ‡ ipse) ,Zif ‡ mense in quarto

הרביעית בחדש זו הוא החדש [t] השני למלך

.Domino domum *ædificauit* | & ,Israel super Selomoh

שלמה על־ישראל [s] ויבן הבית ליהוה:

,Domino Selomoh rex *ædificauit* ‖ quam domus Et

והבית אשר בנה המלך שלמה ליהוה

,eius latitudo viginti & ,eius longitudo † cubitorum sexaginta

ששים־אמה ארכו ועשרים רחבו

† quo egressi sunt filij [r] יצא ‡ Aprili, ‡ est *quo regnauit [s] שנה ‖ cœpit ædificare [t] בנה ‖ cœpit ędificare † erat

& triginta cubitorum .eius statura vestibulum Et

3 ושלשים אמה קומתו: והאולם

super *facies* *templi* ,domus viginti cubitorum ,eius longitudo

על־[a] פני היכל הבית עשרים אמה ארכו

* *super* *facies* *latitudinis* :domus decem ‖ *cubito in* ,eius latitudo

על־פני רחב הבית עשר באמה רחבו

† *super* *facies* *.domus* Et fecit domui fenestras

4 על־פני הבית: ויעש לבית חלוני

† *prospectiuas* *.occlusas* Et ædificauit ‡ *super* parietem

5 שקפים אטמים: ויבן על־קיר

domus thalamum ‡ *circumquaque* *eum* *parietibus* domus

הבית יצוע סביב את־קירות הבית

* *circum* *templum*, & *oraculum*: fecit & ‖ *appendices* *circum*.

סביב להיכל ולדביר ויעש צלעות סביב:

Thalami inferioris quinque † *in cubito* eius latitudo,

6 היצוע התחתנה חמש באמה רחבה

& medij sex † *in cubito* eius latitudo, & tertij septem

[b] והתיכנה שש באמה רחבה והשלישית שבע

‡ *in cubito* eius latitudo, quia ‡ *imminutiones* *dedit domui* *circum*

באמה רחבה כי מגרעות נתן לבית סביב

foris *pro non* *apprehendere* *in parietes* domus.

חוצה לבלתי אחז בקירות הבית:

Et domus, * *in ædificari eam* *lapide* *perfecto* *profectionis*,

7 והבית בהבנתו אבן שלמה [c] מסע

ædificata est: & mallei, & securis, omne instrumentum ferreum,

נבנה ומקבות והגרזן כל־כלי ברזל

non auditum fuit in domo, ‖ *in ædificari eam*.

לא־נשמע בבית [d] בהבנתו:

Ostium † *appendicis* *mediæ* *ad* *humerum* domus

8 פתח הצלע התיכנה אל־כתף הבית

‡ *dexterum* & per cochleas ascendebant ad medium, & de

הימנית ובלולים [e] יעלו על־התיכנה ומן־

medio ad ‡ *tertia*.

התיכנה אל־השלשים:

Et ædificauit domum, & perfecit eam, & texit

9 ויבן את־הבית [f] ויכלהו ויספן את־

domum * *testudinibus*, & *ordinibus* *in cedris*.

הבית [g] גבים ושדרת בארזים:

Et ædificauit ‡ thalamum *super* omni domo: quinque

10 [h] ויבן את־היציע על־כל־הבית חמש

cubitorum † *statura* eius, & apprehendebat domum cum lignis

אמות [i] קומתו ויאחז את־הבית בעצי

cedrinis. Et fuit verbum Domini ad Selomoh;

11 ארזים: [k] ויהי דבר־יהוה אל־שלמה

dicendo: Domus ista quam tu ‡ *ædificans* si

12 לאמר: הבית הזה אשר־אתה בנה אם־

ambulaueris in decretis meis, & iudicia mea feceris, & seruaueris

[l] תלך [m] בחקתי ואת־משפטי תעשה ושמרת

omnia mandata mea, ambulando in eis, & statuam

את־כל־[n] מצותי ללכת בהם והקמתי את־

verbū meum tecum, quod locutus sum ad Dauid patrem tuum.

דברי אתך אשר דברתי אל־דוד אביך:

13 Et habitabo in medio filiorum Israel, & non derelinquam

ושכנתי בתוך בני ישראל ולא אעזב

populum meum Israel. Et ædificauit Selomoh

14 את־עמי ישראל: ויבן שלמה את־

domum, & perfecit eam. Et ædificauit parietes domus

15 הבית ויכלהו: ויבן את־קירות הבית

intrinsecus in *costis* *cedrorum*, à pauimento domus vsque ad

מביתה בצלעות ארזים מקרקע הבית עד־

parietes congregationis operuit ligno intrinsecus: & obduxit

קירות הספן צפה עץ מבית [o] ויצף

pauimentum domus *in costis* *abietum*.

את־קרקע הבית בצלעות ברושים:

16 Et ædificauit viginti cubitos à lateribus domus

ויבן את־עשרים אמה מירכותי הבית

‡ *in costis* *cedrorum* à pauimento vsque ad parietes:

בצלעות ארזים מן־הקרקע עד־הקירות

& ædificauit sibi ‡ intra oraculum * *in sanctitatem* sanctitatum.

ויבן לו מבית לדביר לקדש הקדשים:

Et quadraginta ‖ *in cubito* erat domus: ipsa † templum

וארבעים באמה היה הבית הוא ההיכל

altitudo | erat ante templum [a] פני | *ante latitudinem ‖ cubitorum ante domum. | †latas extrinsecus, angustias intrinsecus. ‡ iuxta *per circuitū iuxta parietes [ ] יצע | קן *per circuitū templi, & oraculi † thalamos per circuitum. † cubitorum erat [b] תוך ‡ cubitorum ‡ contractiones muri, in quibus capita ponerentur trabiū, posuit per domus circuitū forinsecus, ne trabes ingrederentur parietem *cùm ædificaretur ex integris lapidibus, vt allati erāt. ‖ quādo ædificabatur. | [c] נסע [d] בנה † thalami medij erat in latere ‡ dextero, [e] עלה ‡ tertium. | [f] כלה *tignis excauatis instar fossarum & trabibus cedrinis. ‖ cum [g] גוב [h] בנה † erat altitudo [i] קום [k] היה ‡ ædificas, [l] ילך [m] חקק [n] צוה | [o] צפה tabulis cedrinis | tabulis abiegnis. | ‡ tabulis cedrinis יתיר ו ‡ quod erat * vt esset sanctitas ‖ cubitorum † est

, intrinsecus domum ad cedrus ‡ Et . anterius
13 לִפְנֵי: וְאֶרֶז אֶל־הַבַּיִת פְּנִימָה
omnia : florum apertiones & , colocyntarum fundæ instar sculptura *
מִקְלַעַת פְּקָעִים וּפְטוּרֵי צִצִּים הַכֹּל
. apparebat lapis nec , cedrus †
אֶרֶז אֵין אֶבֶן נִרְאָה:
, fecit parare intrinsecus domus medio in oraculum Et
19 וּדְבִיר בְּתוֹךְ־הַבַּיִת מִפְּנִימָה הֵכִין
. Domini fœderis arcam ibi dandum ad ‖
לְתִתֵּן שָׁם אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה:
, longitudo cubitorum viginti ‡ oraculi ipsius faciebus * Et
20 וְלִפְנֵי הַדְּבִיר עֶשְׂרִים אַמָּה אֹרֶךְ
: eius statura ‡ cubitorum viginti & ; latitudo cubitorū viginti &
וְעֶשְׂרִים אַמָּה רֹחַב וְעֶשְׂרִים אַמָּה קוֹמָתוֹ
. cedro † altare operuit & : concluso * auro illud operuit &
וַיְצַפֵּהוּ זָהָב סָגוּר וַיְצַף מִזְבֵּחַ אָרֶז:
; concluso ‖ auro intrinsecus domum Selomoh texit Et
21 וַיְצַף שְׁלֹמֹה אֶת־הַבַּיִת מִפְּנִימָה זָהָב סָגוּר
illum texit & , oraculi facies ad auri catenis in vectauit &
וַיְעַבֵּר בְּרַתִּיקוֹת זָהָב לִפְנֵי הַדְּבִיר וַיְצַפֵּהוּ
vsque * , auro operuit domum totam Et . auro
זָהָב: וְאֶת־כָּל־הַבַּיִת צִפָּה זָהָב עַד־
, oraculo ‡ quod , altare totum & : domum omnem consummari
22 תֹּם כָּל־הַבַּיִת וְכָל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־לַדְּבִיר
Cherubim duos oraculo in fecit Et . auro texit
צִפָּה זָהָב: וַיַּעַשׂ בַּדְּבִיר שְׁנֵי כְרוּבִים
. eius statura † cubitorum decem : olei * lignis ‡
23 עֲצֵי־שָׁמֶן עֶשֶׂר אַמּוֹת קוֹמָתוֹ:
quinque & ; vna Cherub ala ‖ cubitorum quinque Et
24 וְחָמֵשׁ אַמּוֹת כְּנַף הַכְּרוּב הָאֶחָת וְחָמֵשׁ
extremitatibus ab * cubiti decem : altera Cherub ala cubitorum
אַמּוֹת כְּנַף הַכְּרוּב הַשֵּׁנִית עֶשֶׂר אַמּוֹת מִקְצוֹת
. eius alarum ‡ summitates ad vsque & , eius alarum
כְּנָפָיו וְעַד־קְצוֹת כְּנָפָיו:
, eadem mensura : secundus Cherub cubito in ‡ decem Et
25 וְעֶשֶׂר בָּאַמָּה הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי מִדָּה אַחַת
. Cherubim duobus * eadem incisio &
וְקֶצֶב אֶחָד לִשְׁנֵי הַכְּרֻבִים:
similiter & : cubito in ‖ decem vnius Cherub Statura †
26 קוֹמַת הַכְּרוּב הָאֶחָד עֶשֶׂר בָּאַמָּה וְכֵן
medio in Cherubim dedit * Et . secundi Cherub
27 הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי: וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּרוּבִים בְּתוֹךְ
: Cherubim alas extendebant & , interioris domus
הַבַּיִת הַפְּנִימִי וַיִּפְרְשׂוּ אֶת־כַּנְפֵי הַכְּרֻבִים
secundi Cherub ala & , parietem in vna ala tangebat &
וַתִּגַּע כְּנַף־הָאֶחָד בַּקִּיר וּכְנַף הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי
medio in eorum alæ ‡ & : secundum parietem in tangens ‡
נֹגַעַת בַּקִּיר הַשֵּׁנִי וְכַנְפֵיהֶם אֶל־תּוֹךְ
. alam ad ala tangentes * domus
הַבַּיִת נֹגְעֹת כָּנָף אֶל־כָּנָף:
. auro Cherubim Texitque
28 וַיְצַף אֶת־הַכְּרוּבִים זָהָב:
apertiones effigiauit circumducens ‖ domus parietes omnes † Et
29 וְאֵת כָּל־קִירוֹת הַבַּיִת מֵסַב ׀ קָלַע פִּתּוּחֵי
, florum emissiones * & , palmarum & , Cherubim cælaturarum
מִקְלְעוֹת כְּרוּבִים וְתִמֹּרֹת וּפְטוּרֵי צִצִּים
domus pauimentum Et . extrinsecus & , intrinsecus
מִלִּפְנִים וְלַחִיצוֹן: וְאֶת־קַרְקַע הַבַּיִת
. extrinsecus & intrinsecus , auro texit
30 צִפָּה זָהָב לִפְנִימָה וְלַחִיצוֹן:
: oleæ ‡ lignis ‡ fores fecit oraculi ostio Et
31 וְאֵת פֶּתַח הַדְּבִיר עָשָׂה דַּלְתוֹת עֲצֵי־שָׁמֶן
fores duæ ‖ Et . pentagona . postes * , superliminare
32 הָאַיִל מְזוּזוֹת חֲמִשִׁית: וּשְׁתֵּי דַּלְתוֹת
, Cherubim cælaturas eis super * cælauit & , oleæ ‖ lignis
עֲצֵי־שֶׁמֶן וְקָלַע עֲלֵיהֶם מִקְלְעוֹת כְּרוּבִים
extendit & : auro texit & , florum apertiones ‡ & , palmarum &
וְתִמֹּרוֹת וּפְטוּרֵי צִצִּים וְצִפָּה זָהָב וַיָּרֶד
sic Et . aurum palmas super & Cherubim super
עַל־הַכְּרוּבִים וְעַל־הַתִּמֹּרוֹת אֶת־הַזָּהָב:
ex oleagineu † lignis * postes templi ostio ‡ fecit
33 וְכֵן עָשָׂה לְפֶתַח הַהֵיכָל מְזוּזוֹת עֲצֵי־שֶׁמֶן מֵאֵת

Marginalia: exterius quod est ante oraculum. ‡ tabulę cedrinæ quib' tegebatur domus * depictæ erāt picturis instar fundæ cucurbitarum agrestiū, & cælaturis instar † tabulis cedrinis tegebātur, ‖ vt poneret — לִפְנֵי [a] — פְּנֵה [b] צִיץ — כּוֹן [c] נָתַן [d] * faciei ‡ erat ‡ altitudo * purissimo: † cedrinis tabulis. ‖ mundo: & clausit pessulis aureis pariete qui erat ante oraculū, — צָפָה [e] פְּנֵה [f] — בְּרַתּוּקוֹת — קָ — * donec perficeretur tota domus: ‡ erat in pariete exteriori oraculi, — תָּמַם [g] — עָשָׂה [h] — שָׁנָה [i] ‡ è * pineis: † altitudo ‖ erat * erāt à summitatibus vnius alæ, — אַמָּה [k] קָצָה ‡ alterius alæ. ‡ cubitorum erat — מָדַד [m] * erat † Altitudo ‖ cubitorum, * posuit — נָגַע [n] ‡ tangebat ‡ reliquæ * tangebant se inuicem. † in omnibus parietibus ‖ per circuitū figurauit sculpturas seu cælaturas * cælaturas — סָבַב [o] צִיץ [p] — חוּץ [q] ‡ è ‡ pineis; * & postes erāt quinque laterum. † duo ostia è — שָׁנָה [r] ‖ pineis, * in ‡ cælaturas — צִיץ [s] רָדַד [t] ‡ portæ ‡ è † pineis

* quarta
34 רְבִעִית: וּשְׁתֵּי דַלְתוֹת עֲצֵי בְרוֹשִׁים שְׁנֵי צְלָעִים
secundi ostij sculpturæ duæ & , volubiles * vnius ostij
הַדֶּלֶת הָאַחַת גְּלִילִים וּשְׁנֵי קְלָעִים הַדֶּלֶת הַשֵּׁנִית
apertiones & , palmas * & , Cherubim ‡ cælauit Et . rotundæ ‡
35 גְּלִילִים: וְקָלַע כְּרוּבִים וְתִמֹּרוֹת וּפְטֻרֵי
. impressum super † directo auro operuitque ; florum
צִצִּים וְצִפָּה זָהָב מְיֻשָּׁר עַל־הַמְּחֻקֶּה:
ordinibus tribus interius atrium ædificauit Et
36 וַיִּבֶן אֶת־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית שְׁלֹשָׁה טוּרֵי
. cedrinarum excisarum trabium ordine & , dolati lapidis ‖
גָזִית וְטוּר כְּרֻתֹת אֲרָזִים:
mense in , Domini domus est fundata quarto anno In
37 בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית יֻסַּד בֵּית יְהוָה בְּיֶרַח
ipse) , Bul ‡ mense in , vndecimo anno in Et . Zif *
38 זִו: וּבַשָּׁנָה הָאַחַת עֶשְׂרֵה בְּיֶרַח בּוּל הוּא
, suas res omnes ad * domus est completa (octauus mensis ‡
הַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי כָּלָה הַבַּיִת לְכָל־דְּבָרָיו
. annis septem eam ædificauit & : sua iudicia omnia ad &
וּלְכָל־מִשְׁפָּטָיו וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים:

CAP. VII. ז

tredecim Selomoh ædificauit suam domum Et
1 וְאֶת־בֵּיתוֹ בָּנָה שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
ædificauit Et . suam domum totam compleuit & , annis
2 שָׁנָה וַיְכַל אֶת־כָּל־בֵּיתוֹ: וַיִּבֶן
; eius longitudo * cubitorū centum ; Lebanon siluæ † domum
אֶת־בֵּית ׀ יַעַר הַלְּבָנוֹן מֵאָה אַמָּה אָרְכּוֹ
cubitorum triginta & , eius latitudo cubitorum quinquaginta &
וַחֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה
‖ cedrinarum columnarum ordines quatuor super : eius altitudo
קוֹמָתוֹ עַל אַרְבָּעָה טוּרֵי עַמּוּדֵי אֲרָזִים
. columnas super * cedrinæ excisæ trabes &
וּכְרֻתוֹת אֲרָזִים עַל־הָעַמּוּדִים:
super * quæ costæ ‡ super , desuper cedro in ‡ tecta Et
3 וְסָפֻן בָּאֶרֶז מִמַּעַל עַל־הַצְּלָעֹת אֲשֶׁר עַל־
. ordine † quindecim , quinque & quadraginta columnas
הָעַמּוּדִים אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה עָשָׂר הַטּוּר:
ad * fenestra & : ordines tres ‖ fenestellarum Et
4 וּשְׁקֻפִים שְׁלֹשָׁה טוּרִים וּמֶחֱזָה אֶל־
, ostia omnia Et . vicibus tribus fenestram
5 מֶחֱזָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים: וְכָל־הַפְּתָחִים
ad fenestræ regione è & , fenestella ‡ , quadrati ‡ postes &
וְהַמְּזוּזוֹת רְבֻעִים שָׁקֶף וּמוּל מֶחֱזָה אֶל־
. vicibus tribus fenestram
מֶחֱזָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים:
quinquaginta : fecit columnarum porticum Et
6 וְאֵת אוּלָם הָעַמּוּדִים עָשָׂה חֲמִשִּׁים
: eius latitudo cubitorum triginta & , eius longitudo * cubitorum
אַמָּה אָרְכּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה רָחְבּוֹ
densa trabs & , ‖ columnæ & , earum facies super † porticus &
וְאוּלָם עַל־פְּנֵיהֶם וְעַמֻּדִים וְעָב
quo ‡ folij porticum Et . earum facies super *
7 עַל־פְּנֵיהֶם: וְאוּלָם הַכִּסֵּא אֲשֶׁר
cedro in * tecta & ; fecit iudicij porticum ‡ ibi iudicaret
יִשְׁפָּט־שָׁם אֻלָם הַמִּשְׁפָּט עָשָׂה וְסָפוּן בָּאֶרֶז
. pauimentum ad vsque pauimento à
מֵהַקַּרְקַע עַד־הַקַּרְקַע:
intra aliud atrium , ibi manebat qua † suæ domui Et
8 וּבֵיתוֹ אֲשֶׁר־יֵשֶׁב שָׁם חָצֵר הָאַחֶרֶת מִבֵּית
filiæ fecit domum & : erat istud opus secundum porticum
לָאוּלָם כַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיָה וּבַיִת יַעֲשֶׂה לְבַת־
. hanc porticum secundum , Selomoh acceperat quam , Parhoh
פַּרְעֹה אֲשֶׁר לָקַח שְׁלֹמֹה כָּאוּלָם הַזֶּה:
mensuras secundum pretiosis lapidibus ‖ hæc Omnia
9 כָּל־אֵלֶּה אֲבָנִים יְקָרֹת כְּמִדּוֹת
, extrinsecus & intrinsecus serra in serratis , dolati lapidis *
גָּזִית מְגֹרָרוֹת בַּמְּגֵרָה מִבַּיִת וּמִחוּץ
ad vsque extrinsecus & , palmares ‡ lapides ad vsque fundamēto à &
וּמִמַּסָּד עַד־הַטְּפָחוֹת וּמִחוּץ עַד־
. pretiosis lapidibus fundatum Et . maius atrium
10 הֶחָצֵר הַגְּדוֹלָה: וּמְיֻסָּד אֲבָנִים יְקָרוֹת

Marginalia: quadrilateros. † duo ostia è ‖ duo latera — שָׁנָה [a] * rotunda: & duo latera ‡ rotunda. ‡ cælaturas * palmarum, & cælaturas † quæ erant sculpta. — חָקַק [b] בָּנָה ‖ lapidum dolatorum. — פָּנָה [d] גָּזַז [e] * Aprili. ‡ Octobri. ‡ est * secundum omnia ad eam pertinentia, & secundum omnes regulas suas. — טו — קָ — כָּלָה [f] בָּנָה [g] † saltus * erat ‖ ædificauit eam: * erant ‡ est tabulis cedrinis ‡ trabes * erant † per ordinem singulum. ‡ erant * erat contra ‡ erant ‡ & sic fenestella quę erat supra portam, & fenestra erat contra * erat † erat ante columnas, ‖ aliæ, — פָּנָה [h] * ante eas. ‡ in qua ‡ hoc est, * ex cedrinis tabulis † in ‡ ex — מָדַד [k] * lapidibus dolatis, ‡ super quos capita ponebantur trabiū, q. erāt ad mēsuram palmi, — גָּזַז [l] יָסַר [m]

lapidibus & ,cubitorum decem lapidibus :magnis lapidibus
אבנים גדלות אבני עשר אמות ואבני
pretiosi lapides * supra Et .cubitorum octo
11 שמנה [a] אמות: ומלמעלה אבנים יקרות
.cedri & ,dolati lapidu‖ mensuras secundum
כמדות גזית וארז:
,dolata petra ‡ ordines tres circum † maiori atrio Et
12 וחצר הגדולה סביב שלשה טורים גזית
Domini domus atrio & :cedrinarum excisarum trabium ordo &
וטר כרתות ארזים ולחצר בית־יהוה
rex misit Et .domus porticui & * ,interioris
13 הפנימית ולאלם הבית: וישלח המלך
Filius .Tyro de Chiram cepit ‡ & ,Selomoh
14 בן־ מצר: ויקח את־חירם שלמה [b]
eius pater & ,Nephthali tribu de ipse * viduæ mulieris
ואביו אשה אלמנה הוא [c] ממטה נפתלי
,sapientia erat plenusque :ærarius faber ,Tyrius vir
איש־צרי חרש נחשת וימלא את־החכמה
omne faciendum ad scientia & ,intelligentia &
ואת־התבונה ואת־[e]הדעת לעשות כל־
fecit & :Selomoh regem ad venit & :ære in opificium ‖
מלאכה בנחשת ויבוא אל־המלך שלמה [f] ויעש
duas formauit Et .eius opificium † omne
15 את־כל־מלאכתו: [g] ויצר את־שני
flatura ‡ cubitorum Octodecim :æreas columnas
העמודים נחשת שמנה עשרה אמה קומת
cubitorum duodecim filum & ,vnius columnæ
העמוד האחד וחוט [h] שתים־עשרה אמה
coronamenta duo Et .secundam columnam circundabat
16 יסב את־העמוד השני: ושתי כתרת
:ære fuso ‡ columnarum capita super dandum ad † ,fecit
עשה [k] לתת על־ראשי העמודים [l] מצק נחשת
quinque & ,vnius coronamenti flatura ‡ cubitorum quinque
חמש [m] אמות קומת הכתרת האחת וחמש
.secundi coronamenti flatura ‡ cubitorum
אמות קומת הכתרת השנית:
opere funes ‖ ,retiaculi opere Retiacula
17 שבכים מעשה שבכה גדלים מעשה
:columnarum caput super ‡ quæ ,coronamentis ,catenarum
שרשרות לכתרת אשר על־ראש העמודים
.secundo coronamento ‡ septem & ,vni coronamento ‡ septem
שבעה לכתרת האחת ושבעה לכתרת השנית:
circumquaque ‖ ordines duos & ,columnas fecit Et
18 [n] ויעש את־העמודים ושני טורים סביב
coronamenta tegendum ad † ,vnum retiaculum super
על־השבכה האחת [o] לכסות את־הכתרת
coronamento ‡ fecit sic & ,malogranatorum caput super ‡ quæ
אשר על־ראש הרמנים וכן עשה לכתרת
,columnarum caput super † quæ ,coronamenta * Et .secundo
19 השנית: וכתרת אשר על־ראש העמודים
.cubitorum quatuor ,porticu in ,lilij opus ‡
מעשה שושן באולם ארבע אמות:
desuper etiam columnas duas super coronamenta ‡ Et
20 וכתרת על־שני העמודים גם־ממעל
malogranatorum & ,retiaculum trans ‡ qui ventri propinquo * e
מלעמת הבטן אשר לעבר שבכה והרמונים
.secundum coronamentum * super circumquaque ‡ ordines ‡ ducenti
מאתים [p] טרים סביב על הכתרת השנית:
statuit & :templi porticu in columnas statuit Et
21 [r] ויקם את־העמודים לאלם ההיכל ויקם
:Iachin eius nomen vocauit & ,dexteram columnam
את־העמוד [s] הימני ויקרא את־שמו [t] יכין
eius nomen vocauit & ,sinistram columnam statuit &
ויקם את־העמוד השמאלי ויקרא את־שמו
:lilij opus † columnarum caput super Et .Bohaz
22 בעז: ועל ראש העמודים מעשה שושן
.columnarum opificium ‡ est perfectum &
[u] ותתם מלאכת העמודים:
eius labro à cubito in ‡ decem ,fusum mare fecit Et
23 [x] ויעש את־הים מוצק עשר באמה משפתו
cubito in ‖ quinque & ,circum * rotundum eius labrum ad vsque
עד־שפתו עגל סביב וחמש באמה

[a] à fundamento erant — אמה [a] — ‖ lapidum dolatorum, & cedrinæ tabulæ. — † per circuitu erant — ‡ è petris dolatis, — ‡ tulit — לקח [b] — * erat — איש [d] נטה [c] — ידע [e] — ‖ opus — עשה [f] — † opus — צור [g] — ‡ erat altitudo — שנה [h] capitella — שנה [i] — † vt poneret — ‡ fusa ex — נתן [l] יצק [k] — ‡ erat altitudo capitelli — אמר [m] — * altitudo capitelli — ‖ cohærentia — † capitellis, ‡ erant — ‡ capitello — ‖ per circuitu — עשה [n] — † vt tegerent capitella — כסה [o] — ‡ erant — ‡ capitello — * capitella, † erant — ‡ erat — ‡ capitella — * regione loci medij, † erat — השבכה ק — ‡ erant — ‡ per circuitu — * capitellum — מאה [p] — טור [q] — קום [r] ימן [s] — כון [t] — † erat — ‡ opus — תמם [u] — ‡ cubitorum — ‡ in circuitu, ‖ cubitorum erat

illud ambiebat cubito in ‡ triginta linea † & :eius altitudo
קומתו וקוה שלשים באמה יסב אתו
circum † ,eius labium desubter colocyntæ ‖ Et .circumquaque *
24 סביב: ופקעים מתחת לשפתו סביב
mare ambientes cubito in ‡ decem ,illud circundantes
סבבים אתו עשר באמה מקפים את־הים
.eius fusione in ‡ fusarum colocyntarum ‖ ordines duo :circum *
סביב שני טורים הפקעים יצקים ביצקתו:
respicientes † tres :bobus duodecim super Stans ‖
25 עמד על־שני עשר בקר שלשה [a] פנים
tres & ,mare ‡ ad respicientes ‡ tres & ,Aquilonem ad
צפונה ושלשה פנים ימה ושלשה
:orientem ad respicientes ‡ tres & ,meridiem ad respicientes *
פנים נגבה ושלשה פנים מזרחה
eorum posteriora omnia & :desuper eos super mare &
והים עליהם מלמעלה וכל־אחריהם
‡ eius labium & ,palmus ‡ eius densitas Et .intrinsecus
26 ביתה: ועביו טפח [b] ושפתו
millia duo :lilij floris * ,calicis labij opus secundum
כמעשה שפת־כוס פרח שושן אלפים
decem fulcimenta ‖ fecit Et .comprehendebat batorum
27 בת יכיל: [c] ויעש את־[d]המכנות עשר
,vnius fulcimenti ‡ longitudo cubito in ‡ quatuor :æris †
נחשת ארבע באמה ארך המכונה האחת
.eius altitudo cubito in * trium & ,eius latitudo cubito in ‡ quatuor &
וארבע באמה רחבה ושלש באמה קומתה:
clausuræ & ;ipsis † clausuræ :fulcimenti ‖ opus hoc Et
28 וזה מעשה המכונה מסגרת להם ומסגרת
‡ quæ clausuras super Et .climacteras ‡ inter
29 בין השלבים: ועל־המסגרות אשר
super & ,Cherubim & ,bos ‖ ,leones climacteras * inter
בין השלבים אריות בקר וכרובים ועל־
,bouem ‡ & ,leones desubter & ;desuper basis climacteras †
השלבים [e] כן ממעל ומתחת לאריות ולבקר
rotæ quatuor Et .extenso opere copulationes
30 [f] ליות מעשה [g] מורד: וארבעה אופני
quatuor & ,æreæ tabulæ & ,vni fulcimento ‡ æreæ
נחשת למכונה האחת וסרני נחשת וארבעת
humeri concham desubter :eis * humeri eius angulis
פעמתיו כתפת להם מתחת לכיר הכתפות
.copulationum viri transitu ex fusi
יצקות מעבר איש ליות:
,cubito in superius & ,coronamentum intra eius os Et
31 ופיהו מבית לכתרת ומעלה באמה
dimidium & ,cubitus ,basis opere rotundum ‡ eius os &
ופיה עגל מעשה־כן אמה [h] וחצי
earum clausuræ & ,cælaturæ † eius os super etiam & :cubiti
האמה וגם־על־פיה מקלעות ומסגרתיהם
† rotæ quatuor Et .rotondæ non ,quadratæ
32 מרבעות לא עגלות: וארבעת האופנים
:basi in rotarum manus & ,clausuras subter ad
למתחת למסגרות וידות האופנים במכונה
.cubiti dimidium & ,cubitus † vnius rotæ flatura ‖ &
וקומת האופן האחד אמה וחצי האמה:
:currus rotæ opus sicut * rotarum opus Et
33 ומעשה האופנים כמעשה אופן המרכבה
;earum ligamina & ,earum canthi & ,earum radij & ,earum manus
ידותם וגביהם וחשקיהם וחשריהם
quatuor ad † humeri quatuor Et fusum omne ‖
34 הכל [i] מוצק: וארבע כתפות אל ארבע
.eius humeri ‡ basi ex :vnius fulcimenti ‡ angulos
פנות המכנה האחת מן־[l]המכנה כתפיה: [k]
:altitudine cubiti dimidij fulcimenti capite * in Et
35 ובראש המכונה [m] חצי האמה קומה
,eius manus fulcimenti capite † super & :circum ‖ rotunditas
עגל סביב ועל ראש המכנה ידתיה
tabulis super aperuit ‡ Et .ea ex eius clausuræ &
36 ומסגרתיה ממנה: ויפתח על־[n]הלחת
palmas & ,leones ,Cherubim eius clausuris super & ,eius manuū ‡
ידתיה ועל מסגרתיה כרובים אריות ותמרת
.circumquaque copulationum & ,viri nuditatem secundum *
כמער־איש [o] וליות סביב:

‡ filum ‡ cubitorum — וקו ק — ‡ in circuitu. ‖ sphærulæ — † per circuitu — ‡ cubitis — * per circuitu: — ‖ sphærularum ‡ erant — ‖ Stabat mare — † respiciebant — פנה [a] — ‡ respiciebant ‡ occidentem. — * respiciebant — † erat — ‡ erant. ‡ erat — שפה [b] — * in quo sculptus erat flos — ‖ bases — עשה [c] כון [d] — † æreas: — ‡ cubitorum — ‖ basis: † erant — ‡ vectes, qui erant vt scalarum gradus, ‡ erant — * vectes erant ‖ boues, † vectes ‡ bones, — כון [e] — לוה [f] ירד [g] — ‡ erant basi singulæ, — * erant: — latere cuiuslibet — capitellū erat — ‡ erat — חצה [h] — † erant — † erant — cardines — ‖ altitudo † erat — * erat — & cardines — ‖ omnia erant fusa. † super — יצק [i] — ‡ basis ‡ erant — פנן [k] כון [l] — * summitate basis — צחה [m] — ‖ erat per circuitum: † vertice basis erant axes ‡ cælauit ‡ cardinum * ex latere vniuscuiusque per circuitu. — לוח [n] לוה [o]

,vna fusura fulcimenta decem fecit hoc Secundum bases:

37 כָּזֹאת עָשָׂה אֵת עֶשֶׂר הַמְּכֹנוֹת מוּצָק אֶחָד

.ipsis cunctis * vna incisio ,vna mensura * erat

מִדָּה אַחַת קֶצֶב אֶחָד לְכֻלָּהְנָה׃

batos quadraginta :æreas conchas decem fecit Et

38 וַיַּעַשׂ עֲשָׂרָה כִיֹּרוֹת נְחֹשֶׁת אַרְבָּעִים בַּת — [a] עֶשָׂה

vna concha cubito in quatuor :vna concha capiebat cubitorum erant singulæ conchæ

יָכִיל ׀ הַכִּיּוֹר הָאֶחָד אַרְבַּע בָּאַמָּה הַכִּיּוֹר הָאֶחָד

.fulcimentis ‡ decem vnum fulcimentum $ super vna concha — $ basem vnam ‡ basibus.

כִּיּוֹר אֶחָד עַל־הַמְּכוֹנָה הָאַחַת לְעֶשֶׂר הַמְּכֹנוֹת׃

domus humerum super † quinque fulcimenta dedit * Et — * posuit bases † ad latus

39 וַיִּתֵּן אֶת־הַמְּכֹנוֹת חָמֵשׁ עַל־כֶּתֶף הַבַּיִת — [b] נתן

:eius sinistra à domus humerum super ‖ quinque & ,dextera à — ‖ ad latus

מִיָּמִין וְחָמֵשׁ עַל־כֶּתֶף הַבַּיִת מִשְּׂמֹאלוֹ

orientem ad dextero domus humero ab dedit * mare & — * posuit à latere

וְאֶת־הַיָּם נָתַן מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית קֵדְמָה

,conchas Chiram fecit Et .meridiei regione è $ — $ contra meridiem.

מִמּוּל נֶגְבָּה׃ וַיַּעַשׂ חִירוֹם אֶת־הַכִּיֹּרוֹת

facere Chiram compleuit & :pelues & ,scopas &

40 וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וַיְכַל חִירָם לַעֲשׂוֹת

Selomoh regi fecit quod opificium ‡ omne — ‡ opus

אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה

vasa rotunda & ,duas Columnas .Domini domo * — * in

41 בֵּית יְהוָה׃ עַמֻּדִים שְׁנַיִם [c] וְגֻלֹּת — [c] גֻּלַּת

,duarum columnarum caput super ‖ quæ ,coronamentorum † — † instar craterarum capitellorum.

הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמֻּדִים שְׁתָּיִם

rotunda vasa duo operiendum ad * ,duo retiacula & — ‖ erant * vt operirent

וְהַשְּׂבָכוֹת שְׁתַּיִם [d] לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גֻּלּוֹת — [d] כַּסֵּה

.columnarum caput super $ quæ ,capitellorum — $ erant

הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים׃

:retiaculis duobus quadringenta malogranata Et

42 וְאֶת־הָרִמֹּנִים אַרְבַּע [e] מֵאוֹת לִשְׁתֵּי הַשְּׂבָכוֹת — [e] מֵאָה

,vni retiaculo ‡ malogranatorum ordines duo — [f] שְׁנֵה

שְׁנֵי־טוּרִים רִמֹּנִים לַשְּׂבָכָה הָאֶחָת — ‡ erant

‖ quæ ,coronamentorum † rotunda vasa * duo operiendum ad * illa — † capitellorū, ‖ erant

[f] לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גֻּלֹּת הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר

,decem fulcimenta $ Et .columnarum facies * super — * faciem $ bases

43 עַל־[k] פְּנֵי הָעַמּוּדִים׃ וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת עֶשֶׂר — [k] פָּנֶה [l] כֹּון

mare Et .fulcimenta ‡ super decem conchas & — ‡ bases

44 וְאֶת־הַכִּיֹּרֹת עֲשָׂרָה עַל־הַמְּכֹנוֹת׃ וְאֶת־הַיָּם

.mare subter duodecim boues & ;vnum

הָאֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר [i] שְׁנֵים־עָשָׂר תַּחַת הַיָּם׃ — [i] שְׁנַיִם

,sparsoria & ,scopas & ,lebetes Et — crateras,

45 וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת

Chiram fecit quæ hæc vasa omnia &

וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים הָאֹהֶל אֲשֶׁר עָשָׂה חִירָם — האלה ק

.terso ‖ æ re † ,Domini domo * Selomoh regi — * in

לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה נְחֹשֶׁת מְמֹרָט׃ — † erant ex ‖ limato.

densitate * in rex ea fudit Iarden planicie In — * argilla densa,

46 בְּכִכַּר הַיַּרְדֵּן יְצָקָם הַמֶּלֶךְ [k] בְּמַעֲבֵה

.Sarthan inter & ,Succoth inter ,terra — [k] עָבָה

הָאֲדָמָה בֵּין סֻכּוֹת וּבֵין צָרְתָן׃ — $ propter multitudinem nimiam;

multitudine præ $,vasa omnia Selomoh omisit Et

47 וַיַּנַּח שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־הַכֵּלִים [l] מֵרֹב — [l] רֹב

.æris pondus est exploratum non ;valde valde

מְאֹד מְאֹד לֹא נֶחְקַר מִשְׁקַל הַנְּחֹשֶׁת׃

domo ‡ quæ vasa omnia Selomoh fecit Et — ‡ erant in

48 וַיַּעַשׂ [m] שְׁלֹמֹה אֵת כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר בֵּית — [m] עָשָׂה

eam super quam mensam & ,aureum altare ,Domini — super quam erant panes

יְהוָה אֵת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר עָלָיו

quinque candelabra Et .auream ,facierum panis

49 לֶחֶם הַפָּנִים זָהָב׃ וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת חָמֵשׁ

auro oraculi facies ad * sinistra à quinque & ,dextera à — * ante oraculum

מִיָּמִין וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאול לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב — † purissimo,& flores

.auro ‖ forcipes & ,lucernas & florem & ,concluso † — ‖ ex

סָגוּר וְהַפֶּרַח וְהַנֵּרֹת וְהַמֶּלְקַחַיִם זָהָב׃ — * hydrias,

,cochlearia & ,pelues & ,psalteria & ,scyphos * Et

50 [n] וְהַסִּפּוֹת וְהַמְזַמְּרוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת [o] וְהַכַּפּוֹת — [n] סַף [o] כַּף

domus foribus * cardines & :concluso ‡ auro $ acerras & — $ ex ‡ puro: * ostiis

[p] וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב סָגוּר וְהַפֹּתוֹת לְדַלְתוֹת הַבַּיִת — [p] חָתָה

templo domus foribus † ,Sanctitatum Sanctitati interioris

[q] הַפְּנִימִי לְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים לְדַלְתֵי הַבַּיִת לְהֵיכָל — [q] פָּנָה

quod opificium † omne est perfectum Et .aureo — † opus

51 זָהָב׃ וַתִּשְׁלַם כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר

Selomoh intulit & ,Domini domo ‖ Selomoh rex fecit — ‖ in

עָשָׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה [a] וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה — [a] בּוֹא

,aurum & ,argentum ,sui patris Dauid Sanctitates

אֶת־קָדְשֵׁי דָּוִד אָבִיו אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב

.Domini domus thesauris in dedit vasa & — posuit

וְאֶת־הַכֵּלִים נָתַן בְּאֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה׃

CAP. VIII. ח

& ,Israel seniores Selomoh congregauit Tunc

1 אָז יַקְהֵל שְׁלֹמֹה אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־

Israel filiorum patrum prælatos * tribuum capita omnia — omnes principes * principes

כָּל־רָאשֵׁי [b] הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל

ascendere faciendum ad ‡ ,Ierusalaim $ Selomoh regem ad — $ in ‡ vt facerent

אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה יְרוּשָׁלָ‍ִם [c] לְהַעֲלוֹת — [b] נָטָה

.Sion * ipsa :Dauid ciuitate de Domini fœderis arcam

אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה מֵעִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן׃ — [c] עָלָה

viri omnes Selomoh regem ad conuenerunt Et — * est

2 וַיִּקָּהֲלוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כָּל־אִישׁ

mensis ‖ ipse :tripudio in fortium † mense in Israel — † Septembri, in solemnitate: ‖ est

יִשְׂרָאֵל בְּיֶרַח הָאֵתָנִים בֶּחָג הוּא הַחֹדֶשׁ

,Israel seniores omnes venerunt Et .septimus

3 הַשְּׁבִיעִי׃ [d] וַיָּבֹאוּ כֹּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל — [d] בּוֹא

fecerunt ascendere Et .arcam sacerdotes tulerunt &

4 [e] וַיִּשְׂאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־הָאָרוֹן׃ וַיַּעֲלוּ — [e] נָשָׂא

* tabernaculū omnia & ,conuentus tentorium * & ,Domini arcam — Ecclesiæ,

אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת־אֹהֶל [f] מוֹעֵד וְאֶת־כָּל־ — [f] יָעַד

ea fecerunt ascendere & :tentorio ‡ in $ quæ ,Sanctitatis vasa — $ erant ‡ tabernaculo:

[g] כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּאֹהֶל וַיַּעֲלוּ אֹתָם

omnis & ,Selomoh rex Et .Leuitæ & sacerdotes — [g] כָּלָה

5 הַכֹּהֲנִים [h] וְהַלְוִיִּם׃ וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל־ — [h] לָוָה

,arcæ facies ad * secum ‖ ,eum super conuenientes † ,Israel cœtus — * congregatio † quæ conuenerant ad ‖ erant * ante arcam,

[i] עֲדַת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹעָדִים עָלָיו אִתּוֹ לִפְנֵי הָאָרוֹן

nec ,enumerabantur non quæ ,bouem & ,pecus $ immolantes

מְזַבְּחִים צֹאן וּבָקָר אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפְרוּ וְלֹא

sacerdotes adduxerunt Et .multitudine præ supputabantur — [i] יָעַד

6 יִמָּנוּ [k] מֵרֹב׃ וַיָּבִאוּ הַכֹּהֲנִים — $ oues, & boues,

oraculum ad ,suum locum ad Domini fœderis arcam

אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה אֶל־מְקוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר — [k] מָנָה [l] רָבַב

alas sub ad ,Sanctitatum Sanctitatem ad ,domus

הַבַּיִת אֶל־קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים אֶל־תַּחַת כַּנְפֵי

ad alas expandentes ‡ Cherubim Nam .Cherubim — ‡ expandebant † super

7 הַכְּרוּבִים׃ כִּי הַכְּרוּבִים פֹּרְשִׂים כְּנָפַיִם אֶל־

,arcam super Cherubim operiebant & ,arcæ locum

מְקוֹם הָאָרוֹן וַיָּסֹכּוּ הַכְּרֻבִים עַל־הָאָרוֹן

,vectes fecerunt elongare Et .desuper eius vectes super &

8 וְעַל־בַּדָּיו מִלְמָעְלָה׃ וַיַּאֲרִכוּ הַבַּדִּים

facies super † sanctitate è vectium capita apparebant & — † coram

וַיֵּרָאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן־הַקֹּדֶשׁ עַל־פְּנֵי

ibi fueruntque :extrinsecus apparebant non & ,oraculi — oraculo,

הַדְּבִיר וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה [m] וַיִּהְיוּ שָׁם — [m] הָיָה

duæ tantum * arca in ‖ Non .hanc diem ad vsque — ‖ erant * nisi

9 עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ אֵין בָּאָרוֹן רַק [n] שְׁנֵי — [n] שְׁנַיִם

,Choreb in Mosheh ibi reposuerat quas ,lapideæ tabulæ

[o] לֻחוֹת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר [p] הִנִּחַ שָׁם מֹשֶׁה בְּחֹרֵב — [o] לוּחַ [p] יָנַח

eos egrediendo in ‡ ,Israel filiis cum Dominus ex idit $ quando — $ pepigit fœdus ‡ quando egressi sunt

אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [q] בְּצֵאתָם

sacerdotes * exeundo in * ,fuit Et .Ægypti terra è

10 מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיְהִי בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים — [q] יָצָא * cum exirent

.Domini domum repleuit nubes & ,sanctitate è

מִן־הַקֹּדֶשׁ וְהֶעָנָן מָלֵא אֶת־בֵּית יְהוָה׃

ministrandum ad stare sacerdotes potuerunt non Et

11 וְלֹא־יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשָׁרֵת

domum Domini gloria repleuerat quia :nubis faciebus à — propter nubem

מִפְּנֵי הֶעָנָן כִּי־מָלֵא כְבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית

dixit Dominus :Selomoh dixit Tunc .Domini

12 יְהוָה׃ אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר

domum ædificaui Ædificando .caligine in habitandum ad † — † vt habitaret

13 לִשְׁכֹּן בָּעֲרָפֶל׃ [r] בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית — [r] בָּנָה

.secula te sedendum ad locum paratum ‖ ,tibi habitaculi — ‖ habitaculum, vt habites in

זְבֻל לָךְ מָכוֹן [f] לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים׃ — [f] יָשַׁב

stabiliatur obsecro — יְתִירוֹ

tuum verbum *nunc verum sit* ,Israel Deus nunc Et
26 וְעַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵאָמֶן נָא דְּבָרְךָ
.meo patri Dauid tuo seruo es locutus quod
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי׃
:terram super Deus habitabit verè num Quoniam
27 כִּי הַאֻמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים עַל־הָאָרֶץ
etiam ‖ ,te continent non cælorum cæli & cæli ecce
הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא ^a^ יְכַלְכְּלוּךָ אַף
ad *respicies Et* :ædificaui quam hæc domus *quia*
28 כִּי־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃ וּפָנִיתָ אֶל־
,mi Deus Domine eius deprecationem ad & ,tui serui orationem
^b^ תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־^c^ תְּחִנָּתוֹ יְהוָה אֱלֹהָי
tuus seruus quam orationem *ad* & ,*præconium ad audiendum ad*
לִשְׁמֹעַ אֶל־הָרִנָּה וְאֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עַבְדְּךָ
tuos oculos existendum Ad ‡ :hodie *tuas facies ad* ‖ *orans* †
29 מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם׃ ^d^ לִהְיוֹת עֵינֶךָ
loco in ,die ac nocte istam domum *ad apertos*
פְּתֻחֹת אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה לַיְלָה וָיוֹם אֶל־הַמָּקוֹם
ad audiendum ad * ,ibi meum nomen Erit :dixisti quo ‡
אֲשֶׁר אָמַרְתָּ יִהְיֶה שְׁמִי שָׁם לִשְׁמֹעַ אֶל־
.isto loco in tuus seruus orat quam ,orationem
הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל עַבְדְּךָ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃
tui populi & ,tui serui deprecationem ad *exaudies Et*
30 וְשָׁמַעְתָּ אֶל־תְּחִנַּת עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ
tu & .isto loco in orauerint qui ,Israel
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה
:cælis *in* ‡ *tuæ sessionis* ‡ loco *in* ‡ exaudies
תִּשְׁמַע אֶל־מְקוֹם ^e^ שִׁבְתְּךָ אֶל־הַשָּׁמַיִם
vir peccauerit *Qua* * .parces & ,exaudies &
31 וְשָׁמַעְתָּ וְסָלָחְתָּ׃ אֵת אֲשֶׁר יֶחֱטָא אִישׁ
;eum *adiurandum ad* ‖ ;iuramentum eo *in* *tul.rit* † & ,suum *socium* in
^f^ לְרֵעֵהוּ וְנָשָׁא־בוֹ אָלָה לְהַאֲלֹתוֹ
:hac domo in *tui altaris facies ad* ‡ iuramentum venerit &
^g^ וּבָא אָלָה לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃
iudicabis & ,facies & ,cælis in exaudies tu Et
32 וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם ^h^ וְעָשִׂיתָ וְשָׁפַטְתָּ
dando ,impium *impietate condemnandum ad* ‡ ,tuos seruos
אֶת־עֲבָדֶיךָ לְהַרְשִׁיעַ רָשָׁע ^i^ לָתֵת
ei dando ,iustum *iustificandum ad* * & ,eius caput in eius viam
דַּרְכּוֹ בְּרֹאשׁוֹ וּלְהַצְדִּיק צַדִּיק לָתֵת לוֹ
tuum populum casum existendo In .eius iustitiam secundum
33 כְּצִדְקָתוֹ׃ בְּהִנָּגֵף עַמְּךָ
fuerint reuersi & ,tibi peccauerint si ,*inimici facies ad* † Israel
יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אוֹיֵב אֲשֶׁר יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְשָׁבוּ
orauerint & ,tuum nomen fuerint confessi & te ad
אֵלֶיךָ ^k^ וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ וְהִתְפַּלְלוּ
:hac domo in te *ad* fuerint deprecati &
וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃
peccato parces & ,cælis in exaudies tu Et
34 וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת
dedisti quam *humum* in eos reduces & ,Israel tui populi
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל ^l^ וַהֲשֵׁבֹתָם אֶל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּ
fuerit non & ,*cælos clausos existendo in* .eorum patribus
35 לַאֲבוֹתָם׃ בְּהֵעָצֵר שָׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
loco in orauerint & ,tibi peccauerint *quia* * ,pluuia
מָטָר כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם
suo peccato à & ,tuum nomen fuerint confessi & isto
הַזֶּה וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ וּמֵחַטָּאתָם
exaudies tu Et :eos afflixeris cùm ,fuerint auersi
יְשׁוּבוּן כִּי ^m^ תַעֲנֵם׃ וְאַתָּה תִּשְׁמַע
tui populi & ,tuorum seruorum peccato parces & ,cælis in
36 הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת עֲבָדֶיךָ וְעַמְּךָ
qua ‖ ,bonam viam eos docebis quia :Israel
יִשְׂרָאֵל כִּי ^n^ תוֹרֵם אֶת־הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
quam ,tuam terram super pluuiam dabis & ;*ea in ambulent*
יֵלְכוּ־בָהּ וְנָתַתָּה מָטָר עַל־אַרְצְךָ אֲשֶׁר־
fuerit cùm Fames .hæreditatem in tuo populo dedisti
37 נָתַתָּה לְעַמְּךָ לְנַחֲלָה׃ רָעָב כִּי־יִהְיֶה
,locusta ,ærugo ,*segetum percussio* ,fuerit si pestis ,terra in
בָאָרֶץ דֶּבֶר כִּי־יִהְיֶה שִׁדָּפוֹן יֵרָקוֹן אַרְבֶּה
terra in eius inimicus eum *coarctauerit* si ,fuerit cùm bruchus
חָסִיל כִּי יִהְיֶה כִּי ^o^ יָצַר־לוֹ אֹיְבוֹ בְּאֶרֶץ

Marginalia (left): ‖ quanto magis; ^a^ כָּלַל Sed respice; ^b^ פָּלַל ^c^ חָנַן vt audias clamorem, † orat corā te ‡ Vt sint oculi tui aperti super; ^d^ הָיָה ‡ de * vt audias; exaudi; ‡ de habitationis * Cùm; ^e^ יָשַׁב; * Cùm proximum † exegerit ab ‖ vt faciat iurare ‡ ante altare tuum; ^f^ רָעָה ^g^ בּוֹא; ^h^ עָשָׂה ‡ vt condēnes; ^i^ נָתַן * iustifices ‖ Cùm cæsus fuerit populus tuus † coram inimico,; ^k^ יָדָה; terram ^l^ שׁוּב Cùm clausum fuerit cælum, ‖ eo quòd; ^m^ עָנָה; ‖ per quam ambulent. ^n^ יָרָה; ariditas,; obsederit ^o^ צוּר

omni benedixit & *:suas facies* rex vertit Et
14 ^a^ וַיַּסֵּב הַמֶּלֶךְ אֶת־^b^ פָּנָיו וַיְבָרֶךְ אֵת כָּל־
.*stans* ‖ Israel *concio* * omnis & :Israel *concioni* ‡
קְהַל יִשְׂרָאֵל וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל עֹמֵד׃
qui ,Israel Deus Dominus Benedictus :ait Et
15 וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
,impleuit *sua manu in* & ,*meo patre* ‡ Dauid *cum* † suo ore *in* est locutus
דִּבֶּר בְּפִיו אֵת דָּוִד אָבִי וּבְיָדוֹ מִלֵּא
eduxi qua die A :dicendo
16 לֵאמֹר׃ מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר ^c^ הוֹצֵאתִי אֶת־
elegi non ,Ægypto ex Israel meum populum
עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לֹא־בָחַרְתִּי
ædificandum ad ;Israel tribubus vniuersis ex *ciuitate in* ‡
בְעִיר מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת
,Dauid *in* elegi & ‖ :ibi meum nomen *existendum ad* * ,domum
בַּיִת ^d^ לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם וָאֶבְחַר בְּדָוִד
.Israel meum populum super *existendum ad* †
לִהְיוֹת עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
ædificandum ad ‡ ,mei patris Dauid corde *cum* ‡ fuit Et
17 וַיְהִי עִם־לְבַב דָּוִד אָבִי לִבְנוֹת
.Israel Dei Domini nomini domum
בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
quod eo Pro :meum patrem Dauid ad Dominus dixit Et
18 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר
,meo nomini domum ædificandum ad ,tuo corde *cum* * fuit
הָיָה עִם־לְבָבְךָ לִבְנוֹת בַּיִת לִשְׁמִי
.tuo corde *cum* ‖ fuit quia ,benefecisti
^e^ הֱטִיבֹתָ כִּי הָיָה עִם־לְבָבֶךָ׃
tuus filius *quinimò* ‡ ,domum ædificabis non tu *Tantum*
19 רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבָּיִת כִּי אִם־בִּנְךָ
,meo nomini domum ædificabit ipse ,tuis lumbis de *egrediens*
הַיֹּצֵא מֵחֲלָצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי׃
,est locutus quod suum verbum Dominus Firmauitque
20 ^f^ וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֵּר
thronum super sedi & ,meo patre Dauid pro surrexi &
וָאָקֻם תַּחַת דָּוִד אָבִי וָאֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא
ædificaui & ,Dominus est locutus quemadmodum ,Israel
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וָאֶבְנֶה
.Israel Dei Domini nomini domum
הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
fœdus *ibi qua* ,arcæ locum ibi posui Et
21 וָאָשִׂם שָׁם מָקוֹם לָאָרוֹן אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית
eum educendo in ‖ ,nostris patribus cum *excidit* * quod ,Domini
יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־אֲבֹתֵינוּ בְּהוֹצִיאוֹ
Selomoh stetit Et .Ægypti terra è eos
22 אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיַּעֲמֹד שְׁלֹמֹה
,Israel *concione* ‡ omni coram Domini *altaris facies ad* †
לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
Domine :dixit Et .cælos ad suas palmas extendit &
23 וַיִּפְרֹשׂ ^g^ כַּפָּיו הַשָּׁמָיִם׃ וַיֹּאמַר יְהוָה
,desuper cælis in Deus *tui sicut* non ,Israel Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין־כָּמוֹךָ אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל
misericordiam & ,pactum custodiens ,deorsum terram super nec
וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד
.suo corde toto in *tuas facies ad ambulantibus* tuis seruis
לַעֲבָדֶיךָ הַהֹלְכִים לְפָנֶיךָ בְּכָל־^h^ לִבָּם׃
quæ ,meo patri Dauid tuo seruo seruasti Qui
24 אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי אֵת אֲשֶׁר־
impleſti *tua manu in* ‖ & ,tuo ore in es locutus & ;ei es locutus
דִּבַּרְתָּ לוֹ וַתְּדַבֵּר בְּפִיךָ וּבְיָדְךָ מִלֵּאתָ
Deus Domine nunc Et .hanc diem secundum
25 כַּיּוֹם הַזֶּה׃ וְעַתָּה יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי
quæ meo patri Dauid tuo seruo custodi ,Israel
יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעַבְדְּךָ דָוִד אָבִי אֵת אֲשֶׁר
,*meis faciebus* à vir tibi excidetur Non :dicendo ,ei es locutus
דִּבַּרְתָּ לּוֹ לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ ^i^ מִלְּפָנַי
custodierint *si tantum* :Israel thronum super sedens
יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק אִם־יִשְׁמְרוּ
sicut *meas facies ad ambulandum ad* ,suam viam tui filij
^k^ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם לָלֶכֶת לְפָנַי כַּאֲשֶׁר
.*meas faciesad* * ambulasti
הָלַכְתָּ לְפָנָי׃

Marginalia (right): faciem suam, ^a^ סָבַב ^b^ פָּנָה ‡ cōgregationi * congregatio ‖ stabat.; † ad ‡ patrem meū, & potentia sua; ^c^ יָצָא; ‡ ciuitatem; * vt esset ‖ sed; ^d^ הָיָה † vt esset; ‡ in ‡ vt ædificares; ‡ in; † in; ^e^ טוֹב Veruntamen ‡ sed; qui egressus est; ^f^ קוּם; in qua est; * pepigit ‖ quando eduxit; † ante altare ‡ congregatione; ^g^ כַּף est tui similis; qui ambulant coram te; ^h^ לֵב; ‖ potentia; facie mea; ^i^ פָּנָה si tamen; vt ambulent coram me, ^k^ בָּנָה ‡ דֶּרֶךְ ‡ coram me.

de parato loco cælis * exaudies Et .tuo nomini ædificaui

49 בנית לשמך: ושמעת השמים [a]מכון

;eorum deprecationem & ,eorum orationem tuæ residentiæ

[b]שבתך את־תפלתם ואת־[c]תחנתם

qui tuo populo Parcésque .eorum iudicium facies &

50 ועשית משפטם: וסלחת לעמך אשר

quibus ,eorum præuaricationibus omnibus & ,tibi peccauerunt

חטאו־לך ולכל־פשעיהם אשר

facies ad ‡ misericordias in eos dabis & :te in $ sunt præuaricati

פשעו־בך ונתתם לרחמים לפני

.eorum miserebuntur & ,eos captiuantium

שביהם ורחמום:

Quia populus tuus & hæreditas tua ,ipsi* quos eduxisti

51 כי־עמך ונחלתך הם אשר [d]הוצאת

ex Ægypto è medio fornacis ferreæ. † Ad existendum

52 ממצרים מתוך כור הברזל: [e]להיות

oculos tuos apertos ad deprecationem tui serui, & ad

עיניך פתחת אל־תחנת עבדך ואל־

deprecationem tui populi Israel, | ad audiendum ad eos

תחנת עמך ישראל לשמע אליהם

in omni * clamare eos ad te. Nam tu separasti eos

53 בכל קראם אליך: כי־אתה הבדלתם

tibi in hæreditatem de vniuersis populis terræ, sicut

לך לנחלה מכל עמי הארץ כאשר

locutus es ‡ in manu Moseh tui serui, $ in inducendo te

דברת ביד משה עבדך בהוציאך את־

patres nostros ex Ægypto * Adonai Domine.

אבתינו ממצרים אדני יהוה:

54 Et fuit , secundum complere Selomoh orare ad

ויהי [f]ככלות שלמה להתפלל אל־

Dominum omni oratione, & deprecatione hac,

יהוה את כל־התפלה והתחנה הזאת

surrexit à facies altaris Domini, à genu flectendo super

קם מלפני מזבח יהוה מכרע על־

genua sua, & volis suis expansis ad cælos.

ברכיו [g]וכפיו פרשות השמים:

55 Et stetit, & benedixit omni concioni Israel, voce

ויעמד ויברך את כל־קהל ישראל קול

56 magna, dicendo. Benedictus Dominus, qui dedit

גדול לאמר: ברוך יהוה אשר נתן

requiem populo suo Israel, iuxta omnia quæ locutus est;

מנוחה לעמו ישראל ככל אשר דבר

non cecidit verbum vnum ex omni verbo eius bono quod

לא־נפל דבר אחד מכל דברו הטוב אשר

locutus est in manu Moseh serui sui.

דבר ביד משה עבדו:

57 Sit Dominus Deus noster nobiscum, sicut fuit cum

יהי יהוה אלהינו עמנו כאשר היה עם־

patribus nostris, ne derelinquat nos, neque deserat nos.

אבתינו אל־יעזבנו ואל־[h]יטשנו:

† Ad inclinare faciendum cor nostrum ad se, || ad ambulandum

58 להטות לבבנו אליו [i]ללכת

in vniuersis viis eius, & ad * custodiẽdũ præcepta eius, & $ statuta eius,

בכל־דרכיו ולשמר [k]מצותיו [l]וחקיו

& iudicia eius, quæ præcepit patribus nostris.

ומשפטיו אשר צוה את־אבתינו:

59 Et sint verba mea hæc, quibus deprecatus sum ‡ ad facies

[m]ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני

Domini, propinqua * ad Dominum Deum nostrum die & nocte,

יהוה קרבים אל־יהוה אלהינו יומם ולילה

ad faciendum iudicium serui sui, & iudicium populi sui

[n]לעשות משפט עבדו ומשפט עמו

60 Israel † verbum die in die suo. Pro scire omnes populos

ישראל דבר־יום ביומו: למען [o]דעת כל־עמי

terræ, quòd Dominus | ipse Deus; nec * vltrà.

הארץ כי יהוה הוא האלהים אין עוד:

61 Et sit cor $ vestrum perfectum cum Domino Deo nostro,

והיה לבבכם שלם עם יהוה אלהינו

‡ ad ambulandum in decretis eius, & * ad custodiendum præcepta eius,

[p]ללכת [q]בחקיו ולשמר [r]מצותיו

secundum diem hanc.

כיום הזה:

[a] מכון
[b] ישב [c] חנן
$ contra ‡ corã eis qui captiuos duxerunt
* sunt
[d] יצא
† Vt sint oculi tui aperti
[e] היה
| vt exaudias
* tẽpore quo inuocauerint
‡ per manum
$ quando eduxisti
* Domine Deus.
cùm compleuisset
[f] כלה
facie
manibus
[g] כפף
congregationi
per manum
[h] נטש
† Vt inclinare faciat
|| vt ambulemus
[i] הלך
* custodiamus
$ decreta
[k] צוה [l] חקק
‡ coram Domino:
[m] היה
* Domino Deo nostro per diẽ & noctem, vt faciat
[n] עשה
† per singulos dies: Vt cognoscant omnes populi
[o] ידע
| est
* eorum
‡ vt ambulent
* vt custodiãt
[p] הלך
[q] חקק [r] צוה

Omnis .infirmitas omnis ,plaga omnis ,suarum portarum

שעריו כל־נגע כל־מחלה: 38 כל־

,oratio omnis ,deprecatio quæ fuerit omni homini,

[a]תפלה כל־[b]תחנה אשר תהיה לכל־האדם

omni populo tuo Israel, si cognouerint † vir plagam

לכל עמך ישראל אשר ידעון איש נגע

,cordis sui , & expanderit || volas suas * ad domum istam.

לבבו ופרש [c]כפיו אל־הבית הזה:

39 Et tu exaudies cælis $ loco parato ‡ sessionis tuæ;

ואתה תשמע השמים מכון [d]שבתך

& parces, ac facies, dabísque * viro secundum omnes vias suas,

וסלחת ועשית ונתת לאיש ככל־דרכיו

cuius † cognosces cor eius: quoniam tu nosti tu solus

אשר [e]תדע את־לבבו כי־אתה ידעת לבדך

cor omnium filiorum || hominis. Vt timeant te

40 את־לבב כל־בני האדם: למען [f]יראוך

omnibus diebus quibus * ipsi viuentes super facies terræ,

כל־הימים אשר־הם [g]חיים על־פני האדמה

quam dedisti patribus nostris.

אשר נתתה לאבתינו:

41 Et etiam ad alienum, qui non de populo tuo Israel,

וגם אל־הנכרי אשר לא־מעמך ישראל

$ ipse, & venerit de terra longinqua propter nomen tuum;

הוא ובא מארץ רחוקה למען שמך:

42 Si audierint nomen tuum magnum, & manum tuam

כי ישמעון את־שמך הגדול ואת־ידך

validam, & brachium tuum extentum; & venerit, & orauerit

החזקה וזרעך [h]הנטויה ובא והתפלל

in domo hac; Tu exaudies ‡ cælis

43 אל־הבית הזה: אתה תשמע השמים

loco parato residentiæ tuæ: faciésque iuxta omnia * quibus

מכון שבתך [i]ועשית ככל אשר־

† vocabit ad te alienigena, vt sciant omnes populi

יקרא אליך הנכרי למען ידעון כל־עמי

terræ, | tuum nomen, ad timendum te sicut populus tuus

הארץ את־שמך ליראה אתך כעמך

Israel, & * ad sciendum quòd nomen tuum inuocatum est super

ישראל [k]ולדעת כי־שמך נקרא על־

domum hanc quam ædificaui. Si egressus fuerit

הבית הזה אשר בניתי: 44 כי־יצא

populus tuus ad bellum $ super inimicum suum; ‡ in via qua

עמך למלחמה על־איבו בדרך אשר

miseris eos, & orauerint ad Dominum * via ciuitatis quam

תשלחם והתפללו אל־יהוה דרך העיר אשר

elegisti in ea, & domum quam ædificaui nomini tuo.

בחרת בה והבית אשר־[l]בנתי לשמך:

45 Et exaudies † cælis orationem eorum; &

ושמעת השמים את־[m]תפלתם ואת־

deprecationem eorum; & facies iudicium eorum.

[n]תחנתם ועשית משפטם:

46 Si peccauerint tibi, (quia non || homo qui non

כי יחטאו־לך כי אין אדם אשר לא־

peccet) & $ excanduerit in eos, tradiderísque eos ‡ ad facies inimici,

יחטא ואנפת בם ונתתם לפני אויב

& captiuauerint eos captiuantes eos in terram inimici, longinquam,

[o]ושבום שביהם אל־ארץ האויב רחוקה

vel propinquam. Et reuersi fuerint ad cor suum

או קרובה: 47 [p]והשיבו אל־לבם

in terra, * quò captiui ducti sunt ibi, & reuersi fuerint

בארץ אשר נשבו־שם ושבו

& deprecati fuerint ad te in terra † captiuantium eos, dicendo:

והתחננו אליך בארץ שביהם לאמר

Peccauimus, & iniquè egimus, impiè egimus.

חטאנו [q]והעוינו רשענו:

48 Et reuersi fuerint ad te in toto corde suo, & in tota

ושבו אליך בכל־לבבם ובכל־

anima sua in terra inimicorum suorum, qui captiuos duxerunt

נפשם בארץ [r]איביהם אשר־שבו

eos; & orauerint ad te via terræ suæ, quam dedisti

אתם והתפללו אליך דרך ארצם אשר־נתתה

patribus eorum, ciuitatis quam elegisti, & domus quam

לאבותם העיר אשר בחרת והבית אשר־

[a] פלל [b] חנן
† vnusquisque
|| manus
* in domo hac;
[c] כפף
$ de ‡ habitationis
[d] ישב
* vnicuique
† cognouisti
[e] ידע
|| hominum.
[f] ירא
* viuunt in superficie
[g] חיה
de alienigenis,
$ sunt, si venerint
potentiam
venerint, & orauerint
[h] נטה
‡ de
* pro
[i] עשה
† inuocauerint te alienigenæ,
| vt timeant
* vt cognoscant
[k] ידע
$ contra
‡ per viam per quam
* in
[l] בנה
† de
[m] פלל
[n] חנן
|| est
$ iratus fueris contra
‡ corã inimico, & captiuos duxerint eos, captiuos ducentes
[o] שבה
[p] שוב
* in qua
† illorum qui captiuos illos duxerunt,
[q] עוה
[r] איב
contra viam

dedi quæ mea decreta ,mea præcepta custodieritis non &

וְלֹא תִשְׁמְרוּ מִצְוֹתַי חֻקֹּתַי אֲשֶׁר נָתַתִּי

,alienis diis seruieritis & ,abieritis & ,vestras facies ad

לִפְנֵיכֶם וַהֲלַכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים

Israel excidam Et eis vos incuruaueritis &

7 וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ וְהִכְרַתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל

domum & eis dedi quam ,humi faciebus desuper

מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם וְאֶת־הַבַּיִת

:meas facies desuper dimittam ,meo nomini sanctificaui quam

אֲשֶׁר הִקְדַּשְׁתִּי לִשְׁמִי אֲשַׁלַּח מֵעַל פָּנָי

omnibus in iuge dictorium in & ,parabolam in Israel erit &

וְהָיָה יִשְׂרָאֵל לְמָשָׁל וְלִשְׁנִינָה בְּכָל־

transiens omnis ,excelsa erit ista domus Et .populis

8 הָעַמִּים׃ וְהַבַּיִת הַזֶּה יִהְיֶה עֶלְיוֹן כָּל־עֹבֵר

fecit quid Super :dicent & sibilabit & ,obstupescet ,eam super

עָלָיו יִשֹּׁם וְשָׁרָק וְאָמְרוּ עַל־מֶה עָשָׂה

?huic domui & ,huic terræ sic Dominus

יְהוָה כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת וְלַבַּיִת הַזֶּה׃

Dominum dereliquerunt quod Eo :dicent Et

9 וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־יְהוָה

,Aegypti terra è eorum patres eduxit qui ;suum Deum

אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצִיא אֶת־אֲבֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

,eis se incuruauerũt & ,alienos deos in apprehenderunt &

וַיַּחֲזִקוּ בֵּאלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם

eos super Dominus induxit idcirco :eis seruierunt &

וַיַּעַבְדֻם עַל־כֵּן הֵבִיא יְהוָה עֲלֵיהֶם אֵת

.hoc malum omne

כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת׃

ædificauit quibus annorum viginti fine à ,fuit Et

10 וַיְהִי מִקְצֵה עֶשְׂרִים שָׁנָה אֲשֶׁר־בָּנָה

& ,Domini domum ;domos duas Selomoh

שְׁלֹמֹה אֶת־שְׁנֵי הַבָּתִּים אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־

exaltarat Tyri rex Chiram .regiam domum

11 בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ חִירָם מֶלֶךְ־צֹר נִשָּׂא אֶת־

,auro in & ,abietum lignis in & ,cedrorum lignis in Selomoh

שְׁלֹמֹה בַּעֲצֵי אֲרָזִים וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבַזָּהָב

Selomoh rex dedit tunc eius voluntatem omnem ad

לְכָל־חֶפְצוֹ אָז יִתֵּן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה

.Galil terra in vrbes viginti Chiram ipsi

לְחִירָם עֶשְׂרִים עִיר בְּאֶרֶץ הַגָּלִיל׃

vrbes videndum ad ,Tyro è Chiram est egressus Et

12 וַיֵּצֵא חִירָם מִצֹּר לִרְאוֹת אֶת־הֶעָרִים

.eius oculis in fuerunt rectæ non & .Selomoh ei tradiderat quas

אֲשֶׁר נָתַן־לוֹ שְׁלֹמֹה וְלֹא יָשְׁרוּ בְּעֵינָיו׃

mihi dedisti quas ,istæ vrbes Quid :dixit Et

13 וַיֹּאמֶר מָה הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִּי

diem ad vsque Chabul terram eas appellauit & :mi frater

אָחִי וַיִּקְרָא לָהֶם אֶרֶץ כָּבוּל עַד הַיּוֹם

viginti & ,centum regem ad Chiram misit Et .hanc

14 הַזֶּה׃ וַיִּשְׁלַח חִירָם לַמֶּלֶךְ מֵאָה וְעֶשְׂרִים

quam tributi res hæc Et .auri talenta

15 כִּכַּר זָהָב׃ וְזֶה דְבַר־הַמַּס אֲשֶׁר־

domum ædificandum ad Selomoh rex fecit ascendere

הֶעֱלָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית

murum & ,Millo & ,suam domum & ,Domini

יְהוָה וְאֶת־בֵּיתוֹ וְאֶת־הַמִּלּוֹא וְאֵת חוֹמַת

.Ghezer & ,Meghiddo & ,Chasor & ,Ierusalaim

יְרוּשָׁלָ͏ִם וְאֶת־חָצֹר וְאֶת־מְגִדּוֹ וְאֶת־גָּזֶר׃

,Ghezer cepit & ,ascendit Aegypti rex Pharoh

16 פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עָלָה וַיִּלְכֹּד אֶת־גֶּזֶר

qui habitabat ciuitate in habitantem Chenahanæum & ,igni in eam succendit &

וַיִּשְׂרְפָהּ בָּאֵשׁ וְאֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בָּעִיר

.Selomoh vxori suæ filiæ missiones cam tradidit & ,interfecit

הָרָג וַיִּתְּנָהּ שִׁלֻּחִים לְבִתּוֹ אֵשֶׁת שְׁלֹמֹה׃

Beth-choron & ,Ghezer Selomoh ædificauit Et

17 וַיִּבֶן שְׁלֹמֹה אֶת־גֶּזֶר וְאֶת־בֵּית חֹרֹן

deserto in Thadmor & ,Bahalath Et .inferiorem

18 תַּחְתּוֹן׃ וְאֶת־בַּעֲלָת וְאֶת־תַּמֹר בַּמִּדְבָּר

erant quæ thesaurorum vrbes omnes Et .terra in

19 בָּאָרֶץ׃ וְאֵת כָּל־עָרֵי הַמִּסְכְּנוֹת אֲשֶׁר הָיוּ

,equitum ciuitates & ,currus ciuitates & ,Selomoh ipsi

לִשְׁלֹמֹה וְאֵת עָרֵי הָרֶכֶב וְאֵת עָרֵי הַפָּרָשִׁים

Marginalia: צִוָּה חָקַק — corã vobis, sed; שָׁחָה; כָּרַת; † è superficie terræ, ‡ à facie mea:; † fabulam; quæ est altissima, * qui transierit iuxta ‡ dicet: Propter; עָלָה; שָׁמַם; יָצָא; שָׁחָה; ו ק; בּוֹא; רוּעַ; ‡ in; הָיָה קָצָה; שָׁנָה; donauerat; ‡ ligna cedrina, & ligna abiegna, & aurum, secundum; vt videret; placuerunt; * Quales sunt; † Tenacem; ‡ est; מָסַס; בָּנָה; * pro muneribus; נָתַן; בָּנָה; תדמור ק; currum,

sacrificium sacrificabant ,eo cum Israel omnis & ,rex Et

63 וְהַמֶּלֶךְ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ זֹבְחִים זֶבַח

sacrificium Selomoh sacrificauit Et .Domini facies ad

64 לִפְנֵי יְהוָה׃ וַיִּזְבַּח שְׁלֹמֹה אֵת זֶבַח

viginti boues Domino sacrificauit quod ,pacificorum

הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר זָבַח לַיהוָה בָּקָר עֶשְׂרִים

:millia viginti centum oues & ,millia duo &

וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְצֹאן מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף

filij omnes & ,rex Domini domum dedicauerunt &

וַיַּחְנְכוּ אֶת־בֵּית יְהוָה הַמֶּלֶךְ וְכָל־בְּנֵי

medium rex sanctificauit illa die In .Israel

65 יִשְׂרָאֵל׃ בַּיּוֹם הַהוּא קִדַּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת־תּוֹךְ

fecit quippe :Domini domus facies ad quod ,atrij

הֶחָצֵר אֲשֶׁר לִפְנֵי בֵית־יְהוָה כִּי־עָשָׂה

adipes & ,sacrificium & ,ascensionem ibi

שָׁם אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֵת חֶלְבֵי

,Domini facies ad quod æreum altare quia ;pacificorum

הַשְּׁלָמִים כִּי־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה

& ,sacrificium & ,ascensionem comprehendum à paruum

קָטֹן מֵהָכִיל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֵת

tempore in Selomoh Fecitque .pacificorum adipes

66 חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים׃ וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בָעֵת־

concione eo cum Israel omnis & ,festiuitatem illo

הַהִיא אֶת־הֶחָג וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל

Aegypti torrentem ad vsque Chamath introitu ab magna

גָּדוֹל מִלְּבוֹא חֲמָת עַד־נַחַל מִצְרַיִם

septem & ,diebus septem ,nostri Dei Domini facies ad

לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת

octauo die In .diebus quatuordecim ,diebus

67 יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם׃ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי

abierunt & :regi benedixerunt & ,polum dimisit

שִׁלַּח אֶת־הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ

,bonum omne super corde boni & læti sua tentoria in

לְאָהֳלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל־הַטּוֹבָה

Israel & ,suo seruo Dauid Dominus fecerat quod

אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל

.suo populo

עַמּוֹ׃

CAP. IX. ט

domum ædificare Selomoh complere iuxta fuit Et

1 וַיְהִי כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית

Selomoh desiderium omne & ,regiam domum & ,Domini

יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל־חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה

ad Dominus apparuit Et .facere voluit quod

2 אֲשֶׁר חָפֵץ לַעֲשׂוֹת׃ וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־

.Ghibhon in eum ad apparuerat sicut ,secundo Selomoh

שְׁלֹמֹה שֵׁנִית כַּאֲשֶׁר נִרְאָה אֵלָיו בְּגִבְעוֹן׃

,tuam orationem Exaudiui :eum ad Dominus Dixitque

3 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתְךָ

:meas facies ad es deprecatus quam tuam deprecationem &

וְאֶת־תְּחִנָּתְךָ אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתָּה לְפָנַי

ponendum ad ædificasti quam ,hanc domum sanctificaui

הִקְדַּשְׁתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִתָה לָשׂוּם

,mei oculi erunt & :seculum in vsque ibi meum nomen

שְׁמִי שָׁם עַד־עוֹלָם וְהָיוּ עֵינַי

si tu Et .diebus omnibus ibi meum cor &

4 וְלִבִּי שָׁם כָּל־הַיָּמִים׃ וְאַתָּה אִם־

tuus pater Dauid ambulauit sicut ,meas facies ad ambulaueris

תֵּלֵךְ לְפָנַי כַּאֲשֶׁר הָלַךְ דָּוִד אָבִיךָ

omnia secũdũ faciendum ad rectitudine in & ,cordis perfectione in

בְּתָם־לֵבָב וּבְיֹשֶׁר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל

,seruaueris mea iudicia & ,mea decreta ,tibi præcepi quæ

אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ חֻקַּי וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמֹר׃

Israel super tui regni thronum firmabo Et

5 וַהֲקִמֹתִי אֶת־כִּסֵּא מַמְלַכְתְּךָ עַל־יִשְׂרָאֵל

,tuum patrem Dauid super sum locutus sicut ,seculum in ad

לְעֹלָם כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עַל־דָּוִד אָבִיךָ

.Israel throno desuper vir tibi abscindetur Non :dicendo

לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מֵעַל כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל׃

,me post à vestri filij & ,vos fueritis auersi auertendo Si

6 אִם־שׁוֹב תְּשֻׁבוּן אַתֶּם וּבְנֵיכֶם מֵאַחֲרַי

Marginalia: erat ante domum; holocaustum,; erat corã Domino, erat; vt non comprehenderet holocaustum,; כּוּל; || cõgregatione; חָגַג; ‡ corã Domino Deo nostro,; יוֹם; * tabernacula † iocundi; cum compleuisset; הָיָה כָּלָה; בָּנָה; עָשָׂה; ‡ ei; רָאָה; שָׁנָה; פָּלַל; || coram me:; חָנַן; ‡ vt ponerem; יוֹם; coram me,; vt facias; תָּמַם; צָוָה; קוּם

ædificare desiderauit quod ,Selomoh desiderium &
וְאֵת ׀ חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חָשַׁק לִבְנוֹת
.sui dominij terra omni in & ,Lebanon in & ,Ierusalaim in
בִּירוּשָׁלִַם וּבַלְּבָנוֹן וּבְכֹל אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ׃
,Chittæo ,Emoræo de residuum populum Omnem
20 כָּל־הָעָם [a] הַנּוֹתָר מִן־הָאֱמֹרִי הַחִתִּי — qui remanserat; [a] יֹתֵר
Israel filiis de non qui ,Iebuzæo & ,Chiuæo ,Perizæo
הַפְּרִזִּי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר לֹא־מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
,terra in eos post remanserant qui eorum Filios ‖ipsi
21 הֵמָּה׃ בְּנֵיהֶם אֲשֶׁר נֹתְרוּ אַחֲרֵיהֶם בָּאָרֶץ — ‖ erat
,eos occidere Israel filij potuerunt non quos
אֲשֶׁר לֹא־יָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַחֲרִימָם
diem ad vsque ,seruile tributum in $ Selomoh eos fecit ascendere & *
וַיַּעֲלֵם [b] שְׁלֹמֹה [c] לְמַס־עֹבֵד עַד הַיּוֹם — * fecit $ tributarios; [b] עָלָה
;seruum Selomoh dedit non Israel filiis de Et .hanc
22 הַזֶּה׃ וּמִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־נָתַן שְׁלֹמֹה עָבֶד — [c] מַס
,eius principes & ,eius serui & ,belli * viri ipsi quia ‡
כִּי־הֵם אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַעֲבָדָיו וְשָׂרָיו — ‡ sed erant * bellatores,
.eius equitum & ;eius curruum ‖ principes & eius triarij † &
וְשָׁלִשָׁיו [d] וְשָׂרֵי רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו׃ — † duces ‖ currum; [d] שׂוּר
opus super $ qui ,præfectorum principes * Isti
23 אֵלֶּה ׀ שָׂרֵי הַנִּצָּבִים אֲשֶׁר עַל־הַמְּלָאכָה — * sunt $ erant ‡ qui preerant populo q. faciebat opus.
,populum in dominantes ‡ quingenti & ,quinquaginta ,Selomoh
לִשְׁלֹמֹה חֲמִשִּׁים וַחֲמֵשׁ [e] מֵאוֹת [f] הָרֹדִים בָּעָם — [e] מֵאָה [f] רָדָה
.opificio in facientes
הָעֹשִׂים בַּמְּלָאכָה׃
Dauid ciuitate de ascendit Parhoh filia Veruntamen
24 אַךְ בַּת־פַּרְעֹה [g] עָלְתָה מֵעִיר דָּוִד — [g] עָלָה
ædificauit tunc : ei ædificauerat quam ,suam domum in
אֶל־בֵּיתָהּ אֲשֶׁר בָּנָה־לָהּ אָז בָּנָה אֶת־
vicibus tribus Selomoh fecit ascendere Et .Millo — obtulit
25 הַמִּלּוֹא׃ וְהֶעֱלָה שְׁלֹמֹה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים — holocausta;
quod altare super pacifica & ,ascensiones anno in
בַּשָּׁנָה עֹלוֹת וּשְׁלָמִים עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר
facies ad † quod illud super suffiendo * & ,Domino ædificauerat — * adoleuit † erat coram Domino,
בָּנָה ׀ לַיהוָה וְהַקְטֵיר אִתּוֹ אֲשֶׁר לִפְנֵי
fecit nauem Et .domum perfecit & :Domini
26 יְהוָה וְשִׁלַּם אֶת־הַבָּיִת׃ וָאֳנִי עָשָׂה — ‖ erat iuxta
Eloth cum ‖ quæ ,Hesiongheber in Selomoh rex
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶצְיוֹן־גֶּבֶר אֲשֶׁר אֶת־אֵלוֹת
.Edom terra in Suph maris labium super * — * iuxta ripam; [h] שָׂפָה
עַל־[h] שְׂפַת יַם־סוּף בְּאֶרֶץ אֱדוֹם׃ — $ nautas
,nauium $ viros ,suos seruos naui in Chiram Misitque
27 וַיִּשְׁלַח חִירָם בָּאֳנִי אֶת־עֲבָדָיו אַנְשֵׁי אֳנִיּוֹת
.Selomoh seruis cum ,maris gnaros
יֹדְעֵי הַיָּם עִם עַבְדֵי שְׁלֹמֹה׃
,aurum inde ceperunt ‡ & ,Ophir in venerunt Et — ‡ tulerunt
28 [i] וַיָּבֹאוּ אוֹפִירָה [k] וַיִּקְחוּ מִשָּׁם זָהָב — [i] בּוֹא [k] לָקַח
ad adduxerunt & :talenta viginti & ,quadringenta
אַרְבַּע־מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים כִּכָּר וַיָּבִאוּ אֶל־
.Selomoh regem
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃

CAP. X.

,Selomoh auditum audiens Seba regina Et — famam
1 וּמַלְכַּת־שְׁבָא שֹׁמַעַת אֶת־שֵׁמַע שְׁלֹמֹה
.ænigmatibus in eum tentandum ad venit & ,Domini nomine in — vt tentaret
לְשֵׁם יְהוָה [l] וַתָּבֹא [m] לְנַסֹּתוֹ בְּחִידוֹת׃ — [l] בּוֹא [m] נָסָה; cum exercitu
camelis ,valde graui virtute in Ierusalaim in est ingressa Et
2 וַתָּבֹא יְרוּשָׁלַמָה בְּחַיִל כָּבֵד מְאֹד גְּמַלִּים
:pretiosum lapidem & ,valde multum aurum & ,aromata portantibus — lapides pretiosos:
נֹשְׂאִים בְּשָׂמִים וְזָהָב רַב־מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה
quod omne eum ad est locuta & ,Selomoh * ad venitque — * regem
וַתָּבֹא אֶל־שְׁלֹמֹה וַתְּדַבֵּר אֵלָיו אֵת כָּל־אֲשֶׁר
Selomoh ei indicauit Et ,suo corde cum † erat — † in
הָיָה עִם־לְבָבָהּ׃ [n] וַיַּגֶּד־לָהּ שְׁלֹמֹה — [n] נָגַד
3 absconditum verbum fuit non :eius verba omnia
אֶת־כָּל־דְּבָרֶיהָ לֹא־הָיָה דָּבָר נֶעְלָם
.ei indicauerit non quod rege a
מִן־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ׃
,Selomoh sapientiam omnem Seba regina vidit Et
4 וַתֵּרֶא מַלְכַּת־שְׁבָא אֵת כָּל־חָכְמַת שְׁלֹמֹה

cibos eius mensæ cibum Et .ædificauerat quam domum &
5 וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה׃ וּמַאֲכַל שֻׁלְחָנוֹ
habitacula ,eius ministrorum assistentiam & ,eius seruorum habitationem &
וּמוֹשַׁב [a] עֲבָדָיו וּמַעֲמַד מְשָׁרְתָיו — [a] יָשַׁב
quo * ,eius ascensum ‡ & ,eius pincernas & ,eorum vestimenta & — ‡ gradus * quibus ascendebant
וּמַלְבֻּשֵׁיהֶם [b] וּמַשְׁקָיו וְעֹלָתוֹ אֲשֶׁר — [b] שָׁקָה
.spiritus vltra ea in erat non & ;Domini domum ascendebat
יַעֲלֶה בֵּית יְהוָה וְלֹא־הָיָה בָהּ עוֹד רוּחַ׃
quod verbum fuit Veritas † :regem ad Dixitque — † Verum
6 וַתֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ [c] אֱמֶת הָיָה הַדָּבָר אֲשֶׁר — [c] אָמַן ‖ rebus
.tua sapientia super & ,tuis verbis ‖ super ,mea terra in audiui
שָׁמַעְתִּי בְּאַרְצִי עַל־דְּבָרֶיךָ וְעַל־חָכְמָתֶךָ׃
,veni donec ,verbis credidi non Et
7 וְלֹא־הֶאֱמַנְתִּי לַדְּבָרִים עַד אֲשֶׁר־בָּאתִי
:dimidium mihi fuit nunciatū non ecce & ,mei oculi viderunt &
[d] וַתִּרְאֶינָה עֵינַי וְהִנֵּה לֹא־הֻגַּד־לִי הַחֵצִי — [d] רָאָה
super famam quam auditionem ad bonum & ,sapientiam addidisti
[e] הוֹסַפְתָּ חָכְמָה וָטוֹב אֶל־הַשְּׁמוּעָה אֲשֶׁר — [e] יָסַף
ij tui serui beati ,tui viri Beati .audiui
8 שָׁמָעְתִּי׃ אַשְׁרֵי אֲנָשֶׁיךָ אַשְׁרֵי עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה
. tuam sapientiam audientes ,semper tuas facies ad stantes — qui stant coram te
הָעֹמְדִים לְפָנֶיךָ תָּמִיד הַשֹּׁמְעִים אֶת־חָכְמָתֶךָ׃
complacuit qui ,benedictus tuus Deus Dominus Sit
9 יְהִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּרוּךְ אֲשֶׁר חָפֵץ
Domini amore in $:Israel solium super te dandum ad * ,te in — * vt poneret $ eo quòd dilexerit Dominus
בְּךָ [f] לְתִתְּךָ עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבַת יְהוָה
faciendum ad ‡ regem in te posuit & :seculum in Israel erga
אֶת־יִשְׂרָאֵל לְעֹלָם [g] וַיְשִׂימְךָ לְמֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת — [f] נָתַן ‡ vt faceres
centum regi Dixitque .iustitiam & ,iudicium
10 מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃ וַתִּתֵּן לַמֶּלֶךְ מֵאָה — [g] שׂוּם
,valde multa aromata & ,auri talenta viginti &
וְעֶשְׂרִים ׀ כִּכַּר זָהָב וּבְשָׂמִים הַרְבֵּה מְאֹד
vltra illud aroma sicut venit non :pretiosum lapidem & — lapides preciosos: non venerunt talia aromata
וְאֶבֶן יְקָרָה לֹא בָא כַבֹּשֶׂם הַהוּא עוֹד
regi Sebah regina dedit quæ ,multitudine in
[h] לָרֹב אֲשֶׁר־נָתְנָה מַלְכַּת־שְׁבָא לַמֶּלֶךְ — [h] רָבַב
portabat quæ ,Chiram nauis etiam Et .Selomoh
11 שְׁלֹמֹה׃ וְגַם אֳנִי חִירָם אֲשֶׁר־נָשָׂא
mulrum almugim ligna * Ophir ex detulit Ophir ex aurum — * coralia multa
זָהָב מֵאוֹפִיר הֵבִיא מֵאֹפִיר עֲצֵי [i] אַלְמֻגִּים הַרְבֵּה — [i] לגם
.pretiosum lapidem † & ,valde — † lapides pretiosos.
מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה׃
fulcrum almugim ligna ‖ rex Fecitque — ‖ è coraliis fulcimentum
12 [k] וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת־עֲצֵי הָאַלְמֻגִּים מִסְעָד — [k] עָשָׂה
nabla * & ,citharas & ;regis domus & ,Domini domus — * lyras
לְבֵית־יְהוָה וּלְבֵית הַמֶּלֶךְ וְכִנֹּרוֹת וּנְבָלִים
est visum $ nec ,almugim ligna sic venit $ non :cantoribus — $ venerunt talia coralia ‡ visa sunt
לַשָּׁרִים לֹא [m] בָא־כֵן עֲצֵי אַלְמֻגִּים וְלֹא נִרְאָה — שׁוּר [m] בּוֹא
dedit Selomoh rex Et .hanc diem ad vsque
13 עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן
,petiuit quam suam voluntatem omnem Seba reginæ
לְמַלְכַּת־שְׁבָא אֶת־כָּל־חֶפְצָהּ אֲשֶׁר שָׁאָלָה
:Selomoh regis manum secundum † ei dedit quæ * præter — * ea † manu regia
מִלְּבַד אֲשֶׁר נָתַן־לָהּ כְּיַד הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
.eius serui & ipsa ,suam terram in abiit & ,se vertit &
[n] וַתֵּפֶן [o] וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ הִיא וַעֲבָדֶיהָ׃ — [n] פָּנָה [o] הָלַךְ
Selomoh ad veniebat quod auri pondus erat Et
14 וַיְהִי מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר־בָּא לִשְׁלֹמֹה
talentorum sex & sexaginta sexcentorum ,vno anno in ‖ — ‖ per annos singulos,
בְּשָׁנָה אֶחָת שֵׁשׁ [p] מֵאוֹת שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ כִּכַּר — [p] מֵאָה
negotiationem & ,scrutatores * viros Præter .auri
15 זָהָב׃ לְבַד מֵאַנְשֵׁי [q] הַתָּרִים וּמִסְחַר — * mercatores, [q] תּוּר
.terræ duces & ,Arabiæ reges omnes & ,aromatariorum
הָרֹכְלִים וְכָל־מַלְכֵי הָעֶרֶב [r] וּפַחוֹת הָאָרֶץ׃ — [r] פֶּחָה
auro $ scuta ducenta Selomoh rex fecit Et — $ ex
16 [s] וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מָאתַיִם [t] צִנָּה זָהָב — [s] עָשָׂה [t] צָנַן
scutum super fecit ascendere ‡ aureos sexcentos :tracto — ‡ tradidit pro scutis singulis.
שָׁחוּט שֵׁשׁ־מֵאוֹת זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַצִּנָּה
:tracto auro * clypeos trecentos Et .vnum — * ex
17 הָאֶחָת׃ וּשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת מָגִנִּים זָהָב שָׁחוּט — ‡ tradidit pro singulis clypeis:
:vnumquemque clypeum super fecit ascendere ‡ auri minas tres
שְׁלֹשֶׁת [u] מָנִים זָהָב יַעֲלֶה עַל־[x] הַמָּגֵן הָאֶחָת — [u] מָנֶה [x] גָּנַן

fecit Et .Lebanon siluæ ‡ domo † rex eos dedit &
18 ויתנם המלך בית יער הלבנון׃ ויעש
.roborato * auro illud operuit & ,grande dentis ‡ solium rex
המלך כסא־שן גדול [a] ויצפהו זהב מופז׃
solio rotundum caput ‡ & ,solio † gradus Sex
19 שש [b] מעלות לכסה וראש עגול לכסה
:sessionis locum ad inde & hinc manus & ,ipsum post ‡ à
מאחריו וידת מזה ומזה אל־מקום [c] השבת
.manus ‖ apud stantes * leones duo &
ושנים אריות עמדים אצל הידות׃
sex super ibi stantes leunculi † duodecim Et
20 ושנים עשר אריים עמדים שם על־שש
omnibus in sic ‡ fuit factum non :inde & hinc gradus
המעלות מזה ומזה לא־נעשה כן לכל־ [d]
*Selomoh regis propinationis ‡ vasa omnia Et .regnis
21 ממלכות׃ וכל כלי משקה המלך שלמה
:concluso ‡ auro ‡ Lebanon saltus domus vasa omnia & ,aurea
זהב וכל כלי בית־יער הלבנון זהב סגור
.quicquam in Selomoh diebus in reputabatur nec ,argentū ‡ non
אין כסף לא נחשב בימי שלמה למאומה׃
naui cum mari in ‖ regi * Tarsis nauis Quia
22 כי אני תרשיש למלך בים עם אני
Tarsis nauis veniebat annis tribus in semel :Chiram
חירם אחת לשלש שנים תבוא׀ אני תרשיש
,simias & ,elephantum dentes ,argentum & aurum portans ‡
נשאת זהב וכסף שנהבים [f] וקפים
omnibus præ Selomoh rex est magnificatus Et .pauones &
23 [g] ותכיים׃ ויגדל המלך שלמה מכל
.sapientia in & ,opulentia in ,terræ regibus
מלכי הארץ לעשר ולחכמה׃
,Selomoh facies quærentes terra omnis ‡ Et
24 וכל־הארץ מבקשים את־[h]פני שלמה
Deus dederat ‖ quam ,eius sapientiam audiendum ad *
לשמע את־חכמתו אשר־נתן אלהים
suum munus vir afferentes ipsi † Et .eius corde in
25 בלבו׃ והמה [i] מביאים איש מנחתו
,armaturam ‡ & ,vestes & ,aurea vasa & ,argentea vasa
כלי כסף וכלי זהב ושלמות ונשק
.anno in anni rem ‡ ,mulos & ,equos ,aromata &
ובשמים סוסים ופרדים דבר־שנה בשנה׃
mille ei fuit ‖ & :equites & ,currum * Selomoh congregauit Et
26 ויאסף שלמה רכב ופרשים ויהי־לו אלף
:equites millia duodecim & ,currus quadringenti &
וארבע־[k]מאות רכב ושנים־עשר אלף פרשים
.Ierusalaim in rege cum & ,currus † ciuitatibus in eos duxit ‖ &
וינחם [l] בערי הרכב ועם־המלך בירושלם׃
,lapides tanquam Ierusalaim in argentum rex dedit Et
27 ויתן [m] המלך את־הכסף בירושלם כאבנים
campestri in ‡ quæ ,sycomoros tanquam dedit cedros &
ואת הארזים נתן כשקמים אשר־בשפלה
Selomoh ipsi qui equorum exitum Et .multitudine in
28 [n] לרב׃ [o] ומוצא הסוסים אשר לשלמה
capiebant regis negotiatores netum & ,Aegypto ex ‡
ממצרים ומקוה ׃ סחרי המלך יקחו
.pretio in netum
מקוה במחיר׃
Aegypto ex quadriga egrediebatur & ascendebat Et
29 ותעלה ותצא מרכבה ממצרים
:centum & quinquaginta in † equus & ,argenteis sexcentis in †
בשש מאות כסף וסוס בחמשים ומאה
Aram regibus ‖ & ,Chitthæorum regibus omnibus * sic &
וכן לכל־מלכי החתים ולמלכי ארם
.educebant eorum manu in
בידם יציאו׃

posuit | † in ‡ saltus | ‡ eburneum | * obrizo | צפה [a] | † erant | ‡ summitas rotunda erat | ‡ parte posteriori & loca | עלה [b] ישב [c] | *stabant | ‖ loca. | † leones stabant | ‡ tale | עלה [d] | ‡ potus | * erant | כלה [e] | ‡ ex ‡ mundo: | ‡ erat | * erat | ‖ per mare | ‡ & portabat | קוף [f] | תכה [g] | diuitiis. | ‡ omnes habitatores terræ quærebant faciem | פנה [h] | *vt audirent | ‖ posuerat | † afferebant vnusquisque | בוא [i] | ‡ arma | ‡ per singulos annos. | * currus, | ‖ fuerunt | מאה [k] | ‡ posuit | † currum, | נחה [l] | נתן [m] | ‡ sunt | רבב [n] יצא [o] | ‡ erat | † pro | *omnes reges | ‖ reges | per manum

CAP. XI. יא

alienigenas mulieres adamauit Selomoh rex Et
1 והמלך שלמה אהב [p] נשים נכריות
,Hammonitidas ,Moabitidas ,Parhoh filiam & ,multas
[q] רבות ואת־בת־פרעה מואביות עמוניות
gentibus De :Chittæas ,Sidonias ,Edomæas
2 אדמית צדנית חתית׃ מן־הגוים

אנוש [p] | רבב [q]

ingrediemini Non :Israel filios ad Dominus dixit quibus †
אשר אמר־יהוה אל־בני ישראל לא־תבאו [a]
facient declinare certè * :vos in ‡ ingredientur non ipsi & ,eos in ‡
בהם והם לא־יבאו בכם אכן [b] יטו
Selomoh adhæsit eis in :suos deos post vestrum cor
את־לבבכם אחרי אלהיהם בהם דבק שלמה
septin- principes † vxores ei fuit ‖ Et .amando
3 לאהבה׃ [c] ויהי־לו נשים [d] שרות שבע
fecerunt declinare & :trecentæ pellices ‡ & ,gentæ
[e] מאות ופלגשים שלש מאות ויטו
senectutis tempore in fuit Et .eius cor eius mulieres
4 נשיו את־לבו׃ ויהי לעת זקנת
deos post eius cor inclinauerunt eius vxores ,Selomoh
שלמה נשיו הטו את־לבבו אחרי אלהים
Domino cum perfectum eius cor erat non & ,alienos
אחרים ולא־היה לבבו שלם עם־יהוה
.sui patris Dauid cor sicut ,suo Deo
אלהיו כלבב דויד אביו׃
,Sidoniorum deum Hastoreth post Selomoh iuit Et
5 [f] וילך שלמה אחרי עשתרת אלהי צדנים
.Hammonitarum abominationem Milchom post &
ואחרי מלכם שקץ עמנים׃
non & :Domini oculis in malum Selomoh fecit Et
6 [g] ויעש שלמה הרע בעיני יהוה ולא
.eius pater Dauid sicut Dominum post ‡ adimpleuit
מלא אחרי יהוה כדוד אביו׃
abominationi Chemos ipsi excelsum Selomoh ædificauit Tunc
7 אז יבנה שלמה במה לכמוש שקץ
Molech & ,Ierusalaim facies super qui monte in Moab
מואב בהר אשר על־[h]פני ירושלם ולמלך
omnibus fecit sic Et .Hammon filiorum abominationi
8 שקץ בני עמון׃ וכן עשה לכל־
.suis diis immolantibus & suffientibus :alienigenis suis vxoribus
נשיו הנכריות מקטירות ומזבחות לאלהיהן׃
declinauerat quia ,Selomoh in ‖ Dominus est iratus Et
9 ויתאנף יהוה בשלמה כי־נטה
eum ad viso ‡ Israel Deo Domino cum à eius cor
לבבו מעם יהוה אלהי ישראל הנראה אליו
verbo super eum ad † præceperat Et .duabus vicibus
10 פעמים׃ וצוה אליו על־הדבר
non & :alienos deos post ire non pro ‖ ,hoc
הזה לבלתי־לכת אחרי אלהים אחרים ולא
.Dominus præcepit quod custodiuit
שמר את אשר־צוה יהוה׃
fuit quod ‡ Pro :Selomoh ad Dominus dixit Et
11 ויאמר יהוה לשלמה יען אשר היתה־
mea decreta & ,meum pactum custodisti non & ,tecum ‖ hoc
זאת עמך ולא שמרת בריתי [k] וחקתי
regnum scindam scindendo ,te super ‡ præcepi quæ
אשר [l] צויתי עליך קרע אקרע את־הממלכה
Veruntamen .tuo seruo illud dabo & ,te desuper ‡
12 מעליך [m] ונתתיה לעבדך׃ אך־
:tuum patrem Dauid propter hoc faciam non tuis diebus in
בימיך לא אעשנה למען דוד אביך
totum Tantum .illud scindam tui filij manu de
13 מיד בנך אקרענה׃ רק את־כל־
,tuo filio dabo vnam tribum :scindam non regnum
הממלכה לא אקרע שבט אחד אתן לבנך
quam Ierusalaim propter & .meum seruum Dauid propter
למען דוד עבדי ולמען ירושלם אשר
Selomoh ipsi aduersarium Dominus suscitauit Et .elegi
14 בחרתי׃ [n] ויקם יהוה שטן לשלמה
.Edom in ipse ‡ regio semine de ;Edomæum Hadad
את הדד האדמי מזרע המלך הוא באדום׃
ascendendo in ‖ ,Edom in Dauid existendo in * ,fuit Et
15 [o] ויהי בהיות דוד את־אדום [p] בעלות
,interfectos sepeliendum ad militiæ principem Ioab
יואב שר הצבא לקבר את־החללים
.Edom in masculum omnem percussisset &
[q] ויך כל־זכר באדום׃
omnis & ,Ioab ibi mansit mensibus sex Quoniam
16 כי ששת חדשים ישב־שם יואב וכל־

† de | בוא [a] | ‡ ad | * siquidem | נטה [b] | ‖ fuerunt | † reginæ | היה [c] שור [d] | ‡ concubinæ | מאה [e] | ילך [f] | עשה [g] | ‡ vt iret | est è regione | פנה [h] | suffiebant & immolabant | ‖ contra | ‡ qui conspectus fuerat ei | † ei | vt non iret | הלך [i] | ‡ eo | ‖ apud te. | חקק [k] | ‡ apud te, | צוה [l] | ‡ à | נתן [m] | Veruntamen | קום [n] | ‡ qui erat | * cùm esset | ‖ quando ascēdit Ioab princeps | היה [o] עלה [p] | נכה [q]

* erat — se super * quæ , nouam vestem in Achiiah apprehendit Et
30 וַיִּתְפֹּשׂ אֲחִיָּה בַּשַּׂלְמָה הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר עָלָיו
† in — , Dixitque . scissiones duodecim † illam scidit &
31 וַיִּקְרָעֶהָ שְׁנֵים עָשָׂר קְרָעִים׃ וַיֹּאמֶר
‖ Tolle — sic nam : scissiones decem tibi Cape | : Iarobham ad
לְיָרָבְעָם a קַח־לְךָ עֲשָׂרָה קְרָעִים כִּי כֹה — a לָקַח
scindo — scindens ego Ecce , Israel Deus Dominus dixit
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי קֹרֵעַ אֶת־
: decem tibi dabo & ; Selomoh manu de regnum
הַמַּמְלָכָה מִיַּד שְׁלֹמֹה וְנָתַתִּי לְךָ אֵת עֲשָׂרָה
propter , ei erit vna tribus Et . tribus
32 הַשְּׁבָטִים׃ וְהַשֵּׁבֶט הָאֶחָד יִהְיֶה־לּוֹ לְמַעַן ׀
quam ciuitatem Ierusalaim propter & , Dauid meum seruum
עַבְדִּי דָוִד וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַםִ הָעִיר אֲשֶׁר
. Israel tribubus omnibus ex , ea in elegi
בָּחַרְתִּי בָהּ מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃
Hastoreth se incuruauerunt & , me dereliquerunt quòd Eo
33 יַעַן אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי b וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְעַשְׁתֹּרֶת — b שָׁחָה
Milchom & , Moab deo Chemos , Sidoniorum deo
אֱלֹהֵי צִדֹנִין לִכְמוֹשׁ אֱלֹהֵי מוֹאָב וּלְמִלְכֹּם
, meis viis in ambulauerunt non & : Hammon filiorum deo
אֱלֹהֵי בְנֵי־עַמּוֹן וְלֹא־הָלְכוּ בִדְרָכַי
vt facerent — mea iudicia & , mea decreta & , meis oculis in rectum faciendum ad
c לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינַי d וְחֻקֹּתַי וּמִשְׁפָּטַי — c עָשָׂה d חָקַק
omne capiam * non Et . eius pater Dauid sicut
34 כְּדָוִד אָבִיו׃ וְלֹא־e אֶקַּח אֶת־כָּל־
* tollam ‡ ducem — omnibus eum ponam prælatum ‡ sed , eius manu de regnum
הַמַּמְלָכָה מִיָּדוֹ כִּי ׀ נָשִׂיא f אֲשִׁתֶנּוּ כֹּל — e לָקַח f שׁוּת
elegi quem , meum seruum Dauid propter eius vitæ diebus
יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי
. mea decreta & , mea præcepta custodiuit quia ; eum
אֹתוֹ אֲשֶׁר שָׁמַר g מִצְוֹתַי וְחֻקֹּתָי׃ — g צָוָה
‡ tollam ‡ ex illo — illud * dabo & : eius filij manu de regnum capiam ‡ Et
35 וְלָקַחְתִּי הַמְּלוּכָה מִיַּד בְּנוֹ וּנְתַתִּיהָ
. tribus decem tibi
לְּךָ אֵת עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים׃
vt sit lucerna — lucernam esse pro , vnam tribum dabo eius filio Et
36 וְלִבְנוֹ אֶתֵּן שֵׁבֶט־אֶחָד לְמַעַן h הֱיוֹת־נִיר — h הָיָה
coram me — , Ierusalaim in meas facies ad diebus omnibus meo seruo Dauid
לְדָוִיד־עַבְדִּי כָּל־הַיָּמִים ׀ לְפָנַי בִּירוּשָׁלַםִ
vt ponerem — . ibi meum nomen ponendum ad , mihi elegi quam ciuitate
הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לִי ׀ לָשׂוּם שְׁמִי שָׁם׃
desiderabit quæ omnibus in regnabis & , assumam te Et
37 וְאֹתְךָ אֶקַּח וּמָלַכְתָּ בְּכֹל אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה
. Israel super rex erisque : tua anima
נַפְשֶׁךָ וְהָיִיתָ מֶּלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃
, tibi præcepero quæ omnia audieris si , erit Et
38 וְהָיָה אִם־תִּשְׁמַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּךָ
† quod est — , meis oculis in rectum † feceris & , meis viis in ambulaueris &
וְהָלַכְתָּ בִדְרָכַי וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר בְּעֵינַי
vt custodias — fecit sicut , mea præcepta & , decreta custodiendum ad
לִשְׁמוֹר חֻקּוֹתַי וּמִצְוֹתַי כַּאֲשֶׁר עָשָׂה
domum tibi ædificabo & , tecum ero & : meus seruus Dauid
דָּוִד עַבְדִּי וְהָיִיתִי עִמָּךְ i וּבָנִיתִי לְךָ בַיִת־ — i בָּנָה
. Israel tibi dabo & , Dauid ædificaui sicut , firmam
39 נֶאֱמָן כַּאֲשֶׁר בָּנִיתִי לְדָוִד וְנָתַתִּי לְךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
veruntamen : hoc propter Dauid semen affligam Et
וַאְעַנֶּה אֶת־זֶרַע דָּוִד לְמַעַן זֹאת אַךְ
interficere Selomoh quæsiuit Et . diebus omnibus non
40 לֹא כָל־k הַיָּמִים׃ וַיְבַקֵּשׁ שְׁלֹמֹה לְהָמִית — k מוּת
‖ in — Ægyptum | fugit & , Iarobham surrexit & . Iarobham
אֶת־יָרָבְעָם l וַיָּקָם יָרָבְעָם וַיִּבְרַח מִצְרַיִם — l קוּם
donec — ad vsque , Ægypto in fuitque : Ægypti regem Sisach ad
אֶל־שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם m וַיְהִי בְמִצְרַיִם עַד־ — m הָיָה
moreretur * reliqua acta — , Selomoh verborum residuum * Et . Selomoh mortem
41 מוֹת שְׁלֹמֹה׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה
‡ sunt in — ‡ scripta ipsa nonne , eius sapientia & , fecit quæ omnia &
וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְחָכְמָתוֹ הֲלוֹא־הֵם כְּתֻבִים
quibus dies Et : Selomoh verborum libro super
42 עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה׃ n וְהַיָּמִים אֲשֶׁר — n יוֹם
, Israel omnem super Ierusalaim in Selomoh regnauit
מָלַךְ שְׁלֹמֹה בִירוּשָׁלַםִ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃

. Edom in masculum omnem exscinderet donec , Israel — extermina-ret
יִשְׂרָאֵל עַד־הִכְרִית כָּל־זָכָר בֶּאֱדוֹם׃
seruis de Edomæi viri & , ipse Adad fugit Et
17 וַיִּבְרַח אֲדַד הוּא וַאֲנָשִׁים אֲדֹמִיִּים מֵעַבְדֵי
puer ‡ Hadad & : Ægyptum ingrediendum ad , secum sui patris — vt ingrede-rentur ‡ erat
אָבִיו אִתּוֹ לָבוֹא מִצְרָיִם וַהֲדַד נַעַר
, Paran * venerunt & , Midian de surrexerunt Et . paruulus — * in
18 קָטָן׃ וַיָּקֻמוּ מִמִּדְיָן וַיָּבֹאוּ פָּארָן
Ægyptum sunt ingressi & , Paran de secum viros ceperunt & — tulerunt
וַיִּקְחוּ אֲנָשִׁים עִמָּם מִפָּארָן a וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם — a בּוֹא
, domum ei dedit & , Ægypti regem Parhoh ad
אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיִּתֶּן־לוֹ בַיִת
. ei dedit terram & , ei dixit panem & — cibum iussit vt subministrarent ei,
וְלֶחֶם אָמַר לוֹ וְאֶרֶץ נָתַן לוֹ׃
dedit & ; valde Parhoh oculis in gratiam Hadad inuenit Et
19 וַיִּמְצָא הֲדַד חֵן בְּעֵינֵי פַרְעֹה מְאֹד וַיִּתֶּן־
Tachpenes sororem suæ vxoris sororem vxorem ei
לוֹ אִשָּׁה אֶת־אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ אֲחוֹת תַּחְפְּנֵיס
Tachpenes soror ei peperit Et . heræ — reginæ.
20 הַגְּבִירָה׃ b וַתֵּלֶד לוֹ אֲחוֹת תַּחְפְּנֵיס אֵת — b יָלַד
medio in Tachpenes eum ablactauit & , eius filium Ghenubath
גְּנֻבַת בְּנוֹ וַתִּגְמְלֵהוּ תַחְפְּנֵס בְּתוֹךְ
medio in Parhoh domui Ghenubath fuit & : Parhoh domus — in domo
בֵּית פַּרְעֹה וַיְהִי גְנֻבַת בֵּית פַּרְעֹה בְּתוֹךְ
quòd , Ægypto in audiuit Hadad Et . Parhoh filiorum
21 בְּנֵי פַרְעֹה׃ וַהֲדַד שָׁמַע בְּמִצְרַיִם כִּי־
Ioab esset mortuus quòd & , suis patribus cum Dauid iaceret dormisset
שָׁכַב דָּוִד עִם־אֲבֹתָיו וְכִי־c מֵת יוֹאָב — c מוּת
, me Dimitte : Parhoh ad Hadad dixit & ; militiæ princeps
שַׂר־הַצָּבָא וַיֹּאמֶר הֲדַד אֶל־פַּרְעֹה שַׁלְּחֵנִי — d שׁוּר
Nam : Parhoh ei Dixitque . meam terram ad ibo &
22 e וְאֵלֵךְ אֶל־אַרְצִי׃ וַיֹּאמֶר לוֹ פַרְעֹה כִּי — e יָלַךְ
ad ire quærens tu ecce & ‖ , mecum indigens † tu quo — † indiges ‖ vt quæras
מָה־אַתָּה חָסֵר עִמִּי וְהִנְּךָ מְבַקֵּשׁ לָלֶכֶת אֶל־
. me dimitte dimittendo sed , Non * : dixit & ? tuam terram — * Nullo
אַרְצֶךָ וַיֹּאמֶר ׀ לֹא כִּי שַׁלֵּחַ תְּשַׁלְּחֵנִי׃
filium Rezon aduersarium ei Deus suscitauit Et
23 f וַיָּקֶם אֱלֹהִים לוֹ שָׂטָן אֶת־רְזוֹן g בֶּן־ — f קוּם g בָּנָה
Sobah rege Hadadhezer ab fugerat qui , Eliadah
אֶלְיָדָע אֲשֶׁר בָּרַח מֵאֵת הֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ־צוֹבָה
fuit & , viros eum super congregauit Et . suo domino — aduersus
24 אֲדֹנָיו׃ וַיִּקְבֹּץ עָלָיו אֲנָשִׁים וַיְהִי
, Dammesec abieruntque : eos Dauid occidendo in , agminis princeps — exercitus, cum interficeret
שַׂר־גְּדוּד בַּהֲרֹג דָּוִד אֹתָם וַיֵּלְכוּ דַמֶּשֶׂק
. Dammesec in regnauerunt & , ea in habitauerunt &
h וַיֵּשְׁבוּ בָהּ וַיִּמְלְכוּ בְּדַמָּשֶׂק׃ — h יָשַׁב
, Selomoh diebus omnibus Israeli aduersarius Erátque
25 וַיְהִי שָׂטָן לְיִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵי שְׁלֹמֹה
, Israel in est detestatus & : Hadad ‡ quod malo cum & ‡ — ‡ vna ‡ fecit
וְאֶת־הָרָעָה אֲשֶׁר הֲדָד k וַיָּקָץ בְּיִשְׂרָאֵל — רוּעַ k קוּץ
Nebat filius Iarobham Et . Syriam * super regnauitque — * Aram.
26 וַיִּמְלֹךְ עַל־אֲרָם׃ וְיָרָבְעָם בֶּן־נְבָט
Seruhah eius matris nomen &) : Seredah de Ephratæi
אֶפְרָתִי מִן־הַצְּרֵדָה וְשֵׁם אִמּוֹ צְרוּעָה
manum leuauit & ; Selomoh ipsi seruus (; vidua mulier
אִשָּׁה אַלְמָנָה עֶבֶד לִשְׁלֹמֹה l וַיָּרֶם יָד — l רוּם
: regem in * manum leuauit qua , res hæc ‖ Et . regem in † — † contra ‖ ob hanc rem
27 בַּמֶּלֶךְ׃ וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־הֵרִים יָד בַּמֶּלֶךְ
ciuitatis diruptionem clausit ; Millo ædificauit Selomoh
שְׁלֹמֹה בָּנָה אֶת־הַמִּלּוֹא סָגַר אֶת־פֶּרֶץ עִיר
: robore potens ‡ Iarobham vir Et . sui patris Dauid — ‡ erat
28 דָּוִד אָבִיו׃ וְהָאִישׁ יָרָבְעָם גִּבּוֹר חָיִל
: ipse opus faciens quia puerum Selomoh vidit & — quòd ad faciendum opera esset idoneus:
m וַיַּרְא שְׁלֹמֹה אֶת־הַנַּעַר כִּי־עֹשֵׂה מְלָאכָה הוּא
, fuit Et . Ioseph domus comportationi ‡ omni eum præfecit & — ‡ oneri
29 וַיַּפְקֵד אֹתוֹ לְכָל־סֵבֶל בֵּית יוֹסֵף׃ וַיְהִי — m רָאָה
inuenit & , Ierusalaim de est egressus Iarobham & , illo tẽpore in
בָּעֵת הַהִיא וְיָרָבְעָם יָצָא מִירוּשָׁלָםִ וַיִּמְצָא
opertus ipse * & , via in propheta Silonites Achiiah eum — * erat
אֹתוֹ אֲחִיָּה הַשִּׁילֹנִי הַנָּבִיא בַּדֶּרֶךְ וְהוּא מִתְכַּסֶּה
. agro in soli ipsi ambo † & , noua veste — † erant
בְּשַׂלְמָה חֲדָשָׁה וּשְׁנֵיהֶם לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה׃

Rechabham ad populus omnis & ,Iarobham Venitque
12 וַיָּבוֹ[a] יָרָבְעָם וְכָל־הָעָם אֶל־רְחַבְעָם
:dicendo ,rex fuerat locutus sicut ,tertio die in
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
rex Respondítque .tertio die in me ad Reuertimini
13 שׁוּבוּ אֵלַי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי׃ וַיַּעַן[b] הַמֶּלֶךְ
seniorum consilium reliquit & durum || populo
אֶת־הָעָם קָשָׁה וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת הַזְּקֵנִים
consilium secundũ eos ad est locutus Et .ei consuluerant quod
14 אֲשֶׁר יְעָצֻהוּ׃ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כַּעֲצַת[c]
,vestrum iugum aggrauauit meus Pater :dicendo ,iuuenum
הַיְלָדִים לֵאמֹר אָבִי הִכְבִּיד אֶת־עֻלְּכֶם
vos corripuit meus pater :vestro iugo super addam ego &
וַאֲנִי אֹסִיף עַל־עֻלְּכֶם אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם
.scorpionibus in vos corripiam ego & flagellis in
בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי אֲיַסֵּר אֶתְכֶם בָּעַקְרַבִּים׃
fuit nam :populum ad rex exaudiuit non Et
15 וְלֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם כִּי־הָיְתָה
quod ,suũ verbum firmare pro ‡ ,Domino cum à causa
סִבָּה מֵעִם יְהוָה לְמַעַן הָקִים[d] אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר
Iarobham ad Silonitæ Achiiah manu in Dominus fuerat locutus
דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד אֲחִיָּה הַשִּׁילֹנִי אֶל־יָרָבְעָם
non quod ,Israel omnis vidit Et .Nebat filium
16 בֶּן־נְבָט׃ וַיַּרְא[e] כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־
ad populus responderunt & :eos ad rex exaudiuit
שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֲלֵהֶם וַיָּשִׁבוּ[f] הָעָם אֶת־
non & ,Dauid in pars nobis Quæ :dicendo ,verbum regem
הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר מַה־לָּנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא־
vide nunc .Israel tua tentoria || ad * :Isai filio in hæreditas ‡
נַחֲלָה בְּבֶן־יִשַׁי לְאֹהָלֶיךָ יִשְׂרָאֵל עַתָּה רְאֵה
.sua tentoria in Israel abiit & .Dauid tuam domum
בֵיתְךָ דָּוִד וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְאֹהָלָיו׃
regnauit & ,Iehudah vrbibus in habitantes * Israel filij ‡ Et
17 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
Rechabham rex misit Et .Rechabham eos super
עֲלֵיהֶם רְחַבְעָם׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם 18
omnis obruerunt * & :tributum super ‡ qui Adoram
אֶת־אֲדֹרָם אֲשֶׁר עַל־הַמַּס[g] וַיִּרְגְּמוּ כָל־
Rechabham rex & :est mortuus & ,lapide cum in Israel
יִשְׂרָאֵל בּוֹ אֶבֶן וַיָּמֹת[h] וְהַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם
.Ierusalaim fugiendum ad ‡ currum in ascendendum ad † se roborauit
הִתְאַמֵּץ לַעֲלוֹת[i] בַּמֶּרְכָּבָה לָנוּס יְרוּשָׁלִָם׃
ad vsque Dauid domum in Israel sunt præuaricati Et
19 וַיִּפְשְׁעוּ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית דָּוִד עַד
.hanc diem
הַיּוֹם הַזֶּה׃
esset reuersus quòd Israel omnem audire secundum ,fuit Et
20 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ[k] כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׁב
;cœtum * ad eum vocauerunt & ,miserunt & ,Iarobham
יָרָבְעָם וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְרְאוּ אֹתוֹ אֶל־הָעֵדָה
fuit non .Israel omnem super eum regem constituerunt &
וַיַּמְלִיכוּ אֹתוֹ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה
.sola Iehudah tribus nisi,Dauid domum post
אַחֲרֵי בֵית־דָּוִד זוּלָתִי שֵׁבֶט־יְהוּדָה לְבַדּוֹ׃
omnem congregauit & ,Ierusalaim Rechabham venit Et
21 וַיָּבֹאוּ[m] רְחַבְעָם יְרוּשָׁלִַם וַיַּקְהֵל אֶת־כָּל־
centum ,Biniamin tribum & ,Iehudah domum
בֵּית יְהוּדָה וְאֶת־שֵׁבֶט בִּנְיָמִן מֵאָה
pugnandum ad * ,bellum facientũ electi ‡ millia octogin ta &
וּשְׁמֹנִים אֶלֶף בָּחוּר עֹשֵׂה מִלְחָמָה לְהִלָּחֵם
regnum reducendum ad || ,Israel domo cum
עִם־בֵּית יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב אֶת־הַמְּלוּכָה
.Selomoh filium Rechabham ad
לִרְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה׃
virum Semahiah ad Dei verbum fuit Et
22 וַיְהִי דְּבַר הָאֱלֹהִים אֶל־שְׁמַעְיָה אִישׁ־
filium Rechabham ad Dic :dicendo ,Dei
23 הָאֱלֹהִים לֵאמֹר׃ אֱמֹר אֶל־רְחַבְעָם בֶּן־
,Iehudah domum omnem ad & ,Iehudah regem Selomoh
שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶל־כָּל־בֵּית יְהוּדָה
:dicendo ,populi residuum & ,Biniamin &
וּבִנְיָמִן וְיֶתֶר הָעָם לֵאמֹר׃

Marginal notes (left column):
וַיָּבֹא ק בּוֹא[a]
עָנָה[b] | dura:
יָעַץ[c]
‡ vt firmaret
קוּם[d] | per manum
רָאָה[e]
שׁוּב[f]
‡ est * Vade | * tabernacula | tabernacula
‡ super filios | * qui habitabant
‡ erat | * lapidauerunt
מַס[g]
מוּת[h]
‡ vt ascenderet | ‡ vt fugeret in
עָלָה[i]
cùm audiisset omnis
הָיָה[k] | * congregationem,
יָעַד
בּוֹא[m]
וַיָּבֹא ק
‡ electorum facientium | * vt pugnarent | || vt educeret

,suis patribus cum Selomoh iacuit || Et .anni quadraginta ‡
43 אַרְבָּעִים שָׁנָה׃ וַיִּשְׁכַּב שְׁלֹמֹה עִם־אֲבֹתָיו
Rechabhã regnauit & :sui patris Dauid ciuitate in est sepultus &
וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ רְחַבְעָם
.eo pro eius filius
בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XII. יב

venerat Sechem ‡ quia ;Sechem ‡ Rechabham abiit Et
1 וַיֵּלֶךְ[a] רְחַבְעָם שְׁכֶם כִּי שְׁכֶם בָּא
,fuit Et .eum regem creandum ad * ,Israel omnia
2 כָל־יִשְׂרָאֵל לְהַמְלִיךְ אֹתוֹ׃ וַיְהִי[b]
ipse adhuc ‡ ipse & || :Nebat filium † Iarobham audire secundum ||
כִּשְׁמֹעַ יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וְהוּא עוֹדֶנּוּ
,regis Selomoh faciebus ‡ à fugerat quia ,Aegypto in
בְמִצְרַיִם אֲשֶׁר בָּרַח מִפְּנֵי[c] הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
,Miserantque) .Aegypto in Iarobham habitauerat &
3 וַיֵּשֶׁב[d] יָרָבְעָם בְּמִצְרָיִם׃ וַיִּשְׁלְחוּ
;Israel concio * omnis & ,Iarobham venerũt & (:eũ vocauerant &
וַיִּקְרְאוּ־לוֹ וַיָּבֹאוּ[e] יָרָבְעָם וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
tuus Pater :dicendo ,Rechabham ad sunt locuti &
4 וַיְדַבְּרוּ אֶל־רְחַבְעָם לֵאמֹר׃ אָבִיךָ
seruitute de alleuia nunc tu & † ,nostrum iugum aggrauauit
הִקְשָׁה אֶת־עֻלֵּנוּ[f] וְאַתָּה עַתָּה הָקֵל מֵעֲבֹדַת
,nos super dedit † quod ,graui eius iugo de & ,dura tui patris
אָבִיךָ הַקָּשָׁה וּמֵעֻלּוֹ הַכָּבֵד אֲשֶׁר־נָתַן עָלֵינוּ
tres adhuc † Ite :eos ad Dixitque .tibi seruiemus &
5 וְנַעַבְדֶךָּ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְכוּ עוֹד שְׁלֹשָׁה
.populus abierunt & .me ad reuertimini & ,dies
יָמִים וְשׁוּבוּ אֵלָי וַיֵּלְכוּ הָעָם׃
qui ,senioribus cum Rechabham rex est consiliatus Et
6 וַיִּוָּעַץ[g] הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר־
co existendo in † eius patris || Selomoh faciebus cum stantes fuerant
הָיוּ עֹמְדִים אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה אָבִיו בִּהְיֹתוֹ
respondendum ad consulantes vos ‡ Quomodo :dicendo ,viuente
חַי לֵאמֹר אֵיךְ אַתֶּם נוֹעָצִים לְהָשִׁיב[h]
?verbum huic populo
אֶת־הָעָם־הַזֶּה דָּבָר׃
seruus fueris hodie Si :dicendo ,eum ad sunt locuti Et
7 וַיְדַבֵּר אֵלָיו לֵאמֹר אִם־הַיּוֹם תִּהְיֶה־עֶבֶד
fueris locutúsque ,eis responderis & ,eis seruierisque ,huic populo
לָעָם הַזֶּה וַעֲבַדְתָּם וַעֲנִיתָם[i] וְדִבַּרְתָּ
omnibus serui tibi erunt & :bona verba eos ad
אֲלֵיהֶם דְּבָרִים טוֹבִים וְהָיוּ[k] לְךָ עֲבָדִים כָּל־
quod ,seniorum consilium dereliquit Et .diebus
8 הַיָּמִים׃ וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר
euaserant grandes * qui ,natos ‡ consuluit & :ei consuluerant
יְעָצֻהוּ וַיִּוָּעַץ אֶת־הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ[l]
:eos ad Dixitque :eius facies ad stantes || qui ,eo cum
9 אִתּוֹ אֲשֶׁר הָעֹמְדִים לְפָנָיו׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
verbum respondeamus & ,consulentes vos † Quid
מָה אַתֶּם נוֹעָצִים וְנָשִׁיב[m] דָּבָר אֶת־
Alleuia :dicendo ,me ad sunt locuti qui ,huic populo
הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַי לֵאמֹר הָקֵל[n]
?nos super tuus pater dedit ‡ quod iugo de ‡
מִן־הָעֹל[o] אֲשֶׁר־נָתַן אָבִיךָ עָלֵינוּ׃
eo cum euaserant grandes || qui ,nati * eum ad sunt locuti Et
10 וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ
sunt locuti qui ,huic populo dices Sic :dicendo
לֵאמֹר כֹּה־תֹאמַר לָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ
tu & .nostrum iugum aggrauauit tuus Pater :dicendo,te ad
אֵלֶיךָ לֵאמֹר אָבִיךָ הִכְבִּיד אֶת־עֻלֵּנוּ וְאַתָּה
grossius meus Paruus ‡ :eos ad loqueris sic ;nobis desuper * alleuia * à
הָקֵל מֵעָלֵינוּ כֹּה תְּדַבֵּר אֲלֵיהֶם קָטָנִּי עָבָה
imposuit onus meus pater nunc Et .mei patris lumbis præ
11 מִמָּתְנֵי אָבִי׃ וְעַתָּה אָבִי הֶעְמִיס
:vestro iugo super addam ego & ;graue iugum vos super
עֲלֵיכֶם עֹל כָּבֵד וַאֲנִי אוֹסִיף[p] עַל־עֻלְּכֶם
corripiam ego & ,flagellis in vos corripuit meus pater
אָבִי יִסַּר[q] אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי אֲיַסֵּר
.scorpionibus in vos
אֶתְכֶם בָּעַקְרַבִּים׃

Marginal notes (right column):
‡ fuerunt | dormiuit
‡ in
יָלַךְ[a] | * vt constituerent
הָיָה[b] | || cùm audiisset | † filius ‡ erat | ‡ facie
פָּנָה[c]
יָשַׁב[d] | * congregatio
בּוֹא[e]
‡ sed
עֹל[f]
† posuit
‡ vsque ad
abiit
יָעַץ[g] | steterant coram | || patre † adhuc | ‡ consulitis vt respondeam
שׁוּב[h]
וידברו ק
עָנָה[i]
הָיָה[k]
‡ iuuenes | * adoleuerant
יָעַץ[l] | || stabant coram eo: | † consulitis,vt
שׁוּב[m]
קָלַל[n]
‡ iugum | ‡ posuit
עָלָה[o] | * iuuenes, | || adoleuerant
* à | ‡ Minor digitus meus | grossior est
יָסַף[p]
יָסַר[q]

pugnetis ne & ,ascendatis Ne :Dominus dicit Sic
24 כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא־תַעֲלוּ וְלֹא־תִלָּחֲמוּן
vir reuertimini :Israel filiis vestris fratribus cum vnusquisque
עִם־אֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שׁוּבוּ אִישׁ
:hoc verbum est factum me à quia :suam domum in
לְבֵיתוֹ כִּי מֵאִתִּי נִהְיָה הַדָּבָר הַזֶּה
eundum ad sunt reuersi & ,Domini verbum audierunt & vt irent
וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיָּשֻׁבוּ לָלֶכֶת
Iarobham ædificauit Et .Domini verbum iuxta
כִּדְבַר יְהוָה׃ 25 וַיִּבֶן יָרָבְעָם אֶת־ — a בנה
est egressus & :ea in habitauit & ,Ephraim monte in Sechem
שְׁכֶם בְּהַר אֶפְרַיִם וַיֵּשֶׁב בָּהּ וַיֵּצֵא
.Penuel ædificauit & ,inde
מִשָּׁם וַיִּבֶן אֶת־פְּנוּאֵל׃
reuertetur Nunc :suo corde in Iarobham Dixitque
26 וַיֹּאמֶר יָרָבְעָם בְּלִבּוֹ עַתָּה תָּשׁוּב
populus ascenderit Si .Dauid domum ad regnum
הַמַּמְלָכָה לְבֵית דָּוִד׃ 27 אִם־יַעֲלֶה הָעָם
,Ierusalaim in Domini domo in sacrificia faciendum ad iste
הַזֶּה לַעֲשׂוֹת זְבָחִים בְּבֵית־יְהוָה בִּירוּשָׁלַם — b עשה
ad suum dominum ad huius populi cor reuertetur &
וְשָׁב לֵב הָעָם הַזֶּה אֶל־אֲדֹנֵיהֶם אֶל־
reuertentur & ,me interficient & :Iehudah regem Rechabham
רְחַבְעָם מֶלֶךְ יְהוּדָה וַהֲרָגֻנִי וְשָׁבוּ
.Iehudah regem Rechabham ad
אֶל־רְחַבְעָם מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃
,aureos vitulos duos fecit & ,rex est consiliatus Et
28 וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ שְׁנֵי עֶגְלֵי זָהָב — c יעץ
:Ierusalaim ascendere præ ‡ ,vobis Multum * :eos ad dixitque — * Nimis est ‡ vt ascendatis
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם מֵעֲלוֹת יְרוּשָׁלַם
terra è te fecerunt ascendere qui ,Israel tui dij ecce — d עלה
הִנֵּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ
& ,Bethel in vnum posuit Et .Ægypti
מִצְרָיִם׃ 29 וַיָּשֶׂם אֶת־הָאֶחָד בְּבֵית־אֵל וְאֶת־ — e שׂום
:peccatum in hoc verbum fuit Et .Dan in dedit vnum ‡ — ‡ alterum posuit
הָאֶחָד נָתַן בְּדָן׃ 30 וַיְהִי הַדָּבָר הַזֶּה לְחַטָּאת
.Dan vsque vnus faciem ad * populus abierunt & — * coram vno
וַיֵּלְכוּ הָעָם לִפְנֵי הָאֶחָד עַד־דָּן׃ — f פנה
sacerdotes fecit & ,excelsorum domum fecit Et
31 וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית בָּמוֹת וַיַּעַשׂ כֹּהֲנִים
fecit Et .Leui filiis de erant non qui ,populi extremis de
מִקְצוֹת הָעָם אֲשֶׁר לֹא־הָיוּ מִבְּנֵי לֵוִי׃ 32 וַיַּעַשׂ — g קצה
decimaquinta ,octauo mense in solennitatem Iarobham
יָרָבְעָם חָג בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֲמִשָּׁה־עָשָׂר
fecit ascĕdere || & ,Iehudah in † quæ solennitatĕ secundū mĕsis die — † erat || obtulit
יוֹם לַחֹדֶשׁ כֶּחָג אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וַיַּעַל
immolando ,Bethel in fecit similiter :altare super
עַל־הַמִּזְבֵּחַ כֵּן עָשָׂה בְּבֵית־אֵל לְזַבֵּחַ
sacerdotes Bethel in constituit & :fecerat quos vitulis
לָעֲגָלִים אֲשֶׁר־עָשָׂה וְהֶעֱמִיד בְּבֵית אֵל אֶת־כֹּהֲנֵי
altare super fecit ascendere Et .fecerat quæ excelsorum obtulit
הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה׃ 33 וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ — h עלה mensis octaui, mensis
mense in die decimaquinta in Bethel in fecerat quod
אֲשֶׁר־עָשָׂה בְּבֵית־אֵל בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ
fecit & :suo corde de fuerat commentus * quem ,mense in ,octauo — * eduxerat
הַשְּׁמִינִי בַּחֹדֶשׁ אֲשֶׁר־בָּדָא מִלְּבַד וַיַּעַשׂ — מלבו ק
.suffiendum ad ‡ ,altare super ascendit & ,Israel filiis solennitatĕ
חָג לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר׃ — ‡ vt suffiret,

CAP. XIII. יג

verbo in Iehudah de venit Dei vir ecce Et
1 וְהִנֵּה אִישׁ אֱלֹהִים בָּא מִיהוּדָה בִּדְבַר — i בוא
,altare super stans ‡ Iarobham & :Bethel in Domini — ‡ stabat iuxta
יְהוָה אֶל־בֵּית־אֵל וְיָרָבְעָם עֹמֵד עַל־הַמִּזְבֵּחַ
,Domini verbo in altare super † clamauit Et .suffiendum ad * — * vt suffiret † contra
לְהַקְטִיר׃ 2 וַיִּקְרָא עַל־הַמִּזְבֵּחַ בִּדְבַר יְהוָה
filius Ecce :Dominus dixit sic ,altare ,Altare :dixit &
וַיֹּאמֶר מִזְבֵּחַ מִזְבֵּחַ כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה־בֵן — k בנה
immolabit & ,eius nomen Iosiiahu ,Dauid domui nascetur
נוֹלָד לְבֵית־דָּוִד יֹאשִׁיָּהוּ שְׁמוֹ וְזָבַח — l ילד
,te super suffientes excelsorum sacerdotes te super qui suffiunt
עָלֶיךָ אֶת־כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת הַמַּקְטִרִים עָלֶיךָ

hominum — dic in dedit Et .te super comburent hominū ossa &
וְעַצְמוֹת אָדָם יִשְׂרְפוּ עָלֶיךָ׃ 3 וְנָתַן בַּיּוֹם
‡ est — est locutus quod portentum ‡ Hoc :dicendo ,portentum illa
הַהוּא מוֹפֵת לֵאמֹר זֶה הַמּוֹפֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר
‡ est — ‡ qui cinis effundetur & ,scindetur altare Ecce :Dominus
יְהוָה הִנֵּה הַמִּזְבֵּחַ נִקְרָע וְנִשְׁפַּךְ הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר־
cùm audiisset rex — verbum regem audire secundum ,fuit Et .illud super
a חיה — עָלָיו׃ 4 וַיְהִי כִשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבַר
* contra — altare super * clamauerat quod ,Dei viri
אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר קָרָא עַל־הַמִּזְבֵּחַ
† extendit — desuper suam manum Iarobham misit † & ,Bethel in
בְּבֵית־אֵל וַיִּשְׁלַח יָרָבְעָם אֶת־יָדוֹ מֵעַל
,eius manus exaruit & :eum Apprehendite ,dicendo ,altari
הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר תִּפְשֻׂהוּ וַתִּיבַשׁ יָדוֹ
|| extenderat * retrahere — eam reducere * potuit non & ,eum contra miserat || quam
b שוב — אֲשֶׁר שָׁלַח עָלָיו וְלֹא יָכֹל לַהֲשִׁיבָהּ
de cinis est effusus & ,est scissum altare Et .se ad
אֵלָיו׃ 5 וְהַמִּזְבֵּחַ נִקְרָע וַיִּשָּׁפֵךְ הַדֶּשֶׁן מִן־
Dei vir dederat quod portentum secundum ,altari
הַמִּזְבֵּחַ כַּמּוֹפֵת אֲשֶׁר נָתַן אִישׁ הָאֱלֹהִים
.Domini verbo in
בִּדְבַר יְהוָה׃
:Dei virum ad dixit & ,rex respondit Et
6 וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים
Ora quæso faciem — ,me pro ora & ,tui Dei Domini facies nunc Deprecare
c חלה d פנה — חַל־נָא אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדִי
‡ vt ‡ orauit * faciem — Dei vir est deprecatus ‡ & me ad mea manus reuertatur & ‡
וְתָשֹׁב יָדִי אֵלָי וַיְחַל אִישׁ־הָאֱלֹהִים
,eum ad regis manus est reuersa & ,Domini facies *
אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַתָּשָׁב יַד־הַמֶּלֶךְ אֵלָיו
† prius. — virum ad rex est locutus Et .principio in † sicut fuitque
וַתְּהִי כְּבָרִאשֹׁנָה׃ 7 וַיְדַבֵּר הַמֶּלֶךְ אֶל־אִישׁ
conuiuare: — dabo & :te fulci & ,domum mecum Ingredere :Dei
e נתן — הָאֱלֹהִים בֹּאָה־אִתִּי הַבַּיְתָה וּסְעָדָה וְאֶתְּנָה
ad Dei vir Dixitque .donum tibi
לְךָ מַתָּת׃ 8 וַיֹּאמֶר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֶל־
non ,tuæ domus dimidium mihi dederis Si :regem
הַמֶּלֶךְ אִם־תִּתֶּן־לִי אֶת־חֲצִי בֵיתֶךָ לֹא
bibam neque ,panem comedam neque ,tecum veniam
f שתה — אָבֹא עִמָּךְ וְלֹא־אֹכַל לֶחֶם וְלֹא אֶשְׁתֶּה־
mihi præcepit sic Nam .isto loco in aquam
מַּיִם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ 9 כִּי־כֵן צִוָּה אֹתִי
neque ,panem comedes Non :dicendo ,Domini verbo in
בִּדְבַר יְהוָה לֵאמֹר לֹא־תֹאכַל לֶחֶם וְלֹא
|| aquam, * per viam per quam ‡ per viam aliam ‡ per viam per quam — .venisti qua via in * reuerteris neque :aquas || bibes
תִשְׁתֶּה־מָּיִם וְלֹא תָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלָכְתָּ׃
qua via in ‡ est reuersus non & .alia via in ‡ abiit Et
g שוב — 10 וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אַחֵר וְלֹא־שָׁב בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
.Bethel in ea in venerat
בָּא בָהּ אֶל־בֵּית־אֵל׃
habitabat — venit & ,Bethel in habitans senex vnus propheta Et
11 וְנָבִיא אֶחָד זָקֵן יֹשֵׁב בְּבֵית־אֵל וַיָּבוֹא
fecerat quod opus omne ei narrauit & ,eius filius
בְנוֹ וַיְסַפֶּר־לוֹ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עָשָׂה
verba ,Bethel in hodie Dei vir
אִישׁ־הָאֱלֹהִים הַיּוֹם בְּבֵית־אֵל אֶת־הַדְּבָרִים
.suo patri ea narrauerunt & ,regem ad fuerat locutus quæ
אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיְסַפְּרוּם לַאֲבִיהֶם׃
* Per quam viam — via Quanam * :eorum pater eos ad est locutus Et
12 וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם אֲבִיהֶם אֵי־זֶה הַדֶּרֶךְ
† per quam — ambulauerat qua † viam eius filij ostenderunt & :abiit
h ראה — הָלָךְ וַיִּרְאוּ בָנָיו אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלַךְ
.Iehudah de venerat qui ,Dei vir
i בוא — אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיהוּדָה׃
.asinum mihi Sternite :suos filios ad Dixitque
13 וַיֹּאמֶר אֶל־בָּנָיו חִבְשׁוּ־לִי הַחֲמוֹר
.eum super equitauit & ,asinum ei strauerunt Et
וַיַּחְבְּשׁוּ־לוֹ הַחֲמוֹר וַיִּרְכַּב עָלָיו׃
sedentem eum inuenit & ,Dei virum post abiit Et
k ילך — 14 וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיִּמְצָאֵהוּ יֹשֵׁב
|| Tu ne es — Dei vir tu Num || :eum ad dixitque ,quercum subter
תַּחַת הָאֵלָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַאַתָּה אִישׁ־הָאֱלֹהִים

Dixitque .Ego‖ :dixit & ;Iehudah de venisti qui

15 אֲשֶׁר־בָּאתָ מִיהוּדָה וַיֹּאמֶר אָנִי׃ וַיֹּאמֶר

.panem comede & ,domum mecum *Vade* $:eum ad

אֵלָיו לֵךְ אִתִּי הַבָּיְתָה וֶאֱכֹל לָחֶם׃

,tecum venire & ,tecum reuerti *potero* Non :Dixitque

16 וַיֹּאמֶר לֹא אוּכַל לָשׁוּב אִתָּךְ וְלָבוֹא אִתָּךְ

aquas tecum bibam neque ,panem comedam neque

וְלֹא־אֹכַל לֶחֶם וְלֹא־אֶשְׁתֶּה אִתְּךָ מַיִם

verbo in me ad $ verbum Quia .isto loco in

17 בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ כִּי־דָבָר אֵלַי בִּדְבַר

:*aquas* ibi bibes neque panem comedes Non ,Domini

יְהוָה לֹא־תֹאכַל לֶחֶם וְלֹא־תִשְׁתֶּה שָׁם מָיִם

.ea in ambulasti qua via in eundum ad reuerteris non

לֹא־תָשׁוּב לָלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־הָלַכְתָּ בָּהּ׃

angelus & :tu sicut ‡ propheta ego Etiam :Dixitque

18 וַיֹּאמֶר לוֹ גַּם־אֲנִי נָבִיא כָּמוֹךָ וּמַלְאָךְ

eum Reduc :dicendo ,Domini verbo in me ad est locutus

דִּבֶּר אֵלַי בִּדְבַר יְהוָה לֵאמֹר הֲשִׁבֵהוּ

bibat & ,panem comedat & ,tuam domum in tecum

אִתְּךָ אֶל־בֵּיתֶךָ וְיֹאכַל לֶחֶם וְיֵשְׁתְּ

comedit & ,eo cum est reuersus Et .ei est mentitus .*aquas*

19 מָיִם כִּחֵשׁ לוֹ׃ וַיָּשָׁב אִתּוֹ וַיֹּאכַל

ipsis ,fuit Et .*aquas* bibit & ,eius domo in panem

20 לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיֵּשְׁתְּ מָיִם׃ וַיְהִי הֵם

Domini verbum fuit & .mensam ad sedentibus

יֹשְׁבִים אֶל־הַשֻּׁלְחָן וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה

.eum reduxerat qui prophetam ad

אֶל־הַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ׃

venerat qui Dei virum ad clamauit Et

21 וַיִּקְרָא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא

quod eo Pro :Dominus dicit Sic :dicendo ,Iehudah de

מִיהוּדָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן כִּי

præceptum seruasti non & ,Domini ori fuisti rebellis

מָרִיתָ פִּי יְהוָה וְלֹא שָׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה

‡tuus Deus Dominus tibi præcepit quod

אֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃

aquas ‡ bibisti & ,panem comedisti & ,es reuersus Et †

22 וַתָּשָׁב וַתֹּאכַל לֶחֶם וַתֵּשְׁתְּ מַיִם

,panem comedas Ne ,te ad est locutus quo $,loco in

בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיךָ אַל־תֹּאכַל לֶחֶם

in tuum cadauer ingredietur non :*aquas* bibas neque

וְאַל־תֵּשְׁתְּ מָיִם לֹא־תָבוֹא נִבְלָתְךָ אֶל־

eum comedere postquam fuit Et .tuorum patrum sepulchrum

23 קֶבֶר אֲבֹתֶיךָ׃ וַיְהִי אַחֲרֵי אָכְלוֹ

asinum ei *strauit* ‖ & ,*eum bibere* post * & ,panem

לֶחֶם וְאַחֲרֵי שְׁתוֹתוֹ וַיַּחֲבָשׁ־לוֹ הַחֲמוֹר

.eum reduxerat quem prophetæ ipsi

לַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ׃

:eum occidit & ,via in leo eum inuenit & ,abiit Et

24 וַיֵּלֶךְ וַיִּמְצָאֵהוּ אַרְיֵה בַּדֶּרֶךְ וַיְמִיתֵהוּ

stans ‡ asinus & ,via in ‡ proiectum eius cadauer ,fuit &

וַתְּהִי נִבְלָתוֹ מֻשְׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וְהַחֲמוֹר עֹמֵד

.cadauer iuxta *stans* ‡ leo & ,eum iuxta

אֶצְלָהּ וְהָאַרְיֵה עֹמֵד אֵצֶל הַנְּבֵלָה׃

cadauer viderunt & ,transeuntes viri ecce Et

25 וְהִנֵּה אֲנָשִׁים עֹבְרִים וַיִּרְאוּ אֶת־הַנְּבֵלָה

:cadauer iuxta stantem leonem & ,via in proiectum

מֻשְׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וְאֶת־הָאַרְיֵה עֹמֵד אֵצֶל הַנְּבֵלָה

senex propheta *qua* ‖ ,ciuitate in sunt locuti & ,venerunt &

וַיָּבֹאוּ וַיְדַבְּרוּ בָעִיר אֲשֶׁר הַנָּבִיא הַזָּקֵן

eum reduxerat qui propheta audiuit Et .*ea in manens*

26 יֹשֵׁב בָּהּ׃ וַיִּשְׁמַע הַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ

qui ,*ipse* ‖ Dei Vir :dixit & ,via de

מִן־הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר

,leoni Dominus eum tradidit & Domini ori ‖ fuit rebellis

מָרָה אֶת־פִּי יְהוָה וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה לָאַרְיֵה

quod ,Domini verbum iuxta eum occidit & ,eum confregit &

וַיִּשְׁבְּרֵהוּ וַיְמִתֵהוּ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר

:dicendo ,suos filios ad est locutus Et .ei fuerat locutus

27 דִּבֶּר־לוֹ׃ וַיְדַבֵּר אֶל־בָּנָיו לֵאמֹר

.strauerunt & .asinum mihi Sternite

חִבְשׁוּ־לִי אֶת־הַחֲמוֹר וַיַּחֲבֹשׁוּ׃

‖ Sum. $ Veni. יָכֹל [a] possum aquam. $ fuit. aquam: vt vadas per viam per quam venisti. ‡ sum. שָׁתָה [b] aquam. שׁוּב [c] aquam. שָׁתָה [d]. הָיָה [e]. בּוֹא [f]. מָרָה [g]. צוּה [h] † Sed ‡ aquam. $ de. aquam: comedit. * bibit, ‖ sternere iussit. ילך [i] מות [k] † erat ‡ stabat. ‡ stabat. ראה [l]. ‖ in qua manebat. ‖ est. פרה [m]. מות [n].

,via in proiectum eius cadauer inuenit & ,abiit Et

28 וַיֵּלֶךְ וַיִּמְצָא אֶת־נִבְלָתוֹ מֻשְׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ

non :cadauer iuxta stantes leonem & asinum &

וַחֲמוֹר וְהָאַרְיֵה עֹמְדִים אֵצֶל הַנְּבֵלָה לֹא־

confregit neque ,cadauer leo comedit

אָכַל הָאַרְיֵה אֶת־הַנְּבֵלָה וְלֹא שָׁבַר אֶת־

viri cadauer propheta tulit Et .asinum

29 הַחֲמוֹר׃ וַיִּשָּׂא הַנָּבִיא אֶת־נִבְלַת אִישׁ־

venit & :illud reduxit & ,asinum super illud posuit & ,Dei

הָאֱלֹהִים וַיַּנִּחֵהוּ אֶל־הַחֲמוֹר וַיְשִׁיבֵהוּ וַיָּבֹא

eû sepeliendum & plangendum ad ‖ ,senioris prophetæ ciuitatem ad

אֶל־עִיר הַנָּבִיא הַזָּקֵן לִסְפֹּד וּלְקָבְרוֹ׃

planxerunt & :suo sepulchro in eius cadauer posuit Et

30 וַיַּנַּח אֶת־נִבְלָתוֹ בְּקִבְרוֹ וַיִּסְפְּדוּ

eum sepelire post $,fuit Et .mi frater Heu :eum super

31 עָלָיו הוֹי אָחִי׃ וַיְהִי אַחֲרֵי קָבְרוֹ

,*me moriendo in* :dicendo ,suos filios ad dixit & ,*ipsum*

אֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־בָּנָיו לֵאמֹר בְּמוֹתִי

Dei vir quo * sepulchro in me *sepelietis &*

וּקְבַרְתֶּם אֹתִי בַּקֶּבֶר אֲשֶׁר אִישׁ הָאֱלֹהִים

.mea ossa ponite eius ossa apud :*eo in* sepultus †

קָבוּר בּוֹ אֵצֶל עַצְמֹתָיו הַנִּיחוּ אֶת־עַצְמֹתָי׃

verbo in exclamauit quod verbum erit essendo Quia

32 כִּי הָיֹה יִהְיֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר קָרָא בִּדְבַר

omnes *super* ‖ & ,Bethel in * quod altare *super* ‖ Domini

יְהוָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל וְעַל כָּל־

.Someron vrbibus in $ quæ ,excelsorum domos

בָּתֵּי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן׃

sua via à Iarobham est reuersus non hoc verbum Post

33 אַחַר הַדָּבָר הַזֶּה לֹא־שָׁב יָרָבְעָם מִדַּרְכּוֹ

sacerdotes populi extremis de fecit & , est reuersus & ‡ mala

הָרָעָה וַיָּשָׁב וַיַּעַשׂ מִקְצוֹת הָעָם כֹּהֲנֵי

sacerdotes * erat & ,suam manum *implebat volens* $ excelsorum

בָמוֹת הֶחָפֵץ יְמַלֵּא אֶת־יָדוֹ וִיהִי כֹּהֲנֵי

domus peccatum in hoc *verbo in* ‖ fuit Et .excelsorum

34 בָמוֹת׃ וַיְהִי בַּדָּבָר הַזֶּה לְחַטַּאת בֵּית

superficie ‡ delendum ad & ,*excindendum* † ad & ,Iarobham

יָרָבְעָם וּלְהַכְחִיד וּלְהַשְׁמִיד מֵעַל פְּנֵי

.*humi* ‡

הָאֲדָמָה׃

CAP. XIIII. יד

.Iarobham filius Abiiah ægrotauit illo tempore In

1 בָּעֵת הַהִיא חָלָה אֲבִיָּה בֶן־יָרָבְעָם׃

,nunc Surge :suam vxorem ad Iarobham Dixitque

2 וַיֹּאמֶר יָרָבְעָם לְאִשְׁתּוֹ קוּמִי נָא

;Iarobham vxor *tu* † quod cognoscant non & ,te muta &

וְהִשְׁתַּנִּית וְלֹא יֵדְעוּ כִּי־אַתִּי אֵשֶׁת יָרָבְעָם

ipse :propheta Achiiah * ibi ecce :Siloh *ibis* $ &

וְהָלַכְתְּ שִׁלֹה הִנֵּה־שָׁם אֲחִיָּה הַנָּבִיא הוּא־

.hunc populum super *regem in* ‖ me super est locutus

דִבֶּר עָלַי לְמֶלֶךְ עַל־הָעָם הַזֶּה׃

gaufras † & ,panes decem tua manu in tolles Et

3 וְלָקַחַתְּ בְּיָדֵךְ עֲשָׂרָה לֶחֶם וְנִקֻּדִים

tibi indicabit ipse :eum ad *venies* $ & ,mellis *lagenam* ‡ &

וּבַקְבֻּק דְּבַשׁ וּבָאת אֵלָיו הוּא יַגִּיד לָךְ

.puero *erit* * quid

מַה־יִּהְיֶה לַנָּעַר׃

abiit & ,surrexit & ,Iarobham vxor sic fecit Et

4 וַתַּעַשׂ כֵּן אֵשֶׁת יָרָבְעָם וַתָּקָם וַתֵּלֶךְ

poterat non Achiiahu & ;Achiiah domum venit & ,Siloh †

שִׁלֹה וַתָּבֹא בֵּית אֲחִיָּה וַאֲחִיָּהוּ לֹא־יָכֹל

.eius *canitie* $ præ eius oculi *consisterant* ‡ quia ,videre

לִרְאוֹת כִּי קָמוּ עֵינָיו מִשֵּׂיבוֹ׃

Iarobham vxor Ecce :Achiiahu ad dixit Dominus Et

5 וַיהוָה אָמַר אֶל־אֲחִיָּהוּ הִנֵּה אֵשֶׁת יָרָבְעָם

quia ,suo filio super *tecum* ‖ à verbum *quærendum ad* * venit

בָּאָה לִדְרֹשׁ דָּבָר מֵעִמְּךָ אֶל־בְּנָהּ כִּי־

fuit & .eam ad loqueris *hoc sicut & hoc sicut* :*ipse ægrotans* †

חֹלֶה הוּא כָּזֹה וְכָזֶה תְּדַבֵּר אֵלֶיהָ וִיהִי

.aliam se præferebat ipsa & ,*ipsam intrare circa* ‡

כְבֹאָהּ וְהִיא מִתְנַכֵּרָה׃

נבל [a]. נשא [b]. ינח [c] שוב [d] בוא [e]. ‖ vt plangeret, & sepeliret. $ postquam sepeliuit eum; Cùm mortuus fuero, sepelite. * in. † sic. ‖ contra * est. $ sunt. ‡ sed. עשה [f]. קצה [h]. $ qui volebat consecrabat ‖ sacerdos * propter ‡ exstirpandū, ‡ terræ. † sis. שנה [i] את. ק. $ vade in * est ‖ quod essem rex. † crustulas, ‡ œnophorum $ vade. נגד [k]. * futurum sit. קום [l] ילך. ‡ in. בוא [n]. ‡ caligauerant $ senectute. ראה [o]. * vt quæratur: te. קום [p] שוב [q]. ‡ ægrotat: talia & talia, ‡ cùm intrarat ipsa,

,Israel omnis eum planxerunt & ,eum sepelierunt Et
18 וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ וַיִּסְפְּדוּ־לוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל
per manum — sui serui *manu in* fuerat locutus quod ,Domini verbum iuxta
כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ
residua — ,Iarobham verborum *residuum* Et .prophetæ Achiiahu
19 אֲחִיָּהוּ הַנָּבִיא׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי יָרָבְעָם
sunt in — *super* scripta ipsa ecce ,regnauit quibus & ,pugnauit quibus
אֲשֶׁר נִלְחַם וַאֲשֶׁר מָלָךְ הִנָּם כְּתוּבִים עַל־
.Israel regum dierum verborum libro
יוֹם [p] — סֵפֶר דִּבְרֵי [p]הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
duo & viginti ,Iarobham regnauit quibus dies Et
20 שָׁנָה [q] — וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ יָרָבְעָם עֶשְׂרִים [q]וּשְׁתַּיִם
fuere: dormiuitque — Nadab regnauit & :suis patribus cum *iacuitque* :*anni
שָׁנָה וַיִּשְׁכַּב עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ נָדָב
.eo pro eius filius
בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

filius ;Iehudah in regnauit Selomoh filius Rechabham Et
21 וּרְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה מָלַךְ בִּיהוּדָה בֶּן־
†erat ‡quando regnauit, — ,*ipsum regnando in* ‡ Rechabham † anni vnius & quadraginta
אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה רְחַבְעָם בְּמָלְכוֹ
quam ciuitate ,Ierusalaim in regnauit annis septendecim &
וּשְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם הָעִיר אֲשֶׁר־
vt poneret — omnibus ex ibi suum nomen *ponendum ad* ,Dominus elegit
בָּחַר יְהוָה לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם מִכֹּל
* fuit — .Hammonitis Nahamah * eius matris nomen & :Israel tribubus
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֹּנִית׃
fecerunt æmulari & ,Domini oculis in malum Iehudah Fecitque
22 עָשָׂה [r] — [r]וַיַּעַשׂ יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיְקַנְאוּ
suis peccatis in eorum patres fecerunt quæ omnibus præ eum
אֹתוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָם בְּחַטֹּאתָם
sibi ipsi etiam ædificauerunt Et .peccauerunt quæ
23 בנה [f] — אֲשֶׁר חָטָאוּ׃ [f]וַיִּבְנוּ גַם־הֵמָּה לָהֶם
,excelsum collem omnem super ,lucos & ,statuas & ,excelsa
בָּמוֹת וּמַצֵּבוֹת וַאֲשֵׁרִים עַל כָּל־גִּבְעָה גְבֹהָה
erat scortator etiam Et .viride lignum omne subter &
24 וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן׃ וְגַם־קָדֵשׁ הָיָה
,gentium abominationes omnes secundum fecerunt :terra in
בָאָרֶץ עָשׂוּ כְּכֹל הַתּוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם
facie — .Israel filiorum *facie bus* a Dominus eiecit quos
ירש [t] פנה [u] — אֲשֶׁר [t]הוֹרִישׁ יְהוָה [u]מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
,Rechabham regis quinto anno in ,fuit Et
25 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם
‡contra — .Ierusalaim *super* ‡ Ægypti rex Sisac ascendit
שישק — עָלָה שׁוּשַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלָם׃
thesauros & ;Domini domus thesauros tulit Et
26 לקח [u] — [u]וַיִּקַּח אֶת־אֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וְאֶת־אוֹצְרוֹת
scuta omnia tulit & :tulit omnia & ,regiæ domus
בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת־הַכֹּל לָקָח וַיִּקַּח אֶת־כָּל־מָגִנֵּי
rex fecit Et .Selomoh fecerat quæ ,aurea
27 הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה׃ וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ
‡constituit in — manu *super mandauit* ‡ & ;ærea scuta eis pro Rechabham
רְחַבְעָם תַּחְתָּם מָגִנֵּי נְחֹשֶׁת וְהִפְקִיד עַל־יַד
qui obseruabant — .regiæ domus ostium *obseruantium* cursorum principum
שָׂרֵי הָרָצִים הַשֹּׁמְרִים פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ׃
tempore quo ingrediebatur rex — ea portabant Domini domum *regem intrandi tempore a* ,fuit Et
28 בוא [x] נשא — וַיְהִי מִדֵּי־[x]בֹא הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה [y]יִשָּׂאוּם
.cursorum thalamum ad ea reportabant & ,cursores
הָרָצִים וֶהֱשִׁיבוּם אֶל־תָּא הָרָצִים׃
residua — ,fecit quæ omnia & ,Rechabham verborum *residuum* Et
29 וְיֶתֶר דִּבְרֵי רְחַבְעָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה
‡sunt in — dierum verborum libro *super* * scripta ipsa nonne
יום [z] — הֲלֹא־הֵמָּה כְתוּבִים עַל־סֵפֶר [z]דִּבְרֵי הַיָּמִים
inter fuit bellum Et ?Iehudah regum
30 לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃ וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵין־
Dormiuitque — *Iacuitque* .diebus omnibus Iarobham inter & Rechabham
31 רְחַבְעָם וּבֵין יָרָבְעָם כָּל־הַיָּמִים׃ וַיִּשְׁכַּב
suis patribus cum est sepultus & ,suis patribus cum Rechabham
רְחַבְעָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו
:Hammonitis Nahamah eius matris nomen & :Dauid ciuitate in
בְּעִיר דָּוִד וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֹּנִית
.eo pro eius filius Abiam regnauit &
וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

---

eius pedum *vocem* † Achiiahu *audire secundum* fuit Et
6 cùm audiffet †sonitum — וַיְהִי כִשְׁמֹעַ אֲחִיָּהוּ אֶת־קוֹל רַגְלֶיהָ
cur :Iarobham vxor Ingredere ,dixit & ,ostium ad venientis
איש [a] — בָּאָה בַפֶּתַח וַיֹּאמֶר בֹּאִי [a]אֵשֶׁת יָרָבְעָם לָמָּה
‡fers? *sum ‡nuncius. — .‡ durus te ad * missus ego & ?*ferens* ‡ te præ aliam tu *hoc*
זֶּה אַתְּ מִתְנַכֵּרָה וְאָנֹכִי שָׁלוּחַ אֵלַיִךְ קָשָׁה׃
Deus Dominus dixit Sic :Iarobham ad dic ,Vade
7 לְכִי אִמְרִי לְיָרָבְעָם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
posui — te *dedi* & ,populi medio e te exaltaui quod eo Pro :Israel
רום [b] — יִשְׂרָאֵל יַעַן אֲשֶׁר [b]הֲרִימֹתִיךָ מִתּוֹךְ הָעָם וָאֶתֶּנְךָ
.Israel meum populum super ducem
נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
illud dedi & ,Dauid domo a regnum scidi Et
8 וָאֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה מִבֵּית דָּוִד וָאֶתְּנֶהָ
custodiuit qui ,Dauid meus seruus sicut fuisti non & ;tibi
היה [c] — לָךְ וְלֹא־[c]הָיִיתָ כְּעַבְדִּי דָוִד אֲשֶׁר שָׁמַר
,suo corde toto in me post ambulauit qui & ,mea præcepta
מִצְוֹתַי וַאֲשֶׁר־הָלַךְ אַחֲרַי בְּכָל־לְבָבוֹ
‡vt faceret *quod erat — .meis oculis in rectum * tantum *faciendum ad* ‡
עשה [d] — לַעֲשׂוֹת [d]רַק הַיָּשָׁר בְּעֵינָי׃
†Sed ‡ante te, — ;*tuus facies ad* ‡ fuerunt qui omnibus præ faciendo malefecisti Et †
9 רוע [e] — [e]וַתָּרַע לַעֲשׂוֹת מִכֹּל אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ
,conflatiles & ,alienos deos tibi fecisti & ,iuisti &
ילך [f] נסך [g] *corpus — [f]וַתֵּלֶךְ וַתַּעֲשֶׂה־לְּךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים [g]וּמַסֵּכוֹת
.tuum *tergum* * post proiecisti me & ,me irritandum ad
לְהַכְעִיסֵנִי וְאֹתִי הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרֵי גַוֶּךָ׃
‡adduco ‡super — ,Iarobham domum ad ‡ malum *adducens* ‡ ego ecce Idcirco
10 *de — לָכֵן הִנְנִי מֵבִיא רָעָה אֶל־בֵּית יָרָבְעָם
,clausum ,parietem ad mingentem Iarobham *ipsi* * excidam &
וְהִכְרַתִּי לְיָרָבְעָם מַשְׁתִּין בְּקִיר עָצוּר
,Iarobham domus posteriores succidam & :Israel in derelictum &
וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל וּבִעַרְתִּי אַחֲרֵי בֵית־יָרָבְעָם
succiditur sterquilinium, donec consumetur. — .*ipsum consummari ad vsque* ,*stercus succideret* sicut
כַּאֲשֶׁר יְבַעֵר הַגָּלָל עַד־[h]תֻּמּוֹ׃
Eum qui mortuus fuerit de †eû qui mortuus fuerit — :canes comedent ciuitate in Iarobham *ipsi Mortuum*
11 תמם [h] מות — הַמֵּת לְיָרָבְעָם בָּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים
Dominus quia :cæli volucres comedent ,agro in *mortuum* † &
וְהַמֵּת בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי יְהוָה
:tuam domum in vade ,surge tu Et .est locutus
12 דִּבֵּר׃ וְאַתְּ קוּמִי לְכִי לְבֵיתֵךְ
‡quando ingredientur pedes tui *puer. — .*natus* * morietur & ,vrbem *tuus pedes ingrediendo in* ‡
בְּבֹאָה רַגְלַיִךְ הָעִירָה וּמֵת הַיָּלֶד׃
quia :eum sepelient & ,Israel omnis eum plangent Et
13 וְסָפְדוּ־לוֹ כָל־יִשְׂרָאֵל וְקָבְרוּ אֹתוֹ כִּי־
‡de — quia :sepulchrum in Iarobham *ipsi* ‡ ingredietur solus ipse
בדר [k] ‡ a Domino meo — זֶה [k]לְבַדּוֹ יָבֹא לְיָרָבְעָם אֶל־קָבֶר יַעַן
Deum Dominum erga ‡ bonum verbum eo in est inuentum
נִמְצָא־בוֹ דָּבָר טוֹב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי
sibi Dominus statuet Et .Iarobham domum in Israel
14 קום [l] — יִשְׂרָאֵל בְּבֵית יָרָבְעָם׃ [l]וְהֵקִים יְהוָה לוֹ
Iarobham domum excidet qui ,Israel super regem
מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַכְרִית אֶת־בֵּית יָרָבְעָם
*est hoc — :nunc etiam * quid & :die in illa
זֶה הַיּוֹם וּמֶה גַּם־עָתָּה׃
mouetur sicut ,Israel Dominus percutiet Et
15 נכה [m] — [m]וְהִכָּה יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יָנוּד
†e — terra *desuper* † Israel euellet & ,aquis in arundo
הַקָּנֶה בַּמַּיִם וְנָתַשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָאֲדָמָה
eos disperget & ,eorum patribus dedit quam ,ista bona
הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לַאֲבוֹתֵיהֶם וְזֵרָם
suos lucos fecerunt quod eo :flumen trans
מֵעֵבֶר לַנָּהָר יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־אֲשֵׁרֵיהֶם
,Dominum irritantes
מַכְעִיסִים אֶת־יְהוָה׃
Iarobham peccata propter ,Israel tradet Et
16 נתן [n] — [n]וְיִתֵּן אֶת־יִשְׂרָאֵל בִּגְלַל חַטֹּאות יָרָבְעָם
.Israel fecit peccare qui & ,peccauit qui
אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
:Tirsah in venit & ,abiit & ,Iarobham vxor surrexit Et
17 ילך [o] — וַתָּקָם אֵשֶׁת יָרָבְעָם [o]וַתֵּלֶךְ וַתָּבֹא תִרְצָתָה
.est mortuus puer & ,domus limen *in* ingrediente ipsa
הִיא בָּאָה בְסַף־הַבַּיִת וְהַנַּעַר מֵת׃

CAP. XV. טו

Iarobham regis decimo octauo anno in Et

ᵃשְׁנַת ᵃוּבִשְׁנַת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ יָרָבְעָם 1

.Iehudah super Abiiam regnauit ,Nebat filij

בֶּן־נְבָט מָלַךְ אֲבִיָּם עַל־יְהוּדָה׃

eius matris nomen & :Ierusalaim in regnauit annis Tribus

ᵇשָׁנָה † fuit 2 שָׁלֹשׁ ᵇשָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם וְשֵׁם אִמּוֹ

omnibus in ambulauit Et .Abisalom filia Machachah

ᶜבָּנָה 3 מַעֲכָה ᶜבַּת־אֲבִישָׁלוֹם׃ וַיֵּלֶךְ בְּכָל־

eius cor fuit non & :eum ante fecerat quæ ,sui patris peccatis

חַטֹּאות אָבִיו אֲשֶׁר־עָשָׂה לְפָנָיו וְלֹא־הָיָה לְבָבוֹ

.sui patris Dauid cor sicut suo Deo Domino cum perfectum

שָׁלֵם עִם־יְהוָה אֱלֹהָיו כִּלְבַב דָּוִד אָבִיו׃

ei eius Deus Dominus dedit Dauid propter Quia

4 כִּי לְמַעַן דָּוִד נָתַן יְהוָה אֱלֹהָיו לוֹ

,eum post eius filium *suscitandum ad* ,Ierusalaim in lucernam vt suscitaret

ᵈקוּם stare faceret נִיר בִּירוּשָׁלָ͏ִם ᵈלְהָקִים אֶת־בְּנוֹ אַחֲרָיו

Dauid fecit Quia .Ierusalaim *faciendum stare ad* &

5 וּלְהַעֲמִיד אֶת־יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ אֲשֶׁר עָשָׂה דָוִד

omnibus ab declinauit non & ,Domini oculis in * rectum ‡ ‡quod *erat

אֶת־הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה וְלֹא־סָר מִכֹּל

re in *tantum* ,suæ vitæ diebus omnibus ei præcepit quæ præter rem

ᵉצִוָּה ᶠחָיָה אֲשֶׁר ᵉצִוָּהוּ כֹּל יְמֵי ᶠחַיָּיו רַק בִּדְבַר

,Rechabham inter fuerat bellum Et .Chittæi Vriiah

6 אוּרִיָּה הַחִתִּי׃ וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵין־רְחַבְעָם

.eius vitæ diebus omnibus Iarobham inter &

וּבֵין יָרָבְעָם כָּל־יְמֵי חַיָּיו׃

nonne ,fecit quæ omnia & ,Abiiam verborum *residuum* Et residua

7 וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲבִיָּם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־

regum dierum verborum libro *super* scripta ipsa sunt in

הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי

.Iarobham inter & ,Abiiam inter fuit bellum & :Iehudah

יְהוּדָה וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אֲבִיָּם וּבֵין יָרָבְעָם׃

eum sepelierunt & ,suis patribus cum Abiiam *iacuit* Et dormiuit

8 וַיִּשְׁכַּב אֲבִיָּם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ

.eo pro eius filius Asa regnauit Et .Dauid ciuitate in

בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אָסָא בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

regnauit Israel regis Iarobham vigesimo anno in Et

9 וּבִשְׁנַת עֶשְׂרִים לְיָרָבְעָם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ

annis vno & quadraginta Et .Iehudah super Asa

10 אָסָא עַל־יְהוּדָה׃ וְאַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה

filia Mahachah eius matris nomen Et .Ierusalaim in regnauit

מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם וְשֵׁם אִמּוֹ מַעֲכָה בַּת־

,Domini oculis in ‡ rectum † Asa Fecitque .Abisalom †quod ‡erat

ᵍעָשָׂה 11 אֲבִישָׁלוֹם׃ ᵍוַיַּעַשׂ אָסָא הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה

de *catamitos* ‡ fecit transire Et .eius pater Dauid sicut ‡ scorta mascula

12 כְּדָוִד אָבִיו׃ וַיַּעֲבֵר הַקְּדֵשִׁים מִן־

.sui patres fecerant quæ idola vniuersa abstulit & ,terra

ʰסוּר הָאָרֶץ ʰוַיָּסַר אֶת־כָּל־הַגִּלֻּלִים אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָיו׃ ne esset regina

hera ab eam amouit & ,suam matrem Mahachah ,etiam Et

ⁱסוּר 13 וְגַם אֶת־מַעֲכָה אִמּוֹ ⁱוַיְסִרֶהָ מִגְּבִירָה *idolum

Asa succidit & :Luco *terriculamentum* * fecerat quæ

אֲשֶׁר־עָשְׂתָה מִפְלֶצֶת לָאֲשֵׁרָה וַיִּכְרֹת אָסָא אֶת־ idolum

.Chidron torrente in combussit & ,eius *terriculamentum*

מִפְלַצְתָּהּ וַיִּשְׂרֹף בְּנַחַל קִדְרוֹן׃ abstulerunt. veruntamen

erat Asa cor *tantum* *sunt remota* non excelsa Et

14 וְהַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ רַק לְבַב־אָסָא הָיָה

.suis diebus omnibus Domino cum perfectum

שָׁלֵם עִם־יְהוָה כָּל־יָמָיו׃

sanctificationes & ,sui patris sanctificationes intulit Et

ᵏבּוֹא 15 ᵏוַיָּבֵא אֶת־קָדְשֵׁי אָבִיו וְקָדְשׁוֹ וקדשי ק

.vasa & ,aurum & ,argentum ,Domini domus

בֵּית יְהוָה כֶּסֶף וְזָהָב ˡוְכֵלִים׃

regem Bahasa inter & ,Asa inter erat bellum Et

ˡבְּלָה 16 וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אָסָא וּבֵין בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־

rex Bahasa ascendit Et eorum diebus omnibus Israel

ᵐעָלָה 17 יִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵיהֶם׃ ᵐוַיַּעַל בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־

non ad ‡ Ramah ædificauit & ,Iehudah *super* ‡ Israel ‡ aduersum ‡ vt non permitteret

יִשְׂרָאֵל עַל־יְהוּדָה ⁿוַיִּבֶן אֶת־הָרָמָה לְבִלְתִּי

.Iehuda regi Asa ingredientem & ,egredientem *dandum*

ⁿבָּנָה ᵒנָתַן ᵒתֵּת יוֹצֵא וָבָא לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה׃

Quæ remanserant *residua* ,aurum & ,argentum omne Asa tulit Et

ʲלָקַח ᵃ 18 ᵃוַיִּקַּח אָסָא אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב הַנּוֹתָרִים

,regiæ domus thesauros & ,Domini domus thesauris in

חמלך ק בְּאוֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וְאֶת־אוֹצְרוֹת בֵּית מֶלֶךְ

rex ea misitque :suorum seruorum manu in ea dedit &

וַיִּתְּנֵם בְּיַד עֲבָדָיו וַיִּשְׁלָחֵם הַמֶּלֶךְ

regem Chezion filij Tabrimmon filium hadad-Ben ad Asa

אָסָא אֶל־בֶּן־הֲדַד בֶּן־טַבְרִמֹּן בֶּן־חֶזְיוֹן מֶלֶךְ

qui habitabat ,me inter † Fœdus :dicendo ,Dammesec in *habitantem* Aram † fuit

19 אֲרָם הַיֹּשֵׁב בְּדַמֶּשֶׂק לֵאמֹר׃ בְּרִית בֵּינִי

ecce :tuum patrem inter & ,meum patrem inter ,te inter &

וּבֵינֶךָ בֵּין אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה

irrita vade :aurum & ,argentum munus tibi misi

ᵇפוּר שָׁלַחְתִּי לְךָ שֹׁחַד כֶּסֶף וְזָהָב לֵךְ ᵇהָפֵרָה אֶת־

recedat à .me *desuper ascendat* & ,Israel rege Bahasa cum tuum pactum

בְּרִיתְךָ אֶת־בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְיַעֲלֶה מֵעָלָי׃

misit & ,Asa regem *ad* hadad-Ben andiuit Et

20 וַיִּשְׁמַע בֶּן־הֲדַד אֶל־הַמֶּלֶךְ אָסָא וַיִּשְׁלַח אֶת־

‡ exercitus † erant ‡ contra percussit & ,Israel vrbes *super* ‡ sibi † qui ,*virtutum* ‡ principes

ᶜנָכָה שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל ᶜוַיַּךְ

& ,mahachah beth-Abel & ,Dan & ,Hiion

אֶת־עִיּוֹן וְאֶת־דָּן וְאֵת אָבֵל בֵּית־מַעֲכָה וְאֵת

‡ cum .Naphthali terra omni *super* ‡ Chineroth vniuersam

כָּל־כִּנְרוֹת עַל כָּל־אֶרֶץ נַפְתָּלִי׃

cum audisset * ædificare *ædificando ab* * destitit & ,Bahasa *audire secundum* fuit Et

ᵈחָיָה 21 ᵈוַיְהִי כִּשְׁמֹעַ בַּעְשָׁא וַיֶּחְדַּל מִבְּנוֹת

.Tirsah in mansit & ,Ramah

אֶת־הָרָמָה וַיֵּשֶׁב בְּתִרְצָה׃

congregare non ,Iehudah omnem fecit *audire* Asa rex Et

22 וְהַמֶּלֶךְ אָסָא הִשְׁמִיעַ אֶת־כָּל־יְהוּדָה אֵין

‡ fuit ,eius ligna & ,Ramah lapides tulerunt Et .exemptus ‡

ᵉנקה ᶠנשא ᵉנָקִי ᶠוַיִּשְׂאוּ אֶת־אַבְנֵי הָרָמָה וְאֶת־עֵצֶיהָ

* ex Asa rex eis *in* * extruxit & :Bahasa ædificauerat quæ

אֲשֶׁר בָּנָה בַּעְשָׁא וַיִּבֶן בָּם הַמֶּלֶךְ אָסָא

.Mispah & ,Biniamin Ghebah

אֶת־גֶּבַע בִּנְיָמִן וְאֶת־הַמִּצְפָּה׃

residua ,eius robur omne & ,Asa verborum omnium *residuum* Et

23 וְיֶתֶר כָּל־דִּבְרֵי אָסָא וְכָל־גְּבוּרָתוֹ

nonne ,extruxit quas ,vrbes & ,fecit quod omne &

וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֲלֹא־

‡ sunt in regnum dierum verborum libro *super* ‡ scripta hæc

הֵמָּה כְתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי

Veruntamen ægrotauit suæ senectutis tempore *in* *Tantum* :Iehudah

יְהוּדָה רַק לְעֵת זִקְנָתוֹ חָלָה אֶת־

Dormiuitque ,suis patribus cum Asa *Iacuitque* .suis pedibus

24 רַגְלָיו׃ וַיִּשְׁכַּב אָסָא עִם־אֲבֹתָיו

:sui patris Dauid ciuitate in suis patribus cum est sepultus &

וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד אָבִיו

filius Nadab Et .eo pro eius filius Iehosaphat regnauitque

25 וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ וְנָדָב בֶּן־

Asa secundo anno *in* Israel super regnauit Iarobham

ᵍשָׁנָה יָרָבְעָם מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת ᵍשְׁתַּיִם לְאָסָא

.duobus annis Israel super regnauit & :Iehudah regis

מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁנָתָיִם׃

via in ambulauit & :Domini oculis in malum Fecitque

ʰעָשָׂה 26 ʰוַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ

† peccatis ‡ quibus .Israel fecit peccare *quo* ‡ eius *peccato* † in & ,sui patris

אָבִיו וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

aduersus domo de Achiiah filius Bahasa eum *super* conspirauit Et

27 וַיִּקְשֹׁר עָלָיו בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה לְבֵית

‡ fuerat ‡ quæ ,Ghibbethon in Bahasa cum percussit & .Issachar

יִשָּׂשכָר וַיַּכֵּהוּ בַעְשָׁא בְּגִבְּתוֹן אֲשֶׁר

obsidebant *super* *coarctantes* Israel omnis & Nadab Et .Pelistæis

ⁱצוּר לַפְּלִשְׁתִּים וְנָדָב וְכָל־יִשְׂרָאֵל ⁱצָרִים עַל־

tertio anno *in* Bahasa eum Interfecitque .Ghibbethon

ᵏמוּת 28 גִּבְּתוֹן׃ ᵏוַיְמִתֵהוּ בַעְשָׁא בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ

.eo pro regnauit & ,Iehudah regis Asa

לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃

cum regnasset domum omnem percussit ,*ipsum regnare secundum* ,fuit Et

ˡנָכָה 29 וַיְהִי כְמָלְכוֹ ˡהִכָּה אֶת־כָּל־בֵּית

omnem animam donec ,Iarobham ipsi *spiraculum omne* reliquit non .Iarobham

יָרָבְעָם לֹא־הִשְׁאִיר כָּל־נְשָׁמָה לְיָרָבְעָם עַד־

* & existente $ in ‡ erat

:Tirsah in domum super ‡ qui ,Arsah domo $,ebrio *
שכור בית ארצא אשר על־הבית בתרצה:
anno in cum occidit & ,eum percussit & ,Zimri venit Et
10 ויבא זמרי ויכהו [a] וימיתהו בשנת — נכה [a]
regnauit & :Iehudah regis Asa septimo & ,vigesimo
עשרים ושבע לאסא מלך יהודה וימלך
cùm regnaret & sederet — super eum sedere iuxta eum regnando in ,fuit Et .eo pro
11 תחתיו: ויהי במלכו כשבתו [b] על־ — ישב [b]
non :Bahasa domum omnem percussit eius solium
כסאו הכה את־כל־בית בעשא לא־
* ex ea — ,eius redemptores & ,pariete in † mingentem ei * reliquit
‡ ad parietem, & propinquos ‖ amicos — השאיר לו משתין בקיר וגאליו
,Bahasa domum omnem Himri perdidit Et .eius socios &
12 ורעהו: [c] וישמד זמרי את כל־בית בעשא — רעה [c]
* super — ,Bahasa ad * fuerat locutus quod Domini verbum iuxta
כדבר יהוה אשר דבר אל־בעשא
$ per manum ‡ Propter — peccata omnia Ad ‡ .prophetæ Iehu manu in $
13 ביד יהוא הנביא: אל כל־חטאות
qui & ,peccauerunt qui ,eius filij Elah peccata & ,Bahasa
בעשא וחטאות אלה בנו אשר חטאו ואשר
Deum Dominum irritando ,Israel fecerunt peccare
החטיאו את־ישראל להכעיס את־יהוה אלהי
residua — ,Elah verborum residuum Et .suis vanitatibus in Israel
14 ישראל בהבליהם: [d] ויתר דברי אלה — הבל [d]
* sunt in — super * scripta hæc nonne ,fecit quæ omnia &
וכל־אשר עשה הלוא־הם כתובים על־
?Israel regum dierum verborum libro
ספר דברי הימים למלכי ישראל:
regis Asa anno septimo & ,vigesimo anno In
15 בשנת עשרים ושבע שנה לאסא מלך
populus Et .Tirsah in diebus septem Zimri regnauit ,Iehudah
יהודה מלך זמרי שבעת ימים בתרצה והעם
castrametati fuerant cõtra † fuerat — .Pelistinis † quæ Ghibbethon super castrametantes
חנים [e] על־גבתון אשר לפלשתים:
חנה [e] — Coniurauit :dicendo ,castrametantes ‖ populus Audiuitque
‖ qui erant castrametati — 16 וישמע העם החנים לאמר קשר
constituerunt regem & :regem percussit etiam & ,Zimri
זמרי וגם הכה את־המלך וימלכו
Israel super exercitus principem Homri Israel omnis
כל־ישראל את־עמרי שר־צבא על־ישראל
castris. — ,Homri Ascenditque .castrametatione in illa die in
17 ביום ההוא במחנה: ויעלה עמרי
obsederunt — super coarctauerunt & ,Ghibbethon de eo cum Israel omnis &
וכל־ישראל עמו מגבתון ויצרו [f] על־ — צור [f]
cùm vidisset — esse capta quod ,Zimri videre secundum fuit Et .Tirsah
תרצה: ויהי [g] כראות זמרי כי־נלכדה — היה [g]
combussit & ,regiæ domus palatium ad venit & ,ciuitas
18 העיר ויבא אל־ארמון [h] בית־המלך וישרף — ארם [h]
.est mortuus & ,igni in regiam domum se super
עליו את־בית־מלך באש וימת:
* quod $ est — $ malum * faciendo ,peccauit quibus ,sua peccata Propter
19 על־חטאתיו אשר חטא לעשות [k] הרע [i] — עשה [k] רוע [i]
peccatis — ,eius peccato in & ,Iarobham via in ambulando ,Domini oculis in
בעיני יהוה ללכת בדרך ירבעם ובחטאתו
quæ — .Israel faciendo peccare ,fecit quod
אשר עשה להחטיא את־ישראל:
‡ residua * coniuratio — qua eius colligatio * & ,Zimri verborum residuum ‡ Et
20 ויתר דברי זמרי וקשרו אשר
† sunt in — verborum libro super † scripta ipsa nonne ,coniurauit
קשר הלא־הם כתובים על־ספר דברי
populus est diuisus Tunc ?Israel regum dierum
21 הימים למלכי ישראל: אז יחלק העם [l] — יום [l]
‖ duas partes: dimidia pars — filium Tibni post erat populi dimidium :dimidium ‖ in Israel
ישראל לחצי [m] חצי העם היה אחרי תבני בן־ — חצה [m]
* vt facerent $ altera media pars erat — post dimidium $ & ,eum faciendum * regnare ad ,Ghinath
גינת להמליכו והחצי אחרי
‡ erat — ,Homri post ‡ qui populus præualuit Et .Homri
22 עמרי: ויחזק העם אשר אחרי עמרי
* erat — est mortuus & :Ghinath filium Tibni post * qui populo
את־העם אשר אחרי תבני בן־גינת וימת [n] — נגה [n]
,Tibni regnauit & ,Homri
תבני וימלך עמרי:

fuerat locutus quod ,Domini verbum iuxta ,eum disperderet
השמידו כדבר יהוה אשר דבר
† per manum ‖ Propter — peccata Super ‖ .Silonitæ Achiiah sui serui manu in †
30 ביד־עבדו אחיה השילני: על־חטאות
$ Israel fecit peccare qui & ,peccauit qui ,Iarobham
ירבעם אשר חטא ואשר החטיא את־ישראל
propter irritationem — .Israel Deum Dominum irritauit qua ,eius irritatione in
בכעסו אשר הכעיס את־יהוה אלהי ישראל:
residua — ,fecit quæ omnia & ,Nadab verborum residuum Et
31 ויתר דברי נדב וכל־אשר עשה
* sunt in — dierum verborum libro super * scripta ipsa nonne
הלא־הם כתובים על־ספר דברי הימים
Asa inter fuit bellum Et ?Israel regum
32 למלכי ישראל: ומלחמה [a] היתה בין אסא — היה [a]
.eorum diebus omnibus Israel regem Bahasa inter &
ובין בעשא מלך־ישראל כל־[b] ימיהם: — יום [b]
Bahasa regnauit Iehudah regis Asa tertio anno In
33 בשנת שלש לאסא מלך יהודה מלך בעשא
viginti ,Tirsah in Israel omnem super Achiiah filius
בן־אחיה על־כל־ישראל בתרצה עשרים
,Domini oculis in malum Fecitque .annis quatuor &
34 וארבע שנה: ויעש [c] הרע [d] בעיני יהוה — עשה [c] רוע [d]
quo ,eius peccato in & Iarobham via in ambulauit &
וילך בדרך ירבעם ובחטאתו אשר
.Israel fecit peccare
החטיא את־ישראל:

CAP. XVI. טז

Chanani filium Iehu ad Domini verbum fuit Et
1 ויהי [e] דבר־יהוה אל־יהוא בן־חנני — היה [e]
contra — te exaltaui quod eo Pro .dicendo ,Bahasah super
על־בעשא לאמר: יען אשר הרימתיך [f] — רום [f]
posui — ,Israel meum populum super ducem te dedi & ,puluere de
2 מן־העפר [g] ואתנך נגיד על עמי ישראל — נתן [g]
meum populum fecisti peccare & ,Iarobham via in ambulasti &
ותלך [h] בדרך ירבעם ותחטא את־עמי — ילך [h]
$ vt irritares ‡ peccato — ego Ecce .eorum peccatis in ‡ me irritandum ad $ Israel
3 ישראל להכעיסני בחטאתם: הנני
* remoueo — dabo & :eius domus posteros & ,Bahasah posteros succidens *
מבעיר אחרי בעשא ואחרי ביתו ונתתי
.Nebat filij Iarobham domum sicut tuam domum
את־ביתך כבית ירבעם בן־נבט:
Eum qui mortuus fuerit ex — :canes comedent ,ciuitate in Bahasa ipsi Mortuum
4 המת [i] לבעשא בעיר יאכלו הכלבים — מות [i]
† qui verò mortuus fuerit ex eo ‖ aues cæli. — .cælorum volatile ‖ comedent ,agro in ei mortuum † &
והמת לו בשדה יאכלו עוף השמים:
* residua $ sunt in — ,fecit quæ & ,Bahasa verborum residuum * Et
5 ויתר דברי בעשא ואשר עשה
verborum libro super $ scripta ipsa nonne ,eius fortitudo &
וגבורתו הלא־הם כתובים על־ספר דברי
‡ dormiuit — cum Bahasa iacuit ‡ Et ?Israel regum dierum
6 הימים למלכי ישראל: וישכב בעשא עם־
eius filius Elah regnauit & :Tirsah in est sepultus & ,suis patribus
אבתיו ויקבר בתרצה וימלך אלה בנו
per manum — prophetæ Chanani filij Iehu manu in etiam Et .eo pro
7 תחתיו: וגם ביד־יהוא בן־חנני הנביא
† super — ,eius domum ad & ,Bahasa ad * fuit Domini verbum
דבר־יהוה היה אל־בעשא ואל־ביתו
Domini oculis in fecit quod malum omne super &
ועל כל־הרעה אשר־עשה בעיני יהוה
vt esset — domus sicut existendum ad ,suarū manuum opere in eum irritando
להכעיסו במעשה ידיו להיות כבית
.eum percussit quod eo pro & ,Iarobham
ירבעם ועל אשר־הכה [k] אתו: — נכה [k]
regis Asa anno sexto & vigesimo anno In
8 בשנת [l] עשרים ושש שנה לאסא מלך — שנה [l]
Israel super Bahasa filius Elah regnauit ,Iehudah
יהודה מלך אלה בן־בעשא על־ישראל
aduersus — eius seruus eum super coniurauit Et .annis duobus Tirsah in
בתרצה שנתים: ויקשר עליו עבדו
currum. — ,bibente Tirsah in ipso Et .currus partis mediæ princeps ,Zimri
9 זמרי שר [m] מחצית הרכב והוא בתרצה שתה — חצה [m]

regis Asa anno vno & trigesimo anno In

23 בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ

duodecim Israel super Homri regnauit ,Iehudah

יְהוּדָה מָלַךְ עָמְרִי עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה

Emitque .annis sex regnauit Tirsah in .annis

24 שָׁנָה בְּתִרְצָה מָלַךְ שֵׁשׁ־שָׁנִים׃ וַיִּקֶן

talentis duobus in Semer à Someron montem

אֶת־הָהָר שֹׁמְרוֹן מֵאֶת שֶׁמֶר בְּכִכְּרַיִם

nomen vocauitque ,montem ædificauit & :argenti

כָּסֶף וַיִּבֶן אֶת־הָהָר וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם

domini Semer nomine super ,ædificauit quam ciuitatis

הָעִיר אֲשֶׁר בָּנָה עַל שֶׁם־שֶׁמֶר אֲדֹנֵי

oculis in malum Homri fecit Et .Someron montis

25 הָהָר שֹׁמְרוֹן׃ וַיַּעֲשֶׂה עָמְרִי הָרַע בְּעֵינֵי

.suas facies ad qui omnibus præ fecit malum * & ,Domini

יְהוָה וַיָּרַע מִכֹּל אֲשֶׁר לְפָנָיו׃

,Nebat filij Iarobham via omni in Ambulauitque

26 וַיֵּלֶךְ בְּכָל־דֶּרֶךְ יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט

irritando ,Israel fecit peccare qui ,eius peccato in &

וּבְחַטֹּאתָיו אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס

.suis vanitatibus in Israel Deum Dominum

אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלֵיהֶם׃

eius fortitudo & ,fecit quæ Homri verborum residuum Et

27 וְיֶתֶר דִּבְרֵי עָמְרִי אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ

libro super scripta ipsa nonne ,fecit quam

אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר

Homri Iacuitque :Israel regum dierum verborum

28 דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּשְׁכַּב עָמְרִי

regnauit & ,Someron in est sepultus & ,suis patribus cum

עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ

.eo pro eius filius Achab

אַחְאָב בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

anno in Israel super regnauit Homri filius Achab Et

29 וְאַחְאָב בֶּן־עָמְרִי מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת

,Iehudah regis Asa anno octauo & ,trigesimo

שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה

,Someron in Israel super Homri filius Achab regnauitque

וַיִּמְלֹךְ אַחְאָב בֶּן־עָמְרִי עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן

filius Achab Fecitque :annis duobus & viginti

30 עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה׃ וַיַּעַשׂ אַחְאָב בֶּן־

qui ,omnibus præ Domini oculis in malum Homri

עָמְרִי הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה מִכֹּל אֲשֶׁר

Iarobham peccatis in ipsum ire fuis leue nonne fuit Et .se ante

31 לְפָנָיו׃ וַיְהִי הֲנָקֵל לֶכְתּוֹ בְּחַטֹּאות יָרָבְעָם

Ethbahal filiam Izebel vxorem tulit Et ;Nebat filij

בֶּן־נְבָט וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת־אִיזֶבֶל בַּת־אֶתְבַּעַל

Bahal seruiuit & ,abiit & ,Sidoniorum regis

מֶלֶךְ צִידֹנִים וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲבֹד אֶת־הַבַּעַל

domo Bahal ipsi altare statuit Et .ei se incuruauitque

32 וַיִּשְׁתַּחוּ לוֹ׃ וַיָּקֶם מִזְבֵּחַ לַבַּעַל בֵּית

Achab Fecitque Someron in ædificauerat quod ,Bahal

הַבַּעַל אֲשֶׁר בָּנָה בְּשֹׁמְרוֹן׃ וַיַּעַשׂ אַחְאָב

irritandum ad facere Achab addiditque :Lucum

33 אֶת־הָאֲשֵׁרָה וַיּוֹסֶף אַחְאָב לַעֲשׂוֹת לְהַכְעִיס

Israel regibus omnibus præ Israel Deum Dominum

אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִכֹּל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל

ædificauit suis diebus In .se ante fuerunt qui

34 אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו׃ בְּיָמָיו בָּנָה

suo primogenito Abiram in ;Iericho haelita Beth Chiel

חִיאֵל בֵּית הָאֱלִי אֶת־יְרִיחֹה בַּאֲבִירָם בְּכֹרוֹ

,eius portas statuit suo minimo Seghub in & ,eam fundauit

יִסְּדָהּ וּבִשְׂגִיב צְעִירוֹ הִצִּיב דְּלָתֶיהָ

Iehosuah manu in fuerat locutus quod ,Domini verbum iuxta

כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ

.Nun filij

בִּן־נוּן׃

CAP. XVII. יז

ad Ghilhad aduenis de Tisbites Eliiahu Dixitque

1 וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי מִתֹּשָׁבֵי גִלְעָד אֶל־

steti cum ,Israel Deus Dominus Viuit :Achab

אַחְאָב חַי־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָמַדְתִּי

,eius facies ad erit si annis his ,ros ,pluuia &

לְפָנָיו אִם־יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר

quin ad oris verbi mei.

כִּי אִם־לְפִי דְבָרִי׃

:dicendo ,eum ad Domini verbum Fuitque

2 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר׃

te abscondes & ,orientem ad tibi respicies & ;hinc Vade

3 לֵךְ מִזֶּה וּפָנִיתָ לְּךָ קֵדְמָה וְנִסְתַּרְתָּ

.Iarden facies super qui ,Cherith torrente in

בְּנַחַל כְּרִית אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיַּרְדֵּן׃

coruis & ,bibes torrente de erit Et

4 וְהָיָה מֵהַנַּחַל תִּשְׁתֶּה וְאֶת־הָעֹרְבִים

fecitque abiit Et .ibi te alendum ad præcepi

5 צִוִּיתִי לְכַלְכֶּלְךָ שָׁם׃ וַיֵּלֶךְ וַיַּעַשׂ

,Cherith torrente in seditque ,abiit & ,Domini verbum iuxta

כִּדְבַר יְהוָה וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב בְּנַחַל כְּרִית

ei adferentes corui Et .Iarden facies super qui

6 אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיַּרְדֵּן׃ וְהָעֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ

de & ,vespera in carnem & panem & ,mane in ,carnem & panem

לֶחֶם וּבָשָׂר בַּבֹּקֶר וְלֶחֶם וּבָשָׂר בָּעָרֶב וּמִן־

est siccatus & dierum fine à fuit Et .bibebat torrente

7 הַנַּחַל יִשְׁתֶּה׃ וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיִּיבַשׁ

.terra in pluuia fuerat non quia :torrens

הַנָּחַל כִּי לֹא־הָיָה גֶשֶׁם בָּאָרֶץ׃

:dicendo ,eum ad Domini verbum Fuitque

8 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר׃

manebis & Sidon ipsi quæ ,Sarphath in vade ,Surge

9 קוּם לֵךְ צָרְפַתָה אֲשֶׁר לְצִידוֹן וְיָשַׁבְתָּ

.te alendum ad viduæ mulieri ibi præcepi Ecce .ibi

שָׁם הִנֵּה צִוִּיתִי שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה לְכַלְכְּלֶךָ׃

:ciuitatis ostium ad venit & Sarphath in abiit & ,Surrexitque

10 וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ צָרְפַתָה וַיָּבֹא אֶל־פֶּתַח הָעִיר

clamauit & ,ligna colligens vidua mulier ibi ecce Et

וְהִנֵּה־שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה מְקֹשֶׁשֶׁת עֵצִים וַיִּקְרָא

,vase in aquæ paululum mihi quæso Cape :dixit & ,eam ad

אֵלֶיהָ וַיֹּאמַר קְחִי־נָא לִי מְעַט־מַיִם בַּכְּלִי

:dixit & ,eam ad clamauit & :tollendum ad abiit Et .bibam &

11 וְאֶשְׁתֶּה׃ וַתֵּלֶךְ לָקַחַת וַיִּקְרָא אֵלֶיהָ וַיֹּאמַר

:ait Et .tua manu in panis buccellam mihi obsecro Cape

12 לִקְחִי־נָא לִי פַּת־לֶחֶם בְּיָדֵךְ׃ וַתֹּאמֶר

,subcinericius mihi est si ,tuus Deus Dominus Viuit

חַי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אִם־יֶשׁ־לִי מָעוֹג

.lenticula in olei paululū & ,hydria in farinæ vola plenitudo quin

כִּי אִם־מְלֹא כַף־קֶמַח בַּכַּד וּמְעַט־שֶׁמֶן בַּצַּפָּחַת

illū faciam & ,ingrediar & :ligna duo colligens ego ecce Et

וְהִנְנִי מְקֹשֶׁשֶׁת שְׁנַיִם עֵצִים וּבָאתִי וַעֲשִׂיתִיהוּ

Dixitque .moriamur & ,illud comedamus & ,meo filio & ,mihi

13 לִי וְלִבְנִי וַאֲכַלְנֻהוּ וָמָתְנוּ׃ וַיֹּאמֶר

.tuū verbū secundū fac ,ingredere timeas Ne :Eliiahu eam ad

אֵלֶיהָ אֵלִיָּהוּ אַל־תִּירְאִי בֹּאִי עֲשִׂי כִדְבָרֵךְ

,principio in paruam tortam inde mihi fac Veruntamen

אַךְ עֲשִׂי־לִי מִשָּׁם עֻגָה קְטַנָּה בָרִאשֹׁנָה

.postremo in facies tuo filio & ,tibi & ,mihi affer &

וְהוֹצֵאת לִי וְלָךְ וְלִבְנֵךְ תַּעֲשִׂי בָּאַחֲרֹנָה׃

Hydria :Israel Deus Dominus dixit sic Etenim

14 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּד

ad vsque,deficiet non olei lenticula & ,cōsumetur non farinæ

הַקֶּמַח לֹא תִכְלָה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסָר עַד

.humi facies super pluuiam Dominum dandi * diem

יוֹם תֵּתֶן־יְהוָה גֶּשֶׁם עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃

comedit Et .Eliiahu verbum secundum fecit & ,iuit Et

15 וַתֵּלֶךְ וַתַּעֲשֶׂה כִּדְבַר אֵלִיָּהוּ וַתֹּאכַל

non farinæ Hydria .dies eius domus & ,ipse & ,ipsa

16 הוּא־וָהִיא וּבֵיתָהּ יָמִים׃ כַּד הַקֶּמַח לֹא

verbum iuxta ,defecit non olei lenticula & ,est consumpta

כָלָתָה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא חָסֵר כִּדְבַר

,Eliiahu manu in fuerat locutus quod ,Domini

יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אֵלִיָּהוּ׃

filius ægrotauit ,hæc verba post fuit Et

17 וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָלָה בֶּן־

,valde fortis eius infirmitas fuitque .domus patronæ mulieris

הָאִשָּׁה בַּעֲלַת הַבָּיִת וַיְהִי חָלְיוֹ חָזָק מְאֹד

Marginal notes (right margin): שנה a; קנה b; בנה c; * peius fecit; fuerunt ante se.; פנה d; ילך e; ובחטאתו; ק; residua; & omnia,; sunt in; Dormiuitque; שנה f; עשר g; peius; fuerunt; רוע h; sibi leue vt ambularet; היה i; קלל; בנה l; * in; שחה m; קום n; פנה p; יום; ובשגוב; ק; יצב; per manum; חיה r

Marginal notes (left margin): in conspectu; nisi secundū verbum meū,; פה a; verte te; abscondere; הלך b; est contra; vt pascant; צוה c; ישב d; erat contra; adferebant; בוא e; vesperi; in; קצץ f; est; ילך g; vt pascat; צוה h; portam; קום i; בוא k; vocauit; Adfer; לקח l; vt; vt toleret:& vocauit; Tolle; * panis; חיה m; præter plenam volam; כפף n; colligo; vt præparem; שנה o; עשה p; מות q; Vade, subcinericiū panem paruū prius,; עוג r; postea.; יצא s; * quo dabit Dominus faciem terræ.; תת; ק; נתן t; הלך; familia; per; והוא; ק; * defecit,; כלה x; per manum; חיה y; dominæ; חלה z

ad Dixitque . halitus eo in remaneret non donec

18 עַד אֲשֶׁר לֹא־נוֹתְרָה־בּוֹ נְשָׁמָה׃ וַתֹּאמֶר אֶל־

mea ad Venisti :Dei vir tibi & mihi Quid :Eliiahu

אֵלִיָּהוּ מַה־לִּי וָלָךְ אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּאתָ אֵלַי

faciendum ‡ mori ad * & , meam iniquitatem memorandum ad

לְהַזְכִּיר אֶת־עֲוֺנִי וּלְהָמִית אֶת־

. tuum filium mihi Da :eam ad dixit Et . meum filium

19 בְּנִי׃ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ תְּנִי־לִי אֶת־בְּנֵךְ

cœnaculum in eum fecit ascendere & , illius sinu de eum tulit Et

וַיִּקָּחֵהוּ מֵחֵיקָהּ וַיַּעֲלֵהוּ אֶל־הָעֲלִיָּה

. suum lectum super eum fecit iacere & , ibi manens ipse quo

אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב שָׁם וַיַּשְׁכִּבֵהוּ עַל־מִטָּתוֹ׃

, mi Deus Domine :dixit & ;Dominum ad clamauit Et

20 וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהָי

ea cum hospitans ego qua viduam super etiam num

הֲגַם עַל־הָאַלְמָנָה אֲשֶׁר־אֲנִי מִתְגּוֹרֵר עִמָּהּ

? eius filium faciendum mori ad † malefecisti

הֲרֵעוֹתָ לְהָמִית אֶת־בְּנָהּ׃

clamauit & , vicibus tribus infantem super se est mensus Et

21 וַיִּתְמֹדֵד עַל־הַיֶּלֶד שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּקְרָא

reuertatur , mi Deus Domine :dixit & , Dominum ad

אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהָי תָּשָׁב־

. eius interius super huius infantis anima obsecro

נָא נֶפֶשׁ־הַיֶּלֶד הַזֶּה עַל־קִרְבּוֹ׃

est reuersa & :Eliiahu voce in Dominus exaudiuit Et

22 וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל אֵלִיָּהוּ וַתָּשָׁב

. reuixit & , eius interius super infantis anima

נֶפֶשׁ־הַיֶּלֶד עַל־קִרְבּוֹ וַיֶּחִי׃

de eum deposuit & , infantem Eliiahu Tulitque

23 וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ אֶת־הַיֶּלֶד וַיֹּרִדֵהוּ מִן־

:Eliiahu Dixitque . suæ matri illum dedit & ;domum in cœnaculo

הָעֲלִיָּה הַבַּיְתָה וַיִּתְּנֵהוּ לְאִמּוֹ וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ

:Eliiahu ad mulier Dixitque . tuus filius viuit , Vide

24 רְאִי חַי בְּנֵךְ׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־אֵלִיָּהוּ

verbum & ;tu Dei vir quòd , noui iam Nunc

עַתָּה זֶה יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים אָתָּה וּדְבַר־

. veritas ‡ tuo ore in Domini

יְהוָה בְּפִיךָ אֱמֶת׃

Marginal notes: ‡ יתר — ‡ בוא vt memorare faceres * vt faceres — ‡ מות — ‡ עוה — ‡ לקח ‡ עלה ‡ in * manebat — viduæ cum qua habito ‡ גור — † vt interficeres ‡ רוע — ‖ puerum — ‡ שוב * pueri ‡ ad interiora — vocem — pueri ad interiora — puerum, ‡ ירד — ‡ ראה es; ‡ est

CAP. XVIII. יח

ad fuit Domini verbum & , multi dies fuit Et

1 וַיְהִי יָמִים רַבִּים וּדְבַר־יְהוָה הָיָה אֶל־

te ostende , Vade :dicendo , tertio anno in Eliiahu

אֵלִיָּהוּ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית לֵאמֹר לֵךְ הֵרָאֵה

. humi facies † super pluuiam dabo & , Achab ad *

אֶל־אַחְאָב וְאֶתְּנָה מָטָר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃

fames & . Achab ad se ostendendum ad ‖ Eliiahu abiit Et

2 וַיֵּלֶךְ אֵלִיָּהוּ לְהֵרָאוֹת אֶל־אַחְאָב וְהָרָעָב

, Hobadiahu ad Achab clamauit ‡ Et . Someron in * valida

3 חָזָק בְּשֹׁמְרוֹן׃ וַיִּקְרָא אַחְאָב אֶל־עֹבַדְיָהוּ

Dominum timens erat Hobadiahu & :domum super ‡ qui

אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת וְעֹבַדְיָהוּ הָיָה יָרֵא אֶת־יְהוָה

prophetas Izebel faciendo excidere in * , fuit Et . valde

4 מְאֹד׃ וַיְהִי בְּהַכְרִית אִיזֶבֶל אֵת נְבִיאֵי

eos abscondit & ;prophetas centum Hobadiahu tulit & , Domini

יְהוָה וַיִּקַּח עֹבַדְיָהוּ מֵאָה נְבִאִים וַיַּחְבִּיאֵם

. aquis & , pane eos sustentauit ‖ & , spelunca in viros quinquaginta †

חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמְּעָרָה וְכִלְכְּלָם לֶחֶם וָמָיִם׃

terram in Vade :Hobadiahu ad Achab Dixitque

5 וַיֹּאמֶר אַחְאָב אֶל־עֹבַדְיָהוּ לֵךְ בָּאָרֶץ

torrentes omnes ad & , aquarum fontes vniuersos ad

אֶל־כָּל־מַעְיְנֵי הַמַּיִם וְאֶל כָּל־הַנְּחָלִים

, mulum & equum viuificemus * & , herbam inueniamus forte si

אוּלַי נִמְצָא חָצִיר וּנְחַיֶּה סוּס וָפֶרֶד

. animali ‡ de excidere faciamus non &

וְלוֹא נַכְרִית מֵהַבְּהֵמָה׃

. ea in transeundum ad † terram sibi sunt Partitique

6 וַיְחַלְּקוּ לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ לַעֲבָר־בָּהּ

abiit Hobadiahu & :solus vna via in * abiit Achab

אַחְאָב הָלַךְ בְּדֶרֶךְ אֶחָד לְבַדּוֹ וְעֹבַדְיָהוּ הָלַךְ

. solus vna via in †

בְּדֶרֶךְ־אֶחָד לְבַדּוֹ׃

Marginal notes: fuerunt ‡ רבב — ‡ ילך * ipsi † faciem terræ. ‖ vt ostenderet — ‡ ראה * erat ‡ vocauit ‡ erat — * cùm excidere faceret ‡ חרה — ‡ לקח † quinquagenos singulos ‖ pauit — * viuos referemus equos, & mulos, ‡ iumentis. — ‡ ק Diuiseruntque; ‡ vt pertransirent eam. * per viam. † per viam.

.eius occursum in ‖ Eliiahu ecce & , via in † Hobadiahu fuit Et

7 וַיְהִי עֹבַדְיָהוּ בַּדֶּרֶךְ וְהִנֵּה אֵלִיָּהוּ לִקְרָאתוֹ

tu Nonne :dixit & , suas facies * super cecidit & , eum agnouit Et

וַיַּכִּרֵהוּ וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו וַיֹּאמֶר הַאַתָּה

, Vade :Ego ‡ , ei Dixitque ? Eliiahu meus dominus hic ‡

8 זֶה אֲדֹנִי אֵלִיָּהוּ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ אָנִי לֵךְ

Quid :dixit Et . Eliiahu Ecce , tuo domino dic

9 אֱמֹר לַאדֹנֶיךָ הִנֵּה אֵלִיָּהוּ׃ וַיֹּאמֶר מֶה

manu in tuum seruum tradens tu quòd , peccaui

חָטָאתִי כִּי־אַתָּה נֹתֵן אֶת־עַבְדְּךָ בְּיַד

, tuus Deus Dominus Viuit ? me interficiendum ad Achab

10 אַחְאָב לַהֲמִיתֵנִי׃ חַי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

meus dominus miserit non quò * , regnum & , gens est Si

אִם־יֶשׁ־גּוֹי וּמַמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא־שָׁלַח אֲדֹנִי

adiurauit Et ‖ Non :dixerunt & . te quærendum ad † , illuc

שָׁם לְבַקֶּשְׁךָ וְאָמְרוּ אָיִן וְהִשְׁבִּיעַ אֶת־

. te inuenit non quia gentem & , regnum

הַמַּמְלָכָה וְאֶת־הַגּוֹי כִּי לֹא יִמְצָאֶכָּה׃

Ecce :tuo domino dic , Vade :dicens tu nunc Et

11 וְעַתָּה אַתָּה אֹמֵר לֵךְ אֱמֹר לַאדֹנֶיךָ הִנֵּה

Domini spiritus & , tecum * à ibo ego , erit Et . Eliiahu

12 אֵלִיָּהוּ׃ וְהָיָה אֲנִי אֵלֵךְ מֵאִתָּךְ וְרוּחַ יְהוָה

indicandum ad ‡ veniam & , cognoscam non quod super te tollet

יִשָּׂאֲךָ עַל אֲשֶׁר לֹא־אֵדָע וּבָאתִי לְהַגִּיד

tuus seruus & . me interficiet & , te inueniet non & , Achab ipsi

לְאַחְאָב וְלֹא יִמְצָאֲךָ וַהֲרָגָנִי וְעַבְדְּךָ

. meis pueritiis * ab Dominum timens ‡

יָרֵא אֶת־יְהוָה מִנְּעֻרָי׃

† id feci quod † meo domino fuit indicatum Nonne

13 הֲלֹא־הֻגַּד לַאדֹנִי אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי

abscondi & ? Domini prophetas Izebel occidendo in ‖

בַּהֲרֹג אִיזֶבֶל אֵת נְבִיאֵי יְהוָה וָאַחְבִּא

quinquaginta , quinquaginta , viros centum Domini prophetis ex

מִנְּבִיאֵי יְהוָה מֵאָה אִישׁ חֲמִשִּׁים חֲמִשִּׁים

. aqua & , pane eos sustentaui * & , spelunca in viros

אִישׁ בַּמְּעָרָה וָאֲכַלְכְּלֵם לֶחֶם וָמָיִם׃

Ecce , tuo domino dic , Vade :dicens tu nunc Et

14 וְעַתָּה אַתָּה אֹמֵר לֵךְ אֱמֹר לַאדֹנֶיךָ הִנֵּה

Viuit :Eliiahu Dixitque . me interficiet & :Eliiahu

15 אֵלִיָּהוּ וַהֲרָגָנִי׃ וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ חַי

hodie quia :eius facies ad ‡ steti cuius ‡ , exercituum Dominus

יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו כִּי הַיּוֹם

occursum in Hobadiahu abiit Et . eum ad me ostendam

16 אֵרָאֶה אֵלָיו׃ וַיֵּלֶךְ עֹבַדְיָהוּ לִקְרַאת

. Eliiahu occursum in Achab iuit Et . ei nunciauit & , Achab

אַחְאָב וַיַּגֶּד־לוֹ וַיֵּלֶךְ אַחְאָב לִקְרַאת אֵלִיָּהוּ׃

dixit & , Eliiahu Achab videre secundum fuit Et

17 וַיְהִי כִּרְאוֹת אַחְאָב אֶת־אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר

? Israel conturbans † ille * tu Nonne :eum ad Achab

אַחְאָב אֵלָיו הַאַתָּה זֶה עֹכֵר יִשְׂרָאֵל׃

, tu quinimo , Israel turbaui Non :dixit Et

18 וַיֹּאמֶר לֹא עָכַרְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־אַתָּה

, Domini mandata vos relinquendo in , tui patris domus &

וּבֵית אָבִיךָ בַּעֲזָבְכֶם אֶת־מִצְוֺת יְהוָה

congrega , mitte nunc Et . Behalim post ambulaueritis &

19 וַתֵּלֶךְ אַחֲרֵי הַבְּעָלִים׃ וְעַתָּה שְׁלַח קְבֹץ

& , Carmel montem ad Israel vniuersum me ad

אֵלַי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַר הַכַּרְמֶל וְאֶת־

prophetas & , quinquaginta & , quadringentos Bahal prophetas

נְבִיאֵי הַבַּעַל אַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים וּנְבִיאֵי

. Izebel mensa vescentes quadringentos Luci

הָאֲשֵׁרָה אַרְבַּע מֵאוֹת אֹכְלֵי שֻׁלְחַן אִיזָבֶל׃

congregauit & ; Israel filios omnes ad Achab misit Et

20 וַיִּשְׁלַח אַחְאָב בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבֹּץ

. Carmel monte in prophetas

אֶת־הַנְּבִיאִים אֶל־הַר הַכַּרְמֶל׃

: dixit & , populum vniuersum ad Eliiahu accessit Et

21 וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ אֶל־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר

si ? cogitationes duas super claudicantes vos Vsquequo

עַד־מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל־שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים אִם־

ite ; Bahal si & :eum post ite Deus Dominus

יְהוָה הָאֱלֹהִים לְכוּ אַחֲרָיו וְאִם־הַבַּעַל לְכוּ

Marginal notes: † existente ‖ venit — prostrauit se * faciem suam ‡ נכר ‡ נפל — ‡ es ‡ Sum — tradis — vt interficiat ‡ מות ‡ חיה * ad quod — † vt quæreret ‖ est — dicis: — * te, — ad locum quem ‡ vt nunciem ‡ נשא ‡ נגד — ‡ timet * adolescentia mea. † id — ‡ עשה ‖ cùm occideret — quinquagenos & quinquagenos * paui — dicis: — ‡ חיה ‡ in ‡ conspectu: — ‡ נגד cùm vidit — ‡ ראה * es † qui conturbas — sed — cùm relinquetis — ‡ צוה — ‡ מאה comedentes in — ‡ נגש claudicatis in — sed

.verbum ei populus responderunt non & .eum post
אחריו ולא־ [a]ענו העם אתו דבר׃
remansi Ego ,populum ad Eliiahu Dixitque
22 ויאמר אליהו אל־העם אני [b]נותרתי
-quadrin † Bahal prophetæ & :ego solus Domini propheta
נביא ליהוה לבדי ונביאי הבעל ארבע־
duos ‖ nobis Denturque * .viri quinquaginta & ,genti
23 מאות וחמשים איש׃ ויתנו־לנו שנים
,eum detruncent & ,vnum iuuencum sibi eligant & ,iuuencos
[c]פרים ויבחרו להם הפר האחד וינתחהו
ego & ;supponant non ignem & ,ligna super ponant &
[d]וישימו על־העצים ואש לא ישימו ואני
,ligna super dabo & ,vnum iuuencum faciam ‡
אעשה את־[e]הפר האחד ונתתי על־העצים
nomine in inuocabitis Et .supponam non ignem &
24 ואש לא [f]אשים׃ וקראתם בשם
erit & :Domini nomine in ‖ inuocabo & ,vestrorum deorum
אלהיכם ואני אקרא בשם־יהוה והיה
.Deus $ ipse ,igne in responderit † qui Deus
האלהים אשר־יענה באש הוא האלהים
.verbum * Bonum :dixerunt $ & ,populus omnis Responditque
[g]ויען כל־העם ויאמרו טוב הדבר׃
vobis Eligite :Bahal prophetas ad Eliiahu Dixitque
25 ויאמר אליהו לנביאי הבעל בחרו לכם
:multi † vos quia ,initio facite ‡ & ,vnum iuuencum
הפר האחד [h]ועשו ראשנה כי אתם [i]הרבים
ne ignem & ,vestrorum deorum nomine in ‡ inuocate &
וקראו בשם אלהיכם ואש לא
dederat quem ,iuuencum tulerunt Et .supponatis
26 תשימו׃ [k]ויקחו את־הפר אשר־נתן
manè è Bahal nomine in inuocauerunt & ,fecerunt & ,eis
להם ויעשו ויקראו בשם־הבעל מהבקר
*non & .nos exaudi Bahal :dicendo ,meridiem ad vsque &
ועד־הצהרים לאמר הבעל עננו ואין
quod altare super transiliebantque .respondens † nec ,vox
קול ואין ענה ויפסחו על־המזבח אשר
eis in illudebat & ,meridie in fuit Et .fecerat ‖
27 עשה׃ [l]ויהי בצהרים ויהתל בהם
quia † :magna voce in Clamate ;dicebat atque ,Eliiahu
אליהו ויאמר קראו בקול־גדול כי־
via quia & ,ei insecutio quia & ,meditatio quia ,ipse Deus
אלהים הוא כי־שיח וכי־[n]שיג לו וכי־דרך
Clamabántque .excitabitur & ,ipse dormit forsitan ,ei
28 לו אולי ישן הוא ויקץ׃ ויקראו
,gladiis $ in suum iudicium ‡ iuxta se incidebant & ,magna voce in
בקול גדול ויתגדדו כמשפטם בחרבות
.se super sanguinem effundendum ad vsque * ,lanceolis in &
וברמחים עד־שפך־דם עליהם׃
vsque prophetabant & ,meridiem transire secundum ‖ ,fuit Et
29 ויהי כעבר הצהרים ויתנבאו עד
respondens neque ,vox ‡ non & :sacrificium ascendendum ad †
[o]לעלות המנחה ואין־קול ואין־ענה
:populum omnem ad Eliiahu Dixitque .attentio nec
30 ואין קשב׃ ויאמר אליהו לכל־העם
.eum ad populus omnis accesserunt & .me ad Accedite
[p]גשו אלי ויגשו כל־העם אליו
.dirutum Domini altare curauit &
וירפא את־מזבח יהוה ההרוס׃
numerum iuxta ,lapides duodecim Eliiahu Tulitque
31 [q]ויקח אליהו שתים עשרה אבנים כמספר
Domini verbum fuit quem $ .Iahacob filiorum duodecim
שבטי בני־יעקב אשר היה דבר־יהוה
.tuum nomen erit Israel :dicendo ,eum ad
אליו לאמר ישראל יהיה שמך׃
.Domini nomine in altare lapidibus † ædificauit Et
ויבנה את־האבנים מזבח בשם יהוה
32 satorum duorum demum * secundum aquæductum Fecitque
[r]ויעש תעלה כבית סאתים
,ligna ordinauit Et .altare circum ‡ sementis
זרע סביב למזבח׃ ויערך את־העצים
33 .ligna super posuit & ;iuuencum concidit frusta in &
וינתח את־[s]הפר [t]וישם על־העצים׃

[a] ענה — [b] יתר † sunt — * Denturque ‖ duo iuuenci, in frusta concidant — [c] פר — [d] שום ‡ parabo $ alterum, & Ponam — [e] פר — *Inuocate autem nomen — [f] שום | nomen † exaudierit ignem, ‡ sit $ dixit: * est — [g] ענה — ‡ parate primū † estis plures: — [h] עשה — [i] רבב ‡ nomen — [k] לקח — nomen — *erat — † erat — ‖ fecerant. — [l] תיר — † si Deo esset sermo cū quopiam, vel si esset apprehensio inimicorū aut si esset iter — [m] שוח — [n] נשג ‡ morem $ cultris * vsquequo effunderetur sanguis ‖ cùm trāsisset meridies, — † quò offerrent ‡ erat — [o] עלה — [p] נגש — [q] לקח $ ad — † ex — * locum — [r] עשה ‖ in circuitu altaris. — [s] פר [t] שום

super fundite & ,aquis hydrias quatuor Implete :dixit Et
34 ויאמר מלאו ארבעה כדים מים ויצקו על־
.iterarunt & .Iterate :dixit Et .ligna super & ,holocaustum
העלה ועל־העצים ויאמר [a]שנו וישנו
.fecerunt tertiò & ,facite Tertiò :dixit &
ויאמר שלשו וישלשו׃
etiam & ,altare circum aquæ ibant Et
35 וילכו המים סביב למזבח וגם את־התעלה
,sacrificium ascendendo in ,fuit Et .aquis impleuit
36 מלא־מים׃ ויהי בעלות המנחה
Deus Domine :dixit & ,propheta Eliiahu accessit &
[b]ויגש אליהו הנביא ויאמר יהוה אלהי
quòd cognoscatur hodie ,Israel & ,Ischac ,Abraham
אברהם יצחק וישראל היום יודע כי־
tuo verbo in & ,tuus seruus ego & ,Israel in Deus $ tu
אתה אלהים בישראל ואני עבדך ובדבריך
.hæc verba omnia feci
עשיתי את כל־הדברים האלה׃
hic populus sciant & ,me exaudi ,Domine me Exaudi
37 ענני יהוה ענני וידעו העם הזה
conuertisti tu & ,Deus Dominus * tu quòd
כי־אתה יהוה האלהים ואתה [c]הסבת את־
,Domini ignis cecidit Et .retrorsum eorum cor
38 לבם אחרנית׃ [d]ותפל אש־יהוה
& ,ligna & ,holocaustum consumpsit &
ותאכל את־העלה ואת־העצים ואת־
† quæ ,aquas & ;puluerem & ,lapides
האבנים ואת־העפר ואת־המים אשר־
ceciderunt & ,populus omnis Viditque .linxit ,aquæductu in
39 בתעלה לחכה׃ [e]וירא כל־העם ויפלו
,Deus ipse ‡ Dominus :dixerunt & ,suas facies super
על־פניהם ויאמרו יהוה הוא האלהים
Deus ipse $ Dominus
יהוה הוא האלהים׃
prophetas Apprehendite :eos ad Eliiahu Dixitque
40 ויאמר אליהו להם תפשו את־נביאי
.eos apprehenderunt & .eis ex euadat non vir :Bahal
הבעל איש אל־ימלט מהם ויתפשום
,Chison torrentem ad Eliiahu eos fecit descendere Et
ויורדם אליהו אל־נחל קישון
:Achab ad Eliiahu Dixitque .ibi eos iugulauit &
41 וישחטם שם׃ ויאמר אליהו לאחאב
.pluuiæ tumultus vox quia ,bibe & ,comede ,Ascende
עלה אכל ושתה כי־קול [f]המון הגשם׃
Eliiahu Et .bibendum ad & ,comedendum ad ‖ Achab Ascenditque
42 ויעלה אחאב לאכל [g]ולשתות ואליהו
;terram in se prostrauit & ,Carmel caput † In ascendit
עלה אל־ראש הכרמל ויגהר ארצה
.sua genua inter suas facies ‡ posuit &
[h]וישם [i]פניו בין ברכו׃
via $ respice ,nunc Ascende :suum puerum ad dixit Et
43 ויאמר אל־נערו עלה־נא [k]הבט דרך־
.quicquam * Non :ait & ,respexit & ,ascendit & .maris
ים [l]ויעל ויבט ויאמר אין מאומה
.vicibus septem Reuertere dixit &
ויאמר שב שבע פעמים׃
vola sicut parua nubes Ecce :dixit & ,septima in ,fuit Et
44 [m]ויהי בשבעית ויאמר הנה־עב קטנה ככף־
,Achab ad dic ,Ascende dixit Et .mari è ascendens ‖ viri
איש עלה מים ויאמר עלה אמר אל־אחאב
fuit Et .pluuia te cohibeat ‡ ne & ,descende & ,† Liga
45 אסר ורד ולא יעצרכה הגשם׃ ויהי
nubibus sunt contenebrati cæli & ,illuc vsque & ,huc vsque
עד־כה ועד־כה והשמים התקדרו עבים
abiit & ;Achab equitauit Et .magna pluuia fuit & ;vento &
ורוח ויהי גשם גדול וירכב אחאב וילך
;Eliiahu in * fuit Domini manus Et .Izrehel in
46 יזרעאלה׃ ויד יהוה היתה אל־אליהו
ad vsque ‖ Achab facies ad * currebat & ;suos lumbos accinxit &
וישנס מתניו [n]וירץ לפני אחאב עד־
.Izrehel in te venire
באכה יזרעאלה׃

[a] שנה — per circuitum aquæductum altaris, — cùm offerret — [b] נגש — $ es — יתיר — cognoscat — * es — [c] סבב — [d] נפל — † erant — Prostrauerūt se — [e] ראה ‡ est. $ est — nemo — onus est multitudinis — [f] המה — ‖ vt comederet & biberet. — [g] שתה † verticem ‡ faciem suā — [h] שום [i] פנה $ ad viam — [k] נבט * est — [l] עלה — [m] חיר ascendit ‡ † currum, ‡ remoretur — * super — * ante ‖ donec venias — [n] רוץ

‡ pro — Deo Domino ‡ sum zelatus Zelando :dixit Et
14 ויאמר קנא קנאתי ליהוה אלהי
.Israel filij tuum pactum dereliquerunt quia ,exercituum
צבאות כי־עזבו בריתך בני ישראל
occiderunt tuos prophetas & ,destruxerunt tua Altaria
את־מזבחתיך הרסו ואת־נביאיך הרגו
quærunt — ,meam animam quæsierunt & ,solus ego remansi & ,gladio in
בחרב ואותר אני לבדי ויבקשו את־נפשי
vt auferant — reuertere ,Vade :eum ad Dominus Dixitque .eam tollendum ad
15 לקחתה: ויאמר יהוה אליו לך שוב
vnges & ,venies & :Dammesec desertum in tuam viam in
לדרכך מדברה דמשק ובאת [a] ומשחת — [a] בוא
filium Iehu Et .Aram super regem in Chazael
16 את־חזאל למלך על־ארם: ואת יהוא בן־
Elisah & ;Israel super regem in vnges Nimsi
נמשי תמשח למלך על־ישראל ואת־אלישע
prophetam in vnges mecholah Abel de Saphat filium
בן־שפט מאבל מחולה תמשח לנביא
eum qui euaserit — interficiet ,Chazael gladio a ereptum ,erit Et .te pro
17 תחתיך: והיה הנמלט מחרב חזאל [b] ימית — [b] מות
qui euaserit — .Elisah interficiet ,Iehu gladio a ereptum & :Iehu
יהוא והנמלט מחרב יהוא ימית אלישע:
omnia ,millia septem Israel in faciam remanere Et
18 והשארתי בישראל שבעת אלפים כל־
os omne & ,Bahal ipsi se curuauerunt non quæ ,genua
הברכים אשר לא־כרעו לבעל וכל־הפה
osculatum est eum. — reperit & ,inde abiit Et .ei osculum dedit non quod
19 אשר לא־נשק לו: [c] וילך משם וימצא — [c] ילך
arabat — duodecim ;arans ipse & ;Saphat filium Elisah
את־אלישע [d] בן־שפט והוא חרש שנים־עשר — [d] עבר
erant ante se, — transiuit Et .duodecim inter ipse & ,eius facies ad paria
צמדים לפניו והוא בשנים העשר [e] ויעבר — [e] שלך
‡ super — .eum ad ,suum pallium proiecit & ,eum ad ,Eliiahu
אליהו אליו וישלך אדרתו אליו:
:dixit & ,Eliiahu post cucurrit & ,boues reliquit Et
20 ויעזב את־הבקר [f] וירץ אחרי אליהו ויאמר — [f] רוץ
veniam — ibo & ,meam matrem & ,meum patrem obsecro Osculer
אשקה־נא לאבי ולאמי ואלכה
feci quid quia :reuertere ,Vade :ei dixit & .te post
אחריך ויאמר לו לך שוב כי מה־[g] עשיתי — [g] עשה
ab eo, — par tulit & ,eum post a est reuersus Et ?tibi
21 לך: [h] וישב מאחריו [i] ויקח את־צמד — [h] שוב [i] לקח
† boum ‖ eis — eos ‖ coxit boum † instrumento in & ,illud mactauit & ,boum
הבקר ויזבחהו ובכלי הבקר בשלם
abiit & ,Surrexitque .comederunt & ,populo dedit & ,carnem
הבשר [k] ויתן לעם ויאכלו [l] ויקם וילך — [k] נתן [l] קום
.ei ministrabat & ,Eliiahu post
אחרי אליהו וישרתהו:

CAP. XX. כ

omnem congregauit ,Aram rex hadad-Ben Et
1 ובן־הדד מלך־ארם קבץ את־כל־
exercitum suum, — ,equus ‡ & ,secum * reges duo & triginta & ,suam virtutem
חילו ושלשים ושנים מלך אתו וסוס
* erant ‡ equi † obsedit — pugnabat & ,Someron super coarctauit † & ,ascendit Et .currus &
ורכב [m] ויעל [n] ויצר על־שמרון וילחם — [m] עלה [n] צור
regem Achab ad nuncios Misitque .ea cum
2 בה: וישלח מלאכים אל־אחאב מלך־
-Ben dicit Sic :ei Dixitque .ciuitatem in Israel
ישראל העירה: ויאמר לו כה אמר בן־
meum est; — hadad ;tuum Argentum ,tuum aurū & ,tuæ vxores & :ipsum mihi
3 הדד כספך וזהבך לי־הוא ונשיך
optimi mei sunt. — rex respondit Et .ipsi mihi boni tui filij &
4 ובניך הטובים לי־הם: [o] ויען מלך־ — [o] ענה
,rex mi domine tuum verbum Secundum :dixit & ,Israel
ישראל ויאמר כדברך אדני המלך
*tuus sum, † sunt — nuncij sunt reuersi Et .mihi † quæ omnia & ,ego tibi *
5 לך אני וכל־אשר־לי: [p] וישבו המלאכים — [p] שוב
‖ Cum misero — missi Quia ‖ :dicendo ,hadad Ben dixit Sic :dixerunt atque
ויאמרו כה־אמר בן־הדד לאמר כי־שלחתי
,tuas vxores & ,tuum aurum & ,tuum Argentum :dicendo ,te ad
אליך לאמר כספך וזהבך [q] ונשיך

CAP. XIX. יט

fecerat quæ omnia Izebel Achab nunciauit Et
1 [a] ויגד אחאב לאיזבל את כל־אשר עשה — [a] נגד
prophetas omnes occiderat quos omnes & ,Eliiahu
אליהו ואת כל־אשר הרג את־כל־הנביאים
,Eliiahu ad nuncium Izebel Misitque .gladio in
2 בחרב: ותשלח איזבל מלאך אל־אליהו
nisi — quia ,addant sic & ,dij faciant Sic :dicendo
3 לאמר כה־[b] יעשון אלהים וכה יוספון כי־ — [b] עשה
hoc tempore — vnius animam sicut ,tuam animam posuero cras tempus secundum
כעת מחר אשים את־נפשך כנפש אחד
*secundū animum suum, — ,suam animam ad * abiit & ,surrexit & ,Viditque .illis ex
מהם: [c] וירא [d] ויקם וילך אל־נפשו — [c] ראה [d] קום
$ in ‡ erat — dimisit & ;Iehudah ipsi ‡ quæ ,sebah-Beer $ venit &
ויבא באר שבע אשר ליהודה [e] וינח את־ — [e] נוח
,diei itinere desertum in perrexit ipse Et .ibi suum puerum
4 נערו שם: והוא־הלך במדבר דרך יום
suæ animæ periuit & :vnam genistam subtus sedit & ,venit &
[f] ויבא [g] וישב תחת רתם אחת וישאל את־נפשו — [f] בוא [g] ישב
*vt moreretur, † Sufficit ‖ tolle — quia :meam animam cape ‖ Domine nunc Multum † :dixit & ,mori *
למות ויאמר [h] רב עתה יהוה [i] קח נפשי כי — אחד
dormiuitque ;accubuit Et .meis patribus præ ego bonus * non
5 לא־טוב אנכי מאבתי: וישכב ויישן
,eum in tangens ‡ angelus hic ‡ ecce Et .vnam genistam subtus
תחת רתם אחד והנה־זה מלאך נגע בו
* melior sum — ecce & ,respexit Et .comede ,Surge :ei dixit &
6 ויאמר לו קום אכול: ויבט והנה — [h] רבב [i] לקח
‡ tempore illo ‡ tetigit ad caput suū panis inter prunas coctus, — ,comedit & :aquæ scyphus & ,prunarum libum suis capitalibus
מראשתיו [k] עגת רצפים וצפחת מים ויאכל — [k] עוג
angelus est reuersus Et .accubuit & ,est reuersus & :bibit &
7 [l] וישת וישב [m] וישכב: וישב מלאך — [l] שתה [m] שוב
:comede ,Surge :dixit & ,eum in tetigit & ,secundo Domini
יהוה [n] שנית [o] ויגע־בו ויאמר קום אכל — [n] שנה [o] נגע
† longe ‖ est — comedit & ,Surrexitque .via ‖ te a multa † quia
8 כי רב ממך הדרך: [p] ויקם ויאכל — [p] קום
quadraginta illius cibi fortitudine in abiit & ,bibit &
וישתה [q] וילך בכח האכילה ההיא ארבעים — [q] ילך
Dei montem ad vsque noctibus quadraginta & ,diebus
יום וארבעים לילה עד הר האלהים
mansit — pernoctauit & speluncam in illic est ingressus Et .Choreb
9 חרב: [r] ויבא־שם אל־המערה [s] וילן — [r] בוא [s] לון
Quid :ei dixitque ,eum ad Domini verbum ecce & .ibi
שם והנה דבר־יהוה אליו ויאמר לו מה־
* pro — Domino * sum zelatus Zelando :dixit Et ?Eliiahu hic tibi
10 לך פה אליהו: ויאמר קנא קנאתי ליהוה
,Israel filij tuum pactū dereliquerunt quia .exercitum Deo
אלהי צבאות כי־עזבו בריתך בני ישראל
occiderunt tuos prophetas & ,destruxerunt tua altaria
את־מזבחתיך הרסו ואת־נביאיך הרגו
quærunt — ,meam animam quæsierunt & ,solus ego remansi & :gladio in
בחרב ואותר אני לבדי ויבקשו את־נפשי
$ vt auferant ‡ sta — monte in stabis ‡ & ,Egredere :ait Et .eam tollendum ad $
11 לקחתה: ויאמר [t] צא ועמדת בהר — [t] יצא
,grandis spiritus & ,transiens † Dominus ecce Et Domini facies ad *
לפני יהוה והנה יהוה עבר ורוח גדולה
*coram Domino. † transit ‖ subuertens *coram Domino. $ commotio — facies ad * petras confringens & ,montes dissipans ‖ fortis &
וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני
,fragor $ spiritum post & ,Dominus spiritu in non :Domini
יהוה לא ברוח יהוה ואחר הרוח רעש
.Dominus commotione in non
לא ברעש יהוה:
:Dominus igne in non ;ignis commotionem post Et
12 ואחר הרעש אש לא באש יהוה
.tenuis silentij vox ignem post & tacita
ואחר האש קול דממה [u] דקה: — [u] דקק
‡ cum audiuisset * operuit faciem suam † ad — suas facies inuoluit * & ,Eliiahu audire secundum ‡ ,fuit Et
13 ויהי כשמע אליהו [x] וילט פניו — [x] לוט
ecce Et .speluncæ ostium † stetit & ,est egressus & .suo pallio in
באדרתו ויצא ויעמד פתח המערה והנה
?Eliiahu hic tibi Quid :dixit & ,vox eum ad
אליו קול ויאמר מה־לך פה אליהו:

Principum pueri ;vrbe de sunt egressi ij Et

19 וְאֵלֶּה יָצְאוּ מִן־הָעִיר נַעֲרֵי שָׂרֵי

.eos post* qui exercitus & ,prouinciarum

הַמְּדִינוֹת וְהַחַיִל אֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם׃

,Aram fugerunt & ,suum † virum vir ‖ percusserunt Et

20 וַיַּכּוּ[a] אִישׁ אִישׁוֹ וַיָּנֻסוּ[b] אֲרָם

Aram rex hadad-Ben euasit & :Israel eos est persecutus &

וַיִּרְדְּפֵם יִשְׂרָאֵל וַיִּמָּלֵט בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ אֲרָם

rex est egressus Et .‡equites & ,equo super

21 עַל־סוּס וּפָרָשִׁים׃ וַיֵּצֵא מֶלֶךְ

percussit & ;currum & ,equum percussit & ,Israel

יִשְׂרָאֵל וַיַּךְ אֶת־הַסּוּס וְאֶת־הָרֶכֶב וְהִכָּה

.magna plaga Aram in

בַאֲרָם מַכָּה גְדוֹלָה׃

:ei dixit & ,Israel regem ad propheta accessit Et

22 וַיִּגַּשׁ[c] הַנָּבִיא אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לוֹ

,facias quod vide & :scito & confortare ,Vade

לֵךְ הִתְחַזַּק וְדַע[d] וּרְאֵה אֵת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה

.te super ascendens Aram rex anni reuersione in quia

כִּי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה מֶלֶךְ אֲרָם עֹלֶה עָלֶיךָ׃

Dij :eum ad dixerunt Aram regis serui Et

23 וְעַבְדֵי מֶלֶךְ־אֲרָם אָמְרוּ אֵלָיו אֱלֹהֵי

.nobis praeualuerunt idcirco ;eorum dij † montium

הָרִים אֱלֹהֵיהֶם עַל־כֵּן חָזְקוּ מִמֶּנּוּ

non si ‡ ,campestri in eis eum ‡ pugnemus veruntamen &

וְאוּלָם נִלָּחֵם אִתָּם בַּמִּישׁוֹר אִם־לֹא

:fac hoc verbum Et .eis praeualebimus

24 נֶחֱזַק מֵהֶם׃ וְאֶת־הַדָּבָר הַזֶּה עֲשֵׂה

comites ‖ pone & ,suo loco e virum* reges recedere Fac

הָסֵר[e] הַמְּלָכִים אִישׁ מִמְּקֹמוֹ וְשִׂים[f] פַּחוֹת

exercitum tibi numerabis tu Et .eis pro

25 תַּחְתֵּיהֶם׃ וְאַתָּה תִמְנֶה־לְךָ חַיִל

,equum sicut equum ‡ & ,te a cadentem † exercitum secundum

כַּחַיִל הַנֹּפֵל מֵאוֹתָךְ וְסוּס כַּסּוּס

,campestri ‡ in eis cum pugnabimus & ,currum sicut currum &

וְרֶכֶב כָּרֶכֶב וְנִלָּחֲמָה אוֹתָם בַּמִּישׁוֹר

,eorum vocem ad audiuit Et .eis praeualebimus non si*

אִם־לֹא נֶחֱזַק מֵהֶם וַיִּשְׁמַע לְקֹלָם

recensuit & ,anni reuersione in fuit Et .sic fecit &

26 וַיַּעַשׂ[g] כֵּן׃ וַיְהִי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה וַיִּפְקֹד

bellum ad Aphec in ascendit & :Aram hadad-Ben

בֶּן־הֲדַד אֶת־אֲרָם וַיַּעַל[h] אֲפֵקָה לַמִּלְחָמָה

,sunt numerati Israel filij Et .Israel cum

27 עִם־יִשְׂרָאֵל׃ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָתְפָּקְדוּ

.eorum occursum ad ‡ abierunt & :redacti calculum in &

וְכָלְכְּלוּ[i] וַיֵּלְכוּ לִקְרָאתָם

duo tanquam eos contra Israel filij sunt castrametati &

וַיַּחֲנוּ[k] בְנֵי־יִשְׂרָאֵל נֶגְדָּם כִּשְׁנֵי

.terram repleuerunt Aramaei & ,caprarum denudati greges

חֲשִׂפֵי[l] עִזִּים וַאֲרָם מִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ׃

,Israel regem ad ait & Dei vir accessit Et

28 וַיִּגַּשׁ[m] אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל

,Aram dixerunt quod eo Pro Dominus dixit Sic :ait &

וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה יַעַן אֲשֶׁר אָמְרוּ אֲרָם

:ipse ‡ vallium Deus non & ,Dominus montium Deus

אֱלֹהֵי הָרִים יְהוָה וְלֹא־אֱלֹהֵי עֲמָקִים הוּא

.tua manu in hanc magnam multitudinem omnem dabo &

וְנָתַתִּי אֶת־כָּל־הֶהָמוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה בְּיָדֶךָ

isti sunt castrametati Et .Dominus ego quod scietis &

וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ וַיַּחֲנוּ אֵלֶּה

septima die in fuit Et .diebus septem illos contra

29 נֹכַח אֵלֶּה שִׁבְעַת[n] יָמִים וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי

Israel filij percusserunt & ,praelium appropinquauit &

וַתִּקְרַב הַמִּלְחָמָה וַיַּכּוּ[o] בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־

fugerunt Et .vna die in peditum millia centum Aram †

אֲרָם מֵאָה־אֶלֶף רַגְלִי בְּיוֹם אֶחָד׃ וַיָּנֻסוּ[p]

murus cecidit & :ciuitatem in Aphec in residui

30 הַנּוֹתָרִים[q] אֲפֵקָה אֶל־הָעִיר וַתִּפֹּל הַחוֹמָה

.residuorum virorum millia septem & ,viginti super

עַל־עֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה אֶלֶף אִישׁ הַנּוֹתָרִים

.cubiculum in cubiculo ‡ ciuitatem in venit &,fugit hadad-Ben Et

וּבֶן־הֲדַד נָס וַיָּבֹא אֶל־הָעִיר חֶדֶר בְּחָדֶר׃

Margin notes (left): *erat; ‖ vnusquisque; † contra se venientem; נכה[a] נוס[b]; ‡ itidem euaserunt; equos & currus; נגש[c]; ידע[d]; ascendet contra; † sunt; ‡ contra eos; ‡ & videbis quod; * vnumquemque ‡ duces; סור[e] שום[f]; † qui cadit; ‡ equos sicut equos, & curr' sicut currus; ‡ campestribus; * & videbis quod; עשה[g]; עלה[h]; fuerunt omnes ‡ in; כלה[i]; חנה[k]; parui; עז[l]; נגש[m]; Aramaei; † est; sum; יום[n]; נכה[o]; ‡ de; נוס[p]; יתר[q]; qui remanserant; ‡ de.

cras tempus secundum Quinimo .dabis mihi tuos filios &

6 וּבָנֶיךָ לִי תִתֵּן[a]׃ כִּי אִם־כָּעֵת מָחָר

,tuam domum scrutabuntur & ,te ad meos seruos mittam

אֶשְׁלַח אֶת־עֲבָדַי אֵלֶיךָ וְחִפְּשׂוּ אֶת־בֵּיתְךָ

concupiscibile omne ,erit & ,tuorum seruorum domos &

וְאֵת בָּתֵּי עֲבָדֶיךָ וְהָיָה כָּל־מַחְמַד

vocauit Et .tollent & ,suis manibus in ponent tuorum oculorum

7 עֵינֶיךָ יָשִׂימוּ בְיָדָם וְלָקָחוּ׃ וַיִּקְרָא

Cognoscite :ait & ,terrae seniores omnes Israel rex

מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לְכָל־זִקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר דְּעוּ־[b]

misit quia .quaerens iste malum quoniam ,videte & obsecro

נָא וּרְאוּ כִּי רָעָה זֶה מְבַקֵּשׁ כִּי־שָׁלַח

.meo auro ‡ &,meo argento ‡ &,meis filiis ‡ &,meis vxoribus ‡,me ad

אֵלַי לְנָשַׁי וּלְבָנַי וּלְכַסְפִּי וְלִזְהָבִי

Omnes eum ad Dixeruntque .eo ab ‡ prohibui non &

8 וְלֹא מָנַעְתִּי מִמֶּנּוּ׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כָּל־

.acquiescas neque ,audias Ne :populus omnis & ,seniores

הַזְּקֵנִים וְכָל־הָעָם אַל־תִּשְׁמַע וְלוֹא תֹאבֶה׃

:regi meo domino Dicite :hadad-Ben nunciis Dixitque

9 וַיֹּאמֶר לְמַלְאֲכֵי בֶן־הֲדַד אִמְרוּ לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ

,faciam prima ‡ in tuum seruum ad misisti quibus ‖ Omnia

כֹּל אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֶל־עַבְדְּךָ בָרִאשֹׁנָה אֶעֱשֶׂה

,nuncij abierunt & ,facere potero non hoc verbum &

וְהַדָּבָר הַזֶּה לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת[c] וַיֵּלְכוּ הַמַּלְאָכִים

:ait & ,hadad-Ben eum ad Misitque .rem ei retulerunt &

10 וַיְשִׁבֻהוּ[d] דָּבָר׃ וַיִּשְׁלַח אֵלָיו בֶּן־הֲדַד וַיֹּאמֶר

suffecerit si ,addant sic & ,dij mihi faciant Sic

כֹּה־יַעֲשׂוּן לִי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּ[e] אִם־יִשְׂפֹּק

.meis pedibus in † qui ,populi omnis pugillis Someron pulueris

עֲפַר שֹׁמְרוֹן לִשְׁעָלִים לְכָל־הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָי׃

Ne :Loquimini ,dixit & ,Israel rex respondit Et

11 וַיַּעַן[f] מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר דַּבְּרוּ אַל־

audire secundum ‡,fuit Et apertus † sicut accinctus se laudet

12 יִתְהַלֵּל חֹגֵר כִּמְפַתֵּחַ׃ וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ

reges & ,ipse bibens ‡ ipse & ,hoc verbum

אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְהוּא שֹׁתֶה הוּא וְהַמְּלָכִים

posuerunt & .*Ponite :suos seruos ad dixit & :tabernaculis in

בַּסֻּכּוֹת[g] וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו שִׂימוּ וַיָּשִׂימוּ[h]

accessit vnus propheta ecce Et .ciuitatem super ‖

13 עַל־הָעִיר׃ וְהִנֵּה נָבִיא אֶחָד נִגַּשׁ

:Dominus dixit Sic :dixit & ,Israel regem Achab ad

אֶל־אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְהוָה

ego Ecce ?hanc magnam turbam omnem vidisti Nonne

הֲרָאִיתָ אֵת כָּל־הֶהָמוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה הִנְנִי

.Dominus ego ‡ quod scies & ,hodie tua manu in eam tradens

נֹתְנוֹ בְיָדְךָ הַיּוֹם וְיָדַעְתָּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

:Dominus dixit Sic :ait Et quo in ‡ .Achab Dixitque

14 וַיֹּאמֶר אַחְאָב בְּמִי וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה

ligabit ‖ Quis :dixit Et .prouinciarum principum pueris In*

בְּנַעֲרֵי[i] שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וַיֹּאמֶר מִי־יֶאְסֹר[k]

recensuit Et .Tu :dixit Et ‡ bellum

15 הַמִּלְחָמָה וַיֹּאמֶר אָתָּה׃ וַיִּפְקֹד אֶת־

ducenti fuerunt & :prouinciarum principum pueros

נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וַיִּהְיוּ[l] מָאתַיִם[m]

omnem recensuit eos post & triginta & duo

שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים וְאַחֲרֵיהֶם פָּקַד אֶת־כָּל־

.millia septem Israel filiorum omnium populum

הָעָם כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים׃

ebrius bibens* hadad-Ben Et .meridie in sunt egressi Et

16 וַיֵּצְאוּ[n] בַּצָּהֳרָיִם וּבֶן־הֲדַד שֹׁתֶה שִׁכּוֹר

duo & triginta ,reges & ipse ,tabernaculis in

בַּסֻּכּוֹת[o] הוּא וְהַמְּלָכִים שְׁלֹשִׁים־וּשְׁנַיִם[p]

principum pueri sunt egressi Et .ei auxiliantes reges

17 מֶלֶךְ עֹזֵר אֹתוֹ׃ וַיֵּצְאוּ נַעֲרֵי שָׂרֵי

nunciauerunt & ,hadad-Ben misit & ,initio in prouinciarum

הַמְּדִינוֹת בָּרִאשֹׁנָה וַיִּשְׁלַח בֶּן־הֲדַד וַיַּגִּידוּ[q]

.Someron de sunt egressi Viri :dicendo ,ei

לוֹ לֵאמֹר אֲנָשִׁים יָצְאוּ מִשֹּׁמְרוֹן׃

:viuos eos capite ,fuerint egressi pacem ad Siue :ait Et

18 וַיֹּאמֶר אִם־לְשָׁלוֹם יָצְאוּ תִּפְשׂוּם[r] חַיִּים

.eos prehendite viros ,fuerint egressi bellum ad siue capite

וְאִם לְמִלְחָמָה יָצְאוּ חַיִּים[r] תִּפְשׂוּם׃

Margin notes (right): Nisi hoc tempore; נתן[a]; ידע[b] quaerit; ‡ pro; ‡ ei.; ‖ pro ‡ initio; sed rem hanc non possum; עשה[c]; שוב[d]; יסף[e]; † est; ענה[f]; † discinctus. ‡ cum audisset; ‡ bibebat; * instrumenta bellica:; ‖ contra; סכך[g] שום[h]; multitudine; † trado ‡ sum; ‡ Per quem?; * Per pueros ‖ incipiet; נער[i] אסר[k]; היה[l] מאה[m]; * bibat; יצא[n]; סכך[o]; שנה[p]; נגד[q]; pro pace; חיה[r].

audiuimus, obsecro Ecce :sui serui eum ad Dixerúntque
31 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו עֲבָדָיו הִנֵּה־נָא שָׁמַעְנוּ
.ipsi misericordia ‡ reges quod ,Israel domus reges quod
כִּי־מַלְכֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי־מַלְכֵי חֶסֶד הֵם
,nostro capite in funes & ,nostris lũbis in saccos obsecro ponamᵃ
נָשִׂימָה נָּא שַׂקִּים בְּמָתְנֵינוּ וַחֲבָלִים בְּרֹאשֵׁנוּ
viuificabit forsitan :Israel regem ad egrediamur &
וְנֵצֵא ᵃ אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אוּלַי יְחַיֶּה אֶת־
funes & ,suis lumbis in saccos accinxerunt Et .tuam animam
32 נַפְשֶׁךָ: וַיַּחְגְּרוּ ᵇ שַׂקִּים בְּמָתְנֵיהֶם וַחֲבָלִים
:dixerunt atque ,Israel regem ad venerunt & ,suis capitibus in
בְּרָאשֵׁיהֶם ᶜ וַיָּבֹאוּ אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ
:dixit & .mea anima obsecro Viuat :dixit hadad-Ben tuus Seruus
עַבְדְּךָ בֶן־הֲדַד אָמַר ᵈ תְּחִי־נָא נַפְשִׁי וַיֹּאמֶר
.ipse † meus frater ? viuens ipse * adhuc Num
הַעוֹדֶנּוּ חַי אָחִי הוּא:
præripuerunt & ,festinauerunt & ,sunt augurati viri Et
33 וְהָאֲנָשִׁים יְנַחֲשׁוּ וַיְמַהֲרוּ וַיַּחְלְטוּ
,Venite :dixit & ,hadad Ben tuus Frater :dixerunt & ,eo ab num
הֲמִמֶּנּוּ וַיֹּאמְרוּ אָחִיךָ בֶן־הֲדַד וַיֹּאמֶר בֹּאוּ
eũ fecit ascendere & ;hadad-Ben eum ad est egressus Et .eũ tollite
קָחֻהוּ ᵉ וַיֵּצֵא ᶠ אֵלָיו בֶּן־הֲדַד וַיַּעֲלֵהוּ
quas Ciuitates :eum ad Dixitque .currum super
34 עַל־הַמֶּרְכָּבָה: וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֶעָרִים אֲשֶׁר־
pones plateas & ,restituam tuo patre à meus pater tulit
לָקַח־אָבִי מֵאֵת אָבִיךָ ᵍ אָשִׁיב ʰ וְחוּצוֹת ⁱ תָּשִׂים
:Someron in meus pater posuit sicut ,Dammesec in tibi
לְךָ בְדַמֶּשֶׂק כַּאֲשֶׁר־שָׂם אָבִי בְּשֹׁמְרוֹן
,pactum ei excidit * & :te dimittam fœdere in ‡ ego &
וַאֲנִי בַּבְּרִית אֲשַׁלְּחֶךָּ וַיִּכְרָת־לוֹ בְרִית
,prophetarum filiis de vnus vir Et .eum dimisit &
35 וַיְשַׁלְּחֵהוּ: וְאִישׁ אֶחָד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים
,quæso me Percute :Domini verbo in suum socium ad dixit
אָמַר אֶל־רֵעֵהוּ בִּדְבַר יְהוָה ᵏ הַכֵּינִי נָא
quod eo Pro :ei Dixítque .eum percutere vir renuit &
36 וַיְמָאֵן הָאִישׁ לְהַכֹּתוֹ: וַיֹּאמֶר לוֹ יַעַן אֲשֶׁר
,me à vadens tu ‡ ecce ,Domini voce in audisti non
לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה הִנְּךָ הוֹלֵךְ מֵאִתִּי
eum inuenit & :eum apud ab ‡ abiit & ,leo te percutiet &
וְהִכְּךָ הָאַרְיֵה ˡ וַיֵּלֶךְ מֵאֶצְלוֹ וַיִּמְצָאֵהוּ
,alterum virum inuenit Et .eum percussit & ,leo
37 הָאַרְיֵה וַיַּכֵּהוּ: וַיִּמְצָא אִישׁ אַחֵר
,percutiendo vir eum percussit Et .obsecro me Percute :dixit &
וַיֹּאמֶר הַכֵּינִי נָא וַיַּכֵּהוּ הָאִישׁ הַכֵּה
regi obstitit * & ,propheta abiit Et .vulnerando &
38 וּפָצֹעַ: וַיֵּלֶךְ הַנָּבִיא וַיַּעֲמֹד לַמֶּלֶךְ
.suos oculos super velo in † se mutauit & :viam ad
עַל־הַדָּרֶךְ וַיִּתְחַפֵּשׂ בָּאֲפֵר עַל־עֵינָיו:
,regem ad clamauit ipse & ,transeunte rege ,fuit Et
39 ᵐ וַיְהִי הַמֶּלֶךְ עֹבֵר וְהוּא צָעַק אֶל־הַמֶּלֶךְ
ecce & ,prœlij interius in est ingressus tuus Seruus :ait &
וַיֹּאמֶר עַבְדְּךָ יָצָא בְקֶרֶב־הַמִּלְחָמָה וְהִנֵּה־
Custodi :dixit & ,virum me ad adduxit & ,recessit vir
אִישׁ ⁿ סָר ᵒ וַיָּבֵא אֵלַי אִישׁ וַיֹּאמֶר שְׁמֹר אֶת־
tua anima erit & ,desideretur desiderando si ,iustum virum
הָאִישׁ הַזֶּה אִם־הִפָּקֵד יִפָּקֵד וְהָיְתָה נַפְשְׁךָ
.appendes argenti talentum vel ,ipsius anima pro
תַּחַת נַפְשׁוֹ אוֹ כִכַּר־כֶּסֶף תִּשְׁקוֹל:
.ipse ‖ non ipse & ,illuc & huc agente tuo seruo ,fuit Et
40 וַיְהִי עַבְדְּךָ עֹשֶׂה הֵנָּה וָהֵנָּה וְהוּא אֵינֶנּוּ
,tuum iudicium * Sic ;Israel Rex :eum ad dixit &
וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כֵּן מִשְׁפָּטֶךָ
amouit & ,festinauit Et .decidisti ‡ tu
41 אַתָּה חָרָצְתָּ: וַיְמַהֵר ᵖ וַיָּסַר אֶת־
Israel rex eum agnouit & ,suis oculis desuper velum ‡
הָאֲפֵר מֵעַל עֵינָיו ᑫ וַיַּכֵּר אֹתוֹ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
.ipse * prophetis de quod
כִּי מֵהַנְּבִאִים הוּא:
dimisisti Quia :Dominus dixit Sic :eum ad dixit Et
42 וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן שִׁלַּחְתָּ
pro tua anima erit & ,manu de mei anathematis † virum
אֶת־אִישׁ־חֶרְמִי מִיָּד וְהָיְתָה נַפְשְׁךָ תַּחַת

Margin: ‡ misericordes sunt. — ᵃ יָצָא — ᵇ שָׂקַק — ᶜ בּוֹא — ᵈ חָיָה; Si * viuit † est — acceleraue-runt — ᵉ לָקַח ᶠ יָצָא — ᵍ שׁוּב ʰ חוּץ ⁱ שׂוּם; ‖ cum * pepigit cum eo. — proximum ᵏ נָכָה — vocem † recedis ‡ ab eo; ˡ יָלַךְ — * stetit in occursum regi iuxta † cum pileo — ᵐ הָיָה medium — ⁿ סוּר ᵒ בּוֹא deficiendo defecerit — ‖ est; * fuit ‡ definiuisti ᵖ סוּר † pileum ab מַעַל ᑫ נָכַר * esset. † obnoxium morti

abiit Et .ipsius populo pro tuus populus & ,ipsius anima
43 נַפְשׁוֹ וְעַמְּךָ תַּחַת עַמּוֹ: ᵃ וַיֵּלֶךְ
venit & :sæuus & ,contumax ‡ suam domum super * Israel rex
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־בֵּיתוֹ סַר וְזָעֵף וַיָּבֹא
.Someron in
שֹׁמְרוֹנָה:

CAP. XXI. כא

erat vinea ,hæc verba post fuit Et
1 וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כֶּרֶם הָיָה
ædem apud ,Izrehel in ‡ quæ ,Izrehelitæ Naboth
לְנָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֶאל אֵצֶל הֵיכַל
ad Achab est locutus Et .Someron regis Achab
2 אַחְאָב מֶלֶךְ שֹׁמְרוֹן: וַיְדַבֵּר אַחְאָב אֶל־
mihi erit & ,tuam vineam mihi Da :dicendo ,Naboth
נָבוֹת לֵאמֹר תְּנָה־לִּי אֶת־כַּרְמְךָ וִיהִי־לִי
,meam domum apud † propinqua ipsa * quia :oleris hortum in
לְגַן־יָרָק כִּי הוּא קָרוֹב אֵצֶל בֵּיתִי
bonum * Si .illa præ bonam ‖ vineam ea pro tibi dabo &
ᵇ וְאֶתְּנָה לְךָ תַּחְתָּיו כֶּרֶם טוֹב מִמֶּנּוּ אִם טוֹב
.ipsius pretij argentum tibi dabo ,tuis oculis in
בְּעֵינֶיךָ אֶתְּנָה־לְךָ כֶסֶף מְחִיר זֶה:
Domino à mihi Absit :Achab ad Naboth Dixitque
3 וַיֹּאמֶר נָבוֹת אֶל־אַחְאָב חָלִילָה לִּי מֵיְהוָה
.tibi meorum patrum hæreditatem me dando à
מִתִּתִּי אֶת־נַחֲלַת אֲבֹתַי לָךְ:
super sæuus & recedens suam domum in Achab Venitque
4 ᶜ וַיָּבֹא אַחְאָב אֶל־בֵּיתוֹ ᵈ סַר וְזָעֵף עַל־
,Izrehelita Naboth sibi fuerat locutus quod verbum
הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלָיו נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי
:meorum patrum hæreditatem tibi dabo Non :dixit & ‡
וַיֹּאמֶר לֹא־אֶתֵּן לְךָ אֶת־נַחֲלַת אֲבוֹתָי
non & ,suas facies vertitque ,suum lectum super iacuit &
וַיִּשְׁכַּב עַל־ᵉ מִטָּתוֹ ᶠ וַיַּסֵּב אֶת־פָּנָיו וְלֹא־
,eius vxor Izebel eum ad venit Et .panem comedit
5 אָכַל לָחֶם: וַתָּבֹא אֵלָיו אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ
tu non & ,recedens * tuus spiritus hoc Quid ‡ :eum ad est locuta &
וַתְּדַבֵּר אֵלָיו מַה־זֶּה רוּחֲךָ סָרָה וְאֵינְךָ
sum locutus Quia :eam ad est locutus Et ?panem comedens
6 אֹכֵל לָחֶם: וַיְדַבֵּר אֵלֶיהָ כִּי־אֲדַבֵּר
mihi Da :ei dixitque ,Izrehelitam Naboth ad
אֶל־נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי וָאֹמַר לוֹ תְּנָה־לִּי אֶת־
tibi dabo tu volens † si vel ;pecunia in tuam vineam
כַּרְמְךָ בְּכֶסֶף אוֹ אִם־חָפֵץ אַתָּה אֶתְּנָה־לְךָ
,meam vineam tibi dabo Non :dixit & ,ea pro vineam
כֶרֶם תַּחְתָּיו וַיֹּאמֶר לֹא־אֶתֵּן לְךָ אֶת־כַּרְמִי:
facies nunc Tu :eius vxor Izebel eum ad Dixitque
7 וַתֹּאמֶר אֵלָיו אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ אַתָּה עַתָּה תַּעֲשֶׂה
sit bonum ‖ & panem comede ,Surge .Israel super regnum
מְלוּכָה עַל־יִשְׂרָאֵל קוּם אֱכָל־לֶחֶם ᵍ וְיִטַב
.Izrehelitæ Naboth vineam tibi dabo ego :tuum cor
לִבֶּךָ אֲנִי ʰ אֶתֵּן לְךָ אֶת־כֶּרֶם נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי:
signauit & ,Achab nomine in literas Scripsitque
8 וַתִּכְתֹּב סְפָרִים בְּשֵׁם אַחְאָב וַתַּחְתֹּם
ad & ,seniores ad literas misit & :eius sigillo in
בְּחֹתָמוֹ וַתִּשְׁלַח הַסְּפָרִים אֶל־הַזְּקֵנִים וְאֶל־
.Naboth cum habitantes ‡ ipsius ciuitate in ‡ qui heroes *
ⁱ הַחֹרִים אֲשֶׁר בְּעִירוֹ הַיֹּשְׁבִים אֶת־נָבוֹת:
,ieiunium Prædicate :dicendo ,literis in scripsit Et
9 וַתִּכְתֹּב בַּסְּפָרִים לֵאמֹר קִרְאוּ־צוֹם
.populi capite in Naboth facite sedere &
ᵏ וְהוֹשִׁיבוּ אֶת־נָבוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם:
eum contra belial filios * viros duos facite stare Et
10 וְהוֹשִׁיבוּ שְׁנַיִם אֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל נֶגְדּוֹ
,regi & .Deo Benedixisti ‖ :dicendo ,eum † testificabuntur &
ˡ וִיעִדֻהוּ לֵאמֹר בֵּרַכְתָּ אֱלֹהִים וָמֶלֶךְ
.moriatur & ,eum lapidate & ,eum educite &
ᵐ וְהוֹצִיאֻהוּ וְסִקְלֻהוּ ⁿ וְיָמֹת:
heroes * & ,seniores ipsius ciuitatis viri Feceruntque
11 וַיַּעֲשׂוּ אַנְשֵׁי עִירוֹ הַזְּקֵנִים וְהַחֹרִים
miserat quod secundum ipsius ciuitate in habitantes ‡ qui
אֲשֶׁר הַיֹּשְׁבִים בְּעִירוֹ כַּאֲשֶׁר שָׁלְחָה

Margin: ᵃ יָלַךְ * in tristis & furibundus: — ‡ erat — ‡ est † domui meæ. — ‖ meliorem * placuerit ᵇ נָתַן — vt dem — tristis & furibundus propter ᵈ בּוֹא ᶜ סוּר ‡ qui — faciem suam, ᵉ נָטָה ᶠ סָבַב — ‡ Vt quid * tristis est, comedis — † complacuetis, — ‖ iocundetur ᵍ יָטַב ʰ נָתַן — cũ suo annulo ספרים ק * optimates ‡ erant ‡ qui habitabant ⁱ חוּר ᵏ יָשַׁב * impios † contra ‖ Maledixisti ˡ עוּד ᵐ יָצָא ⁿ מוּת * optimates ‡ habitabant

,literis in * scriptum quod secundum *,Izebel eos ad
אליהם איזבל כאשר כתוב בספרים
,ieiunium Prædicauerunt .eos ad miserat quas
12 אשר שלחה אליהם: קראו צום
.populi capite in Naboth fecerunt sedere &
והשיבו את־נבות בראש העם:
sederunt & ,belial filij † viri dui Veneruntque
13 ויבאו שני האנשים בני־בליעל וישבו
belial $ viri eum *sunt testificati & ,eum contra
נגדו ויעדהו אנשי הבליעל את־
Naboth Benedixit :dicendo ,populo coram Naboth †
נבות נגד העם לאמר ברך נבות
,ciuitatem extra eum deduxerunt & ;regi & ,Deo
אלהים ומלך ויצאהו מחוץ לעיר
Miserúntque .est mortuus & ,lapidibus in eum lapidauerunt &
14 ויסקלהו באבנים וימת: וישלחו
.est mortuus & ,Naboth est Lapidatus :dicendo ,Izebel ad
אל־איזבל לאמר סקל נבות וימת:
,Naboth esset lapidatus quòd Izebel audire secundum fuit Et
15 ויהי כשמע איזבל כי־סקל נבות
,Surge :Achab ad Izebel dixit & ,esset mortuus &
וימת ותאמר איזבל אל־אחאב קום
renuit qui ,Izrehelitæ Naboth vineam possíde
רש את־כרם נבות היזרעאלי אשר מאן
sed ,viuit Naboth non quoniam .pecunia in ‖ tibi dare
לתת־לך בכסף כי אין נבות חי כי־
quòd ,Achab audire secundum ,fuit Et .est mortuus
16 מת: ויהי כשמע אחאב כי
ad descendendum ad Achab surrexit & ,Naboth esset mortuus
מת נבות ויקם אחאב לרדת אל־
.eam possidendum ad ,Izrehelitæ Naboth vineam
כרם נבות היזרעאלי לרשתו:
:dicendo ,Tisbiten Eliiahu ad Domini verbum fuit Et
17 ויהי דבר־יהוה אל־אליהו התשבי לאמר:
† qui ,Israel regis Achab occursum in descende ,Surge
18 קום רד לקראת אחאב מלך־ישראל אשר
illuc descendit quam † Naboth vinea in ecce .Someron in
בשמרון הנה בכרם נבות אשר־ירד שם
dixit Sic :dicendo ,eum ad loqueris Et .eam possidendum ad
19 לרשתו: ודברת אליו לאמר כה אמר
Loquerisque ?possedisti etiam & ,occidisti Nónne :Dominus
יהוה הרצחת וגם־ירשת ודברת
quo † loco In :Dominus dixit Sic :dicendo ,eum ad
אליו לאמר כה אמר יהוה במקום אשר
canes lingent ,Naboth sanguinem canes linxerunt
לקקו הכלבים את־דם נבות ילקו הכלבים
Achab dixit Et .tu* etiam ,tuum sanguinem
20 את־דמך גם־אתה: ויאמר אחאב
:dixit & ?mi inimice me inuenisti Num :Eliiahu ad
אל־אליהו המצאתני איבי ויאמר
oculis in malum faciendum ad te vendidisti quia ,Inueni
מצאתי יען התמכרך לעשות הרע בעיני
auferam & ,malum te ad adducens | ego Ecce .Domini
21 יהוה: הנני מבי אליך רעה ובערתי
,clausum & ,pariete in $ mingentem Achab † succidam & ,te post ‖
אחריך והכרתי לאחאב משתין בקיר ועצור
tuam domum dabo Et .Israel in derelictum &
22 ועזוב בישראל: ונתתי את־ביתך
Bahasa domum sicut & .Nebat filij Iarobham domum sicut
כבית ירבעם בן־נבט וכבית בעשא
,irritasti qua irritationem ad † ,Achiiah filij
בן־אחיה אל־הכעס אשר הכעסת
Izebel ad † ,clam Et .Israel fecisti peccare &
ותחטא את־ישראל: וגם־לאיזבל
comedent Canes :dicendo ,Dominus est locutus
23 דבר יהוה לאמר הכלבים יאכלו את־
Achab ipsi Mortuum ‡ .Izebel antemurale intra ,Izebel
24 איזבל בחל יזרעאל: המת לאחאב
comedent agro in mortuum ‡ & ,canes comedent ciuitate in
בעיר יאכלו הכלבים והמת בשדה יאכלו
qui Achab sicut fuit non Verè .cæli volucres
25 עוף השמים: רק לא־היה כאחאב אשר

quia ,Domini oculis in malum faciendum ad seipsum vendiderit
התמכר לעשות הרע בעיני יהוה אשר־
fecit abominationes Et .eius vxor Izebel eum seduxit †
26 הסתה אתו איזבל אשתו: ויתעב
fecerunt quæ omnia iuxta ,idola post eundo ‡ ,valde
מאד ללכת אחרי הגללים ככל אשר עשו
filiorum faciebus $ à Dominus expulit quos ,Emorræi
האמרי אשר הוריש יהוה מפני בני
verba Achab audire secundum * :fuit Et .Israel
27 ישראל: ויהי כשמע אחאב את־הדברים
super saccum posuit & ,sua vestimenta scidit & ,hæc
האלה ויקרע בגדיו וישם־שק על־
.lenim ambulauit & ,sacco in iacuit ‖ & ,ieiunauit & ,suã carnem
בשרו ויצום וישכב בשק ויהלך אט:
:dicendo ,Tisbiten Eliiahu ad Domini verbum fuit Et
28 ויהי דבר־יהוה אל־אליהו התשבי לאמר:
;meis faciebus à Achab se humiliauit quòd vidisti Num
29 הראית כי־נכנע אחאב מלפני
malum inducam non ,meis faciebus $ è se humiliauit quòd eo pro
יען כי־נכנע מפני לא־אבי הרעה
super malum inducam eius filij diebus in :eius diebus in
בימיו בימי בנו אביא הרעה על־
.eius domum
ביתו:

CAP. XXII. כב

,Aram inter bello † non ,annis tribus sederunt Et
1 וישבו שלש שנים אין מלחמה בין ארם
,tertio anno in fuit Et .Israel inter &
2 ובין ישראל: ויהי בשנה השלישית
.Israel regem ad Iehudah rex Iehosaphat descendit &
וירד יהושפט מלך־יהודה אל־מלך ישראל:
nostis Nónne :suos seruos ad Israel rex Dixitque
3 ויאמר מלך־ישראל אל־עבדיו הידעתם
accipiendo ab silentes ‖ nos & ?Ghilhad Ramoth nobis quia
כי־לנו רמת גלעד ואנחנו מחשים מקחת
:Iehosaphat ad Dixitque ?Aram regis manu de eam
4 אתה מיד מלך ארם: ויאמר אל־יהושפט
dixit & Ghilhad Ramoth ‡ prœlium ad mecum Ibisne $
התלך אתי למלחמה רמת גלעד ויאמר
:tu sic ,ego sicut :Israel regem ad Iehosaphat
יהושפט אל־מלך ישראל כמוני כמוך
.tui equi sic ,mei equi sicut ;tuus populus sic ,meus populus sicut
כעמי כעמך כסוסי כסוסיך:
obsecro Quære :Israel regem ad Iehosaphat Dixitque
5 ויאמר יהושפט אל־מלך ישראל דרש־נא
rex congregauit Et .Domini verbum diem secundum
6 כיום את־דבר יהוה: ויקבץ מלך־
,viros quadringentos ferme prophetas Israel
ישראל את־הנביאים כארבע מאות איש
Ghilhad Ramoth super ibo † Num :eos ad dixitque
ויאמר אלהם האלך על־רמת גלעד
dabit & ,Ascende :dixerunt & cessabo ‡ an ,prœlium ad
למלחמה אם־אחדל ויאמרו עלה ויתן
:Iehosaphat Dixitque .regis manu in Dominus
7 אדני ביד המלך: ויאמר יהושפט
requiramus & ‖ ,vltra Domini propheta hic ‡ non Nunquid
האין פה נביא ליהוה עוד ונדרשה
:Iehosaphat ad Israel rex Dixitque ?eo ab
8 מאותו: ויאמר מלך־ישראל אל־יהושפט
,eo ab Dominum requirendum ad * ,vnus vir $ Adhuc
עוד איש־אחד לדרש את־יהוה מאתו
,bonum me super prophetizabit ‖ non quia ,eum odi ego †
ואני שנאתיו כי לא־יתנבא עלי טוב
Dixitque .Imlah filius Michaiehu ,malum quin imo ‡
כי אם־רע מיכיהו בן־ימלה ויאמר
.ita rex dicat Ne :Iehosaphat
יהושפט אל־יאמר המלך כן:
:dixit & ,vnum eunuchum ad Israel rex vocauit Et
9 ויקרא מלך ישראל אל־סריס אחד ויאמר
.Imlah filium Michaiehu Accelera
מהרה מיכיהו בן־ימלה:

sedentes Iehudah rex Iehosaphat & , Israel rex Et
10 וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה יֹשְׁבִים
ostium † area in vestibus induti suum solium super vir
אִישׁ עַל־כִּסְאוֹ מְלֻבָּשִׁים בְּגָדִים בְּגֹרֶן פֶּתַח
. eorum facies ad vaticinantes | vates omnes & ; Someron portæ
שַׁעַר שֹׁמְרוֹן וְכָל־הַנְּבִיאִים מִתְנַבְּאִים לִפְנֵיהֶם׃
, ferrea cornua Chenahanah filius Sidchiiah sibi Fecitque
11 וַיַּעַשׂ לוֹ צִדְקִיָּה בֶן־כְּנַעֲנָה קַרְנֵי בַרְזֶל
Aram * cornupetes his In : Dominus dixit Sic : dixit &
וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה בְּאֵלֶּה תְּנַגַּח אֶת־אֲרָם
, prophetantes ‡ vates omnes Et . eos consumendum ad vsque
12 עַד־כַּלֹּתָם׃ וְכָל־הַנְּבִאִים נִבְּאִים
tradet & , prosperare * & , Ghilhad Ramoth ‡ Ascende : dicendo sic
כֵּן לֵאמֹר עֲלֵה רָמֹת גִּלְעָד וְהַצְלַח וְנָתַן
ierat qui nuncius Et . regis manu in Dominus
13 יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ וְהַמַּלְאָךְ אֲשֶׁר־הָלַךְ
Ecce : dicendo , eum ad est locutus , Michaiehu vocandum ad
לִקְרֹא מִיכָיְהוּ דִּבֶּר אֵלָיו לֵאמֹר הִנֵּה־
. regem ad bonum vno ore prophetarum verba obsecro
נָא דִּבְרֵי הַנְּבִיאִים פֶּה־אֶחָד טוֹב אֶל־הַמֶּלֶךְ
loquere & , eis ex vnius verbum sicut, tuum verbum obsecro Sit
יְהִי־נָא דְבָרְךָ כִּדְבַר אַחַד מֵהֶם וְדִבַּרְתָּ
quia , Dominus Viuus . Michaiehu Dixitque . bonum
14 טוֹב׃ וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ חַי־יְהוָה כִּי
. loquar illud , me ad Dominus dixerit quod
אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֵלַי אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃
Michaiehu : eum ad rex Dixitque . regem ad venit Et
15 וַיָּבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו מִיכָיְהוּ
? abstinebimus | an , bellum ad Ghilhad Ramoth ad ibimus † num
הֲנֵלֵךְ אֶל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם־נֶחְדָּל
Dominus tradet & , prosperare * & , Ascende : eum ad Dixitque
וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֲלֵה וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה
tot ad Vsque : rex eum ad Dixitque . regis manu in
16 בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ עַד־כַּמֶּה
tantum ‡ me ad loquaris non vt , te adiurans ego vices
פְעָמִים אֲנִי מַשְׁבִּעֶךָ אֲשֶׁר לֹא־תְדַבֵּר אֵלַי רַק־
Vidi ait Et ? Domini nomine in veritatem
17 אֱמֶת בְּשֵׁם יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר רָאִיתִי
oues sicut , montes ad dispersos ‡ Israel vniuersum
אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל נְפֹצִים אֶל־הֶהָרִים כַּצֹּאן
domini † Non : Dominus Dixitque . pastor eis non quibus
אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֹעֶה וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־אֲדֹנִים
Dixitque . pace in suam domum in vir reuertantur ; istis
18 לָאֵלֶּה יָשׁוּבוּ אִישׁ־לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם׃ וַיֹּאמֶר
, te ad dixi Nonne : Iehosaphat ad Israel rex
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ
? malum quinimo | , bonum me super vaticinabitur non
לוֹא־יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי אִם־רָע׃
Vidi : Domini verbum audi Idcirco : ait Et
19 וַיֹּאמֶר לָכֵן שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה רָאִיתִי אֶת־
exercitum omnem & , suum solium super sedentem Dominum
יְהוָה יֹשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ וְכָל־צְבָא
. eius sinistra à & , eius dextera à eum super ‡ stantem calorum *
הַשָּׁמַיִם עֹמֵד עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ׃
ascendat & † , Achab decipiet Quis : Dominus Dixitque
20 וַיֹּאמֶר יְהוָה מִי יְפַתֶּה אֶת־אַחְאָב וְיַעַל
dicens iste * & , sic in hic dixit Et ‡ Ghilhad Ramoth in cadat &
וְיִפֹּל בְּרָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה בְּכֹה וְזֶה אֹמֵר
, Domini facies ad † stetit & , spiritus est egressus Et . sic in
21 בְּכֹה׃ וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה
: eum ad Dominus Dixitque . eum decipiam Ego : ait &
וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו
ore in mendacij spiritus ero & , Egrediar : ait Et ? quo In
22 בַּמָּה׃ וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי
. præualebis etiam & . Decipies : dixit & . eius vatum omnium
כָּל־נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם־תּוּכָל
Dominus dedit ecce nunc Et . sic fac & , egredere
23 צֵא וַעֲשֵׂה־כֵן׃ וְעַתָּה הִנֵּה נָתַן יְהוָה
: istorum tuorum vatum omnium ore in mendacij spiritum
רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל־נְבִיאֶיךָ אֵלֶּה
. malum te super est locutus Dominus &
וַיהוָה דִּבֶּר עָלֶיךָ רָעָה׃

percussit & , Chenahanah filius Sidchiiahu accessit Et
24 וַיִּגַּשׁ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה וַיַּכֶּה אֶת־
spiritus transiuit Vbinam ‡ : dixit & : maxillam super * Michaiehu
מִיכָיְהוּ עַל־הַלֶּחִי וַיֹּאמֶר אֵי־זֶה עָבַר רוּחַ־
: Michaiehu dixit Et ? te alloquendum ad , me à Domini
25 יְהוָה מֵאִתִּי לְדַבֵּר אוֹתָךְ׃ וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ
cubiculo ingredieris qua , illa die in videns ‡ tu Ecce
הִנְּךָ רֹאֶה בַּיּוֹם הַהוּא אֲשֶׁר תָּבֹא חֶדֶר
: Israel rex Dixitque . te abscondendum ad cubiculum in
26 בְּחֶדֶר לְהֵחָבֵה׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
principem Amon ad eum fac redire & , Michaiehu Tolle
קַח אֶת־מִיכָיְהוּ וַהֲשִׁיבֵהוּ אֶל־אָמֹן שַׂר־
Sic : dices Et . regis filium Ioas ad & , ciuitatis
27 הָעִיר וְאֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־הַמֶּלֶךְ׃ וְאָמַרְתָּ כֹּה
, carceris domo † hunc Ponite : rex dicit
אָמַר הַמֶּלֶךְ שִׂימוּ אֶת־זֶה בֵּית הַכֶּלֶא
vsque , angustiæ * aquam & , angustiæ ‡ panem cū facite comedere &
וְהַאֲכִלֻהוּ לֶחֶם לַחַץ וּמַיִם לַחַץ עַד
reuertendo Si : Michaiehu Dixitque . pace in me venire
28 בֹּאִי בְשָׁלוֹם׃ וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ אִם־שׁוֹב
; me in ‡ Dominus est locutus non ; pace in fueris reuersus
תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא־דִבֶּר יְהוָה בִּי
rex ascendit Et . omnes populi Audite : ait &
29 וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם׃ וַיַּעַל מֶלֶךְ־
. Ghilhad Ramoth ‡ Iehudah rex Iehosaphat & , Israel
יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה רָמֹת גִּלְעָד׃
, Mutandum : Iehosaphat ad Israel rex Dixitque
30 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הִתְחַפֵּשׂ
. tuis vestibus induere tu & , bellum in ingrediendum &
וָבֹא בַמִּלְחָמָה וְאַתָּה לְבַשׁ בְּגָדֶיךָ
. bellum in est ingressus & , Israel rex se mutauit &
וַיִּתְחַפֵּשׂ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּבוֹא בַּמִּלְחָמָה׃
, sibi † qui currus * principibus præcepit Aram rex Et
31 וּמֶלֶךְ אֲרָם צִוָּה אֶת־שָׂרֵי הָרֶכֶב אֲשֶׁר־לוֹ
, paruo cum pugnabitis Non : dicendo , duobus & triginta
שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם לֵאמֹר לֹא תִּלָּחֲמוּ אֶת־קָטֹן
. solum Israel rege cum nisi , magno cum & |
וְאֶת־גָּדוֹל כִּי אִם־אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ׃
, Iehosaphat currum principes videre secundum , fuit Et
32 וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב אֶת־יְהוֹשָׁפָט
declinauerunt ipse * Israel rex Certè : dixerunt ipsi &
וְהֵמָּה אָמְרוּ אַךְ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הוּא וַיָּסֻרוּ
. Iehosaphat exclamauit Et . pugnandum ad eum super ‡
עָלָיו לְהִלָּחֵם וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט׃
rex * non quod , curruum principes videre secundum ‡ fuit Et
33 וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב כִּי־לֹא־מֶלֶךְ
tetendit ‖ vir Et . eum post à † sunt auersi & , ipse Israel
34 יִשְׂרָאֵל הוּא וַיָּשֻׁבוּ מֵאַחֲרָיו׃ וְאִישׁ מָשַׁךְ
Israel regem percussit & , sua simplicitate in arcu in
בַּקֶּשֶׁת לְתֻמּוֹ וַיַּכֶּה אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
Verte : suo aurigæ Dixitque . loricam inter & coniuncturas inter
בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין הַשִּׁרְיָן וַיֹּאמֶר לְרַכָּבוֹ הֲפֹךְ
. sum vulneratus quia , castrametatione * de me educ & ; tuam manū
יָדְךָ וְהוֹצִיאֵנִי מִן־הַמַּחֲנֶה כִּי הָחֳלֵיתִי׃
erat ‡ rex & . illa die in prœlium ascendit Et
35 וַתַּעַל הַמִּלְחָמָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהַמֶּלֶךְ הָיָה
, vespere in est mortuus & ; Aram ‡ contra curru in statutus
מָעֳמָד בַּמֶּרְכָּבָה נֹכַח אֲרָם וַיָּמָת בָּעֶרֶב
. currus sinum ad * plagæ sanguis effluebat &
וַיִּצֶק דַּם־הַמַּכָּה אֶל־חֵיק הָרָכֶב׃
occumbere secundum castrametationem in præconium † transiuit Et
36 וַיַּעֲבֹר הָרִנָּה בַּמַּחֲנֶה כְּבֹא
. suā terrā ad vir * & , suā ciuitatē ad Vir | : dicendo , solem
הַשֶּׁמֶשׁ לֵאמֹר אִישׁ אֶל־עִירוֹ וְאִישׁ אֶל־אַרְצוֹ׃
sepelierunt & : Someron ‡ venit & . rex est mortuus Et
37 וַיָּמָת הַמֶּלֶךְ וַיָּבוֹא שֹׁמְרוֹן וַיִּקְבְּרוּ אֶת־
super ‡ currum lauit Et . Someron in regem
38 הַמֶּלֶךְ בְּשֹׁמְרוֹן׃ וַיִּשְׁטֹף אֶת־הָרֶכֶב עַל
, eius sanguinem canes linxerunt & , Someron piscina
בְּרֵכַת שֹׁמְרוֹן וַיָּלֹקּוּ הַכְּלָבִים אֶת־דָּמוֹ
. fuerat locutus quod , Domini verbum iuxta , lauerunt zonas * &
וְהַזֹּנוֹת רָחָצוּ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֵּר׃

fecit quae omnia & ,Achab verborum residuum Et
39 וְיֶתֶר דִּבְרֵי אַחְאָב וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה
quas vrbes omnes & ,aedificauit quam ,dentis domus & eburnea
וּבֵית הַשֵּׁן אֲשֶׁר בָּנָה וְכָל־הֶעָרִים אֲשֶׁר
verborum ,libro super ‡ scripta ipsa nonne ,aedificauit ‡ sunt in
בָּנָה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
cum Achab dormiuit Et ?Israel regum dierum
40 הַיָּמִים[a] לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּשְׁכַּב אַחְאָב עִם־
.eo pro eius filius Achazjahu regnauit & ,suis patribus
אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ אֲחַזְיָהוּ בְנוֹ[b] תַּחְתָּיו׃
anno in Iehudah super regnauit Asa filius Iehosaphat Et
41 וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אָסָא מָלַךְ עַל־יְהוּדָה בִּשְׁנַת[c]
filius Iehosaphat ,Israel regis, Achab quarto
42 אַרְבַּע לְאַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ יְהוֹשָׁפָט בֶּן־
viginti & ipsum regnando in annorum quinque & triginta
שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה בְּמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים
eius matris nomen Et .Ierusalaim in regnauit ,annis quinque &
וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ וְשֵׁם אִמּוֹ
via omni in ambulauit Et .Silchi filia Hazubah
43 עֲזוּבָה[d] בַּת־שִׁלְחִי׃ וַיֵּלֶךְ[e] בְּכָל־דֶּרֶךְ
† rectum ‡ faciendo ,ea ab declinauit non ,sui patris Asa
אָסָא אָבִיו לֹא־סָר[f] מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר
,recesserunt non excelsa Veruntamen .Domini oculis in
44 בְּעֵינֵי יְהוָה׃ אַךְ הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ
.excelsis in sufficientibus & immolantibus | populo adhuc
עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת׃
.Israel rege cum Iehosaphat fecit pacem Et
45 וַיַּשְׁלֵם יְהוֹשָׁפָט עִם־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
quod eius robur & ,Iehosaphat verborum residuum Et
46 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹשָׁפָט וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר־
super † scripta ipsa nonne ,pugnauit quo & ,fecit
עָשָׂה וַאֲשֶׁר נִלְחָם הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־
residuum Et ?Iehudah regum dierum verborum libro
47 סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃ וְיֶתֶר

[a] יום [b] בנה [c] שנת — vir — erat quando regnauit. [d] בנה [e] ילך ‡ quod † est [f] סור remouerunt — ‡ immolantes, & sufficientes — † sunt in

abstulit ,sui patris Asa diebus in remanserat quod prostituti
הַקָּדֵשׁ אֲשֶׁר נִשְׁאַר בִּימֵי אָסָא אָבִיו בִּעֵר
erat praefectus ,Edom in * non rex Et .terra de
48 מִן־הָאָרֶץ׃ וּמֶלֶךְ אֵין בֶּאֱדוֹם נִצָּב
Tharsis naues fecit Iehosaphat .rex
49 מֶלֶךְ׃ יְהוֹשָׁפָט עָשַׂר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ
sunt confractae quia iuit ‡ non & ,auro ‡ Ophir in eundum ad †
לָלֶכֶת אוֹפִירָה לַזָּהָב וְלֹא הָלָךְ[g] כִּי־נִשְׁבְּרָה
Achaziahu dixit Tunc .ghaber-Hesion in naues
50 אֳנִיּוֹת בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר׃ אָז אָמַר אֲחַזְיָהוּ
cum mei serui Vadant :Iehosaphat ad Achab filius
בֶּן־אַחְאָב אֶל־יְהוֹשָׁפָט יֵלְכוּ עֲבָדַי עִם־
Laesitque .Iehosaphat noluit & :nauibus in tuis seruis
51 עֲבָדֶיךָ בָּאֳנִיּוֹת וְלֹא אָבָה יְהוֹשָׁפָט׃ וַיִּשְׁכַּב
suis patribus cum est sepultus & ,suis patribus cum Iehosaphat
יְהוֹשָׁפָט עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו
eius filius Iehoram regnauit & ,sui patris Dauid ciuitate in
בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם בְּנוֹ
super regauit Achab filius Achaziahu .eo pro
52 תַּחְתָּיו׃ אֲחַזְיָהוּ בֶן־אַחְאָב מָלַךְ עַל־
Iehosaphat decimo septimo anno in Someron in Israel
יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן בִּשְׁנַת שְׁבַע עֶשְׂרֵה לִיהוֹשָׁפָט
.annis duobus Israel super regnauit & ,Iehudah regis
מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁנָתָיִם׃
via in ambulauit & ,Domini oculis in malum Fecitque
53 וַיַּעַשׂ[h] הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ[i] בְּדֶרֶךְ
,Nebat filij Iarobham via in & ,suae matris via in & ,sui patris
אָבִיו וּבְדֶרֶךְ אִמּוֹ וּבְדֶרֶךְ יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט
Seruiuitque .Israel fecit peccare qui
54 אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וַיַּעֲבֹד אֶת־
Deum Dominum irritauit & ,ei se incuruauit & ,Bahal
הַבַּעַל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיַּכְעֵס אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי
.eius pater fecerat quae omnia secundum Israel
יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה אָבִיו׃

‖ scorti masculi, — * erat — עשר — ק — † vt irent ‡ pro ‡ fuerunt — [g] ילך — Dormiuitque — [h] עשה [i] ילך

Finis primi libri Regum.

תם ספר מלכים א

מלכים ב

LIBER II MELACHIM,

ID EST, REGVM, QVI APVD NOS DICITVR QVARTVS REGVM.

CAP. I. א

ET

Israel in Moab est praeuaricatus &
1 וַיִּפְשַׁע מוֹאָב בְּיִשְׂרָאֵל
.Achab mortem post
אַחֲרֵי מוֹת אַחְאָב׃
per | Achaziah cecidit Et
2 וַיִּפֹּל[a] אֲחַזְיָה בְּעַד
,suum coenaculū in cancellum †
הַשְּׂבָכָה בַּעֲלִיָּתוֹ[b]
dixit & ,nuncios misitque aegrotauit & ,Someron in ‡ quod
אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן וַיָּחַל[c] וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים וַיֹּאמֶר
,Hecron Deum zebub-Bahal in † inquirite ,Ite :eos ad
אֲלֵהֶם לְכוּ[d] דִרְשׁוּ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן
Domini angelus Et .hac infirmitate de viuam si
3 אִם־אֶחְיֶה מֵחֳלִי זֶה׃ וּמַלְאַךְ יְהוָה
occursum in ascende ,Surge :Tisbiten Eliiah ad est locutus
דִּבֶּר אֶל־אֵלִיָּה הַתִּשְׁבִּי קוּם עֲלֵה לִקְרַאת
non ob An ,eos ad loquere & ,Someron regis nunciorum
מַלְאֲכֵי מֶלֶךְ־שֹׁמְרוֹן וְדַבֵּר אֲלֵהֶם הַמִבְּלִי

Defecit autē Moab ab Israel mortuo — ‡ de — [a] נפל — † cancello — [b] עליה — ‡ erat — [c] חלה — † per — [d] ילך

inquirendum ad euntes vos ,Israel in Deum ‡ non
אֵין־אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתֶּם הֹלְכִים לִדְרֹשׁ
sic idcirco Et ?Hecron Deum zebub-Bahal in
4 בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן׃ וְלָכֵן כֹּה־
,non illuc [ascendisti quem ‡ lecto † :Dominus dicit
אָמַר יְהוָה הַמִּטָּה[e] אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָּׁם לֹא־
.Eliiah abiit & :morieris moriendo sed ,eo de descendes
תֵרֵד מִמֶּנָּה כִּי מוֹת תָּמוּת וַיֵּלֶךְ אֵלִיָּה׃
Quid † :eos ad Dixitque ,eum ad nuncij sunt reuersi Et
5 וַיָּשׁוּבוּ הַמַּלְאָכִים אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מַה־
ascendit Vir :eum ad Dixeruntque ?estis reuersi hoc
6 זֶה שַׁבְתֶּם[f]׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ עָלָה
ad reuertimini ,Ite :nos ad dixitque ,nostrum occursum in
לִקְרָאתֵנוּ וַיֹּאמֶר אֵלֵינוּ לְכוּ שׁוּבוּ אֶל־
Sic ,eum ad loquemini & ,vos misit qui ,regem
הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־שָׁלַח אֶתְכֶם וְדִבַּרְתֶּם אֵלָיו כֹּה
est Israel in Deum non non ob † An ,Dominus dixit
אָמַר יְהוָה הֲמִבְּלִי אֵין־אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתָּה
?Hecron Deum zebub-Bahal in * inquirendum ad mittens ‡
שֹׁלֵחַ לִדְרֹשׁ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן

‡ est Deus ‡ vt eatis — per — † De ‡ super — [e] נטה — ‡ Vt quid — [f] שוב — ‡ non est Deus † vt — ‡ mittas * per

descendes non ,illuc ascendisti quem * lecto | Idcirco

לָכֵן ᵃהַמִּטָּה אֲשֶׁר־ᵇעָלִיתָ שָּׁם לֹא־ᶜתֵרֵד

.morieris moriendo sed ,eo ex

מִמֶּנָּה כִּי־מוֹת תָּמוּת׃

,viri indicium Quod :eos ad est Locutusque

7 וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם מֶה מִשְׁפַּט הָאִישׁ

vos ad est locutus & :vestrum occursum in ascendit qui

אֲשֶׁר עָלָה לִקְרַאתְכֶם וַיְדַבֵּר אֲלֵיכֶם

:eum ad Dixeruntque istos sermones

8 אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו

,suis renibus in ‡ accinctus pelliceo cingulo & ,crinis habitor $ Vir

אִישׁ בַּעַל שֵׂעָר וְאֵזוֹר עוֹר אָזוּר בְּמָתְנָיו

.ipse * Tisbites Eliiah :ait &

וַיֹּאמַר אֵלִיָּה הַתִּשְׁבִּי הוּא׃

quinquagenarium principem eum ad Misitque

9 וַיִּשְׁלַח אֵלָיו ᵈשַׂר חֲמִשִּׁים

super sedens † ecce & .eum ad ascendit & .eius quinquaginta &

וַחֲמִשָּׁיו וַיַּעַל אֵלָיו וְהִנֵּה יֹשֵׁב עַל־

,Dei Vir :eum ad est locutusque ,montis capite

רֹאשׁ הָהָר וַיְדַבֵּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים

:Eliiahu respondit Et .Descende :est locutus rex

10 הַמֶּלֶךְ דִּבֶּר רֵדָה׃ וַיַּעֲנֶה אֵלִיָּהוּ

vir si Et :quinquaginta ‖ principem ad est locutusque

וַיְדַבֵּר אֶל־שַׂר הַחֲמִשִּׁים וְאִם־אִישׁ

te consumat & ,cælo $ de ignis descendat ,ego * Dei

אֱלֹהִים אָנִי תֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֹתְךָ

,cælis è ignis descendit & .tuos quinquaginta &

וְאֶת־חֲמִשֶּׁיךָ וַתֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם

.eius quinquaginta & ,eum consumpsit &

וַתֹּאכַל אֹתוֹ וְאֶת־חֲמִשָּׁיו׃

quinquagenarium principem eum ad misitque ,est reuersus Et

11 ᵉוַיָּשָׁב וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שַׂר־חֲמִשִּׁים

:eum ad est locutus & respondit & .eius quinquaginta & ,alium

אַחֵר וַחֲמִשָּׁיו וַיַּעַן וַיְדַבֵּר אֵלָיו

.descende Cito ‡ :rex dixit sic ,Dei vir

אִישׁ הָאֱלֹהִים כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ מְהֵרָה רֵדָה׃

vir Si :eos ad est locutus & ,Eliiah respondit Et

12 ᶠוַיַּעַן אֵלִיָּה וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם אִם־אִישׁ

,cælis de ignis descendat ,ego * Dei

הָאֱלֹהִים אָנִי תֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם

ignis descendit & :tuos quinquaginta & ,te comedat &

וְתֹאכַל אֹתְךָ וְאֶת־חֲמִשֶּׁיךָ וַתֵּרֶד אֵשׁ־

& ,eum consumpsit & ,cælis de Dei

אֱלֹהִים מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל אֹתוֹ וְאֶת־

principem misit & ,est reuersus Et .eius quinquaginta

13 חֲמִשָּׁיו׃ וַיָּשָׁב וַיִּשְׁלַח שַׂר־

,ascendit Et .eius quinquaginta & ,tertium quinquagenarium

חֲמִשִּׁים שְׁלִשִׁים וַחֲמִשָּׁיו ᵍוַיַּעַל

se incuruauit & ,tertius quinquagenarius princeps venit &

וַיָּבֹא שַׂר־הַחֲמִשִּׁים הַשְּׁלִישִׁי וַיִּכְרַע

:eum ad est deprecatus & ,Eliiahu regione è sua genua super

עַל־בִּרְכָּיו לְנֶגֶד אֵלִיָּהוּ וַיִּתְחַנֵּן אֵלָיו

quæso sit pretiosa Dei Vir :eum ad est locutusque

וַיְדַבֵּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים תִּיקַר־נָא

quinquaginta horum tuorum seruorum anima & ,mea anima

נַפְשִׁי וְנֶפֶשׁ עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה חֲמִשִּׁים

,cælo è ignis descendit Ecce .tuis oculis in

14 בְּעֵינֶיךָ׃ הִנֵּה יָרְדָה אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם

,primos quinquagenarios principes duos comedit &

וַתֹּאכַל אֶת־שְׁנֵי ʰשָׂרֵי הַחֲמִשִּׁים הָרִאשֹׁנִים

mea anima sit pretiosa nunc & :eorum quinquaginta &

וְאֶת־חֲמִשֵּׁיהֶם וְעַתָּה תִּיקַר נַפְשִׁי

ad Domini angelus est Locutusque .tuis oculis in

15 בְּעֵינֶיךָ׃ וַיְדַבֵּר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־

surrexit Et .eius faciebus à timeas ne ,eo cum Descende ;Eliiahu

אֵלִיָּהוּ ⁱרֵד אוֹתוֹ אַל־ᵏתִּירָא מִפָּנָיו וַיָּקָם

est locutus Et regem ad eo cum descenditque

16 וַיֵּרֶד אוֹתוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ׃ וַיְדַבֵּר

misisti quod eo Pro :Dominus dixit Sic :eum ad

אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה יַעַן אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ

:Hecron Deum zebub-Bahal in † inquirendum ad nuncios

מַלְאָכִים לִדְרֹשׁ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן

non est Deus quærendum ad Israel in Deum non non pro An

הֲמִבְּלִי אֵין־אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל לִדְרֹשׁ

,illuc ascendisti quem † lecto * Idcirco ? eius verbum per

בִּדְבָרוֹ לָכֵן ᵃהַמִּטָּה אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָּׁם

.morieris moriendo sed ,eo ab descendes non

לֹא־תֵרֵד מִמֶּנָּה כִּי־מוֹת תָּמוּת׃

fuerat locutus quod ,Domini verbum iuxta est mortuus Et

17 ᵇוַיָּמָת כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר

secundo anno in ,eo pro Iehoram regnauit & :Eliiahu

אֵלִיָּהוּ וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם תַּחְתָּיו ᶜבִּשְׁנַת שְׁתַּיִם

non quia ,Iehudah regis Iehosaphat filij Iehoram

לִיהוֹרָם בֶּן־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה כִּי לֹא־

quæ Achaziah verborum residuum Et .filius ei fuerat

18 הָיָה לוֹ בֵּן׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲחַזְיָהוּ אֲשֶׁר

verborum ,libro super ‖ scripta ipsa nonne ,fecit

עָשָׂה הֲלוֹא־הֵמָּה כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי

:Israel regum dierum

הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

CAP. II. ב

Eliiahu Dominus faciendo ascendere in ,fuit Et

1 ᵈוַיְהִי בְּהַעֲלוֹת יְהוָה אֶת־אֵלִיָּהוּ

de Elisaah & ,Eliiahu abiit & ,cælos in turbinem per

בִּסְעָרָה הַשָּׁמָיִם ᵉוַיֵּלֶךְ אֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע מִן־

Sede :Elisaah ad Eliiahu Dixitque .Ghilghal

2 הַגִּלְגָּל׃ וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ אֶל־אֱלִישָׁע שֵׁב־

.el-Beth ad vsque me misit Dominus quia ,hic obsecro

נָא פֹה כִּי יְהוָה שְׁלָחַנִי עַד־בֵּית־אֵל

si ,tua anima viuit & ,Dominus Viuus :Elisaah Dixitque

וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע ᶠחַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־

.el-Beth descenderunt & .te dereliquero

אֶעֶזְבֶךָּ וַיֵּרְדוּ בֵּית־אֵל׃

,el-Beth * qui prophetarum filij funt egressi Et

3 ᵍוַיֵּצְאוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בֵּית־אֵל

quòd nosti Num :eum ad dixerunt atque ,Elisaah ad

אֶל־אֱלִישָׁע וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיָדַעְתָּ כִּי

? tuo capite desuper $ tuum dominum accipiens Dominus hodie

הַיּוֹם יְהוָה לֹקֵחַ אֶת־אֲדֹנֶיךָ מֵעַל רֹאשֶׁךָ

.tacete ,noui ego Etiam ;Dixitque

וַיֹּאמֶר גַּם־אֲנִי יָדַעְתִּי ʰהֶחֱשׁוּ׃

,hic obsecro sede Elisaah ;Eliiahu ei Dixitque

4 וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלִיָּהוּ אֱלִישָׁע ⁱשֵׁב־נָא פֹה

Viuit :dixit & ,Iericho in me misit Dominus quia

כִּי יְהוָה שְׁלָחַנִי יְרִיחוֹ וַיֹּאמֶר חַי־

venerunt & .te dimisero si ,tua anima viuit & ,Dominus

יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־אֶעֶזְבֶךָּ ᵏוַיָּבֹאוּ

* qui ,prophetarum filij accesserunt Et .Iericho ‡

5 יְרִיחוֹ׃ ˡוַיִּגְּשׁוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר

nosti Num :eum ad dixeruntque ,Elisaah ad Iericho in

בִּירִיחוֹ אֶל־אֱלִישָׁע וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיָדַעְתָּ

? tuo capite desuper † tuum dominum capiens Dominus hodie quòd

כִּי הַיּוֹם יְהוָה לֹקֵחַ אֶת־אֲדֹנֶיךָ מֵעַל רֹאשֶׁךָ

.silete ,noui ego Etiam :ait &

וַיֹּאמֶר גַּם־אֲנִי יָדַעְתִּי ᵐהֶחֱשׁוּ׃

Dominus quia ,hic obsecro Sede :Eliiahu ei Dixitque

6 וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלִיָּהוּ ⁿשֵׁב־נָא פֹה כִּי יְהוָה

viuit & ,Dominus Viuit :ait & ,Iarden ad me misit

שְׁלָחַנִי הַיַּרְדֵּנָה וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה וְחֵי־

.ipsi ambo abierunt Et .te dereliquero si ,tua anima

נַפְשְׁךָ אִם־אֶעֶזְבֶךָּ וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם׃

,abierunt prophetarum de filiis de viri quinquaginta Et

7 וַחֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים הָלְכוּ

iuxta steterunt ipsi ambo & :longè è regione è steteruntque

וַיַּעַמְדוּ מִנֶּגֶד מֵרָחוֹק וּשְׁנֵיהֶם עָמְדוּ עַל־

,suum pallium Eliiahu Tulitque .Iarden

8 הַיַּרְדֵּן׃ ᵒוַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ אֶת־אַדַּרְתּוֹ

,huc se diuiserunt & .aquas percussit & ,inuoluit &

וַיִּגְלֹם ᵖוַיַּכֶּה אֶת־הַמַּיִם וַיֵּחָצוּ הֵנָּה

.sicco in ipsi ambo transierunt & ;illuc &

וָהֵנָּה וַיַּעַבְרוּ ᵠשְׁנֵיהֶם בֶּחָרָבָה׃

Marginal notes: ᵃ de * super נטה ᵇ עלה ᶜ ירד Qualis dispositio est $ pilosus, ‡ renes suos, * est. ᵈ שור † sedebat in vertice ‖ quinquagenarium: * sum $ cælo. ᵉ שוב ‡ Festina ᶠ ענה * sum, consumat ᵍ עלה contra cœlo, consumpsit ʰ שור facie ⁱ ירד ᵏ ירא † per. ᵃ de † super נטה ᵇ מות ᶜ שנה residua ‖ sunt in ᵈ cùm ascendere faceret היה Viuit ᶠ חיה * erant ᵍ יצא tollit $ à ʰ חשה ⁱ ישב ᵏ בוא ‡ in * erant ˡ נגש tollit † à ᵐ חשה ⁿ ישב ᵒ לקח ᵖ נכה per siccum ᵠ שנה

ad dixit Eliiahu & ,eos transire secundum ,fuit Et

9 וַיְהִי כְעָבְרָם וְאֵלִיָּהוּ אָמַר אֶל־

tollar antequam ,tibi faciam quid Postula :Elisaah

אֱלִישָׁע שְׁאַל מָה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ בְּטֶרֶם אֶלָּקַח

duorum os ‡ obsecro sit Et :Eliaah dixit & .tecum ‡ à

מֵעִמָּךְ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע וִיהִי־נָא פִּי־שְׁנַיִם

:postulando egisti Dure ‖ :ait Eu .me ad * tuo spiritu in

10 בְּרוּחֲךָ אֵלָי׃ וַיֹּאמֶר הִקְשִׁיתָ לִשְׁאוֹל

si & .sic tibi erit ,te à ablatum me videris si

אִם־תִּרְאֶה אֹתִי לֻקָּח מֵאִתָּךְ יְהִי־לְךָ כֵן וְאִם־

.erit non ,non

אַיִן לֹא יִהְיֶה׃

ecce & ,loquendo & ,eundo euntibus * ipsis ,fuit Et

11 וַיְהִי הֵמָּה הֹלְכִים הָלוֹךְ וְדַבֵּר וְהִנֵּה

.ipsos duos inter ‖ diuiserúntque ,ignei equi & ,igneus currus

רֶכֶב־אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ וַיַּפְרִדוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם

.cælos in * turbinem per Eliiahu ascendit & † in

וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם׃

,mi pater ,mi Pater :clamans ‡ ipse & ,videns † Elisaah Et

12 וֶאֱלִישָׁע רֹאֶה וְהוּא מְצַעֵק אָבִי אָבִי

.amplius eum vidit non Et .eius equites & ,Israel currus

רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד

.sciffiones duas in ea scidit & ,sua vestiméta in apprehendit &

וַיַּחֲזֵק בִּבְגָדָיו וַיִּקְרָעֵם לִשְׁנַיִם קְרָעִים׃

ceciderat quod ,Eliiahu pallium eleuauit Et

13 וַיָּרֶם אֶת־אַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ אֲשֶׁר נָפְלָה

.Iarden labium * iuxta stetit & ,est reuersus & :eo desuper

מֵעָלָיו וַיָּשָׁב וַיַּעֲמֹד עַל־שְׂפַת הַיַּרְדֵּן׃

ceciderat quod ,Eliiahu pallium Tulitque

14 וַיִּקַּח אֶת־אַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ אֲשֶׁר־נָפְלָה

Dominus ‡ Vbi :dixit & ,aquas percussit & ,ipso desuper

מֵעָלָיו וַיַּכֶּה אֶת־הַמַּיִם וַיֹּאמַר אַיֵּה יְהוָה

,aquas percussit Et ? ipse etiam Eliiahu Deus

אֱלֹהֵי אֵלִיָּהוּ אַף־הוּא וַיַּכֶּה אֶת־הַמַּיִם

.Elisaah transiuit & :illuc & huc sunt dimidiatæ &

וַיֵּחָצוּ הֵנָּה וָהֵנָּה וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע׃

Iericho in † qui ,prophetarum filii eum viderunt Et

15 וַיִּרְאֻהוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בִּירִיחוֹ

super Eliiahu spiritus Requieuit :dixerunt atque regione è

מִנֶּגֶד וַיֹּאמְרוּ נָחָה רוּחַ אֵלִיָּהוּ עַל־

se incuruauerunt & ,eius occursum in venerunt & :Elisaah

אֱלִישָׁע וַיָּבֹאוּ לִקְרָאתוֹ וַיִּשְׁתַּחֲווּ־

obsecro Ecce :eum ad dixerunt Et .terram super ei

16 לוֹ אָרְצָה׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה־נָא

:roboris filii ‖ viri quinquaginta tuis seruis cum est *

יֵשׁ־אֶת־עֲבָדֶיךָ חֲמִשִּׁים אֲנָשִׁים בְּנֵי־חַיִל

eum tulerit forte ne ,tuum dominum quærant & ,nunc eant

יֵלְכוּ נָא וִיבַקְשׁוּ אֶת־אֲדֹנֶיךָ פֶּן־נְשָׂאוֹ

aut ,montium vnum in eum proiecerit & ,Domini spiritus

רוּחַ יְהוָה וַיַּשְׁלִכֵהוּ בְּאַחַד הֶהָרִים אוֹ

.mittatis Ne :dixit & .vallium ‡ vnam in

בְּאַחַת הַגֵּיאוֹת וַיֹּאמֶר לֹא תִשְׁלָחוּ׃

.Mittite :dixit & ..pudesieri ad vsque eum in institerunt ‡ Et

17 וַיִּפְצְרוּ־בוֹ עַד־בֹּשׁ וַיֹּאמֶר שְׁלָחוּ

,diebus tribus quæsierúntque :viros quinquaginta miserunt &

וַיִּשְׁלְחוּ חֲמִשִּׁים אִישׁ וַיְבַקְשׁוּ שְׁלֹשָׁה־יָמִים

ipse & .eum ad sunt reuersi Et .eum inuenerunt non &

18 וְלֹא מְצָאֻהוּ׃ וַיָּשֻׁבוּ אֵלָיו וְהוּא

dixi Nonne :eos ad dixitque .Iericho in habitans †

יֹשֵׁב בִּירִיחוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הֲלוֹא־אָמַרְתִּי

viri dixerunt Et ‡ eatis Ne :vos ad

19 אֲלֵיכֶם אַל־תֵּלֵכוּ׃ וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי

ciuitatis situs ‖ obsecro Ecce :Elisaah ad ciuitatis

הָעִיר אֶל־אֱלִישָׁע הִנֵּה־נָא מוֹשַׁב הָעִיר

malæ aquæ & :videns ‡ meus dominus sicut ,,bonus †

טוֹב כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי רֹאֶה וְהַמַּיִם רָעִים

phialam mihi Tollite :dixit Et .orbans ‡ terra &

20 וְהָאָרֶץ מְשַׁכָּלֶת׃ וַיֹּאמֶר קְחוּ־לִי צְלֹחִית

.cum ad attulerunt & .sal ibi ponite & ,nouam

חֲדָשָׁה וְשִׂימוּ שָׁם מֶלַח וַיִּקְחוּ אֵלָיו׃

proiecit & ,aquarum exitum ad est egressus Et

21 וַיֵּצֵא אֶל־מוֹצָא הַמַּיִם וַיַּשְׁלֶךְ־

Sanaui :Dominus dixit Sic :dixit & ,sal illuc

שָׁם מֶלַח וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה רִפִּאתִי

,mors vltra inde erit non .istas aquas

לַמַּיִם הָאֵלֶּה לֹא־יִהְיֶה מִשָּׁם עוֹד מָוֶת

diem adusque aquæ sunt sanatæ Et .orbans &

22 וּמְשַׁכָּלֶת׃ וַיֵּרָפוּ הַמַּיִם עַד הַיּוֹם

.fuerat locutus quod Elisaah verbum iuxta ,hanc

הַזֶּה כִּדְבַר אֱלִישָׁע אֲשֶׁר דִּבֵּר׃

,viam per ascendente ipso & :el Beth * inde ascendit Et

23 וַיַּעַל מִשָּׁם בֵּית־אֵל וְהוּא עֹלֶה בַדֶּרֶךְ

illudebant & ,vrbe ex sunt egressi parui pueri &

וּנְעָרִים קְטַנִּים יָצְאוּ מִן־הָעִיר וַיִּתְקַלְּסוּ־

.calue ascende calue Ascende :ei dixerunt & ,eum in

בוֹ וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲלֵה קֵרֵחַ עֲלֵה קֵרֵחַ׃

eis maledixit que ,eos vidit & ,se post respexit Et

24 וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵם וַיְקַלְלֵם

vrsæ & vrsi duæ sunt egressæ & :Domini nomine in

בְּשֵׁם יְהוָה וַתֵּצֶאנָה שְׁתַּיִם דֻּבִּים מִן־

duos & ,quadraginta eis ex lacerauerunt & ,silua

הַיַּעַר וַתְּבַקַּעְנָה מֵהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁנֵי

:Carmel montem in inde abiit Et .natos †

25 יְלָדִים׃ וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם אֶל־הַר הַכַּרְמֶל

.Someron * est reuersus inde &

וּמִשָּׁם שָׁב שֹׁמְרוֹן׃

CAP. III. ג

Israel super regnauit Achab filius Iehoram Et

1 וִיהוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל

regis Iehosaphat decimo octauo anno in Someron in

בְּשֹׁמְרוֹן בִּשְׁנַת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ

.annis duodecim regnauitque ;Iehudah

יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃

non veruntamen ,Domini oculis in ‡ malum ‡ Fecitque

2 וַיַּעֲשֶׂה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא

statuam remouit & .sua mater sicut & ,suus pater sicut

כְאָבִיו וּכְאִמּוֹ וַיָּסַר אֶת־מַצְּבַת

.suus pater fecerat quam ,Bahal

הַבַּעַל אֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו׃

qui ,Nebat filii Iarobham peccatis in Veruntamen

3 רַק בְּחַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־

.eo † ab recessit non :adhæsit ,Israel fecit peccare

הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל דָּבֵק לֹא־סָר מִמֶּנָּה׃

reddebat & ,pecuarius erat ‡ Moab rex Mesaah Et

4 וּמֵישַׁע מֶלֶךְ־מוֹאָב הָיָה נֹקֵד וְהֵשִׁיב

millia centum & agnos millia centum Israel regi

לְמֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל מֵאָה־אֶלֶף כָּרִים וּמֵאָה אֶלֶף

,Achab mors secundum ‡ ,fuit Et .lanigeros † arietes

5 אֵילִים צָמֶר׃ וַיְהִי כְּמוֹת אַחְאָב

.Israel regem in Moab rex est præuaricatus &

וַיִּפְשַׁע מֶלֶךְ־מוֹאָב בְּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃

,Someron de illa die in Iehoram rex est egressus Et

6 וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ יְהוֹרָם בַּיּוֹם הַהוּא מִשֹּׁמְרוֹן

.Israel vniuersum recensuit &

וַיִּפְקֹד אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃

;Iehudah regem Iehosaphat ad misit & ,abiit Et

7 וַיֵּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה

ibi ‡ num :me in est præuaricatus † Moab Rex :dicendo

לֵאמֹר מֶלֶךְ מוֹאָב פָּשַׁע בִּי הֲתֵלֵךְ

,Ascendam :dixit & ‡ prælium Moab ad ‖ mecum

אִתִּי אֶל־מוֹאָב לַמִּלְחָמָה וַיֹּאמֶר אֶעֱלֶה

,mei equi sicut,tuus popul' sic meus popul' sicut :tu sic,ego Sicut

כָּמוֹנִי כָמוֹךָ כְּעַמִּי כְעַמֶּךָ כְּסוּסַי

? ascendemus via Quanam :dixit Et .tui equi sic

8 כְּסוּסֶיךָ׃ וַיֹּאמֶר אֵי־זֶה הַדֶּרֶךְ נַעֲלֶה

rex abiit Et .Edom deserti Via ‡ :dixit &

9 וַיֹּאמֶר דֶּרֶךְ מִדְבַּר אֱדוֹם׃ וַיֵּלֶךְ מֶלֶךְ

circuierunt Et .Edom rex & Iehudah rex & ,Israel

יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ יְהוּדָה וּמֶלֶךְ אֱדוֹם וַיָּסֹבּוּ

,castrametationi ‡ aqua erat non & ,diebus septem vi †

דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא־הָיָה מַיִם לַמַּחֲנֶה

.eorum pedibus in ‡ quæ ,iumento &

וְלַבְּהֵמָה אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם׃

Marginalia (right column): cùm autem transissent; ‡ te, ‡ mensura duarum partiũ de ‡ super ‖ Difficilẽ rem postulasti: a פִּי־ ב קָשָׁה; * pergentibus pergendo. c הָיָה ‖ vtrunque. † in cælum. † videbat, ‡ clamabat: d רָאָה e שְׁנַיִם f רוּם ‡ ab * ripam g שָׂפָה h לָקַח ab eo. ‡ est i נָכָה diuiserunt se k חָצָה † erant l רָאָה m בּוֹא n שָׁחָה ‖ robusti. * sunt o יָלַךְ è montibus, ‡ è vallibus. חֲגָאיוֹת ק ‡ coëgerunt eũ quam diu tardauit. p בּוֹשׁ q שׁוּב † habitabat habitatio † bona est, ‡ videt, ‖ habitatores orbat. in ea r שׂוּם s יָצָא

Marginalia (left column): a רָפָה * in b עָלָה ei, c פָּנָה d רָאָה e שְׁנַיִם f דּוֹב † pueros, g יָלַךְ * in ‡ quod ‡ est h רוּעַ i סוּר † eis. ‡ habebat greges, k שׁוּב † cum lana. ‡ cùm mortuus esset deficit l יָצָא † defecit contra ‡ venies ‖ contra m יָלַךְ per quam viã ‡ per viam † per viam ‡ castris, nec iumentis † erant ad pedes

vocauit quoniam , Oha ‡ :Iſrael rex Dixitque
10 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲהָהּ כִּי־קָרָא
dandum ad * iſtos reges tres Dominus
יְהוָה לִשְׁלֹשֶׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה לָתֵת
:Iehoſaphat Dixitque .Moab manu in eos
11 אוֹתָם בְּיַד־מוֹאָב׃ וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט
inquiramus & | ,Domini propheta † hic non An
הַאֵין פֹּה נָבִיא לַיהוָה וְנִדְרְשָׁה אֶת־
regis ſeruis è vnus Reſponditque ?eo ab Dominum
יְהוָה מֵאוֹתוֹ וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדֵי מֶלֶךְ־
qui ,Saphat filius Eliſaah * hic :dixit & ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר פֹּה אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט אֲשֶׁר־
.Eliiahu manus ſuper aquam fundebat
יָצַק מַיִם עַל־יְדֵי אֵלִיָּהוּ׃
?Domini verbum eo cum ‡ Eſt :Iehoſaphat Dixitque
12 וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט יֵשׁ אוֹתוֹ דְּבַר־יְהוָה
rex & ,Iehoſaphat & ,Iſrael rex eum ad deſcenderunt Et
וַיֵּרְדוּ אֵלָיו מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט וּמֶלֶךְ
:Iſrael regem ad Eliſaah Dixitque .Edom
13 אֱדוֹם׃ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
ad & ,tui patris prophetas ad Vade ?tibi & ,mihi Quid
מַה־לִּי וָלָךְ לֵךְ אֶל־נְבִיאֵי אָבִיךָ וְאֶל־
,Nequaquam :Iſrael rex ei Dixitque .tuæ matris prophetas
נְבִיאֵי אִמֶּךָ וַיֹּאמֶר לוֹ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַל
iſtos reges tres Dominus conuocauit quia
כִּי־קָרָא יְהוָה לִשְׁלֹשֶׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה
.Moab manu in eos dandum ad
לָתֵת אוֹתָם בְּיַד מוֹאָב׃
cuius ‡ ,exercitum Dominus Viuit :Eliſaah Dixitque
14 וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע חַי־יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר
regis Iehoſaphat facies † niſi quia ,eius facies ad * ſteti
עָמַדְתִּי לְפָנָיו כִּי לוּלֵי פְּנֵי־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־
ſi & ,te ad reſpexiſſem ſi ,ſuſcipiens ego | Iehudah
יְהוּדָה אֲנִי נֹשֵׂא אִם־אַבִּיט אֵלֶיךָ וְאִם־
fuit & .modulantem * mihi tollite nunc Et .te vidiſſem
15 אֶרְאֶךָּ׃ וְעַתָּה קְחוּ־לִי מְנַגֵּן וְהָיָה
.Domini manus ‡ eum ſuper fuit & ,modulantem modulari ſecundum ‡
כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד־יְהוָה׃
hunc torrentem Fac :Dominus dixit Sic :ait Et
16 וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְהוָה עָשֹׂה הַנַּחַל הַזֶּה
Non :Dominus dixit ſic Nam .foſſas ,foſſas
17 גֵּבִים׀ גֵּבִים׃ כִּי־כֹה׀ אָמַר יְהוָה לֹא־
ipſe torrens & ;pluuiam videbitis neque ,ventum videbitis
תִרְאוּ רוּחַ וְלֹא־תִרְאוּ גֶשֶׁם וְהַנַּחַל הַהוּא
,veſtræ acquiſitiones & ,vos bibetis & :aqua implebitur
יִמָּלֵא מָיִם וּשְׁתִיתֶם אַתֶּם וּמִקְנֵיכֶם
,Domini oculis in hoc eſt leue Et .veſtrum iumentum &
18 וּבְהֶמְתְּכֶם׃ וְנָקַל זֹאת בְּעֵינֵי יְהוָה
.veſtra manu in Moab dabitque
וְנָתַן אֶת־מוֹאָב בְּיֶדְכֶם׃
omnem & ,munitionis * ciuitatem omnem percutietis Et
19 וְהִכִּיתֶם כָּל־עִיר מִבְצָר וְכָל־
,facietis cadere bonum lignum omne & ,electionis † ciuitatem
עִיר מִבְחוֹר וְכָל־עֵץ טוֹב תַּפִּילוּ
partem ‖ omnem & ,obturabitis aquarum fontes cunctóſque
וְכָל־מַעְיְנֵי־מַיִם תִּסְתֹּמוּ וְכֹל הַחֶלְקָה
.lapidibus in dolore afficietis bonam
הַטּוֹבָה תַּכְאִבוּ בָּאֲבָנִים׃
ecce & ,munus aſcendere ſecundum * manè in fuit Et
20 וַיְהִי בַבֹּקֶר כַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה וְהִנֵּה־
terra eſt repleta & ,Edom via è venientes ‡ aquæ
מַיִם בָּאִים מִדֶּרֶךְ אֱדוֹם וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֶת־
.aquis
הַמָּיִם׃
aſcendiſſent quòd audierunt Moab vniuerſus Et
21 וְכָל־מוֹאָב שָׁמְעוּ כִּי־עָלוּ
omni ab ſunt acciti * & :eos in ‡ pugnandum ad reges
הַמְּלָכִים לְהִלָּחֶם בָּם וַיִּצָּעֲקוּ מִכֹּל
.terminum ſuper ſteterunt & :ſupra & ,cingulo cingente †
חֹגֵר חֲגֹרָה וָמָעְלָה וַיַּעַמְדוּ עַל־הַגְּבוּל׃
.aquas ſuper erat ortus ſol & ,manè in manicauerunt Et
22 וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהַשֶּׁמֶשׁ זָרְחָה עַל־הַמָּיִם
.ſanguis ſicut rubras aquas regione è Moab Viderúntque
וַיִּרְאוּ מוֹאָב מִנֶּגֶד אֶת־הַמַּיִם אֲדֻמִּים כַּדָּם׃

‡ Ahah
[a] נתן * vt traderet
† eſt ‖ vt
[b] ענה * eſt
‡ ne ſecum
[c] ירד
vt traderet
‡ in
[d] חיה * conſpectu † faciem
[e] פנה ‖ honorarem,
[f] נבט * pulſatorem.
[g] ראה ‡ cùm pulſando pulſaret ‡ prophetia
[h] היה
[i] גוב
[k] ראה greges veſtri,
[l] שתה iumenta veſtra.
[m] קלל
* munitam,
[n] נכה † electam & omnem arborem bonam
[o] נפל ‖ agrum bonū operietis
* quando offertur ſacrificium,
[p] היה ‡ veniebant
[q] בוא
‡ aduerſus * congregauerunt ſe † accincto
ſurrexerunt
[r] ראה

ſunt vaſtati Vaſtando .hic * Sanguis :dixerunt Et
23 וַיֹּאמְרוּ דָּם זֶה הָחֳרֵב נֶחֶרְבוּ
nunc & .ſuum ſocium vir † percuſſerunt & ,reges
הַמְּלָכִים וַיַּכּוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְעַתָּה
caſtrametationem * ad Veneruntque .Moab ſpolium | ad
24 לַשָּׁלָל מוֹאָב׃ וַיָּבֹאוּ אֶל־מַחֲנֵה
percuſſerunt & ,Iſrael ſurrexerunt & .Iſrael
יִשְׂרָאֵל וַיָּקֻמוּ יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּ אֶת־
,eam in * percuſſerunt & .eorum faciebus ‡ à fugerúntque :Moab ‡
מוֹאָב וַיָּנֻסוּ מִפְּנֵיהֶם וַיַּכּוּ־בָהּ
;deſtruxerunt vrbes Et .Moab † percutiendo &
25 וְהַכּוֹת אֶת־מוֹאָב׃ וְהֶעָרִים יַהֲרֹסוּ
,ſuum lapidem vir * proiecerunt bonam partem omnem ‖ &
וְכָל־חֶלְקָה טוֹבָה יַשְׁלִיכוּ אִישׁ־אַבְנוֹ
,obturauerunt aquarum fontem omnem & ,illam ‡ repleuerunt &
וּמִלְאוּהָ וְכָל־מַעְיַן־מַיִם יִסְתֹּמוּ
reliquit * donec ,fecerunt cadere bonum lignum omne ‡ &
וְכָל־עֵץ־טוֹב יַפִּילוּ עַד־הִשְׁאִיר
,fundibularij circundederunt & :Chareſeth pariete in eius lapides
אֲבָנֶיהָ בַּקִּיר חֲרָשֶׂת וַיָּסֹבּוּ הַקַּלָּעִים
quòd ,Moab rex vidit Et .eam percuſſerunt &
26 וַיַּכּוּהָ׃ וַיַּרְא מֶלֶךְ מוֹאָב כִּי־
ſeptingentos ſecum tulit & ,bellum ſe à prævaleret
חָזַק מִמֶּנּוּ הַמִּלְחָמָה וַיִּקַּח אוֹתוֹ שְׁבַע־מֵאוֹת
regem ad irrumpendum ad † ,gladium euaginantes viros
אִישׁ שֹׁלֵף חֶרֶב לְהַבְקִיעַ אֶל־מֶלֶךְ
.potuerunt non & ,Edom
אֱדוֹם וְלֹא יָכֹלוּ׃
qui ,primogenitum eius * filium cepit ‖ Et
27 וַיִּקַּח אֶת־בְּנוֹ הַבְּכוֹר אֲשֶׁר־
ſuper aſcenſionem eum fecit aſcendere & ,eo pro erat regnaturus
יִמְלֹךְ תַּחְתָּיו וַיַּעֲלֵהוּ עֹלָה עַל־
ſunt profecti & ;Iſrael ſuper magnus feruor fuit Et .murum
הַחֹמָה וַיְהִי קֶצֶף־גָּדוֹל עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ
.terram in ſunt reuerſi & ,eo deſuper ‡
מֵעָלָיו וַיָּשֻׁבוּ לָאָרֶץ׃

* eſt. Digladiando gladiati
† vnuſquiſque proximum
‖ ſpolia * caſtra
[a] קום
‡ Moabitas: ‡ facie * eos,
ויכו ק
[b] נוס [c] נכה
† Moabitas.
‖ in omnem agrum optimum
* vnuſquiſque
‡ illum,
‡ omnem arborem bonam
* dimitterent
[d] סבב
ſibi
[e] לקח
[f] מאה
† vt irrumperet
‖ tulit * ſuum
obtulit illum holocauſtum
ita magna
[g] נסע
‡ ab
[h] שוב

CAP. IIII. ד

prophetarum filiorum vxoribus de vna mulier Et
1 וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְנֵי־הַנְּבִיאִים
meus vir tuus Seruus dicendo ,Eliſaah ad clamauit
צָעֲקָה אֶל־אֱלִישָׁע לֵאמֹר עַבְדְּךָ אִישִׁי
timens erat tuus ſeruus quòd ,noſti tu & ;eſt mortuus
מֵת וְאַתָּה יָדַעְתָּ כִּי עַבְדְּךָ הָיָה יָרֵא
duos capiendum ad ‡ venit creditor Et .Dominum
אֶת־יְהוָה וְהַנֹּשֶׁה בָּא לָקַחַת אֶת־שְׁנֵי
.ſeruos in ſibi meos natos
יְלָדַי לוֹ לַעֲבָדִים׃
indica ?tibi faciam Quid :Eliſaah eam ad Dixitque
2 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מָה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ הַגִּידִי
tuæ ancillæ * Non :ait Et ?domo in tibi eſt quid ,mihi
לִי מַה־יֶּשׁ־לכי בַּבָּיִת וַתֹּאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ
:dixit Et .olei lecythus ‖ niſi ,domo in omne †
כֹּל בַּבַּיִת כִּי אִם־אָסוּךְ שָׁמֶן׃ וַיֹּאמֶר
3 omnibus ab ,platea * ab vaſa tibi pete ,Vade
לְכִי שַׁאֲלִי־לָךְ כֵּלִים מִן־הַחוּץ מֵאֵת כָּל־
ingredieris Et .pauciſices ‡ non vacua vaſa ,tuis vicinis
4 שכניכי כֵּלִים רֵקִים אַל־תַּמְעִיטִי׃ וּבָאת
ſuper fundes & ,tuos filios ſuper & ,te ſuper oſtium claudes &
וְסָגַרְתְּ הַדֶּלֶת בַּעֲדֵךְ וּבְעַד־בָּנַיִךְ וְיָצַקְתְּ עַל
.proficiſci facies plenum ‡ & :hæc vaſa omnia
כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה וְהַמָּלֵא תַּסִּיעִי׃
ſuper & ,ſe ſuper oſtium clauſit & ,eo ab Iuitque
5 וַתֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ וַתִּסְגֹּר הַדֶּלֶת בַּעֲדָהּ וּבְעַד
.infundens † ipſa & ,eam ad admouentes * Ipſi .ſuos filios
בָּנֶיהָ הֵם מַגִּשִׁים אֵלֶיהָ וְהִיא מיצקת׃
:ſuum filium ad dixit & ,vaſa implere ſecundum ‖ ,fuit Et
6 וַיְהִי׀ כִּמְלֹאת הַכֵּלִים וַתֹּאמֶר אֶל־בְּנָהּ
vltra ‡ Non :eam ad Dixitque .vas adhuc me ad Admoue *
הַגִּישָׁה אֵלַי עוֹד כֶּלִי וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵין עוֹד
.oleum ſtetit & :vas
כֶּלִי וַיַּעֲמֹד הַשָּׁמֶן׃

timebat
[i] מורא ‡ vt tollat
[k] בוא [l] שנה
[m] נגד * eſt
לך ק
† quicquam ‖ vas * iis qui foris ſunt
[n] כלה ‡ pauca petes.
שכניך ק
[o] ריק ‡ quod plenū fuerit remouere facies.
[p] נסע * adferebant † infundebat.
מוצקת ק
[q] נגש [r] יצק ‖ cùm impleuiſſet * Adfer mihi ‡ eſt

,Vade :ait & ,Dei viro indicauit & ,Venitque
7 ותבא ותגד לאיש האלהים ויאמר לכי
tu & .tuum debitum redde & ; oleum vende creditori tuo.
מכרי את־השמן ושלמי את־[a]נשיכי ואת
transibat & ,dies fuit Et .residuo in viues tuis filiis cum
בניכי [b]תחיי בנותר: ויהי היום ויעבר 8
,magna mulier ‡ ibi & ,Sunem ad † Elisaah
אלישע אל־שונם ושם אשה גדולה
dum :fuit & .panem comedendum ad eum in ‡ vim fecit &
ותחזק־בו לאכל־לחם ויהי מדי
.panem comedendum ad * ,illuc declinabat ipse transiret
עברו [c]יסר שמה לאכל־לחם:
quòd noui nunc Ecce :suum virum ad Dixitque
9 ותאמר אל־אישה הנה־נא ידעתי כי
:iugiter nos super † transiens ,ipse | sanctus Dei vir
איש אלהים קדוש הוא עבר עלינו תמיד:
ponamúsque ,paruum parietis cœnaculum nunc Faciamus
10 נעשה־נא [d]עלית־קיר קטנה ונשים
.candelabrum & ,sellam & ,mensam & ,lectum ibi ei
לו שם [e]מטה ושלחן וכסא ומנורה
.illuc declinabit ,nos ad ipsum veniendo in ‡ ,erit Et
והיה [f]בבאו אלינו יסור שמה:
,cœnaculum ad ‡ declinauit & :illuc venit & ,dies Fuitque
11 ויהי היום ויבא שמה [g]ויסר אל־[h]העליה
:suum puerum Ghechazi ad Dixitque .ibi requieuit &
12 וישכב שמה: ויאמר אל־גיחזי נערו
stetit & ,eam vocauit & .hanc Sunamitem Voca
קרא לשונמית הזאת ויקרא־לה ותעמד
Ecce :eam ad nunc Dic :ei Dixitque .eius facies ad
13 לפניו: ויאמר לו אמר־נא אליה הנה
quid :ista trepidatione ‡ omni nos ad trepidasti †
חרדת אלינו את־כל־החרדה הזאת מה
,regem ad tibi loquendum ad est Num ?tibi faciendum ad ‡
[i]לעשות לך היש לדבר־לך אל־המלך
mei populi medio In :dixit & ?exercitus principem ad vel
או אל־שר הצבא ותאמר בתוך עמי
?ei faciendum ad ‡ quid Et :dixit Et .habitans ego
14 אנכי ישבת: ויאמר ומה לעשות לה
eius vir & ,ei ‡ non filius Equidem :Ghechazi dixit &
ויאמר גיחזי אבל בן אין־לה ואישה
,eam vocauit Et .eam Voca :ait Et .†senex
15 זקן: ויאמר קרא־לה ויקרא־לה
istud tempus statutum Ad :dixit Et ,ostio in stetit &
16 ותעמד בפתח: ויאמר [k]למועד הזה
Ne :ait Et .filium amplexans tu puerperæ tempus secundum
כעת חיה אתי חבקת בן ותאמר אל־
.tuam ancillam in ‡ mentiaris ne ,Dei vir mi domine
אדני איש האלהים אל־תכזב בשפחתך:
tempus statutum ad ,filium peperit & ,mulier concepit Et
17 [l]ותהר האשה [m]ותלד בן למועד
eam ad fuerat locutus quod ,viuens tempus iuxta ipsum
הזה כעת חיה אשר־דבר אליה
est egressus & ,dies * fuit Et natus eu&sit grandis Et .Elisaah
18 אלישע: ויגדל הילד ויהי היום ויצא
ad dixit Et .messores ad ,suum patrem ad
19 אל־אביו אל־הקצרים: ויאמר אל־
ad Dixitque .meum caput ,meum Caput :suum patrem
אביו ראשי ראשי ויאמר אל־
eum Tulitque .suam matrem ad eum Tolle :puerum
20 הנער [n]שאהו אל־אמו: וישאהו
eius genua super sedit Et .suam matrem ad eum adduxit &
ויביאהו אל־אמו [o]וישב על־[p]ברכיה
.est mortuus & ,meridiem ad vsque
עד־הצהרים [q]וימת:
viri lectum super eum fecit accumbere & ,ascendit Et
21 [r]ותעל ותשכבהו על־[s]מטת איש
.est egressa & ,eum super clausit † & ,Dei
האלהים ותסגר בעדו [t]ותצא:
obsecro Mitte :ait & :suum virum ad Vocauitque
22 ותקרא אל־אישה ותאמר שלחה נא
curram & ,asinarum ‡ vnam & ,pueris è vnum mihi
לי אחד מן־הנערים ואחת האתנות וארוצה

[a] נשה — נשיך בניך — ק ק
[b] חיה — † in ‡ erat ‡ ei vt comederet — * vt comederet
[c] סור — | est, † par
[d] עלה
[e] נטה — ‡ cùm venerit
[f] בוא — ‡ in
[g] סור [h] עלה
ante eum.
† sollicita fuisti pro nobis sollicitudine
‡ vis vt faciam
[i] עשה
habito. ‡ est ‡ est † est
In tempore isto viuente te amplexaberis
[k] יעד — את — ק — ‡ ancillæ tuæ.
[l] הרה [m] ילד — vitæ
creuit puer. * in die qua
[n] נשא
[o] ישב [p] ברך
[q] מות
[r] עלה [s] נטה — † ostium
[t] יצא
‡ asinam

;dixit Et .reuertar & ,Dei virum ad vsque
23 עד־איש האלהים ואשובה: ויאמר
nec ,mensis ‡ non Hodie ?eum ad vadens tu * Cur
מדוע את הלכתי אליו היום לא־חדש ולא
.Pax ;dixit & .sabbathum
שבת ותאמר שלום:
.Duc :suum puerum ad dixitque ,asinam strauit Et
24 ותחבש האתון ותאמר אל־נערה נהג
.tibi dixero nisi ,equitando me moreris ne ,vade &
ולך אל־תעצר־לי לרכב כי אם־אמרתי לך:
montem ad † Dei virum ad venit & ,iuit Et
25 [a]ותלך [b]ותבא אל־איש האלהים אל־הר
illam Dei virum videre secundum ,fuit Et .Carmel
הכרמל ויהי [c]כראות איש־האלהים אותה
Ecce :suum puerum Ghechazi ad dixit & ,contra è
מנגד ויאמר אל־גיחזי נערו הנה
,eius occursum in obsecro curre Nunc .illa Sunamitis
26 השונמית הלז: עתה רוץ־נא לקראתה
?tuo viro pax ‡ Num ?tibi pax ‡ Num :ei dic &
ואמר־לה השלום לך השלום לאישך
.Pax :dixit & ?nato * pax ‡ Num
השלום לילד ותאמר שלום:
,montem ad ‡ Dei virum ad venit Et
27 ותבא אל־איש האלהים אל־ההר
.eā expellendum ad Ghechazi accessit Et .eius pedes in apprehēdit &
ותחזק ברגליו [d]ויגש גיחזי להדפה
eius anima quia ,eam Dimitte :Dei vir Dixitque
ויאמר איש האלהים הרפה־לה כי־נפשה
indicauit non & me à celauit Dominus & ,ei † amara
מרה־לה ויהוה העלים ממני ולא [e]הגיד
?meo domino à filium petiui Nunquid :ait Et .mihi
28 לי: ותאמר השאלתי בן מאת אדני
?me reddas securam Ne dixi non Nunquid
הלוא אמרתי לא תשלה אתי:
tolle & ,tuos lumbos Accinge :Ghechazi ad Dixitque
29 ויאמר לגיחזי חגר מתניך [f]וקח
,virum ‡ inueneris Si .vade & ,tua manu in meum scipionem ‡
משענתי בידך ולך כי־תמצא־איש
:ei respondebis non ,vir tibi benedixerit cùm & :ei benedixeris || non
לא תברכנו וכי־יברכך איש לא [g]תעננו
.pueri facies ‡ super meum scipionem † pones &
[h]ושמת משענתי על־פני הנער:
,tua anima viuit & Dominus Viuit ;pueri mater dixit Et
30 ותאמר אם הנער [i]חי־יהוה וחי־נפשך
.eam post iuit & ,surrexit Et .te dimisero si
אם־אעזבך [k]ויקם וילך אחריה:
scipionem ‡ posuit & ,eorum facies ad ‡ transiuit Ghechazi Et
3 וגחזי עבר לפניהם וישם את־המשענת
.attentio ‡ nec ,vox ‡ non & ,pueri facies * super
על־פני הנער ואין קול ואין קשב
Non :dicendo ,ei nunciauit & ,eius occursum in est reuersus Et
[l]וישב לקראתו ויגד־לו לאמר לא
,domum in Elisaah est ingressus Et .puer est expergefactus
32 הקיץ הנער: ויבא אלישע הביתה
.eius lectum super iacebat mortuus puer ecce &
והנה הנער מת משכב על־[m]מטתו:
;ipsos ambos * super ostium clausit & ,est ingressus Et
3 ויבא ויסגר הדלת בעד [n]שניהם
super incubuit & ,ascendit Et .Dominum ad orauitque
34 ויתפלל אל־יהוה: [o]ויעל וישכב על־
super suos oculos & ,eius super suum os posuitque :puerum
הילד [p]וישם פיו על־פיו ועיניו על־
se prostrauit † & ,eius volas || super suas volas || & ,eius oculos
עיניו [q]וכפיו על־כפו ויגהר
,est reuersus Et .infantis ‡ caro est calefacta & :eum super
עליו [r]ויחם בשר הילד: [s]וישב
,ascendit & ,illuc semel & ,huc semel domo in ‡ deambulauit &
[t]וילך בבית אחת הנה ואחת הנה [u]ויעל
septem ad vsque puer sternutauit Et .eum super se prostrauit * &
ויגהר עליו ויזורר הנער עד־שבע
.suos oculos puer aperuit & :vices
פעמים ויפקח הנער את־עיניו:

* vadis ‡ sunt Calēdæ, — את הלכת — ק
† in
[a] ילך [b] בוא
cùm vidisset vir
[c] ראה
‡ est
‡ est * puero
‡ in
vt expelleret
[d] נגש
† est
[e] נגד
errare facias
[f] לקח — ‡ baculum — ‡ quemquam,
|| salutes eum: & si salutauerit te quispiā,
[g] ענה
‡ baculum ‡ faciem
[h] שום [i] חיה
[k] קום
‡ ante eos, ‡ baculum
‡ faciem ‡ erat
[l] שוב — surrexit
[m] נטה — * vtrumque;
[n] שנה
[o] עלה
[p] שום — || manus † incuruauit
[q] כפף — ‡ pueri
[r] חמם [s] שוב — ‡ per domum
[t] ילך [u] עלה — * incuruauit

Sunamiten ad Voca :dixit & ,Ghechazi ad Vocauítque
36 ויקרא אל־גיחזי ויאמר קרא אל־השנמית
Tolle :ait & ;eum ad venítque :eam vocauit & :hanc
הזאת ויקראה [a]ותבא אליו ויאמר [b]שאי
, eius pedes super cecidit & , venit Et . tuum filium
37 בנך: ותבא [c]ותפל על־רגליו
. est egressa & ,suum filium tulítque ;terrã super se incuruauit &
[d]ותשתחו ארצה ותשא את־בנה [e]ותצא:
, terra in ‡ fames & . Ghilghal in est reuersus Elisaah Et
38 ואלישע שב הגלגלה והרעב בארץ
:suo puero Dixítque .eius facies ad habitantes prophetarum filij &
ובני הנביאים ישבים לפניו ויאמר לנערו
filiis pulmentum coque & ,grandem ollam Dispone
שפת הסיר הגדולה ובשל נזיד לבני
,agrum in vnus est egressus Et .prophetarum
39 הנביאים: ויצא אחד אל־השדה
ea ex collegítque ,agrestem vitem inuenit & ,erucas colligendum ad
ללקט [f]ארת וימצא גפן שדה וילקט ממנו
, venit & :suum vestimentum plenum ,agrestes colocyntidas
פקעת שדה מלא בגדו ויבא
.cognouerant non etenim :pulmenti ollam in concidit &
ויפלח אל־סיר הנזיד כי־לא ידעו:
eos comedere secundum ‡ ,fuit Et .comedendum ad viris fuderunt Et
40 ויצקו לאנשים לאכול ויהי כאכלם
olla in Mors :dixerúntque ,clamauerunt illi & ,pulmento de
מהנזיד והמה צעקו ויאמרו מות בסיר
.comedere potuerunt non & :Dei vir
איש האלהים ולא יכלו לאכל:
:dixit & ,ollam in proiecit Et .farinam tollite Et :dixit Et
41 ויאמר וקחו־קמח וישלך אל־הסיר ויאמר
. olla in malum verbum † fuit non & :comedent * & :populo Funde
[g]צק לעם ויאכלו ולא היה דבר רע בסיר:
virum ad detulit & ,Salisah Bahal de venit vir Et
42 ואיש בא מבעל שלשה [h]ויבא לאיש
, hordeaceos panes viginti primitiarum panem Dei
האלהים לחם בכורים עשרים־לחם שערים
,populo Da :dixit & :sua tunica in viridem spicam plenam &
וכרמל בצקלנו ויאמר [i]תן לעם
hoc dabo Quid ‖ :eius minister dixit Et .comedent &
43 ויאכלו: ויאמר משרתו מה אתן זה
.comedent & ,populo Da :dixit & ?virorum centum facies ad *
לפני מאה איש ויאמר תן לעם ויאכלו
.superesse & , Comedere ‡ : Dominus dixit sic quoniam
כי כה אמר יהוה אכול והותר:
fecerunt reliquum * & ,comederunt Et . eorum facies ad ‡ dedit Et
44 ויתן לפניהם ויאכלו [k]ויותרו
.Domini verbum iuxta
כדבר יהוה:

[a] בוא [b] נשא — prostrauit se ad — [c] נפל — [d] שחה [e] יצא — ‡ erat — habitabãt coram eo. — vt colligeret olera, — [f] אור — vt comederẽt ‡ edentibus illis — * comederunt † quicquam mali — [g] יצק — [h] בוא — panes — spicas plenas virides in veste sua, — [i] נתן — ‖ Quomodo * coram centum viris? — ‡ Comedent, & supererit. — ‡ coram eis. * superfuerunt — [k] יתר

CAP. V. ה

vir erat Aram regis militiæ princeps Nahaman Et
1 ונעמן [l]שר־צבא מלך־ארם היה איש
dedit illo in ‖ quia ,faciebus acceptus & ,sui domini facies ad † magnus
גדול לפני אדניו ונשא [m]פנים כי־בו נתן־
robore potens erat vir Et .Aram salutem Dominus
יהוה תשועה לארם והאיש היה גבור חיל
duxerant captiuã & agmina fuerant egressa ‡ Aram ‡ Et .leprosus *
2 מצרע: וארם יצאו גדודים [n]וישבו
uxoris facies ad * erat & :paruam puellam Israel terra è
מארץ ישראל נערה קטנה ותהי [o]לפני [p]אשת
meus dominus Vtinam :suam heram † ad Dixítque .Nahaman
3 נעמן: ותאמר אל־גברתה אחלי אדני
cum collegisset ‡ tunc , Someron in * qui ,prophetæ facies ad ‖
לפני הנביא אשר בשמרון אז יאסף אתו
:dicendo ,suo domino nunciauit & ,venit Et .sua lepra à
4 מצרעתו: [q]ויבא [r]ויגד לאדניו לאמר
terra è * quæ ,puella est locuta hoc sicut & hoc Sicut ‡
כזאת וכזאת דברה הנערה אשר מארץ
,ingredere , Vade :Aram rex Dixítque .Israel
5 ישראל: ויאמר מלך־ארם לך־בא
tulit & ,abiit & .Israel regem ad libellum † mittam &
ואשלחה ספר אל־מלך ישראל [s]וילך [t]ויקח

[l] שור — † corã domino suo, & honorata persona: ‖ per illum — [m] פנה — * sed ‡ de ‡ egressi fuerãt exercitus, — [n] שבה — * ante vxorem — [o] פנה [p] איש — † dominam ‖ esset coram propheta, * est ‡ curasset — [q] בוא [r] נגד — ‡ Sic & sic * est — † literas — [s] ילך [t] לקח

millia sex & ,argenti talenta decem sua manu in
בידו עשר ככרי־כסף וששת אלפים
epistolam detulit Et .vestimenta mutatoria decem & ,aureos
6 זהב ועשר חליפות בגדים: ויבא הספר
libellum venire secundum nunc Et :dicendo ,Israel regem ad
אל־מלך ישראל לאמר ועתה כבוא הספר
,meum seruum Nahaman te ad misi ecce ,te ad hunc
הזה אליך הנה שלחתי אליך את־נעמן עבדי
regem legere secundum ‡ ,fuit Et .sua lepra à eum recolliges ‡ &
7 ואספתו מצרעתו: ויהי כקרא מלך־
:ait & ,sua vestimenta scidit & ,epistolam Israel
ישראל את־הספר ויקרע בגדיו ויאמר
quia :viuificandum ad & ,mortificandum ad ;ego * Deus Num
האלהים אני [a]להמית [b]ולהחיות כי־
:sua lepra à virum recolligendum ad ‖ ,me ad mittens † iste
זה שלח אלי לאסף איש מצרעתו
occasionem quærens * quòd videte & ,nunc scitote enimuero
כי אך־[c]דעו־נא [d]וראו כי־מתאנה
virum Elisaah audire secundum ‡ , fuit Et .mihi iste ‡
8 הוא לי: ויהי כשמע אלישע איש־
;sua vestimenta Israel rex scidisset quòd , Dei
האלהים כי־קרע מלך־ישראל את־בגדיו
? tua vestimenta scidisti quid Vt :dicendo ,regem ad misit &
וישלח אל־המלך לאמר למה קרעת בגדיך
.Israel in propheta est quòd sciat & , me ad nunc veniat
יבא־נא אלי וידע כי יש נביא בישראל:
stetit & ,suo curru in & ,suis equis * in Nahaman Venítque
9 [c]ויבא נעמן בסוסו וברכבו ויעמד
Elisaah eum ad Misítque .Elisaah domus ostium †
10 פתח־הבית לאלישע: וישלח אליו אלישע
vicibus septem te lauabis & , Vade :dicendo ,nuncium
מלאך לאמר הלוך ורחצת שבע־פעמים
.mundabitur & ,tibi tua caro reuertetur & ,Iarden in
בירדן וישב בשרך לך וטהר:
Ecce :dicebat & ,abibat & ,Nahaman ira efferbuit Et
11 ויקצף נעמן [f]וילך ויאמר הנה
inuocabit & ,stabit & ,egrediendo Egredietur ;me apud dixi
אמרתי אלי יצא יצוא ועמד וקרא
ad suam manum agitabit * & ,sui Dei Domini nomine in ‖
בשם־יהוה אלהיו [g]והניף ידו אל־
.leprosum recolliget ‡ & ,locum
המקום ואסף המצורע:
Dammesec fluuij Parpar & ,Abanah boni ‡ Nonne
12 הלא טוב אבנה ופרפר נהרות דמשק
;eis in me lauabo non an ?Israel aquis omnibus præ
מכל [h]מימי ישראל הלא־ארחץ בהם
.ira in * ibat & ,se vertit & ?me mundabo &
וטהרתי [i]ויפן וילך בחמה:
:dixerunt & ,eum ad sunt locuti & ,eius serui accesserunt Et
13 [k]ויגשו עבדיו וידברו אליו ויאמרו
nónne ,te ad fuisset locutus vates magnum verbum † ,mi Pater
אבי דבר גדול הנביא דבר אליך הלוא
?esto * mundus & ,te Laua ,te ad dixerit quia etiam ‖ & ?fecisses
תעשה ואף כי־אמר אליך רחץ וטהר:
,vicibus septem Iarden in se immersit ‡ & ,descendit Et
14 [l]וירד ויטבל בירדן שבע פעמים
caro sicut eius caro est reuersa & :Dei viri verbum iuxta
כדבר איש האלהים וישב בשרו כבשר
virum ad est reuersus Et .est mundatus & ,parui pueri
15 נער קטן ויטהר: [m]וישב אל־איש
stetítque ,venit & ,eius turma omnis & ipse ,Dei
האלהים הוא וכל־מחנהו ויבא ויעמד
Deus * non quòd ,noui nunc Ecce :dixit & ,eius facies ad ‡
לפניו ויאמר הנה־נא ידעתי כי אין אלהים
nunc † tolle nunc & :Israel in nisi ,terra omni in
בכל־הארץ כי אם־בישראל ועתה [n]קח־נא
Viuit :dixit Et .tuo seruo à benedictionem
16 ברכה מאת עבדך: ויאמר [o]חי־
instabat * & :accepero si ,eius facies ad ‖ steti cuius ,Dominus
יהוה אשר־עמדתי לפניו אם־אקח ויפצר־
.renuit & ,capiendum ad eum in
בו לקחת וימאן:

literas — cùm venerit epistola hæc — ‡ curabis ‡ cùm legisset rex — * sum, vt mortificem, & viuificem: — [a] מות [b] חיה — † mittit ‖ vt curem * quærat — [c] ידע [d] ראה — ‡ contra me. ‡ cùm audisset Elisaah vir — * equo suo, — [e] בוא — † ad — iratus — [f] ילך — cogitaui in — ‖ nomen * eleuabit — [g] נוף — ‡ mundabit — ‡ meliores sunt — אמנה ק — [h] יום — * cum — [i] פנה — [k] נגש — † si rem grandem — ‖ quantò magis cùm * eris? — ‡ abluit — [l] ירד — [m] שוב — ‡ ante eum, * est — † obsecro — [n] לקח — [o] חיה — ‖ in cõspectu, * cogebat cũ, Vt tolleret

onus tuo seruo nunc dabitur non Et :Nahaman Dixitque
17 ויאמר נעמן ולא [a]יתן־נא לעבדך [b]משא
tuus seruus vltrà faciet non quia ?terra mulorum paris
צמד־פרדים אדמה כי לוא־יעשה עוד עבדך
.Domino nisi alienis diis sacrificium & ,ascensionem holocaustum,
עלה וזבח לאלהים אחרים כי אם־ליהוה:
intrando in * tuo seruo Dominus parcat hoc verbo In $
18 לדבר הזה יסלח יהוה לעבדך בבוא
ipse & ,ibi se incuruandum ad ‖ Rimmon domũ meum dominum
אדני בית־רמון [c]להשתחות שמה והוא
Rimmon domo me incuruauero † & ,meã manũ super fuerit innixus
נשען על־ידי והשתחויתי בית רמן
Dominus quæso ignoscat ,Rimmon domo $,mea incuruatione ‡ in
בהשתחויתי בית רמן יסלח־נא־יהוה
.pace in Vade ei Dixitque .hoc verbo in tuo seruo
לעבדך בדבר הזה: 19 ויאמר לו [d]לך לשלום
Ghechazi dixit Et .terræ militare quasi eo ab abiit &
20 וילך מאתו כברת ארץ: ויאמר גיחזי
meus dominus prohibuit Ecce :Dei viri Elisaah puer
נער אלישע איש־האלהים הנה חשך אדני
eius manu de accipiendo ab ‖ ,hunc Aramæum Nahaman
את נעמן הארמי הזה [e]מקחת מידו את
,eum post cucurrero quin † ,Dominus viuit attulit quæ
אשר־הביא [f]חי־יהוה כי־אם־[g]רצתי אחריו
post Ghechazi est secutus Et .aliquid eo ab accepero &
ולקחתי מאתו מאומה: 21 וירדף גיחזי אחרי
desuper cecidit & ,se post currentem Nahaman viditque ;Nahaman
נעמן ויראה נעמן רץ אחריו [h]ויפל מעל
,dixit Et ?pax ‡Nunquid :dixit & ,eius occursum in curru
22 המרכבה לקראתו ויאמר השלום: ויאמר
hoc nunc $ Ecce :dicendo ,me misit meus dominus :Pax
שלום אדני שלחני לאמר הנה עתה זה
filiis de Ephraim monte de pueri duo me ad venerunt
באו אלי [i]שני־נערים מהר אפרים מבני
duo & ,argenti talentum eis nunc | da :prophetarum
הנביאים [k]תנה־נא להם ככר־כסף ושתי
,Velis † ,Nahaman Dixitque .vestimenta mutatoria
23 חליפות בגדים: ויאמר נעמן הואל
talenta duo ligauit & :eum in rupit $ & :duo talenta ,accipe ‡
קח ככרים ויפרץ־בו [l]ויצר ככרים
,vestimenta mutatoria duo & ,marsupiis * duobus in argenti
כסף בשני חרטים ושתי חלפות בגדים
.eius facies ad † portauerunt & ,suos pueros duos ad dedit ‖ &
ויתן אל־שני נעריו [m]וישאו לפניו:
,eorum manu de tulit & ,editum locum ‡ ad venit Et
24 ויבא אל־העפל [n]ויקח מידם
.abierunt & ,viros dimisit & :domo in commendauit † &
ויפקד בבית וישלח את־האנשים וילכו:
dixitque :suum dominum ad $ stetit & ,est ingressus ipse Et
25 והוא־בא ויעמד אל־אדניו ויאמר
tuus seruus iuit Non :dixit & ?Ghechazi Vnde :Elisaah eum ad
אליו אלישע מאן גיחזי ויאמר לא־הלך עבדך
,abiit † meum cor Non ‖ :eum ad Dixitque .illuc & ,huc
26 אנה ואנה: ויאמר אליו לא־לבי הלך
?tui occursum in suo curru desuper ‡ vir se vertit cùm
כאשר הפך־איש מעל מרכבתו לקראתך
?vestes accipiendum ad & ,pecuniam accipiendum ad tempus $ an
העת לקחת את־הכסף ולקחת בגדים
?ancillas & ,seruos & ,bouem † & ,pecus ‖ & ,vineas & ,olíueta * &
וזיתים וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות:
tuo semine in & ,te in ‡ adhærebit Nahaman lepra Et
27 וצרעת נעמן תדבק־בך ובזרעך
.nix sicut leprosus eius faciebus $ à est egressus & ,seculum in
לעולם ויצא מלפניו מצרע כשלג:

[a] נתן [b] נשא
de terra?
$ Pro re hac
* quando ingredietur dominus meus rex in
| vt adoret
[c] שחה
† adorauero in
‡ adoratione
$ in
נא כתיב
ולא קרי
* hac re.
[d] ילך
| vt non acciperet
[e] לקח
† nisi
[f] חיה [g] רוץ
desiliit de
[h] נפל
‡ est
$ tempore
[i] שנה
| obsecro
[k] נתן
† Complace,
‡ & tolle
$ coegit
[l] צרר
* sacculis,
‖ posuit super
† ante eum,
[m] נשא
‡ munitionē
[n] לקח
† reposuit
† ante
מאן ק
‖ Nónne
† iuit tecum,
‡ de
$ an non noui tempus, quo ibas ad
* vt emeres
| pecudes,
† boues,
‡ tibi, & semini tuo
$ facie

CAP. VI. ו

Ecce :Elisaah ad prophetarum filij dixerunt Et
1 ויאמרו [o]בני־הנביאים אל־אלישע הנה־
tuas facies ad ibi habitantes ‡ nos quo † locus nunc
נא המקום אשר אנחנו ישבים שם לפניך
,Iarden ad vsque nunc Ibimus .nobis à $ angustus
2 צר ממנו: [p]נלכה־נא עד־הירדן

[o] בנה
† in
‡ habitamus coram te
$ est
[p] ילך

nobis faciemus & ,vnum tignum vir ‖ inde capiemus * &
ונקחה משם איש קורה אחת ונעשה־לנו
Dixitque .Ite :dixit & .ibi habitandum ad † locum ibi
3 שם מקום [a]לשבת שם ויאמר לכו: ויאמר
Ego :dixit & ,tuis seruis cum ito & ,nunc Velis ‡ :vnus
האחד [b]הואל נא ולך את־עבדיך ויאמר אני
,Iarden ad venerunt & :eis cum abiit Et .veniam
4 אלך: וילך אתם ויבאו הירדנה
faciente cadere vno ,fuit Et * .ligna cædebant &
5 ויגזרו העצים: ויהי האחד [c]מפיל
,clamauit & :aquas $ in cecidit ferrum & ,trabem
הקורה ואת־הברזל נפל אל־המים ויצעק
Dixitque ,petitum * ipsum & ,mi domine Ahah :dixit &
6 ויאמר אהה אדני והוא שאול: ויאמר
:locum ei ostendit & ?cecidit Vbi Dei vir
איש־האלהים אנה נפל [d]ויראהו את־המקום
.ferrum fecit supernatare & ,illuc proiecit & ,lignum præciditq;
ויקצב־עץ וישלך־שמה [e]ויצף הברזל:
.illud tulit & ,suam manũ extendit & .tibi Leua * :dixit Et
7 ויאמר [f]הרם לך וישלח ידו [g]ויקחהו:
est consiliatus & :Israel cum pugnans erat | Aram rex Et
8 ומלך ארם היה נלחם בישראל ויועץ
incelebri abscondito ‡ loco In :dicendo ,suos seruos ad †
אל־עבדיו לאמר אל־מקום [h]פלני אלמני
regem ad Dei vir misit Et .mea castrametatio
9 [i]תחנתי: וישלח איש האלהים אל־מלך
:illum locum ad transeundo à te Obserua $:dicendo ,Israel
ישראל לאמר השמר מעבר המקום הזה
Israel rex misit Et .descendentes Aram * illuc quia
כי־שם ארם נחתים: 10 וישלח מלך ישראל
Dei vir ei dixerat quem locum ad
אל־המקום אשר אמר־לו איש־האלהים
neque ,semel non ,ibi se obseruauit & ,eum monuerat &
והזהירה ונשמר־שם לא־אחת ולא
super $ Aram regis cor est conturbatum Et .secundò
11 שתים: [k]ויסער לב מלך־ארם על־
:eos ad ait & ,suos seruos ad clamauit | & ,hoc verbo
הדבר הזה ויקרא אל־עבדיו ויאמר אליהם
?Israel regem ad ‡ nobis qui ex quis mihi indicabitis Nónne †
הלוא [l]תגידו לי מי משלנו אל־מלך ישראל:
,rex mi domine Non :eius seruis è vnus Dixitque
12 ויאמר אחד מעבדיו לוא אדני המלך
regi indicat ,Israel in † qui ,propheta Elisaah sed
כי־אלישע הנביא אשר בישראל יגיד למלך
penetrali in loqueris quæ verba Israel
ישראל את־הדברים אשר תדבר בחדר
ipse ‡ vbi videte & ,Ite Dixitque .tui cubiculi
13 משכבך: ויאמר [m]לכו וראו איכה הוא
† Ecce :dicendo ,ei est Nunciatúmque ,eum tollam & ,mittam &
ואשלח ואקחהו ויגד־לו לאמר הנה
,currum & ,equos illuc Misitque .Dothan in
14 בדתן: וישלח שמה סוסים ורכב
super circundederunt & ,nocte venerunt & :grauem exercitũ &
וחיל כבד ויבאו לילה [n]ויקפו על־
Dei viri minister manicauit Et .ciuitatem
15 העיר: וישכם משרת איש האלהים
circundans exercitus ecce & :est egressus & ,surgendum ad
לקום [o]ויצא והנה־חיל סובב את־
Ahah :eum ad eius puer dixitque .currus & ,equus & ,ciuitatem
העיר וסוס ורכב ויאמר נערו אליו אהה
,timeas Ne :dixit Et ?faciemus quomodo ,mi domine
16 אדני איכה נעשה: ויאמר אל־[p]תירא
.eis cum qui quàm ,nobiscum qui multi quia
כי [q]רבים אשר אתנו מאשר אותם:
nunc * aperi Domine :ait & ,Elisaah orauit Et
17 ויתפלל אלישע ויאמר יהוה פקח־נא את־
,pueri oculos Dominus aperuit & :videat & ,eius oculos
עיניו ויראה ויפקח יהוה את־עיני הנער
ignis * currus & ,equis plenus mons ecce & ,vidit &
וירא והנה ההר מלא סוסים ורכב אש
orauitque :eum ad descenderunt Et .Elisaah circuitus
סביבת אלישע: 18 [r]וירדו אליו ויתפלל

* tollemus
| vnusquisque
† in quo habitemus.
[a] ישב
‡ Cõplace obsecro, & veni
[b] יאל
[c] נפל
$ aquam,
* erat commodatum.
[d] ראה
[e] צוף
* Tolle.
[f] רום [g] לקח
‖ pugnabat
‡ cũ seruis suis
‡ tali & tali erit mansio
[h] פלא
[i] חנה
$ Caue ne transeas
* Aramæi descendunt.
והזהירו ק
$ propter
[k] שער
‖ vocauit
† Vt quid non indicatis
‡ est regis
[l] נגד
‡ est
† sit;
[m] הלך
† est
currus.
[n] יקף
surrexit manè
vt surgeret
[o] יצא
equi.
[p] ירא
plures sunt
[q] רבב
* obscero
* igneus
in circuitu
[r] ירד

gentem nunc * Percute :ait & , Dominum ad Elisaah * obsecro
אלישע אל־יהוה ויאמר הך־נא את־הגוי־
verbum iuxta cæcitatibus in eos percussit & .cęcitatibus in istam
[a] נכה הזה בסנורים [a] ויכם בסנורים כדבר
hæc † Non :Elisaah eos ad Dixitque .Elisaah † est
19 אלישע: ויאמר אלהם אלישע לא־זה
deducam & , me post venite :ciuitas ‖ hæc nec , via ‖ est
הדרך ולא־זה העיר לכו אחרי ואוליכה
eos duxit & .quæritis quem virum ad vos
[b] הלך אתכם אל־האיש אשר תבקשון [b] וילך אותם
dixit & , Someron eos intrare secundum , fuit Et .Someron in cùm ingressi essent
20 שמרונה: ויהי [c] כבאם שמרון ויאמר
[c] בוא aperuit & , videant & * , istorum oculos aperi Domine :Elisaah
אלישע יהוה פקח את־עיני־אלה ויראו ויפקח * vt
.Someron medio in ecce & , viderunt & , eorũ oculos Dominus
[d] ראה יהוה את־עיניהם [d] ויראו והנה בתוך שמרון:
ipsum videre secundum Elisaah ad Israel rex Dixitque cùm vidisset
21 ויאמר מלך־ישראל אל־אלישע [e] כראתו
[e] ראה Non :ait Et ?mi pater percutiam percutiendo Num :eos
22 [f] נכה אותם [f] האכה אכה אבי: ויאמר לא
, tuo arcu in & , tuo gladio in captiuasti $ quos num , percuties $ cepisti
[g] שבה תכה האשר [g] שבית בחרבך ובקשתך
, eorum facies ad * aquam & , panem pone ?percutiens ‡ tu ‡ percutis? * ante eos,
[h] שום אתה מכה [h] שים לחם ומים לפניהם
.suos dominos † ad vadant & , bibant & , comedant & † dominum suum.
ויאכלו [i] וישתו [k] וילכו אל־אדניהם:
[i] שתה [k] ילך , comederunt & , magnum apparatum eis præparauit Et
23 ויכרה להם כרה גדולה ויאכלו
:suum dominum ad abierunt & ; eos dimisit & :biberunt &
וישתו וישלחם וילכו אל־אדניהם
terram in veniendum ad * , Aram agmina ‖ vltra addiderunt non & ‖ exercitus * vt venirent
ולא־יספו עוד גדודי ארם לבוא בארץ
hadad Ben congregauit & , hæc post fuit Et .Israel
24 ישראל: ויהי אחרי־כן ויקבץ בן־הדד
coarctauit & , ascendit & :sua castra omnia Aram rex obsedit
[l] חנה [m] עלה מלך־ארם את־כל־[l] מחנהו [m] ויעל [n] ויצר
[n] צור , Someron in magna fames Fuitque .Someron super
25 על־שמרון: ויהי רעב גדול בשמרון
asini caput esse ad vsque ‡ , eam super coarctantes $ ecce & $ obsidebant ‡ donec esset
והנה צרים עליה עד היות ראש־חמור
columbarum stercoris cabi quartum & , argenteis octoginta in
דביונים בשמנים כסף ורבע הקב חריונים
[p] Israel rege , fuit Et .argenteis quinque in
26 בחמשה כסף: ויהי מלך ישראל
:dicendo , eum ad clamauit mulier & , murum super transeunte
עבר על־החמה ואשה צעקה אליו לאמר
Non :dixit Et .rex mi domine me saluam Fac
27 [o] ישע [o] הושיעה אדני המלך: ויאמר אל־
denum ?te faciam saluam vnde , Dominus te faciat saluam
יושעך יהוה מאין אושיעך המן־
* Quid :rex ei dixit Et ?torculari de vel , area * est
28 הגרן או מן־היקב: ויאמר־לה המלך מה־
Da :me ad dixit hæc Mulier :ait & ?tibi
[p] נתן לך ותאמר האשה הזאת אמרה אלי [p] תני
meum filium & , hodie eum comedamus & , tuum filium
את־בנך ונאכלנו היום ואת־בני
, meum filium coximus Et .cras comedemus
29 נאכל מחר: ונבשל את־בני
Da :altera die in eam ad dixitque .eum comedimus &
ונאכלהו ואמר אליה ביום האחר תני
.suum filium abscondit & :eum comedemus & , tuum filium
את־בנך ונאכלנו ותחבא את־בנה:
, mulieris verba regem audire secundum , fuit Et cùm audisset rex
30 ויהי כשמע המלך את־דברי האשה
, murum super transeunte eo & :sua vestimenta scidit &
ויקרע את־בגדיו והוא עבר על־החמה
.intrinsecus eius carnem super † saccus ecce & , populus vidit & † erat
[q] שקק וירא העם והנה [q] השק על־בשרו מבית:
si , addat sic & , Deus mihi faciat Sic :ait Et
31 ויאמר כה־יעשה־לי אלהים וכה יוסיף אם־
.hodie eum super Saphat filij Elisaah caput steterit
יעמד ראש אלישע בן־שפט עליו היום:

Elisaah Et † sedens in domo sua , & seniores ‖ sedentes
32 ואלישע ישב בביתו והזקנים ישבים † sedebat ‖ sedebant
secum: misitque * virum à $ faciebus suis , antequam veniret * rex $ facie sua,
אתו וישלח איש מלפניו בטרם [a] יבא [a] בוא
nuncius ad eum , & ipse dixit ad seniores ,
המלאך אליו והוא אמר אל־הזקנים
Num vidistis quòd miserit filius homicidæ huius , ‡ ad auferendum ‡ vt auferre faciat
הראיתם כי־שלח בן־המרצח הזה [b] להסיר [b] סור
caput meum ? videte , * secundum intrare nuncium , claudite * cùm venerit nuncius,
את־ראשי [c] ראו כבא המלאך סגרו [c] ראה
ostium , & † opprimetis eum in ostio : nonne ‖ vox pedum † opprimite ‖ sonitus
הדלת ולחצתם אתו בדלת הלוא קול רגלי
domini eius post eum * . Adhuc eo loquente cum eis , * est?
33 אדניו אחריו: עודנו מדבר עמם
& ecce nuncius $ descendens ad eum , & ait : Ecce hoc $ descendebat
והנה המלאך ירד אליו ויאמר הנה־זאת
malum à Domino ‡ : quid expectabo Dominum amplius? ‡ est:
הרעה מאת יהוה מה־[d] אוחיל ליהוה עוד: [d] יחל

CAP. VII.

Et dixit Elisaah: Audite verbum Domini; sic
1 ויאמר אלישע שמעו דבר־יהוה כה
dixit Dominus: Iuxta tempus * cras satum similæ * hoc
אמר יהוה כעת מחר סאה־סלת
in seclo , & duo sata hordeorum in seclo in porta Someron. hordei
בשקל וסאתים שערים בשקל בשער שמרון:
Et respondit † triarius , cuius rex innitebatur super † dux
2 [e] ויען השליש אשר למלך נשען על־[e] ענה
manum eius , ad virum Dei , & ait : ‖ Ecce Dominus ‖ Si
ידו את־איש האלהים ויאמר הנה יהוה
* faciens cataractas in cælis , nunquid erit verbum hoc? * faceret fenestras
עשה ארבות בשמים היהיה הדבר הזה
Et dixit : Ecce $ tu videns in oculis tuis , ‡ & inde non comedes. $ videbis ‡ sed
ויאמר הנכה ראה בעיניך ומשם לא תאכל:
Et quatuor viri erant leprosi * ostium portæ ; * ad
3 וארבעה אנשים [f] היו מצרעים פתח השער [f] היה
dixeruntque † vir ad ‖ socium suum : Quid nos * manentes † vnusquisque ‖ proximum * manemus
ויאמרו איש אל־[g] רעהו מה אנחנו ישבים [g] רעה
hic donec moriamur? Si dixerimus : Ingrediamur
4 פה עד־[h] מתנו: אם־אמרנו נבוא [h] מות
ciuitatem , & fames $ in ciuitate , & moriemur ibi : & si $ est
העיר והרעב בעיר ומתנו שם ואם־
mansérimus hic , & moriemur . & nunc ‡ ite , & incidamus ‡ venite , & transfugiamus ad castra
ישבנו פה ומתנו ועתה לכו [i] ונפלה [i] נפל
ad castrametationem Aram : si viuificauerint nos , viuemus ;
אל־מחנה ארם אם־יחינו נחיה
& si mortificauerint nos , & moriemur . Et surrexerunt
5 ואם־ימיתנו ומתנו: [k] ויקמו [k] קום
in crepusculo , ad ad veniendum castrametationem Aram : veneruntque ad vt venirent ad castra
בנשף לבוא אל־מחנה ארם [l] ויבאו [l] בוא
vsque ad * extremum castrametationis Aram , & ecce non † * castrorum † erat
עד־קצה מחנה ארם והנה אין־
ibi ‖ vir . Et Dominus * audire fecerat $ castrametationem ‖ quisquam. * audiri $ in castris
6 שם איש: ואדני השמיע את־מחנה
Aram sonitum ‡ currus , & vocem equi , sonitum exercitus ‡ curruum , & sonitum equorum,
ארם קול רכב וקול סוס קול חיל
magni . dixeruntque * vir ad fratrem suum : Ecce * vnusquisque
גדול ויאמרו איש אל־אחיו הנה
mercede conduxit † super nos rex Israel reges † aduersum
שכר־עלינו מלך ישראל את־מלכי
Chittæorum , & reges Ægyptiorum , ad veniendum super nos . vt veniant contra
החתים ואת־מלכי מצרים לבוא עלינו:
Et surrexerunt , & fugerunt in crepusculo , & reliquerunt
7 ויקומו וינוסו בנשף ויעזבו
tentoria sua , & equos suos , & asinos suos ,
את־אהליהם ואת־סוסיהם ואת־חמריהם
‖ castrametatio , secundum quod * ipsa , & fugerunt $ ad ‖ castra, * erant, $ pro anima sua.
המחנה כאשר היא [m] וינסו אל־
animam suam . Et venerunt leprosi ij vsque ad
8 נפשם: ויבאו המצרעים האלה עד־[m] נוס
extremum ‡ castrametationis , & venerunt ad tentorium vnum ‡ castrorum,
קצה המחנה ויבאו אל־אהל אחד

,argentum inde tuleruntque ,biberunt & ,comederunt &
וַיֹּאכְלוּ ᵃ וַיִּשְׁתּוּ ᵇ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף
,sunt reuersi & :absconderunt & ,abierunt & ,vestes & ,aurum &
וְזָהָב וּבְגָדִים וַיֵּלְכוּ וַיַּטְמִנוּ ᶜ וַיָּשֻׁבוּ
,abierunt & ,inde tulerunt & :aliud tentorium ad venerunt &
וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל אַחֵר וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ
:suum socium || ad vir * Dixeruntque .absconderunt &
9 וַיַּטְמִנוּ׃ וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
boni nuncij dies hæc dies facientes nos † recte Non
לֹא־כֵן ׀ אֲנַחְנוּ ᵈ עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם־בְּשֹׂרָה
lucem ad vsque differemus & ,reticentes $ nos & ,ipsa ‡
הוּא וַאֲנַחְנוּ מַחְשִׁים ᵉ וְחִכִּינוּ עַד־אוֹר
,ingrediamur & ,itote || nunc & ;prauitas nos inueniet & ,matutinā
הַבֹּקֶר וּמְצָאָנוּ ᶠ עָוֺן וְעַתָּה לְכוּ וְנָבֹאָה
clamauerunt & ,venerunt Et .regis domo † nunciemus &
10 וְנַגִּידָה ᵍ בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ
.dicendo ,eis nunciauerunt & ,ciuitatis portarium ad
אֶל־שֹׁעֵר הָעִיר וַיַּגִּידוּ לָהֶם לֵאמֹר
ibi $ non ecce & ,Aram castrametationem ‡ ad Venimus
בָּאנוּ אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין־שָׁם
asinus & ,ligatus equus || nisi ,hominis vox & ,vir *
אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם־הַסּוּס אָסוּר וְהַחֲמוֹר
.ipsa † quod secundum ,tentoria & ,ligatus
אָסוּר וְאֹהָלִים כַּאֲשֶׁר הֵמָּה׃
regis domo $ nunciauerunt & ,portarius vocauit ‡ Et
11 וַיִּקְרָא הַשֹּׁעֲרִים וַיַּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
dixit & ,nocte rex Surrexitque .intrinsecus
12 פְּנִימָה׃ ʰ וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר
fecerunt quod vobis nunc Indicabo :suos seruos ad
אֶל־עֲבָדָיו אַגִּידָה־נָּא לָכֶם אֵת אֲשֶׁר־ⁱעָשׂוּ
sunt egressi & ,nos || famelici quod sciuerunt ;Aram * nobis
לָנוּ אֲרָם יָדְעוּ כִּי־רְעֵבִים אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ
Cum :dicendo ,agro in latitandum ad castrametatione † è
מִן־הַמַּחֲנֶה לְהֵחָבֵה בְהַשָּׂדֶה לֵאמֹר כִּי־
in & ,viuos eos apprehendemus ‡ & ,ciuitate è fuerint egressi
יֵצְאוּ מִן־הָעִיר וְנִתְפְּשֵׂם ᵏ חַיִּים וְאֶל־
,eius seruis è vnus respondit Et .ingrediemur vrbem
13 הָעִיר נָבֹא׃ וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו
equis ex quinque nunc capiant $ Et :dixit &
וַיֹּאמֶר וְיִקְחוּ־נָא חֲמִשָּׁה מִן־הַסּוּסִים
omnem secundum * ipsi ecce ,ea in remanserunt qui residuis
הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ־בָהּ הִנָּם כְּכָל־
ipsi † ecce ;ea in remanserunt qui ,Israel multitudinem
ˡ הֶהָמוֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ־בָהּ הִנָּם
‡ erant consumpti qui ,Israel multitudinem omnem secundum ‡
כְּכָל־הֲמוֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־ᵐתָּמּוּ
currus duos tulerunt Et .videamus & ,mittamus &
14 וְנִשְׁלְחָה וְנִרְאֶה׃ וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב
,Aram castrametationem $ post rex misit & ,equorum
סוּסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אַחֲרֵי מַחֲנֵה־אֲרָם
ad vsque eos post abierunt Et .videte & ,Ite :dicendo
15 לֵאמֹר ⁿ לְכוּ ᵒ וּרְאוּ׃ וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־
vasis & ,vestibus erat plena via omnis ecce & ,Iarden
הַיַּרְדֵּן וְהִנֵּה כָל־הַדֶּרֶךְ מְלֵאָה בְגָדִים ᵖ וְכֵלִים
sunt reuersi & :ipsos festinando in Aram * proiecerunt quæ
אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אֲרָם בְּהֵחָפְזָם ᑫ וַיָּשֻׁבוּ
,populus est egressus Et .regi indicauerunt & ,nuncij
16 הַמַּלְאָכִים ʳ וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ׃ וַיֵּצֵא הָעָם
similæ satum fuit & ,Aram castrametationem diripuerunt ‡ &
ˢ וַיָּבֹזּוּ אֵת מַחֲנֵה אֲרָם וַיְהִי סְאָה־סֹלֶת
.Domini verbum iuxta seclo in hordeorum sata duo & ,seclo in
בְּשֶׁקֶל וְסָאתַיִם שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל כִּדְבַר יְהוָה׃
innitebatur cuius tristatam ‡ constituit rex Et
17 וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת־הַשָּׁלִישׁ אֲשֶׁר־נִשְׁעָן
populus eum conculcauerunt ‡ & ,portam super eius manum super
עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר וַיִּרְמְסֻהוּ הָעָם
,Dei vir fuerat locutus sicut ,est mortuus & ,porta in
בַּשַּׁעַר ᵗ וַיָּמֹת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים
.eum ad regem descendendo in $ est locutus qui
אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּרֶדֶת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו׃
,regem ad Dei virum loqui * secundum ,fuit Et
18 וַיְהִי כְּדַבֵּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ

similæ satum & ,seclo in hordeorum sata Duo :dicendo
לֵאמֹר סָאתַיִם שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל וּסְאָה־סֹלֶת
.Someron porta in cras $ tempus secundum erit seclo in
בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כָּעֵת מָחָר בְּשַׁעַר שֹׁמְרוֹן׃
:ait & ,Dei virum ad tristata $ respondit Et
19 ᵃ וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמַר
erit nunquid ,cælis in cataractas faciens ‡ Dominus ecce † Et
וְהִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרֻבּוֹת בַּשָּׁמַיִם הֲיִהְיֶה
,tuis oculis in videns * tu Ecce :dixit & ?hoc verbum secundum
כַּדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנְּךָ רֹאֶה בְּעֵינֶיךָ
conculcauerunt & :sic ei fuit Et .comedes non inde & ||
20 וּמִשָּׁם לֹא תֹאכֵל׃ ᵇ וַיְהִי־לוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ
.est mortuus & ,porta in populus eum
אֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמֹת׃

CAP. VIII. ח

cuius ,mulierem ad est locutus Elisaah Et
1 וֶאֱלִישָׁע דִּבֶּר אֶל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־
tu vade & ,Surge :dicendo ,eius filium fecerat viuere
הֶחֱיָה אֶת־בְּנָהּ לֵאמֹר קוּמִי ᶜ וּלְכִי אַתְּי
vocauit nam :peregrinaberis quo in ‡ peregrinare & ,tua domus † &
וּבֵיתֵךְ וְגוּרִי בַּאֲשֶׁר תָּגוּרִי כִּי־קָרָא
septem terram ad $ venit etiam & ,famem ad Dominus
יְהוָה לָרָעָב וְגַם־בָּא אֶל־הָאָרֶץ שֶׁבַע
verbum iuxta fecit & ,mulier Surrexitque .annis
2 שָׁנִים׃ ᵈ וַתָּקָם הָאִשָּׁה וַתַּעַשׂ כִּדְבַר
est peregrinata & ,eius domus & ,ipsa abiit & :Dei viri
אִישׁ הָאֱלֹהִים וַתֵּלֶךְ הִיא וּבֵיתָהּ ᵉ וַתָּגָר
.annis septem Pelistim terra in
בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים שֶׁבַע שָׁנִים׃
mulier est reuersa & ,annorum septem fine $,fuit Et
3 וַיְהִי מִקְצֵה שֶׁבַע שָׁנִים ᶠ וַתָּשָׁב הָאִשָּׁה
regem ad clamandum ad * est egressa & ,Pelistim terra è
מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים ᵍ וַתֵּצֵא לִצְעֹק אֶל־הַמֶּלֶךְ
loquens ‡ rex Et .suum agrum ad & ,suam domum ad ||
4 אֶל־בֵּיתָהּ וְאֶל־שָׂדָהּ׃ וְהַמֶּלֶךְ מְדַבֵּר
Narra :dicendo ,Dei viri puerum Ghechazi ad
אֶל־גֵּחֲזִי נַעַר אִישׁ־הָאֱלֹהִים לֵאמֹר סַפְּרָה־
.Elisaah fecit quæ magnalia omnia mihi nunc †
נָּא לִי אֵת כָּל־הַגְּדֹלוֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה אֱלִישָׁע׃
fecerat viuere quod regi narrante eo ,fuit Et
5 ʰ וַיְהִי הוּא־מְסַפֵּר לַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר־הֶחֱיָה
viuificauerat cuius mulier ecce & ,mortuum
אֶת־ⁱהַמֵּת וְהִנֵּה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֶת־
super || & ,sua domo super || regem ad clamans * ,eius filium
בְּנָהּ צֹעֶקֶת אֶל־הַמֶּלֶךְ עַל־בֵּיתָהּ וְעַל־
† hæc rex mi Domine :Ghechazi dixitque ,suo agro
שָׂדָהּ וַיֹּאמֶר גֵּחֲזִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ זֹאת
.Elisaah viuificauit quem ,eius filius $ hic & ,mulier
הָאִשָּׁה וְזֶה־בְּנָהּ אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֱלִישָׁע׃
dedítque :ei narrauit & ,mulierem rex interrogauit Et
6 וַיִּשְׁאַל הַמֶּלֶךְ לָאִשָּׁה וַתְּסַפֶּר־לוֹ וַיִּתֶּן־
omnia Restitue :dicendo vnum eunuchum rex ei
לָהּ הַמֶּלֶךְ סָרִיס אֶחָד לֵאמֹר ᵏ הָשֵׁיב אֶת־כָּל־
reliquit $ die à agri prouentus ‡ omnes & ,ei † quæ
אֲשֶׁר־לָהּ וְאֵת כָּל־תְּבוּאֹת הַשָּׂדֶה מִיּוֹם עָזְבָה
Elisaah venit Et .nunc * ad vsque & ,terram
7 אֶת־הָאָרֶץ וְעַד־עָתָּה׃ וַיָּבֹא אֱלִישָׁע
,agrotans | Aram rex Ben hadad & ,Dammesec †
דַּמֶּשֶׂק וּבֶן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם חֹלֶה
vsque Dei vir Venit :dicendo ,ei est nunciatumque
ᵐ וַיֻּגַּד־לוֹ לֵאמֹר בָּא אִישׁ הָאֱלֹהִים עַד־
tua manu in Tolle :Chazael ad rex ait Et .huc
8 הֵנָּה׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־חֲזָהאֵל ⁿ קַח בְּיָדְךָ
requires & :Dei viri occursum in vade & ,munus
מִנְחָה וְלֵךְ לִקְרַאת אִישׁ הָאֱלֹהִים וְדָרַשְׁתָּ אֶת־
?hac infirmitate de viuam Nunquid :dicendo :eo ab Dominum
יְהוָה מֵאוֹתוֹ לֵאמֹר הַאֶחְיֶה מֵחֳלִי זֶה׃
munus tulit & ,eius occursum in Chazael abiit Et
9 ᵒ וַיֵּלֶךְ חֲזָהאֵל לִקְרָאתוֹ ᵖ וַיִּקַּח מִנְחָה
quadraginta onus ,Dammesec bonum omne & ,sua manu in
בְיָדוֹ וְכָל־טוּב דַּמֶּשֶׂק ᑫ מַשָּׂא אַרְבָּעִים

Marginal notes (right column):
ᵃ שָׁתָה ᵇ נָשָׂא ᶜ שׁוּב
* vnusquisque || Proximum
† facimus;
ᵈ עָשָׂה ‡ est, $ tacemus & si expectauerimus
ᵉ חָכָה * punitio. || venite, & eamus † in
ᶠ עָוֺה ᵍ נָגַד
‡ castra $ est
* quisquā, nec || equi ligati, & asini ligati † erant.
‡ clamauerunt Portarij, $ in
ʰ קוּם
ⁱ עָשָׂה * Aramæi, || sumus,
† castris, vt latitent
בשדה ק
‡ capiemus
ᵏ חָיָה $ tollantur
* sunt in vniuersa multitudine † inquam
המון ק
ˡ הָמָה ‡ in vniuersa multitudine
ᵐ תָּמַם $ castra
ⁿ הָלַךְ ᵒ רָאָה
ᵖ כָּלָה * Aramei dum festinarent:
החפזם ק
ᑫ שׁוּב ʳ נָגַד || diripuit castra
ˢ בָּזַז † hordei ‡ ducem ‡ conculcauit
ᵗ מוּת $ quando descendit rex
* quod locutus est vir

Marginal notes (left column):
hordei
$ istud
$ dux
ᵃ עָנָה † Si ‡ faceret fenestras * videbis,
‡ sed
ᵇ הָיָה
ᶜ יָלַךְ † familia ‡ vbi potueris peregrinari: $ super
את ק
ᵈ שָׂנָה familia
ᵉ גּוּר
$ in
ᶠ שׁוּב * vt clamaret
ᵍ יָצָא || pro domo sua, & pro agro suo ‡ loquebatur
† obsecro
ʰ הָיָה
ⁱ מוּת [clamabat || pro † est
$ est
ᵏ שׁוּב † erant ‡ fructus $ qua
ˡ בּוֹא * hoc tempus. † in || ægrotabat:
ᵐ נָגַד
ⁿ לָקַח
ᵒ יָלַךְ ᵖ לָקַח
ᑫ נָשָׂא

tuus Filius :ait & ,eius facies ad ſtetitque ,venit & :camelorum — *coram eo,*
גמל ויבא ויעמד לפניו ויאמר בנך

viuam Nunquid :dicendo ,te ad me miſit Aram rex hadad-Ben
בן־הדד מלך־ארם שלחני אליך לאמר האחיה

,Vade :Eliſaah cum ad Dixitque ?hac infirmitate de
10 מחלי זה: ויאמר אליו אלישע לך

quod ,Dominus mihi oſtendit & * . viues Viuendo :ei * dic — *at
אמר־לא חיה תחיה [a]והראני יהוה כי־ — לו ק

poſuit & ,ſuam faciem ‡ fecit ſtare Et .morietur moriendo
11 מות ימות: ויעמד את־פניו וישם — [a] ראה — ‡ ſuam faciē, ‡ donec tardauit:

.Dei vir fleuitque :pudefieri ad vſque ‡
עד־[b]בש [c]ויבך איש האלהים:

:ait & ‡flens* meus dominus Quare :Chazael dixit Et — [b]בוש [c]בכה — ‡ flet?
12 ויאמר חזאל מדוע אדני בכה ויאמר

:malum Iſrael filiis es facturus quod noui Quia
כי ידעתי את אשר־תעשה לבני ישראל רעה

gladio in eorum iuuenes & ,ignem in mittes eorum munitiones
מבצריהם תשלח באש ובחריהם בחרב

.d.rumpes eorum prægnantes & ,allides eorū paruulos & ,occides — diuides
תהרג ועלליהם תרטש [d]והרתיהם תבקע: — [d] הרה — † eſt

;canis tuus ſeruus † quid Quoniam :Chazael Dixitque
13 ויאמר חזהאל כי מה עבדך הכלב — ‖ rem magnam hanc?

:Eliſaah dixitque ?hoc magnum verbum ‖ faciat vt
כי יעשה הדבר הגדול הזה ויאמר אלישע

. Aram ſuper regem * te Dominus mihi Oſtendit — *fore
הראני יהוה אתך מלך על־ארם:

,ſuum dominum ad venit & ,Eliſaah ab abiit ‡ Et — ‡ receſſit
14 וילך מאת אלישע [e]ויבא אל־אדניו — [e]בוא

Dixit :ait & ?Eliſaah tibi dixit Quid :ei dixitque
ויאמר לו מה־אמר לך אלישע ויאמר אמר

tulit & ,craſtino à ‡ fuit Et .viues Viuendo ,mihi — ‡ in
15 לי חיה תחיה: ויהי ממחרת [f]ויקח — [f]לקח

;eius faciem ſuper expandit & ,aquas † in intinxit & ,ſtragulam* — * pannum è pilis caprarum; † aquam,
המכבר ויטבל במים ויפרש על־פניו

.eo pro Chazael regnauit & :eſt mortuus &
[g]וימת וימלך חזהאל תחתיו: — [g] מות

regis Achab filij Ioram quinto anno in Et
16 [h]ובשנת חמש ליורם בן־אחאב מלך — [h] שנה

,Iehoram regnauit ,Iehudah regis Ieſoſaphat & ,Iſrael
ישראל ויהושפט מלך יהודה מלך יהורם

triginta Filius .Iehudah regis ‖ Ieſoſaphat filius — ‖ rex
17 בן־יהושפט מלך יהודה: בן־שלשים

annis octo & ;ipſum regnando in * erat annorum duorum & — *quando regnauit,
ושתים שנה היה במלכו ושמנה שנה — שנים ק

regum via in ‡ ambulauit Et .Ieruſalaim in regnauit — ‡ per viam
18 מלך בירושלם: וילך בדרך מלכי

filia etenim :Achab domus fecerunt quemadmodum ,Iſrael
ישראל כאשר עשו [i]בית אחאב כי בת־ — [i]עשה

oculis in malum fecitque ;vxorem in ‡ ei erat Achab — ‡ vxor:
אחאב היתה־לו לאשה ויעש [k]הרע בעיני — [k]רוע

corrumpere † Dominus noluit Et* .Domini — *Sed † diſperdere
19 יהוה: ולא־אבה יהוה להשחית את־

dixerat quemadmodum ;ſuum ſeruum Dauid propter Iehudah
יהודה למען דוד עבדו כאשר אמר־

.diebus cunctis eius filiis ,lucernam ei dandum ad ,eſt — vt daret
לו [l]לתת לו ניר לבניו כל־הימים: — [l]נתן

;Iehudah manu ſub * à Edom eſt præuaricatus ‖eius diebus In — ‖ defecit *poteſtate
20 [m]בימיו פשע אדום מתחת יד־יהודה — [m]יום

Ioram tranſiuit Et .regem ſe ſuper fecerunt regnare &
21 וימלכו עליהם מלך: ויעבר יורם

ſurrexit ipſe ,fuit & :eo cum currus omnis & Sehir in — omnes
צעירה וכל־הרכב עמו ויהי־הוא קם

& ,eum ad circundantem ‡ Edom percuſſit & ,nocte — ‡ qui circundederat
לילה [n]ויכה את־אדום הסביב אליו ואת — [n]נכה

.ſua tentoria *in populus fugitque ,currus ‡ principes — ‡ curruum, *tabernacula
[o]שרי הרכב [p]וינס העם לאהליו: — [o]שור [p]נוס — † à poteſtate

diem ad vſque Iehudah manu ſub de † Edom defecit Et
22 ויפשע אדום מתחת יד־יהודה עד היום

.illo tempore in Libnah defecit tunc .hanc
הזה אז תפשע לבנה בעת ההיא:

,fecit quæ omnia & ,Ioram verborum reſiduum Et
23 ויתר דברי יורם וכל־אשר עשה

di erum verborum libro ſuper * ſcripta omnia nónne — * ſunt in
הלא־הם כתובים על־ספר דברי הימים

,ſuis patribus cum Ioram Iacuitque ?Iehudah regum — Dormiuitque
24 למלכי יהודה: וישכב יורם עם־אבתיו

regnauit & :Dauid ciuitate in ſuis patribus cum eſt ſepultus &
ויקבר עם־אבתיו בעיר דוד וימלך

.eo pro eius filius Achaziahu
אחזיהו בנו תחתיו:

filij Ioram anno duodecimo anno In
25 [a]בשנת שתים־עשרה שנה ליורם בן־ — [a]שנה

Iehoram filius Achaziahu regnauit ,Iſrael regis Achab
אחאב מלך ישראל מלך אחזיהו בן־יהורם

annorum duorum & ,viginti Filius .Iehudah regis
26 מלך יהודה: [b]בן־עשרים ושתים שנה — [b]בנה

:Ieruſalaim in regnauit vno anno & ,ipſum regnādo in ‡ Achaziahu ‡ — ‡ erat ‖ cum regnauit, * erat
אחזיהו במלכו ושנה אחת מלך בירושלם

.Iſrael regis Homri filia ,Hathaliahu *eius matris nomen &
ושם אמו עתליהו בת־עמרי מלך ישראל:

malum fecitque ,Achab domus via in ambulauit Et — per viam
27 וילך בדרך בית אחאב ויעש הרע

domus gener quia :Achab domus ſicut Domini oculis in
בעיני יהוה כבית אחאב כי חתן בית־

Achab filio Ioram cum abiit Et .ille † Achab — † erat
28 אחאב הוא: [c]וילך את־יורם בן־אחאב — [c]ילך

:Ghilhad Ramoth in Aram rege * Chazael cum ‖ prœlium in — ‖ contra *regem
למלחמה עם־חזאל מלך־ארם ברמות גלעד

.Ioram Aramæi percuſſerunt &
ויכו ארמים את־יורם:

Izrehel in ſe curandum ad ,rex Ioram eſt reuerſus Et — vt curaret
29 [d]וישב יורם המלך להתרפא ביזרעאל — [d]שוב

,Ramah in ,Aramæi eum percuſſerant quibus plagis à
מן־[e]המכים אשר יכהו ארמים ברמה — [e]נכה

filius Achaziahu & :Aram rege ‡ Chazael cum ipſum pugnando in ‡ — ‡ dum pugnaret contra ‡ regem * vt videret
בהלחמו את־חזהאל מלך ארם ואחזיהו בן־

Ioram videndum ad * deſcendit Iehudah rex Iehoram
יהורם מלך יהודה ירד [f]לראות את־יורם — [f]ראה

.ipſe ægrotans † quia ,Izrehel in Achab filium — † ægrotabat.
בן־אחאב ביזרעאל כי־חלה הוא:

CAP. IX. ט

filiis è vnum ad vocauit propheta Eliſaah Et
1 ואלישע הנביא קרא לאחד מבני

tolle & ,tuos lumbos Accinge :ei dixitque ,prophetarum
הנביאים ויאמר לו חגר מתניך [g]וקח — [g]לקח

Ramoth in vade & ,tua manu in huius olei lenticulam
פך השמן הזה בידך [h]ולך רמת — [h]ילך

filium Iehu ibi vide & ,illuc venies Et .Ghilhad
2 גלעד: [i]ובאת שמה וראה־שם יהוא בן־ — [i]בוא

medio de eum ſtatues & ,venies & ,Nimſi filij Iehoſaphat
יהושפט בן־נמשי ובאת [k]והקמתו מתוך — [k]קום — ‖ in * ante

. cubiculum in * cubiculum ‖ eum introduces & ,ſuorum fratrū
אחיו והביאת אתו חדר בחדר:

,eius caput ſuper fundes & ,olei lenticulam tolles Et
3 ולקחת פך־השמן ויצקת על־ראשו

in ‡ regem in te Vnxi :Dominus dixit Sic :dices & — ‡ ſuper
ואמרת כה־אמר יהוה משחתיך למלך אל־

. expectabis non & ,fugies & ,oſtium aperies & :Iſrael
ישראל ופתחת הדלת [l]ונסתה ולא תחכה: — [l]נוס

.Ghilhad Ramoth ‡ prophetæ puer ,puer abiit Et — ‡ in
4 וילך הנער הנער הנביא רמת גלעד:

:dixit & ,ſedentes * exercitus principes ecce & ,venit Et — *ſedebant,
5 ויבא והנה [m]שרי החיל ישבים ויאמר — [m]שור

quem Ad :Iehu dixitque .princeps ô te ad mihi † Verbum — † eſt
דבר לי אליך השר ויאמר יהוא אל־מי

.princeps ô te Ad :dixit & ?nobis omnibus ex
מכלנו ויאמר אליך השר:

oleum fudit & ,domum in eſt ingreſſus & ,Surrexitque
6 ויקם ויבא הביתה [n]ויצק השמן — [n]יצק — ‖ ſuper

Deus Dominus dixit Sic :ei dixitque ,eius caput ad ‖
אל־ראשו ויאמר לו כה־אמר יהוה אלהי

Domini populum ſuper regem in te Vnxi :Iſrael
ישראל משחתיך למלך אל־עם יהוה

,eos ad venit & ,secundum equum equitantem Misitque

16 וַיִּשְׁלַח רֹכֵב סוּס שֵׁנִי וַיָּבֹא אֲלֵהֶם

:Iehu dixit & ?pax * :rex dixit Sic :ait &

וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם וַיֹּאמֶר יֵהוּא

.mea posteriora ad ‖ gyra ?paci & tibi Quid

מַה־לְּךָ וּלְשָׁלוֹם סֹב אֶל־אַחֲרָי׃

vsque Venit :dicendo ,speculator Nunciauitque

20 וַיַּגֵּד הַצֹּפֶה לֵאמֹר בָּא עַד־

filij Iehu ductus ‡ sicut ductus * & :reuertitur non & ,eos ad

אֲלֵיהֶם וְלֹא־שָׁב וְהַמִּנְהָג כְּמִנְהַג יֵהוּא בֶן־

.ducit temeritate in ‖ quia ,Nimsi

נִמְשִׁי כִּי בְשִׁגָּעוֹן יִנְהָג׃

.eius currum ligauit & .Liga :Iehoram Dixitque

21 וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם אֱסֹר וַיֶּאְסֹר רִכְבּוֹ

rex Achaziahu & ,Israel rex Iehoram est egressus &

וַיֵּצֵא יְהוֹרָם מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַאֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ־

:Iehu occursum in sunt egressi & ,suo currum in vir † Iehudah

יְהוּדָה אִישׁ בְּרִכְבּוֹ וַיֵּצְאוּ לִקְרַאת יֵהוּא

.Izrehelitæ Naboth parte ‡ in cum inuenerunt &

וַיִּמְצָאֻהוּ בְּחֶלְקַת נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי׃

:dixit & ,Iehu Iehoram videre secundum ,fuit Et

22 וַיְהִי כִּרְאוֹת יְהוֹרָם אֶת־יֵהוּא וַיֹּאמֶר

fornicationes adhuc ?pax Quæ :dixit & ?Iehu pax * Num

הֲשָׁלוֹם יֵהוּא וַיֹּאמֶר מָה הַשָּׁלוֹם עַד־זְנוּנֵי

.‡ multa eius veneficia & ,tuæ matris Izebel

אִיזֶבֶל אִמְּךָ וּכְשָׁפֶיהָ הָרַבִּים׃

ad dixitque .fugit & ,suas manus Iehoram conuertit Et

23 וַיַּהֲפֹךְ יְהוֹרָם יָדָיו וַיָּנֹס וַיֹּאמֶר אֶל־

.Achaziah Dolus :Achaziahu

אֲחַזְיָהוּ מִרְמָה אֲחַזְיָה׃

percussit & ,arcu in suam manum impleuit Iehu Et

24 וְיֵהוּא מִלֵּא יָדוֹ בַקֶּשֶׁת וַיַּךְ אֶת־

,eius corde è sagitta est egressa & ,eius brachia inter Iehoram

יְהוֹרָם בֵּין זְרֹעָיו וַיֵּצֵא הַחֵצִי מִלִּבּוֹ

Bidcar ad dixit Et .suo curru in se incuruauit &

25 וַיִּכְרַע בְּרִכְבּוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֶל־בִּדְקַר

Naboth agri partem in eum proiice ,Tolle :suum tristatam ‖

שָׁלִשֹׁה שָׂא הַשְׁלִכֵהוּ בְּחֶלְקַת שְׂדֵה נָבוֹת

equitantibus * tu & ego memento ‡ quia ;Izrehelitæ

הַיִּזְרְעֵאלִי כִּי זְכֹר אֲנִי וָאַתָּה אֵת רֹכְבִים

leuauit Dominus & ‖ ,eius patrem Achab post copulatis

צְמָדִים אַחֲרֵי אַחְאָב אָבִיו וַיהוָה נָשָׂא

sanguines ‡ non Si .hoc onus † eum super ‖

26 עָלָיו אֶת־הַמַּשָּׂא הַזֶּה׃ אִם־לֹא אֶת־דְּמֵי

dicit ,nocte heri vidi ,eius filiorum sanguines ‡ & .Naboth

נָבוֹת וְאֶת־דְּמֵי בָנָיו רָאִיתִי אֶמֶשׁ נְאֻם־

.Dominus dicit ,hac parte ‖ in tibi reddam & ,Dominus

יְהוָה וְשִׁלַּמְתִּי לְךָ בַּחֶלְקָה הַזֹּאת נְאֻם־יְהוָה

.Domini verbum iuxta ,partem † in eum proiice ,tolle nunc &

וְעַתָּה שָׂא הַשְׁלִכֵהוּ בַּחֶלְקָה כִּדְבַר יְהוָה׃

via ‡ fugit & ,vidit Iehudah rex Achaziah Et

27 וַאֲחַזְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה רָאָה וַיָּנָס דֶּרֶךְ

Etiam :ait & ,Iehu eum post est persecutusque ;horti domus

בֵּית הַגָּן וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו יֵהוּא וַיֹּאמֶר גַּם־

quæ Ghur ascensu in currum ad † eum percutite hunc

אֹתוֹ הַכֻּהוּ אֶל־הַמֶּרְכָּבָה בְּמַעֲלֵה־גוּר אֲשֶׁר

.ibi est mortuus & ,Meghiddo * fugit & :Iblcham eum ‡

אֶת־יִבְלְעָם וַיָּנָס מְגִדּוֹ וַיָּמָת שָׁם׃

sepelierúntque :Ierusalaim in eius serui eum fecerunt equitare Et

28 וַיַּרְכִּבוּ אֹתוֹ עֲבָדָיו יְרוּשָׁלְמָה וַיִּקְבְּרוּ

.Dauid ciuitate in suis patribus cum suo sepulchro in eum

אֹתוֹ בִקְבֻרָתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד׃

filij Ioram anno vndecimo anno in Et

29 וּבִשְׁנַת אַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיוֹרָם בֶּן־

Iehu Venitque .Iehudah super Achaziah regnauit Achab

30 אַחְאָב מָלַךְ אֲחַזְיָה עַל־יְהוּדָה׃ וַיָּבוֹא יֵהוּא

suos oculos fuco in ‡ posuit & ,audiuit Izebel & ,Izerehel in

יִזְרְעֶאלָה וְאִיזֶבֶל שָׁמְעָה וַתָּשֶׂם בַּפּוּךְ עֵינֶיהָ

fenestram per * respexit & ,suum caput fecit bonum &

וַתֵּיטֶב אֶת־רֹאשָׁהּ וַתַּשְׁקֵף בְּעַד הַחַלּוֹן׃

pax Num :dixit & ,portam per ingrediebatur Iehu Et

31 וְיֵהוּא בָּא בַשָּׁעַר וַתֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם

Achab domum percuties Et .Israel in *

7 אֶל־יִשְׂרָאֵל׃ וְהִכִּיתָה אֶת־בֵּית אַחְאָב

,prophetarum meorum seruorum sanguines vlciscar & ,tui domini

אֲדֹנֶיךָ וְנִקַּמְתִּי דְּמֵי עֲבָדַי הַנְּבִיאִים

.Izebel manu de Domini seruorum omnium sanguines &

וּדְמֵי כָּל־עַבְדֵי יְהוָה מִיַּד אִיזָבֶל׃

Achab ipsi ‡ succidam & ,Achab domus omnis peribit Et

8 וְאָבַד כָּל־בֵּית אַחְאָב וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב

.Israel in derelictum & ,clausum & ,parietem ad mingentem

מַשְׁתִּין בְּקִיר וְעָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל׃

Iarobham domum sicut ,Achab domum dabo Et

9 וְנָתַתִּי אֶת־בֵּית אַחְאָב כְּבֵית יָרָבְעָם

.Achiiah filij Bahasa domum sicut & ,Nebat filij

בֶּן־נְבָט וּכְבֵית בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה׃

:Izrehel parte † in canes comedent Izebel Et

10 וְאֶת־אִיזֶבֶל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים בְּחֵלֶק יִזְרְעֶאל

.fugit & ,ostium aperuit & ,sepeliens ‡ non &

וְאֵין קֹבֵר וַיִּפְתַּח הַדֶּלֶת וַיָּנֹס׃

:ei dixitque ,sui domini seruos ad est egressus Iehu Et

11 וְיֵהוּא יָצָא אֶל־עַבְדֵי אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ

dixitque ?te ad ille insanus venit cur ?pax Nunquid

הֲשָׁלוֹם מַדּוּעַ בָּא־הַמְשֻׁגָּע הַזֶּה אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר

.eius eloquium & ,virum nostis Vos :eos ad

אֲלֵיהֶם אַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת־הָאִישׁ וְאֶת־שִׂיחוֹ׃

:dixit & .nobis nunc indica .* Falsum :dixerunt Et

12 וַיֹּאמְרוּ שֶׁקֶר הַגֶּד־נָא לָנוּ וַיֹּאמֶר

dixit Sic :dicendo .me ad dixit hoc sicut & ,hoc Sicut ‖

כָּזֹאת וְכָזֹאת אָמַר אֵלַי לֵאמֹר כֹּה אָמַר

.Israel in * regem in te Vnxi :Dominus

יְהוָה מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־יִשְׂרָאֵל׃

,suum vestimentum vir ‖ tulerunt & ,festinauerunt Et

13 וַיְמַהֲרוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ בִּגְדוֹ

clanxerunt & ,gradum os ad * eum subter posuerunt &

וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו אֶל־גֶּרֶם הַמַּעֲלוֹת וַיִּתְקְעוּ

.Iehu Regnauit :dixeruntatque ,tuba in

בַּשּׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ מָלַךְ יֵהוּא׃

Nimsi filij Iehosaphat filius Iehu coniurauit Et

14 וַיִּתְקַשֵּׁר יֵהוּא בֶּן־יְהוֹשָׁפָט בֶּן־נִמְשִׁי

,Ghilhad Ramoth in obseruans fuerat ‡ Ioram & .Ioram in ‡

אֶל־יוֹרָם וְיוֹרָם הָיָה שֹׁמֵר בְּרָמֹת גִּלְעָד

.Aram regis Chazael faciebus à Israel omnis & ,ipse

הוּא וְכָל־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם׃

Izrehel in se curandum ad ‡ rex Iehoram fuerat reuersus Et

15 וַיָּשָׁב יְהוֹרָם הַמֶּלֶךְ לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל

ipsum pugnando in *,Aramæi eũ vulneraueruñt quibus,vulneribus à

מִן־הַמַּכִּים אֲשֶׁר יַכֻּהוּ אֲרַמִּים בְּהִלָּחֲמוֹ

est Si :Iehu dixitque .Aram rege ‖ Chazael cum

אֶת־חֲזָהאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיֹּאמֶר יֵהוּא אִם־יֵשׁ

eundum ad ‡ ,ciuitate è euasor egrediatur ne ,vester animus †

נַפְשְׁכֶם אַל־יֵצֵא פָלִיט מִן־הָעִיר לָלֶכֶת

abiit & ,Iehu equitauit Et .Izrehel in nunciatum

16 לְגִּיד בְּיִזְרְעֶאל׃ וַיִּרְכַּב יֵהוּא וַיֵּלֶךְ

rex Achaziahu & :ibi cubans ‡ Ioram quia ,Izrehel in

יִזְרְעֶאלָה כִּי יוֹרָם שֹׁכֵב שָׁמָּה וַאֲחַזְיָה מֶלֶךְ

.Ioram videndum ad descenderat ,Iehudah

יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת־יוֹרָם׃

vidit & .Izrehel in turrem super stans ‡ speculator Et

17 וְהַצֹּפֶה עֹמֵד עַל־הַמִּגְדָּל בְּיִזְרְעֶאל וַיַּרְא

Copiam † :dixit & ,ipsum veniendo in ‖ ,Iehu copiam †

אֶת־שִׁפְעַת יֵהוּא בְּבֹאוֹ וַיֹּאמֶר שִׁפְעַת

mitte & ,equitantem Tolle :Iehoram dixitque ,videns ego

אֲנִי רֹאֶה וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם קַח רַכָּב וּשְׁלַח

?pax Num :dicat & ,eorum occursum in

לִקְרָאתָם וְיֹאמַר הֲשָׁלוֹם׃

:dixit & ,eius equum in equum equitans abiit Et

18 וַיֵּלֶךְ רֹכֵב הַסּוּס לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר

Quid :Iehu dixitque ?pax Num ‡ :rex dixit Sic

כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ הֲשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר יֵהוּא מַה־

,speculator nunciauit & :mea posteriora ad ‖ gyra ?paci & tibi

לְּךָ וּלְשָׁלוֹם סֹב אֶל־אַחֲרָי וַיַּגֵּד הַצֹּפֶה

.reuertitur non & ,eos ad vsque nuncius Venit :dicendo

לֵאמֹר בָּא־הַמַּלְאָךְ עַד־הֵם וְלֹא־שָׁב׃

Margin notes (left): שנה * Num est; ‖ post me.; * incessus est ‡ incessus; שוב ‖ furiose incedit.; יצא † vnusquisque; ‡ agro; cùm vidisset ראה * est; זנה ‡ sunt.; נוס; נכה; ‖ ducem; שלש ק ‡ memini * cùm equitaremus copulati ‖ quòd; ‖ aduersus ‡ propheti am hanc. ‡ sanguinem; נשא ‖ agro hoc, † agrum; ‡ per viam נוס; † super; ‡ est iuxta * in מור; שנה; ‡ fucum in oculis suis, & decorauit שום * de fenestra.

Margin notes (right): נכה * super sanguinem. sanguinem; ‡ de; † agro; ‡ erit נוס ‡ quidam; Estne; שוח * est; נגד ‖ Sic & sic; * super; ‡ vnusquisque לקח * super fastigium שום עלה; ‡ contra † obseruaue rat facie; פנה ‡ vt curaret; שוב * dum pugnaret contra; נכה ‖ regem; † voluntas vestra, ‡ vt vadat ad annunciandũ לחגיד ק ‡ cubabat; ‡ stabat; ראה * globum ‖ eo veniente, ‡ Globum video.; ‡ Estne; ילך ‡ Estne; ‖ post me.; סבב נגד

iugularunt ,viros septuaginta *mactarunt* & ,regis filios tulerunt &

וַיִּקְחוּ אֶת־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁחֲטוּ שִׁבְעִים אִישׁ

cophinis, eum ad miserunt & ,*ahenis* in eorum capita posuerunt &

וַיָּשִׂימוּ אֶת־רָאשֵׁיהֶם בַּדּוּדִים וַיִּשְׁלְחוּ אֵלָיו

ei indicauit & ,nuncius venit Et .Izrehel in

8 יִזְרְעֶאלָה׃ וַיָּבֹא הַמַּלְאָךְ וַיַּגֶּד־לוֹ

Ponite :dixit & ,regis filiorum capita Attulerunt :dicendo

לֵאמֹר הֵבִיאוּ רָאשֵׁי בְנֵי־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר שִׂימוּ

.mane ad vsque portæ ostium *aceruos duos* ea

אֹתָם שְׁנֵי צִבֻּרִים פֶּתַח הַשַּׁעַר עַד־הַבֹּקֶר׃

ad ait & ;stetit & ,est egressus & ,mane *in* fuit Et

9 וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֹד וַיֹּאמֶר אֶל־

coniuraui ego ecce : vos Iusti :populum omnem

כָּל־הָעָם צַדִּקִים אַתֶּם הִנֵּה אֲנִי קָשַׁרְתִּי

percussit quis *&* ,eum interfeci & ,meum dominum *super*

עַל־אֲדֹנִי וָאֶהַרְגֵהוּ וּמִי הִכָּה

caueti non quod ,nunc Scitote ?hos omnes

10 אֶת־כָּל־אֵלֶּה׃ דְּעוּ אֵפוֹא כִּי לֹא יִפֹּל

Dominus est locutus quem ,terram in Domini sermone de

מִדְּבַר יְהוָה אַרְצָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה

est locutus quod fecit Dominus & :Achab domum *super*

עַל־בֵּית אַחְאָב וַיהוָה עָשָׂה אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר

Iehu Percussitque .Eliiahu sui serui *manu in*

11 בְּיַד עַבְדּוֹ אֵלִיָּהוּ׃ וַיַּךְ יֵהוּא אֵת

omnes & ;Izrehel in Achab domo *residuos* omnes

כָּל־הַנִּשְׁאָרִים לְבֵית־אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל וְכָל־

non donec ,eius sacerdotes & ,eius *notos* & ,eius *magnates*

גְּדֹלָיו וּמְיֻדָּעָיו וְכֹהֲנָיו עַד־בִּלְתִּי

abiit & ,venit & ,surrexit Et .superstitem ei reliquit

12 הִשְׁאִיר־לוֹ שָׂרִיד׃ וַיָּקָם וַיָּבֹא וַיֵּלֶךְ

.via in pastorum *ligationis* domum ipse ,Someron

שֹׁמְרוֹן הוּא בֵּית־עֵקֶד הָרֹעִים בַּדָּרֶךְ׃

,Iehudah regis Achaziahu fratres inuenit Iehu Et

13 וְיֵהוּא מָצָא אֶת־אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה

,*nos* Achaziahu Fratres :dixerunt & ?*vos* Qui :dixit &

וַיֹּאמֶר מִי אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ אֲנַחְנוּ

.*principis filiorum &* ,*regis filiorum pacem ad* descendimus &

וַנֵּרֶד לִשְׁלוֹם בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וּבְנֵי הַגְּבִירָה׃

eos comprehenderunt & .viuos eos Comprehendite :Dixitque

14 וַיֹּאמֶר תִּפְשׂוּם חַיִּים וַיִּתְפְּשׂוּם

quadraginta ,*ligationis* domus cisterna in eos *mactauerunt* & ,viuos

חַיִּים וַיִּשְׁחָטוּם אֶל־בּוֹר בֵּית־עֵקֶד אַרְבָּעִים

:eis ex *virum* reliquit non & ,viros duos &

וּשְׁנַיִם אִישׁ וְלֹא־הִשְׁאִיר אִישׁ מֵהֶם׃

Rechab filium Iehonadab inuenit & ,inde abiit Et

15 וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת־יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב

est Nunquid :eum ad ait & ,*ei benedixit* & ,sibi occursum in

לִקְרָאתוֹ וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲיֵשׁ אֶת־

tuo corde cum meum cor quemadmodum ,rectum tuum cor

לְבָבְךָ יָשָׁר כַּאֲשֶׁר לְבָבִי עִם־לְבָבֶךָ

dedit & .tuam manum da :est & ,Est :Iehonadab dixitque

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָדָב יֵשׁ וָיֵשׁ תְּנָה אֶת־יָדֶךָ וַיִּתֵּן

.currum in se ad eum fecit ascendere & ,suam manum

יָדוֹ וַיַּעֲלֵהוּ אֵלָיו אֶל־הַמֶּרְכָּבָה׃

:Domino *meo zelo in* vide & ,mecum *Ito* :dixit Et

16 וַיֹּאמֶר לְכָה אִתִּי וּרְאֵה בְּקִנְאָתִי לַיהוָה

.suo curru in eum fecerunt equitare &

וַיַּרְכִּבוּ אֹתוֹ בְּרִכְבּוֹ׃

residuos omnes percussit & ,Someron venit Et

17 וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹן וַיַּךְ אֶת־כָּל־הַנִּשְׁאָרִים

verbum iuxta ,ipsum disperdidit donec ,Someron in Achab *ipsi*

לְאַחְאָב בְּשֹׁמְרוֹן עַד־הִשְׁמִידוֹ כִּדְבַר

congregauit Et .Eliiahu ad fuerat locutus quod ,Domini

18 יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־אֵלִיָּהוּ׃ וַיִּקְבֹּץ

seruiuit Achab :eos ad dixitque ,populum omnem Iehu

יֵהוּא אֶת־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַחְאָב עָבַד

.multum *ei seruiet* Iehu ,parum Bahal

אֶת־הַבַּעַל מְעָט יֵהוּא יַעַבְדֶנּוּ הַרְבֵּה׃

,eius seruos omnes ,Bahal prophetas omnes nunc Et

19 וְעַתָּה כָל־נְבִיאֵי הַבַּעַל כָּל־עֹבְדָיו

:deficiat ne *vir* :me ad vocate eius sacerdotes omnes &

וְכָל־כֹּהֲנָיו קִרְאוּ אֵלַי אִישׁ אַל־יִפָּקֵד

Margin notes (left column): a וְיִקַּח; cophinis; b וְשׂוּם; c וְנֵגֶד; in duobus aceruis ad; d וְחַיֵּה; estis: contra; sed; e וְנֵכֶה; cecidit; f יָדַע וְנָפַל; contra; per manum; qui remanserant de; optimates; propinquos; h וְקוּם; in; ad; tonstrinæ; estis; fumus; ad salutandū filios regis, & filios reginæ. i וַיֵּרֶד; k וְחַיֵּה; iugulauerūt; tonstrinæ; quenquam; וְיֵלֶךְ; salutauit eum; inquit; m נָתַן; n וְעָלָה; Veni; zelum meū pro; in; qui remanserant de; coluit; colet eum; quisquam

ad *suas facies* leuauit Et ?sui domini occisor Zimri

32 זִמְרִי הֹרֵג אֲדֹנָיו׃ וַיִּשָּׂא פָנָיו אֶל־

eum ad respexerunt & ?quis ,mecum Quis dixit & :fenestram

הַחַלּוֹן וַיֹּאמֶר מִי אִתִּי מִי וַיַּשְׁקִיפוּ אֵלָיו

;eam *Præcipitate* :dixit Et .eunuchi tres duo

33 שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה סָרִיסִים׃ וַיֹּאמֶר שִׁמְטֻהוּ

,parietem in eius sanguine de est aspersus & .eam *præcipitarunt* &

וַיִּשְׁמְטוּהָ וַיִּז מִדָּמָהּ אֶל־הַקִּיר

.eam conculcauit & ,equos in &

וְאֶל־הַסּוּסִים וַיִּרְמְסֶנָּה׃

nunc Visitate :dixit & ,bibit & ,comedit & ,venit Et

34 וַיָּבֹא וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיֹּאמֶר פִּקְדוּ־נָא אֶת־

.*ipsa* regis filia quia ,eam sepelite & ,illam maledictam

הָאֲרוּרָה הַזֹּאת וְקִבְרוּהָ כִּי בַת־מֶלֶךְ הִיא׃

ea in inuenerunt non & :eam *sepeliendum ad* abierunt Et

35 וַיֵּלְכוּ לְקָבְרָהּ וְלֹא־מָצְאוּ בָהּ

.manuum *volas* & ,pedes & ,caluariam nisi

כִּי אִם־הַגֻּלְגֹּלֶת וְהָרַגְלַיִם וְכַפּוֹת הַיָּדָיִם׃

Domini Verbum :dixit & .ei nunciauerunt & ,sunt reuersi Et

36 וַיָּשֻׁבוּ וַיַּגִּידוּ לוֹ וַיֹּאמֶר דְּבַר־יְהוָה

,Tisbitæ Eliiahu sui serui *manu in* est locutus quod *ipsum*

הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי

carnem canes comedent Izrehel *parte* In :dicendo

לֵאמֹר בְּחֵלֶק יִזְרְעֶאל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים אֶת־בְּשַׂר

super stercus sicut ,Izebel cadauer erit Et .Izebel

37 אִיזָבֶל׃ וְהָיְתָ נִבְלַת אִיזֶבֶל כְּדֹמֶן עַל־

:*dicant non* vt ,Izrehel *parte* in agri *facies*

פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּחֵלֶק יִזְרְעֶאל אֲשֶׁר לֹא־יֹאמְרוּ

.Izebel Hæc

זֹאת אִיזָבֶל׃

Margin notes (right column, upper): * ipsi; faciem suam; a נָשָׂא; est; vel; Deiicite; וְתִירוּ; deiecerunt; b נָזָה; c שָׁתָה; est; d בְּנֵי; vt sepelirent; palmas; e כַּף; f שׁוּב; g נֶגֶד; est; per manum; agro; h חָיָה וְהָיְתָה; ק; faciem; agro; nemo dicat; est; fuerant

CAP. X.

scripsitque .Someron in filij septuaginta Achab Et

1 וּלְאַחְאָב שִׁבְעִים בָּנִים בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּכְתֹּב

Izrehel principes ad Someron misit & ,literas Iehu

יֵהוּא סְפָרִים וַיִּשְׁלַח שֹׁמְרוֹן אֶל־שָׂרֵי יִזְרְעֶאל

.dicendo ,Achab nutricios ad & ,seniores

הַזְּקֵנִים וְאֶל־הָאֹמְנִים אַחְאָב לֵאמֹר׃

,vos ad *hanc epistolam venire secundum* nunc Et

2 וְעַתָּה כְּבֹא הַסֵּפֶר הַזֶּה אֲלֵיכֶם

,currus vobiscum & ,vestri domini filij vobiscum &)

וְאִתְּכֶם בְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְאִתְּכֶם הָרֶכֶב

(.*armatura* & ,munita ciuitas & ,equi &

וְהַסּוּסִים וְעִיר מִבְצָר וְהַנָּשֶׁק׃

,vestri domini filiis de *rectum & bonum videbitis* Et

3 וּרְאִיתֶם הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר מִבְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם

domo *super* pugnare & ,sui patris solium super *ponetis* &

וְשַׂמְתֶּם עַל־כִּסֵּא אָבִיו וְהִלָּחֲמוּ עַל־בֵּית

:dixerunt & ;*valde valde* Timueruntque .vestri domini

4 אֲדֹנֵיכֶם׃ וַיִּרְאוּ מְאֹד מְאֹד וַיֹּאמְרוּ

quomodo & ,*eius facies ad* steterunt non reges duo Ecce

הִנֵּה שְׁנֵי הַמְּלָכִים לֹא עָמְדוּ לְפָנָיו וְאֵיךְ

;domum super qui *misit* Et ?nos stabimus

5 נַעֲמֹד אֲנָחְנוּ׃ וַיִּשְׁלַח אֲשֶׁר עַל־הַבַּיִת

.Iehu ad nutricij & ,seniores & ,ciuitatem super qui &

וַאֲשֶׁר עַל־הָעִיר וְהַזְּקֵנִים וְהָאֹמְנִים אֶל־יֵהוּא

dixeris quæ omnia & ;*nos* tui Serui :dicendo

לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכֹל אֲשֶׁר־תֹּאמַר

bonum :*virum* regem constituemus non :faciemus nos ad

אֵלֵינוּ נַעֲשֶׂה לֹא־נַמְלִיךְ אִישׁ הַטּוֹב

epistolam eos ad scripsit Et .fac tuis oculis in

6 בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה׃ וַיִּכְתֹּב אֲלֵיהֶם סֵפֶר

vos meam vocem & ,*vos mihi* Si :dicendo ,secundam

שֵׁנִית לֵאמֹר אִם־לִי אַתֶּם וּלְקֹלִי אַתֶּם

,vestri domini filiorum virorum capita tollite ,*audientes*

שֹׁמְעִים קְחוּ אֶת־רָאשֵׁי אַנְשֵׁי בְנֵי־אֲדֹנֵיכֶם

filij & .Izrehel in cras *tempus secundum* me ad venite &

וּבֹאוּ אֵלַי כָּעֵת מָחָר יִזְרְעֶאלָה וּבְנֵי

grandes reddentibus ciuitatis *magnatibus* cum viri septuaginta regis

הַמֶּלֶךְ שִׁבְעִים אִישׁ אֶת־גְּדֹלֵי הָעִיר מְגַדְּלִים

,eos ad *epistolam venire secundum* ,fuit Et .eos

7 אוֹתָם׃ וַיְהִי כְּבֹא הַסֵּפֶר אֲלֵיהֶם

Margin notes (right column, lower): i שׂוּר; cum venerit epistola hæc; k בּוֹא; sunt; arma.; videte meliorem, & qui placet; ponite; pro; l רָאָה m שׂוּם; vehementissimè; n יָרֵא; coram eo; miserunt; erant; erant; fumus; quenquam; quod est; חסר; mei estis, & voci meç obeditis; o שֵׁנִי; tempore hoc; maioribus nutrientibus; erant; cùm venisset epistola.

.israel termino omni in Chazael eos percussit & .Israel in

בְּיִשְׂרָאֵל ᵃ וַיַּכֵּם חֲזָאֵל בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל׃

terram omnem Solis ortum $ Iarden A

33 מִן־הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ אֵת כָּל־אֶרֶץ

,Haroher ab ;Menassiten & ,Reubeniten & ,Ghaditen ,Ghilhad

הַגִּלְעָד הַגָּדִי וְהָראוּבֵנִי וְהַמְנַשִּׁי מֵעֲרֹעֵר

.Basan & ,Ghilhad & ,Arnon torrentem *super* quæ

אֲשֶׁר עַל־נַחַל אַרְנֹן וְהַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן׃

;fecit quæ omnia & ,Iehu verborum residuum Et

34 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֵהוּא וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה

libro *super* $ scripta ipsa nonne ,eius fortitudo omnis &

וְכָל־גְּבוּרָתוֹ הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר

Iehu *Iacuitque* :Israel regum dierum verborum

35 דִּבְרֵי ᵇ הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּשְׁכַּב יֵהוּא

regnauit & :Someron in eum sepelierunt & ,suis patribus cum

עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ

.eo pro eius filius Iehoachaz

יְהוֹאָחָז ᶜ בְּנוֹ ᵈ תַּחְתָּיו׃

Israel super Iehu regnauit quibus dies Et

36 וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ יֵהוּא עַל־יִשְׂרָאֵל

.Someron in anni octo & viginti †

עֶשְׂרִים־וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה בְּשֹׁמְרוֹן׃

CAP. XI. יא

esset mortuus quòd vidit Achaziahu mater Hathaliah Et

1 וַעֲתַלְיָה אֵם אֲחַזְיָהוּ ᵉ וְרָאֲתָה כִּי ᶠ מֵת

.*regni* $ semen omne perdidit & ,surrexit & ,suus filius

בְּנָהּ ᵍ וַתָּקָם וַתְּאַבֵּד אֵת כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה׃

soror ,Ioram regis filia Iehosebah tulit Et

2 ʰ וַתִּקַּח יְהוֹשֶׁבַע בַּת־הַמֶּלֶךְ־יוֹרָם אֲחוֹת

cum est furata & ,Achaziah filium Ioas Achaziahu

אֲחַזְיָהוּ אֶת־יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָה וַתִּגְנֹב אֹתוֹ

& ,ipsum *interfectorum* † regis filiorum medio è

מִתּוֹךְ בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ ⁱ הַמּוּמָתִים אֹתוֹ וְאֶת־

eum occultauerunt & :lectorum cubiculo in eius *lactatricem* $

ᵏ מֵינִקְתּוֹ בַּחֲדַר הַמִּטּוֹת וַיַּסְתִּרוּ אֹתוֹ

.est interfectus non & ,Hathaliahu *faciebus* $ à

ˡ מִפְּנֵי עֲתַלְיָהוּ וְלֹא הוּמָת׃

sex absconditus Domini domo* secum Fuitque

3 וַיְהִי אִתָּהּ בֵּית יְהוָה מִתְחַבֵּא שֵׁשׁ

.terram super *regnans* † Hathaliah & :annis

ᵐ שָׁנִים וַעֲתַלְיָה מֹלֶכֶת עַל־הָאָרֶץ׃

tulit & ,Iehoiadah misit septimo anno in Et

4 וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שָׁלַח יְהוֹיָדָע וַיִּקַּח

introduxit & ;cursores & ,duces ,*centuriarum principes*

אֶת־שָׂרֵי ⁿ הַמֵּאיוֹת לַכָּרִי ᵒ וְלָרָצִים וַיָּבֵא

,fœdus eis *excidit* ‡ & ,Domini domum † se ad eos

אֹתָם אֵלָיו בֵּית יְהוָה וַיִּכְרֹת לָהֶם בְּרִית

eis ostendit & Domini domo in eos fecit iurare &

וַיַּשְׁבַּע אֹתָם בְּבֵית יְהוָה ᵖ וַיַּרְא אֹתָם אֶת־

verbum † Hoc :dicendo ,eis Præcepitque .regis filium

5 בֶּן־הַמֶּלֶךְ׃ ᵠ וַיְצַוֵּם לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר

,*sabbatum intrantes* * vobis ex pars Tertia ;facietis quod

אֲשֶׁר ʳ תַּעֲשׂוּן הַשְּׁלִשִׁית מִכֶּם בָּאֵי הַשַּׁבָּת

.*regis* || domus custodiam *custodientes &*

וְשֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ׃

porta in pars tertia & ,Sur porta in † pars tertia Et

6 וְהַשְּׁלִשִׁית בְּשַׁעַר סוּר וְהַשְּׁלִשִׁית בַּשַּׁעַר

domus custodiam custodietis & :cursores post ‡

אַחַר הָרָצִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת

egredientes omnes ,vobis in *manus* * duæ Et .*sepositionis* $

7 ˢ מַסָּח׃ ᵗ וּשְׁתֵּי הַיָּדוֹת בָּכֶם כֹּל יֹצְאֵי

Domini domus custodiam custodiant & ;sabbatho

הַשַּׁבָּת וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת בֵּית־יְהוָה

.regem *ad* ||

אֶל־הַמֶּלֶךְ׃

eius *vasa & ,vir circum* † regem *super* circundabitis Et

8 ᵘ וְהִקַּפְתֶּם עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב אִישׁ ˣ וְכֵלָיו

estote & :interficiatur *ordines* $ ad *veniens* ‡ & ;eius manu in

בְּיָדוֹ וְהַבָּא אֶל־הַשְּׂדֵרוֹת יוּמָת וִהְיוּ

.*ipsum introeundo in & ,ipsum ingrediendo in* * ,rege cum

אֶת־הַמֶּלֶךְ ʸ בְּצֵאתוֹ וּבְבֹאוֹ׃

Left margin notes: ᵃ נַכְּרֵה $ ad · * est iuxta · $ sunt in · Dormiuitque ᵇ יוֹם · ᶜ בִּנְרֵה ᵈ תַּחְרֵת · † fuerunt · ᵉ רָאֲה ᶠ מוֹת ראתת ק · $ regium. · ᵍ קוּם ʰ לָקַח · † qui interficiebantur · חמומתים ק · * nutricem · ⁱ מוּת ᵏ יָנַק · † facie · ˡ פְּנֵה · * in · † regnabat · ᵐ שָׁנָה · centuriones, · ⁿ מֵאָה ᵒ רוּץ המאות ק · † in · ‡ percussit cū · ᵖ רָאָה · $ est · ᵠ צוּה · * ingrediantur sabbatho, & custodiant · ʳ עָשָׂה · || regiæ. † erit · ‡ quæ est · $ à demolitione. * partes · ˢ נָסַח ᵗ שְׁנַת · || circa · † per circuitū vnusquisque, & arma · ᵘ נָקַף ˣ כְּלָה · ‡ qui venerit · $ septum · * quando egreditur, & quando ingredietur. · ʸ יָצָא

qui omnis :Bahal *ipsi* † mihi * grande sacrificium quia

כִּי זֶבַח גָּדוֹל לִי לַבַּעַל כֹּל אֲשֶׁר־

vt ,*astutia in* faciebat Iehu & :viuet non ,defecerit

יִפָּקֵד לֹא יִחְיֶה וְיֵהוּא עָשָׂה בְעָקְבָּה לְמַעַן

:Iehu Dixitque .Bahal *seruientes* perderet

10 הַאֲבִיד אֶת־עֹבְדֵי הַבַּעַל׃ וַיֹּאמֶר יֵהוּא

Misitque .vocauerunt & :Bahal *retentionem* Sanctificate

21 קַדְּשׁוּ עֲצָרָה לַבַּעַל וַיִּקְרָאוּ׃ וַיִּשְׁלַח

seruientes omnes venerunt & ,Israel omnem in Iehu

יֵהוּא בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ כָּל־עֹבְדֵי

sunt ingressi & ;venerit non qui ,*vir* remansit non & ,Bahal

הַבַּעַל וְלֹא־נִשְׁאַר אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־ ᵃ בָא וַיָּבֹאוּ

os ad ore $ Bahal domus est repleta & ,Bahal domum

בֵּית הַבַּעַל וַיִּמָּלֵא בֵית־הַבַּעַל פֶּה לָפֶה׃

vestimentum Profer :*vestiario* $ super * qui ei, Dixitque

22 וַיֹּאמֶר לַאֲשֶׁר עַל־ ᵇ הַמֶּלְתָּחָה הוֹצֵא לְבוּשׁ

.*vestem* † eis protulit & :Bahal *seruientibus* † omnibus

לְכֹל עֹבְדֵי הַבַּעַל ᶜ וַיֹּצֵא לָהֶם הַמַּלְבּוּשׁ׃

domum Rechab filius Iehonadab & ,Iehu est ingressus Et

23 וַיָּבֹא יֵהוּא וִיהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב בֵּית

videte & ,Scrutamini :Bahal *seruientibus* ‡ dixitque ,Bahal

הַבַּעַל וַיֹּאמֶר לְעֹבְדֵי הַבַּעַל חַפְּשׂוּ ᵈ וּרְאוּ

nisi ,Domini seruis de vobiscum hic sit fortè ne

פֶּן־יֶשׁ־פֹּה עִמָּכֶם מֵעַבְדֵי יְהוָה כִּי אִם־

faciendum ad ‡ sunt ingressi Et .soli Bahal *seruientes* †

24 עֹבְדֵי הַבַּעַל לְבַדָּם׃ וַיָּבֹאוּ ᵉ לַעֲשׂוֹת

octoginta foris sibi posuit Iehu & .*ascensiones* $ & ,sacrificia

זְבָחִים ᶠ וְעֹלוֹת וְיֵהוּא שָׂם־לוֹ בַחוּץ שְׁמֹנִים

hominibus de euaserit qui Vir :ait & ,viros

אִישׁ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֲשֶׁר־יִמָּלֵט מִן־הָאֲנָשִׁים

pro $ eius anima ,vestras manus *super adducens* * ego quos

אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל־יְדֵיכֶם נַפְשׁוֹ תַּחַת

facere *ipsum complere secundum* ,fuit Et .illius anima

25 נַפְשׁוֹ׃ וַיְהִי ᵍ כְּכַלֹּתוֹ לַעֲשׂוֹת

,Ingredimini :*triariis* $ & ,cursoribus Iehu dixit & ,*ascensionem* †

הָעֹלָה וַיֹּאמֶר יֵהוּא לָרָצִים וְלַשָּׁלִשִׁים בֹּאוּ

os ad † eos percusserunt & egrediatur ne *vir* || ,eos percutite

ʰ הַכּוּם אִישׁ אַל־יֵצֵא וַיַּכּוּם לְפִי־

iecerunt & *triarij* $ & ,cursores proiecerunt & :gladij

חָרֶב וַיַּשְׁלִכוּ ⁱ הָרָצִים וְהַשָּׁלִשִׁים וַיֵּלְכוּ

.Bahal domus ciuitatem ad vsque

עַד־עִיר בֵּית־הַבָּעַל׃

.eam cōbusserunt & ,Bahal domus statuas eduxerunt Et

26 וַיֹּצִאוּ אֶת־ ᵏ מַצְּבוֹת בֵּית־הַבַּעַל וַיִּשְׂרְפוּהָ׃

domum diruerunt & ,Bahal statuam diruerunt Et

27 ˡ וַיִּתְּצוּ אֵת ᵐ מַצְּבַת הַבָּעַל וַיִּתְּצוּ אֶת־בֵּית

.hodie vsque *latrinas in* * eam posuerunt & ,Bahal

הַבַּעַל ⁿ וַיְשִׂמֻהוּ לְמַחֲרָאוֹת עַד־הַיּוֹם׃

.Israel de Bahal Iehu deleuit Et

28 וַיַּשְׁמֵד יֵהוּא אֶת־הַבַּעַל מִיִּשְׂרָאֵל׃

qui ,Nebat filij Iarobham peccatis * Veruntamen

29 רַק חֲטָאֵי יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר

,*eo post à* Iehu declinauit non ,Israel fecit peccare

הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא־סָר יֵהוּא מֵאַחֲרֵיהֶם

.Dan in quod & ,Beth-el ‡ qui aureis † vituli

עֶגְלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בֵּית־אֵל וַאֲשֶׁר בְּדָן׃

benefecisti quòd eo Pro :Iehu ad Dominus dixit Et

30 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יֵהוּא יַעַן אֲשֶׁר־ ᵒ הֱטִיבֹתָ

* quæ omnia iuxta ,meis oculis in rectum *faciendum ad* $

ᵖ לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינַי כְּכֹל אֲשֶׁר

sedebunt *quartorum* | filij ,Achab domui fecisti ,meo corde in

בִּלְבָבִי עָשִׂיתָ לְבֵית אַחְאָב בְּנֵי רְבִעִים יֵשְׁבוּ

.Israel solium super tibi

לְךָ עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל׃

Domini lege in *eundum ad* custodiuit non Iehu Et

31 וְיֵהוּא לֹא שָׁמַר ᵠ לָלֶכֶת ʳ בְּתוֹרַת־יְהוָה

desuper ‡ declinauit non :suo corde toto in Israel Dei

אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־לְבָבוֹ לֹא ˢ סָר מֵעַל

.Israel fecit peccare qui ,Iarobham peccatis

חַטֹּאות יָרָבְעָם אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

excidere Dominus cepit illis diebus In

32 בַּיָּמִים הָהֵם ᵗ הֵחֵל יְהוָה ᵘ לְקַצּוֹת

Right margin notes: * est † erga · callidè, · cultores · cœtum pro · cultores · quisquam, · ᵃ בּוֹא · $ ab extremo vsque ad extremum. · * erat · $ thesauro vestium: · ᵇ לתח · || cultoribus · † vestes. · ᶜ יָצָא · ‡ cultoribus · ᵈ רָאָה · † cultores · ‡ vt facerent · ᵉ עָשָׂה · $ holocausta · ᶠ עָלָה · * adduco ad · $ erit · cùm compleuisset · ᵍ כָּלָה · ‡ holocaustū, · ‡ ducibus: · || quisquam · † acie · ʰ נָכָה · ‡ occisos ipsi · $ duces: · ⁱ רוּץ · ᵏ יָצַב · ˡ נָתַץ ᵐ יָצַב · * pro latrinis · ⁿ שׂוּם למוצאות ק · * à · † scilicet · ‡ erant in · ᵒ טוֹב · $ vt faceres quod est erant. · ᵖ עָשָׂה · | quartæ generationis. · vt ambularet · ᵠ הָלַךְ ʳ יָרָה · ‡ à · ˢ סוּר · ᵗ חָלַל ᵘ קָצָה

.requieuit ciuitas & ,terræ populus omnis est lætatus Et
20 וַיִּשְׂמַח כָּל־עַם־הָאָרֶץ וְהָעִיר שָׁקָטָה
.regi † domo ° gladio in occiderunt Hathaliahu &
וְאֶת־עֲתַלְיָהוּ ^d^ הֵמִיתוּ בַחֶרֶב בֵּית ^°^ מֶלֶךְ׃
.ipsum regnando in * ,Iehoas ‖ annorum septem Filius
21 בֶּן־שֶׁבַע ^e^ שָׁנִים יְהוֹאָשׁ בְּמָלְכוֹ׃

* in † regia. חַמֶּלֶךְ ק ‖ erat * quando regnauit.

CAP. XII. יב

quadraginta ,Iehoas regnauit Iehu septimo anno In
1 בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְיֵהוּא מָלַךְ יְהוֹאָשׁ וְאַרְבָּעִים
Sibiah eius matris nomen & .Ierusalaim in regnauit annis
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ צִבְיָה
oculis in rectum $ Iehoas Fecitque .sebah-Beer de
2 מִבְּאֵר שָׁבַע׃ ^f^ וַיַּעַשׂ יְהוֹאָשׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי
Iehoiadah eum docuit quibus ,suis diebus omnibus Domini
יְהוָה כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר ^g^ הוֹרָהוּ יְהוֹיָדָע
Adhuc .recesserunt non excelsa Veruntamen .sacerdos
3 הַכֹּהֵן׃ רַק הַבָּמוֹת לֹא־ ^h^ סָרוּ עוֹד
.excelsis in suffientes & immolantes populus
הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת׃
pecuniam Omnem ;sacerdotes ad Iehoas Dixitque
4 וַיֹּאמֶר יְהוֹאָשׁ אֶל־הַכֹּהֲנִים כֹּל כֶּסֶף
pecuniam ,Domini domum ‡ introducetur quæ sanctitatum
הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר ^i^ יוּבָא בֵית־יְהוָה כֶּסֶף
omnem ,eius ordinationis ^*^ animarum pecuniam viri transeuntis
עוֹבֵר אִישׁ כֶּסֶף נַפְשׁוֹת עֶרְכּוֹ כָּל־
domum inducendum ad viri cor super ascenderit quæ pecuniam
כֶּסֶף אֲשֶׁר יַעֲלֶה עַל לֶב־אִישׁ לְהָבִיא בֵּית
à vir † ,sacerdotes sibi Tollent .Domini
5 יְהוָה׃ ^k^ יִקְחוּ לָהֶם הַכֹּהֲנִים אִישׁ מֵאֵת
omnem ad * domus rupturam ‖ fortificabunt ipsi & ,suo noto
מַכָּרוֹ ^l^ וְהֵם יְחַזְּקוּ אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת לְכֹל
.rupturam ‡ ,ibi inuenietur $ quæ
אֲשֶׁר־יִמָּצֵא שָׁם בָּדֶק׃
regis anno tertio & ,vigesimo anno in ,fuit Et
6 ^m^ וַיְהִי בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה לַמֶּלֶךְ
.domus fissuram * sacerdotes fortificauerunt non ,Iehoas
יְהוֹאָשׁ לֹא־חִזְּקוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־בֶּדֶק הַבָּיִת׃
,sacerdotem Iehoiadah Iehoas rex vocauit Et
7 וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ יְהוֹאָשׁ לִיהוֹיָדָע הַכֹּהֵן
fortificantes vos † non Cur :eos ad dixitque .sacerdotes &
וְלַכֹּהֲנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מַדּוּעַ אֵינְכֶם מְחַזְּקִים
à pecuniam accipiatis ne nunc Et ‡ domus fissuram
אֶת־בֶּדֶק הַבָּיִת וְעַתָּה אַל־תִּקְחוּ־כֶסֶף מֵאֵת
.eam tradite domus fissuram ‖ ad sed ,vestris notis
מַכָּרֵיכֶם כִּי־לְבֶדֶק הַבַּיִת ^n^ תִּתְּנֻהוּ׃
pecuniam accipere ‡ non pro $ sacerdotes consenserunt * Et
8 ^o^ וַיֵּאֹתוּ הַכֹּהֲנִים לְבִלְתִּי ^p^ קְחַת־כֶּסֶף
.domus rupturam fortificare non pro & ,populo à
מֵאֵת הָעָם וּלְבִלְתִּי חַזֵּק אֶת־בֶּדֶק הַבָּיִת׃
perforauit & ,vnius arcam sacerdos Iehoiadah tulit Et
9 וַיִּקַּח יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֲרוֹן אֶחָד ^q^ וַיִּקֹּב
,dextera in altare apud eam dedit † & :eius ostio in foramen
חֹר ^r^ בְּדַלְתּוֹ וַיִּתֵּן אֹתוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ בַּיָּמִין
ibi dederunt * & :Domini domum virum ingrediendo in ‖
^f^ בְּבוֹא אִישׁ בֵּית יְהוָה וְנָתְנוּ־שָׁמָּה
introductam $ pecuniam omnem ,liminis custodes ,sacerdotes
הַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי הַסַּף אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא
multa quod eos videre secundum ‡ erat Et .Domini domum
10 בֵית־יְהוָה׃ וַיְהִי ^t^ כִּרְאוֹתָם כִּי־רַב
sacerdos & ,regis scriba ascendebat & ,arca in * pecunia
הַכֶּסֶף בָּאָרוֹן ^u^ וַיַּעַל סֹפֵר הַמֶּלֶךְ וְהַכֹּהֵן
inuentam † pecuniam numerabant & ,ligabant & ,magnus
הַגָּדוֹל ^x^ וַיָּצֻרוּ וַיִּמְנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא
paratam pecuniam tradebant Et .Domini domo
11 בֵית־יְהוָה׃ וְנָתְנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַמְתֻכָּן
.Domini domo præpositorum opificium * facientium manus super ‖
עַל־יַד ^y^ עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה הַפְּקֻדִים בֵּית יְהוָה
facientes $ ædificatores ad & ,lignarios fabros ad eã educebant &
^z^ וַיּוֹצִיאֻהוּ לְחָרָשֵׁי הָעֵץ וְלַבֹּנִים הָעֹשִׂים
.Domini domo
בֵּית יְהוָה׃

$ quod est עֲשֵׂה · יורד remouerunt. · סוּר immolabat, & suffiebat · ‡ in · בּוֹא · ° æstimationis · vt adducant · † vnusquisque · לקח · ‖ rimas * secundum omnes · נכר · $ inuenientur ‡ rimas. · חור · * rimas templi. · † fortificastis rimas templi? ‡ rimas · נתן · * motem gesserunt · $ vt ‡ acciperent · ואת לקח · * neque fortificarent rimas · נקב חור · † posuit · מימין ק · ‖ cùm ingredierur vnusquisque in * posuerunt $ quæ adducebatur · בוא ראה · ‡ quando viderent * esset · עלה צרר · † quæ inueniebatur in ‖ per * opus qui præerant · ידי ק · המפקדים ק · $ qui operabantur in · עשה יצא

quæ omnia iuxta centuriarum principes fecerunt Et
9 וַיַּעֲשׂוּ ^a^ שָׂרֵי הַמֵּאוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר־
suos viros vir ‡ tulerunt & .sacerdos Iehoiadah præceperat
צִוָּה יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיִּקְחוּ אִישׁ אֶת־אֲנָשָׁיו
venerunt & ,sabbatho egredientibus cum ,sabbatho ingredientes
^b^ בָּאֵי הַשַּׁבָּת עִם יֹצְאֵי הַשַּׁבָּת וַיָּבֹאוּ
sacerdos Deditque .sacerdotem Iehoiadah ad
10 אֶל־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן׃ ^c^ וַיִּתֵּן הַכֹּהֵן
,clypeos & lanceam centuriarum principibus *
לְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת אֶת־ ^d^ הַחֲנִית וְאֶת־הַשְּׁלָטִים
.Domini domo in ‖ quæ ,Dauid regis † quæ
אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִד אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה׃
,eius manu in eius vasa $ & ,vir * cursores steterunt Et
11 וַיַּעַמְדוּ הָרָצִים אִישׁ ^e^ וְכֵלָיו בְּיָדוֹ
domus humerum * ad vsque dextero domus humero ab $
מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית עַד־כֶּתֶף הַבַּיִת
.circum * regem super ‖ ,domum & ,altare † ad sinistrum
הַשְּׂמָאלִית לַמִּזְבֵּחַ וְלַבָּיִת עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב׃
,diadema eum super dedit $ & regis filium eduxit Et
12 וַיּוֹצִא אֶת־בֶּן־הַמֶּלֶךְ ^f^ וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַנֵּזֶר
,eum vnxeruntque :eum constituerunt regem & ,testimonium ‡ &
וְאֶת־ ^g^ הָעֵדוּת וַיַּמְלִכוּ אֹתוֹ וַיִּמְשָׁחֻהוּ
.rex Viuat :dixeruntque ,volam percusserunt * &
^h^ וַיַּכּוּ־כָף וַיֹּאמְרוּ ^k^ יְחִי הַמֶּלֶךְ׃
:populi † currentium sonitum Hattaliah audiuit Et
13 וַתִּשְׁמַע עֲתַלְיָה אֶת־קוֹל ^l^ הָרָצִין הָעָם
.Domini domum in populum ad est ingressa &
וַתָּבֹא אֶל־הָעָם בֵּית יְהוָה׃
columnam super stans ‖ rex ecce & ,vidit Et
14 ^m^ וַתֵּרֶא וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ עֹמֵד עַל־הָעַמּוּד
,regem ad $ tubæ & ,principes & ,iudicium * secundum
כַּמִּשְׁפָּט ^n^ וְהַשָּׂרִים וְהַחֲצֹצְרוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ
,tubis in clangens ‡ & ,lætus terræ populus omnis &
וְכָל־עַם הָאָרֶץ שָׂמֵחַ וְתֹקֵעַ בַּחֲצֹצְרוֹת
,Ligatio * :clamauit & ,sua vestimenta Hattaliah scidit &
וַתִּקְרַע עֲתַלְיָה אֶת־בְּגָדֶיהָ וַתִּקְרָא קֶשֶׁר
sacerdos Iehoiadah præcepit Et .ligatio
15 קָשֶׁר׃ ^o^ וַיְצַו יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת־
:eos ad dixitque ,exercitus præpositis centuriarum principibus †
^p^ שָׂרֵי הַמֵּאוֹת פְּקֻדֵי הַחַיִל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
,eam post venientem & ,ordines extra ad ‖ eam Educite
^q^ הוֹצִיאוּ אֹתָהּ אֶל־מִבֵּית לַשְּׂדֵרֹת וְהַבָּא אַחֲרֶיהָ
moriatur Ne :sacerdos dixerat nam .gladio in interfice *
הָמֵת בֶּחָרֶב כִּי אָמַר הַכֹּהֵן אַל־תּוּמַת
.Domini domo in
בֵּית יְהוָה׃
introitus via ‡ venit & ,manus ei posuerunt $ Et
16 ^r^ וַיָּשִׂמוּ לָהּ יָדַיִם וַתָּבוֹא דֶּרֶךְ־מְבוֹא
.ibi est interfecta & ,regis * domus equorum
הַסּוּסִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וַתּוּמַת שָׁם׃
,Dominum inter fœdus Iehoiadah excidit † Et
17 וַיִּכְרֹת יְהוֹיָדָע אֶת־הַבְּרִית בֵּין יְהוָה
populum in existendum ad ‖ ,populum inter & ,regem inter &
וּבֵין הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם ^t^ לִהְיוֹת לְעָם
sunt ingressi Et .populum inter & ,regem inter & ,Domini
לַיהוָה וּבֵין הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם׃ וַיָּבֹאוּ
;illam diruerunt & ,Bahal domum terræ populus omnis
18 כָל־עַם הָאָרֶץ בֵּית־הַבַּעַל ^u^ וַיִּתְּצֻהוּ אֶת־
Mattan & ,bene confregerunt eius imagines & ,eius aras
מִזְבְּחֹתָו וְאֶת־צְלָמָיו שִׁבְּרוּ ^x^ הֵיטֵב וְאֵת מַתָּן
posuit & :altarium facies ad * occiderunt Bahal sacerdotem
כֹּהֵן הַבַּעַל הָרְגוּ לִפְנֵי הַמִּזְבְּחוֹת ^y^ וַיָּשֶׂם
tulit Et .Domini domum super præfecturas $ sacerdos
19 הַכֹּהֵן פְּקֻדֹּת עַל־בֵּית יְהוָה׃ ^z^ וַיִּקַּח
,cursores & ,duces & ,centuriarum principes ‡
אֶת־ ^a^ שָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְאֶת־הַכָּרִי וְאֶת־הָרָצִים
regem fecerunt descendere & ,terræ populum omnem &
וְאֵת כָּל־עַם הָאָרֶץ ^b^ וַיֹּרִידוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ
domum † cursorum portæ via * venerunt & ,Domini domo è
מִבֵּית יְהוָה וַיָּבוֹאוּ דֶּרֶךְ־שַׁעַר הָרָצִים בֵּית
.regum thronum super sedit & ;regiam † in
הַמֶּלֶךְ ^c^ וַיֵּשֶׁב עַל־כִּסֵּא הַמְּלָכִים׃

centuriones · שׂור המאות ק · ‡ vnusquisque · בוא · נתן · * centurionibus lanceas, · המאות ק · † fuerant ‖ erant * vnusquisque $ arma · חנה כלה · ‡ à latere latus † ipsum ‖ iuxta * per circuitum. $ posuit · נתן · ‡ ornamentũ, · עוד · * plauserunt-que manu, · נכה כפף · † populorum: · חיה רוץ · ‖ stabat iuxta · ראה · * morem $ ante · שור · ‡ clangebant * Coniuratio, coniuratio. · צוה · † centurionibus · המאות ק · ‖ è septo: & qui secutus fuerit · שור יצא · * interficiatur · מות · $ dederunt ei locum, ‡ per viam · שום · * regiæ, † percussit ‖ vt esset populus · היה · נתץ · תיו ק · * ante aras. · יטב שום · $ præfectos · לקח · ‡ centuriones, · שור · ירד · * per viam † in · ישב

Iehoachaz est deprecatus Et .diebus omnibus Chazael

4 חזאל כל־הימים: ויחל יהואחז את־פני יהוה

vidit quia ,Dominus cum ad exaudiuit & ,Domini facies

את־פני יהוה וישמע אליו יהוה כי ראה

.Aram rex eos oppressit quia .Israel oppressionem

את־לחץ ישראל כי־לחץ אתם מלך ארם:

sunt egressi & ,seruatorem Israeli Dominus dedit Et

5 ויתן יהוה לישראל מושיע ויצאו

Israel filij habitaueruntque ,Aram manu sub de

מתחת יד־ארם וישבו בני־ישראל

.nudiustertius heri sicut suis tentoriis in

באהליהם כתמול שלשום:

,Iarobham domus peccatis à recesserunt non Veruntamen

6 אך לא־סרו מחטאת בית־ירבעם

etiam & ,ambulauit ea in ,Israel fecit peccare qui

אשר־החטי את־ישראל בה הלך וגם

dimisit non Quoniam .Someron in stetit lucus

7 האשרה עמדה בשמרון: כי לא השאיר

,equites quinquaginta nisi ,populum Iehoachaz ipsi

ליהואחז עם כי אם־חמשים פרשים

cos disperdiderat quia : peditum millia decem & ,currus decem &

ועשרה רכב ועשרת אלפים רגלי כי אבדם

.triturandum ad pluuerem veluti eos posuerat & ,Aram rex

מלך ארם וישמם כעפר לדש:

,fecit quæ omnia & ,Iehoachaz verborum residuum Et

8 ויתר דברי יהואחז וכל־אשר עשה

verborum libro super scripta ipsa nonne ,eius fortitudo &

וגבורתו הלוא־הם כתובים על־ספר דברי

Iehoachaz Iacuitque .Israel regum dierum

9 הימים למלכי ישראל: וישכב יהואחז

regnauitque :Someron in cum sepelieruntque ,suis patribus cum

עם־אבתיו ויקברהו בשמרון וימלך

.eo pro eius filius Ioas

יואש בנו תחתיו:

regis Ioas anno septimo & ,trigesimo anno In

10 בשנת שלשים ושבע שנה ליואש מלך

Israel super Iehoachaz filius Iehoas regnauit ,Iehudah

יהודה מלך יהואש בן־יהואחז על־ישראל

malum fecit Et .annis sedecim Someron in

11 בשמרון שש עשרה שנה: ויעשה הרע

peccatis omnibus ab declinauit non :Domini oculis in

בעיני יהוה לא סר מכל־חטאות

,Israel fecit peccare qui ,Nebat filij Iarobham

ירבעם בן־נבט אשר־החטיא את־ישראל

omnia & ,Ioas verborum residuum Et .ambulauit eo in

12 בה הלך: ויתר דברי יואש וכל־

Amasiah cum pugnauit qua ,eius fortitudo & ,fecit quæ

אשר עשה וגבורתו אשר נלחם עם אמציה

libro super scripta ipsa nonne ,Iehudah rege

מלך־יהודה הלא־הם כתובים על־ספר

Ioas Iacuitque ?Israel regum dierum verborum

13 דברי הימים למלכי ישראל: וישכב יואש

:eius solium super sedit Iarobham & ,suis patribus cum

עם־אבתיו וירבעם ישב על־כסאו

.Israel regibus cum Someron in Ioas est sepultusque

ויקבר יואש בשמרון עם מלכי ישראל:

est mortuus qua ,sua ægrotatione ægrotauit Elisaah Et

14 ואלישע חלה את־חליו אשר ימות

fleuit & ,Israel rex Ioas eum ad descendit & :ea in

בו וירד אליו יואש מלך־ישראל ויבך

faciem ,Israel currus mi pater ,mi Pater :dixit & ,eius facies super

על־פניו ויאמר אבי אבי רכב ישראל

arcum Tolle :Elisaah ei Dixitque .eius equites &

15 ופרשיו: ויאמר לו אלישע קח קשת

.sagittas & ,arcum se ad accepit & .sagittas &

וחצים ויקח אליו קשת וחצים:

tuam manum fac Equitare :Israel regem ad Dixitque

16 ויאמר למלך ישראל הרכב ידך

Elisaah posuit & :suam manum fecit equitare & .arcum super

על־הקשת וירכב ידו וישם אלישע

.regis manus super suas manus

ידיו על־ידי המלך:

Marginalia (left): [a] חלה faciem; [b] ישע † potestate; [c] ישב tabernaculis; † per ea; [d] חטא החטיא ק de populo; [e] שום [f] דוש Residua autē; † sunt in; Dormiuitque; [g] שנה; [h] עשה רוע *omni peccato; [k] סור; Residua autē; sunt in; Dormiuitque; de; [l] בכה faciem; [m] לקח; [n] חצץ Apprehende manu tua; apprehendit manum suam; [o] שום

emendum ad & ,lapidis cæsores ad & cæmentarios ad Et

12 ולגדרים ולחצבי האבן ולקנות

domus rupturam fortificandum ad ,excisionis lapides & ligna

עצים ואבני מחצב לחזק את־בדק בית־

domum super egrediebatur quod omne ad & ,Domini

יהוה ולכל אשר־יצא על־הבית

Domini domo fiebat non Veruntamen .fortificandum ad

13 לחזקה: אך לא יעשה בית יהוה

vasa omnia ,tubæ ,pelues ,psalteria ,argenti scyphi

ספות כסף מזמרות מזרקות חצצרות כל־כלי

.Domini domum introducta pecunia ex ,argentea vasa & ,aurea

זהב וכלי־כסף מן־הכסף המובא בית־יהוה:

fortificabant & ,eam dabant opificium facientibus Etenim

14 כי־לעשי המלאכה יתנהו וחזקו־

rationem reddere faciebant non Et .Domini domum ea in

15 בו את־בית יהוה: ולא יחשבו

,eorum manu super pecuniam dabant quorum homines

את־האנשים אשר יתנו את־הכסף על־ידם

facientes ipsi fide in sed opus facientibus dandum ad

לתת לעשי המלאכה כי באמנה הם עשים:

inferebatur non peccatorum pecunia & ,delicti Pecunia

16 כסף אשם וכסף חטאות לא יובא

ascendit Tunc .erant sacerdotum :Domini domum

17 בית יהוה לכהנים יהיו: אז יעלה

,eam cepitque ,Ghath super pugnauit & ,Aram rex Chazael

חזאל מלך ארם וילחם על־גת וילכדה

.Ierusalaim super ascendendum ad .suas facies Chazel posuit &

וישם חזאל פניו לעלות על־ירושלם:

sanctificationes omnes Iehudah rex Iehoas tulit Et

18 ויקח יהואש מלך־יהודה את כל־הקדשים

Achaziahu & ,Iehoram & ,Iehosaphat sanctificauerant quas

אשר־הקדישו יהושפט ויהורם ואחזיהו

omne & ,suas sanctificationes & ,Iehudah reges eius patres

אבתיו מלכי יהודה ואת־קדשיו ואת כל־

domus & ,Domini domus in thesauris inuentum aurum

הזהב הנמצא באצרות בית־יהוה ובית

desuper ascendit & ,Aram regem Chazael ad misit & regis

המלך וישלח לחזאל מלך ארם ויעל מעל

quæ omnia & ,Ioas verborum residuum Et .Ierusalaim

19 ירושלם: ויתר דברי יואש וכל־אשר

verborum libro super scripta ipsa nonne ,fecit

עשה הלוא־הם כתובים על־ספר דברי

,eius serui surrexerunt Et :Iehudah regum dierum

20 הימים למלכי יהודה: ויקמו עבדיו

Ioas percusserunt & :coniurationem coniurauerunt &

ויקשרו־קשר ויכו את־יואש

filius Iozachat Et .Silla descendente Millo domo

21 בית מלא היורד סלא: ויוזכר בן־

,eum percusserunt eius serui Somer filius Iehozabad & ,Simhath

שמעת ויהוזבד בן־שמר עבדיו הכהו

ciuitate in suis patribus cum eum sepelierunt & ,est mortuus &

וימת ויקברו אתו עם־אבתיו בעיר

.pro eo eius filius Amasiahu regnauit & :Dauid

דוד וימלך אמציה בנו תחתיו:

CAP. XIII. יג

filij Ioas anno tertio & vigesimo anno In

1 בשנת עשרים ושלש שנה ליואש בן־

Iehu filius Iehoachaz regnauit ,Iehudah regis Achaziah

אחזיהו מלך יהודה מלך יהואחז בן־יהוא

.annis septendecim Someron in Israel super

על־ישראל בשמרון שבע עשרה שנה:

post ambulauit & ,Domini oculis in malum fecit Et

2 ויעש הרע בעיני יהוה וילך אחר

fecit peccare qui ,Nebat filij Iarobham peccata

חטאת ירבעם בן־נבט אשר־החטיא את־

.ea ab declinauit non ,Israel

ישראל לא־סר ממנה:

eos tradidit & ,Israel in Domini nasus est iratus Et

3 ויחר־אף יהוה בישראל ויתנם

filij hadad-Ben manu in & :Aram regis Chazael manu in

ביד חזאל מלך־ארם וביד בן־הדד בן־

Marginalia (right): lapidum vt emerent; [a] קנה dolatos, vt fortificarent rimas; muniendum. fiebant in; † crateræ argenteæ; quæ inferebatur in; opus; [b] נתן *ex; per quorum manus dabāt pecunias, vt darent *faciebant; pro delicto, pro peccatis; in erat; *contra; faciem suā, vt ascenderet contra; [c] שום [d] עלה; quod est; [e] עלה Residua autem; † sunt in; [f] קום; [g] נכה in *quæ descendit in; [h] מות; [i] שנה; quod est [k] עשה ילך; eis.; [m] סור furor *contra; [n] חרה

.suum patrem regem *percutientes* ,suos seruos percussit &

ויך את־עבדיו המכים את־המלך אביו׃

qui percusserant

* scriptum sicut , occidit non percussorum filios Et

6 ואת־בני [a]המכים לא [b]המית ככתוב

‡ est

[a]נכה [b]מות

:dicendo ,Dominus præcepit quo ‡ ,Mosch legis libro in

בספר תורת־משה אשר־צוה יהוה לאמר

† in

mo rientur non filij & ,filiis *super* ‡ patres morientur Non

לא־יומתו אבות על־בנים ובנים לא־יומתו

‡ pro

‖ sed vnusquisque pro

.morietur suo peccato *in vir quin* † ,patribus *super* *

על־אבות כי אם־איש בחטאו ימות׃

יומת ק

decem salis valle in Edom percussit Ipse

7 הוא־הכה את־אדום בגיא־המלח עשרת

מלח ק

vocauit & :bello in Selah cepit & ,millia

אלפים ותפש את־הסלע במלחמה ויקרא את־

.hanc diem ad vsque Iocthecl eius nomen

שמה יקתאל עד היום הזה׃

filium Iehoas ad nuncios Amasiah misit Tunc

8 אז שלח אמציה מלאכים אל־יהואש בן־

‡ Veni,

, *leo* ‖ :dicendo ,Israel regis Iehu filij Iehoachaz

יהואחז בן־יהוא מלך ישראל לאמר לכה

facie.

rex Iehoas Misitque *.faciebus mutuo* nos videamus

9 נתראה [c]פנים׃ וישלח יהואש מלך

[c]פנה

Carduus :dicendo ,Iehudah regem Amasiahu ad Israel

ישראל אל־אמציהו מלך־יהודה לאמר החוח

‡ est

,Lebanon in ‡ quæ cedrum ad misit Lebanon in * qui

אשר בלבנון שלח אל־הארז אשר בלבנון

transiuit & :vxorem in meo filio tuam filiam Da :dicendo

לאמר [d]תנה את־בתך לבני לאשה ותעבר

[d]נתן

† est

.carduum conculcauit & ,Lebanon in ‡ quæ agri bestia

[e]חית השדה אשר בלבנון ותרמס את־החוח׃

[e]חיה

:tuum cor te eleuauit & ,Edom percussisti Percutiendo

10 [f]הכה הכית את־אדום ונשאך לבך

[f]נכה

prouocas

,malum in te *immiscebis* quid vt & .tua domo in sede & ,gloriar

הכבד [g]ושב בביתך ולמה תתגרה ברעה

[g]ישב

† vt

?tecum Iehudah & tu cadas & *

ונפלתה אתה ויהודה עמך׃

rex Iehoas ascendit & .Amasiahu audiuit non Et

11 ולא־שמע אמציהו [h]ויעל יהואש מלך־

[h]עלה

† facie,

rex Amasiahu & ,ipse ,*faciebus* † se viderunt & :Israel

ישראל ויתראו [i]פנים הוא ואמציהו מלך־

[i]פנה

* est

.Iehudah ipsi ‖ quæ ,semes-Beth in ,Iehudah

יהודה בבית שמש אשר ליהודה׃

‖ coram

[k]נוס

fugerunt & ,Israel *facies ad* * Iehudah est cæsus Et

12 וינגף יהודה לפני ישראל [k]וינסו

† vnusquisque in tabernacula

Iehudah regem Amasiahu Et .sua *tentoria in vir* ‡

13 איש לאהליו׃ ואת אמציהו מלך־יהודה

rex Iehoas cepit ,Achaziahu filij Iehoas filium

בן־יהואש בן־אחזיהו תפש יהואש מלך־

‡ diruit murũ

rupit ‡ & ;Ierusalaim venit & :semes-Beth in Israel

ישראל בבית שמש [l]ויבאו ירושלם ויפרץ

ויבא ק

portam ad vsque ,Ephraim porta *in* * Ierusalaim *muro in*

‖ à

בחומת ירושלם בשער אפרים עד־שער

[l]בוא

omne Tulitque .cubitis quadringentis ,anguli

14 [m]הפנה ארבע מאות אמה׃ ולקח את־כל־

[m]פנן

inuenta † vasa omnia & ,argentum & ,aurum

‡ quæ sunt

הזהב והכסף ואת כל־[n]הכלים הנמצאים

[n]כלה

filios & ,*regis* ‖ domus thesauris in & ,Domini domo in

* regiæ,

בית־יהוה ובאוצרות בית המלך ואת בני

† obsides:

.Someron in est reuersus & :*arrhabonum* *

התערבות [o]וישב שמרונה׃

[o]שוב

Residua autẽ

,eius fortitudo & ,fecit quæ ,Iehoas *verborum residuum* Et

15 ויתר דברי יהואש אשר עשה וגבורתו

nónne ,Iehudah rege Amasiahu cum pugnauit quomodo &

ואשר נלחם עם אמציהו מלך־יהודה הלוא־

‡ sunt in

regum dierum verborum libro *super* ‡ scripta ipsa

הם כתובים על־ספר דברי [p]הימים למלכי

[q]יום

Dormiuitque

,suis patribus cum Iehoas *Iacuitque* ?Israel

ישראל׃ וישכב יהואש עם־אבתיו

regnauitque :Israel regibus cum Someron in est sepultúsque

ויקבר בשמרון עם מלכי ישראל וימלך

.eo pro eius filius Iarobham

ירבעם בנו תחתיו׃

dixítque .aperuit & .orientem ad fenestram aperi :dixit Et

17 ויאמר פתח החלון קדמה ויפתח ויאמר

,Domini salutis Sagitta :ait & .iecit & ,Iace :Elisaah

אלישע ירה [a]ויור ויאמר חץ־תשועה ליהוה

[a]ירה

‡ contra

,Aphec in Aram percutiésque :Aram *in* ‡ salutis sagitta &

וחץ־תשועה בארם [b]והכית את־ארם באפק

[b]נכה

donec consumas.

;tulit & .sagittas Tolle :ait Et *.consumere ad vsque*

18 עד־כלה׃ ויאמר קח החצים ויקח

percussit & .terram *in* Percute :Israel regem ad dixítque

ויאמר למלך ישראל הך ארצה ויך

vir eum *super* * est iratus Et .stetit & ,vicibus tribus ‖ contra,

19 שלש־פעמים ויעמד׃ ויקצף עליו איש

sex vel quinque † Percutiendum :ait & ,Dei

‡ erat

האלהים ויאמר להכות חמש או־שש

nunc & *.consumere vsque* ‖ ,Aram percussisses tunc ,vicibus

* donec consumpsisses.

פעמים אז הכית את־ארם עד־כלה ועתה

.Aram percuties vicibus tribus

שלש פעמים תכה את־ארם׃

castra.

Moab *agmina* & .eum sepelierunt & ,Elisaah est mortuus Et

20 [c]וימת אלישע ויקברהו וגדודי מואב

[c]מות

‡ sequenti

† quibusdam

ipsis ‡ ,fuit Et .anno *veniente* * terram in venerunt

21 יבאו בארץ בא שנה׃ [d]ויהי הם

[d]היה

proiecerunt & ,*agmen* ‡ viderunt ecce & ;virum sepelientibus

* castra,

קברים איש והנה [e]ראו את־הגדוד וישליכו

[e]ראה

vir tetigit & ,abiit & ,Elisaah sepulchrum in virum

את־האיש בקבר אלישע וילך ויגע האיש

.suos pedes super surrexit & ,vixit & ,Elisaah ossa *in*

בעצמות אלישע ויחי ויקם על־רגליו׃

omnibus Israel oppressit Aram rex Chazael Et

22 וחזאל מלך ארם לחץ את־ישראל כל

,eos Dominus est miseratus Et .Iehoachaz diebus

23 ימי יהואחז׃ [f]ויחן יהוה אתם

[f]חנן

suum pactum propter eos ad est conuersus & ,eorũ est misertus &

וירחמם [g]ויפן אליהם למען בריתו

[g]פנה

;eos disperdere noluit & .Iahacob & ,Ischac ,Abraham cum

את־אברהם יצחק ויעקב ולא אבה השחיתם

‖ à facie sua, ad hoc tẽpus.

.nunc ad vsque ,suis faciebus desuper * eos proiecit nec

ולא־השליכם מעל־פניו עד־עתה׃

-Ben regnauit & ,Aram rex Chazael est mortuus Et

24 וימת חזאל מלך־ארם וימלך בן־

filius Iehoas est reuersus Et .eo pro eius filius hadad

25 הדד בנו תחתיו׃ [h]וישב יהואש בן־

[h]שוב

hadad-Ben manu de ciuitates tulit & ,Iehoachaz

יהואחז [i]ויקח את־הערים מיד בן־הדד

[i]לקח

sui patris Iehoachaz manu de tulerat quas ,Chazael filij

בן־חזאל אשר לקח מיד יהואחז אביו

reddidit & ,Ioas eum percussit vicibus tribus :prœlio in

במלחמה שלש פעמים הכהו יואש [k]וישב

[k]שוב

.Israel ciuitates

את־ערי ישראל׃

CAP. XIIII. יד

regis Ioachaz filij Ioas secundo anno In

1 [l]בשנת שתים ליואש [m]בן־יואחז מלך

[l]שנה [m]בנה

.Iehudah regis Ioas filius Amasiahu regnauit ,Israel

ישראל מלך אמציהו בן־יואש מלך יהודה׃

quando regnauit,

,ipsum regnando in erat annorum quinque & viginti Filius

2 בן־עשרים וחמש שנה היה במלכו

nomen & Ierusalaim in regnauit annis nouem & viginti &

ועשרים ותשע שנה מלך בירושלם ושם

.Ierusalaim de Iehohadan eius matris

יתיר ו

אמו יהועדין מן־ירושלם׃

‡ quod erat

non veruntamen :Domini oculis in rectum ‡ fecit Et

3 [n]ויעש הישר בעיני יהוה רק לא

[n]עשה

,eius pater Ioas fecit quæ omnia iuxta :eius pater Dauid sicut

כדוד אביו ככל אשר־עשה יואש אביו

adhuc *recesserunt* non excelsa Veruntamen .fecit

abstulerunt,

4 עשה׃ רק הבמות לא־סרו עוד

immolabat,& suffiebat

.excelsis in *suffientes &* ,*immulantes* populus

העם מזבחים ומקטרים בבמות׃

,eius manu in regnum esset roboratum cum ,fuit Et

5 [o]ויהי כאשר חזקה הממלכה בידו

[o]היה

Iehudah rex Ioas filius Amasiahu vixit Et
17 וַיְחִי אֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה [a]
,Israel regis Iehoachaz filij ‖ Iehoas mortem post *
אַחֲרֵי מוֹת יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
,Amasiahu verborum residuum Et † .annis quindecim
18 חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲמַצְיָהוּ
dierum verborum libro super ‡ scripta ipsa nonne
הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
ligationem * cum super ligauerunt $ Et :Iehudah regum
19 לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃ וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו קֶשֶׁר
cum post miserunt & .Lachis in fugit & ,Ierusalaim in
בִּירוּשָׁלַ͏ִם וַיָּנָס [b] לָכִישָׁה וַיִּשְׁלְחוּ אַחֲרָיו
eum tulerunt Et ibi eum occiderunt & ,Lachis in
20 לָכִישָׁה [c] וַיְמִתֻהוּ שָׁם׃ [d] וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ
suis patribus cum Ierusalaim in est sepultus & ,equis super ‖
עַל־הַסּוּסִים וַיִּקָּבֵר בִּירוּשָׁלַ͏ִם עִם־אֲבֹתָיו
populus vniuersus tulerunt Et .Dauid in ciuitate
21 בְּעִיר דָּוִד׃ [e] וַיִּקְחוּ כָּל־עַם
;annorum sedecim filius ipse ‖ & ,Hazariah Iehudah
יְהוּדָה אֶת־עֲזַרְיָה וְהוּא בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
.Amasiahu suo patre pro eum constituerunt regem &
וַיַּמְלִכוּ אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו אֲמַצְיָהוּ׃
;Iehudah ipsi eam restituit & ,Elath ædificauit Ipse
22 הוּא בָּנָה אֶת־אֵילַת [f] וַיְשִׁבֶהָ לִיהוּדָה
.suis patribus cum rex iacuit * postquam
אַחֲרֵי שְׁכַב־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו׃
filij Amasiahu anno decimoquinto anno In
23 [g] בִּשְׁנַת חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַאֲמַצְיָהוּ בֶן־
Ioas filius Iarobham regnauit ,Iehudah regis Ioas
יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ
.annis vno & quadraginta Someron in Israel regis
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה׃
declinauit non :Domini oculis in malum fecit Et
24 [h] וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר
qui ,Nebat filij Iarobham peccatis omnibus ab
מִכָּל־חַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר
terminum restituit Ipse .Israel ,fecit peccare
25 הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ הוּא הֵשִׁיב אֶת־גְּבוּל
,planitiei † mare ad vsque Chamath introitu ab ,Israel
יִשְׂרָאֵל מִלְּבוֹא חֲמָת עַד־יָם הָעֲרָבָה
fuerat locutus quod ,Israel Dei Domini verbum iuxta
כִּדְבַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר
*qui ,prophetæ Amithai filij Ionah sui serui manu in $
בְּיַד עַבְדּוֹ יוֹנָה בֶן־אֲמִתַּי הַנָּבִיא אֲשֶׁר
Dominus vidit Quoniam .hachepher-Gath de
26 מִגַּת הַחֵפֶר׃ כִּי־רָאָה יְהוָה אֶת־
non & ,clausus * non & :valde mutabilem Israel afflictionem
[i] עֳנִי יִשְׂרָאֵל מֹרֶה מְאֹד וְאֶפֶס עָצוּר וְאֶפֶס
est locutus non Et .Israel auxilians neque derelictus
27 עָזוּב וְאֵין עֹזֵר לְיִשְׂרָאֵל׃ וְלֹא־דִבֶּר
sub a † Israel nomen delendum ad * Dominus
יְהוָה [k] לִמְחוֹת אֶת־שֵׁם יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת
.Ioas filij Iarobham manu in ‡ eos seruauit & :cælis
הַשָּׁמָיִם [l] וַיּוֹשִׁיעֵם בְּיַד יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ׃
,fecit quæ omnia & ,Iarobham verborum residuum Et $
28 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יָרָבְעָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה
Dammesec restituit qua & ,pugnauit qua ,eius fortitudo &
וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר־נִלְחָם וַאֲשֶׁר הֵשִׁיב אֶת־דַּמֶּשֶׂק
ipsa nonne ,Israel in Iehudah ipsi Chamath &
וְאֶת־חֲמָת לִיהוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל הֲלֹא־הֵם
:Israel regum dierum verborum libro super scripta
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
regibus cum ,suis patribus cum Iarobham Iacuitque
29 וַיִּשְׁכַּב יָרָבְעָם עִם־אֲבֹתָיו עִם מַלְכֵי
.eo pro eius filius Zechariah regnauitque :Israel
יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ זְכַרְיָה [m] בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

Marginalia (right): [a] חיה * postquam mortuus est ‖ filius † Residua autem ‡ sunt in $ coniurauerunt aduersus * coniurationem [b] נוס [c] מות [d] נשא ‖ in [e] לקח † erat [f] שוב * dormiuit [g] שנה [h] עשה † solitudinis. $ per manum * erat [i] ענה * vt deleret † vt non esset [k] מחה * per manum [l] ישע $ Residua autem sunt in Dormiuitque [m] בנה

CAP. XV. טו

regis Iarobham anno ,septimo & vigesimo anno In
[n] בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וָשֶׁבַע שָׁנָה לְיָרָבְעָם מֶלֶךְ
.Iehudah regis Amasiah filius Hazariah regnauit .Israel
יִשְׂרָאֵל מָלַךְ עֲזַרְיָה בֶן־אֲמַצְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה׃

Marginalia: [n] שנה

,ipsum regnando in erat annorum sedecim Filius
2 בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה בְמָלְכוֹ
:Ierusalaim in regnauit annis duobus & quinquaginta &
וַחֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם
.Ierusalaim de Iecholiahu eius mater nomen &
וְשֵׁם אִמּוֹ יְכָלְיָהוּ מִירוּשָׁלָ͏ִם׃
omnia iuxta ,Domini oculis in rectum $ fecit Et
3 [a] וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל
excelsa Veruntamen .eius pater Amasiahu fecerat quæ
4 אֲשֶׁר־עָשָׂה אֲמַצְיָהוּ אָבִיו׃ רַק הַבָּמוֹת
sufficientes & immolantes $ populus adhuc :recesserunt ‡ non
לֹא־[b]סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים
fuit & ,regem Dominus percussit Et .excelsis in
5 בַּבָּמוֹת׃ וַיְנַגַּע יְהוָה אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיְהִי
domo in habitauit & ,sua mortis * diem ad vsque leprosus
מְצֹרָע עַד־יוֹם [c] מֹתוֹ [d] וַיֵּשֶׁב בְּבֵית
iudicans domum super ‡ ,regis filius Iotham & :libera
הַחָפְשִׁית וְיוֹתָם בֶּן־הַמֶּלֶךְ עַל־הַבַּיִת שֹׁפֵט
,Hazariahu verborum residuum Et .terræ populum
6 אֶת־עַם הָאָרֶץ׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי עֲזַרְיָהוּ
super † scripta ipsa nonne ,fecit quæ omnia &
וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־
:Iehudah regum dierum verborum libro
סֵפֶר דִּבְרֵי [e] הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
Dormiuitque sepelierunt & :suis patribus cum Hazariah Iacuitque
7 וַיִּשְׁכַּב עֲזַרְיָה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ
regnauitque :Dauid ciuitate in suis patribus cum eum
אֹתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ
.eo pro eius filius Iotham
יוֹתָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
Hazariahu anno ,octauo & trigesimo anno In
8 בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה לַעֲזַרְיָהוּ
Iarobham filius Zechariahu regnauit ,Iehudah regis
מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ זְכַרְיָהוּ בֶן־יָרָבְעָם
Fecitque .mensibus sex Someron in Israel super
9 עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים׃ וַיַּעַשׂ
:eius patres fecerunt quemadmodum ,Domini oculis in malum
[f] הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָיו
qui ,Nebat filij Iarobham peccatis à declinauit non
לֹא סָר מֵחַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר
eum aduersus coniurauit Et .Israel fecit peccare
10 הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּקְשֹׁר עָלָיו
,populi oppositoex cum percussit & ,Iabes filius Sallum
שַׁלֻּם בֶּן־יָבֵשׁ וַיַּכֵּהוּ קָבָל־עָם
.eo pro regnauit & :eum occidit &
וַיְמִיתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃
super $ scripta ipsa ecce ,Zechariahu verborum residuum Et
11 וְיֶתֶר דִּבְרֵי זְכַרְיָה הִנָּם כְּתוּבִים עַל־
.Israel regum dierum verborum libro
סֵפֶר דִּבְרֵי [g] הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
ad fuerat locutus quod Domini verbum ‡ Hoc
12 הוּא דְבַר־יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־
super tibi sedebunt quartorum ‖ Filij :dicendo ,Iehu
יֵהוּא לֵאמֹר בְּנֵי רְבִיעִים יֵשְׁבוּ לְךָ עַל־
.ita fuitque .Israel thronum
כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל [h] וַיְהִי־כֵן׃
trigesimo anno in regnauit Iabes filius $ Sallum
13 שַׁלּוּם בֶּן־יָבֵישׁ מָלַךְ בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים
mense ‡ regnauit & ,Iehudah regis Huziiah anno ,nono &
וָתֵשַׁע שָׁנָה לְעֻזִּיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ יֶרַח־
filius Menachem ascendit Et .Someron in dierum
14 יָמִים בְּשֹׁמְרוֹן׃ [i] וַיַּעַל מְנַחֵם בֶּן־
Sallum percussit & ,Someron † venitque :Tirsah de Ghadi
גָּדִי מִתִּרְצָה [k] וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹן [l] וַיַּךְ אֶת־שַׁלּוּם
regnauitque ,eum interemit & :Someron in Iabes filium
בֶּן־יָבֵישׁ בְּשֹׁמְרוֹן [m] וַיְמִיתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ
eius ligatio ‡ & ,Sallum verborum residuum Et † .eo pro
15 תַּחְתָּיו׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי שַׁלּוּם וְקִשְׁרוֹ
verborum libro super $ scripta ipsa ecce ,coniurauit qua
אֲשֶׁר קָשָׁר הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
.Israel regum dierum
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

Marginalia (left): quando regnauit. $ quod est [a] עשה ‡ abstulerunt: $ immolabat, & suffiebat, [b] סור $ quo mortuus est [c] מות [d] ישב $ erat Residua autē † sunt in [e] יום Dormiuitque [f] רוע coram populo, Residua autē $ sunt in [g] יום ‡ est ‖ quartæ generationis [h] היה $ autem ‡ per mensem [i] עלה † in [k] בוא [l] נכה [m] מות † Residua autem ‡ coniuratio $ sunt in

omnes & ,Tipsach Menachem percussit Tunc
16 אָז יַכֶּה־מְנַחֵם אֶת־תִּפְסַח וְאֶת־כָּל־
,aperuerat non quia ,Tirsah à eius terminos & :ea in * qui
אֲשֶׁר־בָּהּ וְאֶת־גְּבוּלֶיהָ מִתִּרְצָה כִּי לֹא פָתַח
anno In .scidit eius praegnantes omnes ;percussit &
וַיַּךְ אֵת כָּל־ᵃהֶהָרוֹתֶיהָ בִּקֵּעַ׃ 17 בִּשְׁנַת
regnauit ,Iehudah regis Hazariah anno nono & trigesimo
שְׁלֹשִׁים וָתֵשַׁע שָׁנָה לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ
.Someron in annis decem Israel super Ghadi filius Menachē
מְנַחֵם בֶּן־גָּדִי עַל־יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר שָׁנִים בְּשֹׁמְרוֹן׃
desuper recessit non :Domini oculis in malum Fecitque
18 ᵇוַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא ᶜסָר מֵעַל
fecit peccare qui ,Nebat filij Iarobham peccatis
חַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא אֶת־
Assur rex Pul Venit .suis diebus omnibus Israel
יִשְׂרָאֵל כָּל־יָמָיו׃ 19 בָּא פוּל מֶלֶךְ־אַשּׁוּר
,argenti talenta mille Pul ipsi Menachem dedit & ,terram super
עַל־הָאָרֶץ וַיִּתֵּן מְנַחֵם לְפוּל אֶלֶף כִּכַּר־כָּסֶף
regnum roborandum ad ,secum eius manus existendum ad
לִהְיוֹת יָדָיו אִתּוֹ לְהַחֲזִיק הַמַּמְלָכָה
super argentum Menachem fecit exire Et .eius manu in
בְּיָדוֹ׃ 20 ᵈוַיֹּצֵא מְנַחֵם אֶת־הַכֶּסֶף עַל־
regi dandum ad ,potentia pollentes omnes super ,Israel
יִשְׂרָאֵל עַל כָּל־גִּבּוֹרֵי הַחַיִל ᵉלָתֵת לְמֶלֶךְ
,vni viro † ,argenteos siclos quinquaginta Assur
אַשּׁוּר חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים כֶּסֶף לְאִישׁ אֶחָד
.terra in ibi stetit non & ,Assur rex est reuersus &
ᶠוַיָּשָׁב מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְלֹא־עָמַד שָׁם בָּאָרֶץ׃
;fecit quae omnia & ,Menachem verborum residuum Et
21 וְיֶתֶר דִּבְרֵי מְנַחֵם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה
dierum verborum libro super ‖ scripta ipsa nonne
הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
cum Menachem Iacuitque :Israel regum
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ 22 וַיִּשְׁכַּב מְנַחֵם עִם־
.eo pro eius filius Pechachiah regnauit & :suis patribus
אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ פְּקַחְיָה בְנוֹ תַּחְתָּיו׃
,Iehudah regis Hazariah anno quinquagesimo anno In
23 בִּשְׁנַת חֲמִשִּׁים שָׁנָה לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה
Someron in Israel super Menachem filius Pechachiah regnauit
מָלַךְ פְּקַחְיָה בֶן־מְנַחֵם עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
non :Domini oculis in malum * Fecitque .annis duobus
ᵍשְׁנָתָיִם׃ 24 ʰוַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא
fecit peccare qui ,Nebat filij Iarobham peccatis à recessit
סָר מֵחַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא
filius Pechah eum super ligauit Et .Israel
אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ 25 וַיִּקְשֹׁר עָלָיו פֶּקַח בֶּן־
palatio in Someron in eum percussit & ,eius tresfata ‡ Remaliahu
רְמַלְיָהוּ שָׁלִישׁוֹ וַיַּכֵּהוּ בְשֹׁמְרוֹן בְּאַרְמוֹן
eo cum & ;Arieh cum & ,Arghob cum ,regis ‡ domus
בֵּית־ⁱמֶלֶךְ אֶת־אַרְגֹּב וְאֶת־הָאַרְיֵה וְעִמּוֹ
,cum interfecit & :Ghilhaditarum filiis de viri quinquaginta
חֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי גִלְעָדִים ᵏוַיְמִיתֵהוּ
omnia & ,Pechachiah verborum residuum Et .eo pro regnauitque
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃ 26 וְיֶתֶר דִּבְרֵי פְקַחְיָה וְכָל־
verborum libro super * scripta ipsa ecce ,fecit quae
אֲשֶׁר עָשָׂה הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
quinquagesimo anno In .Israel regum dierum
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ 27 בִּשְׁנַת חֲמִשִּׁים
Pechach regnauit ,Iehudah regis Hazariah anno ,secundo &
וּשְׁתַּיִם שָׁנָה לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ פֶּקַח
viginti Someron in Israel super Remaliahu filius
בֶּן־רְמַלְיָהוּ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן עֶשְׂרִים
recessit non :Domini oculis in malum † Fecitque .annis
שָׁנָה׃ 28 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא ˡסָר
fecit peccare qui ,Nebat filij Iarobham peccatis a
מִן־חַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־
venit Israel regis Pechach diebus In .Israel
יִשְׂרָאֵל׃ 29 ᵐבִּימֵי פֶקַח מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בָּא
& ,Hiion tulit & ,Assur rex Pileser Tiglath
תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּקַּח אֶת־עִיּוֹן וְאֶת־
& ,Chedes & ,Ianoach & ,mahachah-Beth Abel
אָבֵל בֵּית־מַעֲכָה וְאֶת־יָנוֹחַ וְאֶת־קֶדֶשׁ וְאֶת־

* erant | a הָרֹת | b עָשָׂה | c סוּר | contra | vt esset manus | indixit | d יָצָא potentes substantia, vt darent | e נָתַן | † singuli. | f שׁוּב | Residua autem | ‖ sunt in | Dormiuitque | * quod erat | g שָׁנָה | h עָשָׂה | coniurauit aduersus | ‡ dux | i נָכָה | ‡ regiae | המלך ק | k מוּת | Reliqua autem | * sunt in | † quod erat | l סוּר | m יוֹם

terram omnem ,Galilah & ,Ghilhad & ,Chasor
חָצוֹר וְאֶת־הַגִּלְעָד וְאֶת־הַגָּלִילָה כֹּל אֶרֶץ
ligatione ligauit Et .Assur in eos transtulit & :Naphtali
נַפְתָּלִי וַיַּגְלֵם אַשּׁוּרָה׃ 30 וַיִּקְשָׁר־קֶשֶׁר
,eū percussit & :Remaliahu filiū Pechach super Elah filius Hoseah
הוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה עַל־פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ ᵃוַיַּכֵּהוּ
,Iotham vigesimo anno in ,eo pro regnauitque ,eū occidit &
ᵇוַיְמִיתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו ᶜבִּשְׁנַת עֶשְׂרִים לְיוֹתָם
quae omnia & ,Pecach verborum residuum Et .Huzziah filij
בֶּן־עֻזִּיָּה׃ 31 וְיֶתֶר דִּבְרֵי־פֶקַח וְכָל־אֲשֶׁר
dierum verborum libro super ‡ scripta ipsa ecce ,fecit
עָשָׂה הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר ᵈדִּבְרֵי הַיָּמִים
filij Pecach secundo anno In .Israel regum
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ 32 בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְפֶקַח בֶּן־
Huzziahu filius Iotham regnauit ,Israel regis Remaliahu
רְמַלְיָהוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ יוֹתָם בֶּן־עֻזִּיָּהוּ
annorum quinque & viginti Filius .Iehudah regis
מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ 33 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה
:Ierusalaim in regnauit annis sedecim & ,ipsum regnando in erat
הָיָה בְמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם
rectum * fecit Et .Sadoc filia Ierusa eius matris nomen &
וְשֵׁם אִמּוֹ יְרוּשָׁא בַּת־צָדוֹק׃ 34 ᵉוַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר
.eius pater Huzziiahu fecit quae omnia iuxta :Domini oculis in
בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה עֻזִּיָּהוּ אָבִיו
adhuc :recesserunt non excelsa Veruntamen .fecit
עָשָׂה׃ 35 רַק הַבָּמוֹת לֹא ᶠסָרוּ עוֹד
aedificauit ipse :excelsis in suffientes & ,immolantes † populus
הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת הוּא בָּנָה
residuum Et ‖ .superiorem Domini domus portam
אֶת־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה ᵍהָעֶלְיוֹן׃ 36 וְיֶתֶר
ipsa nonne ;fecit quae omnia & ,Iotham verborum
דִּבְרֵי יוֹתָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם
:Iehudah regum dierum verborum libro super * scripta
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
Iehudah in mittere Dominus cepit ipsis diebus In
37 בַּיָּמִים הָהֵם ʰהֵחֵל יְהוָה לְהַשְׁלִיחַ בִּיהוּדָה
.Remaliahu filium Pecach & ,Aram regem Resin
רְצִין מֶלֶךְ אֲרָם וְאֵת פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ׃
cum est sepultus & ,suis patribus cum Iotham Iacuitque
38 וַיִּשְׁכַּב יוֹתָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־
Achaz regnauitque :sui patris Dauid ciuitate in suis patribus
אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ אָחָז
.eo pro eius filius
ⁱבְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XVI. טז

filij Pecach anno decimoseptimo anno In
1 בִּשְׁנַת שְׁבַע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְפֶקַח בֶּן־
,Iehudah regis Iotham filius Achaz regnauit ,Remaliahu
רְמַלְיָהוּ מָלַךְ אָחָז בֶּן־יוֹתָם מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
-se & ,ipsum regnando in ‡ Achaz ‡ annorum viginti Filius
2 בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה אָחָז בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־
* fecit non & :Ierusalaim in regnauit annis decim
עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְלֹא־עָשָׂה
.eius pater Dauid sicut sui Dei Domini oculis in rectum
הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו כְּדָוִד אָבִיו׃
suum filium etiam & :Israel regum via in abiit Et
3 וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם אֶת־בְּנוֹ
quas ,gentium abominationes secundū ignem per fecit transire
הֶעֱבִיר בָּאֵשׁ כְּתֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
.Israel filiorum faciebus † à eas Dominus expulit
הוֹרִישׁ יְהוָה אֹתָם ⁱמִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
,collibus super ‖ & ,excelsis in suffiuit & immolauit Et
4 וַיְזַבֵּחַ וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת וְעַל־הַגְּבָעוֹת
Resin ascendit Tunc .frondosum * lignum omnem subter &
וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן׃ 5 אָז יַעֲלֶה רְצִין
Israel rex Remaliahu filius Pecach & ,Aram rex
מֶלֶךְ־אֲרָם וּפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
non & ,Achaz super coarctauerunt ‡ & :praelium in Ierusalaim ‡
יְרוּשָׁלִַם לַמִּלְחָמָה ᵏוַיָּצֻרוּ עַל־אָחָז וְלֹא
Resin restituit illo tempore In .expugnare potuerunt
יָכְלוּ לְהִלָּחֵם׃ 6 בָּעֵת הַהִיא ˡהֵשִׁיב רְצִין

coniurauit coniuratione | contra | a נָכָה | b מוּת | c שָׁנָה | Residua autem | ‡ sunt in | d יוֹם | quando regnauit | * quod erat | e עָשָׂה | abstulerunt | f סוּר | † immolabat & suffiebat | ‖ Residua autem | g עָלָה | * sunt in | h חָלַל | Dormiuitque | ‡ erat ‡ quando regnauit; * quod est | † facie | ‖ in | * viride. | ‡ in ‡ obsederunt | k צוּר | l שׁוּב

exstirpauit & ,Aram ipsi Elath Aram rex
מלך־ארם את־אילת לארם וינשל את־
,Elath in venerunt *Aromim* ‡ & :Eloth de ,Iehudæos
היהודים מאלות וארומים [a] באו אילת
misit Et .hanc diem ad vsque ibi habitauerant &
7 [b] וישבו שם עד היום הזה׃ וישלח
.Assur regem peleser-Tiglath ad nuncios Achaz
אחז מלאכים אל־תגלת פלסר מלך־אשור
me serua & ,ascende :*ego* ‡ tuus filius & ,tuus Seruus :dicendo
לאמר עבדך ובנך אני עלה [c] והושעני
insurgentium * .Israel regis *vola* ‡ de ,Aram regis *vola* ‡ de
[d] מכף מלך־ארם ומכף מלך ישראל הקומים
† aurum & ,argentum Achaz tulit Et .me *super*
8 עלי׃ [e] ויקח אחז את־הכסף ואת־הזהב
:*regis* ‖ domus thesauris in & ,Domini domo ‡ inuentum
הנמצא בית יהוה ובאצרות בית המלך
cum *ad* exaudiuit Et .munus Assur regi misit &
9 וישלח למלך־אשור שחד׃ וישמע אליו
,Dammesec in Assur rex ascendit & ,Assur rex
מלך אשור [f] ויעל מלך אשור אל־דמשק
Resin & ;Chir in eam fecit transmigrare & ,eam cepit &
ויתפשה ויגלה קירה ואת־רצין
-Tiglath occursum in Achaz rex perrexit Et .interemit
10 [g] המית׃ וילך המלך אחז לקראת תגלת
altare viditque :Dammesec * Assur regis peleser
פלאסר מלך־אשור דומשק [h] וירא את־המזבח
Vriiah ad Achaz rex misit & :Dammesec in ‡ quod
אשר בדמשק וישלח המלך אחז אל־אוריה
omne *ad* ‖ eius *exemplar* * & ,altaris similitudinem sacerdotem
הכהן את־[i]דמות המזבח ואת־[k]תבניתו לכל־
:altare sacerdos Vriiah Exstruxitque .eius opus
11 מעשהו׃ ויבן אוריה הכהן את־המזבח
sic ,Dammesec è Achaz rex misit quæ omnia iuxta
ככל אשר־שלח המלך אחז מדמשק כן
Achaz *regem venire ad vsque* ,sacerdos Vriiah fecit
עשה אוריה הכהן עד־בוא המלך־אחז
vidit & ,Dammesec è rex venit Et .Dammesec è
12 מדמשק׃ [l] ויבא המלך מדמשק וירא
,altare *super* ‡ rex accessit & :altare rex
המלך את־המזבח ויקרב המלך על־המזבח
,suum holocaustum suffiuit Et ,illud super *fecit ascendere* * &
13 [m] ויעל עליו׃ ויקטר את־עלתו
sparsit & ;suum libamen libauit & ,suum *munus* ‖ &
ואת־מנחתו [n] ויסך את־נסכו ויזרק
.altare super ei † qui ,pacificorum sanguinem
את־דם־השלמים אשר־לו על־המזבח׃
,*Domini facies ad* ‡ quod ,æreum altare Et
14 ואת המזבח הנחשת אשר לפני יהוה
,altare inter *ab* domus *faciebus* à fecit appropinquare &
ויקרב מאת פני הבית מבין המזבח
femur super ‡ illud *dedit* † & :Domini domum inter *ab* &
ומבין בית יהוה [o] ויתן אתו על־ירך
Achaz rex Præcepitque .aquilonem ad altaris
15 המזבח צפונה׃ [p] ויצוהו המלך אחז את־
suffi magnum altare Super :dicendo ,sacerdoti Vriiah
אוריה הכהן לאמר על המזבח הגדול הקטר
& ,vespertinum *munus* ‡ & ,matutinum holocaustum
את־עלת־הבקר ואת־מנחת הערב ואת־
vniuersi holocaustum & eius *munus* ‖ & ,*regis* * holocaustum
עלת המלך ואת־מנחתו ואת עלת כל־
omnem & ,eorum libamina & ,eorum *munus* & ,terræ populi
עם הארץ ומנחתם ונסכיהם וכל־
illud super victimæ sanguinem vniuersum & ,holocausti sanguinē
דם עלה וכל־דם זבח עליו
.quærendum ad mihi erit æreum altare & :sparges
תזרק ומזבח הנחשת יהיה־לי לבקר׃
præcepit quæ omnia iuxta ,sacerdos Vriiah fecit Et
16 [q] ויעש אוריה הכהן ככל אשר־צוה
Achaz rex abscidit Et .Achaz rex
המלך אחז׃ ויקצץ המלך אחז את־
.concham eis *desuper* * remouit & ,*falcimentorum* ‡ clausuras
17 המסגרות המכונות [r] ויסר מעליהם ואת־הכיר

[a] בוא ‡ Edomæi
וארומים קׄ
[b] ישב ‡ sum:
[c] ישע ‡ manu * qui surrexerunt aduersū
[d] כפף † quod est
[e] לקח ‡ in ‖ regiæ.
[f] עלה
[g] מות * in
[h] ראה ‡ erat
* figuram † secundum
[k] דמה [i] בנה
donec venit rex
[l] בוא ‡ ad
* obtulit
[m] עלה ‖ sacrificium
[n] נסך † erat
‡ coram Domino, facie
† posuit ‡ iuxta latus
[o] נתן
ויצוה קׄ
[p] צוה ‡ sacrificium
* regium, ‖ sacrificium
sacrificium
[q] עשה ‡ basium * ab
[r] סור
את קׄ

mare & ‖ *fecit descendere* de*super* † boue ,ære ‡ qui
ואת־הים [a] הוריד מעל הבקר הנחשת אשר
,lapideum pauimentum super *ipsum dedit* ‡ & :eo sub
תחתיה ויתן אתו על מרצפת אבנים׃
,domo in ædificauerant quod sabbathi *operimentum* * Et
18 ואת־מיסך השבת אשר־בנו בבית
domum fecit circuire extrinsecum regis ingressum &
ואת־מבוא המלך החיצונה הסב בית
Achaz *verborum residuum Et* † .Assur *regis faciebus à* ‖ ,Domini
19 יהוה מפני מלך אשור׃ ויתר דברי אחז
libro *super* ‡ scripta ipsa nonne ,fecit quæ
אשר עשה הלוא־הם כתובים על־ספר
Achaz *Iacuitque* ? Iehudah regum dierum verborum
20 דברי הימים למלכי יהודה׃ וישכב אחז
ciuitate in suis patribus cum est sepultus & ,suis patribus cum
עם־אבתיו ויקבר עם־אבתיו בעיר
.eo pro eius filius Chizchiiahu regnauit & :Dauid
דוד וימלך חזקיהו [b] בנו תחתיו׃

CAP. XVII. יז

,Iehudah regis Achaz duodecimo anno In
1 בשנת שתים עשרה לאחז מלך יהודה
nouem Israel super Someron in Elah filius Hoseah regnauit
מלך הושע בן־אלה בשמרון על־ישראל תשע
verumtamen : Domini oculis in malum Fecitque .annis
2 שנים׃ [c] ויעש הרע בעיני יהוה רק
.*eius facies ad* ‖ fuerunt qui Israel reges sicut non
לא כמלכי ישראל אשר [d] היו לפניו׃
,Assur rex Salmaneser ascendit eum Aduersus
3 עליו עלה שלמנאסר מלך אשור
.munus ei reddebatque :seruus Hoseah ei fuit &
ויהי־לו הושע עבד [e] וישב לו מנחה׃
quòd ,coniurationem Hoseah in Assur rex inuenit Et
4 וימצא מלך־אשור בהושע קשר אשר
non & ,Aegypti regem So ad nuncios misit
שלח מלאכים אל־סוא מלך־מצרים ולא־
.*anno in annum secundum* ‡ Assur regi munus *fecit ascendere*
העלה מנחה למלך אשור כשנה בשנה
.carceris domo in eum vinxit & ,Assur rex eum clausit &
ויעצרהו מלך אשור ויאסרהו בית כלא׃
ascendit & terram omnem in Assur rex ascendit Et
5 [f] ויעל מלך־אשור בכל־הארץ ויעל
anno In .annis tribus eam *super coarctauit* ‖ & ,Someron *
6 שמרון [g] ויצר עליה שלש שנים׃ בשנת
,Someron Assur rex cepit Hoseah nono
התשיעית להושע לכד מלך־אשור את־שמרון
eos fecit habitare & ;Assur in Israel transtulit &
[h] ויגל את־ישראל אשורה [i] וישב אתם
.Medorum ciuitatibus & ,Gozā flumine Chabor in & ,Chelach in
בחלח ובחבור נהר גוזן וערי מדי׃
Domino Israel filij peccassent cùm ,fuit Et
7 ויהי כי־חטאו בני־ישראל ליהוה
sub à † ,Aegypti terra è eos ascendere *facienti* * ,suo Deo
אלהיהם המעלה אתם מארץ מצרים מתחת
:alios ‡ deos timuerunt & ,Aegypti regis Parhoh *manu*
יד פרעה מלך־מצרים [k] וייראו אלהים אחרים׃
eiecerat quas ,gentium decretis in ambulauerunt Et
8 וילכו [l] בחקות הגוים אשר [m] הוריש
,Israel regum & Israel filiorum *faciebus* ‖ à Dominus
יהוה מפני בני ישראל ומלכי ישראל
,verba Israel filij *occultauerunt* † Et .fecerunt quæ
9 אשר [n] עשו׃ ויחפאו בני־ישראל דברים
ædificauerunt & ;suo Deo Domino *super rectum non quod* ‡
אשר לא־כן על־יהוה אלהיהם [o] ויבנו
custodum turre à ,suis vrbibus cunctis in excelsa sibi
להם במות בכל־עריהם ממגדל נוצרים
,statuas sibi statuerunt Et .*munitionis* ciuitatem ad vsque
עד־עיר מבצר׃ [p] ויצבו להם מצבות
omne subter & ,eleuatum collem omnem super ,lucos &
ואשרים על כל־גבעה גבהה ותחת כל־
excelsis omnibus in ibi suffiuerunt Et .*frondosum* lignum
עץ רענן׃ ויקטרו־שם בכל־במות

‖ deponi
† bobus æreis,
‡ erant
[a] ירד
‡ posuit eos
* velum
מוסך קׄ
‖ propter regē
† Residua autem
‡ sunt in
Dormiuitque
[b] בנה
[c] עשה
‖ ante eum.
[d] היה
[e] שוב
obtulit ‡ annuatim.
[f] עלה
* in ‖ obsedit
[g] צור
[h] גלה
[i] ישב
* qui fecit † ne essent sub potestate ‡ alienos.
[k] ירא
[l] חקק
[m] ירש
‖ facie † occultè egerunt
[n] עשה
‡ non recta coram
[o] בנה
munitam.
[p] יצב
viride.

,eorum *faciebus* à Dominus tranſtulerat quas gentes ſicut facie
כַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־הֶגְלָה יְהוָה מִפְּנֵיהֶם
.Dominum irritandum ad *mala verba* fecerunt & res malas
עֲשֶׂה רוּעַ [a] וַיַּעֲשׂוּ דְּבָרִים [b] רָעִים לְהַכְעִיס אֶת־יְהוָה׃
Non *eis* Dominus dixit quibus * ,idolis ſeruierunt Et *de
12 וַיַּעַבְדוּ הַגִּלֻּלִים אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם לֹא
Dominus fecit teſtificari Et .hoc *verbum* facietis
13 תַעֲשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ וַיָּעַד יְהוָה
omnis ‡ ,prophetarum omnium *manu in* ‡ Iehudah in & ,Iſrael in ‡ per manum * omnem viſionem,
בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל־נְבִיאוֹ כָל־ נביאי
cuſtodite & ,malis veſtris viis à Reuertimini :dicendo ,*videntis*
חֹזֶה לֵאמֹר [c] שֻׁבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְשִׁמְרוּ
quam legem omnem iuxta ,mea decreta ,mea præcepta
[c] שׁוּב [d] מִצְוֹתַי [e] חֻקּוֹתַי כְּכָל־[f] הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צוה [d]
vos ad miſi quam & ,veſtris patribus præcepi
[g] צִוִּיתִי אֶת־אֲבֹתֵיכֶם וַאֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי אֲלֵיכֶם חקק [e] ירה [f] צור [g]
:audierunt non Et .prophetarum meorum ſeruorum *manu in* * per manum
14 בְּיַד עֲבָדַי הַנְּבִיאִים׃ וְלֹא שָׁמֵעוּ
,ſuorum patrum ceruicem iuxta ſuam ceruicem indurauerunt &
וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם כְּעֹרֶף אֲבוֹתָם
.ſuo Deo Domino *in* crediderunt non qui
אֲשֶׁר לֹא הֶאֱמִינוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃
quod eius pactum & ,eius decreta contempſerunt Et
15 וַיִּמְאֲסוּ אֶת־חֻקָּיו וְאֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר
quibus eius teſtificationes & ,eorum patribus cum *excidit* pepigit
כָּרַת אֶת־אֲבוֹתָם וְאֵת [h] עֵדְוֹתָיו אֲשֶׁר עוד [h]
,vanitatem poſt ambulauerunt & .*eis in* eſt teſtificatus
הֵעִיד בָּם וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל
quibus ‖ ,eorum *circuitus* † quæ gentes poſt & ,ſunt facti vani & † erant in circuitu ‖ de * vt non facerent
וַיֶּהְבָּלוּ וְאַחֲרֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתָם אֲשֶׁר
.illæ ſicut *faciendum non ad* * ,*eis* Dominus præcepit
צִוָּה יְהוָה אֹתָם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת כָּהֶם׃
,ſui Dei Domini præcepta omnia dereliquerunt Et
16 וַיַּעַזְבוּ אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
fecerunt & :vitulos duos ,conflatile ſibi fecerunt &
וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם [i] מַסֵּכָה שְׁנֵים עֲגָלִים וַיַּעֲשׂוּ נסך [i]
,cælorum militiæ vniuerſæ ſe incuruauerunt & ,lucum שני
אֲשֵׁירָה [k] וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם ק
,ſuos filios fecerunt tranſire Et .Bahal ſeruierunt &
17 וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבָּעַל׃ וַיַּעֲבִירוּ אֶת־בְּנֵיהֶם שחה [k]
,diuinationes diuinauerunt & ,ignem per ſuas filias &
וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ וַיִּקְסְמוּ קְסָמִים
oculis in malum *faciendum ad ſe vendiderunt* & :augurabantur & tradiderunt ſe vt facerent
וַיְנַחֵשׁוּ וַיִּתְמַכְּרוּ לַעֲשׂוֹת [l] הָרַע בְּעֵינֵי רוע [l]
valde Dominus eſt iratus Et .eum *irritandum ad* ‡ ,Domini ‡ vt irritarent
18 יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ׃ וַיִּתְאַנַּף יְהוָה מְאֹד
remanſit non :*ſuis faciebus deſuper* * eos remouit & ,Iſrael in ‡ ‡ contra * à facie ſua:
בְּיִשְׂרָאֵל [m] וַיְסִרֵם מֵעַל פָּנָיו לֹא נִשְׁאַר סור [m]
non Iehudah Etiam .ſola Iehudah tribus niſi
19 רַק שֵׁבֶט יְהוּדָה לְבַדּוֹ׃ גַּם־יְהוּדָה לֹא
ambulauerunt & :ſui Dei Domini præcepta cuſtodiuit
שָׁמַר אֶת־[n] מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיֵּלְכוּ צוה [n]
reprobauit Et .fecerunt quæ Iſrael decretis in
20 [o] בְּחֻקּוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר [p] עָשׂוּ׃ וַיִּמְאַס חקק [o]
eos tradidit & ,eos afflixit & .Iſrael ſemen omne *in* Dominus עשה [p]
יְהוָה בְּכָל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל [q] וַיְעַנֵּם וַיִּתְּנֵם ענה [q]
.*ſuis faciebus* † à eos proiiceret donec :diripientium manu in † facie
בְּיַד [r] שֹׁסִים עַד אֲשֶׁר הִשְׁלִיכָם מִפָּנָיו׃ שסה [r]
,Dauid domo *deſuper* ‖ Iſrael ſe ſcidit Quoniam ‖ à
21 כִּי־קָרַע יִשְׂרָאֵל מֵעַל בֵּית דָּוִד
fugauit * & :Nebat filium Iarobham conſtituerunt regem & * expulit
וַיַּמְלִיכוּ אֶת־יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וַיַּדַּא וידה
eos fecit peccare & ,Dominum poſt à ‡ ,Iſrael Iarobham ק
יָרָבְעָם אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְהֶחֱטִיאָם ‡ ne iret
Iſrael filii ambulauerunt Et .grande peccatum
22 חֲטָאָה גְדוֹלָה׃ וַיֵּלְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
receſſerunt non :fecit quæ Iarobham peccatis vniuerſis in
בְּכָל־חַטֹּאות יָרָבְעָם אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא־סָרוּ
Dominus remouit Donec .*eo* ‡ ab ‡ eis.
23 מִמֶּנָּה׃ עַד אֲשֶׁר־הֵסִיר יְהוָה אֶת־
manu in † fuerat locutus ſicut ,*ſuis faciebus deſuper* * Iſrael * à facie ſua, † per manum
יִשְׂרָאֵל מֵעַל פָּנָיו כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד

* tranſmigrare fecit — Iſrael *eſt tranſlatus* * & :prophetarum ſuorum ſeruorum omnium
גלה [a] כָּל־עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים [a] וַיִּגֶל יִשְׂרָאֵל
.hanc diem ad vſque Aſſur in ſua terra *deſuper* †
† è מֵעַל אַדְמָתוֹ אַשּׁוּרָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
,Hauua è & ,Cutha è & ,Babel è Aſſur rex Adduxitque
24 בוא [b] וַיָּבֵא [b] מֶלֶךְ־אַשּׁוּר מִבָּבֶל וּמִכּוּתָה וּמֵעַוָּא
ciuitatibus in fecit habitare & :Sepharuaim & ,Chamath è &
ישב [c] וּמֵחֲמָת וּסְפַרְוַיִם [c] וַיֹּשֶׁב בְּעָרֵי
,Someron poſſederunt & :Iſrael filiis pro Someron
שֹׁמְרוֹן תַּחַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְשׁוּ אֶת־שֹׁמְרוֹן
.eius vrbibus in habitauerunt &
וַיֵּשְׁבוּ בְּעָרֶיהָ׃
‖ quo habitauerunt — timuerunt non ,ibi *eorum ſeſſionis* ‖ principio in ,fuit Et
25 חלל [d] וַיְהִי [d] בִּתְחִלַּת שִׁבְתָּם שָׁם לֹא יָרְאוּ
,leones eos in Dominus miſit & :Dominum
אֶת־יְהוָה וַיְשַׁלַּח יְהוָה בָּהֶם אֶת־הָאֲרָיוֹת
* occidebant — Aſſur regi Dixeruntque .eis *in occidentes erant* * & ex
26 היה [e] [e] וַיִּהְיוּ הֹרְגִים בָּהֶם׃ וַיֹּאמְרוּ לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר
feciſti habitare & ,feciſti tranſmigrare quas Gentes :dicendo
לֵאמֹר הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִגְלִיתָ וַתּוֹשֶׁב
‡ neſciunt — Dei iudicium *cognouerunt non* ‡ ,Someron ciuitatibus in
בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן לֹא יָדְעוּ אֶת־מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי
‡ interimunt — *interimentes ipſi* ‡ ecce & ,leones eos in miſit & :terræ
הָאָרֶץ וַיְשַׁלַּח־בָּם אֶת־הָאֲרָיוֹת וְהִנָּם מְמִיתִים
neſciunt — Dei iudicium *ſcientes ipſi non* quod eo ,eos
אוֹתָם כַּאֲשֶׁר אֵינָם יֹדְעִים אֶת־מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי
:dicendo ,Aſſur rex Præcepitque .terræ
27 צוה [f] הָאָרֶץ׃ [f] וַיְצַו מֶלֶךְ־אַשּׁוּר לֵאמֹר
Pergere — feciſtis tranſmigrare quos ſacerdotibus de vnum illuc facite *Ire*
גלה [g] הֹלִיכוּ שָׁמָּה אֶחָד מֵהַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר [g] הִגְלִיתֶם
* pergat, & vadat — iudicium eos doceat & :illuc *ſedeant* & ,*eant* * & :inde
ירה [h] מִשָּׁם וְיֵלְכוּ וְיֵשְׁבוּ שָׁם [h] וְיֹרֵם אֶת־מִשְׁפַּט
quos ſacerdotibus è vnus venit Et .terræ Dei
28 אֱלֹהֵי הָאָרֶץ׃ וַיָּבֹא אֶחָד מֵהַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר
,el-Beth in habitauit & ,Someron de fecerant tranſmigrare
ישב [i] הִגְלוּ מִשֹּׁמְרוֹן [i] וַיֵּשֶׁב בְּבֵית־אֵל
† docebat — .Dominum timerent quomodo eos *docens* fuit † &
ירא [k] וַיְהִי מוֹרֶה אֹתָם אֵיךְ [k] יִירְאוּ אֶת־יְהוָה׃
‖ fecerunt ſingulæ gentes — poſuerunt & ,ſuos deos *gens gens facientes fuerunt* ‖ Et
29 עשה [l] וַיִּהְיוּ [l] עֹשִׂים גּוֹי גּוֹי אֱלֹהָיו וַיַּנִּיחוּ
gens gens * ,Someronitæ fecerant quæ .excelſorum domo in
* ſingulæ gentes ‡ in quibus habitabant. — בְּבֵית הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ הַשֹּׁמְרֹנִים גּוֹי גּוֹי
.ibi *habitantes ipſi quibus* ‡ ,ſuis vrbibus in
בְּעָרֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם יֹשְׁבִים שָׁם׃
viri & :Benoth Succoth fecerunt Babel viri Et
30 סכך [m] וְאַנְשֵׁי בָבֶל עָשׂוּ אֶת־[m] סֻכּוֹת בְּנוֹת וְאַנְשֵׁי־
fecerunt Chamath viri & ,Nerghal fecerunt Chuth
כוּת עָשׂוּ אֶת־נֵרְגַל וְאַנְשֵׁי חֲמָת עָשׂוּ
& ,Nibchaz fecerunt Hauuæi Et .Aſima
31 זין רכתי אֶת־אֲשִׁימָא׃ וְהָעַוִּים עָשׂוּ נִבְחַז וְאֶת־
‡ comburebant — igni *in* ,ſuos filios *comburentes* ‡ Sepharuæi & :Tartach
תַּרְתָּק וְהַסְפַרְוִים שֹׂרְפִים אֶת־בְּנֵיהֶם בָּאֵשׁ
.Sepharuæorum diis Hanamelech & ,Adramelech
אלהי — לְאַדְרַמֶּלֶךְ וַעֲנַמֶּלֶךְ אֱלֹה סְפַרְוָיִם׃
ק — ſibi fecerunt & :Dominum *timentes fuerunt* * Et
ספרוים 32 [n] וַיִּהְיוּ יְרֵאִים אֶת־יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם
ק — eis *facientes fuerunt* ‖ & ,excelſorum ſacerdotes eorum *partes* †
† מִקְצוֹתָם כֹּהֲנֵי בָמוֹת וַיִּהְיוּ עֹשִׂים לָהֶם
† timebant — ,*timentes fuerunt* * Dominum .excelſorum domo in
33 היה [n] בְּבֵית הַבָּמוֹת׃ אֶת־יְהוָה הָיוּ יְרֵאִים
† aliqui — ,gentium iudicium iuxta *ſeruientes erant* ‡ ſuis diis &
‖ ſacrificabant — וְאֶת־אֱלֹהֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים כְּמִשְׁפַּט הַגּוֹיִם
קצה [o] — .inde *eas* fecerant tranſmigrare quas
* timebant ‡ ſeruiebant ‡ faciunt * ritus priſtinos: † timent — אֲשֶׁר־הִגְלוּ אֹתָם מִשָּׁם׃
iudicia * iuxta *facientes ipſi* ‡ hanc diem ad vſque
34 עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֵם עֹשִׂים כַּמִּשְׁפָּטִים
ipſi neque ,Dominum *timentes ipſi* † non :*prima*
הָרִאשֹׁנִים אֵינָם יְרֵאִים אֶת־יְהוָה וְאֵינָם
‖ faciunt — :eorum iudicium iuxta & ,eorum decreta iuxta *facientes* ‖
עֹשִׂים כְּחֻקֹּתָם וּכְמִשְׁפָּטָם
Dominus præcepit quæ ,præceptum iuxta & ,legem iuxta &
וְכַתּוֹרָה וְכַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה

*loco ad ‡ prosperè ‖ contra

regem in‖ rebellauitque .agebat *prudenter** egrediebatur quem*
אֲשֶׁר־יֵצֵא יַשְׂכִּיל וַיִּמְרֹד בְּמֶלֶךְ־
percussit Ipse .ipsi seruiuit non & ,Assur
8 אַשּׁוּר וְלֹא עֲבָדוֹ׃ הוּא [a] הִכָּה אֶת־
[a] נכה
turri à ,eius terminos & ,Hazzah ad vsque Pelistæos
פְּלִשְׁתִּים עַד־עַזָּה וְאֶת־גְּבוּלֶיהָ מִמִּגְדַּל
munitam. .munitionis ciuitatem ad vsque custodum
נוֹצְרִים עַד־עִיר מִבְצָר׃
,Chizchiiahu regis quarto anno in fuit Et
9 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ
‡ erat
regis Elah filij Hoseah septimus annus‡ ipse
הִיא הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית לְהוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה מֶלֶךְ
*contra
*super** Assur rex Salmaneser ascendit (,Israel
יִשְׂרָאֵל עָלָה שַׁלְמַנְאֶסֶר מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל־
‖ obsedit † in
fine à † eam ceperunt Et .eam *super coarctauit* ‖ & ,Someron
10 שֹׁמְרוֹן וַיָּצַר [b] עָלֶיהָ׃ וַיִּלְכְּדֻהָ מִקְצֵה
[b] צור *est
annus* ipse) ,Chizchiiah sexto anno in .annorum trium
שָׁלֹשׁ שָׁנִים בִּשְׁנַת־שֵׁשׁ לְחִזְקִיָּה הִיא שְׁנַת־
.Someron est capta (.Israel regis Hoseah nonus
תֵּשַׁע לְהוֹשֵׁעַ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל נִלְכְּדָה שֹׁמְרוֹן׃
Israel Assur rex fecit transmigrare Et
11 וַיֶּגֶל [c] מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־יִשְׂרָאֵל
[c] גלה ducere fecit eos
,Gozan flumen Chabor in &,Chalach in *eos deduxit* &,Assur in
אַשּׁוּרָה וַיַּנְחֵם בַּחְלַח וּבְחָבוֹר נְהַר גּוֹזָן
‡ voci
voce in ‡ audierunt non quòd Eo .Madai ciuitates &
12 וְעָרֵי מָדָי׃ עַל ׀ אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל
omnia ,eius pactum sunt transgressi & ,sui Dei Domini
יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ אֶת־בְּרִיתוֹ אֵת כָּל־
nec ,audierunt non & Domini seruus Moseh præcepit quæ
אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא
regis anno decimoquarto in Et .fecerunt
13 עָשׂוּ׃ וּבְאַרְבַּע [d] עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ
[d] עשר † contra
omnes *super* † Assur rex Sancherib ascendit Chizchiiahu
חִזְקִיָּהוּ עָלָה סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל כָּל־
.eas cepit & ,munitas Iehudah ciuitates
עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת וַיִּתְפְּשֵׂם׃
regem ad Iehudah rex Chizchiiah Misitque
14 וַיִּשְׁלַח חִזְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־מֶלֶךְ־
‡ à
:me *desuper* ‡ recede ,Peccaui :dicendo ,Lachis in Assur
אַשּׁוּר ׀ לָכִישָׁה ׀ לֵאמֹר ׀ חָטָאתִי שׁוּב מֵעָלַי
† imposueris mihi,
rex imposuit & .feram ,*me super dederis* ‖ quod
אֵת אֲשֶׁר־תִּתֵּן עָלַי [e] אֶשָּׂא [f] וַיָּשֶׂם מֶלֶךְ־
[e] נשא [f] שום ‡ regi
trecenta Iehudah *regem* ‡ Chizchiiah *super* Assur
אַשּׁוּר עַל־חִזְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה שְׁלֹשׁ [g] מֵאוֹת
[g] מאה
.auri talenta triginta & ,argenti talenta
כִּכַּר־כֶּסֶף וּשְׁלֹשִׁים כִּכַּר זָהָב׃
† quod est
repertum † argentum omne Chizchiiah Deditque
15 וַיִּתֵּן [h] חִזְקִיָּה אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא
[h] נתן ‡ in
.regiæ domus thesauris in & ,Domini domo ‡
בֵית־יְהוָה וּבְאֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ׃
valuas Chizchiiah abscidit illo tempore In
16 בָּעֵת הַהִיא קִצַּץ חִזְקִיָּה אֶת־דַּלְתוֹת
colũnas quas
obtexerat *quæ firmamenta* & ,Domini templi
הֵיכַל יְהוָה וְאֶת־הָאֹמְנוֹת אֲשֶׁר צִפָּה
‖ eas
.Assur regi *ea* ‖ dedit & ,Iehudah rex Chizchiiah
חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּתְּנֵם לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
& ,Tarthan Assur rex misit Et
17 וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־תַּרְתָּן וְאֶת־
regem ad Lachis de Rab-sacheh & ,Rab-saris
רַב־סָרִיס וְאֶת־רַב־שָׁקֵה מִן־לָכִישׁ אֶל־הַמֶּלֶךְ
‡ cum exercitu
ascenderunt & :Ierusalaim in graui *virtute in* ‡ Chizchiiahu
חִזְקִיָּהוּ בְּחֵיל כָּבֵד יְרוּשָׁלָ͏ִם וַיַּעֲלוּ
steterunt &,venerunt &,ascenderunt &:Ierusalaim in venerũt &
וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלַ͏ִם [i] וַיַּעֲלוּ וַיָּבֹאוּ [k] וַיַּעַמְדוּ
[i] עלה [k] בוא ‡ est † via
strata ‡ in † quæ ,superioris piscinæ aquæductu in
בִּתְעָלַת הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה אֲשֶׁר [l] בִּמְסִלַּת
[l] סלל
est egressus & ,regem ad vocauerunt Et .fullonis agri
18 שְׂדֵה כוֹבֵס׃ וַיִּקְרְאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ [m] וַיֵּצֵא
[m] יצא ‡ erat
,domum super † qui Chilchiiahu filius Eliachim eos ad
אֲלֵהֶם אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת
‡ à commentariis.
.*commemorans* ‡ Asaph filius Ioach & ,scriba Sebnah &
וְשֶׁבְנָה הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר׃

.Israel *eius* nomen imposuit cui Iahacob filiis
אֶת־בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר־שָׂם שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל׃
pepigerat ,eis præceperat & ,pactum eis cum Dominus *exciderat* Et
35 וַיִּכְרֹת יְהוָה אִתָּם בְּרִית [a] וַיְצַוֵּם
[a] צוה
nec ,alienos deos timebitis Non :dicendo
לֵאמֹר לֹא [b] תִירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא־
[b] ירא
,eis immolabitis nec ,eis seruietis nec ,eis vos incuruabitis
[c] תִשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וְלֹא תַעַבְדוּם וְלֹא תִזְבְּחוּ לָהֶם׃
[c] שחה
vos fecit ascendere qui ,Dominum Sed
36 כִּי אִם־אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶתְכֶם
,extento brachio in & ,magna fortitudine in Aegypti terra è
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבִזְרוֹעַ [d] נְטוּיָה
[d] נטה
.sacrificabitis ei & ,flectetis genu ei & ,timebitis eum
אֹתוֹ תִירָאוּ וְלוֹ תִשְׁתַּחֲווּ וְלוֹ תִזְבָּחוּ׃
,legem & ,iudicia & ,statuta Et
37 וְאֶת־[e] הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים [f] וְהַתּוֹרָה
[e] חקק [f] ירה
faciendum ad ‖ ,custodietis ,vobis scripsit quæ ,præceptum & ‖ Vt faciatis
וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַב לָכֶם תִּשְׁמְרוּן [g] לַעֲשׂוֹת
[g] עשה † alienos.
.*alios* † deos timebitis non & :diebus cunctis
כָּל־הַיָּמִים וְלֹא תִירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃
‡ pepigit
:obliuiscamini ne vobiscum *excidi* ‡ quod pacti Et
38 וְהַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּרַתִּי אִתְּכֶם לֹא תִשְׁכָּחוּ
‡ alienos,
.*alios* ‡ deos timebitis non &
וְלֹא תִירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃
ipse & ,timebitis vestrum Deum Dominum Sed
39 כִּי אִם־אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם תִּירָאוּ וְהוּא
.vestrorum inimicorum omnium manu è vos liberabit
[h] יַצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד כָּל־אֹיְבֵיכֶם׃
[h] נצל ‡ sed *consuetudinem suã primam ‖ faciunt.
*primum suum iudicium** iuxta *quinimò* ‡ ,audierunt non Et
וְלֹא שָׁמֵעוּ כִּי אִם־כְּמִשְׁפָּטָם הָרִאשׁוֹן
timentes istæ gentes Fueruntque *facientes ipsi*
40 הֵם עֹשִׂים׃ [i] וַיִּהְיוּ ׀ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְרֵאִים
41 [i] היה ‖ seruiebant,
etiam *seruientes fuerunt* ‖ suis sculptilibus & ,Dominum
אֶת־יְהוָה וְאֶת־פְּסִילֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים גַּם־
fecerunt quod secundum :eorum filiorum filij & ,eorum filij
בְּנֵיהֶם ׀ וּבְנֵי בְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ
faciunt
.hanc diem ad vsque *facientes* ipsi ,eorum patres
אֲבֹתָם הֵם עֹשִׂים עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

CAP. XVIII. יח

regis Elah filij Hoseah tertio anno in fuit Et
1 וַיְהִי בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְהוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה מֶלֶךְ
.Iehudah regis Achaz filius Chizchiiahu regnauit ,Israel
יִשְׂרָאֵל מָלַךְ חִזְקִיָּה בֶן־אָחָז מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
quando regnauit,
ipsum regnando in erat annorum quinque & viginti Filius
2 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְמָלְכוֹ
nomen & :Ierusalaim in regnauit annis nouem & viginti &
וְעֶשְׂרִים וָתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם וְשֵׁם
.Zechariah filia Abi eius matris
אִמּוֹ אֲבִי [k] בַּת־זְכַרְיָה׃
[k] בנה † quod est
quæ omnia iuxta ,Domini oculis in rectum † Fecitque
3 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־
,excelsa remouit Ipse ,eius pater Dauid fecit
4 עָשָׂה דָּוִד אָבִיו׃ הוּא ׀ [l] הֵסִיר אֶת־הַבָּמוֹת
[l] סור
confregit & ,lucum succidit & ,statuas contriuit &
וְשִׁבַּר אֶת־[m] הַמַּצֵּבֹת וְכָרַת אֶת־הָאֲשֵׁרָה וְכִתַּת
[m] יצב † æreum
ad vsque quia ,Moseh fecerat quem *aris* † serpentem
נְחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹשֶׁה כִּי עַד־
‖ sufficiebant
:ei *sufficientes* ‖ Israel filij *erant* illos dies
הַיָּמִים הָהֵמָּה [n] הָיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מְקַטְּרִים לוֹ
[n] היה
.Nechustan eum vocauit &
וַיִּקְרָא־לוֹ נְחֻשְׁתָּן׃
non eum post & :sperauit Israel Deo Domino In
5 בַּיהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בָּטָח וְאַחֲרָיו לֹא־
† similis illi
fuerunt qui & ,Iehudah reges cunctos inter *ille fuit* † fuit
הָיָה כָמֹהוּ בְּכֹל מַלְכֵי יְהוּדָה וַאֲשֶׁר הָיוּ
ante eum.
declinauit non ,Domino *in* adhæsit Et .*eius facies ad*
6 לְפָנָיו׃ וַיִּדְבַּק בַּיהוָה לֹא־[o] סָר
[o] סור ‖ ab
Dominus præcepit quæ ,eius præcepta custodiuitque :eo *post à* ‖
מֵאַחֲרָיו וַיִּשְׁמֹר [p] מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה
[p] צוה
omni in :eo cum Dominus fuit Et .Moseh
7 אֶת־מֹשֶׁה׃ וְהָיָה יְהוָה עִמּוֹ בְּכֹל

ad *nunc* * Dicite :Rabsacheh eos ad Dixitque — *obsecro
19 ויאמר אליהם רבשקה אמרו־נא אל־
:Assur rex magnus rex dicit Sic :Chizchiiahu
חזקיהו כה־אמר המלך הגדול מלך אשור
?es fisus cui hæc fiducia $ Quæ — $ est
מה הבטחון הזה אשר בטחת׃
fortitudo &, consilium, labiorum verbum tantum Dixisti
[a] שפה — 20 אמרת אך־דבר [a] שפתים עצה וגבורה
fuisti rebellis quia, es fisus *quo super* ‡ nunc :prœlium ad — ‡ cui
למלחמה עתה על־מי בטחת כי מרדת
fulcro * super tibi sperasti ecce Nunc ?me in — *baculo
21 בי׃ עתה הנה בטחת לך על־משענת
innitatur ‡ cui :Ægypto *super* † illo *collisso canna* — arundineo abscisso
הקנה הרצוץ הזה על־מצרים אשר יסמך — † in
:eam perforabit &, eius *volam* $ in ingredietur &:*eum super* vir * — ‖ si * quispiam, $ manum
איש עליו ובא [b] בכפו ונקבה
confidentibus omnibus Ægypti rex Parhoh ‡ sic — [b] כפף
כן פרעה מלך־מצרים לכל־הבטחים — ‡ est
Domino In :me ad dixeritis si Et .eo *super* * — *in
22 עליו׃ וכי־תאמרון אלי אל־יהוה
remouit cuius † hic nostro :confidimus nostro Deo — † est
אלהינו בטחנו הלוא־הוא אשר [c] הסיר — [c] סור
dixitque, ?*eius* altaria &, *eius* excelsa Chizchiiahu
חזקיהו את־במתיו ואת־מזבחתיו ויאמר
huius altaris facies Ad ‖ :Ierusalaim ad &, Iehudah ad — ‖ Coram altari hoc
ליהודה ולירושלם לפני המזבח הזה
fideiube, nunc Et ?Ierusalaim in vos incuruabitis
[d] שחה — 23 [d] תשתחוו בירושלם׃ ועתה התערב
tibi dabo &, Assur regi meo domino *nunc* * — * obsecro
נא את־אדני את־מלך אשור ואתנה לך
equitantes *tibi* dare poteris si, equos millia duo
[e] יכל — אלפים סוסים אם־[e] תוכל לתת לך רכבים
ducis *facies* facies vertere quomodo Et .eos super faciem
[f] שוב — 24 עליהם׃ ואיך [f] תשיב את פני פחת
tibi confidas & $, minimorum mei domini seruorum vnius — $ vt
אחד עבדי אדני הקטנים ותבטח לך
?equites in &, *currum in* * Ægypto *super* ‡ — ‡ in * propter currus, † ad
על־מצרים לרכב ולפרשים׃
locum *super* † ascendi Domino absque num, Nunc
[g] עלה — 25 עתה המבלעדי יהוה [g] עליתי על־המקום
Ascende :me ad dixit Dominus ?illum *disperdendum ad* ‖, istum — ‖ vt disperdam
הזה להשחיתו יהוה אמר אלי עלה
.eam *corrumpe &* $, hanc terram *super* * — * contra $ vt disperdas
על־הארץ הזאת והשחיתה׃
,Sebnah &, Chilchiiahu filius Eliachim Dixitque
26 ויאמר אליקים בן־חלקיהו ושבנה
tuos seruos *ad nunc* ‡ Loquere :Rabsacheh ad Ioach & — ‡ obsecro
ויואח אל־רבשקה דבר־נא אל־עבדיך
nobiscum loquaris ne & (, *nos audientes* * siquidem), Aramice — * intelligimus
ארמית כי שמעים אנחנו ואל־תדבר עמנו
.murum super † qui populi auribus in, Iehudaice — † est
יהודית באזני העם אשר על־החמה׃
, tuum dominum ad Num :Rabsacheh eos ad Dixitque
27 ויאמר אליהם רבשקה העל אדניך
verba *loquendum ad* ‖, meus dominus me misit te ad & — ‖ vt loquerer
ואליך שלחני אדני לדבר את־הדברים
super *sedentes* $ viros *super* * nonne ?ista — * ad $ qui sedent
האלה הלא על־האנשים הישבים על־
bibendum ad * &, suum stercus *edendum ad* ‡, murum — ‡ vt comedat * vt bibant
החמה לאכל את־חריהם [h] ולשתות את־ — צואתם ק
, Rabsacheh Stetitque ?vobiscum suæ vrinæ aquam — [h] שתה
שיניהם עמכם׃ ויעמד רבשקה — מימי
28 :dixit &, est locutus &, Iehudaice magna voce *in* exclamauit & — רגליהם ק
ויקרא בקול־גדול יהודית וידבר ויאמר
Assur regis magni regis verbum Audite
שמעו דבר־המלך הגדול מלך אשור׃
, Chizchiiahu *vobis* imponat † Ne :rex dixit Sic
29 כה אמר המלך אל־ישיא לכם חזקיהו — † seducat vos [i] נשא
.eius manu e vos eruere poterit non quia
כי־לא יוכל [k] להציל אתכם מידו׃ — [k] נצל
, Domino in Chizchiiahu vos faciat sperare ne Et
30 ואל־יבטח אתכם חזקיהו אל־יהוה

tradetur non & ;Dominus nos eruet Eruendo :dicendo
לאמר [a] הצל יצילנו יהוה ולא תנתן את־ — [a] נצל
audiatis Ne .Assur regis manu in hæc ciuitas
31 העיר הזאת ביד מלך אשור׃ אל־תשמעו
Facite :Assur rex dixit sic quia :Chizchiiahu *ad*
[b] עשה — אל־חזקיהו כי כה אמר מלך אשור [b] עשו
vir * comedite &, me ad egredimini &, benedictionem mecum — * vnusquisque
אתי ברכה וצאו אלי ואכלו איש־ — de vite sua, & vnusquisque de ficu sua:
.suæ cisternæ aquas *vir* † bibite & : *suam ficum vir* &, *suam vitem* — † vnusquisque
גפנו ואיש תאנתו [c] ושתו איש מי־בורו׃ — [c] שתה
terram ad vos tollam &, *me venire* Vsque ‖ — ‖ Donec veniam,
32 עד־[d] באי ולקחתי אתכם אל־ארץ — [d] בוא
terram, *musti* * &, frumenti terram, vestram terram sicut — * vini,
כארצכם ארץ דגן ותירוש ארץ
;mellis &, *recentis* olei oliuæ terram, vinearum &, panis
לחם וכרמים ארץ זית יצהר ודבש
Chizchiiahu *ad* audiatis ne & :moriemini non &, viuite &
[e] חיה [f] מות — [e] וחיו ולא [f] תמתו ואל־תשמעו אל־חזקיהו
.nos eruet Dominus :dicendo, *vos incitauerit* $ cum — $ persuaserit vobis,
כי־[g] יסית אתכם לאמר יהוה יצילנו׃ — [g] סות
vir † gentium Dij eruerunt eruendo Num — † vnusquisque
33 ההצל הצילו אלהי הגוים איש את־
deus * Vbi ?Assur regis manu e, suam terram — * est
34 ארצו מיד מלך אשור׃ איה אלהי
,Henah, Sepharuaim deus † vbi ?Arphad &, Chamath — † est
חמת וארפד איה אלהי ספרוים הנע
?mea manu e Someron eruerunt *quod* ‖, Hiuuah & — ‖ num
ועוה כי־הצילו את־שמרון מידי׃
eruerint qui, terrarum deos omnes inter Quis
35 מי בכל־אלהי הארצות אשר־הצילו
Dominus eruet *quod* * ?mea manu e suam terram — * num
את־ארצם מידי כי־יציל יהוה את־
, populus tacuerunt Et ?mea manu e Ierusalaim
36 ירושלם מידי׃ והחרישו העם
ipsum $ regis præceptum quia .verbum ei responderunt non & — $ erat,
ולא־ענו אתו דבר כי־[h] מצות המלך היא — [h] צוה
filius Eliachim *Venitque* .ei respondeatis Non :dicendo — Veneruntque
37 לאמר לא תענהו׃ ויבא אליקים בן־
Ioach &, scriba Sebna &, domum super ‡ qui, Chilchiiahu — ‡ erat,
חלקיה אשר־על־הבית ושבנא הספר ויואח
, vestibus scissis Chizchiiahu ad *commonefaciens* * Asaph filius — * à commentariis
בן־אסף המזכיר אל־חזקיהו קרועי בגדים
.Rabsacheh verba ei nunciauerunt &
[i] נגד — [i] ויגדו לו את דברי רבשקה׃

CAP. XIX. יט

cùm audisset scidit &, Chizchiiahu *regem audire secundum*, fuit Et — cùm audisset rex
1 ויהי כשמע המלך חזקיהו ויקרע
domum est ingressusque, sacco *in* se operuit &, sua vestimenta
את־בגדיו [k] ויתכס [l] בשק ויבא בית — [k] כסה
super † qui, Eliachim misit Et .Domini — [l] שקק † erat
2 יהוה׃ וישלח את־אליקים אשר־על־
sacerdotum seniores &, scribam Sebnam &, domum
הבית ושבנא הספר ואת זקני הכהנים
filium prophetam Iesahiahu ad ; saccis *in* opertos
[m] מתכסים בשקים אל־ישעיהו הנביא בן־ — [m] כסה
:Chizchiiahu dixit Sic :eum ad dixerunt Et .Amos
3 אמוץ׃ ויאמרו אליו כה אמר חזקיהו
quia :hæc dies *blasphemiæ* ‖ &, increpationis &, angustiæ Dies — ‖ conuitij in Deum est
יום [n] צרה [o] ותוכחה ונאצה היום הזה כי־ — [n] צור [o] יכח
pariendi ‡ non *vis* $ &, *uteri rupturam* * ad vsque filij venerunt — * matricem, $ virtus ‡ est
באו בנים עד־משבר [p] וכח אין [q] ללדה׃ — [p] כוח [q] ילד
verba omnia tuus Deus Dominus audiat forte Si
4 אולי ישמע יהוה אלהיך את ׀ כל־דברי
suus dominus Assur rex *eum* misit quem, sacheh-Rab
רב־שקה אשר שלחו מלך־אשור ׀ אדניו
verbis *in* argueret &, viuentem Deum probris *afficiendum ad* * — * vt afficeret
לחרף אלהים חי והוכיח בדברים — [r] חרף
pro orationem *leuabis* † & .tuus Deus Dominus audiuit quæ — † leua
אשר שמע יהוה אלהיך ונשאת [s] תפלה בעד — [s] פלל
inuento ‖ residuo — ‖ quod inuenitur.
השארית הנמצאה׃

.Iesahiahu ad Chizchiiahu regis serui Veneruntque
5 וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ׃
ad diceris Sic :Iesahiahu illis Dixitque
6 וַיֹּאמֶר לָהֶם יְשַׁעְיָהוּ כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־
timeas Ne :Dominus dixit Sic :vestrum dominum
אֲדֹנֵיכֶם כֹּה אָמַר יְהוָה אַל־תִּירָא
affecerunt probris quibus ,audisti quæ verborum faciebus à facie
מִפְּנֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר גִּדְּפוּ
eo in dans ego Ecce .me Assur regis pueri
7 נַעֲרֵי מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֹתִי׃ הִנְנִי נֹתֵן בּוֹ
suam terram in reuertetur & ,auditum audiet & ,spiritum
רוּחַ וְשָׁמַע שְׁמוּעָה וְשָׁב לְאַרְצוֹ
.sua terra in gladio in eum cadere faciam &
וְהִפַּלְתִּיו בַּחֶרֶב בְּאַרְצוֹ׃
Assur regem inuenit & ,Rabsacheh est reuersus Et
8 וַיָּשָׁב רַב־שָׁקֵה וַיִּמְצָא אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר
erat profectus quòd audierat nam ;Libnah super pugnantem
נִלְחָם עַל־לִבְנָה כִּי שָׁמַע כִּי נָסַע
,Chus regi Tirhacah de Audiuitque .Lachis de
9 מִלָּכִישׁ׃ וַיִּשְׁמַע אֶל־תִּרְהָקָה מֶלֶךְ־כּוּשׁ
,est reuersus & ,tecum pugnandum ad est egressus Ecce :dicendo
לֵאמֹר הִנֵּה יָצָא לְהִלָּחֵם אִתָּךְ וַיָּשָׁב
:dicendo ,Chizchiiahu ad nuncios misit &
וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר׃
,Iehudah regem Chizchiiahu ad diceris Sic
10 כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
,eo in confidens tu quo tuus deus te decipiat Ne :dicendo
לֵאמֹר אַל־יַשִּׁאֲךָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה בֹּטֵחַ בּוֹ
.Assur regis manu in Ierusalaim tradetur Non :dicendo
לֵאמֹר לֹא תִנָּתֵן יְרוּשָׁלַםִ בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
reges fecerunt quæ audisti tu Ecce
11 הִנֵּה אַתָּה שָׁמַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי
?liberaberis tu & ,eas perdendo ,terris vniuersis Assur
אַשּׁוּר לְכָל־הָאֲרָצוֹת לְהַחֲרִימָם וְאַתָּה תִּנָּצֵל׃
delcuerunt quos ,gentium dij eas liberauerunt Num
12 הַהִצִּילוּ אֹתָם אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר שִׁחֲתוּ
Heden filios & ,Reseph & ,Haran & ,Ghosan ,mei patres
אֲבוֹתַי אֶת־גּוֹזָן וְאֶת־חָרָן וְרֶצֶף וּבְנֵי־עֶדֶן
rex & ,Chamath rex ipse Vbi ?Telassar in qui
אֲשֶׁר בִּתְלַאשָּׂר׃ 13 אַיּוֹ מֶלֶךְ־חֲמָת וּמֶלֶךְ
?Hiuuah & ,Henah ,Sepharuaim ciuitatis rex & ,Arphad
אַרְפָּד וּמֶלֶךְ לָעִיר סְפַרְוָיִם הֵנַע וְעִוָּה׃
,nunciorum manu de literas Chizchiiahu tulit Et
14 וַיִּקַּח חִזְקִיָּהוּ אֶת־הַסְּפָרִים מִיַּד הַמַּלְאָכִים
eas expandit & ,Domini domum ascendit & ;eas legit &
וַיִּקְרָאֵם וַיַּעַל בֵּית יְהוָה וַיִּפְרְשֵׂהוּ
.Domini facies ad Chizchiiahu
חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי יְהוָה׃
:dixit & ,Domini facies ad Chizchiiahu orauit Et
15 וַיִּתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמַר
tu ,Cherubim habitans ,Israel ,Deus Domine
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים אַתָּה־
.terræ regnorum omnium tu solus Deus ipse
הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ
.terram & salos fecisti tu
אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃
Domine aperi ;audi & ,tuam aurem Domine Inclina
16 הַטֵּה יְהוָה אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח יְהוָה
quis ,Sancherib verba audi & ;vide & ,tuos oculos
עֵינֶיךָ וּרְאֵה וּשְׁמַע אֵת דִּבְרֵי סַנְחֵרִיב אֲשֶׁר
.viuenti Deo exprobrandum ad ipsum misit
שְׁלָחוֹ לְחָרֵף אֱלֹהִים חָי׃
Assur reges vastauerunt ,Domine Verè
17 אָמְנָם יְהוָה הֶחֱרִיבוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר אֶת־
dederunt Et .eorum terram & ,gentes
הַגּוֹיִם וְאֶת־אַרְצָם׃ 18 וְנָתְנוּ אֶת־
quimmo ipsi dij non quia .ignem in eorum deos
אֱלֹהֵיהֶם בָּאֵשׁ כִּי לֹא אֱלֹהִים הֵמָּה כִּי אִם־
.eos perdiderunt & ,lapis & lignum ,hominis manuum opus
מַעֲשֵׂה יְדֵי־אָדָם עֵץ וָאֶבֶן וַיְאַבְּדוּם׃
obsecro nos fac saluos ,noster Deus Domine nunc Et
19 וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הוֹשִׁיעֵנוּ נָא

Marginalia: ירא a; ‖ pono; שוב b; ‖ contra; Aethiopiæ,; vt pugnet; ‡ in; † confidis; נשא b; עשה c; נצל d; ‡ erant † est; לקח e; † in; עלה f; corā Domino; corā Domino; ‡ sedens super; ‡ es; * cælum,; עשה g; ‡ quæ; vt probro afficeret Deum viuentem.; חרה h; † posuerunt; ‡ erant: sed; ישע i

quòd ,terræ regna omnia scient & :eius manu de
מִיָּדוֹ וְיֵדְעוּ כָּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ כִּי
.tu solus Deus Dominus tu
אַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ׃
,Chizchiiahu ad Amos filius Iesahiahu misit Et
20 וַיִּשְׁלַח יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ אֶל־חִזְקִיָּהוּ
quibus :Israel Deus Dominus dixit Sic :dicendo
לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
.audiui ,Assur regem Sancherib ad me ad orasti
הִתְפַּלַּלְתָּ אֵלַי אֶל־סַנְחֵרִב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר שָׁמָעְתִּי׃
:eum super Dominus est locutus quod ,verbum Hoc
21 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה עָלָיו
,Siion filia virgo te subsannauit ,te Contempsit
בָּזָה לְךָ לָעֲגָה לְךָ בְּתוּלַת בַּת־צִיּוֹן
.Ierusalaim filia mouit caput te post
אַחֲרֶיךָ רֹאשׁ הֵנִיעָה בַּת יְרוּשָׁלָםִ׃
super & ,es conuiciatus & ,affecisti probris Quem
22 אֶת־מִי חֵרַפְתָּ וְגִדַּפְתָּ וְעַל־
?tuos oculos excelsum leuasti & ,vocem exaltasti quem
מִי הֲרִימוֹתָ קּוֹל וַתִּשָּׂא מָרוֹם עֵינֶיךָ
.Israel sanctum Super
עַל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃
,meum dominum probris affecisti tuorum nunciorum manu In
23 בְּיַד מַלְאָכֶיךָ חֵרַפְתָּ אֲדֹנָי
ascendi ego meorum curruum multitudine In :dixisti &
וַתֹּאמֶר בְּרֹכֶב רִכְבִּי אֲנִי עָלִיתִי
staturam succidam & ,Lebanon latera ,montium altitudinem
מְרוֹם הָרִים יַרְכְּתֵי לְבָנוֹן וְאֶכְרֹת קוֹמַת
diuersorium ingrediar & ,eius abietum electionem eius cedrorum
אֲרָזָיו מִבְחוֹר בְּרֹשָׁיו וְאָבוֹאָה מְלוֹן
.eius Charmeli saltum ,eius finis
קִצֹּה יַעַר כַּרְמִלּוֹ׃
planta in siccaui & ,alienas aquas bibi & ,fodi Ego
24 אֲנִי קַרְתִּי וְשָׁתִיתִי מַיִם זָרִים וְאַחְרִב בְּכַף
.munitionis riuos omnes meorum pedum
פְּעָמַי כֹּל יְאֹרֵי מָצוֹר׃
feci illud ,longè audisti non Nunquid
25 הֲלֹא־שָׁמַעְתָּ לְמֵרָחוֹק אֹתָהּ עָשִׂיתִי
erit & ,illud adduxi nunc ?illud plasmaui & ,quondam diebus à
לְמִימֵי קֶדֶם וִיצַרְתִּיהָ עַתָּה הֲבֵיאתִיהָ וּתְהִי
.munitas ciuitates destructos aceruos desolandum ad
לְהַשְׁאוֹת גַּלִּים נִצִּים עָרִים בְּצֻרוֹת׃
,sunt contriti ,manu abbreuiati earum habitatores Et
26 וְיֹשְׁבֵיהֶן קִצְרֵי־יָד חַתּוּ
herba ,germinis olus & ,agri herba erunt ,pudefacti &
וַיֵּבֹשׁוּ הָיוּ עֵשֶׂב שָׂדֶה וִירַק דֶּשֶׁא חֲצִיר
.segetis facies ad vento percussa & ,tectorum
גַּגּוֹת וּשְׁדֵפָה לִפְנֵי קָמָה׃
:noui tuum ingredi & ,tuum egredi & ,tuum sedere Et
27 וְשִׁבְתְּךָ וְצֵאתְךָ וּבֹאֲךָ יָדָעְתִּי
,me ad te irasci Pro .me ad tuum irasci &
וְאֵת הִתְרַגֶּזְךָ אֵלָי׃ 28 יַעַן הִתְרַגֶּזְךָ אֵלַי
meum hamum ponam &,meas aures in ascendit tuus tumultus &
וְשַׁאֲנַנְךָ עָלָה בְאָזְנָי וְשַׂמְתִּי חַחִי
te faciam redire & ,tuis labiis in meum frænum & ,tuis naribus in
בְּאַפֶּךָ וּמִתְגִּי בִּשְׂפָתֶיךָ וַהֲשִׁבֹתִיךָ
.ea in venisti qua via in
בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־בָּאתָ בָּהּ׃
,serotinum anno isto Comede :signum tibi hoc Et
29 וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת אָכוֹל הַשָּׁנָה סָפִיחַ
tertio anno in & ;sponte germinatum secundo anno in &
וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית סָחִישׁ וּבַשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית
.earū fructum comedite &,vineas plantate & ,metite &,seminate
זִרְעוּ וְקִצְרוּ וְנִטְעוּ כְרָמִים וְאִכְלוּ פִרְיָם׃
radicem residua ,Iehudah domus euasio addet Et
30 וְיָסְפָה פְּלֵיטַת בֵּית־יְהוּדָה הַנִּשְׁאָרָה שֹׁרֶשׁ
.sursum fructum facies & ,deorsum
לְמָטָּה וְעָשָׂה פְרִי לְמָעְלָה׃
euasio & ;residuum egredietur Ierusalaim de Quia
31 כִּי מִירוּשָׁלַםִ תֵּצֵא שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה
.hoc faciet Domini Zelus .Siion monte de
מֵהַר צִיּוֹן קִנְאַת יְהוָה תַּעֲשֶׂה־זֹּאת׃

Marginalia: † es; ‡ Pro; ‖ super; * est; נוע a; † quem; * in; נשא b; ‡ Ad; Per manum; ברב; ק; עלה c; ‡ excelsa; * altitudinem; ‖ electas abietes; † habitaculum; קצו; ק; ‡ venam.; קצר d; שתה e; ‡ munitos, * quod; עשה f; ‖ in diebus antiquis,; בוא g; † in; ‡ destructionū; להשאות; ק; שאה נצה h; חתת k; ‡ pudore affecti * vt; ‖ ante segetem; קום l ישב m; ‡ contra; † Pro eo quòd iratus es aduersum; שאר n; שום o; שפר p; ‡ per viam, per quam; בוא q; ‡ caduca, * germinata; פרה r; ‖ quæ euasit familia; † quæ remansit,; נטה s; יצא t; ‡ exercituum; צבאות; קרי

sanatum est. Quod :Iesahiahu ad Chizchiiahu Dixitque .viuis &

וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ מָה ‎8 וְחִי׃ ‎[a] ‎חיה ‎[a]

die in sum ascensurus & ,me Dominus sit sanaturus quòd ,signū

אוֹת כִּי־יִרְפָּא יְהוָה לִי וְעָלִיתִי בַּיּוֹם

?Domini domum tertio

הַשְּׁלִישִׁי בֵּית יְהוָה׃

,Domino à signum tibi Hoc :Iesahiahu Dixitque

9 וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ זֶה־לְּךָ הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה

:est locutus quod ,verbum Dominus sit facturus quòd

כִּי יַעֲשֶׂה יְהוָה אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֵּר

‖Num vis vadat *an — decem reuertatur si* gradibus decem vmbra Iuit‖

הָלַךְ הַצֵּל עֶשֶׂר ‎[b]‎מַעֲלוֹת אִם־יָשׁוּב עֶשֶׂר

[b] עלה — vmbræ est Leue :Chizchiiahu Dixitque ?gradibus

10 מַעֲלוֹת׃ וַיֹּאמֶר יְחִזְקִיָּהוּ נָקֵל ‎[c]‎לַצֵּל — ‎[c] צלל

vmbra reuertatur ‡ sed Non $ .gradibus decem declinare

$Nolo hoc. ‡vt — ‎[d]‎לִנְטוֹת עֶשֶׂר מַעֲלוֹת לֹא כִּי יָשׁוּב הַצֵּל — ‎[d] נטה

.gradibus decem retrorsum

אֲחֹרַנִּית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת׃

;Dominum ad propheta Iesahiahu clamauit Et

11 וַיִּקְרָא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־יְהוָה

*per gradus, descenderat quos ,gradibus in * vmbram reduxit &

‎[c]‎וַיָּשֶׁב אֶת־הַצֵּל בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה — ‎[e] שוב

†per gradus, .gradibus decem retrorsum Achaz gradibus in†

בְּמַעֲלוֹת אָחָז אֲחֹרַנִּית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת׃

filius Baladan Berodach misit illo tempore In

12 בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח בְּרֹאדַךְ בַּלְאֲדָן בֶּן־

munera .Chizchiiahu ad munus & ,literas Babel rex Baladan

בַּלְאֲדָן מֶלֶךְ־בָּבֶל סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל־חִזְקִיָּהוּ

.Chizchiiahu ægrotasset quod ,audierat quoniam

כִּי שָׁמַע כִּי חָלָה חִזְקִיָּהוּ׃

omnem eis ostendit & .Chizchiiahu eos super audiuit Et

13 ‎[f]‎וַיִּשְׁמַע עֲלֵיהֶם חִזְקִיָּהוּ וַיַּרְאֵם אֶת־כָּל־ — ‎[f] ראה

,aurum & ,argentum ,suam desiderabilem domum

בֵּית נְכֹתֹה אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב — נכתו

domū omnē & ,optimum oleum ‡ & ,aromata &

‖vnguentum — וְאֶת־הַבְּשָׂמִים וְאֵת ׀ שֶׁמֶן הַטּוֹב וְאֵת ׀ בֵּית — ד

.suis thesauris in est inuentum quod omne & ,suorum vasorum

‎[g]‎כֵּלָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר נִמְצָא בְּאוֹצְרֹתָיו — כל ק

Chizchiiahu eis ostenderit non quod verbum* fuit Non

*quicquam — לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאָם חִזְקִיָּהוּ ‎[g]‎בְּבֵיתוֹ — ‎[g] כלה

.sua potestate omni in & ,sua domo in

בְּבֵיתוֹ וּבְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ׃

,Chizchiiahu regem ad propheta Iesahiahu venit Et

14 ‎[h]‎וַיָּבֹא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ — ‎[h] בוא

vnde & ,isti viri dixerunt Quid :eum ad dixitque

וַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה־אָמְרוּ ׀ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן

longinqua terra De :Chizchiiahu Dixitque ?te ad venerunt

יָבֹאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה

?tua domo in viderunt Quid :ait Et .Babel de ,venerunt

15 בָּאוּ מִבָּבֶל׃ וַיֹּאמֶר מֶה ‎[i]‎רָאוּ בְּבֵיתֶךָ — ‎[i] ראה

$funt ,mea domo in $ quæ Omnia :Chizchiiahu Dixitque

וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתִי

‡quicquam, eis ostenderim non quod ,verbum ‡ fuit non .viderunt

רָאוּ לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הִרְאִיתִם

:Chizchiiahu ad Iesahiahu dixit Et .meis thesauris in

16 בְּאֹצְרֹתָי׃ וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ

veniunt, ,venientes dies Ecce :Domini verbum Audi

17 שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה׃ הִנֵּה יָמִים בָּאִים

†est ‖condiderunt — thesaurizarunt‖ quæ & ,tua domo in † quod omne deferetur &

וְנִשָּׂא ׀ כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ וַאֲשֶׁר אָצְרוּ

remanebit Non .Babel in ,hanc diem ad vsque ,tui patres

אֲבֹתֶיךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה בָּבֶלָה לֹא־‎[k]‎יִוָּתֵר — ‎[k] יתר

quicquam, egredientur qui ,tuis filiis de Et .Dominus dixit ,verbum

18 דָּבָר אָמַר יְהוָה׃ וּמִבָּנֶיךָ אֲשֶׁר ‎[l]‎יֵצְאוּ — ‎[l] יצא

eunuchi erunt & :tollent ,generabis quos ,te de

מִמְּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקָּח וְהָיוּ סָרִיסִים — יקחו ק

ad Chizchiiahu Dixitque .Babel regis palatio in

19 בְּהֵיכַל מֶלֶךְ בָּבֶל׃ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־

:dixit Et .es locutus quod ,Domini verbum est Bonum :Iesahiahu

יְשַׁעְיָהוּ טוֹב דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַיֹּאמֶר

$bonum est cum — ?meis diebus in sit futura veritas & pax si$ Nonne

הֲלוֹא אִם־שָׁלוֹם ‎[m]‎וֶאֱמֶת יִהְיֶה בְּיָמָי׃ — ‎[m] אמן

:Assur regem ad ‡ Dominus dixit Sic Quamobrem — ‡super

32 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר

illuc iaciet non & ,hanc vrbem ad ingredietur Non

לֹא יָבֹא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְלֹא־יוֹרֶה שָׁם

effundet non & ,clypeo eam præoccupabit non & ;sagittam

‎[a]‎חֵץ וְלֹא־יְקַדְּמֶנָּה ‎[b]‎מָגֵן וְלֹא־יִשְׁפֹּךְ — ‎[a] חצץ ‎[b] גנן

;reuertetur ,eam per venit quà ,via In* .aggerem eam super* — *iuxta †Per viam

33 עָלֶיהָ סֹלְלָה׃ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־יָבֹא בָּהּ יָשׁוּב

.Dominus dicit ,ingredietur non hanc ciuitatem ad &

וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת לֹא יָבֹא נְאֻם־יְהוָה׃

,eam seruandum ad ‖ hanc ciuitatem ad protegam Et — ‖vt seruem

34 וְגַנּוֹתִי אֶל־הָעִיר הַזֹּאת ‎[c]‎לְהוֹשִׁיעָהּ — ‎[c] ישע

.meum seruum Dauid propter & ,me propter

לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי׃

,Domini angelus est egressus & illa nocte in ,fuit Et

35 וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא ׀ מַלְאַךְ יְהוָה

quinque & octoginta centum Assur castrametatione in percussit & — castris

‎[d]‎וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר מֵאָה שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה — ‎[d] נכה

cadauera ipsi omnes ecce & ,mane in manicauerunt Et .millia — surrexerunt

אָלֶף וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהִנֵּה כֻלָּם פְּגָרִים

est reuersus & .abiit & ,est profectus Et .mortuorum

36 ‎[e]‎מֵתִים׃ ‎[f]‎וַיִּסַּע וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב — ‎[e] מות ‎[f] נסע

.Nineueh in habitauit & ,Assur rex Sancherib

סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר ‎[g]‎וַיֵּשֶׁב בְּנִינְוֵה׃ — ‎[g] ישב

,sui dei $ Nisroch domo se incuruante * ipso ,fuit Et — *adorante in $deum suum,

37 וַיְהִי הוּא ‎[h]‎מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית ׀ נִסְרֹךְ אֱלֹהָיו — ‎[h] שחה

.gladio in eum percusserunt eius filij Sareser & ,Adramelech & — בניו ק

וְאַדְרַמֶּלֶךְ וְשַׂרְאֶצֶר הִכֻּהוּ בַחֶרֶב

Esarchadon regnauit & :Ararat terram ‡ euaserunt ipsi Et

וְהֵמָּה נִמְלְטוּ אֶרֶץ אֲרָרָט וַיִּמְלֹךְ אֵסַר־חַדֹּן

.eo pro eius filius

בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XX. כ

.moriendum ad Chizchiiahu ægrotauit illis diebus In

1 ‎[i]‎בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לָמוּת — ‎[i] יום

dixitque ,propheta Amos filius Iesahiahu eum ad venit Et

וַיָּבֹא אֵלָיו יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר

quia ,tuæ domui Præcipe :Dominus dixit Sic ,eum ad

אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה ‎[k]‎צַו לְבֵיתֶךָ כִּי — ‎[k] צוה

suam faciem† vertit Et .viues non & ,tu moriens* — *morieris, †Chizchiiahu faciem suam

2 מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה׃ ‎[l]‎וַיַּסֵּב אֶת־פָּנָיו — ‎[l] סבב

.dicendo ,Dominum ad orauit & ,parietem ad

אֶל־הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה לֵאמֹר׃

quòd quæso memento :Domine Obsecro

3 אָנָּה יְהוָה זְכָר־נָא אֵת אֲשֶׁר

,perfecto corde in & ,veritate in tuas facies ad ‖ ambulauerim — ‖coram te

הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵבָב שָׁלֵם

Chizchiiahu fleuit Et .fecerim tuis oculis in bonum *& — *quod est

וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ ‎[m]‎עָשִׂיתִי ‎[n]‎וַיֵּבְךְּ חִזְקִיָּהוּ — ‎[m] עשה ‎[n] בכה

fuerat egressus non Iesahiahu ,fuit Et .magno fletu

4 בְּכִי גָדוֹל׃ וַיְהִי יְשַׁעְיָהוּ לֹא יָצָא

.dicendo ,eum ad fuit Domini verbum & ,mediam vrbem $ — $ad atrium medium,

הָעִיר ‎[o]‎הַתִּיכֹנָה וּדְבַר־יְהוָה הָיָה אֵלָיו לֵאמֹר׃ — חצר ק ‎[o] תוך

:mei populi ducem Chizchiiahu ad dic & ,Reuertere

5 שׁוּב וְאָמַרְתָּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ נְגִיד־עַמִּי

Audiui :tui patris Dauid Deus Dominus dixit Sic

כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי דָּוִד אָבִיךָ שָׁמַעְתִּי

ego ecce .tuam lachrymam vidi .tuam orationem

אֶת־‎[p]‎תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת־דִּמְעָתֶךָ הִנְנִי — ‎[p] פלל

.Domini domum* ascendes tertia die in :te sanans† — *sano †in

רֹפֵא לָךְ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי תַּעֲלֶה בֵּית יְהוָה׃

,annos quindecim tuis diebus super addam Et

6 ‎[q]‎וְהֹסַפְתִּי עַל־יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה — ‎[q] יסף

;istam ciuitatem & ,te eruam Assur regis vola† de & — †manu

וּמִכַּף מֶלֶךְ־אַשּׁוּר ‎[r]‎אַצִּילְךָ וְאֵת הָעִיר הַזֹּאת — כפף ‎[r] נצל

propter & ,me propter ,istam ciuitatem super protegam &

‎[s]‎וְגַנּוֹתִי עַל־הָעִיר הַזֹּאת לְמַעֲנִי וּלְמַעַן — ‎[s] גנן

Tollite :Iesahiahu Dixitque .meum seruum Dauid

7 דָּוִד עַבְדִּי׃ וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ ‎[t]‎קְחוּ — ‎[t] לקח

,vlcus super posuerunt & ,tulerunt Et .ficuum massam

דְּבֶלֶת תְּאֵנִים וַיִּקְחוּ ‎[x]‎וַיָּשִׂימוּ עַל־הַשְּׁחִין — ‎[x] שום

abominationes Iehudah rex Menassch fecit quod eo Pro

11 יַעַן אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ־יְהוּדָה הַתֹּעֵבוֹת

,Emorræi fecerunt quæ ,omnibus *præ* peius faciendo ,istas

הָאֵלֶּה הֵרַע מִכֹּל אֲשֶׁר־עָשׂוּ הָאֱמֹרִי

Iehudah etiam fecit peccare & ;*eius facies ad* * qui

אֲשֶׁר [a] לְפָנָיו וַיַּחֲטִא גַם־אֶת־יְהוּדָה

Deus Dominus dixit sic Idcirco .suis idolis in

12 בְּגִלּוּלָיו׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי

;Ierusalaim super malum *inducens* ‡ ego Ecce :Israel

יִשְׂרָאֵל הִנְנִי [b] מֵבִיא רָעָה עַל־יְרוּשָׁלִַם

ambæ tinniant ,illud *audientium omnium quod* † ,Iehudah &

וִיהוּדָה אֲשֶׁר כָּל־ [c] שֹׁמְעָיו תִּצַּלְנָה שְׁתֵּי

lineam Ierusalaim super extendam Et .*eius* aures

13 אָזְנָיו׃ [d] וְנָטִיתִי עַל־יְרוּשָׁלִַם אֵת קָו

delebo ‡ & ,Achab domus pondus & ,Someron

שֹׁמְרוֹן וְאֶת־[f] מִשְׁקֹלֶת בֵּית אַחְאָב [g] וּמָחִיתִי אֶת־

abstersio * scutelam ‡ abstergit quemadmodum ,Ierusalaim

יְרוּשָׁלִַם כַּאֲשֶׁר־יִמְחֶה אֶת־הַצַּלַּחַת מָחָה

.suam faciem super vertit &

וְהָפַךְ עַל־פָּנֶיהָ׃

,meæ hæreditatis residuos derelinquam Et

14 וְנָטַשְׁתִּי אֵת שְׁאֵרִית נַחֲלָתִי

,rapinam in eruntque:eorum inimicorum manu in eos tradam &

[h] וּנְתַתִּים בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וְהָיוּ [i] לְבַז

quod Eo .suis inimicis omnibus direptionem in &

15 [k] וְלִמְשִׁסָּה לְכָל־אֹיְבֵיהֶם׃ יַעַן אֲשֶׁר

irritauerunt *irritantes fuerunt* ‡ & ,meis oculis in malum fecerunt

[l] עָשׂוּ אֶת־הָרַע בְּעֵינַי [m] וַיִּהְיוּ מַכְעִסִים

Aegypto ex eorum patres sunt egressi qua die a ,me

אֹתִי מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתָם מִמִּצְרַיִם

.hanc diem ad vsque &

וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

multum Menassch effudit innoxium sanguinem etiam Et

16 וְגַם דָּם [n] נָקִי שָׁפַךְ מְנַשֶּׁה הַרְבֵּה

os ad ore † Ierusalaim impleret donec ,valde

מְאֹד עַד אֲשֶׁר־מִלֵּא אֶת־יְרוּשָׁלִַם פֶּה לָפֶה

Iehudah fecit peccare quo ,suum peccatum præter

לְבַד מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יְהוּדָה

.Domini oculis in malum *faciendum ad*

לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃

,fecit quæ vniuersa & ,Menassch *verborum residuum Et*

17 וְיֶתֶר דִּבְרֵי מְנַשֶּׁה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה

super † scripta ipsa nonne ,peccauit quod eius peccatum &

וְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־

?Iehudah regum dierum verborum libro

סֵפֶר דִּבְרֵי [o] הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃

est sepultus & ,suis patribus cum Menassch *Iacuitque*

18 וַיִּשְׁכַּב מְנַשֶּׁה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר

Amon regnauitque :Huzza horto in suæ domus horto in

בְּגַן־בֵּיתוֹ בְּגַן־עֻזָּא וַיִּמְלֹךְ אָמוֹן

.eo pro eius filius

בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

,*ipsum regnando in* ‡ Amon † annorum duorum & viginti Filius

19 בֶּן־עֶשְׂרִים [p] וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אָמוֹן בְּמָלְכוֹ

*eius matris nomen & :Ierusalaim in regnauit annis duobus &

וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ

Fecitque .Iotbah de Charus filia Mesullemeth

20 מְשֻׁלֶּמֶת [q] בַּת־חָרוּץ מִן־יָטְבָה׃ וַיַּעַשׂ

,suus pater Menassch fecerat sicut ,Domini oculis in malum

[r] הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אָבִיו׃

,suus pater ambulauit *qua* ‖ via omni in ambulauit Et

21 וַיֵּלֶךְ בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־הָלַךְ אָבִיו

,suus pater seruierat quibus ,idolis seruiuitque

וַיַּעֲבֹד אֶת־הַגִּלֻּלִים אֲשֶׁר־עָבַד אָבִיו

Dominum dereliquit Et .eis se incuruauit &

22 [s] וַיִּשְׁתַּחוּ לָהֶם׃ וַיַּעֲזֹב אֶת־יְהוָה

.Domini via in ambulauit non & ,suorum patrum Deum

אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו וְלֹא הָלַךְ בְּדֶרֶךְ יְהוָה׃

interfecerunt & ,*eum super* † Amon serui coniurauerunt Et

23 וַיִּקְשְׁרוּ עַבְדֵי־אָמוֹן עָלָיו [t] וַיָּמִיתוּ

.sua domo in regem

אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ׃

O 4

Marginal notes (left): * fuerunt ante eum. — [a] פנה; ‡ inducam — [b] בוא; † adeo vt omnis audientis — שמעה; קו; [c] צלל; [d] נטה; [f] קוה; שקל; ‡ abstergam — [g] מחה; ‡ quispiam; * & tersam; [i] נתן; בזז; [k] שסה; ‡ irritauerunt — [l] עשה; [m] חיה; [n] נקה; † de latere ad latus; vt faceret; Residua autē; † sunt in; [o] יום; Dormiuitque; † erat ‡ quando regnauit; [p] שנה; * erat; [q] בנה; [r] רעע; ‖ per quam; [s] שחה; † contra; [t] מות.

,eius fortitudo omnis & ,Chizchiiahu *verborum residuum Et*

20 וְיֶתֶר דִּבְרֵי חִזְקִיָּהוּ וְכָל־גְּבוּרָתוֹ

,aquæductum & ,piscinam fecit quod &

וַאֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־הַבְּרֵכָה וְאֶת־הַתְּעָלָה

scripta ipsa nonne ,ciuitatem in aquas introduxit &

[a] וַיָּבֵא אֶת־הַמַּיִם הָעִירָה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים

:Iehudah regum dierum verborum libro *super* †

עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃

Menassch regnauit & ,suis patribus cum Chizchiiahu *Iacuitque*

21 וַיִּשְׁכַּב חִזְקִיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ מְנַשֶּׁה

.eo pro eius filius

[b] בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XXI. כא

,*ipsum regnando in* † Menassch ‡ annorum duodecim Filius

1 בֶּן־[c] שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה מְנַשֶּׁה בְמָלְכוֹ

.Ierusalaim in regnauit annis quinque & quinquaginta &

וַחֲמִשִּׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם

malum Fecitque .Chepsibah ‡ eius matris nomen &

2 וְשֵׁם אִמּוֹ חֶפְצִי־בָהּ׃ [d] וַיַּעַשׂ [e] הָרַע

quas ,gentium abominationes iuxta ,Domini oculis in

בְּעֵינֵי יְהוָה כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר

.Israel filiorum *faciebus* a Dominus expulit

[f] הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

perdiderat quæ ,excelsa ædificauit & ,est Conuersusque

3 וַיָּשָׁב [g] וַיִּבֶן אֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר אִבַּד

fecit & ,Bahal ipsi altaria erexit & :eius pater Chizchiiahu

חִזְקִיָּהוּ אָבִיו [h] וַיָּקֶם מִזְבְּחֹת לַבַּעַל וַיַּעַשׂ

,Israel rex Achab fecerat sicut ,Lucum

אֲשֵׁרָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל

.eis seruiuit & ,cælorum militiæ omni se incuruauit &

[k] וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבֹד אֹתָם׃

dixit qua * Domini domo in altaria extruxit Et

4 וּבָנָה מִזְבְּחֹת בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר

.meum nomen ponam Ierusalaim In ,Dominus

יְהוָה בִּירוּשָׁלִַם [l] אָשִׂים אֶת־שְׁמִי׃

duobus in ,cælorum militiæ vniuersæ aras extruxit Et

5 [m] וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת לְכָל־צְבָא הַשָּׁמָיִם [n] בִּשְׁתֵּי

fecit transire Et .Domini Domus atriis

6 חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה׃ וְהֶעֱבִיר אֶת־

,est auguratus & ,tempora obseruauit & ,ignem per suum filium

בְּנוֹ בָּאֵשׁ וְעוֹנֵן וְנִחֵשׁ

malum *faciendum ad* † multiplicauit *scioli* ‡ & ,pythonem fecit &

וְעָשָׂה אוֹב וְיִדְּעֹנִים [o] הִרְבָּה לַעֲשׂוֹת הָרַע

.* irritandum ad Domini oculis in

בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיס׃

,fecerat quod ,Luci sculptile posuit Et

7 וַיָּשֶׂם אֶת־פֶּסֶל הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר עָשָׂה

ad & ,Dauid ad Dominus dixerat qua † ,domo in

בַּבַּיִת אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה אֶל־דָּוִד וְאֶל־

quam ,Ierusalaim in & ,hac domo In ;eius filium Selomoh

שְׁלֹמֹה בְנוֹ בַּבַּיִת הַזֶּה וּבִירוּשָׁלִַם אֲשֶׁר

ponam Israel tribubus cunctis de elegi

בָּחַרְתִּי מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָשִׂים אֶת־

.sempiternum in * meum nomen

שְׁמִי לְעוֹלָם׃

e Israel pedem *faciendum moueri ad* addam non Et

8 וְלֹא [p] אֹסִיף [q] לְהָנִיד רֶגֶל יִשְׂרָאֵל מִן־

si *tantum* * ,eorum patribus dedi quam ,terra

הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתָם רַק אִם־

,eis præcepi quæ ,omnia iuxta *faciendum ad* custodierint

יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִים

meus seruus eis præcepit quam ,legem omnem iuxta &

וּלְכָל־[f] הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה אֹתָם עַבְדִּי

,Menassch eos fecit errare & :audierunt non Et .Moseh

9 מֹשֶׁה׃ וְלֹא שָׁמֵעוּ [t] וַיַּתְעֵם מְנַשֶּׁה

deleuit quas *gentibus præ* malum *faciendum ad*

לַעֲשׂוֹת אֶת־הָרָע מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד

est Locutusque .Israel filiorum *faciebus* ‡ a Dominus

10 יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְדַבֵּר

:dicendo ,prophetarum suorum seruorum *manu in* ‖ Dominus

יְהוָה בְּיַד־עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים לֵאמֹר׃

Marginal notes (right): Residua autē; [a] בוא; † sunt in; Dormiuitque; [b] בנה; ‡ erat; † cum regnauit; [c] שנה; ‡ erat; [d] עשה; רעע; facie; [f] ירש; [g] בנה; [h] קום; עשה; [k] שחה; * de; [l] שום; [m] בנה; [n] שנה; ‡ magos; † vt faceret; [o] רבה; * eum; † de; vt moueri faciam; [p] יסף; [q] נוד; * si tamen; ‡ vt faciant; [r] צוה; [f] ירה; [t] תעה; vt facerent peius quam gentes; ‡ facie; ‖ per manum.

libri verba regem audire secundum $,fuit Et
11 ויהי[a] כשמע המלך את־דברי ספר
.sua vestimenta scidit & ;legis
התורה ויקרע את־בגדיו׃
& ,sacerdoti Chilchiiah rex præcepit Et
12 ויצו[b] המלך את־חלקיה הכהן ואת־
& ,Michaiah filio Hachbor & ,Saphan filio Achicham
אחיקם בן־שפן ואת־עכבור בן־מיכיה ואת
.dicendo ,regis seruo Hasaiah & ,scribæ Saphan
שפן הספר ואת עשיה עבד־המלך לאמר׃
pro & ,me pro Dominum inquirite ,Ite
13 לכו[c] דרשו את־יהוה בעדי ובעד
libri verba super Iehudah omni pro & ,populo
העם ובעד כל־יהודה על־דברי הספר
quæ ,Domini ira * magna quia ,huius inuenti ‡
הנמצא הזה כי־גדולה חמת יהוה אשר־
audierunt non quod eo ,nos in † est succensa ipsa
היא נצתה בנו על אשר לא־שמעו
faciendum ad | ,huius libri verba super nostri patres
אבתינו על־דברי הספר הזה לעשות[d]
.nobis super scriptum * omne iuxta
ככל־הכתוב עלינו׃
,Hachbor & ,Achicham & ,sacerdos Chilchiiahu abiit Et
14 וילך[e] חלקיהו הכהן ואחיקם ועכבור
vxorem ,prophetissam Chuldah ad Hasaiah & ,Saphan &
ושפן ועשיה אל־חלדה הנביאה אשת
,vestium custodis Charchas filij Ticuah filij Sallum
שלם בן־תקוה בן־חרחס שמר הבגדים
sunt locuti & :Secunda ‡ in Ierusalaim in habitans $ ipsa &
והיא ישבת בירושלם במשנה וידברו
Dominus dixit Sic ,eos ad Dixitque .eam ad
15 אליה׃ ותאמר אליהם כה־אמר יהוה
vos misit qui viro Dicite :Israel Deus
אלהי ישראל אמרו לאיש אשר־שלח אתכם
adducens * ego Ecce :Dominus dixit Sic .me ad
16 אלי׃ כה אמר יהוה הנני מביא[f]
,eius habitatores super & ,istum locum ad † malum
רעה[g] אל־המקום הזה ועל־ישביו את
.Iehudah rex legit quem ,libri verba omnia
כל־דברי הספר אשר קרא מלך יהודה׃
diis suffierunt & ,me dereliquerunt quod eo Pro
17 תחת אשר עזבוני ויקטרו לאלהים
:suarum manuum opere omni in me irritare pro | ,alienis
אחרים למען הכעיסני בכל מעשה ידיהם
.extinguetur non & ,isto loco in meus furor est succensus &
ונצתה[h] חמתי[i] במקום הזה ולא תכבה׃
requirendum ad vos mittentem * ,Iehudah regem ad Et
18 ואל־מלך יהודה השלח אתכם לדרש
Dominus dixit Sic :eum ad dicetis sic ,Dominum
את־יהוה כה תאמרו אליו כה־אמר יהוה
.audisti quæ verba $:Israel Deus
אלהי ישראל הדברים אשר שמעת׃
faciebus ‡ à es humiliatus & ,tuum cor est emollitum Propterea
19 יען רך[k]־לבבך ותכנע מפני
locum super sum locutus quæ te audiendo in * ,Domini
יהוה בשמעך אשר דברתי על־המקום
,desolationem in exstendum ad † ,eius habitatores super & ,istum
הזה ועל־ישביו להיות[l] לשמה
fleuisti & ,tua vestimenta scidisti & ;maledictionem in &
ולקללה ותקרע את־בגדיך ותבכה
.Dominus dixit ,audiui ego etiam & :meas facies ad
לפני וגם אנכי שמעתי נאם־יהוה׃
,tuos patres ad te colligam ego ecce Idcirco
20 לכן הנני אספך על־אבתיך
non & ;pace in ,tua sepulchra ad colligeris &
ונאספת אל־קברתיך בשלום ולא־
ego quod ,malum omne in tui oculi videbunt
תראינה[m] עיניך בכל הרעה אשר־אני
retulerunt Et .hunc locum super inducens ‡
מביא על־המקום הזה וישיבו[n] את־
.verbum regi
המלך דבר׃

$ cùm audisset rex — a היה; b צוה; c הלך; ‡ qui inuentus est; * est; † contra; | vt facerent; d עשה; * quod est; e ילך; $ habitabat; ‡ domo doctrinæ:; * adduco; f בוא; † super; g רוע; | vt irritarent; h יצת; i יחם; * qui mittit; $ Quoniam propter; ‡ facie; k רכך; * quando audisti; † vt sint; l היה; coram me:; ‡ induco; m ראה; n שוב

coniurantes * omnes terræ populus percussit Et
24 ויך[a] עם־הארץ את כל־הקשרים
terræ populus constituit regem & :Amon regem ; super $
על־המלך אמון וימליכו עם־הארץ
verborum residuum Et .eo pro eius filium Iosiiahu
25 את־יאשיהו בנו תחתיו׃ ויתר דברי
super ‡ scripta ipsa nonne ,fecit quæ Amon
אמון אשר עשה הלא־הם כתובים על־
?Iehudah regum dierum verborum libro
ספר דברי הימים למלכי יהודה׃
:Huzza ,horto in suo sepulchro in eum sepeliuit Et
26 ויקבר אתו בקברתו בגן־עזא
.eo pro eius filius Iosiiahu regnauitque
וימלך יאשיהו בנו תחתיו׃

CAP. XXII. כב

,ipsum regnando in † Iosiiahu * annorum octo Filius
1 בן[b]־שמנה שנה יאשיהו במלכו
nomen & .Ierusalaim in regnauit anno vno & triginta &
ושלשים ואחת שנה מלך בירושלם ושם
.Boscath de Hadaiah filia Iedidah || eius matris
אמו ידידה בת־עדיה מבצקת׃
ambulauit & :Domini oculis in $ rectum * Fecitque
2 ויעש[c] הישר בעיני יהוה וילך[d]
,dexteram ‡ declinauit non & ,sui patris Dauid via omni in
בכל־דרך דוד אביו ולא־סר[e] ימין
regis anno decimo octauo in fuit Et .sinistram &
3 ושמאול׃ ויהי[f] בשמנה עשרה שנה למלך
filij Asaliahu filium Saphan rex misit ,Iosiiahu
יאשיהו שלח המלך את־שפן בן־אצליהו בן־
.dicendo ,Domini domum * scribam Mesullam
משלם הספר בית יהוה לאמר׃
,magnum sacerdotem Chilchiiahu ad Ascende
4 עלה אל־חלקיהו הכהן הגדול
quod || ,Domini domum illatum argentum consumet ‡ &
ויתם[g] את־הכסף המובא[h] בית יהוה אשר
eam tradant Et .populo à absai * custodes collegerunt
5 אספו שמרי הסף מאת העם׃ ויתנה[i]
domo in præfectis ,opus facientium manui
על־יד עשי המלאכה המפקדים בבית
$ quod opus facientibus eam tradant & :Domini
יהוה ויתנו אתו לעשי המלאכה אשר
.domus scissuram ‡ roborandum ad Domini domo in
בבית יהוה לחזק את־בדק הבית׃
emendum ad & ,cæmentariis & ,ædificatoribus & ,Fabris
6 לחרשים ולבנים ולגדרים ולקנות[k]
.domum roborandum ad ,excisionis lapides & ,ligna
עצים ואבני מחצב לחזק את־הבית׃
datur quod ,argentum eis cum supputetur non Tantum
7 אך לא־יחשב אתם הכסף הנתן
.facientes ipsi fide in sed ,eorum manum ad
על־ידם כי באמונה הם עשים׃
Saphan ad magnus sacerdos Chilchiiahu Dixitque
8 ויאמר חלקיהו הכהן הגדול על־שפן
dedit & .Domini domo in inueni legis Librum :scribam
הספר ספר[l] התורה מצאתי בבית יהוה ויתן
.illum legitque ,Saphan ad * librum Chilchiiahu
חלקיה את־הספר אל־שפן ויקראהו׃
retulit & ,regem ad scriba Saphan venit Et
9 ויבא שפן הספר אל־המלך וישב[m] את־
,argentum tui serui Conflauerunt :dixit & ,rem regi
המלך דבר ויאמר התיכו[n] עבדיך את־הכסף
manum ad † illud dederunt & ,domo in est inuentum quod
הנמצא בבית ויתנהו[o] על־יד
.Domini domo in præfectis ,opus facientium
עשי המלאכה המפקדים בית יהוה׃
Librum :dicendo ,regi scriba Saphan Nunciauitque
10 ויגד[p] שפן הספר למלך לאמר ספר
Saphan illum legitque :sacerdos Chilchiiahu mihi dedit
נתן לי חלקיה הכהן ויקראהו שפן
.regis facies ad coram rege.
לפני המלך׃

* qui coniurauerant — a נכה; $ aduersum; Residua autem; $ sunt in; * erat; † quando regnauit,; b בגרה; || erat; * quod; $ erat; c עשה; d ילך; ‡ ad; e סור; f היה; * ad; † perficiat conflare pecuniā quæ illata est; || quam; g תמם; h בוא; i נתן; * liminis; ויתנוהו; ק; בית; ק; $ est; ‡ rimas; k קנה; excisos,; faciant,; l ירה; * ipsi; m שוב; n נתך; † manui; o נתן; p נגד

CAP. XXIII. כג

1 omnes eum ad se congregauerunt & :rex misit Et
וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיַּאַסְפוּ אֵלָיו כָּל־
rex Ascenditque .Ierusalaim & ,Iehudah seniores
זִקְנֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלָ͏ִם׃ וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ
2 omnes & ,Iehudah vir omnis & ,Domini domum †
בֵּית־יְהוָה וְכָל־אִישׁ יְהוּדָה וְכָל־
,prophetæ & ,sacerdotes & ,eo cum † Ierusalaim habitatores
יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם אִתּוֹ וְהַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים
Legitque ,magnum ad vsque & ,paruo à populus omnis &
וְכָל־הָעָם לְמִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּקְרָא
,fœderis libri verba omnia eorum auribus in
בְאָזְנֵיהֶם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי סֵפֶר הַבְּרִית
.Domini domo in inuenti
הַנִּמְצָא בְּבֵית יְהוָה׃
3 exstitit ‡ & ,columnam super rex stetit Et
וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ עַל־הָעַמּוּד וַיִּכְרֹת אֶת־
,Dominum post eundum ad Domini facies ad fœdus
הַבְּרִית לִפְנֵי יְהוָה לָלֶכֶת אַחַר יְהוָה
& ,eius testimonia & ,eius præcepta custodiendum ad ‖ &
וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְאֶת־עֵדְוֹתָיו וְאֶת־
stabiliendum ad † ,anima tota in & ,corde toto in eius decreta
חֻקֹּתָיו בְּכָל־לֵב וּבְכָל־נֶפֶשׁ לְהָקִים
libro super † scripta quæ ,huius fœderis verba
אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר
.fœdere in populus omnis stetit & .hoc
הַזֶּה וַיַּעֲמֹד כָּל־הָעָם בַּבְּרִית׃
4 ,magno sacerdoti Chilchiiahu rex præcepit Et
וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
abaci ‖ custodibus & ,secundi ‡ sacerdotibus &
וְאֶת־כֹּהֲנֵי הַמִּשְׁנֶה וְאֶת־שֹׁמְרֵי הַסַּף
vasa omnia ,Domini templo de educendum ad
לְהוֹצִיא מֵהֵיכַל יְהוָה אֵת כָּל־הַכֵּלִים
militiæ vniuersæ & ,Luco & ,Bahal ipsi ‡ facta †
הָעֲשׂוּיִם לַבַּעַל וְלָאֲשֵׁרָה וּלְכֹל צְבָא
campestribus ‡ in ,Ierusalaim extra ea combussit & :cælorum
הַשָּׁמָיִם וַיִּשְׂרְפֵם מִחוּץ לִירוּשָׁלַ͏ִם בְּשַׁדְמוֹת
.el-Beth * eorum pulverem tulit & ;Chidron
קִדְרוֹן וְנָשָׂא אֶת־עֲפָרָם בֵּית־אֵל׃
5 reges dederant † quos sacrificulos ‖ fecit cessare Et
וְהִשְׁבִּית אֶת־הַכְּמָרִים אֲשֶׁר נָתְנוּ מַלְכֵי
circuitibus ‡ &,Iehudah vrbibus in excelsis in suffiuit &;Iehudah
יְהוּדָה וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה וּמְסִבֵּי
,Lunæ & ,Soli ,Bahal suffientes * & ;Ierusalaim
יְרוּשָׁלָ͏ִם וְאֶת־הַמְקַטְּרִים לַבַּעַל לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ
.cælorum † militiæ omni & ,influentiis ‖ &
וְלַמַּזָּלוֹת וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמָיִם׃
6 Domini domo e Lucum fecit educere Et
וַיֹּצֵא אֶת־הָאֲשֵׁרָה מִבֵּית יְהוָה
combussit & ,Chidron torrentem ‖ in Ierusalaim extra
מִחוּץ לִירוּשָׁלַ͏ִם אֶל־נַחַל קִדְרוֹן וַיִּשְׂרֹף
proiecit & :pulverem in comminuit & ;Chidron valle in eum
אֹתָהּ בְּנַחַל קִדְרוֹן וַיָּדֶק לְעָפָר וַיַּשְׁלֵךְ
.populi filiorum sepulchrum super eius pulverem
אֶת־עֲפָרָהּ עַל־קֶבֶר בְּנֵי הָעָם׃
7 domo in * qui .prostitutorum ‡ domos diruit ‡ Et
וַיִּתֹּץ אֶת־בָּתֵּי הַקְּדֵשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵית
domos ibi texentes † mulieres quibus ‡ ;Domini
יְהוָה אֲשֶׁר הַנָּשִׁים אֹרְגוֹת שָׁם בָּתִּים
8 vrbibus de sacerdotes omnes eduxit Et .Luco
לָאֲשֵׁרָה׃ וַיָּבֵא אֶת־כָּל־הַכֹּהֲנִים מֵעָרֵי
suffiebant quibus * excelsa contaminauit ‡ & ,Iehudah
יְהוּדָה וַיְטַמֵּא אֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר קִטְּרוּ־
:sebah Beer ad vsque Ghebah à sacerdotes illic
שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים מִגֶּבַע עַד־בְּאֵר שָׁבַע
portæ ostium ‡ quæ ,portarum excelsa destruxit &
וְנָתַץ אֶת־בָּמוֹת הַשְּׁעָרִים אֲשֶׁר־פֶּתַח שַׁעַר
viri sinistram ad * quæ ciuitatis principis Iehosuah
יְהוֹשֻׁעַ שַׂר־הָעִיר אֲשֶׁר־עַל־שְׂמֹאול אִישׁ
ciuitatis porta in
בְּשַׁעַר הָעִיר׃

a עלה † in
† erant
qui inuentus est
§ pepigit
* coram Domino vt ambularet
b הלך
‖ vt custodiret
c צוה d עוד
† vt suscitaret
e חקק f קום
‡ sunt in
g צוה
‡ secundis, ‖ liminis
vt educerent
h יצא i כלה
‡ fuerunt
k עשה
‡ valle
* in
‖ sacerdotes, † posuerant
‡ vt suffirent
§ in
l סבב
* cessare fecit
‖ signis, † cæli.
‖ vallem
m דקק
‡ destruxit
‡ scortorum masculorum
* erant ‡ in
† texebant cortinas
n נתץ o בית
p בוא
‡ immunda esse declarauit
* in
‡ erant ad
‖ erant
q שור

9 ad excelsorum sacerdotes ascendebant non Verumtamen
אַךְ לֹא יַעֲלוּ כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת אֶל־
comedebant quinimo ,Ierusalaim in Domini altare
מִזְבַּח יְהוָה בִּירוּשָׁלָ͏ִם כִּי אִם־אָכְלוּ
posuit Et .suorum fratrum medio in infermentata
מַצּוֹת בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם׃ וְטִמֵּא אֶת־
10 traducere non pro ‡ Hinnom filij valle in † quod Topheth
הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵי בְנֵי־הִנֹּם לְבִלְתִּי לְהַעֲבִיר
.Molech ipsi ignem per suam filiam & ;suum filium virum
אִישׁ אֶת־בְּנוֹ וְאֶת־בִּתּוֹ בָּאֵשׁ לַמֹּלֶךְ׃
11 reges dederant ‡ quos ,equos fecit cessare Et
וַיַּשְׁבֵּת אֶת־הַסּוּסִים אֲשֶׁר נָתְנוּ מַלְכֵי
ad Domini domus introitu ab Soli Iehudah
יְהוּדָה לַשֶּׁמֶשׁ מִבֹּא בֵית־יְהוָה אֶל־
suburbanis in * quod eunuchi melech Nethan cubiculum
לִשְׁכַּת נְתַן־מֶלֶךְ הַסָּרִיס אֲשֶׁר בַּפַּרְוָרִים
.igni in combussit Solis currus &
וְאֶת־מַרְכְּבוֹת הַשֶּׁמֶשׁ שָׂרַף בָּאֵשׁ׃
12 ,Achaz cœnaculi tectum super ‡ quæ atas Et
וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר עַל־הַגָּג עֲלִיַּת אָחָז
altaria & ,Iehudah reges fecerant quas
אֲשֶׁר־עָשׂוּ מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת
,Domini domus atriis duobus in Menasseh fecerat quæ
אֲשֶׁר־עָשָׂה מְנַשֶּׁה בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה
fecit proiicere & ,inde cucurrit & ,rex destruxit
נָתַץ הַמֶּלֶךְ וַיָּרָץ מִשָּׁם וְהִשְׁלִיךְ אֶת־
.Chidron torrentem in eorum pulverem
עֲפָרָם אֶל־נַחַל קִדְרוֹן׃
13 Ierusalaim facies ad ‡ quæ excelsa Et
וְאֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם
ædificauerat quæ destructionis ‖ montis dextera * à quæ
אֲשֶׁר מִימִין לְהַר־הַמַּשְׁחִית אֲשֶׁר בָּנָה
abominationi Hastoreth Israel rex Selomoh
שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לְעַשְׁתֹּרֶת שִׁקֻּץ
Milchom & ,Moab abominationi Chemos & ,Sidoniorum
צִידֹנִים וְלִכְמוֹשׁ שִׁקֻּץ מוֹאָב וּלְמִלְכֹּם
.rex censuit esse immunda,Hammon filiorum abominationi
תּוֹעֲבַת בְּנֵי־עַמּוֹן טִמֵּא הַמֶּלֶךְ׃
14 ,Lucos succidit & ,statuas contriuit Et
וְשִׁבַּר אֶת־הַמַּצֵּבוֹת וַיִּכְרֹת אֶת־הָאֲשֵׁרִים
.hominum ossibus eorum locum repleuitque
וַיְמַלֵּא אֶת־מְקוֹמָם עַצְמוֹת אָדָם׃
15 excelsum ,el-Beth in † quod altare etiam Et
וְגַם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל הַבָּמָה
fecit peccare qui ,Nebat filius Iarobham fecerat quæ
אֲשֶׁר עָשָׂה יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא
& ,ipsum altare etiam :Israel
אֶת־יִשְׂרָאֵל גַּם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא וְאֶת־
contriuit ,excelsum combussitque :destruxit excelsum
הַבָּמָה נָתָץ וַיִּשְׂרֹף אֶת־הַבָּמָה הֵדַק
.Lucum combussit & ,pulverem in
לְעָפָר וְשָׂרַף אֲשֵׁרָה׃
16 † quæ sepulcra vidit & ,Iosiiahu se vertit Et
וַיִּפֶן יֹאשִׁיָּהוּ וַיַּרְא אֶת־הַקְּבָרִים אֲשֶׁר־
e ossa tulit & ,misit & :monte in ibi
שָׁם בָּהָר וַיִּשְׁלַח וַיִּקַּח אֶת־הָעֲצָמוֹת מִן־
,illud contaminauit ‡ & ,altare super combussit & ,sepulcris
הַקְּבָרִים וַיִּשְׂרֹף עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיְטַמְּאֵהוּ
,Dei vir prædicauerat quod Domini verbum iuxta
כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר קָרָא אִישׁ הָאֱלֹהִים
.hæc verba prædicauit qui
אֲשֶׁר קָרָא אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
17 dixerunt Et ‡ videns ego quod hoc indicium Quid :ait Et
וַיֹּאמֶר מָה הַצִּיּוּן הַלָּז אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה וַיֹּאמְרוּ
,Dei viri Sepulchrum :ciuitatis viri eum ad
אֵלָיו אַנְשֵׁי הָעִיר הַקֶּבֶר אִישׁ־הָאֱלֹהִים
verba prædicauit & ,Iehudah de venit qui
אֲשֶׁר־בָּא מִיהוּדָה וַיִּקְרָא אֶת־הַדְּבָרִים
.el Beth altare super fecisti quæ ,hæc
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עַל הַמִּזְבַּח בֵּית־אֵל׃
18 ,eius ossa moueat ne Vir ‡ .illum Dimittite :Dixitque
וַיֹּאמֶר הַנִּיחוּ לוֹ אִישׁ אַל־יָנַע עַצְמֹתָיו

† sed
immundum locum esse declarauit
a מצץ
† erat
‡ ne transire faceret quisquam
בן
ק
§ posuerant
b בוא
* erat
‡ erant
c עלה
d עשה
e שנה
‡ currere fecit
f רוץ
‡ erant coram
g פנה
* dextris ‖ oliueti
h בנה
i יצב
k קום
† erat
l דקק
† erant
m פנה
n ראה
o לקח
† immundum esse censuit
titulus iste quem video?
p צין
q בוא
Quisquam
r ינח נוע

qui ,prophetæ ossa ,eius ossa liberauerunt &

וימלטו עצמתיו את עצמות הנביא אשר־

domos omnes etiam Et .Someron de venerat

[a] ביר־ת — † erant

19 בא משמרון: וגם את־כל־[a]בתי

fecerant quas Someron ciuitatibus in † quæ ,excelsorum

הבמות אשר בערי שמרון אשר עשו

.Iosiiahu fecit remouere ,irritandum ad Israel reges

מלכי ישראל להכעיס הסיר יאשיהו

fecerat quæ opera omnia iuxta eis Fecitque

[b] עשה — iugulauit

[b] ויעש להם ככל־המעשים אשר עשה

,excelsorum sacerdotes omnes Mactauit Et .el--Beth in

20 בבית־אל: ויזבח את־כל־כהני הבמות

† erant

ossa combussit & ,altaria super ibi ‖ qui

אשר־שם על־המזבחות וישרף את־עצמות

* in

.Ierusalaim * est reuersus & :ea super hominum

[c] שוב

אדם עליהם: [c] וישב ירושלם:

Facite :dicendo ,populo omni rex præcepit Et

[d] צוה — $ est in

21 [d] ויצו המלך את־כל־העם לאמר עשו

libro super $ scriptum sicut ,vestro Deo Domino Pesach

פסח ליהוה אלהיכם ככתוב על ספר

Pesach sicut est factum non Quoniam .huius fœderis

22 הברית הזה: כי לא נעשה כפסח

;Israel iudicauerunt qui ,Iudicum diebus à ,hoc

[e] יום

הזה [e] מימי השפטים אשר שפטו את־ישראל

.Iehudah regum & ,Israel regum diebus omnibus &

וכל ימי מלכי ישראל ומלכי יהודה:

Sed

,Iosiiahu regis anno decimo octauo in Quinimo

23 כי אם־בשמנה עשרה שנה למלך יאשיהו

.Ierusalaim in Domino hoc Pesach est factum

נעשה הפסח הזה ליהוה בירושלם:

‡ magos,

& ,sciolos ‡ & ,pythones etiam Et

24 וגם את־האבות ואת־הידענים ואת־

* simulacra,

,abominationes omnes & ,idola & ,Teraphim *

התרפים ואת־הגללים ואת כל־השקצים

Ierusalaim in & ,Iehudah terra in conspiciebantur quæ

[f] ראה — remouit

אשר [f] נראו בארץ יהודה ובירושלם

legis verba statueret vt :Iosiiahu expurgauit

[g] ירה — † in

בער יאשיהו למען הקים את־דברי [g]התורה

Chilchiiahu inuenit quem libro super † scripta

הכתבים על־הספר אשר מצא חלקיהו

| in

.Domini domo ‖ sacerdos

הכהן בית יהוה:

* ante eum

qui rex eius faciebus ad * fuit non ipse sicut Et

25 וכמהו לא־היה לפניו מלך אשר־

tota in & ,suo corde toto in Dominum ad sit reuersus

[h] שוב

[h] שב אל־יהוה בכל־לבבו ובכל־

legem omnem iuxta sua validitate tota in & ,sua anima

נפשו ובכל־מאדו ככל תורת

.ipse sicut surrexit non eum post & :Moseh

[i] קום

משה ואחריו לא־קם כמהו:

$ furoris

sui nasi $ ira ab Dominus est reuersus non Veruntamen

26 אך לא־שב יהוה מחרון אפו

‡ furor * contra † propter

omnes super † ,Iehudah in * eius nasus ‡ est iratus quo magni

הגדול אשר־חרה אפו ביהודה על כל־

.Menasseh eum irritauit quibus ,irritationes

הכעסים אשר הכעיסו מנשה:

remouebo Iehudah Etiam :Dominus dixit Et

[k] סור

27 ויאמר יהוה גם את־יהודה [k] אסיר

| à facie mea,

:Israel remoui sicut ,meis faciebus desuper |

[l] פנה

מעל [l] פני כאשר הסרתי את־ישראל

elegi quam ,hanc ciuitatem reprobabo &

ומאסתי את־העיר הזאת אשר־בחרתי את־

* de

meum nomen Erit ,dixi qua * domum & ,Ierusalaim

ירושלם ואת־הבית אשר אמרתי יהיה שמי

Residua autem

quæ omnia & ,Iosiiahu verborum residuum Et .ibi

28 שם: ויתר דברי יאשיהו וכל־אשר

$ sunt in

verborum libro super $ scripta ipsa nonne ,fecit

עשה הלא־הם כתובים על־ספר דברי

ascendit eius diebus In ?Iehudah regum dierum

[m] יום

29 הימים למלכי יהודה: [m] בימיו עלה

‡ percussit * contra † iuxta

super † Assur regem super * Ægypti rex Nechoh ‡ Parhoh

פרעה נכה מלך־מצרים על־מלך אשור על־

,eius occursum in Iosiiahu rex abiit & :Perath flumen

[a] ילך

נהר פרת [a] וילך המלך יאשיהו לקראתו

‡ cum vidisset

.eum ipsum videre secundum ‡ Meghiddo in eum occidit &

[b] מות

[b] וימיתהו במגדו [c] כראתו אתו:

[c] ראה

,Meghiddo è mortuum sui serui eum fecerunt equitare Et

30 וירכבהו עבדיו מת ממגדו

* in

.suo sepulchro in eū sepelierunt & ,Ierusalaim * eū adduxerunt &

ויביאהו ירושלם ויקברהו בקברתו

,Iosiiahu filium Iehoachaz terræ populus Tulitque

[d] לקח

[d] ויקח עם־הארץ את־יהואחז בן־יאשיהו

.suo patre pro eum constituerunt regem & ,eum vnxerunt &

וימשחו אתו וימליכו אתו תחת אביו:

† erat

Iehoachaz † annorum trium & viginti Filius

31 בן־עשרים ושלש שנה יהואחז

quando regnauit

.Ierusalaim in regnauit mensibus tribus & ,ipsum regnando in

במלכו ושלשה חדשים מלך בירושלם

| erat

.Libnah de Irmeiahu filia Chamutal ‖ ,eius matris nomen Et

[e] בנה

ושם אמו חמוטל [e] בת־ירמיהו מלבנה:

quæ omnia iuxta ,Domini oculis in malum Fecitque

[f] עשה [g] רוע

32 [f] ויעש [g] הרע בעיני יהוה ככל אשר־

* percussit

Nechoh * Parhoh eum ligauit Et .sui patres fecerunt

33 עשו אבתיו: ויאסרהו פרעה נכה

$ dū regnaret

:Ierusalaim in regnando in $,Chamath terra in Riblah in

ממלוך ק

ברבלה בארץ חמת במלך בירושלם

‡ imposuit

,argenti talenta centum terram super mulctam dedit ‡ &

[h] ויתן־ענש על־הארץ מאה ככר־כסף

[h] נתן

Nechoh Parhoh constituit regem Et .auri talentum &

34 וככר זהב: וימלך פרעה נכה

,suo patre Iosiiahu pro Iosiiahu filium Eliachim

את־אליקים בן־יאשיהו תחת יאשיהו אביו

tulit Iehoachaz & :Iehoiachim eius nomen vertit &

[i] סבב

[i] ויסב את־שמו יהויקים ואת־יהואחז לקח

* in

argentum Et .ibi est mortuus & ,Ægyptum * venit &

[k] בוא [l] מות

35 [k] ויבא מצרים [l] וימת שם: והכסף

fecit æstimare Veruntamē .Parhoh ipsi Iehoiachim dedit aurū &

והזהב נתן יהויקים לפרעה אך העריך

† vt daret ‖ ad imperium

:Parhoh os super ‖ argentum dandum ad † terram

את־הארץ לתת את־הכסף על־[m]פי פרעה

[m] פה

* Ab vnoquoque $ à ‡ vt daret

& ,argentum exigebat suam æstimationem secundum viro *

איש כערכו נגש את־הכסף ואת־

.Nechoh Parhoh dandum ad ‡ ,terræ populo $ aurum

הזהב את־עם הארץ לתת לפרעה נכה:

* erat

Iehoiachim * annorum quinque & viginti Filius

[n] בנה

36 [n] בן־עשרים וחמש שנה יהויקים

† quando regnauit,

:Ierusalaim in regnauit annis vndecim & ,ipsum regnando in †

במלכו ואחת עשרה שנה מלך בירושלם

| erat

.Rumah de Pedaiah filia Zebudah ‖ eius matris nomen &

ושם אמו זבודה בת־פדיה מן־רומה:

quæ omnia iuxta ,Domini oculis in malum Fecitque

[o] עשה [p] רוע

37 [o] ויעש [p] הרע בעיני יהוה ככל אשר־

.eius patres fecerunt

עשו אבתיו:

CAP. XXIIII. כד

:Babel rex Nebuchadnesar ascendit eius diebus In

1 בימיו עלה נבכדנאצר מלך בבל

,est reuersus & ,annis tribus seruus Iehoiachim ei fuit &

[q] היה [r] שוב

[q] ויהי־לו יהויקים עבד שלש שנים [r] וישב

$ contra

eum in $ Dominus misit Et .eum in * rebellauit &

2 וימרד־בו: וישלח יהוה בו את־

‡ exercitus

agmina † & ,Aram agmina * & ,Chasdim agmina ‡

גדודי כשדים ואת־גדודי ארם ואת גדודי

‖ exercitus

Iehudah in eos misit & Hammon filiorum agmina ‖ & ,Moab

מואב ואת גדודי בני־עמון וישלחם ביהודה

vt disperderet

fuerat locutus quod ,Domini verbum iuxta ;eum disperdendum ad

להאבידו כדבר יהוה אשר דבר

* per manum $ iuxta ‡ hoc contra

.prophetarum suorum seruorum manu in *

ביד עבדיו הנביאים:

[s] פה [t] סור

,Iehudah in ‡ fuit Domini os super $ Veruntamen

3 אך על־[s]פי יהוה היתה ביהודה

* vt remoueret eum à facie sua propter peccata

,Menasseh peccatis in ,suis faciebus desuper remouendum ad *

[t] להסיר מעל פניו בחטאת מנשה

sanguinem etiam Et .fecit quæ omnia secundum

4 כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וְגַם דַּם־

Ierusalaim repleuit & :effudit quem ,innocentem

הַנָּקִי אֲשֶׁר שָׁפָךְ וַיְמַלֵּא אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם

.parcere Dominus noluit & *innoxio sanguine*

דָּם נָקִי וְלֹא־אָבָה יְהוָה לִסְלֹחַ׃

,fecit quæ omnia & ,Iehoiachim *verborum residuum Et*

5 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹיָקִים וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה

dierum verborum libro *super** scripta ipsa nonne

הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים

cum Iehoiachim *Iacuitque* ?Iehudah regum

לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃ וַיִּשְׁכַּב יְהוֹיָקִים עִם־

6 .eo pro eius filius Iehoiachin regnauitque :suis patribus

אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹיָכִין בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

exeundum ad ,Aegypti rex vltra addidit non Et

7 וְלֹא־הֹסִיף עוֹד מֶלֶךְ מִצְרַיִם לָצֵאת

ad vsque Aegypti flumine à Babel rex tulerat quia :sua terra de

מֵאַרְצוֹ כִּי־לָקַח מֶלֶךְ בָּבֶל מִנַּחַל מִצְרַיִם עַד־

,Aegypti regis erat quicquid ,Perath flumen

נְהַר פְּרָת כֹּל אֲשֶׁר הָיְתָה לְמֶלֶךְ מִצְרָיִם׃

Iehoiachin * annorum decem octo Filius

8 בֶּן־שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה יְהוֹיָכִין

:Ierusalaim in regnauit mensibus tribus & *ipsum regnando in*

בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם

.Ierusalaim de Elnathan filia Nechusta eius matris nomen &

וְשֵׁם אִמּוֹ נְחֻשְׁתָּא בַת־אֶלְנָתָן מִירוּשָׁלָ͏ִם׃

omnia iuxta ,Domini oculis in malum Fecitque

9 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל

.eius pater fecerat quæ

אֲשֶׁר־עָשָׂה אָבִיו׃

Nebuchadnesar serui ascenderunt illo tempore In

10 בָּעֵת הַהִיא עָלָה עַבְדֵי נְבֻכַדְנֶאצַּר

.obsidionem in ciuitas venit & ,Ierusalaim Babel regis

מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלָ͏ִם וַתָּבֹא הָעִיר בַּמָּצוֹר׃

:ciuitatem *super* Babel rex Nebuchadnesar venit Et

11 וַיָּבֹא נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַל־הָעִיר

Iehoiachin est egressus Et ,eam *super obsidentes** eius serui &

12 וַעֲבָדָיו צָרִים עָלֶיהָ׃ וַיֵּצֵא יְהוֹיָכִין

,eius mater & ipse ,Babel regem ad Iehudah rex

מֶלֶךְ־יְהוּדָה עַל־מֶלֶךְ בָּבֶל הוּא וְאִמּוֹ

eum suscepit Et .eius eunuchi & ,eius principes,& ,eius serui &

וַעֲבָדָיו וְשָׂרָיו וְסָרִיסָיו וַיִּקַּח אֹתוֹ

.*eum regnandi* octauo anno in ,Babel rex

מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת שְׁמֹנֶה לְמָלְכוֹ׃

domus thesauros omnes inde eduxit Et

13 וַיּוֹצֵא מִשָּׁם אֶת־כָּל־אוֹצְרוֹת בֵּית

vniuersa concidit & :*regis** domus thesauros & ,Domini

יְהוָה וְאוֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְקַצֵּץ אֶת־כָּל־

Israel rex Selomoh fecerat quæ aurea vasa

כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל

.Dominus est locutus sicut ,Domini templo in

בְּהֵיכַל יְהוָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃

vniuersos & ,Ierusalaim omnem transtulit Et

14 וְהִגְלָה אֶת־כָּל־יְרוּשָׁלַ͏ִם וְאֵת כָּל־

millia decem *virtute* fortes omnes & ,principes

הַשָּׂרִים וְאֵת כָּל־גִּבּוֹרֵי הַחַיִל עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים

remansit non :inclusorem & ,artificem omnem & *captiuos*

גּוֹלָה וְכָל־הֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר לֹא נִשְׁאַר

transtulit Et .terræ populi *tenuitatem* præter

15 זוּלַת דַּלַּת עַם־הָאָרֶץ׃ וַיֶּגֶל אֶת־

vxores & ,regis matrem & :Babel in Iehoiachin

יְהוֹיָכִין בָּבֶלָה וְאֶת־אֵם הַמֶּלֶךְ וְאֶת־נְשֵׁי

fecit ire terræ *arietes* & ,eius eunuchos & ,regis

הַמֶּלֶךְ וְאֶת־סָרִיסָיו וְאֵת אוּלֵי הָאָרֶץ הוֹלִיךְ

omnes Et .Babel in Ierusalaim de captiuitatem

16 גּוֹלָה מִירוּשָׁלַ͏ִם בָּבֶלָה׃ וְאֵת כָּל־

inclusorem & ,artificem & ,millia septem *virtutis* viros

אַנְשֵׁי הַחַיִל שִׁבְעַת אֲלָפִים וְהֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר

eos adduxitque :bellum facientes fortes omnes ,mille

אֶלֶף הַכֹּל גִּבּוֹרִים עֹשֵׂי מִלְחָמָה וַיְבִיאֵם

.Babel in captiuitatem Babel rex

מֶלֶךְ־בָּבֶל גּוֹלָה בָּבֶלָה׃

Marginalia: a נקה cruore innocenti. — Residua autē — * sunt in — b יום Dormiuitque — vt egrederetur — c יסף d יצא — e היה & erat — quando regnauit, — f עשה רוע — עלו — in contra — h בוא * obsidebant — i צור k יצא — l שור quo regnauit, — * regiæ. — viribus — in transmigrationem — pauperes — m דלל n גלה — fortes — אילו — in exercitus — artifices, & inclusores — q בוא in

eius patruū Mathaniah Babel rex constituit regem Et

17 וַיַּמְלֵךְ מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־מַתַּנְיָה דֹדוֹ

Sidchiiahu eius nomen vertit & :eo pro

תַּחְתָּיו וַיַּסֵּב אֶת־שְׁמוֹ צִדְקִיָּהוּ׃

Sidchiiahu anni vnius & viginti Filius

18 בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ

.Ierusalaim in regnauit annis vndecim & *ipsum regnando in*

בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם

.Libnah de Irmeiahu filia Chamutal eius matris nomen Et

וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמוּטַל בַּת־יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃

quæ omnia iuxta ,Domini oculis in malum fecit Et

19 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־

.Iehoiachim fecerat

עָשָׂה יְהוֹיָקִים׃

,Ierusalaim in erat Domini *naso super* Quia

20 כִּי עַל־אַף יְהוָה הָיְתָה בִּירוּשָׁלַ͏ִם

:*suis faciebus desuper** eos *ipsum proiicere* donec ,Iehudah in &

וּבִיהוּדָה עַד־הִשְׁלִכוֹ אֹתָם מֵעַל פָּנָיו

.Babel regem in Sidchiiahu *rebellauit* &

וַיִּמְרֹד צִדְקִיָּהוּ בְּמֶלֶךְ בָּבֶל׃

CAP. XXV. כה

mense in ,eius *regnandi* nono anno in fuit Et

1 וַיְהִי בִשְׁנַת הַתְּשִׁיעִית לְמָלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ

rex Nebuchadnesar venit ,mensis decima in ,decimo

הָעֲשִׂירִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּא נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־

,Ierusalaim *super* eius *potentia* omnis & ipse .Babel

בָּבֶל הוּא וְכָל־חֵילוֹ עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם

*vallum** eam *super* exstruxerūt & :eam *super* est castrametatus &

וַיִּחַן עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דָּיֵק

ad vsque ,obsidionem in ciuitas venit Et .*vndiquaque*

2 סָבִיב׃ וַתָּבֹא הָעִיר בַּמָּצוֹר עַד

.Sidchiiahu regis annum vndecimum

עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ׃

:ciuitate in fames præualuit *&* ;mensis nona In

3 בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ וַיֶּחֱזַק הָרָעָב בָּעִיר

est erupta Et .terræ populo panis erat non &

4 וְלֹא־הָיָה לֶחֶם לְעַם הָאָרֶץ׃ וַתִּבָּקַע

portæ via nocte *belli* viri omnes & ,ciuitas

הָעִיר וְכָל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַלַּיְלָה דֶּרֶךְ שַׁעַר

Chasdim & :regium hortum iuxta * qui ,muros duos inter

בֵּין הַחֹמֹתַיִם אֲשֶׁר עַל־גַּן הַמֶּלֶךְ וְכַשְׂדִּים

.*solitudinis via abiit & ,circumquaque* ciuitatem *super*

עַל־הָעִיר סָבִיב וַיֵּלֶךְ דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה׃

regem post Chasdim exercitus sunt persecuti Et

5 וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־כַּשְׂדִּים אַחַר הַמֶּלֶךְ

omnis & :Iericho campestribus in eum comprehenderunt &

וַיַּשִּׂגוּ אֹתוֹ בְּעַרְבוֹת יְרֵחוֹ וְכָל־

comprehenderunt Et .eo *desuper* *sunt dispersi* eius exercitus

6 חֵילוֹ נָפֹצוּ מֵעָלָיו׃ וַיִּתְפְּשׂוּ

Babel regem ad eum fecerunt ascendere & ,regem

אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל

.iudicium eo cum sunt locuti & :Riblah in

רִבְלָתָה וַיְדַבְּרוּ אִתּוֹ מִשְׁפָּט׃

& :eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu filios Et

7 וְאֶת־בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ שָׁחֲטוּ לְעֵינָיו וְאֶת־

,compedibus in eum vinxit & ,excæcauit Sidchiiahu oculos

עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ בַנְחֻשְׁתַּיִם

quinto mense in Et .Babel eum adduxerunt &

8 וַיְבִאֵהוּ בָּבֶל׃ וּבַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי

annus decimus nonus annus * ipse ;mensis septima in

בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הִיא שְׁנַת תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה

Nebuzaradan venit ;Babel regis Nebuchadnesar regis

לַמֶּלֶךְ נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּא נְבוּזַרְאֲדָן

.Ierusalaim Babel regis seruus laniorum magister

רַב־טַבָּחִים עֶבֶד מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

:regiam domum & ,Domini domum combussit Et

9 וַיִּשְׂרֹף אֶת־בֵּית־יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ

domum omnem & ,Ierusalaim domos omnes &

וְאֵת כָּל־בָּתֵּי יְרוּשָׁלַ͏ִם וְאֶת־כָּל־בֵּית

.igni in combussit magnam

גָּדוֹל שָׂרַף בָּאֵשׁ׃

Marginalia: a סבב erat — quando regnauit; — erat — חמוטל ק — b שערה — furor contra — proiicere faceret * à facie sua: — c פנה — defecit — contra — regni — d היה — exercitus — contra — aduersus — contra — * turrim ligneam per circuitum. — e חנה — bellatores fugerunt — per viam — * sunt — f גנן — iuxta — per circuitū erant, & abierunt per viam vallis. — g נשג — dispersus est ab — h עלה — in — i בוא — est — In

‖ad | rex eos percussit Et .Riblah in Babel regem *super* ‖
21 עַל־מֶלֶךְ בָּבֶל רִבְלָתָה׃ [a]וַיַּךְ אֹתָם מֶלֶךְ [a]נכה
est trāslat' & ;Chamath terra in Riblah in eos interfecit & ,Babel
בָּבֶל [b]וַיְמִיתֵם בְּרִבְלָה בְּאֶרֶץ חֲמָת [c]וַיִּגֶל [b]מות [c]גלה
* è | relicto ‡ populo Et .sua terra *desuper* * Iehudah
22 יְהוּדָה מֵעַל אַדְמָתוֹ׃ וְהָעָם הַנִּשְׁאָר
‡ qui remanserat | Nebuchadnesar fecerat remanere quem ,Iehudah terra in
בְּאֶרֶץ יְהוּדָה אֲשֶׁר הִשְׁאִיר נְבוּכַדְנֶאצַּר
filium Ghedaliahu eis *super* præfecit & .Babel rex
מֶלֶךְ בָּבֶל וַיַּפְקֵד עֲלֵיהֶם אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־
principes omnes audierunt Et .Saphan filij Achicham
23 אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן׃ וַיִּשְׁמְעוּ כָל־שָׂרֵי
‡ exercituum | Babel rex præfecisset quòd ,viri & ,ipsi *virtutum* ‡
הַחֲיָלִים הֵמָּה וְהָאֲנָשִׁים כִּי־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל
;Mispah in Ghedaliahu ad venerunt & ,Ghedaliahu
אֶת־גְּדַלְיָהוּ [d]וַיָּבֹאוּ אֶל־גְּדַלְיָהוּ הַמִּצְפָּה [d]בוא
,Careah filius Iochanan & ,Nethaniah filius Ismahel &
וְיִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ
Iaazaniahu & ,Netophathites Tanchumeth filius Seraiah &
וּשְׂרָיָה בֶן־תַּנְחֻמֶת הַנְּטֹפָתִי וְיַאֲזַנְיָהוּ
eis iurauit Et .eorum viri & ipsi .Mahachati filius
24 בֶּן־הַמַּעֲכָתִי הֵמָּה וְאַנְשֵׁיהֶם׃ וַיִּשָּׁבַע לָהֶם
timeatis Ne :eis dixitque ,eorum viris & ,Ghedaliahu
גְּדַלְיָהוּ וּלְאַנְשֵׁיהֶם וַיֹּאמֶר לָהֶם אַל־[e]תִּירְאוּ [e]ירא
seruire | regi seruite & ,terra in Manete .Chasdim *seruis à*
מֵעַבְדֵי הַכַּשְׂדִּים [f]שְׁבוּ בָאָרֶץ וְעִבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ [f]ישב
septimo mense in ,fuit Et .vobis erit bene & ,Babel
25 בָּבֶל [g]וְיִטַב לָכֶם׃ [h]וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי [g]יטב [h]היה
semine de Elisamah filij Nethaniah filius Ismahel venit
[i]בָּא יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה בֶּן־אֱלִישָׁמָע מִזֶּרַע [i]בוא
percusseruntque ,eo cum viri decem & ,regni
הַמְּלוּכָה וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים אִתּוֹ [k]וַיַּכּוּ אֶת־ [k]נכה
,Chasdim & ,Iehudæos & ;est mortuus & ,Ghedaliahu
גְּדַלְיָהוּ [l]וַיָּמֹת וְאֶת־הַיְּהוּדִים וְאֶת־הַכַּשְׂדִּים [l]מות
surrexit | omnis *surrexerunt* Et .Mispah in eo cum erant qui
26 אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ בַּמִּצְפָּה׃ [m]וַיָּקֻמוּ כָל־ [m]קום
* exercituum, fuerant in | ,*virtutum* * principes & ,magnum ad vsque & paruo à populus
הָעָם מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל [n]וְשָׂרֵי הַחֲיָלִים [n]שור
.Chasdim *faciebus* † à timuerunt quia ,Ægyptum *venerunt &*
† facie | וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם כִּי יָרְאוּ מִפְּנֵי כַשְׂדִּים׃
transmigrationis anno septimo & trigesimo in ,fuit Et
27 וַיְהִי בִשְׁלֹשִׁים וָשֶׁבַע שָׁנָה לְגָלוּת
vigesima in ,mense duodecimo *in* ,Iehudah regis Iehoiachin
יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה בִּשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּעֶשְׂרִים
Babel rex merodach--Euil leuauit ,mensis septima &
וְשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ נָשָׂא אֱוִיל מְרֹדַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל
‖ quo regnauit | Iehudah regis Iehoiachin caput ,*eius regnandi* ‖ anno *in*
בִּשְׁנַת מָלְכוֹ אֶת־רֹאשׁ יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה
* posuit | *dedit* * & .bona eo cum est locutus Et .carceris domo de
28 מִבֵּית כֶּלֶא׃ וַיְדַבֵּר אִתּוֹ [o]טֹבוֹת וַיִּתֵּן [o]טוב
‡ super ‡ erant | secum ‡ qui ,regum thronum *desuper* ‡ eius thronum
אֶת־כִּסְאוֹ מֵעַל כִּסֵּא הַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ
carcerarias | comedebat & ,eius *carceris* * vestes mutauit Et .Babel in
29 בְּבָבֶל׃ וְשִׁנָּא אֵת בִּגְדֵי כִלְאוֹ וְאָכַל
† in conspectu | .suæ vitæ diebus omnibus eius *facies ad* † semper panem
לֶחֶם תָּמִיד לְפָנָיו כָּל־[p]יְמֵי [q]חַיָּו׃ [p]יום [q]חיה
‖ quotidiana | à ei dabatur *iugis* ‖ portio eius *solita* portio Et
30 וַאֲרֻחָתוֹ אֲרֻחַת תָּמִיד נִתְּנָה־לּוֹ מֵאֵת
* per singulos dies | .eius vitæ diebus omnibus ,*suo die in diei res* * rege
הַמֶּלֶךְ דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ כֹּל יְמֵי חַיָּו׃

omnis *destruxerunt circumquaque* Ierusalaim muros Et | per circuitum destruxit
10 וְאֶת־חוֹמֹת יְרוּשָׁלִַם סָבִיב נָתְצוּ כָּל־
.laniorum magistro qui Chasdim exercitus erat cum
חֵיל כַּשְׂדִּים אֲשֶׁר [a]רַב־טַבָּחִים׃ [a]רבב
& ,ciuitate in *remanentium* ‡ populi residuum Et | ‡ qui remanserat
11 וְאֵת יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת־
residuum & ,Babel regem ad *fuerant delapsi* * qui *cadentium* ‡ | ‡ transfugarum * transfugerant
הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ עַל־הַמֶּלֶךְ בָּבֶל וְאֵת יֶתֶר
.laniorum magister adan Nebuzar transtulit ,multitudinis
הֶהָמוֹן הֶגְלָה נְבוּזַר־אֲדָן רַב־טַבָּחִים׃
laniorum magister reliquit terræ *tenuitate* † de Et | † pauperibus
12 [b]וּמִדַּלַּת הָאָרֶץ הִשְׁאִיר רַב־טַבָּחִים [b]דלל
æreas columnas Et .agricolas *in* & vinitores *in*
13 לְכֹרְמִים וּלְיֹגְבִים׃ וְאֶת־עַמּוּדֵי הַנְּחֹשֶׁת
mare & ,bases & ,Domini domo ‖ quæ | ‖ erant in
אֲשֶׁר בֵּית־יְהוָה וְאֶת־[c]הַמְּכֹנוֹת וְאֶת־יָם [c]כון
,Chasdim confregerunt ,Domini domo in * quod ,æreum | * erat
הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה שִׁבְּרוּ כַשְׂדִּים
,ollas Et .Babel in eorum æs tulerunt &
14 [d]וַיִּשְׂאוּ אֶת־נְחֻשְׁתָּם בָּבֶלָה׃ וְאֶת־הַסִּירוֹת [d]נשא
,cochlearia & ,psalteria & ,scopas &
וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְזַמְּרוֹת וְאֶת־[e]הַכַּפּוֹת [e]כפף
,*eis in* ministrabant quibus ‡ ,ærea vasa omnia & | ‡ in
וְאֵת כָּל־כְּלֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־יְשָׁרְתוּ בָם
,pelues & ,acerras Et .tulerunt
15 לָקָחוּ׃ וְאֶת־הַמַּחְתּוֹת וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת
magister tulit *:argentum ,argentum quod* * & *:aurum ,aurum quod* ‡ | ‡ quæ aurea, aurea: * quæ argentea, argenteas
אֲשֶׁר זָהָב זָהָב וַאֲשֶׁר־כֶּסֶף כֶּסֶף לָקַח רַב־
,vnum mare ,duas Columnas .laniorum
16 טַבָּחִים׃ הָעַמּוּדִים שְׁנַיִם הַיָּם הָאֶחָד
non .Domini *domui* Selomoh fecerat quas ,bases & | in domo
וְהַמְּכֹנוֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה לֹא־
.istorum vasorum omnium æris pondus erat
הָיָה מִשְׁקָל לִנְחֹשֶׁת כָּל־[f]הַכֵּלִים הָאֵלֶּה׃ [f]כלה
,vnius columnæ altitudo ‖ cubitorum decem † Octo | † & ‖ erat
17 שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמַת הָעַמּוּד הָאֶחָד
coronamenti ‡ altitudo & ,æreum eam super *coronamentum* * & | * capitellum ‡ capitelli erat
וְכֹתֶרֶת עָלָיו נְחֹשֶׁת וְקוֹמַת הַכֹּתֶרֶת
super malogranata & ,retiaculum & ,cubitorum trium
שָׁלֹשׁ אַמָּה וּשְׂבָכָה וְרִמֹּנִים עַל־ אמות ק
columnæ * ista sicut & ,ærea Omnia ;*circumquaque coronamentum* ‡
הַכֹּתֶרֶת סָבִיב הַכֹּל נְחֹשֶׁת וְכָאֵלֶּה לָעַמּוּד | ‡ capitellum per circuitum; * erant
,laniorum magister tulit Et .retiaculum super secundæ
18 [g]הַשֵּׁנִי עַל־הַשְּׂבָכָה׃ [h]וַיִּקַּח [i]רַב־טַבָּחִים [g]שנה
sacerdotem Sephaniahu & ,primum sacerdotem Seraiah
אֶת־שְׂרָיָה כֹּהֵן הָרֹאשׁ וְאֶת־צְפַנְיָהוּ כֹּהֵן [h]לקח [i]רבב
ciuitate de Et .*abaci* † custodes tres & ,secundum | † vasorum,
19 מִשְׁנֶה וְאֶת־שְׁלֹשֶׁת שֹׁמְרֵי הַסַּף׃ וּמִן־הָעִיר
super præfectus *ipse* ‖ qui ,vnum eunuchum tulit | ‖ erat
לָקַח סָרִיס אֶחָד אֲשֶׁר־הוּא פָקִיד עַל־
videntibus ‡ ex viros quinque & ,*belli* * viros | * bellatores. ‡ iis qui videbant faciem
אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַחֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים [k]מֵרֹאֵי
scribam & ,ciuitate in sunt inuenti qui ,regis *facies* | [k]ראה
[l]פְּנֵי־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר נִמְצְאוּ בָעִיר וְאֵת הַסֹּפֵר [l]פנה
sexaginta & ;terræ populum *exercentem* * militiæ principem | * qui colligere faciebat
שַׂר הַצָּבָא הַמַּצְבִּא אֶת־עַם הָאָרֶץ וְשִׁשִּׁים | † qui inuenti sunt
tulit Et .ciuitate in *inuentos* † ,terræ populo de viros
20 אִישׁ מֵעַם הָאָרֶץ הַנִּמְצְאִים בָּעִיר׃ וַיִּקַּח
eos fecitque ire & ,laniorum magister Nebuzaradan eos
אֹתָם נְבוּזַר־אֲדָן רַב־טַבָּחִים וַיֹּלֶךְ אֹתָם

תם ספר מלכים ב

Finis secundi libri Regum.

דברי הימים
LIB. DIBREHAIAMIM
GRAECE PARALIPOMENON
LATINE DERELICTORVM.

CAP. I. א

,Chenan .Enos,Seth ,ADAM
1 אדם שת אנוש: קינן
,Chanoch :Iared ,Mahalalel
2 מהללאל ירד: חנוך
,Noach,Lemech,Methuselach
3 מתושלח למך: נח
.Iepheth & ,Cham ,Sem
4 שם חם ויפת:
,Iauan & ,Madai & ,Maghgoh & ,Ghomer ,Iepheth Filij
5 בני יפת גמר ומגוג ומדי ויון
,Aschenaz ,Ghomer filij Et .Tiras & ,Mesech & ,Tubal &
6 ותובל ומשך ותירס: ובני גמר אשכנז
,Elisah ,Iauan filij Atque .Togharmah & ,Riphath &
7 וריפת ותוגרמה: ובני יון אלישה
.Dodanim & ,Chitthim ,Tarsis &
ותרשישה כתים ודודנים:

ל' אורי' וריפת ודודנים

.Chenahan & ,Put ,Misraim & ,Chus ;Cham Filij
8 בני חם כוש ומצרים פוט וכנען:
,Rahama & ,Sabtha & ,Chauilah & ,Seba ,Chus filij Et
9 ובני כוש סבא וחוילה וסבתא ורעמא
.Dedan & ,Seba ,Rahamah filij & Sabthecha &
וסבתכא ובני רעמה שבא ודדן:
esse cœpit Ipse :Nimrod genuit Chus Et
10 וכוש ילד את־נמרוד הוא החל להיות
,Ludim genuit Misraim Et .terra in potens
11 גבור בארץ: ומצרים ילד את־לודיים

יתיר י'

,Naphthuchim & ,Lehabim & ,Hanamim &
ואת־ענמים ואת־להבים ואת־נפתחים:
sunt egressi quibus † Chasluchim & ,Patrussim Et

† e

12 ואת־פתרסים ואת־כסלחים אשר יצאו
.Caphtorim & ,Pelistim inde
משם פלשתים ואת־כפתרים:
& ,suum primogenitum Sidon genuit Chenahan Et
13 וכנען ילד את־צידון בכרו ואת־
& ,Emoræum & ,Iebusæum Et .Cheth
14 חת: ואת־היבוסי ואת־האמרי ואת
,Harchæum & ,Hiuuæum Et .Ghirgasæum
15 הגרגשי: ואת־החוי ואת־הערקי
& ,Aruadæum Et .Sinæum &
16 ואת־הסיני: ואת־הארודי ואת־
.Chamathæum & ,Semaræum
הצמרי ואת־החמתי:
,Lud & ,Arpachsad & ,Assur & ,Heilam ;Sem Filij
17 בני שם עילם ואשור וארפכשד ולוד
.Mesech & ,& Ghether & ,Chul & ,Hus & ,Aram &
וארם ועוץ וחול וגתר ומשך:
genuit Selach & ,Selach genuit Arpachsad Et
18 וארפכשד ילד את־שלח ושלח ילד
nomen ;filij duo sunt nati Heber ipsi Et .Heber
19 את־עבר: ולעבר ילד שני בנים שם
nomen Et :terra est diuisa eius diebus in quia ,Pelegh vnius
האחד פלג כי בימיו נפלגה הארץ ושם
,Almodad genuit Ioctan Et .Ioctan ,eius fratris
20 אחיו יקטן: ויקטן ילד את־אלמודד
.Ierach & ,Chasarmaueth & ,Seleph &
ואת־שלף ואת־חצרמות ואת־ירח:
.Diclah & ,Vsal & ,Hadoram Et
21 ואת־הדורם ואת־אוזל ואת־דקלה:

.Seba & ,Abimael & ,Hebal Et
22 ואת־עיבל ואת־אבימאל ואת־שבא:
Omnes ,Iobab & ,Chauilah & ,Ophir Et
23 ואת־אופיר ואת־חוילה ואת־יובב כל־
.Selah ,Arpachsad ,Sem .Ioctan filij isti
24 אלה בני יקטן: שם ארפכשד שלח:
.Rehu ,Pelegh ,Heber
25 עבר פלג רעו:
,Terach ,Nachor ,Serugh
26 שרוג נחור תרח:
Abraham † ipse Abram

† est

27 אברם הוא אברהם:
.Ismael & ,Ischac ,Abraham Filij
28 בני אברהם יצחק וישמעאל:
,Ismael Primogenitus :eorum generationes hæ †

† Et

29 אלה תלדותם בכור ישמעאל
,Mibsam & ,Adbeel & ,Chedar & Nebaioth
נביות וקדר ואדבאל ומבשם:
.Tema & ,Chadad ,Massa ,Dumah & ,Mismah
30 משמע ודומה משא חדד ותימא:
filij ipsi † isti .Chedmah & ,Naphis ,Iethur

† sunt

31 יטור נפיש וקדמה אלה הם בני
;Abraham concubinæ Cheturah filij Et .Ismael
32 ישמעאל: ובני קטורה פילגש אברהם
,Isbach & ,Midian & ,Medan & ,Iochsan & ,Zimram peperit*

* Ea

ילדה את־זמרן ויקשן ומדן ומדין וישבק
.Dedan & ,Seba Iochsan filij Et .Suah &
ושוח ובני יקשן שבא ודדן:
,Habidah & ,Chanoch & ,Hepher & ,Ephah ,Midian filij Et
33 ובני מדין עיפה ועפר וחנוך ואבידע
.Cheturah filij isti Omnes: Eldahah &
ואלדעה כל־אלה בני קטורה:
,Hesau ,Ischac Filij .Ischac Abraham genuit Et
34 ויולד אברהם את־יצחק בני יצחק עשו
,Iehus & ,Rehuel Eliphaz ,Hesau filij Et .Israel &
35 וישראל: בני עשו אליפז רעואל ויעוש
,Omar & ,Teman ,Eliphaz Filij .Corach & ,Iahalam &
36 ויעלם וקרח: בני אליפז תימן ואומר
.Hamalech & ,Timnah & Chenaz ,Ghahetham & ,Sephi
צפי וגעתם קנז ותמנע ועמלק:
.Mizzah & Sammah ,Zerach ,Nachath ,Rehuel Filij
37 [a]בני רעואל נחת זרח שמה ומזה:

[a] בנרה

,Hanah & ,Sibhon & ,Sobal & Lotan ,Sehir filij Et
38 ובני שעיר לוטן ושובל וצבעון וענה
,Chori ,Lotan filij Et ,Disan & ,Eser & ,Dison &
39 ודישן ואצר ודישן: ובני לוטן חורי
.Timnah ,Lotan soror & :Homam &
והומם ואחות לוטן תמנע:
,Sephi ,Hebal & ,Manachath & ,Halian ,Sobal Filij
40 בני שובל עלין ומנחת ועיבל שפי
.Hanah & ,Aiiah ,Sibhon filij & Onam &
ואונם ובני צבעון איה וענה:
,Esban & ,Chamran Dison filij & Dison ,Hanah Filij
41 בני ענה דישון ובני דישון חמרן ואשבן
.Cheran & ,Ithran &
ויתרן וכרן:
Filij ,Iahacan ,Zahauan & ,Bilhan Eser Filij
42 בני־אצר בלהן וזעון יעקן בני
.Aran & ,Hus Disan
דישן עוץ וארן:

, Edom terra in regnauerunt qui reges ‡ isti Et ‡ sunt
43 וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם
, Behor filius Belah : Israel filios in regem regnare ante antequam re-
a לִפְנֵי מְלָךְ־מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּלַע בֶּן־בְּעוֹר a gnaret rex super
, Belah est mortuus Et . Dinhabah eius ciuitatis nomen &
44 וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה: b וַיָּמָת בָּלַע a פנה b מורת
. Bosrah de Zerach filius Iobab eo pro regnauit &
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹבָב בֶּן־זֶרַח מִבָּצְרָה:
terra de Chusam eo pro regnauit & , Iobab est mortuus Et
45 וַיָּמָת יוֹבָב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו חוּשָׁם מֵאֶרֶץ
eo pro regnauit & , Chusam est mortuus Et . Temani
46 הַתֵּימָנִי: וַיָּמָת חוּשָׁם וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו
, Moab agro in Midian percutiens , Bedad filius Hadad qui percussit
הֲדַד בֶּן־בְּדַד c הַמַּכֶּה אֶת־מִדְיָן בִּשְׂדֵה מוֹאָב c נכה
, Hadad est mortuus Et . Hauith eius ciuitatis nomen &
47 וְשֵׁם עִירוֹ עֲוִית: וַיָּמָת הֲדָד עוית קְ
est mortuus Et . Masrechah de Samlah eo pro regnauit &
48 וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שַׂמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה: וַיָּמָת
. flumine Rechoboth de Saul eo pro regnauit & , Samlah
שַׂמְלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שָׁאוּל מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר:
filius Bahalchanan eo pro regnauit & , Saul est mortuus Et
49 וַיָּמָת שָׁאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בַּעַל חָנָן בֶּן־
regnauit & , Bahalchanan est mortuus Et . Hachbor
50 עַכְבּוֹר: וַיָּמָת בַּעַל חָנָן וַיִּמְלֹךְ
, eius vxoris nomen & : Pahi ‡ eius vrbis nomen & , Hadad eo pro ‡ fuit
תַּחְתָּיו הֲדַד וְשֵׁם עִירוֹ פָּעִי וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ
. Mezahab filiæ Matred filia , Mehetabel
מְהֵיטַבְאֵל בַּת־מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב:
, Edom millenarij fuerunt Et . Hadad est mortuus Et duces
51 וַיָּמָת הֲדָד d וַיִּהְיוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם d היה
. Ietheth dux , Haliah dux , Timnah millenarius * * dux
אַלּוּף תִּמְנָע אַלּוּף עַלְיָה אַלּוּף יְתֵת: עלוה קְ
. Pinon dux , Elah dux , Aholibamah Dux
52 אַלּוּף אָהֳלִיבָמָה אַלּוּף אֵלָה אַלּוּף פִּינֹן:
. Mibsar dux , Teman dux , Chenaz Dux
53 אַלּוּף קְנַז אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף מִבְצָר:
. Edom duces Isti . Hiram dux , Magdiel Dux
54 אַלּוּף מַגְדִּיאֵל אַלּוּף עִירָם אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱדוֹם:

CAP. II. ב

; Iehudah & , Leui Simhon , Reuben : Israel filij Isti
1 אֵלֶּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי וִיהוּדָה
, Biniamin & , Ioseph , Dan . Zebulun & , Issaschar
2 יִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן: דָּן יוֹסֵף וּבִנְיָמִן
, Onan & , Her : Iehudah Filij . Aser & Ghad , Naphtali
3 נַפְתָּלִי גָּד וְאָשֵׁר: בְּנֵי יְהוּדָה עֵר וְאוֹנָן
. Chenahanitide Suah-Bath † de ei sunt nati tres , Selah & † filia
וְשֵׁלָה שְׁלוֹשָׁה נוֹלַד לוֹ מִבַּת־שׁוּעַ הַכְּנַעֲנִית
, Domini oculis in malus Iehudah primogenitus Her fuit Et
וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יְהוָה
, Peres ei peperit eius nurus Thamar Et . eum occidit &
4 וַיְמִיתֵהוּ: וְתָמָר כַּלָּתוֹ יָלְדָה לּוֹ אֶת־פֶּרֶץ
. quinque , Iehudah filij Omnes . Zerach &
וְאֶת־זָרַח כָּל־בְּנֵי יְהוּדָה חֲמִשָּׁה:
. Chamul & , Chesron , Peres Filij
5 בְּנֵי פֶרֶץ חֶצְרוֹן וְחָמוּל:
, Chalchol & , Heman & , Ethan & , Zimri , Zerach filij Et
6 וּבְנֵי זֶרַח זִמְרִי וְאֵיתָן וְהֵימָן וְכַלְכֹּל
, Hachar , Charmi filij Et . quinque ij Omnes : Darah &
7 וָדָרַע כֻּלָּם חֲמִשָּׁה: וּבְנֵי כַּרְמִי עָכָר
. anathemate in est præuaricatus qui , Israel turbator
עוֹכֵר יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מָעַל בַּחֵרֶם:
. Hazariah , Ethan filij Et
8 וּבְנֵי אֵיתָן עֲזַרְיָה:
, Ierachmeel , ei sunt nati qui Chesron filij Et
9 וּבְנֵי חֶצְרוֹן אֲשֶׁר נוֹלַד־לוֹ אֶת־יְרַחְמְאֵל
. Chelubai & , Ram &
וְאֶת־רָם וְאֶת־כְּלוּבָי:
genuit Haminadab & : Haminadab genuit Ram Et
10 וְרָם הוֹלִיד אֶת־עַמִּינָדָב וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד
. Iehudah filiorum principem Nachson
אֶת־נַחְשׁוֹן נְשִׂיא בְּנֵי יְהוּדָה:

genuit Salma & , Salma genuit Nachson Et
11 וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד אֶת־שַׂלְמָא וְשַׂלְמָא הוֹלִיד
Hobed & , Hobed genuit Bohaz Et . Bohaz
12 אֶת־בֹּעַז: וּבֹעַז הוֹלִיד אֶת־עוֹבֵד וְעוֹבֵד
genuit Isai Et . Isai genuit
13 הוֹלִיד אֶת־יִשָׁי: וְאִישַׁי הוֹלִיד אֶת־
; secundum Abinadab & ; Eliab suum primogenitum
בְּכֹרוֹ אֶת־אֱלִיאָב וַאֲבִינָדָב הַשֵּׁנִי
Raddai ; quartum Nethanel . tertium Simha &
14 וְשִׁמְעָא הַשְּׁלִישִׁי: נְתַנְאֵל הָרְבִיעִי רַדַּי
. septimum Dauid , sextum Osem . quintum
15 הַחֲמִישִׁי: אֹצֶם הַשִּׁשִּׁי דָּוִיד הַשְּׁבִיעִי:
, Seruiah filij Et . Abighail & Seruiah eorum sorores Et
16 וְאַחְיוֹתֵיהֶם צְרוּיָה וַאֲבִיגָיִל וּבְנֵי צְרוּיָה
‡ fuit . tres Hasahel & , Ioab & , Abisai
אַבְשַׁי וְיוֹאָב וַעֲשָׂה־אֵל שְׁלֹשָׁה:
‡ Hamasa pater Et . Hamasa genuit Abighail Et
17 וַאֲבִיגַיִל יָלְדָה אֶת־עֲמָשָׂא וַאֲבִי עֲמָשָׂא
genuit Chesron filius Chaleb Et . Ismahelita Iether
18 יֶתֶר הַיִּשְׁמְעֵאלִי: וְכָלֵב בֶּן־חֶצְרוֹן e הוֹלִיד e ילד
, eius filij isti Et . Ierioth & , mulierem Hazubah
אֶת־עֲזוּבָה אִשָּׁה וְאֶת־יְרִיעוֹת וְאֵלֶּה בָנֶיהָ
: Hazubah est mortua Et . Ardon & , Sobab & , Ieser
19 יֵשֶׁר וְשׁוֹבָב וְאַרְדּוֹן: וַתָּמָת עֲזוּבָה
. Chur ei peperit & , Ephrath Chaleb sibi accepit &
וַיִּקַּח־לוֹ כָלֵב אֶת־אֶפְרָת וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־חוּר:
genuit Vri & : Vri genuit Chur Et
20 וְחוּר הוֹלִיד אֶת־אוּרִי וְאוּרִי הוֹלִיד אֶת־
filiam ad Chesron est ingressus postea Et . Besalel
21 בְּצַלְאֵל: וְאַחַר בָּא חֶצְרוֹן אֶל־f בַּת־ f בנה
erat filius ipse & ; eam accepit ipse & , Ghilhad patris Machir
מָכִיר אֲבִי גִלְעָד וְהוּא g לְקָחָהּ וְהוּא בֶּן־ g לקח
. Segub ei peperit & : annorum sexaginta
שִׁשִּׁים שָׁנָה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־שְׂגוּב:
viginti ei fuerunt Et ; Iair genuit Segub Et
22 וּשְׂגוּב הוֹלִיד אֶת־יָאִיר וַיְהִי־לוֹ עֶשְׂרִים
. Ghilhad terra in ciuitates tres &
וְשָׁלוֹשׁ עָרִים בְּאֶרֶץ הַגִּלְעָד:
† Chauuoth : eis ab Iair villas † , Aram & , Ghesur accepit Et
23 וַיִּקַּח גְּשׁוּר־וַאֲרָם אֶת־h חַוֹּת יָאִיר מֵאִתָּם h חוה
| viculos Omnes . ciuitates sexaginta eius filias | & , Chenath
אֶת־קְנָת וְאֶת־בְּנֹתֶיהָ שִׁשִּׁים עִיר כָּל־
. Ghilhad patris Machir filij isti
אֵלֶּה בְּנֵי מָכִיר אֲבִי־גִלְעָד:
postquã mortuus est vxor & , Ephrata Chaleb in Chesron mori post Et
24 וְאַחַר מוֹת־חֶצְרוֹן בְּכָלֵב אֶפְרָתָה וְאֵשֶׁת
. Tecoah patrem Aschur ei peperit & , Abiah Chesron
חֶצְרוֹן אֲבִיָּה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אַשְׁחוּר אֲבִי תְקוֹעַ:
primogenitus , Chesron primogeniti Ierachmeel filij fuerunt Et
25 וַיִּהְיוּ בְנֵי־יְרַחְמְאֵל בְּכוֹר חֶצְרוֹן הַבְּכוֹר
. Achiiah , Osem & , Oren & , Bunah & , Ram
רָם וּבוּנָה וָאֹרֶן וָאֹצֶם אֲחִיָּה:
eius nomen & , Ierachmeel ipsi altera vxor fuit Et
26 וַתְּהִי אִשָּׁה אַחֶרֶת לִירַחְמְאֵל וּשְׁמָהּ
*est . Onam mater * ipsa ; Hatarah
עֲטָרָה הִיא אֵם אוֹנָם:
Mahas , Ierachmeel primogeniti Ram filij fuerunt Et
27 וַיִּהְיוּ בְנֵי־רָם בְּכוֹר יְרַחְמְאֵל מַעַץ
, Sammai Onam filij fuerunt Et . Hecher & , Iamin &
28 וְיָמִין וָעֵקֶר: וַיִּהְיוּ בְנֵי־אוֹנָם שַׁמַּי
. Abisur & , Nadab , Sammai filij & : Iadah &
וְיָדָע וּבְנֵי שַׁמַּי נָדָב וַאֲבִישׁוּר:
ei peperit & : Abichail Abisur vxoris nomen Et
29 וְשֵׁם i אֵשֶׁת אֲבִישׁוּר אֲבִיהָיִל וַתֵּלֶד לוֹ i איש
, Seled , Nadab filij Et . Molid & Achban
30 אֶת־אַחְבָּן וְאֶת־מוֹלִיד: וּבְנֵי נָדָב סֶלֶד
. filiis absque Seled est mortuus & . Appaim &
וְאַפָּיִם k וַיָּמָת סֶלֶד לֹא בָנִים: k מורת
filij Et . Sesan , Ischi filij Et . Ischi , Appaim filij Et
31 וּבְנֵי אַפַּיִם יִשְׁעִי וּבְנֵי יִשְׁעִי שֵׁשָׁן וּבְנֵי
. Achlai , Sesan
שֵׁשָׁן אַחְלָי:

.Ionathan & ,Iether ,Sammai fratris ,Iadah filii Et

32 ובני ידע אחי שמי יתר ויונתן

,Ionathan filii Et .filiis absque Iether est mortuus Et

33 וימת יתר לא בנים: ובני יונתן

.Ierachmeel filii fuerunt Isti .Zaza & ,Peleth

פלת וזזא אלה [a] היו בני־ירחמאל: [a] היו־ *sed

.filiæ *quinimo* * ,filii Sesan ipsi fuerunt non Et

34 ולא־היה לששן בנים כי אם־בנות

.Iarchah eius nomen & ,Misrita seruus † Sesan ipsi & † fuit

ולששן עבד מצרי ושמו ירחע:

;vxorem in suo seruo Iarchah suam filiam Sesan dedit Et

35 [b] ויתן ששן את־[c] בתו לירחע עבדו לאשה [b] נתן [c] בנה

genuit Hatthai Et .Hatthai ei peperit &

36 ותלד לו את־עתי: ועתי הליד את־

genuit Zabad Et .Zabad genuit Nathan & ,Nathan

37 נתן ונתן הוליד את־זבד: וזבד [d] הוליד [d] ילד

Hobed Et .Hobed genuit Ephlal & .Ephlal

38 את־אפלל ואפלל הוליד את־עובד: ועובד

.Hazariah genuit Ichu & ,Ichu genuit

הליד את־יהוא ויהוא הליד את־עזריה:

genuit Cheles & ,Cheles genuit Hazariah Et

39 ועזריה הליד את־חלץ וחלץ הליד את־

Sismai & ,Sismai genuit Elhasah Et .Elhasah

40 אלעשה: ואלעשה הליד את־ססמי וססמי

genuit Sallum Et .Sallum genuit

41 הליד את־שלום: ושלום הוליד את־

.Elisamah genuit Iechamiah & ,Iechamiah

יקמיה ויקמיה הליד את־אלישמע:

,eius primogenitus Mesah ,Ierachmeel fratris Chaleb filii Et

42 ובני כלב אחי ירחמאל מישע בכרו

.Chebron patris Mareiah filii & ;Ziph pater † ipse † fuit

הוא אבי־זיף ובני מרשה אבי חברון:

,Semah & ,Rechem & ,Tappuach & ,Chorach ,Chebron filij Et

43 ובני חברון קרח ותפח ורקם ושמע:

:Iorcheham patrem Racham genuit Semah Et

44 ושמע הליד את־רחם אבי ירקעם

.Sammai filius Et .Sammai genuit Rechem &

45 ורקם הוליד את־שמי: ובן־שמי

.Beth-sur pater † Mahon & ;Mahon † fuit

מעון ומעון אבי בית־צור:

,Charan peperit Chaleb concubina Hephah Et

46 ועיפה פילגש כלב ילדה את־חרן

.Ghazez genuit Charan & :Ghazez & ,Mosa &

ואת־מוצא ואת־גזז וחרן הליד את־גזז:

,Pelet & ,Ghesan & ,Iotham & ,Reghem ,Iachdai filij Et

47 ובני יהדי רגם ויותם וגישן ופלט

,Mahachah Chaleb Concubina .Sahaph & ,Hephah &

48 ועיפה ושעף: פילגש כלב מעכה

Sahaph peperit Et .Tirchanah & ,Seber peperit

49 ילד שבר ואת־תרחנה: [e] ותלד שעף [e] ילד

patrem & ,Machbenah patrem Seua ‡ ,Madmannah patrem ‡ &

אבי מדמנה את־שוא אבי מכבנה ואבי

.Hachsah ,Chaleb filia & :Ghibhah

גבעא ובת־כלב עכסה:

primogeniti Chur filij Chaleb filij fuerunt Isti

50 אלה [f] היו בני כלב בן־חור בכור [f] היו־

Salma .Chiriathiecharim pater Sobal ;Ephratha

51 אפרתה שובל אבי קרית יערים: שלמא

.Bethghader pater Chareph ;Bethlechem pater

אבי בית־לחם חרף אבי בית־גדר:

,Chiriathiecharim patri Sobal filij fuerunt Et

52 ויהיו בנים לשובל אבי קרית יערים

.requietionum dimidium *videnti* qui videbat

הראה חצי המנחות:

,Puthæus & ,Ithræus ,Chiriathiecharim familiæ Et

53 ומשפחות קרית יערים היתרי והפותי

,Sorhathæus sunt egressi istis Ab .Misrahæus & ,Sumathæus &

והשמתי והמשרעי מאלה יצאו הצרעתי

Nethophathi & ,Bethlechem ,Salma Filij .Esthaulithæus &

54 והאשתאלי: [g] בני שלמא בית לחם ונטופתי [g] בנר־ה

.Sorhi *Manachti* ‖ dimidium & ,Ioab domus coronæ ‖ requietionis

עטרות בית יואב [h] וחצי המנחתי הצרעי: [k] חצר־ה

,Iahbes inhabitantium scribarum familiæ Et

55 ומשפחות ספרים ישבו יעבץ יושבי

Chinim † illi .Suchathim ,Simhathim ,Tirhathim ק

תרעתים שמעתים שוכתים המה הקינים † sunt

,Rechab domus patris Chamath de *venienses* qui venerunt

[i] הבאים מחמת אבי בית־רכב: [i] בוא־ה

CAP. III. ג

ei *est natus* qui ,Dauid filii fuerunt isti Et nati sunt

1 ואלה היו בני דויד אשר [k] נולד־לו [k] ילד

:Izrehelitidi ‡ Achinoham ‡ Amnon Primogenitus .Chebron in ‡ de ‡ Izreheliti-des

בחברון הבכור אמנן לאחינעם היזרעאלית

.*Carmelitidi* * Abigail *ipsi* ‡ ,Daniel secundus ‡ de *Carmelitide

שני דניאל לאביגיל הכרמלית:

Talmai filiæ ,Mahachah filius Absalom Tertius

2 השלשי לאבשלום בן־מעכה בת־תלמי

.Chaghith filius Adoniieh ,Quartus ,Ghesur regis

מלך גשור הרביעי אדניה בן־חגית:

,Ithreham Sextus .Abital *ipsi* ,Sephathia Quintus de

3 החמישי שפטיה לאביטל הששי יתרעם

.Chebron in ei sunt nati Sex .sua vxore Heglah de

4 לעגלה אשתו: ששה נולד־לו בחברון

:mensibus sex & ,annis septem ibi regnauit Et

וימלך־שם שבע [l] שנים וששה חדשים [l] שנר־ה

.Ierusalaim in regnauit annis tribus & ,triginta &

ושלשים ושלוש שנה מלך בירושלם:

,Sobab & ,Simha :Ierusalaim in ei sunt nati isti Et

5 ואלה נולדו־לו בירושלים שמעא ושובב

.Hammiel *filiæ* * Bathsuah *ipsi* ‡ quatuor Selomoh & ,Nathan & ‡ de * filia

ונתן ושלמה ארבעה [m] לבת־שוע בת־עמיאל: [m] בנר־ה

.Eliphelet & ,Elisamah & ,Ibchar Et

6 ויבחר ואלישמע ואליפלט:

.Iaphiah & ,Nepheg & ,Noghah Et

7 ונגה ונפג ויפיע:

.nouem ,Elipheleth & ,Eliadah & ,Elisamah Et

8 ואלישמע ואלידע ואליפלט תשעה:

Thamar & ,concubinarum filios præter Dauid filii Omnes

9 כל בני דויד מלבד בני־פילגשים ותמר

Abiiah ,Rechabham ,Selomoh filius Et .eorum sororem

10 אחותם: ובן־שלמה רחבעם אביה

.eius filius Iehosaphat ,eius filius Asa ,eius filius

בנו אסא בנו יהושפט בנו:

.eius filius Ioas ,eius filius Achaziahu eius filius Ioram

11 יורם בנו אחזיהו בנו יואש בנו:

.eius filius Iotham .eius filius Hazariahu ,eius filius Amasiahu

12 אמציהו בנו עזריה בנו יותם בנו:

.eius filius Menasseh ,eius filius Chizchiiahu ,eius filius Achaz

13 אחז בנו חזקיהו בנו מנשה בנו:

.eius filius Iosiiahu ,eius filius Amon

14 אמון בנו יאשיהו בנו:

secundus ,Iochanan primogenitus ,Iosiiahu filii Et

15 ובני יאשיהו הבכור יוחנן [n] השני [n] שנר־ה

.Sallum quartus ,Sidchiiahu tertius ,Iehoiachim

יהויקים השלישי צדקיהו הרביעי שלום:

.eius filius Sidchiiah ,eius filius Iechoniah ,Iehoiachim filii Et

16 ובני יהויקים יכניה בנו צדקיה בנו:

.eius filius Sealthiel ,Assir ,Iechoniah filii Et

17 ובני יכניה אסר שאלתיאל בנו:

,Iechamiah ,Senazar & ,Pedaiah & ,Malchiram Et

18 ומלכירם ופדיה ושנאצר יקמיה

,Zerubbabel ,Pedaiah filii Et .Nedabiah & ,Hosamah

19 הושמע ונדביה: ובני פדיה זרבבל

,Chananiah & ,Mesullam Zerubbabel filius & :Simhi &

ושמעי ובן־זרבבל משלם וחנניה

,Ohel & ,Chasubah Et .eorum soror Selomith &

20 ושלמית אחותם: וחשבה ואהל

.quinque chesed Iusab ,Chasadiah & ,Berechiah &

וברכיה וחסדיה יושב חסד חמש:

,Rephaiah filii :Iesahaiah & ,Pelatiah ,Chananiah filius Et

21 ובן־חנניה פלטיה וישעיה בני רפיה

.Secheniah filii ,Obadiah filii ,Arnan filii

בני ארנן בני עבדיה בני שכניה:

,Chattus ,Semahaiah filij Et ,Semahaiah ,Sechaniah filij Et

22 וּבְנֵי שְׁכַנְיָה שְׁמַעְיָה וּבְנֵי שְׁמַעְיָה חַטּוּשׁ

filius Et .sex ,Sаphat & ,Nehariah & ,Bariah & ,Ighal &

וְיִגְאָל וּבָרִיחַ וּנְעַרְיָה וְשָׁפָט שִׁשָּׁה 23 וּבֶן־

.tres Hazricam & ,Chizchiiah & ,Eliohenai ,Nehariah

נְעַרְיָה אֶלְיוֹעֵינַי וְחִזְקִיָּה וְעַזְרִיקָם שְׁלֹשָׁה׃

,Pelaiah & ,Eliasib & ;Hodaieuahu Eliohenai filij Et

24 וּבְנֵי אֶלְיוֹעֵינַי הוֹדַיְוָהוּ וְאֶלְיָשִׁיב וּפְלָיָה — הודויהו ק

.feptem Hanani & ,Delaiah & ,Iochanan & ,Haccub &

וְעַקּוּב וְיוֹחָנָן וּדְלָיָה וַעֲנָנִי שִׁבְעָה׃

CAP. IIII. ד

,Chur & ,Charmi & Chesron ,Peres ;Iehudah Filij

1 בְּנֵי יְהוּדָה פֶּרֶץ חֶצְרוֹן וְכַרְמִי וְחוּר

genuit ,Subal filius Reaiah Et .Sobal &

2 וְשׁוֹבָל׃ וּרְאָיָה בֶן־שׁוֹבָל [a] הוֹלִיד אֶת־ — [a] יָלַד

Istæ .Lahad & ,Achumai genuit Iachath & .Iachath

יַחַת וְיַחַת הוֹלִיד אֶת־אֲחוּמַי וְאֶת־לָהַד אֵלֶּה

,Irehel ,Hetam patris hæc Et .Sorhathi familiæ — paterna successio

3 מִשְׁפְּחוֹת הַצָּרְעָתִי׃ וְאֵלֶּה אֲבִי עֵיטָם יִזְרְעֶאל

.Selelphoni eorum fororis nomen & ,Idbas & ,Iima &

וְיִשְׁמָא וְיִדְבָּשׁ וְשֵׁם אֲחוֹתָם הַצְלֶלְפּוֹנִי׃

Isti .Chusah pater Hezer & ,Ghedor pater Penuel Et

4 וּפְנוּאֵל אֲבִי גְדֹר וְעֵזֶר אֲבִי חוּשָׁה אֵלֶּה

.Bethlechem patris Ephratha primogeniti Chur filij

בְנֵי־חוּר בְּכוֹר אֶפְרָתָה אֲבִי בֵּית לָחֶם׃

,Chelah ,vxores duæ fuerunt Techoah patri Aschur Et

5 וּלְאַשְׁחוּר אֲבִי תְקוֹעַ [b] הָיוּ שְׁתֵּי נָשִׁים חֶלְאָה — [b] חוּר

& Achuzam ,Naharah ei peperit Et .Naharah &

6 וְנַעֲרָה׃ וַתֵּלֶד לוֹ נַעֲרָה אֶת־אֲחֻזָּם וְאֶת־

filij Isti .Haachastari & ,Temni & ,Chepher

חֵפֶר וְאֶת־תֵּימְנִי וְאֶת־הָאֲחַשְׁתָּרִי אֵלֶּה בְּנֵי

,Ethnan & ,Iefchar ,Sereth ,Chelah filij Et .Naharah

7 נַעֲרָה׃ וּבְנֵי חֶלְאָה צֶרֶת [d] יִצְחָר וְאֶתְנָן׃ — וצחר ק

familias & ;Hasobebah & ,Hanub genuit Chos Et

8 וְקוֹץ הוֹלִיד אֶת־עָנוּב וְאֶת־הַצֹּבֵבָה וּמִשְׁפְּחֹת

honorabilis Iabes fuit Et .Harum filij Acharchel — [e] בְּנֵי־ honorabilior

9 אֲחַרְחֵל בֶּן־הָרוּם׃ וַיְהִי יַעְבֵּץ נִכְבָּד

,Iahabes eius nomen vocauit eius mater Et .suis fratribus præ

מֵאֶחָיו וְאִמּוֹ קָרְאָה שְׁמוֹ יַעְבֵּץ

Iahabes inuocauit Et .dolore eum peperi Quia :dicendo

10 לֵאמֹר כִּי יָלַדְתִּי בְּעֹצֶב׃ וַיִּקְרָא יַעְבֵּץ

,mihi benedixeris benedicendo Si :dicendo ,Israel Deum

לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִם־בָּרֵךְ תְּבָרְכֵנִי

,mecum tua manus fuerit & ,meum terminum multiplicaueris &

וְהִרְבִּיתָ אֶת־גְּבוּלִי וְהָיְתָה יָדְךָ עִמִּי — [d] רַבֵּה [¶] me eruere vt non dolore afficiar.

Deus attulit Et .me debere non pro ,malo à feceris &

וְעָשִׂיתָ מֵּרָעָה לְבִלְתִּי [e] עָצְבִּי [f] וַיָּבֵא אֱלֹהִים — [e] עֲצָב [f] בּוֹא

genuit ,Suchah frater Chelub Et .petiit quod

11 אֵת אֲשֶׁר־שָׁאָל׃ וּכְלוּב אֲחִי־שׁוּחָה הוֹלִיד — † ea

Esthon Et .Esthon pater † Ipse .Mechir

12 אֶת־מְחִיר הוּא אֲבִי אֶשְׁתּוֹן׃ וְאֶשְׁתּוֹן

Techinnah & ,Paseach & ,Bethrapha genuit

הוֹלִיד אֶת־בֵּית רָפָא וְאֶת־פָּסֵחַ וְאֶת־תְּחִנָּה

.Rechah viri Isti .Nachas vrbis patrem

אֲבִי עִיר נָחָשׁ אֵלֶּה אַנְשֵׁי רֵכָה׃

,Hothniel filij & :Seraiah & ,Hothniel ,Chenaz filij Et

13 וּבְנֵי קְנַז עָתְנִיאֵל וּשְׂרָיָה וּבְנֵי עָתְנִיאֵל

Seraiah Et .Hophrah genuit Mehonothai Et .Chethath

14 חֲתַת׃ וּמְעוֹנֹתַי הוֹלִיד אֶת־עָפְרָה וּשְׂרָיָה

artifices quia ,artificum vallis patrem Ioab genuit

הוֹלִיד אֶת־יוֹאָב אֲבִי גֵּיא חֲרָשִׁים כִּי חֲרָשִׁים

Elah ,Hiru ,Iephunneh filij Chaleb filij Et .fuerunt

15 הָיוּ׃ וּבְנֵי [f] כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה עִירוּ אֵלָה — [f] בְּנֵי־

.Chenaz & ,Elah filij & .Naham &

וְנָעַם וּבְנֵי אֵלָה וּקְנַז׃

.Asarel & ,Tiriah ,Ziphah & ,Ziph ,Iehalelel filij Et

16 וּבְנֵי יְהַלֶּלְאֵל זִיף וְזִיפָה תִּירְיָא וַאֲשַׂרְאֵל׃

:Ialon & ,Hepher & ,Mered & ,Iether ,Hezrah filius Et

17 וּבֶן־עֶזְרָה יֶתֶר וּמֶרֶד וְעֵפֶר וְיָלוֹן

patrem Isbach & ,Sammai & ,Miriam genuit &

וַתַּהַר אֶת־מִרְיָם וְאֶת־שַׁמַּי וְאֶת־יִשְׁבָּח אֲבִי

Iered peperit Iehudiah eius vxor Et .Esthemoah

18 אֶשְׁתְּמֹעַ׃ [g] וְאִשְׁתּוֹ הַיְהֻדִיָּה יָלְדָה אֶת־יֶרֶד — [g] אִישׁ

Iechutiel & ,Socho patrem Cheber & ,Ghedor patrem

אֲבִי גְדוֹר וְאֶת־חֶבֶר אֲבִי שׂוֹכוֹ וְאֶת־יְקוּתִיאֵל

quam ,Parhoh filiæ ,Bithiah filij isti Et .Zanoach patrem

אֲבִי זָנוֹחַ וְאֵלֶּה בְּנֵי בִּתְיָה בַת־פַּרְעֹה אֲשֶׁר

.Mered accepit

לָקַח מָרֶד׃

patris Nacham fororis Hodiiah vxoris filij Et

19 וּבְנֵי אֵשֶׁת הוֹדִיָּה אֲחוֹת נַחַם אֲבִי

.Hamahachati Esthemoah & ,Hagharmi ,Chehilah

קְעִילָה הַגַּרְמִי וְאֶשְׁתְּמֹעַ הַמַּעֲכָתִי׃

,Tilon & ,Chanan filius Rinnah & ,Amnon ,Simon filij Et

20 וּבְנֵי שִׁימוֹן אַמְנוֹן וְרִנָּה בֶן־חָנָן וְתִולוֹן — ותילון ק

.Zocheth Ben & ,Zocheth ,Ishi filij Et

וּבְנֵי יִשְׁעִי זוֹחֵת וּבֶן־זוֹחֵת׃

,Lechah pater Her ,Iehudah filij Selah Filij

21 בְּנֵי שֵׁלָה בֶן־יְהוּדָה עֵר אֲבִי לֵכָה

operis domus familiæ & :Maresah pater Lahadah &

וְלַעְדָּה אֲבִי מָרֵשָׁה וּמִשְׁפְּחוֹת בֵּית־עֲבֹדַת

,Chozeba viri & ,Iochim Et .Asbeah domo in byssini

22 הַבֻּץ לְבֵית אַשְׁבֵּעַ׃ וְיוֹקִים וְאַנְשֵׁי כֹזֵבָא

habitatores Iasubi & ,Moab in funt dominati qui ,Saraph & ,Ioas &

וְיוֹאָשׁ וְשָׂרָף אֲשֶׁר־בָּעֲלוּ לְמוֹאָב [h] וְיָשֻׁבִי — [h] וְיֹשְׁבֵי enarramus.

.† antiqua verba & ;Lechem

לָחֶם וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים׃

;maceriæ & plantationum † habitatores & ,figuli * Isti — * sunt † loci

23 הֵמָּה הַיּוֹצְרִים וְיֹשְׁבֵי נְטָעִים וּגְדֵרָה

.ibi habitauerunt suo opere in rege cum

עִם־הַמֶּלֶךְ [i] בִּמְלַאכְתּוֹ יָשְׁבוּ שָׁם׃ — [i] לְאַךְ

,Saul ,Zerah ,Iarib ,Iamin & ,Nemuel ,Simhon Filij

24 בְּנֵי שִׁמְעוֹן נְמוּאֵל וְיָמִין יָרִיב זֶרַח שָׁאוּל׃

,eius filius Mismah ,eius filius Mibsam ,eius filius Sallum

25 שַׁלֻּם בְּנוֹ מִבְשָׂם בְּנוֹ מִשְׁמָע בְּנוֹ׃

,eius filius Zacchur ,eius filius Chammuel ,Mismah filij Et

26 וּבְנֵי מִשְׁמָע חַמּוּאֵל בְּנוֹ זַכּוּר בְּנוֹ

|fuerunt ,fexdecim filij | Simhi ipsi Et .eius filius Simhi

27 שִׁמְעִי בְנוֹ׃ וּלְשִׁמְעִי בָּנִים שִׁשָּׁה עָשָׂר

* fuerunt omnem & :multi filij * non eius fratribus Et .fex filiæ &

וּבָנוֹת שֵׁשׁ וּלְאֶחָיו אֵין בָּנִים [k] רַבִּים וְכֹל — [k] רַבָּב

.Iehudah filios ad vsque multiplicauerunt non suam familiam

מִשְׁפַּחְתָּם לֹא [l] הִרְבּוּ עַד־בְּנֵי יְהוּדָה׃ — [l] רַבָּה

.Chasarsuhal & ,Moladah & ,Beersebah in habitauerunt Et

28 וַיֵּשְׁבוּ בִּבְאֵר־שֶׁבַע וּמוֹלָדָה וַחֲצַר שׁוּעָל׃

.Tolad in & ,Hesem in & ,Bilhah in Et

29 וּבְבִלְהָה וּבְעֶצֶם וּבְתוֹלָד׃

.Siclagh in & ,Chormah in & .Bethuel in Et

30 וּבִבְתוּאֵל וּבְחָרְמָה וּבְצִקְלָג׃

,Bethbiri in & ,Chafarsusim in & ,Bethmarchaboth in Et

31 וּבְבֵית מַרְכָּבוֹת וּבַחֲצַר סוּסִים וּבְבֵית בִּרְאִי

donec regnauit — .David regnare vsque ,eorum ciuitates Hæ . Saharaim in &

וּבְשַׁעֲרָיִם אֵלֶּה עָרֵיהֶם עַד־מְלֹךְ דָּוִיד׃

,Tochen & ,Rimmon ,Hain & ,Hetam eorum villæ Et

32 וְחַצְרֵיהֶם עֵיטָם וָעַיִן רִמּוֹן וְתֹכֶן

earum viculi omnes Et .quinque ciuitates .Hasan &

33 וְעָשָׁן עָרִים חָמֵשׁ׃ וְכָל־חַצְרֵיהֶם

$ erant in — Hæc .Bahal ad vsque istarum ciuitatum circuitibus $ qui

אֲשֶׁר סְבִיבוֹת הֶעָרִים הָאֵלֶּה עַד־בָּעַל זֹאת

.ipsis eorum genealogia & ,eorum habitatio

[m] מוֹשְׁבֹתָם וְהִתְיַחְשָׂם לָהֶם׃ — [m] יָשַׁב

.Amasiah filius Iosah & ,Iamlech & ,Mesobab Et

34 וּמְשׁוֹבָב וְיַמְלֵךְ וְיוֹשָׁה בֶּן־אֲמַצְיָה׃

filij Seraiah filij Iosibiah filius Iehu & ,Ioel Et

35 וְיוֹאֵל וְיֵהוּא בֶּן־יוֹשִׁבְיָה בֶּן־שְׂרָיָה בֶּן־

,Iesochaiah & ,Iahacobah & ,Eliohenai Et .Hasiel

36 עֲשִׂיאֵל׃ וְאֶלְיוֹעֵינַי וְיַעֲקֹבָה וִישׁוֹחָיָה

.Benaiah & ,Iesimiel & ,Hadiel & ,Hasaiah &

וַעֲשָׂיָה וַעֲדִיאֵל וִישִׂימִאֵל וּבְנָיָה׃

filij Iedaiah filij ,Allun filij Sipphi filius Ziza Et

37 וְזִיזָא בֶן־שִׁפְעִי בֶן־אַלּוֹן בֶּן־יְדָיָה בֶן־

.Semahaiah filij Simri

שִׁמְרִי בֶן־שְׁמַעְיָה׃

,suis familiis in *prælati* *nominibus in* *venientes* Isti

38 אֵלֶּה הַבָּאִים[a] בְּשֵׁמוֹת נְשִׂיאִים בְּמִשְׁפְּחוֹתָם

.multitudinem in *eruperunt* ‡ suorum patribus domo &

וּבֵית אֲבוֹתֵיהֶם פָּרְצוּ[b] לָרוֹב׃

vallis orientem ad vsque Ghedor introitum ad abierunt Et

39 וַיֵּלְכוּ לִמְבוֹא גְדֹר עַד לְמִזְרַח הַגָּיְא

pascuum inuenerunt Et *,suo pecori pascuum quærendum ad*

40 לְבַקֵּשׁ מִרְעֶה לְצֹאנָם׃ וַיִּמְצְאוּ מִרְעֶה

,quietam & *,manibus** latam terram & ,bonum & ,pingue

שָׁמֵן וָטוֹב וְהָאָרֶץ רַחֲבַת יָדַיִם וְשֹׁקֶטֶת

.antè ibi habitantes † Cham de quia *:tranquillam* || &

וּשְׁלֵוָה כִּי מִן־חָם הַיֹּשְׁבִים שָׁם לְפָנִים׃

diebus in nomina per scripta isti venerunt Et

41 וַיָּבֹאוּ אֵלֶּה הַכְּתוּבִים בְּשֵׁמוֹת בִּימֵי[d]

,eorum *tentoria* ‡ percusserunt & ,Iehudah regis Iechizchiiahu

יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיַּכּוּ[e] אֶת־אָהֳלֵיהֶם

eos interfecerunt & ,ibi sunt inuenta quæ habitacula &

וְאֶת־הַמְּעוּנִים אֲשֶׁר נִמְצְאוּ שָׁמָּה וַיַּחֲרִמֻם

quoniam ,eo pro habitauerunt & ,hanc diem ad vsque

עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתֵּיהֶם כִּי־

.ibi *eorum pecori* pascuum

מִרְעֶה לְצֹאנָם שָׁם׃

,Sehir montem in abierunt Simhon filiis de eis ex Et

42 וּמֵהֶם מִן־בְּנֵי שִׁמְעוֹן הָלְכוּ לְהַר שֵׂעִיר

,Rephaiah & ,Nehariah & ,Pelatiah & :quingenti viri

אֲנָשִׁים חֲמֵשׁ[f] מֵאוֹת וּפְלַטְיָה וּנְעַרְיָה וּרְפָיָה

percusserunt Et .eorum capite in Ishi filij Huzziel &

43 וְעֻזִּיאֵל בְּנֵי יִשְׁעִי בְּרֹאשָׁם׃ וַיַּכּוּ

ibi habitauerunt & :Hamalec *ipsi euasionis* residuum

אֶת־שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה לַעֲמָלֵק וַיֵּשְׁבוּ שָׁם

.hanc diem ad vsque

עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

CAP. V. ה

† ipse quia :Israel primogeniti Reuben filij Et

1 וּבְנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר־יִשְׂרָאֵל כִּי־הוּא

est data ,sui patris *strata* *ipsum violando in* & † ,primogenitus

הַבְּכוֹר וּבְחַלְּלוֹ יְצוּעֵי אָבִיו נִתְּנָה

non & ;Israel filij Ioseph filiis eius primogenitura

בְּכֹרָתוֹ לִבְנֵי יוֹסֵף בֶּן־יִשְׂרָאֵל וְלֹא

fuit fortis Iehudah Quia .primogenitura in *genealogizandum ad*

2 לְהִתְיַחֵשׂ לַבְּכֹרָה׃ כִּי יְהוּדָה גָּבַר

.$ Ioseph ipsi primogenitura & eo ex *ducem in* & *,suis fratribus in* ‡

בְּאֶחָיו וּלְנָגִיד מִמֶּנּוּ וְהַבְּכֹרָה לְיוֹסֵף׃

,Pallu & Chanoch ,Israel primogeniti Reuben Filij

3 בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל חֲנוֹךְ וּפַלּוּא

;eius filius Semahiah ,Ioel Filij ,Charmi & ,Chesron

4 חֶצְרוֹן וְכַרְמִי׃ בְּנֵי יוֹאֵל שְׁמַעְיָה בְנוֹ

.eius filius Simhi ;eius filius Gogh

גּוֹג בְּנוֹ שִׁמְעִי בְנוֹ׃

.eius filius Bahal ;eius filius Reaiah :eius filius Michah

5 מִיכָה בְנוֹ רְאָיָה בְנוֹ בַּעַל בְּנוֹ׃

Pilneeser Tilgath *transtulit* quem :eius filius Beerah

6 בְּאֵרָה בְנוֹ אֲשֶׁר הֶגְלָה תִּלְגַּת פִּלְנְאֶסֶר

.Reubenitæ ipsi *prælatus* ipse Assur rex

מֶלֶךְ אַשֻּׁר הוּא נָשִׂיא לָראוּבֵנִי׃

genealogizando in ,suas familias per eius fratres Et

7 וְאֶחָיו לְמִשְׁפְּחֹתָיו בְּהִתְיַחֵשׂ

.Zechariahu & ,Iehiel caput .suas generationes per

לְתֹלְדוֹתָם[g] הָרֹאשׁ יְעִיאֵל וּזְכַרְיָהוּ׃

ipse :Ioel filij Semah filij Hazaz filius Belah Et

8 וּבֶלַע בֶּן־עָזָז בֶּן־שֶׁמַע בֶּן־יוֹאֵל הוּא

.Bahalmeon & ,Nebo ad vsque & ,Haroher in *sedens*

יוֹשֵׁב בַּעֲרֹעֵר וְעַד־נְבוֹ וּבַעַל מְעוֹן׃

à deserti ingressum ad vsque habitauit orientem ad Et

9 וְלַמִּזְרָח יָשַׁב עַד־לְבוֹא מִדְבָּרָה לְמִן־

fuerant *multiplicata* ‡ eorum *acquisitiones* † quia :Perath flumine

הַנָּהָר פְּרָת כִּי מִקְנֵיהֶם[h] רָבוּ[i]

fecerunt Saul diebus in Et .Ghilhad terra in

10 בְּאֶרֶץ גִּלְעָד׃ וּבִימֵי שָׁאוּל עָשׂוּ

;eorum manum per *ceciderunt* $ & ,Haggeriim cum bellum

מִלְחָמָה עִם־הַהַגְרִאִים וַיִּפְּלוּ[k] בְּיָדָם

orientis *faciebus omnibus super* † ,eorū *tentoriis* || in habitauerunt &

וַיֵּשְׁבוּ[l] בְּאָהֳלֵיהֶם עַל־כָּל־[m]פְּנֵי מִזְרָח לַגִּלְעָד׃

habitauerunt eorum regione è Ghad filij Et Ghilhad ad

11 וּבְנֵי־גָד לְנֶגְדָּם יָשְׁבוּ

*,caput** Ioel .Salchah vsque Basan terra in

12 בְּאֶרֶץ הַבָּשָׁן עַד־סַלְכָה׃ יוֹאֵל הָרֹאשׁ

.Basan in Saphat & ,Iahanai & ,secundus Sapham &

וְשָׁפָם הַמִּשְׁנֶה וְיַעְנַי וְשָׁפָט בַּבָּשָׁן׃

.suorum patrum domum secundum eorum fratres Et

13 וַאֲחֵיהֶם לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם

Ziah & ,Iahachan & ;Iorai & ,Sebah & ,Mesullam & ,Michael

מִיכָאֵל וּמְשֻׁלָּם וְשֶׁבַע וְיוֹרַי וְיַעְכָּן וְזִיעַ

filij ,Abichail filij $ Isti .septem Heber &

14 וָעֵבֶר שִׁבְעָה׃ אֵלֶּה בְּנֵי אֲבִיחַיִל בֶּן־

,Iesisai filij ,Michael filij ,Ghilhad filij ,Iaroach filij ,Churi

חוּרִי בֶּן־יָרוֹחַ בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מִיכָאֵל בֶּן־יְשִׁישַׁי

Habdiel filius Achi .Buz filij ,Iachdo filij

15 בֶּן־יַחְדּוֹ בֶּן־בּוּז׃ אֲחִי בֶּן־עַבְדִּיאֵל

.suorum patrum domum per *caput* Guni filij

בֶּן־גּוּנִי רֹאשׁ לְבֵית אֲבוֹתָם׃

,eius *filiis* in & ,Basan in ,Ghilhad in habitauerunt Et

16 וַיֵּשְׁבוּ בַּגִּלְעָד בַּבָּשָׁן וּבִבְנֹתֶיהָ

.eorum exitus *super* || Saron suburbanis vniuersis in &

וּבְכָל־מִגְרְשֵׁי שָׁרוֹן עַל־[n]תּוֹצְאוֹתָם׃

,Iehudah regis Iotham diebus in *sunt genealogizati* || hi Omnes

17 כֻּלָּם[o] הִתְיַחְשׂוּ בִּימֵי יוֹתָם מֶלֶךְ־יְהוּדָה

.Israel regis Iarobham diebus in &

וּבִימֵי[p] יָרָבְעָם מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל׃

Menasseh tribus dimidiæ Ghaditæ & Reuben Filij

18 בְּנֵי־רְאוּבֵן וְגָדִי[p] וַחֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה

,gladium & ,scutum portantibus viris *,virtutis* filiis de

מִן־בְּנֵי־חַיִל אֲנָשִׁים נֹשְׂאֵי מָגֵן וְחֶרֶב

quadraginta ,bellum doctis & ,arcum tendentibus &

וְדֹרְכֵי קֶשֶׁת וּלְמוּדֵי מִלְחָמָה אַרְבָּעִים

egredientes sexaginta & ,septingenti & ,millia quatuor &

וְאַרְבָּעָה אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים יֹצְאֵי

,Hageriim cum bellum fecerunt Et .pugnam*

19 צָבָא׃ וַיַּעֲשׂוּ[r] מִלְחָמָה עִם־הַהַגְרִיאִים

.Nodab & ,Naphis & Iethur &

וִיטוּר וְנָפִישׁ וְנוֹדָב׃

eorum manu in sunt traditique ,eis *super* sunt *adiuti* Et

20 וַיֵּעָזְרוּ עֲלֵיהֶם וַיִּנָּתְנוּ בְיָדָם

clamauerunt Deum ad quia;eis cum † qui vniuersi & ,Hageriim

הַהַגְרִיאִים וְכֹל שֶׁעִמָּהֶם כִּי לֵאלֹהִים זָעֲקוּ

.eo in sperauerunt quia eis fuit exorabilis & ,bello in

בַּמִּלְחָמָה וְנַעְתּוֹר[f] לָהֶם כִּי־בָטְחוּ בוֹ׃

quinque eorum camelos *,eorum possessiones* *captiuauerunt* ‡ Et

21 וַיִּשְׁבּוּ[r] מִקְנֵיהֶם גְּמַלֵּיהֶם חֲמִשִּׁים

asinos & ,millia quinquaginta & ducentas pecudes & ,millia

אֶלֶף וְצֹאן[n] מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וַחֲמוֹרִים

.millia centum *hominis* *animam* & ,millia duo

אַלְפָּיִם וְנֶפֶשׁ אָדָם מֵאָה אָלֶף׃

† Deo à quia ;corruerunt multi vulnerati Quia

22 כִּי־חֲלָלִים רַבִּים נָפָלוּ כִּי מֵהָאֱלֹהִים

.transmigrationem ad vsque eis pro habitauerunt & :bellum

הַמִּלְחָמָה וַיֵּשְׁבוּ תַחְתֵּיהֶם עַד־הַגֹּלָה׃

,terra in habitauerunt Menasseh tribus dimidiæ filij Et

23 וּבְנֵי חֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה יָשְׁבוּ בָּאָרֶץ

montem & ,Senir & ,Chermon Bahal ad vsque Basan à

מִבָּשָׁן עַד־בַּעַל חֶרְמוֹן וּשְׂנִיר וְהַר־

.fuerant multiplicati ipsi ,Chermon

חֶרְמוֹן הֵמָּה רָבוּ[x]׃

,Ishi & ,Hepher & ,eorum patrum domus capita isti Et

24 וְאֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית־אֲבוֹתָם וְעֵפֶר וְיִשְׁעִי

Iachdiel & ,Hodauiah & ,Irmeiah & ,Hazriel & ,Eliel &

וֶאֱלִיאֵל וְעַזְרִיאֵל וְיִרְמְיָה וְהוֹדַוְיָה וְיַחְדִּיאֵל

domui capita *,nominum* viri robore fortes viri

אֲנָשִׁים גִּבּוֹרֵי חַיִל אַנְשֵׁי שֵׁמוֹת רָאשִׁים לְבֵית

,suorum patrum Deum in sunt præuaricati Et .suorum patrum

25 אֲבוֹתָם׃ וַיִּמְעֲלוּ בֵּאלֹהֵי אֲבֹתֵיהֶם

quos ,terræ populorum deos post sunt fornicati &

וַיִּזְנוּ[y] אַחֲרֵי אֱלֹהֵי עַמֵּי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־

Marginal notes (right margin): sunt qui veniunt per nomina principes; ‡ multiplicati sunt; [a] בָּאוּ; [b] רָבַב; $ vt quærerent pascua suis pecoribus; * locis; || fertilem; † fuerunt; [c] פנה; [d] יוֹם; ‡ tabernacula; [e] נכה; המעונים ק; pro pecoribus suis erat; [f] מאה; eorū qui euaserunt de; † fuit; ‡ cùm violasset thorum; est dum recensetur generationis series; ‡ inter fratres suos dux; $ data est; transmigrare fecit; princeps; dum recensetur generationis series; [g] ילד; habitabat; † greges; ‡ multiplicati; [h] קָנָה רָבָה; $ mortui sui; [k] נפל.

Marginal notes (left margin): ‡ tabernaculis; † in omni facie; [l] ישב; [m] פנה; * dux; $ sunt; dux; viculis; || vsque; [n] יצא; recensiti sunt per seriem generationis; [o] כלל; [p] יום; [p] חצה; robustis; * ad; [r] עשה; $ auxiliati; † fuerant; [f] עתר; ‡ prædati sunt greges eorum; [r] שבה; [n] מאה; animas hominum; † fuit; [x] רבה; nominati; [y] זנה.

Assir & ;eius filius Ebiasaph & ,eius filius Elchanah
23 אֶלְקָנָה בְנוֹ וְאֶבְיָסָף בְּנוֹ וְאַסִּיר
,eius filius Vriel ;eius filius Tachath .eius filius
24 בְנוֹ׃ תַּחַת בְּנוֹ אוּרִיאֵל בְּנוֹ
,Elchanah filij Et .eius filius Saul & ,eius filius Huzziah
25 עֻזִּיָּה בְנוֹ וְשָׁאוּל בְּנוֹ׃ וּבְנֵי אֶלְקָנָה
,Elchanah filij Elchanah .Achimoth & ,Hamaiai
26 עֲמָשַׂי וַאֲחִימוֹת׃ אֶלְקָנָה בְּנוֹ אֶלְקָנָה — בני
;eius filius Eliab .eius filius Nachath & ,eius filius Sophai
27 צוֹפַי בְּנוֹ וְנַחַת בְּנוֹ׃ אֱלִיאָב בְּנוֹ — ם
.eius filius Elchanah ,eius filius Ierocham
יְרֹחָם בְּנוֹ אֶלְקָנָה בְנוֹ׃
.Abiiah & ,Vasni primogenitus ,Semuel filij Et
28 וּבְנֵי שְׁמוּאֵל הַבְּכֹר וַשְׁנִי וַאֲבִיָּה׃
;eius filius Simhi ,eius filius Libni ,Machali ,Merari Filij
29 בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי לִבְנִי בְנוֹ שִׁמְעִי בְנוֹ
,eius filius Chachiiah ,eius filius Simha .eius filius Huzzah
30 עֻזָּה בְנוֹ׃ שִׁמְעָא בְנוֹ חַגִּיָּה בְּנוֹ
§ sunt — Dauid statuit quos § isti Et .eius filius Hasaiah
31 עֲשָׂיָה בְנוֹ׃ וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶעֱמִיד דָּוִיד
in locis — .arcæ requie à ,Domini domus cantici *manus super*
עַל־יְדֵי־שִׁיר בֵּית יְהוָה מִמְּנוֹחַ הָאָרוֹן׃ — [g] שׁוּר
‡ ministraue- runt coram habitaculo tabernaculi ecclesiæ * donec ædificauit — *conuentus tentorij tabernaculi facies ad ministrantes fuerunt* † Et
32 [h] וַיִּהְיוּ מְשָׁרְתִים לִפְנֵי מִשְׁכַּן אֹהֶל־מוֹעֵד
Domini domum Selomoh *ædificare vsque* * ,cantico in
בַּשִּׁיר עַד־בְּנוֹת שְׁלֹמֹה אֶת־בֵּית יְהוָה
.suo *seruitio super* ‡ suum *iudicium* † iuxta steterunt & :Ierusalaim in
בִּירוּשָׁלָ͏ִם וַיַּעַמְדוּ כְמִשְׁפָּטָם עַל־עֲבוֹדָתָם׃ — [h] הָיָה בְּנָה
‡ morem ‡ in ministerio * sunt qui stabant — .Chehathitarum filiis de ;eorum filij & *,stantes* * isti Et
33 וְאֵלֶּה הָעֹמְדִים וּבְנֵיהֶם מִבְּנֵי הַקְּהָתִי
.Semuel filij Ioel filius cantor Heman
הֵימָן הַמְשׁוֹרֵר בֶּן־יוֹאֵל בֶּן־שְׁמוּאֵל׃
.Toach filij ,Eliel filij ,Ierocham filij ,Elchanah Filij
34 בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־יְרֹחָם בֶּן־אֱלִיאֵל בֶּן־תּוֹחַ׃
.Hamasai filij ,Machath filij ,Elchanah filij ,Suph Filij
35 בֶּן־צִיף בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־מַחַת בֶּן־עֲמָשָׂי׃ — צוּף ק
.Sephaniah filij ,Hazariah filij ,Ioel filij ,Elchanah Filij
36 בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־יוֹאֵל בֶּן־עֲזַרְיָה בֶּן־צְפַנְיָה׃
.Corach filij ,Ebiasaph filij ,Assir filij ,Tachath Filij
37 בֶּן־תַּחַת בֶּן־אַסִּיר בֶּן־אֶבְיָסָף בֶּן־קֹרַח׃
.Israel filij ,Leui filij ,Chehath filij ,Ishar Filij
38 בֶּן־יִצְהָר בֶּן־קְהָת בֶּן־לֵוִי בֶּן־יִשְׂרָאֵל׃
qui stabat ad — Asaph ;eius dexteram *super stans* Asaph eius frater Et
39 וְאָחִיו אָסָף הָעֹמֵד עַל־יְמִינוֹ אָסָף
.Simha filij Berechiahu filius
בֶּן־בֶּרֶכְיָהוּ בֶּן־שִׁמְעָא׃
.Malciiah filij ,Bahaseiah filij ,Michael Filij
40 בֶּן־מִיכָאֵל בֶּן־בַּעֲשֵׂיָה בֶּן־מַלְכִּיָּה׃
.Hadaiah filij ,Zerach filij ,Ethni filij
41 בֶּן־אֶתְנִי בֶּן־זֶרַח בֶּן־עֲדָיָה׃
.Simhi filij ,Zimmah filij ,Ethan Filij
42 בֶּן־אֵיתָן בֶּן־זִמָּה בֶּן־שִׁמְעִי׃
.Leui filij ,Gersom filij ,Iachath Filij
43 בֶּן־יַחַת בֶּן־גֵּרְשֹׁם בֶּן־לֵוִי׃
Ethan :sinistram ad eorum fratres Merari filij Et
44 וּבְנֵי מְרָרִי אֲחֵיהֶם עַל־הַשְּׂמֹאול אֵיתָן
.Malluch filij ,Abdi filij ,Chisi filius
בֶּן־קִישִׁי בֶּן־עַבְדִּי בֶּן־מַלּוּךְ׃
.Chilchiiah filij ,Amasiah filij ,Chasabiah Filij
45 בֶּן־חֲשַׁבְיָה בֶּן־אֲמַצְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה׃
.Semer filij ,Bani filij ,Amsi Filij
46 בֶּן־אַמְצִי בֶּן־בָּנִי בֶּן־שָׁמֶר׃
.Leui filij ,Merari filij ,Musi filij ,Machali Filij
47 בֶּן־מַחְלִי בֶּן־מוּשִׁי בֶּן־מְרָרִי בֶּן־לֵוִי׃
§ sunt — ministerium omne ad § dati ,Leuitæ eorum fratres Et
48 וַאֲחֵיהֶם [k] הַלְוִיִּם נְתוּנִים לְכָל־עֲבוֹדַת — [k] לוּרה
‡ habitaculi — .Dei domus *tabernaculi* ‡
מִשְׁכַּן בֵּית הָאֱלֹהִים׃
* sufficiebant — ,holocausti altare super *suffientes* * eius filij & ,Aharon Et
49 וְאַהֲרֹן וּבָנָיו מַקְטִירִים עַל־מִזְבַּח הָעוֹלָה
sancti — *sanctitatis* opus omne ad suffimenti altare super &
וְעַל־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת לְכֹל מְלֶאכֶת קֹדֶשׁ

suscitauit Et ;eorum *faciebus* à Deus fecit disperdere facie
26 [a] וַיָּעַר הַשָּׁמִיד אֱלֹהִים מִפְּנֵיהֶם׃ — [a] עור
& ,Assur regis Pul spiritum Israelis Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־רוּחַ פּוּל מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וְאֶת־
,eos transtulit & :Assur regis Pilneser Tilgath spiritum
רוּחַ תִּלְגַת פִּלְנֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר [b] וַיַּגְלֵם — [b] גלה
.Menasseh tribum dimidiam & ,Ghaditen & ,Reubeniten
לָראוּבֵנִי וְלַגָּדִי [c] וְלַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה — [c] חצה
,Ghoza fluuiū & ,Harah & ,Chabor & ;Chalach in eos adduxit Et
[d] וַיְבִיאֵם לַחְלַח וְחָבוֹר וְהָרָא וּנְהַר גּוֹזָן — [d] בוא
.hanc diem ad vsque
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

CAP. VI. ו

.Merari & ,Chehath Gherson ;Leui Filij
1 בְּנֵי [e] לֵוִי גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי׃ — [e] לוה
.Huzziel & ,Chebron & ,Ishar ,Hamram ,Chehath filij Et
2 וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם יִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל׃
filij Et .Miriam & ,Moseh & ,Aharon ,Hamram filij Et
3 וּבְנֵי עַמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וּמִרְיָם וּבְנֵי
.Ithamar & ,Elhazar ,Abihu & ,Nadab ,Aharon
אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר׃
genuit Pinechas :Pinechas genuit Elhazar
4 אֶלְעָזָר הוֹלִיד אֶת־פִּינְחָס פִּינְחָס הֹלִיד
:Bucchi genuit Abisuah Et .Abisuah
5 אֶת־אֲבִישׁוּעַ׃ וַאֲבִישׁוּעַ [f] הוֹלִיד אֶת־בֻּקִּי — [f] ילד
genuit Huzzi Et .Huzzi genuit Bucchi &
6 וּבֻקִּי הוֹלִיד אֶת־עֻזִּי׃ וְעֻזִּי הוֹלִיד אֶת־
Meraioth .Meraioth genuit Zerachiah & ,Zerachiah
7 זְרַחְיָה׃ וּזְרַחְיָה הוֹלִיד אֶת־מְרָיוֹת׃ מְרָיוֹת
.Achitub genuit Amariah & ,Amariah genuit
הוֹלִיד אֶת־אֲמַרְיָה וַאֲמַרְיָה הוֹלִיד אֶת־אֲחִיטוּב׃
genuit Sadoch & ;Sadoch genuit Achitub Et
8 וַאֲחִיטוּב הוֹלִיד אֶת־צָדוֹק וְצָדוֹק הוֹלִיד
:Hazariah genuit Achimahas Et .Achimahas
9 אֶת־אֲחִימָעַץ׃ וַאֲחִימַעַץ הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה
genuit Iochanan Et .Iochanan genuit Hazariah &
10 וַעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת־יוֹחָנָן׃ וְיוֹחָנָן הוֹלִיד
domo in est functus sacerdotio qui † ipse ;Hazariah — † est
אֶת־עֲזַרְיָה הוּא אֲשֶׁר כִּהֵן בַּבַּיִת
genuit Et .Ierusalaim in Selomoh ædificauit quam
11 אֲשֶׁר־בָּנָה שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ וַיּוֹלֶד
.Achitub genuit Amariah & :Amariah Hazariah
עֲזַרְיָה אֶת־אֲמַרְיָה וַאֲמַרְיָה הוֹלִיד אֶת־אֲחִיטוּב׃
genuit Sadoc & :Sadoc genuit Achitub Et
12 וַאֲחִיטוּב הוֹלִיד אֶת־צָדוֹק וְצָדוֹק הוֹלִיד
:Chilchiiah genuit Sallum Et .Sallum
13 אֶת־שַׁלּוּם׃ וְשַׁלּוּם הוֹלִיד אֶת־חִלְקִיָּה
Hazariah Et .Hazariah genuit Chilchiiah &
14 וְחִלְקִיָּה הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה׃ וַעֲזַרְיָה
.Iehosadac genuit Seraiah & :Seraiah genuit
הוֹלִיד אֶת־שְׂרָיָה וּשְׂרָיָה הוֹלִיד אֶת־יְהוֹצָדָק׃
Dominus *transportando in* abiit Iehosadac Et — dum transmigrare fecit
15 וִיהוֹצָדָק הָלַךְ בְּהַגְלוֹת יְהוָה אֶת־
.Nesar-Nebuchad manum per ,Ierusalaim & ,Iehudah
יְהוּדָה וִירוּשָׁלָ͏ִם בְּיַד נְבֻכַדְנֶאצַּר׃
.Merari & ,Chehath ,Ghersom :Leui Filij
16 בְּנֵי לֵוִי גֵּרְשֹׁם קְהָת וּמְרָרִי׃
.Simhi & ,Libni ;Ghersom filiorum nomina hæc Et
17 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־גֵרְשׁוֹם לִבְנִי וְשִׁמְעִי׃
.Huzziel & ,Chebron & ,Ishar & ,Hamram ,Chehath filij Et
18 וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם וְיִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל׃
Leui familiæ istæ & .Musi & ,Machali ,Merari Filij
19 בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמֻשִׁי וְאֵלֶּה מִשְׁפְּחוֹת הַלֵּוִי
Iachath ,eius filius Libni ,Ghersom Ipsi *suos patres ad* — per familias suas
20 לַאֲבֹתֵיהֶם׃ לְגֵרְשׁוֹם לִבְנִי בְנוֹ יַחַת
Hiddo ,eius filius Ioach .eius filius Zimmah ,eius filius
21 בְּנוֹ זִמָּה בְנוֹ׃ יוֹאָח בְּנוֹ עִדּוֹ
,Chehath Filij .eius filius Ieathrai :eius filius Zerach :eius filius
22 בְנוֹ זֶרַח בְּנוֹ יְאָתְרַי בְּנוֹ׃ בְּנֵי קְהָת
.eius filius Assir ;eius filius Corach ,eius filius Hamminadab
עַמִּינָדָב בְּנוֹ קֹרַח בְּנוֹ אַסִּיר בְּנוֹ׃

,Bethchoron & ;eius suburbana & ,Iochmeham Et
68 ואת־יקמעם ואת־מגרשיה ואת־בית חורון
;eius suburbana & ,Aialon Et :eius suburbana &
69 ואת־מגרשיה׃ ואת־אילון ואת־מגרשיה
.eius suburbana & ,Ghathrimmon &
ואת־גת־רמון ואת־מגרשיה׃
& ,Haner :Menasseh tribu dimidia de Et
70 וממחצית מטה מנשה את־ענר ואת־
familiæ ;eius suburbana & ;Bilham & ;eius suburbana
מגרשיה ואת־בלעם ואת־מגרשיה למשפחת
.residuorum Cheath filiorum — *qui residui erant.*
לבני־קהת הנותרים׃
,Menasseh tribus dimidiæ familia de Gherson Filiis
71 לבני גרשום [h] ממשפחת חצי מטה מנשה — [h] שפחת
& :eius suburbana & ,Basan in Gholan
את־גולן בבשן ואת־מגרשיה ואת־
Issachar tribu de Et .eius suburbana & ,Hastaroth
72 עשתרות ואת־מגרשיה׃ [i] וממטה יששכר — [i] נטר
& ,Dobrath :eius suburbana & ,Chedes
את־קדש ואת־מגרשיה את־דברת ואת־
& ;eius suburbana & ,Ramoth Et .eius suburbana
73 מגרשיה׃ ואת־ראמות ואת־מגרשיה ואת־
.eius suburbana & ,Hanem
ענם ואת־מגרשיה׃
;eius suburbana & ,Masal ,Aser tribu de Et
74 וממטה אשר את־משל ואת־מגרשיה
,Chuchoch Et .eius suburbana & ,Abdon &
75 ואת־עבדון ואת־מגרשיה׃ ואת־חוקק
.eius suburbana & ,Rechob & ,eius suburbana &
ואת־מגרשיה ואת־רחב ואת־מגרשיה׃
& ,Galil in Chedes Nephthali tribu de Et
76 וממטה נפתלי את־קדש בגליל ואת־
& :eius suburbane & ,Chammon & ,eius suburbana
מגרשיה ואת־חמון ואת־מגרשיה ואת־
Merari Filiis .eius suburbana & ,Chiriathaim
77 קריתים ואת־מגרשיה׃ לבני מררי
& ,Rimmono ,Zebulun tribu de residuis
הנותרים ממטה זבלון את־רמונו ואת־
.eius suburbana & ,Thabor ,eius suburbana
מגרשיה את־תבור ואת־מגרשיה׃
Iarden orientem ad Iericho Iarden trans † de Et — *filiis quæ erant*
78 ומעבר לירדן ירחו [k] למזרח הירדן — [k] זרח
;eius suburbana & ,deserto in Beser Reuben tribu de
ממטה ראובן את־בצר במדבר ואת־מגרשיה
.eius suburbana & Iahasah &
ואת־יהצה ואת־מגרשיה׃
,Mephahath & :eius suburbana & ,Chedemoth Et
79 ואת־קדמות ואת־מגרשיה ואת־מיפעת
.eius suburbana &
ואת־מגרשיה׃
& ,Ghilhad in Ramoth Ghad tribu de Et
80 וממטה־גד את־ראמות בגלעד ואת־
.eius suburbana & Machanaim & ;eius suburbana
מגרשיה ואת־מחנים ואת־מגרשיה׃
,Iahazer & ,eius suburbana & ,Chesbon Et
81 ואת־חשבון ואת־מגרשיה ואת־יעזיר
.eius suburbana &
ואת־מגרשיה׃

CAP. VII. ז

,Simron & ,Iasub ,Puah & ,Tolah ,Issachar filiis Et
1 ולבני יששכר תולע ופואה ישיב ושמרון — ישוב ק
,Rephaiah & ,Huzzi ,Tolah filij Et .quatuor
2 ארבעה׃ ובני תולע עזי ורפיה
capita Semuel & ,Ibsam & ,Iachamai & ,Ieriel & — *principes*
ויריאל ויחמי ויבשם ושמואל ראשים
robore fortes Tolah ipsi § .suorum patrum domum per — *§ De*
לבית־אבותם לתולע גבורי חיל
viginti Dauid diebus in eorum Numerus .suas generationes per
לתלדותם [l] בימי [m] דויד מספרם עשרים — [l] ילד [m] יום
sexcenti & millia duo &
ושנים אלף ושש מאות׃

omnia secundum Israel super expiandum ad &, sanctorum
הקדשים ולכפר על־ישראל ככל
.Dei seruus Moseh præceperat quæ
אשר צוה משה עבד האלהים׃
Pinechas ,eius filius Elhazar ,Aharon filij § isti Et — *§ sunt*
50 ואלה בני אהרן אלעזר בנו פינחס
,eius filius Bucchi .eius filius ,Abisuah ,eius filius
51 בנו אבישוע בנו בקי בנו
.eius filius Zerachiah ,eius filius Huzi
עזי בנו זרחיה בנו׃
.eius filius Achitub ,eius filius Amariah ,eius filius Meraioth
52 מריות בנו אמריה בנו אחיטוב בנו׃
.eius filius Achimahas ,eius filius Sadoc
53 צדוק בנו אחימעץ בנו׃
,eorum termino in ,eorum palatia per eorum habitacula ista Et
54 ואלה [a] מושבותם [b] לטירותם בגבולם — [a] ישב [b] טיר
erat ipsis quia ,Chehathi familiam per Aharon filiis
לבני אהרן למשפחת הקהתי כי להם היה
terra in Chebron eis dederunt Et .sors
55 הגורל׃ [c] ויתנו להם את־חברון בארץ — [c] נתן
.eius circuitibus in ,eius suburbana & ,Iehudah
יהודה ואת־מגרשיה סביבתיה׃
Chaleb dederunt ,eorum villas & ,vrbis agrum Et — *agros*
56 ואת־שדה העיר ואת־חצריה נתנו לכלב
Iehudah vrbes dederunt Aharon filiis Et .Iephunneh filio
57 בן־יפנה׃ ולבני אהרן נתנו את־ערי יהודה
;eius suburbana & ,Libnah & ,Chebron ,retractus — *euasionis,*
המקלט את־חברון ואת־לבנה ואת־[d] מגרשיה — [d] גרש
.eius suburbana & ,Esthemoah & ,Iathir &
ואת־יתר ואת־אשתמע ואת־מגרשיה׃
& ,Debir :eius suburbana & ,Ghilen Et
58 ואת־חילן ואת־מגרשיה את־דביר ואת־
& ;eius suburbana & ,Hasan Et .eius suburbana
59 מגרשיה׃ ואת־עשן ואת־מגרשיה ואת־
Biniamin tribu de Et .eius suburbana & ,Bethsemes
60 בית שמש ואת־מגרשיה׃ וממטה בנימן
& ,Hallemeth & .eius suburbana & ,Ghebah
את־גבע ואת־מגרשיה ואת־עלמת ואת־
Omnes .eius suburbana & ,Hanathoth & :eius suburbana
מגרשיה ואת־ענתות ואת־מגרשיה כל־
.eorum familiis in vrbes tredecim ,eorum vrbes — *per familias*
עריהם שלש־עשרה עיר במשפחותיהם׃
,tribus familia de residuis Chehath filiis Et
61 ולבני קהת הנותרים ממשפחת המטה
.decem vrbes ,sorte in Menasseh dimidij tribu dimidia de
[e] ממחצית מטה חצי מנשה בגורל ערים עשר׃ — [e] חצה
,Issachar tribu de ,suas familias per Ghersom filiis Et
62 ולבני גרשום למשפחותם ממטה יששכר
Menasseh tribu de & ,Naphtali tribu de & Aser tribu de &
וממטה אשר וממטה נפתלי וממטה מנשה
.tredecim ciuitates ,Basan in
בבשן ערים שלש עשרה׃
tribu de & ,Reuben tribu de suas familias per Merari Filiis
63 לבני מררי למשפחותם ממטה ראובן וממטה־
.duodecim ciuitates, sortem in Zebulun de & ,Ghad
גד וממטה זבלון בגורל ערים [f] שתים עשרה׃ — [f] שנה
& ,ciuitates Leuitis Israel filij dederunt Et
64 [g] ויתנו בני־ישראל ללוים את־הערים ואת־ — [g] נתן
filiorum tribu ex sorte in dederunt Et .earum suburbana — *per sortem*
65 מגרשיהם׃ ויתנו בגורל ממטה בני־
filiorum tribu ex & ,Simhon filiorum tribu ex & ,Iehudah
יהודה וממטה בני־שמעון וממטה בני
eas vocabant quas ,has vrbes Biniamin
בנימן את הערים האלה אשר־יקראו אתהם
fuerunt &: Chehath filiorum familiis de Et .nomina per
66 בשמות׃ וממשפחות בני קהת ויהי
dederunt Et .Ephraim tribu de sui termini vrbes
67 ערי גבולם ממטה אפרים׃ ויתנו
eius suburbana & ,Sechem retractus vrbes eis — *euasionis*
להם את־ערי המקלט את־שכם ואת־מגרשיה
.eius suburbana & ,Ghazer & ,Ephraim monte in
בהר אפרים ואת־גזר ואת־מגרשיה׃

Tachath & ,eius filius Bered & ; Suthelach Ephraim filij Et
20 ובני אפרים שותלח וברד בנו ותחת
,eius filius Tachath & ,eius filius Elhadah & ,eius filius
בנו ואלעדה בנו ותחת בנו׃
,Hezer & ,eius filius Suthelach & ,eius filius Zabad Et
21 וזבד בנו ושותלח בנו ועזר
terra in nati ‡ Ghath viri eos occiderunt Et .Elhad &
ואלעד [h] והרגום אנשי־גת הנולדים בארץ
.eorum acquisitiones capiendum ad descenderant quia
כי ירדו לקחת את־מקניהם׃
;multis diebus eorum pater Ephraim luxit Et
22 ויתאבל אפרים אביהם ימים [i] רבים
est ingressus Et .eum consolandum ad eius fratres venerunt &
23 ויבאו אחיו לנחמו׃ [k] ויבא
vocauit & :filium peperit & ,concepit & ,suam vxorem ad
אל־אשתו ותהר ותלד בן ויקרא את־
.eius domo in fuit malo in quia ,Berihah eius nomen
שמו בריעה כי [l] ברעה היתה בביתו׃
Bethchoron aedificauit Et .Seerah filia Et
24 ובתו שארה [m] ותבן את־בית־חורון
.Seerah Vzen & ;superiorem & ,inferiorem
התחתון ואת־העליון ואת אזן שארה׃
,eius filius Telach & ,Reseph & ,eius filius Rephach Et
25 ורפח בנו ורשף ותלח בנו
Hammihud ,eius filius Lahadan .eius filius Tachan &
26 ותחן בנו׃ לעדן בנו עמיהוד
Iehosuah ,eius filius Non .eius filius Elisamah ,eius filius
27 בנו אלישמע בנו׃ נון בנו יהושע
,Beth-el eorum habitationes & ,eorum possessio Et .eius filius
28 בנו׃ ואחזתם [n] ומשבותם בית־אל
,Ghezer occidentem ad & ,Naharan orientem ad & ; eius filiae &
ובנתיה ולמזרח נערן ולמערב גזר
.eius filiae †&,Hazzah ad vsque eius filiae * &, Sechem & ,eius filiae &
ובנתיה ושכם ובנתיה עד־עיה ובנתיה׃
.eius filiae * & ,Beth-sean Menasseh filiorum manibus super || Et
29 ועל־ידי בני־מנשה בית־שאן ובנתיה
.eius filiae ‡ & ,Dor .eius filiae $ & ,Meghiddo .ei* filiae & ,Tahanach
תענך ובנתיה מגדו ובנותיה דור ובנותיה
,Aser Filij .Israel filij ,Ioseph filij habitauerunt his In
30 באלה ישבו בני יוסף בן־ישראל׃ בני אשר
.eorum soror ,Serach & ,Berihah & ,Isui & ,Isuah & ,Imnah
ימנה וישוה וישוי ובריעה ושרח אחותם׃
pater * Ipse .Malchiel & ,Cheber :Beriah filij Et
31 ובני בריעה חבר ומלכיאל הוא אבי
& ,Iaphlet genuit Cheber Et .Birzauith
32 ברזות׃ וחבר [o] הוליד את־יפלט ואת־
.eorum sororem Suha & ,Chotham & ,Somer
שומר ואת־חותם ואת שועא אחותם׃
Isti .Hasuath & ,Bimhal & ,Pasach Iaphlet filij Et
33 ובני יפלט פסך ובמהל ועשות אלה
Rauihgah & ,Achi ,Semer filij Et .Iaphlet filij
34 בני יפלט׃ ובני שמר אחי ורוהגה
,eius fratris Helem filius Et .Aram & ,Iechubbah
יחבה וארם׃ ובן־הלם אחיו
,Sophach Filij .Hamal & ,Seles & ,Imnah & ,Sophach
35 צופח וימנע ושלש ועמל׃ בני צופח
.Imrah & ,Beri & ,Suhal & ,Charnepher & ,Suach
36 סוח וחרנפר ושועל וברי וימרה׃
.Beera & ,Ithran & ,Silsah & ,Samma & ,Hod & ,Beser
37 בצר והוד ושמא ושלשה ויתרן ובארא׃
.Ara & ,Pisphah & ,Iephunneh ,Iether filij Et
38 ובני יתר יפנה ופספה וארא׃
.Risia & ,Channiel & ,Arach ,Hulla filij Et
39 ובני עלא ארח וחניאל ורציא׃
familiarum domus capita Aser filij isti Omnes
40 כל־אלה בני־אשר ראשי בית־האבות
,electi fortes ,viribus capita ,praelatorum
ברורים גבורי חילים ראשי הנשיאים
eos genealogizando & bello in militiam ad :eorum numerus
והתיחשם בצבא במלחמה מספרם
viri ,viginti ,sex & millia.
אנשים עשרים וששה אלף׃

Margin (left): [h] ‡ qui erant — הרג vt acciperent greges; [i] רבב; [k] בוא; [l] propter malum quod — רוע; [m] בנרה; [n] ישב viculi; * viculi; † viculos; || iuxta loca; * viculos; $ viculos; * est; ברזות ק; [o] ילד; Principes; principum,; recensiti sunt per seriem generationis eorum

, Michael ,Izrachiah filij Et .Izrachiah Huzzi filij Et
3 ובני עזי יזרחיה ובני יזרחיה מיכאל
.ipsi omnes capita quinque :Isiah ,Ioel & ,Hobadiah &
ועבדיה ויואל ישיה חמשה ראשים [a] כלם׃
suorum patrum domum per suas generationes per eis super † Et
4 ועליהם לתלדותם לבית אבותם
quia ,millia sex & ,triginta ,belli exercitus turmae
גדודי צבא מלחמה שלשים וששה אלף כי־
omnes per eorum fratres Et .filios & ,vxores multiplicauerunt
5 [b] הרבו נשים ובנים׃ ואחיהם לכל
septem & octoginta ,viribus fortes Issaschar familias
משפחות יששכר גבורי חילים שמונים ושבעה
.omnes per eos genealogizando millia
אלף התיחשם לכל׃
.tres Iedihael & ,Becher & .Belah ,Biniamin
6 בנימן בלע ובכר וידיעאל שלשה׃
,Huzziel & ,Huzzi & ,Esbon ,Belah filij Et
7 ובני בלע אצבון ועזי ועזיאל
patrum * domus capita || quinque ,Hiri & ,Ieremoth &
וירימות ועירי חמשה ראשי בית אבות
duo & viginti eos genealogizando & ;viribus potentes
גבורי חילים והתיחשם עשרים [c] ושנים
.quatuor & ,triginta & ,millia
אלף ושלשים וארבעה׃
,Eliohenai & ,Elihezer & ,Iohas & ,Zemirah ,Becher filij Et
8 ובני בכר זמירה ויועש ואליעזר ואליועיני
:Halameth & ,Hanathoth & ,Abiiah & ,Ieremoth & ,Homri &
ועמרי וירימות ואביה וענתות ועלמת
eos genealogizando Et .Becher filij isti omnes
כל־אלה בני בכר׃ והתיחשם
fortes suorum patrum * domus capita $ suas generationes per
9 לתלדותם ראשי בית אבותם גבורי
,Iedihael filij Et .ducenta & ,millia viginti ,robore
10 חיל עשרים אלף [d] ומאתים׃ ובני ידיעאל
,Ehud & ,Biniamin & ,Iehus ,Bilhan filij & ,Bilhan
בלהן ובני בלהן יעיש ובנימן ואהוד
.Achisachar & ,Tharsis & ,Zethan & ,Chenahanah &
וכנענה וזיתן ותרשיש ואחישחר׃
fortes patrum * principes Iedihael filij isti Omnes
11 כל־אלה בני ידיעאל לראשי האבות גבורי
militiam † egredientes ,ducenti & ,millia septendecim ,viribus
חילים שבעה־עשר אלף ומאתים יצאי צבא
Hir filij Chuppim & ,Suppim Et .bellum ad
12 למלחמה׃ ושפם וחפם בני עיר
,Iachasiel ,Naphthali Filij .Acher filij Chusim
13 חשם בני אחר׃ בני נפתלי יחציאל
.Bilhah filij Sallum & ,Ieser & ,Ghuni &
וגוני ויצר ושלום בני בלהה׃
eius concubina :peperit quem ,Hasriel ,Menasseh Filij
14 בני מנשה אשריאל אשר ילדה פילגשו
.Ghilhad patrem Machir peperit Aramiiah
הארמיה ילדה את־מכיר אבי גלעד׃
,Suppim & ,Chuppim ipsi vxorem accepit Machir Et
15 ומכיר לקח אשה לחפים ולשפים
.Selophchah secundi nomen Et .Mahachah eius sororis nomen &
ושם אחתו מעכה ושם השני צלפחד
.filiae Selophchah ipsi Fuerunt que
[e] ותהינה לצלפחד בנות׃
vocauit & ,filium Machir vxor Mahachah peperit Et
16 [f] ותלד מעכה [g] אשת־מכיר בן ותקרא
eius filij & ;Seres eius fratris nomen & ,Peres eius nomen
שמו פרש ושם אחיו שרש ובניו
filij Isti .Bedan Vlam filij Et .Rechem & ,Vlam
17 אולם ורקם׃ ובני אולם בדן אלה בני
.Menasseh filij ,Machir filij Ghilhad
גלעד בן־מכיר בן־מנשה׃
& ,Ishod peperit ,Molecheth eius soror Et
18 ואחתו המלכת ילדה את־אישהוד ואת־
,Semidah filij fuerunt Et .Machalah & ,Abihezer
אביעזר ואת־מחלה׃ ויהיו בני שמידע
.Aniham & ,Licchi & ,Sechem & ,Achian
אחין ושכם ולקחי ואניעם׃

Margin (right): [a] כל־ principes † cum milites; [b] רבה; recensiti sunt per seriem generationis eorum; || principes * familiarum; recensiti sunt per seriem generationis eorum; [c] שנה; Recensiti sunt per seriem generationis eorum; $ principes ‡ familiarum suarum; [d] מאה; יעוש ק; * familiarum; † ad; [e] היה; [f] ילד [g] איש

CAP. VIII. ח

.suum primogenitum Be'ah genuit Biniamin Et

1 וּבִנְיָמִן הוֹלִיד אֶת־בֶּלַע בְּכֹרוֹ

.tertium Achrach & ,secundum Asbel

אַשְׁבֵּל [a] הַשֵּׁנִי וְאַחְרַח הַשְּׁלִישִׁי׃ — [a] שְׁנַר

.quintum Rapha & ,quartum Nochah

2 נוֹחָה הָרְבִיעִי וְרָפָא הַחֲמִישִׁי׃

.Abiud & ,Ghera & ,Addar ,Belah ipsi filij fuerunt Et

3 וַיִּהְיוּ בָנִים לְבָלַע אַדָּר וְגֵרָא וַאֲבִיהוּד׃

.Achoach & ,Nahaman & ,Abisuah Et

4 וַאֲבִישׁוּעַ וְנַעֲמָן וַאֲחוֹחַ׃

.Churam & ,Sephuphan & ,Ghera Et

5 וְגֵרָא וּשְׁפוּפָן וְחוּרָם׃

familiarium *capita* ipsi* isti :Echud filij $ isti Et — $ sunt * sunt principes

6 וְאֵלֶּה בְּנֵי אֵחוּד אֵלֶּה הֵם רָאשֵׁי אָבוֹת

.Manachath in eos transtulit & ,Chebah habitantium

לְיוֹשְׁבֵי גֶבַע [b] וַיַּגְלוּם אֶל־מָנָחַת׃ — [b] גָּלָה

7 ' eos transtulit ipse :Gherah & ,Achiiah & ,Nahaman Et

וְנַעֲמָן וַאֲחִיָּה וְגֵרָא הוּא הֶגְלָם

.Achichud & ,Huzzah genuit &

[c] וְהוֹלִיד אֶת־עֻזָּא וְאֶת־אֲחִיחֻד׃ — [c] יָלַד postquam dimiserat

eum mittendo à ,Moab agro in genuit Sacharaim Et

8 וְשַׁחֲרַיִם הוֹלִיד בִּשְׂדֵה מוֹאָב מִן־שִׁלְחוֹ

genuit Et .suas vxores Baharah & ,Chusim ,ipsas

אֹתָם חוּשִׁים וְאֶת־בַּעֲרָא [d] נָשָׁיו׃ וַיּוֹלֶד — [d] אֱנַשׁ

9 & ,Sibiah & ,Iobab ,sua vxore Chodes de

מִן־חֹדֶשׁ אִשְׁתּוֹ אֶת־יוֹבָב וְאֶת־צִבְיָא וְאֶת־

,Sachia & ,Iehus Et .Malcham & ,Mesa

10 מֵישָׁא וְאֶת־מַלְכָּם׃ וְאֶת־יְעוּץ וְאֶת־שָׂכְיָה

patrum capita eius filij isti :Mirmah & — principes familiarum.

וְאֶת־מִרְמָה אֵלֶּה בָנָיו רָאשֵׁי אָבוֹת׃

:Elphahal & ,Abitub genuit Chusim de Et

11 וּמֵחֻשִׁים הוֹלִיד אֶת־אֲבִיטוּב וְאֶת־אֶלְפָּעַל׃

Ipse .Samed & ,Misham & ,Heber ,Elphahal filij Et

12 וּבְנֵי אֶלְפַּעַל עֵבֶר וּמִשְׁעָם וָשֶׁמֶד הוּא

.eius *filias* & ,Lod & ,Ono ædificauit — villas

בָּנָה אֶת־אוֹנוֹ וְאֶת־לֹד וּבְנֹתֶיהָ׃

habitantium familiarum *capita* ipsi :Semah & ,Berihah Et — principes

13 וּבְרִעָה וָשֶׁמַע הֵמָּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיוֹשְׁבֵי

.Ghath habitatores fugauerunt ipsi .Aialon † — † in

אַיָּלוֹן הֵמָּה הִבְרִיחוּ אֶת־יוֹשְׁבֵי גַת׃

.Ieremoth & ,Sasac ,Achio Et

14 וְאַחְיוֹ שָׁשָׁק וִירֵמוֹת׃

.Hader & ,Harad & Zebadiah Et

15 וּזְבַדְיָה וַעֲרָד וָעֵדֶר׃

.Berihah filij Iocha & ,Ispah & ,Michael Et

16 וּמִיכָאֵל וְיִשְׁפָּה וְיוֹחָא בְּנֵי בְרִיעָה׃

,Cheber & ,Chizchi & ,Mesullam & ,Zebadiah Et

17 וּזְבַדְיָה וּמְשֻׁלָּם וְחִזְקִי וָחָבֶר׃

.Elphahal filij Iobab & ,Iziiah & ,Ismerai Et

18 וְיִשְׁמְרַי וְיִזְלִיאָה וְיוֹבָב בְּנֵי אֶלְפָּעַל׃

.Zabdi & ,Zichri & ,Iachim Et

19 וְיָקִים וְזִכְרִי וְזַבְדִּי׃

.Eliel & ,Sillethai & ,Elihenai Et

20 וֶאֱלִיעֵינַי וְצִלְּתַי וֶאֱלִיאֵל׃

.Simhi filij Simrath & ,Beraiah & ,Hadaiah Et

21 וַעֲדָיָה וּבְרָאיָה וְשִׁמְרָת בְּנֵי שִׁמְעִי׃

.Eliel & ,Heber & ,Isphan Et

22 וְיִשְׁפָּן וָעֵבֶר וֶאֱלִיאֵל׃

.Chanan & ,Zichri & ,Habdon Et

23 וְעַבְדּוֹן וְזִכְרִי וְחָנָן׃

.Hanthothiiah & ,Helam & ,Chanaiah Et

24 וַחֲנַנְיָה וְעֵילָם וְעַנְתֹתִיָּה׃

.Sasac filij Peniel & ,Iphdeiah Et

25 וְיִפְדְיָה וּפְנִיאֵל בְּנֵי שָׁשָׁק׃ — ופנואל ק

.Hathaliah & ,Secharhiah & ,Samserai Et

26 וְשַׁמְשְׁרַי וּשְׁחַרְיָה וַעֲתַלְיָה׃

.Ierocham filij Zichri & ,Eliiah & ,Iaharesiah Et

27 וְיַעֲרֶשְׁיָה וְאֵלִיָּה וְזִכְרִי בְּנֵי יְרֹחָם׃

Capita $ suas generationes *ad patrum capita* ista & — & Isti sunt principes familiarum per $ Principes

28 אֵלֶּה רָאשֵׁי אָבוֹת לְתֹלְדוֹתָם רָאשִׁים

Ghibhon in Et .Ierusalaim in habitauerunt *ista* — ist

29 אֵלֶּה יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלָםִ׃ וּבְגִבְעוֹן

.Mahachah eius vxoris nomen .ghibhon Abi habitauerunt

יָשְׁבוּ אֲבִי גִבְעוֹן וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מַעֲכָה׃

,Chis & ,Sur & ; Habdon primogenitus eius filius Et

30 וּבְנוֹ הַבְּכוֹר עַבְדּוֹן וְצוּר וְקִישׁ

Zecher & ,Achio & ,Ghedor Et .Nadab & ,Bahal &

31 וּבַעַל וְנָדָב׃ וּגְדוֹר וְאַחְיוֹ וָזָכֶר׃

regione e isti etiam Et .Simeah genuit Michoth Et

32 וּמִקְלוֹת הוֹלִיד אֶת־שִׁמְאָה וְאַף הֵמָּה נֶגֶד

suis fratribus cum Ierusalaim in habitauerunt suorum fratrum

אֲחֵיהֶם יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלַםִ עִם־אֲחֵיהֶם׃

genuit Chis & :Chis genuit Ner Et

33 וְנֵר הוֹלִיד אֶת־קִישׁ וְקִישׁ הוֹלִיד אֶת־

,Malchisuah & ,Ihonathan genuit Saul & .Saul

שָׁאוּל וְשָׁאוּל הוֹלִיד אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־מַלְכִּי־שׁוּעַ

Ihonathan filius Et .Esbahal & ,Abinadab &

34 וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־אֶשְׁבָּעַל׃ וּבֶן־יְהוֹנָתָן

Michah genuit Meribbahal & .Meribbahal

מְרִיב בָּעַל וּמְרִיב בַּעַל הוֹלִיד אֶת־מִיכָה׃

.Achaz & ,Taareah & Melech & ,Pithon ; Michah filii Et

35 וּבְנֵי מִיכָה פִּיתוֹן וָמֶלֶךְ וְתַאְרֵעַ וְאָחָז׃

genuit Iehohaddah & :Iehohaddah genuit Achaz Et

36 וְאָחָז הוֹלִיד אֶת־יְהוֹעַדָּה וִיהוֹעַדָּה הוֹלִיד

Zimri Et .Zimri & Hazmaueth & ,Halemeth

אֶת־עָלֶמֶת וְאֶת־עַזְמָוֶת וְאֶת־זִמְרִי וְזִמְרִי

genuit Mosa Et .Mosa genuit

37 הוֹלִיד אֶת־מוֹצָא׃ וּמוֹצָא הוֹלִיד אֶת־

.eius filius Asel ,eius filius Elhasah ,eius filius Raphah :Binha

בִּנְעָא רָפָה בְנוֹ אֶלְעָשָׂה בְנוֹ אָצֵל בְּנוֹ׃

$ fuerunt :eorum nomina ista & ,filii sex $ Asel ipsi Et

38 וּלְאָצֵל שִׁשָּׁה בָנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם

$ primogenitus eius, ,Sehariah & ,Ismahel & ; *Bocrhu* $ Hazricham

עַזְרִיקָם בֹּכְרוּ וְיִשְׁמָעֵאל וּשְׁעַרְיָה

.Asel filii isti omnes .Chanan & ,Hobadiah &

וְעֹבַדְיָה וְחָנָן כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי אָצֵל׃

eius primogenitus Vlam :eius fratris Hesech filii Et

39 וּבְנֵי עֵשֶׁק אָחִיו אוּלָם בְּכֹרוֹ

.tertius Eliphelet & ,secundus Iehus

יְעוּשׁ הַשֵּׁנִי וֶאֱלִיפֶלֶט הַשְּׁלִשִׁי׃

robore fortes viri Vlam filii fuerunt Et

40 וַיִּהְיוּ בְנֵי־אוּלָם אֲנָשִׁים גִּבֹּרֵי־חַיִל

filiorum filios & ,filios multiplicantes & ,arcum tendentes

דֹּרְכֵי קֶשֶׁת וּמַרְבִּים בָּנִים וּבְנֵי בָנִים

.Biniamin filiis de isti Omnes .quinquaginta & ,centum

מֵאָה וַחֲמִשִּׁים כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי בִנְיָמִן׃

CAP. IX. ט

recensiti sunt scripti ipsi ecce & *sunt genealogizati* Israel omnis Et — recensiti sunt per seriem generationis.

1 וְכָל־יִשְׂרָאֵל [a] הִתְיַחְשׂוּ וְהִנָּם כְּתוּבִים — [a] יחש

Babel in sunt translati ,Iehudah & ,Israel regum libro *super* $ — $ sunt in

עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה [b] הָגְלוּ לְבָבֶל — [b] גלה

† qui primi *habitantes* || Et *sua præuaricatione in* * — * propter præuaricationem suam.

2 [c] בְּמַעֲלָם׃ וְהַיּוֹשְׁבִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר — [c] מעל

,Leuitæ ,sacerdotes ,Israel ,suis vrbibus in sua possessione in — | qui habitabant † erant

[d] בַּאֲחֻזָּתָם בְּעָרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם — [d] לוה

filiis de habitauerunt Ierusalaim in Et .Nethinim &

3 וְהַנְּתִינִים׃ וּבִירוּשָׁלַםִ יָשְׁבוּ מִן־בְּנֵי

,Ephraim filiis de & ; Biniamin filiis de & ,Iehudah

יְהוּדָה וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן וּמִן־בְּנֵי אֶפְרַיִם

filij ,Homri filii ,Hammihud filius Huthai .Menasseh &

4 וּמְנַשֶּׁה׃ עוּתַי בֶּן־עַמִּיהוּד בֶּן־עָמְרִי בֶּן־

.Iehudah filij Peres filiis de ,Bani filij ,Imri

אִמְרִי בֶן־בָּנִי מִן־בְּנֵי פֶרֶץ בֶּן־יְהוּדָה׃ — בנימן ק

.eius filij & ,primogenitus Hasaiah Siloni de Et

5 וּמִן־הַשִּׁילוֹנִי עֲשָׂיָה הַבְּכוֹר וּבָנָיו׃

,sexcenti ,eorum fratres & .Iehuel ,Zerach filiis de Et

6 וּמִן־בְּנֵי־זֶרַח יְעוּאֵל וַאֲחֵיהֶם שֵׁשׁ־מֵאוֹת

filius Salu ,Biniamin filiis de Et .nonaginta &

7 וְתִשְׁעִים׃ וּמִן־בְּנֵי בִּנְיָמִן סַלּוּא בֶּן־

.Hasenuah filij ,Hodauiah filij Mesullam

מְשֻׁלָּם בֶּן־הוֹדַוְיָה בֶּן־הַסְּנֻאָה׃

ianitorum *potentes* * quatuor *isti* ‖ fide in Nam

26 כי באמונה המה ארבעת גברי השערים

thesauros super & , cubicula super erant Et . Leuitæ *ipsi* ‡

הם הלוים והיו על־הלשכות ועל־האוצרות

Dei domus *circuitus* ‡ Et . Dei domus

27 בית האלהים: וסביבות בית־האלהים

super ‖ ipsi Et . custodia † eos super quia ; *pernoctabant* *

[g] ילינו כי־עליהם משמרת והם על־

vasa super ‡ ipsis ex Et . *mane ad mane ad &* *claue* *

28 המפתח ולבקר לבקר: ומהם על־כלי

numero in & , ea inferebant numero in Quia . *seruitij* ‡

העבודה כי במספר [h] יביאום ובמספר

, vasa super erant constituti ipsis ex Et . ea educebant

29 [i] יוציאום: ומהם [k] ממנים על־הכלים

, vinum & , similam super & , *sanctitatis* * vasa omnia super &

ועל כל־כלי הקדש ועל־הסלת והיין

filiis de Et . aromata & , thus & , oleum &

30 והשמן והלבונה והבשמים: ומן־בני

. aromatici vnguenti vnguentarij † sacerdotum

הכהנים רקחי המרקחת לבשמים:

Sallum primogenitus ipse Leuitis de Matthithiah Et

31 ומתתיה מן־הלוים הוא הבכור לשלם

. sartaginum opus super ‖ fide in , Corchitæ

הקרחי באמונה על מעשה [l] החבתים:

super ‡ , eorum fratribus de Chehathitarum filiis de * Et

32 ומן־בני הקהתי מן־אחיהם על־

. *sabbatho sabbatho* parandum ad , dispositionis panem

לחם המערכת להכין שבת שבת:

Leuitarum *patrum capita* cantores isti Et

33 ואלה [m] המשררים ראשי אבות [n] ללוים

eos super nocte & die quia ; *soluti* ‡ cubiculis in

בלשכת פטירים כי־יומם ולילה עליהם

Leuitis *patrum* capita Isti . opere in

34 במלאכה: אלה ראשי האבות ללוים

. Ierusalaim in habitauerunt Isti . capita suas generationes per

לתלדותם ראשים אלה ישבו בירושלם:

nomen & ; Iehiel , Ghibhon-Abi habitauerunt Ghibhon in Et

35 ובגבעון ישבו אבי־גבעון יעואל ושם

; Habdon primogenitus eius filius Et . Mahachah eius sororis

36 אחתו מעכה: ובנו הבכור עבדון

. Nadab & , Ner & , Bahal & , Chis & , Sur &

וצור וקיש ובעל ונר ונדב:

. Michloth & , Zechariah & , Achio & , Ghedor Et

37 וגדור ואחיו וזכריה ומקלות:

contra ipsi etiam Et . Simam genuit Michloth Et

38 ומקלות הוליד את־שמאם ואף־הם נגד

. suis fratribus cum Ierusalaim in habitauerunt suos fratres

אחיהם ישבו בירושלם עם־אחיהם:

genuit Chis & . Chis genuit Ner Et

39 ונר [o] הוליד את־קיש וקיש הוליד את־

-Malchi & , Iehonathan genuit Saul & . Saul

שאול ושאול הוליד את־יהונתן ואת־מלכי־

filius Et . Esbahal & , Abinadab & , suah

40 שוע ואת־אבינדב ואת־אשבעל: ובן־

. Michah genuit Meribbahal & , Meribbahal Iehonathan

יהונתן מריב בעל ומרי־בעל הוליד את־מיכה:

. Tachreah & , Melech & , Pithon , Michah filij Et

41 ובני מיכה פיתן ומלך ותחרע:

genuit Iaharah & . Iaharah genuit Achaz Et

42 ואחז הוליד את־יערה ויערה הוליד את־

genuit Zimri Et . Zimri & , Hazmaueth & , Hallemeth

עלמת ואת־עזמות ואת־זמרי וזמרי הוליד

: Binha genuit Mosa Et . Mosa

43 את־מוצא: ומוצא הוליד את־בנעא

. eius filius Asel , eius filius Elhasah , eius filius Rephaiah &

ורפיה בנו אלעשה בנו אצל בנו:

: eorum nomina ista & : filij sex † Asel ipsi Et

44 ולאצל ששה בנים ואלה שמותם

, Hobadiah & , Sahariah & : Ismahel & . *Bochru* ‖ Hazricham

עזריקם בכרו וישמעאל ושעריה ועבדיה

. Asel filij Isti . Chanan &

וחנן אלה בני אצל:

Margin: ‖ istorum; * potentium; ‡ erant; ‡ in circuitu; * manebant; † erat.; ‖ erant; [g] לון; * apertione singulo mane.; ‡ erant; ‡ ministeria-lia.; [h] בוא; [i] יצא [k] מנה; * sancta,; † erant,; ‖ erat; [l] חבר; * quidam; ‡ erant; singulis sabbathis.; principes familiarum; [m] שור; [n] לוה; ‡ dimissi liberi,; פטורים ק; * familiarum; יעיאל ק; [o] ילד; † fuerunt; ‖ primogenitus eius

; Michri filij Huzzi filius Elah & . Ierocham filius Ibneiah Et

8 ויבניה בן־ירחם ואלה בן־עזי בן־מכרי

. Ibniiah filij , Rehuel filij , Sephatiah filius Mesullam &

ומשלם בן־שפטיה בן־רעואל בן־יבניה:

, nongenti , suas generationes per eorum fratres Et

9 ואחיהם לתלדותם תשע מאות

capita viri isti Omnes . sex & , quinquaginta &

וחמשים וששה כל־אלה אנשים ראשי

sacerdotibus de Et . suorum patrum domum *ad patrum*

10 אבות לבית אבתיהם: ומן־הכהנים

, Chischiiah filius Hazariah Et . Iachin & , Iehoiarib & , Iedahiah

11 ידעיה ויהויריב ויכין: ועזריה בן־חלקיה

Achitub filij , Meraioth filij , Sadoc filij , Mesullam filij

בן־משלם בן־צדוק בן־מריות בן־אחיטוב

, Ierocham filius Adaiah Et . Dei domus ducis

12 נגד בית האלהים: ועדיה בן־ירחם

filij , Hadiel filius Mahasai & : Malchiiah filij , Paschur filij

בן־פשחור בן־מלכיה ומעשי בן־עדיאל בן־

. Immer filij , Mesillemith filij , Mesullam filij , Iachzerah

יחזרה בן־משלם בן־משלמית בן־אמר:

, mille *suorum patrum* ‡ domum per *capita* * eorum fratres Et

13 ואחיהם ראשים לבית אבותם אלף

opere ‡ robore fortes ; sexaginta & , septingenti &

ושבע מאות וששים גבורי חיל [a] מלאכת

Semahaiah ; Leuitis de Et . Dei domus *seruitij* *

14 עבודת בית־האלהים: ומן־[b] הלוים שמעיה

filiis de Chasabiah filij , Hazricham filij , Chasub filius

בן־חשוב בן־עזריקם בן־חשביה מן־בני

Matthaniah & , Ghalal & , *artifex* † Bachbacchar Et . Merari

15 מררי: ובקבקר חרש וגלל ומתניה

Hobadiah Et . Asaph filij , Zichri filij , Michah filius

16 בן־מיכא בן־זכרי בן־אסף: ועבדיה

filius , Berechiah & : Iedutthun filij , Ghalal filij , Semahaiah filius

בן־שמעיה בן־גלל בן־ידותון וברכיה בן־

. Netophathi villis in *habitantis* , Elchanah filij , Asa

אסא בן־אלקנה היושב בחצרי נטופתי:

; Achiman & , Talmon & , Haccub & , Sallum , ianitores Et

17 והשערים שלום ועקוב וטלמון ואחימן

porta in huc vsque Et . *caput* Sallum eorum fratres &

18 ואחיהם שלום הראש: ועד־הנה בשער

filiorum turmas per ianitores ipsi , orientem ad regis

המלך מזרחה המה השערים [c] למחנות בני

filij , Ebiasaph filij , Choræ filius Sallum Et . Leui

19 לוי: ושלום בן־קורא בן־אביסף בן־

Corchitæ , sui patris domum per eius fratres & , Corach

קרח ואחיו לבית־אביו הקרחים

: tabernaculi liminum custodes , *seruitij* opus super

על מלאכת העבודה שמרי [d] הספים לאהל

. introitus custodes Domini *turmam super* * eorum *patres* ‖ &

ואבתיהם על־מחנה יהוה שמרי המבוא:

eos super erat dux Elhazar filius Pinechas Et

20 ופינחס בן־אלעזר נגיד היה עליהם

Messelemiah filius Zechariah . eo cum *Domini facies ad*

21 לפנים יהוה עמו: זכריה בן משלמיה

, *conuentus tentorio* ostij ianitor

שער פתח לאהל מועד:

; ducenti liminibus in ianitores *in* electi ij Omnes

22 כלם הברורים לשערים בספים מאתים

Ipsos . *eos genealogizando* suis villis cum Ipsi . duodecim &

ושנים עשר המה בחצריהם התיחשם המה

. sua fide in Videns Semuel & , Dauid fundauit

יסד דויד ושמואל הראה [e] באמונתם:

Domini domus portis *super* ‡ eorum filij & , ipsi Et

23 והם ובניהם על־השערים לבית־יהוה

ventos ‡ quatuor Ad . *custodias ad tentorij* domo in

24 לבית האהל למשמרות: לארבע רוחות

. meridiem & , aquilonem , *mare* * , orientem ad , ianitores erant

[f] יהיו השערים מזרח ימה צפונה ונגבה:

dierum ‡ septimo in veniendo suis villis in eorum fratres Et

25 ואחיהם בחצריהם לבוא לשבעת הימים

. eis cum tempus ad tempore de

מעת אל־עת עם־אלה:

Margin: principes familiarum per; * principes ‡ familiarum suarum ‡ in; [a] לאך * ministerij; [b] לוה; † faber,; qui habitabat; princeps,; [c] חנה; ministerij,; [d] ספף ‖ familiæ * per turmas; coram Domino; tabernaculi ecclesiæ.; recensiti sunt per seriem generationis,; [e] אמן ‡ in; tabernaculi in vigiliis.; ‡ partes * occidentem,; [f] היה † die,

CAP. X. י

1 vir fugit Et .Israel cum pugnauerunt Pelistim Et

וּפְלִשְׁתִּים נִלְחֲמוּ בְיִשְׂרָאֵל ᵃ וַיָּנָס אִישׁ־

monte in vulnerati ceciderunt & ,Pelistim faciebus à Israel

יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים ᵇ וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים בְּהַר

,Saul post Pelistim sunt persecuti Et .Ghilboah

2 גִּלְבֹּעַ׃ וַיַּדְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים אַחֲרֵי שָׁאוּל

,Ionathan Pelistim percusserunt & ;eius filios post &

וְאַחֲרֵי בָנָיו ᶜ וַיַּכּוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־יוֹנָתָן

.Saul filios Malchisuah & ,Abinadab &

וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־מַלְכִּי־שׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל׃

cum inuenerunt & ,Saul contra bellum est aggrauatum Et

3 וַתִּכְבַּד הַמִּלְחָמָה עַל־שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ

.iaculatoribus à est vulneratus & ,arcu in facientes

הַמּוֹרִים בַּקָּשֶׁת ᵉ וַיָּחֶל מִן־הַיּוֹרִים׃ ᵈ

Euagina :sua vasa ferentem ad Saul Dixitque

4 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־נֹשֵׂא כֵלָיו שְׁלֹף

incircuncisi veniant forte ne ;eo in me perfode & ,tuum gladiū

חַרְבְּךָ וְדָקְרֵנִי בָהּ פֶּן־ ᶠיָבֹאוּ הָעֲרֵלִים

quia :eius vasa ferens † noluit Et .me in † illudant & ,isti

הָאֵלֶּה וְהִתְעַלְּלוּ־בִי וְלֹא אָבָה נֹשֵׂא ᵍ כֵלָיו כִּי

cecidit $ & ,gladium Saul accepit Et .valde timebat

יָרֵא מְאֹד ʰ וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת־הַחֶרֶב וַיִּפֹּל

esset mortuus quod ,eius vasa ferens * vidit Et .eum super

5 עָלֶיהָ׃ ᵏ וַיַּרְא נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי־ ˡמֵת

.est mortuus & ,gladium super ipse etiam cecidit ‖ & ,Saul

שָׁאוּל וַיִּפֹּל גַּם־הוּא עַל־הַחֶרֶב וַיָּמֹת׃

eius domus omnis & ,eius filij tres & ,Saul est mortuus Et

6 וַיָּמָת שָׁאוּל וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְכָל־בֵּיתוֹ

Israel viri omnes viderunt Et .sunt mortui pariter

7 יַחְדָּו מֵתוּ׃ וַיִּרְאוּ כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל

,Saul essent mortui quòd & ,fugissent quòd valle in $ qui

אֲשֶׁר־בָּעֵמֶק כִּי ᵐ נָסוּ וְכִי־מֵתוּ שָׁאוּל

venerūt Et .fugerunt atque ,suas vrbes dereliquerūt & :eius filij &

וּבָנָיו וַיַּעַזְבוּ עָרֵיהֶם וַיָּנֻסוּ וַיָּבֹאוּ

crastino † fuit Et .eis in habitauerunt & ,Pelistim

8 פְלִשְׁתִּים ⁿ וַיֵּשְׁבוּ בָּהֶם׃ וַיְהִי מִמָּחֳרָת

inuenerunt & ;cæsos expoliandum ad Pelistim venerunt &

וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים לְפַשֵּׁט אֶת־הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ

,Ghilboah monte in iacentes eius filios & ,Saul

אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־בָּנָיו נֹפְלִים בְּהַר גִּלְבֹּעַ׃

;eius vasa † & ,eius caput tulerunt & ,eum spoliauerunt Et

9 וַיַּפְשִׁיטֻהוּ ° וַיִּשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־כֵּלָיו

nunciandum ad ,vndiquaque ‡ Pelistim terram in miserunt &

וַיְשַׁלְּחוּ בְאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבַשֵּׂר

posuerunt Et .populo atque ,suis doloribus $

10 אֶת־עֲצַבֵּיהֶם וְאֶת־הָעָם׃ ᵖ וַיָּשִׂימוּ אֶת־

affixerunt eius caluariam ‖ & ;sui Dei domo * eius vasa

כֵּלָיו בֵּית אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת־גֻּלְגָּלְתּוֹ תָקְעוּ

Ghilhad Iabes omnis † audierunt Et .Daghon domo

11 בֵית דָּגוֹן׃ וַיִּשְׁמְעוּ כֹּל יָבֵישׁ גִּלְעָד

.Saul ipsi Pelistim fecerunt quæ omnia

אֵת כָּל־אֲשֶׁר־ ᑫעָשׂוּ פְלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל׃

tulerunt & ,virtutis vir omnis ‡ surrexerunt Et

12 וַיָּקוּמוּ כָּל־אִישׁ חַיִל וַיִּשְׂאוּ אֶת־

ea attulerúntque :eius filiorum corpora & ,Saul corpus

גּוּפַת שָׁאוּל וְאֵת גּוּפֹת בָּנָיו וַיְבִיאוּם

quercum subter eorum ossa † sepelierunt & ,Iabes in

יָבֵישָׁה וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹתֵיהֶם תַּחַת הָאֵלָה

.diebus septem ieiunauerunt & :Iabes in

בְּיָבֵשׁ וַיָּצוּמוּ שִׁבְעַת ʳ יָמִים׃

13 est præuaricatus qua sua præuaricatione in Saul est mortuus Et

ᶠ וַיָּמָת שָׁאוּל בְּמַעֲלוֹ אֲשֶׁר־מָעַל

:custodiuit non quod Domini verbum super $,Dominum in $

בַּיהוָה עַל־דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־שָׁמָר

.quærendum pythone in interrogandum ad * etiam &

וְגַם־לִשְׁאוֹל בָּאוֹב לִדְרוֹשׁ׃

conuertit & ,eum interfecit & :Domino in ‖ quæsiuit non Et

14 וְלֹא־דָרַשׁ בַּיהוָה וַיְמִיתֵהוּ ᵗ וַיַּסֵּב

.Isai filium Dauid ad regnum

אֶת־הַמְּלוּכָה לְדָוִיד בֶּן־יִשָׁי׃

Marginal notes (Cap. X): ᵃ נוּס facie · ᵇ נָפַל · ᶜ נָכָה · ᵈ יָרָה ᵉ חוּל armigerum suum: · ᶠ בּוֹא $ mihi. † amiger eius: · ᵍ כְּלִי † iactauit se. · ʰ לָקַח ⁱ נָפַל * armiger eius, · ᵏ רָאָה ˡ מוּת ‡ iactauit se · ᵐ $ erant נוּס · ⁿ † in יָשַׁב · ° נָשָׂא † arma eius, $ per circuitū, · ᵖ $ sculptilibus שׂוּם * in † caput eius suspenderunt in † omnes viri · ᑫ עָשָׂה ‡ robustissimi quique, · $ corpora, · ʳ יוֹם propter præuaricationem suam · ᶠ מוּת $ contra * quia interrogauit per pythonem ‖ Dominum. · ᵗ סָבַב

CAP. XI. יא

1 ,Chebron in Dauid ad Israel omnis sunt congregati Et

וַיִּקָּבְצוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶל־דָּוִיד חֶבְרוֹנָה

.nos ‖ tua caro & ,tuum os Ecce :dicendo

לֵאמֹר הִנֵּה עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ׃

existendo in † etiam ,nudiustertius etiam ,heri Etiam

2 גַּם־תְּמוֹל גַּם־שִׁלְשׁוֹם גַּם ᵃ בִּהְיוֹת

.Israel introducens & educens * tu ,regem $ Saul

שָׁאוּל מֶלֶךְ אַתָּה ᵇהַמּוֹצִיא ᶜוְהַמֵּבִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל

pasces Tu :tibi tuus Deus Dominus Dixitque

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אַתָּה תִרְעֶה אֶת־

super dux eris tu & ,Israel omnem populum

עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּהְיֶה נָגִיד עַל

seniores omnes Veneruntque .Israel meum populum

3 עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ וַיָּבֹאוּ כָּל־זִקְנֵי

Dauid eis excidit & ,Chebron in regem ad Israel

יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמֶּלֶךְ חֶבְרוֹנָה וַיִּכְרֹת לָהֶם דָּוִיד

Vnxeruntque .Domini faciei ad † Chebron in fœdus

בְּרִית בְּחֶבְרוֹן לִפְנֵי יְהוָה וַיִּמְשְׁחוּ אֶת־

Domini verbum iuxta ,Israel super regem in Dauid

דָּוִיד לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל כִּדְבַר יְהוָה

Israel omnis & ,Dauid iuit Et ,Samuel manum per

4 בְּיַד־שְׁמוּאֵל׃ וַיֵּלֶךְ דָּוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל

habitatores Iebusæi ibi & :Iebus † ipsa ,Ierusalaim in

יְרוּשָׁלִַם הִיא יְבוּס וְשָׁם הַיְבוּסִי יֹשְׁבֵי

Dauid ad Iebu habitatores Dixeruntque .terræ

5 הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמְרוּ יֹשְׁבֵי יְבוּס לְדָוִיד

.Sion munitionem ‖ Dauid cepit Et .huc ingredieris non

לֹא תָבוֹא הֵנָּה וַיִּלְכֹּד דָּוִיד אֶת־ᵈמְצֻדַת צִיּוֹן

Omnis :Dauid Dixitque .Dauid ciuitas † ipsa

6 הִיא עִיר דָּוִיד׃ וַיֹּאמֶר דָּוִיד כָּל־

,principem in & caput in * erit ,primo $ in Iebusæum percutiens†

מַכֵּה יְבוּסִי בָּרִאשׁוֹנָה יִהְיֶה לְרֹאשׁ וּלְשַׂר ᵉ

fuit & :Seruiah filius Ioab primo ‖ in ascendit Et

וַיַּעַל בָּרִאשׁוֹנָה יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וַיְהִי ᶠ

Idcirco .munitione ‡ in Dauid habitauit Et .caput in †

7 לְרֹאשׁ׃ וַיֵּשֶׁב דָּוִיד בַּמְּצָד עַל־כֵּן

vrbem Ædificauitque .Dauid Ciuitatem eam vocauerunt

8 קָרְאוּ־לוֹ עִיר דָּוִיד׃ ᵍ וַיִּבֶן הָעִיר

viuificauit ‖ Ioab Et .gyrum ad vsque & Millo à circuitu à $

מִסָּבִיב מִן־הַמִּלּוֹא וְעַד־הַסָּבִיב וְיוֹאָב יְחַיֶּה

:crescendo & ,eundo Dauid abiit Et .vrbis residuum

9 אֶת־שְׁאָר הָעִיר׃ ʰ וַיֵּלֶךְ דָּוִיד הָלוֹךְ וְגָדוֹל

.eo cum $ exercituum Dominus &

וַיהוָה צְבָאוֹת עִמּוֹ׃

se roborantes ,Dauid $ qui ,fortium capita ‡ isti Et

10 וְאֵלֶּה רָאשֵׁי הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר לְדָוִיד הַמִּתְחַזְּקִים

,eū regnare faciendum ad ‖ ,Israel omni cum eius regno in eo cum

עִמּוֹ בְמַלְכוּתוֹ עִם־כָּל־יִשְׂרָאֵל לְהַמְלִיכוֹ

.Israel super Domini verbum iuxta

כִּדְבַר יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל׃

Iasobham :Dauid ipsi ‡ qui fortium numerus † iste Et

11 וְאֵלֶּה מִסְפַּר הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִיד יָשָׁבְעָם

suscitauit Ipse .triariorum caput $ Chachmoni filius

בֶּן־חַכְמוֹנִי רֹאשׁ הַשְּׁלוֹשִׁים הוּא־עוֹרֵר

vice in occisos * trecentos contra suam hastam

אֶת־ ⁱחֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת חָלָל בְּפַעַם

12 Achochitæ Dodo ! filius Elhazar eum post Et .vna

אֶחָת׃ וְאַחֲרָיו אֶלְעָזָר בֶּן־דּוֹדוֹ הָאֲחוֹחִי

cum fuit Iste .potentes tres inter Ipse

13 הוּא בִּשְׁלוֹשָׁה הַגִּבֹּרִים׃ הוּא־הָיָה עִם־

ibi erant congregati Pelistim & :dammim Pas in Dauid

דָּוִיד בַּפַּס דַּמִּים וְהַפְּלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ־שָׁם

,hordeis † plena agri pars erat Et .prœlium ad

לַמִּלְחָמָה ᵏ וַתְּהִי חֶלְקַת הַשָּׂדֶה מְלֵאָה שְׂעוֹרִים

steterunt Et .Pelistim faciebus à fugerant ‡ populus &

14 וְהָעָם ˡ נָסוּ מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים׃ וַיִּתְיַצְּבוּ

percusserunt & ,eam * liberauerunt ,partis $ medio in

בְתוֹךְ־הַחֶלְקָה ᵐ וַיַּצִּילוּהָ ⁿ וַיַּכּוּ אֶת־

.magna salute Dominus seruauit & :Pelistim

פְלִשְׁתִּים וַיּוֹשַׁע יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה׃

Marginal notes (Cap. XI): ‖ sumus. · † cùm esset ᵃ הָיָה · $ rex, * educebas, & introducebas ᵇ יָצָא ᶜ בּוֹא · percussit cum · † coram Domino. · † est · ‖ arcem ᵈ מְצַד · ‡ est · $ qui percusserit $ primis * dux & princeps. ‖ primis ᵉ נָכָה ᶠ הָיָה † dux. ‡ arce, · ᵍ בָּנָה $ per circuitum * Circo ‖ reparauit ʰ הָלַךְ † erat · ‡ sunt duces $ erant ipsi * qui robusti erant ‖ vt regem constituerent · † est ‡ erant · ‖ princeps inter triginta. השלישים ק * quos vulnerauit ⁱ חָנָה ‖ patrui sui · † hordeo, ᵏ הָיָה · ‡ fugiebat ˡ נוּס · ‖ agri, * eum ᵐ נָצַל ⁿ נָכָה

.Harbathites Abiel ;Ghahas torrentibus de Churai

32 חוּרַי מִנַּחֲלֵי גָעַשׁ אֲבִיאֵל הָעַרְבָתִי׃

.Sahalbonites Eliachba ,Bacharumites Hazmaueth

33 עַזְמָוֶת הַבַּחֲרוּמִי אֶלְיַחְבָּא הַשַּׁעַלְבֹנִי׃

.Hararites Saghe filius ,Ionathan ,Ghizonites Hasem filij

34 בְּנֵי הָשֵׁם הַגִּזוֹנִי יוֹנָתָן בֶּן־שָׁגֵה הַהֲרָרִי׃

.Vr filius Eliphal ,Hararites Sachar filius Achiam

35 אֲחִיאָם בֶּן־שָׂכָר הַהֲרָרִי אֱלִיפַל בֶּן־אוּר׃

.Pelonites Achiiah ,Mecherathites Chepher

36 חֵפֶר הַמְּכֵרָתִי אֲחִיָּה הַפְּלֹנִי׃

.Ezbai filius Naharai ,Charmelites Chesro

37 חֶצְרוֹ הַכַּרְמְלִי נַעֲרַי בֶּן־אֶזְבָּי׃

.Geri filius Mibchar .Nathan frater ,Ioel

38 יוֹאֵל אֲחִי נָתָן מִבְחָר בֶּן־הַגְרִי׃

vasa ferens Berothites Nacharai ,Hammonites Selech — armiger

39 צֶלֶק הָעַמּוֹנִי נַחְרַי הַבֵּרֹתִי נֹשֵׂא כְּלֵי

.Ithræus Ghareb ,Ithræus Hirah ,Seruiah filij Ioab

40 יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה׃ עִירָא הַיִּתְרִי גָּרֵב הַיִּתְרִי׃

.Achlai filius Zabad ,Chittæus Vriiah

41 אוּרִיָּה הַחִתִּי זָבָד בֶּן־אַחְלָי׃

,Reubenitæ ipsi caput ,Reubenites Siza filius Hadina — dux

42 עֲדִינָא בֶן־שִׁיזָא הָראוּבֵנִי רֹאשׁ לָרְאוּבֵנִי

,Mahachah filius Chanan .triginta eo super ‡ & — ‡ cum

43 וְעָלָיו שְׁלוֹשִׁים׃ חָנָן בֶּן־מַעֲכָה

,Samah :Hasterathites Huzziah .Mithnites Iosaphat &

44 וְיוֹשָׁפָט הַמִּתְנִי׃ עֻזִּיָּא הָעַשְׁתְּרָתִי שָׁמָע

.Haroherites Chotham filij Iehiel & — ויעיאל ק

וִיעוּאֵל בְּנֵי חוֹתָם הָעֲרֹעֵרִי׃

.Tisites eius frater Iocha & ,Simri filius Iedihael

45 יְדִיעֲאֵל בֶּן־שִׁמְרִי וְיֹחָא אָחִיו הַתִּיצִי׃

filij Iehosauiah & ,Ieribai & ,Machauites Eliel

46 אֱלִיאֵל הַמַּחֲוִים וִירִיבַי וְיוֹשַׁוְיָה בְּנֵי

.Moabites Ithmah & ,Elnaham

אֶלְנָעַם וְיִתְמָה הַמּוֹאָבִי׃

.Mesobaiah Iahasiel & ,Hobed & ,Eliel

47 אֱלִיאֵל וְעוֹבֵד וְיַעֲשִׂיאֵל הַמְּצֹבָיָה׃

CAP. XII. יב

adhuc Siclagh in Dauid ad venientes * hi Et — * sunt qui venerunt

1 וְאֵלֶּה ᵃהַבָּאִים אֶל־דָּוִיד לְצִיקְלַג עוֹד — ᵃ בוא

potentes inter ipsi & .Chis filij Saul faciebus † a clausum — † faciebant

עָצוּר ᵇמִפְּנֵי שָׁאוּל בֶּן־קִישׁ וְהֵמָּה בַּגִּבּוֹרִים — ᵇ פנה

,dextrantes * arcu Armati .belli auxiliatores — * dextera & sinistra iacientes lapides & sagittas,

2 עֹזְרֵי הַמִּלְחָמָה׃ נֹשְׁקֵי קֶשֶׁת מַיְמִינִים

fratribus de ,arcu in ,sagittis in & ,lapidibus in ,sinistrantes &

וּמַשְׂמִאלִים בָּאֲבָנִים ᶜוּבַחִצִּים בַּקָּשֶׁת מֵאֲחֵי — ᶜ חצץ

.Ioas & ,Achiezer Caput ‡ .Biniamin de Saul — ‡ dux

3 שָׁאוּל מִבִּנְיָמִן׃ הָרֹאשׁ אֲחִיעֶזֶר וְיוֹאָשׁ

filij Phelet & ,Ieziel & ,Ghibbathites Semahah filij — ויואל ק

בְּנֵי הַשְּׁמָעָה הַגִּבְעָתִי וִיזוּאֵל וָפֶלֶט בְּנֵי

.Hantothites Iehu & ,Berachah & ;Hazmaueth

עַזְמָוֶת וּבְרָכָה וְיֵהוּא הָעַנְּתֹתִי׃

super & ,triginta inter fortis Ghibhonites Ismahaiah Et

4 וְיִשְׁמַעְיָה הַגִּבְעוֹנִי גִּבּוֹר בַּשְּׁלֹשִׁים וְעַל־

Iozabad & ,Iochanan & ,Iachaziel & ,Irmeiah & ,triginta

הַשְּׁלֹשִׁים וְיִרְמְיָה וְיַחֲזִיאֵל וְיוֹחָנָן וְיוֹזָבָד

,Behaliah & ,Ierimoth & ,Elhuzai .Ghederathites

5 הַגְּדֵרָתִי׃ אֶלְעוּזַי וִירִימוֹת וּבְעַלְיָה

,Elchanah .Charuphites Sephathiahu & ,Semariahu &

וּשְׁמַרְיָהוּ וּשְׁפַטְיָהוּ הַחֲרוּפִי׃ אֶלְקָנָה

.Chorchites Iasobbam & ,Iohezer & ,Hazarel & ,Isiiahu &

6 וְיִשִּׁיָּהוּ וַעֲזַרְאֵל וְיוֹעֶזֶר וְיָשָׁבְעָם הַקָּרְחִים׃

.Ghedor de Ierocham filij Zebadiah & ,Iohelah Et

7 וְיוֹעֵאלָה וּזְבַדְיָה בְּנֵי יְרֹחָם מִן־הַגְּדוֹר׃

munitionem ad Dauid ad sunt diuisi Ghadi de Et

8 וּמִן־הַגָּדִי נִבְדְּלוּ אֶל־דָּוִיד לַמְצַד

,bellum ad militiæ viri ,virtute fortes ,deserto in — viribus,

מִדְבָּרָה גִּבֹּרֵי הַחַיִל אַנְשֵׁי צָבָא לַמִּלְחָמָה

:eorum facies leonis facies & ,clypeum & ,scutum disponentes ‡ — ‡ dispositi ad clypeum, & lanceam,

עֹרְכֵי ᵈצִנָּה ᵉוָרֹמַח וּפְנֵי אַרְיֵה פְּנֵיהֶם — ᵈ צנן ᵉ גנן

.festinandum ad montes super capræ sicut &

וְכִצְבָאיִם עַל־הֶהָרִים לְמַהֵר׃

ad capitibus triginta è tres descenderunt Et — principibus

15 ᵃוַיֵּרְדוּ שְׁלוֹשָׁה מִן־הַשְּׁלוֹשִׁים רֹאשׁ עַל־ — ᵃ ירד

castrametatio & :Hadullam speluncam ad Dauid ad ,petram — castra

ᵇהַצֻּר אֶל־דָּוִיד אֶל־מְעָרַת עֲדֻלָּם וּמַחֲנֵה — ᵇ צור

tunc Dauid Et .Rephaim valle in castrametans Pelistim — castrametabantur

16 פְלִשְׁתִּים חֹנָה בְּעֵמֶק רְפָאִים׃ וְדָוִיד אָז

.Beth lechem in ‡ tunc Pelistim præfectus † Et .arce in * — * erat † statio

בַּמְּצוּדָה וּנְצִיב פְּלִשְׁתִּים אָז בְּבֵית לָחֶם׃

aquas mihi propinabit Quis * :dixit & ,Dauid desiderauit Et — * Vtinam quispiam propinaret

17 ᶜוַיִּתְאָו דָּוִיד וַיֹּאמַר מִי ᵈיַשְׁקֵנִי מַיִם — ᶜ אוה ᵈ שקה

irruperunt Et .porta in quæ ,Beth-lechem cisterna de

18 מִבּוֹר בֵּית־לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר׃ וַיִּבְקְעוּ

aquas hauserunt & ,Pelistim castrametationem ‡ in ‡ tres — ‡ per castra

הַשְּׁלֹשָׁה בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיִּשְׁאֲבוּ־מַיִם

acceperunt & ;porta in * quæ ,Beth-lechem cisterna è — * erant

מִבּוֹר בֵּית־לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר ᵉוַיִּשְׂאוּ — ᵉ נשא

,eas bibere Dauid noluit Et :Dauid ad attulerunt &

ᶠוַיָּבֹאוּ אֶל־דָּוִיד וְלֹא־אָבָה דָוִיד ᵍלִשְׁתּוֹתָם — ᶠ בוא ᵍ שתה

mihi Absit :dixit Et .Domino eas libauit sed

19 וַיְנַסֵּךְ אֹתָם לַיהוָה׃ וַיֹּאמֶר חָלִילָה לִּי — † ne faciam

virorum sanguinem Nunquid .hoc faciendo à † ,meo Deo à

מֵאֱלֹהַי ʰמֵעֲשׂוֹת זֹאת הֲדַם הָאֲנָשִׁים — ʰ עשה

suis animabus in * Quia ? eorum animabus in ‖ bibam istorum — ‖ cum discrimine animarum? * cum discrimine vitæ suæ

הָאֵלֶּה אֶשְׁתֶּה בְנַפְשׁוֹתָם כִּי בְנַפְשׁוֹתָם

fecerunt Hæc .eas bibere voluit non & ,eas attulerunt

ⁱהֱבִיאוּם וְלֹא אָבָה לִשְׁתּוֹתָם אֵלֶּה ᵏעָשׂוּ — ⁱ בוא ᵏ עשה

ipse Ioab frater Abisai Et .potentes tres

20 שְׁלֹשֶׁת הַגִּבּוֹרִים׃ וְאַבְשַׁי אֲחִי־יוֹאָב הוּא

suam lanceam suscitauit ipse & .trium caput ‡ erat — ‡ princeps sed

הָיָה רֹאשׁ הַשְּׁלוֹשָׁה וְהוּא עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ

.tres inter nomen non * & ,occisos ‡ trecentos contra — ‡ quos vulnerauit, * ei

עַל־שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חָלָל וְלֹא־שֵׁם בַּשְּׁלוֹשָׁה׃ — ולו ק

eis fuit & .gloriosus duos inter tribus Ex

21 מִן־הַשְּׁלוֹשָׁה בַשְּׁנַיִם נִכְבָּד ᵐוַיְהִי לָהֶם — ᵐ היה

.peruenit non tres ad vsque & ,principem in †

לְשָׂר וְעַד־הַשְּׁלוֹשָׁה לֹא־בָא׃ — † princeps, sed ‖ robusti, magni

multi ,virtutis ‖ viri filij Iehoiadah filius Benaiah

22 בְּנָיָה בֶן־יְהוֹיָדָע בֶּן־אִישׁ־חַיִל ⁿרַב־ — ⁿ רבב

leones * duos percussit ipse .Cabseel de operibus

פְּעָלִים מִן־קַבְצְאֵל הוּא הִכָּה אֵת שְׁנֵי אֲרִיאֵל — * fortes, vt leones

medio in leonem percussit & ,descendit ipse Et .Moab

מוֹאָב וְהוּא יָרַד ᵒוְהִכָּה אֶת־הָאֲרִי בְּתוֹךְ — ᵒ נכה

virum percussit ipse Et .niuis die in cisternæ

23 הַבּוֹר בְּיוֹם הַשָּׁלֶג׃ וְהוּא הִכָּה אֶת־הָאִישׁ

manu in Et .subito in ‡ quinque ‡ mensuræ virum Ægyptium — ‡ magnæ ‡ cubitorum.

הַמִּצְרִי אִישׁ ᵖמִדָּה חָמֵשׁ בָּאַמָּה וּבְיַד — ᵖ מדד

eum ad descendit Et .texentium liciatoriũ sicut lancea * Ægyptij — * erat

הַמִּצְרִי ᵠחֲנִית כִּמְנוֹר אֹרְגִים וַיֵּרֶד אֵלָיו — ᵠ חנה

eum occidit & ,Ægyptij manu è lanceam rapuit & ,virga cum

בַּשָּׁבֶט וַיִּגְזֹל אֶת־הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצְרִי וַיַּהַרְגֵהוּ

.Iehoiadah filius Benaiahu fecit Hæc .eius lancea in

24 בַּחֲנִיתוֹ׃ אֵלֶּה עָשָׂה בְּנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע

triginta Ex .potentes tres inter nomen ei Et

וְלוֹ־שֵׁם בִּשְׁלוֹשָׁה הַגִּבֹּרִים׃ מִן־הַשְּׁלוֹשִׁים

.peruenit non tres ad Et : ipse gloriosus † ipse ecce — † inclytus est, Sed

25 הִנּוֹ נִכְבָּד הוּא וְאֶל־הַשְּׁלוֹשָׁה לֹא־בָא

.suum auditum ad Dauid eum posuit Et

ʳוַיְשִׂימֵהוּ דָוִיד עַל־מִשְׁמַעְתּוֹ׃ — ʳ שום

Elchanan ,Ioab frater Hasahel virtutum potentes Et — exercituum

26 וְגִבּוֹרֵי הַחֲיָלִים עֲשָׂהאֵל אֲחִי יוֹאָב אֶלְחָנָן

,Harodites Sammoth .Beth-lechem de Dodo filius — patrui eius

27 בֶּן־דּוֹדוֹ מִבֵּית לָחֶם׃ שַׁמּוֹת הַהֲרוֹרִי

,Techothites Hicches filius Hira .Pelonites Cheles

28 חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי׃ עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ הַתְּקוֹעִי

Hilai ,Chusathites Sibbechai .Hantothites Abihezer

29 אֲבִיעֶזֶר הָעַנְּתוֹתִי׃ סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי עִילַי

filius Cheled ,Netophathites Maharai .Achothites

30 הָאֲחוֹחִי׃ מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי חֵלֶד בֶּן־

Ghibbath de Ribai filius Ithai ,Netophathites Bahanah

31 בַּעֲנָה הַנְּטוֹפָתִי׃ אִיתַי בֶּן־רִיבַי מִגִּבְעַת

.Pirhatonites Benaiah ,Biniamin filiorum

בְּנֵי בִנְיָמִן בְּנָיָה הַפִּרְעָתֹנִי׃

dux:

.tertius Eliab ,secundus Hobadiah :caput Hezer

9 עֵזֶר הָרֹאשׁ עֹבַדְיָה [a] הַשֵּׁנִי אֱלִיאָב הַשְּׁלִשִׁי׃ [a] שֵׁנִי

.quintus Irmeiah ,quartus Mismannah

10 מִשְׁמַנָּה הָרְבִיעִי יִרְמְיָהוּ הַחֲמִשִׁי׃

.septimus Eliel ,sextus Hatthai

11 עַתַּי הַשִּׁשִּׁי אֱלִיאֵל הַשְּׁבִעִי׃

.nonus Elzabad .octauus Iochanan

12 יוֹחָנָן הַשְּׁמִינִי אֶלְזָבָד הַתְּשִׁיעִי׃

.vndecimus Machbanai ,decimus Irmeiahu

13 יִרְמְיָהוּ הָעֲשִׂירִי מַכְבַּנַּי עַשְׁתֵּי עָשָׂר׃

centum ad * vnus ;exercitus capita ‡ ,Ghad filiis de Isti

14 אֵלֶּה מִבְּנֵי־גָד רָאשֵׁי הַצָּבָא אֶחָד לְמֵאָה

duces * persequebatur

.mille ad maior & ,minor

הַקָּטֹן וְהַגָּדוֹל לְאָלֶף׃

mense in Iarden transierunt qui ipsi † Isti

15 אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר עָבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן בַּחֹדֶשׁ

† sunt

.suas ripas omnes super replens ‡ ipse & ,primo

הָרִאשׁוֹן וְהוּא מְמַלֵּא עַל־כָּל־[b]גְּדוֹתָיו

‡ repletus erat גדותיו

.occidentem ad & ,oriente ad valles ‡ omnes fugauerunt &

וַיַּבְרִיחוּ אֶת־כָּל־הָעֲמָקִים לַמִּזְרָח וְלַמַּעֲרָב׃

מ

munitionem * ad Iehudah & ,Biniamin filiis de venerunt Et

16 [c] וַיָּבֹאוּ מִן־בְּנֵי בִנְיָמִן וִיהוּדָה עַד־לַמְּצָד

[b] גרר ‡ incolentes * præsidium

,respondit & ,eorum faciei ad Dauid est egressus Et .Dauid ad

17 לְדָוִיד׃ וַיֵּצֵא דָוִיד לִפְנֵיהֶם וַיַּעַן

[c] בוא

,me iuuandum ad ‡ me ad venistis pacem ad † Si :eis dixit &

וַיֹּאמֶר לָהֶם אִם־לְשָׁלוֹם בָּאתֶם אֵלַי לְעָזְרֵנִי

‖ ante eos, † pacifice ‡ vt auxiliemini mihi,

me decipiendum ad si Sed .pariter cor vos super mihi sit

יִהְיֶה־לִּי עֲלֵיכֶם לֵבָב לְיָחַד וְאִם־[d]לְרַמּוֹתַנִי

[d] רמה

Deus videat ,meis volis * in iniquitate absque meis angustiatoribus ‡

[e] לְצָרַי בְּלֹא חָמָס [f] בְּכַפַּי [g] יֵרֶא אֱלֹהֵי

‡ pro aduersariis meis * manibus

.increpet & ,nostrorum patrum

אֲבוֹתֵינוּ וְיוֹכַח׃

[e] צור [f] כפף

.triariorum caput ‖ Hamasai induit spiritus Et

18 וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת־עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשְּׁלוֹשִׁים

[g] ראה ‖ ducem triginta.

,tibi pax pax ,‡ Isai fili tecum & ,Dauid † Tibi

לְךָ דָוִיד וְעִמְּךָ בֶן־יִשַׁי שָׁלוֹם ׀ שָׁלוֹם לְךָ

השלישים

eos suscepit & :tuus Deus te iuuat quia ,suo adiutori ‡ pax &

וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ וַיְקַבְּלֵם

† erimus inquit. ‡ erimus, ‡ vt iuuemus, te,

Menasseh de Et .agminu capita in eos dedit * & ,Dauid

דָּוִיד [h] וַיִּתְּנֵם בְּרָאשֵׁי הַגְּדוּד׃ וּמִמְּנַשֶּׁה

* posuit eos: principes turmæ.

contra Pelistim cum eum veniendo in † ,Dauid super sunt delapsi ‖

19 נָפְלוּ עַל־דָּוִיד [i] בְּבֹאוֹ עִם־פְּלִשְׁתִּים עַל־

‖ transfugerunt ad † cum venisset

consilio in quia ;eos iuuerunt ‡ non & :prœlium in Saul

שָׁאוּל לַמִּלְחָמָה וְלֹא עֲזָרֻם כִּי [k] בְעֵצָה

[h] נתן [i] בוא uuit

nostris capitibus In * :dicendo ,Pelistim satrapæ ‡ cum dimiserunt

שִׁלְּחֻהוּ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים לֵאמֹר בְּרָאשֵׁינוּ

[k] יעץ ‡ principes * Cum

ad ipsum rundo in † .Saul suum dominum ad cadet ‖

20 [l] יִפּוֹל אֶל־אֲדֹנָיו שָׁאוּל׃ [m] בְּלֶכְתּוֹ אֶל־

‖ transfugiet † Cum pergeret

,Iozabad & ,Hadnah ,Menasseh de eum ad sunt delapsi ‡ Siclagh

צִיקְלַג נָפְלוּ עָלָיו ׀ מִמְּנַשֶּׁה עַדְנַח וְיוֹזָבָד

,Sillethai & ,Elihu & ,Iozabad & ,Michael & ,Iedihael &

וִידִיעֲאֵל וּמִיכָאֵל וְיוֹזָבָד וֶאֱלִיהוּא וְצִלְּתָי

[l] נפל [m] הלך ‡ transfugerunt

.Menasseh in * qui millium capita ‡

רָאשֵׁי הָאֲלָפִים אֲשֶׁר לִמְנַשֶּׁה׃

‡ duces * erant

.turmam contra Dauid cum ‖ sunt auxiliati hi Et

21 וְהֵמָּה עָזְרוּ עִם־דָּוִיד עַל־הַגְּדוּד

‖ Dauidi

.exercitu in principes fuerunt & ;hi omnes virtute † fortes quia

כִּי־גִבּוֹרֵי חַיִל כֻּלָּם [n] וַיִּהְיוּ [o] שָׂרִים בַּצָּבָא׃

† viribus erant omnes:

Dauid ad veniebant diem in diei ‡ tempus ad Quia

22 כִּי לְעֶת־יוֹם בְּיוֹם יָבֹאוּ עַל־דָּוִיד

[n] היה [o] שור

castrametatione ‖ quasi magna castrametatione * ad vsq;,ei auxiliadu ad ‡

לְעָזְרוֹ עַד־לְמַחֲנֶה גָדוֹל כְּמַחֲנֵה

‡ dedie ‡ vt auxiliarentur * castra magna † castra

expediti capitum ‡ numeri † isti Et .Dei

23 אֱלֹהִים׃ וְאֵלֶּה מִסְפְּרֵי רָאשֵׁי הֶחָלוּץ

† sunt ‡ ducum expeditorum

conuertendum ad * ,Chebron in Dauid ad venerunt ,militiam ‡ ad

לַצָּבָא בָּאוּ עַל־דָּוִיד חֶבְרוֹנָה [p] לְהָסֵב

‡ pugnam, quæ * vt conuerterent

.Domini os iuxta eum ad Saul regnum

מַלְכוּת שָׁאוּל אֵלָיו כְּפִי יְהוָה׃

[p] סבב

millia sex ,hastam & ,clypeum portantes Iehudah Filij

24 בְּנֵי יְהוּדָה נֹשְׂאֵי [q] צִנָּה וָרֹמַח שֵׁשֶׁת אֲלָפִים

[q] צנן † ad pugnam.

Simhon filiis De .exercitu ‖ expediti octingenti &

25 וּשְׁמוֹנֶה [r] מֵאוֹת חֲלוּצֵי צָבָא׃ מִן־בְּנֵי שִׁמְעוֹן

[r] מאה

viribus

.centum & ,millia septem ,pugnam ad virtute fortes

גִּבּוֹרֵי חַיִל לַצָּבָא שִׁבְעַת אֲלָפִים וּמֵאָה׃

.sexcenti & ,millia quatuor ,Leui filiis De

26 מִן־בְּנֵי הַלֵּוִי אַרְבַּעַת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃

* de

tria eo cum & ,Aharon ipsi * dux Iehoiadah Et

27 וִיהוֹיָדָע הַנָּגִיד לְאַהֲרֹן וְעִמּוֹ שְׁלֹשֶׁת

fortis adolescens Sadoc Et .septingenti & ,millia

28 אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת׃ וְצָדוֹק נַעַר גִּבּוֹר

‖ viribus,

.duo & ,viginti principes eius patris domus & ;robore ‖

חַיִל וּבֵית־אָבִיו שָׂרִים עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃

.millia tria Saul fratribus Biniamin filiis de Et

29 וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן אֲחֵי שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים

† custodiebant

custodiam custodientes † eorum multitudo adhuc vsque Et

וְעַד־הֵנָּה מַרְבִּיתָם שֹׁמְרִים מִשְׁמֶרֶת

viginti ,Ephraim filiis de Et .Saul domus

30 בֵּית שָׁאוּל׃ וּמִן־בְּנֵי אֶפְרַיִם עֶשְׂרִים

‡ nominati

nominum ‡ viri ,robore fortes ,octingenti & ,millia

אֶלֶף וּשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת גִּבּוֹרֵי חַיִל אַנְשֵׁי שֵׁמוֹת

‡ familiarum suarum.

Menasseh tribu dimidia ex Et .suorum patrum ‡ domo in

31 לְבֵית אֲבוֹתָם׃ [a] וּמֵחֲצִי [b] מַטֵּה מְנַשֶּׁה

[a] חצה [b] נטה ‡ & ‖ nominati

,nomina per sunt nuncupati ‖ qui :millia decem ‡ octo

שְׁמוֹנָה עָשָׂר אֶלֶף אֲשֶׁר [c] נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹת

[c] נקב

.Dauid faciendum regnare ad veniendum ad †

לָבוֹא לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד׃

† vt venirent ad cõstituendum regem

temporibus in intelligentiam scientes Issaschar filiis de Et

32 וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לַעִתִּים

‡ vt scirent ‡ principes * ducenti.

.ducenta * eorum capita ‡ ,Israel faceret quid sciendum ad ‡

[d] לָדַעַת מַה־יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁיהֶם [e] מָאתַיִם

[d] ידע [e] מאה ‡ ad se monem † erant

Zebulun De .† eorum os super † eorum fratres omnes Et

33 וְכָל־אֲחֵיהֶם עַל־[f] פִּיהֶם׃ מִזְּבוּלֻן

[f] פה ‡ ad pugnam dispositi ad ‡ disponendũ

instrumentis omnibus cũ bellum disponentes exercitui ‡ egredientes

יוֹצְאֵי צָבָא עֹרְכֵי מִלְחָמָה בְּכָל־כְּלֵי

corde non in aciem struendam ‡ ad & ,millia quinquaginta bellicis

מִלְחָמָה חֲמִשִּׁים אֶלֶף וְלַעֲדֹר בְּלֹא־לֵב

eis cum & ,mille principes Naphthali de Et .corde &

34 וָלֵב׃ וּמִנַּפְתָּלִי שָׂרִים אָלֶף וְעִמָּהֶם

* hasta,

.millia septem & triginta ,lancea * & ,clypeo cum

[g] בְּצִנָּה [h] וַחֲנִית שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה אָלֶף׃

[g] צנן [h] חנה præparati ad

octo & viginti ,prœlium ordinantes Danitis de Et

35 וּמִן־הַדָּנִי עֹרְכֵי מִלְחָמָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה

ad pugnam

exercitus egredientes Aser de Et .sexcenti & ,millia

36 אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ וּמֵאָשֵׁר יוֹצְאֵי צָבָא

.millia quadraginta ,bellum disponendum ad

לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה אַרְבָּעִים אָלֶף׃

dimidia & ,Ghaditis & ,Reubenitis de,Iarden trans de Et

37 וּמֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִן־הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי [i] וַחֲצִי

[i] חצה ‡ cum * instrumentis pugnæ bellicis

belli militia vasis * omnibus in ‡ Menasseh tribu

שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה בְּכֹל [k] כְּלֵי צְבָא מִלְחָמָה

[k] כלה

.millia viginti &, centum

מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃

‖ bellatores

aciei instructores belli ‖ viri isti Omnes

38 כָּל־אֵלֶּה אַנְשֵׁי מִלְחָמָה עֹדְרֵי מַעֲרָכָה

regem constituendum ad ,Chebron in venerunt perfecto corde in

בְּלֵבָב שָׁלֵם [l] בָּאוּ חֶבְרוֹנָה לְהַמְלִיךְ

[l] בוא

residuum omne etiam & .Israel vniuersum super Dauid

אֶת־דָּוִיד עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְגַם כָּל־[m] שֵׁרִית

[m] שאר * erant,vt constituerent regem

.Dauid regnare faciendum ad ,* vno corde Israel

יִשְׂרָאֵל לֵב אֶחָד לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד׃

,comedentes tribus diebus Dauid cum ibi fuerunt Et

39 [n] וַיִּהְיוּ־שָׁם עִם־דָּוִיד יָמִים שְׁלוֹשָׁה אֹכְלִים

[n] היה

.eorum fratres eis præparauerat quia :bibentes &

[o] וְשׁוֹתִים כִּי־[p] הֵכִינוּ לָהֶם אֲחֵיהֶם׃

[o] שתה [p] כון

,Issaschar ad vsque eis propinqui etiam Et

40 וְגַם הַקְּרוֹבִים־אֲלֵיהֶם עַד־יִשָּׂשכָר

‡ adferebant * cum

,asinis in * panem adferentes ‡ Naphthali & ,Zebulun &

וּזְבֻלוּן וְנַפְתָּלִי מְבִיאִים לֶחֶם בַּחֲמוֹרִים

‖ cum † farinam

,farina † escam, bobus in ‖ & ,mulis in ‖ & ,camelis in ‖ &

וּבַגְּמַלִּים וּבַפְּרָדִים ׀ וּבַבָּקָר מַאֲכָל קֶמַח

‡ oues

pecus ‡ & ,boues & ,oleum & ,vinum & ,passas vuas & ,palathas

דְּבֵלִים וְצִמּוּקִים וְיַיִן וְשֶׁמֶן וּבָקָר וְצֹאן

‡ erat

.Israel in lætitia ‡ quia .multitudine in

[q] לָרֹב כִּי שִׂמְחָה בְּיִשְׂרָאֵל׃

[q] רבב

CAP. XIII. יג

millium principibus cum Dauid consilium iniit Et
1 ויועץ דויד עם־שרי האלפים
omnem ad Dauid ait Et .ducem omnem ad centenorum &
2 והמאות לכל־נגיד׃ ויאמר דויד לכל־
Domino à & ,$ bonum vobis super Si :Israel concionem *
קהל ישראל אם־עליכם טוב ומן־יהוה
nostros fratres ad mittamus ,diuidemus ‡ ,nostro Deo
אלהינו נפרצה נשלחה על־אחינו
eis cum Et .Israel terras omnes in residui *
הנשארים בכל ארצות ישראל ועמהם
,suorum suburbanorum vrbibus in Leuitas & ,sacerdotes †
הכהנים והלוים בערי מגרשיהם
arcam reducemus ‖ Et .nos ad congregentur &
3 ויקבצו אלינו׃ ונסבה את־ארון
diebus in eam requisiuimus non quia .nos ad nostri Dei
אלהינו אלינו כי־לא דרשנהו בימי
.sic faciendum ad ,concio omnis * dixerunt Et .Saul
4 שאול׃ ויאמרו כל־הקהל לעשות כן
.populi omnis oculis in verbum fuit rectum quia
כי־ישר הדבר בעיני כל־העם׃
Sichor $ à Israel omnem Dauid congregauit Et
5 ויקהל דויד את־כל־ישראל מן־שיחור
adducendum ad ‡ ,Chamath introitum ad vsque & Ægypti
מצרים ועד־לבוא חמת להביא את־
.Chiriathiharim è Dei arcam
ארון האלהים מקרית יערים׃
Bahalathah Israel omnis & ,Dauid ascendit Et
6 ויעל דויד וכל־ישראל בעלתה
faciendum ascendere ad † ,Iehudah in * quæ ,Chiriathiharim in
אל־קרית יערים אשר ליהודה להעלות
,Cherubim ‖ sedentis Domini Dei arcam inde
משם את ארון האלהים יהוה יושב הכרובים
equitare $ fecerunt Et .nomen est inuocatum quam *
7 אשר־נקרא שם׃ וירכיבו את־
:Abinadab domo è nouum plaustrum super Dei arcam
ארון האלהים על־עגלה חדשה מבית אבינדב
.plaustro in ducentes eius frater & ,Huzzah &
ועזא ואחיו נהגים בעגלה׃
facies ad ludentes Israel omnis & ,Dauid Et
8 ודויד וכל־ישראל משחקים לפני
;citharis in & ,canticis in & ,fortitudine omni in Dei
האלהים בכל־עז ובשירים ובכנרות
.tubis in & ,cymbalis in & ,tympanis in & ,psalteriis in &
ובנבלים ובתפים ובמצלתים ובחצצרות׃
Huzzah misit & ,Chidon aream ad vsque venerunt Et
9 ויבאו עד־גרן כידן וישלח עזא את־
.boues labascebant ‡ quia ,arcam continendum ad ,suam manum
ידו לאחז את־הארון כי שמטו הבקר׃
eum percussit & ,Huzzah in Domini nasus est iratus Et
10 ויחר־אף יהוה בעזא ויכהו
est mortuus & :arcam ad suam manum misit quòd eò
על אשר־שלח ידו על־הארון וימת
quia ,Dauid fuit ira Et .Dei facies ad ibi
11 שם לפני אלהים׃ ויחר לדויד כי־
locum vocauit & :Huzzah in diuisionem Dominus diuisit
פרץ יהוה פרץ בעזא ויקרא למקום
.hanc diem ad vsque Huzzah Peres * ipsum
ההוא פרץ עזא עד היום הזה׃
:dicendo ,illa die in Deum Dauid timuit Et
12 ויירא דויד את־האלהים ביום ההוא לאמר
?Dei arcam me ad introducam Quomodo
היך אביא אלי את ארון האלהים׃
ad se ad arcam Dauid fecit declinare non Et
13 ולא־הסיר דויד את־הארון אליו אל־
-Hobed domum ad eam fecit declinare sed :Dauid ciuitatem
עיר דויד ויטהו אל־בית עבד
cum † Dei arca mansit Et .Ghitthæi edom
14 אדם הגתי׃ וישב ארון האלהים עם־
.mensibus tribus eius domo in ,edom-Hobed domo
בית עבד־אדם בביתו שלשה חדשים

tribunis & centurionibus cum omni duce. * | * cœtum | $ videtur, | ‡ dispergamus, | * qui remanserunt | † ad | ‖ reducatur arca | * omnis cœtus, | vt faceret | $ Nilo | ‡ vt adducerent | * est | † vt ascendere faceret | ‖ super | * super | ‖ vehere | ducebant plaustrum. | ludebant coram Deo | vt teneret | ‡ declinabant | furor | coram Deo. | * rupturam

לוה | סבב | יום | עשה | עלה | עוז | נכה | מות | חרה | בוא | סור | נטה | ישב

& ,edom-Hobed domui Dominus benedixit Et
ויברך יהוה את־בית עבד־אדם ואת־
.ei quæ omnibus
כל־אשר־לו׃

CAP. XIIII. יד

ad nuncios Sor † rex Chiram misit Et
1 וישלח חירם מלך־צר מלאכים אל־
,lignorum artifices & ,parietis artifices &,cedrina ligna & ,Dauid
דויד ועצי ארזים וחרשי קיר וחרשי עצים
quòd ,Dauid Cognouitque .domum ei ædificandum ad
2 לבנות לו בית׃ וידע דויד כי־
quòd ,Israel super regem Dominus eum confirmasset
הכינו יהוה למלך על־ישראל כי־
suum populum propter eius regnum desuper esset eleuatum
נשאת למעלה מלכותו בעבור עמו
.Ierusalaim in vxores adhuc Dauid accepit Et .Israel
3 ישראל׃ ויקח דויד עוד נשים בירושלם
.filias & ,filios adhuc Dauid genuit Et
ויולד דויד עוד בנים ובנות׃
ei fuerunt qui natorum ‖ nomina ista Et
4 ואלה שמות הילודים אשר היו־לו
.Selomoh & ,Nathan :Sobab & ,Sammuah ;Ierusalaim in
בירושלם שמוע ושובב נתן ושלמה׃
.Elphelet & ,Elisuah & ,Ibchar Et
5 ויבחר ואלישוע ואלפלט׃
.Iaphiah & ,Nephegh & ,Noghah Et
6 ונגה ונפג ויפיע׃
.Eliphelet & ,Beheliadah & ,Elisamah Et
7 ואלישמע ובעלידע ואליפלט׃
regem in Dauid esset vnctus quòd Pelistim audierunt Et
8 וישמעו פלשתים כי־נמשח דויד למלך
Pelistim omnes ascenderunt Et .Israel omnem super
על־כל־ישראל ויעלו כל־פלשתים
est egressus & ,Dauid audiuit Et .Dauid quærendum ad
לבקש את־דויד וישמע דויד ויצא
sunt diffusi & ,venerunt Pelistim Et .eorum facies ad
9 לפניהם׃ ופלשתים באו ויפשטו
,Deo in $ Dauid interrogauit * Et .Rephaim valle in
10 בעמק רפאים׃ וישאל דויד באלהים
?mea manu in eos trades & ,Pelistim ad ascendã Num :dicendo
לאמר האעלה על־פלשתים ונתתם בידי
.tua manu in eos tradam & ,Ascende :Dominus ei dixit Et
ויאמר לו יהוה עלה ונתתים בידך׃
ibi eos percussit Et .perasim-Bahal in ‡ ascenderunt Et
11 ויעלו בבעל־פרצים ויכם שם
meos inimicos Deus Rupit * :Dauid dixit & :Dauid
דויד ויאמר דויד פרץ האלהים את־אויבי
vocauerunt Idcirco .aquæ diuisionẽ secundum meam manũ per
בידי כפרץ מים על־כן קראו
.Perasim-Bahal † ipsius loci nomen
שם־המקום ההוא בעל פרצים׃
,Dauid dixit Et .suos deos ibi Dereliquerũtque
12 ויעזבו־שם את־אלהיהם ויאמר דויד
,Pelistim adhuc addiderunt Et .igne in sunt combusti ‖ &
13 וישרפו באש׃ ויסיפו עוד פלשתים
Dauid adhuc interrogauit * Et .valle in sunt diffusi &
14 ויפשטו בעמק׃ וישאל עוד דויד
.eos post ascendes Non :Deus ei dixit Et :Deo in $
באלהים ויאמר לו האלהים לא תעלה אחריהם
.mororum aduerso ex eos ad venies & ,eos desuper circunda
הסב מעליהם ובאת להם ממול הבכאים׃
capitibus in gressus sonitum te audire circa ‡ ,erit Et
15 ויהי כשמעך את־קול הצעדה בראשי
est egressus quia .prælium in egredieris tunc ,mororum *
הבכאים אז תצא במלחמה כי־יצא
castrametationem percutiendum ad tuas facies ad † Deus
האלהים לפניך להכות את־מחנה
ei præcepit quemadmodum Dauid fecit Et .Pelistim
16 פלשתים׃ ויעש דויד כאשר צוהו
Pelistim castrametationem ‖ percusserunt & ,Deus
האלהים ויכו את־מחנה פלשתים

* erant | † Tyri | ‖ eorum qui nati fuerunt | rex | contra eos, | * consuluit | $ Deum, | $ in planitiem rupturam. | * Diuisit | † Vallem rupturarum, | ‖ combusserunt eos | * Consuluitque | $ Deum: | pyrorum; | ‡ cum audieris | * pyrorum; | † ante te vt percutiat castra | ‖ castra

חורם | בנה | כון | לקח | אנש | ילד | היה | עלה | בוא | נתן | עלה נכה | יסף | סבב בוא | יצא | נכה | עשה

nomen est egressum Et .Ghazerah ad vsque & Ghibhon à
17 מגבעון ועד־גזרת׃ ויצא שם־
eius pauorem dedit Dominus Et :terras vniuersas in Dauid
דויד בכל־הארצות ויהוה נתן את־פחדו
.gentes omnes super
על־כל־הגוים׃

CAP. XV. טו

parauit & .Dauid ciuitate in domos sibi fecit Et
1 ויעש־לו בתים בעיר דויד ויכן
.tentorium ei tetendit & ,Dei arca locum
מקום לארון האלהים [a] ויט־לו אהל׃
Dei arcam *portandum ad* Non :Dauid dixit Tunc
2 אז אמר דויד לא [b] לשאת את־ארון האלהים
portandum ad Dominus elegit *eis in quia* ‖ ,Leuitæ nisi
כי אם־[c]הלוים כי־בם בחר יהוה לשאת
.seculum in vsque ei ministrandum ad & ,Dei arcam
את־ארון האלהים ולשרתו עד־עולם׃
,Ierusalaim in Israel omnem Dauid Congregauitque
3 ויקהל דויד את־כל־ישראל אל־ירושלם
suum locum in Domini arcam *faciendum ascendere ad*
להעלות את־ארון יהוה אל־מקומו
filios Dauid *collegit* Et .ei parauerat que
4 אשר־[d]הכין לו׃ ויאסף דויד את־בני
Vriel ,Chehath filiis ‡ .Leuitas & ,Aharon
5 אהרן ואת־הלוים׃ לבני קהת אוריאל
,Merari filiis * .viginti & centum eius fratres & ,princeps
6 השר ואחיו מאה ועשרים׃ לבני מררי
.viginti & ducenti eius fratres & ,princeps Hasaiah
עשיה השר ואחיו מאתים ועשרים׃
centum eius fratres & ,princeps Ioel ,Ghersom filiis †
7 לבני גרשם יואל השר ואחיו מאה
princeps Semahaiah ,Elisaphan filiis ‡ .triginta &
8 ושלשים׃ לבני אליצפן שמעיה השר
.ducenti eius fratres &
ואחיו מאתים׃
eius fratres & ,princeps Eliel ,Chebron filiis ‡
9 לבני חברון אליאל השר ואחיו
,princeps Hamminadab ,Huzziel filiis * .octoginta
10 שמונים׃ לבני עזיאל עמינדב השר
,duodecim & centum eius fratres &
ואחיו מאה ושנים עשר׃
;sacerdotes Ebiathar & ,Sadoc Dauid Vocauitque
11 ויקרא דויד לצדוק ולאביתר הכהנים
,Eliel & ,Semahaiah ,Ioel & ,Hasaiah ,Vriel ,Leuitas
וללוים לאוריאל עשיה ויואל שמעיה ואליאל
patrum ‡ capita † Vos :eis dixit Et .Hamminadab &
12 ועמינדב׃ ויאמר להם אתם ראשי האבות
facietis ascendere &,vestri fratres & ,vos Sanctificamini .*Leuitis*
ללוים התקדשו אתם ואחיכם [e] והעליתם
.ei præparaui * ad Israel Dei Domini arcam
את ארון יהוה אלהי ישראל אל־[f]הכינותי לו׃
Dominus *rupit* ‡ vos non principio à † Quia
13 כי למבראשונה לא אתם פרץ יהוה
.*iudicium* ‡ secundū eū quæsiuimus non quia ,nobis in noster Deus
אלהינו בנו כי־לא דרשנהו כמשפט׃
*faciendum ascendere ad** ,Leuitæ & sacerdotes sunt sanctificati Et
14 ויתקדשו הכהנים [g] והלוים להעלות
.Israel Dei Domini arcam
את־ארון יהוה אלהי ישראל׃
,Dei arcam Leuitarum filij tulerunt Et
15 [h] וישאו בני־הלוים את ארון האלהים
,Domini verbum iuxta Moseh præcepit quemadmodum
כאשר צוה משה כדבר יהוה
.se super *perticis* in suo humero in
בכתפם [i] במטות עליהם׃
statuendum ad ,Leuitarum principibus Dauid Dixitque
16 ויאמר דויד לשרי הלוים להעמיד
,psalteriis ,*cantici vasis* in cantores suos fratres
את־אחיהם המשררים בכלי־[k]שיר נבלים
voce in ‡ exaltando ,facientes audire ,cymbalis & ,citharis &
וכנרות ומצלתים משמיעים [l] להרים־בקול

pro arca
[a] נטה est fas vt portent
[b] נשא
‖ Hos enim
[c] לוה
vt ascendere faceret
congregauit
[d] כון
‡ De
* De
† De
‡ De
‡ De
* De
† estis
‡ familiarum Leuiticarum.
[e] עלה
*locum quem
[f] כון
† enim
‡ adfuistis, dispersionē fecit
‡ ritum.
*vt ascendere facerent
[g] לוה
[h] נשא
vectibus
[i] מוט
vt statuerent cum instrumētis musicis
[k] שור
‡ vocem
[l] רום

filium Heman Leuitæ statuerunt Et .lætitia in
17 לשמחה׃ ויעמידו הלוים את הימן בן־
de & ,Berechiahu filium Asaph eius fratribus de & ,Ioel
יואל ומן־אחיו אסף בן־ברכיהו ומן־
.Chusaiahu filium Ethan eorum fratribus Merari filiis
בני מררי אחיהם איתן בן־קושיהו׃
,Ben ,Zechariahu ‡ secundi eorum fratres eis cum Et
18 ועמהם אחיהם המשנים זכריהו בן
,Eliab ,Hunni & ,Iechiel & ,Semiramoth & ,Iahaziel &
ויעזיאל ושמירמות ויחיאל ועני אליאב
,Eliphelehu & ,Matthithiahu & ,Mahaseiahu & Benaiahu &
ובניהו ומעשיהו ומתתיהו ואליפלהו
.ianitores Iehiel & ,edom-Hobed & ,Michneiahu &
ומקניהו ועבד אדם ויעיאל השוערים׃
cymbalis in Ethan & ,Asaph ,Heman ,cantores Et
19 [m] והמשררים הימן אסף ואיתן במצלתים
,Haziel & ,Zechariah Et .*faciendum audire ad* ,æneis
20 נחשת להשמיע׃ וזכריה ועזיאל
,Mahaseiahu & ,Eliab & ,Hunni & ,Iechiel & ,Semiramoth &
ושמירמות ויחיאל ועני ואליאב ומעשיהו
.Halamoth super *nablis* in ,Benaiahu &
ובניהו בנבלים על־עלמות׃
-Hobed & ,Michneiahu & ,Eliphelehu & ,Mathithiahu Et
21 ומתתיהו ואליפלהו ומקניהו ועבד
Hasemini h † super citharis in ,Hazaziahu & ,Iehiel & ,edom
אדם ויעיאל ועזזיהו בכנרות על־השמינית
exaltatione in Leuitarum princeps Chenaniahu Et .Lenaseach
22 לנצח׃ וכנניהו שר־הלוים [n] במשא
.*ipse* ‡ intelligens quia ,*exaltatione in præerat*
[o] יסר במשא כי מבין הוא׃
.arcæ iuniores Elchanah & ,Berechiah Et
23 וברכיה ואלקנה שערים לארון׃
Hamasai & ,Nethanel & ,Iehosaphat & ,Sebaniahu Et
24 ושבניהו ויושפט ונתנאל ועמשי
tubicinantes sacerdotes Elihezer & Benaiahu & ,Zechariahu &
וזכריהו ובניהו ואליעזר הכהנים מחצצרים
,edom Hobed & :Dei *arca* *facies ad* tubis *in*
בחצצרות לפני ארון האלהים ועבד אדם
.arcæ ianitores Iechiiah &
ויחיה שערים לארון׃
millium principes & ,Israel seniores & ,Dauid fuit Et
25 [p] ויהי דויד וזקני ישראל ושרי האלפים
Domini fœderis arcam *faciendum ascendere ad* *euntes*
ההלכים להעלות את־ארון ברית־יהוה
.lætitia in edom Hobed domo è
מן־בית עבד־אדם בשמחה׃
portantes Leuitas *Deum adiuuando in* ,fuit Et
26 ויהי בעזר האלהים את־הלוים נשאי
,*iuuencos* septem immolabant & ,Domini fœderis arcam
ארון ברית־יהוה ויזבחו שבעה־פרים
.arietes septem &
ושבעה אילים׃
Leuitæ omnes & ,byssino pallio *in* ‡ amictus Dauid Et
27 ודויד מכרבל במעיל בוץ וכל־הלוים
princeps Chenaiah & ,cantatores & ,arcam portantes
הנשאים את־הארון והמשררים וכנניה השר
.lineum Ephod ‡ Dauid super & cantatores ,*eleuationis*
המשא המשררים ועל־דויד אפוד בד׃
fœderis arcam *facientes ascendere* Israel omnis Et
28 וכל־ישראל מעלים את־ארון ברית־
,tubis in & ,buccinæ sonitu in & ,iubilo in Domini
יהוה בתרועה ובקול שופר ובחצצרות
.citharis & *nablis* in facientibus audire cymbalis in &
ובמצלתים משמעים בנבלים וכנרות׃
ad vsque veniente Domini fœderis arca ,fuit Et
29 ויהי ארון ברית־יהוה [q] בא עד־
se præbebat conspicuam Saul filia Michal & ,Dauid ciuitatem
עיר דויד ומיכל [r] בת־שאול נשקפה
saltantem Dauid regem vidit & ,fenestram per
בעד החלון ותרא את־המלך דויד מרקד
.suo corde in eum despexit & ;ludentem &
ומשחק [s] ותבז לו בלבה׃

‡ ordinis
[m] שור
vt audire facerent.
psalteriis
† *octauam ad vincendum.*
prophetia, ‡
[n] נשא
principatum tenebat in prophetia, ‡ erat.
[o] סור
vel
שור
clangebant
coram arca
tribuni
[p] הלך
ibāt, vt ascendere facerent
cùm adiuuisset Deus
boues,
‡ erat
prophetiæ, ‡ erat
faciebant
psalteriis,
[q] בוא
aspiciebat
[r] בנה
[s] בזה

21 corripuit & , eos opprimendum ad homini permisit Non
לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח
, meos unctos in * tangatis Ne .reges eis super ‡
22 עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃ אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי
Domino Cantate .malignemini ne meis prophetis in &
23 וּבִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ׃ שִׁירוּ לַיהוָה
.eius salutem ‖ diem in die de euangelizate † :terra omnis
כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־יוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃
populis omnibus in , eius gloriam gentibus in Narrate
24 סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים
laudabilis & , Dominus magnus Quia .eius mirabilia
25 נִפְלְאֹתָיו׃ כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל
.deos omnes super ipse terribilis & , valde
מְאֹד וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃
Dominus Et :vana populorum dij omnes Nam
26 כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה
fortitudo ; eo coram elegantia & , Decor .fecit cælos
27 שָׁמַיִם עָשָׂה׃ הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז
familiæ Domino Tribuite * .eius loco in lætitia &
28 וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ׃ הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת
.fortitudinem ‡ & , gloriam Domino tribuite ‡ :populorum
עַמִּים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃
, munus † leuate :eius nominis gloriam Domino Tribuite *
29 הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה
.sanctitatis decore in Domino vos incuruate :ei faciei ad ‖ venite &
וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ׃
, orbis firmabitur ‡ etiam :terra omnis eius faciebus * à Pauete
30 חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל
:terra exultet & , cæli Lætentur .nutet ‡ ne
31 בַּל־תִּמּוֹט׃ יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ
.regnauit Dominus , gentibus in dicant &
וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ׃
omne & , ager exultet :eius plenitudo & , mare Tonet
32 יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־
faciebus à ‖ syluæ ligna personabunt † Tunc .eo in * quod
33 אֲשֶׁר־בּוֹ׃ אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי
.terram iudicare venit quia , Domini
יְהוָה כִּי־בָא לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ׃
quoniam , bonus quoniam Domino Confitemini
34 הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי
.eius misericordia seculum in
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
; nos congrega & , nostra salus Deus nos Serua , dicite Et
35 וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ
, tua sanctitatis * nomini gratias agendum ad , gentibus de nos erue &
וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ
.tua laude in gloriandum ad
לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃
, seculo à Israel Deus Dominus Benedictus
36 בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם
:Amen , populus omnis dicant Et .seculum in vsque &
וְעַד־הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן
arca faciei ad ‡ ibi dereliquit Et .Dominum lauda ‡ &
37 וְהַלֵּל לַיהוָה׃ וַיַּעֲזָב־שָׁם לִפְנֵי אֲרוֹן
coram ministrandum ad , eius fratres & , Asaph Domini fœderis
בְּרִית־יְהוָה לְאָסָף וּלְאֶחָיו לְשָׁרֵת לִפְנֵי
.suo die in dies in rem in iugiter arca
הָאָרוֹן תָּמִיד לִדְבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃
:octo & sexaginta eorum fratres & , edom Hobed Et
38 וְעֹבֵד אֱדֹם וַאֲחֵיהֶם שִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה
.ianitores , Chosah & , Iedithun filius , edom Hobed &
וְעֹבֵד אֱדֹם בֶּן־יְדִיתוּן וְחֹסָה לְשֹׁעֲרִים׃
facies ad * sacerdotes eius fratres & , sacerdotem Sadoc Et
39 וְאֵת צָדוֹק הַכֹּהֵן וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים לִפְנֵי
.Ghibhon in † quod excelso in Domini tabernaculi
מִשְׁכַּן יְהוָה בַּבָּמָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃
altare super Domino ascensiones faciendum ascendere Ad ‖
40 לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה עַל־מִזְבַּח
scriptū ‡ omne iuxta & , vespera in ‡ & , mane in iugiter ascensionis *
הָעֹלָה תָּמִיד לַבֹּקֶר וְלָעָרֶב וּלְכָל־הַכָּתוּב
.Israel super præcepit quam Domini lege in
בְּתוֹרַת יְהוָה אֲשֶׁר צִוָּה עַל־יִשְׂרָאֵל׃

Margin: vt vim inferrent eis, a ינח ‡ Pro * Christos b נגע d שור c רוע † annunciate ‖ salutare e כבד f ירא gentium idola. Confessio, & decor * Afferte g חדה h קום i יהב ‡ afferte ‡ honorem. * Afferte † sacrificium, k נשא ‖ in conspectu * facie eius vniuersi habitatores terræ, ‡ firmabit orbem * commoueatur. l חול m גול * est † exultabunt ‖ coram Domino, n ירה o ישע vt cōfiteamur * sancto tuo, vt laudemur p נצל q הלל ‡ laudate * coram arca vt ministrarent per singulos dies. ידותון קׂ * coram tabernaculo † erat ‖ Vt offerrent holocausta * holocausti ‡ vesperi, ‡ quod est r ירה

CAP. XVI. יו

eam constituerunt & , Dei arcam attulerunt Et
1 וַיָּבִיאוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּצִּיגוּ אֹתוֹ
:Dauid ei tetenderat quod , tentorij * medium in
בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לוֹ דָּוִיד
.Dei facies ad † pacifica & , ascensiones appropinquare fecerunt &
וַיַּקְרִיבוּ עֹלוֹת וּשְׁלָמִים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים׃
, ascensionem faciendo ascendere ab ‖ Dauid compleuit Et
2 וַיְכַל דָּוִיד מֵהַעֲלוֹת הָעֹלָה
.Domini nomine in populo benedixit & :pacifica &
וְהַשְּׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה׃
ad vsque & viro à , Israel viro omni diuisit Et
3 וַיְחַלֵּק לְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאִישׁ וְעַד־
, pulthrum carnis frustum & , panis placentam vnicuique , mulierem
אִשָּׁה לְאִישׁ כִּכַּר־לֶחֶם וְאֶשְׁפָּר
de Domini arca facies ad dedit ‡ Et .lagenam * &
4 וַאֲשִׁישָׁה׃ וַיִּתֵּן לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה מִן־
, confitendum ad & , recordandum ad & , ministros Leuitis
הַלְוִיִּם מְשָׁרְתִים וּלְהַזְכִּיר וּלְהוֹדוֹת
.Israel Deum Dominum laudandum ad &
וּלְהַלֵּל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
, Iehiel , Zechariah eius secundus & , caput Asaph
5 אָסָף הָרֹאשׁ וּמִשְׁנֵהוּ זְכַרְיָה יְעִיאֵל
, Benaiahu & , Eliab & , Mathithiah & , Iechiel & , Semiramoth &
וּשְׁמִירָמוֹת וִיחִיאֵל וּמַתִּתְיָה וֶאֱלִיאָב וּבְנָיָהוּ
, citharis in & , nablorum vasis in Iehiel & , Edom Hobed &
וְעֹבֵד אֱדֹם וִיעִיאֵל בִּכְלֵי נְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת
.‡ faciens audire cymbalis in Asaph &
וְאָסָף בַּמְצִלְתַּיִם מַשְׁמִיעַ׃
iugiter tubis in , sacerdotes Iachaziel & Benaiahu Et
6 וּבְנָיָהוּ וְיַחֲזִיאֵל הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת תָּמִיד
.Dei fœderis arca facies ad
לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־הָאֱלֹהִים׃
confitendum ad , caput in † Dauid dedit * tunc ipsa die In
7 בַּיּוֹם הַהוּא אָז נָתַן דָּוִיד בָּרֹאשׁ לְהֹדוֹת
.eius fratrum , Asaph manum per Domino
לַיהוָה בְּיַד־אָסָף וְאֶחָיו׃
notificate , eius nomine in inuocate , Domino Confitemini
8 הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ
, ei psallite , ei Cantate .eius adinuentiones populis in
9 בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו׃ שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ
nomine in Laudamini .eius mirabilibus omnibus in meditamini
10 שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו׃ הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם
.Dominum quærentium cor Lætetur .eius sanctitatis ‖
קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃
eius facies quærite :eius fortitudinem & , Dominum Quærite
11 דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו
; fecit quæ eius mirabilium Recordamini .semper
12 תָּמִיד׃ זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה
.eius oris iudiciorum & , eius prodigiorum
מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ׃
.eius electi Iahacob filij , eius serui Israel Semen
13 זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃
.eius iudicia terra vniuersa in , noster Deus Dominus Ipse
14 הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃
mille præcepit verbum * , eius pacti seculum in Recordamini
15 זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף
, Abraham cum excidit Quod .generationibus
16 דּוֹר׃ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם
Iahacob ipsi illud statuit Et .Isaac ad sui iuramenti &
17 וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק׃ וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב
Tibi :Dicendo .seculi ‡ pactum ‡ Israeli præceptum in
18 לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ לֵאמֹר לְךָ
.vestræ hæreditatis funiculum Chenahan terram dabo
אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃
peregrinantes & , parum † quasi , numeri viros vos existendo In
19 בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים
regno de & , gentem ad gente de ambulauerunt Et .ea in
20 בָּהּ׃ וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה
.alterum populum ad
אֶל־עַם אַחֵר׃

Margin: pertingere fecerunt a יצג * tabernaculi, obtulerunt holocausta † coram Deo. b עלה ‖ offerre holocaustum, * pultem. ‡ posuit coram arca c נתן d ירה לוה dux instrumentis psalteriorum, f כלה ‡ sonitum. g צלל coram arca * posuit † ducem, nomen h ידע opera i שור loquimini de k שוח ‖ sancto faciem l עזז m פנה * verbi quod pepigit ‡ in ‡ sempiternum. portionem n נתן * Cùm essetis viri numero pauci † res exigua, o היה p מתה q גור

,purorum $ reſiduum &, Ieduthun & ,Heman eis cum Et — $ electorum,

41 ועמהם הימן וידותון ושאר הברורים

:Domino confitendum ad ,nomina per ſunt nuncupati qui — nominati

אשר נקבו בשמות להודות ליהוה

.eius miſericordia ſeculum in Quoniam

כי לעולם חסדו:

;cymbalis & ,tubis † Ieduthun & Heman eis cum Et — † cum

42 ועמהם הימן וידותון חצצרות ומצלתים

filij Et .Dei cantici inſtrumentis & ,facientes audire in ‡ — ‡ vt audire facerent,

למשמיעים [a]וכלי [b]שיר האלהים ובני — [a]כלה [b]שור

populus omnis abierunt Et .portam ad Ieduthun

43 ידותון לשער: וילכו כל־העם

benedicendum ad Dauid circuiuit & :ſuam domum in vnuſquiſque — reuerſus eſt

איש לביתו ויסב דויד לברך

.ſuæ domui

את־ביתו:

CAP. XVII. יז

dixit & ,ſua domo in Dauid habitaret cùm ,fuit Et

1 ויהי כאשר ישב דויד בביתו ויאמר

domo in habitans ego Ecce :prophetam Nathan ad Dauid — habito

דויד אל־נתן הנביא הנה אנכי יושב בבית

.cortinis ſub $ Domini fœderis arca & ,cedrina — $ eſt

הארזים וארון ברית־יהוה תחת יריעות:

tuo corde in ‡ quod Omne :Dauid ad Nathan dixit Et — ‡ eſt.

2 ויאמר נתן אל־דויד כל אשר בלבבך

.$tecum Deus quia :fac — $ eſt.

עשה כי האלהים עמך:

Dei verbum fuit & ,ipſa nocte in fuit Et

3 ויהי [c]בלילה ההוא ויהי דבר אלהים — [c]היה

Dauid ad dices & ,Vade :dicendo ,Nathan ad — dic

4 אל־נתן לאמר: לך ואמרת אל־דויד

ædificabis tu Non :Dominus dixit Sic :meum ſeruum

עבדי כה אמר יהוה לא אתה תבנה־

domo in habitaui non Quia .habitandum ad domum mihi

5 לי הבית [d]לשבת: כי לא ישבתי בבית — [d]ישב

ad vſque Iſrael $ feci aſcendere qua die à — $ filios

מן־היום אשר [e]העליתי את־ישראל עד — [e]עלה

.tabernaculo de & ,tentorium in tentorio de ‖ fui & :hanc diem — * ſed ‖ de tabernaculo in tabernaculum, & de habitaculo ad habitaculum.

היום הזה ואהיה מאהל אל־אהל וממשכן:

:Iſrael omni cum ambulaui quibus † omnibus In — † in

6 בכל אשר־התהלכתי בכל־ישראל

Iſrael iudicum ‡ vni ſum locutus verbum nunquid — ‡ ex iudicibus

הדבר דברתי את־אחד שפטי ישראל

:dicendo ,meum populum paſcendum ad præcepi quibus — vt paſcerent

אשר [f]צויתי [g]לרעות את־עמי לאמר — [f]צוה [g]רעה

?cedrinam domum mihi ædificaſtis non quid Vt

למה לא־בניתם לי בית ארזים:

dixit Sic :Dauid meo ſeruo dices ſic nunc Et

7 ועתה כה תאמר לעבדי לדויד כה אמר

de caula è te tuli Ego :exercituum Dominus — tugurio è

יהוה צבאות אני לקחתיך מן־הנוה מן־

meum populum ſuper ducem exiſtendum ad ,pecore poſt — pecudibus, vt eſſet dux

אחרי הצאן להיות נגיד על עמי

:iuiſti * quæ ‡ omnibus in tecum fui Et .Iſrael — ‡ ad * perrexiſti:

8 ישראל: ואהיה עמך בכל אשר הלכת

feci & :tuis faciebus à tuos inimicos omnes ſuccidi & — facie tua:

ואכרית את־כל־אויביך מפניך [h]ועשיתי — [h]עשה

.terra in $ qui magnarum nomen iuxta nomen tibi — $ ſunt

לך שם כשם הגדולים אשר בארץ:

,eum plantaui & ,Iſrael meo populo locum poſui &

9 ושמתי [i]מקום לעמי ישראל ונטעתיהו — [i]שום

non & :vltrà commouebitur non & ,ſe ſub habitabit & — in loco ſuo,

ושכן תחתיו ולא ירגז עוד ולא־

quemadmodum ,eum atterere ,iniquitatis filij addent — vt atterant

יוסיפו בני־עולה [k]לבלתו כאשר — [k]בלה

iudicibus præcepi quibus $ diebus à Et .principio in — $ in

10 בראשונה: ולמימים אשר [l]צויתי שפטים — [l]צוה

omnes humiliaui & ,Iſrael meum populum ſuper

על־עמי ישראל והכנעתי את־כל־

tibi ædificabit domum & ,tibi annunciaui & ,tuos inimicos

אויביך ואגד לך ובית יבנה־לך

eundum ad ,tui dies fuerint completi cùm ,erit Et .Dominus — vt eas

11 יהוה: והיה כי־מלאו ימיך [a]ללכת — [a]הלך

,te poſt tuum ſemen ſuſcitabo & ,tuis patribus cum

עם־אבתיך [b]והקימותי את־זרעך אחריך — [b]קום

.eius regnum ſtabiliam & ;tuis filiis de erit quod

אשר יהיה מבניך [c]והכינותי את־מלכותו: — [c]כון

eius ſolium firmabo & ,domum mihi ædificabit Ipſe

12 הוא יבנה־לי בית וכננתי את־כסאו

.ſeculum in vſque

עד־עולם:

mihi erit ipſe & ,patrem in ei ero Ego

13 אני אהיה־לו לאב והוא יהיה־לי

,eo cum à ‖ remouebo non meam miſericordiam & ,filium in — ‖ ab

לבן וחסדי לא־[d]אסיר מעמו — [d]סור

.te ante fuit qui eo ab remoui ſicut

כאשר הסירותי מאשר היה לפניך:

in vſque meo regno in & ,mea domo in eum ſtatuam Et

14 והעמדתיהו בביתי ובמלכותי עד־

.ſeculum in vſque firmus erit eius thronus & :ſeculum

העולם וכסאו יהיה נכון עד־עולם:

viſionem vniuerſam iuxta & ,hæc verba omnia Iuxta

15 ככל הדברים האלה וככל [e]החזון — [e]חזה

.Dauid ad Nathan eſt locutus ſic ,hanc

הזה כן דבר נתן אל־דויד:

:dixit & Domini facies ad ſedit & ,Dauid rex venit Et — coram Domino,

16 ויבא המלך דויד [f]וישב לפני יהוה ויאמר — [f]ישב

quia ,mea domus * quæ & ,Deus Domine $ ego Quis — $ ſum * eſt

מי־אני יהוה אלהים ומי ביתי כי

tuis oculis in hoc fuit parum Et ?hucuſque me venire feciſti

17 הביאתני עד־הלם: ותקטן זאת בעיניך

;longinquum ad tui ſerui domum ſuper es locutus & ,Deus

אלהים ותדבר על־בית־עבדך למרחוק

excellentiæ hominis diſpenſationem ſecundum me vidiſti & — excellentis

וראיתני כתור האדם המעלה

,te ad Dauid vltrà addet Quid .Deus Domine — erga

18 יהוה אלהים: מה־יוסיף עוד דויד אליך

tuum ſeruum tu Et ?tuum ſeruum gloriam ad — glorificandum

לכבוד את־עבדך ואתה את־עבדך

tuum cor ſecundũ & ,tuum ſeruum propter Domine .noſti

19 ידעת: יהוה בעבור עבדך וכלבך

notificandum ad ,hanc magnitudinem omnem feciſti — vt notificares

עשית את כל־הגדולה הזאת [g]להדיע — [g]ידע

.magnificentias omnes — omnia magnalia.

את־כל־הגדלות:

omnes iuxta ,te præter Deus $ nec ,tuſicut ‡ non Domine — ‡ eſt ſimilis tibi, $ eſt

20 יהוה אין כמוך ואין אלהים זולתך ככל

tuus populus ſicut * quis Et .noſtris auribus in audiuimus quos — * eſt

21 אשר־שמענו באזנינו: ומי כעמך

.Deus perrexit quam † terra in vna gens Iſrael — † ad

ישראל גוי אחד בארץ אשר הלך האלהים

,nomen tibi ponendum ad ‖ .populum ſibi redimendum ad ‡ — ‡ vt redimeret ‖ vt poneres

[h]לפדות לו עם לשום לך שם — [h]פדה

tui popui faciebus à expellendum ad $,terribilia & ,magnitudines — $ vt expelleres à facie

גדלות [i]ונוראות לגרש מפני עמך — [i]ירא

.gentes ,Aegypto ex redemiſti quem

אשר־פדית ממצרים גוים:

in vſque populum in tibi Iſrael tuum populum dediſti Et — poſuiſti

22 [k]ותתן את־עמך ישראל ׀ לך לעם עד־ — [k]נתן

.Deum in eis fuiſti Domine tu Et .ſeculum

עולם ואתה יהוה היית להם לאלהים:

ſuper es locutus quod verbum ,Domine nunc Et

23 ועתה יהוה הדבר אשר דברת על־

.ſeculum in vſque confirmetur eius domo ſuper & ,tuo ſeruo

עבדך ועל־ביתו יאמן עד־עולם

magnificetur & ,permaneat Et :es locutus ſicut fac Et

24 ועשה כאשר דברת: ויאמן ויגדל

exercituum Dominus ,dicendo ,ſeculum in vſque tuum nomen — vt dicant,

שמך עד־עולם לאמר יהוה צבאות

Dauid domus & :Iſraeli † Deus ,Iſrael Deus — † eſt

אלהי ישראל אלהים לישראל ובית־דויד

.tuas facies ad firma tui ſerui — ſit coram te,

עבדך נכון לפניך:

, tui serui autem reuelasti meus Deus tu Etenim

25 כִּי ׀ אַתָּה אֱלֹהַי ᵃגָּלִיתָ אֶת־אֹזֶן עַבְדְּךָ

aperuisti — ᵃגלה

orandum ad ‖ , tuus seruus inuenit Ideo . domum ei ædificandum ad

ᵇלִבְנוֹת לוֹ בָּיִת עַל־כֵּן מָצָא עַבְדְּךָ לְהִתְפַּלֵּל

vt ædificares ‖ vt oret coram te

: Deus * ipse tu Domine nunc Et . tuas facies ad

26 לְפָנֶיךָ׃ וְעַתָּה יְהוָה אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים

ᵇפנה * es

. hoc bonum tuo seruo super es locutus &

וַתְּדַבֵּר עַל־עַבְדְּךָ הַטּוֹבָה הַזֹּאת׃

, tui serui domui benedicere cœpisti nunc Et

27 וְעַתָּה הוֹאַלְתָּ ᶜלְבָרֵךְ אֶת־בֵּית עַבְדְּךָ

ᶜיאל

Domine tu Quia . tuas facies ad ‡ seculum in existendum ad $

לִהְיוֹת לְעוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּי־אַתָּה יְהוָה

$ vt sit ‡ coram te,

. seculum in * benedicta & , benedixisti

בֵּרַכְתָּ וּמְבֹרָךְ לְעוֹלָם׃

* erit

CAP. XVIII. יח

, Pelistim Dauid percussit & ; sic † post fuit Et

1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן ᵈוַיַּךְ דָּוִיד אֶת־פְּלִשְׁתִּים

† hæc, ᵈנכה

manu de eius filias & , Ghath tulit Et . eos humiliauit &

וַיַּכְנִיעֵם ᵉוַיִּקַּח אֶת־גַּת וּבְנֹתֶיהָ מִיַּד

villas ᵉלקח

Moabitæ fuerunt & , Moab percussit Et . Pelistim

2 פְּלִשְׁתִּים׃ וַיַּךְ אֶת־מוֹאָב וַיִּהְיוּ מוֹאָב

Dauid percussit Et . munus deferentes , Dauid serui

3 עֲבָדִים לְדָוִיד נֹשְׂאֵי מִנְחָה׃ וַיַּךְ דָּוִיד

ipsum eundo in , Chamath in Sobah regem Hadarhezer

אֶת־הֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ־צוֹבָה חֲמָתָה בְּלֶכְתּוֹ

dum pergeret

. Perath flumine in suam manum statuendum ad

לְהַצִּיב יָדוֹ בִּנְהַר־פְּרָת׃

potestatem

millia septem & , currus mille eo ab Dauid accepit Et

4 וַיִּלְכֹּד דָּוִיד מִמֶּנּוּ אֶלֶף רֶכֶב וְשִׁבְעַת אֲלָפִים

subneruauit & : peditum virorum millia viginti & , equites

פָּרָשִׁים וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ רַגְלִי וַיְעַקֵּר

centum eo ex reseruauit & , currum omnem Dauid

דָּוִיד אֶת־כָּל־הָרֶכֶב וַיּוֹתֵר מִמֶּנּוּ מֵאָה

iuuandum ad , Darmesec Aram venit Et . currus

5 רָכֶב׃ ᶠוַיָּבֹא אֲרַם דַּרְמֶשֶׂק לַעְזוֹר

vt auxiliaretur ᶠבוא

Aram in * Dauid percussit & , Sobah regem ‖ Hadarhezer

לַהֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ צוֹבָה ᵍוַיַּךְ דָּוִיד בַּאֲרָם

‖ regi * de ᵍנכה

. virorum millia duo & viginti

עֶשְׂרִים־ʰוּשְׁנַיִם אֶלֶף אִישׁ׃

ʰשנה

Aram fuit $ & , Darmesec Aram in Dauid posuit Et

6 ⁱוַיָּשֶׂם דָּוִיד בַּאֲרַם דַּרְמֶשֶׂק ᵏוַיְהִי אֲרָם

$ fuerunt Aramæi ⁱשום ᵏהיה

Dominus seruauit Et . munus deferentes serui Dauidi

לְדָוִיד עֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה וַיּוֹשַׁע יְהוָה

. perrexit quò ‡ omnibus in Dauid

לְדָוִיד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃

‡ ad quæ

super erant qui , aureos clypeos Dauid tulit Et

7 ˡוַיִּקַּח דָּוִיד אֵת שִׁלְטֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר ᵐהָיוּ עַל־

ˡלקח ᵐהיה * in

. Ierusalaim * eos adduxit & : Hadarhezer seruis

עַבְדֵי הֲדַדְעָזֶר וַיְבִיאֵם יְרוּשָׁלָם׃

tulit Hadarhezer vrbibus Chun de & Tibchath de Et

8 וּמִטִּבְחַת וּמִכּוּן עָרֵי הֲדַדְעֶזֶר לָקַח

Selomoh fecit eo in : valde multum æs Dauid

דָּוִיד נְחֹשֶׁת רַבָּה מְאֹד בָּהּ ׀ עָשָׂה שְׁלֹמֹה אֶת־

de quo

. ænea vasa & , columnas & , æneum mare

יָם הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־הָעַמּוּדִים וְאֵת ⁿכְּלֵי הַנְּחֹשֶׁת׃

ⁿכלה

Dauid percussisset quòd , Chamath rex Tohu audiuit Et

9 וַיִּשְׁמַע תֹּעוּ מֶלֶךְ חֲמָת כִּי הִכָּה דָוִיד

. Sobah regis Hadarhezer exercitum omnem

אֶת־כָּל־חֵיל הֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ־צוֹבָה׃

regem ad suum filium Hadoram misit Et

10 וַיִּשְׁלַח אֶת־הֲדוֹרָם־בְּנוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ

, ei benedicendum ad & , pacem ad ei oprandum ad , Dauid

דָּוִיד לִשְׁאוֹל־לוֹ לְשָׁלוֹם וּלְבָרְכוֹ

vt postularet ab eo — יתיר ו

quia . eum percussit & , Hadarhezer cum pugnauit quòd eò

עַל אֲשֶׁר נִלְחַם בַּהֲדַדְעֶזֶר וַיַּכֵּהוּ כִּי־

vasa omnia & . Hadarhezer † erat Tohu bellorum vir

אִישׁ מִלְחֲמוֹת תֹּעוּ הָיָה הֲדַדְעָזֶר וְכֹל כְּלֵי

† cum

. ænea & , argentea & aurea

זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת׃

Domino Dauid rex fecit sanctificare ipsa Etiam

11 גַּם־אֹתָם הִקְדִּישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לַיהוָה

; gentibus vniuersis ex tulerat quod , auro & , argento cum

עִם־הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֲשֶׁר נָשָׂא מִכָּל־הַגּוֹיִם

, Pelistim de & , Hammon filiis de & , Moab de & , Edom de

מֵאֱדוֹם וּמִמּוֹאָב וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתִּים

percussit Seruiah filius Absai Et . Hamalec de &

12 וּמֵעֲמָלֵק׃ וְאַבְשַׁי בֶּן־צְרוּיָה הִכָּה אֶת־

. millia decim-octo , salis Valle in Edom

אֱדוֹם בְּגֵיא הַמֶּלַח שְׁמוֹנָה עָשָׂר אָלֶף׃

. Edomæi omnes fuerunt & . præsides Edom in posuit Et

13 וַיָּשֶׂם בֶּאֱדוֹם נְצִיבִים וַיִּהְיוּ כָל־אֱדוֹם

præsidia,

Dauid Dominus seruauit & . Dauid serui

עֲבָדִים לְדָוִיד ᵃוַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־דָּוִיד

ᵃישע $ ad

. perrexit quæ $ omnibus in

בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃

faciens erat & ; Israel vniuersum super Dauid Regnauitque

14 וַיִּמְלֹךְ דָּוִיד עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי עֹשֶׂה

faciebat

. suo populo omni iustitiam & , iudicium

מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל־עַמּוֹ׃

Iehosaphat & , exercitum super ‡ Seruiah filius Ioab Et

15 וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה עַל־הַצָּבָא וִיהוֹשָׁפָט

‡ erat

. commemorans Achilud filius

בֶּן־אֲחִילוּד מַזְכִּיר׃

à commentariis.

Ebiathar filius Abimelech & , Achitub filius Sadoc Et

16 וְצָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב וַאֲבִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר

. scriba Sausah & ; sacerdotes

כֹּהֲנִים וְשַׁוְשָׁא סוֹפֵר׃

. Pelethi & , Cherethi super Iehoiadah filius Benaiahu Et

17 וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע עַל־הַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי

. regis manum ad primi Dauid filij Et

וּבְנֵי־דָוִיד ᵇהָרִאשֹׁנִים לְיַד הַמֶּלֶךְ׃

ᵇראש

CAP. XIX. יט

filiorum rex Nachas est mortuus & , hæc post fuit Et

1 ᶜוַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן ᵈוַיָּמָת נָחָשׁ מֶלֶךְ בְּנֵי־

ᶜהיה ᵈמות

: Dauid Dixitque . eo pro eius filius regnauit & , Hammon

2 עַמּוֹן וַיִּמְלֹךְ בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ וַיֹּאמֶר דָּוִיד

fecit etenim : Nachas filio Chanun cum misericordiam Faciam

אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד ׀ עִם־חָנוּן בֶּן־נָחָשׁ כִּי־עָשָׂה

nuncios Dauid Misitque . misericordiam mecum eius pater

אָבִיו עִמִּי חֶסֶד וַיִּשְׁלַח דָּוִיד מַלְאָכִים

Dauid serui venerunt Et . suo patre super eum consolandum ad

לְנַחֲמוֹ עַל־אָבִיו ᵉוַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִיד

ᵉבוא — vt consolarentur

. eum consolandum ad , Chanun ad Hammon filiorum terram in

אֶל־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן אֶל־חָנוּן לְנַחֲמוֹ׃

: Chanun ad Hammon filiorum principes dixerunt Et

3 וַיֹּאמְרוּ ᶠשָׂרֵי בְנֵי־עַמּוֹן לְחָנוּן

ᶠשור — honorat

quia , tuis oculis in tuum patrem Dauid honorans Nunquid

הַמְכַבֵּד דָּוִיד אֶת־אָבִיךָ בְּעֵינֶיךָ כִּי־

inquirendum ad propterea Nonne ; consolantes te ad misit

שָׁלַח לְךָ מְנַחֲמִים הֲלֹא בַּעֲבוּר לַחְקֹר

vt inquirant,

venerunt , terram pedibus lustrandum ad & subuertendum ad &

וְלַהֲפֹךְ וּלְרַגֵּל הָאָרֶץ בָּאוּ

subuertant, & explorent

, Dauid seruos Chanun tulit Et ? te ad eius serui

4 עֲבָדָיו אֵלֶיךָ׃ ᵍוַיִּקַּח חָנוּן אֶת־עַבְדֵי דָוִיד

ᵍלקח

ad vsque medium per eorum tunicas præscidit & , eos rasit &

וַיְגַלְּחֵם וַיִּכְרֹת אֶת־מַדְוֵיהֶם ʰבַּחֵצִי עַד־

ʰחצה — nates:

nunciauerunt & , abierunt Et . eos dimisit & : podicem

5 הַמִּפְשָׂעָה וַיְשַׁלְּחֵם׃ וַיֵּלְכוּ ⁱוַיַּגִּידוּ

ⁱנגד — per

quia) . eorum occursum in misit Et . viros super Dauid ipsi

לְדָוִיד עַל־הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁלַח לִקְרָאתָם כִּי־

: rex dixit Et (. valde affecti ignominia viri erant

הָיוּ הָאֲנָשִׁים נִכְלָמִים מְאֹד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ

, vestra barba germinet donec , Iericho in Manete

שְׁבוּ בִירֵחוֹ עַד אֲשֶׁר־יְצַמַּח זְקַנְכֶם ᵏ

ᵏישב

fœtuissent quòd , Hammon filij viderunt Et . reuertemini &

6 וְשַׁבְתֶּם׃ ˡוַיִּרְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן כִּי הִתְבָּאֲשׁוּ

ˡראה

talenta mille Hammon filij & , Chanun misit & : Dauid cum

עִם־דָּוִיד וַיִּשְׁלַח חָנוּן וּבְנֵי עַמּוֹן אֶלֶף כִּכַּר־

, Naharaim * Aram de sibi mercede conducendum ad , argenti

כֶּסֶף לִשְׂכֹּר לָהֶם מִן־אֲרַם נַהֲרַיִם

vt conducerent: * duorum fluuiorum, † currus

. equites & currum † Sobah de & , Mahachah Aram de &

וּמִן־אֲרַם מַעֲכָה וּמִצּוֹבָה רֶכֶב וּפָרָשִׁים׃

triginta & duo sibi mercede conduxerunt Et

ויּשכרו להם [a] שנים ושלשים 7 — [a] שנר

,eius populum & ,Mahachah regem & ,curruum millia

אלף רכב ואת־מלך מעכה ואת־עמו

filij Et .Medba facies ad sunt castrametati & venerunt Et

ויבאו ויחנו לפני מידבא ובני — ante

venerunt & ,suis vrbibus de sunt congregati Hammon

עמון נאספו מעריהם ויבאו

,Ioab misit & ,Dauid audiuit Et .bellum ad

למלחמה׃ וישמע דויד וישלח את־יואב 8

.fortium exercitum omnem &

ואת כל־צבא הגבורים׃

prœlium disposuerunt & .Hammon filij sunt egressi Et

9 [b] ויצאו בני עמון ויערכו מלחמה — [b] יצא ad portam

seorsum venerunt qui reges & :vrbis ostia

פתח העיר והמלכים אשר־[c] באו לבדם — [c] בוא † erant

facies esset quod ,Ioab vidit Et .agro in †

10 בשדה׃ [d] וירא יואב כי היתה [e] פני — [d] ראה [e] פנה ‡ contra se, antè $ omnibus electis

electo omni $ ex elegit & ; retrò & facies se ad ‡ prœlij

המלחמה אליו פנים ואחור ויבחר מכל־בחור

.Aram occursum in aciem direxit & ,Israel in

בישראל ויערך לקראת ארם׃

:sui fratris Absai manu dedit populi residuum Et

11 ואת יתר העם נתן ביד אבשי אחיו

.Hammon filiorum occursum in aciem direxerunt & — $ fortior

ויערכו לקראת בני עמון׃

mihi eris & ,Aram me præ fuerit fortis * Si : Dixitque — ‖ fortiores

12 ויאמר אם־תחזק ממני ארם והיית לי

,te præ fuerint fortes ‖ Hammon filij si Et .salutem in

לתשועה ואם־בני עמון יחזקו ממך

,nostro populo pro confortemur & ,Confortare .te seruabo &

13 [f] והושעתיך׃ חזק ונתחזקה בעד־עמנו — [f] ישע * quod est

suis oculis in bonum * Dominus Et .nostri Dei vrbibus pro &

ובעד ערי אלהינו ויהוה הטוב בעיניו

† qui populus & ,Ioab appropinquauit Et .faciat — † erant

14 יעשה׃ [g] ויגש יואב והעם אשר־ — [g] נגש ‡ contra $ facie

,eius faciebus $ à fugerunt & :prœlium in Aram facies ad ‡ ,eo cū

עמו לפני ארם למלחמה וינוסו מפניו׃

fugerunt & ,Aram fugisset quòd viderunt Hammon filij Et

15 ובני עמון ראו כי־נס ארם וינוסו

.ciuitatem sunt ingressi & ,eius fratris Absai faciebus à ipsi etiam — facie

גם־הם מפני אבשי אחיו ויבאו העירה

.Ierusalem Ioab est ingressus Et

ויבא יואב ירושלם׃

,Israel facies ad $ essent cæsi quòd ;Aram vidit ‡ Et — ‡ viderunt Aramæi, $ coram

16 [h] וירא ארם כי נגפו לפני ישראל — [h] ראה * Arameos † erant $ erat

† qui Aram * eduxerunt & ,nuncios miserunt &

וישלחו מלאכים ויוציאו את־ארם אשר

$ Hadathezer exercitus princeps Sophach & :flumen trans

מעבר הנהר ושופך שר־צבא הדרעזר

.eos ante

לפניהם׃

omnem congregauit & ,Dauidi est nunciatum Et

17 [i] ויגד לדויד ויאסף את־כל־ — [i] נגד

aciem direxit & ,eos ad venit & ,Iarden transiuit & ,Israel

ישראל ויעבר הירדן [k] ויבא אלהם ויערך — [k] בוא

Aram occursum in Dauid aciem direxit Et .eos contra

אלהם ויערך דויד לקראת ארם

Aram fugit Et .eo cum pugnauerunt & ,prœlium in

18 מלחמה וילחמו עמו׃ [l] וינס ארם — [l] נוס

septem Aram de Dauid occidit Et .Israel faciebus à facie

מלפני ישראל ויהרג דויד מארם שבעת

& ;peditum virorum millia quadraginta & currum millia

אלפים רכב וארבעים אלף איש רגלי ואת

.interemit exercitus principem Sophach

שופך [m] שר־הצבא [n] המית׃ — [m] שור [n] מות

facies ad essent cæsi quòd ,Hadathezer serui viderunt Et

19 [o] ויראו עבדי הדרעזר כי נגפו לפני — [o] ראה

,ei seruierunt & ,Dauid cum fecerunt pacem & ,Israel coram

ישראל וישלימו עם־דויד ויעבדהו

vltra Hammon filios seruare Aram noluit &

ולא־אבה ארם [p] להושיע את־בני־עמון עוד׃ — [p] ישע

CAP. XX. כ

tempore ,anni reuersionis tempore fuit Et

1 [a] ויהי לעת תשובת השנה לעת — [a] חיה quo egrediūtur

,militiæ robur Ioab duxit & , reges egrediendi

צאת [b] המלכים וינהג יואב את־חיל הצבא — [b] יצא $ vastauit

obsedit & ,venit & ;Hammon filiorum terram corrupit $ &

וישחת את־ארץ בני־עמון ויבא [c] ויצר — [c] צור ‖ manebat

Ioab percussit Et .Ierusalaim in manens ‖ Dauid & :Rabbah

את־רבה ודויד ישב בירושלם [d] ויך יואב — [d] נכה

.eam destruxit & ,Rabbah

את־רבה ויהרסה׃ — $ ג

desuper $ eorum regis coronam Dauid tulit Et

2 [e] ויקח דויד את־עטרת־מלכם מעל — [e] לקח * in ea

ea in & ,auri talenti pondus eam * inuenit & :eius capite

ראשו וימצאה משקל ככר־זהב ובה — spolia

spolium & :Dauid caput supra fuit & :pretiosum lapidem

אבן יקרה ותהי על־ראש דויד ושלל — ‡ multa $ erat

$ qui populum Et .valde multum ‡ duxit vrbis

3 העיר הוציא הרבה מאד׃ ואת־העם אשר־ — * carpentis

,ferreis tribulis * in & , serra in serrauit & ,eduxit ,ea in

בה הוציא [f] וישר במגרה ובחריצי הברזל — [f] נשר

filiorum vrbibus vniuersis Dauid fecit sic Et .ferris in &

ובמגרות וכן יעשה דויד לכל ערי בני־

.Ierusalaim populus omnis & ,Dauid reuersus & :Hammon

עמון [g] וישב דויד וכל־העם ירושלם׃ — [g] שוב

Ghezer in bellum stetit & ,postea fuit Et

4 ויהי אחרי־כן ותעמד מלחמה בגזר

Chusathies Sibbechai percussit Tunc .Pelistim cum

עם־פלשתים אז הכה סבכי החשתי את־ — Rephaim,

.sunt humiliati & :gigantū natis de Sippai

ספי מילדי הרפא ויכנעו׃

percussit & ,Pelistim cum bellum adhuc fuit Et

5 ותהי־עוד מלחמה את־פלשתים ויך

Gholiath fratrem Lachmi Iahir filius Elchanan

אלחנן בן־יעור את־לחמי אחי גלית — יעיר ק

.texentium liciatoriuum velut ‡ eius hastæ lignum & ,Ghittæum — ‡ erat

הגתי ועץ [h] חניתו כמנור ארגים׃ — [h] חנה

vir erat & ,Ghath in bellum adhuc fuit Et

6 [i] ותהי־עוד מלחמה בגת ויהי איש — [i] חיה $ magnæ.

.quatuor & viginti ,sex & sex eius digiti & $ mensuræ

[k] מדה ואצבעתיו שש־ושש עשרים וארבע — [k] מדד

.Rapha ipsi erat natus ipse etiam Et

וגם־הוא [l] נולד להרפא׃ — [l] ילד

Iehonathan eum percussit & :Israel probris afficiebat Et

7 ויחרף את־ישראל [m] ויכהו יהונתן — [m] נכה

.Dauid fratris Simha filius

בן־שמעא אחי דויד׃

manum per ceciderunt Et .Ghath in Rapha ipsi sunt nati Isti

8 אל נולדו להרפא בגת [n] ויפלו ביד־ — [n] נפל

.eius seruorum manum per & ,Dauid

דויד וביד־עבדיו׃

CAP. XXI. כא

Dauid incitauit & ;Israel contra satan stetit Et — aduersarius

1 ויעמד שטן על־ישראל [o] ויסת את־דויד — [o] סות vt numeraret

ad Dauid Dixitque .Israel numerandum ad

2 [p] למנות את־ישראל׃ ויאמר דויד אל־ — [p] מנה

numerate ,Ite ;populi principes ad & : Ioab

יואב ואל־שרי העם לכו ספרו את־

,me ad afferte & .Dan ad vsque & Sebah Beer à Israel

ישראל מבאר שבע ועד־דן [q] והביאו אלי — [q] בוא

Addat :Ioab Dixitque .eorum numerum sciam vt

3 ואדעה את־מספרם׃ ויאמר יואב יוסף — * sunt

.vicibus centum ipsi * sicut suo populo super Dominus

יהוה על־עמו כהם מאה פעמים

meo domino ipsi omnes rex mi domine non Nunquid

הלא אדני המלך כלם לאדני — ‡ sunt serui? $ quæris

quid vt ? meus dominus hoc quæres $ quid vt ?seruos in ‡

לעבדים למה יבקש זאת אדני למה

? Israeli delictum ad erit

יהיה לאשמה לישראל׃

,eius manu in euaginatum eius gladium & :cælos inter &
וּבֵין הַשָּׁמַיִם וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ
seniores & ,Dauid cecidit Et .Ierusalaim contra extentum
נְטוּיָה עַל־יְרוּשָׁלָ͏ִם וַיִּפֹּל דָּוִיד וְהַזְּקֵנִים
.suas facies super ,saccis in operti
מְכֻסִּים [b] בַּשַּׂקִּים עַל־פְּנֵיהֶם׃ [a]

[a] כסה [b] שק

17 ,dixi ego Nonne :Deum ad Dauid dixit Et
וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־הָאֱלֹהִים הֲלֹא אֲנִי אָמַרְתִּי
:peccaui qui ‡ ipse ego Et ?populo in numerandum ad *
לִמְנוֹת [c] בָּעָם וַאֲנִי־הוּא אֲשֶׁר־חָטָאתִי
?fecerunt quid oues istæ Et .malefeci malefaciendo &
וְהָרֵעַ הֲרֵעוֹתִי וְאֵלֶּה הַצֹּאן מֶה [e] עָשׂוּ [d]
domum in & ,me in tua manus quæso sit ,meus Deus Domine
יְהוָה אֱלֹהַי [f] תְּהִי נָא יָדְךָ בִּי וּבְבֵית
.plagam in non tuum populum in & ,mei patris
אָבִי וּבְעַמְּךָ לֹא לְמַגֵּפָה׃

* vt numeraret populum? ‡ sum. [c] מנה [d] רוע [e] עשה [f] היה — sit plaga.

18 ,Dauid ad dicendum ad ,Ghad ad dixit Domini angelus Et
וּמַלְאַךְ יְהוָה אָמַר אֶל־גָּד לֵאמֹר לְדָוִיד
area in Domino altare erigendum ad Dauid ascenderet quòd
כִּי יַעֲלֶה דָוִיד לְהָקִים מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּגֹרֶן
quod ,Ghad verbo in Dauid ascendit Et .Iebusæi Ornan
19 אָרְנָן הַיְבֻסִי׃ וַיַּעַל דָּוִיד בִּדְבַר־גָּד אֲשֶׁר
,Ornan est conuersus Et .Domini nomine in est locutus
20 דִּבֶּר בְּשֵׁם יְהוָה׃ וַיָּשָׁב [g] אָרְנָן
eo cum eius filij quatuor & ,angelum vidit &
וַיַּרְא [h] אֶת־הַמַּלְאָךְ וְאַרְבַּעַת בָּנָיו עִמּוֹ
.tritica ° triturabat Ornan Et .se abscondentes ‡
מִתְחַבְּאִים וְאָרְנָן דָּשׁ [i] חִטִּים׃
21 vidit & ,Ornan aspexit & :Ornan ad Dauid venit Et
וַיָּבֹא דָוִיד עַד־אָרְנָן וַיַּבֵּט אָרְנָן וַיַּרְא
Dauid ipse incuruauit & ,area de est egressus Et .Dauid
אֶת־דָּוִיד וַיֵּצֵא מִן־הַגֹּרֶן וַיִּשְׁתַּחוּ [k] לְדָוִיד
22 Da :Ornan ad Dauid Dixitque .terram in facies †
אַפַּיִם אָרְצָה׃ וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־אָרְנָן תְּנָה־
.Domino altare eo in ædificabo & ,areæ locum mihi
לִּי מְקוֹם הַגֹּרֶן וְאֶבְנֶה־בּוֹ מִזְבֵּחַ לַיהוָה
desuper * plaga restinguetur ‖ & ,mihi eum da ,pleno argento In
בְּכֶסֶף מָלֵא תְּנֵהוּ לִי וְתֵעָצַר הַמַּגֵּפָה מֵעַל
,tibi Tolle :Dauid ad Ornan dixit Et .populo
23 הָעָם׃ וַיֹּאמֶר אָרְנָן אֶל־דָּוִיד קַח־[m] לָךְ
,Vide .suis oculis in bonum ‡ rex meus dominus faciat &
וְיַעַשׂ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב בְּעֵינָיו רְאֵה
tritica & ,lingua in * tribulas & ,ascensiones ad bouem ‡ dedi
נָתַתִּי הַבָּקָר [n] לָעֹלוֹת וְהַמּוֹרִגִּים לָעֵצִים וְהַחִטִּים
.dedi omnia :munus in
לַמִּנְחָה הַכֹּל נָתָתִּי׃

[g] שוב [h] ראה ‡ absconderūt ° triticum. [i] חנט [k] שחה † pronus ‖ prohibebitur * à [l] נתן [m] לקח ‡ quod est ‡ boues pro holocaustis, * pro lignis & triticum pro sacrificio. [n] עלה

24 emendo sed ,Nequaquam :Ornan ad Dauid rex Dixitque
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לְאָרְנָן לֹא כִּי־קָנֹה
,tibi ‖ quod tollam † non quia ,pleno argento in emam
אֶקְנֶה בְּכֶסֶף מָלֵא כִּי לֹא־אֶשָּׂא [o] אֲשֶׁר־לָךְ
.gratis ascensiones ascendere faciendo * & ,Domino
לַיהוָה וְהַעֲלוֹת עוֹלָה חִנָּם׃
25 aureos siclos ,loco in ‡ Ornan ipsi Dauid dedit Et
וַיִּתֵּן דָּוִיד לְאָרְנָן בַּמָּקוֹם שִׁקְלֵי זָהָב
26 altare Dauid ibi ædificauit Et .sexcentorum pondere ‡
מִשְׁקַל שֵׁשׁ מֵאוֹת׃ וַיִּבֶן [p] שָׁם דָּוִיד מִזְבֵּחַ
ad clamauit & :pacifica & ,ascensiones * obtulit & ,Domino
לַיהוָה וַיַּעַל עֹלוֹת וּשְׁלָמִים וַיִּקְרָא אֶל־
altare super cælis e igne in ei respondit † & ,Dominum
יְהוָה [q] וַיַּעֲנֵהוּ בָאֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם עַל מִזְבַּח
27 conuertit & ,angelo Dominus Dixitque .ascensionis ‖
הָעֹלָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה לַמַּלְאָךְ [r] וַיָּשֶׁב
,illo tempore In .suam vaginam in suum gladium
28 חַרְבּוֹ אֶל־נְדָנָהּ׃ בָּעֵת הַהִיא
Ornan area in Dominus eum exaudiuit quòd ,Dauid videndo in
בִּרְאוֹת דָּוִיד כִּי־עָנָהוּ יְהוָה בְּגֹרֶן אָרְנָן
Domini tabernaculum Et .ibi immolauit & ,Iebusæi
29 הַיְבוּסִי וַיִּזְבַּח שָׁם׃ וּמִשְׁכַּן יְהוָה
tempore in holocausti altare & ,deserto in Moseh fecit quod
אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹשֶׁה בַמִּדְבָּר וּמִזְבַּח הָעוֹלָה בָּעֵת
.Ghibhon in Bamah in * ,illo
הַהִיא בְּבָמָה בְּגִבְעוֹן׃

† accipiam ‖ est. [o] נשא * offeram holocaustum ‖ pro ‡ ponderatos sexcentos. [p] בנה * holocausta, † exaudiuit eum. [q] ענה ‖ holocausti. [r] שוב — quando vidit — ראה — * erat

est egressus Et .Ioab super præualuit regis verbum Et — ipsi
4 וּדְבַר־הַמֶּלֶךְ חָזַק עַל־יוֹאָב וַיֵּצֵא
.Ierusalaim venit & ,Israel vniuersum per ambulauit & ,Ioab
יוֹאָב וַיִּתְהַלֵּךְ בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹא יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
ad * populi census ‡ numerum Ioab Dedítque
5 וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת־מִסְפַּר מִפְקַד־הָעָם אֶל־ [a]
centum & ,millia mille Israel omnis fuit Et .Dauid
דָּוִיד וַיְהִי כָל־יִשְׂרָאֵל אֶלֶף אֲלָפִים וּמֵאָה
quadringenta Iehudah Et .gladium educentis viri † millia
אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חֶרֶב וִיהוּדָה אַרְבַּע מֵאוֹת
.gladium educentium virorum millia septuaginta &
וְשִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב׃
quia :eorum medio in recensuit non Biniamin & Leui Et
וְלֵוִי וּבִנְיָמִן לֹא פָקַד בְּתוֹכָם כִּי־
.Ioab ipsi regis verbum fuit abominabile
נִתְעַב דְּבַר־הַמֶּלֶךְ אֶת־יוֹאָב׃

‡ recensio * ipsi [a] נתן † virorum educentium — numerauit

6 :hoc verbum super ‖ Dei oculis in fuit malum Et
וַיֵּרַע [b] בְּעֵינֵי הָאֱלֹהִים עַל־הַדָּבָר הַזֶּה
ad Dauid Dixitque .Israel percussit &
7 וַיַּךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־
rem feci quia ,valde Peccaui :Deum
8 הָאֱלֹהִים חָטָאתִי מְאֹד אֲשֶׁר [c] עָשִׂיתִי אֶת־הַדָּבָר
tui serui iniquitatem obsecro fac transire nunc & :hanc
הַזֶּה וְעַתָּה הַעֲבֶר־נָא אֶת־[d] עֲוֺן עַבְדְּךָ
.valde egi insipienter quia
כִּי נִסְכַּלְתִּי מְאֹד׃
9 Dauid videntem Ghad ad Dominus est locutus Et
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־גָּד חֹזֵה דָוִיד
Sic :dicendo ,Dauid ad loquêris & ,Vade .dicendo loquere
10 לֵאמֹר׃ לֵךְ וְדִבַּרְתָּ אֶל־דָּוִיד לֵאמֹר כֹּה
tibi elige :te super extendens ego Tria :Dominus dixit — extendo
אָמַר יְהוָה שָׁלוֹשׁ אֲנִי נֹטֶה עָלֶיךָ בְּחַר־לְךָ
.tibi faciam & ,his ex vnum
אַחַת מֵהֵנָּה וְאֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃
11 dixit Sic :ei dixitque ,Dauid ad Ghad venit Et
וַיָּבֹא [e] גָד אֶל־דָּוִיד וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה־אָמַר
annis tribus Si * .tibi Recipe :Dominus
12 יְהוָה קַבֶּל־לָךְ׃ אִם־שָׁלוֹשׁ [f] שָׁנִים
fatiebus ‡ à esse deficiens mensibus tribus si Et ‡ :famem
רָעָב וְאִם־שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים נִסְפֶּה מִפְּנֵי־
.apprehendentem in tuorum inimicorum gladium & ,tuorum hostiū
צָרֶיךָ וְחֶרֶב אוֹיְבֶיךָ לְמַשֶּׂגֶת
pestem & ,Domini gladium dicbus tribus si Et *
וְאִם־שְׁלֹשֶׁת יָמִים חֶרֶב יְהוָה וְדֶבֶר
omni in corrumpentem Domini angelum & ,terra in — vastantem
בָּאָרֶץ וּמַלְאַךְ יְהוָה מַשְׁחִית בְּכָל־
respondebo quid vide nunc Et .Israel termino
גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה רְאֵה מָה־[g] אָשִׁיב אֶת־
.verbum me mittenti
שֹׁלְחִי דָּבָר׃

Displicuit ‖ propter [b] רוע [c] עשה [d] עור [e] בוא * Aut [f] שנה ‡ Aut ‡ facie te attingentem. * Aut [g] שוב

13 .valde † mihi † Angustia ;Ghad ad Dauid dixit Et — † est ‖ vehemens.
וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־גָּד צַר־לִי מְאֹד
multæ quia ,Domini manum in quæso Incidam
אֶפְּלָה־[h] נָּא בְיַד־יְהוָה כִּי־רַבִּים
.incidam ne hominis manum in & ,valde eius miserationes hominum
רַחֲמָיו מְאֹד וּבְיַד־אָדָם אַל־אֶפֹּל׃
cecidit & :Israel in pestilentiam Dominus dedit Et — ceciderunt
14 וַיִּתֵּן יְהוָה דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּפֹּל
misit Et .virorum millia septuaginta Israel de
15 מִיִּשְׂרָאֵל שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ׃ וַיִּשְׁלַח
.eam corrumpendum ad ,Ierusalaim in angelum Deus — vt perderet
הָאֱלֹהִים מַלְאָךְ לִירוּשָׁלַ͏ִם לְהַשְׁחִיתָהּ
est dolens pœnitudine ‡ & ,Dominus vidit ,corrumpere secundum * &
וּכְהַשְׁחִית רָאָה יְהוָה וַיִּנָּחֶם
nunc :Multum :corrumpenti ‡ angelo dixit Et .malo super — Sufficit
עַל־הָרָעָה וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית [k] רַב עַתָּה
aream iuxta stans † Domini angelus Et .suam manum remitte *
הֶרֶף [l] יָדֶךָ וּמַלְאַךְ יְהוָה עֹמֵד עִם־גֹּרֶן
,suos oculos Dauid leuauit Et .Iebusæi Ornan
16 אָרְנָן הַיְבוּסִי׃ וַיִּשָּׂא [m] דָוִיד אֶת־עֵינָיו
,terram inter stantem Domini angelum vidit &
וַיַּרְא [n] אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה עֹמֵד בֵּין הָאָרֶץ

[h] נפל * cùm vastaret, misertus ‡ vastanti; [k] רוע רבב * cesset manus tua. † stabat [l] רפה [m] נשא [n] ראה

:Deum quærendum ad ,illud ante ire Dauid potuit non Et
30 ולא־יכל דויד ללכת לפניו לדרש אלהים
.Domini angeli gladij facie à erat territus quia
כי נבעת מפני חרב מלאך יהוה׃

vt requireret — propter gladium

CAP. XXII כב

Domini domus ipsa † Hæc :Dauid Dixitque
1 ויאמר דויד זה הוא בית יהוה
.Israeli ascensionem in altare hoc & ,Dei
האלהים וזה־מזבח לעלה לישראל׃
* qui peregrinos congregandum ad ,Dauid dixit Et
2 ויאמר דויד לכנוס את־הגרים אשר
lapides cædendum ad latomos statuit Et .Israel terra in
בארץ ישראל ויעמד חצבים לחצוב אבני
.Dei domum ædificandum ad ,Ghasith †
גזית [b] לבנות בית האלהים׃
fores $ ad clauos ad multitudine in ferrum Et
3 וברזל לרב למסמרים לדלתות
æs & :Dauid præparauit iuncturas $ ad & ,portarum
השערים ולמחברות הכין [c] דויד ונחשת
absque cedrina ligna Et .pondus non * multitudine in
לרב אין משקל׃ ועצי ארזים לאין
4 ligna Sorim † & ,Sidonim attulerunt quia ,numero
מספר כי־הביאו [d] הצידנים והצרים עצי
.Dauid ad multitudine in cedrina
ארזים לרב לדויד׃
: tenellus & , ‡ puer meus filius Selomoh :Dauid dixit Et
5 ויאמר דויד שלמה בני נער ורך
:magnificandum* ad ,Domino ædificandum ad domus &
והבית לבנות ליהוה להגדיל
:terris omnibus in ,gloriam ad & nomen ad ,excellentiam ad
למעלה לשם ולתפארת [e] לכל־הארצות
ante multitudine in Dauid parauit Et .ei nunc * parabo
אכינה נא לו ויכן דויד לרב [f] לפני
ei præcepit & ,suum filium Selomoh vocauit Et .suam mortem
6 מותו׃ ויקרא לשלמה בנו ויצוהו [g]
.Israel Deo Domino domum ædificandum ad ‖
לבנות בית ליהוה אלהי ישראל׃
fuit ,† Ego ,suum filium Selomoh ad Dauid Dixitque
7 ויאמר דויד לשלמה בנו אני היה
.mei Dei Domini nomini domum ædificare $,meo corde cum ‡
עם־לבבי לבנות בית לשם יהוה אלהי׃
Sanguinem :dicendo ,Domini verbum me super * fuit Et
8 ויהי [h] עלי דבר־יהוה לאמר דם
non :fecisti magna bella & ,effudisti multitudine in
לרב שפכת ומלחמות גדלות עשית [i] לא־
multos sanguines ‖ quia ,meo nomini domum ædificabis
תבנה בית לשמי כי דמים [k] רבים
.meam facies ad † terram in effudisti
שפכת ארצה לפני׃
,quietis ‡ vir erit ipse ,tibi natus filius Ecce
9 הנה־בן נולד [l] לך הוא יהיה איש מנוחה
quia :circuitu à * suis inimicis omnibus ab ei requiem dabo $ &
והניחותי [m] לו מכל־אויביו מסביב כי
dabo quietem & ,pacem & ,eius nomen erit Selomoh
שלמה יהיה שמו ושלום ושקט אתן
domum ædificabit Ipse .eius diebus in Israel super
על־ישראל בימיו׃ הוא־יבנה בית
10 :patrem in ei † ego & ,filium in mihi erit ipse & ,meo nomini
לשמי והוא יהיה־לי לבן ואני־לו לאב
in vsque Israel super eius regni solium firmabo &
והכינותי [n] את־כסא מלכותו על־ישראל עד־
,prosperabis & ,tecum Dominus erit mi fili Nunc .seculum
11 עולם׃ עתה בני יהי יהוה עמך והצלחת
est locutus quemadmodum ,tui Dei Domini domum ædificabis &
ובנית [o] בית יהוה אלהיך כאשר דבר
,intellectum Dominus tibi det Veruntamen .te super
12 עליך׃ אך יתן־לך יהוה שכל
custodiendum ad & ,Israel super tibi præcipiat & ,intelligentiam &
ובינה [p] ויצוך [q] על־ישראל ולשמור
.tui Dei Domini legem
את־תורת יהוה אלהיך׃

† est — holocaustum pro Israel, — vt congregarêt * erant — גור [a] — † dolator, vt ædificarent — גזז [b] — $ ostia — $ commissuras — כון [c] — * absque pondere, — † Tyrij — בוא [d] — ‡ est — ædificanda * magnificentiam: — פאר [e] — * itaque — רבב [f] — צוה [g] — ‖ vt ædificaret — † cogitaui,& — בני — ‡ in — $ vt ædificarem * ad — היה [h] — עשה [i] — ‖ sanguinem multum — רבב [k] — † coram me. — ‡ quietus, — ילד [l] — $ requiescere faciam eum — * in — נוח [m] — † ero — כון [n] — בנה [o] — בין [p] צוה [q]

,statuta faciendum ad custodieris si ,prosperabis Tunc
13 אז תצליח אם־תשמור לעשות את־החקים [a]
Mosch Dominus præcepit quæ iudicia &
ואת־המשפטים אשר צוה יהוה את־משה
ne & ,timeas ne ,roborare & ,Confortare .Israel super
על־ישראל חזק ואמץ אל־תירא [b] ואל־
domus ‡ præparaui mea afflictione in † ecce Et .paueas
14 תחת׃ והנה בעניי הכינותי לבית־
mille argenti & ,millia centum talenta auri Domini
יהוה זהב ככרים מאה־אלף וכסף אלף
,pendus non ferro & ,æri Et $ .talenta millia
אלפים ככרים ולנחשת ולברזל אין משקל
,præparaui lapides & ,ligna Et .fuit multitudine in quia
כי לרב היה ועצים ואבנים הכינותי
multitudine in * tecum Et .addes eis super &
15 ועליהם תוסיף [c]׃ ועמך לרב
; ligni & ,lapidis scalptores & ,cæsores ,opificium † facientes
עשי מלאכה חצבים וחרשי אבן ועץ
:opificio ‡ omni in sapiens omnis &
וכל־חכם בכל־מלאכה׃
.numerus ‡ non ferro & ,æri & ,argento ,Auro
16 לזהב לכסף ולנחשת ולברזל אין מספר
.tecum Dominus erit & ,fac & ,Surge
קום ועשה ויהי [d] יהוה עמך׃
iuuandum ad ,Israel principibus cunctis Dauid Præcepitque
17 ויצו דויד לכל־שרי ישראל לעזר [e]
vester Deus Dominus Nonne .suo filio Selomoh
18 לשלמה בנו׃ הלא יהוה אלהיכם
mea manu in dedit quia ,circuitu à vobis requiem dabit ‖ Et ? vobiscū *
עמכם והניח [f] לכם מסביב כי נתן בידי
,Domini facies ad $ terra est subiecta & ,terræ habitatores
את ישבי הארץ ונכבשה הארץ לפני יהוה
,vestrum cor præbete Nunc .eius populi facies ad &
19 ולפני עמו׃ עתה תנו [g] לבבכם
.vestrum Deum Dominum quærendum ad vestram animam &
ונפשכם לדרוש ליהוה אלהיכם
,Dei Domini sanctuarium ædificate & ,surgite Et
וקומו ובנו את־מקדש יהוה האלהים
sanctitatis vasa & ,Domini fœderis arcem introducendum ad
להביא את־ארון ברית־יהוה וכלי קדש
.Domini nomini ædificata ,domui † Dei
האלהים לבית הנבנה לשם־יהוה׃

vt facias præcepta — חקק [a] — ירא [b] — † secundū paupertatē meam ‡ pro domo — $ Aes verò,& ferrum absq; pondere, — * sunt — יסף [c] — † opus, latomi, & artifices ‡ opere, — Auri, argenti, æris,& ferri, ‡ est — היה [d] — vt auxiliarentur — עזר [e] — * est ‖ requiescere faciet vos vndiquaque, — נוח [f] — $ coram Domino & coram populo — נתן [g] — sanctuarij — † pro domo quæ ædificata erat

CAP. XXIII. כג

constituit regem & ;dierum saturus & ,senex $ Dauid Et
1 ודויד זקן ושבע ימים [h] וימלך
congregauit Et .Israel super suum filium Selomoh
2 את־שלמה בנו על־ישראל׃ ויאסף
.Leuitas & ,sacerdotes & ,Israel principes omnes
את־כל־שרי ישראל והכהנים והלוים [k]׃
,annorum triginta filio à Leuitæ sunt numerati Et
3 ויספרו הלוים מבן שלשים שנה
,viros per, sua capita per eorum numerus fuit Et .suprà &
ומעלה ויהי מספרם לגלגלתם לגברים
.millia octo & triginta
שלשים ושמנה אלף׃
,Domini domus opus super vrgendum ad ipsis Ex
4 מאלה לנצח על־מלאכת בית־יהוה
,iudices & ,præfecti & ; millia quatuor & viginti
עשרים וארבעה אלף ושטרים ושפטים
,ianitores millia quatuor Et .millia sex
5 ששת אלפים׃ וארבעת אלפים שערים
vasis in Dominum laudantes millia quatuor &
וארבעת אלפים מהללים ליהוה בכלים [l]
.laudandum ad feci quæ
אשר עשיתי להלל׃
,Gherson ipsi Leui filiis partitiones ,Dauid eos est partitus Et
6 ויחלקם דויד מחלקות לבני לוי לגרשון
.Merari & ,Chehath
קהת ומררי׃
.Simhi & ,Lahadan ,Ghersuni Ipsi
7 לגרשני לעדן ושמעי׃

$ erat — יום [h] — שור [i] לוה [k] — sollicitandum — * fuerunt — cum instrumentis — כלה [l] — distribuit ex eis distributiones

seruitio * in Aharon filiorum manum ad eorum statio Quia

28 כִּי מַעֲמָדָם לְיַד בְּנֵי־אַהֲרֹן לַעֲבֹדַת

in &, cubiculis in &, atriis in Domini domus

בֵּית יְהוָה עַל־הַחֲצֵרוֹת וְעַל־הַלְּשָׁכוֹת וְעַל־

domus seruitij opere &, sanctitate omni in, mundicia

טָהֳרַת לְכָל־קֹדֶשׁ וּמַעֲשֵׂה עֲבֹדַת בֵּית

, munere || in, simila in &, dispositionis † pane in Et . Dei

29 הָאֱלֹהִים: וּלְלֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת וּלְסֹלֶת לְמִנְחָה

, frixo in &, sartagine in &, infermentatorum laganis in &

וְלִרְקִיקֵי הַמַּצּוֹת וְלַמַּחֲבַת וְלַמֻּרְבָּכֶת

. mensuratione &, mensura omni in &

וּלְכָל־מְשׂוּרָה וּמִדָּה:

, confitendum ad mane in mane in standum ad Et

30 וְלַעֲמֹד בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר לְהֹדוֹת

. vesperi sic &, Dominum laudandum ad &

וּלְהַלֵּל לַיהוָה וְכֵן לָעָרֶב:

, sabbatha ad, Domino ascensiones facere ascendere omne ad Et

31 וּלְכֹל הַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה לַשַּׁבָּתוֹת

normam ‡ iuxta, numero in §, solennitates ad &, neomenias * ad

לֶחֳדָשִׁים וְלַמֹּעֲדִים בְּמִסְפָּר כְּמִשְׁפָּט

. Domini facies ad ' iugiter eis super

עֲלֵיהֶם תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה:

& conuentus tentorij † custodiam custodient Et

32 וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל־מוֹעֵד וְאֵת

suorū fratrum Aharon filiorū custodiā &, sanctitatis || custodiam

מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי אַהֲרֹן אֲחֵיהֶם

. Domini domus seruitio * in

לַעֲבֹדַת בֵּית יְהוָה:

CAP. XXIIII. כד

Nadab, Aharon filij ‡, eorum partitiones Aharon filiis § Et

1 וְלִבְנֵי אַהֲרֹן מַחְלְקוֹתָם בְּנֵי אַהֲרֹן נָדָב

, Nadab est mortuus Et . Ithamar &, Elhazar, Abihu &

2 וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר: וַיָּמָת נָדָב

. eis fuerunt non filij &, sui patris facies ad Abihu &

וַאֲבִיהוּא לִפְנֵי אֲבִיהֶם וּבָנִים לֹא־הָיוּ לָהֶם

eos diuisit Et . Ithamar &, Elhazar sunt functi sacerdotio &

3 וַיְכַהֲנוּ אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר: וַיֶּחָלְקֵם

filiis de Achimelech &, Elhazar filiis de, Sadoc &, Dauid

דָּוִיד וְצָדוֹק מִן־בְּנֵי אֶלְעָזָר וַאֲחִימֶלֶךְ מִן־בְּנֵי

. eorum ministerio in eorum visitationem ad, Ithamar

אִיתָמָר לִפְקֻדָּתָם בַּעֲבֹדָתָם:

capitibus in plures Elhazar filij sunt inuenti Et

4 וַיִּמָּצְאוּ בְנֵי־אֶלְעָזָר רַבִּים לְרָאשֵׁי

filiis † . eos dimiserunt & : Ithamar filiis prae * virorum

הַגְּבָרִים מִן־בְּנֵי אִיתָמָר וַיַּחְלְקוּם לִבְנֵי

filiis * & : sedecim patrum domus capita | Elhazar

אֶלְעָזָר רָאשִׁים לְבֵית־אָבוֹת שִׁשָּׁה עָשָׂר וְלִבְנֵי

. octo suorum patrum domui § Ithamar

אִיתָמָר לְבֵית אֲבוֹתָם שְׁמוֹנָה:

quia ; istis cum istos, sortibus in eos diuiserunt Et

5 וַיֶּחָלְקוּם בְּגוֹרָלוֹת אֵלֶּה עִם־אֵלֶּה כִּי־

filiis de : Dei principes &, sanctitatis principes fuerunt

הָיוּ שָׂרֵי־קֹדֶשׁ וְשָׂרֵי הָאֱלֹהִים מִבְּנֵי

. Ithamar filiis in ‡ &, Elhazar

אֶלְעָזָר וּבִבְנֵי אִיתָמָר:

scriba Nethanel filius Semahaiah eos descripsit Et

6 וַיִּכְתְּבֵם שְׁמַעְיָה בֶן־נְתַנְאֵל הַסּוֹפֵר

, sacerdote Sadoc &, principibus &, rege coram Leui de

מִן־הַלֵּוִי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וְצָדוֹק הַכֹּהֵן

, sacerdotum patrum capitibus &, Ebiathar filio Achimelech &

וַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לַכֹּהֲנִים

iuncta † &, Elhazar ipsi adiuncta * vna patris domus : Leuitarum &

וְלַלְוִיִּם בֵּית־אָב אֶחָד אָחֻז לְאֶלְעָזָר וְאָחֻז ׀

prima sors exiuit Et . Ithamar ipsi iuncta

7 אָחֻז לְאִיתָמָר: וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הָרִאשׁוֹן

. secunda Iedahaiah ipsi, Iehoiarib ipsi

לִיהוֹיָרִיב לִידַעְיָה הַשֵּׁנִי:

. quarta Sehorim ipsi, tertia Charim Ipsi

8 לְחָרִם הַשְּׁלִשִׁי לִשְׂעֹרִים הָרְבִעִי:

. sexta Miiamin . quinta Malchiiah Ipsi

9 לְמַלְכִּיָּה הַחֲמִישִׁי לְמִיָּמִן הַשִּׁשִּׁי:

statuS ministerio עָמָד [h]

ministerij

† ordinato, || sacrificio,

tosto,

mensura. מָדַד [i]

singulo mane יָדָה [k]

offerre holocausta עָלָה [l]

* Calendas, § iuxta numerum, ‡ ordinem, ' coram Domino. † tabernaculi fœderis, || sanctuarij,

* ministerio

§ de ‡ erant

ante patrem suum, מוּת [m]

secundum numerationem

* quàm filij † De

|| duces per domum familiarum * de § per domum familiarum suarum

‡ de הָיָה [o] שׂוּר [p]

principibus familiarum

* adhæsit † alia propinqua

יָצָא [q]

Ioel &, Zetham &, Iechiel caput Lahadan Filij

8 בְּנֵי לַעְדָּן הָרֹאשׁ יְחִיאֵל וְזֵתָם וְיוֹאֵל

Haran &, Chaziel &, Selomith, Simhi Filij . tres

9 שְׁלֹשָׁה: בְּנֵי שִׁמְעִי שְׁלֹמוֹת וַחֲזִיאֵל וְהָרָן

filij Et . Lahadan ipsi patrum capita Isti . tres

10 שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְלַעְדָּן: וּבְנֵי

Isti . Berihah &, Iehus &, Zina, Iachath, Simhi

שִׁמְעִי יַחַת זִינָא וִיעוּשׁ וּבְרִיעָה אֵלֶּה

, caput Iachath fuit Et . quatuor Simhi filij

11 בְנֵי־שִׁמְעִי אַרְבָּעָה: וַיְהִי־יַחַת הָרֹאשׁ

multiplicauerunt non Berihah &, Iehus &; secundus Zizah &

וְזִיזָה הַשֵּׁנִי וִיעוּשׁ וּבְרִיעָה לֹא־הִרְבּוּ

. vna visitatione in patris domui fuerunt Et . filios

בָנִים וַיִּהְיוּ לְבֵית אָב לִפְקֻדָּה אֶחָת:

Huzziel &, Chebron, Ishar, Hamram, Chehath Filij

12 בְּנֵי קְהָת עַמְרָם יִצְהָר חֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל

. Moseh &, Aharon, Hamram Filij . quatuor

13 אַרְבָּעָה: בְּנֵי עַמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה

sanctitatem ipsum sanctificandum ad Aharon est separatus Et

וַיִּבָּדֵל אַהֲרֹן לְהַקְדִּישׁוֹ קֹדֶשׁ

suffiendum ad, seculum in vsque eius filij &, ipse sanctitatum

קָדָשִׁים הוּא־וּבָנָיו עַד־עוֹלָם לְהַקְטִיר

benedicendum ad &, ipsum ministrandum ad Domini facies ad

לִפְנֵי יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ

viri Moseh Et . seculum in vsque eius nomine in

14 בִּשְׁמוֹ עַד־עוֹלָם: וּמֹשֶׁה אִישׁ

. Leui tribu super || vocabuntur eius filij Dei

הָאֱלֹהִים בָּנָיו יִקָּרְאוּ עַל־שֵׁבֶט הַלֵּוִי:

. Elihezer &, Gersom, Moseh Filij

15 בְּנֵי מֹשֶׁה גֵּרְשׁוֹם וֶאֱלִיעֶזֶר:

. caput Sebuel, Gersom Filij

16 בְּנֵי גֵרְשׁוֹם שְׁבוּאֵל הָרֹאשׁ:

fuit § non Et . caput * Rechabiah, Elihezer filij fuerunt Et

17 וַיִּהְיוּ בְנֵי־אֱלִיעֶזֶר רְחַבְיָה הָרֹאשׁ וְלֹא־הָיָה

sunt multiplicati Rechabiah filij & . alij filij Elihezer ipsi

לֶאֱלִיעֶזֶר בָּנִים אֲחֵרִים וּבְנֵי רְחַבְיָה רָבוּ

. caput Selomith, Ishar Filij . suprà

18 לְמָעְלָה: בְּנֵי יִצְהָר שְׁלֹמִית הָרֹאשׁ:

, secundus Amariah, caput Ieriiahu, Chebron Filij

19 בְּנֵי חֶבְרוֹן יְרִיָּהוּ הָרֹאשׁ אֲמַרְיָה הַשֵּׁנִי

. quartus Iechamham &, tertius Iachaziel

יַחֲזִיאֵל הַשְּׁלִישִׁי וִיקַמְעָם הָרְבִיעִי:

. secundus Isiiah &, caput Michah, Huzziel Filij

20 בְּנֵי עֻזִּיאֵל מִיכָה הָרֹאשׁ וְיִשִּׁיָּה הַשֵּׁנִי:

, Elhazar, Machali Filij . Musi &, Machali, Merari Filij

21 בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי בְּנֵי מַחְלִי אֶלְעָזָר

, filij ei fuerunt non &, Elhazar est mortuus Et . Chis &

22 וְקִישׁ: וַיָּמָת אֶלְעָזָר וְלֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים

. earum fratres Chis filij eas tulerunt ' Et . filiæ quinimo ‡

כִּי אִם־בָּנוֹת וַיִּשָּׂאוּם בְּנֵי־קִישׁ אֲחֵיהֶם:

. tres Ieremoth &, Heder &, Machali, Musi Filij

23 בְּנֵי מוּשִׁי מַחְלִי וְעֵדֶר וִירֵמוֹת שְׁלֹשָׁה:

patrum capita, suorum patrum domui † Leui filij Isti

24 אֵלֶּה בְנֵי־לֵוִי לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם רָאשֵׁי הָאָבוֹת

faciens ||, sua capita per nominum numero in suis visitationibus

לִפְקוּדֵיהֶם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לְגֻלְגְּלֹתָם עֹשֵׂה

viginti filio à, Domini domus seruitium ad opificium

הַמְּלָאכָה לַעֲבֹדַת בֵּית יְהוָה מִבֶּן עֶשְׂרִים

requiem Dedit * : Dauid dixit Quoniam . suprà &, annorum

25 שָׁנָה וָמָעְלָה: כִּי אָמַר דָּוִיד הֵנִיחַ

Ierusalaim in habitauit &, suo populo § Israel Deus Dominus

יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל לְעַמּוֹ וַיִּשְׁכֹּן בִּירוּשָׁלַםִ

. seculum in vsque

עַד־לְעוֹלָם:

, tabernaculum portare ‡ non Leuitis etiam Et

26 וְגַם לַלְוִיִּם אֵין־לָשֵׂאת אֶת־הַמִּשְׁכָּן

. eius seruitium ad eius vasa omnia &

וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו לַעֲבֹדָתוֹ:

numerus ipsi posterioribus † Dauid verbis in * Quia

27 כִּי בְדִבְרֵי דָוִיד הָאַחֲרוֹנִים הֵמָּה מִסְפַּר

. suprà &, annorum viginti filio à, Leui filiorum

בְּנֵי־לֵוִי מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמָעְלָה:

dux

שְׁלֹמִית ק

principes familiarum

dux,

הָיָה [a]

שָׁנָה [b] numeratione

vt sanctificaret ipse

vt suffirent

coram Domino, vt ministraret ipse, & benediceret

|| in

primus.

* dux. § fuerunt

רָבָה [c] dux.

dux.

primus,

מוּת [d] ‡ sed * acceperunt

נָשָׂא [e]

† per domum familiarū suarum, principes familiarūcum numerationibus suis, secundum numerum || facientes opus ad ministeriū * Requiescere fecit

נוּחַ [f]

§ populum suum,

‡ erit

נָשָׂא ministerium

* iuxta verba † nouissima fuit

,Nethaniah & ,Ioseph & ,Zacchur :Asaph filiis †

2 לִבְנֵי אָסָף זַכּוּר וְיוֹסֵף וּנְתַנְיָה

prophetantis † ,Asaph manum ‡ ad ; Asaph filij ,Afarelah &

וַאֲשַׂרְאֵלָה בְּנֵי אָסָף עַל יַד־אָסָף הַנִּבָּא

,Ieduthun Filij ,Ieduthun † regis manus * ad

3 עַל־יְדֵי הַמֶּלֶךְ: לִידוּתוּן בְּנֵי יְדוּתוּן

Matthithiahu & ,Chafabiahu ,Iefaiahu & ,Seri & ,Ghedaliahu

גְּדַלְיָהוּ וּצְרִי וִישַׁעְיָהוּ חֲשַׁבְיָהוּ וּמַתִּתְיָהוּ

prophetantis* ,cithara in Ieduthun eorum patris manus ‡ ad sex

שִׁשָּׁה עַל יְדֵי אֲבִיהֶם יְדוּתוּן בַּכִּנּוֹר הַנִּבָּא

.Dominum laudandum & confitendum ad

עַל־הֹדוֹת וְהַלֵּל לַיהוָה:

,Mahaniahu ,Bucchiiahu ,Heman filij :Heman Ipsi *

4 לְהֵימָן בְּנֵי הֵימָן בֻּקִּיָּהוּ מַתַּנְיָהוּ

,Eliathah ,Chanani ,Chananiah ; Ierimoth & ,Sebuel ,Huzziel

עֻזִּיאֵל שְׁבוּאֵל וִירִימוֹת חֲנַנְיָה חֲנָנִי אֱלִיאָתָה

,Hothir ,Mallothi ,Iosbecashah ,Ezer Romamthi & ,Ghiddalthi

גִּדַּלְתִּי וְרֹמַמְתִּי עֶזֶר יָשְׁבְּקָשָׁה מַלּוֹתִי הוֹתִיר

videntis Heman filij isti Omnes .Machazioth

5 מַחֲזִיאוֹת: כָּל־אֵלֶּה בָּנִים לְהֵימָן חֹזֵה

Deditque .cornu exaltandum ad Dei verbis in regis

הַמֶּלֶךְ בְּדִבְרֵי הָאֱלֹהִים לְהָרִים קָרֶן וַיִּתֵּן

filias & ,quatuordecim filios Heman Deus

הָאֱלֹהִים לְהֵימָן בָּנִים אַרְבָּעָה עָשָׂר וּבָנוֹת

cantico in ,sui patris manus ad isti Omnes .tres

6 שָׁלוֹשׁ: כָּל־אֵלֶּה עַל־יְדֵי אֲבִיהֶם בַּשִּׁיר

seruitium ‖ ad citharis & ,nablis * & ,cymbalis in ,Domini domus

בֵּית יְהוָה בִּמְצִלְתַּיִם נְבָלִים וְכִנֹּרוֹת לַעֲבֹדַת

,Ieduthun & ,Asaph ,regis manus † ad ,Dei domus

בֵּית הָאֱלֹהִים עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ אָסָף וִידוּתוּן

suis fratribus cum eorum numerus fuit Et .Heman &

7 וְהֵימָן: וַיְהִי [g] מִסְפָּרָם עִם־אֲחֵיהֶם

ducenti intelligentis omnis ,Domini canticum doctis

מְלֻמְּדֵי־[h]שִׁיר לַיהוָה כָּל־הַמֵּבִין מָאתַיִם

.octo & octoginta

שְׁמוֹנִים וּשְׁמוֹנָה:

paruus sicut :regione è custodiam ,fortes proiecerunt Et

8 וַיַּפִּילוּ [k] גּוֹרָלוֹת מִשְׁמֶרֶת לְעֻמַּת כַּקָּטֹן

.discipulo ‖ cum faciens intelligere ,magnus sic

כַּגָּדוֹל מֵבִין עִם־תַּלְמִיד:

;Ioseph Ipsi .Asaph ipsi prima sors est egressa Et

9 וַיֵּצֵא [l] הַגּוֹרָל הָרִאשׁוֹן לְאָסָף לְיוֹסֵף

eius filij & ,eius fratres & ipse :secunda Ghedaliahu

גְּדַלְיָהוּ הַשֵּׁנִי הוּא־וְאֶחָיו וּבָנָיו

.duodecim

שְׁנֵים עָשָׂר:

.duodecim eius fratres & ,eius filij ,Zacchur Tertia

10 הַשְּׁלִשִׁי זַכּוּר בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:

,duodecim eius fratribus & ,eius filiis ,Itri ipsi Quarta

11 הָרְבִיעִי לַיִּצְרִי בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:

-duo ,eius fratribus & ,eius filiis ,Nethaniahu ,Quinta

12 הַחֲמִישִׁי נְתַנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים

eius fratribus & ,eius filiis ,Bucchiiahu Sexta .decim

13 עָשָׂר: הַשִּׁשִּׁי בֻּקִּיָּהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו

eius filiis ,Iefarelah Septima .duodecim

14 שְׁנֵים עָשָׂר: הַשְּׁבִעִי יְשַׂרְאֵלָה בָּנָיו

,Ieiaiahu Octaua .duodecim eius fratribus &

15 וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: הַשְּׁמִינִי יְשַׁעְיָהוּ

Nona .duodecim eius fratribus & ,eius filiis

16 בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: הַתְּשִׁיעִי

.duodecim eius fratribus & ,eius filiis ,Matthaniahu

מַתַּנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:

duo eius fratribus & ,eius filiis ,Simhi Decima

17 הָעֲשִׂירִי שִׁמְעִי בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים

eius fratribus & ,eius filiis Hazarel Vndecima .decima

18 עָשָׂר: עַשְׁתֵּי־עָשָׂר עֲזַרְאֵל בָּנָיו וְאֶחָיו

,eius filiis ,Chafabiah Duodecima .duodecim

שְׁנֵים עָשָׂר: הַשְּׁנֵים עָשָׂר לַחֲשַׁבְיָה בָּנָיו

,Subael Tertiadecima ,duodecim eius fratribus &

19 וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוּבָאֵל

.duodecim eius fratribus & ,eius filiis

בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:

† De; ‡ iussionem; † qui prophetabat; * iussionem; † De; ‡ iussionem; * qui prophetabat; * De; iussionem; * psalteriis; ‖ ministerium; ‡ iussionem; [g] הָיָה; * in cantico; [h] שׁוּר; [i] בִּין; ‡ contra custodiam:; [k] נָפַל; ‖ discente; [l] יָצָא

.octaua Abiiah ,septima Hacchos Ipsi

10 לְהַקּוֹץ הַשְּׁבִעִי לַאֲבִיָּה הַשְּׁמִינִי:

.decima Sechaniahu ,nona Iesuah

11 לְיֵשׁוּעַ הַתְּשִׁעִי לִשְׁכַנְיָהוּ הָעֲשִׂרִי:

.duodecima Iachim ,vndecima Eliasib

12 לְאֶלְיָשִׁיב עַשְׁתֵּי עָשָׂר לְיָקִים שְׁנֵים עָשָׂר:

.quartadecima Iesebab .decimatertia Chuppah

13 לְחֻפָּה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְיֶשֶׁבְאָב אַרְבָּעָה עָשָׂר:

.sextadecima Immer .quintadecima Bilgah

14 לְבִלְגָּה חֲמִשָּׁה עָשָׂר לְאִמֵּר שִׁשָּׁה עָשָׂר:

.octauadecima Pisses ,septimadecima Chezir

15 לְחֵזִיר שִׁבְעָה עָשָׂר לְהַפִּצֵּץ שְׁמֹנָה עָשָׂר:

.vigesima Iechezchel ,decimanona Pethachiah

16 לִפְתַחְיָה תִּשְׁעָה עָשָׂר לִיחֶזְקֵאל הֶעֶשְׂרִים:

.vigesima & secunda Chamul ,vigesima & vna Iachin

17 לְיָכִין אֶחָד וְעֶשְׂרִים לְגָמוּל שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים:

quarta Mahaziahu ,vigesima & tertia Deliahu

18 לִדְלָיָהוּ שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים לְמַעַזְיָהוּ אַרְבָּעָה

,eorum seruitio ‡ in eorum recusio Isti † ,vigesima &

19 וְעֶשְׂרִים: אֵלֶּה פְקֻדָּתָם לַעֲבֹדָתָם

eorum normam * secundum Domini domum ad ingrediendum ad ‡

לָבוֹא לְבֵית־יְהוָה כְּמִשְׁפָּטָם

ei præcepit quemadmodum ,eorum patris Aharon manu in

בְּיַד אַהֲרֹן אֲבִיהֶם כַּאֲשֶׁר [a] צִוָּהוּ

.Israel Deus Dominus

יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

.Subael ,Hamram filiis * residuis ‡ Leui filiis Et

20 וְלִבְנֵי לֵוִי [b] הַנּוֹתָרִים לִבְנֵי עַמְרָם שׁוּבָאֵל

.Iechdeiahu ,Subael filiis ‖

לִבְנֵי שׁוּבָאֵל יֶחְדְּיָהוּ:

,Iesiiah caput ‡ ,Rechabiahu filiis † ,Rechabiahu †

21 לִרְחַבְיָהוּ לִבְנֵי רְחַבְיָהוּ הָרֹאשׁ יִשִּׁיָּה:

.Iachath .Selomoth filiis ‡ .Selomoth ,Ishari Ipsi ‡

22 לַיִּצְהָרִי שְׁלֹמוֹת לִבְנֵי שְׁלֹמוֹת יָחַת:

,Iachaziel .secundus Amariahu ,Ieriiahu filij Et

23 וּבְנֵי יְרִיָּהוּ אֲמַרְיָהוּ [c] הַשֵּׁנִי יַחֲזִיאֵל

.quartus Iechamham ,tertius

הַשְּׁלִישִׁי יְקַמְעָם הָרְבִיעִי:

.Samir ,Michah filiis * .Michah Huzziel Filij

24 בְּנֵי עֻזִּיאֵל מִיכָה לִבְנֵי מִיכָה שָׁמוּר:

.Zechariahu ,Iesiiah filiis † .Iesiiah ,Michah Frater

25 אֲחִי מִיכָה יִשִּׁיָּה לִבְנֵי יִשִּׁיָּה זְכַרְיָהוּ:

.Beno ,Iahaziahu Filij .Musi & ,Machali ,Merari Filij

26 בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי בְּנֵי יַעֲזִיָּהוּ בְנוֹ:

,Zacchur & ,Soham & ,Beno ,Iehaziahu ‡ ,Merari Filij

27 בְּנֵי מְרָרִי לְיַעֲזִיָּהוּ בְנוֹ וְשֹׁהַם וְזַכּוּר

.filij ei fuit * non & ,Elbazar Machali ‡ Hibri &

28 וְעִבְרִי: לְמַחְלִי אֶלְעָזָר וְלֹא־הָיָה לוֹ בָּנִים:

.Ierachmeel Chis filij , Chis psi

29 לְקִישׁ בְּנֵי־קִישׁ יְרַחְמְאֵל:

Isti .Ieremoth & ,Heder & ,Machali ,Musi filij Et

30 וּבְנֵי מוּשִׁי מַחְלִי וְעֵדֶר וִירִימוֹת אֵלֶּה

.suorum patrum domum per Leuitarum filij familiarum suarum.

בְּנֵי הַלְוִיִּם לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם:

suos fratres contra fortes ipsi etiam proiecerunt Et

31 וַיַּפִּילוּ [d] גַם־הֵם גּוֹרָלוֹת לְעֻמַּת אֲחֵיהֶם

,Achimelech & ,Sadoc & ;regis ‡ Dauid facies ad † Aharon filios

בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי דָּוִיד הַמֶּלֶךְ וְצָדוֹק וַאֲחִימֶלֶךְ

caput patrum Leuitarum & ,sacerdotum patrum capetum ‡ &

וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אָבוֹת הָרֹאשׁ

.minorem suum fratrem contra

לְעֻמַּת אָחִיו הַקָּטָן:

CAP. XXV. כה

seruitium in exercitus principes & Dauid diuisit Et

1 וַיַּבְדֵּל דָּוִיד [e] וְשָׂרֵי הַצָּבָא לַעֲבֹדָה

,citharis in prophetantes ‡ Ieduthun & ,Heman & ,Asaph filios

לִבְנֵי אָסָף וְהֵימָן וִידוּתוּן הַנִּבְּאִים בְּכִנֹּרוֹת

viri † eorum numerus fuit & .cymbalis in & ,nablis * in &

בִּנְבָלִים וּבִמְצִלְתָּיִם [f] וַיְהִי מִסְפָּרָם אַנְשֵׁי

.suum seruitium ‡ ad operis

מְלָאכָה לַעֲבֹדָתָם:

† Istæ generationes; ‡ ministerio; ‡ vt ingrediantur; * ordinem suũ per manum; [a] צָוָה; ‡ filij; † residui sunt; * De; [b] יָתַר; ‡ De; † De; ‡ dux; ‡ De; [c] שָׁנָה; * De; שָׁמִיר; [d] נָפַל; ‡ De; ‡ De; * fuerunt; † ante; ‡ regem;; ‡ principes familiarum sacerdotalium, & Leuiticarũ familiarum dux; ministerium; [e] שׁוּר; ‡ qui prophetabant; [f] הָיָה; יָתִיר; * psalteriis; † qui erant; ‡ ministerium suum.

.tredecim Chosah ipsi fratres & ,filij Omnes .quartus

הָרְבִעִי כָּל־בָּנִים וְאַחִים לְחֹסָה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר׃

viorum capitibus † ,ianitorum partitiones * istis ‡

12 לְאֵלֶּה מַחְלְקוֹת הַשֹּׁעֲרִים לְרָאשֵׁי הַגְּבָרִים

domo in ministrandum ad ;suos fratres contra custodiæ ‖

מִשְׁמָרוֹת לְעֻמַּת אֲחֵיהֶם לְשָׁרֵת בְּבֵית

magnus sic ,paruus Sicut :for es proiecerunt Et .Domini

13 יְהוָה׃ וַיַּפִּילוּ גוֹרָלוֹת כַּקָּטֹן כַּגָּדוֹל

.portæ & portæ suorum patrum domum per

לְבֵית אֲבוֹתָם לְשַׁעַר וָשָׁעַר׃

Zechariahu & :Selemiahu ipsi orientem ad sors cecidit Et

14 וַיִּפֹּל הַגּוֹרָל מִזְרָחָה לְשֶׁלֶמְיָהוּ וּזְכַרְיָהוּ

est egressa & ,sortes proiecerūt intellectu in * cōsiliario eius filio

בְנוֹ יוֹעֵץ בְּשֶׂכֶל הִפִּילוּ גוֹרָלוֹת וַיֵּצֵא

,austrum ad edom-Hobed Ipsi .aquilonem ad eius sors

15 גוֹרָלוֹ צָפוֹנָה׃ לְעֹבֵד אֱדֹם נֶגְבָּה

,Chosah & ,Suppim Ipsi .collectionum domus eius filiis &

16 וּלְבָנָיו בֵּית הָאֲסֻפִּים׃ לְשֻׁפִּים וּלְחֹסָה

,ascensionis strata in proiectionis porta cum occidentem ad

לַמַּעֲרָב עִם שַׁעַר שַׁלֶּכֶת בַּמְסִלָּה הָעוֹלָה

Leuitæ orientem Ad .custodiam contra custodia

17 מִשְׁמָר לְעֻמַּת מִשְׁמָר׃ לַמִּזְרָח הַלְוִיִּם

diem per meridiem ad ,quatuor diem per aquilonem ad ,sex

שִׁשָּׁה לַצָּפוֹנָה לַיּוֹם אַרְבָּעָה לַנֶּגְבָּה לַיּוֹם

.duo duo collectiones ‡ ad & ,quatuor

אַרְבָּעָה וְלָאֲסֻפִּים שְׁנַיִם שְׁנָיִם׃

duo ,strata * ,quatuor occidentem ad cellulam ‡ Ad

18 לַפַּרְבָּר לַמַּעֲרָב אַרְבָּעָה לַמְסִלָּה שְׁנַיִם

filiorum ianitorum partitiones ‖ Istæ .cellula †

19 לַפַּרְבָּר׃ אֵלֶּה מַחְלְקוֹת הַשֹּׁעֲרִים לִבְנֵי

.Merari filiorum & :Chorchitarum

הַקָּרְחִי וְלִבְנֵי מְרָרִי׃

,Dei domus thesauros super Achiiah ,Leuitæ Et

20 וְהַלְוִיִּם אֲחִיָּה עַל־אוֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים

.sanctitatum thesauros &

וּלְאֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים׃

capita ‡ Lahadan ipsi * :Gersunitarum filij Lahadan Filij

21 בְּנֵי לַעְדָּן בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי לְלַעְדָּן רָאשֵׁי

.Iechieli ,Gersunni * ,Lahadan :patrum ‡

הָאָבוֹת לְלַעְדָּן הַגֵּרְשֻׁנִּי יְחִיאֵלִי׃

super † ,eius frater Ioel & ;Zetham ,Iechieli Filij

22 בְּנֵי יְחִיאֵלִי זֵתָם וְיוֹאֵל אָחִיו עַל־

.Domini domus thesauros

אֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה׃

;Hozzieli ipsi ,Chebroni ipsi ,Ishari ipsi ‖ Hamrami ‖

23 לַעַמְרָמִי לַיִּצְהָרִי לַחֶבְרוֹנִי לָעָזִּיאֵלִי׃

super dux Moseh filij Gersom filius Sebuel Et

24 וּשְׁבֻאֵל בֶּן־גֵּרְשׁוֹם בֶּן־מֹשֶׁה נָגִיד עַל־

Rechabiahu ,Elihezer * eius fratres Et .thesauros

25 הָאֹצָרוֹת׃ וְאֶחָיו לֶאֱלִיעֶזֶר רְחַבְיָהוּ

Zichri & ,eius filius Ioram & ,eius filius Iesahiahu & ,eius filius

בְנוֹ וִישַׁעְיָהוּ בְנוֹ וְיֹרָם בְּנוֹ וְזִכְרִי

.eius filius Selomith & ,eius filius

בְנוֹ וּשְׁלֹמוֹת בְּנוֹ׃

thesauros omnes super eius fratres & ,Selomith Ipse

26 הוּא שְׁלֹמוֹת וְאֶחָיו עַל כָּל־אֹצְרוֹת

capita ‡ & ,rex David fecit sanctificare quæ sanctitatum ‡

הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ דָּוִיד הַמֶּלֶךְ וְרָאשֵׁי

principes & ,centuriarum & ,millium principes ad ,patrum

הָאָבוֹת לְשָׂרֵי־הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי

,fecerunt sanctificare spolio * de & ,bellis De .exercitus

27 הַצָּבָא׃ מִן־הַמִּלְחָמוֹת וּמִן־הַשָּׁלָל הִקְדִּישׁוּ

sanctificauit quod omne Et .Domini domum roborandum ad

28 לְחַזֵּק לְבֵית יְהוָה׃ וְכֹל הַהִקְדִּישׁ

,Ner filius Abner & ,Chis filius Saul & ,Videns Samuel

שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה וְשָׁאוּל בֶּן־קִישׁ וְאַבְנֵר בֶּן־נֵר

,Selomith manum super sanctificans omnis :Seruiah filius Ioab &

וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה כֹּל הַמַּקְדִּישׁ עַל יַד־שְׁלֹמִית

operi ‖ eius filij & ,Chenaniahu Ishari Ipsi † .eius fratrum &

29 וְאֶחָיו׃ לַיִּצְהָרִי כְּנַנְיָהוּ וּבָנָיו לַמְּלָאכָה

.iudices & ,præfectos in * Israel super externo

הַחִיצוֹנָה עַל־יִשְׂרָאֵל לְשֹׁטְרִים וּלְשֹׁפְטִים׃

‡ De diuisionibus † de principibus ‖ custodiarum

familiarum suarum ad singulas portas.

d נָפַל * cum

conciliorum.

qua itur per viam e שָׁלָךְ vel הָלַךְ

‡ conciliorum per singula loca. ‡ domum instrumētorum * pro via, f סֹלֶת † per singulas domos. ‖ sunt diuisiones

* de ‡ principes ‡ familiarum * Gersunitarum, † fuerunt

‖ De

שְׁלֹמִית ק׳

‡ sanctificatorum quæ ‡ principes familiarum,& tribuū, & cēturiones, * spoliis g שׂוֹר h מֵאָה

Omne quod sanctificauit ad iussionem † De ‖ ad opus forinsecus * præfecti, & iudices.

eius fratribus & ,eius filiis ,Matthithiahu Quartadecima

21 לְאַרְבָּעָה עָשָׂר מַתִּתְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו

,eius filiis ,Ieremoth Quintadecima .duodecim

22 שְׁנֵים עָשָׂר׃ לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר לִירֵמוֹת בָּנָיו

,Chananiahu Sextadecima .duodecim eius fratribus &

23 וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃ לְשִׁשָּׁה עָשָׂר לַחֲנַנְיָהוּ

Septimadecima .duodecim eius fratribus & ,eius filiis

24 בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃ לְשִׁבְעָה עָשָׂר

.duodecim eius fratribus & ,eius filiis ,Iosbechasah

לְיָשְׁבְּקָשָׁה בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃

eius fratribus & ,eius filiis ,Chanani Octauadecima

25 לִשְׁמוֹנָה עָשָׂר לַחֲנָנִי בָּנָיו וְאֶחָיו

,eius filiis ,Mallothi Nonadecima .duodecim

26 שְׁנֵים עָשָׂר׃ לְתִשְׁעָה עָשָׂר לְמַלּוֹתִי בָּנָיו

,Eliathah Vigesima .duodecim eius fratribus &

27 וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃ לְעֶשְׂרִים לֶאֱלִיָּתָה

.duodecim eius fratribus & ,eius filiis

בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃

eius fratribus & ,eius filiis ,Hothir ipsi vigesima & Vna

28 לְאֶחָד וְעֶשְׂרִים לְהוֹתִיר בָּנָיו וְאֶחָיו

,Ghiddalti vigesima & Secunda .duodecim

29 שְׁנֵים עָשָׂר׃ לִשְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים לְגִדַּלְתִּי

.duodecim eius fratribus & ,eius filiis

בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃

eius fratribus & ,eius filiis ,Machazioth vigesima & Tertia

30 לִשְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים לְמַחֲזִיאוֹת בָּנָיו וְאֶחָיו

,Romamthiezer vigesima & Quarta .duodecim

31 שְׁנֵים עָשָׂר׃ לְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים לְרוֹמַמְתִּי עֶזֶר

.duodecim eius fratribus & ,eius filiis

בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃

a שְׁנַיִם

CAP. XXVI. כו

Meselemiahu Chorchim ‡ ianitorum Partitionibus ‡

1 לְמַחְלְקוֹת לַשֹּׁעֲרִים לַקָּרְחִים מְשֶׁלֶמְיָהוּ

Meselemiahu ipsi Et .Asaph filiis de Core filius

2 בֶּן־קֹרֵא מִן־בְּנֵי אָסָף׃ וְלִמְשֶׁלֶמְיָהוּ

Zebadiahu ,secundus Iedihael primogenitus Zechariahu ,filij

בָּנִים זְכַרְיָהוּ הַבְּכוֹר יְדִיעֲאֵל הַשֵּׁנִי זְבַדְיָהוּ

,quintus Helam .quartus Iathniel ,tertius

3 הַשְּׁלִישִׁי יַתְנִיאֵל הָרְבִיעִי׃ עֵילָם הַחֲמִישִׁי

.septimus Eliehohenai ,sextus Iehochanan

יְהוֹחָנָן הַשִּׁשִּׁי אֶלְיְהוֹעֵינַי הַשְּׁבִיעִי׃

,primogenitus Semahiah ,filij edom-Hobed ipsi * Et

4 וּלְעֹבֵד אֱדֹם בָּנִים שְׁמַעְיָה הַבְּכוֹר

,quartus Sachar & ,tertius Ioach ,secundus Iehosabad

יְהוֹזָבָד הַשֵּׁנִי יוֹאָח הַשְּׁלִשִׁי וְשָׂכָר הָרְבִיעִי

Issachar ,sextus Hammiel .quintus Nethanel &

5 וּנְתַנְאֵל הַחֲמִישִׁי׃ עַמִּיאֵל הַשִּׁשִּׁי יִשָּׂשכָר

.Deus ei benedixit quia ;octauus Pehullethai ,septimus

הַשְּׁבִיעִי פְּעֻלְּתַי הַשְּׁמִינִי כִּי בֵרְכוֹ אֱלֹהִים׃

dominantes filij sunt nati eius filio Semahiah Et

6 וְלִשְׁמַעְיָה בְנוֹ נוֹלַד בָּנִים הַמִּמְשָׁלִים

.ipsi virtute fortes quia :sui patris domui

לְבֵית אֲבִיהֶם כִּי־גִבּוֹרֵי חַיִל הֵמָּה׃

Elzabad Hobed & ,Rephael & ,Hothni ,Semahiah Filij

7 בְּנֵי שְׁמַעְיָה עָתְנִי וּרְפָאֵל וְעוֹבֵד אֶלְזָבָד

.Semachiahu & ,Elihu ;virtutis filij ,eius fratres

אֶחָיו בְּנֵי־חָיִל אֱלִיהוּ וּסְמַכְיָהוּ׃

,eorum filij & ipsi :edom Hobed filiis de isti Omnes

8 כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי ׀ עֹבֵד אֱדֹם הֵמָּה וּבְנֵיהֶם

,sexaginta ,seruitiū ‡ ad fortitudine in virtutis vir † eorū fratres &

וַאֲחֵיהֶם אִישׁ־חַיִל בַּכֹּחַ לַעֲבֹדָה שִׁשִּׁים

;filij Meselemiahu ‡ Et .edom-Hobed * duo &

9 וּשְׁנַיִם לְעֹבֵד אֱדֹם׃ וְלִמְשֶׁלֶמְיָהוּ בָּנִים

Chosah ipsi * Et .decem ‡ octo virtutis filij fratres &

10 וְאַחִים בְּנֵי־חָיִל שְׁמוֹנָה עָשָׂר׃ וּלְחֹסָה

fuerat non nam ;caput † Simri ,filij Merari filiis de

מִן־בְּנֵי־מְרָרִי בָּנִים שִׁמְרִי הָרֹאשׁ כִּי לֹא־הָיָה

.caput in suus pater eum posuit & ,primogenitus

בְכוֹר וַיְשִׂימֵהוּ אָבִיהוּ לְרֹאשׁ׃

Zechariahu ,tertius Tebaliahu ,secundus Chilchiiahu

11 חִלְקִיָּהוּ הַשֵּׁנִי טְבַלְיָהוּ הַשְּׁלִשִׁי זְכַרְיָהוּ

‡ Diuisiones ‡ hæ sunt, De

* de

erant enim strenui viri.

fortitudinis

† viri fortes ‡ ministerium, b כֹּחַ * de fortes ‡ & * de † princeps principem,

c שֵׁנִי

.millia quatuor & viginti ,eius diuisione in & .Zarchi †
לַזַּרְחִי וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
Hannethothites Abihezer ,nono mense in Noni
12 הַתְּשִׁיעִי לַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי אֲבִיעֶזֶר הָעַנְּתֹתִי
.millia quatuor & viginti eius diuisione in & ,Beniamita
לַבִּנְיָמִינִי וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
Nethophathites Maharai ,decimo mense in Decimi
13 הָעֲשִׂירִי לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי
.millia quatuor & viginti eius diuisione in & ; Zarchi ‡
לַזַּרְחִי וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
Benaiah ,mense vndecimo in Vndecimi
14 עַשְׁתֵּי־עָשָׂר לְעַשְׁתֵּי עָשָׂר הַחֹדֶשׁ בְּנָיָה
viginti eius diuisione in & ,Ephraim filiis de Pirhathonithes
הַפִּרְעָתוֹנִי מִן־בְּנֵי אֶפְרַיִם וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים
duodecimo Duodecimi .millia quatuor &
15 וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ הַשְּׁנֵים עָשָׂר לִשְׁנֵים עָשָׂר
eius diuisione in & Hothniel † Netophathites Cheldai ,mense
הַחֹדֶשׁ חֶלְדַּי הַנְּטוֹפָתִי לְעָתְנִיאֵל וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ
;Israel tribus super Et .millia quatuor & viginti
16 עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ וְעַל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
.Simhonita ‡ :Zichri filius Elihezer ,dux Reubenita †
לָראוּבֵנִי נָגִיד אֱלִיעֶזֶר בֶּן־זִכְרִי לַשִּׁמְעוֹנִי
filius Chaßabiah Leui $ .Mahachah filius Sephatiahu
17 שְׁפַטְיָהוּ בֶּן־מַעֲכָה׃ לְלֵוִי חֲשַׁבְיָה בֶּן־
Elihu Iehudah † .Sadoc Aharon† .Chemuel
18 קְמוּאֵל לְאַהֲרֹן צָדוֹק׃ לִיהוּדָה אֱלִיהוּ
.Michael filius Homri Issaschar* .Dauid fratribus de
מֵאֲחֵי דָוִיד לְיִשָּׂשכָר עָמְרִי בֶּן־מִיכָאֵל׃
Naphthali Ipsi ‖ Hobadiahu filius Ismahaiahu Zebulun Ipsi ‖
19 לִזְבוּלֻן יִשְׁמַעְיָהוּ בֶּן־עֹבַדְיָהוּ לְנַפְתָּלִי
Hoseah Ephraim filiis .Hazriel filius Ieremoth
20 יְרִימוֹת בֶּן־עַזְרִיאֵל׃ לִבְנֵי אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ
filios Ioel Menasseh tribui Dimidia .Hazaziahu filius
בֶּן־עֲזַזְיָהוּ [e] לַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה יוֹאֵל בֶּן־
filius Iddo ,Ghilhadah Menasseh Dimidia ‖ .Pedaiahu
21 פְּדָיָהוּ׃ לַחֲצִי הַמְנַשֶּׁה גִּלְעָדָה יִדּוֹ בֶּן־
.Abner filius Iahasiel Biniamin‖ .Zechariahu
זְכַרְיָהוּ לְבִנְיָמִן יַעֲשִׂיאֵל בֶּן־אַבְנֵר׃
tribuum principes Isti .Ierocham filius Hazarel Dan Ipsi ‡
22 לְדָן עֲזַרְאֵל בֶּן־יְרֹחָם אֵלֶּה [f] שָׂרֵי שִׁבְטֵי
filio à eorum numerum Dauid leuauit non Et Israel
23 יִשְׂרָאֵל׃ וְלֹא־נָשָׂא דָוִיד מִסְפָּרָם לְמִבֶּן
Dominus dixit quia :infra & annorum viginti
עֶשְׂרִים שָׁנָה [g] וּלְמָטָּה כִּי אָמַר יְהוָה
.cælorum stellas veluti Israel multiplicandum ad
לְהַרְבּוֹת אֶת־יִשְׂרָאֵל כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם׃
.compleuit non & ,numerare cœpit Seruiah filius Ioab
24 יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה [h] הֵחֵל לִמְנוֹת וְלֹא כִלָּה
numerus ascendit non & :Israel super feruor ‡ hoc in † fuit &
וַיְהִי בָזֹאת קֶצֶף עַל־יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָלָה הַמִּסְפָּר
.Dauid regis dierum verborum numerum in
בְּמִסְפַּר דִּבְרֵי הַיָּמִים לַמֶּלֶךְ דָּוִיד׃
:Hadiel filius Hazmaueth ‡ regis thesauros super Et
25 וְעַל אֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ עַזְמָוֶת בֶּן־עֲדִיאֵל
turribus in & ,villis in & ,vrbibus in agro in thesauros super &
וְעַל־הָאֹצָרוֹת בַּשָּׂדֶה בֶּעָרִים וּבַכְּפָרִים וּבַמִּגְדָּלוֹת
opus facientes super Et .Nuzziiahu filius Iehonathan
26 יְהוֹנָתָן בֶּן־עֻזִּיָּהוּ׃ וְעַל עֹשֵׂי מְלֶאכֶת
.Chelub filius Hezri ,terræ cultura in agri
הַשָּׂדֶה לַעֲבֹדַת הָאֲדָמָה עֶזְרִי בֶּן־כְּלוּב׃
‡ super Et .Ramathites Simhi vineas super Et
27 וְעַל־הַכְּרָמִים שִׁמְעִי הָרָמָתִי וְעַל
.Siphmites Zabdi ,vini cellaria in $ vineis in † quæ
שֶׁבַּכְּרָמִים לְאֹצְרוֹת הַיַּיִן זַבְדִּי הַשִּׁפְמִי׃
,planicie ‖ in * quæ sycomoros & oliuetos super Et
28 וְעַל־הַזֵּיתִים וְהַשִּׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה
.Iohas olei cellaria super & :Ghederites Bahalchanan
בַּעַל חָנָן הַגְּדֵרִי וְעַל־אֹצְרוֹת הַשֶּׁמֶן יוֹעָשׁ׃
:Saronites Sitrai ,Saron in pascentes boues super Et
29 וְעַל־הַבָּקָר הָרֹעִים בַּשָּׁרוֹן שִׁטְרַי הַשָּׁרוֹנִי
.Hadlai filius Saphat ,vallibus in boues super &
וְעַל־הַבָּקָר בָּעֲמָקִים שָׁפָט בֶּן־עַדְלָי׃

mille ,virtutis filij ‡ eius fratres & ,Chasabiahu Chebroni *
30 לַחֶבְרוֹנִי חֲשַׁבְיָהוּ וְאֶחָיו בְּנֵי־חַיִל אֶלֶף
Iarden trans à ,Israel præfectura super septingenti &
וּשְׁבַע־מֵאוֹת עַל פְּקֻדַּת יִשְׂרָאֵל מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן
seruitium ad & ,Domini opus omne ad :occidentem ad
מַעְרָבָה לְכֹל [a] מְלֶאכֶת יְהוָה וְלַעֲבֹדַת
Chebroni ipsi ,caput * Ieriiah Chebroni Ipsi .regis $
31 הַמֶּלֶךְ׃ לַחֶבְרוֹנִי יְרִיָּה הָרֹאשׁ לַחֶבְרוֹנִי
quadragesimo anno In .patres † per eius generationes ad ‖
לְתֹלְדֹתָיו לְאָבוֹת בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים
virtute fortes eis in sunt inuenti & ,sunt quæsiti Dauid regni
לְמַלְכוּת דָּוִיד נִדְרָשׁוּ וַיִּמָּצֵא בָהֶם גִּבּוֹרֵי חַיִל
,mille virtutis viri eius fratres Et .Ghilhad Iahazer in
32 בְּיַעְזֵיר גִּלְעָד׃ וְאֶחָיו בְּנֵי־חַיִל אַלְפַּיִם
Dauid eos constituit & :familiarum capita septingenti &
וּשְׁבַע מֵאוֹת רָאשֵׁי הָאָבוֹת וַיַּפְקִידֵם דָּוִיד
tribum dimidiam & ,Ghaditas & ,Reubenitas super rex
הַמֶּלֶךְ עַל־הָראוּבֵנִי וְהַגָּדִי וַחֲצִי שֵׁבֶט
.regis verbum ‖ & ,Dei verbum omne * ad Menassitarū
הַמְנַשִּׁי לְכָל־דְּבַר הָאֱלֹהִים וּדְבַר הַמֶּלֶךְ׃

CAP. XXVII. כז

,patrum capita ,suum numerum secundū Israel filij Et
1 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִסְפָּרָם רָאשֵׁי הָאָבוֹת
ministrantes eorum præfecti & ,centuriarum & millium principes que
וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשֹׁטְרֵיהֶם הַמְשָׁרְתִים
egredientis & ,ingredientis ‡ ,diuisionum rem omne ad ‖ regi
אֶת־הַמֶּלֶךְ לְכֹל דְּבַר הַמַּחְלְקוֹת הַבָּאָה וְהַיֹּצֵאת
Diuisio .anni menses omnes per mense in mense
חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁ לְכֹל חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה הַמַּחֲלֹקֶת
diuisione Super .millium quatuor & viginti ,vna
2 הָאַחַת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ עַל הַמַּחֲלֹקֶת
.Zabdiel filius Iasobeham primo mense in prima
הָרִאשׁוֹנָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן יָשָׁבְעָם בֶּן־זַבְדִּיאֵל
.millia quatuor & viginti eius diuisione super ‖ &
וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
exercituum principum cunctorum caput Peres filiis De
3 מִן־בְּנֵי־פֶרֶץ הָרֹאשׁ לְכָל־שָׂרֵי הַצְּבָאוֹת
mensis partitione super Et .primo mense in
4 לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃ וְעַל מַחֲלֹקֶת הַחֹדֶשׁ
:dux Micloth & ;eius diuisio & ,Achochites Dodai secundi
הַשֵּׁנִי דּוֹדַי הָאֲחוֹחִי וּמַחֲלֻקְתּוֹ וּמִקְלוֹת הַנָּגִיד [b]
.millia quatuor & viginti eius diuisione super * &
וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
Benaiahu ,tertio mense tertij exercitus Princeps
5 שַׂר הַצָּבָא הַשְּׁלִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי בְּנָיָהוּ [c]
eius diuisione super ‖ & ‡ caput * sacerdotis Iehoiadah filius
בֶּן־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן רֹאשׁ וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ
fortis Benaiahu † Ipse .millia quatuor & ,viginti
6 עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ הוּא בְנָיָהוּ גִּבּוֹר
Hammizabad ad eius partitio * & :triginta super & ,triginta $
הַשְּׁלֹשִׁים וְעַל־הַשְּׁלֹשִׁים וּמַחֲלֻקְתּוֹ עַמִּיזָבָד
,Hazael quarto mense in Quarti .eius filius
7 בְּנוֹ׃ הָרְבִיעִי לַחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי עֲשָׂהאֵל
eius diuisione in Et .eum post eius filius Zebadiah & ,Ioab frater
אֲחִי יוֹאָב וּזְבַדְיָה בְנוֹ אַחֲרָיו וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ
.millia quatuor & viginti
עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
Israch Samhuth princeps quinto mense in Quinti
8 הַחֲמִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הַשַּׂר [d] שַׁמְהוּת הַיִּזְרָח
.millia quatuor & viginti eius diuisione in Et
וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
Hicches filius Hira sexto mense Sexti
9 הַשִּׁשִּׁי לַחֹדֶשׁ הַשִּׁשִּׁי עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ
.millia quatuor & ,viginti ,eius diuisione in & :Tecohi
הַתְּקוֹעִי וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
filiis de Pelonites Cheles ,septimo mense in Septimi
10 הַשְּׁבִיעִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי מִן־בְּנֵי
.milia quatuor & viginti ,eius diuisione in & ;Ephraim
אֶפְרָיִם וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
Chusathites Sibbechai ,octauo mense in Octaui
11 הַשְּׁמִינִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי

Marginal notes (left): † de; de filiis Iemini; ‖ de; † de; † super Reubenitas; ‡ super Simhonitas; $ Super; † Super; * Super; ‖ Super; † Super filios; Super dimidiam tribum; [e] חֲצִי; ‖ Super dimidium; ‡ de; ‡ Super; [f] שׂוּר; [g] נְטֵה; vt multiplicaret; [h] הַחֲלִי מְנָה; † propter ‡ ira; ‡ fuit; regione; ‡ ea; † sunt ‡ super; * sunt ‡ campestribus; qui pascebantur.

Marginal notes (right): * De ‖ viri robusti. ‖ officium; ministerium; [a] לְאַף; ‡ regium. De. * dux, ‖ secundum † familias. ; viribus; robusti; principes; * omnem rem ‖ rem; principes familiarum, tribuni, & centuriones, ‖ secundum ‡ quæ ingrediebantur & egrediebantur per singulos menses; ‡ in; princeps; diuisiones; [b] שְׂנוֹ; * in; [c] שׂוּר; * princeps, ‖ in; † est; ‡ inter * in diuisione; [d] שׂוּר.

:vestri Dei Domini mandata cuncta quærite & custodite
שִׁמְרוּ וְדִרְשׁוּ כָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
faciatis hæreditare & ,bonam terram possideatis vt
לְמַעַן תִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְהִנְחַלְתֶּם
.seculum in vsque vos post vestros filios
לִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם עַד־עוֹלָם׃
,tui patris Deum scito mi fili Selomoh tu Et
9 וְאַתָּה שְׁלֹמֹה־בְנִי דַּע[k] אֶת־אֱלֹהֵי אָבִיךָ — [k] יְדַע
omnia etenim .voluntaria anima in & ,perfecto corde in ei serui & — animo voluntario.
וְעָבְדֵהוּ בְּלֵב שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֲפֵצָה כִּי כָל־
cogitationum figmentum omne * & ,Dominus inquirens ‖ corda — ‖ scrutatur; * omnẽ imaginationem; ‡ intelligit
לְבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יְהוָה וְכָל־יֵצֶר מַחֲשָׁבוֹת
,eum dereliqueris si & ;tibi inuenietur ,eũ quæsieris Si .intelligens ‡
מֵבִין אִם־תִּדְרְשֶׁנּוּ יִמָּצֵא לָךְ וְאִם־תַּעַזְבֶנּוּ
.æternum in te execrabitur ‡ — ‡ proiiciet
יַזְנִיחֲךָ לָעַד׃
ædificandum ad * te in elegit Dominus quod nunc Vide — * vt ædifices
10 רְאֵה עַתָּה כִּי־יְהוָה בָּחַר בְּךָ לִבְנוֹת־[l] — [l] בַּיִת
Dauid dedit Et .fac & confortare ,sanctuario domum
11 בַּיִת לַמִּקְדָּשׁ חֲזַק וַעֲשֵׂה׃ וַיִּתֵּן דָּוִיד[m] — [m] נָתַן
,eius domorum & ,porticus exemplar suo filio Selomoh — similitudinem
לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ אֶת־תַּבְנִית הָאוּלָם וְאֶת־בָּתָּיו
eius cubiculorum & ,eius cœnaculorum & ,eius cellariorum &
וְגַנְזַכָּיו וַעֲלִיֹּתָיו[n] וַחֲדָרָיו — [n] עֲלִיָּה
omnis exemplar Et ,propitiatorij domus & ,intrinsecorum — similitudinem
12 הַפְּנִימִים וּבֵית הַכַּפֹּרֶת׃ וְתַבְנִית כֹּל
,Domini domus atriis in eo cum spiritu in fuerat quod
אֲשֶׁר הָיָה בָרוּחַ עִמּוֹ לְחַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה
domus thesauris in ,vndiquaque cubiculis omnibus in & — per circuitum
וּלְכָל־הַלְּשָׁכוֹת סָבִיב לְאֹצְרוֹת בֵּית
.sanctitatum thesauris in & ,Dei
הָאֱלֹהִים וּלְאֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים׃
omni in & ,Leuitarum & sacerdotum diuisionibus in Et
13 וּלְמַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּלְכָל־
seruitij ‖ vasis omnibus in & :Domini domus seruitij ‡ opere — ‖ ministerij
מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־כְּלֵי[o] עֲבוֹדַת — [o] כְּלִי
omnibus in ,auri pondere in ,auro In .Domini domus
14 בֵּית־יְהוָה׃ לַזָּהָב בַּמִּשְׁקָל לַזָּהָב לְכָל־
argenteis vasis omnibus in ;seruitij & seruitij vasis — singulorum ministeriorum.
כְּלֵי עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה לְכֹל כְּלֵי הַכֶּסֶף
.seruitij & seruitij vasis omnibus in (&) ,pondere in
בְּמִשְׁקָל לְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה׃
,aureis eorum lucernis & ,aureis candelabris in pondus Et
15 וּמִשְׁקָל לִמְנֹרוֹת הַזָּהָב וְנֵרֹתֵיהֶם זָהָב
cãdelabri & :eius lucernarũ & cãdelabri & cãdelabri põdere in
בְּמִשְׁקַל־מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ וְלִמְנֹרוֹת
seruitiũ ‡ secundũ ,eius lucernis & cãdelabro * põdere in argẽteis — * pro ‡ ministerium cuiuslibet
הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לִמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ כַּעֲבוֹדַת
.candelabri & candelabri
מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה׃
,dispositionis * mensis ‡ pondus auri Et — ‡ pro; * propositionis pro qualibet mensa; † pro
16 וְאֶת־הַזָּהָב מִשְׁקָל לְשֻׁלְחֲנוֹת הַמַּעֲרֶכֶת
.argenteis mensis † argentum & ;mensæ & mensæ
לְשֻׁלְחַן וְשֻׁלְחָן וְכֶסֶף לְשֻׁלְחֲנוֹת הַכָּסֶף׃
,mundum aurum medii calamis & ,sparsoriis & ,tridentibus ‖ Et — ‖ pro fuscinulis, & crateribus, & acerris * pro singulo cratere, & pro
17 וְהַמִּזְלָגוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַקְּשָׂוֹת זָהָב טָהוֹר
crateribus & ,crateri & crateri * ,pondere in aureis crateribus &
וְלִכְפוֹרֵי הַזָּהָב בְּמִשְׁקָל לִכְפוֹר וּכְפוֹר וְלִכְפוֹרֵי
altari ‡ Et .crateri & crateri ‡ pondere in argenteis — ‡ pro singulo cratere. ‡ pro
18 הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לִכְפוֹר וּכְפוֹר׃ וּלְמִזְבַּח
exemplari * & ,pondere in purificatum aurum suffimenti — ‡ pro figura
הַקְּטֹרֶת זָהָב מְזֻקָּק בַּמִּשְׁקָל וּלְתַבְנִית[p] — [p] בְּנִית
tegentibus & expandentibus † aurum Cherubim quadrigæ — † pro
הַמֶּרְכָּבָה הַכְּרֻבִים זָהָב לְפֹרְשִׂים וְסֹכְכִים
scriptura in Omnia .Domini fœderis arcam super
19 עַל־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה׃ הַכֹּל בִּכְתָב
opera omnia ,fecit intelligere me super Domini manu de
מִיַּד יְהוָה עָלַי הִשְׂכִּיל כֹּל מַלְאֲכוֹת
,Confortare :suo filio Selomoh Dauid Dixitque .exemplaris — similitudinis.
20 הַתַּבְנִית׃ וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ חֲזַק
Dominus quia :consterneris ne & ,timeas ne ,fac & ,roborare & — pauεas:
וֶאֱמַץ וַעֲשֵׂה אַל־תִּירָא[q] וְאַל־תֵּחָת[r] כִּי יְהוָה — [q] יִרְא [r] חָתַת

super & :Ismehelites Obil camelos super Et
30 וְעַל־הַגְּמַלִּים אוֹבִיל הַיִּשְׁמְעֵאלִי וְעַל־
.Meronothites Iechdeiahu asinas
הָאֲתֹנוֹת יֶחְדְּיָהוּ הַמֵּרֹנֹתִי׃
principes isti Omnes .Hagherites Iaziz pecus super Et — pecudes
31 וְעַל־הַצֹּאן יָזִיז הַהַגְרִי כָּל־אֵלֶּה שָׂרֵי
patruus Iehonathan Et .Dauid regi ‖ quæ substantiæ — ‖ erat
32 הָרְכוּשׁ אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִיד׃ וִיהוֹנָתָן דּוֹד־
Iechiel & :ipse scriba & ,intelligens vir consiliarius Dauid
דָּוִיד יוֹעֵץ אִישׁ־מֵבִין וְסוֹפֵר הוּא וִיחִיאֵל
Achithophel Et .regis filiis cum Chachmoni filius
33 בֶּן־חַכְמוֹנִי עִם־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַאֲחִיתֹפֶל
.regis socius Archites Chusai & ,regis consiliarius — amicus
יוֹעֵץ לַמֶּלֶךְ וְחוּשַׁי הָאַרְכִּי רֵעַ הַמֶּלֶךְ׃
,Ebiathar & ,Benaiahu filius Iehoiadah Achithophel post Et
34 וְאַחֲרֵי אֲחִיתֹפֶל יְהוֹיָדָע בֶּן־בְּנָיָהוּ וְאֶבְיָתָר
.Ioab regis exercitus princeps &
וְשַׂר־צָבָא לַמֶּלֶךְ יוֹאָב׃

CAP. XXVIII. כח

,Israel principes omnes Dauid congregauit Et
1 וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־כָּל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל
ministrantium diuisionum ,principes & ,tribuum principes
שָׂרֵי הַשְּׁבָטִים וְשָׂרֵי הַמַּחְלְקוֹת הַמְשָׁרְתִים
,centuriarum principes & ,milium principes & ,regi — tribunos, & centuriones,
אֶת־הַמֶּלֶךְ וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת[a] — [a] מֵאָה
eius filiorũ & ,regis possessionis & ,substantiæ omnis principes &
וְשָׂרֵי כָל־רְכוּשׁ־וּמִקְנֶה לַמֶּלֶךְ וּלְבָנָיו
virtute fortem omnem ad & ,potentibus & eunuchis cum — viribus
עִם־הַסָּרִיסִים וְהַגִּבּוֹרִים וּלְכָל־גִּבּוֹר חָיִל
.Ierusalaim in
אֶל־יְרוּשָׁלִָם׃
:ait & ,suos pedes super rex Dauid surrexit Et
2 וַיָּקָם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל־רַגְלָיו וַיֹּאמֶר
,meo corde cum Ego * :meus populus & ,mei fratres me Audite — * In
שְׁמָעוּנִי אַחַי וְעַמִּי אֲנִי עִם־לְבָבִי
,Domini fœderis arcæ quietis domum ædificare ‡ — ‡ fuit vt ædificarem
לִבְנוֹת[b] בֵּית מְנוּחָה לַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה — [b] בָּנָה
.ædificandum ad præparaui & ,nostri Dei pedum scabello &
וְלַהֲדֹם רַגְלֵי אֱלֹהֵינוּ וַהֲכִינוֹתִי[c] לִבְנוֹת׃ — [c] כּוּן
:meo nomini domum ædificabis Non :mihi dixit Deus Et
3 וְהָאֱלֹהִים אָמַר לִי לֹא־תִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי
.effudisti sanguines & ,tu bellorum vir quia — es, & sanguinem
כִּי אִישׁ מִלְחָמוֹת אַתָּה וְדָמִים שָׁפָכְתָּ׃
omni ex me in Israel Deus Dominus elegit Et
4 וַיִּבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּי מִכֹּל
Israel super regem in existendum ad ,meis patris domo — vt essem rex
בֵּית־אָבִי לִהְיוֹת[d] לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל — [d] הָיָה
domo in * & ,ducem in elegit Iehudah in ‡ nam ;seculum in — ‡ de
לְעוֹלָם כִּי בִיהוּדָה בָּחַר לְנָגִיד וּבְבֵית
voluit me in mei patris filiis in † & ,mei patris domum Iehudah — † de
יְהוּדָה בֵּית אָבִי וּבִבְנֵי אָבִי בִּי רָצָה
.Israel vniuersum super faciendum regnare ad — vt regnarem
לְהַמְלִיךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
mihi dedit filios multos nam) meis filiis omnibus ex Et
5 וּמִכָּל־בָּנַי כִּי רַבִּים[e] בָּנִים נָתַן לִי — [e] רָבַב
super sedendum ad ,meum filium Selomoh in elegit & (Dominus — vt sederet
יְהוָה וַיִּבְחַר בִּשְׁלֹמֹה בְנִי לָשֶׁבֶת[f] עַל־ — [f] יָשַׁב
.Israel super Domini regni thronum
כִּסֵּא מַלְכוּת יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל׃
ædificabit ipse ,tuus filius Selomoh :mihi Dixitque
6 וַיֹּאמֶר לִי שְׁלֹמֹה בִנְךָ הוּא־יִבְנֶה
,filium in mihi eum in elegi quia .mea atria & ,meam domum
בֵיתִי וַחֲצֵרוֹתָי כִּי־בָחַרְתִּי בוֹ לִי לְבֵן
eius regnum firmabo Et .patrem in illi ero ego &
וַאֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב׃ וַהֲכִינוֹתִי[g] אֶת־מַלְכוּתוֹ — [g] כּוּן
,mea præcepta faciendum ad fuerit robustus si ,seculum in vsque
7 עַד־לְעוֹלָם אִם־יֶחֱזַק לַעֲשׂוֹת[h] מִצְוֹתַי[i] — [h] עָשָׂה [i] צִוָּה
oculis in nunc Et .hanc diem secundum mea iudicia &
וּמִשְׁפָּטַי כַּיּוֹם הַזֶּה׃ וְעַתָּה לְעֵינֵי
nostri Dei auribus in & ,Domini cœtus Israel omnis
8 כָל־יִשְׂרָאֵל קְהַל־יְהוָה וּבְאָזְנֵי אֱלֹהֵינוּ

seculo à nostri patris Israel Deus Domine tu
אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם
,magnificentia Domine Tibi .seculum in vsque &
11 וְעַד־עוֹלָם׃ לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה
cuncta quia :decor & ,victoria & ,gloria & ,potentia &
וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל
exaltatus ‖ & .regnum Domine tibi terra in & ,cælis in ‡
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא
.caput omne ad
לְכֹל לְרֹאשׁ׃
dominans $ tu & ,tuis faciebus ‖ à gloria & ,opulentia † Et
12 וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל
tua manu * in & ,fortitudo & virtus ,tua manu * in Et .omnes in
בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ
noster Deus nunc Et .omnia confortare & ,magnificare †
13 לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל׃ וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ
.tuæ gloriæ nomen laudantes † & ,tibi nos confitentes †
מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ׃
obtineamus quod ,meus populus quis & ,$ego quis Etenim
14 וְכִי מִי אֲנִי וּמִי עַמִּי כִּי־נַעְצֹר
* tea nam hoc secundum offerendum sponte ad potentiam
כֹּחַ לְהִתְנַדֵּב כָּזֹאת כִּי־מִמְּךָ
peregrini Nam .tibi dedimus tua manu de & ,omnia
15 הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ׃ כִּי־גֵרִים
:nostri patres omnes sicut aduenæ & ,tuas facies ad nos ‖
אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ וְתוֹשָׁבִים כְּכָל־אֲבֹתֵינוּ
.expectatio † non & ,terram super nostri dies vmbra sicut
כַּצֵּל יָמֵינוּ עַל־הָאָרֶץ וְאֵין מִקְוֶה׃
quam ,hæc copia omnis noster Deus Domine
16 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כֹּל הֶהָמוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר
,tua sanctitatis ‡ nomini domum tibi ædificandum ad parauimus
הֲכִינֹנוּ לִבְנוֹת־לְךָ בַיִת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ
quod ,mi Deus noui Et .omnia tibi * & ,illud $ tua manu de
17 מִיָּדְךָ הִיא וּלְךָ הַכֹּל׃ וְיָדַעְתִּי אֱלֹהַי כִּי
rectitudine in Ego .voles rectitudines & ,cor probans ‖ tu
אַתָּה בֹּחֵן לֵבָב וּמֵישָׁרִים תִּרְצֶה אֲנִי בְּיֹשֶׁר
,tuum populum nunc & ,hæc vniuersa obtuli sponte mei cordis
לְבָבִי הִתְנַדַּבְתִּי כָל־אֵלֶּה וְעַתָּה עַמְּךָ
offerendum sponte ad gaudio cum vidi hîc sunt reperti qui
הַנִּמְצְאוּ־פֹה רָאִיתִי בְשִׂמְחָה לְהִתְנַדֶּב־
Israel & ,Ischac ,Abraham Deus Domine .tibi
18 לָךְ׃ יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל
formationem ad seculum in hoc custodi ,nostrorum patrum
אֲבֹתֵינוּ שָׁמְרָה־זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר
.te ad eorum cor para & ,tui populi cordis cogitationum
מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ׃
custodiendum ad perfectum cor da meo filio Selomoh Et
19 וְלִשְׁלֹמֹה בְנִי תֵּן לֵבָב שָׁלֵם לִשְׁמוֹר
faciendum ad † & ,tua statuta & ,tua testimonia ,tua præcepta
מִצְוֹתֶיךָ עֵדְוֹתֶיךָ וְחֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת
.præparaui quam ædem ædificandum ad ‡ & ,omnia
הַכֹּל וְלִבְנוֹת הַבִּירָה אֲשֶׁר־הֲכִינוֹתִי׃
quæso Benedicite :ecclesiæ vniuersæ Dauid dixit Et
20 וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכָל־הַקָּהָל בָּרְכוּ־נָא
ecclesia omnis benedixerunt Et .vestro Deo Domino
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וַיְבָרְכוּ כָל־הַקָּהָל
ipsi incuruauerũt & ,se inclinauerũt Et .suorũ patrum Deo Domino
לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיהֶם וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ
Domino Immolaueruntque .regi & ,Domino
21 לַיהוָה וְלַמֶּלֶךְ׃ וַיִּזְבְּחוּ לַיהוָה
crastino in Domino ascensiones fecerunt ascendere & ,victimas
זְבָחִים וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת לַיהוָה לְמָחֳרַת
agnos ,mille arietes ,mille iuuencos ‖ illius diei
הַיּוֹם הַהוּא פָּרִים אֶלֶף אֵילִים אֶלֶף כְּבָשִׂים
omni † multitudine in victimas & ,eorum libamina & ,mille
אֶלֶף וְנִסְכֵּיהֶם וּזְבָחִים לָרֹב לְכָל־
Domini facies ad biberunt & ,comederunt Et .Israel
22 יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ לִפְנֵי יְהוָה
regem constituerunt & ,magna lætitia in illa die in
בַּיּוֹם הַהוּא בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה וַיַּמְלִיכוּ
Domino vnxerunt & ,Dauid filium Selomoh secundo
שֵׁנִית לִשְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד וַיִּמְשְׁחוּ לַיהוָה

Margin: honor: ‡ quæ $ sunt * tua sunt; tuum est ‖ exaltatio super omnem principem. † diuitiæ, ‡ facie tua, $ dominaris omnibus. * potestate כֹּחַ יָד † est ‖ confitemur † laudamus, $ sum * sunt ‖ sumus coram te, יָשַׁב † est צֵלֶל ‡ sancto tuo, כּוֹן בָּנָה $ est, tua sunt הוּא ק ‖ probas imaginatione vt custodiat נָתַן † vt faciat צְוָה עוּד חָקַק ‖ vt ædificet genu flexerũt obtulerunt holocausta עָלָה ‖ tauros † pro coram Domino שָׁנָה

te derelinquet nõ & ,te debilitabit non ,* tecũ meus Deus Deus
אֱלֹהִים אֱלֹהַי עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ
.Domini domus seruitij $ opus omne conficere ad vsque ‡
עַד־לִכְלוֹת כָּל־מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה׃
omne in ,Leuitarum & sacerdotum diuisiones ecce Et
21 וְהִנֵּה מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכָל־
opere omni in † tecum & ,Dei domus seruitium $
עֲבוֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים וְעִמְּךָ בְכָל־מְלָאכָה
,principes & ,seruitio omni sapientia in spontaneo omni
לְכָל־נָדִיב בַּחָכְמָה לְכָל־עֲבוֹדָה וְהַשָּׂרִים
.tuis verbis omnibus populus omnis &
וְכָל־הָעָם לְכָל־דְּבָרֶיךָ׃

CAP. XXIX. כט

Selomoh :cœtum omnem ad rex Dauid dixit Et
1 וַיֹּאמֶר דָּוִיד הַמֶּלֶךְ לְכָל־הַקָּהָל שְׁלֹמֹה
,tenellum & ,puerum ,Deus eo in elegit vnum meum filium
בְּנִי אֶחָד בָּחַר־בּוֹ אֱלֹהִים נַעַר וָרָךְ
sed ,ædes homini † non quia ,grande opificium $ &
וְהַמְּלָאכָה גְדוֹלָה כִּי לֹא לְאָדָם הַבִּירָה כִּי
-præparaui mea fortitudine omni in Et $ .Deo Domino ‡
2 לַיהוָה אֱלֹהִים׃ וּבְכָל־כֹּחִי הֲכִינוֹתִי
:argentum ad argentum & ,aurum ad ,aurum mei Dei domui
לְבֵית־אֱלֹהַי הַזָּהָב לַזָּהָב וְהַכֶּסֶף לַכֶּסֶף
,ligna ad ligna & ,ferrum ad ferrum :æs ad æs &
וְהַנְּחֹשֶׁת לַנְּחֹשֶׁת הַבַּרְזֶל לַבַּרְזֶל וְהָעֵצִים לָעֵצִים
,variegationis & fuci $ lapides ,impletionum ‡ & ,onychini † lapides
אַבְנֵי־שֹׁהַם וּמִלּוּאִים אַבְנֵי־פוּךְ וְרִקְמָה
,multitudine in marmoreos lapides & ,pretiosum lapidẽ omnẽ &
וְכֹל אֶבֶן יְקָרָה וְאַבְנֵי־שַׁיִשׁ לָרֹב׃
mihi est ,mei Dei domum in mea voluntate in ‖ adhuc Et
3 וְעוֹד בִּרְצוֹתִי בְּבֵית אֱלֹהַי יֶשׁ־לִי
mei Dei Domui dedi † ,argentum & ,aurum peculiare
סְגֻלָּה זָהָב וָכָסֶף נָתַתִּי לְבֵית־אֱלֹהַי
.sanctuarij domui præparaui $ omnibus ex ,supra ‡
לְמַעְלָה מִכָּל־הֲכִינוֹתִי לְבֵית הַקֹּדֶשׁ׃
,Ophir auro de auri talenta millia Tria
4 שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים כִּכְּרֵי זָהָב מִזְּהַב אוֹפִיר
liniendum ad purgati argenti talenta millia septem &
וְשִׁבְעַת אֲלָפִים כִּכַּר־כֶּסֶף מְזֻקָּק לָטוּחַ
argentum & ,aurum ad aurum Ad .domorum parietes
5 קִירוֹת הַבָּתִּים׃ לַזָּהָב לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף
:artificum manum per opus omne ad & ,argentum ad
לַכֶּסֶף וּלְכָל־מְלָאכָה בְּיַד חָרָשִׁים
hodie suam manum complendum ad ,offert sponte quisquis &
וּמִי מִתְנַדֵּב לְמַלֹּאות יָדוֹ הַיּוֹם
,familiarum principes obtulerunt sponte Et .Domino
6 לַיהוָה׃ וַיִּתְנַדְּבוּ שָׂרֵי הָאָבוֹת
centuriarum & ,millium principes & ,Israel tribuum principes &
וְשָׂרֵי שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת
.regis operis principes in &
וּלְשָׂרֵי מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ׃
talenta auri ,Dei domus seruitium ad dederunt Et
7 וַיִּתְּנוּ לַעֲבוֹדַת בֵּית־הָאֱלֹהִים זָהָב כִּכָּרִים
talenta argenti & ,millia decem solidos & ,millia quinque
חֲמֵשֶׁת־אֲלָפִים וַאֲדַרְכֹנִים רִבּוֹ וְכֶסֶף כִּכָּרִים
millia octo & millia decem æris & ,millia decem
עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וּנְחֹשֶׁת רִבּוֹ וּשְׁמוֹנַת אֲלָפִים
.talenta millia centum ferri & :talenta
כִּכָּרִים וּבַרְזֶל מֵאָה־אֶלֶף כִּכָּרִים׃
domus thesaurum in dederunt ,lapides eo cum inuentum Et
8 וְהַנִּמְצָא אִתּוֹ אֲבָנִים נָתְנוּ לְאוֹצַר בֵּית־
.Ghersunitæ Iechiel manum super ‖ ,Domini
יְהוָה עַל יַד־יְחִיאֵל הַגֵּרְשֻׁנִּי׃
corde in quia :ipsorum offerre sponte super populus sunt lætati Et
9 וַיִּשְׂמְחוּ הָעָם עַל־הִתְנַדְּבָם כִּי בְּלֵב
rex Dauid etiam & :Domino obtulerunt sponte perfecto
שָׁלֵם הִתְנַדְּבוּ לַיהוָה וְגַם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ
Dauid benedixit Et .magna lætitia est lætatus
10 שָׂמַח שִׂמְחָה גְדוֹלָה׃ וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־
Benedictus :Dauid ait Et .concionis omnis oculis in Domino
יְהוָה לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ

Margin: * erit; ‖ dimittet רָפָה ‡ donec perficias $ ministerij $ ministerium † sunt ministerio. רָכַךְ $ opus * est † hominis est ‡ Domini Dei. $ totis autem viribus meis כּוֹחַ כּוּן † onychinos. ‡ gemmas, $ stibinos, * diuersorum colorum. רָבַב ‖ ob meam affectionẽ erga † quod רָצָה נָתַן ‡ propter gradum, $ quæ complanandũ consecret שׁוּר tribuni, & centuriones, מֵאָה ministerium eum quo inuenti sunt ‖ per cùm sponte offerrent ipsi cõgregationis

Selomoh Seditque .facerdotem in Sadoc & ,ducem in

23 [a] וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה לְנָגִיד וּלְצָדוֹק לְכֹהֵן׃

,fuo patre Dauid pro regem in Domini folium fuper

עַל־כִּסֵּא יְהוָה׀ לְמֶלֶךְ תַּחַת־דָּוִיד אָבִיו

.Ifrael omnis eum ad audierunt Et .eft profperatus &

וַיַּצְלַח וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו כָּל־יִשְׂרָאֵל׃

filij omnes etiam & ,potentes & ,principes vniuerfi Et

24 וְכָל־הַשָּׂרִים וְהַגִּבֹּרִים וְגַם כָּל־בְּנֵי

.rege Selomoh fub manum dederunt Dauid regis

הַמֶּלֶךְ דָּוִיד נָתְנוּ יָד תַּחַת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ׃

oculis in excellentia in Selomoh Dominus magnificauit Et

25 וַיְגַדֵּל יְהוָה אֶת־שְׁלֹמֹה לְמַעְלָה לְעֵינֵי

qui ‖ regni decorem eum fuper † dedit Et .Ifrael omnis

כָּל־יִשְׂרָאֵל [b] וַיִּתֵּן עָלָיו הוֹד מַלְכוּת אֲשֶׁר

.Ifrael fuper eum ante rege omni fuper * fuit non

לֹא־הָיָה עַל־כָּל־מֶלֶךְ לְפָנָיו עַל־יִשְׂרָאֵל׃

.Ifrael vniuerfum fuper regnauit Ifai filius Dauid Et

26 וְדָוִיד בֶּן־יִשַׁי מָלַךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃

quadraginta ,Ifrael fuper regnauit quibus dies Et

27 וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים

Margin: [a] יָשַׁב rex ; parueruntei ; excellente ; † ei gloriam ‖ qualis ; [b] נָתַן ; * omni regi

.anni Chebron In regnauit feptem annis & in Ierufalaim

שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלִַם

.tribus & triginta regnauit

מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלוֹשׁ׃

Et in eft mortuus † fenectute bona ,diebus faturus ‖ opulentia,

28 [c] וַיָּמָת בְּשֵׂיבָה טוֹבָה שְׂבַע יָמִים עֹשֶׁר

& gloria: regnauitque Selomoh filius eius pro eo.

וְכָבוֹד וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

Et * verba Dauid regis ‡ prima & poftrema, ecce

29 וְדִבְרֵי דָּוִיד הַמֶּלֶךְ הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם

‡ ipfa fcripta in verbis Semuel videntis, & in * verbis Nathan

כְּתוּבִים עַל־דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה וְעַל־דִּבְרֵי נָתָן

,prophetæ & in verbis Ghad videntis.

הַנָּבִיא וְעַל־דִּבְרֵי גָּד הַחֹזֶה׃

Cum omni regno eius, & fortitudine eius, & temporum

30 עִם כָּל־מַלְכוּתוֹ וּגְבוּרָתוֹ וְהָעִתִּים

quæ tranfierunt fuper eum; & fuper Ifrael, & fuper vniuerfa

אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו וְעַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל כָּל־

regna terrarum.

מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת׃

Margin: † fenectute ; ‖ diuitiis ; [c] מוֹרֶת ; * res ; \$ primæ & nouiffimæ ; ‡ ipfæ fcriptæ funt ; * libro

ספר דברי הימים ב

LIB DIBRE HAIAMIM QVI ET PARALIPOMENON II.

Quanquam Hebræis eft vnus Liber.

CAPVT I. א

ET

filius Selomoh fe roborauit

1 וַיִּתְחַזֵּק שְׁלֹמֹה בֶן־

:fuo regno fuper † Dauid

דָּוִיד עַל־מַלְכוּתוֹ

,eo cū * eius Deus Dominus &

וַיהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ

.fublime in eū magnificauit &

וַיְגַדְּלֵהוּ לְמָעְלָה׃

vniuerfo Selomoh Dixitque

2 וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לְכָל־

,iudicibus & centuriarum & millium principibus ,Ifrael

יִשְׂרָאֵל [a] לְשָׂרֵי הָאֲלָפִים [b] וְהַמֵּאוֹת וְלַשֹּׁפְטִים

.patrum capitibus \$ Ifrael omni prælato * omni &

וּלְכֹל נָשִׂיא לְכָל־יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי הָאָבוֹת׃

,excelfum in eo cum concio ‡ omnis & ,Selomoh ierunt Et

3 וַיֵּלְכוּ שְׁלֹמֹה וְכָל־הַקָּהָל עִמּוֹ לַבָּמָה

conuentus tentorium † erat ibi nam .Ghibhon in * quod

אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן כִּי־שָׁם הָיָה אֹהֶל מוֹעֵד

.deferto in Domini famulus Mofeh fecit quod :Dei

הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה בַּמִּדְבָּר׃

Chiriath de Dauid fecerat afcendere Dei Arcam Sed

4 אֲבָל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הֶעֱלָה דָוִיד מִקִּרְיַת

tabernaculum ei extendit nam .Dauid * ei præparando in ‖ ,iehârim

יְעָרִים [c] בַּהֵכִין לוֹ דָּוִיד כִּי נָטָה־לוֹ אֹהֶל

Befalel fecit quod æneum altare Et .Ierufalaim in

בִּירוּשָׁלִָם׃ וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר עָשָׂה בְּצַלְאֵל 5

.Domini tabernaculi facies ad ibi ,Chur filij Vri filius

בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר שָׂם לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה

Selomoh Afcenditque .cœtus & ,Selomoh illud requifiuit &

וַיִּדְרְשֵׁהוּ שְׁלֹמֹה וְהַקָּהָל׃ [d] וַיַּעַל שְׁלֹמֹה 6

tentorio in ‡ quod ,Domini facies ad \$ æneum altare ad illuc

שָׁם עַל־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר לְאֹהֶל

.mille afcenfiones * illud fuper obtulit & :conuentus

מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו עֹלוֹת אָלֶף׃

dixitque .Selomoni Deus eft vifus † ipfa nocte In

7 בַּלַּיְלָה הַהוּא נִרְאָה אֱלֹהִים לִשְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר

Margin: † in ; * erat ; tribunis [a] שׂוֹר ; centurionib * duci fuper [b] מֵאָה ; \$ principibus familiarum, ‡ cœtus * erat † tabernaculum fœderis ; ‖ quando præparauit * locum [c] כּוּן ; erat coram tabernaculo ; [d] עָלָה \$ coram Domino, ‡ erat in tabernaculo fœderis, * holocaufta † apparuit

:ei Poftula quod dem tibi. Dixitque Selomoh

לוֹ שְׁאַל מָה [e] אֶתֶּן־לָךְ׃ וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה 8

:Deo Tu fecifti cum Dauid patre meo mifericordiam

לֵאלֹהִים אַתָּה [f] עָשִׂיתָ עִם־דָּוִיד אָבִי חֶסֶד

,magnam & regnare me fecifti pro eo.

גָּדוֹל וְהִמְלַכְתַּנִי תַּחְתָּיו׃

Nunc Domine Deus \$ fit verum verbum tuum cum Dauid

9 עַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים יֵאָמֵן דְּבָרְךָ עִם דָּוִיד

patre meo quia tu regnare fecifti me fuper populum multum,

אָבִי כִּי אַתָּה הִמְלַכְתַּנִי עַל־עַם רַב

ficut puluerem terræ. Nunc fapientiam, & fcientiam

כַּעֲפַר הָאָרֶץ׃ עַתָּה חָכְמָה [g] וּמַדָּע 10

da mihi, vt egrediar ad facies populi iftius ‡ ,& ingrediar. quoniā

תֶּן־לִי וְאֵצְאָה לִפְנֵי הָעָם־הַזֶּה וְאָבוֹאָה כִּי־

quis iudicabit populum tuum hunc magnum?

מִי יִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ הַזֶּה הַגָּדוֹל׃

Et dixit Deus ad Selomoh: Pro ‡ quod fuit hoc

11 וַיֹּאמֶר־אֱלֹהִים לִשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הָיְתָה זֹאת

cum corde tuo, & nō poftulafti opulentiam ,fubftantias, & gloriam,

עִם־לְבָבֶךָ וְלֹא־שָׁאַלְתָּ עֹשֶׁר נְכָסִים וְכָבוֹד

& animam odio habentium te, & etiam dies non multos

וְאֵת נֶפֶשׁ שֹׂנְאֶיךָ וְגַם־יָמִים [h] רַבִּים לֹא

poftulafti, & fapientiam tibi petifti & fcientiā * quo iudices

שָׁאָלְתָּ וַתִּשְׁאַל־לְךָ חָכְמָה וּמַדָּע אֲשֶׁר תִּשְׁפּוֹט

populum meum, † quem regnare te fecit fuper illum.

אֶת־עַמִּי אֲשֶׁר הִמְלַכְתִּיךָ עָלָיו׃

Sapientia & fcientia data ‖ tibi; & * opulentiam & fubftantias,

12 הַחָכְמָה וְהַמַּדָּע נָתוּן לָךְ וְעֹשֶׁר וּנְכָסִים

& gloriam dabo tibi vt non fuerit fic regibus

וְכָבוֹד אֶתֶּן־לָךְ אֲשֶׁר׀ לֹא־הָיָה כֵן לַמְּלָכִים

qui \$ ante te, & poft te non erit fic.

אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה־כֵּן׃

Et venit Selomoh ‡ excelfo quod in Ghibhon † Ierufalaim

13 וַיָּבֹא שְׁלֹמֹה לַבָּמָה אֲשֶׁר־בְּגִבְעוֹן יְרוּשָׁלִַם

‖ à facie conuentus tentorij: & regnauit fuper Ifrael.

מִלִּפְנֵי אֹהֶל [i] מוֹעֵד וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃

Et congregauit Selomoh * currum, & equites & \$ fuit ei mille

14 וַיֶּאֱסֹף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים [k] וַיְהִי־לוֹ אֶלֶף

Margin: [e] נָתַן ; [f] עָשָׂה ; \$ ftabiliatur ; [g] יָדַע coram ifto populo, ; ‡ eo ; diuitias, ; animas ; [h] רָבַב * vt ; † fuper ; ‖ eft * diuitias ; inter reges ; \$ fuerunt ‡ ab * erat † in ‖ coram tabernaculo fœderis; ; [i] יָעַד ; * currus \$ fuerunt ; [k] חָיָה

,equites mille duodecim & ,currus quadraginta &
וארבע־מאות רכב ושנים־עשר אלף פרשים
,Ierusalaim in rege cum & ,currus vrbibus in eos collocauit & curruum
ויניחם בערי הרכב ועם־המלך בירושלם׃
aurum & ,argentum rex Præbuitque
15 ויתן [a] המלך את־הכסף ואת־הזהב
,sycomoros sicut dedit cedros & ,lapides sicut Ierusalaim in
בירושלם כאבנים ואת הארזים נתן כשקמים
.multitudine in planitie ‡ in † quæ
אשר־בשפלה לרב׃
:Aegypto ex Selomoni $ qui ,equorum exitum Et
16 ומוצא הסוסים אשר לשלמה ממצרים [b]
accipiebant congregationem ‖ regis negotiatorum congregationem * &
ומקוא סחרי המלך מקוא [c] יקחו
Aegypto ex educebant & ,ascendebant Et .pretio in
17 [d] ויעלו ויוציאו ממצרים במחיר
quinquaginta in equum & ,argenteis sexcentis in quadrigam
מרכבה בשש מאות כסף וסוס בחמשים
regibus & ,Chittim regibus vniuersis sic & ,centum &
ומאה וכן לכל־מלכי החתים ומלכי
.educebant eorum manum per ,Aram
ארם בידם יוציאו׃

ᵃ נתן
† sunt ‡ campestribus $ erant
ᵇ ויצא * è Cheue negotiatores ‖ è Cheue
ᶜ לקח
ᵈ עלה

CAP. II. ב

,Domini nomini domum ædificandum ad Selomoh dixit Et
1 ויאמר שלמה לבנות בית לשם יהוה
septuaginta Selomoh numerauit Et .suo regno domum &
ובית למלכותו׃ ויספר שלמה שבעים
cadentis viri * millia octoginta & ,bauli viri millia
2 אלף איש סבל ושמנים אלף איש חצב
sex & millia tria eos super confortantes † & ,monte in
בהר ומנצחים עליהם שלשת אלפים ושש
regem Churam ad Selomoh misit Et .centos
3 [e] מאות׃ וישלח שלמה אל־חורם מלך־
,meo patre Dauid cum fecisti Sicut :dicendo ,Sor †
צר לאמר כאשר עשית [f] עם־דויד אבי
habitandum ad domum sibi ædificandum ad ,cedros ei misisti &
ותשלח־לו ארזים לבנות־לו בית לשבת
Domini nomini domum ædificans ego Ecce :ea in
4 בו׃ הנה אני בונה־בית לשם יהוה
eius facies ad suffiendum ad ,eam sanctificandum ad ,mei Dei
אלהי להקדיש לו להקטיר לפניו
ascensiones & ,iugem dispositionem & ,aromaticum suffimentum
קטרת־סמים ומערכת תמיד [g] ועלות
sollemnitatibus & ,mensibus & ,sabbathis ,vespere & mane
לבקר ולערב לשבתות ולחדשים [h] ולמועדי
.Israel super hoc $ seculum in :nostri Dei Domini
יהוה אלהינו לעולם זאת על־ישראל׃
†magnus quippe .‡magna ,ædificans ego quam domus Et
5 והבית אשר־אני בונה גדול כי־גדול
obtinebit quis Et .diis omnibus præ noster Deus
אלהינו מכל־האלהים׃ ומי יעצר־
cæli & ,cæli Nam † $domum ei ædificandum ad potestatem
6 [i] כח לבנות־לו בית כי השמים ושמי
ædificem vt ,$ego quis & eum comprehendent ‡ non cælorum
השמים לא יכלכלהו ומי אני אשר אבנה־
.eius facies ad ‖ suffiendum ad quinimo * ?domum ei
לו בית כי אם־להקטיר לפניו׃
faciendum ad sapientem virum mihi mitte nunc Et
7 ועתה שלח־לי איש־חכם לעשות
,purpura in & ,ferro in & ,ære in & ,argento in & ,auro in
בזהב ובכסף ובנחשת ובברזל ובארגון
cum ,aperturas aperire scientem & ,hyacintho & ,coccino &
וכרמיל ותכלת וידע לפתח פתוחים עם־
quos .Ierusalaim in & ,Iehudah in mecum $ qui sapientibus
החכמים אשר עמי ביהודה ובירושלם אשר
.meus pater Dauid præparauit
[k] הכין דויד אבי׃
bresilia & ,abiegna ,cedrina ligna mihi mitte Et
8 ושלח־לי עצי ארזים ברושים ואלגומים
scientes tui serui quòd noui ego nam .Lebanon de
מהלבנון כי אני ידעתי אשר עבדיך יודעים

vt ædificaret
virorum portantium, * virorum cædentium † præpositos
ᵉ מאה † Tyri,
ᶠ עשה vt ædificaret
ædifico
coram illo
holocausta $
ᵍ עלה calendis,
ʰ יעד $ enim est
ædifico, ‡ est. † est
vires † Si
ⁱ כוח $ capiunt $ sum, * sed ‖ coram eo domum ædifico.
cælare cælaturas, $ sunt
ᵏ בון algummim
sciunt

.tuis seruis cum mei serui ecce Et Lebanon ligna cædere
לכרות עצי לבנון והנה עבדי עם־עבדיך׃
domus quia ,multitudinem in ligna mihi parandum ad Et
9 ולהכין לי עצים [a] לרב כי הבית
ecce Et .mirabilis & † magna ædificans ‖ ego quam
10 אשר־אני בונה גדול והפלא׃ והנה
percussorum triticorum dedi ligna scindentibus cæsoribus
לחטבים לכרתי העצים נתתי חטים מכות
coros hordeorum & :millia viginti coros tuis seruis
לעבדיך כרים עשרים אלף ושערים כרים
olei & ,millia viginti batos vini & ;millia viginti
עשרים אלף ויין בתים עשרים אלף ושמן
rex Churam dixit Et .millia viginti batos
11 בתים עשרים אלף׃ ויאמר חורם מלך־
Domini amore In ' ;Selomoh ad misit & scriptura in $ Sor
צר בכתב וישלח אל־שלמה באהבת יהוה
Dixitque .regem eos super te dedit suo populo suum
12 את־עמו נתנך עליהם מלך׃ ויאמר
qui ,Israel Deus Dominus Benedictus :Churam
חורם ברוך יהוה אלהי ישראל אשר
Dauid dedit qui ,terram & ,cælos fecit
עשה את־השמים ואת־הארץ אשר נתן לדויד
intelligentiam &,intellectum scientem ,sapientem filium regi
המלך בן חכם יודע שכל [b] ובינה
suo regno domum & ,Domino domum ædificaret vt
אשר יבנה־בית ליהוה ובית למלכותו׃
intelligentiam scientem sapientem virum misi nunc Et
13 ועתה שלחתי איש־חכם יודע בינה
filiabus de mulieris Filium ;mei patris Churam †
14 לחורם אבי׃ בן־אשה מן־בנות
,auro in facere scientem Soræ vir eius pater & ,Dan
דן ואביו איש־צרי יודע לעשות בזהב
,ligni in & ,lapidibus in ,ferro in ,ære in ,argento in &
ובכסף בנחשת בברזל באבנים ובעצים
aperiendum ad & ,coccino in & ,bysso in & ,hyacintho in ,purpura in
בארגמן בתכלת ובבוץ ובכרמיל ולפתח
quæ ,cogitationem omnem cogitandum ad & aperturam omnē
כל־פתוח ולחשב כל־מחשבת אשר
mei domini sapientibus & tuis sapientibus cum ei dabitur
ינתן־לו עם־חכמיך וחכמי אדני
,hordea & ,tritica nunc Et .tui patris Dauid
15 דויד אביך׃ [c] ועתה החטים והשערים
mittat ,meus dominus dixit quæ ,vinum & oleum
השמן והיין אשר אמר אדני ישלח
,Lebanon de ligna cædemus nos Et .suis seruis
16 לעבדיו׃ ואנחנו נכרת עצים מן־הלבנון
ratibus * tibi ea afferemus & ,suam necessitatem omnem secundum
ככל־צרכך ונביאם לך רפסדות
,Ierusalaim in ea facies ascendere tu & :Iapho mare super
על־ים יפו ואתה תעלה אתם ירושלם׃
peregrinos viros omnes Selomoh numerauit Et
17 ויספר שלמה כל־האנשים הגיורים
qua dinumerationem post Israel terra in $ qui
אשר בארץ ישראל אחרי הספר אשר
,centum sunt inuenti & :suus pater Dauid eos dinumerauit
ספרם דויד אביו וימצאו מאה
.sexcenti & ,millia tria & ,millia quinquaginta &
וחמשים אלף ושלשת אלפים ושש [d] מאות׃
octoginta & ,bauli millia septuaginta eis ex Feciteque
18 [e] ויעש מהם שבעים אלף סבל ושמנים
† sexcenti & millia tria & :monte in cadentis ‖ millia
אלף חצב בהר ושלשת אלפים ושש מאות
.populum operari faciendum ad confortantes ‡
מנצחים להעביד את־העם׃

† erunt.
ᵃ רבב ‖ ædifico † est
$ per scripturam, * pro eo quod dilexit Dominus populum suum, posuit
ᵇ בין pro regia sua.
† qui fuit ipsius
erat Tyrius,
ad cælandum
cælaturam,
[illegible] & [illegible]
ᶜ חנט
prout opus fuerit tibi, * per rates ad
$ erant
ᵈ מאה baiulos,
ᵉ עשה † erant ‖ cæsores sollicitatores

CAP. III. ג

Domini domum ædificare Selomoh cœpit Et
1 [f] ויחל שלמה לבנות את־בית־יהוה
Dauid fuerat visus qui ,Moriah monte in Ierusalaim in
בירושלם בהר המוריה אשר נראה לדויד
Ornan area in Dauid loco in parauit quando ,suo patri
אביהו אשר הכין במקום דויד בגרן ארנן

ᶠ חלל monstratus

ante templū, vnam ,palatij facies super columnas statuit Et
17 וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּדִים עַל־פְּנֵי הַהֵיכָל אֶחָד [a] קוּם
alteram dexteræ nomen Vocauitque . sinistra à vnam & , dextera à
מִיָּמִין וְאֶחָד מֵהַשְּׂמֹאול וַיִּקְרָא שֵׁם־הַיְמָנִי יָתִיר
$ confirmabit, . Bohaz sinistræ nomen & , Iachin $
יָכִין וְשֵׁם הַשְּׂמָאלִי בֹּעַז׃

CAP. IIII. ד

,eius longitudo cubitorum viginti : æneum altare fecit Et
1 וַיַּעַשׂ מִזְבַּח נְחֹשֶׁת עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכּוֹ
cubitorum decem & , eius latitudo cubitorum viginti
וְעֶשְׂרִים אַמָּה רָחְבּוֹ וְעֶשֶׂר אַמּוֹת
altitudo decem , fusile mare Fecitque . eius statura
2 קוֹמָתוֹ׃ וַיַּעַשׂ אֶת־הַיָּם [b] מוּצָק עֶשֶׂר [b] יצק
$ cubitorum . circuitu † rotundum eius labium ad * eius labio à subito in $
* vsque בָּאַמָּה מִשְּׂפָתוֹ אֶל־שְׂפָתוֹ עָגוֹל סָבִיב
† in cubito in * triginta linea & , eius statura subito in | quinque &
| cubitorum altitudo וְחָמֵשׁ בָּאַמָּה קוֹמָתוֹ וְקָו שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה
* cubitorum . circum $ illud circumdabat
[c] קוה יָסֹב אֹתוֹ סָבִיב׃
$ per circuitū boum imago Et
3 וּדְמוּת בְּקָרִים תַּחַת לוֹ סָבִיב סָבִיב [d] דמה
* per circuitū. circum circum $ illud subter
* cubitis ambiebant mare ambientes , cubito in * decem illud circumdantium
סוֹבְבִים אֹתוֹ עֶשֶׂר בָּאַמָּה [e] מַקִּיפִים אֶת־הַיָּם
[e] יצק ". illius fusura in * fusorum boum | ordines duo . circum †
† per circuitū. סָבִיב שְׁנַיִם טוּרִים הַבָּקָר [f] יְצוּקִים בְּמֻצַקְתּוֹ׃
| erant boum respicientes † tres , boues duodecim super Stans $
* secundum fusuram
4 עוֹמֵד עַל־שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה [g] פֹנִים
$ Stabat respicientes † tres & , mare ad respicientes tres & , aquilonem ad
‡ respiciebant צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פֹנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹנִים
[g] פנה יצק
* respiciebant mare & , orientem ad respicientes | tres & , meridiem ad
ad occidentem, נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹנִים מִזְרָחָה וְהַיָּם
† respiciebant . intrinsecus * eorum posteriora omnia & , desuper eos super
* erant עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה וְכָל־אֲחֹרֵיהֶם בָּיְתָה׃
$ Porrò labij opus sicut eius labium & , palmi $ eius densitas Et $
‡ erat
5 וְעָבְיוֹ [h] טֶפַח וּשְׂפָתוֹ כְּמַעֲשֵׂה שְׂפַת [h] עבה
millia tria ; battos comprehendens * : lilij floris calicis
* comprehendebat כּוֹס פֶּרַח שׁוֹשַׁנָּה מַחֲזִיק בַּתִּים שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
† capiebat dedit | & decem conchas fecit Et . complebat †
| posuit
6 יָכִיל׃ [i] וַיַּעַשׂ כִּיּוֹרִים עֲשָׂרָה וַיִּתֵּן
[i] עשה ,eis in lauandum ad sinistra à quinque & , dextera à quinque
חֲמִשָּׁה מִיָּמִין וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאול לְרָחְצָה בָּהֶם
* holocausti mare & . eas in impellebant ascensionis * opus
אֶת־מַעֲשֵׂה הָעוֹלָה [k] יָדִיחוּ בָם וְהַיָּם [k] דוח
$ vt lauarent candelabra fecit Et : eo in sacerdotibus se lauandum ad $
se sacerdotes
7 לְרָחְצָה לַכֹּהֲנִים בּוֹ׃ וַיַּעַשׂ אֶת־מְנֹרוֹת
$ posuit templo in dedit $ & , eorum normam secundum decem aurea
הַזָּהָב עֶשֶׂר כְּמִשְׁפָּטָם וַיִּתֵּן בַּהֵיכָל
. sinistra à quinque & , dextra à quinque
חָמֵשׁ מִיָּמִין וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאול׃
quinque , templo in reposuit & , decem mensas fecit Et
8 וַיַּעַשׂ שֻׁלְחָנוֹת עֲשָׂרָה וַיַּנַּח בַּהֵיכָל חֲמִשָּׁה
aureas crateras fecit & : sinistra à quinque & , dextera à
מִיָּמִין וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאול וַיַּעַשׂ מִזְרְקֵי זָהָב
auxilij atrium & , sacerdotum atrium fecit Et . centum
9 מֵאָה׃ וַיַּעַשׂ חֲצַר הַכֹּהֲנִים וְהָעֲזָרָה
† ostia . ære texit eorum fores † & , atrio ipsi fores * & , magnum
הַגְּדוֹלָה וּדְלָתוֹת לָעֲזָרָה וְדַלְתוֹתֵיהֶם צִפָּה נְחֹשֶׁת׃
| posuit orientem ad dextero humero * ab dedit | mare Et
* latere
10 וְאֶת־הַיָּם נָתַן מִכֶּתֶף הַיְמָנִית קֵדְמָה
contra , lebetes Churam fecit Et . meridiem ad regione à
11 מִמּוּל נֶגְבָּה׃ וַיַּעַשׂ חוּרָם אֶת־הַסִּירוֹת
Churam compleuit & : pelues & , scopas &
חורם וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וַיְכַל חִירָם
regi fuit quod opificium facere
פ
opus לַעֲשׂוֹת אֶת־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ
. Dei domo in Selomoh
שְׁלֹמֹה בְּבֵית הָאֱלֹהִים׃
funiculos caput super coronas & , orbes & , duas Columnas
עַמּוּדִים [l] שְׁנַיִם [m] וְהַגֻּלּוֹת וְהַכֹּתָרוֹת עַל־רֹאשׁ [l] שנה [m] גלל
operiendum ad duo , retiacula & , duarum columnarum
12 הָעַמֻּדִים [n] שְׁתָּיִם וְהַשְּׂבָכוֹת שְׁתַּיִם [o] לְכַסּוֹת [n] שנה [o] כסה

,secundo mense in ædificare cœpit Et . Iebusæi
2 הַיְבוּסִי׃ וַיָּחֶל לִבְנוֹת בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי
. sui regni quarto anno in , $ secundo in $ die,
בַּשֵּׁנִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְמַלְכוּתוֹ׃
domum ædificandum ad , Selomoh est fundatus istæ Et
3 וְאֵלֶּה הוּסַד שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית
sunt dispositiones secundum quas cōsultū fuit Selomoh, vt ædificaret
, prima mensura in , $ cubitorum longitudo . Dei
הָאֱלֹהִים הָאֹרֶךְ אַמּוֹת בַּמִּדָּה הָרִאשׁוֹנָה
‡ erat . viginti cubitorum latitudo & ; sexaginta cubitorum
אַמּוֹת שִׁשִּׁים וְרֹחַב אַמּוֹת עֶשְׂרִים׃
* habuit formam facies super † longitudinis facies super * quæ porticus Et
† iuxta formam
4 וְהָאוּלָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֹרֶךְ עַל־פְּנֵי
|| erat centum altitudo & : viginti cubitorum | , domus latitudinis
רֹחַב־הַבַּיִת אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְהַגֹּבַהּ מֵאָה
. mundo auro intrinsecus eam texit & : viginti &
וְעֶשְׂרִים וַיְצַפֵּהוּ [a] מִפְּנִימָה זָהָב טָהוֹר׃ [a] פנה
eam texit & , abiegnis lignis texit magnam domum Et
5 וְאֵת הַבַּיִת הַגָּדוֹל חִפָּה עֵצֵי בְרוֹשִׁים וַיְחַפֵּהוּ
. catenas & , palmas eam super fecit ascendere & : bono auro
זָהָב טוֹב וַיַּעַל [b] עָלָיו תִּמֹרִים וְשַׁרְשְׁרוֹת׃ [b] עלה
. gloriam ad pretioso lapide domum texit Et
6 [c] וַיְצַף אֶת־הַבַּיִת אֶבֶן יְקָרָה לְתִפְאָרֶת [c] צפה
* erat , domum Texitque . Paruaim $ aurum * aurum &
$ ex loco
7 וְהַזָּהָב זְהַב פַּרְוָיִם׃ [d] וַיְחַף אֶת־הַבַּיִת [d] חפה
aperuit † & : auro eius fores * & , eius parietes & , limina $, trabes
‡ postes הַקֹּרוֹת הַסִּפִּים וְקִירוֹתָיו וְדַלְתוֹתָיו זָהָב וּפִתַּח
* ostia domum Fecitque . parietibus in Cherubim † cælauit
8 כְּרוּבִים עַל־הַקִּירוֹת׃ [e] וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית [e] עשה
latitudinis facies super | eius longitudo : sanctitatum sanctitatis | secundum latitudinem
קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים אָרְכּוֹ עַל־פְּנֵי רֹחַב־
: viginti cubitorum eius latitudo & , viginti cubitorum , domus
הַבַּיִת אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְרָחְבּוֹ אַמּוֹת עֶשְׂרִים
. sexcentis talentis bono auro eam texit &
וַיְחַפֵּהוּ זָהָב טוֹב לְכִכָּרִים שֵׁשׁ מֵאוֹת׃
,* auri quinquaginta feclorum clauorum pondus Et * erat
9 וּמִשְׁקָל לְמַסְמְרוֹת לִשְׁקָלִים חֲמִשִּׁים זָהָב
sanctitatis domo in Fecitque . auro texit cœnacula &
10 וְהָעֲלִיּוֹת חִפָּה זָהָב׃ וַיַּעַשׂ בְּבֵית־קֹדֶשׁ
texerunt & : puerorum $ opere duos Cherubim sanctitatum $ instar
הַקֳּדָשִׁים כְּרוּבִים שְׁנַיִם מַעֲשֵׂה צַעֲצֻעִים [f] וַיְצַפּוּ [f] צפה
earum † longitudo Cherubim alarum Et . auro eos ‡ erat
11 אֹתָם זָהָב׃ וְכַנְפֵי הַכְּרוּבִים אָרְכָּם
tangens * , quinque cubitorum vna Ala . viginti cubitorum * tangebat
אַמּוֹת עֶשְׂרִים כְּנַף הָאֶחָד לְאַמּוֹת חָמֵשׁ [g] אַמָּה [h] מַגַּעַת [g] אמה [h] נגע
quinque cubitorum altera ala & : domus parietem
לְקִיר הַבַּיִת וְהַכָּנָף הָאַחֶרֶת אַמּוֹת חָמֵשׁ
. alterius Cherub alam ad attingens tangebat
מַגִּיעַ לִכְנַף הַכְּרוּב הָאַחֵר׃
tangens , quinque cubitorum vnius Cherub ala Et tangebat
12 וּכְנַף הַכְּרוּב הָאֶחָד אַמּוֹת חָמֵשׁ מַגִּיעַ
quinque cubitorum altera ala & : domus parietem ad
לְקִיר הַבַּיִת וְהַכָּנָף הָאַחֶרֶת אַמּוֹת חָמֵשׁ
Cherubim Alæ . alterius Cherub alæ adhærens iuncta erat
13 דְּבֵקָה לִכְנַף הַכְּרוּב הָאַחֵר׃ כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים
super stantes | ipsi & : viginti cubitos † expansæ istorum † erant per ‡ stabant
הָאֵלֶּה פֹּרְשִׂים אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְהֵם עֹמְדִים עַל־
. domum ad * eorum facies & , suos pedes * versus
רַגְלֵיהֶם וּפְנֵיהֶם לַבָּיִת׃
, cocco & , purpura & , hyacintho $ velum Fecitque $ ex
14 וַיַּעַשׂ אֶת־הַפָּרֹכֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְכַרְמִיל
. Cherubim illud super fecit ascendere & : bysso & aptauit
וּבוּץ וַיַּעַל עָלָיו כְּרוּבִים׃
cubitorum duas columnas domum ante fecit Et
15 וַיַּעַשׂ לִפְנֵי הַבַּיִת עַמּוּדִים שְׁנַיִם אַמּוֹת
super † quod , operimentum * & , longitudine $ quinque & triginta $ in capitellum, † erat in summitate
שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ אֹרֶךְ וְהַצֶּפֶת אֲשֶׁר־עַל־
catenas fecit Et . quinque cubitorum , eius caput
רֹאשׁוֹ אַמּוֹת חָמֵשׁ׃
16 וַיַּעַשׂ שַׁרְשְׁרוֹת
Fecitque . columnarum caput super dedit & , oraculo in posuit
בַּדְּבִיר [i] וַיִּתֵּן עַל־רֹאשׁ הָעַמֻּדִים וַיַּעַשׂ [i] נתן
. catenis in dedit & , centum malogranata posuit
רִמּוֹנִים מֵאָה וַיִּתֵּן בַּשַּׁרְשְׁרוֹת׃

*erant || tabernaculo,

fecerant ascendere *tentorio* || in * quæ sanctitatis vasa omnia &

וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּאֹהֶל הֶעֱלוּ

.Leuitæ sacerdotes ea

אֹתָם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם׃

qui conuenerant

condicti ,Israel cœtus omnis & ,Selomoh rex Et

6 וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹעָדִים

immolabant pecudes & boues, || numerabantur propter multitudinē.

qui ,*bouem &* ,*pecus immolantes* ;arcam ante eum ad

עָלָיו לִפְנֵי הָאָרוֹן מְזַבְּחִים צֹאן וּבָקָר אֲשֶׁר

.*multitudine præ supputabantur* | non & ,numerabantur non

לֹא־יִסָּפְרוּ וְלֹא יִמָּנוּ מֵרֹב׃

מִנֶּה[a] רֹב[b]

Domini fœderis arcam sacerdotes adduxerunt Et

7 וַיָּבִיאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה

templis

sanctitatem ad ,*domus* oraculum ad ,suum locum ad

אֶל־מְקוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר הַבַּיִת אֶל־קֹדֶשׁ

.Cherubim alas subter *ad* ,sanctitatum

הַקֳּדָשִׁים אֶל־תַּחַת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים׃

expandebant

locum supera alas *expandentes* || Cherubim *fuerunt* Et

8 וַיִּהְיוּ[c] הַכְּרוּבִים פֹּרְשִׂים כְּנָפַיִם עַל־מְקוֹם

חָיָה[c]

super & ,arcam *super* Cherubim tegebant & ,arcæ

הָאָרוֹן וַיְכַסּוּ[d] הַכְּרוּבִים עַל־הָאָרוֹן וְעַל־

כָּסָה[d]

.desuper eius vectes

בַּדָּיו מִלְמָעְלָה׃

vectium capita videbantur & ,vectes elongauerunt Et

9 וַיַּאֲרִיכוּ הַבַּדִּים וַיֵּרָאוּ[e] רָאשֵׁי הַבַּדִּים

רָאָה[e]

arcæ coram oraculo,

.forinsecus apparebant non & ,*oraculi faciei super arca de*

מִן־הָאָרוֹן עַל־פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה

.hanc diem ad vsque ibi fuit Et

וַיְהִי־שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

‡erant ‡posuit

dedit ‡ quas ,tabulæ duæ nisi arca in † Non

10 אֵין בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי[f] הַלֻּחוֹת אֲשֶׁר־נָתַן

לוּחַ[f] filij

filiis cum ,Dominus excidit quas ,Choreb in Moseh

מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם־בְּנֵי

egrederentur ‡cùm egressi essent

egrediendo in † fuit .Aegypto ex *eos egrediendo in* Israel

יִשְׂרָאֵל[g] בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃ וַיְהִי בְּצֵאת 11

יָצָא[g]

*inuenti ‡ sacerdotes omnes nam) .sanctitate de sacerdotes

‡qui * sunt †erat ‡ distinctiones.

הַכֹּהֲנִים מִן־הַקֹּדֶשׁ כִּי כָּל־הַכֹּהֲנִים הַנִּמְצְאִים

.*partitiones* ‡ obseruare† non(.se sanctificauerunt

הִתְקַדָּשׁוּ אֵין לִשְׁמוֹר לְמַחְלְקוֹת׃

‡de

,Asaph *ipsi* ,ipsis omnibus ‡ cantores Leuitæ Et

12 וְהַלְוִיִּם הַמְשֹׁרְרִים[h] לְכֻלָּם לְאָסָף

שִׁיר[h] *de

,eorum fratribus * & ,eorum filiis, Idithun *ipsi* * Heman *ipsi* &

לְהֵימָן לִידֻתוּן וְלִבְנֵיהֶם וְלַאֲחֵיהֶם

‡erant

,citharis & ,psalteriis in & ,cymbalis in ,bysso † induti

מְלֻבָּשִׁים בּוּץ בִּמְצִלְתַּיִם[i] וּבִנְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת

צָלַל[i]

,centum *ad* sacerdotes eis cum :altaris orientem ad stantes

עֹמְדִים מִזְרָח לַמִּזְבֵּחַ וְעִמָּהֶם כֹּהֲנִים לְמֵאָה

clangentes

.tubis in *buccinantes* viginti &

וְעֶשְׂרִים מַחְצְרִים בַּחֲצֹצְרוֹת׃

יתיר ר

‡erant ‡ clāgentibus,

,cantantibus & ,*buccinantibus* * vnus veluti *erat* ‡ Et

13 וַיְהִי כְאֶחָד לַמְחַצְּרִים וְלַמְשֹׁרְרִים

יתיר צ

,Domino confitendo & laudando ,*vnam vocem faciendum audire ad* *

*vt audire facerent sonitum vnum,

לְהַשְׁמִיעַ קוֹל־אֶחָד לְהַלֵּל[k] וּלְהֹדוֹת לַיהוָה

יָדָה[k]

vasis † *in* & ,cymbalis *in* & ,tubis *in* ‡ vocem *eleuare circa* || &

וּכְהָרִים קוֹל בַּחֲצֹצְרוֹת וּבִמְצִלְתַּיִם וּבִכְלֵי

|| cùm eleuarēt ‡cum † instrumētis musicis, || cū laudarent

quoniam ,bonus quoniam ,Dominum *laudando in* ‡ & ,*cantici*

הַשִּׁיר וּבְהַלֵּל לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי

domus nube est impleta domus & :eius misericordia seculum in

לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְהַבַּיִת מָלֵא עָנָן בֵּית

stare sacerdotes poterant non Et .Domini

יְהוָה׃ וְלֹא־יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמוֹד 14

propter nubē.

gloria impleuerat quippe *nubis faciebus à* ministrandum ad

לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן כִּי־מָלֵא כְבוֹד־

.Dei domum Domini

יְהוָה אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים׃

PSAL. VI. ו

quòd habitaret

habitandum ad dixit Dominus :Selomoh ait Tunc

1 אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לִשְׁכּוֹן

בָּנָה[l] ‡habitationi ‡ tu

.tibi habitaculum ,domum ædificaui ego Et ,caliginein

2 בָּעֲרָפֶל׃ וַאֲנִי בָּנִיתִי[l] בֵית־זְבֻל לָךְ

.secula † tuæ *sessionis* || locum &

וּמָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים׃

---

caput super *quæ* ‡ ,coronarum *orbes duos* †

אֶת־שְׁתֵּי גֻּלּוֹת הַכֹּתָרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ

† duos funiculos ‡ qui erant

quadraginta malogranata Et .columnarum

13 הָעַמּוּדִים׃ וְאֶת־הָרִמּוֹנִים אַרְבַּע מֵאוֹת

‡ malogranatorum ordines Duo .retiaculis duobus in

‡erant

לִשְׁתֵּי הַשְּׂבָכוֹת שְׁנַיִם טוּרִים רִמּוֹנִים

coronarum *orbes* duos operiendum ad vni retiaculo

funiculos

לַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גֻּלּוֹת הַכֹּתָרוֹת

bases Et .*columnarum facies super* quæ

erant ante columnas.

14 אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָעַמּוּדִים׃ וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת

כּוּן[a]

.bases super fecit conchas & :fecit

עָשָׂה וְאֶת־הַכִּיֹּרוֹת עָשָׂה עַל־הַמְּכֹנוֹת׃

duodecim boues & ,vnum Mare

15 אֶת־הַיָּם אֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר שְׁנֵים־עָשָׂר

& ,scopas & ,lebetes Et .illud subter

16 תַּחְתָּיו׃ וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־

eius pater Churam fecit eorum vasa omnia & ,tridentes

הַמִּזְלָגוֹת וְאֶת־כָּל־כְּלֵיהֶם עָשָׂה חוּרָם אָבִיו

terso ‡ ære † Domini domo in Selomoh regi

† ex ‡ mundo,

לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה נְחֹשֶׁת מָרוּק׃

terræ densitatibus || in rex ea fudit Iarden *planitie* In

* regione || argillosa terra.

17 בְּכִכַּר הַיַּרְדֵּן יְצָקָם הַמֶּלֶךְ בַּעֲבִי הָאֲדָמָה

Selomoh fecit Et .Seredathah inter & ,Succoth inter

18 בֵּין[b] סֻכּוֹת וּבֵין צְרֵדָתָה׃ וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה

סכך[b]

non nam .*valde* † multitudine in hæc vasa omnia

†grandi.

כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה לָרֹב[c] מְאֹד כִּי לֹא

רָבַב[c]

Selomoh fecit Et .æris pondus inuestigabatur

19 נֶחְקַר מִשְׁקַל הַנְּחֹשֶׁת׃ וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֵת

altare & :Dei domus ‡ quæ vasa omnia

‡ erant

כָּל־הַכֵּלִים[d] אֲשֶׁר בֵּית הָאֱלֹהִים וְאֵת מִזְבַּח

כָּלָה[d]

.faciērum *panem* eas super & ,mensas & ,aureum

panes

הַזָּהָב וְאֶת־הַשֻּׁלְחָנוֹת וַעֲלֵיהֶם לֶחֶם הַפָּנִים׃

eas faciendum ad ,eorum lucernas & ,candelabra Et

vt arderent

20 וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת וְנֵרֹתֵיהֶם לְבַעֲרָם

.*concluso* † auro *oraculi facies ad iudicium secundum*

iuxta ordinē in oraculo † purgato. || flores † ex ‡ quod erat

כַּמִּשְׁפָּט לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר׃

hoc ‡ auro † forcipes & ,lucernas & .*florem* || Et

21 וְהַפֶּרַח וְהַנֵּרוֹת וְהַמֶּלְקַחַיִם זָהָב הוּא

,pelues & ,psalteria Et .*auri perfectiones*

perfectum.

22 מִכְלוֹת זָהָב׃ וְהַמְזַמְּרוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת

domus ostium & ,*concluso* * auro ‡ acerras & ,cochlearia &

‡ex * mundo

וְהַכַּפּוֹת וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב סָגוּר וּפֶתַח הַבַּיִת

fores † & sanctitatum sanctitati ipsi *interiores* ‡ eius *fores* †

† ostia ‡ interiora

דַּלְתוֹתָיו הַפְּנִימִיּוֹת[e] לְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים וְדַלְתֵי

פָּנָה[e] ‡ex

.auro ‡ templo ipsi domus

הַבַּיִת לַהֵיכָל זָהָב׃

CAP. V. ה

Selomoh fecit quod opus omne est perfectum Et

1 וַתִּשְׁלַם כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה

Dauid sanctificationes Selomoh intulit & :Domini domo in

לְבֵית יְהוָה וַיָּבֵא[f] שְׁלֹמֹה אֶת־קָדְשֵׁי דָּוִיד

בּוֹא[f]

omnia & ,aurum & ,argentum & .sui patris

אָבִיו וְאֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־כָּל־

.Dei domus thesauris in *dedit* vasa

posuit

הַכֵּלִים[g] נָתַן בְּאֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים׃

כָּלָה[g]

.Israel seniores Selomoh congregauit Tunc

2 אָז יַקְהִיל שְׁלֹמֹה אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל

filiis *patrum prælatos* || ,tribuum *capita omnia* * &

*omnes principes || principes familiarum de † vt ascendere facerent

וְאֶת־כָּל־רָאשֵׁי[h] הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי

arcam *faciendum ascendere ad* † ,Ierusalaim in Israel

יִשְׂרָאֵל אֶל־יְרוּשָׁלִָם לְהַעֲלוֹת[i] אֶת־אֲרוֹן

נָשָׂא[h] עָלָה[i]

.Sion ‡ ipsa ;Dauid ciuitate ē Domini fœderis

‡ est

בְּרִית־יְהוָה מֵעִיר דָּוִיד הִיא צִיּוֹן׃

Israel viri omnes regem ad sunt congregati Et

3 וַיִּקָּהֲלוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל

omnes venerunt Et .septimi mensis *ipsa* * ,solemnitate in

*quæ est

4 בֶּחָג[k] הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִעִי׃ וַיָּבֹאוּ כֹּל

חָגַג[k]

.arcam Leuitæ sustulerunt & ,Israel seniores

portauerunt

זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ[l] הַלְוִיִּם אֶת־הָאָרוֹן׃

נָשָׂא[l]

conuentus tentorium || & ,arcam fecerunt ascendere Et

|| tabernaculū ecclesiæ,

5 וַיַּעֲלוּ אֶת־הָאָרוֹן וְאֶת־אֹהֶל[m] מוֹעֵד

יָעַד[m]

potentia
impleſti tua *manu* in & , tuo ore in es locutus & , ei es locutus
דברת לו ותדבר [a]בפיך ובידך מלאת [a]פרה
Deus Domine nunc Et .hanc diem ſecundum-
16 כיום הזה: ועתה יהוה אלהי
quod , meo patri Dauid tuo ſeruo cuſtodi Iſrael
ישראל שמר לעבדך דויד אבי את אשר
à facie mea
meis faciebus à vir tibi excidetur Non :dicendo , ei es locutus
דברת לו לאמר לא־יכרת לך איש מלפני
cuſtodierint ſi , tantùm , Iſrael thronum ſuper ſedens
יושב על־כסא ישראל רק אם־ישמרו
‡ vt ambulent
, mea lege in *ambulandum ad* † ſuam viam tui filij
בניך את־דרכם [b]ללכת בתורתי [b]הלך
coram me.
.*meas facies ad* ambulaſti quemadmodum
כאשר הלכת לפני:
firmetur
; tuum verbum *ſit verum* , Iſrael Deus Domine nunc Et
17 ועתה יהוה אלהי ישראל יאמן דברך
.Dauid tuo ſeruo es locutus quod
אשר דברת לעבדך לדויד:
Sed num-
homine cum Deus habitabit verè *nunquid Nam*
18 כי [c]האמנם ישב אלהים את־האדם [c]אמן
non cælorum cæli & cæli Ecce ? terram ſuper
על־הארץ הנה שמים ושמי השמים לא
‖ capiunt
* quanto minus
? ædificaui quam hæc domus *quia etiam* * , te *ſuſtinebunt* ‖
יכלכלוך אף כי־הבית הזה אשר בניתי:
eius deprecationem ad & , tui ſerui orationem ad reſpicias Et
19 [d]ופנית אל־תפלת עבדך ואל־[e]תחנתו [d]ענה [e]חנן
vt audias clamorem,
ad & , *præconium ad audiendum ad* , meus Deus Domine-
יהוה אלהי לשמע אל־הרנה ואל־
‡ coram te
.*tuas facies ad* ‡ orat tuus ſeruus quam , orationem-
[f]התפלה אשר עבדך מתפלל לפניך: [f]פלל
‡ Vt ſint oculi tui aperti ſuper
iſtam domum *ad apertos tuos oculos exiſtendos Ad* ‡
20 [g]להיות עיניך פתוחות אל־הבית הזה [g]היה
ponendum ad ‖ dixiſti quo † locum *ad* , nocte ac die
יומם ולילה אל־המקום אשר אמרת לשום
* ſuper
† in
‖ quod poneres
* vt audias
‡ orat
orabit ‡ quam orationem *ad audiendum ad* * , *ibi* tuum nomen
שמך שם לשמוע אל־התפלה אשר יתפלל
ad exaudias Et .iſto loco in tuus ſeruus
21 עבדך אל־המקום הזה: ושמעת אל־
deprecationem-
orauerint quam , Iſrael tui populi & tui ſerui *deprecationes*
תחנוני עבדך ועמך ישראל אשר יתפללו
habitationis
tuæ *ſeſsionis* loco è exaudies tu & :iſto loco in
אל־המקום הזה ואתה תשמע ממקום [h]שבתך [h]ישב
.parces & , exaudies & , cælis è
מן־השמים ושמעת וסלחת:
‡ proximum
* exegerit ab
eo *in tulerit* * & , ſuum *ſocium* ‡ in quiſpiam peccauerit Si
22 אם־יחטא איש לרעהו ונשא־בו
vt faciat iurare-
coram iuramentum venerit & eum *faciendum iurare ad* , iuramentũ
אלה להאלתו [i]ובא אלה לפני [i]בוא
de audies tu Et .iſta domo in tuo altari
23 מזבחך בבית הזה: ואתה תשמע מן־
reddendo , tuos ſeruos iudicabis & , facies & , cælis
השמים ועשית ושפטת את־עבדיך [k]להשיב [k]שוב
, iuſtum iuſtificando & ; eius caput in eius viam dando , impio
לרשע [l]לתת דרכו בראשו ולהצדיק צדיק [l]נתן
.eius iuſtitiam ſecundum ei dando
[l]לתת לו כצדקתו:
coram inimico,
, *inimici facies ad* Iſrael tuus populus fuerit cæſus ſi Et
24 ואם־ינגף עמך ישראל [m]לפני אויב [m]פנה
fuerint confeſsi & , fuerint conuerſi & , tibi peccauerint cùm
כי יחטאו־לך [o]ושבו והודו [n]שוב
coram te
tuas facies ad fuerint deprecati & , orauerint & , tuum nomen
את־שמך והתפללו והתחננו לפניך
, cælis de audies tu Et ? iſta domo in
25 בבית הזה: ואתה תשמע מן־השמים
ad eos reduces & , Iſrael tui populi peccato parces &
וסלחת לחטאת עמך ישראל והשיבותם אל־
.eorum patribus & , eis dediſti quam , terram
האדמה אשר־נתתה להם ולאבתיהם:
Cùm clauſum fuerit cælum
peccauerint cùm , pluuia fuerit non & , *cælos detineri In*
26 בהעצר השמים ולא־יהיה מטר כי יחטאו־
fuerint confeſsi & , iſto loco in orauerint & , tibi
לך והתפללו אל־המקום הזה [o]והודו [o]ידה

faciem- ſuam.
† vniuerſo cœtui
vniuerſæ † benedixit & , *ſuas facies* rex conuertit Et
3 [a]ויסב המלך את־פניו ויברך את כל־ [a]סבב
.*ſtans* * Iſrael *concio* ‖ omnis Et .Iſrael *eccleſiæ*
קהל ישראל וכל־קהל ישראל עומד:
‖ cœtus
* ſtabat.
qui , Iſrael Deus Dominus Benedictus :ait Et
4 ויאמר ברוך יהוה אלהי ישראל אשר
eius manus per & , meo patri Dauid ſuo ore *in* eſt locutus
דבר בפיו את דויד אבי ובידיו
.dicendo , compleuit
מלא לאמר:
meum populum eduxi qua die A
5 מן־היום אשר [b]הוצאתי את־עמי [b]יצא
tribubus cunctis è ciuitatem *in* elegi non , Ægypti terrā è
מארץ מצרים לא־בחרתי בעיר מכל שבטי
vt eſſet
meum nomen *exiſtendum ad* , domum ædificandum ad , Iſrael
ישראל לבנות בית [c]להיות שמי [c]היה
‡ vt eſſet dux
ſuper *ducem exiſtendum ad* ‡ virum *in* elegi non & :ibi
שם ולא־בחרתי באיש [c]להיות נגיד על־
.Iſrael meum populum-
עמי ישראל:
‡ Sed
* vt eſſet
, ibi meum nomen *exiſtendum ad* * , Ieruſalaim *in* elegi *Et* ‡
6 ואבחר בירושלם להיות שמי שם
vt eſſet
. Iſrael meum populum ſuper *exiſtendum ad* Dauid *in* elegi &
ואבחר בדויד להיות על־עמי ישראל:
† in
‖ vt ædificares
domum *ædificandum ad* ‖ , mei patris Dauid corde *cum* † fuit Et
7 ויהי עם־לבב דויד אבי [d]לבנות בית [d]בנה
.Iſrael Dei Domini nomini
לשם יהוה אלהי ישראל:
* eo
* Pro :meum patrem Dauid ad Dominus dixit Et
8 ויאמר יהוה אל־דויד אבי יען
‡ in
‡ vt ædificares
* in
, meo nomini domũ *ædificandum ad* ‡ , tuo corde *cum* ‡ fuit quod
אשר היה עם־לבבך לבנות בית לשמי
. tuo corde *cum* * fuit quia , benefeciſti
הטיבות כי היה עם־לבבך:
qui egredietur
egrediens , tuus filius ſed , domum ædificabis non tu Sed
9 רק אתה לא תבנה הבית כי בנך היצא
.meo nomini domum ædificabit ipſe , tuis lumbis de
מחלציך הוא־יבנה הבית לשמי:
, fuerat locutus quod ſuum verbum Dominus ſtatuit Et
10 [e]ויקם יהוה את־דברו אשר דבר [e]קום
thronum ſuper ſedi & , meo patre Dauid pro ſurrexi &
ואקום תחת דויד אבי [f]ואשב על־כסא [f]ישב
domum ædificaui & , Dominus eſt locutus ſicut , Iſrael
ישראל כאשר דבר יהוה ואבנה הבית
.Iſrael Dei Domini nomini
לשם יהוה אלהי ישראל:
in qua eſt
, Domini pactum *ibi qua* arcam ibi poſui Et
11 [g]ואשים שם את־הארון אשר־שם ברית יהוה [g]שום
pepigerat
.Iſrael filiis cum *exciderat* quod
אשר כרת עם־בני ישראל:
† coram altari
‖ cœtum
concionem ‖ omnem contra Domini *altaris facies ad* † ſtetit Et
12 ויעמד לפני [h]מזבח יהוה נגד כל־קהל [h]זבח
* manus
.ſuas *volas* * extendit & , Iſrael
ישראל ויפרש כפיו:
‡ ſuggeſtum- inſtar conchæ æneum, & poſuit illud
‡ atrij,
illam dedit & , *aris concham* ‡ Selomoh fecit Quoniam
13 כי־עשה שלמה כיור נחשת [i]ויתנהו [i]נתן
quinque & , eius lõgitudo cubitorũ quinque , *auxilij loci* ‡ medio in
בתוך העזרה חמש אמות ארכו וחמש
* altitudo
Stetítque . eius *ſtatura* * trium cubitorũ & , eius latitudo cubitorũ
אמות רחבו [k]ואמות שלוש קומתו ויעמד [k]אמה
omnem contra ſua genua ſuper ſe genuflexit & , illud ſuper
עליו ויברך על־ברכיו נגד כל־
cœtum
.cælos ad ſuas palmas extendit & , Iſrael *concionem*
קהל ישראל ויפרש כפיו השמימה:
† eſt
tu ſicut † non , Iſrael Deus Domine :ait Et
14 ויאמר יהוה אלהי ישראל אין־כמוך
miſericordiam & , pactum cuſtodiens :terra in & , cælis in Deus
אלהים בשמים ובארץ שמר הברית והחסד
coram te
.ſuo corde toto in *tuas facies ad* ambulantibus tuis ſeruis
לעבדיך ההלכים לפניך בכל־לבם:
quod meo patri Dauid tuo ſeruo cuſtodiſti Qui
15 אשר שמרת לעבדך דויד אבי את אשר־

:eos afflixeris cùm ,fuerint conuersi suo peccato à ,tuum nomen

ענה [a] — את־שמך מחטאתם ישובון כי [a] תענם׃

peccato parces & ,cælis † exaudies tu Et — † de

27 ואתה תשמע השמים וסלחת לחטאת

ad eos docebis nam ,Israel tui populi & ,tuorum seruorum

ירה [b] — עבדיך ועמך ישראל כי [b] תורם אל־

pluuiam dabis & :ea in ambulent quam ‡ bonam viam — † per

הדרך הטובה אשר ילכו־בה ונתתה מטר

.hæreditatem in suo populo dedisti quam tuam terram super

על־ארצך אשר־נתתה לעמך לנחלה׃

,fuerit cùm ‖ pestis ,terra in fuerit cùm ‖ Fames — ‖ si

רעב כי־יהיה בארץ דבר כי־יהיה

:fuerit cùm bruchus & ,locusta ,rubigo & ,segetum percussio — ariditas,

28 שדפון וירקון ארבה וחסיל כי יהיה

‡ suarum portarum ‡ terra in eius inimicus ei dederit angustiam cùm † — † obsederit eũ ‡ intra portas suas

צור [c] — כי [c] יצר־לו איביו בארץ שעריו

:infirmitas omnisque ,plaga omnis

כל־נגע וכל־מחלה׃

fuerit quæ ,deprecationem omnem ,orationem Omnem

29 פלל [d] חנן — כל־[d]תפלה כל־תחנה אשר יהיה

cognouerint cùm ‖ ,Israel tuo populo omni & ,homini omni — ‖ quòd si

לכל־האדם ולכל עמך ישראל אשר ידעו

suas volas expanderit & ,suũ dolorẽ & ,suam plagam vnusquisque

כפף [f] — איש נגעו ומכאבו ופרש [f] כפיו

,cælis de exaudies tu Ea :istam domum ad

30 אל־הבית הזה׃ ואתה תשמע מן־השמים

omnes iuxta vnicuique dabis & ,parces & ,tuæ sessionis parato loco — habitaculo

מכון שבתך וסלחת ונתתה לאיש ככל־

tu solus tu nam ,eius cor noscet quia ,suas vias — nosti

ידע [g] — דרכיו אשר [g] תדע את־לבבו כי־אתה לבדך

.hominum filiorum cor nosti

ידעת את־לבב בני האדם׃

omnibus tuis viis in ambulandum ad te timeant Vt — vt ambulent

31 ירא [h] — למען [h] יראוך ללכת בדרכיך כל־

quam ,terræ facies super viuentes ipsi quibus ,diebus — viuunt

חיה [i] — הימים אשר־הם [i] חיים על־פני האדמה אשר

alienigenam ad etiam Et .nostris patribus dedisti

32 נתתה לאבתינו׃ וגם אל־הנכרי

terræ veniens & ,ipse Israel tuo populo de ‡ non qui — ‡ est

בוא [k] — אשר לא־מעמך ישראל הוא [k] ובא מארץ

tuam manum & ,magnum tuum nomen propter longinqua

רחוקה למען שמך הגדול וידך

venerint & ,extensum tuum brachium & ,robustam

נטה [l] — החזקה וזרועך [l] הנטויה ובאו

.ista domo in orauerint &

והתפללו אל־הבית הזה׃

:tuæ sessionis parato loco de cælis de exaudies tu Et — habitaculo

33 ישב [m] — ואתה תשמע מן־השמים ממכון [m] שבתך

;alienigena te ad clamauerit ‖ quibus * omnia secundũ facies & — * pro

עשה [n] — ועשית ככל אשר־יקרא אליך הנכרי — ‖ inuocauerit

,tuum nomen terræ populi omnes sciant vt

למען ידעו כל־עמי הארץ את־שמך

sciendum ad ‡ & ;Israel tuus populus sicut ,te timendum ad † & — † vt timeant ‡ cognoscant

ידע [o] — וליראה אתך כעמך ישראל [o] ולדעת

hanc domum super est inuocatum tuum nomen quòd

כי־שמך נקרא על־הבית הזה

tuus populus fuerit egressus Cùm .ædificaui quam — Si

34 בנה [p] — אשר [p] בניתי׃ כי־יצא עמך

;eos miseris qua viam per suos inimicos contra bellum ad

למלחמה על־איביו בדרך אשר תשלחם

;ea in elegisti quam ,huius ciuitatis via ‡ te ad orauerint & — ‡ in

והתפללו אליך דרך העיר הזאת אשר בחרת בה

.tuo nomini ædificaui quam domus &

והבית אשר־בניתי לשמך׃

& ,eorum orationem cælis de exaudies Et

35 פלל [q] — ושמעת מן־השמים את־[q]תפלתם ואת־

.eorum iudicium facies & ;eorum deprecationem

חנן [r] — [r] תחנתם ועשית משפטם׃

non qui homo ‡ non nam) ;tibi peccauerint Cùm ‡ — ‡ Si ‡ est

36 כי יחטאו־לך כי אין אדם אשר לא־

eos tradideris & ,eos contra fueris exacerbatus ‖ & (peccet — ‖ iratus

נתן [s] — יחטא ואנפת בם [s] ונתתם

coram inimico — eos ducentes captiuos ,eos duxerint captiuos & inimici facies ad

שבה [a] — לפני אויב [a] ושבום שוביהם

‖ redierint — reuerti fecerint ‖ Et :propinquam vel longinquam terram ad

37 שוב [b] — אל־ארץ רחוקה או קרובה׃ [b] והשיבו

† ad quam — illuc fuerint ducti captiui quò † ,terra in suum cor ad

אל־לבבם בארץ אשר נשבו־שם

suæ captiuitatis terra in te ad orauerint & ,fuerint conuersi &

ושבו והתחננו אליך בארץ שבים

.egimus impiè & ,egimus iniquè ,Peccauimus :dicendo

עוה [c] — לאמר חטאנו [c] העוינו ורשענו׃

sua anima tota in & suo corde toto in te ad fuerint conuersi Et

38 ושבו אליך בכל־לבם ובכל־נפשם

‡ ad — eos duxerunt captiuos quam ‡ suæ ciuitatis terra in

בארץ שבים אשר־שבו אתם

† in — ,eorum patribus dedisti quam ,eorum terræ via † orauerint &

והתפללו דרך ארצם אשר־נתתה לאבותם

.tuo nomini ædificaui quam domus & ,elegisti quam ciuitatis &

והעיר אשר בחרת ולבית אשר־בניתי לשמך׃

habitaculo — ,tuæ sessionis loco parato de cælis de exaudies Et

39 ושמעת מן־השמים ממכון שבתך את־

deprecationẽ — :eorum iudicium facies & ;eorum preces & ,eorum orationẽ

תפלתם ואת־תחנתיהם ועשית משפטם

.tibi peccauerunt qui ,tuo populo parces &

וסלחת לעמך אשר חטאו־לך׃

,aperti tui oculi quæso sint meus Deus Nunc

40 חיה [d] — עתה אלהי [d] יהיו־נא עיניך פתחות

.huius loci orationem ad intentæ tuæ aures &

פלל [e] — ואזניך קשבות [e] לתפלת המקום הזה׃

tu ,tuam requiem in Deus Domine surge ,nunc Et

41 ועתה קומה יהוה אלהים לנוחך אתה

induantur Deus Domine tui Sacerdotes .tuæ fortitudinis arca &

עזז [f] — וארון [f] עזך כהניך יהוה אלהים ילבשו

sancti — .bono in lætentur tui pij & ,salute

ישע [g] — [g] תשועה וחסידיך ישמחו בטוב׃

faciem — .tui Christi facies auertas ne Deus Domine

42 שוב [h] — יהוה אלהים אל־[h]תשב פני משיחך

.tui serui Dauid misericordiarum memento

זכרה לחסדי דויד עבדך׃

CAP. VII

Cùmque complesset — descendit ignis & ,orare Selomoh complere secundum Et

1 כלה [i] — [i] וככלות שלמה להתפלל והאש ירדה

* consumpsit holocaustum, — Domini gloria & ;victimas & ;ascensionem comedit * & ,cælis è

מהשמים ותאכל העלה והזבחים וכבוד יהוה

sacerdotes potuerunt non Et .domum repleuit

מלא את־הבית׃ ולא יכלו הכהנים

2 gloria repleuit quia ,Domini domum in ingredi

לבוא אל־בית יהוה כי־מלא כבוד־

.Domini domum Domini

יהוה את־בית־יהוה׃

videbant,quãdo descendebat ignis, — gloria & ,ignem descendendo in ,videntes Israel filij omnes Et

3 ראה [k] — וכל ׀ בני ישראל [k] ראים ברדת האש וכבוד

‡ facie tenus * confitebãtur — terram in faciebus ‡ se incuruauerunt & ;domum super Domini

יהוה על־הבית ויכרעו אפים ארצה

שחה [l] — Domino confitendo * & ;adorauerunt & ,pauimentum super

ידה [m] — על־הרצפה [l] וישתחוו [m] והודות ליהוה

.eius misericordia seculum in quoniam ,bonus quoniam

כי טוב כי לעולם חסדו׃

‖ immolabant — victimam immolantes ‖ ,populus omnis & ,rex Et

4 והמלך וכל־העם זבחים זבח

† coram Domino. — ,Domini facies ad †

לפני יהוה׃

boues ,victimam Selomoh rex immolauit Et

5 ויזבח המלך שלמה את־זבח הבקר

millia viginti & centum oues & ,millia duo & viginti

עשרים ושנים אלף וצאן מאה ועשרים אלף

.populus vniuersus & ,rex Dei domum dedicauerunt &

ויחנכו את־בית האלהים המלך וכל־העם׃

stabant, — Leuitæ & stantes suis custodiis in sacerdotes Et

6 והכהנים על־משמרותם עמדים והלוים

‡ cum instrumentis musicæ — rex Dauid fecit quæ ,Domini cantici vasis in †

בכלי־שיר יהוה אשר עשה דויד המלך

,eius misericordia seculum in quoniam ,Domino confitendum ad
להודות ליהוה כי־לעולם חסדו
buccinantes * sacerdotes Et .eorum manum per Dauid laudando in
בהלל דויד בידם והכהנים מחצצרים
sanctificauit Et .stantes † Israel omnis & ,eos contra
נגדם וכל־ישראל עמדים׃
7 ויקדש
.Domini domus facies ad quod ,atrij | medium Selomoh
שלמה את־תוך החצר אשר [a] לפני בית־יהוה
:pacificorum adipes & ,ascensiones * ibi fecit quoniam
כי־עשה שם [b] העלות ואת חלבי השלמים
poterat non ,Selomoh fecit quod ,æneum altare quia
כי־מזבח הנחשת אשר־עשה שלמה לא יכול
.adipes & ,munus & ,holocaustum sustinere
[c] להכיל את־העלה ואת־המנחה ואת־החלבים׃
illo tempore in sollemnitatem Selomoh fecit Et
8 [d] ויעש שלמה את־[e] החג בעת ההיא
magnus cœtus ,eo cum Israel omnis & ,diebus septem
שבעת ימים וכל־ישראל עמו קהל גדול
.Ægypti torrentem ad vsque Chamath ingrediendo ab ,valde
מאד מלבוא חמת עד־נחל מצרים׃
nam ,retentionem festum octauo die in fecerunt Et
9 ויעשו ביום השמיני עצרת כי
sollemnitatem & ,diebus septem fecerunt altaris dedicationem
חנכת המזבח עשו שבעת ימים והחג
tertia & vigesima die in Et .diebus septem
שבעת ימים׃
10 וביום עשרים ושלשה
,sua tentoria ad populum dimisit septimi mensis
לחדש השביעי שלח את־העם לאהליהם
fecit quod bono super corde bonos & ,lætos
שמחים וטובי לב על־הטובה אשר עשה
.suo populo Israel & ,Selomoh & ,Dauid Dominus
יהוה לדויד ולשלמה ולישראל עמו׃
& ,Domini domum Selomoh Compleuitque
11 ויכל שלמה את־בית יהוה ואת־
,Selomoh cor in veniens ‡ omne & ,regis domum
בית המלך ואת כל־[f] הבא על־לב שלמה
.fecit prospere sua domo in & ,Domini domo in faciendum ad
לעשות בבית־יהוה ובביתו הצליח׃
ait & :nocte in Selomoh ad Dominus apparuit Et
12 [g] וירא יהוה אל־שלמה בלילה ויאמר
istum locum in elegi & ,tuam orationem Audiui :ei
לו שמעתי את־[h] תפלתך ובחרתי במקום הזה
non & ,cælos cohibuero En .sacrificij domum in mihi
לי לבית זבח׃
13 הן אעצר השמים ולא־
:terram comedendum ad ,locusta super præcipiam en ‡ & ,pluuia fuerit
יהיה מטר והן־אצוה על־חגב לאכול הארץ
.meum populum in pestilentiam misero si &
ואם־אשלח דבר בעמי׃
est inuocatum quos * meus populus se humiliauerint Et
14 ויכנעו עמי אשר נקרא־
,meas facies † exquisiuerint & ,orauerint & ,eos super meum nomen
שמי עליהם ויתפללו ויבקשו פני
de exaudiam ego & :malis suis viis à fuerint conuersi &
[i] וישבו מדרכיהם הרעים ואני אשמע מן־
.eorum terram sanabo & ,eorum peccato parcam & ,cælis
השמים ואסלח לחטאתם וארפא את־ארצם׃
intentæ meæ aures & ,aperti erunt mei oculi Nunc
15 עתה עיני יהיו פתחות ואזני קשבות
.huius loci orationem ad
[k] לתפלת המקום הזה׃
,hanc domum sanctificaui & ,elegi nunc Et
16 ועתה בחרתי והקדשתי את־הבית הזה
erunt Et .seculum in vsque ibi meum nomen existendum ad
[l] להיות־שמי שם עד־עולם והיו
.diebus cunctis ibi meum cor & ,mei oculi
עיני ולבי שם כל־הימים׃
ambulauit sicut ,meas facies ad ambulaueris si tu Et
17 ואתה אם־תלך לפני כאשר [m] הלך
,tibi præcepi quæ ,omnia iuxta faciendum ad & ,tuus pater Dauid
דויד אביך ולעשות ככל אשר [n] צויתיך
,custodieris mea iudicia & ,mea statuta &
[o] וחקי ומשפטי תשמור׃

Marginalia: dum laudare * clangebant; יתיר צ; † stabant; | atrium, quod erat ante domum; [a] פנה; * holocausta, [b] עלה; victimam, [c] בור; [d] עשה [e] חגג; ingressu; collectam; tabernacula; iucundos; regiam, ‡ quod venit [f] בוא; vt faceret; [g] ראה; [h] פלל; Si clausero cælos, ‡ si præcepero locustæ, vt deuoret; * super; † faciem meam; [i] שוב; [k] פלל; vt sit [l] היה; coram me, [m] ילך; vt facias [n] צוה; [o] חקק

quemadmodum ,tui regni solium suscitabo Et
18 והקימותי את כסא מלכותך כאשר
vir tibi succidetur Non :dicendo ,tuo patri Dauid excidi
כרתי לדויד אביך לאמר לא־יכרת לך איש
vos fueritis auersi si Et .Israel in dominans
מושל בישראל׃
19 ואם־תשובון אתם
dedi quæ ,mea præcepta & ,mea statuta dereliqueritis &
ועזבתם חקותי [a] ומצותי אשר נתתי
,alienis diis seruieritis & ,ambulaueritis & :vestras facies ad
לפניכם והלכתם ועבדתם אלהים אחרים
,mea terra desuper ‡ eos euellam Et .eis vos incuruaueritis &
[b] והשתחויתם להם׃
20 ונתשתים מעל אדמתי
sanctificaui quam istam domum & ,eis dedi quam
אשר־נתתי להם ואת־הבית הזה אשר־הקדשתי
eam dabo & ;meis faciebus desuper proiiciam ,meo nomini
לשמי אשליך מעל־פני ואתננו
.populis cunctis in dicterium & ,parabolam in
למשל ולשנינה בכל־העמים׃
transeunti omni excelsa fuit quæ ista domus Et
21 והבית הזה אשר־היה [c] עליון לכל־עבר
sic Dominus fecit quo In * ,dicet & ,erit stupori ,eam super ‡
עליו ישם [d] ואמר במה עשה יהוה ככה
?huic domui & huic terræ
לארץ הזאת ולבית הזה׃
Dominum dereliquerint quòd Eò :dicent Et
22 ואמרו על אשר עזבו את־יהוה
,Ægypti terra è eos eduxit qui suorum patrum Deum
אלהי אבתיהם אשר [e] הוציאם מארץ מצרים
,eis se incuruauerint & ,alienos Deos in apprehenderint &
ויחזיקו באלהים אחרים וישתחוו להם
omne eos super adduxit idcirco :eis seruierint &
ויעבדום על־כן [f] הביא עליהם את כל־
.hoc malum
הרעה הזאת׃

Marginalia: pollicitus sum; coram vobis, [a] צוה; ‡ à [b] שחה; à facie mea, exemplum; [c] עלה ‡ per; * Propter quid [d] שמם; [e] יצא; [f] בוא

CAP. VIII. ח

ædificauit quibus ,annorum viginti fine à † fuit Et
1 ויהי [g] מקץ עשרים שנה אשר בנה
.suam domum & ,Domini domum Selomoh
שלמה את־בית יהוה ואת־ביתו׃
ædificauit ,Selomoni Churam dedit quas ciuitates Et
2 והערים אשר נתן חורם לשלמה בנה
.Israel filios ibi fecit habitare & ;eas Selomoh
שלמה אתם [h] ויושב שם את־בני ישראל׃
.eam super præualuit * & ;Sobah Chamath | Selomoh abiit Et
3 וילך שלמה חמת צובה ויחזק עליה׃
vrbes vniuersas & ,deserto in Tadmor ædificauit Et
4 [i] ויבן את־תדמר במדבר ואת כל־ערי
ædificauit Et .Chamath in ædificauit quas fiscorum ‡
5 המסכנות אשר בנה בחמת׃
ויבן
,inferiorem Beth-choron & ,superiorem Beth choron
את־בית חורון העליון ואת־בית חורון התחתון
.vectiurum & portarum ,murorum ,munitionis ciuitates
ערי [k] מצור חומות דלתים ובריח׃
fuerunt quæ fiscorum ‡ vrbes omnes & ,Bahalath Et
6 ואת־בעלת ואת כל־ערי המסכנות אשר־היו
,equitum vrbes & ,currus * vrbes omnes & ,Selomoni
לשלמה ואת כל־ערי הרכב ואת ערי הפרשים
ædificare desiderauit || quod Selomoh desiderium † omne &
ואת כל־חשק שלמה אשר חשק לבנות
.suæ ditionis terra vniuersa in & ,Lebanon in ,Ierusalaim in
בירושלם ובלבנון ובכל ארץ ממשלתו׃
,Emoræis & ,Chittæis de residuum populum Omnem
7 כל־העם [l] הנותר מן־החתי והאמרי
Israel de non qui ,Iebusæis & ,Chiuuæis & ,Perizæis &
והפרזי והחוי והיבוסי אשר לא מישראל
eos post remanserant qui eorum filiis De ‡ .ipsi *
8 המה׃ מן־בניהם אשר נותרו אחריהם
:Israel filij eos consumpserunt non quos ,terra in
בארץ אשר לא־[m] כלום בני ישראל
.hanc diem in vsque tributum in Selomoh eos fecit ascendere & ‡
[n] ויעלם שלמה [o] למס עד היום הזה׃

Marginalia: † in; [g] קצץ; [h] ישב ‡ in * obtinuit; [i] בנה ‡ thesaurorum; munitas muris, portis & vectibus. [k] צור; ‡ thesaurorum * quadrigarum, † volitum || voluit; potestatis; qui remansit [l] יתר; * erant: ‡ Sed; [m] כלה ‡ fecit tributarios; [n] עלה; [o] מסס

seruos in Selomoh *dedit* non quos Israel filiis de Et

9 וּמִן־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא־נָתַן שְׁלֹמֹה לַעֲבָדִים

principes & ,*belli* ‖ viri * ipsi nam *suo* ‡ opere In

לִמְלַאכְתּוֹ כִּי־הֵמָּה אַנְשֵׁי מִלְחָמָה וְשָׂרֵי

,eius equitum & ,eius *currus* ‡ principes & ,eius *triariorum* †

שָׁלִישָׁיו וְשָׂרֵי רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו׃

,Selomoh regi * qui ,*adstantes* ‡ principes isti Et

10 וְאֵלֶּה שָׂרֵי הַנִּצִּיבִים אֲשֶׁר־לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה

filiam Et .*populum in dominantes* | ,ducenti & quinquaginta

11 חֲמִשִּׁים [a] וּמָאתַיִם [b] הָרֹדִים בָּעָם׃ וְאֶת־בַּת־

domum in Dauid ciuitate de Selomoh fecit ascendere Parhoh

פַּרְעֹה הֶעֱלָה שְׁלֹמֹה מֵעִיר דָּוִיד לַבַּיִת

vxor habitabit Non ;dixit Etenim *ei ædificauit quam

אֲשֶׁר בָּנָה־לָהּ כִּי אָמַר לֹא־[c]תֵשֵׁב אִשָּׁה

quas ,*ipsa* ‡ sanctitas quia .Israel regis Dauid domo in *mihi* †

לִי בְּבֵית דָּוִיד מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כִּי־קֹדֶשׁ הֵמָּה אֲשֶׁר־

.Domini arca *eas ad* ‡ est egressa

[d] בָּאָה אֲלֵיהֶם אֲרוֹן יְהוָה׃

super ,Domino *ascensiones* | Selomoh *fecit ascendere* * Tunc

12 אָז הֶעֱלָה שְׁלֹמֹה עֹלוֹת [d] לַיהוָה עַל

.*porticus facies ad* † ædificauit quod ,Domini altare

מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר בָּנָה [f] לִפְנֵי הָאוּלָם׃

præceptum iuxta *faciendum ascendere ad* ,die in diei *verbo in* ‡ Et

13 וּבִדְבַר־יוֹם בְּיוֹם [g] לְהַעֲלוֹת כְּמִצְוַת

tribus sollemnitatibus & ; *nouilunüs* ‡ & ,sabbathis in Moseh

מֹשֶׁה לַשַּׁבָּתוֹת וְלֶחֳדָשִׁים [i] וְלַמּוֹעֲדוֹת שָׁלוֹשׁ

,infermentatorum sollemnitate in :annum per vicibus

פְּעָמִים בַּשָּׁנָה [k] בְּחַג [l] הַמַּצּוֹת

.tabernaculorū sollēnitate in & ,hebdomadarū sollēnitate in &

וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג [m] הַסֻּכּוֹת׃

diuisiones , sui patris Dauid *iudicium* * iuxta statuit Et

14 וַיַּעֲמֵד כְּמִשְׁפַּט דָּוִיד־אָבִיו אֶת־מַחְלְקוֹת

,suis custodiis super Leuitas & ,*suo seruitio super* ‖ sacerdotum

הַכֹּהֲנִים עַל־עֲבֹדָתָם וְהַלְוִיִּם עַל־מִשְׁמְרוֹתָם

verbo in ‡ ,sacerdotibus coram *ministrandum ad & ,laudandum ad* †

לְהַלֵּל וּלְשָׁרֵת נֶגֶד הַכֹּהֲנִים לִדְבַר־

portam ‡ad suis diuisionibus in ianitores & ,*suo die in dies*

יוֹם בְּיוֹמוֹ וְהַשּׁוֹעֲרִים בְּמַחְלְקוֹתָם לְשַׁעַר

.Dei viri Dauid præceptum * sic quia :*portam &*

וָשָׁעַר כִּי כֵן מִצְוַת דָּוִיד אִישׁ־הָאֱלֹהִים׃

,sacerdotibus super regis præcepto à delinquerunt non Et

15 וְלֹא סָרוּ מִצְוַת הַמֶּלֶךְ עַל־הַכֹּהֲנִים

.thesauris in & ,re omni in ,Leuitis &

וְהַלְוִיִּם לְכָל־דָּבָר וְלָאֹצָרוֹת׃

‡ diem in vsque Selomoh opus omne *fuit paratum* † Et

16 [n] וַתִּכֹּן כָּל־מְלֶאכֶת שְׁלֹמֹה עַד־הַיּוֹם

perfecta fuit :eum complere *ad vsque* ‡ & ,Domini domus est fundata

[o] מוּסַד בֵּית־יְהוָה וְעַד־[p]כְּלֹתוֹ שָׁלֵם

,Hesiongheber in Selomoh iuit Tunc .Domini *domus*

17 בֵּית יְהוָה׃ אָז הָלַךְ שְׁלֹמֹה לְעֶצְיוֹן־גֶּבֶר

.Edom terram in maris *labium super* * Eloth in &

וְאֶל־אֵילוֹת עַל־[q]שְׂפַת הַיָּם בְּאֶרֶץ אֱדוֹם׃

,naues suorū seruorum manum per Churam eum ad misit Et

18 וַיִּשְׁלַח־לוֹ חוּרָם בְּיַד־עֲבָדָיו אֳנִיּוֹת

Selomoh seruis cum *venerunt* & ,maris gnaros seruos &

וַעֲבָדִים יוֹדְעֵי יָם וַיָּבֹאוּ עִם־עַבְדֵי שְׁלֹמֹה

quinquaginta & quadringenta inde tulerunt & :Ophir in

אוֹפִירָה וַיִּקְחוּ מִשָּׁם אַרְבַּע־[r]מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים

,Selomoh regem ad attulerunt & ;auri talenta

כִּכַּר זָהָב [s] וַיָּבִיאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃

CAP. IX. ט

venit & ,Selomoh *auditum* audiuit Seba regina Et

1 וּמַלְכַּת־שְׁבָא שָׁמְעָה אֶת־שֵׁמַע שְׁלֹמֹה וַתָּבוֹא

virtute in Ierusalaim in ænigmatibus in Selomoh tentandum ad

[t] לְנַסּוֹת אֶת־שְׁלֹמֹה בְחִידוֹת בִּירוּשָׁלַם בְּחַיִל

aurum & ,aromata portantibus camelis & ,valde grau

כָּבֵד מְאֹד וּגְמַלִּים נֹשְׂאִים בְּשָׂמִים וְזָהָב

,Selomoh ad venit & *pretiosum lapidem* & ,multitudine in

לָרֹב וְאֶבֶן יְקָרָה וַתָּבוֹא אֶל־שְׁלֹמֹה

.suo corde *cum* ‖ erat quicquid eo cum est locuta &

וַתְּדַבֵּר עִמּוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר הָיָה עִם־לְבָבָהּ׃

non & :eius verba omnia Selomoh ei indicauit Et

2 [a] וַיַּגֶּד־לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־דְּבָרֶיהָ וְלֹא־

vidit Et .ei indicauerit non quod ,Selomoh à *verbum* latuit

3 נֶעְלַם דָּבָר מִשְּׁלֹמֹה אֲשֶׁר לֹא [b] הִגִּיד לָהּ׃ [c] וַתֵּרֶא

domum & ,Selomoh sapientiam Seba regina

מַלְכַּת־שְׁבָא אֵת חָכְמַת שְׁלֹמֹה וְהַבַּיִת

habitationem † & ,eius mensæ *cibum* | Et .ædificauerat quam

4 אֲשֶׁר בָּנָה׃ וּמַאֲכַל שֻׁלְחָנוֹ [d] וּמוֹשַׁב

,eorum vestimenta & ,eius ministrorū *assi- stentiam* ‡ & ,eius seruorū

עֲבָדָיו וּמַעֲמַד מְשָׁרְתָיו וּמַלְבּוּשֵׁיהֶם

quo ‡ ,eius ascensum & ,eorum vestimenta & eius pincernas &

[e] וּמַשְׁקָיו וּמַלְבּוּשֵׁיהֶם וַעֲלִיָּתוֹ אֲשֶׁר

.spiritus ea in vltra erat non & :Domini domum ascendebat

יַעֲלֶה בֵּית יְהוָה וְלֹא־הָיָה עוֹד בָּהּ רוּחַ׃

audiui quod verbum *Veritas* :regem ad Dixitque

5 וַתֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ [f] אֱמֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי

.tua sapientia *super* † & ,tuis *verbis super* ‖ ,mea terra in

בְּאַרְצִי עַל־דְּבָרֶיךָ וְעַל־חָכְמָתֶךָ׃

,venirem donec ,eorum verbis credebam non Et

6 וְלֹא־הֶאֱמַנְתִּי לְדִבְרֵיהֶם עַד אֲשֶׁר־[g]בָּאתִי

dimidium mihi fuit indicatū non ecce Et .mei oculi viderent &

וַתִּרְאֶינָה עֵינַי וְהִנֵּה לֹא הֻגַּד־לִי [h] חֲצִי

quam *auditione super* ‖ Addidisti .tuæ sapientiæ multitudinis

מַרְבִּית חָכְמָתֶךָ יָסַפְתָּ עַל־הַשְּׁמוּעָה אֲשֶׁר

,isti tui serui beati & ,tui viri Beati .audiui

7 שָׁמָעְתִּי׃ אַשְׁרֵי אֲנָשֶׁיךָ וְאַשְׁרֵי עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה

,tuam sapientiam *audientes* ‖ & ,semper *tuas facies ad stantes*

הָעֹמְדִים לְפָנֶיךָ תָּמִיד וְשֹׁמְעִים אֶת־חָכְמָתֶךָ׃

voluit qui ,benedictus tuus Deus Dominus Sit

8 יְהִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּרוּךְ אֲשֶׁר חָפֵץ

Domino regem in suum thronum super te *dandum ad* ‡ *te in*

בְּךָ [i] לְתִתְּךָ עַל־כִּסְאוֹ לְמֶלֶךְ לַיהוָה

cum *stabiliendū ad* * Israel *erga* tui Dei *amore in* ‡ :tuo Deo

אֱלֹהֶיךָ בְּאַהֲבַת אֱלֹהֶיךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל לְהַעֲמִידוֹ

faciendum ad regem in eos super te *dedit* ‖ & ,seculum in

לְעוֹלָם וַיִּתֶּנְךָ עֲלֵיהֶם לְמֶלֶךְ [k] לַעֲשׂוֹת

.iustitiam & ,iudicium

מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃

,auri talenta viginti & centum regi dedit Et

9 וַתִּתֵּן לַמֶּלֶךְ מֵאָה וְעֶשְׂרִים כִּכַּר זָהָב

non Et .*pretiosum lapidem* & ,valde multitudinem in aromata &

וּבְשָׂמִים לָרֹב מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה וְלֹא

Seba regina dedit quod ,istud aroma sicut fuit

הָיָה כַּבֹּשֶׂם הַהוּא אֲשֶׁר נָתְנָה מַלְכַּת־שְׁבָא

serui & ,Churam serui etiam Et .Selomoh regi

10 לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃ וְגַם־עַבְדֵי חוּרָם וְעַבְדֵי

ligna attulerunt ,Ophir de aurum attulerunt qui Selomoh

שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר־הֵבִיאוּ זָהָב מֵאוֹפִיר הֵבִיאוּ עֲצֵי

rex fecit Et .*pretiosum lapidem & ,coralliorum* †

11 אַלְגּוּמִּים וְאֶבֶן יְקָרָה׃ וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת־

,Domini domo in *eleuationes coralliorum* ‡ lignis ‡

עֲצֵי הָאַלְגּוּמִּים [l] מְסִלּוֹת לְבֵית־יְהוָה

non Et .cantoribus *nabla* * & ,citharas & ,regia domo in &

וּלְבֵית הַמֶּלֶךְ וְכִנֹּרוֹת וּנְבָלִים [m] לַשָּׁרִים וְלֹא־

.Iehudah terra in antè ipsa sicut visa sunt

נִרְאוּ כָהֵם [n] לְפָנִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה׃

omnem Seba reginæ dedit Selomoh rex Et

12 וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן לְמַלְכַּת־שְׁבָא אֶת־כָּל־

ad attulerat quod * præter ,postulauit quam ,eius voluntatē

חֶפְצָהּ אֲשֶׁר שָׁאָלָה מִלְּבַד אֲשֶׁר־[o]הֵבִיאָה אֶל־

.eius serui & ,ipsa suam terram in abiit & ,est reuersa Et .regem

הַמֶּלֶךְ וַתַּהֲפֹךְ וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ הִיא וַעֲבָדֶיהָ׃

Selomoh ad veniebat quod auri pondus erat Et

13 [p] וַיְהִי מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר־בָּא לִשְׁלֹמֹה

.auri talenta sex & sexaginta & sexcenta ,*vno anno* | in

בְּשָׁנָה אֶחָת שֵׁשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ כִּכְּרֵי זָהָב׃

,adducentes *circumeuntes & ,peruestigantes* † viros Præter

14 לְבַד מֵאַנְשֵׁי [r] הַתָּרִים וְהַסֹּחֲרִים מְבִיאִים

adducentes ,terræ *comites* ‡ & ,Harab reges omnes &

וְכָל־מַלְכֵי עֲרַב וּפַחוֹת הָאָרֶץ מְבִיאִים

.Selomoni argentum *&* aurum

זָהָב וָכֶסֶף לִשְׁלֹמֹה׃

Marginal notes (right column): posuit; ‡ regio. † erant ‖ bellatores, † principum ‡ curruum; ‡ qui stabant * erant; יתיר ו | qui dominabantur populo.; [a] מאה; [b] ירד; [c] ישב; † mea ‡ eiusquia; ‡ eam * obtulit; [d] בוא ‖ holocausta; [e] עלה † ante porticum.; [f] פנה ‡ per singulos dies, vt offerrent; [g] עלה [h] צוה ‡ calendis; [i] יעד; [k] חגג [l] מץ; [m] סכך * ordinem | in ministerio; † vt laudarent & ministrarēt ‡ per singulos dies; ‡ singulas portas: * erat; † præparauit ‡ qua; [n] כון ‡ donec compleuit perficere domum; [o] יסד [p] כלה ‡ ad littus; [q] שפה; יתיר ו iuerunt; [r] מאה; [s] בוא; famam; cum exercitu [t] נסה; lapides pretiosos: ‖ in

Marginal notes (left column): [a] נגד quicquam; [b] נגד [c] ראה; ‡ cibos † habitacula; [d] ישב † functionem; ‡ per quem [e] שקה; Verum est [f] אמן; ‡ de rebus † de; [g] בוא; [h] חצר ‖ famæ; qui stant coram te ‡ audiunt; ‡ vt poneret [i] נתן; ‡ propterea quod diligit Deus tuus * vt stare faciat ‖ posuit; [k] עשה; lapides pretiosos; † Algummim & lapides pretiosos. ‡ de ‡ Algummim tigna * psalteria; [l] סלל [m] שור; [n] פנה; * id [o] בוא; [p] היה ‖ annuatim. [q] מאה; † mercatores, & negociatores; [r] תור ‡ duces

:protenso auro scuta ducenta Selomoh rex fecit Et

15 ᵃ וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מָאתַיִם צִנָּה זָהָב שָׁחוּט

.vno ‖ scuto super ascendebat protenso auro sexcenti

שֵׁשׁ מֵאוֹת זָהָב שָׁחוּט יַעֲלֶה עַל־הַצִּנָּה הָאֶחָת׃

trecenti ;ductili auro * clypeos trecentos Et

16 וּשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת ᶜ מָגִנִּים זָהָב שָׁחוּט שְׁלֹשׁ מֵאוֹת

rex eos dedit * & :vno ‡ clypeo super ascendebat auri $

זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַמָּגֵן הָאֶחָת ᵈ וַיִּתְּנֵם הַמֶּלֶךְ

solium rex fecit Et .Lebanon saltus domo in

17 בְּבֵית יַעַר הַלְּבָנוֹן׃ וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּסֵּא־

sex Et .mundo auro illud texit & ;grande dentis †

18 שֵׁן גָּדוֹל ᵉ וַיְצַפֵּהוּ זָהָב טָהוֹר׃ וְשֵׁשׁ

apprehensa $ solio ipsi auro in scabellum * & ,solio ‖ gradus

מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא וְכֶבֶשׁ בַּזָּהָב לַכִּסֵּא מָאֳחָזִים

duo & :sessionis locum ad inde & hinc manus &

וְיָדוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה עַל־מְקוֹם הַשָּׁבֶת וּשְׁנַיִם

duodecim Et .manus iuxta stantes leones

19 אֲרָיוֹת עֹמְדִים אֵצֶל הַיָּדוֹת׃ וּשְׁנֵים עָשָׂר

.inde & ,hinc gradus sex super ibi stantes leones

אֲרָיוֹת עֹמְדִים שָׁם עַל־שֵׁשׁ הַמַּעֲלוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה

vasa omnia Et .regno omni sic est factum Non

20 לֹא־נַעֲשָׂה כֵן לְכָל־מַמְלָכָה׃ וְכֹל כְּלֵי

saltus domus vasa omnia & ;aurea Selomoh regis potus

מַשְׁקֵה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה זָהָב וְכֹל ᵍ כְּלֵי בֵית־יַעַר

diebus in reputabatur argentum Non .conclusio * auro ‡ Lebanon

הַלְּבָנוֹן זָהָב סָגוּר אֵין כֶּסֶף נֶחְשָׁב בִּימֵי

euntes regis naues Nam .quicquam in Selomoh

21 שְׁלֹמֹה לִמְאוּמָה׃ כִּי־אֳנִיּוֹת לַמֶּלֶךְ הֹלְכוֹת

annis tribus in semel :Churam serui cum Tarsis

תַּרְשִׁישׁ עִם עַבְדֵי חוּרָם אַחַת לְשָׁלוֹשׁ שָׁנִים

,argentum & ,aurum portantes Tarsis naues veniebant

תָּבוֹאנָה ׀ אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ נֹשְׂאוֹת זָהָב וָכֶסֶף

est magnificatus Et .pauos & ,simias & ,elephantum dentes

22 שֶׁנְהַבִּים וְקוֹפִים ᵗוְתוּכִּיִּים׃ וַיִּגְדַּל

,opulentia in terræ regibus omnibus præ Selomoh rex

הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִכֹּל מַלְכֵי הָאָרֶץ לְעֹשֶׁר

quærentes terræ reges omnes Et .sapientia &

23 וְחָכְמָה׃ וְכֹל מַלְכֵי הָאָרֶץ מְבַקְשִׁים אֶת־

dedit quam ,eius sapientiam audiendum ad † ,Selomoh facies

פְּנֵי שְׁלֹמֹה לִשְׁמֹעַ אֶת־חָכְמָתוֹ אֲשֶׁר־נָתַן

vir deferentes ipsi Et .eius corde in Deus

24 הָאֱלֹהִים בְּלִבּוֹ׃ וְהֵם ⁱ מְבִיאִים אִישׁ

armaturam ‖ ,vestes & ,aurea vasa & ,argentea vasa ,suum munus

מִנְחָתוֹ ᵏ כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂלָמוֹת נֵשֶׁק

anno in anni verbum * ;mulos & ,equos ,aromata &

וּבְשָׂמִים סוּסִים וּפְרָדִים דְּבַר־שָׁנָה בְּשָׁנָה׃

,equorum stabula ‡ millia quatuor Selomoni fuit $ Et

25 ˡ וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אַרְבַּעַת אֲלָפִים אֻרְיוֹת סוּסִים

eos dimisit Et .equitum millia duodecim & ,curruum &

וּמַרְכָּבוֹת וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים ᵐ וַיַּנִּיחֵם

.Ierusalaim in rege cum & ;curruum * vrbibus in

בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם׃

flumine à ,regibus omnibus in dominans fuit † Et

26 וַיְהִי מוֹשֵׁל בְּכָל־הַמְּלָכִים מִן־הַנָּהָר

.Ægypti terminum ad vsque & ,Pelistim terram ad vsque &

וְעַד־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְעַד גְּבוּל מִצְרָיִם׃

,lapides sicut Ierusalaim in argentum rex præbuit Et

27 ⁿ וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֶּסֶף בִּירוּשָׁלִַם כָּאֲבָנִים

planitie ‖ in * quæ ,sycomoros quasi præbuit cedros &

וְאֵת הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר־בַּשְּׁפֵלָה

Ægypto ex equos educentes * Et .multitudine in

28 לָרֹב׃ ᵒ ᵖ וּמוֹצִיאִים סוּסִים מִמִּצְרַיִם

residuum $ Et .terris cunctis de & ,Selomoh ad

29 לִשְׁלֹמֹה וּמִכָּל־הָאֲרָצוֹת׃ וּשְׁאָר

nonne ,nouissimorum & ,primorum Selomoh verborum

דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הֲלֹא־

prophetia in & ,prophetæ Nathan verbis super * scripta ipsa ‡

הֵם כְּתוּבִים עַל־דִּבְרֵי נָתָן הַנָּבִיא וְעַל־נְבוּאַת

super † videntis Iheddo visionibus in & ,Silonitæ Achiiah

אֲחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי ᑫ וּבַחֲזוֹת יֶעְדִּי הַחֹזֶה עַל

Ierusalaim in Selomoh regnauit Et :Nebat filium Iarobham

30 יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט׃ וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלִַם

Marginal notes (right): ᵃ עָשָׂה ductili: aurei ductiles ascendebant ‡ singulo. * ex — ᵇ צִנָּה ᶜ מָגֵן $ aurei ascendebant ‡ singulo: * posuit — ᵈ נָתַן † eburneum — ᵉ צָפָה ‖ erant * gradus ex auro erant $ tenentes — ᶠ יָשַׁב stabant iuxta — in vniuersis regnis. — ᵍ כָּלָה ‡ ex * mundo. — ibant in — & deferebant — ʰ תּכה diuitiis, — quærebant — faciem † vt audirent — deferebant vnusquisque — ⁱ בּוֹא ‖ arma — ᵏ כָּלָה * annuatim, — $ fuerunt ‡ præsepia — ˡ הָיָה — ᵐ נוּחַ * curruū: quidam tamen erant cum † dominatus est — ⁿ נָתַן * sunt † campestribus * educebant — ᵒ רבב ᵖ יצא $ residua — ‡ sunt * in libro † contra — ᑫ יעדו ק — ʳ הָיָה

---

dormiuit Et .annis quadraginta Israel omnem super

31 עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה׃ וַיִּשְׁכַּב

ciuitate in eum sepelierunt & ,suis patribus cum Selomoh

שְׁלֹמֹה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּעִיר

.eo pro eius filius Rechabham regnauitque :sui patris Dauid

דָּוִיד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ רְחַבְעָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. X. י

venerant Sechem ‡ quia ;Sechem in Rechabham abiit Et

1 ᵃ וַיֵּלֶךְ רְחַבְעָם שְׁכֶמָה כִּי שְׁכֶם ᵇ בָּאוּ

audire circa † ,fuit Et .eum faciendum regnare ad * ,Israel omnis

2 כָל־יִשְׂרָאֵל לְהַמְלִיךְ אֹתוֹ׃ ᶜ וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ

fugerat qui Ægypto in ipse & ‖ ,Nebat filius Iarobham

יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וְהוּא בְמִצְרַיִם אֲשֶׁר בָּרַח

.Ægypto de Iarobham est reuersus & ;regis Selomoh facie bus à *

מִפְּנֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ ᵈ וַיָּשָׁב יָרָבְעָם מִמִּצְרָיִם׃

omnis & ,Iarobham venit & ;eum vocauerunt & ,miserunt Et

3 וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְרְאוּ־לוֹ ᵉ וַיָּבֹא יָרָבְעָם וְכָל־

.dicendo ,Rechabham ad sunt locuti & :Israel

יִשְׂרָאֵל וַיְדַבְּרוּ אֶל־רְחַבְעָם לֵאמֹר׃

alleuia nunc & ,nostrum iugum aggrauauit tuus Pater

4 אָבִיךָ הִקְשָׁה אֶת־עֻלֵּנוּ וְעַתָּה הָקֵל

quod ,graui eius iugo de & ,dura tui patris seruitute de

מֵעֲבֹדַת אָבִיךָ הַקָּשָׁה וּמֵעֻלּוֹ הַכָּבֵד אֲשֶׁר־

,eos ad dixit Et .tibi seruiemus & ,nos super dedit

5 נָתַן עָלֵינוּ וְנַעַבְדֶךָּ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם

.populus abiit & ;me ad reuertimini & ,dies tres Adhuc

עוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְשׁוּבוּ אֵלָי וַיֵּלֶךְ הָעָם׃

qui senes Rechabham rex consuluit Et

6 ᵍ וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר־

,viuum ipsum existendo in $,eius patris Selomoh facies ad stantes fuerunt

הָיוּ עֹמְדִים לִפְנֵי שְׁלֹמֹה אָבִיו בִּהְיֹתוֹ ʰ חָי

populo respondendum ad consulentes vos ‡ Quomodo :dicendo

לֵאמֹר אֵיךְ אַתֶּם נוֹעָצִים ⁱ לְהָשִׁיב לָעָם־

fueris Si :dicendo ,eum ad sunt locuti Et ?verbum huic

7 הַזֶּה דָבָר׃ וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו לֵאמֹר אִם־תִּהְיֶה

eos ad fueris locutus & ,eis placueris & ,huic populo bono in

לְטוֹב לְהָעָם הַזֶּה ᵏ וּרְצִיתָם וְדִבַּרְתָּ אֲלֵהֶם

diebus omnibus serui tibi erunt & :bona verba

דְּבָרִים טוֹבִים וְהָיוּ לְךָ עֲבָדִים כָּל־הַיָּמִים׃

.ei consuluerant quod ,senum consilium reliquit Et

8 וַיַּעֲזֹב אֶת־ˡעֲצַת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר יְעָצֻהוּ

nutriti erant ,eo cum creuerant grandes qui adolescentes consuluit Et

וַיִּוָּעַץ אֶת־הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ

vos Quid ;eos ad dixit Et .eius facies ad stantes

9 הָעֹמְדִים לְפָנָיו׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מָה אַתֶּם

qui ,huic populo verbum respondebimus & ,consulentes

נוֹעָצִים וְנָשִׁיב דָּבָר אֶת־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר

dedit quod iugo de Alleuia :dicendo ,me ad sunt locuti

דִּבְּרוּ אֵלַי לֵאמֹר ᵐ הָקֵל מִן־הָעֹל אֲשֶׁר־נָתַן

qui adolescentes eo cum sunt locuti Et ?nos super tuus pater

10 אָבִיךָ עָלֵינוּ׃ וַיְדַבְּרוּ אִתּוֹ הַיְלָדִים אֲשֶׁר

qui populo dices Sic :dicendo ,eo cum creuerant grandes

גָּדְלוּ אִתּוֹ לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לָעָם אֲשֶׁר־

,nostrum iugum aggrauauit tuus Pater :dicendo ,te ad sunt locuti

דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ לֵאמֹר אָבִיךָ הִכְבִּיד אֶת־עֻלֵּנוּ

meus Paruus † :eos ad dices sic ;nobis desuper * alleuia tu &

וְאַתָּה הָקֵל מֵעָלֵינוּ כֹּה תֹאמַר אֲלֵהֶם קָטָנִּי

meus pater nunc Et .mei patris lumbis præ est grossus

11 עָבָה מִמָּתְנֵי אָבִי׃ וְעַתָּה אָבִי

super addam ego & ,graue iugum vos super fecit onerare

הֶעְמִיס עֲלֵיכֶם עֹל כָּבֵד וַאֲנִי אֹסִיף עַל־

ego & ,flagellis in vos castigauit meus pater :vestro iugo

עֻלְּכֶם ⁿ אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי

populus omnis & ,Iarobham venit Et .aculeatis flagris in

12 בָּעַקְרַבִּים׃ ᵒ וַיָּבֹא יָרָבְעָם וְכָל־הָעָם

fuerat locutus quemadmodum ,tertio die in Rechabham ad

אֶל־רְחַבְעָם בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר

.tertio die in me ad Reuertemini :dicendo ,rex

הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר שׁוּבוּ אֵלַי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי׃

dura: rex dereliquit & ;durum rex eis Respondit que

13 ᵖ וַיַּעֲנֵם הַמֶּלֶךְ קָשָׁה וַיַּעֲזֹב הַמֶּלֶךְ ᵖ עָנָה

Marginal notes (left): ‡ in — ᵃ יָלַךְ ᵇ בּוֹא * vt regem constituerent † cùm audiisset — ᶜ הָיָה ‖ qui erat * à facie — ᵈ שׁוּב — ᵉ בּוֹא — ᶠ עָלָה posuit — ᵍ יָעַץ steterant coram Selomoh patre $ ipso viuente, ‡ consulitis vt respondeam — ʰ חָיָה ⁱ שׁוּב — ᵏ רָצָה — ˡ יָעַץ nutriti erant — qui stabant coram eo. — consulitis, — posuit — ᵐ קָלַל — nutriti erant — ᵃ · † Minor digitus meus grossior est — virgis, — ⁿ עָלָה scorpionibus. — ᵒ בּוֹא

14 cos ad est locutus Et .senum consilium Rechabham
רְחַבְעָם אֶת עֲצַת הַזְּקֵנִים׃ וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם
aggrauauit meus Pater :dicendo ,adolescentium consilium iuxta
כַּעֲצַת הַיְלָדִים לֵאמֹר אָבִי הִכְבִּיד [a]
meus pater .illud super addam ego & ,vestrum iugum
אֶת־עֻלְּכֶם וַאֲנִי אֹסִיף עָלָיו אָבִי
aculeatis flagris in ego & ,flagellis in vos castigauit
יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי בָּעַקְרַבִּים׃
15 erat nam .populum *ad* rex audiuit non Et
וְלֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם כִּי־הָיְתָה
Dominus firmaret vt ,Deo *cum* à causatum
נְסִבָּה [b] מֵעִם הָאֱלֹהִים לְמַעַן הָקִים יְהוָה
Achiiahu manum per fuerat locutus quod ,suum verbum
אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אֲחִיָּהוּ
16 Israel omnis Et .Nebat filium Iarobham ad Silonitæ
הַשִּׁילוֹנִי אֶל־יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט׃ וְכָל־יִשְׂרָאֵל
populus responderunt & ,*eis* ‡ rex audisset non quod †
כִּי לֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ לָהֶם [c] וַיָּשִׁיבוּ הָעָם ׀
* non Et ;Dauid in pars nobis Quæ :dicendo ,*regi* ‡
אֶת־הַמֶּלֶךְ ׀ לֵאמֹר מַה־לָּנוּ חֵלֶק בְּדָוִיד וְלֹא־
nunc .Israel *tua tentoria in Vir* ‖ .Isai filio in hæreditas
נַחֲלָה בְּבֶן־יִשַׁי אִישׁ לְאֹהָלֶיךָ יִשְׂרָאֵל עַתָּה
Israel omnis abiit Et .Dauid tuæ domui prouide
רְאֵה בֵיתְךָ דָּוִיד וַיֵּלֶךְ [d] כָּל־יִשְׂרָאֵל
17 vrbibus in habitantes Israel filios ‡ Et .*sua tentoria* † in
לְאֹהָלָיו׃ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי
.Rechabham *eos super* regnauit & ,Iehudah
יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עֲלֵיהֶם רְחַבְעָם׃
18 super † qui Hadoram Rechabham rex misit Et
וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־הֲדֹרָם אֲשֶׁר עַל־
,lapide Israel filij cum *in* lapidauerunt & ,tributum
הַמַּס [e] וַיִּרְגְּמוּ־בוֹ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶבֶן
ascendendum ad se roborauit ‡ Rechabham rex & .est mortuus &
וַיָּמֹת [f] וְהַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם הִתְאַמֵּץ [g] לַעֲלוֹת
19 sunt præuaricati Et .Ierusalaim fugiendum ad currum in
בַּמֶּרְכָּבָה לָנוּס יְרוּשָׁלִָם׃ וַיִּפְשְׁעוּ
.hanc diem ad vsque Dauid domum *in* Israel
יִשְׂרָאֵל בְּבֵית דָּוִיד עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

CAP. XI. יא

1 domum congregauit & ,Ierusalaim Rechabham venit Et
וַיָּבֹא [h] רְחַבְעָם יְרוּשָׁלִַם וַיַּקְהֵל אֶת־בֵּית
electi millia octoginta & centum ,Biniamin & ,Iehudah
יְהוּדָה וּבִנְיָמִן מֵאָה וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף בָּחוּר
restituendum ad ‡ ,Israel cum *bellandum ad* † ,bellum *facientis*
עֹשֵׂה מִלְחָמָה לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב [i]
Domini verbum fuit Et .Rechabham ad regnum
2 אֶת־הַמַּמְלָכָה לִרְחַבְעָם׃ וַיְהִי [k] דְּבַר־יְהוָה
:dicendo ,Dei virum Semahiahu ad
אֶל־שְׁמַעְיָהוּ אִישׁ־הָאֱלֹהִים לֵאמֹר׃
3 ,Iehudah regem Selomoh filium Rechabham ad Dic
אֱמֹר אֶל־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יְהוּדָה
;dicendo ,Biniamin & ,Iehudah in Israel vniuersum ad &
וְאֶל כָּל־יִשְׂרָאֵל בִּיהוּדָה וּבִנְיָמִן לֵאמֹר׃
4 pugnabitis non & ,ascendetis Non :Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא־[l]תַעֲלוּ וְלֹא־תִלָּחֲמוּ
,suam domum in vnusquisque reuertimini .vestris fratribus cum
עִם־אֲחֵיכֶם שׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ
verba audierunt Et .hoc verbum est factum me à quia
כִּי מֵאִתִּי נִהְיָה הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי
.Iarobham contra *eundo ab* sunt reuersi & ,Domini
יְהוָה [m] וַיָּשֻׁבוּ מִלֶּכֶת אֶל־יָרָבְעָם׃
5 vrbes ædificauit & :Ierusalaim in Rechabham habitauit Et
וַיֵּשֶׁב [n] רְחַבְעָם בִּירוּשָׁלִָם [o] וַיִּבֶן עָרִים
6 ,lechem-Beth ædificauit Et .Iehudah in munitionem ad
לְמָצוֹר בִּיהוּדָה׃ וַיִּבֶן אֶת־בֵּית־לֶחֶם
,sur-Beth Et .Tecoah & ,Hetham &
7 וְאֶת־עֵיטָם וְאֶת־תְּקוֹעַ׃ וְאֶת־בֵּית־צוּר
& ,Ghath Et ,Hadullam & ,Socho &
8 וְאֶת־שׂוֹכוֹ וְאֶת־עֲדֻלָּם׃ וְאֶת־גַּת וְאֶת־
& .Adoraim Et .Ziph & ,Maresah,
9 מָרֵשָׁה וְאֶת־זִיף׃ וְאֶת־אֲדוֹרַיִם וְאֶת־

& ,Sorhah Et .Hazechah & ,Lachis
10 לָכִישׁ וְאֶת־עֲזֵקָה׃ וְאֶת־צָרְעָה וְאֶת־
Biniamin in & ,Iehudah in † quæ ,Chebron & ,Aialon
אַיָּלוֹן וְאֶת־חֶבְרוֹן אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וּבְבִנְיָמִן
dedit & ,munita roborauit Et .munitas vrbes
11 עָרֵי מְצֻרוֹת׃ [a] וַיְחַזֵּק אֶת־הַמְּצֻרוֹת [b] וַיִּתֵּן
.vini & ,olei & ,cibi cellaria & ,duces eis in
בָּהֶם נְגִידִים וְאֹצְרוֹת מַאֲכָל וְשֶׁמֶן וָיָיִן׃
12 eas roborauit & ,hastas & ,scuta *vrbe & vrbe omni* ‡ in Et
וּבְכָל־עִיר וָעִיר [c] צִנּוֹת וּרְמָחִים וַיְחַזְּקֵם
.Biniamin & ,Iehudah sibi fuit Et .valde multum *ad*
לְהַרְבֵּה מְאֹד וַיְהִי־לוֹ יְהוּדָה וּבִנְיָמִן׃
13 ,Israel vniuerso in ‡ qui Leuitæ & ,sacerdotes Et
וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר בְּכָל־יִשְׂרָאֵל
Quoniam .*suo termino cuncto* † de eum *super* ‖ steterunt
14 הִתְיַצְּבוּ עָלָיו מִכָּל־גְּבוּלָם׃ כִּי־
:suam possessionem & ,sua suburbana Leuitæ dereliquerunt
עָזְבוּ הַלְוִיִּם אֶת־מִגְרְשֵׁיהֶם וַאֲחֻזָּתָם
eos *fecit elongare* quia ,Ierusalaim in & ,Iehudah in ierunt &
וַיֵּלְכוּ לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלִָם כִּי־הִזְנִיחָם
.Domino *fungendo sacerdotio à* ‖ eius filij & ,Iarobham
יָרָבְעָם וּבָנָיו מִכַּהֵן לַיהוָה׃
15 *pilosis* ‡ & ,excelsis † sacerdotes sibi constituit Et
וַיַּעֲמֶד־לוֹ כֹּהֲנִים לַבָּמוֹת וְלַשְּׂעִירִים
16 tribubus cunctis de *eos* ‡ post Et .fecit quos vitulis &
וְלָעֲגָלִים אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וְאַחֲרֵיהֶם מִכֹּל שִׁבְטֵי
Dominum *quærendum ad* ‖ ,suum cor *dantibus** Israel
יִשְׂרָאֵל הַנֹּתְנִים אֶת־לְבָבָם לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה
immolandum ad ,Ierusalaim † veniebant ,Israel Deum
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּאוּ יְרוּשָׁלִַם לִזְבּוֹחַ
17 regnum roborauerunt Et .suorum patrum Deo Domino
לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃ וַיְחַזְּקוּ אֶת־מַלְכוּת
Selomoh filium Rechabham *fortificauerunt* & ,Iehudah
יְהוּדָה וַיְאַמְּצוּ אֶת־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה
,Selomoh & ,Dauid via in ambulauerunt nam .tribus annis
לְשָׁנִים שָׁלוֹשׁ כִּי הָלְכוּ בְּדֶרֶךְ דָּוִיד וּשְׁלֹמֹה
18 vxorem Rechabham sibi accepit Et .tribus annis
לְשָׁנִים שָׁלוֹשׁ׃ [d] וַיִּקַּח־לוֹ רְחַבְעָם אִשָּׁה
filiam Abichail ,Dauid filij Ierimoth filiam Machalath
אֶת־מָחֲלַת בֶּן־יְרִימוֹת בֶּן־דָּוִיד אֲבִיהַיִל בַּת־
19 ,Iehus ,filios ei peperit Et .Isai filij Eliab
אֱלִיאָב בֶּן־יִשָׁי׃ [e] וַתֵּלֶד לוֹ בָּנִים אֶת־יְעוּשׁ
20 accepit eam post Et .Zaham & ,Semariah &
וְאֶת־שְׁמַרְיָה וְאֶת־זָהַם׃ וְאַחֲרֶיהָ לָקַח
;Abiiah ei peperit & :Absalom filiam Mahachah
אֶת־מַעֲכָה בַּת־אַבְשָׁלוֹם וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אֲבִיָּה
21 amauit Et .Selomoh & ,Ziza & ,Hatthai &
וְאֶת־עַתַּי וְאֶת־זִיזָא וְאֶת־שְׁלֹמִית׃ וַיֶּאֱהַב
omnibus præ Absalom filiam Mahachah Rechabham
רְחַבְעָם אֶת־מַעֲכָה בַת־אַבְשָׁלוֹם מִכָּל־
decem ‡ octo vxores quia ;suis *pellicibus* & ,suis vxoribus
נָשָׁיו וּפִילַגְשָׁיו כִּי נָשִׁים שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה
octo & viginti genuit Et .sexaginta concubinas & ,*sumpsit**
נָשָׂא וּפִילַגְשִׁים שִׁשִּׁים וַיּוֹלֶד עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה
22 *caput* in constituit Et .filias sexaginta & ,filios
בָּנִים וְשִׁשִּׁים בָּנוֹת׃ וַיַּעֲמֵד לָרֹאשׁ
ducem in Mahachah filium Abiiah Rechabham
רְחַבְעָם אֶת־אֲבִיָּה בֶן־מַעֲכָה לְנָגִיד
.eum *faciendum* ‡ regnare *ad quia* † ,eius fratres inter
בְּאֶחָיו כִּי לְהַמְלִיכוֹ׃
23 cunctis in suis filiis omnibus de dispergebat & ,faciebat *instruere* Et
וַיָּבֶן [f] וַיִּפְרֹץ מִכָּל־בָּנָיו לְכָל־
,munitis vrbibus cunctis in :Biniamin & ,Iehudah terris
אַרְצוֹת יְהוּדָה וּבִנְיָמִן לְכֹל עָרֵי הַמְּצֻרוֹת
.vxorum *turbam* ‡ petiuit & ;*multitudine in* ‡ escam *eis* dedit &
וַיִּתֵּן לָהֶם הַמָּזוֹן לָרֹב וַיִּשְׁאַל [g] הֲמוֹן נָשִׁים׃

CAP. XII. יב

1 .Rechabham regnum *confirmare secundum** ,fuit Et
וַיְהִי [h] כְּהָכִין [i] מַלְכוּת רְחַבְעָם
omnis & .Domini legem dereliquit ,illud roborasset cùm &
וּכְחֶזְקָתוֹ עָזַב אֶת־[k]תּוֹרַת יְהוָה וְכָל־

Marginalia (right column): [a] יָעַץ *scorpionibus*; [b] סָבַב; † *viderunt* ‡ eos; [c] רָאָה, שׁוּב; ‡ ad regē *esse*; ‖ Vnusquisque in tabernacula; [d] יָלַךְ; † tabernacula; ‡ super; † erat; [e] מַסַּס; ‡ *sategit* ascē-dere; [f] מוּת; [g] עָלָה; contra; [h] בּוֹא *electorum*; *facientium*; † vt dimicaret; ‡ vt reduceret; [i] שׁוּב; [k] חָיָה; [l] עָלָה; ne irent; [m] שׁוּב; [n] יָשַׁב; [o] בָּנָה.

Marginalia (left column): ‡ erant; posuit; [a] עָיר; [b] נָתַן; ‡ singulis vr-bibus; [c] צָנַן; ‡ erant; ‖ iuxta; † cunctis finibus suis; eiecit; ‖ ne ministrarent; † pro ‡ dæmonibus; ‡ Leuitas ipsos; *qui ponebāt; ‖ vt quærerent; † in; cōfirmauerūt; [d] לָקַח; בַּת; [e] יָלַד; concubinis ‡ &; *accepit; principem; † vt ‡ faceret; erudire; [f] בּוּן; posuit; ‡ copiose; ‡ multitudinē; [g] חָמַר; *cùm confirmasset; [h] הָיָה; [i] כּוּן; [k] יָרַח.

regis quinto anno in , fuit Et ... eo cum Israel

2 יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ׃ וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לַמֶּלֶךְ

.Ierusalaim contra Ægypti rex Sisac ascendit , Rechabham

רְחַבְעָם עָלָה שׁוּשַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם

ducentis & mille In .Dominum in fuerant prævaricati nam

3 כִּי מָעֲלוּ בַּיהוָה׃ בְּאֶלֶף וּמָאתַיִם

numerus ‖ non & , equitum millibus sexaginta in & , curribus

רֶכֶב וּבְשִׁשִּׁים אֶלֶף פָּרָשִׁים וְאֵין מִסְפָּר

, Succhiim , Lubim , Ægypto ex eo cum venerunt qui populi

לָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ עִמּוֹ מִמִּצְרַיִם לוּבִים סֻכִּיִּים

* quæ munitas vrbes cepit Et .Chusim &

4 וְכוּשִׁים׃ וַיִּלְכֹּד אֶת־עָרֵי הַמְּצֻרוֹת אֲשֶׁר

Semahaiah Et .Ierusalaim ad vsque venit & : Iehudah in

5 לִיהוּדָה וַיָּבֹא עַד־יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ וּשְׁמַעְיָה

qui , Iehudah principes & , Rechabham ad venit propheta

הַנָּבִיא בָּא אֶל־רְחַבְעָם וְשָׂרֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר־

dixit & : Sisac faciebus à Ierusalaim in erant congregati

נֶאֶסְפוּ אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם מִפְּנֵי שִׁישָׁק וַיֹּאמֶר

, me dereliquistis Vos : Dominus dixit Sic : eos ad

לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אַתֶּם עֲזַבְתֶּם אֹתִי

.Sisac manu in vos dereliqui ego etiam &

וְאַף־אֲנִי עָזַבְתִּי אֶתְכֶם בְּיַד־שִׁישָׁק׃

: dixerunt & , rex & , Israel principes se humiliauerunt Et

6 וַיִּכָּנְעוּ שָׂרֵי־יִשְׂרָאֵל וְהַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ

quod , Dominum videndo in ‡ Et .Dominus ‡ Iustus

7 צַדִּיק יְהוָה׃ וּבִרְאוֹת יְהוָה כִּי

: dicendo , Semahaiah ad Domini verbum fuit , se humiliassent

נִכְנָעוּ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמַעְיָה לֵאמֹר

paululum quasi † eis daboque : eos corrumpam * non , sunt Humiliati

נִכְנְעוּ לֹא אַשְׁחִיתֵם וְנָתַתִּי לָהֶם כִּמְעַט

Ierusalaim contra meus furor stillabit non & , euasionem ad ‖

לִפְלֵיטָה וְלֹא־תִתַּךְ חֲמָתִי בִּירוּשָׁלַ͏ִם

, seruis in ‡ ei erunt Quoniam * .Sisac manum per

8 בְּיַד־שִׁישָׁק׃ כִּי יִהְיוּ־לוֹ לַעֲבָדִים

.terrarum regnorum seruitutem & , meam seruitutem scient &

וְיֵדְעוּ עֲבוֹדָתִי וַעֲבוֹדַת מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת׃

, Ierusalaim contra Ægypti rex Sisac ascendit Et

9 וַיַּעַל שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם

thesauros & , Domini domus thesauros tulit &

וַיִּקַּח אֶת־אֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וְאֶת־אֹצְרוֹת

, aureos clypeos tulit Et .tulit omnia , regiæ domus

בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֹּל לָקָח וַיִּקַּח אֶת־מָגִנֵּי הַזָּהָב

Rechabham rex fecit Et .Selomoh fecit quos

10 אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה׃ וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם

principum manum ad constituit & , æneos clypeos eis pro

תַּחְתֵּיהֶם מָגִנֵּי נְחֹשֶׁת וְהִפְקִיד עַל־יַד שָׂרֵי

.regis domus ostium custodientium ‡ , cursorum

הָרָצִים הַשֹּׁמְרִים פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ׃

, Domini domum regem ingredi tempore à † , erat Et

11 וַיְהִי מִדֵּי־בוֹא הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה

thalamum ad eos referebant & , eos tollebāt & , cursores veniebāt

בָּאוּ הָרָצִים וּנְשָׂאוּם וֶהֱשִׁבוּם אֶל־תָּא

ira eo ab est auersa se humiliando in ‖ Et .cursorum

12 הָרָצִים׃ וּבְהִכָּנְעוֹ שָׁב מִמֶּנּוּ אַף־

etiam Et .consumptionem ad corrumpendum ‡ ad * non & , Domini

יְהוָה וְלֹא לְהַשְׁחִית לְכָלָה וְגַם

.bona verba fuit ‡ Iehudah in

בִּיהוּדָה הָיָה דְּבָרִים טוֹבִים׃

: regnauit & , Ierusalaim in Rechabham rex se roborauit Et

13 וַיִּתְחַזֵּק הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם בִּירוּשָׁלַ͏ִם וַיִּמְלֹךְ

, Rechabham * anni vnius & quadraginta filius quia

כִּי בֶן־אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה רְחַבְעָם

Ierusalaim in regnauit annis septendecim & , ipsum regnando in

בְּמָלְכוֹ וּשְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַ͏ִם

suum nomen ponendum ad Dominus elegit quam vrbe

הָעִיר אֲשֶׁר־בָּחַר יְהוָה לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ

† eius matris nomen Et .Israel tribubus omnibus ex ibi

שָׁם מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם אִמּוֹ

præparauit non quia , malum fecit Et .Hammonitis Nahamah

14 נַעֲמָה הָעַמֹּנִית׃ וַיַּעַשׂ הָרָע כִּי לֹא הֵכִין

.Dominum quærendum ad , suum cor

לִבּוֹ לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה׃

Marginal notes (right): [a] מֵאָה ‖ erat; [b] בּוֹא * erant; [c] שׂוּר facie; [d] פָּנֶה; ‡ est ‡ cum videret Dominus, [e] רָאָה * disperdam † paululum; [f] נָתַן ‖ euasionis, [g] נָתַךְ * Sed ‡ serui, [h] הָיָה; [i] עָלָה; [k] לָקַח; [l] גָּנַן; ‡ qui custodiebant * regiæ. † ingressu regis. [m] בּוֹא ‖ quia humiliauit; [n] רוּץ * fuit ‡ disperdendum ‡ fuerunt; * erat dum regnauit; vt poneret; † erat; [o] עָשָׂה [p] כּוּן vt quæreret

nonne , nouissima & , prima Rechabham verba Et

15 וְדִבְרֵי רְחַבְעָם הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הֲלֹא־

videntis Iddo & , prophetæ Semahaiah verbis in scripta ipsa *

הֵם כְּתוּבִים בְּדִבְרֵי שְׁמַעְיָה הַנָּבִיא וְעִדּוֹ הַחֹזֶה

omnibus Iarobham & , Rechabham bella & : genealogizando in

לְהִתְיַחֵשׂ וּמִלְחֲמוֹת רְחַבְעָם וְיָרָבְעָם כָּל־

, suis patribus cum Rechabham dormiuit Et .diebus

16 הַיָּמִים׃ וַיִּשְׁכַּב רְחַבְעָם עִם־אֲבֹתָיו

eius filius Abiiah regnauit & : Dauid ciuitate in est sepultus &

וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּה בְנוֹ

.eo pro

תַּחְתָּיו׃

CAP. XIII. יג

regnauit & , Iarobham regis decimo octauo anno In

1 בִּשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ יָרָבְעָם וַיִּמְלֹךְ

regnauit annis Tribus .Iehudah super Abiiah

2 אֲבִיָּה עַל־יְהוּדָה׃ שָׁלוֹשׁ שָׁנִים מָלַךְ

Vriel filia , Michaiahu eius matris nomen Et .Ierusalaim in

בִּירוּשָׁלַ͏ִם וְשֵׁם אִמּוֹ מִיכָיָהוּ בַת־אוּרִיאֵל

.Iarobham inter & , Abiiah inter fuit bellum Et .Gibhah de

מִן־גִּבְעָה וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אֲבִיָּה וּבֵין יָרָבְעָם׃

potentes ‡ fortitudinis in bellum ‡ Abiiah iunxit Et

3 וַיֶּאְסֹר אֲבִיָּה אֶת־הַמִּלְחָמָה בְּחַיִל גִּבּוֹרֵי

Iarobham Et .electi viri * millia quadringenta bello

מִלְחָמָה אַרְבַּע־מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ בָּחוּר וְיָרָבְעָם

viro † millibus octingentis cum bellum eo cum disposuit

עָרַךְ עִמּוֹ מִלְחָמָה בִּשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ

desuper ‖ Abiiah surrexit Et .virtute potente , electo

4 בָּחוּר גִּבּוֹר חָיִל׃ וַיָּקָם אֲבִיָּה מֵעַל

: dixit & , Ephraim monte in * qui , Semaraim monte

לְהַר צְמָרַיִם אֲשֶׁר בְּהַר אֶפְרָיִם וַיֹּאמֶר

vobis ‡ Nonne .Israel omnis & , Iarobham , me Audite

5 שְׁמָעוּנִי יָרָבְעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל׃ הֲלֹא לָכֶם

regnum dedit Israel Deus Dominus quod scire

לָדַעַת כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נָתַן מַמְלָכָה

pacto eius filiis & , ipsi .seculum in Israel super Dauid

לְדָוִיד עַל־יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם לוֹ וּלְבָנָיו בְּרִית

Selomoh seruus Nebat filius Iarobham surrexit Et ? salis

6 מֶלַח׃ וַיָּקָם יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט עֶבֶד שְׁלֹמֹה

se cōgregauerunt Et .suū dominum cōtra rebellauit & ; Dauid filij

7 בֶן־דָּוִיד וַיִּמְרֹד עַל־אֲדֹנָיו׃ וַיִּקָּבְצוּ

se roborauerunt & , Belial filij , vacui viri eum ad

עָלָיו אֲנָשִׁים רֵקִים בְּנֵי בְלִיַּעַל וַיִּתְאַמְּצוּ

, puer erat Rechabham Et .Selomoh filium Rechabham contra

עַל־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה וּרְחַבְעָם הָיָה נַעַר

.eorum facies ad se roborauit non & , corde tener &

וְרַךְ־לֵבָב וְלֹא הִתְחַזַּק לִפְנֵיהֶם׃

regni facies ad vos roborari dicentes ‡ vos nunc Et

8 וְעַתָּה אַתֶּם אֹמְרִים לְהִתְחַזֵּק לִפְנֵי מַמְלֶכֶת

, multa turba vos & ‖ .Dauid filiorum manu in † , Domini

יְהוָה בְּיַד בְּנֵי דָוִיד וְאַתֶּם הָמוֹן רָב

Iarobham vobis fecit quos , aurei vituli * vobiscum &

וְעִמָּכֶם עֶגְלֵי זָהָב אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יָרָבְעָם

, Domini sacerdotes expulistis Nonne .deos in ‡

9 לֵאלֹהִים׃ הֲלֹא הִדַּחְתֶּם אֶת־כֹּהֲנֵי יְהוָה

sacerdotes vobis fecistis & , Leuitas & , Aharon filios

אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וְהַלְוִיִּם וַתַּעֲשׂוּ לָכֶם כֹּהֲנִים

, suā manum implendum ad veniens ‡ Omnis ? terrarum populi sicut

כְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת כָּל־הַבָּא לְמַלֵּא יָדוֹ

sacerdos erit & , septem arietibus & , bouis filio tauro cum

בְּפַר בֶּן־בָּקָר וְאֵילִם שִׁבְעָה וְהָיָה כֹהֵן

non & , nostri Dei Domini ‖ nos Et .diis † non *

10 לְלֹא אֱלֹהִים׃ וַאֲנַחְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא

filij Domino ministrantes * sacerdotésque : eum dereliquimus

עֲזַבְנֻהוּ וְכֹהֲנִים מְשָׁרְתִים לַיהוָה בְּנֵי

Domino suffientes ‡ Et .opere in ‡ Leuitæ & , Aharon

11 אַהֲרֹן וְהַלְוִיִּם בַּמְלָאכֶת׃ וּמַקְטִרִים לַיהוָה

suffimentum & , vespera in vespera in & , mane in mane in ascensiones *

עֹלוֹת בַּבֹּקֶר־בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב־בָּעֶרֶב וּקְטֹרֶת־

, mundam mensam super panis propositio & , aromatum †

סַמִּים וּמַעֲרֶכֶת לֶחֶם עַל־הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר

Marginal notes (left): * sunt; dum recensent seriem generationum? [a] רוּעַ; ‡ milites ad ‡ virorum bellicosorum * virorum electorum, [a] מֵאָה † viris electis potentibus viribus. [b] קוּם * erat; ‡ vestra interest; [c] יָדַע; defecit; impij. ante eos. [d] רָכַךְ ‡ dicitis * coram regno † quod est ‖ estis autem multitudo magna, * sunt ‡ pro diis. [e] נָדַח [f] עָשָׂה ‡ qui venit ad consecrandum [g] פָּרַר * iis qui † sunt dij. ‖ sumus * ministrant ‡ sunt ‡ suffiunt * holocausta singulo mane, & singulo vesperi, [h] עָלָה † aromatum,

accendendum ad ,eius lucernæ & ,aureum candelabrum &
ומנרת הזהב ונרתיה לבער
custodiam nos *custodientes nam* .*vespera in vespera in* *
בערב בערב כי־שמרים אנחנו את־משמרת
* singulo vesperi. custodimus enim
.eum dereliquistis vos & :nostri Dei Domini
יהוה אלהינו ואתם עזבתם אתו׃
,eius sacerdotes & ,Deus *caput in* ‖ nobiscum ecce Et
‖ pro duce
12 והנה עמנו בראש האלהים וכהניו
.vos contra taratantarizandum ad vociferationis tubæ &
וחצצרות [a] התרועה להריע עליכם
[a] רוע
Deo Domino cum pugnetis ne ,Israel Filij
בני ישראל אל־תלחמו עם־יהוה אלהי־
Iarobham Et .prosperabimini non quia ,vestrorum patrum
13 אבתיכם כי־לא תצליחו׃ וירבעם
essent & ,*eorum posterioribus à veniendum ad* ,*insidiam* fecit circuire
insidias, vt veniret à tergo,
[b] הסב את־המארב לבוא מאחריהם [c] ויהיו
[b] סבב [c] היה
.eorum *posterioribus à insidia* * & ,Iehudah *facies ad* †
† ante
* insidiæ à tergo
לפני יהודה והמארב מאחריהם׃
bellum eis ecce & ,Iehudah respexerunt Et
[d] פנה
14 [d] ויפנו יהודה והנה להם המלחמה
sacerdotes & :Dominum ad clamauerunt & . retrò & ,antè
פנים ואחור ויצעקו ליהוה והכהנים
viri sunt vociferati Et .tubis in *tubicinantes* ‖
‖ clangebant
מחצצרים בחצצרות׃ [e] ויריעו איש
[e] רוע
‖ vociferate
15 Deus & ,Iehudah viro *vociferando in* ‖ fuit Et Iehudah
יהודה ויהי בהריע איש יהודה והאלהים
Abiiah *facies ad* † Israel vniuersum & ,Iarobham percussit
† coram
נגף את־ירבעם וכל־ישראל לפני אביה
,Iehudah *faciebus* à Israel filij Fugeruntque .Iehudah &
facie
16 ויהודה׃ [f] וינוסו בני־ישראל מפני יהודה
[f] נוס
percusserunt Et .eorum manu in Deus eos tradidit &
17 ויתנם אלהים בידם׃ [g] ויכו
[g] נכה
vulnerati ceciderũt Et .*multa* *plaga eius populus &,Abiiah eos *in*
* magna.
בהם אביה ועמו מכה [h] רבה [i] ויפלו חללים
[h] רבב [i] נפל
.electorum virorum millia quingenta ,Israel ex
מישראל חמש־[k] מאות אלף איש בחור׃
[k] מאה
,illo tempore in Israel filij se humiliauerunt Et
18 ויכנעו בני־ישראל בעת ההיא
Domino super sunt innixi quia ,Iehudah filij sunt roborati &
ויאמצו בני יהודה כי נשענו על־יהוה
post Abiiah est persecutus Et .suorum patrum Deo
19 אלהי אבותיהם׃ וירדף אביה אחרי
& ,el-Beth ;ciuitates eo ab cepit & ,Iarobham
ירבעם וילכד ממנו ערים את־בית־אל ואת־
,Ephron & ;eius *filias* * & ,Iesanah & ;eius *filias* *
* villas
בנותיה ואת־ישנה ואת־בנותיה ואת־עפרון
עפרין ק
amplius Iarobham fortitudinem retinuit non Et .eius *filias* &
villas
20 ובנתיה׃ ולא־עצר כח ירבעם עוד
.est mortuus & ,Dominus eum percussit Et .Abiiahu diebus in
בימי אביהו [l] ויגפהו יהוה [m] וימת׃
[l] נגף [m] מות
vxores sibi accepit & ,Abiiahu se roborauit Et
21 ויתחזק אביהו [n] וישא־לו נשים
[n] נשא
,filios duos & viginti genuit & quatuordecim
ארבע עשרה ויולד עשרים ושנים בנים
,Abiiah *verborum residuum Et* .filias sedecim &
Residua autem
22 ושש עשרה בנות׃ ויתר דברי אביה
dissertatione ‡ in † scripta ,eius verborum & ;eius viarum &
† sunt
‡ Midras
ודרכיו ודבריו כתובים במדרש
.Hiddo prophetæ
הנביא עדו׃

CAP. XIIII. יד

eum sepelierunt & ,suis patribus cum Abiiah *iacuit* Et
dormiuit
1 וישכב אביה עם־אבתיו ויקברו אתו
eius diebus In .eo pro eius filius Asa regnauit Et .Dauid ciuitate in
בעיר דויד וימלך אסא בנו תחתיו בימיו
‡ bonum † Asa fecit Et .annis decem terra requieuit
† quod ‡ est
2 שקטה הארץ עשר שנים׃ [o] ויעש אסא הטוב
[o] עשה
remouit Et .sui Dei Domini oculis in rectum &
והישר בעיני יהוה אלהיו׃ [p] ויסר
[p] סור
3 ,statuas confregit & :excelsa & ,aliena altaria
את־מזבחות הנכר והבמות וישבר את־[q] המצבות
[q] נצב

vt quæreret
quærendum ad ,Iehudah dixit Et lucos succidit &
4 ויגדע את־האשרים׃ ויאמר ליהודה לדרוש
faceret
,legem *faciendum ad* & ,suorum patrum Deum Dominum
את־יהוה אלהי אבותיהם ולעשות [a] התורה
[a] ירה
Ichudah vrbibus cunctis de remouit Et .præceptum &
5 והמצוה׃ ויסר מכל־ערי יהודה את־
simulachra.
regnum requieuit & .*apricationes* & ,excelsa
הבמות ואת־החמנים ותשקט הממלכה
ante eum.
,Iehudah in *munitionis* ‡ vrbes ædificauit Et .*eius facies ad*
‡ munitas
6 לפניו׃ [b] ויבן ערי מצורה ביהודה
[b] בנה
annis in bellum eo cum * non & ,terra requieuit quia
† fuit
כי־שקטה הארץ ואין־עמו מלחמה [c] בשנים
[c] שנה
.ei † Dominus *dedit requiem* ‖ quia ,istis
‖ requiescere fecit † eum.
האלה כי־הניח יהוה לו׃
,has ciuitates Aedificemus :Iehudah ad dixit Et
7 ויאמר ליהודה נבנה את־הערים האלה
‡ ponis,
‡ existente
ipsa ‡ adhuc ,vectibus & *foribus* ‡ ,turribus & ,muro vallemus &
[d] ונסב חומה ומגדלים דלתים ובריחים עודנו
[d] סבב
Dominum quæsiuimus quia ,*nostras facies ad* * terra
* coram nobis.
הארץ לפנינו כי דרשנו את־יהוה
.vndique nos fecit requiescere & ,quæsiuimus :nostrum Deum
אלהינו דרשנו [e] וינח לנו מסביב
[e] נוח
.sunt prosperati & ,ædificauerunt &
[f] ויבנו ויצליחו׃
[f] בנה
hastam & ,scutum portans exercitus Asa fuit Et
8 ויהי לאסא חיל נשא [g] צנה ורמח
[g] צנן
portantium Biniamin de ;millia trecenta Iehudah de
מיהודה שלש מאות אלף ומבנימן נשאי
.millia octoginta & ducenta ,arcum tendentium & ,clypeum
[h] מגן ודרכי קשת מאתים ושמונים אלף
[h] גנן
viri robusti-
eos contra est egressus Et .*virtute fortes* isti omnes
9 כל־אלה גבורי חיל׃ ויצא אליהם
currribus & ,millium mille exercitu cum Aethiops Zerach
זרח הכושי בחיל אלף אלפים ומרכבות
est egressus Et .Maresah ad vsque venit & :trecentis
[i] בוא
contra eum:
10 שלש מאות [i] ויבא עד־מרשה׃ ויצא
Sephathah valle in bellum disposuerunt & :*eius facies ad* Asa
אסא לפניו ויערכו מלחמה בגיא צפתה
* iuxta
Dominum ad Asa clamauit Et .Maresah *ad* *
11 למרשה׃ ויקרא אסא אל־יהוה
est opus apud te vt auxilieris cum multis ei cui nõ est fortitudo
inter auxiliandum ad tecum non Domine :ait & ,suum Deum
אלהיו ויאמר יהוה אין־עמך לעזור בין
.noster Deus Domine nos adiuua *fortitudinis non multum*
[k] רב לאין [l] כח עזרנו יהוה אלהינו
[k] רבב [l] כוח
super * venimus tuo nomine in & ,innitimur *te super nam* ‡
‡ Tibi enim
* contra multitudinem
† es.
כי־עליך נשענו ובשמך באנו על־
dominetur ‡ non .† tu noster Deus Dominus hanc *turbam*
‡ præualeat cõtra te homo.
[m] ההמון הזה יהוה אלהינו אתה אל יעצר
mortalis tecum
[m] המה
עמך אנוש׃
‖ coram
,Asa *facies ad* ‖ Aethiopes Dominus percussit Et
[n] נגף
12 [n] ויגף יהוה את־הכושים לפני אסא
Aethiopes fugerunt & :Iehudah coram &
ולפני יהודה [o] וינסו הכושים׃
[o] נוס
‡ erat
* ceciderunt Aethiopes, donec non esset
ad vsque eo cum ‡ qui populus & ,Asa eos est persecutus Et
13 וירדפם אסא והעם אשר־עמו עד־
quia .vita eis *non ad Æthiopibus de cecidit* * & :Gherar
לגרר [p] ויפל מכושים לאין־להם מחיה כי־
[p] נפל
† corã Domino & coram castris
.eius *castrametationis facies ad & ,Domini facies ad* † sunt contriti
נשברו לפני־יהוה ולפני מחנהו
‡ spolia multa
percusserunt Et valde *multum spolium* ‡ tulerunt Et
14 [q] וישאו שלל [r] הרבה מאד׃ [s] ויכו את
[q] נשא
[r] רבה
[s] נכה
Domini pauor fuit quia ,Gherar *circuitibus* ‖ ciuitates omnes
כל־הערים סביבות גרר כי־היה פחד־יהוה
‖ per circuitũ
præda quia ,vrbes omnes diripuerunt Et .eos super
עליהם [t] ויבזו את־כל־הערים כי־בזה
[t] בזז
acquisitionis tentoria ‡ etiam Et .eis in erat multa
‡ tabernacula gregum
15 רבה היתה בהם׃ וגם־אהלי מקנה
* ceperunt pecora
;camelos & ,multitudine in *pecus duxerunt captiuum* * & ,percusserũt
הכו [u] וישבו צאן לרב וגמלים
[u] שבה
.Ierusalaim in sunt reuersi &
[x] וישבו ירושלם׃
[x] שוב

CAP. XV. טו

1 spiritus eum super fuit , Hobed filius † Hazariahu * Et
וַעֲזַרְיָהוּ בֶּן־עוֹדֵד הָיְתָה עָלָיו רוּחַ
* super † filium

:ei dixit & , Asa ante est egressus Et . Dei
2 אֱלֹהִים׃ וַיֵּצֵא לִפְנֵי אָסָא וַיֹּאמֶר לוֹ
a יצא

Dominus , Biniamin & , Iehudah omnis & , Asa , me Audite
שְׁמָעוּנִי אָסָא וְכָל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן יְהוָה

inuenietur , eum quæsieritis si Et . eo cum vos existendo in , vobiscum
עִמָּכֶם בִּהְיוֹתְכֶם עִמּוֹ וְאִם־תִּדְרְשֻׁהוּ יִמָּצֵא
eò quòd fuistis
b היה

dies Et . vos derelinquet , eum dereliqueritis si & : vobis
3 לָכֶם וְאִם־תַּעַזְבֻהוּ יַעֲזֹב אֶתְכֶם׃ וְיָמִים

sacerdote absque & , veritatis * Deo absque Israeli | multi
רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל לְלֹא אֱלֹהֵי אֱמֶת וּלְלֹא כֹּהֵן
| erunt * vero,
c אמן

angustia in reuertetur Et . lege absque & , doctore
4 מוֹרֶה וּלְלֹא תוֹרָה׃ וַיָּשָׁב בַּצַּר־
d ירה e צור

, eum quærent & . Israel Deum Dominum ad sibi $
לוֹ עַל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיְבַקְשֻׁהוּ
$ sua

pax ‡ non illis temporibus in Et . eis inuenietur &
5 וַיִּמָּצֵא לָהֶם׃ וּבָעִתִּים הָהֵם אֵין שָׁלוֹם
‡ erit

cunctis in multæ conturbationes ' sed : ingredienti & , egredienti
לַיּוֹצֵא וְלַבָּא כִּי מְהוּמֹת רַבּוֹת עַל כָּל־
' occisiones
f הום

, gente in ‖ gens sunt contrita † Et . terrarum habitatoribus
6 יוֹשְׁבֵי הָאֲרָצוֹת׃ וְכֻתְּתוּ גוֹי־בְּגוֹי
† concident ‖ gentem

omni in eos conturbauit Deus quia , ciuitatem in ciuitas &
וְעִיר בְּעִיר כִּי־אֱלֹהִים הֲמָמָם בְּכָל־

remittantur ne & , confortamini vos Et . angustia debilitentur
7 צָרָה׃ וְאַתֶּם חִזְקוּ וְאַל־יִרְפּוּ
g רפה

audire secundum Et . vestro operi merces est quia : vestræ manus cum audisset
8 יְדֵיכֶם כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלַּתְכֶם׃ וְכִשְׁמֹעַ

, prophetæ Hobed prophetiam & , hæc verba Asa
אָסָא הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהַנְּבוּאָה עֹדֵד הַנָּבִיא

terra omni de abominationes fecit transire & , est confortatus
הִתְחַזַּק וַיַּעֲבֵר הַשִּׁקּוּצִים מִכָּל־אֶרֶץ

monte de cepit quas vrbibus de & , Biniamin & , Iehudah
יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וּמִן־הֶעָרִים אֲשֶׁר לָכַד מֵהַר

facies ad $ quod , Domini altare innouauit * & : Ephraim
אֶפְרָיִם וַיְחַדֵּשׁ אֶת־מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר לִפְנֵי
* instaurauit $ erat ante porticum

, Iehudah vniuersum congregauit Et . Domini porticus
9 אוּלָם יְהוָה׃ וַיִּקְבֹּץ אֶת־כָּל־יְהוּדָה

, Menasseh & , Ephraim de , eis cum aduenas & : Biniamin &
וּבִנְיָמִן וְהַגָּרִים עִמָּהֶם מֵאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה
h גור transfugerunt

, multitudinem in Israel de eum ad sunt dilapsi quia : Simhon de &
וּמִשִּׁמְעוֹן כִּי־נָפְלוּ עָלָיו מִיִּשְׂרָאֵל לָרֹב

. eo cum ' eius Deus Dominus quod , eos videndo in ‡
בִּרְאֹתָם כִּי־יְהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ׃
‡ cùm viderent ' esset
i ראה

anno in , tertio mense in , Ierusalaim † sunt congregati Et
10 וַיִּקָּבְצוּ יְרוּשָׁלַםִ בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לִשְׁנַת
† in
k שנה

immolauerunt Et . Asa regni decimo quinto
11 חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה לְמַלְכוּת אָסָא׃ וַיִּזְבְּחוּ

-septin boues ; adduxerant spolio de illo die in Domino
לַיהוָה בַּיּוֹם הַהוּא מִן־הַשָּׁלָל הֵבִיאוּ בָּקָר שְׁבַע
spoliis quæ
l בוא

, pactum in venerunt Et . millia septem oues & , gentos
12 מֵאוֹת וְצֹאן שִׁבְעַת אֲלָפִים׃ וַיָּבֹאוּ בַבְּרִית

toto in , suorum patrum Deum Dominum quærendum ad
לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם בְּכָל־
vt quærerent

non qui omnis Et . sua anima tota in & , suo corde
13 לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם׃ וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־

à , moriatur , Israel Deum Dominum quæsierit
יִדְרֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל יוּמָת לְמִן־

. mulierem ad vsque & viro à , magnum ad vsque & , paruo
קָטֹן וְעַד־גָּדוֹל לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה׃

, iubilo in & , magna voce in Domino Iurauerùntque
14 וַיִּשָּׁבְעוּ לַיהוָה בְּקוֹל גָּדוֹל וּבִתְרוּעָה

Iehudah omnis sunt lætati Et . buccinis in & , tubis in &
15 וּבַחֲצֹצְרוֹת וּבְשׁוֹפָרוֹת׃ וַיִּשְׂמְחוּ כָל־יְהוּדָה

, iurauerunt suo corde toto in quia . iuramento super
עַל־הַשְּׁבוּעָה כִּי בְכָל־לְבָבָם נִשְׁבָּעוּ

: eis est inuentus & ; eum quæsierunt sua voluntate tota in &
וּבְכָל־רְצוֹנָם בִּקְשֻׁהוּ וַיִּמָּצֵא לָהֶם
m רצה

circuitu à eis Dominus requiem præstitit &
וַיָּנַח יְהוָה לָהֶם מִסָּבִיב׃
per circuitu.
n נוח

16 eam remouere fecit rex Asa matrem Mahachah etiam Et
וְגַם־מַעֲכָה אֵם אָסָא הַמֶּלֶךְ הֱסִירָהּ
a סור ‡ imperio,

excidit Et . pauorem * luco ‡ fecit quia , hera $ ab
מִגְּבִירָה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה לַאֲשֵׁרָה מִפְלָצֶת וַיִּכְרֹת
* in simulachrū.

combussit & , contriuit & , eius simulachrum Asa
אָסָא אֶת־מִפְלַצְתָּהּ וַיָּדֶק וַיִּשְׂרֹף
b דקק † remouerunt

. Israel de recesserunt † non excelsa Et . Chidron torrente in
17 בְּנַחַל קִדְרוֹן׃ וְהַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ מִיִּשְׂרָאֵל
c סור

. suis diebus omnibus perfectum fuit Asa cor Attamen
רַק לְבַב־אָסָא הָיָה שָׁלֵם כָּל־יָמָיו׃

, suas sanctificationes & , sui patris sanctificationes intulit Et
18 וַיָּבֵא אֶת־קָדְשֵׁי אָבִיו וְקָדָשָׁיו

. vasa & , aurum & , argentum ; Dei domum ‖
בֵּית הָאֱלֹהִים כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵלִים׃
‖ in
d כלה

trigesimum annum ad vsque fuit non bellum Et
19 וּמִלְחָמָה לֹא הָיָתָה עַד שְׁנַת־שְׁלֹשִׁים
e שנה

. Asa regni quintum &
וְחָמֵשׁ לְמַלְכוּת אָסָא׃

CAP. XVI. טז

ascendit Asa regni sexto & trigesimo anno In
1 בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וָשֵׁשׁ לְמַלְכוּת אָסָא עָלָה

ædificauit & , Iehudah contra Israel rex Bahasa
בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת־
f בנה

Asa * ingredientem & , egredientem dare non pro , Ramah
הָרָמָה לְבִלְתִּי תֵּת יוֹצֵא וָבָא לְאָסָא
vt non permitteret * de

aurum & , argentum Asa protulit Et . Iehudah regi $
2 מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ וַיֹּצֵא אָסָא כֶּסֶף וְזָהָב
g נתן $ regi

ad misit & : regiæ domus & , Domini domus thesauris de
מֵאֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה וּבֵית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל־

. dicendo , Darmesec in habitantem , Aram regem hadad-Ben
בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ אֲרָם הַיּוֹשֵׁב בְּדַרְמֶשֶׂק לֵאמֹר׃
qui habitabat

inter & meum patrem inter & , ‡ te inter & me inter Fœdus
3 בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין אָבִי וּבֵין
‡ est

, Vade : aurum & , argentum te ad misi ecce : tuum patrem
אָבִיךָ הִנֵּה שָׁלַחְתִּי לְךָ כֶּסֶף וְזָהָב לֵךְ

ascendat & , Israel rege Bahasa cum tuum fœdus irrita
הָפֵר בְּרִיתְךָ אֶת־בַּעְשָׁא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְיַעֲלֶה
ascendere fac
h פור

: Asa regem ad hadad-Ben audiuit Et . me desuper
4 מֵעָלָי׃ וַיִּשְׁמַע בֶּן־הֲדַד אֶל־הַמֶּלֶךְ אָסָא

vrbes ad , sibi ' qui exercituum principes misit &
וַיִּשְׁלַח אֶת־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר־לוֹ אֶל־עָרֵי
' erant
i שור

-Abel & , Dan & , Hiion percusserunt & , Israel
יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּ אֶת־עִיּוֹן וְאֶת־דָּן וְאֵת אָבֵל
k נכה

. Naphtali vrbium thesauros omnes & ; maim
מָיִם וְאֵת כָּל־מִסְכְּנוֹת עָרֵי נַפְתָּלִי׃

ædificando ab | desiit & , Bahasa audire iuxta † , fuit Et
5 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ בַּעְשָׁא וַיֶּחְדַּל מִבְּנוֹת
† cùm audisset | ædificare
l בנה

rex Asa Et . suum opus cessare fecit & , Ramah
6 אֶת־הָרָמָה וַיַּשְׁבֵּת אֶת־מְלַאכְתּוֹ׃ וְאָסָא הַמֶּלֶךְ

lapides tulerunt & , Iehudah vniuersum assumpsit
לָקַח אֶת־כָּל־יְהוּדָה וַיִּשְׂאוּ אֶת־אַבְנֵי
m נשא

ædificauit & : Bahasa ædificabat quibus , eius ligna & , Ramah
הָרָמָה וְאֶת־עֵצֶיהָ אֲשֶׁר בָּנָה בַּעְשָׁא וַיִּבֶן

. Mispah & , Ghebah eis in *
בָּהֶם אֶת־גֶּבַע וְאֶת־הַמִּצְפָּה׃
* ex

Asa ad Videns Chanani venit illo tempore in Et
7 וּבָעֵת הַהִיא בָּא חֲנָנִי הָרֹאֶה אֶל־אָסָא

rege super te innitendo In : eum ad dixit & : Iehudah regem
מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּהִשָּׁעֶנְךָ עַל־מֶלֶךְ
Quia innixus es regi

idcirco : tuo Deo Domino super es innixus non & , Aram
אֲרָם וְלֹא נִשְׁעַנְתָּ עַל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן

. tua manu de Aram regis exercitus euasit
נִמְלַט חֵיל מֶלֶךְ־אֲרָם מִיָּדֶךָ׃

exercitu in fuerunt Lubim & , Æthiopes Nonne
8 הֲלֹא הַכּוּשִׁים וְהַלּוּבִים הָיוּ לְחַיִל
cum curribus,

multiplicandum ad , equitibus in & , curru in , multitudine in
לָרֹב לָרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים לְהַרְבֵּה
n רבב $ cùm innixus fuisti

? tua manu in eos tradidit , Domino super te innitendo in $ & , valde
מְאֹד וּבְהִשָּׁעֶנְךָ עַל־יְהוָה נְתָנָם בְּיָדֶךָ׃
o שען

, terram totam per perlustrantes ‡ eius oculi Domini Quia
9 כִּי יְהוָה עֵינָיו מְשֹׁטְטוֹת בְּכָל־הָאָרֶץ
‡ lustrant
p שוט

egisti Stultè .eum erga perfecto *suo corde cum se* *roborandum ad*
להתחזק עם־לבבם שלם אליו נסכלת
.bella tecum erunt *tunc à quia* † ;hoc in
על־זאת כי מעתה יש עמך מלחמות׃
domo ‡ eum *dedit* ‡ & ,videntem aduersus Asa est iratus Et
10 ויכעס אסא אל־הראה ויתנהו בית
Asa *confregit* ‖ & :hoc propter eo cum ira in † quia ,*subuersionis**
המהפכת כי־בזעף עמו על־זאת וירצץ אסא
Asa verba ecce Et ;illo tempore in populo de
11 מן־העם בעת ההיא׃ והנה דברי אסא
libro in sunt scripta ipsa ecce ,nouissima & prima
הראשונים והאחרונים הנם כתובים על־ספר
Asa ægrotauit Et .Israel & ,Iehudah regum
12 המלכים ליהודה וישראל׃ ויחלא אסא
,suis pedibus in ,sui regni nono & ,trigesimo anno in
[a]בשנת שלושים ותשע למלכותו ברגליו
non sua *ægritudine* in ‖ etiam Et ,eius ægrotatio *supra** ad vsque
עד־למעלה [b]חליו וגם־בחליו לא־
iacuit ‡ Et .medicis *in* *quia* † ,Dominum quæsiuit
13 דרש את־יהוה כי ברפאים׃ וישכב
quadragesimo anno in est mortuus &:suis patribus cum Asa
אסא עם־אבתיו [c]וימת בשנת ארבעים
,*sui sepulchris*. * in eum sepelierunt Et *sui regnare vno &* ‡
14 ואחת למלכו׃ ויקברהו בקברתיו
eum fecerunt accumbere Et.Dauid ciuitate in sibi foderat *quæ*
אשר כרה־לו בעיר דויד וישכיבהו
,*odoramentis omnimodis* ‖ & aromatibus impleuerat quem lecto in
במשכב אשר מלא בשמים [d]וזנים
eum combusserunt & :opere *pigmentario in* *pigmentatis*
מרקחים במרקחת מעשה וישרפו־לו
.valde vsque magna combustione
שרפה גדולה עד־למאד׃

CAP. XVII. יז

contra inualuit & ,eo pro eius filius Iehosaphat regnauit Et
1 וימלך יהושפט בנו תחתיו ויתחזק על־
Iehudah ,vrbibus cunctis in exercitum *dedit* Et .Israel
2 ישראל׃ [e]ויתן־חיל בכל־[f]ערי יהודה
vrbibus in & ,Iehudah terra in *præsides dedit* & ,munitis
הבצרות ויתן נציבים בארץ יהודה ובערי
.eius pater Asa ceperat quas ,Ephraim
אפרים אשר לכד אסא אביו׃
viis in ambulauit quia ,Iehosaphat cum Dominus fuit Et
3 [g]ויהי יהוה עם־יהושפט כי הלך בדרכי
.Behalim quæsiuit non & ,primis sui patris Dauid
דויד אביו הראשנים ולא דרש לבעלים׃
,ambulauit eius præceptis in & ,quæsiuit sui patris Deum Sed
4 כי לאלהי אביו דרש [h]ובמצותיו הלך
Dominus Confirmauitque .Israel opus secundum non &
5 ולא כמעשה ישראל׃ [i]ויכן יהוה
Iehudah omnis dederunt & ,eius manu in regnum
את־הממלכה בידו [k]ויתנו כל־יהודה
gloria & ,*opulentia* ei *fuit* ‖ & :Iehosaphat ipsi *munus* *
מנחה ליהושפט ויהי־לו עשר־וכבוד
adhuc & ,Domini viis in suum cor eleuauit Et .*multitudine in* †
6 [l]לרב׃ ויגבה לבו בדרכי יהוה ועוד
.Iehudah de lucos & ,excelsa fecit remouere
[m]הסיר את־הבמות ואת־האשרים מיהודה׃
suos principes misit ,*eo regnando* ‡ tertio anno in Et
7 ובשנת שלוש למלכו שלח לשריו
,Michaiahu &,Nethanel &;Zechariah &,Hobadiah & ,chail-Ben
לבן־חיל ולעבדיה ולזכריה ולנתנאל ולמיכיהו
.Iehudah ciuitatibus in *docendum ad* ‡
ללמד [n]בערי יהודה׃
,Zebadiahu & ,Nethaniahu & ,Semaiahu ,Leuitas eis cum Et
8 ועמהם הלוים שמעיהו ונתניהו וזבדיהו
Adoniahu & ,Iehonathan & ,Semiramoth & ,Hasael &
ועשהאל ושמרימות ויהונתן ואדניהו
.Elisamah eis cum & :Leuitas † ,Thobadoniahu & ,Tobiiahu &
וטוביהו וטוב אדוניה הלוים ועמהם אלישמע
:Iehudah in docuerunt Et .sacerdotes Iehoram &
9 ויהורם הכהנים׃ וילמדו ביהודה

vt roborent se qui sunt corde
† quandoquidē ex hoc tēpore
‡ posuit ‡ in
* carceris,
‖ fuit
† oppressit quosquam
[a] שנה
* verticem fuit
‖ infirmitate
[b] חלה
† sed fidit
‡ dormiuit
[c] מות
‡ primo regni sui.
* sepulchro suo,quod
‖ aromatibus confectis è diuersis specieb. in aromatario
[d] זון
posuit
[e] נתן [f] עיר
posuit præsidio
[g] תירה
[h] צוה
[i] כון
[k] נתן
* munera
‖ fuerunt ei diuitiæ,
† copiosè.
[l] רבב
[m] סור
‡ quo regnauit
‡ vt docerent
[n] עיר
ושמירמות
† &

Et cum eis † liber legis Domini. Et circuierunt ‡ in vniuersas
ועמהם ספר[a] תורת יהוה ויסבו בכל־
vrbes Iehudah, & docebant ‡ *in populo*. Et fuit pauor
10 ערי יהודה וילמדו בעם׃ ויהי פחד
Domini super omnia regna terrarum quæ *circuitus*
יהוה על כל־ממלכות הארצות אשר סביבות
Iehudah, & non pugnauerunt cum Iehosaphat.
יהודה ולא נלחמו עם־יהושפט׃
Et de Pelistim *adducentes* ad Iehosaphat munus,
11 ומן־פלשתים [b]מביאים ליהושפט מנחה
& argenti vectigal: Etiam Harabes ‖ *adducentes* ei † *pecoris*
וכסף [c]משא גם הערביאים מביאים לו צאן
arietes septem millia, & septingentos, & hircos
אילים שבעת אלפים ושבע [d]מאות ותישים
septem millia, & septingentos. Et fuit Iehosaphat
12 שבעת אלפים ושבע מאות׃ ויהי יהושפט
vadens, & *grandescens* vsque ad sublime. Et ædificauit in Iehudah
הלך וגדל עד־למעלה ויבן ביהודה
ædes, & vrbes *fiscorum*. Et opus multum fuit
13 בירניות וערי מסכנות׃ ומלאכה רבה היה
ei in vrbibus Iehudah, & viri ‡ *belli*: potentes ‡ *virtute*
לו בערי יהודה ואנשי מלחמה גבורי חיל
in Ierusalaim. Et isti *census* eorum per domum patrum suorū.
14 בירושלם׃ ואלה פקדתם לבית אבותיהם
In Iehudah principes millium: Hadnah princeps, & cum eo
ליהודה שרי אלפים עדנה השר ועמו
potentes *virtute* trecenta millia. Et ad manum eius
15 גבורי חיל שלש מאות אלף׃ ועל־ידו
Iehochanan princeps, & cum eo ducenti & octoginta millia,
יהוחנן השר ועמו מאתים ושמונים אלף׃
Et ad manum eius Hamasaiah filius Zichri *se deuouens*
16 ועל־ידו עמסיה בן־זכרי המתנדב
Domino; & cum eo ducenta millia *potentiū virtute*..
ליהוה ועמו [f]מאתים אלף גבור חיל׃
Et de Biniamin ‡ potens *virtute* ‡ Eliadah, & cum eo
17 ומן־בנימן גבור חיל אלידע ועמו
armati arcu & clypeo, ducenta millia.
נשקי־קשת [g]ומגן מאתים אלף׃
Et ad manum eius Iehozabad, & cum eo centum & octoginta
18 ועל־ידו יהוזבד ועמו מאה־ושמונים
millia † expediti *exercitus*. Hi ‡ *ministrantes*
19 אלף חלוצי צבא׃ אלה המשרתים את־
regi, præter * quos ‖ *dabat* rex in vrbibus ‡ *munitionis*
המלך מלבד אשר־נתן המלך בערי המבצר
in omni Iehudah.
בכל־יהודה׃

CAP. XVIII. יח

Et ‡ *fuit* ipsi Iehosaphat ‡ *opulentia*, & gloria * in *multitudine*
1 [h]ויהי ליהושפט עשר וכבוד [i]לרב
‖ & *generfactus est* Achab. Descenditque in fine annorum
2 ויתחתן לאחאב׃ [k]וירד [l]לקץ שנים
ad Achab in Someron, & mactauit ei Achab † *pecus*:
אל־אחאב לשמרון ויזבח־לו אחאב צאן
& boues ‡ *in multitudine*, & populo qui ‡ cum eo: persuasitque ei,
ובקר לרב ולעם אשר־עמו ויסיתהו
* *ascendere* in Ramoth Ghilhad. Dixitque Achab rex
3 [m]לעלות אל־רמת גלעד׃ ויאמר אחאב מלך
Israel ad Iehosaphat regem Iehudah: Nunquid perges
ישראל אל־יהושפט מלך יהודה התלך
mecum † Ramoth Ghilhad? Et dixit ei: Sicut ego, sicut tu:
עמי רמת גלעד ויאמר לו כמוני כמוך
& sicut populus tuus ‡ populus meus: & tecum ‖ ‡ in bello.
וכעמך עמי ועמך במלחמה׃
Et dixit Iehosaphat ad regem Israel; ‖ *Inquire* quæso
4 ויאמר יהושפט אל־מלך ישראל דרש־נא
vt hodie verbum Domini. Et congregauit rex
5 כיום את־דבר יהוה׃ ויקבץ מלך־
Israel prophetas quadringentos viros, & dixit
ישראל את־הנביאים ארבע מאות איש ויאמר
ad eos; Num *ibimus* in Ramoth Ghilhad ad bellum, an
אליהם [n]הנלך אל־רמת גלעד למלחמה אם־

† erat
‡ per
[a] ירה
‡ Populum.
erant in circuitu
adducebant
[b] בוא
‖ adducebant
† pecorum
[c] נשא
[d] מאה
crescens
thesaurorum.
‡ bellarores,
‡ viribus erant
numeri
[e] שור
viribus
sponte oblatus
potentium viribus.
[f] מאה
‡ filiis
‡ viribus
[g] גנן
† accincti ad militiam.
‡ erant parati ad obsequium regis.* eos
‖ ponebat
‡ munitis
‡ fuerunt
‡ diuitiæ,
*copiosè & affinitate iunctus est
[h] היה [i] רבב
[k] ירד [l] קצץ
† oues:
‡ copiosè
‡ erat
* vt ascenderet
[m] עלה
† in
‡ sic ‡ ero
‖ Consule
pergere debemus
[n] ילך

.regis manu in Deus tradet & ,Ascende dixerunt Et ?cessabo

אחדל ויאמרו עלה ויתן האלהים ביד המלך:

quiescere?

Dominus propheta * hic Num :Iehosaphat Dixítque

6 ויאמר יהושפט האין פה נביא ליהוה

*est

Israel rex ait Et ?eo ab requiramus vt ,adhuc

7 עוד ונדרשה מאתו: ויאמר מלך־ישראל

requirendum ad † vnus vir Adhuc :Iehosaphat ad

אל־יהושפט עוד איש־אחד לדרש את־

†est

ipse non quia ,eum odi ego & ‖ .eo ab Dominum

יהוה מאתו ואני שנאתיהו כי איננו

‖sed

suis diebus omnibus sed ,bonum in me super vaticinans *

מתנבא עלי לטובה כי כל־[a]ימיו

*vaticinatur mihi
[a] יום

Dixítque .Imla filius Michaiehu ‡ ipse ;malum in

לרעה הוא מיכיהו בן־ימלא ויאמר

‡est

rex Vocauítque .sic rex dicat Ne :Iehosaphat

8 יהושפט אל־יאמר המלך כן: ויקרא מלך

Michaiehu Festina :dixit & ,vnum eunuchum ad Israel

ישראל אל־סריס אחד ויאמר מהר מיכהו

מיכיהו ק

rex Iehosaphat & ,Israel rex Et .Imla filium

9 בן־ימלא: ומלך ישראל ויהושפט מלך־

induti ,suum solium super vnusquisque sedentes Iehudah

יהודה יושבים איש על־כסאו מלבשים

sedebant

omnes & ,Someron portæ ostium * area in sedentes ‡ & ,vestibus

בגדים ויושבים בגרן פתח שער שמרון וכל־

‡sedebant
*ad

sibi fecit Et .eorum facies ad vaticinantes † prophetæ

הנביאים מתנבאים [b]לפניהם: 10 [c]ויעש לו

†vaticinabantur coram eis.
[b] פנה

:dixit & ,ferrea cornua Chenahanah filius Sidchiiahu

צדקיהו בן־כנענה קרני ברזל ויאמר

[c] עשה

ad vsque Aram cornupetes illis In :Dominus dixit Sic

כה־אמר יהוה באלה תנגח את־ארם עד־

ventilabis Aramæos, donec consumas

,sic prophetantes ‖ prophetæ omnes Et .eos consumere

כלותם: 11 וכל־הנביאים נבאים כן

‖vaticinabantur

dabit & ,prosperare ‡ & ,Ghilhad Ramoth * Ascende :dicendo

לאמר עלה רמת גלעד והצלח ונתן

*in
‡prosperaberis,

.regis manu in Dominus

יהוה ביד המלך:

,Michaiehu vocandum ad perrexerat qui nuncius Et

12 והמלאך אשר־הלך לקרא למיכיהו

ore prophetarum verba Ecce :dicendo ,eum ad est locutus

דבר אליו לאמר הנה דברי הנביאים פה־

tuum verbum obsecro Sitque .regem ad bonum vno

אחד טוב אל־המלך [d]ויהי־נא דברך

annunciant regi
[d] היה

;Michaiehu Dixítque .bonum loquaris & ,eis ex vnum sicut

13 כאחד מהם ודברת טוב: ויאמר מיכיהו

illud ,meus Deus dixerit quod quia ,Dominus Viuus

[e]חי־יהוה כי את־אשר־יאמר אלהי אתו

Viuit
[e] חיה

:eum ad rex Dixítque .regem ad venit Et .loquar

14 אדבר: ויבא אל־המלך ויאמר המלך אליו

,bellum ad Ghilhad Ramoth in ibimus num Michah

מיכה [f]הנלך אל־רמת גלעד למלחמה

pergere debemus
[f] ילך

,prosperabimini & ,Ascendite :dixit Et ?abstinebo ‡ an

אם־אחדל ויאמר עלו והצליחו

‡quiescam?

:rex eum ad dixit Et .vestra manu in tradentur &

15 וינתנו בידכם: ויאמר אליו המלך

loquaris non quod ‖ ,te adiurans † ego vices quot * ad Vsque

עד־כמה פעמים אני משביעך אשר לא־תדבר

*tot
†adiuro
‖vt

?Domini nomine in veritatem nisi me ad

אלי רק [g]אמת בשם יהוה:

[g] אמן

dispersos Israel vniuersum Vidi :ait Et

16 ויאמר [h]ראיתי את־כל־ישראל נפוצים

[h] ראה

dixit Et .pastor eis ‡ non cui ,pecus * sicut ,montes super

על־ההרים כצאן אשר אין־להן רעה ויאמר

*oues, quibus
‡est

sua domum in vir reuertantur * .istis domini ‡ Non :Dominus

יהוה לא־אדנים לאלה ישובו איש־לביתו

‡sunt
*Reuertatur vnusquisque

:Iehosaphat ad Israel rex ait Et .pace in

17 בשלום: ויאמר מלך־ישראל אל־יהושפט

,bonum me super † vaticinabitur non ,te ad dixi Nonne

הלא אמרתי אליך לא־יתנבא עלי טוב

†mihi

verbum audite Ideo :dixit Et ?malum in quinimo

כי אם־[a]לרע: 18 ויאמר לכן שמעו דבר־

sed
[a] רעע

,suum solium super sedentem Dominum Vidi .Domini

יהוה ראיתי את־יהוה יושב על־כסאו

,eius dexteram iuxta stantes cælorum exercitum omnem &

וכל־צבא השמים עמדים על־ימינו

stantem

decipiet Quis :Dominus dixit Et .eius sinistram &

19 ושמאלו: ויאמר יהוה מי יפתה את־

Ramoth in corruat & ,ascendat vt ,Israel regem Achab

אחאב מלך־ישראל [k]ויעל ויפל ברמות

[k] עלה

.sic dicente illo & ,sic dicente isto dixit Et ?Ghilhad

גלעד ויאמר זה אמר ככה וזה אמר ככה:

:ait & ,Domini facies ad stetit & ,spiritus est egressus Et

20 [l]ויצא הרוח ויעמד לפני יהוה ויאמר

coram Domino,
[l] יצא

?quo In :eum ad Dominus dixit Et .eum decipiam Ego

אני אפתנו ויאמר יהוה אליו במה:

omnium ore in falsitatis spiritum in ero & ,Egrediar :dixit Et

21 ויאמר אצא [m]והייתי לרוח שקר בפי כל־

spiritus mendax
[m] היה

.præualebis etiam & ,Decipies :dixit Et .eius prophetarum

נביאיו ויאמר תפתה וגם־תוכל

Dominus dedit ecce nunc Et .ita fac & ,Egredere

22 צא ועשה־כן: ועתה הנה נתן יהוה

Dominus & ,istorum tuorum prophetarum ore in falsitatis spiritū

רוח שקר [n]בפי נביאיך אלה ויהוה

mendacem
[n] פה

Sidchiiahu accessit Et .malum te contra est locutus

23 דבר עליך רעה: ויגש צדקיהו

,maxillam super Michaiehu percussit & ,Chenahanah filius

בן־כנענה [o]ויך את־מיכיהו על־הלחי

[o] נכה

,me a Domini spiritus transiuit via Quinam :ait &

ויאמר אי זה הדרך עבר רוח־יהוה מאתי

Per quam viam

tu Ecce :Michaiehu Dixítque ?te alloquendum ad

24 לדבר אתך: ויאמר מיכיהו הנך

vt loqueretur tecum?

cubiculum per cubiculum ingredieris quo ,illo die in videns

ראה ביום ההוא אשר תבוא חדר בחדר

videbis

Tollite :Israel rex Dixítque .te abscondendum ad

25 להחבא: ויאמר מלך ישראל [p]קחו

vt abscondas
[p] לקח

principem Amon ad eum reducite & ,Michaiehu

את־מיכיהו והשיבהו אל־אמון שר־

.regis filium Ioas ad & ,ciuitatis

העיר ואל־יואש בן־המלך:

domo † hunc Ponite :rex dixit Sic :dicetis Et

26 ואמרתם כה אמר המלך שימו זה בית

†in

aquam & ,oppressionis panem eum facite comedere & ,carceris

הכלא והאכילהו לחם לחץ ומים

arctum

:Michaiehu dixit Et .pace in me reuerti ad vsque ,oppressionis

27 לחץ עד שובי בשלום: ויאמר מיכיהו

afflictionis donec reuertar

Dominus est locutus non ,pace in fueris reuersus reuertendo Si

אם־שוב תשוב בשלום לא־דבר יהוה

.vniuersi populi Audite :ait Et .me per

בי ויאמר שמעו עמים כלם:

Iehudah rex Iehosaphat & ,Israel rex ascendit Et

28 [q]ויעל מלך־ישראל ויהושפט מלך־יהודה

[q] עלה

ad Israel rex Dixítque .Ghilhad Ramoth in

29 אל־רמת גלעד: ויאמר מלך ישראל אל־

tu & ,prœlium in eundum & ,est Mutandum :Iehosaphat

יהושפט התחפש ובוא במלחמה ואתה

Mutabo me, & ingrediar

sunt ingressi Et .Israel rex se mutauit Et .tuis vestibus te indue

לבש בגדיך ויתחפש מלך ישראל [r]ויבאו

[r] בוא

principibus præceperat Aram rex Et .prœlium in

30 במלחמה: ומלך ארם צוה את־[s]שרי

[s] שור

,paruo cum pugnabitis Non :dicendo ,sibi * qui currus ‖

הרכב אשר־לו לאמר לא תלחמו את־הקטן

‖curruum
*erant,

.tantum Israel rege cum quinimo ‡ ,magno cum ‡

את־הגדול כי אם־את־מלך ישראל לבדו:

‡vel
‡sed

,Iehosaphat currus † principes videre secundum * ,fuit Et

31 ויהי [t]כראות שרי הרכב את־יהושפט

*cùm vidissent
†curruum
[t] ראה

sunt versi Et .ipse ‖ Israel Rex :dixerunt ipsi &

והמה אמרו מלך־ישראל הוא [u]ויסבו

‖est.
[u] סבב

Dominus & ,Iehosaphat clamauit Et .pugnandum ad eum contra

עליו להלחם ויזעק יהושפט ויהוה

.eo ab Deus illos incitauit * & ,ei est auxiliatus

עזרו ויסיתם אלהים ממנו:

*recedere fecit

esset non quod ,currus ‡ principes videre secundum ‡ ,fuit Et

32 ויהי כראות שרי הרכב כי לא־היה

‡cùm vidissent
‡curruum, abeo.

.eum post a sunt auersi & ,Israel rex

מלך ישראל וישובו מאחריו:

percuſſit & ,ſua ſimplicitate in *arcu in* traxit vir Et
33 ואיש משך בקשת [a] לתמו [b] ויך את־
ait Et .loricam inter & ,iuncturas inter Iſrael regem
מלך ישראל בין הדבקים ובין השרין ויאמר
,*caſtrametatione* ‖ de me *educes* * & ,tuam manum Verte :aurigæ
לרכב הפך ידיך [c] והוצאתני מן־המחנה
,illo die in bellum aſcendit Et .*ſum infirmus* † quia
34 כי [d] החליתי: [e] ותעל המלחמה ביום ההוא
Aram contra curru in *ſtare ſe faciens erat* ‡ Iſrael rex &
ומלך ישראל היה מעמיד במרכבה נכח ארם
.*ſolem occidere* ‡ tempore in eſt mortuus Et .veſperam ad vſque
עד־הערב [f] וימת לעת בוא השמש:

a תמם arcum · b נכה · * educ ‖ caſtris. · c יצא · † ægroto. · d חלה · e עלה ‡ ſtabat ‡ quo occumbit ſol. · f מות

CAP. XIX. יט

ſuam domum ad Iehudah rex Iehoſaphat eſt reuerſus Et
1 [g] וישב יהושפט מלך־יהודה אל־ביתו
Iehu *eius facies ad* eſt egreſſus Et .Ieruſalaim in pace in
2 בשלום לירושלם: ויצא אל־[h] פניו יהוא
:Iehoſaphat regem ad dixit & ,Videns Chanani filius
בן־חנני החזה ויאמר אל־המלך יהושפט
Dominum habentes odio & ,‡auxiliandum impio Nunquid
הלרשע לעזר ולשנאי יהוה
.Domini *faciebus à feruor* * te ſuper hoc *in* ‡ Et ?diliges
תאהב ובזאת עליך קצף מלפני יהוה:
quia ,tecum ſunt *inuenta bona verba* ‖ Sed
3 אבל דברים טובים נמצאו עמך כי־
,tuum cor præparaſti & ,terra de lucos *abſtuliſti* †
בערת האשרות מן־הארץ [i] והכינות לבבך
Iehoſaphat habitauit Et .*Deum requirendum ad* ‡
4 לדרש האלהים: [k] וישב יהושפט
Beer- à populo cum eſt egreſſus & ,reuerſus & ,Ieruſalaim in
בירושלם [l] וישב [m] ויצא בעם מבאר
ad eos reduxit & ,Ephraim montem ad vſque ſebah
שבע עד־הר אפרים וישיבם אל־
iudices Conſtituitque .ſuorum patrum Deum Dominum
5 יהוה אלהי אבותיהם: ויעמד שפטים
ciuitate in ,munitis Iehudah ciuitatibus cunctis in ,terra in
בארץ בכל־ערי יהודה הבצרות לעיר
quid Videte :iudices ad dixit Et .ciuitate &
6 ועיר: ויאמר אל־השפטים ראו מה־
:Domino ſed ,iudicabitis homini non quia *facientes* vos
אתם [n] עשים כי לא לאדם תשפטו כי ליהוה
pauor fit nunc Et .iudicij *verbo in* | vobiſcum & *
7 ועמכם בדבר משפט: ועתה [o] יהי פחד־
cum † non quia ,facite & ,cuſtodite ;vos ſuper Domini
יהוה עליכם שמרו ועשו כי־אין עם־
acceptio & .*facierum aſſumptio* ‡ & ,iniquitas noſtro Deo Domino
יהוה אלהינו עולה [p] ומשא פנים [q] ומקח־
Iehoſaphat conſtituit Ieruſalaim in etiam Et .muneris
8 שחד: וגם בירושלם העמיד יהושפט
patrum capitibus de & ,ſacerdotibus & ,Leuitis de
מן־הלוים והכהנים ומראשי האבות
ſunt reuerſi & .*litem* ad & ,Domini iudicium ad Iſrael
לישראל למשפט יהוה ולריב וישבו
agetis Sic :dicendo eis *ſuper* præcepit Et .Ieruſalaim
9 ירושלם: [r] ויצו עליהם לאמר כה תעשון
.perfecto corde in & ,fide in ,Domini timore in
ביראת יהוה באמונה ובלבב שלם:
veſtris fratribus de vos *ſuper* ‖ venerit quæ *litem* omnem Et
10 וכל־ריב אשר־יבוא עליכם מאחיכם
,ſanguinem & ſanguinem inter ſuis vrbibus in *habitantibus* †
הישבים בעריהם בין־דם לדם
,iudicia & ſtatuta ,præceptum *ad* ‡ legem inter
בין־תורה למצוה לחקים ולמשפטים
erit * & ,*Dominum in delinquent* ‡ non & ,eos præmonebitis &
והזהרתם אתם ולא יאשמו ליהוה והיה־
non & ,facietis ſic :veſtros fratres ſuper & ,vos ſuper ira
קצף עליכם ועל־אחיכם כה [s] תעשון ולא
caput † ſacerdos Amariahu ecce Et .*delinquetis* |
11 תאשמו: והנה אמריהו כהן הראש
filius Zebadiahu & ,Domini *verbo* ‡ omni in ,vos ſuper
עליכם לכל דבר יהוה וזבדיהו בן־

g שוב · ante eum · h פנה · ‡ eſt, · ‡ propter · * eſt ira à facie · ‖ res bonæ inuentæ · † excidiſti · i כון · ‡ vt requireres Dominum. · k ישב · l שוב · m יצא · facitis. · n עשה · * vt ‖ ſit ſecundum rem · o היה · † eſt · ‡ acceptio perſonarum · p נשא · q לקח · principibus familiarum. · cauſam, · r צוה · cauſam ‖ ad · † qui habitāt · ‡ & · ‡ peccabunt Domino. · * non · s עשה · ‖ peccabitis. · † ſummus · ‡ ea

verbo ‡ omni in Iehudah domus dux Iſmahel
ישמעאל הנגיד לבית־יהודה לכל דבר־
,Confortamini ,*veſtras facies ad* † Leuitæ *præfecti* ‖ & ,*regis* *
המלך ושטרים הלוים לפניכם חזקו
.bono cum Dominus erit & ,facite &
[a] ועשו ויהי יהוה עם־הטוב:

‡ te · * regia, ‖ magiſtri † coram vobis, · a עשה

CAP. XX. כ

,Hamon filij & ,Moab filij venerunt ,hæc poſt fuit Et
1 [b] ויהי אחרי־כן [c] באו בני־מואב ובני עמון
.prœlium ad Iehoſaphat contra Hammonitis de eo cum &
ועמהם מהעמונים על־יהושפט למלחמה:
Venit :dicendo .Iehoſaphat *indicauerunt* & ,venerunt Et
2 ויבאו [d] ויגידו ליהושפט לאמר בא
ipſi * ecce ;Aram de ,mare trans de *multa turba te ſuper* ‡
עליך המון רב מעבר לים מארם והנם
.Henghedi † ipſa ,Chaſeſonthamar in
בחצצון תמר היא עין גדי:
quærendum ad *ſuas facies* ‡ Iehoſaphat *dedit* ‖ & ,timuit Et
3 [e] וירא ויתן יהושפט את־פניו לדרוש
.Iehudah vniuerſo *ſuper* ieiunium prædicauit & Dominum
ליהוה ויקרא־צום על־כל־יהודה:
:*Domino à* quærendum ad Iehudah ſunt congregati Et
4 ויקבצו יהודה לבקש מיהוה
quærendum ad venerunt Iehudah vrbibus vniuerſis de etiam
גם מכל־[f] ערי יהודה באו לבקש
concione in Iehoſaphat ſtetit Et Dominum
5 את־יהוה: ויעמד יהושפט בקהל
atrij facies ad ,Domini domo in ,Ieruſalaim & ,Iehudah
יהודה וירושלם בבית יהוה לפני החצר
,noſtrorum patrum Deus Domine :ait Et .*noui*
6 החדשה: ויאמר יהוה אלהי אבתינו
dominans tu * & :cælis in Deus ‡ ipſe tu nonne
הלא אתה־הוא אלהים בשמים ואתה מושל
,potentia & ,fortitudo tua manu in & ,gentium *regna cuncta in*
בכל ממלכות הגוים ובידך [g] כח וגבורה
conſiſtendum ad tecum ‖ non &
ואין עמך להתיצב:
habitatores expuliſti noſter Deus tu Nonne
7 הלא אתה אלהינו [h] הורשת את־ישבי
eam dediſti & ,Iſrael tui populi *faciebus* † à huius terræ
הארץ הזאת מלפני עמך ישראל ותתנה
habitauerunt Et ?ſeculum in tui amici Abraham ſemini
8 לזרע אברהם אהבך לעולם: [i] וישבו
,tuo nomini ſanctuarium ea in tibi ædificauerunt & ,ea in
בה [k] ויבנו לך בה מקדש לשמך
iudicandi gladius ,malum nos ſuper venerit Si :dicendo
9 לאמר: אם־תבוא עלינו רעה חרב שפוט
,*tuas facies ad* & ,*huius domus facies ad* ſtabimus ,fames & ,peſtiletia &
ודבר ורעב נעמדה לפני הבית הזה ולפניך
te ad clamabimus Et ..hac domo in ‡ tuum nomen quia
כי שמך בבית הזה ונזעק אליך
.facies ſaluos & ,exaudies & ,*noſtra anguſtia præ*
[k] מצרתינו ותשמע [l] ותושיע:
† Sehir mons & ,Moab & ,Hammon filij ecce nunc Et
10 ועתה הנה בני־עמון ומואב והר־שעיר
eos veniendo in ,*eos per venire Iſrael dediſti* ‡ non quos
אשר לא־נתתה לישראל לבוא בהם [m] בבאם
non & ,eis *deſuper* * declinauerunt quia ,Ægypti terra è
מארץ מצרים כי סרו מעליהם ולא
.nobis *ſuper retribuentes* ‖ ipſi ecce Et .eos diſperdiderunt
11 השמידום: והנה־הם גמלים עלינו
quam ,tua hæreditate de nos eiiciendum ad veniendo
לבוא לגרשנו מירשתך אשר
iudiabis nonne ,noſter Deus .nos feciſti accipere hæreditate
12 [n] הורשתנו: אלהינו הלא תשפט־
turbæ facies ad ‡ fortitudo nobis in † non nam ?eos in
בם כי אין בנו [o] כח לפני ההמון
quid neſcimus nos Et .nos contra *venientis* ,*huius multæ*
[p] הרב הזה הבא עלינו ואנחנו לא [q] נדע מה־
.noſtri oculi ‡ te in ſed ,facimus
נעשה כי עליך עינינו:

nunciauerunt · d נגד · ‡ contra te multitudo magna · * ſunt · † eſt · ‖ poſuit ‡ faciem ſuam · e ירא · Dominum · f עיר · cœtu · ante atrium nouum. · ‡ es · * dominaris cunctis regnis · g כוח · ‖ eſt qui tibi poſſit reſiſtere? · h ירש · † facie · i ישב · k בנה · iudicij, · coram domo hac, & coram te, · ‡ eſt · in anguſtiis noſtris, · k צור · l ישע · † per · ‡ permiſiſti Iſraelitas tranſire, dum venirent · m בוא · * ab · ‖ retribuunt · n ירש · o כוח · † eſt · ‡ coram multitudine magna hæc, quæ venit · p רבב · q ידע · ‡ ſunt

multitudinem non & , terra in *cadentia* || cadauera *ipſi* † ecce & , *turbam* ad

אֶל־הֶהָמוֹן וְהִנָּם פְּגָרִים נֹפְלִים אַרְצָה וְאֵין

diripientium ad eius populus & ,Ieho ſaphat venit Et . *euaſio* *

25 פְּלֵיטָה׃ וַיָּבֹא יְהוֹשָׁפָט וְעַמּוֹ לָבֹז

; *multitudine in* ‡ eis in inuenerunt que . eorum *ſpolium* $

אֶת־שְׁלָלָם וַיִּמְצְאוּ בָהֶם לָרֹב

diripuerunt & , *deſideriorum vaſa* * & ,cadauera & ,ſubſtantiam &

וּרְכוּשׁ וּפְגָרִים וּכְלֵי חֲמֻדוֹת וַיְנַצְּלוּ

prædantes | tribus diebus *fuerunt* Et . *onere* † abſque ſibi

לָהֶם לְאֵין מַשָּׂא וַיִּהְיוּ יָמִים שְׁלוֹשָׁה בֹּזְזִים

. *ipſum multiplex* * quia , *ſpolium*

אֶת־הַשָּׁלָל כִּי רַב־הוּא׃

, Berachah $ valle in ſunt congregati quarta die in Et

26 וּבַיּוֹם הָרְבִעִי נִקְהֲלוּ לְעֵמֶק בְּרָכָה

vocauerunt idcirco : Domino benedixerunt ibi quia

כִּי שָׁם בֵּרְכוּ אֶת־יְהוָה עַל־כֵּן קָרְאוּ

vſque , Berachah ‡ vallem illius loci nomen

אֶת־שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא עֵמֶק בְּרָכָה עַד־

, Ieruſalaim & Iehudah vir omnis ſunt reuerſi Et . *hodie* *

27 הַיּוֹם׃ וַיָּשֻׁבוּ כָּל־אִישׁ יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם

Ieruſalaim in *redeundum ad* † , eorum capite in Iehoſaphat &

וִיהוֹשָׁפָט בְּרֹאשָׁם לָשׁוּב אֶל־יְרוּשָׁלִַם

. ſuis inimicis de Dominus eos lætificauit Quoniam . lætitia in ||

בְּשִׂמְחָה כִּי־שִׂמְּחָם יְהוָה מֵאוֹיְבֵיהֶם׃

, citharis *in* & , *nablis in* * Ieruſalaim ſunt egreſſi Et

28 וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלִַם בִּנְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת

. Domini domum in , tubis in &

וּבַחֲצֹצְרוֹת אֶל־בֵּית יְהוָה׃

, terrarum regna omnia ſuper Dei pauor fuit Et

29 וַיְהִי פַּחַד אֱלֹהִים עַל כָּל־מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת

inimicis cum Dominus pugnaſſet quòd *eos audiendo in*

בְּשָׁמְעָם כִּי נִלְחַם יְהוָה עִם אוֹיְבֵי

dedit requiem & , Iehoſaphat regnum Quieuitque . Iſrael

30 יִשְׂרָאֵל׃ וַתִּשְׁקֹט מַלְכוּת יְהוֹשָׁפָט וַיָּנַח

ſuper Iehoſaphat regnauit Et . vndique *ab* ſuus Deus *ei*

31 לוֹ אֱלֹהָיו מִסָּבִיב׃ וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט עַל־

, *ipſum regnando in* annorum quinque & triginta *Filius* . Iehudah

יְהוּדָה בֶּן־שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה בְּמָלְכוֹ

nomen & , Ieruſalaim in regnauit annis quinque & viginti &

וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם

. Silchi filia Hazubah eius matris

אִמּוֹ עֲזוּבָה בַּת־שִׁלְחִי׃

declinauit non & , Aſa ſui patris via in ambulauit Et

32 וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אָבִיו אָסָא וְלֹא־סָר

. Domini oculis in rectum faciendo , ea ab

מִמֶּנָּה לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה׃

populus adhuc & : *receſſerunt* non excelſa Veruntamen

33 אַךְ הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ וְעוֹד הָעָם

. ſuorum patrum Deo ſuum cor *præparauerunt* non

לֹא־הֵכִינוּ לְבָבָם לֵאלֹהֵי אֲבֹתֵיהֶם׃

, nouiſſimorum &, primorum Iehoſaphat *verborum reſiduum Et*

34 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹשָׁפָט הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים

qui , Chanani filij Iehu verbis in ſcripta *ipſa* $ ecce

הִנָּם כְּתוּבִים בְּדִבְרֵי יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי אֲשֶׁר

. Iſrael regum librum *ſuper eſt factus aſcendere*

הֹעֲלָה עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

cum Iehudah rex Iehoſaphat ſe iunxit *ſic* poſt Et

35 וְאַחֲרֵי־כֵן אֶתְחַבַּר יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה עִם

. faciendo fecit impiè ipſe . Iſrael rege Achaziah

אֲחַזְיָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הוּא הִרְשִׁיעַ לַעֲשׂוֹת׃

eundum ad naues *faciendum ad* , *ſecum illum* iunxit Et

36 וַיְחַבְּרֵהוּ עִמּוֹ לַעֲשׂוֹת אֳנִיּוֹת לָלֶכֶת

. Heſionghaber in naues fecerunt & . Tarſis in

תַּרְשִׁישׁ וַיַּעֲשׂוּ אֳנִיּוֹת בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר׃

Mareſah de Dodauahu filius Elihezer eſt vaticinatus Et

37 וַיִּתְנַבֵּא אֱלִיעֶזֶר בֶּן־דֹּדָוָהוּ מִמָּרֵשָׁה

, Achaziahu cum *te iungere iuxta* * : dicendo , Iehoſaphat *ſuper* ‡

עַל־יְהוֹשָׁפָט לֵאמֹר כְּהִתְחַבֶּרְךָ עִם־אֲחַזְיָהוּ

non & , naues ſunt contritæ & , tua opera Dominus interrupit

פָּרַץ יְהוָה אֶת־מַעֲשֶׂיךָ וַיִּשָּׁבְרוּ אֳנִיּוֹת וְלֹא

. Tarſis in ire *obtinuerunt*

עָצְרוּ לָלֶכֶת אֶל־תַּרְשִׁישׁ׃

Marginal notes (left): † erant || iacentia * erat; חֶמְדָה [a] בֹּז [b]; ‡ ſpolia $ abundanter; * ſupellectilia concupiſcibilia; כְּלִי [c]; † pondere. || prædati ſunt ſpolia; נָשָׂא [d]; * multa erant. $ benedictionis; ‡ benedictionis; * ad diem hanc.; שׁוּב [e]; † vt reuerterentur || cum; * cum pſalteriis; בּוֹא [f]; הָיָה [g]; cùm audiſſent; requieſcere fecit eum; נוּחַ [h]; erat cùm regnauit; יָלַךְ [i] סוּר [k]; abſtulerunt; præparauerat; כּוּן [l]; Reſidua autem; $ ſunt; tranſtulit in; hoc; עָשָׂה [m]; ſeipſum cum eo vt faceret; הָלַךְ [n]; ‡ contra * Quia iunctus es; valuerunt

13 stabat coram Domino, etiam , *Domini facies ad ſtantes* Iehudah omnis Et

וְכָל־יְהוּדָה עֹמְדִים לִפְנֵי יְהוָה גַּם־

filius Iachaziel Et . eorum filij & , eorum vxores , eorum *pubes*

14 טַפָּם נְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם׃ וְיַחֲזִיאֵל בֶּן־

Leuites Mathaniah filij , Iehiel filij Benaiah filij Zechariahu

זְכַרְיָהוּ בֶּן־בְּנָיָה בֶּן־יְעִיאֵל בֶּן־מַתַּנְיָה הַלֵּוִי

medio in Domini ſpiritus eum ſuper fuit , Aſaph filiis de

מִן־בְּנֵי אָסָף הָיְתָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה בְּתוֹךְ

habitatores & , Iehudah omnis Attendite : ait Et . *concionis*

15 הַקָּהָל׃ וַיֹּאמֶר הַקְשִׁיבוּ כָל־יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי

: vobis Dominus dixit Sic : Iehoſaphat rex ô & , Ieruſalaim

יְרוּשָׁלִַם וְהַמֶּלֶךְ יְהוֹשָׁפָט כֹּה־אָמַר יְהוָה לָכֶם

turbæ faciebus à conſternemini ne & , timeatis ne Vos

אַתֶּם אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ מִפְּנֵי הֶהָמוֹן

. Deo ſed , bellum † vobis non quia , huius *multæ*

הָרָב הַזֶּה כִּי לֹא לָכֶם הַמִּלְחָמָה כִּי לֵאלֹהִים׃

aſcendentes | ipſi Ecce . eos contra deſcendite Cras

16 מָחָר רְדוּ עֲלֵיהֶם הִנָּם עֹלִים

torrentis fine in eos inuenietis & , Sis *aſcenſionem* * per

בְּמַעֲלֵה הַצִּיץ וּמְצָאתֶם אֹתָם בְּסוֹף הַנַּחַל

pugnandum *ad* vobis Non . Ieruel *deſertum verſus* $

17 פְּנֵי מִדְבַּר יְרוּאֵל׃ לֹא לָכֶם לְהִלָּחֵם

Domini ſalutem videte & , ſtate , *conſiſtite* * : hoc in ‡

בָּזֹאת הִתְיַצְּבוּ עִמְדוּ וּרְאוּ אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה

conſternemini † ne & , timeatis ne , Ieruſalaim & , Iehudah vobiſcum

עִמָּכֶם יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ

. vobiſcum * Dominus & , *eorum facies ad* | egredimini Cras

מָחָר צְאוּ לִפְנֵיהֶם וַיהוָה עִמָּכֶם׃

omnis & . terram in *facies* ‡ Iehoſaphat *verticem flexit* $ Et

18 וַיִּקֹּד יְהוֹשָׁפָט אַפַּיִם אַרְצָה וְכָל־

, *Domini facies ad ceciderunt* * Ieruſalaim habitatores & , Iehudah

יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם נָפְלוּ לִפְנֵי יְהוָה

. Domino ſe incuruando

לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַיהוָה׃

, Chehathitarum filiis de Leuitæ ſurrexerunt Et

19 וַיָּקֻמוּ הַלְוִיִּם מִן־בְּנֵי הַקְּהָתִים

Deum Dominum laudandum ad , Corchitarum filiis de &

וּמִן־בְּנֵי הַקָּרְחִים לְהַלֵּל לַיהוָה אֱלֹהֵי

. *excellentiam* † in magna voce in Iſrael

יִשְׂרָאֵל בְּקוֹל גָּדוֹל לְמָעְלָה׃

. Tecoah deſertum per ſunt egreſſi & manè in *manicarunt* || Et

20 וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וַיֵּצְאוּ לְמִדְבַּר תְּקוֹעַ

, Iehudah me Audite : dixit & , Iehoſaphat ſtetit , *eos egrediendo in* Et

וּבְצֵאתָם עָמַד יְהוֹשָׁפָט וַיֹּאמֶר שְׁמָעוּנִי יְהוּדָה

veſtrum Deum Dominum in Credite . Ieruſalaim habitatores &

וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם הַאֲמִינוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם

. *proſperemini* * & , eius prophetis in credite : *eſtote fideles* &

וְתֵאָמֵנוּ הַאֲמִינוּ בִנְבִיאָיו וְהַצְלִיחוּ׃

cantores conſtituit & , *populum ad* ‡ eſt conſiliatus Et

21 וַיִּוָּעַץ אֶל־הָעָם וַיַּעֲמֵד מְשֹׁרְרִים

egrediendo in ‡ : ſanctitatis decore in laudantes & , Domino

לַיהוָה וּמְהַלְלִים לְהַדְרַת־קֹדֶשׁ בְּצֵאת

quoniam , Domino Confitemini : *dicentes* & , *expediti facies ad*

לִפְנֵי הֶחָלוּץ וְאֹמְרִים הוֹדוּ לַיהוָה כִּי

. eius miſericordia ſeculum in

לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

dedit | , laude & , *præconio* † cum cœperunt * tempore in Et

22 וּבְעֵת הֵחֵלּוּ בְרִנָּה וּתְהִלָּה נָתַן

montem & , Moab , Hammon filios contra *inſidiantes* * Dominus

יְהוָה מְאָרְבִים עַל־בְּנֵי עַמּוֹן מוֹאָב וְהַר־

. ſe percuſſerunt & , Iehudah contra *venientes* $, Sehir

שֵׂעִיר הַבָּאִים לִיהוּדָה וַיִּנָּגֵפוּ׃

habitatores contra Moab & , Hammon filij ſteterunt Et

23 וַיַּעַמְדוּ בְּנֵי עַמּוֹן וּמוֹאָב עַל־יֹשְׁבֵי

. *diſperdendum ad* & , *anathematizandum ad* ‡ , Sehir montis

הַר־שֵׂעִיר לְהַחֲרִים וּלְהַשְׁמִיד

ſunt auxiliati , Sehir habitatores *in ipſos conſummare ſecundum Et*

וּכְכַלּוֹתָם בְּיוֹשְׁבֵי שֵׂעִיר עָזְרוּ

. *vaſtationem* * ad ſuo proximo *in* vnuſquiſque

אִישׁ בְּרֵעֵהוּ לְמַשְׁחִית׃

reſpexerunt & , *deſertum in* † ſpeculam ad venit Iehudah Et

24 וִיהוּדָה בָּא עַל־הַמִּצְפֶּה לַמִּדְבָּר וַיִּפְנוּ

Marginal notes (right): ſtabat coram Domino, paruuli; טַף [a]; cœtus.; paueatis à facie multitudinis magnæ; יָרֵא [b] הָמָה [c]; † eſt | aſcendunt; יָרַד [d]; * gradum.; עָלָה [e]; $ contra ſolitudinem; ‡ eſt * ſtate, &; רָאָה [f]; † paueatis.; חָתַת [g]; | contra eos, * erit $ incuruauit ſe; ‡ in faciem * proſtrauerunt ſe coram Domino,; שָׁחָה [h]; קוּם [i]; † excelſum.; עָלָה [k]; || ſurrexerunt; יָצָא [l]; ‡ cùm egrederentur; roborabimini, * proſperabimini. $ cũ populo,; יָעַץ [m]; ‡ dum egrederentur ante accinctos ad prœlium, & dicerent:; יָדָה [n]; * quo † clamore | poſuit; חָלַל [o] רָנַן [p]; * inſidias $ qui venerant; הָלַל [q] בּוֹא [r]; ‡ vt interficeret & diſperderet. Et cùm ipſi conſumpſiſſent; כָּלָה [s]; * interfectionem.; רָעָה [t]; † ſolitudinis.

CAP. XXI. כא

est sepultus & ,suis patribus cum Iehosaphat *iacuit Et*

1 וַיִּשְׁכַּב יְהוֹשָׁפָט עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר

Dormiuit autem

Iehoram regnauit Et .Dauid ciuitate in suis patribus cum

עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם

,Iehosaphat filij fratres † ei Et .eo pro eius filius

2 בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ וְלוֹ־אַחִים בְּנֵי יְהוֹשָׁפָט

† erant

,Michael & ,Hazariahu & ,Zechariahu & ,Iechiel &,Hazariahu

עֲזַרְיָה וִיחִיאֵל וּזְכַרְיָהוּ וַעֲזַרְיָהוּ וּמִיכָאֵל

,Israel regis Iehosaphat filij isti omnes ,Sephatiahu & Iehudah

וּשְׁפַטְיָהוּ כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל׃

,argenti multa dona eorum pater eis dedit Et

3 [a]וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מַתָּנוֹת [b]רַבּוֹת לְכֶסֶף

[a] נָתַן [b] רָבַב

.Iehudah in *munitionum* vrbibus cum ,pretiosorum & ,auri &

munitis

וּלְזָהָב וּלְמִגְדָּנוֹת עִם־עָרֵי מְצֻרוֹת בִּיהוּדָה

.primogenitus ‡ ipse quia ;Iehoram dedit regnum Et

‡ erat

וְאֶת־הַמַּמְלָכָה נָתַן לִיהוֹרָם כִּי־הוּא הַבְּכוֹר׃

,sui patris regnum super Iehoram surrexit Et

4 [c]וַיָּקָם יְהוֹרָם עַל־מַמְלֶכֶת אָבִיו

[c] קוּם

,gladio in suos fratres omnes occidit & ,se roborauit &

וַיִּתְחַזַּק וַיַּהֲרֹג אֶת־כָּל־אֶחָיו בֶּחָרֶב

.Israel principibus de etiam &

וְגַם [d]מִשָּׂרֵי יִשְׂרָאֵל׃

[d] שׂוּר

;*ipsum regnando in* ‖ Iehoram ‡ annorũ duorum & triginta Filius

‡ erat ‖ quando regnauit

5 בֶּן־שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה יְהוֹרָם בְּמָלְכוֹ

Ambulauitque ,Ierusalaim in regnauit annis octo &

6 וּשְׁמוֹנֶה שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ׃ וַיֵּלֶךְ

domus fecerunt quemadmodum ,Israel regnum viam per

בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר [e]עָשׂוּ בֵּית

[e] עָשָׂה

fecit & :vxor ei fuit Achab filia nam .Achab

אַחְאָב כִּי בַּת־אַחְאָב הָיְתָה לּוֹ אִשָּׁה וַיַּעַשׂ

Dominus noluit Et .Domini oculis in malum

7 [f]הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃ וְלֹא־אָבָה יְהוָה

[f] רוּעַ disperdere

quod ,fœdus propter Dauid domum *corrumpere*

לְהַשְׁחִית אֶת־בֵּית דָּוִיד לְמַעַן הַבְּרִית אֲשֶׁר

ei *dandum ad* † ,dixerat quemadmodum & ,Dauid *exciderat* ‖

‖ pepigerat cũ † quòd daret

כָּרַת לְדָוִיד וְכַאֲשֶׁר אָמַר לָתֵת לוֹ

.diebus omnibus eius filiis & ,lucernam

נִיר וּלְבָנָיו כָּל־הַיָּמִים׃

.Iehudah *manu sub de* ‡ Edom *est prauaricatus* eius diebus In

defecit ‡ ne esset sub potestate

8 [g]בְּיָמָיו פָּשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה

[g] יוֹם

.regem se super fecerunt regnare &

וַיַּמְלִיכוּ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ׃

curru omni & ,suis principibus cum Iehoram transiuit Et

9 וַיַּעֲבֹר יְהוֹרָם עִם־שָׂרָיו וְכָל־הָרֶכֶב

circundantem ‡ .Edom percussit & ,nocte *surgens fuit* Et .eo cum surrexit

‡ qui circundederat

עִמּוֹ וַיְהִי קָם לַיְלָה [h]וַיַּךְ אֶת־אֱדוֹם הַסּוֹבֵב

[h] נָכָה

Edom *est prauaricatus* † Et ..*currus* * principes & ,eum ad

10 אֵלָיו וְאֵת שָׂרֵי הָרָכֶב׃ וַיִּפְשַׁע אֱדוֹם

* currum, † defecit ‡ ne esset sub potestate

est prauaricata ‖ Tunc .hanc diem ad vsque Iehudah *manu sub de* ‡

מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה אָז תִּפְשַׁע

‖ defecit ‡ ne esset sub potestate

dereliquit quia ;eius *manu sub à* ‡ ,ipso tempore in Libnah

לִבְנָה בָּעֵת הַהִיא מִתַּחַת יָדוֹ כִּי עָזַב

.suorum patrum Deum Dominum

אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו׃

,Iehudah montibus in excelsa fecit ipse Etiam

11 גַּם־הוּא עָשָׂה־בָמוֹת בְּהָרֵי יְהוּדָה

compulit & ,Ierusalaim habitatores fecit fornicari &

[i]וַיִּזֶן אֶת־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ [k]וַיַּדַּח אֶת־

[i] זָנָה [k] נָדַח

,propheta Eliiahu ab scriptura eum ad venit Et .Iehudah

12 יְהוּדָה׃ וַיָּבֹא אֵלָיו מִכְתָּב מֵאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא

:tui patris Dauid Deus Dominus dixit Sic :dicendo

לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי דָּוִיד אָבִיךָ

,tui patris Iehosaphat viis in ambulasti non quod † Pro

† eo

תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־הָלַכְתָּ בְּדַרְכֵי יְהוֹשָׁפָט אָבִיךָ

via in ambulasti *Et* ‡ .Iehudah regis Asa viis in & ‡

‡ Sed

13 וּבְדַרְכֵי אָסָא מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃ [l]וַתֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ

[l] יָלַךְ

habitatores & ,Iehudah fecisti fornicari & ,Israel regum

מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּזְנֶה אֶת־יְהוּדָה וְאֶת־יֹשְׁבֵי

,tuos fratres etiam & ,Achab *domum fornicari secundũ* ,Ierusalaim

sicut fornicata est domus

יְרוּשָׁלַםִ כְּהַזְנוֹת בֵּית אַחְאָב וְגַם אֶת־אַחֶיךָ

‡ familiam ‡ meliores

Ecce .occidisti te *præ* *bonos* ‡ tui patris *domum* ‡

14 בֵּית־אָבִיךָ הַטּוֹבִים מִמְּךָ הָרָגְתָּ׃ הִנֵּה

* percutit plaga

,tuum populum *in* magna *percussione percutiens* Dominus

יְהוָה נֹגֵף [a]מַגֵּפָה גְדוֹלָה בְּעַמֶּךָ

[a] נָגַף

‖ omnes substantias tuas, † eris

.*tuam substantiam omnẽ in* ‖ & ,tuas vxores *in* & ,tuos filios *in* &

וּבְבָנֶיךָ וּבְנָשֶׁיךָ וּבְכָל־רְכוּשֶׁךָ׃

infirmitate in ,multis infirmitatibus in † tu Et

15 וְאַתָּה [b]בָּחֳלָיִים [c]רַבִּים בְּמַחֲלֵה

[b] חָלָה [c] רָבַב ‡ viscerum

infirmitate præ tuo intestina egrediãtur donec, tuorũ *intestinorum* ‡

מֵעֶיךָ עַד־[d]יֵצְאוּ מֵעֶיךָ מִן־הַחֹלִי

[d] יָצָא ‡ per singulos dies.

super * Dominus suscitauit Et .*diebus super diebus* ‡

* contra

16 יָמִים עַל־יָמִים׃ [e]וַיָּעַר יְהוָה עַל־

[e] עוּר

qui ,Harabum & ,Pelistim spiritum .Iehoram

יְהוֹרָם אֵת רוּחַ הַפְּלִשְׁתִּים וְהָעַרְבִים אֲשֶׁר

‖ erant iuxta terminum

,Iehudah in ascenderunt Et .Aethiopum *manum super* ‖

17 עַל־יַד כּוּשִׁים׃ [f]וַיַּעֲלוּ בִיהוּדָה

[f] עָלָה

,substantiam omnem *captiuauerunt* † & ,eam sciderunt &

† diripuerunt

וַיְבַקְעוּהָ [g]וַיִּשְׁבּוּ אֵת כָּל־הָרְכוּשׁ

[g] שָׁבָה

;eius vxores & ,eius filios etiam & ,regia domo in *inuentam* ‡

‡ quæ inuenta est inter filios

הַנִּמְצָא לְבֵית־הַמֶּלֶךְ וְגַם־בָּנָיו וְנָשָׁיו

.eius *filiorum* minor Iehoachaz nisi ,filius ei remansit non &

וְלֹא נִשְׁאַר־לוֹ בֵּן כִּי אִם־יְהוֹאָחָז קְטֹן בָּנָיו׃

eius intestinis in Dominus eum percussit hoc totum post Et

18 וְאַחֲרֵי כָּל־זֹאת נְגָפוֹ יְהוָה בְּמֵעָיו

.*sanitatem* ‡ non *ad* ‖ ,infirmitate

‖ cui † erat medela.

[h]לָחֳלִי לְאֵין מַרְפֵּא׃

[h] חָלָה

egrediendo tempus secundum ‖ & ,diebus ex dies ad fuit Et

‖ in tempore quo egressus est

19 [i]וַיְהִי לְיָמִים מִיָּמִים וּכְעֵת [k]צֵאת

[i] הָיָה [k] יָצָא

cum eius intestina sunt egressa ,duorum annorum dierum finis

[l]הַקֵּץ לְיָמִים שְׁנַיִם יָצְאוּ מֵעָיו עִם־

[l] קָצַץ

non Et .malis infirmitatibus in est mortuus & ,eius infirmitate

חָלְיוֹ וַיָּמָת בְּתַחֲלֻאִים רָעִים וְלֹא־

combustionem secudum combustionẽ eius populus ei fecerunt

[m]עָשׂוּ לוֹ עַמּוֹ שְׂרֵפָה כִּשְׂרֵפַת

[m] עָשָׂה ‡ annorum

erat ‡ duorum & triginta Filius .suorum patrum

20 אֲבֹתָיו׃ בֶּן־שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם הָיָה

quãdo regnauit

,Ierusalaim in regnauit annis octo & ,*ipso regnando in*

בְמָלְכוֹ וּשְׁמוֹנֶה שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ

ciuitate in eum sepelierunt Et .desiderio absque ambulauitque

וַיֵּלֶךְ בְּלֹא חֶמְדָּה וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּעִיר

,regum sepulchris in non sed ,Dauid

דָּוִיד וְלֹא בְּקִבְרוֹת הַמְּלָכִים׃

CAP. XXII. כב

Achaziahu Ierusalaim habitatores regem constituerunt Et

1 וַיַּמְלִיכוּ יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ אֶת־אֲחַזְיָהוּ

minimum

occiderat primos omnes nam .eo pro *paruum* eius filium

בְּנוֹ הַקָּטֹן תַּחְתָּיו כִּי כָל־הָרִאשֹׁנִים הָרַג

* exercitus qui venerat ‖ castra.

regnauit Et .*castrametationem* ‖ ad Harabibus cum *veniens agmen* *

הַגְּדוּד הַבָּא בָעַרְבִים לַמַּחֲנֶה וַיִּמְלֹךְ

.Iehudah regis Iehoram filius Achaziahu

אֲחַזְיָהוּ בֶּן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה׃

Achaziahu † annorum duorum & quadraginta Filius

† erat

2 בֶּן־אַרְבָּעִים [n]וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אֲחַזְיָהוּ

[n] שָׁנָה ‖ cum regnauit,

nomen Et .Ierusalaim in regnauit vno anno & .*ipso regnado in*

בְּמָלְכוֹ וְשָׁנָה אַחַת מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ וְשֵׁם

.Homri filia Hathaliahu eius matris

אִמּוֹ עֲתַלְיָהוּ [o]בַּת־עָמְרִי׃

[o] בָּנָה

nam .Achab domus viis in ambulauit ipse Etiam

3 גַּם־הוּא הָלַךְ בְּדַרְכֵי בֵּית אַחְאָב כִּי

faciendum impiè ad ,*eius consiliaria* *fuerat* † eius mater

† consuluerat ei vt impiè ageret.

אִמּוֹ [p]הָיְתָה [q]יוֹעַצְתּוֹ לְהַרְשִׁיעַ׃

[p] הָיָה [q] יָעַץ

,Achab domus sicut ,Domini oculis in malum fecit Et

4 [r]וַיַּעַשׂ [s]הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּבֵית אַחְאָב

[r] עָשָׂה [s] רוּעַ

eius *patrũ mortem post* ‡ ,consiliarii ei fuerunt ipsi quippe

‡ postquã mortuus est pater

כִּי־הֵמָּה הָיוּ־לוֹ יוֹעֲצִים אַחֲרֵי מוֹת אָבִיו

;ambulauit eorum consilio in Etiam .ei *corruptionem* ‡ ad

‡ perditionem

5 לְמַשְׁחִית לוֹ׃ גַּם בַּעֲצָתָם הָלַךְ

Israel rege Achab filio Iehoram cum perrexit &

וַיֵּלֶךְ אֶת־יְהוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל

,Ghilhad Ramoth in Aram regem Chazael *super* ‖ ,bellum ad

‖ contra

לַמִּלְחָמָה עַל־חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם בְּרָמוֹת גִּלְעָד

est reuersus Et .Ioram Aramæi percusserunt Et
6 וישב : הרמים את־יורם [a]ויכו
cū percusserunt quibus ,‡ plagæ quia ,Izrehel in se curandum ad
להתרפא ביזרעאל כי המכים אשר הכהו
,Aram rege Chazael cum ipso pugnando in * Ramah in
ברמה בהלחמו את־חזהאל מלך ארם
videndum ad descendit Iehudah regis Iehoram filius Hazariahu Et
ועזריהו בן־יהורם מלך יהודה ירד [b]לראות
.ipse ægrotans quia ,Izrehel in Achab filium Iehoram
את־יהורם בן־אחאב ביזרעאל כי־חלה הוא:
veniendum ad ‖ ,Achaziahu despectio † erat Deo à Et
7 ומאלהים היתה תבוסת אחזיהו לבוא
ad $ Iehoram cum est egressus ,ipso veniendo in * Et .Ioram ad
אל־יורם ובבאו יצא עם־יהורם אל־
succidendum ad ‡ ,Dominus eum vnxit quem ,Nimsi filium Iehu
יהוא בן־נמשי אשר משחו יהוה להכרית
Iehu faciendo ius in * ,fuit Et .Achab domum
8 את־בית אחאב: ויהי [c]בהשפט יהוא
,Iehudah principes inuenit & ,Achab domo cum
עם־בית אחאב וימצא את־[d]שרי יהודה
,Achaziahu ipsi ministrantes Achaziahu fratrum filios &
ובני אחי אחזיהו [e]משרתים לאחזיהו
,Achaziahu quæsiuit Et .illos interfecit &
9 ויהרגם: ויבקש את־אחזיהו
(,Someron in latitans ipse &) ,eum comprehenderunt &
וילכדהו והוא מתחבא בשמרון
.eū sepelierunt & ,eū interemerunt & ,Iehu ad eū adduxerunt &
ויבאהו אל־יהוא וימיתהו ויקברהו
quæsiuit qui ,ipse Iehosaphat Filius ,dixerunt nam
כי אמרו בן־יהושפט הוא אשר־דרש
;Achaziahu domui † non & ,suo corde toto in Dominum
את־יהוה בכל־לבבו ואין לבית אחזיהו
mater Athaliahu Et .regnum ad potentiam continendum ad
10 לעצר כח לממלכה: ועתליהו אם
,surrexit & :suus filius esset mortuus quòd ,vidit Achaziahu
אחזיהו ראתה כי־[g]מת בנה [f]ותקם
.Iehudah domus regni semen omne perdidit ‖ &
ותדבר את־כל־זרע [h]הממלכה לבית יהודה:
filium Ioas regis filia Iehosabhath accepit Et
11 ותקח יהושבעת בת־המלך את־יואש בן־
,regis filiorum medio è cum est furata & ,Achaziahu
אחזיהו ותגנב אתו מתוך בני־המלך
conclaui ‡ in eius lactatricem $ & cum dedit & ,interfectorum *
המומתים [i]ותתן אתו ואת־[k]מניקתו בחדר
,Iehoram regis filia Iehosabhath eum abscondit & ,lectorum
[l]המטות ותסתירהו יהושבעת בת־המלך יהורם
;Achaziahu soror erat ipsa nam ;sacerdotis Iehoiadah vxor
אשת יהוידע הכהן כי היא [m]היתה אחות אחזיהו
eis cum fuit Et .eum interemit non & ,Hathaliahu faciebus à
12 מפני עתליהו ולא המיתתהו: ויהי אתם
Hatthaliah & ,annis sex absconditus Dei domo in
בבית האלהים מתחבא שש [n]שנים ועתליה
.terram super regnans
מלכת על־הארץ:

Margin: [a] נכה vt curaret ‡ erant ei, * dum pugnaret [b] ראה vt videret ægrotabat. † conculcatio ‖ vt veniret * cùm venisset $ contra ‡ vt succideret * cùm iudiciū faceret [c] שפט [d] שור [e] שרת latebat est, † erat potentia obtinendum [f] מות [g] קום ‖ interfecit regium [h] מלך * qui interficiebantur: & posuit $ nutricem ‡ cubiculo [i] נתן [k] ינק [l] נטה [m] היה facie [n] שנה regnabat

CAP. XXIII. כג

assumpsit & ,Iehoiadah est confortatus septimo anno in Et
1 ובשנה השביעית התחזק יהוידע [o]ויקח
,Ierocham filium Hazariahu ,centuriarum principes
את־[p]שרי [q]המאות לעזריהו בן־ירחם
,Hobed filium Hazariahu & ,Iehochanan filium Ismahel &
ולישמעאל בן־יהוחנן ולעזריהו בן־עובד
filium Elisaphat & ,Hadaiahu filium Mahaseiahu &
ואת־מעשיהו בן־עדיהו ואת־אלישפט בן־
,Iehudah per circuiuerunt Et .fœdere in secum Zichri
2 זכרי עמו בברית: [r]ויסבו ביהודה
,Iehudah vrbibus cunctis de Leuitas congregauerunt &
ויקבצו את־הלוים מכל־ערי יהודה
.Ierusalaim in venerunt ,Israel patrum capita &
וראשי האבות לישראל [s]ויבאו אל־ירושלם:
cum Dei domo in fœdus concio † omnis excidit * Et
3 ויכרת כל־הקהל ברית בבית האלהים עם־

Margin: [o] לקח centuriones, [p] שור [q] מאה [r] סבב principes familiarum [s] בוא * percussit † coetus

sicut regnabit regis filius Ecce :eos ad dixitque .rege
המלך ויאמר להם הנה בן־המלך ימלך כאשר
.Dauid filios super ,Dominus est locutus
דבר יהוה על־בני דויד:
venientibus † vobis ex pars Tertia :facietis quod verbum * Hoc
4 זה הדבר אשר [a]תעשו השלשית מכם [b]באי
.liminum ianitoribus ,Leuitis & ,sacerdotibus * sabbathum ‖
השבת לכהנים וללוים לשערי [c]הספים:
porta in pars tertia & ,regis domo in pars tertia Et
5 והשלישית בבית המלך והשלישית בשער
.Domini domus atriis in populus omnis & ;fundamenti
היסוד וכל־העם בחצרות בית יהוה:
,sacerdotes nisi Domini domum ingrediatur ne Et
6 ואל־יבוא בית־יהוה כי אם־הכהנים
.ipsi ‡ sanctitas quia ,ingrediantur ipsi ,Leuitis $ ministri &
והמשרתים [d]ללוים המה [e]יבאו כי־קדש המה
.Domini custodiam obseruent populus omnis &
וכל־העם ישמרו משמרת יהוה:
vnusquisque vndique regem Leuitæ circundent Et
7 [f]והקיפו הלוים את־המלך סביב איש
estote Et .moriatur domum in veniens * & .sua manu in sua vasa &
[g]וכליו בידו והבא אל־הבית יומת והיו
fecerunt Et .illum egrediendo in & ,illum intrando in † rege cum
8 את־המלך בבאו [h]ובצאתו: [i]ויעשו
Iehoiadah præcepit quæ omnia iuxta ,Iehudah vniuers' & ,Leuitæ
הלוים וכל־יהודה ככל אשר־צוה יהוידע
sabbathū ad venientes suos viros vir ‖ assumpserunt Et .sacerdos
הכהן ויקחו איש את־אנשיו באי השבת
Iehoiadah aperuerat $ non nam .sabbathum * egredientibus cum
עם יוצאי השבת כי לא־פטר יהוידע
sacerdos Iehoiadah dedit Et diuisiones sacerdos
9 הכהן את־המחלקות: [k]ויתן יהוידע הכהן
cēturionibus & ,clypeos & ,lanceas centuriarum principibus
לשרי המאות את־[l]החניתים ואת־[m]המגנות ואת־
.Dei domo * quæ ,Dauid regis ‡ quæ peltas
השלטים אשר למלך דויד אשר בית האלהים:
suum missile vir † & ,populum omnem constituit Et
10 ויעמד את־כל־העם ואיש שלחו
domus humerū * ad vsque ,dextero domus humero ab ‖ sua manu in
בידו מכתף הבית הימנית עד־כתף הבית
.circumquaque ‡ regem super $,domui & ,altari sinistrum
השמאלית למזבח ולבית על־המלך סביב:
eum super dederunt * & ,regis filium eduxerunt Et
11 [n]ויוציאו את־בן־המלך ויתנו עליו את־
,eum constituerunt regem Et .ornamentum & ,separationem †
הנזר ואת־העדות וימליכו אתו
Viuat :dixerunt atque ,eius filij & ,Iehoiadah eum vnxerunt &
וימשחהו יהוידע ובניו ויאמרו [o]יחי
populi vocem Hathaliahu audiuit Et .rex
12 המלך: ותשמע עתליהו את־קול העם
populum ad venit & :regem laudantium & ,currentium
[p]הרצים והמהללים את־המלך ותבוא אל־העם
stans * rex ecce & ,vidit Et .Domini domum ‖
13 בית יהוה: [q]ותרא והנה המלך עומד
tubæ & ,principes & ,introitu in suam columnam $ super
על־עמודו במבוא [r]והשרים והחצצרות
clangens & ,lætus * terræ populus omnis ‡ & ,regem iuxta
על־המלך וכל־עם הארץ שמח ותוקע
,cantici † instrumentis cum cantores & ,tubis in
בחצצרות והמשוררים בכלי השיר
,sua vestimenta Hathaliahu scidit & :laudare scientes &
ומודיעים להלל ותקרע עתליהו את־[s]בגדיה
Iehoiadah fecit egredi Et .couiuratio ,Coniuratio :dixit &
14 ותאמר קשר קשר: [t]ויוצא יהוידע
dixit & ,exercitus præfectos centuriarum principes ‖ sacerdos
הכהן את־שרי [u]המאות פקודי החיל ויאמר
veniens & ,ordines * extra ad illam Educite :eos ad
אלהם הוציאוה אל־מבית השדרות והבא
Non :sacerdos dixit quoniam ,gladio in moriatur ,eam post
אחריה [x]יומת בחרב כי אמר הכהן לא
.Domini domo $ eam interficiatis
תמיתוה בית יהוה:

Margin: * est † qui venitis [a] עשה [b] בוא ‡ ad * eritis cum [c] ספף ingrediantur ‡ de sunt. [d] לוה [e] בוא [f] יקף instrumenta * qui ingressus fuerit [g] כלה † eo ingrediente, & egrediente. [h] יצא [i] עשה ‖ singuli * à sabbatho. $ dimiserat [k] נתן cēturionibus [l] חנת [m] גנן ‡ fuerant * erant in † singuli gladios habebant ‖ ab latere * latus $ iuxta ‡ per circuitum. * posuerunt [n] יצא † diadema, & testimonium. [o] חיה populorum [p] רוץ ‖ in * stabat [q] ראה $ gradum suum [r] שור ‡ omnem populum * lætantem & clangentem † musicis [s] בגד egressus est [t] יצא ‖ ad centuriones & [u] מאה * septa qui secutus fuerit [x] מות $ in

domus sanctificationes omnes etiam & ;Dei Domum
בֵּית הָאֱלֹהִים וְגַם כָּל־קָדְשֵׁי בֵית
fecerunt & :rex dixit Et .Behalim ipsi fecerunt Domini
8 יְהוָה ᵃעָשׂוּ לַבְּעָלִים: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲשׂוּ
Domini domus porta in eam dederunt & ,vnam arcam
אֲרוֹן אֶחָד ᵇוַיִּתְּנֻהוּ בְּשַׁעַר בֵּית־יְהוָה
,Ierusalaim in & ,Iehudah in vocem dederunt Et .forinsecus
9 חוּצָה: וַיִּתְּנוּ־קוֹל בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַ͏ִם
Dei serui Mosch donum Domino afferendum ad
ᶜלְהָבִיא לַיהוָה מַשְׂאַת מֹשֶׁה עֶבֶד־הָאֱלֹהִים
,principes omnes sunt lætati Et .deserto in Israel super
10 עַל־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר: וַיִּשְׂמְחוּ כָל־הַשָּׂרִים
.arcam in proiecerunt & ,attulerunt & :populus omnis &
וְכָל־הָעָם וַיָּבִיאוּ וַיַּשְׁלִיכוּ לָאָרוֹן
afferebat | tempore in ,erat Et .complendum ad vsque
11 עַד־לְכַלֵּה: וַיְהִי בְּעֵת יָבִיא אֶת־
,Leuitarum manum per ,regis præfecturam † ad arcam
הָאָרוֹן אֶל־פְּקֻדַּת הַמֶּלֶךְ בְּיַד הַלְוִיִּם
ingrediebatur & ,argentum ‡ multum quòd ,eos videre vt & ‡
ᵈוְכִרְאוֹתָם כִּי־רַב הַכֶּסֶף וּבָא
euacuabant & :capitis * sacerdotis præpositus & regis scriba
סוֹפֵר הַמֶּלֶךְ וּפְקִיד כֹּהֵן הָרֹאשׁ וִיעָרוּ
,suo loco in eam restituebant & ,eam portabant & ,arcam
אֶת־הָאָרוֹן ᵉוְיִשָּׂאֻהוּ ᶠוִישִׁבֻהוּ אֶל־מְקֹמוֹ
.multitudine in argentu collegerunt & :die in diem ad || fecerunt Sic
כֹּה ᵍעָשׂוּ לְיוֹם בְּיוֹם וַיַּאַסְפוּ כֶסֶף ʰלָרֹב:
opus facientem ad † Iehoiadah & ,rex illud dedit Et
12 וַיִּתְּנֵהוּ הַמֶּלֶךְ וִיהוֹיָדָע אֶל־עוֹשֵׂה מְלֶאכֶת
cæsores mercede conducentes fuerunt ‡ Et .Domini domus seruitutis ‡
עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה ⁱוַיִּהְיוּ שֹׂכְרִים חֹצְבִים
fabros etiam & ;Domini domum innouandum ad ,artifices &
וְחָרָשִׁים לְחַדֵּשׁ בֵּית יְהוָה וְגַם לְחָרָשֵׁי
.Domini domum fortificandum ad ,æris & ferri
בַרְזֶל וּנְחֹשֶׁת לְחַזֵּק אֶת־בֵּית יְהוָה:
medicina ascendit * & ,opus facientes fecerunt Et
13 וַיַּעֲשׂוּ עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה וַתַּעַל ᵏאֲרוּכָה
,Dei domum fecerunt stare & :eorū manū per opus ad
לַמְּלָאכָה בְּיָדָם וַיַּעֲמִידוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים
.eam roborauerunt & :suam rectitudinem super |
עַל־ˡמַתְכֻּנְתּוֹ וַיְאַמְּצֻהוּ:
Iehoiadah & ,regis facies ad ‡ attulerunt ,eos consummare secundum † Et
14 ᵐוּכְכַלּוֹתָם ⁿהֵבִיאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וִיהוֹיָדָע
,Domini domus vasa illud ‡ fecerunt & ,argenti residuum
אֶת־שְׁאָר הַכֶּסֶף וַיַּעֲשֵׂהוּ כֵלִים לְבֵית־יְהוָה
aurea vasa & ,cochlearia & ,mortaria & ,ministerij vasa
כְּלֵי שָׁרֵת ᵒוְהַעֲלוֹת וְכַפּוֹת וּכְלֵי זָהָב
Domini domo in ascensiones ascendere facientes fuerunt * Et .argentea &
וָכָסֶף ᵖוַיִּהְיוּ מַעֲלִים עֹלוֹת בְּבֵית־יְהוָה
,Iehoiadah senuit Et .Iehoiadah diebus cunctis iugiter
15 תָּמִיד כֹּל ᑫיְמֵי יְהוֹיָדָע: וַיִּזְקַן יְהוֹיָדָע
triginta & centum Filius .est mortuus & ,diebus est saturatus &
וַיִּשְׂבַּע יָמִים ʳוַיָּמֹת בֶּן־מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים
ciuitate in eum sepelierunt Et .ipsum moriendo in | annorum
16 שָׁנָה בְּמוֹתוֹ: וַיִּקְבְּרֻהוּ בְעִיר־
,Israel in bonum fecit quia ,regibus cum Dauid
דָּוִיד עִם־הַמְּלָכִים כִּי־עָשָׂה טוֹבָה בְּיִשְׂרָאֵל
,Iehoiadah mori post Et .eius domo & ,Deo cum &
17 וְעִם־הָאֱלֹהִים וּבֵיתוֹ: וְאַחֲרֵי מוֹת יְהוֹיָדָע
Tunc .regi se incuruauerunt & ,Iehudah principes venerunt
בָּאוּ ˢשָׂרֵי יְהוּדָה ᵗוַיִּשְׁתַּחֲווּ לַמֶּלֶךְ אָז
domum dereliquerunt Et .eos ad ‡ rex audiuit ‡
18 שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֲלֵיהֶם: וַיַּעַזְבוּ אֶת־בֵּית
;lucis seruierunt & ,suorum patrum Dei Domini
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ אֶת־הָאֲשֵׁרִים
Ierusalaim & Iehudah contra ira fuit Et .doloribus
וְאֶת־הָעֲצַבִּים וַיְהִי־קֶצֶף עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַ͏ִם
.prophetas eos in * misit Et .hoc eorum delicto in ‡
19 בְּאַשְׁמָתָם זֹאת: וַיִּשְׁלַח בָּהֶם נְבִאִים
,eos in † sunt testificati & ;Dominum ad eos conuertendum ad ||
לַהֲשִׁיבָם אֶל־יְהוָה ᵘוַיָּעִידוּ בָם
.auribus perceperunt ‡ non &
וְלֹא הֶאֱזִינוּ:

Marginalia (left): ᵃ עָשׂר ‡ posuerunt | ᵇ נָתַן | ᶜ בּוֹא vt afferrent | donec implerent. || quo afferebant | † præpositum | ‡ cùm videbat † esset | ᵈ רָאָה * primi: & effundebant | ᵉ נָשָׂא ᶠ שׁוּב || per singulos dies: & congregauerunt | ᵍ עָשָׂה ‡ facienti ‡ ministerij ‡ conduxerūt | ʰ רַב ⁱ הָיָה | ‡ obducta est cicatrix operis | ᵏ אָרַךְ | ˡ תָּכַן ‖ in dispositione sua, | † cùm consummassent ‡ coram rege, | ᵐ כָּלָה ⁿ בּוֹא ‡ ex eo | ᵒ עָלָה * offerebant holocausta | ᵖ הָיָה | ᑫ יוֹם | ʳ מוּת ‡ erant quādo mortuus est | postquam mortuus est | ˢ שׂוּר ᵗ שָׁחָה ‡ obtemperauit ‡ eis. | sculptilibus. | ‡ propter delictum * ad ‖ vt conuerterent † eis, | ᵘ עוּד ‡ auscultauerunt,

portæ introitum ad venit & :manus ei imposuerunt Et
15 ᵃוַיָּשִׂמוּ לָהּ יָדַיִם וַתָּבוֹא אֶל־מְבוֹא שַׁעַר־
.ibi eam interfecerunt & .regu || domus equorum
הַסּוּסִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְמִיתוּהָ שָׁם:
populum vniuersum inter & ,se inter fœdus Iehoiadah excidit Et
16 וַיִּכְרֹת יְהוֹיָדָע בְּרִית בֵּינוֹ וּבֵין כָּל־הָעָם
sunt ingressi Et .Domino populum in existendum ad ,regem inter &
17 וּבֵין הַמֶּלֶךְ ᵇלִהְיוֹת לְעָם לַיהוָה: ᶜוַיָּבֹאוּ
& ,eam destruxerunt & ,Bahal domum populus omnis
כָל־הָעָם בֵּית־הַבַּעַל ᵈוַיִּתְּצֻהוּ וְאֶת־
Mathan & :confregerunt eius simulachra & ,eius altaria
מִזְבְּחֹתָיו וְאֶת־צְלָמָיו שִׁבֵּרוּ וְאֵת ᵉמַתָּן
posuit Et .altarium facies ad occiderunt Bahal sacerdotem
18 כֹּהֵן הַבַּעַל הָרְגוּ לִפְנֵי הַמִּזְבְּחוֹת: וַיָּשֶׂם
sacerdotum manum per Domini domus præfecturas Iehoiadah
יְהוֹיָדָע פְּקֻדֹּת בֵּית יְהוָה בְּיַד הַכֹּהֲנִים
Domini domo in Dauid est partitus quos ,Leuitarum
הַלְוִיִּם אֲשֶׁר חָלַק דָּוִיד עַל־בֵּית יְהוָה
lege in ‖ scriptum sicut ,Domini ascensiones ascendere faciendum ad
ᶠלְהַעֲלוֹת עֹלוֹת יְהוָה כַּכָּתוּב ᵍבְּתוֹרַת
constituit Et .Dauid manus iuxta cantico in & lætitia in ,Mosch
19 מֹשֶׁה בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁיר עַל יְדֵי דָוִיד: וַיַּעֲמֵד
ingrediebatur non & :Domini domus portas super ianitores
הַשּׁוֹעֲרִים עַל־שַׁעֲרֵי בֵּית יְהוָה וְלֹא־יָבֹא
principes ‡ Assumpsitque .verbo omni ‡ in immundus
20 טָמֵא לְכָל־דָּבָר: ʰוַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי
,populo in dominantes & ,illustres & ,centuriarum
הַמֵּאוֹת וְאֶת־הָאַדִּירִים וְאֶת־הַמּוֹשְׁלִים בָּעָם
regem fecit descendere & ,terræ populum omnem &
וְאֵת ׀ כָּל־עַם הָאָרֶץ ᵏוַיּוֹרֶד אֶת־הַמֶּלֶךְ
superioris portæ medio in | introierunt & ,Domini domo de
21 מִבֵּית יְהוָה וַיָּבֹאוּ בְּתוֹךְ־שַׁעַר הָעֶלְיוֹן
solium super regem fecerunt sedere & :regu || domum †
בֵּית הַמֶּלֶךְ ˡוַיּוֹשִׁיבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ עַל כִּסֵּא
vrbs & ,terræ populus omnis sunt lætati Et .regni
הַמַּמְלָכָה: וַיִּשְׂמְחוּ כָל־עַם־הָאָרֶץ וְהָעִיר
.gladio in interfecerunt Hathaliahu Et .quieuit
שָׁקָטָה וְאֶת־עֲתַלְיָהוּ הֵמִיתוּ בֶחָרֶב:

CAP. XXIIII. כד

quadraginta & ,ipsum regnando in * Ioas ‡ annorum septem Filius
1 בֶּן־שֶׁבַע שָׁנִים יֹאָשׁ בְּמָלְכוֹ וְאַרְבָּעִים
Sibiah eius matris nomen Et .Ierusalaim in regnauit annis
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם וְשֵׁם אִמּוֹ צִבְיָה
,Domini oculis in rectum Ioas fecit Et .sebah Beer de
2 מִבְּאֵר שָׁבַע: ᵐוַיַּעַשׂ יוֹאָשׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה
ei tulit * Et .sacerdotis Iehoiadah diebus omnibus
3 כָּל־יְמֵי יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן: ⁿוַיִּשָּׂא־לוֹ
.filias & ,filios genuit & :duas vxores Iehoiadah
יְהוֹיָדָע נָשִׁים שְׁתָּיִם וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:
innouandum ad ‡ ,Ioas corde cum † fuit ;hoc post Fuit Et
4 ᵒוַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן הָיָה עִם־לֵב יוֹאָשׁ לְחַדֵּשׁ
,sacerdotes congregauit Et .Domini domum
5 אֶת־בֵּית יְהוָה: וַיִּקְבֹּץ אֶת־הַכֹּהֲנִים
,Iehudah ciuitates ad Egredimini :eis dixit & .Leuitas &
וְהַלְוִיִּם וַיֹּאמֶר לָהֶם ᵖצְאוּ לְעָרֵי יְהוּדָה
roborandum ad argentum Israel vniuerso de congregate &
וְקִבְצוּ מִכָּל־יִשְׂרָאֵל כֶּסֶף לְחַזֵּק ׀
vos & anno in anni tempore à vestri Dei domum
אֶת־בֵּית אֱלֹהֵיכֶם מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה וְאַתֶּם
.Leuitæ festinauerunt non & ,rem ad festinabitis
תְּמַהֲרוּ לַדָּבָר וְלֹא מִהֲרוּ הַלְוִיִּם:
:ei dixit & ,caput Iehoiadah rex vocauit Et
6 וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לִיהוֹיָדָע הָרֹאשׁ וַיֹּאמֶר לוֹ
,Iehudah de afferendum ad * ,Leuitis super ‡ quæsiuisti non Cur
מַדּוּעַ לֹא־דָרַשְׁתָּ עַל־הַלְוִיִּם לְהָבִיא מִיהוּדָה
.Domini serui Mosch munus Ierusalaim de &
וּמִירוּשָׁלַ͏ִם אֶת־ᑫמַשְׂאַת מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה
† testimonij tentorium ‡ in ,Israel concioni † &
וְהַקָּהָל לְיִשְׂרָאֵל לְאֹהֶל הָעֵדוּת:
diruperunt * eius filij ‡ ,impia Hathaliahu Quia
7 כִּי עֲתַלְיָהוּ הַמִּרְשַׁעַת בָּנֶיהָ פָרְצוּ אֶת־

Marginalia (right): ᵃ שׂוּם ‖ regiæ: | pepigit | vt esset populus | ᵇ הָיָה | ᶜ בּוֹא | ᵈ נָתַץ | ᵉ נָתַן | ante altaria. | præpositos | distribuit | ad offerendū holocausta ‖ est | ᶠ עָלָה ᵍ יָרָה | ad | ‡ qualibet re. ‡ centurio ne & magnates, | ʰ לָקַח ⁱ שׂוּר | fecerunt | ᵏ יָרַד | per medium | † in ‡ regiam: | ˡ יָשַׁב | ‡ erat * quando regnauit, | ᵐ עָשָׂה * accepit | ⁿ נָשָׂא | † in ‡ vt innouaret | ᵒ הָיָה | ᵖ יָצָא | per singulos annos, | principem | ‡ à * vt afferrent | ᑫ נָשָׂא | † à congregatione ‡ tabernaculū ‡ & * destruxerūt

Iehoiadah filium Zechariah induit Dei spiritus Et

20 וְרוּחַ אֱלֹהִים לָבְשָׁה אֶת־זְכַרְיָה בֶּן־יְהוֹיָדָע

dixit Sic :eis dixit & :populum *desuper* stetit & ,sacerdotis

הַכֹּהֵן וַיַּעֲמֹד מֵעַל לָעָם וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה ׀ אָמַר

?Domini mandata *transgredientes* vos quid Vt :Deus

הָאֱלֹהִים לָמָה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־מִצְוֹת יְהוָה

,Dominum dereliquistis quia .prosperabimini non Et

וְלֹא תַצְלִיחוּ כִּי־עֲזַבְתֶּם אֶת־יְהוָה

.eum aduersus coniurauerunt Et .vos dereliquet &

21 וַיַּעֲזֹב אֶתְכֶם׃ וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו

domus atrio in ,regis *præcepto in* ,*lapide* eum obruerunt &

וַיִּרְגְּמֻהוּ אֶבֶן בְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ בַּחֲצַר בֵּית

misericordiæ rex Ioas est recordatus non Et .Domini

22 יְהוָה׃ וְלֹא־זָכַר יוֹאָשׁ הַמֶּלֶךְ הַחֶסֶד

interfecit & ,eo cum eius pater Iehoiadah fecit quam

אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוֹיָדָע אָבִיו עִמּוֹ וַיַּהֲרֹג אֶת־

,Dominus Videat :dixit ,*eum mori secundum* Et .eius filium

בְּנוֹ וּכְמוֹתוֹ אָמַר יֵרֶא יְהוָה

eum contra ascendit ,anni reuolutione in ,fuit Et .requirat &

23 וְיִדְרֹשׁ׃ וַיְהִי לִתְקוּפַת הַשָּׁנָה עָלָה עָלָיו

.Ierusalaim & ,Iehudah in venerunt & ,Aram exercitus

חֵיל אֲרָם וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם

omne & ;populo e populi principes omnes *corruperunt* &

וַיַּשְׁחִיתוּ אֶת־כָּל־שָׂרֵי הָעָם מֵעָם וְכָל־

pauco in Quia .Darmesec regem ad miserunt eorum *spolium*

24 שְׁלָלָם שִׁלְּחוּ לְמֶלֶךְ דַּרְמָשֶׂק׃ כִּי בְמִצְעַר

tradidit Dominus & ,Aram exercitus *venerunt hominum*

אֲנָשִׁים בָּאוּ חֵיל אֲרָם וַיהוָה נָתַן

quia :vehementi multitudine in exercitum eorum manu in

בְיָדָם חַיִל לָרֹב מְאֹד כִּי

cum & :suorum patrum Deum Dominum dereliquerunt

עָזְבוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וְאֶת־

quia ,eo ab *ipsos eundo in* Et .iudicia fecerunt Ioas

25 יוֹאָשׁ עָשׂוּ שְׁפָטִים׃ וּבְלֶכְתָּם מִמֶּנּוּ כִּי־

eū contra se *colligarunt* :multis languoribus in eum dereliquerunt

עָזְבוּ אֹתוֹ בְּמַחֲלֻיִים רַבִּים הִתְקַשְּׁרוּ עָלָיו

eū occiderūt &,sacerdotis Iehoiadah filiorū *sanguinibus in* sui serui

עֲבָדָיו בִּדְמֵי בְּנֵי יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיַּהַרְגֻהוּ

ciuitate in eum sepelierunt & :est mortuus & ,suo lecto *super*

עַל־מִטָּתוֹ וַיָּמֹת וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּעִיר

.regum sepulchris in eum sepelierunt non & :Dauid

דָּוִיד וְלֹא קְבָרֻהוּ בְּקִבְרוֹת הַמְּלָכִים׃

Simhath filius Zabad :eum contra *sese colligantes* isti Et

26 וְאֵלֶּה הַמִּתְקַשְּׁרִים עָלָיו זָבָד בֶּן־שִׁמְעָת

.Moabites Simrith filius Iehozabad & ,Hammonites

הָעַמּוֹנִית וִיהוֹזָבָד בֶּן־שִׁמְרִית הַמּוֹאָבִית׃

fundamentum & ,eum super *onus fuerit multiplicatum* ,eius filij Et

27 וּבָנָיו וְרֹב הַמַּשָּׂא עָלָיו וִיסוֹד

libri Midras in *scripta ipsa* ecce :Dei domus

בֵּית הָאֱלֹהִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־מִדְרַשׁ סֵפֶר

.eo pro eius filius Amasiahu regnauit & regum

הַמְּלָכִים וַיִּמְלֹךְ אֲמַצְיָהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XXV. כה

.Amasiahu regnauit annorum quinque & viginti Filius

1 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ אֲמַצְיָהוּ

nomen Et .Ierusalaim in regnauit annis nouem & viginti Et

וְעֶשְׂרִים וָתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ‍ִם וְשֵׁם

rectum Fecitque .Ierusalaim de Iehohaddan eius matris

2 אִמּוֹ יְהוֹעַדָּן מִירוּשָׁלָ‍ִם׃ וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר

.perfecto corde in non veruntamen ;Domini oculis in

בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא בְּלֵבָב שָׁלֵם׃

occidit & ,*se super* regnum esset roboratum cùm fuit Et

3 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָזְקָה הַמַּמְלָכָה עָלָיו וַיַּהֲרֹג

.suum patrem regem *percutientes* ,suos seruos

אֶת־עֲבָדָיו הַמַּכִּים אֶת־הַמֶּלֶךְ אָבִיו׃

scriptum sicut quia :interemit non eorum filios Et

4 וְאֶת־בְּנֵיהֶם לֹא הֵמִית כִּי כַכָּתוּב

:dicendo ,Dominus præcepit *quod* ,Mosch libro in ,lege in

בַּתּוֹרָה בְּסֵפֶר מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר

morientur non filij & ,filiis *super* patres morientur Non

לֹא־יָמוּתוּ אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יָמוּתוּ

congregauit Et .*morientur suo peccato in vir* sed ;patribus *super*

5 עַל־אָבוֹת כִּי אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יָמוּתוּ׃ וַיִּקְבֹּץ

patrum domum per eos constituit & ,Iehudah Amasiahu

אֲמַצְיָהוּ אֶת־יְהוּדָה וַיַּעֲמִידֵם לְבֵית־אָבוֹת

,Iehudah omni in *centuriarum principes in* & ,*millium principes in*

לְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וּלְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת לְכָל־יְהוּדָה

;supra & ,annorum viginti filio a ,eos recensuit & :Biniamin &

וּבִנְיָמִן וַיִּפְקְדֵם לְמִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה

exerci um egredientis electi millia trecenta eos inuenitque

וַיִּמְצָאֵם שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף בָּחוּר יוֹצֵא צָבָא

Israel de mercede conduxit Et .clypeum & ,hastam *tenentis*

6 אֹחֵז רֹמַח וְצִנָּה׃ וַיִּשְׂכֹּר מִיִּשְׂרָאֵל

.argenti talentis centum *in* robore fortium millia centum

מֵאָה אֶלֶף גִּבּוֹר חַיִל בְּמֵאָה כִכַּר־כָּסֶף׃

Rex :dicendo ,eum ad venit Dei vir Et

7 וְאִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלָיו לֵאמֹר הַמֶּלֶךְ

Dominus non quia :Israel exercitus tecum veniat ne

אַל־יָבוֹא עִמְּךָ צְבָא יִשְׂרָאֵל כִּי אֵין יְהוָה

ingredere *Quinimo* .Ephraim filiis omnibus Israel cum

8 עִם־יִשְׂרָאֵל כֹּל בְּנֵי אֶפְרָיִם׃ כִּי אִם־בֹּא

Deus te *corruere* faciet :bellum ad roborare ,fac ,tu

אַתָּה עֲשֵׂה חֲזַק לַמִּלְחָמָה יַכְשִׁילְךָ הָאֱלֹהִים

,adiuuandum ad Deo in fortitudo est nam .*inimici facies ad*

לִפְנֵי אוֹיֵב כִּי יֶשׁ־כֹּחַ בֵּאלֹהִים לַעְזוֹר

hominem ad Amasiahu Dixitque .faciendum *corruere* &

9 וּלְהַכְשִׁיל׃ וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָהוּ לְאִישׁ

quæ talentis centum faciendum quid Et :Dei

הָאֱלֹהִים וּמַה־לַּעֲשׂוֹת לִמְאַת הַכִּכָּר אֲשֶׁר

Est :Dei vir dixit Et ?Israel *agmini* dedi

נָתַתִּי לִגְדוּד יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים יֵשׁ

eos separauit Et .*eo pra* multum tibi dandum ad Domino

10 לַיהוָה לָתֶת לְךָ הַרְבֵּה מִזֶּה׃ וַיַּבְדִּילֵם

,Ephraim de se ad venerat *quod agmen in* Amasiahu

אֲמַצְיָהוּ לְהַגְּדוּד אֲשֶׁר־בָּא אֵלָיו מֵאֶפְרַיִם

valde eorum *nasus* est iratus Et .suum locum ad *eundum ad*

לָלֶכֶת לִמְקוֹמָם וַיִּחַר אַפָּם מְאֹד

.*nasi* ira in suum locum ad sunt reuersi & ,Iehudah contra

בִּיהוּדָה וַיָּשׁוּבוּ לִמְקוֹמָם בָּחֳרִי־אָף׃

abiit & ,suum populum deduxit & ,est roboratus Amasiahu Et

11 וַאֲמַצְיָהוּ הִתְחַזַּק וַיִּנְהַג אֶת־עַמּוֹ וַיֵּלֶךְ

.millia decem Sehir *filios* percussit & :salis vallem

גֵּיא הַמֶּלַח וַיַּךְ אֶת־בְּנֵי־שֵׂעִיר עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים׃

,Iehudah filij *duxerunt captiuos* viuos millia decem Et

12 וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים חַיִּים שָׁבוּ בְּנֵי יְהוּדָה

capite a eos proiecerunt & :petræ *caput* ad eos adduxerunt &

וַיְבִיאוּם לְרֹאשׁ הַסָּלַע וַיַּשְׁלִיכוּם מֵרֹאשׁ־

quos agminis filij Et .*sunt rupti* hi omnes & ,petræ

13 הַסֶּלַע וְכֻלָּם נִבְקָעוּ׃ וּבְנֵי הַגְּדוּד אֲשֶׁר

sunt diffusi & ,bellum ad secum *eundo ab* ,Amasiahu *fecit reuerti*

הֵשִׁיב אֲמַצְיָהוּ מִלֶּכֶת עִמּוֹ לַמִּלְחָמָה וַיִּפְשְׁטוּ

:choron--Beth ad vsque & Someron a Iehudah vrbes in

בְּעָרֵי יְהוּדָה מִשֹּׁמְרוֹן וְעַד־בֵּית חוֹרוֹן

prædam diripuerunt & ,millia tria eis ex percusserunt &

וַיַּכּוּ מֵהֶם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַיָּבֹזּוּ בִּזָּה

postquā venit cædendo a Amasiahu *venire post* ,fuit Et .multam

14 רַבָּה׃ וַיְהִי אַחֲרֵי בוֹא אֲמַצְיָהוּ מֵהַכּוֹת

,Sehir filiorum deos adduxit & ,Edomæos

אֶת־אֲדוֹמִים וַיָּבֵא אֶת־אֱלֹהֵי בְּנֵי שֵׂעִיר

,se incuruauit *eorum facies ad* & ,deos in sibi eos statuit &

וַיַּעֲמִידֵם לוֹ לֵאלֹהִים וְלִפְנֵיהֶם יִשְׁתַּחֲוֶה

;Amasiahu in Domini *nasus* est iratus Et .suffiuit eis &

15 וְלָהֶם יְקַטֵּר׃ וַיִּחַר־אַף יְהוָה בַּאֲמַצְיָהוּ

quæsisti quid Vt :*eum ad* dixit & ,prophetam eum ad misit &

וַיִּשְׁלַח אֵלָיו נָבִיא וַיֹּאמֶר לוֹ לָמָּה דָרַשְׁתָּ

suum populum eruerunt non qui ,populi deos

אֶת־אֱלֹהֵי הָעָם אֲשֶׁר לֹא־הִצִּילוּ אֶת־עַמָּם

:ei dixit & ,eum ad *ipsum loquendo in* ,fuit Et ?tua manu e

16 מִיָּדֶךָ׃ וַיְהִי בְּדַבְּרוֹ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ

?te percutiet quid vt .tibi Cessa ?te *dederūt* regis cōsiliariū Nūquid

הַלְיוֹעֵץ לַמֶּלֶךְ נְתַנּוּךָ חֲדַל־לְךָ לָמָּה יַכּוּךָ

consilium ceperit quòd ,Noui :dixit & ,propheta cessauit &

וַיֶּחְדַּל הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי כִּי־יָעַץ

Marginal notes (right column): super; transgredimini; lapidibus, iuxta præceptum; cùm moreretur; perdiderunt; omnia; spolia; cum paucis; viris venit; cùm abirent; coniurauerunt; propter sanguinem; in; sunt qui coniurauerunt; & multitudo donorum; sunt; disquisitione; erat cùm; sibi; qui percusserunt; est; vbi; pro.

Marginal notes (left column): pro; vnusquisque propter peccatum suum morietur; compleuit; familiarum tribunos, & centuriones; selectorum egredientium ad pugnam tenentium; est; cum; Alioquin; cadere; coram inimico; cadere; est de; exercitui; valde; exercitum; qui; vt iret; furor; furoris; in; de filiis; ceperunt; verticem; vertice; crepuerunt; exercitus quem remisit ne iret; coram eis; furor; ei; cùm loqueretur; rex posuerunt; cogitauerit.

perdere

audisti non & ,hoc fecisti quia ,te corrumpendum ad Deus
אֱלֹהִים לְהַשְׁחִיתֶךָ כִּי־עָשִׂיתָ זֹּאת וְלֹא שָׁמַעְתָּ

consiliū meū.

,Iehudah rex Amasiahu est consiliatus Et .meo consilio
17 לַעֲצָתִי׃ a וַיִּוָּעַץ אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה

a וַיִּעַץ

regem Iehu filij Iehoachaz filium Ioas ad misit &
וַיִּשְׁלַח אֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא מֶלֶךְ

‡ Veni. * facie.

facie bus * nos videamus ,Ito ‡ :dicendo ; Israel
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לְךָ b נִתְרָאֶה פָנִים׃

b ראה

regem Amasiahu ad Israel rex Ioas misit Et
18 וַיִּשְׁלַח יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־

‡ Carduus ‡ est

ad misit ,Lebanon in ‡ qui Paliurus ‡ :dicendo ,Iehudah
יְהוּדָה לֵאמֹר הַחוֹחַ אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן שָׁלַח אֶל־

*est

tuam filiam Da :dicendo ,Lebanon in * quæ cedrum
הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן לֵאמֹר c תְּנָה־אֶת־בִּתְּךָ

c נתן
† erat

† quæ agri bestia transiuit Et .vxorem in meo filio
לִבְנִי לְאִשָּׁה וַתַּעֲבֹר d חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר

d חיה
‖ carduum.

Ecce :Dixisti .paliurum ‖ conculcauit & ,Lebanon in
19 בַּלְּבָנוֹן וַתִּרְמֹס אֶת־הַחוֹחַ׃ אָמַרְתָּ הִנֵּה

.honorificandum ad tuum cor te leuauit & ,Edom percussisti
e הִכִּיתָ אֶת־אֱדוֹם וּנְשָׂאֲךָ לִבְּךָ לְהַכְבִּיד

e נכה
prouocas

,malum in te immiscebis quid vt .tua domo in sede Nunc
עַתָּה שְׁבָה בְּבֵיתֶךָ לָמָּה תִתְגָּרֶה בְּרָעָה

audiuit non Et ?tecum Iehudah & ,tu cadas &
20 וְנָפַלְתָּה אַתָּה וִיהוּדָה עִמָּךְ׃ וְלֹא־שָׁמַע

erat,vt traderet

:manu in eos dandum ad ,illud Deo à quia ,Amasiahu
אֲמַצְיָהוּ כִּי מֵהָאֱלֹהִים הִיא לְמַעַן תִּתָּם בְּיָד

Ioas ascendit Et .Edom deos quæsierunt quia
21 כִּי דָרְשׁוּ אֵת אֱלֹהֵי אֱדוֹם׃ f וַיַּעַל יוֹאָשׁ

f עלה
facie

Amasiahu & ,ipse ,faciebus se viderunt & ,Israel rex
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּתְרָאוּ g פָנִים הוּא וַאֲמַצְיָהוּ

g פנה
‡ erat

Iehudah ‡ quæ ,Semes-Beth in ,Iehudah rex
מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּבֵית שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר לִיהוּדָה׃

coram

fugerunt & ,Israel facies ad Iehudah est cæsus Et
22 וַיִּנָּגֶף יְהוּדָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל h וַיָּנֻסוּ

h נוס
tabernacula

regem Amasiahu Et .sua tentoria ad vnusquisque
23 אִישׁ לְאֹהָלָיו׃ וְאֵת אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־

rex Ioas cepit ,Iehoachaz filij Ioas filium Iehudah
יְהוּדָה בֶּן־יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז תָּפַשׂ יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־

*in

,Ierusalaim * eum adduxit & :Semes-Beth in Israel
יִשְׂרָאֵל בְּבֵית שָׁמֶשׁ וַיְבִיאֵהוּ יְרוּשָׁלִַם

murum

ad vsque Ephraim porta à Ierusalaim muro in rupit &
וַיִּפְרֹץ בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלִַם מִשַּׁעַר אֶפְרַיִם עַד־

anguli

cubitis quadringentis respicientem portam
שַׁעַר הַפּוֹנֶה אַרְבַּע i מֵאוֹת אַמָּה׃

i מאה
† quæ sunt

† vasa omnia & ,argentum & ,aurum omne Et
24 וְכָל־הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים

apud

& ,edom Hobed cum Dei domo in inuenta
הַנִּמְצְאִים בְּבֵית־הָאֱלֹהִים עִם־עֹבֵד אֱדוֹם וְאֶת־

‡ in thesauris ‡ nobiles * reduxit in

redit * & arrhabonum ‡ filios & ,regis domus thesauris ‡
אוֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת בְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת k וַיָּשָׁב

k שוב

rex Ioas filius Amasiahu vixit Et .Someron
25 שֹׁמְרוֹן׃ l וַיְחִי אֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ

l היה
‖ postquā mortuus est † filius ‡ rex

regis ‡ Iehoachaz fily † Ioas mortem post ‖ Iehudah
יְהוּדָה אַחֲרֵי מוֹת יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ

.annis quindecim ,Israel
יִשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃

Residua autē

,nouissimorum & primorum Amasiahu verborum residuum Et
26 וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲמַצְיָהוּ הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרוֹנִים

‖ sunt

,Iehudah regum libro in scripta ipsa ‖ ecce nonne
הֲלֹא הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי־יְהוּדָה

Amasiahu recessit quo ,tempore à Et ?Israel &
27 וְיִשְׂרָאֵל׃ וּמֵעֵת אֲשֶׁר־m סָר אֲמַצְיָהוּ

m סור
‡ Domino, ‡ coniurauerunt * coniurationem

ligationem * eum contra ligauerunt ‡ & Dominum post ‡ à
מֵאַחֲרֵי יְהוָה וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו קֶשֶׁר

,Lachis in eum post miserunt & :Lachis in fugit & ,Ierusalaim in
בִּירוּשָׁלַם n וַיָּנָס לָכִישָׁה וַיִּשְׁלְחוּ אַחֲרָיו לָכִישָׁה

n נוס

.ibi eum interfecerunt &
וַיְמִיתֻהוּ שָׁם׃

eum sepelierunt & ,equos super eum portauerunt Et
28 o וַיִּשָּׂאֻהוּ עַל־הַסּוּסִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ

o נשא

.Iehudah ciuitate in suis patribus cum
עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר יְהוּדָה׃

CAP. XXVI. כו

tulerunt ‡ erat

‡ ipse &) Huzziiahu Iehudah populus omnis ceperunt Et
1 a וַיִּקְחוּ כָּל־עַם יְהוּדָה אֶת־עֻזִּיָּהוּ וְהוּא

a לקח

pro eum constituerunt regem & (annorum sedecim filius
בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיַּמְלִיכוּ אֹתוֹ תַּחַת

,Eloth ædificauit Ipse .Amasiahu suo patre
2 אָבִיו אֲמַצְיָהוּ׃ הוּא בָּנָה אֶת־אֵילוֹת

dormiuit

cum rex iacuit postquam ,Iehudah ipsi eam restituit &
b וַיְשִׁיבֶהָ לִיהוּדָה אַחֲרֵי שְׁכַב־הַמֶּלֶךְ עִם־

b שוב
† erat

Huzziiahu † annorum sedecim Filius .suis patribus
3 אֲבֹתָיו׃ בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה עֻזִּיָּהוּ

cùm regnauit,

regnauit annis duobus & quinquaginta & ,ipsum regnando in ‡
בְּמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים c וּשְׁתַּיִם שָׁנָה מָלַךְ

c שנה
יתיר י

.Ierusalaim de Iecholiah eius matris nomen Et .Ierusalaim in
בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ יְכִילְיָה מִן־יְרוּשָׁלִָם׃

quæ omnia iuxta Domini oculis in rectum fecit Et
4 d וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־

d עשה
ut quæreret

Deum quærendum ad ,fuit Et .eius pater Amasiahu fecit
5 עָשָׂה אֲמַצְיָהוּ אָבִיו׃ וַיְהִי לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים

visiones

diebus in & :Dei visionibus in intelligentis Zechariahu diebus in
בִּימֵי זְכַרְיָהוּ הַמֵּבִין בִּרְאֹת הָאֱלֹהִים וּבִימֵי

quibus quæsiuit

.Deus eum prosperari fecit Dominum eum quærere
דָּרְשׁוֹ אֶת־יְהוָה הִצְלִיחוֹ הָאֱלֹהִים׃

‖ cum

rupit & ,Pelistim in ‖ pugnauit & ,est egressus Et
6 e וַיֵּצֵא וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיִּפְרֹץ אֶת־

e יצא

;Asdod murum & ,Iabneh murum & ,Gath murum
חוֹמַת גַּת וְאֵת חוֹמַת יַבְנֵה וְאֵת חוֹמַת אַשְׁדּוֹד

.Pelistim & Asdod in vrbes ædificauit &
וַיִּבְנֶה עָרִים בְּאַשְׁדּוֹד וּבַפְּלִשְׁתִּים׃

contra & ,Pelistim contra Deus eum adiuuit Et
7 וַיַּעְזְרֵהוּ הָאֱלֹהִים עַל־פְּלִשְׁתִּים וְעַל־

qui habitabāt

.Mehunim & Gur-bahal in habitantes Harabas
הָעַרְבִיִּים הַיֹּשְׁבִים בְּגוּר־בָּעַל וְהַמְּעוּנִים׃

יתיר י

iuit & :Huzziiahu ipsi munus Hammonitæ dabant Et
8 f וַיִּתְּנוּ הָעַמּוֹנִים מִנְחָה לְעֻזִּיָּהוּ g וַיֵּלֶךְ

f נתן g ילך

fuit robustus quia ,Aegypti introitum ad vsque eius nomen
שְׁמוֹ עַד־לְבוֹא מִצְרַיִם כִּי הֶחֱזִיק

excelsorum.

turres Huzziiahu ædificauit Et .sublimitatem in vsque
9 עַד־לְמָעְלָה׃ h וַיִּבֶן עֻזִּיָּהוּ מִגְדָּלִים

h בנה

,vallis portam super & ,anguli portam super Ierusalaim in
בִּירוּשָׁלִַם עַל־שַׁעַר i הַפִּנָּה וְעַל־שַׁעַר הַגַּיְא

i פנן

.eas roborauit & :angulum super &
וְעַל־הַמִּקְצוֹעַ וַיְחַזְּקֵם׃

fodit

,multas cisternas excidit & ,deserto in turres extruxit Et
10 וַיִּבֶן מִגְדָּלִים בַּמִּדְבָּר וַיַּחְצֹב k בֹּרוֹת l רַבִּים

k בור l רבב
* grex multus ‖ cāpestribus,

planicie in & ,humili loco ‖ in & ,ei erat multa acquisitio * quia
כִּי מִקְנֶה־רַב הָיָה לוֹ וּבַשְּׁפֵלָה וּבַמִּישׁוֹר

diligebat

diligens quia ,Carmel in & ,montibus in vinitores & agricolæ
אִכָּרִים וְכֹרְמִים בֶּהָרִים וּבַכַּרְמֶל כִּי־אֹהֵב

terram

facientium exercitus Huzziiahu ipsi fuit Et erat humum
11 אֲדָמָה הָיָה׃ m וַיְהִי לְעֻזִּיָּהוּ חַיִל עֹשֵׂה

m היה
ad pugnam in exercitu secūdum numerū numeri

eorum census numero in agmen in exercitum egredientium bellum
מִלְחָמָה יוֹצְאֵי צָבָא לִגְדוּד בְּמִסְפַּר פְּקֻדָּתָם

ad ,præfecti Mahaseiahu & ,scribæ Iehiel manum per
בְּיַד יְעוּאֵל הַסּוֹפֵר וּמַעֲשֵׂיָהוּ הַשּׁוֹטֵר עַל

יעואל ק

numerus Omnis .regis principibus de Chananiahu manum
12 יַד־חֲנַנְיָהוּ n מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ׃ כֹּל מִסְפַּר

n שור
‡ principum familiarum ‡ viribus,

.sexcenti & millia duo ,virtute ‡ fortium patrum capitum ‡
רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְגִבּוֹרֵי חָיִל אַלְפַּיִם וְשֵׁשׁ o מֵאוֹת׃

tresentorum militiæ exercitus eorum manum ad Et
13 וְעַל־יָדָם חֵיל צָבָא שְׁלֹשׁ מֵאוֹת

o מאה

facientium quingentorum & ,millium septem & ,millium
אֶלֶף וְשִׁבְעַת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת עוֹשֵׂי

regi auxiliandum ad ,roboris fortitudine cum bellum
מִלְחָמָה p בְּכֹחַ חָיִל לַעְזֹר לַמֶּלֶךְ

p כוח

cuncto Huzziiahu eis præparauit Et .inimicum contra
14 עַל־הָאוֹיֵב׃ q וַיָּכֶן לָהֶם עֻזִּיָּהוּ לְכָל־

q כון

loricas & ,galeas & ,hastas & ,clypeos exercitui
הַצָּבָא r מָגִנִּים וּרְמָחִים וְכוֹבָעִים וְשִׁרְיֹנוֹת

r גנן

.fundarum lapides & ,arcus &
וּקְשָׁתוֹת וּלְאַבְנֵי קְלָעִים׃

,excelsam Domini domus portam ædificauit Ipse
3 הוּא בָּנָה אֶת־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הָעֶלְיוֹן
arcis .multum ad ædificauit loci alti muro in &
וּבְחוֹמַת הָעֹפֶל בָּנָה לָרֹב׃
saltibus in & ,Iehudah monte in ædificauit Vrbesque
4 עִיר [a] וְעָרִים [a] בָּנָה בְּהַר־יְהוּדָה וּבַחֳרָשִׁים
pugnauit ipse Et .turres & ,palatia ædificauit
5 בָּנָה בִּירָנִיּוֹת וּמִגְדָּלִים׃ וְהוּא נִלְחַם
,eos super est roboratus & ,Hammon filiorum rege cum
עִם־מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן וַיֶּחֱזַק עֲלֵיהֶם
centum ipso anno in Hammon filij ei dederunt Et
נָתַן [b] וַיִּתְּנוּ־לוֹ [b] בְנֵי־עַמּוֹן בַּשָּׁנָה הַהִיא מֵאָה
tritici, ,triticorum coros millia decem & ,argenti talenta
חִנְטָה [c] כִּכַּר־כֶּסֶף וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כֹּרִים [c] חִטִּים
hordei filij ei reddiderunt Hoc .millia decem hordeorum &
שׁוּב [d] וּשְׂעוֹרִים עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים זֹאת [d] הֵשִׁיבוּ לוֹ בְּנֵי
.tertio & ,secundo anno in & ,Hammon
שָׁנָה [e] עַמּוֹן וּבַשָּׁנָה [e] הַשֵּׁנִית וְהַשְּׁלִשִׁית׃
sorum f acies ad suas vias præparauit quia ,Iotham est roboratus Et
6 כּוּן [f] וַיִּתְחַזֵּק יוֹתָם כִּי [f] הֵכִין דְּרָכָיו לִפְנֵי
Domino Deo omnia & ,Iotham verborum residuum Et .sui Dei Domini
suo. Residua autem *sunt
7 יְהוָה אֱלֹהָיו׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹתָם וְכָל־
libro in scripta ipsa * ecce ,eius viæ & ,eius bella
מִלְחֲמֹתָיו וּדְרָכָיו הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
viginti Filius .Iehudah & Israel regum
8 מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃ בֶּן־עֶשְׂרִים
cum regnauit, sedecim & ,ipsum regnando in erat annorum quinque &
וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה
Dormiuitque cum Iotham Iacuitque .Ierusalaim in regnauit annis
9 שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ׃ וַיִּשְׁכַּב יוֹתָם עִם־
regnauit & :Dauid ciuitate in eum sepelierunt & ,suis patribus
אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ
.eo pro eius filius Achaz
אָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XXVIII. כח

erat quando regnauit -sex & ,ipsum regnando in Achaz annorum viginti Filius
1 בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה אָחָז בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־
rectum fecit non & :Ierusalaim in regnauit annis decim
עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ וְלֹא־עָשָׂה הַיָּשָׁר
per vias viis in abiit Et .eius pater Dauid sicut Domini oculis in
2 יָלַךְ [g] בְּעֵינֵי יְהוָה כְּדָוִיד אָבִיו׃ [g] וַיֵּלֶךְ בְּדַרְכֵי
‡ statuas .Behalim ipsi fecit conflatilia ‡ etiam & :Israel regum
מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם מַסֵּכוֹת עָשָׂה לַבְּעָלִים׃
combussit & :hinnom-Ben valle in suffiuit ipse Et
3 וְהוּא הִקְטִיר בְּגֵיא בֶן־הִנֹּם וַיַּבְעֵר
quas gentium abominationes iuxta igni in suos filios
אֶת־בָּנָיו בָּאֵשׁ כְּתֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
facie .Israel filiorum faciebus à Dominus expulit
פָּנֶה [h] הֹרִישׁ יְהוָה [h] מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
,colles super & ,excelsis in suffiebat & ,immolabat Et
4 וַיְזַבֵּחַ וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת וְעַל־הַגְּבָעוֹת
viridi. Dominus eum Tradiditque .frondoso ligno omni sub &
5 וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן׃ וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה
,eum in percusserunt & ,Aram regis manu in eius Deus
נָכָה [i] אֱלֹהָיו בְּיַד מֶלֶךְ אֲרָם [i] וַיַּכּוּ־בוֹ
‡ ceperunt *prædam adduxerunt & ,magnam captiuitatem * eo ex captiuauerunt ‡ &
שְׁבָה [k] בוֹא וַיִּשְׁבּוּ מִמֶּנּוּ שִׁבְיָה גְדוֹלָה [l] וַיָּבִיאוּ
percussit & ,est traditus Israel regis manu in etiam & :Darmesec
דַּרְמָשֶׂק וְגַם בְּיַד־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל נִתָּן וַיַּךְ־
eum Remaliahu filius Pecach occidit Et .magna plaga eo in
6 בּוֹ מַכָּה גְדוֹלָה׃ וַיַּהֲרֹג פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ
omnes ,vno die in millia viginti & centum Iehudah in
בִּיהוּדָה מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף בְּיוֹם אֶחָד הַכֹּל
robustos , eò quòd reliqui issent Deum Dominum ipsos deserendo in ;virtutis filios
בְּנֵי־חָיִל בְּעָזְבָם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי
Ephraim potens Zichri occidit Et .suorum patrum
7 אֲבוֹתָם׃ וַיַּהֲרֹג זִכְרִי גִּבּוֹר אֶפְרַיִם אֶת־
,domus ducem Hazricham & ,regis filium Mahaseiahu
† à rege. מַעֲשֵׂיָהוּ בֶּן־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־עַזְרִיקָם נְגִיד הַבָּיִת
Ceperuntque duxerunt captiuas Et .regis † secundum Elchanah &
שָׁבָה [m] וְאֶת־אֶלְקָנָה מִשְׁנֵה הַמֶּלֶךְ׃ [m] וַיִּשְׁבּוּ

, cogitantis excogitationem machinas Ierusalaim in fecit Et
15 arte artificis. עָשָׂה [a] וַיַּעַשׂ בִּירוּשָׁלַםִ [a] חִשְּׁבֹנוֹת מַחֲשֶׁבֶת חוֹשֵׁב
iaciendum ad angulis in & ,turribus super existendum ad ‡
‡ vt essent in הָיָה [b] לִהְיוֹת [b] עַל־הַמִּגְדָּלִים וְעַל־הַפִּנּוֹת [c] לִירוֹא [d]
eius nomen est egressum & :grandibus lapidibus in & ,sagittis in *
*sagittas. & lapides grandes, יָרָה [c] חֵץ [d] בַּחִצִּים [e] וּבָאֲבָנִים גְּדֹלוֹת וַיֵּצֵא שְׁמוֹ
.est roborat * donec ,se iuuandū ad ‡ mirificauit quia ,procul ad vsque
‡ cum Deus auxiliando, עַד־לְמֵרָחוֹק כִּי־הִפְלִיא לְהֵעָזֵר עַד כִּי־חָזָק׃
‡ cum roboratus esset, ,corrumpendum ad ,eius cor est eleuatum ,se roborare iuxta ‡ Et
16 וּכְחֶזְקָתוֹ גָּבַהּ לִבּוֹ עַד־לְהַשְׁחִית
est ingressus & :suum Deum Dominum contra est præuaricatus &
בּוֹא [f] וַיִּמְעַל בַּיהוָה אֱלֹהָיו [f] וַיָּבֹא
*vt suffiret .suffimenti altare super suffiendum ad * ,Domini templum in
אֶל־הֵיכַל יְהוָה לְהַקְטִיר עַל־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃
ingressus est eo cum & :sacerdos Hazarias eum post venit Et
17 וַיָּבֹא אַחֲרָיו עֲזַרְיָהוּ הַכֹּהֵן וְעִמּוֹ
robusta, .virtutis filij octoginta Domini sacerdotes
כֹּהֲנִים לַיהוָה שְׁמוֹנִים בְּנֵי־חָיִל׃
Non :ei dixerunt & ,regem Huzziiahu contra steterunt Et
18 וַיַּעַמְדוּ עַל־עֻזִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־
† est tuum filiorum sacerdotum sed ,Domino suffire Huzziiahu tibi †
לְךָ עֻזִּיָּהוּ לְהַקְטִיר לַיהוָה כִּי לַכֹּהֲנִים בְּנֵי־
‖ qui sanctificati sunt, est quia ,sanctuario de Egredere .suffire sanctificatorum ‖ Aharon
יָצָא [g] אַהֲרֹן הַמְקֻדָּשִׁים לְהַקְטִיר [g] צֵא מִן־הַמִּקְדָּשׁ כִּי
* erit .Deo Domino à gloriam ad tibi * non & ,es præuaricatus
מָעַלְתָּ וְלֹא־לְךָ לְכָבוֹד מֵיְהוָה אֱלֹהִים׃
‡ Iratusque est suffimentum ‡ sua manu in & ,Huzziiahu fæuit Et ‡
19 ‡ erat וַיִּזְעַף עֻזִּיָּהוּ וּבְיָדוֹ מִקְטֶרֶת
vt suffiret. lepra & ,sacerdotibus cum ipsum fæuiendo in * Et suffiendum ad
· cum irasceretur לְהַקְטִיר וּבְזַעְפּוֹ עִם־הַכֹּהֲנִים וְהַצָּרַעַת
† coram sacerdotibus Domini domo in sacerdotum facies ad † eius fronte in est orta
זָרְחָה בְמִצְחוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים בְּבֵית יְהוָה
‡ super Hazariahu eum ad respexit Et .suffimenti altare desuper ‡
פָּנָה [h] מֵעַל לְמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃ [h] וַיִּפֶן אֵלָיו עֲזַרְיָהוּ
20 * summus, ‡ erat leprosus ‡ ipse ecce & ,sacerdotes omnes & ,capue * sacerdos
כֹּהֵן הָרֹאשׁ וְכָל־הַכֹּהֲנִים וְהִנֵּה־הוּא מְצֹרָע
ipse etiam Et .inde eum festinare fecerunt & ,sua fronte in
בְּמִצְחוֹ וַיַּבְהִלוּהוּ מִשָּׁם וְגַם־הוּא
festinauit .Dominus eum percussit quia ,egredi est compulsus
יָצָא [i] נִדְחַף [i] לָצֵאת כִּי נִגְּעוֹ יְהוָה׃
quo mortuus est, ,sua mortis diem ad vsque leprosus rex Huzziiahu fuit Et
21 וַיְהִי עֻזִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ מְצֹרָע עַד־יוֹם מוֹתוֹ
‡ in * separata fuerat excisus quia ,leprosus libera * domo ‡ habitauit &
יָשַׁב [k] וַיֵּשֶׁב [k] בֵּית הַחָפְשִׁית מְצֹרָע כִּי נִגְזַר
החפשית ,regis domum super † eius filius Iotham Et .Domini domo ð
ק מִבֵּית יְהוָה וְיוֹתָם בְּנוֹ עַל־בֵּית הַמֶּלֶךְ
† erat ‖ & iudicabat * Residua autem verborum residuum Et * . terræ populum iudicans ‖
22 שֹׁפֵט אֶת־עַם הָאָרֶץ׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי
Iesahiahu scripsit ,nouissimorum & ,primorum ,Huzziiahu
עֻזִּיָּהוּ הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים כָּתַב יְשַׁעְיָהוּ
cum Huzziiahu dormiuit Et .propheta Amos filius
23 בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא׃ וַיִּשְׁכַּב עֻזִּיָּהוּ עִם־
agro in suis patribus cum eum sepelierunt Et .suis patribus
אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בִּשְׂדֵה
‡ erat ‡ est. .ipse ‡ Leprosus :dixerunt nam .regibus ‡ qui ,sepulchri
הַקְּבוּרָה אֲשֶׁר לַמְּלָכִים כִּי אָמְרוּ מְצוֹרָע הוּא
.eo pro eius filius Iotham regnauit Et
וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XXVII. כז

*erat † cum regnauit: ipso regnando in † Iotham * annorum quinque & viginti Filius
1 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה יוֹתָם בְּמָלְכוֹ
,eius matris nomen Et .Ierusalaim in regnauit annis sedecim &
וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ וְשֵׁם אִמּוֹ
oculis in rectum Fecitque .Sadoc filia Ierusah
2 עֶשְׂרָה [l] יְרוּשָׁה בַּת־צָדוֹק׃ [l] וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי
:eius pater Huzziiahu fecit quæ omnia iuxta ,Domini
יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה עֻזִּיָּהוּ אָבִיו
adhuc & ,Domini templum in est ingressus non veruntamen
בּוֹא [m] רַק לֹא־בָא [m] אֶל־הֵיכַל יְהוָה וְעוֹד
peruersè agebat. .corrumpentes populus
הָעָם מַשְׁחִיתִים׃

,mulierum millia ducenta suis fratribus de Israel filij
בני־ישראל מאחיהם [a] מאתים אלף נשים
[a] מאר־ת spolia multa
,eis ab diripuerunt *multum spolium* etiam & ;filiarum & ,filiorum
[b] בנים ובנות וגם־שלל [c] רב בזזו מהם
[b] בנה [c] רבב ‖ spolia
erat ibi Et .Someron in *spolium* ‖ adduxerunt &
9 ויביאו את־השלל לשמרון: ושם היה
faties ad † egressus & ,eius nomen Hebed Domini propheta
† coram
נביא ליהוה עדד שמו ויצא לפני
exandescentia in ‡ Ecce :eis dixitque ,Someron in *venientis exercitus*
exercitu qui veniebat ‡ propter irã
הצבא [d] הבא לשמרון ויאמר להם הנה בחמת
cos tradidit ,Iehudah contra vestrorum patrum Dei Domini
[d] בוא
יהוה אלהי־אבותיכם על־יהודה נתנם
:cælos ad vsque *sæuitia* * in *eis in* $ occidistis & :vestra manu in
$ eos * furore qui
בידכם ותהרגו־בם בזעף עד לשמים
vos Ierusalaim & Iehudah filios nunc Et .*pertigit* ‖
‖ peruenit.
10 [e] הגיע: ועתה בני־יהודה וירושלם אתם
Nonne .vobis ancillas in & ,seruos in subiicere *dicentes*
[e] נגע dicitis
אמרים לכבש לעבדים ולשפחות לכם הלא
?vestro Deo Domino delicta ‡ vobiscum *vos tantum* †
† verè ‡ sunt
רק־אתם עמכם אשמות ליהוה אלהיכם:
quam captiuitatem reducite & ,me audite nunc Et
11 ועתה שמעוני [f] והשיבו השביה אשר
[f] שוב
† Domini *nasi* ‖ ira quia ;vestris fratribus de duxistis captiuam
‖ furoris † est
שביתם מאחיכם כי [g] חרון אף־יהוה
[g] חר־ה principibus
filiorum *capitibus* de viri surrexerunt Et .vos super
12 עליכם: [h] ויקמו אנשים מראשי בני־
[h] קום
filius Berechiahu ,Iehochanan filius Hazariahu ,Ephraim
אפרים עזריהו בן־יהוחנן ברכיהו בן־
filius Hamasa & ,Sallum filius Iechizchiiahu & ,Mesillemoth
משלמות ויחזקיהו בן־שלם ועמשא בן־
.militia è venientes contra ,Chadlai
pugnat
חדלי על־הבאים מן־הצבא:
;hue captiuitatem adducetis Non :eis dixerunt Et
13 ויאמרו להם לא־תביאו את־השביה הנה
addere *dicentes* * vos .nos super *Domini* $ delictum *in* quia
$ coram Domino est * dicitis
כי לאשמת יהוה עלינו אתם אמרים להסיף
multum ‖ nam ,nostra delicta super & ,nostra peccata super
‖ magnum est
על־חטאתנו ועל־אשמתנו כי־רבה
reliquit Et .Israel super *nasi* ‡ ira & ,nobis delictum
‡ furoris
14 אשמה לנו וחרון אף על־ישראל: ויעזב
,*principum facies ad* * ,prædam & captiuitatem *expeditus* $
$ exercitus * coram principibus, & omni cœtu.
החלוץ את־השביה ואת־[i] הבזה לפני [k] השרים
qui viri surrexerunt Et .*concionis totius &*
15 וכל־הקהל: ויקמו האנשים אשר־
[i] בזז [k] שור ‖ expositi fuerunt
,captiuitatem *in* apprehenderunt & :nomina per *sunt nuncupati* ‖
נקבו בשמות ויחזיקו [l] בשביה
[l] שבה
,eos fecerũt vestire ,spoliis de vestierunt eorũ nudos omnes &
וכל־מערמיהם הלבישו מן־השלל וילבשום
,eos fecerũt bibere & eos fecerũt comedere &,eos fecerũt calcare &
וינעלום ויאכלום [m] וישקום
[m] שקה infirmum:
,*impingentem* omnem asinis in eos duxerunt & ,eos vnxerunt &
[n] ויסכום וינהלום בחמרים לכל־כושל
[n] סוך
:eorum fratres apud palmarum ciuitatẽ Iericho eos adduxerũt &
[o] ויביאום ירחו עיר־[p] התמרים אצל אחיהם
[o] בוא [p] תמר
misit illo tempore In .Someron $ sunt reuersi &
$ in
16 וישובו שמרון: בעת ההיא שלח
,sibi *auxiliandum ad* ,Assur reges ad Achaz rex
vt auxiliarentur
המלך אחז על־מלכי אשור לעזר לו:
,Iehudah de percusserunt & ,venerunt Edomæi adhuc Et
17 ועוד אדומים באו [q] ויכו ביהודה
[q] נכה ceperunt
se diffuderunt Pelistim Et .captiuitatem *duxerunt captiuem* &
18 וישבו־שבי: ופלשתים פשטו
ceperunt & .Iehudah meridiem † & ,planiciei vrbes per
‡ ad
בערי השפלה והנגב ליהודה וילכדו את־
,Socho & ,Ghederoth & ,Aialom & ,semes Beth
בית־שמש ואת־אילון ואת־הגדרות ואת־שוכו
& ,eius *filias* † & ,Timnah & ;eius *filias* † &
† villas
ובנותיה ואת־תמנה ואת־בנותיה ואת־
.ibi habitauerunt & ,eius *filias* & ,Ghimzo
villas
גמזו ואת־בנותיה וישבו שם:
Achaz propter Iehudah Dominus humiliauit Nam
19 כי־הכניע יהוה את־יהודה בעבור אחז

prauaricando ‖ & ,Iehudah *in feriari fecerat* quia :Israel regem
vlcisci fecit de ‖ præuaricatus erat
מלך־ישראל כי הפריע ביהודה ומעול
-Tilgath eum *super* † venit Et .Dominum in præuaricatione
† ad
20 מעל ביהוה: ויבא עליו תלגת
obsedit eum
.eum roborauit non & ,*ei fuit angustia* & ,Assur rex pilneser
[a] צור
פלנאסר מלך־אשור [a] ויצר לו ולא חזקו:
$ Quamuis diuiserit
,Domini domum Achaz *fuerat partitus Etenim* $
21 כי־חלק אחז את־בית יהוה
* dederit
,Assur regi *dedit* * :principum & ,regis domum &
ואת־בית המלך והשרים ויתן למלך אשור
† fuit ‖ quo erat angustiis affectus
sibi esse angustiæ ‖ tempore in Et .sibi auxilium ad † non &
22 ולא לעזרה לו: ובעת הצר לו
‡ vt præuaricaretur
.Achaz rex ipse ,Dominum in *prauaricari* ‡ addidit &
ויוסף למעול ביהוה הוא המלך אחז:
,eum *in* percutientibus Darmesec diis immolauit Et
23 ויזבח לאלהי דרמשק המכים בו
adiuuant
,eos *adiuuantes ipsi* Aram regum dij Quoniam ;dixit &
ויאמר כי אלהי מלכי־ארם הם מעזרים אתם
ei fuerunt ipsi & .me adiuuabunt & ,immolabo eis
להם אזבח ויעזרוני והם היו־לו
congregauit
Achaz *collegit* Et .Israel omni & ,eum faciendum ruere ad
24 להכשילו ולכל־ישראל: ויאסף אחז
confregit omnia
domus vasa *quassauit* & ,Dei domus vasa
את־[b] כלי בית־האלהים ויקצץ את־כלי בית־
[b] כל־ה ostia
fecit & ;Domini domus *fores* clausit & ,Dei
האלהים ויסגר את־דלתות בית־יהוה [c] ויעש
[g] עשה
.Ierusalaim in angulo omni in altaria sibi
לו מזבחות בכל־[d] פנה בירושלם:
[d] פנן ‖ singulis vrbibus
suffiendum ad ,excelsa fecit Iehudah *vrbe & vrbe omni* ‖ in Et
25 ובכל־עיר ועיר ליהודה עשה במות לקטר
Deum Dominum fecit irasci & ,alienis diis
לאלהים אחרים ויכעס את־יהוה אלהי
Residua autẽ
omnium & ,eius *verborum residuum Et* .suorum patrum
26 אבתיו: ויתר דבריו וכל־
‖ sunt
scripta *ipsa* ‖ ecce ,nouissimorum & primorum ,eius viarum
דרכיו הראשנים והאחרונים הנם כתובים
dormiuit
Achaz *tacuit* Et .Israel & ,Iehudah regum libro in
27 על־ספר מלכי יהודה וישראל: וישכב אחז
;Ierusalaim in ,ciuitate in eum sepelierunt & ,suis patribus cum
עם־אבתיו ויקברהו בעיר בירושלם
:Israel regum sepulchra ad eum adduxerunt non quia
[e] בוא
כי לא [e] הביאהו לקברי מלכי ישראל
.eo pro eius filius Iechizchiiahu regnauit &
וימלך יחזקיהו בנו תחתיו:

CAP. XXIX. כט

† cùm esset
:annorum quinque & viginti filius † regnauit Iechizchiiahu
1 יחזקיהו מלך בן־עשרים וחמש שנה
nomen Et .Ierusalaim in regnauit annis nouem & viginti &
ועשרים ותשע שנה מלך בירושלם ושם
.Zechariahu filia Abiiah ,eius matris
אמו אביה בת־זכריהו:
omnia iuxta ,Domini oculis in rectum Fecitque
[f] עשה
2 [f] ויעש הישר בעיני יהוה ככל
anno in Ipse .eius pater Dauid fecerat quæ
3 אשר־עשה דויד אביו: הוא בשנה
quo regnauit
aperuit ,primo mense in ,*eum regnandi* primo
הראשונה למלכו בחדש הראשון פתח את־
.eas roborauit & ,Domini domus valuas
דלתות בית־יהוה ויחזקם:
congregauit
eos *collegit* & :Leuitas atque ,sacerdotes Adduxitque
4 ויבא את־הכהנים ואת־הלוים ויאספם
me Audite :eos ad Dixitque .orientalem plateam ad
5 לרחוב המזרח: ויאמר להם שמעוני
domum sanctificate & .vos sanctificate Nunc ,Leuitæ
הלוים עתה התקדשו וקדשו את־בית
immunditiam educite & ;vestrorum patrum Dei Domini
[g] יצא [h] נדד
יהוה אלהי אבותיכם [g] והוציאו את־[h] הנדה
fecerunt & ,nostri patres sunt præuaricati Quia .sanctitate de
6 מן־הקדש: כי־מעלו אבתינו ועשו
eum dereliquerunt & ,nostri Dei Domini oculis in malum
הרע בעיני יהוה־אלהינו ויעזבהו

.ceruicē dederūt & ,Domini tabernaculo à suas facies verterūt &
[a] ויסבו פניהם ממשכן יהוה ויתנו־ערף׃
extinxerunt & ,porticus fores clauserunt Etiam
7 גם סגרו דלתות האולם [b] ויכבו את־
non ascensionem ‡ & ,suffierunt non suffimentum & ,lucernas
הנרות וקטרת לא הקטירו [c] ועלה לא־
fuit Et .Israel Deo sanctitate in ascendere fecerunt
8 העלו בקדש לאלהי ישראל׃ ויהי
eos tradiditque ;Ierusalaim & Iehudah super Domini ira
קצף יהוה על־יהודה וירושלם ויתנם
quemadmodum ,sibilum in & ,stuporem in ,commotionem in
[d] לזועה [e] לשמה ולשרקה כאשר
corruerunt en Et .vestris oculis in videntes vos †
9 אתם [f] ראים בעיניכם׃ והנה נפלו
nostræ vxores &,nostræ filiæ&,nostri filij &,gladio in nostri patres
אבותינו בחרב ובנינו ובנותינו ונשינו
meo corde cum * Nunc .hoc super ‖ captiuitatem in
10 בשבי על־זאת׃ עתה עם־לבבי
auertet & :Israel Deo Domino ‡ fœdus pangere ‡
לכרות ברית ליהוה אלהי ישראל [g] וישב
.situ securi † ne nunc mei Filij .sui nasi * iram nobis à
11 ממנו [h] חרון אפו׃ בני עתה אל־[i] תשלו
eius facies ad standum ad | Dominus elegit vobis in quia
כי־בכם בחר יהוה לעמד לפניו
.suffientes & ministrantes ei exstendum ad * & ,ei ministrandum ad
לשרתו ולהיות לו משרתים ומקטרים׃
Ioel & ,Hamasai filius Machath ,Leuitæ surrexerunt Et
12 [k] ויקמו הלוים מחת בן־עמשי ויואל
Chis Merari filiis de & ,Chehathi filiis de Hazariahu filius
בן־עזריהו מן־בני הקהתי ומן־בני מררי קיש
,Ghersunitis de & :Iehallelel filius Hazariahu & ,Habdi filius
בן־עבדי ועזריהו בן־יהללאל ומן־הגרשני
.Ioach filius Heden & ,Zimmah filius Ioach
יואח בן־זמה ועדן בן־יואח׃
,Asaph filiis de & :Iehiel & ,Simri ,Elisaphan filiis de Et
13 ומן־בני אליצפן שמרי ויעואל ומן־בני אסף
,Iechiel ,Heman filiis de Et .Mathaniahu & ,Zechariahu
14 זכריהו ומתניהו׃ ומן־בני הימן יחואל
.Huzziel & ,Semahiah ,Ieduthun filiis de & :Simhi &
ושמעי ומן־בני ידותון שמעיה ועזיאל׃
sunt ingressi & ,sunt sanctificati & suos fratres Collegerúntque
15 ויאספו את־אחיהם ויתקדשו [l] ויבאו
mundandum ad ,Domini verbis in ‡ regis mandatum iuxta
[m] כמצות־המלך בדברי יהוה לטהר
intra sacerdotes sunt ingressi Et .Domini domum
16 בית יהוה׃ ויבאו הכהנים [n] לפנימה
omnem eduxerunt & ;mundandum ad ,Domini domum
בית־יהוה לטהר [o] ויוציאו את כל־
atrio in ,Domini templo in inuenerunt quam ,immunditiam
הטמאה אשר מצאו בהיכל יהוה לחצר
educendum ad * ,Leuitæ susceperunt ‡ Et .Domini domus
בית יהוה ויקבלו הלוים להוציא
mensis vna in ceperunt Et .foras Chidron torrentem ad
17 לנחל־קדרון חוצה׃ [p] ויחלו באחד לחדש
sunt ingressi mensis octaua die in & ,sanctificare primi
הראשון לקדש וביום שמונה לחדש באו
,Domini domum sanctificauerunt & ,Domini porticum ad
לאולם יהוה ויקדשו את־בית־יהוה
primi mensis sextadecima die in & :octo diebus
לימים שמונה וביום ששה עשר לחדש הראשון
Chizchiiahu ad interius sunt ingressi Et .perfecerunt
18 [q] כלו׃ ויבואו [r] פנימה אל־חזקיהו
domum omnem Mundauimus :dixerunt & ,regem
המלך ויאמרו טהרנו את־כל־בית
,eius vasa omnia & ,ascensionis altare & ,Domini
יהוה ואת־מזבח העולה ואת־כל־[s] כליו
.eius vasa omnia & ,dispositionis mensam &
ואת־שלחן המערכת ואת־כל־כליו׃
Achaz rex fecerat elongare quæ vasa omnia Et
19 ואת כל־הכלים אשר־הזניח המלך אחז
,sanctificauimus & ,præparauimus ,ipsum præuaricando in † ,suo regno in
במלכותו במעלו [t] הכנו והקדשנו

[a] סבב — ostia — [b] כבה — ‡ holocaustum non obtulerunt — [c] עלה — * desolationem — לזועה ק — [d] זוע [e] שמם — † cernitis — [f] ראה — | propter — * in — ‡ est percutere — ‡ cum — [g] שוב — * furoris — † erretis. Vos enim — [h] חרה [i] שלה — ‖ vt stetis coram eo, ei ministretis * & suffiatis, — [k] קום — ויעואל ק — יחואל ק — Congregauerúntque — [l] בוא — ‡ iuxta verba — [m] צוה — [n] פנה — [o] יצא — ‡ tulerunt * vt educerent — [p] חלל — [q] כלה — [r] פנה — holocausti — [s] כלה — ‡ dum præuaricaretur: præparata sunt, * sanctificata sunt, — [t] כון

Iechizchiiahu manicauit * Et .Domini altaris facies ad ipsa ecce &
20 והנם לפני מזבח יהוה׃ וישכם יחזקיהו
domum ‡ ascendit & ,ciuitatis principes collegit ‡ & ,rex
המלך ויאסף את שרי העיר [a] ויעל בית
arietes & ,septem iuuencos * adduxerunt Et .Domini
21 יהוה׃ [b] ויביאו [c] פרים־שבעה ואילים
septem caprarum capreolos † & ,septem agnos & ,septem
שבעה וכבשים שבעה וצפירי עזים שבעה
super & ,sanctuario super * & ,regno super | ,peccato pro
לחטאת על־הממלכה ועל־המקדש ועל־
faciendū ascendere ad ‡ sacerdotibus Aharon filiis dixítque .Iehudah
יהודה ויאמר לבני אהרן הכהנים להעלות
,bouem ‡ mactauerunt Et .Domini altare super
22 על־מזבח יהוה׃ וישחטו הבקר
;altare super asperserunt & ,sanguinem sacerdotes susceperunt &
ויקבלו הכהנים את־הדם ויזרקו המזבחה
,altare super sanguinem asperserunt & ,arietes mactauerunt &
וישחטו האלים ויזרקו הדם המזבחה
.altare super sanguinem asperserunt & ,agnos mactauerunt &
וישחטו הכבשים ויזרקו הדם המזבחה׃
,regis facies ad peccati hircos applicuerunt Et
23 [d] ויגישו את־שעירי החטאת לפני המלך
eos mactauerunt Et .eos super suas manus fulcierunt & :concionis &
24 והקהל ויסמכו ידיהם עליהם׃ וישחטום
,altare super eorum sanguinem expiauerunt & ,sacerdotes
הכהנים ויחטאו את־דמם המזבחה
Israel omni * quia ,Israel vniuersum super expiandum ad
לכפר על־כל־ישראל כי לכל־ישראל
.peccatum & ,ascensionem | rex indixit †
אמר המלך העולה והחטאת׃
,cymbalis cum Domini domo * Leuitas statuit Et
25 ויעמד את־הלוים בית יהוה [e] במצלתים
videntis Ghad & ,Dauid præcepto in ‡ ,citharis in & ,nablis in ‡
בנבלים ובכנרות במצות דויד וגד חזה־
præceptum * Domini manū per quia :prophetæ Nathan & ,regis
המלך ונתן הנביא כי ביד־יהוה המצוה
vasis in Leuitæ Steterúntque .eius prophetarum manum per
26 ביד נביאיו׃ ויעמדו הלוים בכלי
.tubis cum sacerdotes & ,Dauid
דויד והכהנים בחצצרות׃
ascensionem ascendere faciendum ad ,Chizchiiahu dixit Et
27 ויאמר חזקיהו [f] להעלות העלה
canticum cœpit ,holocaustum cœpit † tempore in Et .altare ad
למזבח ובעת [g] החל העולה החל שיר־
regis Dauid vasorum * manus super ‖ & ,tubæ & ,Domini
יהוה והחצצרות ועל־ידי כלי דויד מלך
canticum & ,se incuruantes concio ‡ omnis Et .Israel
28 ישראל׃ וכל־הקהל [h] משתחוים [i] והשיר
complendum ad vsque * omnes ,buccinantes ‡ tubæ & ,cantoris
משורר והחצצרות מחצצרים הכל עד [k] לכלות
,poplites flexerunt ,facere ascendere complere secundum Et .ascensionem
29 העלה׃ וככלות להעלות כרעו
.se incuruauerunt * & ,eo cum ‖ inuenti † omnes & ,rex
המלך וכל־הנמצאים אתו וישתחוו׃
,Leuitarum principes & rex Iechizchiiahu dixit Et
30 ויאמר יחזקיהו המלך והשרים ללוים
.videntis Asaph & ,Dauid verbis in ,Dominum laudandum ad ‡
להלל ליהוה בדברי דויד ואסף החזה
,ceruicem flexerunt ‡ & ,lætitiam ad vsque laudauerunt Et
ויהללו עד־לשמחה [l] ויקדו
:dixit & ,Iechizchiiahu respondit Et .se incuruauerunt &
31 וישתחוו׃ [m] ויען יחזקיהו ויאמר
adducite & ,accedite ,Domino vestram manum implestis * Nunc
עתה מלאתם ידכם ליהוה [n] גשו [o] והביאו
attulerunt Et .Domini domum in confessiones † & ,victimas
זבחים [p] ותודות לבית יהוה ויביאו
corde voluntarius omnis & ,confessiones * & ,victimas concio |
הקהל זבחים ותודות וכל־נדיב לב
attulerunt quod holocausti numerus fuit Et .holocausta
32 עלות׃ [q] ויהי מספר העלה אשר־הביאו
agnos ,centum arietes ,septuaginta boues ,concio ‡
הקהל בקר שבעים אילים מאה כבשים

sunt coram altari — * manè surrexit — ‡ cōgregauit — ‡ in — [a] עלה — * tauros — [b] בוא [c] פר — † hircos — ‖ pro — * pro sanctitate, & pro — ‡ vt offerrent — ‡ boues, — arietes, — pro peccato coram rege & cœtu, imposuerúntque — [d] נגש — * pro — † iussit — ‖ fieri holocaustum & sacrificium pro peccato. — * in — [e] צלה — ‡ psalteriis, — ‡ iuxta præceptum — * fuit — cū instrumentis musicis — vt offerrent holocaustum super — [f] עלה — † quo — [g] חלל — ‖ per — * instrumentorum — ‡ cœtus adorabant, — [h] שחה — ‡ clangebant — * donec perficerent holocaustum. Et cùm perfecissent offerre, incuruauerunt se — [i] שור [k] כלה — † qui — ‖ sunt — * adorauerūt. — ‡ vt laudarent — ‡ incuruati sunt, & adorauerunt. — [l] קדד — [m] ענה — * consecrastis — [n] נגש [o] בוא — † laudes — [p] ידה — ‖ cœtus — * laudes, — [q] היה — ‡ cœtus,

,vestro Deo Domino seruite & ;seculum in sanctificauit
הקדיש לעולם ועבדו את-יהוה אלהיכם
vos conuertendo in † Quia .eius nasi ‖ ira vobis à auertetur &
9 וישב מכם [a]חרון אפו: כי בשובכם
miserationes in ‡ vestri filij & ,vestri fratres Dominum ad
על-יהוה אחיכם ובניכם לרחמים
hanc terram ad redeundum ad & ,eos captiuantium facies ad
לפני [b]שוביהם ולשוב לארץ הזאת
non & ,vester Deus Dominus misericors & gratiosus ‡ quia
כי-[c]חנון ורחום יהוה אלהיכם ולא-
.eum ad reuersi fueritis si ,vobis à facies * remouebit
[d]יסיר פנים מכם אם-תשובו אליו:
ciuitatem in ciuitate de transeuntes ‖ cursores fuerunt Et
10 ויהיו [e]הרצים עברים מעיר לעיר
.Zebulun ad vsque & Menasseh & ,Ephraim terram per
בארץ-אפרים ומנשה ועד-זבלון
.eos in subsannantes & ,eis super deridentes fuerunt † Et
[f]ויהיו משחיקים עליהם ומלעגים בם:
Zebulun de & ,Menasseh & ,Aser de viri Attamen
11 אך אנשים מאשר ומנשה ומזבלון
.Ierusalaim in venerunt & ,se humiliauerunt
נכנעו [g]ויבאו לירושלם:
dandum ad ‡ ,Dei manus fuit Iehudah in Etiam
12 גם ביהודה היתה יד האלהים [h]לתת
principum & ,regis præceptum faciendum ad ,vnum cor eis
להם לב אחד לעשות [i]מצות המלך [k]והשרים
populus Ierusalaim in sunt collecti * Et .Domini verbo in ‡
13 בדבר יהוה: ויאספו ירושלם עם-
mense in infermentatorum sollenitatem faciendum ad ,multus
רב לעשות את-[l]חג המצות בחדש
,surrexerunt Et valde multitudinem ad ‖ cœtus ,secundo
14 [m]השני קהל לרב מאד: [n]ויקמו
omnia ‡ & ,Ierusalaim in † quæ altaria remouerunt &
ויסירו את-המזבחות אשר בירושלם ואת כל-
.Chidron torrentem in proiecerunt & .remouerunt suffimenti vasa
המקטרות הסירו וישליכו לנחל קדרון:
mensis decima quarta in Pesach immolauerunt Et
15 וישחטו הפסח בארבעה עשר לחדש
,erant affecti pudore Leuitæ & ,sacerdotes Et .secundi
השני והכהנים והלוים נכלמו
.Domini domum ascensiones adduxerunt & ,se sanctificauerunt &
ויתקדשו [o]ויביאו [p]עלות בית יהוה:
suum iudicium ‡ secundum sua statione super † steterunt Et
16 ויעמדו על-עמדם כמשפטם
spargentes ‡ sacerdotes ,Dei viri Moseh legem secundum
[q]כתורת משה איש-האלהים הכהנים זרקים
,concione in multitudo * Nam .Leuitarum manu de sanguinem
17 את-הדם מיד הלוים: כי-[r]רבת בקהל
immolatione super † Leuitæ & :se sanctificauerunt non qui
אשר לא-התקדשו והלוים על-שחיטת
.Domino sanctificandum ad mundo non omni ‡ Pesachim
הפסחים לכל לא טהור להקדיש ליהוה:
,Menasseh & ,Ephraim de multitudo ,populi multitudo Quia
18 כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה
comederunt Sed .se mundauerunt non ,Zebulun & ,Issaschar
יששכר וזבלון לא הטהרו כי-אכלו
Iechizchiiahu orauit Sed .scriptum sicut non in Pesach
את-הפסח בלא ככתוב כי התפלל יחזקיהו
·propter * expiabit bonus Dominus :dicendo ,eis super ‡
עליהם לאמר יהוה הטוב יכפר בעד:
,Deum quærendum ad parauit suum cor omne †
19 כל-לבבו [s]הכין לדרוש האלהים
purificationem ‖ secundum non & ‖ ,suorũ patrum Deum Dominum
יהוה אלהי אבותיו ולא כטהרת
,Iechizchiiahu ad Dominus exaudiuit Et .sanctitatis
20 הקדש: וישמע יהוה אל-יחזקיהו
Israel filij Eeceruntque .populum sanauit &
21 וירפא את-העם: ויעשו בני-ישראל
infermentatorum sollennitatem Ierusalaim in inuenti ‡
הנמצאים בירושלם את-חג המצות
Dominum laudantes * & :magna lætitia cum diebus septem
שבעת ימים בשמחה גדולה ומהללים ליהוה

‖ furoris
† cùm reuersi fueritis
[a] חרה
‡ misericordiã consequentur coram eis, qui captiuos duxerunt eos, vt reuertantur
‡ clemens,
[b] שבה [c] חנן
faciem
[d] סור
‖ transierunt
[e] רוץ
‡ irridebant eos & subsãnabant.
[f] היה
[g] בוא
‡ vt daret
[h] נתן
[i] צוה [k] שור
‡ iuxta verbũ
* congregati
[l] חגג
‖ multus
[m] שנה
[n] קום
† erant
‡ altaria suffimentorum
holocausta in
[o] בוא [p] עלה
† in loco suo
‡ morem
‡ spargebant
[q] ירה
* multi erant in cœtu,
[r] רבב
† erant
‡ pro
nõ secundum quod est
‡ pro * eum.
† Quia
[s] כון
‖ quamquam
‡ qui sunt
* laudabant

.hæc omnia Domino ascensionem ‡ in ,ducentos
מאתים לעלה ליהוה כל-אלה:
tria pecudes & ,sexcentos boues ,sanctificationes Et
33 והקדשים בקר שש מאות וצאן שלשת
non & ,parum in ‡ erant sacerdotes Veruntamen .millia
34 אלפים: רק הכהנים היו למעט ולא
eos roborauerunt * & :holocausta omnia expoliare ‡ poterant
[a]יכלו להפשיט את-כל-העלות ויחזקום
donec & ,opus consummari ad vsque ‖ Leuitæ eorum fratres
אחיהם הלוים עד-[b]כלות המלאכה ועד-
corde recti † Leuitæ nam .sacerdotes se sanctificarent
יתקדשו הכהנים כי הלוים ישרי לבב
.sacerdotibus præ se sanctificandum ad ‡
להתקדש מהכהנים:
adipibus cum multitudine in holocaustum etiam Et
35 וגם-עולה לרב בחלבי
est præparatum & ascensionem ad libaminibus in & ,pacificorum
השלמים ובנסכים לעלה [c]ותכון
,Iechizchiiahu est lætatus Et .Domini domus seruitium
36 עבודת בית-יהוה: וישמח יחזקיהו
:populo Deus præparasset quòd super † ,populus omnis &
וכל-העם על [d]ההכין האלהים לעם
.rex fuit subito in quia
כי בפתאם היה הדבר:

CAP. XXX. ל

;Iehudah & ,Israel omnem ad Iechizchiiahu misit Et
1 וישלח יחזקיהו על-כל-ישראל ויהודה
veniendum ad ,Menasseh & ,Ephraim ad scripsit epistolas etiã &
וגם-אגרות כתב על-אפרים ומנשה לבוא
Pesach faciendum ad ,Ierusalaim in Domini domum ad
לבית-יהוה בירושלם [e]לעשות פסח
,rex est consiliatus Et .Israel Deo Domino
2 ליהוה אלהי ישראל: [f]ויועץ המלך
faciendum ad ‖ ,Ierusalaim in concio * omnis & eius principes &
[g]ושריו וכל-הקהל בירושלם לעשות
potuerunt non Nam .secundo mense in Pesach
3 הפסח בחדש [h]השני: כי לא יכלו
non sacerdotes quia ;ipso tempore in illud facere
לעשתו בעת ההיא כי הכהנים לא-
sunt collecti non populus & ,sufficientiam ad erant sanctificati
התקדשו [i]למדי והעם לא-נאספו
regis oculis in verbum fuit rectum ‡ Et .Ierusalaim in
4 לירושלם: ויישר הדבר בעיני המלך
,verbum statuerunt Et .concionis * omnis oculis in &
5 ובעיני כל-הקהל: ויעמידו דבר
,sebah-Beer à Israel vniuersum in vocem faciendũ † transire ad ‖
להעביר קול בכל-ישראל מבאר-שבע
Deo Domino Pesach faciendum ad veniendum ad ,Dan vsq; ad &
ועד-דן לבוא לעשות פסח ליהוה אלהי-
fecerunt multitudine in non quia :Ierusalaim in Israel
ישראל בירושלם כי לא [k]לרב עשו
manu de epistolis cũ cursores Perrexeruntque :est scriptum sicut
6 ככתוב: וילכו [l]הרצים באגרות מיד
:Iehudah & ,Israel vniuersum in eius principium & ,regis
המלך ושריו בכל-ישראל ויהודה
reuertimini Israel Filij :dicendo ,regis præceptum iuxta &
[m]וכמצות המלך לאמר בני ישראל שובו
.Israel & ,Ischac .Abraham Deum Dominum ad
אל-יהוה אלהי אברהם יצחק וישראל
regum vola ‡ è vobis relictam euasionem ad reuertetur Et
[n]וישב אל-הפליטה הנשארת לכם [o]מכף מלכי
,vestri fratres sicut & ,vestri patres sicut sitis ne Et .Assur
7 אשור: ואל-תהיו כאבתיכם וכאחיכם
,suorum patrum Deum Dominum in sunt præuaricati qui
אשר מעלו ביהוה אלהי אבותיהם
videntes * vos quemadmodum ,stuporem in eos tradidit &
[p]ויתנם [q]לשמה כאשר אתם ראים:
.vestri patres sicut ,vestram ceruicem induretis ne Nunc
8 עתה אל-תקשו ערפכם כאבותיכם
quod ,eius sanctuarium ad venite & ,Domino manum date
תנו-יד ליהוה ובאו למקדשו אשר

‡ holocaustũ
‡ pauci,
‡ excoriare
* iuuarunt
[a] יכל
‖ donec consummaretur
[b] לאך
† erant
‡ vt sanctificarent
holocaustum:
[c] כון
ministerium
† eo
[d] כון
repente
vt venirent
vt facerent
[e] עשה
[f] יעץ
* cœtus
‖ vt facerent
[g] שור
[h] שנה
erat congregatus
[i] די
‡ placuit
* cœtus.
‖ vt † facerent
vt venirent
propter multitudinem
[k] רבב
[l] רוץ
[m] צוה
eos, qui euaserunt
‡ manu
[n] שוב [o] כפף
desolationẽ,
* cernitis.
[p] נתן
[q] שמם

cùm multiplicata esset res, *primitias †vini,

multiplicauerunt ,rem exuperare secundum Et .Domini

5 יהוה׃ וכפרוץ הדבר הרבו

recentis olei & ,musti † ,frumenti initium * Israel filij

בני־ישראל ראשית דגן תירוש ויצהר

‖dactyli, *fructus

omnium decimam & ,agri prouentus * omnis & ,mellis ‖ &

ודבש וכל [a] תבואת שדה ומעשר הכל

[a] בוא

,Iehudah & ,Israel filij Et .adduxerunt multitudinem in

6 לרב הביאו׃ ובני ישראל ויהודה

§qui habitabant

,boum decimam ipsi etiam ,Iehudah vrbibus in habitantes §

היושבים בערי יהודה גם־הם מעשר בקר

‡quæ sanctificata erant

Domino sanctificatorum ‡ sanctitatum decimam & ,pecudum &

וצאן ומעשר קדשים המקדשים ליהוה

*posuerunt aceruatim.

.aceruos aceruos dederunt * & ,adduxerunt ,suo Deo

אלהיהם הביאו ויתנו ערמות ערמות׃

,fundare aceruos cœperunt tertio mense In

7 בחדש השלישי [b] החלו הערמות ליסוד

[b] חלל

.consummauerunt septimo mense in &

ובחדש השביעי [c] כלו׃

[c] כלה

viderunt & ,principes & ,Iechizchiiahu venerunt Et

8 ויבאו יחזקיהו והשרים [d] ויראו את־

[d] ראה

eius populo & ,Domino benedixerunt & ,aceruos

הערמות ויברכו את־יהוה ואת עמו

†ב

,sacerdotibus super † Iechizchiiahu inquisiuit Et .Israel

9 ישראל׃ וידרש יחזקיהו על־הכהנים

‖de

Hazariahu eum ad dixit Et .aceruis super ‖ Leuitis &

10 והלוים על־הערמות׃ ויאמר אליו עזריהו

*de domo §A tempore quo inceperūt oblationes ‡ad *comedimus, & saturati sumus, & superfuerunt

incipiendo Ab § :dixit & ,Sadoc domus * primus sacerdos

הכהן הראש לבית צדוק ויאמר מהחל

,saturari & ,edere * Dominus domum ‡ adducere oblationem

התרומה לביא בית־יהוה אכול ושבוע

Dominus quia ,multitudinem ad vsque superrelinquere &

[e] והותר עד־ [f] לרוב כי יהוה

[e] יתר [f] רבב

†superesse fecit multitudinem hanc

.huic turba residua † & ,suo populo benedixit

ברך את־עמו והנותר את־ [g] ההמון הזה׃

‖vt putarent gazophylacia

domo in cellas parandum ad ‖ .Iechizchiiahu dixit Et

11 ויאמר יחזקיהו [h] להכין לשכות בבית

*primitias & decimas,

,eleuationem * adduxerunt Et .parauerunt & ,Domini

12 יהוה ויכינו׃ ויביאו את־התרומה

[g] המה [h] כון

§fideliter ‡erat

dux ‡ ea super Et .fide in § sancta & ,decimam &

והמעשר והקדשים באמונה ועליהם נגיד

.secundus eius frater Simhi & ,Leuita Cananiahu

כוניהו הלוי ושמעי אחיהו [i] משנה׃

יתר

[i] שנה

,Hazahel & ,Nachath & ,Hazaziahu & ,Iechiel Et

13 ויחיאל ועזזיהו ונחת ועשהאל

,Ismachiahu & ,Eliel & ,Iozabad & ,Ierimoth &

וירימות ויוזבד ואליאל ויסמכיהו

,Cananiahu manu de præpositi ,Benaiahu & ,Machath &

ומחת ובניהו פקידים מיד כוניהו

יתר

secundum imperium

Hazariahu & ,regis Iechizchiiahu mandato in eius fratris Simhi &

ושמעי אחיו במפקד יחזקיהו המלך ועזריהו

.Dei domus ducis

נגיד בית־האלהים׃

*erat

*orientem ad ianitor Leuites Imnah filius Chore Et

14 וקורא בן־ימנה הלוי השוער למזרחה

†sponte oblata Deo, ‖primitias

Domino eleuationem ‖ dandum ad ,Dei deuotiones † super

15 על נדבות האלהים [k] לתת תרומת יהוה

[k] נתן

,Heden eius manum ad Et .sanctificationum sanctificationes &

וקדשי הקדשים׃ ועל־ידו עדן

,Secaniahu & ,Amariahu ,Semahiahu & ,Iesuah & ,Miniamin &

ומנימן וישוע ושמעיהו אמריהו ושכניהו

fideliter, vt darent

suis fratribus dandum ad ,fide in sacerdotum ciuitatibus in

בערי הכהנים באמונה לתת לאחיהם

secundum diuisiones,

.paruo sic magno sicut ;diuisionibus in

במחלקות כגדול כקטן׃

progeniem

trium filio à masculis eorum genealogizare Præter

16 מלבד התיחשם לזכרים מבן שלש

,Domini domum in ingredienti omni ,suprà & ,annorum

[l] שנים ולמעלה לכל־ [m] הבא לבית־יהוה

[l] שנה [m] בוא

*per singulos dies secūdum ministerium §secundū obseruationes ‡in diuisionibus suis.

eorum obseruationibus in §,eorum seruitium in ,eius die in diei verbo in *

לדבר־יום ביומו לעבודתם במשמרותם

.suas diuisiones iuxta ‡

במחלקותיהם׃

fortitudinis vasis in * sacerdotes & Leuitæ die in die

יום ביום הלוים והכהנים בכלי [a] עז

per singulos dies *cum instrumentis sonoris

[a] עזז

omnium cor ad Iechizchiiahu est Locutúsque .Domino

22 ליהוה׃ וידבר יחזקיהו על־לב כל־

,Domino bonum intellectum intelligentium Leuitarum

הלוים המשכילים שכל־טוב ליהוה

per sollennitatem

immolantes ,diebus septem indictum comederunt &

ויאכלו את־ [b] המועד שבעת הימים מזבחים

[b] יעד

Deo Domino se confitentes & ,pacificorum victimas

זבחי שלמים [c] ומתודים ליהוה אלהי

[c] ידה

,concio omnis inierunt consilium Et .suorum patrum

cœtus,

23 אבותיהם׃ [d] ויועצו כל־הקהל

[d] יעץ

septem fecerunt & :aliis diebus septem faciendum ad

vt sic facerent

לעשות שבעת ימים אחרים ויעשו שבעת

Iehudah rex Chizchiiahu Quia .lætitiam † diebus

† cum lætitia

ימים בשמחה׃ 24 כי חזקיהו מלך־יהודה

‖sepo suit cœtui *tauros, §separauerūt ‡tauros

.ouium millia septem & ,iuuencos * mille concioni eleuare fecit ‖

הרים לקהל אלף פרים ושבעת אלפים צאן

decem oues & ,mille iuuencos ‡ cœtui eleuauerunt § principes Et

והשרים [e] הרימו לקהל [f] פרים אלף וצאן עשרת

[e] רום [f] פרה

.multitudine in sacerdotes se sanctificauerunt .millia

אלפים ויתקדשו כהנים לרב׃

,sacerdotes & ,Iehudah cœtus omnis sunt lætati Et

25 וישמחו כל־קהל יהודה והכהנים

qui venerant

peregrini Et .Israel de venientes cœtus omnis & ,Leuitæ &

והלוים וכל־הקהל הבאים מישראל [g] והגרים

[g] גור qui venerant

.Iehudah in habitantes & ,Israel terra de venientes

הבאים מארץ ישראל והיושבים ביהודה׃

diebus à quia ,Ierusalaim in magna lætitia fuit Et

26 [h] ותהי שמחה גדולה בירושלם כי מימי

[h] היה fuit similis

hoc sicut non ,Israel regis ,Dauid filij Selomoh

שלמה בן־דויד מלך ישראל לא כזאת

,Leuitæ sacerdotes surrexerunt Et .Ierusalaim in

27 בירושלם׃ [i] ויקמו הכהנים הלוים

[i] קום exaudita est vox

venit & ,corum voce in auditum est & ,populo benedixerunt &

ויברכו את־העם וישמע בקולם ותבוא

.cælos ad eius sanctitatis habitaculum ad eorum oratio

תפלתם למעון קדשו לשמים׃

CAP. XXXI. לא

cùm perfecissent

Israel omnis sunt egressi ,hoc totum perficere secundum Et

1 [k] וככלות כל־זאת יצאו כל־ישראל

[k] כלה *sunt

,statuas fregerunt & ,Iehudah vrbibus in * inuenti qui

הנמצאים לערי יהודה וישברו [l] המצבות

[l] יצב

,excelsa sunt demoliti & ,lucos succiderunt &

ויגדעו האשרים וינתצו את־הבמות

,Biniamin & ,Iehudah vniuerso de altaria &

ואת־המזבחות מכל־יהודה ובנימן

donec consūmerent.

sunt Reuersique .consumendū ad vsque ,Menasseh & ,Ephraim in &

ובאפרים ומנשה עד־לכלה וישובו

,suam possessionem ad vnusquisque ,Israel filij omnes

כל־בני ישראל איש לאחזתו

diuisiones Iechizchiiahu statuit Et .suas vrbes ad

[m] לעריהם׃ 2 ויעמד יחזקיהו את־מחלקות

[m] עיר

† in ‖ vnumquemque secūdum ministerium suum,

virum ‖ ,suis diuisionibus super † Leuitarum & ,sacerdotum

הכהנים והלוים על־מחלקותם איש

holocaustum ad Leuitas & ,sacerdotes ,sui seruitij os secundum

כפי עבדתו לכהנים וללוים לעלה

[n] ידה

laudandum & ,confitendum ad & ,ministrandum ad ,pacifica &

ולשלמים לשרת [n] ולהדות ולהלל

.Domini castrorum portis in

בשערי [o] מחנות יהוה׃

[o] חנה

*ad offerendū holocausta

,ascensiones ascensiones ad * eius substantia de regis pars Et

3 ומנת המלך מן־רכושו [p] לעלות לעלות

[p] עלה

§holocausta ‡Calendis, *est

,mensibus ‡ & ,sabbathis in ascensiones § & ,vespere & mane

הבקר והערב והעלות לשבתות ולחדשים

.Domini lege in * scriptum sicut ,sollennitatibus &

[q] ולמועדים ככתוב בתורת יהוה׃

[q] יעד

† vt darent

dandum ad † ,Ierusalaim habitatoribus populo dixit Et

4 ויאמר לעם ליושבי ירושלם [r] לתת

[r] נתן

lege in confortarentur vt ,Leuitarum & ,sacerdotum partem

מנת הכהנים והלוים למען יחזקו [s] בתורת

[s] ירה

regis Iechizchiiahu verba *super* * populus *sunt innixi* ‡ Et

וַיִּסָּמְכוּ הָעָם עַל־דִּבְרֵי יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־

Assur rex Sancherib misit hac Post .Iehudah

9 יְהוּדָה׃ אַחַר זֶה שָׁלַח סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר

omnis & ,Lachis contra ‡ ipse Et .Ierusalaim in suos seruos

עֲבָדָיו יְרוּשָׁלַיְמָה וְהוּא עַל־לָכִישׁ וְכָל־

,Iehudah regem Iechizchiiahu ad ; illo cum † eius potestas

מֶמְשַׁלְתּוֹ עִמּוֹ עַל־יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה

:dicendo ,Ierusalaim in ‡ qui Iehudah omnem ad &

וְעַל־כָּל־יְהוּדָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם לֵאמֹר׃

vos quod super :Assur rex Sancherib dixit Sic

10 כֹּה אָמַר סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל־מָה אַתֶּם

‡ Ierusalaim in obsidione in *sedentes & ,confidentes*

בֹּטְחִים וְיֹשְׁבִים בְּמָצוֹר בִּירוּשָׁלָם׃

vos *dandum ad* ‖ ,vos *incitans* * Iechizchiiahu Nonne

11 הֲלֹא יְחִזְקִיָּהוּ מַסִּית אֶתְכֶם לָתֵת אֶתְכֶם

noster Deus Dominus :dicendo ,siti in & ,fame in moriendum ad

לָמוּת בְּרָעָב וּבְצָמָא לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

ipse Nonne ? Assur regis *vola* ‡ e nos eruet

12 יַצִּילֵנוּ מִכַּף מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ הֲלֹא־הוּא

,eius altaria & ,eius excelsa remouit Iechizchiiahu

יְחִזְקִיָּהוּ הֵסִיר אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו

altaris facies Ad ‖ :dicendo ,Ierusalaim & ,Iehudah ipsi dixit &

וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַם לֵאמֹר לִפְנֵי מִזְבֵּחַ

? suffietis illud super & *vos incuruabit vnius*

אֶחָד תִּשְׁתַּחֲווּ וְעָלָיו תַּקְטִירוּ׃

omnibus mei patres & ,ego feci quid *cognoscetis* Nonne

13 הֲלֹא תֵדְעוּ מֶה עָשִׂיתִי אֲנִי וַאֲבוֹתַי לְכֹל

terrarum gentium dij potuerunt *valendo an* ? terrarum populis

עַמֵּי הָאֲרָצוֹת הֲיָכוֹל יָכְלוּ אֱלֹהֵי גּוֹיֵ הָאֲרָצוֹת

vniuersos inter * Quis ? mea manu e suam terram eruere

14 לְהַצִּיל אֶת־אַרְצָם מִיָּדִי׃ מִי בְּכָל־

,mei patres *extermimio deleuerunt* quas ,istarum gentium deos

אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶחֱרִימוּ אֲבוֹתַי

vt ,mea manu e suum populum eruere potuerit qui

אֲשֶׁר יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת־עַמּוֹ מִיָּדִי כִּי

? mea manu e vos eruere vester Deus possit

יוּכַל אֱלֹהֵיכֶם לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדִי׃

incitet ne & ,Chizchiiahu vos seducat ne nunc Et

15 וְעַתָּה אַל־יַשִּׁיא אֶתְכֶם חִזְקִיָּהוּ וְאַל־יַסִּית

omnis *poterit* ‖ non *Quia* * .ei credatis ne & *hac*, *eus vos*

אֶתְכֶם כָּזֹאת וְאַל־תַּאֲמִינוּ לוֹ כִּי־לֹא יוּכַל כָּל־

suum populum eruere regnum & gens omnis ,deus

אֱלוֹהַּ כָּל־גּוֹי וּמַמְלָכָה לְהַצִּיל עַמּוֹ

vester Deus quia etiam, meorum patrum manu e & ,mea manu e

מִיָּדִי וּמִיַּד אֲבוֹתָי אַף כִּי אֱלֹהֵיכֶם

sunt locuti adhuc Et ? mea manu e *vos eruent non*

16 לֹא־יַצִּילוּ אֶתְכֶם מִיָּדִי׃ וְעוֹד דִּבְּרוּ

Iechizchiiahu contra & ,Deum Dominum contra eius serui

עֲבָדָיו עַל־יְהוָה הָאֱלֹהִים וְעַל יְחִזְקִיָּהוּ

afficiendo probris scripsit epistolas Et .eius seruum

17 עַבְדּוֹ׃ וּסְפָרִים כָּתַב לְחָרֵף

:dicendo eum contra dicendo & ,Israel Deum ,Dominum

לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְלֵאמֹר עָלָיו לֵאמֹר

suū populum eruerunt non qui ,terrarum Gentium dij Sicut

כֵּאלֹהֵי גּוֹיֵ הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר לֹא־הִצִּילוּ עַמָּם

suum populum Iechizchiiahu Deus eruet non sic ,mea manu e

מִיָּדִי כֵּן לֹא־יַצִּיל אֱלֹהֵי יְחִזְקִיָּהוּ עַמּוֹ

Iehudaice magna voce in clamauerunt Et .mea manu e

18 מִיָּדִי׃ וַיִּקְרְאוּ בְקוֹל־גָּדוֹל יְהוּדִית

,murum super † qui ,Ierusalaim populum contra

עַל־עַם יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה

capere ent vt *,eos turbandum ad &* *,eos timere faciendum ad*

לְיָרְאָם וּלְבַהֲלָם לְמַעַן יִלְכְּדוּ אֶת־

contra sicut Ierusalaim Deum ad ‡ sunt locuti Et .ciuitatem

19 הָעִיר׃ וַיְדַבְּרוּ אֶל־אֱלֹהֵי יְרוּשָׁלִָם כְּעַל

.hominum manuum opus ,terræ populorum deos

אֱלֹהֵי עַמֵּי הָאָרֶץ מַעֲשֵׂה יְדֵי הָאָדָם׃

Amos filius Ieshaiahu & ,rex Iechizchiiahu orauit Et

20 וַיִּתְפַּלֵּל יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וִישַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ

.cælos ad sunt vociferati & :hoc *super* propheta

הַנָּבִיא עַל־זֹאת וַיִּזְעֲקוּ הַשָּׁמָיִם׃

,suorum patrum domum per sacerdotum *genealogizare* Et

17 וְאֵת הִתְיַחֵשׂ הַכֹּהֲנִים לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם

,supra & ,annorum viginti filio a ,Leuitarum &

וְהַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמָעְלָה

genealogizare ‡ Et .suis diuisionibus in *suis obseruationibus in* †

18 בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בְּמַחְלְקוֹתֵיהֶם׃ וּלְהִתְיַחֵשׂ

.eorū filiabus & ,eorū filiis & ,eorū vxoribus ,eorum *pube cuncta in*

בְּכָל־טַפָּם נְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם

se sanctificabant eorum fide in quia *cœtui* * omni

לְכָל־קָהָל כִּי בֶאֱמוּנָתָם יִתְקַדְּשׁוּ־

suburbij agris ‖ in sacerdotibus Aharon filiis Et .sanctitate †

19 קֹדֶשׁ׃ וְלִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים בִּשְׂדֵי מִגְרַשׁ

qui viri ,*ciuitate & ciuitate omni* ‡ in .eorum vrbium

עָרֵיהֶם בְּכָל־עִיר וָעִיר אֲנָשִׁים אֲשֶׁר

,masculo omni partes *dandum ad* ‡ ,nomina per sunt nominati

נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹת לָתֵת מָנוֹת לְכָל־זָכָר

.Leuitis *in genealogizare omne ad* ‖ & ,sacerdotibus *in* *

בַּכֹּהֲנִים וּלְכָל־הִתְיַחֵשׂ בַּלְוִיִּם׃

fecit & .Iehudah omni in Iechizchiiahu *hoc sicut* † fecit Et

20 וַיַּעַשׂ כָּזֹאת יְחִזְקִיָּהוּ בְּכָל־יְהוּדָה וַיַּעַשׂ

.*sui Dei Domini facies ad veritatem* ‡ & ,rectum & ,bonum

הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו׃

domus *seruitio in* ‡ cœpit quod ,opere omni in Et

21 וּבְכָל־מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר־הֵחֵל בַּעֲבוֹדַת בֵּית־

,suū Deum *quærendum ad* * ,præcepto in & ,lege in & ,Dei

הָאֱלֹהִים וּבַתּוֹרָה וּבַמִּצְוָה לִדְרֹשׁ לֵאלֹהָיו

.est prosperatus & ,fecit suo corde toto in

בְּכָל־לְבָבוֹ עָשָׂה וְהִצְלִיחַ׃

CAP. XXXII. לב

Sancherib venit ,horum veritatem & *,verba* Post

1 אַחֲרֵי הַדְּבָרִים וְהָאֱמֶת הָאֵלֶּה בָּא סַנְחֵרִיב

est castrametatus & ,Iehudah in est ingressus & ,Assur rex

מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וַיָּבֹא בִיהוּדָה וַיִּחַן

.se ad *eas perrumpendum ad* dixit & ,munitas ciuitates contra

עַל־הֶעָרִים הַבְּצֻרוֹת וַיֹּאמֶר לְבִקְעָם אֵלָיו׃

eius facies ‡ & ,Sancherib venit quod ,Iechizchiiahu vidit Et

2 וַיַּרְא יְחִזְקִיָּהוּ כִּי־בָא סַנְחֵרִיב וּפָנָיו

cum consilium iniit Et .Ierusalaim contra bellum ad ‡

3 לַמִּלְחָמָה עַל־יְרוּשָׁלִָם׃ וַיִּוָּעַץ עִם־

aquas *obturandum ad* ,suis potentibus & ,suis principibus

שָׂרָיו וְגִבֹּרָיו לִסְתּוֹם אֶת־מֵימֵי

.eum adiuuauerunt & :ciuitatem extra † qui ,fontium

הָעֲיָנוֹת אֲשֶׁר מִחוּץ לָעִיר וַיַּעְזְרוּהוּ׃

omnes *obturarunt* & ,multus populus sunt congregati Et

4 וַיִּקָּבְצוּ עַם־רָב וַיִּסְתְּמוּ אֶת־כָּל־

terræ medio in inundantem torrentem & ,fontes

הַמַּעְיָנוֹת וְאֶת־הַנַּחַל הַשּׁוֹטֵף בְּתוֹךְ־הָאָרֶץ

aquas inuenient & ,Assur reges venient quid Vt :dicendo

לֵאמֹר לָמָּה יָבוֹאוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר וּמָצְאוּ מַיִם

omnem ædificauit & ,est confortatus Et ?multas

5 רַבִּים׃ וַיִּתְחַזַּק וַיִּבֶן אֶת־כָּל־

forinsecus & ,turres *super ascendere facit &* ,diruptum murum

הַחוֹמָה הַפְּרוּצָה וַיַּעַל עַל־הַמִּגְדָּלוֹת וְלַחוּצָה

,Dauid vrbem Millo roborauit & ,alium murum

הַחוֹמָה אַחֶרֶת וַיְחַזֵּק אֶת־הַמִּלּוֹא עִיר דָּוִיד

.clypeos & ,multitudinem in *missile* † fecit &

וַיַּעַשׂ שֶׁלַח לָרֹב וּמָגִנִּים׃

eos congregauit & ;populum super bellorum principes *dedit* Et

6 וַיִּתֵּן שָׂרֵי מִלְחָמוֹת עַל־הָעָם וַיִּקְבְּצֵם

ad est locutus & ,ciuitatis portæ plateam ad ,se ad

אֵלָיו אֶל־רְחוֹב שַׁעַר הָעִיר וַיְדַבֵּר עַל־

roboremini & ,Confortamini :dicendo ,eorum cor

7 לְבָבָם לֵאמֹר׃ חִזְקוּ וְאִמְצוּ

,Assur regis *faciebus a consternemini* ne & ,timeatis ne

אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר

nobiscum quia ,eo cum ‡ quæ *turba* † vniuersæ *faciebus* ‖ a &

וּמִלִּפְנֵי כָּל־הֶהָמוֹן אֲשֶׁר־עִמּוֹ כִּי־עִמָּנוּ

nobiscum & ,carnis brachium ‡ ipso Cum .illo cum *pra multa* ‖

8 רַב מֵעִמּוֹ׃ עִמּוֹ זְרוֹעַ בָּשָׂר וְעִמָּנוּ

.nostra bella *pugnandū ad* & ,nos *iuuandū ad* *, noster Deus Dominus

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעָזְרֵנוּ וּלְהִלָּחֵם מִלְחֲמֹתֵנוּ

Marginalia (left): ‡ confirmauerunt se · * propter · ‡ erat · † erat · ‡ erat · Cui fiditis, & manetis · * seducit ‖ vt tradat · סורת [a] · ‡ manu · נצל [b] כפף [c] · סור [d] · ‖ Coram altari vno adorabitis, · שחה [e] · cognoscitis ידע [f] · nunquid potentes · * fuit · occiderunt · נצל [g] · persuadeat · vobis simile. · * Si ‖ potuit · quanto magis Deus vester · non eruet · † erat · vt timerent, & terrerent · ירא [h] · ‡ contra · contra

Marginalia (right): progeniem · † secundum obseruationes suas · ‡ progeniem in cunctis oculis · טפף [a] · * cœtui: † in ‖ agro suburbano ‡ singulis ciuitatibus · ‡ vt darent · נתן [b] מנה [c] · * tam de ‖ omni progenie quàm de † simile · עשר [d] · verum coram Domino Deo suo. · אמן [e] · ‡ ministerio · * vt quæreret · חלל [f] ירה [g] · hæc · בוא [h] חנן [i] · vt diuideret · ‡ quòd · ‡ esset · יעץ [k] · vt obturarent · † erant · clauserunt · בנה [l] · dirutum, & reparauit · עלה [m] · † gladios · עשה [n] גנן [o] · posuit · paucatis à facie · ירא [p] · חתת [q] · ‖ facie · † multitudinis · ‡ est. · ‖ plures sunt quàm · ‡ est · * vt adiuuet · ‖ vt pugnet

potentem omnem excidit & ,angelum Dominus misit Et

21 וַיִּשְׁלַח יְהוָה מַלְאָךְ וַיַּכְחֵד כָּל־גִּבּוֹר

.Assur regis castrametatione * in principem & ,ducem & ,virtutis

חַיִל וְנָגִיד וְשָׂר בְּמַחֲנֵה מֶלֶךְ אַשּׁוּר

est ingressus & ;suam terram in faciezum pudore in est reuersusque

[a] וַיָּשָׁב בְּבֹשֶׁת [b] פָּנִים לְאַרְצוֹ וַיָּבֹא

cum sorruere fecerunt ‡ ibi ,eius viscera ‡ egressi & ,sui Dei domum

בֵּית אֱלֹהָיו וּמִיצִיאָו מֵעָיו שָׁם [c] הִפִּילֻהוּ

,Iechizchiiahu Dominus Seruauitque .gladio in

22 בֶחָרֶב׃ [d] וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־יְחִזְקִיָּהוּ

,Assur regis Sancherib manu è Ierusalaim habitatores &

וְאֵת ׀ יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ‍ִם מִיַּד סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר

.circuitu ‡ † eos deduxit & ;omnium manu è &

וּמִיַּד־כֹּל וַיְנַהֲלֵם מִסָּבִיב׃

,Ierusalaim in Domino munus afferentes ‖ multi Et

23 וְרַבִּים מְבִיאִים מִנְחָה לַיהוָה לִירוּשָׁלַ‍ִם

oculis in est exaltatus & :Iehudah regi Chizchiiahu preciosa &

וּמִגְדָּנוֹת לִיחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּנַּשֵּׂא לְעֵינֵי

.posthac gentium omnium

כָל־הַגּוֹיִם מֵאַחֲרֵי־כֵן׃

;mortem ad vsque Iechizchiiahu ægrotauit illis diebus In

24 [e] בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה יְחִזְקִיָּהוּ עַד־לָמוּת

.ei dedit portentum ‡ & ,‡ ei dixit * Et .Dominum ad orauit &

וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר לוֹ וּמוֹפֵת נָתַן לוֹ׃

reddidit ,se super * retributionem secundum non Et

25 וְלֹא־כִגְמֻל עָלָיו [f] הֵשִׁיב

eum contra fuit & :eius cor est eleuatum quia ,Iechizchiiahu

יְחִזְקִיָּהוּ כִּי גָבַהּ לִבּוֹ וַיְהִי עָלָיו

.Ierusalaim & ,Iehudah contra & ,ira

קֶצֶף וְעַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלָ‍ִם׃

,ipse ,sui cordis elatione in † Iechizchiiahu se humiliauit Et

26 וַיִּכָּנַע יְחִזְקִיָּהוּ בְּגֹבַהּ לִבּוֹ הוּא

ira eos super venit non & ;Ierusalaim habitatores &

וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָ‍ִם וְלֹא־בָא עֲלֵיהֶם קֶצֶף

.Iechizchiiahu diebus in Domini

יְהוָה בִּימֵי יְחִזְקִיָּהוּ׃

multum ‡ gloria & ,opulentia * Iechizchiiahu ipsi fuit ‖ Et

27 וַיְהִי לִיחִזְקִיָּהוּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד הַרְבֵּה

lapidū ‡ & ,auri & ,argenti sibi fecit thesauros & :valde

מְאֹד וְאֹצָרוֹת עָשָׂה־לוֹ לְכֶסֶף וּלְזָהָב וּלְאֶבֶן

vasorum omnium & ,clypeorum & ,aromatum & pretiosi

יְקָרָה וְלִבְשָׂמִים וּלְמָגִנִּים וּלְכֹל כְּלֵי

,musti ‖ & ,frumenti prouentui cellaria † Et .desiderij *

28 חֶמְדָּה׃ וּמִסְכְּנוֹת לִתְבוּאַת דָּגָן וְתִירוֹשׁ

,greges ‡ & ;iumento & iumento ,cuius stabula * & ,recentis olei &

וְיִצְהָר וְאֻרָוֹת לְכָל־בְּהֵמָה וּבְהֵמָה וַעֲדָרִים

,pecoris acquisitionem * & ,sibi fecit vrbes Et .stabula ‡ ad

29 לָאֲוֵרוֹת׃ [g] וְעָרִים עָשָׂה לוֹ וּמִקְנֵה־צֹאן

substantiam Deus ei dedit nam .multitudinem in boues &

וּבָקָר [h] לָרֹב כִּי נָתַן־לוֹ אֱלֹהִים רְכוּשׁ

obturauit Iechizchiiahu ipse Et .valde multam

30 רַב מְאֹד׃ וְהוּא יְחִזְקִיָּהוּ סָתַם

eas direxit & ,superiorem Ghihon aquarum exitum

אֶת־מוֹצָא מֵימֵי גִיחוֹן [k] הָעֶלְיוֹן וַיַּשְּׁרֵם

est prosperatus & :Dauid vrbis occidentem ad subter

לְמַטָּה־מַּעְרָבָה לְעִיר דָּוִיד וַיַּצְלַח

.suo opere omni in Iechizchiiahu

יְחִזְקִיָּהוּ בְּכָל־מַעֲשֵׂהוּ׃

,eum ad missu ‖ Babel principum interpretibus in † sic Et

31 וְכֵן בִּמְלִיצֵי [m] שָׂרֵי בָּבֶל הַמְשַׁלְּחִים עָלָיו

eum dereliquit ,terra in fuerat quod portentum * quærendum ad

לִדְרֹשׁ הַמּוֹפֵת אֲשֶׁר הָיָה בָאָרֶץ עֲזָבוֹ

.eius corde in * omnia sciendum ad ‡ ,eum tentandum ad ‡ ,Deus

הָאֱלֹהִים [n] לְנַסּוֹתוֹ לָדַעַת כָּל־בִּלְבָבוֹ׃

,eius misericordiæ & ,Iechizchiiahu verborum residuum Et

32 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְחִזְקִיָּהוּ וַחֲסָדָיו

Amos filij Iesahiahu visione in † scripta ipsa ecce

הִנָּם כְּתוּבִים [o] בַּחֲזוֹן יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ

.Israel & ,Iehudah regum libro in ,prophetæ

הַנָּבִיא עַל־סֵפֶר מַלְכֵי־יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃

eum sepelierunt & ,suis patribus cum Iechizchiiahu iacuit Et

33 וַיִּשְׁכַּב יְחִזְקִיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֻהוּ

Marginal notes (right column): exercitus, * castris; cum rubore vultus, [a] שׁוּב [b] פנה; ‡ e visceribus, ‡ infregerunt, ומיציאי ק; [c] נפל [d] ישע * portauit † vt nō timerent ab iis qui erant in ‖ adferebant munera; [e] יוֹם * locutus est ‡ Dominus ‡ signum ‡ sibi factam; [f] שׁוּב; † ab; ‖ fuerunt * diuitiæ, ‡ multa ‡ lapidum; pretiosorum; * concupiscibilium. † apothecas fructus ‖ vini * præsepia ‡ ordines gregum, ‡ caulas. * greges pecudum; [h] רבב [g] עיר; [i] יצא [k] עלה, וישרם, [l] נטה; † propter legatos ‖ missos, [m] שׂור; * de portento ‡ vt tentaret ‡ vt scirent * quæ erant [n] נסה; Residua autem † sunt [o] חזה; dormiuit.

---

excelso sepulchro fecerunt gloriam & ,Dauid filiorum sepulchrorum sublimitate in

[a] עשׂה בְּמַעֲלֵה קִבְרֵי בְנֵי־דָוִיד וְכָבוֹד [a] עָשׂוּ־

‡ mortuo .Ierusalaim habitatores & ,Iehudah omnis ipso moriendo in ‡ ei

לוֹ בְמוֹתוֹ כָל־יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָ‍ִם

.eo pro eius filius Menasseh regnauit Et

וַיִּמְלֹךְ מְנַשֶּׁה בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XXXIII. לג

erat cùm regnauit ipse: ; ipsum regnando in Menasseh annorum duodecim Filius

[b] בנה 1 [b] בֶּן־שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה מְנַשֶּׁה בְמָלְכוֹ

.Ierusalaim in regnauit annis quinque & quinquaginta &

וַחֲמִשִּׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ‍ִם׃

abominationes iuxta, Domini oculis in malum fecit Et

[c] עשׂה 2 [c] וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּתוֹעֲבוֹת

facie .Israel filiorum faciebus à Dominus expulit quas ,gentium

[d] פנה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה [d] מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

quæ excelsa ædificauit & ,est conuersus Et

[e] שׁוּב 3 [e] וַיָּשָׁב וַיִּבֶן אֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר

,Behalim ipsi aras erexit Et eius pater Iechizchiiahu diruerat

[f] קוּם נִתַּץ יְחִזְקִיָּהוּ אָבִיו [f] וַיָּקֶם מִזְבְּחוֹת לַבְּעָלִים

,cælorum militiæ omni se incuruauit & ,lucos fecit &

[g] שׁחה וַיַּעַשׂ אֲשֵׁרוֹת [g] וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם

domo in altaria ædificauit Et .eis seruiuit &

4 וַיַּעֲבֹד אֹתָם׃ וּבָנָה מִזְבְּחוֹת בְּבֵית

* de erit Ierusalaim In :Dominus dixerat qua * ,Domini

יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה בִּירוּשָׁלַ‍ִם יִהְיֶה־

cuncto altaria ædificauit Et .seculum in meum nomen

5 שְּׁמִי לְעוֹלָם׃ וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת לְכָל־

.Domini domus atriis duobus in ,cælorum exercitui

[h] שׁנה צְבָא הַשָּׁמָיִם [h] בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה׃

valle in ignem per suos filios fecit transire ipse Et

6 וְהוּא הֶעֱבִיר אֶת־בָּנָיו בָּאֵשׁ בְּגֵי

,augurabatur & ,obseruabat tempora & :Hinnom filij

בֶן־הִנֹּם וְעוֹנֵן וְנִחֵשׁ

multiplicauit sciolum & pythonem ‖ fecit & ,præstigiis vtebatur † &

וְכִשֵּׁף וְעָשָׂה אוֹב וְיִדְּעוֹנִי הִרְבָּה

.eum irritandum ad Domini oculis in malum faciendum ad *

לַעֲשׂוֹת [i] הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ׃

domo in ,fecerat quod simulacri dolatile ‡ posuit Et

[i] רוּע [k] שׂוּם 7 [k] וַיָּשֶׂם אֶת־פֶּסֶל הַסֶּמֶל אֲשֶׁר עָשָׂה בְּבֵית

‡ de ad & ,Dauid ad Deus dixit qua ‡ ,Dei

הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים אֶל־דָּוִיד וְאֶל־

quam Ierusalaim in & ,hac domo In :eius filium Selomoh

שְׁלֹמֹה בְנוֹ בַּבַּיִת הַזֶּה וּבִירוּשָׁלַ‍ִם אֲשֶׁר

meum nomen ponam ,Israel tribubus cunctis de elegi

בָּחַרְתִּי מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָשִׂים אֶת־שְׁמִי

pedem remouere addam non Et .seculum in

[l] סוּר 8 לְעֵילוֹם׃ וְלֹא אוֹסִיף [l] לְהָסִיר אֶת־רֶגֶל

à terra :vestris patribus statui quam humo desuper Israel

יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הֶעֱמַדְתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם

vt faciant quæ omnia faciendum ad custodierint si duntaxat

רַק ׀ אִם־יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־אֲשֶׁר

iudicia & ,statuta & ,legem omnem ,eis præcepi

[m] צוה [m] צִוִּיתִים לְכָל־הַתּוֹרָה וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים

.Moseh manum per

בְּיַד־מֹשֶׁה׃

habitatores & ,Iehudah ipsum Menasseh errare fecit Et

[n] תעה 9 וַיֶּתַע מְנַשֶּׁה אֶת־יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי

vt facerent fecit perdere quas gentibus præ malum faciendū ad ,Ierusalaim

יְרוּשָׁלָ‍ִם לַעֲשׂוֹת רָע מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד

facie .Israel filiorum faciebus à Dominus

[o] פנה יְהוָה [o] מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

,eius populum ad & ,Menasseh ad Dominus est locutus Et

10 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מְנַשֶּׁה וְאֶל־עַמּוֹ

eos super Dominus adduxit Et .attenderunt non &

[p] בוֹא 11 וְלֹא הִקְשִׁיבוּ׃ [p] וַיָּבֵא יְהוָה עֲלֵיהֶם

* erant ceperunt & ,Assur regi * qui exercitus principes

אֶת־שָׂרֵי הַצָּבָא אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּלְכְּדוּ

† abditis; ‡ compedibus catenis duabus ‖ in eum vinxerunt & ;compedibus † in Menasseh

אֶת־מְנַשֶּׁה בַּחֹחִים וַיַּאַסְרֻהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם

Babel in eum fecerunt abire &

וַיּוֹלִיכֻהוּ בָּבֶלָה׃

Marginal notes (left column): † diuinationibus operam dabat, ‖ pythones, & magos * vt facerent ‡ sculptile idolum.

,sui Dei Domini *facies* + orauit *ei esse angustium vt* Et

12 וּכְהָצֵר לוֹ חִלָּה אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו

.suorum patrum Dei *faciebus* ‡ à valde se humiliauit &

וַיִּכָּנַע מְאֹד מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו׃

exaudiuit & ,ei exorabilis fuit & ,eum ad orauit Et

13 וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֵּעָתֶר לוֹ וַיִּשְׁמַע

:suum regnum in Ierusalaim eum reduxit & ,eius deprecationem

תְּחִנָּתוֹ[a] וַיְשִׁיבֵהוּ[b] יְרוּשָׁלִַם לְמַלְכוּתוֹ

.Deus + ipse Dominus quod Menasseh cognouit &

וַיֵּדַע[c] מְנַשֶּׁה כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים׃

Dauid *ciuitati exteriorem* murum ædificauit hoc post Et

14 וְאַחֲרֵי־כֵן בָּנָה חוֹמָה[d] חִיצוֹנָה לְעִיר־דָּוִיד

,piscium porta in *introitum ad* &,torrente in Ghichon occidente ad

מַעְרָבָה לְגִיחוֹן בַּנַּחַל וְלָבוֹא בְשַׁעַר הַדָּגִים

posuit & ;valde *eum* exaltauit & ,*altum locum ad circuiuit* ‡ &

וְסָבַב לָעֹפֶל וַיַּגְבִּיהֶהָ[e] מְאֹד וַיָּשֶׂם

.Iehudah in munitis ciuitatibus cunctis in exercitus principes

שָׂרֵי־חַיִל בְּכָל־הֶעָרִים הַבְּצֻרוֹת בִּיהוּדָה׃

domo è simulachrum & ,*alienigena* deos remouit Et

15 וַיָּסַר[f] אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר וְאֶת־הַסֶּמֶל מִבֵּית

montem ædificauerat quæ aras omnes & ,Domini

יְהוָה וְכָל־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בְּהַר

,vrbem extra proiecit & :Ierusalaim in & ,Domini domus

בֵּית־יְהוָה וּבִירוּשָׁלִָם וַיַּשְׁלֵךְ חוּצָה לָעִיר׃

illud super immolauit ,Domini altare *reparauit* Et

16 וַיִּכֶן אֶת־מִזְבַּח יְהוָה וַיִּזְבַּח עָלָיו

,Iehudah dixitque :confessionem & ,pacificorum victimas

זִבְחֵי שְׁלָמִים וְתוֹדָה[g] וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה

adhuc Attamen .Israel Deo Domino *seruiendum ad* ‖

לַעֲבוֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ אֲבָל עוֹד

suo Deo Domino duntaxat excelsis in *immolantes* populus

17 הָעָם זֹבְחִים בַּבָּמוֹת רַק לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃

ad eius oratio & ,Menasseh verborum residuum Et

18 וְיֶתֶר דִּבְרֵי מְנַשֶּׁה וּתְפִלָּתוֹ[b] אֶל־

nomine in eum ad *loquentium videntium* verba & ,suum Deum

אֱלֹהָיו וְדִבְרֵי הַחֹזִים הַמְדַבְּרִים אֵלָיו בְּשֵׁם

regum verbis in *ipsa* ‡ ecce .Israel Dei Domini

יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנָּם עַל־דִּבְרֵי מַלְכֵי

omne & ,+ei *esse exorabilem** & ,eius oratio Et .Israel

19 יִשְׂרָאֵל׃ וּתְפִלָּתוֹ וְהֵעָתֶר־לוֹ וְכָל־

ædificauit quibus ‡ loca & ,eius præuaricatio & ,eius peccatū

חַטָּאתוֹ וּמַעְלוֹ וְהַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר בָּנָה

ante ‡ ,sculptilia & ,lucos statuit & ,excelsa ,*eis in*

בָהֶם בָּמוֹת וְהֶעֱמִיד הָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִלִים לִפְנֵי

.Chozai † verbis in *scripta ipsa ecce :eum humiliari*

הִכָּנְעוֹ הִנָּם כְּתוּבִים עַל דִּבְרֵי חוֹזָי׃

eum sepelierunt & ,suis patribus cum Menasseh *Iacuitque* ‖

20 וַיִּשְׁכַּב מְנַשֶּׁה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֻהוּ

.eo pro eius filius Amon regnauit & :sua domo ‡

בֵּיתוֹ וַיִּמְלֹךְ אָמוֹן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

,*ipsum regnando in* * Amon ‡ annorum duorum & viginti Filius

21 בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם[l] שָׁנָה אָמוֹן בְּמָלְכוֹ

malum fecit Et .Ierusalaim in regnauit annis duobus &

22 וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃ וַיַּעַשׂ הָרַע

:eius pater Menasseh fecerat quemdmodum ,Domini oculis in

בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אָבִיו

,eius pater Menasseh fecerat quæ sculptilibus cunctis &

וּלְכָל־[m]הַפְּסִילִים אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אָבִיו

.eis seruiuit & ,Amon immolauit

זִבַּח אָמוֹן וַיַּעַבְדֵם׃

se humiliauerat sicut ,Domini *faciebus* à se humiliauit non Et

23 וְלֹא נִכְנַע מִלִּפְנֵי יְהוָה כְּהִכָּנַע

.delictum multiplicauit Amon ipse sed :eius pater Menasseh

מְנַשֶּׁה אָבִיו כִּי הוּא אָמוֹן הִרְבָּה אַשְׁמָה׃

eum interfecerunt &, eius serui eum contra *colligarunt* Et

24 וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו עֲבָדָיו וַיְמִיתֻהוּ[n]

omnes terræ populus percusserunt Et .sua domo in

25 בְּבֵיתוֹ׃ וַיַּכּוּ עַם־הָאָרֶץ אֵת כָּל־

populus fecerunt regnare & :Amon regem contra *colligantes*

הַקֹּשְׁרִים עַל־הַמֶּלֶךְ אָמוֹן וַיַּמְלִיכוּ עַם־

.eo pro eius filium Ioshiahu terræ

הָאָרֶץ אֶת־יֹאשִׁיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

Marginalia: cùm angustiis esset affectus, ‡ faciem ‡ facie — a חִנֵּן b שׁוב + esset — c יָדַע extra ciuitatē — d חוּץ introitum — * circundedit muro arcem, ‖ eam — e גָּבַהּ alienos; — f סוּר ædificauit — וַיִּבֶן ק — g יָדָה ‖ vt seruiret immolabat — a פָּלַל vatum qui loquebantur ‡ sunt — * quomodo exorabilis fuit + Deus, ‡ in — i קוּם ‡ antequam humiliaret se, * sunt + videntium, — k חָזָה ‖ Dormiuitq; ‡ in — ‡ erat * quando regnauit, — l שָׁנָה — m פֶּסֶל facie coniurauerūt — n מוּת qui coniurauerunt

CAP. XXXIIII. יד

+ *ipsum regnando in* ‡ Iosiahu + annorum octo Filius

1 בֶּן־שְׁמוֹנֶה שָׁנִים יֹאשִׁיָּהוּ בְמָלְכוֹ

fecit Et .Ierusalaim in regnauit anno vno & triginta &

2 וּשְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃ וַיַּעַשׂ[a]

,sui patris Dauid viis in ambulauit & ,Domini oculis in rectum

הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּדַרְכֵי דָּוִיד אָבִיו

octauo in Et ,sinistram & dexteram ‡ declinauit non &

3 וְלֹא־סָר[b] יָמִין וּשְׂמֹאול׃ וּבִשְׁמוֹנֶה

quærere cœpit *puer ille adhuc ipse &* ,*eius regnare annorum*

שָׁנִים לְמָלְכוֹ וְהוּא עוֹדֶנּוּ נַעַר הֵחֵל[c] לִדְרוֹשׁ

cœpit anno duodecimo in & :sui patris Dauid Deum

לֵאלֹהֵי דָּוִיד אָבִיו וּבִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה הֵחֵל

,excelsis ab Ierusalaim & ,Iehudah mundare

לְטַהֵר אֶת־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם מִן־הַבָּמוֹת

Destruxeruntque *conflatilibus* † & ,simulachris & ,lucis &

4 וְהָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִלִים וְהַמַּסֵּכוֹת[d] וַיְנַתְּצוּ

apprecationes ‡ & ;Behalim aras *eius facies ad* ‡

לְפָנָיו אֵת מִזְבְּחוֹת הַבְּעָלִים וְהַחַמָּנִים אֲשֶׁר־

sculptilia ‖ & lucos & :*abscidit ,eis desuper sublime in* *

לְמַעְלָה מֵעֲלֵיהֶם גִּדֵּעַ וְהָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִלִים

facientes super † sparsit & ,comminuit & contriuit ,*conflatilia &*

וְהַמַּסֵּכוֹת שִׁבַּר וְהֵדַק[e] וַיִּזְרֹק עַל־פְּנֵי

sacerdotum ossa Et .eis *immolantium* + sepulchrorum

5 הַקְּבָרִים הַזֹּבְחִים לָהֶם׃ וְעַצְמוֹת כֹּהֲנִים

,Iehudah mundauitque :eorum altaria super combussit

שָׂרַף עַל־מִזְבְּחוֹתֵיהֶם[f] וַיְטַהֵר אֶת־יְהוּדָה

,Ephraim & ,Menasseh vrbibus in Et ‡ .Ierusalaim &

6 וְאֶת־יְרוּשָׁלִָם׃ וּבְעָרֵי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם

vndiquaque suis locis desolatis in ,Naphtali ad vsque & ,Simhon &

וְשִׁמְעוֹן וְעַד־נַפְתָּלִי בְּחַר בָּתֵּיהֶם סָבִיב׃

,lucos & ,altaria est demolitus Et

7 וַיְנַתֵּץ אֶת־הַמִּזְבְּחוֹת וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים

simulachra omnia & ,comminuendo contriuit *sculptilia* * &

וְהַפְּסִלִים כִּתַּת לְהֵדַק[f] וְכָל־הַחַמָּנִים

.Ierusalaim est reuersus & :Israel terra omni in excidit

גִּדַּע בְּכָל־אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיָּשָׁב[g] לִירוּשָׁלִָם׃

mundando ,eum regnandi † decimo octauo anno in Et

8 וּבִשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לְמָלְכוֹ לְטַהֵר

.Asaliahu filium Saphan misit ;domum & ,terram

הָאָרֶץ וְהַבָּיִת שָׁלַח אֶת־שָׁפָן בֶּן־אֲצַלְיָהוּ

filium Ioach & ,ciuitatis principem Mahaseiahu &

וְאֶת־מַעֲשֵׂיָהוּ שַׂר־הָעִיר וְאֵת יוֹאָח בֶּן־

Domini domum roborandum ad ,*commonefacientem* Ioachaz

יוֹאָחָז הַמַּזְכִּיר לְחַזֵּק אֶת־בֵּית יְהוָה

sacerdotem Chilchiiahu ad venerunt Et .sui Dei

9 אֱלֹהָיו׃ וַיָּבֹאוּ[h] אֶל־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן

domum † illatum argentum dederunt & ,magnum

הַגָּדוֹל וַיִּתְּנוּ[i] אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵית־

abati † custodes Leuitæ congregauerant quod ,Dei

אֱלֹהִים אֲשֶׁר אָסְפוּ־הַלְוִיִּם שֹׁמְרֵי הַסַּף

residuo vniuerso de & ,Ephraim & ,Menasseh manu de

מִיַּד מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם וּמִכֹּל שְׁאֵרִית

sunt reuersi & :Biniamin & ,Iehudah omni ab & ,Israel

יִשְׂרָאֵל וּמִכָּל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וַיָּשֻׁבוּ

facientis manu super ‡ tradiderunt Et .Ierusalaim

10 יְרוּשָׁלִָם׃ וַיִּתְּנוּ עַל־יַד עֹשֵׂה

tradiderunt & :Domini domo *in præpositorum* ‡ ,opus

הַמְּלָאכָה הַמֻּפְקָדִים בְּבֵית יְהוָה וַיִּתְּנוּ

,Domini domo in *facientes* † qui operis factores illud

אֹתוֹ עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עֹשִׂים בְּבֵית יְהוָה

.domum *roborandum ad &* ,*instaurandum ad* ‡

לִבְדּוֹק וּלְחַזֵּק הַבָּיִת׃

lapides *emendum ad ,ædificatoribus* ‡ & artificibus dederunt Et

11 וַיִּתְּנוּ לֶחָרָשִׁים וְלַבֹּנִים[k] לִקְנוֹת אַבְנֵי

contignandum ad & ;commissuras ad ligna & ,*excisiones* *

מַחְצֵב וְעֵצִים לַמְחַבְּרוֹת וּלְקָרוֹת[l] אֶת־

.Iehudah reges *corruperunt* ‖ quas ,domos

הַבָּתִּים אֲשֶׁר הִשְׁחִיתוּ מַלְכֵי יְהוּדָה׃

,opere in *fide in faciente* viri Et

12 וְהָאֲנָשִׁים עֹשִׂים בֶּאֱמוּנָה בַּמְּלָאכָה

Marginalia: + erat ‡ cùm regnauit, — a עָשָׂה ‡ ad — b סוּר ‡ anno quo regnauit, adhuc existens puer — c חָלַל + sculptilibus. — d נָסַךְ ‡ coram eo ‡ simulachra * erant super eis, demoliri fecit, ‖ simulachra & sculptilia, + in superficie — e דָּקַק ‡ eorum qui immolabant — יהיר ‡ Sic — malleis suis per circuitum בחרבותי — * simulachra — f דָּקַק — g שׁוּב + quo regnauit, quo mundauit — à commentariis, — h בּוֹא + in — i נָתַן + liminis — habitatoribus וישבו ק — ‡ manui facientium ‖ qui præfecti erant + faciebant — ‡ vt sarcirent, & roborarent — ‡ cæmentariis vt emerent — k בָּנָה * excisos, — l קָרָה ‖ destruxerant — faciebant fideliter

diis suffiuerunt &, me dereliquerunt quòd eo Pro

25 תַּחַת אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ לֵאלֹהִים — יתיר

operibus cunctis in me irritarent ut ,alienis

אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִיסֵנִי בְּכֹל מַעֲשֵׂי

non &, isto loco in meus furor stillabit & : suarum manuum

[a] נתך — יְדֵיהֶם וְתִתַּךְ חֲמָתִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא

qui mittit — vos mittentem Iehudah regem ad Et .extinguetur

26 תִכְבֶּה: וְאֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם

Dominum, — dixit Ita : eum ad dicetis sic ,Domino in inquirendum ad

לִדְרוֹשׁ בַּיהוָה כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר

ea — .audisti quæ verba Israel Deus Dominus

יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמָעְתָּ:

Et quia — te humiliasti & , tuum cor est emollitum eo Propter

27 [b] רכך — יַעַן [b] רַךְ־לְבָבְךָ וַתִּכָּנַע

à facie Dei, cùm audires — locum contra eius verba te audiendo in ,Dei faciebus à

מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים בְּשָׁמְעֲךָ אֶת־דְּבָרָיו עַל־הַמָּקוֹם

coram me, — ,meas facies ad te humiliasti & , eius habitatores contra & , istum

הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו וַתִּכָּנַע לְפָנַי

coram me: — etiam & : meas facies ad fleuisti & , tua vestimenta scidisti &

[c] בכה — וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ [c] וַתֵּבְךְּ לְפָנָי וְגַם־

te colligam ego Ecce .Dominus dixit ,audiui ego

28 אֲנִי שָׁמַעְתִּי נְאֻם־יְהוָה: הִנְנִי אֹסִפְךָ

sepulchrum — ,pace in tua sepulchra ad te congregabis & , tuos patres ad

אֶל־אֲבֹתֶיךָ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־קִבְרֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם

ego quod malum omne in tui oculi videbunt non &

וְלֹא־תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ בְּכֹל הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִי

adduco — .eius habitatores contra & , istum locum contra adducens

מֵבִיא עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו

,rex misit Et .verbum regi retulerunt Et

29 [d] שוב — וַיָּשִׁיבוּ [d] אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ

,Ierusalaim & , Iehudah seniores omnes congregauit &

וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם:

in — vir omnis & ,Domini domum rex ascendit Et

30 [e] עלה — וַיַּעַל [e] הַמֶּלֶךְ בֵּית־יְהוָה וְכָל־אִישׁ

,Leuitæ & , sacerdotes & , Ierusalaim habitatores & , Iehudah

יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם

legit & .paruum ad vsque & magno à , populus omnis &

וְכָל־הָעָם מִגָּדוֹל וְעַד־קָטָן וַיִּקְרָא

qui repertus est — reperti , fœderis libri verba omnia eorum auribus in

בְאָזְנֵיהֶם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא

in / in loco — , suo stare super rex stetit Et .Domini domo

31 בֵּית יְהוָה: וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ עַל־עָמְדוֹ

percussitque / coram Domino , vt ambularet / vt custodiret — post ambulandum ad ,Domini facies ad fœdus exciditque

וַיִּכְרֹת אֶת־הַבְּרִית [f] לִפְנֵי יְהוָה [g] לָלֶכֶת אַחֲרֵי

[f] פנה הלך — ,eius testimonia & , eius præcepta custodiendum ad & ,Dominum

יְהוָה וְלִשְׁמוֹר אֶת־[h] מִצְוֹתָיו [i] וְעֵדְוֹתָיו

[h] צוה [i] עוד — faciendum ad , sua anima tota in & , suo corde toto in eius statuta &

וְחֻקָּיו [k] בְּכָל־לְבָבוֹ וּבְכָל־נַפְשׁוֹ [l] לַעֲשׂוֹת

faceréque / quæ / sunt — .hoc libro in scripta fœderis verba

אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַכְּתוּבִים עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה:

[k] חקק [l] עשה — , Ierusalaim in repertum omnem fecit stare Et

32 וַיַּעֲמֵד אֵת כָּל־הַנִּמְצָא בִירוּשָׁלִַם

qui repertus est — pactum iuxta Ierusalaim habitatores fecerunt & ; Biniamin &

וּבִנְיָמִן וַיַּעֲשׂוּ יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם כִּבְרִית

.suorum patrum Dei ,Dei

אֱלֹהִים אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם:

vniuersis de abominationes omnes Iosiiahu remouit Et

33 [m] סור — וַיָּסַר [m] יֹאשִׁיָּהוּ אֶת־כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת מִכָּל־

erant — omnem fecit seruire & , Israel filiorum quæ ,terris

הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֵד אֵת כָּל־

qui repertus est — : suo Deo Domino seruiendum ad .Israel in repertum

הַנִּמְצָא בְּיִשְׂרָאֵל לַעֲבוֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם

vt seruirent tergo Domini Dei — Deum Dominum post à recesserunt non suis diebus cunctis

כָּל־[n] יָמָיו לֹא סָרוּ מֵאַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵי

[n] יום — .suorum patrum

אֲבוֹתֵיהֶם:

CAP. XXXV. לה

transitum — : Domino Pesach Ierusalaim in Iosiiahu fecit Et

1 [o] עשה — וַיַּעַשׂ [o] יֹאשִׁיָּהוּ בִירוּשָׁלִַם פֶּסַח לַיהוָה

.primi mensis decima quarta in Pesach immolauerunt &

וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן:

de Leuitæ Hobadiahu & , Iachath | constituti eos super & — erant

[a] לוה — וַעֲלֵיהֶם מֻפְקָדִים יַחַת [a] וְעֹבַדְיָהוּ הַלְוִיִּם מִן־

Chehathim filiis de Mesullam & , Zechariah & , Merari filiis

בְּנֵי מְרָרִי וּזְכַרְיָה וּמְשֻׁלָּם מִן־בְּנֵי הַקְּהָתִים

.musices vasis in habens peritiâ omnis , Leuitæ & : vincendum ad — ad vrgendum / omnes / habentes in. strumento-rum

לְנַצֵּחַ וְהַלְוִיִּם כָּל־מֵבִין בִּכְלֵי־שִׁיר:

13 facientem omnem , sollicitatores & , baiulos super Et — quolibet opere erant;

וְעַל הַסַּבָּלִים וּמְנַצְּחִים לְכֹל עֹשֵׂה

scribæ Leuitis de & , opere & opere in opus

מְלָאכָה לַעֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה וּמֵהַלְוִיִּם סוֹפְרִים

argentum eos educendo in Et .ianitores & , præfecti & — cùm educe-rent

14 וְשֹׁטְרִים וְשׁוֹעֲרִים: וּבְהוֹצִיאָם אֶת־הַכֶּסֶף

sacerdos Chilchiiahu reperit ,Domini domum illatum — quod fuerat / in

הַמּוּבָא בֵּית־יְהוָה מָצָא חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן

respondit Et .Moseh manu in Domini legis librum — per manum

15 אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת־יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: וַיַּעַן

legis Librum : scribam Saphan ad dixit & , Chilchiiahu

חִלְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֶל־שָׁפָן הַסּוֹפֵר סֵפֶר הַתּוֹרָה

Chilchiiahu tradidit Et .Domini domo in reperi

מָצָאתִי בְּבֵית יְהוָה וַיִּתֵּן חִלְקִיָּהוּ אֶת־

librum Saphan adduxit Et , .Saphan ad librum

16 הַסֵּפֶר אֶל־שָׁפָן: וַיָּבֵא שָׁפָן אֶת־הַסֵּפֶר

: dicendo ,verbum regi adhuc retulit & , regem ad

אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיָּשֶׁב עוֹד אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר

.facientes ipsi , tuorū seruorum manu in est datum quod Omne — faciunt

כֹּל אֲשֶׁר־נִתַּן בְּיַד־עֲבָדֶיךָ הֵם עֹשִׂים:

,Domini domo in inuentum argentum conflauerunt Et

17 [b] נתך — [b] וַיַּתִּיכוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּבֵית־יְהוָה

manum super | & , præpositorum manum super illud tradiderunt & — manui

וַיִּתְּנוּהוּ עַל־יַד הַמֻּפְקָדִים וְעַל־יַד

scriba Saphan nunciauit Et .opus facientium

18 [c] נגד — עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה: וַיַּגֵּד [c] שָׁפָן הַסּוֹפֵר

.sacerdos Chilchiiahu mihi dedit Librum : dicendo , regi

לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן

.regis facies ad Saphan eo in legit Et — coram rege

וַיִּקְרָא־בוֹ שָׁפָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:

scidit & ,legis verba rex audire secundum fuit Et — cùm audisset

19 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֵת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וַיִּקְרַע

,Chilchiiahu rex præcepit Et .sua vestimenta

20 [d] צוה — אֶת־בְּגָדָיו: [d] וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּהוּ

, Michah filio Habdon & , Saphan filio Achicham &

וְאֶת־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וְאֶת־עַבְדּוֹן בֶּן־מִיכָה

,regis , seruo Hasaiah & , scribæ Saphan &

וְאֵת שָׁפָן הַסּוֹפֵר וְאֵת עֲשָׂיָה עֶבֶד־הַמֶּלֶךְ

pro & , me pro Dominum quærite , Ite .dicendo

21 [e] ילך — לֵאמֹר: [e] לְכוּ דִרְשׁוּ אֶת־יְהוָה בַּעֲדִי וּבְעַד

libri verbis super Iehudah in & , Israel in residuo

הַנִּשְׁאָר בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה עַל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר

qui ,Domini furor magnus quia : est repertus qui

אֲשֶׁר נִמְצָא כִּי־גְדוֹלָה חֲמַת־יְהוָה אֲשֶׁר

nostri patres custodierunt non quòd eo , nos in stillauit

נִתְּכָה בָנוּ עַל אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת־

in scriptum omne iuxta faciendum ad , Domini verbum — vt facerent / quod / est

דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכָּתוּב עַל־

regis qui & , Chilchiiahu abiit Et .hoc libro — erant

22 [f] ילך — הַסֵּפֶר הַזֶּה: [f] וַיֵּלֶךְ חִלְקִיָּהוּ וַאֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ

, Tochhath filij Sallum vxorem propheten Chuldah ad

אֶל־חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה אֵשֶׁת שַׁלֻּם בֶּן־תָּוקְהַת

habitans ipsa & , vestium custodis , Chasrah filij — habitabat

בֶּן־חַסְרָה שׁוֹמֵר הַבְּגָדִים וְהִיא יֹשֶׁבֶת

.hoc iuxta eam ad sunt locuti & : Secunda in Ierusalaim in

בִּירוּשָׁלִַם בַּמִּשְׁנֶה וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ כָּזֹאת:

: Israel Deus Dominus dixit Sic : eis dixit Et

23 וַתֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

dixit Sic .me ad vos misit qui viro Dicite

אִמְרוּ לָאִישׁ אֲשֶׁר־שָׁלַח אֶתְכֶם אֵלָי:

24 , istum locum super malum adducens ego Ecce : Dominus — adduco

כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי [g] מֵבִיא [h] רָעָה עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה

[g] בוא [h] רוע — super scriptas execrationes omnes : eius habitatores super & — omnia maledicta quæ scripta sunt in

וְעַל־יוֹשְׁבָיו אֵת כָּל־הָאָלוֹת הַכְּתוּבוֹת עַל־

.Iehudah regis facies ad legerunt quem , libro — coram rege

הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרְאוּ לִפְנֵי מֶלֶךְ יְהוּדָה:

erant in gradu suo. — præceptum iuxta *sua statione super* Asaph filij cantores Et

וְהַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי־אָסָף עַל־מַעֲמָדָם כְּמִצְוַת

15 .regis *videntis* | Iedithun & ,Heman & ,Asaph & ,Dauid

דָּוִיד וְאָסָף וְהֵימָן וִידֻתוּן חוֹזֵה הַמֶּלֶךְ

‡ singulis portis. * erat — recedendum eis * non ,*porta & porta* in ianitores &

וְהַשֹּׁעֲרִים לְשַׁעַר וָשָׁעַר אֵין לָהֶם לָסוּר

† à ministerio — parauerunt Leuitæ eorum fratres quia ,*suo seruitio desuper* †

מֵעַל עֲבֹדָתָם כִּי־אֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם הֵכִינוּ

ministerium — die in Domini *seruitium* omne est paratum Et .eis

לָהֶם: וַתִּכּוֹן כָּל־עֲבוֹדַת יְהוָה בַּיּוֹם

16 †vt facerent ‖offerrent holocausta — super *ascensiones faciendum ascendere* ‖& ,Pesach *faciendum ad* † ,illa

הַהוּא לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְהַעֲלוֹת עֹלוֹת עַל

.Iosiiahu regis præceptum iuxta ,Domini altare

מִזְבַּח יְהוָה כְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ:

†qui ‡ sunt — Pesach .‡reperti † .Israel filij Feceruntque

17 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצְאִים אֶת־הַפֶּסַח

septem infermentatorum solemnitatem & ,illo tépore in

חַג c — † simile — בָּעֵת הַהִיא וְאֶת־חַג הַמַּצּוֹת שִׁבְעַת

,Israel in *illud sicut* † Pesach est factum non Et .diebus

18 יָמִים: וְלֹא־נַעֲשָׂה פֶסַח כָּמֹהוּ בְּיִשְׂרָאֵל

non Israel reges omnes Et .vatis Semuel diebus à

יוֹם d — מִימֵי שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְכָל־מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־

sacerdotes & ,Iosiiahu fecit quod ,Pesach sicut fecerunt

עָשׂוּ כַּפֶּסַח אֲשֶׁר־עָשָׂה יֹאשִׁיָּהוּ וְהַכֹּהֲנִים

qui repertus fuerat — habitatores & ,*inuentus* ,Israel & ,Iehudah omnis & ,Leuitæ &

וְהַלְוִיִּם וְכָל־יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָא וְיוֹשְׁבֵי

regni anno decimo octauo In .Ierusalaim

19 יְרוּשָׁלָםִ: בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמַלְכוּת

.hoc totum Post .hoc Pesach est factum ,Iosiiahu

20 יֹאשִׁיָּהוּ נַעֲשָׂה הַפֶּסַח הַזֶּה: אַחֲרֵי כָל־זֹאת

Necho ascendit ,domum Iosiiahu præparauit quod

אֲשֶׁר הֵכִין יֹאשִׁיָּהוּ אֶת־הַבַּיִת עָלָה נְכוֹ

vt pugnaret — :Perath iuxta Charchemis in *bellandum ad* ,Aegypti rex

מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְהִלָּחֵם בְּכַרְכְּמִישׁ עַל־פְּרָת

.Iosiiahu eius occursum in est egressus &

יָצָא e — וַיֵּצֵא לִקְרָאתוֹ יֹאשִׁיָּהוּ:

,tibi & mihi Quid :dicendo nuncios eum ad misit Et

21 וַיִּשְׁלַח אֵלָיו מַלְאָכִים לֵאמֹר מַה־לִּי וָלָךְ

‡ aliam — domum ‡ contra sed ,hodie *tu* te contra non Iehudah rex

מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא־עָלֶיךָ אַתָּה הַיּוֹם כִּי אֶל־בֵּית

* est bellum meum ‖ ad festinarē. † est ‡ perdat — *tibi* define *.me festinandum ad* ‖ :dixit Deus & ;*mei belli* *

מִלְחַמְתִּי וֵאלֹהִים אָמַר לְבַהֲלֵנִי חֲדַל־לְךָ

.te *corrumpat* ‡ non vt ,† me cum qui Deo à

מֵאֱלֹהִים אֲשֶׁר־עִמִּי וְאַל־יַשְׁחִיתֶךָ:

‡ faciem suam * vt pugnaret — *pugnandum ad* * sed ,eo ab *suas facies* ‡ Iosiiahu auertit non Et

22 וְלֹא־הֵסֵב יֹאשִׁיָּהוּ פָנָיו מִמֶּנּוּ כִּי לְהִלָּחֶם־

‖ verbis — ore ex Necho *verba ad* ‖ audiuit non & ,se mutauit ,eo cum

פְּרָה f — בּוֹ הִתְחַפֵּשׂ וְלֹא שָׁמַע אֶל־דִּבְרֵי נְכוֹ מִפִּי

vt pugnaret — .Meghiddo campo in *pugnandum ad* venit Et .Dei

בּוֹא g — אֱלֹהִים וַיָּבֹא לְהִלָּחֵם בְּבִקְעַת מְגִדּוֹ:

iaculis affecerunt sagittarij — rex Dixitque .Iosiiahu regem *in iaculatores sunt iaculati* Et

23 יָרָה h — וַיֹּרוּ הַיֹּרִים לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ

‡ vulneratus sum — .admodum *langui* ‡ quia ,me facite Transire :suis seruis

לַעֲבָדָיו הַעֲבִירוּנִי כִּי הָחֳלֵיתִי מְאֹד:

,currus de eius serui eum fecerunt transire Et

24 וַיַּעֲבִירֻהוּ עֲבָדָיו מִן־הַמֶּרְכָּבָה

† erat — ,ei † qui secundum currum super eum fecerunt equitare &

וַיַּרְכִּיבֻהוּ עַל רֶכֶב הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר־לוֹ

pergere — est sepultus & ,est mortuus & ,Ierusalaim eum fecerunt *ire* &

מוּת i — וַיּוֹלִיכֻהוּ יְרוּשָׁלַםִ וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר

Ierusalaim & Iehudah omnis & :suorum patrum sepulchris in

בְּקִבְרוֹת אֲבֹתָיו וְכָל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַםִ

lugebant — .Iosiiahu super *lugentes*

מִתְאַבְּלִים עַל־יֹאשִׁיָּהוּ:

dixerunt Et .Iosiiahu super Irmeiahu est lamentatus Et

25 וַיְקוֹנֵן יִרְמְיָהוּ עַל־יֹאשִׁיָּהוּ וַיֹּאמְרוּ

super suis lamentationibus in cantatrices & ,cantores omnes

קוֹן k — כָל־הַשָּׁרִים וְהַשָּׁרוֹת בְּקִינוֹתֵיהֶם עַל־

super statutum in ea dederunt & :hodie vsque Iosiiahu

נָתַן חֹק * sunt — יֹאשִׁיָּהוּ עַד־הַיּוֹם וַיִּתְּנוּם לְחֹק עַל־

,lamentationibus in * scripta ipsa ecce Et .Israel

יִשְׂרָאֵל וְהִנָּם כְּתוּבִים עַל־הַקִּינוֹת:

---

cos confortauit & :suis custodiis in sacerdotes constituit Et

2 וַיַּעֲמֵד הַכֹּהֲנִים עַל־מִשְׁמְרוֹתָם וַיְחַזְּקֵם

Leuitis Dixitque .Domini domus *seruitium ad* — in ministerio

3 לַעֲבוֹדַת בֵּית יְהוָה: וַיֹּאמֶר לַלְוִיִּם

:Domino *sanctis* ,Israel vniuersum facientibus in *telligere* — qui sancti erāt

הַמְּבִינִים a — הַמְּבוֹנִים לְכָל־יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים לַיהוָה

ædificauit quam domo in *sanctitatis* * arcam Date ‡

ק — תְּנוּ אֶת־אֲרוֹן־הַקֹּדֶשׁ בַּבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה b

‡ Ponite * sanctuarij — onus vobis † non ,rex Dauid filius Selomoh

שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵין־לָכֶם מַשָּׂא

בּוֹן נָתַן a — † erit — & ,vestro Deo Domino seruite nunc ,humero in

בַּכָּתֵף עַתָּה עִבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֵת

domum per vos præparate Et .Israel eius populo

4 כּוֹן c — עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: וְהָכִינוּ לְבֵית־

familiarum vestrarū in diuisionibus vestris, secundū quod scripsit † rex scripturam ‡ sanctuario secundum diuisionem — Dauid *scriptura in* ,*vestras diuisiones secundum vestrorum patrum*

אֲבוֹתֵיכֶם כְּמַחְלְקוֹתֵיכֶם בִּכְתָב דָּוִיד

state Et .eius filij Selomoh *scriptura in* ‡ & ,Israel *regis* †

5 מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּבְמִכְתַּב שְׁלֹמֹה בְנוֹ: וְעִמְדוּ

vestrorum fratrum patrum domus *diuisiones ad sanctitate* ‡ in

בַקֹּדֶשׁ לִפְלֻגּוֹת בֵּית הָאָבוֹת לַאֲחֵיכֶם

.Leuitarum patris domus diuisionem & ,populi filiorum

בְּנֵי הָעָם וַחֲלֻקַּת בֵּית־אָב לַלְוִיִּם:

præparate & ,vos sanctificate & ,Pesach immolate Et

6 כּוֹן d — וְשַׁחֲטוּ הַפָּסַח וְהִתְקַדְּשׁוּ וְהָכִינוּ d

manum per ,Domini verbum iuxta *faciendum ad* ‡ ,vestros fratres — ‡ vt faciant

עָשָׂה e — לַאֲחֵיכֶם לַעֲשׂוֹת e כִּדְבַר־יְהוָה בְּיַד־

pecus ‡ populi filiis Iosiiahu *extulit* * Et .Moseh — * largitus est ‖ gregem

7 מֹשֶׁה: וַיָּרֶם יֹאשִׁיָּהוּ לִבְנֵי הָעָם צֹאן

omni Pesachim † omnia ,caprarum filios & ,agnorum — † pro *trāsitibus*

עז f — כְּבָשִׂים וּבְנֵי־עִזִּים f הַכֹּל לַפְּסָחִים לְכָל־

tria boum ,millia triginta numerum *ad* ,*reperto* ‡ — ‡ qui repertus est, secundum

הַנִּמְצָא לְמִסְפַּר שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּבָקָר שְׁלֹשֶׁת

eius principes Et .regis substantia de hæc ,millia

8 אֲלָפִים אֵלֶּה מֵרְכוּשׁ הַמֶּלֶךְ: וְשָׂרָיו

:eleuauerunt * Leuitis & ,sacerdotibus populo *deuotionem ad* ‡ — ‡ sponte * largiti sunt

רוּם g — לִנְדָבָה לָעָם לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם הֵרִימוּ g

,Dei domus duces Iechiel & ,Zechariahu & ,Chilchiahu

חִלְקִיָּה וּזְכַרְיָהוּ וִיחִיאֵל נְגִידֵי בֵּית הָאֱלֹהִים

,sexcentos & ,millia duo Pesachim † dederunt sacerdotibus — † pro *trāsitibus*

לַכֹּהֲנִים נָתְנוּ לַפְּסָחִים אַלְפַּיִם וְשֵׁשׁ מֵאוֹת

Semahiahu & ,Chonaniahu Et .trecentos boues &

9 יתיר ו' — וּבָקָר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת: וְכָנַנְיָהוּ וּשְׁמַעְיָהוּ

Iozabad & ,Iehiel & ,Chasabiahu & ,eius fratres Nethanel &

וּנְתַנְאֵל אֶחָיו וַחֲשַׁבְיָהוּ וִיעִיאֵל וְיוֹזָבָד

quinque Pesachim pro Leuitis *eleuauerunt* ,Leuitarum principes — largiti sunt

שָׂרֵי הַלְוִיִּם הֵרִימוּ לַלְוִיִּם לַפְּסָחִים חֲמֵשֶׁת

est præparatum Et .quingentos boues & ‡ millia — ‡ pecudes

10 מְאָה h — אֲלָפִים וּבָקָר חֲמֵשׁ מֵאוֹת: וַתִּכּוֹן

Leuitæ & ,*suo stare super* ‖ sacerdotes steterunt & :*seruitium* * — * ministerium ‖ in loco, suo,

הָעֲבוֹדָה וַיַּעַמְדוּ הַכֹּהֲנִים עַל־עָמְדָם וְהַלְוִיִּם

.regis præceptum iuxta ,suis diuisionibus in

צוה i — עַל־מַחְלְקוֹתָם כְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ:

sacerdotes *asperserunt* † & .Pesach immolauerunt Et — † sunt aspersi

11 וַיִּשְׁחֲטוּ הַפָּסַח וַיִּזְרְקוּ הַכֹּהֲנִים

remouerunt Et *spoliantes* ‡ Leuitæ & ,eorum sanguine *de*

12 מִיָּדָם וְהַלְוִיִּם מַפְשִׁיטִים: וַיָּסִירוּ k

familiarum domus diuisiones *ad* *ea dandum ad* *ascensionem* — ‡ decorticabāt ea. Sustulerunt que holocausta, vt darent ea secundum

הָעֹלָה לְתִתָּם לְמִפְלַגּוֹת לְבֵית־אָבוֹת

libro in † scriptum sicut Domino *applicandum ad* * ,populi filiis

סור k — לִבְנֵי הָעָם לְהַקְרִיב לַיהוָה כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר

igne in Pesach coxerunt Et .*boui* ‖ sic Et .Moseh — * vt offerrent † est ‖ de bobus.

13 מֹשֶׁה וְכֵן לַבָּקָר: וַיְבַשְּׁלוּ הַפֶּסַח בָּאֵשׁ

,ahenis in & ,ollis in coxerunt sancta & :normam iuxta

כַּמִּשְׁפָּט וְהַקֳּדָשִׁים בִּשְּׁלוּ בַּסִּירוֹת וּבַדְּוָדִים

.populi filios vniuersos ad fecerunt currere & ,lebetibus in &

רוץ l — וּבַצֵּלָחוֹת וַיָּרִיצוּ l לְכָל־בְּנֵי הָעָם:

sacerdotes nam:sacerdotibus & ,sibi parauerunt postea Et

14 כּוֹן m — וְאַחַר הֵכִינוּ לָהֶם וְלַכֹּהֲנִים כִּי הַכֹּהֲנִים

ad vsque † ,adipes & ,*ascensionem faciendo ascendere* ‖ in Aharon filij — ‖ offerendo holocaustum. † fuerunt

בְּנֵי אַהֲרֹן בְּהַעֲלוֹת הָעוֹלָה וְהַחֲלָבִים עַד־

.Aharon filiis sacerdotibus & ,eis parauerunt Leuitæ & :noctem

עלה n — לָיְלָה וְהַלְוִיִּם הֵכִינוּ לָהֶם וְלַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן:

,suam ceruicem indurauit & :Deum per eum iurare fecerat
הִשְׁבִּיעוֹ בֵּאלֹהִים וַיֶּקֶשׁ אֶת־עָרְפּוֹ [a]
Deum Dominum ad redeundo à ,suum cor roborauit &
וַיְאַמֵּץ אֶת־לְבָבוֹ מִשּׁוּב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי
populus & ,sacerdotum principes vniuersi Etiam .Israel
14 יִשְׂרָאֵל׃ גַּם כָּל־שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים וְהָעָם
omnes iuxta præuaricationem præuaricari multiplicauerunt
הִרְבּוּ לִמְעוֹל־מַעַל כְּכֹל
;Domini domum polluerunt & ,gentium abominationes
תֹּעֲבוֹת הַגּוֹיִם וַיְטַמְּאוּ אֶת־בֵּית יְהוָה
Dominus misit Et .Ierusalaim in sanctificauerat quam
15 אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ בִּירוּשָׁלָםִ׃ וַיִּשְׁלַח יְהוָה
suorum nunciorum manum per eos ad eorum patrum Deus
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם עֲלֵיהֶם בְּיַד מַלְאָכָיו
super & ,suo populo super pepercit quia :mittendo & ,manicando
הַשְׁכֵּם וְשָׁלוֹחַ כִּי־חָמַל עַל־עַמּוֹ וְעַל־
,Dei nuncios in subsannantes fuerunt * Et .suo habitaculo
16 מְעוֹנוֹ׃ [a] וַיִּהְיוּ [b] מַלְעִבִים בְּמַלְאֲכֵי הָאֱלֹהִים
ad vsque ,eius prophetis in illudentes & ,eius verba spernentes ‡ &
וּבוֹזִים [c] דְּבָרָיו וּמִתַּעְתְּעִים בִּנְבִאָיו עַד
non ad vsque † eius populum in Domini excandescentiam ascendere
[d] עֲלוֹת חֲמַת־יְהוָה בְּעַמּוֹ עַד־לְאֵין
,Chasdim regem eos contra fecit ascendere Et .curationem
17 מַרְפֵּא׃ וַיַּעַל עֲלֵיהֶם אֶת־מֶלֶךְ כַּשְׂדִּיים
nō & ,eorū sanctuarij domo in gladio in eorum electos ‖ occidit &
וַיַּהֲרֹג בַּחוּרֵיהֶם בַּחֶרֶב בְּבֵית מִקְדָּשָׁם וְלֹא
Omnes .decrepito & seni ,virgine ‡ & ,electo super * pepercit
חָמַל עַל־בָּחוּר וּבְתוּלָה זָקֵן וְיָשֵׁשׁ הַכֹּל
domus vasa vniuersa Et .eius manum in tradidit
18 נָתַן בְּיָדוֹ׃ וְכֹל כְּלֵי בֵּית
domus thesauros & ,parua & ,magna Dei
הָאֱלֹהִים הַגְּדֹלִים וְהַקְּטַנִּים וְאֹצְרוֹת בֵּית
abduxit omnia ,eius principum & ,regis thesauros & ,Domini
יְהוָה וְאֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ [e] וְשָׂרָיו הַכֹּל הֵבִיא
destruxeruntque ;Dei domum incenderunt Et .Babel in
19 בָבֶל׃ וַיִּשְׂרְפוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים וַיְנַתְּצוּ
combusserunt eius palatia omnia & :Ierusalaim murum
אֵת חוֹמַת יְרוּשָׁלָםִ וְכָל־אַרְמְנוֹתֶיהָ שָׂרְפוּ
.corrumpendo * eius desideriorum ‡ vasa omnia & ,igne in
בָאֵשׁ וְכָל־כְּלֵי מַחֲמַדֶּיהָ לְהַשְׁחִית׃
.Babel in gladio à residuum † fecit transmigrare Et
20 [f] וַיֶּגֶל הַשְּׁאֵרִית מִן־הַחֶרֶב אֶל־בָּבֶל
regnum regnare ad vsque ‖ ,seruos in eius filiis & ei fuerunt Et
וַיִּהְיוּ־לוֹ וּלְבָנָיו לַעֲבָדִים עַד־מְלֹךְ מַלְכוּת
,Irmeiahu ore in Domini verbum explendum Ad .Paras
21 פָּרָס׃ [g] לְמַלֹּאות דְּבַר־יְהוָה בְּפִי יִרְמְיָהוּ
diebus omnibus ,sua sabbatha terra voluit * donec
עַד־[h] רָצְתָה הָאָרֶץ אֶת־שַׁבְּתוֹתֶיהָ כָּל־יְמֵי
.annos ‡ septuaginta complendum ad ,cessauit desolari ‡
[i] הָשַּׁמָּה שָׁבָתָה לְמַלֹּאות שִׁבְעִים שָׁנָה׃
explendum ad ,Paras regis Chores vno * anno in Et
22 וּבִשְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לִכְלוֹת
Dominus suscitauit ,Irmeiahu os per Domini verbum
דְּבַר־יְהוָה בְּפִי יִרְמְיָהוּ [k] הֵעִיר יְהוָה אֶת־
vniuersum per vocē fecit transire & ,Paras regis Chores spiritū
רוּחַ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס וַיַּעֲבֶר־קוֹל בְּכָל־
.dicendo ,scripturam per etiam & ,suum regnum
מַלְכוּתוֹ וְגַם־בְּמִכְתָּב לֵאמֹר׃
terræ regna Omnia ;Paras rex Chores dixit Sic
23 כֹּה־אָמַר כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כָּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ
demandauit † ipse & ,cælorum Deus Dominus mihi dedit
נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא־פָקַד
,Iehudah in *quæ ,Ierusalaim in domum ei ædificandum ad me super
עָלַי [l] לִבְנוֹת־לוֹ בַיִת בִּירוּשָׁלַםִ אֲשֶׁר בִּיהוּדָה
‖ suus Deus Dominus ,eius populo omni de vobis in quis
מִי־בָכֶם מִכָּל־עַמּוֹ יְהוָה אֱלֹהָיו
.ascendat & ,eo cum
עִמּוֹ [m] וְיָעַל׃

Marginalia (left): [a] קְשֵׁה ne reuertere-tur; mane surgendo; * subsannabāt; [b] יֵחִי [a] עֵין ‡ paruipendebant ‡ errabant * donec ascenderet furor † donec non esset curatio; [c] בְּזָה [d] עָלָה יוֹתֵר ‖ iuuenes * iuuene, ‡ virgini; [e] שׂוּר; ‡ concupiscibilia * delendo. † quicquid reliquum fuerat; [f] גָלָה ‖ donec regnauit; [g] מָלֵא * perficeret; [h] רָצָה ‡ quibus desolata fuit quieuit, vt complerentur ‡ anni; [i] שָׁמֵם * primo; [k] עוּר; † præcepit; mihi, vt ædificarem * est; [l] בָּנָה ‖ sit; [m] עָלָה

‡ scriptum sicut ,eius pietates & ,Iosiiahu verborum residuum Et
26 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֹאשִׁיָּהוּ וַחֲסָדָיו כַּכָּתוּב
,nouissimæ & ,primæ eius res Et .Domini lege in
27 [a] בְּתוֹרַת יְהוָה׃ וּדְבָרָיו הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים
,Israel regum libro in sunt scripta ipsa ecce
הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי־יִשְׂרָאֵל
.Iehudah &
וִיהוּדָה׃

CAP. XXXVI. לו

,Iosiiahu filium Iehoachaz terræ populus tulerunt Et
1 [b] וַיִּקְחוּ עַם־הָאָרֶץ אֶת־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ
.Ierusalaim in suo patre pro eum constituerunt regem &
וַיַּמְלִיכֻהוּ תַחַת־אָבִיו בִּירוּשָׁלָםִ׃
:ipsum regnando in * ,Iehoachaz ‡ annorū viginti & trium Filius
2 בֶּן־שָׁלוֹשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה יוֹאָחָז בְּמָלְכוֹ
eum amouit Et .Ierusalaim in regnauit mensibus tribus &
3 וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ׃ [c] וַיְסִירֵהוּ
centum terram mulctauit & ,Ierusalaim in Ægypti rex
מֶלֶךְ־מִצְרַיִם בִּירוּשָׁלָםִ וַיַּעֲנֹשׁ אֶת־הָאָרֶץ מֵאָה
rex regem constituit Et .auri talento & ,argenti talentis
4 כִכַּר־כֶּסֶף וְכִכַּר זָהָב׃ וַיַּמְלֵךְ מֶלֶךְ־
,Ierusalaim & ,Iehudah super eius fratrem Eliachim Ægypti
מִצְרַיִם אֶת־אֶלְיָקִים אָחִיו עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַםִ
eius fratrem Iehoachaz & :Iehoiachim eius nomen vertit Et
[d] וַיַּסֵּב אֶת־שְׁמוֹ יְהוֹיָקִים וְאֶת־יוֹאָחָז אָחִיו
viginti Filius .Ægyptum in eum adduxit & ,Necho tulit
5 לָקַח נְכוֹ וַיְבִיאֵהוּ מִצְרָיְמָה׃ בֶּן־עֶשְׂרִים
vndecim & ,ipsum regnando in Iehoiachim annorum quinque &
וְחָמֵשׁ שָׁנָה יְהוֹיָקִים בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה
Domini oculis in malum fecit & :Ierusalaim in regnauit annis
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ וַיַּעַשׂ [e] הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
rex Nebuchadnesar ascendit eum Contra .sui Dei
6 אֱלֹהָיו׃ עָלָיו עָלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ
eum faciendum ire ad ,compedibus æreis in eum vinxit & ;Babel
בָּבֶל וַיַּאַסְרֵהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם לְהֹלִיכוֹ
adduxit Domini domus vasis ex Et .Babel in
7 בָּבֶלָה׃ [f] וּמִכְּלֵי בֵּית יְהוָה הֵבִיא
.Babel in suo templo in ea dedit & ,Babel in Nebuchadnesar
נְבוּכַדְנֶאצַּר לְבָבֶל וַיִּתְּנֵם בְּהֵיכָלוֹ בְּבָבֶל׃
eius abominationes & ,Iehoiachim verborum residuum Et
8 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹיָקִים וְתֹעֲבֹתָיו
* scripta ipsa ecce ,eo super ‖ inuentum † & ,fecit quas
אֲשֶׁר־עָשָׂה וְהַנִּמְצָא עָלָיו הִנָּם כְּתוּבִים
Iehoiachin regnauit & :Iehudah & ,Israel regum libro in
עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וַיִּמְלֹךְ יְהוֹיָכִין
Iehoiachin ‡ annorum ‡ octo Filius .eo pro eius filius
9 בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ בֶּן־שְׁמוֹנֶה שָׁנִים יְהוֹיָכִין
regnauit ,diebus decem & ,mensibus tribus & ,ipsum regnando in *
בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַעֲשֶׂרֶת יָמִים מָלַךְ
.Domini oculis in malum fecit Et .Ierusalaim in
בִּירוּשָׁלָםִ [h] וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
Nebuchadnesar rex misit anni reuersione in Et
10 וְלִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה שָׁלַח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר
:Domini domus desiderij vasis cum Babel in eum fecit adducere &
וַיְבִאֵהוּ בָבֶלָה עִם־כְּלֵי חֶמְדַּת בֵּית־יְהוָה
,Iehudah super eius fratrem Sidchiiahu regem constituit &
וַיַּמְלֵךְ אֶת־צִדְקִיָּהוּ אָחִיו עַל־יְהוּדָה
Sidchiiahu † anni vnius & viginti Filius .Ierusalaim &
11 וִירוּשָׁלָםִ׃ בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ
.Ierusalaim in regnauit annis vndecim & :ipsum regnando in
בְמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ׃
nec ;sui Dei Domini oculis in malum fecit Et
12 [i] וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו לֹא
.Domini ore ex prophetæ Irmeiahu faciebus à se humiliauit
נִכְנַע מִלִּפְנֵי יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא מִפִּי יְהוָה׃
qui ,rebellauit Nebuchadnesar regem contra etiam Et
13 וְגַם בַּמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר מָרָד אֲשֶׁר

Marginalia (right): Residua autem ‡ est; [a] יָרָה; [b] לָקַח; ‡ erat * cum regnauit; [c] סוּר condemnauit; [d] סָבַב; erat quando regnauit,; [e] רוּעַ; vt pergere faceret; [f] כְּלָה [g] בּוֹא posuit; Residua autem; † quod ‖ est in * sunt; ‡ & decem ‡ erat Vide cap. 24. quarti Regum. * quando regnauit,; [h] עָשָׂה concupiscibilibus; † erat; quando regnauit:; [i] עָשָׂה faciebus; defecit,

תם ספר השני דברי הימים

Finis Libri secundi Paralipomenon.

עזרא ספר ראשון

LIBER HEZRAE,

Qui apud nos dicitur

PRIMVS ESDRÆ.

CAP. I. א

ET
primo
Chores vno || anno in
1 בִּשְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ
pacificandum ad ,Paras regis
vt perficeretur
מֶלֶךְ פָּרַס לִכְלוֹת
Irmeiah ore ex Domini verbũ
a פרס
דְּבַר־יְהוָה a מִפִּי יִרְמְיָה
spiritum Dominus suscitauit
הֵעִיר יְהוָה אֶת־רוּחַ
,suum regnũ omne in ‡ voce fecit transire & ,Paras regis Chores
‡ per
כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס וַיַּעֲבֶר־קוֹל בְּכָל־מַלְכוּתוֹ
✝rex Chores dixit Sic :dicendo scriptura in etiam &
per scripturã
2 וְגַם־בְּמִכְתָּב לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ
Deus Dominus mihi dedit terræ regna Omnia :Paras
פָּרַס כֹּל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי
domum ei ædificandum ad ,me super mandauit ipse Et .cæli
præcepit mihi, vt ædificem
הַשָּׁמַיִם וְהוּא־פָקַד עָלַי b לִבְנוֹת־לוֹ בַיִת
b בנה
.Iehudah in ✝ quæ ,Ierusalaim in
✝ est
בִּירוּשָׁלַםִ אֲשֶׁר בִּיהוּדָה׃
eius Deus Sit ‡ eius populo vniuerso de vobis in ✝ Quis
3 מִי־בָכֶם מִכָּל־עַמּוֹ c יְהִי אֱלֹהָיו
c היה
ædificet & ,Iehudah in ‡ quæ Ierusalaim in ascendat & ,eo cum
✝ est
עִמּוֹ d וְיַעַל לִירוּשָׁלַםִ אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וְיִבֶן
d עלה
Deus ‡ Ipse .Israel Dei Domini domum
‡ est
אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא הָאֱלֹהִים
omnibus ex relictum || omnem Et .Ierusalaim in * qui
* est
4 אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָםִ׃ וְכָל־הַנִּשְׁאָר מִכָּל־
|| Iehudæum qui remansit
cum sublevabunt ibi peregrinans ‡ ipse quibus ✝ locis
✝ in
הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר הוּא גָר־שָׁם יְנַשְּׂאוּהוּ
‡ peregrinatur
e קום
,iumento in & ,substãtia in & ,auro in & ,argento in sui loci viri
iumentis,
אַנְשֵׁי מְקֹמוֹ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב וּבִרְכוּשׁ וּבִבְהֵמָה
.Ierusalaim in * quæ ,Dei domui deuotione cum
oblatione spõtanea * est
עִם־הַנְּדָבָה לְבֵית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָםִ׃
,Biniamin & ,Iehudah patrum capita ‡ surrexerunt Et
‡ principes
5 וַיָּקוּמוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִיהוּדָה וּבִנְיָמִן
Deus suscitauit omni ,Leuitæ & ,sacerdotes &
omnis cuius
וְהַכֹּהֲנִים f וְהַלְוִיִּם לְכֹל הֵעִיר הָאֱלֹהִים אֶת־
f עור
Domini domum ædificandum ad ascendendum ad ‡ eius spiritum
‡ vt ascenderet
רוּחוֹ לַעֲלוֹת לִבְנוֹת אֶת־בֵּית יְהוָה
roborauerunt eorum circuitum || omnes Et .Ierusalaim ✝ quæ
✝ est
6 אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָםִ׃ וְכָל־סְבִיבֹתֵיהֶם חִזְּקוּ
|| qui erant in circuitu
,iumẽto || in & substãtia in ,auro in * ,argenteis vasis in eorum manu in
* & aureis,
|| iumentis,
בִידֵיהֶם בִּכְלֵי־כֶסֶף בַּזָּהָב בָּרְכוּשׁ וּבַבְּהֵמָה
,oblatum sponte omne super præter ,rebus pretio in &
וּבַמִּגְדָּנוֹת לְבַד עַל־כָּל־הִתְנַדֵּב׃
domus vasa protulit Chores rex Et
7 וְהַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ g הוֹצִיא אֶת־כְּלֵי בֵית־
g יצא
,Ierusalaim de Nebuchadnesar eduxerat quæ ,Domini
יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצִיא נְבוּכַדְנֶצַּר מִירוּשָׁלַםִ
.suorum deorum || domo in ea dederat * &
* posuerat
h וַיִּתְּנֵם בְּבֵית אֱלֹהָיו׃
|| Dei sui.
h נתן
Mithredat manum super ✝ Peras rex Chores ea eduxit Et
✝ per
8 וַיּוֹצִיאֵם כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס עַל־יַד מִתְרְדָת
.Iehudæ prælato Sesbassar ipsi ea numerauit & thesaurarij
principi
הַגִּזְבָּר וַיִּסְפְּרֵם לְשֵׁשְׁבַּצַּר הַנָּשִׂיא לִיהוּדָה׃
,triginta auri pollubra ,eorum numerum isti Et
Isti numeri eorum phialæ aureæ
9 וְאֵלֶּה מִסְפָּרָם אֲגַרְטְלֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים
.viginti & nouem cultri :mille argenti pollubra *
* phialæ argenteæ
אֲגַרְטְלֵי־כֶסֶף אָלֶף מַחֲלָפִים תִּשְׁעָה וְעֶשְׂרִים׃

✝ Cochlearia aurea
‡ cochlearia ‡ secundi ordinis,
,secunda ‡ argentea expiatoria ‡ :triginta auri Expiatoria ✝
10 כְּפוֹרֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים כְּפוֹרֵי כֶסֶף מִשְׁנִים
.mille alia vasa :decem & quadringenta
אַרְבַּע מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה כֵּלִים אֲחֵרִים אָלֶף׃
aurea, & argentea,
,millia quinque argenti & ,auri vasa Omnia
11 כָּל־כֵּלִים לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים
cum ,Sesbassar fecit ascendere Omnia .quadringenta &
וְאַרְבַּע מֵאוֹת הַכֹּל הֶעֱלָה שֵׁשְׁבַּצַּר עִם
faceret
.Ierusalaim in Babel è captiuitatem fieri ascendere
הֵעָלוֹת הַגּוֹלָה מִבָּבֶל לִירוּשָׁלָםִ׃

CAP. II. ב

‡ sunt
captiuitate de ascendentes prouinciæ filij ‡ isti Et
1 וְאֵלֶּה i בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים i מִשְּׁבִי
i שבה
Nebuchadnesar fecit transmigrare quam ,transmigrationis
הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּור
יתיר ו
,Iehudah & ,Ierusalaim in sunt reuersi Et .Babel in Babel rex
מֶלֶךְ־בָּבֶל לְבָבֶל k וַיָּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלַםִ וִיהוּדָה
k שוב
.suam ciuitatem in vnusquisque
אִישׁ לְעִירוֹ׃
,Nechemiah ,Iesuah ,Zerubbabel cum venerunt Qui
2 אֲשֶׁר־l בָּאוּ עִם־זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה
l בוא
,Rechum ,Biguai ,Mispar ,Bilsan ,Mordochai ,Rehelaiah ,Seraiah
שְׂרָיָה רְעֵלָיָה מָרְדֳּכַי בִּלְשָׁן מִסְפָּר בִּגְוַי רְחוּם
.Israel populi virorum numerus ;Bahanah
בַּעֲנָה מִסְפַּר אַנְשֵׁי עַם־יִשְׂרָאֵל׃
.duo & septuaginta centum ,millia duo Parhos Filij
3 בְּנֵי פַרְעֹשׁ אַלְפַּיִם מֵאָה שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃
.duo & septuaginta trecenti ,Sephatiah Filij
4 בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ m מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃
m מאה
.septuaginta & quinque septingenti ,Arach Filij
5 בְּנֵי אָרַח שְׁבַע מֵאוֹת חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים׃
millia duo ,Ioab ,Iesuah filiorum ,moab Pachath Filij
6 בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ יוֹאָב אַלְפַּיִם
.duodecim & octingenti
שְׁמֹנֶה n מֵאוֹת וּשְׁנֵים עָשָׂר׃
n מאה
.quatuor & quinquaginta ducenti mille ,Helam Filij
o שנה
7 בְּנֵי עֵילָם o אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
.quinque & quadraginta & nongenti ,Zattu Filij
8 בְּנֵי זַתּוּא תְּשַׁע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
.sexaginta & septingenti ,Zacchai Filij
9 בְּנֵי זַכָּי שְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃
.duo & quadraginta sexcenti ,Bani Filij
10 בְּנֵי בָנִי שֵׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃
.tres & viginti sexcenti ,Bebai Filij
11 בְּנֵי בֵבָי שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
.duo & viginti ducenti mille ,Hasghad Filij
12 בְּנֵי עַזְגָּד אֶלֶף מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃
.sex & sexaginta sexcenti ,Adonicam Filij
13 בְּנֵי אֲדֹנִיקָם שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
.sex & quinquaginta ,millia duo ,Biguai Filij
14 בְּנֵי בִגְוָי אַלְפַּיִם חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
.quatuor & quinquaginta quadringenti ,Hadin Filij
15 בְּנֵי עָדִין אַרְבַּע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
.octo & nonaginta Chizchiiah ipsi Ather Filij
16 בְּנֵי־אָטֵר לִיחִזְקִיָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה׃
.tres & viginti trecenti ,Besai Filij
17 בְּנֵי בֵצָי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
.duodecim & centum ,Iorah Filij
18 בְּנֵי יוֹרָה מֵאָה וּשְׁנֵים עָשָׂר׃

.tres & viginti ducenti ,Chasum Filij

19 בני חשם מאתים עשרים ושלשה׃

.quinque & nongenti Ghibbar Filij

20 בני גבר תשעים וחמשה׃

.tres & viginti centum ,lechem-Beth Filij

21 בני בית לחם מאה עשרים ושלשה׃

.sex & quinquaginta Netophah Viri

22 אנשי נטפה חמשים וששה׃

.octo & viginti centum ,Hanathoth Viri

23 אנשי ענתות מאה עשרים ושמנה׃

.duo & quadraginta Hasmaueth Filij

24 בני עזמות ארבעים ושנים׃

septingenti Beeroth & ,Cephirah harim Chiriath Filij

25 בני קרית ערים כפירה ובארות שבע מאות

.tres & quadraginta &

וארבעים ושלשה׃

.vnus & viginti sexcenti Ghabah & Ramah Filij

26 בני הרמה וגבע שש מאות עשרים ואחד׃

.duo & viginti centum Michmas Viri

27 אנשי מכמס מאה עשרים ושנים׃

.tres & viginti ducenti Hai & ,Bethel Viri

28 אנשי ביתאל והעי מאתים עשרים ושלשה׃

.duo & quinquaginta Nebo Filij

29 בני נבו חמשים ושנים׃

.sex & quinquaginta centum Maghbis Filij

30 בני מגביש מאה חמשים וששה׃

.quatuor & quinquaginta ducenti mille ,alterius Helam Filij

31 בני עילם אחר אלף מאתים חמשים וארבעה׃

.viginti & trecenti Charim Filij

32 בני חרם שלש מאות ועשרים׃

viginti septingenti ,Ono & ,Chadid ,Lod Filij

33 בני־לד חדיד ואונו שבע מאות עשרים

.quinque &

וחמשה׃

.quinque & quadraginta trecenti ,Ierecho Filij

34 בני ירחו שלש מאות ארבעים וחמשה׃

sexcenti & millia tria ,Senaah Filij

35 בני סנאה שלשת אלפים ושש [a] מאות

.triginta &

ושלשים׃

[a] מארה

,Iesuah domui Iedahiah filij :Sacerdotes

36 הכהנים בני ידעיה לבית ישוע

.tres & septuaginta nongenti

תשע מאות שבעים ושלשה׃

.duo & , quinquaginta mille ,Immer Filij

37 בני אמר אלף חמשים ושנים׃

.septem & quadraginta ducenti mille ,Paschur Filij

38 בני פשחור אלף מאתים ארבעים ושבעה׃

.decem septem & mille ,Charim Filij

39 בני חרים אלף ושבעה עשר׃

Hodauiah filiis * Chadmiel & ,Iesuah filij :Leuitæ

40 הלוים בני־ישוע וקדמיאל לבני הודויה

.quatuor & septuaginta

שבעים וארבעה׃

* [illegible]

.octo & viginti centum ,Asaph filij :Cantores

41 המשררים בני אסף מאה עשרים ושמנה׃

filij ,Ather filij ,Sallum filij ,Ianitorum Filij

42 בני השערים בני־שלום בני־אטר בני־

omnes ,Sobai filij ,Chathitah filij ,Hacub filij ,Talmon

טלמן בני־עקוב בני חטיטא בני שבי הכל

.nouem & triginta centum

מאה שלשים ותשעה׃

.Tabahoth filij ,Chasupha filij ,Sichah filij :Nethinim †

† Donati

43 הנתינים בני־ציחא בני־חשופא בני טבעות׃

.Padon filij ,Sihaha filij ,Cheros Filij

44 בני־קרס בני־סיעהא בני פדון׃

.Haccub filij ,Chaghabah filij ,Lebanah Filij

45 בני־לבנה בני־חגבה בני עקוב׃

.Chanan filij ,Samlai filij ,Chaghab Filij

46 בני־חגב בני־שמלי בני חנן׃

.Reaiah filij ,Ghachar filij ,Ghiddel Filij

47 בני־גדל בני־גחר בני ראיה׃

.Ghasam filij ,Nechodah filij ,Resin Filij

48 בני־רצין בני־נקודא בני גזם׃

.Besai filij ,Paseach filij ,Huzza Filij

49 בני־עזא בני־פסח בני בסי׃

.Nephusim filij ,Mehunnim filij ,Asnah Filij

50 בני־אסנה בני־מעונים בני נפיסים׃

נפוסים ק

,Charchur filij ,Chachupha filij ,Bachbuch Filij

51 בני־בקבוק בני־חקופא בני חרחור׃

.Charsa filij ,Mechida filij ,Basluth Filij

52 בני־בצלות בני־מחידא בני חרשא׃

.Tamach filij ,Sisera filij ,Barchos Filij

53 בני־ברקוס בני־סיסרא בני־תמח׃

seruorum Filij .Chatipha filij ,Nesiach Filij

54 בני נציח בני חטיפא׃ בני עבדי

.Peruda filij ,Sophereth filij ,Sothai filij :Selomoh

55 שלמה בני־סטי בני־הספרת בני פרודא׃

.Ghiddel filij ,Darcon filij ,Iahalah Filij

56 בני־יעלה בני־דרקון בני גדל׃

,Hasebaim Pochereth filij ,Chattil filij ,Sephatiah Filij

57 בני שפטיה בני־חטיל בני פכרת הצבים

seruorum filij & .Nethinim Omnes .Ami filij

58 בני אמי׃ כל־הנתינים ובני עבדי

.duo & ,nonaginta trecenti :Selomoh

שלמה שלש מאות תשעים ושנים׃

,Cherub ,charsa-Tel ,malach-Tel de ascendentes isti Et

59 ואלה העולים מתל מלח תל חרשא כרוב

,suorũ patrum domũ indicare potuerunt non Et .Immer ,Addan

אדן אמר ולא יכלו [a] להגיד בית־אבתם

[a] נגד

.ipsi * Israel de an ,suum semen &

*essent.

וזרעם אם מישראל הם׃

,sexcenti ,Nechodah filij ,Thobiiah filij ,Delaiah Filij

60 בני־דליה בני־טוביה בני נקודא שש מאות

filij ,sacerdotum filiis de Et .duo & quinquaginta

61 חמשים ושנים׃ ומבני הכהנים בני

filiabus de accepit qui ,Barzillai filij ,Chos filij ,Chabaiah

חביה בני הקוץ בני ברזלי אשר לקח מבנות

.earum nomine super est vocatus & ,vxorem Ghilhaditis Barzillai

ברזלי הגלעדי אשה ויקרא על־שמם׃

non & ,*genealogizatorum* ,suam scripturam quæsierunt Hi.

genealogias,

62 אלה בקשו כתבם המתיחשים ולא

.sacerdotio à sunt *abdicati &* ,*sunt inuenti*

inuentæ sunt, & elongati

נמצאו ויגאלו מן־הכהנה׃

comederent non vt ,eos ad Tirsatha dixit Et

63 ויאמר התרשתא להם אשר לא־יאכלו

,*illustrationibus in sacerdotem stare vsque* ;sanctitatum sanctitate de

donec staret sacerdos in Vrim & Tummim.

מקדש הקדשים עד עמד כהן [b] לאורים

quater ,vnus tanquam *concio* † Omnis .*perfectionibus in &*

† congregatio

64 [c] ולתמים׃ כל־הקהל כאחד ארבע

[b] אור [c] תמם &

.sexaginta trecenti millia duo | .millia decem

רבוא אלפים שלש־מאות ששים׃

septem ipsi eorum ancillas & ,eorum seruos Præter

65 מלבד עבדיהם ואמהתיהם אלה שבעת

*eis Et .septem & triginta trecenti millia

* erant

אלפים שלש מאות שלשים ושבעה ולהם

eorum Equi .ducenti cantatrices & ,cantores

66 [d] משררים ומשררות מאתים׃ סוסיהם

[d] שור

ducenti eorum muli :sex & triginta septingenti

שבע [e] מאות שלשים וששה פרדיהם מאתים

[e] מארה

quadringenti eorum Cameli .quinque & quadraginta

67 ארבעים וחמשה׃ גמליהם ארבע מאות

-septin millia sex Asini .quinque & triginta

שלשים וחמשה חמרים ששת אלפים שבע

eos intrando in * patrum *capitibus* ‡ de § Et .viginti & genti

§ quidem
‡ principibus
* cùm ingrederentur.
† est

68 מאות ועשרים׃ ומראשי האבות [f] בבואם

se sponte obtulerunt ,Ierusalaim in † quæ Domini domum in

לבית יהוה אשר בירושלם התנדבו

[f] בוא

.suo *stabilimento* * in eam stare *faciendum ad* | Dei domum ad

| vt facerent
* loco

לבית האלהים להעמידו על־[g] מכונו׃

[g] כון

,operis thesaurum in dederunt *suam potestatem* § Secundum

§ vires suas

69 [h] ככחם נתנו לאוצר המלאכה

[h] כוח

argenti & ,mille & ,millia decem sexies ,drachmas auri

זהב דרכמונים שש־רבאות ואלף וכסף

.centum *sacerdotum* ‡ tunicas & ,millia quinque minas

‡ sacerdotales

[i] מנים חמשת אלפים וכתנת כהנים מאה׃

[i] מנה

,populo de & ,Leuitæ & ,sacerdotes habitauerunt Et
70 [a] וישבו הכהנים והלוים ומן־העם
;suis vrbibus in Nethinim † & ,ianitores & ,cantores &
והמשררים והשוערים והנתינים בעריהם
.suis vrbibus in Israel omnis &
וכל־ישראל בעריהם׃

[a] ישב † donari

CAP. III. ג

:vrbibus in † Israel filij & ,septimus mensis attigit Et
1 [b] ויגע החדש השביעי ובני ישראל בערים
.Ierusalaim in vnus vir tanquam populus sunt congregati Et
ויאספו העם כאיש אחד אל־ירושלם׃
,sacerdotes eius fratres & ,Iosadach filius Iesuah surrexit Et
2 [c] ויקם ישוע בן־יוצדק ואחיו הכהנים
ædificauerunt & ;eius fratres & ,Sealthiel filius Zerubabel &
וזרבבל בן־שאלתיאל ואחיו ויבנו
illud super *ascensiones faciendum ad* Israel Dei altare
את־מזבח אלהי ישראל [d] להעלות עליו
Dei viri Moseh lege in † scriptum sicut ,*ascensiones* ‖
עלות ככתוב [e] בתורת משה איש־האלהים׃
terrore in quia suis stabilimentis ‡ in altare firmauerunt Et
3 ויכינו המזבח על־מכונתיו כי באימה
ascensiones ‡ illud super obtulerunt Et .terrarum populis à *eos super*
עליהם מעמי הארצות ויעל עליו עלות
fecerunt Et .vespere & ,mane holocausta ,Domino
4 ליהוה עלות לבקר ולערב׃ [f] ויעשו את־
diei ascensionem ‖ & ,*scriptum sicut tabernaculorũ solemnitatẽ
חג [g] הסכות ככתוב ועלת יום
suo die in diei rem † consuetudinem secundum numero in *die in*
ביום במספר כמשפט דבר־יום ביומו׃
omnibus in & ,*mensibus* ‡ in & ,iuge holocaustum postea Et
5 ואחרי־כן עלת תמיד ולחדשים ולכל־
offerenti spontaneè omni & :sanctificatis Domini solemnitatibus
מועדי יהוה המקדשים ולכל מתנדב
septimi mensis *vno* ‡ die .Domino spontaneum
6 נדבה ליהוה׃ מיום אחד לחדש השביעי
Domini templum Et ,Domino *ascensiones facere ascendere** cœperunt
[h] החלו [i] להעלות עלות ליהוה והיכל יהוה
cæsoribus ‖ argentum dederunt Et .erat fundatum non
7 לא יסד׃ [k] ויתנו־כסף לחצבים
,Sidonis oleum & ,potum & ,cibum & ;*artificibus* ‡ &
ולחרשים ומאכל ומשתה ושמן לצדנים
ad Lebanon de cedrina ligna *adducendum ad* ,Sorim * &
[l] ולצרים [m] להביא עצי ארזים מן־הלבנון אל־
.eis Paras regis Chores *permissionem* ‖ iuxta ,Iappo mare
ים יפוא [n] כרשיון כורש מלך־פרס עליהם׃
Dei domum ad eorum aduentus secundo anno in Et
8 ובשנה [o] השנית לבואם אל־בית האלהים
filius Zerubabel cœperunt ,secundo mense in ,Ierusalaim in
לירושלם בחדש השני החלו זרבבל בן־
eorum *fratrum residuum* & ,Iosadach filius Iesuah & ,Sealthiel
שאלתיאל וישוע בן־יוצדק ושאר אחיהם
captiuitate de *venientes* † omnes & ,Leuitæ & sacerdotes
הכהנים והלוים וכל־הבאים [p] מהשבי
,annorum viginti filio à Leuitas statuerunt & ,Ierusalaim ‡
ירושלם ויעמידו את־הלוים מבן עשרים שנה
Domini domus *opere super vrgendum ad* ‡ ,supra &
ומעלה לנצח על־מלאכת בית־יהוה׃
,Chadmiel ;eius fratres & eius filij ,Iesuah Stetitque
9 ויעמד ישוע בניו ואחיו קדמיאל
facientem super vrgendum ad ,vnus tanquã Iehudah filij ,eius filij &
ובניו בני־יהודה כאחד לנצח על־עשה
,eorum filij ,Chenadad filij ;Dei domo in opus
המלאכה בבית האלהים בני חנדד בניהם
ædificantes fundauerunt Et .Leuitæ eorum fratres &
10 ואחיהם הלוים׃ ויסדו [q] הבנים
indutos sacerdotes fecerunt stare & ;Domini templum
את־היכל יהוה ויעמידו הכהנים מלבשים
laudandum ad ,cymbalis cum Asaph filios Leuitas & ,tubis cum
בחצצרות והלוים בני־אסף במצלתים להלל
.Israel regis Dauid manus *super* ‖ Dominum
את־יהוה על־ידי דויד מלך־ישראל׃

† erant
[b] נגע
[c] קום
vt offerent
[d] עלה ‖ holocausta ‡ est
[e] ירה ‡ loco suo, eo quòd timerent sibi ipsi ‡ holocausta
לו
ק
[f] עשה * est, ‖ holocausta per singulos dies.
[g] סכך † per singulos dies. ‡ calendis, ‡ primo
* offerre holocausta
[h] חלל
[i] עלה ‖ latomis
[k] נתן ‡ opificibus * Tiriis, vt adducerent
[l] צור [m] בוא ‖ voluntatem
[n] רשה
[o] שנה
reliqui fratres
† qui venerunt
[p] שבה ‡ in
‡ vt præessent: operi
vt præessent facienti
[q] בנה
vt laudarent
‖ per

quoniam ,*Domino confitendo in &* ,*laudando in* concinebant Et
11 [a] ויענו בהלל [b] ובהודת ליהוה כי
.Israel super eius misericordia seculum in quoniam ,bonus
טוב כי־לעולם חסדו על־ישראל
laudando in ,magna vociferatione sũt vociferati populus omnis Et
וכל־העם הריעו תרועה גדולה בהלל
multi Et .Domini *domum esse fundatam super* ,Dominum
12 ליהוה על [c] הוסד בית־יהוה׃ ורבים
,seniores ,patrum *capitibus* ‖ & :Leuitis & ,sacerdotibus ex
מהכהנים והלוים וראשי האבות הזקנים
hanc *ipsum fundando in* ‡ ,primam domum viderunt qui
אשר ראו את־הבית הראשון ביסדו זה
multi & :magna voce in *flentes* ,eorum oculis in domum
הבית בעיניהם [d] בכים בקול גדול [e] ורבים
populus non Et .vocem eleuando ,lætitia in vociferatione in
13 בתרועה בשמחה [f] להרים קול׃ ואין העם
fletus voce à lætitiæ *vociferationis* ‡ vocem *dignoscentes* †
[g] מכירים קול תרועת השמחה לקול בכי
vox & ,magna vociferatione *vociferantes* ‡ populus quia ,populi
העם כי העם [h] מריעים תרועה גדולה והקול
.longinquum in vsque audiebatur
נשמע עד־למרחוק׃

dum laudarẽt Dominum, & confiterentur
[a] ענה [b] ידה
dum laudarẽt
eo quòd fundata esset domus
[c] יסד
‖ principibus ‖ dum fundarent
flebant
[d] בכה [e] רבב
[f] רום † agnoscebat clamoris
[g] נכר ‡ vociferabatur
[h] רוע

CAP. IIII. ד

filij quòd ,Biniamin & ,Iehudah *angustiatores* audierunt Et
1 וישמעו [i] צרי יהודה ובנימן כי־בני
.Israel Deo Domino templum *ædificantes* transmigrationis
הגולה [k] בונים היכל ליהוה אלהי ישראל׃
,patrum capita ad & ,Zerubabel ad accesserunt Et
2 [l] ויגשו אל־זרבבל ואל־ראשי האבות
vos sicut quia ,vobiscum Ædificabimus :eis dixerunt &
ויאמרו להם נבנה עמכם כי ככם
diebus à *immolantes* ‡ nos *non* † & ,vestrum Deum *quæremus*
נדרוש לאלהיכם ולא אנחנו זבחים מימי
.huc nos *facientibus ascendere* ‡ Assur regis chadon Esar
אסר חדן מלך אשור המעלה אתנו פה׃
*capitum residuum** & ,Iesuah & ,Zerubabel eis dixit Et
3 ויאמר להם זרבבל וישוע ושאר ראשי
domum ædificare ,*nobis & vobis* ‡ Non :Israel patrum
האבות לישראל לא־לכם ולנו [m] לבנות בית
Domino ædificabimus pariter nos *quoniam* ‖ .nostro Deo
לאלהינו כי אנחנו יחד נבנה ליהוה
,Chores rex nobis præcepit quemadmodum ,Israel Deo
אלהי ישראל כאשר [n] צונו המלך כורש
manus *dissoluentes* terræ populus fuit Et .Paras rex
4 מלך־פרס׃ ויהי עם־הארץ מרפים ידי
.ædificandum ad ‡ ,eos *conturbantes* † & ,Iehudah populi
עם־יהודה ומבלהים אותם לבנות׃
infringendum ad * consiliarios eos contra *mercede conducentes* ‡ Et
5 וסכרים עליהם יועצים להפר
ad vsque & ,Paras regis Chores diebus omnibus ,eorũ consilium
[o] עצתם כל־ימי כורש מלך פרס ועד־
.Paras regis Dariaues regnum
מלכות דריוש מלך־פרס׃
.eius regni principio in Achasueros regno in Et
6 ובמלכות אחשורוש [p] בתחלת מלכותו
.Ierusalaim in ,Iehudah habitatores cõtra accusationẽ scripserũt
כתבו שטנה על־ישבי יהודה וירושלם׃
,Mithredath *pace in* scripsit Arthachsasta diebus in Et
7 [p] ובימי ארתחששתא כתב בשלם מתרדת
Arthachsasta ad eius *societatum residuum* & ,Thabel
טבאל ושאר [r] כנותו על־ארתחששתא
,*Aramicè* † scripta epistolæ scriptura & :Paras regem
מלך פרס וכתב הנשתון כתוב ארמית
,*rationis præfectus* ‡ Rechum .*Aramicè* ‡ interpretata &
8 ומתרגם ארמית׃ רחום בעל־טעם
super vnam epistolam scripserunt scriba Simsai &
ושמשי ספרא כתבו אגרא [s] חדה על־
.*dicemus vt* regem Arthachsasta ad ,Ierusalem
ירושלם לארתחששתא מלכא כנמא׃
,scriba Simsai & *rationis præfectus* Rechum Tunc
9 אדין רחום בעל־טעם ושמשי ספרא

hostes
[i] צור
ædificarent
[k] בנה
[l] נגש
‖ quærimus † ei ‡ immolamus
לו
ק
‡ qui ascendere fecit
* reliqui principes
‡ vestra, sed nostra interest,
[m] בנה
‖ Sed
[n] צוה
dissoluebat
† perturbabat ‡ ne ædificarẽ.
בהלים
‡ conduxerũt * vt dissiparent
ל' לשון
אגר
[o] יעץ
[p] חלל
vebis pacificis
[q] יום
reliqui socij
[r] כנה
† erat Syriacè,
* erat Syriacè, ‡ à commentariis,
[s] אחד
huiuscemodi,
à commentariis,

,Tarpelaie ‖ ,Apharſathchaie & ,Dinaie , corũ ſocietatum reſiduum &

ושאר כנותהון דיניא ואפרסתכיא טרפליא

.Helmaie ‡ ,Dehaue ,Suſanchaie ,Bablaie * ,Archeuaie ,Apharſaie

אפרסיא ארכוי בבליא שושנכיא דהוא עלמיא׃

,magnus Aſnaphar tranſtulit quas nationum reſiduum ‡ Et

10 ושאר אמיא די [a]הגלי אסנפר רבא

,Samaritanorum quæ vrbe † in eas fecit habitare & ,inclytus * &

ויקירא [b]והותב המו בקריה די שמרין

.Cheheneth & ,flumen trans reſiduum &

ושאר עבר־נהרה ובענת׃

ipſum ad miſerunt quam epiſtolæ exemplar Hoc

11 דנה פרשגן אגרתא די שלחו עלוהי

,flumen trans vir ‖ , tui Serui :regem Artachſaſta ad

על־ארתחששתא מלכא עבדיך אנש עבר־נהרה

Ichudæi quòd ,regi exiſtendum ad * Notum .Cheheneth &

12 ובענת׃ ידיע להוא למלכא די יהודיא

,Ieruſalaim in venerunt nos ad ,te à aſcenderunt qui

די סליקו מן־לותך עלינא [c]אתו לירושלם

muros & ,ædificantes ,peßimam ‡ & ,rebellem ciuitatem

קריתא מרדתא ובאישתא [d]בנין ושוריא

.conſuerunt fundamenta ‡ & ,fundauerunt

שכללו ואשיא [e]יחיטו׃

illa ciuitas en † quòd ,regi exiſtendum ad * notum Nunc

13 כען ידיע להוא למלכא די הן קריתא דך

ſolutũ ‡ reditũ & ,cenſum ,vectigal ;fundabitur * muri & ,ædificabitur ‖

תתבנא ושוריא ישתכללון מנדה בלו והלך

.detrimento afficies ‡ regum tributum & ,dabunt non

לא ינתנון ואפתם מלכים תהנזק׃

,ſumus ſaliti ‖ palatij ſale quod † viciſſitudine omni * Nunc

14 כען כל־קבל די־מלח היכלא מלחנא

Super ‡ .videre nobis conueniens * non regis turpitudinem &

[f]וערות מלכא לא־אריך לנא למחזא על־

.regi notificauimus & ,miſimus hoc

דנה שלחנא [g]והודענא למלכא׃

,tuorum patrum monumentorum ‡ libro in perquirat Vt

15 די יבקר בספר דכרניא די אבהתך

illa vrbs quòd ſcies & ,hiſtoriarum libro in inuenies &

ותהשכח בספר דכרניא ותנדע די קריתא דך

defectionẽ & :prouinciis & ,regibus nocens & rebellis * vrbs

קריא מרדא ומהנזקת מלכין ומדנן ואשתדור

hoc Super ‖ .ſeculi diebus à eius medio in † facientes

עבדין בגוה מן־יומת עלמא על־דנה

.eſt deſtructa hæc ciuitas

קריתא דך החרבת׃

hæc ciuitas en quòd ‡ ,regi nos Notificantes *

16 [h]מהודעין אנחנה למלכא די הן קריתא דך

portio hoc oppoſitum ad ;fundabuntur * ipſius muri & ,ædificabitur ‡

תתבנא ושוריה ישתכללון לקבל דנה חלק

miſit Verbum .tibi illa eſt ‖ non ,flumen trans in †

17 בעבר נהרא לא איתי לך׃ פתגמא שלח

,ſcribam Simſai & ,rationis præfectum * Rechum ad rex

מלכא על־רחום בעל־טעם ושמשי ספרא

reſiduum * & ,Samaria in habitantes ‡ qui ,eorũ ſocietatum reliquum ‡ &

ושאר כנותהון די יתבין בשמרין ושאר

.Cheheth & Selam † flumen trans

עבר־נהרה שלם ובעת׃

eſt lectus explicitè * ,nos ad miſiſtis quam epiſtolæ Extractus ‖

18 נשתונא די־שלחתון עלינא מפרש [i]קרי

quæſierunt & ,ſententia eſt poſita ‡ me à Et .me coram

19 קדמי׃ ומני שים טעם ובקרו

aduerſum ſeculi diebus à illa ciuitas quòd ,inuenerunt &

והשכחו די קריתא דך מן־יומת עלמא על־

.ea in fiebat defectio * & ,rebellio & ,ſe eleuans ‡ reges

מלכין מתנשאה ומרד ואשתדור מתעבד־בה׃

dominatores ‖ & ,Ieruſalem ſuper † fuerunt fortes reges Et

20 ומלכין תקיפין הוו על־ירושלם ושליטין

ſolijus ‡ reditus & cenſus ,vectigal ‡ & ,flumen trans * omnibus in

בכל עבר נהרה ומדה בלו והלך

ceſſare faciendum ad † ,edictum ponite Nunc .eis dabatur

מתיהב להון׃ כען [k]שימו טעם לבטלא

me à † donec ,ædificetur non illa vrbs & ;illos viros

גבריא אלך וקריתא דך לא תתבנא עד־מני

Marginal notes (right column): reliqui ſocij eorum, ‖ Tripolitæ, Perſæ. * Babylonij, Suſitæ, ‡ Elamitæ, — ארכויא קְ — ‡ reliquæ gentes * glorioſus † vrbibus Samariæ, & reliquæ gentes quæ ſunt — [a]גלה [b]יתב ‖ quicunque ſunt * ſit — [c]אתא ‡ malam, — [d]בנה ‡ parietes cõpoſuerunt. — [e]חוט * ſit † ſi ‖ ædificata fuerit, * fundati fuerint, tributũ, & vectigal, ‡ annuum ‡ lædetur, * pro † ſalis ‖ quem comedimus, contemptum * eſt pulchrũ ‡ Propterea — [f]ערה [g]ידע ‡ hiſtoriarum — * eſt — † fuerunt ‖ Propterea — *Notificamus ‡ quia ſi — [h]ידע ‡ ædificata fuerit, * fundati fuerint pro vice illa, † quæ tibi detur ab iis qui ſunt ‖ erit * à commentariis, ‡ reliquos ſocios eius ‡ habitant * alios qui erant † pax & ſecundum tempus. ‖ Epiſtola * manifeſtè lecta — [i]קרא ‡ poſitum eſt decretum: ‡ eleuatur: & rebellat * rebellio † in ‖ dominati ſunt * qui erant ‡ tributum, vectigal, ‡ annualis * vt eſſent viri illi — [k]שום

facere errorem eſtote cauti * Et .fuerit poſitum decretum ‡

21 טעמא יתשם׃ וזהירין הוו שלו למעבד

?regum perniciem in † corruptio creſcet Cur .hoc ſuper

על־דנה למה ישגא חבלא להנזקת מלכין׃

ipſius epiſtolæ extractus exemplar quo ex Tunc ‖

22 ארין מן־די פרשגן נשתונא די

Simſai & ,Rechum coram * lectum regis Arthachſaſtæ

ארתחששתא מלכא קרי קדם־רחום ושמשי

Ieruſalem in feſtinantia in ‡ ,abierunt ,eorum ſocietate ‡ & ,ſcriba

ספרא וכנותהון אזלו בבהילו לירושלם

.robore & ,brachio in eos fecerunt ceſſare & ,Iehudæos ſuper *

על־יהודיא ובטלו המו באדרע וחיל׃

;Ieruſalem in ‖ quæ Dei domus opus ceſſauit inſtanti In †

23 באדין בטלת עבידת בית־אלהא די בירושלם

regni ſecundum annum ad vſque intermiſſum fuit * &

והות בטלא עד שנת תרתין למלכות

.Paras regis Dariaues

דריוש מלך־פרס׃

Marginal notes: ‡ præceptum * moniti eſtis vt faciatis iuxta † ad nocẽdum regibus; ‖ Ilico, cùm — * eſſet — ‡ ſociis ‡ feſtinanter — * ad — † Tunc ‖ erat — * ceſſauit

CAP. V. ה

Hiddo filius Zechariah & ,propheta Chaggai prophetauit Et

1 [a]והתנבי חגי נביאה וזכריה בר־עדוא

,Ieruſalem in & ,Iehudæa in qui Iehudæos ſuper ,prophetæ

נביאיא על־יהודיא די ביהוד ובירושלם

ſurrexerunt inſtanti In ‡ .eos ſuper Iſrael Dei nomine in

2 בשם אלה ישראל עליהון׃ באדין [b]קמו

,Ioſadach filius Ieſuah & ,Sealthiel & filius Zerubbabel

זרבבל בר־שאלתיאל וישוע בר־יוצדק

* eis cũ & ,Ieruſalem in ‡ quæ ,Dei domũ ædificare cœperũt &

ושריו למבנא בית אלהא די בירושלם ועמהון

.eis auxiliantes Dei ipſius prophetæ

נביאיה די־אלהא מסעדין להון׃

† dux Tattenai eos ad venit tempore illo In

3 בה־זמנא אתה עליהון תתני פחת

ſic & ,eorum ſocietates ‖ & ,bozenai-Sethar & ,flumen trans

עבר־נהרה ושתר בוזני וכנותהון וכן

hanc domum decretum ‡ vobis poſuit Quis :eis dicentes *

אמרין להם מן־[c]שם לכם טעם ביתא דנה

pacto hoc † Tunc ?fundare * iſtos muros & ,ædificare ‡

4 לבנא ואשרנא דנה לשכללה׃ אדין כנמא

hoc qui virorum nomina ipſa ‖ quæ :eis diximus

אמרנא להם מן־אנון שמהת גבריא די־דנה

ſuper fuit eorum Dei oculus Et ?ædificantes * ædificium

5 [d]בנינא בנין׃ ועין אלההם [e]הות על־

placitum ‡ donec ,eos fecerunt ceſſare non & ,Iehudæorum ſenes

שבי יהודיא ולא־בטלו המו עד־טעמא

ſuper epiſtolam redire facerent ‡ tunc & ;pergeret Dariaues ad

לדריוש יהך ואדין [f]יתיבון נשתונא על־

Tattenai miſit quam ,epiſtolæ Exemplar .hoc

6 דנה׃ פרשגן אגרת די־שלח תתני

,eius ſocietates † ,bozenai-Sethar & ,flumen trans * dux

פחת עבר־נהרה ושתר בוזני וכנותה

.regem Dariaues ad ,flumen trans in ‖ qui Apharſechaie

אפרסכיא די בעבר נהרה על־דריוש מלכא׃

erat ſcriptum hoc iuxta & ,eum ad miſerunt Verbum

7 פתגמא שלחו עלוהי וכדנה כתיב

.omnis pax regi Dariaues :eius medio in

בגוה לדריוש מלכא שלמא כלא׃

Iehudæam iuimus quòd ,regi exiſtendum ad * Notum

8 ידיע להוא למלכא די־אזלנא ליהוד

ædificatur ipſa & ,magni Dei domum ad prouinciam

[g]מדינתא לבית אלהא רבא והוא מתבנא

opus & ,parietibus in ponitur lignum & ,marmoris ‡ lapide

אבן גלל ואע [h]מתשם בכתליא ועבידתא

.eorum manibus in proſperatur & ,fit ſtudioſe ‡ ipſum

דך אספרנא מתעבדא ומצלח בידהם׃

huiuſcemodi ,illos ſeniores interrogauimus Tunc

9 אדין שאלנא לשביא אלך כנמא

hanc domum ſtatutum * vobis poſuit Quis :eis diximus

אמרנא להם מן־שם לכם טעם ביתא דנה

?fundare hunc murum & ædificare †

למבניה ואשרנא דנה לשכללה׃

Marginal notes: [a]נבא qui erant — ‡ Tunc [b]קום — ‡ eſt * erant — † eorum qui erant ‖ ſocij — * dixerunt ‡ præceptũ vt [c]שום — ‡ ædificaretis, * fundaretis? † adhuc ‖ ſunt — * ædificant? [d]בנא [e]הוה ‡ res — ‡ reſponderẽt per epiſtolam ſuper his. [f]תוב — * eorum qui erant † ſocij ‖ erant — * ſit — [g]דון ‡ impolito, & ligna ponuntur [h]שום ‡ feſtinanter — * præceptum vt — † ædificaretis, & parietes hos fundaretis

10 ,tibi notificandum ad † ,eos interrogauimus eorum nomina etiam Et
וְאַף שְׁמָהָתְהֹם שְׁאֵלְנָא לְהֹם ᵃ לְהוֹדָעוּתָךְ
.eorum capitibus in ‡ qui virorum nomen ‡ scriberemus vt
דִּי נִכְתֻּב שֻׁם־גֻּבְרַיָּא דִּי בְרָאשֵׁיהֹם׃
:dicendo ,nobis responderunt verbum huiuscemodi Et
11 וּכְנֵמָא פִתְגָמָא ᵇ הֲתִיבוּנָא לְמֵמַר
,terræ & cælorum Dei ipsius serui ipsi* Nos
אֲנַחְנָא הִמּוֹ עַבְדוֹהִי דִי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא
hos ante ab ædificata fuit quæ ,domum ædificantes &
וּבָנַיִן בַּיְתָא דִּי־הֲוָא בְנֵה מִקַּדְמַת דְּנָה
eam ædificauit magnus Israel rex Et .multos annos
ᶜ שְׁנִין שַׂגִּיאָן וּמֶלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל רַב בְּנָהִי
prouocauerunt quo ex Veruntamen .eam perfecit &
12 וְשַׁכְלְלֵהּ׃ לָהֵן מִן־דִּי הַרְגִּזוּ
Nebuchadnesar manũ in eos tradidit ,cælorũ Deum nostri patres
אֲבָהֳתַנָא לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא יְהַב הִמּוֹ בְּיַד נְבוּכַדְנֶצַּר
eam destruxit hanc domum & ,Chaldæi Babel regis
מֶלֶךְ־בָּבֶל כַּסְדָּיָא וּבַיְתָה דְנָה סַתְרֵהּ
anno in Veruntamen .Babel in fecit transmigrare eius populum &
13 וְעַמָּה ᵈ הַגְלִי לְבָבֶל׃ בְּרַם בִּשְׁנַת
,edictum posuit rex Chores ,Babel regis Chores vno
חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא דִּי בָבֶל כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם
vasa etiam Et .ædificandum ad hanc Dei domum
14 בֵּית־אֱלָהָא דְנָה לִבְּנָא׃ וְאַף מָאנַיָּא
Nebuchadnesar quæ ,argenti & ,auri quæ ‖ Dei domus
דִי־בֵית־אֱלָהָא דִּי דַהֲבָה וְכַסְפָּא דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר
ea tulerat & ;Ierusalem in * quod templo è eduxerat
הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל הִמּוֹ
è rex Chores ea eduxit ,Babel ipsius templum in
לְהֵיכְלָא דִּי בָבֶל הַנְפֵּק הִמּוֹ כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא מִן־
,eius nomen Sesbasar ipsi sunt data & ,Babel ipsius templo
הֵיכְלָא דִּי בָבֶל ᵉ וִיהִיבוּ לְשֵׁשְׁבַּצַּר שְׁמֵהּ
vasa Hæc :ei Dixitque .eum posuerat ducem quem
15 דִּי פֶחָה שָׂמֵהּ׃ וַאֲמַר־לֵהּ אֵלֶּה מָאנַיָּא
,Ierusalem in † quod ,templum in ea fac descendere ,vade ,tolle
ᶠ שֵׂא אֱזֶל־ᵍאֲחֵת הִמּוֹ בְּהֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם
.suo loco in ædificetur Dei domus &
וּבֵית אֱלָהָא יִתְבְּנֵא עַל־אַתְרֵהּ׃
domus fundamenta dedit ‡ ,venit ille Sesbasar Tunc
16 אֱדַיִן שֵׁשְׁבַּצַּר דֵּךְ אֲתָא יְהַב אֻשַּׁיָּא דִּי־בֵית
nunc ‖ vsque & tunc * ex & ,Ierusalem in $ quæ ,Dei
אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וּמִן־אֱדַיִן וְעַד־כְּעַן
rege super en † nunc Et .est perfecta non & ,ædificatur
17 מִתְבְּנֵא וְלָא שְׁלִם׃ וּכְעַן הֵן עַל־מַלְכָּא
* quæ illic regis gazarum $ domo in quæratur , ‡ bonum
טָב יִתְבַּקַּר בְּבֵית גִּנְזַיָּא דִּי־מַלְכָּא תַמָּה דִּי
positum rege Chores à hoc fit an ,Babel in
בְּבָבֶל הֵן אִיתַי דִּי־מִן־כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא ʰ שִׂים
:Ierusalem in ‡ ,hanc Dei domum ædificandum ad † ,edictum
טְעֵם לְמִבְנֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ בִּירוּשְׁלֶם
.nos ad mittat hoc super regis voluntatem &
ⁱ וּרְעוּת מַלְכָּא עַל־דְּנָה יִשְׁלַח עֲלֶינָא׃

CAP. VI. ו

quæsierunt & statutum posuit rex Dariaues Tunc
1 בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם וּבַקַּרוּ ׀
.Babel in ibi repositarum gazarum qui librorum domo in
בְּבֵית סִפְרַיָּא דִּי גִנְזַיָּא ᵏ מְהַחֲתִין תַּמָּה בְּבָבֶל׃
quod ,palatio in scripturarum scrinio in * est inuentum Et
2 ˡ וְהִשְׁתְּכַח בְּאַחְמְתָא בְּבִירְתָא דִּי
illic intra ‖ scriptum sic & ,vnum volumen prouincia Madai in *
בְּמָדַי מְדִינְתָּא ᵐ מְגִלָּה חֲדָה וְכֵן־כְּתִיב בְּגַוַּהּ
Chores .regis Chores vno † anno In :memoriale
3 דִּכְרוֹנָה׃ ⁿ בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא כּוֹרֶשׁ
domus Ierusalem in $ Dei domus * edictum posuit rex
מַלְכָּא שָׂם טְעֵם בֵּית־אֱלָהָא בִירוּשְׁלֶם בַּיְתָא
eius fundamenta ‖ & ,victimas immolantes * quo $ locus ‡ ,ædificaretur
יִתְבְּנֵא אֲתַר דִּי־דָבְחִין דִּבְחִין וְאֻשּׁוֹהִי
eius latitudo :sexaginta cubitorum eius altitudo ,comportantes
מְסוֹבְלִין רוּמֵהּ אַמִּין שִׁתִּין פְּתָיֵהּ
.sexaginta cubitorum
אַמִּין שִׁתִּין׃

ligni structura & ,tres marmoris lapidũ Structuræ
4 נִדְבָּכִין דִּי־אֶבֶן גְּלָל תְּלָתָא וְנִדְבָּךְ דִּי־אָע
,dabitur regis domo è ductio & ,noui
חֲדַת וְנִפְקְתָא מִן־בֵּית מַלְכָּא תִּתְיְהִב׃
,argenti & ,auri quæ * Dei domus vasa etiam Et
5 וְאַף מָאנֵי בֵית־אֱלָהָא דִּי דַהֲבָה וְכַסְפָּא
,Ierusalem in † quod templo è eduxerat Nebuchadnesar quæ
דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִּי־בִירוּשְׁלֶם
$ quod ,templum ad vadat ‡ & ,reddant ,Babel in detulerat &
וְהֵיבֵל לְבָבֶל יַהֲתִיבוּן וִיהָךְ לְהֵיכְלָא דִּי־
.Dei domum in facias descendere & ,suum locum ad Ierusalem in
בִירוּשְׁלֶם לְאַתְרֵהּ וְתַחֵת בְּבֵית אֱלָהָא׃
,Bozenai-Sethar ,flumen trans † dux Tattenai Nunc
6 כְּעַן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בּוֹזְנַי
longinqui ,flumen trans in $ qui Apharsecaie,eorum societates † &
וּכְנָוָתְהוֹן אֲפַרְסְכָיֵא דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה רַחִיקִין
domus opus ad * Dimittite .inde estote
7 ᵃ הֲווֹ מִן־תַּמָּה׃ שְׁבֻקוּ לַעֲבִידַת בֵּית־
.Iehudæorum senioribus & ,Iehudæorum ducem ‖ huius Dei
אֱלָהָא דֵךְ פַּחַת יְהוּדָיֵא וּלְשָׂבֵי יְהוּדָיֵא
.suo loco in ædificabunt hanc ‡ Dei Domum †
בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ ᵇ יִבְנוֹן עַל־אַתְרֵהּ׃
cum facietis quod hoc ad $ edictum est positum me à Et
8 וּמִנִּי שִׂים טְעֵם לְמָא דִּי־תַעַבְדוּן עִם־
Dei domum ædificando in ,istorum Iehudæorum senioribus
ᶜ שָׂבֵי יְהוּדָיֵא אִלֵּךְ לְמִבְנֵא בֵּית־אֱלָהָא
deligenter † flumen trans census ‖ quæ regis op bus * de & ,hanc
דֵךְ וּמִנִּכְסֵי מַלְכָּא דִּי מִדַּת עֲבַר נַהֲרָה אָסְפַּרְנָא
non quod * ,illis viris data ‡ sit eductio
נִפְקְתָא תֶּהֱוֵא מִתְיַהֲבָא לְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי־לָא
.faciendum cessare ad $
לְבַטָּלָא׃
agni & ,arietes & ,boum filij & * necessarium quod Et
9 וּמָה חַשְׁחָן וּבְנֵי תוֹרִין וְדִכְרִין וְאִמְּרִין
oleum & ,vinum ,sal ,frumenta ,cælorum Dei holocausta in
ᵈ לַעֲלָוָן ׀ לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא חִנְטִין מְלַח חֲמַר וּמְשַׁח
existendum ad ‡ ,Ierusalem in † qui sacerdotum verbum secundum
כְּמֵאמַר כָּהֲנַיָּא דִּי־בִירוּשְׁלֶם לֶהֱוֵא
.cessatio $ non vt ,die in die eis datum
מִתְיְהֵב לְהֹם יוֹם בְּיוֹם דִּי־לָא ᵉ שָׁלוּ׃
,cælorum Deo quietis odores offerentes sint † Vt
10 דִּי־לֶהֱוֺן מְהַקְרְבִין ᶠ נִיחוֹחִין לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא
est positum meâ Et .eius filiis ‡ & ,regis vitis orantes ‡ &
11 ᵍ וּמְצַלַּיִן לְחַיֵּי מַלְכָּא וּבְנוֹהִי׃ וּמִנִּי שִׂים
,hoc verbum mutauerit qui homo omnis quod ,decretum
טְעֵם דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי יְהַשְׁנֵא פִּתְגָמָא דְנָה
:eo in deleatur ‖ erectum & ,eius domo è lignum euellatur *
יִתְנְסַח אָע מִן־בַּיְתֵהּ וּזְקִיף יִתְמְחֵא עֲלֹהִי
.hoc propter fiat latrina † eius domus &
וּבַיְתֵהּ נְוָלוּ יִתְעֲבֵד עַל־דְּנָה׃
dissipet ,ibi suum nomen fecit habitare qui Deus Et
12 וֵאלָהָא דִּי־שַׁכִּן שְׁמֵהּ תַּמָּה יְמַגַּר
mutandũ ad suam manũ miserit qui populum & ,regem omnem
כָּל־מֶלֶךְ וְעַם דִּי ׀ יִשְׁלַח יְדֵהּ לְהַשְׁנָיָה
.Ierusalem in † quæ ,hanc Dei domum corrumpendum ad
לְחַבָּלָה בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ דִּי בִירוּשְׁלֶם
.fiat festinanter ,decretum posui Dariaues Ego
אֲנָה דָרְיָוֶשׁ שָׂמֶת טְעֵם אָסְפַּרְנָא יִתְעֲבִד׃
,Setharbozenai ,flumen trans $ dux Tattenai Tunc
13 אֱדַיִן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בּוֹזְנַי
.rex Dariaues misit quod secundum ,eorum societates &
וּכְנָוָתְהוֹן לָקֳבֵל דִּי־שְׁלַח דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא
.fecerunt festinanter est dictum vt
כְּנֵמָא אָסְפַּרְנָא עֲבַדוּ׃
prophetia in prosperantes & ,ædificantes Iudæorum seniores Et
14 ⁱ וְשָׂבֵי יְהוּדָיֵא ᵏ בָּנַיִן וּמַצְלְחִין בִּנְבוּאַת
ædificauerunt & :Hiddo filij Zechariah & ,prophetæ Chaggai
חַגַּי נְבִיָּאה וּזְכַרְיָה בַּר־עִדּוֹא וּבְנוֹ
,Chores præcepto ex & ,Israel Dei præcepto ex fundauerũt &
וְשַׁכְלִלוּ מִן־טַעַם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל וּמִטְּעֵם כּוֹרֶשׁ
.Paras regis Artachsastæ & ,Dariaues &
וְדָרְיָוֶשׁ וְאַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מֶלֶךְ פָּרָס׃

Marginalia (right): de nominibus † vt notificaremus — ᵃ ירע; ‡ nomina $ sunt duces — ᵇ תוב * sumus; reædificamus — ᶜ שנר fundauit; ᵈ גלה primo; vt domus Dei hæc ædificaretur. ‖ aurea, & argentea * est; ᵉ יהב constituerat; ᶠ נשא נחת deferre † est; ‡ posuit; $ est * eo tempore ‖ ad hoc tẽpus † si regi; ‡ est, $ thesaurorum * est; ʰ שום † vt ædificaret $ quæ est; ⁱ רעה præceptum. thesaurorum, qui positi erant; ᵏ נחת * in lagena quæ erat; ˡ שכח * erat ‖ erat intra secus † primo; ᵐ גלה ⁿ שנה ‡ vt $ quæ est quæ est † in ‖ immolant ‖ parietes eius colligarentur.

Marginalia (left): Parietes ex lapidibus marmoreis tres, & paries interior è lignis nouis. & sumptus de * aurea, & argentea. † erat; ‡ vadant $ est; descendant; † eorum qui sunt; ‡ socij $ estis; † vt fiat; ᵃ הוה ‖ è duce; † Domus ‡ hæc ædificabitur; ᵇ בנה $ illi; ᶜ שוב * substantia ‖ est tributum † festinanter reditus ‡ datus * vt $ cessent; ‡ fueris; ᵈ עלה † sunt ‡ dabuntur eis per singulos dies $ sit error; ᵉ שלה † offerant suffimenta ‡ orẽ provita ‖ pro; ᶠ נוח צלה ʰ חיה * diruatur ‖ suspendatur † sterquiliniũ; † est; $ eorum qui erant; socij; secundũ hoc; ædificabant, & prosperabantur secundum prophetiam; ⁱ שוב ᵏ בנה

.regis Arthachsastæ septimo anno in Ierusalaim
ירושלם [a] בשנת־שבע לארתחשסתא המלך׃
† in annus | Ipse .quinto mense in Ierusalaim † venit Et
8 ויבא [b] ירושלם בחדש החמישי היא שנת
primi mensis una * in Quia .regis septimus
9 השביעית למלך׃ כי באחד לחדש הראשון
mensis una ‡ in & , Babel de ascensionis *fundamentum ipsum* $
הוא יסד המעלה מבבל ובאחד לחדש
sui Dei manum secundum Ierusalaim in venit quinti
החמישי בא אל־ירושלם כיד־אלהיו
suum cor parauit Hezra Quia .eum super bonam
10 הטובה עליו׃ כי עזרא [c] הכין לבבו
descendum ad & , *faciendum ad* & , Domini legem *quærendum ad*
לדרש את־[d]תורת יהוה ולעשת [e] וללמד
.iudicium & , *statutum* † Israel in
בישראל חק ומשפט׃
rex dedit quam , epistolæ *extractus* exemplar | hoc Et
11 וזה פרשגן הנשתון אשר נתן המלך
verborum scribæ .scribæ sacerdoti Hezræ Arthachsasta
ארתחשסתא לעזרא הכהן הספר ספר דברי
.Israel super eius statutorum & Domini præceptorum
[f] מצות־יהוה [g] וחקיו על־ישראל׃
, sacerdoti Hezræ regum rex Arthachsasta
12 ארתחשסתא מלך מלכיא לעזרא כהנא
.Checheneth & , consummato cæli Dei *quod statuti* scribæ
ספר דתא די־אלה שמיא גמיר וכענת׃
lubens omnis quod decretum est positum me A
13 מני [h] שים טעם די כל־מתנדב
, Leuitis & , eius sacerdotibus & , Israel populo de meo regno in
במלכותי מן־עמה ישראל וכהנוהי ולויא
eo Pro .vadat tecum , Ierusalaim in *eundum ad*
14 למהך לירושלם עמך יהך׃ כל־קבל
missus eius consiliariorum septem & , regis *conspectu à* quod
די מן־קדם מלכא ושבעת יעטהי שליח
, tui Dei lege in , Ierusalem & , Iehudæam *super perquirendum ad*
לבקרא על־יהוד ולירושלם בדת אלהך
aurum & , argentum ferendum ad Et , tua manu in * quæ
15 די בידך׃ ולהיבלה כסף ודהב
, Israel Deo obtulerunt sponte eius consiliarij & rex quod
די־מלכא ויעטוהי התנדבו לאלה ישראל
.*eius* habitaculum Ierusalem in cuius
די בירושלם משכנה׃
Vniuersa in inuenietis quod aurum & argentum omne Et
16 וכל כסף ודהב די תהשכח בכל
, *sacerdotum &* , *populi deuotione* cum Babel prouincia
[l] מדינת בבל עם התנדבות עמא וכהניא
.Ierusalem in $ quæ sui Dei domui *offerentium sponte*
מתנדבין לבית אלההם די בירושלם׃
argento in emas *velociter hac vicissitudine* Omni ‡
17 כל־קבל דנה אספרנא תקנא בכספא
; eorū libamina & , eorū *munera* † & , agnos , arietes , *tauros* * , hoc
דנה תורין דכרין אמרין ומנחתהון ונסכיהון
| quæ vestri Dei domus *quod* altare super ea offeras &
ותקרב המו על־מדבחה די בית אלהכם די
tuis fratribus super & , *te super* * quod illud Et .Ierusalem in
18 בירושלם׃ ומה די עליך ועל־אחיך
, *faciendum ad* , *auri &* , *argenti residuo in erit bonum*
ייטב בשאר כספא ודהבה למעבד
.*facietis* $ vestri Dei voluntatem secundum
[k] כרעות אלהכם תעבדון׃
tui Dei domus *cultum* ‡ in tibi sunt data quæ vasa Et
19 [l] ומאניא די־מתיהבין לך לפלחן בית אלהך
visus residuum | Et .Ierusalem † Deo coram *restitue* *
20 השלם קדם אלה ירושלם׃ ושאר חשחות
domo è dabis , *dandum ad* $, tibi *ecciderit quod* * tui Dei *domus*
בית אלהך די [m] יפל־לך למנתן תנתן מן־בית
Arthachsasta *ego* * me à Et .regis *gazarum* ‡
21 גנזי מלכא׃ ומני אנה ארתחשסתא
trans *in* † qui thesaurariis omnibus decretum est positum *rex*
מלכא [n] שים טעם לכל גזבריא די בעבר
scriba sacerdos Hezra vobis | petierit quæ omnia vt , flumen
נהרה די כל־די ישאלנכון עזרא כהנא ספר

[a] שנה † in ‡ est
[b] בוא * prima $ fuit initium ‡ prima
[c] כון vt quæreret * vt faceret, & doceret
[d] ירה [e] עשה † præceptum ‡ est
[f] צוה [g] חקק legis
qui spontaneus est
[h] שום
vt eat
à facie
es ad visitandum
* est
spōtaneis populis, & sacerdotibus, qui sponte obtulerint $ est
[i] דון ‡ Vt citò * vitulos, † sacrificia,
‡ est
* tibi, & fratribus tuis placuerit de residuo argēto & auro, vt facias, $ facite.
[k] רעה ‡ ministerium
[l] מן * redde † in ‡ reliqua quæ fuerunt necessaria pro domo * quæ opus fuerint $ vt dentur
[m] נפק ‡ thesaurorū * me † sunt
[n] שום גז

tertium diem ad vsque hæc domus est perfecta Et
15 ושיציא ביתה דנה עד יום תלתה
Dariaues regni sextus annus *ipse* * qui , Adar mensis
לירח אדר די־היא שנת־שת למלכות דריוש
, Leuitæ & , sacerdotes Israel filij fecerunt Et .regis
16 מלכא׃ ועבדו בני־ישראל כהניא ולויא
Dei domus dedicationem , transmigrationis *filiorum residuum* & reliqui filij
ושאר בני־גלותא חנכת בית־אלהא
dedicationem *fecerunt appropinquare* Et .gaudio cum huius obtulerunt
17 דנה בחדוה׃ והקרבו לחנכת
, ducentos arietes , centum *iuuencos* huius Dei domus vitulos
בית־אלהא דנה תורין מאה דכרין [a] מאתין
super peccatum in caprarum hircos & , quadringentos agnos pro peccato
אמרין ארבע מאה וצפירי [b] עזין לחטיא על־
.Israel tribuum numerum *ad* $, duodecim Israel toto
כל־ישראל תרי־עשר למנין שבטי ישראל׃
Leuitas & , suis diuisionibus in sacerdotes statuerunt Et
18 והקימו כהניא בפלגתהון ולויא
; Ierusalem in *quod* † Dei *opus* * super suis *partitionibus* ‡ in
במחלקתהון על־עבידת אלהא די בירושלם
filij fecerunt Et .Moseh libri scripturam iuxta
19 ככתב ספר משה׃ [c] ויעשו בני־
mensis quartadecima in Pesach | transmigrationis
הגולה את־הפסח בארבעה עשר לחדש
Leuitæ & , sacerdotes sunt purificati Nam .primi
20 הראשון׃ כי הטהרו הכהנים והלוים
Pesach immolauerunt Et .mundi ipsi cuncti , vnus tanquam
כאחד כלם טהורים [d] וישחטו הפסח
, sacerdotibus eorū fratribus & , trāsmigrationis filiis omnibus *
לכל־בני הגולה ולאחיהם הכהנים
reuertentes Israel filij comederunt Et .sibiipsis &
21 ולהם׃ ויאכלו בני־ישראל השבים
gentium coinquinatione à *separatus* omnis & , transmigratione de
מהגולה וכל [e] הנבדל מטמאת גוי־
. Israel Deum Dominum *quærendum ad* $, eos ad terræ
הארץ אלהם לדרש ליהוה אלהי ישראל׃
diebus septem infermentatorum sollemnitatem fecerunt Et
22 ויעשו [f] חג־מצות שבעת ימים
fecerat conuerti & , Dominus eos lætificauerat quia : lætitia cum
בשמחה כי־שמחם יהוה [g] והסב
eorum manus confortandum ad eos ad Assur regis cor
לב מלך־אשור עליהם לחזק ידיהם
.Israel Dei Dei domus opere in
במלאכת בית־האלהים אלהי ישראל׃

* est
[a] מאה pro
[b] עז
לחטאה
[c] קם $ secundum ‡ distinctionibus * opera † quæ erant
[c] עשה *transitum*
[d] שחט * pro
qui reuersi erant
qui se separauerat
[e] בדל $ vt quærerent
[f] חגג
[g] סבב

CAP. VII.

Arthachsastæ regno in hæc verba post Et
1 ואחר הדברים האלה במלכות ארתחשסתא
filij , Hazariah filij Seraiah filius Hezra ‡ Paras regis
מלך־פרס עזרא בן־שריה בן־עזריה בן־
.Achitub filij , Sadoc filij , Sallum Filij .Chilchiiah
2 חלקיה׃ בן־שלום בן־צדוק בן־אחיטוב׃
.Meraioth filij , Hazariah filij , Amariah Filij
3 בן־אמריה בן־עזריה בן־מריות׃
.Bucchi filij , Huzzi filij , Zerachiah Filij
4 בן־זרחיה בן־עזי בן־בקי׃
Aharon filij , Elhazar filij , Pinechas filij , Abisuah Filij
5 בן־אבישוע בן־פינחס בן־אלעזר בן־אהרן
, Babel è ascendit Hezra Ipse .*capitis* sacerdotis primi.
6 הכהן הראש׃ הוא עזרא עלה מבבל
Dominus dedit quam Moseh lege in velox scriba *ipse* * &
והוא־ספר מהיר [h] בתורת משה אשר־נתן יהוה
Domini manum secundum rex ei dedit & , Israel Deus
אלהי ישראל [i] ויתן־לו המלך כיד־יהוה
.eius petitionem omnem cum super sui Dei
אלהיו עליו כל בקשתו׃
, sacerdotibus de & , Israel filiis de ascenderunt Et
7 [k] ויעלו מבני־ישראל ומן־הכהנים
in Nethinim † & , ianitoribus & , cantoribus & , Leuitis &
והלוים והמשררים והשערים והנתינים אל־

‡ erat
* erat
[h] ירה
[i] נתן
[k] עלה † *donatis*

.masculi septuaginta eo cum ;Hathaliah filius
בֶּן־עֲתַלְיָה וְעִמּוֹ שִׁבְעִים הַזְּכָרִים׃
eo cum & ,Michael filius Zebadiah Sebadiah filiis de Et
8 וּמִבְּנֵי שְׁפַטְיָה זְבַדְיָה בֶּן־מִיכָאֵל וְעִמּוֹ
filius Hobadiah Ioab filiis De .masculi octoginta
9 שְׁמֹנִים הַזְּכָרִים׃ מִבְּנֵי יוֹאָב עֹבַדְיָה בֶּן־
.masculi decem octo & ducenti eo cum & ,Iechiel
יְחִיאֵל וְעִמּוֹ מָאתַיִם וּשְׁמֹנָה עָשָׂר הַזְּכָרִים׃
centum eo cum & ,Iosiphiah filius Selomith filiis de Et
10 וּמִבְּנֵי שְׁלוֹמִית בֶּן־יוֹסִפְיָה וְעִמּוֹ מֵאָה
Zechariah ,Bebai filiis de Et .masculi sexaginta &
11 וְשִׁשִּׁים הַזְּכָרִים׃ וּמִבְּנֵי בֵּבַי זְכַרְיָה
.masculi octo & viginti eo cum & , Bebai filius
בֶּן־בֵּבָי וְעִמּוֹ עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה הַזְּכָרִים׃
eo cum & ,Chatan filius Iochanan ,Hazgad filiis de Et
12 וּמִבְּנֵי עַזְגָּד יוֹחָנָן בֶּן־הַקָּטָן וְעִמּוֹ
.masculi decem & ,centum
מֵאָה וַעֲשָׂרָה הַזְּכָרִים׃
,eorum nomina hæc & ,nouissimis Adonicam filiis de Et
13 וּמִבְּנֵי אֲדֹנִיקָם אַחֲרֹנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם
sexaginta eis cum & ,Semahiah & ,Iehiel ,Eliphelet
אֱלִיפֶלֶט יְעוּאֵל וּשְׁמַעְיָה וְעִמָּהֶם שִׁשִּׁים
,Zabud & ,Huthai ,Bighuai filiis de Et
14 הַזְּכָרִים׃ וּמִבְּנֵי בִגְוַי עוּתַי וְזַבּוּד
ad eos congregaui Et .masculi septuaginta eis cum &
15 וְעִמָּהֶם שִׁבְעִים הַזְּכָרִים׃ וָאֶקְבְּצֵם אֶל־
diebus ibi *sumus castrametati* | & ,Ahaua ad *veniens* * ,flumen
הַנָּהָר הַבָּא אֶל־אַהֲוָא וַנַּחֲנֶה שָׁם יָמִים
Leui filiis de & ,*sacerdotibus in & ,populo in* consideraui & ,tribus
שְׁלֹשָׁה וָאָבִינָה בָעָם וּבַכֹּהֲנִים וּמִבְּנֵי לֵוִי
,Eliehezer ad misi Et .ibi inueni non
16 לֹא־מָצָאתִי שָׁם׃ וָאֶשְׁלְחָה לֶאֱלִיעֶזֶר
,Elnathan ad & ,Iarib ad & ,Elnatha ad & ,Semahaiah ,Ariel ad
לַאֲרִיאֵל לִשְׁמַעְיָה וּלְאֶלְנָתָן וּלְיָרִיב וּלְאֶלְנָתָן
,Ioiarib ad & ,*capita* Mesullam ad & ,Zechariah ad & ,Nathā ad &
וּלְנָתָן וְלִזְכַרְיָה וְלִמְשֻׁלָּם רָאשִׁים וּלְיוֹיָרִיב
ad ‡ eis præcepi Et *intelligentes* ‡ Elnathan ad &
17 וּלְאֶלְנָתָן [h] מְבִינִים׃ [i] וָאֲצַוֶּה אוֹתָם עַל־
eorum ore in posui & :loco Chasiphiah in *caput* * Iddo
אִדּוֹ הָרֹאשׁ בְּכָסִפְיָא הַמָּקוֹם וָאָשִׂימָה [k] בְּפִיהֶם
Nethinim eius *fratrem* † Iddo ad *loquendum ad* | ,verba
דְּבָרִים לְדַבֵּר אֶל־אִדּוֹ אָחִיו הַנְּתוּנִים
ministros nobis *adducendum ad* ‡ ,loco Chasiphiah in
בְּכָסִפְיָא הַמָּקוֹם לְהָבִיא־לָנוּ מְשָׁרְתִים
.nostri Dei domo pro
לְבֵית אֱלֹהֵינוּ׃
bonam nostri Dei manum secundum nobis adduxerunt Et
18 וַיָּבִיאוּ לָנוּ כְּיַד־אֱלֹהֵינוּ הַטּוֹבָה
filij ,Leui filij ,Machli filiis de ,*intellectus* * virum nos super
עָלֵינוּ אִישׁ שֶׂכֶל מִבְּנֵי מַחְלִי בֶּן־לֵוִי בֶּן־
octo ,eius fratres & ,eius filiis & ,Sebiah & :Israel
יִשְׂרָאֵל וְשֵׁרֵבְיָה וּבָנָיו וְאֶחָיו שְׁמֹנָה
filiis de Iesaiah eo cum & ,Chasabiah Et .decem †
19 עָשָׂר׃ וְאֶת־חֲשַׁבְיָה וְאִתּוֹ יְשַׁעְיָה מִבְּנֵי
.viginti eorum filij & ,eius fratres ,Merari
מְרָרִי אֶחָיו וּבְנֵיהֶם עֶשְׂרִים׃
principes & ,Dauid *dedit* ‡ quos Nethinim ‡ de Et
20 וּמִן־הַנְּתִינִים שֶׁנָּתַן דָּוִיד וְהַשָּׂרִים
.viginti & ,ducentos Nethinim ,Leuitarum *seruitium* ‡ ad
לַעֲבֹדַת הַלְוִיִּם נְתִינִים [m] מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים
.nomina per sunt nominati hi Omnes
כֻּלָּם נִקְּבוּ בְשֵׁמוֹת׃
,Ahaua fluuium *super* | ieiunium ibi prædicaui Et
21 וָאֶקְרָא שָׁם צוֹם עַל־הַנָּהָר אַהֲוָא
viam eo ab *quærendum ad* .*nostri Dei facies ad nos affligendum ad*
[n] לְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי אֱלֹהֵינוּ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ
.nostræ substantiæ omni & nostris paruulis & ,nobis rectam
יְשָׁרָה לָנוּ [o] וּלְטַפֵּנוּ וּלְכָל־רְכוּשֵׁנוּ׃
,equites & ,exercitum rege à petere erubui Quoniã
22 כִּי [p] בֹשְׁתִּי לִשְׁאוֹל מִן־הַמֶּלֶךְ חַיִל וּפָרָשִׁים
regem ad diximerus Nam .via in inimico ab nobis *auxiliandum ad*
לְעָזְרֵנוּ מֵאוֹיֵב בַּדָּרֶךְ כִּי־אָמַרְנוּ לַמֶּלֶךְ

Marginal notes (left column): גְּעוּאֵל ק ; * quod venit | mansimus ; populum, & sacerdotes ; principes, ; ‡ peritos. ; $ vt loquerentur ; וָאֲצַוֶּה ק ; בְּיַן צוּה ; * principem | vt loquerentur ; † & fratres ; פ״ה ; ‡ vt adduceret ; הַנְּתִינִים ק ; בּוֹא ; intelligentē, ; † & ; ‡ donatis ; $ posuit ; * ministerium ; מָאר״ה ; | iuxta ; † vt affligeremur corā Deo nostro, vt quæreremus ; עָנ״ה ; טַפְף ; בוֹשׁ ; vt auxiliaretur

.fiat citò ,cælorum Dei *quæ* legis
דָּתָא דִי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא אָסְפַּרְנָא יִתְעֲבֵד׃
triticorum ad vsque & ,centum talenta argenti ad Vsque
22 עַד־כְּסַף כַּכְּרִין מְאָה וְעַד־חִנְטִין
batos ad vsq; & ,centum batos vini ad vsque & ,centum coros
כֹּרִין מְאָה וְעַד־חֲמַר בַּתִּין מְאָה וְעַד־בַּתִּין
scriptis non quod ,sal & ;centum olei
מְשַׁח מְאָה וּמְלַח דִּי־לָא כְתָב׃
diligenter ‡ fiat ,cæli Dei decreto ex † quod Omne
23 כָּל־דִּי מִן־טַעַם אֱלָהּ שְׁמַיָּא יִתְעֲבֵד אַדְרַזְדָּא
contra *iram esse* $ quid ad cuius ,cæli Dei domui
לְבֵית אֱלָהּ שְׁמַיָּא דִּי־לְמָה לֶהֱוֵא קְצַף עַל־
notificantes vobis Et ‡eius filiorum & ,regis regnum
24 מַלְכוּת מַלְכָּא וּבְנוֹהִי׃ וּלְכֹם מְהוֹדְעִין
,ianitoribus ,*psalmistis* ‡ ,Leuitis & ,sacerdotibus omnibus quòd
דִּי כָל־כָּהֲנַיָּא וְלֵוָיֵא זַמָּרַיָּא תָרָעַיָּא
,*census* | ,tributum ,huius Dei domus *cultoribus* * & ,Nethinæis $
נְתִינַיָּא וּפָלְחֵי בֵּית אֱלָהָא דְנָה מִנְדָּה בְלוֹ
.*eis super iniicere potens non solitus* † reditus &
וַהֲלָךְ לָא שַׁלִּיט לְמִרְמֵא עֲלֵיהֹם׃
,tua manu in ‡ ,quæ ,tui Dei sapientiam secundū Hezra tu Et
25 וְאַנְתְּ עֶזְרָא כְּחָכְמַת אֱלָהָךְ דִּי־בִידָךְ
populo omni ius dicentes sint ‡ qui ,*iuridicos* † & ,iudices constitue
מֶנִּי שָׁפְטִין [b] וְדַיָּנִין דִּי־לֶהֱוֹן דָּאנִין לְכָל־עַמָּא
qui † Et .tui Dei leges *scientibus omnibus* *,flumen trans in $ qui
דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה לְכָל־יָדְעֵי דָּתֵי אֱלָהָךְ וְדִי
existendum ad | non qui omnis Et .facietis scire ,nouit non
26 לָא יָדַע [c] תְּהוֹדְעוּן׃ וְכָל־דִּי־לָא לֶהֱוֵא
citò ,regis *quæ* legem & ,tui Dei *quæ* legem *faciens*
עָבֵד דָּתָא דִי־אֱלָהָךְ וְדָתָא דִּי מַלְכָּא אָסְפַּרְנָא
siue ,mortem ad siue ,eo de *factum existendum ad* ‡ iudicium
דִּינָה לֶהֱוֵא מִתְעֲבֵד מִנֵּהּ הֵן לְמוֹת הֵן
,*vincula* * ad & ,*opum mulctam* ‡ ad siue ,eius eradicationem ad
לִשְׁרֹשׁוּ הֵן־לַעֲנָשׁ נִכְסִין וְלֶאֱסוּרִין׃
dedit qui ,nostrorum patrum Deus Dominus Benedictus
27 בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֲשֶׁר נָתַן
,Domini domum *decorandum ad* † ,regis corde in *hoc sicut* |
כָּזֹאת בְּלֵב הַמֶּלֶךְ לְפָאֵר אֶת־בֵּית יְהוָה
misericordiam inclinauit me super Et .Ierusalaim in ‡ quæ
28 אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם׃ וְעָלַי הִטָּה־חֶסֶד
principibus omnibus & ,eius *consiliariorum &* ,*regis facies ad* $
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ [d] וְיוֹעֲצָיו וּלְכָל־שָׂרֵי
manum secundum sum confortatus ego Et .potentibus regis
הַמֶּלֶךְ הַגִּבֹּרִים וַאֲנִי הִתְחַזַּקְתִּי כְּיַד־
capita Israel de congregaui & ,me super mei Dei Domini
יְהוָה אֱלֹהַי עָלַי וָאֶקְבְּצָה מִיִּשְׂרָאֵל רָאשִׁים
.mecum *ascendendum ad*
[e] לַעֲלוֹת עִמִּי׃

CAP. VIII. ח

.eorum genealogiæ & ,eorum patrum *capita* isti Et
1 וְאֵלֶּה רָאשֵׁי אֲבֹתֵיהֶם [f] וְהִתְיַחְשָׂם
regis Arthachsastæ regno in mecum *ascendentes* ‡
הָעֹלִים עִמִּי בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ
Ithamar filiis de ,Ghersom Pinechas filiis De .Babel de
2 מִבָּבֶל׃ מִבְּנֵי פִינְחָס גֵּרְשֹׁם מִבְּנֵי אִיתָמָר
.Chatus Dauid filiis de ,Daniel
דָּנִיֵּאל מִבְּנֵי דָוִיד חַטּוּשׁ׃
eo cum & ;Zechariah ,Parhos filiis de ,Sechaniah filiis De
3 מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה מִבְּנֵי פַרְעֹשׁ זְכַרְיָה וְעִמּוֹ
.quinquaginta & ,centum masculorum * genealogia
הִתְיַחֵשׂ לִזְכָרִים מֵאָה וַחֲמִשִּׁים׃
,Zechariah filius Elehohenai ,moab-Pachath filiis De
4 מִבְּנֵי פַּחַת מוֹאָב אֶלְיְהוֹעֵינַי בֶּן־זְרַחְיָה
Sechaniah filiis De .masculi ducenti eo cum &
5 וְעִמּוֹ מָאתַיִם [g] הַזְּכָרִים׃ מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה
.masculi trecenti eo cum & ,Iachaziel filius
בֶּן־יַחֲזִיאֵל וְעִמּוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הַזְּכָרִים׃
eo cum & ,Ionathan filius Hebed ,Hadin filiis de Et
6 וּמִבְּנֵי עָדִין עֶבֶד בֶּן־יוֹנָתָן וְעִמּוֹ
Iesahiah ,Helam filiis de Et .masculi quinquaginta
7 חֲמִשִּׁים הַזְּכָרִים׃ וּמִבְּנֵי עֵילָם יְשַׁעְיָה

Marginal notes (right column): tritici ; vt non scribatur. ; † est ; ‡ festinanter ; $ futura est ira ; notificamus ; יָדַע ; ‡ cantoribus, ; $ donatis, * ministris | vectigal, † præfectus non imponet. ; ‡ est ; † causidicos ‡ iudicent omnē populū ; דיינין ק ; $ est * omnes scientes † eum | fecerit ; דון [b] יָדַע [c] ; ‡ fiat ; $ condemnationem substantiæ, * vinciendum ; לשרשי ק ; | simile † vt glorificaret ‡ est ; $ coram rege, & consiliariis ; יעץ [d] ; principes ; vt ascenderet ; עלה [e] ; principes ; יחש [f] ; ‡ qui ascenderunt ; * eorum ; זכר [g]

,bonitate in eū quærētes omnes super nostri Dei Manus :dicendo
לֵאמֹר יַד־אֱלֹהֵינוּ עַל־כָּל־מְבַקְשָׁיו לְטוֹבָה
.eum derelinquentes omnes super eius nasus & ,eius fortitudo & — furor — עזז [a]
וְעֻזּוֹ [a] וְאַפּוֹ עַל כָּל־עֹזְבָיו׃
:hoc propter nostro Deo à quæsiuimus & ,ieiunauimus Et
23 וַנָּצוּמָה וַנְּבַקְשָׁה מֵאֱלֹהֵינוּ עַל־זֹאת
sacerdotum principibus de separaui Et .nobis fuit exorabilis & — placatus est — שור [b]
24 וַיֵּעָתֵר לָנוּ׃ וָאַבְדִּילָה [b] מִשָּׂרֵי הַכֹּהֲנִים
eorū fratribus ex eis cum & ,Chasabiah ,Serebiah ;duodecim
שְׁנֵים עָשָׂר לְשֵׁרֵבְיָה חֲשַׁבְיָה וְעִמָּהֶם מֵאֲחֵיהֶם
& ,argentum eis appendi Et .decem
25 עֲשָׂרָה׃ וָאֶשְׁקֳלָה לָהֶם אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־ — ואשקלה ק
,nostri Dei domus eleuationum vasa & ,aurum — oblationis
הַזָּהָב וְאֶת־[c]הַכֵּלִים תְּרוּמַת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ — כלה [c]
omnis & ,eius principes & ,eius consiliarij & ,rex eleuauerunt ‖ quæ — ‖ obtulerunt
[d]הַהֵרִימוּ הַמֶּלֶךְ וְיֹעֲצָיו וְשָׂרָיו וְכָל־ — רום [d]
.§ reperti * Israel — * qui § fuerant. manibus
יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים׃
talenta argenti eorum manu super appendi Et
26 וָאֶשְׁקֲלָה עַל־יָדָם כֶּסֶף כִּכָּרִים
centum argenti vasa & ,quinquaginta & sexcenta — argentea
שֵׁשׁ־[e]מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים וּכְלֵי־כֶסֶף מֵאָה — מאה [e]
auri expiatoria Et .talenta centum auri talentorum — crateras aureas
27 לְכִכָּרִים זָהָב מֵאָה כִכָּר׃ וּכְפֹרֵי זָהָב
boni flaui æris vasa & ;mille drachmarum ,decem — ærea aurei coloris
עֶשְׂרִים לַאֲדַרְכֹנִים אָלֶף וּכְלֵי נְחֹשֶׁת מֻצְהָב טוֹבָה
:eos ad dixi Et .aurum vt desiderabilia duo
28 [f]שְׁנַיִם חֲמוּדֹת כַּזָּהָב׃ וָאֹמְרָה אֲלֵהֶם — שנה [f] — ‡ estis
,argentum & ;sanctitas vasa & Domino sanctitas ‡ Vos
אַתֶּם קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהַכֵּלִים קֹדֶשׁ וְהַכֶּסֶף
.vestrorum patrum Deo Domino ,spontaneum aurum &
וְהַזָּהָב נְדָבָה לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם׃
principum vultus ad appendatis donec ,custodite & ,Vigilate — coram principibus
29 שִׁקְדוּ וְשִׁמְרוּ עַד־תִּשְׁקְלוּ לִפְנֵי שָׂרֵי
Israel patrum principibus & ,Leuitarum & ,sacerdotum — familiarum — שור [g] — * in
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם [g]וְשָׂרֵי־הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל
.Domini domus cubiculis * ,Ierusalaim in
בִּירוּשָׁלָ͏ִם הַלִּשְׁכוֹת בֵּית יְהוָה׃
,argenti pondus ,Leuitæ & sacerdotes susceperunt Et
30 וְקִבְּלוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם מִשְׁקַל הַכֶּסֶף
domum ad Ierusalaim in adducendum ad ,vasorum & ,auri & — vt adducerent
וְהַזָּהָב וְהַכֵּלִים לְהָבִיא לִירוּשָׁלַ͏ִם לְבֵית
duo in Ahaua flumine à sumus profecti Et .nostri Dei
31 אֱלֹהֵינוּ׃ וַנִּסְעָה מִנְּהַר אַהֲוָא [h]בִּשְׁנֵים — שנה [h] — vt pergeremus
manus & ;Ierusalaim eundum ad ,primi mensis decima
עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לָלֶכֶת יְרוּשָׁלָ͏ִם וְיַד
inimici manu de nos eruit & ,nos super fuit nostri Dei — נצל [i] כפף [k]
אֱלֹהֵינוּ הָיְתָה עָלֵינוּ [i]וַיַּצִּילֵנוּ [k]מִכַּף אוֹיֵב — † in ‖ in
:Ierusalaim ‖ venimus Et .via super † insidiatoris &
32 וְאוֹרֵב עַל־הַדָּרֶךְ׃ [l]וַנָּבוֹא יְרוּשָׁלָ͏ִם — בוא [l] — * mansimus
.tribus diebus ibi consedimus * &
[m]וַנֵּשֶׁב שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה׃ — ישב [m]
,aurum & ,argentum est appensum quarta die in Et
33 וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי נִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב
filij Meremoth manum super nostri Dei domo in vasa & — per
[n]וְהַכֵּלִים בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ עַל יַד־מְרֵמוֹת בֶּן־ — כלה [n]
eis cum & ;Pinechas filius Elhazar eo cum & ,sacerdotis Vriiah
אוּרִיָּה הַכֹּהֵן וְעִמּוֹ אֶלְעָזָר בֶּן־פִּינְחָס וְעִמָּהֶם
.Leuitæ ,Binnui filius Nohadeiah & ,Iesuah filius Iozabad
יוֹזָבָד בֶּן־יֵשׁוּעַ וְנוֹעַדְיָה בֶן־בִּנּוּי הַלְוִיִּם׃
omne est scriptum & ,omnium pondere in ,numero In — Iuxta numerum, & pondus
34 בְּמִסְפָּר בְּמִשְׁקָל לַכֹּל וַיִּכָּתֵב כָּל־
.illo tempore in pondus
הַמִּשְׁקָל בָּעֵת הַהִיא׃
obtulerunt transmigrationis filij captiuitate de Venientes
35 הַבָּאִים [o]מֵהַשְּׁבִי בְנֵי־הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ — שבה [o]
super * duodecim iuuencos ‡ ,Israel Deo ascensiones § — § holocausta ‡ vitulos * pro
[p]עֹלוֹת לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל פָּרִים שְׁנֵים־עָשָׂר עַל־ — עלה [p] פר
agnos ,sex & nonaginta arietes ,Israel omni
כָּל־יִשְׂרָאֵל אֵילִים תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה כְּבָשִׂים
omnia ;duodecim peccati † hircos ,septem & septuaginta — † pro peccato
שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה צְפִירֵי חַטָּאת שְׁנֵים עָשָׂר הַכֹּל

holocaustum regis leges dederunt Et .Domino ascensio
36 עוֹלָה לַיהוָה׃ [a]וַיִּתְּנוּ אֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ — נתן [a]
‡ qui erant — exaltauerūt & :flumē trans ‡ ducibus & ,regis satrapis
לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּפַחֲווֹת עֵבֶר הַנָּהָר [b]וְנִשְּׂאוּ — נשא [b]
.Dei domum & ,populum
אֶת־הָעָם וְאֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים׃

CAP. IX. ט

princeps me ad accesserunt ,hæc consumere secundum Et — cùm finita essent
1 [c]וּכְכַלּוֹת אֵלֶּה נִגְּשׁוּ אֵלַי הַשָּׂרִים — כלה [c]
,sacerdotes & ,Israel populus sunt separati Non :dicendo
לֵאמֹר לֹא־נִבְדְּלוּ הָעָם יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים
,eorum abominationes iuxta ,terrarum populis à ,Leuitæ & — in abominationibus
וְהַלְוִיִּם מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת כְּתֹעֲבֹתֵיהֶם
,Moabitæ ,Hammonitæ ,Iebusæi ,Perizæi ,Chittæi ,Chenahanæi
לַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הַפְּרִזִּי הַיְבוּסִי הָעַמֹּנִי הַמֹּאָבִי
.Emoræi & ,Misritæ
הַמִּצְרִי וְהָאֱמֹרִי׃
:suis filiis & ,sibi eorum filiabus de tulerunt Quia
2 כִּי־נָשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם
manus & ,terrarum populis in sanctitatis * semen se commiscuerunt & — mixtum est *sanctum cum
וְהִתְעָרְבוּ זֶרַע הַקֹּדֶשׁ בְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וְיַד
.prima ista præuaricatione in fuit ,magnatum & ,principum — magistratuum,
הַשָּׂרִים וְהַסְּגָנִים הָיְתָה בַּמַּעַל הַזֶּה רִאשׁוֹנָה׃
scidi ,istud verbum me audire secundum Et — cùm audissem
3 וּכְשָׁמְעִי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה קָרַעְתִּי אֶת־
coma de depilaui & :meum pallium ,meum vestimentum — euulsi capillos
בִּגְדִי וּמְעִילִי וָאֶמְרְטָה מִשְּׂעַר
me ad Et .stupens sedi & ,meam barbam & ,mei capitis
4 רֹאשִׁי וּזְקָנִי [d]וָאֵשְׁבָה מְשׁוֹמֵם׃ וְאֵלַי — ישב [d]
super † Israel Dei verbis in tremefactus omnis congregabantur — omnes pauidi † pro
יֵאָסְפוּ כֹּל חָרֵד בְּדִבְרֵי אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל עַל
ad vsque stupens sedens ego & :transmigrationis præuaricatione — sedebam
מַעַל הַגּוֹלָה וַאֲנִי יֹשֵׁב מְשׁוֹמֵם עַד
surrexi vespertino munere * in Et .vesperæ munus ‖ — ‖ sacrificium vespertinum. * sacrificio
5 לְמִנְחַת הָעָרֶב׃ וּבְמִנְחַת הָעֶרֶב [e]קַמְתִּי — קום [e]
,meum vestimentum me scindendum inter § & ,mea afflictione de — § cùm scidissem
מִתַּעֲנִיתִי וּבְקָרְעִי בִגְדִי
expandi & ,mea genua super me curuaui & ,meum pallium &
וּמְעִילִי וָאֶכְרְעָה עַל־בִּרְכַּי וָאֶפְרְשָׂה
.meum Deum Dominum ad meas palmas — כפף [f]
[f]כַפַּי אֶל־יְהוָה אֱלֹהָי׃
eleuare sum pudefactus & ,erubui mi Deus ,dixi Et — pudore affectus sum, erubui
6 וָאֹמְרָה אֱלֹהַי [g]בֹּשְׁתִּי וְנִכְלַמְתִּי [h]לְהָרִים — בוש [g] רום [h]
nostræ iniquitates quoniam ;te ad meas facies ‡ mi Deus — ‡ faciem meā * creuit
אֱלֹהַי פָּנַי אֵלֶיךָ כִּי [i]עֲוֹנֹתֵינוּ — עוה [i] רבב [k]
grandius * nostrum delictum & ,caput supra sunt multiplicatæ
[k]רַבּוּ לְמַעְלָה רֹאשׁ וְאַשְׁמָתֵנוּ גָדְלָה — † fuimus — יום [l]
nos † nostrorum patrum diebus A .cælos ad vsque
7 עַד לַשָּׁמָיִם׃ מִימֵי אֲבֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ
nostris peruersitatibus in Et .hanc diem ad vsque magno delicto in — propter iniquitates nostras
בְּאַשְׁמָה גְדֹלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּבַעֲוֹנֹתֵינוּ
manum in ,nostri sacerdotes ,nostri reges ,nos sumus traditi
נִתַּנּוּ אֲנַחְנוּ מְלָכֵינוּ כֹהֲנֵינוּ בְּיַד
,rapinam in & ,captiuitatem in ,gladium in ,terrarum regum
מַלְכֵי הָאֲרָצוֹת בַּחֶרֶב [l]בַּשְּׁבִי [m]וּבַבִּזָּה — שבה [l] בזז [m]
.hanc diem secundum ,facierum pudorem in & — vultus,
וּבְבֹשֶׁת [n]פָּנִים כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃ — פנה [n]
à deprecatio fuit ,momento modico quasi nunc Et
8 וְעַתָּה כִּמְעַט־רֶגַע הָיְתָה תְחִנָּה מֵאֵת
euasionem nobis derelinquendum ad ‖ ,nostro Deo Domino — ‖ vt derelinqueret
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְהַשְׁאִיר לָנוּ פְּלֵיטָה
illuminandum ad ‡ ,eius sanctitatis loco in paxillū § nobis dandū ad * & — * daret § clauum ‡ vt illuminaret
וְלָתֶת־לָנוּ יָתֵד בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ [o]לְהָאִיר — אור [o]
modicam vitam nobis dandum ad * & ,noster Deus nostros oculos — * daret
עֵינֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וּלְתִתֵּנוּ מִחְיָה מְעַט
.nostra seruitute in
בְּעַבְדֻתֵנוּ׃
non nostra seruitute in & ,nos † serui Quia — † sumus,
9 כִּי־עֲבָדִים אֲנַחְנוּ וּבְעַבְדֻתֵנוּ לֹא
misericordiā nos super inclinauit Et .noster Deus nos dereliquit
עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ [p]וַיַּט־עָלֵינוּ חֶסֶד — נטה [p]

exaltandum ad ‖ ,vitam nobis dandum ad * ,Paras regum facies ad \$

לִפְנֵי מַלְכֵי פָרַס לָתֶת־לָנוּ מִחְיָה לְרוֹמֵם

,eius solitudines faciendum † stare & ,nostri Dei domum

אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ וּלְהַעֲמִיד אֶת־חָרְבֹתָיו

.Ierusalaim in & ,Iehudah in sepem nobis dandum ad ‡ &

וְלָתֶת־לָנוּ גָדֵר בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם׃

Quia ‡hoc post noster Deus dicemus quid nunc Et

10 וְעַתָּה מַה־נֹּאמַר אֱלֹהֵינוּ אַחֲרֵי־זֹאת כִּי

manum per præcepisti Quæ .tua præcepta dereliquimus

11 עָזַבְנוּ מִצְוֺתֶיךָ׃ אֲשֶׁר צִוִּיתָ בְּיַד

vos quam \$ Terra :dicendo ,prophetarum tuorum seruorum

עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם

elongatione ipsa elongationis ‖ terra, eam possidendum ad ingredientes *

בָּאִים לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ נִדָּה הִיא בְּנִדַּת

eā repleuerunt quibus ,eorū abominationibus in † ,terrarum populorū

עַמֵּי הָאֲרָצוֹת בְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר מִלְאוּהָ

.sua immunditia in os ad ore ab

מִפֶּה אֶל־פֶּה בְּטֻמְאָתָם׃

,eorum filiis detis ne vestras filias nunc Et

12 וְעַתָּה בְּנוֹתֵיכֶם אַל־תִּתְּנוּ לִבְנֵיהֶם

quæratis ne & ,vestris filiis assumatis ‡ ne eorum filias &

וּבְנֹתֵיהֶם אַל־תִּשְׂאוּ לִבְנֵיכֶם וְלֹא־תִדְרְשׁוּ

vt ;seculum in vsque eorum bonum & ,eorum pacem

שְׁלֹמָם וְטוֹבָתָם עַד־עוֹלָם לְמַעַן

hæreditandum detis \$ &,terræ bonum comedatis & ,cōfortemini

תֶּחֶזְקוּ וַאֲכַלְתֶּם אֶת־טוּב הָאָרֶץ וְהוֹרַשְׁתֶּם

,seculum in vsque vestris filiis

לִבְנֵיכֶם עַד־עוֹלָם׃

nostris operibus in ‖ nos super veniens * omne post Et

13 וְאַחֲרֵי כָּל־הַבָּא עָלֵינוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ

noster Deus tu quia ,magno nostro delicto in & ,malis

הָרָעִים וּבְאַשְׁמָתֵנוּ הַגְּדֹלָה כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ

nobis dedisti & ,nostra peruersitate præ ‡ deorsum † prohibuisti

חָשַׂכְתָּ לְמַטָּה מֵעֲוֺנֵנוּ וְנָתַתָּה לָּנוּ

conuertemur Nunquid .hoc secundum euasionem

14 פְּלֵיטָה כָּזֹאת׃ הֲנָשׁוּב

populis cū cōtrahēdā affinitatē ad &,tua præcepta infringenda ad

לְהָפֵר מִצְוֺתֶיךָ וּלְהִתְחַתֵּן בְּעַמֵּי

nos in exacerbaberis * non Nunquid ?istarum abominationum

הַתֹּעֵבוֹת הָאֵלֶּה הֲלוֹא תֶאֱנַף־בָּנוּ

euasio & ,residuum † non ad consumendum ‖ ad vsque

עַד־כַּלֵּה לְאֵין שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה׃

quoniam ,tu ‡ iustus Israel Deus Domine

15 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צַדִּיק אַתָּה כִּי־

nos \$ Ecce .hanc diem secundum euasio ‡ sumus residui

נִשְׁאַרְנוּ פְלֵיטָה כְּהַיּוֹם הַזֶּה הִנְנוּ

tuas facies ad ‖ stare ‡ non Nam .nostris delictis in tuas facies ad

לְפָנֶיךָ בְּאַשְׁמָתֵינוּ כִּי אֵין לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ

.hoc super

עַל־זֹאת׃

Marginal notes: \$ coram rege; * vt daret; ‖ vt exaltaret; † faceret; ‡ vt daret; צוה [a] \$ ad; * ingredimini, vt possideatis ‖ immunda est, iuxta immunditiam; בוא [b] ירש [c]; נדד [d] † secundū abominationes; בנה [e] נתן [f] † accipiatis; נשא [g] \$ hæreditate accipere faciatis filios vestros; ירש [h]; * quod, venit ‖ propter opera nostra mala, & propter delictū nostrū magnum; בוא [i] † ne essemus ‡ propter iniquitates nostras; נטה [k] עוה [l] ‡ ad dissipandum * irasceris; פוק [m] צוה [n] ‖ consumptionem, vt † sit ‡ es; ‡ & \$ sumus; coram te \$ est ‖ coram te propter.

CAP. X. יוד

prosidens * & ,flens se confiteri secundū \$ &;Hezra orare secundū Et

1 וּכְהִתְפַּלֵּל עֶזְרָא וּכְהִתְוַדֹּתוֹ בֹּכֶה וּמִתְנַפֵּל

Israel de eum ad sunt congregati ,Dei domus facies ad

לִפְנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים נִקְבְּצוּ אֵלָיו מִיִּשְׂרָאֵל

,paruulorum & ,mulierum & ,virorum ,valde multus ‖ cœtus

קָהָל רַב־מְאֹד אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וִילָדִים

.fletu multo populus fleuerunt † quoniam

כִּי־בָכוּ הָעָם הַרְבֵּה־בֶכֶה׃

,Helam filiis de .Iechiel filius Sechaniah respondit Et

2 וַיַּעַן שְׁכַנְיָה בֶן־יְחִיאֵל מִבְּנֵי עוֹלָם

, nostrum Deum in sumus præuaricati Nos :Hezra ad dixit &

וַיֹּאמֶר לְעֶזְרָא אֲנַחְנוּ מָעַלְנוּ בֵאלֹהֵינוּ

nunc & ‡ terræ populis de alienigenas vxores fecimus habitare ‡ &

וַנֹּשֶׁב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וְעַתָּה

hoc super Israeli expectatio * est

יֵשׁ־מִקְוֶה לְיִשְׂרָאֵל עַל־זֹאת׃

omnes educendum ad ‡ nostro Deo † fœdus scindamus ‖ nunc Et

3 וְעַתָּה נִכְרָת־בְּרִית לֵאלֹהֵינוּ לְהוֹצִיא כָל־

contrementiū ‖ & Domini consilio in * eis ex natum \$ & vxores

נָשִׁים וְהַנּוֹלָד מֵהֶם בַּעֲצַת אֲדֹנָי וְהַחֲרֵדִים

Marginal notes: cūm curasset \$ cōfessus esset ° cecidisset coram domo; ידה [o] ‡ grandis; רבב [p] † fleuit; ענה [q]; ‡ duximus \$ sed; ישב [r] * spes ‖ percutiamus † cum ‡ vt educamus \$ natos * secundum consilii ‖ pauentium; יצא [s] ילד

praceptum ,Surge .fiat legem secundum & ,nostri Dei præcepto in

4 בְּמִצְוַת אֱלֹהֵינוּ וְכַתּוֹרָה יֵעָשֶׂה׃ קוּם

.fac & Conforiare .tecum ‡ nos & ,res † te ad quia

כִּי־עָלֶיךָ הַדָּבָר וַאֲנַחְנוּ עִמָּךְ חֲזַק וַעֲשֵׂה׃

,sacerdotum principes adiurauit & .Hezra surrexit Et

5 וַיָּקָם עֶזְרָא וַיַּשְׁבַּע אֶת־שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים

verbum secundum faciendum ad Israel omnem & ,Leuitarum

הַלְוִיִּם וְכָל־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר

.iurauerunt Et .hoc

הַזֶּה וַיִּשָּׁבֵעוּ׃

abiit & ,Dei domus faciebus à Hezra surrexit Et

6 וַיָּקָם עֶזְרָא מִלִּפְנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ

,illuc abiit Et .Eliasib filii Iehochanan cubiculum ad

אֶל־לִשְׁכַּת יְהוֹחָנָן בֶּן־אֶלְיָשִׁיב וַיֵּלֶךְ שָׁם

lugens nam bibit non aquam & ,comedit non panem

לֶחֶם לֹא־אָכַל וּמַיִם לֹא־שָׁתָה כִּי מִתְאַבֵּל

.transmigrationis præuaricatione super

עַל־מַעַל הַגּוֹלָה׃

omnibus Ierusalaim & ,Iehudah in ‖ vocem fecerunt transire Et

7 וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בִּיהוּדָה וִירוּשָׁלִַם לְכֹל

.Ierusalaim se congregandum ad transmigrationis filiis

בְּנֵי הַגּוֹלָה לְהִקָּבֵץ יְרוּשָׁלִָם׃

,diebus tribus in venerit non qui omnis Et

8 וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים

omnis anathema erit seniorum & ,principum consilium iuxta

כַּעֲצַת הַשָּׂרִים וְהַזְּקֵנִים יָחֳרַם כָּל־

.transmigrationis cœtu à separabitur ipse & :eius substantia

רְכוּשׁוֹ וְהוּא יִבָּדֵל מִקְּהַל הַגּוֹלָה׃

Biniamin & ,Iehudah viri omnes sunt congregati Et

9 וַיִּקָּבְצוּ כָל־אַנְשֵׁי־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן

,nonus mensis Ipse .dies tres ‡ intra Ierusalaim †

יְרוּשָׁלִַם לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הוּא חֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי

platea in populus omnis sederunt & :mensis vicesima in

בְּעֶשְׂרִים בַּחֹדֶשׁ וַיֵּשְׁבוּ כָל־הָעָם בִּרְחוֹב

.pluuiis præ & ,verbo super trementes Dei domus

בֵּית הָאֱלֹהִים מַרְעִידִים עַל־הַדָּבָר וּמֵהַגְּשָׁמִים׃

Vos :eos ad dixit & ,sacerdos Hezra surrexit Et

10 וַיָּקָם עֶזְרָא הַכֹּהֵן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַתֶּם

addendum ad ‖,alienigenas vxores fecistis habitare & ,estis præuaricati

מְעַלְתֶּם וַתֹּשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת לְהוֹסִיף

.Israel delicto super

עַל־אַשְׁמַת יִשְׂרָאֵל׃

,vestrorum patrum Deo Domino confessionem date nunc Et

11 וְעַתָּה תְּנוּ תוֹדָה לַיהוָה אֱלֹהֵי־אֲבֹתֵיכֶם

,terræ populis à separamini & :eius voluntatem facite &

וַעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ וְהִבָּדְלוּ מֵעַמֵּי הָאָרֶץ

omnis responderunt Et .alienigenis vxoribus ab &

12 וּמִן־הַנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת׃ וַיַּעֲנוּ כָל־

tuum verbum secundum Sic :magna voce dixerunt & :concio †

הַקָּהָל וַיֹּאמְרוּ קוֹל גָּדוֹל כֵּן כִּדְבָרְךָ

tempus & multus populus Sed .faciendum ad ‡ nobis super

13 עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת׃ אֲבָל הָעָם רָב וְהָעֵת

non opus & :foris standum ad vis \$ non & ,pluuiarum

גְּשָׁמִים וְאֵין כֹּחַ לַעֲמוֹד בַּחוּץ וְהַמְּלָאכָה לֹא־

præuaricandū ad multiplicauimus quia ,duorum neque ,vnius diei

לְיוֹם אֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם כִּי־הִרְבִּינוּ לִפְשֹׁעַ

vniuerso in nostri principes obsecro Stent .hoc verbo in

14 בַּדָּבָר הַזֶּה׃ יַעַמְדוּ־נָא שָׂרֵינוּ לְכָל־

vxores fecit habitare ‖ qui nostris vrbibus in qui omnis & cœtu

הַקָּהָל וְכֹל אֲשֶׁר בֶּעָרֵינוּ הַהֹשִׁיב נָשִׁים

seniores † eis cum & ,statutis temporibus in veniat ,alienigenas

נָכְרִיּוֹת יָבֹא לְעִתִּים מְזֻמָּנִים וְעִמָּהֶם זִקְנֵי־

nasi iram auertendum \$ ad vsq; eius iudices & ,ciuitatis & ciuitatis ‡

עִיר וָעִיר וְשֹׁפְטֶיהָ עַד לְהָשִׁיב חֲרוֹן אַף־

.hoc verbum ad vsque * nobis à nostri Dei

אֱלֹהֵינוּ מִמֶּנּוּ עַד לַדָּבָר הַזֶּה׃

Iachzeiah & ,Hasael filius Ionathan Veruntamen

15 אַךְ יוֹנָתָן בֶּן־עֲשָׂהאֵל וְיַחְזְיָה

Sebbethai & Mesullam & ;hoc super steterunt * Tichua filius

בֶן־תִּקְוָה עָמְדוּ עַל־זֹאת וּמְשֻׁלָּם וְשַׁבְּתַי

.eos adiuuerunt Leuites

הַלֵּוִי עֲזָרֻם׃

Marginal notes: præceptum; צוה [a] ירה † pertinet ‡ erimus; קום [c] vt facerent; עשה [d]; facie; קום [e] ילך [f] lugebat enim; ‖ per; vt congregarentur in; peribit; יעץ [g]; ‡ in triduum. Eratque ipse; ישב [h] propter rē & propter pluuias; duxistis ‖ vt adderetis; יסף [i]; ידה [k]; רצה [l]; ענה [m] † cœtus, יהוה ‡ est; \$ est. כוח [n]; multi sumus, qui præuaricati sumus; רבה [o]; שוב [p]; ‖ duxit; ישב [q]; † sint; ‡ singularum ciuitatum, \$ auersionem furoris iræ * propter; חרה [r]; * constituti fuerunt

sunt separati & , transmigrationis filij sic fecerunt Et

16 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי הַגּוֹלָה וַיִּבָּדְלוּ [a]

domum per patrum capita viri , sacerdos Hezra

עֶזְרָא הַכֹּהֵן אֲנָשִׁים רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְבֵית

die in sederunt & , nomina per ipsi vniuersi & , suorum patrum

אֲבֹתָם וְכֻלָּם בְּשֵׁמוֹת וַיֵּשְׁבוּ בְּיוֹם

.verbum quærendum ad , decimi mensis vna

אֶחָד לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי לְדַרְיוֹשׁ הַדָּבָר׃

vxores duxerunt qui viris omnibus in $ perfecerunt Et

17 וַיְכַלּוּ [b] בַּכֹּל אֲנָשִׁים הַהֹשִׁיבוּ נָשִׁים

.primi mensis vnum diem ad vsque alienigenas

נָכְרִיּוֹת עַד יוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃

vxores fecerunt habitare ‡ qui , sacerdotum filiis de est inuentum Et

18 וַיִּמָּצֵא מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הֹשִׁיבוּ נָשִׁים

; eius fratrum & , Iosadach filij Iesuah filiis de , alienigenas

נָכְרִיּוֹת מִבְּנֵי יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וְאֶחָיו

.Ghedaliah & , Iarib & , Elihezer & , Mahaseiah

מַעֲשֵׂיָה וֶאֱלִיעֶזֶר וְיָרִיב וּגְדַלְיָה׃

: suas vxores educendum ad , suam manum dederunt Et

19 וַיִּתְּנוּ יָדָם לְהוֹצִיא נְשֵׁיהֶם

.suo delicto super pecoris arietem delinquentes &

וַאֲשֵׁמִים אֵיל־צֹאן עַל־אַשְׁמָתָם׃

. Zebadiah & , Chanani , Immer filiis de Et

20 וּמִבְּנֵי אִמֵּר חֲנָנִי וּזְבַדְיָה׃

Semahaiah & , Eliah & , Mahaseiah , Harim filiis de Et

21 וּמִבְּנֵי חָרִם מַעֲשֵׂיָה וְאֵלִיָּה וּשְׁמַעְיָה

. Huzziiah & , Iechiel &

וִיחִיאֵל וְעֻזִּיָּה׃

, Ismahel , Mahaseiah , Eliohenai , Paschur filiis de Et

22 וּמִבְּנֵי פַּשְׁחוּר אֶלְיוֹעֵינַי מַעֲשֵׂיָה יִשְׁמָעֵאל

. Elhasah & , Iozabad , Nethanel *

נְתַנְאֵל יוֹזָבָד וְאֶלְעָשָׂה׃

ipse † , Chelaiah & , Simhi & , Iozabad , Leuitis de Et

23 וּמִן־הַלְוִיִּם יוֹזָבָד וְשִׁמְעִי וְקֵלָיָה הוּא

. Elihezer & , Iehudah , Pethachiah , Chelitha

קְלִיטָא פְּתַחְיָה יְהוּדָה וֶאֱלִיעֶזֶר׃

ianitoribus de & , Eliasib , cantoribus de Et

24 וּמִן־הַמְשֹׁרְרִים אֶלְיָשִׁיב וּמִן־הַשֹּׁעֲרִים

. Vri & , Thelem & , Sallum

שַׁלֻּם וָטֶלֶם וְאוּרִי׃

, Ieziiah & , Ramiah Parhos filiis de Israel de Et

25 וּמִיִּשְׂרָאֵל מִבְּנֵי פַרְעֹשׁ רַמְיָה וְיִזִּיָּה

. Benaiah & , Malchiiah & , Elhazar & , Miiamin & , Malchiiah &

וּמַלְכִּיָּה וּמִיָּמִן וְאֶלְעָזָר וּמַלְכִּיָּה וּבְנָיָה׃

, Iechiel & , Zechariah , Mathaniah , Helam filiis de Et

26 וּמִבְּנֵי עֵילָם מַתַּנְיָה זְכַרְיָה וִיחִיאֵל

. Eliiah & , Ieremoth & , Habdi &

וְעַבְדִּי וִירֵמוֹת וְאֵלִיָּה׃

, Mathaniah , Eliasib , Eliohenai , Zatthu filiis de Et

27 וּמִבְּנֵי זַתּוּא אֶלְיוֹעֵינַי אֶלְיָשִׁיב מַתַּנְיָה

. Haziza & , Zabad & , Ieremoth &

וִירֵמוֹת וְזָבָד וַעֲזִיזָא׃

. Hathlai , Zabbai , Chananiah , Iehochanan , Bebai filiis de Et

28 וּמִבְּנֵי בֵּבָי יְהוֹחָנָן חֲנַנְיָה זַבַּי עַתְלָי׃

, Iasub , Hadaiah & , Malluch , Mesullam , Bani filiis de Et

29 וּמִבְּנֵי בָּנִי מְשֻׁלָּם מַלּוּךְ וַעֲדָיָה יָשׁוּב

. Ieramoth , Seal &

וּשְׁאָל יְרָמוֹת׃

, Benaiah , Chelal & , Hadna , Moab-Pachat filiis de Et

30 וּמִבְּנֵי פַּחַת מוֹאָב עַדְנָא וּכְלָל בְּנָיָה

. Menasseh & , Binnui & , Besalel , Mathaniah , Mahaseiah

מַעֲשֵׂיָה מַתַּנְיָה בְצַלְאֵל וּבִנּוּי וּמְנַשֶּׁה׃

, Semahaiah , Malchiiah , Isiah , Elihezer , Charim filiis ‖ Et

31 וּבְנֵי חָרִם אֱלִיעֶזֶר יִשִּׁיָּה מַלְכִּיָּה שְׁמַעְיָה

. Semariah , Malluch , Beniamin . Simhon

32 שִׁמְעוֹן׃ בִּנְיָמִן מַלּוּךְ שְׁמַרְיָה׃

, Zabad , Matthatthah , Matthenai , Chasum filiis De

33 מִבְּנֵי חָשֻׁם מַתְּנַי מַתַּתָּה זָבָד

. Simhi , Menasseh , Ieremai , Eliphelet

אֱלִיפֶלֶט יְרֵמַי מְנַשֶּׁה שִׁמְעִי׃

. Vel & , Hamram , Mahadai , Bani filiis de

34 מִבְּנֵי בָנִי מַעֲדַי עַמְרָם וְאוּאֵל׃

. Cheluhu , Bediah , Benaiah

35 בְּנָיָה בֵדְיָה כְּלוּהִי׃

. Eliasib , Meremoth , Vaniah

36 וַנְיָה מְרֵמוֹת אֶלְיָשִׁיב׃

. Iahasai & , Mathnai , Mathaniah

37 מַתַּנְיָה מַתְּנַי וְיַעֲשׂוּ׃

. Simhi , Binnu & , Bani Et

38 וּבָנִי וּבִנּוּי שִׁמְעִי׃

. Hadaiah & , Nathan & , Selemiah Et

39 וְשֶׁלֶמְיָה וְנָתָן וַעֲדָיָה׃

. Sarai , Sasai , Machnadebai

40 מַכְנַדְבַי שָׁשַׁי שָׁרָי׃

. Semariah , Selemiahu & , Hazarel

41 עֲזַרְאֵל וְשֶׁלֶמְיָהוּ שְׁמַרְיָה׃

. Ioseph , Amariah , Sallum

42 שַׁלּוּם אֲמַרְיָה יוֹסֵף׃

, Iadau , Zebinah , Zabad , Mathithiah , Iehiel , Nebo filiis De

43 מִבְּנֵי נְבוֹ יְעִיאֵל מַתִּתְיָה זָבָד זְבִינָא יַדּוֹ

. Benaiah , Ioel &

וְיוֹאֵל בְּנָיָה׃

est * & , alienigenas vxores acceperunt hi Omnes

44 כָּל־אֵלֶּה נָשְׂאֵי נָשִׁים נָכְרִיּוֹת וְיֵשׁ

. filios posuerunt & , mulieres eis ex

מֵהֶם נָשִׁים וַיָּשִׂימוּ [c] בָּנִים׃

Marginal notes:

[a] עָשׂוּ principes familiarum

vt quærerent rem.

$ opus

[b] בְּכֹל primum

inuenti sunt

‡ duxerunt

vt educerent

venerunt cum ariete pecorum pro

* &

† qui est

‖ de

בלוהו ק׳

ויעשי ק׳

ידי ס׳

* erant

נשאו ק׳

[c] שׂוּם

תַּם סֵפֶר עֶזְרָא רִאשׁוֹן

Finis libri primi Hezræ.

עזרא ספר שנית או ספר נחמיה

LIBER II. HEZRAE; QVI ET NECHEMIAH DICITVR.

CAP. I. א

filij Nechemiah Verba
1 דִּבְרֵי נְחֶמְיָה בֶּן־
mense in fuit Et .Chachaliah
חֲכַלְיָה ᵃוַיְהִי בְחֹדֶשׁ־
ego &, vigesimo anno Chisleu
כִּסְלֵו שְׁנַת עֶשְׂרִים וַאֲנִי
.metropoli Susan in eram
הָיִיתִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃
viri & ipse ,meis fratribus è vnus ,Chanani venit Et
2 ᵇוַיָּבֹא חֲנָנִי אֶחָד מֵאַחַי הוּא וַאֲנָשִׁים
qui ,euasione ‡ Iehudæis super eos rogitaui & ,Iehudah de
מִיהוּדָה וָאֶשְׁאָלֵם עַל־הַיְּהוּדִים הַפְּלֵיטָה אֲשֶׁר־
.Ierusalaim super * & ,captiuitate ex remanserant
נִשְׁאֲרוּ מִן־ᶜהַשֶּׁבִי וְעַל־יְרוּשָׁלִָם׃
de remanserunt qui Residui :mihi dixerunt Et
3 וַיֹּאמְרוּ לִי הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ מִן־
;opprobrio in & ,magno malo in prouincia in † ibi captiuitate
הַשְּׁבִי שָׁם ᵈבַּמְּדִינָה ᵉבְּרָעָה גְדֹלָה וּבְחֶרְפָּה
sunt combustæ eius portæ & ,dirutus ‡ Ierusalaim murus &
וְחוֹמַת יְרוּשָׁלִַם מְפֹרָצֶת וּשְׁעָרֶיהָ ᶠנִצְּתוּ
verba me audire vt ‡ ,fuit Et .igni in
בָאֵשׁ׃ ᵍוַיְהִי כְּשָׁמְעִי אֶת־הַדְּבָרִים 4
fui Et .dies luxi & ,fleui & ,sedi ,hæc
הָאֵלֶּה יָשַׁבְתִּי וָאֶבְכֶּה וָאֶתְאַבְּלָה יָמִים ʰוָאֱהִי
cælorum Dei facies ad orans & ,ieiunans ‖
ⁱצָם וּמִתְפַּלֵּל לִפְנֵי אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃
Fortis cæli Deus Domine Quæso ,dixi Et
5 וָאֹמַר אָנָּא יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הָאֵל
misericordiam & ,pactum custodiens ,terribilis & ,magne
הַגָּדוֹל ᵏוְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית וָחֶסֶד
quæso Sit :eius * mandata custodientibus & eum * diligentibus
6 לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי ˡמִצְוֹתָיו׃ תְּהִי־נָא
ad audiendum ad † ,aperti tui oculi & ,intendens tua auris
אָזְנְךָ־קַשֶּׁבֶת וְעֵינֶיךָ פְתוּחוֹת לִשְׁמֹעַ אֶל־
hodie tuas facies ad orans ‡ ego quam ,tui serui orationem
ᵐתְּפִלַּת עַבְדְּךָ אֲשֶׁר אָנֹכִי מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם
confitens * Et .tuis seruis Israel filiis super ‡ nocte ac die
יוֹמָם וָלַיְלָה עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ ⁿוּמִתְוַדֶּה
,ego & ;tibi peccauimus qua | ,Israel filiorum peccata super
עַל־חַטֹּאות בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ וַאֲנִי
corrupimus Corrumpendo .peccauimus mei patris domus &
7 וּבֵית־אָבִי חָטָאנוּ׃ חֲבֹל חָבַלְנוּ
,statuta & ,præcepta custodiuimus non & ,tibi
לָךְ וְלֹא־שָׁמַרְנוּ אֶת־הַמִּצְוֹת וְאֶת־ᵒהַחֻקִּים
.tuo seruo Moseh præcepisti quæ iudicia &
וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ׃
Moseh mandasti quod verbo quæso Memento
8 זְכָר־נָא אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־מֹשֶׁה
dispergam ego † :præuaricabimini Vos :dicendo ,tuo seruo
עַבְדְּךָ לֵאמֹר אַתֶּם תִּמְעָלוּ אֲנִי ᵖאָפִיץ
custodietis ‡ & ,me ad reuertemini ‖ Et .populos in vos
9 אֶתְכֶם בָּעַמִּים׃ ᵠוְשַׁבְתֶּם אֵלַי וּשְׁמַרְתֶּם
vester expulsus † fuerit si :ea faciatis ‡ & ,mea præcepta
מִצְוֹתַי ʳוַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אִם־יִהְיֶה נִדַּחֲכֶם
eos † adducam & ,vos congregabo inde ,cæli extremum in
ˢבִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם אֲקַבְּצֵם וַהֲבוֹאוֹתִים
faciendum habitare ad * ,elegi quem locum ad
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לְשַׁכֵּן אֶת־

populus & ,tui serui ipsi Et .ibi meum nomen
10 שְׁמִי שָׁם׃ וְהֵם עֲבָדֶיךָ וְעַמֶּךָ
tua manu in & ,magna tua fortitudine in redemisti quem
אֲשֶׁר ᵃפָּדִיתָ בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבְיָדְךָ
tua auris obsecro sit Domine Quæso .forti
11 הַחֲזָקָה׃ אָנָּא אֲדֹנָי תְּהִי נָא אָזְנְךָ־
orationem ad & ,tui serui orationem ad attendens
קַשֶּׁבֶת אֶל־ᵇתְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּפִלַּת
;tuum nomen timere volentium ,tuorum seruorum
עֲבָדֶיךָ הַחֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת־שְׁמֶךָ
eum da & ,hodie tuum seruum quæso fac prosperare &
וְהַצְלִיחָה־נָּא לְעַבְדְּךָ הַיּוֹם ᶜוּתְנֵהוּ
pincerna eram ego Et .istius viri facies ad miserationes in
לְרַחֲמִים לִפְנֵי הָאִישׁ הַזֶּה וַאֲנִי הָיִיתִי מַשְׁקֶה
.regis
לַמֶּלֶךְ׃

CAP. II. ב

vigesimo anno ,Nisan mense in fuit Et
1 ᵈוַיְהִי בְּחֹדֶשׁ נִיסָן שְׁנַת עֶשְׂרִים
accepi & ;eius facies ad vinum ,regis Artachsastæ
לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ יַיִן לְפָנָיו וָאֶשָּׂא אֶת־
.eius facies ad malus fueram non & ,regi dedi & ,vinum
הַיַּיִן וָאֶתְּנָה לַמֶּלֶךְ וְלֹא־הָיִיתִי רַע לְפָנָיו׃
tu & ,mala tua facies ‖ Quare :rex mihi dixit Et
2 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים וְאַתָּה
timui Et .cordis malum num hoc ‡ Non æger tu † non
אֵינְךָ חוֹלֶה אֵין זֶה כִּי־אִם רֹעַ לֵב ᶠוָאִירָא
seculum ‡ in Rex :regi dixi Et .valde multum
3 הַרְבֵּה מְאֹד׃ וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם
ciuitas quod ,mea facies erunt mala * non Cur .viuat
יִחְיֶה מַדּוּעַ לֹא־יֵרְעוּ פָנַי אֲשֶׁר הָעִיר
eius portæ & destructa ‖ meorum patrum sepulchrorum domus
בֵּית־קִבְרוֹת אֲבֹתַי חֲרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ
?igni in sint perosa †
אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃
‡ quærens tu hoc quo Super ‡ :rex mihi dixit Et
4 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ עַל־מַה־זֶּה אַתָּה מְבַקֵּשׁ
:regem ad dixi Et .cæli Deum ad oraui Et
5 וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃ וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ
tuus seruus erit bene ‖ si & ,* bonum rege super ‡ Si
אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־יִיטַב עַבְדְּךָ
ciuitatem ad ,Iehudah ad me mittas vt ‡ ,tuas facies ad †
לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנִי אֶל־יְהוּדָה אֶל־עִיר
.eam ædificabo & ‡ ,meorum patrum sepulchrorum
קִבְרוֹת אֲבֹתַי ᵍוְאֶבְנֶנָּה׃
:eum apud sedens coniux * & ,rex mihi Dixitque
6 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ וְהַשֵּׁגַל יוֹשֶׁבֶת אֶצְלוֹ
fuit bonum Et ?reuerteris quando & ,tuum iter erit Vsquequo
עַד־מָתַי יִהְיֶה מַהֲלָכְךָ וּמָתַי תָּשׁוּב וַיִּיטַב
.tempus ei dedi † & ,me misit & ,regis facies ad ‖
לִפְנֵי־הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלָחֵנִי וָאֶתְּנָה לוֹ זְמָן׃
epistolas ,‡ bonum rege super ‡ Si :regi dixi Et
7 וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב אִגְּרוֹת
vt .flumen trans ‡ duces ad * mihi dent
יִתְּנוּ־לִי עַל־פַּחֲווֹת עֵבֶר הַנָּהָר אֲשֶׁר
.Iehudah in veniam donec me traducant
יַעֲבִירוּנִי עַד אֲשֶׁר־אָבוֹא אֶל־יְהוּדָה׃
* quod paradisi ‡ custodem Asaph ad epistolam Et
וְאִגֶּרֶת אֶל־אָסָף שֹׁמֵר הַפַּרְדֵּס אֲשֶׁר

Margin notes:

Nouembri — ᵃ הירח
† castro.
ᵃ בוא interrogaui eos de Iehudæorum statu. ‡ nempe de eorum * de
ᶜ שבה
† sunt
ᵈ דון ᵉ רוע ‡ dirutus est,
ᶠ יצת ‡ cū audissem
ᵍ היה * per
ʰ תור ‖ ieiunaui, oraui coram Deo cæli.
ⁱ צום
ᵏ ירא * te, ‖ tua,
ˡ צוה † vt audias
‡ oro corā te
ᵐ פלל ‡ pro
ⁿ ידה * cōfiteor pro peccato ‖ quod Corruptione corrupti sumus.
ᵒ חקק
† &
ᵖ פוץ | & reuersi fueritis ‡ custodieritis ‡ feceritis expulsio vestra
ᵠ שוב
ʳ עשה † vos
ˢ קצה * vt habitare facerem

ᵃ פדה
ᵇ פלל qui volunt
ᶜ נתן cotā viro isto
ᵈ היה ᵉ שנה erat ante eū.
eram solitus esse tristis coram eo. ‡ vultus tuus est tristis,
† ægrotas? ‡ est
ᶠ ירא ‡ æternum
* erit tristis vultus meus, cùm ‖ deserta sit,
† consumptæ
‡ Pro ‡ postulas
‡ regi * est ‖ placet
† coram te, ‡ rogo
‡ vt ædificem
ᵍ בנה * regina
placuit
‖ coram rege, † constitui
‡ regi ‡ est
* scribæ † qui sunt
‡ pomarij * est

contignandum ad ligna mihi det vt , regi

a קרה — למלך אשר יתן־לי עצים לקרות את־ — *erant

domui & , ciuitatis muro & , domui * quæ palatij portas

שערי הבירה אשר לבית ולחומת העיר ולבית

manum iuxta rex mihi dedit Et : eam in fuero ingressus quam † — † in

b נתן — אשר־אבוא אליו ויתן־לי המלך כיד־

| duces ad venit Et . me super bonam mei Dei — | qui erant

9 אלהי הטובה עלי׃ ואבוא אל־פחות

misit Et . regis epistolas eis dedi & , flumen trans

עבר הנהר ואתנה להם את אגרות המלך וישלח

. equites & , virtutis principes rex mecum — exercitus,

עמי המלך שרי חיל ופרשים׃

seruus Tobiiah & , Choronites Sanballat audiuit Et

10 וישמע סנבלט החרני וטוביה העבד

venisset quòd : magno malo eis fuit malum & , Hammonites — displicuit eis displicentia magna,

c ירע d בוא — העמני וירע להם רעה גדלה אשר־בא

veni Et . Israel filiis bonum quærendum ad homo

11 אדם לבקש טובה לבני ישראל׃ ואבוא

. tribus diebus ibi fui & , Ierusalaim in

אל־ירושלם ואהי־שם ימים שלשה׃

, mecum paucus * viri & , ego , nocte surrexi Et — * pauci erant

12 ואקום לילה אני ואנשים מעט עמי

in dedisset meus Deus quid , homini indicaui non &

e נגד — ולא־הגדתי לאדם מה אלהי נתן אל־

, mecum $ non iumentum Et . Ierusalaim in faciendum ad , meũ cor — vt facerem $ erat

f עשה — לבי לעשות לירושלם ובהמה אין עמי

. eo in equitans ego quo $ iumentum nisi — $ super quod sedebam.

כי אם־הבהמה אשר אני רכב בה׃

faciei ad & , nocte vallis portam per sum egressus Et — ante

13 ואצאה בשער־הגיא לילה ואל־פני

considerans fui † & stercorum portam ad & , draconis oculi * — * fontem † consideraui

g חירה — עין התנין ואל־שער האשפת ואהי שבר

* eius porta & , rupti ipsi | qui Ierusalaim muros in — | erant diruti, & portas * quæ

בחומת ירושלם אשר־המ פרוצים ושעריה

fontis portam ad transiui Et . igni in peresa $ erant

חם — 14 אכלו באש׃ ואעבר אל־שער העין

transeundum ad iumento locus * non & ; regis piscinam $ ad &

ק — ואל־ברכת המלך ואין־מקום לבהמה לעבר — $ consumptæ

fui & , nocte torrentem per ascendens fui † Et . eo sub — $ aqueductum * erat

15 תחתי׃ ואהי עלה בנחל לילה ואהי — † ascendi consideraui

, vallis portam per veni & , sum reuersus & : murum in considerans

שבר בחומה ואשוב ואבוא בשער הגיא

, abiissem quo nouerunt non magnates || Et . redij & — | magistratus nesciebant

16 ואשוב׃ והסגנים לא ידעו אנה הלכתי

, heroibus $ & , sacerdotibus & , Iehudæis & : faciens ego * quid & — * facerem, $ optimatibus,

ומה אני עשה וליהודים ולכהנים ולחרים

non eousque , opus facienti residuo $ & , magistratibus & — $ residuis facientibus

ולסגנים וליתר עשי המלאכה עד־כן לא

malum videmus * Vos : eos ad dixit Et . indicaui — * videtis

h ראה — 17 הגדתי׃ ואמר אלהם אתם ראים הרעה

eius portæ & , destructa | Ierusalaim quia , eo in nos quo † — † in quo sumus, | deserta est, * Venite,

אשר אנחנו בה אשר ירושלם חרבה ושעריה

murum ædificemus & , leote * : igni in sunt succensæ

i יצת — נצתו באש לכו ונבנה את־חומת

. opprobrium vltra simus non & , Ierusalaim

ירושלם ולא־נהיה עוד חרפה׃

$ ipsa quod mei Dei manum eis indicaui Et — $ esset

k נגד — 18 ואגיד להם את־יד אלהי אשר־היא

. mihi dixit quæ regis verba etiam & , me super bona

טובה עלי ואף־דברי המלך אשר אמר־לי

suas * manus corroborarunt $ Et . ædificemus & , Surgamus : dixerũt Et — $ confortatæ sunt * eorum

l בנה — ויאמרו נקום ובנינו ויחזקו ידיהם

Thobiah & , Choronites Sanballat audiuit Et . bonum in

19 לטובה׃ וישמע סנבלט החרני וטביה

subsannauerunt & , Harbites Ghesem & , Hammonites seruus

העבד העמני וגשם הערבי וילעגו

hoc verbum † Quid : dixerunt & , nos super despexerunt & , nos — † est

m בזה — לנו ויבזו עלינו ויאמרו מה־הדבר הזה

vos regem contra Nunquid ? facientes vos quod — facitis?

n עשה — אשר אתם עשים העל המלך אתם

: eos ad dixitque , verbum eis reddidi Et ? rebellantes — rebellatis?

o שוב — 20 מרדים׃ ואשיב אותם דבר ואומר להם

nos & , nos faciet prosperare ipse cælorum Deus

אלהי השמים הוא יצליח לנו ואנחנו

, pars * non vobis & : ædificemus & , Surgamus . | eius serui — | sumus * est

עבדיו נקום ובנינו ולכם אין־חלק

. Ierusalaim in memoria & , iustitia &

וצדקה וזכרון בירושלם׃

CAP. III. ג

eius fratres & , magnus sacerdos Eliasib surrexit Et

p קום — 1 ויקם אלישיב הכהן הגדול ואחיו

ipsi ; pecoris $ portam ædificauerunt & , sacerdotes — $ pecorum.

הכהנים ויבנו את־שער הצאן המה

turrim ad vsque & ; eius fores * statuerunt & , eam consecrarunt $ — $ reparauerunt * ostia

קדשוהו ויעמידו דלתתיו ועד־מגדל

. Chananel turrim ad vsque eam consecrarunt † , Meah — † reparauerunt

המאה קדשוהו עד מגדל חננאל׃

super * & , Ierecho viri ædificauerunt eius manum super | Et — | iuxta locum

q בנה — 2 ועל־ידו בנו אנשי ירחו ועל־

. Imri filius Zacchur ædificauit eius manum

ידו בנה זכור בן־אמרי׃

. Hasenaah filij ædificauerunt piscium portam Et

3 ואת שער הדגים בנו בני הסנאה

, eius seras , eius valuas statuerunt & , eam contignauerunt Ipsi

המה קרוהו ויעמידו דלתתיו מנעוליו

Meremoth roborauit $ eorum manum super $ Et . eius vectes & — $ iuxta locum $ instaurauit

4 ובריחיו׃ ועל־ידם החזיק מרמות

roborauit † eorum manum super * & , Hachos filij Vriiah filius — * iuxta locum † instaurauit

בן־אוריה בן־הקוץ ועל־ידם החזיק

super || & , Mesezabel filij Berechiah filius Mesullam — || iuxta locum

משלם בן־ברכיה בן־משיזבאל ועל־

. Bahana filius Sadoc roborauit * eorum manum — * instaurauit

ידם החזיק צדוק בן־בענא׃

eorũ illustres * & : Techothitæ roborauerunt $ eorũ manum super $ Et — $ iuxta locum $ instaurauerunt * maiores † opere

5 ועל־ידם החזיקו התקועים ואדיריהם

. sui domini seruitio † in suum collum adduxerunt non

משרא — לא־הביאו צורם בעבדת אדניהם׃

, Paseach filius Ioiadah roborauerunt | veterem portam Et — || instaurauerunt

6 ואת שער הישנה החזיקו יוידע בן־פסח

, eam contignauerunt Ipsi . Besodeiah filius Mesullam &

ומשלם בן־בסודיה המה קרוהו

. eius vectes & , eius seras & , eius valuas fecerunt stare &

ויעמידו דלתתיו ומנעליו ובריחיו׃

, Ghibhonites Malathia roborauit $ eorum manum super * Et — * iuxta locum $ instaurauit

7 ועל־ידם החזיק מלטיה הגבעני

solio $ Mispah & Ghibhon viri , Meronothites Iadon & — $ pro

וידון המרנתי אנשי גבעון והמצפה לכסא

roborauit † eius manum super * . flumen trans ducis — * Iuxta locum † instaurauit

8 פחת עבר הנהר׃ על־ידו החזיק

eius manum super * Et . artifices | Charhoiah filius Huzziel — | qui erant aurifabri: * iuxta locum $ instaurauit

עזיאל בן־חרהיה צורפים ועל־ידו

reliquerunt * Et . Haracchachim $ filius Chananiah roborauit $ — $ pigmentariorum. * instaurauerunt

החזיק חנניה בן־הרקחים ויעזבו

. latum murum ad vsque Ierusalaim

ירושלם עד החומה הרחבה׃

Chur filius Rephaiah roborauit || eorum manum super † Et — † iuxta locum | instaurauit

9 ועל־ידם החזיק רפיה בן־חור

. Ierusalaim regionis dimidij * princeps — * mediæ partis

r חצה — שר חצי פלך ירושלם׃

, Charumaph filius Iedaiah roborauit $ eorum manum super $ Et — $ iuxta locum $ instaurauit

10 ועל־ידם החזיק ידיה בן־חרומף

Chattus roborauit † eius manum super * Et . suam domum contra & — * iuxta locum † instaurauit

ונגד ביתו ועל־ידו החזיק חטוש

roborauit | secundam Mensuram . Chasabneiah filius — | instaurauit

s מדד — 11 בן־חשבניה׃ מדה שנית החזיק

, moab-Pachath filius Chasub & , Charim filius Malchiiah

מלכיה בן־חרם וחשוב בן־פחת מואב

roborauit $ eius manum super * Et . furnorum turrim & — * iuxta locum $ instaurauit

12 ואת מגדל התנורים׃ ועל־ידו החזיק

, Ierusalaim regionis dimidij * princeps , Halloches filius Sallum — $ dimidiæ partis

שלום בן־הלוחש שר חצי פלך ירושלם

. eius filiæ & , ipse

הוא ובנותיו׃

,Zanoach habitatores & ,Chanun *roborauit* vallis Portam — instaurauit

13 את שער הגיא החזיק חנון וישבי זנוח

,eius feras ,eius *fores* ftatuerunt & ,eam ædificauerunt ipfi — valuas

המה בנוהו ויעמידו [a]דלתתיו מנעליו — [a] דלת

portam ad vfque ,muro in cubitos mille & ,eius vectes &

ובריחיו ואלף אמה בחומה עד שער

Malchiiah *roborauit* ftercorum portam Et .ftercorum — ædificauit

14 השפות: ואת שער האשפות החזיק מלכיה

ipfe :hacherem--Beth regionis priceps Rechab filius

בן־רכב שר פלך בית־הכרם הוא

.eius vectes & ,eius feras ,eius *fores* ftatuit & ,eam ædificauit — valuas

[b]יבננו ויעמיד דלתתיו מנעליו ובריחיו: — [b] בנה

-Chol filius Sallun *roborauit* *oculi* portam Et — fontis inftaurauit

15 ואת שער העין החזיק שלון בן־כל־

,eam ædificauit Ipfe .Mifpah regionis princeps chozeh

חזה שר פלך המצפה הוא יבננו

:eius vectes & ,eius feras ,eius valuas ftatuit & ,eam texit & — ויעימיד ק

ויטללנו ויעמידו דלתתיו מנעליו ובריחיו

ad vfque & ,regis hortum in *Salach* ‡pifcinæ murum & — ‡ pomarij iuxta

ואת חומת ברכת השלח לגן־המלך ועד־

,Dauid ciuitate de defcendentes gradus

[c]המעלות [d]היורדות מעיר דויד: — [c]עלה [d]ירד

princeps Hazbuch filius Nechemiah *roborauit* * eum Poft — * inftaurauit

16 אחריו החזיק נחמיה בן־עזבוק שר

,Dauid fepulchra contra vfque ,fur--Beth regionis dimidiæ

[e]חצי פלך בית־צור עד־נגד קברי דויד — [e] חצה

,fortium domum ad vfque & ,factam pifcinam ad vfq; &

ועד הברכה [f]העשויה ועד בית הגברים: — [f] עשה

.Bani filius Rechum Leuitæ *roborauerunt* eum Poft — inftaurauerũt

17 אחריו החזיקו הלוים רחום בן־בני

regionis dimidiæ princeps Chafabiah *roborauit* ‡ eius *manum Super* † — †Iuxta locum ‡ inftaurauit

על־ידו החזיק חשביה [g]שר־חצי־פלך — [g] שור

eorum fratres *roborauerunt* * eum Poft .fua regione in Chehilah — * inftaurauerunt

18 קעילה לפלכו: אחריו החזיקו אחיהם

.Chehilah regionis dimidiæ princeps Chenadad filius Bauuai

בוי בן־חנדד שר חצי פלך קעילה:

princeps Iefuah filius Hezer eius *manum fuper* *roborauit* Et — inftaurauit iuxta locum

19 ויחזק על־ידו עזר בן־ישוע שר

armatura † afcenfus regione è ,fecundam menfuram Mifpah — † armorum

המצפה [h]מדה שנית מנגד [i]עלת הנשק — [h]מדד [i]עלה

filius Baruch *roborauit* *fe accendit* ‡ eum Poft .anguli — ‡ excandefcẽs inftaurauit

20 המקצע: אחריו החרה החזיק ברוך בן־

oftium ad vfque *flexura* à‡ ,fecundam menfuram Zabbai — ‡ab angulo

זבי מדה [k]שנית מן־המקצע עד־פתח — [k] שנה

.magni facerdotis Eliafib domus

בית אלישיב הכהן הגדול:

Hachos filij Vriiah filius Meremoth *roborauit* eum Poft — inftaurauit

21 אחריו החזיק מרמות בן־אוריה בן־הקוץ

ad vfque & ,Eliafib domus oftio ab ,fecundam menfuram

מדה שנית מפתח בית אלישיב ועד־

roborauerunt eum poft Et .Eliafib domus perfectionem

22 תכלית בית אלישיב: ואחריו החזיקו

,Biniamin *roborauit* eum Poft .planicici viri facerdotes — inftaurauit

23 הכהנים אנשי הככר: אחריו החזיק בנימן

Hazariah *roborauit* eum Poft .fuam domum contra Chaffub & — inftaurauit

וחשוב נגד ביתם אחריו החזיק עזריה

.fuam domum apud Hananiah filij Mahafeiah filius

בן־מעשיה בן־ענניה אצל ביתו:

menfuram Chenadad filius Binnui *roborauit* eum Poft — inftaurauit

24 אחריו החזיק בנוי בן־חנדד מדה

ad vfque & *flexuram* ad vfque ,Hazariah domo à ,fecundam — angulum.

שנית מבית עזריה עד־המקצוע ועד־

curuatura *regione à* ‡ Vzai filius Palal .angulum — ‡ contra angulum,

[l]הפנה: פלל בן־אוזי מנגד המקצוע — [l] פנן

atrio in † quæ ,excelfam regis domo è *egredientem* || turrim & — ||quę egrediebatur †erat.

והמגדל היוצא מבית המלך [m]העליון אשר לחצר — [m] עלה

.Parhos filius Pedaiah eum poft :*cuftodiæ* †

המטרה אחריו פדיה בן־פרעש:

contra vfque *alto loco in* *habitantes* *fuerunt* Nethinim ‡ Et — ‡donati qui habitabant in arce

26 והנתינים היו ישבים בעפל עד נגד

.egredientem turrim & ,orientem ad aquarum portam

שער המים למזרח והמגדל היוצא:

,fecundam menfuram Tecohitæ *muniti loci* eum Poft — inftaurauerunt

27 אחריו החזיקו התקעים מדה שנית

murum ad vfque & ,egredientis magnæ turris regione è

מנגד המגדל הגדול היוצא ועד חומת

roborauerunt † equorum portam Defuper .*muniti loci*: || — || arcis. † inftaurauerunt

28 העפל: מעל שער הסוסים החזיקו

eum Poft .fuam domum contra vnufquifque facerdotes

הכהנים איש לנגד ביתו: אחריו

eum poft Et .fuam domum contra Immer filius Sadoc *roborauit* — inftaurauit

29 החזיק צדוק בן־אמר נגד ביתו ואחריו

.orientalis portæ cuftos Sechaniah filius Semahiah *roborauit* — inftaurauit

החזיק שמעיה בן־שכניה שמר שער המזרח:

Chanun & Selemiah filius Chananiah *roborauit* eum Poft — inftaurauit

30 אחרי החזיק חנניה בן־שלמיה וחנון — אחריו ק

roborauit | eum Poft .fecundam menfuram fextus Salaph filius — † inftaurauit

בן־צלף הששי [a]מדה [b]שני אחריו החזיק — [a] מדד [b] שנה

.fuum cubiculum contra Berechiah filius Mefullam

משלם בן־ברכיה נגד נשכתו:

domum ad vfque aurificis filius Malchiiah *roborauit* eum Poft — inftaurauit

31 אחרי החזיק מלכיה בן־הצרפי עד־בית — אריו ק

ad vfque & præcepti portam contra ,negociatorum & Nethinim

הנתינים והרכלים נגד שער המפקד ועד

portam ad anguli cœnaculum intra Et ,anguli cœnaculum

32 [c]עלית [d]הפנה: ובין עלית הפנה לשער — [c]עלה [d]פנן

.negociatores & ,aurifices *roborauerunt* ,*pecoris* * — *pecorum, inftaurauerũt

הצאן החזיקו הצרפים והרכלים:

CAP. IIII. ד

ædificantes nos quòd Sanballat audiffet cùm ,fuit Et — ædificaremus

1 [e]ויהי כאשר שמע סנבלט כי־אנחנו [f]בונים — [e] היה [f] בנה

fubfannauit & ,multum eft iratus & ,ei fuit ira &,murum

את־החומה ויחר לו ויכעס הרבה וילעג

virtutem & ,*fuorum fratrum* *facies ad* dixit Et .Iehudæos fuper — coram fratribus fuis, & exercitu

2 על־היהודים: ויאמר לפני אחיו וחיל

‡*facientes* ‡ imbecilles Iehudæi Quid .dixit & ,Someron — ‡faciunt?

שמרון ויאמר מה היהודים האמללים [g]עשים — [g] עשה

cõfummabunt nũquid?facrificabunt nũquid?eis dimittent nũquid

היעזבו להם היזבחו [g]היכלו — [h] כלה

.pulueris aceruis de lapides viuificabunt nunquid ?die in

ביום [i]היחיו את־האבנים מערמות העפר — [i] חיה

:eum apud * Hammonites Tobiiah Et ‡funt combufti ipfi & — *erat

3 והמה שרופות: וטוביה העמני אצלו

afcenderit fi ,*ædificantes* ipfi quòd Etiam :dixit & — ædificent,

ויאמר גם אשר־הם בונים אם־יעלה

.eorum lapideum murum rumpet & ,vulpes

שועל ופרץ חומת אבניהם:

conuerte & ,defpectui *fuimus* quia ,nofter Deus Audi — fumus

4 שמע אלהינו כי־היינו [k]בוזה [l]והשב — [k]בוז [l]שוב

direptionem in eos da & :eorum caput in eorum opprobrium — defpectionem

חרפתם אל־ראשם [m]ותנם [n]לבזה — [m]נתן [n]בזז

eorum iniquitatẽ *fuper* operias ne Et .captiuitatis terra in

5 בארץ שביה: ואל־[o]תכס על־[p]עונם — [o]כסה [p]עוה

irritauerunt quia ;deleatur ne *tuis faciebus* à eorum peccatum & — facie tua

וחטאתם מלפניך אל־תמחה כי הכעיסו

;murum ædificauimus Et .ædificantes *oppofito ex*

6 לנגד הבונים: ונבנה את־החומה

fuit Et .eius medium ad vfque ,murus totus eft colligatus &

ותקשר כל־החומה עד־[q]חציה ויהי — [q] חצה

.faciendum ad populo cor

לב לעם לעשות:

,Tobiiah & ,Sanballat audiffet cùm fuit Et

7 ויהי כאשר שמע סנבלט וטוביה

afcendiffet quia ,Afdodij & ,Hammonitæ & ,Harabes & — quòd obducta effet cicatrix muris

והערבים והעמנים והאשדודים כי־[r]עלתה — [r] עלה

interrupta cœpiffent quòd ,Ierufalaim *muribus longitudo*

ארוכה לחמות ירושלם כי־[f]החלו הפרצים — [f] חלל

,valde eis fuit ira & ,*obftrui* ‡ — ‡ concludi,

להסתם [t]ויחר להם מאד: — [t] חרה

pugnandum ad *veniendum ad* || pariter ipfi omnes *colligauerunt* * Et — * coniurati funt vt venirent

8 ויקשרו כלם יחדו לבוא להלחם

.*errorem* † ei faciendum ad & ,Ierufalaim contra — † euulfionem

בירושלם ולעשות לו תועה:

custodiam statuimus & , nostrum Deum ad orauimus Et

9 ונתפלל אל־אלהינו ונעמיד משמר

:Iehudah dixit Et . eorum faciebus à nocte ac die eos iuxta

עליהם יומם ולילה מפניהם׃ 10 ויאמר יהודה

non nos & , multum pulueris & , baiuli virius Impegit ‡

כשל כח הסבל והעפר הרבה ואנחנו לא

:nostri hostes Dixerunt . muro in ‡ ædificare poterimus

נוכל לבנות בחומה׃ 11 ויאמרו צרינו

,corū medium in veniamus donec , veniant non & , Nesciant

לא ידעו ולא יראו עד אשר־נבוא אל־תוכם

.opus faciamus cessare & ; eos interficiamus &

והרגנום והשבתנו את־המלאכה׃

,eos apud habitantes Iehudæi venissent cùm , fuit Et

12 ויהי כאשר־באו היהודים הישבים אצלם

locis omnibus ex : vicibus decem nobis dicerent &

ויאמרו לנו עשר פעמים מכל־המקמות

inferioribus ab statui Et . nos ad fueritis † reuersi quibus *

אשר־תשובו עלינו׃ 13 ואעמיד מתחתיות

statui & , verticibus * in murum post à loci ‖

למקום מאחרי לחומה בצחחיים ואעמיד את־

suis lanceis , suis gladiis cum familias per populum

העם למשפחות עם־חרבתיהם רמחיהם

ad dixique , surrexi & , vidi Et . suis arcubus &

וקשתתיהם׃ 14 וארא ואקום ואמר אל־

Ne : populi residuum ad & , magnates ‡ ad & , heroes $

החרים ואל־הסגנים ואל־יתר העם אל־

terribilis & , magni Domini : eorum faciebus à timeatis

תיראו מפניהם את־אדני הגדול והנורא

, vestris filiis , vestris fratribus pro pugnate & , mementote

זכרו והלחמו על־אחיכם בניכם

. vestris domibus & , vestris vxoribus , vestris filiabus &

ובנתיכם נשיכם ובתיכם׃

esset notificandum quòd , nostri inimici audiissent cùm , fuit Et

15 ויהי כאשר־שמעו אויבינו כי־נודע

sumus reuersi & , eorum consilium Deus infregit & , nobis

לנו ויפר האלהים את־עצתם ונשוב

. suum opus ad vnusquisque , murum ad nos omnes

כלנו אל־החומה איש אל־מלאכתו׃

meorum puerorum dimidium illa die à , fuit Et

16 ויהי מן־היום ההוא חצי נערי

, lanceas & tenentes † eorum pars media & , opere in facientes

עשים במלאכה וחצים מחזיקים והרמחים

post principes & : loricas & , arcus & , clypeos ‖

המגנים והקשתות והשרינים והשרים אחרי

. Iehudah domum omnem

כל־בית יהודה׃

, onerantes , onere in portantes $ & , muro in Ædificantes *

17 הבונים בחומה והנשאים בסבל עמשים

tenens vna & , opere in faciens ‡ sua manu vna in

באחת ידו עשה במלאכה ואחת מחזקת

suo gladio vnusquisque ædificantium Et . missile

השלח׃ 18 והבונים איש חרבו

tuba in clangens & , ædificantes † & , suos lumbos super * accincti

אסורים על־מתניו ובונים והתוקע בשופר

, magnates * ad & , heroes ‖ ad dixi Et . me apud

אצלי׃ 19 ואמר אל־החרים ואל־הסגנים

: latum & , multum Opus : populi residuum ad &

ואל־יתר העם המלאכה הרבה ורחבה

vir longinqui ‡ , muro in $ separati nos &

ואנחנו נפרדים על־החומה רחוקים איש

audieritis quo * loco In . suo fratre à

מאחיו׃ 20 במקום אשר תשמעו את־

noster Deus . nos ad congregabimini ‖ illuc , tubæ vocem †

קול השופר שמה תקבצו אלינו אלהינו

: opere in facientes $ nos Et . nobis * pugnabit

ילחם לנו׃ 21 ואנחנו עשים במלאכה

ascensu ab lanceas in apprehendentes ‡ eorum pars media &

וחצים מחזיקים ברמחים מעלות

tempore in Etiam . stellas egredi * ad vsque auroræ

השחר עד צאת הכוכבים׃ 22 גם בעת

pernoctent † eius puer & Vnusquisque : populo dixi , illo

ההיא אמרתי לעם איש ונערו ילינו

facie

$ Debilitatæ sunt vires portantis, & humus multa est, ‡ murum.

יוכל [a] בנה

ראה [c]

שבת [d]

* ex † fuerant

עמר [e]

‖ locis * excelsis,

בצחחים

ק

$ optimates ‡ magistratus

חור [f]

* facie

ירא [g]

ירע [h] dissipauit

פור [i] יעץ [k]

dimidia pars iuuenum faciebat

חצה [l]

† tenebat ‖ & scuta,

עשה [m] גנן [n]

* Qui ædificabant $ portabant onera, & qui onerabant,

בנה [o]

‡ faciebat opus, & altera tenebat gladium.

* erant † ædificabant, & clangebant ‖ optimates, * magistratus

$ sumus ‡ remoti vnusquisque à altero.

* in

† sonitum ‖ congregamini

* pro

$ faciamus opus:

‡ tenebat

עלה [p]

* exitum stellarum.

יצא [q]

† maneat

לון [r]

---

die & , custodia nocte nobis sint & , Ierusalaim medio in

בתוך ירושלם והיו־לנו הלילה משמר והיום

viri & ‖ mei pueri & | , mei fratres & | , ego Nec . opus †

מלאכה׃ 23 ואין אני ואחי ונערי ואנשי

, nostras vestes exuentes nos non ‡ , me post $ qui , custodia *

המשמר אשר אחרי אין־אנחנו פשטים בגדינו

. aquas suum missile vir

איש שלחו המים׃

CAP. V. ה

aduersus magnus eorum vxorum & , populi clamor fuit Et

1 ותהי צעקת העם ונשיהם גדולה אל־

, nostris filiis : dicentes † qui est * Et . Iehudæos suos fratres

אחיהם היהודים׃ 2 ויש אשר אמרים בנינו

, frumentum accipiamus Et . multi nos nostris filiabus &

ובנתינו אנחנו רבים ונקחה דגן

: dicentes * qui est ‖ Et . viuamus & , comedamus &

ונאכלה ונחיה׃ 3 ויש אשר אמרים

nos nostras domus & , nostras vineas & , nostros Agros

שדתינו וכרמינו ובתינו אנחנו

est ‡ Et . fame in frumentum accipiamus & , oppignerantes $

ערבים ונקחה דגן ברעב׃ 4 ויש

, regis mensuram | ad argentum sumpsimus † Mutuò : dicentes * qui

אשר אמרים לוינו כסף למדת המלך

caro sicut nunc Et . nostras vineas & , nostros agros

שדתינו וכרמינו׃ 5 ועתה כבשר

: nostri filij eorum filij sicut , nostra caro * nostrorum fratrum

אחינו בשרנו כבניהם בנינו

nostras filias & , nostros filios subiicientes $ nos ecce &

והנה אנחנו כבשים את־בנינו ואת־בנתינו

non & , subiectæ * nostris filiabus è est Et . seruos in ‡

לעבדים ויש מבנתינו נכבשות ואין

. alienis ‖ nostræ vineæ & , nostri agri & , nostrarū manuū potestati ad †

לאל ידנו ושדתינו וכרמינו לאחרים׃

, eorum clamorē audiissem cùm , vehementer mihi fuit ira * Et

6 ויחר לי מאד כאשר שמעתי את־זעקתם

, me in meum cor est consiliatum $ Et . ista verba &

ואת הדברים האלה׃ 7 וימלך לבי עלי

: eis dixi & , magnatibus & , heroibus cum litigaui ‡ &

ואריבה את־החרים ואת־הסגנים ואמרה להם

dedi ‖ Et . exigentes vos suum fratrem in † vnusquisque Onus *

משא איש־באחיו אתם נשאים ואתן

Nos : eis dixi Et . magnam concionem * eos contra

עליהם קהלה גדולה׃ 8 ואמרה להם אנחנו

gentibus venditos ‡ , Iehudæos nostros fratres acquisiuimus $

קנינו את־אחינו היהודים הנמכרים לגוים

vendetis † vos etiam & , nobis in sufficientiam * secundum

כדי בנו וגם־אתם תמכרו את־

inuenerūt nō & , siluerunt Et ? nobis sunt venditi ‖ & , vestros fratres

אחיכם ונמכרו־לנו ויחרישו ולא מצאו

vos quod verbum bonum ‡ Non : dixi Et . verbum *

דבר׃ 9 ויאמר לא־טוב הדבר אשר־אתם

opprobrio præ ambulabitis * nostri Dei timore in Nonne . facientes $

עשים הלוא ביראת אלהינו תלכו מחרפת

, mei fratres , ego etiam Et ? nostrorum inimicorum gentium

הגוים אויבינו׃ 10 וגם־אני אחי

. frumentum & , argentum eis in commodantes † , mei pueri &

ונערי נשים בהם כסף ודגן

quæso Reddite . hoc onus * quæso Remittamus ‖

נעזבה־נא את־המשא הזה׃ 11 השיבו נא

, eorum oliueta , eorum vineas , eorum agros hodie tanquam $ eis

להם כהיום שדתיהם כרמיהם זיתיהם

, olei & , vini , frumenti & , argenti centum ‡ & , eorū domos &

ובתיהם ומאת הכסף והדגן התירוש והיצהר

. eis in exigentes † vos quæ *

אשר אתם נשים בהם׃

Sic : quæremus non eis ab & , Reddemus : dixerunt Et

12 ויאמרו נשיב ומהם לא נבקש כן

, sacerdotes vocaui Et . loquens ‖ tu sicut faciemus

נעשה כאשר אתה אומר ואקרא את־הכהנים

. hoc verbum iuxta faciendum ad * , eos adiuraui &

ואשביעם לעשות כדבר הזה׃

in custodiam, † in opere. ‖ nec * custodes, $ erant ‡ exuebamus vestimentum nostrum, nec quisquam dimittebat illud, nisi lauandi gratia.

* erant † dicerent: Cum

רבב [a]

| erant * dicerent

$ in pignus tradamus, ‡ erant * dicerent † sumamus ‖ vsuram, super

לוה [b]

* est

$ subiicimus

‡ seruitutibus. * subiiciuntur. † est facultas in manib' nostris ad redimendum, ‖ sunt apud alios.

* iratus sum

חרה [c]

$ cogitauit ‡ increpaui optimates, & magistratus. * Vsuram † à fratribus suis accipitis. | posui

יתיר א

* congregationem

חור [d] נשא [e]

$ redemimus ‡ qui venditi erant

קנה [f]

* facultatem quæ erat

ואמר

† venditis ‖ venduntur * quo se excusarent $ est ‡ facitis. * ambulare debetis propter opprobrium

ירא [g]

† commodauimus ‖ Relinquam' * vsuram hāc.

נשה [h] שוב [i]

$ hac die ‡ centesimam partem * quam † exigitis ab ‖ loqueris.

* vt facerent

Deus excutiat Sic :dixi & ,excussi *meam oram* Etiam

13 גַּם־חָצְנִי נָעַרְתִּי וָאֹמְרָה כָּכָה יְנַעֵר הָאֱלֹהִים

,istud verbum statuerit non qui virum omnem

אֶת־כָּל־הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יָקִים אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה

.vacuus & ,egressus sit sic & ,suo labore de & ,sua domo de

מִבֵּיתוֹ וּמִיגִיעוֹ וְכָכָה יִהְיֶה נָעוּר וָרֵק

:Dominum laudauerunt Et .Amen ,concio omnis dixerunt Et

וַיֹּאמְרוּ כָל־הַקָּהָל אָמֵן וַיְהַלְלוּ אֶת־יְהוָה

istud verbum secundum populus fecit Et

וַיַּעַשׂ הָעָם כַּדָּבָר הַזֶּה׃

eorum dux *esse* ,mihi præcepit qua die à Etiam

14 גַּם מִיּוֹם אֲשֶׁר־צִוָּה אֹתִי לִהְיוֹת פֶּחָם

annum ad vsque & ,vigesimo anno ab ,Iehudah terra in

בְּאֶרֶץ יְהוּדָה מִשְּׁנַת עֶשְׂרִים וְעַד שְׁנַת

annis ,regis Arthachsasta secundum & trigesimum

שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ שָׁנִים

non *comitiu* || panem mei fratres & * ,ego $:duodecim

שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲנִי וְאַחַי לֶחֶם הַפֶּחָה לֹא

me ante qui ,primi duces Et .comedi

15 אָכַלְתִּי׃ וְהַפַּחוֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר־לְפָנַי

,pane in eis ab acceperunt & ,populum *super* grauauerunt

הִכְבִּידוּ עַל־הָעָם וַיִּקְחוּ מֵהֶם בְּלֶחֶם

etiam ,quadraginta seclos argenti postea vino &

וָיַיִן אַחַר כֶּסֶף־שְׁקָלִים אַרְבָּעִים גַּם

non ego Et .*populum super tyrannidem exercuere* eorum pueri

נַעֲרֵיהֶם שָׁלְטוּ עַל־הָעָם וַאֲנִי לֹא־

.Dei *timoris faciebus à* ita feci

עָשִׂיתִי כֵן מִפְּנֵי יִרְאַת אֱלֹהִים׃

agrum & ,*roboraui* huius muri opere in etiam Et

16 וְגַם בִּמְלֶאכֶת הַחוֹמָה הַזֹּאת הֶחֱזַקְתִּי וְשָׂדֶה

ad ibi $ congregati mei pueri omnes ,emimus non

לֹא קָנִינוּ וְכָל־נְעָרַי קְבוּצִים שָׁם עַל־

centum ,*magnates* * & ,Iehudæi Et .opus

17 הַמְּלָאכָה׃ וְהַיְּהוּדִים וְהַסְּגָנִים מֵאָה

,gentibus è nos ad venites & ,viri quinquaginta &

וַחֲמִשִּׁים אִישׁ וְהַבָּאִים אֵלֵינוּ מִן־הַגּוֹיִם

erat $ quod Et .† mea mensa in ,*nostris circuitibus* || quæ

18 אֲשֶׁר־סְבִיבֹתֵינוּ עַל־שֻׁלְחָנִי׃ וַאֲשֶׁר הָיָה

,electæ sex pecudes ,vnus bos ,*vnum diem in factum*

נַעֲשֶׂה לְיוֹם אֶחָד שׁוֹר אֶחָד צֹאן שֵׁשׁ־בְּרֻרוֹת

omni in dies decem *intra* * & ,mihi *sunt facta* $ aues &

וְצִפֳּרִים נַעֲשׂוּ־לִי וּבֵין עֲשֶׂרֶת יָמִים בְּכָל־

non *comitiu* || panem hoc cum & ;multiplicandum ad vino

יַיִן לְהַרְבֵּה וְעִם־זֶה לֶחֶם הַפֶּחָה לֹא

.*hoc* † populo *super* seruitus erat grauis quia ,quæsiui

בִקַּשְׁתִּי כִּי־כָבְדָה הָעֲבֹדָה עַל־הָעָם הַזֶּה׃

quæ omnia $,bonum in meus Deus mei Memento

19 זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה כֹּל אֲשֶׁר־

.*hoc* $ populo *super* feci

עָשִׂיתִי עַל־הָעָם הַזֶּה׃

Margin: vestimentum meum; a קוּם; b רִיק coetus,; c עָשָׂה vt essem; d שָׁנָה $ nec * nec | ducalem; e לָקַח; dominati sunt populo.; propter timorem; f יָרֵא; instauraui; $ erant; g קָנָה; *magistratus,; | sunt in circuitu nostro, † erant. $ parabatur per singulos dies, erat $ parabantur * in dies tamē bibebant vini quantum sat fuisset per | ducalem; h עָשָׂה; † huic. $ secundum; $ huic.

CAP. VI. ו

,Thobiiah & ,Sanballat ipsi esset auditum cùm fuit Et

1 וַיְהִי כַאֲשֶׁר נִשְׁמַע לְסַנְבַלַּט וְטוֹבִיָּה

quòd ,nostrorum inimicorum residuo & ,Arabæ Ghesem &

וּלְגֶשֶׁם הָעַרְבִי וּלְיֶתֶר אֹיְבֵינוּ כִּי

:interruptio eo in remaneret non & ,murum ædificassem

בָנִיתִי אֶת־הַחוֹמָה וְלֹא־נוֹתַר בָּהּ פָּרֶץ

statueram non *fores* † hoc tempus ad vsque *etiam* ||

גַּם עַד־הָעֵת הַהִיא דְּלָתוֹת לֹא־הֶעֱמַדְתִּי

me ad Ghesem & ,Sanballat misit Et portis in

2 בַשְּׁעָרִים׃ וַיִּשְׁלַח סַנְבַלַּט וְגֶשֶׁם אֵלַי

campo in Chephirim in pariter conueniamus & *Ito* :dicendo Veni

לֵאמֹר לְכָה וְנִוָּעֲדָה יַחְדָּו בַּכְּפִירִים בְּבִקְעַת

.malum mihi facere *cogitantes* ipsi Et Ono

אוֹנוֹ וְהֵמָּה חֹשְׁבִים לַעֲשׂוֹת לִי רָעָה׃

Opus :dicendo ,nuncios eos ad misi Et

3 וָאֶשְׁלְחָה עֲלֵיהֶם מַלְאָכִים לֵאמֹר מְלָאכָה

quid vt .descendere *potero* || non & *faciens* ego * grande

גְדוֹלָה אֲנִי עֹשֶׂה וְלֹא אוּכַל לָרֶדֶת לָמָּה

descendam & ,illud *remittam* quando † .opus cessabit

תִשְׁבַּת הַמְּלָאכָה כַּאֲשֶׁר אַרְפֶּהָ וְיָרַדְתִּי

Margin: i הָיָה; k בָּנָה | verùm † valuas; l יָלַךְ Veni; cogitabant; n רוּעַ; * facio, | possum; o יָרַד p רָפָה | vt negligam

quatuor hoc verbum iuxta me ad miserunt Et ;vos ad

4 אֲלֵיכֶם׃ וַיִּשְׁלְחוּ אֵלַי כַּדָּבָר הַזֶּה אַרְבַּע

misit Et .hoc verbum iuxta eis respondi & :vicibus

5 פְּעָמִים וָאָשִׁיב אוֹתָם כַּדָּבָר הַזֶּה׃ וַיִּשְׁלַח

quinta vice hoc verbum iuxta Sanballat me ad

אֵלַי סַנְבַלַּט כַּדָּבָר הַזֶּה פַּעַם חֲמִישִׁית אֶת־

.eius manu in apertam epistolam & ,suum puerum

נַעֲרוֹ וְאִגֶּרֶת פְּתוּחָה בְּיָדוֹ׃

Ghasmu & ,est auditum gentibus In :ea in erat Scriptum

6 כָּתוּב בָּהּ בַּגּוֹיִם נִשְׁמָע וְגַשְׁמוּ

tu Idcirco .rebellare *cogitantes* | Iehudæi & ,tu ,*dicens**

אֹמֵר אַתָּה וְהַיְּהוּדִים חֹשְׁבִים לִמְרוֹד עַל־כֵּן אַתָּה

verba secundū *regem in eis existens* $ tu & ,murum *ædificans* †

בוֹנֶה הַחוֹמָה וְאַתָּה הֹוֶה לָהֶם לְמֶלֶךְ כַּדְּבָרִים

prædicandum ad statueris prophetas etiam Et .hæc

7 הָאֵלֶּה׃ וְגַם־נְבִיאִים הֶעֱמַדְתָּ לִקְרֹא

nunc Et .$ Iehudah in Rex :dicendo ,Ierusalaim in te super

עָלֶיךָ בִירוּשָׁלַםִ לֵאמֹר מֶלֶךְ בִּיהוּדָה וְעַתָּה

,*ito* * nunc & :hæc verba secundum regi *audietur* $

יִשָּׁמַע לַמֶּלֶךְ כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְעַתָּה לְכָה

.pariter ineamus consilium &

וְנִוָּעֲצָה יַחְדָּו׃

verba secundū est factum Non :dicendo eum ad misi Et

8 וָאֶשְׁלְחָה אֵלָיו לֵאמֹר לֹא נִהְיָה כַּדְּבָרִים

.ea *comminiscens* † tu tuo corde de nā :*dicens* || tu quæ hæc

הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה אוֹמֵר כִּי מִלִּבְּךָ אַתָּה בוֹדָאם׃

Debilitabuntur :dicendo ,nos *terrentes* illi omnes Nam

9 כִּי כֻלָּם מְיָרְאִים אוֹתָנוּ לֵאמֹר יִרְפּוּ

conforta nunc Et .fiet non & ,opere ab eorum manus

יְדֵיהֶם מִן־הַמְּלָאכָה וְלֹא תֵעָשֶׂה וְעַתָּה חַזֵּק

Semahiah domum sum ingressus ego Et .*meas manus*

10 אֶת־יָדָי׃ וַאֲנִי בָאתִי בֵּית שְׁמַעְיָה

Coueniamus :ait & ,clausus ipse & ,Mehetabel filij ,Delaiah filij

בֶּן־דְּלָיָה בֶן־מְהֵיטַבְאֵל וְהוּא עָצוּר וַיֹּאמֶר נִוָּעֵד

claudamus & ,templi medium ad Dei domum ad

אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים אֶל־תּוֹךְ הַהֵיכָל וְנִסְגְּרָה

nocte & ,te occidendum ad *venientes* | quia templi *fores* *

דַּלְתוֹת הַהֵיכָל כִּי בָּאִים לְהָרְגֶךָ וְלַיְלָה

.te occidendum ad *venientes* †

בָּאִים לְהָרְגֶךָ׃

qui ,ego vt quis Et *fugiet ego sicut vir* Num :dixi Et

11 וָאֹמְרָה הַאִישׁ כָּמוֹנִי יִבְרָח וּמִי כָמוֹנִי אֲשֶׁר־

.ingrediar Non ?viuat & ,templum in ingrediatur

יָבוֹא אֶל־הַהֵיכָל וָחָי לֹא אָבוֹא׃

sed ,illum misit Deus non ecce & ,cognoui Et

12 וָאַכִּירָה וְהִנֵּה לֹא־אֱלֹהִים שְׁלָחוֹ כִּי

Sanballat & ,Thobiiah & ,me ad est locutus prophetiam

הַנְּבוּאָה דִּבֶּר עָלַי וְטוֹבִיָּה וְסַנְבַלַּט

ipse | conductus mercede *Propterea* .mercede eum conduxit

13 שְׂכָרוֹ׃ לְמַעַן שָׂכוּר הוּא

illis esset & peccarem & ,sic facerem & timerem vt

לְמַעַן־אִירָא וְאֶעֱשֶׂה־כֵּן וְחָטָאתִי וְהָיָה לָהֶם

Memento .me afficerent probis vt ,malum nomen ad

14 לְשֵׁם רָע לְמַעַן יְחָרְפוּנִי׃ זָכְרָה

.ista eius opera secundum Sanballat & ,Thobijah meus Deus

אֱלֹהַי לְטוֹבִיָּה וּלְסַנְבַלַּט כְּמַעֲשָׂיו אֵלֶּה

qui prophetarum *residui* & ,prophetissæ Nohadiah etiam &

וְגַם לְנוֹעַדְיָה הַנְּבִיאָה וּלְיֶתֶר הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר

.me *terrentes* *fuerunt*

הָיוּ מְיָרְאִים אוֹתִי׃

,Elul quinta & vigesima in murus est perfectus Et

15 וַתִּשְׁלַם הַחוֹמָה בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה לֶאֱלוּל

.diebus duobus & quinquaginta

לַחֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם יוֹם׃

viderunt & ,nostri inimici omnes audiuissent cùm ,fuit Et

16 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ כָּל־אוֹיְבֵינוּ וַיִּרְאוּ

valde conciderunt & ,*nostris circuitibus* † quæ gentes omnes

כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵינוּ וַיִּפְּלוּ מְאֹד

est factum nostro Deo à quod cognouerunt & :suis oculis in

בְּעֵינֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי מֵאֵת אֱלֹהֵינוּ נֶעֶשְׂתָה

.hoc opus

הַמְּלָאכָה הַזֹּאת׃

Margin: dicit quòd * cogitatis; † ædificas $ eris eis rex; $ est.; $ diuulgabitur * veni,; b יָעַץ; || dicis, † fingis; terrebant; manū meam.; c בּוֹא; * ostia | veniunt; d בּוֹא † veniunt; quisnam similis mihi fugit?; e חָיָה; f נָכַר; Quia | erat; g יָרֵא; reliquorum; terrebant; h הָיָה; timuerunt; i יָרֵא vel רָאָה; † erant in circuitu nostro.; k נָפַל; l יָדַע

.quinque & quadraginta octingenti ,Zatthu Filij
13 בני זתוא שמנה מאות ארבעים וחמשה׃
.fexaginta & feptingenti ,Zacchai Filij
14 בני זכי שבע מאות וששים׃
.octo & quadraginta fexcenti ,Binnui Filij
15 בני בנוי שש מאות ארבעים ושמנה׃
.octo & viginti fexcenti ,Bebai Filij
16 בני בבי שש מאות עשרים ושמנה׃
.duo & viginti fexcenti millia duo ,Hazgad Filij
17 בני עזגד אלפים שלש מאות עשרים ושנים׃
.feptem & fexaginta fexcenti ,Adonicam Filij
18 בני אדניקם שש מאות ששים ושבעה׃
.feptem & fexaginta millia duo :Biguai Filij
19 בני בגוי אלפים ששים ושבעה׃
.quinque & quinquaginta fexcenti ,Hadin Filij
20 בני עדין שש מאות חמשים וחמשה׃
.octo & nongenti *Chizchiah ipfi* ‡ ,Ater Filij
21 בני אטר לחזקיה תשעים ושמנה׃
.octo & viginti trecenti ,Chafum Filij
22 בני חשם שלש מאות עשרים ושמנה׃
.quatuor & viginti trecenti Befai Filij
23 בני בצי שלש מאות עשרים וארבעה׃
.duodecim centum ,Chariph Filij
24 בני חריף מאה שנים עשר׃
.quinque & nonaginta Ghibhon Filij
25 בני גבעון תשעים וחמשה׃
octoginta centum ,Netophah & lechem-Beth Viri
26 אנשי בית־לחם ונטפה מאה שמנים
.octo &
ושמנה׃
.octo & viginti centum ,Hanathoth Viri
27 אנשי ענתות מאה עשרים ושמנה׃
.duo & quadraginta ,hazmaueth-Beth Viri
28 אנשי בית־עזמות ארבעים ושנים׃
,Beeroth & ,Chephirah ,ieharim--Chiriath Viri
29 אנשי קרית יערים כפירה ובארות
.tres & quadraginta feptingenti
שבע מאות ארבעים ושלשה׃
.vnus & viginti fexcenti ,Gabah & ,Ramah Viri
30 אנשי הרמה וגבע שש מאות עשרים ואחד׃
.duo & viginti & centum ,Michmas Viri
31 אנשי מכמס מאה ועשרים ושנים׃
.tres & viginti centum ,Hai & ,el-Beth Viri
32 אנשי בית־אל והעי מאה עשרים ושלשה׃
.duo & quinquaginta ,alterius Nebo Viri
33 אנשי נבו אחר חמשים ושנים׃
quinquaginta ducenti mille ,alterius Helam Filij
34 בני עילם אחר אלף מאתים חמשים
.quatuor &
וארבעה׃
.viginti & trecenti ,Charim Filij
35 בני חרם שלש מאות ועשרים׃
.quinque & quadraginta trecenti ,Ierecho Filij
36 בני ירחו שלש מאות ארבעים וחמשה׃
viginti & feptingenti ,Ono & chadid Lod Filij
37 בני לד חדיד ואנו שבע מאות ועשרים
-non millia tria ,Senaah Filij .vnus &
38 ואחד׃ בני סנאה שלשת אלפים תשע
domo* Iedaiah filij :Sacerdotes .triginta & genti
39 מאות ושלשים׃ הכהנים בני ידעיה לבית
.tres & feptuaginta nongenti ,Iefuah
ישוע תשע מאות שבעים ושלשה׃
.duo & quinquaginta mille ,Immer Filij
40 בני אמר אלף חמשים ושנים׃
,feptem & quadraginta ducenti mille ,Pafchur Filij
41 בני פשחור אלף מאתים ארבעים ושבעה׃
.decem † feptem mille ,Charim Filij
42 בני חרם אלף שבעה עשר׃
Lehodeuah filiis * Chadmiel *ipfi* ‖ Iefuah filij :Leuitæ
43 הלוים בני־ישוע לקדמיאל לבני להודוה
.quatuor & feptuaginta
שבעים וארבעה׃

‡ de Chizchiahu
* de
† &
‖ &
‡ de

Iehudah *ingenui multiplicantes* illis diebus in Etiam
17 גם בימים ההם [a]מרבים חרי יהודה
Tobiiah ipfi ‡ quæ & ;Tobiiah *fuper* § euntes ,fuas epiftolas
אגרתיהם הולכות על־טוביה ואשר לטוביה
Iehudah in multi Nam .eos ad *venientes**
18 [b]באות אליהם׃ כי־רבים ביהודה
filij Sechaniah *ipfe* ‖ gener quia ,*ei iuramenti compotes* †
בעלי שבועה לו כי־חתן הוא לשכניה בן־
Mefullam filiam acceperat eius filius Iochanan & ,Arach
ארח ויהוחנן בנו לקח את־בת־משלם
dicentes fuerunt eius bonitates Etiam .Berechiah filij
19 בן ברכיה׃ גם טובתיו היו אמרים
mifit epiftolas .ei *educentes fuerunt* * mea verba & ,*mam facies ad*
לפני ודברי היו [c]מוציאים לו אגרות שלח
.me terrendum ad Tobiiah
טוביה ליראני׃

[a] רבב multiplicabant optimates
§ ad
‡ erant
* veniebam
[b] בוא
† habebant iuramentum eius,
‖ erat
dicebant coram me
* referebant
[c] יצא

CAP. VII.

ftatuiffem & ;murus effet ædificatus cùm ,fuit Et
1 ויהי כאשר נבנתה החומה ואעמיד
cantores & * ,ianitores effent conftituti & ,valuas
הדלתות ויפקדו השוערים [d]והמשררים
& ,meo fratri Chanani præcepi Et .Leuitæ &
2 והלוים׃ ואצוה את־חנני אחי ואת־
ipfe quia ;Ierufalaim *fuper* palatij principi Chananiah
חנניה שר הבירה על־ירושלם כי־הוא
.multis præ Deum timens & ,*veritatu* ‖ vir *ficut* §
כאיש [e]אמת [f]וירא את־האלהים [g]מרבים׃
,Ierufalaim portæ aperientur Non :eos ad dixi Et
3 ויאמר להם לא יפתחו שערי ירושלם
claudent ftantibus ipfis adhuc & ,*folem incalefcere* ‡ ad vfque
עד־[h]חם השמש ועד הם עמדים [i]יגיפו
habitatores *cuftodias ftatuendo* † Et .*tenebunt* * & ,valuas
הדלתות ואחזו והעמיד משמרות ישבי
.fuã domum contra *virum* * & ,fua cuftodia in *virum* ‖ Ierufalaim
ירושלם איש במשמרו ואיש נגד ביתו׃
paucus * populus & ;grandis & *manibus* ‡ lata § ciuitas Et
4 והעיר רחבת ידים וגדלה והעם מעט
dedit ‖ Et .ædificatæ domus † non & ;eius medio in
5 בתוכה ואין בתים [k]בנוים׃ [l]ויתן
& ,*ingenuos* ‡ congregaui § ,*meum cor ad* * meus Deus
אלהי אל־לבי ואקבצה את־[m]החרים ואת־
librum inueni Et .*genealogizandum ad* † ,populum & ,*magnates* *
הסגנים ואת־העם להתיחש ואמצא ספר
.eo in fcriptum inueni & ,*prima in afcendentium* ‖ genealogiæ
היחש [n]העולים בראשונה ואמצא כתוב בו׃
captiuitate de *afcendentes* * prouinciæ filij Ifti
6 אלה בני [o]המדינה העלים [p]משבי
Nebuchadnefar fecit tranfmigrare quam ,tranfmigrationis
הגולה אשר הגלה נבוכדנצר
vir § Iehudah in & ,Ierufalem in funt reuerfi & :Babel rex
מלך בבל וישובו לירושלם וליהודה איש
,Iefuah Zerubabel cum *Venientes* ‡ .fuam ciuitatem in
7 לעירו׃ [q]הבאים עם־זרבבל ישוע
,Mordochai ,Nachamani ,Rahamiah ,Hazariah ,Nechemiah
נחמיה עזריה רעמיה נחמני מרדכי
numerus ,Bahanah ,Nechum ,Biguai ,Mifpereth ,Bilfan
בלשן מספרת בגוי נחום בענה מספר
.Ifrael populi virorum
אנשי עם־ישראל׃
.duo & feptuaginta & centum millia duo ,Parhos Filij
8 בני פרעש אלפים מאה ושבעים ושנים׃
.duo & feptuaginta trecenti Sephatiah Filij
9 בני שפטיה שלש מאות שבעים ושנים׃
.duo & quinquaginta fexcenti ,Arach Filij
10 בני ארח שש [r]מאות חמשים [f]ושנים׃
,millia duo ,Ioab & ,Iefuah filiis * moab-Pachath Filij
11 בני־פחת מואב לבני ישוע ויואב אלפים
.decem octo † octingenti &
ושמנה מאות שמנה עשר׃
.quatuor & quinquaginta ducenti mille ,Helam Filij
12 בני עילם אלף מאתים חמשים וארבעה׃

[d] שור
in
§ erat
‖ verax
[e] אמן [f] ירא
[g] רבב
ואמר
ס
‡ calorem folis,
[h] חמם [i] גוף
* contignabunt.
† ftatui cuftodes
‖ vnumquemque
§ erat
‡ locis
* paruus
† erant
‖ pofuit
[k] בנה [l] נתן
* in corde meo.
§ optimates.
[m] חור
* magiftratus.
† vt recenferentur fecundum feriem generationis.
‖ eorum qui afcenderunt primùm,
[n] עלה
* qui afcenderunt
[o] דון [p] שבה
§ vnufquifque
‡ Qui venerunt
[q] בוא
[r] מאה [f] שנה
* de
† &

*inter eos — eis *& ;septem & triginta trecenti ;millia

אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה וְלָהֶם

.quinque & quadraginta & ducenti cantatrices & ,cantores

[f] שׁור — [f] מְשֹׁרְרִים וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃

.sex & triginta septingenti eorum Equi

68 סוּסֵיהֶם שְׁבַע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה

.quinque & quadraginta ducenti eorum Muli

פִּרְדֵיהֶם מָאתַיִם אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃

asini .quinque & triginta quadringenti Cameli

69 גְּמַלִּים אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה חֲמֹרִים

.viginti & septingenti millia sex

שֵׁשֶׁת אֲלָפִים שְׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃

aliqui è principibus — :opus in dederunt patrum *capitum* pars Et

70 [g] קצר — [g] וּמִקְצָת רָאשֵׁי הָאָבוֹת נָתְנוּ לַמְּלָאכָה

,mille drachmas auri thesaurum in dedit Tirsatha

הַתִּרְשָׁתָא נָתַן לָאוֹצָר זָהָב דַּרְכְּמֹנִים אֶלֶף

† crateras — triginta sacerdotum tunicas ,quinquaginta *phialas* †

מִזְרָקוֹת חֲמִשִּׁים כָּתְנוֹת כֹּהֲנִים שְׁלֹשִׁים

principibus — dederunt patrum *capitibus* de Et .quingentas &

71 וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת נָתְנוּ

;millia decem bis drachmas auri operis thesaurum in

[h] שׁנר־ת — לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב דַּרְכְּמוֹנִים [h] שְׁתֵּי רִבּוֹת

.ducentas & millia duo minas argenti &

[i] מנר־ה — וְכֶסֶף [i] מָנִים אַלְפַּיִם וּמָאתָיִם׃

drachmas auri populi residuum dederunt quod Et

72 וַאֲשֶׁר נָתְנוּ שְׁאֵרִית הָעָם זָהָב דַּרְכְּמוֹנִים

tunicas & ;millia duo minas argenti & ,millia decem bis

שְׁתֵּי רִבּוֹא וְכֶסֶף מָנִים אַלְפָּיִם וְכָתְנֹת

.septem & sexaginta sacerdotum

כֹּהֲנִים שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה׃

[k] ישׁב — ,ianitores & ,Leuitæ & sacerdotes habitauerunt Et

73 [k] וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַשּׁוֹעֲרִים

Israel omnis & ,Nethinim & ,populo de & ,cantores &

וְהַמְשֹׁרְרִים וּמִן־הָעָם וְהַנְּתִינִים וְכָל־יִשְׂרָאֵל

Israel filii & ,septimus mensis contigit & :suis vrbibus in

[l] נגע — בְּעָרֵיהֶם [l] וַיִּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל

† erant — :suis ciuitatibus in †

בְּעָרֵיהֶם׃

CAP. VIII. ח

cogregati — ad ,vnus vir tanquam populus omnis sunt *collecti* Et

1 וַיֵּאָסְפוּ כָל־הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־

estante portâ — Hezræ dixerunt & ;aquarum *porta facies ad* quæ plateam

הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמָּיִם וַיֹּאמְרוּ לְעֶזְרָא

vt afferret — quam ,Moseh legis librum *afferendum ad* ,scribæ

[m] ירה — הַסֹּפֵר לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר [m] תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר־

Hezra attulit Et .Israeli Dominus præcepit

2 [n] בוא — צִוָּה יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ [n] וַיָּבִיא עֶזְרָא

etiam multitudine, — ad vsque & viro à ,*concionis facies ad* legem sacerdos

הַכֹּהֵן אֶת־הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּהָל מֵאִישׁ וְעַד־

‡ vt audiret, — die in ,*audiendum ad* ‡ intelligentem omnem & ,mulierem

אִשָּׁה וְכֹל מֵבִין לִשְׁמֹעַ בְּיוֹם

‡ prima — *facies ad* ‡ eo in legit Et .septimi mensis *vna* ‡

3 ‡ ante plateam, * erant ante portam — אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃ וַיִּקְרָא־בוֹ לִפְנֵי

ad vsque luce à ,aquarum *porta facies ad* * quæ ,*platea*

הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם מִן־הָאוֹר עַד־

‖ diem — ,mulieribus & ,viris coram *diei* ‖ dimidium

[o] חצר־ה — [o] מַחֲצִית הַיּוֹם נֶגֶד הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים

† erant — librum ad † populi omnis aures & :intelligentibus &

וְהַמְּבִינִים וְאָזְנֵי כָל־הָעָם אֶל־סֵפֶר

suggestum — *turrem* super scriba Hezra stetit Et .legis

הַתּוֹרָה׃ וַיַּעֲמֹד עֶזְרָא הַסֹּפֵר עַל־מִגְדַּל־

4 ‡ ligneū, quod † propter verbum, — eum iuxta stetit & ;*verbo* † fecerunt quam *ligni* ‡

עֵץ אֲשֶׁר עָשׂוּ לַדָּבָר וַיַּעֲמֹד אֶצְלוֹ

,Chilchiiah & ,Vriiah & ,Hanaih & ,Semah & ,Matthithiah

מַתִּתְיָה וְשֶׁמַע וַעֲנָיָה וְאוּרִיָּה וְחִלְקִיָּה

‡ ad — ,Pedaiah eius sinistra à Et .eius dexteram *super* ‡ Mahaseiah &

וּמַעֲשֵׂיָה עַל־יְמִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ פְּדָיָה

,Zechariah ,Chasbedanah & ,Chasum & Malchiiah & ,Misael &

וּמִישָׁאֵל וּמַלְכִּיָּה וְחָשֻׁם וְחַשְׁבַּדָּנָה זְכַרְיָה

‡ & — .Mesullam †

מְשֻׁלָּם׃

.octo & quadraginta centum ,Asaph filij :Cantores

44 הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי אָסָף מֵאָה אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה׃

,Talmon filij ,Ater filij ,Sallum filij :Ianitores

45 הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי־שַׁלֻּם בְּנֵי־אָטֵר בְּנֵי־טַלְמֹן

triginta centum ,Sobai filij Charira filij ,Hacchub filij

בְּנֵי־עַקּוּב בְּנֵי חֲטִיטָא בְּנֵי שֹׁבָי מֵאָה שְׁלֹשִׁים

,Chasupha filij ,Sicha filij :Nethinim ‖ .octo & — ‖ Donatie

46 וּשְׁמֹנָה׃ הַנְּתִינִים בְּנֵי־צִחָא בְּנֵי־חֲשֻׂפָא

.Tabbahoth filij

בְּנֵי טַבָּעוֹת׃

,Padon filij ,Siha filij ,Cheros Filij

47 בְּנֵי־קֵירֹס בְּנֵי־סִיעָא בְּנֵי פָדוֹן׃

.Salmai filij ,Chaghaba filij ,Lebana Filij

48 בְּנֵי־לְבָנָא בְּנֵי־חֲגָבָא בְּנֵי שַׁלְמָי׃

.Ghachar filij ,Ghiddel filij ,Chanan Filij

49 בְּנֵי־חָנָן בְּנֵי־גִדֵּל בְּנֵי־גַחַר׃

.Necodah filij ,Resin filij ;Reuiah Filij

50 בְּנֵי־רְאָיָה בְּנֵי־רְצִין בְּנֵי נְקוֹדָא׃

.Paseach filij ,Huzza filij ,Ghazam Filij

51 בְּנֵי־גַזָּם בְּנֵי־עֻזָּא בְּנֵי פָסֵחַ׃

.Nephissim filij ,Mehunim filij ,Besai Filij — נפושסים

52 בְּנֵי־בֵסָי בְּנֵי־מְעוּנִים בְּנֵי נְפוּשְׁסִים׃ — ק

.Charchur filij ,Chacupha filij ,Bacbuc Filij

53 בְּנֵי־בַקְבּוּק בְּנֵי־חֲקוּפָא בְּנֵי חַרְחוּר׃

.Charsa filij ,Mechida filij ,Baslith Filij

54 בְּנֵי־בַצְלִית בְּנֵי־מְחִידָא בְּנֵי חַרְשָׁא׃

.Tamach filij ,Sisera filij ,Barcos Filij

55 בְּנֵי־בַרְקוֹס בְּנֵי־סִיסְרָא בְּנֵי תָמַח׃

.Chatipha filij ,Nesiach Filij

56 בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי חֲטִיפָא׃

,Sophereth filij ,Sotai filij Selomoh seruorum Filij

57 בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנֵי־סוֹטַי בְּנֵי־סֹפֶרֶת

.Peridah filij

בְּנֵי פְרִידָא׃

.Ghiddel filij ,Darcon filij ,Iahala Filij

58 בְּנֵי־יַעְלָא בְּנֵי־דַרְקוֹן בְּנֵי גִדֵּל׃

;Hasebaim † Pochereth filij ,Chathil filij ,Sephatiah Filij — † de

59 בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְּנֵי־חַטִּיל בְּנֵי פֹּכֶרֶת הַצְּבָיִים

seruorum filij & ,Nethinim Omnes .Amon filij

60 בְּנֵי אָמוֹן׃ כָּל־הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי

.duo & nonaginta trecenti ,Selomoh

שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם׃

,Cherub ,Charsa-Tel ,melach-Tel de *ascendentes* isti Et — qui ascēderūt

61 וְאֵלֶּה [a] הָעוֹלִים מִתֵּל מֶלַח תֵּל חַרְשָׁא כְּרוּב — [a] עלר־ה

domum indicare potuerunt non & :Immer & ,Addon

אַדּוֹן וְאִמֵּר וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית־

.*ipsi* * Israel ex an suum semen & ,suorum patrum — essent

אֲבוֹתָם וְזַרְעָם אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם׃

sexcenti ;Nechodah filij ,Tobiiah filij ,Delaiah Filij

62 בְּנֵי־דְלָיָה בְּנֵי־טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ מֵאוֹת

.duo & quadraginta

אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃

filij ,Hacchos filij ,Chobaiah Filij :sacerdotibus de Et

63 וּמִן־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֳבַיָּה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי

,vxorem Ghilghaditis Barzillai filiabus de accepit qui ,Barzillai — [b] בנר־ה

בַרְזִלַּי אֲשֶׁר לָקַח [b] מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה

.earum nomine *super* est vocatus &

וַיִּקָּרֵא עַל־שְׁמָם׃

non & ,*se genealogizantes* suam scripturam quæsierunt Isti — qua series generationis eorū recēserunt, ‖ elōgati

64 אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כְתָבָם הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא

.sacerdotio à sunt *abdicati* ‖ & :est inuenta

נִמְצָא וַיְגֹאֲלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה׃

manducarent non vt ,eis Tirsatha dixit Et — donec staret sacerdos

65 וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יֹאכְלוּ

,Vrim ‡ in *sacerdotem standum ad vsque* ,sanctitatum sanctitate de — ‡ *illustrationibus*. ‡ *perfectionibus*.

מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים עַד עֲמֹד הַכֹּהֵן לְאוּרִים

quatuor ‖ vnus tanquam *concio* * Omnis .Thummim ‡ & — congregatio ‖ quater decem millia

66 וְתֻמִּים׃ [c] כָּל־הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע — [c] תמם

.sexaginta & trecenti *duo millia myriades*

[d] רִבּוֹא אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ־[e] מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃ — [d] רבב — [e] מאר־ה

septem † isti :eorum ancillas & ,eorum seruos Præter — † erant

67 מִלְּבַד עַבְדֵיהֶם וְאַמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת

quia ,populi omnis oculis in librum Hezra aperuit Et
5 ויפתח עזרא הספר לעיני כל־העם כי־
steterunt eum aperire secundum Et .erat populum omnem supra
מעל כל־העם היה וכפתחו עמדו
Domino Hezra benedixit Et .populus omnis
6 כל־העם׃ ויברך עזרא את־יהוה
,Amen ,populus omnis responderunt Et .magno Deo
האלהים הגדול ויענו כל־העם אמן׀
,flexerunt verticem ‡ Et .suarum manuum exaltatione in * ,Amen
אמן במעל ידיהם ויקדו
.terra in facies Domino se incuruauerunt &
וישתחוו ליהוה אפים ארצה׃
,Sabbethai ,Haccub ,Iamin ,Serebiah & ,Bani & ,Iesuah Et
7 וישוע ובני ושרביה ימין עקוב שבתי׀
,Chanan ,Iozabad ,Hazariah ,Chelita ,Mahaseiah ,Hodiiah
הודיה מעשיה קליטא עזריה יוזבד חנן
;legem populum facientes intelligere Leuitæ & ,Pelaiah
פלאיה והלוים מבינים את־העם לתורה
lege in ,libro in legerunt Et .suo stare super populus &
8 והעם על־עמדם׃ ויקראו בספר בתורת
intellexerunt & ,intellectum ponendo & ,expositi Dei
האלהים מפרש ושום שכל ויבינו
,Tirsatha Ipse Nechemiah Dixitque .lectione in
9 במקרא׃ ויאמר נחמיה הוא התרשתא
facientes intelligere Leuitæ & ,scriba sacerdos Hezra &
ועזרא הכהן׀ הספר והלוים המבינים
Domino ipse * sanctus Dies :populo omni ,populum
את־העם לכל־העם היום קדש־הוא ליהוה
omnis flentes nam .fleatis ne & ,lugeatis Ne .vestro Deo
אלהיכם אל־תתאבלו ואל־תבכו כי בוכים כל־
.legis verba eos audire secundum ,populus
העם כשמעם את־דברי התורה׃
bibite & ,pinguia comedite ,Ite :eis dixit Et
10 ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושתו
quia ,sibi est paratum ‡ non § ei partes mittite & ,dulcia
ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי־
gaudium quia ,doleatis ne & :nostro Domino dies sanctus
קדוש היום לאדנינו ואל־תעצבו כי־חדות
.vestra fortitudo ipsum † Domini
יהוה היא מעזכם׃
:dicendo ,populo omni in facientes silentium Leuitæ Et
11 והלוים מחשים לכל־העם לאמר
doleatis ne & ,sanctus dies quia ,Tacete
הסו כי־היום קדש ואל־תעצבו׃
:bibendum ad & ,comedendum ad populus omnis abierunt Et
12 וילכו כל־העם לאכל ולשתות
:magnam lætitiam faciendum ad & ,partes mittendum ad &
ולשלח מנות ולעשות שמחה גדולה
.eos fecerant scire * quæ verba in intellexerunt quia
כי הבינו בדברים אשר הודיעו להם׃
vniuersi patrum capita ‡ sunt congregati secunda die in Et
13 וביום השני נאספו ראשי האבות לכל־
;scribam Hezra ad ,Leuitæ & ,sacerdotes ,populi
העם הכהנים והלוים אל־עזרא הספר
inuenerunt Et .legis verba ad intelligendum ad &
14 ולהשכיל אל־דברי התורה׃ וימצאו
,Moseh manu in Dominus præcepit quam ,lege in scriptum
כתוב בתורה אשר צוה יהוה ביד־משה
solennitate in ,tabernaculis in Israel filij habitarent vt
אשר ישבו בני־ישראל בסכות בחג
facerent transire & ,facerent audiri quod Et .septimo mense in
15 בחדש השביעי׃ ואשר ישמיעו ויעבירו
:dicendo ,Ierusalaim in & ,suis vrbibus vniuersis in ‡ vocem
קול בכל־עריהם ובירושלם לאמר
ligni folia ‖ & ,oliuæ folia † afferte & ,montem in Egredimini
צאו ההר והביאו עלי־זית ועלי־עץ
arboris folia ‡ & ,palmarum folia § & ,myrti folia * & ,olei
שמן ועלי הדס ועלי תמרים ועלי עץ
.† scriptum sicut operimenta faciendum ad * ,densæ
עבת לעשת סכת ככתוב׃
sibi fecerúntque ,attulerunt & ,populus sunt egressi Et
16 ויצאו העם ויביאו ויעשו להם

cùm aperuisset steterunt · respondit ענה · * cum ‡ incuruati sunt, & adorauerunt Dominum proni · קדד · שחה · faciebant ירה · erat in loco · est positus intellectus, · בין · ‡ scripturam; * est † qui ‖ faciebant · * est · flebant enim בכה · cùm audiret · ילך שתה · § qui ‡ parauit מנה · * contristemini † est · עזז ‖ faciebant · * est · חשה · * docuerant ידע · ‡ principes familiarum שער · per manum · סכך חגג · * per vniuersas vrbes suas, † per ‡ frondes * frondes arboris pinus, · יצא עלה · ‡ frondes * vt faciatis tabernacula † est · עשה סכך

atrijs in & ,suis atriis in & ,suo tecto super vir operimenta
סכות איש על־גגו ובחצרתיהם ובחצרות
platea in & ,aquarum portæ platea in & ,Dei domus
בית האלהים וברחוב שער המים וברחוב
reuersorum concio omnis fecerunt Et .Ephraim portæ
17 שער אפרים׃ ויעשו כל־הקהל השבים
:tabernaculis in habitauerunt & ,tabernacula captiuitate de
מן־השבי׀ סכות וישבו בסכות
,Israel filij sic Nun filij Iesuah diebus a fecerant non quia
כי לא־עשו מימי ישוע בן־נון כן בני ישראל
.valde magna lætitia fuit & :illum diem ad vsque
עד היום ההוא ותהי שמחה גדולה מאד׃
,die in die Dei legis libro in legit Et
18 ויקרא בספר תורת האלהים יום ביום
fecerunt Et .nouissimum diem ad vsque primo die à
מן־היום הראשון עד היום האחרון ויעשו־
retentionem § octauo die in & ,diebus septem solennitatem
חג שבעת ימים וביום השמיני עצרת
.montem iuxta
כמשפט׃

CAP. IX. ט

sunt congregati huius mensis quarta & vigesima die in Et
1 וביום עשרים וארבעה לחדש הזה נאספו
.se super terra & ,saccis in & ,ieiunio in Israel filij
בני־ישראל בצום ובשקים ואדמה עליהם׃
:alieni * filiis omnibus ab Israel semen ‡ se separauerunt Et
2 ויבדלו זרע ישראל מכל בני נכר
iniquitates & ,sua peccata super † sunt confessi & ,steterunt &
ויעמדו ויתודו על־חטאתיהם ועונות
,sua statione super ‖ surrexerunt Et .suorum patrum
3 אבתיהם׃ ויקומו על־עמדם
quater ,sui Dei Domini legis libro in legerunt &
ויקראו בספר תורת יהוה אלהיהם רביעית
Domino se incuruantes & ,se confitentes quater & die
היום ורביעית מתודים ומשתחוים ליהוה
Leuitarum gradum super surrexit Et .suo Deo
4 אלהיהם׃ ויקם על־מעלה הלוים
,Serebiah ,Bunni ,Sebaniah ,Chadmiel ,Bani & ,Iesuah
ישוע ובני קדמיאל שבניה בני שרביה
Dominum ad magna voce in clamauerunt & :Chenani ,Bani
בני כנני ויזעקו בקול גדול אל־יהוה
;Chadmiel & ,Iesuah Leuitæ dixerunt Et .suum Deum
5 אלהיהם׃ ויאמרו הלוים ישוע וקדמיאל
:Pethachiah ,Sebaniah ,Hodiiah ,Serebiah ,Chasabneiah ,Bani
בני חשבניה שרביה הודיה שבניה פתחיה
seculo à ,vestro Deo Domino benedicite ,Surgite
קומו ברכו את־יהוה אלהיכם מן־העולם
exaltatum & ;tuæ gloriæ nomini benedicant & .seculum in vsque
עד־העולם ויברכו שם כבדך ומרומם
.laudem & ,benedictionem omnem super
על־כל־ברכה ותהלה׃
fecisti tu ,tu solus Domine ipse Tu
6 אתה־הוא יהוה לבדך את עשית את־
,terram ;eorum exercitum omnē & ,cælorum cælos * cælum
השמים שמי השמים וכל־צבאם הארץ
;eis in ‡ quæ vniuersa & ,maria ;ea super § quæ vniuersa &
וכל־אשר עליה הימים וכל־אשר בהם
cælorum exercitus & ;hæc omnia viuificans tu &
ואתה מחיה את־כלם וצבא השמים
Deus Domine ipse Tu .se incuruantes tibi
7 לך משתחוים׃ אתה הוא יהוה האלהים
:Chasdim Vr de eum eduxisti & ,Abram in elegisti qui
אשר בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים
inuenisti Et .Abraham eius nomen posuisti &
8 ושמת שמו אברהם׃ ומצאת את־
dandum ad ‖ ,fœdus eo cum excidere & ,tuas facies ad † fidele eius cor
לבבו נאמן לפניך וכרות עמו הברית לתת
,Iebusæi & ,Perizæi & ,Emoræi ,Chittæi ,Chenanæi terram
את־ארץ הכנעני החתי האמרי והפרזי והיבוסי
:tua verba confirmasti & .eius semini dandum ad ,Ghirghasæi &
והגרגשי לתת לזרעו ותקם את־דבריך

tabernacula vnusquisque in · cœtus qui redierunt · a שוב · b חיה · per singulos dies, · c ירה · § collectam · d חגג · e שקק · ‡ qui erant de semine * alienigenis, † in · f ירה · ‖ loco suo, · confessi sunt, & incuruauerunt · g שחה · h קום · excelso · i חלל · אתה · ךָ · k עשה · * cælum § sunt · viuificas · incuruant · l שחה · * camino · m יצא · n שום · † coram te, & percussisti ‖ vt dares · o נתן · vt dares

.eguerunt non :deserto in eos pauisti annis quadraginta Et

21 וְאַרְבָּעִים שָׁנָה כִּלְכַּלְתָּם בַּמִּדְבָּר לֹא חָסֵרוּ

non eorum pedes & ,inueterarunt non eorum vestimenta

שַׂלְמֹתֵיהֶם לֹא [a] בָלוּ וְרַגְלֵיהֶם לֹא — [a] בָּלָה

;populos & ,regna eis dedisti Et .tumuerunt

22 בָצֵקוּ: וַתִּתֵּן לָהֶם מַמְלָכוֹת וַעֲמָמִים

,Sichon terram possederunt & ;angulum ad ‡ eos diuisisti & — ‡ vt essent

וַתַּחְלְקֵם לְפֵאָה וַיִּירְשׁוּ אֶת־אֶרֶץ סִיחוֹן

regis Hogh terram & ,Chesbon regis terram &

וְאֶת־אֶרֶץ מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־אֶרֶץ עוֹג מֶלֶךְ־

stellas sicut multiplicasti eorum filios Et .Basan

23 הַבָּשָׁן: וּבְנֵיהֶם [b] הִרְבִּיתָ כְּכֹכְבֵי — [b] דבר ,de qua dixeras

dixisti quam terram ad eos adduxisti & ,cælorum

הַשָּׁמָיִם [c] וַתְּבִיאֵם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אָמַרְתָּ — [c] בּוֹא vt ingrederentur

.possidendum ad ingrediendum ad ,eorum patribus

לַאֲבֹתֵיהֶם לָבוֹא [d] לָרָשֶׁת: — [d] ירשׁ

humiliasti & ,terram possederunt & ,filij venerunt Et

24 וַיָּבֹאוּ הַבָּנִים וַיִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ וַתַּכְנַע — corám eis

,Chenahanæorum terræ habitatores eorum facies ad

לִפְנֵיהֶם אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִים

populos & ,eorum reges & ,eorum manu in eos dedisti &

וַתִּתְּנֵם בְּיָדָם וְאֶת־מַלְכֵיהֶם וְאֶת־עַמְמֵי

.suam voluntatem secundum eis in faciendum ad ,terræ — vt facerent

הָאָרֶץ [e] לַעֲשׂוֹת בָּהֶם [f] כִּרְצוֹנָם: — [e] עשׂה [f] בצר

,pinguem humum & ,munitas vrbes ceperunt Et

25 וַיִּלְכְּדוּ עָרִים בְּצֻרוֹת וַאֲדָמָה שְׁמֵנָה

excisas cisternas ,bono omni plenas domos possederunt &

וַיִּירְשׁוּ בָּתִּים מְלֵאִים־כָּל־טוּב בֹּרוֹת חֲצוּבִים

.multitudine in cibi lignum & ,oliueta & ,vineas — & arbores fructiferas

כְּרָמִים וְזֵיתִים וְעֵץ מַאֲכָל [g] לָרֹב — [g] רבב

sunt deliciati & ,sunt impinguati & ,sunt saturati & ,comederunt Et

וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ וַיַּשְׁמִינוּ וַיִּתְעַדְּנוּ — ‡ deliciis affluxerũt propter bonitatẽ tuam magnã.

,te in † rebellauerunt & irritauerunt Et .magna tua bonitate in

26 בְּטוּבְךָ הַגָּדוֹל: [h] וַיַּמְרוּ וַיִּמְרְדוּ בָּךְ — † contra

tuos prophetas & suum corpus ‡ post tuam legem proiecerunt & — ‡ tergum

וַיַּשְׁלִכוּ אֶת־תּוֹרָתְךָ אַחֲרֵי גַוָּם וְאֶת־נְבִיאֶיךָ — [h] מרה/ירה

eos conuertendum ad ‡ eis in testificabantur qui ,occiderunt — ‡ vt conuerterent

הָרָגוּ אֲשֶׁר־[k] הֵעִידוּ בָם לַהֲשִׁיבָם — [k] עוד

.magnas attestationes * fecerunt & :te ad — * conuicia in Deum magna

אֵלֶיךָ וַיַּעֲשׂוּ נֶאָצוֹת גְּדוֹלֹת:

affixerunt & suorum angustiatorum ‖ manum in eos dedisti Et — ‖ hostium

27 וַתִּתְּנֵם בְּיַד [l] צָרֵיהֶם וַיָּצֵרוּ — [l] צור

tu & ,te ad clamauerunt suæ angustiæ † tempore in Et :eos — † tribulationis

לָהֶם וּבְעֵת צָרָתָם יִצְעֲקוּ אֵלֶיךָ וְאַתָּה

dedisti multas tuas miserationes secundum & ,audisti cælis de

מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמָע וּכְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תִּתֵּן

.suorum hostium manu de eos seruauerunt & ,seruatores eis

לָהֶם [m] מוֹשִׁיעִים וְיוֹשִׁיעוּם מִיַּד צָרֵיהֶם: — [m] ישׁע

malum faciendum ad sunt reuersi eis esse requiem secundum Et — cùm requies fuisset

28 וּכְנוֹחַ לָהֶם יָשׁוּבוּ [n] לַעֲשׂוֹת רַע — [n] רוע

,suorum inimicorum manu in eos dereliquisti & tuas facies ad † — † coram te

לְפָנֶיךָ וַתַּעַזְבֵם בְּיַד אֹיְבֵיהֶם

,te ‡ clamauerunt & ,sunt conuersi Et .eos in * sunt dominati & — * eis ‡ ad

[o] וַיִּרְדּוּ בָהֶם וַיָּשׁוּבוּ וַיִּזְעָקוּךָ — [o] רדה

tuas miserationes secũdũ eos eruisti & ,exaudisti cælis de tu &

וְאַתָּה מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמַע [p] וְתַצִּילֵם כְּרַחֲמֶיךָ — [p] נצל

.temporibus multis

רַבּוֹת עִתִּים:

,tuam legem ad eos conuertendum ad eos in es contestatus Et — eis vt redirẽt

29 וַתָּעַד בָּהֶם [q] לַהֲשִׁיבָם אֶל־תּוֹרָתֶךָ — [q] שׁוב

,tua præcepta ad audierunt non & ,egerunt superbè ipsi & ‖ — ‖ sed

וְהֵמָּה [r] הֵזִידוּ וְלֹא־שָׁמְעוּ [r] לְמִצְוֹתֶיךָ — [r] זוד/צוה

viuet & ,homo faciet quæ ;eis in peccauerunt tuis iudiciis in &

וּבְמִשְׁפָּטֶיךָ חָטְאוּ־בָם אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה אָדָם וְחָיָה

fuam ceruicem & retractantem humerum dederunt & :eis in — recedentem,

בָהֶם וַיִּתְּנוּ כָתֵף סוֹרֶרֶת וְעָרְפָּם

.audierunt non & ,indurauerunt

הִקְשׁוּ וְלֹא שָׁמֵעוּ:

es contestatus & ,multos annos eos super protraxisti Et

30 וַתִּמְשֹׁךְ עֲלֵיהֶם שָׁנִים [t] רַבּוֹת [u] וַתָּעַד — [t] רבב [u] עוד

non & ,tuorum prophetarum manu in ‡ tuo spiritu in eos in

בָּם בְּרוּחֲךָ בְּיַד־נְבִיאֶיךָ וְלֹא

nostrorum patrum afflictionem vidisti Et .tu † iustus quia — † es.

9 כִּי צַדִּיק אָתָּה: [a] וַתֵּרֶא אֶת־[b] עֳנִי אֲבֹתֵינוּ — [a] ראה [b] ענה

.Suph mari super ‖ audisti eorum clamorem & :Ægypto in — ‖ in

בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף:

vniuersis in & ,Parhoh in portenta & signa dedisti Et

10 וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־

quòd ,cognouisti nam :eius terræ populo omni in & ,eius seruis

עֲבָדָיו וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי

diem secundũ nomen tibi fecisti & :eos super egerant superbè — contra

[c] הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם — [c] זוד

transierunt & ,eorum facies ad abscidisti mare Et .hanc — diuisisti coram eis,

11 הַזֶּה: וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ

proiecisti eorum persecutores & :sicco in maris medio in — per medium

בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ

.validas aquas in lapidem tanquam ,profunda in

בִמְצוֹלֹת [d] כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם [e] עַזִּים: — [d] צול [e] עזז

columna in & ,diei * eos duxisti nubis columna in Et — ‖ per diem.

12 וּבְעַמּוּד עָנָן [f] הִנְחִיתָם יוֹמָם וּבְעַמּוּד — [f] נחה

qua ‡ viam eis illustrandum ad ,noctu † ignis — † per noctem, vt illucescere faceres ‡ per quam

אֵשׁ לַיְלָה לְהָאִיר לָהֶם אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר

,descendisti Sinai montem super Et .ea in erant ambulaturi

13 יֵלְכוּ־בָהּ: וְעַל הַר־סִינַי יָרַדְתָּ

iudicia eis dedisti & :cælis è eis cum loqui ‡ & — ‡ locutus es

וְדַבֵּר עִמָּהֶם מִשָּׁמָיִם [g] וַתִּתֵּן לָהֶם מִשְׁפָּטִים — [g] נתן

.bona præcepta & ,statuta ,veritatis * leges & ,recta — * veras,

יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת [h] אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים: — [h] אמן/חקק

,præcepta & ;eis notificasti tuæ sanctitatis ‖ sabbathum Et — ‖ sanctum tuũ

14 וְאֶת־שַׁבַּת קָדְשְׁךָ [k] הוֹדַעְתָּ לָהֶם וּמִצְווֹת — [k] ידע/צוה

.tui serui Mosch manu in † eis præcepisti legem & statuta & — † per manum

וְחֻקִּים וְתוֹרָה צִוִּיתָ לָהֶם בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ:

;eorum fame in eis dedisti cælis de panem Et

15 וְלֶחֶם מִשָּׁמַיִם נָתַתָּה לָהֶם לִרְעָבָם

dixisti & :eorum siti in eis eduxisti petra è aquas ‡ & — ‡ aquam

וּמַיִם מִסֶּלַע [m] הוֹצֵאתָ לָהֶם לִצְמָאָם וַתֹּאמֶר — [m] יצא

quam * ,terram possidendum ad ,ingrediendum ad ‡ ,eis — ‡ vt ingrederentur * super

לָהֶם [n] לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־ — [n] ירשׁ

.eis dandum ad ‖ tuam manum leuasti — ‖ vt traderet

נָשָׂאתָ אֶת־יָדְךָ לָתֵת לָהֶם:

indurauerunt & :egerunt superbè nostri patres & ipsi Et

16 וְהֵם וַאֲבֹתֵינוּ הֵזִידוּ [o] וַיַּקְשׁוּ — [o] קשׁה

.tua præcepta ad audierunt non & ;suam ceruicem

אֶת־עָרְפָּם וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתֶיךָ:

,tuorũ mirabilium sunt recordati non & ,audire renuerunt Et

17 וַיְמָאֲנוּ לִשְׁמֹעַ וְלֹא־זָכְרוּ נִפְלְאֹתֶיךָ

,suam ceruicem indurauerunt & :eis cum feceras quæ

אֲשֶׁר [p] עָשִׂיתָ עִמָּהֶם וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם — [p] עשׂה

.sua rebellione in ‖ suam seruituté ad redeundũ ad *,caput dederunt & — posuerunt * vt reuerterentur ‖ cum

וַיִּתְּנוּ־רֹאשׁ לָשׁוּב לְעַבְדֻתָם [q] בְּמִרְיָם

longus ‡ ,misericors & ,gratiosus † propitiationum Deus tu Et — † clemens, ‡ longanimis, & multæ misericordiæ,

וְאַתָּה אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת [r] חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ־ — [q] מרה [r] חנן

.eos dereliquisti non & ,misericordia multus & ,narium

אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְלֹא עֲזַבְתָּם:

conflatilem vitulum sibi fecerunt quando Insuper

18 אַף כִּי־עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל [s] מַסֵּכָה — [s] נסך

:Ægypto ex * te fecit ascendere qui ,tuus Deus ‡ Iste ,dixerunt & — ‡ est * è terra Aegypti,

וַיֹּאמְרוּ זֶה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הֶעֶלְךָ מִמִּצְרָיִם

tuis miserationibus in ‖ tu Et .magnas blasphemias fecerúntque — ‖ propter misericordias tuas multas

וַיַּעֲשׂוּ נֶאָצוֹת גְּדֹלוֹת: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ

columna :deserto in eos dereliquisti non multis

19 הָרַבִּים לֹא עֲזַבְתָּם בַּמִּדְבָּר אֶת־עַמּוּד

eos ducendum ad ‡ ,diem per eis desuper † recessit non nubis — † ab ‡ vt duceret

הֶעָנָן לֹא־סָר מֵעֲלֵיהֶם בְּיוֹמָם לְהַנְחֹתָם — [t] סור

illucendum ad ‡ ,noctem per ignis columna & ,viam per — ‡ vt lucere faceres

בְּהַדֶּרֶךְ וְאֶת־עַמּוּד הָאֵשׁ בְּלַיְלָה [u] לְהָאִיר — [u] אור

.ea in erant ambulaturi quam * viam & ,eis — * per

לָהֶם וְאֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ:

:eos faciendum intelligere ad dedisti bonum tuum spiritum Et — ad audiendũ

20 וְרוּחֲךָ הַטּוֹבָה נָתַתָּ לְהַשְׂכִּילָם

dedisti aquam & ,eorum ore ab prohibuisti non tuum Man &

וּמָנְךָ לֹא־מָנַעְתָּ מִפִּיהֶם וּמַיִם נָתַתָּה

.eorum siti in eis

לָהֶם לִצְמָאָם:

. terrarum populorũ manum in eos tradidisti & :auscultauerunt

הָאֱזִינוּ וַתִּתְּנֵם בְּיַד עַמֵּי הָאֲרָצֹת׃

;consumptionem ᵃeos fecisti non *multis tuis miserationibus in* Et

31 וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא־ᵃעֲשִׂיתָם כָּלָה

misericors & ,*gratiosus* † Deus quia :eos dereliquisti non &

וְלֹא עֲזַבְתָּם כִּי אֵל־ᵇחַנּוּן וְרַחוּם

;fortis magne Deus ,noster Deus nunc Et .*tu* |

32 אָתָּה׃ וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר

diminuatur ne ,misericordiam & ,pactum custodiens ,terribilis &

ᶜוְהַנּוֹרָא שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד אַל־יִמְעַט

,nostros reges ,nos inuenit qui *lassatio* * omnis *tuas facies ad*

לְפָנֶיךָ אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר־מְצָאַתְנוּ לִמְלָכֵינוּ

,nostros prophetas & ,nostros sacerdotes & ,nostros principes

ᵈלְשָׂרֵינוּ וּלְכֹהֲנֵינוּ וְלִנְבִיאֵנוּ

regum diebus à ,tuum populum omnem & ,nostros patres &

וְלַאֲבֹתֵינוּ וּלְכָל־עַמֶּךָ מִימֵי מַלְכֵי

omni *super* $ iustus tu Et .hanc diem ad vsque Assur

33 אַשּׁוּר עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל־

.egimus impie nos & ,fecisti veritatem quia ,nos super *veniente* ‡

ᵉהַבָּא עָלֵינוּ כִּי־ᶠאֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ׃

,nostri sacerdotes ,nostri principes ,nostri reges Et

34 וְאֶת־מְלָכֵינוּ שָׂרֵינוּ כֹּהֲנֵינוּ

attenderunt non & :tuam legem fecerunt non ,nostri patres &

וַאֲבֹתֵינוּ לֹא עָשׂוּ ᵍתּוֹרָתֶךָ וְלֹא הִקְשִׁיבוּ

.*eos in* * es testificatus quæ tuis testimoniis & ,*tua præcepta ad*

אֶל־ʰמִצְוֹתֶיךָ וּלְעֵדְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר הַעִידֹתָ בָּהֶם׃

quam ,multa tua bonitate in & ,suo regno in ipsi Et

35 וְהֵם בְּמַלְכוּתָם וּבְטוּבְךָ הָרָב אֲשֶׁר־

tradideras quam pingui & ,lata terra in & ,eis dedisti

נָתַתָּ לָהֶם וּבְאֶרֶץ הָרְחָבָה וְהַשְּׁמֵנָה אֲשֶׁר־נָתַתָּ

sunt conuersi non & :tibi seruierunt non ,*eorum facies ad*

לִפְנֵיהֶם לֹא עֲבָדוּךָ וְלֹא־שָׁבוּ

.malis suis *adinuentionibus* ab

מִמַּעַלְלֵיהֶם הָרָעִים׃

dedisti quam ,terra | & ,† serui hodie nos Ecce

36 הִנֵּה אֲנַחְנוּ הַיּוֹם עֲבָדִים וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתָּה

,eius bonitatem & ,eius fructum *comedendum ad* ,nostris patribus

לַאֲבֹתֵינוּ לֶאֱכֹל אֶת־פִּרְיָהּ וְאֶת־טוּבָהּ

.*ea super* * serui nos ecce

הִנֵּה אֲנַחְנוּ עֲבָדִים עָלֶיהָ׃

nos super *dedisti* ‡ quos regibus multus eius *prouentus* $ Et

37 ᵏוּתְבוּאָתָהּ מַרְבָּה לַמְּלָכִים אֲשֶׁר־נָתַתָּה עָלֵינוּ

,*dominantes* † nostris corporibus *super* & ,*nostris peccatis in* *

בְּחַטֹּאותֵינוּ וְעַל־גְּוִיֹּתֵינוּ מֹשְׁלִים

tribulatione in & ,suam voluntatē secundum nostris iumētis in &

וּבִבְהֶמְתֵּנוּ כִּרְצוֹנָם וּבְצָרָה

excidentes $ nos hoc *toto in* * Et ,*nos* || magna

38 גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ׃ וּבְכָל־זֹאת אֲנַחְנוּ כֹּרְתִים

,nostri principes *signato* * super & :*scribentes* ‡ & ,fidelitatem

אֲמָנָה וְכֹתְבִים וְעַל הֶחָתוּם ˡשָׂרֵינוּ

.nostri sacerdotes † ,nostri Leuitæ

לְוִיֵּנוּ כֹּהֲנֵינוּ׃

propter miserico
rdias tuas
multas
* in
† clemens,
ᵇעָשָׂה חָנַן
| es:
ᶜיָרֵא
coram te
* labor
ᵈשׂוּר
$ in
‡ quod venit
ᵉבּוֹא ᶠאָמַן
ᵍיָרָה
præceptis
tuis,
* eis.
ʰצָוָה
coram eis,
ⁱשׁוּב
operibus
† sumus,
|| in
vt comederent
* sumus,
$ fructus
‡ posuisti
ᵏבּוֹא
* Propter peccata nostra,
† dominantur,
|| sumus.
* cum
$ percutimus
‡ scribimus
* signaturam
sunt
ˡשׂוּר
† &

Cap. X.

filius Tirsatha Nechemiah *signatos* super Et

1 וְעַל הַחֲתוּמִים נְחֶמְיָה הַתִּרְשָׁתָא בֶּן־

,Sidchiiah & ,Chachaliah

חֲכַלְיָה וְצִדְקִיָּה׃

.Irmeiah ,Hazariah ,Seraiah

2 שְׂרָיָה עֲזַרְיָה יִרְמְיָה׃

.Malchiiah ,Amariah ,Paschur

3 פַּשְׁחוּר אֲמַרְיָה מַלְכִּיָּה׃

.Malluch ,Sebania ,Chattus

4 חַטּוּשׁ שְׁבַנְיָה מַלּוּךְ׃

.Hobadiah ,Meremoth ,Charim

5 חָרִם מְרֵמוֹת עֹבַדְיָה׃

.Baruch ,Ghinnethon ,Daniel

6 דָּנִיֵּאל גִּנְּתוֹן בָּרוּךְ׃

.Miiamin ,Abiah ,Mesullam

7 מְשֻׁלָּם אֲבִיָּה מִיָּמִן׃

.sacerdotes Isti .Semaiah ,Bilghai ,Mahaziah

8 מַעַזְיָה בִּלְגַּי שְׁמַעְיָה אֵלֶּה הַכֹּהֲנִים׃

signaturam fuerunt

filiis de Binnui :Azaniah filius Iesuah & ,Leuitæ Et

9 וְהַלְוִיִּם וְיֵשׁוּעַ בֶּן־אֲזַנְיָה בִּנּוּי מִבְּנֵי

,Sebaniah ;eorum fratres Et .Chadmiel Chenadad

10 חֵנָדָד קַדְמִיאֵל׃ וַאֲחֵיהֶם שְׁבַנְיָה

.Chanan ,Pelaiah ,Chelitha ,Hodiiah

הוֹדִיָּה קְלִיטָא פְּלָאיָה חָנָן׃

.Chasabiah ,Rechob ,Micha

11 מִיכָא רְחוֹב חֲשַׁבְיָה׃

,Sebaniah ,Serebiah ,Zacchur

12 זַכּוּר שֵׁרֵבְיָה שְׁבַנְיָה׃

.Beninu ,Bani ,Hodiiah

13 הוֹדִיָּה בָנִי בְּנִינוּ׃

,Helam ,Moab ,Pachath Parhos ,populi Capita

14 רָאשֵׁי הָעָם פַּרְעֹשׁ פַּחַת מוֹאָב עֵילָם

.Bebai ,Hazghad ,Bunni .Bani ,Zatthu

15 זַתּוּא בָּנִי׃ בֻּנִּי עַזְגָּד בֵּבָי׃

.Hadin ,Biguai ,Adoniiah

16 אֲדֹנִיָּה בִגְוַי עָדִין׃

.Hazzur ,Chizchiiah ,Ather

17 אָטֵר חִזְקִיָּה עַזּוּר׃

.Besai ,Chasum ,Hodiiah

18 הוֹדִיָּה חָשֻׁם בֵּצָי׃

.Nebai ,Hanathoth ,Chariph

19 חָרִיף עֲנָתוֹת נוֹבָי׃

.Chezir ,Mesullam ,Magpihas

20 מַגְפִּיעָשׁ מְשֻׁלָּם חֵזִיר׃

.Iadduah ,Sadoc ,Mesezabel

21 מְשֵׁיזַבְאֵל צָדוֹק יַדּוּעַ׃

.Hanaiah ,Chanan ,Pelathiah

22 פְּלַטְיָה חָנָן עֲנָיָה׃

.Chassub ,Chananiah ,Hoseah

23 הוֹשֵׁעַ חֲנַנְיָה חַשּׁוּב׃

.Sobech ,Pilcha ,Halloches

24 הַלּוֹחֵשׁ פִּלְחָא שׁוֹבֵק׃

.Mahaseiah ,Chasabnah ,Rechum

25 רְחוּם חֲשַׁבְנָה מַעֲשֵׂיָה׃

.Hanan ,Chanan ,Achiiah Et

26 וַאֲחִיָּה חָנָן עָנָן׃

.Bahanah ,Charim ,Malluch

27 מַלּוּךְ חָרִם בַּעֲנָה׃

,ianitores ,Leuitæ ,sacerdotes ,populi residuum Et

28 וּשְׁאָר הָעָם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם הַשּׁוֹעֲרִים

terrarum populis à diuisus omnis & ,Nethinim ,cantores

הַמְשֹׁרְרִים הַנְּתִינִים וְכָל־הַנִּבְדָּל מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת

,eorum filij ,eorum vxores † ,Dei legem ad

אֶל־ᵐתּוֹרַת הָאֱלֹהִים נְשֵׁיהֶם בְּנֵיהֶם

super Apprehendentes | .intelligens ,sciens omnis ;eorum filiæ &

29 וּבְנֹתֵיהֶם כֹּל יוֹדֵעַ ⁿמֵבִין׃ מַחֲזִיקִים עַל־

,execratione *in* $ venientes & ,eorum *illustres* * suis fratribus

אֲחֵיהֶם אַדִּירֵיהֶם וּבָאִים בְּאָלָה

quæ ,Dei lege in *ambulandum ad* ‡ ,iuramento *in* &

וּבִשְׁבוּעָה ᵒלָלֶכֶת בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר

,*custodiendum ad* † & ,Dei serui Mosch *manu in* * est data

נִתְּנָה בְּיַד מֹשֶׁה עֶבֶד־הָאֱלֹהִים וְלִשְׁמוֹר

,nostri Dei Domini præcepta vniuersa *faciendum ad* &

ᵖוְלַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־ᑫמִצְוֹת יְהוָה אֲדֹנֵינוּ

daremus non quod Et .eius statuta & ,eius iudicia &

30 וּמִשְׁפָּטָיו ʳוְחֻקָּיו׃ וַאֲשֶׁר לֹא־נִתֵּן

acciperemus non eorum filias & ;terræ populis nostras filias

בְּנֹתֵינוּ לְעַמֵּי הָאָרֶץ וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם לֹא ˢנִקַּח

afferentibus terræ populis | Et .nostris filiis

31 לְבָנֵינוּ׃ וְעַמֵּי הָאָרֶץ הַמְבִיאִים אֶת־

non *vendendum ad* $ sabbathi die in venale omne & ,*acceptiones* *

הַמַּקָּחוֹת וְכָל־שֶׁבֶר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לִמְכּוֹר לֹא־

dimittemus & :*sanctitatis* ‡ die in & ,sabbatho in eis ab accipiemus

נִקַּח מֵהֶם בַּשַּׁבָּת וּבְיוֹם קֹדֶשׁ וְנִטֹּשׁ

.manus vniuersæ *portationem* & septimum annum

אֶת־הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וּמַשָּׁא כָל־יָד׃

nos super dandum ad ,præcepta nos super statuemus Et

32 וְהֶעֱמַדְנוּ עָלֵינוּ מִצְוֹת לָתֵת עָלֵינוּ

.nostri Dei domus opus ad ,anno in Sechel *partem tertiam*

שְׁלִישִׁית הַשֶּׁקֶל בַּשָּׁנָה לַעֲבֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃

נִבִּי
קְ
† à
ᵐיָרָה
| Tenentes cū
ⁿבִּין
* optimates
$ cum
‡ vt ambularent
ᵒיָלַךְ
* per manum
† vt custodirent,
& facerent
ᵖעָשָׂה
ᑫצָוָה
ʳחָקַק
ˢלָקַח
| à
* merces
$ vt vendant
‡ sancto,
exactionem
vt imponatur
nobis
tertia pars

ascensionem ad & ,iuge sacrificium & propositionis panem Ad
33 לְלֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת וּמִנְחַת הַתָּמִיד [a] וְלָעוֹלַת
,sancta ad & ,sollennitates ad ,Calendas ,sabbatha *iugiter*
הַתָּמִיד הַשַּׁבָּתוֹת הֶחֳדָשִׁים לַמּוֹעֲדִים וְלַקֳּדָשִׁים
opus omne & ,Israel *super expiandum* * ad ,peccata ad &
וְלַחַטָּאוֹת לְכַפֵּר עַל־יִשְׂרָאֵל וְכֹל מְלֶאכֶת
super *fecimus cadere* ‖ sortes Et .nostri Dei domus
34 בֵּית־אֱלֹהֵינוּ׃ וְהַגּוֹרָלוֹת [b] הִפַּלְנוּ עַל־
populum † & ,Leuitæ ,sacerdotes lignorum oblationem
קֻרְבַּן הָעֵצִים הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְהָעָם
nostrorum patrum domum per nostri Dei domum in *afferendum ad*
לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית־אֲבֹתֵינוּ
super *addendum ad* ,*anno in anno* ‡ determinata temporta per
לְעִתִּים מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְשָׁנָה לְבַעֵר עַל־
.lege in $ scriptum sicut nostri Dei Domini altare
מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה׃
primitiua & ,nostræ terræ primitiua *afferendum ad* Et
35 וּלְהָבִיא אֶת־בִּכּוּרֵי אַדְמָתֵנוּ וּבִכּוּרֵי
domum in ,*anno in anno* arboris omnis fructus omnis
כָּל־פְּרִי כָל־עֵץ שָׁנָה בְשָׁנָה לְבֵית
nostrorum filiorum primogenita Et .Domini
36 יְהוָה׃ וְאֶת־בְּכֹרוֹת בָּנֵינוּ
primogenita & :lege in † scriptum sicut *nostri quadrupedis* ‖ &
וּבְהֶמְתֵּנוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה וְאֶת־בְּכוֹרֵי
domum in *afferendum ad*‡nostrorum pecorum &,nostrorum boum
בְקָרֵינוּ וְצֹאנֵינוּ לְהָבִיא לְבֵית
.nostri Dei domo in ministrantibus sacerdotibus nostri Dei
אֱלֹהֵינוּ לַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ׃
,nostrarū *eleuationum* *&,nostrarum *massarum* initium $ Et
37 וְאֶת־רֵאשִׁית עֲרִסֹתֵינוּ וּתְרוּמֹתֵינוּ
afferemus *recentis* olei & ,*musti* ,*ligni* ‖ omnis fructus &
וּפְרִי [c] כָל־עֵץ תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר נָבִיא
decimam & ,nostri Dei domus cubicula ad sacerdotibus
לַכֹּהֲנִים אֶל־לִשְׁכוֹת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ וּמַעְשַׂר
decimas *accipientes* † Leuitæ *ipsi* & :Leuitis nostræ terræ
אַדְמָתֵנוּ לַלְוִיִּם וְהֵם הַלְוִיִּם הַמְעַשְּׂרִים
.*nostri operis* vrbibus omnibus in
בְּכֹל עָרֵי עֲבֹדָתֵנוּ׃
, Leuitis cum Aharon filius sacerdos erit Et
38 וְהָיָה הַכֹּהֵן בֶּן־אַהֲרֹן עִם־הַלְוִיִּם
decimam *facient ascendere* ‡ Leuitæ & :*Leuitis decimando in*
בַּעְשֵׂר הַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם יַעֲלוּ אֶת־מַעֲשַׂר
domum in cubicula ad nostri Dei domo in decimæ
הַמַּעֲשֵׂר לְבֵית אֱלֹהֵינוּ אֶל־הַלְּשָׁכוֹת לְבֵית
filij deferent cubicula ad Quia .thesauri
39 הָאוֹצָר׃ כִּי אֶל־הַלְּשָׁכוֹת יָבִיאוּ בְנֵי־
,*musti* ,frumenti oblationem · Leui filii & ,Israel
יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הַלֵּוִי אֶת־תְּרוּמַת הַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ
sacerdotes & ,sanctuarij vasa † ibi & :*recentis* olei &
[d] וְהַיִּצְהָר וְשָׁם [e] כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ וְהַכֹּהֲנִים
non & :cantores & ,ianitores & ,ministrantes
הַמְשָׁרְתִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים וְלֹא
.nostri Dei domum dimittemus
נַעֲזֹב אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃

holocaustum · [a] עלה · iuge · * exorandum pro · ‖ iecimus · [b] נצל · † populi · vt adferant · ‡ annuatim, vt adderent · $ est · adferemus · annuatim. · iumentorum nostrorum · † est · ‡ vt adferant · $ primitias pastarum · * deuotionum · ‖ arboris, vini, · [c] פרה · † accipient · operum nostrorum. · cum decimā illi accipient · ‡ offerent · vini · † erunt · [d] צהר · [e] כלה

CAP. XI. יא

residuum & :Ierusalaim in populi principes habitauerunt Et
1 [f] וַיֵּשְׁבוּ [g] שָׂרֵי־הָעָם בִּירוּשָׁלָםִ וּשְׁאָר
ē vnum *adducendum ad* * .sortes *fecerunt cadere* $ populi
הָעָם הִפִּילוּ גוֹרָלוֹת לְהָבִיא ׀ אֶחָד מִן־
sanctitatis ciuitate Ierusalaim in habitandum ad decem
הָעֲשָׂרָה לָשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלַםִ עִיר הַקֹּדֶשׁ
.ciuitatibus in *manus* nouem &
וְתֵשַׁע הַיָּדוֹת בֶּעָרִים׃
spontaneis viris omnibus ,populus benedixerunt Et
2 וַיְבָרְכוּ הָעָם לְכֹל הָאֲנָשִׁים הַמִּתְנַדְּבִים
,prouinciæ *capita* † isti Et .Ierusalaim in habitandum ad
3 לָשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלָםִ׃ וְאֵלֶּה [h] רָאשֵׁי הַמְּדִינָה
Iehudah vrbibus in & Ierusalaim in habitauerunt qui
אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בִּירוּשָׁלַםִ וּבְעָרֵי יְהוּדָה
Israel * ,suis vrbibus in sua possessione in *vir* ‖ habitauerunt
יָשְׁבוּ אִישׁ בַּאֲחֻזָּתוֹ בְּעָרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל

[f] ישב [g] שור · $ iecerunt · * vt adducerent · sancta: · partes · † sunt principes · [h] ישב · ‖ vnusquisque · * Israelitæ

Selomoh seruorum filij & ,Nethinim & ,Leuitæ & ,sacerdotes
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה׃
filiis de & ,Iehudah filiis de habitauerunt Ierusalaim in Et
4 וּבִירוּשָׁלַםִ יָשְׁבוּ מִבְּנֵי יְהוּדָה וּמִבְּנֵי
filij ,Huzziah filius Hathaiah ,Iehudah filiis De .Biniamin
בִנְיָמִן מִבְּנֵי יְהוּדָה עֲתָיָה בֶן־עֻזִּיָּה בֶּן־
,Mahalel filij Sephatiah filij Amariah filij Zechariah
זְכַרְיָה בֶן־אֲמַרְיָה בֶן־שְׁפַטְיָה בֶן־מַהֲלַלְאֵל
.Chol filij Baruch filius Mahaseiah Et .Pares filiis de
5 מִבְּנֵי־פָרֶץ׃ וּמַעֲשֵׂיָה בֶן־בָּרוּךְ בֶּן־כָּל־
filij ,Ioiarib filij ,Hadaiah filij ,Chazaiah filij ,chozeh
חֹזֶה בֶּן־חֲזָיָה בֶן־עֲדָיָה בֶן־יוֹיָרִיב בֶּן־
.Hasiloni filij ;Zechariah
זְכַרְיָה בֶּן־הַשִּׁלֹנִי׃
quadrin- ,Ierusalaim in *habitantes* Peres filij Omnes
6 כָּל־בְּנֵי־פֶרֶץ הַיֹּשְׁבִים בִּירוּשָׁלָםִ אַרְבַּע
.*virtutis* viri octo & sexaginta genti
מֵאוֹת שִׁשִּׁים וּשְׁמֹנָה אַנְשֵׁי־חָיִל׃ [i]
,Iohed filij ,Mesullam filius Sallu :Biniamin filij isti Et
7 וְאֵלֶּה בְּנֵי בִנְיָמִן סַלֻּא בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־יוֹעֵד
,Ithiel filij ,Hahaseiah filij ,Cholaiah filij ,Pedaiah filij
בֶּן־פְּדָיָה בֶן־קוֹלָיָה בֶּן־מַעֲשֵׂיָה בֶּן־אִיתִיאֵל
non ,Sallai ,Ghabbai cum post Et .Iesahiah filij
8 בֶּן־יְשַׁעְיָה׃ וְאַחֲרָיו גַּבַּי סַלָּי תְּשַׁע
.octo & viginti genti
מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
,Iehudah & :eos super præpositus Zichri filius Ioel Et
9 וְיוֹאֵל בֶּן־זִכְרִי פָּקִיד עֲלֵיהֶם וִיהוּדָה
.secundus ciuitatem super Senuah filius
בֶן־הַסְּנוּאָה עַל־הָעִיר מִשְׁנֶה׃
.Iachin ,Ioiarib filius Iedaiah ;sacerdotibus De
10 מִן־הַכֹּהֲנִים יְדַעְיָה בֶן־יוֹיָרִיב יָכִין׃
filij ,Sadoc filij ,Mesullam filij Chilchiiah *filius* Seraiah
11 שְׂרָיָה בֶן־חִלְקִיָּה בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־צָדוֹק בֶּן־
.Dei domus *dux* ‡ Achitub filij ,Merrioth
מְרָיוֹת בֶּן־אֲחִיטוּב נְגִד בֵּית הָאֱלֹהִים׃
octin- domo in opus facientes eorum fratres Et
12 וַאֲחֵיהֶם [k] עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לַבַּיִת שְׁמֹנֶה
,Ierocham filius Hadaiah & .duo & viginti genti
מֵאוֹת עֶשְׂרִים [l] וּשְׁנָיִם וַעֲדָיָה בֶּן־יְרֹחָם
,Paschur filij ,Zechariah filij ,Amsi filij ,Pelaliah filij
בֶּן־פְּלַלְיָה בֶּן־אַמְצִי בֶּן־זְכַרְיָה בֶּן־פַּשְׁחוּר
,patrum *capita* eius fratres Et . Malchiiah filij
13 בֶּן־מַלְכִּיָּה׃ וְאֶחָיו רָאשִׁים לְאָבוֹת
,Hazarel filius Hamassai & :duo & quadraginta ducenti
[m] מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם וַעֲמַשְׁסַי בֶּן־עֲזַרְאֵל
.Immer filij ,Mesillemoth filij ,Achzai filij
בֶּן־אַחְזַי בֶּן־מְשִׁלֵּמוֹת בֶּן־אִמֵּר׃
.octo & viginti centum ,robore potentes eorum fratres Et
14 וַאֲחֵיהֶם גִּבֹּרֵי חַיִל מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה
.Haghedolim ‡ filius Zabdiel ,eos super præpositus Et
וּפָקִיד עֲלֵיהֶם זַבְדִּיאֵל בֶּן־הַגְּדוֹלִים׃
Hazricham filij Chassub filius Semahiah .Leuitis de Et
15 וּמִן־הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה בֶן־חַשּׁוּב בֶּן־עַזְרִיקָם
Iosabad & Sabbethai Et .Buni filij ,Chasabiah filij
16 בֶּן־חֲשַׁבְיָה בֶּן־בּוּנִּי׃ וְשַׁבְּתַי וְיוֹזָבָד
capitibus de ,Dei domus extrinsecum opus super
עַל־הַמְּלָאכָה הַחִיצֹנָה לְבֵית הָאֱלֹהִים מֵרָאשֵׁי
filij Zabdi filij Micha filius Matthaniah Et .Leuitarum
17 הַלְוִיִּם׃ וּמַתַּנְיָה בֶן־מִיכָא בֶן־זַבְדִּי בֶּן־
Bacbuchia & ,oratione in confitebatur *initij* *caput* Asaph
אָסָף רֹאשׁ [o] הַתְּחִלָּה [o] יְהוֹדֶה לַתְּפִלָּה וּבַקְבֻּקְיָה
,Ghalal filij Sammuah filius Habda & :eius fratribus de secundus
מִשְׁנֶה מֵאֶחָיו וְעַבְדָּא בֶּן־שַׁמּוּעַ בֶּן־גָּלָל
sanctitatis | ciuitate in Leuitæ Omnes .Ieduthun filij
18 בֶּן־יְדוּתוּן׃ כָּל־הַלְוִיִּם בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ
.quatuor & octoginta ducenti
מָאתַיִם שְׁמֹנִים וְאַרְבָּעָה׃
eorum fratres & ,Talmon ,Hacchub ,Ianitores Et
19 וְהַשּׁוֹעֲרִים עַקּוּב טַלְמוֹן וַאֲחֵיהֶם
.duo & septuaginta centum ,portis in *custodientes*
הַשֹּׁמְרִים בַּשְּׁעָרִים מֵאָה שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃

qui habitabant · fortes. · [i] מאה · filij · ‡ principis · [k] עשה · [l] שנה · principes · [m] מאה · ‡ magnatum. · principibus · princeps principalis · [o] חלל ירה · sancta, · דותון ק · qui erant custodes

,Iehudah ,Serebiah ,Chadmiel ,Binnui ,Iesuah ,Leuitæ Et

8 וְהַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ בִּנּוּי קַדְמִיאֵל שֵׁרֵבְיָה יְהוּדָה

.eius $ fratres & ipse ,odæ super ,Matthaniah

מַתַּנְיָה עַל־הַיֻּדוֹת הוּא וְאֶחָיו׃

eis coram ◡ eorum fratres Hunni & ,Bacbuchia Et

9 וּבַקְבֻּקְיָה וְעֻנּוֹ אֲחֵיהֶם לְנֶגְדָּם

Ioiachim & ;Ioiachim genuit Iesuah Et .custodiis in

10 לְמִשְׁמָרוֹת׃ וְיֵשׁוּעַ הוֹלִיד אֶת־יוֹיָקִים וְיוֹיָקִים

.Ioiadah genuit Eliasib & ,Eliasib genuit

הוֹלִיד אֶת־אֶלְיָשִׁיב וְאֶלְיָשִׁיב הוֹלִיד אֶת־יוֹיָדָע׃

genuit Ionathan & ,Ionathan genuit Ioiadah Et

11 וְיוֹיָדָע הוֹלִיד אֶת־יוֹנָתָן וְיוֹנָתָן הוֹלִיד

sacerdotes erant Ioiachim diebus in Et .Iadduah

12 אֶת־יַדּוּעַ׃ וּבִימֵי יוֹיָקִים הָיוּ כֹהֲנִים

.Chananiah Irmeiah ipsi :Meraiah ,Seraiah ipsi ;patrum capita

רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִשְׂרָיָה מְרָיָה לְיִרְמְיָה חֲנַנְיָה׃

.Iehochanan ,Amariah ipsi ;Mesullam Hezra ipsi

13 לְעֶזְרָא מְשֻׁלָּם לַאֲמַרְיָה יְהוֹחָנָן׃

.Ioseph ,Sebaniah ipsi ;Ionathan ,Melichu Ipsi

14 לִמְלוּכִי יוֹנָתָן לִשְׁבַנְיָה יוֹסֵף׃

.Chelchai Meraioth ipsi ;Adna ,Charim Ipsi

15 לְחָרִם עַדְנָא לִמְרָיוֹת חֶלְקָי׃

.Mesullam ,Ghinnethon ipsi :Zechariah ,Iddo Ipsi

16 לְעִדְּיָא זְכַרְיָה לְגִנְּתוֹן מְשֻׁלָּם׃

.Piltai Mahadiah ipsi ,Miniamin ipsi : Zichri Abiiah Ipsi

17 לַאֲבִיָּה זִכְרִי לְמִנְיָמִין לְמוֹעַדְיָה פִּלְטָי׃

.Iehonathan Semahaiah ipsi ;Sammuah Bilghah Ipsi

18 לְבִלְגָּה שַׁמּוּעַ לִשְׁמַעְיָה יְהוֹנָתָן׃

.Huzzi Iedahiah ipsi ;Matthenai Ioiarib ipsi Et

19 וּלְיוֹיָרִיב מַתְּנַי לִידַעְיָה עֻזִּי׃

.Heber Hamoch ipsi :Challai Sallai Ipsi

20 לְסַלַּי קַלָּי לְעָמוֹק עֵבֶר׃

.Nethanel ,Iedahiah ipsi ;Chasabiah ,Chilchiiah Ipsi

21 לְחִלְקִיָּה חֲשַׁבְיָה לִידַעְיָה נְתַנְאֵל׃

;Iadduah & ,Iochanan & ,Ioiadah ,Eliasib diebus in Leuitæ

22 הַלְוִיִּם בִּימֵי אֶלְיָשִׁיב יוֹיָדָע וְיוֹחָנָן וְיַדּוּעַ

regnum ad vsque sacerdotes & :patrum capita scripti

כְּתוּבִים רָאשֵׁי אָבוֹת וְהַכֹּהֲנִים עַל־מַלְכוּת

scripti patrum capita Leui Filij .Persæ Dariaues

23 דָּרְיָוֶשׁ הַפָּרְסִי׃ בְּנֵי לֵוִי רָאשֵׁי הָאָבוֹת כְּתוּבִים

filij Iochanan dies ad vsque & ,dierum verborum libro super

עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים וְעַד־יְמֵי יוֹחָנָן בֶּן־

,Serebiah ,Chasabiah Leuitarum capita ‡ Et .Eliasib

24 אֶלְיָשִׁיב׃ וְרָאשֵׁי הַלְוִיִּם חֲשַׁבְיָה שֵׁרֵבְיָה

laudandū ad ,eorū regione ē eorū fratres & ,Chadmiel fili⁹ Iesuah &

וְיֵשׁוּעַ בֶּן־קַדְמִיאֵל וַאֲחֵיהֶם לְנֶגְדָּם לְהַלֵּל

custodia ;Dei viri Dauid præcepto in confitendum ad

לְהוֹדוֹת [a] בְּמִצְוַת [b] דָּוִיד אִישׁ־הָאֱלֹהִים מִשְׁמָר

,Hobadiah ,Bacbuchiah & ,Matthaniah .custodiæ opposito ex *

25 לְעֻמַּת מִשְׁמָר׃ מַתַּנְיָה וּבַקְבֻּקְיָה עֹבַדְיָה

custodia † ianitores ,custodes ;Haccub ,Talmon ,Mesullam

מְשֻׁלָּם טַלְמוֹן עַקּוּב שֹׁמְרִים שׁוֹעֲרִים מִשְׁמָר

.portarum congregationibus in

בַּאֲסֻפֵּי הַשְּׁעָרִים׃

;Iosadac filij ,Iesuah filij Ioiachim diebus in Hi

26 אֵלֶּה בִּימֵי יוֹיָקִים בֶּן־יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק

.scribæ sacerdotis Hezra & ,comitis Nechemiah diebus in &

וּבִימֵי נְחֶמְיָה הַפֶּחָה וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסּוֹפֵר׃

Leuitas quæsierunt Ierusalaim muri dedicatione in Et

27 וּבַחֲנֻכַּת חוֹמַת יְרוּשָׁלַםִ בִּקְשׁוּ אֶת־הַלְוִיִּם

;Ierusalaim in eos adducendum ad ,suis locis omnibus de

מִכָּל־מְקוֹמֹתָם לַהֲבִיאָם לִירוּשָׁלָםִ

,confessionibus in & ,lætitiam & ,dedicationem faciendum ad

לַעֲשֹׂת [c] חֲנֻכָּה [d] וְשִׂמְחָה וּבְתוֹדוֹת

.citharis in & ,nablis ‖ ,cymbalis ,cantico in &

וּבְשִׁיר [e] מְצִלְתַּיִם נְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת׃

planiciε de & ,cantorum filij sunt congregati Et

28 וַיֵּאָסְפוּ בְּנֵי הַמְשֹׁרְרִים וּמִן־הַכִּכָּר

.Netophati villis de & ,Ierusalaim ambitus *

סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַםִ וּמִן־חַצְרֵי נְטֹפָתִי׃

;Hazmaueth & ,Ghebah agris de & ,Ghilghal domo in Et

29 וּמִבֵּית הַגִּלְגָּל וּמִשְּׂדוֹת גֶּבַע וְעַזְמָוֶת

Margin (left column): hymnos $ eorum. — וְעֻנִּי ק — לִמְלִיכוּ ק — principes familiarum; — principes familiarum: — principes familiarum — in — principes — coram eis — iuxta præceptum — [a] יָדָה [b] צִוָּה — * contra custodiam. — † in — liminibus — duois, — vt adducerent — vt facerent — [c] עָשָׂה [d] חָנַךְ — ‖ psalteriis — [e] צֶלֶךְ — * circa

omnibus in Leuitæ sacerdotes Israel residuum Et

20 וּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּכָל־

Nethinim Et .sua hæreditate in vir ,Iehudah ciuitatibus

עָרֵי יְהוּדָה אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ׃ 21 וְהַנְּתִינִים

.Nethinim super Ghispa & ,Sicha & ,alto loco in habitantes

יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל וְצִיחָא וְגִשְׁפָּא עַל־הַנְּתִינִים׃

filius Huzzi .Ierusalaim in Leuitarum præpositus Et

22 וּפְקִיד הַלְוִיִּם בִּירוּשָׁלַםִ עֻזִּי בֶן־

filiis de ;Micha filij Mathaniah filij ,Chasabiah filij ,Bani

בָּנִי בֶּן־חֲשַׁבְיָה בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא מִבְּנֵי

.Dei domus opificij regione ē cantores Asaph

אָסָף הַמְשֹׁרְרִים לְנֶגֶד מְלֶאכֶת בֵּית־הָאֱלֹהִים׃

super fidelitas ‡ & ,$ eos super regis præceptum Quia

23 כִּי־מִצְוַת הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם וַאֲמָנָה עַל־

.suo die in diei verbum cantores

הַמְשֹׁרְרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃

Iehudah filij Zerach filiis de Mesezabel filius Petachiah Et

24 וּפְתַחְיָה בֶּן־מְשֵׁיזַבְאֵל מִבְּנֵי־זֶרַח בֶּן־יְהוּדָה

.populum ad verbo * omni in regis manum ad

לְיַד הַמֶּלֶךְ לְכָל־דָּבָר לָעָם׃

Iehudah filiis De .suis agris in villas ad Et

25 וְאֶל־הַחֲצֵרִים בִּשְׂדֹתָם מִבְּנֵי יְהוּדָה

,Dibon in & ;eius filiabus & ,haarbah-Chiriath in habitauerunt

יָשְׁבוּ בְּקִרְיַת הָאַרְבַּע וּבְנֹתֶיהָ וּבְדִיבֹן

.eius atriis ‖ & ,Iecabseel in & ;eius filiabus † &

וּבְנֹתֶיהָ וּבִיקַּבְצְאֵל וַחֲצֵרֶיהָ׃

.pelet-Beth in & ,Moladah in & Iesuah in Et

26 וּבְיֵשׁוּעַ וּבְמֹלָדָה וּבְבֵית פָּלֶט׃

.eius filiabus & ,sebah-Beer in & ,suhal-Chasar in Et

27 וּבַחֲצַר שׁוּעָל וּבִבְאֵר שֶׁבַע וּבְנֹתֶיהָ׃

.eius filiabus in & ,Mechonah in & ,Siclag in Et

28 וּבְצִקְלַג וּבִמְכֹנָה וּבִבְנֹתֶיהָ׃

.Iarmuth in & ,Sorhah in & ,rimmon Hen in Et

29 וּבְעֵין רִמּוֹן וּבְצָרְעָה וּבְיַרְמוּת׃

;eius agris & ,Lachis :earum atriis & ,Hadullam ,Zanoach

30 זָנֹחַ עֲדֻלָּם וְחַצְרֵיהֶם לָכִישׁ וְשְׂדֹתֶיהָ

,Sebah-Beer à sunt castrametati ‡ Et .eius filiabus * & ,Hazechah

עֲזֵקָה וּבְנֹתֶיהָ וַיַּחֲנוּ מִבְּאֵר־שֶׁבַע

,Miggabah ‡ Biniamin filij Et .Ghehinnom ad vsque

עַד־גֵּיא־הִנֹּם׃ 31 וּבְנֵי בִנְיָמִן מִגָּבַע

.eius filiabus & ,el-Beth & .Haia & ,Michmas

מִכְמָשׂ וְעַיָּה וּבֵית־אֵל וּבְנֹתֶיהָ׃

.Hananiah ,Nob ,Hanathoth

32 עֲנָתוֹת נֹב עֲנָנְיָה׃

.Ghitthaim ,Ramah ,Chasor

33 חָצוֹר רָמָה גִּתָּיִם׃

.Neballat ,Seboim ,Chadid

34 חָדִיד צְבֹעִים נְבַלָּט׃

.artificum valle Ono & ,Lod

35 לֹד וְאוֹנוֹ גֵּי הַחֲרָשִׁים׃

.Biniamin in Iehudah portiones ,Leuitis de Et

36 וּמִן־הַלְוִיִּם מַחְלְקוֹת יְהוּדָה לְבִנְיָמִין׃

CAP. XII. יב

cum ascenderunt qui ,Leuitæ & sacerdotes * isti Et

1 וְאֵלֶּה הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר עָלוּ עִם־

,Irmeiah ,Seraiah ;Iehosuah & ,Sealthiel filio Zerubabel

זְרֻבָּבֶל בֶּן־שְׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ שְׂרָיָה יִרְמְיָה

.Chattus ,Malluch ,Amariah .Hezra

2 עֶזְרָא׃ אֲמַרְיָה מַלּוּךְ חַטּוּשׁ׃

.Meremoth ,Rechum ,Sechaniah

3 שְׁכַנְיָה רְחֻם מְרֵמֹת׃

.Abiiah ,Ghinnethoi ,Hiddo

4 עִדּוֹא גִנְּתוֹי אֲבִיָּה׃

.Bilghah ,Mahadiah ,Miiamin

5 מִיָּמִין מַעַדְיָה בִּלְגָּה׃

.Iedahiah ,Ioiarib & ,Semahiah

6 שְׁמַעְיָה וְיוֹיָרִיב יְדַעְיָה׃

capita † illi :Iedahiah ,Chilchiiah ,Hamoch ,Sallu

7 סַלּוּ עָמוֹק חִלְקִיָּה יְדַעְיָה אֵלֶּה רָאשֵׁי

.Iesuah diebus in eorum fratres & ,sacerdotum

הַכֹּהֲנִים וַאֲחֵיהֶם בִּימֵי יֵשׁוּעַ׃

Margin (right column): vnusquisque — qui habitabant in arce, — super opus — $ erat ‡ permanentia per singulos dies. — * re◡ — in viculis — † in viculis ‖ in villis, — in viculis — viculis — in villis — * viculis ‡ manserunt in — ‡ in — viculis — * sunt — † principes

ambitus cantores sibi ædificauerunt villas quoniam — circa
כִּי חֲצֵרִים בָּנוּ לָהֶם הַמְשֹׁרְרִים סְבִיבוֹת
;Leuitæ & ,sacerdotes sunt mundati Et .Ierusalaim
30 יְרוּשָׁלִָם׃ וַיִּטַּהֲרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
& ,portas & ,populum mundauerunt &
וַיְטַהֲרוּ אֶת־הָעָם וְאֶת־הַשְּׁעָרִים וְאֶת־
de super Iehudah principes feci ascendere Et .murum
31 הַחוֹמָה׃ וָאַעֲלֶה אֶת־שָׂרֵי יְהוּדָה מֵעַל — a שור
processiones & ,magnos choros duos statui & :murum — ambulatores
לַחוֹמָה וָאַעֲמִידָה שְׁתֵּי תוֹדֹת גְּדוֹלֹת וְתַהֲלֻכֹת — b ירך
.stercorum portam ad murum desuper dexteram ad
לַיָּמִין מֵעַל לַחוֹמָה לְשַׁעַר הָאַשְׁפֹּת׃
principum dimidium & ,Hosahiah eos post iuit Et
32 וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵיהֶם הוֹשַׁעְיָה וַחֲצִי שָׂרֵי — c חצה
.Mesullam & ,Hezra ,Hazariah Et .Iehudah
33 יְהוּדָה׃ וַעֲזַרְיָה עֶזְרָא וּמְשֻׁלָּם׃
.Irmeiah & ,Semahiah & ,Biniamin & ,Iehudah
34 יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וּשְׁמַעְיָה וְיִרְמְיָה׃
,Ionathan filius Zechariah tubis in † sacerdotum filiis de Et — ‡ cum
35 וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת זְכַרְיָה בֶּן־יוֹנָתָן
filij,Zacchur filij,Michaiah filij,Matthaniah filij,Semahiah filij
בֶּן־שְׁמַעְיָה בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָיָה בֶּן־זַכּוּר בֶּן־
,Millalai ,Hazarel & ,Semahiah eius fratres Et .Asaph
36 אָסָף׃ וְאֶחָיו שְׁמַעְיָה וַעֲזַרְאֵל מִלֲלַי
cantici vasis in * Chanani .Iehudah & ,Nethanel ;Mahai ,Ghillalai — * cum musicis instrumentis
גִּלֲלַי מָעַי נְתַנְאֵל וִיהוּדָה חֲנָנִי בִּכְלֵי־שִׁיר
.eorum facies ad scriba Hezra & ,Dei viri Dauid — ante eos.
דָּוִיד אִישׁ הָאֱלֹהִים וְעֶזְרָא הַסּוֹפֵר לִפְנֵיהֶם׃
super ascenderunt eos contra & ,oculi ‡ portam super ‖ Et — ‖ ad ‡ fontis,
37 וְעַל שַׁעַר הָעַיִן וְנֶגְדָּם עָלוּ עַל־
domum desuper .murum ad ascensu in Dauid ciuitatis gradus
מַעֲלוֹת עִיר דָּוִיד בַּמַּעֲלֶה לַחוֹמָה מֵעַל לְבֵית — d עלה
.Orientem ad aquarum portam ad vsque & ,Dauid
דָּוִיד וְעַד שַׁעַר הַמַּיִם מִזְרָח׃
ego & ,aduerso ex vadens secundus chorus Et — ibat
38 וְהַתּוֹדָה הַשֵּׁנִית הַהוֹלֶכֶת לְמוֹאל וַאֲנִי — e ירה f מול יתיר א״
turrim desuper ,murum desuper populi dimidiū & :eum post
אַחֲרֶיהָ וַחֲצִי הָעָם מֵעַל לְהַחוֹמָה מֵעַל לְמִגְדַּל — g חצה
.latum murum ad vsque & furnorum
הַתַּנּוּרִים וְעַד הַחוֹמָה הָרְחָבָה׃
,veterem portam super & ,Ephraim portam desuper Et
39 וּמֵעַל לְשַׁעַר־אֶפְרַיִם וְעַל־שַׁעַר הַיְשָׁנָה
,Meah turrim & ,Chananel turrim & ,piscium portam super &
וְעַל־שַׁעַר הַדָּגִים וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל וּמִגְדַּל הַמֵּאָה — h דגה
.custodiæ porta in steterunt Et .pecoris portam ad vsque & — pecorum.
וְעַד שַׁעַר הַצֹּאן וְעָמְדוּ בְּשַׁעַר הַמַּטָּרָה׃ — i נטר
,ego & :Dei domo in chori duo Steteruntque
40 וַתַּעֲמֹדְנָה שְׁתֵּי הַתּוֹדֹת בְּבֵית הָאֱלֹהִים וַאֲנִי
.Eliachim sacerdotes Et .mecum magistratuum dimidiū &
41 וַחֲצִי הַסְּגָנִים עִמִּי׃ וְהַכֹּהֲנִים אֶלְיָקִים
Chananiah,Zechariah,Eliohenai,Michaiah,Miniamin,Mahaseiah
מַעֲשֵׂיָה מִנְיָמִין מִיכָיָה אֶלְיוֹעֵינַי זְכַרְיָה חֲנַנְיָה
,Elhazar & ,Semahiah & ,Mahaseiah Et .tubis in ‖ — ‖ cum
42 בַּחֲצֹצְרוֹת׃ וּמַעֲשֵׂיָה וּשְׁמַעְיָה וְאֶלְעָזָר
,Hezer & ,Helam & Malchiiah & ,Iehochanan & ,Huzzi &
וְעֻזִּי וִיהוֹחָנָן וּמַלְכִּיָּה וְעֵילָם וָעָזֶר
.præpositus Izrachiah & :cantores fecerunt audire &
וַיַּשְׁמִיעוּ הַמְשֹׁרְרִים וְיִזְרַחְיָה הַפָּקִיד׃
, magnas victimas illa die in immolauerunt Et
43 וַיִּזְבְּחוּ בַיּוֹם־הַהוּא זְבָחִים גְּדוֹלִים
,magna lætitia eos lætificauit Deus nam :sunt lætati &
וַיִּשְׂמָחוּ כִּי הָאֱלֹהִים שִׂמְּחָם שִׂמְחָה גְדוֹלָה
lætitia est audita & :sunt lætati nati & ,vxores etiam &
וְגַם הַנָּשִׁים וְהַיְלָדִים שָׂמֵחוּ וַתִּשָּׁמַע שִׂמְחַת
die in sunt constituti Et .longinquum in vsque Ierusalaim — procul.
44 יְרוּשָׁלִַם עַד־מֵרָחוֹק׃ וַיִּפָּקְדוּ בַיּוֹם
,eleuationibus ,thesauris ‡ cubicula super viri illa — ‡ super thesauros, super donata, super primitias, & super decimas *ex
הַהוּא אֲנָשִׁים עַל־הַנְּשָׁכוֹת לָאוֹצָרוֹת לַתְּרוּמוֹת
ciuitatum agris * ex in coaceruandū ad decimis & ,initio
לָרֵאשִׁית וְלַמַּעַשְׂרוֹת לִכְנוֹס בָּהֶם לִשְׂדֵי הֶעָרִים
lætitia nam :Leuitis & ,sacerdotibus legis partes
מְנָאוֹת הַתּוֹרָה לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם כִּי שִׂמְחַת — k מנה

† erat ‡ qui stabant.
stantibus ‡ Leuitis super & ,sacerdotibus super † Iehudah
יְהוּדָה עַל־הַכֹּהֲנִים וְעַל־הַלְוִיִּם הָעֹמְדִים׃
custodiam & ,sui Dei custodiam custodierunt Et
45 וַיִּשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת אֱלֹהֵיהֶם וּמִשְׁמֶרֶת
,Dauid præceptum iuxta ,ianitores & ,cantores & :expiationis
הַטָּהֳרָה וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים כְּמִצְוַת דָּוִיד — a צוה * &
Asaph & ,Dauid diebus in Quia .eius filij Selomoh *
46 שְׁלֹמֹה בְנוֹ׃ כִּי־בִימֵי דָוִיד וְאָסָף
confessionum & ,laudis ‖ cantici & ,cantorum capita quondam à — ab exordio erāt principes ‖ hymni,
מִקֶּדֶם רֹאשׁ הַמְשֹׁרְרִים וְשִׁיר־תְּהִלָּה וְהֹדוֹת — b ראשי ק
,Zerubabel diebus in Israel omnis Et .Deo
47 לֵאלֹהִים׃ וְכָל־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי זְרֻבָּבֶל
,cantorum partes dantes † Nechemiah diebus in &
וּבִימֵי נְחֶמְיָה נֹתְנִים מְנָיוֹת הַמְשֹׁרְרִים — b הלל c ידה — † dabant
,Leuitas sanctificantes & :suo die in diei res ‡ ianitorum &
וְהַשֹּׁעֲרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ וּמַקְדִּשִׁים לַלְוִיִּם — d מנה — ‡ per singulos dies: ‖ sanctificabāt
.Aharon filios sanctificantes ‖ Leuitæ &
וְהַלְוִיִּם מַקְדִּשִׁים לִבְנֵי אַהֲרֹן׃

CAP. XIII. יג

,populi auribus in Mosch libro in est lectum illo die In
1 בַּיּוֹם הַהוּא נִקְרָא בְּסֵפֶר מֹשֶׁה בְּאָזְנֵי הָעָם
ingrediatur non quod .eo in scriptum est inuentum &
וְנִמְצָא כָּתוּב בּוֹ אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא
.seculum in vsq; Dei concionem in Moabites & ,Hammonites — Ecclesiam
עַמֹּנִי וּמֹאָבִי בִּקְהַל הָאֱלֹהִים עַד־עוֹלָם׃
,aquis in & ,pane in † Israel filios præuenerunt non Quia — † cum
2 כִּי לֹא קִדְּמוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּלֶּחֶם וּבַמָּיִם
:ei maledicendū ad Bilham eum aduersus mercede conduxit & ‡ — ‡ sed
וַיִּשְׂכֹּר עָלָיו אֶת־בִּלְעָם לְקַלְלוֹ
.benedictionem in malectionem noster Deus conuertit &
וַיַּהֲפֹךְ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַקְּלָלָה לִבְרָכָה׃
separauerunt & ,legem eos audire secundum ,fuit Et — cū audissent
3 וַיְהִי כְּשָׁמְעָם אֶת־הַתּוֹרָה וַיַּבְדִּילוּ — e היה f ירה
Eliasib hac ante Et .Israel ab mixturam omnem
4 כָל־עֵרֶב מִיִּשְׂרָאֵל׃ וְלִפְנֵי מִזֶּה אֶלְיָשִׁיב
propinquus ,nostri Dei domus cubiculo in datus * sacerdos — * fuerat præpositus
הַכֹּהֵן נָתוּן בְּלִשְׁכַּת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ קָרוֹב
,grande cubiculum sibi fecit Et .Tobiiah ipsi
5 לְטוֹבִיָּה׃ וַיַּעַשׂ לוֹ לִשְׁכָּה גְדוֹלָה — g עשה
,thus ,munus dantes † antea fuerant ibi & — † ponebant munera,
וְשָׁם הָיוּ לְפָנִים נֹתְנִים אֶת־הַמִּנְחָה הַלְּבוֹנָה — h פנה
,recentis olei & ,musti ‡ ,frumenti decimam & ,vasa & — † & vini,
וְהַכֵּלִים וּמַעְשַׂר הַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר — i כלה
oblationem & ,ianitorum & cantorum & ,Leuitarum præceptum ‖ — ‖ iussum vt detur Leuitis, & cantoribus,& ianitoribus,
מִצְוַת הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וּתְרוּמַת
.sacerdotum
הַכֹּהֲנִים׃ — k צוה
anno in quia .Ierusalaim in fui non hoc omni in Et
6 וּבְכָל־זֶה לֹא־הָיִיתִי בִּירוּשָׁלָם כִּי בִּשְׁנַת — l היה m שנה
veni Babel regis Artachsastæ secundo & trigesimo
שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאתִי
.rege à fui postulatus dierum fine in & ,regem ad — postulaui
אֶל־הַמֶּלֶךְ וּלְקֵץ יָמִים נִשְׁאַלְתִּי מִן־הַמֶּלֶךְ׃
quod malo in intellexi & ,Ierusalaim in veni Et — malum
7 וָאָבוֹא לִירוּשָׁלָםִ וָאָבִינָה בָרָעָה אֲשֶׁר — n רוע
cubiculum ei faciendum ad ‖ ,Tobiiah ipsi * Eliasib fecerat — * propter ‖ vt faceret
עָשָׂה אֶלְיָשִׁיב לְטוֹבִיָּה לַעֲשׂוֹת לוֹ נִשְׁכָּה
:valde mihi fuit malum † Et .Dei domus atriis in — † displicuit
8 בְּחַצְרֵי בֵּית הָאֱלֹהִים׃ וַיֵּרַע לִי מְאֹד
de extra Thobiiah domus vasa omnia proieci &
וָאַשְׁלִיכָה אֶת־כָּל־כְּלֵי בֵית־טוֹבִיָּה הַחוּץ מִן־
retuli & :cubicula mundauerunt & ,dixi Et .cubiculum — cubiculum.
9 הַלִּשְׁכָּה׃ וָאֹמְרָה וַיְטַהֲרוּ הַלְּשָׁכוֹת וָאָשִׁיבָה — o שוב
,thus & ,munus ‡ Dei domus vasa illuc — ‡ oblationem,
שָׁם כְּלֵי בֵּית הָאֱלֹהִים אֶת־הַמִּנְחָה וְהַלְּבוֹנָה׃
,esset data non Leuitarum partes ‡ quod cognoui Et — ‡ pars
10 וָאֵדְעָה כִּי־מְנָיוֹת הַלְוִיִּם לֹא נִתָּנָה — p ידע q מנה
cantores & Leuitæ ;suum agrum ad vir ‖ fugissent * & — * quod ‖ vnusquisque
וַיִּבְרְחוּ אִישׁ־לְשָׂדֵהוּ הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים
.opus facientes
עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה׃

Quare :eos ad dixi & ,eos *in* ſum conteſtatus Et
21 ואעידה בהם ואמרה אליהם מדוע
mittam manum ,iteraueritis ſi *?muro coram pernoctantes vos*
אתם לנים נגד החומה אם־תשנו יד אשלח
.ſabbatho in venerunt non illo tempore à .vos in
בכם מן־העת ההיא לא [a]באו בשבת׃
venientes & ,*ſe mundantes* eſſent vt ,Leuitis Dixíque
22 ואמרה ללוים אשר יהיו מטהרים ובאים
,ſabbathi diem ſanctificandum ad portarum cuſtodes
שמרים השערים לקדש את־יום השבת
me ſuper $ parce & ,mi Deus mei memento hoc* etiam
גם־זאת זכרה־לי אלהי וחוסה עלי
diebus in Etiam . tuæ miſericordiæ multitudinem ſecundum
23 [b]כרב חסדך׃ גם בימים
vxores *habitare fecerunt* ‡ ,Iehudæos vidi illis
ההם [c]ראיתי את־היהודים [d]השיבו נשים
. Moabitidas ,Hammonitidas ,Aſdoditidas
אשדודיות עמוניות מואביות׃
ipſi non † & ,Aſdodicè *loquens dimidium** eorum filij Et
24 ובניהם [e]חצי מדבר אשדודית ואינם
*populi** linguam ſecundum *&* || ;Iehudaicè loqui *cognoſcentes*
[f]מכירים לדבר יהודית וכלשון עם
percuſſi & ,eis maledixi & ,eis cum contendi Et .populi *&*
25 ועם׃ [g]ואריב עמם ואקללם ואכה
,Deum per eos adiuraui & *:eos depilaui &* ,*viros* $ eis ex
מהם אנשים ואמרטם ואשביעם באלהים
acceperitis ſi & ;eorum filiis veſtras filias dederitis ſi
אם־תתנו בנתיכם לבניהם ואם־[h]תשאו
.vobis & ,veſtris filiis eorum filiabus de
מבנתיהם לבניכם ולכם׃
*?*Iſrael rex Selomoh peccauit iſtas *ſuper* ‡ Nonne
26 הלוא על־אלה חטא־שלמה מלך־ישראל
dilectus & ,*ipſe ſicut** rex erat non multis gentibus in &
ובגוים הרבים לא־היה מלך כמהו ואהוב
omnem ſuper regem Deus eum *dedit* † & ,erat ſuo Deo
לאלהיו היה ויתנהו אלהים מלך על־כל־
.alienigenæ mulieres fecerunt peccare eum etiam :Iſrael
ישראל גם־אותו החטיאו הנשים הנכריות׃
omne *faciendum ad* ,*eſt auditum* nunquid vobis Et
27 ולכם הנשמע [i]לעשת את כל־
,noſtrum Deum in *præuaricandum ad* |, hoc grande malum
[k]הרעה הגדולה הזאת למעל באלהינו
?alienigenas vxores ducendo
[l]להשיב נשים נכריות׃
,magni ſacerdotis Eliaſib filij Ioiadah filiis de Et
28 ומבני יוידע בן־אלישיב הכהן הגדול
. me *deſuper* $ eum fugaui & :Choronitæ Sanballat ipſi* gener
חתן לסנבלט החרני ואבריחהו מעלי׃
,ſacerdotium *polluentes ſuper* ,mi Deus eorum Recordare
29 זכרה להם אלהי על גאלי הכהנה
.Leuitarum & ,ſacerdotij pactum &
וברית הכהנה והלוים׃
obſeruantias ſtatui & ,alienigena omni ab eos mandaui Et
30 וטהרתים מכל־נכר ואעמידה משמרות
.ſuo opere in *viro* ,Leuitis & ,ſacerdotibus
לכהנים וללוים איש במלאכתו׃
.primitiuis & ,conſtitutis temporibus in lignorum oblationi Et
31 ולקרבן העצים בעתים מזמנות ולבכורים
.bonum in meus Deus mei Recordare
זכרה־לי אלהי לטובה׃

maneris ex aduerſo muri?
[a] בוא
mundati, & venirent
* propter
$ mihi
[b] רבב
‡ qui duxerunt
[c] ראה [d] ישב
יתיר ו
* partim loquebantur
† neſciebant
|| ſed
* cuiuſque
[e] חצה [f] נכר
[g] רוב
$ aliquos, & capillos euulſi eis,
[h] נשא
‡ propter
* ſimilis ei,
† poſuit
obediamus, vt faciamus
[i] עשה
* vt præuaricemur
[k] רוע
" [l] ישב
* erat
$ à
contra eos qui polluunt
vnicuique

dereliquimus Cur :dixi & *magnatibus cum litigaui* ‡ Et
11 [a]ואריבה את־הסגנים ואמרה מדוע נעזב
*ſuper** eos feci ſtare & ,eos congregaui & ?Dei domum
בית־האלהים ואקבצם ואעמדם על־
,frumenti decimam attulerunt Iehudah omnis Et *.ſua ſtatione*
12 עמדם׃ וכל־יהודה [b]הביאו מעשר הדגן
. theſauros ad *recentis* olei & ,*muſti* † &
והתירוש והיצהר לאוצרות׃
Selemiah ,theſauros ſuper theſaurarios conſtitui Et
13 [c]ואוצרה על־אוצרות שלמיה
ſuper & ;Leuitis de Pedaiah & ,ſcribam Sadoc & ,ſacerdotem
הכהן וצדוק הסופר ופדיה מן־הלוים ועל־
quia ;Matthaniah filij Zachur filium Chanan eorum manum
ידם חנן בן־זכור בן־מתניה כי
.ſuis fratribus *diuidere eis ſuper* & ſunt reputati fideles
נאמנים נחשבו ועליהם לחלק לאחיהם׃
deleas ne & ;hoc *ſuper* mi Deus mei Memento
14 זכרה־לי אלהי על־זאת ואל־תמח
,mei Dei domo in feci quas ,meas miſericordias
חסדי אשר עשיתי בבית אלהי
. eius obſeruationibus in &
ובמשמריו׃
torcularia calcantes Iehudah in vidi illis diebus In
15 בימים ההמה ראיתי ביהודה דרכים גתות
ſuper onerantes & ,aceruos afferentes & ,ſabbatho in
בשבת ומביאים הערמות ועמסים על־
,onus omne & ,ficus & ,vuas ,vinum etiam & ,aſinos
החמרים ואף־יין ענבים ותאנים וכל־[d]משא
ſum conteſtatus & :ſabbathi die in Ieruſalaim in afferentes &
ומביאים ירושלם ביום השבת ואעיד
habitauerunt Sorim Et *.venationem eos vendere* || diem *in*
16 ביום מכרם ציד׃ והצרים ישבו
ſabbatho in *vendentes* $ & :venale omne & ,*piſcem** afferētes ,ea in
בה מביאים דאג וכל־מכר ומוכרים בשבת
.Ieruſalaim in & ,Iehudah filiis
לבני יהודה ובירושלם׃
Quod :eis dixi & ,Iehudah *heroibus cum litigaui* ‡ Et
17 ואריבה את [e]חרי יהודה ואמרה להם מה־
fœdantes & ,*facientes* † vos quod hoc malum *verbum**
הדבר [f]הרע הזה אשר־אתם [g]עשים ומחללים
,veſtri patres fecerunt ſic Nonne ?ſabbathi diem
18 את־יום השבת׃ הלוא כה עשו אבתיכם
,hoc malum omne nos ſuper noſter Deus adduxit &
[h]ויבא אלהינו עלינו את כל־הרעה הזאת
iracundiam *addentes* | vos & ?iſtam ciuitatem ſuper &
ועל העיר הזאת ואתם [i]מוסיפים [k]חרון
?Sabbathum violando ,Iſrael ſuper
על־ישראל לחלל את־השבת׃
*facies ad** Ieruſalaim portæ eſſent obumbratæ cùm ,fuit Et
19 [l]ויהי כאשר צללו שערי ירושלם לפני
non vt ,dixi & ,valuæ ſunt clauſæ & ,dixi & ,*ſabbathi*
השבת ואמרה ויסגרו הדלתות ואמרה אשר לא
ſtatui meis pueris de & .ſabbathum poſt *ad vſque* ,eas aperirent
יפתחום עד אחר השבת ומנערי העמדתי
.ſabbathi die in onus *veniret** non ‡ ,portis *ſuper* $
על־השערים לא־יבוא [m]משא ביום השבת׃
venalis omnis venditores & ,negotiatores *pernoctauerunt* Et
20 [n]וילינו הרכלים ומכרי כל־ממכר
.*duabus &* ,*vice* † Ieruſalaim extra
מחוץ לירושלם פעם [o]ושתים׃

increpaui magiſtratus,
[a] ריב
* in loco ſuo.
[b] בוא
† vini,
[c] אצר
iuxta
eis incumbebat onus diuidendi propter
[d] נשא
|| qua venderent eſcam.
* piſces,
$ vendebant
‡ obiurgaui optimates
[e] חור
* eſt
† facitis, & prophanatis
[f] רוע [g] עשה
[h] בוא
|| additis
[i] יסף [k] חרה
* ante
[l] היה
ſabbathum,
niſi
$ in
‡ vt
* introduceretur
remanſerunt
[m] נשא [n] לון
† ſemel & iterum.
[o] שנה

תם ספר נחמיה

Finis libri Nechemiah.

מגלת אסתר

MEGHILLATH ESTHER.

ID EST,

VOLVMEN ESTHER.

CAP. I. א

ET

:Achaſueros diebus in fuit
1 ויהי[a] בימי[b] אחשורוש
regnans * Achaſueros ‡ ipſe
הוא אחשורוש המלך
,Aethiopiã ad vſq; & India ab
מהדו ועד־כוש
centum & viginti & ſeptem †
שבע ועשרים ומאה
regem ſedere ſecundum | ,illis diebus In .prouincias
2 מדינה[c]: בימים ההם[d] כשבת | המלך
Suſan in * quod ,ſui regni ſolium ſuper Achaſueros
אחשורוש על כסא מלכותו אשר בשושן
conuiuium fecit .eum regnare | tertio anno In .metropoli ‡
3 הבירה: בשנת[e] שלוש למלכו עשה משתה
Madai & Paras exercitus ‡ .ſuis ſeruis & ,ſuis principibus cunctis
לכל־[f]שריו ועבדיו חיל | פרס ומדי
.eius facies ad * prouinciarum principes & ,Euphratæi principes
הפרתמים ושרי המדינות לפניו:
& ,ſui regni gloriæ opulentiam ipſum oſtendendo In
4 בהראתו[g] את־עשר כבוד מלכותו ואת־
octoginta ,multis diebus ,ſuæ magnitudinis decus † honorem
יקר תפארת גדולתו ימים רבים[h] שמונים
,illos dies complendo in ‖ Et .diebus centum &
5 ומאת יום: ובמלואת | הימים האלה
Suſan in inuentis * populo omni rex fecit
עשה המלך לכל־העם הנמצאים בשושן
ſeptem conuiuium ,minimum ad vſque & maximo à metropoli ‡
הבירה למגדול ועד־קטן משתה שבעת
.regis adũ † horti atrio in dierum
ימים בחצר גנת ביתן המלך:
funibus in tentum hyacinthi ‡ & carpaſi | candidũ (Aulæũ)
6 חור | כרפס ותכלת אחוז בחבלי־
:mamoris ‡ columnis &,argenteis circulis ſuper purpureis &,byſſinis
בוץ וארגמן על־גלילי כסף ועמודי שש
,marmoris & cryſtalli † pauimentum ſuper argentei & aurei lecti
מטות[i] | זהב וכסף על רצפת בהט־ושש
.mercatorum lapidis & ,paryj &
ודר וסחרת:
:iterantes ‡ vaſis à | vaſa & ,aureis vaſis in propinare ‡ Et
7 והשקות[k] בכלי זהב וכלים מכלים[l] שונים
regũ manum * ſecundum multum regni † vinum &
ויין מלכות רב כיד המלך:
ſic quia :cogens ‖ non ,legem ſecundum ‡ potus Et
8 והשתיה כדת אין אנס כי־כן |
faciendum ad ‡ ,ſuæ domus magno † omni ſuper ‖ rex fundauerat ‡
יסד המלך על כל־[n]רב ביתו [o]לעשות
Vaſthi Etiam .viri & viri ‡ voluntatem ſecundum
כרצון איש־ואיש:
9 גם ושתי
regni domo * ,feminarum conuiuium fecit regina
המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות
,ſeptimo die In .Achaſueros regis † quæ
אשר למלך אחשורוש:
10 ביום השביעי
,Biztha ,Mehuman ad dixit ,vino in ‡ regis cor bonum ſecundum |
כטוב לב־המלך ביין אמר למהומן בזתא
ſeptem ,Charchas &,Zethar Abagtha & ,Bigtha ,Charbona
חרבונא בגתא ואבגתא זתר וכרכס שבעת
.Achaſueros regis faciebus miniſtrantes ‡ eunuchos
הסריסים המשרתים את־פני המלך אחשורוש:

[a] היה [b] יום
‡ eſt
*qui regnabat
† ſuper
| cùm ſederet rex
[c] דון [d] ישב
* erat
‡ regia.
| quo regnauit
[e] שנה
[f] שור
† exercitui Perſico, & Medico, principibus maioribus, & principibus
* qui erant ante ſe. Vt oſtenderet diuitias
[g] ראה
[h] רבב
† gloriæ
| cùm impleti fuiſſent dies ipſi
ובמלאות
ק
* qui inuẽtus eſt ‡ regia
† palatij,
| viridem
‡ hyacinthinum
[h] רבתי
* in
‡ marmoreis
† porphyreticũ,
& marmoreũ.
& parium, & hyacinthum lapidem.
[i] נטה
‡ propinabant | erant
‡ variata
[k] שקה
[l] שנה
† regium
*potentiam regiam.
‡ erat | erat qui cogeret:
[m] שתה
‡ diſpoſuerat
‖ cum
† magiſtro
‡ vt facerent
‡ vniuſcuiuſq;
[n] רבב
[o] עשה
* in † erat
| cùm iocundum eſſet
‡ propter vinũ
‡ qui miniſtrabant ante faciem

† Ad adducendum Vaſthi reginam ad* facies regis
11 [p]להביא את־ושתי המלכה לפני המלך
in corona regni. ‖ ad oſtendendum populis & principibus
בכתר מלכות להראות העמים והשרים את־
pulchritudinem eius, quia ‡ bona aſpectu ‡ ipſa.
יפיה כי־טובת מראה היא:
Et renuit regina Vaſthi venire † in verbo regis,
12 ותמאן המלכה ושתי לבוא בדבר המלך
quod * in manu eunuchorum, & iratus eſt rex valde, & ira eius
אשר ביד הסריסים ויקצף המלך מאד וחמתו
ſuccenſa eſt in eo. Dixitque rex ſapientibus ſcientibus
13 בערה בו: ויאמר המלך לחכמים ידעי
tempora, quia ſic ‡ verbum regis ‖ ad facies omnium ſcientium legem
העתים כי־כן דבר המלך לפני כל־ידעי דת
& iudicium. Et propinquus ‡ ad eum Carſena, Sethar, Admatha,
14 ודין: והקרב אליו כרשנא שתר אדמתא
Tharſis, Meres, Marſena, Memuchan, ſeptem principes Paras
תרשיש מרס מרסנא ממוכן שבעת [q]שרי | פרס
& Madai videntes *facies regis ‡ ſedentes primo in regno.
ומדי [r]ראי פני המלך הישבים ראשנה במלכות:
Secundum legem † quid agendum cum regina Vaſthi, eò
15 כדת מה־לעשות במלכה ושתי על |
quòd non fecit ſermonem regis Achaſueros
אשר לא־עשתה את־מאמר המלך אחשורוש
‖ in manu eunuchorum? Dixitque Memuchan ‡ ad facies
16 ביד הסריסים: ויאמר מומכן לפני
regis, & principum: Non | ſuper regem † ſolum egit inique Vaſthi
המלך והשרים לא על־המלך לבדו [s]עותה ושתי
regina, ſed * ſuper omnes principes, & * ſuper omnes populos,
המלכה כי על־כל־השרים ועל־כל־העמים
qui ‡ in omnibus prouinciis regis Achaſueros.
אשר בכל־[t]מדינות המלך אחשורוש:
Nam egredietur verbum reginæ ‡ ſuper omnes mulieres,
17 כי־יצא דבר־המלכה על־כל־הנשים
| ad ſpernendum maritos ſuos in oculis ſuis † in dicendo ipſis: Rex
[u]להבזות בעליהן בעיניהן באמרם המלך
Achaſueros dixit * ad ducendum Vaſthi reginam ‡ ad facies eius,
אחשורוש אמר להביא את־ושתי המלכה לפניו
& non venit. Et die hac dicent † primariæ
18 ולא־באה: והיום הזה תאמרנה | [x]שרות
Paras, & Madai, quæ audierint verbum reginæ
פרס־ומדי אשר שמעו את־דבר המלכה
ad omnes principes regis, & ‖ ſecundum ſufficientiam contemptus,
לכל שרי המלך וכדי בזיון
& ira. Si ‡ ſuper rege bonum *, egrediatur verbum
19 וקצף: אם־על־המלך טוב יצא דבר־
† regni à * faciebus eius, & ſcribatur inter leges Paras, & Madai,
מלכות מלפניו ויכתב בדתי פרס־ומדי
& non tranſgrediatur; quòd non ingrediatur Vaſthi ‡ ad facies
ולא יעבור אשר לא־[y]תבוא ושתי לפני
† regis Achaſueros, & regnum eius det rex | ſodali eius
המלך אחשורוש ומלכותה יתן המלך לרעותה
bonæ præ illa. Et audietur verbum regis, quod
20 הטובה ממנה: ונשמע פתגם המלך אשר־
faciet in toto regno ſuo: quia magnum ‡ ipſum & omnes
יעשה בכל־מלכותו כי [z]רבה היא וכל־
vxores exhibebunt honorem maritis ſuis, * à magno & vſque ad
הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד־
paruum. Et † bonum fuit verbum in oculis regis, & principum:
21 קטן: וייטב הדבר בעיני המלך והשרים

† Vt ducerent
*corã rege cũ diademate
[p] בוא
‖ vt oſtenderet
‡ decora
‡ erat.
† ad verbum
* fuerat per manum
‡ erat conſuetudo
‖ erga omnes ſcientes
‡ ei
[q] שור
* faciem
‡ qui ſedebãt primi
† inquit
[r] ראה
| per manum
‡ coram rege, & principibus:
ממוכן
ק
| contra
‡ tantũ peccauit * contra
[s] עוה
‡ ſunt
[t] דון
‡ ad
† vt contemnant
† dum dicent:
[u] בזה
* vt ducerent:
‡ ante ſe,
† dominæ
[x] שור
| erit huius rei gratia abundans
‡ regi * eſt,
† regium
* facie
‡ coram
[y] בוא
‡ rege
| alteri quæ melior ſit
‡ eſt:
[z] רבב
* tam maiori quam minori.
† placuit

*ei, a ילד

vt , ea super * præceperat Mordechai quia ;suam cognationem
מוֹלַדְתָּהּ כִּי מָרְדֳּכַי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר

‡ quotidie ‡ ambulabat anteatrium * vt cognoscere

perambulans ‡ Mordechai die & die omni in ‡ Et .indicaret non
11 לֹא־תַגִּיד׃ וּבְכָל־יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ

pacem cognoscendum ad * ,mulierum domus atrij facies ad
לִפְנֵי חֲצַר בֵּית־הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת־שְׁלוֹם

b ידע †de

.ea in † fieret quid & ,Esther
אֶסְתֵּר וּמַה־יֵּעָשֶׂה בָּהּ׃

‖ cùm appareret tempus singularum puellarum, vt intrarent

ingrediendum ad ,puella & puellæ ordinem contingendo in ‖ Et
12 וּבְהַגִּיעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא

c נגע d תור

legem secundum ei esse ‡ fine à * Achasueros regem ad
אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִקֵּץ הֱיוֹת לָהּ כְּדָת

* in ‡ cùm essent e קץ f היה

dies implebantur sic quia ;menses duodecim mulierum
הַנָּשִׁים שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ כִּי כֵּן יִמְלְאוּ יְמֵי

sex & ,myrrheo oleo in * mensibus sex earum absterſionum ‡
מְרוּקֵיהֶן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בְּשֶׁמֶן הַמֹּר וְשִׁשָּׁה

‡ purificationum † cum ‖ purificationibus

.mulierum absterſionibus ‡ & ,aromatibus in † mensibus
חֳדָשִׁים בַּבְּשָׂמִים וּבְתַמְרוּקֵי הַנָּשִׁים׃

* veniebat g בוא

omne :regem ad veniens * puella hoc in Et
13 וּבָזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־

domo è ea cum veniendo ei dabatur ,dicebat quod
אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ מִבֵּית

.regis domum ad vsque mulierum
הַנָּשִׁים עַד־בֵּית הַמֶּלֶךְ׃

‡ intrabat ‡ reuertebatur h שוב

reuertens ipsa ‡ manè in & ,intrans ipsa ‡ vespere In
14 בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה

eunuchi Sahasgaz manum ad ,secundam mulierum domum ad
אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים שֵׁנִי אֶל־יַד שַׁעַשְׁגַז סְרִיס

ad amplius ingrediebatur non :concubinarum custodis regis
הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַפִּילַגְשִׁים לֹא־תָבוֹא עוֹד אֶל־

* pro nomen.

.nomine in * vocaretur & ,rex eam in voluisset nisi ,regem
הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־חָפֵץ בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרְאָה בְשֵׁם׃

† cùm aduenisset tempus i דוד

patrui Abichail filiæ Esther ordinem contingendo in † Et
15 וּבְהַגִּיעַ תֹּר־אֶסְתֵּר בַּת־אֲבִיחַיִל דֹּד

‖ vt ingrederetur k בנה

ad ingrediendum ad ‖ filiam in sibi acceperat quam ,Mordochai
מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר לָקַח־לוֹ לְבַת לָבוֹא אֶל־

* aliquid,

dixerat quod nisi ,verbum * requisiuit non ,regem
הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְשָׁה דָּבָר כִּי אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר

Esther fuit Et .mulierum custos regis eunuchus Hegai
הֵגַי סְרִיס־הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וַתְּהִי אֶסְתֵּר

‡ suscepit, l חנן m ראה ‡ sublata

.eam videntium omnium oculis in gratiam tollens ‡
נֹשֵׂאת חֵן בְּעֵינֵי כָּל־רֹאֶיהָ׃

ad ,Achasueros regem ad Esther est capta ‡ Et
16 וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶל־

* est † December

(Tebet † mensis * ipse) ,decimo mense in eius regni domum
בֵּית מַלְכוּתוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא־חֹדֶשׁ טֵבֵת

.eius regni septimo anno in
בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְמַלְכוּתוֹ׃

,mulieribus omnibus præ Esther rex dilexit Et
17 וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר מִכָּל־הַנָּשִׁים

‖ suscepit * coram eo n נשא

omnibus præ eius facies ad * misericordiam & gratiam tulit ‖ &
וַתִּשָּׂא־חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו מִכָּל־

‡ diadema o שום

,eius capite in regni coronam ‡ posuit & :virginibus
הַבְּתוּלוֹת וַיָּשֶׂם כֶּתֶר־מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ

p עשה

conuiuium rex Fecitque .Vasthi pro eam fecit regnare &
18 וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת וַשְׁתִּי׃ וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה

q שור

conuiuium ,suis seruis & ,suis principibus omnibus magnum
גָדוֹל לְכָל־שָׂרָיו וַעֲבָדָיו אֵת מִשְׁתֵּה

‡ dona secundum potentiā regiam. r דון s נשא

portionem ‡ dedit & ,fecit prouincias requiem & ,Esther
אֶסְתֵּר וַהֲנָחָה לַמְּדִינוֹת עָשָׂה וַיִּתֵּן מַשְׂאֵת

.regis manum secundum
כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃

* dum congregarentur † sedebat ‖ indicauerat t שנה u נגד

sedens † Mordechai & ,secundò virgines congregari in * Et
19 וּבְהִקָּבֵץ בְּתוּלוֹת שֵׁנִית וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב

,suam progeniem indicans ‡ Esther Non .regis porta in
20 בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ׃ אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ

x ילד * ei ‡ faciebat.

:Mordechai ea super * præceperat quod secundù ,suum populū &
וְאֶת־עַמָּהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה עָלֶיהָ מָרְדֳּכָי

erat sicut ,faciens ‡ Esther Mordechai sermonem &
וְאֶת־מַאֲמַר מָרְדֳּכַי אֶסְתֵּר עֹשָׂה כַּאֲשֶׁר הָיְתָה

y היה ‡ dum nutriretur secum.

.eo cum nutritione in ‡
בְאָמְנָה אִתּוֹ׃

epistolas Misitque .Memuchan verbum iuxta rex fecitque
22 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּדְבַר מְמוּכָן׃ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים

* singulas prouincias

prouinciam & prouinciam * ad ,regis prouincias omnes ad
אֶל־כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה וּמְדִינָה

† singulos populos,

,eius linguā iuxta ,populum & populum † ad & ,suā scripturā secundū
כִּכְתָבָהּ וְאֶל־עַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ

‖ vt omnis vir dominetur * loquatur

loquens * & ,sua domo in tenens principatum vir omnis existendum ad ‖
לִהְיוֹת כָּל־אִישׁ שֹׂרֵר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר

.sui populi linguam secundum
כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ׃

CAP. II. ב

‡ cùm quieuisset ira a שכך

regis furorem quiescere secundum ‡ ,hæc verba Post
1 אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ

‡ eorum b עשה

fecerat quæ ‡ & Vasthi ipsius est recordatus ,Achasueros
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ זָכַר אֶת־וַשְׁתִּי וְאֵת אֲשֶׁר־עָשָׂתָה

* eius † dispositum

.eam super erat decretum † quod * &
וְאֵת אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלֶיהָ׃

regi Quærant :eius ministri ,regis pueri Dixeruntque
2 וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ לַמֶּלֶךְ

‖ decoras

.aspectu bonas ‖ virgines puellas
נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מַרְאֶה׃

prouinciis omnibus in præfectos rex præficiat Et
3 וְיַפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינוֹת

c דון

virginem puellam omnem congregent & ,sui regni
מַלְכוּתוֹ וְיִקְבְּצוּ אֶת־כָּל־נַעֲרָה־בְתוּלָה

* pulchram ‡ regia

,mulierum domum in metropoli ‡ Susan in aspectu bonam *
טוֹבַת מַרְאֶה אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים

d אנש

;mulierum custodis ,regis eunuchi Hege manu in
אֶל־יַד הֵגֶא סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים

‡ det

.earum purificatoria dare ‡ &
וְנָתוֹן תַּמְרוּקֵיהֶן׃

* placuerit e יטב

pro regnet ,regis oculis in erit bona * quæ puella Et
4 וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת

† placuit res

.sic fecit & ,regis oculis in verbum fuit bonum † & :Vasthi
וַשְׁתִּי וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃

‖ regia,

eius nomen & ,metropoli ‖ Susan in erat Iehudæus Vir
5 אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ

;Iemini vir ,Chis filij ,Simhi filius ,Iair filius Mordechai
מָרְדֳּכַי בֶּן יָאִיר בֶּן־שִׁמְעִי בֶּן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי׃

* transmigratus

transmigratione cum Ierusalaim de fuerat translatus * Qui
6 אֲשֶׁר הָגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם־הַגֹּלָה

‡ transmigrata

quam ,Iehudah rege Iechoniah cum est translata ‡ quæ
אֲשֶׁר הָגְלְתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲשֶׁר

.Babel rex Nabuchadnesar fecit transmigrare
הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃

‡ nutriuit * est f היה

filiam ,Esther * ipsa ,Hadasa nutriens fuit ‡ Et
7 וַיְהִי אֹמֵן אֶת־הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת־

† erat g דוד h יפה

pulchra ‖ puella & :mater & pater ei † non quia ,sui patrui
דֹּדוֹ כִּי אֵין לָהּ אָב וָאֵם וְהַנַּעֲרָה יְפַת־

* decora ‡ cùm mortuus fuisset pater eius, & mater

,eius matrem & ,eius patrem moriendo in ‡ & .aspectu bona * & ,forma
תֹּאַר וְטוֹבַת מַרְאֶה וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ

.filiam in sibi Mordechai eam accepit
לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת׃

* cùm auditum esset * dum congregarentur puellæ multæ

congregari in * & ,eius lex & ;regis verbum audiri in ‡ ,fuit Et
8 וַיְהִי בְּהִשָּׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהִקָּבֵץ

† regia i רבב

,Hegai manum ad metropoli ‡ Susan in multas puellas
נְעָרוֹת רַבּוֹת אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־יַד הֵגָי

‡ sublata * placuit

Hegai manum in regis domum in Esther est capta ‖ &
וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הֵגַי

,eius oculis in puella erat bona * Et .mulierum custodis
9 שֹׁמֵר הַנָּשִׁים׃ וַתִּיטַב הַנַּעֲרָה בְעֵינָיו

‡ suscepit * in conspectu * vt daret

fecit accelerari & ,eius facies ad ‡ misericordiam tulit ‡ &
וַתִּשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֵל אֶת־

k מנה † dignas vt daret

septem & ,ei dandum ad * ,eius partes & ,eius purificatoria
תַּמְרוּקֶיהָ וְאֶת־מָנוֹתֶהָ לָתֵת לָהּ וְאֵת שֶׁבַע

l ראה

,eam mutauit & regis domo è ei dandum ad spectatas † puellas
הַנְּעָרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֶת־לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁנֶּהָ

m שנה

[.mulierum domus bonum in eius puellas &
וְאֶת־נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים׃

n נגד

& ,suum populum Esther indicauit Non
10 לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמָּהּ וְאֶת־

,regis porta in sedente Mordechai & ,illis diebus In

21 בימים ההם ומרדכי ישב בשער המלך

custodibus ex regis eunuchi duo ,Teres & ,Bigthan *efferbuit ira* irati sunt

קצף בגתן ותרש שני סריסי המלך משמרי

.Achasueros regem in manum mittere quæsierunt & ,liminis

הסף ויבקשו לשלח יד במלך אחשורוש:

:reginæ Esther nunciauit & ,Mordechai ipsi res innotuit Et

22 ויודע הדבר למרדכי ויגד לאסתר המלכה

.Mordechai nomine in regi Esther dixit &

ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי:

ipsi ambo sunt suspensi & ,est inuenta & ,res est quæsita Et

23 ויבקש הדבר וימצא ויתלו שניהם

dierum verborum libro in est scriptum & :lignum super

על עץ ויכתב בספר דברי הימים

.*regis facies ad*

לפני המלך:

ידע [a] ; תלה [b] ; coram rege.

CAP. III. ג

rex magnificauit hæc *verba* post

1 אחר הדברים האלה גדל המלך

,Agagæum Hamedatha filium Haman Achasueros

אחשורוש את המן בן המדתא האגגי

omnes *desuper* eius thronum posuit & ,eum eleuauit &

וינשאהו וישם את כסאו מעל כל

regis serui omnes Et .secum † qui principes

השרים אשר אתו: וכל עבדי המלך

se inclinantes ‖ & ,*se incuruantes* $ regis porta in * qui

2 אשר בשער המלך כרעים ומשתחוים

Mordechai & :rex ei præceperat sic quoniam ,Haman ipsi

להמן כי כן צוה לו המלך ומרדכי

.*se inclinabat* † neque ,*se incuruabat* ‡ non

לא יכרע ולא ישתחוה:

,regis porta in $ qui ,regis serui Dixeruntque

3 ויאמרו עבדי המלך אשר בשער המלך

*regis præceptum *transgrediens* tu Quare :Mordechai ad

למרדכי מדוע אתה עובר את מצות המלך:

audiret non & ,*die & ,die* ‖ eum ad *ipsos dicendo in* $,fuit Et

4 ויהי באמרם אליו יום ויום ולא שמע

starent an *videndum ad* †,Haman ipsi indicauerunt & :eos *ad*

אליהם ויגידו להמן לראות היעמדו

ipse ‡ quod eis indicauerat quia :Mordechai verba

דברי מרדכי כי הגיד להם אשר הוא

Mordechai non quod ,Haman vidit Et .Iehudæus

יהודי: וירא המן כי אין מרדכי

.furore Haman est repletus & ,sibi *se inclinans & incuruans*

5 כרע ומשתחוה לו וימלא המן חמה:

Mordechai in manum mittere suis oculis in contempsit Et

6 ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי

:Mordechai * populum ei indicauerant nam :*ipsum solum*

לבדו כי הגידו לו את עם מרדכי

$ qui ,Iehudæos omnes disperdere Haman quæsiuit &

ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר

.Mordechai populum ,Achasueros regno omni in

בכל מלכות אחשורוש עם מרדכי:

anno in (Nisan ‡ mensis † ipse) primo mense In

7 בחדש הראשון הוא חדש ניסן בשנת

Pur † fecit proiicere, Achasueros regis duodecimo

שתים עשרה למלך אחשורוש הפיל פור

mense à & ,diem in die à ,Haman *facies ad* (*ghoral* * ipsa)

הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומחדש

(Adar * mensis ‖ ipse) duodecimum mensem ad

לחדש שנים עשר הוא חדש אדר:

ipse Est :Achasueros regem ad Haman Dixitque

8 ויאמר המן למלך אחשורוש ישנו

omnibus in populos inter diuisus & ,dispersus *vnus* $ populus

עם אחד מפזר ומפרד בין העמים בכל

;populo omni ab *variantes* * eorum leges & :tui regni prouinciis

מדינות מלכותך ודתיהם שנות מכל עם

non regi & *facientes ipsi* † non regis leges &

ואת דתי המלך אינם עשים ולמלך אין

eos *dimittere* *conducens* $

שוה להניחם:

† erant ; * erant ; $ incuruabant ; ‖ genu flectebant ; שחה [c] ; ‡ genu flectebat, † adorabat. $ erant ; *transgrederis ; $ cum dicerent ; ‖ per singulos dies, ; באמרם ק ; † vt viderent ; ‡ esset ; נגר [d] ראה ; ‖ inclinauerat se, nec genu flecteret ; שחה [f] ; tantummodo * ipsius ; $ erant ; † est ‡ *Martius*, ; שנה [g] ; † sortem, ; * est sors, coram ; ‖ est † *respondet nostro Februario.* ; $ quidam ; * sunt diuersæ ; דון [h] ; † faciunt ; $ est vtile vt dimitat ; ינח [i]

decem & ;*eos perdendum ad* * ,scribatur ,*bonum rege super* ‖ Si

9 אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת

facientium manus *super* appendam argenti talenta millia

אלפים ככר כסף אשקול על ידי עשי

remouit & .regis *gazas ad afferendum ad* ‡ ,opus

10 המלאכה [k] להביא אל גנזי המלך: [l] ויסר

illum dedit & ;sua manum *desuper* ‡ suum annulum rex

המלך את טבעתו מעל ידו ויתנה

.Iehudæorum *angustiatori* ‖ Agahhæi Hammedatha filio ,Haman

להמן בן המדתא האגגי צרר היהודים:

populus & ,' tibi datum Argentum :Haman rex Dixitque

11 ויאמר המלך להמן הכסף נתון לך והעם

.tuis oculis in *bonum* * secundum eo *in faciendum ad* $

לעשות בו [m] כטוב בעיניך:

,primo mense in regis scribæ * sunt vocati Et

12 ויקראו ספרי המלך בחדש הראשון

quæ omnia iuxta est scriptum & ,*eo in* † die decima tertia in

בשלושה עשר יום בו ויכתב ככל אשר

ad & ,regis *conspectui assistentes proceres* * ad Haman præcepit

צוה המן אל אחשדרפני המלך ואל

principes ad & ,*prouinciam & prouinciam* ‖ super $ qui ,duces

הפחות אשר על [n] מדינה ומדינה ואל שרי

,*eius* $ scripturam secundum *prouincia & prouincia* ,*populi & populi* ‡

עם ועם מדינה ומדינה ככתבה

regis nomine in ,suam linguam iuxta *populi & populi* † &

ועם ועם כלשונו בשם המלך

.*regis* ‖ annulo *in* signatum & ,scriptum Achasueros

אחשורש נכתב ונחתם בטבעת המלך:

omnes ad cursorum *manu in epistolas mitterentur* $ Et

13 ונשלוח ספרים ביד [p] הרצים אל כל

perdendum ad & ,occidendum ad disperdendum * ,regis prouincias

מדינות המלך להשמיד להרג ולאבד

paruulum ,senem ad vsque & puero à Iehudæos omnes

את כל היהודים מנער ועד זקן [q] טף

duo mensis decima tertia in ,vna die *in* mulieres &

ונשים ביום אחד בשלושה עשר לחדש שנים

.*prædandum ad* ‖ ,eorum *spolium* $ & (Adar * mensis † ipse) decimi

עשר הוא חדש אדר ושללם לבוז:

prouincia omni ‡ in *legem ad dandam* * scripturæ Exemplar

14 פתשגן הכתב להנתן דת בכל מדינה

paratos existendum ad $,populis omnibus *apertam* † prouincia &

ומדינה [r] גלוי לכל העמים להיות עתידים

verbo in impulsi sunt egressi Cursores .hanc diem ad

15 ליום הזה: הרצים יצאו דחופים בדבר

Haman & rex & :*metropoli* $ Susan in est *data* † lex & :regis

המלך והדת נתנה בשושן הבירה והמלך והמן

.erat perplexa Susan ciuitas & :bibendum ad sederunt

ישבו [s] לשתות והעיר שושן נבוכה:

‖ regi placet, * vt perdantur ; ‡ vt adducant in thesauros ; בוא [k] סור [l] ; ‡ è ; ‖ hosti ; * sit, ; $ vt facias de * quod placet ; עשה [m] ; † eiusdem, ; * principes ; * sunt ‖ singulas prouincias, ; דון [n] שור [o] ; ‡ singulorum populorum, singularum prouinciarũ, ; * vnicuique propriam, † ad singulum populum ‖ regio. ; $ Vt miterentur epistolæ per manum ; * vt disperderet, vt occideret; & vt perderet ; רוץ [p] טפף [q] ; † est * Feburarij $ spolia ‖ vt prædarentur. ; * erat, vt poneretur lex ‡ qualibet † manifesta $ vt essent parati ; גלה [r] ; † posita $ regia: ; שתה [s]

CAP. IIII. ד

,fuerat gestum quod omne cognouit Mordechai Et

1 ומרדכי ידע את כל אשר נעשה

,sacco est indutus & ,sua vestimenta Mordechai scidit &

ויקרע מרדכי את בגדיו וילבש שק

clamore clamauitque ,ciuitatis medium in est egressus & ;cinere &

ואפר [t] ויצא בתוך העיר ויזעק זעקה

,regis *porta facies* $ ad vsque venit Et .amaro & ,magno

2 גדולה ומרה: ויבוא עד לפני שער המלך

.*sacci veste in regis* † portam *in intrare* ‖ non quia

כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק:

verbum quem loco $,*prouincia & prouincia omni* * in Et

3 ובכל מדינה ומדינה מקום אשר דבר

,Iehudæis ‡ magnus luctus ,*attingens* ‖ eius lex & ,regis

המלך ודתו מגיע אבל גדול ליהודים

sternebatur cinis & ,saccus :planctus & ,fletus & ,ieiunium &

וצום ובכי ומספד שק ואפר יצע

.multis

לרבים:

,eius eunuchi & ,Esther puellæ venerunt Et

4 ותבואינה נערות אסתר וסריסיה

misit & :valde regina indoluit & :ei *indicauerunt* * &

ויגידו לה [x] ותתחלחל המלכה מאד ותשלח

retinendum ad & ‡ ,Mordechoi ipsum *faciendum* † induere ad ‡ ,vestes

[u] בגדים להלביש את מרדכי [y] ולהסיר

יצא [t] ; $ locũ qui erat coram porta ; ‖ erat fas vt intraret † regiam cùm indutus esset sacco. ; * qualibet $ & ‖ attigit, ‡ fuit ; יתיר [u] ; * nunciauerũt ; נגד [u] חול [x] ; ‡ vt † faceret $ remoueret facerct ; סור [y]

Esther vocauit Et ,recepit non & :eo *desuper* ‖ eius saccum ‖ ab

5 שקו מעליו ולא קבל: ותקרא אסתר

suas facies ad ‡ fecit stare quem ,regis eunuchis ex Hathach ad

לחתך מסריסי המלך אשר העמיד לפניה

super † &,$ hoc quid *sciendum ad* *Mordechai super ei præcepit &

ותצוהו על־מרדכי [a] לדעת מה־זה ועל־

ad ,Mordechai ad Hathach est egressus Et .hoc quid

6 מה־זה [b] ויצא התך אל־מרדכי אל־

.regis *porta facies ad* ‡ quæ ,ciuitatis plateam

רחוב העיר אשר לפני שער־המלך:

;sibi acciderat quod omne Mordechai ei indicauit Et

7 [c] ויגד־לו מרדכי את כל־אשר קרהו

appendendum ad $Haman dixit quam ,argenti expositionem &

ואת פרשת הכסף אשר אמר המן לשקול

,eos perdendum ad ,Iehudæos ,*in* ‖ regis *gazis super*

על־גנזי המלך ביהודיים לאבדם:

erat data $ quæ ,legis scripturæ exemplar |Et

8 ואת־פתשגן כתב־הדת אשר־נתן

ostendendum ad ‡ ,ei dedit ,eos *faciendum* ‖ disperdere *ad* † ,Susan in

בשושן להשמידם נתן לו [d] להראות

,*ea super mandandum &* ,*ei indicandum ad* $ & ,Esther ipsi

את־אסתר ולהגיד לה ולצוות עליה

quærendum ad &,eum precandum ad,regem ad *intrandum ad*

לבוא אל־המלך להתחנן־לו ולבקש

indicauit * & ,Hathach venit Et .suo populo *super* † eius *faciebus* ‡ à

9 מלפניו על־עמה: [e] ויבא התך ויגד

Esther Dixitque ,Mordechai verba Esther ipsi

10 לאסתר את דברי מרדכי: ותאמר אסתר

Omnes :Mordechai ad † ei præcepit & :Hathach ad

11 להתך [f] ותצוהו אל־מרדכי: כל־

scientes ‡ regis prouinciarum populus & ,regis serui

עבדי המלך ועם [g] מדינות המלך יודעים

regem ad fuerit ingressus qui ,mulier & vir omnis quod

אשר כל־איש ואשה אשר יבוא־אל־המלך

vna ,fuerit vocatus non qui ,interius atrium in

אל־החצר [h] הפנימית אשר לא־יקרא אחת

rex *ei* * extenderit *quod* nisi *interficiendū ad* eius lex

דתו [i] להמית לבד מאשר יושיט־לו המלך את־

ingrediendum ad † ,sum vocata non ego &:viuat & ,*auri sceptrum* $

שרביט הזהב וחיה ואני לא נקראתי לבוא

.diebus triginta iam regem ad

אל־המלך זה שלושים יום:

.Esther verba Mordochai ipsi *indicauerunt* $ Et

12 ויגידו למרדכי את דברי אסתר:

Ne :Esther *ad referendum ad*, ‡ Mordechai Dixitque

13 ויאמר מרדכי [k] להשיב אל־אסתר אל־

cunctis præ regis domo * *te eruendū ad* $,tuo animo in *imagineris* |

[l] תדמי בנפשך להמלט בית־המלך מכל־

tempore in silueris silendo si Nam .Iehudæis

14 היהודים: כי אם־החרש תחרישי בעת

loco ex Iehudæis stabit *liberatio* ‡ & respiratio ,isto

הזאת רוח [m] והצלה יעמוד ליהודים ממקום

,*sciens* $ quis & .peribitis tui patris domus & tu & ;alio

אחר ואת ובית־אביך תאבדו ומי יודע

? regnum ad *perueneris hoc sicut* | tempore in si

אם־לעת כזאת הגעת למלכות:

:Mordechai *ad referendum ad* * Esther Dixitque

15 ותאמר אסתר להשיב אל־מרדכי:

inuentos † Iehudæos omnes congrega ,Vade

16 לך כנוס את־כל־היהודים הנמצאים

bibatis neque ,comedatis ne &, me *super* | ieiunate &,Susan in

בשושן וצומו עלי ואל־תאכלו ואל־[n] תשתו

ieiunabo meæ puellæ & ego etiam ;die & nocte diebus tribus

שלשת ימים לילה ויום גם־אני ונערתי אצום

,legem secundum * non quod ,regem ad ingrediar tunc & :sic

כן ובכן אבוא אל־המלך אשר לא־כדת

& quomodocunq; ,peream ,peream

וכאשר אבדתי אבדתי:

præcepit quæ omnia iuxta fecit & ,Mordechai *transiit* | Et

17 ויעבר מרדכי [o] ויעש ככל אשר־צותה

.Esther *eo super* *

עליו אסתר:

Marginal notes: ‖ ab | ‡ coram se, | * vt sciret | $ esset, | † propter | [a] ידע | [b] יצא | ‡ erat ante portam | [c] נגד | $ appendere thesauris | ‖ per | ותיר י | $ posita | † vt ‖ faceret | ‡ vt ostenderet | [d] ראה | $ indicaret ei, & mandaret ei, vt ingrederetur | ‡ facie † pro | * nunciauit | [e] בוא | † vt diceret | [f] צוה | ‡ sciunt. | [g] דון | [h] פנה | est, vt mori faciat, * ad eum | [i] מות | $ virgam auream, | † vt ingrediar | $ nunciauerunt | ‡ vt responderent ipsi | [k] שוב | | putes | $ vt eruas * in | [l] דמה | ‡ euasio | [m] נצל | * sit, | | simili attingere facta sis | * vt responderet ipsi | † qui reperiuntur | | pro | [n] שתה | * est | ‖ progressus est | [o] עשה | ‡ si

CAP. V. ה

, *regno* | Esther se induit & .tertio die in fuit Et

1 [a] ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות

domum contra interiori regis domus atrio in stetit &

ותעמד בחצר בית־המלך [b] הפנימית נכח בית

domo in sui regni solium super *sedens* ‖ rex & :regis

המלך והמלך יושב על־כסא מלכותו בבית

.domus ostium contra regni

המלכות נכח פתח הבית:

reginam Esther *regem videre secundum* * ,fuit Et

2 ויהי [c] כראות המלך את־אסתר המלכה

extendit & .eius oculis in gratiam *tulit* ‡ ,atrio in stantem

עמדת בחצר נשאה [d] חן בעיניו ויושט

.sua manu in *quod auri sceptrum* * Esther ad rex

המלך לאסתר את־שרביט הזהב אשר בידו

.*sceptri capite in* | tetigit & ,Esther accessit in

ותקרב אסתר [e] ותגע בראש השרביט:

regina, Esther † tibi Quid :rex ei Dixitque

3 ויאמר לה המלך מה־לך אסתר המלכה

dabitur & ,regni dimidium ad vsque ? *tua postulatio* † quæ &

ומה־בקשתך עד־[f] חצי המלכות וינתן

.tibi :Esther Dixitque Si $ *super rege bonum*,

4 לך: ותאמר אסתר אם־על־המלך טוב

quod conuiuium ad hodie Haman & rex ingrediatur

יבוא המלך והמן היום אל־המשתה אשר־

ipsum *Facite Festinare* ‡:rex Dixitque .ei feci

5 עשיתי לו: ויאמר המלך מהרו את־

Haman & ,rex venit & .Esther verbum *faciendum ad*,Haman

המן לעשות את־דבר אסתר ויבא המלך והמן

.Esther fecerat quod conuiuium ad

אל־המשתה אשר־עשתה אסתר:

*Quæ :vini conuiuio in Esther ad rex Dixitque

6 ויאמר המלך לאסתר במשתה היין מה־

ad vsque ? tua inquisitio quæ & :tibi dabitur,&,tua petitio

שאלתך וינתן לך ומה־בקשתך עד־

,Esther respondit Et .fiet & ,† regni dimidium

7 חצי המלכות ותעש: [g] ותען אסתר

inueni Si ;| mea inquisitio &,mea Petitio :dixit &

8 ותאמר שאלתי ובקשתי: אם־מצאתי

dandum ad ,*bonum rege super* ‡ si & ,regis oculis in gratiam

חן בעיני המלך ואם־על־המלך טוב [h] לתת

;meam postulationem *faciendum ad* | & ,meam petitionem

את־שאלתי [i] ולעשות את־בקשתי

faciam quod ,conuiuium ad Haman & rex veniat

יבוא המלך והמן אל־המשתה אשר אעשה

.regis verbum iuxta faciam cras & ,eis

להם ומחר אעשה כדבר המלך:

.corde *bono* & ,lætus ipsa die in Haman est egressus Et

9 [k] ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב

,regis porta in Mordechai ipsum Haman *videre secundum* ‖ &

וכראות המן את־מרדכי בשער המלך

Haman est repletus & ,eo ab se mouisset nec ,surrexisset nō |&

ולא־[l] קם ולא־זע ממנו וימלא המן

excandescentia | Mordechai *super* $

על־מרדכי חמה:

,misit & ,suam domum ad venit & ,Haman *sibi vim fecit* | Et

10 ויתאפק המן ויבוא אל־ביתו וישלח

.suam vxorem Zeres & ,suos amicos fecit venire &

[m] ויבא את־אהביו ואת־זרש אשתו:

multitudinē & *sua opulentia* gloriam Haman eis narrauit Et

11 ויספר להם המן את־כבוד עשרו ורב

,rex eum magnificauerat quibus omnia & ,suorum filiorum

בניו ואת כל־אשר גדלו המלך

.regis seruos & ,principes super eum eleuasset quod &

ואת אשר נשאו על־השרים ועבדי המלך:

regina Esther fecit venire non Insuper ;Haman Dixitque

12 ויאמר המן אף לא־הביאה אסתר המלכה

nisi ,fecit quod conuiuium ad rege cum

עם־המלך אל־המשתה אשר־עשתה כי אם־

.rege cum *ei* * vocatus ego ,*crastinum in* ‡ etiam & ;me

אותי וגם־למחר אני קרוא־לה עם־המלך:

Marginal notes: ‡ regio vestimento, | [a] חיה | [b] פנה | | sedebat | * cùm vidisset rex | [c] ראה | ‡ recepit | [d] חנן | * virgam auream quæ erat | | summitatem virgæ. | [e] נגע | † est | † petitio | [f] חצה | $ regi placet | ‡ Festinate | vt faciat | * est | † pete, | [g] ענה | | est: | ‡ regi placeat, vt det | [h] נתן | ‖ faciat | [i] עשה | $ iocundus | [k] יצא | ‖ cùm vidisset | [l] קום | $ contra iram. | | continuit se | [m] בוא | diuitiarum suarum, | ‡ cras | * sum ab ea

quod tempore toto in, mihi æquale illud non hoc totum

13 וְכָל־זֶה אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי בְּכָל־עֵת אֲשֶׁר

.regis porta in sedentem Iehudæum Mordechai videns † ego

אֲנִי רֹאֶה אֶת־מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ׃

:eius amici omnes & ,eius vxor Zeres ei Dixitque

14 וַתֹּאמֶר לוֹ זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל־אֹהֲבָיו

manè in & cubitorum quinquaginta altum lignum Faciant $

a יַעֲשׂוּ־עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבַבֹּקֶר

ingredere & ,illud super Mordechai suspendant & $ regi dic

אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְיִתְלוּ אֶת־מָרְדֳּכַי עָלָיו וּבֹא

verbum fuit bonum | & .lætus conuiuium ad rege cum

עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה שָׂמֵחַ וַיִּיטַב הַדָּבָר

.lignum fecit ‡ & ,Haman facies ad

לִפְנֵי הָמָן וַיַּעַשׂ הָעֵץ׃

† est vtile | † video | $ Aptent | a עֲשׂוּ | $ vt | | placuit rex in oculis | ‡ aptari iussit

CAP. VI. ו

dixit & :regis $ somnus se congelauerat * illa nocte In

1 בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר

fuerunt & :dierum verborum monumentorū librum afferendum ad |

לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר הַזִּכְרֹנוֹת דִּבְרֵי הַיָּמִים וַיִּהְיוּ

quod ,scriptum est inuentum Et .regis facies ad † lecta

נִקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ 2 וַיִּמָּצֵא כָתוּב אֲשֶׁר

eunuchis duobus,Teres & ,Bigthana super ‡ Mordechai indicasset

הִגִּיד מָרְדֳּכַי עַל־בִּגְתָנָא וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי

manum mittere quæsierunt qui ,liminis custodibus ex regis

הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד

factum est Quid :rex Dixitque .Achasueros regem in

בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ 3 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־נַּעֲשָׂה

dixerunt & $hoc super | Mordechai ipsi magnificentiæ &,honoris

יְקָר וּגְדוּלָּה לְמָרְדֳּכַי עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ

.negotium * eo cum est factum Non :eius ministri regis pueri

נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו לֹא־נַעֲשָׂה עִמּוֹ דָּבָר׃

venerat Haman & ? atrio in $ Quis :rex Dixitque

4 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בֶחָצֵר וְהָמָן בָּא

,regi dicendum ad ‡ ,exterius regis domus atrium in

לַחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ

fecerat parari quod ,lignum super Mordechai suspendendum ad †

b לִתְלוֹת אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין

-Haman Ecce :eum ad regis pueri Dixeruntque .ei

לוֹ׃ 5 וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה הָמָן

est ingressus Et. Ingrediatur :rex dixit & ,atrio in stans ||

עֹמֵד בֶּחָצֵר וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא׃ 6 וַיָּבוֹא

cuius viro in * faciendum Quid :rex ei dixit & ,Haman

הָמָן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה־c לַעֲשׂוֹת בָּאִישׁ אֲשֶׁר

Cui :suo corde in Haman dixitque $ eius honore in volens $ rex

הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ לְמִי

? me à vberiorem † honorem facere rex volet

יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי׃

rex cuius Vir :regem ad Haman dixit Et

7 וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ

qua ,regni || vestem Adducant ;eius honore in volens ‡

8 חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃ d יָבִיאוּ לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר

:rex eo super equitauit * quo ‡ equum & ,rex ea in se induit

לָבַשׁ־בּוֹ הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ

.eius capite in † diadema detur quod &

וַאֲשֶׁר נִתַּן כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ׃

viri manum super || equus & vestimentum detur Et

9 וְנָתוֹן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ

induant ‡ & ,maioribus principibus regis principibus de

מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַפַּרְתְּמִים e וְהִלְבִּשׁוּ אֶת־

cū faciant $ equitare & ,eius honore in volens † rex cuius virum

הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וְהִרְכִּיבֻהוּ

Sic :eius facies ad ‡ clament & :ciuitatis platea in || equo super

עַל־הַסּוּס בִּרְחוֹב הָעִיר וְקָרְאוּ לְפָנָיו כָּכָה

eius honore in volens ‡ rex cuius , viro fiet

יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃

cape $,Festina :Haman ad rex Dixitque

10 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן מַהֵר f קַח אֶת־

fac & :es locutus quemadmodum ,equum & , vestimentum

הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה־

ne :regis porta in sedenti * Iehudæo Mordechai ita

כֵן לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אַל־

*fugerat | $ regem, | | vt afferrent | † coram rege. | ‡ de | | propter | * quicquam | $ est | ‡ vt diceret | † quòd suspenderet | b תְּלוֹת | || stat | * est. | $ vult honorem? | c עֲשׂוֹת | † magis quam mihi? | ‡ vult honorem? | || regiam, | d בּוֹא | $ super | * equitat | † || regium | | per | ‡ induat | e שׁוּר | † vult honorem, | ‡ faciat | || per plateam | $ ante eum: | ‡ vult honorem, | $ tolle | f לָקַח | * qui sedet

Tulitque .es locutus quæ omnibus ex verbum $ facias cadere

11 תַּפֵּל דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ וַיִּקַּח

induit & , equum & , vestimentum Haman

הָמָן אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס וַיַּלְבֵּשׁ אֶת־

clamabat || & ,ciuitatis platea in * cum fecit equitare & ;Mordechai

מָרְדֳּכַי וַיַּרְכִּיבֵהוּ בִּרְחוֹב הָעִיר וַיִּקְרָא

volens † rex cuius ,viro fiet Sic :eius facies ad

לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ

‡ regis ianuam ad Mordechai est reuersus Et .eius honore in

12 בִּיקָרוֹ׃ a וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ

operto | & ,lugens suam domum in est compulsus Haman &

וְהָמָן נִדְחַף אֶל־בֵּיתוֹ אָבֵל b וַחֲפוּי

omnibus & ,suæ vxori Zeres Haman narrauit Et .capite

13 רֹאשׁ׃ וַיְסַפֵּר הָמָן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־

ei dixeruntque .sibi acciderat quod omne $ suis amicis

אֹהֲבָיו אֵת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ

† Iehudæorum semine de Si :eius vxor Zeres & ,eius sapientes

חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ אִם מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים

præualebis nō ,eius facies ad † cadere cœpisti cuius * ,Mordechai

מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר c הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו לֹא־d תוּכַל

.eius facies ad † cades cadendo sed , ei

לוֹ כִּי־נָפוֹל c תִּפּוֹל לְפָנָיו׃

regis eunuchi & ,eo cum loquentibus ipsis Adhuc

14 עוֹדָם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ

ad Haman adducendum ad | festinauerunt &:peruenerunt

f הִגִּיעוּ וַיַּבְהִלוּ לְהָבִיא אֶת־הָמָן אֶל־

.Esther fecerat quod conuiuium

הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר׃

† quicquam | * per plateam | | clamabant | | ante eum | † vult honorem. | a שׁוּב | | operto | b חָפָה | $ quidquid | † est | * ante | † conspectum, | c חָלַל | d יָכֹל | $ ante eum. | e נָפַל | | vt adducerent | f נָגַע

CAP. VII. ז

Esther cum bibendum ad ,Haman & ,rex venit Et

1 וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן g לִשְׁתּוֹת עִם־אֶסְתֵּר

die in etiam Esther ad rex Dixitque .regina

2 הַמַּלְכָּה׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם

Esther tua petitio | Quæ :vini conuiuio in secunda

h הַשֵּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר

ad vsque ,tua postulatio quæ & ;tibi dabitur & ,regina

הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־

.fiet & ,‡ regni dimidium

i חֲצִי הַמַּלְכוּת k וְתֵעָשׂ׃

inueni Si :dixit & ,regina Esther respondit Et

3 l וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמַר אִם־מָצָאתִי

,bonum rege super $ si & , rex tuis oculis in gratiam

m חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב

meus populus & ,mea petitione in ‡ mea anima mihi detur

תִּנָּתֶן־לִי נַפְשִׁי בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי

,meus populus & ego sumus venditi Quia | mea postulatione in ||

4 בְּבַקָּשָׁתִי׃ כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי

seruos in si & perdendum ad & ,occidendum ad ,delendum ad

לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד וְאִלּוּ לַעֲבָדִים

anguistiator non quia † :tacuissem !, venderemur | ancillas in &

וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַּרְנוּ הֶחֱרַשְׁתִּי כִּי אֵין n הַצָּר

.regis damno in æquans

שֹׁוֶה בְּנֵזֶק הַמֶּלֶךְ׃

Esther ad dixit & ,Achasueros rex Dixitque

5 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר

ipsum repleuit quod , ille hic vbi $ & , hic ipse * Quis: reginam

הַמַּלְכָּה מִי הוּא זֶה וְאֵי־זֶה הוּא אֲשֶׁר־מְלָאוֹ

Vir :Esther dixit Et ?sic faciendum ad | suum cor

6 לִבּוֹ o לַעֲשׂוֹת כֵּן׃ וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ

est territus Haman & .hic malus Haman * inimicus &,angustiator †

צַר וְאוֹיֵב הָמָן p הָרָע הַזֶּה וְהָמָן נִבְעַת

.reginæ & , regis faciebus ‡ à

מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה׃

ad vini conuiuio de suo furore in surrexit rex Et

7 וְהַמֶּלֶךְ q קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־

sua anima super postulandum ad † stetit Haman & :ædis || hortum

r גִּנַּת הַבִּיתָן וְהָמָן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ

se in esset completū quod vidit nam :regina Esther ab

מֵאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה כִּי s רָאָה כִּי־t כָלְתָה אֵלָיו

.rege à malum

הָרָעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ׃

g שָׁתָה | † est | h שָׁנָה | ‡ pete. | i חָצָה | k עָשָׂה | l עָנָה | $ regi placet, | m חָנַן | ‡ pro | || pro | † quanquam hostis non recompensaret damnum | n צוּר | * est $ qualis est hic, qui | || vt faceret | o עָשָׂה | † hostis, * est | p רוּעַ | ‡ facie | q קוּם | || palatij: | † vt postularet pro | r גָּנַן | s רָאָה | t כָּלָה

conuiuij domum ad *adu* | horto ab est reuersus rex Et

8 והמלך ᵃשב מגנת הביתן אל־בית ׀ משתה

.eo *super* Esther ‡ quo * ,lectum super *cadens* †Haman & :vini

היין והמן נפל על־ᵇהמטה אשר אסתר עליה

mecum ‖ reginam *subijciendum ad* ‡ etiam Num :rex dixitque

ויאמר המלך הגם לכבוש את־המלכה עמי

Haman *facies* * & ;regis ore ex est egressum verbum domo in

בבית הדבר יצא ᶜמפי המלך ופני המן

eunuchis de vnus Charbona Dixitque .operuerunt

9 ᵈחפו׃ ויאמר חרבונה אחד מן־הסריסים

Haman fecerat quod lignum en Etiam :*regis facies ad* †

לפני המלך גם הנה־העץ אשר־עשה המן

stans † ,regem super bonum est locutus qui, Mordechai ‡

למרדכי אשר דבר־טוב על־המלך עמד

dixitque .cubitorum quinquaginta *altum* ‖ ,Haman domo in

בבית המן גבה חמשים אמה ויאמר

.illo *super* ‡ eum Suspendite :rex

המלך תלהו עליו׃

fecerat parari quod ligno *super* * Haman suspenderunt Et

10 ᵉויתלו את־המן על־העץ אשר־ᶠהכין

.quieuit regis ira & :Mordechai ‡

למרדכי וחמת המלך שככה׃

ᵃ שוב | palatij

† ceciderat * super ‡ erat

ᵇ נטה

‡ vt subagitet | me existente * faciem

ᶜ פרה

ᵈ חפה † ante regem;

‡ pro † stat

‖ altitudinis

‡ in

* in

ᵉ תלה ᶠ כון ‡ pro

CAP. VIII. ח

Esther Achasueros rex dedit illa die In

1 ביום ההוא נתן המלך אחשורוש לאסתר

.Iehudæorum *angustiatoru* †Haman domum regine

המלכה את־בית המן ᵍצרר היהודיים

Esther indicauit nam :*regis facies ad venit* * Mordechai &

ומרדכי בא לפני המלך כי־ʰהגידה אסתר

rex fecit remouere Et ,‡ sibi ipse quid

2 מה הוא־לה׃ ⁱויסר המלך את־

illum dedit & ,Haman ab fecerat *transire* ‖ quem ,suum annulum

טבעתו אשר העביר מהמן ויתנה

domo *super* ‡ Mordechai Esther posuit & ;Mordechai

למרדכי ᵏותשם אסתר את־מרדכי על־בית

facies ad ‡ est locuta & ,Esther Addiditque .Haman

3 המן׃ ˡותוסף אסתר ותדבר לפני

est pracata † & ,fleuit & :eius *pedum facies ad cecidit &* ,*regis*

המלך ᵐותפל לפני רגליו ⁿותבך ותתחנן־

& ,Agagitæ Haman malitiam *faciendum transire ad* *,cum

לו להעביר את־רעת המן האגגי ואת

.Iehudæos *super* ‡ cogitauit quam eius cogitationem

מחשבתו אשר חשב על־היהודים׃

:auri *sceptrum* * Esther ad rex extendit Et

4 ויושט המלך לאסתר את שרבט הזהב

.*regis facies ad* * stetitque , Esther surrexit &

ותקם אסתר ותעמד לפני המלך׃

inueni si & ,*bonum rege super* ‡ Si :dixit Et

5 ותאמר אם־על־המלך טוב ואם־מצאתי

bona & ,*regis facies ad verbum rectum &* ,*eius facies ad* ‡ gratiam

חן לפניו וכשר הדבר לפני המלך וטובה

literas *reducendum ad* † scribatur ,eius oculis in *ego*

אני בעיניו יכתב ᵒלהשיב את־הספרים

scripsit quas Agagitæ Hamedatha filij Haman cogitationis

מחשבת המן בן־המדתא האגגי אשר כתב

prouinciis omnibus in * qui Iehudæos perdendum ad

לאבד את־היהודים אשר בכל־ᵖמדינות

malum *in videbo &* † potero quomodo Nam .regis

6 המלך׃ כי איככה ᵠאוכל וראיתי ברעה

potero quomodo & ;meum populum inueniet quod

אשר־ימצא את־עמי ואיככה אוכל

rex Dixitque ? meæ progeniei perditionem *in videbo &* ‡

7 ʳוראיתי באבדן ˢמולדתי׃ ויאמר המלך

: Iehudæum Mordechai ad & ,reginam Esther ad Achasueros

אחשורש לאסתר המלכה ולמרדכי היהודי

appenderunt ipsum & ,Esther dedi Haman domum Ecce

הנה בית־המן נתתי לאסתר ואתו ᵗתלו

,Iehudæos in suam manum misit quod *super* † ligno *super* ‡

על־העץ על אשר־שלח ידו ביהודיים׃

‡ bonum sicut ,Iehudæis *super* scribite vos Et

8 ואתם כתבו על־היהודים כטוב

† hostis

ᵍ צור יתיר

* ingressus est ante regem; ‡ esset.

ʰ נגד ⁱ סור ‖ tolli

‡ in

ᵏ שום

‡ ante regem, & prostrauit se ante pedes † orauit

ˡ יסף ᵐ נפל

* vt transire faceret

ⁿ בכה

‡ contra

* virgam auream,

* ante regem,

‡ regi placet,

‡ ante eum, & conueniens est res ante regem, & placeo

† vt retractent

ᵒ שוב

* erant

ᵖ דון

† videre

ᵠ יכל

‡ videre

ʳ ראה ˢ ילד

ᵗ תלה

‡ in † eo

‡ est

:regis annulo in signate & ,regis nomine *in* vestris oculis in

בעיניכם בשם המלך וחתמו בטבעת המלך

signatur * & ,regis nomine in *scribitur* † quæ *scriptura quoniam* ‖

כי־כתב אשר־נכתב בשם־המלך ונחתום

.*reducendum ad* ‡ non ,regis annulo in

בטבעת המלך אין ᵃלהשיב׃

mense in illo tempore in regis scribæ sunt vocati Et

9 ויקראו ספרי־המלך בעת־ההיא בחדש

vigesima & tertia in (Siuan mensis * ipse) ,tertio

השלישי הוא־חדש סיון בשלושה ועשרים

Mordechai præcepit quæ omnia iuxta est scriptum &,*eo in* ‡

בו ויכתב ככל־אשר־צוה מרדכי

,*comites* | & ,*vice-reges* † ad & ,Iehudæos ad

אל־היהודים ואל האחשדרפנים־ᵇוהפחות

ad vsque & India ab ‡ qui , prouinciarum principes &

ושרי המדינות אשר ׀ מהדו ועד־

,prouinciarum centum & viginti & septem ,Æthiopiam *

כוש שבע ועשרים ומאה מדינה

populo & populo & ,*eius* ‡ scripturam iuxta *prouincia & prouincia* ‖

מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם

,eorum scripturā secundum Iehudæos ad & :*eius* ‖ linguā iuxta

כלשנו ואל־היהודים ככתבם

regis nomine in Scripsitque ,eorum linguam iuxta &

10 וכלשונם׃ ויכתב בשם המלך

misit & ;regis annulo in signauit & ,Achasueros

אחשורוש ויחתם בטבעת המלך וישלח

equitantium ,equis in cursorum *manu in* * literas

ספרים ביד ᶜהרצים בסוסים רכבי

.equarum filios mulos ;*dromedarium* †

הרכש האחשתרנים בני הרמכים׃

omni in ‡ qui ,Iehudæis rex dedit Quod

11 אשר נתן המלך ליהודים ׀ אשר בכל־

,sua anima *super standum ad &* ,*se congregandum ad*,*ciuitate & ciuitate*

עיר־ועיר להקהל ולעמד על־נפשם

exercitum omnem *perdendum ad &*,*occidendum ad disperdendum ad* |

להשמיד להרג ולאבד את־כל־חיל

;mulieres & ,*familiam* | ,eos *angustiantes* ‡,prouinciæ & ,populi

עם ומדינה ᵈהצרים אתם ᵉטף ונשים

.*diripiendum ad* † eorum *spolium* ‡ &

ושללם ᶠלבוז׃

, Achasueros regis prouinciis omnibus in vna die In

12 ביום אחד בכל־מדינות המלך אחשורוש

mensis ‡ ipse :duodecimi mensis decimatertia *in*

בשלושה עשר לחדש ᵍשנים־עשר הוא־חדש

omni * in decretum *dandum ad* †,scripturæ Exemplar .Adar

13 אדר׃ פתשגן הכתב להנתן דת בכל־

. populis omnibus manifestum ,*prouincia & prouincia*

ʰמדינה ומדינה ⁱגלוי לכל־העמים

.illum diem ad *paratos Iehudæos existendum ad* ‡ &

ולהיות היהודיים עתודים ליום הזה

.suis inimicis de se vindicandum &

להנקם מאיביהם׃

,mulos velocissimos,*dromedarium* ‖ equitantes Cursores

14 ᵏהרצים רכבי הרכש האחשתרנים

lex & :regis *verbo in compulsi* * & ,accelerantes sunt egressi

יצאו מבהלים ודחופים בדבר המלך והדת

est egressus Mordechai Et .palatio Susan in est data

15 נתנה בשושן הבירה׃ ומרדכי יצא ׀

, *candoris &* ,*hyacinthi regni* | veste in regis *faciebus* ‡ à

מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור

:purpuræ & ,byssi amictu & ,*magno auri diademate &*

ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן

.est lætata & ,exultauit Susan ciuitas &

16 והעיר שושן צהלה ושמחה׃

,honor & ,gaudium & ;lætitia & , lux fuit Iehudæis

17 ליהודים ˡהיתה אורה ושמחה וששן ויקר׃

ciuitate omni in & , prouincia & *prouincia omni* | in Et

ובכל־מדינה ומדינה ובכל־עיר

eius lex & regis verbum quò loco * , ciuitate &

ועיר מקום אשר דבר־המלך ודתו

dies & ,conuiuium ;Iehudæis gaudium & ,lætitia,*attingens* ‡

מגיע שמחה ᵐוששון ליהודים משתה ויום

‖ scripturæ enim † scribuntur * signantur ‡ retractabantur.

ᵃ שוב

* est

‡ eiusdem,

† principes, ‖ duces,

ᵇ פחה

‡ erant

* *Cus*,

‖ singulis prouinciis ‡ earum & singulis populis ‖ eorum

* per manum

ᶜ רוץ

‡ velocia animalia,

‡ erant in singulis ciuitatibus, vt cōgregarent se, & starent pro

| vt disperderent, & perderent

‡ qui opprimerent

| paruulos,

ᵈ צור ᵉ טפף

‡ spolia † raperent.

ᶠ בזז

‡ est

ᵍ שנה

† erat, vt poneretur

* qualibet

ʰ דון ⁱ גלה

‡ vt essent Iudæi parati

עתידים

ק

| equos,

ᵏ רוץ

* festinantes ad verbum

‡ facie ‖ regali hyacinthina, & candida, & corona aurea magna,

ˡ הירה

| qualibet

* &

‡ attigit, fuit

ᵐ שוש

cecidit quia :Iudaizantes * terræ populis è multi & ;bonum ‡

טוב ורבים מעמי הארץ [a] מתיהדים כי־נפל

.eos super Iehudæorum pauor

פחד־היהודים עליהם:

‡ iucundus, * Iehudæos se faciebant

[a] יהד

CAP. IX. ט

(Adar mensis ipse) ,mense duodecimo in Et

1 ובשנים עשר חדש הוא־חדש אדר

,regis verbum pertigit ‡ qua ,eo in * die decimatertia in

בשלושה עשר יום בו אשר [b] הגיע דבר־המלך

inimici sperabant qua ,die in :fiendum ad * ,eius decretum &

ודתו להעשות ביום אשר שברו איבי

;hoc fuit oppositum & :eos in tyrannidem exercere ‡ Iehudæorum

היהודים לשלוט בהם ונהפוך הוא

.ipsos habentes odio in ipsi ‡ Iehudæi imperium exercebunt * quia

אשר ישלטו היהודים המה בשנאיהם:

* eiusdem, ‡ peruenit

[b] נגע

* vt fieret

‡ dominari eis:

* dominati sunt

‡ odio habentibus illos

omnibus in suis ciuitatibus in Iehudæi se Congregauerunt

2 נקהלו היהודים בעריהם בכל־

manum mittendum ad * .Achasueros regis prouinciis

[c] מדינות המלך אחשורוש לשלח יד

,eorum facies in * stetit non vir & :suum malum inquirentes in

במבקשי רעתם ואיש לא־עמד בפניהם

.populos omnes super eorum pauor cecidit quia

כי־נפל פחדם על־כל־העמים:

* vt mitterent

[c] דון

* ante eos,

,satrapæ ‡ & ,prouinciarum principes omnes Et

3 וכל־[d] שרי המדינות והאחשדרפנים

excellentes ‡ , regis † quod ,opus facientes & ,duces &

והפחות [e] ועשי המלאכה אשר למלך מנשאים

.eos super Mordechai pauor cecidit quia ,Iehudæos

את־היהודים כי־נפל פחד־מרדכי עליהם:

eius audire ‡ & ,regis domo in Mordechai * magnus Nam

4 כי־גדול מרדכי בבית המלך ושמעו

Mordechai vir quia ;prouincias omnes in vadens *

הולך בכל־המדינות כי־האיש מרדכי

.suadens magnus & ,vadens †

הולך וגדול:

‡ principes magni,

[d] שור

† erat ‡ extollebant

[e] עשה

* erat ‡ fama

* ibat per

† proficiebat, & crescebat.

suos inimicos omnes in Iehudæi percusserunt Et

5 [f] ויכו היהודים בכל־איביהם

fecerunt & :perditionis & ,occisionis & ,gladij plaga

מכת־חרב והרג ואבדן [g] ויעשו

.suam voluntatem secundum illos habentes odio in ‡

בשנאיהם כרצונם:

[f] נכה

[g] עשה

‡ contra

perdendo ‖ & ,Iehudæi occiderunt metropoli ‡ Susan in Et

6 ובשושן הבירה הרגו היהודים ואבד

.viros quingentos

חמש [h] מאות איש:

‡ regia

‖ perdiderunt

[h] מאה

.Aspatha & ,Dalphon & ,Parsandatha Et

7 ואת ׀ פרשנדתא ואת ׀ דלפון ואת ׀ אספתא:

.Aridatha & ,Adalia & ,Poratha Et

8 ואת ׀ פורתא ואת ׀ אדליא ואת ׀ ארידתא:

& ,Aridai & , Arisai & ,Parmasta Et

9 ואת ׀ פרמשתא ואת ׀ אריסי ואת ׀ ארדי ואת ׀

Hamedatha filij Haman filios Decem .Vaizatha

10 ויזתא: עשרת בני המן בן־המדתא

miserunt non prædam in & * ;occiderunt Iehudæorum angustiatoris

11 צרר היהודים הרגו [i] ובבזה לא שלחו

numerus venit ipsa die In .suam manum

את־ידם: ביום ההוא בא מספר

regis facies ad metropoli ‡ Susan in occisorum

ההרוגים בשושן הבירה לפני המלך:

hostis * sed

[i] בזז

‡ regia coram rege.

metropoli * Susan in :reginam Esther ad rex Dixitque

12 ויאמר המלך לאסתר המלכה בשושן הבירה

& ,viros quingentos perdendo † & ,Iehudæi occiderunt

הרגו היהודים ואבד חמש מאות איש ואת

quid regis prouinciarum residuo ‡ in :Haman filios decem

עשרת בני־המן בשאר מדינות המלך מה

quæ & ‡ tibi dabitur & ,tua petitio quæ & ‡ fecerunt

עשו ומה־שאלתך וינתן לך ומה־

Si :Esther dixit Et ‡ fiet & ,vltra tua postulatio

13 בקשתך עוד [k] ותעש: ותאמר אסתר אם־

qui Iehudæis cras etiam detur ,bonum ‖ rege super ‡

על־המלך טוב ינתן גם־מחר ליהודים אשר

* regia

† perdiderunt

‡ reliquis prouinciis

‡ fecerunt

[k] עשה

‡ regi placet,

Susan in , ‖ faciendum ad hodiernā legem secundum ,& decem

בשושן לעשות כדת היום ואת עשרת

.ligno super ‡ suspendant Haman filios

בני־המן [a] יתלו על־העץ:

:Susan in lex est data & .sic fieri ‡ rex dixit Et

14 ויאמר המלך להעשות כן ותנתן דת בשושן

.suspenderunt Haman filios decem &

ואת עשרת בני־המן תלו:

‖ vt faciant

‡ in

[a] תלה

‡ vt fieret

etiam Susan in * qui ,Iehudæi sunt congregati Et

15 ויקהלו היהודיים אשר־בשושן גם

interfecerunt & , Adar mensis decimaquarta die in

ביום ארבעה עשר לחדש אדר ויהרגו

miserunt non prædam in & ‖ ;viros trecentos Susan in

בשושן שלש מאות איש [b] ובבזה לא שלחו

.suam manum

את־ידם:

* erant

‖ sed

[b] בזז

‡ qui ,Iehudæorum residuum * Et

16 ושאר היהודים אשר

,sua anima super stare ‡ & ,sunt congregati ,regis prouinciis in

[c] במדינות המלך נקהלו ועמד על־נפשם

quinque suis inimicis in occidere ‖ & ,suis inimicis ab quiescere &

ונוח מאיביהם והרוג בשנאיהם חמשה

miserunt non prædam in & * ;millia septuaginta &

ושבעים אלף ובבזה לא שלחו את־

* reliqui Iehudæi, ‡ erant

‡ steterunt pro animalibus suis, & quæsierunt

[c] דון

‖ occiderunt de

* sed

:Adar mensis decimatertia die In .suam manum

17 ידם: ביום־שלושה עשר לחדש אדר

diem eum facere ‖ & ,eo in ‡ decimaquarta in quiescere ‖ &

ונוח בארבעה עשר בו ועשה אתו יום

,Susan in ‡ qui Iehudæi Et .lætitiæ & ,conuiuij

משתה ושמחה: והיהודיים אשר־בשושן

decimaquarta in & ,eo in * decimatertia in sunt congregati

18 נקהלו בשלושה עשר בו ובארבעה עשר

diem eum facere ‡ & ,eo in decimaquinta in quiescere † & ,eo in *

בו ונוח בחמשה עשר בו ועשה אתו יום

‖ quieuerunt

‡ eiusdem,

‖ fecerunt

‡ erant

יתירי

* eiusdem,

* eiusdem,

† quieuerunt

‡ fecerunt

vlcisci Iehudæi Idcirco .lætitiæ & conuiuij

19 משתה ושמחה: על־כן היהודים הפרוזים

diem facientes * , muratis non vrbibus in habitantes ‖

הישבים בערי הפרזות עשים את־יום

diem & ,conuiuij & lætitiæ , Adar mensis decimamquartam

ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה ויום

.suo socio vir partium missionis & , bonum

טוב ומשלח [d] מנות איש לרעהו:

הפרזים

ק

‖ qui habitant

* faciunt

* vnusquisque proximo

[d] מנה

misitque ; hæc verba Mordechai scripsit Et

20 ויכתב מרדכי את־הדברים האלה וישלח

prouinciis omnibus in ‡ qui Iehudæos omnes ad literas

ספרים אל־כל־היהודים אשר בכל־מדינות

.longinquis * & ,propinquis Achasueros regis

המלך אחשורוש הקרובים והרחוקים:

[e] רעה

‡ erant

* remotis.

diem facientes existendum ad † ,eis super Statuendo

21 [f] לקים עליהם להיות עשים את יום

quintam diem & ,Adar mensis decimam quartam

ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום־חמשה

.anno & ,anno omni in ,eo in ‡ decimam

עשר בו בכל־שנה ושנה:

† vt facerent

[f] קום

‡ eiusdem per singulos annos.

,Iehudæi eis in quieuerunt quibus ‡ dies Secundum

22 כימים אשר־[g] נחו בהם היהודים

mæstitia * a eis fuerat conuersus qui mēsem & ,suis inimicis ab

מאיביהם והחדש אשר נהפך להם [h] מיגון

eos faciendum ad ,bonum † diem in luctu à & ,lætitiam in

לשמחה ומאבל ליום טוב [i] לעשות אותם

,suo socio vir * partium missionis & ,lætitiæ & ,conuiuij dies

[k] ימי משתה ושמחה ומשלח [l] מנות איש לרעהו

.Iehudæis suscepit * Et .egenis ‡ donorum &

23 [m] ומתנות לאבינים: וקבל היהודים את

‡ in

[g] נוח

* dolore

[h] יגה

† iucundum, vt facerent

[i] עשה

* vnusquisque proximo

[k] יום [l] מנה

‡ pauperibus,

* susceperunt

quæ ,facere cœperunt & quod scripsit Mordechai

אשר־[n] החלו לעשות ואת אשר־כתב מרדכי

,Agagites Hammedatha filius Haman Quoniam .eos ad

24 אליהם: כי המן בן־המדתא האגגי

,Iehudæos super * cogitauit Iehudæorum omnium angustiator ‡

[o] צרר כל־היהודים חשב על־היהודים

,eos conterendum ad (Choral † ipsa) Pur proiecit & :eos perdendum ad ‡

לאבדם [p] והפיל פור הוא הגורל [q] להמם

.eos perdendum ad ‖ &

ולאבדם:

[m] נתן

[n] חלל

‡ hostis

* contra

[o] צור

‡ vt perderet

† est sors) vt deleret

[p] נפל [q] תים

:† epiſtola cum * dixit , regū facies ad ipſam veniendo in ‡ Et

25 וּבְבֹאָהּ[a] לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם־הַסֵּפֶר

ſuper | cogitauit quam , mala eius cogitatio Conuertatur

יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ[b] הָרָעָה אֲשֶׁר־חָשַׁב עַל־

eius filios & eum ſuſpendant & : eius caput ſuper Iehudæos

הַיְּהוּדִים עַל־רֹאשׁוֹ[c] וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו

iſtos dies vocauerunt Idcirco . ligno ſuper *

עַל־הָעֵץ׃ 26 עַל־כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה

verbis omnibus ſuper $ ideo . Pur nomen ſuper , Purim *

פוּרִים עַל־שֵׁם הַפּוּר עַל־כֵּן עַל־כָּל־דִּבְרֵי

quid & , huiuſcemodi ‡ ſuper viderunt quid & : huius epiſtolæ

הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת וּמָה־רָאוּ[d] עַל־כָּכָה וּמָה

. eos ad * contigit

הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם׃[e]

ſuper & , ſe ſuper Iehudæi receperunt & , Statuerunt

27 קִיְּמוּ[f] וְקִבְּלֻ הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל־

non & , ſe ſuper adiunctos † omnes ſuper & , ſuum ſemen

זַרְעָם וְעַל כָּל־הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא

dies duos facientes exiſtendum ad ‖ , tranſgrediatur

יַעֲבוֹר לִהְיוֹת עֹשִׂים אֵת־שְׁנֵי הַיָּמִים

omni * in : eorum tēpus iuxta & , eorum ſcripturam iuxta hos

הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל־

, memorati * iſti dies Et . anno & , anno

שָׁנָה וְשָׁנָה׃ 28 וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים

familia , generatione & generatione omni in facti &

וְנַעֲשִׂים בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה

: ciuitate & ciuitate & , prouincia & prouincia , familia &

וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה[h] וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר

, Iehudæorum medio è tranſibunt non iſti Purim $ dies &

וִימֵי[i] הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים

. eorum ſemine à interibit ‡ non eorum memoria &

וְזִכְרָם לֹא־יָסוּף מִזַּרְעָם׃

, Abichail filia regina Eſther ſcripſit Et

29 וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַת־אֲבִיחַיִל

firmandum ad * , fortitudine omni Iehudæus Mordochai &

וּמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי אֶת־כָּל־תֹּקֶף לְקַיֵּם[k]

. ſecundò hanc Purim † epiſtolam

אֵת אִגֶּרֶת הַפּוּרִים הַזֹּאת הַשֵּׁנִית׃[l]

‡ cùm veniſſet ipſe ante regem. * rex † altera: ‖ contra

[a] בוֹא [b] רוֹע [c] תלה * in * ſortes, propter ſortem. $ in ‡ hoc, [d] ראה * eis. [e] נגע [f] קבלו ק [f] קום † ſibi copulatos, vt [g] לוה ‖ vt non facerent * ſingulis annis. * erunt [h] דון $ fortium, [i] יום ‡ deſinet * vt firmaret [k] קום † fortium [l] שנה

ad , Iehudæos omnes ad literas miſit Et

30 וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֶל־

, Achaſueros regni prouincias centum & viginti & ſeptem

שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ

. veritatis & , pacis verbis

דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת׃[m]

, ſuis temporibus in ‖ iſtos Purim † dies confirmandum Ad

31 לְקַיֵּם אֶת־יְמֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם

Eſther & , Iehudæus Mordechai eis ſuper ſtatuit quod ſecundum

כַּאֲשֶׁר קִיַּם עֲלֵיהֶם מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי וְאֶסְתֵּר

, ſuam animam ſuper firmauerunt quod ſecundum & , regina

הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר קִיְּמוּ עַל־נַפְשָׁם

. ſui clamoris & , ieiuniorum verba , ſuum ſemen ſuper &

וְעַל־זַרְעָם דִּבְרֵי הַצֹּמוֹת וְזַעֲקָתָם׃

, iſtorum Purim * verba firmauit Eſther ſermo Et

32 וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר קִיַּם דִּבְרֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה

. libro in eſt ſcriptum &

וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר׃

[m] אמן † fortium ‖ iuxta tempora eorum, * ſortium iſtarum,

CAP. X. י

, terram ſuper tributum Achaſueros rex poſuit Et

1 וַיָּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ[n] מַס עַל־הָאָרֶץ

, eius fortitudinis opus omne Et . maris inſulas &

2 וְאִיֵּי הַיָּם׃ וְכָל־מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ

qua , Mordechai magnitudinis expoſitionem & , eius potētiæ &

וּגְבוּרָתוֹ וּפָרָשַׁת גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר

libro ſuper * ſcripta ipſa nonne , rex eum magnificauit

גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר

? Paras & , Madai regum dierum verborum

דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃

, Achaſueros regi ſecundus Iehudæus Mordechai Quia $

3 כִּי מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ

: ſuorum fratrum multitudini acceptus & ; Iehudæis magnus &

וְגָדוֹל לַיְּהוּדִים וְרָצוּי[o] לְרֹב אֶחָיו

omni pacem loquens & , ſuo populo bonum quærens

דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל־

. ſuo ſemini

זַרְעוֹ׃

[n] מסס אחשורוש ק * ſunt in $ Quomodo [o] רצה

תם ספר אסתר

Finis libri Eſther.

איוב
LIBER IIOB.

CAP. I. א

,Hus terra in fuit VIR

1 יש הָיָה בְאֶרֶץ־עוּץ

vir erat &:eius nomē Iiob

אִיּוֹב שְׁמוֹ וְהָיָה הָאִישׁ

times&: rectus &,perfectus ille

הַהוּא [a]תָּם וְיָשָׁר וִירֵא

.malo à recedens & ,Deum

אֱלֹהִים [b]וְסָר [c]מֵרָע׃

.filiæ tres & ,filij septem ei sunt nati Et

2 וַיִּוָּלְדוּ לוֹ שִׁבְעָה בָנִים וְשָׁלוֹשׁ בָּנוֹת׃

tria & ,pecoris | millia septem ‡ eius pecuaria ‡ fuit Et

3 [d]וַיְהִי מִקְנֵהוּ שִׁבְעַת אַלְפֵי־צֹאן וּשְׁלֹשֶׁת

,boum ‡ iuga quingenta & ,camelorum millia

אַלְפֵי גְמַלִּים וַחֲמֵשׁ [e]מֵאוֹת צֶמֶד־בָּקָר

:valde multum famulitium & ,asinæ quingentæ &

וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אֲתוֹנוֹת וַעֲבֻדָּה [f]רַבָּה מְאֹד

.Orientis filiis omnibus præ magnus || ille vir eratque

וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גָּדוֹל מִכָּל־בְּנֵי־קֶדֶם׃

vir* domum † conuiuium faciebant & ,eius filij ibant Et

4 וְהָלְכוּ בָנָיו [g]וְעָשׂוּ מִשְׁתֶּה בֵּית אִישׁ

suas sorores tres vocabantque ,mittebant & :suo die

יוֹמוֹ וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לִשְׁלֹשֶׁת אַחְיֹתֵיהֶם

:eis cum bibendum ad & ,vescendum ad |

לֶאֱכֹל [h]וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם׃

mittebat & ,conuiuij dies circuierunt* cum fuit Et

5 וַיְהִי כִּי [i]הִקִּיפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וַיִּשְׁלַח

,mane in mane abat † & eos sanctificabat & ,Iiob

אִיּוֹב וַיְקַדְּשֵׁם וְהִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר

,ipsorum omnium numerum ascensiones faciebat ascendere* &

וְהֶעֱלָה [k]עֹלוֹת מִסְפַּר כֻּלָּם

benedixerunt | &,mei filij peccauerunt Forsitan :Iiob dicebat nam

כִּי אָמַר אִיּוֹב אוּלַי חָטְאוּ בָנַי וּבֵרֲכוּ

.diebus cunctis Iiob faciebat sic :suo corde † in Deo

אֱלֹהִים בִּלְבָבָם כָּכָה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל־הַיָּמִים׃

standum ad ‡ ,Dei filij venerunt dies fuit Et

6 וַיְהִי הַיּוֹם [l]וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב

.eorum medium in Satan ‡ etiam venit & Dominum super

עַל־יְהוָה וַיָּבוֹא גַם־הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם׃

respondit & ?veniens || Vnde :Satan ad Dominus Dixitque

7 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא [m]וַיַּעַן

,terra in ‡ circumeundo A :dixit & ,Domino Satan

הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר מִשּׁוּט בָּאָרֶץ

.ea in | perambulando à &

וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ׃

tuum cor posuisti Nunquid :Satan ad Dominus Dixitque

8 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן [n]הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ

vir ,terra in ipse sicut ‡ non quòd ,Iiob meum seruum super

עַל־עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ

?malo à recedens & ,Deum timens ,rectus & ,perfectus

[o]תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים [p]וְסָר [q]מֵרָע׃

gratis Nunquid :dixit & ,Domino Satan respondit Et

9 [r]וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר [f]הַחִנָּם

?Deum Iiob timens |

יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים׃

,eius domum circa & ,eum circa sepem posuisti tu Nonne

10 הֲלֹא־אַתָּ [t]שַׂכְתָּ בַעֲדוֹ וּבְעַד־בֵּיתוֹ

eius manuum operi circuitu à || ei ‡ quod omne circa &

וּבְעַד כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ מִסָּבִיב מַעֲשֵׂה יָדָיו

.terra in erupit ‡ eius res pecuaria ‡ & ,benedixisti

בֵּרַכְתָּ וּמִקְנֵהוּ פָּרַץ בָּאָרֶץ׃

omne in tange & ,tuam manum nunc mitte verùm Et

11 וְאוּלָם שְׁלַח־נָא יָדְךָ [u]וְגַע בְּכָל־

dixit Et .tibi benedixerit tuas facies super non si † ;ei ‡ quod

12 אֲשֶׁר־לוֹ אִם־לֹא עַל־[a]פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ׃ וַיֹּאמֶר

:tua manu in ei quod omne ‡ Ecce :Satan ad Dominus

יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הִנֵּה כָל־אֲשֶׁר־לוֹ בְּיָדֶךָ

Satan est egressus & .tuam manum mittas ne eum in tantùm

רַק אֵלָיו אַל־תִּשְׁלַח יָדֶךָ וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן

.Domini faciebus cum | à

מֵעִם פְּנֵי יְהוָה׃

bibentes & comedentes* eius filiæ & ,eius filij & ;dies fuit Et

13 [b]וַיְהִי הַיּוֹם וּבָנָיו וּבְנֹתָיו אֹכְלִים [c]וְשֹׁתִים

.primogeniti sui fratris domo in vinum

יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃

fuerunt Boues :dixit & ,Iiob ad venit nuncius Et

14 וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמַר הַבָּקָר הָיוּ

,eorum manum super pascentes ‡ asinæ & ,arantes |

חֹרְשׁוֹת וְהָאֲתֹנוֹת [d]רֹעוֹת עַל־יְדֵיהֶם׃

pueros & ,eos cepit* & ,Seba est delapsa † Et

15 [e]וַתִּפֹּל שְׁבָא [f]וַתִּקָּחֵם וְאֶת־הַנְּעָרִים

,ego solus ego tantùm euasi & ;gladij os ad percusserunt

[g]הִכּוּ לְפִי־חָרֶב וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי

,venit hic ‡ & :loquente illo Adhuc .tibi nunciandum ad ‡

[h]לְהַגִּיד לָךְ׃ עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא

est succensus & ,cælo de cecidit Dei Ignis :dixit &

16 וַיֹּאמַר אֵשׁ אֱלֹהִים נָפְלָה מִן־הַשָּׁמַיִם וַתִּבְעַר

,ego tantùm euasi & :eos edit & ,pueris in & ,pecore* in

בַּצֹּאן וּבַנְּעָרִים וַתֹּאכְלֵם וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי

.tibi indicandum ad ,ego solus

לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃

:dixit & ,venit hic ‡ & ,loquente illo Adhuc

17 עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר

vastauerunt ‡ & ,capita tria posuerunt Chasdim ‡

כַּשְׂדִּים [i]שָׂמוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיִּפְשְׁטוּ

percusserunt pueros & ,eos tulerunt & ,camelos super

עַל־הַגְּמַלִּים וַיִּקָּחוּם וְאֶת־הַנְּעָרִים [k]הִכּוּ

indicandum ad ‡ ,ego solus ,ego tantùm euasi & ,gladij os ad*

לְפִי־חָרֶב וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד

:dixit & ,venit hic* & ,loquente illo Adhuc .tibi

18 לָךְ׃ עַד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה [l]בָּא וַיֹּאמַר

domo in vinum bibentes & comedentes ‡ tuæ filiæ & ,tui Filij

בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ אֹכְלִים [m]וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית

.primogeniti sui fratris

אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃

,desertum trans à | venit magnus ventus ecce Et

19 וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוֹלָה בָּאָה מֵעֵבֶר הַמִּדְבָּר

super ceciditque ,domus angulos quatuor in tetigit* &

[n]וַיִּגַּע בְּאַרְבַּע [o]פִּנּוֹת הַבַּיִת וַיִּפֹּל עַל־

,ego solus ,ego tantùm euasi & :sunt mortui & ,pueros

הַנְּעָרִים וַיָּמוּתוּ וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי

.tibi indicandum ad |

[p]לְהַגִּיד לָךְ׃

totondit & ,suum pallium scidit & ,Iiob surrexit Et

20 [q]וַיָּקָם אִיּוֹב וַיִּקְרַע אֶת־מְעִלוֹ [r]וַיָּגָז אֶת־

;se incuruauit ‡ & ,terram in se prostrauit & ,suum caput

רֹאשׁוֹ וַיִּפֹּל אַרְצָה [f]וַיִּשְׁתָּחוּ׃

nudus & ,meæ matris vtero ex sum egressus Nudus :dixit Et

21 וַיֹּאמֶר עָרֹם [t]יָצָתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם

fit :cepit* Dominus & ,dedit Dominus :illuc reuertar

אָשׁוּב שָׁמָּה יְהוָה נָתַן וַיהוָה לָקָח יְהִי

.benedictum Domini nomen

שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ׃

dedit ‡ nec ,Iiob peccauit non hoc omni In

22 בְּכָל־זֹאת לֹא־חָטָא אִיּוֹב וְלֹא־נָתַן

.Deo insulsum

[x]תִּפְלָה לֵאלֹהִים׃

Marginal notes (right column):

[a] תָּמִם
[b] סוּר [c] רוּעַ
‡ possessio ‡ pecundum
[d] הָיָה *boum,
[e] מֵאָה
[f] רַבַב ‡ maior
‡ per * vnusquisque in
[g] עָשָׂה
‡ vt comederēt & biberēt [h] שָׁתָה
*circumuoluti essent [i] נָקַף
† surgebat *offerebat holocausta secundum
[k] עָלָה
‡ maledixerunt
† cordibus suis:
‡ vt starent [l] בּוֹא
coram Domino;
‡ Aduersarius venis?
[m] עָנָה
* terram; ‡ eam,
[n] שׂוּם ‡ sit similis illi
*תָּמַם [o] סוּר [p] רוּעַ [q] עָנָה
[f] חָנַן ‡ timet
אתה
ק
[t] שׂוּךְ
* est ‡ vndique ‡ possessio * creuit
[u] נָגַע

Marginal notes (left column):

* est * nisi in faciem tuam maledixerit
[a] פָּנָה ‡ quidquid eius est * est: || conspectu
* comedebant & bibebant [b] הָיָה [c] שָׁתָה
‡ arabant, * pascebant iuxta loca * irruerūt Sebæi * tulerunt
[d] רָעָה [e] נָפַל ‡ acie [f] לָקַח [g] נָכָה
‡ vt nūciarem ‡ alius [h] נָגַר
* pecoribus, * consumpsit
‡ vt nunciarem
‡ alius
* Chaldæi ‡ tres duces, ‡ grassati sunt
[i] שׂוּם [k] נָכָה
* acie ‡ vt nūciarem * alius
[l] בּוֹא
* vescebantur & bibebant
[m] שָׁתָה
‡ è loco quieti
‡ percussit
[n] פָּנָה [o] נָפַל
‡ vt nūciarem [p] נָגַר
[q] קוּם [r] גָּזַז
* adorauit, [f] שָׁחָה
[t] יָצָא
חסר א
* abstulit: [u] הָיָה
‡ tribui aliquid
[x] תָּפַל

CAP. II. ב

standum ad ‡ ,Dei filij venerunt & ,dies fuit Et

1 וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב

,eorum medium in Satan etiam venit & ; Dominum super

עַל־יְהוָה וַיָּבוֹא גַם־הַשָּׂטָן [a]בְּתֹכָם

.Dominum super standum ad ‡

לְהִתְיַצֵּב עַל־יְהוָה׃

? venies * vnde ,Vbi ;Satan ad Dominus Dixitque

2 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן אֵי מִזֶּה תָּבֹא

circumeundo A :dixit & ,Domino Satan respondit &

[b]וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר מִשּׁוּט

.ea in ‖ perambulando à & :terra in †

בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ׃

posuisti Nunquid :Satan ad Dominus Dixitque

3 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ [c]

ipse sicut [d] non quòd ,Iiob meum seruum ad * tuum cor

לִבְּךָ אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ

recedens & ,Deum timens ,rectus & ,perfectus vir ,terra in

בָּאָרֶץ אִישׁ [d]תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר

me incitasti & ,suâ perfectionem in tenens ‡ ipse adhuc & ;malo à

[e]מֵרָע וְעֹדֶנּוּ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתוֹ וַתְּסִיתֵנִי

? gratis eum deglutiendum ad * ,eum in ‡

בוֹ לְבַלְּעוֹ [f]חִנָּם׃

pro Pellem :dixit & ,Domino Satan respondit Et

4 [g]וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר עוֹר בְּעַד־

.sua anima pro dabit viro † quæ cuncta & ,pelle

עוֹר וְכֹל אֲשֶׁר לָאִישׁ יִתֵּן בְּעַד נַפְשׁוֹ׃

,eius os ad tange & ,tuam manum nunc mitte ‖ Veruntamen

5 אוּלָם שְׁלַח־נָא יָדְךָ [h]וְגַע אֶל־עַצְמוֹ

.tibi benedixerit tuas facies ad non si * ;eius carnem ad &

וְאֶל־בְּשָׂרוֹ אִם־לֹא אֶל־פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ׃

;tua manu in ipse * Ecce :Satan ad Dominus Dixitque

6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הִנּוֹ בְיָדֶךָ

.serua eius animam veruntamen

אַךְ אֶת־נַפְשׁוֹ שְׁמֹר׃

percussit & ;Domini faciebus à Satan est egressus Et

7 וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן מֵאֵת פְּנֵי יְהוָה [i]וַיַּךְ

ad vsque & ,eius pedis vola à ,mala inflammatione in ‡ Iiob

אֶת־אִיּוֹב בִּשְׁחִין [k]רָע [l]מִכַּף רַגְלוֹ וְעַד

;ea in se scalpendum ad ,testam sibi tulit Et .eius verticem

8 קָדְקֳדוֹ׃ [l]וַיִּקַּח־לוֹ חֶרֶשׂ לְהִתְגָּרֵד בּוֹ

.cineris medio in sedens ‡ ipse &

וְהוּא יֹשֵׁב בְּתוֹךְ־הָאֵפֶר׃

? tuam perfectionem in tenens tu * Adhuc :sua vxor ei dixit Et

9 וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ עֹדְךָ מַחֲזִיק [m]בְּתֻמָּתֶךָ

.morere & ,Deo benedic †

בָּרֵךְ אֱלֹהִים [n]וָמֻת׃

:loqueris fatuarum vnam loqui Secundum ‖ :eam ad dixit Et

10 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבָלוֹת תְּדַבֵּרִי

malum & ,Deo à suscipiemus * bonum etiam *

גַּם אֶת־הַטּוֹב נְקַבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת־הָרָע

Iiob peccauit non hoc omni in ;suscipiemus non

לֹא נְקַבֵּל בְּכָל־זֹאת לֹא־חָטָא אִיּוֹב

Iiob socij tres audierunt Et .suis labiis in

11 [o]בִּשְׂפָתָיו׃ וַיִּשְׁמְעוּ שְׁלֹשֶׁת [p]רֵעֵי אִיּוֹב אֵת

vir ‡ venerunt & :eum super veniens ,hoc malum omne

כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת הַבָּאָה עָלָיו וַיָּבֹאוּ אִישׁ

Sophar & ,Suchites Bildad & ,Themanites Eliphaz ,suo loco è

[q]מִמְּקֹמוֹ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי וְצוֹפַר

cōdolendum ad veniendum ad * simul conuenerunt & ;Nahamathites

הַנַּעֲמָתִי [r]וַיִּוָּעֲדוּ יַחְדָּו לָבוֹא לָנוּד־

.eum consolandum ad & ,ei

לוֹ וּלְנַחֲמוֹ׃

non & ,longè à suos oculos eleuauerunt Et

12 [s]וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֵינֵיהֶם מֵרָחוֹק וְלֹא

,fleuerunt & ,suam vocem leuauerunt & :eum cognouerunt

[t]הִכִּירֻהוּ וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם [u]וַיִּבְכּוּ

super puluerem sparserunt & ,suum pallium vir † sciderunt &

וַיִּקְרְעוּ אִישׁ מְעִלוֹ וַיִּזְרְקוּ עָפָר עַל־

.cælum in sua capita

רָאשֵׁיהֶם הַשָּׁמָיְמָה׃

Marginalia (Cap. II): [a] ‡ vt starent coram Domino; תּוֹךְ ‡ vt staret coram Domino. * venis? — [b] עָנָה † terram, ‖ eam. — [c] שׂוּם * super * sit similis illi — [d] תָּמַם ‡ retinet — [e] רוּעַ ‡ contra * vt perderem — [f] חָנַן — [g] עָנָה † sunt — [h] נָגַע ‖ extende * nisi in faciē tuam maledixerit * est — [i] נָכָה ‡ vlcere magno, à planta — [k] רוּעַ [l] כַּף — [l] לָקַח ‡ sedebat — [m] תָּמַם * retines † maledic — [n] מוּת ‖ Sicut loquitur vna è stultis, * & * suscepimus — [o] שָׂפָה ‡ amici — [p] רָעָה ‡ quod euenerat ei: * vnusquisque — [q] קוּם * vt venirent — [r] יָעַד — [s] נָשָׂא — [t] נָכַר [u] בָּכָה † vnusquisque

septem & ,diebus septem terra in eo cum sederunt Et

13 וַיֵּשְׁבוּ אִתּוֹ לָאָרֶץ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת

quod videbant quia :verbum eum ad loquens non & ;noctibus

לֵילוֹת וְאֵין־דֹּבֵר אֵלָיו דָּבָר כִּי [a]רָאוּ כִּי־

.valde dolor creuerat

גָדַל הַכְּאֵב מְאֹד׃

CAP. III. ג

maledixit & ,suum os Iiob aperuit hoc Post

1 אַחֲרֵי־כֵן פָּתַח אִיּוֹב אֶת־פִּיהוּ וַיְקַלֵּל אֶת־

.dixit & ,Iiob respondit Et .suo diei

2 יוֹמוֹ׃ [b]וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃

:dixit * nox & :ea in sum natus ‡ dies Pereat

3 יֹאבַד יוֹם אִוָּלֶד בּוֹ וְהַלַּיְלָה אָמַר

,obscuritas † sit illa Dies .vir est Conceptus

4 הֹרָה גָבֶר׃ הַיּוֹם הַהוּא יְהִי חֹשֶׁךְ

eam super irradiet ‖ nec ;desuper Deus illam requirat ne

אַל־יִדְרְשֵׁהוּ אֱלוֹהַּ מִמָּעַל וְאַל־[c]תּוֹפַע עָלָיו

habitet :mortis vmbra & obscuritas * illam Polluant .lux *

5 נְהָרָה׃ יִגְאָלֻהוּ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת תִּשְׁכָּן־

.diei amari tanquam ‡ illam terreant ,nubes illam super

עָלָיו עֲנָנָה יְבַעֲתֻהוּ [d]כִּמְרִירֵי יוֹם׃

diebus in adunetur ne † ,caligo eam tollat illam Noctem

6 הַלַּיְלָה הַהוּא [e]יִקָּחֵהוּ אֹפֶל אַל־[f]יִחַדְּ בִּימֵי

.veniat non mensium numerum in ;anni

שָׁנָה בְּמִסְפַּר יְרָחִים אַל־[g]יָבֹא׃

veniat non ,solitaria sit illa nox Ecce

7 הִנֵּה הַלַּיְלָה הַהוּא [h]יְהִי גַלְמוּד אַל־תָּבֹא

,diei maledicentes eam Execrentur † .illa in canticum *

8 רְנָנָה בוֹ׃ [i]יִקְּבֻהוּ אֹרְרֵי־יוֹם

.suum luctum suscitare * parati ‖

הָעֲתִידִים עֹרֵר [k]לִוְיָתָן׃

,lucem ad expectet :eius crepusculi stellæ Obtenebrentur

9 יֶחְשְׁכוּ כּוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ [l]יְקַו־לְאוֹר

.auroræ palpebras in ‡ videat nec ; * non &

וָאַיִן וְאַל־יִרְאֶה בְּעַפְעַפֵּי־שָׁחַר׃

dolorem absconderit & † ,mei vteri fores * conclusit non Quòd ‡

10 כִּי לֹא סָגַר דַּלְתֵי בִטְנִי וַיַּסְתֵּר עָמָל

? sum mortuus vulua à ‖ non quid Vt .meis oculis ab

11 מֵעֵינָי׃ לָמָּה לֹּא מֵרֶחֶם אָמוּת

? expiraui & ,sum * egressus ventre ex

מִבֶּטֶן יָצָאתִי וְאֶגְוָע׃

quòd * ,vbera cur & ? genua me præuenerunt Cur

12 מַדּוּעַ קִדְּמוּנִי בִרְכָּיִם וּמַה־שָּׁדַיִם כִּי

:quiescerem & ,iacerem ‡ nunc Etenim ? sugerem

13 אִינָק׃ כִּי־עַתָּה שָׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוֹט

.mihi esset ‡ requies tunc ,dormirem

יָשַׁנְתִּי אָז יָנוּחַ לִי׃

solitudines ædificantibus * terræ consulibus & ,regibus Cum

14 עִם־מְלָכִים וְיֹעֲצֵי אָרֶץ [m]הַבֹּנִים חֳרָבוֹת

implentibus ‖ ,eis aurum † principibus cum Vel sibi

15 לָמוֹ׃ אוֹ עִם־[n]שָׂרִים זָהָב לָהֶם הַמְמַלְאִים

,absconditus abortiuus sicut Vel .argento suas domos

16 בָּתֵּיהֶם כָּסֶף׃ אוֹ כְנֵפֶל טָמוּן

.lucem viderunt non * paruuli sicut ;essem non

לֹא אֶהְיֶה כְּעֹלְלִים לֹא־[o]רָאוּ אוֹר׃

requieuerunt ibi & ;terrorem * cessauerunt impij Ibi

17 שָׁם רְשָׁעִים חָדְלוּ רֹגֶז וְשָׁם יָנוּחוּ

non ;fuerunt pacati ‡ vincti Pariter .robore fessi

18 יְגִיעֵי כֹחַ׃ יַחַד אֲסִירִים שַׁאֲנָנוּ לֹא

ibi magnus & Paruus .exactoris vocem audierunt

19 שָׁמְעוּ קוֹל נֹגֵשׂ׃ קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם

dedit quid Vt .suo domino à manumissus ‡ seruus & ;idem

20 הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו׃ לָמָּה [p]יִתֵּן

;animo amaris vitas * & ;lucem laboranti

לְעָמֵל אוֹר וְחַיִּים לְמָרֵי נֶפֶשׁ׃

eam effodiunt * & ;ipsa † non & ,mortem ad Expectantibus †

21 [q]הַמְחַכִּים לַמָּוֶת וְאֵינֶנּוּ וַיַּחְפְּרֻהוּ

exultabunt ;gaudium ad Lætantibus .absconditis thesauris præ [q]

22 מִמַּטְמוֹנִים׃ הַשְּׂמֵחִים אֱלֵי־גִיל יָשִׂישׂוּ

:sepulchrum inuenerint cum

כִּי יִמְצְאוּ־קָבֶר׃

Marginalia (Cap. III): [a] רָאָה erat qui loqueretur — [b] עָנָה ‡ in qua * in qua quis † tenebræ — [c] יָפַע ‖ lucere faciat * lucem, * tenebræ, & caligo; ‡ æstus — [d] מְרִירִי כָּמַר ‡ non sit vna inter dies — [e] לָקַח [f] יָחַד — [g] בּוֹא — [h] חָיָה * laus — [i] † Maledicant illi qui maledicunt ‖ qui * sunt — [k] קָבַב לָוָה — [l] קָוָה * sit; ‡ splendores ‡ Eò * ostia † abscondens ‖ in * expirans? * vt lactaret? ‡ dormirem, ‡ fuisset * qui ædificāt desolata — [m] בָּנָה † quibus erat ‖ qui replebant — [n] שׂוּר * qui — [o] רָאָה * à fremitu; ‡ requieuerunt: ‖ ‡ liber — [p] נָתַן * vitam — † Qui expectāt ‖ est; * requirunt — [q] חָכָה * plusquam thesauros. Qui lętātur exultatione, gaudent

Deus texit & ;est abscondita eius via cuius viro*
23 לְגֶבֶר אֲשֶׁר־דַּרְכּוֹ נִסְתָּרָה ᵃוַיָּסֶךְ אֱלוֹהַּ
meum suspirium mei panis facies ad † Quia ‡ eum circa
24 בַּעֲדוֹ׃ כִּי־לִפְנֵי לַחְמִי אַנְחָתִי
.mei rugitus aqua sicut sunt effusi & ,veniet
תָּבֹא ᵇוַיִּתְּכוּ כַּמַּיִם שַׁאֲגֹתָי׃
sum veritus ‡ quod ,mihi euenit & ,expaui pauorem ‖ Quia
25 כִּי פַחַד פָּחַדְתִּי ᶜוַיֶּאֱתָיֵנִי וַאֲשֶׁר יָגֹרְתִּי
,quieui neque ,sui tranquillus * Non .mihi veniet
26 יָבֹא לִי׃ לֹא ᵈשָׁלַוְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי
.tremor ‡ venit & ,requieui non &
וְלֹא־נָחְתִּי ᵉוַיָּבֹא רֹגֶז׃

CAP. IIII. ד

:dixit & ,Themanites Eliphaz respondit Et
1 ᶠוַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃
cohibere & lassaberis ‖ ,te ad verbum tentabimus Nunquid
2 הֲנִסָּה דָבָר אֵלֶיךָ תִּלְאֶה וַעְצֹר
;multos erudiuisti Ecce ? poterit quis sermones in
3 ᵍבְּמִלִּין מִי ʰיוּכָל׃ הִנֵּה יִסַּרְתָּ רַבִּים
erexerunt Labantem † .roborasti lassas manus &
4 וְיָדַיִם ⁱרָפוֹת תְּחַזֵּק׃ כּוֹשֵׁל ᵏיְקִימוּן
.roborasti curuantia * genua & ;tui sermones
מִלֶּיךָ וּבִרְכַּיִם כֹּרְעוֹת תְּאַמֵּץ׃
,te ad vsque perrigit | ;iulisti ægrè & ,te ad † venit nunc Quia
5 כִּי עַתָּה ׀ תָּבוֹא אֵלֶיךָ וַתֵּלֶא ˡתִּגַּע עָדֶיךָ
,tua expectatio ;tua fiducia ‡ tuus timor Nonne .es territus &
6 וַתִּבָּהֵל׃ הֲלֹא יִרְאָתְךָ כִּסְלָתֶךָ ᵐתִּקְוָתְךָ
;tuarum viarum integritas &
ⁿוְתֹם דְּרָכֶיךָ׃
vbi & ;perijt ‡ innocens ille* quis nunc † Recordare
7 זְכָר־נָא מִי הוּא ᵒנָקִי אָבָד וְאֵיפֹה
.fuerint succisi recti
יְשָׁרִים נִכְחָדוּ׃
seminantes & ;iniquitatem arantes vidi Quemadmodum
8 כַּאֲשֶׁר ᵖרָאִיתִי חֹרְשֵׁי אָוֶן וְזֹרְעֵי
;peribunt Dei mente | A .illum ‡ metent ,laborem |
9 עָמָל יִקְצְרֻהוּ׃ מִנִּשְׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ
.consumentur ‡ eius naris* spiritu à &
וּמֵרוּחַ אַפּוֹ ᵠיִכְלוּ׃
leunculorum dentes & ;leonis vox & ,leonis Rugitus
10 שַׁאֲגַת אַרְיֵה וְקוֹל שָׁחַל ʳוְשִׁנֵּי כְפִירִים
filij & :præda absque † perit maior Leo .sunt euulsi
11 נִתָּעוּ׃ לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלִי־טָרֶף וּבְנֵי
; est dictum furtiuè ‖ verbum me ad * Et .se separabunt leonis
12 לָבִיא יִתְפָּרָדוּ׃ וְאֵלַי דָּבָר יְגֻנָּב
.eo de pusillum ‡ mea auris suscepit &
ˢוַתִּקַּח אָזְנִי שֵׁמֶץ מֶנְהוּ׃
soporem cadere in ,noctis visionibus à ramusculis † In
13 בִּשְׂעִפִּים ᵗמֵחֶזְיֹנוֹת לָיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה
;tremor & ,mihi occurrit ‡ Pauor .homines super
14 עַל־אֲנָשִׁים׃ פַּחַד קְרָאַנִי וּרְעָדָה
,fecit pauere meorum ossium multitudinem * &
ᵘוְרֹב עַצְמוֹתַי הִפְחִיד׃
eri nem faciei † horripile ;transibit meas facies super ‖ spiritus Et
15 וְרוּחַ עַל־פָּנַי יַחֲלֹף תְּסַמֵּר שַׂעֲרַת
imago :eius aspectum agnoscam | non & ,Stabit * .meæ carnis
16 בְּשָׂרִי׃ יַעֲמֹד ׀ וְלֹא־ˣאַכִּיר מַרְאֵהוּ תְּמוּנָה
.audiam † vocem & silens murmur ;‡ meis oculis coram
לְנֶגֶד עֵינָי דְּמָמָה וָקוֹל אֶשְׁמָע׃
suo factore pra an ?iustificabitur | Deo pra homo Nunquid
17 הַאֱנוֹשׁ מֵאֱלוֹהַּ יִצְדָּק אִם מֵעֹשֵׂהוּ
?vir mundabitur *
יִטְהַר גָּבֶר׃
ponet suis angelis in & ‖ ;credet non suis seruis in Ecce
18 הֵן בַּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים
,luti ‡ domos habitantes Etiam .glorationem *
19 ʸתָּהֳלָה׃ אַף שֹׁכְנֵי בָתֵּי־חֹמֶר
eos conterent ;eorum fundamentum puluere in † quorum
אֲשֶׁר־בֶּעָפָר יְסוֹדָם יְדַכְּאוּם
.tinea facies ad †
לִפְנֵי־ᶻעָשׁ׃

*Vt quid dedit lucem
ᵃסכך
† ante panem meum
ᵇנתך
‖ timorem timui,
‡ verebar, euenit
*habuit pacē,
ᶜאתה
‡ pauor.
ᵈשלה נוח
ᶠענה
Nónne si tentauerit quispiam loqui
‖ ægrè feres‡ sed prohibere
ʰמלל יכל
§ Cadentem
ⁱרפה קום
* curuata
† tibi quod timebas,
‖ tetigit
‡ fuit ob spem tuam & propter expectationem tuam perfectio
ˡנגע קוה
† obsecro
* fuerit
† qui perierit
ⁿתמם
ᵒנקה
ᵖראה
‖ peruersitatē
‡ illam.
‖ flatu
*furoris
* deficient.
ᵠכלה
ʳשנן
† eò quòd non est
*à ‖ absconditum fuit;
‡ parum
ˢלקח
† cogitationib visionū nocturnarum, quādo cadit sopor
‡ euenit
ᵗחזה
‖ multum ossa mea
‖ coram me transiuit;
† fecit pilos
ᵘרבב
* Stetit,
‖ agnoscebam
ˣנכר
‡ erat tenuem audiui.
‖ iustior erit num
‡ mūdior erit
‖ nec
*lumen. Quāto magis
‡ luteas,
ʸחלל
† est ‡ donec fuerit arcturus.
ᶻעשש

,ponentem non propter ‡ :conterentur vesperam ad † manè A
20 מִבֹּקֶר לָעֶרֶב ᵃיֻכַּתּוּ מִבְּלִי מֵשִׂים
.peribunt sæculum in
לָנֶצַח יֹאבֵדוּ׃
,morientur ?eis in ‡ eorum dignitas est profecta * Nónne
21 הֲלֹא־נִסַּע יִתְרָם בָּם יָמוּתוּ
.sapientia in non &
וְלֹא בְחָכְמָה׃

CAP. V. ה

quem ‡ ad & :tibi respondens ‖ est si ,nunc Clama
1 קְרָא־נָא הֲיֵשׁ ᵇעוֹנֶךָ וְאֶל־מִי
occidet stultum Quia .obuerteris sanctis de
2 מִקְּדֹשִׁים תִּפְנֶה׃ כִּי לֶאֱוִיל יַהֲרָג־
.inuidia interficiet ardelionem § & ;iracundia
כָּעַשׂ וּפֹתֶה ᶜתָּמִית קִנְאָה׃
sum imprecatus * & radicantem stultum vidi Ego
3 אֲנִי ᵈרָאִיתִי אֱוִיל מַשְׁרִישׁ וָאֶקּוֹב
;salute à eius filij Elongabuntur .statim eius habitaculo
4 נָוֵהוּ פִתְאֹם׃ יִרְחֲקוּ בָנָיו מִיֶּשַׁע
.eruens † non & ,porta in conterentur &
וְיִדַּכְּאוּ בַשַּׁעַר וְאֵין ᵉמַצִּיל׃
spinis de & ,comedet famelicus eius messem Cuius
5 אֲשֶׁר קְצִירוֹ ׀ רָעֵב יֹאכֵל וְאֶל־ᶠמִצִּנִּים
.eorum virtutem sitibundi | absorbebit & ,eam capiet ‡
יִקָּחֵהוּ וְשָׁאַף צַמִּים חֵילָם׃
humo * de & † :iniquitas puluere de egreditur non Quia
6 כִּי ׀ לֹא־יֵצֵא מֵעָפָר אָוֶן וּמֵאֲדָמָה
:est natus laborem ad homo Quia .molestia germinabit non
7 לֹא־יִצְמַח עָמָל׃ כִּי אָדָם לְעָמָל יוּלָּד
.volatum eleuabunt pruna filij † &
וּבְנֵי רֶשֶׁף יַגְבִּיהוּ עוּף׃
Deum ad & :Deum ad quæram ego Veruntamen
8 אוּלָם אֲנִי אֶדְרֹשׁ אֶל־אֵל וְאֶל־אֱלֹהִים
‡ non & ,magna Facientem ‖ .meum eloquium ponam
9 אָשִׂים דִּבְרָתִי׃ עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְאֵין
.numerum non ad vsque mirabilia ,inuestigatio
חֵקֶר נִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר׃
aquas mittentem * ,terræ facies † super pluuiam Dantem
10 הַנֹּתֵן מָטָר עַל־פְּנֵי־אָרֶץ וְשֹׁלֵחַ מַיִם
,excelso in humiles ponendum Ad | .platearum faciei † super
11 עַל־פְּנֵי ᵍחוּצוֹת׃ לָשׂוּם שְׁפָלִים לְמָרוֹם
cogitationes irritas Facientem salute † sunt eleuati denigrati | &
12 וְקֹדְרִים שָׂגְבוּ יֶשַׁע׃ מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת
.consistentiam * eorum manus facient non & ,callidorum
עֲרוּמִים וְלֹא־תַעֲשֶׂינָה יְדֵיהֶם ʰתּוּשִׁיָּה׃
consilium & ,eorum calliditate in sapientes Capientem |
13 לֹכֵד חֲכָמִים בְּעָרְמָם ⁱוַעֲצַת
obscuritati occurrent Interdiu .præcipitatur ‡ prauorum
14 נִפְתָּלִים נִמְהָרָה׃ יוֹמָם יְפַגְּשׁוּ־חֹשֶׁךְ
.meridie in palpabunt nocte | veluti &
וְכַלַּיְלָה יְמַשְׁשׁוּ בַצָּהֳרָיִם׃
fortis manu de & ;eorum ore ab ,gladio à † seruauit Et
15 ᵏוַיֹּשַׁע מֵחֶרֶב מִפִּיהֶם וּמִיַּד חָזָק
compescuit ‡ iniquitas & ;spes tenui ‖ fuit Et .indigum *
16 ˡאֶבְיוֹן׃ וַתְּהִי ᵐלַדַּל תִּקְוָה וְעֹלָתָה קָפְצָה
eum increpauerit ,hominis beatitudines § Ecce .suum os
17 פִּיהָ׃ הִנֵּה אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יוֹכִחֶנּוּ
.reprobes † ne Saddai ‡ correctionem & :Deus
אֱלוֹהַּ ⁿוּמוּסַר שַׁדַּי אַל־תִּמְאָס׃
eius manus & ,transfiget :fasciabit * & ,faciet dolere ipse Quia
18 כִּי הוּא יַכְאִיב וְיֶחְבָּשׁ יִמְחַץ וְיָדָו
septima in & :te eruet angustiis sex In .sanabunt
19 ᵒתִּרְפֶּינָה׃ בְּשֵׁשׁ צָרוֹת ᵖיַצִּילֶךָּ וּבְשֶׁבַע ׀
,morte à te redimet fame In .malum te in tanget non
20 לֹא־ᵠיִגַּע בְּךָ רָע׃ בְּרָעָב פָּדְךָ מִמָּוֶת
.gladij manibus è ,bello in &
וּבְמִלְחָמָה מִידֵי חָרֶב׃
vastitate à timebis non & ;te abscondes linguæ flagello In
21 בְּשׁוֹט לָשׁוֹן תֵּחָבֵא וְלֹא־ʳתִירָא מִשֹּׁד
.venerit cum
כִּי יָבוֹא׃

† vsque ‡ quia non est qui ponat in cor
ᵃכתת
* translata
‡ quæ erat
‖ qui respōdeat ‖ aliquem sanctorū videtis
ᵇענה
§ eum qui inclinat cor suū ad ea quæ vident
* maledixi
ᶜמות
ᵈראה
† erit
ᵉנצל
ᶠצנן
‡ tollet
‖ prædo diuitias
† nec
* terra
orietur peruersitas.
‡ Scintillæ
‖ Qui facit
‡ est
absq; numero
Qui dat
† faciem
* qui mittit
‡ faciem
‖ Vt ponat
ᵍחוץ
‖ pullati
† in salutem.
Qui dissipat
* quicquam.
‖ Qui apprehendit
ʰישה יצץ
‡ infatuatur Per diem occurrent in tenebras;
‖ in
† humiles
ᵏישע
* pauperem.
‖ pauperi
‡ clausit
ˡאבה
ᵐדלל
§ beatus homo quem
‡ Omnipotētis † spernas.
ⁿיסר
* alligabit: percutiet,
ᵒרפה ᵖנצל
ᵠנגע
‖ A
ʳירא

terræ bestia à & : ridebis fame in & , vastitate In

22 לְשֹׁד וּלְכָפָן תִּשְׂחָק וּמֵחַיַּת הָאָרֶץ אַל־תִּירָא

: tuum pactum agri lapidibus cum * Quia . timeas ne

23 כִּי עִם־אַבְנֵי הַשָּׂדֶה בְרִיתֶךָ

. tibi erit pacifica agri bestia &

וְחַיַּת הַשָּׂדֶה הָשְׁלְמָה־לָךְ׃

visitabis & , tuum tentorium pax quòd scies Et

24 וְיָדַעְתָּ כִּי־שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ

. peccabis * non & , tuum habitaculum

נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא׃

tuæ propagines & tuum semen multum quòd scies Et

25 וְיָדַעְתָּ כִּי־רַב זַרְעֶךָ וְצֶאֱצָאֶיךָ

: sepulchrum in maturitate * in Ingredieris . terræ herba sicut

כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ׃ 26 תָּבוֹא בְכֶלַח אֱלֵי־קָבֶר

. suo tempore in tritici acervum ascendere sicut

כַּעֲלוֹת גָּדִישׁ בְּעִתּוֹ׃

, illud audi : ipsum sic , illud investigamus hoc Ecce

27 הִנֵּה־זֹאת חֲקַרְנוּהָ כֶּן־הִיא שְׁמָעֶנָּה

. tibi scito * tu &

וְאַתָּה דַע־לָךְ׃

CAP. VI. ו

. dixit & : Iob respondit Et

1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃

meum infortunium & ; mea ira appenderetur appendendo Vtinam

2 לוּ שָׁקוֹל יִשָּׁקֵל כַּעְשִׂי וְהַוָּתִי

. pariter elevarent bilancibus in

בְּמֹאזְנַיִם יִשְׂאוּ־יָחַד׃

ideo , : gravesceret marium arena præ nunc Quia

3 כִּי־עַתָּה מֵחוֹל יַמִּים יִכְבָּד עַל־כֵּן

, mecum Saddai sagittæ Quia . sunt absorpta mea verba

דְּבָרַי לָעוּ׃ 4 כִּי חִצֵּי שַׁדַּי עִמָּדִי

Dei * terrores : meus spiritus bibens | earum venenum quarum

אֲשֶׁר חֲמָתָם שֹׁתָה רוּחִי בִּעוּתֵי אֱלוֹהַּ

? gramen super onager rudet Nunquid . me invadunt instruxêrunt

יַעַרְכוּנִי׃ 5 הֲיִנְהַק־פֶּרֶא עֲלֵי־דֶשֶׁא

? suum pabulum super bos mugiet an *

אִם יִגְעֶה־שּׁוֹר עַל־בְּלִילוֹ׃

an * ? sale absque | insipidum comedetur Nunquid

6 הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי־מֶלַח אִם־

? vitelli saliva in sapor est

יֶשׁ־טַעַם בְּרִיר חַלָּמוּת׃

ægritudines sicut * illa , mea anima tangere renuit

7 מֵאֲנָה לִנְגּוֹעַ נַפְשִׁי הֵמָּה כִּדְוֵי

, mea petitio veniat det Quis . meæ carnis

לַחְמִי׃ 8 מִי־יִתֵּן תָּבוֹא שֶׁאֱלָתִי

, Deus velit Et ? Deus det meam expectationem &

וְתִקְוָתִי יִתֵּן אֱלוֹהַּ׃ 9 וְיֹאֵל אֱלוֹהַּ

. me succidat & , suam manum solvat ; me conterat &

וִידַכְּאֵנִי יַתֵּר יָדוֹ וִיבַצְּעֵנִי׃

, ægritudine in consolidesam & , mea consolatio adhuc erit Et

10 וּתְהִי עוֹד נֶחָמָתִי וַאֲסַלְּדָה בְחִילָה

. Sancti eloquia abscondi non quia ; parces * non

לֹא יַחְמוֹל כִּי־לֹא כִחַדְתִּי אִמְרֵי קָדוֹשׁ׃

, meus finis quis & ? sperem ut , mea fortitudo Quæ

11 מַה־כֹּחִי כִי־אֲיַחֵל וּמַה־קִּצִּי

? meam animam prolongem ut *

כִּי־אַאֲרִיךְ נַפְשִׁי׃

mea caro an ? mea fortitudo lapidum fortitudo An

12 אִם־כֹּחַ אֲבָנִים כֹּחִי אִם־בְּשָׂרִי

: * ænea

נָחוּשׁ׃ 13 הַאִם אֵין עֶזְרָתִי בִי וְתֻשִׁיָּה

, misericordia suo socio à Dissoluto ? me à est expulsa

נִדְּחָה מִמֶּנִּי׃ 14 לַמָּס מֵרֵעֵהוּ חָסֶד

. derelinquet Saddai timorem & *

וְיִרְאַת שַׁדַּי יַעֲזוֹב׃

impetus * sicut : torrens sicut sunt prævaricati mei Fratres

15 אַחַי בָּגְדוּ כְמוֹ־נָחַל כַּאֲפִיק

. transibunt torrentium — eis super , gelu præ Nigrescentes

נְחָלִים יַעֲבֹרוּ׃ 16 הַקֹּדְרִים מִנִּי־קָרַח עָלֵימוֹ

. nix occultabitur

יִתְעַלֶּם־שָׁלֶג׃

eo incalescendo in : excidentur , effluxerint tempore In

17 בְּעֵת יְזֹרְבוּ נִצְמָתוּ בְּחֻמּוֹ

: eorum viæ semitæ * Declinabunt . suo loco de extinguentur

נִדְעֲכוּ מִמְּקוֹמָם׃ 18 יִלָּפְתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם

semitas Respexerunt . peribunt & , nihilum in ascendent

יַעֲלוּ בַתֹּהוּ וְיֹאבֵדוּ׃ 19 הִבִּיטוּ אָרְחוֹת

. sibi expectaverunt Seba itinera ; Thema

תֵּמָא הֲלִיכֹת שְׁבָא קִוּוּ־לָמוֹ׃

: illud usque venerunt : speravit quoniam , sunt affecti Pudore

20 בֹּשׁוּ כִּי־בָטָח בָּאוּ עָדֶיהָ

videbitis : nihil fuistis * nunc Quia . pudore sunt affecti &

וַיֶּחְפָּרוּ׃ 21 כִּי־עַתָּה הֱיִיתֶם לֹא תִרְאוּ

, mihi Afferte : dixi verè Num . timetis & , fractionem

חֲתַת וַתִּירָאוּ׃ 22 הֲכִי־אָמַרְתִּי הָבוּ לִי

? me pro donate vestra facultate de &

וּמִכֹּחֲכֶם שִׁחֲדוּ בַעֲדִי׃

terribilium * manu è & , hostis manu è me liberate Et

23 וּמַלְּטוּנִי מִיַּד־צָר וּמִיַּד עָרִיצִים

erravi quo & ; tacebo ego & , me Docete . me redimeritis

תִּפְדּוּנִי׃ 24 הוֹרוּנִי וַאֲנִי אַחֲרִישׁ וּמַה־שָּׁגִיתִי

eloquia sunt roborata Quam . me intelligere facite

הָבִינוּ לִי׃ 25 מַה־נִּמְרְצוּ אִמְרֵי־

! vobis ex increpando * increpabit quid & ! rectitudinis

יֹשֶׁר וּמַה־יּוֹכִיחַ הוֹכֵחַ מִכֶּם׃

ventum in & : cogitabitis sermones increpandum ad Nonne

26 הַלְהוֹכַח מִלִּים תַּחְשֹׁבוּ וּלְרוּחַ

; proiicietis pupillum super Etiam ? desperati eloquia

אִמְרֵי נֹאָשׁ׃ 27 אַף־עַל־יָתוֹם תַּפִּילוּ

. vestrum sodalem super fodietis &

וְתִכְרוּ עַל־רֵיעֲכֶם׃

, vestram faciem super & : me in respicite velitis nunc Et

28 וְעַתָּה הוֹאִילוּ פְנוּ־בִי וְעַל־פְּנֵיכֶם

: iniquitas sit ne , nunc Convertimini . mentiar si

אִם־אֲכַזֵּב׃ 29 שֻׁבוּ־נָא אַל־תְּהִי עַוְלָה

. ea in mea iustitia , adhuc revertimini &

וְשׁוּבוּ עוֹד צִדְקִי־בָהּ׃

meum palatum an * ? iniquitas mea lingua in est Nunquid

30 הֲיֵשׁ־בִּלְשׁוֹנִי עַוְלָה אִם־חִכִּי

? infortunia intelliget non

לֹא־יָבִין הַוּוֹת׃

CAP. VII. ז

dies sicut & ; terram super homini militia Nonne

1 הֲלֹא־צָבָא לֶאֱנוֹשׁ עֲלֵי־אָרֶץ וְכִימֵי

, umbram anhelabit servus Sicut . eius dies * mercenarij

שָׂכִיר יָמָיו׃ 2 כְּעֶבֶד יִשְׁאַף־צֵל

. suum opus expectabit mercenarius sicut &

וּכְשָׂכִיר יְקַוֶּה פָעֳלוֹ׃

noctes & : vanitatis * menses mihi accepi hæreditate Sic

3 כֵּן הָנְחַלְתִּי לִי יַרְחֵי־שָׁוְא וְלֵילוֹת

, dixi & , iacui Si . mihi numerarunt ærumnæ

עָמָל מִנּוּ־לִי׃ 4 אִם־שָׁכַבְתִּי וְאָמַרְתִּי

sum saturatus & : vesperam est mensum * & , surgam quando

מָתַי אָקוּם וּמִדַּד־עָרֶב וְשָׂבַעְתִּי

. crepusculum ad usque evagationibus

נְדֻדִים עֲדֵי־נָשֶׁף׃

mea cutis : pulveris ramento & , verme mea caro est Induta

5 לָבַשׁ בְּשָׂרִי רִמָּה וְגוּשׁ עָפָר עוֹרִי

: * radio præ veloces fuerunt mei Dies . se dissoluit & , se scidit

רָגַע וַיִּמָּאֵס׃ 6 יָמַי קַלּוּ מִנִּי־אָרֶג

ventus quòd Memento . expectationis fine in defecerunt &

וַיִּכְלוּ בְּאֶפֶס תִּקְוָה׃ 7 זְכֹר כִּי־רוּחַ

. bonum videndum ad meus oculus revertetur non : mea vita *

חַיָּי לֹא־תָשׁוּב עֵינִי לִרְאוֹת טוֹב׃

, me in tui oculi ; me videntis oculus me intuebitur Non

8 לֹא־תְשׁוּרֵנִי עֵין רֹאִי עֵינֶיךָ בִּי

, infernum ad descendens sic , abiit & nubes Defecit . ego * non &

וְאֵינֶנִּי׃ 9 כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל

, suam domum ad vltrà revertetur Non . ascendet non

לֹא יַעֲלֶה׃ 10 לֹא־יָשׁוּב עוֹד לְבֵיתוֹ

. eius locus amplius cum cognoscet non &

וְלֹא־יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ׃

angustia in loquar ,meum os prohibebo non ego Etiam
11 גם־אני לא אחשך־פי אדברה בצר
.meæ animæ amaritudine in confabulabor :mei spiritus
רוחי אשיחה במר נפשי׃
me super pones quòd ,cetus aut ,* ego mare Nunquid
12 הים־אני אם־תנין כי־תשים עלי
se tollet ‡ :meus lectus me consolabitur ,dixero Si :custodiam
13 משמר׃ כי־אמרתי תנחמני ערשי ישא
somniis in † me conteres Et .meum cubile meo eloquio in
14 בשיחי משכבי׃ וחתתני בחלומות
strangulationem ‡ elegit Et .me terrebis visionibus à &
15 ומחזינות תבעתני׃ ותבחר מחנק
.meis ossibus præ ‖ mortem ,mea anima
נפשי מות מעצמותי׃
,me à cessa :sum victurus sæculum in non ,sum Abominatus †
16 מאסתי לא־לעלם אחיה חדל ממני
,cum magnifices ‡ quòd ,homo ‡ Quid .mei dies † vanitas quia
17 כי־הבל ימי׃ מה־אנוש כי תגדלנו
:tuum cor eum ad * ponas quòd &
וכי־תשית אליו לבך׃
.eum probabis momenta ad :matutinis eum visites Et
18 ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו׃
ad vsque ,me dimittes * non :me à recedes ‡ non Quousque
19 כמה לא־תשעה ממני לא תרפני עד־
operabor quid ,Peccaui :meam saliuam me absorbere
20 בלעי רקי׃ חטאתי מה אפעל
.tibi occursum in me posuisti quid vt ‡ hominis ‡ custos tibi
לך נצר האדם למה שמתני למפגע לך
onus in me super ‡ fui &
ואהיה עלי למשא׃
facies transire & ,meam prævaricationem tolles | non cur Et
21 ומה ׀ לא־תשא פשעי ותעביר
,accumbam puluere in nunc quia :meam iniquitatem
את־עוני כי־עתה לעפר אשכב
.ego † non & ,manè me quæres &
ושחרתני ואינני׃

* sum, ‡ quia posuisti
שום [a]
‡ ardebit.
נשא [b]
† per somnia, ‡ suspendium
חזה [c]
‖ potius quàm esse cum
† Tædio affectus sum,
† sunt ‡ est
* super
שות [d]
‡ recedis * dimitis me, donec deglutiam
רפה [e]
רקק [f]
‡ hominum
שום [g]
‡ mihi oneri
נשא [h]
‖ parcis prævaricationi meæ,
נשא [i]
עור [k]
† sum.

CAP. VIII. ח

:dixit & Suchites Bildad respondit Et
1 ויען בלדד השוחי ויאמר׃
dicta validus ‡ spiritus & ,hæc loqueris Vsquequo
2 עד־אן תמלל־אלה ורוח כביר אמרי־
an † & ,iudicium peruertet Deus Nunquid :tui oris
3 פיך׃ האל יעות משפט ואם־
:iustitiam peruertet Saddai
שדי יעות־צדק׃
manu in eos emisit ‖ & ,ei peccauerint tui filij Si
4 אם־בניך חטאו־לו וישלחם ביד־
:Deum ad surrexeris ‡ manè tu *Si .eorum prævaricationis
5 פשעם׃ אם־אתה תשחר אל־אל
.fueris deprecatus Saddai ad † &
ואל־שדי תתחנן׃
suscitabit nunc quia ,tu ‡ rectus ,mundus Si
6 אם־זך וישר אתה כי־עתה יעיר
.tuæ iustitiæ habitaculum reddet pacificum & ,* te super
עליך ושלם נות צדקך׃
tuum nouissimum & ,parum tuum principium erit Et
7 והיה ראשיתך מצער ואחריתך
:pristinam generationem nunc * interroga Quia :valde crescet
8 ישגה מאד׃ כי־שאל נא לדור רישון
.eorum patrum inuestigationem ad te præpara &
וכונן לחקר אבותם׃
nostri dies vmbra * quia :nescimus & nos ‡ heri Quia
9 כי־תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו
,tibi dicent ,te docebunt ipsi Nonne .terram super
10 עלי־ארץ׃ הלא־הם יורוך יאמרו לך
:eloquia proferent suo corde è &
ומלבם יוצאו מלים׃
pratum ‡ crescet :luto absque iuncus crescet Nunquid
11 היגאה־גמא בלא בצה ישגה־אחו
:aqua absque
בלי־מים׃

ענה [l]
‡ fortis erant sermones
† num
Omnipotens
‖ expulit eos è mūdo propter prævaricationē ‡ quæ fecit
† Omnipotentem
‡ fueris,
* bonum
* quæso
‡ fuimus, * velut
ידע [m] צלל
ירה [n]
מלל [p]
‡ gramen

omnis faciei ad ‡ & ;succidetur non ,suo virore in † eo Adhuc
12 עודנו באבו לא יקטף ולפני כל־
;Dei obliuiscentium omnium semitæ Sic arescet herba
13 חציר ייבש׃ כן ארחות כל־שכחי אל
abominabitur Quem * .peribit hypocrita † spes &
14 ותקות חנף תאבד׃ אשר־יקוט
.eius fiducia araneæ domus & ‡ eius spes
כסלו ובית עכביש מבטחו׃
,eam in roborabit | :stabit non & ,sua domo super ‡ Innitetur
15 ישען על־ביתו ולא יעמד יחזיק בו
super & .Solis faciei ad ipse Tener | .permanebit non &
16 ולא יקום׃ רטוב הוא לפני־שמש ועל־
.egredietur tenet eius ramus suo horto
גנתו יונקתו תצא׃
lapidum ‖ domum ;intricabuntur ‡ eius radices fontem Super *
17 על־גל שרשיו יסבכו בית אבנים
:eo in ‡ negabit & ;suo loco è eum deglutierit † Si .aspiciet
18 יחזה׃ אם־יבלענו ממקומו וכחש בו
puluere ‡ de & ;eius viæ gaudium *,illud Ecce .te vidi Non
19 לא ראיתיך׃ הן־הוא משוש דרכו ומעפר
;perfectum reprobabit non Deus Ecce .germinabunt alio
20 אחר יצמחו׃ הן־אל לא ימאס־תם
.malignorum manum in apprehendet nec
ולא יחזיק ביד־מרעים׃
.iubilatione tua labia & ,tuum os risu impleat Donec
21 עד־ימלה שחוק פיך ושפתיך תרועה׃
impiorum tentorium ‡ & ;pudore induentur te habentes Odio
22 שנאיך ילבשו־בשת ואהל רשעים
.ipsum | non
איננו׃

† existente ‡ ante omnem herbam
† impij * Cuius succidetur
‡ suæ domui, ‖ fulciet
Virdis est ante Solem, & in
* Iuxta ‡ cõplicabuntur, iuxta ‖ lapideam cõplicabitur.
† eradicauerit ‡ eum dicens: * est
‡ terra alia
גלל [a] ראה [b]
רוע [c]
‡ tabernaculū
‡ erit

CAP. IX. ט

:dixit & ,Iiob respondit Et
1 ויען איוב ויאמר׃
homo se iustificabit quid ‖ & ;ita quòd noui Verè
2 אמנם ידעתי כי־כן ומה־יצדק אנוש
non ,eo cum contendere voluerit Si :Deo cum
3 עם־אל׃ אם־יחפץ לריב עמו לא
.mille ex vnum ei respondebit
יעננו אחת מני־אלף׃
indurauit quis :robore fortis & ,* corde Sapiens
4 חכם לבב ואמיץ כח מי־הקשה
non & ,montes Transferens :habuit pacem & ,eum ad ‡
5 אליו וישלם׃ המעתיק הרים ולא
Tremefaciens ‖ .suo naso ‡ in eos subuertit qui ,† cognouerunt
6 ידעו אשר הפכם באפו׃ המרגיז
,contremiscent eius columnæ & ;suo loco è terram
ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון׃
stellas supra ‡ & ; orietur non & ,† Soli Dicens ‡
7 האמר לחרס ולא יזרח ובעד כוכבים
super calcans | & ,solus cælos Extendens ‡ .signabit *
8 יחתם׃ נטה שמים לבדו ודורך על־
.maris excelsa
במתי־ים׃
austri penetralia & ,Chima & ,Chesil ,Has Faciens ‡
9 עשה־עש כסיל וכימה וחדרי תמן׃
donec ‡ ,mirabilia & ;inuestigatio non donec ‖ ,magna Faciens
10 עשה גדלות עד־אין חקר ונפלאות עד־
:videbo non & ,me super transibit Ecce numerus non
11 אין מספר׃ הן יעבר עלי ולא אראה
.eum intelligam non & ,præteribit † &
ויחלף ולא־אבין לו׃
dicet quis :eum faciet restituere quis rapiet En ‡
12 הן יחתף מי ישיבנו מי־יאמר
:facis Quid :eum ad
אליו מה־תעשה׃
se incuruauerunt eo sub ;suum nasum auertet † non Deus
13 אלוה לא־ישיב אפו תחתו שחחו
eligam ;ei respondebo ego quia Etiam .superbia adiutores ‡
14 עזרי רהב׃ אף כי־אנכי אעננו אבחרה
:eo cum mea verba
דברי עמו׃

ענה [d]
‡ est, ‖ quomodo
‡ est,
כוח [e]
‡ cor suum ei, * Qui transfert
† homines; ‡ furore ‖ Qui commouet
‡ Qui dicit ‡ vt nō orietur, ‡ adhuc * ne luceant ‡ Qui extendit ‖ ambulat
במה [f]
Qui fecit Arcturum, Orionā, & hyadas, & plagas australes, Qui facit ‡ absque inuestigatione; ‡ absq; numero
עוש [g]
† transibit, ‡ Si rapuerit,
שוב [h]
‡ reuocabit furorem;
‖ freti superbia Quanto magis

me iudicare facientem ad ;respondebo non ,fuero iustus si Qui
15 אֲשֶׁר אִם־צָדַקְתִּי לֹא אֶעֱנֶה לִמְשֹׁפְטִי
non :mihi responderit & ,inuocauero Si . deprecabor
16 אֶתְחַנָּן׃ אִם־קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי לֹא
.meam vocem auscultauerit quòd credam
אַאֲמִין כִּי־יַאֲזִין קוֹלִי׃
mea vulnera multiplicabit & ;me conteret turbine in Qui
17 אֲשֶׁר־בִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי וְהִרְבָּה פְצָעַי
sed , meum spiritum reducere me dabit Non . gratis
18 חִנָּם׃ לֹא־יִתְּנֵנִי הָשֵׁב רוּחִי כִּי
. amaritudinibus me saturabit
יַשְׂבִּעַנִי מַמְּרֹרִים׃
;iudicium ad si & :ecce robustus potentiam ad Si
19 אִם־לְכֹחַ אַמִּיץ הִנֵּה וְאִם־לְמִשְׁפָּט
meum os ,me iustificauero Si ? me faciet conuenire quis
20 מִי יוֹעִידֵנִי׃ אִם־אֶצְדָּק פִּי
. me faciet peruersum & , ego integer : me condemnabit
יַרְשִׁיעֵנִי תָּם־אָנִי וַיַּעְקְשֵׁנִי׃
reprobabo :meam animam noscam non ,ego Perfectus
21 תָּם אָנִי לֹא־אֵדַע נַפְשִׁי אֶמְאַס
,perfectum ;dixi ideò ,ipsum Vnum . meam vitam
22 חַיָּי׃ אַחַת הִיא עַל־כֵּן אָמַרְתִּי תָּם
. consumens ipse impium &
וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה׃
tentationem ad , subitò occidat , flagellum Si
23 אִם־שׁוֹט יָמִית פִּתְאֹם לְמַסַּת
. subsannabit innocentium
נְקִיִּם יִלְעָג׃
eius iudicium facies , impij manu in est data Terra
24 אֶרֶץ נִתְּנָה בְיַד־רָשָׁע פְּנֵי־שֹׁפְטֶיהָ
? ipse quis vbi , non si : operiet
יְכַסֶּה אִם־לֹא אֵפוֹא מִי־הוּא׃
non ,fugerunt : cursore præ fuerunt leues mei dies Et
25 וְיָמַי קַלּוּ מִנִּי־רָץ בָּרְחוּ לֹא־
;Ebeh nauibus cum Transierunt . bonum viderunt
26 רָאוּ טוֹבָה׃ חָלְפוּ עִם־אֳנִיּוֹת אֵבֶה
. escam ad volabit aquila sicut
כְּנֶשֶׁר יָטוּשׂ עֲלֵי־אֹכֶל׃
relinquam :mei eloquij obliuiscar , me dicere Si
27 אִם־אָמְרִי אֶשְׁכְּחָה שִׂיחִי אֶעֶזְבָה
;meos dolores omnes Timui . confortabo & , meas facies
28 פָנַי וְאַבְלִיגָה׃ יָגֹרְתִּי כָל־עַצְּבֹתָי
: ero impius Ego . me mundabis non quòd noui
29 יָדַעְתִּי כִּי־לֹא תְנַקֵּנִי׃ אָנֹכִי אֶרְשָׁע
? laborabo vanè iam quid vt
לָמָּה־זֶּה הֶבֶל אִיגָע׃
mundauero & , niuis aquis in me lauero Si
30 אִם־הִתְרָחַצְתִּי בְמֵי־שָׁלֶג וַהֲזִכּוֹתִי
, me demerges foueam in Tunc . meas volas puritate in
31 בְּבֹר כַּפָּי׃ אָז בַּשַּׁחַת תִּטְבְּלֵנִי
. mea vestimenta me abominabuntur &
וְתִעֲבוּנִי שַׂלְמוֹתָי׃
ingrediemur . ei respondebo , ego sicut vir non Quia
32 כִּי־לֹא־אִישׁ כָּמֹנִי אֶעֱנֶנּוּ נָבוֹא
, arguens nos inter est Non . iudicium in simul
33 יַחְדָּו בַּמִּשְׁפָּט׃ לֹא יֵשׁ־בֵּינֵינוּ מוֹכִיחַ
. nos ambos super suam manum ponat
יָשֵׁת יָדוֹ עַל־שְׁנֵינוּ׃
non eius terror & ,suam virgam me desuper Remoueat
34 יָסֵר מֵעָלַי שִׁבְטוֹ וְאֵמָתוֹ אַל־
non quia :eum timebo non & , Loquar . me terreat
35 תְּבַעֲתַנִּי׃ אֲדַבְּרָה וְלֹא אִירָאֶנּוּ כִּי־לֹא־
. me apud ego sic
כֵן אָנֹכִי עִמָּדִי׃

Margin: Qui me iudicare facit. orabo. | רְבָרָה * sinet me vt requiescat spiritus meus; | נָתַן | venero | est: | כֹּחַ * dabit mihi tempus; | יַעַד | si perfectus fuero | iudicabit | * sum, nescio tamen | ideò | תָּמִים ירע | est perfecto & impio, | * consumit. | חוּר | est ab eo, | impium,qui pœnas | * subsannat. | מוּרָה | vultum | est sic | * est qui metiri me cœset, & | est | leuiores | קַלַּל רוּץ | * rapidissimi fluminis | רָאַת | quæ festinat | טוּשׂ | dixero, | שׂוּחַ | * iram meam, | cor meum. | innocentem iudicabis | * Et si | sum | נָקָה | niualibus, | זָכַר | * purè manus | כַּף | est Deus | vt possem respondere | * vt intremus | qui increpet | יָכַח | qui | * à | סוּר | מַרְבִּתִי | impius sum | vt putas.

CAP. X. י

me aduersum relinquam , meis vitis in mea anima est Pertæsa
1 נָקְטָה נַפְשִׁי בְּחַיָּי אֶעֶזְבָה עָלַי
. meæ animæ amaritudine in loquar meum eloquium
שִׂיחִי אֲדַבְּרָה בְּמַר נַפְשִׁי׃
me scire fac ;me reum peragas Ne : Deum ad Dicam
2 אֹמַר אֶל־אֱלוֹהַ אַל־תַּרְשִׁיעֵנִי הוֹדִיעֵנִי

Margin: Excisa vita mea, | מָרַר | condemnes | יָדַע

mecum litiges quid super
3 עַל מַה־תְּרִיבֵנִי׃ הֲטוֹב לְךָ כִּי־
super & ; tuarum volarum laborem reprobes quòd , opprimas
תַעֲשֹׁק כִּי־תִמְאַס יְגִיעַ כַּפֶּיךָ וְעַל־
? irradies impiorum consilium
עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפָעְתָּ׃
hominis videre secundum num ? tibi carnis oculi Nunquid
4 הַעֵינֵי בָשָׂר לָךְ אִם־כִּרְאוֹת אֱנוֹשׁ
an ? tui dies hominis dies sicut Nunquid ? videbis
5 תִּרְאֶה׃ הֲכִימֵי אֱנוֹשׁ יָמֶיךָ אִם־
? viri dies sicut tui anni
שְׁנוֹתֶיךָ כִּימֵי גָבֶר׃
meum peccatum & , meam iniquitatem quæras Quòd
6 כִּי־תְבַקֵּשׁ לַעֲוֹנִי וּלְחַטָּאתִי
: egerim impiè non quòd te scire Super . inquiras
7 תִדְרוֹשׁ׃ עַל־דַּעְתְּךָ כִּי־לֹא אֶרְשָׁע
. eruens tua manu de non &
וְאֵין מִיָּדְךָ מַצִּיל׃
,circum pariter me fecerunt & ,me elaborauerunt tuæ Manus
8 יָדֶיךָ עִצְּבוּנִי וַיַּעֲשׂוּנִי יַחַד סָבִיב
lutum sicut quòd , quæso Memento ? me deglutiesq &
9 וַתְּבַלְּעֵנִי׃ זְכָר־נָא כִּי־כַחֹמֶר
? me facies redire puluerem in & ; me feceris
עֲשִׂיתָנִי וְאֶל־עָפָר תְּשִׁיבֵנִי׃
? me coagulabis caseum sicut & ,me fundes lac sicut Nonne
10 הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִנָּה תַּקְפִּיאֵנִי׃
neruis & ossibus in & , me vesties carne & Pelle
11 עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים
; mecum fecisti misericordiam & Vitas . me cooperies
12 תְּשֹׂכְכֵנִי׃ חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי
. meum spiritum custodiuit tua visitatio &
וּפְקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה רוּחִי׃
. tecum hoc quòd noui : tuo corde in abscondisti hæc Et
13 וְאֵלֶּה צָפַנְתָּ בִלְבָבֶךָ יָדַעְתִּי כִּי־זֹאת עִמָּךְ׃
non mea iniquitate ab & : me obseruabis & ,peccaui Si
14 אִם־חָטָאתִי וּשְׁמַרְתָּנִי וּמֵעֲוֹנִי לֹא
, fui iustus & ;mihi veh , egi impiè Si . me mundes
15 תְנַקֵּנִי׃ אִם־רָשַׁעְתִּי אַלְלַי לִי וְצָדַקְתִּי
vide & , ignominia Saturus . meum caput eleuabo non
לֹא־אֶשָּׂא רֹאשִׁי שְׂבַע קָלוֹן וּרְאֵה
;me veneris leo sicut multiplicetur Et . meam afflictionem
16 עָנְיִי׃ וְיִגְאֶה כַּשַּׁחַל תְּצוּדֵנִי
tuos testes Renoues . me in sis mirabilis , reuertaris &
17 וְתָשֹׁב תִּתְפַּלָּא־בִי׃ תְּחַדֵּשׁ עֵדֶיךָ
, mutationes : mecum tua indignatio se multiplicet & ,me coram
נֶגְדִּי וְתֶרֶב כַּעַשְׂךָ עִמָּדִי חֲלִיפוֹת
? me eduxisti vulua de quid vt Et . mecum militia &
18 וְצָבָא עִמִּי׃ וְלָמָּה מֵרֶחֶם הֹצֵאתָנִי
Quemadmodum . me videat non oculus & , expirabo
19 אֶגְוַע וְעַיִן לֹא־תִרְאֵנִי׃ כַּאֲשֶׁר
. deferar sepulchrum ad vtero ab ; ero fuissem non
לֹא־הָיִיתִי אֶהְיֶה מִבֶּטֶן לַקֶּבֶר אוּבָל׃
, me à deponat ; cesset ? mei dies parum Nonne
20 הֲלֹא־מְעַט יָמַי יֶחְדָּל יָשִׁית מִמֶּנִּי
non & , vadam Antequam . paululum confortabo &
21 וְאַבְלִיגָה מְּעָט׃ בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְלֹא
. mortis vmbræ & , tenebræ terram ad ; reuertar
אָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת׃
non & ,mortis vmbræ caligo sicut obscuritatis Terram
22 אֶרֶץ עֵיפָתָה כְּמוֹ אֹפֶל צַלְמָוֶת וְלֹא־
. caligo sicut tenebrescet & , ordines
סְדָרִים וַתֹּפַע כְּמוֹ־אֹפֶל׃

CAP. XI. יא

, dixit & , Nahamathites Sophar respondit Et
1 וַיַּעַן צֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר׃
num & ,respondebitur non verborum multitudini Nunquid
2 הֲרֹב דְּבָרִים לֹא יֵעָנֶה וְאִם־אִישׁ
homines tuæ Nugæ ? iustificabitur labiorum vir
שְׂפָתַיִם יִצְדָּק׃ בַּדֶּיךָ מְתִים
. pudefaciens non & , subsannauit & ,facient tacere
3 יַחֲרִישׁוּ וַתִּלְעַג וְאֵין מַכְלִם׃

Margin: propter | iudices me. | * est | vim inferas, | manuum | כַּף | * illustres? | יָפַע עוּץ | sunt? | nunquid | עוּר | * Tu scis | egi | tamen | * est qui | eruat. | נָצַל | figurauerunt | * disposuerunt | per circuitu, & disperdes | עָשָׂה | שׁוּב | fudisti | * coagulasti | נָתַךְ | vestisti | cooperuisti | * Vitam | חָיָה | est. | in custodiâ ponas | * egero, | si iust fuero | נָקָה | fum | * videre | נָשָׂא | קָלוֹן | עָנָה | & | plagas tuas | עוּד | * ira | succisiones & multiplicatio | sunt. | רָבָה יָצָא | moriar: | רָאָה | * pauci sunt | cessa, dimitte | וחדל | ק | ושית | ק | שׁוּב | cor meum | tenebrarum, | עוּף | * sunt in ea | עָרַךְ | verboso | שָׂפָה | linguosus | * Mendacia tua | בָּדָד | מָתָה | faciunt, | alios, & non fuit qui pudore te afficeret.

fui* mundus & ;mea doctrina ‡ Pura ,† dixisti Et

4 וַתֹּאמֶר זַךְ לִקְחִי וּבַר הָיִיתִי

aperiret & ,loqui Deum dabit quis $ verè Et .tuis oculis in

5 בְּעֵינֶיךָ׃ וְאוּלָם מִי־יִתֵּן אֱלוֹהַּ דַּבֵּר וְיִפְתַּח

sapientiæ occulta tibi indicaret | Et .tecum sua labia

6 שְׂפָתָיו עִמָּךְ׃ וְיַגֶּד־לְךָ תַּעֲלֻמוֹת חָכְמָה

te facit lucere † quòd scito & :essentia in $ duplicia* quia

כִּי־כִפְלַיִם לְתוּשִׁיָּה וְדַע כִּי־יַשֶּׁה לְךָ

.tua iniquitate de $ Deus

אֱלוֹהַּ מֵעֲוֺנֶךָ׃

ad vsque Num ?inuenies Deum inuestigatione Num

7 הַחֵקֶר אֱלוֹהַּ תִּמְצָא אִם עַד־

quid ,cælorum ‡ altis † ?inuenies Saddai | perfectionem

8 תַּכְלִית שַׁדַּי תִּמְצָא׃ גָּבְהֵי שָׁמַיִם מַה־

?cognosces quid $ inferno præ profundam* ?operaberis

תִּפְעָל עֲמֻקָּה מִשְּׁאוֹל מַה־תֵּדָע׃

.mari præ † latitudo & ; eius mensura terra præ Longa ||

9 אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ וּרְחָבָה מִנִּי־יָם׃

,fecerit congregare & ,fecerit claudere & ,succiderit Si

10 אִם־יַחֲלֹף וְיַסְגִּיר וְיַקְהִיל

mendacij* homines nouit ipse Quia eum auertet ‡ quis &

11 וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ׃ כִּי־הוּא יָדַע מְתֵי־שָׁוְא

.intelliget non & ,iniquitatem vidit &

וַיַּרְא־אָוֶן וְלֹא יִתְבּוֹנָן׃

homo onagri pullus † & ,cordabitur concauus* vir Et

12 וְאִישׁ נָבוּב יִלָּבֵב וְעַיִר פֶּרֶא אָדָם

expandis || & ,tuum cor præparaueris tu Si .nascetur

13 יִוָּלֵד׃ אִם־אַתָּה הֲכִינוֹתָ לִבֶּךָ וּפָרַשְׂתָּ

,tua manu in ‡ iniquitas Si :tuas volas $ eum ad

14 אֵלָיו כַּפֶּיךָ׃ אִם־אָוֶן בְּיָדְךָ

.iniquitatem tuis tentoriis || in facias habitare ne & ,eam elonga

הַרְחִיקֵהוּ וְאַל־תַּשְׁכֵּן בְּאֹהָלֶיךָ עַוְלָה׃

firmatus ‡ eris & ,macula à tuas facies * eleuabis tunc Quia

15 כִּי־אָז תִּשָּׂא פָנֶיךָ מִמּוּם וְהָיִיתָ מֻצָק

aquæ sicut ; obliuisceris laboris tu Quia .timebis non &

16 וְלֹא תִירָא׃ כִּי־אַתָּה עָמָל תִּשְׁכָּח כְּמַיִם

.‡ recordaberis transierunt †

עָבְרוּ תִזְכֹּר׃

manè sicut ,tenebresces * :tempus super meridie præ || Et

17 וּמִצָּהֳרַיִם יָקוּם חָלֶד תָּעֻפָה כַּבֹּקֶר

,fodies & ; spes est quia confidisti † Et .eris

18 תִּהְיֶה׃ וּבָטַחְתָּ כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְחָפַרְתָּ

exterrens $ non & ,titubabis Et ,iacebis fiducia in *

19 לָבֶטַח תִּשְׁכָּב׃ וְרָבַצְתָּ וְאֵין מַחֲרִיד

.multi tuas facies || deprecabuntur &

וְחִלּוּ פָנֶיךָ רַבִּים׃

peribit refugium & ,deficient impiorum oculi Et

20 וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה וּמָנוֹס אָבַד

.animæ exhalatio † eorum spes & :eis ab

מִנְהֶם וְתִקְוָתָם מַפַּח־נָפֶשׁ׃

† Deo, ‡ est * sum — a בָּרַר — $ vtinã Deus loqueretur, | nuntiaret — b נָגַד — * meruisti $ secundum legem † oblitus tui est — d יָדַע נָשָׁה — $ propter iniquitatem tuã. — e עוּר — | Omnipotẽtẽ † in ‡ cælis, — f כָּלָה — * profundiorem $ nunquid | Longior est † latior — g יָדַע מָרַד — ‡ respõdebit ei;* mendaces — i שׁוּב — $ eum qui non intelligit. *vacuus intelliget, † vt — k רָאָה l בִּין — || extenderis — m יָלַד n כּוּן — $ manus ‡ est — ‡ tabernaculis — * faciem tuam ‡ fortis, — o נָשָׂא p יָצַק — q יָרֵא — † quæ ‡ illius — | clarius plusquã meridies *illustraberis, † confides; — * confidenter dormies. $ erit qui terreat te, | faciem tuam — r חָלָה — † dolor — s נָפַח

CAP. XII. יב

:dixit & ,Iob respondit Et

1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃

morietur $ vobiscum & ;populus vos † quòd † Verè

2 אָמְנָם כִּי אַתֶּם־עָם וְעִמָּכֶם תָּמוּת

cadens non † ;vobis sicut cor * mihi Etiam .sapientia

3 חָכְמָה׃ גַּם־לִי לֵבָב כְּמוֹכֶם לֹא־נֹפֵל

?hæc sicut || non quo cum Et ,vobis à ego

אָנֹכִי מִכֶּם וְאֶת־מִי־אֵין כְּמוֹ־אֵלֶּה׃

‡ Deum ad clamanti ; ero † ,suo sorio $ irrisio *

4 שְׂחֹק לְרֵעֵהוּ אֶהְיֶה קֹרֵא לֶאֱלוֹהַּ

.perfectus iustus $ Irrisio :illi respondit &

וַיַּעֲנֵהוּ שְׂחוֹק צַדִּיק תָּמִים׃

paratus ;pauati † cogitationi est contempta lampas †

5 לַפִּיד בּוּז לְעַשְׁתּוּת שַׁאֲנָן נָכוֹן

prædonum tentoria tranquilla Erunt * .pedis nutationes ad

6 לְמוֹעֲדֵי רָגֶל׃ יִשְׁלָיוּ אֹהָלִים לְשֹׁדְדִים

adduxit qui ei :Deum prouocantibus ‡ confidentiæ &

וּבַטֻּחוֹת לְמַרְגִּיזֵי אֵל לַאֲשֶׁר הֵבִיא

.sua manu in Deum

אֱלוֹהַּ בְּיָדוֹ׃

t עָנָה — † video ‡ estis populares, $ mortuus est * est — † nec inferior vobis sum. | sunt — *Sicut vir qui est $ amico † sic sum. Clamans ‡ qui prosperatur $ Vt † opulenti qui etiam — u עָשַׁת — *Prosperabuntur tabernacula — x עוֹר y שָׁלָה — ‡ erunt

Volatile & ?te docebit & ,iumenta quæso interroga verè Et

7 וְאוּלָם שְׁאַל־נָא בְהֵמוֹת וְתֹרֶךָּ וְעוֹף

:terræ loquere * Vel ,tibi indicabit & ,cælorum

8 הַשָּׁמַיִם וְיַגֶּד־לָךְ׃ אוֹ שִׂיחַ לָאָרֶץ

.maris pisces tibi narrabunt & :te docebit &

וְתֹרֶךָּ וִיסַפְּרוּ לְךָ דְּגֵי הַיָּם׃

Domini manus quòd ,his omnibus in nouit non Quis

9 מִי לֹא־יָדַע בְּכָל־אֵלֶּה כִּי יַד־יְהוָה

omnis anima eius ‡ manu in Cuius ?hoc fecit

10 עָשְׂתָה זֹּאת׃ אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־

.vir carnis omnis spiritus & ;viuentis

חָי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר־אִישׁ׃

cibum palatum & ;probabit sermones auris Nonne

11 הֲלֹא־אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ אֹכֶל

longitudine || & ,sapientia † decrepitis In ?sibi gustabit

12 יִטְעַם־לוֹ׃ בִּישִׁישִׁים חָכְמָה וְאֹרֶךְ

:fortitudo & ,sapientia ‡ ipso Cum .intelligentia dierum

13 יָמִים תְּבוּנָה׃ עִמּוֹ חָכְמָה וּגְבוּרָה

non & ,diruet Ecce .intelligentia & consilium † ei

14 לוֹ עֵצָה וּתְבוּנָה׃ הֵן יַהֲרוֹס וְלֹא

.‡ aperietur non & virum super claudet :ædificabitur

יִבָּנֶה יִסְגֹּר עַל־אִישׁ וְלֹא יִפָּתֵחַ׃

,eas mittet & ,arescent & ,aquis in detinebit || Ecce

15 הֵן יַעְצֹר בַּמַּיִם וְיִבָשׁוּ וִישַׁלְּחֵם

:persistentia † & fortitudo $ illo Cum .terram subuertent &

16 וְיַהַפְכוּ אָרֶץ׃ עִמּוֹ עֹז וְתוּשִׁיָּה

.faciens errare & ,errans ei

לוֹ שֹׁגֵג וּמַשְׁגֶּה׃

infatuabit $ iudices & ,spoliatum † consiliarios faciens Ire $

17 מוֹלִיךְ יוֹעֲצִים שׁוֹלָל וְשֹׁפְטִים יְהוֹלֵל׃

cingulum ligauit & ,soluit regum Vinculum

18 מוּסַר מְלָכִים פִּתֵּחַ וַיֶּאְסֹר אֵזוֹר

spoliatum sacerdotes ire Faciens † .eorum lumbis ‡ in

19 בְּמָתְנֵיהֶם׃ מוֹלִיךְ כֹּהֲנִים שׁוֹלָל

,veracibus labium Remouens || .subuertet fortes &

20 וְאֵתָנִים יְסַלֵּף׃ מֵסִיר שָׂפָה לְנֶאֱמָנִים

.tollet senum discretionem † &

וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח׃

fortitudinem & ,principes super despectionem Effundens $

21 שׁוֹפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים וּמְזִיחַ

?tenebra | de profunda Reuelans .debilitauit ‡ fortium

22 אֲפִיקִים רִפָּה׃ מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי־חֹשֶׁךְ

.mortis vmbram lucem ad educit &

וַיֹּצֵא לָאוֹר צַלְמָוֶת׃

,gentibus distendens ‡ :eas perdit & ,gentes Multiplicans †

23 מַשְׂגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם שֹׁטֵחַ לַגּוֹיִם

,terræ populi capitum * cor Remouens || .eas ducit &

24 וַיַּנְחֵם׃ מֵסִיר לֵב רָאשֵׁי עַם־הָאָרֶץ

.via absque solitudine in eos facit errare &

וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ׃

eos fecit errare & :lucem non & ,tenebram ‡ Palpabunt

25 יְמַשְׁשׁוּ־חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר וַיַּתְעֵם

.ebrius sicut

כַּשִּׁכּוֹר׃

$ docebunt — a יָרָה — | virgultum — b נָגַד c שִׂיחַ — d דָּגַר — secundum omnia hæc — ‡ est — probati & palato esca sapit? — e מָלַל — † est | in ‡ est — f בִּין — † est — g יָעַץ — ‡ ei. — | prohibebit aquas — $ est † sapientia, — h יָשַׁר — * eius est — ‡ Ambulare facit † spoliatos $ insanire facit. — i הָלַךְ k יָסַר — † renibus † Ambulare facit principes spoliatos, || Remouet — l סוּר — † consilium — m לָקַח — ‡ Effundit — ‡ debilitat. Qui reuelat ‡ tenebris; — † Qui multiplicat ‡ expandit locum | Qui remouet * ducum — n נָחָה o סוּר — p תָּעָה — ‡ tenebras,

CAP. XIII. יג

,mea auris audiuit :meus oculus vidit omnia Eccè

1 הֶן־כֹּל רָאֲתָה עֵינִי שָׁמְעָה אָזְנִי

.ego etiam noui ,vos scire † Sicut .sibi intellexit &

2 וַתָּבֶן לָהּ׃ כְּדַעְתְּכֶם יָדַעְתִּי גַם־אָנִי

Saddai * ad ego Attamen .vobis à ego cadens ‡ non

3 לֹא־נֹפֵל אָנֹכִי מִכֶּם׃ אוּלָם אֲנִי אֶל־שַׁדַּי

?volam Deum ad altercari $ & ;loquar

אֲדַבֵּר וְהוֹכֵחַ אֶל־אֵל אֶחְפָּץ׃

nihili $ medici ,mendacij concinnatores ‡ vos verè Et

4 וְאוּלָם אַתֶּם טֹפְלֵי־שָׁקֶר רֹפְאֵי אֱלִל

esset & ;taceretis tacendo dabit Quis † .vos omnes

5 כֻּלְּכֶם׃ מִי־יִתֵּן הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישׁוּן וּתְהִי

,meam argumentationem ‡ quæso Audite .sapientiam ad vobis

6 לָכֶם לְחָכְמָה׃ שִׁמְעוּ־נָא תוֹכַחְתִּי

.attendite meorum labiorum litibus $ &

וְרִבוֹת שְׂפָתַי הַקְשִׁיבוּ׃

† nostis — q בִּין r יָדַע — $ inferior sum vobis. *Omnipotẽtẽ disputare cũ Deo vellem. — s יָכַח — † adhærentes mendacio, $ vani estis † Vtinam — t נָתַן — ‡ disputationẽ — * iudiciis — u רִיב

loquemini *ei* * & ?iniquitatem loquemini *Deo* ‖ Nunquid

7 הֲלָאֵל תְּדַבְּרוּ עַוְלָה וְלוֹ תְּדַבְּרוּ

Deo *an* ‡ ?accipietis eius *facies* $ Nunquid ?dolum

8 רְמִיָּה׃ [a] הֲפָנָיו תִּשָּׂאוּן [b] אִם־לָאֵל

?vos inquireret quòd † bonum Nonne ?*litigabitis* *

9 תְּרִיבוּן׃ הֲטוֹב כִּי־יַחְקֹר אֶתְכֶם

?*eum in* * illudetis .*hominem in illudere vt* ‖ An

אִם־כְּהָתֵל בֶּאֱנוֹשׁ תְּהַתֵּלּוּ בוֹ׃

facies $ absconditò in si ,vos arguet Arguendo

10 הוֹכֵחַ יוֹכִיחַ אֶתְכֶם אִם־בַּסֵּתֶר פָּנִים

eius pauor & ;vos terrebit eius *celsitudo* Nonne .acceperitis excellentia

11 תִּשָּׂאוּן׃ הֲלֹא [c] שְׂאֵתוֹ תְּבַעֵת אֶתְכֶם וּפַחְדּוֹ

tergoribus ,*cinerum parabola* ‡ vestræ Memoriæ ?vos super cadet

12 יִפֹּל עֲלֵיכֶם׃ זִכְרֹנֵיכֶם מִשְׁלֵי־אֵפֶר לְגַבֵּי־

;ego loquar & ,me de Tacete .vestra *tergora* *luti*

13 חֹמֶר גַּבֵּיכֶם׃ הַחֲרִישׁוּ מִמֶּנִּי וַאֲדַבְּרָה־אָנִי

.*quid* * me super transeat &

וְיַעֲבֹר עָלַי מָה׃

,meis dentibus *in* meam carnem *tollam* † quid Propter

14 עַל־מָה ׀ אֶשָּׂא בְשָׂרִי [d] בְשִׁנָּי

?*mea vola in penam* ‖ meam animam &

וְנַפְשִׁי [e] אָשִׂים בְּכַפִּי׃

meas vias veruntamen .sperabo non ,me occidet Ecce

15 הֵן יִקְטְלֵנִי לֹא אֲיַחֵל אַךְ־דְּרָכַי

;salutem in mihi $ ipse Etiam .arguam eius *facies* *ad* *

16 אֶל־פָּנָיו אוֹכִיחַ׃ גַּם־הוּא־לִי לִישׁוּעָה

.intrabit *hypocrita* * eius *facies ad* ‡ non Quia

כִּי־לֹא לְפָנָיו חָנֵף יָבוֹא׃

meam *indicationem* † & ,meum sermonem audiendo Audite

17 שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי [f] וְאַחֲוָתִי [g]

noui :iudicium dispofui nunc Ecce .vestris auribus in

18 בְּאָזְנֵיכֶם׃ הִנֵּה־נָא עָרַכְתִּי מִשְׁפָּט יָדַעְתִּי

?mecum *litigabit* *ipse* * Quis .*ero iustus* ‖ ego quòd

19 כִּי־אֲנִי אֶצְדָּק׃ מִי־הוּא [h] יָרִיב עִמָּדִי

.*expirabo* & ‡ ,tacuero $ nunc quia

כִּי־עַתָּה אַחֲרִישׁ וְאֶגְוָע׃

tuis faciebus † à tunc * :mecum facias ne duo Veruntamen

20 אַךְ־שְׁתַּיִם אַל־[k]תַּעַשׂ עִמָּדִי אָז מִפָּנֶיךָ

:elonga me *desuper tuam Volam* ‖ .me abscondam non

21 לֹא אֶסָּתֵר׃ כַּפְּךָ מֵעָלַי הַרְחַק

:respondebo ego & ,voca Et .me terreat ne tuus terror &

22 וְאֵמָתְךָ אַל־תְּבַעֲתַנִּי׃ וּקְרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶה

,iniquitates mihi * Quot .mihi responde & ,loquar vel

23 אוֹ־אֲדַבֵּר [l] וַהֲשִׁיבֵנִי׃ כַּמָּה לִי [m] עֲוֹנוֹת

meum peccatum & ,meam Præuaricationem ?peccata &

וְחַטָּאוֹת פִּשְׁעִי וְחַטָּאתִי

,; *abscondes* *tuas facies* $ quid Vt .me cognoscere fac

24 [n] הֹדִיעֵנִי׃ לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר

?tibi *inimicum in* *me reputabis* &

וְתַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ׃

stipulam & *confringes* ‡ propulsatum folium Nonne

25 הֶעָלֶה נִדָּף תַּעֲרוֹץ וְאֶת־[o]קַשׁ

,amaritudines me contra *scribes* *Nam* * ?persequeris siccam

26 יָבֵשׁ תִּרְדֹּף׃ כִּי־תִכְתֹּב עָלַי מְרֹרוֹת

.*mearum pueritiarum iniquitates me facies possidere* † &

[p] וְתוֹרִישֵׁנִי עֲוֹנוֹת נְעוּרָי׃

omnes *custodies* ‖ & ,meos pedes *cippo in* pones Et

27 [q] וְתָשֵׂם בַּסַּד ׀ רַגְלַי וְתִשְׁמוֹר כָּל־

.* imprimetur meorum pedum *radices* * super :meas semitas

אָרְחוֹתָי עַל־שָׁרְשֵׁי רַגְלַי [r] תִּתְחַקֶּה׃

illud comedit * vestimentum vt ,veterascet putredo ‡ vt $ ipse Et

28 וְהוּא כְּרָקָב יִבְלֶה כְּבֶגֶד אֲכָלוֹ

.tinea

עָשׁ׃

CAP. XIIII. יד

.*tremore* † saturus & ,*dierum breuis* ,*mulieris* natus Homo

1 אָדָם יְלוּד אִשָּׁה קְצַר יָמִים וּשְׂבַע־רֹגֶז׃

,vmbra velut fugit & ;est succisus & ,est egressus flos Sicut

2 כְּצִיץ יָצָא [s] וַיִּמָּל וַיִּבְרַח [t] כַּצֵּל

.stabit non &

וְלֹא יַעֲמוֹד׃

‖ propter Deum * pro eo $ faciem ‡ nunquid pro [a] רְמִיָּה [b] נָשָׂא ‡ iudicabitis? † esset ‡ quemadmodum illuditis homini * ei, $ faciem [e] נְשׂא ‡ excellentia ‡ instar cineris, corporibus luteis assimilantur corpora * quidquid voluerit transeat. † tollo [d] שֵׁן | pono in manibus meis? [e] שׂוּם * in conspectu $ erit ‡ in conspectum * impius † narrationem [f] מלל [g] חוה | iustificabo me. * est qui disceptet [h] רוב $ si moriar, * & † facie tua [i] שָׁנָה [k] עשׂה ‡ Manum tuam * sunt [l] שׁוב [m] עָוָה $ faciem tuam abscondis, & reputas me pro inimico [n] ידע ‡ conteris [o] קַשׁ * Scribis enim † depauperare facis me propter iniquitates pueritiæ meæ. Et ponis in compedes ‖ custodis [p] ירשׁ [q] שׂוּם * talos * compes. [r] חקה $ homo in compedibus posit* ‡ lignum putridum * quod è muliere breues habens dies. † ira. [s] מול [t] צלל

adduces me & :tuos oculos aperuisti hunc super Etiam

3 אַף־עַל־זֶה פָּקַחְתָּ עֵינֶךָ וְאֹתִי תָבִיא

?immundo ex mundum dabit Quis .tecum iudicium in

4 בְמִשְׁפָּט עִמָּךְ׃ מִי־יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא

numerus ,eius dies † definiti Si .* vnus *Non* ‡

5 לֹא אֶחָד׃ אִם חֲרוּצִים ׀ יָמָיו מִסְפַּר־

.præteribit non & ,fecisti eius *statuta* :‖ tecum eius mensium

חֳדָשָׁיו אִתָּךְ חֻקָּו עָשִׂיתָ וְלֹא יַעֲבֹר׃

mercenarius sicut *velit* ‡ donec ,$ desinet & co *desuper* * Recede

6 שְׁעֵה מֵעָלָיו וְיֶחְדָּל עַד־יִרְצֶה כְּשָׂכִיר

,fuerit præcisa si ,spes *ligno* * est Quia .suum diem

7 יוֹמוֹ׃ כִּי יֵשׁ לָעֵץ תִּקְוָה אִם־יִכָּרֵת

.desinet non eius *reiuuenescentia & innouabitur* † adhuc &

וְעוֹד יַחֲלִיף [a] וְיֹנַקְתּוֹ לֹא תֶחְדָּל׃

morietur puluere in ‖ & ,eius radix terra in senuerit Si

8 אִם־יַזְקִין בָּאָרֶץ שָׁרְשׁוֹ וּבֶעָפָר יָמוּת

faciet & ;germinabit *aquarum odore Ab* * .eius *stirps*

9 גִּזְעוֹ׃ [b] מֵרֵיחַ מַיִם יַפְרִחַ וְעָשָׂה

;*infirmabitur* ‡ & ,morietur vir Et .plantatio sicut *messem* $

10 קָצִיר כְּמוֹ־נָטַע׃ וְגֶבֶר יָמוּת וַיֶּחֱלָשׁ

.*ille* * vbi & ,homo *obiit* &

וַיִּגְוַע אָדָם וְאַיּוֹ׃

.arescet & ,exiccabitur fluuius & ,mari de aquæ Abierunt

11 אָזְלוּ־מַיִם מִנִּי־יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃

celos *non ad vsque* * ,resurget non ‖ & ,*iacuit* † vir Et

12 וְאִישׁ שָׁכַב וְלֹא־יָקוּם עַד־בִּלְתִּי שָׁמַיִם

.suo somno à suscitabuntur non & ;expergiscentur non

לֹא יָקִיצוּ וְלֹא־יֵעֹרוּ מִשְּׁנָתָם׃

me abscondas ,me abscondas sepulchro in *det Quis* $

13 מִי יִתֵּן ׀ בִּשְׁאוֹל [c] תַּצְפִּנֵנִי תַּסְתִּירֵנִי

,*statutum* * mihi ponas :*tuum nasum conuerti* *ad vsque* ‡

עַד־שׁוּב אַפֶּךָ תָּשִׁית לִי [f] חֹק

.mei recorderis &

וְתִזְכְּרֵנִי׃

diebus cunctis ;viuet nunquid ,vir fuerit mortuus Si

14 אִם־יָמוּת גֶּבֶר הֲיִחְיֶה כָּל־יְמֵי

.mei *mutationem venire vsque* ‖ ;expectabo *mea militia* †

צְבָאִי אֲיַחֵל עַד־בּוֹא חֲלִיפָתִי׃

tuarum manuum opus *ad* * ;tibi respondebo ego & ,Vocabis

15 תִּקְרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶךָּ [g] לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ

non ,*numerabis* ‡ meos gressus nunc Quia ?*concupisces* $

16 תִכְסֹף׃ כִּי־עַתָּה צְעָדַי תִּסְפּוֹר לֹא־

.*meum peccatum super obseruabis* *

תִשְׁמוֹר עַל־חַטָּאתִי׃

super consues & ,*mea prauaricatio fasciculo in* † Signata

17 חָתֻם בִּצְרוֹר פִּשְׁעִי וַתִּטְפֹּל עַל־

;defluet cadens mons verè Et .*mea prauaricatione*

18 עֲוֹנִי׃ [h] וְאוּלָם הַר־נוֹפֵל [i] יִבּוֹל

.suo loco è transferatur saxum &

וְצוּר יֶעְתַּק מִמְּקֹמוֹ׃

eius *sponte nascentia inundabit* ‖ ,aquæ contuderunt Lapides

19 אֲבָנִים ׀ שָׁחֲקוּ מַיִם תִּשְׁטֹף סְפִיחֶיהָ

.perdidisti hominis expectationem & ,terræ puluerem *

עֲפַר־אָרֶץ [k] וְתִקְוַת אֱנוֹשׁ הֶאֱבַדְתָּ׃

,eius *facies mutans* ‡ :ibit & ,perpetuum in *ei Præualebis* $

20 תִּתְקְפֵהוּ לָנֶצַח וַיַּהֲלֹךְ מְשַׁנֶּה פָנָיו

,*vilescent* ‡ & ;nesciet & † ,eius filij *fient Inclyti* * .eum *emittes* & *

21 וַתְּשַׁלְּחֵהוּ׃ יִכְבְּדוּ בָנָיו וְלֹא יֵדָע וְיִצְעֲרוּ

;dolebit eo *super* ‖ eius caro Veruntamen .*eis aduertet* * non &

22 וְלֹא־יָבִין לָמוֹ׃ אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב

.lugebit *se super* * eius anima &

וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל׃

CAP. XV. טו

.dixit & ;Temanites Eliphaz respondit Et

1 [l] וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃

implebit & ;*venti* $ scientiam respondebit sapiens Nunquid

2 הֶחָכָם יַעֲנֶה [m] דַעַת־רוּחַ וִימַלֵּא

;proderit non * verbo in *Arguere* ‡ ?suum ventrem Euro

3 קָדִים בִּטְנוֹ׃ [n] הוֹכֵחַ בְּדָבָר לֹא יִסְכּוֹן

eis in *proficiet* † non & ‖ ,sermonibus &

[o] וּמִלִּים לֹא־יוֹעִיל בָּם׃

‡ Nec * quidem dabitur † sunt ‖ est: termini nos * ab $ à malo suo, ‡ perficiat * arbori † expullulabit: & tener ramus [a] ינק ‖ si in terra mortuus fuerit ramus * Propter odorem aquæ [b] ריח $ ramum ‡ excidetur;& mortuus est * est? † dormiuit, ‖ secundum naturam * donec non erit cælum [c] עוּר [d] יָשֵׁן $ Vtinam [e] צָפַן ‡ donec quiescat furor tuus: ‖ præceptum, [f] חקק † téporis mei ‖ donec veniat mutatio * num [g] עָנָה $ perdere desiderabis? ‡ numerasti, * differas punitionem meam, † est ligamine forti pœna præuaricationis meæ, & addidisti pœnam pœnæ meæ. [h] עוה [i] נבל ‖ diluent germina * vsque ad [k] קוה $ Fortior eo fuisti ‡ mutas faciē * emittis * Et si diuites erunt, † quicquam; ‡ si pauperes erunt, * intelliget eos. ‖ in * in semetipsa [l] ענה $ ventosam; [m] ידע ‡ Nū sapientis est disputare * quod ‖ in quibus * erit vtilitas, [n] יכח [o] מלל

fasies ad loquelam imminues ‖ & ;timorem diß'pabis ‡ tu Etiam

4 אף־אתה [a] תפר יראה ותגרע שיחה לפני־

linguam eliges ‡ & ;tuum os tua iniquitas docebit * Quia .Dei

5 אל: כי־יאלף עונך פיך ותבחר לשון

;ego non & ,tuum os te perages Reum ‡ .versutorum

6 ערומים: ירשיעך פיך ולא־אני

.te in testimonium reddent † tua labia &

[b] ושפתיך יענו־בך:

collium facies ad & ?eris ‖ natus Adam primus ‡ Nunquid

7 הראישון אדם תולד ולפני גבעות

diminuetur & ?audies ‡ Dei secreto in Nunquid ?es formatus

8 [c] חוללת: הבסוד אלוה תשמע ותגרע

?sciamus non & ‖ ,nosti Quid ?sapientia te ad

9 אליך חכמה: מה־ידעת ולא נדע

etiam ,canus Etiam ?illud ‡ nobiscum non & ,intelliges *

10 תבין ולא־עמנו הוא: גם־שב גם־

.‡ diebus tuo patre præ prouectus ‖ nos inter decrepitus

ישיש בנו כביר מאביך ימים:

verbum & ;Dei consolationes † te à parum Nonne

11 המעט ממך תנחומות אל ודבר

quid & ;tuum cor te capiet ‡ Quid ?tecum latet *

12 לאט עמך: מה־[d] יקחך לבך ומה־

;tuus spiritus Deum ad ‡ respondit Quia ?tui oculi conniuent ‖

13 ירזמון עיניך: כי־תשיב אל־אל רוחך

.sermones tuo ore ex protulisti &

[e] והוצאת מפיך [f] מלין:

natus se iustificet quòd & ;sit mundus quòd homo ‡ Quid

14 מה־אנוש כי־יזכה וכי יצדק ילוד

cæli & ;credet non suis sanctis in Ecce ?mulieris *

15 אשה: הן בקדשיו לא יאמין ושמים

abominabilis quia Etiam ‖ .eius oculis in fuerunt † mundi non

16 לא־[g] זכו בעיניו: אף כי־נתעב

?iniquitatem aquam sicut bibens vir ;graueolens † &

ונאלח איש־שתה כמים עולה:

.narrabo & ,vidi ‡ hoc & ,me audi ,tibi Nuntiabo ‡

17 [h] אחוך שמע־לי וזה־[i] חזיתי ואספרה:

.suis patribus à celarunt ‖ non & ;indicarunt * sapientes Quod

18 אשר־חכמים יגידו ולא כחדו מאבותם:

alienus transiuit non & ;terra est data solis ‖ Eis

19 להם לבדם נתנה הארץ ולא־עבר זר

;se excrucians † ipse impius ‡ diebus Cunctis. eorū mediū in*

20 בתוכם: כל־ימי רשע הוא [k] מתחולל

.timendo sunt absconditi ‡ annorum numerus &

ומספר שנים נצפנו לעריץ:

vastator pace in ;eius auribus in timorem Sonitus

21 קול־פחדים באזניו בשלום שודד

;tenebris à redire credet Non .ei superueniet

22 יבואנו: לא־יאמין שוב מני־חשך

panem ad ipse Vagans † .gladium ad ipse conspectus ‡ &

23 [l] וצפו הוא אלי־חרב: נדד הוא ללחם

.tenebrarum dies sua manu in est paratus quòd nouit ,vbinam

איה ידע כי־נכון בידו יום חשך:

rex sicut ei praualebit ;coarctio ‖ & tribulatio eum Terrebunt

24 יבעתהו [m] צר ומצוקה תתקפהו כמלך

.hastiludium † ad paratus

עתיד [n] לכידור:

Saddai ad ‡ & ;suam manum Deum ad * extendit Quia

25 כי־נטה אל־אל ידו ואל־שדי

densitate in ;collo in ‖ eum ad ‡ curret * .se roborabit

26 יתגבר: ירוץ אליו בצואר בעבי

;suo adipe in suas facies ‖ operuit Quia .eius scutorū vmbonū ‡

27 גבי מגניו: כי־כסה פניו בחלבו

.inguine super lumbricum † fecit &

[o] ויעש פימה עלי־כסל:

habitabunt * non † domos ,excisas ‡ ciuitates inhabitauit Et

28 וישכון ערים נכחדות בתים לא־ישבו

.aceruos in ‡ sunt paratæ quæ :sibi

למו אשר התעתדו [p] לגלים:

extendetur ‡ nec ;eius facultas ‖ stabit non &,ditabitur Non

29 לא־יעשר ולא־יקום חילו ולא־[q] יטה

,tenebris è recedet Non .eorum complementum ‡ terra in

30 לארץ [r] מנלם: לא־יסור מני־חשך

‡ detrusisti ‖ prohibuisti orationem coram Deo

[a] פור

* docuit ‡ elegisti ‡ Impiū facit † testantur contra

[b] שפר

‡ ante primū hominem ‖ es ? & ante colles † audisti , & diminuta est tibi

[c] חול

‖ quod * quid intellexisti, ‡ est? ‖ est:maior ‡ inter nos.

† distant

* absconditū est ‡ extollit

[d] לקח

‖ innuunt † Deo

[e] יצא [f] מלל

‡ est

* mulieres?

† sunt ‖ Quāto magis

[g] זכך

† contemptibilis; ‡ Narrabo ‡ quod

[h] חוה [i] חזה

* narrauerūt. ‖ absconderūt

* per ‡ suis † dolet vt parturiens;

[k] חול

‡ absconditus est forti.

‡ speculatur † Vagatur ipse pro pane vbique;

[l] צפה

‖ angustia: roborabitur cōtra eum † prœlium.

[m] צור [n] כדר

* contra ‡ contra Omnipotentem roborauit * Deus ‡ cōtra (vt percutiat ipsum ‡ corporis ‖ impius faciē suam † lumbricos in illis.

[o] עשה

‡ desolatas † in quib. alij * habitabant: ‡ vt sint tumuli

[p] גלל

‖ substantia ‡ crescet ‡ perfectio

[q] נטה [r] נלה

spiritu in recedet & ;flamma siccabit eius tenerum ramum

יונקתו תיבש שלהבת ויסור ברוח

mendacium sed ;errans mendacio in ,credet Non .eius oris

31 [a] פיו: אל־יאמן [b] בשו נתעה כי־שוא

;complebitur ‖ suo die non ,eius immutatio ‡ erit

32 תהיה תמורתו: בלא־יומו תמלא

vitis sicut Decutiet * .viruit non ‡ eius ramus &

33 [c] וכפתו לא רעננה: יחמס כגפן

.eius florem olea tanquam proiiciet & eius acerbā vuam

בסרו וישלך כזית [d] נצתו:

tentoria peredit ‖ ignis & ;solitarium hypocritæ comitium † Quia

34 כי־[e] עדת חנף גלמוד ואש אכלה אהלי־

;mendacium parere & ,laborem ‡ Concipere .muneris

35 שחד: הרה עמל וילד און

.fraudem parabit eorum venter &

ובטנם [f] תכין מרמה:

CAP. XVI. יו

:dixit & ,Iiob respondit Et

1 [g] ויען איוב ויאמר:

.vos omnes miseria ‡ consolatores:multa hæc sicut Audiui

2 שמעתי כאלה [h] רבות מנחמי עמל כלכם:

si te roborabit quid aut ?spiritus ‖ verbis finis † Nunquid

3 הקץ לדברי־רוח או מה־ימריצך כי

vtinam ,loquar † vos sicut ego Etiam ?responderis

4 תענה: גם אנכי ככם אדברה לו

vos super me adiungerem ,mea anima pro * vestra anima esset

יש נפשכם תחת נפשי אחבירה עליכם

.meum caput in vos super mouerem & ;sermonibus in ‡

[i] במלים [k] ואניעה עליכם במו ראשי:

meorum labiorum motio ‡ & ;meo ore in vos Roborarem

5 אאמצכם במו־פי [l] וניד [m] שפתי

prohibebitur non ,fuero locutus Si .‡ prohiberet

6 יחשך: אם־אדברה לא־יחשך

Veruntamen ?abibit me à quid ,desiero † & ;meus dolor

7 כאבי ואחדלה מה־מני יהלך: אך־

.meum conuentum † omnem desolasti ,* me fecit laborare nunc

עתה [n] הלאני [o] השמות כל־עדתי:

,me in ‡ surrexit & ;fuit testem in ,me fecisti fugare Et

8 ותקמטני [p] לעד היה [q] ויקם בי

.respondebit meas facies ‖ in mea macies

כחשי בפני יענה:

me super * frenduit,mihi est aduersatus † &,‡ rapuit eius Nasus ‖

9 אפו טרף וישטמני חרק עלי

.me in ‖ suos oculos acuet ‡ meus hostis ;suis dentibus in

[r] בשניו [s] צרי ילטוש עיניו לי:

percusserunt opprobrio in ,suo ore in me super Hiarunt ‡

10 פערו עלי בפיהם בחרפה [t] הכו

.replebuntur † me super ‡ simul ;meas maxillas

לחיי יחד עלי יתמלאון:

impiorum manus super & ;iniquum ad * Deus me Concludet

11 יסגירני אל אל עויל ועל־ידי רשעים

.me faciet † diuertere

[u] ירטני:

apprehendit † & ,me contriuit & ,eram Quietus

12 [x] שלו הייתי [y] ויפרפרני ואחז

sibi me statuit & ;me dispersit contritum ‡ & ,meam ceruicem in

בערפי [z] ויפצפצני ויקימני לו

scindet † ;eius magni ‖ me super Circuibunt ‡ .scopum in

13 [a] למטרה: [b] יסבו עלי רביו יפלח

.meum fel terram in effundet ;parcet * non & ,meos renes

כליותי ולא יחמל ישפך לארץ מררתי:

me super curret :rupturæ facies ‡ super diruptione me Rumpet ‖

14 יפרצני פרץ על־פני־פרץ [c] ירץ עלי

;meam cutem super consul Saccum .potius sicut

15 כגבור: שק תפרתי עלי גלדי

.meum cornu ‡ puluere in deturpaui ‡ &

ועללתי בעפר קרני:

meis palpebris super & ,fletu præ sunt lutificata mea Facies ‡

16 פני חמרמרה מני־[d] בכי ועל עפעפי

.mortis vmbra *

צלמות:

verbo æquo, & recto qui errat;

חסר א

[a] פה [b] שוא

‡ loco ‖ succideretur; *Perdet Deus

[c] כפף [d] נצץ

† congregatio impij erit desolata; ‖ deuorauit tabernacula è muneribus constructa. ‡ peruersitatem,

[e] יעד [f] כון

[g] ענה

multoties: ‡ laboriosi estis

[h] רבב

† erit ‖ ventosis? † loquerer, * loco animæ meæ, cumularem ‖ sermones;

[i] מלל [k] נוע

‡ narratio

[l] נוד [m] שפה

‡ vestrum dolorem. † si

[n] לאה

* Deus, ‡ congregationem meā,

[o] שמם

‡ contra

[p] עוד [q] קום

‖ facie mea ‖ Furor ‡ me, † odio habuit me * aduersum ‡ acuit ‖ cōtra

[r] שנן [s] צור

‡ Aperuerunt aduersum me os suum,

[t] נכה

‡ aduersum † congregati sunt. Tradidit * mendaci ,, & per ‖ fecit è via.

[u] ירט

† tenuit

[x] שלה [y] פור

‡ confregit

[z] פוץ

‡ Circuiuerūt aduersum ‖ iaculatores † diuisit

[a] נטר [b] סבב

* pepercit: effudit ‖ Dirupit ‡ diruptionē: cucurrit aduersum

[c] רוץ

‡ inuolui ‡ caput ‡ Facies mea fœdata est luto propter fletum, & in

* apparuit

[d] בכה

17 mea oratio & ,meis *volæ* ‖ in *rapina* † non quòdeo ‡

על לא־חמס [a]בכפי [b]ותפלתי

; meum sanguinem operias ne, Terra $ .munda *

18 זכה: ארץ אל־תכסי דמי

: meo clamori locus sit ne &

ואל־יהי מקום לזעקתי:

meus testis & ; meus testis † cælis in ecce nunc Etiam

19 גם־עתה הנה בשמים [c]עדי ושהדי

stillauit Deum ad :* mei *socij Interpretes* $ .excelsis in

20 במרומים: מליצי [d]רעי אל־אלוה דלפה

filius & † ,Deo cum *vir argueret* ‡ Et .meus oculus

21 עיני: ויוכח לגבר עם־אלוה ובן־

.suo *sodali* * hominis

אדם לרעהו:

non ,*semita* $ & ;venient *numeri* * anni Quia

22 כי־שנות מספר [e]יאתיו וארח לא־

.ambulabo , reuertar,

אשוב אהלך:

‡ Et hæc vsu venerunt milli,
† fuit iniquitas
‖ manibus
[a]בכף [b]פלל
* fuit
$ Et si verum est quod dicitis, † est
[c]עוד
$ Rhetores amici * sunt:
[d]רעה
† vtinam disputare posset vir † vt
* cum amico
* numerabiles
‡ per semitā, vnde
[e]אתה

CAP. XVII. יז

† sepulchra ,sunt succisi mei dies :est corruptus meus Spiritus † parata sunt

1 רוחי חבלה ימי נזעכו קברים

eos irritando ‖ in &,$ mecum *illusiones non Si* * .mihi

2 לי: אם־לא התלים עמדי ובהמרותם

mihi *pignora* , *nunc* ‡ Pone .meus oculus moraretur

3 [f]תלן עיני: [g]שימה נא ערבני

?*se percutiat* ‖ meam manum *ad ipse* † quis .tecum

עמך מי־הוא לידי יתקע:

propterea ; intelligentia ab abscondisti eorum cor Quia

4 כי־לבם צפנת משכל על־כן

.† exaltabis non

לא [h]תרומם:

eius filiorum oculi & ‖ ;amicis *indicabit blanditiem Ad* *

5 לחלק יגיד [i]רעים ועיני בניו

; populorum *comparare ad* † me statuit Et .consumentur

6 [k]תכלינה: [l]והציגני למשל עמים

.ero antea gehennæ *ignu* ‖ &

ותפת לפנים אהיה:

meæ *phantasia* ‡ & ;meus oculus *indignatione præ* $ caligauit Et

7 [m]ותכה מכעש עיני ויצרי

.*ipsæ* * vniuersæ vmbra sicut

כצל כלם:

hypocritam super ‖ innocens & ,hoc super recti Stupebant

8 [n]ישמו ישרים על־זאת [o]ונקי על־חנף

mundus & ; suam viam iustus tenebit Et .suscitabitur

9 יתעורר: ויאחז צדיק דרכו וטהר־

.fortitudinem addet manibus

ידים יסיף אמץ:

non & ,*nunc* $ venite & ,reuertemini omnes vos verè *Et* †

10 ואלם כלם תשובו [p]ובאו נא ולא־

, transierunt mei Dies .sapientem vos inter inueniam

11 אמצא בכם חכם: ימי עברו

.mei cordis *possessiones* ‡ ;sunt euulsæ meæ cogitationes.

[q]זמותי נתקו [r]מורשי לבבי:

faciebus ‖ à propinquam lucem ;*ponens* $ diem in Noctem

12 לילה ליום ישימו אור קרוב מפני־

; *meam domum* * sepulchrum expectauero Si .tenebrarum

13 חשך: אם־אקוה שאול ביתי

meus pater :vocaui Foueam .*mea strata* † straui tenebris in

14 בחשך רפדתי יצועי: לשחת קראתי אבי

.vermem ‡ meam sororem & ,meam matrem ;tu $

אתה אמי ואחתי לרמה:

meam præstolationem & ?mea prestolatio † nunc vbi Et

15 ואיה אפו [s]תקותי ותקותי

num ; *descendone inferni Fulcra* ?*eam intuebitur* † quis

16 מי ישורנה: [t]בדי שאול [u]תרדנה אם־

?requies $ puluere *super* * pariter

יחד על־עפר [x]נחת:

* Nec cū Deo disputare optarem , nisi illusores $ essent,
‖ irritationibus eorum
‡ quæso pignus, fideiussorem da
[f]לון [g]שום
† est qui
† tangens polliceatur?
† eum.
[h]רום
* Qui blanda annunciauerit
‖ sed
[i]רעה
† in parabolam
[k]כלה [l]יצג
‖ in igne
$ propter dolorem
‡ cogitationes
[m]כהה
* sunt.
‖ contra impium
[n]שמם
[o]נקה
† Sed
$ quæso;
[p]בוא
‡ cogitationes
[q]זמם [r]ירש
$ posuerunt,
† facie
* quod est domus mea;
† lectum meum,
* & dixit:
$ es ‡ vocaui
† est
[s]קוה
† videbit ? In sepulchrum descendat;
[t]בד [u]ירד
* in $ erit
[x]נוח

CAP. XVIII. יח

:dixit & ,Suchites Bildad respondit Et

1 [y]ויען בלדד השחי ויאמר:

[y]ענה

,intelligatis ‖ sermonibus fines ponetis Vsquequo

2 עד־אנה [a]תשימון [b]קנצי למלין תבינו

; iumentum vt reputamur Cur ;loquemur postea &

3 ואחר נדבר: מדוע נחשבנו כבהמה

? vestris oculis in *sumus clausi* ‡

[c]נטמינו בעיניכם:

Rapiens * suam animam in suo furore, nunquid propter te

4 טרף נפשו באפו הלמענך

?suo loco è saxum transferetur & ;terra derelinquetur

תעזב ארץ ויעתק צור ממקומו:

splendebit non & :extinguetur impiorum lux Etiam

5 גם אור רשעים ידעך ולא־[d]יגה

;eius tabernaculo in *tenebrescit* * Lux .eius ignis scintilla

6 שביב אשו: אור חשך באהלו

.extinguetur eum super eius lucerna &

ונרו עליו ידעך:

eum poiiciet & ; eius potentiæ gressus Arctabuntur

7 [e]יצרו צעדי אונו ותשליכהו

; eius pedibus in rete *in* est missum Quia .suum consilium

8 [f]עצתו: כי שלח ברשת ברגליו

calcaneum *in* Apprehendet .ambulabit *retinaculum* * super &

9 ועל־שבכה יתהלך: יאחז בעקב

.*sitibundos* $ eum *super* * roborabit * ;laqueus

[g]פח יחזק עליו צמים:

super eius decipula &. ?eius *funis* † terra in *Absconditus* ‖

10 טמון בארץ חבלו ומלכדתו עלי

eum dispergent & ;terrores eum terrebunt Vndique .semitam

11 נתיב: סביב בעתהו בלהות [h]והפיצהו

exitium * & ;eius *robur* $ famelicum Erit .suis pedibus *in* *

12 לרגליו: יהי־רעב אנו ואיד

comedet ; eius cutis *ramos* * Comedet .eius *costæ paratum*

13 נכון לצלעו: יאכל בדי עורו יאכל

.mortis primogenitus eius *ramos* *

בדיו בכור מות:

eum faciet incedere & ;eius fiducia eius tabernaculo è Euelletur

14 ינתק מאהלו מבטחו ותצעדהו

,eius tabernaculo in * Habitabit .terrorum ‖ regem ad †

15 למלך בלהות: תשכון באהלו

.sulphur eius habitaculum super spargetur ;*ei non propter* †

מבלי־לו יזרה על־נוהו גפרית:

excidetur sursum *de* &,siccabuntur eius radices Deorsum

16 מתחת שרשיו יבשו וממעל [i]ימל

† non & ;terra è peribit eius Memoria .eius *messis* *

17 קצירו: זכרו־אבד מני־ארץ ולא־

.*plateæ faciebus super* * ei nomen

שם לו על־פני־חוץ:

orbe de & ; tenebras ad luce de eum Expellent

18 [k]יהדפהו מאור אל־חשך [l]ומתבל

;eius populo in nepos $ non &,ei filius $ Non .eum *admouebunt* ‖

19 [m]ינדהו: לא נין לו ולא־נכד בעמו

.eius habitationibus in superstes † non &

ואין שריד במגוריו:

prisci ‡ & ;nouissimi *obstupuerunt* *. eius diem Super

20 על־יומו [n]נשמו אחרונים וקדמנים

;iniqui habitacula † hæc Veruntamen. *horrorem apprehenderunt*

21 אחזו שער: אך־אלה משכנות עול

.Deum nouit † non locus iste &

וזה מקום לא־ידע אל:

$ sordui mus
[a]שום [b]קנץ
[c]טמה
‖ Tu quies vt vir qui rapit
[d]נגה
* obscurabitur
[e]יצר
[f]יעץ
* rete
* contra
$ Deus prægones
[g]פוח
‖ Absconditus est
† pedica
[h]פוץ
$ fugientem huc & illuc
* euentus malus parabitur lateri
‖ membra
† eius consilium
$ habitatrix
† non existēte in in eo;
[i]מול
* ramus ‡ erit
† in latea.
‖ proiicient
$ erit
[k]הדף [l]תבל
[m]נוד
$ erit
* obstupescent
‡ antiquos apprehendit pauor. † sunt
$ eius qui

CAP. XIX. יט

: dixit & ,Iiob respondit Et

1 [o]ויען איוב ויאמר:

me attereretis & ; meam animam afficietis dolore Vsquequo

2 עד־אנה [p]תוגיון נפשי ותדכאונני

?sermonibus *in*

[q]במלים:

erubescetis ‖ non : me affecistis pudore vicibus decem, Iam

3 זה עשר פעמים תכלימוני לא־[r]תבשו

.*mihi eritis indurani* ... etiam † Et verè ; errauerim mecum

4 תהכרו־לי: ואף־אמנם [s]שגיתי אתי

.meus error morabitur

[t]תלין משוגתי:

[o]ענה
[p]יגה
[q]מלל
‖ erubescitis
[r]בוש
subsannare me. † esto quòd
[s]שגה
[t]לון

argueritis & ; magnificaueritis me super vero Si

5 אִם־אָמְנָם עָלַי תַּגְדִּילוּ וְתוֹכִיחוּ

quod nunc Scitote meum opprobrium me super

6 עָלַי חֶרְפָּתִי׃ דְּעוּ־אֵפוֹ כִּי־

fecit circuire me super suum rete & ; me peruertit Deus

אֱלוֹהַּ עִוְּתָנִי וּמְצוּדוֹ עָלַי הִקִּיף׃

vociferauero exaudiar non & , iniuriam clamauero En

7 הֵן אֶצְעַק חָמָס וְלֹא אֵעָנֶה אֲשַׁוַּע

transibo non & , sepsit meam Semitam . iudicium non &

8 וְאֵין מִשְׁפָּט׃ אָרְחִי גָדַר וְלֹא אֶעֱבוֹר

ponet tenebras meis semitis super &

וְעַל־נְתִיבוֹתַי חֹשֶׁךְ יָשִׂים׃

diadema remouit & , fecit spoliare me desuper meam Gloriam

9 כְּבוֹדִי מֵעָלַי הִפְשִׁיט וַיָּסַר עֲטֶרֶת

profectus fecit & iui & , vndique me Destruet . mei capitis

10 רֹאשִׁי׃ יִתְּצֵנִי סָבִיב וָאֵלַךְ וַיַּסַּע

suum nasum me super fecit irasci Et . meam spem lignum sicut

11 כָּעֵץ תִּקְוָתִי׃ וַיִּחַר עָלַי אַפּוֹ

ipsius angustiatores sicut sibi me reputauit &

וַיַּחְשְׁבֵנִי לוֹ כְצָרָיו׃

me super strauerunt & , eius exercitus venerunt Simul

12 יַחַד יָבֹאוּ גְדוּדָיו וַיָּסֹלּוּ עָלַי

mei tabernaculi circuitu sunt castrametati & , suam viam

דַּרְכָּם וַיַּחֲנוּ סָבִיב לְאָהֳלִי׃

mei noti & : fecit elongare me desuper meos Fratres

13 אַחַי מֵעָלַי הִרְחִיק וְיֹדְעַי

me a sunt alienati veruntamen

אַךְ־זָרוּ מִמֶּנִּי׃

mei sunt obliti mei noti & . mei propinqui Defecerunt

14 חָדְלוּ קְרוֹבָי וּמְיֻדָּעַי שְׁכֵחוּנִי׃

me reputabant alienum in meę ancillæ & , meæ domus Inquilini

15 גָּרֵי בֵיתִי וְאַמְהֹתַי לְזָר תַּחְשְׁבֻנִי

vocaui meum Seruum . eorum oculis in fui extraneus

16 נָכְרִי הָיִיתִי בְעֵינֵיהֶם׃ לְעַבְדִּי קָרָאתִי

illum deprecabar meo ore ipso in : respondit non &

וְלֹא יַעֲנֶה בְּמוֹ־פִי אֶתְחַנֶּן־לוֹ׃

filios ad deprecabar & : meæ vxori erat alienus meus Halitus

17 רוּחִי זָרָה לְאִשְׁתִּי וְחַנֹּתִי לִבְנֵי

assurgebam me in despexerunt iniqui Etiam . mei vteri

18 בִטְנִי׃ גַּם־עֲוִילִים מָאֲסוּ בִי אָקוּמָה

viri omnes me sunt Abominati , me in loquebantur &

19 וַיְדַבְּרוּ־בִי׃ תִּעֲבוּנִי כָּל־מְתֵי

me in sunt versi , amaui hi & : mei secreti

סוֹדִי וְזֶה־אָהַבְתִּי נֶהְפְּכוּ־בִי׃

euasi & ; meum os adhæsit mea carne in & , mea pelle In

20 בְּעוֹרִי וּבִבְשָׂרִי דָּבְקָה עַצְמִי וָאֶתְמַלְּטָה

meorum dentium pelle in

בְּעוֹר שִׁנָּי׃

manus quia mei amici vos mei misceremini , mei Misceremini

21 חָנֻּנִי חָנֻּנִי אַתֶּם רֵעָי כִּי יַד־

sicut , me persequimini quid Vt . me in tetigit Dei

22 אֱלוֹהַּ נָגְעָה בִּי׃ לָמָּה תִּרְדְּפֻנִי כְמוֹ־

saturabimini non mea carne de & : Deus

אֵל וּמִבְּשָׂרִי לֹא תִשְׂבָּעוּ׃

dabit quis . mei sermones scriberentur & nunc dabit Quis

23 מִי־יִתֵּן אֵפוֹ וְיִכָּתְבוּן מִלָּי מִי־יִתֵּן

plumbeo & , ferreo stylo In , imprimerentur & libro in

24 בַּסֵּפֶר וְיֻחָקוּ׃ בְּעֵט־בַּרְזֶל וְעֹפָרֶת

sculperentur petra in perpetuum in

לָעַד בַּצּוּר יֵחָצְבוּן׃

super nouissimo & , viuum meum redemptorem noui ego Et

25 וַאֲנִי יָדַעְתִּי גֹּאֲלִי חָי וְאַחֲרוֹן עַל־

contriuerint meam pellem postquam Et . statutum puluerem

26 עָפָר יָקוּם׃ וְאַחַר עוֹרִי נִקְּפוּ־

ego Quem . Deum videbo mea carne de & : hanc

27 זֹאת וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ׃ אֲשֶׁר אֲנִי

Defecerunt . alienus non & , viderunt mei oculi & , mihi sum visurus

אֶחֱזֶה־לִּי וְעֵינַי רָאוּ וְלֹא־זָר כָּלוּ

persequimur Cur : dicetis Quia . meo sinu in meis renes

28 כִלְיֹתַי בְּחֵקִי׃ כִּי תֹאמְרוּ מַה־נִּרְדָּף־

me in est inuenta verbi radix & : eum

לוֹ וְשֹׁרֶשׁ דָּבָר נִמְצָא־בִי׃

facie qui irasci facitis me est ex iniquitatibus . quæ dignę sūt vt gladio vlcis cantur : est

: gladij iniquitates ira quia , gladij faciebus à vobis Timete

29 גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי־חֶרֶב כִּי־חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב

. iudicium quod sciatis vt

לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדּוּן׃

CAP. XX. כ

: dixit & , Nahamathites Sophar respondit Et

1 וַיַּעַן צֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר׃

propter & , me facient respondere meæ cogitationes Idcirco

2 לָכֵן שְׂעִפַּי יְשִׁיבוּנִי וּבַעֲבוּר

audiam meæ ignominiæ correctionem . me in meum sensum

3 חוּשִׁי בִי׃ מוּסַר כְּלִמָּתִי אֶשְׁמָע

: mihi respondebit meæ intelligentiæ spiritus &

וְרוּחַ מִבִּינָתִי יַעֲנֵנִי׃

super hominem esse positum à , seculo à nosti hoc Nonne

4 הֲזֹאת יָדַעְתָּ מִנִּי־עַד מִנִּי שִׂים אָדָם עֲלֵי־

lætitia & : propinquo de impiorum laus quod ; terram

5 אָרֶץ׃ כִּי רִנְנַת רְשָׁעִים מִקָּרוֹב וְשִׂמְחַת

cælum in ascenderit Si , momentum ad hypocritæ

6 חָנֵף עֲדֵי־רָגַע׃ אִם־יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם

attigerit nubem ad eius caput & , eius sublimitas

שִׂיאוֹ וְרֹאשׁוֹ לָעָב יַגִּיעַ׃

: dicent eum Videntes , peribit finem in eius stercus Velut

7 כְּגֶלְלוֹ לָנֶצַח יֹאבֵד רֹאָיו יֹאמְרוּ

vagabitur & : eū inuenient non & , volabit somnium Sicut ille vbi

8 אַיּוֹ׃ כַּחֲלוֹם יָעוּף וְלֹא יִמְצָאֻהוּ וְיֻדַּד

addet non & , eum vidit Oculus . nocturna visio sicut

9 כְּחֶזְיוֹן לָיְלָה׃ עַיִן שְׁזָפַתּוּ וְלֹא תוֹסִיף

placabunt eius Filij . eius locus eum intuebitur vltra nec

10 וְלֹא־עוֹד תְּשׁוּרֶנּוּ מְקוֹמוֹ׃ בָּנָיו יְרַצּוּ

suam violentiam reddent eius manus & , mendicos

דַלִּים וְיָדָיו תָּשֵׁבְנָה אוֹנוֹ׃

super eo cum & : eius occultis sunt repleta eius Ossa

11 עַצְמוֹתָיו מָלְאוּ עֲלוּמָו וְעִמּוֹ עַל־

malum eius ore in dulcuerit Si . iacebit puluerem

12 עָפָר תִּשְׁכָּב׃ אִם־תַּמְתִּיק בְּפִיו רָעָה

non & , eo super Parcet . sua lingua sub illud celabit

13 יַכְחִידֶנָּה תַּחַת לְשׁוֹנוֹ׃ יַחְמֹל עָלֶיהָ וְלֹא

. sui palati medio in ; illud prohibebit illud derelinquet

יַעַזְבֶנָּה וְיִמְנָעֶנָּה בְּתוֹךְ חִכּוֹ׃

: aspidum Fel . est versus eius visceribus in eius Panis

14 לַחְמוֹ בְּמֵעָיו נֶהְפָּךְ מְרוֹרַת פְּתָנִים

eam emouet & , deglutiuit Facultatem eius interiori in

15 בְּקִרְבּוֹ׃ חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ

aspidum caput . Deus eam expellet eius ventre de

16 מִבִּטְנוֹ יֹרִשֶׁנּוּ אֵל׃ רֹאשׁ־פְּתָנִים

videbit Non . viperæ lingua eum occidet : suget

17 יִינָק תַּהַרְגֵהוּ לְשׁוֹן אֶפְעֶה׃ אַל־יֵרֶא

butyri & , mellis torrentes , flumina : riuulos in

בִפְלַגּוֹת נַהֲרֵי נַחֲלֵי דְּבַשׁ וְחֶמְאָה׃

facultatem velut : deglutiet non & , laborem Restituens

18 מֵשִׁיב יָגָע וְלֹא יִבְלָע כְּחֵיל

. exultabit non & , eius permutationis

תְּמוּרָתוֹ וְלֹא יַעֲלֹס׃

non & . rapuit domum : pauperes dimisit , allisit Quia

19 כִּי־רִצַּץ עָזַב דַּלִּים בַּיִת גָּזַל וְלֹא

suo ventre in tranquillum nouit non Quia . eam ædificauit

20 יִבְנֵהוּ׃ כִּי לֹא־יָדַע שָׁלֵו בְּבִטְנוֹ

superstes Non . euadet non eius desiderio in

21 בַּחֲמוּדוֹ לֹא יְמַלֵּט׃ אֵין־שָׂרִיד

. eius bonum parturiet non propterea : eum comedendum ad

לְאָכְלוֹ עַל־כֵּן לֹא־יָחִיל טוּבוֹ׃

manus omnis : ei erit angustia , suam sufficientiam replendo In

22 בִּמְלֹאות שִׂפְקוֹ יֵצֶר לוֹ כָּל־יַד

. eum inuadet laborantis

עָמֵל תְּבוֹאֶנּוּ׃

iram eum in mittet , suum ventrem replendum ad fuerit

23 יְהִי לְמַלֵּא בִטְנוֹ יְשַׁלַּח־בּוֹ חֲרוֹן

Fugiet . eius carne in eum super pluere faciet & : sui nasi

24 אַפּוֹ וְיַמְטֵר עָלֵימוֹ בִּלְחוּמוֹ׃ יִבְרַח

. arcu arcus eum pertransibit ferri armatura ab

מִנֶּשֶׁק בַּרְזֶל תַּחְלְפֵהוּ קֶשֶׁת נְחוּשָׁה׃

eius felle de *fulgur* ‖ & ,eius corpore de exiuit & , † Eduxit
25 שלף ויצא מגוה וברק ממררתו
.terrores eum super *.exibit* *
יהלך עליו אמים:
ignis eum *peredet* | :eius occultis in *abscondita tenebræ Omnis**
26 כל־חשך טמון לצפוניו תאכלהו אש
.eius tabernaculo in superstes affligetur *,sufflatus non* †
לא־[a]נפח ירע שריד באהלו:
insurgens ‡ terra & :eius iniquitatem cæli Reuelabunt
27 [b]יגלו שמים עונו וארץ [c]מתקוממה
die in *fluentes* * :eius domus fructus ‡ Migrabit .eum *in*
28 לו: יגל יבול ביתו נגרות ביום
hæreditas & ,Deo à impij hominis pars ‡ Hæc .eius *nasi* |
29 אפו: זה חלק־אדם רשע מאלהים ונחלת
.Deo à eius eloquij
אמרו מאל:

† iaculator sagittam, ‖ ferrum instar fulguris ‡ exiuit. Ibunt * Omnes tenebræ absconditæ sunt ‖ deuorabit † inextinguibilis.
[a] נפח ‡ odio habebit
[b] גלה [c] קום ‡ è loco suo * & erit vt aqua fluens ‖ furoris ‡ est

CAP. XXI. כא

: dixit & ,Iiob respondit Et
[d]ויען איוב ויאמר:
hoc fit & ; meum sermonem audiendo Audite
1 שמעו שמוע [c]מלתי ותהי־זאת
post ‡ & :loquar ego & ,me Ferte *.vestræ consolationes* †
2 תנחומותיכם: [f]שאוני ואנכי אדבר ואחר
.subsannes *me loqui* *meum eloquium* * hominem ad ego Num
3 דברי תלעיג: האנכי לאדם [g]שיחי
si & cur non ‡ *abbreuiabitur* meus spiritus
4 ואם־מדוע לא־תקצר רוחי:
super manum ponite & , obstupescite &, me ad Respicite
5 פנו־אלי [h]והשמו [i]ושימו יד על־
.os Et ‖ *si sum recordatus & sum attonitus*: & apprehendit
6 פה: ואם־זכרתי ונבהלתי ואחז
.tremor meam carnem
בשרי פלצות:
sunt roborati *etiam* ‡ , senuerunt, vixerunt impij Cur
7 מדוע רשעים [k]יחיו עתקו גם־גברו
?robore ‡ Semen eorum stabile † *ad faciem eorum* cum eis:
8 חיל: זרעם נכון לפניהם עמם
.eorum oculis in eorum germina & Domus eorum * *pax*
9 [l]וצאצאיהם לעיניהם: בתיהם שלום
à pauore , & non † virga Dei super eos.
מפחד ולא שבט אלוה עליהם:
saluabit ‖ : extra semen proiecit non &, grauidabit eius Bos
10 שורו עבר ולא יגעל תפלט
sterilescet ‡ non & , eius vacca
[m]פרתו ולא תשכל:
eorum nati & ,suos paruulos *pecus* ‡ velut *Emittent* †
11 ישלחו כצאן עויליהם וילדיהם
subsilient * Eleuabunt † in tympano &, cithara & : lætabuntur
12 ישאו [n]בתף [o]וכנור וישמחו
.organi *vocem* ‡ ad ‡ Terent *vetustate* in bono dies suos,
13 לקול עוגב: [p]יבלו בטוב ימיהם
.descendent sepulchrum *momento in* * &
וברגע שאול [q]יחתו:
tuarum viarum scientiam & ; nobis à Recede, Deo dixerunt Et
14 ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך
volumus non ‡ Quid * *Saddai* quòd seruiamus ei ? & quid
15 לא חפצנו: מה־שדי כי־נעבדנו ומה־
† *vtilitatis capiemus* quòd ‡ *occurrerimus in eo* ?
[r]נועיל כי נפגע־בו:
consilium : eorum bonum eorum manu in ‡ non En
16 הן לא בידם טובם [s]עצת
.me à fuit, longè impiorum Quoties lucerna impiorum
17 רשעים רחקה מני: כמה נר־רשעים
extinguetur &, veniet super eos * *exitium* eorum : dolores ‡ *partietur*
ידעך [t]ויבא עלימו אידם חבלים יחלק
in naso suo. Erunt sicut palea † *ad faciem venti* ; & sicut gluma
18 באפו: יהיו כתבן לפני רוח וכמוץ
‖ *furatus est eam* turbo. Deus * *abdet* eius filiis ‡ *robur* eius:
19 גנבתו סופה: אלוה יצפן־לבניו אונו
reddet † *ad eum*, & sciet.
ישלם אליו וידע:

[d] ענה
[e] מלל † pro consolationibus erga me vestris. * postquam locutus fuero * tātū sermonem meū dirigo? Et cùm videam plagas meas,
[f] נשא
[g] שוח ‡ angustiis afficietur
[h] שמם
[i] שום ‖ quādo recordor, terreor: ‡ &
[k] חיה ‡ substantia? † fuit corā eis. * fuerunt in pace à timore
[l] יצא † est ‖ peperit ‡ abortiuit.
[m] פרה † Emiserunt ‡ pecudes * saltauerunt. † vocem
[n] נשא ‡ sonum ‡ Consument
[o] תפף
[p] בלה יבלו ק * quietè ad
[q] נחת ‡ nolumus. * est omnipotens, † prodest ‡ oremus eum ‡ est
[r] יעל [s] יעץ * contritio ‡ diuidet eis Deus in furore
[t] בוא † coram vēto: ‡ quam rapuit * reseruabit ‡ dolorem † ei

‡ contritionē *Saddai* † furore de & :*suum infortunium* ‡ eius oculi Videbunt
20 [a]יראו עיניו כידו ומחמת שדי
.bibet ‡ *Nam quæ voluntas eius* in domo sua post se?
21 ישתה: כי מה־חפצו בביתו אחריו
Et numerus mensium eius ‡ *dimidiati sunt*. Nunquid Deum
22 ומספר חדשיו חצצו: הלאל
docebit scientiam, *& ipse* excelsos iudicabit?
ילמד־[b]דעת והוא [c]רמים ישפוט:
Iste morietur in fortitudine ‖ *integritatis suæ, totus ipse* quietus,
23 זה ימות בעצם [d]תמו כלו שלאנן
& pacificus. ‡ *Mulctralia* eius plena sunt lacte; & medulla
24 [e]ושליו: עטיניו מלאו חלב [f]ומח
ossa eius † *irrigabitur*. Et iste morietur in animo amaro;
25 עצמותיו ישקה: וזה ימות בנפש [g]מרה
& non comedit ‡ *in bono*
ולא אכל בטובה:
Pariter super ‡ *puluerem* iacebunt ; & vermis operiet
26 יחד על־עפר ישכבו [h]ורמה תכסה
super eos. En noui cogitationes vestras, & † *molimina*
27 עליהם: הן ידעתי מחשבותיכם [i]ומזמות
aduersum me iniquè * *excogitabitis.*
עלי תחמסו:
Nam *dicetis*, Vbi † domus ‡ *liberalis*? & vbi tabernaculum
28 כי תאמרו איה בית־נדיב ואיה אהל
habitaculorum impiorum? Nunquid non interrogastis
29 משכנות רשעים: הלא שאלתם
transeuntes* viam? & signa eorum ‡ non † *dissimulabitis*?
עוברי דרך ואתתם לא תנכרו:
Quia in die ‡ *exitij* prohibebitur malus; * in die ‖ *furorum*
30 כי ליום איד יחשך [k]רע ליום עברות
inducentur. Quis nunciabit ‡ *super facies eius* viam eius † ?
31 יובלו: מי־[l]יגיד על־פניו דרכו
Et ipse fecit ‖ quis reddet ei ‡.
והוא־עשה מי ישלם־לו:
Et ipse ad * *sepulchra* ducetur, & | *super aceruo vigilabit.*
32 והוא לקברות יובל ועל־גדיש ישקוד:
Dulcuerunt ei † *cespites* torrentis, ‡ & post se ‡ *omnem hominem*
33 מתקו־לו רגבי נחל ואחריו כל־אדם
trahet *, & ‖ *facies eius* non † numerus.
ימשוך ולפניו אין מספר:
Et quomodo consolabimini me ‡ vanum : & ‡ *responsionibus vestris*
34 ואיך תנחמוני הבל ותשובתיכם
remansit prævaricatio?
נשאר־מעל:

‡ contritionē suam, † omnipotētis
[a] ראה ‡ Quid enim complacentię erit ei ‡ dimidiatus est. * qui
[b] ידע [c] רום * perfectionis suæ. ac si esset totus
[d] תמם ‡ Vbera
[e] שלה [f] מוח † irrigabūtur ‡ bonum.
[g] מרר ‡ terram
[h] רמם † cogitationes quas
[i] זמם * cogitatis.
Quia dicitis † est ‡ principis
* de me * per ‡ quæ dixerūt vobis de iustitia mea † negabitis. ‡ contritionis * ne attingat eum cōtritio ‖ irarum, ad quem ducētur alij, ipse prohibebitur. ‡ coram eo † malam?
[k] רוע [l] נגד ‖ mala, & ‡ secundum opera eius? * vnum à sepulchris ‖ in tumulo iugiter manebit † valles ‡ vt ibi sepeliretur ‡ omnes homines * ad mortem ‖ eorum qui mortui sunt ante eum † est ‡ ! in responsiones vestræ remanent mēdacium?

CAP. XXII. כב

: dixit & ,Temanites Elipaz respondit Et
1 [m]ויען אליפז התמני ויאמר:
.agens prudenter se super ‖ proderit sed? vir proderit Deo Nunquid
2 הלאל יסכן־גבר כי־יסכן עלימו משכיל:
, *lucrum sit* ‡ & ? iustificeris quòd *Saddai* † voluntas Nunquid
3 החפץ לשדי כי תצדק ואם־בצע
quòd perficias vias tuas? Nunquid *præ* timore tui
4 כי־[o]תתם דרכיך: המיראתך
te arguet: veniet tecum in iudicium?
יוכיחך יבוא עמך במשפט:
Nónne malitia tua ‡ *multa*, & non ‖ finis iniquitatibus tuis?
5 הלא רעתך [o]רבה ואין־[p]קץ [q]לעונתיך:
Etenim *capies in pugnas fratres tuos* gratis, & vestes nudorum
6 כי־תחבל אחיך חנם ובגדי ערומים
spoliare * *facies*. Non aquam lasso ‡ *propinabis*, & à famelico
7 תפשיט: לא־מים עיף תשקה ומרעב
† *prohibebis* panem.
תמנע לחם:
Et viro brachij *ei* terra; & ‡ *acceptus faciebus* sedebit
8 ואיש זרוע לו הארץ ונשוא [r]פנים ישב
in ea. Viduas dimisisti ‖ *vacuè*, & brachia pupillorum
9 בה: אלמנות שלחת ריקם וזרעות יתמים
‡ *contundetur*. Propterea * *circuitus tui* laquei, & terruit te
10 ידכא: על־כן סביבותיך פחים ויבהלך
‖ *pauor* subitò.
פחד פתאם:

[m] ענה ‖ sibi ipsi intelligēs. † omnipotentis est, ‡ nunquid viligas est ei.
[n] תמם ‡ disputabit tecum: ‡ magna est ‖ est
[o] רבב [p] קצץ
[q] עוה ‡ Pignus enim accepisti à fratribus tuis fecisti ‡ propinare fecisti † prohibuisti * est ‡ acceptor personarum ‖ vacuas,
[r] פנה ‡ contrita sūt à te. * In circuitibus tuis sunt ‖ timor,

.Non ? mecum disceptabit potentia multa in Nunquid

הֲבְרָב־כֹּחַ יָרִיב עִמָּדִי לֹא

arguens ‡ rectus Ibi .*me in ponet ipse Veruntamen

אַךְ־הוּא יָשִׂם בִּי׃ שָׁם יָשָׁר נוֹכָח

.me iudicante à perpetuum in liberarer & : eo cum

עִמּוֹ וַאֲפַלְּטָה לָנֶצַח מִשֹּׁפְטִי׃

intelligam non & , retrò & : ipse ‡ non & , ibo ante En

הֵן קֶדֶם אֶהֱלֹךְ וְאֵינֶנּוּ וְאָחוֹר וְלֹא־אָבִין

operiet ‡ : videbo non & , ipsum faciendo in Sinistram* .eum

לוֹ׃ שְׂמֹאול בַּעֲשֹׂתוֹ וְלֹא־אָחַז יַעְטֹף

.videbo non & , dextram

יָמִין וְלֹא אֶרְאֶה׃

. egrediar aurum sicut. me probauit , me apud ‡ viam nouit Quia

כִּי־יָדַע דֶּרֶךְ עִמָּדִי בְּחָנַנִי כַּזָּהָב אֵצֵא׃

,seruaui eius Viam. meus pes apprehendit eius gressum In

בַּאֲשֻׁרוֹ אָחֲזָה רַגְלִי דַּרְכּוֹ שָׁמַרְתִּי

‡ declinabo ‡ non & eius labiorum Praeceptum ‡ deseram ‡ non &

וְלֹא־אָט׃ מִצְוַת שְׂפָתָיו וְלֹא אָמִישׁ

.eius oris eloquia abscondi meo statuto à

מֵחֻקִּי צָפַנְתִּי אִמְרֵי־פִיו׃

eius anima & ? eum auertet ‡ quis & , vno in* ipse Et

וְהוּא בְאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ

haec sicut & meum * statutum reddet ‡ Quia . fecit & desiderauit ‡

אִוְּתָה וַיָּעַשׂ׃ כִּי יַשְׁלִים חֻקִּי וְכָהֵנָּה

: terrebor eius faciebus ‡ à Idcirco . eo cum * multa

רַבּוֹת עִמּוֹ׃ עַל־כֵּן מִפָּנָיו אֶבָּהֵל

.eo ab timebo & , intelligam

אֶתְבּוֹנֵן וְאֶפְחַד מִמֶּנּוּ׃

.me terruit saddai ‡ & : meum cor emolliuit Deus Et

וְאֵל הֵרַךְ לִבִּי וְשַׁדַּי הִבְהִילָנִי׃

meis faciebus ‡ à & : obscuritatis faciebus à ‡ sum excisus non Quoniam

כִּי־לֹא נִצְמַתִּי מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ וּמִפָּנַי

.caliginem operuit

כִּסָּה־אֹפֶל׃

Marginalia: *vites vt stem coram eo. ‡ disputat. ‖ Si ad orientem iero, ‡ erit: & si ad occidentem, * Si ad aquilonem quando operatur ipse. ‡ abscondet se in meridie, ‡ quae est mecum. Si probauerit ‡ declinaui. A praecepto ‖ recessi. more * vnus est. ‡ redire faciet eū retrorsum, & voluntas ‡ desiderat, & facit. ‡ reddit quod ‖ erat mihi & similia his ‖ sunt ‡ facie ‡ omnipotens ‡ propter tenebras. ‖ facie mea

CAP. XXIIII. כד

eum scientes & : tempora sunt occultata non saddai à Cur

מַדּוּעַ מִשַּׁדַּי לֹא־נִצְפְּנוּ עִתִּים וְיֹדְעָו

gregem , attingent ‡ Terminos . ? eius dies viderunt non

לֹא־חָזוּ יָמָיו׃ גְּבֻלוֹת יַשִּׂיגוּ עֵדֶר

: ducent ‡ pupillorum Asinum . pauerunt & , rapuerunt

גָּזְלוּ וַיִּרְעוּ׃ חֲמוֹר יְתוֹמִים יִנְהָגוּ

egenos facient Diuertere . viduae bouem accipient ‡ pignus in

יַחְבְּלוּ שׁוֹר אַלְמָנָה׃ יַטּוּ אֶבְיֹנִים

.terrae humiles latuerunt pariter : via de

מִדָּרֶךְ יַחַד חֻבְּאוּ עֲנִיֵּי־אָרֶץ׃

,suum opus ad sunt egressi deserto in onagri ‡ Ecce

הֵן פְּרָאִים בַּמִּדְבָּר יָצְאוּ בְּפָעֳלָם

.pueris ‡ panis ei solitudo ‡ : rapinam ad manè surgentes

מְשַׁחֲרֵי לַטָּרֶף עֲרָבָה לוֹ לֶחֶם לַנְּעָרִים׃

impij vineam & : demetent eius pabulum ‡ agro In

בַּשָּׂדֶה בְּלִילוֹ יִקְצוֹרוּ וְכֶרֶם רָשָׁע

: vestimento absque facient ‡ pernoctare Nudum . facient tardare ‡

יְלַקֵּשׁוּ׃ עָרוֹם הֵלִינוּ מִבְּלִי לְבוּשׁ

.frigore in operimentum * non &

וְאֵין כְּסוּת בַּקָּרָה׃

protectione ‡ absque : madefient ‡ montium inundatione Ab

מִזֶּרֶם הָרִים יִרְטָבוּ וּמִבְּלִי מַחְסֶה

: pupillum vbere ab Rapient ‡ . petram sunt amplexati

חִבְּקוּ־צוּר׃ יִגְזְלוּ מִשֹּׁד יָתוֹם

.pignus accipient ‡ pauperem ‡ super &

וְעַל־עָנִי יַחְבֹּלוּ׃

famelicis ‡ : vestimento absque fecerunt ambulare Nudum

עָרוֹם הִלְּכוּ בְּלִי לְבוּשׁ וּרְעֵבִים

: oleum exprimunt ‡ suos muros Inter manipulum tulerunt

נָשְׂאוּ עֹמֶר׃ בֵּין שׁוּרֹתָם יַצְהִירוּ

.sitiuerunt &, calcauerunt torcularia

יְקָבִים דָּרְכוּ וַיִּצְמָאוּ׃

: vociferabitur occisorum ‡ anima & , gement ‖ viri vrbe De

מֵעִיר מְתִים יִנְאָקוּ וְנֶפֶשׁ־חֲלָלִים תְּשַׁוֵּעַ

.insulsum ponet * non Deus &

וֶאֱלוֹהַּ לֹא־יָשִׂים תִּפְלָה׃

Marginalia: ab omnipotente ‡ attigerunt alienos, ‡ duxerunt in domum suam: ‡ acceperunt ‡ fecerūt pauperes ‡ vt ‡ à deserto est sibi ‡ & filiis. ‡ segetes suas messuerunt: ‡ tardè vindemiauerunt. ‡ fecerunt pauperem * fuit ‡ madefacti sūt pauperes? ‡ operimento ‡ Rapuerunt impij ‡ acceperunt ‡ à ‡ fecerunt ‖ clamant ad Dominum, ‡ eorū qui occiduntur clamat: * prohibet eorum opera

.te operiet ‡ aquarum redundantia & , videbo non , obscuritas ‡ Vel

אוֹ־חֹשֶׁךְ לֹא תִרְאֶה וְשִׁפְעַת־מַיִם תְּכַסֶּךָּ׃

,stellarum caput ‡ vide & , caelorum sublimitate in * Deus Nonne

הֲלֹא־אֱלוֹהַּ גֹּבַהּ שָׁמָיִם וּרְאֵה רֹאשׁ כּוֹכָבִים

; Deus nouit quid , dixisti Et . sunt excelsae quia

כִּי־רָמּוּ׃ וְאָמַרְתָּ מַה־יָּדַע אֵל

absconsio * nubes . iudicabit caliginem per Nunquid

הַבְעַד עֲרָפֶל יִשְׁפּוֹט׃ עָבִים סֵתֶר־

? perambulabit caelorum ambitum ‡ & : videat non & ,ei

לוֹ וְלֹא יִרְאֶה וְחוּג שָׁמַיִם יִתְהַלָּךְ׃

. viri calcauerunt quam , obseruabis ‡ seculi semitam Nunquid

הַאֹרַח עוֹלָם תִּשְׁמוֹר אֲשֶׁר דָּרְכוּ מְתֵי־

? iniquitatis ‡

אָוֶן׃ חצי הספר

‡ est diffusus Fluuius . tempus * non & , sunt succisi Qui

אֲשֶׁר־קֻמְּטוּ וְלֹא־עֵת נָהָר יוּצַק

nobis à recede , Deo Dicentes ‡ eorum fundamento

יְסוֹדָם׃ הָאֹמְרִים לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ

? eis Saddai * operabitur quid &

וּמַה־יִּפְעַל שַׁדַּי לָמוֹ׃

consilium & , bono eorum domos impleuit ipse Et

וְהוּא מִלֵּא בָתֵּיהֶם טוֹב וַעֲצַת

.me à est factum longe impiorum

רְשָׁעִים רָחֲקָה מֶנִּי׃

subsannabit innocens & : laetabuntur & , iusti Videbunt

יִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִשְׂמָחוּ וְנָקִי יִלְעַג־

, nostra substantia ‡ fuit succisa non si ‡ .eos

לָמוֹ׃ אִם־לֹא נִכְחַד קִימָנוּ

quaeso Assuesce ? ignis deuorauit eorum ‡ residuum &

וְיִתְרָם אָכְלָה אֵשׁ׃ הַסְכֶּן־נָא

, bonus tuus prouentus eis in ‡ : habeto pacem & , eo cum

עִמּוֹ וּשְׁלָם בָּהֶם תְּבוֹאַתְךָ טוֹבָה׃

eius eloquia pone & , legem eius ore ex quaeso Accipe

קַח־נָא מִפִּיו תּוֹרָה וְשִׂים אֲמָרָיו

aedificaberis , Saddai ‡ ad fueris conuersus Si . tuo corde in

בִּלְבָבֶךָ׃ אִם־תָּשׁוּב עַד־שַׁדַּי תִּבָּנֶה

super pone * Et . tuo tentorio ‡ à iniquitatem elongabis

תַּרְחִיק עַוְלָה מֵאָהֳלֶךָ׃ וְשִׁית־עַל־

.Ophir torrentes petra in ‡ & , munitionem puluerem

עָפָר בָּצֶר וּבְצוּר נְחָלִים אוֹפִיר׃

fortitudinum * argentum & , tua munitio omnipotens Eritque

וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת

eleuabis & , delectaberis Saddai ‡ super tunc Quia . tibi

לָךְ׃ כִּי־אָז עַל־שַׁדַּי תִּתְעַנָּג וְתִשָּׂא

? te exaudiet & , eum ad Orabis . tuas facies ‡ Deum ad

אֶל־אֱלוֹהַּ פָּנֶיךָ׃ תַּעְתִּיר אֵלָיו וְיִשְׁמָעֶךָּ

erit firmus & , sermonem decernes Et . reddes tua vota &

וּנְדָרֶיךָ תְשַׁלֵּם׃ וְתִגְזַר־אֹמֶר וְיָקָם

.lumen splendebit * tuas vias super & , tibi

לָךְ וְעַל־דְּרָכֶיךָ נָגַהּ אוֹר׃

demissum & : exaltatio ‡ , dices & , ‡ se humiliauerint Cùm

כִּי־הִשְׁפִּילוּ וַתֹּאמֶר גֵּוָה וְשַׁח

liberabitur & , innocens insulam * Liberabit , ‡ saluabit oculis

עֵינַיִם יוֹשִׁעַ׃ יְמַלֵּט אִי־נָקִי וְנִמְלַט

.tuarum volarum puritate in ‡

בְּבֹר כַּפֶּיךָ׃

CAP. XXIII. כג

,dixit & , Iiob respondit Et

וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃

mea manus ‡ : meum eloquium exacerbatio ‖ hodie Etiam

גַּם־הַיּוֹם מְרִי שִׂחִי יָדִי

,scirem dabit Quis ‡ . meum gemitum super est aggrauata

כָּבְדָה עַל־אַנְחָתִי׃ מִי־יִתֵּן יָדַעְתִּי

. eius locum ad vsque venirem ? eum inuenirem &

וְאֶמְצָאֵהוּ אָבוֹא עַד־תְּכוּנָתוֹ׃

replerem meum os & , iudicium eius facies ad ‖ Disponerem

אֶעֶרְכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט וּפִי אֲמַלֵּא

: mihi responderet ‡ eloquia Scirem , correptionibus *

תוֹכָחוֹת׃ אֵדְעָה מִלִּים יַעֲנֵנִי

.mihi diceret quid ‡ intelligerem &

וְאָבִינָה מַה־יֹּאמַר לִי׃

Marginalia: ‡ tenebrae venerunt super te vt non videas, & multitudo. ‡ operuit * sublimior est caelo? ‡ summitatem ‖ Nunquid * sunt ‡ vt ‡ nos ‡ per lineam quae circū caelum ambulat? ‡ obseruasti in corde tuo, ‡ iniqui? * erat ‡ in ‡ Qui dicunt * omnipotēs ‡ Quando ‡ substantia ‡ impiorum ‡ per ea veniet tibi bonum. ‡ omnipotēte ‡ tabernaculo tuo. * pones super terram ‡ instar petrae torrentium aurum ‡ erit in fortitudine ‡ omnipotēte ‡ faciem tuam ‡ splendescet ‡ impii, ‡ excelsus sū, & humilem ‡ Deus. ‖ habitatores insulae * habitator in sula mundicia manum ‖ in amaritudine est ‡ plaga ‡ Vtinam ‖ coram eo * argumentis, ‡ quae ‡ quicquid

הָיוּ[a] נָכַר[b] † steterunt

cognouerunt non ,luminis rebelles inter fuerunt Ipsi

13 הֵמָּה ׀ הָיוּ[a] בְּמֹרְדֵי־אוֹר לֹא־[b]הִכִּירוּ

surget luce In .eius semitis in sederunt † nec : eius vias

14 דְּרָכָיו וְלֹא יָשְׁבוּ בִּנְתִיבֹתָיו: לָאוֹר ׀ יָקוּם

erit nocte in & :egenum & , pauperem interficiet ,homicida

רוֹצֵחַ יִקְטָל־עָנִי [c]וְאֶבְיוֹן וּבַלַּיְלָה יְהִי — אבר[c]

,crepusculum obseruauit adulteri oculus Et .fur tanquam

15 כַגַּנָּב: וְעֵין נֹאֵף ׀ שָׁמְרָה נֶשֶׁף

facierum absconsionem | & :oculus me aspiciet Non :dicendo — || in abscōdito faciem

לֵאמֹר לֹא־תְשׁוּרֵנִי עָיִן וְסֵתֶר פָּנִים

signauerunt die ‡ ,domos tenebra in Fodit ‡ .ponet — || Foderunt in tenebris ‡ quasi in

16 יָשִׂים: חָתַר בַּחֹשֶׁךְ בָּתִּים יוֹמָם חִתְּמוּ־

.lucem cognouerunt non ,sibi

לָמוֹ לֹא־יָדְעוּ אוֹר:

agnouerit cum .mortis vmbra ‡ eis † mane pariter Quia — † erit ‡ vt

17 כִּי יַחְדָּו ׀ בֹּקֶר לָמוֹ צַלְמָוֶת כִּי־יַכִּיר

facies super ipse ‡ Leuis .† mortis vmbræ terrores * — ‡ quilibet eorum † erunt eis. ‡ est, vt quod natat in superficie.

18 בַּלְהוֹת צַלְמָוֶת: קַל־הוּא ׀ עַל־[d]פְּנֵי־

respiciet non : terra in eorum pars maledicetur ,aquarum

מַיִם תְּקֻלַּל חֶלְקָתָם בָּאָרֶץ לֹא־יִפְנֶה — פָּנָה[d]

rapiens * calor etiam Siccitas ‡ .vinearum viam — ‡ Sicut æstus * rapiunt † sic ‡ eos qui ‡ eius amicus, dulcedinem letier ex eo

19 דֶּרֶךְ כְּרָמִים: צִיָּה גַם־חֹם יִגְזְלוּ

ipsius ‡ Obliuiscetur .peccauerunt ‡ sepulchrum † ,niuis aquas

20 [e]מֵימֵי־שֶׁלֶג שְׁאוֹל חָטָאוּ: יִשְׁכָּחֵהוּ

:memorabitur non Adhuc .vermis eius dulcescere capietur ,miseratio

רֶחֶם ׀ מְתָקוֹ רִמָּה עוֹד לֹא־יִזָּכֵר — מַיִם[e] * iniquus.

,iniquitas * lignum vt, confringetur &

וַתִּשָּׁבֵר כָּעֵץ עַוְלָה:

non viduæ & :pareret ne ,sterilem Frangens † — † Qui confregit vxorem

21 רֹעֶה עֲקָרָה לֹא [f]תֵלֵד וְאַלְמָנָה לֹא — יָלַד[f]

, ‡ stetit:sua potentia in fortes traxit Et benefaciet ‡ — ‡ benefecit. ‡ aduersū eos

22 יְיֵטִיב: וּמָשַׁךְ אַבִּירִים [g]בְּכֹחוֹ יָקוּם — כֹּחַ[g]

.vitæ in * credidit non & — * vitæ suæ quispiam ex eis. † munera, vt habitet confidenter, ‡ ei ne sibi noceat: || tamen ‡ erunt * vt eis insidientur. Recesserunt † fuerunt coram eis, ‡ paupertate conficientur, † summitas

וְלֹא־יַאֲמִין בַּחַיִּין:

eius oculi | & :‡innitetur & fiduciam ad † ei Dabit

23 יִתֶּן־לוֹ לָבֶטַח וְיִשָּׁעֵן וְעֵינֵיהוּ

.* eorum vias super ‡

עַל־דַּרְכֵיהֶם:

omnes sicut sunt humiliati ‡ & ,ipse † non & ,paululum ∫c Sustulerunt

24 [h]רוֹמּוּ מְּעַט ׀ וְאֵינֶנּוּ וְהֻמְּכוּ כַּכֹּל

.succidentur spicæ caput † sicut &:claudentur

יִקָּפְצוּן וּכְרֹאשׁ שִׁבֹּלֶת [i]יִמָּלוּ: — רָמַם[h] מוּל[i] | est vt dico nunc

ponet & :me faciet mentiri quis ‡ vbinam || non si Et

25 וְאִם־לֹא אֵפוֹ מִי יַכְזִיבֵנִי וְיָשֵׂם

?meum sermonem nihilum ad

לְאַל [k]מִלָּתִי: — מָלַל[k]

CAP. XXV. כה

:dixit & , Suchites Bildad respondit Et

1 [l]וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשֻּׁחִי וַיֹּאמַר: — עָנָה[l] ‡ est

.suis excelsis in pacem faciens : eo cum † timor & Dominium

2 הַמְשֵׁל וָפַחַד עִמּוֹ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו: — militibus

non quem super Et ;eius agminibus numerus est Nunquid

3 הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו וְעַל־מִי לֹא־

cum homo iustificabitur quomodo Et ?eius lux stabit

4 יָקוּם אוֹרֵהוּ: וּמַה־יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם־

? muliere * natus erit mundus quomodo & ? Deo — * ex

אֵל וּמַה־יִּזְכֶּה יְלוּד אִשָּׁה:

stellæ & :tabernaculum ponet non & ,lunam ad vsque Ecce — illuminabit

5 הֵן עַד־יָרֵחַ וְלֹא יַאֲהִיל וְכוֹכָבִים

homo quia Etiam † .eius oculis in sunt mundæ non — † Quanto magis

6 לֹא־[m]זַכּוּ בְעֵינָיו: אַף כִּי־אֱנוֹשׁ — זָכַךְ[m]

? vermis hominis filius & ,vermis

רִמָּה וּבֶן־אָדָם תּוֹלֵעָה:

CAP. XXVI. כו

:dixit & , Iiob respondit Et

1 [n]וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר: — עָנָה[n] † Eine ‡ est ‡ eum,cui * est

‡ brachio Saluasti ? potentia non cui † : es auxiliatus Cui

2 מֶה־עָזַרְתָּ לְלֹא־[o]כֹחַ הוֹשַׁעְתָּ זְרוֹעַ — כֹּחַ[o]

? fortitudo * non

לֹא־[p]עֹז: — עָזַז[p]

† Eine ‡ est ‡ sapientiam multipliciter — יָשָׁה[a] יָדַע[b] נָגַר[c] מָלַל[d]

essentiam ‡ & : sapientia ‡ non cui † ?consuluisti Cui

3 מַה־יָּעַצְתָּ לְלֹא חָכְמָה [a]וְתוּשִׁיָּה

;sermones annunciaui Cui ? fecisti scire multitudinem in

4 לָרֹב [b]הוֹדָעְתָּ: אֶת־מִי [c]הִגַּדְתָּ [d]מִלִּין

? te à exiuit cuius anima &

וְנִשְׁמַת־מִי יָצְאָה מִמֶּךָּ:

eorum habitatores ‡ & ,aquis sub de formabuntur Mortui † — † Semina mortua ‡ quæ manent in eis. ‡ est

5 הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשֹׁכְנֵיהֶם:

operimentum ‡ non & :eo coram infernus ‡ Nudus — כָּסָה[e]

6 עָרוֹם שְׁאוֹל נֶגְדּוֹ וְאֵין [e]כְּסוּת

suspendens :vacuum super Aquilonem Extendens .perditioni

7 לָאֲבַדּוֹן: נֹטֶה צָפוֹן עַל־תֹּהוּ תֹּלֶה

?suis nubibus in aquas Ligans .nihilum super terram

8 אֶרֶץ עַל־בְּלִימָה: צֹרֵר־מַיִם בְּעָבָיו

.eis sub nubes est scissa non &

וְלֹא־נִבְקַע עָנָן תַּחְתָּם:

.suam nubem illud super expandit :solij facies Tenens — vultum

9 מְאַחֵז פְּנֵי־כִסֵּה פַּרְשֵׁז עָלָיו עֲנָנוֹ:

ad vsque :aquarum facies super descripsit circino Statutum — Terminū circundedit superficiei

10 [f]חֹק־[g]חָג עַל־פְּנֵי־מָיִם עַד־ — חָקַק[f] חוּג[g]

cæli Columnæ .obscuritate ‡ cum lucis perfectionem — ‡ tenebris. ‡ cōtremiscēt:

[h]תַּכְלִית אוֹר עִם־חֹשֶׁךְ: עַמּוּדֵי שָׁמַיִם — כָּלָה[h] רוּף[i] * diuisum est

11 .eius increpatione ab admirabuntur & :conterentur ‡

[i]יְרוֹפָפוּ וְיִתְמְהוּ מִגַּעֲרָתוֹ:

percussit sua intelligentia in & : mare scidit * eius potentia in

12 בְּכֹחוֹ רָגַע הַיָּם וּבִתְבוּנָתוֹ מָחַץ — † fortitudinē eius. ‡ decorauit cælos,creauit | vectem. ‡ sunt † est quod de

formauit ,pulchritudo cæli ‡ eius spiritu in .superbiam †

13 רָהַב: בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה חֹלְלָה

‡ partes hæc Ecce .fugacem || serpentem eius manus

14 יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִחַ: הֶן־אֵלֶּה ׀ [k]קְצוֹת — קָצָה[k] † à בִּין[l]

tonitru & :eo in ‡ audiuimus verbum † pusillū quam & ,eius viarū

דְּרָכָו וּמַה־שֵּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע־בּוֹ וְרַעַם

.intelligetur quo † eius fortitudinum

גְּבוּרֹתָו מִי [l]יִתְבּוֹנָן:

CAP. XXVII. כז

:dixit & ,suam parabolam assumere Iiob addidit Et

1 וַיֹּסֶף אִיּוֹב [m]שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר: — נָשָׂא[m] † Viuit ‡ qui | omnipotens qui

Saddai || & :meum iudicium fecit remouere ‡ Deus Viuens †

2 חַי־אֵל [n]הֵסִיר מִשְׁפָּטִי וְשַׁדַּי — סוּר[n]

,tempore omni Quia .meam animam affecit amaritudine

3 [o]הֵמַר נַפְשִׁי: כִּי־כָל־עוֹד — מָרַר[o] * quo fuerit anima || naribus meis.

.meo naso| in Dei spiritus & :me in mea mens*

נִשְׁמָתִי בִי וְרוּחַ אֱלוֹהַ בְּאַפִּי:

si mea lingua & : iniquitatem mea labia loquentur Si

4 אִם־תְּדַבֵּרְנָה [p]שְׂפָתַי עַוְלָה וּלְשׁוֹנִי אִם־ — שָׂפָה[p] ‡ locuta

vos iustificem si † mihi Absit :dolum fuerit molita ‡

5 יֶהְגֶּה רְמִיָּה: חָלִילָה לִּי אִם־אַצְדִּיק אֶתְכֶם

,me à meam perfectionem remouebo non :obiero quousque

עַד־אֶגְוָע לֹא־אָסִיר [q]תֻּמָּתִי מִמֶּנִּי: — תֻּמָּם[q] * Iustitiam meam

non :eam dimittam non & ,tenui mea iustitia In *

6 בְּצִדְקָתִי הֶחֱזַקְתִּי וְלֹא אַרְפֶּהָ לֹא־

impius vt Erit .meis diebus à meum cor afficiet probris

7 יֶחֱרַף לְבָבִי [r]מִיָּמָי: יְהִי כְרָשָׁע — יוֹם[r] | hostis meus,

quæ Nam .iniquus vt ,me in insurgens|| & :meus inimicus

8 אֹיְבִי וּמִתְקוֹמְמִי כְעַוָּל: כִּי מַה־

?eius animam Deus euellat † si, corraserit eum hypocrita ‡ spes — ‡ impij si reconderit: † requiescere fecerit.

[s]תִּקְוַת חָנֵף כִּי יִבְצָע כִּי [t]יֵשֶׁל אֱלוֹהַּ נַפְשׁוֹ: — קָוָה[s] שָׁלָה[t] vel נָשַׁל

eum super venerit cum ;Deus audiet eius clamorem Nunquid

9 הֲצַעֲקָתוֹ יִשְׁמַע ׀ אֵל כִּי־תָבוֹא עָלָיו

inuocabit. delectabitur omnipotente super Si ‡ ?tribulatio — ‡ Nunquid ‡ quæ sunt

10 צָרָה: אִם־עַל־שַׁדַּי יִתְעַנָּג יִקְרָא

: Dei manu in ‡ vos Docebo ? tempore omni in Deum

11 אֱלוֹהַּ בְּכָל־עֵת: [u]אוֹרֶה אֶתְכֶם בְּיַד־אֵל — יָרָה[u] .† est

.abscondam non omnipotente cum † quod

אֲשֶׁר עִם־שַׁדַּי לֹא אֲכַחֵד:

vanitate quid propter & , vidistis vos omnes vos Ecce

12 הֵן־אַתֶּם כֻּלְּכֶם [x]חֲזִיתֶם וְלָמָּה־זֶּה הֶבֶל — חָזָה[x] | vanescitis. * est * quam

:Deo cum impij hominis pars * Hæc ?euanescetis||

13 תֶּהְבָּלוּ: זֶה ׀ חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע ׀ עִם־אֵל

.accipient omnipotente ab * fortium hæreditas &

וְנַחֲלַת עָרִיצִים מִשַּׁדַּי [y]יִקָּחוּ: — לָקַח[y]

: † gladium *ipsum* in , eius filij fuerint multiplicati Si

14 אִם־יִרְבּוּ בָנָיו לְמוֹ־חָרֶב

eius Superstites ,pane saturabuntur non eius *germina* ‡ , &

15 וְצֶאֱצָאָיו לֹא יִשְׂבְּעוּ־לָחֶם׃ שְׂרִידָיו

.flebunt non eius viduæ & :sepelientur morte in

בַּמָּוֶת יִקָּבֵרוּ וְאַלְמְנֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה׃

lutum sicut & , argentum *puluerem* vt coaceruauerit Si

16 אִם־יִצְבֹּר כֶּעָפָר כָּסֶף וְכַחֹמֶר

:† se induet iustus & , Præparabit .vestimentum præparauerit

17 יָכִין מַלְבּוּשׁ׃ יָכִין וְצַדִּיק יִלְבָּשׁ

tinea sicut Ædificauit .*partietur* ‡ innocens argentum &

וְכֶסֶף נָקִי יַחֲלֹק׃ בָּנָה כָעָשׁ

18 ,dormiet Diues .custos fecit *tugurium* sicut & : suam domum

בֵּיתוֹ וּכְסֻכָּה עָשָׂה נֹצֵר׃ עָשִׁיר יִשְׁכַּב

19 .*ipse* ‡ non & , aperuit suos oculos:congregabitur non &

וְלֹא יֵאָסֵף עֵינָיו פָּקַח וְאֵינֶנּוּ׃

eum est furatus nox † : terrores aquæ sicut eū Apprehendent

20 תַּשִּׂיגֵהוּ כַמַּיִם בַּלָּהוֹת לַיְלָה גְּנָבַתּוּ

eum cōmouebit turbine & :ibit & ,eurus eum Tollet .turbo

21 סוּפָה׃ יִשָּׂאֵהוּ קָדִים וְיֵלַךְ וִישָׂעֲרֵהוּ

:parcet non &, ‡ eum super proijciet Et .suo loco de

22 מִמְּקֹמוֹ׃ וְיַשְׁלֵךְ עָלָיו וְלֹא יַחְמֹל

eum super † Plaudet .fugiet fugiendo eius *manu* ‖ de

23 מִיָּדוֹ בָּרוֹחַ יִבְרָח׃ יִשְׂפֹּק עָלֵימוֹ

.suo loco de eum super sibilabit & : suis *palmis* ‡

כַפֵּימוֹ וְיִשְׁרֹק עָלָיו מִמְּקֹמוֹ׃

CAP. XXVIII. כח

,auro locus & : exitus argento est Quoniam

1 כִּי יֵשׁ לַכֶּסֶף מוֹצָא וּמָקוֹם לַזָּהָב

fusus lapis † &: tolletur *puluere* * e Ferrum .fundent ‡

2 יָזֹקּוּ׃ בַּרְזֶל מֵעָפָר יֻקָּח וְאֶבֶן יָצוּק

fini ‡ omni & , *tenebræ* ‖ posuit Finem .æs

3 נְחוּשָׁה׃ קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל־תַּכְלִית

.mortis vmbram & , caliginis lapidem: *inquirens* ‡ ipse

הוּא חוֹקֵר אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת׃

:pede à *obliuioni tradita incola eum à torrens Erupit*

4 פָּרַץ נַחַל מֵעִם־גָּר הַנִּשְׁכָּחִים מִנִּי־רָגֶל

.sunt motæ †,homine præ sunt renelatæ

דַּלּוּ מֵאֱנוֹשׁ נָעוּ׃

est *versus ea subter* *& :panis egrediatur *ea ex* ‡ terra ‡

5 אֶרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא־לָחֶם וְתַחְתֶּיהָ נֶהְפַּךְ

pulueres † &: eius lapides sapphiri Locus ignis vt

6 כְּמוֹ־אֵשׁ׃ מְקוֹם־סַפִּיר אֲבָנֶיהָ וְעַפְרֹת

nec : auis *eam* cognouit non Semitam .ei *auri*

7 זָהָב לוֹ׃ נָתִיב לֹא־יְדָעוֹ עַיִט וְלֹא

filij ‡ eam calcauerunt Non .*vulturis* ‡ oculus eam vidit

8 שְׁזָפַתּוּ עֵין אַיָּה׃ לֹא־הִדְרִיכֻהוּ בְנֵי־

.leo eam iuxta *transiit* * non :*superbiæ*

שָׁחַץ לֹא־עָדָה עָלָיו שָׁחַל׃

radice à subuertit ‖ ;suam manum misit silicem In

9 בַּחַלָּמִישׁ שָׁלַח יָדוֹ הָפַךְ מִשֹּׁרֶשׁ

omne & :fecit erumpere riuos *rupibus* In † .montes

10 הָרִים׃ בַּצּוּרוֹת יְאֹרִים בִּקֵּעַ וְכָל־

fasciauit ‡ flumina *fletu A* ‡ .eius oculus vidit pretiosum

11 יְקָר רָאֲתָה עֵינוֹ׃ מִבְּכִי נְהָרוֹת חִבֵּשׁ

vnde sapientia Et .lucem *educet* ‖ absconditum &

12 וְתַעֲלֻמָהּ יֹצִא אוֹר׃ וְהַחָכְמָה מֵאַיִן

Nesciuit ?intelligentiæ locus *hic* * vbi Et ‡ inuenietur

13 תִּמָּצֵא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה׃ לֹא־יָדַע

.viuentium terra in inuenietur non & : eius *ordinem* ‖ homo

אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְלֹא תִמָּצֵא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים׃

Non, dixit mare & : *ipsa* * me in Non,dixit,Vorago

14 תְּהוֹם אָמַר לֹא בִי־הִיא וְיָם אָמַר אֵין

non & : ea pro *purum* aurum dabitur Non *me apud* †

15 עִמָּדִי׃ לֹא־יֻתַּן סְגוֹר תַּחְתֶּיהָ וְלֹא

æstimabitur Non .eius pretium argento ponderabitur

16 יִשָּׁקֵל כֶּסֶף מְחִירָהּ׃ לֹא תְסֻלֶּה

.sapphiro &, pretioso onyche cum : Ophir auro cum

בְּכֶתֶם אוֹפִיר בְּשֹׁהַם יָקָר וְסַפִּיר׃

eius permutatio nec : *crystallus* ‡ &, aurum adæquabit Non

17 לֹא־יַעַרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוֹכִית וּתְמוּרָתָהּ

† erunt: רַבָּה ‡ liberi · יָצָא · terram · † illó: · כּוּן · ‡ diuidet. · vmbraculum quod · ‡ est · † sicut · נָשַׂג · נָשָׂא · ‡ plagas, · ‖ plaga · † qui videri · ‡ manibus · כַּף · יָצָא · ‡ in quo · * terra · † e lapide fuso · ‡ tenebris, · ‡ perfectioni, quam · ‡ inquirit: · יָצַק · לָקַח · קָצַץ · כָּלָה · * scit. Crescere fecit torrentē apud eum qui peregrinatur iuxta illum, & siccato torrēte aquæ obliuioni traduntur · † & è loco suo · דָּלַל · נוּעַ · ‡ E ‡ illa, vbi erat torrens, * locus eius effectus · † terræ habētes aurū sunt · ‡ variæ auis. · ‡ bestiæ rapaces: · * declinauit · ‖ & · † E silicibus · ‡ Ne stillarent · ‡ ligauit: · רָאָה · ‖ exire faciet in · * est · ‖ pretium · * est · † est mecum. · נָתַן · ‡ adamas

ebrij ‡ *vau* *

:commemorabitur non vnio † &, Coralia

18 כְּלִי־פָז׃ רָאמוֹת וְגָבִישׁ לֹא יִזָּכֵר

.margaritis *præ sapientiæ attractio* ‡ &

וּמֶשֶׁךְ חָכְמָה מִפְּנִינִים׃

auro cum : AEthiopiæ smaragdus eam adæquabit Non

19 לֹא־יַעַרְכֶנָּה פִּטְדַת־כּוּשׁ בְּכֶתֶם

? veniet vnde sapientia Et æstimabitur non mundo

20 טָהוֹר לֹא תְסֻלֶּה׃ וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תָּבוֹא

oculis ab se abscondit Et ? intelligentiæ locus *hic* ‡ vbi &

21 וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה׃ וְנֶעֶלְמָה מֵעֵינֵי

.est occultata cæli volucri à & : viuentis omnis

כָל־חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה׃

audiuimus nostris auribus *In*: dixerunt mors & Perditio

22 אֲבַדּוֹן וָמָוֶת אָמְרוּ בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ

cognouit ipse & : eius viam intellexit Deus .eius *auditum*

23 שִׁמְעָהּ׃ אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע

terræ fines ad ipse Quia .eius locum

24 אֶת־מְקוֹמָהּ׃ כִּי־הוּא לִקְצוֹת־הָאָרֶץ

faciendum Ad .videbit cælo omni sub : aspiciet

25 יַבִּיט תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה׃ לַעֲשׂוֹת

.mensura in appendebat aquas & :pondus vento

לָרוּחַ מִשְׁקָל וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה׃

coruscationi viam & : statutum pluuiæ *ipsum faciendo In*

26 בַּעֲשֹׂתוֹ לַמָּטָר חֹק וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז

eam præparauit :eam *narrauit* † &, eam vidit Tunc .*tonitruorum*

27 קֹלוֹת׃ אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ

.eam inuestigauit etiam &

וְגַם־חֲקָרָהּ׃

:sapientia *ipsa* ‖ Domini timor Ecce :homini dixit Et

28 וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת אֲדֹנָי הִיא חָכְמָה

.intelligentiam malo à recedere &

וְסוּר מֵרָע בִּינָה׃

CAP. XXIX. כט

:dixit, &, suam parabolam *assumere* ‡ Iob *Addidit* ‖ Et

1 וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר׃

dies iuxta :*antiquitatis* ‡ menses iuxta *mihi dabit Quis**

2 מִי־יִתְּנֵנִי כְיַרְחֵי־קֶדֶם כִּימֵי

suam lucernam *ipsum splendere faciendo In* ‡. me custodiebat Deus †

3 אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי׃ בְּהִלּוֹ נֵרוֹ

.*obscuritatem per* * ambulabam eius lumen ad ? meum caput super

עֲלֵי רֹאשִׁי לְאוֹרוֹ אֵלֶךְ חֹשֶׁךְ׃

, Dei *secreto in, mei opprobrij* † diebus in eram Sicut

4 כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי בִּימֵי חָרְפִּי בְּסוֹד אֱלוֹהַּ

mei circuitu, me apud Saddai adhuc *In* ‡. meo tabernaculo in

5 עֲלֵי אָהֳלִי׃ בְּעוֹד שַׁדַּי עִמָּדִי סְבִיבוֹתָי

petra & , Butyro in meas vias *lauando In* .‡mei pueri

6 נְעָרָי׃ בִּרְחֹץ הֲלִיכַי בְּחֵמָה וְצוּר

.olei riuuli *mecum fusa*

יָצוּק עִמָּדִי פַּלְגֵי־שָׁמֶן׃

platea in : ciuitatem super , portam *me exeundo In* †

7 בְּצֵאתִי שַׁעַר עֲלֵי־קָרֶת בָּרְחוֹב

.meam cathedram faciebam parare

אָכִין מוֹשָׁבִי׃

decrepiti & : se abscondebant & , pueri me Videbant

8 רָאוּנִי נְעָרִים וְנֶחְבָּאוּ וִישִׁישִׁים

:sermonibus in *cohibebant* ‡ Principes .stabant *, surgebant

9 קָמוּ עָמָדוּ׃ שָׂרִים עָצְרוּ בְמִלִּים

.suo ori ponebant manum &

וְכַף יָשִׂימוּ לְפִיהֶם׃

eorum palato eorum lingua &:se abscondebat *ducum* Vox ‡

10 קוֹל־נְגִידִים נֶחְבָּאוּ וּלְשׁוֹנָם לְחִכָּם

oculus & . me beatificabat &, audiebat auris Cum .adhærebat

11 דָּבָקָה׃ כִּי אֹזֶן שָׁמְעָה וַתְּאַשְּׁרֵנִי וְעַיִן

.*mihi testimonium perhibebat* &, videbat

רָאֲתָה וַתְּעִידֵנִי׃

,pupillum &. vociferantem pauperem liberabam Quoniam ‖

12 כִּי־אֲמַלֵּט עָנִי מְשַׁוֵּעַ וְיָתוֹם

me super *pereuntis* ‖ Benedictio .*ei* adiutor † non * &

13 וְלֹא־עֹזֵר לוֹ׃ בִּרְכַּת אֹבֵד עָלַי

.*faciebam canere* * viduæ cor & : veniebat

תָּבֹא וְלֵב אַלְמָנָה אַרְנִן׃

* erit eum vase aureo. · ‡ ghabis pretiosus lapis · פָּז · רוּם · ‡ pretiosior est sapientia · פָּנַר · סָלָה · ‡ est · חָיָה · famam · בִּין · Vt faciat · נָבַט · עָשָׂה · תָּכַן · מָדַד · ‖ cū faciat ipse · חָקַק · & tonitruis. · † scripsit · * est · רוּעַ · ‖ rursus · ‡ assumpsit · נָשָׂא · * Vtinam esse · ‡ priores: · † quibus · ‡ Dum splendescere faciebat · נָתַן · הָלַל · * in tenebris, · † adolescentiæ meæ in societate · חָיָה · ‡ Dum omnipotens mecū erat, in circuitu meo · ‡ erant. Quando lauabam · ‡ e Petra fundebatur mihi · † Quando egrediebar ad · יָצָא · יָשַׁב · רָאָה · ‡ tardi erant · * & · קוּם · מָלַל · כַּף · ‖ Ad vocem meam duces · magnificabat me. · רָאָה · ‖ Quando * cui † erat ‖ perituri · * lætificabam.

.pallium tanquam ,me induebat & ,induebam Iustitiam

14 צֶדֶק לָבַשְׁתִּי וַיִּלְבָּשֵׁנִי כִּמְעִיל

pedes & : cæco eram Oculi . meum iudicium cidarim &

15 וְצָנִיף מִשְׁפָּטִי׃ עֵינַיִם הָיִיתִי לַעִוֵּר וְרַגְלַיִם

litem & † :egenis ego * Pater .ego $ claudo

16 לַפִּסֵּחַ אָנִי׃ אָב אָנֹכִי לָאֶבְיוֹנִים וְרִב

conterebam Et .eam inuestigabam , noueram non

17 לֹא־יָדַעְתִּי אֶחְקְרֵהוּ׃ וָאֲשַׁבְּרָה

.prædam faciebam proiicere eius dentibus è & ,iniqui molas

מְתַלְּעוֹת עַוָּל וּמִשִּׁנָּיו אַשְׁלִיךְ טָרֶף׃

arenam $ sicut & : expirabo | meo nido Cum $,dicebam Et

18 וָאֹמַר עִם־קִנִּי אֶגְוָע וְכַחוֹל

:aquas ad * aperta mea Radix .dies multiplicabo

19 אַרְבֶּה יָמִים׃ שָׁרְשִׁי פָתוּחַ אֱלֵי־מָיִם

:mecum recens ‖ mea Gloria .mea messe † in morabitur ros &

20 וְטַל יָלִין בִּקְצִירִי׃ כְּבוֹדִי חָדָשׁ עִמָּדִי

,obediebant Mihi .innouabitur mea manu in meus arcus &

21 וְקַשְׁתִּי בְּיָדִי תַחֲלִיף׃ לִי־שָׁמְעוּ

.meum consilium ipsum ad tacebant & : † expectabant &

וְיִחֵלּוּ וְיִדְּמוּ לְמוֹ עֲצָתִי׃

stillabat eos super & : iterabant non meum verbum Post

22 אַחֲרֵי דְבָרִי לֹא יִשְׁנוּ וְעָלֵימוֹ תִּטֹּף

suum os & ,me pluuiam sicut expectabant Et ,meus sermo

23 מִלָּתִי׃ וְיִחֲלוּ כַמָּטָר לִי וּפִיהֶם

non ,eos ad Ridebam .serotinum imbrem ad patefaciebant

24 פָּעֲרוּ לְמַלְקוֹשׁ׃ אֶשְׂחַק אֲלֵהֶם לֹא

.faciebant cadere non mearum faciersum lucem & :credebant

יַאֲמִינוּ וְאוֹר פָּנַי לֹא יַפִּילוּן׃

rex sicut habitabam & ,caput ‖ sedebam & ;eorum viam Eligebam

25 אֶבְחַר דַּרְכָּם וְאֵשֵׁב רֹאשׁ וְאֶשְׁכּוֹן כְּמֶלֶךְ

.consolatur lugentes † quemadmodum, agmine in $

בַּגְּדוּד כַּאֲשֶׁר אֲבֵלִים יְנַחֵם׃

CAP. XXX. ל

1 : diebus * me præ minimi $ me super derident nunc Et

וְעַתָּה שָׂחֲקוּ עָלַי צְעִירִים מִמֶּנִּי לְיָמִים

canibus cum ponere eorum patres renuissem quorum

אֲשֶׁר־מָאַסְתִּי אֲבוֹתָם לָשִׁית עִם־כַּלְבֵי

:mihi quid propter eorum manuum potentia Etiam .mei pecoris ‖

2 צֹאנִי׃ גַּם־כֹּחַ יְדֵיהֶם לָמָּה לִּי

,solitarius esurie in & ,penuria In | .senium periit ipsis Super

3 עָלֵימוֹ אָבַד כָּלַח׃ בְּחֶסֶר וּבְכָפָן גַּלְמוּד

.desertum & , desolationem , obscuritatem ,siccitatem fugientes

הָעֹרְקִים צִיָּה אֶמֶשׁ שׁוֹאָה וּמְשֹׁאָה׃

iuniperorum radix $ & : virgulto super maluam Succidentes ‡

4 הַקֹּטְפִים מַלּוּחַ עֲלֵי־שִׂיחַ וְשֹׁרֶשׁ רְתָמִים

clamabant : expellebantur † medio E .eorum panis *

5 לַחְמָם׃ מִן־גֵּו יְגֹרָשׁוּ יָרִיעוּ

.furem ‡ sicut ;eos contra

עָלֵימוֹ כַּגַּנָּב׃

, puluerù † foramina * ;habitandum ad $ torrentium rimam In

6 בַּעֲרוּץ נְחָלִים לִשְׁכֹּן חֹרֵי עָפָר

vrticam subter : rudebant ‡ arbusta Inter .petras &

7 וְכֵפִים׃ בֵּין־שִׂיחִים יִנְהָקוּ תַּחַת חָרוּל

absque * filij etiam , abiecti $ Filij :congregabantur

8 יְסֻפָּחוּ׃ בְּנֵי נָבָל גַּם־בְּנֵי בְלִי־

.terra præ | erant contriti ‡ :nomine

שֵׁם נִכְּאוּ מִן־הָאָרֶץ׃

.sermonem in eis fui ‡ & ;fui † eorum canticum nunc Et

9 וְעַתָּה נְגִינָתָם הָיִיתִי וָאֱהִי לָהֶם לְמִלָּה׃

mei faciebus $ à & ,me a se elongauerunt ,me sunt Abominati

10 תִּעֲבוּנִי רָחֲקוּ מֶנִּי וּמִפָּנַי

,soluit meum funem Quia .sputum prohibuerunt non

11 לֹא־חָשְׂכוּ רֹק׃ כִּי־יִתְרִי פִתַּח

.dimiserunt meis faciebus à ‖ frenum & : me afflixit &

וַיְעַנֵּנִי וְרֶסֶן מִפָּנַי שִׁלֵּחוּ׃

: impulerunt meos pedes, insurgent paruulus † dexteram Super *

12 עַל־יָמִין פִּרְחַח יָקוּמוּ רַגְלַי שִׁלֵּחוּ

.suæ contritionis vias me super strauerunt ‡ &

וַיָּסֹלּוּ עָלַי אָרְחוֹת אֵידָם׃

:profecerunt meam contritionem ad ,meam semitam Diruerunt

נָתְסוּ נְתִיבָתִי לְהַוָּתִי יֹעִילוּ

Margin (right): הִיה $ eram. *eram pauperibus † causam quã | אבה ריב | שנן $ In † moriar $ phœnix | דבר ramo meo. ‖ innouabitur | טלל לון | † me. | דמם יעץ | נטף | aperiebant | vultus mei | נפל | in capite, | ישב | ‡ eum exercitu, † qui iam | ‡ iuniores *propter dies | שור ‖ pecudum mearum | כוח ‡ Propter penuriam, & propter esuriem solitarij erant, qui fugiebant in solitudinem locum tenebrosum, desolatũ ‡ Qui succidebant herbam ě radicem *ad calefaciẽdum se. † vrbium ‡ contra $ ibant * in † terræ, | רוע ‡ rugiebant: | חור $ viri stulti, *eius qui erat ‡ abiectiores ‡ quàm | † sum; ‡ sum | מלל $ facie mea | רקק ‡ à facie mea | ענה *Iuxta † pueri steterunt, ‡ eleuauerunt | סלל | הור

.eis adiutor † non $.*venerunt lata † fractura Sicut

14 לֹא עֹזֵר לָמוֹ׃ כְּפֶרֶץ רָחָב יֶאֱתָיוּ

Pro desolatione voluerunt ‖ se Conuerti me aduersum sunt

15 תַּחַת שֹׁאָה הִתְגַּלְגָּלוּ׃ הָהְפַּךְ עָלַי

nubes sicut & ;meã $ spontaneam ventus sicut persequetur ‡, terrores

בַּלָּהוֹת תִּרְדֹּף כָּרוּחַ נְדִבָתִי וּכְעָב

: mea anima se fundet | me contra nunc Et .mea salus transiuit

16 עָבְרָה יְשֻׁעָתִי׃ וְעַתָּה עָלַי תִּשְׁתַּפֵּךְ נַפְשִׁי

mea ossa ‡ Nocte .afflictionis dies me apprehendent †

17 יֹאחֲזוּנִי יְמֵי־עֹנִי׃ לַיְלָה עֲצָמַי

.confident $ non mea vena * & ,me desuper perforauit

נִקַּר מֵעָלָי וְעֹרְקַי לֹא יִשְׁכָּבוּן׃

In multitudine potentia mutabatur meum vestimentum ,Sicut † os

18 בְּרָב־כֹּחַ יִתְחַפֵּשׂ לְבוּשִׁי כְּפִי

.me cinxit meæ tunicæ sum assimilatus & ,lutum in me Proiecit

19 כְּתָנְתִּי יַאַזְרֵנִי׃ הֹרָנִי לַחֹמֶר וָאֶתְמַשֵּׁל

* pulueris sicut ,cinis & :mihi respondisti | non & ,te ad Clamaui

20 כֶּעָפָר וָאֵפֶר׃ אֲשַׁוַּע אֵלֶיךָ וְלֹא תַעֲנֵנִי

.steti , & $ me in aduertisti .crudelem in te Verteris |

21 עָמַדְתִּי וַתִּתְבֹּנֶן בִּי׃ תֵּהָפֵךְ לְאַכְזָר

.mihi In fortitudine manus tuæ * mihi minitaberis .

לִי בְּעֹצֶם יָדְךָ תִשְׂטְמֵנִי׃

Eleuabis † me super vẽtũ equitare, ‡ me facies : $ me liquefacies ‡

22 תִּשָּׂאֵנִי אֶל־רוּחַ תַּרְכִּיבֵנִי וּתְמֹגְגֵנִי

subtilitate : & Nam † noui mortem † me facies conuerti

23 תֻּשִׁיָּה׃ כִּי־יָדַעְתִּי מָוֶת תְּשִׁיבֵנִי

& ‡ domum $ conuentus omnis viuentis.

וּבֵית מוֹעֵד לְכָל־חָי׃

Veruntamen non in tumulum † mittet : manum si

24 אַךְ לֹא־בְעִי יִשְׁלַח־יָד אִם

in contritione eius † clamor ? Si non fleui

בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ׃ אִם־לֹא בָכִיתִי

ad durum * die ‡ indoluit mea anima † egeno .

25 לִקְשֵׁה־יוֹם עָגְמָה נַפְשִׁי לָאֶבְיוֹן׃

Quando bonum expectaui, & venit malum: & | expectaui

26 כִּי טוֹב קִוִּיתִי וַיָּבֹא רָע וַאֲיַחֲלָה

lumen , & venit caligo. mea Viscera ferbuerunt, & non

27 לְאוֹר וַיָּבֹא אֹפֶל׃ מֵעַי רֻתְּחוּ וְלֹא־

.afflictionis dies me præuenerunt: siluerunt

דָמּוּ קִדְּמֻנִי יְמֵי־עֹנִי׃

Pallatus ambulaui absque sole: surrexi in | ecclesia

28 קֹדֵר הִלַּכְתִּי בְּלֹא חַמָּה קַמְתִּי בַקָּהָל

clamaui . Frater fui draconi, & † socius filiabus

29 אֲשַׁוֵּעַ׃ אָח הָיִיתִי לְתַנִּים וְרֵעַ לִבְנוֹת

.vsta | mea Cutis denigrata est desuper me ‡ & os meum

30 יַעֲנָה׃ עוֹרִי שָׁחַר מֵעָלָי וְעַצְמִי

vstulatum est ab æstu . Et † fuit in luctum cithara mea :

31 חָרָה־מִנִּי־חֹרֶב׃ וַיְהִי לְאֵבֶל כִּנֹּרִי

& organum meum in vocem flentium.

וְעֻגָבִי לְקוֹל בֹּכִים׃

CAP. XXXI. לא

Fœdus excidi oculis meis: & quid $ considerabo in

1 בְּרִית כָּרַתִּי לְעֵינָי וּמָה אֶתְבּוֹנֵן עַל־

virgine ‡ quæ pars Dei † desuper & : hæreditas

2 בְּתוּלָה׃ וּמֶה חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמָּעַל וְנַחֲלַת

‡ saddai de excelsis? Nonne contritio $ iniquo *,

3 שַׁדַּי מִמְּרוֹמִים׃ הֲלֹא־אֵיד לְעַוָּל

& alienatio operariis iniquitatis? Nonne ipse | videbit

4 וְנֵכֶר לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃ הֲלֹא־הוּא יִרְאֶה

vias meas, & omnes gressus meos dinumerabit ?

דְרָכָי וְכָל־צְעָדַי יִסְפּוֹר׃

Si ambulaui cum mendacio, & festinauit ad dolum

5 אִם־הָלַכְתִּי עִם־שָׁוְא וַתַּחַשׁ עַל־מִרְמָה

pes meus. Appendat me in ‖ bilancibus iustitiæ, & sciet

6 רַגְלִי׃ יִשְׁקְלֵנִי בְמֹאזְנֵי־צֶדֶק וְיֵדַע

Deus perfectionem meam. Si declinauit gressus meus

7 אֱלוֹהַּ תֻּמָּתִי׃ אִם תִּטֶּה אַשֻּׁרִי

de via, † Et post oculos meos abiit cor meum:

מִנִּי הַדָּרֶךְ וְאַחַר עֵינַי הָלַךְ לִבִּי

& in volis meis adhæsit quicquam.

וּבְכַפַּי דָּבַק מְאוּם׃

Margin (left): $ & ‡ fuit † aquarum *aduersum me ‖ aduersum me. ‡ persecuti sũt $ animam ‡ vertit † Apprehẽderunt ‡ dolor | ענה *pulsus mei $ requieuerũt. | Propter multam vim doloris † ora | רבב כוח | ירה *terræ, & cineri ‖ exaudisti me: $ non considerasti ‖ Vertisti | בין *odio habuisti me. † Eleuasti ‡ fecisti $ super eum, *remouisti à me sapiẽtiam. | נשא מוג † quod ad ‡ ad $ congregationis | שוב יעד *sepulchri Dei ‖ quæ veniet. † erit † Hæc omnia mihi visu veniant. $ super habẽtẽ *diem dum contristata est ‡ super mendicum ‖ quando | בכה אבה | קוה רוע | דמם | ‖ multitudine | קום † amicus | היה רעה *struthionis † versa est | בין † est mihi ‡ omnipotẽtis $ mea *conueniebat. | videt | dinumerat? | חוש ‖ statera | חמס נטה † recta manibus | מום | ס

,eradicentur *mea germina* † & *: comedat alius & , Seram
8 אֶזְרְעָה וְאַחֵר יֹאכֵל ᵃ וְצֶאֱצָאַי יְשֹׁרָשׁוּ׃
ostium iuxta & muliere super meum cor est seductum Si
9 אִם־נִפְתָּה לִבִּי עַל־אִשָּׁה וְעַל־פֶּתַח
:mea vxor alteri Molat .sum insidiatus mei *socij*
10 רֵעִי אָרָבְתִּי׃ ᵇ תִּטְחַן לְאַחֵר אִשְׁתִּי
, scelus *hoc Nam* .alij incuruentur eum super &
11 וְעָלֶיהָ יִכְרְעוּן אֲחֵרִין׃ כִּי־הוּא ᶜ זִמָּה
ad vsque *ipsa* ‡ ignis Quia .*iudicum* ‡ iniquitas *ipsum* † &
12 וְהִיא עָוֹן פְּלִילִים׃ כִּי אֵשׁ הִיא עַד־
.eradicet *meum prouentum omnem* * in & : deuorat perditionem
אֲבַדּוֹן תֹּאכֵל וּבְכָל־תְּבוּאָתִי תְשָׁרֵשׁ׃
,meæ ancillæ & , mei serui iudicium abhorrui Si
13 אִם־אֶמְאַס מִשְׁפַּט עַבְדִּי וַאֲמָתִי
cùm faciam quid Et , mecum *ipsos litigando in* ‖
14 בְּרִבָם עִמָּדִי׃ ᵈ וּמָה אֶעֱשֶׂה כִּי־
?illi respondebo quid,visitauerit cùm & : Deus surrexerit
יָקוּם אֵל וְכִי־יִפְקֹד מָה אֲשִׁיבֶנּוּ׃
nos disposuit & : eum fecit, me *faciens* ‡ vtero in ‡ Nonne
15 הֲלֹא־בַבֶּטֶן עֹשֵׂנִי עָשָׂהוּ ᵉ וַיְכֻנֶנּוּ
: *tenuium voluntaté* ‡ prohibui Si ; *pariter* † vulua in
16 בְּרֶחֶם אֶחָד׃ אִם־אֶמְנַע מֵחֵפֶץ ᶠ דַּלִּים
meam buccellam comedi ‡ Et .consumpsi viduæ oculos &
17 וְעֵינֵי אַלְמָנָה אֲכַלֶּה׃ וְאֹכַל פִּתִּי
meis pueritiis à † Quia .ea ex pupillus comedit non & : solus
18 לְבַדִּי וְלֹא־אָכַל יָתוֹם מִמֶּנָּה׃ כִּי מִנְּעוּרַי
.illam deduxi*meæ matris vtero ab † &;patre *tanquam* ‖,mecū creuit
גְּדֵלַנִי כְאָב וּמִבֶּטֶן אִמִּי ᵍ אַנְחֶנָּה׃
operimentum non &,veste absque pereuntem videbam Si
19 אִם־אֶרְאֶה אוֹבֵד מִבְּלִי לְבוּשׁ וְאֵין ʰ כְּסוּת
,eius lumbi mihi benedixerunt non Si .mendico
20 לָאֶבְיוֹן׃ אִם־לֹא בֵרְכוּנִי חֲלָצָו
eleuaui Si .se calefecit mearum ouium vellere de &
21 ⁱ וּמִגֵּז כְּבָשַׂי יִתְחַמָּם׃ אִם־ᵏ הֲנִיפוֹתִי
:meum auxilium porta in viderem *quod*,meā manū pupillum cōtra
עַל־יָתוֹם יָדִי כִּי־אֶרְאֶה בַשַּׁעַר עֶזְרָתִי׃
*canna à meum brachium & , cadat ‡ humero ab meum Latus
22 כְּתֵפִי מִשִּׁכְמָה ˡ תִפּוֹל וְאֶזְרֹעִי מִקָּנָה
:*Dei* contritio ; *meā* † pauor Quia .confringatur
23 תִשָּׁבֵר׃ כִּי פַחַד אֵלַי אֵיד אֵל
*aurum** posui Si .‡potero non eius celsitudine à &
24 וּמִשְּׂאֵתוֹ לֹא ⁿ אוּכָל׃ אִם־ᵒ שַׂמְתִּי זָהָב
.†mea fiducia , dixi auro & : meam spem
25 כִּסְלִי וְלַכֶּתֶם אָמַרְתִּי מִבְטַחִי׃
multum quia & :mea *facultas multa* ‡ quia ; sum lætatus Si
אִם־אֶשְׂמַח כִּי־ᵖ רַב חֵילִי וְכִי־כַבִּיר
quando, *lucem* ‖ videbam Si .mea manus inuenit
26 מָצְאָה יָדִי׃ אִם־אֶרְאֶה אוֹר כִּי
se seduxit Et .incedentem honorificè lunam &,resplendebat
27 יָהֵל וְיָרֵחַ יָקָר הֹלֵךְ׃ ᵠ וַיִּפְתְּ
.meum os *mea manus est osculata* ‖ &: meum cor abscondito in
בַּסֵּתֶר לִבִּי ʳ וַתִּשַּׁק יָדִי לְפִי׃
Deo sum mentitus † si: iudicata iniqui as ‡ hoc Etiam
28 גַּם־הוּא ˢ עָוֹן פְּלִילִי כִּי־כִחַשְׁתִּי לָאֵל
me habentis odio contritione in sum lætatus Si .desuper
29 מִמָּעַל׃ אִם־אֶשְׂמַח בְּפִיד מְשַׂנְאִי
dedi non Et .malum eum inuenit quia ‡ me excitaui &
30 וְהִתְעֹרַרְתִּי כִּי־מְצָאוֹ ᵗ רָע׃ וְלֹא־נָתַתִּי
exsecratione in petendum ad ‖ : meum palatum peccandum ad
לַחֲטֹא חִכִּי ᵘ לִשְׁאֹל בְּאָלָה
.mei *tentorij* ‖ viri dixerunt non Si .illius *animam*
31 נַפְשׁוֹ׃ אִם־לֹא אָמְרוּ ˣ מְתֵי אָהֳלִי
?saturemur non ‡ eius carne de det Quis
מִי־יִתֵּן מִבְּשָׂרוֹ לֹא נִשְׂבָּע׃
• viatori mea ostia *peregrinus pernoctabat non* ‡ Foris
32 בַּחוּץ לֹא־יָלִין ᵞ גֵּר דְּלָתַי לָאֹרַח
.meas præuaricationes homo vt operui Si .*aperiebam*†
33 אֶפְתָּח׃ אִם־ᵃ כִּסִּיתִי כְאָדָם פְּשָׁעָי
.meam iniquitatem *meo abdito in abdendum ad* ‖
לִטְמוֹן ᵇ בְּחֻבִּי עֲוֹנִי׃
familiarum *contemptus* &, *multam turbam frangebam Quia**
34 כִּי אֶעֱרוֹץ ᶜ הָמוֹן רַבָּה וּבוּז־מִשְׁפָּחוֹת

Marginal notes (right): † filij mei ᵃ יְצָא | ‡ amici ᵇ רֵעָה | ‖ Quoniā adulterium *ei ᶜ זִמָּה | † est ‡ iudicata ‡ est qui וְהוּא | ק | *cunctas fruges meas ‖ dum litigarent ᵈ רוּב | ‡ qui *fecit ᵉ עָשָׂה | † vno actu? † quod volebāt pauperibus: ᶠ דַּל | ‡ si † pupillus ab adolescentia mea ‖ ac si fuissetcū † viduam *ducere feci. ‡ erat ᵍ נָחָה | ʰ כָּסָה | ⁱ גָּזַז ᵏ נוּף | cum | ‖ suo * sua ˡ נָפַל | † fuit mihi ‡ à Deo terni. * in auro ᵐ נָשָׂא | ⁿ יָכַל | ᵒ שׂוּם | † es, † multiplicata est substantia ᵖ רָבַב | ‖ solem. ᵠ פָּתָה | ‖ osculatum est manum meam ʳ נָשַׁק | † est ‡ negaui Deum ˢ עוּר | ‡ ad exultandum, ᵗ רוּעַ ᵘ חָךְ | ‖ vt expeterem maledictionē animæ * tabernaculi ‡ vt comedamus eum,& ˣ מְתָה עִלּוֹן | ‡ nemo pernoctauit ‡ aperui ᵞ גִּיר ᵃ כָּסָה | ‡ vt absconderem in amore meo *Si expaui multitudinem magnam,& vt contemptibilis ᵇ חָבַב | ᶜ עָרַץ

.*ostium* † suum egressus non , tacui ‡ & ,me *consternauit* ‡
יְחִתֵּנִי וָאֶדֹּם לֹא־ᵃ אֵצֵא פָתַח׃
,omnipotens ‡ meū signū Ecce : me audientē *mihi dabit Quis*
35 מִי יִתֶּן־לִי ׀ שֹׁמֵעַ לִי הֶן ᵇ תָּוִי שַׁדַּי
.*mea litis* * vir scripsit *librum* ‡ &: *mihi respondebit* ‖
ᶜ יַעֲנֵנִי וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי׃
eum ligem,illum portem meo humero super non Si
36 אִם־לֹא עַל־שִׁכְמִי ᵈ אֶשָּׂאֶנּוּ אֶעֶנְדֶנּוּ
:illi nunciabo meorum gressuum Numerum .mihi *diademata* †
37 עֲטָרוֹת לִי׃ מִסְפַּר צְעָדַי אַגִּידֶנּוּ
.eius faciam appropinquare ducem velut
כְּמוֹ נָגִיד אֲקָרְבֶנּוּ׃
eius sulci pariter & ; clamet mea *humus* ‡ me aduersum Si
38 אִם־עָלַי אַדְמָתִי תִזְעָק וְיַחַד תְּלָמֶיהָ
:pecunia absque comedi eius *robur* ‡ Si .deflecant
39 ᵉ יִבְכָּיוּן׃ אִם־ᶠ כֹּחָהּ אָכַלְתִּי בְלִי־כָסֶף
.*feci efflare** eius *patronorum* ‖ animam &
וְנֶפֶשׁ בְּעָלֶיהָ ᵍ הִפָּחְתִּי׃
hordeo pro & .spina egrediatur tritico Pro
40 תַּחַת ʰ חִטָּה ׀ יֵצֵא חוֹחַ וְתַחַת־שְׂעֹרָה
.Iiob verba sunt Perfecta. *fœtens herba*
ⁱ בָאְשָׁה תַּמּוּ דִּבְרֵי אִיּוֹב׃

CAP. XXXII. לב

respondendo † à isti viri tres cessauerunt Et
1 וַיִּשְׁבְּתוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה ᵏ מֵעֲנוֹת
est iratus Et .suis oculis in iustus ‡ ipse quia , Iiob
2 אֶת־אִיּוֹב כִּי הוּא צַדִּיק בְּעֵינָיו׃ ˡ וַיִּחַר
.Ram familia de Buzitæ Barachel filij Elihu *nasus* ‖
אַף ׀ אֱלִיהוּא בֶן־בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי מִמִּשְׁפַּחַת רָם
suam animam *ipsum iustificare super* ‡ eius *nasus* † est iratus Iiob in
בְּאִיּוֹב חָרָה אַפּוֹ עַל־צַדְּקוֹ נַפְשׁוֹ
est iratus eius *socios* ‖ tres in Et .Deum quam magis
3 מֵאֱלֹהִים׃ וּבִשְׁלֹשֶׁת ᵐ רֵעָיו חָרָה
.responsionem inuenissent non quod eò .eius *nasus*
אַפּוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא־מָצְאוּ מַעֲנֶה
ipsum expectauit Elihu Et .Iiob condemnauerunt &
4 וַיַּרְשִׁיעוּ אֶת־אִיּוֹב׃ וֶאֱלִיהוּ חִכָּה אֶת־
diebus eo præ ipsi senes quia,verbis in Iiob
אִיּוֹב בִּדְבָרִים כִּי זְקֵנִים־הֵמָּה מִמֶּנּוּ לְיָמִים׃
trium ore in responsio*non quod Elihu vidit Et
5 ⁿ וַיַּרְא אֱלִיהוּא כִּי אֵין מַעֲנֶה בְּפִי שְׁלֹשֶׁת
Elihu respondit Et .eius *nasus* est iratus &, virorum
6 הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר אַפּוֹ׃ ᵒ וַיַּעַן ׀ אֱלִיהוּא
, *diebus ego Minimus* : dixit & , Buzites Barachel filius
בֶּן־בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי וַיֹּאמַר צָעִיר אֲנִי לְיָמִים
indicando ab ‖ timui & , expaui Idcirco .decrepiti vos &
וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל־כֵּן זָחַלְתִּי ᵖ וָאִירָא מֵחַוֹּת
,loquentur dies , Dixi .vobis meam *scientiam*
7 ᵠ דֵּעִי אֶתְכֶם׃ אָמַרְתִּי יָמִים יְדַבֵּרוּ
spiritus Profectò .sapientiam faciet scire annorum multitudo &
8 ʳ וְרֹב שָׁנִים יֹדִיעוּ חָכְמָה׃ אָכֵן רוּחַ־
,eos intelligere faciet omnipotentis inspiratio &, homine in *ipse**
הִיא בֶאֱנוֹשׁ וְנִשְׁמַת שַׁדַּי ˢ תְּבִינֵם׃
iudicium *intelligent* ‡ senes nec ;*erunt* ‡ *sapientes magni* ‖ Non
9 לֹא־רַבִּים יֶחְכָּמוּ וּזְקֵנִים יָבִינוּ מִשְׁפָּט׃
etiam meam scientiam indicabo : me audi , dixi Ideò
10 לָכֵן אָמַרְתִּי שִׁמְעָה־לִּי אֲחַוֶּה דֵעִי אַף־
auscultaui. vestra verba expectaui Ecce .ego
11 אָנִי׃ הֵן ᵗ הוֹחַלְתִּי ׀ לְדִבְרֵיכֶם אָזִין
.sermones inuestigaretis donec, vestras intelligentias ad vsque
עַד־תְּבוּנֹתֵיכֶם עַד־תַּחְקְרוּן ᵘ מִלִּין׃
Iiob contra † non ecce & , considerabam vos *ad* ‖ Et
12 וְעָדֵיכֶם אֶתְבּוֹנָן וְהִנֵּה אֵין לְאִיּוֹב
forte Ne .vobis ex eius sermonibus respondens : *arguens* ‡
מוֹכִיחַ עוֹנֶה אֲמָרָיו מִכֶּם׃ פֶּן־
non , eum propulsauit Deus : sapientiam Inuenimus dicetis
13 תֹּאמְרוּ מָצָאנוּ חָכְמָה אֵל יִדְּפֶנּוּ לֹא־
: sermones me aduersum † ordinauit non Et .vir
14 אִישׁ׃ וְלֹא־עָרַךְ אֵלַי מִלִּין
.illi respondebo non, *vestris sermonibus in* † &
וּבְאִמְרֵיכֶם לֹא ˣ אֲשִׁיבֶנּוּ׃

Marginal notes (left): ‡ terruit † de ostio. ᵃ יָצָא ᵇ תָּוָה | ‖ Vtinam habe rem iudicem ‡ est ‖ qui testificatur pro me. ‡ liber quem * iudicij mei. ᶜ עָנָה ᵈ נָשָׂא | † pro coronis | ‡ terra | ‡ fructum ᵉ בָּכָה ᶠ כּוֹחַ | ‖ domini *dolore affeci ᵍ נָפַח | ʰ חָנַט | Iolium, ⁱ תָּמַם | ‡ respondere ᵏ עָנָה | ‡ erat ˡ חָרָה | Furor | † furor ‡ eò quòd iustificaret ‡ amicos ᵐ רֵעָה | † furor | seniores erant eo tempore | *erat ⁿ רָאָה | † furor ᵒ עָנָה | Iunior sum tempore, | ‖ indicare opinionem ᵖ יָרֵא | ᵠ יָדַע | ʳ רָבַב | *est ˢ בִּין | ‖ honorabiles ‡ sunt ‡ intelligunt | ᵗ יָחַל | ᵘ מָלַל | ‡ adhuc † est | ‡ disceptans: | † Iiob ‡ secundum sermones vestros ˣ שׁוּב

se à remouerunt :vltrà responderunt non ,*sunt Consternati*

15 חתו לא־ענו עוד העתיקו מהם

,steterunt sed :sunt locuti non sed ,exspectaui Et .eloquia

16 מלים: והוחלתי כי־לא ידברו כי עמדו

.meam partem ego etiam Respondebo .vltrà responderunt non

17 לא־[a]ענו עוד: אענה אף־אני חלקי

sum plenus Quia .ego etiam meam *scientiam* indicabo

18 אחוה [c]דעי אף־אני: כי [b]מלתי

meus venter Ecce .mei vteri spiritus me coartauit, sermonibus

19 מלים [d]הציקתני רוח בטני: הנה בטני

.*disrumpetur* ‖ noui vtres sicut ;*aperietur* * non ‡, vinum tanquam

כיין לא יפתח [e]כאבות חדשים יבקע:

,mea labia Aperiam .mihi erit *spatium* † & ,Loquar

20 אדברה וירוח־לי אפתח [f]שפתי

ad & ,viri *facies* † accipiam nunc Non .respondebo &

21 ואענה: אל־נא [g]אשא פני־איש ואל־

.*cognominabo* ‡ noui non Nam :cognominabo non hominem

22 אדם לא אכנה: כי לא ידעתי אכנה

.† meus factor me *tollat parum vt*

כמעט ישאני [h]עשני:

CAP. XXXIII. לג

mea verbi omnia & :mea eloquia Iiob quæso audi *verò Et* ‖

1 ואולם שמע־נא איוב [i]מלי וכל־דברי

mea lingua *est locuta* ‡ ;meū os *aperui* † nunc Ecce .ausculta

2 האזינה: הנה־נא פתחתי פי דברה לשוני

scientiam & ,mea eloquia *mei cordis Rectitudo .meo palato in

3 [k]בחכי: ישר־לבי אמרי [l]ודעת

,me fecit Dei Spiritus .loquuntur puram mea labia

4 שפתי ברור מללו: רוח־אל עשתני

, potueris Si .me *viuificabit* ‖ omnipotentis spiraculum &

5 ונשמת שדי [m]תחיני: אם־[n]תוכל

ego Ecce .consiste *meas facies ad* ‡ ,Dispone .mihi responde

6 השיבני ערכה לפני התיצבה: הן־אני

.ego etiam sum *excisus* ‡ luto ex † ,Deo ‡ tuum *os* ‡ secundum

כפיך לאל מחמר קרצתי גם־אני:

te super mea *manus* ‡ & ,te terrebit non mea formido Ecce

7 הנה אמתי לא תבעתך [o]ואכפי עליך

,meis auribus in dixisti Veruntamen .erit grauis non

8 לא־יכבד: אך אמרת באזני

absque *ego* † Mundus .*audiam* ‖ sermonum vocem &

9 וקול מלין אשמע: [p]זך אני בלי־

.mihi iniquitas ‡ non & :*ego tectus* ‖ præuaricatione

פשע חף אנכי ולא [q]עון לי:

me reputauit :inuenit me aduersum occasiones Ecce

10 הן תנואות עלי ימצא יחשבני

omnes *custodiet* ‡ : meos pedes *cippo in Ponet* † .sibi inimicum in

11 לאויב לו: [s]ישם בסד רגלי ישמר כל־

:tibi respondebo ,fuisti iustus non hoc ‡ Ecce .meas semitas

12 ארחתי: הן־זאת לא־צדקת [t]אענך

cum aduersum Cur .*homine præ* † Deus *magnificabitur* * quia

13 כי־[u]ירבה אלוה מאנוש: מדוע אליו

Quia ? *respondebit* ‡ non ‡ sua verba omnia quod contendisti

14 [x]ריבות כי כל־דבריו לא יענה: כי־

.cum *intuebitur* ‡ non † duobus *in* & , Deus *loquetur* ‖ vno in

באחת ידבר־אל [u]ובשתים לא ישורנה:

super *soporem cadendo in* , *noctu* ‖ visionis somnium Per

15 בחלום [y]חזיון לילה בנפל תרדמה על־

reuelabit Tunc .cubile super dormitationes per .homines

16 אנשים בתנומות עלי משכב: אז יגלה

.*obsignabit* * suo vinculo & :hominum aurem

און אנשים [z]ובמסרם יחתם:

viro à superbiam & :opere † hominem *remouendum* ‖ Ad

17 [a]להסיר אדם מעשה וגוה מגבר

eius vitam & :*fouea* * à eius animam Prohibeat .tegat

18 יכסה: יחשך נפשו מני־[a]שחת [b]וחיתו

super dolore in *Corripiturque* .*missile* ‡ per *transeundo à* †

19 מעבר בשלח: [c]והוכח במכאוב על־

.‡ fortis ‡ eius ossium *multitudo & ,suum* ‡ cubile

משכבו ורוב עצמיו אתן:

cibum eius anima & :panem eius vita *cum abominari facit* * Et

20 וזהמתו חיתו לחם ונפשו מאכל

Extimuerunt, | [a] ענה opinionem | [b] ידע [c] מלא | [d] צוק ‡ quod * est apertum | disrumpitur † respiratio | [e] אוב [f] שפה † personam | [g] נשא ‡ cognominare In modico combur at † si cognominauero. | [h] עשה | ‖ Proinde [i] מלל † aperio ‡ loquitur * sunt | [k] חך [l] ידע | ‖ viuificauit [m] חיה [n] יכל ‡ coram me | ‡ sermonem * respondebo pro † quanquam ‡ formatus percussio | vel [o] כפף אכף | ‖ audiui. † sum, [p] זכך | ‖ innocēs sum, ‡ est [q] עוה | † posuit in cō pede ‡ obseruauit | [s] שום ‡ in * maior est † quàm homo. | [t] ענה [u] רבה ‡ tibi ‡ sit locutus; ‖ modo loquitur † ei qui ‡ videt ‖ nocturnæ, quando cadit sopor | [u] רוב [x] שנה [y] חזה * claudet. | [z] יסר סור † Vt remouere faciat † ab *corruptione: | [a] שוח [b] חיה † ne transeat ‡ gladium. Et increpabit. | [c] יכח ‡ eius, & in multitudine ‡ erit ‡ dolor, * abominatè est

---

cōstringentur & :*me vidente* ‖ à eius caro Consumetur *auiditatū* †

21 תאוה: יכל בשרו מראי [a]ושפו

:eius anima *fouea* ‡ appropinquauit Et .videbuntur non eius ossa

22 עצמתיו לא [b]ראו: ותקרב לשחת נפשו

angelus *eum super* ‡ fuerit Si :mortificantibus eius vita &

23 וחיתו [c]לממתים: אם־יש עליו מלאך

homini *indicandum ad* * :mille ex vnus eloquens

מליץ אחד מני־אלף להגיד לאדם

,cum Redime :dixerit &,eius fuerit misertus Et. eius rectitudinem

24 ישרו: [d]ויחננו ויאמר פדעהו

erit Succulenta ‡ .propitiationem inueni ,*foueam descendendo à* ‡

25 [e]מרדת שחת מצאתי כפר: רטפש

.*suarum adolescentiarum* † dies ad reuertetur :*pueritia præ* * eius caro

בשרו מנער ישוב [f]לימי עלומיו:

eius *facies* ‡ videbit & ,ei *volet bene* ‖ & ,Deum ad Orabit

26 יעתר אל־אלוה וירצהו [g]וירא פניו

.eius iustitiam ‡ homini reddet & :iubilo in

בתרועה [i]וישב לאנוש צדקתו:

rectum & ,peccaui , *dicet* * & , homines super Prospiciet

27 [i]ישר על־אנשים ויאמר חטאתי וישר

,eius animam Redemit .mihi *fuit æquum* ‖ non & ,peruerti

28 [k]העויתי ולא־שוה לי: פדה נפשו

.videbit lucem *in* eius vita & ,*foueam in transeundo à* ‡

מעבר בשחת וחיתו באור תראה:

tribus vicibus : Deus operabitur ista omnia Ecce

29 הן־כל־אלה יפעל־אל פעמים שלש

,*fouea* † à eius animam *conuertendum Ad* ‡ .viro cum

30 עם־גבר: להשיב נפשו מני־שחת

audi .Iiob Attende .viuentium luce in *lucendum ad*

31 לאור באור החיים: הקשב איוב שמע־

,sermones sunt Si .loquar ego & ,tace .me

32 לי החרש ואנכי אדבר: אם־יש־[l]מלין

Si .te iustificare *volui* ‡ quia , loquere :mihi responde

33 השיבני דבר כי־חפצתי צדקך: אם־

.sapientiam te docebo & , tace .me audi *tu* , * non

אין אתה שמע־לי החרש ואאלפך חכמה:

CAP. XXXIIII. לד

Audite :dixit & , Elihu respondit Et

1 [m]ויען אליהוא ויאמר: שמעו

Quia .me auscultate scientes & ;meos sermones sapientes

2 חכמים [n]מלי וידעים האזינו לי: כי־

.*vescendum ad gustabit* ‡ palatum & :*probabit* ‖ sermones auris

3 אזן מלין תבחן וחיך יטעם לאכל:

.bonum † quid nos inter,sciamus : nobis eligamus Iudicium

4 משפט נבחרה־לנו [o]נדעה בינינו מה־טוב:

fecit remouere Deus & , *sum Iustus* : Iiob dixit Quippe

5 כי־אמר איוב צדקתי ואל [p]הסיר

mea ‖ sagitta *dolorata* ‡ : mentiar meo iudicio In .meum iudicium

6 משפטי: על־משפטי אכזב אנוש [q]חצי

biberet,Iiob sicut vir Quis .præuaricatione absque

7 בלי־פשע: מי־גבר כאיוב ישתה־

societatem ad *iter faceret* ‡ Et ;aquam vt ,subsannationem

8 לעג כמים: וארח לחברה

cum deambulandum ad & ;iniquitatem operantibus cum

עם־פעלי און [r]וללכת עם־

,*vir proficiet* ‖ Non :dixit Quoniam .*improbitatis* ‖ hominibus

9 אנשי־רשע: כי־אמר לא יסכן־גבר

cordis viri Ideò .Deo cum *ipso complacendo in*

10 [s]ברצתו עם־אלהים: לכן אנשי לבב

.*iniquitate ab omnipotent & ,improbitate ab* ‡ Deo à Absit .me audite

שמעו לי חללה לאל מרשע ושדי מעול:

viri ‖ viam iuxta & .ei reddet hominis opus Quia

11 כי פעל אדם ישלם־לו וכארח איש

:faciet impiè non Deus verè Insuper .ei faciet inuenire

12 ימצאנו: אף־אמנם אל לא־ירשיע

illo super visitauit Quis .iudicium peruertet non omnipotens &

13 ושדי לא־יעות משפט: מי־פקד עליו

poneret Si ? vniuersum orbem posuit quis & : terram

14 ארצה ומי שם תבל כלה: אם־[t]ישים

.*colligeret* se ad eius flatum & ,eius spiritum ;suum cor eū super

אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסף:

† desiderabile. ‡ visu: | [a] שפה ‡ corruptioni ‡ prò eo | [b] ראה [c] מות * vt annunciet | [d] חנן ‡ ne descendat in corruptionem † Tenerior efficietur * carne pueritiæ ‡ adolescentię suæ. | [e] ירד [f] יום ‖ propitiabitur ‡ faciem ‡ secundum | [g] ראה [h] שוב * cùm quispiā ex eis dixerit. ‖ profuit | [i] שור [k] עוה ‡ ne trāseat in corruptionē, ‡ Vt conuestat ‡ corruptione, vt illuminet | [l] מלל ‡ volo ‡ sunt, | [m] ענה [n] מלל ‖ probat ‡ cibū gustat. † sit | [o] ידע Iustificaui me, [p] סור ‡ insanabilis est ‖ plagæ meæ | [q] חץ ‡ iret | [r] הלך ‖ impiis, ‡ proderit viro quando cucurrerit ipse per viam rectam | vel [s] רצה רוץ † impietas, & ab omnipotēte iniquitas. ‖ vnuscuiusque | Quem præposuit prose super | [t] שום congregaret.

Quia dixisti: vtilitatis accipiam quid, tibi proderit Quid: dicas Vt

3 כִּי־תֹאמַר מַה־יִּסְכָּן־לָךְ מָה אֹעִיל

&, sermones tibi respondebo Ego ;meo peccato de

4 מֵחַטָּאתִי׃ אֲנִי אֲשִׁיבְךָ מִלִּין וְאֶת־

intuere & : vide &, cælum Suspice .tecum tuis sodalis

5 רֵעֶיךָ עִמָּךְ׃ הַבֵּט שָׁמַיִם וּרְאֵה וְשׁוּר

quid, peccaueris Si .te præ sunt excelsa , æthera

6 שְׁחָקִים גָּבְהוּ מִמֶּךָּ׃ אִם־חָטָאתָ מַה־

.tuæ prænarícationes fuerint multiplicatæ Et: eu contra operaberis

תִּפְעָל־בּוֹ וְרַבּוּ פְשָׁעֶיךָ

vel : ei dabis quid , es iustificatus Si ?ei facies quid

7 מַה־תַּעֲשֶׂה־לּוֹ׃ אִם־צָדַקְתָּ מַה־תִּתֶּן־לוֹ אוֹ

tua impietas tu sicut Viro ?accipiet tua manu de quid

8 מַה־מִיָּדְךָ יִקָּח׃ לְאִישׁ־כָּמוֹךָ רִשְׁעֶךָ

affectorum vs multitudine Præ . tua iustitia hominis filio &

9 וּלְבֶן־אָדָם צִדְקָתֶךָ׃ מֵרֹב עֲשׁוּקִים

.multorum brachium propter * clamabunt, facient clamare

יַזְעִיקוּ יְשַׁוְּעוּ מִזְּרוֹעַ רַבִּים׃

cantica dans , meus factor Deus vbi , dixit non Et

10 וְלֹא־אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשָׂי נֹתֵן זְמִרוֹת

volatili præ &, terræ iumentis præ nos Docens nocte in

11 בַּלָּיְלָה׃ מַלְּפֵנוּ מִבַּהֲמוֹת אָרֶץ וּמֵעוֹף

exaudiet non &, clamabunt Ibi .nos sapientes faciet cæli

12 הַשָּׁמַיִם יְחַכְּמֵנוּ׃ שָׁם יִצְעֲקוּ וְלֹא יַעֲנֶה

mendacium Veruntamen .malorum superbiæ faciebus à

13 מִפְּנֵי גְּאוֹן רָעִים׃ אַךְ־שָׁוְא

.illud intueatur non omnipotens & : Deus audiat non *

לֹא־יִשְׁמַע אֵל וְשַׁדַּי לֹא יְשׁוּרֶנָּה׃

iudicium fac : eum videbis non , dixeris quòd etiam

14 אַף כִּי־תֹאמַר לֹא תְשׁוּרֶנּוּ דִּין

visitauit nihil quia nunc Et .eum expectabis & eius facies ad

15 לְפָנָיו וּתְחוֹלֵל לוֹ׃ וְעַתָּה כִּי־אַיִן פָּקַד

vane Iob Et . valde copia in cognouit non &, eius nasus*

16 אַפּוֹ וְלֹא־יָדַע בַּפַּשׁ מְאֹד׃ וְאִיּוֹב הֶבֶל

.profundet crebro * sermones scientia absque : sum os patefaciet

יִפְצֶה־פִּיהוּ בִּבְלִי־דַעַת מִלִּין יַכְבִּר׃

CAP. XXXVI. לו

.paulùlum me circa Sta : dixit & , Elihu addidit Et

1 וַיֹּסֶף אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃ כַּתַּר־לִי זְעֵיר

.sermones * Deo adhuc quia, tibi indicabo &

2 וַאֲחַוֶּךָּ כִּי־עוֹד לֶאֱלוֹהַּ מִלִּים׃

meo operatori & : longinquo à meam scientiam Tollam

3 אֶשָּׂא דֵעִי לְמֵרָחוֹק וּלְפֹעֲלִי

mei sermones mendacium non verè Nam .iustitiam dabo

4 אֶתֵּן־צֶדֶק׃ כִּי־אָמְנָם לֹא־שֶׁקֶר מִלָּי

non & ; fortis Deus Ecce .tecum scientiis perfectus

5 תְּמִים דֵּעוֹת עִמָּךְ׃ הֶן־אֵל כַּבִּיר וְלֹא

; impium viuificabit Non .cordis potentia fortem abiiciet

6 יִמְאָס כַּבִּיר כֹּחַ לֵב׃ לֹא־יְחַיֶּה רָשָׁע

iusto à prohibebit Non .tribuit afflictorum iudicium &

7 וּמִשְׁפַּט עֲנִיִּים יִתֵּן׃ לֹא־יִגְרַע מִצַּדִּיק

eos collocabit & : solio in regibus cum & , suos oculos

עֵינָיו וְאֶת־מְלָכִים לַכִּסֵּא וַיֹּשִׁיבֵם

cõpedibus in vincti Et .exaltabuntur &, perpetuò in

8 לָנֶצַח וַיִּגְבָּהוּ׃ וְאִם־אֲסוּרִים בַּזִּקִּים

,eorum opus eis indicabit Et , afflictionis funibus in capientur

9 יִלָּכְדוּן בְּחַבְלֵי־עֹנִי׃ וַיַּגֵּד לָהֶם פָּעֳלָם

.prævalebunt quia; eorum præuaricationes &

וּפִשְׁעֵיהֶם כִּי יִתְגַּבָּרוּ׃

quòd, dicet & : correptionem ad eorum autem reuelabit Et

10 וַיִּגֶל אָזְנָם לַמּוּסָר וַיֹּאמֶר כִּי־

seruierint & , audierint Si .iniquitate ab reuertantur

11 יְשֻׁבוּן מֵאָוֶן׃ אִם־יִשְׁמְעוּ וְיַעֲבֹדוּ

.delectationibus in suos annos &; bono in suos dies finient

יְכַלּוּ יְמֵיהֶם בַּטּוֹב וּשְׁנֵיהֶם בַּנְּעִימִים׃

obibunt &, transibunt missile Per , audierint non si Et

12 וְאִם־לֹא יִשְׁמְעוּ בְּשֶׁלַח יַעֲבֹרוּ וְיִגְוְעוּ

non : nasum ponent corde hypocritæ Et . cognitione absque

13 בִּבְלִי־דָעַת׃ וְחַנְפֵי־לֵב יָשִׂימוּ אָף לֹא

adolescentia in Morietur .eos alligauerit cum, clamabunt

14 יְשַׁוְּעוּ כִּי אֲסָרָם׃ תָּמֹת בַּנֹּעַר

Marginal notes (left): a וְעַל b מִלֵּל amicis c רֵעָה d נִבַּט ‡ cæsos qui altiores sunt te. ‡ si e רָבַב Iustus fueris f נָתַן † nocebit. g לָקַח ‡ proderit. Propter multitudinem eorum, quibus vi auferunt bona, quos faciunt * ad Dominũ. † quispiam ex eis ‡ est ‡ qui dat ‡ Qui docet h עָשָׂה i אָלַף † efficit ‡ propter superbiam. k רוּעַ ‡ est quod ‖ coram eo, & spera in eo. ‡ paululum * eum ira † multitudinẽ ‡ peccatorum suorum. ‡ aperuit * multiplicauit. l חוּל m מָלַל ‖ Expecta n יָסַף ‡ pro * sunt o חוה ‡ Sumam p נָשָׂא q יָדַע ‖ sunt † Deus ‡ est r כֹּחַ pauperum s יָשַׁב † fuerunt ‡ & capti fuerint ‖ nunciabit t עָנָה u נָגַד * roboratæ sunt. ‡ propter correptiones: x גָּלָה * paruerint † ei. y כָּלָה ‖ gladium ‡ morientur ‖ impij ‡ furorem super se. z יָדַע a שׂוּם b מוּת

puluerem in homo &, simul caro omnis Obiret

15 יִגְוַע כָּל־בָּשָׂר יָחַד וְאָדָם עַל־עָפָר

ausculta : hoc audi , intelligentia si Et .reuertetur

16 יָשׁוּב׃ וְאִם־בִּינָה שִׁמְעָה־זֹּאת הַאֲזִינָה

habens odio etiam Nunquid .meorum eloquiorum vocem

17 לְקוֹל מִלָּי׃ הַאַף שׂוֹנֵא

; facies impium insignem iustum an Et ; obligabit iudicium

מִשְׁפָּט יַחֲבוֹשׁ וְאִם־צַדִּיק כַּבִּיר תַּרְשִׁיעַ׃

; principes ad ‖ impius: profectò absque regi dicendum Nunquid

18 הַאֲמֹר לְמֶלֶךְ בְּלִיָּעַל רָשָׁע אֶל־נְדִיבִים׃

est agnitus non &, principum facies accepit * non Qui

19 אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא פְּנֵי שָׂרִים וְלֹא נִכַּר־

. ipsi omnes eius manuum opus quis : tenuis facies ad clamor

שׁוֹעַ לִפְנֵי־דָל כִּי־מַעֲשֵׂה יָדָיו כֻּלָּם׃

commouebuntur noctis mediætatibus & morientur Subitò

20 רֶגַע יָמֻתוּ וַחֲצוֹת לָיְלָה יְגֹעֲשׁוּ

, manu in non fortem remouebunt & ; transibunt & : populus *

עָם וְיַעֲבֹרוּ וְיָסִירוּ אַבִּיר לֹא בְיָד׃

eius gressus omnes & : viri vias super eius oculi Quia

21 כִּי־עֵינָיו עַל־דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־צְעָדָיו

latitandum ad mortis vmbra. nec, obscuritas Non .videbit*

22 יִרְאֶה׃ אֵין־חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֶר

imponet virum super non Quia .iniquitatem operantes ibi

23 שָׁם פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ כִּי לֹא עַל־אִישׁ יָשִׂים

Conteret .iudicium in Deum ad eundum ad amplius

24 עוֹד לַהֲלֹךְ אֶל־אֵל בַּמִּשְׁפָּט׃ יָרֹעַ

.eis pro alios facies stare & : inuestigatio non insignes

כַּבִּירִים לֹא־חֵקֶר וַיַּעֲמֵד אֲחֵרִים תַּחְתָּם׃

,noctem conuertet & : eorum opera faciet cognoscere Ideò

25 לָכֵן יַכִּיר מַעְבָּדֵיהֶם וְהָפַךְ לַיְלָה

loco in eos percussit improbus Pro .conterentur &

26 וְיִדַּכָּאוּ׃ תַּחַת־רְשָׁעִים סְפָקָם בִּמְקוֹם

eum post à * recesserunt ideò Quod .videntium

27 רֹאִים׃ אֲשֶׁר עַל־כֵּן סָרוּ מֵאַחֲרָיו

adducendum Ad . intellexerunt non eius vias omnes &

28 וְכָל־דְּרָכָיו לֹא הִשְׂכִּילוּ׃ לְהָבִיא

.audiet afflictionem exclamationem * & : egeni clamorem eum super

עָלָיו צַעֲקַת־דָּל וְצַעֲקַת עֲנִיִּים יִשְׁמָע׃

abscondet Et ? condemnabit quis & : faciet requiescere ipse Et

29 וְהוּא יַשְׁקִט וּמִי יַרְשִׁעַ וְיַסְתֵּר

super &, gentem super Et ? eum intuebitur quis &, facies

פָּנִים וּמִי יְשׁוּרֶנּוּ וְעַל־גּוֹי וְעַל־

hypocritam hominem regnando A . pariter hominem

30 אָדָם יָחַד׃ מִמְּלֹךְ אָדָם חָנֵף

, peperci , dicit qui Deum ad Quia .populi offendiculis ab

31 מִמֹּקְשֵׁי עָם׃ כִּי אֶל־אֵל הֶאָמַר נָשָׂאתִי

.me doce tu , video Præter corrumpam * non

32 לֹא אֶחְבֹּל׃ בִּלְעֲדֵי אֶחֱזֶה אַתָּה הֹרֵנִי

.addam non sum operatus iniquitatem. Si

אִם־עָוֶל פָּעַלְתִּי לֹא אֹסִיף׃

tu quia, tenuisti quia, illam retribuet te cum à An

33 הַמֵעִמְּךָ יְשַׁלְּמֶנָּה כִּי־מָאַסְתָּ כִּי־אַתָּה

,loquere nosti quod Et ? ego non &, eliges

תִבְחַר וְלֹא־אָנִי וּמַה־יָּדַעְתָּ דַבֵּר׃

audiens sapiens vir & : mihi dicant cordati Viri

34 אַנְשֵׁי לֵבָב יֹאמְרוּ לִי וְגֶבֶר חָכָם שֹׁמֵעַ

non eius verba &, loquitur scientia cum non Iob .me

35 לִי׃ אִיּוֹב לֹא־בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא

,seculum in vsque Iob probetur mi pater * .intellectu cum

36 בְהַשְׂכֵּיל׃ אָבִי יִבָּחֵן אִיּוֹב עַד־נֶצַח

super addet Quia ,iniquitatis viros ad responsiones propter

37 עַל־תְּשֻׁבֹת בְּאַנְשֵׁי־אָוֶן׃ כִּי יֹסִיף עַל־

multiplicabit &, plaudet nos inter, præuaricationem suo peccato

חַטָּאתוֹ פֶשַׁע בֵּינֵינוּ יִסְפּוֹק וְיֶרֶב

.Deum ad suos sermones

אֲמָרָיו לָאֵל׃

CAP. XXXV. לה

hoc Nunquid .dixit & ,Elihu respondit Et

1 וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃ הֲזֹאת

.Deo præ mea iustitia , Dixisti? iudicium in putasti

2 חָשַׁבְתָּ לְמִשְׁפָּט אָמַרְתָּ צִדְקִי מֵאֵל׃

Marginal notes (right): terram † est dominabitur † nunquid ‖ multum, ‡ est ‡ impius es, ‡ es, principibus? * accipit faciẽ a שׁוּר b דָּלַל ‡ ei diues corã paupere: † sunt. ‖ tempore noctem in partes æquales diuidente * populi, ‖ vi, sed Dei voluntate. c סוּר ‡ sunt videt. † sunt tenebræ, ‡ vt lateant d שׂוּם † necessitatem ‡ vt vadat e רוּעַ ‡ fortes quorũ ‡ est ‡ diem in Loco ipsorũ impios ‡ eis vsu venit quia * ab eo, f רָאָה ‖ Vt venire facerent ad ‡ pauperis: ‡ clamorem pauperum g בּוֹא h עָנָה * quempiam. † cõtremiscere facies ‡ faciem, ‡ hoc eueniet, Et quod regnat homo impius, eò quod sunt laquei ‡ de Deo consentaneũ est, vt dicatur, * destruam. ‡ illud quod i נָקַשׁ k יָרָה ‖ Nunquid cõuenit, vt a te egredia turpræuaricatio, ob quã reddat tibi Deus malũ, * conuerti. † elegisti viam hanc. ‡ audiat ‡ sunt * Deus ‡ iniquos. † addit l שׁוּב ‖ plaudit, & multiplicat m רָבַב n עָנָה ‖ secundum ‡ iustitiorum

suis habitaculis in &, latibulum ipsum in bestia ingredietur Et

8 וַתָּבֹא חַיָּה בְמוֹ־אָרֶב וּבִמְעוֹנֹתֶיהָ תִשְׁכֹּן׃ מִן־הַחֶדֶר תָּבוֹא סוּפָה וּמִמְּזָרִים

dispergentibus † à &, turbo veniet penetrali De ‖ habitabit

9 קָרָה׃ מִנִּשְׁמַת־אֵל יִתֶּן־קָרַח וְרֹחַב

latitudo & : gelu dabit ‡ Dei flatu ‡ A . frigus

10 מַיִם בְּמוּצָק׃ אַף־בְּרִי יַטְרִיחַ עָב

: nubem † defatigabit serenitas ‖ Etiam . angusto in aquarum

11 יָפִיץ עֲנַן אוֹרוֹ׃ וְהוּא מְסִבּוֹת

sircuitibus ‡ ipsa Et sui luminis ‡ nubem faciet spargere

12 מִתְהַפֵּךְ בְּתַחְבּוּלֹתָו לְפָעֳלָם כֹּל אֲשֶׁר

quæ omnia eos operandum ad *, eius consiliis in se voluens

יְצַוֵּם ׀ עַל־פְּנֵי תֵבֵל אָרְצָה׃

.terra in orbis facies † super eis præcipiet ‖

13 אִם־לְשֵׁבֶט אִם־לְאַרְצוֹ אִם־לְחֶסֶד

misericordiam ad sive ‡, suam terram ad sive, virgam ad Sive ‡

יַמְצִאֵהוּ׃

. eam * faciet inuenire

14 הַאֲזִינָה זֹּאת אִיּוֹב עֲמֹד

, sta : Iob hoc Ausculta

וְהִתְבּוֹנֵן ׀ נִפְלְאוֹת אֵל׃

ponendo in seies ‖ Nunquid .Dei mirabilia intellige &

15 הֲתֵדַע בְּשׂוּם־אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם וְהוֹפִיעַ אוֹר עֲנָנוֹ׃

? eius nubis lucem irradiare † &, his super Deum

16 הֲתֵדַע עַל־מִפְלְשֵׂי־עָב מִפְלְאוֹת תְּמִים

perfecti mirabilia, nubis libramenta super seies ‡ Nunquid

דֵּעִים׃

qui escando in †, calida *. tua vestimenta quod ‖ ; scientiis

17 אֲשֶׁר־בְּגָדֶיךָ חַמִּים בְּהַשְׁקִט אֶרֶץ מִדָּרוֹם׃

fortia æthera ‖ eo cum Expandes ‡ ; meridie à terram

18 תַּרְקִיעַ עִמּוֹ לִשְׁחָקִים חֲזָקִים כִּרְאִי מוּצָק׃

.ei dicamus quid nobis Ostende ; fusum speculum sicut

19 הוֹדִיעֵנוּ מַה־נֹּאמַר לוֹ לֹא־נַעֲרֹךְ מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ׃

narrabitur Nunquid ; obscuritatis faciebus à ordinabimus ‡ Non

20 הַיְסֻפַּר־לוֹ כִּי אֲדַבֵּר אִם־אָמַר אִישׁ כִּי יְבֻלָּע׃

? est absorptus † cùm quispiam dixit Si * ; fuero locutus cùm, ei

21 וְעַתָּה ׀ לֹא רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים

: cælis in ipsum lucidum lumen viderunt non nunc Et

וְרוּחַ עָבְרָה וַתְּטַהֲרֵם׃

. eos purificauit &, transiuit ventus &

22 מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה עַל־אֱלוֹהַּ נוֹרָא הוֹד׃

aurum † aquilone Ab

decoris ‖ terribilem Deum super *: veniet

23 שַׁדַּי לֹא־מְצָאנֻהוּ שַׂגִּיא־כֹחַ וּמִשְׁפָּט וְרֹב־

non † Omnipotens , multitudine ‡ &, iudicio &; potentia ‡ magnus, eum inuenimus

24 צְדָקָה לֹא יְעַנֶּה׃ לָכֵן יְרֵאוּהוּ אֲנָשִׁים לֹא־

. affliget non, iustitiæ non, homines eum timebunt Ideo

יִרְאֶה כָּל־חַכְמֵי־לֵב׃

. cordæ sapientes omnes videbit *

CAP. XXXVIII. לח

: dixit &, turbine de Iob ipsi Dominus respondit Et

1 וַיַּעַן־יְהוָה אֶת־אִיּוֹב מִן הַסְּעָרָה וַיֹּאמַר׃

absque sermonibus in consilium tenebrefaciens iste * Quis

2 מִי זֶה ׀ מַחְשִׁיךְ עֵצָה בְמִלִּין בְּלִי־

; scientia

3 דָעַת׃ אֱזָר־נָא כְגֶבֶר חֲלָצֶיךָ וְאֶשְׁאָלְךָ

, te interrogabo &: tuos lumbos vir sicut nunc Accinge

4 וְהוֹדִיעֵנִי׃ אֵיפֹה הָיִיתָ בְּיָסְדִי־אָרֶץ הַגֵּד

Annuncia ; terram me fundare in fuisti Vbi . me scire facies &

5 אִם־יָדַעְתָּ בִינָה׃ מִי־שָׂם מְמַדֶּיהָ כִּי

quod eius mensuras ‖ posuerit Quis intelligentiam nosti si

6 תֵדָע אוֹ מִי־נָטָה עָלֶיהָ קָּו׃ עַל־מָה

quo Super ? lineam eam super extenderit quis vel : sciat

אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ אוֹ מִי־יָרָה אֶבֶן פִּנָּתָהּ׃

. eius angularem lapidem iecerit quis aut : sunt submersæ eius bases

7 בְּרָן־יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל־

omnes iubilarent &, matutinæ stellæ pariter cantando In ‖

8 בְּנֵי אֱלֹהִים׃ וַיָּסֶךְ בִּדְלָתַיִם יָם בְּגִיחוֹ

ipso emergendo in ‡ ; mare ostiis in texit ‡ Et . Dei filij

9 יֵצֵא׃ בְּשׂוּמִי עָנָן לְבֻשׁוֹ

: eius vestem ‡ nubem me ponendo In . egredietur † vulua è

מֵרֶחֶם וַעֲרָפֶל חֲתֻלָּתוֹ׃

, meum decretum eo super fregi ‖ Et , eius fasciam ‡ caliginem &

10 וָאֶשְׁבֹּר עָלָיו חֻקִּי

11 וָאָשִׂים בְּרִיחַ וּדְלָתָיִם׃ וָאֹמַר עַד־פֹּה

vsque Huc : dixi Et . ostia &, vectem posui &

Margin (left): ‖ A meridie † veris aquilonaribus qui dispergunt nubes venient ‡ voluntate ‡ dabitur * loco. ‖ propter irrigationem † Deus ‡ pluuiam suã. ‡ in circuitu voluit * vt operetur ‖ præcipit † faciem ‡ Tu † propter flagellum tũ propter ‡ tum * pluuiam. ‖ nosti quando posuit Deus decretum † illustrare fecit pluuiam ‡ nosti differentias ‡ Nunquid nosti cur * sunt † cùm quieta ille reddiderit ‡ Nunquid extendisti ‖ calos, qui sunt fortes ‡ proponemus verba propter tenebras? * Num. † perditus ‖ serenitas, vt * propter ‖ gloriosum. † quem ‡ est ‡ magnæ ‖ videbunt * est ‖ Quando fundabam ‖ mẽsurã eius, si nosti, ‖ Cùm laudarent ‡ quis clausit * quando egreditur veluti † egreditur. Quando posui ‡ vt decreui

בֹּא ‖ צְפוּנוֹת ‖ יַצְק ‖ סְבַב ‖ צוֹרֵךְ ‖ יָפַע ‖ יָדַע ‖ רָאָה ‖ יָרֵא ‖ כּוֹחַ ‖ עָנָה ‖ יָעַץ ‖ מִלֵּל ‖ יָדַע ‖ נָגַר ‖ רוּעַ ‖ סָכַךְ ‖ גוּחַ ‖ חָקַק

---

afflictum ‖ Eruet . condictos inter eorum vita &; eorum anima

14 נַפְשָׁם וְחַיָּתָם בַּקְּדֵשִׁים׃

15 יְחַלֵּץ עָנִי בְעָנְיוֹ וְיִגֶל בַּלַּחַץ אָזְנָם׃

. eorum autem oppressione in reuelabit & : sua afflictione in

16 וְאַף הֲסִיתְךָ ׀ מִפִּי־צָר רַחַב לֹא־

non latitudinem * angustiæ ore ab te remouit si etiam Et

מוּצָק תַּחְתֶּיהָ וְנַחַת שֻׁלְחָנְךָ מָלֵא דָשֶׁן׃

, pinguedine plena ‡ tuæ mensæ requies † & : eo pro angustam

17 וְדִין־רָשָׁע מָלֵאתָ דִּין וּמִשְׁפָּט

iudicium &, caulam : impleuisti impij iudicium Et

יִתְמֹכוּ׃

: sufficientia in te ine est ‡ forte ne, ‡ ita ‖ Quia . sustentabunt †

18 כִּי־חֵמָה פֶּן־יְסִיתְךָ בְשָׂפֶק וְרָב־כֹּפֶר אַל־יַטֶּךָּ׃

. te faciet declinare non propitiationis * multitudo &

19 הֲיַעֲרֹךְ שׁוּעֲךָ לֹא בְצָר וְכֹל

omnes nec, aurum non ; tuum clamorem ‡ æstimabit Nunquid

מַאֲמַצֵּי־כֹחַ׃

, potentia fortitudines

20 אַל־תִּשְׁאַף הַלָּיְלָה לַעֲלוֹת

ascendendum ad † nocte anheles ‖ Ne

עַמִּים תַּחְתָּם׃

se sub ‡ populos

21 הִשָּׁמֶר אַל־תֵּפֶן אֶל־אָוֶן

, iniquitatem ad aspicias ne Caue

כִּי עַל־זֶה בָּחַרְתָּ מֵעֹנִי׃

. afflictionem propter elegisti hoc super ‡ quia

22 הֶן־אֵל יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ מִי כָמֹהוּ מוֹרֶה׃

Deus Ecce ; docens ipse sicut quis ; sua potentia in excellet *

23 מִי־פָקַד עָלָיו דַּרְכּוֹ וּמִי־אָמַר פָּעַלְתָּ

eo operatus, dixit quis Et ? eius ‖ viam ‡ illum super visitauit † Quis

עַוְלָה׃

? iniquitatem

24 זְכֹר כִּי־תַשְׂגִּיא פָעֳלוֹ אֲשֶׁר

quod : eius opus magnifices vt Memento

שֹׁרְרוּ אֲנָשִׁים׃

: illud viderunt homines Omnes . homines sunt intuiti

25 כָּל־אָדָם חָזוּ־בוֹ

non *&, magnus Deus Ecce . longè à intuebitur homo

אֱנוֹשׁ יַבִּיט מֵרָחוֹק׃

26 הֶן־אֵל שַׂגִּיא וְלֹא

Quia . inquisitio non & eius annorum Numeri . sciemus

נֵדָע מִסְפַּר שָׁנָיו וְלֹא־חֵקֶר׃

27 כִּי

. eius vaporem ad pluuiam † stillabunt : aquarum stillas minuet *

יְגָרַע נִטְפֵי־מָיִם יָזֹקּוּ מָטָר לְאֵדוֹ׃

. multum hominem ‡ super stillabunt , nubes stillabunt Quam

28 אֲשֶׁר־יִזְּלוּ שְׁחָקִים יִרְעֲפוּ עֲלֵי אָדָם רָב׃

: sui tabernaculi fremitus : nubis expansiones ‖ intelliget si * Insuper

29 אַף אִם־יָבִין מִפְרְשֵׂי־עָב תְּשֻׁאוֹת סֻכָּתוֹ׃

maris radices &, suum lumen ipsum ‡ super extendit Ecce.

30 הֵן־פָּרַשׂ עָלָיו אוֹרוֹ וְשָׁרְשֵׁי הַיָּם

eiam dabit , populos iudicabit ipsas per Quia . operuit

31 כִּסָּה׃ כִּי־בָם יָדִין עַמִּים יִתֶּן־אֹכֶל

præcepit &, lucem operuit deuexa Super , copiam ad

32 לְמַכְבִּיר׃ עַל־כַּפַּיִם כִּסָּה־אוֹר וַיְצַו

. eius amicus eum super ‡ Annunciabit . occurrente in ipsam super †

33 עָלֶיהָ בְמַפְגִּיעַ׃ יַגִּיד עָלָיו רֵעוֹ

. ascendente super furoris Acquisitio *

מִקְנֶה אַף עַל־עוֹלֶה׃

CAP. XXXVII. לז

. suo loco è luxatur * &, meum cor expauescit hoc ad ‖ Etiam

1 אַף־לְזֹאת יֶחֱרַד לִבִּי וְיִתַּר מִמְּקוֹמוֹ׃

eloquium † &, eius sonitum tremore cum audiendo Audite

2 שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ בְּרֹגֶז קֹלוֹ וְהֶגֶה

, eius directio cælum omne Subter . egredietur eius ore ex

3 מִפִּיו יֵצֵא׃ תַּחַת־כָּל־הַשָּׁמַיִם יִשְׁרֵהוּ

rugiet ipsum Post . terræ alas ‡ super eius lux ‖ &

4 וְאוֹרוֹ עַל־כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ אַחֲרָיו ׀ יִשְׁאַג־

cùm, ea tardabit non Et . suæ altitudinis voce * in Tonabit. voce

קוֹל יַרְעֵם בְּקוֹל גְּאוֹנוֹ וְלֹא יְעַקְּבֵם כִּי־

sua voce in Deus Tonabit . eius sonitus fuerit auditus

5 יִשָּׁמַע קוֹלוֹ׃ יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ

. nesciemus & , magnalia faciens ; mirabilia

נִפְלָאוֹת עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְלֹא נֵדָע׃

6 : pluuiæ imbri &, terram † Esto , dicet niui Quia

כִּי לַשֶּׁלֶג ׀ יֹאמַר הֱוֵא־אָרֶץ וְגֶשֶׁם מָטָר

homines omnes manu In ‡ . suæ fortitudinis pluuiarum † imbri &

7 וְגֶשֶׁם מִטְרוֹת עֻזּוֹ׃ בְּיַד־כָּל־אָדָם

. ipsius opus homines omnes sciendum ad : obsignabit ‖

יַחְתּוֹם לָדַעַת כָּל־אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ׃

Margin (right): scortatores, † pauperem ‖ à paupertate * ad ‡ mappam, vasaque ‡ repleuit † sustentant impij ‡ est ‡ è mundo remoueat te flagello. * pretij ‡ diuitias ‖ cogites tuas? † excidere ‡ è loco ipsorum. ‡ hanc * eruet hominẽ † constitutus est ‡ vt doceat eùm ‖ suam? * eum est inuestigatio * prohibebit † nubes cùm voluerit ‡ homines affluenter. * nunquid ‖ differentias nubium, tonitrua ‡ nubes ‖ affluenter. Nubibus † vt pluat propter orantem ‡ ei * Tonitruus erit in nube ‖ super * remouet se † fulgur quod ‖ fulgur † extrema ‡ sonitu. * sonitu magnitudinis * super * scilicet † dicet vt fit pluuiæ ‡ Vehementia ‖ claudet, vt sciant

גָּלָה ‖ צוּר ‖ יָצַק ‖ דִּין ‖ רָבַב ‖ נָטָה ‖ כּוֹחַ ‖ פָּנָה ‖ עָנָה ‖ יָרָה ‖ חָזָה ‖ יָדַע ‖ סָכַךְ ‖ כָּפַף ‖ צָוָה ‖ נָגַר ‖ קוֹל ‖ יָדַע ‖ עֹז

,tuos fluctus elatione in ponet || hic Et :†, addes non & ,venies
תבא ולא [a] תוסיף ופא ישית בגאון [b] גליך:
auroram fecisti scire: diluculo præcepisti tuis diebus à Nunquid
12 המימיך צוית בקר ידעתה שחר
excutiantur & , terræ alas in apprehendendum Ad † ? suum locum
13 מקומו: לאחוז בכנפות הארץ וינערו
:sigilli lutum sicut ‡ se Vertet .ea ex impij
14 רשעים ממנה: תתהפך כחמר חותם
impiis ab prohibebitur Et .vestimentum sicut stabunt &
15 ויתיצבו כמו לבוש: וימנע מרשעים
.confringetur excelsum brachium &, eorum lux
אורם וזרוע [c] רמה תשבר:
inuestigatione in &, maris fletus ad vsque es ingressus Nunquid
16 [d] הבאת עד־נבכי־ים ובחקר
portæ tibi sunt detectæ Nunquid ? ambulasti abyssi †
17 תהום התהלכת: הנגלו לך שערי־
intellexisti Nunquid ? videbis ‡ mortis vmbræ portas &, mortis
18 מות ושערי צלמות תראה: [e] התבננת
.ipsam totam nosti si Indica? terræ latitudines ad vsque
עד־רחבי־ארץ [f] הגד אם־ידעת כלה:
† vbi tenebræ ‡ & : lux habitabit * via $ Vbi
19 איזה הדרך ישכן־אור וחשך אי־זה
:suum terminum ad eam capias Quòd || ? eius locus
20 מקומו: כי [g] תקחנו אל־גבולו
tunc quòd Nosti ? eius domus semitas intelliges quia * &
21 וכי תבין נתיבות ביתו: ידעת כי־אז
? multorum tuorum dierum numerum &, esses nasciturus
[h] תולד ומספר ימיך רבים:
grandinis thesauros & , niuis thesauros in es ingressus Nunquid
22 הבאת אל־אצרות שלג ואצרות ברד
diem ad , angustiæ tempus ad reseruaui Quas ? videbis
23 תראה: אשר חשכתי לעת [i] צר ליום
se sparget ‡, lux diuiditur via qua † .prœlij & conflictus $
24 קרב ומלחמה: איזה הדרך יחלק אור [k] יפץ
; aquæductum mundatione ad diuisit Quis .terram super eurus
25 קדים עלי־ארץ: מי־פלג לשטף תעלה
faciendum pluere Ad ‡ ? tonitruorum coruscationem ad viam &
26 ודרך לחזיז קלות: להמטיר
.eo in homo $ non † desertum : vir non, * terram super
על־ארץ לא־איש מדבר לא־אדם בו:
faciendum || germinare & ; eremum & solitudinem satiandum Ad ‡
27 להשביע שאה ומשאה ולהצמיח
quis vel ? pater pluuiæ est Nunquid .germinis egressum
28 [l] מצא דשא: היש למטר אב או מי־
est egressum cuius vtero Ab ? roris stillas genuit
29 הוליד אגלי־טל: מבטן מי יצא
lapis Sicut ? eam genuit quis cæli pruinam & , gelu
30 הקרח וכפר שמים מי ילדו: כאבן
. capientur ‡ voraginis facies & $: seipsas abscondent * aquæ
מים יתחבאו ופני תהום יתלכדו:
Chesil contractiones aut : Chimah delicias ligabis † Nunquid
31 התקשר מעדנות כימה או־מושכות כסיל
,suo tempore in cælestia signa facies exire Nunquid ? aperire facies
32 תפתח: התציא מזרות בעתו
statuta nosti Nunquid ? ea duces suis filiis super || arcturum &
33 ועיש על־בניה תנחם: הידעת [m] חקות
? terra in eius dominium pones An * ? cæli
שמים אם־ [n] תשים משטרו בארץ:
redundantia & $: tuam vocem nubem ad eleuabis Nunquid
34 [o] התרים לעב קולך ושפעת־
,ibunt & ,fulgura emittes Nunquid ? te operiat aquarum
35 מים [p] תכסך: התשלח ברקים וילכו
renibus in posuit Quis .nos || Ecce , tibi dicent &
36 ויאמרו לך הננו: מי־שת בטחות
? intelligentiam contemplationi dedit quis aut ,sapientiam
חכמה או מי־נתן לשכוי בינה:
alorum defluxui * & sapientia in æthera $ numerabit Quis
37 מי־יספר שחקים בחכמה ונבלי שמים
,concretionem in puluerem fundendo In † ? faciet quiescere || quis
38 מי ישכיב: [q] בצקת עפר למוצק
? cohærerent gleba &
ורגבים ידבקו:

† vt transeas: || pones elationem fluctuum tuorum.
[a] יסף [b] גלל
ידעת
השחר
ק
† Vt apprehēdat extrema ‡ terræ
[c] רום
profunda
[d] בוא
‡ voraginis
‡ vidisti?
[e] בין
[f] נגד
$ est
* in qua habitat
‡ tenebrarum
† est
|| Num accepisti
[g] לקח
‡ intellexisti
[h] ילד
vidisti?
[i] צור
$ belli † In
‡ spargitur
[k] פוץ
‡ Vt pluere
* quæ est absque viro: super
† in quo $ est
‡ Et satiet
|| faciat
[l] יצא
* congelatæ
$ superficies
‡ aquarū cōgelata capiet se.
† ligare poteris manibus tuis fructus delicatos Vergiliarū, vel serotinos fructus Orionis
|| cum stellis minoribus veluti filiis suis
[m] חקק
* Nunquid
$ vt multitudo
[n] שום [o] רום
[p] כסה
|| adsumus.
cordi
$ cælos
* nubes plenas aqua
|| descendere
† Nūquid nosti dum roboraret terram in medio centri, & partes eius coniungerentur?
[q] יצק

‡ Nunquid venaberis leoni prædam , & † vitam leunculorum
39 התצוד ללביא טרף [a] וחית כפירים
$ explebis ? Cùm incuruant se in habitaculis ,manent in vmbraculo
40 תמלא: כי־ [b] ישחו במעונות ישבו בסכה
* ad ipsum latibulum .Quis ‡ parabit coruo || venationem eius ,quando
41 למו־ארב: מי [c] יכין לערב צידו כי
nati eius ad Deum vociferant , † ad errant non escam ?
ילדו אל־אל ישועו יתעו לבלי־אכל:

CAP. XXXIX. לט

Nunquid nosti tempus $ parere caprarum petra, parturire
1 הידעת עת לדת יעלי־סלע חלל
ceruas † obseruabis? Numerabis menses * implebunt, & nosti
2 אילות תשמור: תספר ירחים תמלאנה וידעת
tempus ‡ parere earum. Incuruabunt se, fœtus suos || effringent:
3 עת לדתנה: תכרענה ילדיהן תפלחנה
suos dolores || emittent. Conualescunt filij earum,
4 חבליהם תשלחנה: יחלמו בניהם
multiplicat se $ in frumento: egrediuntur, & nō reuertuntur ad eas.
[d] ירבו בבר יצאו ולא־שבו למו:
Quis dimisit onagrum liberum, & vincula onagri quis
5 מי־שלח פרא חפשי [e] ומסרות ערוד מי
soluit; Cuius posui $ solitudinem domū eius, & habitaculo eius
6 פתח: אשר־ [f] שמתי ערבה ביתו ומשכנותיו
‡ salsuginem. Deridebit ‡ turbam ciuitatis : † fremitus
7 מלחה: ישחק [g] להמון קריה תשואות
exactoris non audiet. Exploratio montium * pascuum eius.
8 נגש לא ישמע: יתור הרים מרעהו
& postea omne virens perquiret. Nunquid volet rhinoceros
9 ואחר כל־ירוק ידרוש: היאבה רים
seruire tibi ; * An pernoctabit super præsepe tuum;
עבדך אם־ [h] ילין על־אבוסך:
Nunquid ligabis rhinocerotem in sulco , fune suo ; † An
10 התקשר־רים בתלם עבתו אם־
agricolabit valles post te; Nunquid confides in eo,
ישדד עמקים אחריך: התבטח־בו
quia || multum robur eius: & derelinquas * ad eum laborem tuum;
11 כי־רב [i] כחו ותעזב אליו יגיעך:
Nunquid credes || in eo quòd reddat semen tuū, & $ aream tuam
12 התאמין בו כי־ישיב זרעך וגרנך
congreget; † Ala exultantium læta. An penna
13 יאסף: כנף־רננים נעלסה אם־אברה
ciconia & pluma; Quia derelinquet in terra oua sua .
14 חסידה ונצה: כי־תעזב לארץ ביצה
& super || puluerem calefaciet ea. Et obliuiscitur quòd pes
15 ועל־עפר [k] תחמם: ותשכח כי־רגל
dispergat ea : & bestia agri * conculcet ea: † Duriter tractat
16 תזורה [l] וחית השדה תדושה: הקשיח
filios suos, $ non ‡ sibi : in vanum † labor eius absque pauore.
בניה ללא־לה לריק יגיעה בלי־פחד:
Quoniam * obliuisci facit eum Deus sapientiam, & non impartitus est
17 כי־ [m] השה אלוה חכמה ולא־חלק
ei in intelligentiam. $ Iuxta tempus in altum eleuauerit se,
18 לה בבינה: כעת במרום תמריא
deridebit equum, & ascensorem eius , Nunquid præbebis equo
19 תשחק לסוס ולרכבו: [n] התתן לסוס
fortitudinem Nunquid indues collum eius tonitru?
גבורה התלביש צוארו רעמה:
Nunquid terrebis eum sicut locustam? || Decor nasi eius terror.
20 התרעישנו כארבה הוד נחרו אימה:
† Effodient in valle , & gaudebit in fortitudine: egredietur
21 יחפרו בעמק וישיש [o] בכח יצא
in occursum ‡ armatura. Deridebit pauorem , & non
22 לקראת־נשק: ישחק לפחד ולא
‡ consternabitur, nec reuertetur à || faciebus gladij.
יחת ולא ישוב מפני־חרב:
Super eum * stridebit pharetra : † lamina lanceæ , & hastæ.
23 עליו תרנה אשפה להב [p] חנית וכידון:
Cum impetu , & ira effodiet terram : & non credet quòd
24 ברעש ורגז יגמא־ארץ ולא־יאמין כי־
vox buccinæ.
קול שופר:

‡ venari docebis leonem
|| congregationem
$ implebis?
[a] חיה
[b] שחח
* suo propter insidias.
‡ parauit
‡ escam
[c] כון
‡ aberrantes eò quòd non sit esca?
$ quo pariunt, ibices petras incolentes, facietem parere
† obseruasti?
Num numerasti
? quos impleuerunt,
‡ quo pariunt
Incuruant
‡ conterunt:
|| emittunt.
Pinguescunt
$ foris:
[d] רבה [e] יכר
‡ in solitudine
[f] שום
‡ in salsugine.
|| multitudinē
† clamores
* pascua
[g] המה
* Nunquid morabitur iuxta præcepta tua?
[h] לון
‡ Nunquid
|| magna est fortitudo, ei
[i] כוח
|| ei $ Ad
‡ Aliis pauo exultauit. Nunquid pennas struthioni & plumas dedisti?
|| terram calefacit
[k] חמם
* conteret
† Crudelis fuit pullis suis,
$ ac si essent
‡ sui : † est
[l] חיה
* negauit ei
[m] נשה
$ Tēpore quo
[n] נתן
tremore?
|| Sonitus narium
† Effodiet
[o] כוח
‡ armorum.
‡ timebit facie
* tonabit
† ferrum
[p] חנה
sit sonitus

odorabitur longè à &, euge dicet *buccina sufficientia* In — Inter buccinas

25 בדי שופר יאמר האח ומרחוק יריח

.clamorem &, principum *strepitum*, bellum — commotionē

מלחמה רעם [a]שרים ותרועה: — [a]שור

extendet ; *visus* ‖ volabit tuam intelligentiam propter nunquid — ‖ accipiter

26 המבינתך יאבר־נץ יפרש

; aquila eleuabitur tum *os* ‖ ad *An* † ; austrum ad suas alas — † Nunquid ‖ sermonem

27 כנפיו לתימן: אם על־פיך יגביה נשר

morabitur &, habitabit *Petram* ; suum nidum eleuabit quòd & — In petra

28 וכי [b]ירים [c]קנו: סלע ישכן ויתלונן — [b]רום [c]קנן

,escam *fodit* * Inde . *munitionem* ‖ &, petræ dentem super — ‖ turrim excelsam.

29 על־שן־סלע ומצודה: משם חפר אכל — *explorauit

eius pulli Et .aspicient;, eius oculi longinquum in

30 למרחוק עיניו [d]יביטו: ואפרחו — [d]נבט

.*ipse* † ibi, occisi *quò in* ‡ &, sanguinem absorbebunt — ‡ vbi fuerint † est.

יעלעו־דם ובאשר חללים שם הוא:

: dixit &, Iiob Dominus respondit Et

31 [e]ויען יהוה את־איוב ויאמר: — [e]ענה

Arguens ‖ ; erud:tio ‡ omnipotente cum contendere Nunquid — ‡ est ‡ Disputans cum Deo,

32 [f]הרב עם־שדי יסור [g]מוכיח — [f]רבב [g]יכח

Domino Iiob respondit Et .ei; respondeat, *Deum*

33 אלוה יעננה: ויען איוב את־יהוה

; tibi respondebo quid, sum contemptibilis Ecce : dixit &

34 ויאמר: הן [h]קלתי מה אשיבך — [h]קלל

,sum locutus Semel .meo ori *ipsi* posui meam Manum

35 ידי [i]שמתי למו־פי: אחת דברתי — [i]שום

.addam non &, *bis* † Et, respondebo non & — † secundo,

ולא אענה ושתים ולא אוסיף:

CAP. XL. מ

: dixit &, turbine de Iiob Dominus respondit Et

1. ויען יהוה את־איוב מן סערה ויאמר:

,te interrogabo : tuos lumbos vir sicut nunc Accinge

2 אזר־נא כגבר חלציך אשאלך

,meum iudicium dissipabis etiam Nunquid ,me fac scire &

3 [k]והודיעני: האף תפר משפטי — [k]ידע

brachium *si* † Et siustificeris vt, me facies impium — † nunquid

4 תרשיעני למען תצדק: ואם־זרוע

nunc te Orna stonabis ipse sicut *voce in* ‖ &; tibi ‡ Deo sicut — ‡ est ‖ sonitu

5 כאל לך ובקול כמהו תרעם: עדה־נא

.te *indues* decorem &, gloriam &: sublimitate &, celsitudine — indue

[l]גאון וגבה והוד והדר תלבש: — [l]גאה *furoris

,superbum omnem vide &, tui *nasi* * iras Disperge

6 הפץ עברות אפך וראה כל־גאה

; eum fac incuruare, superbum omnem Vide ,eum humilia &

7 והשפילהו: ראה כל־גאה הכניעהו

puluere in eos Absconde. *se sub* impios contere & — in loco ipsorū

8 [m]והדך רשעים תחתם: טמנם בעפר — [m]הדך

ego etiam Et .abscondito in alliga eorum facies : simul

9 יחד פניהם חבוש בטמון: וגם־אני

.tua dextera te seruet quòd, tibi confitebor

[n]אודך כי־[o]תושיע לך ימינך: — [n]ידה [o]ישע

herbam, tecum feci quem Behemoth nunc Ecce — [p]עשה

10 הנה־נא בהמות אשר־[p]עשיתי עמך חציר

† eius lumbis in eius potentia nunc Ecce .comedet bos veluti — † est, [q]כוח

11 כבקר יאכל: הנה־נא [q]כחו במתניו

Volet * eius ventris *vmbilicis* † in eius fortitudo † & — *Velociter mouebit † vmbilico ‡ quę est

12 ואונו בשרירי בטנו: יחפץ

,*erunt, ramificati eius verendorum* ‖ nerui : cedrus sicut, ‡ suam caudam — ‖ testiculorum eius perplexi sunt.

זנבו כמו־ארז גידי פחדו ישרגו:

. ferrea virga sicut eius ossa : *æris fistulæ* ‡ eius *Ossa* * — *Membra ‡ maiora fortia sunt vt baculi ærei: minora

13 עצמיו אפיקי נחושה גרמיו כמטיל ברזל:

‡ applicabit, eum *faciens* ‖ Dei viarum principium Ipse — ‖ qui fecit ‡ ei

14 הוא ראשית דרכי־אל [r]העשו יגש — [r]עשה

omnis &, ei afferent montes germen Quia . suum gladium

15 חרבו: כי־בול הרים [s]ישאו־לו וכל־ — [s]נשא

.ibi ludent agri bestia

חית השדה ישחקו־שם:

calami *latibulo in*, *iacebit* ‡ arboribus vmbriferis Sub — ‡ dormiet in secreto

16 תחת־צאלים ישכב בסתר קנה

.eius vmbra. *, vmbriferæ arbores eum Tegent .*cæno* ‖ & — ‖ limo vt sint

17 ובצה: [t]יסכהו צאלים צללו — [t]סכך

vim faciet fluminis; — *flumen comprimet* Ecce .torrentis salices eum Circundabunt

18 [a]יסבהו ערבי־נחל: הן יעשק נהר — [a]סבב

.suum os ad Iarden educat quòd *confidet* † : festinabit non — † & confidit

לא יחפוז יבטח כי־יגיח ירדן אל־פיהו:

‖ nares, — *nasum* ‖ perforabit laqueis in : eum tollet suis oculis In

19 בעיניו [b]יקחנו [c]במקשים ינקב־אף: — [b]לקח [c]יקש

demerges * fune in &, hamo in Leuiathan extrahes ‡ — *Num *ligabis

20 תמשך לויתן בחכה ובחבל תשקיע

† hamum in naribus — spina in &, eius *naso in vncum* † pones Nunquid ; eius linguam

21 לשונו: [d]התשים אגמן באפו ובחוח — [d]שום

te ad multiplicabit Nunquid ; eius maxillam perforabis

22 [e]תקב לחיו: הירבה אליך — [e]נקב

excidet ‖ Nunquid ; mollia te ad loquetur *An* † ; preces — † Nunquid ‖ fieret

23 תחנונים אם־ידבר אליך [f]רכות: היכרת — [f]רכך

; *sæculi* ‡ seruum in eum accipies, tecum fœdus — ‡ perpetuum

ברית עמך [g]תקחנו לעבד עולם: — [g]לקח

eum ligabis &, aue * sicut eo cum ludes Nunquid — * cum

24 התשחק־בו כצפור ותקשרנו — * pro ‡ Nunquid

eum dimidiabunt ‡ : socij eum super cœnabunt ‡ ; tuis puellis* — ‡ diuident illū

25 לנערותיך: יכרו עליו חברים [h]יחצוהו — † se ‖ succides cultris

vmbraculis in replebis ‖ Nunquid negotiatores † inter

26 בין כנענים: התמלא [i]בשכות — [h]חצה [i]שכך

; eius caput *piscium nassella in* ‡ &, eius pellem

עורו ובצלצל דגים ראשו: — ‡ cultro piscatorio

ne, belli Memento . *tuam volam* * eum super Pone — *manus tuas.

27 שים־עליו כפך זכר מלחמה אל־ — † illud memorare,

etiam Nonne. est mentita *eius* ‖ spes Ecce , † addas — ‖ ponentis manum suam super eum

28 [i]תוסף: הן־[k]תוחלתו נכזבה הגם

; *deturbabitur* ‡ eius *aspectus* ‡ ad — ‡ aspectum ‡ proiicietur homo ad terram?

אל־מראיו [l]יטל:

CAP. XLI. מא

[i]יסף [k]יחל

meas facies ad ipse * quis & : eum suscitet *quòd crudelis* *. Non

1 לא־אכזר כי יעורנו ומי הוא לפני — [l]טיל

omni sub ‡ : perficiam &;, me præcessit Quis ; stet — ‖ est fortis qui *est qui coram me ‡ quod est † meum est. ‡ membra

2 יתיצב: מי הקדימני ואשלם תחת כל־

,eius *vectes* ‡ silebo Non .*ipsum mihi* ‡, cælo

3 השמים לי־הוא: לא־אחריש בדיו

. eius dispositionis gratiam &, fortitudinum verbum &

ודבר גבורות [m]וחין ערכו: — [m]חנן

eius freni duplicitate * cum ; eius indumenti *facies* ‡ detexit Quis — ‡ faciem duplici freno suo

4 מי־גלה פני לבושו בכפל רסנו — † ad aperiendū os eius;

circuitus ‡ ; aperuit quis eius faciei Portas ;† veniet quis — † per gyrum ‡ est

5 מי יבוא: דלתי פניו מי פתח סביבות

scutorum fortitudines Superbia * ,formido ‡ eius dentium — * Squamæ fortes sūt vt scuta

6 [n]שניו אימה: גאוה אפיקי [o]מגנים — [n]שנן [o]גנן

.*arcto sigillo* * clausa — *est singula clausura arcta.

סגור חותם [p]צר:

ingredietur * non ventus & , *admouentur vnam in Vna* — Vna alteri appropinquauerunt *ingreditur

7 אחד באחד יגשו ורוח לא־יבא

, se *capient* : *adhærebunt suo fratre in Vir* * .eas inter — ‖ Vnaquæque alteri iūgitur, capiunt

8 ביניהם: איש־באחיהו ידבקו יתלכדו

: *lux clarebit* † eius Sternutationibus , *separabuntur* ‡ non & — ‡ separantur † accendetur ignis,

9 ולא יתפרדו: עטישתיו [q]תהל אור

lampades eius ore De .*auroræ palpebræ* ‡ vt eius oculi &

10 ועיניו כעפעפי־שחר: מפיו לפידים — [p]צור [q]הלל

eius naribus Et , *se eruent* ‡ ignis scintillæ , ibunt — ‡ splendores ‡ proiicientur.

11 יהלכו [r]כידודי אש יתמלטו: מנחיריו — [r]כדד

.aheno &, *feruente* † olla ‡ sicut, fumus egredietur — ‡ ab † accensa, ‡ Halitus *flamma

יצא עשן כדוד נפוח ואגמן:

eius ore de *fulgor* * & ; faciet ardere prunas eius *Anima* ‡

12 נפשו גחלים תלהט ולהב מפיו

eum ante &, fortitudo morabitur eius collo In ,egredietur

13 יצא: בצוארו [s]ילין עז ולפניו — [s]לון *vertetur in lætitiam

concreta ‡ : cohærent eius carnis *Desidentiæ* * . dolor *exultabit* * — ‖ Particulæ ‡ fortis est vnaquæque

14 תדוץ דאבה: [t]מפלי בשרו דבקו [u]יצוק

lapis sicut *durum* ‡ eius Cor . mouebitur non , eo in

15 עליו בל־ימוט: לבו יצוק כמו־אבן — [t]נפל [u]יצק

timebunt eius *altitudine* * Ab . inferior *mola* ‖ sicut *durum* † & — ‡ forte est † forte † lapis molaris *magnitudine

16 ויצוק כפלח תחתית: [x]משתו יגורו

. se purgabunt contritionibus à : fortes

אילים משברים יתחטאו: — [x]נשא

,profectionis lancea: *stabit non gladius cum Attingentis
מַשִּׂיגֵהוּ חֶרֶב בְּלִי תָקוּם חֲנִית [b] מַסָּע [a]
lignum in :ferrum paleam in Reputabit .lorica &
ושריה: יַחְשֹׁב לְתֶבֶן בַּרְזֶל לְעֵץ
: arcus filius * eum fugabit Non .æs putredinis
רִקָּבוֹן נְחוּשָׁה: לֹא־יַבְרִיחֶנּוּ בֶן־קָשֶׁת
stipula Sicut .fundæ lapides ei sunt versi stipulam in
לְקַשׁ נֶהְפְּכוּ־לוֹ אַבְנֵי־קָלַע: כְּקַשׁ
.hastæ vibrationem deridebit & :catapultæ sunt reputata
נֶחְשְׁבוּ תוֹתָח וְיִשְׂחַק לְרַעַשׁ כִּידוֹן:
.lutum super acutum sternet :testæ acumina eo Sub
תַּחְתָּיו חַדּוּדֵי חָרֶשׂ יִרְפַּד חָרוּץ עֲלֵי־טִיט:
ponet mare :profundum ollam veluti faciet Feruere
יַרְתִּיחַ כַּסִּיר מְצוּלָה יָם [c] יָשִׂים
reputabit :semitam faciet lucere * eum Post .pigmenti ollam vt
כַּמֶּרְקָחָה: אַחֲרָיו יָאִיר נָתִיב יַחְשֹׁב
;eius comparatio puluerem super Non .canitiem in voraginem
תְּהוֹם לְשֵׂיבָה: אֵין־עַל־עָפָר מָשְׁלוֹ
.conterendum non ad , est factus qui
[d] הֶעָשׂוּ לִבְלִי־חָת:
omnes super rex ipse : videbit *sublime Omne
אֵת כָּל־גָּבֹהַּ יִרְאֶה הוּא מֶלֶךְ עַל־כָּל־
.superbiæ filios
בְּנֵי־שָׁחַץ:

Qui attigerit / gladio / * gladius / lapis manu iaculatus, / [a] נשג [b] נסע / non stabunt / vt / putridum / * sagittæ: / tela: / sunt petræ acutæ testaceæ: / quod est / [c] שום / vas vnguentarium. / * semita lucebit: / veluti virum canum. / est / terram eis comparabile, / vt non timeat. / [d] עשה / * despiciet / est / cætos magnos & fortes.

CAP. XLII. מב

:dixit & , Domino , Iiob respondit Et
[e] וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר:
te à prohibebitur non & , poteris omnia quòd Noui
יָדַעְתָּ כִּי־כֹל [f] תּוּכָל וְלֹא־יִבָּצֵר מִמְּךָ
;scientia absque consilium occultans * iste Quis .cogitatio
[g] מְזִמָּה: מִי זֶה [h] מַעְלִים עֵצָה בְּלִי [i] דָעַת
non & , me præ mirabilia : intelligam non & ,annunciaui Ideò
לָכֵן הִגַּדְתִּי וְלֹא אָבִין נִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי וְלֹא
te interrogabo :loquar ego & , nunc Audi .sciam
אֵדָע: שְׁמַע־נָא וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר אֶשְׁאָלְךָ
nunc & : te audiui auris auditum Ad .me scire fac &
וְהוֹדִיעֵנִי: לְשֵׁמַע אֹזֶן שְׁמַעְתִּיךָ וְעַתָּה
, resipiscam &, *reprobabo Idcirco .te vidit meus oculus
עֵינִי [k] רָאָתְךָ: עַל־כֵּן אֶמְאַס וְנִחַמְתִּי
est locutus postquam fuit Et :cinere & ,puluere in
עַל־עָפָר וָאֵפֶר: [l] וַיְהִי אַחַר דִּבֶּר
dixit & , Iiob ad hæc verba Dominus
יְהוָה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמֶר
,te in meus nasus est iratus: Themanitem Eliphaz ad Dominus
יְהוָה אֶל־אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי חָרָה אַפִּי בְךָ
. rectum me ad estis locuti non quia, tuos socios duos in &
וּבִשְׁנֵי [m] רֵעֶיךָ כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה
septem vobis sumite nunc Et .Iiob meus seruus sicut
כְּעַבְדִּי אִיּוֹב: וְעַתָּה קְחוּ־לָכֶם שִׁבְעָה־
, Iiob meum seruum ad ite & , arietes septem & , vitulos
[n] פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים [o] וּלְכוּ אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב
meus seruus Iiob &.vobis pro ascensionem ascendere facite &
[p] וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה בַּעַדְכֶם וְאִיּוֹב עַבְדִּי

[e] ענה / potes, / ידעתי / ק / est / * qui occultat / [f] יכל [g] זמם / [h] יעץ [i] ידע / occulta sunt à / quæso / * quod malè dixi. / [k] ראה / [l] היה / furor / amicos / coram / [m] רעה / [n] פרה [o] ילך / offerte holocaustum / [p] עלה

non ad * ,suscipiam eius facies vtique nam . vos super * orabit
יִתְפַּלֵּל עֲלֵיכֶם כִּי אִם־פָּנָיו [a] אֶשָּׂא לְבִלְתִּי
me ad estis locuti non quia ,abiectionem vobiscum faciendum
[b] עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבָלָה כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי
.Iiob meus seruus sicut , rectum
נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב:
,Suchites Bildad & ,Themanites Eliphaz abierunt Et
וַיֵּלְכוּ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי
eos ad est locutus sicut fecerunt & ,Nahamatites Sophar
צֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶם
.Iiob facies Dominus suscepit & ,Dominus
יְהוָה וַיִּשָּׂא יְהוָה אֶת־פְּנֵי אִיּוֹב:
Iiob conuersionem est conuersus Dominus Et
וַיהוָה שָׁב אֶת־[c] שְׁבוּת אִיּוֹב
omnia Dominus auxit & :suis socius pro ipsum orando in
בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד [d] רֵעֵהוּ וַיֹּסֶף יְהוָה אֶת־כָּל־
duplum in Iiob ipsi * quæ
אֲשֶׁר לְאִיּוֹב לְמִשְׁנֶה:
,eius sorores omnes & ,eius fratres omnes eum ad venerunt Et
[e] וַיָּבֹאוּ אֵלָיו כָּל־אֶחָיו וְכָל־אַחְיֹתָיו
panem eo cum comederunt & , prius eum cognoscentes omnes &
וְכָל־יֹדְעָיו [f] לְפָנִים וַיֹּאכְלוּ עִמּוֹ לֶחֶם
super eum sunt consolati & ,ei sunt cōmoti &,eius domo in
בְּבֵיתוֹ [g] וַיָּנֻדוּ לוֹ וַיְנַחֲמוּ אֹתוֹ עַל
.eum super Dominus adduxerat quod malum omne
כָּל־[h] הָרָעָה אֲשֶׁר־הֵבִיא יְהוָה עָלָיו
vnusquisque & ,vnum numum vnusquisque ei dederunt Et
[i] וַיִּתְּנוּ־לוֹ אִישׁ קְשִׂיטָה אֶחָת וְאִישׁ
.vnam auream inaurem
נֶזֶם זָהָב אֶחָד:
,eius principio præ Iiob nouissimo benedixit Dominus Et
וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אַחֲרִית אִיּוֹב מֵרֵאשִׁתוֹ
millia sex & ,pecoris millia decim quatuor ei fuerunt &
וַיְהִי־לוֹ אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף צֹאן וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים
.asinæ mille & ,boum iuga mille & ,camelorum
גְּמַלִּים וְאֶלֶף צֶמֶד בָּקָר וְאֶלֶף אֲתוֹנוֹת:
filiæ tres & filij septem ei fuerunt Et
[k] וַיְהִי־לוֹ שִׁבְעָנָה בָנִים וְשָׁלוֹשׁ בָּנוֹת:
nomen & ,Iemimah * vnius nomen vocauit Et
וַיִּקְרָא שֵׁם־הָאַחַת [l] יְמִימָה וְשֵׁם
.haphuc Cheren tertiæ nomen & ,Chesihah secundæ
הַשֵּׁנִית קְצִיעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית קֶרֶן הַפּוּךְ:
Iiob filiæ sicut speciosæ mulieres est inuenta non Et
וְלֹא נִמְצָא נָשִׁים [m] יָפוֹת כִּבְנוֹת אִיּוֹב
medio in hæreditatem earum pater eis dedit & :terra omni
בְּכָל־הָאָרֶץ וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ
centum hoc post Iiob vixit Et .suorum fratrum
אֲחֵיהֶם: [n] וַיְחִי אִיּוֹב אַחֲרֵי־זֹאת מֵאָה
filios & ;suos filios vidit & ;annos quadraginta &
וְאַרְבָּעִים שָׁנָה וַיַּרְא אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֵי
.generationes quatuor * suorum filiorum
בָנָיו אַרְבָּעָה [o] דֹּרוֹת:
.dierum saturus & ,senex Iiob est mortuus Et
[p] וַיָּמָת אִיּוֹב זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים:

pro vobis / faciem * vt / [a] נשא / faciam / punitionem stultitiæ vestræ, / coram / [b] עשה / faciem / ad / [c] שבה / cùm oraret ipse amicis / [d] רעה / fuerant / [e] בוא / qui nouerāt / [f] פנה / super eum, / [g] נוד / [h] רוע / pecudem vnam, / [i] נתן / magis quàm / ouium, / boum, / [k] היה / * Diurna, / [l] יום / Cassia, / Cornustibij. / inuentæ sunt / [m] יפה / [n] חיה / * in / [o] דור / [p] מות

Finis libri Iiob.

תם ספר איוב

ספר תהלים

LIBER TEHILLIM,

ID EST LAVDVM,

QVI APVD NOS DICITVR,

LIBER PSALMORVM.

PSALMVS I. א

non qui viri Beatitudines
1 אשרי האיש אשר לא
,impiorũ cõsiliũ in ambulauit
הלך ᵃ בעצת רשעים
,stetit non peccatorũ via in &
ובדרך חטאים לא עמד
.sedit nõ derisorũ consessu in &
ובמושב ᵇלצים לא ישב:
eius lege in & ,eius voluntas Domini lege in Quinimo
2 כי אם בתורת יהוה חפצו ᶜובתורתו
plantatum lignum sicut erit Et .nocte ac die meditabitur
3 יהגה יומם ולילה: והיה כעץ שתול
,suo tempore in dabit suum fructum quod † aquarum riuos super
על פלגי מים אשר ᵈפריו יתן בעתו
.faciet prosperare ,faciet quod omne & :decidet nõ eius foliũ &
ועלהו לא ᵉיבול וכל אשר יעשה יצליח:
eam dispellet ‡ quam gluma sicut quinimo ;impij sic Non
4 לא כן הרשעים כי אם כמץ אשר ᶠתדפנו
,iudicio in impij stabunt non Ideò .ventus
5 רוח: על כן לא ᵍיקמו רשעים במשפט
sciens ‖ Quoniam .iustorum cœtu in peccatores &*
6 וחטאים ʰבעדת צדיקים: כי יודע
.peribit impiorum via & :iustorum viam Dominus
יהוה דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד:

Beatus vir — ᵃ יעץ — cathedra — ᵇ לוץ — Sed — ᶜ ירה — arbor plãtata secus — † quæ — ᵈ פרה — ᵉ נבל — sed ‡ proiicit — ᶠ נדף — ᵍ קום — * nec impij in cõgregatione ‖ scit — ʰ יעד

PSAL. II. ב

meditabuntur populi & ,gentes sunt tumultuatæ quid Vt
1 למה רגשו גוים ולאמים ⁱיהגו
consultant ‖ principes & ,terræ reges Astabunt :inane
2 ריק: יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים ᵏנוסדו
.eius Vnctum aduersus & ,Dominum aduersus ,pariter
יחד על יהוה ועל משיחו:
nobis à proiiciamus & ;eorum vincula Dirumpamus
3 ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו
Dominus ,ridebit cælis in Habitans .eorum funes
4 עבתימו: יושב בשמים ישחק אדני
,suo naso in eos ad loquetur Tunc .eos subsannabit
5 ילעג למו: אז ידבר אלימו באפו
meum regem constitui ego Et .eos terrebit sua ira in &
6 ובחרונו ˡיבהלמו: ואני נסכתי מלכי
statutum ‖ ipsum Narrabo .meæ sanctitatis montem ,Sion super
7 על ציון הר קדשי: אספרה אל ᵐחק
,te genui hodie ego :tu † meus Filius ,me ad dixit Dominus
יהוה אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך:
;tuam hæreditatem gentes dabo & ,me à Postula
8 שאל ממני ⁿואתנה גוים נחלתך
virga in eas Conteres .terræ fines tuam possessionẽ & terminos
9 ואחזתך אפסי ארץ: ᵒתרועם בשבט
.eos disperges confractos figuli vas sicut :ferrea confringes
ברזל ככלי יוצר ᵖתנפצם:
.terræ iudices vos castigate ,intelligite reges nunc Et erudite
10 ועתה מלכים השכילו ᑫהוסרו שפטי ארץ:
,tremore in exultate & ,timore in Domino Seruite
11 עבדו את יהוה ביראה ʳוגילו ברעדה:

congregabũt se — ⁱ הגה — ‖ cõsiliabũtur — ᵏ יסד — Christum — furore — ˡ בהל — sanctũ meum. ‖ decretum. — ᵐ חקק — † es — ⁿ נתן — terminos — ᵒ רעע — confringes — ᵖ נפץ — erudite — ᑫ יסר — ʳ גול

† in cũm ,via † pereatis & ,irascatur fortè ne filium Osculamini
12 נשקו בר פן יאנף ותאבדו דרך כי
.eo in confidentes * omnes beati :eius nasus paululum vel exarserit
יבער כמעט אפו אשרי כל ᵃחוסי בו:

furor — * qui sperant — ᵃ חסה

PSAL. III. ג

Absalom faciebus à ipsum fugiendo in ,Dauidis Canticum
1 מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום
:mei angustiatores ‖ sunt multiplicati quàm Domine .sui filij
2 בנו: יהוה מה ᵇרבו צרי
dicentes ‡ Multi .me aduersum insurgentes † multi
3 רבים ᶜקמים עלי: רבים אמרים
, .Selah ,Deo in ei salus ‡ non ,meæ animæ
לנפשי אין ישועתה לו באלהים סלה:
exaltans ‖ &,mea gloria :me pro * clypeus Domine tu Et
4 ואתה יהוה ᵈמגן בעדי כבודי ᵉומרים
clamabam † Dominum ad mea Voce .meum caput
5 ראשי: קולי אל יהוה אקרא
.Selah ,suæ sanctitatis monte de me exaudiuit &
ᶠויענני מהר קדשו סלה:
Dominus quia :euigilaui ‡ ,dormiui & ,accubui Ego
6 אני שכבתי ואישנה ᵍהקיצותי כי יהוה
populi * millibus decem a timebo Non .me fulciet ‡
7 יסמכני: לא ʰאירא מרבבות עם
.me contra se posuerunt ‖ circumquaque qui
אשר סביב ⁱשתו עלי:
percussisti quia ,mi Deus me serua ,Domine Surge
8 קומה יהוה ᵏהושיעני אלהי כי הכית
impiorum dentes :maxilla † meos inimicos omnes
את כל איבי לחי ᵐשני רשעים
tuum populum super :salus ‡ Domini .confregisti
9 שברת: ליהוה הישועה על עמך
.Selah .tua benedictio
ברכתך סלה:

cũm fugeret à facie — valde ‖ hostes — ᵇ רבב — † surgunt ‡ dicunt ‡ est — ᶜ קום — * est ‖ exaltas — ᵈ גנן ᵉ רום — † clamaui — ᶠ ענה — ‡ & — ᵍ קוץ — ‡ sustentauit * populis: — ʰ ירא — ‖ pugnauerũt aduersum — ⁱ שות — ᵏ ישע ˡ נכה — † in — ᵐ שן — ‡ est

PSAL. IIII. ד

.Dauidi canticum Neghinoth in Victori
1 למנצח בנגינות מזמור לדוד:
angustia in ,meæ iustitiæ Deus me exaudi me inuocando In
2 בקראי ⁿענני אלהי צדקי ᵒבצר
.meam orationẽ audi & ,mei miserere :mihi fecisti dilatationẽ
הרחבת לי ᵖחנני ושמע ᑫתפלתי:
?ignominiam in ‡ meam gloriam vsquequo Viri Filij
3 בני איש עד מה כבודי לכלמה
scitote Et .Selah ?mendacium quæretis ,inane diligetis
4 תאהבון ריק תבקשו כזב סלה: ʳודעו
,exaudiet Dominus :sibi pium Dominus segregauit quod
כי הפלה יהוה חסיד לו יהוה ישמע
:peccetis ne & ,Contremiscite ‡ .eum ad me clamando in
5 בקראי אליו: רגזו ואל תחטאו
.Selah ,tacete & vestro cubili super ,vestro corde in dicite ‡
אמרו בלבבכם על משכבכם ᵗודמו סלה:
Dominum in sperate & ;iustitiæ sacrificia Sacrificate
6 זבחו זבחי צדק ובטחו אל יהוה:

Psalmis — Cũm inuocauero — ⁿ ענה ᵒ צור — ᵖ חנן ᑫ פלל — ‡ verteris — ʳ ידע — cũm clamauero — † Pauete ‡ loquimini — ˢ דמם — * confidite in Domino.

Eleua ?bonum nos faciet videre Quis :dicentes Multi — dicunt,

7 רבים אמרים מי־יראנו טוב נסה — [a] ראה

.Domine *tuarum facierum* lucem nos super — vultus tui

עלינו אור פניך יהוה׃

corum frumentum * tempore à ,meo corde in lætitiã Dedisti — * quo

8 נתתה שמחה בלבי מעת דגנם

.sunt multiplicata eorum nouum vinum &

ותירושם [b] רבו׃ — [b] רבב

Dominus tu quia ,dormiam & ,accubabo pariter pace In

9 בשלום יחדו אשכבה ואישן כי־אתה יהוה

.me habitare facies *fiducia in* ,solus — confidenter

לבדד לבטח [c] תושיבני׃ — [c] ישב

PSAL. V. ה

.Dauid canticum Hannechiloth * super Victori — * *exercitus*

1 למנצח אל־הנחילות מזמור לדוד׃

,meã *meditationẽ* intellige :Domine auribus percipe mea Eloquia — locutionem

2 אמרי האזינה יהוה בינה הגיגי׃

quoniam :mi Deus & ,mi rex mei clamoris voci Attende

3 הקשיבה לקול שועי מלכי ואלהי כי

,meam vocem audies manè Domine .orabo te ad

4 אליך אתפלל׃ יהוה בקר תשמע קולי

.speculabor & ,† tibi *disponam* manè præparabo — † orationem ‡ es * iuxta

בקר אערך־לך ואצפה׃

te * habitabit non :tu ‡ impietatem volens Deus non Quia

5 כי לא אל־חפץ רשע אתה לא [d] יגרך — [d] גור

:tuis oculis coram *vesani* *consistent* ‡ Non .malus — ‡ stabũt stultĩ

6 רע׃ [e] לא־יתיצבו הוללים לנגד עיניך — [e] רוע

loquentes Perdes .iniquitatem operantes omnes odisti

7 שנאת כל־פעלי און׃ תאבד דברי

.Dominus abominabitur *doli & sanguinum* virum ,mendacium — sanguinolentum & fraudulentum

כזב איש־דמים ומרמה יתעב יהוה׃

,tuã domum introibo tuæ misericordiæ multitudine in ego Et

8 ואני ברב חסדך אבוא ביתך

.tuo timore in *tua sanctitatis* templo in me incuruabo — sancto tuo

[f] אשתחוה אל־היכל־קדשך ביראתך׃ — [f] שחח

;meos inimicos propter ,tua iustitia in me duc Domine

9 יהוה [g] נחני בצדקתך למען שוררי — [g] נחה

.tuam viam *meas facies ad* * dirige — * coram me

הושר לפני דרכך׃ — הישר ק

eorum intimum ,rectum *eius* † ore in * non Quoniam — * est † eorum

10 כי אין [h] בפיהו נכונה קרבם

.blandiuntur sua lingua ,corũ guttur patens sepulchrũ,prauitates

[i] הוות קבר־פתוח גרנם לשונם יחליקון׃ — [h] פתה [i] הוה

multitudine in ‡ suis consiliis à cadant ,Deus eos *Desola* ‡ — ‡ Desolare fac ‡ propter multitudinem

11 [k] האשימם אלהים [l] יפלו [m] ממעצותיהם ברב — [k] אשם [l] נפל

rebellauerunt quoniam ,eos *expelle* * eorum præuaricationum — * expellere fac

פשעיהם [n] הדיחמו כי־[o] מרו בך׃ — [m] יעץ [n] נדח [o] מרה

seculum in te in *confidentes* † omnes lætabuntur Et .te contra

12 וישמחו כל־[p] חוסי בך לעולם — [p] חסה

te in exultabunt & :eos *super* facies operire & , *canent præconia* * — † qui sperant

ירננו [q] ותסך עלימו ויעלצו בך — [q] סכך

iusto benedices tu Quia .tuum nomen *diligentes* ‡ — * laudabunt, ‡ qui diligunt

13 כי־אתה תברך צדיק אהבי שמך׃

.eum coronabis voluntate scuto vt :Domine

יהוה [r] כצנה רצון תעטרנו׃ — [r] צנן רצה

PSAL. VI. ו

canticum octauam super *Neghinoth* ‡ in Victori — ‡ Psalmis

1 למנצח בנגינות על־השמינית מזמור

neque ;me arguas tuo *naso* in ne Domine .Dauidis — furore

2 לדוד׃ יהוה אל־באפך [t] תוכיחני ואל־ — [t] יכח

,Domine mei Miserere .me corripias tua *excandescentia* * in — * ira

3 [u] בחמתך תיסרני׃ [x] חנני יהוה — [u] יחם [x] חנן

sunt territa quoniam ,Domine me sana :*ego* † debilis quoniam — † sum

כי אמלל אני רפאני יהוה כי נבהלו

,Domine tu & ;valde est territa mea anima Et .mea ossa

4 עצמי׃ ונפשי נבהלה מאד ואת יהוה — ואתה ק

,meam animam eripe ,Domine Reuertere ? * vsquequo

5 עד־מתי׃ שובה יהוה חלצה נפשי — * cõteres mei

.tuam misericordiam propter me serua

[y] הושיעני למען חסדך׃ — [y] ישע

quis sepulchro in :tui memoria morte in * non Quoniam — * est

6 כי אין במות זכרך בשאול מי

faciam natare, meo gemitu in Laboraui ?tibi confitebitur — feci

7 יודה־לך׃ יגעתי באנחתי אשחה

meum stratum *mea lachryma* in :meum lectum nocte omni in — lachrymis meis

בכל־לילה [a] מטתי בדמעתי ערשי — [a] נמה

:meus oculus *indignatione* † præ *est Erosus* .*liquefaciam* * — * liquefeci. Caligauit † ira

8 אמסה׃ עששה מכעס עיני

me à Recedite .meos *angustiatores* ‡ omnes *in* ‡ inueterauit — ‡ propter ‡ inimicos

9 עתקה בכל־צוררי׃ סורו ממני

vocem Dominus audiuit quoniam,iniquitatem operantes omnes

כל־פעלי און כי־שמע יהוה קול

:meam deprecationem Dominus Audiuit .mei fletus

10 [b] בכיי׃ שמע יהוה תחנתי — [b] בכה

.*accipies* meam orationem Dominus — suscepit

יהוה [c] תפלתי [d] יקח׃ — [c] פלל [d] לקח

:mei inimici omnes valde terrebuntur & ,afficientur Pudore

11 יבשו ויבהלו מאד כל־איבי

.subitò afficientur pudore ,conuertentur

ישבו יבשו רגע׃

PSAL. VII. ז

verba super Domino cecinit quod Dauid Sighaion † — † *Delectatio*

1 [e] שגיון לדוד אשר־[f] שר ליהוה על־דברי — [e] שגה [f] שור

te in meus Deus Domine .Iemini filij Chus

2 כוש בן־ימיני׃ יהוה אלהי בך

.me eripe & ,me persequentibus omnibus ab me serua :speraui

[g] חסיתי הושיעני מכל־רדפי [h] והצילני׃ — [g] חסה [h] נצל

non & ,*lacerans* * :meam animam leo vt rapiat forte Ne — * lacerat,

3 פן־יטרף כאריה נפשי פרק ואין

si ,istud feci si meus Deus Domine .*liberans* ‡ — ‡ sit qui eruat.

4 מציל׃ יהוה אלהי אם־[i] עשיתי זאת אם־ — [i] עשה

.meis *volu* ‡ in iniquitas est — ‡ manibus

יש־עול [k] בכפי׃ — [k] כפף

meum *angustiatorem* † erui & * ,malum *meo pacifico* ‡ retribui Si — ‡ pacificè degenti mecum * qui † hostem

5 אם־גמלתי שלמי [l] רע ואחלצה צוררי

,meam animam inimicus Persequatur : *inaniter* *

6 ריקם׃ ירדף אויב נפשי — [l] רוע

meam gloriam & ,*meas vitas* ‡ terra in cõculcet & ,cõprehendat & — * gratis ‡ vitam mea,

[m] וישג וירמס לארץ [n] חיי וכבודי — [m] נשג [n] חיה

Domine Surge .Selah ,*habitare faciat* * puluerem in — * collocet:

7 לעפר ישכן סלה׃ קומה יהוה

:meorum hostium indignationes propter te eleua ,tuo *naso* † in — † furore

באפך הנשא בעברות צוררי

.præcepisti *iudicium* ,*me ad* ‡ te suscita & — ‡ mihi in iudicio quod

ועורה אלי משפט [o] צוית׃ — [o] צוה

eum super * & :te circundabit populorum *cœtus* † Et — † congregatio * propter eam

8 [p] ועדת לאמים תסובבך ועליה — [p] יעד

iudicabit Dominus .reuertere altitudinem in

9 למרום שובה׃ יהוה [q] ידין — [q] דון

,meam iustitiam secundum Domine me iudica :populos

עמים שפטני יהוה כצדקי

Consumet .me *super* ‖ meam perfectionem secundum & — ‖ quæ est in

10 [r] וכתמי עלי׃ יגמר־ — [r] תמם

tu qui probas ,corda *probans* * & iustus ,stabiles & impios malum nunc

נא רע רשעים ותכונן צדיק ובחן לבות

,*Deum super* † meus Clypeus .*iustus* * Deus renes & — * iuste. † est Deus qui seruat

11 [s] וכליות אלהים צדיק׃ [t] מגני על־אלהים — [s] כלה [t] גנן

, *iustus* *iudex* ‡ Deus .corde rectos *seruantem* — ‡ iudicat iustum,

12 [u] מושיע ישרי־לב׃ אלהים שופט צדיק — [u] ישע

,fuerit conuersus non Si .die omni *in indignans* ‡ Deus & — ‡ irascitur impio

13 ואל זעם בכל־יום׃ אם־לא ישוב

,illum parauit & ,tetendit suum arcum :*acuet* * suum gladium — * acuit:

חרבו ילטוש קשתו דרך ויכוננהו׃

ardentes in † suas sagittas :mortis vasa fecit parare ei Et — † persequentibus operatus est.

14 ולו [x] הכין כלי־מות [y] חציו לדלקים — [x] כון [y] חצץ

concepit & ,iniquitatem *parturiet* * Ecce .*operabitur* — * parturiuit ‡ peruersitatẽ,

15 יפעל׃ הנה יחבל־און והרה

,*excidit* ‡ Cisternam .mendacium peperit & , *laborem* ‡ — ‡ fodit * quam operatus est.

16 עמל וילד שקר׃ בור כרה

.*operabitur* * foueam in cadet & :eam effodit &

ויחפרהו [z] ויפל בשחת יפעל׃ — [z] נפל

,eius verticem ſuper & :eius caput in eius *labor* Conuertetur

17 ישוב עמלו בראשו ועל קדקדו

:eius iuſtitiã ſecundũ Domino Confitebor .deſcẽdet eius *violẽtia*

18 חמסו ירד: [a] אודה יהוה בצדקו

.altiſſimi Domini nomini pſallam &

ואזמרה שם־יהוה עליון:

perueſitas iniquitas [a] ירד־־ה

PSAL. VIII. ח

.Dauid canticum Hagithith ‡ ſuper Vincenti

1 ל[a]נצח על־הגתית מזמור לדוד:

tuum nomen *illuſtre* † quàm noſter Domine Domine

2 יהוה אדנינו מה־אדיר שמך

ſuper tuam *laudem* *des* *quòd* ‡ ;terra vniuerſa in

בכל־הארץ אשר [b] תנה הודך על־

fundaſti *ſugentium* ‡ &,paruulorum ore Ex .cælos

3 השמים: מפי עוללים ׀ וינקים יסדת

faciendum ceſſare ‖ ad :tuos *anguſtiatores* * propter fortitudinem

עז למען צורריך להשבית

,tuos cælos videbo Quoniam *ſe vlciſcentem* † & ,inimicum

4 אויב ומתנקם: כי־אראה שמיך

quas ſtellas & ,lunam :tuorum digitorum opus

מעשה אצבעתיך ירח וכוכבים אשר

filius & :eius recorderis quòd ,homo * Quid præparaſti

5 כוננתה: מה־אנוש כי־תזכרנו ובן

cum *facies* deficere Et ?eum viſites quòd ,hominis

6 אדם כי תפקדנו: ותחסרהו

.eum *redimiturus* ‡ es decore & ,gloria & :*Deo à* paululum

מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו:

omnia :tuarum manuum operibus *in* eum facies Dominari

7 תמשילהו [c] במעשי ידיך כל

armenta & ,*Pecus* .eius pedibus ſub poſuiſti

8 [d] שתה תחת־רגליו: [e] צנה ואלפים

,*cælorum Volatile* .*campi animalia* * etiam & :ipſa vniuerſa

9 כלם וגם בהמות שדי: צפור שמים

.marium ſemitas tranſeuntem :maris piſces &

ודגי הים עבר ארחות ימים:

tuum nomen *illuſtre* ‖ quàm ,noſter Domine Domine

10 יהוה אדנינו מה־אדיר שמך

!terra vniuerſa in

בכל־הארץ:

‡ *cantu calcantium in torculari Pſalmus*
† grande eſt
‡ qui poſuiſti gloriam
[b] נתן
‡ lactentium
* inimicos
‖ compeſcendum
† vltorem
* eſt
feciſti
ab angelis:
‡ coronaturus.
[c] עשה־־ה Pecudes,& boues
[d] שות [e] צון
* beſtias agreſtes Volucres cæli,
‖ grande eſt

PSAL. IX. ט

.Dauid canticum Labben muth-Hal † Victori

1 למנצח על־מות לבן מזמור לדוד:

narrabo :meo corde toto in *Dominum* *Celebrabo* ‡

2 [f] אודה יהוה בכל־לבי אספרה

:te in exultabo & ,Lætabor .tua mirabilia omnia

3 כל־נפלאותיך: אשמחה ואעלצה בך

meos inimicos reuertendo In * .altiſſime *tuum nomen* *canam*

4 אזמרה שמך [g] עליון: בשוב־אויבי

.*tuis faciebus à* ‖ peribunt & impingent :retrorſum

אחור יכשלו ויאבדו מפניך:

ſediſti :meam cauſam & ,meum iudicium feciſti Quoniam

5 כי־[h]עשית משפטי [i] ודיני ישבת

perdidiſti ;gentes *Increpaſti* ‡ .iuſtitiam *iudicans* † ſolio in

6 לכסא שופט צדק: גערת גוים אבדת

.ſempiternum ‡ & ,ſeculum in deleſti eorum nomen :impium

רשע שמם [k] מחית לעולם ועד:

ciuitates & ,*finem* ‖ in ſolitudines ſunt *conſummata* * inimice O

7 האויב ׀ [l] תמו חרבות לנצח וערים

ſeculum in Dominus Et .ipſis † *eorum* memoria periit :deſtruxiſti

8 נתשת אבד זכרם המה: ויהוה לעולם

ipſe Et .ſuum ſolium iudicium ad parauit :*ſedebit* ‡

9 [m] ישב כונן למשפט כסאו: והוא

.*rectitudinibus in* *pepulis* *dicet ius* ‡ :iuſtitia in orbem iudicabit

ישפט תבל בצדק ידין לאמים במישרים:

temporibus exaltatio :*tenui* * exaltatio Dominus erit Et

10 [n] ויהי יהוה משגב [o] לדך משגב לעתות

:tuum nomen ſcientes te in ſperabunt Et .anguſtia in

11 [p] בצרה: ויבטחו בך יודעי שמך

.Domine te quærentes dereliquiſti non quia

כי לא־עזבת דרשיך יהוה:

† *ſuper mortem Nabal*
‡ Confitebor Domino
[f] ידה־־ה
cantabo nomini tuo
* Cùm reuerſi fuerint inimici mei
[g] עלה־־ה
‖ à facie tua.
[h] עשה [i] דון
† qui iudicas
‡ Subuertiſti
‡ in
[k] מחה־־ה
* finitæ
‖ ſeculum,& vrbium quas
[l] תמם
† cum
‡ permanebit
[m] ישב
‡ iudicabit populos in rectitudine.
* pauperi:
[n] היה [o] דכך
[p] צור

qui habitat in populis in annunciate :Siion *habitanti* Domino Cantate

12 זמרו ליהוה ישב ציון [a] הגידו בעמים

:eſt recordatus *eorum ſanguines* ‖ quærens Quoniam .eius *ſtudia* *

13 עלילותיו: כי־דרש דמים אותם זכר

mei Miſerere .*afflictorum* † clamoris eſt oblitus non

14 לא שכח צעקת [b] עניים: חננני

me *exaltans* ,*me odientibus ab* ‡ meam afflictionem vide ,Domine

יהוה ראה עניי משנאי מרוממי

tuas laudes omnes narrem Vt .mortis portis de

15 משערי מות: למען אספרה כל־[c]תהלתיך

.tua ſalute in exultabo :Siion filiæ portis in

בשערי בת־ציון [d] אגילה בישועתך:

quod reti in :fecerunt ‡ foueam in gentes ſunt Demerſæ

16 טבעו גוים בשחת [e] עשו ברשת זו

,Dominus eſt Notus .eorum pes eſt captus ,abſconderunt

17 טמנו נלכדה רגלם: [f] נודע ׀ יהוה

eſt illaqueatus ſuarum *volarum* * opere in ,fecit iudicium

משפט עשה [g] בפעל כפיו [h] נוקש

impij Reuertantur .*Selah* ‖ meditatio :impius

18 רשע הגיון סלה: ישובו רשעים

.Dei *immemores* † gentes omnes :ſepulchrum ad

לשאולה כל־גוים שכחי אלהים:

expectatio *egenus erit* *obliuioni* *æternum* ‡ in non Quoniam

19 כי לא לנצח ישכח [i] אביון [k] תקות

non Domine Surge .*perpetuum* * in peribit ‡ pauperum

20 עניים תאבד לעד: קומה יהוה אל־

.*tuas facies ſuper* ‖ gentes iudicentur :homo roboretur

יעז אנוש ישפטו גוים על־פניך:

homines † gentes ſciant ,eis timorem Domine Pone

21 [l] שיתה יהוה ׀ [m] מורה להם ידעו גוים אנוש

.Selah ,*ipſi* ‡

המה סלה:

[a] נגד
* opera
‡ ſanguinem eius
† pauperum
עניים ק
[b] ענה
‡ quæ eſt ab iis qui odio habent me, qui exaltas
[c] הלל [d] גול
‡ quam
[e] עשה
[f] ידע
* manuum
[g] כפף [h] יקש
‖ in ſeculũ eſt ſalus hæc.
† quæ oblitæ ſunt
‡ ſeculum in obliuionem erit pauper:
[i] אבה [k] קוה
‡ non
* ſeculum.
‖ coram te.
† quòd
[l] שות [m] ירא
‡ ſunt,
‡ manes

PSAL. X. י

te abſcondes :longinquo in *ſtabis* ‡ Domine quid Vt

1 למה יהוה תעמד ברחוק תעלים

inſequetur *impius* *ſuperbia In* ‖ ;anguſtia in *tempora ad* *

2 לעתות [n] בצרה: [o] בגאות רשע ידלק

.cogitauerunt quas cogitationibus in capiantur :*afflictum*

עני יתפשו במזמות זו חשבו:

:ſuæ animæ *auiditate* ‡ ſuper *improbum* † laudauit Quoniam

3 כי־הלל רשע על־[p]תאות נפשו

.Dominum fecit iraſci ,benedixit auaro &

ובצע ברך נאץ ׀ יהוה:

Deus *non* * ,quæret non *ſui naſi factum ſecundum* ‡ Impius

4 רשע כגבה אפו בל־ידרש אין אלהים

omni in eius viæ *affi:ient Dolore* † .eius *cogitationes omnes* ‖

5 כל־[q]מזמותיו: [r] יחילו דרכו ׀ בכל־

ſuos hoſtes omnes :*eius regione è* ‡ tua iudicia *altitudo* ‡ ,tempore

עת מרום משפטיך מנגדו כל־צורריו

mouebor * non ,ſuo corde in Dixit .*eos in* ſufflabit

6 [ſ] יפיח בהם: אמר בלבו בל־אמוט

.*malo in* *non* *quòd* ‖ generationem *& generationem in*

[t] לדר ודר אשר לא ברע:

ſub † ;fraude & ,dolis & ,eſt plenum eius os *Execratione*

7 אלה ׀ פיהו מלא [u] ומרמות [x] ותך תחת

.iniquitas & ,*labor* ‡ eius lingua

לשונו עמל ואון:

occidet latibulis in ,villarum inſidiis in *Sedebit* ‡

8 ישב ׀ במארב חצרים במסתרים יהרג

.*ſe abſcondent pauperem ad* * eius oculi :innocentem

[y] נקי עיניו לחלכה יצפנו:

inſidiabitur ſuo *tugurio* ‖ in leo ſicut ,latibulo in Inſidiabitur

9 יארב במסתר ׀ כאריה [z] בסכה יארב

.ſuã rete in eum *trahendo in afflictum* ‡ rapiet :*afflictum* † rapiendũ ad

לחטוף [a] עני יחטף עני במשכו ברשתו:

,*attritorũ* ‖ cõgregatio eius *robuſta in* * cadet & ,*humiliabitur* ,*ſe Atteret* ‡

10 ודכה [b] ישח ונפל בעצומיו [c] חלכאים:

.*ſuas facies* † occultauit :Deus eſt oblitus :ſuo corde in Dixit

11 אמר בלבו שכח אל הסתיר [d] פניו

.*æternum in* *vidit* *non*

בל־ראה לנצח:

* oportuno tempore
‖ propter ſuperbiam impij perſecutionem ſuſtinebit pauper,
[n] צור [o] גאה
† ſe impius
‡ deſiderium
[p] אוה־־ה
‡ propter ſuperbiam quã facie præ ſe fert
* Deũ,nec erit
‖ in omnibus cogitationib.
† Proſperabuntur
[q] זמם [r] חול
דרכיו ק
‡ in altitudine
‡ coram eo:in
* mouebo meã genaratione in
‖ quia nõ eueniet mihi malum. Maledictione † in
[ſ] פוח [t] דור
[u] רמה [x] תוך
‡ peruerſitas
‡ Manebit
* ſuper pauperem aſpiciẽt,
‖ cubiculi
[y] נקה [z] סכך
† pauperem
‡ pauperem cùm traxerit
‡ Contritum humilémque ſe oſtendet,
* cum fortib.
‖ pauperum
[a] ענה [b] שוח
ידכה ק
[c] חלך [d] פנה
† faciem ſuã, ne videat in ſeculum.

ne ,tuam manum eleua ,Deus Domine Surge
12 קוּמָה יְהוָה אֵל נְשָׂא יָדֶךָ אַל־
impius fecit irasci quid Propter .afflictorum obliuiscaris pauperum.
13 תִּשְׁכַּח ᵃעֲנִיִּים: עַל־מֶה ׀ נִאֵץ רָשָׁע ׀
:requires non ‡ suo corde in dixit ? Deum
אֱלֹהִים אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ:
dandum ad ,respicies iram & ,laborem tu quippe Vidisti ||
14 ᵇרָאִתָה ׀ כִּי־אַתָּה עָמָל וָכַעַס ᶜתַּבִּיט לָתֵת
fuisti tu pupillo :pauper relinquet te super ,tua manu in
בְּיָדֶךָ עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֵלֵכָה יָתוֹם אַתָּה ׀ ᵈהָיִיתָ
quæres ,mali & ,impij brachium Contere ? adiutor
15 עוֹזֵר: שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וָרָע תִּדְרוֹשׁ־
rex Dominus .inuenies non ‡ eius impietatem
16 רִשְׁעוֹ בַל־תִּמְצָא: יְהוָה מֶלֶךְ
.eius terra de gentes perierunt :æternitatis & ,seculi ||
עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ:
facies parare :Domine audies mansuetorum † Desiderium
17 תַּאֲוַת ᵉעֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה ᶠתָּכִין
.tuam aurem facies intendere ,eorum cor
לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ:
conterendum ad ‡ vltrà addat ne ,tenuem & ,pupillum iudicandum Ad
18 לִשְׁפֹּט יָתוֹם וָדָךְ בַּל־יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ
:terra de hominem
אֱנוֹשׁ מִן־הָאָרֶץ:

ᵃ עֲנָוִים ‖ עֲנִיִּים ק ‡ quod ‖ Sed tu vidisti peruersitatē, & irā aspexisti, & quia dedit seipsum in manu tua, tibi relinquit causam suam ᵇ רָאָה ᶜ נבט ᵈ הָיָה ‡ dixit quòd ‖ in seculū, & in æternum, † humilium ᵉ אָוָה ᶠ כּוּן Vt iudices pupillo, & pauperi, ‡ impius, vt conterat

PSAL. XI. יא

quomodò ,speraui Domino In .Dauidi Victori
1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד בַּיהוָה ׀ ᵍחָסִיתִי אֵיךְ
?passer vestrum montem Transfuola || ,meæ animæ dicitis
תֹּאמְרוּ לְנַפְשִׁי נוּדוּ הַרְכֶם צִפּוֹר:
parauerunt ,arcum tendent ‡ impij ecce Quoniam
2 כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ
rectos in caligine ipsa in iaciendum ad ,neruum ‡ super suam ,sagittam
ʰחִצָּם עַל־יֶתֶר ⁱלִירוֹת בְּמוֹ־אֹפֶל לְיִשְׁרֵי־
iustus :destruentur fundamenta ‖ Quoniam .corde
3 לֵב: כִּי הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסוּן צַדִּיק
,suæ sanctitatis templo in Dominus ?est operatus quid
4 מַה־פָּעָל: יְהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ
eius palpebræ ,videbunt eius oculi ,eius solium * cælis in Domini * est
יְהוָה בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ עֵינָיו ᵏיֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו
.hominum filios probabunt
יִבְחֲנוּ בְּנֵי אָדָם:
diligentem & ,impium & ;probabit iustum Dominus
5 יְהוָה צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב
.eius anima habuit odio ,rapinam iniquitatem.
חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ:
,sulphur & ,ignem ,laqueos impios super Pluet
6 יַמְטֵר עַל־רְשָׁעִים ˡפַּחִים אֵשׁ וְגָפְרִית
.eorum calicis partem terrorum spiritum & procellarum
וְרוּחַ זִלְעָפוֹת ᵐמְנָת כּוֹסָם:
rectum :dilexit iustitias Dominus iustus Quoniam
7 כִּי־צַדִּיק יְהוָה צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר
.eius facies videbunt
יֶחֱזוּ פָנֵימוֹ:

ᵍ חָסָה ‖ dicitis ‖ vt trāsmigret a mōte vestro sicut auis? נוּדִי ק ‡ tetenderūt ‡ chordam, vt iaciant ʰ חֵץ ⁱ יָרָה ‖ retia ᵏ חָזָה ˡ פּוּחַ ᵐ מָנָה

PSAL. XII. יב

.Dauidi canticum octauam super Victori
1 לַמְנַצֵּחַ עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד:
defecerunt ‡ quoniam ,pius defecit quia Domine Serua
2 ⁿהוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי־גָמַר חָסִיד כִּי־פַסּוּ
.hominum filiis à fideles
אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם:
labium ,suo socio ‖ vnusquisque loquentur * Mendacium
3 שָׁוְא ׀ יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת־ᵒרֵעֵהוּ שְׂפַת
.loquentur corde & corde in ,blanditiarum
חֲלָקוֹת בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ:
linguam ;blanditiarum labia vniuersa Dominus Succidet
4 יַכְרֵת יְהוָה כָּל־שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן
.magna loquentem
מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת:
nostra labia ,roboremus nostra lingua In :dixerunt Qui
5 אֲשֶׁר אָמְרוּ ׀ לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ

misericors ‡ defecerunt ⁿ יָשַׁע ᵒ פָּסַס * loquetur ‖ cū proximo ᵒ רֵעָה blanda Linguam nostram

ne ,nobis dominus ? quis ,nobiscum afflictorum ‡ vastitatem Propter
6 אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ: ᵃמִשֹּׁד ᵇעֲנִיִּים
propter clamorem ,inopum nunc ,surgam † dicet
מֵאַנְקַת אֶבְיוֹנִים עַתָּה אָקוּם יֹאמַר
,Dominus ponam ‖ in salute ‡ illaqueabit eum.
יְהוָה אָשִׁית בְּיֵשַׁע ᶜיָפִיחַ לוֹ:
Eloquia Domini, eloquia munda, argentum conflatum
7 אִמְרוֹת יְהוָה אֲמָרוֹת טְהֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף
‖ in elibano terram, fusum .septies
בַּעֲלִיל לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם:
Tu Domine seruabis eos: custodies eum à generatione
8 אַתָּה־יְהוָה תִּשְׁמְרֵם ᵈתִּצְּרֶנּוּ מִן־הַדּוֹר
hac in seculum. ‡ Circumquaque impij ‖ ambulabunt;
9 זוּ לְעוֹלָם: סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן
secundum exaltare, vilitas † filiis hominum.
ᵉכְּרֻם זֻלּוּת לִבְנֵי אָדָם:

‡ dominabitur ‡ pauperum, ᵃ שָׁדַד ᵇ עָנָה † dicit ‖ eum ‡ ab eo qui deridēdo sufflat in eum. ᶜ פּוּחַ ‖ à domino terræ, defæcatum septempliciter. ᵈ נָצַר ‡ In circuitu ambulāt cùm exaltant ipsi, † est ᵉ רוּם

PSAL. XIII. יג

Victori canticum Dauidi.
1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד:
Vsquequo Domine obliuisceris mihi æternum: vsquequo
2 עַד־אָנָה יְהוָה תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח עַד־אָנָה
abscondes faciès tuas à me: vsquequo ponam
3 תַּסְתִּיר אֶת־פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי: עַד־אָנָה ᶠאָשִׁית
consilia in anima mea, dolorem in corde meo in die? Vsquequo
ᵍעֵצוֹת בְּנַפְשִׁי ʰיָגוֹן בִּלְבָבִי יוֹמָם עַד־אָנָה
exaltabitur inimicus meus super me ?
יָרוּם אֹיְבִי עָלָי:
Aspice, ‖ exaudi me Domine Deus meus, illumina ‖ &
4 ⁱהַבִּיטָה עֲנֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי ᵏהָאִירָה
oculos meos, ne fortè dormiam ‡ mortem.
עֵינַי פֶּן־אִישַׁן הַמָּוֶת:
Ne fortè dicat inimicus meus, prævalui ei: hostes mei
5 פֶּן־יֹאמַר אֹיְבִי יְכָלְתִּיו ˡצָרַי
exultabunt cùm nutauero. Et ego in misericordia tua
יָגִילוּ כִּי אֶמּוֹט: וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ
speraui, ‡ exultabit cor meum in salute tua, cantabo Domino:
6 בָטַחְתִּי ᵐיָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ ⁿאָשִׁירָה לַיהוָה
quoniam retribuit ‡ super me.
כִּי גָמַל עָלָי:

In seculum: ᶠ שִׁית faciem tuam ᵍ יָעַץ ʰ יָגָה ‖ & ⁱ נבט ᵏ אוֹר ‡ in morte. ˡ צוּר ᵐ גִּיל ‡ exultauit ⁿ שִׁיר ‡ mihi.

PSAL. XIV. יד

Victori Dauidi. Dixit nebulo in corde suo, non
1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין
Deus: ‡ corruperunt, ‖ fecerunt abominabile ‖ facinus, non
אֱלֹהִים הִשְׁחִיתוּ הִתְעִיבוּ עֲלִילָה אֵין
faciens bonum. Dominus è cælis prospexit super
2 עֹשֵׂה־טוֹב: יְהוָה מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל־
filios hominum, ‖ ad videndum an sit intelligens, quærens
בְּנֵי־אָדָם ᵒלִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת־
Deum. Omnis recessit, ‡ pariter ‡ rancidi facti sunt;
3 אֱלֹהִים: הַכֹּל ᵖסָר יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ
non ‖ faciens bonum, non etiam ‡ vnus.
אֵין עֹשֵׂה־טוֹב אֵין גַּם־אֶחָד:
Nonne cognouerunt omnes operantes iniquitatem?
4 הֲלֹא יָדְעוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן
comedentes populum meum, ‡ comederent panem; Dominum
אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם יְהוָה
non inuocauerunt. Ibi timuerunt timore; quoniam
5 לֹא קָרָאוּ: שָׁם ׀ פָּחֲדוּ פָחַד כִּי־
Deus in generatione iusti. Consilium afflicti
אֱלֹהִים בְּדוֹר צַדִּיק: ᑫעֲצַת־עָנִי
6 pudore afficietis; ‖ quoniam Dominus spes eius ‖.
תָבִישׁוּ כִּי יְהוָה מַחְסֵהוּ:
Quis dabit ex Sion salutem Israel? ‡ in conuertendo
7 מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב
Dominus captiuitatem populi sui: exultabit Iahacob, lætabitur
יְהוָה שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח
Israel.
יִשְׂרָאֵל:

stultus ‖ est ‡ viam suam, ‖ opus, ‡ est qui faciat ‖ vt videat ᵒ רָאָה Omnes declinauerunt ‡ fœtuerunt; ‖ est ᵖ סוּר ‡ ac si ᑫ יָעַץ ᵗ עָנָה ‖ est ‡ quando cōuerteret

verbo in * hominum opera Ad ‡ .meum os transibit
4 יעבר־פי: לפעלות אדם בדבר
.effractoris ‖ semitas custodiui ego ,tuorum labiorum
שפתיך אני שמרתי ארחות פריץ:
nutarunt non ‡ ,tuis orbitu † in meos gressus Sustentando
5 תמך אשרי במעגלותיך בל־נמוטו
:Deus me exaudies quoniam ,te inuocaui Ego .mei pedes
6 פעמי: אני־קראתיך כי־[a]תענני אל
Segrega ‡ .meum eloquium audi ,mihi tuam aurem inclina
7 [b]הט־אזנך לי שמע אמרתי: הפלה
insurgentibus ab :sperantium seruator tuas misericordias
חסדיך [c]מושיע [d]חוסים ממתקוממים
filiæ nigredinem * vt me Custodi .tuam dexteram in
8 בימינך: שמרני כאישון בת־
faciebus † A .me abscondes ‖ tuarum alarum vmbra in ,oculi
9 עין [e]בצל כנפיך תסתירני: מפני
anima in ‡ meorum inimicorũ :me vastauerunt qui ,impiorum
רשעים זו [f]שדוני איבי בנפש
suo ore :‡ clauserunt suo Adipe .me super circundabunt
10 [g]יקיפו עלי: חלבמו סגרו פימו
:nos ‖ circundederũt nũc nostro Gressu .superbia in * sunt locuti
11 דברו [h]בגאות: אשרנו עתה סבבוני
.terram in declinandum ad ponent † suos oculos
עיניהם [i]ישיתו לנטות בארץ:
leunculi vt & ,rapere appetet ‡ ,leonis vt ,eius Similitudo
12 [k]דמינו כאריה יכסוף לטרף וככפיר
,eius facies ‡ preueni ,Domine Surge .abditis in manentis
13 ישב במסתרים: קומה יהוה קדמה פניו
.tuo gladio * impio ab meam animam erue :eum incurua
הכריעהו פלטה נפשי מרשע חרבך:
tempore † de viris à ,Domine tua manu ‖ viris A
14 [l]ממתים ידך יהוה ממתים מחלד
,eorum ventrem implebis tuo abscondito & :vita in eorum pars
חלקם בחיים [m]וצפינך תמלא בטנם
.suis paruulis suum residuum reponent ‡ & :filij saturabuntur
ישבעו בנים [n]והניחו יתרם לעולליהם:
euigilando in * satiabor :tuas facies ‡ videbo iustitia in Ego
15 אני בצדק אחזה פניך אשבעה [o]בהקיץ
.tuam imaginem
תמונתך:

transiit ‡ Propter * propter verbum ‖ dissipatoris.
Sustenta † viis ‡ ne declinet
[a]ענה ‡ Mirifica pietates
[b]נטה
[c]ישע [d]חסה * pupillam
‖ absconde † facie
[e]צלל ‡ qui propter animã circundederunt
[f]שדד [g]יקף ‡ corpus suũ: * superbè. In via nostra ‖ me:
נו ק
† posuerunt
[h]גאה [i]שות ‡ desiderauit ‡ faciem
[k]דמה * qui est gladius tuus. ‖ qui sunt flagellum tuum erue † mũdo, quorum pars est
וצפונך ק
[l]מתה [m]צפן ‡ dimittent ‡ faciem tuã: * cum expergefacta fuerit imago tua,
[n]ינח [o]קוץ † qua

PSAL. XVIII. יח

est locutus qui Dauid Domini seruo Victori
1 למנצח לעבד יהוה לדוד אשר דבר
eripuit † die in :huius cantici verba Domino
ליהוה את־דברי [p]השירה הזאת ביום [q]הציל־
,suorum inimicorum omnium vola ‡ de eum Dominus
יהוה אותו מכף כל־איביו
Domine te Diligam :dixit Et .Saul manu de &
2 ומיד שאול: ויאמר ארחמך יהוה
,mea arx & ,mea petra Dominus .mea fortitudo
3 חזקי: יהוה סלעי ומצודתי
,meũ scutũ :eo in sperabo mea petra ,meus Deus ,meus erutor &
ומפלטי אלי צורי אחסה־בו [r]מגני
inuocabo Laudatum .mea eleuatio ,meæ salutis cornu &
4 וקרן ישעי משגבי: מהלל אקרא
me circundederunt ‡ .seruabor meis inimicis ab & ,Dominum
5 יהוה ומן־איבי אושע: אפפוני
.me terrebant beliahal ‖ torrentes & ,mortis funes *
חבלי־מות ונחלי בליעל יבעתוני:
me præuenerunt ;me circundederunt inferni Funes †
6 חבלי שאול סבבוני קדמוני
,Dominum inuocabo mihi ‡ angustia In .mortis laquei
7 [s]מוקשי מות: [t]בצר־לי אקרא יהוה
:meam vocem suo templo de audiet ;clamabo meum Deum ad &
ואל־אלהי אשוע ישמע מהיכלו קולי
.eius aures in introibit eius facies ad meus clamor &
ושועתי לפניו [u]תבא באזניו:
montium fundamenta & ,terra contremuit & ,se mouit Et
8 ותגעש ותרעש הארץ [x]ומוסדי הרים
.ei fuit furor * quoniam ;sunt commota ‡ & :se mouerunt
ירגזו ויתגעשו כי־חרה לו:
:peredet † eius ore ex ignis & ,eius naso ‖ in fumus Ascendit
9 עלה עשן באפו ואש־מפיו תאכל

[p]שור [q]נצל ‡ manu
[r]גנן
‡ Quoniam
* dolores ‖ impietatis
† Dolores
‡ mea
[s]יקש [t]צור
coram eo
[u]בוא
[x]יסד ‡ mouerũt se, * est iratus.
‖ furore † consumpsit:

PSAL. XV. טו

peregrinabitur quis Domine .Dauidi Canticum
1 מזמור לדוד יהוה מי־יגור
?tuæ sanctitatis mõte in habitabit quis ?tuo tabernaculo in
באהלך מי־ישכן בהר קדשך:
veritatem loquens ‡ & ,iustitiam operans ‡ & ,perfectus Ambulans
2 הולך תמים ופעל צדק ודבר [a]אמת
non ,sua lingua super est oblocutus * Non .suo corde in
3 בלבבו: לא־רגל על־לשנו לא־
super detulit † non opprobrium & ,malum suo socio ‖ fecit
עשה לרעהו רעה וחרפה לא־נשא על־
& ,reiectus ,eius oculis in Contemptus ‡ .suum propinquum
4 קרבו: נבזה בעיניו נמאס ואת־
non & ,se affligere iurauit :glorificabit ‡ Dominum timentes
יראי יהוה יכבד נשבע [b]להרע ולא
,vsuram ad dedit non suam Pecuniam .mutabit *
5 [c]ימר: כספו לא־נתן בנשך
non :hæc faciens † .accepit non innocentem super ‖ munus &
ושחד על־[d]נקי לא לקח עשה־אלה לא
.seculum in nutabit ‡
ימוט לעולם:

Qui ambulat perfecte, ‡ operatur ‡ loquitur
[a]אמן * accusauit ‖ proximo † accepit contra ‡ Qui despicit se in oculis suis, abiicit se, ‡ glorificat: qui
[b]רוע * mutauit.
[c]מיר ‖ contra † qui facit
[d]נקה ‡ labetur

PSAL. XVI. יו

sperauí quoniam :Deus me Custodi .Dauidi Michtam †
1 [e]מכתם לדוד שמרני אל כי־[f]חסיתי
meum bonum :tu * meus Dominus ‡ :Domino Dixisti ‡ .te in
2 בך: אמרת ליהוה ארני אתה טובתי
:ipsi † terra in qui sanctis In .te super ‖ non
3 בל־עליך: לקדושים אשר־בארץ המה
.eis in ‡ mea voluntas omnis inclytis &
ואדירי כל־חפצי־בם:
libabo non ,festinarunt alienum * ,eorum idola ‡ Multiplicentur
4 [g]ירבו עצבותם אחר מהרו בל־[h]אסיך
eorum nomina assumam nec ,sanguine de eorum libamina
נסכיהם מדם ובל־[i]אשא את־שמותם
,meæ hæreditatis pars Dominus .meis labiis super *
5 על־שפתי: יהוה מנת־חלקי
.meam sortem sustentans tu :mei calicis &
וכוסי אתה תומיך גורלי:
hæreditas etiam :iocundis in mihi ceciderunt Funes
6 חבלים נפלו־לי בנעימים אף־נחלת
qui Domino Benedicam .me super speciosa
שפרה עלי: אברך את־יהוה אשר
:mei renes me erudierunt noctibus etiam :mihi consuluit
7 יעצני אף־לילות יסרוני [k]כליותי:
mea dextera à quoniã ;semper me corã Dominum Posui
8 [l]שויתי יהוה לנגדי תמיד כי מימיני
exultauit & ,meum cor est lætatum Propterea .nutabo non
9 בל־אמוט: לכן שמח לבי [m]ויגל
.fiducia in ‡ habitabit mea caro etiam † :mea gloria
כבודי אף־בשרי ישכן לבטח:
non ‖ :sepulchro in meam animã relinques non Quoniam
10 כי לא־תעזב נפשי לשאול לא־
me facies Scire .foueam videre ‡ tuum misericordẽ dabũ
11 [n]תתן חסידך [o]לראות [p]שחת: [q]תודיעני
tuis faciebus cum ‖ lætitiarum saturitas ;vitarum * semitam
ארח חיים שבע שמחות את־פניך
.perpetuò ‡ tua dextera in † iocunditates
נעמות בימינך נצח:

† Insigne aureolum.
[e]כתם [f]חסה ‡ Dixi ‡ Deus * es ‖ est nisi à † sunt: & fortibus ‡ est.
‡ dolores * qui alteri Deo donauerunt:
[g]רבה [h]נסך
[i]נשא * in sustentas
Hæreditates est mihi.
[k]כלה
[l]שוה est, ne declinem
[m]גול † & ‡ confidẽter ‖ nec
permittes ‡ vt videat corruptionem.
יתיר ו
[n]נתן [o]ראה
[p]שוח [q]ידע * vitæ. ‖ est cũ vultu tuo: † sunt ‡ in seculum.

PSAL. XVII. יז

intende ,iustitiam Domine Audi .Dauidi Oratio
1 [r]תפלה לדוד שמעה יהוה צדק הקשיבה
labiis non in * ,meam orationem ausculta ,meo clamori
[s]רנתי האזינה תפלתי בלא [t]שפתי
:egrediatur meum iudicium tuis faciebus ‖ A .doli
2 מרמה: מלפניך משפטי יצא
,meum cor Probasti .rectitudines † videant tui oculi
3 עיניך [u]תחזינה מישרים: בחנת לבי
non cogitaui .inuenies ‡ non ,me conflasti ,nocte visitasti
פקדת לילה צרפתני בל־תמצא [x]זמתי בל־

[r]פלל * quæ est absq;
[s]רנן [t]שפה ‖ facie tua † iniquitates,
[u]חזה ‡ inuenisti in me iniquitatem, quod
[x]זמם

,cælos inclinauit Et .eo ab ſunt ſuccenſi carbones

10 ויט[a] שמים גחלים בערו ממנו: — [a] נטה

ſuper equitauit Et .eius pedibus ſub caligo & :deſcendit &

11 וירכב על וירד וערפל תחת רגליו:

.venti pennas ſuper volauitque ,volauit & ,Cherub ventorum.

ויעף[b] כרוב וידא[c] על־כנפי־רוח: — [b] עוף [c] דאה

eius circuitibus in ,ſuum latibulum *obſcuritatem* Ponet ‡ — ‡ Poſuit tenebras

12 ישת[d] חשך סתרו סביבותיו — [d] שית

.*atherum* ‖ nubibus † aquarum tenebroſitas ,eius tegmen — † in ‖ cælorum.

סכתו[e] חשכת־מים עבי שחקים: — [e] סכך

,grando ;tranſierunt eius nubes eo coram fulgorem Propter

13 מנגה נגדו עביו עברו ברד

,Dominus cælis in tonauit Et .ignis carbones &

14 וגחלי־אש: וירעם בשמים יהוה

.ignis carbones & , grando :ſuam vocem *dabit* altiſſimus & — dedit

ועליון[f] יתן[g] קלו[h] ברד וגחלי־אש: — [f] עלה [g] נתן [h] קול

fulgura & :eos *diſperſit contritos* ‡ & ,ſuas ſagittas miſit Et — ‡ confregit

15 וישלח חציו ויפיצם[i] וברקים — [i] פוץ

,aquarū *aluei* † apparuerunt Et .eos *conturbauit &*,*multiplicauit* ‖ — ‖ iecit, & perdidit † profunda

16 רב ויהמם:[k] ויראו[l] אפיקי מים — [k] הים [l] ראה

tuam increpationē propter orbis fundamēta ſunt diſcooperta &

ויגלו[m] מוסדות תבל מגערתך — [m] גלה

,altitudine de Mittet *tui naſi* ‡ venti flatū propter :Domine — ‡ iræ tuæ.

17 יהוה מנשמת רוח אפך: ישלח ממרום

.multis aquis de me extrahet ,me capiet

יקחני[n] ימשני ממים רבים: — [n] לקח

,me habentibus odio ab & ,forti meo inimico ab me Eruet

18 יצילני[o] מאיבי עז[p] ומשנאי[q] — [o] נצל [p] עזז [q] שנא

me Præuenient .me *præ* robuſtiores fuerunt quoniam

19 כי־אמצו ממני: יקדמוני

.mihi *fulcrum in* Dominus fuit & :meæ contritionis die in — baculus

ביום־אידי ויהי־יהוה[r] למשען לי: — [r] היה

complacuit quoniam ,me eruet:latitudinem in me eduxit Et

20 ויוציאני למרחב יחלצני כי חפץ

,meam iuſtitiam ſecundum Dominus mihi Retribuet .me in

21 בי: יגמלני יהוה כצדקי

.mihi reddet mearum manuum puritatem ſecundum

כבר[s] ידי ישיב[t] לי: — [s] ברר [t] שוב

egi impiè non & , Domini vias cuſtodiui Quia

22 כי־שמרתי דרכי יהוה ולא־רשעתי

,me coram eius iudicia omnia Quoniam .meo Deo à

23 מאלהי: כי כל־משפטיו לנגדי

,eo cum perfectus fui Et .me à *amouebo* non eius ſtatuta & — amoui

24 וחקתיו[u] לא־אסיר[x] מני: ואהי תמים עמו — [u] חקק [x] סור

mihi Dominus reddidit Et .mea iniquitate ab me cuſtodiui &

25 ואשתמר מעוני:[y] וישב־יהוה לי — [y] עוה

mearū manuum puritatem ſecundum ,meam iuſtitiam ſecundum

כצדקי כבר ידי

cum ‡ ;eris miſericors miſericorde Cum .ſuis oculis corā — ‡ &

26 לנגד עיניו: עם־חסיד תתחסד עם־

,eris mundus mundo Cum .eris perfectus perfecto viro

27 גבר תמים תתמם: עם־נבר תתברר

tu Quoniam .*te reddes peruerſum* peruerſo cum & — peruerſus videberis.

28 ועם־עקש תתפתל: כי־אתה

.humiliabis excelſos oculos & ;ſeruabis *afflictum* populum — pauperem

עם־עני[z] תושיע[a] ועינים רמות תשפיל: — [z] ענה [a] ישע

,Domine meam lucernam illuminabis tu Quoniam

29 כי־אתה תאיר[b] נרי יהוה — [b] אור

te in Quoniam .*meam tenebroſitatem* ‡ illuminabit meus Deus — ‡ tenebras meas.

30 אלהי יגיה[c] חשכי: כי בך — [c] נגה

.murum tranſiliam Deo meo in & ,exercitum *percurram* † — † conteram

ארץ[d] גדוד ובאלהי אדלג־שור: — [d] רוץ

;conflatum Domini eloquium ,*eius* via ‡ perfecta Dei — ‡ eſt

31 האל תמים דרכו אמרת־יהוה צרופה

Deus quis Quoniam .eo in ſperātibus omnibus *ipſe* ‖ clypeus — ‖ eſt

32 מגן[e] הוא לכל[f] החוסים בו: כי מי אלוה — [e] גנן [f] חסה

;noſtrum *Deum* præter *petra* * quis & :Dominum præter — * fortis

מבלעדי יהוה ומי צור זולתי אלהינו:

perfectam *dedit* † & ,fortitudine me *accingens* ‖ Deus — ‖ qui accingit † poſuit

33 האל המאזרני חיל ויתן[g] תמים — [g] נתן

,ceruarum ſicut meos pedes *Adæquans* .meam viam — Ponens

34 דרכי: משוה רגלי כאילות

Qui docet — meas manus *Docens* .me ſtare faciet mea excelſa ſuper &

35 ועל במותי יעמידני: מלמד ידי

conteretur — .meis brachiis æreus arcus *conteritur* & ,bellum ad

למלחמה ונחתה קשת־נחושה זרועתי:

tua dextera ,tuæ ſalutis ſcutum mihi dediſti Et

36 ותתן־לי מגן[a] ישעך וימינך — [a] גנן

Dilatabis .me multiplicabit tua māſuetudo & ;me fulciet

37 תסעדני וענותך[b] תרבני:[c] תרחיב — [b] ענה [c] רבה

declinauerunt — .mea crura *nutarunt* non & :me ſubtus meum greſſum

צעדי תחתי ולא מעדו קרסלי:

non & :eos comprehendam & ,meos inimicos Perſequar

38 ארדוף אויבי ואשיגם[d] ולא — [d] נשג

donec conſumam — non & ,eos Transfigam .eos *conſumere donec* ,reuertar

39 אשוב עד־כלותם[e]: אמחצם ולא־ — [e] כלה

.meos pedes ſubtus cadent :ſurgere poterunt

יכלו קום יפלו[f] תחת רגלי: — [f] נפל

incurnabis :bellum ad fortitudine me accinxiſti Et

40 ותאזרני חיל למלחמה תכריע

inimicos meos — dediſti meorum inimicorum Et .me ſubtus *mihi obſiſtentes*

41 קמי[g] תחתי: ואיבי נתתה — [g] קום

Clamabunt .*eos* ſuccidam me habentes odio & :ceruicē mihi

42 לי ערף ומשנאי אצמיתם:[h] ישועו — [h] צמת

erit ſaluator; ad — .eos exaudiuit non & ,Dominum *ſuper* ; *ſaluans* non &

ואין מושיע[i] על־יהוה ולא ענם: — [i] ישע

lutum ſicut :*venti facies ſuper* ‡ puluerem vt eos *comminuam* ‖ Et — ‖ pudore afficiam ‡ coram vēto:

43 ואשחקם כעפר על־פני־רוח כטיט

contentionibus à me Erues .eos euacuabo platearum

44 חוצות אריקם: תפלטני מריבי[k] — [k] רוב

† quem — cognoui non † populus :gentium caput in me pones ,populi

עם תשימני[l] לראש גוים עם לא־ידעתי — [l] שום

‡ ſeruiet ‡ congregabunt ſe — ;mihi *obtemperabunt* ‖ auris auditum Ad .mihi *ſeruient* ‡

45 יעבדוני: לשמע אזן ישמעו לי

,decident extranei Filij .mihi mentientur extranei filij

46 בני נכר יכחשו־לי: בני־נכר יבלו[m] — [m] נבל

benedictus & Dominus Viuit .ſuis carceribus à expaueſcent &

47 ויחרגו ממסגרותיהם: חי־יהוה וברוך

fortis meus, — .meæ ſalutis Deus ſe exaltet & ,*mea petra*

צורי וירום אלהי ישעי:

qui dat — .me ſub populos duxit & ;mihi vltiones *dans* Deus

48 האל הנותן נקמות לי וידבר עמים תחתי:

præ inimicis meis — *mihi obſiſtentibus ab* etiam ,meis inimicis ab meus Erutor

49 מפלטי מאיבי אף מן־קמי

iniquo — Propterea .me erues *rapina* viro à ;me exaltabis

50 תרוממני מאיש חמס תצילני:[n] על־כן — [n] נצל

‡ hoc — .cantabo ‡ tuo nomini & ;Domine gentibus in tibi cōfitebor

אודך[o] בגוים יהוה ולשמך אזמרה: — [o] ידה

† Deus — miſericordiam faciens & ſui regis ſalutes † Magnificans

51 מגדל ישועות מלכו ועשה חסד

Chriſto — .ſeculum in vſque eius ſemini & ,Dauid ſuo *vncto*

למשיחו לדוד ולזרעו עד־עולם:

PSAL. XIX. יט

enarrant — *enarrantes* Cæli .Dauidi canticum Victori

1 למנצח מזמור לדוד: השמים מספרים

annunciat firmamentum — .*expanſio indicans* eius manuum opus & ;Dei gloriam

2 כבוד־אל ומעשה ידיו מגיד[p] הרקיע: — [p] נגד

‖ loquetur — nocti nox & :ſermonem *eructabit* ‖ diei Dies

3 יום ליום יביע[q] אמר ולילה ללילה — [q] נבע

† eſt ‡ ſunt — ,verba † non & ,ſermo ‡ Non .ſcientiam indicabit

4 יחוה־דעת:[r] אין־אמר ואין דברים — [r] ידע

‡ auditur — exiuit terram omnem In .eorum vox *ſit audita* ‡ non *vt*

5 בלי נשמע קולם: בכל־הארץ יצא

Soli ;eorum eloquia orbis extremum in & ,eorum linea

קום[s] ובקצה תבל מליהם לשמש — [s] קוה

egrediens ſponſus tanquam ipſe Et .eis in tabernaculū poſuit

6 שם[t]־אהל בהם: והוא כחתן יצא — [t] שום

.viam currendum ad potens vt gaudebit ;ſuo thalamo de

מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארח:

eius reuolutio & ,eius egreſſio cælorum extremo Ab

7 מקצה השמים מוצאו[u] ותקופתו — [u] יצא

‡ eſt qui ſe abſcondat — .eius calore à *latens* ‡ non & ;eorum extrema ſuper

על־קצותם ואין נסתר מחמתו:

testimonium ;animā conuertens ,perfecta Domini Lex

8 [a]תורת יהוה תמימה משיבת נפש [b]עדות

Præcepta .ſimplicem efficiens ſapientem ,fidele Domini paruulum

9 יהוה נאמנה מחכימת [c]פתי: פקודי

,purum Domini præceptum :cor lætificantia ,recta Domini

יהוה ישרים משמחי־לב [d]מצות יהוה ברה

permanens ,mundus Domini Timor .oculos illuminans

10 מאירת עינים: יראת יהוה טהורה עומדת

.pariter ſunt iuſtificata ;veritas Domini iudicia ,perpetuum in ſeculum,

לעד משפטי־יהוה [e]אמת צדקו יחדו:

dulcia & ;multo obrizo præ & ,auro præ † Deſiderabilia

11 הנחמדים מזהב [f]ומפז רב ומתוקים

illuſtratur tuus ſeruus Etiam .fauorum liquore ‡ & ,melle præ

12 מדבש ונפת צופים: גם־עבדך נזהר

.$multa merces ea cuſtodiendo in :eis in

בהם בשמרם עקב רב:

.me munda occultis ab ?intelliget quis Errores

13 שגיאות מי־יבין מנסתרות [g]נקני:

dominentur ne ,tuum ſeruum prohibe inſolentibus ab Etiam

14 גם [h]מזדים חשך עבדך אל־ימשלו־

.multa $ præuaricatione à ero mūdus & ero perfectus tunc ,me in

בי אז איתם ונקיתי מפשע [i]רב:

mei cordis meditatio & ,mei oris eloquia voluntatē ad Erunt

15 יהיו־[k]לרצון אמרי־פי [l]והגיון לבי

.mi redemptor & ,mea petra Domine ;tuas facies ad*

לפניך יהוה צורי וגאלי:

Marginal notes: [a] ירה · [b] עור · [c] פתה · [d] צוה · [e] אמן · †magis quam aurū, & aurū multum ; & dulciora · [f] פזז · ‡fauo placentis melle confectis. · $ eſt. · [g] נקה · à ſuperbiis · [h] זור · mihi, · $ magna. · [i] רבב · [k] רצה · [l] הגה · *coram te;

PSAL. XX. כ

Dominus te Exaudiat .Dauid canticum Victori

1 למנצח מזמור לדוד: [m]יענך יהוה

.Iahacob Dei nomen te eleuet angustiæ die in

2 ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב:

.te fulciat Siion de & ;ſanctitate de tuum auxilium Mittat tibi

3 ישלח־עזרך מקדש ומציון יסעדך:

tua aſcenſio $ & ;tuorum munerum omnium Recordetur

4 יזכר כל־[n]מנחתיך [o]ועולתך

omne & ;tuum cor ſecundum tibi Det .Selah ,incineret

ידשנה סלה: יתן־לך כלבבך וכל־

,tua ſalute in Ouabimus* .impleat tuum conſilium

5 [p]עצתך ימלא: [q]נרננה בישועתך

Dominus impleat :eleuabimus vexillum noſtri Dei nomine in &

ובשם אלהינו נדגל ימלא יהוה

fecit ſaluum quòd ſciui Nunc .tuas petitiones omnes

6 כל־משאלותיך: עתה ידעתי כי [r]הושיע

:ſuæ ſanctitatis cælis de ei reſpondebit † ;ſuum vnctum ‖ Dominus

יהוה משיחו [s]יענהו משמי קדשו

hi & ,curru in Hi .ſuæ dexteræ ſalus fortitudinibus in

7 בגבורות ישע ימינו: אלה ברכב ואלה

noſtri Dei Domini nomine in nos & ;equis in

בסוסים ואנחנו בשם־יהוה אלהינו

nos & ;ceciderunt & ,se incuruauerunt Hi .memorabimus

8 נזכיר: המה כרעו ונפלו ואנחנו

rex ,ſerua Domine .nos ereximus & ,ſurreximus

9 [t]קמנו ונתעודד: יהוה הושיעה המלך

.nos clamare die in nos exaudiet

יעננו ביום־קראנו:

Marginal notes: [m] ענה · tibi · ſacrificiorum $ holocauſtū tuum · [n] מנח · [o] עלה · *Exultabimus · [p] יעץ · [q] רנן · [r] ישע · ‖Christum · †exaudiet illū · [s] ענה · nomen · [t] קום · qua inuocauerimus

PSAL. XXI. כא

tua fortitudine in Domine .Dauid canticum Victori

1 למנצח מזמור לדוד: יהוה [u]בעזך

!vehementer exultabit quàm tua ſalute in & :rex lætabitur

2 ישמח־מלך ובישועתך מה־[u]יגיל מאד:

prolationem & ,ei dediſti eius cordis Deſiderium

3 [x]תאות לבו נתתה לו וארשת

eum præuenies Quoniam .Selah ,prohibuiſti non eius labiorū

4 שפתיו בל־מנעת סלה: כי־תקדמנו

.obrizi diadema eius capiti appones ;bonitatis benedictionibus

ברכות טוב [y]תשית לראשו עטרת [z]פז:

dierum longitudinem ei dediſti :te à petiit Vitas*

5 חיים שאל ממך נתתה לו ארך ימים

:tua ſalute in eius gloria ‡ Magna .perpetuum † & ,ſeculum‖

6 עולם ועד: גדול כבודו בישועתך

Marginal notes: [u] עזז · [u] גול · יתיר · [x] אור · coronam auream. · [y] שות · [z] פזז · *Vitam · ‖in †ſeculum ‡eſt

gloriam, & decorem $ adæquabis ſuper eum. Quoniam

7 הוד והדר תשוה עליו: כי־

pones eum benedictiones in *perpetuum; lætificabis eum in lætitia

תשיתהו ברכות לעד [a]תחדהו בשמחה

cum ‖facies tuis Quoniam rex † ſperans in Domino;

8 את־פניך: כי־המלך בטח ביהוה

& in miſericordia altiſſimi non nutabit.

ובחסד [b]עליון בל־ימוט:

‡ Inueniet manus tua $ omnes inimicos tuos: dextera tua *inueniet

9 תמצא ידך לכל־איביך ימינך תמצא

habentes odio te. Pones eos vt clibanum ignis in tempore

10 שנאיך: תשיתמו כתנור אש לעת

‖faciērum tuarum Dominus in † naſo ſuo ‡ deglutiet eos; & $ perdet eos

פניך יהוה באפו יבלעם ותאכלם

ignis. Fructum eorum è terra perdes; & ſemen eorum

11 אש: [c]פרימו מארץ תאבד וזרעם

à filiis *hominis. Quoniam declinauerunt ſuper te malum:

12 מבני אדם: כי־[d]נטו עליך רעה

cogitauerunt cogitationem ‖ non poterunt †.

חשבו [e]מזמה בל־יוכלו:

Quoniam pones eos humerum; in funibus tuis præparabis ‡

13 כי [f]תשיתמו שכם במיתריך תכונן

‖ ſuper facies eorum. Exalta te Domine in fortitudine tua:

14 על־פניהם: רומה יהוה [g]בעזך

cantabimus, & pſallemus fortitudinem tuam.

[h]נשירה ונזמרה גבורתך:

Marginal notes: $ pones · *ſeculum; · [a] חדה · ‖vultu tuo. · †ſperat · [b] עלה · ‡ Sufficiet · $ omnibus inimicis tuis: · * ſufficiet habentibus · ‖ iræ tuæ: · † furore · ‡ diſperdet · $ conſumet · [c] פרה · * hominum. · [d] נטה · ‖quam · † perficere. · [e] זמם · ‡ſagittas · [f] שור · ‖ contra faciē · [g] עזז · [h] שור

PSAL. XXII. כב

Victori ſuper ceruam auroræ canticum Dauid.

1 למנצח על־אילת השחר מזמור לדוד:

Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me: longinquus

2 אלי אלי למה עזבתני רחוק

à ſalute mea, verbis rugitus mei. Deus meus ‖ clamabo

3 מישועתי דברי שאגתי: אלהי אקרא

interdiu & non † reſpondebis: & nocte, & non ‡ ſilentium mihi.

יומם ולא תענה ולילה ולא־[i]דומיה לי:

Et tu ſanctus $ inhabitans laudes Iſrael.

4 ואתה קדוש יושב [k]תהלות ישראל:

In te ſperauerunt patres noſtri: ſperauerunt, & eruiſti eos.

5 בך בטחו אבתינו בטחו ותפלטמו:

Ad te clamauerunt, & euaſerunt: in te ſperauerunt, & non

6 אליך זעקו ונמלטו בך בטחו ולא־

fuerunt pudore affecti. Et ego vermis †, & non vir:

7 בושו: ואנכי תולעת ולא־איש

opprobrium hominum, & contemptus populi.

חרפת אדם [l]ובזוי עם:

Omnes videntes me ſubſannabunt me: emittent in labio,

8 כל־[m]ראי ילעיגו לי יפטירו בשפה

mouebunt caput†. Volue ad Dominum, eruat eum:

9 [n]יניעו ראש: [o]גל אל־יהוה יפלטהו

eripiat eum, quoniam complacuit in eo. Quoniam tu ‡

10 [p]יצילהו כי חפץ בו: כי־אתה

eductor me ab vtero; cōfidere faciēs me ſuper vbera matris meæ.

[q]גחי מבטן מבטיחי על־שדי אמי:

Super te proiectus ſum ex vulua; de ventre matris meæ

11 עליך השלכתי מרחם מבטן אמי

Deus meus † tu. Ne elonges à te me, quoniam

12 אלי אתה: אל־תרחק ממני כי־

anguſtia propinqua: quia non *auxiliator.

13 [r]צרה קרובה כי־אין עוזר:

Circundederunt me vituli multi: ‖ robuſti Baſan

14 סבבוני [s]פרים רבים אבירי בשן

† corona circundederunt me. ‡ Patefecerunt ſuper me os ſuum:

כתרוני: [t]פצו עלי פיהם

$ leo rapiens, & rugiens. Sicut aqua effuſus ſum;

15 אריה טרף ושאג: כמים נשפכתי

& ſeparauerunt ſe omnia oſſa mea: fuit cor meum ſicut cera:

והתפרדו כל־עצמותי היה לבי כדונג

liquefecit ſe in medio viſcerum meorum. Aruit tanquam teſta

16 [u]נמס בתוך מעי: יבש כחרש

fortitudo mea, & lingua mea adhærēs faucibus meis, & in puluere

[x]כחי ולשוני מדבק מלקוחי ולעפר־

Marginal notes: matutinam · elongatus · *& · ‖clamo in die, · † exaudis · ‡ eſt · [i] דמה · $permanens · [k] הלל · † ſum vt · [l] בזה · ‖ per labium. · [m] ראה · †dicendo: Deuoluit ſe · [n] נוע · [o] גלל · ‡ es · [p] נצל · [q] גוח · † es · * eſt · [r] צור · ‖ tauri · [s] פר · †inſtar coronæ · ‡ Aperuerunt · [t] פצה · $ vt · [u] מסס · iungitur · [x] כוח

‡habitabo in domo — Domini domum in reuertar ‡ & ;meæ vitæ diebus omnibus

כָּל־יְמֵי חַיָּי [a] וְשַׁבְתִּי בְּבֵית־יְהוָה [a] חַיַּר

.dierum longitudinem in

לְאֹרֶךְ יָמִים׃

PSAL. XXIIII. כד

‖est — ;eius plenitudo & ,terra ‖ Domini .canticum Dauidi

1 לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ

maria super ipse Quia .eo in habitantes & ,orbis

2 תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ כִּי־הוּא עַל־יַמִּים

ascendet Quis .eam firmauit flumina super & ;eam fundauit

3 יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ׃ מִי־יַעֲלֶה

;eius sanctitatis loco in stabit quis & ;Domini montem in

בְהַר־יְהוָה וּמִי־יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ׃

manibus, & mundus — vanum in accepit non qui ,corde puriis & ,volu Mundus

4 נְקִי כַפַּיִם [b] וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא [b] נָקִי

‡suam, ‡dolose: — .dolo in ‡ iurauit nec ;meam ‡ animam

נַפְשׁוֹ וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה׃

Deo à iustitiam & ;Domino à benedictionem Accipiet

5 יִשָּׂא [c] בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי [c] נָשָׂא

quærentium ;eum quærentium generatio ‖ Hæc .suæ salutis

6 יִשְׁעוֹ׃ זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי — נפשי ק

‖est — ,vestra capita portæ Eleuate .Selah ,Iahacob tuas facies †

7 פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם — דורשיו

.gloriæ rex introibit & ;seculi fores ‡ vos eleuate &

וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ — ק

† faciem tuã ‡ portæ perpetuæ; ‡est in prœlio. — ,potens & ,fortis Dominus ?gloriæ rex iste ‡ Quis

8 מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר

.vestra capita portæ Eleuate .belli potens Dominus

9 יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם

portæ perpetuæ; — .gloriæ rex introibit & ;seculi fores vos eleuate &

וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם [d] וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ [d] בּוֹא

‡est — ipse ,exercituum Dominus ?gloriæ rex iste ipse * Quis

10 מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא

.Selah ,gloriæ rex

מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה׃

PSAL. XXV. כה

.leuabo meam animam Domine te Ad .Dauidi

1 לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי [e] אֶשָּׂא׃ [e] נָשָׂא

exultent ne ;afficiar pudore ne ,speraui te in meus Deus

2 אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי אַל־אֵבוֹשָׁה אַל־יַעַלְצוּ

‖de ‡qui expectãt ‖gratis. — non ,te expectantes omnes Etiam .me in ‖ mei inimici

3 אֹיְבַי לִי׃ גַּם כָּל־[f] קֹוֶיךָ לֹא [f] קָוָה

.inaniter ‖ præuaricantes pudore afficientur :pudore afficientur

יֵבֹשׁוּ יֵבֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם׃

.me doce tuas semitas ;me scire fac Domine tuas Vias

4 דְּרָכֶיךָ יְהוָה הוֹדִיעֵנִי [g] אֹרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי׃ [g] ידע

‡ambulare ‡ per veritatem tuam †es — † tu quia :me doce & ,tua Veritate in ‡ me facere iter ‖ Fac

5 הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי כִּי־אַתָּה

Reminiscere .die omni expectaui te ;meæ salutis Deus

6 אֱלֹהֵי יִשְׁעִי אוֹתְךָ [h] קִוִּיתִי כָּל־הַיּוֹם׃ זְכֹר־ [h] קָוָה

;tuarum misericordiarum & ,Domine tuarum miserationum

רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ

‡sunt ‡adolescentiæ meæ, — ;mearum pueritiarum ‡ Peccatorum .ipsæ ‡ seculo à quia

7 כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃ חַטֹּאות נְעוּרַי

tuã misericordiã secundũ ,memineris ne meatũ præuaricationũ &

וּפְשָׁעַי אַל־תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ

.Domine tuam bonitatem propter ;tu mei memento

זְכָר־לִי־אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ יְהוָה׃

peccatores docebit ideò ;Dominus rectus & Bonus

8 טוֹב־וְיָשָׁר יְהוָה עַל־כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים

Ambulare faciet humiles — humiles docebit & ;iudicio in mansuetos Deducet .via in

9 בַּדָּרֶךְ׃ יַדְרֵךְ [i] עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט וִילַמֵּד עֲנָוִים [i] עָנָו

,misericordia Domini semitæ Omnes .suam viam

10 דַּרְכּוֹ׃ כָּל־אָרְחוֹת יְהוָה חֶסֶד

.eius testimonia & ,eius pactum custodientibus ,veritas &

[k] וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדֹתָיו׃ [k] אָמַן

.meæ iniquitati parces & ;Domine tuum nomen Propter

11 לְמַעַן־שִׁמְךָ יְהוָה וְסָלַחְתָּ [l] לַעֲוֹנִי [l] עָוָה

‡est — ‡Dominum timens vir hic ‡ Quis .ipsa multa quoniam

12 כִּי [m] רַב־הוּא׃ מִי־זֶה הָאִישׁ יְרֵא יְהוָה [m] רָבַב

,canes me circundederunt Quoniam .me pones mortis

17 לְעַפַר מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי׃ כִּי סְבָבוּנִי כְּלָבִים

,meas manus leo quasi ‡ :me circundederunt malignantium cœtus congregatio ‡ foderunt

עֲדַת מְרֵעִים [a] הִקִּיפוּנִי [b] כָּאֲרִי יָדַי [a] כרו

,aspicient ipsi :mea ossa omnia Numerabo .meos pedes &

18 וְרַגְלָי׃ אֲסַפֵּר כָּל־עַצְמוֹתָי הֵמָּה [c] יַבִּיטוּ [b] ק

;sibi ipsis mea vestimenta Diuident .me in inspicient

19 יִרְאוּ־בִי׃ יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם [c] [b] יעד כרה

Domine tu Et .sortem proiicient meam vestem super &

20 וְעַל־לְבוּשִׁי [d] יַפִּילוּ גוֹרָל׃ וְאַתָּה יְהוָה [c] נבט

.festina meum auxilium ad ,mea fortitudo :te elonges ne [d] נפל

אַל־תִּרְחָק אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃

canis manu è ;meam animam gladio à Erue

21 הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי [e] מִיַּד־כֶּלֶב [e] נצל

cornibus à & ;leonis ore ab me Serua .meam vnicam

22 יְחִידָתִי׃ [f] הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה וּמִקַּרְנֵי [f] ישע

tuum nomen Narrabo .mihi respondisti vnicornium exaudisti me.

23 רֵמִים [g] עֲנִיתָנִי׃ אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ [g] ענה

.te laudabo concionis ‖ medio in ;meis fratribus ‖ congregationis

לְאֶחָי בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָּ׃

Iahacob semen vniuersum ,eum laudate Dominum Timentes

24 [h] יִרְאֵי יְהוָה הַלְלוּהוּ כָּל־זֶרַע יַעֲקֹב [h] ירא

.Israel semen omne eo ab timete & :eum glorificate

כַּבְּדוּהוּ וְגוּרוּ מִמֶּנּוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃

,afflicti mansuetudinem est abominatus nec ,spreuit non Quia — humilitatem pauperis,

25 כִּי לֹא־בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי

,eum ad ipsum clamando in & ;illo ab suas facies abscondit neque — faciem suam à me;& cum clamaui

וְלֹא־הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו

mea vota ;multa concione ‖ in mea laus te A .audiuit † congregatione

26 שָׁמֵעַ׃ מֵאִתְּךָ [i] תְהִלָּתִי בְּקָהָל רָב נְדָרַי [i] הלל

,pauperes Edent .eum ‡ timentibus coram reddam ‡te

27 אֲשַׁלֵּם נֶגֶד יְרֵאָיו׃ יֹאכְלוּ עֲנָוִים

viuet :eum quærentes Dominum laudabunt ;saturabuntur &

וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ יְהוָה דֹּרְשָׁיו [k] יְחִי [k] חָיָה

conuertentur & ,Reminiscentur .seculum in vestrum cor

28 לְבַבְכֶם לָעַד׃ יִזְכְּרוּ וְיָשֻׁבוּ

se inclinabunt & ;terræ fines omnes Dominum ad

אֶל־יְהוָה כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ [l] וְיִשְׁתַּחֲווּ [l] שחה

.gentium familiæ vniuersæ tuas facies ad — coram te

לְפָנֶיךָ כָּל־מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם׃

.gentes in dominans ‖ & ;regnum ‡ Domini Quoniam — ‡est ‖dominabitur gentibus, †adoraue-runt

29 כִּי לַיהוָה הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃

:terræ pingues omnes se incuruauerunt † & ,Comederunt

30 אָכְלוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ כָּל־דִּשְׁנֵי־אֶרֶץ

;puluerem descendentes omnes se incuruabunt eius facies ad ‡ — ‡ ante ipsum in

לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל־יוֹרְדֵי עָפָר

:ei seruiet Semen .viuificabit non suam animam ‖ & ‖qui

31 וְנַפְשׁוֹ לֹא חִיָּה׃ זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ

nunciabunt & ,Venient .generatione in Domino narrabitur

32 יְסֻפַּר לַאדֹנָי לַדּוֹר׃ [n] יָבֹאוּ [n] וְיַגִּידוּ — [n] בּוֹא נגד

.fecit quia ,genito populo ;eius iustitiam

צִדְקָתוֹ לְעַם [o] נוֹלָד כִּי עָשָׂה׃ [o] יָלַד

PSAL. XXIII. כג

.deficiam non ,me pascens Dominus .Dauidi Canticum — pascit

1 מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה [p] רֹעִי לֹא אֶחְסָר׃ [p] רָעָה

aquas super ‡ :me accubare faciet germinis tuguriis In — ‡ad

2 [q] בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל־מֵי [q] נָאָה

:conuertet meam Animam .me ducet requietum

3 מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי׃ נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב

.suum nomen propter iustitiæ orbitis in me ducet per semitas

יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי־צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ׃

timebo non ,mortis vmbræ vallem in ambulauero cum Etiam — per

4 גַּם כִּי־אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא־אִירָא [r] הלך

ipsa ,tuum fulcrum ‡ & ,tua virga :mecum tu quoniam ,malum ‡ baculus tuus.

רָע כִּי־אַתָּה עִמָּדִי שִׁבְטְךָ [s] וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה — [s] רֹעַ שׁען

contra mensam meas facies ad Disponis .me consolabuntur — Præparabis coram me latam ‖ &

5 יְנַחֲמֻנִי׃ תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד

meus calix ‖ ,meum caput oleo in impinguasti :meos hostes

צֹרְרָי [u] דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי [u] צור

me sequentur misericordia & bonum Veruntamen .exuberans — erit saturus

6 רְוָיָה׃ [x] אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי [x] רוה

bono in eius Anima .eligat ,via in eum docebit viam,quam
13 בְּטוֹב נַפְשׁוֹ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר׃ [a] וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ׃ יוֹרֶנּוּ [a] ירה
.terram hæreditate accipiet eius semen & ;morabitur
לון [b] תָּלִין וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ׃
suum pactum & ;eum timentibus Domini Secretum
14 סוֹד יְהוָה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ
:Dominum ad semper mei Oculi .eũ notificandum ad illis notum faciet.
15 עֵינַי תָּמִיד אֶל־יְהוָה׃ לְהוֹדִיעָם [c] ידע [c]
.meos pedes reti è educet ipse quoniam
כִּי הוּא־יוֹצִיא [d] מֵרֶשֶׁת רַגְלָי׃ יצא [d]
.ego afflictus* & :vnicus quia mei miserere & ,me ad ‡ Respice
16 פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי־יָחִיד וְעָנִי אָנִי׃
‡ super * pauper
meis coarctationibus à| :sunt dilatatæ mei cordis Angustiæ || ab angustiis
17 צָרוֹת [e] לְבָבִי הִרְחִיבוּ מִמְּצוּקוֹתַי
צור [e]
:meum laborem & ,meam afflictionem Vide .me educ
18 הוֹצִיאֵנִי׃ [f] רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי
יצא [f]
quoniam ,meos inimicos vide .meis peccatis omnibus parce &
19 וְשָׂא [g] לְכָל־חַטֹּאותָי׃ רְאֵה־אוֹיְבַי כִּי־
נשא [g]
.me oderunt iniquitatis odio & :sunt multiplicati iniquo
רַבּוּ וְשִׂנְאַת חָמָס שְׂנֵאוּנִי׃
,confundar ne ;me erue & ,meam animam Custodi
20 שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי [h] אַל־אֵבוֹשׁ
נצל [h]
:me custodient rectitudo & ,Integritas .te in speraui quoniam Perfectio
21 כִּי־חָסִיתִי בָךְ׃ תֹּם־וָיֹשֶׁר [k] יִצְּרוּנִי
חסה [i]
,Israelem Deus Redime .te expectaui quoniam
22 פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת־יִשְׂרָאֵל כִּי קִוִּיתִיךָ׃
תמם [k] נצר
.eius angustiis omnibus ex
מִכֹּל צָרוֹתָיו׃

PSAL. XXVI. כו

ego quoniam ,Domine me Iudica .Dauidi
1 לְדָוִד ׀ שָׁפְטֵנִי יְהוָה כִּי אֲנִי
non ,sum fisus Domino in & :ambulaui mea perfectione in
בְּתֻמִּי הָלַכְתִּי וּבַיהוָה בָּטַחְתִּי לֹא
examina † :me tenta & ,Domine me Proba .vacillabo | || deficiam † funde
2 אֶמְעָד׃ בְּחָנֵנִי יְהוָה [m] וְנַסֵּנִי צָרְופָה
נסה [m]
tua misericordia Quoniam .meum cor & ,meos renes
3 כִּי חַסְדְּךָ [n] כִלְיוֹתַי וְלִבִּי׃
צרפה
tua veritate in ambulabo & :meis oculis coram
לְנֶגֶד עֵינָי וְהִתְהַלַּכְתִּי [o] בַּאֲמִתֶּךָ׃
ק
latentibus ‡ cum & :mendacij ‡ viris cum sedi Non
4 לֹא־יָשַׁבְתִּי עִם־[p] מְתֵי־שָׁוְא וְעִם נַעֲלָמִים
כלה [o] אמן
‡ mendacibus ‡ occultantibus se
cum & :malignantium concionem * Odiui .introibo non
5 לֹא אָבוֹא׃ [q] שָׂנֵאתִי קְהַל מְרֵעִים וְעִם־
מתה [p]
,meas volas munditia || in Lauabo .sedebo non impiis
6 רְשָׁעִים לֹא אֵשֵׁב׃ [r] אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי
* cœtum
שנא [q]
faciendum audire Ad† .Domine tuum altare circuibo & || innocentia manus
7 וַאֲסֹבְבָה אֶת־מִזְבַּחֲךָ יְהוָה׃ לַשְׁמִעַ
נקה [r] כפף
.tua mirabilia omnia narrandum ad ‡ & ,confessionis voce in † Vt audire faciam vocem ‡ narrem
בְּקוֹל [t] תּוֹדָה וּלְסַפֵּר כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
locum & ,tuæ domus habitaculum dilexi Domine
8 יְהוָה אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם
ירה [t]
peccatoribus cum colligas ‡ Ne .tuæ gloriæ tabernaculi ‡ consumas
9 מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ׃ אַל־תֶּאֱסֹף עִם־חַטָּאִים
meas vitas sanguinum * viris cum & ;meam animam *sanguinolentis vitā meã.
נַפְשִׁי וְעִם־אַנְשֵׁי דָמִים [u] חַיָּי׃
חיה [u]
plena eorum dextera & ;scelus ‡ eorum manibus in Quorum | præuaricatio:
10 אֲשֶׁר־בִּידֵיהֶם [x] זִמָּה וִימִינָם מָלְאָה
זמם [x]
,me redime :ambulabo mea perfectione in ego Et .munere †
11 שֹּׁחַד׃ וַאֲנִי [y] בְּתֻמִּי אֵלֵךְ [z] פְּדֵנִי
† muneribus.
:rectitudine in stetit meus Pes .mei miserere &
תמם [y]
וְחָנֵּנִי׃ רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר
12
פדה [z]
.Domino benedicam concionibus ‡ in ‡ cœtibus.
בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְהוָה׃

PSAL. XXVII. כז

?timebo quo à ,mea salus & ,mea lux Dominus .Dauidi
1 לְדָוִד ׀ יְהוָה ׀ אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא
?paucbo quo à ,mearum vitarum fortitudo Dominus vitæ meæ.
יְהוָה מָעוֹז־חַיַּי מִמִּי אֶפְחָד׃
edendum ad ‡ maligni me super appropinquando In † † Cum appropinquauerint aduersum ‡ vt edant
2 בִּקְרֹב עָלַי ׀ מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת־ [a]

,impegerũt ipsi ,mihi mei inimici & mei hostes ,meam carnẽ
בְּשָׂרִי [a] צָרַי וְאֹיְבַי לִי הֵמָּה כָּשְׁלוּ
צור [a]
fuerint castra aduersum me, ,turma me super fuerit castrametata Si .ceciderunt &
3 וְנָפָלוּ׃ אִם־תַּחֲנֶה עָלַי ׀ מַחֲנֶה
† aduersum ‡ hac re fiduciam habebo.
hoc ‡ in ,bellum me super † surgat si :meum cor timebit non
לֹא־יִירָא לִבִּי אִם־תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת
Vnum || hoc
hanc | ;Domino à petij Vnum .confidens ego
4 אֲנִי בוֹטֵחַ׃ אַחַת ׀ שָׁאַלְתִּי מֵאֵת־יְהוָה אוֹתָהּ
* vt inhabitẽ
diebus omnibus Domini domo in me sedere * ,quæram
אֲבַקֵּשׁ [b] שִׁבְתִּי בְּבֵית־יְהוָה כָּל־יְמֵי
ישב [b]
‡ vitæ meæ,vt videã pulchritudinem
visitandum ad † & ,Domini amœnitate in videndum ad ,mearum vitarum ||
חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם־יְהוָה וּלְבַקֵּר
† quæram
suo tabernaculo in me abscondet Quia .eius templo in
5 בְּהֵיכָלוֹ׃ כִּי יִצְפְּנֵנִי ׀ בְּסֻכֹּה
‡ tabernaculi
petra in ,sui tentorij ‡ abscondito in me abscondet :mala die in
בְּיוֹם [c] רָעָה יַסְתִּרֵנִי בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ בְּצוּר
רוע [c]
super meum caput exaltabit nunc Et .me exaltabit
6 יְרוֹמְמֵנִי׃ וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי עַל
† in ‡ tabernaculo
eius tentorio ‡ in sacrificabo & ,meis circuitibus † ,meos inimicos
אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ
.Domino canam & ,cantabo :vociferationis sacrificia
זִבְחֵי תְרוּעָה אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַיהוָה׃
,mei miserere & ,clamabo ,meam vocem Domine Audi
7 שְׁמַע־יְהוָה קוֹלִי אֶקְרָא וְחָנֵּנִי
faciem meã; ;meæ facies quærite :meum cor dixit Tibi .me exaudi &
8 וַעֲנֵנִי׃ [d] לְךָ ׀ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ [e] פָנָי
ענה [d] פנה [e]
faciem tuam
abscondas Ne .quæram Domine tuas facies
9 אֶת־פָּנֶיךָ יְהוָה אֲבַקֵּשׁ׃ אַל־תַּסְתֵּר
‡ faciem tuam
,tuum seruum iram in declines ne ,me à tuas facies ‡
פָּנֶיךָ ׀ מִמֶּנִּי אַל [f] תַּט־בְּאַף עַבְדֶּךָ
נטה [f]
me dimittas ne & ,me derelinquas ne :fuisti meum auxilium
עֶזְרָתִי [g] הָיִיתָ אַל־תִּטְּשֵׁנִי וְאַל־תַּעַזְבֵנִי
היה [g]
mea mater & ,meus pater Quoniam .meæ salutis Deus
10 אֱלֹהֵי יִשְׁעִי׃ כִּי־אָבִי וְאִמִּי
me Doce .me colliget Dominus & :me dereliquerunt
11 עֲזָבוּנִי וַיהוָה יַאַסְפֵנִי׃ [h] הוֹרֵנִי
ירה [h]
† per
propter ,rectitudinis semitam in † me duc & ,tuam viã Domine
יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן
‡ voluntati
,meorum hostium voluntate in ‡ me tradas Ne .meos hostes
12 שׁוֹרְרָי׃ אַל־תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרָי [k]
נתן [k] צור
|| mẽdaces, & locuti sunt iniquitatem.
rapinam loquens & ,falsitatis || testes me in surrexerunt quoniam
כִּי [l] קָמוּ־בִי עֵדֵי־שֶׁקֶר וִיפֵחַ חָמָס׃
קום [l]
terra in Domini bonitatẽ in videre crederem Nisi
13 לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי [m] לִרְאוֹת בְּטוּב־יְהוָה בְּאֶרֶץ
ראה [m]
roborabit & ,te robora :Dominum ad Expecta .viuentium
14 [n] חַיִּים׃ קַוֵּה אֶל־יְהוָה חֲזַק וְיַאֲמֵץ
חיה [n]
|| Deus
.Dominum ad expecta & ;tuum cor ||
לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל־יְהוָה׃

PSAL. XXVIII. כח

taceas ne ,mea petra clamabo Domine te Ad .Dauidi
1 לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה ׀ אֶקְרָא צוּרִי אַל־תֶּחֱרַשׁ
descendẽtibus cum assimiler & ;me à sileas forte ne ,me à
מִמֶּנִּי פֶּן־תֶּחֱשֶׁה מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יוֹרְדֵי
in sepulchrũ. || cum clamauero cum eleuauero
me clamando in || mearum deprecationũ vocem Audi .lacum
2 בוֹר׃ שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי
:tux sanctitatis adytum ad meas manus me eleuando in ,te ad
אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־דְּבִיר קָדְשֶׁךָ׃
,iniquitatẽ operantibus cũ & ,impiis cum me tradas Ne
3 אַל־תִּמְשְׁכֵנִי עִם־רְשָׁעִים וְעִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן
* proximis ‡ est
.eorum corde in malũ ‡ & ;suis sociis *cum pacem loquentibus
דֹּבְרֵי שָׁלוֹם עִם־[o] רֵעֵיהֶם [p] וְרָעָה בִּלְבָבָם׃
רעה [o] רוע [p]
malum secundum & ,eorum opus secundum eis Da
4 תֶּן־לָהֶם כְּפָעֳלָם וּכְרֹעַ
° operum
:eis da eorum manuum opus secundum ,eorum studiorum
מַעַלְלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם תֵּן לָהֶם
intellexerunt
intelligent non Quoniam .eis eorum retributionem redde
5 הָשֵׁב [q] גְּמוּלָם לָהֶם׃ כִּי לֹא יָבִינוּ
שוב [q]
† Ideo
,eos destruet † ,eius manuũ opus ad & ,Domini opera ad
אֶל־פְּעֻלֹּת יְהוָה וְאֶל־מַעֲשֵׂה יָדָיו יֶהֶרְסֵם
.eos ædificabit non &
וְלֹא [r] יִבְנֵם׃
בנה [r]

;meo ſanguine in lucri Quid ‖ ad me deſcendendo in ‡ foueam

מַה־בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל־שַׁחַת 10

:tuā veritatē annunciabit nūquid :puluis tibi cōfitebitur Nūquid

הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ׃

adiutor eſto Domine :mei miſerere & ;Domine Audi

שְׁמַע־יְהוָה וְחָנֵּנִי יְהוָה הֱיֵה־עֹזֵר לִי׃ 11

ſoluiſti ;mihi chorum in meum planctum Vertiſti

הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ 12

.lætitia me accinxiſti & ,meum ſaccum

שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה׃

mi Deus Domine :taceat non & ,gloria tibi canat Vt

לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְהוָה אֱלֹהַי 13

.tibi confitebor ſeculum in

לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ׃

PSAL. XXXI. לא

Domine te In .Dauidi canticum Vincenti

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ בְּךָ־יְהוָה 1

tua iuſtitia in :ſeculum in pudore afficiar non ,ſperaui

חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם בְּצִדְקָתְךָ 2

,me erue celeriter ,tuam aurem me ad Inclina .me eripe

פַלְּטֵנִי׃ הַטֵּה אֵלַי אָזְנְךָ מְהֵרָה הַצִּילֵנִי 3

.me ſeruandum ad ,munitionum domum in fortitudinis petram in mihi eſto

הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹז לְבֵית מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי׃

propter & ,tu ‡ mea munitio & ,mea petra Quoniam

כִּי־סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה וּלְמַעַן 4

me Educes .me deduces & ,me duces tuum nomen

שִׁמְךָ תַּנְחֵנִי וּתְנַהֲלֵנִי׃ תּוֹצִיאֵנִי 5

.mea fortitudo ‖ tu quoniam ;mihi abſconderunt quod ,reti è

מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי כִּי־אַתָּה מָעוּזִּי׃

me redemiſti ,meum ſpiritum commendabo tua manu In

בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי 6

vanitates obſeruantes Odiui .veritatis Deus Domine

יְהוָה אֵל אֱמֶת׃ שָׂנֵאתִי הַשֹּׁמְרִים הַבְלֵי־ 7

.ſperaui Dominum ad ‡ ego & ;mendacij

שָׁוְא וַאֲנִי אֶל־יְהוָה בָּטָחְתִּי׃

vidiſti quia ,tua miſericordia in lætabor & ,Exaltabo

אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה בְּחַסְדֶּךָ אֲשֶׁר רָאִיתָ 8

:meam animam anguſtiis in cognouiſti :meam afflictionem

אֶת־עָנְיִי יָדַעְתָּ בְּצָרוֹת נַפְשִׁי׃

feciſti ſtare :inimici manum in me concluſiſti † non Et

וְלֹא הִסְגַּרְתַּנִי בְּיַד־אוֹיֵב הֶעֱמַדְתָּ 9

quoniam ,Domine mei Miſerere .meos pedes latitudine in

בַמֶּרְחָב רַגְלָי׃ חָנֵּנִי יְהוָה כִּי 10

,mea anima ,meus oculus indignatione in contabuit ‡ :mihi ‖ anguſtia

צַר־לִי עָשְׁשָׁה בְכַעַס עֵינִי נַפְשִׁי

,mea vita moleſtia ᵃ in defecerunt ‖ Quoniam .meus venter &

וּבִטְנִי׃ כִּי כָלוּ בְיָגוֹן חַיַּי 11

;mea fortitudo mea iniquitate incorruit ‡ :gemitu in mei anni &

וּשְׁנוֹתַי בַּאֲנָחָה כָּשַׁל בַּעֲוֹנִי כֹחִי

fui ' meis hoſtibus cunctis De .ſunt corroſa ‖ mea oſſa &

וַעֲצָמַי עָשֵׁשׁוּ׃ מִכָּל־צֹרְרַי הָיִיתִי 12

me videntes ;meis notis pauor & ,valde meis vicinis & ,opprobriū

חֶרְפָּה וְלִשְׁכֵנַי מְאֹד וּפַחַד לִמְיֻדָּעָי רֹאַי

mortuus ſicut fui Obliuioni .me à migrauerunt ,foris

בַּחוּץ נָדְדוּ מִמֶּנִּי׃ נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת 13

audiui Quoniam .periens ‡ vas ſicut fui ,corde à

מִלֵּב הָיִיתִי כִּכְלִי אֹבֵד׃ כִּי שָׁמַעְתִּי 14

cor conſultando in † vndique pauorem ,multorum vituperationem

דִּבַּת רַבִּים מָגוֹר מִסָּבִיב בְּהִוָּסְדָם

. ſunt machinati ‡ meam animam capiendum ad :me ſuper ‡ pariter

יַחַד עָלַי לָקַחַת נַפְשִׁי זָמָמוּ׃

meus Deus ,dixi :Domine ſperaui te ſuper ‖ ego Et

וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְהוָה אָמַרְתִּי אֱלֹהַי 15

manu de me erue ;mea tempora † tua manu In .tu ‡

אָתָּה׃ בְּיָדְךָ עִתֹּתָי הַצִּילֵנִי מִיַּד־ 16

fac Lucere .me perſequentibus à & ,meorum inimicorum

אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי׃ הָאִירָה 17

,tua miſericordia in ᵃ me ſerua tuum ſeruum ſuper tuas facies ‡

פָנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ׃

te inuocaui quoniam ,afficiar pudore non Domine

יְהוָה אַל־אֵבוֹשָׁה כִּי קְרָאתִיךָ 18

---

vocem audiuit quoniam ,Dominus Benedictus

בָּרוּךְ יְהוָה כִּי־שָׁמַע קוֹל 6

,meum ſcutū & ,mea fortitudo Dominus .mearum deprecationū

תַּחֲנוּנָי׃ יְהוָה עֻזִּי וּמָגִנִּי 7

:meum cor exultauit & ,ſum adiutus & ,meū cor ſperauit ipſo in

בוֹ בָטַח לִבִּי וְנֶעֱזָרְתִּי וַיַּעֲלֹז לִבִּי

.eis ‡ fortitudo Dominus .ei confitebor meo cātico de &

וּמִשִּׁירִי אֲהוֹדֶנּוּ׃ יְהוָה עֹז־לָמוֹ 8

.ipſe ‡ fui vncti ‖ ſalutum fortitudo &

וּמָעוֹז יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ הוּא׃

:tuæ hæreditati benedic & ;tuum populum Serua

הוֹשִׁיעָה אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ 9

.ſeculum in vſque eos extolle & ,eos paſce &

וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד־הָעוֹלָם׃

PSAL. XXIX. כט

date arietum filios Domino Date .Dauidi Canticum afferte

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ 1

gloriam Domino Date .fortitudinem & ,gloria Domino

לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃ הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד 2

.ſanctitatis decore ᵃ in Domino vos incuruate.ei ' nominis ᵃ gloria

שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ׃

;fecit tonare gloriæ Deus ,aquas ſuper Domini Vox

קוֹל יְהוָה עַל־הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים 3

:potentia in Domini Vox .multas aquas ſuper Dominus

יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים׃ קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ 4

,cedros confringens Domini Vox .decore in Domini vox gloria.

קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר׃ קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים 5

.Libani cedros Dominus confregit &

וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃

ſicut ,Sirion & ,Libanon :vitulum ſicut eas faciet exilire Et

וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיֹן כְּמוֹ 6

.ignis flammas ſuccidens Domini Vox .vnicornium filiū

בֶן־רְאֵמִים׃ קוֹל־יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃ 7

Dominus faciet parturire .deſertum tremefaciet Domini Vox

קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה 8

,ceruas faciet parturire Domini Vox .Cades deſertum

מִדְבַּר קָדֵשׁ׃ קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת 9

.gloriam dicens ipſe totus ,eius templo in & :ſyluas detexit &

וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׃

rex Dominus ſedit & :ſedit diluuio in Dominus

יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ 10

:dabit ſuo populo fortitudinem Dominus .ſeculum in

לְעוֹלָם׃ יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן 11

. pace in ſuo populo benedicet Dominus

יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

PSAL. XXX. ל

.Dauid domus dedicationis cantici Pſalmus

מִזְמוֹר שִׁיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד׃ 1

lætificaſti nō & :me exaltaſti quoniam ,Domine te Exaltabo

אֲרוֹמִמְךָ יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא־שִׂמַּחְתָּ 2

,te ad clamaui ,meus Deus Domine .mihi ‡ meos inimicos

אֹיְבַי לִי׃ יְהוָה אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ 3

inferno ab feciſti aſcendere ,Domine .me ſanaſti &

וַתִּרְפָּאֵנִי׃ יְהוָה הֶעֱלִיתָ מִן־שְׁאוֹל 4

.lacum me deſcendendo à me viuificaſti ;meam animam

נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי מִיָּרְדִי־בוֹר׃

memoriæ cōfitemini & ,eius miſericordes Domino Canite

זַמְּרוּ לַיהוָה חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזֵכֶר 5

vita ‡ ,eius naſo ‖ in ᵃ momentum Quoniam .eius ſanctitatis

קָדְשׁוֹ׃ כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים 6

.iubilatio ᵃ mane in &, fletᵃ pernoctabit veſpera in ‖ :eius volūtate in

בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה׃

.ſeculum in mouebor † non :mea quiete ‖ in dixi ego Et

וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל־אֶמּוֹט לְעוֹלָם׃ 7

meo monte in feciſti ſtare tua voluntate in Domine

יְהוָה בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי 8

.territus fui :tuas facies ‡ abſcondiſti :fortitudinem

עֹז הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל׃

.orabo Dominum ad & ,clamabo Domine te Ad

אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל־אֲדֹנָי אֶתְחַנָּן׃ 9

Obmutescent ,sepulchro in *silebunt* ;impij afficientur pudore
19 יבשו רשעים [a]ידמו לשאול׃ תאלמנה
,superbia *in durum* ‖ iustum *super* ,*loquentia* ,*falsitatis* * labia
שפתי שקר הדברות על־צדיק עתק בגאוה
quod tuum bonum † multum Quam contemptu &
20 ובוז׃ מה רב טובך אשר־
coram ‡ :te in sperantibus es operatus ‡ ,te timētibus abscōdisti
צפנת ליראיך פעלת [b]לחסים בך נגד
*tuarum facierum** abscondito in eos Abscondes !hominum filiis
21 בני אדם׃ תסתירם בסתר פניך
contentione à ,*tugurio* ‖ in eos abscondes ,viri elationibus ab
מרכסי איש תצפנם [c]בסכה מריב
fecit mirificare quoniam :Dominus Benedictus .linguarum
22 לשנות׃ ברוך יהוה כי הפליא
.*munitionis* ciuitate in mihi suam misericordiam
חסדו לי בעיר מצור׃
opposito ex ‡ sum excisus ,*me festinando in* ,dixi ego Et
23 ואני אמרתי בחפזי נגרזתי מנגד
,mearum deprecationum vocem audisti vere :*tuorum oculorum*
עיניך אכן שמעת קול תחנוני
omnes Dominum Diligite .te ad *me clamando in* ‡
24 בשועי אליך׃ אהבו את־יהוה כל־
reddens ‖ & ,Dominus *custodiens* * fideles ,eius misericordes
חסידיו אמונים נצר יהוה ומשלם
roborabit & ,vos Roborate .*superbiam* facienti *residuum super*
25 על־יתר עשה [d]גאוה׃ חזקו ויאמץ
.Domino in sperantes omnes ;vestrum cor ‡
לבבכם כל־המיחלים ליהוה׃

[a] דמם
* mendacia quæ loquūtur aduersus
‖ dura
‡ est
‡ & quod
‡ est
[b] חסה
* faciei tuæ
‖ abscondito tabernaculi,
[c] סכך
munita.
dum festinarē
† ab oculis tuis:
‡ quando clamaui
* custodit
‖ reddit retributionem residuo
† superbè.
[d] גאה
‡ Deus

PSAL. XXXII. לב

,*præuaricationis condonati Beatitudines* .*erudiens** Dauidi
1 לדוד משכיל אשרי [e]נשוי־פשע
imputabit non *hominis Felicitates* *peccati tecti*
2 [f]כסוי חטאה׃ אשרי־אדם לא יחשב
.dolus eius spiritu in * nec ;iniquitatem ei Dominus
יהוה לו [g]עון ואין ברוחו רמיה׃
meo rugitu in :mea ossa inueterauerunt ,tacui Quoniam
3 כי החרשתי [h]בלו עצמי בשאגתי
aggrauabitur nocte ac die Quoniam .die omni
4 כל־היום׃ כי יומם ולילה תכבד
,æstatis siccitates in meus *humor* † est versus :tua *manus* ‖ me super
עלי ידך נהפך לשדי בחרבוני קיץ
,te feci cognoscere meum Peccatum .Selah
5 סלה׃ חטאתי [i]אודיעך
super ‡ confitebor ,dixi .operui non meam iniquitatem &
[k]ועוני לא־[l]כסיתי אמרתי אודה עלי
iniquitatem *abstulisti* ‡ tu & :Domino meas præuaricationes
פשעי ליהוה ואתה נשאת עון
misericors omnis orabit hoc *Super* .Selah ,mei peccati
6 חטאתי סלה׃ על־זאת יתפלל כל־חסיד
aqarum inundatione in veruntamen :*inueniendi* tempore ,te ad
אליך לעת מצא רק לשטף מים
,mihi † absconsio Tu .pertingent non eum ad ,multarum
7 [m]רבים אליו לא [n]יגיעו׃ אתה סתר לי
,me circundabis *liberandi* ‡ clamoribus :me custodies angustia ab
[o]מצר [p]תצרני רני פלט תסובבני
qua via in ‡ te docebo & ,te faciam Intelligere .Selah
8 סלה׃ אשכילך [q]ואורך בדרך־זו
.meo oculo *te super* ‖ consulam * :ambules
[r]תלך איעצה עליך עיני׃
.intelligere ‡ non ‡ ,mulus sicut † ,equus sicut sitis Ne
9 אל־[s]תהיו כסוס כפרד אין הבין
,*stringendum epistomio ad* *eius maxillam* ‖ freno & ,*lupato In* *
במתג־ורסן [t]עדיו לבלום
,impio † dolores Multi .*te ad propinquare ne*
10 בל קרוב אליך׃ [u]רבים מכאובים לרשע
.*eum* circundabit misericordia ,Domino in sperantem & ‡
והבוטח ביהוה חסד יסובבנו׃
omnes iubilate & ;iusti exultate & ,Domino in Lætamini
11 שמחו ביהוה [x]וגילו צדיקים [y]והרנינו כל־
.corde recti
ישרי־לב׃

* intelligētia. Beatus cui dimittitur præuaricatio, cui tegitur peccatum. Beatus homo cui
[e] נשא [f] כסה
* est
[g] עוה [h] בלה
‖ percussio
† viror
[i] ירע
‡ aduersū me
[k] עוה [l] כסה
‡ dimisisti
* Propter
† es
[m] רבב [n] נגע
‡ liberationis
[o] צור [p] נצר
‡ viā per quā
[q] ירה
* &
‡ tibi
[r] ילך
† &
‡ quibus
‡ est
[s] חיה [t] עדה
* Camo
‖ os eius obtura, ne appropinquet tibi.
† erunt
[u] רבב
‡ sed
[x] גול [y] רנן

PSAL. XXXIII. לג

decora ‡ rectis ;Domino in iusti *dicite Præconia*
1 רננו צדיקים ביהוה לישרים נאוה
,nabel in ;cithara in Domino Confitemini .laus
2 תהלה׃ [a]הודו ליהוה בכנור בנבל
;nouum canticum ei Cantate .ei canite decachordo*
3 עשור זמרו־לו׃ [b]שירו־לו שיר חדש
verbum † rectum Quia .*iubilatione in modulando benefacite* ‖
4 היטיבו נגן בתרועה׃ כי־ישר דבר־
iustitiam Diligens .fide in eius opus omne & ;Domini
5 יהוה וכל־מעשהו באמונה׃ אהב צדקה
.terra est plena Domini misericordia ;iudicium &
ומשפט חסד יהוה מלאה הארץ׃
eius oris spiritu in & ;sunt facti cæli Domini verbo In
6 בדבר יהוה שמים [c]נעשו וברוח [d]פיו
aquas aceruum sicut Congregans .eorum exercitus omnis
7 כל־צבאם׃ כנס כנד מי
Domino à Timeant .voragines thesauris in *dans* ;maris
8 הים נתן באוצרות תהומות׃ ייראו מיהוה
.orbis habitatores omnes paueant eo ab ;terra omnis
כל־הארץ ממנו יגורו כל־ישבי תבל׃
.stetit & ,præcepit ipse ;fuit & ,dixit ipse Quoniam
9 כי הוא אמר [e]ויהי הוא צוה ויעמד׃
annihilauit ;gentium consilium fecit irritum Dominus
10 יהוה [f]הפיר [g]עצת־גוים הניא
seculum in Domini Consilium .populorum cogitationes
11 מחשבות עמים׃ [g]עצת יהוה לעולם
.generationem & generatione in eius cordis cogitationes;stabit
תעמד מחשבות לבו [h]לדר ודר׃
populum ‖ ;*eius* Deus * Dominus cuius ,*gentis Beatitudines* ‡
12 אשרי הגוי אשר־יהוה אלהיו העם
;Dominus respexit cælis E .sibi hæreditatem in elegit
13 בחר לנחלה לו׃ משמים [i]הביט יהוה
habitaculo De .hominum filios omnes vidit
14 ראה את־כל־בני האדם׃ ממכון־
.terræ habitatores omnes *ad* ‡ ;prospexit *eius sedere* †
[k]שבתו השגיח אל כל־ישבי הארץ׃
omnia *ad* considerans ,eorum cor pariter Formans
15 היוצר יחד לבם המבין אל־כל־
;*roboris* multitudine in saluatur rex Non .eorum opera
16 מעשיהם׃ אין־המלך [l]נושע ברב־חיל
.potentiæ multitudine in *eruetur* † non potens
גבור לא־ינצל ברב־כח׃
sui roboris multitudine in & ;salutem ad equus ‡ Mendacium
17 שקר הסוס לתשועה [m]וברב חילו
;eum timentes *ad* ‡ Domini oculus Ecce .eruet non
18 לא ימלט׃ הנה עין יהוה אל־יראיו
morte à *eruendum Ad* .eius misericordia in sperantes
19 למיחלים לחסדו׃ [n]להציל ממות
.fame in eos *viuificandum ad* † & ;eorum *animam* ‖
נפשם [o]ולחיותם ברעב׃
,nostrum auxilium ,Dominum exspectauit nostra Anima
20 נפשנו [p]חכתה ליהוה עזרנו
;nostrum cor lætabitur eo in Quia .*ipse* ‡ noster clypeus &
21 ומגננו הוא׃ כי־בו ישמח לבנו
.sperauimus eius sanctitatis nomine in quia
כי בשם קדשו בטחנו׃
Quemadmodum ;nos super Domine tua misericordia Sit
22 יהי־חסדך יהוה עלינו כאשר
.te *expectauimus*
יחלנו לך׃

Bxultate
‡ pulchra
[a] ידה
* &
[b] שור
‖ bene canite cum clamore.
† est
[c] עשה [d] פה
ponens
[e] היה
irritas fecit
[f] פור [g] יעץ
[h] דור
‡ Beata gens * est ‖ populus, quē
[i] נבט
† suæ sessionis
‡ super
[k] ישב
exercitus;
[l] ישע
‡ euadet
‡ est
[m] רבב
‡ super
Vt eruat
[n] נצל
‖ animas
† vt viuificet
[o] חיה
[p] חכה
‡ est.
sperauimus in

PSAL. XXXIIII. לד

;Abimelech *facies ad* ‖ suum *sensum ipsum mutando in* ,Dauidi
1 לדוד [q]בשנותו את־טעמו לפני אבימלך
omni in Domino Benedicam .abiit & ,eum expulit &
2 ויגרשהו [r]וילך׃ אברכה את־יהוה בכל־
Domino In .meo ore in eius laus semper ;tempore
3 עת תמיד תהלתו בפי׃ ביהוה
.lætabuntur & ,*mansueti* audient ;mea anima se laudabit
תתהלל נפשי ישמעו [s]ענוים וישמחו׃

cùm mutauit ipse verbum ‖ coram
[q] שנה
[r] הלך
humiles.
[s] ענה

tenebræ, angelus &: lubricitates & ,tenebrositas eorum via Erit

6 יְהִי־דַרְכָּם חֹשֶׁךְ וַחֲלַקְלַקֹּת וּמַלְאַךְ

abſconderunt gratis Quoniam .eos perſequens Domini

7 יְהוָה רֹדְפָם׃ כִּי־חִנָּם טָמְנוּ־ [a] חִנָּם

rete ſuum: .meæ animæ foderunt gratis :ſui retis foueam mihi

לִי [b] שַׁחַת רִשְׁתָּם חִנָּם חָפְרוּ לְנַפְשִׁי׃ [b] שׁוּחַ

Veniet ei cõtritio,quam quod ipſius rete & ,cognoſcet non ,deſolatio eum inuadet

8 תְּבוֹאֵהוּ שׁוֹאָה לֹא־יֵדָע וְרִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־

contritionem .eam in cadet deſolationem in :eum capiet ,abſcondit

טָמַן תִּלְכְּדוֹ בְּשׁוֹאָה [c] יִפָּל־בָּהּ׃ [c] נפל

.eius ſalute in gaudebit :Domino in exultabit mea anima Et

9 וְנַפְשִׁי [d] תָּגִיל בַּיהוָה [e] תָּשִׂישׂ בִּישׁוּעָתוֹ׃ [d] גול [e] שׂושׂ

:tu ſicut quis Domine :dicent mea oſſa Omnia

10 כָּל־עַצְמֹתַי תֹּאמַרְנָה יְהוָה מִי כָמוֹךָ

‡ pauperem,à fortiori egenum & ,pauperem & ,eo præ forti à afflictum ‡ eripiens

[f] מַצִּיל [g] עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי [h] וְאֶבְיוֹן [f] נצל [g] ענה

non quæ :iniquitatis * teſtes Surgent :eum rapiente à

11 מִגֹּזְלוֹ׃ יְקוּמוּן [i] עֵדֵי חָמָס אֲשֶׁר לֹא־ [h] אבה [i] עוד

* mendaces; pro malum mihi Reddent .me interrogabũt cognoui

12 יָדַעְתִּי יִשְׁאָלוּנִי׃ יְשַׁלְּמוּנִי רָעָה תַּחַת

ſterilitatem ‡ ægrotãtibus ipſis, veſtimẽtum habebam è ſacco, .ipſis ægrotando in ‡ ego Et .meæ animæ orbitatem ,bono

13 טוֹבָה שְׁכוֹל לְנַפְשִׁי׃ וַאֲנִי בַּחֲלוֹתָם

:meam animam ieiunio in affligebam ,ſaccus mea veſtis

לְבוּשִׁי שָׂק [k] עִנֵּיתִי בַצּוֹם נַפְשִׁי [k] ענה

.reuertebatur meum ſinum ſuper † mea oratio &

[l] וּתְפִלָּתִי עַל־חֵיקִי תָשׁוּב׃ † ad

lugens tanquam ,ambulabam ,mihi frater ſi ac ,ſocius ſi Ac* [l] פלל

14 [m] כְּרֵעַ כְּאָח לִי הִתְהַלָּכְתִּי כַּאֲבֶל־

* Sicut pro amico , ſicut pro fratre meo: mea claudicatione in Et .me incuruabam atratus ‡ ,matrem

15 אֵם קֹדֵר [n] שַׁחוֹתִי׃ וּבְצַלְעִי [m] רעה

me ſuper ‡ ſe congregauerunt ,ſe congregauerunt & ,ſunt læti

‡ pullatus humiliabam שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ נֶאֶסְפוּ עָלַי [n] שחח

.filuerunt non & ,proſciderunt * :cognoui nõ & ,percuſſi

‡ aduerſum * cachinnati ſunt, [o] נֵכִים וְלֹא יָדַעְתִּי קָרְעוּ וְלֹא־דָמּוּ׃

me ſuper † fremendo ,ſubſannatione * ſubſannatoribus hypocritis In ‡

16 בְּחַנְפֵי לַעֲגֵי מָעוֹג חָרֹק עָלַי [o] נכה

redue ‡ ? videbis quamdiu Domine .ſuis dentibus

17 שִׁנֵּימוֹ׃ [q] אֲדֹנָי כַּמָּה תִּרְאֶה [r] הָשִׁיבָה

* Cum impiis * qui indulget ventri erant, † contra ‡ eripe .meam vnicam leunculis * à ;eorum deſolationibus à meã animam

נַפְשִׁי מִשֹּׁאֵיהֶם מִכְּפִירִים יְחִידָתִי׃ [q] שנן [r] שוב

.te laudabo forti populo in :magno cœtu in tibi Confitebor

18 [f] אוֹדְךָ בְּקָהָל [t] רָב בְּעַם עָצוּם אֲהַלְלֶךָּ׃

* leonibus ‡ gratis:neque odio habẽtes † contra gratis me odientes :falſò mei inimici mihi lætentur Ne

19 אַל־יִשְׂמְחוּ־לִי אֹיְבַי שֶׁקֶר שֹׂנְאַי חִנָּם [t] ירה [t] רבב

,ſuper † & ,loquentur pacem non Quia .oculo annuant

20 יִקְרְצוּ־עָיִן׃ כִּי לֹא שָׁלוֹם יְדַבֵּרוּ וְעַל־

humiles * fraudulenta .cogitabunt fraudum * verba ;terræ tranquillos

רִגְעֵי־אֶרֶץ דִּבְרֵי מִרְמוֹת יַחֲשֹׁבוּן׃

‡ contra ‡ dicentes: ,Euge :dixerunt ‡ ,ſuum os me ſuper ‡ fecerunt dilatare Et

21 וַיַּרְחִיבוּ עָלַי פִּיהֶם אָמְרוּ הֶאָח

ne ,Domine Vidiſti .noſter oculus vidit :euge

22 הֶאָח [u] רָאֲתָה עֵינֵנוּ׃ רָאִיתָה יְהוָה אַל־ [u] ראה

.me à te elonges ne Domine :taceas

תֶּחֱרַשׁ אֲדֹנָי אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃

mi Deus :meum iudicium ad euigila & ,te Suſcita

23 [x] הָעִירָה וְהָקִיצָה לְמִשְׁפָּטִי אֱלֹהַי [x] עור [y] יקץ

cauſam .meam litem ad ,mi Domine &

וַאדֹנָי [z] לְרִיבִי׃ [z] רוב

,mi Deus Domine tuam iuſtitiam ſecundum me Iudica

24 שָׁפְטֵנִי כְצִדְקְךָ יְהוָה אֱלֹהָי

de me !Euge :ſuo corde in dicant Ne .mihi lætentur ne &

25 וְאַל־יִשְׂמְחוּ־לִי׃ אַל־יֹאמְרוּ בְלִבָּם הֶאָח

Diſperdamus .eum Abſorbſimus :dicant ne :noſtræ animæ

נַפְשֵׁנוּ אַל־יֹאמְרוּ בִּלַּעֲנוּהוּ׃

:meo malo lætí pariter erubeſcant & ,afficiantur Pudore

26 יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחְדָּו שְׂמֵחֵי [a] רָעָתִי [a] רוע

aduerſus .me ſuper ſe magnificantes :erubeſcentia &,pudore induãtur

יִלְבְּשׁוּ־בֹשֶׁת וּכְלִמָּה הַמַּגְדִּילִים עָלָי׃

qui volunt dicent: & ,meam iuſtitiam volentes exultabunt & ,Laudabunt

27 [b] יָרֹנּוּ וְיִשְׂמְחוּ חֲפֵצֵי צִדְקִי וְיֹאמְרוּ [b] רנן

qui voluit .ſui ſerui pacem volens Dominus Magnificetur :ſemper

תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה הֶחָפֵץ שְׁלוֹם עַבְדּוֹ׃

eius nomen exaltemus & ;mecum Dominum Magnificate

4 גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ

;me exaudiuit & ,Dominum Quæſiui .pariter

5 יַחְדָּו׃ דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָה וְעָנָנִי

,eum ad Aſpexerunt .me eripuit meis timoribus omnibus ex &

6 וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי [a] הִצִּילָנִי׃ [b] הִבִּיטוּ אֵלָיו [a] נצל [b] נבט

.ſunt affectæ pudore non eorũ facies & ;ſunt illuminati &

וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ׃

,omnibus ex & ;audiuit Dominus & ,clamauit afflictus Iste pauper

7 זֶה [c] עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־

,Domini angelus Caſtrametans .eum ſeruauit eius anguſtiis Caſtrametatur

8 צָרוֹתָיו [e] הוֹשִׁיעוֹ׃ [d] חֹנֶה מַלְאַךְ־יְהוָה [c] ענה

,videte & ,Guſtate .eos eripit & ;eum timentes circũ [d] חנה [e] ישׁע

9 סָבִיב [f] לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם׃ טַעֲמוּ וּרְאוּ [f] ירא

.eo in ſperabit viri beatitudines * :Dominus † bonus quoniam † eſt * beatus vir qui ‡ eſt

כִּי־טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ׃

defectus * non quoniam ;eius ſancti Dominum Timete

10 [f] יְראוּ אֶת־יְהוָה קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחְסוֹר

;eſurierunt ‡ & ,ſunt depauperati Leunculi .eum timentibus ‡ fameſcẽt ſed

11 לִירֵאָיו׃ כְּפִירִים [g] רָשׁוּ וְרָעֵבוּ [g] רשׁשׁ

.bono omni deficient non Dominum quærentes &

וְדֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב׃

Domini timorem ;mihi obedite ,filij Agite Venite

12 [h] לְכוּ־בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהוָה [h] הלך

diligens ,vitas volens ‡ vir Quis .vos docebo ‡ qui vult vitam, diligit

13 אֲלַמֶּדְכֶם׃ מִי־הָאִישׁ הֶחָפֵץ [i] חַיִּים אֹהֵב [i] חיה

tuam linguam Cuſtodi ? bonum videndum ad * dies * vt videat

14 יָמִים לִרְאוֹת טוֹב׃ נְצֹר לְשׁוֹנְךָ

.dolum loquendo à tua labia & ;malo à

[k] מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה׃ [k] רוע

,pacem quære ;bonum fac & ,malo à Declina

15 סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם

:iuſtos ad † Domini Oculi .eam ſequere & † ſuper

16 וְרָדְפֵהוּ׃ עֵינֵי יְהוָה אֶל־צַדִּיקִים

Domini Facies * .eorum clamorem ad eius aures & * Iræ

17 וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם׃ פְּנֵי יְהוָה

.eorum memoriam terra è ſuccidendum ad ‡ :malum facientes in ‡ ‡ ſunt contra † vt ſuccidat

בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃ [l] עשׂה

eorũ anguſtiis omnibus ex &:audiuit Dominus &,Clamauerũt

18 צָעֲקוּ וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם

& :corde contritis Dominus * Propinquus .eos eruit * eſt

19 [m] הִצִּילָם׃ קָרוֹב יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־ [m] נצל

iuſti mala † Multa .ſeruabit ſpiritu attritos † ſunt

20 דַּכְּאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃ [n] רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק [n] רבב

omnia Cuſtodiens .Dominus eum eruet ipſis cunctis à &

21 וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהוָה׃ שֹׁמֵר כָּל־

Interimet .eſt contritum non eis ex vnum :eius oſſa

22 עַצְמֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה׃ [o] תְּמוֹתֵת [o] מות

.deſolabuntur iuſtum odio habentes &:malitia impium

רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ׃

non & :ſuorum ſeruorum animam Dominus Redimens Redimit

23 פּוֹדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא

.eo in ſperantes omnes deſolabuntur

יֶאְשְׁמוּ כָּל־ [p] הַחֹסִים בּוֹ׃ [p] חסה

PSAL. XXXV. לה

pugna ;mecum litigantibus cum Domine Litiga .Dauidi Iudica ‖ indicantes me, & impugna impugnãtes me.

1 לְדָוִד רִיבָה יְהוָה אֶת־יְרִיבַי לְחַם

:ſcutum & ,clypeum Apprehende meum pugnantibus cum

2 אֶת־לֹחֲמָי׃ הַחֲזֵק [q] מָגֵן [r] וְצִנָּה [q] גנן [r] צנן

,lanceam euacua * Et .meum adiutorium in ſurge &

3 וְקוּמָה בְּעֶזְרָתִי׃ [f] וְהָרֵק [t] חֲנִית [f] ריק [t] חנה

:meæ animæ dic : me perſequentium occurſum in claude & * expedi

וּסְגֹר לִקְרַאת רֹדְפָי אֱמֹר לְנַפְשִׁי

quærentes erubeſcent & ,afficientur Pudore ego * tua Salus .ſum.

4 יְשֻׁעָתֵךְ אָנִי׃ יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ מְבַקְשֵׁי

ignominia † afficientur & ,retrorſum vertentur :meam animam † pudore

נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיַחְפְּרוּ [u] סוג

facies ad ‡ gluma ſicut Erunt .meum malum cogitantes ‡ ante ventũ

5 חֹשְׁבֵי [x] רָעָתִי׃ [y] יִהְיוּ כְּמֹץ לִפְנֵי־ [x] רוע [y] היה

.impellens ‡ Domini angelus & :venti ‡ impellet eos,

רוּחַ וּמַלְאַךְ יְהוָה דֹּחֶה׃

die omni ;tuam iuſtitiam loquetur mea lingua Et

28 וּלְשׁוֹנִי תֶּהְגֶּה צִדְקֶךָ כָּל־הַיּוֹם

.tuam laudem

ᵃהלל ᵃתְּהִלָּתֶךָ׃

PSAL. XXXVI. לו

.Dauidi Domini ſeruo Victori

1 לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד־יְהוָה לְדָוִד׃

non :mei cordis interiori in impio præuaricationis Dictum | eſt in medio

2 נְאֻם־פֶּשַׁע לָרָשָׁע בְּקֶרֶב לִבִּי אֵין־

leniuit Quoniam .eius oculorum oppoſito ex ‖ Dei pauor * | * eſt ‖ ante oculos

3 פַּחַד אֱלֹהִים לְנֶגֶד עֵינָיו׃ כִּי־הֶחֱלִיק

.odiendū ad $ ſuam iniquitatē inueniendū ad ‡ ,ipſius oculis in ſe ad † | † ei peccatum ‡ vt inueniat $ vt odio habeat bonum. * ſunt

אֵלָיו בְּעֵינָיו לִמְצֹא עֲוֺנוֹ לִשְׂנֹא׃

intelligere deſiit :dolus & ,iniquitas * eius oris Verba

4 דִּבְרֵי־פִיו אָוֶן וּמִרְמָה חָדַל לְהַשְׂכִּיל

ᵇעוה ᶜפה

:ſuo cubili ſuper cogitabit † Iniquitatem ,benefaciendum ad ‖ | ‖ vt benefaceret. † cogitat in ‡ ſtat ſecus $ & * abiicit.

5 לְהֵיטִיב׃ אָוֶן יַחְשֹׁב עַל־מִשְׁכָּבוֹ

.reprobabit * non malum $;bonam non viam ſuper ſe ſtatuet ‡

יִתְיַצֵּב עַל־דֶּרֶךְ לֹא־טוֹב רָע לֹא יִמְאָס׃

ad vſque tua veritas ;tua miſericordia cælis in Domine

6 יְהוָה בְּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ עַד־

tua iudicia ,Dei † montes ſicut tua Iuſtitia .æthera ‖ | ‖ cælos. † fortiſſimi.

7 שְׁחָקִים׃ צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי־אֵל מִשְׁפָּטֶךָ

.Domine ſeruabis animal & hominem :multa abyſſus

ᵈרבב ᵉישע תְּהוֹם ᵈ רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה ᵉ תוֹשִׁיעַ יְהוָה׃

hominum filij & :Deus tua miſericordia ‡ pretioſa Quàm | ‡ eſt

8 מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם

pinguedine è Inebriabuntur .ſperabunt tuarū alarū vmbra in

ᶠחסה ᵍרוה 9 בְּצֵל כְּנָפֶיךָ ᶠ יֶחֱסָיוּן׃ ᵍ יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן

.eis dabis potum tuarum deliciarum torrente & ;tuæ domus

בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם׃

videbimus tuo lumine in :vitarum $ vena ‡ tecum Quoniam | ‡ eſt $ vitæ

10 כִּי־עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־

;te ſcientes ad tuam miſericordiam Trahe .lumen

11 אוֹר׃ מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ

pes me inuadat * Ne .corde rectos ad tuam iuſtitiam & | * veniat mihi

12 וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב׃ אַל־תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל

.me faciat mouere ‖ ne impiorum manus & :ſuperbiæ | ‖ migrare

ʰנוד גַּאֲוָה וְיַד־רְשָׁעִים אַל־ ʰ תְּנִדֵנִי׃

non & ,ſunt expulſi :iniquitatis operarij ceciderunt Ibi

ⁱדחה 13 שָׁם נָפְלוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן ⁱ דֹּחוּ וְלֹא־

.ſurgere potuerunt

יָכְלוּ קוּם׃

PSAL. XXXVII. לז

zelaueris ne ;malignos in ſuccenſeas Ne .Dauidi | miſceas te cū malignis;

ᵏחרה 1 לְדָוִד אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל־ ᵏ תְּקַנֵּא

herba tanquam Quoniam .iniquitatem facientes in

ˡעשה 2 בְּעֹשֵׂי עַוְלָה׃ כִּי כֶחָצִיר

.decident germinis olus ſicut & ,ſuccidentur velociter

ᵐמול מְהֵרָה ᵐ יִמָּלוּ וּכְיֶרֶק דֶּשֶׁא ⁿ יִבּוֹלוּן׃

ⁿנבל

terram habita :bonum fac & ,Domino in Spera

3 בְּטַח בַּיהוָה וַעֲשֵׂה־טוֹב שְׁכָן־אֶרֶץ

dabit & ;Domino ſuper ‖ te delecta Et ,veritatem paſce & | ‖ in

ᵒנתן 4 וּרְעֵה אֱמוּנָה׃ וְהִתְעַנַּג עַל־יְהוָה וְיִתֶּן־

Dominum ſuper † Deuolue .tui cordis petitiones tibi | † ad

ᵖגלל 5 לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ׃ ᵖ גּוֹל עַל־יְהוָה

educet Et .faciet ipſe & ,eo ſuper ‡ ſpera & :tuam viam | ‡ in

ᑫיצא 6 דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה׃ ᑫ וְהוֹצִיא

.meridiem ſicut tuum iudicium $ & :tuam iuſtitiā lumen ſicut | $ iudicia tua

כָאוֹר צִדְקֶךָ וּמִשְׁפָּטֶךָ כַּצָּהֳרָיִם׃

ſecundantem in ſuccenſeas ‖ ne ,cum expecta * & ,Domino Tace | * ſpera in eo, ‖ miſceas te cū eo qui proſperatur in via ſua ;cū viro faciēte abominationes. Deſine à furore,

7 דּוֹם לַיהוָה וְהִתְחוֹלֵל לוֹ אַל־תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ

Remitte .verſutias facientem virum in ;ſuam viam

ʳהרף דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ עֹשֶׂה ʳ מְזִמּוֹת׃

veruntamen ,ſuccenſeas ‡ ne ;excandeſcentiam † relinque & ,naſo à

ˢזמם ᵗרפה 8 ˢ הֶרֶף מֵאַף וַעֲזֹב חֵמָה אַל־תִּתְחַר אַךְ־ | † iram; ‡ miſceas te;

:excidentur maligni Quoniam .malefaciendum ad

9 לְהָרֵעַ׃ ᵗ כִּי־מְרֵעִים יִכָּרֵתוּן

.terram accipient hæreditate ipſi Dominum exſpectantes &

ᵘרוע ᵘקוה וְקֹוֵי יְהוָה הֵמָּה יִירְשׁוּ־אָרֶץ׃

ſuper aduertes ‖ & :impius * non & ,paululum adhuc Et | * erit ‖ contemplaberis † erit

10 וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל־ ᵃ

capient hæreditate humiles Et .ipſe † non & ,eius locum

ᵃבין ᵇענה 11 מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ׃ ᵇ וַעֲנָוִים יִירְשׁוּ־

Machinans $ .pacis multitudine ſuper ‡ delectabuntur & ,terram | ‡ In $ Cogitat

ᶜרבב 12 אָרֶץ וְהִתְעַנְּגוּ עַל־ᶜרֹב שָׁלוֹם׃ זֹמֵם

.ſuis dentibus eum ſuper frendens * & :iuſtum contra impius | * frendet aduerſus

ᵈשׁן רָשָׁע לַצַּדִּיק וְחֹרֵק עָלָיו ᵈ שִׁנָּיו׃

.eius dies veniet quòd vidit quia ;ei ridebit Dominus | ‖ acuerunt

13 אֲדֹנָי יִשְׂחַק־לוֹ כִּי־רָאָה כִּי־יָבֹא יוֹמוֹ׃

,ſuum arcum tetenderunt & ,impij ſoluerunt ‖ Gladium

14 חֶרֶב פָּתְחוּ רְשָׁעִים וְדָרְכוּ קַשְׁתָּם

.via rectos mactandum ad ;egenum & ,afflictum proijciendum ad† | † vt faciāt tuere pauperem, & inopem; vt iugulent

ᵉנפל ᶠאבה לְהַפִּיל ᵉ עָנִי ᶠ וְאֶבְיוֹן לִטְבוֹחַ יִשְׁרֵי־דָרֶךְ׃

eorum arcus & ;eorum cor in ingredietur eorum Gladius

ᵍבוא ʰחמה 15 חַרְבָּם ᵍ תָּבוֹא בְלִבָּם וְקַשְּׁתוֹתָם

copia præ ‡ iuſto paululum Bonum ‡ .confringentur | ‡ Melius eſt $ quā diuitiæ * multæ.

16 תִּשָּׁבַרְנָה׃ טוֹב מְעַט לַצַּדִּיק ʰ מֵהֲמוֹן

impiorum brachia Quia .magnorum * impiorum

17 רְשָׁעִים רַבִּים׃ כִּי זְרוֹעוֹת רְשָׁעִים

Sciens ‖ .Dominus iuſtos ſuſtentans & :confringentur | ‖ Scit

18 תִּשָּׁבַרְנָה וְסוֹמֵךְ צַדִּיקִים יְהוָה׃ יוֹדֵעַ

ſeculum in eorum hæreditas & :perfectorum dies Dominus

יְהוָה יְמֵי תְמִימִם וְנַחֲלָתָם לְעוֹלָם

diebus in & :malo tempore in afficientur pudore Non .erit

ⁱבוש ᵏרוע 19 תִּהְיֶה׃ לֹא ⁱ יֵבֹשׁוּ בְּעֵת ᵏ רָעָה וּבִימֵי

inimici & ,peribunt impij Quia .ſaturabuntur famis

20 רְעָבוֹן יִשְׂבָּעוּ׃ כִּי רְשָׁעִים יֹאבֵדוּ וְאֹיְבֵי

.defecerunt fumo in * ,defecerunt ;agnorū pretioſitas $ ſicut ‡ Domini | ‡ erunt $ pretioſi agni * ſicut fumus

ˡכלה יְהוָה כִּיקַר כָּרִים ˡ כָּלוּ בֶעָשָׁן כָּלוּ׃

,miſereſcens ‡ iuſtus & :reddet $ non & ,impius accipiens ‖ Mutuum | ‖ accipit † reddit;ſed ‡ donat,& dat $ ab eo * ab eo

21 לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן

:terram accipient hæreditate eius $ benedicti Quia .dans &

22 וְנוֹתֵן׃ כִּי מְבֹרָכָיו יִירְשׁוּ אָרֶץ

hominis greſſus Domino A .excidentur eius * maledicti &

23 וּמְקֻלָּלָיו יִכָּרֵתוּ׃ מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גֶבֶר

non ,ceciderit Cùm .volet eius viam :firmantur ‖ | ‖ diſponuntur

ᵐנפל 24 כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ׃ כִּי ᵐ יִפֹּל לֹא־ | proijcietur ✠ ſuſtentat

.eius manum ſuſtentans ‡ Dominus quia :protelabitur

יוּטָל כִּי־יְהוָה סוֹמֵךְ יָדוֹ׃

iuſtum vidi non & ,ſenui etiam ,fui Puer

ⁿהיה ᵒראה 25 נַעַר ⁿ הָיִיתִי גַּם־זָקַנְתִּי וְלֹא ᵒ רָאִיתִי צַדִּיק | $ nec

die Omni .panem quærens eius ſemen & $:derelictum

26 נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ־לָחֶם׃ כָּל־הַיּוֹם

Recede .benedictionem in ‖ eius ſemen & :mutuans & ,miſerans | donat, & mutuat, ‖ erit * habitabis

27 חוֹנֵן וּמַלְוֶה וְזַרְעוֹ לִבְרָכָה׃ סוּר

Dominus Quia .ſeculum in habita * & :bonum fac & ,malo à

28 מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב וּשְׁכֹן לְעוֹלָם׃ כִּי יְהוָה

:ſuos miſericordes derelinquet non & :iudicium diligens † | † amat

אֹהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא־יַעֲזֹב אֶת־חֲסִידָיו

.ſuccidetur impiorum ſemen & :cuſtodientur ſeculum in

לְעוֹלָם נִשְׁמָרוּ וְזֶרַע רְשָׁעִים נִכְרָת׃

ſeculum in habitabunt & :terram accipiēt hæreditate Iuſti

29 צַדִּיקִים יִירְשׁוּ־אָרֶץ וְיִשְׁכְּנוּ לָעַד

eius lingua & :ſapientiam loquetur iuſti Os .eam ſuper

ᵖפה 30 עָלֶיהָ׃ ᵖ פִּי־צַדִּיק יֶהְגֶּה חָכְמָה וּלְשׁוֹנוֹ

non :eius corde in eius Dei Lex .iuſtum loquetur

31 תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט׃ תּוֹרַת אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ לֹא

iuſtum impius Speculans * .eius greſſus nutabit $ | $ nutabunt pedes * Speculatur ‖ quærit

32 תִמְעַד אֲשֻׁרָיו׃ צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק

eum derelinquet non Dominus .eum interimere quærens ‖ &

33 וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ׃ יְהוָה לֹא־יַעַזְבֶנּוּ

.eum iudicari in † cum condemnabit . nec :eius manu in | † cùm iudicatus fuerit ipſe

בְיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ׃

,te exaltabit & :eius viā cuſtodi & ,Dominum ad Expecta

34 קַוֵּה אֶל־יְהוָה וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ וִירוֹמִמְךָ

.videbis ;impios ſuccidi in $,terram hæreditandum ad‡ | ‡ vt hæreditate capias $ cùm ſuccisi fuerint impij, * fortem; & vireſcentem ‖ fuit:

לָרֶשֶׁת אָרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃

laurus ſicut ſe diffundentem & ;terrificum * impium Vidi

35 רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח

.eum quæſiui & ;ipſe ‖ non ecce & ,tranſiuit Et .viridis

36 רַעֲנָן׃ וַיַּעֲבֹר וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ וָאֲבַקְשֵׁהוּ

;rectum vide & ,integrum Custodi .inuentus est non & perfectum;

37 שְׁמָר־תָּם וּרְאֵה יָשָׁר וְלֹא נִמְצָא׃ תָּמִים[a]

.pax viro nouissimum quia merces vnicuique

כִּי־אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם׃

nouissimum* ;pariter delebuntur præuaricantes Et * merces

38 וּפֹשְׁעִים נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו אַחֲרִית

;Domino à iustorum salus Et .excidetur* impiorum * succisa est.

רְשָׁעִים נִכְרָתָה׃ 39 וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה

eos adiuuabit Et .angustiæ tempore in eorum fortitudo

40 מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה׃[b] וַיַּעְזְרֵם צוּר[b]

;eos seruabit & ,impiis ab eos eruet ,eos eruet & ,Dominus

יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם

.eo in sperauerunt quia

כִּי־[c]חָסוּ בוֹ׃ חָסָה[c]

PSAL. XXXVIII. לח

.commemorandum ad Dauid Canticum Psalmus

מִזְמוֹר לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃

tua excandescentia ‡ in & § ,me arguas tuo furore in ne Domine furore § nec ‡ ira

2 יְהוָה אַל־בְּקֶצְפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וּבַחֲמָתְךָ

;me in sunt defixæ* tuæ sagittæ Quoniam .me corripias יכח[d]

3 תְיַסְּרֵנִי׃ כִּי־חִצֶּיךָ נִחֲתוּ־בִי

integritas † Non .tua manus me super descendit & * descenderunt † est sanitas

4 וַתִּנְחַת עָלַי יָדֶךָ׃ אֵין־[f]מְתֹם חֵץ[e] תֹּם[f]

meis ossibus in pax ‖ non :tuam iram propter mea carne in ‖ est

בִּבְשָׂרִי מִפְּנֵי זַעְמֶךָ אֵין־שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי

pertransierunt meæ iniquitates Quoniam .mei peccati faciebus à* * propter peccatum meum.

5 מִפְּנֵי חַטָּאתִי׃ כִּי [g]עֲוֺנֹתַי עָבְרוּ עָוֹר[g]

.me præ fuerunt graues ‖ graue onus sicut ,meum caput ‖ grauiores

רֹאשִׁי [h]כְּמַשָּׂא כָבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי׃ נשא[h]

.mea stultitiæ faciebus à† ;mei liuores tabuerunt ,Fœtuerunt ‡ ‡ Putruerunt † propter stultitiam meam.

6 [i]הִבְאִישׁוּ [k]נָמַקּוּ חַבּוּרֹתָי מִפְּנֵי אִוַּלְתִּי׃ באש[i]

atratus* die omni :valde vsque ‖ sum depressus †,sum Contortus ‡ מקק[k]

7 נַעֲוֵיתִי [l]שַׁחֹתִי עַד־מְאֹד כָּל־הַיּוֹם קֹדֵר

;fœdo † fuerunt plena mea ilia Quoniam .ambulaui ‡ Incuruatus † & humiliatus ‖ vehementissime: * pullatus

8 הִלָּכְתִּי׃ כִּי־כְסָלַי מָלְאוּ [m]נִקְלֶה

sum attritus &,sum Debilitatus .mea carne in integritas ‖ non &

9 וְאֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי׃ נְפוּגוֹתִי וְנִדְכֵּיתִי

Domine .mei cordis palpitatione præ ‡ rugij: valde vsque ‡ שחח † ardore;

10 עַד־מְאֹד שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת לִבִּי׃ אֲדֹנָי

te à meum suspirium & ;meum desiderium omne te coram קלה[m] *est perfectio † vehementissime: * propter rugitum

נֶגְדְּךָ כָל־תַּאֲוָתִי וְאַנְחָתִי מִמְּךָ

me dereliquit ,circuiuit meum Cor .absconditum est non

11 לֹא־נִסְתָּרָה׃ לִבִּי סְחַרְחַר עֲזָבַנִי

non ipsi etiam ,meorum oculorum lumen & :mea fortitudo

כֹחִי [o]וְאוֹר־עֵינַי גַּם־הֵם אֵין אוה כוח[o][n]

meæ plagæ regione è mei socij & ,me Diligentes † .mecum ‡ ‡ sunt † Qui dilexerant me, & amici

12 אִתִּי׃ אֹהֲבַי [p]וְרֵעַי מִנֶּגֶד נִגְעִי

.steterunt longinquo à mei propinqui & .steterunt

יַעֲמֹדוּ וּקְרוֹבַי מֵרָחֹק עָמָדוּ׃ רעה[p]

quærentes & ,meam animam quærentes tetenderunt laqueos Et

13 וַיְנַקְשׁוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי וְדֹרְשֵׁי

die omni dolos & :prauitates sunt locuti meum malum

רָעָתִי דִּבְּרוּ [q]הַוּוֹת וּמִרְמוֹת כָּל־הַיּוֹם רוע[q] הוה

;audiebam non surdus tanquam ego Et .meditabantur

[r]יֶהְגּוּ׃ וַאֲנִי כְחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע הגה[r]

vir sicut fui Et .suum os aperiret* non § mutus sicut & § qui * aperit

14 וּכְאִלֵּם לֹא [s]יִפְתַּח־פִּיו׃ וָאֱהִי כְּאִישׁ פתח[s]

.redargutiones eius ore in † non :audiens ‡ non qui ‡ audit, † sunt

15 אֲשֶׁר לֹא־שֹׁמֵעַ וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת׃ יכח[t]

Domine respondebis* tu ;expectaui Domine te Quia

16 כִּי־לְךָ יְהוָה הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי

nutando in ;mihi † lætentur forte Ne :dixi Quia .mi Deus * exaudies † de me; nutante siquidem

17 אֱלֹהָי׃ כִּי־אָמַרְתִּי פֶּן־יִשְׂמְחוּ־לִי בְּמוֹט

.egerunt magnifice me super ,meo pede contra

רַגְלִי עָלַי הִגְדִּילוּ׃

meus dolor & ;‡ paratus claudicationem ad ego Quoniam ‡ sum;

18 כִּי־אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן וּמַכְאוֹבִי

;indicabo ‖ meam iniquitatem Quoniam .semper* me coram * est ‖ annunciabam, timebam propter peccatum meum.

19 נֶגְדִּי תָמִיד׃ כִּי־עֲוֺנִי [x]אַגִּיד

:sunt roborati viuentes mei inimici Et .meo peccato à ero sollicitus

20 אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי׃ וְאֹיְבַי [y]חַיִּים עָצֵמוּ נגד חיה[y]

gratia. reddentes Et .falsò me habentes odio sunt multiplicati &

21 [a]וְרַבּוּ שֹׂנְאַי שָׁקֶר׃ וּמְשַׁלְּמֵי רבב[a]

* eo quod sequebar me sequi pro* ,mihi aduersabantur bono pro malum

[b]רָעָה תַּחַת טוֹבָה יִשְׂטְנוּנִי תַּחַת רָדְופִי־ רוע[b] רדפי

ne mi Deus ;Domine me derelinquas Ne .bonum

22 טוֹב׃ אַל־תַּעַזְבֵנִי יְהוָה אֱלֹהַי אַל־

Domine ;meum auxilium ad Festina .me à te elonges

23 תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃ חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי אֲדֹנָי

;mea salus ‡ ‡ ad salutem meam.

[c]תְּשׁוּעָתִי׃ ישע[c]

PSAL. XXXIX. לט

.Dauid canticum Iedutthun ipsi Victori

1 לַמְנַצֵּחַ לִידִיתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃ לידותון

mea lingua in peccando à* meas vias Custodiam :Dixi

2 אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִלְשׁוֹנִי

.me iuxta impium adhuc in ,epistomidem § meo ori custodiam * ne peccem § clausuram quandiu est impius

אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם בְּעֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי׃

meus dolor & :bono à tacui ,silentio Obmutui

3 נֶאֱלַמְתִּי [d]דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי דום[d]

‡ medio mei, ,meo interiori ‡ in meum cor Caluit .est turbatus

4 נֶעְכָּר׃ [e]חַם־לִבִּי בְּקִרְבִּי חמם[e]

.mea lingua in sum locutus :ignis exarsit mea meditatione in

בַּהֲגִיגִי תִבְעַר־אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי׃

meorum dierum mensuram & ,meum finem Domine me scire Fac

5 [f]הוֹדִיעֵנִי יְהוָה קִצִּי [g]וּמִדַּת יָמַי ידע[f] מדד[g]

palmos † Ecce .ego æui quanti noscam ;ipsa* quæ *sit, scio quod temporalis sum. † vt palmi mensuram posuisti.

6 מַה־הִיא אֵדְעָה מֶה־חָדֵל אָנִי׃ הִנֵּה טְפָחוֹת

:te coram nihil tanquam meum tempus & ,meos dies dedisti

נָתַתָּה יָמַי וְחֶלְדִּי כְאַיִן נֶגְדֶּךָ

.Selah ,stans homo omnis vanitas vniuersa vtique

אַךְ כָּל־הֶבֶל כָּל־אָדָם [h]נִצָּב סֶלָה׃ יצב[h]

vanè † veruntamen ,vir ambulauit imagine in Veruntamen ‡ in vanum

7 אַךְ־בְּצֶלֶם יִתְהַלֶּךְ־אִישׁ אַךְ־הֶבֶל

.ea colligens quis ‖ nesciet & ,coaceruauit* :tumultuabuntur *cogregabit, ‖ qui congregat

[i]יֶהֱמָיוּן יִצְבֹּר וְלֹא־יֵדַע מִי־אֹסְפָם׃ המה[i]

te in mea expectatio † ;Domine expectaui quid nunc Et † spes

8 וְעַתָּה מַה־[k]קִּוִּיתִי אֲדֹנָי תּוֹחַלְתִּי לְךָ קוה[k] יחל

;me erue meis præuaricationibus omnibus Ex .ipsa* *est.

9 הִיא׃ מִכָּל־פְּשָׁעַי [m]הַצִּילֵנִי

non ,Obmutui .me ponas ne stulti opprobrium נצל[m]

10 חֶרְפַּת נָבָל אַל־תְּשִׂימֵנִי׃ נֶאֱלַמְתִּי לֹא

me desuper* Remoue .fecisti tu quia :meum os aperiam טוב

11 אֶפְתַּח־פִּי כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ׃ הָסֵר מֵעָלַי

.defeci ego tuæ manus conflictu ‡ à :tuam plagam עשה[o] ‡ bello

נִגְעֶךָ מִתִּגְרַת יָדְךָ אֲנִי [p]כָלִיתִי׃ כלה[p]

,virum corripuisti iniquitatem super § increpationibus In § propter

12 [q]בְּתוֹכָחוֹת עַל־עָוֺן יִסַּרְתָּ אִישׁ יכח[q]

vanitas veruntamen :eius desiderium tinea vt fecisti liquescere &

[r]וַתֶּמֶס כָּעָשׁ חֲמוּדוֹ אַךְ הֶבֶל מסס[r]

,Domine meam orationem Audi .Selah ,homo omnis

13 כָּל־אָדָם סֶלָה׃ שִׁמְעָה תְפִלָּתִי [s]יְהוָה פלל[s]

ne meam lachrymam ad :percipe auribus meum clamorem &

וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל־דִּמְעָתִי אַל־

.mei patres omnes vt incola :tecum ego* peregrinus quia ,taceas* * surdum te exhibeas, † sum apud te;

תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ [t]תּוֹשָׁב כְּכָל־אֲבוֹתָי׃ ישב[t]

.ego* non & ,vadam antequam ;roborabor & ,me à Claude † ‡ Desine * sim.

14 [u]הָשַׁע מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה בְּטֶרֶם [x]אֵלֵךְ וְאֵינֶנִּי׃ שעע[u] ילך[x]

PSAL. XL. מ

expectaui Expectando .canticum ,Dauid ipsi Victori

1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר׃ קַוֺּה קִוִּיתִי

.meum clamorem audiuit & ,me ad declinauit & :Dominum Inclinauit se mihi,

2 יְהוָה [y]וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי׃ נטה[y]

:cœni luto è ,sonitus cisterna è me fecit ascendere Et

3 [z]וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן עלה[z]

,meos gressus parans ‡ ;meos pedes petram super statuit & ‡ dirigens

[a]וַיָּקֶם עַל־סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשֻׁרָי׃ קום[a]

.nostro Deo laudem ,nouum* canticum meo ore in dedit ‖ Et ‖ posuit * hoc

4 וַיִּתֵּן בְּפִי [b]שִׁיר חָדָשׁ [c]תְּהִלָּה לֵאלֹהֵינוּ שיר[b] הלל[c]

.Domino in sperabunt & :timebunt & ,multi videbunt

יִרְאוּ רַבִּים וְיִירָאוּ וְיִבְטְחוּ בַּיהוָה׃

Beatus vir Felicitates viri qui posuit Dominum spem suam & non
5 אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־שָׂם יְהוָה מִבְטַחוֹ וְלֹא־ — a שׂוֹטִים
ad † respexit ad superbos & declinantes † mendacium.
פָּנָה אֶל־רְהָבִים וְשָׂטֵי כָזָב׃ — b שׂוּט
Multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua,
6 רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי נִפְלְאֹתֶיךָ — c עֵשֶׂה — est qui ordinet
& cogitationes tuas erga nos non ordinare apud te: annunciabo
וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ אַגִּידָה — d נֶגֶד — † plura sunt quàm vt narrentur.
& loquar; † fuere fortia prae narrare.
וַאֲדַבֵּרָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר׃
Sacrificium & munus ‡ noluisti, aures fodisti mihi:
7 זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִּי — ‡ oblationem e כָּרָה
holocaustum & pro peccato non postulasti, Tunc
עוֹלָה וַחֲטָאָה לֹא שָׁאָלְתָּ׃ אָז
dixi, Ecce veni: in volumine libri scriptū est super me.
8 אָמַרְתִּי הִנֵּה־בָאתִי בִּמְגִלַּת־סֵפֶר כָּתוּב עָלָי׃ — f בּוֹא g גָּלַל
Ad faciendum voluntatem tuam Deus mi volui: & lex tua
9 לַעֲשׂוֹת־רְצוֹנְךָ אֱלֹהַי חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ — ‡ Vt facerem. h רָצָה i יָרָה — * est.
in medio viscerum meorum. Annunciaui iustitiam in coetu
בְּתוֹךְ מֵעָי׃ בִּשַּׂרְתִּי צֶדֶק בְּקָהָל
multo, ecce labia mea non ‖ prohibebo: Domine tu scivisti.
10 רָב הִנֵּה שְׂפָתַי לֹא אֶכְלָא יְהוָה אַתָּה יָדָעְתָּ׃ — ‖ prohibui. k רָבַב
Iustitiam tuam non operui in medio cordis mei:
11 צִדְקָתְךָ לֹא־כִסִּיתִי בְּתוֹךְ לִבִּי — † absconḍi l כָּסָה
veritatem tuam, & salutem tuam dixi: non † celaui
אֱמוּנָתְךָ וּתְשׁוּעָתְךָ אָמַרְתִּי לֹא־כִחַדְתִּי — m יָשַׁע
misericordiam tuam, & veritatē tuam in coetu multo.
חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ לְקָהָל רָב׃ — n אָמַן o רָבַב
Tu Domine ne ‡ occludas misericordias tuas a me:
12 אַתָּה יְהוָה לֹא־תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי — ‡ prohibeas
misericordia tua & veritas tua semper custodiant me.
חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי׃ — p נָצַר
Quoniam circundederunt super me ‡ mala vsque ad non numerum
13 כִּי אָפְפוּ־עָלַי רָעוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר — ‡ innumeras q רוּעַ
comprehenderūt me iniquitates meae, & non potui videre:
הִשִּׂיגוּנִי עֲוֹנֹתַי וְלֹא־יָכֹלְתִּי לִרְאוֹת — r נָשַׂג s עָוֹן t רָאָה
fortificata ‖ sunt prae capillis capitis mei, & cor meū dereliquit me
עָצְמוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי וְלִבִּי עֲזָבָנִי׃ — ‖ multiplicatę
Complace † Domine ad eruendum me; Domine ad auxiliū mei
14 רְצֵה יְהוָה לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי — † vt eruas u נָצַל
festina. Pudore afficientur & erubescent pariter quaerentes
חוּשָׁה׃ יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחַד מְבַקְשֵׁי
animam meam, ad † absumendum eam: retrorsum reuertentur
15 נַפְשִׁי לִסְפּוֹתָהּ יִסֹּגוּ אָחוֹר — † vt perdant x סָפָה סוּג
& ‡ pudefient volentes malum meum. Desolabuntur ‡ super
וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃ יָשֹׁמּוּ עַל־ — ‡ pudore afficientur ‡ in y שָׁמֵם
mercedem pudoris sui, * dicentes mihi, Euge, euge.
16 עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים לִי הֶאָח הֶאָח׃
Gaudebunt & laetabuntur in te omnes quaerentes te,
17 יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְּךָ כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ — * qui dicūt de me: z בּוּשׁ a שׂוּשׂ
dicent semper, Magnificetur Dominus, diligentes salutem tuam
יֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה אֹהֲבֵי תְּשׁוּעָתֶךָ׃ — ‡ qui diligunt b יָשַׁע
Et ego † afflictus & egenus, Dominus cogitabit ‡ mihi:
18 וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֲדֹנָי יַחֲשָׁב לִי — † pauper, ‡ de me: c עָנָה d אָבָה
auxilium meum & liberator meus tu: Deus mi ne
עֶזְרָתִי וּמְפַלְטִי אַתָּה אֱלֹהַי אַל־
tardaueris.
תְּאַחַר׃

PSAL. XLI. מא

Victori cantus David. Beatitudines intelligentis
1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל — Beatus vir qui intelligit super pauperē: e דָּלַל
ad tenuem: in die mala liberabit eum Dominus.
2 אֶל־דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה׃
Dominus custodiat eum, & viuificet eum; beatificetur
3 יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ יְאֻשַּׁר — f חָיָה אָשַׁר
in terra: & ne tradas ‖ eum in anima inimicorum eius.
בָּאָרֶץ וְאַל־תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו׃ — ‖ voluntati
Dominus fulciat eum super lectū † languoris omne
4 יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל־עֶרֶשׂ דְּוָי כָּל־ — † doloris eius g דָּוָה
cubile eius versasti in infirmitate eius.
מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ׃ — h חָלָה

Ego dixi: Domine miserere mei: sana animā meam,
5 אֲנִי־אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי
quia peccaui tibi. Inimici mei dicent malum ‡ mihi — ‡ de me
6 כִּי־חָטָאתִי לָךְ׃ אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי
quando morietur, & peribit nomen eius? Et si venerit
7 מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ׃ וְאִם־בָּא
ad videndum, mendacium loquetur, cor eius congregabit
לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ־
iniquitatem sibi: egredietur foras, loquetur.
אָוֶן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר׃
Simul * super me ‖ mussitabunt omnes odio habentes me, — * aduersum ‖ murmurabunt
8 יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׂנְאָי
† super me cogitabunt malum mihi. Verbum ‡ Belijahal — † aduersum ‡ impium
9 עָלַי יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי׃ דְּבַר־בְּלִיַּעַל
ipsum in effusum & qui accubuit non addet ‡ surgere. — adhaerebit ei, ‡ vt surgat.
יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לָקוּם׃
Etiam vir pacis meae, cui fidebam in eo, * comedens — * qui comedebat
10 גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בוֹ אוֹכֵל
panem meum, magnificauit ‖ super me calcaneum. — ‖ aduersum
לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב׃
Et tu Domine miserere mei, & fac me resuscitare, & reddam
11 וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה — a חָנַן b קוּם
eis. In hoc cognoui, quoniam complacuisti in me,
12 לָהֶם׃ בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־חָפַצְתָּ בִּי
quia non iubilabit inimicus meus super me. Et ego
13 כִּי לֹא־יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי׃ וַאֲנִי — c רוּעַ
in integritate mea ‡ sustentasti me, & statuisti me ad faciem tuam — perfectione ‡ ambulauit * corā te semper.
בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ — d תָּמַם e יָצַב
in seculum. Benedictus Dominus Deus Israel
14 לְעוֹלָם׃ בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
a seculo & vsque in seculum: Amen, & Amen.
מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

ספר שני

PSAL. XLII. מב

Victori, erudiens filiis Corach — intellectus filiis
1 לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח׃
Quemadmodum ceruus anhelabit super decursus aquarum, ita — cerua desiderat ad torrentes
2 כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל־אֲפִיקֵי־מָיִם כֵּן
anima mea ‡ anhelabit ad te Deus. Sitiuit anima mea — ‡ desiderat
3 נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃ צָמְאָה נַפְשִׁי
ad Deum, ad Deum viuum: quando veniam, & videbor * faciebus — * coram Deo?
לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה פְּנֵי — f חָיָה g פָּנָה
Dei? Fuit mihi lachryma mea panis die
4 אֱלֹהִים׃ הָיְתָה־לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם
ac nocte † in dicendo ad me omni die: Vbi ‡ Deus tuus; — † dum dicunt ‡ est
וָלָיְלָה בֶּאֱמֹר אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃
Horum ‡ recordabor & effundam super me animam meam, — ‡ recordās effundo
5 אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי
quoniā transibo in numerum, ‡ mouebo me cum eis vsq; ad domum — ‡ incedens h סָכַךְ i דָּדָה
כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ אֶדַּדֵּם עַד־בֵּית
Dei in voce * ouationis & confessionis, ‖ turba tripudians — * laudis, ‖ multitudo
אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן חוֹגֵג׃ — k יָרָה l שָׁחַח
Cur † deprimes te anima mea, & ‡ tumultuaberis super me; — † humiliasti ‡ personuisti in
6 מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי
expecta Deum, quia adhuc confitebor ei: ‡ salutes — ‡ nam sunt
הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת — m חָמָה n יָרָה
faciérum * eius. Deus mi, ‖ super me anima mea — * in vultu ‖ in
7 פָּנָיו׃ אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי
† se deprimet: idcirco recordabor tui de terra Iardē, & Chermonim ‡ — † humiliata est: ‡ de
תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים — o שָׁחַח
de monte pusillo. Vorago ad voraginem * clamans — ‡ paruo. * vocat ‖ sonitum
מֵהַר מִצְעָר׃ תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרֵא
ad vocem fistularū tuarum: omnes † illisiones tuae, & fluctus tui — † inūdationes
8 לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ — p גָּלַל
super me transierunt. ‡ Interdiu praecipiet Dominus — ‡ In die
9 עָלַי עָבָרוּ׃ יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה
misericordiam suam, & in nocte canticum eius mecum: oratio — q פָּלַל
חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי תְּפִלָּה
‡ Deo vitarum mearum — ‡ vitae meae.
לְאֵל חַיָּי׃ — r חָיָה

†noſtras opes. nos *Dabis* .† ſibi ipſis diripuerunt nos habentes odio & :hoſte
Poſuiſti
12 צָר וּמְשַׂנְאֵינוּ שָׁסוּ ª לָמוֹ׃ תִּתְּנֵנוּ שסה ª
Vendes | .nos diſperſiſti gentes in & ;cibi *pecus* ‡ vt
‡pecudes ‡Vendidiſti
13 כְּצֹאן מַאֲכָל וּבַגּוֹיִם ᵇ זֵרִיתָנוּ׃ תִּמְכֹּר־ זרה ᵇ רבה ᶜ
.eorum *pretiis in* † multiplicaſti non & ,*lucro* ‡ ſine tuum populū
עַמְּךָ בְלֹא־הוֹן וְלֹא־ ᶜ רִבִּיתָ בִּמְחִירֵיהֶם׃
‡ diuitiis, † propter pretia
,ſubſannationem ;noſtris vicinis opprobrium nos *Pones* *
14 ᵈ תְּשִׂימֵנוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג
* Ponere feciſti
prouerbium nos *Pones* || .noſtris circuitibus * deriſionem &
15 וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃ תְּשִׂימֵנוּ מָשָׁל שׂום ᵈ
* his qui erant in ‡ Ponere feciſti
.populis in capitis commotionem ;gentibus in
בַּגּוֹיִם מְנוֹד־רֹאשׁ בַּלְאֻמִּים׃
pudor & ;me coram mea verecundia die Omni
16 כָּל־הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי ᵉ וּבֹשֶׁת בוש ᵉ
‡ faciei meæ † Propter vocem
,probris afficientis *voce A* † .me operuit *mearum facierum* ‡
17 פָּנַי כִּסָּתְנִי׃ מִקּוֹל מְחָרֵף
* propter inimicum, & vltorem.
.vleiſcentis *ſe* & ,inimici *faciebus à* *:afficientis contumeliis &
וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃
nec :tui ſumus obliti nec ,nobis venit hoc Totum
18 כָּל־זֹאת ᶠ בָּאַתְנוּ וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ וְלֹא־ בוא ᶠ
retrorſum ſe vertit Non .tuo pacto in ſumus mentiti
19 שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ׃ לֹא־נָסוֹג אָחוֹר
‖ nec
.tua ſemita de noſter pes declinauit & ‖ :noſtrum cor
לִבֵּנוּ וַתֵּט ᵍ אֲשֻׁרֵינוּ מִנִּי אָרְחֶךָ׃ נטה ᵍ
operuiſti & :draconis loco in nos contriuiſti Quoniam
20 כִּי דִכִּיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים ʰ וַתְּכַס כסה ʰ
nominis ſumus obliti Si .mortis vmbra in nos *ſuper*
21 עָלֵינוּ בְצַלְמָוֶת׃ אִם־שָׁכַחְנוּ שֵׁם
:alienum deum ad noſtras palmas expandimus & :noſtri Dei
אֱלֹהֵינוּ וַנִּפְרֹשׂ ⁱ כַּפֵּינוּ לְאֵל זָר׃ כפף ⁱ
ſcit *ſciens* ipſe quia ?hoc inueſtigabit Deus Nonne
22 הֲלֹא אֱלֹהִים יַחֲקָר־זֹאת כִּי־הוּא יֹדֵעַ
propter tota occidimur te *ſuper* Quoniam .cordis abſcondita
23 תַּעֲלֻמוֹת לֵב׃ כִּי־עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ כָל־
pecudes ad iugulandum paratæ.
.*mactationis pecu* vt fuimus æſtimati :die
הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה׃
ne ,expergiſcere ?Domine dormies quid vt ,te Suſcita
24 עוּרָה לָמָּה תִישַׁן ׀ אֲדֹנָי ᵏ הָקִיצָה אַל־ קוץ ᵏ
† ſeculum. ‡ faciem tuam
?abſcondes *tuas facies* ‡ quid Vt *.perpetuum* † in te elonges
25 תִּזְנַח לָנֶצַח׃ לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר
? noſtræ oppreſſionis & ,noſtræ afflictionis obliuiſceris
תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ ˡ וְלַחֲצֵנוּ׃ ענה ˡ
humiliauit ſe adhæſit :noſtra anima puluerem ad *eſt depreſſa* Quia
26 כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה
ad ;nobis auxilium Surge .noſter venter terræ
27 לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ׃ קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ
.tuam miſericordiam propter nos redime &
וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃

PSAL. XLV. מה

‡ lilia ‡ intellectus
,*erudiens* * Corach filiis Soſannim ‡ ſuper Victori
1 לַמְנַצֵּחַ עַל־שֹׁשַׁנִּים לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל
,bonum verbum meum cor Eructauit .amorum canticum
2 שִׁיר יְדִידֹת׃ רָחַשׁ לִבִּי ׀ דָּבָר טוֹב
† dico ‖ vt
ſcribæ ſtylus ‖ mea lingua :regi mea opera *ego dicens* †
אֹמֵר אָנִי מַעֲשַׂי לְמֶלֶךְ לְשׁוֹנִי עֵט ׀ סוֹפֵר עשר ⁿ
gratia eſt diffuſa ;hominum filiis præ Pulchruiſti . velocis
3 מָהִיר׃ ⁿ יָפְיָפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם הוּצַק חֵן יפה ⁿ
.ſeculum in Deus tibi benedixit propterea :tuis labiis in
בְּשְׂפְתוֹתֶיךָ עַל־כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם׃
‡ ô
,tua gloria :potens ‡ ,femur ſuper tuo gladio te Accinge
4 חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל־יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ
† in
verbū ſuper equita ,proſperare tuo decore † Et .tuo decore &
5 וַהֲדָרֶךָ׃ וַהֲדָרְךָ ׀ צְלַח רְכַב עַל־דְּבַר־
terribilia te docebit & :iuſtitiæ manſuetudinis & ,veritatis &
ᵒ אֱמֶת וְעַנְוָה־צֶדֶק ᵖ וְתוֹרְךָ נוֹרָאוֹת׃ אמן ᵒ ירה ᵖ
te ſub populi ,acutæ tuæ Sagittæ .tua dextera
6 יְמִינֶךָ׃ חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים עַמִּים תַּחְתֶּיךָ חצץ
‡ cadent. ‡ Sedes tua
Deus *tuum ſolium* ‡ . regis inimicorum cor in :‡ cadent
7 ʳ יִפְּלוּ בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ׃ כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים ʳ נפל
in ſeculum, & vltra: ‡ æquitatis eſt
.tui regni ‡ virga *rectitudinis* virga :*perpetuum* & ,*æternum*
עוֹלָם וָעֶד שֵׁבֶט מִישֹׁר שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ׃

?mei es oblitus quid Vt :meæ petræ Deo Dicam
10 אֹמְרָה ׀ לְאֵל סַלְעִי לָמָה שְׁכַחְתָּנִי
?inimici oppreſſionem *in* ‖ ambulabo *atratus* † quid vt
† pullatus ‖ propter
לָמָּה־קֹדֵר אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃
,mei *hoſtes* * me *probro affecerunt* ‡ ,meis oſſibus in *occiſione In* ‡
‡ Vt occiſio eſt ‡ quū probris afficiunt *inimici
11 בְּרֶצַח ׀ בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי ª צוֹרְרָי צור ª
?tuus Deus ‡ Vbi :die omni me ad *ipſos dicendo in* ‖
‖ dicentibus ipſis ‡ eſt
בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃
tumultuaberis ‡ cur & ,mea anima te *deprimes* ‖ Cur
12 מַה־ᵇ תִּשְׁתּוֹחֲחִי ׀ נַפְשִׁי וּמַה־ᶜ תֶּהֱמִי
ſalutes † :ei confitebor adhuc quia ,Deum expecta ?me *ſuper*
‡ humiliaſti ‡ perſonuiſti in
עָלָי ᵈ הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד ᵉ אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת
.meus Deus & ,*mearum facierum* ‖
שחח ᵇ המה ᶜ
פָּנַי וֵאלֹהָי׃
† qui eſt
‖ vultus mei, יחל ᵈ ידה ᵉ

PSAL. XLIII. מג

non gente de meam litem litiga * & Deus me Iudica
* iudica iudicium meum
1 שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים ᶠ וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא־ ריב ᶠ
.me eripies *iniquitatis* & *doli* ‡ viro à :miſericorde
‡ doloſo & iniquo eripe † es
חָסִיד מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה תְפַלְּטֵנִי׃
?me elongaſti quid vt ,meæ fortitudinis Deus † tu Quia
2 כִּי־אַתָּה ׀ אֱלֹהֵי ᵍ מָעוּזִּי לָמָה זְנַחְתָּנִי עוז ᵍ
? inimici oppreſſionem *in* * ambulabo *atratus* ‡ quid vt
‡ pullatus * propter
לָמָּה־קֹדֵר אֶתְהַלֵּךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃
:me ducent ipſæ :tuam veritatem & ,tuam lucem Mitte
3 שְׁלַח־אוֹרְךָ ʰ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי אמן ʰ
.tua tabernacula ad & ,tuæ ſanctitatis montem ad me introducēt
ⁱ יְבִיאוּנִי אֶל־הַר־קָדְשְׁךָ וְאֶל־מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ׃ בוא ⁱ
lætitiæ Deum ad ,Dei altare ad introibo Et
4 וְאָבוֹאָה ׀ אֶל־מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל־אֵל שִׂמְחַת
.mi Deus ,Deus ,cithara in tibi confitebor & :meæ exultationis
גִּילִי ᵏ וְאוֹדְךָ בְכִנּוֹר אֱלֹהִים אֱלֹהָי׃ גול ᵏ
?me *ſuper tumultuaberis* ‡ cur & ,mea anima te *deprimes* Cur
humiliaſti ‡ perſonuiſti in
5 מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי ׀ נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי
ſalutes † :ei confitebor adhuc quoniam ,Deo in ſpera
† qui eſt
הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת
.meus Deus & ;*mearum facierum* † † vultus mei,
פָּנַי וֵאלֹהָי׃

PSAL. XLIIII. מד

.*erudiens* * Corach filiis Victori
* intelligentia,
1 לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל׃
narrauerunt noſtri patres ,audiuimus noſtris auribus *in* Deus
2 אֱלֹהִים ׀ בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ אֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ־
.quondam diebus in ,eorum diebus in es operatus opus :nobis Priſtinis,
לָנוּ פֹּעַל פָּעַלְתָּ בִימֵיהֶם בִּימֵי קֶדֶם׃
:eos plantaueras & ,*expuliſti* gentes tua manu Tu
expellere feciſti,
3 אַתָּה ׀ יָדְךָ ˡ גּוֹיִם הוֹרַשְׁתָּ ᵐ וַתִּטָּעֵם ירש ˡ נטע ᵐ
ſuo gladio in non Quia .eos emiſiſti & ,populis malefeciſti,
4 תָּרַע לְאֻמִּים וַתְּשַׁלְּחֵם׃ כִּי לֹא בְחַרְבָּם
:eos ſeruauit non eorum brachium & ,terram poſſederunt
יָרְשׁוּ אָרֶץ וּזְרוֹעָם לֹא־ ⁿ הוֹשִׁיעָה לָּמוֹ ישע ⁿ
quia ;*ſuarum facierum* lux & ,tuum brachium & ,tua dextera ſed vultus tui,
כִּי־יְמִינְךָ וּזְרוֹעֲךָ וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי
præcipe ,Deus meus rex ipſe Tu .*eos voluiſti* complacuiſti in eis.
5 ᵒ רְצִיתָם׃ אַתָּה־הוּא מַלְכִּי אֱלֹהִים צַוֵּה רצה ᵒ
:cornupetemus noſtros hoſtes te In .Iahacob ſalutes
6 יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב׃ בְּךָ צָרֵינוּ נְנַגֵּחַ
.*nobis obſiſtentes* conculcabimus tuo nomine in inimicos noſtros.
בְּשִׁמְךָ נָבוּס ᵖ קָמֵינוּ׃ קום ᵖ
non meus gladius & ;ſperabo meo arcu in non Quia
7 כִּי לֹא בְקַשְׁתִּי אֶבְטָח וְחַרְבִּי לֹא
:noſtris hoſtibus ab nos feciſti ſeruare Quoniam .me ſeruabit
8 ᑫ תוֹשִׁיעֵנִי׃ כִּי ᑫ הוֹשַׁעְתָּנוּ ʳ מִצָּרֵינוּ ישע ᑫ צור ʳ
laudauimus Deo In .pudore affeciſti nos odio habētes & laudamus
9 וּמְשַׂנְאֵינוּ ˢ הֱבִישׁוֹתָ׃ בֵּאלֹהִים הִלַּלְנוּ בוש ˢ
.Selah ,confitebimur ſeculum in tuo nomini & ,die omni
כָּל־הַיּוֹם וְשִׁמְךָ ׀ לְעוֹלָם ᵗ נוֹדֶה סֶלָה׃ ידה ᵗ
egrederis non & :nos feciſti erubeſcere & ,elongaſti Etiam
10 אַף־זָנַחְתָּ וַתַּכְלִימֵנוּ וְלֹא־ ᵘ תֵצֵא יצא ᵘ
ab retrorſum nos redire *Facies* † .noſtris exercitibus *in* ‡ † Feciſti
‡ cum
11 ˣ תְּשִׁיבֵנוּ אָחוֹר מִנִּי־ בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃ שוב ˣ

propterea :impietatem odiſti & ,iuſtitiam Dilexiſti

8 אָהַבְתָּ צֶּדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע עַל־כֵּן

.tuis *ſodalibus* præ lætitiæ oleo tuus Deus Dominus te vnxit participibus

מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן [a]שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ׃ — [a] שׂוּשׂ

:tua veſtimenta omnia ,*caſſia* ‡ ,aloe & ,Myrrha † — † Vt ‡ & caſſia,

9 מֹר־וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל־בִּגְדֹתֶיךָ

.te lætificauerunt *vnde* ,*dentis palatiis* † ex — † ædibus eburneis, ex quibus

מִן־הֵיכְלֵי שֵׁן מִנִּי שִׂמְּחוּךָ׃ — $ cum honorabilibus

coniunx adſtitit :tuis *pretioſitatibus in* $ regum Filiæ

10 בְּנוֹת מְלָכִים בְּיִקְּרוֹתֶיךָ נִצְּבָה שֵׁגַל — * diademate aureo.

,vide & ,filia Audi .*Ophir* **auri maſſa* * in tuã dexteram ad

11 לִימִינְךָ בְּכֶתֶם אוֹפִיר׃ שִׁמְעִי־בַת [b]וּרְאִי — [b] ראה

.tui patris domus & ,tui populi obliuiſcere & :tuã aurẽ inclina &

וְהַטִּי אָזְנֵךְ וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ וּבֵית אָבִיךְ׃ [c] — [c] נטה

,tuus dominus † ipſe quoniam :tuũ decorem rex cõcupiſcet Et — † eſt

12 [d]וְיִתְאָו הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ כִּי־הוּא אֲדֹנַיִךְ — [d] אוה

tuas facies $,munere *in* Sor ‖ filia Et .ei te incurua & — ‡ Tyri cum $ vultum tuũ

13 [e]וְהִשְׁתַּחֲוִי־לוֹ׃ וּבַת־צֹר בְּמִנְחָה פָּנַיִךְ — [e] שחה

regis filia * inclyta Tota .populi diuites deprecabuntur — * eſt

14 [f]יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם׃ כָּל־כְּבוּדָּה בַת־מֶלֶךְ — [f] חלה

.*eius veſtimentum auri ocellaturis ex* ‖ :intrinſecus

פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ׃

eam poſt virgines :regi adducetur *recamatis In* — ‖ polymitis aureis induta. Cum veſtibus Phrygioneis

15 לִרְקָמוֹת [g]תּוּבַל לַמֶּלֶךְ בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ — [g] יבל

.lætitiis *in* ‡ Ducentur .*tibi adducta eius ſocia* † — † concomitantes eam, ducentur ad te. ‡ cum

רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ׃

16 תּוּבַלְנָה בִּשְׂמָחֹת

.regis palatium *in* ingredientur: :exultatione &

[h]וָגִיל תְּבֹאֶינָה בְּהֵיכַל מֶלֶךְ׃ — [h] גול

principes *in* eos pones :tui filii erunt tuis partibus Pro

17 תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ [k]תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים — [k] הָיָה שׁוּת

omni in tuum nomen faciam Memorare .terra vniuerſa in

18 בְּכָל־הָאָרֶץ׃ אַזְכִּירָה שִׁמְךָ בְּכָל־

tibi confitebũtur populi propterea :generatione &,generatione

דֹּר וָדֹר עַל־כֵּן עַמִּים יְהוֹדֻךָ

.*perpetuum* & ,ſeculum in — vltrà

לְעֹלָם וָעֶד׃

PSAL. XLVI. מו

.canticum Halamoth ſuper ;Corach filiis Victori

1 לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח עַל־עֲלָמוֹת [l]שִׁיר׃ — [l] שיר

anguſtiis in auxilium :fortitudo & ,ſpes nobis Deus

2 אֱלֹהִים לָנוּ מַחֲסֶה [m]וָעֹז עֶזְרָה [n]בְצָרוֹת — [m] עזז [n] צור

mutando in * timebimus non Propterea .*Valde inuentum* † — † inuenimus validum. * cum mutabit

3 נִמְצָא מְאֹד׃ עַל־כֵּן לֹא־[o]נִירָא בְּהָמִיר — [o] ירא

,Sonabunt .*marium* † cor in montes *motando in* ‖ & terram — ‖ cũ mouerit † maris.

4 אָרֶץ וּבְמוֹט הָרִים בְּלֵב יַמִּים׃ [p]יֶהֱמוּ — [p] המה

,eius *ſublimitate in* ‡ ,montes contremiſcent :eius aquæ turbabũtur — ‡ propter ſublimitatem

יֶחְמְרוּ מֵימָיו יִרְעֲשׁוּ־הָרִים בְּגַאֲוָתוֹ

:Dei ciuitatem lætificabunt *eius* riui Fluminis .Selah

5 סֶלָה׃ נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר־אֱלֹהִים

,eius *interiori* ‡ in Deus .altiſſimi habitaculorum † ſanctum — † locum ‡ medio

6 קְדֹשׁ מִשְׁכְּנֵי [q]עֶלְיוֹן׃ אֱלֹהִים בְּקִרְבָּהּ — [q] עלה

.manè *reſpiciendo* † ,Deus eam adiuuabit :commouebitur non — † reſpiciente

בַּל־תִּמּוֹט יַעְזְרֶהָ אֱלֹהִים [r]לִפְנוֹת בֹּקֶר׃ — [r] פנה

,*ſua voce in* * dedit :regna ſunt mota ,gentes Sonuerunt — * vocem ſuã.

7 הָמוּ גוֹיִם מָטוּ מַמְלָכוֹת נָתַן בְּקוֹלוֹ

eleuatio :nobiſcum exercituum Dominus .terra *eſt liquefacta* — defluxit

8 תָּמוּג אָרֶץ׃ יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב

opera videte ,*Ite* ‖ .Selah ,Iahacob Deus nobis — ‖ Venite.

9 לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃ [s]לְכוּ־חֲזוּ מִפְעֲלוֹת — [s] ילך חזה

.terra in ſolitudines ,poſuit quæ ;Domini

יְהוָה אֲשֶׁר־שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ׃

arcum ,terræ extremum ad vſque bella ceſſare Faciens — Facit

10 מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד־קְצֵה הָאָרֶץ קֶשֶׁת

.igni *in* comburet plauſtra :haſtam concidet &,conteret

יְשַׁבֵּר וְקִצֵּץ [u]חֲנִית עֲגָלוֹת יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃ — [u] חנה

exaltabor :Deus † ego quia ,ſcitote & ,*Remittite* ‖ — ‖ Vacate † ſum

11 [x]הַרְפּוּ [y]וּדְעוּ כִּי־אָנֹכִי אֱלֹהִים אָרוּם — [x] רפה [y] ידע

exercituum Dominus .terra in exaltabor ,gentibus in

12 בַּגּוֹיִם אָרוּם בָּאָרֶץ׃ יְהוָה צְבָאוֹת

.Selah ,Iahacob Deus nobis eleuatio .nobiſcum

עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃

PSAL. XLVII. מז

.cantus Corach filiis Victori

1 לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃

manu, Deo iubilate :*palma* plaudite populi Omnes

2 כָּל־הָעַמִּים תִּקְעוּ־[a]כָף [b]הָרִיעוּ לֵאלֹהִים — [a] כפף [b] רוע

‡ laudis altiſſimus Dominus Quoniam .*exultationis* ‡ voce in

3 בְּקוֹל [c]רִנָּה׃ כִּי־יְהוָה [d]עֶלְיוֹן — [c] רנן [d] עלה

.terram omnem ſuper magnus rex :terribilis

נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃

* tribus .noſtros pedes ſubter *nationes* * & :nos ſubter populos Ducet

4 יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ׃

gloriam Iahacob *excellentiam* :noſtram hæreditatem nobis Eliget

5 יִבְחַר־לָנוּ אֶת־נַחֲלָתֵנוּ אֶת־[e]גְּאוֹן יַעֲקֹב — [e] גאה

:iubilo in Deus Aſcendit .Selah ,dilexit quem

6 אֲשֶׁר־אָהֵב סֶלָה׃ עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה

:cantate Deo Cantate .tubæ voce in Dominus

7 יְהוָה בְּקוֹל שׁוֹפָר׃ זַמְּרוּ אֱלֹהִים זַמֵּרוּ

omnis rex Quoniam .cantate noſtro regi ,cantate

8 זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ׃ כִּי מֶלֶךְ כָּל־

intelligibiliter. .*intelligens* canite ,Deus terræ

הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל׃

ſuper ſedit Deus :gentes ſuper Deus Regnauit

9 מָלַךְ אֱלֹהִים עַל־גּוֹיִם אֱלֹהִים יָשַׁב עַל־

Optimates ſunt aggregati populorum *Magnifici* .ſuæ ſanctitatis thronum

10 כִּסֵּא קָדְשׁוֹ׃ נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ

$ ſunt protectiones ;terræ *ſcuta* $ Dei ipſius quoniam ,Abraham Dei populo

עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי לֵאלֹהִים [f]מָגִנֵּי־אֶרֶץ — [f] גנן

* enim .eſt eleuatus * vehementer

מְאֹד נַעֲלָה׃

PSAL. XLVIII. מח

.Corach filiis cantus Canticum

1 [g]שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח׃ — [g] שור

ciuitate in :valde laudabilis & ,Dominus Magnus

2 גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר

.eius ſanctitatis monte noſtri Dei

אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ׃

termino, Siion mons terræ vniuerſæ gaudium ,*climate* Pulcher

3 יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל־הָאָרֶץ הַר־צִיּוֹן

† ad :magni regis ciuitas ;Aquilonis latera †

יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ [h]רָב׃ — [h] רבב

† ædibus .eleuationem ad eſt notus *eius palatiis* † in Deus

4 אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב׃

cõgregati ſũt: .pariter tranſierunt ;*conuenerunt* reges ecce Quoniam

5 כִּי־הִנֵּה הַמְּלָכִים [i]נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו׃ — [i] יעד

feſtinauerunt ,ſunt territi ;ſunt admirati ſic ,viderunt Ipſi

6 הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ׃

.parturientis tanquam dolor :ibi eos apprehendit Tremor

7 רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם [k]חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃ — [k] חור

* maris .*Tharſis* * naues conteres Orientali vento In

8 בְּרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ׃

Domini ciuitate in vidimus ſic ,audiuimus Sicut

9 כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן [l]רָאִינוּ בְּעִיר־יְהוָה — [l] ראה

fundauit in vſque eam *firmabit* Deus ;noſtri Dei ciuitate in ,exercituũ

צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ עַד־

,tuam miſericordiam Deus Cogitauimus .Selah ,ſeculum

10 עוֹלָם סֶלָה׃ [m]דִּמִּינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ — [m] דמה ‡ medio

.tui templi *interiori* † in

בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ׃

vſque ad fines *ſuper* tua laus ſic ,Deus tuum nomen Secundum

11 כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן [n]תְּהִלָּתְךָ עַל־קַצְוֵי־ — [n] הלל

mons Lætetur .tua dextera eſt plena iuſtitia :terræ

12 אֶרֶץ צֶדֶק מָלְאָה יְמִינֶךָ׃ יִשְׂמַח הַר־

.tua iudicia propter Iehudah filiæ exultent ,Siion

צִיּוֹן [o]תָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ׃ — [o] גול

.eius turres numerate :eam circuite & ,Siion Circundate

13 [p]סֹבּוּ צִיּוֹן [q]וְהַקִּיפוּהָ סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ׃ — [p] סבב [q] נקף

roborate :eius antemurale ad veſtrum cor Ponite

14 [r]שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָה פַּסְּגוּ — [r] שׁוּת

.nouiſſima progenie in enarretis vt :eius palatia

אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן תְּסַפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן׃

:perpetuum † & ,ſeculum ‡ noſter Deus Deus iſte Quoniam

15 כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד

.mortem *ſuper* | nos ducet ipſe

הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל־מוּת׃

‡ in † vltra: ‖ vſque ad

PSAL. XLIX. מט

.cantus Corach filiis Victori

1 לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃

omnes auſcultate :populi omnes hoc Audite

2 שִׁמְעוּ־זֹאת כָּל־הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָּל־

filij etiam ,hominis filij Etiam .orbis habitatores

3 יֹשְׁבֵי חָלֶד׃ גַּם־בְּנֵי אָדָם גַּם־בְּנֵי־

loquetur meum Os .*indigus* & ,diues pariter viri pauper.

4 אִישׁ יַחַד עָשִׁיר [a] וְאֶבְיוֹן׃ פִּי [b] יְדַבֵּר

.intelligentias mei cordis meditatio & ;ſapientias

חָכְמוֹת [c] וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת׃

citharâ *in* [e] aperiam :meam autem parabolam ad Inclinabo

5 אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר

:mali diebus in timebo quid Vt .meum ænigma

6 חִידָתִי׃ לָמָּה [d] אִירָא בִּימֵי רָע

:me circumdabit meorum calcaneorum iniquitas †

עֲוֹן [e] עֲקֵבַי [f] יְסֻבֵּנִי׃

ſua opulentiæ ‡ multitudine in & ;*ſua facultate ſuper* Fidentes ‖

7 הַבֹּטְחִים עַל־חֵילָם [g] וּבְרֹב עָשְׁרָם

;*vir* * redimet redimendo non Fratrem .*gloriabuntur*

8 יִתְהַלָּלוּ׃ אָח לֹא־פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ

erit pretioſa Et .ſuam propitiationem Deo dabit nec

9 לֹא־יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ׃ וְיֵקַר

.ſeculum in *deſinet* & ‡ ,eorum animæ redemptio

[h] פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם׃

.*foueam videri* * non :æternum † in adhuc viuat Et

10 [i] וִיחִי־עוֹד לָנֶצַח לֹא יִרְאֶה [k] הַשָּׁחַת׃

inſipiens & ,ſtultus ſimul ,*morientur* ‡ ſapientes ,videbit *Nam* ‖

11 כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וָבַעַר

eorum *Intimum* * .*ſuam facultatem* § alienis relinquent & ;peribunt

12 יֹאבֵדוּ וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם׃ קִרְבָּם

generatione in eorum tabernacula ,ſeculum in eorum domus

בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדוֹר

.terras *ſuper* ſuis nominibus in vocauerunt :generationem &

וָדֹר קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת׃

iumenta ſicut * aſſimilatus ;*perneƈtabit* non honore in homo Et

13 וְאָדָם בִּיקָר בַּל־יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת

eorum poſteri & ,ipſis ſtultitia eorum via Hæc .*ſunt exciſi*

14 נִדְמוּ׃ [m] זֶה דַרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם

inferno in *pecus* † Sicut .Selah ,*volent ipſorum ore in* §

15 בְּפִיהֶם [n] יִרְצוּ סֶלָה׃ כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל

recti *eos in* § dominabuntur & ,eos depaſcet mors ,ponentur

[o] שַׁתּוּ מָוֶת [p] יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים

habitaculo ab *ſepulchrum veterandum ad* ‖ eorum figura & :mane *in*

לַבֹּקֶר וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל

manu § de meam animam redimet Deus Veruntamen .ſibi †

16 לוֹ׃ אַךְ־אֱלֹהִים יִפְדֶּה־נַפְשִׁי מִיַּד

cùm ,timueris Ne .Selah ,me ſuſceperit cùm :inferi

17 שְׁאוֹל כִּי [r] יִקָּחֵנִי סֶלָה׃ אַל־תִּירָא כִּי־

.eius domus gloria *fuerit multiplicata* ‡ cùm ;vir fuerit ditatus

יַעֲשִׁר אִישׁ כִּי־יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ׃

neque ;omnia accipiet *ipſum moriendo in* § non Quoniam

18 כִּי לֹא בְמוֹתוֹ [ſ] יִקַּח הַכֹּל לֹא־

ſuæ animæ Quoniam .eius gloria eum poſt deſcendet

19 יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ׃ כִּי־נַפְשׁוֹ

.tibi benefeceris ſi ;te laudabunt & ;*benedicet ſuis vitu* | in

[t] בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ [u] וְיוֹדֻךָ כִּי־תֵיטִיב לָךְ׃

in vſque † ,ſuorum patrum progeniem in vſque Introibit

20 תָּבוֹא עַד־דּוֹר אֲבוֹתָיו עַד־

non & ,honore in Homo .lumen videbunt non *æternum* ‡

21 נֵצַח לֹא [x] יִרְאוּ־אוֹר׃ אָדָם בִּיקָר וְלֹא

.*ſunt exciſi iumenta ſicut* * ,eſt aſſimilatus ;intelliget

יָבִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת [y] נִדְמוּ׃

Margin: [a] אֶבְיוֹן pauper. — [b] פֶּה אָבָה — [c] חָגָה † cum — [d] יָרֵא † quando — [e] עָוָה סָבַב ‖ Sunt qui fidũt in opibus ſuis; ‡ diui: iarũ ſua rum iactãt ſe, — [g] רָבַב * quiſpiam, — ‖ vt quieſcat quis — [h] פָּדָה ‡ ſeculum: * viſurus ſepulchrum. — [k] חָיָה שׁוּחַ ‖ At mori,&quòd diuitias ſuas, * Interiora — [l] לוּן permanebit, * iumentis — [m] דָּמָה ‖ quę intereũt. § ſecundum ipſam ibunt, ‡ pecora § eis — [n] רָצָה שׁוּת — [o] רָעָה יָרַד — [p] וְצוּרִם — [q] ק ‖ vt veteraſcat egredietur ad foueam — [r] לָקַח † quod erat † poteſtate ‡ creuerit § cùm mortuus fuerit — [ſ] לָקַח ‖ vita ſua ille benedixit; — [t] חָיָה יָרַה † qui ‡ ſeculum — [x] רָאָה * iumentis,quę pereunt. — [y] דָּמָה

PSAL. L. נ

,eſt locutus Dominus *Deus Fortis* .Aſaph ipſi Cantus Deus Deorum

1 מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים יְהוָה דִּבֶּר

.eius *ingreſſum* ad vſque Solis ortu ab ;terram aduocauit &

וַיִּקְרָא־אָרֶץ מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־[a] מְבֹאוֹ׃

.effulſit Deus decoris *vniuerſitate* ‡ Siion Ex

2 מִצִּיּוֹן מִכְלַל־[b] יֹפִי אֱלֹהִים [c] הוֹפִיעַ׃

eius facies ad ignis ,ſilebit non & ,noſter Deus Veniet

3 יָבֹא אֱלֹהֵינוּ וְאַל־יֶחֱרַשׁ אֵשׁ־לְפָנָיו

.vehementer eſt excitata tempeſtas eius circuitu | & ,*perdet*

תֹּאכֵל וּסְבִיבָיו נִשְׂעֲרָה מְאֹד׃

iudicandum ad ,terram ad & :deſuper cælos ad Aduocabit

4 יִקְרָא אֶל־הַשָּׁמַיִם מֵעָל וְאֶל־הָאָרֶץ לָדִין

ferientes * :meos *pios* ‡ mihi Congregate .ſuum populum

5 עַמּוֹ׃ אִסְפוּ־לִי חֲסִידָי כֹּרְתֵי

cæli *indicabunt* § Et .ſacrificium ſuper meum pactum

6 בְרִיתִי עֲלֵי־זָבַח׃ [d] וַיַּגִּידוּ שָׁמַיִם

.Selah ,*ipſe* † iudex Deus quod :eius iuſtitiam

צִדְקוֹ כִּי־אֱלֹהִים שֹׁפֵט הוּא סֶלָה׃

faciam teſtificari & ,Iſrael ;loquar & ,mi populus Audi

7 שִׁמְעָה עַמִּי וַאֲדַבֵּרָה יִשְׂרָאֵל [e] וְאָעִידָה

ſuper Non .* ego tuus Deus Deus :*te in* †

8 בָּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ אָנֹכִי׃ לֹא עַל־

.ſemper me coram *tuæ aſcenſiones* & † ;te arguam tua ſacrificia

זְבָחֶיךָ [f] אוֹכִיחֶךָ [g] וְעוֹלֹתֶיךָ לְנֶגְדִּי תָמִיד׃

tuis ſeptis de :iuuencum tua domo è accipiam Non

9 לֹא־אֶקַּח מִבֵּיתְךָ [h] פָר מִמִּכְלְאֹתֶיךָ

:ſiluæ beſtia omnis ‡ mihi Quoniam .hircos

10 עַתּוּדִים׃ כִּי־לִי [i] כָל־חַיְתוֹ־יָעַר

volatile omne Cognoui .mille montibus in animalia

11 בְּהֵמוֹת בְּהַרְרֵי־אָלֶף׃ יָדַעְתִּי כָּל־עוֹף

non ,eſuriero Si .*me apud* ‖ agri fera & ;montium

12 הָרִים וְזִיז שָׂדַי עִמָּדִי׃ אִם־אֶרְעַב לֹא־

.eius plenitudo & ,orbis *mihi* quia ;tibi dicam

אֹמַר לָךְ כִּי־לִי תֵּבֵל וּמְלֹאָהּ׃

hircorum ſanguinem & ;*fortium* carnem comedam Nunquid

13 הַאוֹכַל בְּשַׂר אַבִּירִים וְדַם עַתּוּדִים

altiſſimo redde & :*confeſſionem* Deo Immola ‡ bibam

14 אֶשְׁתֶּה׃ זְבַח לֵאלֹהִים [k] תּוֹדָה וְשַׁלֵּם [l] לְעֶלְיוֹן

,te eruam :anguſtiæ die in me inuoca Et .tua vota

15 נְדָרֶיךָ׃ וּקְרָאֵנִי בְּיוֹם [m] צָרָה אֲחַלֶּצְךָ

,tibi Quid :Deus dixit impio Et .me honorificabis &

16 וּתְכַבְּדֵנִי׃ וְלָרָשָׁע אָמַר אֱלֹהִים מַה־לְּךָ

ſuper † meum pactum aſſumas & :mea ſtatuta *narrandum ad* ‡

לְסַפֵּר [n] חֻקָּי וַתִּשָּׂא [o] בְרִיתִי עֲלֵי־

mea verba proiecisti & ,diſciplinam odiſti tu Et :tuo ore

17 [p] פִּיךָ׃ וְאַתָּה שָׂנֵאתָ מוּסָר וַתַּשְׁלֵךְ דְּבָרַי

cum & ;eo cum *complacebas* & ,furem videbas Si .te poſt

18 אַחֲרֶיךָ׃ אִם־רָאִיתָ גַנָּב [r] וַתִּרֶץ עִמּוֹ וְעִם

;malum in mittebas tuum Os .| tua portio adulteris

19 מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָ׃ פִּיךָ שָׁלַחְתָּ בְרָעָה

tuum fratrem *in* * ,Sedebas .dolum concinnabat tua lingua &

20 וּלְשׁוֹנְךָ תַּצְמִיד מִרְמָה׃ [f] תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ

;probrum dabas tuæ matris filium *in* § ;loquebaris

תְדַבֵּר בְּבֶן־אִמְּךָ תִּתֶּן־[t] דֹּפִי׃

eſſem eſſendo † exiſtimaſti ;tacui & ,feciſti Hæc

21 אֵלֶּה [u] עָשִׂיתָ וְהֶחֱרַשְׁתִּי [x] דִּמִּיתָ [y] הֱיוֹת־אֶהְיֶה

.* tuis oculis in ordinabo & ,te arguam ‡ ;tu ſicut

כָמוֹךָ אוֹכִיחֲךָ וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ׃

,tapiam fortè ne ;Dei *obliuioſi* ‡ hoc *nunc* | Intelligite

22 בִּינוּ־נָא זֹאת שֹׁכְחֵי אֱלוֹהַּ פֶּן־אֶטְרֹף

,me honorificauit ;confeſſionem *Sacrificans* .*eruens* * non &

23 וְאֵין [z] מַצִּיל׃ זֹבֵחַ [a] תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי

.Dei ſalutem *in eum faciam videre* ,† viam poneuti &

וְשָׂם דֶּרֶךְ [b] אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים׃

PSAL. LI. נא

eum ad *veniendo In* ‡ .Dauid ipſi cantus Victori

1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ בְּבוֹא־אֵלָיו

.ſebah-Bath ad intrauit quando *propheta* Nathan

2 נָתָן הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר־[c] בָּא אֶל־בַּת־שָׁבַע׃

:tuam *miſericordiam* ſecundum Deus mei Miſerere

3 [d] חָנֵּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ׃

dele tuarum miſericordiam multitudinem ſecundum

כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה

Margin: occaſum [a] בּוֹא — ‡ perfecti [b] יָפָה [c] יָפַע — coram eo — vorabit, | in — vt iudicet — ‡ ſanctos * qui pepigerunt § nunciabunt [d] נָגַר — † eſt, — [e] עוּד — † contra ſum — † nec ſuper holocauſta tua,quod non fuerint — [f] יָכַח [g] עָלָה — [h] פַּר — ‡ ſunt [i] חָיָה — ‖ mecum eſt. — meus eſt — taurorum; — laudem: [k] יָדָה [l] עָלָה — [m] צוּר — § vt enarres † in — [n] חָקַק — [o] נָשָׂא [p] פֶּה — delectabaris — [r] רָצָה רָאָה — ‖ erat. — * contra [f] יָשַׁב — § contra — [t] דָּפָה — † quòd [u] עָשָׂה — [x] דָּמָה [y] הָיָה — ‡ ſed * iudicium. ‖ quaſo ‡ qui obliuiſcimini * ſit qui eruat: Qui ſacrificauerit — [z] נָצַל [a] יָדָה — † Dei corã ſe, oſtendam — [b] רָאָה ‡ Quando venit propheta: — [c] בּוֹא — pietatem [d] חָנַן

?mea iniquitate ab me laua ,Multiplica ,meas præuaricationes
Plurimùm
4 פשעי: הרבה כבסני [a]מעוני
הרב
meas præuaricationes Quoniam .me munda meo peccato à &
ק
5 ומחטאתי טהרני: כי־ פשעי
[a]עור־ה
.semper * me coram meum peccatum & ;cognoscam ego
agnosco:
* est
אני [b]ארע וחטאתי נגדי תמיד:
,feci tuis oculis in malum & ,peccaui tibi soli ,Tibi
[b]ידע
6 לך לבדך חטאתי [c]והרע בעיניך עשיתי
[c]רוע
:te iudicando in sis mundus ,te loquendo in sis iustus vt
iustifices te cum locutus fueris purifices te cum iudicaueris.
למען תצדק בדברך תזכה בשפטך:
me calefecit † peccato in * & ;sum formatus ‖ iniquitate in * Ecce
7 הן־בעוון חוללתי ובחטא יחמתני
:renibus in voluisti veritatem Ecce :mea mater
* cum
‖ genitus
† calefacta est de
8 אמי: הן־[d]אמת חפצת [e]בטחות
.me facies ‡ scire sapientiam abstruso ‡ in &
[d]אמן [e]טוח
‡ cocculto
‡ fecisti
ובסתם חכמה תודיעני:
,me lauabis mundabor & ,hyssopo in me peccato à Purificabis
9 תחטאני באזוב ואטהר תכבסני
,gaudium me facies Audire .dealbabor niue præ &
10 ומשלג [f]אלבין: תשמיעני [g]ששון
[f]לבן [g]שוש
Absconde .contriuisti ‡ ossa exultabunt :lætitiam &
‡ quæ
11 ושמחה [h]תגלנה עצמות [i]דכית: הסתר
[h]גול [i]דכה
.dele meas iniquitates omnes & ;meis peccatis à tuas facies ‡
‡ faciē tuam
פניך מחטאי וכל־עונתי מחה:
rectum spiritum & ;Deus mihi crea mundum Cor
12 לב טהור ברא־לי אלהים ורוח נכון
:tuis faciebus ‖ à me proiicias Ne .meo interiori * in innoua
* visceribus meis.
‖ facie tua;
13 חדש בקרבי: אל־תשליכני מלפניך
Redde .me à capias ne tuæ sanctitatis spiritum &
14 ורוח קדשך אל־[k]תקח ממני: [l]השיבה
[k]לקח [l]שוב
.me facies voluntario spiritu & ;tuæ salutis gaudium mihi
confirma
לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני:
te ad peccatores & ;tuas vias præuaricatores Docebo
15 אלמדה פשעים דרכיך וחטאים אליך
,Deus sanguinibus de me Erue .conuertentur
16 ישובו: [m]הצילני מדמים אלהים
[m]נצל
.tuam iustitiam mea lingua laudabit :meæ salutis Deus
אלהי [n]תשועתי תרנן לשוני צדקתך:
[n]ישע
annunciabit meum os & ;aperies mea labia Domine
17 אדני שפתי תפתח ופי [o]יגיד
[o]נגד
:darem & ‡ ,sacrificium voles † non Quoniam .tuam laudem
† vis
‡ alioqui
18 תהלתך: כי לא־תחפץ זבח ואתנה
spiritus Dei Sacrificia .acceptabis * non ascensionem †
‡ holocaustū
* vis
19 עולה לא תרצה: זבחי אלהים רוח
non Deus † confractum & ,contritum cor :contritus
† hæc
נשברה לב־נשבר ונדכה אלהים לא
:Siion ipsi ,tua voluntate in fac Bene .despicies
20 תבזה: היטיבה [p]ברצונך את־ציון
[p]רצה
sacrificia voles Tunc .Ierusalaim muros ædificabis †
† ædifices
21 תבנה חומות ירושלם: אז תחפץ זבחי־
super facient ascendere ‖ tunc :holocaustum & ,ascensionem * ,iustitiæ
* holocaustū, & oblationē:
‖ offerent
† vitulos.
צדק עולה וכליל אז [q]יעלו על־
.iuuencos † tuum altare
מזבחך [r]פרים:
[q]עלה [r]פר

PSAL. LII. נב

Doegh veniendo In ‖ .Dauid ipsi Maschil * Victori
* intellectus
‖ Quādo venit
† Edomæus,
1 למנצח משכיל לדוד: בבוא דואג
in Dauid Venit ·ei dixit & ,Saul ipsi nūciauit & ,Edomæum †
[ſ]נגד
2 האדומי [ſ]ויגד לשאול ויאמר לו בא דוד אל־
‡ iactas te de
?potens ô malitia in gloriaberis ‡ Cur .Achimelech domum
[t]רוע
3 בית אחימלך: מה־תתהלל [t]ברעה הגבור
† est
cogitabit Prauitates * .die omni † Dei misericordia
* Contriones cogitauis
4 חסד אל כל־היום: [u]הוות תחשב
[u]הוה
.dolum faciens acuta nouacula sicut :tua lingua
לשונך כתער מלטש עשה [x]רמיה:
[x]רמה
loqui quam † mendacium :bono præ ‖ malum Dilexisti
‖ magis quàm bonum:
† magis
‡ omninò
*seculū tollet
5 אהבת רע מטוב שקר מדבר
lingua deuorationis verba omnia ‡ Dilexisti .Selah ,iustitiam
6 צדק סלה: אהבת כל־דברי־בלע לשון
[y]נתץ
,te conteret æternum * in :te destruet Deus Etiam .dolosa
7 מרמה: גם־אל [y]יתצך לנצח [z]יחתך
[z]חתה

euellet
,viuentium terra è te eradicabit & :tabernaculo è te abradit &
[a]ויסחך מאהל ושרשך מארץ חיים
[a]נסח
eum super & ;timebunt & ,iusti videbunt Et .Selah
8 סלה: [b]ויראו צדיקים וייראו ועליו
[b]ראה
* qui
,suā fortitudinē Deum posuit non * vir Ecce .ridebunt
9 ישחקו: הנה הגבר לא [c]ישים אלהים [d]מעוזו
[c]שום [d]עזז
† sed
‡ multitudini diuitiarum suarum
.sua prauitate in est roboratus ;suæ opulentiæ multitudine in ‡ fidit & †
ויבטח ברב עשרו יעז [e]בהותו:
sperabi :Dei domo in frondosa ‡ olea sicut ego Et
[e]הוה
10 ואני כזית רענן בבית אלהים בטחתי
‡ viridis
* in
‖ vltrà
.perpetuum ‖ & ,seculum * Dei misericordia in
בחסד־אלהים עולם ועד:
expectabo & :fecisti quoniam ,seculum in tibi Confitebor
11 [f]אודך לעולם כי [g]עשית ואקוה
[f]ידה [g]עשה
* est
.tuis misericordibus coram * bonum quoniam ,tuum nomen
שמך כי־טוב נגד חסידיך:

PSAL. LIII. נג

† intellectus
.Dauid ipsi Maschil † ,Machalath super Victori
1 למנצח על־מחלת משכיל לדוד:
stultus
‡ est
‡ viam suam,
* &
‖ est qui faciat
,‡ corruperunt :Deus ‡ non ,suo corde in nebulo Dixit
2 אמר נבל בלבו אין אלהים השחיתו
.bonum faciens ‖ non * ,iniquitatem fecerunt abominabilē &
והתעיבו עול אין עשה־טוב:
,hominum filios super prospexit cælis è Deus
3 אלהים משמים השקיף על־בני־אדם
† vt videat
.Deum requirens ,intelligens sit an videndum ad †
[h]לראות היש משכיל דרש את־אלהים:
[h]ראה
‡ Quotusquisque est
† computruerunt,
* est qui faciat
facient * non ,fœtuerunt † pariter ,retrocessit ille Omnis ‡
4 [i]כלו סג יחדו נאלחו אין עשה־
.vnus etiam † non ,bonum
טוב אין גם־אחד:
[i]כלל
† est
‡ deuorantes
edentes ‡ :iniquitatem operantes cognouerunt Nonne
5 הלא־[k]ידעו פעלי און אכלי
[k]ידע
.inuocauerunt non Deum :panē comederunt ‡ ,meum populum
‡ ac si comederent
* vbi
עמי אכלו לחם אלהים לא קראו:
quoniam ,timor fuit non * ,timore timuerunt Ibi
6 שם פחדו־פחד לא־היה פחד כי־
‖ castrametātis contra
quoniam ,affecisti pudore :te obsidentis ‖ ossa dispersit Deus
אלהים פזר עצמות [l]חנך [m]הבישתה כי־
[l]חנה [m]בוש
salutes Siion ex dabit Quis .eos spreuit Deus
7 אלהים מאסם: מי יתן מציון ישעות
† conuertente Deo
;sui populi captiuitatem Deum conuertendo in † ;Israel
ישראל בשוב אלהים שבות עמו
.Israel lætabitur ,Iahacob exultabit
[n]יגל יעקב ישמח ישראל:
[n]גול

PSAL. LIIII. נד

‡ psalmis, intellectus
Cum venisset
absconditus est apud nos;
.Dauid ipsi Maschil ,Neghinoth ‡ in Victori
1 למנצח בנגינות משכיל לדוד:
Dauid Nonne :Saul ad dixissent & ,Ziphim veniendo In
2 בבוא הזיפים ויאמרו לשאול הלא דוד
[o]ישע
* iudica
* sermones
,fac me saluum tuo nomine in Deus ?nobiscum se abscondit
3 מסתתר עמנו: אלהים בשמך [o]הושיעני
[p]דון [q]פלל
‖ aduersum
† fortes
audi Deus .me iudicabis * tua fortitudine in &
ובגבורתך [p]תדינני: אלהים שמע
[t]קום
alieni Quoniam .mei oris dicta * ausculta :meam orationem
4 [q]תפלתי האזינה לאמרי־פי: כי זרים
‡ coram se,
[ſ]שום
:meam animam quæsierunt terribiles † & ,me super ‖ insurrexerūt
5 [r]קמו עלי ועריצים בקשו נפשי
‡ auxiliatur
* est
.Selah ,sui regione è ‡ Deum posuerunt non
לא [ſ]שמו אלהים לנגדם סלה:
[t]שוב [u]שור
ישב
sustentatores inter * Dominus ;mihi auxilians ‡ Deus Ecce
6 הנה אלהים עזר לי אדני בסמכי
ק
tua veritate in :meis inimicis malum Reddet .meæ animæ
7 נפשי: [t]ישוב הרע [u]לשררי [x]באמתך
[x]אמן
[y]צמת
confitebor :tibi sacrificabo deuotione In ‖ .illos succide
8 [y]הצמיתם: בנדבה אזבחה־לך [z]אודה
‖ Voluntariè
† est.
omni ex Quoniam :†bonum quoniam ,Domine tuo nomini
9 שמך יהוה כי־טוב: כי מכל־
[z]ידה
† hostibus
.meus oculus vidit meis inimicis † in & :me eripuit angustia
[a]צרה [b]הצילני ובאיבי ראתה עיני:
[a]צור [b]נצל

PSAL. LV. נה

.Dauidi ipsi *Maschil* ,*modulis*ª in Victori
1 לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃
ne & ;meam orationem Deus percipe Auribus
2 הַאֲזִינָה אֱלֹהִים ªתְּפִלָּתִי וְאַל־
,mihi Intende . mea deprecatione à te abscondas
3 ᵇתִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתִי׃ הַקְשִׁיבָה לִּי
.tumul.uabor & ,*mea meditatione in conquerar* * :me exaudi &
וַעֲנֵנִי אָרִיד ᵈבְּשִׂיחִי וְאָהִימָה׃
quoniam ;impij *coarctationis faciebus*ᵉ à ,inimici voce A
4 מִקּוֹל אוֹיֵב מִפְּנֵי ᵉעָקַת רָשָׁע כִּי־
.mihi *aduersabuntur naso* † in & ,mendacium me *super facient labi* ‡
ᶠיָמִיטוּ עָלַי אָוֶן וּבְאַף יִשְׂטְמוּנִי׃
mortis terrores & :*meo interiori in cruciabitur* * meum Cor
5 לִבִּי ᵍיָחִיל בְּקִרְבִּי וְאֵימוֹת מָוֶת
:me *in veniet*ᵉ tremor & ,Timor . me super ceciderunt
6 נָפְלוּ עָלָי׃ יִרְאָה וָרַעַד יָבֹא בִי
pennam mihi dabit Quis † :dixi Et *.horror* ‡ me operuit &
7 ʰוַתְּכַסֵּנִי פַּלָּצוּת׃ וָאֹמַר מִי־יִתֶּן־לִּי אֵבֶר
. inhabitabo & ,*volabo* ‡ ;columba sicut
כַּיּוֹנָה אָעוּפָה וְאֶשְׁכֹּנָה׃
.Selah ,deserto in *pernoctabo; vaganda* ‖ me elongabo * Ecce
8 הִנֵּה אַרְחִיק נְדֹד ᵏאָלִין בַּמִּדְבָּר סֶלָה׃
.*turbine à excitato* ÷ vento à ;*mihi euasionem Accelerabo* ‡
9 אָחִישָׁה מִפְלָט לִי מֵרוּחַ סֹעָה מִסָּעַר׃
quoniam ;eorum linguam diuide ; Domine *Deglutis*
10 ˡבַּלַּע אֲדֹנָי פַּלַּג לְשׁוֹנָם כִּי־
nocte ac Die .ciuitate in *rixam & ,rapinam*ᵉ vidi
11 ˡרָאִיתִי חָמָס וְרִיב בָּעִיר׃ יוֹמָם וָלַיְלָה
labor ‡ & ,iniquitas & :eius muros super eam circundederunt
יְסוֹבְבֻהָ עַל־חוֹמֹתֶיהָ וְאָוֶן וְעָמָל
recedet ‖ non & ;eius *interiore in* † Prauitates .eius *interiori in*
12 בְּקִרְבָּהּ׃ ᵐהַוּוֹת בְּקִרְבָּהּ וְלֹא־יָמִישׁ
inimicus non Quia .dolus & ,fraus eius platea é
13 מֵרְחֹבָהּ תֹּךְ וּמִרְמָה׃ כִּי לֹא־אוֹיֵב
me *super* ‡ me habens odio non ;*feram* & ,me *afficiet* * probris
יְחָרְפֵנִי ⁿוְאֶשָּׂא לֹא־מְשַׂנְאִי עָלַי
.eo ab me *abscondam & ;magnificauit* ‡
הִגְדִּיל וְאֶסָּתֵר מִמֶּנּוּ׃
,meus *preceptor* :*meam comparationem* * secundum homo tu *Et*ᵉ
14 וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי
:*secretum edulcorabamus* † simul Qui . meus notus &
15 וּמְיֻדָּעִי׃ אֲשֶׁר יַחְדָּו נַמְתִּיק סוֹד
.*strepitu in* ‡ ambulabamus Dei domo in
בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ׃
:viuentes *sepulchrum* * descendant ,eis *super* mors *Mulctet* ‡
16 ᵒיַשִּׁימָוֶת עָלֵימוֹ ᵖיֵרְדוּ שְׁאוֹל חַיִּים
.eorum *interiori* ⁿ in ,eorum *habitatione* † in ‖ mala quia
כִּי־רָעוֹת בִּמְגוּרָם בְּקִרְבָּם׃
.me seruabit Dominus & :clamabo Deum ad Ego
17 אֲנִי אֶל־אֱלֹהִים אֶקְרָא וַיהוָה ᑫיוֹשִׁיעֵנִי׃
:tumultuabor & ,*meditabor* † meridie & ,mane & ,Vespere
18 עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה
meam animam pace in Redimet .meam vocem exaudiet &
19 וַיִּשְׁמַע קוֹלִי׃ פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי
.mecum *fuerunt multis in* ‖ quoniam :me *in conflictu* ‖
מִקְּרָב־לִי כִּי־ʳבְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי׃
.Selah ,*quondam sedens* ‡ & ,eos humiliabit & ,Deus Audiet
20 יִשְׁמַע אֵל ׀ ˢוְיַעֲנֵם וְיֹשֵׁב קֶדֶם סֶלָה
.Deum timuerunt non & :*eis* mutationes * non quibus
אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹהִים׃
.eius pactum polluit ,*eius pacificos in suas manus* ‡ Misit
21 שָׁלַח יָדָיו בִּשְׁלֹמָיו חִלֵּל בְּרִיתוֹ׃
.eius cor *conflictus* ‖ & ,suum os *butyris pra* † Lenierunt
22 חָלְקוּ ᵗמַחְמָאֹת פִּיו וּקְרָב־לִבּוֹ
.*stricti* gladij ipsa & ,*oleo pra* ‡ eius verba fuerunt *mollia* *
ᵘרַכּוּ דְבָרָיו מִשֶּׁמֶן וְהֵמָּה פְתִחוֹת׃
;te *educabit* † ipse & ,tuum *donum* ‡ Dominum super Proiice
23 הַשְׁלֵךְ עַל־יְהוָה ׀ יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ
.iusto nutationem seculum in dabit non
לֹא־יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק׃

ª psalmis , intellectus
פַּלְּלֵ ª
חָנַן ᵇ * clamabo in sermone meo,
עָנָה ᵈ שׂוּחַ ᵉ *facieangustię
עִיק ᵉ מוּט ᶠ ‡ extende.unt contra † furore aduersati sunt * doluit in me dio mei:
ᵍחוּל ʰכָּסָה * venit super ‡ tremor.
† Vtinā haberem alas ‡ volarem, & requiescerem. * elongatem trāsmigrādo, commorarer
ⁱנָתַן ᵏלוּן ‡ Festinarem eruere me; ‡ turbinis & tempestatis. * Perde *iniquitatem, & contradictionem
ˡרָאָה ‡ peruersitas est in medio † sūt in medio ‖ recessit
ᵐהוּה * affecit ‡ quod sustinuissem, ‡ aduersum
ⁿנָשָׂא ‡ magnificauit os suum; quia abscondissem * Sed ‡ equalitatem meam: dux † dulcescere faciebamus ‡ coniunctim.
* Exigat debitum mors ab * in infernum
ישׁי מוּת
ᵒ ק
נָשָׁה ᵖיָרַד
ᑫ יָשַׁע
‖ sunt ‖ societate * medio † loquar, † bello, quod est contra * multi sunt
רַבְּ ʳ עָנָה
‡ manens ab initio, * sunt
‡ manū suam in eos qui pacifici erant cū eo, ‡ magis quàm butyrum ‖ prœlium * leniora ‡ plusquam oleum,
פּה ᵗ רָכַךְ ᵘ
† pondus ‡ feret

:foueæ puteum in eos facies descendere Deus tu Et
24 וְאַתָּה ׀ אֱלֹהִים ªתּוֹרִדֵם ׀ לִבְאֵר ᵇשַׁחַת
doli ª & ,*sanguinum* viri ego & :suos dies dimidiabunt non
אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא־ᶜיֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי
.*te in* *confidam* †
אֶבְטַח־בָּךְ׃

ᵇשׁוּת ªיָרַד sanguinolēti, ª dolosi
ᶜחָצָה
† fido tibi.

PSAL. LVI. נו

Dauid ipsi ,remotis * mutam columbam super Victori
1 לַמְנַצֵּחַ ׀ עַל־יוֹנַת אֵלֶם רְחֹקִים לְדָוִד
.Gath in Pelistim eum *tenendo in* :Mictam †
מִכְתָּם בֶּאֱחֹז אוֹתוֹ פְלִשְׁתִּים בְּגַת׃
omni ,homo me *absorbuit* * quoniam ,Deus mei Miserere
2 ᵈחָנֵּנִי אֱלֹהִים כִּי־שְׁאָפַנִי אֱנוֹשׁ כָּל־
mei *inuidi* ‡ me *Absorbuerunt* ‖ .me *opprimet* * bellans die
3 הַיּוֹם לֹחֵם יִלְחָצֵנִי׃ שָׁאֲפוּ ᵉשׁוֹרְרַי
.*excelse ô mihi* † bellantes multi quoniam :die omni
כָּל־הַיּוֹם כִּי־ᶠרַבִּים לֹחֲמִים לִי מָרוֹם׃
.fidam *te in* ‡ ego :timebo *Interdiu* ‖
4 יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח׃
non ,fidi Deo *in* ,eius verbum laudabo Deo In
5 בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא
mea verba * die Tota .mihi caro faciat quid ;timebo
6 אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי׃ כָּל־הַיּוֹם דְּבָרַי
,malum in eorum cogitationes omnes † me *super* ;*affligent* * dolore
יְעַצֵּבוּ עָלַי כָּל־מַחְשְׁבֹתָם ᵍלָרָע׃
:*obseruabunt* ‡ mea vestigia ipsi ,*se abscondent* ,*Commorabuntur* †
7 יָגוּרוּ ׀ יִצְפּוֹנוּ הֵמָּה עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ
iniquitatem *Super* ‖ .meam animam *expectauerunt* *vt*
8 כַּאֲשֶׁר ʰקִוּוּ נַפְשִׁי׃ עַל־אָוֶן
.Deus descendere fac populos *naso*ᵉ in ‡ eis † euasio
פַּלֶּט־לָמוֹ בְּאַף עַמִּים ׀ ⁱהוֹרֵד אֱלֹהִים׃
meam lachrymam * pone tu ,numerasti *meam Motionem* ‖
9 ᵏנֹדִי סָפַרְתָּה אַתָּה ˡשִׂימָה דִמְעָתִי
conuertentur Tunc ? ‡ tuo libro in nonne :tuo vtre in
10 בְנֹאדֶךָ הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ׃ אָז ׀ יָשׁוּבוּ
quòd ,noui hoc :clamabo † die in ,retrorsum mei inimici
אוֹיְבַי אָחוֹר בְּיוֹם אֶקְרָא זֶה־יָדַעְתִּי כִּי־
Domino in :*rem* ‡ laudabo Deo In *.mibi* Deus
11 אֱלֹהִים לִי׃ בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָה
,timebo non ,fidi Deo In *.negotium* ‖ laudabo
12 אֲהַלֵּל דָּבָר׃ בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא
;* tua vota Deus me Super .mihi homo faciat quid
13 מַה־יַּעֲשֶׂה אָדָם לִי׃ עָלַי אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ
meam animā eripuisti Quoniam .tibi laudes reddam
14 אֲשַׁלֵּם ᵐתּוֹדֹת לָךְ׃ כִּי ⁿהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי
facies ad deambulandum ad ,*lapsu à* † meos pedes ‡ nonne ,morte à
מִמָּוֶת הֲלֹא רַגְלַי ᵒמִדֶּחִי לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי
.viuentium lumine in ;*Dei*
אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים׃

* in † *insigne aureolum*: cùm tenerent * absorbere vult
חָנַן ᵈ
* opprimit ‖ Absorbere volunt ‡ inimici
שׁוּר ᵉ רַב ᶠ
† pro me sunt in excelso. ‖ In die ‡ tibi
* per
* afficiunt me; aduersum † sunt
רוּעַ ᵍ
† Congregantur, latent. ‡ obseruant, cùm expectāt
יִצְפּוֹנוּ
ק
‖ Nū propter † erit ; furore
קָוָה ʰ יָרַד ⁱ
‖ Migrationes meas * meas lachrymas
נוּד ᵏ שׂוּם ˡ
‡ sunt † qua * pro me est. ‡ verbum: ‖ verbum. * sunt;
יָדָה ᵐ נָצַל ⁿ
‡ & † ab expulsione mei, vt ambulem coram Deo:
ᵒדָּחָה

PSAL. LVII. נז

* *insigne aureum, ipsum fugiendo in* ‡ , Mictam * Dauid ipsi ,disperdas ne Victori
1 לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ
,Deus mei Miserere .speluncam in Saul facie à
2 מִפְּנֵי־שָׁאוּל בַּמְּעָרָה׃ ᵖחָנֵּנִי אֱלֹהִים ׀ חָנֵּנִי
vmbra in & ,mea anima sperauit te in quoniam ,mei miserere
כִּי בְךָ חָסָיָה נַפְשִׁי ᑫוּבְצֵל־
.contritiones *transeat* donec :sperabo tuarum alarum
כְּנָפֶיךָ אֶחְסֶה עַד ʳיַעֲבֹר הַוּוֹת׃
† retribuente, *perficientem* † Deum ad :altissimum Deum ad Clamabo
3 אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן ˢלָאֵל גֹּמֵר
.me super ‖ à probro *afficeit* ‖ me seruabit & ,cælis è Mittet
4 עָלָי׃ יִשְׁלַח מִשָּׁמַיִם ׀ וְיוֹשִׁיעֵנִי חֵרֵף
,suam misericordiam Deus mittet .Selah ,me *sorbentem* ‡
שֹׁאֲפִי סֶלָה יִשְׁלַח אֱלֹהִים חַסְדּוֹ
iacebo ,*leonum medio in* ‡ mea Anima .suam veritatē &
5 ᶠוַאֲמִתּוֹ׃ נַפְשִׁי ׀ בְּתוֹךְ לְבָאִם אֶשְׁכְּבָה
:sagittæ & ,lancea ‖ *eorum* dentes ‡ ,hominum filios † ,ardentes
לֹהֲטִים בְּנֵי־אָדָם ᵗשִׁנֵּיהֶם ᵘחֲנִית וְחִצִּים
.acutus gladius ᵉ eorum lingua &
וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב ˣחַדָּה׃

ᵖחָנַן
ᑫצָלַל עָבַר ʳ
transeant
ˢעָלַל
mihi.
‡ deglutire volentis
‡ est inter leones. iaceo inter † inter ‡ quorum ‖ sunt vt
ᵗשֵׁן ᵘאָמַן
ᶻחָנָה ˣחָדַד

omnem super :Deus cælos super te Exalta
6 רומה על־השמים אלהים על כל־
,meis gressibus parauerunt Rete .tuam gloriam terram
7 הארץ כבודך: רשת הכינו לפעמי
ceciderunt ;foueam meæ facies ad* foderunt ,mea anima se flexit ‡
כפף נפשי כרו לפני שיחה נפלו
,Deus meum cor Paratum .Selah ,eius medium in
8 בתוכה סלה: נכון לבי אלהים
.canam & ,cantabo :meum cor paratum
נכון לבי אשירה ואזמרה:
exurgam ,cithara & ,nebel exurge ,mea gloria Exurge
9 עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה
te ‡ canam † :Domine populis in tibi Confitebor .diluculo
10 שחר: אודך בעמים אדני אזמרך
:tua misericordia cælos ad vsque ‡ magna Quoniam .gentibus in
11 בלאמים: כי־גדל עד־שמים חסדך
cælos super te Exalta .tua veritas æthera ad vsque &
ועד־שחקים אמתך: רומה על־שמים
.tuam gloriam terram omnem super :Deus
אלהים על כל־הארץ כבודך:

כון [a] ‡ incuruauit * ante me — שור [b] — † & ‡ tibi — ידה [c] ‡ est — cælos — אמן [d]

PSAL. LVIII. נח

.Mictam † Dauid ipsi ,disperdas ne , Victori
1 למנצח אל־תשחת לדוד מכתם:
rectitudines ‡ loquemini iustitiam congregatio ‡ vere Num
2 האמנם אלם צדק תדברון מישרים
iniquitates corde in Etiam .hominum filij iudicabitis
3 תשפטו בני אדם: אף־בלב עולת
‡ liberabitis vestrarum manuum iniquitatem terra in ,operamini
תפעלון בארץ חמס ידיכם תפלסון:
loquentes ,vtero ab errauerunt ,vulua à impij sunt Alienati
4 זרו רשעים מרחם תעו מבטן דברי
veneni similitudinem secundum * illis ‡ Venenum .mendacium
5 כזב: חמת־למו כדמות חמת־
.suam aurem obturabit ‖ surdæ aspidis sicut :serpentis
נחש כמו־פתן חרש יאטם אזנו:
iungentis :mussitantium vocem ad audiet † non Quæ
6 אשר לא־ישמע לקול מלחשים חובר
eorum dentes contere Deus .docti coniunctiones
7 חברים מחכם: אלהים הרס־שנימו
.Domine destrue leunculorum ‡ molas :ipsorum ore in
בפימו מלתעות כפירים נתץ יהוה:
tendet * :sibiipsis ambulabunt ,aquæ sicut Liquescent ‡
8 ימאסו כמו־מים יתהלכו־למו ידרך
liquefactionis ‡ limax Sicut .excidentur ‖ sic ‖ suas sagittas
9 חצו כמו יתמללו: כמו שבלול תמס
.Solem videant ne ,mulieris abortiuus :ibit
יהלך נפל אשת בל־חזו שמש:
viuentem sic ‡ rhamnum vestræ spinæ intelligant ‡ Antequam
10 בטרם יבינו סירתיכם אטד כמו־חי
cum ,iustus Lætabitur .eum rapiet turbine * ira sic
11 כמו־חרון ישערנו: ישמח צדיק כי־
.impij sanguine in lauabit suos pedes :vindictam viderit
חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע:
est vtique :iusto fructus ‖ Vere ,homo dicet Et
12 ויאמר אדם אך־פרי לצדיק אך יש־
.terra in iudicans Deus
אלהים שפטים בארץ:

‡ insigne aureum — ‡ ô ‡ æquitates — עול [e] appendetis: — זור [f] תעה ‡ est * instar — דמה [h] יחם [i] ‖ quæ obturat — † obtemperabit voci incantatium, incātātis incātationes sapienter. — ‡ catulorum leonum confringe — פרה [k] — ‡ Dissoluētur * intendent ‖ fed erunt † esset excisæ. ‡ defluēs pergent;sicut — חצץ [l] מול [m] — מסס [n] חזה [o] — ‡ sentiāt lebetes vestri, ignem rhamni sicut caro cruda, * vt turbo perdet — חיה [p] חרה [q] — ‖ est — פרה [r]

PSAL. LIX. נט

mittendo in ,Mictam ‡ Dauid ipsi ,corrumpas ne ,Victori
1 למנצח אל־תשחת לדוד מכתם בשלח
.eum interficiendum ad ‡ ,domum custodierunt & ,Saul
שאול וישמרו את־הבית להמיתו:
mihi obsistentibus * ab ,mi Deus meis inimicis ab me Eripe
2 הצילני מאיבי אלהי ממתקוממי
viris à & :iniquitatis † operariis ab me Eripe .me eleua
3 תשגבני: הצילני מפעלי און ומאנשי
sunt insidiati ecce Quia .me serua sanguinum ‡
4 דמים הושיעני: כי הנה ארבו
,mea præuaricatio nō * ;fortes me super ‡ sunt congregati ,meæ animæ
לנפשי יגורו עלי עזים לא־פשעי

disperdas, ‡ insigne aureū, quando misit ‡ vt interficerent — מות — * insurgētibus contra me — נצל [t] קום [u] — ‡ iniquis; ‡ sāguinolētis — ישע [x] — ‡ aduersum * absque præuaricatione — עז [y]

.current ‡ iniquitate Absque .Domine meum peccatum non &
5 ולא־חטאתי יהוה: בלי־עון ירצון
.vide & ,meum occursum in te suscita :se parabunt ‡ &
ויכוננו עורה לקראתי וראה:
,Israel Deus ,exercituum Deus Domine tu Et
6 ואתה יהוה־אלהים צבאות אלהי ישראל
omnium miserearis ne :gentes omnes visitandum ad euigila
הקיצה לפקד כל־הגוים אל־תחן כל־
,vesperam ad Conuertentur .Selah ,iniquitatis præuaricatorū
7 בגדי און סלה: ישובו לערב
.ciuitatem circuibunt & ,canis sicut tumultuabuntur
יהמו ככלב ויסובבו עיר:
:eorum labiis in ‖ gladij ,suo ore in scaturient * Ecce
8 הנה יביעון בפיהם חרבות בשפתותיהם
deridebis Domine tu Et audiens † quis quoniam
9 כי־מי שמע: ואתה יהוה תשחק־
eius Fortitudinem gentes omnes subsannabis :eos
10 למו תלעג לכל־גוים: עזו
.‡ mea eleuatio Deus quoniam :custodiam te ad ‡
אליך אשמרה כי־אלהים משגבי:
me faciet videre Deus :me præueniet meæ misericordiæ Deus
11 אלהי חסדו יקדמני אלהים יראני
obliuiscantur forte ne ,eos occidas Ne .meis inuidis in *
12 בשוררי: אל־תהרגם פן־ישכחו
;eos demitte ‖ & ,tua fortitudine in eos commoue :meus populus
עמי הניעמו בחילך והורידמו
verbum ‡ ,eorum oris peccatum † .Domine noster clypeus
13 מגננו אדני: חטאת־פימו דבר־
.periurio * de & :sua eleuatione in ‡ capiantur & ,eorum labiorum
שפתימו וילכדו בגאונם ומאלה
,consume ,furore in Consume .narrabunt macie † de &
14 ומכחש יספרו: כלה בחמה כלה
,Iahacob in dominans ‡ Deus quia ,sciant & ,ipsi † non &
ואינמו וידעו כי־אלהים משל ביעקב
,vesperam ad conuertentur Et .Selah ,terræ fines ad vsque
15 לאפסי הארץ סלה: וישבו לערב
.ciuitatem circuibunt & ,canis sicut tumultuabuntur
יהמו ככלב ויסובבו עיר:
,fuerint saturati non si :vescendum ad ‡ vagabuntur Ipsi
16 המה ינועון לאכל אם־לא ישבעו
,tuam fortitudinem cantabo ego Et .murmurabunt &
17 וילינו: ואני אשיר עזך
eleuatio fuisti quia ,tuam misericordiam manè in prædicabo * &
וארנן לבקר חסדך כי־היית משגב
;mihi angustiæ die in refugium & ;mihi
לי ומנוס ביום צר־לי:
,mea eleuatio Deus quia ;cantabo te ad ‡ ,mea Fortitudo
18 עזי אליך אזמרה כי־אלהים משגבי
,meæ misericordiæ Deus
אלהי חסדי:

absque peccato meo ‡ mea cucurrerunt, — עוה [a] רוץ [b] — ‡ parauerunt — קוץ [c] חנן [d] — iniquorum — המה [e] — loquentur ‖ sunt — † audit? — עזז [f] — ‡ tibi ‡ est. — חסדי ק — ראה [g] — * vltionem de inimicis meis ‖ depone — נוע [h] — † Propter ‡ propter ‡ propter superbiam suam: * contumelia, * mendacio narrantes. † sint ‡ dominatur — שוב [i] — ‡ vt comedāt: — ינועון ק — לון [k] שור [l] — * laudabo — היה [m] — † meæ. — צור [n] — ‡ tibi

PSAL. LX. ס

Dauid ipsi Mictam ‡ ,testimonij Susan † super Victori
1 למנצח על־שושן עדות מכתם לדוד
,Naharaim Aram cum ipsum rixando In ‡ .docendum ad
2 ללמד: בהצותו את ארם נהרים
percussit & ,Ioab est reuersus & ,Sobah Aram cum &
ואת־ארם צובה וישב יואב ויך את־
.millia duodecim ,Salis valle in Edom
אדום בגיא־מלח שנים עשר אלף:
reuerteris ,es exacerbatus * :nos rupisti ‡ ,nos elongasti Deus
3 אלהים זנחתנו פרצתנו אנפת תשובב
sana :eam scidisti ,terram tremere Fecisti .nos ad
4 לנו: הרעשתה ארץ פצמתה רפה
tuum populum fecisti Videre .nutat quia ,eius contritiones
5 שבריה כי־מטה: הראית עמך
.perturbationis * vinum nobis fecisti propinare :durum ‡
קשה השקיתנו יין תרעלה:
facie à se eleuandum ad ,vexillum ‖ te metuentibus Dedisti
6 נתתה ליראיך נס להתנוסס מפני
fac salutem :tui dilecti liberentur Vt .Selah ,veritatis
7 קשט סלה: למען יחלצון ידידיך הושיעה

† lilium ‡ insigne aureum — עור [o] — ‡ Cùm rixaretur — נצה [p] — שוב [q] נכה [r] — ‡ scidisti * iratus — מוט [s] ראה [t] — ‡ dura: * soporatiuū. — שקה [u] — ‖ signū, vt eleuet se propter veritatem,

, *sua sanctitate in* est locutus Deus .me exaudi & ,tua dextera per sanctitatem suam.

8 יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ׃ אֱלֹהִים ׀ דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ וַעֲנֵנִי

.metiar Succoth † vallem & :Sechem diuidam ,lætabor

אֶעְלֹזָה אֲחַלְּקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק [a] סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃ ק

fortitudo Ephraim & ,Menasseh *mihi* ‡ & ,Ghilhad Mihi * † *tabernaculorũ*

9 לִי גִלְעָד ׀ וְלִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם [b] מָעוֹז [b] עֹז [a] סֻכָּךְ

,meæ lotionis olla Moab .meus legifer ,Iehudah :mei capitis * Meus est,

רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃ מוֹאָב ׀ סִיר רַחְצִי

10 Peleseth me super ;meum calceamentum proiiciam Edom super

עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי פְּלֶשֶׁת

quis *munitionis* ‡ ciuitatem $ me deducet Quis .iubila ‡ ad munitam?

11 הִתְרוֹעָעִי׃ מִי יֹבִלֵנִי עִיר מָצוֹר מִי

Deus tu Nonne ?Edom ad vsque me deducet

12 הֲלֹא־אַתָּה אֱלֹהִים נְחִיתַנִי [c] עַד־אֱדוֹם׃ [c] נחה

?nostris exercitibus *in* ‖ Deus egredieris non & ?nos *elongasti* ‡ ‡ proiecisti ‖ cum

זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־[d] תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃ [d] יצא

mendacium *&* * :angustia ab auxilium nobis Da * nam

13 הָבָה־לָּנוּ [e] עֶזְרָת מִצָּר וְשָׁוְא [e] יהב

:fortitudinem faciemus Deo In .hominis salus

14 [f] תְּשׁוּעַת אָדָם׃ בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל [f] ישׁע

.nostros *angustiatores* † conculcauit ipse & † inimicos

וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

PSAL. LXI. סא

.Dauid ipsi Neghinoth $ super Victori $ *modulationibus*

1 לַמְנַצֵּחַ ׀ עַל־נְגִינַת לְדָוִד׃

.meæ orationi intende ;meum clamorem Deus Audi

2 שִׁמְעָה אֱלֹהִים [g] רִנָּתִי הַקְשִׁיבָה [h] תְּפִלָּתִי׃ [g] רנן [h] פלל

:meum cor *deficiendo in* ‖ clamabo te ad terræ extremo Ab ‖ cum deficerit

3 מִקְצֵה הָאָרֶץ ׀ אֵלֶיךָ אֶקְרָא בַּעֲטֹף לִבִּי

.me deduces ,me *à exaltabitur* * petram *in* † † ad * quæ celsior est

בְּצוּר־יָרוּם מִמֶּנִּי ׀ תַנְחֵנִי׃ [i] נחה

faciebus ‡ à fortitudinis turris :mihi spes fuisti Quia

4 כִּי־[k] הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל־[l] עֹז מִפְּנֵי ‡ facie

sperabo :secula $,tuo tabernaculo in Habitabo .inimici

5 אוֹיֵב׃ אָגוּרָה בְאָהָלְךָ עוֹלָמִים אֶחֱסֶה [k] היה [l] עזז

tu Quoniam .Selah ,tuarum alarum absconditio in

6 בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ סֶּלָה׃ כִּי־אַתָּה

timentibus hæreditatem dedisti :mea vota audisti Deus

אֱלֹהִים שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי נָתַתָּ יְרֻשַּׁת יִרְאֵי

eius anni :adiicies regis dies super Dies :tuum nomen

7 שְׁמֶךָ׃ יָמִים עַל־יְמֵי־מֶלֶךְ [m] תּוֹסִיף שְׁנוֹתָיו [m] יסף

facies ad * seculum † Manebit .generatio & generatio sicut † in * coram Deo;

8 כְּמוֹ־דֹר וָדֹר׃ יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי

.eum *custodient* ‖ ,præpara veritatem & misericordiam :Dei ‖ quæ conseruant

אֱלֹהִים חֶסֶד [n] וֶאֱמֶת מַן יִנְצְרֻהוּ׃ [n] אמן

me reddendum ad :perpetuum ‡ in tuo nomini canam Sic † seculum, vt reddam

9 כֵּן אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ לָעַד לְשַׁלְּמִי ‡ de die in diem

.*die die* ‡ mea vota

נְדָרַי יוֹם ׀ יוֹם׃

PSAL. LXII. סב

.Dauid ipsi cantus Ieduthun *super* Victori

1 לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃

.mea salus ipso ab ;mea anima *silens Deum ad* Tantùm Deo silet

2 אַךְ אֶל־אֱלֹהִים [o] דּוּמִיָּה נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָתִי׃ [o] דמה † est Deus meus

non ,mea eleuatio:mea salus & ,*mea petra* ‡ ipse Tantùm

3 אַךְ־הוּא צוּרִי וִישׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא־

? *virum super detrahetis* $ Vsquequo .*multùm labascam* declinabo multa declinatione.

4 אֶמּוֹט רַבָּה׃ עַד־אָנָה ׀ [p] תְּהוֹתְתוּ עַל־אִישׁ

maceria ‖ ,inclinatus paries tanquam ‡ vos vniuersi ;interficiemini ‡ cogitabitis praua cōtra vnumquemque?

תְּרָצְּחוּ כֻלְּכֶם כְּקִיר [q] נָטוּי גָּדֵר

consuluerunt eius celsitudine † à Veruntamen . impulsa [p] הות [q] נטה

5 הַדְּחוּיָה׃ אַךְ [r] מִשְּׂאֵתוֹ ׀ יָעֲצוּ

;benedicebant suo ore in ,mendacium voluerunt ,‖ expellere † eritis ‖ & † magnitudine Dei

לְהַדִּיחַ יִרְצוּ כָזָב בְּפִיו יְבָרֵכוּ [r] נשׂא נדח

Deo Tantùm .Selah ,maledicebant suo intimo in & ‖ alter alterũ, $ est quod præstolor.

6 וּבְקִרְבָּם יְקַלְלוּ־סֶלָה׃ אַךְ לֵאלֹהִים

Tantùm *mea expectatio* $ eo ab quoniam :mea anima tace

7 [s] דּוֹמִּי נַפְשִׁי כִּי־מִמֶּנּוּ תִּקְוָתִי׃ אַךְ־ [s] דמם

nutabo † non * ,mea eleuatio :mea salus & ,*mea petra* ‡ ipse ‡ est fortitudo * ideo † declinabo

הוּא צוּרִי וִישׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט׃

In ‡ est † robur ,meæ fortitudinis *rupes* ‡ :mea gloria & ,mea salus ‡ Deo *Super*

8 עַל־אֱלֹהִים יִשְׁעִי וּכְבוֹדִי צוּר־עֻזִּי

* populi, ,*populus* * tempore omni in eo in Sperate .Deo in mea spes

9 מַחְסִי בֵּאלֹהִים׃ בִּטְחוּ בוֹ בְכָל־עֵת ׀ עָם

$ coram illo ‖ nostra, ,*nobis* ‖ spes Deus :vestrum cor *eius facies ad* $ effundite

שִׁפְכוּ־לְפָנָיו לְבַבְכֶם אֱלֹהִים מַחֲסֶה־לָּנוּ

* sunt mendacium ,hominum filij * vanitas Tantùm .Selah

10 סֶלָה׃ אַךְ ׀ הֶבֶל בְּנֵי־אָדָם כָּזָב

† stateras si ascēdātomnes leuiores sunt .pariter vanitate à *ipsi :ascendendo bilances* † in ,viri filij

בְּנֵי אִישׁ בְּמֹאזְנַיִם [a] לַעֲלוֹת הֵמָּה מֵהֶבֶל יָחַד׃ [a] עלה

:euanescatis ne *rapina in &* ,*extorsione in* ‡ fidatis Ne

11 אַל־תִּבְטְחוּ בְעֹשֶׁק וּבְגָזֵל אַל־תֶּהְבָּלוּ

‡ calumniæ,& rapinæ * substantia si multiplicetur, .cor ponatis ne ,*pullulauerit cum facultas* *

חַיִל ׀ כִּי־יָנוּב אַל־תָּשִׁיתוּ לֵב׃

quia ;audiui hoc bis ,Deus est locutus Semel

12 אַחַת ׀ דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם־זוּ שָׁמָעְתִּי כִּי [b] שׁור

‖ est quia ;misericordia Domine tibi Et .Deo ‖ fortitudo

13 [c] עֹז לֵאלֹהִים׃ וּלְךָ־אֲדֹנָי חָסֶד כִּי־ [c] עזז

† vnicuique .suum opus secundum *viro* † reddes tu

אַתָּה תְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ׃

PSAL. LXIII. סג

cùm esset .Iehudah deserto in *ipsum existendo in* ,Dauid ipsi Cantus

1 מִזְמוֹר לְדָוִד [d] בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה׃ [d] היה $ es,

te sitiuit ,te quæram diluculo ,*tu* $ meus Deus Deus

2 אֱלֹהִים ׀ אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה לְךָ ׀

* desiderauit ‖ deserti, ‡ sitibunda *anhelãte* ‡ &, *siccitatis* ‖ terra in :mea caro te *ad appetiit* * ,mea anima

נַפְשִׁי כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי בְּאֶרֶץ־צִיָּה [e] וְעָיֵף [e] עוף

videndum ad $;te vidi sanctitate in Sic .*aquis* † absque

3 בְּלִי־מָיִם׃ כֵּן בַּקֹּדֶשׁ [f] חֲזִיתִךָ [g] לִרְאוֹת [f] חזה [g] ראה

† aqua, $ vt videam *bona* ‖ Quoniam .tuam gloriam & ,tuam fortitudinem

4 עֻזְּךָ וּכְבוֹדֶךָ׃ כִּי־טוֹב

‖ melior est ‡ quam vita; † laudabunt .te *celebrabunt* † mea labia ;*vitis præ* ‡ tua misericordia

[h] חַסְדְּךָ מֵחַיִּים שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּנְךָ׃

[h] leuabo tuo nomine in :*meu vitu* $ in tibi benedicam Sic

5 כֵּן אֲבָרֶכְךָ בְחַיָּי בְּשִׁמְךָ [i] אֶשָּׂא [i] חיה נשׂא

$ vita mea; † manus ‡ saturatur *saturabitur* ‖ pinguedine & ,adipe Sicut .*meas palmas* †

6 כַּפָּי׃ כְּמוֹ חֵלֶב וָדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע [k] כפף

.meum os *laudabit præconiorum* ‡ labiis & :mea anima

נַפְשִׁי וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת יְהַלֶּל־פִּי׃

‡ laudationū laudat *custodiis* ‖ in :meis stratis *super* † tui sum recordatus Si

7 [l] אִם־זְכַרְתִּיךָ עַל־יְצוּעָי בְּאַשְׁמֻרוֹת [l] פרה

† in ‖ vigiliis * de vmbra in & :mihi auxilium fuisti Quia .*te in* [n] meditabor

8 אֶהְגֶּה־בָּךְ׃ כִּי־[m] הָיִיתָ עֶזְרָתָה לִּי וּבְצֵל [m] היה [n] צלל

‡ laudabo. † tibi. $ sustentauit *te post* † mea anima Adhæsit .*dicam præconia* ‡ tuarum alarum

9 כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן׃ דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ

desolationem ad ipsi Et .tua dextera *suffulsit* $ *me in*

10 בִּי תָּמְכָה יְמִינֶךָ׃ וְהֵמָּה לְשׁוֹאָה

.terræ inferiora *in* introibunt :meam animam quærent

יְבַקְשׁוּ נַפְשִׁי [o] יָבֹאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ׃ [o] בוא

* Occident eum gladio: .erunt vulpium pars :*gladij manus super eum facient* Fundere *

11 [p] יַגִּירֻהוּ עַל־יְדֵי־חָרֶב [q] מְנָת שֻׁעָלִים יִהְיוּ׃ [p] נגר [q] מנה

† qui iurat per eum: *iurans* † omnis laudabitur ,Deo in lætabitur rex Et

12 וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים יִתְהַלֵּל כָּל־הַנִּשְׁבָּע

.mendacium loquentium os obstruetur quia ;*eo in*

בּוֹ כִּי [r] יִסָּכֵר פִּי דוֹבְרֵי־שָׁקֶר׃ [r] פרה

PSAL. LXIIII. סד

.Dauid ipsi cantus Victori

1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃

‡ sermone meo: à timore *pauore à* :*mea loquela* ‡ in meam vocem Deus Audi

2 שְׁמַע־אֱלֹהִים קוֹלִי [s] בְשִׂיחִי מִפַּחַד [s] שׂוח

secreto † à me *Abscondes* .*meas vitas custodies* ‖ inimici

3 אוֹיֵב [t] תִּצֹּר [u] חַיָּי׃ תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד

‖ custodi vitā meā. Abscōde † consilio .iniquitatem operantium tumultu à :malignorum

מְרֵעִים [x] מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ [t] נצר [u] חיה

tetenderunt :suam linguam gladium vt acuerunt *Qui* ‡

4 אֲשֶׁר שָׁנְנוּ כַחֶרֶב לְשׁוֹנָם דָּרְכוּ [x] רגשׁ [y] חצץ

‡ Quia * Vt sagittis impetant absconditis in *sagittandum Ad* * .amarum verbum suam sagittā

5 [y] חִצָּם דָּבָר מָר׃ [z] לִירוֹת בַּמִּסְתָּרִים [z] ירה [a] תמם

‡ sagittauerũt † timuerunt. .*timebunt* † non & ,eum *sagittabunt* ‡ subitò :perfectum

[a] תָּם פִּתְאֹם יֹרֻהוּ וְלֹא יִירָאוּ׃

abdendum ad narrabunt ‡ :nequam verbum sibiipsis Roborabunt
6 יחזקו־למו ׀ דבר רע יספרו לטמון
Inuestigabunt* ?eos videbit Quis ,dixerunt :laqueos
7 מוקשים אמרו מי יראה־למו׃ יחפשו־
intimum & :peruestigatum ‖scrutinium perfecerunt ,iniquitates
עולת תמנו חפש מחפש וקרב
sagitta Deus eos sagittauit Et .profundum cor & ,viri †
8 איש ולב עמק׃ וירם אלהים חץ
eam facient impingere Et .eorum percussiones ‡ fuerunt :subito*
9 פתאם היו מכותם׃ ויכשילהו
.eos in videns omnis se amouebunt ‡ :suam linguam semetipsis in
עלימו לשונם יתנודדו כל־ראה בם׃
opus annunciauerunt & ,homines omnes timuerunt Et
10 וייראו כל־אדם ויגידו פעל
iustus Lætabitur .intellexerunt eius opus & :Dei
11 אלהים ומעשהו השכילו׃ ישמח צדיק
.corde recti omnes gloriabuntur & :eo in sperabit & ,Domino in
ביהוה וחסה בו ויתהללו כל־ישרי־לב׃

Roborauerūt ‡ narrauerūt vt abscondant *Sūt scrutati
a יקש ‖ scrutatum
b עור † vniuscuiusque,
‡ plagæ
c היה d נכה ‡ elōgabūt se omnes videntes
laudabunt

PSAL. LXV. סה

.canticum ,Dauid ipsi cantus Victori
1 למנצח מזמור לדוד שיר׃
reddetur tibi & ;Siion in Deus laus silentium ‡ Tibi
2 לך דמיה תהלה ׀ אלהים בציון ולך ישלם־
omnis te ad vsque ;orationem Audiens* .votum
3 נדר׃ שמע תפלה עדיך כל־
:mibi † præualuerunt iniquitatum Verba .veniens ‖ caro
4 בשר יבאו׃ דברי עונת גברו מני
.eas propitiaberis tu nostris præuaricationibus
פשעינו אתה תכפרם׃
,tua atria* habitabit ,facies ‡ appropinquare & ,eliges Felicitates ‡
5 אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך
.tui templi sancti ;tuæ domus bono in saturabimur
נשבעה בטוב ביתך קדש היכלך׃
:nostræ salutis Deus nobis respondebis † iustitia in Terribilia ‖
6 נוראות ׀ בצדק תעננו אלהי ישענו
.longinquorum ‡ maris ‡ & ,terræ finium omnium spes
מבטח כל־קצוי־ארץ וים רחקים׃
.fortitudine in accinctus‖ :sua potentia in montes* Firmans
7 מכין ׀ הרים בכחו נאזר בגבורה׃
,eorum fluctuum sonitum ,marium sonitum Compescens †
8 משביח ׀ שאון ימים שאון גליהם
finium habitatores timuerunt Et .gentium turbam ‡ &
9 והמון לאמים׃ וייראו ישבי קצות
.*facies laudare vesperæ & ;auroræ exitus ‡ :tuis signis à
מאותתיך מוצאי בקר וערב תרנין׃
;eam ditabis † plurimum ,ei intulisti desiderium & ,‖terram Visitasti
10 פקדת הארץ ותשקקה רבת תעשרנה
quia ,eorū frumentū parabis ‡ :aquis ‡ plenus Dei riuus
פלג אלהים מלא מים תכין דגנם כי־
fac descendere ,inebria eius Liras ‖ .eam parabis* sic
11 כן תכינה׃ תלמיה רוה נחת
.benedices ‡ eius germini ,eam liquefacies ‡ imbribus In :eius sulcos †
גדודה ברביבים תמוגגנה צמחה ׀ תברך׃
stillabunt tua orbitæ* & :tuo bono annum Coronasti
12 עטרת שנת טובתך ומעגליך ירעפון
exultatione & :deserti pascua Stillabunt ‖ .pinguedinem
13 דשן׃ ירעפו נאות מדבר וגיל
,pecore campi ‡ se Induerunt .se accingent † colles
14 גבעות תחגרנה׃ לבשו כרים ׀ הצאן
canent etiam ,clamabunt :frumento se operuerunt valles &
ועמקים יעטפו־בר יתרועעו אף־ישירו׃

e שור ‡ silet
f הלל * Tu audis
g פלל ‖ veniet. Reb. iniquis quæ † nobis;&
h בוא i עוה
‡ Beatus quē elegisti, ‡ fecisti, *in atriis tuis
‖ In terribilibus †exaudies nos
k ירא l ענה
‡ insularum ‡ distantium * Qui firmat ‖ qui est
m כון †Qui cōpescit
n גלל ‡ multitudinem
o חמר ‡ stellas matutinas& vespertinas *re
p יצא ‖ pluuia, postquā desiderare fecisti eam † locupletasti
q שוק r רבב ‡ est ‡ parasti * disposuisti ‖ Sulcos † in lineas ‡ liquefac ‡ benedic
s כון t מוג * cæli tui stillauerunt
u שנה x נאה ‖ Stillauerūt in cāpestrib. † accinxerūt ‡ pascua pecudibus,
y גול z שור

PSAL. LXVI. סו

omnis Deo Iubilate .cantus canticum Victori
1 למנצח שיר מזמור הריעו לאלהים כל־
,gloriam ponite :eius nominis gloriam Cantate .terra
2 הארץ׃ זמרו כבוד־שמו שימו כבוד
;tuis operibus terribilis ‡ Quàm :Deo Dicite .eius laudem
3 תהלתו׃ אמרו לאלהים מה־נורא מעשיך
.tui inimici te in mentientur ‡ tuæ fortitudinis multitudine in
ברב עזך יכחשו־לך איביך׃

a רוע
b שום c הלל ‡ terribilia opera tua propter multitudinem * negabunt
d ירא e עזז

canent :tibi canent & ,tibi se incuruabunt terra Omnis
4 כל־הארץ ׀ ישתחוו לך ויזמרו־לך יזמרו
:Dei opera videte & ,Ite ‡ .Selah ,tuo nomini
5 שמך סלה׃ לכו וראו מפעלות אלהים
mare Conuertit .hominum filios super opere terribilis*
6 נורא עלילה על־בני אדם׃ הפך ים ׀
.ipso in lætabimur † ibi :pede in transierunt flumine in ‖ ;aridam in
ליבשה בנהר יעברו ברגל שם נשמחה בו׃
gentes in eius oculi ,seculo ‡ sua fortitudine in Dominans ‡
7 משל בגבורתו ׀ עולם עיניו בגוים
.Selah ,seipsos eleuent ne rebelles :speculabuntur*
תצפינה הסוררים ׀ אל־ירימו למו סלה׃
vocem facite audire & :nostro Domino populi Benedicite
8 ברכו עמים ׀ אלהינו והשמיעו קול
non & :vitam in nostram animam Ponens ‖ .eius laudis
9 תהלתו׃ השם נפשנו בחיים ולא־
nos probasti Quoniam .nostrum pedem nutandum ad dedit †
10 נתן למוט רגלנו׃ כי־בחנתנו
.argentum excoquere secundum ‡ nos excoxisti ‡ Deus
אלהים צרפתנו כצרף־כסף׃
.nostris lumbis in coarctationem* posuisti :rete in nos Introduxisti
11 הבאתנו במצודה שמת מועקה במתנינו׃
sumus ingressi ;nostrum caput in ‖ hominem fecisti Equitare
12 הרכבת אנוש לראשנו באנו־
.irriguam † ad nos eduxisti & ;aquas in & ,ignem in
באש ובמים ותוציאנו לרויה׃
tibi reddam :ascensionibus ‡ in tuam domum Ingrediar
13 אבוא ביתך בעולות אשלם לך
est locutum & :mea labia aperuerunt Quæ .mea vota
14 נדרי׃ אשר־פצו שפתי ודבר־
medullatorum Ascensiones* .mihi angustia in ‡ meum os
15 פי בצר־לי׃ עלות מיחים
bouem † faciam :arietum suffitu cum tibi ascendere faciam‖
אעלה־לך עם־קטרת אילים אעשה בקר
narrabo & ,audite ,Ite ‡ .Selah ,hircis cum
16 עם־עתודים סלה׃ לכו־שמעו ואספרה
.meæ animæ fecit quæ ,Deum timentes omnes
כל־יראי אלהים אשר עשה לנפשי׃
.mea lingua sub est exaltatus & :clamaui ore ipsum Ad
17 אליו פי־קראתי ורומם תחת לשוני׃
.Dominus exaudiet non ,meo corde in vidi si Iniquitatem
18 און אם־ראיתי בלבי לא ישמע אדני׃
.meæ orationis voce in attendit :Deus exaudiuit Vere
19 אכן שמע אלהים הקשיב בקול תפלתי׃
,meam orationem remouit non qui ,Deus Benedictus
20 ברוך אלהים אשר לא־הסיר תפלתי
.mea à suam misericordiam &
וחסדו מאתי׃

Omnes terræ habitatores
f שחה ‡ Venite
g ילך h ראה *terribile opus
‡ per flumen †lætati sumus
‡ Qui dominatur ‡ in seculum. * speculātur:
ירומו ק
‖ Qui posuit
i הלל k שום † permisit vt declinaret pes noster.
‡ conflasti ‡ sicut cōflatus
* angustiam
‖ super
† terram
l יצא ‡ holocausta:
m פצה ‡ dum esset * Holocausta agnorum
n צור o מוח ‖ offeram † boues ‡ Venite
p ילך
exaltabitur
q ראה voci
r פלל
s סור

PSAL. LXVII. סז

.cantici cantus Neghinoth in Victori
1 למנצח בנגינת מזמור שיר׃
illuminet :nobis benedicat & ,nostri misereatur Deus
2 אלהים יחננו ויברכנו יאר
terra in sciendum Ad ‡ .Selah ,nobiscum suas facies
3 פניו אתנו סלה׃ לדעת בארץ
.tuam salutem gentibus omnibus in ;tuam viam
דרכך בכל־גוים ישועתך׃
populi tibi confiteantur .Deus populi tibi Confiteantur
4 יודוך עמים ׀ אלהים יודוך עמים
quoniam ,gentes ouent † & ,Lætentur .ipsi omnes
5 כלם׃ ישמחו וירננו לאמים כי־
,eas duces terram in gentes & :æquitate ‡ populos iudicabis
תשפט עמים מישר ולאמים ׀ בארץ תנחם
tibi confiteantur :Deus populi tibi Confiteantur .Selah
6 סלה׃ יודוך עמים אלהים יודוך
nobis benedicat :suum germen dedit Terra .ipsi omnes populi
7 עמים כלם׃ ארץ נתנה יבולה יברכנו
metuant & :Deus nobis Benedicat .noster Deus ,Deus
8 אלהים אלהינו׃ יברכנו אלהים וייראו
.terræ fines omnes eum
אותו כל־אפסי־ארץ׃

lucere faciat
t חנן vultum suum ‡ Vt sciamus
u ידע
x ידה † clament
y רנן ‡ in
fructum

PSAL. LXVIII. סח

.cantici cantus Dauid ipſi Victori
1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר ᵃשִׁיר׃ | ᵃשׁוּר
fugiant & :eius inimici diſpergantur* ,Deus Exurgat | *&
2 יָקוּם אֱלֹהִים יָפוּצוּ אוֹיְבָיו וְיָנוּסוּ
,fumum propellis Vt† .eius faciebus ‡ à eum habentes odio* | * qui odio habuerunt ‡ facie
3 מְשַׂנְאָיו מִפָּנָיו׃ כְּהִנְדֹּף עָשָׁן
impij peribunt‖ ignis faciebus à ceram liquefieri vt ;$ propelles | †Sicut propellitur fumus, $ eos, ſicut liqueſcit cera à facie ‖ ſic
תִּנְדֹּף ᵇכְּהִמֵּס דּוֹנַג מִפְּנֵי־אֵשׁ יֹאבְדוּ רְשָׁעִים
exultabunt ,lætabuntur iuſti Et .Dei faciebus* à
4 מִפְּנֵי אֱלֹהִים׃ וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ יַעַלְצוּ | ᵇמסס
.lætitia in gaudebunt & ,Dei facies ad* | * facie
לִפְנֵי אֱלֹהִים ᶜוְיָשִׂישׂוּ בְשִׂמְחָה׃ | * coram Deo
equitantem † exaltate ,eius nomini canite ,Deo Cantate | ᶜשׂוּשׂ
5 שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ ᵉסֹלּוּ ᵈלָרֹכֵב | † cũ ꝗ aſcēdit ſuper cælos,
.eius facies ad ‡ exultate & ,eius nomen* Iah in ,cælis ſupremis in | ᵈשׁוּר סלל
בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃ | * nomine ‡ coram eo, ‖ eſt
habitaculo in Deus ;viduarum Iudex & ,pupillorum ‖ Pater
6 אֲבִי יְתוֹמִים ᶠוְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן | ᶠדון
vnicos habitare faciens $ Deus .ſuæ ſanctitatis | $ facit
קָדְשׁוֹ׃ אֱלֹהִים ᵍמוֹשִׁיב יְחִידִים׀ | ᵍישׁב
veruntamen :compedibus in vinctos educens ,domo in | * in ſicco. * cùm egredereris corã populo tuo:cum incederes per deſertum.
7 בַּיְתָה מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת אַךְ
te egrediendo in* ,Deus .ſiccum* habitauerunt rebelles
8 סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה׃ אֱלֹהִים ʰבְּצֵאתְךָ | ʰיצא
.Selah ,ſolitudine in te incedere in :tui populi facies ad
לִפְנֵי עַמֶּךָ בְּצַעְדְּךָ בִישִׁימוֹן סֶלָה׃
faciebus † à diſtillauerunt cæli etiam ,tremuit Terra | † facie ‡ tremuit * facie
9 אֶרֶץ רָעָשָׁה׀ אַף־שָׁמַיִם נָטְפוּ מִפְּנֵי
.Iſrael Dei ‡ ,Dei faciebus à ;‖ Sinai hic ,Dei | ‡ qui eſt Deus * voluntariam * propter
אֱלֹהִים זֶה סִינַי מִפְּנֵי אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
,tuā hereditatē* ;Deus fecisti eleuare munificentiarum* Pluuiam
10 גֶּשֶׁם נְדָבוֹת ⁱתָּנִיף אֱלֹהִים נַחֲלָתְךָ | ⁱנוף
.eam confirmaſti tu confectam labore $ & | $ ſi laborauit
וְנִלְאָה אַתָּה כוֹנַנְתָּהּ׃
pauperi tua bonitate in parabis ‖ ;ea in habitauerunt tua Societas †
11 ᵏחַיָּתְךָ יָשְׁבוּ־בָהּ תָּכִין בְּטוֹבָתְךָ ˡלֶעָנִי | † Cõgregatio ‖ locũ parare feciſti propter bonitatē tuam
annunciatricum ‡ :ſermonem dabit Dominus .Deus
12 אֱלֹהִים׃ אֲדֹנָי יִתֶּן־אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת | ᵏחיה ˡענה
,fugiebant exercituum Reges .multus† exercitus | ‡ earum quæ annunciant ‡ magnus erat.
13 צְבָא ᵐרָב׃ מַלְכֵי צְבָאוֹת ⁿיִדֹּדוּן
.ſpolium ‡ diuidebat domus habitatio $ & :fugiebant
יִדֹּדוּן וּנְוַת בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל׃ | ᵐרבב ⁿנדד
tecta ‖ columbæ pennæ* ,tripodes inter accubueritis $ Si | $ familia ‡ ſpolia. $ dormieritis * eritis ſicut ‖ quæ tecta eſt
14 אִם־תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתַּיִם כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה
diſſipando In † .auro flauo in eius alæ & :argento in
15 בַכֶּסֶף וְאֶבְרוֹתֶיהָ בִּירַקְרַק חָרוּץ׃ בְּפָרֵשׂ | †Cũ diſſiparet Omnipotens ‖ ningere faciebat
Mons .Salmon in nix vt albeſcebas ‖ ,ea in reges Saddai
16 שַׁדַּי מְלָכִים בָּהּ תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן׃ הַר־ | ‡ eſt * excelſus
.Baſan mons gibborum* mons :Baſan mons ‡ Dei
אֱלֹהִים הַר־בָּשָׁן הַר גַּבְנֻנִּים הַר־בָּשָׁן׃ | * ſaltatis ‡ excelſi? * quem † ſeculum.
deſiderauit* montem ,gibboſi ‡ montes deſpicitis* quid Vt
17 לָמָּה׀ תְּרַצְּדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים הָהָר חָמַד
.æternum † in inhabitabit Dominus etiam :eum inhabitare Deus
אֱלֹהִים ᵒלְשִׁבְתּוֹ אַף־יְהוָה יִשְׁכֹּן לָנֶצַח׃ | ᵒישׁב
Dominus :duplicata ‡ millia myriades duæ* Dei Currus | * vigiti millia ‡ angelorum:
18 רֶכֶב אֱלֹהִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי ᵖשִׁנְאָן אֲדֹנָי | ᵖשׁנה
,altitudinem in Aſcendiſti .ſanctitate in Sinai ,eis in ‖ | ‖ cum
בָם סִינַי בַּקֹּדֶשׁ׃ ᑫעָלִיתָ לַמָּרוֹם׀ | ᑫעלה
:homine $ in dona accepiſti ,captiuitatem captiuam duxiſti | $ hominibus
19 שָׁבִיתָ שֶּׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם | ʳשׁכן
.Deum Iah inhabitandum ad* ,rebelles etiam & | * vt inhabitarent Dominum
וְאַף סוֹרְרִים לִשְׁכֹּן׀ יָהּ אֱלֹהִים׃
Deus ,nobis onus in imponet ,die die † Dominus Benedictus | † quotidie,afferet
20 בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם׀ יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל
,ſalutes ad Deus ‡ nobis Deus .Selah ,noſtram ſalutem | ‡ eſt
21 יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה׃ הָאֵל לָנוּ אֵל ᶠלְמוֹשָׁעוֹת | ᶠישׁע
Veruntamen .exitus ‡ mortem ad Adonai* Domino & | * eo ‡ ſunt
וְלֵיהוִה אֲדֹנָי לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת׃ אַךְ־
;crinis verticem ,ſuorum inimicorum caput transfiget Deus
22 אֱלֹהִים יִמְחַץ רֹאשׁ אֹיְבָיו קָדְקֹד שֵׂעָר

Baſan Ex ,Dominus Dixit .ſuis delictis in ambulantis
23 מִתְהַלֵּךְ בַּאֲשָׁמָיו׃ אָמַר אֲדֹנָי מִבָּשָׁן
.maris profundis de redire faciam:faciam redire
אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְּצֻלוֹת יָם׃ | ᵃשׁוב
tuorum canum lingua ,ſanguine in tuum pedem figas Vt | rubeſcat pes tuus
24 לְמַעַן׀ תִּמְחַץ רַגְלְךָ בְּדָם לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ
:Deus tua itinera Viderunt .ipſo ex inimicis ex | ipſis
25 מֵאֹיְבִים מִנֵּהוּ׃ ᵇרָאוּ הֲלִיכוֹתֶיךָ אֱלֹהִים | ᵇראה
Præuenerunt .ſanctitate in mei regis ,mei Dei itinera
26 הֲלִיכוֹת אֵלִי מַלְכִּי בַקֹּדֶשׁ׃ קִדְּמוּ
.tympanizantium puellarum medio in ;modulatores poſt cantores | pſallentes;
ᶜשָׁרִים אַחַר נֹגְנִים בְּתוֹךְ עֲלָמוֹת תּוֹפֵפוֹת׃ | ᶜשׁיר
.Iſrael vena ex ‡ Domino :Deo benedicite eccleſiis In | ‡ qui eſtis
27 בְּמַקְהֵלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים אֲדֹנָי מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל׃
,Ihiudah principes ,eis dominans puſillus Biniamin Ibi | paruulus
28 שָׁם בִּנְיָמִן׀ צָעִיר ᵈרֹדֵם שָׂרֵי יְהוּדָה | ᵈרדה
.Naphthali principes ,Zebulun principes :eorum lapis | duces
רִגְמָתָם שָׂרֵי זְבֻלוּן שָׂרֵי נַפְתָּלִי׃
‖ hoc Deus fortifica $,tuæ fortitudini tuus Deus Præcepit | ‖ & $ quod
29 צִוָּה אֱלֹהֶיךָ עֻזֶּךָ עוּזָּה אֱלֹהִים זוּ
tibi Ieruſalem ſuper* tuo templo ‡ .nobis es operatus | * In ‡ in
30 פָּעַלְתָּ לָּנוּ׃ מֵהֵיכָלֶךָ עַל־יְרוּשָׁלָםִ לְךָ
,cannæ feram Increpa .munus* reges offerent | * munera. Diſperde congregationem calami,
31 יוֹבִילוּ מְלָכִים שָׁי׃ גְּעַר ᵉחַיַּת קָנֶה
ſe glorianter populorum vitulis in robuſtorum ‡ congregationem | ᵉחיה
עֲדַת אַבִּירִים׀ בְּעֶגְלֵי עַמִּים מִתְרַפֵּס
.volent conflictu ‖ populos diſperſit :argenti fragmentis in† | ‡ taurorũ cum † cũ inciſionibus argẽteis: ‖ qui bella volunt.
ᶠבְּרַצֵּי־כָסֶף בִּזַּר עַמִּים קְרָבוֹת יֶחְפָּצוּ׃
Æthiopia :Ægypto ex principes magni Venient
32 יֶאֱתָיוּ חַשְׁמַנִּים מִנִּי מִצְרָיִם כּוּשׁ | ᶠרצץ
terræ Regna .Deo ſuas manus faciet currere
33 ᵍתָּרִיץ יָדָיו לֵאלֹהִים׃ מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ | ᵍרוץ
Equitanti .Selah ,Domino cantate :Deo cantate
34 שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ אֲדֹנָי סֶלָה׃ לָרֹכֵב
vocem ſua voce in dabit En :quondam cælorum cælis in | ab Oriente
בִּשְׁמֵי שְׁמֵי־קֶדֶם הֵן ʰיִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל | ʰנתן
Iſrael ſuper ,Deo fortitudinem Date .fortitudinis
35 ⁱעֹז׃ תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל | ⁱעזז
.ætheribus ‡ in eius fortitudo & :eius celſitudo ‖ | ‖ magnificẽtia ‡ cælis,
ᵏגַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים׃ | ᵏגאה
ipſe Iſrael Deus:tuis* ſanctuariis à $ Deus Terribilis | $ in * ſuis:
36 נוֹרָא אֱלֹהִים׀ מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא
.Deus benedictus :populo robora & ,fortitudinem dans | dat
נֹתֵן׀ עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים׃

PSALM. LXIX. סט

.Dauid ipſi Soſannim ‡ ſuper Victori | ‡ liliis
1 לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד׃
ad vſque aquæ intrauerunt quoniam ,Deus me Serua
2 ˡהוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי ᵐבָאוּ מַיִם עַד־ | ˡישׁע ᵐבוא
:ſtatus* non & ,profundi cœno ‖ in ſum Demerſus .animam | ‖ limo * eſt
3 נָפֶשׁ׃ טָבַעְתִּי׀ בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד
.me inundauit alueus † & ,aquarum profunda in veni | † flumen operuit
בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי־מַיִם וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפָתְנִי׃
;meum guttur eſt adustum ‡ ,me clamando in Laboraui | ‡ ſiccatum
4 יָגַעְתִּי בְקָרְאִי נִחַר גְּרוֹנִי
ſunt Plures :meo Deo in ſperans $:mei oculi defecerunt | $ ſpero
5 ⁿכָּלוּ עֵינַי מְיַחֵל לֵאלֹהָי׃ ᵒרַבּוּ | ⁿכלה ᵒרבב
ſunt roborati gratis me habentes odio ‖ ,mei capitis capillis præ ‡ | ‡ quàm capilli ‖ qui odio habent
מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי שֹׂנְאַי ᵖחִנָּם עָצְמוּ | ᵖחנן צמת
tunc rapui non quæ :falsò † mei inimici me contenentes | ᑫ qui diſperdũt † gratis: ‡ reddidi.
ᑫמַצְמִיתַי אֹיְבַי שֶׁקֶר אֲשֶׁר לֹא־גָזַלְתִּי אָז
,meam ſtultitiam noſti tu Deus .reddam ‡
6 אָשִׁיב׃ אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ לְאִוַּלְתִּי | ʳשׁוב
ſufficiantur pudore Ne .ſunt celata † non te à mea delicta & | † abſcondita
7 וְאַשְׁמוֹתַי מִמְּךָ לֹא־נִכְחָדוּ׃ אַל־יֵבֹשׁוּ
erubeſcant ne exercituum Domine ,Domine te expectãtes me in † | † propter me qui expectant
בִּי ˢקֹוֶיךָ אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת אַל־יִכָּלְמוּ | ˢקוה
te ſuper ‡ Quoniam .Iſrael Deus ,te quærentes* me in ‖ | ‖ propter * qui quærunt ‡ propter
8 בִי מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ כִּי־עָלֶיךָ
.meas facies $ confuſio operuit :opprobrium ſuſtinui | $ faciē meam.
נָשָׂאתִי חֶרְפָּה ᵗכִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי׃ | ᵗכסה

.meæ matris filiis extraneus & ;meis fratribus fui Alienus

9 מוזר[a] הייתי לאחי ונכרי לבני אמי׃

probra & ;me comedit tuæ domus zelus Quoniam

10 כי־קנאת ביתך אכלתני וחרפות

ieiunio in fleui Et .me ſuper ceciderunt *tibi exprobrantium*

11 חורפיך נפלו עלי׃ ואבכה בצום

dedi ‡ Et .mihi opprobria in fuit & ;*meæ anima* †

12 נפשי ותהי[b] לחרפות לי׃ ואתנה

.parabolam in eis fui & ;ſaccum meum veſtimentum

לבושי שק[c] ואהי להם למשל׃

bibentium moduli | & ;porta * ſedentes me *in* *Eloquentur* $

13 ישיחו בי ישבי שער ונגינות שותי[d]

tempus :Domine te ad † mea oratione ego Et .ſechar

14 שכר׃ ואני תפלתי[e]־לך יהוה עת

,me exaudi :tuæ miſericordiæ *multitudine in* ‡ Deus * beneplaciti

רצון[f] אלהים ברב־חסדך ענני

:infigar *non &* * ,luto e me Eripe .tuæ ſalutis *veritate in* $

15 באמת[g] ישעך׃ הצילני[h] מטיט ואל־אטבעה

.aquarum profundis è & ,me habentibus odio ab eripiar

אנצלה משנאי וממעמקי־מים׃

me abſorbeat nec ,aquarum *alueus* † me *inundet* ‖ Ne

16 אל־תשטפני שבלת מים ואל־תבלעני

.ſuum os puteus me ſuper *obturet* ‡ neque :profundum

מצולה ואל־תאטר־עלי באר פיה[i]׃

:tua miſericordia $ bona quoniam ,Domine me Exaudi

17 ענני[k] יהוה כי־טוב חסדך

,me *ad* reſpice tuarum miſerationum multitudinem ſecundum

כרב[l] רחמיך פנה אלי׃

‡ anguſtia quoniam :tuo ſeruo à *tuas facies* abſcondas ne Et

18 ואל־תסתר פניך מעבדך כי־צר[m]־

,*meam animam ad* ‖ Appropinqua .me exaudi ,feſtina ,mihi

19 לי מהר ענני׃ קרבה אל־נפשי

noſti Tu .me redime ‖ meos inimicos propter :eam redime

20 גאלה למען איבי פדני[n]׃ אתה ידעת

.meam ignominiam & ,meum pudorem & ,meum probrum

חרפתי ובשתי[o] וכלמתי

,meum cor contriuit Probrum .mei hoſtes omnes * te coram

21 נגדך כל־צוררי׃ חרפה שברה לבי

,conſolantes & :† non & *condolendum ad* † expectaui & ,*fui anxius* ‖ &

ואנושה ואקוה לנוד ואין ולמנחמים

, fel meam eſcam in dederunt Et .inueni non &

22 ולא מצאתי׃ ויתנו בברותי[o] ראש

eorum menſa Erit .acetum mihi propinauerunt mea ſiti in &

23 ולצמאי ישקוני חמץ׃ יהי[p]־שלחנם

.offendiculum *in* ,*paces ad &* :*laqueum in ſuas facies ad*

לפניהם לפח[q] ולשלומים למוקש[r]׃

eorum lumbos & :*videndo à* * eorum oculi Obſcurabuntur

24 תחשכנה עיניהם מראות[ſ] ומתניהם

:tuam iram eos ſuper Effunde .facies nutare ſemper

25 תמיד המעד׃ שפך־עליהם זעמך

eorum palatium Sit .eos comprehendat *tui naſi* ‖ furor &

26 וחרון[t] אפך ישיגם[u]׃ תהי־טירתם

.*habitans* ‡ ſit ne eorum *tentoriis* † in :deſolatum

נשמה באהליהם אל־יהי ישב׃

ad * & :ſunt perſecuti ,percuſſiſti quem *tu* $ Quoniam

27 כי־אתה אשר־הכית[x] רדפו ואל־

iniquitatem ‖ Da .narrabunt tuorum vulneratorum dolorem

28 מכאוב חלליך יספרו׃ תנה־עון[y]

.tuam iuſtitiam *in* ingrediantur non & :eorum *iniquitatem ſuper*

על־עונם ואל־יבאו בצדקתך׃

non iuſtis cum & :viuentium libro è Deleantur

29 ימחו[z] מספר חיים ועם צדיקים אל־

tua ſalus :dolens & ,*afflictus* † ego Et .ſcribantur

30 יכתבו׃ ואני עני וכואב ישועתך

,cantico *in* ‡ Dei nomen Laudabo .me eleuabit Deus

31 אלהים תשגבני׃ אהללה שם־אלהים בשיר

erit *melior* $ Et .confeſſione in eum magnificabo &

32 ואגדלנו בתודה[a]׃ ותיטב[b]

.vngulificans ‖ ,cornificans vitulus * ,bos quam ,Domino

ליהוה משור פר מקרן מפרים׃

,Deum quærentes ‡ :gaudebunt † ,humiles videbunt

33 ראו[c] ענוים ישמחו דרשי אלהים

[a] זור
eorũ qui probris afficiũt te
† afflixi animã meam:
‡ poſui
[b] חיה
[c] שק
† Locuti ſunt contra
* in
‖ cantationes factus ſum bibentibus
† cõuerti me
[d] שתה
[e] פלל
* eſt
‡ propter multitudinem
* propter veritatem * ne
[f] רצה [g] אמן
[h] נצל
‖ operiat
† fluuius
$ claudat
$ eſt
[i] פה [k] ענה
[l] רבב
faciem tuam
‡ eſt
[m] צור
‖ animæ meæ,
[n] פדה
[o] בוש
* ſunt
‖ dolui,
† qui cõdoleret, ‡ fuit
[o] ברה
[p] חיה
coram eis laqueus: & retributiones
[q] פוח [r] יקש
* ne videant:
[ſ] ראה
‖ iræ ſuæ
[t] חרה [u] נשג
† tabernaculis
‡ qui habitet.
$ eum
* ſuper
[x] נכה
‖ punitionem iniquitatis
[y] עוה
[z] מחה
† ſum pauper,
‡ cum
$ pulchrior
[a] ידה [b] יטב
* quam ‖ &
† & † &
[c] ראה

.veſtrum cor viuet &

34 ויחי[d] לבבכם׃ כי־שמע אל־אביונים[e]

eum Laudent .deſpexit non ſuos vinctos & ;Dominus

35 יהוה ואת־אסיריו לא בזה׃ יהללוהו

.eis in repens omne & ,maria :terra & ,cæli

שמים וארץ ימים וכל־רמש בם׃

ciuitates ædificabit & ,Siion ſeruabit Deus Quoniam

36 כי אלהים יושיע[f] ציון ויבנה ערי

.eam accipient hæreditate & ,ibi habitauerunt & :Iehudah

יהודה וישבו שם וירשוה׃

diligentes & :eam *hæreditabunt* eius ſeruorum ſemen Et

37 וזרע עבדיו ינחלוה ואהבי

.ea in habitabunt eius nomen

שמו ישכנו־בה׃

PSAL. LXX. ע

.recordandum ad Dauid ipſi Victori

1 למנצח לדוד להזכיר׃

mei auxilium ad Domine ,me *liberandum ad* Deus

2 אלהים להצילני[g] יהוה לעזרתי

quærentes erubeſcant & afficiantur Pudore .feſtina

3 חושה׃ יבשו[h] ויחפרו מבקשי

volentes ;erubeſcant & ,retrorſum Conuertantur .meã animã

נפשי יסגו[i] אחור ויכלמו חפצי

,ſui pudoris mercede *ſuper* ‡ Conuertantur .meum malum

4 רעתי[k]׃ ישובו על־עקב בשתם

te in lætentur & ,Gaudeant .euge ,euge *dicentes* $

5 האמרים האח האח׃ ישישו[l] וישמחו בך

,Deus magnificetur :ſemper dicant & ,te quærentes omnes

כל־מבקשיך ויאמרו תמיד יגדל אלהים

.*indigus &* ,*afflictus* ‡ ego Et .tuam ſalutem *diligentes* †

6 אהבי ישועתך׃ ואני עני[m] ואביון

tu * meus erutor & ,meum auxilium ,*mihi* $ feſtina Deus

אלהים חושה־לי עזרי ומפלטי אתה

.tardaueris ne Domine

יהוה אל־תאחר׃

PSAL. LXXI. עא

.ſeculum in afficiar pudore ne :ſperaui Domine te In

1 בך־יהוה חסיתי[n] אל־אבושה לעולם׃

me ad inclina :me *erues* ‖ & ,me *eripies tua iuſtitia In*

2 בצדקתך תצלני[o] ותפלטני הטה־אלי

habitaculi petrã in † mihi Eſto .me ſerua & ,tuam aurem

3 אזנך והושיעני׃ היה לי לצור מעון

mea petra quia :me ſeruare præcepiſti ,iugiter *ingrediendum ad*

לבוא תמיד צוית[p] להושיעני כי־סלעי

:impij manu e me erue mi Deus .tu ‡ mea munitio &

4 ומצודתי אתה׃ אלהי פלטני מיד רשע

:mea expectatio tu Quoniam .*violenti* * & ,peruertẽtis *vola* $ è

5 מכף מעול וחומץ׃ כי־אתה תקותי[q]

meu pueritiis à † mea fiducia *Dominus* ‖ ,Domine

אדני יהוה מבטחי מנעורי׃

tu meæ matris *viſceribus à ventre de* $ ſum innixus *te Super*

6 עליך נסמכתי מבטן ממעי אמי אתה

portentum Tanquam .ſemper mea laus te in :meus eductor

7 גוזי בך תהלתי תמיד׃ כמופת

.fortis mea ſpes tu & :multis fui

היתי[r] לרבים ואתה מחסי־עז[ſ]׃

.tua gloria die tota :tua laude meum os Repleatur

8 ימלא פי תהלתך[t] כל־היום תפארתך׃

deficere ſecundum * :ſenectutis tempore in me proiicias Ne

9 אל־תשליכני לעת זקנה ככלות[u]

mei inimici *dixerunt* ‖ Quia .me derelinquas ne ,*meam fortitudinẽ*

10 כחי אל־תעזבני׃ כי־אמרו אויבי

.pariter ſunt conciliati meam animam cuſtodientes & :*mihi* †

לי ושמרי נפשי נועצו[x] יחדו׃

,perſequimini :eum dereliquit Deus :Dicendo

11 לאמר אלהים עזבו רדפו

ne Deus .*eruens* ‡ non quia ,eum comprehendite &

12 ותפשוהו כי־אין מציל[y]׃ אלהים אל־

.feſtina meum auxilium ad mi Deus :me à elongeris

תרחק ממני אלהי לעזרתי חושה׃

audit pauperes
[d] חיה [e] אבה
[f] ישע
hereditate accipient
vt eruas
[g] נצל
[h] יבש
בוש
[i] סוג
‡ pro
[k] רוע
$ qui dicunt
[l] שוש
† qui diligunt
‡ egenus, & pauper ſum,
[m] ענה
$ propter me,
* es:
[n] חסה
Propter iuſtitiã tuam eripe ‖ erue
[o] נצל
† robuſtũ habitaculũ, vt ingrediar
[p] צוה
‡ es
$ manu
* opprimẽtis.
[q] קוה
‖ Deus
† ab adoleſcẽtia mea. Tibi
$ ab vtero, de ventre
[r] היה [ſ] עזז
[t] הלל
* cùm defecerit fortitudo mea,
[u] כלה
‖ locuti ſunt,
† aduerſũ me
[x] יעץ
‡ eſt qui eruat
[y] נצל
חושה
ק

operiātur ,meæ animæ aduerſarij deficiant afficiātur Pudore

13 יֵבֹשׁוּ יִכְלוּ שֹׂטְנֵי נַפְשִׁי יַעֲטוּ

ego Et .meum malum quærentes ;pudore & ,probro

חֶרְפָּה וּכְלִמָּה מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃ 14 וַאֲנִי

.tuam laudem omnem ſuper adiiciam & ,expectabo ſemper

תָּמִיד אֲיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל־כָּל־תְּהִלָּתֶךָ׃

:tuam ſalutem die tota ,tuam iuſtitiam narrabit meum Os

15 פִּי יְסַפֵּר צִדְקָתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ

fortitudines in Introibo .numeros cognoui non quoniam

16 כִּי לֹא יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת׃ אָבוֹא בִּגְבֻרוֹת

.ſolius tuæ iuſtitiæ recordabor :Domini Domini

אֲדֹנָי יְהוִה אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ לְבַדֶּךָ׃

annunciabo hactenus & :meu pueritiis à me docuiſti Deus

17 אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי מִנְּעוּרָי וְעַד־הֵנָּה אַגִּיד

:caniciem & ,ſenium ad vſque etiam Et .tua mirabilia

18 נִפְלְאוֹתֶיךָ׃ וְגַם עַד־זִקְנָה וְשֵׂיבָה

tuum brachium annunciem donec ,me derelinquas ne Deus

אֱלֹהִים אַל־תַּעַזְבֵנִי עַד־אַגִּיד זְרוֹעֲךָ

.tuam fortitudinem eſt venturus omni ;generationi

לְדוֹר לְכָל־יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ׃

feciſti quæ ,excelſum in vſque Deus tua iuſtitia Et

19 וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד־מָרוֹם אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ

mihi oſtendiſti Qui ?tu ſicut quis Deus :magna

20 גְדֹלוֹת אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ׃ אֲשֶׁר הִרְאִיתַנוּ

:me viuificabis reuerteris ,malas & ,multas anguſtias

צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת תָּשׁוּב תְּחַיֵּינוּ

.me facies aſcendere reuerteris terræ voraginibus ex &

וּמִתְּהֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנוּ׃

.me conſolaberis circuibis & :meã magnitudinem Multiplicabis

21 תֶּרֶב גְּדֻלָּתִי וְתִסֹּב תְּנַחֲמֵנִי׃

,nebel inſtrumento in tibi confitebor ego Etiam

22 גַּם־אֲנִי אוֹדְךָ בִכְלִי־נֶבֶל

.Iſrael ſancte :cithara in tibi cantabo mi Deus:tuã veritatem

אֲמִתְּךָ אֱלֹהָי אֲזַמְּרָה לְךָ בְכִנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃

mea anima & :tibi cantauero cùm ,mea labia Prædicabunt

23 תְּרַנֵּנָּה שְׂפָתַי כִּי אֲזַמְּרָה־לָּךְ וְנַפְשִׁי

loquetur die tota mea lingua Inſuper .redemiſti quam

24 אֲשֶׁר פָּדִיתָ׃ גַּם־לְשׁוֹנִי כָּל־הַיּוֹם תֶּהְגֶּה

erubuerunt quia ,ſunt affecti pudore quia :tuam iuſtitiam

צִדְקָתֶךָ כִּי־בֹשׁוּ כִּי־חָפְרוּ

:meum malum quærentes

מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃

Margin: עֵטָה יבשׁ ; רוע ; הלל ; פה ישע ; Dei: & ; ab adoleſcentia mea: ; נגד ; tu ; qui ; עשׂה ; ſunt ; ראה ; ני ; ק ; conuerſus viuificabas ; conuerſus ; faciebas ; עלה רבה ; Multiplicabas ; conuerſus conſolaberis ; סבב ; Laudabunt ; פדה

PSAL. LXXII. עב

:dà regi tua iudicia Deus .Selomoh Ipſi

1 לִשְׁלֹמֹה אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן

tuum populum iudicabit .regis filio tuam iuſtitiam &

2 וְצִדְקָתְךָ לְבֶן־מֶלֶךְ׃ יָדִין עַמְּךָ

montes Deferent .iudicio in tuos afflictos & iuſtitia in

3 בְצֶדֶק וַעֲנִיֶּיךָ בְמִשְׁפָּט׃ יִשְׂאוּ הָרִים

afflictos Iudicabit .iuſtitia in colles & :populo pacem

4 שָׁלוֹם לָעָם וּגְבָעוֹת בִּצְדָקָה׃ יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי־

te Timebunt .oppreſſorē contundet & :egeni filios ſeruabit,populi

5 עָם יוֹשִׁיעַ לִבְנֵי אֶבְיוֹן וִידַכֵּא עוֹשֵׁק׃ יִירָאוּךָ

.generationum generatio ,lunæ facies ad & :ſole cum

עִם־שָׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרֵחַ דּוֹר דּוֹרִים׃

ſtillicidium imbres ſicut,vellus ſuper pluuia ſicut Deſcendet

6 יֵרֵד כְּמָטָר עַל־גֵּז כִּרְבִיבִים זַרְזִיף

,pacis multitudo & :iuſtus eius diebus in Florebit .terræ

7 אָרֶץ׃ יִפְרַח־בְּיָמָיו צַדִּיק וְרֹב שָׁלוֹם

ad vſque mari à Dominabiturque .lunam non ad vſque

8 עַד־בְּלִי יָרֵחַ׃ וְיֵרְדְּ מִיָּם עַד־יָם

.terræ terminos ad vſque flumine à & ,mare

וּמִנָּהָר עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ׃

pulueren eius inimici & ſolitudinicolæ ſe incuruabunt eius facies Ad

9 לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים וְאֹיְבָיו עָפָר

:reddent munus inſularum & ,Tharſis Reges .lingent

10 יְלַחֵכוּ׃ מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאִיִּים מִנְחָה יָשִׁיבוּ

ſe incuruabunt Et .offerent honorarium ,Seba & Scheba reges

11 מַלְכֵי שְׁבָא וּסְבָא אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ׃ וְיִשְׁתַּחֲווּ

.ei ſeruient gentes omnes :reges omnes ei

לוֹ כָל־מְלָכִים כָּל־גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ׃

Margin: נתן ; דון ; pauperes ; נשׂא ; iuſtitiam. ; pauperes ; ענה ישע ; pauperis:cōfringet calūniatorem. ; dum fuerit luna, in generatione ; ſtillantes ; ſuper terram. ; רבב ; donec ſit luna. ; רדה ; Coram illo procident habitatores deſerti, ; terram ; ציה אי ; maris, ; שוב ; שחה ; Seba Arabicæ Æthiopicæ munus

pauperem non & ,afflictum & :clamantem egenum eruet Quia

12 כִּי־יַצִּיל אֶבְיוֹן מְשַׁוֵּעַ וְעָנִי וְאֵין־

animas & :egeno & ,tenui ſuper Parcet .ei auxiliator

13 עֹזֵר לוֹ׃ יָחֹס עַל־דַּל וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת

redimet extorſione ab & ,dolo A .ſeruabit egenorum

14 אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ׃ מִתּוֹךְ וּמֵחָמָס יִגְאַל

.eius oculis in eorum ſanguis erit pretioſus & :eorū animam

נַפְשָׁם וְיֵיקַר דָּמָם בְּעֵינָיו׃

eo pro orabit & ,Scheba auro de ei dabit & ;viuet Et

15 וִיחִי וְיִתֶּן־לוֹ מִזְּהַב שְׁבָא וְיִתְפַּלֵּל בַּעֲדוֹ

.ei benedicet die tota :ſemper

תָמִיד כָּל־הַיּוֹם יְבָרֲכֶנְהוּ׃

perſtrepet ,montium capite in terra in ,frumēti particula Erit

16 יְהִי פִסַּת־בַּר בָּאָרֶץ בְּרֹאשׁ הָרִים יִרְעַשׁ

herba ſicut ciuitate à florebunt & :eius fructus Lebanon ſicut

כַּלְּבָנוֹן פִּרְיוֹ וְיָצִיצוּ מֵעִיר כְּעֵשֶׂב

ſolis facies ad :ſeculum in eius nomen Erit .terræ

17 הָאָרֶץ׃ יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם לִפְנֵי־שֶׁמֶשׁ

,gentes omnes eo in benedicentur & ,eius nomen filiabitur

יִנּוֹן שְׁמוֹ וְיִתְבָּרְכוּ בוֹ כָּל־גּוֹיִם

Deus Deus Dominus Benedictus .eum beatificabunt

18 יְאַשְּׁרוּהוּ׃ בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי

benedictum Et .ipſe ſolus mirabilia faciens :Iſrael

19 יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ׃ וּבָרוּךְ

eius gloria replebitur & ,ſeculum in eius gloriæ nomen

שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת

.amen & ,Amen ,terra omnis

כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן׃

.Iſai filij Dauid orationes ſunt Conſummatæ

20 כָּלּוּ תְפִלּוֹת דָּוִד בֶּן־יִשָׁי׃

Margin: pauperē cui ; נצל אבה ; eſt ; pauperi, & inopi, ; חוס דלל ; pauperum ; iniquitate ; Seba Arabicæ ; חיה ; pugillus ; ſatus ; concutietur ; in ; פס פרה ; ante ſolem ; propagabitur ; נין ; ינון ; ק ; & ; quia fecit ; Verum, & verum ſit. ; כלל פלל

ספר שלישי

PSAL. LXXIII. עג

Deus Iſraeli bonus Profectò .Aſaph ipſi Canticus

1 מִזְמוֹר לְאָסָף אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים

declinauerunt parum quaſi ego Et .corde mundis

2 לְבָרֵי לֵבָב׃ וַאֲנִי כִּמְעַט נָטָיוּ

:mei greſſus ſunt effuſi nihil quaſi :mei pedes

רַגְלָי כְּאַיִן שֻׁפְּכָה אֲשֻׁרָי׃

.videbo impiorum pacem :inſanos in zelaui Quia

3 כִּי קִנֵּאתִי בַּהוֹלְלִים שְׁלוֹם רְשָׁעִים אֶרְאֶה׃

ſana & ,eorum morte in ligamenta non Quia

4 כִּי אֵין חַרְצֻבּוֹת לְמוֹתָם וּבָרִיא

cum & ipſi non hominis labore In .eorum fortitudo

5 אוּלָם׃ בַּעֲמַל אֱנוֹשׁ אֵינֵמוֹ וְעִם־

eos ligauis torque Ideo .flagellabuntur non hominibus

6 אָדָם לֹא יְנֻגָּעוּ׃ לָכֵן עֲנָקַתְמוֹ

adipe præ Exiit .eos iniquitas ornamento inuoluet :ſuperbia

7 גַאֲוָה יַעֲטָף־שִׁית חָמָס לָמוֹ׃ יָצָא מֵחֵלֶב

.cordis imaginationes tranſierunt ;eorum oculus

עֵינֵמוֹ עָבְרוּ מַשְׂכִּיּוֹת לֵבָב׃

excelſo de :calumniam malo in loquentur & diſſoluti ſe Reddent

8 יָמִיקוּ וִידַבְּרוּ בְרָע עֹשֶׁק מִמָּרוֹם

eorum lingua & :ſuum os cælos in Poſuerunt .loquentur

9 יְדַבֵּרוּ׃ שַׁתּוּ בַשָּׁמַיִם פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם

:huc eius populus reuertetur Ideo .terra in ambulabit

10 תִּהֲלַךְ בָּאָרֶץ׃ לָכֵן יָשׁוּב עַמּוֹ הֲלֹם

quomodo,dixerunt Et .eis exprimentur pleni aquæ &

11 וּמֵי מָלֵא יִמָּצוּ לָמוֹ׃ וְאָמְרוּ אֵיכָה

iſti Ecce ?excelſo in ſcientia eſt & :Deus ſciuit

12 יָדַע־אֵל וְיֵשׁ דֵּעָה בְעֶלְיוֹן׃ הִנֵּה־אֵלֶּה

.facultatem multiplicarunt ſeculi tranquilli & ;impij

רְשָׁעִים וְשַׁלְוֵי עוֹלָם הִשְׂגּוּ־חָיִל׃

munditia in laui & :meum cor mundaui fruſtra Vere

13 אַךְ־רִיק זִכִּיתִי לְבָבִי וָאֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן

mea increpatio & :die omni flagellatus fui Et .meas volas

14 כַּפָּי׃ וָאֱהִי נָגוּעַ כָּל־הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי

ecce :hoc ſicut Narrabo ,dicebam Si .matutinis in

15 לַבְּקָרִים׃ אִם־אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְמוֹ הִנֵּה

.ſum præuaricatus tuorum filiorum generatio

דוֹר בָּנֶיךָ בָגָדְתִּי׃

Margin: eſt ; ſed ; mei penè ; נטה ; נטיו ; ק ; ferè ; videns. ; ſunt ; eſt ; ſunt: ; coronauit ; operiet ſe vt tollat prædam ſibi.Egreſſi ſūt oculi ; cogitationes ; שור ; שכה ; Diſſoluerūt & locuti ſunt malitiosè ; מוק ; locuti ſunt ; graditur ; ישוב ; ק ; calicis ; מצה ; עלה ; pace habentes ; apprehenderunt diuitias. ; innocentia ; שנה נקה ; manus ; כפף ; ſingulo mane. ; dicent quod

.meis oculis in *ipsum* * labor ‡ :hoc scire putabam Et

16 וָאֲחַשְּׁבָה לָדַעַת זֹאת עָמָל הִיא בְעֵינָי׃

intelligam ‖ :Dei sanctuaria ad intrem Donec

17 עַד־אָבוֹא אֶל־מִקְדְּשֵׁי־אֵל אָבִינָה

posuisti lubricis † in Profectò .eorum nouissimum

18 לְאַחֲרִיתָם׃ אַךְ בַּחֲלָקוֹת תָּשִׁית

fuerunt Quomodo .desolationes in eos fecisti cadere :eos

19 לָמוֹ [a] הִפַּלְתָּם לְמַשּׁוּאוֹת׃ אֵיךְ הָיוּ

à sunt consumpti ,defecerunt ‖ subitò fere desolationem in

20 לְשַׁמָּה כְרָגַע [b] סָפוּ [c] תַמּוּ מִן

Domine :‡ *expergiscendo* ‡ ab somnium Velut .terroribus

בַּלָּהוֹת׃ כַּחֲלוֹם מֵהָקִיץ [d] אֲדֹנָי

accepes ‖ Quia .spernes eorum imaginem ,*suscitando in* *

21 בָּעִיר ׀ צַלְמָם תִּבְזֶה׃ כִּי יִתְחַמֵּץ

,‡ insipiens ego Et .acuar *meis renibus* † & :meum cor

22 לְבָבִי [e] וְכִלְיוֹתַי [f] אֶשְׁתּוֹנָן׃ וַאֲנִי־בַעַר

.te apud eram iumenta † :cognoscebam non &

וְלֹא אֵדָע [g] בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ׃

.meam dexteram manum *in* tenuisti :* tecum semper ego Et

23 וַאֲנִי תָמִיד עִמָּךְ אָחַזְתָּ בְּיַד יְמִינִי׃

.me accipies gloriam ‖ postea & :me duces tuo consilio In

24 [h] בַּעֲצָתְךָ תַנְחֵנִי וְאַחַר כָּבוֹד [i] תִּקָּחֵנִי׃

.terra in ‡ nolui tecum & :cælo in † mihi Quis

25 מִי־לִי בַשָּׁמָיִם וְעִמְּךָ לֹא־חָפַצְתִּי בָאָרֶץ׃

,mei cordis *rupes* ‡ ,meum cor & ,mea caro Defecit

26 כָּלָה שְׁאֵרִי וּלְבָבִי צוּר־לְבָבִי

.seculum in Deus * mea pars &

וְחֶלְקִי אֱלֹהִים לְעוֹלָם׃

fecisti succidere :peribunt ,te à *se elongantes* ‖ ecce Quoniam

27 כִּי־הִנֵּה רְחֵקֶיךָ יֹאבֵדוּ הִצְמַתָּה

appropinquatio † ego Et .te à fornicantem omnem

28 כָּל־זוֹנֶה מִמֶּךָּ׃ וַאֲנִי קִרֲבַת

:meam spem *Domino* † Domino in posui :*bona mihi Dei* ‡

אֱלֹהִים לִי טוֹב [k] שַׁתִּי ׀ בַּאדֹנָי יֱהוִה [l] מַחְסִי

.tua opera omnia *narrandum ad* *

לְסַפֵּר כָּל־מַלְאֲכוֹתֶיךָ׃

PSAL. LXXIIII. עד

te elongasti Deus quid Vt .Asaph ipsi *Eruditio*

1 מַשְׂכִּיל לְאָסָף לָמָה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ

:tuæ pascuæ *pecus in tuus nasus fumabit* :*finem* ‡ in

לָנֶצַח יֶעְשַׁן אַפְּךָ בְּצֹאן [1] מַרְעִיתֶךָ׃

redemisti ,*quondam* * acquisiuisti ,*tui cœtus* † Recordare

2 זְכֹר עֲדָתְךָ ׀ קָנִיתָ קֶּדֶם גָּאַלְתָּ

,eo in habitasti ‖ ,istum Siion montem :tuæ hæreditatis virgam

שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ הַר־צִיּוֹן זֶה ׀ שָׁכַנְתָּ בּוֹ׃

omnia :*perpetuitatum* ‡ desolationes ad tuos pedes Leua

3 [m] הָרִימָה פְעָמֶיךָ לְמַשֻּׁאוֹת נֶצַח כָּל־

tui hostes Rugierunt .sanctitate in *inimicus malefecit*

4 [n] הֵרַע אוֹיֵב בַּקֹּדֶשׁ׃ שָׁאֲגוּ צֹרְרֶיךָ

.signa sua signa posuerunt :tui *conuentus intimo* † in

בְּקֶרֶב [o] מוֹעֲדֶךָ [p] שָׂמוּ אוֹתֹתָם אֹתוֹת׃

ligni perplexitate in *sublime in* ‖ adducens *velut Cognoscetur* *

5 יִוָּדַע כְּמֵבִיא לְמָעְלָה בִּסְבָךְ־עֵץ

,bipennii in ;pariter eius *apperitiones* † nunc Et .secures

6 קַרְדֻּמּוֹת׃ וְעַתָּ פִּתּוּחֶיהָ יָּחַד בְּכַשִּׁיל

:tua sanctuaria *igne in* † Miserunt .*conquassabunt* ‡ malleis &

7 וְכֵילַפֹּת יַהֲלֹמוּן׃ שִׁלְחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ

Dixerunt .tui nominis tabernaculum polluerunt terra in

8 לָאָרֶץ חִלְּלוּ מִשְׁכַּן־שְׁמֶךָ׃ אָמְרוּ

conuenticula ‖ omnia incenderunt :pariter *eorum posteri* * ,suo corde in

בְלִבָּם [q] נִינָם יָחַד שָׂרְפוּ כָל־מוֹעֲדֵי־

vltrà † non ,videmus non nostra Signa .terra in Dei

9 אֵל בָּאָרֶץ׃ אוֹתֹתֵינוּ לֹא־[r] רָאִינוּ אֵין־עוֹד

.quo vsque *cognoscens* ‡ nobiscum † non & :propheta

נָבִיא וְלֹא־אִתָּנוּ יֹדֵעַ עַד־מָה׃

blasphemabit ;*hostis* * afficiet probris Deus Vsquequo

10 עַד־מָתַי אֱלֹהִים יְחָרֶף צָר יְנָאֵץ

reduces † quid Vt ;*æternum* ‖ in tuum nomen inimicus

11 אוֹיֵב שִׁמְךָ לָנֶצַח׃ לָמָּה תָשִׁיב

.*consume* ‡ tui sinus *interiori ex* ‡ ,tuam dexteram & ,tuam manū

יָדְךָ וִימִינֶךָ מִקֶּרֶב חוֹקְךָ כַלֵּה׃

interieri ‡ in salutes operans .initio ab † meu r:x Deus Et

12 וֵאלֹהִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב

confregisti :mare tua fortitudine *in* contriuisti Tu .terræ

13 הָאָרֶץ׃ אַתָּה [a] פוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ

capita confregisti Tu .aquis *super* ‡ cetorum capita

14 רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל־הַמָּיִם׃ אַתָּה רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי

.*solitudinicolis* ‖ populo escam eum *dabis* * :Leuiathan

לִוְיָתָן תִּתְּנֶנּוּ מַאֲכָל לְעָם [b] לְצִיִּים׃

siccasti tu :torrentem & ,fontem *rupisti* † Tu

15 אַתָּה בָקַעְתָּ מַעְיָן וָנָחַל אַתָּה הוֹבַשְׁתָּ

:nox *tibi* * etiam ,dies *Tibi* ‡ *fortitudinis* ‡ fluuios

16 נַהֲרוֹת אֵיתָן׃ לְךָ יוֹם אַף־לְךָ לָיְלָה

.solem & ‖ luminare præparasti tu

אַתָּה [c] הֲכִינוֹתָ מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ׃

hyemem & ,æstatem :terræ terminos omnes statuisti Tu

17 אַתָּה [d] הִצַּבְתָּ כָּל־גְּבוּלוֹת אָרֶץ קַיִץ וָחֹרֶף

affecit probris inimicus :huius Memento .*ea* plasmasti tu

18 אַתָּה יְצַרְתָּם׃ זְכָר־זֹאת אוֹיֵב חֵרֵף ׀

.tuum nomen *blasphemauerunt* stultus populus & :Dominum

יְהוָה וְעַם־נָבָל נִאֲצוּ שְׁמֶךָ׃

cœtus * :tuæ turturis animam *feræ* ‡ tradas Ne

19 אַל־תִּתֵּן [e] לְחַיַּת נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ

,æternum in obliuiscaris ne tuorum *afflictorum*

[f] עַנִיֶּיךָ אַל־תִּשְׁכַּח לָנֶצַח׃

terræ tenebrosa loca sunt repleta quia :pactum ad Respice

20 הַבֵּט לַבְּרִית כִּי־מָלְאוּ מַחֲשַׁכֵּי־אֶרֶץ

:affectus pudore *tenuis* † recedat Ne .*rapinæ habitaculis* ‖

21 נְאוֹת חָמָס׃ אַל־יָשֹׁב [g] דַּךְ נִכְלָם

.tuum nomen laudabunt *egenus & afflictus* ‡

עָנִי וְאֶבְיוֹן יְהַלְלוּ שְׁמֶךָ׃

,tui probri memento :tuam *litem litiga* ‡ Deus Surge

22 קוּמָה אֱלֹהִים [h] רִיבָה רִיבֶךָ זְכֹר חֶרְפָּתְךָ

vocis obliuiscaris Ne .die omni stulto à *

23 מִנִּי־נָבָל כָּל־הַיּוֹם׃ אַל־תִּשְׁכַּח קוֹל

.semper *ascendens tibi obsistentium* ‖ sonitus :tuorum hostium

צֹרְרֶיךָ שְׁאוֹן [i] קָמֶיךָ עֹלֶה תָמִיד׃

PSAL. LXXV. עה

.canticum Asaph ipsi cantus ,*corrumpas* ne ,Victori

1 לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת מִזְמוֹר לְאָסָף [k] שִׁיר׃

‡ propinquum & ,*fumus confessi* ‡ ,Deus tibi *fumus Confessi* †

2 [l] הוֹדִינוּ לְּךָ ׀ אֱלֹהִים הוֹדִינוּ וְקָרוֹב

accepero Cùm .tua mirabilia *narrant* * :tuum nomen

3 שְׁמֶךָ סִפְּרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ׃ כִּי [m] אֶקַּח

Liquefacti ‡ .iudicabo *rectitudines* † ego :*statutum* tempus

4 [n] מוֹעֵד אֲנִי מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט׃ [o] נְמֹגִים

æquilibrio direxi ego :eius habitatores omnes & ,terra

אֶרֶץ וְכָל־יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי [p] תִכַּנְתִּי

:insaniatis Ne ,insanis Dixi .Selah ,eius columnas

5 עַמּוּדֶיהָ סֶּלָה׃ אָמַרְתִּי לַהוֹלְלִים אַל־[q] תָּהֹלּוּ

extollatis Ne .cornu exaltetis Ne ,impiis &

6 וְלָרְשָׁעִים אַל־תָּרִימוּ קָרֶן׃ אַל־[r] תָּרִימוּ

præfracto ‖ collo in loquamini * :vestrum cornu excelsum in

לַמָּרוֹם קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ בְצַוָּאר עָתָק׃

deserto à nec :Occidente ab & ,;exitu ab non Quia

7 כִּי לֹא [f] מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר

hunc :iudicans Deus Quoniam *montium* ‡

8 הָרִים׃ כִּי־אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה

.exaltabit hunc & ,humiliabit

יַשְׁפִּיל וְזֶה [t] יָרִים׃

*plenus ,rubuit vinum & ,Domini manu in calix Quia

9 כִּי כוֹס בְּיַד־יְהוָה וְיַיִן חָמַר ׀ מָלֵא

,expriment * eius fæces Veruntamen .hoc ex effudit & ,mixto

מֶסֶךְ [u] וַיַּגֵּר מִזֶּה אַךְ־שְׁמָרֶיהָ [x] יִמְצוּ

annunciabo ego Et .terræ impij omnes bibent

10 [y] יִשְׁתּוּ כֹּל רִשְׁעֵי־אָרֶץ׃ וַאֲנִי [z] אַגִּיד

.Iahacob Deo cantabo :seculum in

לְעֹלָם אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃

exaltabuntur *:concidam* † impiorum cornua omnia Et

11 וְכָל־קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה

.iusti cornua

קַרְנוֹת צַדִּיק׃

Marginal notes (right margin): ‡ sed * est; הוּא; ק; ‖ & † locis; [a] נָפַל; [b] סוֹף [c] תָּמַם; ‡ expergefacto ‡ homine e-runt; [d] קִיץ; * cùm suscita-ueris eos, ‖ dolore fue-rat affectum ‖ lumbi mei a-cuti fuerant. ‡ eram,; [e] כָּלָה [f] שָׁנַן; † vt; [g] יָדַע; * fuit: ‡ ad; [h] יָעַץ [i] לָקַח; † est ‡ quippiam ‡ robur * est; ‖ qui se elōgāt; † noui, quòd accessus; ‡ ad Deum mi hi est bonus † Deo; [k] שׁוּת [l] חָסָה; * vt narrem Intellectus ‡ seculum: & fumat furor tuus contra pecudes; [1] רָעָה; † congregatio nis tuæ quam * ab antiquo, quod ‖ in quo ‡ duraturasin seculum super omnem ini-micum qui malefecit; [m] רוּם [n] רוֹעַ; † medio ta-bernaculi; [o] יָעַד [p] שׂוּם; * Contritum est sicut ‖ supernè † cælaturas; וְעַתָּה; ק; ‡ contriuerūt † ignem in ‖ Depopule-mur eos ‖ tabernacula † est; [q] נִין [r] רָאָה; * est ‡ qui cogno-scat * aduersarius; spernet ‡ seculum? † reducis; [1] שׁוּב; ‡ è medio ‡ non educis inimicos con-sumendo;; חֵיק; ק

Marginal notes (left margin): † est ‡ medio; [a] פּוּר; ‡ in; * dedisti ‖ deserta inco lenti.; [b] צִיִּים; † dirupisti ‡ fortes. ‡ Tuus est * tua est ‖ minus; [c] כּוּן; [d] יָצַב; spreuit; ‡ congrega-tioni inimi-corum * congrega-tionis paupe-rum; חַיָּה; [e] חַיָּה [f] עָנָה; ‖ habitatione iniquorum pauper; [g] דָּכָךְ; ‡ pauper & mendicus ‡ iudica cau-sam; [h] רִיב; ‡ quo afficeris ‖ inimicorum tuorum ascen dit; [i] קוּם; disperdas,; [k] שִׁיר; † Confitemur † confitemur, ‡ est * recensent;; [l] יָדָה [m] לָקַח; † rectè ‡ Liquefacta est; [n] יָעַד [o] מוּג; [p] תָּכַן; [q] הָלַל; [r] רוּם; * ne ‖ pingui.; ‡ solis, nec; [f] יָצָא; ‡ venit exal-tatio.; [t] רוּם; * est; * quas; [u] נָגַר [x] מָצָה; [y] שָׁתָה [z] נָגַר; confringam: &

PSAL. LXXVI. עו

pſalmis .canticum Aſaph ipſi cantus ,modulis in Victori

[a] שׁוּר לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר לְאָסָף [a] שִׁיר׃

magnum Iſrael in : Deus Iehudah in Notus

1 נוֹדָע בִּיהוּדָה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל גָּדוֹל

:eius tabernaculum Salem in fuit Et .eius nomen

[b] חָיָה [c] סָכַךְ 2 שְׁמוֹ׃ [b] וַיְהִי בְשָׁלֵם [c] סֻכּוֹ

ignita iacula | confregit Ibi .Sion in eius habitatio & ‖ ſagittas

3 וּמְעוֹנָתוֹ בְצִיּוֹן׃ שָׁמָּה שִׁבַּר רִשְׁפֵי־

. Selah ,bellum ac ,gladium & ,ſcutum :arcus

[d] גָּנַן 4 קֶשֶׁת [d] מָגֵן וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה סֶלָה׃

.præda * montibus præ potens ‡ :tu * Illuſtris *es, & * rapacibus. ‡ in ſomno ſuo

5 נָאוֹר אַתָּה אַדִּיר מֵהַרְרֵי־טָרֶף׃

:ſuum ſomnum ‡ dormitauerunt ,corde fortes fuerunt Spoliati

[e] נוּם 6 אֶשְׁתּוֹלְלוּ אַבִּירֵי לֵב [e] נָמוּ שְׁנָתָם

.ſuas manus roboris † viri omnes inuenerunt non & † robuſti vires in manib. ſuis. Propter increpationem tuam

וְלֹא־מָצְאוּ כָל־אַנְשֵׁי־חַיִל יְדֵיהֶם׃

,currus & ,eſt ſoporatus :Iahacob Deus tua increpatione Ab

7 מִגַּעֲרָתְךָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נִרְדָּם וְרֶכֶב

,tuas facies ad * ſtabit quis & :tu † Terribilis Tu .equus & † es: * coram te,

[f] יָרֵא 8 וָסוּס׃ אַתָּה [f] נוֹרָא אַתָּה וּמִי־יַעֲמֹד לְפָנֶיךָ

terra :iudicium feciſti audire cælis E :tua naris tunc ‖ ex | quo tempore cœperit ira

9 מֵאָז אַפֶּךָ׃ מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ דִּין אֶרֶץ

.Deus iudicium ad ſurgendo In ‡ .quieuit & , timuit * Cum ſurget

10 יָרְאָה וְשָׁקָטָה׃ בְּקוּם־לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהִים

. Selah ,terræ manſuetos ‡ omnes ſeruandum ad * * vt ſeruet ‡ humiles

[g] יָשַׁע [h] עָנָה לְהוֹשִׁיעַ כָּל־[h] עַנְוֵי־אֶרֶץ סֶלָה׃

irarum reſiduum :tibi confitebitur hominis feruor * Quoniam * ira

[i] יָרַד 11 כִּי־חֲמַת אָדָם [i] תּוֹדֶךָּ שְׁאֵרִית חֵמֹת

omnes veſtro Deo Domino reddite & ,Vouete .accinges

12 תַּחְגֹּר׃ נִדְרוּ וְשַׁלְּמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־

ſpiritum Amputabit ‡ .terribili munus afferant :eius circuitus ‖ qui eſtis in circuitu ‡ Succidet * erit

13 סְבִיבָיו יֹבִילוּ שַׁי לַמּוֹרָא׃ יִבְצֹר רוּחַ

. terræ regibus * terribilis :ducum

נְגִידִים נוֹרָא לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃

PSAL. LXXVII. עז

ipſi .cantus Aſaph ipſi ,Iduthun ſuper Victori

יְדוּתוּן 1 לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר׃

ק ,Deum ad mea vox:clamabo & ,Deum ad mea Vox

2 קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים

Dominum meæ anguſtiæ die In .me ad auſcultando * & * auſcultabit

[k] צוּר 3 וְהַאֲזִין אֵלָי׃ בְּיוֹם [k] צָרָתִי אֲדֹנָי

renuit :ſe remiſit ‡ non & ,defluxit nocte mea manus ‡ ,quæſiui ‡ plaga ‡ quieuit

דָּרָשְׁתִּי יָדִי לַיְלָה נִגְּרָה וְלֹא תָפוּג מֵאֲנָה

:tumultuabor & ,Dei Recordabor .mea anima conſolari inquietus ero:

[l] הָמָה 4 הִנָּחֵם נַפְשִׁי׃ אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה

Tenuiſti . Selah ,meus ſpiritus inuoluetur & ;meditabor loquar, & deficiet

[m] שׂוּחַ 5 [m] אָשִׂיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה׃ אָחַזְתָּ

.loquar non & ,ſum quaſſatus ‡ ;meorum oculorum vigilias ‡ contritus

שְׁמֻרוֹת עֵינָי נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר׃

.ſeculorum annos :principio à * dies Supputaui * qui fuerunt

[n] שָׁנָה 6 חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם [n] שְׁנוֹת עוֹלָמִים׃

meo corde cum nocte in ,mei moduli Recordabor ‡ ‡ Recordor pſalmi

7 אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלָּיְלָה עִם־לְבָבִי

ſecula in Nunquid .meus ſpiritus peruestigabit & ,meditabor † † meditor: & ſcrutatur * vt velit

8 אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי׃ הַלְעוֹלָמִים

[o] רָצָה ?vltra velle * addet non & :Dominus ſe elongabit

יִזְנַח אֲדֹנָי וְלֹא־יֹסִיף [o] לִרְצוֹת עוֹד׃

eſt conſumptum :eius miſericordia æternum in defiit ‖ Nunquid ‖ defecit in ſecula † furore

9 הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ גָּמַר

[p] חָנַן ;generationem & ;generatione in ,eloquium * cogitaui occidere me pro pter annos

אֹמֶר לְדֹר וָדֹר׃

naſo † in clauſit num : Deus miſereri eſt oblitus Nunquid

[q] חָלַל, עָלָה 10 הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל אִם־קָפַץ בְּאַף

:ipſum meum infirmari dixi * Et .Selah ‡ ſuas miſericordias ‡ operum Domini:

אָזְכּוֹר 11 רַחֲמָיו סֶלָה׃ וָאֹמַר [q] חַלּוֹתִי הִיא

ק :Iah ſtudiorum ‡ Recordabot . excelſi dexteræ anni

12 שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן׃ אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי־יָהּ

. tui miraculi quondam † à recordabor quia † principio mirabilium tuorum.

כִּי־אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ׃

---

† omnibus o- tuis ſtudiis in * & :tuo opere omni † in meditabor Et peribus tuis: * de operibus

13 וְהָגִיתִי [a] בְכָל־פָּעֳלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ

[a] הָגָה .faber ‡ Deus .tua via ſanctitate in Deus Quis

14 אָשִׂיחָה׃ אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי־אֵל

‡ loquar ‡ es ‖ qui facis :mirabile faciens | Deus ‡ Tu ? Deus ſicut ,magnus

15 גָּדוֹל כֵּאלֹהִים׃ אַתָּה הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא

Redemiſti .tuam fortitudinem populis in feciſti ſcire

[b] יָדַע 16 [b] הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ׃ גָּאַלְתָּ

.Selah ,Ioſeph & ,Iahacob filios :tuum populum brachio in

בִּזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי־יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה׃

‡ doluerunt: :parturierunt † ,aquæ te viderunt ,Deus aquæ te Viderunt

[c] רָאָה [d] חוּל 17 [c] רָאוּךָ מַּיִם אֱלֹהִים [c] רָאוּךָ מַּיִם [d] יָחִילוּ

* Inundare fe- cerunt aquas Inundauerunt * .voragines ſunt commotæ etiam

18 אַף יִרְגְּזוּ תְהֹמוֹת׃ זֹרְמוּ מַיִם

‡ tonitruum ‡ cæli: † fulgura tua iuerunt. .ibunt tua ſagitta † etiam :atheres ‡ dederunt vocem ‡ ,nubes

עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים אַף־חֲצָצֶיךָ יִתְהַלָּכוּ׃

* rota, fulgura illuminarunt ,rotunditate * in tui tonitrui Sonitus

[e] אוֹר 19 קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל [e] הֵאִירוּ בְרָקִים

.terra contremuit & ,eſt commota :orbem

תֵּבֵל רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ׃

† itinera tua veſtigia | & :multis aquis in tuæ ſemitæ & ,tua via mari In

[i] יָתַר 20 בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ

* oues :tuum populum pecus * ſicut Duxiſti .agnita ſunt non

[f] יָדַע [g] נָחָה 21 לֹא [f] נוֹדָעוּ׃ [g] נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ

‡ per manum .Aharon & ,Moſch manu in ‡

בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃

PSAL. LXXVIII. עח

Intellectus :meam legem mi populus Auſculta .Aſaph ipſi Eruditio

[h] יָרָה 1 מַשְׂכִּיל לְאָסָף הַאֲזִינָה עַמִּי [h] תּוֹרָתִי

Aperiam .mei oris eloquia ad veſtram aurem inclinate

[i] נָטָה [k] פֶּה 2 [i] הַטּוּ אָזְנְכֶם לְאִמְרֵי־[k] פִי׃ אֶפְתְּחָה

loquar † principio. .quondam † à ænigmata ſcaturiam :meum os parabola in

בְמָשָׁל פִּי אַבִּיעָה חִידוֹת מִנִּי־קֶדֶם׃

[l] נָבַע ,noſtri patres & :ea cognouimus & ,audiuimus Quæ

[m] יָדַע 3 אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ [m] וַנֵּדָעֵם וַאֲבוֹתֵינוּ

* abſcondemus ,eorum filiis à celabimus * Non .nobis narrauerunt

4 סִפְּרוּ־לָנוּ׃ לֹא נְכַחֵד מִבְּנֵיהֶם

,Domini laudes narrantes nouiſſimæ generationi

[n] הָלַל לְדוֹר אַחֲרוֹן מְסַפְּרִים [n] תְּהִלּוֹת יְהוָה

.fecit quæ eius mirabilia & ,eius fortitudinem &

וֶעֱזוּזוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה׃

poſuit legem & ,Iahacob in teſtimonium ſuſcitauit Et

[o] קוּם [p] יָרָה 5 [o] וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב [p] וְתוֹרָה שָׂם

vt notificarêt ea notificandum ad noſtris patribus præcepit quæ Iſrael in

[q] יָדַע בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ [q] לְהוֹדִיעָם

filij nouiſſima generatio cognoſcant Vt .ſuis filiis

6 לִבְנֵיהֶם׃ לְמַעַן יֵדְעוּ דּוֹר אַחֲרוֹן בָּנִים

‡ qui .ſuis filiis narrabunt & ,ſurgent :naſcentur ‡

יִוָּלֵדוּ יָקֻמוּ וִיסַפְּרוּ לִבְנֵיהֶם׃

* Vt obliuiſcantur non & ,ſuam ſpem Deo in ponant Et *

[r] שׂוּם 7 [r] וְיָשִׂימוּ בֵאלֹהִים כִּסְלָם וְלֹא יִשְׁכְּחוּ

‡ operum .cuſtodiant eius mandata & , Dei ſtudiorum ‡

[f] צוּר מַעַלְלֵי־אֵל [f] וּמִצְוֹתָיו יִנְצֹרוּ׃

,rebellis & ,declinās generatio ,eorum patres ſicut ſint non Et

8 וְלֹא יִהְיוּ כַּאֲבוֹתָם דּוֹר סוֹרֵר וּמֹרֶה

* quæ cum fuit fidelis nec :ſuum cor præparauit non * generatio

[t] כּוּן דּוֹר לֹא־[t] הֵכִין לִבּוֹ וְלֹא־נֶאֶמְנָה אֶת־

iacientes ,armati Ephraim Filij .eius ſpiritus Deo

9 אֵל רוּחוֹ׃ בְּנֵי־אֶפְרַיִם נוֹשְׁקֵי רוֹמֵי־

beli. cuſtodierunt Non .conflictus die in ſe verterunt :arcu

10 קֶשֶׁת הָפְכוּ בְּיוֹם קְרָב׃ לֹא שָׁמְרוּ

noluerunt . ambulare renuerunt eius lege in & ;Dei pactum

[u] יָלַךְ בְּרִית אֱלֹהִים וּבְתוֹרָתוֹ מֵאֲנוּ [u] לָלֶכֶת׃

operum quæ ,eius mirabilium & :eius ſtudiorum ſunt obliti Et

11 וַיִּשְׁכְּחוּ עֲלִילוֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר

mirabilia: terra in :miraculum fecit eorum patribus Coram .eis oſtendit

[x] רָאָה ‖ in 12 [x] הֶרְאָם׃ נֶגֶד אֲבוֹתָם עָשָׂה פֶלֶא בְּאֶרֶץ

:eos fecit tranſire & ,mare Rupit .Sohan agro | Ægypti

13 מִצְרַיִם שְׂדֵה־צֹעַן׃ בָּקַע יָם וַיַּעֲבִירֵם

.aceruum veluti aquas fecit ſtare &

[y] יָצַב [y] וַיַּצֶּב־מַיִם כְּמוֹ־נֵד׃

lumine in nocte tota & :interdiu nube in eos duxit Et — per diem‖

14 וינחם בענן יומם וכל־הלילה באור

dedit potum & :deserto in petras Scidit .ignis

15 יבקע [a]צרים במדבר [b]וישק אש׃ — [a]צור [b]שקה

:petra de fluenta eduxit Et .multum ‡ voraginibus vt † — † eis in ‡ magnis.

16 כתהמות רבה׃ ויוצא נוזלים מסלע

addiderunt Et .aquas flumina tanquam fecit descendere &

17 ויוסיפו ׃ מים כנהרות [c]ויורד — [c]ירד

.solitudine in excelsum exacerbandum ad ,ei peccandum ad* adhuc — *vt peccarent ei, vt prouocarent

עוד לחטא־לו [d]למרות [e]עליון בציה׃ — [d]מרה [e]עלה

cibum petendo :suo corde in Deum tentauerunt Et

18 [f]וינסו־אל בלבבם לשאל־אכל

poterit Nunquid :dixerunt ,Deum in‖ sunt locuti Et .suæ animæ

19 לנפשם׃ וידברו באלהים אמרו היוכל — [f]נסה

,petram percussit Ecce ‡ :deserto in mensam disponere† Deus — ‖ contra † parare ‡ Ecce

20 אל לערך שלחן במדבר׃ הן הכה־צור׀

etiam Nunquid .inundauerunt torrentes & ,aquæ fluxerunt &

ויזובו מים ונחלים ישטפו הגם־

?suo populo carnem parabit num ;dare poterit panem

לחם יוכל [g]תת אם־[h]יכין שאר לעמו׃ — [g]נתן [h]כון

est succensus ignis & :est iratus & ,Dominus audiuit Ideo

21 לכן׀ שמע יהוה ויתעבר ואש [i]נשקה — [i]נשק ‡ furor † contra

Quia .Israel in† ascendit nasus ‡ etiam & :Iahacob in

22 ביעקב וגם־אף עלה בישראל׃ כי

.eius salute in sperauerunt nec ,Deo in crediderunt non

לא האמינו באלהים ולא בטחו בישועתו׃

.aperuit cælorum ianuas & :desuper ætheribus mandauit Et — cælis

23 [k]ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח׃ — [k]צוה

triticum & :comedendum ad Man eos super pluit Et

24 וימטר עליהם מן לאכל ודגן־

:vir comedit fortium Panem .eis dedit cæleste

25 שמים נתן למו׃ לחם אבירים אכל איש

fecit Proficisci .saturitatem ad eis misit venationem — cibum

26 [m]יסע [l]צידה שלח להם לשבע׃ — [l]צוד [m]נסע

.Austrum sua fortitudine in induxit & :cælis in Eurum

קדים בשמים וינהג [n]בעזו תימן׃ — [n]עז

arenam sicut & :carnem puluerem sicut eos super pluit Et

27 וימטר עליהם כעפר שאר וכחול

interitur† in fecit cadere Et .alarum volatile marium — † medium

28 ימים עוף כנף׃ [o]ויפל בקרב — [o]נפל castrorum

.eius habitacula circa :eius castrametationis

מחנהו סביב למשכנתיו׃

eorum desiderium & :valde sunt saturati & ,comederunt Et

29 ויאכלו וישבעו מאד [p]ותאותם — [p]אוה

adhuc :suo desiderio à sunt alienati Non .eis attulit

30 [q]יבא להם׃ לא־[r]זרו מתאותם עוד — [q]בוא [r]זור furor

,eos in ascendit Dei nasus Et .eorum ore in eorum esca

31 אכלם בפיהם׃ ואף אלהים עלה בהם

.incurauit Israel electos & :eorum pingues in occidit &

ויהרג במשמניהם ובחורי ישראל הכריע׃

crediderunt non & :adhuc peccauerunt hoc omni In

32 בכל־זאת חטאו־עוד ולא האמינו

:eorum dies vanitate in consumpsit Et .eius mirabilibus in

33 בנפלאותיו׃ [f]ויכל־בהבל ימיהם — [f]כלה ‡ festinanter.

,eos occidebat Si .terrore in ‡ eorum annos &

34 ושנותם בבהלה׃ אם־הרגם

.Deum mane quærebant & ,reuertebantur & :eum quærebant &

ודרשוהו [t]ושבו ושחרו־אל׃ — [t]שוב

Deus & :eorum petra Deus quia ,sunt recordati Et — fortitudo

35 ויזכרו כי־אלהים צורם ואל

.est eorum redemptor ,excelsus

[u]עליון גאלם׃ — [u]עלה

חצי הספר

.ei sunt mentiti sua lingua in & :suo ore in eum allexerunt Et — blanditi sūt ei

36 [x]ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו־לו׃ — [x]פתה

fuerunt fideles nec ,eo cum rectum erat non eorum cor Et — permanserunt

37 ולבם לא־נכון עמו ולא נאמנו

,iniquitati propitiabitur* misericors ipse Et .eius pacto in — * propitiatus est

38 בבריתו׃ והוא רחום יכפר [y]עון — [y]עוה [z]רבה

;suum nasum auertendum ad‖ ,multiplicabit & :disperdet non & — ‖ vt auerteret iram suam,

ולא־ישחית [z]והרבה להשיב אפו

est recordatus Et .suam iram omnem suscitabit non &

39 ולא־[a]יעיר כל־חמתו׃ ויזכר — [a]עור

‡ sunt: *vadit ‖ reuertitur. — Quoties .redibit‖ non & ,vadens* spiritus :ipsi‡ caro quod

40 כי־בשר המה רוח הולך ולא ישוב׃ כמה

†irritauerunt — !solitudine in eum afflixerunt dolore †,deserto in eū exacerbauerunt

[b]ימרוהו במדבר יעציבוהו בישימון׃ — [b]מרה

Israel sanctum & :Deum tentauerunt & ,sunt reuersi Et

41 [c]וישובו וינסו אל וקדוש ישראל — [c]נסה ‡ signauerunt

qua diei :eius manus sunt recordati Non .limitauerunt‡

42 [d]התוו׃ לא־זכרו את־ידו יום אשר־ — [d]תוה

Ægypto in posuit Qui .angustia de eos redemit

43 [e]פדם מני־[f]צר׃ אשר־[g]שם במצרים — [e]פדה [f]צור [g]שום

conuertit Et .Sohan campo* in sua portenta ‡ & :sua signa

44 אתותיו ומופתיו בשדה־צען׃ ויהפך — ‡ mirabilia *regione ‖ flumina

.biberent ne ,eorum fluenta & :eorum riuos‖ sanguinem in

לדם יאריהם ונזליהם בל־[h]ישתיון׃ — [h]שתה † omne genus bestiarum, ‡ disperdidit ‡ fructum

,ranam & :eos comedit & ,mixtionem† eos in Misit

45 ישלח בהם ערב ויאכלם וצפרדע

eorū labore & :eorū germen† brucho dedit Et .eos corrupit ‡ &

46 ותשחיתם׃ [i]ויתן לחסיל יבולם ויגיעם — [i]נתן *vites

eorū sycomoros & :eorū vineam grandine in Occidit .locustæ

47 לארבה׃ יהרג בברד גפנם ושקמותם — ‖ locusta & bruchus. † tradidit ‡ iumenta

:eorum iumentum ‡ grandini conclusit † Et .glaciato lapide in‖

48 בחנמל׃ ויסגר לברד בעירם

iram eos in Misit .carbonibus eorum possessiones &

49 [k]ומקניהם לרשפים׃ ישלח־בם [l]חרון — [k]קנה [l]חרה ‡ indignationis

immissionem :angustiam & ,furorem & .iram ,suæ naris ‡

אפו עברה וזעם [m]וצרה משלחת — [m]צור *furori

non ,suo naso *semitam Ponderauit .malorum angelorum

50 מלאכי רעים׃ יפלס נתיב לאפו לא־

pesti† eorum bestiam‖ & :eorum animam morte à prohibuit — ‖ vitam † morti

חשך ממות נפשם [n]וחיתם לדבר — [n]חיה

:Ægypto in primogenitum omne percussit Et .conclusit ‡ — tradidit.

51 הסגיר׃ [o]ויך כל־בכור במצרים — [o]נכה

.Cham tabernaculis in fortitudinum principium

ראשית אונים באהלי־חם׃

eos eduxit & ;suum populum oues sicut ,fecit proficisci Et

52 [p]ויסע כצאן עמו וינהגם — [p]נסע

confidenter, — non & ,fiducia in eos eduxit Et .deserto in gregem sicut

53 כעדר במדבר׃ וינחם לבטח ולא

timuerunt — eos adduxit Et .mare operuit eorum inimicos & :expauerunt

54 פחדו ואת־אויביהם כסה הים׃ [q]ויביאם — [q]בוא † in ‡ quem

acquisiuit ‡ ,istum montem † suæ sanctitatis terminum ad

אל־גבול קדשו הר־זה [r]קנתה — [r]קנה ‡ facie

,gentes eorum faciebus‡ à eiecit Et .eius dextera

55 ימינו׃ [s]ויגרש מפניהם׀ גוים — [s]פנה † portione

fecit habitare & :hæreditatis fune† in eas fecit cadere &

[t]ויפילם בחבל נחלה וישכן — [t]נפל

tentauerunt Et .Israel tribus eorum tabernaculis in

56 באהליהם שבטי ישראל׃ [u]וינסו — [u]נסה

eius testimonia & :excelsum Deum exacerbauerunt &

[x]וימרו את־אלהים [y]עליון ועדותיו — [x]מרה [y]עלה

,sunt præuaricati & ,se auerterunt Et .custodierunt non

57 לא שמרו׃ [a]ויסגו ויבגדו — [z]עור [a]סוג

.doli ‡ arcus vt sunt versi :eorum patres sicut — ‡ dolosus.

כאבותם נהפכו כקשת רמיה׃

suis sculptilibus in & :suis excelsis in eum irritauerunt Et

58 ויכעיסוהו בבמותם ובפסיליהם

:est iratus & ,Deus Audiuit .eum fecerunt æmulari

59 יקניאוהו׃ שמע אלהים ויתעבר

spreuit — tabernaculum reliquit Et .Israel in valde reprobauit &

60 וימאס מאד בישראל׃ [b]ויטש משכן — [b]נטש quo habitauit inter homines.

tradidit Et .homine in collocauit tentorium :Siloh

61 שלו אהל שכן באדם׃ [c]ויתן

manum in suam gloriam & :suam fortitudinem captiuitatem in

לשבי [d]עזו ותפארתו ביד־ — [c]נתן [d]עזז

:suum populum gladio conclusit ‡ Et .angustiatoris † — † hostis. ‡ tradidit

62 צר׃ ויסגר לחרב עמו

comedit eius Electos ‡ .est iratus suam hæreditatem in & — ‡ Iuuenes * fuerunt nupui traditæ.

63 ובנחלתו התעבר׃ בחוריו אכלה־

.sunt celebratæ epithalamio* non eius virgines & :ignis

אש ובתולתיו לא [e]הוללו׃ — [e]הלל

oues ,generatione in ,seculum in tibi confitebimur tuæ pascuæ *pecus* &

וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְּךָ לְעוֹלָם לְדֹר

.tuam laudem narrabimus ,generationem &

וָדֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃

PSAL. LXXX. פ

.cantus Asaph ipsi ,testimonium Sosannim *ad* Victori

לַמְנַצֵּחַ אֶל־שֹׁשַׁנִּים עֵדוּת לְאָסָף מִזְמוֹר׃ 1

:Ioseph *pecus* tanquam *ducens* ‡ ,ausculta Israel *Pascens*

רֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַאֲזִינָה נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף 2

,Ephraim *facies Ad* . *irradia* ‡ Cherubim *insidens* ‡

יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה׃ לִפְנֵי אֶפְרַיִם 3

ito & :tuam fortitudinem suscita Menasseh & ,Biniamin &

וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוֹרְרָה אֶת־גְּבוּרָתֶךָ וּלְכָה

illustra & :nos converte Deus .nobis salutem ad

לִישֻׁעָתָה לָּנוּ׃ אֱלֹהִים הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר 4

:exercituum Deus Domine .seruabimur & ,*tuas faciei* †

פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃ יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת 5

eos fecisti Comedere ?tui populi oratione in *fumasti* ‖ vsquequo

עַד־מָתַי עָשַׁנְתָּ בִּתְפִלַּת עַמֶּךָ׃ הֶאֱכַלְתָּם 6

magna mensura lachrymis in eis fecisti propinare & :lachrymæ pane

לֶחֶם דִּמְעָה וַתַּשְׁקֵמוֹ בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ׃

nostri inimici & :nostris vicinis *contentionem* ‡ nos Posuisti

תְּשִׂימֵנוּ מָדוֹן לִשְׁכֵנֵינוּ וְאֹיְבֵינוּ 7

:nos converte exercituum Deus .sibi ‡ subsannabunt

יִלְעֲגוּ־לָמוֹ׃ אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ 8

Ægypto ex Vitem .seruabimur & ,*tuas faciei* illumina &

וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃ גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם 9

.eam plantasti & ,gentes *expulisti* :fecisti proficisci

תַּסִּיעַ תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם וַתִּטָּעֶהָ׃

impleuit & ,eius radices fecisti radicare & :*eius faciei ad Scopasti* ‖

פִּנִּיתָ לְפָנֶיהָ וַתַּשְׁרֵשׁ שָׁרָשֶׁיהָ וַתְּמַלֵּא־ 10

eius rami & :eius vmbra montes sunt Operti . terram

אָרֶץ׃ כָּסּוּ הָרִים צִלָּהּ וַעֲנָפֶיהָ 11

:mare ad vsque eius *palmites Mittes* .*fortis* † cedri ‡

אַרְזֵי־אֵל׃ תְּשַׁלַּח קְצִירֶהָ עַד־יָם 12

:eius macerias dirupisti quid Vt .eius *ramulos* flumen ad ‖ &

וְאֶל־נָהָר יוֹנְקוֹתֶיהָ׃ לָמָּה פָּרַצְתָּ גְדֵרֶיהָ 13

? viam † transeuntes omnes eam *decerpserunt* ‡ &

וְאָרוּהָ כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ׃

.eam est depasta agrestis *fera & silua de* ‡ aper eam Consumpsit

יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר וְזִיז שָׂדַי יִרְעֶנָּה׃ 14

,cælis e respice ,obsecro reuertere exercituum Deus

אֱלֹהִים צְבָאוֹת שׁוּב נָא הַבֵּט מִשָּׁמַיִם 15

quod ,*vitiarium* Et .istam vitem visita & :vide &

וּרְאֵה וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת׃ וְכַנָּה אֲשֶׁר־ 16

.tibi roborasti ‖ filiū super & :tua dextera plātauit

נָטְעָה יְמִינֶךָ וְעַל־בֵּן אִמַּצְתָּה לָּךְ׃

tuarum facierum increpatione præ ‡ :succisa ,igne *in* Incensa

שְׂרֻפָה בָאֵשׁ כְּסוּחָה מִגַּעֲרַת פָּנֶיךָ 17

:tuæ dexteræ virum super tua manus Sit .peribunt

יֹאבֵדוּ׃ תְּהִי־יָדְךָ עַל־אִישׁ יְמִינֶךָ 18

retrocedemus non Et .tibi roborasti † hominis filium super

עַל־בֶּן־אָדָם אִמַּצְתָּ לָּךְ׃ וְלֹא־נָסוֹג 19

.inuocabimus *tuo nomine in* & ,nos viuificabis :te a

מִמֶּךָּ תְּחַיֵּנוּ וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא׃

illumina :nos converte exercituum Deus Domine

יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר 20

.seruabimur & ,tuam faciem

פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃

PSAL. LXXXI. פא

.Asaph ipsi Haghitith super Victori

לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לְאָסָף׃ 1

Deo iubilate :nostræ fortitudini Deo Vociferate

הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי 2

citharam :tympanum date & ,psalmum Sumite .Iahacob

יַעֲקֹב׃ שְׂאוּ־זִמְרָה וּתְנוּ־תֹף כִּנּוֹר 3

:tuba *nouilunio* ‡ in Clangite .nebel cum iucundam

נָעִים עִם־נָבֶל׃ תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר 4

statutum Quia .nostræ solemnitatis die in statuto tepore in

בַּכֵּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ׃ כִּי חֹק 5

---

non eius viduæ & :ceciderunt gladio in eius Sacerdotes

כֹּהֲנָיו בַּחֶרֶב נָפָלוּ וְאַלְמְנֹתָיו לֹא 64

:Dominus dormiens tanquam est excitatus Et . fleuerunt

תִבְכֶּינָה׃ וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן אֲדֹנָי 65

suos hostes percussit Et .*vino præ exclamans* potens tanquam

כְּגִבּוֹר מִתְרוֹנֵן מִיָּיִן׃ וַיַּךְ־צָרָיו 66

reprobauit Et .eis dedit *seculi* † opprobrium :retrorsum

אָחוֹר חֶרְפַּת עוֹלָם נָתַן לָמוֹ׃ וַיִּמְאַס 67

.elegit non Ephraim tribum *in* & :Ioseph tentorium *in*

בְּאֹהֶל יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחָר׃

quem ,Sion montem :Iehudah tribum elegit Et

וַיִּבְחַר אֶת־שֵׁבֶט יְהוּדָה אֶת־הַר צִיּוֹן אֲשֶׁר 68

:suum sanctuarium excelsa ‡ sicut ædificauit Et .dilexit

אָהֵב׃ וַיִּבֶן כְּמוֹ־רָמִים מִקְדָּשׁוֹ 69

Dauid *in* elegit Et .seculum in *eam* fundauit ‡ terram sicut

כְּאֶרֶץ יְסָדָהּ לְעוֹלָם׃ וַיִּבְחַר בְּדָוִד 70

post De . *pecoris* † caulis de eum tulit & :suum seruum

עַבְדּוֹ וַיִּקָּחֵהוּ מִמִּכְלְאֹת צֹאן׃ מֵאַחַר 71

:suum populum Iahacob *in pascendum ad* ‡ ,eum adduxit ,fœtas

עָלוֹת הֱבִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ

integritatē secundum ‖ eos pauit Et .suam hæreditatē Israel in &

וּבְיִשְׂרָאֵל נַחֲלָתוֹ׃ וַיִּרְעֵם כְּתֹם 72

.eos duxit suarum *volarum* ‡ intelligentiis *in* & :sui cordis

לְבָבוֹ וּבִתְבוּנוֹת כַּפָּיו יַנְחֵם׃

PSAL. LXXIX. עט

gentes venerunt Deus .Asaph ipsi Cantus

מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם 1

:tuæ sanctitatis templum polluerunt ,tuam hæreditatem in

בְּנַחֲלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ

cadauer † Dederunt .aceruos in Ierusalaim posuerunt

שָׂמוּ אֶת־יְרוּשָׁלַםִ לְעִיִּים׃ נָתְנוּ אֶת־נִבְלַת 2

tuorum *piorum* carnem :cælorum *volatili* ‡ escam tuorum serûorū

עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמָיִם בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ

aquā tanquam eorū sanguinem Effuderunt .terræ *ipsius fera* ‖

לְחַיְתוֹ־אָרֶץ׃ שָׁפְכוּ דָמָם כַּמַּיִם 3

probrum Fuimus .*sepeliens* non & :Ierusalaim circuitibus ‡

סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלָםִ וְאֵין קוֹבֵר׃ הָיִינוּ חֶרְפָּה 4

.nostris *circumuicinis* ‡ derisio & ,subsannatio :nostris vicinis

לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃

velut ardebit *æternum* ‡ in irasceris Domine Vsquequo

עַד־מָה יְהוָה תֶּאֱנַף לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־ 5

,gentes *ad* tuam iram Effunde ? tuus zelus ignis

אֵשׁ קִנְאָתֶךָ׃ שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ אֶל־הַגּוֹיִם 6

quæ regna super & ,te cognouerunt non quæ

אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּךָ וְעַל־מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר

:Iahacob *comedit* Quia .inuocauerunt non *tuo nomine in* †

בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ׃ כִּי אָכַל אֶת־יַעֲקֹב 7

nobis ‡ memineris Ne .desolauerunt eius habitaculum &

וְאֶת־נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ׃ אַל־תִּזְכָּר־לָנוּ 8

:tuæ misericordiæ nos præueniant ,festina :priorum iniquitatum

עֲוֹנֹת רִאשֹׁנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ

nostræ salutis Deus nos Adiuua .valde sumus attenuati quia

כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד׃ עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ 9

propitiare & ,nos erue & :tui nominis *gloriæ verbum super*

עַל־דְּבַר כְּבוֹד־שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר

dicent quid Vt .tuum nomen propter nostris peccatis *super*

עַל־חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ לָמָּה יֹאמְרוּ 10

,gentibus in † cognoscatur ? eorum Deus ‖ Vbi :gentes

הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע בַּגּוֹיִם

effusi ‡ tuorum seruorum sanguinis vltio ,nostris oculis in

לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם־עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃

magnitudinē secundum ,*vincti* ‖ clamor *tuas faciei ad* Introëat

תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֶנְקַת אָסִיר כְּגֹדֶל 11

redde Et .*mortis* † filios *residuos fac* ‡ :tui brachij

זְרוֹעֲךָ הוֹתֵר בְּנֵי תְמוּתָה׃ וְהָשֵׁב 12

eorum probrum :eorum *sinum ad* ‖ septuplum nostris vicinis

לִשְׁכֵנֵינוּ שִׁבְעָתַיִם אֶל־חֵיקָם חֶרְפָּתָם

,tuus populus nos Et .Domine te probris affecerant qui

אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי׃ וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ 13

Testimonium .Iahacob Deo iudicium :*istud* Israeli est:

6 לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ [a] עֵדוּת ׀

:AEgyti terram super *ipsum exeundo in* ‡ ,illud posuit Ioseph in ‡ eum exire

בִּיהוֹסֵף [b] שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם

onere ab Subduxi .*audiam* || noucram non *labium* *

7 שְׂפַת לֹא־יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃ [c] הֲסִירוֹתִי מִסֵּבֶל

.*transibunt* † , alieno ab eius manus :eius humerum

שִׁכְמוֹ [d] כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה׃

absconditō in te exaudiam ‡ , te erui & ,inuocasti angustia In

8 [e] בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר

Audi .Selah ,*litigij aquæ super te probabo* ‡ : tonitrui

9 רַעַם אֶבְחָנְךָ עַל־מֵי [f] מְרִיבָה סֶלָה׃ שְׁמַע

audieris si ,Israel ; te in faciam testificari & ,mi populus

עַמִּי [g] וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע־

te incurua bis nec :alienus Deus te in erit Non :mihi

10 לִי׃ לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא [h] תִשְׁתַּחֲוֶה

te faciens ascendere || tuus Deus Dominus * Ego .extraneo Deo

11 לְאֵל נֵכָר׃ אָנֹכִי ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ

.illud implebo & ,tuum os dilata :AEgyti terra a

מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ׃

non † Israel & :meæ voci meus populus paruit non Et

12 וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־

:sui cordis *pertinacia* ‡ in eum dimisi Et .mihi *acquieuit* ‡ fortitudine

13 אָבָה לִי׃ וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם

audiens * meus populus Vtinam .suis consiliis in *ibunt* ‡ ierunt

14 יֵלְכוּ [k] בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃ לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ

parum Quasi ,*ambulassent* ‖ meis viis in Israel :mihi

15 לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ׃ כִּמְעַט

vertissem eorum hostes *super* ‡ & :humiliassem eorum inimicos ‡ contra

אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל־צָרֵיהֶם אָשִׁיב

: *ei mentientur* ‡ Dominum odio Habentes .meam manum

16 יָדִי׃ [l] מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ־לוֹ

adipe *ex* eum cibauit Et .seculum in eorum tempus erit &

17 [m] וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם׃ וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב

.te saturabo ‡ melle petra de & :frumenti ‡ saturaui

[n] חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ׃

[a] עוּד

[b] שׂוּם

[c] סוּר [d] כַּפַּף

[e] צוּר

[f] רִיב

[g] עוּד

[h] שָׁחָה

[i] עָלָה

[k] יָעַץ

[l] שָׂנֵא

[m] הָיָה

[n] חָטַא

ipse / linguam quā audiui. / † transierunt. / ‡ exaudiui / ‡ probaui te apud aquas contradictionis. / ‡ sum / || qui ascendere feci / † noluit obtemperare / ‡ ierunt / obtemperasset / ‡ ambulasset. Breui tempore / ‡ contra / ‡ negauerunt eum:

PSAL. LXXXII. פב

:*fortiu cœtu in stans* † Deus .Asaph ipsi Cantus ||

1 מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל

iudicabitis Vsquequo .iudicauit *diuorum interiori* ‡ in

2 בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט׃ עַד־מָתַי תִּשְׁפְּטוּ־

.Selah :suscipietis impiorum facies & :iniquitatem

עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים [o] תִּשְׂאוּ־סֶלָה׃

.iustificate *pauperem & afflictum* * : pupillo & ,*tenui* ‡ Iudicate

3 שִׁפְטוּ־דַל וְיָתוֹם עָנִי [p] וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ׃

.eruite impiorum manu de : egenum & ,*exhaustum* || Eripite

4 פַּלְּטוּ־דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ׃

: *ambulabunt tenebrositate* † in ,intellexerunt nec ,Nesciérunt

5 לֹא יָדְעוּ ׀ וְלֹא [q] יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ

.dixi Ego .terræ fundamenta omnia *nutabunt*

6 [r] יִמּוֹטוּ כָּל־מוֹסְדֵי אָרֶץ׃ אֲנִי־אָמַרְתִּי

.vos omnes excelsi filij & :*vos* ‡ Dij

אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי [u] עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם׃

principum * vnus sicut & :moriemini *homo* ‡ sicut Verè

7 אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים

quoniam : terram iudica ,Deus Surge .cadetis

8 [x] תִּפֹּלוּ׃ קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי־

.gentes omnes *in* hæreditabis tu

אַתָּה תִנְחַל בְּכָל־הַגּוֹיִם׃

[o] נָשָׂא

[p] רוּשׁ

[q] אבה [s] נצל

[r] בִּין [t] יָסַד

[u] עָלָה

[x] נָפַל

|| Psalmus / † stat in cõgregatione Dei: / ‡ medio iudicum / ‡ pauperi, / * pauperem, & egenum / ‡ pauperem, / † tenebris ambulauerunt: / nutauerunt / ‡ estis: / ‡ homines / * e principibus

PSAL. LXXXIII. פג

ne Deus .Asaph ipsi Cantus ,Canticum

1 שִׁיר [x] מִזְמוֹר לְאָסָף׃ אֱלֹהִים אַל־

.Deus quiescas ne & taceas ne : tibi *silentium* sileas

2 [y] דֳּמִי־לָךְ אַל־תֶּחֱרַשׁ וְאַל־תִּשְׁקֹט אֵל׃

te habentes odio & :*tumultuabuntur* tui inimici ecce Quoniam sonuerunt:

3 כִּי־הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ [z] יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ

inibunt ‡ callide tuum populum Super .caput extulerunt egerunt consilium.

4 נָשְׂאוּ רֹאשׁ׃ עַל־עַמְּךָ יַעֲרִימוּ

.tuos absconditos super *consiliabuntur* * & *secretum* * cõsiliati sunt

סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל־צְפוּנֶיךָ׃

[x] שׁוּר

[y] דָּמָה

[z] הָמָה

non & :gente de eos succidamus & ,Venite ,Dixerunt

5 אָמְרוּ [a] לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא־

sunt consiliati Quoniam .vltrà Israel nomen memoretur

6 יִזָּכֵר שֵׁם־יִשְׂרָאֵל עוֹד׃ כִּי [b] נוֹעֲצוּ

Tabernacula :*accident* * fœdus te *super* † :pariter corde

7 לֵב יַחְדָּו עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ׃ אָהֳלֵי

,Ghebal .Hagharim & ,Moab ,Ismahelim & , Edom

8 אֱדוֹם וְיִשְׁמְעֵאלִים מוֹאָב וְהַגְרִים׃ גְּבָל

.Sor habitatoribus cum Peleseth : Hamalech & , Hammon &

וְעַמּוֹן וַעֲמָלֵק פְּלֶשֶׁת עִם־יֹשְׁבֵי צוֹר׃

brachium fuerunt ; eis *cum* est copulatus Assur Etiam

9 גַּם־אַשּׁוּר נִלְוָה עִמָּם [c] הָיוּ זְרוֹעַ

Sisera sicut :Midian sicut illis Fac .Selah ,Loth filiis

10 לִבְנֵי־לוֹט סֶלָה׃ עֲשֵׂה־לָהֶם כְּמִדְיָן כְּסִיסְרָא

:Dor-Hen in *sunt Deleti* .Chison torrente Iabin sicut

11 כְיָבִין בְּנַחַל קִישׁוֹן׃ נִשְׁמְדוּ בְעֵין־דֹּאר

,eorum *magnificos* ‡ eos Pone .terræ stercus † fuerunt

12 הָיוּ דֹּמֶן לָאֲדָמָה׃ [d] שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ

Salmunah sicut & , Zebach sicut & :Zeeb sicut & ,Horeb sicut

כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב וּכְזֶבַח וּכְצַלְמֻנָּע

nobis Possideamus ,dixerunt Qui .eorum principes omnes

13 כָּל־נְסִיכֵמוֹ׃ אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה־לָּנוּ

:rotam sicut eos pone mi Deus .Dei habitacula

14 אֵת [e] נְאוֹת אֱלֹהִים׃ אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ כַגַּלְגַּל

:*siluam comburet* † ignis Sicut .*venti facies ad* stipulam sicut

15 כְּקַשׁ לִפְנֵי־רוּחַ׃ כְּאֵשׁ תִּבְעַר־יָעַר

eos persequeris Ita :montes *conflagrabit* * flamma sicut &

16 וּכְלֶהָבָה תְּלַהֵט הָרִים׃ כֵּן תִּרְדְּפֵם

Imple .eos terrebis tuo turbine *in* & : tua tempestate in

17 בְּסַעֲרֶךָ וּבְסוּפָתְךָ תְבַהֲלֵם׃ מַלֵּא

.Domine tuum nomen quærent & :ignominia eorum facies

פְנֵיהֶם [f] קָלוֹן וִיבַקְשׁוּ שִׁמְךָ יְהוָה׃

erubescant & :*perpetuum in vsque* terreantur & afficiantur Pudore

18 [g] יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ עֲדֵי־עַד וְיַחְפְּרוּ

,Domine tuum nomen ‡ tu quòd cognoscant Et .pereant &

19 וְיֹאבֵדוּ׃ וְיֵדְעוּ כִּי־אַתָּה שִׁמְךָ יְהוָה

.terram omnem super altissimus ‡ :tu solus

לְבַדֶּךָ [h] עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃

[a] יָלַךְ

[b] יָעַץ

[c] הָיָה

[d] שׁוּת

[e] נָאָה

[f] קָלָה

[g] בּוֹשׁ

[h] עָלָה

† contra / * pepigerunt / Dispersierunt / † vt / ‡ & duces / coram vento. / † qui ardet in silua: / * quę cõburet / in seculum seculi: / ‡ os, qui es / ‡ &

PSAL. LXXXIV. פד

.cantus Corach filiis Haghitith super Victori

1 לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃

! exercituum Domine tua tabernacula dilecta Quam

2 מַה־יְּדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת׃

atria *ad* mea anima desiderauit etiam & ,Concupiuit

3 נִכְסְפָה וְגַם־[i] כָּלְתָה ׀ נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת

.viuum Deum ad exultabunt ,mea caro & ,meum cor :Domini

יְהוָה לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל־[k] חָי׃

,sibi nidum hirundo & , domum inuenit passer Etiam

4 גַּם־צִפּוֹר ׀ מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר ׀ קֵן לָהּ

Domine tua altaria :suos pullos poneret quo *

אֲשֶׁר־שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֶת־מִזְבְּחוֹתֶיךָ יְהוָה

habitatores Beati .mi Deus & , mi rex ,exercituum

5 צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלֹהָי׃ אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי

hominis Beatitudines ‡ .Selah , te laudabunt *adhuc* ‡ ; tuæ domus

6 בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ אַשְׁרֵי אָדָם

Transeuntes .eorum corde in *stratæ viæ* : te in *ei* fortitudo

7 עוֹז־לוֹ בָךְ [l] מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם׃ עֹבְרֵי ׀

benedictionibus || etiam :eam ponent fontem Habbacha vallem *in* *

8 בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ גַּם־בְּרָכוֹת

videbitur :*virtutem ad virtute* † de Ibunt .*docens operietur*

יַעְטֶה מוֹרֶה׃ יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל־חָיִל יֵרָאֶה

exercituum Deus Domine .Sion in Deorum Deus

9 אֶל־אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן׃ יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת

.Selah ,Iahacob Deus ausculta :meam orationem exaudi

שִׁמְעָה [m] תְפִלָּתִי הַאֲזִינָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃

.tui *vncti facies* ‡ aspice & :Deus vide *noster Clypeus* †

10 [n] מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים [o] וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃

elegi ,mille *præ* tuis atriis in dies *bonus* * Quia

11 כִּי טוֹב־יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלֶף בָּחַרְתִּי

tabernaculis in habitare *præ* || :mei Dei domo in limine in esse

[p] הִסְתּוֹפֵף בְּבֵית אֱלֹהַי מִדּוּר בְּאָהֳלֵי־

[i] כָּלָה

[k] חָיָה

[l] סָלַל

[m] פָּלַל

[n] גָּנַן [o] נָבַט

[p] סָפַף

* in / ‡ in seculum / ‡ Beatus homo cui est / * per / || psicinas operiet pluuia. / † exercitu in exercitum: / † Clypeum / ‡ faciē Christi / * melior est / || quàm

coram te Quoniam .tuum nomen glorificabunt & ,Domine *tuas facies ad*

10 לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ׃ כִּי־

* es. .*tu* solus Deus tu ,mirabilia *faciens* ‡ & ,tu * magnus
‡ facis

גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ׃

:tua veritate in ambulabo ,tuam viam Domine me Doce

11 ירה [a] אמן [b] הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ

† vt timeat tibi Confitebor .tuum nomen *timendum ad* † meum cor vni

12 יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ׃ אוֹדְךָ

tuum nomen glorificabo & :meo corde toto in mi Deus Domine

אֲדֹנָי אֱלֹהַי בְּכָל־לְבָבִי וַאֲכַבְּדָה שִׁמְךָ

‡ est :me super ‡ magna tua misericordia Nam .seculum in

13 לְעוֹלָם׃ כִּי־חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלָי

* inferno Deus .inferiori *fouea* * ex meam animam eruisti &

14 וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה׃ אֱלֹהִים [c] נצר

congregatio quæsierunt *terribilium cœtus* & ,me aduersum surrexerũt superbi fortium

זֵדִים קָמוּ עָלַי וַעֲדַת [d] עָרִיצִים בִּקְשׁוּ יעד

tu Et .se coram te posuerunt non & :meam animam

15 נַפְשִׁי וְלֹא [e] שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם׃ וְאַתָּה שוב

‡ clemens: multus & *varium* ‡ longus :*gratiosus* ‡ & ,misericors Deus Domine
‡ ad iram,

אֲדֹנָי אֵל־רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־

,mei miserere & ,me ad Respice ,misericordia & veritate

16 חֶסֶד וֶאֱמֶת׃ פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי

.tuæ ancillæ filium serua & :tuo seruo tuam fortitudinem da

תְּנָה־עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ [f] וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן־אֲמָתֶךָ׃ ישע [f]

,me habẽtes odio videant & ,bonitate in signum mecum Fac

17 עֲשֵׂה־עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה [g] וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי ראה [g]

,me adiuuisti Domine tu quoniam :afficiantur pudore &

וְיֵבֹשׁוּ [h] כִּי־אַתָּה יְהוָה עֲזַרְתַּנִי יבש [h]

.me es consolatus &

וְנִחַמְתָּנִי׃

PSAL. LXXXVII. פז

Fundamenta eius *Fundamentum* .cantici cantus Corach Filiis

1 לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר [i] שִׁיר יְסוּדָתוֹ [i] שור

‡ sanctis. :Sion portas Dominus *Diligens* .*sanctitatis* ‡ montibus in
Diligit.

2 בְּהַרְרֵי־קֹדֶשׁ׃ אֹהֵב יְהוָה שַׁעֲרֵי צִיּוֹן

‡ super omnia :te *in dicta* † Gloriosa .Iahacob *habitaculis omnibus præ* ‡
habitacula
† dicuntur de

3 מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב׃ נִכְבָּדוֹת מְדֻבָּר־בָּךְ

‖ Ægyptum, ,*Rahab* ‖ faciam Memorare .Selah Dei ciuitas

4 עִיר הָאֱלֹהִים סֶלָה׃ אַזְכִּיר רַהַב

,Æthiopia cum Tyrus & ,Pelestina ecce ,me scientibus Babel &

וּבָבֶל לְיֹדְעָי הִנֵּה פְלֶשֶׁת וְצוֹר עִם־כּוּשׁ

† propter vir & vir ,dicetur Sion *ipsi* † Et .ibi est natus iste

5 זֶה יֻלַּד־שָׁם׃ וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר אִישׁ וְאִישׁ

* fundauit Dominus .altissimus eam *firmabit* * ipse & :ea in est natus

6 יֻלַּד־בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנֶהָ [k] עֶלְיוֹן יְהוָה עלה [k]

‡ quãdo scri- .Selah ,ibi est natus iste :populos *scribendo in* ‡ numerabit
bet

יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד־שָׁם סֶלָה׃

.te in mei fontes omnes :tibicines sicut cantores Et

7 וְשָׁרִים [l] כְּחֹלְלִים כָּל־מַעְיָנַי בָּךְ׃ שור [l]

PSAL. LXXXVIII. פח

super victori Corach filiis cantus Canticum

1 שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי קֹרַח לַמְנַצֵּחַ עַל־

* *Infirmitate,* .Ezrachitæ Heman ipsi :*Maschil respondendum* ‡ ad ,Machalath *
‡ canendum
intellectus

מָחֲלַת [m] לְעַנּוֹת מַשְׂכִּיל לְהֵימָן הָאֶזְרָחִי׃ חלה [m]

nocte in ,clamaui *interdiu* † meæ salutis Deus Domine

2 יְהוָה אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם־צָעַקְתִּי בַלַּיְלָה ענה [n]

† in die tuã aurem inclina :mea oratio *tuas facies ad* * Intret .te coram
* coram te

3 נֶגְדֶּךָ׃ תָּבוֹא לְפָנֶיךָ [o] תְּפִלָּתִי [p] הַטֵּה אָזְנְךָ פלל [o] נטה [p]

:mea anima malis in est saturata Quia .meum clamorem ad

4 לְרִנָּתִי׃ [q] כִּי־שָׂבְעָה בְרָעוֹת נַפְשִׁי רנן [q]

‖ vita mea cum *sum Reputatus* .*pertigerunt* * sepulchrum ad *mea vita* ‖ &
* peruenit.
Reputaui me

5 וְחַיַּי [r] לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ׃ נֶחְשַׁבְתִּי עִם־

.fortitudo † non ‡ vir sicut fui :*cisternam* ‖ descendentibus

יוֹרְדֵי בוֹר [t] הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין־אֱיָל׃ חיה [t] נגע [s]

‖ in sepulchrũ: ,sepulchro *iacentes* ‡ vulnerati sicut ,liber mortuos Inter
‡ cui
† est
‡ dormiẽtes in

6 [u] בַּמֵּתִים חָפְשִׁי כְּמוֹ חֲלָלִים שֹׁכְבֵי קֶבֶר

tua manu à ipsi & :amplius *eorum* es recordatus non quorum

אֲשֶׁר לֹא־זְכַרְתָּם עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ הָיָה [u] מות

* Infe i ,tenebris in :*inferorum* * lacu in me Posuisti .sunt abscissi

7 נִגְזָרוּ׃ [x] שַׁתַּנִי בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת בְּמַחֲשַׁכִּים [x] שורה

,Deus Dominus ‡ scutum & sol Quia .impietatis ‡ est

12 רֶשַׁע׃ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְהוָה אֱלֹהִים

bonum prohibebit non :Dominus dabit gloriam & ,gratiam

חנן [a] חֵן [a] וְכָבוֹד יִתֵּן יְהוָה לֹא יִמְנַע־טוֹב

beatitudines * :exercituum Domine .*integritate in* ‖ ambulantibus ‖ perfectè.
* beatus homo
qui sperat

13 לַהֹלְכִים בְּתָמִים׃ יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי

.te in *sperantis hominis*

אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ׃

PSAL. LXXXV. פה

Complacuisti .cantus Corach filiis Victori

1 לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃ [b] רָצִיתָ רצה [b]

.Iahacob captiuitatem reduxisti :tuæ terræ Domine

2 יְהוָה אַרְצֶךָ [c] שַׁבְתָּ [d] שְׁבוּת יַעֲקֹב׃ שוב [c] שבה [d]

,eorũ peccatum omne operuisti :tui populi iniquitatẽ *Sustulisti*

3 נָשָׂאתָ [e] עֲוֹן עַמֶּךָ כִּסִּיתָ כָל־חַטָּאתָם Remisisti

ira ab ‡ te reduxisti :tuam iram omnem *Collegisti* * . Selah שבית

4 סֶלָה׃ אָסַפְתָּ כָל־עֶבְרָתֶךָ הֱשִׁיבוֹתָ [f] מֵחֲרוֹן קץ

irritam † fac & :nostræ salutis Deus nos Conuerte .*tui nasi*

5 אַפֶּךָ׃ שׁוּבֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ [g] וְהָפֵר עור [e]

exacerbaberis ‡ seculũ in Nunquid .*nobiscum tuam indignationem* * Abstulisti
‡ à furore faciem tuam.

6 כַּעַסְךָ עִמָּנוּ׃ הַלְעוֹלָם תֶּאֱנַף־

:generationem & ,generationem in *tuum nasum protrahes* :*nos in*

בָּנוּ תִּמְשֹׁךְ אַפְּךָ לְדֹר וָדֹר׃ חרה [f] פור

tuus populus & :nos viuificabis ,conuertẽris tu Nonne † cessare iram
tuã cõtra nos.
‡ irasceris cõtra nos: extẽdes iram tuã

7 הֲלֹא אַתָּה תָּשׁוּב [h] תְּחַיֵּנוּ וְעַמְּךָ

:tuã misericordiam Domine nobis Ostende .te in *lætabuntur* *

8 יִשְׂמְחוּ־בָךְ׃ [i] הַרְאֵנוּ יְהוָה חַסְדֶּךָ חיה [h]

loquetur quid Audiam .nobis *dabis* * tuam salutem & * lætabitur

9 וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן־לָנוּ׃ אֶשְׁמְעָה מַה־יְדַבֵּר ראה [i]

,suum populum ad pacem loquetur quoniam ,Dominus Deus * da

הָאֵל יְהוָה כִּי יְדַבֵּר שָׁלוֹם אֶל־עַמּוֹ

.stultitiam ad conuertentur non & :suos misericordes ad &

וְאֶל־חֲסִידָיו וְאַל־יָשׁוּבוּ לְכִסְלָה׃

habitandum ad ‖ :eius salus eum timentibus *propinqua* † Verè † prope est
‖ vt habitet

10 אַךְ קָרוֹב לִירֵאָיו יִשְׁעוֹ לִשְׁכֹּן

:sibi obuiauerunt veritas & Misericordia .nostra terra in *gloriã* gloria

11 כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ׃ חֶסֶד [k] וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ אמן [k]

:*germinabit* * terra è Veritas .sunt osculatæ pax & iustitia ‡ orietur:

12 צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ׃ אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח

dabit Dominus Etiam .prospexit *cælis* ‡ è iustitia & ‡ cælo

13 וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף׃ גַּם־יְהוָה [l] יִתֵּן נתן [l]

eius facies ad ‖ Iustitia .suum germen * dabit nostra terra & :bonũ * fructum
‖ ante eum

14 הַטּוֹב וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ׃ צֶדֶק לְפָנָיו

.suos pedes via in ponet & :ambulabit

יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו׃

PSAL. LXXXVI. פו

tuam aurem Domine Inclina .Dauidi ipsi Oratio

1 תְּפִלָּה [m] לְדָוִד הַטֵּה־יְהוָה [n] אָזְנְךָ פלל [m]

Custodi .*ego* * egenus & *afflictus* ‡ quoniam :me exaudi נטה [n]

2 עֲנֵנִי כִּי־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי׃ שָׁמְרָה ‡ pauper
* sum

tuum seruum serua :*ego* ‡ misericors quoniam ,meam animam

עֲבָה [o] ענה נַפְשִׁי כִּי־חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ

:Domine mei Miserere .te *ad* † sperantem mi Deus tu † in

3 אַתָּה אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ׃ [q] חָנֵּנִי יְהוָה חנן [q]

animam Lætifica .die omni clamabo te ad quoniam

4 כִּי־אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל־הַיּוֹם׃ שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ

.*leuabo* ‡ meam animam domine te ad quoniam :tui serui ‡ leuaui.

עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ אֲדֹנָי נַפְשִׁי [r] אֶשָּׂא׃ נשא [r]

misericordia multus & :*parcens* * & ,bonus Domine tu Quoniam * propitiabilis:

5 כִּי־אַתָּה יְהוָה טוֹב [f] וְסַלָּח וְרַב־חֶסֶד רבב [f]

:meã orationẽ Domine Ausculta .te inuocantibus omnibus

6 לְכָל־קֹרְאֶיךָ׃ הַאֲזִינָה יְהוָה [t] תְּפִלָּתִי פלל [t] ‡ voci

.mearum deprecationum *voce in* ‡ intende &

וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתָי׃

.me exaudies quia :te inuocabo meæ angustiæ die In

7 בְּיוֹם [u] צָרָתִי אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי׃ צור [u]

.tua opera secundum † nec ,Domine deos inter tu sicut ‖ Non ‖ est
* genu flectes

8 אֵין־כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ׃

se incuruabunt * & ,venient fecisti quas gentes Omnes עשה [x]

9 כָּל־גּוֹיִם אֲשֶׁר [x] עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ [y] וְיִשְׁתַּחֲווּ שחה [y]

meridiem | Chermon & Tabor ,eu creasti tu dexteram & ,Aquilonem

13 צָפוֹן וְיָמִין אַתָּה בְרָאתָם תָּבוֹר וְחֶרְמוֹן

‡ laudabunt ‡ est | :fortitudine cum brachium ‡ Tibi .personabunt ‡ tuo nomine in

14 בְּשִׁמְךָ יְרַנֵּנוּ׃ לְךָ זְרוֹעַ עִם־גְּבוּרָה

.tua dextera exaltetur ,tua manus roboretur

תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינֶךָ׃

habitaculum | veritas & misericordia :tui solij paratus locus iudiciū & Iustitia

15 צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ חֶסֶד וֶאֱמֶת

faciem tuam. Beatus populus qui scit ‡ vultus tui | :Iubilationem scientium populi Beatitudines .tuas facies præcedent

16 יְקַדְּמוּ פָנֶיךָ׃ אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה

tuo nomine In .ambulabunt tuarum faciērum ‡ lumine in Domine

17 יְהוָה בְּאוֹר־פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן׃ בְּשִׁמְךָ

.se exaltabunt tua iustitia in & :die omni exultabunt

גִּיל [a] | [a] יְגִילוּן כָּל־הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ׃

es: | tua voluntate in & :tu eorum fortitudinis gloria Quoniam

18 עֹז [b] | כִּי־תִפְאֶרֶת [b] עֻזָּמוֹ אָתָּה וּבִרְצוֹנְךָ

† cornua nostra. ‡ est | :noster clypeus ‡ Domino Quia .nostrum cornu † exaltabis

19 תָּרוּם | תָּרִים קַרְנֵנוּ׃ כִּי לַיהוָה [c] מָגִנֵּנוּ

ק | visione in es locutus Tunc .noster Rex Israelis sancto &

20 [c] גנן [d] חזה | וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מַלְכֵּנוּ׃ אָז דִּבַּרְתָּ־[d] בְחָזוֹן

:potentem super adiutorium Posui ,dixisti & ,tuo misericordi

[e] שׁוּר | לַחֲסִידֶיךָ וַתֹּאמֶר [e] שִׁוִּיתִי עֵזֶר עַל־גִּבּוֹר

[f] רוּם | :meum seruum Dauid Inueni .populo de electum exaltaui

21 [f] הֲרִימוֹתִי בָחוּר מֵעָם׃ מָצָאתִי דָּוִד עַבְדִּי

‡ Cum | mea manus quo ‡ .eum vnxi meæ sanctitatis oleo in

22 בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו׃ אֲשֶׁר יָדִי

.eum roborabit meum brachium etiam :eo cum erit firma

תִּכּוֹן עִמּוֹ אַף־זְרוֹעִי תְאַמְּצֶנּוּ׃

ab | non iniquitatis filius & :eo in ‖ inimicus exiget Non

23 [g] נשׁא | לֹא־[g] יַשִּׁא אוֹיֵב בּוֹ וּבֶן־עַוְלָה לֹא

‖ concidam à facie | :eius hostes eius facebus à contundam ‖ Et .eum affliget

24 [h] ענה [i] צור | [h] יְעַנֶּנּוּ׃ וְכַתּוֹתִי מִפָּנָיו [i] צָרָיו

mea misericordia & ,mea veritas Et .percutiā eū habētes odio &

25 וּמְשַׂנְאָיו אֶגּוֹף׃ וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי

.eius cornu exaltabitur meo nomine in & :ipso cum

עִמּוֹ וּבִשְׁמִי תָּרוּם קַרְנוֹ׃

.eius dexteram fluminibus in & :eius manum mari in ponam Et

26 [k] שׂוּם | [k] וְשַׂמְתִּי בַיָּם יָדוֹ וּבַנְּהָרוֹת יְמִינוֹ׃

es: | rupes ‡ & ,meus Deus :tu meus Pater ,me inuocabit Ipse

‡ fortitudo | הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אָתָּה אֵלִי וְצוּר

27 ponam | :eum dabo primogenitum ego Etiam .meæ salutis

יְשׁוּעָתִי׃ אַף־אָנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ

28 † præ | ei custodiam seculum In .terræ regibus † excelsum

[l] עֶלְיָה | [l] עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃ לְעוֹלָם אֶשְׁמוֹר־לוֹ

29 .ipsi erit fidele meum pactum & :meam misericordiam

חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ׃

seculum | dies sicut eius thronum & :eius semen perpetuum in ponam Et

30 וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ כִּימֵי

cæli. | :meam legem eius filij dereliquerint Si .calorum

31 [m] ירת | שָׁמָיִם׃ אִם־יַעַזְבוּ בָנָיו [m] תּוֹרָתִי

mea statuta Si .ambulauerint non meis iudiciis in &

32 [n] חקק | וּבְמִשְׁפָּטַי לֹא יֵלֵכוּן׃ אִם־[n] חֻקֹּתַי

.custodierint non mea præcepta & :prophanauerint

[o] צוה | יְחַלֵּלוּ [o] וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמֹרוּ׃

plagis in & :eorum præuaricationem virga in visitabo Et

33 וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים

non meam misericordiam At .eorum iniquitatem

34 [p] עור | [p] עֲוֹנָם׃ וְחַסְדִּי לֹא־

† auferam ab ‡ faciam mendacium | .mea veritate in fallam ‡ neque :eo cum à infringam †

[q] אָפִיר מֵעִמּוֹ וְלֹא אֲשַׁקֵּר בֶּאֱמוּנָתִי׃

[q] פור | meorū labiorum egressum & :meum pactum prophanabo Non

35 [r] יצא | לֹא־אֲחַלֵּל בְּרִיתִי וּמוֹצָא שְׂפָתַי

:meam sanctitatem per iuraui Semel .mutabo non

36 לֹא אֲשַׁנֶּה׃ אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בְקָדְשִׁי

;erit seculum in eius Semen .mentiar Dauidi Si

37 אִם־לְדָוִד אֲכַזֵּב׃ זַרְעוֹ לְעוֹלָם יִהְיֶה

stabilietur luna Sicut .me coram sol sicut eius thronus &

38 וְכִסְאוֹ כַשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי׃ כְּיָרֵחַ יִכּוֹן

‡ in * cælo | tu At .Selah ,fidelis æthere * in testis & :seculum ‡

39 עוֹלָם וְעֵד בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן סֶלָה׃ וְאַתָּה

‖ spreuisti † Christo | .tuo vncto † cum es iratus :reprobasti ‖ & ,elongasti

זָנַחְתָּ וַתִּמְאָס הִתְעַבַּרְתָּ עִם־מְשִׁיחֶךָ׃

---

cunctis & :tua exandescentia est fulta me Super .profundis in | Mihi appropinquauit ità

8 בִּמְצֹלוֹת׃ עָלַי סָמְכָה חֲמָתֶךָ וְכָל־

meos notos fecisti Elongare .Selah ,afflixisti tuis procellis ‖ | ‖ fluctibus

9 מִשְׁבָּרֶיךָ [a] עִנִּיתָ סֶּלָה׃ הִרְחַקְתָּ מְיֻדָּעַי | [a] ענה

non & † clausus :eis abominationes me posuisti ;meâ | † sum

מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי תוֹעֵבוֹת לָמוֹ כָּלֻא וְלֹא

.meam afflictionem propter doluit meus Oculus .egrediar

10 אֵצֵא׃ [b] עֵינִי דָאֲבָה מִנִּי־עֹנִי | [b] יצא

.meas volas ‡ te ad distendi ‡ :die omni in Domine te inuocaui | ‡ expandi ‡ manus

קְרָאתִיךָ יְהוָה בְּכָל־יוֹם שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ [c] כַפָּי׃ | [c] כפף

,resurgent manes si * ?mirabile facies mortuis Nunquid | * num mortui

11 הֲלַמֵּתִים תַּעֲשֶׂה־פֶּלֶא אִם־רְפָאִים יָקוּמוּ

sepulchro in narrabitur Nunquid .Selah ?tibi confitebuntur

12 יוֹדוּךָ [d] סֶּלָה׃ הַיְסֻפַּר בַּקֶּבֶר | [d] ירה

cognoscetur Nūquid ?perditione in ,tua veritas ?tua misericordia

13 חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ בָּאֲבַדּוֹן׃ הֲיִוָּדַע

?obliuionis terra in tua iustitia & :tuum mirabile tenebrositate in | tenebris

בַּחֹשֶׁךְ פִּלְאֶךָ וְצִדְקָתְךָ בְּאֶרֶץ [e] נְשִׁיָּה׃ | [e] נשׁה

mea oratio mane in & :clamaui Domine te ad ego Et

14 וַאֲנִי אֵלֶיךָ יְהוָה שִׁוַּעְתִּי וּבַבֹּקֶר תְּפִלָּתִי

:meam animam elongabis Domine quid Vt .te præueniet

15 תְּקַדְּמֶךָּ׃ לָמָה יְהוָה תִּזְנַח נַפְשִׁי

moribundus ‖ & ,ego Afflictus * me à tuas facies ‡ abscondes | ‡ faciem tuam * Pauper sum ‖ deficiens

16 תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי׃ [f] עָנִי אֲנִי [g] וְגֹוֵעַ | [f] ענה [g] גוע

addubitabo ‡ tuos terrores † portaui :adolescentia ab | † timores ‡ timebo.

מִנֹּעַר נָשָׂאתִי אֵמֶיךָ [h] אָפוּנָה׃ | [h] פון

.me succiderunt tui terrores :tuæ iræ transierunt me Super

17 עָלַי עָבְרוּ [i] חֲרוֹנֶיךָ בִּעוּתֶיךָ צִמְּתוּתֻנִי׃ | [i] חרה

me super ambierunt ‡ ;die tota ,aqua sicut me Circumdederunt | ‡ circumdederunt

18 סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל־הַיּוֹם [k] הִקִּיפוּ עָלַי | [k] סבב [l] יקף

meis notis [l] socium * & ,amantem me à Elongasti .pariter | amicum, notos meos in tenebris.

19 הִרְחַקְתָּ מִמֶּנִּי אֹהֵב [m] וָרֵעַ מְיֻדָּעַי | יַחַד׃ | [m] רעה

.obscuritas

מַחְשָׁךְ׃

PSAL. LXXXIX. פט

.Ezrachitæ Ethan ipsi Maschil ‡ | ‡ Intellectus

1 מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי׃

generatione in :cantabo seculum ‡ Domini Misericordias | ‡ in

2 חַסְדֵי יְהוָה עוֹלָם אָשִׁירָה לְדֹר

.meo ore in tuam veritatem faciam scire generatione &

[n] וָדֹר [o] אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ [p] בְּפִי׃ | [n] דור [o] ידע

cælis ‖ :ædificabitur misericordia seculum * dixi Quoniam | [p] פה

3 כִּי־אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה שָׁמַיִם | * in ‖ in

;meo electo ‡ fœdus Excidi † .eis in tuam veritatem firmabis | † Percussi ‡ cum,

4 תָּכִן אֱמוּנָתְךָ בָהֶם׃ כָּרַתִּי בְרִית לִבְחִירִי

seculum in Vsque .meo seruo Dauid iuraui

5 נִשְׁבַּעְתִּי לְדָוִד עַבְדִּי׃ עַד־עוֹלָם

generatione & generatione in ædificabo & :tuum semen stabiliā

[q] אָכִין זַרְעֶךָ [r] וּבָנִיתִי לְדֹר־וָדוֹר | [q] כון [r] בנה

tuum mirabile cæli confitebuntur Et .Selah ,tuum thronū

6 כִּסְאֲךָ סֶלָה׃ [s] וְיוֹדוּ שָׁמַיִם פִּלְאֲךָ | [s] ידה

.sanctorum ecclesia in tuam veritatem etiam :Domine

יְהוָה אַף־אֱמוּנָתְךָ בִּקְהַל קְדֹשִׁים׃

assimilabitur :Domino æquabitur athere in quis Quoniam | cælo

7 כִּי מִי בַשַּׁחַק יַעֲרֹךְ לַיהוָה יִדְמֶה

secreto in formidandus Deus .Deorum filiis in Domino | terribilis

8 לַיהוָה בִּבְנֵי אֵלִים׃ אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד־

.eius circuitus omnes super terribilis & :multo sanctorum | qui sunt in circuitibus

קְדֹשִׁים [t] רַבָּה וְנוֹרָא עַל־כָּל־סְבִיבָיו׃ | [t] רבב

?lah † fortis tu sicut quis ,exercituum Deus Domine | † Domine:

9 יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי־כָמוֹךָ חֲסִין יָהּ

elatione in dominans ‡ Tu .tui circuitus † tua veritas & | ‡ in circuitibus tuis. ‡ dominaris elationi * cùm eleuauerint se

10 וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ׃ אַתָּה מוֹשֵׁל [u] בְּגֵאוּת

.eos compesces tu ,eius fluctus eleuando in * :maris | [u] גאה [x] גלל

הַיָּם בְּשׂוֹא [x] גַלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּחֵם׃

brachio in :Rahab ‖ vulneratum tanquam confregisti Tu | ‖ Aegyptum: † Tui sunt

11 אַתָּה דִכִּאתָ כֶחָלָל רָהַב בִּזְרוֹעַ

,cæli Tibi † .tuos inimicos dispersisti tuæ fortitudinis | [y] עזז

12 עֻזְּךָ [y] פִּזַּרְתָּ אוֹיְבֶיךָ׃ לְךָ שָׁמַיִם

.ea fundasti tu eius plenitudinem & orbem :terra tibi ‡ etiam | ‡ tua est

אַף־לְךָ אָרֶץ תֵּבֵל וּמְלֹאָהּ אַתָּה יְסַדְתָּם׃

.eius diadema terra in prophanasti :tui serui pactum Aboleuisti — Abiecisti

40 נֵאַרְתָּה בְּרִית עַבְדֶּךָ חִלַּלְתָּ לָאָרֶץ נִזְרוֹ׃

eius munitiones posuisti :eius macerias omnes Rupisti — Destruxisti

41 פָּרַצְתָּ כָל־גְּדֵרֹתָיו שַׂמְתָּ מִבְצָרָיו — שׂום [a]

:via transeuntes omnes eum Diripuerunt .contritionem — per viam

42 מְחִתָּה׃ שַׁסֻּהוּ כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ — שסס [b]

dexteram Exaltasti .suis vicinis opprobrium fuit

43 הָיָה חֶרְפָּה לִשְׁכֵנָיו׃ הֲרִימוֹתָ יְמִין

auertes Etiam .eius inimicos omnes lætificasti :eius hostiũ — auertisti

44 צָרָיו הִשְׂמַחְתָּ כָּל־אוֹיְבָיו׃ אַף־תָּשִׁיב — שׁוב [d] צור [c]

.prœlio in eum statuisti non & :eius gladij aciem — subleuasti

צוּר חַרְבּוֹ וְלֹא הֲקֵמֹתוֹ בַּמִּלְחָמָה׃

terram in eius solium & :eius munditiam fecisti Cessare

45 הִשְׁבַּתָּ מִטְּהָרוֹ וְכִסְאוֹ לָאָרֶץ

operuisti :eius adolescentiarum dies Abbreuiasti .fecisti cadere — adolescentiæ

46 מִגַּרְתָּה׃ הִקְצַרְתָּ יְמֵי עֲלוּמָיו הֶעֱטִיתָ — עטה [e]

te abscondes Domine Vsquequo .Selah ,pudore eum super

47 עָלָיו בּוּשָׁה סֶלָה׃ עַד־מָה יְהוָה תִּסָּתֵר — seculum

Memento ?tua excandescentia † ignis sicut exardescet :æternum in — † ira

48 לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ חֲמָתֶךָ׃ זְכָר־

filios omnes creasti vano* quid vt :æui quanti ego‡ — ‡ quid sum, quid tempus: * frustra

אֲנִי מֶה־חָלֶד עַל־מַה־שָּׁוְא בָּרָאתָ כָל־בְּנֵי־

?mortem videbit non & ,viuet vir Quis ?hominum

49 אָדָם׃ מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה־מָּוֶת

* Vbi .Selah ?inferi manu de suam animam eruet — * sunt

50 יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִיַּד־שְׁאוֹל סֶלָה׃ אַיֵּה ׀

Dauidi iurasti* :Domine priscæ‡ tuæ misericordiæ — ‡ antiquæ * quas

חֲסָדֶיךָ הָרִאשֹׁנִים ׀ אֲדֹנָי נִשְׁבַּעְתָּ לְדָוִד

:tuorũ seruorũ opprobrij Domine Recordare ?tua veritate in

51 בֶּאֱמוּנָתֶךָ׃ זְכֹר אֲדֹנָי חֶרְפַּת עֲבָדֶיךָ

.populos multos omnes meo sinu in me ferre‡ — ‡ quod fero in sinu meo, opprobrijomniũ fortiũ populorũ recordare inquam

52 שְׂאֵתִי בְחֵיקִי כָּל־רַבִּים עַמִּים׃

quod ;Domine tui inimici affecerint probris Quod

53 אֲשֶׁר חֵרְפוּ אוֹיְבֶיךָ ׀ יְהוָה אֲשֶׁר — נשא [f] רבב

Dominus Benedictus .tui vncti‡ vestigia affecerint probris — ‡ Christi

חֵרְפוּ עִקְּבוֹת מְשִׁיחֶךָ׃ בָּרוּךְ יְהוָה

.amen & ,amen ,seculum in

לְעוֹלָם אָמֵן ׀ וְאָמֵן׃

ספר רביעי

PSAL. XC. צ

Domine ,Dei viri Mosch ipsius Oratio

1 תְּפִלָּה [h] לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי — פלל [h]

.generatione & generatione in nobis fuisti tu habitaculum

מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ [i] לָּנוּ בְּדֹר [k] וָדֹר׃ — היה [i] דור [k]

,terram formares & ,nascerentur montes Priusquam

2 בְּטֶרֶם ׀ הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ

.Deus‡ tu seculum ad vsque seculo à & :orbem & — ‡ es

וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל׃

,dices ‡ & :contritionem ad vsque hominem Conuertes* — * Conuertis ‡ dicis

3 תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר

anni mille Quoniam .hominum filij Conuertimini

4 שׁוּבוּ [l] בְנֵי־אָדָם׃ כִּי אֶלֶף שָׁנִים — שוב [l]

custodia & : transierit cum hesterna dies sicut ,tuis oculis in

בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה

mane in* erunt somnus‡ ,eos Inundasti .nocte in — ‡ vt * &

5 בַלָּיְלָה׃ זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ [m] בַּבֹּקֶר — חיר [m] quæ mutatur.

:transibit & ,florebit matutino In .mutabitur herba sicut — Manè

6 כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃ בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף

sumus consumpti Quia .siccabitur & ,excidetur vespera in* — * vesperi

7 לָעֶרֶב [n] יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃ כִּי־כָלִינוּ — מול [n] כלה

Posuisti .sumus territi tua excandescentia‡ in & :tuo naso* in — * furore ‡ ira

8 בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃ שַׁתָּ — שית [o] עוה [p]

luminare ad nostrum absconditum° :te coram nostras iniquitates — שתה

עֲוֹנֹתֵינוּ [q] לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר — ק

declinauerunt nostri dies omnes Quoniam .tuarum faciem‡ — ° errores nostros

9 פָּנֶיךָ׃ כִּי כָל־יָמֵינוּ [t] פָּנוּ — ‡ vultus tui. * propter irã tuam:

.sermonem tanquam nostros annos consumpsimus :tua ira in

בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ [r] כְמוֹ־הֶגֶה׃

si & ,anni septuaginta ipsis in nostrorum annorum Dies

10 יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם — פנה [r] שנה

---

‡ fortitudo † peruersitas. — ,labor † eorum fastus ‡ & ,anni octoginta fortitudinibus in

בִּגְבוּרֹת ׀ שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל

quoniam recessit — Quis .auolauimus & ,citò resecatur quia :iniquitas &

11 וָאָוֶן כִּי־גָז [a] חִישׁ וַנָּעֻפָה [b]׃ מִי־ — גזז [a] עוף [b]

† cognoscit ‡ iræ — .tua ira ,tuus timor sicut & :tuæ naru‡ fortitudinem cognoscens†

יוֹדֵעַ עֹז [c] אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ׃ — עזז [c]

‡ Vt numeremus — cor adducemus & :fac scire sic ,nostros dies numerandum Ad‡

12 לִמְנוֹת [d] יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע [e] וְנָבִא לְבַב — מנה [d] ידע [e]

consolare & :vsquequo Domine Conuertere .sapientiam

13 חָכְמָה׃ שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם

‡ in manè — :tua misericordia matutino in‡ nos Satura .tuos seruos super

14 עַל־עֲבָדֶיךָ׃ שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ

* laudabimus, — .nostris diebus omnibus in lætabimur & ,ouabimus* &

וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ׃

* quibus — vidimus* annos :nos afflixisti* dies iuxta nos Lætifica

15 שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ [f] שְׁנוֹת רָאִינוּ [g] — ענה [f] ראה [g]

gloria tua — tuus decor & :tuum opus tuis seruis in Conspiciatur .malum

16 רָעָה׃ יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ

decor — nostri Dei Domini iucunditas sit Et .eorum filiis in

17 עַל־בְּנֵיהֶם׃ וִיהִי ׀ נֹעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

:nos super stabile fac nostrarum manuum opus & ,nos super

עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ

.illud confirma nostrarum manuum opus &

וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

PSAL. XCI. צא

‡ Qui habitat ‡ omnipotẽtis — Sadai ‡ vmbra in :altissimi absconditu in Habitans‡

1 יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן [h] בְּצֵל שַׁדַּי — עלה [h]

* arx — :mea munitio* & ,mea spes ,Domino Dicam .commorabitur

2 יִתְלוֹנָן׃ [i] אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי — לון [i]

te liberabit ipse Quoniam .eo in sperabo meus Deus

3 אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ׃ כִּי הוּא [k] יַצִּילְךָ — נצל [k]

‡ lue corruptionũ. Alijs suis — sua ala In .contritionum peste‡ à :venatoris laqueo à

4 מִפַּח [l] יָקוּשׁ מִדֶּבֶר [m] הַוּוֹת׃ בְּאֶבְרָתוֹ [l] — פוח [l] הוה [m]

‡ clypeus est † timore — scutum :sperabis eius pennis sub & ,tibi obumbrabit

יָסֶךְ [n] לָךְ וְתַחַת־כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה [o] — סכך [n] צנן [o]

:noctis pauore† à timebis Non .eius veritas parma‡ &

5 וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ׃ [p] לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה — אמן [p]

* quæ ‡ morte quæ † à morsu qui vastat — :ambulabit caligine in peste‡ A .diem per volauerit* sagitta à

6 מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם׃ [q] מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ

‡ Cadent — ,mille tuo latere à Cadet‡ .meridie vastabit exidio ab†

7 מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם׃ יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף — חצץ [r] נפל [q]

* tibi ‡ appropinquabit — Veruntamen accedet‡ non te ad* :tua dextera à millia decẽ &

8 וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ׃ [f] רַק

.videbis impiorum retributionem & :aspicies tuis oculis in

בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט [t] וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ — נגש [f] נבט [t]

posuisti excelsum :mea spes Domine tu Quoniam

9 כִּי־אַתָּה יְהוָה [u] מַחְסִי עֶלְיוֹן [x] שַׂמְתָּ — חסה [u] עלה [x]

* occurret tibi — plaga & :malum te ad fortuitò accidet* Non .tuum habitaculum

10 מְעוֹנֶךָ׃ לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ [y] רָעָה וְנֶגַע — רוע [y]

‡ tabernaculo — suis angelis Quoniam .tuo tentorio in‡ appropinquabit non

11 לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ׃ כִּי מַלְאָכָיו

‡ vt custodiãt — In .tuis viis omnibus in te custodiendum ad‡ :tibi mandabit

12 יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ׃ עַל־

‡ manibus † impingat ad — .tuus pes lapidem in percutiatur† forte ne ,te portabunt volis‡

כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגֹּף [a] בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃ — כפף [z] נגף [a]

* Basiliscum ‡ catulũ leonis. ‡ peramauit, — ,leunculum ‡ conculcabis ,calcabis aspidem* & leonem Super

13 עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר

:eum eruam & ,est amplexus‡ me in Quoniam .draconem &

14 וְתַנִּין׃ כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ

.meum nomen cognouit quoniam ,eum exaltabo

אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי׃

Inuocauit † sum — ego‡ ipso cum :eum exaudiam & ,me Inuocabit

15 יִקְרָאֵנִי ׀ וְאֶעֱנֵהוּ [b] עִמּוֹ אָנֹכִי — ענה [b]

.eum glorificabo & ,eum eruam :angustia in

בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ׃

ostendã ei salutem meam. — eum videre faciam & :eum saturabo dierum Longitudine

16 אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ

.mea salute in

בִּישׁוּעָתִי׃

PSAL. XCII. צב

.Sabbathi die in cantici Cantus

1 מִזְמוֹר [a] שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת׃

tuo nomini psallere & :Domino confiteri † Bonum

2 טוֹב [b] לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ

:tuam misericordiam mane in annunciandum Ad .altissime

3 עֶלְיוֹן׃ [c] לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ

;nebel super & ,decachordo Super .noctibus in tuam *fidem* &

4 [d] וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת׃ עֲלֵי־עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל

Domine me lætificasti Quia .cithara cum Highaion super

5 עֲלֵי [e] הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר׃ כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְהוָה

Quàm .*exultabo* ‖ tuarum manuum *factu* * in *:suo opere* § in

6 בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן׃ מַה־

sunt profundæ valde :Domine tua opera sunt magnificata

גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה מְאֹד עָמְקוּ

stultus & :cognoscet non *stupidus* Vir .tuæ cogitationes

7 מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃ אִישׁ־בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל

,herba sicut *impios florendo In* .illud intelliget non

8 לֹא־יָבִין אֶת־זֹאת׃ בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב

eos exterminari ad :iniquitatis operarij omnes germinauerint &

וַיָּצִיצוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם

.Domine seculum in excelsus tu Sed .*perpetuum* in vsque

9 עֲדֵי־עַד׃ וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה׃

tui inimici ecce quoniam ;Domine tui inimici ecce Quoniam

10 כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ

exaltabu ‡ Et .iniquitatis operarij omnes *segregabuntur* :peribunt

11 יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ [f] וַתָּרֶם

.viridi oleo *in* sum *delibutus* † :meũ cornu monocerotis sicut

כִּרְאֵים קַרְנִי [g] בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן׃

consurgentibus in ,meis *inuidis* § in meus oculus respexit Et

12 [h] וַתַּבֵּט עֵינִי [i] בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים

Iustus .meæ aures audient malignis me aduersum

13 עָלַי [k] מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי׃ צַדִּיק

.multiplicabitur Lebanon in cedrus sicut :florebit palma vt

כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה׃

.florebunt nostri Dei atriis in ;Domini domo in Plantati

14 שְׁתוּלִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ׃

*.erunt virides & ,pingues *canicie in germinabunt* Adhuc

15 עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ׃

,mea *rupes* ‡ :Dominus † rectus quòd annunciandum Ad

16 [l] לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי

.eo in iniquitas § non &

[m] וְלֹא־עַוְלָתָה בּוֹ׃

Margin: a שׁוּר † est; b יָרַד; c נגד veritatem.; d אָמַן; e הָגָה § operibus tuis: * operibus ‖laudans exultabo.; insipiens; Dum floruerint impij; erit ad exterminiũ eorum; seculum; disperdentur ‡ exaltabitur; f רוּם † conspersus; g בָּלַל § hostibus; h נבט i שׁוּר; k רוּעַ; fructificabunt in senectute:; l הָיָה † est ‡ fortitudo; m נגד § est

PSAL. XCIII. צג

Dominus induit ,induit *celsitudinem* ;regnauit Dominus

1 יְהוָה מָלָךְ [n] גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה

.*nutet* § ne *orbis firmabitur* ‡ etiam :se accinxit ,fortitudinem

[o] עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט׃

.tu seculo à *:tunc* ‖ ex tuum solium * Paratum

2 נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה׃

flumina eleuauerunt ;Domine flumina Eleuauerunt

3 נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת

.suam illi sionem flumina eleuabunt *;suam vocem* ‡

קוֹלָם [p] יִשְׂאוּ נְהָרוֹת [q] דָּכְיָם׃

procellarum potentium ,multarum aquarum *vocibus Præ* §

4 מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־

tua Testimonia .Dominus excelso in *potens* ‖ :maris

5 יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה׃ [r] עֵדֹתֶיךָ

Domine :sanctitas est decora tuæ domui ,valde sunt fidelia

נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹּדֶשׁ יְהוָה

.dierum longitudinem in

לְאֹרֶךְ יָמִים׃

Margin: gloriam; n גָּאָה ‡ firmauit orbem § se moueat.; o עָזַז * est ‖ eo tempore: & † es; ‡ suum sonũ:; p נָשָׂא q דָּכָה § Magis quàm sonitus * fortium fluctuum ‖ fortis est; r עוּד

PSAL. XCIIII. צד

.irradia vltionum Deus ,Domine vltionum Deus

1 אֵל־נְקָמוֹת יְהוָה אֵל נְקָמוֹת [s] הוֹפִיעַ׃

super retributionem redde terram iudicans te Eleua

2 הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ [t] הָשֵׁב גְּמוּל עַל־

quo-vsque ?Domine impij quo Vsque .superbis

3 גֵּאִים׃ עַד־מָתַי רְשָׁעִים יְהוָה עַד־מָתַי

Margin: appare s יָפַע; t שׁוּב

Effabuntur se *prædicabunt* :durum * loquentur *Effutient* ?exultabunt impij

4 רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ׃ [a] יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ עָתָק יִתְאַמְּרוּ

.Domine tuum Populum .*iniquitatis* ‖ operarij omnes

5 כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ עַמְּךָ יְהוָה

Viduam ?affligent tuam hæreditatem & :conterent

6 יְדַכְּאוּ וְנַחֲלָתְךָ [b] יְעַנּוּ׃ אַלְמָנָה

,dixerunt Et ?occident pupillos & :interficient peregrinum &

7 וְגֵר יַהֲרֹגוּ וִיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ׃ וַיֹּאמְרוּ

.Iahacob Deus intelliget non & :Iah videbit non

לֹא יִרְאֶה־יָּהּ וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃

?intelligetis quando fatui & :populo in stulti Intelligite

8 בִּינוּ בֹּעֲרִים בָּעָם וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ׃

oculum formans an :audiet non aurem plantans Nõnne

9 הֲנֹטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם־יֹצֵר עַיִן

?arguet nõnne gentes corripiens Nõnne ?aspiciet non

10 הֲלֹא [c] יַבִּיט׃ הֲיֹסֵר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ

sciens ‡ Dominus ?scientiam hominem *docens* † ipse

11 הַמְלַמֵּד אָדָם [d] דָּעַת׃ יְהוָה יֹדֵעַ

.vanitas *ipsæ* § quoniam :hominis cogitationes

מַחְשְׁבוֹת אָדָם כִּי־הֵמָּה הָבֶל׃

tua lege è & :Iah ‖ *cum* erudieris quem *viri Felicitates* *

12 אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־תְּיַסְּרֶנּוּ יָּהּ [e] וּמִתּוֹרָתְךָ

:mali diebus à ,ei *præstandum* ‡ quietem *Ad* ‡ eum docueris

13 תְלַמְּדֶנּוּ׃ לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע

derelinquet non Quia .fouea impio fodiatur donec

14 עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע שָׁחַת׃ כִּי לֹא־[f] יִטֹּשׁ

.derelinquet non suam hæreditatem & :suum populũ Dominus

יְהוָה עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב׃

illud post & :iudicium reuertetur iustitiam ad vsque Quia

15 כִּי־עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו

cum mihi consurget Quis .corde recti omnes

16 כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃ מִי־יָקוּם לִי עִם־

§ *iniquitatis* operariis cum mihi stabit quis ?malignantibus

[g] מְרֵעִים מִי־יִתְיַצֵּב לִי עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃

habitasset *parum quasi* § :mihi *auxilium* ‡ Dominus Nisi

17 לוּלֵי יְהוָה עֶזְרָתָה לִּי כִּמְעַט שָׁכְנָה

:meus pes est Motus ,dicebam Si .mea anima *silentium* *

18 דוּמָה נַפְשִׁי׃ אִם־אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי

multitudine In .me sustentabat Domine tua misericordia

19 חַסְדְּךָ יְהוָה יִסְעָדֵנִי׃ [h] בְּרֹב

delectabunt tuæ consolationes :meo intimo in mearũ cogitationũ

שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעַשְׁעוּ

‡ *confractionum* ‡ thronus *tibi* † iungetur Nunquid .meam animam

20 נַפְשִׁי׃ הַיְחָבְרְךָ כִּסֵּא [i] הַוּוֹת

contra *excurrent Turmatim* *?statuto super laborem* § formans

21 יֹצֵר עָמָל עֲלֵי־חֹק׃ יָגוֹדּוּ עַל־

fuit Et .condemnabunt innocentẽ sanguinẽ & :iusti animam

22 נֶפֶשׁ צַדִּיק וְדָם [k] נָקִי יַרְשִׁיעוּ׃ וַיְהִי

.meæ fiduciæ *petram in* * meus Deus & :*eleuationẽ in** mihi Dominus

יְהוָה לִי לְמִשְׂגָּב וֵאלֹהַי [l] לְצוּר מַחְסִי׃

eorum *malitia in* † & ,eorum iniquitatem eis *super* reddet Et

23 וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת־אוֹנָם וּבְרָעָתָם

.noster Deus Dominus eos succidet :eos succidet

יַצְמִיתֵם יַצְמִיתֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

Margin: Effabuntur * dura : extollent; a נבע; inquis?; b ענה; Dominus; aliquando sapite.; c נבט † qui docet ‡ cognoscit; d ידע § sunt; * Beatus vir ‖ Domine:& legem tuam; e ירה; ‡ Vt † præstes; f נטשׁ; iniquis?; g רוּעַ ‡ auxilio fuisset § ferè * sepulchrum; h רבב lætificabunt; † tecum ‡ peruersitatũ; i הָוָה § iniquitate in præcepto; Cõgregabũt exercitum; k נָקָה † eleuatio * petra; l חסה † propter malitiam

PSAL. XCV. צה

Venite laudemus Dominũ. fortitudini iubilemus *:Domino dicamus præconium* ,*Adeste*

1 לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה [m] נָרִיעָה לְצוּר

:confessione in eius *facies* * Præoccupemus .nostræ salutis

2 יִשְׁעֵנוּ׃ נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה

Dominus magnus Deus Quoniam .ei iubilemus *cantilenis* ‖ in

3 בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ׃ כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה

eius ‡ manu *in Quod* .deos omnes super magnus rex &

4 וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃ אֲשֶׁר בְּיָדוֹ

ei Quod * .ei montium *cacumina* § & :terræ inuestigationes

5 מֶחְקְרֵי־אָרֶץ [n] וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ׃ אֲשֶׁר־לוֹ

.formauerunt eius manus siccam & :illud fecit ipse & ,mare

הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ׃

facies ad ‖ genuflectamus :nos incuruemus & ,adoremus Venite

6 בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי־

nos & ,noster Deus † ipse Quia .*nostri factoris Domini*

7 יְהוָה [o] עֹשֵׂנוּ׃ כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ

Margin: m רוּעַ * faciem ‖ canticis; In cuius ‡ sunt § fortitudines * Cuius est; n יעף; ‖ coram Domino factore nostro. † est; o עשׂה

terra. viderunt & :eius iuſtitiam cæli Annunciauerunt .terræ

ᵃ נָגַר ᵇ רָאָה 6 הָאָרֶץ׃ ᵃ הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ ᵇ וְרָאוּ

omnes aſficiantur Pudore .eius gloriam populi omnes

ᶜ בּוֹשׁ כָּל־ 7 כָּל־הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ׃ ᶜ יֵבֹשׁוּ

† qui ſeruiunt ei vos incuruate :vanis in ſe glorificantes ,ſculptili ſeruientes †

ſculptilibus, qui iactant ſe in idolis: עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים ᵈ הִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ

‡ angeli. exultauerunt & ,Sion eſt lætata & ,Audiuit .Dii ‡ omnes

ᵈ שָׂמַח ᵉ גִּיל 8 כָּל־אֱלֹהִים׃ שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן ᵉ וַתָּגֵלְנָה

.Domine tua iudicia propter :Iehudah filiæ

בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה׃

:terram omnem ſuper excelſus Dominus tu Quoniam

9 כִּי־אַתָּה יְהוָה עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ

‡ angelos. .Dios ∥ omnes ſuper es eleuatus valde

ᶠ עָלָה מְאֹד ᶠ נַעֲלֵיתָ עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃

† Qui diligitis * cuſtodit cuſtodiens * ,malum habete odio Dominum Diligentes †

ᵍ רוּעַ 10 אֹהֲבֵי יְהוָה שִׂנְאוּ ᵍ רָע שֹׁמֵר

‡ miſericordiam .eos eruet impiorum manu è :ſuorum piorum ‡ animas

נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד רְשָׁעִים ʰ יַצִּילֵם׃

ʰ נָצַל Lætamini lætitia corde rectis & :iuſto eſt ſata Lux

11 אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה׃ שִׂמְחוּ

.eius ſanctitatis memoriæ confitemini & :Domino in iuſti

ⁱ יָדָה 12 צַדִּיקִים בַּיהוָה ⁱ וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃

PSAL. XCVIII. צח

Pſalmus. quia ,nouum canticum Domino Cantate ,Cantus

ᵏ שִׁיר 1 מִזְמוֹר ᵏ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ כִּי־

ſeruauit eum brachium & ,eius dextera ei fecit ſalutem :fecit mirabilia

ˡ יָשַׁע נִפְלָאוֹת עָשָׂה ˡ הוֹשִׁיעָה־לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ

:ſuam ſalutem Dominus fecit Notam .eius ſanctitatis

ᵐ יָדַע 2 קָדְשׁוֹ׃ ᵐ הוֹדִיעַ יְהוָה יְשׁוּעָתוֹ

eſt Recordatus .ſuam iuſtitiam reuelauit gentiũ oculis in

זָכַר 3 לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ׃

viderunt :Iſrael domum erga ſuæ veritatis & ,ſuæ miſericordiæ

חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ

Iubilate .noſtri Dei ſalutem terræ fines omnes

4 כָל־אַפְסֵי־אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃ הָרִיעוּ

laudate, .canite & ,dicite præconia & ,vociferate :terra omnis Domino

לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ׃

.cantus voce & ,cithara in :cithara in Domino Canite

5 זַמְּרוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה׃

† ſonitu ‡ coram faciet ad ‡ iubilate ;cornu voce † & ,claſſicis tubis In

6 בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי

regeDomino. ,orbis :eius plenitudo & ,mare Tonet .Domini regis

7 הַמֶּלֶךְ יְהוָה׃ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל

manu montes ſimul :vola plaudent Flumina .eo in habitantes &

8 וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד הָרִים

laudabunt. Coram Domino ;terram iudicare venit quia Domini facies Ad .onabunt

9 יְרַנֵּנוּ׃ לִפְנֵי־יְהוָה כִּי־בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ

∥ rectitudine. .rectitudinibus ‡ in populos & ,iuſtitia in orbem iudicabit

יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃

PSAL. XCIX. צט

ſedet in inſident :populi contremiſcant ,regnauit Dominus

1 יְהוָה מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב

contremiſcat :magnus Sion in Dominus .terra nutet ,Cherubim

2 כְּרוּבִים תָּנוּט הָאָרֶץ׃ יְהוָה בְּצִיּוֹן גָּדוֹל

eſt Confitebuntur .populos omnes ſuper ipſe excelſus &

ⁿ רוּם ᵒ יָדָה 3 ⁿ וְרָם הוּא עַל־כָּל־הָעַמִּים׃ ᵒ יוֹדוּ

† quod eſt. .ipſum * ſanctum † terribili & ,magno tuo nomini

שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא׃

paraſti tu :dilexit iudicium regis fortitudo Et

ᵖ עָזַז 4 ᵖ וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ

‡ rectitudine feciſti tu Iahacob in iuſtitiam & iudicium rectitudines ‡

ᑫ עָשָׂה מֵישָׁרִים מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה ᑫ עָשִׂיתָ׃

vos incuruate & ,noſtrum Deum Dominum Exaltate

ʳ שָׁחָה 5 רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ʳ וְהִשְׁתַּחֲווּ

*quod ‡eſt Aharon & Moſch .ipſum ∥ ſanctum * eius pedum ſcabello

6 לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא׃ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן

:eius nomen inuocantes inter Semuel & ,eius ſacerdotes inter

בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ

inuocabant .eos exaudiebat ipſe & :Dominum ad clamantes

ˢ עָנָה קֹרְאִים אֶל־יְהוָה וְהוּא ˢ יַעֲנֵם׃

---

eius voce in ſi hodie :eius manus pecus & ,eius paſcuæ populus voci

ᵃ רָעָה עַם ᵃ מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ

:Meribah ‡ ſicut veſtrum cor obduretis Ne :audieritis obtemperaueritis: ‡ in contradictione:

8 תִשְׁמָעוּ׃ אַל־ᵇ תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה

me tentauerunt quo † .deſerto in Maſſah ∥ die * ſicut

ᵇ קָשָׁה 9 כְּיוֹם ᶜ מַסָּה בַּמִּדְבָּר׃ אֲשֶׁר נִסּוּנִי

.meum opus viderunt etiam ;me probauerunt :veſtri patres * in ∥ tentationis ‡ in

ᶜ נָסָה ᵈ רָאָה אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־ᵈ רָאוּ פָעֳלִי׃

;dixi & ,generatione in habui faſtidio * annis Quadraginta * litigaui cum † ſunt:

10 אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר

cognouerunt non ipſi & ‡ ipſi † corde errantium Populus

ᵉ תָּעָה עַם ᵉ תֹּעֵי לֵבָב הֵם וְהֵם לֹא־יָדְעוּ

introibunt ſi ‡ :mea nare ‡ in iurani Quod * .meas vias * Propterea ‡ ira ‡ quod non

ᶠ בּוֹא 11 דְרָכָי׃ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי אִם־ᶠ יְבֹאוּן

.meam requiem in

אֶל־מְנוּחָתִי׃

PSAL. XCVI. צו

Domino cantate :nouum canticum Domino Cantate

ᵍ שִׁיר 1 ᵍ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיהוָה

:eius nomini benedicite ,Domino Cantate .terra omnis

2 כָּל־הָאָרֶץ׃ שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְכוּ שְׁמוֹ

gentibus in Narrate .eius ſalutem diem in die de euangelizate annunciate

3 בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃ סַפְּרוּ בַגּוֹיִם

.eius mirabilia populis omnibus in :eius gloriam

אֵת כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו׃

terribilis :valde laudatus ‡ & ,Dominus magnus Quoniam

ק 4 כִּי־גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד ʰ נוֹרָא

dij omnes Quoniam .deos omnes ſuper ipſe ∥ ‡ laudabilis

ʰ יָרֵא 5 הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃ כִּי כָּל־אֱלֹהֵי

Gloria .fecit cælos Dominus Et ;vana * populorum ∥ eſt * idola

6 הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה שָׁמַיִם עָשָׂה׃ הוֹד־

.eius ſanctuario in pulchritudo † & fortitudo :eius facies ad ‡ decor & ‡ coram eo: † gloria

ⁱ עָזַז וְהָדָר לְפָנָיו ⁱ עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ׃

Domino tribuite ∥ :populorum familiæ Domino Tribuite ‡ ∥ Afferte

ᵏ יָהַב 7 ᵏ הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיהוָה

gloriam Domino Tribuite ‡ .fortitudinem & gloriam ‡ Afferte

8 כָּבוֹד וָעֹז׃ הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד

.eius atria in introite & munus † ferte :eius nominis † munera,

ˡ נָשָׂא שְׁמוֹ ˡ שְׂאוּ־מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו׃

pauete :ſanctitatis decore in Domino vos Incuruate

ᵐ שָׁחָה 9 ᵐ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ ⁿ חִילוּ

gentibus in Dicite .terra vniuerſa eius faciebus ‡ à ‡ facie

ⁿ חוּל 10 מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ׃ אִמְרוּ בַגּוֹיִם

muter ∥ ne ,orbis firmabitur etiam ,regnauit Dominus ∥ commoueatur:

יְהוָה מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט

,cæli Lætabuntur .rectitudinibus ‡ in populos iudicabit ‡ rectitudine.

ᵒ דִּין יָדִין עַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃ יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם

.eius plenitudo & ,mare ſonabit :terra exultabit &

ᵖ גִּיל 11 ᵖ וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ׃

dicent præconia * tunc :eo in † quod omne & ,ager Exultabit † eſt * laudabunt

12 יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ

quoniam : venit quia Domini facies Ad ‡ .ſiluæ ligna omnia ‡ Coram Domino

13 כָּל־עֲצֵי־יָעַר׃ לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא כִּי

populos & ,iuſtitia in orbem iudicabit ;terram iudicare venit

בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים

.ſua veritate in

בֶּאֱמוּנָתוֹ׃

PSAL. XCVII. צז

inſulæ lætentur ;terra exultet ,regnauit Dominus

1 יְהוָה מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים

iudicium & iuſtitia :eius circuitus caligo & ,Nubes .multæ in circuitu

ᑫ רָבַב 2 רַבִּים׃ ᑫ עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט

exuret & ibit eius facies ad ‡ Ignis .eius ſolij paratus locus † † habitaculũ ‡ coram eo

ʳ הָלַךְ 3 מְכוֹן כִּסְאוֹ׃ אֵשׁ לְפָנָיו ʳ תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט

:orbem eius fulgura Illuminauerunt .eius hoſtes circum * * in circuitu

ˢ צוּר ᵗ אוֹר 4 סָבִיב ˢ צָרָיו׃ ᵗ הֵאִירוּ בְרָקָיו תֵּבֵל

cera ſicut Montes .terra contremuit & ,vidit

ᵘ חוּל ראתה 5 ᵘ וַתָּחֵל הָאָרֶץ׃ הָרִים כַּדּוֹנַג

omnis Domini faciebus ∥ à Domini faciebus ‡ à ſunt diſſoluti ‡ facie

ˣ מָסַס ˣ נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְהוָה מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל־

focus tanquam mea ossa & :mei dies fumo in defecerunt Quia
4 כִּי־כָלוּ בְעָשָׁן יָמָי וְעַצְמוֹתַי כְּמוֹקֵד
:meum cor aruit & ,herba sicut est Percussum .sunt exusta
5 נִחָרוּ׃ הוּכָּה כָעֵשֶׂב וַיִּבַשׁ לִבִּי
.meum panem edendo ab sum oblitus quia
כִּי שָׁכַחְתִּי מֵאֲכֹל לַחְמִי׃
.meæ carni meum os adhæsit ,mei gemitus voce A
6 מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי׃
falco sicut fui :deserti pellicano sum Assimilatus
7 דָּמִיתִי לִקְאַת מִדְבָּר הָיִיתִי כְּכוֹס
super solitarius passer sicut fui & ,Vigilaui .solitudinum
8 חֳרָבוֹת׃ שָׁקַדְתִּי וָאֶהְיֶה כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל־
:mei inimici me afficiebant probris die Tota .tectum
9 גָּג׃ כָּל־הַיּוֹם חֵרְפוּנִי אוֹיְבָי
cinerem Quia .iurabant me aduersum ,me * insanientes
10 מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ׃ כִּי־אֵפֶר
.miscui fletu cum meos potus & ;manducaui panem tanquam
כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי וְשִׁקֻּוַי בִּבְכִי מָסָכְתִּי׃
,me eleuasti quia :tuæ iræ & ,tuæ indignationis faciebus A
11 מִפְּנֵי־זַעַמְךָ וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי
ego & :inclinata vmbra sicut ‡ mei Dies .me proiecisti &
12 וַתַּשְׁלִיכֵנִי׃ יָמַי כְּצֵל נָטוּי וַאֲנִי
:sedebis seculum in Domine tu Et .arui herba sicut
13 כָּעֵשֶׂב אִיבָשׁ׃ וְאַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב
.generatione & generatione in tui memoria &
וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר׃
.eius miserendi tempus quia :Sion misereberis ,exurges Tu
14 אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי־עֵת לְחֶנְנָהּ
tui serui bene voluerunt Quia .statutum tempus venit quia
15 כִּי־בָא מוֹעֵד׃ כִּי־רָצוּ עֲבָדֶיךָ
.sunt miserti eius pulueris & :eius lapidibus
אֶת־אֲבָנֶיהָ וְאֶת־עֲפָרָהּ יְחֹנֵנוּ׃
reges omnes & :Domini nomen gentes timebunt Et
16 וְיִירְאוּ גוֹיִם אֶת־שֵׁם יְהוָה וְכָל־מַלְכֵי
:Sion Dominus ædificauit Quia .tuam gloriam terræ
17 הָאָרֶץ אֶת־כְּבוֹדֶךָ׃ כִּי־בָנָה יְהוָה צִיּוֹן
orationem ad Respexit .sua gloria in videbitur
18 נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ׃ פָּנָה אֶל־תְּפִלַּת
.eorum orationem spreuit non & :solitarij
הָעַרְעָר וְלֹא־בָזָה אֶת־תְּפִלָּתָם׃
creatus ‡ populus & :nouissimæ generationi ‡ hoc Scribatur
19 תִּכָּתֶב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא
excelso de prospexit Quia .Iah ‡ laudabit
20 יְהַלֶּל־יָהּ׃ כִּי־הִשְׁקִיף מִמְּרוֹם
.aspexit terram in cælis de Dominus :suæ sanctitatis
קָדְשׁוֹ יְהוָה מִשָּׁמַיִם אֶל־אֶרֶץ הִבִּיט׃
.mortis * filios soluendum ad :vincti ‡ gemitum audiendum Ad
21 לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת אָסִיר לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה׃
eius laudem & :Domini nomen Sion in narrandum Ad
22 לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וּתְהִלָּתוֹ
regna & ;simul populos congregari In ‖ .Ierusalaim in
23 בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו וּמַמְלָכוֹת
.Domino seruiendum ad †
לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה׃
.meos dies abbreuiauit, meam fortitudinem via in Afflixit
24 עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי׃
dimidio in me facias ascendere ‡ ne mi Deus ,Dicam ‡
25 אֹמַר אֵלִי אַל־תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי
.tui anni * generationum generationem in :meorum dierum
יָמָי בְּדוֹר דּוֹרִים שְׁנוֹתֶיךָ׃
tuarum manuum opus & :fundasti terram Antea
26 לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ
,stabis tu & .peribunt Ipsi .cæli *
27 שָׁמָיִם׃ הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַעֲמֹד
,eos mutabis vestimentum sicut :veterascet vestis sicut ipsi omnes &
וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְּבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם
.consumentur non tui anni & ,* ipse ‡ tu Et .mutabuntur &
28 וְיַחֲלֹפוּ׃ וְאַתָּה־הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ׃
eorum semen & :habitabunt tuorum seruorum Filij
29 בְּנֵי־עֲבָדֶיךָ יִשְׁכּוֹנוּ וְזַרְעָם
.stabilietur tuas facies ad
לְפָנֶיךָ יִכּוֹן׃

Margin: sicut fumus; כָּלָה; חָרָה נָכָה; comedere; bubo; דָּמָה הָיָה; *in; meum potum; facie; ‡ fuerunt; צֵלֶל נָטָה; permanebis; יָשַׁב; דּוֹר; יָעַר רָצָה; חָנַן; eorũ qui sunt veluti myricæ; עָרַר פָּלַל; †pro generatione nouissima; ‡ creandus; ‡ Dominum.; נָבַט; Vt audiret ‡vinctorum: vt solueret *morti obnoxios. Vt narrẽt; הָלַל; ‖ Cùm congregati fuerint populi; † vt seruiant; כֹּחַ; ‡ Dicebam; ‡ succidas; עָלָה; חָצָה; *sunt; *sunt; pallium; ‡autem idem; *es; coram te

custodiebant :eos ad loquebatur nubis columna In
7 בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ
.eis dedit † statutum & ,eius testimonia
עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן־לָמוֹ׃
parcens * Deus ,eos exaudisti tu ,noster Deus Domine
8 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נֹשֵׂא
.illorum studia super vindicans & :eis fuisti
הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל־עֲלִילוֹתָם׃
monti vos incuruate & ,nostrum Deum Dominum Exaltate
9 רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר
.noster Deus Dominus sanctus quoniam :eius sanctitatis
קָדְשׁוֹ כִּי־קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

PSAL. C. ק

.terra omnis Domino Iubilate .confessione pro Cantus
1 מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ׃
eius facies ad ingredimini :lætitia in Domino Seruite
2 עִבְדוּ אֶת־יְהוָה בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו
:Deus * ipse Dominus quod Scitote .ouatione in
3 בִּרְנָנָה׃ דְּעוּ כִּי־יְהוָה הוּא אֱלֹהִים
pecus & ,eius populus :nos ‡ non & ,nos fecit ipse
הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן
eius atria ,confessione cũ eius portas Ingredimini .eius pascuæ
4 מַרְעִיתוֹ׃ בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו
Quoniam .eius nomini benedicite ,ei confitemini ;laude cum
בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ׃ כִּי־
in vsque & :eius misericordia seculum in ,Dominus † bonus
5 טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד־
.eius veritas generationem & generationem
דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ׃

PSAL. CI. קא

:cantabo iudicium & Misericordiam .cantus Dauid Ipsius
1 לְדָוִד מִזְמוֹר חֶסֶד־וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה
quando ,perfecta via in Intelligam .canam Domine tibi
2 לְךָ יְהוָה אֲזַמֵּרָה׃ אַשְׂכִּילָה בְּדֶרֶךְ תָּמִים מָתַי
interiori in ,mei cordis perfectione in ambulabo :me ad veniet
תָּבוֹא אֵלָי אֶתְהַלֵּךְ בְּתָם־לְבָבִי בְּקֶרֶב
Belijahal verbum meis oculis coram ponam Non .meæ domus
3 בֵּיתִי׃ לֹא־אָשִׁית לְנֶגֶד עֵינַי דְּבַר־בְּלִיָּעַל
.me in ‖ adhærebit non * :odiui declinantium ‡ facere
עֲשֹׂה־סֵטִים שָׂנֵאתִי לֹא יִדְבַּק בִּי׃
.cognoscam non malum :me à recedet prauum Cor
4 לֵבָב עִקֵּשׁ יָסוּר מִמֶּנִּי רָע לֹא אֵדָע׃
elatum :succidam hunc suo socio ‡ secreto in Obloquentem †
5 מְלָושְׁנִי בַסֵּתֶר רֵעֵהוּ אוֹתוֹ אַצְמִית גְּבַהּ־
.* potero non ipsum corde vastum ‡ & ,oculis
עֵינַיִם וּרְחַב לֵבָב אֹתוֹ לֹא אוּכָל׃
ambulans :mecum sedendum ad ‖ ,terræ fideles ad mei Oculi
6 עֵינַי בְּנֶאֶמְנֵי־אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי הֹלֵךְ
habitabit Non .mihi ministrabit ipse ,perfecta via in
בְּדֶרֶךְ תָּמִים הוּא יְשָׁרְתֵנִי׃ לֹא־יֵשֵׁב
:mendacia loquens ,dolum faciens ,meæ domus interiori in
7 בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה דֹּבֵר שְׁקָרִים
matutinis In ‡ .meis oculis coram † firmabitur nequaquam
8 לֹא־יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי׃ לַבְּקָרִים
ciuitate à exscindendum ad :terræ impios omnes succidam
אַצְמִית כָּל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ לְהַכְרִית מֵעִיר־
.iniquitatis operarios omnes Domini
יְהוָה כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃

PSAL. CII. קב

:Domini facies ad & :angore deficiet cùm afflicti Oratio
1 תְּפִלָּה לְעָנִי כִי־יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהוָה
meam orationem exaudi Domine .suum eloquium effundet
2 יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ׃ יְהוָה שִׁמְעָה תְפִלָּתִי
tuas facies ‖ abscondas Ne .veniat te ad meus clamor &
3 וְשַׁוְעָתִי אֵלֶיךָ תָבוֹא׃ אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ
:tuam aurem me ad inclina mihi angustiæ die in ,me à
מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנֶךָ
.me exaudi ,festina .inuocauero ‡ die in
בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי׃

Margin: † quod; עוּר חָקַק; * pepercisti propter eos, & vltionem fecisti propter opera; עָנָה; יָדָה רוּעַ; coram eo; בּוֹא; cum cantico; * est; יָדַע; ‡ ipsi; ולו; ק; עָשָׂה; הָלַל; † est; דּוֹר; שׁוּר; medio; תָּמַם; rem impiam,; שׂוּט; ‡ præuaricationes; * hoc; ‖ mihi.; שׁוּט רוּעַ; † Detrahentẽ; ‡ proximo; רָעָה; ‡ turgido; * ferre.; ‖ vt sedeant; יָשַׁב; medio; † talis; ‡ Singulo mane; vt exterminẽ; pauperis cùm defeceret, & coram Domino effunderet; פָּלַל; ‖ faciem tuam; צוּר נָטָה; ‡ qua

PSAL. CIII. קג

omnia & :Domino mea anima Benedic .Dauid Ipsi

1 לְדָוִד ׀ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְכָל־

mea anima Benedic .eius sanctitatis nomini mea interiora

2 קְרָבַי אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ׃ בָּרְכִי נַפְשִׁי

.eius retributionum omnium obliuiscaris ne & ;Domino

אֶת־יְהוָה וְאַל־תִּשְׁכְּחִי כָּל־גְּמוּלָיו׃

omnes *sanans* [a] :tuæ iniquitati omni *Parcens* †

3 הַסֹּלֵחַ לְכָל־[a]עֲוֺנֵכִי הָרֹפֵא לְכָל־

:tuam vitam fouea de *Redimens* * .tuas infirmitates

4 תַּחֲלוּאָיְכִי׃ הַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת [b]חַיָּיְכִי

Saturans .miserationibus & ,misericordia te *redimens* †

5 הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים׃ הַמַּשְׂבִּיעַ

.tua adolescentia aquilæ vt renouabitur :tuum os bono in

בַּטּוֹב [b]עֶדְיֵךְ תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי׃

omnibus iudicia & :Dominus iustitias *Faciens*

6 עֹשֵׂה צְדָקוֹת יְהוָה וּמִשְׁפָּטִים לְכָל־

Israel filiis ,Mosch suas vias Notificauit .*oppressis*

7 עֲשׁוּקִים׃ [c]יוֹדִיעַ דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל

longus ,Dominus *gratiosus* ‡ & ,Misericors .sua *studia* *

8 עֲלִילוֹתָיו׃ רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה אֶרֶךְ

:contendet seculum in Non .misericordia multus & ,*naribus* †

9 אַפַּיִם [d]וְרַב־חָסֶד׃ לֹא־לָנֶצַח יָרִיב

nostra peccata secundum Non .| custodiet seculum in nec

10 וְלֹא לְעוֹלָם [e]יִטּוֹר׃ לֹא כַחֲטָאֵינוּ

.nobis *super* retribuit nostras iniquitates secundū neq; ,nobis fecit

עָשָׂה לָנוּ וְלֹא כַעֲוֺנֹתֵינוּ גָּמַל עָלֵינוּ׃

:terram super cæli altitudinem secundum Quoniam

11 כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ

.eum timentes super *eius misericordia est roborata*

גָּבַר חַסְדּוֹ עַל־יְרֵאָיו׃

nobis à fecit distare occidente ab *orientem distare Secundum* ‡

12 כִּרְחֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק מִמֶּנּוּ

:*filiis super patrem misereri Secundum* .nostras præuaricationes

13 אֶת־פְּשָׁעֵינוּ׃ כְּרַחֵם אָב עַל־בָּנִים

.ipsum *timentibus super* * Dominus est misertus

רִחַם יְהוָה עַל־יְרֵאָיו׃

recordatus :nostrum figmentum cognouit ipse Quia

14 כִּי־הוּא יָדַע [f]יִצְרֵנוּ זָכוּר

:*eius* † dies herba sicut Hominis † .*nos* ‡ puluis quòd

15 כִּי־עָפָר אֲנָחְנוּ׃ אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו

transiuit | ventus Quoniam .florebit sic agri flos sicut

16 כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן יָצִיץ׃ כִּי רוּחַ עָבְרָה־

.eius locus amplius eum cognoscet non & :*ipse* * non & ,eum *in* *

בּוֹ וְאֵינֶנּוּ וְלֹא־[g]יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ׃

seculum in vsque & seculo à Domini misericordia Et

17 וְחֶסֶד יְהוָה ׀ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם

.filiorum *filiis* eius iustitia & :eum timentes super

עַל־[h]יְרֵאָיו וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים׃

,eius præceptorum *recordantibus* ‡ & :eius pactum *Custodientibus* ‖

18 לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ וּלְזֹכְרֵי פִקֻּדָיו

:suum thronum parauit cælis in Dominus .ea faciendum ad

19 לַעֲשׂוֹתָם׃ יְהוָה בַּשָּׁמַיִם [i]הֵכִין כִּסְאוֹ

Domino Benedicite .*dominatum est omnes in* ipsius regnum &

20 וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה׃ בָּרְכוּ יְהוָה ׀

audiendum ad † :eius verbum facientes robore fortes ,eius angeli

מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי [k]כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ

:eius exercitus omnes Domino Benedicite .eius verbi *voce in*

21 בְּקוֹל דְּבָרוֹ׃ בָּרְכוּ יְהוָה כָּל־צְבָאָיו

Domino Benedicite .eius voluntatē facientes ,eius ministri

22 מְשָׁרְתָיו [l]עֹשֵׂי [m]רְצוֹנוֹ׃ בָּרְכוּ יְהוָה ׀

:eius dominationis locis omnibus in ,eius opera omnia

כָּל־מַעֲשָׂיו בְּכָל־[n]מְקֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ

.Domino mea anima benedic

בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה׃

Margin: † Qui propitiatur · [a] qui sanat · * Qui redimit · [a] עוה [b] חיה · † qui coronat · [b] עדה Qui facit · quibus vis infertur. · [c] ידע · * opera · ‡ clemens · † ira, · [d] רבב ‖ iram, · [e] נטר · roborauit misericordiam suam · ‡ Quantū distat oriens · Quomodo miseretur pater filiorum: · * timentium · [f] יצר ‡ sumus. † sunt. · ‖ transibit super · * erit; · [g] נכר · super filios · [h] ירא · ‖ Super custodientes · ‡ eos qui recordantur · [i] כון omnibus dominatur, · † vt obtemperetur voci · [k] כוח · [l] עשה · [m] רצה · [n] קום

PSAL. CIIII. קד

mi Deus Domine ;Domino mea anima Benedic

1 בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה יְהוָה אֱלֹהַי

.es indutus decorem & gloriam :vehementer es magnificatus

גָּדַלְתָּ מְּאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ׃

cælos * extendens :vestimento sicut lumine *te Amiciens* ‖

2 עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם

ponens ,*sua cænacula* ‡ aquis in *Contignans* ‡ .cortinam sicut

3 כַּיְרִיעָה׃ הַמְקָרֶה בַמַּיִם [a]עֲלִיּוֹתָיו [b]הַשָּׂם־

.venti *alas* † super *ambulans* * :suum currum nubes

עָבִים רְכוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ׃

ignem suos ministros :spiritus suos angelos *Faciens* ‖

4 עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ

ne :eius *bases* ‡ super terram Fundauit .*flagrantem* *

5 לֹהֵט׃ יָסַד־אֶרֶץ עַל־מְכוֹנֶיהָ בַּל־

vestimento sicut Abysso .*perpetuò* * & ,seculum *nutet* ‡

6 תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד׃ תְּהוֹם כַּלְּבוּשׁ

tua increpatione Ab .aquæ *stabunt* † montes super :eā operuisti

7 [c]כִּסִּיתוֹ עַל־הָרִים יַעַמְדוּ־מָיִם׃ מִן־גַּעֲרָתְךָ

Ascendent .*præcipites ferentur* ‡ tui tonitrui *voce* * à :*fugiens* ‖

8 יְנוּסוּן מִן־קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן׃ יַעֲלוּ

fundasti quem † locum ad ;*valles descendent* ‡ ,montes

הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת אֶל־מְקוֹם זֶה ׀ יָסַדְתָּ

reuertantur ne :transeant ne posuisti Terminum .eis

9 לָהֶם׃ גְּבוּל־שַׂמְתָּ בַּל־יַעֲבֹרוּן בַּל־[d]יְשׁוּבוּן

:conuallibus in fontes *Mittens* * .terram operiendū ad

10 [e]לְכַסּוֹת הָאָרֶץ׃ הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים

:*agri bestiæ omni* * Propinabunt .*ibunt* | montes inter

11 בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן׃ [f]יַשְׁקוּ כָּל־[g]חַיְתוֹ שָׂדָי

volatile ‡ eos Super .suam sitim onagri frangent

12 יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם׃ עֲלֵיהֶם עוֹף־

.vocem dabunt frondes inter *ex* :*habitabit* ‡ cæli

הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן מִבֵּין עֳפָאיִם [h]יִתְּנוּ־קוֹל׃

tuorū operum fructu de :suis cœnaculis † de montes *Adaquans* *

13 מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו [i]מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ

,*iumento* * herbam *faciens Germinare* ‖ .terra satiabitur

14 תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ׃ מַצְמִיחַ ׀ חָצִיר ׀ לַבְּהֵמָה

panem *educendum ad* ‡ :hominum obsequium ad herbam &

וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם [k]לְהוֹצִיא לֶחֶם

,hominis cor *exhilarabit* ‡ vinum Et .terra de

15 מִן־הָאָרֶץ׃ וְיַיִן ׀ יְשַׂמַּח לְבַב־אֱנוֹשׁ

hominis cor † panem & :oleo ab *facies faciendum nitere ad* *

לְהַצְהִיל [l]פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב־אֱנוֹשׁ

Lebanon cedri :Domini *ligna* * Saturabuntur .*sustentabit* |

16 יִסְעָד׃ יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה אַרְזֵי לְבָנוֹן

:nidificent aues ibi Vt .plantauit quas

17 אֲשֶׁר נָטָע׃ אֲשֶׁר־שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ

excelsi Montes .*eius* ‡ domus abietes *ciconiæ* ‡

18 חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ׃ הָרִים הַגְּבֹהִים

lunam Fecit .*cuniculis refugium* † petræ :ibicibus

19 לַיְּעֵלִים סְלָעִים מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים׃ עָשָׂה יָרֵחַ

.suum occasum cognouit sol :tempora stata in

לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ׃

repet | ipsa in :nox fuit & ,*tenebrositatem Pones* *

20 [m]תָּשֶׁת־חֹשֶׁךְ [n]וִיהִי לָיְלָה בּוֹ־תִרְמֹשׂ

:prædam ad *rugientes* * Leunculi .siluestris bestia omnis

21 כָּל־[o]חַיְתוֹ־יָעַר׃ הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף

,sol Orietur .suam escam Deo à quærendum ad &

22 וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם׃ תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ

Egredietur .accubabunt suis habitaculis in & :se congregabūt

23 יֵאָסֵפוּן וְאֶל־מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן׃ יֵצֵא

.vesperam ad vsque suam culturam ad & :suum opus ad homo

אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי־עָרֶב׃

ipsa omnia ,Domine tua opera sunt multiplicata Quam

24 מָה־[p]רַבּוּ ׀ מַעֲשֶׂיךָ ׀ יְהוָה כֻּלָּם

.tua possessione terra est impleta :fecisti sapientia in

בְּחָכְמָה [q]עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ [r]קִנְיָנֶךָ׃

non & ,*reptile ibi* ;*manibus* latum & magnum mare Hoc

25 זֶה ׀ הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדַיִם שָׁם־רֶמֶשׂ וְאֵין

.magnis cum pusillæ bestiæ :numerus ‡

מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם־גְּדֹלוֹת׃

formasti ‡ iste Leuiathan ;ambulabunt naues Ibi

26 שָׁם [s]אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה ׀ יָצַרְתָּ

dandum ad :*sperabunt* † te ad ipsa Vniuersa .eo *in* * ludendum ad

27 לְשַׂחֶק־בּוֹ׃ כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן [t]לָתֵת

.suo tempore in eorum escam

אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃

Margin: ‖ Amictus · * cælum · ‡ Qui cōtignat ‡ superiora eius, qui ponit · [a] עלה [b] שום · * qui ambulat † extremitates · Qui facit · * vrentem. · ‡ stabilitatem · ‡ moueat in * in seculum · † stant · [c] כסה · ‖ fugiunt * sonitu ‡ formidant. · Ascendunt ‡ descendunt campi: · † huius · [d] שוב · * Qui misit · [e] כסה · ‖ iuerunt. · * omnibus bestiis agrestib*: · [f] שקה [g] חיה · ‡ volucres ‡ habitabunt: · [h] נתן · * Qui irrigat † excelsis · [i] פרה · ‖ Qui germinare facit · * pro iumētis, ‡ vt educat · [k] יצא · ‡ quod lætificat · * vt illustret faciem † qui · [l] פנה · ‖ fulcit. · * arbores excelsæ · ‡ miluo ‡ sunt. · † hospitium leporibus. · * Posuisti tenebras ‖ ambulabit · [m] שות [n] היה · * rugiunt · [o] חיה · [p] רבב · [q] עשה · [r] קנה · spaciis; ibi reptilia, quorū ‡ est · ‡ quem · [s] אנה · * cum † sperāt: vt des · [t] נתן

saturabuntur ,tuam manum aperies :colligent ,eis Dabis

28 תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן

colliges ‡ ;terrebuntur ,tuas facies ‡ Abscondes .bono

29 טוֹב׃ תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן [a] תֹּסֵף

reuertentur suum puluerem in & :expirabunt † ,eorum spiritum

רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל־עֲפָרָם יְשׁוּבוּן׃

.terræ facies innouabis & :creabuntur ,tuum spiritum Emittes

30 תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה׃

Dominus lætabitur :seculum in Domini gloria Erit

31 [b] יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְהוָה

tanget :tremet * & ,terram ad Adspiciens ‡ .suis operibus in

32 בְּמַעֲשָׂיו׃ [c] הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד יִגַּע

:meis viris ‖ in Domino Cantabo .fumabunt * & ,montes in

33 בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃ [d] אָשִׁירָה לַיהוָה [e] בְּחַיָּי

eo super Dulcescet .me adhuc in † meo Deo canam

34 אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃ יֶעֱרַב עָלָיו

Consumentur .Domino in lætabor ego :meum eloquium

35 שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה׃ [f] יִתַּמּוּ [g]

benedic .ipsi ‖ non ultra impij & ;terra de peccatores

חַטָּאִים מִן־הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרְכִי

.Iah-Hallelu ‡ Domino mea anima

נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה הַלְלוּ־יָהּ׃

Margin: [a] יסף † deficient: faciem · ‡ faciem tuam ‡ auferes · [b] חיה ‡ Qui aspicit * tremit: tāgit · [c] נבט * fumant. ‖ vita mea: · [d] שׁור [e] חיה † quādiu fuero. Iucundum erit · [f] שׁוח [g] תמם ‖ erunt ‡ Laudate Dominum.

PSAL. CV. קה

facite nota :eius nomen in inuocate ,Domino Confitemini

1 הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִּשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ

:ei psallite ,ei Cantate .eius studia populis in opera

2 בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו׃ שִׁירוּ־לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ

vos Laudate .eius mirabilibus vniuersis in loquimini de

3 שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאוֹתָיו׃ הִתְהַלְלוּ

.Dominum quærentium cor lætetur :eius sanctitatis nomine in sancto

בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃

eius facies quærite :eius fortitudinem & Dominum Quærite faciem

4 דִּרְשׁוּ יְהוָה [h] וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ [i] פָנָיו

:fecit quæ eius mirabilium Mementote .semper

5 תָּמִיד׃ זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה

,eius oris iudiciorum & ,eius prodigiorum

מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־[k]פִיו׃

.eius electi Iahacob filij :eius serui Abraham Semen

6 זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃

.eius iudicia ‡ terra vniuersa in :noster Deus Dominus † Ipse

7 הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃

mille ad præcepit * verbi :sui pacti seculum in fuit Memor

8 זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף

suū iuramentum & :Abraham cum excidit † Quod .generationes ‖

9 דּוֹר׃ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ

;statutum in Iahacob ipsi illud statuit Et .Ischac ad

10 לְיִשְׂחָק׃ וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב [l] לְחֹק

dabo Tibi ,Dicendo .seculi ‡ pactum Israeli

11 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־

.vestræ hæreditatis funiculum :Chenaham terram

אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃

ea in peregrini & parum sicut :numeri viros ipsos existendo In

12 [m] בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט [n] וְגָרִים בָּהּ׃

ad regno de :gentem ad gente de ambulauerunt Et

13 וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל־

:eos opprimere hominem permisit Non .alterum populum

14 עַם אַחֵר׃ לֹא־הִנִּיחַ אָדָם [o] לְעָשְׁקָם

attingatis Ne .reges eos propter corripuit &

15 וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃ אַל־[p]תִּגְּעוּ

.malefaciatis ne meis prophetis & ;meos vnctos in

בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל־[q]תָּרֵעוּ׃

panis virgam omnem :terram super famem vocauit Et

16 וַיִּקְרָא רָעָב עַל־הָאָרֶץ כָּל־[r]מַטֵּה־לֶחֶם

est venditus seruum in † :virum eorum facies ad ‖ Misit .contriuit

17 שָׁבָר׃ שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר

ferrum :eius pedem compede in Afflixerunt .Ioseph

18 יוֹסֵף׃ עִנּוּ [s] בַכֶּבֶל רַגְלוֹ בַּרְזֶל

venire ‡ tempus ad Vsque .eius animam est ingressum

19 בָּאָה נַפְשׁוֹ׃ עַד־עֵת [t] בֹּא־

.eum examinauit ‡ Domini eloquium :eius verbum

דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרָפָתְהוּ׃

Margin: [h] עזז [i] פנה · [k] פה · † est ‡ sunt · * quod · ‖ generationibus. † pepigit · [l] חקק ‡ in ‡ sempiternū: · Cùm essent viri pauci numero, & · [m] היה [n] גור · iniuriam eis: · [o] ינח · [p] נגע · Christos · [q] רוע · [r] נטה ‡ ante eos † pro seruo · [s] ענה · רגלו · ק · ‡ quo venit · [t] בוא ‡ purgauit

---

,populorum dominator :eum soluit & ,rex Misit

20 שָׁלַח מֶלֶךְ [a] וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים

dominatorem & :suæ domus dominū eū Posuit .eum soluit &

21 וַיְפַתְּחֵהוּ׃ [b] שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל

:sua anima in ‖ eius principes alligandū Ad .sua possessione omni in

22 בְּכָל־[c]קִנְיָנוֹ׃ לֶאְסֹר [d] שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ

Israel est ingressus Et .efficeret sapientes eius senes &

23 וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם׃ וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל

.Cham terra in est peregrinatus Iahacob & :Aegyptum

מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב [e] גָּר בְּאֶרֶץ־חָם׃

eum roborauit & :valde suum populum fecit fructificare Et

24 [f] וַיֶּפֶר אֶת־עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעֲצִמֵהוּ

odiendum ad eorum cor Conuertit .suis hostibus præ

25 [g] מִצָּרָיו׃ הָפַךְ [h] לִבָּם לִשְׂנֹא

Misit .ipsius seruos in agendum callide ad ‖ ;ipsius populum

26 עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו׃ שָׁלַח

Posuerunt .eo in elegit quem Aharon :suum seruū Moseh

27 מֹשֶׁה עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר־בּוֹ׃ [i] שָׂמוּ־

.Cham terra in prodigia & :suorum signorum verba eis in

בָם דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם׃

exacerbauerunt non & :fecit obtenebrare & ,tenebrositatem Misit

28 שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁךְ וְלֹא [k] מָרוּ

;sanguinem in eorum aquas Conuertit .eius verbum

29 אֶת־דְּבָרוֹ׃ הָפַךְ אֶת־מֵימֵיהֶם לְדָם

eorum terra Produxit † .eorum piscem interfecit ‖ &

30 [l] וַיָּמֶת אֶת־דְּגָתָם׃ שָׁרַץ אַרְצָם

venit & ,Dixit .eorum regum cubiculis in ‡ ;ranas

31 צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם׃ אָמַר [m] וַיָּבֹא

.eorum termino omni in pediculi :insectorum mixtura

עָרֹב כִּנִּים בְּכָל־גְּבוּלָם׃

flammarum ignem :grandinem ,eorum pluuias Dedit

32 נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד אֵשׁ לֶהָבוֹת

;eorum ficulneam † & ,eorum vineam percussit Et .eorum terra in

33 בְּאַרְצָם׃ [n] וַיַּךְ גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם

:locusta venit & ,Dixit .eorum termini lignum contriuit &

34 וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם׃ אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה

omnem comedit Et .numerus † non & ,bruchus &

35 וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר׃ וַיֹּאכַל כָּל־

.eorum terræ fructum comedit & :eorum terra in herbam

עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם׃

primitiuum :eorum terra in primogenitum omnem percussit Et

36 [o] וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּאַרְצָם רֵאשִׁית

:auro & argento cum eos eduxit Et .eorum roboris omnis

37 לְכָל־אוֹנָם׃ [p] וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב

Aegyptus est Lætata .corruens ‡ eius tribubus in † non &

38 וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל׃ שָׂמַח מִצְרַיִם

.eos super eorum pauor ceciderat * quia :eos egrediendo in ‡

[q] בְּצֵאתָם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם׃

illuminandū ad ignem & :operimentum in nubem Expandit

39 פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר

cæli pane & :coturnicem † adduxit & ,Petijt ‖ .noctem

40 לָיְלָה׃ שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם

:aquæ fluxerunt & ,petram Aperuit .eos saturauit

41 יַשְׂבִּיעֵם׃ פָּתַח צוּר וַיָּזוּבוּ מָיִם

Et recordatus Quoniam .fluminis siticulosa ‡ in abierunt

42 הָלְכוּ [r] בַּצִּיּוֹת נָהָר׃ כִּי זָכַר

eduxit Et .sui serui Abraham :sua sanctitatis ‡ verbi

43 אֶת־דְּבַר קָדְשׁוֹ אֶת־אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃ וַיּוֹצִא

.suos electos oratione * in :gaudio in suum populum

עַמּוֹ [s] בְשָׂשׂוֹן [t] בְּרִנָּה אֶת־בְּחִירָיו׃

nationum laborem & :gentium terras eis dedit Et

44 [u] וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים

eius leges & ,eius statuta custodirent Vt † .possiderent

45 יִירָשׁוּ׃ בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ [x] חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו

.Iah Hallelu ‡ .conseruarent

יִנְצֹרוּ הַלְלוּ־יָהּ׃

Margin: [a] נתר · [b] שׂום · Vt alligaret ‖ secundū animam suam: · [c] קנה [d] שׂור · [e] גור auxit · [f] פרה · vt odio haberent · [g] צור [h] לבב ‖ vt machinarentur * hi · [i] שׂום · tenebras, · [k] מרה · דברו ק · ‡ occidit pisces † Edidit · [l] מות ‡ etiam · [m] בוא · vites † ficus · [n] נכה arbores † erat · [o] נכה laboris · [p] יצא † erat ‡ debilis. ‡ cùm egressi sunt: * irruerat · [q] יצא · † Ad petitionē † coturnices: · שׂליו ק · ‡ arida aquæ · [r] ציה · ‡ sancti sui: & · * laude · [s] שׂושׂ [t] רנן · vt labores populorum · [u] נתן · † Quatenus scilicet · [x] חקק · ‡ Laudate Dominum.

PSAL. CVI. קו

‡ Dominum. :bonus quoniam Domino Confitemini .Iah ‡ Laudate

הַלְלוּ יָהּ [y] הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב [y] ידה

.eius misericordia seculum in quoniam

1 כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

omnem eualgabit † :Domini fortitudines eloquetur Quis

2 מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְהוָה יַשְׁמִיעַ כָּל־

iustitiam faciens * :iudicium custodientes ‡ Beati ‡eius laudem

3 תְּהִלָּתוֹ׃ אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה צְדָקָה

voluntate in Domine mei Memento .tempore omni in

4 בְכָל־עֵת׃ זָכְרֵנִי יְהוָה בִּרְצוֹן

bonitate in videndum Ad ‡ .tua salute in me visita :tui populi

5 עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי בִּישׁוּעָתֶךָ׃ לִרְאוֹת בְּטוֹבַת

gloriandum ad * :tuæ gentis lætitia in lætandum ad ‖ ,tuorū electorum

בְּחִירֶיךָ לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת גּוֹיֶךָ לְהִתְהַלֵּל

,nostris patribus cum Peccauimus .tua hæreditate cum

6 עִם־נַחֲלָתֶךָ׃ חָטָאנוּ עִם־אֲבוֹתֵינוּ

Ægypto in nostri Patres .fecimus impia ,fecimus praua

7 הֶעֱוִינוּ הִרְשָׁעְנוּ׃ אֲבוֹתֵינוּ בְמִצְרַיִם

fuerunt memores non ;tua mirabilia intellexerunt non

לֹא־הִשְׂכִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ לֹא זָכְרוּ אֶת־

iuxta rebellauerunt sed :tuarum misericordiarum multitudinis

רֹב חֲסָדֶיךָ וַיַּמְרוּ עַל־

:suum nomen propter eos seruauit Et .carecti mari in ,mare Suph.

8 יָם בְּיַם־סוּף׃ וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן שְׁמוֹ

,Suph mare in increpauit Et .suam fortitudinē notificandum ad

9 לְהוֹדִיעַ אֶת־גְּבוּרָתוֹ׃ וַיִּגְעַר בְּיַם־סוּף

.deserto o sicut ‖ ,abyssos per eos fecit ambulare & :est siccatum &

וַיֶּחֱרָב וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהֹמוֹת כַּמִּדְבָּר׃

eos redemit & ;habentis odio manu de eos seruauit Et

10 וַיּוֹשִׁיעֵם מִיַּד שׂוֹנֵא וַיִּגְאָלֵם

:eorum hostes aquæ operuerunt Et .inimici manu dē

11 מִיַּד אוֹיֵב׃ וַיְכַסּוּ־מַיִם צָרֵיהֶם

:eius verbis in crediderunt Et .remansit non eis ex vnus

12 אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃ וַיַּאֲמִינוּ בִדְבָרָיו

:eius operū sunt obliti ,Festinauerunt .eius laudē cantauerunt

13 יָשִׁירוּ תְּהִלָּתוֹ׃ מִהֲרוּ שָׁכְחוּ מַעֲשָׂיו

concupiscentiā concupierūt Et .eius consiliū expectauerūt non

14 לֹא־חִכּוּ לַעֲצָתוֹ׃ וַיִּתְאַוּוּ תַאֲוָה

eis dedit Et .solitudinē in Deum tentauerunt & :deserto in

15 בַּמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ־אֵל בִּישִׁימוֹן׃ וַיִּתֵּן לָהֶם

.eorum anima in maciem † misit & :eorum petitionem

שֶׁאֱלָתָם וַיְשַׁלַּח רָזוֹן בְּנַפְשָׁם׃

sanctum Aharon in :castrametatione ‡ in Moseh in sunt zelati Et

16 וַיְקַנְאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַּחֲנֶה לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ

operuit & :Dathan deglutiuit & ,terra Aperuit .Domini

17 יְהוָה׃ תִּפְתַּח־אֶרֶץ וַתִּבְלַע דָּתָן וַתְּכַס

:eorum cœtum in ignis exarsit Et .Abiram cœtum super ‡

18 עַל־עֲדַת אֲבִירָם׃ וַתִּבְעַר־אֵשׁ בַּעֲדָתָם

:Choreb in vitulum Fecerunt .impios combussit flamma

19 לֶהָבָה תְּלַהֵט רְשָׁעִים׃ יַעֲשׂוּ־עֵגֶל בְּחֹרֵב

mutauerunt Et .conflatili se incuruauerunt &

20 וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַסֵּכָה׃ וַיָּמִירוּ אֶת־

.herbam comedentis bouis exemplar † in :suam gloriam

כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב׃

magna facientis * :sui seruatoris Dei sunt Obliti

21 שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם עֹשֶׂה גְדֹלוֹת

terribilia :Cham terra in Mirabilia .Ægypto in

22 בְּמִצְרָיִם׃ נִפְלָאוֹת בְּאֶרֶץ חָם נוֹרָאוֹת

nisi ,eos delendo ad ‡ dixit Et .Suph mari super

23 עַל־יַם־סוּף׃ וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי

auertendum ad :eius facies ad rupturā ‖ in stetisset eius electus Moseh

מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב

terra in reprobauerunt Et corrumpendo a eius excandescentiam

24 חֲמָתוֹ מֵהַשְׁחִית׃ וַיִּמְאֲסוּ בְּאֶרֶץ

:eius verbo crediderunt non ‖ desiderij

חֶמְדָּה לֹא־הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ׃

voce in audierunt † non :suis tentoriis ‖ in murmurauerunt Et

25 וַיֵּרָגְנוּ בְאָהֳלֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל

faciendum ‡ cadere ad :eis § suam manum eleuauit Et .Domini

26 יְהוָה׃ וַיִּשָּׂא יָדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל

eorum semen faciendum † cadere ad Et .deserto in eos

27 אוֹתָם בַּמִּדְבָּר׃ וּלְהַפִּיל זַרְעָם

sunt adiuncti ‡ Et .terras in eos spargendum ad ‖ & :gentibus in

28 בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹתָם בָּאֲרָצוֹת׃ וַיִּצָּמְדוּ

.mortuorum sacrificia comederunt & :pehor Bahal ipsi

לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים׃

Marginal notes (right): † & ‡ qui custodiūt * qui faciunt; a הלל; b רצה ‡ Vt videam bonum; c ראה ‖ vt lætor * vt glorier; d עוה; e מרה; vt notam faceret; f ידע ‖ ac si fuisset in; g ישע; h כסה; i יתר; k הלל; l חכה m יעץ; n נסה † perditionem; ‡ castris; o כסה ‡ congregationem * congregatione; p יעד; q עשה; r שחה נסך † similitudinē; s מיר t בנה * qui fecerat; x ירא ‡ vt disperderet; y [illegible] diuisione corā eo: vt auerteret irā eius, ne disperderet. Et spreuerunt terrā desiderabilem: z שוב ‖ tabernaculis † obtemperauerunt voci § super eos: vt ‡ faceret; נשא נפל † faceret; ‖ dispergeret ‡ adhæserunt; b מות

.plaga eis in erupit † & :suis studiis in irritauerunt Et

29 וַיַּכְעִיסוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם וַתִּפְרָץ־בָּם מַגֵּפָה׃

.plaga est restricta ‡ & :diiudicauit & ,Pinechas stetit Et

30 וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה׃

generationē & generationē in :iustitiam ad ei est reputatum Et

31 וַתֵּחָשֶׁב לוֹ לִצְדָקָה לְדֹר וָדֹר

:Meribah * aquas super ‖ irritauerunt Et .seculum in vsque

32 עַד־עוֹלָם׃ וַיַּקְצִיפוּ עַל־מֵי מְרִיבָה

.eos propter Moseh ipsi fuit malum &

וַיֵּרַע לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּרָם׃

.suis labiis in effutiit † & :eius spiritum exacerbauerunt Quia

33 כִּי־הִמְרוּ אֶת־רוּחוֹ וַיְבַטֵּא בִּשְׂפָתָיו׃

Dominus dixit quos ,populos disperdiderunt Non

34 לֹא־הִשְׁמִידוּ אֶת־הָעַמִּים אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה

didicerunt & :gentibus cum se miscuerunt Et .eis

35 לָהֶם׃ וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ

fuerunt & :eorum doloribus seruierunt Et .eorum opera

36 מַעֲשֵׂיהֶם׃ וַיַּעַבְדוּ אֶת־עֲצַבֵּיהֶם וַיִּהְיוּ

,suos filios sacrificauerunt Et . laqueum in ‡ eis

37 לָהֶם לְמוֹקֵשׁ׃ וַיִּזְבְּחוּ אֶת־בְּנֵיהֶם

sanguinem effuderunt Et .dæmoniis suas filias &

38 וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לַשֵּׁדִים׃ וַיִּשְׁפְּכוּ דָם

quos ,suarum filiarum & ,suorum filiorum sanguinem ,innocuum

נָקִי דַּם־בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר

terra est infecta & :Chenahan doloribus † sacrificauerunt

זִבְּחוּ לַעֲצַבֵּי כְנָעַן וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ

sunt fornicati & :suis operibus in se polluerūt Et .sanguinibus in

39 בַּדָּמִים׃ וַיִּטְמְאוּ בְמַעֲשֵׂיהֶם וַיִּזְנוּ

Domini nasus ‖ est iratus Et .suis adinuentionibus † in

40 בְּמַעַלְלֵיהֶם׃ וַיִּחַר־אַף יְהוָה

.suam hæreditatem est abominatus & :suum populum in

בְּעַמּוֹ וַיְתָעֵב אֶת־נַחֲלָתוֹ׃

eos in sunt dominati & :gentium manu in eos dedit Et

41 וַיִּתְּנֵם בְּיַד־גּוֹיִם וַיִּמְשְׁלוּ בָהֶם

,eorum inimici eos oppresserunt Et .eos habentes odio

42 שֹׂנְאֵיהֶם׃ וַיִּלְחָצוּם אוֹיְבֵיהֶם

,eos eruit multis Vicibus .eorum manu sub sunt humiliati &

43 וַיִּכָּנְעוּ תַּחַת יָדָם׃ פְּעָמִים רַבּוֹת יַצִּילֵם

sunt humiliati & :suo consilio in ‡ exacerbauerunt ipsi &

וְהֵמָּה יַמְרוּ בַעֲצָתָם וַיָּמֹכּוּ

:eis angustia in † ,vidit Et .suam iniquitatē propter

44 בַּעֲוֹנָם׃ וַיַּרְא בַּצַּר לָהֶם

eos erga est recordatus Et .eorum clamorē ipsum audiendo in ‖

45 בְּשָׁמְעוֹ אֶת־רִנָּתָם׃ וַיִּזְכֹּר לָהֶם

.suarū miserationū multitudinē secundū eum pœnituit & :sui pacti

בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָו׃

.eos captiuantium omnium facies ad * misericordias in eos dedit Et

46 וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים לִפְנֵי כָּל־שׁוֹבֵיהֶם׃

de nos congrega & ,noster Deus Domine nos Serua

47 הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן־

glorificandum ad ‡ :tuæ sanctitatis nomini confitendum ad * gentibus

הַגּוֹיִם לְהֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ

Israel Deus Dominus Benedictus .tua laude in

48 בִּתְהִלָּתֶךָ׃ בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

:populus omnis dixit * & :seculum in vsque & ,seculo à

מִן־הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל־הָעָם

.iah Hallelu † :Amen

אָמֵן הַלְלוּ־יָהּ׃

Marginal notes (left): eum in operibus † multiplicauit est; ‡ prohibita c נגף; d דור; ‡ eum iuxta * contradictionis: e רוב; † protulit f מרה; sculptilibus g היה; ‡ laqueus. h נקש; innocentem, i נקה; † sculptilibus; sanguine. k זנה; † operibus ‖ furor; eis; l נצל ‡ eum; m מכך † cum esset; n ראה ‖ cum audiret ipse; o רנן; p רבב * corā omnibus qui captiuos duxerant; q שבה; r ישע ‡ vt confiteamur ‡ vt gloriemur; s ידה t הלל * dicat; † Laudate Dominum.

ספר חמשי

PSAL. CVII. קז

quoniam :bonus quoniam Domino Confitemini

1 הֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי

:Domini redempti Dicant .eius misericordia seculum in

2 לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ יֹאמְרוּ גְּאוּלֵי יְהוָה

,eos congregauit terris de Et .hostis manu de eos redemit quos

3 אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד־צָר׃ וּמֵאֲרָצוֹת קִבְּצָם

.mari à & ,aquilone ab :occidente ab & ,oriente ab

מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן וּמִיָּם׃

ciuitatem :viæ solitudine in deserto in Errauerunt

4 תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרֶךְ עִיר

Marginal notes: u ידה; x צור; inuia: y תעה

:sitibundi etiam ,Famelici .inuenerunt non habitationis

5 מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ׃ רְעֵבִים גַּם־צְמֵאִים [a] יֹשֵׁב

Dominum ad clamauerunt Et .defecit ipsis in eorũ anima

6 נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף׃ וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה

.eos eruit suis coarctationibus † de :eis ‖ angustia in ‖ sua † angustiis

בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם [b] יַצִּילֵם׃ [b] נצל

ciuitatem ad eundum ad ‡ .rectam viam per eos fecit ambulare Et ‡ vt irent

7 וַיַּדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה [c] לָלֶכֶת אֶל־עִיר [c] הלך

:eius misericordiam * Domino $ Confiteantur .habitationis $ igitur * propter

8 מוֹשָׁב׃ יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ

animam fecit saturare Quia .hominum filiis eius mirabilia &

9 וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ כִּי־הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ

Habitantes .bono impleuit famelicam animam & :cupidam vacuam

10 שֹׁקֵקָה וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא־טוֹב׃ יֹשְׁבֵי

.ferro & ,afflictione ‡ vinctos :mortis vmbram & ,tenebrositatem in tenebris,& caligine: ‡ inopia

חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי [d] עֳנִי וּבַרְזֶל׃ [d] ענה

altissimi consilium & :Dei eloquia mutauerunt Quia

11 כִּי־[e] הִמְרוּ אִמְרֵי־אֵל [f] וַעֲצַת עֶלְיוֹן [e] מרה [f] יעץ

:eorum cor labore in humiliauit Et .despexerunt † erat

12 נָאָצוּ׃ וַיַּכְנַע בֶּעָמָל לִבָּם

ad clamauerunt Et .auxiliator † non & ,impegerunt

13 כָּשְׁלוּ וְאֵין עֹזֵר׃ וַיִּזְעֲקוּ אֶל־

.eos seruauit eorum coarctationibus $ de :eis ‡ angustia in Dominũ † sua, $ angustiis,

יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם [g] יוֹשִׁיעֵם׃ [g] ישע

eorum vincula & :mortis vmbra & ,tenebrositate * de eos Eduxit * tenebris,

14 יוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם

:eius misericordiam † Domino ‖ Confiteantur .disrupit ‖ igitur † propter

15 יְנַתֵּק׃ יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ

portas contriuit Quia .hominum filiis eius mirabilia &

16 וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ כִּי־שִׁבַּר דַּלְתוֹת

viam propter Stulti .concidit ferri vectes & ,æreas ferreos confregit,

17 נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בַרְזֶל גִּדֵּעַ׃ אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ

.fuerunt afflicti eorũ iniquitates propter & :eorũ preuaricationis

פִּשְׁעָם [h] וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם [i] יִתְעַנּוּ׃ [h] עוה [i] ענה

peruenerunt & :eorum anima est abominata escam Omnem

18 כָּל־אֹכֶל תְּתַעֵב נַפְשָׁם [k] וַיַּגִּיעוּ [k] נגע

Dominum ad clamauerunt Et .mortis portas ad vsque

19 עַד־שַׁעֲרֵי מָוֶת׃ וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה

Misit .eos seruauit suis coarctationibus à † :eis ‖ angustia in ‖ sua: & † ab angustiis

20 [l] בַּצַּר לָהֶם מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃ יִשְׁלַח [l] צור [m] צוק

.eorum corruptionibus ‡ de eruit & :eos sanauit & ,suum verbum ‡ perditionibus

דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם וִימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם׃

eius mirabilia & :eius misericordiam * Domino $ Confiteantur * propter

21 [n] יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו [n] ידה

laudis sacrificia sacrificent Et .hominum filiis

22 לִבְנֵי אָדָם׃ וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה

mare ad Descendentes .praeconio in eius opera narrent & prædicatione,

23 וִיסַפְּרוּ מַעֲשָׂיו [o] בְּרִנָּה׃ יוֹרְדֵי הַיָּם [o] רנן

.multis aquis in opus facientes :nauibus in

[p] בָּאֳנִיּוֹת [q] עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים׃ [p] אנה [q] עשה

eius mirabilia & :Domini opera viderunt Ipsi

24 הֵמָּה [r] רָאוּ מַעֲשֵׂי יְהוָה וְנִפְלְאוֹתָיו [r] ראה

:turbinis spiritum fecit stare & ,dixit Et .profundo in stetit spiritus

25 בִּמְצוּלָה׃ וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה

descenderunt ,cælum † Ascenderunt .eius fluctus eleuauit ‖ & ‖ exaltauit † vsque ad

26 וַתְּרוֹמֵם [s] גַּלָּיו׃ [t] יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ [s] גלל [t] עלה

.se liquefecit malo in eorum anima :abyssos $ $ vsque ad

תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם [u] בְּרָעָה תִתְמוֹגָג׃ [u] רוע

omnis & :ebrius sicut se mouerunt & ,orbem in luctunt ‡ ‡ Tremuerunt

27 יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכָל־

Dominum ad clamauerunt Et .est absorpta eorũ sapientia

28 חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע׃ וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה

.eos eduxit eorum coarctationibus * de & :eis $ angustia in $ sua: * angustiis

בַּצַּר לָהֶם וּמִמְּצוּקֹתֵיהֶם [x] יוֹצִיאֵם׃ [x] יצא

.eorum fluctus siluerunt & :silentium in turbinem fecit Stare

29 יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ [y] גַּלֵּיהֶם׃ [y] גלל

portum ad eos duxit & :siluerunt quoniam ,sunt læti Et terminum

30 וַיִּשְׂמְחוּ כִּי־יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל־מְחוֹז

:eius misericordiam $ Domino * Confiteantur .eorũ voluntatis ‡ igitur $ propter

31 חֶפְצָם׃ [z] יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ [z] ידה

.hominum filiis eius mirabilia &

וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃

seniorum cathedra in & :populi ecclesia in eum exaltent Et

32 וִירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל־עָם [a] וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים [a] ישב

exitus & :desertum in flumina Posuit .eum laudent

33 יְהַלְלוּהוּ׃ [b] יָשֵׂם נְהָרוֹת לְמִדְבָּר וּמֹצָאֵי [b] שום

:salsuginem in fructus Terram .sitis locum in aquarum ‡ Fructiferam

34 מַיִם לְצִמָּאוֹן׃ [c] אֶרֶץ פְּרִי לִמְלֵחָה [c] פרה

.ea in habitantium malitiam propter

[d] מֵרָעַת יוֹשְׁבֵי בָהּ׃ [d] רוע

:siticulosam ‖ terram & :aquarum stagnum in desertum Posuit ‖ desertam

35 יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם־מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה † collocauit

:famelicos ibi fecit habitare † Et .aquarum exitus in

36 לְמֹצָאֵי מָיִם׃ וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים

.habitationis ciuitatem præparauerunt &

וַיְכוֹנְנוּ עִיר מוֹשָׁב׃

fecerunt & :vineas plantauerunt & ,agros seminauerunt Et

37 וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ כְרָמִים [e] וַיַּעֲשׂוּ [e] עשה

‖ & prouentũ. sunt multiplicati & ,eis benedixit Et .prouentus ‖ fructum

38 פְּרִי תְבוּאָה׃ וַיְבָרְכֵם [f] וַיִּרְבּוּ [f] רבה

sunt diminuti * Et .minuit non eorum animal † & :valde † iumenta * rursus

39 מְאֹד וּבְהֶמְתָּם לֹא יַמְעִיט׃ וַיִּמְעֲטוּ

:anxietate * & ,mala tyrannide $ a sunt humiliati & $ potestate * dolore

וַיָּשֹׁחוּ [g] מֵעֹצֶר רָעָה וְיָגוֹן׃ [g] שחח

eos fecit errare & :magnificos * super despectionem Effundens ‖ ‖ Effudit * principes:

40 שֹׁפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים [h] וַיַּתְעֵם [h] תעה

:afflictione ab egenum $ sublenauit Et .via absque inani ‡ in ‡ solitudine

41 בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ׃ וַיְשַׂגֵּב [i] אֶבְיוֹן [k] מֵעוֹנִי $ pauperem ab inopia:

.recti Videbunt .familias pecus * sicut posuit &

42 וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת׃ יִרְאוּ יְשָׁרִים [i] אבה [k] ענה * gregem

.suum os compescuit ‖ iniquitas omnis & :lætabuntur & ‖ claudet

וְיִשְׂמָחוּ וְכָל־עַוְלָה [l] קָפְצָה פִּיהָ׃ [l] פין

intelligent † & :hæc custodiet & ,sapiens Quis † intelliget

43 מִי־חָכָם וְיִשְׁמָר־אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ

:Domini misericordias

חַסְדֵי יְהוָה׃

PSAL. CVIII. קח

.Dauidipsi cantus Canticum

1 [m] שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד׃ [m] שור

canam & ,cantabo :Deus meum cor Paratum

2 נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה

:cithara & ,nablum Euigila. .meam gloriam etiam Surge psalterium,

3 אַף־כְּבוֹדִי׃ עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר

:Domine populis in tibi Confitebor diluculo me suscitabo manè.

4 [n] אָעִירָה שָׁחַר׃ [o] אוֹדְךָ בָעַמִּים יְהוָה [n] עור [o] ידה ‡ est super

cælos desuper ‡ magna Quia :nationibus in tibi canam &

5 וַאֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים׃ כִּי־גָדוֹל מֵעַל־שָׁמַיִם cælos

Exaltare .tua veritas æthera ad vsque & :tua misericordia

6 חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים [p] אֲמִתֶּךָ׃ רוּמָה [p] אמן

.tua gloria terram omnem super & :Deus cælos super

אַל־שָׁמַיִם אֱלֹהִים וְעַל כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃

,tua dextera serua :tui dilecti liberentur Vt

7 לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ [q] הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ [q] ישע

:suam sanctitatem per est locutus Deus .me exaudi &

8 [r] וַעֲנֵנִי׃ אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ [r] ענה

.metiar Succoth vallem & :Sechem partiar † ,exultabo

אֶעְלֹזָה אֲחַלְּקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃ † diuidam

fortitudo Ephraim & ,Menassech mihi $ .Ghilhad Mihi ‡

9 לִי גִלְעָד לִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז ‡ Meus est $ meus est

.meæ lotionis olla Moab :meus legifer Iehudah :mei capitis

10 רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃ מוֹאָב סִיר רַחְצִי

Peleseth super :meum calceamentum proiiciam Edom super

עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עֲלֵי־פְלֶשֶׁת $ ad * munitam?

quis :munitionis * ciuitatem $ me deducet Quis :taratantarizabo

11 אֶתְרוֹעָע׃ מִי יֹבִלֵנִי עִיר מִבְצָר מִי

:nos elongasti Deus Nonne :Edom ad vsque me ducet

12 נָחַנִי עַד־אֱדוֹם׃ הֲלֹא־אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ

Da :nostris exercitibus cum Deus egredieris non &

13 וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאֹתֵינוּ׃ הָבָה־[t] [t] יצא

.hominis salus mendacium & :angustia ab auxilium nobis mendax enim

לָּנוּ עֶזְרָת מִצָּר [u] וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃ [u] צור

.nostros hostes conculcabit ipse & :virtutem ‖ faciemus Deo In ‖ fortitudine;

14 בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

PSAL. CIX. קט

ne meæ laudis Deus .cantus Dauid ipſi Victori
1 למנצח לדוד מזמור אלהי תהלתי אל־ — הלל [a]

me ſuper doli os & ,impij os Quia .taceas — dolosi
2 תחרש׃ כי פי רשע ופי־מרמה עלי

verbis Et .falſitatis † lingua mecum ſunt locuti ‖ :aperuerunt — ‖ & † mendaci.
פתחו דברו אתי לשון שקר׃ ודברי

.gratis me impugnauerunt & :me circundederunt odij — odiosis
3 שנאה סבבוני וילחמוני חנם׃

.oratio ego & ,mihi ſunt aduerſati mea dilectione Pro — vir orationis eram.
4 תחת־אהבתי ישטנוני ואני תפלה׃ — פלל [b]

odium & ,bono pro malum me aduerſum poſuerunt Et
5 וישימו עלי רעה תחת טובה ושנאה — שום [c]

:impium eum ſuper Conſtitue .mea dilectione pro
6 תחת אהבתי׃ הפקד עליו רשע

exeat ipſum iudicari In .eius dexteram ad ſtet Satan & — Cùm iudicat* fuerit ipſe
7 ושטן יעמד על־ימינו׃ בהשפטו יצא — יצא [d]

eius dies Sint .peccatum in ſit eius oratio & :impius
8 רשע ותפלתו תהיה לחטאה׃ יהיו־ימיו — פלל [e]

eius filij Sint .alter accipiat eius præfecturam :pauci
9 מעטים פקדתו יקח אחר׃ יהיו־בניו — לקח [f] היה [g]

ſe moueant mouendo Et .vidua eius vxor & :pupilli
10 יתומים ואשתו אלמנה׃ ונוע ינועו

Illaqueet .ſuis deſolationibus de quærant & :poſtulét & ,eius filij — deſertis
11 בניו ושאלו ודרשו מחרבותיהם׃ ינקש

.eius laborem alieni diripiant & :ei † quæ omnia fœnerator — † ſunt
נושה לכל־אשר־לו ויבזו זרים יגיעו׃ — בזז [h]

miſereſcens ‡ ſit ne & :miſericordiam protrahens ei ſit Ne — extendens ‡ qui miſereatur
12 אל־יהי־לו משך חסד ואל־יהי חונן

:ſuccidendum ad $ eius nouiſſimum * Sit .eius pupillis — * poſteritas $ in exterminium:
13 ליתומיו׃ יהי־אחריתו להכרית

Memoretur .eorum nomen deleatur altera generatione in
14 בדור אחר ימח שמם׃ יזכר

eius matris peccatum & ,Dominum ad eorum patrum iniquitas — coram Domino,
עון אבתיו אל־יהוה וחטאת אמו — [i]

ſuccidat & :ſemper Domino coram Sint .deleatur ne
15 אל־תמח׃ יהיו נגד־יהוה תמיד ויכרת — מחה [k]

eſt recordatus non quòd eo Pro .eorum memoriam terra è
16 מארץ זכרם׃ יען אשר לא־זכר

egenum & ,afflictum virum eſt perſecutus & ,miſericordiam facere — pauperem, & mendicum;
עשות חסד וירדף איש־עני ואביון — עשה [l]

,maledictionem dilexit Et .interficiendū ad corde contritū &
17 ונכאה לבב למותת׃ ויאהב קללה — [m]

ſe elongauit & ,benedictionem in voluit non & :eum inuaſit ‡ & — ‡ veniet ei:
ותבואהו ולא־חפץ בברכה ותרחק

intrauit & ,ſuū amictum ſicut maledictionem induit Et .eo ab — veſtimentum
18 ממנו׃ וילבש קללה כמדו ותבא — בוא [n]

.eius oſſa in oleum ſicut & :eius interius in † aqua ſicut — † interiora
כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו׃

ſemper $ cingulum in * & :ſe operiet ‡ veſtimentū ſicut ei Sit — ‡ quo operit * ſicut $ quo † accingit ſe.
19 תהי־לו כבגד יעטה ולמזח תמיד

cum à meorum aduerſariorum opus Hoc :illud accinget †
20 יחגרה׃ זאת פעלת שטני מאת

.meam animam contra malum loquentium & :Domino
יהוה והדברים רע על־נפשי׃ — רוע [o]

propter mecum fac ,Domine Domine tu Et
21 ואתה יהוה אדני עשה־אתי למען

.me erue ,tua miſericordia * bona quia :tuum nomen — * eſt
שמך כי־טוב חסדך הצילני׃ — נצל [p]

eſt vulneratum ‖ meum cor & :† ego egenus & afflictus ‡ Quia — ‡ pauper † ſum: ‖ abſciſſum
22 כי־עני ואביון אנכי ולבי חלל

:ambulaui ipſam declinare circa * vmbra Sicut .meo interiori ‡ in — ‡ viſceribus meis. * cum declinat, ego pertranſeo: inſtabilis factus ſum
23 בקרבי׃ כצל כנטותו נהלכתי

:ieiunio à labarunt mei Poplites † .locuſta ſicut excuſſus ſum
24 ננערתי כארבה׃ ברכי כשלו מצום

opprobrium fui ego Et .pinguedine à macruit mea caro & — צלל [q] נטה [r]
25 ובשרי כחש משמן׃ ואני הייתי חרפה

me Aſpiciunt .ſuum caput mouerunt me viderunt $:eis — † Genua mea debilitata ſūt $ videntes
26 להם יראוני יניעון ראשם׃ עזרני — היה ראה [s]

,tuam miſericordiam ſecundum me ſerua :meus Deus Domine
יהוה אלהי הושיעני כחסדך׃ — ישע [u]

.hoc feciſti Domine tu :hoc tua manus quia ſciant Et
27 וידעו כי־ידך זאת אתה יהוה עשיתה׃ — עשה [a]

,inſurrexerunt ,benedices tu & ipſi Maledicent
28 יקללו־המה ואתה תברך קמו — קום [b]

ſe Induent .lætabitur tuus ſeruus & ,afficientur pudore &
29 ויבשו ועבדך ישמח׃ ילבשו — יבש [c]

indumentum .ſuo pudore pallium tanquā operientur & :pudorem mei aduerſarij
שוטני כלמה ויעטו כמעיל בשתם׃ — עטה [d]

multorū medio in & :meo ore in valde Domino Confitebor
30 אודה יהוה מאד בפי ובתוך רבים — ידה [e]

pauperis: egeni dexteram ad ſtabit Quoniam .cum laudabo
31 אהללנו׃ כי־יעמד לימין אביון — אבה [f]

vt ſeruet .eius animæ iudicibus à ſaluandum ad
להושיע משפטי נפשו׃ — ישע [g]

PSAL. CX. קי

ſede ,meo domino Dominus Dixit .cantus Dauidis
1 לדוד מזמור נאם יהוה לאדני שב — ישב [h]

.tuis pedibus ſcabellū tuos inimicos ponā donec :meā dexterā ad
לימיני עד־אשית איביך הדם לרגליך׃ — שית [i]

: Sion ex Dominus mittet tuæ fortitudinis Virgam
2 מטה עזך ישלח יהוה מציון — נטה [k] עזז [l]

tuus Populus .tuorum inimicorum interiori † in dominare — † medio
3 רדה בקרב איביך׃ עמך

vulua à ‡ ſanctitatis decoribus $ in tuæ fortitudinis die in deuotionū * — * ſpōte veniet $ pulchritudinibus ‡ ex vtero ‖ fuit
נדבת ביום חילך בהדרי־קדש מרחם

,Dominus Iurauit .tuæ natiuitatis ros tibi ‖ :aurora ab
4 משחר לך טל ילדתך׃ נשבע יהוה

meum verbum ſuper † :ſeculum in ſacerdos ‡ tu ,$ pœnitebit non & — $ eum, ‡ es † ſecundum morem ‖ qui eſt
ולא ינחם אתה־כהן לעולם על־דברתי

transfixit ,tuam dexteram ad ‖ Dominus .Sedech Malchi
5 מלכי־צדק׃ אדני על־ימינך מחץ

impleuit ,gentibus in Iudicauit .reges ſui naſi ‡ die in — ‡ furoris
6 ביום־אפו מלכים׃ ידין בגוים מלא — דין [m]

.multam terram ſuper caput tranſfixit .corporibus — cadaueribus:
גויות מחץ ראש על־ארץ רבה׃

.caput exaltabit proptérea :bibet via in torrente De
7 מנחל בדרך ישתה על־כן ירים ראש׃ — רום [n]

PSAL. CXI. קיא

:corde toto in Domino Confitebor .Iah-Hallelu * — * Laudate Dominum.
1 הללו יה אודה יהוה בכל־לבב — ידה [o]

:Domini opera Magna .cœtu † & ,rectorum ſecreto in — † congregatione.
2 בסוד ישרים ועדה׃ גדלים מעשי יהוה — יעד [p] עשה [q]

decor & ,Gloria .ea volentibus omnibus quæſita
3 דרושים לכל־חפציהם׃ הוד־והדר

fecit Memoriam .perpetuum in ſtans ‖ eius iuſtitia & :eius opus — ‖ manet in ſeculum.
4 פעלו וצדקתו עמדת לעד׃ זכר עשה

.Dominus miſericors & ,gratioſus* :ſuorum mirabilium — * clemens,
לנפלאתיו חנון ורחום יהוה׃

.ſui pacti ſeculum in erit memor :ſe timentibus dedit Prædam ‖ — ‖ Eſcam
5 טרף נתן ליראיו יזכר לעולם בריתו׃ — ירא [r]

,ſuo populo annunciauit ſuorum operum Fortitudinem
6 כח מעשיו הגיד לעמו — כוח [s] נגד [t]

eius manuum Opera .gentium hæreditatem eis dandum ad ‡ — ‡ vt det
7 לתת להם נחלת גוים׃ מעשי ידיו

.eius præcepta omnia fidelia :iudicium & ,veritas
אמת ומשפט נאמנים כל־פקודיו׃ — אמן [u]

,veritate in facta :ſeculum in perpetuum † in Fulta * — * Firmata † ſeculum
8 סמוכים לעד לעולם עשוים באמת — עשה [x]

præcepit ,ſuo populo miſit Redemptionem .rectitudine &
9 וישר׃ פדות שלח לעמו צוה — פדה [y]

.eius nomen † terribile & ſanctum :ſuum pactum ſeculum in — † eſt
לעולם בריתו קדוש ונורא שמו׃

bonus intellectus ,Domini timor ſapientiæ Principium
10 ראשית חכמה יראת יהוה שכל טוב

.perpetuum in ſtans eius laus :ea facientibus omnibus — permanet in ſeculum.
לכל־עשיהם תהלתו עמדת לעד׃ — הלל [z]

PSAL. CXII. קיב

:Dominum timentū viri Beatitudines .Iah-Hallelu — ‖ laudate Dominum. Beatus vir qui timet.
1 הללו יה אשרי־איש ירא את־יהוה

.tuam veritatem propter ,tuam misericordiam propter :gloriam

כְּבוֹד עַל־חַסְדְּךָ עַל־[a]אֲמִתֶּךָ׃

?eorum Deus nunc † Vbi :gentes dicent quid Vt

2 לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה־נָא אֱלֹהֵיהֶם׃

.fecit voluit quæ omnia :cælis in noster Deus Et

3 וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה׃

.hominum manuum opus :*aurum & argentum* ‖ eorum *Dolores*

4 עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃

.videbunt non & ,eis ☩ oculi :loquentur non & eis ‡ Os

5 פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃

non & ,eis *naris* ‖ :audient non & ,eis * Aures

6 אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא

,*eorum* † pedes :palpabunt non & ,*eorum* † Manus .odorabunt

7 יְרִיחוּן׃ יְדֵיהֶם וְלֹא [b]יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם

.suo gutture in *immurmurabunt* ‡ non ,ambulabunt non &

8 וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא־[c]יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם׃

.eis in *fidens* * qui omnis :ea *facientes* ☩ sint ipsa Sicut

8 כְּמוֹהֶם [d]יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם׃

eorum clypeus & ,eorum auxilium :Domino *in* fide Israel

9 יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיהוָה עֶזְרָם [e]וּמָגִנָּם

,eorum auxilium :Domino *in* fidite Aharon Dominus .‖ipse

10 הוּא׃ בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם

fidite ,Dominum Timentes .†ipse eorum clypeus &

11 וּמָגִנָּם הוּא׃ יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ

.‡ipse eorum clypeus & ,eorum auxilium :Domino in

בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃

domui benedicet ,benedicet ☩ ;nostri fuit memor Dominus

12 יְהוָה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית

timentibus Benedicet .Aharon domui benedicet :Israel

13 יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית אַהֲרֹן׃ יְבָרֵךְ יִרְאֵי

.magnis cum pusillis :Dominum

יְהוָה הַקְּטַנִּים עִם־הַגְּדֹלִים׃

.vestros filios super & ,vos super ;vos super Dominus Adiiciat

14 יֹסֵף יְהוָה עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם׃

.terram & cælos *facienti* ‡ :Domino † vos Benedicti

15 בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

.hominum filiis dedit terram & :Domino *cæli* * *Cæli*

16 הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם׃

descendentes omnes nec .*Iah* ‡ laudabunt mortui Non

17 לֹא [f]הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי

,*nunc* † ex *Iah* ‖ benedicemus nos Et *silentium* *

18 דוּמָה׃ וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה

.*Iah Hallelu* ‡ .seculum in vsque &

וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּ־יָהּ׃

PSAL. CXVI. קיו

,meam vocem Dominus exaudiet quoniam ,Dilexi

1 אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹלִי

:mihi suam aurem inclinauit Quia .*meas deprecationes*

2 תַּחֲנוּנָי׃ כִּי־[g]הִטָּה אָזְנוֹ לִי

,mortis *funes* me Circundederunt .inuocabo meis diebus in &

3 וּבְיָמַי אֶקְרָא׃ אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת

.*inueniam molestiam* & angustiam :me inuenerūt inferni angustię &

וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי [h]צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא׃

erue Domine quæso :inuocabo Domini *nomine in* Et

4 וּבְשֵׁם־יְהוָה אֶקְרָא אָנָּה יְהוָה מַלְּטָה

noster Deus & :iustus & ,Dominus *Gratiosus* .meam animam

5 נַפְשִׁי׃ חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ

,sum attenuatus :Dominus simplices Custodiens .miserans

6 מְרַחֵם׃ שֹׁמֵר פְּתָאיִם יְהוָה [i]דַּלּוֹתִי

:tuam requiem ad mea anima Reuertere .seruabit me &

7 וְלִי יְהוֹשִׁיעַ׃ שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי

meam animā eripuisti Quia .*te super* retribuit Dominus quia

8 כִּי־יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי׃ כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי

.*impulsu* ☩ ab meum pedem :lachryma à meū oculum ;morte à

מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־דִּמְעָה אֶת־רַגְלִי [k]מִדֶּחִי׃

,viuentium terris in ,*Domini* *facies ad* * Ambulabo

9 אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת [l]הַחַיִּים׃

.valde sum *afflictus* † ego :*loquar* *quia* ‖ ,Credidi

10 הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי [m]עָנִיתִי מְאֹד׃

.mendax homo Omnis :*mea festinatione in* ‡ dixi Ego

11 אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב׃

[a] אָמַן
† est
Simulachra
† sunt ex argē
to & auro.
‡ est ☩ sunt
* sunt
‖ nares sunt
† sunt, eis,
[b] מוּשׁ
‡ loquentur
[c] הָגָה
☩ qui faciunt
* fidit
[d] הָיָה
[e] גָּנַן
‖ est
† est.
‡ est,
☩ &
† à
‡ qui fecit
Cælum cęlum
☩ Dominum,
[f] מוּת
* in sepulchrū
‖ Domino
† hoc tēpore
‡ Laudate Dominum.
in deprecationibus meis.
[g] נָטָה
dolores
dolorē inueni
[h] צוּר
nomen
Clemens
[i] דָּלַל
mihi.
☩ expulsione mei.
[k] דָּחָה
* coram Domino.
[l] חָיָה [m] עָנָה
‖ quando locutus sum,
† depauperatus
‡ cùm aucrem.

:eius semen erit terra in Potens .valde vult eius *mandatis in*

2 [a]בְּמִצְוֹתָיו חָפֵץ מְאֹד׃ גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ

opulenta & Vbertas ‖ .benedicetur rectorum generatio

3 דּוֹר יְשָׁרִים יְבֹרָךְ׃ הוֹן־וָעֹשֶׁר

est Ortum .*perpetuum* ‡ in *stans* † eius iustitia & :eius domo in

4 בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃ זָרַח

.iustus & misericors & *gratiosus* * rectis lumen *tenebrositate* ☩ in

בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק׃

sua verba *moderabitur* :*commodans* & ,*miserescens* † vir Bonus

5 טוֹב־אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו

memoria in :*nutabit* ‖ non seculum in Quia .iudicio in

6 בְּמִשְׁפָּט׃ כִּי־לְעוֹלָם לֹא־יִמּוֹט לְזֵכֶר

:timebit non mala auditione Ab .iustus erit *seculi* †

7 עוֹלָם יִהְיֶה צַדִּיק׃ מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא

eius cor *Suffultum* ☩ .Domino *in* fidens eius cor ‡ firmum

8 נָכוֹן לִבּוֹ בָּטֻחַ בַּיהוָה׃ סָמוּךְ לִבּוֹ

Dispersit .*suos angustiatores in* * videbit donec :timebit non

9 לֹא יִירָא עַד אֲשֶׁר־יִרְאֶה בְצָרָיו׃ פִּזַּר

eius cornu :*perpetuum* ‡ in *stans* † eius iustitia ,*egenis* ‖ dedit

נָתַן [b]לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד קַרְנוֹ

,irascetur & ,videbit Impius .gloria in exaltabitur

10 תָּרוּם בְּכָבוֹד׃ רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעָס

.peribit impiorum desiderium :*liquefiet* ☩ & frendet suis dētibus

[c]שִׁנָּיו יַחֲרֹק וְנָמָס תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

PSAL. CXIII. קיג

laudate :Domini serui Laudate .Iah Hallelu ‖

1 הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה הַלְלוּ אֶת־

:benedictum Domini nomen Sit .Domini nomen

2 שֵׁם יְהוָה׃ [d]יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ

ad vsque solis ortu Ab .seculum in vsque & *nunc* ‖ ex

3 מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־

super Excelsus .Domini nomen *laudatum* ☩ ;eius occasum

4 מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה׃ רָם עַל־

.eius gloria cælos super ;Dominus gentes omnes

כָּל־גּוֹיִם יְהוָה עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ׃

:habitandum ad *se sustollens* ‖ :noster Deus Dominus sicut Quis

5 מִי כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי [e]לָשָׁבֶת׃

:terra in & *cælo* * in videndum ad *se Humilians* ☩

6 הַמַּשְׁפִּילִי [f]לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃

eleuabit *sterquilinio* ‡ de :*tenuem* † puluere de *Erigens* ‖

7 [g]מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת [g]יָרִים

cum :*magnificis* * cum *faciendum* ☩ sedere *Ad* :egenum

8 [i]אֶבְיוֹן׃ לְהוֹשִׁיבִי עִם־נְדִיבִים עִם

:*domum* ‡ sterilem *faciens Sedere* † .sui populi *magnificis* ‖

9 נְדִיבֵי עַמּוֹ׃ [k]מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת

.Iah Hallelu .lætantem *filiorum* ☩ matrem

אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּ־יָהּ׃

PSAL. CXIIII. קיד

populo è Iahacob *domus* ‖ :Ægypto ex Israel *egrediendo In* *

1 [l]בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם

Israel :eius *sanctitatem in* † Iehudah Fuit :barbaro

2 לֹעֵז׃ הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל

circuiuit ☩ Iarden :fugit & vidit Mare .eius *dominia* ☩

3 מַמְשְׁלוֹתָיו׃ הַיָּם רָאָה [m]וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן [n]יִסֹּב

colles * :arietes sicut exilierunt Montes .retrorsum

4 לְאָחוֹר׃ הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת

,fugisti quòd mare tibi † Quid .*pecoris* ‖ filij sicut

5 כִּבְנֵי־צֹאן׃ מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס

,arietes sicut *saltastis* ☩ Montes .retrorsum *circuisti* ‡ Iarden ô

6 הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר׃ הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים

contremisce Domini *faciebus* † A .*pecoris* ‖ filij sicut colles *

7 גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן׃ מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי

petram *Conuertens* ☩ .Iahacob Dei *faciebus* ‡ à ,terra

8 אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב׃ הַהֹפְכִי הַצּוּר

.aquarum fontem in silicem ,aquarum stagnum *

אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ־מָיִם׃

PSAL. CXV. קטו

da tuo nomini sed ,nobis non ,Domine nobis Non

1 לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא־לָנוּ כִּי־לְשִׁמְךָ [o]תֵּן

[a] צָוָה
‖ Opes & diuitiæ
† manet
‡ seculum
☩ tenebris
* clemens
‖ donat, & cōmodat, metietur
‖ declinabit
† æterna
‡ erit
☩ Firmum
* hostibus suis
quod optat
‖ pauperibus,
† manet
‡ seculum,
[b] אָבָה
☩ contabescet
[c] שֵׁן
‖ *Laudate Dominum.*
[d] הָיָה
‖ hoc tempore
† laudabile
‡ qui se eleuat
[e] יָשַׁב
☩ Qui humiliat
* cælo
[f] רָאָה
‖ Qui erigit
† inopem,
‡ sterco e eleuat pauperē?
Vt
[g] קוּם [h] רוּם
☩ faciat
* principibus
[i] אָבָה [k] יָשַׁב
‡ principibus
Qui ponis
‡ in familiam
& in
☩ ob filios
* Quum egrederetur
‖ familia
[l] יָצָא
† sanctificatio
‡ potestas
☩ cōuersus est
[m] נוּס [n] סָבַב
* &
‖ pecudum
† fuit
‡ quòd cōuertisti te
☩ saltauerunt
* &
‖ pecudum
† facie
‡ facie
☩ Qui cōuertit
* in

?me ſuper † eius *retributiones omnes* Domino reddam Quid
12 מה־אשיב ליהוה כל־תגמולוהי עלי׃
.inuocabo Domini *nomine in & :leuabo* ‡ ſalutum Calicem
13 כוס־ישועות [a]אשא ובשם יהוה אקרא׃
.eius populo omni nunc coram :reddam Domino mea Vota
14 נדרי ליהוה אשלם נגדה־נא לכל־עמו׃
.eius miſericordiam mors ,Domini oculis in Pretioſa
15 יקר בעיני יהוה המותה לחסידיו׃
tuus ſeruus ego ,tuus ſeruus ego quia ,Domine Obſecro
16 אנה יהוה כי־אני עבדך אני עבדך
ſacrificabo Tibi .mea vincula ſoluiſti :tuæ ancillæ filius
17 בן־אמתך פתחת [b]למוסרי׃ לך אזבח
.inuocabo Domini *nomine in &* :laudis ſacrificium
זבח [c]תודה ובשם יהוה אקרא׃
omni nunc coram ,reddam Domino mea Vota
18 נדרי ליהוה אשלם נגדה־נא לכל־
tui medio in ,Domini domus atriis In .eius populo
19 עמו׃ בחצרות בית יהוה בתוככי
Iah--Hallelu. Ieruſalaim
ירושלם הללו־יה׃

pro omnibus retributionibus
† quæ ſunt
‡ accipiam; &
nomen
[a] נשא
[b] יסר
nomen
[c] ידה
Laudate Dominum.

PSAL. CXVII. קיז

omnes cum laudate :gentes omnes Dominum Laudate
1 הללו את־יהוה כל־גוים שבחוהו כל־
,eius miſericordia nos ſuper eſt roborata Quoniam .populi
2 האמים׃ כי גבר עלינו חסדו
.Iah-Hallelu .ſeculum in Domini veritas &
[d]ואמת־יהוה לעולם הללויה׃

[d] אמן

PSAL. CXVIII. קיח

ſeculum in quoniam :bonus quoniam Domino Confitemini
1 [e]הודו ליהוה כי־טוב כי לעולם
ſeculum in quoniam :Iſrael nunc Dicat .eius miſericordia
2 חסדו׃ יאמר־נא ישראל כי לעולם
quoniam :Aharon *domus* nunc Dicant .eius miſericordia
3 חסדו׃ יאמרו־נא בית־אהרן כי
:Dominum *timentes* nunc Dicant .eius miſericordia ſeculũ in
4 לעולם חסדו׃ יאמרו־נא [f]יראי יהוה
inuocaui anguſtia De .eius miſericordia ſeculum in quoniã
5 כי לעולם חסדו׃ מן־[g]המצר קראתי
,*mihi* † Dominus .*Iah* ‡ latitudine in me exaudiuit :*Iah* §
6 יה׃ ענני במרחב יה׃ יהוה לי
,*mihi* | Dominus .homo mihi faciat quid :timebo non
7 לא אירא מה־יעשה לי אדם׃ יהוה לי
,me habentibus odio *in* † videbo ego & :meos auxiliatores inter
בעזרי ואני אראה בשנאי׃
.homine in ſperare quàm :Domino in *fidere* Melius
8 טוב [h]לחסות ביהוה מבטח באדם׃
.*munificis* ‡ in ſperare quàm :Domino in *confidere* § Melius
9 טוב לחסות ביהוה מבטח בנדיבים׃
,Domini nomine in :me circundederunt gentes Omnes
10 כל־גוים סבבוני בשם יהוה
etiam ,me Circundederunt .eas ſuccidam quoniam
11 כי [i]אמילם׃ סבוני גם־
.eas ſuccidam quoniam ,Domini nomine in :me circundederunt
סבבוני בשם יהוה כי אמילם׃
:ſpinarũ ignis ſicut ſunt extinctæ ,apes ſicut me Circundederunt
12 סבוני כדבורים דעכו כאש קוצים
Impellendo .eas ſuccidam quoniam ,Domini nomine in
13 בשם יהוה כי אמילם׃ דחה
.me adiuuit Dominus & :*cadendum ad* me impuliſti
דחיתני לנפל ויהוה עזרני׃
.ſalutem in mihi fuit & :*Iah cantio* † & mea Fortitudo
14 [k]עזי וזמרת יה [l]ויהי־לי לישועה׃
dextera :iuſtorum *tentoriis* ‡ in ſalutis & ,*præconij* || Vox
15 קול [m]רנה וישועה באהלי צדיקים ימין
:excelſa Domini Dextera .fortitudinem *faciens* * Domini
16 יהוה עשה חיל׃ ימין יהוה רוממה
ſed ,moriar Non .fortitudinem *faciens* † Domini dextera
17 ימין יהוה עשה חיל׃ לא־אמות כי־
me corripuit Corripiendo .*Iah* ‡ opera narrabo & :viuam
18 אחיה ואספר [n]מעשי יה׃ יסר יסרני

[e] ידה
qui timent
[f] ירא
[g] צור
§ Dominum:
‡ Dominus.
† mecum eſt,
| mecum eſt
† quod opto
eſt ſperare
[h] חסה
§ eſt ſperare
‡ principibus;
[i] מול
ut caderem
† laus Dominus;
[k] עזז [l] היה
|| laudis,
‡ tabernaculis
[m] רנן
* fecit
† facit
‡ Domini.
[n] עשה

Dominus: portas mihi Aperite .me tradidit non morti & :*Iah*
19 יה ולמות לא נתנני׃ פתחו־לי שערי־
† Domino, porta Hæc .*Iah* † confitebor ,eas *in* ingrediar :iuſtitiæ
20 צדק אבא־בם [a]אודה יה׃ זה־השער
,tibi Confitebor .eam per intrabunt iuſti :Domini
21 ליהוה צדיקים [b]יבאו בו׃ אודך
.ſalutem in mihi fuiſti & :me exaudiſti quoniam
כי [c]עניתני ותהי־לי לישועה׃
Lapis quem ,anguli caput in fuit ;ædificantes reprobauerunt *Lapidem*
22 אבן מאסו [d]הבונים היתה לראש [e]פנה׃
.noſtris oculis in mirabile *ipſum* ‡ :iſtud fuit Domino A
23 מאת יהוה היתה זאת היא נפלאת בעינינו׃
.ea in lætemur & ,exultemus :Dominus fecit | dies * Hæc
24 זה־היום עשה יהוה [f]נגילה ונשמחה בו׃
;Domine obſecro :nunc ſaluifica Domine Obſecro
25 אנא יהוה [g]הושיעה נא . אנא יהוה
:Domini nomine in *veniens* Benedictus .nunc fac proſperare
26 הצליחה נא׃ ברוך [h]הבא בשם יהוה
,Dominus Deus .Domini domo de vobis benediximus
27 ברכנוכם מבית יהוה׃ אל יהוה
cornua ad vſque ,*implicationibus in* agnum Ligate :nobis illuxit &
[i]ויאר לנו אסרו־[k]חג בעבתים עד־קרנות
,meus Deus :tibi confitebor & ,tu † meus Deus .altaris
28 המזבח׃ אלי אתה ואודך אלהי
:bonus quoniam ,Domino Confitemini .te exaltabo ‡
29 ארוממך׃ הודו ליהוה כי־טוב
.eius miſericordia ſeculum in quoniam
כי לעולם חסדו׃

† Domino,
[a] ידה
[b] בוא
[c] ענה
Lapis quem
[d] בנה [e] פנן
‡ & eſt
* eſt
| quam
[f] גול
[g] ישע
qui venit
[h] בוא
funibus,
[i] אור [k] חגג
† es
‡ &

PSAL. CXIX. קיט

qui ambulant .Domini lege in *euntes* :via perfecti Beati
1 אשרי תמימי־דרך ההלכים [l]בתורת יהוה׃
.eum *quærent* § corde toto in :eius teſtimonia *cuſtodientes* Beati
2 אשרי נצרי [m]עדתיו בכל־לב ידרשוהו׃
.ambulauerunt eius viis in | :iniquitatẽ ſunt operati nõ * Etiam
3 אף לא־פעלו עולה בדרכיו הלכו׃
.valde *cuſtodiendum ad* † ,tua mandata præcepiſti Tu
4 אתה [n]צויתה פקדיך לשמר מאד׃
.tua ſtatuta cuſtodiendum ad ,meæ viæ firmentur Vtinam
5 אחלי [o]יכנו דרכי לשמר חקיך׃
omnia ad *me reſpiciendo in* ,afficiar pudore non Tunc
6 אז לא־אבוש [p]בהביטי אל־כל־
me diſcẽdo in :cordis rectitudine in tibi Cõfitebor .tua præcepta
7 מצותיך׃ אודך בישר לבב בלמדי
ne :cuſtodiam tua Statuta .tuæ iuſtitiæ iudicia
8 משפטי צדקך׃ את־[q]חקיך אשמר אל־
adoleſcens mundabit quo In .*valde vſque* me derelinquas
9 תעזבני עד־מאד׃ במה יזכה־נער
toto in ?tuum verbũ iuxta cuſtodiendum ad :ſuam ſemitam
10 את־ארחו לשמר כדברך׃ בכל־
.tuis mandatis à me facias errare ne :te exquiſiui meo corde
לבי דרשתיך אל־[r]תשגני ממצותיך׃
peccem non vt :tua eloquia abſcondi meo corde In
11 בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא־
.tua ſtatuta me doce ;Domine *tu* ‡ Benedictus .tibi
12 לך׃ ברוך אתה יהוה למדני חקיך׃
.tui oris iudicia omnia narraui meis labiis In
13 [s]בשפתי ספרתי כל משפטי־[t]פיך׃
ſuper ſicut :ſum gauiſus tuorum teſtimoniorum via In
14 בדרך [u]עדותיך [x]ששתי כעל
aſpiciam & :meditabor tuis præceptis In .*vbertate omni*
15 כל־הון׃ בפקודיך [y]אשיחה [z]ואביטה
obliuiſcar non :*deliciabor* * tuis ſtatutis In .tuas ſemitas
16 ארחתיך׃ [a]בחקתיך אשתעשע לא אשכח
:viuam ‡ tuo ſeruo *ſuper* Retribue .tuorum verborum
17 דברך׃ גמל על־עבדך אחיה
aſpiciam & :meos oculos Reuela .tua verba cuſtodiam &
18 ואשמרה דברך׃ [b]גל־עיני ואביטה
|| Aduena ſum ne :terra in * ego *Peregrinus* || .tua lege de mirabilia
19 נפלאות [c]מתורתך׃ [d]גר אנכי בארץ אל־
mea anima eſt Confracta .tua præcepta me à abſcondas
20 תסתר ממני [e]מצותיך׃ גרסה נפשי

[l] ירה
qui cuſtodiũt
§ quærunt
[m] עוד
* qui
|| &
† vt cuſtodiãt ea
[n] צוה
[o] כון
cùm reſpexero
[p] נבט
cùm didicero
diutius.
[q] חקק
[r] שגה
‡ es
[s] שפה [t] פה
[u] עוד [x] שוש
omnibus diuitiis.
[y] שוח [z] נבט
* delectabor:
[a] חקק
‡ vt
[b] גלה
[c] ירה [d] גור
[e] צוה

;Domine ,ſeculo à tuorum iudiciorum ſum Recordatus
52 זכרתי משפטיך מעולם יהוה

propter impios qui deſerunt
deſerentibus ,impiis ab me tenuit Terror .ſum conſolatus &
53 ואתנחם: זלעפה אחזתני מרשעים עזבי
domo in tua ſtatuta mihi fuerant Cantus .tuam legem
54 תורתך: זמירות [a]היו־לי חקיך בבית — [a] חיה
tui nominis nocte in ſum Recordatus .mearũ peregrinationũ
55 מגורי: זכרתי בלילה שמך

Hoc bonum
,mihi fuit *Hæc* .tuam legem cuſtodiui & .Domine
56 יהוה ואשמרה [b]תורתך: זאת היתה־לי — [b] ירה
,Domine mea Portio .cuſtodiui tua præcepta quòd
57 כי פקדיך נצרתי: חלקי יהוה

vt cuſtodirem verbum tuũ. ‖ faciem tuam
tuas facies ‖ ſum Deprecatus .*tua verba cuſtodiendum ad* ,dixi
58 אמרתי לשמר דבריך: [c]חליתי פניך
.tuum eloquium ſecundum mei miſerere :corde toto in
בכל־לב [d]חנני כאמרתך: — [c] חלה [d] חנן
.tua teſtimonia ad meos pedes conuerti & :meas vias Cogitaui
59 חשבתי דרכי [e]ואשיבה רגלי אל־עדתיך: — [e] שוב

vt cuſtodirem
.tua mandata *cuſtodiendum ad* :tardaui non & ,Feſtinaui
60 [f]חשתי ולא התמהמהתי לשמר [g]מצותיך: — [f] חוש [g] צוה

‖ Cateruæ † prædatæ
non tuæ legis ,me ſunt *prædati* † impiorum *Funes* ‖
61 חבלי רשעים [h]עודני תורתך לא — [h] עוד

‡ Media nocte
confitendum ad ſurgam *noctem Mediando* ‡ .ſum oblitus
62 שכחתי: [i]חצות־לילה אקום [k]להודות — [i] חצה [k] ירה

₰ ſum
qui omnibus *ego* ₰ Socius .tuæ iuſtitiæ iudicia ſuper:tibi
63 לך על משפטי צדקך: חבר אני לכל־אשר
,tuæ Miſericordiæ .tua præcepta cuſtodientibus & :te timent
64 [l]יראוך ולשמרי פקודיך: חסדך — [l] ירא
Bonum .me doce tua ſtatuta :terra eſt plena ,Domine
65 יהוה מלאה הארץ [m]חקיך למדני: טוב — [m] חקק
.tuum verbum ſecundum ,Domine tuo ſeruo cum feciſti
[n]עשית עם־עבדך יהוה כדברך: — [n] עשה

Bonum ſermonem
tuis præceptis *in* quia :me doce ſcientiam & *ſenſus Bonitatem*
66 טוב טעם [o]ודעת למדני כי במצותיך — [o] ידע

‖ errabam:
nunc & *:errans* ‖ ego humiliarer Priuſquam .credidi
67 האמנתי: טרם אענה אני שגג ועתה
:beneficus & ,tu Bonus .cuſtodiui tuum eloquium
68 אמרתך שמרתי: טוב־אתה [p]ומטיב — [p] יטב

Applicuerunt mihi
mendacium *me ſuper Concinnarunt* .tua ſtatuta me doce
69 למדני חקיך: טפלו עלי שקר
.tua præcepta cuſtodiam corde toto in ego :ſuperbi
זדים אני בכל־לבי [q]אצר פקודיך: — [q] נצר

† verò
tua lege ‖ ego :eorum cor adeps ſicut ſe Impingauit
70 טפש כחלב לבם אני תורתך

‡ fuit
vt :fui afflictus quòd mihi ‡ Bonum .ſum delectatus
71 שעשעתי: טוב־לי כי־[r]עניתי למען — [r] ענה

₰ eſt
millia quàm ,tui oris lex mihi ₰ Melior .tua ſtatuta diſcam
72 אלמד חקיך: טוב־לי תורת־פיך מאלפי

diſpoſuerunt
:me *plaſmauerunt* & ,me fecerunt tuæ Manus .argenti & auri
73 זהב וכסף: ידיך [ſ]עשוני ויכוננוני — [ſ] עשה

Qui timent
,te *Timentes* .tua præcepta diſcam & ,me fac intelligere
74 הבינני ואלמדה מצותיך: יראיך
.expectaui tuum verbum quia :lætabuntur & ,me videbunt
יראוני וישמחו כי לדברך יחלתי:

‡ in † ſunt
veritate ‡ & :tua iudicia † iuſtitia quòd Domine Noui
75 ידעתי יהוה כי־צדק משפטיך ואמונה
,me conſolandum ad tua miſericordia nunc Sit .me afflixiſti
76 עניתני: יהי־נא חסדך לנחמני
mihi Veniant .tuo ſeruo tuum eloquium ſecundum
77 כאמרתך לעבדך: [t]יבאוני — [t] בוא

delectatio mea eſt.
.*meæ delitiæ* tua lex quia :viuam & ,tuæ miſericordiæ
רחמיך ואחיה כי־תורתך שעשעי:

‖ gratis peruertere voluerũt † autem
:me *peruerterunt falsò* ‖ quoniam ,ſuperbi afficiantur Pudore
78 יבשו זדים כי־שקר עותוני
me ad Conuertantur .tuis præceptis in meditabor † ego
78 אני [u]אשיח בפקודיך: ישובו לי — [u] שוח

‡ qui timent ₰ ſciunt
meum cor Sit .tua teſtimonia *ſcientes* ₰ & :*te timentes* ‡
79 יראיך וידעי [u]עדתיך: יהי־לבי — [u] עוד
.afficiar pudore non vt :tuis ſtatutis in perfectum
80 תמים [x]בחקיך למען לא אבוש: — [x] חקק

* Deſiderauit ‖ ſperaui.
expectaui ‖ tuũ verbum ad :mea anima tuam ſalutem *ad Defecit* *
81 [y]כלתה [z]לתשועתך נפשי לדברך יחלתי: — [y] כלה [z] ישע

Increpaſti ₰ :tempore omni in tua iudicia ad ‡ :deſiderium ob ‡ quod habet ₰ Diſperdidiſti
21 לתאבה אל־משפטיך בכל־עת: גערת
Deuolue .tuis præceptis à * errantes :maledictos ſuperbos * ſcilicet
22 [a]זדים ארורים [b]השגים ממצותיך: [c]גל — [a] זוד [b] שגה [c] גלה
.cuſtodiui tua teſtimonia quia:contemptũ & ,opprobrium me à
מעלי חרפה ובוז כי עדתיך נצרתי:
tuus ſeruus :ſunt locuti me contra ,principes ſederunt Etiam
23 גם ישבו [d]שרים בי נדברו עבדך — [d] שור
meæ *delitiæ* tua teſtimonia Etiam .tuis ſtatutis in meditabitur ſunt delectationes
24 ישיח בחקיך: גם־עדתיך שעשעי
me viuifica ;mea anima pulueri Adhæſit .mei conſilij viri
25 אנשי [e]עצתי: דבקה לעפר נפשי [f]חיני — [e] יעץ [f] חיה
:me exaudiſti & ,narraui meas Vias .tuum verbum ſecundum
26 כדברך: דרכי ספרתי [g]ותענני — [g] ענה
tuorum præceptorum Viam .tua ſtatuta me doce
27 למדני חקיך: דרך־פקודיך
Stillauit .tuis mirabilibus in meditabor :me fac intelligere
28 הבינני ואשיחה בנפלאותיך: דלפה
.tuum verbum iuxta me confirma *:anxietate* præ mea anima dolore:
[h]מתוגה נפשי קימני כדברך: — [h] יגה
.mihi *largire* tuam legem & :me à amoue mendacij Viam dona
29 דרך־שקר הסר ממני [i]ותורתך חנני: — [i] ירה
.*propoſui* tua iudicia :elegi veritatis Viam poſui coram me.
30 דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי:
.me afficias pudore ne Domine ,tuis teſtimoniis *in* Adhæſi
31 דבקתי בעדותיך יהוה אל־[k]תבישני: — [k] בוש
.meum cor dilataueris cùm :curram tuorũ mandatorum Viam
32 דרך־מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי:
eã cuſtodiam & ,tuorum ſtatutorum viam Domine me Doce
33 [l]הורני יהוה דרך [m]חקיך [n]ואצרנה — [l] ירה [m] חקק
,tuam legem cuſtodiam & ,me fac Intelligere .*mercede* * — * propter mercedem.
34 עקב: [o]הבינני ואצרה תורתך — [n] נצר [o] בין
ſemitam per me fac *Calcare* ‖ .corde toto in illam cuſtodiam & — ‖ Incedere,
35 ואשמרנה בכל־לב: הדריכני בנתיב
meum cor Inclina .volui ipſam *in* quia :tuorum mandatorum
36 [p]מצותיך כי־בו חפצתי: [q]הט־לבי — [p] צוה [q] נטה
fac Tranſire *concupiſcentiam* † ad non & ,tua teſtimonia ad — † auaritiam.
37 אל־[r]עדותיך ואל אל־בצע: העבר — [r] עוד
.me viuifica tuis viis in *:mendacium videndo à* ‡ ,meos oculos — ‡ vt nõ videãt vanitatem:
עיני [ſ]מראות שוא בדרכך [t]חיני: — [ſ] ראה [t] חיה
.tuum timorem ad ₰ quod:tuum eloquium tuo ſeruo Cõfirma — ₰ eſt
38 [u]הקם לעבדך אמרתך אשר ליראתך: — [u] קום
tua iudicia quia :timui quod meum opprobrium fac Tranſire
39 העבר חרפתי אשר יגרתי כי משפטיך
tua iuſtitia in :tua mandata ad concupiui Ecce .bona
40 טובים: הנה [x]תאבתי לפקודיך בצדקתך — [x] תאב
:Domine tuæ miſericordiæ mihi veniant Et .me viuifica
41 חיני: [y]ויבאני חסדך יהוה — [y] בוא
mihi exprobranti * reſpondebo Et .tuũ eloquiũ ſecundũ tua ſalus — * opprobriis afficienti me.
42 [z]תשועתך כאמרתך: ואענה חרפי — [z] ישע
meo ore de *auferas* † ne Et ,tuo verbo in *ſperaui* ‖ quòd ,verbum — ‖ ſpes mea eſt † remoueas
43 דבר כי־בטחתי בדברך: ואל־[a]תצל מפי — [a] נצל
.expectaui tua iudicia ad quia :valde vſque veritatis verbum
דבר־[b]אמת עד־מאד כי למשפטך יחלתי: — [b] אמן
.perpetuum ‡ & ſeculum in ſemper tuam legem cuſtodiam Et — ‡ vltra.
44 ואשמרה תורתך תמיד לעולם ועד:
.quæſiui tua mandata quia ;latitudine in ambulabo Et
45 ואתהלכה ברחבה כי פקדיך דרשתי:
non & ,regibus coram tuis teſtimoniis *in* loquar Et de
46 ואדברה [c]בעדתיך נגד מלכים ולא — [c] עוד
.dilexi quæ ,tuis mandatis in *delectabor* Et .afficiar pudore delectabor
47 אבוש: ואשתעשע במצותיך אשר אהבתי:
:dilexi quæ tua præcepta ad meas palmas leuabo Et
48 [d]ואשא [e]כפי אל־מצותיך אשר אהבתי — [d] נשא [e] כפף
: tuum ſeruum erga ₰ verbi Memento .tuis ſtatutis in meditabor & — ₰ ſeruo tuo:
49 [f]ואשיחה [g]בחקיך: זכר־דבר לעבדך — [f] שוח [g] חקק
mea conſolatio ‖ Hæc .me feciſti *expectare* * quo in — * ſperare
על אשר יחלתני: זאת נחמתי
50 Superbi .me viuificauit tuum *dictum* † quia :mea afflictione in — ‖ eſt † eloquium
51 [h]בעניי כי אמרתך חיתני: זדים — [h] ענה [i] זוד
.declinaui non tua lege à :valde vſque me deriſerunt
הליצני עד־מאד מתורתך לא נטיתי:

vsq; in finem. Excogitata .calcem ,seculum in tua statuta faciendum ad

Surculos

עֵשֶׂה[a] לַעֲשׂוֹת[a] חֻקֶּיךָ[b] לְעוֹלָם עֵקֶב׃ סֵעֲפִים 113

,meum Latibulum .dilexi tuam legem & :habui odio

חָקַק[b] שָׂנֵאתִי וְתוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃ סִתְרִי 114

tes .expectaui tuum verbum in :tu | meum scutum &

וּמָגִנִּי אָתָּה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃

.mei Dei præcepta custodiam & :maligni me à Recedite

נָצַר[c] סוּרוּ מִמֶּנִּי מְרֵעִים וְאֶצְּרָה[c] מִצְוֹת אֱלֹהָי׃ 115

‡ Confirma ‡ verbum — ne & :viuam & ,tuum dictum ‡ secundum me Fulcito $

סָמְכֵנִי כְאִמְרָתְךָ וְאֶחְיֶה וְאַל־ 116

† ab expectatione — :seruabor & ,me Sustenta || .mea spe à † me afficias pudore

|| Confirma — תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי׃ סְעָדֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה 117

בּוּשׁ[d] omnes Conculcasti .semper tuis statutis in solatiabor ‡ &

‡ delectabor — וְאֶשְׁעָה בְחֻקֶּיךָ תָמִיד׃ סָלִיתָ[e] כָּל־ 118

סָלָה[e] scorias $ .eorum dolus falsitas † quia :tuis statutis à errantes

† mēdaciū est $ Vt — שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ כִּי־שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם׃ סִגִים[f] 119

.tua testimonia dilexi ideo :terræ impios omnes fecisti cessare

רָפָה[f] הִשְׁבַּתָּ כָל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ לָכֵן אָהַבְתִּי עֵדֹתֶיךָ׃

|| propter timorem tuum — .timui tuis iudiciis à & :mea caro tuo pauore à || Horruit

סָמַר מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יָרֵאתִי׃ 120

‡ derelinquas — me permittas ‡ ne :iustitiam & ,iudicium Feci

יָנַח[g] עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט וָצֶדֶק בַּל־תַּנִּיחֵנִי[g] 121

‡ Dirige seruū tuum — ne :bonum in tuo seruo Fideiube || .me opprimentibus

עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל־ לְעֹשְׁקָי׃ 122

† vim inferant mihi — :tua salutem ad defecerunt mei Oculi .superbi me opprimant †

זוּר[h] כָּלָה[i] יַעַשְׁקֻנִי[h] זֵדִים׃ עֵינַי כָּלוּ[i] לִישׁוּעָתֶךָ 123

tuo seruo cum Fac .tuæ iustitiæ eloquium ad &

עֲשֵׂה עִם־עַבְדְּךָ וּלְאִמְרַת צִדְקֶךָ׃ 124

.me doce tua statuta & ,tuam misericordiam secundum

חָקַק[k] כְחַסְדֶּךָ וְחֻקֶּיךָ[k] לַמְּדֵנִי׃

* sum, — .tua testimonia sciam & :me intelligere fac ,* ego tuus Seruus

יָדַע[l] עוּד[m] עַבְדְּךָ־אָנִי הֲבִינֵנִי וְאֵדְעָה[l] עֵדֹתֶיךָ[m]׃ 125

.tuam legem dissipauerunt :Domino faciendi Tempus

פּוּר[o] יָרָה הֵפֵרוּ[o] תּוֹרָתֶךָ׃ עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָה 126

$ magis quàm aurum, & obrizum, — obrizo præ & ,auro præ $ tua præcepta dilexi Ideo

עַל־כֵּן אָהַבְתִּי מִצְוֹתֶיךָ מִזָּהָב וּמִפָּז׃ 127

‡ inquam, recta censui: — semitam omnem :direxi ‡ omnia ,præcepta omnia Propterea

עַל־כֵּן כָּל־פִּקּוּדֵי כֹל יִשָּׁרְתִּי כָּל־אֹרַח 128

† mendacij — :tua testimonia Mirabilia .habui odio falsitatis †

שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי׃ פְּלָאוֹת עֵדְוֹתֶיךָ 129

tuorum verborum Apertio .mea anima ea custodiuit ideo

עַל־כֵּן נְצָרָתַם נַפְשִׁי׃ פֵּתַח דְּבָרֶיךָ 130

$ illuminat, & intelligere facit — :respiraui & ,aperui ‡ meū Os .simplices erudiens ,illuminabit $

‡ aperui: — פִּי פָעַרְתִּי וָאֶשְׁאָפָה יָאִיר[p] מֵבִין[p] פְּתָיִים׃ 131

me ad Aspice .desideraui tua præcepta ad quia

אוֹר[p] פָּתָה[q] צָוָה[r] כִּי לְמִצְוֹתֶיךָ[r] יָאָבְתִּי׃ פְּנֵה־אֵלַי 132

.tuum nomen diligentes erga iua † secundum :mei miserere &

† consuetudinem tuam — וְחָנֵּנִי כְּמִשְׁפָּט לְאֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃

‡ dominabitur mihi — imperium exercebit | non & :tuo eloquio in firma meos Gressus

פְּעָמַי הָכֵן בְּאִמְרָתֶךָ וְאַל־תַּשְׁלֶט־ 133

:hominis oppressione ab me Redime .iniquitas omnis me in

פָּדָה[f] בִי כָל־אָוֶן׃ פְּדֵנִי[f] מֵעֹשֶׁק אָדָם 134

† Faciem tuam — ,tuo seruo in lucere fac tuas Facies † .tua præcepta custodiā &

$ Riui — וְאֶשְׁמְרָה פִּקּוּדֶיךָ׃ פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ 135

descenderunt aquarum Pelagi $ .tua statuta me doce &

חָקַק ‡ ab — וְלַמְּדֵנִי אֶת־חֻקֶּיךָ׃ פַּלְגֵי־מַיִם יָרְדוּ 136

.tuam legem custodierunt non quòd propterea :mei oculis ‡

עֵינָי עַל לֹא־שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ׃

*es † iudicium tuum. — .tua iudicia † rectum & :Domine tu * Iustus

‡ nobis — צַדִּיק אַתָּה יְהוָה וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ׃ 137

.valde veritatem & :tua testimonia iustitiam ‡ Præcepisti

עוּר[u] צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד׃ 138

tuorum verborum sunt obliti quia :meus zelus me Succidit

Probatus est sermo tuus — צִמְּתַתְנִי קִנְאָתִי כִּי־שָׁכְחוּ דְבָרֶיךָ 139

tuus seruus & ,valde tuum dictum Purificatum .mei hostes

צוּר[x] צָרָי׃ צְרוּפָה אִמְרָתְךָ מְאֹד וְעַבְדְּךָ 140

‡ illum. † sum, * tamen — tuorū * præceptorū :despectus & ,ego † Paruulus .illud | dilexit

אֲהֵבָהּ׃ צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה פִּקֻּדֶיךָ 141

:seculum in iustitia tua Iustitia .sum oblitus non

לֹא שָׁכָחְתִּי׃ צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם 142

:me inuenerunt angustia & Afflictio .veritas tua lex &

אָמַן[y] וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת׃ צַר־וּמָצוֹק מְצָאוּנִי 143

quando ,dicendo :tuum dictum ad mei oculi Defecerunt — eloquium

כָּלוּ עֵינַי לְאִמְרָתֶךָ לֵאמֹר מָתַי 82

tuorū statutorū .fumario in vter sicut fui Quia :me cōsolaberis — fumo:

תְּנַחֲמֵנִי׃ כִּי־הָיִיתִי כְּנֹאד בְּקִיטוֹר חֻקֶּיךָ 83

facies quando :tui serui dies $ Quot .sum oblitus non — $ sunt

לֹא שָׁכָחְתִּי׃ כַּמָּה יְמֵי־עַבְדֶּךָ מָתַי תַּעֲשֶׂה 84

superbi mihi Foderunt ‡ iudicium me persequentes in † — † contra

כָּרָה[a] בְרֹדְפַי מִשְׁפָּט׃ כָּרוּ[a]־לִי זֵדִים 85

Omnia .tuam legem secundum ‡ non quod :foueas — ‡ sit

יָרַד[b] שִׁיחוֹת אֲשֶׁר לֹא כְתוֹרָתֶךָ׃ כָּל־[b] 86

.me adiuua ,me sunt persecuti falsò | :veritas tua mandata — | gratis

צָוָה[c] מִצְוֹתֶיךָ[c] אֱמוּנָה שֶׁקֶר רְדָפוּנִי עָזְרֵנִי׃

dereliqui non ego & :terra in me cōsumpserunt parum Quasi — Ferè

כִּמְעַט כִּלּוּנִי בָאָרֶץ וַאֲנִי לֹא־עָזַבְתִּי 87

:me viuifica tuam misericordiam Secundum .tua præcepta

חָיָה[d] פִקֻּדֶיךָ׃ כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי[d] 88

Domine seculum In .tui oris testimonium custodiam &

וְאֶשְׁמְרָה עֵדוּת פִּיךָ׃ לְעוֹלָם יְהוָה 89

generatione & generatione In .cælis in stans tuum verbum — permanet

דּוֹר[e] דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם׃ לְדֹר[e] וָדֹר 90

$ tua iudicia Ad .stabit & ,terram fundasti :tua veritas — $ facienda

אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד׃ לְמִשְׁפָּטֶיךָ 91

tua lex Nisi .tui serui omnes quia :hodie * steterunt — * vsq; ad hanc diem:

עָמְדוּ הַיּוֹם כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ׃ לוּלֵי תוֹרָתְךָ 92

seculum In .mea afflictione in perissem tunc :† meæ delitiæ — delectationes † fuissent

עֵנָה[f] שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי[f]׃ לְעוֹלָם 93

.me viuificasti ipsis in quia :tuorum præceptorum obliuiscar non

לֹא־אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי־בָם חִיִּיתָנִי׃

.quæsiui tua præcepta quoniam :me serua ,ego Tibi — Tuus ego sum,

יָשַׁע[g] לְךָ־אֲנִי הוֹשִׁיעֵנִי[g] כִּי פִקּוּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃ 94

tua testimonia :me perdendum ad impij expectauerunt Me

קָוָה[h] לִי קִוּוּ[h] רְשָׁעִים לְאַבְּדֵנִי עֵדֹתֶיךָ 95

latum :finem vidi consummationis Omnis .intelligam

רָאָה[i] אֶתְבּוֹנָן׃ לְכָל־תִּכְלָה רָאִיתִי[i] קֵץ רְחָבָה 96

:tuam legem dilexi Quàm .valde tuum præceptum

מִצְוָתְךָ מְאֹד׃ מָה־אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ 97

meis inimicis Præ .mea meditatio ‡ ipsa die omni — quotidie ‡ est

כָּל־הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי׃ מֵאֹיְבַי 98

.mihi ipsa † seculum in || quia :tuis præceptis me facies sapientem — effecisti

|| lex tua † est apud me, — תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא־לִי׃

tua testimonia quia :intellexi me docentibus omnibus Præ

מִכָּל־מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדְוֹתֶיךָ 99

tua præcepta quia :ero prudens $ senibus Præ .mihi * meditatio — * mea sunt. $ intellexi:

שִׂיחָה לִי׃ מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקּוּדֶיךָ 100

vt :meos pedes arcui mala semita omni Ab .custodiui — prohibui

רָעַע[k] נָצָרְתִּי׃ מִכָּל־אֹרַח רָע כָּלִאתִי רַגְלָי לְמַעַן 101

:recessi non tuis iudiciis A .tuum verbum custodiam

סוּר[l] אֶשְׁמֹר דְּבָרֶךָ׃ מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא־סָרְתִּי 102

meo palato dulcuerunt ‡ Quàm .me docuisti ‡ tu quia — ‡ fecisti doctū, ‡ dulcia fuerūt

כִּי־אַתָּה הוֹרֵתָנִי[m]׃ מַה־נִּמְלְצוּ לְחִכִּי 103

:fiā prudens tuis præceptis A .meo ori melle præ :tua eloquia — יָרָה[m]

* intelligentiam mihi cōparo: * mendacij: — אִמְרָתֶךָ מִדְּבַשׁ לְפִי׃ מִפִּקּוּדֶיךָ אֶתְבּוֹנָן 104

.falsitatis * semitam omnem odiui propterea

עַל־כֵּן שָׂנֵאתִי כָּל־אֹרַח שָׁקֶר׃

.meæ semitæ lumen & :tuum verbum meo pedi Lucerna

נֵר־לְרַגְלִי דְבָרֶךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי׃ 105

.tuæ iustitiæ iudicia custodiendum ad :faciam ratum | & Iuraui — | mecum constitui, vt custodirem

נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה[n] לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃ 106

me viuifica Domine :valde vsque $ sum Afflictus — קוּם[n]

$ vehementissime: — נַעֲנֵיתִי[o] עַד־מְאֹד יְהוָה חַיֵּנִי[p] 107

quæso velis mei oris Voluntaria .tuum verbum secundum

עָנָה[o] חָיָה[p] כִּדְבָרֶךָ׃ נִדְבוֹת פִּי[q] רְצֵה־נָא 108

mea Anima .me doce tua iudicia & :Domine — פֶּה[q]

‡ manu — יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי׃ נַפְשִׁי 109

.sum oblitus non tuæ legis & :semper mea vola ‡ in

כַּפַף בְכַפִּי תָמִיד וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃

non tuis præceptis à & ;mihi laqueum impij Dederunt † — † Posuerunt

פוּחַ[f] נָתְנוּ רְשָׁעִים פַּח[f] לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ לֹא 110

quia :seculum in tua testimonia accepi Hæreditate .erraui

תָּעָה[t] תָעִיתִי[t]׃ נָחַלְתִּי עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי־ 111 — ‡ sunt

meum cor Inclinaui .ipsa * mei cordis gaudium

שׂוּשׂ[u] נָטָה[x] שְׂשׂוֹן[u] לִבִּי הֵמָּה׃ נָטִיתִי[x] לִבִּי 112

suorū teſtimoniorū Iuſtitia .† meæ delectationes tua præcepta † ſunt.

144 מצותיך שעשעי: צדק עדותיך

toto in Clamaui .viuam & ,me fac intelligere :ſeculum in

145 לעולם [a] הבינני ואחיה: קראתי בכל־ — [a] בין

.cuſtodiam tua ſtatuta :Domine me exaudi ;corde

לב [b] ענני יהוה חקיך [c] אצרה: — [b] ענה [c] נצר

.tua teſtimonia cuſtodiam & :me ſerua ,te Inuocaui — Clamaui ad

146 קראתיך [d] הושיעני ואשמרה עדתיך: — [d] ישע

expectaui tuū verbum ad :clamaui & ,crepuſculo in Præueni

147 קדמתי בנשף ואשועה לדבריך יחלתי: — יתיר

.tuo dicto † in meditandū ad :vigilias mei oculi Præuenerunt — † eloquio.

148 קדמו עיני אשמרות [e] לשיח באמרתך: — [e] שוח

Domine :tuam miſericordiam ſecundum audi meam Vocem

149 קולי שמעה כחסדך יהוה

Appropinquauerunt .me viuifica tuum iudicium ſecundum

150 כמשפטך [f] חייני: קרבו — [f] חירה

.ſe elongauerunt tua lege à :nefarium cogitatum ſequentes — cogitationem malam:

רדפי [g] זמה [h] מתורתך רחקו: — [g] זמם [h] ירה

.veritas * tua præcepta omnia & :Domine tu Propinquus ‡ — ‡ Propeces *ſunt

קרוב אתה יהוה וכל־מצותיך [i] אמת:

151 .ea fundaſti ſeculum in quia :tuis teſtimoniis de noui Antea — [i] אמן

152 קדם ידעתי [k] מעדתיך כי לעולם יסדתם: — [k] עוד

tuæ legis quia :me erue & ,meam afflictionem Vide

153 ראה [l] עניי וחלצני כי־תורתך — [l] ענה

;me redime & ,meam litem Litiga .ſum oblitus non — Iudica iudicium meum

154 לא שכחתי: [m] ריבה ריבי וגאלני — [m] רוב

. impiis ab eſt Longe .me viuifica tuum eloquium propter

155 לאמרתך חייני: רחוק מרשעים

tuæ Miſericordiæ .quæſierunt non tua ſtatuta quia .ſalus

156 ישועה כי־[n] חקיך לא דרשו: רחמיך — [n] חקק

*Multi .me viuifica tua iudicia ſecundū :Domine multæ — ‡ ſunt

157 רבים יהוה כמשפטיך חייני: [o] רבים — [o] רבב

.declinaui non tuis teſtimoniis à :mei hoſtes & ,me perſequētes

רדפי וצרי מעדותיך לא נטיתי:

quia ;ſum affectus tædio & ,præuaricantes Vidi

158 ראיתי [p] בגדים ואתקוטטה אשר — [q] ראה

tua præcepta quia Vide .cuſtodierunt non tuum eloquium

159 אמרתך לא שמרו: ראה כי־פקודיך

.me viuifica tuam miſericordiam ſecundum Domine :dilexi

אהבתי יהוה כחסדך חייני:

iudicium omne ſeculum in & :veritas tui verbi Caput — Principium

160 ראש־דברך אמת ולעולם כל־משפט

tuo verbo à & :gratis me ſunt perſecuti Principes .tuæ iuſtitiæ

161 צדקך: שרים רדפוני חנם ומדבריך — יתיר

:tuo eloquio ſuper ego Gaudens ‡ .meum cor expauit † — † timuit ‡ Gaudeo

162 פחד לבי: [q] שש אנכי על־אמרתך — [q] שוש

odiui Falſitatem .multum ſpolium inueniens ‡ ſicut — ‡ qui inuenit ſpolia multa, Mendacium

163 כמוצא שלל רב: שקר שנאתי

die in Septies .dilexi tuam legem :ſum abominatus &

164 ואתעבה תורתך אהבתי: שבע ביום

multa Pax .tuæ iuſtitiæ iudicia ſuper :te laudaui

165 הללתיך על משפטי צדקך: שלום רב

.offenſio eis * non & :tuam legem diligentibus — * eſt

לאהבי תורתך ואין למו מכשול:

.feci tua præcepta & :Domine tuam ſalutem in Speraui — Expectaui

166 שברתי [r] לישועתך יהוה [s] ומצותיך עשיתי: — [r] ישע [s] צוה

.vehementer ea diligo & :tua teſtimonia mea anima Cuſtodiuit

167 שמרה נפשי עדתיך ואהבם מאד:

omnes quia :tua teſtimonia & ,tua præcepta Cuſtodiui

168 שמרתי פקודיך [t] ועדתיך כי כל־ — [t] עוד

tuæ facies ad ‡ meus clamor Appropinquet .te coram † meæ viæ — † ſunt ‡ coram te

169 דרכי נגדך: תקרב [u] רנתי לפניך — [u] רנן

Veniat .me fac intelligere tuum verbum ſecundū :Domine

170 יהוה כדברך [x] הבינני: תבוא — [x] בין

.me erue tuū eloquium ſecundū :tuas facies ad mea deprecatio — coram te:

תחנתי לפניך כאמרתך [y] הצילני: — [y] נצל

.tua ſtatuta me docueris cùm :laudem mea labia Eructabunt

171 [z] תבענה שפתי תהלה כי תלמדני [a] חקיך: — [z] נבע [a] חקק

tua mandata omnia quia :tuū eloquium mea lingua Reſpondebit ‡ — ‡ Loquetur

172 [b] תען לשוני אמרתך כי כל־מצותיך — [b] ענה

quoniam :mihi auxiliandum ad tua manus Sit .iuſtitia ‡ — ‡ ſunt

173 צדק: [c] תהי־ידך לעזרני כי — [c] היה

:Domine tuam ſalutem Deſideraui .elegi tua præcepta

174 פקודיך בחרתי: תאבתי לישועתך יהוה

:te laudabit & ,mea anima Viuet .meæ deliciæ tua lex & — delectationes

175 [a] ותורתך שעשעי: [b] תחי־נפשי ותהללך — [a] ירה [b] חיה

,periens agnus ſicut Errauí .me adiuuabunt tua iudicia & — pecus perditū

176 ומשפטך יעזרני: [c] תעיתי כשה אבד — [c] תעה

.oblitus ſum non tuorū mandatorum quia :tuum ſeruum quære

בקש עבדך כי מצותיך לא שכחתי:

PSAL. CXX. קכ

:mibi anguſtia in Dominum Ad :graduum Canticum — mea,

1 [d] שיר המעלות אל־יהוה [e] בצרתה לי — [d] שור [e] צור

meam animam erue Domine .me exaudiuit & ,clamaui

2 קראתי [f] ויענני: יהוה הצילה נפשי — [f] ענה

,tibi dabit Quid .doloſa lingua a :falſitatis * labio à — * mendaci:

3 משפת־שקר מלשון רמיה: מה־[f] יתן לך — [f] נתן

potentis Sagittæ :doloſa lingua tibi addet ‖ quid & — ‖ apponet

4 ומה־יסיף לך לשון רמיה: [g] חצי גבור — [g] חצץ

,mihi Heu .geniſtarum † carbonibus cum :acutæ — † iuniperorū.

5 שנונים עם גחלי רתמים: אויה־לי

.Chedar tentoriis ‡ cum habitaui :Meſech ‡ ſum peregrinatus quia — ‡ in tabernaculis

כי־[h] גרתי משך שכנתי עם־אהלי קדר: — [h] גור

.pacem habente odio cum ,mea anima ſibi habitauit Multum

6 [i] רבת שכנה־לה נפשי עם שונא שלום: — [i] רבב

.bellum ad ‖ ipſi :loquebar cùm & ,pax * Ego — * erā vir pacis ‖ loquebantur

7 אני־שלום וכי אדבר המה למלחמה:

PSAL. CXXI. קכא

:montes ad meos oculos Leuabo .graduum Canticum

1 שיר למעלות [k] אשא עיני אל־ההרים — [k] נשא

:Domino cum à meum Auxilium .meum auxilium veniet vnde

2 מאין יבוא עזרי: עזרי מעם יהוה

,tuum pedem nutandum ad dabit * Non .terram & cælum faciente ‡ — ‡ qui fecit * permittet vt declinet pes tuus:

3 עשה שמים וארץ: אל־יתן למוט רגלך

neque dormitabit non Ecce .te cuſtodiens ‖ dormitabit neque — ‖ qui cuſtodit

4 אל־ינום שמרך: הנה לא־ינום ולא

Dominus :tuus cuſtos Dominus .Iſrael cuſtodiens † dormiet — † qui cuſtodit

5 יישן שומר ישראל: יהוה שמרך יהוה

ſol Interdiu ‡ .tuam dexteram manum ſuper tua vmbra — Per diem

6 [l] צלך על־יד ימינך: יומם השמש — [l] צלל

te cuſtodiet Dominus noɛte in * luna & ‡ :te percutiet non — ‡ neque * per noctem

7 לא־[m] יככה וירח בלילה: יהוה ישמרך — [m] נכה

cuſtodiet Dominus .tuam animam cuſtodiet :malo omni ab

8 מכל־[n] רע ישמר את־נפשך: יהוה ישמר־ — [n] רוע

.ſeculum in vſque & nunc ‡ ex :tuum intrare ‡ & ,tuum egredi ‖ — ‖ exitum † introitum ‡ hoc tempore

[o] צאתך ובואך מעתה ועד־עולם: — [o] יצא

PSAL. CXXII. קכב

dicentibus in ‖ ſum Lætatus .Dauidi graduum Canticum — ‖ cum

1 [p] שיר המעלות לדוד שמחתי באמרים — [p] שור

fuerunt Stantes .ibimus Domini domum † :mihi — † in

2 לי בית יהוה [q] נלך: עמדות [r] היו — [q] ילך [r] היה

,ædificata † Ieruſalaim .Ieruſalaim tuis portis in ,noſtri pedes — † quę ędificatur.

3 רגלינו בשעריך ירושלם: ירושלם [s] הבנויה — [s] בנה

aſcenderunt illuc Quia .ſimul ſibi eſt iuncta quæ ‡ ,ciuitas vt — ‡ cui

4 כעיר שחברה־לה יחדו: ששם [t] עלו — [t] עלה

confitendum ad :Iſraeli teſtimonium .Iah ‡ tribus ,tribus — ‡ Domini.

שבטים שבטי־יה [u] עדות לישראל [x] להודות — [u] עוד [x] ידה

:iudicium ad ſolia * ſederunt ibi Quia .Domini nomini — * ſedes

5 לשם יהוה: כי שמה ישבו כסאות למשפט — ‖ ſedes

:Ieruſalaim pacem Poſtulate .Dauid domui ſolia ‖

6 כסאות לבית דוד: שאלו שלום ירושלם

;tuo antemurali ‡ in pax Sit .te diligentes erunt quieti † — † proſperabūtur ‡ antemuralibus tuis; proſperitas in domibus

7 [y] ישליו אהביך: [z] יהי־שלום בחילך — [y] שלה [z] היה

:meos ſocios ‡ & ,meos fratres Propter .tuis palatiis in tranquillitas — ‡ proximos

8 שלוה בארמנותיך: למען אחי [a] ורעי — [a] רעה

Domini domum Propter .te in pacem nunc loquar

9 אדברה־נא שלום בך: למען בית־יהוה

.tibi bonum quæram :noſtri Dei

אלהינו אבקשה טוב לך:

.meridie in :lachryma in Seminantes .metent præconio in

5 בנגב׃ הזרעים בדמעה ברנה יקצרו׃

Eundo ,ibit & flendo portans *tractionem :seminis veniendo

6 הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע [a]בא־

veniet † in præconio, portans manipulos suos.

יבא ברנה נשא אלמתיו׃

arido. Qui seminant cum lacrymis, cum laude * pretiosum semen

[a] בוא

† cum laude,

PSAL. CXXVII. קכז

Canticum graduum ipsi Selomoh. Si Dominus non

1 שיר המעלות לשלמה אם־יהוה לא־

ædificet domum; frustra laboraverunt ædificatores eius in ea: Si

יבנה בית שוא עמלו [b]בוניו בו אם־

Dominus non custodiat civitatem, frustra ‡ vigilauit custos.

יהוה לא־ישמר־עיר שוא שקד שומר׃

2 Frustra * vobis ₰ manicantibus surgere, tardantibus sedere,

שוא לכם משכימי קום מאחרי־[c]שבת

|| edentibus panem dolorum: sic dabit dilecto suo somnum.

אכלי לחם העצבים כן [d]יתן לידידו [e]שנא׃

3 Ecce hæreditas Domini filij; merces fructus ventris.

הנה נחלת יהוה בנים שכר [e]פרי הבטן׃

4 Sicut sagittæ in manu potentis: ita filij iumentum.

[f]כחצים ביד־גבור כן בני הנעורים׃

5 Beatitudines viri qui impleuit pharetram suam ex ipsis,

אשרי הגבר אשר מלא את־אשפתו מהם

non pudore afficietur; cum loquuti fuerint cum inimicis in porta.

לא־[g]יבשו כי־ידברו את־אויבים בשער׃

Laborant in ea qui ædificant eam:

[b] בנה

‡ vigilat

* est

₰ maturantibus

[c] ישב

|| &

[d] נתן [e] ישן

[e] פרה

[f] חצץ

Beatus vir

[g] יבש

PSAL. CXXVIII. קכח

Canticum graduum. † Beatitudines omnis * timentis

1 שיר המעלות אשרי כל־ירא

Dominum: " ambulantis in viis eius. Laborem || volarum tuarum

יהוה ההלך בדרכיו׃

2 יגיע כפיך

quia comedes ₰ beatitudines tuæ, & bonum tibi ‡. Vxor tua †

3 כי תאכל אשריך וטוב לך׃ [h]אשתך

sicut vitis fructificans in lateribus domus tuæ, filij tui

כגפן פריה בירכתי ביתך בניך

sicut plantationes olearum: † circum mensæ tuæ.

כשתלי זיתים סביב לשלחנך׃

4 Ecce quia sic benedicetur vir ‡ timens Dominum.

הנה כי־כן יברך גבר ירא יהוה׃

5 Benedicat tibi Dominus ex Siion, & vide in bono

יברכך יהוה מציון וראה בטוב

6 Ierusalaim, omnibus diebus * vitarum tuarum. Et || vide

ירושלם כל [i]ימי [k]חייך׃ וראה־

filios filiis tuis: pacem super Israel.

[l]בנים לבניך שלום על־ישראל׃

† Beatus * qui timet

" qui ambulat

|| manuum

₰ beatus eris,

‡ erit

[h] איש

† in circuitu

‡ qui timet

videas bonum

* vitæ tuæ.

|| videas

[i] יום [k] חיה

[l] בנה

PSAL. CXXIX. קכט

Canticum graduum. Multùm angustiis affecerunt me

1 שיר המעלות רבת [m]צררוני

à pueritiis meis: dicat nunc Israel.

מנעורי יאמר־נא ישראל׃

2 Multùm angustiis affecerunt me à pueritiis meis: etiam non

רבת צררוני מנעורי גם לא־

præualuerunt mihi. Supra dorsum meum arauerunt

3 יכלו לי׃ על־גבי חרשו

arantes: in longum protraxerunt sulcum suum.

חרשים האריכו [n]למענותם׃

4 Dominus iustus: concidit funes impiorum.

יהוה צדיק קצץ עבות רשעים׃

5 Pudore afficientur, & recedent * retrorsum: omnes || odientes Siion.

יבשו [o]ויסגו אחור כל שנאי ציון׃

6 Erunt sicut herba tectorum: quæ antequam ₰ erumpat, exaruit.

יהיו כחציר גגות שקדמת שלף יבש׃

7 Qua non impleuit † volam suam || metens; & sinum suum

שלא מלא [p]כפו קוצר וחצנו

colligens manipulos. Et ‡ non dixerunt transeuntes:

8 מעמר׃ ולא אמרו העברים

Benedictio Domini * ad vos: benediximus vobis in nomine

ברכת־יהוה אליכם ברכנו אתכם בשם

Domini.

יהוה׃

[m] צור

ab adolescentia mea:

ab adolescentia mea: verùm

[n] ענה

למעניתם

ק

* redibunt

|| qui odio habent

[o] סוג

₰ educatur,

† manum

|| qui metit;

nec brachium suũ qui congregat

‡ de qua

[p] כפף

* super

PSAL. CXXIII. קכג

Canticum graduum. Ad te leuaui oculos meos:

1 שיר המעלות אליך נשאתי את־עיני

qui habitas *sedens* in cælis. Ecce sicut oculi seruorum ad manum

2 הישבי בשמים׃ הנה כעיני עבדים אל־יד

dominorum suorum, sicut oculi ancillæ ad manum *heræ* suæ; ita

אדוניהם כעיני שפחה אל־יד גברתה כן

oculi nostri ad Dominum Deum nostrũ: donec misereatur nostri.

עינינו אל־יהוה אלהינו עד [a]שיחננו׃

3 Miserere nostri Domine, miserere nostri: quia multum

חננו יהוה חננו כי־[b]רב

satiati sumus despectione. Multùm satiata est sibi anima nostra

4 שבענו בוז׃ [b]רבת שבעה־לה נפשנו

subsannatione † *pacatorum*: despectione superborum.

הלעג השאננים הבוז [c]לגאיונים׃

[a] חנן

[b] רבב

† abundantiũ; &

[c] גאה

PSAL. CXXIIII. קכד

Canticum graduum ipsi Dauid. Nisi ‡ Dominus qui fuit

1 שיר המעלות לדוד לולי יהוה שהיה

† *nobis*: dicat nunc Israel. Nisi || Dominus qui fuit

2 לנו יאמר־נא ישראל׃ לולי יהוה שהיה

nobis: in *surgendo super* nos homines. Tunc viuos deglutissent nos,

3 לנו בקום עלינו אדם׃ אזי [d]חיים בלעונו

₰ in *irascendo nasum* eorũ in nos. Tunc aquæ ‡ *inundassent* nos,

4 [e]בחרות אפם בנו׃ אזי המים שטפונו

* torrens transisset super animam nostram. Tunc transisset

5 נחלה עבר על־נפשנו׃ אזי עבר

super animam nostram, || *aqua* *tumida*. Benedictus

6 על־נפשנו המים הזידונים׃ ברוך

Dominus, qui non dedit nos * prædam dentibus eorum.

יהוה שלא נתננו טרף [f]לשניהם׃

7 Anima nostra sicut auis euasit de laqueo † *irretientium*:

נפשנו כצפור נמלטה [g]מפח [h]יוקשים

laqueus contritus est, & nos euasimus. Adiutorium nostrum

8 הפח נשבר ואנחנו נמלטנו׃ עזרנו

in nomine Domini: *facientis* cælum & terram.

בשם יהוה עשה שמים וארץ׃

‡ esset

† nobiscum: || esset

nobiscũ: cùm surrexerunt aduersum

[d] חיה

₰ cùm irasceretur furor

‡ operuissent

[e] חרה

* &

|| aqua superba

* in

[f] שן

† venantium:

[g] פוח [h] יקש

qui fecit

PSAL. CXXV. קכה

Canticum graduum. *Confidentes* in Domino: ‡ sicut mons

1 [i]שיר המעלות הבטחים ביהוה כהר־

Siion, * non commouebitur, || in seculum manebit.

ציון לא־ימוט לעולם [k]ישב׃

2 Ierusalaim montes † *circum ipsam*, & Dominus || *circum*

ירושלם הרים סביב לה ויהוה סביב

populum suum, ex nunc, & usq; in seculum. Quia non requiescet

3 לעמו מעתה ועד־עולם׃ כי לא ינוח

virga impietatis super sortem iustorum: " *vt non*

שבט הרשע על גורל הצדיקים למען לא־

mittant iusti † *in* iniquitatem manus suas. Benefac

4 ישלחו הצדיקים בעולתה ידיהם׃ [l]הטיבה

Domine bonis: & rectis in cordibus suis.

יהוה לטובים ולישרים בלבותם׃

5 Et * *peruertentes tortuositatibus suis*, ambulare faciet eos Dominus

[m]והמטים עקלקלותם [n]יוליכם יהוה

cum operantibus iniquitatem: pax ‡ super Israel.

את־פעלי האון שלום על־ישראל׃

Qui confidũt ‡ erunt

[i] שור

* qui

|| sed

[k] ישב

† in circuitu suo

|| in circuitu populi sui, ex hoc tempore

" ne

† ad

[l] טוב

* Declinantes autem in peruersitates suas

[m] נטה [n] ילך

‡ autem erit

PSAL. CXXVI. קכו

Canticum graduum. In conuertendo Dominum *reuersionem*

1 שיר המעלות בשוב יהוה את־[o]שיבת

Siion: fuimus veluti somniantes. Tunc repletum est risu

2 ציון היינו כחלמים׃ אז ימלא שחוק

os nostrum, & lingua nostra || *præconio*; tunc dixerunt * in *gentibus*:

פינו ולשוננו [p]רנה אז יאמרו בגוים

Magnificauit Dominus facere cum istis.

הגדיל יהוה [q]לעשות עם־אלה׃

3 Magnificauit Dominus facere nobiscum: fuimus lætantes.

הגדיל יהוה לעשות עמנו [r]היינו שמחים׃

4 Redire fac Domine captiuitatem nostram, sicut torrentes

שובה יהוה את־שבותנו כאפיקים

Quando redire fecit Dominus captiuitatem

[o] שוב

|| laudes

* inter gẽtes:

[p] רנן

[q] עשה

[r] היה

שביתנו

ק

ſeculum, quoniam ,habitabo hic :*perpetuum* in vſque mea requies Hæc

14 זֹאת־מְנוּחָתִי עֲדֵי־עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי

:benedicam benedicendo eius Eſcæ .eam deſideraui

15 אִוִּתִיהָ׃ [a] צֵידָהּ [b] בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ [a] אוּה צוּר [b]

† & pauperes induam eius ſacerdotes Et .pane ſaturabo .eius *egenos* †

16 אֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם׃ וְכֹהֲנֶיהָ אַלְבִּישׁ

‡ ſancti .exultabunt exultando eius *pij* ‡ & :ſalutem

יֶשַׁע וַחֲסִידֶיהָ רַנֵּן יְרַנֵּנוּ׃

‡ vigere * paraui lucernam *diſpoſui* * :Dauid cornu faciam *germinare* ‡ Ibi

17 שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר

‖ Chriſto :pudorem induam eius Inimicos .meo *vncto* ‖

18 לִמְשִׁיחִי׃ אוֹיְבָיו אַלְבִּישׁ [c] בֹּשֶׁת [c] בּוֹשׁ

.eius corona florebit eum ſuper &

וְעָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ׃

PSAL. CXXXIII. קלג

quàm & bonum quàm Ecce .Dauid ipſi graduum Canticum

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מַה־טּוֹב וּמַה־

optimum oleum Sicut .pariter etiam fratres habitare ,iucundū

2 נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם־יָחַד׃ כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב

:Aharon barbam ,barbam ſuper deſcendens ,caput ſuper

עַל־הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל־הַזָּקָן זְקַן־אַהֲרֹן

quódque deſcendit * oram Chermon ros Sicut .eius veſtimentorū *os* * ſuper *deſcendens quod*

3 שֶׁיֹּרֵד עַל־[d] פִּי מִדּוֹתָיו׃ כְּטַל חֶרְמוֹן [d] פה

‖ deſcendit ‡ & vitam præcepit ibi quoniam :Siion montes ſuper *deſcendens* ‖ qui

שֶׁיֹּרֵד עַל־הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה

.ſeculum in vſque *vitã* ‡ ,benedictionem Dominus

יְהוָה אֶת־הַבְּרָכָה חַיִּים עַד־הָעוֹלָם׃

PSAL. CXXXIIII. קלד

‡ Eia Domino Benedicite *Ecce* ‡ .graduum Canticum

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה

‡ qui ſtatis Domini domo in *ſtantes* * ,Domini ſerui omnes

כָּל־עַבְדֵי יְהוָה הָעֹמְדִים בְּבֵית־יְהוָה

‖ ad benedicite & :ſanctitatem ‖ veſtras manus Leuate .noctibus in

2 בַּלֵּילוֹת׃ [e] שְׂאוּ־יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ [e] נשא

† qui fecit *faciens* † ,Siion ex Dominus tibi Benedicat .Domino

3 אֶת־יְהוָה׃ יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה

.terram & cælum

שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

PSAL. CXXXV. קלה

‡ *Laudate Dominum,* ſerui laudate :Domini nomen Laudate .Iah-Hallelu ‡

1 הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי

‡ ſtatis atriis in ;Domini domo in *ſtantes* ‡ Qui .Domini

2 יְהוָה׃ שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת

Dominum, :Dominus bonus quia ,*Iah*-Laudate .noſtri Dei domus

3 בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃ הַלְלוּ־יָהּ כִּי־טוֹב יְהוָה

Iahacob Quoniam .iucundum quia ,eius nomini canite

4 זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים׃ כִּי־יַעֲקֹב

* Dominus, ‖ vt ſit peculiaris ſibi. ‖ Deus ,noui ego Quia *ſuum peculium in* ‖ Iſrael :*Iah* * ſibi elegit

5 בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ׃ כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי

omnibus præ noſter *Dominus* † & :Dominus magnus quòd

כִּי־גָדוֹל יְהוָה וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל־

fecit Dominus voluit quæ Omnia .diis

6 אֱלֹהִים׃ כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ יְהוָה עָשָׂה

.voraginibus omnibus & ,maribus in :terra in & cælo in

בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃

Qui aſcendere facit nubes fulgura ,terræ extremo ab *vapores faciens Aſcendere*

7 [f] מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים [f] עלה

‡ facit, qui educit .ſuis theſauris de ventum *educens* :*fecit* ‡ pluuiam ad

לַמָּטָר עָשָׂה [g] מוֹצֵא־רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו׃ [g] יצא

ad vſque homine ab :Ægypti primogenita percuſſit Qui

8 [h] שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם מֵאָדָם עַד־ [h] נכה

tui medio in prodigia & ſigna Miſit .iumentum

9 בְּהֵמָה׃ שָׁלַח [i] אֹתוֹת וּמֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי [i] אות

percuſſit Qui .eius ſeruos omnes in & ,Paroh in :Ægypte

10 מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו׃ שֶׁהִכָּה

.fortes reges occidit & :multas gentes

גּוֹיִם [k] רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים׃ [k] רבב

:Baſan regem Hogh & ,Emoræum regem Sichon

11 לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן

ee

PSAL. CXXX. קל

clamaui ad .Domine te *inuocaui* profundis De .graduum Canticum

1 [a] שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה׃ [a] שור

* vocē meā & intentæ tuæ aures ſint ,*mea voce in* * audi Domine

2 אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי [b] תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת [b] היה

iniquitates Si .mearum deprecationum vocem ad

3 לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃ אִם־[c] עֲוֹנוֹת [c] עוה

‖ Domine, † Siquidē apud te eſt remiſſio *tecum* *Quia* † ?ſtabit quis Domine :*Iah* ‖ obſeruaueris

4 תִּשְׁמָר־יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד׃ כִּי־עִמְּךָ

,Dominum Expectaui .timeberis ideo ,*venia*

5 הַסְּלִיחָה לְמַעַן [d] תִּוָּרֵא׃ [e] קִוִּיתִי יְהוָה [d] ירא [e] קוה

‡ fiduciam habui. .*ſum præſtolatus* ‡ eius verbo in & :mea anima expectauit

קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי׃

‡ ante cuſtodes matutinos, ante cuſtodes inquã matutinos. *cuſtodibus matutino in cuſtodibus pre* ‡ Dominum ad mea Anima

6 נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים

cum quia ,Dominum ad Iſrael Expecta .*matutino in*

7 לַבֹּקֶר׃ יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי־עִם־

* eſt ipſe Et ,redemptio eo cum multa & :miſericordia * Domino

8 יְהוָה הַחֶסֶד [f] וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת׃ וְהוּא [f] רבה

.eius iniquitatibus omnibus ex Iſrael redimet

יִפְדֶּה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנֹתָיו׃

PSAL. CXXXI. קלא

eſt exaltatum non Domine .Dauid ipſi graduum Canticum

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְהוָה לֹא־גָבַהּ

,magnis in ambulaui neque ,mei oculi ſunt elati neq; ,meū cor

לִבִּי וְלֹא־[g] רָמוּ עֵינַי וְלֹא־הִלַּכְתִּי בִּגְדֹלוֹת [g] רום

* neque ‖ ſupra me. Niſi feci ſilere & ,*poſui non* Si .*me præ* ‖ mirabilibus in *&* *

2 וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי׃ אִם־לֹא [h] שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי [h] שוה [i] דום

ablactatus ſicut :ſuam matrem ſuper ablactatū ſicut ,meã animã

נַפְשִׁי כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ כַּגָּמֻל

,*Dominum ad* ‡ Iſrael *Expecta* ‡ .mea anima me *ſuper* †

3 עָלַי נַפְשִׁי׃ יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה

† eſt in ‡ Spera ‡ in Domino, * hoc tempore .ſeculum in vſque & ,*nunc* * ex

מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

PSAL. CXXXII. קלב

:Dauid Domine Memento .graduum Canticum

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר־יְהוָה לְדָוִד אֵת

* & vouit * .Domino iurauit Qui .eius afflictionis vniuerſæ

2 כָּל־[k] עֻנּוֹתוֹ׃ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיהוָה נָדַר [k] ענה

tabernaculum :meæ domus *tentorium* in introiero Si .Iahacob potenti

3 לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃ אִם־אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי

ſtrati mei, dedero Si .*meorum ſtratorum* lectum ſuper aſcendero ſi

4 אִם־אֶעֱלֶה עַל־עֶרֶשׂ יְצוּעָי׃ אִם־אֶתֵּן

* & .dormitationem meis palpebris * :meis oculis ſomnum

שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה׃

† & forti habitacula † :Domino locum inueniam Donec

5 עַד־אֶמְצָא מָקוֹם לַיהוָה מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר

eam inuenimus :Ephratah in eam audiuimus Ecce .Iahacob

6 יַעֲקֹב׃ הִנֵּה־שְׁמַעֲנוּהָ בְאֶפְרָתָה מְצָאנוּהָ

:eius tabernacula in Introibimus :ſiluæ campis in

7 בִּשְׂדֵי־יָעַר׃ נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו

‡ & Domine Surge .eius pedum ſcabello nos incuruabimus ‡

8 [l] נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדֹם רַגְלָיו׃ קוּמָה יְהוָה [l] שחה

tui Sacerdotes .tuæ fortitudinis arca & ,tu tuam requiē ad

9 לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן [m] עֻזֶּךָ׃ כֹּהֲנֶיךָ [m] עזז

Dauid Propter .exultent tui ſancti & :iuſtitiam induant

10 יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ [n] יְרַנֵּנוּ׃ בַּעֲבוּר דָּוִד [n] רנן

‡ faciē Chriſti Iurauit .tui *Vncti* *facies* ‡ auertas ne tuum ſeruum

11 עַבְדֶּךָ אַל־[o] תָּשֵׁב [p] פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃ נִשְׁבַּע־ [o] ישב [p] פנה

fructu de ,ea ab auertetur non ,veritatem Dauid ipſi Dominus

יְהוָה לְדָוִד אֱמֶת לֹא־יָשׁוּב מִמֶּנָּה [q] מִפְּרִי [q] פרה

‡ ſuper ſolium tuum. tui filij cuſtodierint Si .*tibi ſolio in* ‡ ponam ,tui ventris

12 בִטְנְךָ [r] אָשִׁית לְכִסֵּא־לָךְ׃ אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ [r] שית

etiam ,*eos* docebo quæ meum teſtimonium & ,meum pactum

בְּרִיתִי [s] וְעֵדֹתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם גַּם־ [s] עוד

* ſeculum, ‖ ſuper ſolium tuum. † vt eſſet Quoniam .*tibi ſolio in* ‖ ſedebunt ,*perpetuum* * in vſq; eorum filij

13 בְּנֵיהֶם עֲדֵי־עַד יֵשְׁבוּ לְכִסֵּא־לָךְ׃ כִּי־

.ſibi habitaculum in † deſiderauit :Siion *in* Dominus elegit

בָּחַר יְהוָה בְּצִיּוֹן אִוָּהּ [t] לְמוֹשָׁב לוֹ׃ [t] ישב

corum terram dedit Et .Chenahan regna omnia &

12 ארצם ונתן : ולכל ממלכות כנען

Domine .ſuo populo Iſrael hæreditatem ,hæreditatem

13 יהוה : נחלה נחלה לישראל עמו

generatione in tua memoria Domine :ſeculum in tuum nomen

לדר[a] זכרך יהוה לעולם שמך — [a] דור

:ſuo populo Dominus faciet iudicium Quia .generationem &

14 עמו יהוה כי־ידין : ודר

,gentium *Dolores* .*pænitentia ducetur* ſuis ſeruis *ſuper* & ignoſcet.

15 הגוים עצבי : יתנחם ועל־עבדיו — Simulachra *eſt

,eis * Os .hominis manuum opus :aurum & ,argentum

16 פה־להם : אדם ידי מעשה וזהב כסף

.videbunt non & ,eis† oculi :loquentur non & † ſunt

יראו : [b] ולא להם עינים ידברו ולא — [b] ראה

ſpiritus eſt non etiam :auſcultabunt non & ,eis ‡ Aures ‡ ſunt

17 רוח אין־יש־ אף יאזינו ולא להם אזנים

qui omnis ‡ ,ea facientes ſint ipſa Sicut .ipſorum ore in ‡ &

18 אשר־כל עשיהם [d] יהיו כמוהם : [c] בפיהם — [c] פה [d] עשה

:Domino benedicite Iſrael *Domus* ‡ .eis *in fidens* * — * fidit ‡ Familiæ

19 את־יהוה ברכו ישראל בית : בהם בטח

Leui *Domus* ‖ .Domino benedicite Aharon *domus* † — † familiæ ‖ Familiæ

20 הלוי בית : את־יהוה ברכו אהרן בית

benedicite Dominum *timentes* :Domino benedicite qui timetis

את־ ברכו יהוה יראי את־יהוה ברכו

habitans :Siion ex Dominus Benedictus .Domino qui habitat in

21 שכן מציון יהוה ברוך : יהוה

. Iah-Hallelu * .Ierusalaim * *Laudate Dominum.*

הללו־יה : ירושלם

PSAL. CXXXVI. קלו

ſeculum in quoniam :bonus quoniam Domino Confitemini

1 לעולם כי טוב כי־ ליהוה [e] הודו — [e] ידה

quoniam :deorum Deo Confitemini .eius miſericordia

2 כי האלהים לאלהי הודו : חסדו

Domino Confitemini .eius miſericordia ſeculum in

3 לאדני הודו : חסדו לעולם

Facienti .eius miſericordia ſeculum in quoniã ,dominorum — Et qui fecit

4 לעשה : חסדו לעולם כי האדנים

.eius miſericordia ſeculum in quoniam *:ſoli* magna mirabilia — ſolus:

: חסדו לעולם כי לבדו גדלות נפלאות

ſeculum in quoniam :intelligentia in cælos *Facienti* — Et qui fecit

5 לעולם כי [f] בתבונה השמים לעשה — [f] בין

:aquas ſuper terram *Expandenti* .eius miſericordia — Et qui extendit

6 על־המים הארץ לרוקע : חסדו

luminaria *Facienti* .eius miſericordia ſeculum in quoniam — Et qui fecit

7 אורים לעשה : חסדו לעולם כי

.eius miſericordia ſeculum in quoniam :magna

: חסדו לעולם כי גדלים

ſeculum in quoniam :die in dominium ad Solem

8 לעולם כי ביום לממשלת את־השמש

dominia ad ſtellas & Lunam .eius miſericordia

9 לממשלות וכוכבים את־הירח : חסדו

.eius miſericordia ſeculum in quoniam :nocte in

: חסדו לעולם כי בלילה

ſeculum in quoniã :eorũ primogenitis *in* * Ægyptũ *Percutienti* ‖ — ‖ Et qui percuſſit *cum

10 לעולם כי בבכוריהם מצרים [g] למכה — [g] נכה

:eorum medio de Iſrael eduxit ‡ Et .eius miſericordia — ‡ qui

11 מתוכם ישראל [h] ויוצא : חסדו — [h] יצא

,forti manu In .eius miſericordia ſeculum in quoniam

12 חזקה ביד : חסדו לעולם כי

.eius miſericordia ſeculum in quoniam :extento brachio in &

: חסדו לעולם כי [i] נטויה ובזרוע — [i] נטה

ſeculum in quoniam :diuiſiones in Suph ‡ mare *Scindenti* ‖ — ‖ Et qui diuiſit ‡ *carectoſum*

13 לעולם כי לגזרים ים־סוף לגזר

:eius medium *in* ‡ Iſrael fecit tranſire Et .eius miſericordia — ‡ per

14 בתוכו ישראל והעביר : חסדו

,Parhoh excuſſit Et .eius miſericordia ſeculum in quoniam

15 פרעה ונער : חסדו לעולם כי — * exercitum ‖ *carectoſum:*

.eius miſericordia ſeculũ in quoniã :Suph ‖ mare in eius *virtutẽ* * & — † Qui ambulare fecit

: חסדו לעולם כי בים־סוף וחילו

ſeculum in quoniam *:deſerto in* ‡ ſuum populum *Deducenti* † — ‡ per deſertũ:

16 לעולם כי במדבר עמו [k] למוליך — [k] ילך

Et qui percuſſit — quoniam :magnos reges *Percutienti* ‡ .eius miſericordia

17 כי גדלים מלכים למכה : חסדו

:fortes reges occidit Et .eius miſericordia ſeculum in

18 אדירים מלכים ויהרג : חסדו לעולם

.eius miſericordia ſeculum in quoniam

: חסדו לעולם כי

ſeculum in quoniam :Emorræum regem Sichon

19 לעולם כי האמרי מלך לסיחון

ſeculum in quoniam ,Baſan regem Hogh Et .eius miſericordia

20 לעולם כי הבשן מלך ולעוג : חסדו

:hæreditatem in eorum terram dedit Et .eius miſericordia

21 לנחלה ארצם ונתן : חסדו

Hæreditatem .eius miſericordia ſeculum in quoniam

22 נחלה : חסדו לעולם כי

.eius miſericordia ſeculum in quoniam :ſuo ſeruo Iſrael

: חסדו לעולם כי עבדו לישראל

ſeculum in quoniã :noſtri fuit memor noſtra humilitate in Qui

23 לעולם כי לנו זכר שבשפלנו

quoniã :noſtris hoſtibus ab nos redemit Et .eius miſericordia

24 כי [l] מצרינו ויפרקנו : חסדו — [l] צור

Qui dat — :carni omni panem *Dans* .eius miſericordia ſeculum in

25 נתן לחם לכל־בשר : חסדו לעולם

Deo Confitemini .eius miſericordia ſeculum in quoniam

26 לאל [m] הודו : חסדו לעולם כי — [m] ידה

.eius miſericordia ſeculum in quoniam :cæli

: חסדו לעולם כי השמים

PSAL. CXXXVII. קלז

Iuxta — :fleuimus etiam ;ſedimus ibi Babel flumina *Super*

1 על־נהרות בבל שם ישבנו גם־[n] בכינו — [n] בכה

dum recordaremur — :eius medio in ſalices Super .Siion *nos recordando in*

2 בזכרנו את־ציון : על־ערבים בתוכה

† poſtulauerũt à nobis, qui captiuos duxerunt — *,nos petierunt* † ibi Quia .noſtras citharas ſuſpendimus

3 [o] תלינו כנורותינו : כי שם שאלונו — [o] תלה

:lætitiam noſtros vlulatus ‡ & ,cantici verba * ,nos *captiuantes*

[p] שובינו דברי־שיר ותוללינו שמחה — * vt diceremus

.Siion cantico de nobis cantate cantabimus Quomodo — ‡ citharis ſuſpenſis verba lætitiæ:

4 [q] שירו לנו משיר ציון : איך נשיר — [p] שבה

Domini canticum ‖ *ſuper humum* alienigenæ?

את־שיר־יהוה על אדמת נכר : — [q] שור

.mea dextera * obliuiſcatur :Ieruſalaim tui fuero oblitus Si — ‖ in terra * mei

5 אם־אשכחך ירושלם תשכח ימיני :

:tui meminero non ſi ,meo palato mea lingua Adhæreat

6 תדבק לשוני [r] לחכי אם־לא אזכרכי — [r] חכך

† in — capite *ſuper* † Ieruſalaim fecero aſcendere non ſi

אם־לא אעלה את־ירושלם על־ראש

diei Edom filiorum Domine Recordare .meæ lætitiæ

7 שמחתי : זכר יהוה לבני אדום את יום

‡ qui dicunt — ad vſque diſcooperite ,Diſcooperite *:dicentium* ‡ ,Ieruſalaim

ירושלם האמרים [ſ] ערו ערו עד — [ſ] ערה

‡ beatus — *beatitudines* ‡ ,vaſtata Babel Filia .ea in fundamentum

8 היסוד בה : בת־בבל השדודה אשרי

.nobis retribuiſti quam ,tuam retributionem tibi retribuet qui

שישלם־לך את־גמולך שגמלת לנו :

Beatus — tuos paruulos allidet & ,apprehendet qui *Beatitudines*

9 אשרי שיאחז ונפץ את־עולליך

. petram ad

אל־הסלע :

PSAL. CXXXVIII. קלח

coram :meo corde toto in tibi Confitebor .Dauid Ipſi

1 לדוד [t] אודך בכל־לבי נגד — [t] ידה

‡ angelis * templo — *templum ad* * me Incuruabo .tibi canam *Diis* ‡

2 אלהים אזמרך : [u] אשתחוה אל־היכל — [u] שחה

,tua miſericordia ſuper tuo nomini confitebor & ,tuæ ſanctitatis

קדשך ואודה את־שמך על־חסדך

omnia ſuper magnificaſti quoniam :tua veritate ſuper &

ועל־[x] אמתך כי־הגדלת על־כל־ — [x] אמן

‖ & † qua ‡ te: — ,‡ inuocaui † die In .tuum eloquium ‖ ,tuum nomen

3 שמך אמרתך : ביום קראתי

† roboraſti * animæ meæ — .fortitudine *mea anima* * in me *roborabis* † :me exaudiſti &

[y] ותענני תרהבני בנפשי עז : — [y] ענה

quia :terræ reges omnes Domine tibi Confiteantur

4 כִּי־ אֶרֶץ כָּל־מַלְכֵי יְהוָה יוֹדוּךָ

:Domini viis in cantent Et .tui oris eloquia audierunt

5 וְיָשִׁירוּ ᵃ בְּדַרְכֵי יְהוָה : פִיךָ אִמְרֵי שָׁמְעוּ ‡ שׁוּר

excelſus Quoniam .Domini gloria * magna quoniam * eſt

6 כִּי־ᵇרָם : יְהוָה כְּבוֹד גָדוֹל כִּי ᵇ רוּם

.cognoſcet longinquo à altum ‖ videbit humilem & Dominus ‖ excelſus

יֵידָע : מִמֶּרְחָק וְגָבֹהַּ יִרְאֶה וְשָׁפָל יְהוָה

.me viuificabis anguſtiæ interiori † in ambulauero Si † medio

7 תְּחַיֵּנִי צָרָה בְּקֶרֶב אֵלֵךְ אִם־

:tuam manum mittes meorum inimicorum naſum ſuper iram

יָדֶךָ תִּשְׁלַח אֹיְבַי אַף עַל

,me pro perficies Dominus .tua dextera me ſeruabit & retribuet

8 בַּעֲדִי יִגְמֹר יְהוָה : יְמִינֶךָ ᶜ וְתוֹשִׁיעֵנִי ᶜ יֶשַׁע

tuarum manuum facta :ſeculum in tua miſericordia ,Domine opus

יָדֶיךָ מַעֲשֵׂי לְעוֹלָם חַסְדְּךָ יְהוָה

dimittas ne

: אַל־תֶּרֶף

PSAL. CXXXIX. קלט

,me inueſtigaſti Domine .cantus * Dauid ipſi Victori * pſalmus.

1 חֲקַרְתַּנִי יְהוָה מִזְמוֹר לְדָוִד לַמְנַצֵּחַ

:meum reſurgere & ,meum ſedere ‖ cognouiſti Tu .cognouiſti & ‡ ſeſſionem meam, & reſurrectionem meam:

2 וְקוּמִי שִׁבְתִּי יָדַעְתָּ אַתָּה : וַתֵּדָע

meam Semitam .longè à meam cogitationem intellexiſti

3 אָרְחִי ᵈ לְרֵעִי מֵרָחוֹק : בִּינְתָּה ᵈ רֵעֵה

.aſſueuiſti meis viis omnibus † & :ventilaſti meum acubitum & † omnes vias meas intellexiſti.

: הִסְכַּנְתָּה דְּרָכַי וְכָל־ ᵉ זֵרִיתָ וְרִבְעִי ‡ eſt

noſti tu Domine ecce :mea lingua in ſermo ‡ non Quia

4 יָדַעְתָּ יְהוָה הֵן בִּלְשׁוֹנִי ᶠ מִלָּה אֵין כִּי ᶠ יְרֵה מִלֵּל

poſuiſti & :me formaſti manè & ,Retrò .ipſum totum

5 וַתָּשֶׁת ʰ צַרְתָּנִי ᵍ וָקֶדֶם אָחוֹר : כֻּלָּהּ ᵍ צוּר ʰ שׁוּת

;me pra ſcientia Mirabilis * .tuam volam ‡ me ſuper ‡ manum * Mirabilior eſt

6 מִמֶּנִּי דַעַת ᵏ פְּלִיאָה : ⁱ כַּפֶּכָה עָלַי ⁱ כַּף ᵏ יָדַע

:tuo ſpiritu à ibo Quò .ei ‖ potero non ,eſt excelſa פליאה

7 מֵרוּחֶךָ אֵלֵךְ אָנָה : לָהּ לֹא־אוּכַל נִשְׂגְּבָה ק

cælos aſcendero Si ‡ fugiam tuis faciebus ‡ à quò & ‖ eâ attingere ‡ facie tua

8 שָׁמַיִם ˡ אֶסַּק אִם־ : אֶבְרָח מִפָּנֶיךָ וְאָנָה ‡ es: ‖ ſi ‖ in inferno † es.

.tu ecce ,infernum ‖ fecero ſtratum * & tu ‡ ibi

הִנֶּךָּ שְׁאוֹל ᵐ וְאַצִּיעָה אָתָּה שָׁם

nouiſſimo in habitauero :auroræ ‡ pennas aſſumpſero ‡

9 בְּאַחֲרִית אֶשְׁכְּנָה שַׁחַר כַנְפֵי ˡ אֶשָּׂא ˡ נסק ᵐ יצע

me tenebit & ,me ducet tua manus ibi Etiam :Maris * * Si ‡ luciferi:&

10 וְתֹאחֲזֵנִי תַנְחֵנִי יָדְךָ שָׁם גַּם־ : יָם ⁿ נשׂא

:me occulcabit tenebræ † Veruntamen :dixero ‖ Et .tua dextera * occidentis. ‖ ſi † tenebræ occultabunt

11 יְשׁוּפֵנִי ᵖ חֹשֶׁךְ אַךְ־ וָאֹמַר : יְמִינֶךָ

obſcurabit non tenebroſitas ‡ Etiam .me circa lux * nox & ° נחה ᵖ שׁוף

12 לֹא־יַחְשִׁיךְ חֹשֶׁךְ גַּם־ : בַּעֲדֵנִי אוֹר וְלַיְלָה

.lux ſicut ,tenebroſitas ſicut * :lucebit dies ſicut nox & ,te à ‡ radiabit ‡ tenebræ non occultabunt aliquid

: כָּאוֹרָה כַּחֲשֵׁיכָה יָאִיר כַּיּוֹם וְלַיְלָה מִמֶּךָ

vtero in me texiſti :meos renes poſſediſti tu Quia * tenebræ ſicut lux, & lux ſicut tenebræ.

13 בְּבֶטֶן ʳ תְּסֻכֵּנִי כִלְיֹתָי ᑫ קָנִיתָ כִּי־אַתָּה

† terribilibus quod ſuper ‖ tibi Confitebor .meæ matris ᑫ קנה ʳ סכך

14 נוֹרָאוֹת ˢ כִּי עַל אוֹדְךָ : אִמִּי ‖ eo † multis

mea anima & ‡ :tuis operibus mirabilibus ſum mirificatus

וְנַפְשִׁי מַעֲשֶׂיךָ נִפְלָאִים נִפְלֵיתִי ˢ ירא

,te à meum corpus fuit occultum Non .valde cognoſcens ‡ ‡ cognoſcit ‡ quando

15 מִמֶּךָּ עָצְמִי לֹא־נִכְחַד : מְאֹד יֹדַעַת

imis in ſum compactus variè ‡ :occulto in ſui factus quando

בְּתַחְתִּיּוֹת רֻקַּמְתִּי בַסֵּתֶר ᵗ עֻשֵּׂיתִי אֲשֶׁר־ ᵗ עשׂה

ſuper ‖ & ,tui oculi viderunt meum Informe * .terræ * Embrionem ‖ in

16 וְעַל־ עֵינֶיךָ רָאוּ גָּלְמִי : אָרֶץ

vnum non & ‡ :ſunt formata dies ſcribentur † ipſa omnia tuo libro † ſcripta erãt: quæ per ‡ cùm adhuc nullum eorũ extaret.

אֶחָד וְלֹא יֻצָּרוּ יָמִים יִכָּתֵבוּ כֻּלָּם סִפְרְךָ

tuæ cogitationes fuerunt pretioſe quàm mihi Et .in eis

17 ᵘ רֵעֶיךָ מַה־יָּקְרוּ וְלִי : בָּהֶם ᵘ רעה

‡ earum capita ‡ inualuerunt quàm :Deus ‡ ſummæ

: רָאשֵׁיהֶם עָצְמוּ מֶה אֵל

,euigilaui ‖ :multiplicabuntur arena præ * ,eas Dinumerabo * & ‖ excitaui mihi moleſtiam, ta men † ſum:

18 ˣ הֱקִיצֹתִי יִרְבּוּן מֵחוֹל אֶסְפְּרֵם

impium Deus occideris Si .† tecum ego adhuc &

19 רָשָׁע אֱלוֹהַּ תִּקְטֹל אִם־ : עִמָּךְ וְעוֹדִי ˣ רבר

‡ ſanguinolẽtos: ‡ dixerunt cõtra te abominationem: * nomen tuũ ᵃ אמר ᵃ זמם ‖ contra inimicos tuos

viros & ‡ ſanguinum ‡ :à me recedite ‡ Qui te dicent

20 וְאַנְשֵׁי דָמִים סוּרוּ מֶנִּי : אֲשֶׁר ᵃ יֹמְרוּךָ

Nonne .tui hoſtes * vanum in aſſumpſerunt :nefas in

21 ᵇ לִמְזִמָּה נָשֻׂא לַשָּׁוְא עָרֶיךָ : הֲלוֹא־

te in inſurgentes in ‖ & :habebo odio Domine te habentes odio

מְשַׂנְאֶיךָ יְהוָה אֶשְׂנָא ᶜ וּבִתְקוֹמְמֶיךָ

inimicos in ;illos odi odij Perfectione † :affician tædio

22 אֶתְקוֹטָט : תַּכְלִית שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים לְאוֹיְבִים ᶜ קוט

meum cor ſcito & ,Deus me Inueſtiga .mihi fuerunt † Perfectò odio ‡ pro inimicis

23 ᵈ הָיוּ לִי : חָקְרֵנִי אֵל וְדַע לְבָבִי ᵈ היה

via ſi vide Et .meas cogitationes ſcito & ,me proba

24 בְּחָנֵנִי וְדַע שַׂרְעַפָּי : וּרְאֵה אִם־דֶּרֶךְ

ſeculi † viam in ‖ me duc & ; * me in doloris ‡ ‡ irritationis * eſt ‡ per † ſempiternã.

עֹצֶב בִּי ᵉ וּנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ עוֹלָם : ᵉ נחה

PSAL. CXL. קמ

pſalmus Domine me Eripe .Dauid ipſi cantus Victori

1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד : חַלְּצֵנִי יְהוָה

.me cuſtodies iniquitatum viro à :malo homine ab

2 מֵאָדָם ᶠ רָע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי : habente iniquitates cuſtodi

congregabunt † die omni ,corde in mala cogitauerunt Qui

3 אֲשֶׁר חָשְׁבוּ רָעוֹת בְּלֵב כָּל־יוֹם יָגוּרוּ ᶠ רוע † congregabunt

venenum ;ſerpens ſicut ſuam linguam Acuerunt .bella

4 מִלְחָמוֹת : שָׁנְנוּ לְשׁוֹנָם כְּמוֹ־נָחָשׁ חֲמַת

Domine me Cuſtodi .Selah ,eorum labiis ſub ‡ ,aſpidis ‡ in

5 עַכְשׁוּב תַּחַת שְׂפָתֵימוֹ סֶלָה : שָׁמְרֵנִי יְהוָה

qui :me cuſtodies iniquitatum * viro à ,impij manibus à * habente iniquitates cuſtodi

מִידֵי רָשָׁע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי אֲשֶׁר

.meos pedes impellere cogitauerunt

חָשְׁבוּ לִדְחוֹת פְּעָמָי : ᵍ גאה

extenderunt funibus & ,mihi laqueum ſuperbi Abſconderunt in loco ſemitæ:

6 טָמְנוּ־ᵍגֵאִים פַּח לִי וַחֲבָלִים פָּרְשׂוּ ʰ שׁות

.Selah ,mihi poſuerunt laqueos orbitæ manum ad rete ‡ es

רֶשֶׁת לְיַד־מַעְגָּל מֹקְשִׁים ʰ שָׁתוּ־לִי סֶלָה :

Domine auſculta :tu † meus Deus :Domino Dixi

7 אָמַרְתִּי לַיהוָה אֵלִי אָתָּה הַאֲזִינָה יְהוָה ⁱ עזז

fortitudo ,Domine Domine .mearum deprecationum vocẽ ‡ operi ‡ armorum.

8 קוֹל תַּחֲנוּנָי : יְהוִה אֲדֹנָי ⁱ עֹז ᵏ סכך

armaturæ ‡ die in meum caput operuiſti ‡ :meæ ſalutis *ſua impio:

יְשׁוּעָתִי ᵏ סַכֹּתָה לְרֹאשִׁי בְּיוֹם נָשֶׁק :

eius malam cogitationem ;impij * deſideria Domine tradas Ne ˡ אוה ᵐ פוק ‖ perficias,ne exaltet

9 אַל־תִּתֵּן יְהוָה ˡ מַאֲוַיֵּי רָשָׁע זְמָמוֹ

:me circundantium Caput .Selah ,ſe exaltabunt ,proueſhas ‖ ne ⁿ סבב † mendacium.

10 אַל־ᵐתָּפֵק יָרוּמוּ סֶלָה : רֹאשׁ ⁿ מְסִבָּי

eos ſuper Declinabunt .eos operiet eorum labiorum labor † יכסימו ק

11 עֲמַל שְׂפָתֵימוֹ ᵒ יְכַסּוּמוֹ : ᵖ יָמִיטוּ עֲלֵיהֶם

ne :profundas foueas in ,eos faciet cadere ignem in ,prunæ ימוטו ק

גֶּחָלִים בָּאֵשׁ ᑫ יַפִּלֵם בְּמַהֲמֹרוֹת בַּל־

vir ‡ ,terra in firmabitur non linguæ Vir .reſurgant ° כסה ᵖ מוט ‡ nec ‡ hæc res ad præcipitia

12 יָקוּמוּ : אִישׁ לָשׁוֹן בַּל־יִכּוֹן בָּאָרֶץ אִישׁ־

impulſiones ad ‡ ipſum venabitur :malus rapinæ

חָמָס ʳ רָע יְצוּדֶנּוּ לְמַדְחֵפֹת :

iudicium ;afflicti * iudicium Dominus faciet quod Noui

13 יָדַעְתִּי כִּי־יַעֲשֶׂה יְהוָה דִּין ˢ עָנִי מִשְׁפַּט ᑫ נפל ʳ רוע * pauperis:

:tuo nomini confitebuntur iuſti Veruntamen .mendicorum

14 אֶבְיֹנִים : אַךְ צַדִּיקִים ᵗ יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ ˢ ענה ᵗ ידה vultu tuo.

ſuis faciebus ‖ cum recti habitabunt

יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת־פָּנֶיךָ :

PSAL. CXLI. קמא

feſtina ;te inuocaui ‡ Domine .Dauid ipſi Cantus ‡ clamaui ad

1 מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה קְרָאתִיךָ חוּשָׁה ‡ cùm clamauero

.te ad me clamando in ‡ meam vocem auſculta :me ad * ſicut ‖ in conſpectu tuo

לִי הַאֲזִינָה קוֹלִי בְּקָרְאִי־לָךְ :

eleuatio :tuas facies ad ‖ ſuffimentum * mea oratio Firmetur

2 תִּכּוֹן ᵘ תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ ˣ מַשְׂאַת ᵘ פלל ˣ נשׂא † manuum ‡ ſit vt ſacrificium veſpertinum.

Domine Pone :veſperæ muneri ‡ mearum volarum †

3 ʸ כַּפַּי מִנְחַת־עָרֶב : שִׁיתָה יְהוָה

.meorum labiorum ianua ſuper ‡ cuſtodi :meo ori cuſtodiam † oſtium * rem malam ad faciendum

שָׁמְרָה לְפִי נִצְּרָה עַל־דַּל שְׂפָתָי :

moliendum ad malum verbum * ad meum cor inclines Ne

4 אַל־ᶻתַּט לִבִּי לְדָבָר רָע לְהִתְעוֹלֵל ʸ כפף ᶻ נטה

:iniquitatem operantibus viris cum impietate in *studia* opere

עֲלִלוֹת ׀ בְּרֶשַׁע אֶת־אִישִׁים פֹּעֲלֵי־אָוֶן

iustus me *malleo* Percutiat :eorum *deliciis in* † comedam non & † cibum voluptatum

5 וּבַל־אֶלְחַם בְּמַנְעַמֵּיהֶם׃ יֶהֶלְמֵנִי צַדִּיק ׀

frangat ne *capitis* * oleum ,me increpet & ,misericordia ‡ ‡ in * præcipuum

חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי שֶׁמֶן רֹאשׁ אַל־יָנִי נוּא [a]

:eorum malis *in* ,$ mea oratio & ,adhuc quoniam :meum caput $ est, vt eruat mea

רֹאשִׁי כִּי־עוֹד וּתְפִלָּתִי בְּרָעוֹתֵיהֶם׃

mea verba audient & :eorū iudices *petræ manu* * in sunt Dimissi || || Derelicti * locis petrosis

6 נִשְׁמְטוּ בִידֵי־סֶלַע שֹׁפְטֵיהֶם וְשָׁמְעוּ אֲמָרַי

:terra in † findens & ,scindens Sicut *. fuerunt iucunda* * quoniā * dulcuerunt. † ligna

7 כִּי נָעֵמוּ׃ כְּמוֹ פֹלֵחַ וּבֹקֵעַ בָּאָרֶץ

te ad Quia .sepulchri ore in nostra ossa sunt dispersa

8 נִפְזְרוּ עֲצָמֵינוּ לְפִי שְׁאוֹל׃ כִּי אֵלֶיךָ ׀

effundas ne ,speraui te in ;mei oculi Domine Domine

יֱהֹוִה אֲדֹנָי עֵינָי בְּכָה [b] חָסִיתִי אַל־[c] תְּעַר חסה [b]

tetenderunt † ,laquei *manibus* * à me Custodi .meam animā ערה [c]

9 נַפְשִׁי׃ שָׁמְרֵנִי מִידֵי [d] פַח יָקְשׁוּ * locis

.iniquitatem operantium tendiculis ‡ & ,mihi † quæ ad illaqueandum

לִי וּמֹקְשׁוֹת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ פוח [d]

.transeam donec $ ego simul :impij eius retiacula in Cadent ‡ à

10 [e] יִפְּלוּ בְמַכְמֹרָיו רְשָׁעִים יַחַד אָנֹכִי עַד־אֶעֱבוֹר׃ $ in seculum transibo.

PSAL. CXLII. קמב

.oratio spelunca in *ipsum existendo in* | Dauidi ipsi *Maschil* † נפל [e]

1 מַשְׂכִּיל לְדָוִד [f] בִּהְיוֹתוֹ בַמְּעָרָה תְפִלָּה׃ † Intellectus || cùm esset

ad mea voce :clamabo Dominum ad mea Voce היה [f]

2 קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶזְעָק קוֹלִי אֶל־

:meā *meditationem eius faciēs ad* Effundam .deprecabor Dominū in cōspectu eius orationem

3 יְהוָה אֶתְחַנָּן׃ אֶשְׁפֹּךְ לְפָנָיו $ שִׂיחִי שוח [h] צור [g]

se inuoluendo In ‡ .annunciabo eius *facies ad* * meam angustiam * in conspectu

4 [h] צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד׃ בְּהִתְעַטֵּף ׀ * Cùm deficerit in

via in meam semitam cognouisti tu & ,meus spiritus me *super*

עָלַי ׀ רוּחִי וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי בְּאֹרַח־

.mihi laqueum absconderunt :ambulabam qua

זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ [i] פַח לִי׃ פוח [i]

periit ;*cognoscens* | me * non & ,*vide* ‡ & ,dexteram *Respice* † † Dum aspicio ad ‡ video, * est qui || agnoscat;

5 הַבֵּיט יָמִין [k] וּרְאֵה וְאֵין־לִי מַכִּיר אָבַד

.meam animam *quærens* $ non :meā *refugium* *

מָנוֹס מִמֶּנִּי אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי׃ נכר [k] נבט

mea portio :mea spes ‖ Tu ,dixi ,Domine te ad Clamaui * fuga $ est qui quærat || es

6 זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְהוָה אָמַרְתִּי אַתָּה [m] מַחְסִי חֶלְקִי

quia :meum *præconium* † ad Intende .viuentium terra in חסה [m]

7 בְּאֶרֶץ הַחַיִּים׃ הַקְשִׁיבָה ׀ אֶל־[n] רִנָּתִי כִּי־ † clamorem

quoniam :me persequentibus à me erue ,valde sum attenuatus רנן [n]

[o] דַלּוֹתִי מְאֹד הַצִּילֵנִי מֵרֹדְפַי כִּי דלל [o] נצל [p]

meā animam clausura de Educ .me *præ fuerūt* * robustiores * sunt

8 אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃ [q] הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר ׀ נַפְשִׁי יצא [q]

cùm :iusti coronabunt me *in* :tuum nomen laudandum ad

[r] לְהוֹדוֹת אֶת־שְׁמֶךָ בִּי יַכְתִּרוּ צַדִּיקִים כִּי ידה [r]

.me super $ retribueris ‡ mihi.

תִגְמֹל עָלָי׃

PSAL. CXLIII. קמג

,meam orationem audi Domine .Dauid ipsi Cantus

1 מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה ׀ שְׁמַע [f] תְּפִלָּתִי פלל [f]

,me exaudi *tuā veritate in* *: meas deprecationes* ad ausculta deprecationē meā : propter veritatē tuam

הַאֲזִינָה אֶל־תַּחֲנוּנַי בֶּאֱמֻנָתְךָ [t] עֲנֵנִי ענה [t]

:tuo seruo cum iudicium in venias ne Et *.tua iustitia in* ‡ ‡ & propter iustitiā tuam.

2 בְּצִדְקָתֶךָ׃ וְאַל־תָּבוֹא בְמִשְׁפָּט אֶת־עַבְדֶּךָ

Quia .viuens omnis *tuas facies ad erit iustus* * non quia * se iustificabit in conspectu tuo

3 כִּי לֹא־יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָל־[u] חָי׃ כִּי

:meā vitam terrā ad *contundit* | .meā animam inimicus est persecutus חיה [u]

רָדַף אוֹיֵב ׀ נַפְשִׁי דִּכָּא לָאָרֶץ חַיָּתִי || confregit * deficit in

se inuoluit *Et .seculi mortuos sicut ,obscuris in me fecit habitare

4 הוֹשִׁיבַנִי בְמַחֲשַׁכִּים [x] כְּמֵתֵי עוֹלָם׃ וַתִּתְעַטֵּף מות [x]

.meum cor desolabitur mei medio in :meus spiritus me *super*

עָלַי רוּחִי בְּתוֹכִי [y] יִשְׁתּוֹמֵם לִבִּי׃ שמם [y]

omni in sum meditatus *:quondam à* dierum sum Recordatus qui fuerunt à principio;

5 [z] זָכַרְתִּי יָמִים ׀ מִקֶּדֶם [z] הָגִיתִי בְכָל־ הגה [z]

.meditabor tuarum manuum opere in :tuo opere

פָּעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ [a] אֲשׂוֹחֵחַ׃ שוח [a]

---

fitiens *lassa* terra sicut mea anima :te ad meas manus Expandi

6 פֵּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי ׀ כְּאֶרֶץ־עֲיֵפָה

defecit ,Domine me exaudi Velociter .Selah , tibi

7 לְךָ סֶלָה׃ מַהֵר עֲנֵנִי ׀ יְהוָה [a] כָּלְתָה כלה [a]

* faciem tuam *comparabor* & † :me à *tuas facies* * abscondas ne :meus spiritus ‡ ne assimiler

רוּחִי אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי

‡ in sepulchrum. mane *in* me fac Audire *.cisternam* ‡ descendentibus *cum*

8 עִם־יֹרְדֵי בוֹר׃ הַשְׁמִיעֵנִי בַבֹּקֶר

$ per quam *qua* $ viam me fac scire ,speraui te in quia ;tuam misericordiam

חַסְדֶּךָ כִּי־בְךָ בָטָחְתִּי [b] הוֹדִיעֵנִי דֶּרֶךְ־זוּ ידע [b]

me Erue .meam animam leuaui te ad quia :ambulem

9 אֵלֵךְ כִּי־אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי נַפְשִׁי׃ הַצִּילֵנִי [c] ילך [c]

* tuam perfectionem me Doce .me abscondi *te* * ad ;Domine meis inimicis ab

10 מֵאֹיְבַי ׀ יְהוָה אֵלֶיךָ [d] כִסִּתִי׃ לַמְּדֵנִי כסה [d]

es tuus spiritus :meus Deus | tu quia ,tuam voluntatem facere

[e] לַעֲשׂוֹת [f] רְצוֹנֶךָ כִּי־אַתָּה אֱלוֹהָי רוּחֲךָ עשה [e]

tuum nomen Propter *.rectitudinis* † terrani in me ducet bonus רצה [f]

11 טוֹבָה [g] תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר׃ לְמַעַן־שִׁמְךָ

† rectam. angustia de educes *tua iustitia in* * :me viuificabis Domine

יְהוָה [h] תְּחַיֵּנִי בְּצִדְקָתְךָ ׀ [i] תוֹצִיא מִצָּרָה נחה [g]

* propter iustitiam tuam ,meos inimicos *excindes tua misericordia in* ‡ Et .meam animam

12 נַפְשִׁי׃ וּבְחַסְדְּךָ תַּצְמִית אֹיְבָי חיה [h] יצא [i]

‡ propter misericordiā tuā disperdes $ sum. .$ tuus seruus ego quia :meæ animæ hostes omnes perdes &

וְהַאֲבַדְתָּ כָּל־צֹרְרֵי נַפְשִׁי כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ׃

PSAL. CXLIIII. קמד

fortis meus qui docet prœlium, *docens mea rupes* Dominus Benedictus .Dauid Ipsi

1 לְדָוִד ׀ בָּרוּךְ יְהוָה ׀ צוּרִי הַמְלַמֵּד

. bellum ad meos digitos ,*conflictum* ad meas manus

יָדַי לַקְרָב אֶצְבְּעוֹתַי לַמִּלְחָמָה׃

meus liberator & ,mea eleuatio ,mea arx & ,mea Misericordia

2 חַסְדִּי וּמְצוּדָתִי מִשְׂגַּבִּי וּמְפַלְטִי

† qui expandit meum populum *sternens* † :speraui ipso in & ,meum scutum ,mihi

לִי מָגִנִּי וּבוֹ [k] חָסִיתִי הָרוֹדֵד עַמִּי חסה [k]

* est :eum cognouisti & ,homo * quid Domine .me sub

3 תַחְתָּי׃ יְהוָה מָה־אָדָם [l] וַתֵּדָעֵהוּ ידע [l]

:est similis vanitati Homo :eum reputasti & ,hominis filius

4 בֶּן־אֱנוֹשׁ וַתְּחַשְּׁבֵהוּ׃ אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה

‡ sunt inclina Domine . transiens vmbra sicut ‡ eius dies

5 יָמָיו [m] כְּצֵל עוֹבֵר׃ יְהוָה הַט־ צלל [m] נטה

$ descende .fumigabunt & ,montes *in* tange *:descendes* $ & ,tuos cælos

שָׁמֶיךָ [o] וְתֵרֵד [p] גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃ ירד [o] נגע [p]

,tuas sagittas mitte :eos disperge *fractos* & ,fulgur Fulgura

6 בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם שְׁלַח חִצֶּיךָ

* interfice ,me redime ,excelso de tuas manus Mitte .illos *disturbabis* * &

7 [q] וּתְהֻמֵּם׃ שְׁלַח יָדֶיךָ מִמָּרוֹם [r] פְּצֵנִי הום [q] פצה [r]

|| alienigenarum. *alienigenæ* | filiorum manu è :multis aquis ex me erue &

[f] וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם רַבִּים מִיַּד בְּנֵי נֵכָר׃ נצל [f]

,eorum dextera & :mendacium est locutum *eorum* os Quorum

8 אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־שָׁוְא וִימִינָם

mendax. Cantabo nouum canticum Deus *. falsitatis* dextera

9 יְמִין שָׁקֶר׃ אֱלֹהִים [f] שִׁיר חָדָשׁ אָשִׁירָה שור [f]

† psalterio. in .tibi canam decachordo ,*nebel* † in ;tibi

לָךְ בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה־לָּךְ׃

‡ Qui dat † qui redimit Dauid *redimens* † ,regibus salutem *Dans* ‡

10 הַנּוֹתֵן [t] תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת־דָּוִד ישע [t]

me erue & ,me Redime .malo gladio de suum seruum

11 עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה׃ פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי

$ alienigenarum, est locutum *eorum* os quorum *,alienigenæ* $ filiorum manu de

מִיַּד בְּנֵי־נֵכָר אֲשֶׁר [u] פִּיהֶם דִּבֶּר־ פרה [u]

* mendax. *.falsitatis* * dextera ,eorum dextera & :mendacium

שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃

* sint || auctæ :suis adolescētiis in *gradescentes* | plātationes sicut nostri filij * Vt

12 אֲשֶׁר בָּנֵינוּ ׀ כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים בִּנְעוּרֵיהֶם

† palatij Anguli nostri pleni educentes *.templi similitudine* † incisi anguli sicut nostræ filiæ

בְּנוֹתֵינוּ [x] כְזָוִיֹּת מְחֻטָּבוֹת [y] תַּבְנִית הֵיכָל׃

,speciem ad specie de *educentia plena nostra Penuaria*

13 מְזָוֵינוּ מְלֵאִים [z] מְפִיקִים מִזַּן אֶל־זַן זוה [x] בנה [y]

millia decem pariantes , mille parientes nostræ pecudes פוק [z] זון

צֹאונֵנוּ מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת

. nostris plateis in

בְּחוּצוֹתֵינוּ׃

nec :egrediens nec ,irruptio ‡ non ‡ onusti nostri Boues
14 אלופינו מסבלים אין פרץ ואין יוצאת ואין
:ei ‖ sic cui populi Beatitudes * .nostris plateis in clamor
15 צוחה ברחבתינו : אשרי העם שככה לו
.eius Deus † Dominus cuius populi beatitudines
אשרי העם שיהוה אלהיו :

‡ carne
‡ est sterilis, nec quæ vagetur:
* Beatus populus
‖ est: beatus populus
† est

PSAL. CXLV. קמה

:rex meus Deus te Exaltabo .Dauid ipsi Laus
1 [a] תהלה לדוד ארוממך אלוהי המלך
.perpetuum in & ,seculum in tuo nomini benedicam &
ואברכה שמך לעולם ועד :
tuum nomen laudabo & :tibi benedicam die omni In
2 בכל־יום אברכך ואהללה שמך
laudatus ‡ & ,Dominus Magnus .perpetuum ‡ & ,seculum in
3 לעולם ועד : גדול יהוה ומהלל
.inuestigatio * non eius magnitudinis & :valde
מאד ולגדלתו אין חקר :
tuas fortitudines & :tua opera celebrabit generationi Generatio
4 דור לדור ישבח מעשיך וגבורתיך
verba † & :tuæ magnificentiæ † gloriæ Decorem .annunciabunt
5 [b] יגידו : הדר כבוד הודך ודברי
fortitudinem Et .meditabor tuorum mirabilium
6 נפלאתיך אשיחה : ועזוז
.eam narrabo tuam magnitudinem & :dicent tuorum terribiliũ
[c] נוראותיך יאמרו וגדלותיך אספרנה :
,eructabunt ‡ tuæ bonitatis multitudinis Memoriam
7 זכר [d] רב־טובך [e] יביעו
miserator & .Gratiosus .præconio canent * tuam iustitiam &
8 וצדקתך ירננו : חנון ורחום
.misericordia magnus & ,naribus ‖ longus :Dominus
יהוה ארך אפים וגדול־חסד :
super eius miserationes † & :vniuersis Dominus Bonus
9 טוב־יהוה לכל ורחמיו על־
omnia Domine tibi Confiteantur .eius opera omnia
10 כל־[f] מעשיו : [g] יודוך יהוה כל־
.tibi benedicant tui pij & :tua opera
מעשיך וחסידיך יברכוכה :
.loquentur tuam fortitudinem & :dicent tui regni Gloriam
11 כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו :
:eius fortitudines hominis ‡ filios faciendum † scire Ad ‖
12 [h] להודיע לבני האדם גבורתיו
regnum ,tuum Regnum .eius regni decoris gloriam &
13 וכבוד הדר מלכותו : מלכותך מלכות
,generatione omni in tua dominatio & :seculorum omnium
כל־עלמים וממשלתך בכל־דור
:cadentes omnes Dominus Fulciens .generatione &
14 ודר : סומך יהוה לכל־הנפלים
.incuruatos omnes erigens &
וזוקף לכל־הכפופים :
eis dans ‡ tu & sperabunt † te ad ‖ omnium Oculi
15 עיני כל אליך ישברו ואתה נותן־להם
,tuam manum Aperiens ‡ .suo tempore in eorum escam
16 את־אכלם בעתו : פותח את־ידך
.voluntate ‖ viuens omne saturans * &
ומשביע לכל־[i] חי [k] רצון :
misericors & :suis viis omnibus in Dominus Iustus
17 צדיק יהוה בכל־דרכיו וחסיד
omnibus Dominus † Propinquus .suis operibus omnibus in
18 בכל־[l] מעשיו : קרוב יהוה לכל־
.veritate in eum inuocauerint qui omnibus :eũ inuocantibus
קראיו לכל אשר יקראהו [m] באמת :
eorum clamorem & :faciet se timentium Voluntatem
19 [n] רצון־יראיו יעשה ואת־שועתם
omnes Dominus Custodiens .eos faciet seruare & ,audiet
20 ישמע [o] ויושיעם : שומר יהוה את־כל־
.faciet disperdere impios omnes & :ipsum diligentes
אהביו ואת כל־הרשעים ישמיד :
omnis benedicet & ,meum os loquetur Domini Laudem
21 [p] תהלת יהוה ידבר [q] פי ויברך כל־
.perpetuum † & ,seculum in eius sanctitatis ‖ nomini caro
בשר שם קדשו לעולם ועד :

[a] הלל
‡ in
‡ laudabilis
* est
narrabit, laudabit
† potentiæ
‡ res
[b] נגד
[c] ירא
וגדולתך
ק
‡ loquentur
[d] רבב [e] נבע
* laudabunt
Clemens,
‖ furore,
† misericordiæ:
[f] עשה [g] ידה
* misericordes
‖ Vt
† faciant
‡ hominum
[h] ידע
Sustentat
erigit
‡ in
† speram
‡ das
‡ Aperis
‡ saturare facis
‖ ad voluntatem
[i] חיה [k] רצה
‡ est
[l] עשה
[m] אמן
[n] רצה
Custodit
[o] ישע
[p] הלל
[q] פה
‖ sancto
† in

PSAL. CXLVI. קמו

.Dominum mea anima Lauda .Iah-Hallelu †
1 הללויה הללי נפשי את־יהוה :
vita mea: ,meo Deo canam meis vitis in Dominum Laudabo
2 אהללה יהוה [a] בחיי אזמרה לאלהי [a] חיה
.me * adhuc in ‡ fidatis Ne ‖ ,munificis in hominis filio in
3 בעודי : אל־תבטחו בנדיבים בבן־אדם
ei † non cui .salus ‡ Egredietur ,eius spiritus ‡ reuertetur *
4 שאין לו [b] תשועה : [c] תצא רוחו ישב
.eius cogitationes peribunt illa die in :suam terram in
לאדמתו ביום ההוא אבדו [d] עשתנתיו :
† Beatitudes Deus cuius Iahacob ‡ in auxilio eius: ‡ spes * eius
5 אשרי שאל יעקב בעזרו שברו
super Domino suo Deo .Faciens ‖ ,cælos & terram,
6 על־יהוה אלהיו : עשה שמים וארץ את־
,mare & omnia quæ :eis in ‡ custodiens veritatem
הים ואת־כל־אשר־בם השמר אמת
.seculum in ‡ Faciens iudicium violentia afflictis, * dans
7 לעולם : עשה משפט לעשוקים נתן
panem :famelicis Dominus ‖ soluens .vinctos
לחם לרעבים יהוה [e] מתיר אסורים :
Dominus † aperiens ,cæcos Dominus ‡ erigens :curuatos
8 יהוה פקח עורים יהוה זקף כפופים
Dominus ‡ diligens .iustos Dominus * custodiens
9 יהוה אהב צדיקים : יהוה שמר את־
,aduenas ,pupillum & viduam ‖ eriget & viam impiorum
[f] גרים יתום ואלמנה יעודד ודרך רשעים
.subuertet Regnabit Dominus in ,seculum Deus tuus Siion
10 יעות : ימלך יהוה לעולם אלהיך ציון
in generatione, & generatione † Iah-Hallelu.
[g] לדר ודר הללו־יה :

† Laudate Dominum.
vita mea:
[a] חיה
‡ dum * fuero.
‖ principibus.
† est
‡ Emigrabit
‡ & * ipse
[b] ישע [c] יצא
[d] עשת
† Beatus est is
‡ est
‡ & cuius
* est in
‖ Qui fecit
‡ qui custodit
‡ Qui facit
* qui dat
‖ soluit
[e] נתר
‡ aperit oculos cæcorum,
‡ erigit
‡ diligit
* custodit
‖ eleuabit:
[f] גור
† Laudate Dominum.
[g] דור

PSAL. CXLVII. קמז

Laudate † Iah, quoniam ‡ bonum ‡ canere Deo nostro
1 הללויה כי־טוב זמרה אלהינו
quoniam ‡ iucundum decens laus. Ædificans Ierusalaim
2 כי־נעים נאוה [h] תהלה : בונה ירושלם
Dominus * expulsos Israel congregabit. ‖ Sanans contritos
3 יהוה נדחי ישראל יכנס : הרופא לשבורי
corde: & † alligans dolores eorum. ‡ Numerans numerum
4 לב ומחבש לעצבותם : מונה מספר
stellarum: omnibus eis nomina ‡ vocabit. Magnus
5 לכוכבים לכלם שמות יקרא : גדול
Dominus noster, & multus fortitudine: intelligentiæ eius non *
אדונינו [i] ורב־[k] כח לתבונתו אין
numerus. ‖ Erigens mansuetos Dominus † humilians impios
6 מספר : מעודד [l] ענוים יהוה משפיל רשעים
vsque ad terram. ‡ Respondete Domino in confessione: canite
7 עדי־ארץ : ענו ליהוה [m] בתודה זמרו
Deo nostro in cithara. ‡ Operiens cælos in nubibus.
8 לאלהינו בכנור : המכסה שמים בעבים
* parans terræ pluuiam: ‖ faciens germinare montes herbam.
[n] המכין לארץ מטר המצמיח הרים חציר :
† Dans iumento ‡ panem suum: filiis ‡ coruis, quum clamauerint.
9 נותן לבהמה לחמה לבני ערב אשר יקראו :
Non in fortitudine equi ‡ volet: non in coxendicibus viri
10 לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש
volet. * Volens Dominus timentes eum; ‖ exspectantes
11 ירצה : רוצה יהוה את־יראיו את־המיחלים
in misericordia eius.
לחסדו :
Lauda Ierusalaim Dominum: lauda Deum tuum
12 שבחי ירושלם את־יהוה הללי אלהיך
Siion. Quoniam roborauit vectes portarum tuarum: benedixit
13 ציון : כי־חזק בריחי שעריך ברך
filiis tuis in * interiori tuo. Ponent terminum tuum pacem:
14 בניך בקרבך : [o] השם־גבולך שלום
adipe ‖ tritricorum te faciet saturare. † Mittens eloquium suum
15 חלב חטים ישביעך : השלח אמרתו
terræ: donec velociter ‡ curret verbum eius.
ארץ עד־מהרה ירוץ דברו :

† Dominum,
‡ est
‡ dulcis, decora est
[h] הלל
* eiectos
‖ Qui sanat
† alligat
‡ Qui numerat
‡ vocans.
* est
[i] רבב [k] כוח
‖ Eleuat
† humiliat
[l] ענה
‡ Canite
[m] ידה
‡ Qui operit
* & parat
‖ qui germinare facit
[n] כון
† Qui dat
‡ escam suam:
‡ coruorum,
‡ cõplacebit: neque tibias
* Vult
‖ sperantes
* medio tui.
Qui posuit
[o] שום
‖ frumenti
† Qui mittit
‡ curit

.ſparget † cinerem ſicut pruinam :lanam ſicut niuem Dans — Qui dat † ſpargit.

16 הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר׃

eius frigoris facies ad ‖ :buccellas ſicut ſuam glaciem Proiiciens — Qui proiiciit ‖ coram frigore

17 מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי [a] קָרָתוֹ — [a] קָרָה

flabit :ea liqueſaciet & ,ſuum verbum Mittet ?ſtabit quis

18 מִי יַעֲמֹד׃ יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם [b] יַשֵּׁב — [b] נָשַׁב

ſua verba Annuncians ‡ .aquæ fluent $,eius ſpiritus — $ & ‡ Qui annunciat verbum ſuum

19 רוּחוֹ יִזְּלוּ־מָיִם׃ [c] מַגִּיד דְּבָרָו

.Iſraeli ſua iudicia & ,ſua ſtatuta :Iahacob ipſi

לְיַעֲקֹב [d] חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל׃ — [c] נָגַד

non iudicia & ,genti omni ſic fecit Non

20 לֹא־עָשָׂה כֵן לְכָל־גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל־ — [d] חָקַק

.Iah-Hallelu † .ea cognoſcent — † Laudate Dominum.

יְדָעוּם הַלְלוּ־יָהּ׃

PSAL. CXLVIII. קמח

:cælis de Dominum Laudate .Iah-Hallelu ‖ — ‖ Laudate Dominum.

1 הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם

:eius angeli omnes eum Laudate .excelſis in eum laudate

2 הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים׃ הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו

ſol eum Laudate .eius exercitus omnes eum laudate

3 הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָיו׃ הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ

eum Laudate .lucis ‖ ſtellæ omnes eum laudate :luna & — ‖ luminoſæ.

4 וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר׃ הַלְלוּהוּ

.† cælos ſupra quæ aquæ & :cælorum cæli — † ſunt.

שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃

,præcepit ipſe quia :Domini nomen Laudent

5 יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה

;ſeculum in perpetuum in ea fecit ſtare Et .ſunt creata &

6 וְנִבְרָאוּ׃ וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם

Dominum Laudate .tranſibit non & ,dedit ſtatutum

7 חָק־נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר׃ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה

.voragines omnes & ,dracones terra de

מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃

faciens turbinis ventus :vapor & ,nix ,grando & ,Ignis

8 אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה

,fructus lignum :colles omnes & ,Montes .eius verbum arbor fructifera,

9 דְבָרוֹ׃ הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ [e] פְּרִי — [e] פָּרָה

reptile :iumentum omne & ,Beſtia .cedri omnes &

10 וְכָל־אֲרָזִים׃ הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׂ

:populi omnes & ,terræ Reges .pennæ auis & alata.

11 וְצִפּוֹר כָּנָף׃ מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים

etiam & Iuuenes .terræ iudices omnes & principes

12 [f] שָׂרִים וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ בַּחוּרִים וְגַם־ — [f] שׂוּר

Laudent .iunioribus cum ſenes :virgines

13 בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־נְעָרִים׃ יְהַלְלוּ אֶת־

:ſolius eius nomen eſt exaltatum quia Domini nomen

שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ

.cælum & terram ſuper eius magnificentia — gloria

הוֹדוֹ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃

,eius piis omnibus laus :ſuo populo cornu exaltauit Et — miſericordibus

14 [g] וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ [h] תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו — [g] רוּם

.Iah-Hallelu ,ei propinquo populo ,Iſrael filiis

לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם־קְרֹבוֹ הַלְלוּ־יָהּ׃ — [h] הָלַל

PSAL. CXLIX. קמט

† Laudate Dominum. — :nouum canticum Domino Cantate .Iah-Hallelu †

1 הַלְלוּ יָהּ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ

‡ congregatione — Iſrael Lætetur .piorum cœtu ‡ in eius laus

2 תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים׃ יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל

$ & — .ſuo regein exultent Sion filij $:ſuo factore in

[i] בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן [k] יָגִילוּ בְמַלְכָּם׃ — [i] עָשָׂה [k] גּוּל

cithara & ,tympano in :choro in eius nomen Laudent

3 יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר

:ſuo populo in Dominus complacebit Quia .ei canant

4 יְזַמְּרוּ־לוֹ׃ כִּי־רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ

.ſalute in humiles glorificabit

יְפָאֵר [l] עֲנָוִים בִּישׁוּעָה׃ — [l] עָנָה

laudabunt in — ſuper praconizabunt :gloria in miſericordes Exultabunt

5 יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל־

;eorum gutture in Dei Exaltationes .ſuis cubilibus

6 מִשְׁכְּבוֹתָם׃ רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם

† anceps ‖ manibus — .eorum manu ‖ in acierum † gladius &

וְחֶרֶב [m] פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם׃ — [m] פֶּה

increpationes :gentibus in vindictam faciendum Ad

7 לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת

:compedibus in eorum reges alligandum Ad .populis in

8 בַּלְאֻמִּים׃ לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים

$ nobiles ‡ vinculis ferreis. — .ferri compedibus ‡ in eorum inclytos $ &

וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל׃

† erit — † hic decor :ſcriptum iudicium eis in faciendum Ad

9 [n] לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא — [n] עָשָׂה

‖ miſericordibus * Laudate Dominum. — .Iah--Hallelu * ,ſuis piis ‖ omnibus

לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּ־יָהּ׃

PSAL. CL. קנ

:eius ſanctitate in Deum Laudate .Iah-Hallelu

1 הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ

firmamento — .eius fortitudinis expanſione in eum laudate

הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ [o] עֻזּוֹ׃ — [o] עָזַז

eum laudate :eius fortitudinibus in eum Laudate

2 הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ

in multitudine — .eius magnitudinis multitudinem ſecundum

[p] כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃ — [p] רָבַב

,nebel in eum laudate :buccinæ clangore in eum Laudate

3 הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל

.cithara &

וְכִנּוֹר׃

eum laudate :choro & ,tympano in eum Laudate

4 הַלְלוּהוּ [q] בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ — [q] תָּפַף

.organo & ,chordis in

בְּמִנִּים וְעוּגָב׃

† ſonoris: — eum laudate :auditus † cymbalis in eum Laudate

5 הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ

‖ altè ſonantibus. — .ouationis ‖ cymbalis in

בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה׃

Spiritus laudet Dominum. — .Iah-Hallelu ,Iah laudabit halitus Omnis

6 כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּ־יָהּ׃

Finis libri Pſalmorum.

תַּם סֵפֶר תְּהִלִּים

ספר משלי

LIB. PROVERBIORVM, QVEM HEBRAEI MISLE, ID EST, PARABOLAE, SIVE SIMILITVDINES APPELLANT.

CAPVT I. א

Dauid filij, Selomoh Parabolæ
1 משלי שלמה [a] בן־דוד
scienđum Ad .Israel regis
2 מלך ישראל: [b] לדעת
:eruditionem & ,sapientiam
חכמה [c] ומוסר
eloquia intelligendum ad
להבין אמרי
,iustitiam :intellectus eruditionẽ suscipiendũ ad† .intelligentię
3 בינה: לקחת מוסר השכל צדק
puero ;calliditatẽ simplicibus dãdũ Ad .rectitudines &,iudiciũ &
4 ומשפט ומשרים: [d] לתת לפתאים ערמה לנער
:doctrinam addet & ,sapiens Audiet .versutiam & ,scientiam
5 דעת [e] ומזמה: ישמע חכם ויוסף לקח
intelligendum Ad .possidebit solertia consilia intelligens &
6 [f] ונבון תחבלות יקנה: להבין
.eorum ænigmata & ,sapientum verba :facundiam†& ,parabolam
משל ומליצה דברי חכמים וחידתם:
,sapientiam :scientiæ ‡ principium Domini Timor
7 [g] יראת יהוה ראשית דעת חכמה
mi fili Audi .despexerunt stulti eruditionem &
8 ומוסר אוילים [h] בזו: שמע בני
.tuæ matris legem dimittas ne & ;tui patris eruditionem
מוסר אביך ואל־[i] תטש [k] תורת אמך:
torques & :tuo capiti ipsa * gratiæ copulatio ‡ Quia
9 כי [l] לוית [m] חן הם לראשך וענקים
ne ,peccatores te pellexerint † si ,mi Fili .tuis gutturibus ||
10 לגרגרתיך: בני אם־יפתוך חטאים אל־
insidiemur ,nobiscum Age † ,dixerint Si .velis ‡
11 [n] תבא: אם־יאמרו [o] לכה אתנו נארבה
.gratis innocentem ad * nos abscondamus :sanguini
לדם נצפנה [p] לנקי חנם:
integros & ,viuentes sepulchrum sicut eos Deglutiamus
12 נבלעם כשאול [q] חיים ותמימים
pretiosam substantiam Omnem .cisternam || descendentes sicut
כיורדי בור: כל־הון יקר
13 .spolio ‡ nostras domos implebimus † :reperiemus
נמצא נמלא בתינו שלל:
vnum marsupium :nostrum medio in cadere facies tuam Sortem
14 גורלך [r] תפיל בתוכנו כיס אחד
:eis cum via in ambules ne ,mi Fili .nobis omnibus erit
15 יהיה לכלנו: בני אל־[s] תלך בדרך אתם
eorum pedes Nam .eorum semita à tuum pedem prohibe
מנע רגלך מנתיבתם: כי רגליהם
16 .sanguinem effundendum ad festinabunt & ,current malum ad
לרע ירוצו וימהרו לשפך־דם:
compotis † omnis oculis in rete expansum gratis † Quoniam
17 כי־חנם מזרה הרשת בעיני כל־בעל
absċondent :insidiabuntur eorum sanguini ipsi Et .pennæ
18 כנף: והם לדמם יארבו יצפנו
concupiscentis * omnis semitæ Sic .eorum animabus ‡
19 לנפשתם: כן ארחות כל־בצע

Marginal notes:
- [a] בנה
- [b] ידע
- [c] יסר
- † Item .intelligentię
- [d] נתן — cogitationem
- [e] זמם
- [f] בין — † interpretationem
- ‡ est
- [g] ירא
- [h] בזה vel בוז
- [i] נטש [k] ירה — ‡ augmentum * erunt
- [l] לוה [m] חנן — || gutturi tuo. † incitauerint ‡ acquiescas † Veni
- [n] אבה [o] ילך — * contra
- [p] נקה
- [q] חיה — || in foueam,
- † & ‡ spoliis
- proiice [r] נפל
- [s] ילך — semitis
- currunt, & festinauit vt effundant † frustra spargitur ‡ auis,
- [t] חנן
- † se propter animas * auarè sectā-

;lucri concupiscentiam animam | patronorum illius capiet.
בצע את־נפש בעליו [a] יקח:
† Sapientia in platea prædicabit: in plateis dabit suam vocẽ.
20 חכמות בחוץ [b] תרנה ברחבות תתן קולה:
In capite tumultuantium clamabit in ostiis portarum,
21 בראש [c] המיות תקרא בפתחי שערים
in vrbe sua eloquia dicet. Vsquequo simplices
22 בעיר אמריה תאמר: עד־מתי [d] פתים
diligetis simplicitatem? derisores derisionem desiderabunt
תאהבו פתי [e] ולצים לצון חמדו
sibi? & stulti odio habebunt scientiam? * Conuertemini
23 לכם וכסילים ישנאו־[f] דעת: [g] תשבו
ad increpationem meam: En || eructabo vobis spiritum meum:
[h] לתוכחתי הנה [i] אביעה לכם רוחי
faciam scire verba mea vos. Pro eo quòd vocaui,
24 אודיעה דברי אתכם: יען קראתי
& renuistis: extendi manum meam, & non † attendens.
25 ותמאנו [k] נטיתי ידי ואין מקשיב:
Et ‡ feriari fecistis omne consilium meum; & increpationẽ meã
ותפרעו כל־[l] עצתי ותוכחתי
non voluistis. Etiam ego in † exitio vestro ridebo:
26 לא [m] אביתם: גם־אני באידכם אשחק
subsannabo, * in veniendo pauorem vestrum. In veniendo
27 אלעג בבא פחדכם: בבא
sicut desolatio | pauorem vestrum, & exitium vestrum veluti turbo
כשאוה פחדכם ואידכם כסופה
† ingruerit: in veniendo super vos ‡ angustiam. & coarctationem.
יאתה בבא עליכם [n] צרה וצוקה:
28 Tunc inuocabunt me, & non exaudiam: quærent diluculò me,
אז יקראנני ולא אענה ישחרנני
& non inuenient me. Pro * quòd odiuerunt scientiam:
29 ולא ימצאנני: תחת כי־שנאו דעת
& timorem Domini non elegerunt. Nec " acquieuerunt
30 ויראת יהוה לא בחרו: לא־אבו
meo consilio: spreuerunt omnem increpationem meam.
לעצתי נאצו כל־תוכחתי:
31 Et comedent de fructu viæ suæ; & de consiliis suis saturabuntur.
ויאכלו [o] מפרי דרכם וממעצתיהם ישבעו:
32 Quia auersio simplicium interficiet eos; & † tranquillitas
כי [p] משובת פתים תהרגם [q] ושלות
stultorum perdet eos. † Et audiens mihi habitabit
33 כסילים תאבדם: ושמע לי ישכן־
fiducialiter: & pacatus erit ‡ à pauore mali.
בטח ושאנן מפחד [r] רעה:

CAP. II. ב

1 Fili mi, si susceperis eloquia mea; & mandata mea
בני אם־תקח אמרי [s] ומצותי
absconderis tecum: Ad attendere † ad faciendum sapientiam
2 תצפן אתך: להקשיב לחכמה
aurem tuam, inclines cor tuum intelligentiæ. Quia si
3 אזנך [t] תטה לבך [u] לתבונה: כי אם
ad intelligentiã clamaueris; intelligentiæ dederis vocem tuam.
לבינה תקרא לתבונה [x] תתן קולך:

Marginal notes:
- tis lucrum || dominorum
- [a] לקח
- † Sapientiatoris
- [b] רנן
- [c] המה
- [d] פתה
- [e] לוץ
- * Conuertimini
- [f] ידע [g] שוב
- || loquar
- [h] יכח [i] נבע
- † fuit qui attenderet.
- [k] נטה
- ‡ cessare
- [l] יעץ
- † contritione vestri
- [m] אבה
- * cùm venerit timor vester. Cùm venerit inquam || timor vester & contritio vestri
- כשואה
- ק
- † venerit: cùm venerit ‡ tribulatio & angustia.
- * eo
- [n] צור
- || voluerunt consilium meum.
- [o] פרה
- † prosperitas
- [p] שוב
- [q] שלה
- ‡ Qui aurem obediuerit ‡ requiescet timore
- [r] רוע
- [s] צוה
- Vt † facias sapientiæ ‡ &
- [t] נטה [u] בין
- [x] נתן

absconditos thesauros sicut & ;argentũ tanquã eam quæsieris Si

4 אִם־תְּבַקְשֶׁנָּה כַכָּסֶף וְכַמַּטְמֹנִים

;Domini timorem intelliges Tunc .eam fueris scrutatus

5 תַּחְפְּשֶׂנָּה׃ אָז תָּבִין יִרְאַת יְהוָה — dat

dabit Dominus Quia .inuenies Dei scientiam &

6 וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא׃ כִּי־יְהוָה יִתֵּן

abscondet Et .intelligentia & ,scientia * eius ore ex :sapientiã — * est

7 חָכְמָה ‌[a] מִפִּיו ‌[b] דַּעַת וּתְבוּנָה׃ וְצָפַן — [a] פֶּה [b] יָדַע צָפוּן ק

.perfectè ambulantibus clypeum ‡ ;essentiam rectis

לַיְשָׁרִים ‌[c] תּוּשִׁיָּה ‌[d] מָגֵן לְהֹלְכֵי תֹם׃ — ‡ & proteget ambulantes simpliciter.

eius misericordiam viam &:iudicij semitas custodiendum Ad

8 לִנְצֹר אָרְחוֹת מִשְׁפָּט וְדֶרֶךְ חֲסִידָו — [c] יָשָׁה [d] גָּנַן

,iudicium & ,iustitiam intelliges Tunc .custodiet — ‡ semitam

9 יִשְׁמֹר׃ אָז תָּבִין צֶדֶק וּמִשְׁפָּט

intrauerit Cùm .bonam orbitam ‡ omnem ,rectitudines &

10 וּמֵישָׁרִים כָּל־מַעְגַּל־טוֹב׃ כִּי־תָבוֹא

.fuerit iucunda tuæ animæ scientia & ;tuum cor in sapientia — dulcuerit.

חָכְמָה בְלִבֶּךָ וְדַעַת לְנַפְשְׁךָ יִנְעָם׃

.te seruabit intelligentia :te super custodiet Cura' — 'Cogitatio

11 ‌[e] מְזִמָּה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ תְּבוּנָה תִנְצְרֶכָּה׃ — [e] זָמַם

.peruersitates loquente à viro :mala via à te eruendum Ad — † Vt eruat

12 ‌[f] לְהַצִּילְךָ מִדֶּרֶךְ ‌[g] רָע מֵאִישׁ מְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃ — [f] נָצַל [g] רוּעַ

viis in eundum ad * ;rectitudinis semitas Relinquentes — ‖ Qui relinquunt * vt ambulent per vias tenebrosas.

13 הַעֹזְבִים אָרְחוֹת יֹשֶׁר ‌[h] לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי־

exultabunt ‡ ;malum facere Lætantes .tenebrositatis — Qui lætantur ‡ & exultant

14 חֹשֶׁךְ׃ הַשְּׂמֵחִים ‌[i] לַעֲשׂוֹת רָע ‌[k] יָגִילוּ — [h] הָלַךְ [i] עָשָׂה

;obliquæ ‡ eorum semitæ Quorum .mali peruersitatibus in — [k] גוּל

15 בְּתַהְפֻּכוֹת רָע׃ אֲשֶׁר אָרְחֹתֵיהֶם עִקְּשִׁים

muliere à te eruendum Ad † .eorum orbitis in recedentes & — * peruersæ sũt; & peruersitates sunt viis

16 וּנְלוֹזִים בְּמַעְגְּלוֹתָם׃ לְהַצִּילְךָ מֵאִשָּׁה

Relinquens .lenificauit * sua eloquia ‖ aliena ab ;extraneâ — † Vt eruat inquam

17 זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה׃ הַעֹזֶבֶת

.est oblita sui Dei pacti & .suarum adolescentiarum ‡ ducem — ‖ quæ * mollit.

אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ שָׁכֵחָה׃ — Que relinquit ‡ adolescentiæ suæ,

ad & ;eius domus mortem ad est incuruata ‡ Quia

18 כִּי שָׁחָה אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ וְאֶל־ — ‡ inclinata * mortuos semitæ

non eam ingredientes Omnes .eius orbita manes * — † vitæ.

19 רְפָאִים מַעְגְּלֹתֶיהָ׃ כָּל־בָּאֶיהָ לֹא

.vitarum † semitas apprehendent nec ;reuertentur

יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת ‌[l] חַיִּים׃ — [l] חָיָה ‖ ambula per viam

iustorum semitas & ;bonorum via in ambulabis ‖ Ea propter

20 לְמַעַן תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת צַדִּיקִים — * custodi.

integerrimi ‡ & ;terram inhabitabunt recti Quia .custodies — ‡ immaculati

21 תִּשְׁמֹר׃ כִּי־יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ וּתְמִימִים

;succidentur terra de impij Et .ea in remanebunt

22 ‌[m] יִוָּתְרוּ בָהּ׃ וּרְשָׁעִים מֵאֶרֶץ יִכָּרֵתוּ — [m] יָתַר ‡ destruentur

.ea ex eradentur ‡ præuaricatores &

וּבוֹגְדִים ‌[n] יִסְּחוּ מִמֶּנָּה׃ — [n] נָסַח

CAP. III. ג

custodiat mea præcepta & ;obliuiscaris ne meæ legis ,mi Fili'

1 בְּנִי ‌[o] תּוֹרָתִי אַל־תִּשְׁכָּח ‌[p] וּמִצְוֹתַי ‌[q] יִצֹּר — [o] יָרָה [p] צָוָה [q] נָצַר

;vitarum * annos & ,dierum longitudinem Quia .tuum cor — * vitæ;

2 לִבֶּךָ׃ כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת ‌[r] חַיִּים — [r] חָיָה

ne veritas & Misericordia .tibi addent ‡ pacem & — ‡ apponent

3 וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ׃ חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־ — [s] אָמַן

super * eas scribe :tuis gutturibus super † eas liga ;te deserant — † in gutture tuo.

יַעַזְבֻךָ קָשְׁרֵם עַל־גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־ — * in

;bonum intellectum & gratiam inueni ‖ Et .tui cordis tabula — * inuenies

4 לוּחַ לִבֶּךָ׃ וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב — [t] חָנַן

Domino in Fide .hominu ‡ & ,Dei oculis in — ‡ hominum.

5 בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם׃ בְּטַח אֶל־יְהוָה

.innitaris ne tuam intelligentiam ad ‡ & ;tuo corde toto in — ‡ intelligentiæ tuæ.

בְּכָל־לִבֶּךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל־תִּשָּׁעֵן׃

.tuas semitas diriget ipse & ;eum scito tuis viis omnibus In

6 בְּכָל־דְּרָכֶיךָ ‌[u] דָעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ׃ — [u] יָדַע

,Dominum time :tuis oculis in sapiens sis Ne

7 אַל־‌[x] תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת־יְהוָה — [x] הָיָה

irrigatio * & ;tuo vmbilico erit Sanitas .malo à recede & — * medulla

8 וְסוּר מֵרָע׃ רִפְאוּת תְּהִי ‌[y] לְשָׁרֶּךָ ‌[z] וְשִׁקּוּי — [y] שָׁרַר [z] שָׁקָה

;tua substantia è † Dominum Honora .tuis ossibus — † diuitiis tuis,

9 לְעַצְמוֹתֶיךָ׃ כַּבֵּד אֶת־יְהוָה מֵהוֹנֶךָ

& primitiis omnium frugum tuarum. — tua horrea implebuntur Et .tui prouentus omnis principio à & —

10 וּמֵרֵאשִׁית כָּל־תְּבוּאָתֶךָ׃ וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ — [a] יָסַר

a Correctionem .te rũpent tua torcularia nouo vino & ;saturitate — ‡ abiicias; * tedio afficiaris ppter increpationem

11 שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרֹצוּ׃ ‌[a] מוּסַר

.eius increpatione in fastidias * ne & ;reprobes ‡ ne mi Fili Domini

12 יְהוָה בְּנִי אַל־תִּמְאָס וְאַל־‌[b] תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ׃ — [b] קוּץ

b pater veluti & :arguet ‖ Dominus diliget † quem Quippe — † diligit ‖ increpat:

כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב יְהוָה יוֹכִיחַ וּכְאָב

:sapientiam inuenit ,hominis Beatitudines .voles filium * — * in filio complacebit.

13 אֶת־בֵּן יִרְצֶה׃ אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה

eius negotiatio bona ‡ Quia .intelligentiam educet ,hominis ‡ & — Beat' homo, & homo qui eduxerit in lucem.

14 וְאָדָם ‌[c] יָפִיק תְּבוּנָה׃ כִּי טוֹב סַחְרָהּ — ‡ melior

.eius prouentus * auro pra & :argenti negotiatione pra — * melior est fructus

מִסְּחַר־כָּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ׃

non tua voluntates omnes ‖ & ;margaritis pra ipsa Pretiosa" — "Pretiosior est ‖ omnia desiderabilia tua

15 יְקָרָה הִיא ‌[d] מִפְּנִינִים וְכָל־חֲפָצֶיךָ לֹא — [c] פּוּק [d] פָּנַן

:illius dextera in ‡ dierum Longitudo .ea in * æquabuntur

16 יִשְׁווּ־בָהּ׃ אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ — [e] מִפְּנִינִים

viæ eius Viæ .gloria & ,opulentia ‡ illius sinistra in

17 בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־ — ק

vitarum ‖ Lignum .pax † eius semitæ omnes & ,amœnitatis * — * ei. ‡ est

18 נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃ עֵץ־חַיִּים — שׁוּר

.beatus ‡ ,eam sustentantes * & :eam in apprehendentibus ipsa — ‡ diuitiæ, * delectabiles; † pacificæ. ‖ vitæ est * qui fulciunt ‡ beati.

הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃

cælos stabiliuit ;terram fundauit sapientia in Dominus

19 יְהוָה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם — בִּין

;sunt ruptæ abyssi eius scientia In .intelligentia in

20 ‌[f] בִּתְבוּנָה׃ בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ — ‡ cæli * hæc

recedant ne ,mi Fili .rorem stillabunt æthera ‡ & — טָלַל

21 וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ־‌[g] טָל׃ בְּנִי אַל־יָלֻזוּ — * legem,

.cogitationem & ,essentiam * custodi :tuis oculis ab — [h] יָשָׁה [i] זָמַם

מֵעֵינֶיךָ נְצֹר ‌[h] תֻּשִׁיָּה ‌[i] וּמְזִמָּה׃ — † vita

.tuis gutturibus ‖ gratia & ,tuæ animæ vita * erunt Et — ° gutturi tuo.

22 ‌[k] וְיִהְיוּ ‌[l] חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ ‌[m] וְחֵן לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃ — [k] הָיָה [l] חָיָה

non tuus pes & ;tua via fiducia in * ambulabis Tunc — [m] חָנַן [n] הָלַךְ

23 אָז ‌[n] תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא — * fiducialiter ‡ dormieris, * timebis: & quiesces, * timore

,iacebis & ;pauebis ‡ non ,iacueris ‡ Si .impinget

24 ‌[o] תִגּוֹף׃ אִם־תִּשְׁכַּב לֹא־תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ

pauore * à timebis Non .tuus somnus erit suauis &

25 וְעָרְבָה ‌[p] שְׁנָתֶךָ׃ אַל־תִּירָא מִפַּחַד — [o] נָגַף [p] יָשֵׁן

.venerit cùm ,impiorum desolatione à & ;repentino — [q] שָׁאָה [r] בּוֹא

פִּתְאֹם ‌[q] וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי ‌[r] תָבֹא׃

tuum pedem custodiet & ;tua fiducia in erit Dominus Quia — ‡ ab eo qui debet illud habere; cùm fuerit facultas manui tuæ ‖ amico

26 כִּי־יְהוָה יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ

existendo in ;suo patrono à † bonum prohibeas Ne .captura à

27 מִלָּכֶד׃ אַל־תִּמְנַע־טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת — יָדָה ק

:tuo sodali ‖ dicas Ne .faciendum ad tua manus facultati

28 לְאֵל ‌[s] יָדֶיךָ ‌[t] לַעֲשׂוֹת׃ אַל־תֹּאמַר ‌[u] לְרֵעֲךָ — [s] הָיָה [t] עָשָׂה

.tecum est & * ,dabo eras & ;reuertere & ,Vade — * si quod petit est apud te.

לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ׃

fiducia in sedens ‡ ipse & :malum tuum fortium super fabricet ‡ Ne — ‡ cogites contra amicum ‡ habitat fiducialiter

29 אַל־תַּחֲרֹשׁ עַל־רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא־יוֹשֵׁב לָבֶטַח

non si ,gratis homine cum contendas Ne .tecum

30 אִתָּךְ׃ אַל־‌[x] תָּרוֹב עִם־אָדָם חִנָּם אִם־לֹא — [u] רָעָה [x] רוּב

;violentiæ * virum in æmuleris Ne .malum tibi retribuit — תָּרִיב

31 גְּמָלְךָ רָעָה׃ אַל־תְּקַנֵּא בְּאִישׁ חָמָס — ק

† abominatio Quia .eius vias omnes in eligas ne & — * iniquum: † est

32 וְאַל־תִּבְחַר בְּכָל־דְּרָכָיו׃ כִּי תוֹעֲבַת

Maledictio .eius secretum rectis cum & ;peruersus Domini — אָרַר

33 יְהוָה נָלוֹז וְאֶת־יְשָׁרִים סוֹדוֹ׃ ‌[y] מְאֵרַת — ‖ erit * habitaculo

.benedicet iustorum tugurio & * ;impij domo in ‖ Domini — autem ‡ Nonne

34 יְהוָה בְּבֵית רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ׃ — ‡ humilibus

‡ gratiam dabit mansuetis ‡ & ;illudet ipse illusores Si ‡

35 אִם־‌[z] לַלֵּצִים הוּא־יָלִיץ ‌[a] וְלַעֲנָוִים יִתֶּן־חֵן׃ — [z] לוּץ [a] עָנָה לַעֲנָוִים

stulti * & :possidebunt hæreditate sapientes Gloriam

כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּכְסִילִים

.ignominiam exaltans — * stulti exaltat quod est ignominiosum.

‌[b] מֵרִים קָלוֹן׃ — [b] רוּם קָלָה

CAP. IIII. ד

sciendum ad † attendite & ;patris eruditionem filij Audite — † vt sciatis

1 שִׁמְעוּ בָנִים ‌[d] מוּסַר אָב ‌[e] וְהַקְשִׁיבוּ לָדַעַת — [d] יָסַר [e] יָדַע

:vobis dedi bonam doctrinam Quia intelligendum

2 בִּינָה׃ כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם

;meo patri fui filius Quia .derelinquatis ne meam legem

3 תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ׃ כִּי־בֵן הָיִיתִי לְאָבִי

.me docebat * Et .meæ matris facies ad ‡ vnicus & ,tener

4 רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי אִמִּי׃ וַיֹּרֵנִי

,mea præcepta custodi :tuũ cor mea eloqa Fulciat ,mihi dicebatq;

וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ־דְּבָרַי לִבֶּךָ שְׁמֹר מִצְוֺתַי

ne intelligentiam eme ,sapientiam Eme .viue ‡ &

5 וֶחְיֵה׃ קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה אַל־

Ne .mei oris dictis à † declines neque ,obliuiscaris

6 תִּשְׁכַּח וְאַל־תֵּט מֵאִמְרֵי־פִי׃ אַל־

.te conseruabit & ,eam dilige :te custodiet & ,eam derelinquas

תַּעַזְבֶהָ וְתִשְׁמְרֶךָּ אֱהָבֶהָ וְתִצְּרֶךָּ׃

omni in & ;sapientiam acquire sapientia ‡ Principium

7 רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל־

,eam Exalta .intelligentiam acquire * tua acquisitione ‡

8 קִנְיָנְךָ קְנֵה בִינָה׃ סַלְסְלֶהָ

.fueris eam amplexatus cùm ,te glorificabit :te exaltabit &

וּתְרוֹמְמֶךָּ תְּכַבֵּדְךָ כִּי תְחַבְּקֶנָּה׃

decoris diademate † :gratiæ copulam ‖ tuo capiti Dabit

9 תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת־חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת

:mea dicta ‡ suscipe & ,mi fili Audi .te muniet ‡

10 תְּמַגְּנֶךָּ׃ שְׁמַע בְּנִי וְקַח אֲמָרָי

sapientiæ viam In .vitarum ‖ anni tibi multiplicabuntur &

11 וְיִרְבּוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃ בְּדֶרֶךְ חָכְמָה

.rectitudinis orbitis in ‡ te feci calcare :te institui †

12 הֹרֵתִיךָ הִדְרַכְתִּיךָ בְּמַעְגְּלֵי־יֹשֶׁר׃

,cucurreris si & :tuus gressus coarctabitur non ,te eundo In

בְּלֶכְתְּךָ לֹא־יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם־תָּרוּץ

:dimittas ne ,eruditionem in Apprehende ‡ .impinges non

13 לֹא תִכָּשֵׁל׃ הַחֲזֵק בַּמּוּסָר אַל־תֶּרֶף

impiorum semitam In .tua vita * ipsa quia ,eam custodi

14 נִצְּרֶהָ כִּי־הִיא חַיֶּיךָ׃ בְּאֹרַח רְשָׁעִים

.malorum via in gradiaris ne & :ingrediaris ne

אַל־תָּבֹא וְאַל־תְּאַשֵּׁר בְּדֶרֶךְ רָעִים׃

,ea desuper † declina :ea in ‖ transeas no ,eam Desere

15 פְּרָעֵהוּ אַל־תַּעֲבָר־בּוֹ שְׂטֵה מֵעָלָיו

.malefecerint nisi ,dormiunt non Etenim .transi &

16 וַעֲבוֹר׃ כִּי לֹא יִשְׁנוּ אִם־לֹא יָרֵעוּ

.fecerint ruere nisi ,eorum somnus rapitur & ‡ nec

וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם אִם־לֹא יַכְשׁוֹלוּ׃

rapinarum vinum & ;impietatis panem comederunt ‡ Quia

17 כִּי לָחֲמוּ לֶחֶם רֶשַׁע וְיֵין חֲמָסִים

splendens ‖ lux veluti iustorum semita Et :bibent*

18 יִשְׁתּוּ׃ וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ

.diem paratum ad vsque illuminans & ,vadens

הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד־נְכוֹן הַיּוֹם׃

corruent ‡ quid in nouerunt non † :caligo sicut impiorum Via

19 דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ׃

inclina mea eloquia ad :attende meis verbis ,mi Fili

20 בְּנִי לִדְבָרַי הַקְשִׁיבָה לַאֲמָרַי הַט

ea custodi :tuis oculis ab recedant Ne .tuam aurem

21 אָזְנֶךָ׃ אַל־יַלִּיזוּ מֵעֵינֶיךָ שָׁמְרֵם

;ea inuenientibus ipsa vita Quia .tui cordis medio in

22 בְּתוֹךְ לְבָבֶךָ׃ כִּי־חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם

.medela eius carni vniuersæ & sanitas,

וּלְכָל־בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא׃

ipso ex quia ;tuum cor custodi custodia omni Ex

23 מִכָּל־מִשְׁמָר נְצֹר לִבֶּךָ כִּי מִמֶּנּוּ

;oris peruersitatem te à Remoue .vitarum ‡ exitus †

24 תּוֹצְאוֹת חַיִּים׃ הָסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת פֶּה

.te à elonga labiorum prauitatem ‡ &

וּלְזוּת שְׂפָתַיִם הַרְחֵק מִמֶּךָּ׃

* dirigant tuæ palpebræ & aspiciant rectum ad tui Oculi

25 עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יַיְשִׁרוּ

.tua viæ omnes & ‡ tui pedis orbitam ‖ Pondera .te coram

26 נֶגְדֶּךָ׃ פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְכָל־דְּרָכֶיךָ

:sinistram & ‡ ,dexteram † declines Ne .stabilientur

27 יִכֹּנוּ׃ אַל־תֵּט יָמִין וּשְׂמֹאול

.malo à tuum pedem remoue

הָסֵר רַגְלְךָ מֵרָע׃

Marg.: [a] ירה [b] היה ‡ inter filios * ipse לבני ק [c] רכך ירה ‖ viues. † ab eloquiis [e] נצר [f] נטה פה [h] נצר ‡ sapientiæ oue ‡ substantia * eme [i] קנה סלל ‡ augmentum † coronam [l] נתן [m] לוה ‡ tradet tibi. ‡ eloquia ‖ vitæ. [n] לקח [o] רבה † direxi ‡ per semitas rectas. Cùm ambulaueris, [p] ירה [q] ילך ‡ Tene [r] יצר יסר [t] רפה * est vita tua. [u] בוא ‡ per eam. † ab [x] ישן [y] רוע ‡ nec יכשילו ק ‡ comedunt * bibunt. ‖ splendet, vadit, & illuminat [y] שתה † nesciunt; ‡ cadunt. [z] נטה [a] לוז vita sunt † sunt ‡ vitæ. [b] יצא ‡ peruersitate * viam tuam. [c] נבט ‖ semitam pedum tuorum. † ad ‡ neque ad [d] נטה [e] סור

CAP. V. ה

inclina meæ intelligentiæ :intende meæ sapientiæ mi Fili

1 בְּנִי לְחָכְמָתִי הַקְשִׁיבָה לִתְבוּנָתִי הַט

scientiam & ;sagacitates custodiendum Ad ‖ .tuam aurem

2 אָזְנֶךָ׃ לִשְׁמֹר מְזִמּוֹת וְדַעַת

labia stillabunt stillationem † Quia .conseruent tua labia

3 שְׂפָתֶיךָ יִנְצֹרוּ׃ כִּי נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי

eius nouissimum Et .eius palatum oleo præ lene ‡ & ;extraneæ

4 זָרָה וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ׃ וְאַחֲרִיתָהּ

.acutum ‡ gladius veluti acutum :absinthium sicut amarum

מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת׃

eius gressus infernum :mortem descendentes * eius Pedes

5 רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ

sunt mobiles :ponderes forte si vitarum † Semitam .sustentabunt ‖

6 יִתְמֹכוּ׃ אֹרַח חַיִּים פֶּן־תְּפַלֵּס נָעוּ

:mihi audite * filij nunc Et .scies non ‡ ,eius orbitæ ‡

7 מַעְגְּלֹתֶיהָ לֹא תֵדָע׃ וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי

ea desuper ‖ Longè Fac .mei oris eloquiis ab recedatis ne &

8 וְאַל־תָּסוּרוּ מֵאִמְרֵי־פִי׃ הַרְחֵק מֵעָלֶיהָ

.eius domus ostium ad † appropinques ne & :tuam viam

דַּרְכֶּךָ וְאַל־תִּקְרַב אֶל־פֶּתַח בֵּיתָהּ׃

tuos annos & :tuum decorem alienis des forte Ne

9 פֶּן־תִּתֵּן לַאֲחֵרִים הוֹדֶךָ וּשְׁנֹתֶיךָ

tui dolores ‡ & :tuo robore alieni saturentur forte Ne .crudeli

10 לְאַכְזָרִי׃ פֶּן־יִשְׂבְּעוּ זָרִים כֹּחֶךָ וַעֲצָבֶיךָ

consumendo in * :tuo nouissimo in rugias Et .aliena domo in ‡

11 בְּבֵית נָכְרִי׃ וְנָהַמְתָּ בְאַחֲרִיתֶךָ בִּכְלוֹת

odiui Quoniam ,dicas Et .tuum corpus & ,tuam carnem

12 בְּשָׂרְךָ וּשְׁאֵרֶךָ׃ וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׂנֵאתִי

non Et ?meum cor spreuit increpationem & :eruditionem

13 מוּסָר וְתוֹכַחַת נָאַץ לִבִּי׃ וְלֹא־

non me docentibus & :me docentium voce in audiui *

שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל מוֹרָי וְלִמְלַמְּדַי לֹא־

:malo omni in fui parum Quasi ‖ ?meam aurem inclinaui

14 הִטִּיתִי אָזְנִי׃ כִּמְעַט הָיִיתִי בְכָל־רָע

:tua cisterna de aquas ‡ Bibe .cœtus † & ,ecclesiæ medio in

15 בְּתוֹךְ קָהָל וְעֵדָה׃ שְׁתֵה־מַיִם מִבּוֹרֶךָ

tui fontes Dispergantur ‡ .tui putei medio de fluenta &

16 וְנֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ׃ יָפוּצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ

:tibi soli tibi Sint .aquarum riui plateis in :foras

17 חוּצָה בָּרְחֹבוֹת פַּלְגֵי־מָיִם׃ יִהְיוּ־לְךָ לְבַדֶּךָ

:benedicta tua vena Sit .tecum alienis non &

18 וְאֵין לְזָרִים אִתָּךְ׃ יְהִי־מְקוֹרְךָ בָרוּךְ

,amorum Ceruæ tuarum adolescentiarum vxore de lætare &

19 וּשְׂמַח מֵאֵשֶׁת נְעוּרֶךָ׃ אַיֶּלֶת אֲהָבִים

tempore omni in te inebrient eius vbera ,gratiæ ibix &

וְיַעֲלַת־חֵן דַּדֶּיהָ יְרַוֻּךָ בְכָל־עֵת

errabis ‖ quid vt Et .iugiter errabis * eius amore in

20 בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָמִיד׃ וְלָמָּה תִשְׁגֶּה

?extraneæ sinum amplexaberis & ,extranea in † ,mi fili

בְנִי בְזָרָה וּתְחַבֵּק חֵק נָכְרִיָּה׃

omnes & :viri viæ ‡ Domini oculis coram Quia

21 כִּי נֹכַח עֵינֵי יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־

eum capient suæ iniquitates .ponderans * eius orbitas ‡

22 מַעְגְּלֹתָיו מְפַלֵּס׃ עֲוֺנוֹתָיו יִלְכְּדֻנוֹ אֶת־

morietur Ipse .tenebitur sui peccati funibus in & :impium

23 הָרָשָׁע וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ׃ הוּא יָמוּת

.errabit suæ stultitiæ multitudine in & :eruditione non in ‖

בְּאֵין מוּסָר וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה׃

CAP. VI. ו

:tuas volas ‖ alieno defixisti * :tuo sodali ‡ spopondisti si ,mi Fili

1 בְּנִי אִם־עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ׃

eloquiis in es captus :tui oris verbis in es Illaqueatus

2 נוֹקַשְׁתָּ בְאִמְרֵי־פִיךָ נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי־

venisti quia ,te erue & ,mi fili nunc hoc Fac .tui oris

3 פִיךָ׃ עֲשֵׂה זֹאת אֵפוֹא בְּנִי וְהִנָּצֵל כִּי בָאתָ

tuos sodales ‡ robora & :te conculcandū præbe ‡ vade :tui socij volam in

בְכַף־רֵעֶךָ לֵךְ הִתְרַפֵּס וּרְהַב רֵעֶיךָ׃

.tuis palpebris dormitionem & :tuis oculis somnium des Ne

4 אַל־תִּתֵּן שֵׁנָה לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה לְעַפְעַפֶּיךָ׃

Marg.: ‖ Vt custodias cogitationes, [a] זמם [b] ידע † fauum stillat [c] נטף ‡ lenius est [d] חכך ‡ biceps. [e] חדד [f] פה * descēdēt ad ‡ tenebunt. † vitæ [g] נוע ‡ viæ ‡ & tu * parete ‖ ab ostio [h] נתן [i] שנה ‡ labores [k] זור [l] כוח ‡ sint * cùm consūpseris [m] כלה [n] יסר [o] יכח * obtemperaui voci [p] ירה ‖ Parum abfuit quin fuerim † congregationis. ‡ aquam [q] היה [r] יעד ‡ Diuidantur [f] פוץ adolescentiæ tuæ. [t] איש [u] חנן [x] רוה * delecteris ‡ delectaris † cum aliena, & amplexaris ‡ sunt ‡ semitas * ponderat. [y] עוה ‖ eo quòd non audiuit eruditionem; & propter multitudinem [z] יסר ‡ pro amico * & ‖ manū tuam. [a] ערב [b] כפף [c] בוא manum amici ‡ prosterne ‡ amicos

.aucupis manu de auis sicut & ;manu de cerua tanquam te Erue
5 הִנָּצֵל כִּצְבִי מִיָּד וּכְצִפּוֹר מִיַּד יָקוּשׁ׃
.esto † sapiens & ,eius vias vide :piger * formicam ad Vade
6 לֵךְ־אֶל־נְמָלָה עָצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וַחֲכָם׃
.dominus & ,præfectus *gubernator* ei ‡ non Cui
7 אֲשֶׁר אֵין־לָהּ קָצִין שֹׁטֵר וּמֹשֵׁל׃
messe in congregat :suum *panem* $ æstate in * Parabit
8 תָּכִין בַּקַּיִץ לַחְמָהּ אָגְרָה בַקָּצִיר
surges quando ?*iacebis* piger Vsquequo .suam escam
9 מַאֲכָלָהּ׃ עַד־מָתַי עָצֵל תִּשְׁכָּב מָתַי תָּקוּם
:*dormitationum* parum ,*somnorum* Parum † ?tuo somno a
10 מִשְּׁנָתֶךָ׃ מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת
.* dormiendum ad manuum *complicationis* parum
מְעַט חִבֻּק יָדַיִם לִשְׁכָּב׃
tuus defectus & :tua *paupertas* ‡ viator tanquam veniet Et
11 וּבָא־כִמְהַלֵּךְ רֵאשֶׁךָ וּמַחְסֹרְךָ
ambulans ;iniquitatis $ vir *Belialis* * Homo .*clypei* ‖ vir tanquam
12 כְּאִישׁ מָגֵן׃ אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן הוֹלֵךְ
loquens † ,suis oculis in *Annuens* * .oris peruersitate
13 עִקְּשׁוּת פֶּה׃ קֹרֵץ בְּעֵינָו מֹלֵל
‡ Peruersitates .suis digitis *in* *docens* $:suis pedibus *in*
14 בְּרַגְלָו מֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו׃ תַּהְפֻּכוֹת
contentiones ;tempore omni in malum *fabricans* * ,eius corde in
בְּלִבּוֹ חֹרֵשׁ רָע בְּכָל־עֵת מִדְיָנִים
subito :eius *exitium* ‖ veniet extemplo Ideo .† mittet
15 יְשַׁלֵּחַ׃ עַל־כֵּן פִּתְאֹם יָבוֹא אֵידוֹ פֶּתַע
:Dominus odiuit *ista* * Sex .sanitas ‡ non & ,conteretur
16 יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא׃ שֶׁשׁ־הֵנָּה שָׂנֵא יְהוָה
,sublimes Oculos .eius animæ *abominatio* $ septem &
17 וְשֶׁבַע תּוֹעֲבַת נַפְשׁוֹ׃ עֵינַיִם רָמוֹת
.innocentis sanguinem effundentes manus & ;*fallacem* ‖ linguam
לְשׁוֹן שָׁקֶר וְיָדַיִם שֹׁפְכוֹת דָּם־נָקִי׃
festinantes pedes :*iniquitatis* * cogitationes *fabricans* † Cor
18 לֵב חֹרֵשׁ מַחְשְׁבוֹת אָוֶן רַגְלַיִם מְמַהֲרוֹת
:*falsitatis testis* ‡ mendacia *Efflabit* $ .malum ad currere
19 לָרוּץ לָרָעָה׃ יָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שָׁקֶר
mi fili Conserua .fratres inter *dissidia mittens* &
20 וּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים׃ נְצֹר בְּנִי
.tuæ matris legem dimittas ne & :tui patris præceptum
מִצְוַת אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ׃
super * ea vinci ‖ :semper tuo corde *super* † ea Liga
21 קָשְׁרֵם עַל־לִבְּךָ תָמִיד עָנְדֵם עַל־
,*te iacendo in* ;*te deducet* ,*te ambulando* In .*tui gutturibus*
22 גַּרְגְּרֹתֶךָ׃ בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ
.te alloquetur ipsa fueris expergefactus * & :*te super custodies*
תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ׃
vitarum $ via & :lux ‖ lex & ,mandatum * lucerna † Quia
23 כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים
muliere a te *custodiendum Ad* † .eruditionis increpationes
24 תּוֹכְחוֹת מוּסָר׃ לִשְׁמָרְךָ מֵאֵשֶׁת
concupiscas Ne .extraneæ linguæ *lenitate* a :mala
25 רָע מֵחֶלְקַת לָשׁוֹן נָכְרִיָּה׃ אַל־תַּחְמֹד
.suis palpebris in ‡ te capiat non & :tuo corde in eius pulchritudinem
יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ וְאַל־תִּקָּחֲךָ בְּעַפְעַפֶּיהָ׃
:panis *tortam* ‖ ad vsque * meretricem mulierem propter Quia
26 כִּי בְעַד־אִשָּׁה זוֹנָה עַד־כִּכַּר לָחֶם
.venabitur pretiosam animam viri mulier &
וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה תָצוּד׃
non eius vestes & :suo sinu in ignem vir accipiet Nunquid
27 הֲיַחְתֶּה אִישׁ אֵשׁ בְּחֵיקוֹ וּבְגָדָיו לֹא
:prunas super vir ambulabit Si † ?comburentur
28 תִשָּׂרַפְנָה׃ אִם־יְהַלֵּךְ אִישׁ עַל־הַגֶּחָלִים
vxorem ad *ingrediens* ‡ Sic ?*adurentur* * non eius pedes &
29 וְרַגְלָיו לֹא תִכָּוֶינָה׃ כֵּן הַבָּא אֶל־אֵשֶׁת
.eam *intangens* $ omnis *mundabitur* * non :sui *socii*
רֵעֵהוּ לֹא יִנָּקֶה כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהּ׃
implendum ad ;fuerit furatus cum furem Spernent Non
30 לֹא־יָבוּזוּ לַגַּנָּב כִּי יִגְנוֹב לְמַלֵּא
.septuplum reddet inuentus Et .esurierit cum ,suam animam
31 נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעָב׃ וְנִמְצָא יְשַׁלֵּם שִׁבְעָתָיִם
.dabit suæ domus substantiam omnem
אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ יִתֵּן׃

suam animam *corrumpens* ‖ :corde deficit ,*mulierem Adulterans*
32 נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר־לֵב מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ
:inueniet ignominiam & Plagam .illud *faciet* *ipse* †
33 הוּא יַעֲשֶׂנָּה׃ נֶגַע־וְקָלוֹן יִמְצָא
excandescentia ‖ zelus Quia .delebitur non eius opprobrium &
34 וְחֶרְפָּתוֹ לֹא תִמָּחֶה׃ כִּי־קִנְאָה חֲמַת־
faciei * accipiet Non .vindictæ die in parcet non & ;viri
35 גָּבֶר וְלֹא יַחְמוֹל בְּיוֹם נָקָם׃ לֹא־יִשָּׂא פְּנֵי
.*munus* ‡ multiplicaueris cum ,volet non & ;*propitiationis* $ omnis
כָל־כֹּפֶר וְלֹא־יֹאבֶה כִּי תַרְבֶּה־שֹׁחַד׃

CAP. VII.

abdes mea præcepta & :meos sermones custodi ,mi Fili
1 בְּנִי שְׁמֹר אֲמָרָי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן
meam legem & ,viue & ,mea præcepta Custodi .tecum
2 אִתָּךְ׃ שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה וְתוֹרָתִי
.tuorum oculorum *nigredinem* tanquam
כְּאִישׁוֹן עֵינֶיךָ׃
tabula *super* ‡ ea scribe † :tuis digitis *super* $ ea Liga
3 קָשְׁרֵם עַל־אֶצְבְּעֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ
notam ‖ & :tu ‡ mea Soror ,sapientiæ Dic .tui cordis
4 לִבֶּךָ׃ אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדָע
:aliena muliere a te *custodiendum Ad* .*vocabis* ‖ intelligentiam
5 לַבִּינָה תִקְרָא׃ לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה
fenestra in Quia .*lenificauit* † suos sermones * ,extranea ab
6 מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה׃ כִּי בְּחַלּוֹן
vidi Et .prospexi *meum cancellum* per ‡ ;meæ domus
7 בֵּיתִי בְּעַד אֶשְׁנַבִּי נִשְׁקָפְתִּי׃ וָאֵרֶא
corde *carentem* ‖ iuuenem *filiis in* † consideraui *simplicibus in* $
בַפְּתָאיִם אָבִינָה בַבָּנִים נַעַר חֲסַר־לֵב׃
eius domus *via* * & ,eius angulum apud *platea in* * Transeuntem
8 עֹבֵר בַּשּׁוּק אֵצֶל פִּנָּהּ וְדֶרֶךְ בֵּיתָהּ
nigredine in :diei vespera in ,crepusculo In .gradiebatur
9 יִצְעָד׃ בְּנֶשֶׁף־בְּעֶרֶב יוֹם בְּאִישׁוֹן
:eius occursum in mulier ecce Et .caligine & ,noctis
10 לַיְלָה וַאֲפֵלָה׃ וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ
,*ipsa* ‡ Tumultuosa † .corde *seruata* & ,*meretricis* * ornatu $
11 שִׁית זוֹנָה וּנְצֻרַת לֵב׃ הֹמִיָּה הִיא
.eius pedes *habitabunt* ‖ non sua domo in :*declinans* &
וְסֹרָרֶת בְּבֵיתָהּ לֹא־יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ׃
angulum omnem iuxta & :plateis in *vices* ,*vico in* Vice †
12 פַּעַם בַּחוּץ פַּעַם בָּרְחֹבוֹת וְאֵצֶל כָּל־פִּנָּה
:eum est osculata & ,eum in apprehendit Et .*insidiabitur* ‖
13 תֶאֱרֹב׃ וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה לּוֹ
pacificorum Victimæ .ei dixit & ,*suas facies* ‡ roborauit
14 הֵעֵזָה פָנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ׃ זִבְחֵי שְׁלָמִים
suum egressa Idcirco .mea vota reddidi hodie :*me super*
עָלַי הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי נְדָרָי׃ עַל־כֵּן יָצָאתִי
.te inueni & ,*suas facies* mane *quærendum ad* † tui occursum in
15 לִקְרָאתֶךָ לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ וָאֶמְצָאֶךָּ׃
Ægyptio fune *incisis* $;meum lectum *adornaui Tapetibus* *
16 מַרְבַדִּים רָבַדְתִּי עַרְשִׂי חֲטֻבוֹת אֵטוּן מִצְרָיִם׃
.cinnamomo & ,aloe ,myrrha ,meum cubile Perfudi ‖
17 נַפְתִּי מִשְׁכָּבִי מֹר אֲהָלִים וְקִנָּמוֹן׃
collætemur ;mane vsque amoribus inebriemur ,Veni
18 לְכָה נִרְוֶה דֹדִים עַד־הַבֹּקֶר נִתְעַלְּסָה
via in abiit :sua domo in vir ‡ non Quia .amoribus in
19 בָּאֳהָבִים׃ כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ הָלַךְ בְּדֶרֶךְ
diem ad :sua manu in tulit argenti Ligamen .*longinquo a* *
20 מֵרָחוֹק׃ צְרוֹר־הַכֶּסֶף לָקַח בְּיָדוֹ לְיוֹם
eum fecit Declinare .suam domum ‡ veniet *temporis statuti* †
21 הַכֵּסֶא יָבֹא בֵיתוֹ׃ הִטַּתּוּ
.eum cõpulit suorũ labiorũ lenitate *in* ;*sua captionis* multitudine *in*
בְּרֹב לִקְחָהּ בְּחֵלֶק שְׂפָתֶיהָ תַּדִּיחֶנּוּ׃
:*veniet* lanienam † ad bos veluti ,statim eam post *Vadent* ‡
22 הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ פִּתְאֹם כְּשׁוֹר אֶל־טָבַח יָבוֹא
.stulti castigationem ad compes sicut &
וּכְעֶכֶס אֶל־מוּסַר אֱוִיל׃
ad auem *festinare vt* ,eius iecur sagitta scindat Donec
23 עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ כְּמַהֵר צִפּוֹר אֶל־
.*ipse* $ suam animam *in* ‖ quod *nouit non* † & :laqueum
פָּח וְלֹא־יָדַע כִּי־בְנַפְשׁוֹ הוּא׃

Qui autem adulterium cõmittit cum muliere, ‖ corrumpit † qui facit ‖ est furor * personam $ satisfactionis; ‡ munera. recondé pupillam $ in † & ‡ es ‖ propinquam ‖ voca. † lenit. Vt custodiat * quæ † Equidem per fenestram * de cancello meo $ inter simplices † inter filios ‖ deficientem * per plateam * per viam $ in * meretricio, & anxia † Quæ ‡ est ; & peruersa ‖ habitans ‡ Nunc foris, nunc ‖ insidiatur ‡ vultum suũ, sunt mihi: † vt quærerẽ vultum tuum. * Ornamentis ornaui $ eleuata sunt ‖ Suffiui ‡ est * longinqua. † statutam ‡ ad * dulcedinis sermonis sui ‡ Vadit † victimam venit: * sicut festinat auis † nescit contra $ est

[illegible] ‡ eris ‡ est dux ‖ nec * tamen $ cibum ‖ dormies? † Paruis somnis, paruis dormitationibus, paruo amplexu * cum vxore opus est. ‡ egestas ‖ scutatus. * impius $ iniquus; ambulat in * Annuit † loquitur $ docet ‡ sunt * cogitat † inter fratres ‖ contritio * erit * sunt quæ $ sunt abominationes ‖ mendacem; ‡ cogitans * iniquas: $ Eum qui loquitur ‡ testem mendacem & mittentem iurgia † in ‖ liga * in gutture tuo Cum ambulaueris ducas te cũ ; cam dormieris, custodias tibi: * cum † vt * est ‡ vt ‖ vitæ sunt † Vt custodiat * blanditiis ‡ splẽdoribus * mendicabit ‖ homo † Num * comburentur ‡ qui ingreditur * amici ‡ erit innocens $ qui tetigerit * vt impleat

.mei oris eloquiis attendite & :mihi parete ,filij nunc Et

24 וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְהַקְשִׁיבוּ לְאִמְרֵי־פִי׃

erres ne :tuum cor eius vias ad declinet Ne

25 אַל־יֵשְׂטְ אֶל־דְּרָכֶיהָ לִבֶּךָ אַל־תֵּתַע

,fecit cadere vulneratos || multos Nam .eius semitis in

26 בִּנְתִיבוֹתֶיהָ׃ כִּי־רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה

:eius domus sepulchri † Viæ .eius occisi omnes fortes &

27 וַעֲצֻמִים כָּל־הֲרֻגֶיהָ׃ דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ

.mortis penetralia ‡ ad descendentes

יֹרְדוֹת אֶל־חַדְרֵי־מָוֶת׃

a פָּרָה — b שָׂטָה ‖vulneribus — c תָּעָה — d רָבַב — e נָפַל †inferni ‡cubilia

CAP. VIII. ח

dabit * intelligentia & ;clamabit $ sapientia Nónne

1 הֲלֹא־חָכְמָה תִקְרָא וּתְבוּנָה תִּתֵּן

domum † :viam supra excelsorum capite | In :suam vocem

2 קוֹלָהּ׃ בְּרֹאשׁ־מְרוֹמִים עֲלֵי־דָרֶךְ בֵּית

:ciuitatis os ad § ,portarum manum Ad .constituta ‡ semitarum

3 נְתִיבוֹת נִצָּבָה׃ לְיַד־שְׁעָרִים לְפִי־קָרֶת

viri vos Ad .præconizabit ‖ ostiorum ingressum *

4 מְבוֹא פְתָחִים תָּרֹנָּה׃ אֲלֵיכֶם אִישִׁים

simplices Intelligite .hominu ‡ filios ad mea vox & ;clamabo †

5 אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל־בְּנֵי אָדָם׃ הָבִינוּ פְתָאִים

quoniam ,Audite .corde intelligite stulti & astutiam

6 עָרְמָה וּכְסִילִים הָבִינוּ לֵב׃ שִׁמְעוּ כִּי־

.rectitudines * meorum labiorum apertio & :loquar eximia §

נְגִידִים אֲדַבֵּר וּמִפְתַּח שְׂפָתַי מֵישָׁרִים׃

abominatio & :meum palatum loquetur veritatem Quia

7 כִּי־אֱמֶת יֶהְגֶּה חִכִּי וְתוֹעֲבַת

:mei oris eloquia omnia † Iustitia In .impietas ‖ meorũ labiorũ

8 שְׂפָתַי רֶשַׁע׃ בְּצֶדֶק כָּל־אִמְרֵי־פִי

recta ipsa Vniuersa .obliquum & § prauum eis ‡ in ‡ non

9 אֵין בָּהֶם נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ׃ כֻּלָּם נְכֹחִים

.scientiam inuenientibus recta & ;intelligenti

לַמֵּבִין וִישָׁרִים לְמֹצְאֵי דָעַת׃

scientiam & :argentum non & ,meam eruditionem Accipite

10 קְחוּ־מוּסָרִי וְאַל־כָּסֶף וְדַעַת

;margaritis præ sapientia bona † Quia .electo auro præ ‖

11 מֵחָרוּץ נִבְחָר׃ כִּי־טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים

sapientia Ego .ea in § æquabuntur non voluntates omnes ‡ &

12 וְכָל־חֲפָצִים לֹא יִשְׁווּ־בָהּ׃ אֲנִי חָכְמָה

.inueniam ‖ cogitationum scientiam & ;astutia * habitaui

שָׁכַנְתִּי עָרְמָה וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא׃

,elationem * & ,superbiam :malum habere odio † Domini Timor

13 יִרְאַת יְהוָה שְׂנֹאת רָע גֵּאָה וְגָאוֹן

consilium Mihi * .odiui peruersitatum § os & ,malam viam &

14 וְדֶרֶךְ רָע וּפִי תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי׃ לִי־עֵצָה

.fortitudo mihi ‡ ,intelligentia † ego :essentia ‖ &

וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה׃

.iustitiam decernent consules * & ;regnabunt reges me In $

15 בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרֹזְנִים יְחֹקְקוּ צֶדֶק׃

magnifici † & ;principatum habebunt principes me In ‖

16 בִּי שָׂרִים יָשֹׂרוּ וּנְדִיבִים

;diligam me diligentes Ego .terræ iudices ‡ omnes

17 כָּל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ אֲנִי אֹהֲבַי אֵהָב

gloria & ,Opulentia § .me inuenient ,me diluculo quærentes &

18 וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי׃ עֹשֶׁר־וְכָבוֹד

meus fructus Bonus † .iustitia & ,durabilis ‖ substantia *:mecũ

19 אִתִּי הוֹן עָתֵק וּצְדָקָה׃ טוֹב פִּרְיִי

.electo argento præ meus prouentus ‡ & ;obrizo præ & ,auro præ

מֵחָרוּץ וּמִפָּז וּתְבוּאָתִי מִכֶּסֶף נִבְחָר׃

semitarum medio in ;faciam ambulare iustitiæ semita In $

20 בְּאֹרַח צְדָקָה אֲהַלֵּךְ בְּתוֹךְ נְתִיבוֹת

:est me diligentes faciendum hæreditare Ad * iudicij

21 מִשְׁפָּט׃ לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ

,me acquisiuit ‖ Dominus .replebo eorum thesauros &

22 וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא׃ יְהוָה קָנָנִי

seculo A .tunc * ex sua opera ante :suæ viæ principium

23 רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז׃ מֵעוֹלָם

non In .terræ initiis ab capite † à ,habui principatum

24 נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי־אָרֶץ׃ בְּאֵין

.aquis aggrauata loca * fontes non in $;sum formata ‡ voragines

תְּהֹמוֹת חוֹלָלְתִּי בְּאֵין מַעְיָנוֹת נִכְבַּדֵּי־מָיִם׃

$clamat; *dat — f נָתַן ‖ summitate locorum † in loco ‡ stat. In loco $ in ostio * in ingressu † clamat. — g רָנַן † clamo, ‡ hominum. — $ magna * erit rectitu-do — h אָמַן ‖ erit † sunt ‡ est $ nec peruer-sum. * sunt — i יָדַע — k לָקַח ‖ magis quàm aurum electũ. † melior est ‡ omnia desi-derabilia $ ei. — l פָּנָה — m שָׁוָה * cum ‖ inueni. † est — n זָמַם ‡ superbiam, $ loquens peruersitates * Meum est — o רוּעַ — p יָעַץ ‖ lex: † sum ‡ mea est $ Per * principes ‖ Per † principes — q שׂוּר ‡ iudicant ter ram. $ Diuitiæ — * sunt: ‖ multa, † Melior est — r פָּרָה ‡ fructus — s פָּזַז $ Per semitam * Vt hæredita-re faciam ‖ possedit — * eo tempore. † principio ante terram. Adhuc non e-rant ‡ quando $ adhuc non erant * aggrauat:

fontes fortificando in † :desuper æthera ipsum roborando In ‖

collium facies ad ‖ ;essent defixi * montes Antequam

25 בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ לִפְנֵי גְבָעוֹת

,plateas & ,terram fecerat non Adhuc † .sum formata

26 חוֹלָלְתִּי׃ עַד־לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת

.orbis puluerum caput ‡ &

וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל׃

circulum cũ describendo in :ego * ibi ,cælos ipsum parando In $

27 בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם אָנִי בְּחוּקוֹ חוּג

.voraginis faciebus super

עַל־פְּנֵי תְהוֹם׃

fontes fortificando in † :desuper æthera ipsum roborando In ‖

28 בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים מִמָּעַל בַּעֲזוֹז עִינוֹת

aquæ & $,suum statutum mari ipsum ponendo ‡ In .voraginis

29 תְּהוֹם׃ בְּשׂוּמוֹ לַיָּם חֻקּוֹ וּמַיִם

fundamenta ipsum constituendo in ‖ :suum os * transirent non

לֹא יַעַבְרוּ־פִיו בְּחוּקוֹ מוֹסְדֵי

eram & ,nutricius ‡ eum apud eram Et .terræ

30 אָרֶץ׃ וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה

omni in eo coram ludens :die die ,deliciæ $

שַׁעֲשֻׁעִים יוֹם יוֹם מְשַׂחֶקֶת לְפָנָיו בְּכָל־

meæ delectationes & ;eius terræ orbe in Ludens $ .tempore

31 עֵת׃ מְשַׂחֶקֶת בְּתֵבֵל אַרְצוֹ וְשַׁעֲשֻׁעַי

.hominum filiis cum

אֶת־בְּנֵי אָדָם׃

meas vias † beati & :mihi audite ‖ filij nunc Et

32 וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַשְׁרֵי דְּרָכַי

:estote sapientes & ,eruditionem Audite .custodierint

33 יִשְׁמֹרוּ׃ שִׁמְעוּ מוּסָר וַחֲכָמוּ

mihi audientis hominis Beatitudines .feriamini ‡ ne &

34 וְאַל־תִּפְרָעוּ׃ אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי

postes custodiendo ;die ,die * meas fores super vigilando $

לִשְׁקֹד עַל־דַּלְתֹתַי יוֹם יוֹם לִשְׁמֹר מְזוּזֹת

inuenit ,me inueniens ‖ Quoniam .meorum ostiorum

35 פְּתָחָי׃ כִּי מֹצְאִי מָצָא

.Domino à voluntatem ‡ educet & ;vitas †

חַיִּים וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה׃

,me habentes odio * omnes :sua anima est iniurius ,me in peccans $ Et

36 וְחֹטְאִי חֹמֵס נַפְשׁוֹ כָּל־מְשַׂנְאַי

.mortem dilexerunt ‖

אָהֲבוּ מָוֶת׃

* fundati ‖ ante colles — † Antequam faceret — ‡ præcipuas terras — $ Quando præ parabat * eram quando describebat circino superficiem — a כּוּן — b חָקַק ‖ quando firmabat cælos † quando roborabat ‡ Quando ponebat $ vt * littus ‖ quando describebat — c יָסַר ‡ veluti $ In lætitiis, quotidie : & ludebam $ Ludebam — ‖ obtemperate † qui — d יָסַר ‡ postponatis eam. Beatus homo qui obtemperat $ perseuerando iuxta * quotidie, ‖ qui inuenit † vitam ‡ quod voluerit — e חָיָה — f פוּק $ qui peccauerit cõtra me, expoliat animam suam: * qui odio habent ‖ diligunt † Sapientia

CAP. IX. ט

suas columnas excidit ;suam domum ædificauit Sapientia †

1 חָכְמוֹת בָּנְתָה בֵיתָהּ חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ

;suum vinum miscuit ,suam victimam Immolauit .septem

2 שִׁבְעָה׃ טָבְחָה טִבְחָהּ מָסְכָה יֵינָהּ

,suas puellas Misit .suam mensam disposuit ‖ etiam

3 אַף עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ׃ שָׁלְחָה נַעֲרֹתֶיהָ

Quisquis .ciuitatis excelsorum alas super clamabit $

4 תִקְרָא עַל־גַּפֵּי מְרֹמֵי קָרֶת׃ מִי־

,ei dixit corde carenti ‖ :huc declinet ,simplex *

פֶתִי יָסֻר הֵנָּה חֲסַר־לֵב אָמְרָה לּוֹ׃

.miscui ,vino in $ bibite & ;meo pane in ‡ comedite ,Ite †

5 לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחֲמִי וּשְׁתוּ בְּיַיִן מָסָכְתִּי׃

via in † incedite & :viuite ‖ & ,* simplices Relinquite

6 עִזְבוּ פְתָאיִם וִחְיוּ וְאִשְׁרוּ בְּדֶרֶךְ

:ignominiam sibi accipiens ‡ ,derisorem Corripiens .intelligẽtiæ

7 בִּינָה׃ יֹסֵר לֵץ לֹקֵחַ לוֹ קָלוֹן

.eius maculam $,impium increpans &

וּמוֹכִיחַ לְרָשָׁע מוּמוֹ׃

increpa ;te habeat odio fortè ne ,derisorem increpes Ne

8 אַל־תּוֹכַח לֵץ פֶּן־יִשְׂנָאֶךָּ הוֹכַח

.te diliget & ,sapientem

לְחָכָם וְיֶאֱהָבֶךָּ׃

.iustum scire fac :amplius erit sapiens & ,sapienti Da

9 תֵּן לְחָכָם וְיֶחְכַּם־עוֹד הוֹדַע לְצַדִּיק

timor ‖ sapientiæ Principium .doctrinam addet &

10 וְיוֹסֶף לֶקַח׃ תְּחִלַּת חָכְמָה יִרְאַת

me in † Nam .intelligentia sanctorum scientia & ;Domini

11 יְהוָה וְדַעַת קְדֹשִׁים בִּינָה׃ כִּי־בִי

.vitæ anni tibi addentur & ;tui dies multiplicabuntur

יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְּךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃

g בָּנָה — ‡ parauit $ vocauit ad summitates — h נוּף — i פָּתָה * est ‖ deficienti † Venite, ‡ panem meũ; $ vinum, quod — k סוּר — l יָלַךְ * viam vestrã, ‖ viuetis: † per viam ‡ accipit sibi-ipsi — m חָיָה — n לִיץ — o קָלָה ‡ accipit — p יָכַח $ increpatio-nem, — q יָדַע — r נָתַן ‖ est — s חָלַל † per — t רָבָה — u שָׁנָה

tu solus ;illusisti & :tibi eris sapiens ;sapiens fueris Si

12 אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך

non & ,simplicitatis tumultuans stultitiæ * Mulier portabis

13 תשא: אשת כסילות המיה פתיות ובל

;suæ domus ostium ad sedit * Et quicquam nouit

14 ידעה מה: וישבה לפתח ביתה

ciuitatis excelsorum solium super

על כסא מרמי קרת:

dirigentes :viam transeuntes ad clamandum Ad

15 לקרא לעברי דרך המישרים

:huc declinet simplex Quisquis suas semitas

ארחותם: מי פתי יסר הנה

subducta furto Aquæ ei dixit & ,corde carenti &

16 וחסר לב ואמרה לו: מים גנובים

erit iucundus absconditorum panis & ,dulcescent

17 ימתקו ולחם סתרים ינעם:

profundis in ibi manes quod cognouit non Et

18 ולא ידע כי רפאים שם בעמקי

eius inuitati sepulchri

שאול קראיה:

CAP. X.

;patrem lætificabit sapiens Filius .Selomoh Parabolæ

1 משלי שלמה בן חכם ישמח אב

proderunt Non .suæ matris mæstitia stultus filius &

2 ובן כסיל תוגת אמו: לא יועילו

.morte à eruet iustitia & ,impietatis thesauri

אוצרות רשע וצדקה תציל ממות:

prauitatem & ;iusti animam Dominus faciet esurire Non

3 לא ירעיב יהוה נפש צדיק והות

:doli vola faciens Pauperem .expellet impiorum

4 רשעים יהדף: ראש עשה כף רמיה

.ditabit solicitorum manus &

ויד חרוצים תעשיר:

,messe in stertens ;intelligens filius ,æstate in Congregans

5 אגר בקיץ בן משכיל נרדם בקציר

iusti caputi in Benedictiones .confundens filius

6 בן מביש: ברכות לראש צדיק

.iniuriam operiet impiorum os &

ופי רשעים יכסה חמס:

impiorum nomen & ;benedictionem in iusti Memoria

7 זכר צדיק לברכה ושם רשעים

stultus & ;præcepta suscipiet corde Sapiens .putrescet

8 ירקב: חכם לב יקח מצות ואויל

:confidenter ibit integritatem Ambulans .præcipitabitur labiis

9 שפתים ילבט: הולך בתום ילך בטח

.innotescet suas vias deprauans &

ומעקש דרכיו יודע:

labiis stultus & ;dolorem dabit oculo Annuens

10 קרץ עין יתן עצבת ואויל שפתים

impiorum os & ;iusti os vitarum vena .præcipitabitur

11 ילבט: מקור חיים פי צדיק ופי רשעים

;contentiones suscitabit Odium .rapinam operiet

12 יכסה חמס: שנאה תעורר מדנים

.charitas operiet præuaricationes omnes super &

ועל כל פשעים תכסה אהבה:

virga & ;sapientia inuenietur intelligentis labiis In

13 בשפתי נבון תמצא חכמה ושבט

;scientiam abscondent Sapientes .corde carentis corpori

14 לגו חסר לב: חכמים יצפנו דעת

.propinqua contritio stulti os &

ופי אויל מחתה קרבה:

exhaustionis contritio :eius fortitudinis vrbs diuitis Affluentia

15 הון עשיר קרית עזו מחתת דלים

prouentus ;vitam ad iusti Opus .eorum egestas

16 רישם: פעלת צדיק לחיים תבואת

custodiens vitæ ad Semita .peccatum ad impii

17 רשע לחטאת: ארח לחיים שומר

faciens errare ;increpationem deserens & ;correctionem

מוסר ועוזב תוכחת מתעה:

proferens & ;falsitatis labiis odium Operiens

18 מכסה שנאה שפתי שקר ומוציא

non verborum multitudine In .stultus ipse ,infamiam

19 דבה הוא כסיל: ברב דברים לא

intelligens ,suä labia prohibens & ;præuaricatio cessabit

יחדל פשע וחושך שפתיו משכיל:

impiorum cor iusti lingua electum argentum

20 כסף נבחר לשון צדיק לב רשעים

stulti & ;multos pascent iusti Labia .parum vt

21 כמעט: שפתי צדיק ירעו רבים ואוילים

ipsa Domini Benedictio .morientur cordis defectu in

22 בחסר לב ימותו: ברכת יהוה היא

ridere Veluti .secum dolorem adiiciet non & ;ditabit

23 תעשיר ולא יוסף עצב עמה: כשחוק

.intelligentiæ viro sapientia & ;scelus facere stulto

לכסיל עשות זמה וחכמה לאיש תבונה:

iustorum desiderium & ;ei veniet ipsa impii Formido

24 מגורת רשע היא תבואנו ותאות צדיקים

iustus & :impius non & ,turbinis transire Sicut .dabit

25 יתן: כעבור סופה ואין רשע וצדיק

dentibus acetum Sicut .seculi fundamentum

26 יסוד עולם: כחמץ לשנים

.illum mittentibus piger sic ;oculis fumus sicut &

וכעשן לעינים כן העצל לשלחיו:

impiorum anni & :dies apponet Domini Timor

27 יראת יהוה תוסיף ימים ושנות רשעים

spes & :lætitia iustorum Expectatio .breuiabuntur

28 תקצרנה: תוחלת צדיקים שמחה ותקות

;Domini via perfecto Fortitudo .peribit impiorum

29 רשעים תאבד: מעוז לתם דרך יהוה

seculum in Iustus .iniquitatem operantibus contritio &

30 ומחתה לפעלי און: צדיק לעולם

.terram habitabunt non impii & ;nutabit non

בל ימוט ורשעים לא ישכנו ארץ:

peruersitatem lingua & ;sapientiam propagabit iusti Os

31 פי צדיק ינוב חכמה ולשון תהפכות

os & ;voluntatem scient iusti Labia .succidetur

32 תכרת: שפתי צדיק ידעון רצון ופי

.peruersitates impiorum

רשעים תהפכות:

CAP. XI. יא

perfectus lapis & :Domini abominatio doli Bilances

1 מאזני מרמה תועבת יהוה ואבן שלמה

;ignominia venit & ,superbia Venit .eius voluntas

2 רצונו: בא זדון ויבא קלון

;eos ducet rectorum Integritas .sapientia modestis cum &

3 ואת צנועים חכמה: תמת ישרים תנחם

.eos deuastabit præuaricatorum peruersitas &

וסלף בוגדים ושדם:

eruet iustitia & ;iræ die in affluentia proderit Non

4 לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל

;eius viam diriget integri Iustitia .morte à

5 ממות: צדקת תמים תישר דרכו

.impius corruet sua impietate in &

וברשעתו יפל רשע:

præuaricatores prauitate in & ;eos eruet rectorum Iustitia

6 צדקת ישרים תצילם ובהות בגדים

peribit ,impium hominem moriendo in .capientur

7 ילכדו: במות אדם רשע תאבד

.periit roborum expectatio & ;spes

תקוה ותוחלת אונים אבדה:

impius veniet & ,est liberatus angustia de Iustus

8 צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע

;suum sodalem corrumpet hypocrita ore In .eo pro

9 תחתיו: בפה חנף ישחת רעהו

iustorum bonitate In .eruentur iusti scientia in &

10 ובדעת צדיקים יחלצו: בטוב צדיקים

.cuatio impios pereundo in & ;ciuitas exultabit

תעלץ קריה ובאבד רשעים רנה:

ore in & ;ciuitas exaltabitur rectorum benedictione In

11 בברכת ישרים תרום קרת ובפי

.subuertetur impiorum

רשעים תהרס:

prudentiarum ‖ vir & ;corde carens * suum socium † Despicit

12 בָּז־לְרֵעֵהוּ חֲסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנוֹת

fidelis & :secretum reuelans delator Ambulans † .tacebit

13 יַחֲרִישׁ׃ הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה־סּוֹד וְנֶאֱמַן

corruet .industria non In * .verbum aperiens ‡ spiritu

14 רוּחַ מְכַסֶּה דָבָר׃ בְּאֵין תַּחְבֻּלוֹת יִפָּל־

.consiliarij ‡ multitudine in ‖ salus & ;populus

עָם וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃

odiens * & ;extraneo ‡ fideiusserit cùm †coteretur Cotritione

15 רַע־יֵרוֹעַ כִּי־עָרַב זָר וְשֹׂנֵא

;gloriam assequetur gratia Mulier .fidens † ,stipulantes

16 תֹקְעִים בּוֹטֵחַ׃ אֵשֶׁת־חֵן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד

.opulentiam adipiscentur fortes &

וְעָרִיצִים יִתְמְכוּ־עֹשֶׁר׃

turbans ‖ & ,misericordiæ vir ,*suæ animæ Retribuens

17 גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד וְעֹכֵר

:mendax opus faciens ‡ Impius .‡crudelis ,suam carnem

18 שְׁאֵרוֹ אַכְזָרִי׃ רָשָׁע עֹשֶׂה פְעֻלַּת־שָׁקֶר

.veritatis * merces † iustitiam seminanti &

וְזֹרֵעַ צְדָקָה שֶׂכֶר אֱמֶת׃

.suam mortem ad ,malum sequens & .vitas ad iustitia Sic

19 כֵּן־צְדָקָה לְחַיִּים וּמְרַדֵּף רָעָה לְמוֹתוֹ׃

eius beneplacitum ‡ & ;corde peruersi ‖ Domini Abominatio

20 תּוֹעֲבַת יְהוָה עִקְּשֵׁי־לֵב וּרְצוֹנוֹ

:malus † impunis erit non manum ad Manus * .via perfecti

21 תְּמִימֵי דָרֶךְ׃ יָד לְיָד לֹא־יִנָּקֶה רָע

.euasit iustorum semen &

וְזֶרַע צַדִּיקִים נִמְלָט׃

declinans ‡ & ,pulchra mulier * :porci nare † in aurea inauris ‡

22 נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת

:bonum tantummodo ‖ iustorum Desiderium .discretionem

23 טָעַם׃ תַּאֲוַת צַדִּיקִים אַךְ־טוֹב

.penetrans furor ,impiorum præstolatio

תִּקְוַת רְשָׁעִים עֶבְרָה׃

,rectitudine à prohibens * :amplius † additur & ,dispergens ‡ Est

24 יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד וְחוֹשֵׂךְ מִיֹּשֶׁר

benedictionis ‖ Anima .‡defectum ad veruntamen

25 אַךְ־לְמַחְסוֹר׃ נֶפֶשׁ־בְּרָכָה

.pluuia * ipse etiam ,inebrians , & :impinguabitur

תְדֻשָּׁן וּמַרְוֶה גַּם־הוּא יוֹרֶא׃

benedictio & ;populus ei maledicent ,frumentum Prohibenti

26 מֹנֵעַ בָּר יִקְּבֻהוּ לְאוֹם וּבְרָכָה

.frangentis capiti †

לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר׃

,malum quærens ‖ & :‡placitum quæret * ,bonum mane Quærens

27 שֹׁחֵר טוֹב יְבַקֵּשׁ רָצוֹן וְדֹרֵשׁ רָעָה

:cortuet ipse ,sua opulentia in Fidens † .ei veniet

28 תְבוֹאֶנּוּ׃ בּוֹטֵחַ בְּעָשְׁרוֹ הוּא יִפֹּל

.germinabunt iusti folium tanquam &

וְכֶעָלֶה צַדִּיקִים יִפְרָחוּ׃

;ventum accipiet hæreditatem ,suam domum Conturbans ‡

29 עוֹכֵר בֵּיתוֹ יִנְחַל־רוּחַ

lignum † iusti Fructus .corde sapienti stultus ‖ seruus &

30 וְעֶבֶד אֱוִיל לַחֲכַם־לֵב׃ פְּרִי־צַדִּיק עֵץ

iusto En .‡sapiens animas suscipiens & :vitarum *

31 חַיִּים וְלֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם׃ הֵן צַדִּיק

;peccanti & ,impio quia etiam † ;reddetur terra in

בָּאָרֶץ יְשֻׁלָּם אַף כִּי־רָשָׁע וְחוֹטֵא׃

CAP. XII. יב

odiens † & ;scientiam diligens ‡ ,correctionem Diligens *

1 אֹהֵב מוּסָר אֹהֵב דָּעַת וְשֹׂנֵא

beneuolentiam † educet Bonus . ‖ insipiens ,increpationem

2 תוֹכַחַת בָּעַר׃ טוֹב יָפִיק רָצוֹן

.reum peraget machinationem * virum & :Domino à

מֵיְהוָה וְאִישׁ מְזִמּוֹת יַרְשִׁיעַ׃

iustorum radix & :impietate in homo stabilis erit Non

3 לֹא־יִכּוֹן אָדָם בְּרֶשַׁע וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים

.‡sui mariti † coronæ virtutis ‡ Mulier .commouebitur non

4 בַּל־יִמּוֹט׃ אֵשֶׁת־חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ

.affitiens pudore * eius ossibus in putredo velut &

וּכְרָקָב בְּעַצְמוֹתָיו מְבִישָׁה׃

Margin (right): †amicum * deficiens ‖ intelligentiarum †Qui ambulat fraudulenter, reuelat ‡operit * Cùm non fuerint consilia, בּוֹז נֹפֵל ‡cõsiliariorũ, † homo ‡pro * q. odio habet יֵשְׁעֵרוֹעַ † cõfidit. Mulieri gratiosæ adherebit gloria;& fortibus adherebũt diuitiæ. Qui retribuit זוֹר חֵנֵן * bonum,est ‖ qui turbat ‡ est. ‡ facit † erit † stabilis Rectus qui facit iustitiam, apprehendet vitam,& qui sequitur אֱמֻן חַיָּה ‖ sunt † qui placet ei sunt * Mox mox † xit רָצָה ‡Sicut † naribus ‖ sic † deficiẽs cõsilio. ‖ est סוּר אוּה קוֹרָה ‡qui dispergit † ei * est qui prohibet seipsum ‡ rerũ suarũ. ‖ quæ benedicit largiendo eleemosynas ‡ qui satiat * satiabitur. קָבַב † super caput vendentis. Qui quærit * quærit quod est ‡ Deo ‖ qui quærit † Qui fidit diuitiis suis, נָפַל ‡ Qui conturbat ‖ erit † est vt פְּרֵה * vitæ:& qui docet ‡ est † quãto magis * Qui diligit ‡ diligit ‡ qui odio habet יָסַר יָדַע ‖ est. † qui odio habet ‖ est. † quod placitum est * malas habẽtem cogitationes, condemnabit. פוּק זָמַם ‡ fortis * est viri * quæ suum virum pudore afficit. בּוֹשׁ

‖ sunt ad faciendum impiorum callida consilia iudicium ‖ iustorum Cogitationes

5 מַחְשְׁבוֹת צַדִּיקִים מִשְׁפָּט תַּחְבֻּלוֹת רְשָׁעִים

os & ;sanguini insidiari * impiorum Verba .dolus †

6 מִרְמָה׃ דִּבְרֵי רְשָׁעִים אֱרָב־דָּם וּפִי

ipsi † non & ,impios Vertendo .eos † eruet rectorum

7 יְשָׁרִים יַצִּילֵם׃ הָפוֹךְ רְשָׁעִים וְאֵינָם

.stabit iustorum domus &

וּבֵית צַדִּיקִים יַעֲמֹד׃

corde peruersus & :vir laudabitur ipsius intellectus ei Ad ‖

8 לְפִי־שִׂכְלוֹ יְהֻלַּל־אִישׁ וְנַעֲוֵה־לֵב

sibi ipsi † seruus & ,despectus Bonus * .contemptum in erit

9 יִהְיֶה לָבוּז׃ טוֹב נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ

animam ‡ iustus Cognoscens ‡ .pane carente ‖ & ,se glorificante præ

10 מִמִּתְכַּבֵּד וַחֲסַר־לָחֶם׃ יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ

.crudelis ‖ impiorum miserationes & :sui iumenti

בְּהֶמְתּוֹ וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי׃

,vacuos sequens * & :pane saturabitur suam humum Colens

11 עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים

;malorum rete impius Desiderauit .corde carens †

12 חֲסַר־לֵב׃ חָמַד רָשָׁע מְצוֹד רָעִים

laqueus labiorum prauaricatione In .‡dabit iustorum radix &

13 וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים יִתֵּן׃ בְּפֶשַׁע שְׂפָתַיִם מוֹקֵשׁ

.iustus angustia de egredietur & :malus ‖

רָע וַיֵּצֵא מִצָּרָה צַדִּיק׃

retributionem & :bono saturabitur viri oris fructu De

14 מִפְּרִי פִי־אִישׁ יִשְׂבַּע־טוֹב וּגְמוּל

‡recta stulti Via .ei reddet hominis manuum

15 יְדֵי־אָדָם יָשׁוּב לוֹ׃ דֶּרֶךְ אֱוִיל יָשָׁר

die in Stulti .*sapiens ,consilio audiens † & ;eius oculis in

16 בְּעֵינָיו וְשֹׁמֵעַ לְעֵצָה חָכָם׃ אֱוִיל בַּיּוֹם

.‡callidus ignominiam operiens ‖ & eius ira cognoscetur

יִוָּדַע כַּעְסוֹ וְכֹסֶה קָלוֹן עָרוּם׃

falsitatum † testis & ;iustitiam annunciabit ,veritatem Efflabit

17 יָפִיחַ אֱמוּנָה יַגִּיד צֶדֶק וְעֵד שְׁקָרִים

lingua & ;gladij confossiones vt effutiens * Est .dolum

18 מִרְמָה׃ יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב וּלְשׁוֹן

erit firmum veritatis ‡ Labium .sanitas ‖ sapientum

19 חֲכָמִים מַרְפֵּא׃ שְׂפַת־אֱמֶת תִּכּוֹן

.falsitatis linguam faciens quiescere perpetuo * & :perpetuum in

לָעַד וְעַד־אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר׃

pacis consiliariis † & ,malum fabricantium ‡ corde in ‖ Dolus

20 מִרְמָה בְּלֶב־חֹרְשֵׁי רָע וּלְיֹעֲצֵי שָׁלוֹם

:iniquitas omnis iusto accidet Non .lætitia

21 שִׂמְחָה׃ לֹא־יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל־אָוֶן

labia ‖ Domini Abominatio .malo sunt repleti impij &

22 וּרְשָׁעִים מָלְאוּ רָע׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה שִׂפְתֵי־

.eius voluntas † ;veritatem facientes & ;falsitatis ‡

שָׁקֶר וְעֹשֵׂי אֱמוּנָה רְצוֹנוֹ׃

stultorum cor & ,scientiam operiens callidus * Homo

23 אָדָם עָרוּם כֹּסֶה דָּעַת וְלֵב כְּסִילִים

;dominabitur solicitorum Manus .stultitiam prædicabit ‖

יִקְרָא אִוֶּלֶת׃ יַד־חָרוּצִים תִּמְשׁוֹל

viri corde in Solicitudo .tributum in † erit dolosa &

24 וּרְמִיָּה תִּהְיֶה לָמַס׃ דְּאָגָה בְלֶב־אִישׁ

:illud lætificabit bonum verbum & :illud incuruabit *

25 יַשְׁחֶנָּה וְדָבָר טוֹב יְשַׂמְּחֶנָּה׃

impiorum via & :iustus suo socio præ Abundans ‡

26 יָתֵר מֵרֵעֵהוּ צַדִּיק וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים

:suam venationem fraudulentia ‖ aduret Non .eos faciet errare

27 תַּתְעֵם׃ לֹא־יַחֲרֹךְ רְמִיָּה צֵידוֹ

iustitiæ semita In .seduli pretiosa ‡ hominis affluentia † &

28 וְהוֹן־אָדָם יָקָר חָרוּץ׃ בְּאֹרַח־צְדָקָה

mors ‡ non semita ‖ via ‡ & ;vitæ *

חַיִּים וְדֶרֶךְ נְתִיבָה אַל־מָוֶת׃

CAP. XIII. יג

audiuit ‖ non delusor & :patris eruditionem ‖ sapiens Filius

1 בֵּן חָכָם מוּסַר אָב וְלֵץ לֹא־שָׁמַע

:bonum † comedet viri oris fructu De .increpationem

2 גְּעָרָה׃ מִפְּרִי פִי־אִישׁ יֹאכַל טוֹב

.iniuriam ‖ præuaricatorum anima * &

וְנֶפֶשׁ בֹּגְדִים חָמָס׃

Margin (left): † ad faciendũ dolum. * ad insidiandum ... ‡ impios Vertet Deus † erunt. פָּה נָצַל ‖ Secundũ intellectũ suum * Melior est qui flocci penditur se. † est ei quàm qui glorificat ‖ caret ‡ Cognoscit ‡ appetitum ‖ crudeles. Qui colit terram * qui sequitur † deficiens רוּעַ ‡ fructu suũ. Propter præuaricationem ‖ veniet super hominẽ malũ יָקֵשׁ פּוּר פָּרָה ‡ est שׁוּב † qui obtemperat * est. יָצַן ‖ qui operit ‡ est. Iustus loquetur † mendax, קָלָה פּוּת * qui profert verba quæ sunt veluti ‡ est † veracis נָגַר אָמַן * ad momentum lingua ‖ est ‡ cogitantiũ † in corde cõsulentium pacem erit ‖ sunt ‡ mendacia;& in facientibus † est * operit עָשָׂה יָדַע ‖ prædicat † tributaria. Pauor * humiliabit מַס שָׁחָה ‡ Abundatior est amico ‖ vir dolosus תָּעָה צוּר † diuitiæ est solicitudo. * est vita: ‡ in ‖ semitæ eius ‡ est ‖ audit סֵר שָׁמַע יָסַר † bonus vir: * de fructu animæ ‖ comedet vir iniquus.

sua labia aperienti :suam animã seruans ‡ ,suum os Custodiens

3 נצר פיו שמר נפשו פשק שפתיו

:pigri ipsius anima non & Concupiscens .ei contritio *

4 מחתה לו: מתאוה ואין נפשו עצל

.impinguabitur solicitorum anima &

ונפש חרצים תדשן:

,fœtere ‡ faciet impius & :iustus habebit odio falsitatis ‖ Verbum

5 דבר שקר ישנא צדיק ורשע יבאיש

:via perfectum custodiet Iustitia .† afficiet pudore &

6 ויחפיר: צדקה תצר תם דרך

non & ,se ditans ‡ Est .peccatum ‡ peruertet impietas &

7 ורשעה תסלף חטאת: יש מתעשר ואין

.multa vbertas * & ,se depauperans :omne ‖

כל מתרושש והון רב:

non pauper & :eius opulentia ‡ viri animæ Redemptio

8 כפר נפש איש עשרו ורש לא

:lætificabit † iustorum Lux .increpationem audiuit

9 שמע גערה: אור צדיקים ישמח

superbia in ‖ Verè .extinguetur impiorum lucerna &

10 ונר רשעים ידעך: רק בזדון

.sapientia consultis ‡ cum & :litem dabit

יתן מצה ואת נועצים חכמה:

manum ad usque congregans & :minuetur * vanitate ex Affluentia

11 הון מהבל ימעט וקבץ על יד

:cordis ‡ infirmitas pertracta Spes .† multiplicabit

12 ירבה: תוחלת ממשכה מחלה לב

.veniens desiderium vitarum ‖ lignum ‡ &

ועץ חיים תאוה באה:

,præceptum timens & .ei ‡ corrumpetur rem * Contemnens

13 בז לדבר יחבל לו וירא מצוה

;vitarum ‡ vena ‖ sapienti Lex .compensabitur ipse *

14 הוא ישלם: תורת חכם מקור חיים

dabit bonus Intellectus .mortis laqueis à recedendũ ad

15 לסור ממקשי מות: שכל טוב יתן

* callidus Omnis .dura præuaricatorum ‡ via & :gratiam

16 חן ודרך בגדים איתן: כל ערום

.stultitiam pandet ‡ stultus & ;scientia in † faciet

יעשה בדעת וכסיל יפרש אולת:

veritatum ‡ legatus & :malum in cadet impius Nuncius

17 מלאך רשע יפל ברע וציר אמונים

:eruditionem deserenti † ignominia & ,Paupertas .sanitas

18 מרפא: ריש וקלון פורע מוסר

.glorificabitur ,increpationem custodiens &

ושמר תוכחת יכבד:

abominatio & :animæ dulcescet existens ‖ Desiderium

19 תאוה נהיה תערב לנפש ותועבת

,sapientibus cum Ambulans ‡ .malo à recedere ‡ stultorum

20 כסילים סור מרע: הלך את חכמים

Peccatores .conteretur stultos pascens & * ;erit sapiens

21 יחכם ורעה כסילים ירוע: חטאים

.bonum reddet ‡ iustis & ,malum sequetur

תרדף רעה ואת צדיקים ישלם טוב:

iusto recondita † filiorum filios faciet hæreditate Bonus

22 טוב ינחיל בני בנים וצפון לצדיק

est & :pauperum sulcatione ‡ cibus Multus .peccantis facultas *

23 חיל חוטא: רב אכל ניר ראשים ויש

odiens ‖ ,suam virgam Prohibens .iudicio sine consumitur †

24 נספה בלא משפט: חושך שבטו שונא

.correctionem ei diluculo quæsiuit ‡ eum diligens & :suum filium

בנו ואהבו שחרו מוסר:

venter & :suæ animæ saturitatem ad comedens ‡ Iustus

25 צדיק אכל לשבע נפשו ובטן

.egebit † impiorum

רשעים תחסר:

Qui custodit ‡ custodit; * erit; * Concupiscit anima pigri, & non est ei quod optat. a חתה; ‖ mendax; ‡ putrescere opera sua, † animũ suũ. b נצר תמם; ‡ via peccatoris. ‡ qui ditantem ostendit, ‖ est ei quicquam: ‡ & est qui pauperem ostendit; * diuitiæ multæ sunt ei. ‡ sunt diuitiæ; † lætificat: ‖ vir superbus; d זוד; ‡ consiliariis erit; e נצה; ‖ Diuitiæ quæ veniunt; * minuentur: & qui congregat diuitias manu ‡ eas. * quæ protrahitur † est; ‡ vitæ est; * aliquid; ‡ propter contẽptũ ipsum; & timens; f יחל g בוז; ‡ reddentur merces. ‖ est ve; † vitæ; ‡ contemptorum est; * res suas. † cum; ‡ manifestabit; h ידע; ‡ verax est; i נפל; ‡ erit elongati se à correctione: sed qui custodit; k קלה יכח; ‖ factum; ‡ est; ‡ Qui graditur; m רוע; * sed qui est amicus stultis, ‡ Deus; † reseruatur; * substantia; ‡ in agro magnatum: † qui perit, eò quod non est ei iudicium. Qui prohibet ‖ odit; ‡ quærere facit eum; n יסר; ‡ comedit; † deficiet.

CAP. XIIII. יד

stultitia ‡ & :suam domum ædificauit mulierum Sapientes

1 חכמות נשים בנתה ביתה ואולת

,sua rectitudine in Ambulans * .eam destruet suis manibus In

2 בידיה תהרסנו: הולך בישרו

.eum spernens * ,suis viis peruersus & :Dominum timens † †

ירא יהוה ונלוז דרכיו בוזהו:

Sapiẽs mulier ‡ stulta; o בנה; * Qui ambulat; † timet; * sed; * despicis

‡ est sapientum labia & :superbiæ baculus † stulti ore In

3 בפי אויל חטר גאוה ושפתי חכמים

:mundum ‡ præsepe ,bobus non In ‖ .eos custodient

4 תשמורם: באין אלפים אבוס בר

veritatum * Testis .bouis potentia in prouentuum * multitudo &

5 ורב תבואות בכח שור: עד אמונים

.falsitatis ‡ testis mendacia efflabit † & :mentietur non

לא יכזב ויפיח כזבים עד שקר:

intelligenti scientia & :* non & ,sapientiam irrisor Quæsiuit

6 בקש לץ חכמה ואין ודעת לנבון

nescies & :stulto viro cum eminus ‡ Vade .leuis †

7 נקל: לך מנגד לאיש כסיל ובל ידעת

:suam viam intelligere ‖ callidi Sapientia .scientiæ labia

8 שפתי דעת: חכמת ערום הבין דרכו

palliabit quisque Stultorum ‡ .dolus stultorum stultitia &

9 ואולת כסילים מרמה: אוילים יליץ

.beneuolentia † rectos inter & :delictum

אשם ובין ישרים רצון:

ipsius lætitia in & :suæ animæ amaritudinem cognoscens * Cor

10 לב יודע מרת נפשו ובשמחתו

:delebitur impiorum Domus .alienus miscebitur non

11 לא יתערב זר: בית רשעים ישמד

facies ad ‡ recta via Est .florebit ‡ rectorum tentorium & ‖

12 ואהל ישרים יפריח: יש דרך ישר לפני

ridendo † in Etiam .mortis viæ eius nouissimum & ;viri

13 איש ואחריתה דרכי מות: גם בשחוק

.tristitia lætitiæ eius nouissimum & ;cor dolebit

יכאב לב ואחריתה שמחה תוגה:

vir ‖ eo desuper ‡ & :corde aduersus saturabitur suis viis De

14 מדרכיו ישבע סוג לב ומעליו איש

intelliget callidus & :verbo omni credet Simplex .bonus

15 טוב: פתי יאמין לכל דבר וערום יבין

stultus & * :malo à recedens & ,timens ‡ Sapiens .suum gressum ad

16 לאשרו: חכם ירא וסר מרע וכסיל

:stultitiam faciet naribus Breuis .fidens & ,irascens †

17 מתעבר ובוטח: קצר אפים יעשה אולת

.odietur machinationum ‡ vir &

ואיש מזמות ישנא:

callidi & :stultitiam simplices acceperunt Hæreditate

18 נחלו פתאים אולת וערומים

coram mali sunt In uruati .scientiam sibi coronam imponent ‖

19 יכתירו דעת: שחו רעים לפני

.‡ iusti portas super ‡ impij & :bonis

טובים ורשעים על שערי צדיק:

diuitem diligentes & ‡ :pauper erit odiosus suo socio * Etiam

20 גם לרעהו ישנא רש ואהבי עשיר

miserescens & ‡ :peccans ‖ suum socium Spernens * multi

21 רבים: בז לרעהו חוטא ומחונן

fabricantes errabunt ‡ Nonne .eius beatitudines modestorum

22 ענוים אשריו: הלא יתעו חרשי

:bonum cogitantibus † veritas & ,misericordia & :malum

רע וחסד ואמת חרשי טוב:

‡ labiorum verbum & :augmentum erit labore omni * In

23 בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים

:eorum opulentia † sapientum Corona .defectum ad ‖ verè

24 אך למחסור: עטרת חכמים עשרם

tæstis animas Eruens ‡ .stultitia stultorum stultitia

25 אולת כסילים אולת: מציל נפשות עד

t Domini timore In .dolus * mendacia efflabit & :veritatis *

26 אמת ויפח כזבים מרמה: ביראת יהוה

.tutela ‡ erit eius filiis & :fortitudinis fiducia ‡

מבטח עז ולבניו יהיה מחסה:

recedendum ad ;vitarum ‡ vena † Domini Timor

27 יראת יהוה מקור חיים לסור

:regis decor ‡ populi multitudine In .mortis laqueis à

28 ממקשי מות: ברב עם הדרת מלך

.rectoris ‡ contritio populi consumptione in * &

ובאפס לאם מחתת רזון:

spiritu breuis ‖ & :intelligentia multus naribus Longus

29 ארך אפים רב תבונה וקצר רוח

.stultitiam exaltans ‡

מרים אולת:

‖ Cùm nõ fuerint boues, ‡ est vacuum: * frugum est; * verax; a בר; b כזב; † loquetur ‡ mendax; c פוח; * fuit: d ידע e בין; ‡ est ‡ à longè; f קלל; ‖ est; ‡ Stultus loquetur verba delicti: g לוץ; † erunt verba dilectionis. h רצה; * cognoscit; ‖ sed tabernaculum; ‡ Deus germinare faciet; ‡ coram viro; † risu; i יגה; ‡ ab ‖ recedet; k פתה; ‡ timet, & recedit; * sed; l סור; † irascitur, & fidit. Qui citò irascitur, ‡ cogitabundus odio habetur ab eo. m זמם; ‖ coronabuntur scientia. Incurvabunt se; n ידע o שחח; ‡ ad ‡ veniet. * amico; ‡ sed qui diligũt * sunt. Qui contemnit amicũ ‖ peccat: sed qui miseretur pauperũ, beatus erit. * errant cogitantes; p ענה q תעה; † erit; r אמן; * omnibus in quibus homo laborat, est dignitas; sed ‡ superfluum; s יתר; ‖ imputatur; † diuitiæ; ‡ Eruit; t נצר; * verax: & loquetur * dolosus. ‡ est ‖ spes. u עזז; † est ‡ vitæ: ‡ est gloria; x יקש; * cùm nõ fuerit popul*, est ‡ principis. Tardus ira est ‖ velox; y חתת; ‡ exaltat; z רום

ossium putredo & :sanum cor carnium *Vita*†

30 חיי בשרים לב מרפא ורקב עצמות

:eius factorem *exprobrauit tenuem Opprimens* | .inuidia

31 קנאה: עשק דל חרף עשהו

expelletur *sua malitia In* .*egeni miserescens* *, eum honorans ‡ &

32 ומכבדו חנן אביון: ברעתו ידחה

.iustus sua morte in *sperans &* :‡impius

רשע וחסה במותו צדיק:

interiori † in & :sapientia requiescet intelligentis corde In

33 בלב נבון תנוח חכמה ובקרב

:gentem exaltabit Iustitia .cognoscetur stultorum

34 כסילים תודע: צדקה תרומם גוי

‖ regis *Beneuolentia* ‡ .peccatum *populorum misericordia* ‡ &

35 וחסד לאמים חטאת: רצון מלך

.*confundens* † erit eius ira & :intelligentem seruum ad

לעבד משכיל ועברתו תהיה מביש:

CAP. XV. טו

doloris ‖ verbum & :iram *auertet* ‡ mollis Responsio

1 מענה רך ישיב חמה ודבר עצב

reddet bonam * sapientum Lingua .furorem faciet ascendere

2 יעלה אף: לשון חכמים תיטיב

.stultitiam *eructabit* ‡ stultorum os & :scientiam

דעת ופי כסילים יביע אולת:

.bonos & ,malos *speculantes* ‡ Domini oculi loco omni In

3 בכל מקום עיני יהוה צפות רעים וטובים:

ea in peruersitas & :*vitarum* * lignum ‖ linguæ *Remissio* †

4 מרפא לשון עץ חיים וסלף בה

correctionem *respuet* ‡ Stultus .spiritu in contritio †

5 שבר ברוח: אויל ינאץ מוסר

.astutus efficietur ,increpationem *custodiens &* † :sui patris

אביו ושמר תוכחת יערים:

impij *prouentu* ‡ in & :*multa fortitudo* ‖ iusti Domo ‡

6 בית צדיק חסן רב ובתבואת רשע

cor & :scientiam spargent sapientum Labia .conturbatur

7 נעכרת: שפתי חכמים יזרו דעת ולב

abominatio ‡ impiorum Sacrificium *sic* non stultorum

8 כסילים לא כן: זבח רשעים תועבת

Abominatio .eius voluntas rectorum oratio & :Domini

9 יהוה ותפלת ישרים רצונו: תועבת

.diliget ,iustitiam sequentem & :impij via † Domini

יהוה דרך רשע ומרדף צדקה יאהב:

,increpationem *odiens* : ‡ semitam relinquenti *mala Correptio*

10 מוסר רע לעזב ארח שונא תוכחת

etiam † :Domino coram * perditio & ,Infernus .morietur

11 ימות: שאול ואבדון נגד יהוה אף

illusor amabit Non :hominum filiorum corda *quia*

12 כי לבות בני אדם: לא יאהב לץ

lætum Cor .ibit non sapientes ad :se *increpare*

13 הוכח לו אל חכמים לא ילך: לב שמח

.*confractus* ‖ spiritus cordis *dolore in* & :*faciem bonificabit* ‡

ייטב פנים ובעצבת לב רוח נכאה:

stultorum os & :scientiam quæret intelligens Cor

14 לב נבון יבקש דעת ופני כסילים

bonus * & :mali *afflicti* † dies Omnes .*stultitiam* ‖ pascetur

15 ירעה אולת: כל ימי עני רעים וטוב

timore in ‖ parum *Bonum* .*iuge conuiuium* ‡ corde

16 לב משתה תמיד: טוב מעט ביראת

.eo in *tumultus &* ,*multo thesauro præ* ‡ ;Domini

יהוה מאוצר רב ומהומה בו:

,*saginato boue præ* ‡ ibi ‖ dilectio & * ,oleris *viaticum Bonum* †

17 טוב ארחת ירק ואהבה שם משור אבוס

,*contentionem excitabit excandescentiæ* † Vir .eo in ‡ odium &

18 ושנאה בו: איש חמה יגרה מדון

.litem * faciet quiescere *naribus longus* &

וארך אפים ישקיט ריב:

rectorum semita & :*spina sepes velut* ‡ pigri Via

19 דרך עצל כמשכת חדק וארח ישרים

stultus & :patrem lætificabit sapiens Filius .*strata* †

20 סללה: בן חכם ישמח אב וכסיל

.suam matrem *despiciens* ‖ homo

אדם בוזה אמו:

intelligentiæ † vir & :corde *carenti* ‡ Lætitia * Stultitia

21 אולת שמחה לחסר לב ואיש תבונה

non in † cogitationes *Infringere* .*ambulando* ‡ seipsum diriget

22 יישר לכת: הפר מחשבות באין

.*stabit* ‖ consiliariorum multitudine *in &* .*secreto*

סוד וברב יועצים תקום:

* verbum & † :sui oris responsione in viro ‡ Lætitia

23 שמחה לאיש במענה פיו ודבר

supra vitarum ‖ Via .bonum *quàm* ‡ suo tempore in

24 בעתו מה טוב: ארח חיים למעלה

Domum .inferiori inferno ab *declinare pro* * intelligentem

25 למשכיל למען סור משאול מטה: בית

.viduæ terminum statuet & :Dominus demolietur superborum

גאים יסח יהוה ויצב גבול אלמנה:

‡ munda & :mali ‖ cogitationes * Domini Abominatio

26 תועבת יהוה מחשבות רע וטהרים

appetens * suam domum *Turbans* .*iucunditatis* † eloquia

27 אמרי נעם: עכר ביתו בוצע

iusti Cor .viuet ,dona *habens odio &* ,*concupiscentiam*

28 בצע ושונא מתנות יחיה: לב צדיק

.mala *eructabit* ‡ impiorum os & :respondendum *ad* ‡ meditabitur

יהגה לענות ופי רשעים יביע רעות:

iustorum orationem & :impiis ab Dominus † Longinquus

29 רחוק יהוה מרשעים ותפלת צדיקים

bona *auditio* * :cor lætificabit oculorum Lux .audiet

30 ישמע: מאור עינים ישמח לב שמועה טובה

;*vitarum* † increpationem *audiens* ‖ Auris .os ‡ impinguabit

31 תדשן עצם: אזן שמעת תוכחת חיים

.commorabitur sapientum *interiori in*

בקרב חכמים תלין:

audiens & ‡ :suam animam *spernens eruditionem Negligens* ‖

32 פורע מוסר מואס נפשו ושומע

eruditio Domini Timor .cor *possidens* ‡ ,increpationem

33 תוכחת קונה לב: יראת יהוה מוסר

.*modestia* * gloriam ante & :sapientiæ

חכמה ולפני כבוד ענוה:

CAP. XVI. טז

responsio ‖ Domino à & :cordis *dispositiones* ‡ Hominis

1 לאדם מערכי לב ומיהוה מענה

:suis oculis in mundæ viri viæ Omnes .linguæ

2 לשון: כל דרכי איש זך בעיניו

Dominum ad Volue .Dominus † spiritus *ponderans &* *

3 ותכן רוחות יהוה: גל אל יהוה

.tuæ cogitationes firmabuntur & :tua opera

מעשיך ויכנו מחשבתיך:

impium etiam & :se propter Dominus est operatus Omnia

4 כל פעל יהוה למענהו וגם רשע

elatus omnis Domini Abominatio .malum diem ad †

5 ליום רעה: תועבת יהוה כל גבה

.erit *innocens* ‖ non *manum ad manus* ‡ :corde

לב יד ליד לא ינקה:

timore in & :iniquitas *expiabitur* ‡ veritate & ,misericordia In

6 בחסד ואמת יכפר עון וביראת

;viri *vias Dominum volendo In* * .malo à *recedere* ‡ Domini

7 יהוה סור מרע: ברצות יהוה דרכי איש

parum *Bonum* † .eo cum *pacificabit* ‖ eius inimicos etiam

8 גם אויביו ישלם אתו: טוב מעט

.iudicio absque *prouentuum multitudine præ* ‡ ;iustitia in †

בצדקה מרב תבואות בלא משפט:

Parabit * Dominus & :suam viam cogitabit hominis Cor

9 לב אדם יחשב דרכו ויהוה יכין

iudicio in :regis labiis *super* ‡ Diuinatio .eius gressum

10 צעדו: קסם על שפתי מלך במשפט

.eius os *præuaricabitur* * non

לא ימעל פיו:

omnes † eius opus :Domino iudicij bilances & ,Statera

11 פלס ומאזני משפט ליהוה מעשהו כל

:impietatem facere ‡ regum Abominatio .*marsupij lapides*

12 אבני כיס: תועבת מלכים עשות רשע

.solium firmabitur iustitia in quia

כי בצדקה יכון כסא:

auscultans falsum: iniquitatis labio super attendens ‡ Malus

4 מֵרַע מַקְשִׁיב עַל־שְׂפַת־אָוֶן שֶׁקֶר מֵזִין

pravitatum lingua super

עַל־לְשׁוֹן הַוֹּת׃

lætans* :eius factorem affecit probris ,pauperem Subsannans

5 לֹעֵג לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ שָׂמֵחַ

filij senum Diadema‖ .impunis erit non ,contritione in

6 לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה׃ עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי

.eorum patres filiorum gloria & :filiorum

בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם׃

liberali quia etiam :dignitatis labium stulto decorum ‡ Non

7 לֹא־נָאוָה לְנָבָל שְׂפַת יֶתֶר אַף כִּי־לְנָדִיב

oculis in munus gratiæ ‡ Lapis :falsitatis labium †

8 שְׂפַת־שָׁקֶר׃ אֶבֶן־חֵן הַשֹּׁחַד בְּעֵינֵי

aget prudenter ,respexerit quod omne $ ad :eius patroni *

בְעָלָיו אֶל־כָּל־אֲשֶׁר יִפְנֶה יַשְׂכִּיל׃

,verbo in iterans & ‡ ;amorem quærens ,prævaricationem Tegens

9 מְכַסֶּה־פֶּשַׁע מְבַקֵּשׁ אַהֲבָה וְשֹׁנֶה בְדָבָר

.ducem separans

מַפְרִיד אַלּוּף׃

stultum percutere præ ;intelligentem in* increpatio Descendet

10 תֵּחַת גְּעָרָה בְמֵבִין מֵהַכּוֹת כְּסִיל

nuncius & :* malum quæret rebellio ‡ Profecto .centies

11 מֵאָה׃ אַךְ־מְרִי יְבַקֶּשׁ־רָע וּמַלְאָךְ

orbatum vrsum ‖ Occurrere .eum in † mittetur crudelis

12 אַכְזָרִי יְשֻׁלַּח־בּוֹ׃ פָּגוֹשׁ דֹּב שַׁכּוּל

.sua stultitia in stultum non & ;virum in

בְּאִישׁ וְאַל־כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ׃

malum recedet non :bono pro malum Reddens

13 מֵשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא־תָמוּשׁ רָעָה

;contentionis * principium ,aquas Aperiens $ .eius domo de

14 מִבֵּיתוֹ׃ פּוֹטֵר מַיִם רֵאשִׁית מָדוֹן

.‡ dimitte ,lis misceatur antequam &

וְלִפְנֵי הִתְגַּלַּע הָרִיב נְטוֹשׁ׃

abominatio :iustum faciens iniquum & ,impium Iustificans

15 מַצְדִּיק רָשָׁע וּמַרְשִׁיעַ צַדִּיק תּוֹעֲבַת

pretium hoc * quid Vt .ipsi ambo etiam ‖ Domini

16 יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם׃ לָמָּה־זֶּה מְחִיר

;* non cor & ,sapientiam acquirendum ad † ;stulti manu in

בְּיַד־כְּסִיל לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֶב־אָיִן׃

angustiam ad * frater & amicus diligens $ tempore omni In

17 בְּכָל־עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה

spondens :vlam percutiens ‡ corde carens ‖ Homo .nascetur †

18 יִוָּלֵד׃ אָדָם חֲסַר־לֵב תּוֹקֵעַ כָּף עֹרֵב

,prævaricationem Diligens .sui amici facies ad ‖ sponsionem

19 עֲרֻבָּה לִפְנֵי רֵעֵהוּ׃ אֹהֵב פֶּשַׁע

.contritionem quærens ‡ ,suum ostium eleuans $:litem diligens *

אֹהֵב מַצָּה מַגְבִּיהַּ פִּתְחוֹ מְבַקֶּשׁ־שָׁבֶר׃

se vertens* & :bonum inueniet non corde Peruersus

20 עִקֶּשׁ־לֵב לֹא יִמְצָא־טוֹב וְנֶהְפָּךְ

.malum in cadet ,sua lingua in

בִּלְשׁוֹנוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה׃

pater lætabitur non & :sibi ‡ tristitiam ad stultum Generans ‖

21 יֹלֵד כְּסִיל לְתוּגָה לוֹ וְלֹא־יִשְׂמַח אֲבִי

spiritus & :medicina † benefaciet lætum Cor .stulti

22 נָבָל׃ לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב גֵּהָה וְרוּחַ

;capiet impius sinu e Munus .os ‡ exsiccabit contritus *

23 נְכֵאָה תְּיַבֶּשׁ־גָּרֶם׃ שֹׁחַד מֵחֵק רָשָׁע יִקָּח

.iudicij semitas peruertendum ad

לְהַטּוֹת אָרְחוֹת מִשְׁפָּט׃

‖ stulti oculi & :sapientia intelligentis faciebus Cum*

24 אֶת־פְּנֵי מֵבִין חָכְמָה וְעֵינֵי כְסִיל

:stultus filius suo patri ‡ Ira .terræ extremo in

25 בִּקְצֵה־אָרֶץ׃ כַּעַס לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל

* non ,iustum mulctare † Etiam .suæ genitrici amaritudo &

26 וּמֶמֶר לְיוֹלַדְתּוֹ׃ גַּם עֲנוֹשׁ לַצַּדִּיק לֹא־

‡ rectitudinem super magnificos $ percutere :bonum

טוֹב לְהַכּוֹת נְדִיבִים עַל־יֹשֶׁר׃

† spiritu pretiosus :scientiam sciens* ,sua eloquia Prohibens

27 חוֹשֵׂךְ אֲמָרָיו יוֹדֵעַ דָּעַת וְקַר־רוּחַ

.intelligentiæ vir

אִישׁ תְּבוּנָה׃

Marginal notes (left): ‡ attendit sermoni iniquo: mendax auscultat linguam prauam. Qui subsannat — ‖ Corona — $ est decora — stulto lingua excellens: quanto magis † non est decora lingua mendax? Vt ‡ gratiosus est — * domini — $ omne locū ad quē se verterit, q muneratribuit, separabitur. Qui tegit prævaricationes cuiuspiā, quærit eius ‡ qui verò improperat aliquid, diuidit duces. Magis prodest * vna intelligenti, quam ‡ vir rebellis suū: † cōtra ‖ vrso orbato meliᵉ est viro, quàm stulto — $ Qui aperit aquam, * est ‡ eam. * sunt ‖ est — † vt emat ‡ est ei? — $ diligit * propter nascitur remouendam. ‖ deficiens $ percutit manum: — ‖ coram amico suo. Diligit * qui diligit $ qui eleuat ‡ quærit $ qui verterit — ‖ Qui generat $ suam genuit illum: † vt * tristis ‡ ossa. — * Corā intelligente erit ‖ erunt ‡ est † condemnare * est — $ principes propter † nō est bonū. Prohibet * qui scit † est

Marginal Hebrew (left): מֵזִין / הוֹוֹת / רוֹעַ אֹזֶן / רָשׁ / חֵן נֹחַת / תמוש ק / נכח מרה / רוֹעַ / שׁוֹב / קָנָה / רֵעֵה כַּף / נִפַּל וּגָה / לֶקַח נֹטֶה / מֶמֶר נְכֵה / יקר ק / יוֹדֵעַ בִּין

loquentem & :iustitiæ ‡ labia * regum Beneuolentia

13 רְצוֹן מְלָכִים שִׂפְתֵי־צֶדֶק וְדֹבֵר

vir & :mortis legati † regis Ira .diliget recta

14 יְשָׁרִים יֶאֱהָב׃ חֲמַת־מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי־מָוֶת וְאִישׁ

:vitæ* regis faciem luce In* .illam expiabit $ sapiens

15 חָכָם יְכַפְּרֶנָּה׃ בְּאוֹר־פְּנֵי־מֶלֶךְ חַיִּים

.pluuiæ serotinæ nubes vt ‖ eius beneuolentia &

וּרְצוֹנוֹ כְּעָב מַלְקוֹשׁ׃

:puro auro præ bonum quam † sapientiam Acquirere

16 קְנֹה־חָכְמָה מַה־טּוֹב מֵחָרוּץ

.argento præ electum ‡ intelligentiam acquirere &

וּקְנוֹת בִּינָה נִבְחָר מִכָּסֶף׃

custodiens $:malo a declinare * rectorum via Strata

17 מְסִלַּת יְשָׁרִים סוּר מֵרָע שֹׁמֵר

.suam viam seruans ‖ ,suam animam

נַפְשׁוֹ נֹצֵר דַּרְכּוֹ׃

elatio ruinam ante & :superbia* contritionem Ante

18 לִפְנֵי־שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כִשָּׁלוֹן גֹּבַהּ

diuidere præ ;mansuetis ‡ cum spiritu humiliari Bonum ‖ .spiritus

19 רוּחַ׃ טוֹב שְׁפַל־רוּחַ אֶת־עֲנָיִים מֵחַלֵּק

inueniet ,verbum super $ Intelligens .superbis cum spolium *

20 שָׁלָל אֶת־גֵּאִים׃ מַשְׂכִּיל עַל־דָּבָר יִמְצָא־

.eius beatitudines † ,Domino in confidens & :bonum

טוֹב וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה אַשְׁרָיו׃

labiorum dulcedo & :intelligens vocabitur corde Sapienti

21 לַחֲכַם־לֵב יִקָּרֵא נָבוֹן וּמֶתֶק שְׂפָתַיִם

:ea præditi ‡ intelligentia vitarum ‖ Vena .doctrinam addet

22 יֹסִיף לֶקַח׃ מְקוֹר חַיִּים שֵׂכֶל בְּעָלָיו

prudens reddet * sapientis Cor .† stultitia stultorum eruditio &

23 וּמוּסַר אֱוִלִים אִוֶּלֶת׃ לֵב חָכָם יַשְׂכִּיל

.doctrinam addet suis labiis super & ;suum os

פִּיהוּ וְעַל־שְׂפָתָיו יֹסִיף לֶקַח׃

;animæ dulcis :iucunditatis ‡ eloquia $ mellis Fauus ‖

24 צוּף־דְּבַשׁ אִמְרֵי־נֹעַם מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ

.viri facies ad ‖ recta via Est .ossi medela * &

25 וּמַרְפֵּא לָעָצֶם׃ יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ

laborauit laborantis Anima .mortis viæ eius nouissimum &

26 וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי־מָוֶת׃ נֶפֶשׁ עָמֵל עָמְלָה

Belialis † Vir .suum os eum super se inflexit $ quia ;sibi

27 לּוֹ כִּי־אָכַף עָלָיו פִּיהוּ׃ אִישׁ בְּלִיַּעַל

.ardens ignis vt ‖ suis labiis super & :malum fodiens

כֹּרֶה רָעָה וְעַל־שְׂפָתָיו כְּאֵשׁ צָרָבֶת׃

susurrator & :contentionem ‡ mittet peruersitatum * Vir

28 אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן וְנִרְגָּן

:suum socium † seducet violentiæ* Vir .ducem diuidens

29 מַפְרִיד אַלּוּף׃ אִישׁ חָמָס יְפַתֶּה רֵעֵהוּ

.bona non via in $ eum ambulare faciet &

וְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ לֹא־טוֹב׃

annuens :peruersitates cogitandum ad suos oculos Claudens ‡

30 עֹצֶה עֵינָיו לַחְשֹׁב תַּהְפֻּכוֹת קֹרֵץ

.malum perficit suis labiis

שְׂפָתָיו כִּלָּה רָעָה׃

.inuenietur iustitiæ via in :canicies † gloriæ Diadema *

31 עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא׃

;suum spiritum in dominans & ;forti præ naribus longus Bonus ‡

32 טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וּמֹשֵׁל בְּרוּחוֹ

:sors proiicitur sinum In .vrbem capiente præ

33 מִלֹּכֵד עִיר׃ בַּחֵיק יוּטַל אֶת־הַגּוֹרָל

.eius iudicium omne ‖ Domino à &

וּמֵיְהוָה כָּל־מִשְׁפָּטוֹ׃

Marginal notes (right): * erit in homine habente ‡ iusta: † est vt nūcius — $ placabit * Cùm illuxerit facies * erit vita: ‖ erit veluti — † multò meliᵉ quàm acquirere aurū pretiosum: ‡ multò meliᵉ est quàm acquirere argētum electum. — * est $ custodit ‖ qui custodit * est — ‖ Melius est ‡ humilibus, quàm — * spolia $ rē, † beatus erit. Sapiens — $ vitæ est ‡ domini suis: † est. * intelliget — ‖ Vt $ sunt ‡ dulcia: dulcedo * sanitas corpori. ‖ coram viro: — $ incuruauit se ei † impius fodit — * volubilis ‖ litem: $ diuidet duces * iniquus † amicum $ per viā non bonam. ‡ Claudit — * Corona † est — ‡ Melior est tardus ad irā, quàm fortis, & qui dominatur spiritui suo, quàm is qui capit ‖ est

Marginal Hebrew (right): יחם / לקנה סלל / רוֹעַ גאה / ענוים ק / ענוה / יסר / פרה / שפתו ק / רוֹעַ

CAP. XVII. יז

domo præ * ;ea in tranquillitas ‡ & ,sicca buccella Bona $

1 טוֹב פַּת חֲרֵבָה וְשַׁלְוָה־בָהּ מִבַּיִת

dominabitur intelligens Seruus .iurgij victimis plena

2 מָלֵא זִבְחֵי־רִיב׃ עֶבֶד־מַשְׂכִּיל יִמְשֹׁל

.hæreditatem diuidet fratrum medio in & ;confundentem filium in

בְּבֵן מֵבִישׁ וּבְתוֹךְ אַחִים יַחֲלֹק נַחֲלָה׃

corda probans & ;auro ‡ caminus & ,argento ‡ Conflatorium*

3 מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וּבֹחֵן לִבּוֹת

.Dominus

יְהוָה׃

Marginal notes: $ Melior est ‡ pax * quàm domᵉ — $ filio stulto pudore afficienti patrem suum & inter fratres — * Sicut ‡ argentum, $ aurum; sic probat

Marginal Hebrew: שלוה רוב / מלא זבחי ריב / בוש

obturans ‡ :reputabitur sapiens tacens * stultus Etiam

28 גם אויל מחריש חכם יחשב אטם

.‖intelligens ,sua labia

שפתין נבון׃

CAP. XVIII. יח

existentia ‖ omni in ;separatus ‡ quæret * desiderium Ad ‡

1 לתאוה יבקש נפרד בכל ᵃתושיה

quin ,intelligentia in ‡ stultus volet Non .se miscebit

2 יתגלע׃ לא־יחפץ כסיל בתבונה כי אם־

etiam venit ,impium veniendo In † .eius cor se manifestando in

3 ᵇבהתגלות לבו׃ בבוא רשע בא גם־

.opprobrium ignominia * cum & :contemptus

בוז ועם־ᶜקלון חרפה׃

scaturiens † torrens ‖ :viri oris verba ‡ profundæ aquæ ‡

4 מים עמקים דברי פי־איש נחל נבע

:bonum ‖ non ,impij facies ‡ Accipere .sapientiæ vena

5 מקור חכמה׃ שאת פני־רשע לא־טוב

.iudicio in iustum peruertendum ad ‡

ᵈלהטות צדיק במשפט׃

percussiones ad eius os & :litem in ‡ venient stulti Labia*

6 שפתי כסיל יבאו בריב ᵉופיו למהלמות

laqueus eius labia & :sibi contritio ‖ stulti Os .vocabit

7 יקרא׃ פי כסיל ᶠמחתה־לו ושפתיו מוקש

ipsa & :lenientia † vt ‡ susurrationis Verba .suæ animæ

8 נפשו׃ דברי נרגן כמתלהמים והם

:suo opere in se remittens ‖ Etiam .ventris penetralia descenderunt*

9 ירדו חדרי־בטן׃ גם מתרפה במלאכתו

.corrumpenti patrono ipse ‡ frater

אח הוא לבעל משחית׃

,iustus curret ipsam in * :Domini nomen fortitudinis ‡ Turris ‖

10 מגדל־עז שם יהוה בו־ירוץ צדיק

;eius fortitudinis vrbs † diuitis Abundantia ‡ .exaltabitur &

11 ונשגב׃ הון עשיר קרית ᵍעזו

.eius imaginatione in eleuatus murus sicut &

וכחומה נשגבה ʰבמשכיתו׃

gloriam ante & :viri cor eleuabitur contritionem Antè

12 לפני־שבר יגבה לב־איש ולפני כבוד

stultitia ;audiat antequam verbum Reddens .mansuetudo ‖

13 ⁱענוה׃ ᵏמשיב דבר בטרם ישמע אולת

:eius infirmitatem sufferet viri Spiritus .pudor & ,ei ipsa ‡

14 היא־לו וכלמה׃ רוח איש יכלכל מחלהו

acquiret intelligēs Cor ?eum feret quis ,contritum † spiritū &

15 ורוח נכאה מי ˡישאנה׃ לב ᵐנבון יקנה־

Donum .scientiam quæret sapientum auris & :scientiam

16 ⁿדעת ואזן חכמים תבקש־דעת׃ מתן

.eum ducet magnates ante & :‖ei faciet dilatare hominis

אדם ירחיב לו ולפני גדולים ᵒינחנו׃

,eius socius ‡ veniet & ;sua lite ‡in * primus Iustus

17 צדיק הראשון בריבו ובא רעהו

inter & :sors faciet cessare Contentiones * .eum inuestigabit &

18 וחקרו׃ ᵖמדינים ישבית הגורל ובין

:forti ciuitate præ rebellans † Frater .diuidet fortes ‡

19 עצומים יפריד׃ אח נפשע מקרית־עז

.palatij vectis sicut contentiones ‡ &

ומדונים כבריח ארמון׃

prouentu ‖ :eius venter satiabitur viri oris fructu De

20 ᑫמפרי פי־איש תשבע בטנו תבואת

manu in. vita * & Mors .saturabitur suorum labiorum

21 שפתיו ישבע׃ מות וחיים ביד־

.eius fructum comedet eam diligent ‡ & ;linguæ

לשון ואהביה יאכל פריה׃

beneuolentiam educet & :bonum inuenit ,† vxorem inuenit ‡

22 מצא אשה מצא טוב ʳויפק רצון

diues & :pauper loquetur deprecationibus ‖ .Domino à

23 מיהוה׃ תחנונים ידבר־ˢרש ועשיר

.fortia † respondebit

יענה ᵗעזות׃

amans ‡ est & :se præstandum sociabilem ad amicorum ‖ Vir

24 איש ᵘרעים להתרועע ויש אהב

fratre præ adhærens

דבק מאח׃

* cum tacuerit
‡ qui claudit.
‖ reputabitur.

‡ Secundum
* suum
‡ sapientiam, qui se ab aliis diuidit;
‖ sapientia
ᵃ ושה
‡ intelligētiā, nasi & manifestetur
† Quando venit impius,
ᵇ גלה ᶜקלה
* viro ignominioso venit
‡ Vt ‡ sunt ‖ vt
‡ personam
‖ est
‡ nec declinare facere
* Verba
‡ cum lite:
ᵈ נטה ᵉ פה
‖ erit
ᶠ חתת
‡ sunt
† vulnera:
* descēdunt ad interiora
‖ qui remissus est
‡ est viro dissipanti quidpiā
‖ Vt † fortis
* ad
‡ Opes
† sunt vt
ᵍ עזז
ʰ שכה
‖ erit humilitas. Respōdēs
ⁱ ענה ᵏשוב
‡ est
† percussum,
ˡ נשא ᵐבין
ⁿ ידע
‖ locum
ᵒ נחה
* est ‡ caput
‡ amicus
* Lites
ᵖ דון
‡ lites
† durior est.
‡ lites sunt
מדינים
ק
‖ & de
ᑫ פרה
* vita
‡ qui diligit
‡ Qui
† bonam,
ʳ פוק
‖ Cum
ˢ רשש
† dura verba.
ᵗ עזז ᵘ רעה
‖ diligit amicos, vt sit amicus:
‡ amicus magis coniunctus quam frater.

CAP. XIX. יט

peruerso præ ‖ :sua integritate ‡ in ambulans * pauper Bonus ‡

1 טוב ᵃרש הולך בתמו מעקש

animæ scientia absque Etiam .stultus ipse & † ,suis labiis

2 שפתיו והוא כסיל׃ גם בלא־ᵇדעת נפש

.peccans ‡ pedibus in festinus & :bonum ‡ non

לא־טוב ᶜואץ ברגלים חוטא׃

Dominum super ‡ & :eius viam peruertet hominis Stultitia

3 אולת אדם תסלף דרכו ועל־יהוה

temus ‡ & :multos amicos addet Copia* .eius cor saeuiet †

4 יזעף לבו׃ הון ᵈיסיף ᵉרעים רבים ודל

:impunis erit non falsitatum ‖ Testis .separabitur suo amico ab

5 מרעהו יפרד׃ עד שקרים לא ינקה

.euadet non ,mendacia efflabit * &

ויפיח כזבים לא ימלט׃

amicus ‡ quiuis & :liberalis facies ‡ precabuntur Multi

6 רבים ᶠיחלו פני־נדיב וכל־הרע

,eum oderunt pauperes fratres Omnes .doni † viro

7 לאיש ᵍמתן׃ כל אחי־רש שנאהו

dicta sequens ‖ :eo ab se elongauerunt eius sodales quia etiam*

אף כי מרעהו רחקו ממנו מרדף אמרים

:suam animam diligens † ,cor Possidens :ipsa non

8 לא־המה׃ קנה־לב אהב נפשו

.bonum inueniendum ad ,intelligentiam custodiens ‡

שמר ʰתבונה למצא־טוב׃

,mendacia efflabit ‖ & :erit impunis non falsitatum * Testis

9 ⁱעד שקרים לא ינקה ᵏויפיח כזבים

quia etiam † :delectatio stulto decora est Non .peribit

10 יאבד׃ לא־נאוה לכסיל תענוג אף כי־

principes in ‡ dominari seruum

לעבד משל בשרים׃

eius gloria & suam narem prolongauit ‖ hominis Intellectus

11 שכל אדם האריך אפו ותפארתו

catuli veluti Rugitus .præuaricationem super transire ‡

12 עבר על־פשע׃ נהם ככפיר

.eius beneuolentiæ herbam super ros sicut & :regis sæuitia ‡

זעף מלך ˡוכטל על־עשב ᵐרצונו׃

* cōtinuans stillatio ‖ & ;stultus filius suo patri Contritiones †

13 ⁿהות לאביו בן כסיל ודלף טרד

:patrum hæreditas copia ‡ & ,Domus .mulieris contentiones

14 ᵒמדיני אשה׃ בית והון נחלת אבות

.intelligens mulier † Domino à &

ומיהוה אשה משכלת׃

fraudulenta ‡ anima & :soporem faciet cadere Pigredo

15 עצלה ᵖתפיל תרדמה ונפש רמיה

:suam animam custodiens † ,mandatum Custodiens ‡ .famescet

16 תרעב׃ שמר מצוה שמר נפשו

,Domino Mutuans ‡ .morietur ,suas vias contemnens *

17 בוזה דרכיו יומת׃ מלוה יהוה

.ei reddet eius retributionem & :tenuis miserescens ‖

חונן ᑫדל וגמלו ישלם־לו׃

eius fremitum ‡ ad & :spes est quia * tuum filium Castiga

18 יסר בנך כי־יש תקוה ואל־ʳהמיתו

ferens † ira Magnus .tuam animam eleues ne

19 אל־תשא נפשך׃ גרל־חמה נשא

.‡ addes adhuc & ,erueris si quia :mulctam

ענש כי אם־ˢתציל ועוד תוסף׃

sis sapiens vt ;correctionem suscipe & ,consilium Audi

20 שמע ʳעצה וקבל מוסר למען תחכם

:viri corde in ‖ cogitationes Multæ .tuo nouissimo in

21 באחריתך׃ ᵘרבות מחשבות בלב איש

hominis Desiderium .stabit ‡ ipsum ,Domini consilium &

22 ᶻועצת יהוה היא תקום׃ ʸתאות אדם

.mendacij viro præ ‖ pauper bonus * & :eius misericordia

חסדו וטוב ᶻרש מאיש כזב׃

non ,commorabitur satur & :vitas † ad Domini Timor

23 יראת יהוה לחיים ושבע ᵃילין בל־

:axilla † in suam manum piger Abscondit .malo visitabitur

24 יפקד רע׃ טמן עצל ידו בצלחת

.eam reducet non suum os ad etiam

גם־אל־ᵇפיהו לא ᶜישיבנה׃

‡ Melior est
* qui ambulat
‡ perfectione
‖ quam peruersus
† qui est
ᵃ רשש ᵇידע
‡ est ‡ peccat.
ᶜ אוץ
‡ contra
† irascetur
* Opes addent
‡ pauper
ᵈ יסף ᵉרעה
‖ mendax
* qui loquitur
‡ faciem ‡ est
ᶠ חלה
† dona tribuenti.
ᵍ נתן
* quin & amici
‖ prosequitur eos ille verbis quæ non probant.
† diligit
לו
ק
‡ custodit
* mendax
‖ qui loquitur
ʰ בין ⁱ עוד
ᵏ פוח
† quāto magis nō est decorū
‡ principibus?
‖ est prolongare furorē suū;
‡ est pertrāsire
‡ leonis est ira
ˡ טלל
ᵐ רצה
† Contritio est
‖ sicut: sunt
ⁿ הוה
‡ diuitiæ
ᵒ דון
† est
‡ remissa
ᵖ נפל
‡ Qui custodit
† custodit
* qui cōtēnit
‡ Mutuat
ימות
ק
‖ qui largitur pauperi:
* quando
‡ interficiendum eum
† sustinet pœnam
ᑫ דלל
ʳ חמה
גדל
ק
‖ eum,
‡ castigare eū,
ˢ נצל ᵗ יעץ
‖ sunt
‡ permanebit.
ᵘ רבב ˣ יעץ
* melior
‖ quam vir mendax.
† vitam:
ʸ אוה
ᶻ רשש ᵃ לון
† sinu:
ᵇ פה ᶜ שוב

25 לֵץ תַּכֶּה וּפֶתִי יַעְרִם וְהוֹכִיחַ לְנָבוֹן יָבִין דָּעַת׃
efficietur astutus simplex & ,percusseris Derisorem
.scientiam intelliget ,intelligentem increpauerit & ,

26 מְשַׁדֶּד־אָב יַבְרִיחַ אֵם בֵּן מֵבִישׁ וּמַחְפִּיר׃
,afficiens pudore filius ,matrem fugabit patrem Expilans
:eruditionem audire mi fili Cessa .faciens erubescere &

27 חֲדַל־בְּנִי לִשְׁמֹעַ מוּסָר לִשְׁגוֹת מֵאִמְרֵי־דָעַת׃
.scientiæ eloquiis ab errandum ad

28 עֵד בְּלִיַּעַל יָלִיץ מִשְׁפָּט וּפִי רְשָׁעִים יְבַלַּע־אָוֶן׃
impiorum os & ;iudicium deridebit Belialis Testis
:iudicia derisoribus sunt Parata .iniquitatem deglutiet

29 נָכוֹנוּ לַלֵּצִים שְׁפָטִים וּמַהֲלֻמוֹת לְגֵו כְּסִילִים׃
.stultorum corpori percussiones &

Marg.: † si — לוּץ נַכֵּה — quispiã — פֶּתֶה יֵרֵעַ — † Qui destruit paterna bona, — יסר — quæ adducit te, vt erres — impius — absondet — גלה

CAP. XX. כ

1 לֵץ הַיַּיִן הֹמֶה שֵׁכָר וְכָל־שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם׃
,cor in errans omnis & :sechar tumultuans ,vinum Derisor
.erit sapiens non

2 נַהַם כַּכְּפִיר אֵימַת מֶלֶךְ מִתְעַבְּרוֹ חוֹטֵא נַפְשׁוֹ׃
terror leunculi tanquam Rugitus
.suam animam peccans ei succensens : regis

3 כָּבוֹד לָאִישׁ שֶׁבֶת מֵרִיב וְכָל־אֱוִיל יִתְגַּלָּע׃
.se miscebit stultus omnis & ,lite a considere viro Gloria

4 מֵחֹרֶף עָצֵל לֹא יַחֲרֹשׁ יִשְׁאַל בַּקָּצִיר וָאָיִן׃
,nisi in postulabit arabit non piger hiemem Propter
.non &

5 מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְלֶב־אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה׃
:viri corde in consilium profunda Aqua
.illud hauriet intelligentiæ vir &

6 רָב־אָדָם יִקְרָא אִישׁ חַסְדּוֹ וְאִישׁ אֱמוּנִים מִי יִמְצָא׃
virum & :sua misericordia virum vocabit hominis Multitudo
:inueniet quis veritatum

7 מִתְהַלֵּךְ בְּתֻמּוֹ צַדִּיק אַשְׁרֵי בָנָיו אַחֲרָיו׃
.cum post eius filii beati ;iustus

8 מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא־דִין מְזָרֶה בְעֵינָיו כָּל־רָע׃
suis oculis in dispergens ,iudicij solium super sedens Rex
.malum omne

9 מִי־יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי׃
sum mundus :meum cor Mundaui ,dicet Quis
:meo peccato a

10 אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם׃
abominatio ;ephah & ephah ,lapis & Lapis
.ipsa ambo etiam Domini

11 גַּם בְּמַעֲלָלָיו יִתְנַכֶּר־נָעַר אִם־זַךְ וְאִם־יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃
mundum vtrum ;puer cognoscetur suis studiis in Etiam
.eius opus rectum vtrum &

12 אֹזֶן שֹׁמַעַת וְעַיִן רֹאָה יְהוָה עָשָׂה גַם־שְׁנֵיהֶם׃
fecit Dominus ;videntem oculum & ,audientem Aurem
.ipsa ambo etiam

13 אַל־תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן־תִּוָּרֵשׁ פְּקַח עֵינֶיךָ שְׂבַע־לָחֶם׃
forte ne ,somnum diligas Ne
.pane teipsum satura ,tuos oculos aperi :efficiaris pauper

14 רַע רַע יֹאמַר הַקּוֹנֶה וְאֹזֵל לוֹ אָז יִתְהַלָּל׃
tunc sibi abiens & :emptor dicet ,malum ,Malum
.se iactabit

15 יֵשׁ זָהָב וְרָב־פְּנִינִים וּכְלִי יְקָר שִׂפְתֵי־דָעַת׃
vas & :margaritarum multitudo & ,aurum Est
.scientiæ labia pretiosum

16 לְקַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִים חַבְלֵהוּ׃
:extraneo fideiussit quia ;eius vestimentum Tolle
.illud tolle pignus in extraneis pro &

17 עָרֵב לָאִישׁ לֶחֶם שָׁקֶר וְאַחַר יִמָּלֵא־פִיהוּ חָצָץ׃
implebitur postea & :falsitatis panis viro est Suauis
.calculo eius os

18 מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵצָה תִכּוֹן וּבְתַחְבֻּלוֹת עֲשֵׂה מִלְחָמָה׃
:firmabitur consilio in Cogitationes
.bellum fac industriis in &

Marg.: † Derisorem efficit — tumultuantem efficit — oblectatur — est — qui irascitur cum eo, peccat contra — est quiescere — יֵשֵׁב — mendicabit æstate. — וְשָׁאַל קרי — erit q det ei. Vt aqua profunda est — יָעַץ יִדְלֶה — homo intelliges — Magni prædicabit vnusquisque misericordiã — veracem — Ambulantis — perfectione — תָּמִים — iusti erũt — qui sedet — dispergit — potest dicere, — רוּעַ מַכָּה — Duplex pondus, & duplex mensura? — sunt — operibus — זַכִּי — sit — † vtrunque — est — vadens — רוֹעַ — vt — פִּנָּה כַּלָּה — sunt — pro — זָר נָכְרִיָּה קרי — mendax: — firmantur: — פֶּה יוֹעֵץ — consiliis

19 גּוֹלֶה־סּוֹד הוֹלֵךְ רָכִיל וּלְפֹתֶה שְׂפָתָיו לֹא תִתְעָרָב׃
suis labiis pelliciens & .delator vadens ,secretum Reuelans
,suam matrem & ,suum patrem Maledicentis .te miscebis non

20 מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעַךְ נֵרוֹ בֶּאֱשׁוּן חֹשֶׁךְ׃
.tenebrositatis nigrore in eius lucerna extinguetur

21 נַחֲלָה מְבֹהֶלֶת בָּרִאשֹׁנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבֹרָךְ׃
non eius nouissimum & :principio in festinans Hæreditas
.benedicetur

22 אַל־תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה־רָע קַוֵּה לַיהוָה וְיֹשַׁע לָךְ׃
expecta :malum Reddam ,dicas Ne
Domini Abominatio .te faciet saluum & ,Dominum

23 תּוֹעֲבַת יְהוָה אֶבֶן וָאָבֶן וּמֹאזְנֵי מִרְמָה לֹא־טוֹב׃
.bonum non ,doli bilances & :lapis & lapis

24 מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גָבֶר וְאָדָם מַה־יָּבִין דַּרְכּוֹ׃
intelliget quomodo homo & :viri gressus Domino A
?suam viam

25 מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר׃
post & :sanctitatem deuorabit hominis Laqueus
.inquirere vota

26 מְזָרֶה רְשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אוֹפָן׃
:sapiens rex impios Spargens
.rotam eos super faciet redire &

27 נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל־חַדְרֵי־בָטֶן׃
omnia inuestigans ;hominis mens Domini Lucerna
.ventris penetralia

28 חֶסֶד וֶאֱמֶת יִצְּרוּ־מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ׃
custodient veritas & Misericordia
.suum solium misericordia in fulciet & :regem

29 תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה׃
,senum decor & ;eorum fortitudo iuuenum Gloria
.canicies

30 חַבֻּרוֹת פֶּצַע תַּמְרוּק בְּרָע וּמַכּוֹת חַדְרֵי־בָטֶן׃
plagæ & :malo in detersio vulneris Liuores
.ventris interioribus

CAP. XXI. כא

1 פַּלְגֵי־מַיִם לֶב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה עַל־כָּל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃
super :Domini manu in regis cor ,aquarum Pelagi
.illud inclinabit ,voluerit quod omne

2 כָּל־דֶּרֶךְ־אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה׃
ponderans & :eius oculis in recta viri via Omnis
.Dominus corda

3 עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיהוָה מִזָּבַח׃
:iudicium & ,iustitiam Facere
.sacrificio præ Domino electum

4 רוּם־עֵינַיִם וּרְחַב־לֵב נִר רְשָׁעִים חַטָּאת׃
,oculorum Exaltatio
.peccatum ,impiorum nouale :cordis latitudo &

5 מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ־לְמוֹתָר וְכָל־אָץ אַךְ־לְמַחְסוֹר׃
omnis & :superabundantiam ad vere soliciti Cogitationes
.defectum ad vere festinus

6 פֹּעַל אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף מְבַקְשֵׁי־מָוֶת׃
,expulsa vanitas :falsitatis lingua in thesaurorum Opus
.mortem quærentes

7 שֹׁד־רְשָׁעִים יְגוֹרֵם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃
eos terrebit impiorum Rapina
via est Inuersa .iudicium facere renuerunt quia

8 הֲפַכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וָזָר וְזַךְ יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃
.eius opus rectum mundi & :alieni & ,viri

9 טוֹב לָשֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר׃
muliere præ ;tecti angulo super habitare Melius
.societata domo & ,contentionum

10 נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה־רָע לֹא־יֻחַן בְּעֵינָיו רֵעֵהוּ׃
erit gratus non :malum desiderauit impij Anima
.eius amicus eius oculis in

11 בַּעֲנָשׁ־לֵץ יֶחְכַּם־פֶּתִי וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם יִקַּח דָּעַת׃
:simplex efficietur sapiens ,derisorem mulctando In
.scientiam accipiet ,sapientem ad intelligendo in &

Marg.: † Qui reuelat incedit fraudulenter: — † dilatanti labia sua — obscuritate tenebrarum. — festinanter acquisita — in nouissimo — erit benedicta. — est duplex pōdo: & bilãx dolosa non est bona. — diriguntur: — יָבִין — est homini deglutire sanctificatum: — Dispergit — יָקֹשׁ — שׁוּב — est animus — quæ inuestigat — interiora — אֱמֶת נֹצֵר — כֹּחַ — sunt medicina — homine: sic — תַּמְרוּק קרי — נִכְרַת — in — Vt riuuli est — ad — נִמְרָה — est — ponderat — magis est — quam sacrificium — cogitatio sunt. — viri tēdūt — יֹתֵר אֹץ — qui est præceps tendit — Cõgregatio mendacij est vt stipula propulsata: quærũt — q eos cõgregant. Rapinã adducet Dominus super — impij — viri — נֹדֵף שֹׁד — עֹשֶׂה זוֹר — est — in — quã cum contentiosa, — in — ampla. — מְדוֹנִים קרי — זָבַח אִוָּה — חֵנֵן — Cũm index mulctauerit — לוֹץ פֶּתַח — Cũm intelexerit sapiens alterũ sapientem,

impios peruertens † :impij domum ad ‖ iustus Intelligens ‡
12 משכיל צדיק לבית רשע מסלף רשעים
:tenui ‡ clamore à suam aurem Obturans .malum ad
13 לרע: אטם אזנו מזעקת דל
.exaudietur non & ,clamabit ipse etiam ‡
גם הוא יקרא ולא יענה:
sinu in munus & :furorem teget * absconditō in Donum
14 מתן בסתר יכפה אף ושחד בחק
:iudicium :facere iusto † Lætitia .fortem iram
15 חמה עזה: שמחה לצדיק עשות משפט
.iniquitatem operantibus * contritio &
ומחתה לפעלי און:
mortuorum concione † in :intellectus via de errans ‖ Homo
16 אדם תועה מדרך השכל בקהל רפאים
diligens ‖ lætitiam diligens defectus * Vir .requiescet
17 ינוח: איש מחסור אהב שמחה אהב
.ditabitur non oleum ‡ & ,vinum
יין ושמן לא יעשיר:
.præuaricator rectis pro & :impius iusto Propitiatio ‖
18 כפר לצדיק רשע ותחת ישרים בוגד:
contentionum * muliere præ ‡ deserti terra in habitare Bonum ‡
19 טוב שבת בארץ מדבר מאשת מדונים
habitaculo in oleum ‖ & ,desiderabilis Thesaurus .iracundia &
20 וכעס: אוצר נחמד ושמן בנוה
.cum deglutiet * homo stultus & sapientis
חכם וכסיל אדם יבלענו:
,vitam inueniet :misericordiam & ,iustitiam Sequens ‡
21 רדף צדקה וחסד ימצא חיים
.gloriam & ,iustitiam
צדקה וכבוד:
faciet descendere & :sapiens ascendit fortium Ciuitatem
22 עיר גברים עלה חכם וירד
:suam linguam & ,suum os Custodiens .fiduciæ robur
23 עז מבטחה: שמר פיו ולשונו
arrogans ‖ ,Superbus .suam animam angustiis ab custodiens †
24 שמר מצרות נפשו: זד יהיר
.superbiæ ira in faciens * :eius nomen ‖ derisor
לץ שמו עושה בעברת זדון:
eius manus renuerunt quia :eum interficiet pigri Desideriū
25 תאות עצל תמיתנו כי מאנו ידיו
:concupiscentiam concupiuit ‖ die Tota .facere
26 לעשות: כל היום התאוה תאוה
.prohibebit non & :tribuet iustus &
וצדיק יתן ולא יחשך:
quia etiam ‖ :abominatio * impiorum Sacrificium
27 זבח רשעים תועבה אף כי
:peribit mendaciorum ‡ Testis .illud attulerit mala cogitatione in
28 בזמה יביאנו: עד כזבים יאבד
vir] Roborauit .loquetur finem in audiens ‡ vir &
29 ואיש שומע לנצח ידבר: העז איש
.suam viam parabit ‡ ipse rectus & :suis faciebus in ‡ impius
ברשע בפניו וישר הוא יכין דרכו:
contra consilium nec ;intelligentia neque ,sapientia * Non
30 אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד
,belli diem ad paratus Equus .Dominum
31 יהוה: סוס מוכן ליום מלחמה
.salus † Domini & ‡
וליהוה התשועה:

CAP. XXII. כב

,argento præ :multa opulentia præ ‖ nomen * Eligibilius
1 נבחר שם מעשר רב מכסף
:sibi obuiauerunt pauper & Diues .bona gratia auro præ &
2 ומזהב חן טוב: עשיר ורש נפגשו
,malum vidit Callidus .Dominus ipsos omnes faciens
3 עשה כלם יהוה: ערום ראה רעה
.mulctabuntur ‡ & ,sunt transgressi simplices & :se abscondit &
ויסתר ופתיים עברו ונענשו:
,gloria & ,opulentia † :Domini timor mansuetudinem ‖ Propter
4 עקב ענוה יראת יהוה עשר וכבוד
.vita &
וחיים:

,Spinæ laquei via in ‡ peruersi custodiens ‖ suam animam
5 צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו
.eis ab se elongabit Initia ‡ puerum es super * :suæ viæ
6 ירחק מהם: חנך לנער על פי דרכו
etiam cùm senuerit ,non recedet ab ea.
גם כי יזקין לא יסור ממנה:
Diues † in pauperes :dominabitur & ‖ seruus mutuans viro
7 עשיר ברשים ימשול ועבד לוה לאיש
accomodanti. seminans iniquitatem metet * calamitatem : & virga
8 מלוה: זורע עולה יקצור און ושבט
.eius iræ ‡ consumet
עברתו יכלה:
‡ Bonus oculus ,ipse benedicetur: quia dedit de pane suo
9 טוב עין הוא יברך כי נתן מלחמו
tenui † Eiice derisorem, & egredietur contentio: & cessabit
10 לדל: גרש לץ ויצא מדון וישבת
iudicium, & ignominia. ‡ Diligens munditiam cordis
דין וקלון: אהב טהר לב
‖ gratia labiorum eius, amicus *rex Oculi Domini
11 חן שפתיו רעהו מלך: עיני יהוה
custodierunt scientiam: & peruertet verba præuaricatoris.
12 נצרו דעת ויסלף דברי בגד:
Dixit piger: Leo † in vico medio in platearum
13 אמר עצל ארי בחוץ בתוך רחבות
occidar. ‡ fouea profunda ‡ os alienarum: † cui insensus
14 ארצח: שוחה עמקה פי זרות זעום
Dominus cadet illuc. Stultitia colligata * in corde
יהוה יפול שם: אולת קשורה בלב
pueri: virga correctionis elongare faciet eam ab eo.
15 נער שבט מוסר ירחיקנה ממנו:
Extorquens tenui ,ad multiplicandum sibi: dans diuiti ,verè †
16 עשק דל להרבות לו נתן לעשיר אך
ad defectum. Inclina aurem tuam, & audi verba sapientum:
17 למחסור: הט אזנך ושמע דברי חכמים
& cor tuum ‡ pones ad scientiam meam.
ולבך תשית לדעתי:
Quia delectabilis ‖ si custodieris ea in ‡ ventre tuo: dirigentur
18 כי נעים כי תשמרם בבטנך יכנו
pariter * super labiis tuis. ‡ Ad existendum in Domino
19 יחדו על שפתיך: להיות ביהוה
fiduciam tuam ‡ te feci scire hodie ‡ etiam tu.
מבטחך הודעתיך היום אף אתה:
Nonne * æterna in consiliis & scientia:
20 הלא כתבתי לך שלשים במעצות ודעת:
‡ Ad te faciendum scire † certitudinem eloquiorum veritatis:
21 להודיעך קשט אמרי אמת
ad referendum eloquia veritatis te mittentibus:
להשיב אמרים אמת לשלחיך:
Ne diripias ‡ tenuem, ‖ quia tenuis ipse: & ne conteras
22 אל תגזל דל כי דל הוא ואל תדכא
afflictum in porta. Quia Dominus * litigabit litem eorum:
עני בשער: כי יהוה יריב ריבם
& ‖ configet eorum configentium animam.
23 וקבע את קבעיהם נפש:
Ne ‡ associeris auctori ‡ nasi: & cum * viro excandescentiarum
24 אל תתרע את בעל אף ואת איש חמות
ne ‖ congrediaris: Ne forte discas semitas eius: & capias
25 לא תבוא: פן תאלף ארחתו ולקחת
laqueum animæ tuæ. Ne sis † in percutientibus volam:
26 מוקש לנפשך: אל תהי בתקעי כף
in fideiubentibus debita:
בערבים משאות:
Si non ‡ tibi ad reddendum ; vt quid tollet
27 אם אין לך לשלם למה יקח
‡ cubile tuum † de subter te? Ne retrogradas terminum
משכבך מתחתיך: אל תסג גבול
‡ seculi quem fecerunt patres tui. Vidisti virum
28 עולם אשר עשו אבותיך: חזית איש
velocem in opere suo? ‡ ad facies regum statuetur: non
29 מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב בל
‖ statuetur ad facies tenebrosorum.
יתיצב לפני חשכים:

CAP. XXIII. כג

1 כִּי־תֵשֵׁב לִלְחוֹם אֶת־מוֹשֵׁל בִּין
Cum sederis ad comedendum cum dominatore ; considerando

תָּבִין אֶת־אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ׃
considerabis quod ad facies tuas.

2 וְשַׂמְתָּ שַׂכִּין בְּלֹעֶךָ אִם־בַּעַל נֶפֶשׁ
Et pones cultrum in fauce tua si compos animæ

3 אַתָּה׃ אַל־תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו וְהוּא
tu. Ne concupiscas cibos sapidos eius : & hoc

לֶחֶם כְּזָבִים׃
panis mendaciorum.

4 אַל־תִּיגַע לְהַעֲשִׁיר מִבִּינָתְךָ חֲדָל׃
Ne labores ad ditescendum ab intelligentia tua cessa.

5 הֲתָעוּף עֵינֶיךָ בּוֹ וְאֵינֶנּוּ כִּי
An facies volare oculos tuos in illud & non ipsum, quia

עָשֹׂה יַעֲשֶׂה־לּוֹ כְנָפַיִם כְּנֶשֶׁר יָעוּף
faciendo faciet sibi alas : sicut aquila volabit

הַשָּׁמָיִם׃
cælos.

6 אַל־תִּלְחַם אֶת־לֶחֶם רַע עָיִן
Ne comedas panem mali oculi :

וְאַל־תִּתְאָו לְמַטְעַמֹּתָיו׃
& ne concupiscas ad cibos sapidos eius.

7 כִּי כְּמוֹ־שָׁעַר בְּנַפְשׁוֹ כֶּן־הוּא אֱכוֹל
Quoniam sicut æstimauit in anima sua, sic : comede

וּשְׁתֵה יֹאמַר לָךְ וְלִבּוֹ בַּל־עִמָּךְ׃
& bibe, dicet tibi : & cor eius non tecum.

8 פִּתְּךָ־אָכַלְתָּ תְקִיאֶנָּה וְשִׁחַתָּ דְּבָרֶיךָ
Buccellam tuam comedisti, euomes eam : & corrumpes verba tua

9 הַנְּעִימִים׃ בְּאָזְנֵי כְסִיל אַל־תְּדַבֵּר כִּי
iucunda. In auribus stulti ne loquaris : quia

יָבוּז לְשֵׂכֶל מִלֶּיךָ׃
contemnet intellectum eloquiorum tuorum.

10 אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם וּבִשְׂדֵי יְתוֹמִים
Ne moueas terminum sæculi : & in agros pupillorum

11 אַל־תָּבֹא׃ כִּי־גֹאֲלָם חָזָק הוּא
ne introeas. Quia redemptor illorum fortis : ipse

יָרִיב אֶת־רִיבָם אִתָּךְ׃
litigabit litem eorum tecum.

12 הָבִיאָה לַמּוּסָר לִבֶּךָ וְאָזְנֶךָ
Fac ingredi ad eruditionem cor tuum : & aures tuas

13 לְאִמְרֵי־דָעַת׃ אַל־תִּמְנַע מִנַּעַר מוּסָר
ad eloquia scientiæ. Ne prohibeas à puero correctionem :

כִּי־תַכֶּנּוּ בַשֵּׁבֶט לֹא יָמוּת׃
cum percusseris eum in virga, non morietur.

14 אַתָּה בַּשֵּׁבֶט תַּכֶּנּוּ וְנַפְשׁוֹ מִשְּׁאוֹל
Tu virga in percuties eum ; & animam eius ab inferno

15 תַּצִּיל׃ בְּנִי אִם־חָכַם לִבֶּךָ יִשְׂמַח
erues. Fili mi, si fuerit sapiens cor tuum : lætabitur

16 לִבִּי גַם־אָנִי׃ וְתַעְלֹזְנָה כִלְיוֹתָי
cor meum, etiam ego. Et exultabunt renes mei

בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ מֵישָׁרִים׃
in loquendo labia tua rectitudines.

17 אַל־יְקַנֵּא לִבְּךָ בַּחַטָּאִים כִּי אִם־
Ne æmuletur cor tuum in peccatores : quin imo

18 בְּיִרְאַת־יְהוָה כָּל־הַיּוֹם׃ כִּי אִם־יֵשׁ
in timore Domini tota die. Quia si est

אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃
nouissimum ; & spes tua non succidetur.

19 שְׁמַע־אַתָּה בְנִי וַחֲכָם וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ לִבֶּךָ׃
Audi tu fili mi, & esto sapiens : & fac progredi in via cor tuum.

20 אַל־תְּהִי בְסֹבְאֵי־יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר
Ne sis in potatoribus vini : in comessatoribus carnis

21 לָמוֹ׃ כִּי־סֹבֵא וְזוֹלֵל יִוָּרֵשׁ וּקְרָעִים
sibi. Quia bibax & edax pauper fiet : & scissuras

תַּלְבִּישׁ נוּמָה׃
induere faciet dormitatio.

22 שְׁמַע לְאָבִיךָ זֶה יְלָדֶךָ
Audi patri tuo, ipse te genuit :

וְאַל־תָּבוּז כִּי־זָקְנָה אִמֶּךָ׃
& ne contemnas cum senuerit matrem tuam.

23 אֱמֶת קְנֵה וְאַל־תִּמְכֹּר חָכְמָה וּמוּסָר
Veritatem eme, & ne vendas ; sapientiam, & eruditionem,

וּבִינָה׃
& intelligentiam.

24 גּוֹל יָגוּל אֲבִי צַדִּיק יוֹלֵד חָכָם
Exultando exultabit pater iusti : generans sapientem

25 וְיִשְׂמַח־בּוֹ׃ יִשְׂמַח־אָבִיךָ וְאִמֶּךָ
& lætabitur in eo. Lætabitur pater tuus, & mater tua :

26 וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ׃ תְּנָה־בְנִי לִבְּךָ לִי
& exultabit genitrix tua. Præbe fili mi cor tuum mihi :

27 וְעֵינֶיךָ דְּרָכַי תִּרְצֹנָה׃ כִּי־שׁוּחָה עֲמֻקָּה
& oculi tui vias meas custodiant. Quia fouea profunda

זוֹנָה וּבְאֵר צָרָה נָכְרִיָּה׃
meretrix : & puteus angustus aliena.

28 אַף־הִיא כְּחֶתֶף תֶּאֱרֹב וּבוֹגְדִים
Etiam ipsa tanquam præda insidiabitur : & prævaricatores

29 בְּאָדָם תּוֹסִף׃ לְמִי אוֹי לְמִי אֲבוֹי לְמִי
in hominibus addet. Cui væ, cui eheu, cui

מִדְיָנִים לְמִי שִׂיחַ לְמִי פְּצָעִים חִנָּם לְמִי
rixæ, cui murmur, cui vulnera gratis, cui

30 חַכְלִלוּת עֵינָיִם׃ לַמְאַחֲרִים עַל־הַיָּיִן
rubor oculorum? Morantibus super vino :

לַבָּאִים לַחְקֹר מִמְסָךְ׃
ingredientibus ad quærendum mixturam.

31 אַל־תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם כִּי־יִתֵּן בַּכּוֹס
Ne intuearis vinum cum rubuerit, cum dederit in calice

עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ בְּמֵישָׁרִים׃
oculum suum, ibit in rectitudinibus.

32 אַחֲרִיתוֹ כְּנָחָשׁ יִשָּׁךְ וּכְצִפְעֹנִי
Nouissimo suo sicut serpens mordebit ; & velut regulus

33 יַפְרִשׁ׃ עֵינֶיךָ יִרְאוּ זָרוֹת וְלִבְּךָ
punget. Oculi tui videbunt extraneas ; & cor tuum

34 יְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃ וְהָיִיתָ כְּשֹׁכֵב בְּלֶב־יָם
loquetur peruersa. Et eris veluti iacens in corde maris :

וּכְשֹׁכֵב בְּרֹאשׁ חִבֵּל׃
& sicut iacens in capite mali nauis.

35 הִכּוּנִי בַל־חָלִיתִי הֲלָמוּנִי בַּל־
Verberauerunt me, non ægrotaui : concusserunt me, non

יָדָעְתִּי מָתַי אָקִיץ אוֹסִיף אֲבַקְשֶׁנּוּ עוֹד׃
cognoui ; quando euigilabo, addam, quæram illud adhuc.

CAP. XXIIII. כד

1 אַל־תְּקַנֵּא בְּאַנְשֵׁי רָעָה וְאַל־תִּתְאָו
Ne æmuleris in hominibus malitiæ : & ne desideres

2 לִהְיוֹת אִתָּם׃ כִּי־שֹׁד יֶהְגֶּה לִבָּם
ad existendum cum eis. Quia rapinam meditabitur cor eorum :

3 וְעָמָל שִׂפְתֵיהֶם תְּדַבֵּרְנָה׃ בְּחָכְמָה יִבָּנֶה
& laborem labia eorum loquentur. In sapientia ædificabitur

4 בָּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן׃ וּבְדַעַת
domus : & in intelligentia stabilietur. Et in scientia

חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל־הוֹן יָקָר וְנָעִים׃
penetralia replebuntur, omni copia pretiosa & iucunda.

5 גֶּבֶר־חָכָם בַּעוֹז וְאִישׁ־דַּעַת מְאַמֶּץ־
Vir sapiens in fortitudine : & vir scientiæ roborans

6 כֹּחַ׃ כִּי בְתַחְבֻּלוֹת תַּעֲשֶׂה־לְּךָ מִלְחָמָה
potentiam. Quia in industriis facies tibi bellum :

וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃
& salus in multitudine consiliarij.

7 רָאמוֹת לֶאֱוִיל חָכְמוֹת בַּשַּׁעַר לֹא יִפְתַּח
Excelsa stulto sapientiæ ; in porta non aperiet

8 פִּיהוּ׃ מְחַשֵּׁב לְהָרֵעַ לוֹ בַּעַל
os suum. Cogitantem malefacere, eum patronum

מְזִמּוֹת יִקְרָאוּ׃
malarum cogitationum vocabunt.

9 זִמַּת אִוֶּלֶת חַטָּאת וְתוֹעֲבַת
Cogitatio mala stultitiæ, peccatum : & abominatio

לְאָדָם לֵץ׃
homini derisor.

10 הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צַר כֹּחֶכָה׃
Remisisti te in die angustiæ, angusta fortitudo tua.

11 הַצֵּל לְקֻחִים לַמָּוֶת וּמָטִים לַהֶרֶג
Erue captos ad mortem : & nutantes ad occisionem

אִם־תַּחְשׂוֹךְ׃
si prohibebis?

12 כִּי־תֹאמַר הֵן לֹא־יָדַעְנוּ זֶה הֲלֹא־תֹכֵן
Cum dixeris, En non nouimus hunc, nonne ponderans

ipse tuam animam custodiens & intelliget ipse ,corda ‡ qui custodit
לבות הוא־יבין ונצר נפשך הוא
suum opus secundum homini reddetque :cognoscet
ידע [a] והשיב לאדם כפעלו׃

13 *† dulce fauum & :bonum quia ,mel mi fili Comede*
אכל־בני דבש כי טוב [b] ונפת מתוק
;tuæ animæ ‡ sapientiæ scientia Sic .tuo palato super
14 על־[c]חכך׃ כן דעה חכמה לנפשך
.excidetur non tua expectatio & :inuenisti si
אם־מצאת ויש אחרית [d] ותקותך לא תכרת׃
vastes ,nec ;iusti habitaculo impie ‖ insidieris Ne
15 אל־תארב רשע לנוה צדיק אל־תשדד
;surget & ,iustus cadet septies Quia .eius accubitum
16 רבצו׃ כי שבע [e] יפול צדיק וקם
.malum in corruent impij &
ורשעים יכשלו [f] ברעה׃
eum in pingendo in ‡ & :læteris ne ,tuum inimicum cadendo In
17 בנפל אויבך אל־תשמח ובכשלו
,Dominus videat ‡ forte Ne .tuum cor exultet ne
אל־יגל לבך׃ 18 פן־יראה יהוה
*suam narem eo desuper * auertat & :eius oculis in malum ‡ &*
ורע בעיניו והשיב מעליו אפו׃
.impios in æmuleris ne :malignis in succenseas ‡ Ne
19 אל־תתחר במרעים אל־תקנא ברשעים׃
impiorum lucerna maligno nouissimum ‡ erit non Quia
20 כי לא־תהיה אחרית לרע נר רשעים
:regem & ,mi fili Dominum Time .extinguetur
ידעך׃ 21 ירא את־יהוה בני ומלך
.te misceas ne ‡ iterantibus cum
עם־[h]שונים אל־תתערב׃
contritionem & ;eorum exitium ‡ consurget repentè Quoniam
22 כי־פתאם יקום אידם ופיד
:sapientibus hæc Etiam ‡ sciens ‡ quis eorum amborū
שניהם מי יודע׃ 23 גם־אלה לחכמים
*.bonum * non ,iudicio in faciei ‡ Cognoscere*
הכר־[i]פנים במשפט בל־טוב׃
:populi ei maledicent ,tu iustus ,impio Dicenti
24 אמר לרשע צדיק אתה [k] יקבהו עמים
*increpantibus Et * ;nationes eum detestabuntur*
יזעמוהו לאמים׃ 25 ולמוכיחים [l]
.bona benedictio ingredietur † eos super & :erit iucundus ‡
ינעם ועליהם תבוא ברכת־טוב׃
.recta verba respondens ‖ :osculabitur Labia
26 שפתים [m] ישק [n] משיב דברים נכחים׃
agro in illud præpara & ,tuum opus vico in ‡ Præpara
27 [o] הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה
.tuam domum ædificabis & postea :tibi ‡
לך אחר [p] ובנית ביתך׃
*pellicies nunquid * & :tuum socium in gratis † testis sis Ne*
28 אל־תהי עד־חנם ברעך והפתית
,mihi fecit Quemadmodum ,dicas Ne .tuis labiis in
בשפתיך׃ 29 אל־תאמר כאשר עשה־לי
.suum opus secundum viro reddam .ei faciam sic
כן אעשה־לו [r] אשיב לאיש כפעלו׃
vineam super † & :transiui pigri hominis agrum Super ‖
30 על־שדה איש־עצל עברתי ועל־כרם
.corde carentis ‡ hominis
אדם חסר־לב׃
eius facies sunt operta ,urticæ ‡ ipsum totum ascendit ‖ ecce Et
31 והנה עלה כלו [t] קמשנים [s] כסו פניו
.erat destructa eius lapidum maceria & :cardui
חרלים וגדר אבניו נהרסה׃
accepi ,vidi :meum cor posui ,ego vidi Et
32 ואחזה אנכי [u] אשית לבי ראיתי לקחתי
parum :dormitationum parum somniorum Parum .eruditionem
33 [x] מוסר׃ מעט שנות מעט תנומות מעט
tacendum ‡ ad manuum complicationis
חבק ידים לשכב׃
tui defectus & :tua paupertas viator ‖ veniet Et
34 ובא־מתהלך [y] רישך [z] ומחסריך
.clypei ‡ vir tanquam
כאיש מגן׃

Margin: שוב [a] ‡ est ‡ test; נוף [b] ‡ dulcescat; חך [c] * nonne inuanies, & erit merces: ‖ ô ‡ rapias; קוה [d]; נפל [e]; רוע [f] * Cùm ceciderit inimicus tuus. ‡ cùm impegerit, ‡ conuersus; † quod displiceat * Deus ab eo furorem suū. ‡ commerciū habeas cum; חרה [g] † finis homini malo:; ‡ iniquitates suas; שנה [h] ‡ contritio; ‡ scis? ‡ dicuntur:; נכר [i] faciem * est; * Sed; קבב [k]; יכח [l] ‡ impios, dulcescet Domi- nus: † veniet ‡ qui respondit; נשק [m] ‡ foris; שוב [n] כון [o] ‡ tuo:; בנה [p] † mendax contra amicum * ne conteras cum; היה [q]; שוב [r] ‖ Iuxta † iuxta ‡ deficientis ‡ ascenderant per ‡ spinæ, operuerāt superficiem vrticæ:; כסה [s]; שות [t]; ראה [u] Paruis somnis paruis dormitationibus, paruo amplexu ‡ dormiendū cū vxore sua opus est. ‖ tanquam * tuus; יסר [x]; רוש [y] ‡ scutatus.; גנן [z]

CAP. XXV. כה

‡ sunt transtulerunt quas :Selomoh parabolæ ‡ hæ Etiam
1 גם־אלה משלי שלמה אשר העתיקו
‡ Dei Gloria .Iehudah regis Chizchiiah viri
2 אנשי חזקיה מלך־יהודה׃ כבד אלהים
.verbum inuestigare regum gloria & :verbum celare
הסתר דבר וכבד מלכים חקר דבר׃
cordis & :profunditate in terræ & ,altitudine in Cælorum
3 שמים לרום וארץ לעמק ולב
:argento de scorias Remoue .inuestigatio † non regum
מלכים אין חקר׃ 4 [a] הגו סיגים מכסף
:regis facies ad ‡ impium Remoue .vas conflanti ‡ egredietur &
ויצא לצרף כלי׃ 5 הגו רשע לפני־מלך
.eius solium iustitia in firmabitur &
ויכון בצדק כסאו׃
magnorum loco in & :regis facies ad te decorum ostendas . Ne
6 אל־תתהדר לפני־מלך ובמקום גדלים
,huc Ascende ,tibi dicere † melius Quia .steteris ne
7 אל־תעמד׃ כי טוב אמר־לך עלה הנה
*.tui oculi viderunt quem :magnifici facies ad te demittere præ **
מהשפילך לפני נדיב אשר [b] ראו עיניך׃
aliquid fortè ne ,citò litigandum ad egrediaris Ne
8 אל־[c]תצא לרב מהר פן מה־
.tuum socium te afficiendo pudore in :eius nouissimo in facias
תעשה באחריתה בהכלים אתך רעך׃
alterius secretum & :amico tuo cum litiga tuum Litigium
9 ריבך ריב את־[d]רעך וסוד אחר
:audiens te afficiat probris forte Ne .reueles ne
10 אל־[e]תגל׃ פן־יחסדך שמע
.reuertatur non tua infamia &
ודבתך [f] לא תשוב׃
dictum verbum ,argenti transparentibus thecis in auri poma †
11 תפוחי זהב [g] במשכיות כסף דבר דבר
:obrizi ornamentum & ,auri ‡ inauris ‡ .suis rotis super ‖
12 על־אפניו׃ נזם זהב וחלי־כתם
.audiente aure super sapiens arguens ‡
[h] מוכיח חכם על־אזן שמעת׃
fidelis legatus ‡ ,messis die in ,niuis frigus Sicut
13 [i] כצנת־שלג ביום קציר ציר נאמן
.faciet reuerti ‖ sui domini animam & :illum mittentibus
לשלחיו ונפש אדניו [k] ישיב׃
*se iactans † vir * :non pluuia ‡ & ,ventus & Vapores ‡*
14 נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל
:gubernator persuadebitur narium longitudine In .falsitatis ‖ dono in
15 [l] במתת־שקר׃ בארך אפים יפתה קצין
.ei † confringet mollis lingua &
ולשון [m] רכה תשבר־גרם׃
fortè ne :tuam sufficientiam ‡ comede ,inuenisti Mel
16 דבש מצאת אכל דיך פן־
*tuum pedem fac Rarum ‖ .illud euomas & :eo satieris **
17 תשבענו [n] והקאתו׃ הקר רגלך
*.te habeat odio & ,te satietur * forte ne :tui socij † domo à*
מבית [o] רעך פן־ישבעך ושנאך׃
respondens ‡ vir ‖ :acuta sagitta & ,gladius & ,Dispergens ‡
18 [q] מפיץ וחרב [r] וחץ שנון איש־ענה
,confractus dens falsitatis ‡ testimonium suum socium in
ברעהו [u] עד שקר׃ 19 שן רעה
*.angustiæ die in præuaricationis fiducia ,luxatus * pes &*
ורגל מועדת מבטח בוגד ביום [t] צרה׃
super acetum ‡ ,frigoris die in vestimentum Remouens ‡
20 מעדה־בגד ביום קרה חמץ על־
*.malo corde super * canticis in cantans & nether †*
נתר [u] ושר בשרים על לב־רע׃
si & :pane illum ciba ,te habens odio esurierit Si
21 אם־רעב שנאך האכלהו לחם ואם־
.aquam ei propina ,sitierit
צמא השקהו מים׃
Dominus & ‡ :eius caput super capiens † tu prunas Quia
22 כי גחלים אתה חתה על־ראשו ויהוה
.tibi reddet
ישלם־לך׃

Margin: הגה [a] ‡ argentario ‖ coram rege:; ‖ magnifices te corā rege:; † est vt dicat; * quàm quòd humiliet te coram principe:; ראה יצא [b]; quando pudore affecerit te amicus tuus.; רעה [d]; גלה [e]; דבב [f]; † Sicut mala aurea cum figuris argenteis est:; שכה [g] ‖ cum modis ‡ Vt * aurea, ‡ est qui arguit sapienter, cui est auris obtemperans ‡ sic; יכח [h] צנן [i] ‡ requiescere; שוב [k] נתן [l] ‡ Vt nubes ‡ pluuiam ‡ gignētes: sic ‡ qui se iactat de ‡ mendaci. Lōganimitate flectetur princeps † ossa.; רכך [m] די ‡ quantum sufficit tibi ‡ saturus, ‡ Prohibe; קוא [o]; † proximi * satiatus de * Vt malleus ‡ est † qui testificatur cōtra proximū ‡ falsum. Sicut; רעה פוץ [p] * labens: sic est; חפץ [r] עוד [t] * Sicut qui remouet a se ‡ sicut † nitrum: sic & * cordi afflicto.; צור [u] שור † accipis ‡ etiam

‡ qui * amicum

nonne :dicet & :suum *socium* * fraudauit ‡ vir Sic

19 כֵּן־אִישׁ רִמָּה אֶת־רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא־

‡ ludo? Cùm non fuerint ligna ‡ cùm nō fuerit susurro

:ignis extinguetur *lignorum consumptione In* ‡ego *ridens* ‡

20 מְשַׂחֵק אָנִי׃ בְּאֶפֶס עֵצִים תִּכְבֶּה־אֵשׁ

.contentio silebit *susurrone non in* ‡ &

וּבְאֵין נִרְגָּן יִשְׁתֹּק [a] מָדוֹן׃

[a] דון

contentionum ‡ vir & † ignem ad ligna & prunas ad * carbo ‡

‡ Sicut * est dispositus † sic ‡ contentiosus * blanda sunt:

21 פֶּחָם לְגֶחָלִים וְעֵצִים לְאֵשׁ וְאִישׁ [a] מִדְיָנִים

:*lenientia* * veluti susurronis Verba .litem succidendum ad

22 [b] לְחַרְחַר־רִיב׃ דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים

[b] חרר

.ventris *penetralia descenderunt* ‡ ipsa &

וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן׃

‡ descendunt ad interiora † Sicut * plenū scoriis ‡ sic sunt ‡ succendētia lites. * aliū se præferet qui odio habet, † interioribus suis ‡ extulerit orando ‡ ci: * sunt

labia ‡ :testam super obductum *scoriarum* * Argentum †

23 כֶּסֶף סִיגִים מְצֻפֶּה עַל־חָרֶשׂ שְׂפָתַיִם

,*habens odio agnoscetur* * suis labiis In .malum cor & ,*ardentia* ‡

24 דֹּלְקִים וְלֶב־[c]רָע׃ בִּשְׂפָתָיו יִנָּכֵר שׂוֹנֵא

.dolum ponet *suo interiori* † in & *

וּבְקִרְבּוֹ [d] יָשִׁית מִרְמָה׃

quoniā *eum in* ‡ crediderís ne ,suam vocem *gratificabit* ‡ Cum

25 כִּי־יְחַנֵּן קוֹלוֹ אַל־תַּאֲמֶן־בּוֹ כִּי

odium se Operiet .illius corde in * abominationes septem

[d] רוע ‡ שות

26 שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת בְּלִבּוֹ׃ תִּכַּסֶּה שִׂנְאָה

‡ deceptionē: ‖ congregatione.

.*concione* ‖ in eius malitia erit manifesta :*desolatione* ‡ in

[e] בְּמַשָּׁאוֹן תִּגָּלֶה רָעָתוֹ בְקָהָל׃

[e] נשא

eum ad ,* lapidem *voluens* ‡ & :cadet eam in ,foueam *Fodiens* *

27 כֹּרֶה שַּׁחַת בָּהּ [f] יִפֹּל וְגֹלֵל אֶבֶן אֵלָיו

* Qui alteri fodit ‡ qui voluit * contra aliū ‡ Linguam mendacem ‡ contritus corde: * a via vitæ.

:*suos contritos* ‡ habebit odio *falsitatis Lingua* ‡ .reuertetur

28 תָּשׁוּב׃ לְשׁוֹן־שֶׁקֶר יִשְׂנָא [g] דַכָּיו

.* expulsionem faciet blandum os &

וּפֶה חָלָק יַעֲשֶׂה מִדְחֶה׃

CAP. XXVII. כז

[f] נפל [g] דכה

† de his quæ facturus es ‡ nescis

quid *scies non* ‡ quia :crastino die in † te laudes Ne

1 אַל־תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מָחָר כִּי לֹא־[h]תֵדַע מַה־

:tuum os non & ,alienus te Laudet . dies sit parturus

[h] ידע

2 יֵּלֶד יוֹם׃ יְהַלֶּלְךָ [i] זָר וְלֹא־פִיךָ

[i] זור

pondus & *lapidis* * Grauitas :tua labia non & ,extraneus

* est saxo

3 נָכְרִי וְאַל־שְׂפָתֶיךָ׃ כֹּבֶד אֶבֶן וְנֵטֶל

:*ipsis ambobus præ grauis* * stulti ira & ‡ :arenæ ‡

‡ est ‡ sed * grauior est vtroque. ‡ est in ira, & impetus in furore: ‡ coram inuidia? Melior est ‡ sunt † multa

הַחוֹל וְכַעַס אֱוִיל כָּבֵד מִשְּׁנֵיהֶם׃

stabit quis & :*nasi inundatio & ,excandescentiæ* ‡ Crudelitas

4 אַכְזְרִיּוּת חֵמָה וְשֶׁטֶף אָף וּמִי יַעֲמֹד

amor quàm ,manifesta increpatio *Bona* *inuidiæ facies ad* ‡

5 לִפְנֵי קִנְאָה׃ טוֹבָה [k] תּוֹכַחַת מְגֻלָּה מֵאַהֲבָה

crebra † & :diligentis vulnera ‖ Fidelia .absconditus

[k] יכח [l] גלה

6 מְסֻתָּרֶת׃ נֶאֱמָנִים פִּצְעֵי אוֹהֵב וְנַעְתָּרוֹת

.habentis odio oscula

נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא׃

omne famelicæ animæ & :fauum calcabit saturata Anima

7 נֶפֶשׁ שְׂבֵעָה תָּבוּס נֹפֶת וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה כָּל־

‡ erit ‡ vagatur

sic :suo nido à *vagans* ‡ auis Sicut .dulce ‡ amarum

8 [m] מַר מָתוֹק׃ כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן־קִנָּהּ כֵּן

[m] מרר

suffimentum & ,vnguentum * .suo loco à *vagans* ‖ vir

‖ vagatur * Sicut ‡ lætificat * sic † propter cōsilium

9 אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ׃ שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת

.animæ *consilio à* † sui amici dulcedo & * :cor *lætificabit* ‡

יְשַׂמַּח־לֵב וּמֶתֶק רֵעֵהוּ מֵעֲצַת־נָפֶשׁ׃

domū & ,derelinquas ne tui patris amicum & ,tuum Amicum

10 [o] רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל־תַּעֲזֹב וּבֵית

vicinus *bonus* :*tui exitij* ‡ die in ingrediaris ne tui fratris

[n] יעץ יתיר ה [o] רעה

‡ contritionis tuæ: melior est enim

אָחִיךָ אַל־תָּבוֹא בְּיוֹם אֵידֶךָ טוֹב שָׁכֵן

.longinquus frater quàm ,propinquus

קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק׃

respondebo & :meum cor lætifica & ,mi fili sapiens Sis

11 חֲכַם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי [p] וְאָשִׁיבָה

[p] שוב

,malum vidit Callidus .verbum me afficienti probris

חֹרְפִי דָבָר׃ 12 עָרוּם רָאָה רָעָה

‡ & puniti

.sunt *condemnati* ‖ ,transierunt simplices :te abscondit

נִסְתָּר פְּתָאיִם עָבְרוּ נֶעֱנָשׁוּ׃

† pro

pro & :extraneo † fideiussit quia ,eius vestimentum Tolle

13 [q] קַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד

[q] לקח

.eius pignus cape extranea

נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ׃

conturbata † facies & * :pluuiam *parturiet* ‡ aquilo Ventus ‡

23 רוּחַ צָפוֹן תְּחוֹלֵל גָּשֶׁם וּפָנִים נִזְעָמִים

‡ Sicut ‡ fugat * sic † iracunda ‡ occultè detrahentem. * est ‖ in ‡ quàm cum * contentiosa, † in ‡ ampla. Sicut

:tecti angulo *super* ‖ sedere * Melius .*occultationis* ‡ linguam.

24 לְשׁוֹן סָתֶר׃ טוֹב [a] שֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג

.*societatis* ‡ domo † & ,*contentionum* * muliere *præ* ‡

מֵאֵשֶׁת [b] מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר׃

[a] ישב [b] דון

bonus auditus & :*lassa anima super* ‖ frigidæ Aquæ

25 מַיִם קָרִים עַל־נֶפֶשׁ [c] עֲיֵפָה וּשְׁמוּעָה טוֹבָה

.longinqua terrâ è

‖ animæ sitienti: sic

מֵאֶרֶץ מֶרְחָק׃

[c] עוף

lapsus iustus † :corrupta *vena & conculcatus* * Fons ‡

26 מַעְיָן נִרְפָּשׂ וּמָקוֹר מָשְׁחָת צַדִּיק [d] מָט

:bonum ‡ non *multiplicando* * mel Comedere .*impij facies ad* ‖

‡ Sicut * pedibus turbatus & scaturigo † sic est ‖ corā impio. Sicut

27 לִפְנֵי רָשָׁע׃ אָכֹל דְּבַשׁ הַרְבּוֹת לֹא־טוֹב

.gloria † illorum gloriæ * inuestigatio & ‡

וְחֵקֶר כְּבֹדָם כָּבוֹד׃

[d] מוט

non cuius vir :*murus non* ‡ dirupta Vrbs *

28 עִיר פְּרוּצָה אֵין חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר אֵין

* multum ‡ est ‡ sic * nimia † non est * Sicut ‡ absque muro est: ‖ est prohibitio * non est conueniens: † nec conueniens est * est ‡ est * & camus ‡ necessaria est

.*suo* spiritui *claustrum* ‖

מַעְצָר לְרוּחוֹ׃

CAP. XXVI. כו

non † sic :* messe in pluuia sicut & ,æstate in nix Sicut

1 כַּשֶּׁלֶג בַּקַּיִץ וְכַמָּטָר בַּקָּצִיר כֵּן לֹא־

hirundinis sicut ,vagari * auis Sicut .gloria stulto *decens*

2 נָאוֶה לִכְסִיל כָּבוֹד׃ כַּצִּפּוֹר לָנוּד כַּדְּרוֹר

.veniet non gratis maledictio sic :volare ‡

לָעוּף כֵּן קִלְלַת חִנָּם לֹא תָבֹא׃

corpori ‡ virga & :asino *frenum* * ,equo Flagellum

3 שׁוֹט לַסּוּס מֶתֶג לַחֲמוֹר וְשֵׁבֶט [e] לְגֵו

:eius stultitiam secundum stulto respondeas Ne .stultorum

[e] גוה [f] ענה

4 כְּסִילִים׃ אַל־[f]תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ

stulto Responde .tu etiam ei adæqueris forte ne

5 פֶּן־תִּשְׁוֶה־לּוֹ גַם־אָתָּה׃ עֲנֵה כְסִיל

.suis oculis in sapiens sit forte ne :eius stultitiam secundū

כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־יִהְיֶה חָכָם בְּעֵינָיו׃

verba *mittens* ‖ :bibens *rapinam* † ,pedes *Decurtans* ‖

‖ Sicut succisæ † sic iniquitatē ‖ est qui mittit

6 [g] מְקַצֶּה רַגְלַיִם חָמָס שֹׁתֶה שֹׁלֵחַ דְּבָרִים

parabola & :*claudo à* coxas *Eleuate* ‡ . stulti *manu in* ‡

[g] קצה

7 בְּיַד־כְּסִיל׃ [h] דַּלְיוּ שֹׁקַיִם מִפִּסֵּחַ וּמָשָׁל

:*lapidum cumulo* * in lapidem *ligare* ‖ Sicut .stultorum ore in

‡ per manum * Sicut inequales sunt tibiæ claudi: sic

8 בְּפִי כְסִילִים׃ כִּצְרוֹר אֶבֶן בְּמַרְגֵּמָה

. gloriam stulto *dans* † sic

[h] דלה ‡ שוק

כֵּן־נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד׃

ore in parabola & * :ebrij manu in ascendit ‡ Spina ‡

‖ qui ligat * funda: † est qui dat ‡ Sicut * quæ * sic est ‖ Domin * creat

9 חוֹחַ עָלָה בְיַד־שִׁכּוֹר וּמָשָׁל בְּפִי

dans * mercedem & :omnia *formans* ‖ Magnus .stultorum

10 כְּסִילִים׃ [k] רַב מְחוֹלֵל־כֹּל וְשֹׂכֵר

.transgressoribus *dans* † mercedem & .stulto

[k] רבב

כְּסִיל וְשֹׂכֵר עֹבְרִים׃

iterans * stultus ‡ :suum vomitum *super reuertens* ‡ canis Sicut

* dat ‡ reuertitur ad ‡ sic * iterat stultitiam suam.

11 כְּכֶלֶב שָׁב עַל־[l]קֵאוֹ כְּסִיל שׁוֹנֶה

:suis oculis in sapientem virum Vidisti .*sua stultitia in*

[l] קוא [m] ראה

12 בְּאִוַּלְתּוֹ׃ [m] רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו

Pardus * :piger Dixit .co de quàm ‖ stulto † spes

† est de ‡ magis * Leo est * Sicut ostium vertitur ‡ sic ‖ in

13 תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃ אָמַר עָצֵל שַׁחַל

super * *voluetur* *Ianua* * .plateas inter Leo :via in

14 בַּדָּרֶךְ אֲרִי בֵּין הָרְחֹבוֹת׃ הַדֶּלֶת תִּסּוֹב עַל־

piger Abscondit .suo lectulo *super* ‡ piger & ‡ :suo cardine

15 צִירָהּ וְעָצֵל עַל־[n]מִטָּתוֹ׃ טָמַן עָצֵל

.suum os ad eam reducere *laborauit* * :sinu in suam manum

[n] נטה

* Laborat

יָדוֹ בַּצַּלָּחַת נִלְאָה [o] לַהֲשִׁיבָהּ אֶל־פִּיו׃

[o] שוב

referentes ‖ septem quàm :suis oculis in piger † Sapientior

† est ‡ respondentibus ‡ Sicut qui apprehendit * sic est qui transit, qui irascitur in lite quæ non est sua. ‖ abscondit se qui iacit

16 חָכָם עָצֵל בְּעֵינָיו מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי

. *exactum* consilium

טָעַם׃

transeundo se ingerens ,*transiens* * :canis aures *in Apprehendens* ‡

17 מַחֲזִיק בְּאָזְנֵי־כָלֶב עֹבֵר מִתְעַבֵּר

.*sibi non litem super*

עַל־רִיב לֹא־לוֹ׃

.mortem & ,sagittas ,scintillas *iaciens insaniens* ‖ Sicut

[p] כְּמִתְלַהְלֵהַּ הַיֹּרֶה [q] זִקִּים [r] חִצִּים וָמָוֶת׃

[p] להה [q] זוק [r] חצץ

.manicando ‡ mane in grandi voce in suo socio Benedicenti
14 מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ בְּקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּים
die in assidua Stillatio .ei reputabitur maledictio
15 קְלָלָה תֵּחָשֶׁב לוֹ׃ דֶּלֶף טוֹרֵד בְּיוֹם
.est æquata contentionum | mulier & :imbris ‡
סַגְרִיר וְאֵשֶׁת מִדְוָנִים נִשְׁתָּוָה׃
eius dexteræ oleum * & :ventum abscondit ,eam Abscondentes
16 צֹפְנֶיהָ צָפַן־רוּחַ וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ
acuet vir & :acuetur ferro in Ferrum .clamabit
17 יִקְרָא׃ בַּרְזֶל בְּבַרְזֶל יָחַד וְאִישׁ יַחַד
:eius fructum comedet ,ficum Seruans | .sui amici faciem
18 פְּנֵי־רֵעֵהוּ׃ נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ
.glorificabitur suum dominum custodiens &
וְשֹׁמֵר אֲדֹנָיו יְכֻבָּד׃
.homini hominis cor sic :faciebus ‡ facies aquis † Sicut
19 כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב־הָאָדָם לָאָדָם׃
hominum oculi & :saturabuntur non perditio & ,Sepulchrum
20 שְׁאוֹל וַאֲבַדֹּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה וְעֵינֵי הָאָדָם
caminus & ,argento ‡ Conflatorium .saturabuntur non
21 לֹא תִשְׂבַּעְנָה׃ מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר
.suam laudem secundum vir & :auro ‖
לַזָּהָב וְאִישׁ לְפִי מַהֲלָלוֹ׃
medio in ,mortario in stultum contuderis Si
22 אִם־תִּכְתּוֹשׁ־אֶת־הָאֱוִיל בַּמַּכְתֵּשׁ בְּתוֹךְ
.eius stultitia eo desuper † recedet non ,pistillo in contusorum triticorum ‡
הָרִיפוֹת בַּעֱלִי לֹא־תָסוּר מֵעָלָיו אִוַּלְתּוֹ׃
tuum cor pone † :tui pecoris facies ‡ agnoscas Agnoscendo
23 יָדֹעַ תֵּדַע פְּנֵי צֹאנֶךָ שִׁית לִבְּךָ
† corona an & fortitudo ‖ seculum in non Quia .greges ad
24 לַעֲדָרִים׃ כִּי לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן וְאִם־נֵזֶר
,herba est Reuelata ‖ :generationem & ,generatione in
25 לְדוֹר דּוֹר׃ גָּלָה חָצִיר
.montium herbæ sunt collectæ ‡ & :germen apparuit ‡ &
וְנִרְאָה־דֶשֶׁא וְנֶאֶסְפוּ עִשְּׂבוֹת הָרִים׃
.hirci ‖ agri pretium & :tuas vestes ad Oues *
26 כְּבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ וּמְחִיר שָׂדֶה עַתּוּדִים׃
panem ‡ in ,tuum panem † in caprarum lactis sufficientia ‡ Et
27 וְדֵי חֲלֵב עִזִּים לְלַחְמְךָ לְלֶחֶם
:tuis puellis vitas * & :tuæ domus
בֵּיתֶךָ וְחַיִּים לְנַעֲרוֹתֶיךָ׃

Qui benedixit amico ‖ surgendo:
‖ pluuiæ: ‖ contentiosa æquauerunt se. Abscondens * sicut vnguentum quod est in dextera sua
דון [a] faciem ‖ Qui seruat ‡ qui custodit
† in aqua ‡ faciei apparet:
פנה [b] ואברו ק
‡ argentum, ‖ aurum: & virum os * cum laudantis probat.
‡ farris contusi † ab ‡ vultum † &
ירע [c] שות [d]
* diuitiæ sunt duraturæ: & num † erit ‖ Apparuit
ודור ק
‡ apparebit † colligentur * Quium lanæ erũt pro indumentis tuis: ‖ erunt ‡ sufficiet pretium lacti † cibum * victum
היה [e]

CAP. XXVIII. כח

iusti & :impius ‡ ,persequens † non & ,Fugerunt
1 נָסוּ וְאֵין־רֹדֵף רָשָׁע וְצַדִּיקִים
multi ‖ terræ præuaricatione In fidet ‡ leunculus veluti
2 כִּכְפִיר יִבְטָח׃ בְּפֶשַׁע אֶרֶץ רַבִּים
.prolongabit sic sciente intelligente homine in * & :eius principes
שָׂרֶיהָ וּבְאָדָם מֵבִין יֹדֵעַ כֵּן יַאֲרִיךְ׃
strahens ‡ pluuia ‡ pauperes opprimens * & ,pauper Vir
3 גֶּבֶר רָשׁ וְעֹשֵׁק דַּלִּים מָטָר סֹחֵף
.panis ‡ non &
וְאֵין לָחֶם׃
custodientes & :impium laudabunt legem Derelinquentes
4 עֹזְבֵי תוֹרָה יְהַלְלוּ רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי
non mali Viri .eis in miscebunt litem ‖ legem
5 תוֹרָה יִתְגָּרוּ בָם׃ אַנְשֵׁי־רָע לֹא־
.omnia intelligent Dominum quærentes & :iudicium intelliget
יָבִינוּ מִשְׁפָּט וּמְבַקְשֵׁי יְהוָה יָבִינוּ כֹל׃
peruersus quam :sua integritate in ambulans ‖ pauper Bonus
6 טוֹב־רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מֵעִקֵּשׁ
filius ,legem Custodiens ‖ .diues ipse & ,viis
7 דְּרָכַיִם וְהוּא עָשִׁיר׃ נוֹצֵר תּוֹרָה בֵּן
.suum patrem afficiet pudore ,comedones pascens † & :intelliges
מֵבִין וְרֹעֶה זוֹלְלִים יַכְלִים אָבִיו׃
miserescendum † ad :augmento & ,vsura in suam copiam Multiplicans *
8 מַרְבֶּה הוֹנוֹ בְּנֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית לְחוֹנֵן
.eam ‖ congregabit ,tenuium
דַּלִּים יִקְבְּצֶנּוּ׃
etiam :legem audiendo ab ‡ suam aurem Remouens †
9 מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ תּוֹרָה גַּם־
.abominatio ‡ eius oratio
תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה׃

† erat ‡ impij: נוס [f] שור [g] ‡ fident. Propter præuaricationem populi ‖ sunt * propter hominem intelligentem & scientem prolongabitur regnum. * rapiens ‡ est vt inundans, ‡ est
הלל [h] ירה
‖ litigabũt cũ גרה [k] בין [l] [m]
* Melior est ‖ qui ambulat in perfectione ‡ Qui custodit ‡ est † qui pascit
* qui multiplicat diuitias suas † ad largiendũ pauperib. eas.
דלל [n]
† Qui remouet ‡ ne audiat ‡ est
סור [o] פלל [p]

eius foueam in ,malam viam in ‡ recto: faciens Errare *
10 מַשְׁגֶּה יְשָׁרִים בְּדֶרֶךְ רָע בִּשְׁחוּתוֹ
.bonum accipient hæreditate integri & :cadet † ipse
הוּא־יִפּוֹל וּתְמִימִים יִנְחֲלוּ־טוֹב׃
intelligens tenuis * & :diues vir ‡ suis oculis in Sapiens
11 חָכָם בְּעֵינָיו אִישׁ עָשִׁיר וְדַל מֵבִין
:gloria multa iustos exultando In ‖ .eum scrutabitur
12 יַחְקְרֶנּוּ׃ בַּעֲלֹץ צַדִּיקִים רַבָּה תִפְאָרֶת
.homo inuestigabitur ,impios surgendo in † &
וּבְקוּם רְשָׁעִים יְחֻפַּשׂ אָדָם׃
,confitens * & :prosperabitur non suas præuaricationes Tegens ‡
13 מְכַסֶּה פְשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ וּמוֹדֶה
.consequetur misericordiam relinquens ‡ &
וְעֹזֵב יְרֻחָם׃
suum cor indurans & | :semper pauentis hominis Beatitudines †
14 אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ
.malum in cadet †
יִפּוֹל בְּרָעָה׃
super impius dominans ‡ :auidus vrsus & ,rugiens leo ‡
15 אֲרִי־נֹהֵם וְדֹב שׁוֹקֵק מוֹשֵׁל רָשָׁע עַל
multus ; & ,intelligentiis carens | Dux .tenui * populo
16 עַם־דָּל׃ נָגִיד חֲסַר תְּבוּנוֹת וְרַב
.dies prolongabit cupiditatem odiens :oppressionibus
מַעֲשַׁקּוֹת שֹׂנֵא בֶצַע יַאֲרִיךְ יָמִים׃
cisternam * ad vsque :animæ sanguine in oppressor ‡ Homo
17 אָדָם עָשֻׁק בְּדַם־נָפֶשׁ עַד־בּוֹר
,integer Ambulans † .eum in apprehendant ‡ ne ,fugiet
18 יָנוּס אַל־יִתְמְכוּ־בוֹ׃ הוֹלֵךְ תָּמִים
.vna in ‡ cadet viis peruersus & :erit saluus
יִוָּשֵׁעַ וְנֶעְקַשׁ דְּרָכַיִם יִפּוֹל בְּאֶחָת׃
vacuos sequens | & :pane saturabitur suam humum Colens *
19 עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵקִים
:benedictionibus multus veritatum † Vir .egestate saturabitur
20 יִשְׂבַּע־רִישׁ׃ אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב־בְּרָכוֹת
.impunis erit non ditandum ad festinans &
וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא יִנָּקֶה׃
buccellam super ‡ & :bonum | non facies ‡ Cognoscere
21 הַכֵּר־פָּנִים לֹא־טוֹב וְעַל־פַּת־
.vir præuaricabitur panis
לֶחֶם יִפְשַׁע־גָּבֶר׃
quod scis ‡ non & :oculi mali vir copiam ad Festinus *
22 נִבְהָל לַהוֹן אִישׁ רַע עָיִן וְלֹא־יֵדַע כִּי־
gratiam :me post ‡ hominem Arguens † .ei veniet defectus
23 חֶסֶר יְבֹאֶנּוּ׃ מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרַי חֵן
.lingua lenienti præ inueniet
יִמְצָא מִמַּחֲלִיק לָשׁוֹן׃
‡ non ,dicens & suam matrem & suum patrem Rapiens *
24 גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאֹמֵר אֵין־
corrumpentis ‡ viri ipse socius † :præuaricatio
פָּשַׁע חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית׃
Domino super fidens & | :litem miscebit animo Latus
25 רְחַב־נֶפֶשׁ יְגָרֶה מָדוֹן וּבוֹטֵחַ עַל־יְהוָה
ambulans ‡ & :stultus ipse † suo corde in Fidens * .impinguabitur
26 יְדֻשָּׁן׃ בּוֹטֵחַ בְּלִבּוֹ הוּא כְסִיל וְהוֹלֵךְ
.euadet ipse sapientia in
בְּחָכְמָה הוּא יִמָּלֵט׃
.suos oculos abscondenti & :defectus ‖ non ,pauperi Danti
27 נוֹתֵן לָרָשׁ אֵין מַחְסוֹר וּמַעְלִים עֵינָיו
.maledictionum multitudo ‡
רַב־מְאֵרוֹת׃
eos pereundo in | & :homo se abscondet ,impios surgendo In *
28 בְּקוּם רְשָׁעִים יִסָּתֵר אָדָם וּבְאָבְדָם
.iusti multiplicabuntur
יִרְבּוּ צַדִּיקִים׃

CAP. XXIX. כט

,conteretur repente ,ceruicem indurans increpationum * Vir
1 אִישׁ תּוֹכָחוֹת מַקְשֶׁה־עֹרֶף פֶּתַע יִשָּׁבֵר
populus lætabitur ,iustos multiplicari In ‡ .sanitas | non &
2 וְאֵין מַרְפֵּא׃ בִּרְבוֹת צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם
.populus gemet ,impium dominando in | &
וּבִמְשֹׁל רָשָׁע יֵאָנַח עָם׃

* Qui errare facit † per רוע [a]
† corruet: & perfecti נפל [b]
‡ est * pauper ‖ Cum exultauerint iusti רבב [c]
† cùm surrexerint impij, ‡ Qui tegit scelera sua * confitentis, ירה [d]
‡ relinquentis miserebitur. † Beatus homo qui pauet ‖ sed qui indurat † corruet
‡ Vt ‡ dominatur * pauperi. ‖ deficiens בין [e]
‡ multiplicabit rapinas: sed qui odio habet auaritiam שנא ק
‡ raptor propter sanguinẽ * sepulchrum ‡ teneant ‖ Qui ambulat perfectè. ‡ semel. * Qui colit terram ‡ qui sectatur viros inanes † fidelis multiplicat benedictiones: & qui festinat ditari ‡ faciam in iudicio ‖ est ‡ propter
אוץ [f] נכר [g]
* Festinat ad diuitias ‡ cognoscit † Qui arguit ‡ qui retrocedit
יכח [h] חנן [i]
‖ magis quàm is qui blanditur * Qui rapit bona patris sui, & matris suæ, & dicit, ‡ est † particeps est ‡ dissipantis bona sua. ‖ sed qui fidit * Qui fidit cordi † est ‡ qui ambulat sapienter ‖ erit ‡ erit
ארר [k]
* Cùm surrexerint impij, ‖ cùm perierint רבה [l]
* increpatus qui indurat יכח [m]
‖ erit ‡ Cum dominati fuerint iusti, ‖ cum dominatus fuerit impius.

pascens & † :suum patrem lætificabit sapientiam diligens * Vir

3 אִישׁ־אֹהֵב חָכְמָה יְשַׂמַּח אָבִיו וְרֹעֶה

faciet stare iudicio in Rex .substantiam perdet scorta

4 זוֹנוֹת יְאַבֶּד־הוֹן׃ מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד

leniens ‡ Vir .eam diruet ‖oblationum ‖ vir & :terram

5 אָרֶץ וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יֶהֶרְסֶנָּה׃ גֶּבֶר מַחֲלִיק

.eius pedibus super expandens ‡ rete ,suo socio super

עַל־רֵעֵהוּ רֶשֶׁת פּוֹרֵשׂ עַל־פְּעָמָיו׃

,dicet præconia † iustus & :laqueus malus ‡ viri præuaricatione In ‖

6 בְּפֶשַׁע אִישׁ רָע [a]מוֹקֵשׁ וְצַדִּיק [b]יָרוּן

impius :tenuium * iudicium iustus Cognoscens ‖ .lætabitur &

7 וְשָׂמֵחַ׃ יֹדֵעַ צַדִּיק דִּין [c]דַּלִּים רָשָׁע

:scientiam intelliget non

לֹא־יָבִין [d]דָּעַת׃

sapientes & :ciuitatem illaqueabunt irrisionis Viri †

8 אַנְשֵׁי לָצוֹן [e]יָפִיחוּ קִרְיָה וַחֲכָמִים

cum Judicantium ‖ sapiens Vir .nasum * auertent

9 יָשִׁיבוּ אָף׃ [f]אִישׁ־חָכָם נִשְׁפָּט אֶת־

.requies ‡ non & ,ridebit & ,irascetur & :stulto viro

אִישׁ אֱוִיל וְרָגַז וְשָׂחַק וְאֵין נָחַת׃

recti & :perfectum habebunt odio sanguinum † Viri

10 אַנְשֵׁי דָמִים יִשְׂנְאוּ־[g]תָם וִישָׁרִים

proferet suum spiritum Totum .eius animam quærent

11 יְבַקְשׁוּ נַפְשׁוֹ׃ כָּל־רוּחוֹ יוֹצִיא

.eum sedabit * posterum in sapiens & :stultus

כְסִיל וְחָכָם בְּאָחוֹר יְשַׁבְּחֶנָּה׃

eius ministri omnes :falsitatis ‡ verbo super attendente Dominante

12 מֹשֵׁל מַקְשִׁיב עַל־דְּבַר־שָׁקֶר כָּל־מְשָׁרְתָיו

:sibi obuiauerunt contritionum * vir & Pauper .impij †

13 רְשָׁעִים׃ רָשׁ וְאִישׁ תְּכָכִים נִפְגָּשׁוּ

.Dominus ipsorum ‖ amborum oculos illuminans

[h]מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם יְהוָה׃

perpetuum † in eius thronus .tenues ‡ veritate in iudicans * Rex

14 מֶלֶךְ שׁוֹפֵט בֶּאֱמֶת דַּלִּים כִּסְאוֹ לָעַד

puer & :sapientiam tribuet increpatio & Virga .firmabitur

15 [i]יִכּוֹן׃ שֵׁבֶט וְתוֹכַחַת יִתֵּן חָכְמָה וְנַעַר

.suam matrem efficiens † pudore dimissus

מְשֻׁלָּח [k]מֵבִישׁ אִמּוֹ׃

iusti & :præuaricatio multiplicabitur impios multiplicari In ‖

16 בִּרְבוֹת רְשָׁעִים יִרְבֶּה־פָּשַׁע וְצַדִּיקִים

,tuum filium Corripe .videbunt eorum ruinam in

[l]בְּמַפַּלְתָּם יִרְאוּ׃ יַסֵּר בִּנְךָ

.tuæ animæ delitias dabit & :te faciet requiescere &

17 [m]וִינִיחֶךָ וְיִתֵּן מַעֲדַנִּים לְנַפְשֶׁךָ׃

,legem custodiens & :populus feriabitur ,visione non In ‖

18 בְּאֵין [n]חָזוֹן יִפָּרַע עָם וְשֹׁמֵר [o]תּוֹרָה

quia :seruus erudietur non verbis In .ipse beatus

19 אַשְׁרֵהוּ׃ בִּדְבָרִים לֹא־יִוָּסֶר עָבֶד כִּי־

velocem virum Vidisti .respondens ‡ non & ,intelliget

20 יָבִין וְאֵין מַעֲנֶה׃ [p]חָזִיתָ אִישׁ אָץ

.illo præ ‖ stulto * spes :suis verbis in

בִּדְבָרָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃

suo nouissimo & † :suum seruum pueritia à delicatè Nutriens *

21 מְפַנֵּק מִנֹּעַר עַבְדּוֹ וְאַחֲרִיתוֹ

. filius ‡ erit

יִהְיֶה [q]מָנוֹן׃

multus excandescentiæ auctor * :litem miscebit naris ‡ Vir

22 אִישׁ־אַף יְגָרֶה מָדוֹן וּבַעַל חֵמָה רַב־

humilis ‖ & :eum humiliabit hominis Superbia .præuaricatione

23 פָּשַׁע׃ גַּאֲוַת אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ וּשְׁפַל־

odiens † fure cum Partiens .gloriam assequetur ‡ spiritu

24 רוּחַ יִתְמֹךְ כָּבוֹד׃ חוֹלֵק עִם־גַּנָּב שׂוֹנֵא

.annunciabit non & ,audiet exsecrationem ‖ :suam animam

נַפְשׁוֹ אָלָה יִשְׁמַע וְלֹא [r]יַגִּיד׃

Domino in fidens & † :laqueum dabit ‡ hominis Tremor *

25 חֶרְדַּת אָדָם יִתֵּן מוֹקֵשׁ וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה

:dominantis facies quærentes * Multi .eleuabitur

26 יְשֻׂגָּב׃ רַבִּים מְבַקְשִׁים פְּנֵי־מוֹשֵׁל

iustorum Abominatio .viri * iudicium ‖ Domino à &

27 וּמֵיְהוָה מִשְׁפַּט־אִישׁ׃ תּוֹעֲבַת צַדִּיקִים

.via rectus ‡ impij abominatio & :iniquitatis † vir ‡

אִישׁ עָוֶל וְתוֹעֲבַת רָשָׁע יְשַׁר־דָּרֶךְ׃

* qui amat † sed qui pascit

‖ qui suscipit dona, ‡ qui blãditur amico ‡ expandit

‖ Propter præuaricationem ‡ veniet ei † laudabit

[a] יָקֹשׁ [b] רָנַן

‖ Cognoscit * pauperum:

[c] דָּלַל [d] יָדַע

† Homines derisores * furorem: ‡ in iudicio erit

[e] פּוּחַ [f] שׁוּב

‡ erit † sanguinolenti

[g] תָּמַם

* quiescere faciet

† Quando dominatur qui attendit ‡ mendacij: † liber ‡ fraudulentus ‖ est

[h] אוֹר

* qui iudicat ‡ pauperes † æternum

[i] אָמַן

† afficit

[k] בּוֹשׁ

‖ Cum multiplicati fuerint impij

[l] נָפַל

[m] נוּחַ

† Cum non fuerit visio rebellis erit

[n] חָזָה [o] יָרָה

* erit. ‡ erit respõsio

[p] חָזָה

* est de ‖ magis quàm

* Qui nutrit † in

‡ superbus perinde ac

[q] נִין

† furibundus * iracũd* multiplicat præuaricationẽ. ‖ humilem

[r] נָגַד

‡ sustentabit gloria. Qui participat † odio habet maledictionẽ * Timor * ponet † qui fidit

נגד ‡ יקשׁ

‡ quærũt faciẽ * vniuscuiusq; ‖ est ‡ est † iniquus ‖ est

CAP. XXX. ל

vir dixit Assumptionem ,Iache filij Aghur † Verba

1 דִּבְרֵי אָגוּר בִּן־[a]יָקֶה [b]הַמַּשָּׂא נְאֻם הַגֶּבֶר

ego ‖stolidus ‡ Quia .Vchal & ,Ithiel ad :Ithiel ‡ ad

2 לְאִיתִיאֵל לְאִיתִיאֵל וְאֻכָל׃ כִּי בַעַר אָנֹכִי

.mihi hominum intelligentia * non & :viro præ

מֵאִישׁ וְלֹא־[c]בִינַת אָדָם לִי׃

sanctorum scientiam & ‖ ,sapientiam didici non Et

3 וְלֹא־לָמַדְתִּי חָכְמָה וְדַעַת קְדֹשִׁים

Quis :descendit & ,cælum ‡ ascendit Quis .noscam †

4 [d]אֵדָע׃ מִי עָלָה־שָׁמַיִם [e]וַיֵּרַד מִי

aquas ligauit Quis :suis pugillis in ventum collegit ‡

אָסַף־רוּחַ בְּחָפְנָיו מִי צָרַר־מַיִם

quod :terræ fines * omnes statuit quis :vestimento in

בַּשִּׂמְלָה מִי [f]הֵקִים כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ מַה־

noueris quod ‡ ,eius filij nomen quod & ,eius nomen

שְּׁמוֹ וּמַה־שֶּׁם־בְּנוֹ כִּי תֵדָע׃

fidentibus ipse † clypeus :purgatus Dei sermo Omnis

5 כָּל־אִמְרַת אֱלוֹהַּ צְרוּפָה [g]מָגֵן הוּא [h]לַחֹסִים

increpet forte ne :eius verbis super addas Ne .eo in

6 בּוֹ׃ אַל־[i]תּוֹסְףְּ עַל־דְּבָרָיו פֶּן־יוֹכִיחַ

prohibeas ne ;te à postulaui Duo .sis * mẽdax & ,te in

7 בְךָ וְנִכְזָבְתָּ׃ [k]שְׁתַּיִם שָׁאַלְתִּי מֵאִתָּךְ אַל־תִּמְנַע

mendax verbum & ,Vanitatem * .moriar antequam ,me à

8 מִמֶּנִּי בְּטֶרֶם אָמוּת׃ שָׁוְא וּדְבַר־כָּזָב

:mihi dederis ne opulentiam ‖ & ,paupertatem :me à elonga

הַרְחֵק מִמֶּנִּי רֵאשׁ וָעֹשֶׁר אַל־[l]תִּתֶּן־לִי

.mei statuti panem mihi da prædam †

הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם [m]חֻקִּי׃

:Dominus * quis :dicam & ,mentiar ‡ & ,satier forte Ne

9 פֶּן־אֶשְׂבַּע וְכִחַשְׁתִּי וְאָמַרְתִּי מִי יְהוָה

nomen apprehendam ‡ & ,furer & ,efficiar pauper forte ne &

וּפֶן־[n]אִוָּרֵשׁ וְגָנַבְתִּי וְתָפַשְׂתִּי שֵׁם

:suum dominum ad * seruum lingua crimineris ‖ Ne .mei Dei

10 אֱלֹהָי׃ אַל־תַּלְשֵׁן עֶבֶד אֶל־אֲדֹנָיו

suo patri * generatio ‡ .delinquas & ,tibi maledicat forte ne

11 פֶּן־יְקַלֶּלְךָ וְאָשָׁמְתָּ׃ דּוֹר אָבִיו

† generatio * .benedicet non suæ matri & :maledicet

12 יְקַלֵּל וְאֶת־אִמּוֹ לֹא יְבָרֵךְ׃ דּוֹר

.lota est non sua sorde à & :suis oculis in munda

טָהוֹר בְּעֵינָיו [o]וּמִצֹּאָתוֹ לֹא רֻחָץ׃

eius palpebræ & :eius oculi sunt excelsi cuius ‡ generatio *

13 דּוֹר מָה־[p]רָמוּ עֵינָיו וְעַפְעַפָּיו

cultri ‖ & ,eius dentes gladij ‡ generatio * .sunt eleuatæ

14 יִנָּשֵׂאוּ׃ דּוֹר חֲרָבוֹת שִׁנָּיו וּמַאֲכָלוֹת

egenos & :terra è afflictos comedendum ad † ,eius molares

מְתַלְּעֹתָיו לֶאֱכֹל [q]עֲנִיִּים מֵאֶרֶץ [r]וְאֶבְיוֹנִים

Tria .da ,da ‡ filiæ ‖ duæ Haluchah .homine ‡ ab

15 מֵאָדָם׃ לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת [t]הַב הַב שָׁלוֹשׁ

.abundantia dixerunt non * quatuor :saturabuntur non ista

הֵנָּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה אַרְבַּע לֹא־אָמְרוּ הוֹן׃

:aquis satiata est non terra ,vuluæ constrictio † & ,Sepulchrum

16 שְׁאוֹל וְעֹצֶר רָחַם אֶרֶץ לֹא־שָׂבְעָה מַּיִם

. abundantia ‡ dixit non ignis &

וְאֵשׁ לֹא־אָמְרָה הוֹן׃

obedientiam ad contẽpserit & ,patrem subsannauerit ‖ Oculum

17 עַיִן תִּלְעַג לְאָב [u]וְתָבוּז לִיקְּהַת־

filij cum comedant & :torrentis corui cum effodiant ,matris

אֵם [x]יִקְּרוּהָ עֹרְבֵי־נַחַל וְיֹאכְלוּהָ בְנֵי־

† quatuor & :me à sunt abscondita ipsa Tria .aquilæ

18 נָשֶׁר׃ שְׁלֹשָׁה הֵמָּה נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי וְאַרְבָּעָה

. ea noui non

לֹא יְדַעְתִּים׃

,petram super serpentis viam ,cælis in aquilæ Viam

19 דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם דֶּרֶךְ נָחָשׁ עֲלֵי צוּר

.puella ‡ in viri viam & ,maris corde in nauis viam

דֶּרֶךְ־אָנִיָּה בְלֶב־יָם וְדֶרֶךְ גֶּבֶר בְּעַלְמָה׃

,suum os tersit & ,comedit ,adulterantis * mulieris via † Sic

20 כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת אָכְלָה [y]וּמָחֲתָה פִיהָ

.iniquitatem sum operata Non :dixit &

וְאָמְרָה לֹא־פָעַלְתִּי אָוֶן׃

† congregantis filij qui euomit. Prophetiam ‡ cum quo est Deus: ‡ Stultior sum quolibet: * est

[a] קוֹא [b] נָשָׂא

[c] בִּין

‖ nec † noui. ‡ in

[d] יָדַע [e] יָרַד

‡ congregauit

* terminos

[f] קוּם

‖ num nosti?

† est sperantibus

[g] גָּנַן [h] חָסָה

[i] יָסַף

* inueniaris.

[k] שָׁנָה

* Verbũ otiosum & verba mendacia ‖ diuitias

[l] נָתַן

† ale me cibo qui conuenit.

[m] חָקַק

‡ negem * est ‡ assumam in vanum

[n] יָרַשׁ

‡ accuses * domino suo: ‡ Est * quæ

* Est & † quæ est

[o] צוא vel יצא

* Est ‡ quædã

[p] רוּם

* Est ‡ cuius dentes sunt vt gladij, ‖ vt † vt cõsumant pauperes

[q] שָׁנַן [r] עָנָה

‡ hominibus, Sanguisugæ ‡ sunt ‡ dicentes: affer, affer. Tria sunt quæ

[s] אָבָה [t] יָהַב

* nunquã dicunt sufficit. † sterilis vulua, ‡ sufficit. ‖ qui

[u] בּוּז

[x] נָקַר

† quæ

‡ virgine.

† est * quæ adulterium committit:

[y] מָחָה

margaritis à distans & : inueniet quis *virtutis* † Mulierem

10 אֵשֶׁת־חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחֹק מִפְּנִינִים

spolio † & : sui *mariti* ‡ cor ea in Confidit .eius *merces* ‡

11 מִכְרָהּ׃ בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל

: malum non & bonum ei Retribuit .indigebit non

12 לֹא יֶחְסָר׃ גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא־רָע

,lanam Quæsiuit *suarum vitarum* ‡ diebus omnibus

13 כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ׃ דָּרְשָׁה צֶמֶר

suarum volarum voluntate in ‖ fecit & : *lina* † &

וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ׃

adducet longè de : *circueuntis* * naues velut Fuit

14 הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא

deditque ,nocte adhuc *in* ‡ surrexit Et .suum panem

15 לַחְמָהּ׃ וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן

: suis puellis *statutum* † & : suæ *domui* *prædam* ‡

טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ׃

suarum *volarum* * fructu de : eum accepit &, agrum Cogitauit

16 זָמְמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ מִפְּרִי כַפֶּיהָ

,suos lumbos fortitudine *in* Accinxit .vineam plantauit

17 נָטְעָה כָּרֶם׃ חָגְרָה בְעוֹז מָתְנֶיהָ

.sua brachia roborauit &

וַתְּאַמֵּץ זְרוֹעֹתֶיהָ׃

extinguetur non : eius *circuitio* † bona quòd Gustauit

18 טָעֲמָה כִּי־טוֹב סַחְרָהּ לֹא־יִכְבֶּה

: vertibulum ad misit suas Manus .eius lucerna nocte in

19 בַלַּיְלָה נֵרָהּ׃ יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַכִּישׁוֹר

. colum apprehenderunt eius *vola* ‡ &

וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָלֶךְ׃

misit ‡ suas manus & : *afflictum* * ad extendit suam *Volam* ‖

20 כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ שִׁלְּחָה

quia : niue à suæ *domui* ‡ timebit Non .egenum ad

21 לָאֶבְיוֹן׃ לֹא־תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי

Tapetia .*coccinis* † vestita , eius *domus* * omnis

22 כָל־בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים׃ מַרְבַדִּים

.eius indumentum purpura & ,byssus : sibi fecit

עָשְׂתָה־לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ׃

senioribus cum *ipsum sedendo in* : *eius maritus* ‖ portis in Notus

23 נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם־זִקְנֵי

tradidit cingulum & : vendidit & ,fecit *Sindonem* ‡ terræ

24 אָרֶץ׃ סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה

ridebit & : eius indumentum decor & ,Fortitudo .negotiatori

25 לַכְּנַעֲנִי׃ עֹז־וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק

.nouissimo die in

לְיוֹם אַחֲרוֹן׃

super misericordiæ † lex & : *sapientia in* ‡ aperuit suum Os

26 פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת־חֶסֶד עַל־

panem & : suæ domus vias *Speculans* * .eius lingua

27 לְשׁוֹנָהּ׃ צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ וְלֶחֶם

,eius filij Surrexerunt .*edet* ‡ non pigritiæ

28 עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל׃ קָמוּ בָנֶיהָ

.eam laudauit & ,eius *maritus* ‡ : eam *beatificauerunt* ‖ &

וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ׃

super ascendisti tu & *virtutem* ‡ fecerunt filiæ Multæ

29 רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל־

mulier : pulchritudo *vanitas* ‖ &, gratia *Falsitas* ‡ .*ipsas* vniuersas

30 כֻּלָּנָה׃ שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה

.laudabitur ipsa , Domini timor †

יִרְאַת־יְהוָה הִיא תִתְהַלָּל׃

eam laudent & ,suarum manuum fructu de ei Date

31 תְּנוּ־לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ

.eius opera portis in

בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ׃

† fortem ‡ est pretium ‡ viri † spoliis ‡ vitæ suæ. חַיֶּיהָ † linum ‖ secundum voluntatem manibus suis. עָשָׂה כַּף * mercatoris: quæ קוּם ‡ existente ‡ cibū familiæ † quod conueniebat חֹק * manuum † negotiatio est ‡ manus ‖ Manum * pauperem ‡ extendit ‡ familiæ אֵבֶר * familia † est duplicibus. Torques שֵׁן עָשָׂה ‡ vir eius: cūm sederit ipse יָדַע ‡ Linteum ‡ sapienter: † clementiæ fuit in צָפָה * Speculata est צָפָה ‡ comedit. ‖ beatam dixerunt ‡ vir ‡ diuitias רוּם רָבַב † Fallax est ‖ vana. חֵן יָפָה † cui est נָתַן פָּרָה

non quatuor propter & : terra *est commota* tria Propter

21 תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְתַחַת אַרְבַּע לֹא

stultum & , regnauerit cùm seruum Propter .sustinere *poterit* ‡

22 תוּכַל שְׂאֵת׃ תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל

cùm exosam Propter .pane fuerit saturatus cùm

23 כִּי יִשְׂבַּע־לָחֶם׃ תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי

suæ *hera* ‖ fuerit hæres cùm ancillam & : fuerit maritata

תִבָּעֵל וְשִׁפְחָה כִּי־תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ׃

sapientia † ipsa & : terræ minima *ipsa* ‡ Quatuor

24 אַרְבָּעָה הֵם קְטַנֵּי־אָרֶץ וְהֵמָּה חֲכָמִים

fortis non populus Formicæ .*edocta sapienter* ‡

25 מְחֻכָּמִים׃ הַנְּמָלִים עַם לֹא־עָז

populus Cuniculi .suum *panem* † æstate in *praparauerunt* &

26 וַיָּכִינוּ בַקַּיִץ לַחְמָם׃ שְׁפַנִּים עַם

.suam domum petra in ponent & , *robustus non*

לֹא־עָצוּם וַיָּשִׂימוּ בַסֶּלַע בֵּיתָם׃

.*ipsum totum dimidians* † egredietur & : locustæ ‡ non Rex

27 מֶלֶךְ אֵין לָאַרְבֶּה וַיֵּצֵא חֹצֵץ כֻּלּוֹ׃

.regis ædibus in *ipsa & :tractabit* ‡ manibus in *Aranea*

28 שְׂמָמִית בְּיָדַיִם תְּתַפֵּשׂ וְהִיא בְּהֵיכְלֵי מֶלֶךְ׃

bonificantia ‖ quatuor & *incessum bonificantia ipsa* ‡ Tria

29 שְׁלֹשָׁה הֵמָּה מֵיטִיבֵי צָעַד וְאַרְבָּעָה מֵיטִבֵי

reuertetur non & : *animali in* * fortis Leo .*ire*

30 לָכֶת׃ לַיִשׁ גִּבּוֹר בַּבְּהֵמָה וְלֹא־יָשׁוּב

rex & : hircus vel , lumbos accinctus .*omnis faciebus* † à

31 מִפְּנֵי־כֹל׃ זַרְזִיר מָתְנַיִם אוֹ־תָיִשׁ וּמֶלֶךְ

.eo cum Alcum ‡

אַלְקוּם עִמּוֹ׃

;cogitasti *malum* ‖ si & : te *eleuando in* ‡ egisti stulte Si

32 אִם־נָבַלְתָּ בְהִתְנַשֵּׂא וְאִם־זַמּוֹתָ

butyrum *educet* † lactis emulsor Quia .os ad manum

33 יָד לְפֶה׃ כִּי מִיץ חָלָב יוֹצִיא חֶמְאָה

furorum emunctor & : sanguinem *educet* ‡ naris emunctor &

וּמִיץ־אַף יוֹצִיא דָם וּמִיץ אַפַּיִם

.litem *educet* ‡

יוֹצִיא רִיב׃

CAP. XXXI. לא

eum erudiuit qua *assumptio* † : regis Lemuel Verba

1 דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ מַשָּׂא אֲשֶׁר־יִסְּרַתּוּ

filij quid & : mei vteri filij quid & , mi fili Quid , sua mater

2 אִמּוֹ׃ מַה־בְּרִי וּמַה־בַּר־בִּטְנִי וּמֶה בַּר־

: tuam *facultatem* ‡ mulieribus dederis Ne .‡ meorum votorum

3 נְדָרָי׃ אַל־תִּתֵּן לַנָּשִׁים חֵילֶךָ

regibus Ne . reges delendum ad tuas vias &

4 וּדְרָכֶיךָ לַמְחוֹת מְלָכִין׃ אַל לַמְּלָכִים

gubernatoribus ‖ & vinum bibere *regibus* . *ne* * , Lemuel

לְמוֹאֵל אַל לַמְּלָכִים שְׁתוֹ־יָיִן וּלְרוֹזְנִים

: statuti obliuiscatur & , bibat fortè Ne .sechar *vbi*

5 אֵו שֵׁכָר׃ פֶּן־יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח מְחֻקָּק

afflicti ‡ filiorum omnium iudicium mutet &

וִישַׁנֶּה דִּין כָּל־בְּנֵי־עֹנִי׃

animo *amari* † vinum & : pereunti sechar Date

6 תְּנוּ־שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ׃

non sui laboris & : suæ egestatis obliuiscatur & Bibat

7 יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח רִישׁוֹ וַעֲמָלוֹ לֹא

ad : muto tuum os Aperi .amplius recordetur

8 יִזְכָּר־עוֹד׃ פְּתַח־פִּיךָ לְאִלֵּם אֶל־

tuum os Aperi .*transitus* ‡ filiorum omnium iudicium

9 דִּין כָּל־בְּנֵי חֲלוֹף׃ פְּתַח־פִּיךָ

.egeni & *afflicti* , * iudicium & : iustitiam iudica

שְׁפָט־צֶדֶק וְדִין עָנִי וְאֶבְיוֹן׃

† mouet se ‡ potest נָשָׂא ‖ dominæ ‡ sunt ‡ ac si sapientiam fuissent edocta. עָז * præparant. † cibum ‡ fortis, שׂוּם * est † adunata omnis ipsa. Simia ‡ capiet: & est ‡ sunt optimi incessus: ‡ optime itinerationis. יָטַב * inter animalia: † facie cuiusquam. Lelaps. ‡ *non surgere* פָּנָה קוּם ‡ cùm efferres ‖ iniquè * pone. ‡ eliciet מוּץ יָצָא ‡ eliciet ‡ eliciet רִיב † prophetia נָשָׂא ‡ facis. ‡ substantiam נָתַן מָחָה ‖ Non est regū ‡ principum non est אִי ק ‡ pauperis. דִּין עָנָה ‡ iis qui amaro sunt פָּתַח ‡ mundi. * pauperis. אָבַד

gg

Finis libri Parabolarum.

תם ספר משלי

ספר קהלת

LIBER CHOHELETH

Qui Græcè appellatur

ECCLESIASTES.

CAPVT I. א

1 Dauid filij Choheleth VERBA
דברי קהלת בן־דוד

Vanitas .Ierusalaim in regis
2 מלך בירושלם׃ הבל

:Choheleth ‡ dixit ,vanitatum
הבלים אמר קהלת — ‡ concionans.

.vanitas oĩa vanitatũ vanitas
3 הבל הבלים הכל הבל׃

,suo labore omni in ‡ ,homini vtilitatis † Quid — † est ‡ de
4 מה־יתרון לאדם בכל־עמלו

generatio & ,vadens ‡ Generatio ?sole sub laborabit ‖ quo — ‖ laborat ‡ vadit,
5 שיעמל תחת השמש׃ דור הלך ודור

,sol oritur Et .stans ‖ seculum in terra & ,veniens* — * venit, ‖ stat
1 בא והארץ לעולם עמדת׃ וזרח השמש — [a] בוא

ipse oriens anhelus ‡ suum locum ad & ,sol ingredietur † & — † occidet ‡ transit vbi oritur. Vadit ad meridiem, & circuit
2 ובא השמש ואל־מקומו שואף זורח הוא

,circuiens :aquilonem ad circuiens & ,austrum ad Vadens .ibi
3, 6 שם׃ הולך אל־דרום וסובב אל־צפון סובב

reuertitur suos circuitus super ‡ & ,spiritus vadens* ,circuiens — * pergit ‡ ad
סבב הולך הרוח ועל־סביבתיו [b] שב — [b] שוב

mare & ,mare ad euntia † flumina Omnia ,spiritus — † pergunt
7 הרוח׃ כל־הנחלים הלכים אל־הים והים

euntia ‡ flumina quo ‡ locum Ad .plenum ipsum ‖ non — ‖ impletur. ‡ ad quem ‡ pergunt reuertuntur, vt pergant.
איננו מלא אל־מקום שהנחלים הלכים

verba Omnia .eundum ad reuertentia ipsa illuc — Cunctæ res laboriosæ *potest
4, 8 שם הם שבים [c] ללכת׃ כל־הדברים

oculus satiabitur † non :eloqui vir poterit * non laboriosa — † satiatur
יגעים לא־[d]יוכל איש לדבר לא־תשבע עין — [c] הלך

fuit quod Quid .audiendo ab auris implebitur ‖ nec ,videndo — ‖ impletur
5, 9 [e] לראות ולא־תמלא אזן משמע׃ מה־שהיה — [d] יכל [e] ראה

non ‡ & :fiet quod idipsum ,est factum quod quid & ,erit quod ipsum — ‡ nihil est
6 הוא שיהיה ומה־שנעשה הוא שיעשה ואין

:dicat quod verbum ‖ Est .sole sub nouum omne — ‖ quidpiam de quo dici possit
7, 10 כל־חדש תחת השמש׃ יש דבר שיאמר

quod seculis in fuit Iam ?ipsum * nouum hoc vide — * est
ראה־זה חדש הוא כבר היה לעלמים אשר

etiam & ,priorum memoria † Non .nos ante fuit — † est
11 היה מלפנינו׃ אין זכרון לראשנים וגם

cum ,memoria eis erit non ,erunt qui ,posteriorum
8 לאחרנים שיהיו לא־יהיה להם זכרון עם

super rex fui Choheleth ‡ Ego .posterum in † erunt qui ‡ — ‡ his † postea: ‡ concionans
12 שיהיו לאחרנה׃ אני קהלת [f] הייתי מלך על־ — [f] היה

quærendum ad meum cor dedi Et .Ierusalaim in Israel
ישראל בירושלם׃ [g] ונתתי את־לבי לדרוש — [g] נתן

13 est factum quod omne super ,sapientia in inuestigandum ad &
9 ולתור בחכמה על כל־אשר נעשה — * occupationem

Deus dedit malam negotiationem * Hanc .cælo sub — [h] ענה [i] רוע
תחת השמים הוא [h] ענין [i] רע נתן אלהים — ‡ hominis vt occupent

omnia Vidi .ea in se affligendum ad Adam ‡ filiis — † fiunt
10, 14 לבני האדם לענות בו׃ ראיתי את־כל־ — [k] עשה

vniuersa ecce & :sole sub [l] sunt facta † quæ opera — † sunt * cogitatio
המעשים [k] שנעשו תחת השמש והנה הכל

:dirigi poterit ‡ non Peruersum .spiritus pastio * & ,vanitas ‖ — ‡ potest
15 הבל [m] ורעות רוח׃ [n] מעות לא־יוכל לתקן — [m] רעה

cum ego sum Locutus .numerari poterit ‡ non defectus & — [n] עות
11, 16 וחסרון לא־יוכל [o] להמנות׃ דברתי אני עם־ — [o] מנה

addidi & ,feci magnificare ecce Ego :dicendo ,meo corde
לבי לאמר אני הנה הגדלתי [p] והוספתי — [p] יסף

omnem super sapientiam — † ante me in
חכמה על כל־אשר־היה לפני על־ — super meas facies ad † fuit qui

‡ multitudinem — .scientiæ & ,sapientiæ multum ‡ vidit meum cor & :Ierusalaim
1 ירושלם ולבי ראה הרבה חכמה [a] ודעת׃ — [a] ירע

,scientiam & , sapientiam sciendum ad meum cor dedi Et
17, 2 [b] ואתנה לבי לדעת חכמה ודעת — [b] נתן

† & ‡ est cogitatio — confractio ipsum ‡ hoc etiam quod agnoui: stultitiam & ,insanias †
[c] הוללות ושכלות ידעתי שגם־זה הוא רעיון — [c] הלל

:ira multa sapientiæ multitudine in Quia .spiritus
18, 3 רוח׃ כי ברב חכמה רב־כעס

* qui addit ‡ addit — dolorem addet ‡ scientiam addet * &
4 ויוסיף דעת יוסיף מכאוב׃

CAP. II. ב

‖ probabo — ,lætitia in te tentabo ‖ nunc Vade :meo corde in ego Dixi
1 אמרתי אני בלבי [d] לכה־נא [e] אנסכה בשמחה — [d] ילך [e] נסה

Risui .vanitas hoc etiam ecce & :bonum in vide &
2 וראה בטוב והנה גם־הוא הבל׃ לשחוק

† insanire facis ‡ boni facis? — Inuestigaui ; faciens hoc ‡ quid .lætitiæ & insane † ,dixi
3, 6 אמרתי מהולל ולשמחה מה־זה עשה׃ [f] תרתי — [f] תור

‖ vt traherem — meum cor & :meam carnem vinum in trahendum ad ‖ ,meo corde in
בלבי למשוך ביין את־בשרי ולבי

* assuescere facerem ‡ vt tenerem † quale est ‖ hominis, — donec ,stultitiam in apprehendendum ad ‡ & sapientia in ducens*
7 נהג בחכמה ולאחז בסכלות עד אשר

faciant quod , Adam ‖ filiorum bonum hoc vbi † viderem
אראה אי־זה טוב לבני האדם אשר יעשו

Magnificaui .eorum vitæ dierum numero cælis sub
4, 8 תחת השמים מספר ימי [g] חייהם׃ הגדלתי — [g] חיה

.vineas mihi plantaui ,domos mihi ædificaui :mea opera
מעשי [h] בניתי לי בתים נטעתי לי כרמים׃ — [h] בנה

‖ arbores — lignum ‖ eis in plantaui & :paradisos & ,hortos mihi Feci
5, 9 עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ

* vt irrigare facerem cum — irrigandum ad * ,aquarum piscinas mihi Feci .fructus omnis
6 כל־פרי׃ עשיתי לי ברכות מים [i] להשקות — [i] שקה

,seruos Acquisiui .ligna ‡ germinantem siluam illis ab — ‡ arbores.
7, 10 מהם יער צומח עצים׃ [k] קניתי עבדים — [k] קנה

‡ erant † pecudes, & boues & pecora multa erãt * ante me — ,bonis acquisitio † etiam :mihi fuit ‡ domus filij & ,ancillas &
ושפחות ובני־בית היה לי גם מקנה בקר

meas facies ad * fuerunt qui omnibus præ mihi fuit multa pecoris &
11 וצאן הרבה היה לי מכל [l] שהיו לפני — [l] היה

,aurum & argentum etiam mihi Coaceruaui .Ierusalaim in
8 בירושלם׃ כנסתי לי גם־כסף וזהב

† peculiaria ‖ diuersa musica instrumẽta, — ,cantores ‖ mihi feci :prouinciarum & ,regum peculium † &
12 וסגלת מלכים [m] והמדינות עשיתי לי [n] שרים — [m] דון [n] שור

‡ hominũ electas mulieres ex præda habui. — ,captiuas & ,captiuam hominis ‡ filiorum delicias & cantatrices &
13 ושרות ותענגות בני האדם [o] שדה ושדות׃

* omnibus qui fuerunt ante me † mecum. — meas facies ad fuit qui omni * præ sum auctus & ,sum magnificatus Et
9 וגדלתי והוספתי מכל שהיה [p] לפני

.mihi † stetit mea sapientia insuper .Ierusalaim in
בירושלם אף חכמתי עמדה לי׃

[o] שוד [p] פנה ‖ prohibui — substraxi ‖ non mei oculi postulauerunt quæ omnia Et
10, 14 וכל אשר שאלו עיני לא אצלתי

nam :lætitia omni ab meum cor prohibui nec .eis ab
מהם לא־מנעתי את־לבי מכל־שמחה כי־

mea pars fuit hoc & ,meo labore omni de est lætatum meum cor
15 לבי שמח מכל־עמלי וזה־היה חלקי

† ad — mea opera omnia in ego † respexi Et .meo labore omni de
11, 16 מכל־עמלי׃ [q] ופניתי אני בכל־[r] מעשי — [q] פנה

faciendũ ad laboraui quo laborem ad & ,meæ manus fecerant quę — [r] עשה
שעשו ידי ובעמל שעמלתי לעשות

reliquum ‡ non & ,spiritus pastio * & ,vanitas vniuersa ecce &
והנה הכל הבל [a] ורעות רוח ואין יתרון
,sapientiam videndum ad † ego respexi Et .sole sub
12 תחת השמש: ופניתי אני [b] לראות חכמה
est venturus qui ,homo ‡ quid Nam .stultitiam & ,insanias &
והוללות וסכלות כי מה האדם שיבוא
:ipsum ‡ fecerunt iam quod ‡ regem post
אחרי המלך את אשר־כבר עשוהו:
:stultitiam supra sapientiæ præstantia est ‖ quod ego vidi Et
13 וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן־הסכלות
tenebrositate præ lucis excellentia * sicut
כיתרון האור מן־החשך:
tenebrositate in † stultus & ,eius capite in eius ‡ oculi Sapientis
14 החכם עיניו בראשו והכסיל בחשך
eueniet vnus euentus quòd , ego etiam cognoui Et .ambulans
הולך וידעתי גם־אני שמקרה אחד יקרה
euentum secundum † meo corde in ego Dixique .ipsis omnibus
15 את־כלם: ואמרתי אני בלבי כמקרה
ego sapui * quid vt & ,mihi ueniet ego etiam stulti
הכסיל גם־אני יקרני ולמה חכמתי אני
etiam quod ,meo corde in sum locutus Et ?excellentius ‡ tunc
אז יותר ודברתי בלבי שגם־
cum sapientis memoria ‡ non Quia ,vanitas ‡ hoc
16 זה הבל: כי אין זכרון לחכם עם־
omne venientium dierum iam quod eo in ‖ :seculum in stulto
הכסיל לעולם בשכבר הימים [c] הבאים הכל
?stulto cum sapiens morietur quomodo & ,est oblitum
נשכח ואיך ימות החכם עם־הכסיל:
me super † malum quia ,vitas ‡ odi Et
17 ושנאתי את־[d] החיים כי רע עלי
,vanitas omnia quia :sole sub fit quod opus
המעשה שנעשה תחת השמש כי־הכל הבל
omnem ego odi Et .spiritus pastio * &
18 ורעות רוח: ושנאתי אני את־כל־
:sole sub laborans ego ‖ quo ,meum laborem
עמלי שאני עמל תחת השמש
.me post erit qui ,homini illum dimittam quia
[e] שאניחנו לאדם שיהיה אחרי:
?stultus vel sit futurus sapiens vtrum sciens ‡ quis Et
19 ומי יודע החכם יהיה או סכל
,laboraui quo meo labore omni in habebit auctoritatem ‖ &
וישלט בכל־עמלי שעמלתי
.† vanitas hoc etiam :sole sub essem sapiens quo &
ושחכמתי תחת השמש גם־זה הבל:
super :meum cor faciendum ‖ desperare ad ‡ ego sum versus Et
20 [f] וסבותי אני ליאש את־לבי על
est Nam .sole sub laboraui quo ,laborem omnem
21 כל־העמל שעמלתי תחת השמש: כי־יש
:rectitudine in &,scientia in &,sapientia in eius ‖ labor cuius homo
אדם שעמלו בחכמה [g] ובדעת ובכשרון
.suam partem ei dabit ,ea in laborauit non qui ,homini &
ולאדם שלא עמל־בו [h] יתננו חלקו
.magnum malum & ,vanitas † hoc etiam
גם־זה הבל [i] ורעה רבה:
suo labore vniuerso in ‖ homini existens ‡ quid Quia
22 כי מה־הוה לאדם בכל־עמלו
?sole sub laborans ipse * quo ,sui cordis contritione in ‡ &
וברעיון לבו שהוא עמל תחת השמש:
,eius negotium ‖ ira & ,dolores † eius dies omnes Quia
23 כי כל־[k] ימיו מכאבים וכעס [l] ענינו
vanitas hoc etiam :eius cor iacuit * non nocte in etiam
גם־בלילה לא־שכב לבו גם־זה הבל
,comedat quòd ‡ homine in bonum ‡ Non .ipsum ‡
24 הוא: אין־טוב באדם שיאכל
:suo labore in * bonum suæ animæ ostendat & ,bibat &
ושתה והראה את־נפשו טוב בעמלו
.illud ‡ Dei manu de quòd ego vidi hoc etiam
גם־זה [m] ראיתי אני כי מיד האלהים היא:
?me præ extra sensus ‖ quis & ,comedet quis Quia
25 כי מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני:
,sapientiam dedit ,eius facies ad ‡ bonus † qui homini Quia
26 כי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה

* cogitatio
‡ vtilitas est
[a] רעות
† vt viderem
[b] ראות
‡ est
‡ qui non sit facturus
‡ alij?
‖ vtilior est sapientia quam stultitia,
* vtilior lux quam tenebræ
‡ sunt
† in tenebris ambulat.
† si vt euenit stulto,
* laboraui vt sapiens essem
‡ magis?
‡ est
‡ erit
‖ cùm dies qui venturi sunt omnes obliuioni tradendi sint,
[c] בוא
‡ vitam,
† est mihi
[d] חיה
* cogitatio
‖ laboro
[e] ינח
‡ scit
‖ dominabitur
† est.
‡ vt
‖ facerem
[f] סבב
‖ est
[g] ידע
[h] נתן
† est
[i] רוע
‡ est
‖ de
‡ cogitatione
* laborauit
† sunt
‖ occupatio
[k] יום [l] ענה
* dormit
‡ est. ‡ nisi
* de
‡ est.
[m] ראה
‖ fruetur sensibus vt ego?
† est
‡ coram eo

occupatione,* colligendum ad negotium * dedit peccatori & :lætitiam & ,scientiam &
ודעת ושמחה ולחוטא נתן ענין לאסוף
etiam :Dei facies ad ‡ bono dandum ad congregandum ad &
ולכנוס [a] לתת לטוב לפני האלהים גם־
.spiritus pastio ‡ & ,vanitas † hoc
זה הבל ורעות רוח:

CAP. III. ג

voluntati ‡ omni tempus & † determinatum tempus Omnibus
1 לכל זמן ועת לכל־חפץ
:moriendi tempus & ,nascendi Tempus .cælis sub
2 תחת השמים: עת [b] ללדת ועת למות
.plantatum euellendi tempus & plantandi tempus
עת [c] לטעת ועת לעקור נטוע:
,irrumpendi ‡ tempus :medendi tempus & .occidendi Tēpus
3 עת להרג ועת לרפוא עת לפרוץ
tempus & ,fiendi Tempus .ædificandi tempus &
4 ועת [d] לבנות: עת [e] לבכות ועת
,saltandi tempus & ,plangendi † tempus ,ridendi
לשחוק עת ספוד ועת רקוד:
:lapides aceruandi ‡ tempus & ,lapides proiiciendi Tempus
5 עת להשליך אבנים ועת כנוס אבנים
.amplectendo ab se elongandi tēpus & ,amplexandi tempus
עת לחבוק ועת לרחק מחבק:
tēpus &,custodiēdi tēpus :perdendi tempus &,quærēdi Tēpus
6 עת לבקש ועת לאבד עת לשמור ועת
tempus :suendi tempus & ,scindendi Tempus .proiiciendi
7 להשליך: עת לקרוע ועת לתפור עת
tempus & ,diligendi Tempus .loquendi tempus & ,tacendi
8 [f] לחשות ועת לדבר: עת לאהב ועת
.pacis tempus & ,belli tempus :habēdi odio
לשנא עת מלחמה ועת שלום:
?laborans ‡ ipse quo in facientis præstantia Quæ †
9 מה־יתרון העושה באשר הוא עמל:
filiis Deus dedit quod ,negotium ‖ Vidi
10 [g] ראיתי את־הענין אשר נתן אלהים לבני
pulchrum fecit Omne .eo ‖ in se affligendum ad ‡ hominum
11 האדם [h] לענות בו: את־הכל עשה יפה
corum corde in dedit seculum † Etiam .suo tempore in
בעתו גם את־העלם נתן בלבם
opus homo inueniret non quòd propter *
מבלי אשר לא־ימצא האדם את־המעשה
.finem ad vsque & ,capite ‡ à Deus fecit quod
אשר־עשה האלהים מראש ועד־סוף:
, lætari quam ‡ :eis in bonum † non quòd Noui
12 ידעתי כי אין טוב בם כי אם־לשמוח
homo omnis etiam Et .sua vita ‡ in bonum facere &
13 ולעשות טוב [i] בחייו: וגם כל־האדם
,suo labore omni in * bonum videat & ,bibat & ,comedat quod
שיאכל ושתה וראה טוב בכל־עמלו
quod omne quòd Noui .ipsum * Dei donum
14 [k] מתת אלהים היא: ידעתי כי כל־אשר
non illud super .seculum ‖ in erit ipsum ,Deus faciet
יעשה האלהים הוא יהיה לעולם עליו אין
,fecit Deus & :diminuendum non eo ab & ,addendum †
[l] להוסיף וממנו אין לגרוע והאלהים עשה
.ipsum * iam fuit Quod .eius faciebus ‡ à timeant vt
15 שייראו מלפניו: מה־שהיה כבר הוא
requiret Deus & ‡ fuit iam fore ‡ quod &
ואשר [m] להיות כבר היה והאלהים יבקש את־
locum * ,sole sub vidi adhuc Et ?consequutum ‖
16 נרדף: ועוד ראיתי תחת השמש מקום
ibi ,iustitiæ locum † & ,impietas ibi ,iudicij
המשפט שמה הרשע ומקום הצדק שמה
Iustum ,meo corde in ego Dixi .impietas
17 הרשע: אמרתי אני בלבי את־הצדיק
omni † tempus quia :Deus iudicabit impium &
ואת־הרשע ישפט האלהים כי־עת לכל־
ego Dixi .ibi opus omne super & voluntati ‡
18 חפץ ועל כל־המעשה שם: אמרתי אני
eos purgandos ad Adam filiorum verbum Super ‡ ,meo corde in
בלבי על־דברת בני האדם [n] לברם

* occupationē, vt congreget & coaceruet
‡ coram Deo:
[a] נתן
† est
‡ cogitatio
† est
‡ quod volueris
[b] ילד
[c] נטע
‡ destruendi.
[d] בנה [e] בכה
† lamentandi,
‡ colligendi
[f] חשה
† Quid vtilitatis facienti
‡ laborat?
‖ occupationem, quam
‖ ea.
[g] ראה
‡ vt occuparet
[h] ענה
† perpetuitatis desiderium
* vt
‡ principio
† est melius
‡ nisi
‡ vita sua.
[i] היה
* de
* est.
[k] נתן
‖ perpetuum.
† est
[l] יסף
‡ facie
* est,
‡ futurum est
[m] היה
‖ tempus præsens?
† in loco
‡ in loco
† est
‡ quod volueris.
‡ propter filios hominū, vt eligeret eos
[n] ברר

.sibi ipsi animal ipsi quod videndum ad & :Deus

הָאֱלֹהִים ᵃוְלִרְאוֹת שְׁהֶם־בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם׃

animalis * euentus & ,Adam † filiorum euentus Quia

19 כִּי מִקְרֶה בְנֵי־הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה

illum mori ‡ sic ,istud mori ‖ sicut :eis ‡ vnus euentus &

וּמִקְרֶה אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה

animali præ hominis præstantia ‡ & :omnibus vnus spiritus &

וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל ᵇוּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה

.vanitas * omnia quia ,nulla

אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל׃

ex fuit omne ‡ :vnum locum ad vadens Omne †

20 הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל־מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הָיָה מִן־

spiritus scien- † Quis .puluerem ad reuertens omne ‡ & ,puluere

21 הֶעָפָר וְהַכֹּל ᶜשָׁב אֶל־הֶעָפָר׃ מִי יוֹדֵעַ רוּחַ

spiritus & :sursum ipse ascendens * hominum filiorum

בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ

‡ terram subtus ipse descendens * iumenti

הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא ᵈלְמַטָּה לָאָרֶץ׃

homo lætetur quod quam ,bonum ‡ non quod vidi Et

22 ᵉוְרָאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׂמַח הָאָדָם

cum adducet quis quia eius pars * illud quia ;suis operibus in

ᶠבְּמַעֲשָׂיו כִּי־הוּא חֶלְקוֹ כִּי מִי יְבִיאֶנּוּ

? eum post erit quod illud in videndum ad

לִרְאוֹת בְּמֶה שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָיו׃

Margin: osténderet quòd sunt vt luti animali ipsis. — ᵃ רָאָה † hominum. * iumentorũ est ‡ est ‖ moritur ‡ moritur ille, ‡ amplius homini quàm iumento nõ est: * sunt — ᵇ יתר † Omnia pergunt ‡ omnia fuerunt ‡ omnia reuertuntur in † scit an spiritus — ᶜ שׁוּב * ascendat ‡ descendat — ᵈ נטה ‡ melius est, — ᵉ רָאָה * est — ᶠ עָשָׂה

CAP. IIII. ד

qui oppressos * omnes vidi & ,ego sum conuersus Et

1 וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה אֶת־כָּל־הָעֲשֻׁקִים אֲשֶׁר

,oppressorum lachryma † ecce & ,sole sub fiunt

נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה ׀ דִּמְעַת הָעֲשֻׁקִים

,potentia ‡ eos opprimentium manu de & ,consolator eis ‡ non &

וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם ᵍכֹּחַ

mortuos ego laudans * Et .consolator eis † non &

2 וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם׃ וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת־הַמֵּתִים

viui ipsi ‡ qui ,viuos supra ‡ sunt mortui iam qui

שֶׁכְּבָר מֵתוּ מִן־הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים

adhuc vsque qui ipsis ambobus præ bonus * Et .vsque huc

3 עֲדֶנָה׃ וְטוֹב מִשְּׁנֵיהֶם אֵת אֲשֶׁר־עֲדֶן

quod malum opus vidit non qui ,fuit non

לֹא הָיָה אֲשֶׁר לֹא־רָאָה אֶת־הַמַּעֲשֶׂה הָרָע אֲשֶׁר

omnem ego vidi Et .sole sub fit

4 נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ וְרָאִיתִי אֲנִי אֶת־כָּל־

inuidia ipsa * quod ,operis rectitu-dinem & laborem

עָמָל וְאֵת כָּל־כִּשְׁרוֹן הַמַּעֲשֶׂה כִּי הִיא קִנְאַת־

.spiritus pastio ‡ & ,vanitas * hoc etiam ‡ suo socio à viri †

אִישׁ ᵏמֵרֵעֵהוּ גַּם־זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃

.suam carnem comedens ‡ & suas manus complicans * Stultus

5 הַכְּסִיל חֹבֵק אֶת־יָדָיו וְאֹכֵל אֶת־בְּשָׂרוֹ׃

pugillorum † plenitudo quàm,requie volæ plenitudo Bona ‡

6 טוֹב מְלֹא ˡכַף ᵐנָחַת מִמְּלֹא חָפְנַיִם

,vidi & ,ego sum conuersus Et .spiritus pastione * & ,labore

7 עָמָל וּרְעוּת רוּחַ׃ וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה

,secundus † non & ,vnus Est .sole sub vanitatem

8 הֶבֶל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי

,eius laboris omnis finis ‡ non & ,ei ‡ non frater & ,filius etiam

גַּם בֵּן וָאָח אֵין־לוֹ וְאֵין קֵץ לְכָל־עֲמָלוֹ

ego cui & :opulentia satiabitur ‡ non eius oculus † etiam

גַּם־עֵינוֹ לֹא־תִשְׂבַּע עֹשֶׁר וּלְמִי ׀ אֲנִי

etiam ‡ bono à meam animam faciens † deficere & ,laborans *

עָמֵל וּמְחַסֵּר אֶת־נַפְשִׁי מִטּוֹבָה גַּם־

.ipsum malum negotium ‡ & ;vanitas * hoc

זֶה הֶבֶל ⁿוְעִנְיַן ᵒרָע הוּא׃

eis est quia :vnus quam duo ‡ Meliores

9 טוֹבִים ᵖהַשְּׁנַיִם מִן־הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ־לָהֶם

vnus ceciderit si Quia .eorum labore in ‡ bona merces

10 שָׂכָר טוֹב בַּעֲמָלָם׃ כִּי אִם־יִפֹּלוּ הָאֶחָד

,ceciderit cum vni illi væ & :suum socium faciet stare

יָקִים אֶת־חֲבֵרוֹ וְאִילוֹ הָאֶחָד שֶׁיִּפּוֹל

iacuerint * si Etiam .eum sublcuandum ad secundus non & †

11 וְאֵין שֵׁנִי לַהֲקִימוֹ׃ גַּם אִם־יִשְׁכְּבוּ

Margin: *oppressiones quæ — † lachrymæ — ‡ erat ‡ viribus, — ᵍ כֹּחַ — † erat * laudaui ‡ magis quàm ‡ sunt — ʰ מוּת * melior vtroque — ⁱ רוּעַ — ‡ congruentiã * esset — † vniuscuiusq; ad proximum suum. * est ‡ cogitatio * cõplectitur ‡ comedit — ᵏ רָעָה ‡ Melior est * cum † volarũ cum — ˡ כַּף ᵐ נוּח * cogitatione † est ‡ est ‡ oculi ‡ satiantur diuitiis: — עינו ק — * labor ‡ facio * est ‡ occupatio mala est. — ᵒ רוּעַ ⁿ עָנָה ‡ sunt — ᵖ שְׁנַיִם ‡ propter laborem — ᑫ נָפַל † non erit * dormierint — ʳ קוּם

‡ calor erit quomodo vni & :eis erit calor & ,duo

ᵃשְׁנַיִם וְחַם לָהֶם וּלְאֶחָד אֵיךְ יֵחָם׃

‡ eum contra stabunt duo ,vnus ei præualuerit si Et

12 וְאִם־יִתְקְפוֹ הָאֶחָד הַשְּׁנַיִם יַעַמְדוּ נֶגְדּוֹ

.rumpetur festinantia in ‡ non triplicatum filum &

וְהַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִמְהֵרָה יִנָּתֵק׃

,stulto & ,sene rege præ :sapiens & pauper gnatus * Melior

13 טוֹב יֶלֶד מִסְכֵּן וְחָכָם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל

vinctorum domo è Quia .adhuc moneri nouit non † qui

14 אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לְהִזָּהֵר עוֹד׃ כִּי־מִבֵּית הָסוּרִים

.pauper est natus suo regno in etiã quia ;regnandum ‡ ad est egressus

יָצָא לִמְלֹךְ כִּי גַּם בְּמַלְכוּתוֹ ᵇנוֹלַד רָשׁ׃

sub ambulantes viuentes cunctos Vidi

15 ᶜרָאִיתִי אֶת־כָּל־הַחַיִּים הַמְהַלְּכִים תַּחַת

.eo pro stabit qui ,secundo gnato ‡ cum ,sole

הַשָּׁמֶשׁ עִם הַיֶּלֶד הַשֵּׁנִי אֲשֶׁר יַעֲמֹד תַּחְתָּיו׃

corum facies ad fuit qui omni .populo omni finis Non

16 אֵין־ᵈקֵץ לְכָל־הָעָם לְכֹל אֲשֶׁר־הָיָה לִפְנֵיהֶם

‡ hoc etiam quia :eo in lætabuntur non posteri etiam

גַּם הָאַחֲרוֹנִים לֹא יִשְׂמְחוּ־בוֹ כִּי־גַם־זֶה

.spiritus contritio † & ,vanitas

הֶבֶל וְרַעְיוֹן רוּחַ׃

‡ vadis domum ad ibis ‡ quando ,tuum pedem Custodi

17 שְׁמֹר רַגְלְךָ כַּאֲשֶׁר ᵉתֵּלֵךְ אֶל־בֵּית

stultos dare præ ‡ audiendum ad propinquus & † :Dei

הָאֱלֹהִים וְקָרוֹב לִשְׁמֹעַ ᶠמִתֵּת הַכְּסִילִים

.malum facere se scientes ipsi non quia.sacrificium

זָבַח כִּי־אֵינָם יוֹדְעִים ᵍלַעֲשׂוֹת רָע׃

CAP. V. ה

acceleret ne tuum cor & ,tuo ore super festines Ne

1 אַל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ וְלִבְּךָ אַל־יְמַהֵר

,cælis in ‡ Deus quia :Dei facies ad ‡ verbum proferre

ʰלְהוֹצִיא דָבָר לִפְנֵי הָאֱלֹהִים כִּי הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם

.pauca tua verba sint idcirco :terram super tu &

וְאַתָּה עַל־הָאָרֶץ עַל־כֵּן ⁱיִהְיוּ דְבָרֶיךָ מְעַטִּים׃

vox & :negotij * multitudine in somnium veniens ‡ Quia

2 כִּי בָּא הַחֲלוֹם בְּרֹב עִנְיָן וְקוֹל

votum voueris Quum .verborum multitudine in stulti

3 כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים׃ כַּאֲשֶׁר ᵏתִּדֹּר נֶדֶר

voluntas ‖ non quia illud reddere tardes ne ,Deo

לֵאלֹהִים אַל־תְּאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי אֵין חֵפֶץ

.redde ,voueris Quæ :stultis in

בַּכְּסִילִים אֵת אֲשֶׁר־תִּדֹּר שַׁלֵּם׃

non & ,voueas quod quàm ,voueas non quòd ‡ Melius

4 טוֹב אֲשֶׁר לֹא־תִדֹּר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא

faciendum peccare ad * tuum os des Ne .reddas

5 תְשַׁלֵּם׃ אַל־תִּתֵּן אֶת־פִּיךָ לַחֲטִיא

error quia ,angeli facies ad † dicas ne & ,tuam carnem

אֶת־בְּשָׂרֶךָ וְאַל־תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה

dissipabit & ,tuam vocẽ propter Deus irascetur quid Vt ,istud

הִיא לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל־קוֹלֶךָ וְחִבֵּל

,somniorum multitudine in Quia .tuarũ manuum opus

6 אֶת־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃ כִּי בְרֹב חֲלֹמוֹת

.time Deum sed multum ‡ verba & ,vanitates &

וַהֲבָלִים וּדְבָרִים ᵐהַרְבֵּה כִּי אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא׃

iustitiæ & ,iudicij rapinam & ,pauperis oppressionem Si

7 אִם־עֹשֶׁק ⁿרָשׁ וְגֵזֶל מִשְׁפָּט וָצֶדֶק

quia :voluntate super ‡ mireris ne ,prouincia in ,videris

תִּרְאֶה ᵒבַמְּדִינָה אַל־תִּתְמַהּ עַל־הַחֵפֶץ כִּי

.eos super * excelsi & ,custodiens ‡ excelsum desuper † excelsus

גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם׃

agro ‖ lex ipsa ‡ omnibus in terræ præstantia ‡ Et

8 וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא מֶלֶךְ לְשָׂדֶה

,argento satiabitur non argentum Diligens † .seruus fit

9 נֶעֱבָד׃ אֹהֵב כֶּסֶף לֹא־יִשְׂבַּע כֶּסֶף

,vanitas * hoc etiam :fructus non multitudine in diligens ‡ qui &

וּמִי־אֹהֵב ᵖבֶּהָמוֹן לֹא תְבוּאָה גַּם־זֶה הָבֶל׃

quid & illud ‖ comedentes sunt multiplicati, bonum multiplicando in ‡

10 בִּרְבוֹת הַטּוֹבָה רַבּוּ אוֹכְלֶיהָ וּמַה־

‡ eius oculorum videre quinimo ‡ ,suis dominis rectum

כִּשְׁרוֹן לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם־ᵍרְאִית עֵינָיו׃

Margin: ᵃ שָׁנָה — ‡ citò — * est puer — † nescit admonitionem recipere ‖ regnum: — ᵇ יָלַד — ᶜ רָאָה ‡ puero — ‡ est * omniũ qui fuerunt — ᵈ קָצַץ ‡ est — † cogitatio — ‡ vadis — יתיר ׳ — ᵉ † quia propinquior est te ‡ quam quod dant stulti — ᶠ נָתַן ᵉ יָלַךְ ‡ nesciunt facere voluntatem eius. — ᵍ עָשָׂה ‡ ante Deum ‡ est — ʰ יָצָא — ⁱ הָיָה ‡ venit * occupationis — ᵏ נָדַר ‖ est — ‡ est * vt peccare facias — ˡ פָּרַר † ante angelũ, quòd ignorãtia sit. ‡ sunt multa: — ᵐ רָבָה — ⁿ רוּשׁ ᵒ דּוּן ‡ de diuina ‡ qui est super ‡ qui custodit * sunt ‡ vtilitas culturæ ‡ est * propter vtilitatẽ agrorũ est † Qui diligit ‡ amat habere multitudinẽ, est sine fructu. ‡ est ‡ Quãdo — חוא ק — multiplicãtur bona, multiplicãtur illa: & quod bonũ est ‡ nisi vt videat oculis suis? — ᵖ הָמָה — ᵍ רָאָה — ראות ק

multum siue ,parum siue ,operantis somnus Dulcis
11 מתוקה שנת העבד אם־מעט ואם־הרבה
.dormire ei permittens* ipsa non diuitis saturitas & :comedat
יאכל והשבע לעשיר איננו a מניח לו לישון׃
opulentia" ,sole sub vidi† infirmitas mala Est
12 יש רעה חולה ראיתי תחת השמש עשר
opulentia periit ‖ Et .suum malum in suis dominis custodita
13 שמור לבעליו לרעתו׃ ואבד העשר
eius manu in nō & ,filiū genuit & :mala occupatione in ipsa
ההוא b בענין רע והוליד בן ואין בידו
suæ matris vtero ex est egressus Quemadmodum .quicquam
14 מאומה׃ כאשר יצא מבטן אמו
quicquam & :venit quòd secundum eundum † reuertetur ,nudus
ערום ישוב c ללכת כשבא ומאומה
.sua manu in ducat quòd ,suo labore in* portabit non
לא־ישא בעמלו d שילך בידו׃
sic ,venit quo pacto omni ,dolorosum malum hoc† etiam Et
15 וגם־זה רעה חולה כל־עמת e שבא כן
?ventum in laborauit quod ,ei præstantia* quid Et .ibit
ילך ומה־יתרון לו שיעמל לרוח׃
,multa ira & :comedet tenebra in suis" diebus cunctis Etiam
16 גם כל־ימיו בחשך יאכל וכעס הרבה
ego vidi quod Ecce .furore & ,sua infirmitate &
17 f וחליו וקצף׃ הנה אשר־ראיתי אני
videre & ,bibere & ,comedere † ,pulchrum quod ,bonum
טוב אשר־יפה לאכול g ולשתות ולראות
.sole sub laborabit † quo ,suo labore omni in* bonum
טובה בכל־עמלו שיעמל תחת־השמש
:Deus ei dedit quos suarum vitarum* dierum numero
מספר ימי־h חיו אשר־נתן־לו האלהים
cui ,homo omnis Etiam .eius pars istud" quia
18 כי־הוא חלקו׃ גם כל־האדם אשר
,ei dedit facultatem & ,opes & ,opulentiam Deus ei dedit
נתן־לו האלהים עשר ונכסים והשליטו
lætandum ad" & ,suam partem tollendum ad ‖ & ,eo ex edendum ad"
לאכל ממנו i ולשאת את־חלקו ולשמח
.istud † Dei donum hoc :suo labore in
בעמלו זה k מתת אלהים היא׃
quia :suæ vitæ dierum recordabitur multum non Quia
19 כי לא הרבה יזכר את־ימי l חייו כי
.eius cordis lætitia in respondens ‖ Deus
האלהים מענה בשמחת לבו׃

CAP. VI. ו

ipsum multum" & ,sole sub vidi quod malum Est
1 יש רעה אשר m ראיתי תחת השמש ורבה היא
,opulentiam" Deus ei dedit cui Vir .hominem super
2 על־האדם׃ איש אשר יתן־לו האלהים עשר
omnibus ex eius animæ deficiens ipse † non & ,gloriam & ,opes &
ונכסים וכבוד ואיננו חסר לנפשו מכל
Deus ei potestatem dabit" non & :desiderabit ‖ quæ
אשר־יתאוה ולא־ישליטנו האלהים
hoc illud* comedet extraneus vir sed ,eo" ex comedendi
לאכל ממנו כי איש נכרי יאכלנו זה
vir genuerit Si .ipsum* mala infirmitas & ,†vanitas
3 הבל n וחלי רע הוא׃ אם־יוליד איש
dies fuerint quod multum ‖ & ,vixerit multos annos & ,centū
מאה ושנים o רבות יחיה ורב שיהיו ימי־
etiā & ,bono de saturata fuerit non eius anima & ,eius annorū
p שניו ונפשו לא־תשבע מן־הטובה וגם־
abortiuum* illo præ bonum ‖ dixi :ei fuerit non sepultura
קבורה לא־היתה לו אמרתי טוב ממנו הנפל׃
tenebrositate in ‖ & :ibit tenebrositatem in" & ,venit vanum in Quia
4 כי־בהבל בא ובחשך ילך ובחשך
non & viderit non solem ‖ Etiam .operietur eius nomen
5 שמו יכסה׃ גם־שמש לא־ראה ולא
vixerit si Et .illi quàm † huic* requies ,cognouerit
6 ידע q נחת לזה מזה׃ ואלו חיה
nonne :viderit non bonum & ,vicibus duabus ,annos mille
אלף שנים פעמים וטובה לא ראה הלא
labor Omnis ?vadens* omnis vnum locum ad
7 אל־מקום אחד הכל הולך׃ כל־עמל

* finit eum
a ינח
† quam
* diuitiæ conseruatæ
‖ peribunt diuitiæ ipsæ
* est
b ענה
† vt vadat
* de
d הלך
† hæc est mala infirmitas, quemadmodū
e בוא
* vtilitatis est
* vitæ suæ in tenebris
f חלה
† est
g שתה
* de † laborauit
* vitæ suæ †
h חיה
* hæc est
Dominus diuitias, & substantias,
* vt comedat ex eis,
‖ vt sumat
* vt letetur de
† est.
k נשא
i נתן
l חיה
‖ rependit lætitiam
* frequens hominibus
m ראה
* diuitias, & substantias,
† deficit
‖ desiderat
* dedit
* eis, * eas
† est, * est.
n חלה
‖ multiplicati
o רבב
p שנה
‖ quòd melior est
* abortiuus
* in tenebras
‖ in tenebris
‖ quòd
* est † magis
q נוח
* vadit

Quia implebitur non anima etiā & :eius os ob hominis
8 האדם לפיהו וגם־הנפש לא תמלא׃ כי
scienti afflicto *Quid ?stulto quàm sapienti præstantius ‖ quid
מה־יותר לחכם מן־הכסיל מה־a לעני יודע
ire præ* oculorum visio Bona ?vitu coram ‡ pergere
9 להלך נגד החיים׃ טוב מראה עינים מהלך־
Quicquid .spiritus pastio ‖ & ,vanitas hoc etiam :animam
10 נפש גם־זה הבל ורעות רוח׃ מה־
ipse" quod notum † & ,eius nomen est vocatum iam fuerit
שהיה כבר נקרא שמו ונודע אשר־הוא
.se præ fortiù † qui eo cum iudicare poterit non* & :homo
אדם ולא־יוכל b לדין עם שהתקיף ממנו׃
:vanitatem multiplicantium multum verborum est Quia ‖
11 כי יש־דברים הרבה מרבים הבל
?homini præstantius* quid
מה־יותר לאדם׃

CAP. VII. ז

vitæ † in homini bonum *quid sciens* quis Quia
1 כי מי־יודע מה־טוב לאדם בחיים
eos perficit & ‡ ,suæ vanitatis vitarum † dierum numero
מספר ימי־c חיי הבלו ויעשם
erit quid ,homini indicabit quis quia ?vmbram tanquam
d כצל אשר מי־e יגיד לאדם מה־יהיה
oleum ‖ quàm † nomen *Melius ?sole sub eum post
2 אחריו תחת השמש׃ טוב שם משמן
Bonum .eius nasci* dies quàm ,mortis dies & :bonum
3 טוב ויום המות מיום f הולדו׃ טוב
:conuiuij domum ad ire quàm ,luctus domum ad ire
g ללכת אל־בית־אבל מלכת אל־בית משתה
ad dabit † viuens & :hominis omnis finis ipsum* quod eo in
באשר הוא סוף כל־האדם והחי יתן אל־
facierum tristitia in ‖ quia ,risu præ ira Bona ‡ .suum cor
4 לבו׃ טוב כעס משחוק כי־ברע פנים
cor & :luctus domo in sapientum Cor .cor erit iucundum
5 h ייטב לב׃ לב חכמים בבית אבל ולב
increpationem audire ‡ Melius .lætitiæ domo in stultorum
6 כסילים בבית שמחה׃ טוב לשמע גערת
.stultorum canticum audiens vir ‡ quàm :sapientis
חכם מאיש שמע שיר כסילים׃
risus † sic ,olla sub spinarum vox ‖ sicut Quia
7 כי כקול הסירים תחת הסיר כן שחק
faciet insanire oppressio Quia .vanitas hoc etiam ‡ :stulti
8 הכסיל גם־זה הבל׃ כי העשק יהולל
nouissimum Melius † .donum cor perdet & ,sapientem
9 חכם ויאבד את־לב i מתנה׃ טוב אחרית
elatus quàm ,spiritu longus* melior :eius principium quàm ,verbi
דבר מראשיתו טוב ארך־רוח מגבה
quia :irascendum ad tuo spiritu in festines Ne .spiritu
10 רוח׃ אל־תבהל ברוחך לכעוס כי
quid ,dicas Ne .requiescet stultorum sinu in ira
11 כעס בחיק כסילים ינוח׃ אל־תאמר מה
quia :istis præ boni* fuerunt priores dies quòd ,fuit"
היה שהימים הראשנים k היו טובים מאלה כי
"Bona .hoc super interrogasti sapientia ex non
12 לא מחכמה שאלת על־זה׃ טובה
Quia .solem videntibus magis & :hæreditate cū sapietia
13 חכמה עם־נחלה ויתר לראי השמש׃ כי
scientiæ præstantia & :†argenti vmbra in ,sapientiæ vmbra in
בצל החכמה בצל הכסף ויתרון l דעת
opus Vide .suos patronos* viuificabit sapientia
14 החכמה תחיה בעליה׃ ראה את־מעשה
:ipse deprecauerit † quem dirigere poterit" quis quia :Dei
האלהים כי מי יוכל לתקן את אשר עותו׃
Etiam .vide mala die in & ,bono in esto bono die In
15 ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה גם
verbum super" ,Deus fecit hoc contra hoc
את־זה לעמת־זה עשה האלהים על־דברת
.quicquam eum post homo inueniret non quod
שלא ימצא האדם אחריו מאומה׃
iustus Est .meæ vanitatis diebus in vidi Omnia
16 את־הכל m ראיתי בימי הבלי יש צדיק

‖ amplius est
* pauperi
a ענה
‖ ante vitam? Melior est
* quam quod eat anima:
‖ cogitatio
† scit * fuit
* quod non potest
† fortior est
יתיר ה'
b דון
‖ Sunt verba multa multiplicantia
* amplius est
* scit * sit
† vita. in
† vitæ
‖ quos peregit
c חיה
d צלל נגד
* est † bonum
‖ vnguentum
* quo natus est
Melius est
f ילד
g הלך
* est
† ponet ibi super
* Melior est
‖ per tristitiā vultus
h יטב
‖ est
‖ quòd vir audiat
‖ fragor † est
‡ &
† Melior est finis rei
i נתן
* est longanimis
* causæ
* meliores
k חיה
* est
† requiescet homo: sed celsior est scientia sapientiæ, quia
* habentes eā.
l ידע
* potest
† curuauerit
* vt

m ראה

.sua malitia in * prolongans impius est & ,sua iustitia in ‖ periens

אֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ׃

,abundanter † sapiens sis ne & ,multum iustus sis Ne

17 אַל־תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה וְאַל־תִּתְחַכַּם יוֹתֵר

sis ne & ,multum improbus sis * Ne ‡ desolaberis quid vt

18 לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם׃ אַל־תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְאַל־תְּהִי

?tuo tempore non in morieris quid vt :stultus

סָכָל לָמָּה תָמוּת בְּלֹא עִתֶּךָ׃

ne hoc abs etiam & ,hoc in apprehendas quod ‡ Bonum

19 טוֹב אֲשֶׁר תֶּאֱחֹז בָּזֶה וְגַם־מִזֶּה אַל־

egredietur Deum timens quia * ;tuam manum facias quiescere

תַּנַּח אֶת־יָדֶךָ כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא

decem præ * :sapientem roborabit Sapientia :hac omnia †

20 אֶת־כֻּלָּם׃ הַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה

non homo Quia .ciuitate in fuerunt qui ,potentibus *

21 שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר׃ כִּי אָדָם אֵין

.peccet non & ,bonum faciat qui :terra in iustus ‡

צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה־טּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא׃

des * ne ,loquentur * quæ verbis omnibus Etiam

22 גַּם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדַבֵּרוּ אַל־תִּתֵּן

.tibi maledicentem tuum seruum audias non vt :tuum cor

לִבֶּךָ אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמַע אֶת־עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָ׃

etiam quod :tuum cor nouit multis vicibus etiam Quia

23 כִּי גַּם־פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ אֲשֶׁר גַּם־

tentaui hoc Omne † .aliis maledixisti tu

24 אַתָּה קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים׃ כָּל־זֹה נִסִּיתִי

.me à est elongata ipsa & ,ero Sapiens :dixi * ,sapientia in

בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי׃

quis profundum ,profundum & :fuit quod illud Remotum

25 רָחוֹק מַה־שֶּׁהָיָה וְעָמֹק עָמֹק מִי

,sciendum ad * meum cor & ego Circuiui :illud inueniet

26 יִמְצָאֶנּוּ׃ סַבּוֹתִי אֲנִי וְלִבִּי לָדַעַת

:supputationem ‡ & ,sapientiam quærendum & ,inuestigandum ad &

וְלָתוּר וּבַקֵּשׁ חָכְמָה וְחֶשְׁבּוֹן

insaniarum ‡ fatuitatem & ,stultitiæ impietatem sciendum ad &

וְלָדַעַת רֶשַׁע כֶּסֶל וְהַסִּכְלוּת הוֹלֵלוֹת׃

quia ,mulierem morte præ amaram ego inueniens Et

27 וּמוֹצֶא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־

:eius manus vincula * ,eius cor retia & ,decipula ipsa ‡

הִיא מְצוֹדִים וַחֲרָמִים לִבָּהּ אֲסוּרִים יָדֶיהָ

capietur peccans & ,illa ab euadet Dei facies ad * bonus

טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא יִלָּכֶד

vnam Choheleth ‖ dixit ,inueni hoc Vide .ea in ‡

28 בָּהּ׃ רְאֵה זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת

.computationem inueniendum ad * ,alteram ad *

לְאַחַת לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן׃

Hominem ,inueni non & ,mea anima quæsiuit adhuc Quam

29 אֲשֶׁר עוֹד־בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי אָדָם

his omnibus in ‖ mulierem & ,inueni mille ex ‡ vnum

אֶחָד מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְאִשָּׁה בְכָל־אֵלֶּה

quod ,inueni hoc vide * Tantummodo .inueni non

30 לֹא מָצָאתִי׃ לְבַד רְאֵה־זֶה מָצָאתִי אֲשֶׁר

inquisierunt ipsi & :rectum hominem Deus fecit

עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִקְשׁוּ

sciens * quis & ,sapiens vt ‡ Quis .multas computationes ‖

31 חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים׃ מִי כְּהֶחָכָם וּמִי יוֹדֵעַ

? verbi increpationem

פֵּשֶׁר דָּבָר׃

Margin: ‖ qui perit * dies — † nimium. רַבָּה — * paucas — חַיֵּי — ‡ est — * qui enim timet — תֵּנַח — † de omnibus his — * magis quàm * potentes, — עוֹז — ‡ est — * loquuntur * ponas — † Omnis hæc — אתה ק — * & Procul magis quàm erat: — * vt scirem, — inuestigarem, & quærerem ‡ rationem: & vt scirem ‖ erroris. — inuenio ego amariorem — † est sicut hami ‖ sagenæ * & vt coram Deo — ‡ ab ‖ concionans — * post * vt inuenirem numerũ quæsiui. — ‡ rectum ‡ rectam — * ecce — ‖ cogitationes ‡ est * est vt cognoscens

CAP. VIII. ח

fortitudo & :eius facies † faciet lucere hominis Sapientia

1 חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו וְעֹז

obserua ‡ regis os ‖ Ego .mutabitur eius facierum ‡

פָּנָיו יְשֻׁנֶּא׃ אֲנִי פִּי־מֶלֶךְ שְׁמוֹר

festinus sis Ne .Dei iuramenti verbum super &

2 וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת אֱלֹהִים׃

3 אַל־תִּבָּהֵל

omne quia .malo verbo ‡ in stes ne ,abibis eius faciebus à

מִפָּנָיו תֵּלֵךְ אַל־תַּעֲמֹד בְּדָבָר רָע כִּי כָּל־

imperium ‖ regis verbum quo In .faciet voluerit quod

4 אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַעֲשֶׂה׃ בַּאֲשֶׁר דְּבַר־מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן

‡ facies ‡ quid :ei dicet quis &

וּמִי יֹאמַר־לוֹ מַה־תַּעֲשֶׂה׃

Margin: † vultum — אוֹר עֹז — ‡ faciei — * moneo te vt obserues, — ‡ vt putes à facie eius abire, ‡ re mala. — רוּעַ — * Secundum ‖ est potestas ‡ faciei.

Qui custodit ;tempus & :malum verbum * cognoscet non ,præceptum Custodiens

5 שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע וְעֵת

volũtati † omni Quia .sapientis cor cognoscet iudicium &

6 וּמִשְׁפָּט יֵדַע לֵב חָכָם׃ כִּי לְכָל־חֵפֶץ

multum hominis malum quia :iudicium & ,tempus est

יֵשׁ עֵת וּמִשְׁפָּט כִּי־רָעַת הָאָדָם רַבָּה

nam :est futurum quod sciens ipse non * Quia .eum super

7 עָלָיו׃ כִּי־אֵינֶנּוּ יֹדֵעַ מַה־שֶּׁיִּהְיֶה כִּי

imperans † homo Non * :ei indicabit quis ,erit quando

8 כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה מִי יַגִּיד לוֹ׃ אֵין אָדָם שַׁלִּיט

die in potestas ‡ nec ,spiritum prohibendum ad * ,spiritum in

בָּרוּחַ לִכְלוֹא אֶת־הָרוּחַ וְאֵין שִׁלְטוֹן בְּיוֹם

impietas eruet neque :prœlio in dimissio † nec ,mortis

הַמָּוֶת וְאֵין מִשְׁלַחַת בַּמִּלְחָמָה וְלֹא־יְמַלֵּט רֶשַׁע

dare * & ,vidi hoc Omne .eius patronos †

9 אֶת־בְּעָלָיו׃ אֶת־כָּל־זֶה רָאִיתִי וְנָתוֹן

:sole sub fit quod factum * omne ad meum cor

אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ

.sibi malum in hominem in homo est dominatus quo tempore

עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ׃

loco à † & * venerunt & ‡ ,sepultos impios vidi tunc Et

10 וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם

sic * qua † ciuitate in tradentur obliuioni & ,ambulabunt * sancto

קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ וְיִשְׁתַּכְּחוּ בָעִיר אֲשֶׁר כֵּן־

sententia fit non Quia .† vanitas hoc etiam :fecerant

11 עָשׂוּ גַּם־זֶה הָבֶל׃ אֲשֶׁר אֵין־נַעֲשָׂה פִתְגָם

filiorum cor est plenum ideò :citò * mali facti

מַעֲשֵׂה הָרָעָה מְהֵרָה עַל־כֵּן מָלֵא לֵב בְּנֵי־

peccans Quoniam .malum faciendum ad eis in hominis

12 הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע׃ אֲשֶׁר חֹטֶא

sciens ‡ etiam quia :* ei prolongans * & ,centies malum faciens *

עֹשֶׂה רָע מְאַת וּמַאֲרִיךְ לוֹ כִּי גַּם־יוֹדֵעַ

timebunt † qui ,Deum timentibus bonum erit quòd ego

אָנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה־טּוֹב לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירְאוּ

non & ,impio erit non bonum Et .eius faciebus à

13 מִלְּפָנָיו׃ וְטוֹב לֹא־יִהְיֶה לָרָשָׁע וְלֹא־

timens ipse ‡ non qui * vmbra tanquam :dies prolongabit

יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יָרֵא

super fit quæ vanitas Est ;Dei faciebus à

14 מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים׃ יֶשׁ־הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־

eos ad pertingens quod † iusti sunt quia :terram

הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם

eos ad pertingens quod ‡ impij sunt & :impiorum opus secundum

כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם

.vanitas ‖ hoc etiam quòd dixi :iustorum opus secundum

כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים אָמַרְתִּי שֶׁגַּם־זֶה הָבֶל׃

bonum * non quod ,lætitiam ego laudaui Et

15 וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת־הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין־טוֹב

,bibere & comedere quin * ,sole sub homini

לָאָדָם תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי אִם־לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת

diebus ,suo labore in eum comitabitur † hoc & :lætari &

וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַעֲמָלוֹ יְמֵי

:sole sub Deus ei dedit quos ,suarum vitarum ‡

חַיָּיו אֲשֶׁר־נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃

sapientiam sciendum ad * meum cor dedi Quemadmodum †

16 כַּאֲשֶׁר נָתַתִּי אֶת־לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה

:terram super fit quod negotium videndum ad ‡ &

וְלִרְאוֹת אֶת־הָעִנְיָן אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ

suis oculis in somnum nocte in & die in etiam quod

כִּי גַם בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה שֵׁנָה בְּעֵינָיו

.volens ipse * non

אֵינֶנּוּ רֹאֶה׃

non quòd Dei opus omne vidi Et

17 וְרָאִיתִי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא

fit quod opus inuenire homo poterit †

יוּכַל הָאָדָם לִמְצוֹא אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה

,quærendum ad † ,homo laborabit * quod propter :sole sub

תַחַת־הַשֶּׁמֶשׁ בְּשֶׁל אֲשֶׁר יַעֲמֹל הָאָדָם לְבַקֵּשׁ

non ,scire * sapiens dixerit si etiam & ,inueniet non &

וְלֹא יִמְצָא וְגַם אִם־יֹאמַר הֶחָכָם לָדַעַת לֹא

.inuenire poterit

יוּכַל לִמְצֹא׃

Margin: * rem malam: — † volũto — רָבָּה — * nescit — * Nullus est ‡ qui potestatem habeat * vt prohibeat ‡ est — נִגַּד — † est — † habentem illam. * posui — רְאֵה — * opus — ‡ qui * post eos, † qui in — בּוֹא — * ambulauerunt. † in * rectum — שֶׁכֶן — † est. * de opere malo — עֹשֶׂה — * facit * prolongat * Deus dies: ‡ scio — מֵאֵת — † timent à facie — * erit ‡ timet à facie — צֵל — פְּנֵי — † quibus vsu venit ac si haberent ‡ quibus vsu venit ac si haberent — נִגַּד — ‖ est * esset — * nisi vt comedat, & bibat, lætetur: — שָׁתָה — † adhærebit sibi de ‡ vitæ suæ, — לוה חיה — † Quando * vt scirem — יָדַע — ‡ viderem occupationem quæ — עָנָה — * videt. — † possit. — * laborat ‡ vt quærat, — * se

CAP. IX. ט

declarandū ad & ,meo corde in dedi † hoc omne *Quia** ‖ Sanè † posui

1 כִּי אֶת־כָּל־זֶה נָתַתִּי אֶל־לִבִּי וְלָבוּר

eorū seruitia & ,sapientes & iusti Quia .hoc omne ‖ opera

אֶת־כָּל־זֶה אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים וַעֲבָדֵיהֶם

sciens non * odium etiam ,amorem etiam :Dei manu in * nescit

בְּיַד הָאֱלֹהִים גַּם־אַהֲבָה גַּם־שִׂנְאָה אֵין יוֹדֵעַ

sicut ‡ Omnia .eorum facies ad † omnia * ,homo ‖ * quæ

2 הָאָדָם הַכֹּל לִפְנֵיהֶם׃ הַכֹּל כַּאֲשֶׁר

,mundo & ,bono ,impio & iusto vnus euentus omnibus ‖ † ante eos sunt ‡ eueniunt ac si esset

לַכֹּל מִקְרֶה אֶחָד לַצַּדִּיק וְלָרָשָׁע לַטּוֹב וְלַטָּהוֹר

:sacrificans ipse † non qui ei & ,sacrificanti & ,immundo & ‖ † sacrificat:

וְלַטָּמֵא וְלַזֹּבֵחַ וְלַאֲשֶׁר אֵינֶנּוּ זֹבֵחַ

.timens † iuramentum qui sicut ,iurans ,peccator * sic ,bonus sicut ‖ * qui peccat, qui iurat, † timet.

כַּטּוֹב כַּחֹטֶא הַנִּשְׁבָּע כַּאֲשֶׁר שְׁבוּעָה יָרֵא׃

,sole sub fit quod omni in ‡ malum Hoc ‖ ‡ est inter omnia quæ fiunt

3 זֶה רָע בְּכֹל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ

hominum * filiorum cor etiā & :omnibus † vnus euentus quòd ‖ † fit * hominum

כִּי־מִקְרֶה אֶחָד לַכֹּל וְגַם לֵב בְּנֵי־הָאָדָם

,eorum vitu * in ,eorum corde in insania † & ,malo est plenum ‖ † insania * vita

מָלֵא־רָע וְהוֹלֵלוֹת בִּלְבָבָם בְּחַיֵּיהֶם

eligatur quisquis * Quia .mortuos ad hoc post & ‖ * cuicunque electo

4 וְאַחֲרָיו אֶל־הַמֵּתִים׃ כִּי־מִי אֲשֶׁר יִבָּחֵר[a] ‖ יחבר

bonus ipse * viuus canis quia :spes est ,viuentes omnes ad ‖ ק

אֶל־כָּל־הַחַיִּים יֵשׁ בִּטָּחוֹן כִּי־לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב

.scientes † viuentes Nam .mortuo leone pra ‖ * Inter † est melior

5 מִן־הָאַרְיֵה הַמֵּת׃ כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים ‖ מות

non & ,quicquā scientes ipsi non * mortui & :sunt morituri quòd ‖ † sciunt,

שֶׁיָּמֻתוּ וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה וְאֵין ‖ מות[b]

.eorū memoria est tradita obliuioni quia :merces eis vltrà † ‖ * nesciunt † est

עוֹד לָהֶם שָׂכָר כִּי נִשְׁכַּח זִכְרָם׃

eorum inuidia etiā ,eorum odium etiam ,eorum amor Etiam

6 גַּם אַהֲבָתָם גַּם־שִׂנְאָתָם גַּם־קִנְאָתָם

omni in sæculum in vltrà eis * non pars & :periit iam ‖ * est

כְּבָר אָבָדָה וְחֵלֶק אֵין־לָהֶם עוֹד לְעוֹלָם בְּכֹל

comede ,Vade .sole sub fit quod

7 אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ לֵךְ[c] אֱכֹל ‖ ילך[c]

:tuum vinum bono ‡ corde in bibe & ,tuum panem gaudio in ‖ ‡ iucundo

בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֶב־טוֹב יֵינֶךָ׃

.sua opera † Deus voluit * iam quia ‖ * complacet tuis operibus,

כִּי כְבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֶׂיךָ[d]׃ ‖ עשרי[d]

oleum & :candida tua vestimenta sint tempore omni In ‖ היר[e]

8 בְּכָל־עֵת יִהְיוּ[e] בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן

cum vita * Vide .deficiat non tuū caput super ‖ * vitam

9 עַל־רֹאשְׁךָ אַל־יֶחְסָר׃ רְאֵה חַיִּים עִם־

,tuæ vanitatis vitarum ‖ diebus omnibus dilexisti quam ,vxore ‖ ‖ vitæ

אִשָּׁה אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ כָּל־יְמֵי חַיֵּי[f] הֶבְלֶךָ ‖ חיה[f]

:tuæ vanitatis diebus omnibus sole sub tibi dedit quos

אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כֹּל יְמֵי הֶבְלֶךָ

tu quo ,tuo labore in & :vitis ‡ in tua pars hoc † quia ‖ ‖ hæc est ‡ vitæ: * de

כִּי הוּא חֶלְקְךָ בַּחַיִּים וּבַעֲמָלְךָ אֲשֶׁר־אַתָּה

tua manus inuenerit quod Omne .sole sub laborans * ‖ * laboras

10 עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ

,computatio & ,opus ‡ non quia :fac tua virtute in faciendū ad ‖ secundum vires tuas ‡ est nec cogitatio,

לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ[g] עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן

vadens ‖ tu quo sepulchro in sapientia & † ,scientia & ‖ † nec ‖ vadis.

וְדַעַת[h] וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הֹלֵךְ ‖ בכחך ידע[h]

quod ,sole sub videre ‡ & ,sum Conuersus .illuc ‖ † vidi

11 שַׁבְתִּי וְרָאֹה תַּחַת־הַשֶּׁמֶשׁ כִּי ‖ שמתי

etiam bellum fortium ‡ nec ,cursus leuium † non ‖ ‡ est

לֹא לַקַּלִּים[i] הַמֵּרוֹץ וְלֹא לַגִּבּוֹרִים הַמִּלְחָמָה וְגַם ‖ קלל[i]

epulentia prudentium * non etiam & ,panis sapientium ‡ non ‖ ‡ est * sunt rectorū diuitiæ.

לֹא לַחֲכָמִים לֶחֶם וְגַם לֹא לַנְּבֹנִים[k] עֹשֶׁר

accidet occursus † & tempus sed :gratia scientum ‡ non etiam & ‖ ‡ est † casus accidit

וְגַם לֹא לַיֹּדְעִים[l] חֵן כִּי־עֵת וָפֶגַע יִקְרֶה ‖ בין[k]

homo sciet non * etiam Quia .ipsis omnibus

12 אֶת־כֻּלָּם׃ כִּי גַּם לֹא־יֵדַע הָאָדָם אֶת־ ‖ חנן[l]

.malo reti in capiuntur qui pisces sicut .suum tempus * nescit ‖ ‡ quæ capiuntur ‖ sic capiūtur

עִתּוֹ כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְצוֹדָה רָעָה

filij irretiti ipsi sicut † ,laqueo in capta * aues sicut & ‖ פות[m]

וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת[m] בַּפָּח כָּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי

---

† cum ‖ eos super ceciderit quod secundum † ,malo tempore in hominum

הָאָדָם לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתִּפּוֹל[a] עֲלֵיהֶם ‖ נפל[a]

sub sapientiam vidi hanc Etiam .repente

13 פִּתְאֹם׃ גַּם־זֹה רָאִיתִי[b] חָכְמָה תַּחַת ‖ ראה[b]

† est mihi. ‖ ,parua Ciuitas :me ad ipsa † magna & :sole

14 הַשָּׁמֶשׁ וּגְדוֹלָה הִיא אֵלָי׃ עִיר קְטַנָּה

† viri * pauci: ‖ ,magnus rex eam aduersus venit & :parum * ea in virorum † Dei

וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט וּבָא־אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל

‖ contra ‖ magnas munitiones eā super † extruxit & ,eam circundedit &

וְסָבַב אֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוֹדִים גְּדֹלִים׃

ipse eruit & ,sapiens pauper vir ea in est inuentus Et

15 וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם וּמִלַּט־הוּא

est recordatus non homo & :sua sapientia in vrbem

אֶת־הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת־

† quòd melior est sapientia quam fortitudo, * est, ‖ bonam † ego dixi Et .illius pauperis viri

16 הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן הַהוּא׃ וְאָמַרְתִּי אָנִי טוֹבָה

,* contempta pauperis sapientia & fortitudine pra sapientiam

חָכְמָה מִגְּבוּרָה וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה[c] ‖ בזה[c]

† sunt ‖ sapientum Verba .audita ipsa † non eius verba &

17 וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים׃ דִּבְרֵי חֲכָמִים

† plus * domini inter ‖ .stultos in dominantis * clamor quàm † audiuntur quiete in

בְּנַחַת נִשְׁמָעִים מִזַּעֲקַת[d] מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים׃ ‖ נוח[d]

† Melior est * quàm instrumēta bellica. ‖ perdet vnus peccator & ,conflictus vasis pra * sapientia Bona †

18 טוֹבָה חָכְמָה מִכְּלֵי[e] קְרָב וְחוֹטֶא אֶחָד יְאַבֵּד

.multum bonum ‖ כלה[e]

טוֹבָה הַרְבֵּה׃

CAP. X. י

† Sicut * mortuæ † faciunt, & manare faciūt fœtore vnguēti aromatarij, sic hominem † & * stultitia parua ‖ vnguentum faciet vaporare ,faciet † fœtere mortui * muscæ †

1 זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ[f] יַבִּיעַ[g] שֶׁמֶן

.parum stultitia * ,gloria à † sapientia à pretiosum :pigmentarij

רוֹקֵחַ יָקָר מֵחָכְמָה מִכָּבוֹד סִכְלוּת מְעָט׃

.ipsius sinistrā ad stulti cor & ,eius dexterā ad sapientis Cor

2 לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ׃

eius cor ,ambulans stultus quod secundum † viam per etiam Et

3 וְגַם־בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הֹלֵךְ לִבּוֹ ‖ באש[f] נבע[g]

† cùm stultus ambulat, ‖ † spiritus Si .ipse ‖ stultus ,omnibus dicit & ,deficiens *

4 חָסֵר וְאָמַר לַכֹּל סָכָל הוּא׃ אִם־רוּחַ ‖ יתירה

* deficit, ‖ est ‡ iræ * contra ‖ quia :dimittas ne tuum locum ,te super * ascenderit dominatis

הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ אַל־תַּנַּח[h] כִּי ‖ ינח[h]

* lenitas ‖ .magna peccata faciet quiescere sanitas *

מַרְפֵּא יַנִּיחַ[i] חֲטָאִים גְּדוֹלִים׃

† quod * egreditur à facie † Positus est stultus ‖ egrediens * qui error sicut :sole sub vidi † malum Est

5 יֵשׁ רָעָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצָא ‖ נוח[i]

excellentiis in stultitia est Data * .dominātis facie ab à

6 מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט׃ נִתַּן הַסֶּכֶל בַּמְּרוֹמִים

* magnis: ‖ Vidi .sedebunt humilitate in diuites & :multu *

7 רַבִּים וַעֲשִׁירִים בַּשֵּׁפֶל יֵשֵׁבוּ׃ רָאִיתִי

seruos tanquam ambulantes principes & :equos super seruos

עֲבָדִים עַל־סוּסִים[k] וְשָׂרִים הֹלְכִים כַּעֲבָדִים ‖ שור[k]

dissipans & ,incidet eam in ,foueam Fodiens .terram super

8 עַל־הָאָרֶץ׃ חֹפֵר גּוּמָּץ בּוֹ יִפּוֹל[l] וּפֹרֵץ ‖ נפל[l]

* Transferens ‖ ,lapides fa iens Proficiscit .serpens cum mordebit sepem

9 גָּדֵר יִשְּׁכֶנּוּ[m] נָחָשׁ׃ מַסִּיעַ אֲבָנִים ‖ נשך[m]

† di crimini se exponit per illa. ‖ .eis in periclitabitur † ligna scindens :eis in affligetur dolore

יֵעָצֵב בָּהֶם בּוֹקֵעַ עֵצִים יִסָּכֶן בָּם׃

* huius faciē non ‖ .terserit facies non ipse * & ,ferrum fuerit hebetatum Si

10 אִם־קֵהָה הַבַּרְזֶל וְהוּא לֹא־פָנִים קִלְקַל

† scindens: at excellentia sapientiæ est super alia quod rectum faciat. ‖ .sapientia rectificandi præstantia & :† roborabit vires &

וַחֲיָלִים יְגַבֵּר וְיִתְרוֹן הַכְשֵׁיר חָכְמָה׃

* absque ‖ præstantia * non & susurro non in † serpens mordeat Si

11 אִם־יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא־לָחַשׁ וְאֵין יִתְרוֹן

† est vtilis ‡ gratiosa: ‖ gratia † sapientis oris Verba .linguam habenti

12 לְבַעַל הַלָּשׁוֹן׃ דִּבְרֵי פִי־חָכָם חֵן[o] ‖ נשך חנן[o]

* perdent ‖ verborum Initium .eum deglutient * stulti labia &

13 וְשִׂפְתוֹת כְּסִיל תְּבַלְּעֶנּוּ׃ תְּחִלַּת[p] דִּבְרֵי־ ‖ חלל[p]

.mala insania eius oris nouissimū & :stultitia eius oris

פִיהוּ סִכְלוּת וְאַחֲרִית פִּיהוּ[q] הוֹלֵלוּת רָעָה׃ ‖ פה[q]

† nescit ‖ homo sciet non † :verba multiplicabit stultus Et

14 וְהַסָּכָל יַרְבֶּה[r] דְבָרִים לֹא־יֵדַע הָאָדָם ‖ רבה[r]

‡ sibi annūciabit quis ,se post ,erit quod & ,erit quod quid ‖ נגד

מַה־שֶּׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד לוֹ׃

nouit non † qui ,eum faciet laborare stultorum Labor

15 עמל הכסילים תיגענו אשר לא־ידע

tuus rex quod ‡ ,terra tibi Væ :ciuitatem ad pergere ‡ eum

16 ללכת אל־עיר׃ אי־לך ארץ שמלכך

tua Beatitudines .comedent * mane in tui principes & :* puer

נער ושריך בבקר יאכלו׃ אשריך

17 tempore in tui principes & :heroum † filius tuus rex quod ‡ ,terra

ארץ שמלכך בן־חורים ושריך בעת

.potatione in ‡ non & ,fortitudine in comedent *

יאכלו בגבורה ולא בשתי׃

manuum deiectione in † & :contignatio se inclinabit pigritiis In

18 בעצלתים ימך המקרה ובשפלות ידים

vinum & ,panem facientes ‡ risum Ad * .domus distillabit

19 ידלף הבית׃ לשחוק עשים לחם ויין

.omnibus respondebit † argentum & :viuos lætificabit

ישמח חיים והכסף יענה את־הכל׃

penetralibus in & ,vilipendas ne regem tua scientia * in Etiam

20 גם במדעך מלך אל־תקלל ובחדרי

cælorum auis quia :diuitem vilipendas ne tui cubilis

משכבך אל־תקלל עשיר כי עוף השמים

.verbum annunciabit alis præditus ‡ & ,vocem faciet ire

יוליך את־הקול ובעל הכנפים יגיד דבר׃

† nescit. הלך a * eum. * puer * est: * comedunt. Beata tu ‡ cum † est nobilis: שור b * comedunt propter fortitudinem. ‡ propter potatione. Propter pigritias manuum vt cadat † propter panem pertatem. שתה c מכך d * Propter ‡ faciunt † obtinet omnia. cogitatione עשה ידע ‡ habens alas יתיר ה

CAP. XI. יא

quia :aquarum facies * super † tuum panem Mitte

1 שלח לחמך על־פני המים כי־

‡ partem Da .illum inuenies dierum multitudine in

ברב הימים תמצאנו׃ תן־חלק

2 erit quid scies non † quia :octo etiam & ,* septem

לשבעה וגם לשמונה כי לא תדע מה־יהיה

pluuiam ,nubes fuerint repletæ Si .terram super mali

3 רעה על־הארץ׃ אם־ימלאו העבים גשם

,austrum in ‡ lignum ceciderit si Et .euacuabunt terra super ‡ ad

על־הארץ יריקו ואם־יפול עץ בדרום

.erit ibi ,lignum ceciderit quo * loco :aquilone in † si & † ad aquilonem in

ואם בצפון מקום שיפול העץ שם יהוא׃

non nubes in videns * & ,seminabit non ,ventum Obseruans

4 שמר רוח לא יזרע וראה בעבים לא

,venti via † quid sciens tu ‡ non Quemadmodum .metet

5 יקצור׃ כאשר אינך יודע מה־דרך הרוח

fetus nec ,sic :plenæ † ventre in ossa * sicut

כעצמים בבטן המלאה ככה לא תדע את־

.omnia faciet ‖ qui ,Dei opus

מעשה האלהים אשר יעשה את־הכל׃

facias quiescere ne vespera in † & ,tuum semen semina mane In

6 בבקר זרע את־זרעך ולערב אל־תנח

vel ,hoc an erit rectum hoc si sciens tu non quia :tuam manum

ידך כי אינך יודע אי זה יכשר הזה או־

est dulcis Et .bona unum sicut ipsa ‡ ambo an & ,illud

7 זה ואם־שניהם כאחד טובים׃ ומתוק

.solem videre oculis bonum * & :lux

האור וטוב לעינים לראות את־השמש׃

omnibus his in * ,homo vixerit multis annis si Quia †

כי אם־שנים הרבה יחיה האדם בכלם

8 multum quia ,tenebrositatis ‖ dierum recordetur & :fuerit lætatus

ישמח ויזכר את־ימי החשך כי־הרבה

.vanitas * ,euenit quicquid ,erunt

יהיו כל־שבא הבל׃

tuum cor tibi sit bonum † & ,tua adolescentia in iuuenis Lætare

9 שמח בחור בילדותיך ויטיבך לבך

,tui cordis viis in ambula & ,tuarum electionum * diebus in

בימי בחורותיך והלך בדרכי לבך

omnia propter quod scito & † .tuorum oculorum aspectibus in &

ובמראה עיניך ודע כי על־כל־

iudicium in Deus te adducet hæc

אלה יביאך האלהים במשפט׃

ידע g † etiam ignotus ac si prouideres * faciem * panis * indigentibus, † non scis נפל h † Qui obseruat * qui respicit cognoscis † sit † nec ‡ prægnantis * nescis ‖ facit † vesperi נוח i quid magis rectum sit ‡ pariter sint * iucundum est ראה k † Etiam * & שנה l ‖ tenebrarum, quanquam multi sunt dies lucis. יום m * indicabit esse vanitatem. † iocundetur יטב n * iuuentutis tuæ. ‡ secundum aspectum † sed ידע o בוא p

malitiam fac transire & ,tuo corde à iram amoue Et

10 והסר כעס מלבך והעבר רעה

.* vanitas pubertas & † adolescentia quia :tua carne à

מבשרך כי־הילדות והשחרות הבל׃

סור a ‡ & iuuentus * sunt.

CAP. XII. יב

Vsque :tuarum electionum diebus in tui creatoris memento Et

1 וזכר את־בוראיך בימי בחורתיך עד

quibus * anni attingant & ,mali dies veniant non quo

אשר לא־יבאו ימי הרעה והגיעו שנים אשר

non Donec ‡ .voluntas eis in mihi ‡ Non ,dicas

2 תאמר אין־לי בהם חפץ׃ עד אשר לא־

reuertatur & ,stellæ & ,luna & ,lux & ,sol obtenebrescat

תחשך השמש והאור והירח והכוכבים ושבו

custodes se commouebunt qua die In .pluuiam post nubes

3 העבים אחר הגשם׃ ביום שיזעו שמרי

quia ,molares cessabunt :virtutis viri peruertentur * & ,domus

הבית והתעותו אנשי החיל ובטלו הטחנות כי

claudentur Et ,fenestris in ‡ videntes tenebrescent & ,diminuerunt

4 מעטו וחשכו הראות בארבות׃ וסגרו

consurget & :molæ vocis * humilitate in ,platea in fores †

דלתים בשוק בשפל קול הטחנה ויקום

cantici filiæ omnes incuruabuntur ‡ & ,volucris vocem ad

לקול הצפור וישחו כל־בנות השיר׃

florebit † & ,via in consternationes * & ,timebunt excelso de Etiam

5 גם מגבה יראו וחתחתים בדרך וינאץ

quoniam :audiendus dissipabitur ‡ & ,locusta erit onerosa & ,amygdalum

השקד ויסתבל החגב ותפר האביונה כי־

platea in circuibunt & ,sui seculi domum ad homo vadens †

הלך האדם אל־בית עולמו וסבבו בשוק

,argenteus funis elongetur non Donec * .plangentes

6 הספדים׃ עד אשר לא־ירחק חבל הכסף

super hydria conteratur & :aurea lenticula confringatur &

ותרץ גלת הזהב ותשבר כד על־

reuertetur Et ‡ .cisternam ad rota confringatur * ,scaturiginem ‡

7 המבוע ונרץ הגלגל אל־הבור׃ וישב

reuertetur spiritus & :fuit quod sicut * terram super † puluis

העפר על־הארץ כשהיה והרוח תשוב

dixit vanitatum Vanitas .illum dedit qui ,Deum ad

8 אל־האלהים אשר נתנה׃ הבל הבלים אמר

Choheleth fuit quia amplius Et .vanitas omnia ,Choheleth *

9 הקוהלת הכל הבל׃ ויתר שהיה קהלת

fecit auscultare & ,populum scientiam docuit adhuc :sapiens

חכם עוד למד־דעת את־העם ואזן

,multum † parabolas direxit :inuestigauit &

וחקר תקן משלים הרבה׃

,scripturam & :voluntatis verba inuenire Choheleth Quæsiuit

10 בקש קהלת למצא דברי־חפץ וכתוב

* sapientum Verba .veritatis verba ,rectitudinis *

11 ישר דברי אמת׃ דברי חכמים

,collectionum † auctores ;plantati claui tanquam & ,stimuli tanquam

כדרבנות וכמשמרות נטועים בעלי אספות

mi fili illis ab ‡ amplius Et :vno pastore à sunt dati

12 נתנו מרעה אחד׃ ויתר מהמה בני

lectiones * & :finis † non multum * libros facere ‡ ,sis monitus

הזהר עשות ספרים הרבה אין קץ ולהג

.carnis labor multum

הרבה יגעת בשר׃

,time Deum :est auditus omnis verbi Finis

13 סוף דבר הכל נשמע את־האלהים ירא

.homo omnis † hoc quia ,custodi eius mandata &

ואת־מצותיו שמור כי־זה כל־האדם׃

iudicium in adducet Deus opus omne Quia

14 כי את־כל־מעשה האלהים יבא במשפט

,* malum siue ,bonum siue :occultum omne super

על כל־נעלם אם־טוב ואם־רע׃

iuuentutis tuæ, antequam * de נגע b ‡ est ‡ Antequam שוב c זוע d * incuruabunt se homines robusti. ‡ per fenestras. † ostia * sonitus ‡ humiliabuntur שחח e שור f * panebunt † reprobabitur coitus, & onerabitur dorsum, ‡ dissipabitur concupiscentia: ירחק ק פור g † vadit * Antequam subtrahatur רצץ גלל i ‡ fontem † Tunc † in * quemadmodum * concionans ידע k ‡ multas. תקן l * placita: * rectam, & ‡ sunt אמן m † congregationum, qui ‡ his ‡ faciendi * plures \ † est * doctrina multa afflictio ‡ est. עשה n קצץ o ס רבתי † est עשה p בוא q ‡ fit. רוע r

Finis libri Ecclesiastes.

תם ספר קהלת

שיר השירים
CANTICVM CANTICORVM SELOMOH.

CAPVT I. א

quod canticorum Canticū
שיר[a] השירים אשר
me Osculetur .Selomoh ipsi
לשלמה׃ [b] ישקני
quia :sui oris osculis ex ‡
מנשיקות פיהו כי־
.vino præ tui amores boni *
טובים דדיך מיין׃
oleum † ,optimorum tuorum vnguentorum odorem Ad‖
3 לריח שמניך טובים שמן
.te dilexerunt adolescentulæ ideo :tuum nomen effusum
[c] תורק שמך על־כן עלמות אהבוך׃
,sua penetralia ‡ rex me introduxit curremus te post ,me Trahe
4 משכני אחריך נרוצה [d] הביאני המלך חדריו
tuos amores memorabimus ‡ ,te in lætabimur & ,exultabimus
נגילה ונשמחה בך נזכירה דדיך
,desiderabilis ‖ &, ego † Nigra .te dilexerunt rectitudines:vino præ
5 מיין מישרים אהבוך׃ שחורה אני [e] ונאוה
.Selomoh cortinæ sicut ,Chedar tentoria* sicut :Ierusalaim filiæ
בנות ירושלם כאהלי קדר כיריעות שלמה׃
me radiauit ‡ quia fusca ego ‡ quod ,me respiciatis Ne
6 אל־תראוני שאני שחרחרת ששזפתני
me posuerunt ,me in sunt succensi ‖ meæ matris filij :Sol
השמש בני אמי [f] נחרו־בי [g] שמני
non ,mihi * quæ ,meam vineam :vinearum custodem
נטרה את־הכרמים כרמי שלי לא
,mea anima dilexit quem ,mihi Nuncia .custodiui
7 נטרתי׃ [h] הגידה לי שאהבה נפשי
quid vt quia: meridie in facias cubare vbi ,pascas vbi
איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים שלמה
tuorum sodalium greges super se operiens † veluti ero
אהיה כעטיה על עדרי חבריך׃
;mulieribus in ‡ pulcra ○ ,tibi ‡ cognoueris Nisi
8 אם־לא תדעי [i] לך היפה בנשים
tuas capellas pasce & ,pecoris * vestigia in tibi egredere
[k] צאי־לך בעקבי הצאן ורעי את־[m]גדיתיך
curribus in meæ Equæ .pastorum tabernacula super ‡
9 על משכנות הרעים׃ לססתי ברכבי
tuæ maxillæ sunt Decoræ‖ .mea socia ‡ te assimilaui Parhoh
10 פרעה [n] דמיתיך [o] רעיתי׃ נאוו לחייך
.torquibus in † tuum collum ,murenulis in ‡
בתרים צוארך בחרוזים׃
.argenti ‡ punctis cum tibi faciemus auri Murenulas
11 תורי זהב נעשה־לך עם נקדות הכסף׃
dedit mea nardus ,suo circuitu * in † rex Vsquequo
12 עד־שהמלך [p] במסבו נרדי נתן
inter ,mihi meus dilectus myrrhæ Fasciculus .suum odorem
13 ריחו׃ צרור המר דודי לי בין
meus dilectus Copher ‡ Botrus .commorabitur mea vbera
14 שדי [q] ילין׃ אשכל הכפר דודי
:mea amica † pulchra tu Ecce .Hen--ghedi vineis in ,mihi
15 לי בכרמי עין גדי׃ הנך יפה [r] רעיתי
.columbæ ‡ tui oculi ,pulchra tu ecce
הנך יפה עיניך יונים׃
etiam ,iucundus ‡ etiam ,mi dilecte * pulcher tu Ecce
16 הנך יפה דודי אף נעים אף־
,larices ‡ nostrarum domorum Tigna .viridis † noster lectus
17 ערשנו רעננה׃ [f] קרות בתינו ארזים
.abietes † nostra laquearia
רהיטנו [t] ברותים׃

[a] שור · [b] נשק · ‡ ille · * meliores sunt · ‖ Propter · † vt · [c] ריק · ‡ in cubicula · [d] בוא · ‡ memores amorum tuorum magis quàm vini: recti · † sum, · ‖ decora. · [e] אוה · * tabernacula · ‡ paululū denigrata sim, · ‡ aspexit · ‖ irati · [f] חרה [g] שום · * est · [h] נגד · † declinās ad · ‖ te ‡ inter mulieres; · [i] ידע [k] יצא · * pecudum, · [m] רעה גדה · ‡ iuxta · ‡ amica · ‖ Pulchræ · [n] דמה · [o] רעה · ‡ propter margaritas, † propter torques. Margaritas aureas ‡ argenteis. Dum † esset * accubitu · [p] סבב · ‡ camphora · [q] לון · † es · רעה · * columbarū. *es ‡ dulcis ‖ floridus. • cedrina. † abiegna. · [f] קרה [t] רחט · הרטינו · ק

CAPVT II. ב

Ego rosa ,Saron‖ :conuallium lilium
1 אני חבצלת השרון שושנת העמקים׃
.filias inter mea amica sic ,spinas inter lilium Sicut
2 כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות׃
:filios inter meus dilectus sic ,siluæ ligna in ‡ malus Sicut
3 כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים
.meo palato dulcis eius fructus & ,sedi & ,concupiui eius vmbra in
[a] בצלו חמדתי וישבתי [b] ופריו מתוק לחכי׃
* in me super eius vexillum & ,vini domum ad * me Introduxit
4 הביאני אל־בית היין ודגלו עלי
me roborate .lagenis in † me Fulcite .amor
5 אהבה׃ סמכוני באשישות רפדוני
eius Læua .ego ‡ amore ægra quia :malis in
6 בתפוחים כי־[c]חולת אהבה אני׃ שמאלו
.me amplexabitur eius dextera & ,meo capite sub
תחת לראשי וימינו תחבקני׃
vel ,capreis in ‡ Ierusalaim filiæ vos Adiuraui *
7 השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או
feceritis euigilare si & ,suscitaueritis si ;agri ceruis in †
באילות השדה אם־[d]תעירו ואם־תעוררו
.voluerit donec ,amorem
את־האהבה עד שתחפץ׃
super transiliens venit ipse Ecce ,mei dilecti Vox
8 קול דודי הנה־זה [e] בא מדלג על־
.colles super raptim accurrens ‡ ;montes
ההרים מקפץ על־הגבעות׃
:ceruorum hinnulo vel ,capreæ meus dilectus est Similis
9 דומה דודי לצבי או לעפר האילים
è prospiciens ,nostrum parietem post stans ‡ iste en
הנה־זה עומד אחר כתלנו משגיח מן־
.cancellis è sese prodens † ,fenestris
החלנות מציץ מן־החרכים׃
,mea socia ‖ tibi Surge ,mihi dixit & ,meus dilectus Respondit*
10 ענה דודי ואמר לי קומי לך רעיתי
:transiit hyems ecce Quia .tibi abi ‡ & ,mea speciosa
11 יפתי ולכי־לך׃ כי־הנה הסתו עבר
sunt visi ‡ Flores .sibi abiit .pertransiit imber
12 הגשם חלף הלך לו׃ [h] הנצנים נראו
est audita turturis vox & ;pertigit cantus ‡ tempus ,terra in
בארץ עת [i] הזמיר הגיע וקול התור נשמע
vites & ,suos grossos protrusit * Ficus .nostra terra in
13 בארצנו׃ התאנה חנטה פגיה והגפנים
,mea formosa,mea amica tibi surge:odorem dederunt minutæ vuæ
סמדר נתנו ריח קומי לכי רעיתי יפתי
absconditio in petræ scissuris in mea Columba .tibi abi ‡ &
14 ולכי־לך׃ יונתי בחגוי הסלע בסתר
me audire fac ,tuum aspectum mihi ostende :gradus
המדרגה [k] הראיני את־מראיך השמיעני את־
.decorus ‡ tuus aspectus & ,dulcis tua vox quia:tuam vocem
קולך כי־קולך ערב ומראיך נאוה׃
corrumpentes ,paruas vulpes ,vulpes nobis Prehendite
15 אחזו־לנו שועלים שועלים קטנים מחבלים
,mihi ‡ meus Dilectus .minutæ vuæ nostræ vineæ & :vineas
16 כרמים וכרמינו סמדר׃ דודי לי
,dies aspiret Donec .lilium in pascens illi ‖ ego &
17 ואני לו הרעה בשושנים׃ עד שיפוח היום
vel ,capreæ mi dilecte te assimila ,circui * :vmbræ fugiant &
[l] ונסו הצללים [m] סב דמה־לך דודי לצבי או
.Bether † montes super ceruorum hinnulo
לעפר האילים על־הרי בתר׃

‖ campi,& · ‡ inter ligna · [a] צלל [b] פרה · * in · † phialis vitreis, stipate · ‖ languens ‡ sum. · [c] חלה · * Adiuro ‡ per capreas, † ceruos · [d] עור · [e] בוא · ‡ subsiliens · ‡ stat · † prospiciens · * Locutus est ‖ amica · ‡ veni · הסתיו · ק · [f] יפה [g] ילך · ‖ apparuerunt ‡ putationis aduenit: · [h] נצץ [i] נגע · * dulcescere fecit · לך · ק · † veni · [k] ראה · ‡ desiderabilis · יתיר · Capite · ‡ meus est. · ‖ sum illiusqui pascit inter lilia. · * vertete, similis esto · [l] נוס [m] סבב · † diuisionis.

*pulchra tu Tota .thuris collem ad & ,myrrhæ montem

7 הר המור ואל־גבעת הלבונה ; כלך יפה

Lebanon de Mecum .te in ‡ non macula & ,mea amica

8 רעיתי ומום אין בך ; אתי מלבנון

capite ‡ de prospicies :venies Lebanon de mecum sponsa

[a]כלה אתי מלבנון [b] תבואי תשורי ׀ מראש

,leanarum ‖ habitaculis de ,Chermon & ,Senir capite ‡ de ,Amanah

אמנה מראש שניר וחרמון [c] ממענות אריות

mea soror meum cor Abstulisti .pardorum † montibus de

9 מהררי נמרים ; לבבתני אחתי

torque vna in :tuis oculis ex vno in meum cor abstulisti :sponsa

כלה לבבתני באחד מעיניך באחד ענק

mea soror tui amores sunt pulchri Quàm .tuis ceruicibus de ‡

10 מצורניך ; מה־[d]יפו דדיך אחתי

odor & ,vino præ * tui amores sunt boni quàm :sponsa

כלה מה־[e]טבו דדיך מיין וריח

stillabunt † Fauum :aromatibus cunctis præ tuorũ vnguentorum

11 שמניך מכל־בשמים ; נפת [f] תטפנה

odor & .tua lingua sub ‡ lac & mel :sponsa tua labia

שפתותיך כלה דבש וחלב תחת לשונך וריח

obseratus ‖ Hortus .Lebanon odor sicut tuorum vestimentorum

שלמתיך כריח לבנון ; [g] גן ׀ נעול

.signatus fons ,obseratus ‖ fons :sponsa mea soror

12 אחתי כלה גל ׀ נעול מעין חתום ;

fructu ‡ cum ,punicorum malorum paradisus tuæ Propagines *

13 שלחיך פרדס רמונים עם [h] פרי

crocus & Nardus .nardis cum cyprei :dulcedinum

14 מגדים כפרים עם־נרדים ; נרד ׀ וכרכם

,myrrha ,thuris ligni omnibus ‖ cum cinnamomum & ,canna †

קנה וקנמון עם כל־עצי לבונה מר

.aromatum capitibus ‡ omnibus cum ,aloes &

ואהלות עם כל־ראשי בשמים ;

fluentium & ;viuentium aquarum puteus hortorum Fons

15 מעין [i] גנים באר מים חיים ונזלים

Auster veni & ,Aquilo Excitare † .Lebanon de

16 מן־לבנון ; עורי צפון [k] ובואי תימן

meus dilectus veniat :illius aromata fluant ,meum hortum perfla

[l] הפיחי גני [m] יזלו בשמיו יבא דודי

.suarum dulcedinum * fructum comedat & ,suum hortum ad

לגנו ויאכל [n] פרי מגדיו ;

CAP. V. ה

collegi ,sponsa mea soror meum hortum in Veni

1 באתי לגני אחתי [o] כלה [p] אריתי

cum meum fauum comedi ,meo aromate cum meam myrrham

מורי עם־בשמי אכלתי יערי עם־

socij * comedite :meo lacte cum meũ vinum bibi; meo melle

דבשי [q] שתיתי ייני עם־חלבי אכלו [r] רעים

meum cor & ,dormiens † Ego .dilecti ‡ vos inebriate & ,bibite

2 שתו ושכרו דודים ; אני ישנה ולבי

,mea soror mihi Aperi :pulsantis mei dilecti vox :vigil *

[f] ער קול ׀ דודי דופק פתחי־לי אחתי

meum caput quia ,mea perfecta ‡ ,mea columba ,mea amica

רעיתי יונתי [t] תמתי שראשי

.noctis guttis mei cincinni ;rore est plenum

נמלא־טל קוצותי רסיסי לילה ;

?illam induam quomodo ,meam tunicam me Expoliaui

3 פשטתי את־כתנתי איככה אלבשנה

?illos inquinabo quomodo ,meos pedes laui

רחצתי את־רגלי איככה אטנפם ;

mea viscera & foramine è ‡ suam manum misit meus Dilectus

4 דודי שלח ידו מן־החור ומעי

aperiendum ad ego Surrexi .eo super tumultuauerunt ‖

5 [u] המו עליו ; [x] קמתי אני לפתח

mei digiti & ,myrrham stillauerunt meæ manus & :meo dilecto

לדודי וידי ׀ נטפו־מור ואצבעתי

.sera manubria super ‡ transeuntem myrrham

מור עבר על [y] כפות המנעול ;

,trãsierat ,circuierat † meus dilectus & ‖ ,meo dilecto ego Aperui

6 פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר

non & ,cum quæsiui ,ipsum loquendo in * ,est egressa mea anima

נפשי יצאה בדברו בקשתיהו ולא

*es
‡est
‡vertice
[a]כלל [b]בוא
‡vertice
‖leonum.
[c]עון
†leopardorũ.
באחת
ק
‡colli tui.
[d]יפה
* quàm vinũ.
[e]טוב
† stillant
[f]נטף
‡ est in
‖ offirmatus
[g]גנן
‖ offirmatus,
* Plantationes
‡ fructibus dulcibus:
[h]פרה
† calamus odoratus,
‖ cæteris arboribus thuriferis:
‡ præcipuis aromatibus,
[i]גנן
† Surge
[k]בוא
[l]פוח [m]נזל
*pomorum, delicatorum suorum.
[n]פרה
[o]כלל
[p]ארה
* amici,
[q]שתה
[r]רעה
‡ charissimi.
† dormio.
* vigilat:
[f]עור
‡ immaculata
[t]תמם
‡ per foramẽ ostij,
‖ sonuerunt in me
[u]המה [x]קום
‡ ad cardines pessuli.
[y]כפף
‖ at
† verterat se,
* dum loqueretur ipse,

CAP. III. ג

dilexit ‖ quem quæsiui noctibus in meo cubili Super ‡

1 על־משכבי בלילות בקשתי את שאהבה

,nunc Surgam .eum inueni non & ,eum quæsiui :mea anima

2 נפשי בקשתיו ולא מצאתיו ; אקומה נא

quæram ,latis locis in & ,plateis in ,ciuitate in circuibo &

ואסובבה בעיר בשוקים וברחבות אבקשה

.eum inueni non & ,eum quæsiui :mea anima dilexit † quem

את שאהבה נפשי בקשתיו ולא מצאתיו ;

:ciuitate in circumeuntes ‡ custodes me Inuenerunt

3 מצאוני השמרים הסבבים בעיר את

paululum Tanquam † ?vidistis mea anima dilexit ‖ quem ‡

4 שאהבה נפשי [a] ראיתם ; כמעט

dilexit * quem inueni quo vsque ,eis ab transiuissem quòd

שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה

donec ,eum dimittam non & :eum apprehendi ;mea anima

נפשי אחזתיו ולא [b] ארפנו עד־

.meæ genitricis conclaue ad † & ,meę matris domũ ad ‡ eũ introducã

[c]שהביאתיו אל־בית אמי ואל־חדר הורתי ;

vel ,capreis in ‖ Ierusalaim filiæ vos Adiuraui

5 השבעתי אתכם [d] בנות ירושלם בצבאות או

feceritis euigilare si & ,suscitaueritis si ;campi ceruis in ‡

באילות השדה אם־[e]תעירו ׀ ואם־תעוררו

ascendens * ista † Quæ .voluerit donec ,amorem

6 את־האהבה עד שתחפץ ; מי זאת עלה

;thure & ,myrra suffita ;fumi columnæ sicut deserto è

מן־המדבר כתימרות עשן מקטרת מר ולבונה

ipsius ‖ lectus En ?pigmentarij puluere omni ex

7 מכל אבקת רוכל ; הנה [f] מטתו

potẽtibus ex :eum circum ‡ ,potentes sexaginta ,Selomoh ipsi † qui

שלשלמה ששים גברים סביב לה מגברי

:bellum ‡ docti ,gladio apprehensi ‖ ipsi Omnes .Israel

8 ישראל ; כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה

.noctibus in pauore à * ,suum femur super eius gladius vir

איש חרבו על־ירכו מפחד בלילות ;

lignis ex Selomoh rex sibi fecit sponsarum Thalamum ‡

9 אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי

,auri † eius stratum ,argenti ‡ fecit eius Columnas .Lebanon

10 הלבנון ; עמודיו עשה כסף רפידתו זהב

filiabus à ‖ ,amore succensum * eius medium :purpura eius vehiculum

מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מבנות

regem in Siion filiæ videte & ,Egredimini .Ierusalaim

11 ירושלם ; [g] צאינה [h] וראינה בנות ציון במלך

die in eius mater eum coronauit quo ,diademate in † Selomoh

שלמה בעטרה שעטרה־לו אמו ביום

.eius cordis lætitiæ die in & ,suæ desponsationis

חתנתו וביום שמחת לבו ;

CAP. IV. ד

tui oculi ,pulchra tu ecce ,mea amica ‡ pulchra tu Ecce

1 הנך יפה [i] רעיתי הנך יפה עיניך

caprarum grex vt tuus capillus :tuam comam ‖ intra columbæ *

יונים מבעד לצמתך שערך כעדר העזים

† grex vt tui Dentes .Ghilhad monte de se depilarunt ‡ quę

2 שגלשו מהר גלעד ; [k] שניך כעדר

ipsæ omnes quæ ;lauacro de ascenderunt quæ ,tonsarum

הקצובות [l] שעלו מן־הרחצה שכלם

coccineum filum Sicut .eis in ‡ non orba & ,geminantes ‖

3 [m]מתאימות ושכלה אין בהם ; כחוט השני

,punici mali fragmen sicut :decorum tuum eloquium & ,tua labia

שפתתיך ומדברך נאוה כפלח הרמון

,tuũ collum Dauid turris Sicut .tuam comam * intra tuum tempus †

4 רקתך מבעד לצמתך ; כמגדל דויד צוארך

,ea super ‡ suspensi clypei mille :acumina celsa in ‡ ædificata

בנוי [n] לתלפיות אלף המגן תלוי עליו

duo sicut tua vbera Duo .potentium scuta omnia †

5 כל שלטי הגבורים ; שני שדיך כשני

.liliis in pascentes ‡ :capreæ gemelli hinnuli

עפרים תאומי צביה הרעים בשושנים ;

ad mihi ibo :vmbræ fugiant & ,dies aspiret Donec

6 עד שיפוח היום [p] ונסו הצללים [q] אלך לי אל־

‡ In
‖ diligit
per ciuitatẽ, per plateas, & per loca lata
† diligit
‡ qui circumeunt per ciuitatem:
‡ num
‖ diligit † Cùm
[a]ראה
* diligit
[b]רפה
‡ in
† in cubiculũ
[c]בוא
‖ per capreas,
[d]בנה
‡ ceruos
[e]עור
† est
* quæ ascendit
‖ ipse
[f]נטה
† est
‡ in circuitu eius:
‖ tenent gladium,
‡ bellatores,
vniuscuiusq;
* propter timorem
‡ Ædificium
‡ argenteas,
† aureũ sellam
eius purpureã
* stratum
‖ propter filias
[g]יצא [h]ראה
† cum corona
quæ
‡ es
[i]רעה
* columbarũ
‖ cincinnos tuos:
‡ aspiciunt
† ouium
[k]שנן
[l]עלה
‖ faciũt gemellos, & sterilis
‡ est inter eas
[m]תאם
† gena tua,
* cincinnos tuos
‡ ad docendũ transeuntes:
‡ sunt in
[n]אלף
† omnes clypei
‡ qui pascuntur inter lilia
[o]צבה
[p]נוס [q]ילך

me Inuenerũt ,mihi respondit non & ,eum vocaui ;eum inueni

7 מְצָאנִי ׃ עָנָנִי וְלֹא ᵃ מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו

,me percusserunt ,ciuitate in circumeuntes ‡ custodes

הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר ᵇ הִכּוּנִי

custodes me desuper * meum pallium tulerunt ;me vulnerauerunt

פְּצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת־רְדִידִי מֵעָלַי שֹׁמְרֵי

ii ;Ierusalaim filiæ vos Adiuraui ‡ .murorum

8 הַחֹמוֹת ׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָ‍ִם אִם־

ægra ‖ quia :ei indicabitis ‡ quid ,meum dilectum inueneritis

תִּמְצְאוּ אֶת־דּוֹדִי מַה־ᶜתַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת

pulcherrima ,dilecto † præ tuus dilectus Quid † .ego amore

9 אַהֲבָה אָנִי ׃ מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה

:nos adiurasti sic quia ,dilecto præ ‖ tuus dilectus quid ?mulieribus in *

בַּנָּשִׁים מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ ׃

.millibus decẽ à vexillatus ‡ ,rubicundus & ,candidus meus Dilectus

10 דּוֹדִי ᵈ צַח וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה ׃

nigri crispi eius cincinni :obrizi auri massa * eius Caput

11 רֹאשׁוֹ כֶּתֶם ᵉ פָּז קְוֻצּוֹתָיו ᶠ תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת

torrentes super ‡ columbæ sicut eius Oculi ,coruus veluti

12 כָּעוֹרֵב ׃ עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל־אֲפִיקֵי

.plenitudinem super ‖ manentes ,lacte in se lauantes aquarum

מָיִם רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל־מִלֵּאת ׃

flores ‡ .aromatis fulci linea sicut eius Maxillæ

13 לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת

myrrham distillantia lilia † eius labia .aromatum

מֶרְקָחִים שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר

pleni ,auri ‡ circuli * eius Manus .transeuntem

14 עֹבֵר ׃ יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים

.saphiris obtectus ,eboris nitor ‡ ,eius viscera :tharsis in ‖

בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים ׃

bases super fundatæ marmoris † columbæ ‡ eius Coxa ‖

15 שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל־אַדְנֵי־

.larices ‡ vt electus ,Lebanon vt eius aspectus:obrizi auri

ᵍ פָז מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים ׃

* iste :desideria ipse totus & ,dulcedines eius Palatum

16 ᵇ חִכּוֹ מַמְתַקִּים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה

.Ierusalaim filiæ meus socius † iste & ,meus dilectus

דוֹדִי וְזֶה ⁱ רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלָ‍ִם ׃

quò ?mulieribus in ‖ pulcherrima tuus dilectus abiit Quò

17 אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה

?tecum eum quæremus & ,tuus dilectus respexit ‡

פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ ׃

Margin: ᵃ ענה ‡ qui circũeunt ciuitatẽ ᵇ נכה * quod erat super ‡ Adiuro ‡ narrabitis ‖ langueo ᶜ נגד † Qualis est ‡ dilectis, * inter mulieres? ‖ habet præ di lectis. ‡ insignis pre ᵈ צחח * vt aurũ obrizum: ᵉ פזז ᶠ תלל ‡ iuxta effusiones ‖ iuxta ‡ vt † vt * vt ‡ aurei ‖ lapidibus preciosis instar hyacinthi: vẽter ‡ vt candidũ ebur, obductũ ‖ Crura ‡ vt † marmoreæ ‡ cedri. ᵍ פזז * est ᵇ חיך † est amicus ⁱ רעה ‡ inter mulieres? ‡ declinauit

CAP. VI. ו

sulcorum lineas ad ,suum hortum ad descendit meus Dilectus

1 דּוֹדִי יָרַד ᵏ לְגַנּוֹ לַעֲרוּגוֹת

.lilia colligendum ad & ,hortis in pascendum ad :aromatis

הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים ׃

pascens ‖ ,mihi meus dilectus &, meo dilecto Ego

2 אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרֹעֶה

,Tirsah sicut mea amica tu ‡ Pulchra .liliis in

3 בַּשּׁוֹשַׁנִּים ׃ יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה

.vexillata ‡ vt terribilis :Ierusalaim sicut decora

נָאוָה כִּירוּשָׁלָ‍ִם אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת ׃

:me efferum reddiderunt ipsi * quia ,mea regione ‡ tuos oculos Auerte

4 הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי

.Ghilghad de se depilarunt ‡ quæ ,caprarum grex sicut ‡ tuus pilus

שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן־הַגִּלְעָד ׃

:lauacro de ascenderunt quæ ,ouium grex sicut tui Dentes

5 ˡ שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן־הָרַחְצָה

.eis in ‡ non orba * & ,geminantes ipsæ † omnes quæ

שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם ׃

.tuam comam ‡ intra tuum tempus ‖ punici mali fragmen Sicut

6 כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ ׃

:pellices ‡ octoginta & ,reginæ ipsæ * Sexaginta

7 שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים

,mea columba ipsa † Vna .numerus † non adolescentularum &

8 וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר ׃ אַחַת הִיא יוֹנָתִי

.suæ genitrici ipsa munda ‖ ,suæ matri ipsa † vna ,mea perfecta ‡

ⁿ תַמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ

,pellices ‡ & ,reginæ cã dixerunt beatam & ,filiæ cã viderunt

ᵒ רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים

Margin: ᵏ גנן ‖ qui pascit inter lilia. ‡ es ‡ castra cum vexillis. † ne sint corã me, * fortiores fuerunt ‡ est ‖ aspexerunt ˡ שנן † sunt gemelli plenæ, * sterilis ‡ est inter eas ᵐ תאם ‖ sunt tempora tua, cincinnos tuos. * sunt ‡ concubinæ: † est ‡ immaculata † est electa est ⁿ תמם ‡ concubinæ. ᵒ ראה

* est velut respicitur ‡ ista * Quæ .eam laudauerunt &

9 וַיְהַלְלוּהָ ׃ מִי־זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ־

terribilis ,sol vt pura ‖ ,luna vt pulchra ;aurora

שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אֲיֻמָּה

videndum ad descendi nucis hortum Ad :vexillata † vt

10 כַּנִּדְגָּלוֹת ׃ אֶל־גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי ᵃ לִרְאוֹת

,vitis gemmauisset ‡ an videndum ad ;conuallis fructus in ‡

בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן

.punica mala floruissent

ᵇ הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים ׃

mei populi quadrigæ ‖ ,me posuit mea anima ,noui Non

11 לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי ᶜ שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי

reuertere :Sulamith ‡ reuertere ,Reuertere .nadib *

12 נָדִיב ׃ שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי

?Sulamith in videbitis quid .te in intuebimur & ,reuertere

שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה־בָּךְ מַה־ᵈתֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית

.castrorum chorum Sicut

כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם ׃

Margin: * est ‡ quæ videtur ‖ electa † castra cum vexillis? ᵃ ראה ‡ poma ‡ floruisset ᵇ נוץ ‖ vt sint * spontanei. ‡ ô perfecta: ᶜ שום ᵈ חזה

CAP. VII. ז

filia calceamentis in tui pedes sunt pulchri Quàm

1 מַה־ᵉיָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת־

opus ,monilia sicut ‡ tuorum femorum vertebræ !magnifici ‖

נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה

,rotundus crater * tuus Vmbilicus .artificis manuum

2 יְדֵי אָמָּן ׃ שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר

triticorum aceruus † tuus venter :temperamento indigebit non

אַל־יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת ᶠ חִטִּים

.liliis in septus

סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים ׃

.capreæ gemelli hinnulli duo sicut tua vbera Duo

3 שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֳמֵי ᵍ צְבִיָּה ׃

piscinæ ‡ tui oculi :eboris ‖ turris sicut tuum Collum

4 צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת

turris sicut tuus nasus :magnatum ‡ filiæ portam super † Chesbon in

בְּחֶשְׁבּוֹן עַל־שַׁעַר ʰ בַּת־רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל

,Dammesec facies ‡ speculans ,Lebanon

הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק ׃

,coccinum, tui capitis coma & ,Carmelus † veluti te super tuum Caput

5 רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל ⁱ וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ

.canalibus in ligatus rex :purpura sicut

כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים ׃

dilecta amor fuisti iucunda † quàm & ,pulchra fuisti Quàm

6 מַה־ᵏיָּפִית וּמַה־נָּעַמְתְּ אַהֲבָה

,palmæ est assimilata tua statura Ista .deliciis in

7 בַּתַּעֲנוּגִים ׃ זֹאת קוֹמָתֵךְ ˡ דָּמְתָה לְתָמָר

.botris tua vbera &

וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת ׃

:eius ramos in apprehendam ,palmam in Ascendam ,Dixi

8 אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו

,tuæ naris ‡ odor & ,vitis botri sicut tua vbera nunc erunt &

וְיִהְיוּ־נָא שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ

optimum vinum sicut tuum palatum Et .malorum sicut

9 כַּתַּפּוּחִים ׃ ᵐ וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב

loqui faciens :rectitudines ad ‡ ,meum dilectum ad vadens

הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב

me super † & ,‡ mei dilecti Ego .dormientium labia

10 שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים ׃ אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי

,agrum in egrediamur ,mi dilecte Veni .eius desiderium *

11 תְּשׁוּקָתוֹ ׃ לְכָה דוֹדִי ⁿ נֵצֵא הַשָּׂדֶה

.villis in commoremur

ᵒ נָלִינָה בַּכְּפָרִים ׃

gemmauerit ‡ an videamus ,vineas ad Surgamus Manè

12 נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם־פָּרְחָה

ibi :punica mala floruerint ‡ ,parua vua se aperuerit ,vitis

הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם

dederunt Mandragoræ .tibi meos amores dabo

13 אֶתֵּן אֶת־דֹּדַי לָךְ ׃ הַדּוּדָאִים נָתְנוּ־

,noua ,delicata * omnia nostris ostiis super ‖ & ,odorem

רֵיחַ וְעַל־פְּתָחֵינוּ כָּל־מְגָדִים חֲדָשִׁים

.tibi abscondi ,mi dilecte ,vetera etiam

גַּם־יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ ׃

Margin: ᵉ יפה ‖ principis! ‡ sunt * vt † vt ᶠ חנט ᵍ צבה ‖ eburnea: ‡ vt † iuxta ‡ nobilium: facies tua ‡ faciem ʰ בנה † coccinum, ⁱ דלל † dulcuisti ô dilecta ᵏ יפה ˡ דמה ‡ narium tuarum, ᵐ חיך ‡ propter bonitatem: ‡ sum, † ad * est ⁿ יצא ᵒ לון Maturemus ‡ floruerit ‡ & an fecerint flores ‖ in portis * dulcia,

CAP. VIII. ח

?meæ matris vbera ſugentem ,mihi fratrem vt te det Quis

1 מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי

.me † contemnant non *etiam* ‡ ,te oſculer *platea in* ‖ te inueniam

אמצאך בחוץ אשקך גם לא־יבזו לי:

:me docebis ,meæ matris domum ad te faciam venire ,te Ducam

2 אנהגך אביאך אל־בית אמי תלמדני

.mei granati mali dulci vino de ,*conditura* *vino de te faciam bibere

אשקך מיין הרקח מעסיס רמני:

.me amplexabitur illius dextera & ,meo capite ſub eius Læua

3 שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני:

cur & *ſuſcitabitis* † cur :Ieruſalaim filiæ vos Adiuraui

4 השבעתי אתכם בנות ירושלם מה־תעירו ומה־

?voluerit ‡ donec *amorem facietis* ‖ euigilare

תעררו את־האהבה עד־שתחפץ:

ſuper *ſe adiungens* ‡ ,deſerto de *aſcendens* † iſta * Quæ

5 מי זאת עלה מן־המדבר מתרפקת על־

te *concepit* † ibi ,te excitaui malo ſub :ſuum dilectum

דודה תחת התפוח עוררתיך שמה חבלתך

.te genuit *parturiit* * ibi ,tua mater

אמך שמה חבלה ילדתך:

ſignaculum vt ,tuum cor ſuper ſignaculum vt me Pone

6 שימני כחותם על־לבך כחותם

dura ,dilectio mors vt † fortis quia ,tuum brachium ſuper

על־זרועך כי־עזה כמות אהבה קשה

.*Domini flamma ,ignis prunæ* ‡ eius prunæ :*zelotypia* † infernus ſicut

כשאול קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתיה:

,dilectionem extinguere poterunt non multæ Aquæ

7 מים רבים לא יוכלו לכבות את־האהבה

a נתן ‖ foris ‡ atque † propter b בוז c בוא * aromatico d שקה † ſuſcitatis ‖ facitis dilectam ‡ ipſa e עור * eſt † quæ aſcēdit ‡ enixa † peperit, * concepit quæ f שום † eſt g עזז † æmulatio: ‡ ignitæ, flāmę vehementiſſimæ. h רבב i כבה

& flumina non inundabunt illam: ſi dederit vir omnem

ונהרות לא ישטפוה אם־יתן איש את־כל־

ſubſtātiam domus ſuæ ‖ *in* dilectione, contemnendo contemnent

הון ביתו באהבה בוז יבוזו

‡ *eum*. Soror † nobis paruula, & vbera *non ei: quid

8 לו: אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה־

faciemus ſorori noſtræ in die qua fiet ſermo ‡ *in* ea?

נעשה לאחותנו ביום שידבר־בה:

Si murus ‖ *ipſa*, ædificemus ſuper eam palatium ‡ *argenti*:

9 אם־חומה היא נבנה עליה טירת כסף

& ſi † *ianua ipſa*, muniamus *ſuper* eam tabula ‡ *cedri*.

ואם־דלת היא נצור עליה לוח ארז:

Ego ‡ murus, & vbera mea ſicut † turres: tunc fui

10 אני חומה ושדי כמגדלות אז הייתי

in oculis eius ſicut reperiens pacem. Vinea fuit ipſi Selomoh

11 בעיניו כמוצאת שלום: כרם היה לשלמה

in Hamon Bahal, tradidit vineam cuſtodibus: ‡ vir

בבעל המון נתן את־הכרם לנטרים איש

adduceret ‖ *in* fructu eius mille argenteos.

יבא בפריו אלף כסף:

Vinea mea ‡ quæ mihi, † *ad facies meas*: mille tibi * Selomoh,

12 כרמי שלי לפני האלף לך שלמה

& ducenti cuſtodientibus fructum eius.

ומאתים לנטרים את־פריו:

O ‡ *habitans* in hortis, ſocij ‖ *attendentes ad* vocem tuam,

13 היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך

audire fac me. Fuge dilecte mi, & aſſimilare *tibi* capreæ,

14 השמיעני: ברח דודי ודמה־לך לצבי

vel hinnulo ceruorum ſuper montes aromatum.

או לעפר האילים על הרי בשמים:

‖ pro ‡ eam. † eſt * ſunt ‡ cum ‖ eſt, ‡ argenteum: ‡ oſtium eſt. † cedrina k צור ‡ ſum † ſunt l היה * valle ‡ vt quiſque ‖ pro m בוא n פרה ‡ eſt † corā me eſt * ô ‡ quę habitas ‖ attendunt o גנן p צבה

Finis Cantic. Canticorum.

נשלם שיר השירים

סכום פסוקי דעזרא שש מאות ושמונים ושמונה וסימן תרפ״ח וחציו ובין עלית הפנה:

סכום פסוקי מגלת אסתר מאה וששים וששה וסי׳ קס״ו. וחציו ותען אסתר:

סכום מספר פסוקי של איוב אלף ושבעים וסי׳ א״ע וחציו אשר קמטו בלא עת וסדריו שמנה:

מספר הפסו׳ של תהלות אלפים וחמש מאות ושבעה ועשרים א״א כוז סימן וחציו ויפתוהו בפיהם וסדריו י״ט ומזמורים ק״ו:

סכום פסוקי דספר משלי תשע מאות וחמשה עשר וסי׳ תת״ק ט״ו וחציו לפני שבר גאון וסדריו שמונה:

סך פסוקי דקהלת מאתים ועשרים ושנים וסימני׳ רכ״ב וחציו מה שהיה כבר נקרא:

סך פסו׳ שיר השירים מאה ושבעה עשר וסי׳ קי״ז וחציו נרד וכרכם:

ספר ישעיהו

LIBER IESAHIAHV.

CAP. I. א

1 ,Amos filij Iesahiahu VISIO
[a] חזון ישעיהו בן־אמוץ
Iehudah super vidit quam
אשר חזה על־יהודה
,Huzziahu dieb.in,Ierusalai &
וירושלם בימי עזיהו
Iechizchiiahu ,Achaz,Iotham
יותם אחז יחזקיהו
,terra percipe auribus & ,cæli Audite .Iehudah regum
2 מלכי יהודה: שמעו שמים והאזיני ארץ
,exaltaui & ,*magnificaui* ‡ Filios :est locutus Dominus quoniam
כי יהוה דבר בנים גדלתי [b] ורוממתי
bos Cognouit .me contra sunt præuaricati ipsi &
והם פשעו בי: ידע שור
* Israel :sui domini præsepe asinus & ,suum possessorem
3 קנהו וחמור אבוס בעליו ישראל
.intellexit non meus populus ,cognouit non
לא ידע עמי לא [c] התבונן:
semini ,iniquitate graui populo ,peccatrici genti Væ
4 הוי גוי חטא עם כבד [d] עון זרע
,Dominum dereliquerunt :corruptoribus filiis ,*malignantium* malorum.
[e] מרעים בנים משחיתים עזבו את־יהוה
.retrorsum se alienauerunt ,Israel Sanctum fecerunt irasci
נאצו את־קדוש ישראל [f] נזרו אחור:
5 ? *defectionem* * addetis ,adhuc percutiemini quid *Super* ‡
על־מה [g] תכו עוד [h] תוסיפו סרה
.infirmum cor omne & ,*ægritudinem* ‖ ad caput omne
כל־ראש [i] לחלי וכל־לבב [k] דוי:
6 ,*integritas* ‖ eo in * non *caput* ‡ ad vsque *&* pedis planta A
מכף־רגל ועד־ראש אין־בו מתם
,sunt compressa * non :*recens* ‡ plaga & ,liuor & ,vulnus ‡
פצע וחבורה ומכה טריה לא־זרו
.oleo in *mollita* ‡ nec , circumligata nec
ולא חבשו ולא רככה בשמן:
:igni succensæ vestræ ciuitates ,desolata vestra Terra
7 ארצכם שממה עריכם שרפות אש
desolatio & ;*eam depascentes* * alieni vobis coram vestrā *humum* ‡
אדמתכם לנגדכם [l] זרים אכלים אתה ושממה
.alienorum euersio sunt
כמהפכת זרים:
;vinea in vmbraculum sicut Siion filia derelinquetur Et
8 [m] ונותרה בת־ציון [n] כסכה בכרם
.*obsessa* ‡ ciuitas sicut ,cucumerario in *diuersorium* † sicut
כמלונה במקשה כעיר נצורה:
superstitem ‖ nobis reliquisset exercituum Dominus Nisi
9 לולי יהוה צבאות הותיר לנו שריד
Hamorah ipsi ,fuissemus Sedom sicut ,*parum vt*
כמעט כסדם [o] היינו לעמרה
gubernatores * Domini verbum Audite .fuissemus assimilati
10 [q] דמינו: שמעו דבר־יהוה קציני
.Hamorah populus nostri Dei legem percipite auribus :Sedom
סדם האזינו [q] תורת אלהינו עם עמרה:
dicet † ,vestrarum victimarum *multitudo* ‡ mihi quid Vt
11 למה־לי [r] רב־זבחיכם יאמר
:*pinguium* * adipe & ,arietum *ascensionibus* ‡ sum Satur ?Dominu
יהוה שבעתי עלות אילים וחלב מריאים
.volui non hircorum & agnorum & *iuuencorum* ‖ sanguinem &
ודם [s] פרים וכבשים ועתודים לא חפצתי:
hos quæsiuit quis ;*meis faciebus* *conspici* ‡ veneritis Cum
12 כי [t] תבאו [u] לראות פני מי־בקש זאת
‡ mea atria *conculcare* † ,vestra manu de
מידכם רמס חצרי:

[a] חזה
[b] רום
‡ enutriui.
* autem
[c] בין
[d] עוה
[e] רוע
[f] זור
‡ Per
* prauitatem?
[g] נכה [h] יסף
? languorem,
[i] חלה [k] דוה
‡ verticem
* est
‖ perfectio,
‡ sed
‡ saniosa
* hæc
‡ linita
‡ terram
* deuorant
[l] זור
[m] יתר
[n] סכך
† tugurium
‡ desolata.
‖ superstites paucos,
[o] היה
* principes
[p] דמה
[q] ירה
‡ offertis multitudinem
† dicit
[r] רבב
‡ holocaustis
* bubalorum:
‖ vitulorum
[s] פר
‡ vt conspiceremini coram me:
[t] בוא [u] ראה
† vt conculcaretis

suffimentum :*mendacij munus* † afferre addatis Ne
13 לא [a] תוסיפו [b] הביא מנחת־שוא קטרת
vocare ‡ , sabbathum & ,*mensem* ‖ :mihi *ipsa* * abominatio
תועבה היא לי חדש ושבת קרא
.*retentionem & iniquitatem* *potero* *non* ,*conuocationem*
מקרא לא־[c] אוכל און ועצרה:
:mea anima *habuit* † odio vestras solennitates & vestras Calendas
14 חדשיכם [d] ומועדיכם שנאה נפשי
.sustinendo laboraui ,*defatigationem ad me super fuerunt* ‡
היו עלי לטרח נלאיתי נשא:
meos oculos occultabo , vestras *volas vos expandendo in* * Et
15 ובפרשכם [e] כפיכם אעלים עיני
ego non ,orationem multiplicabitis quando etiam :vobis à
מכם גם כי־תרבו תפלה אינני
.sunt plenæ *sanguinibus* † vestræ ‡ manus: *audiens* ‖
שמע ידיכם דמים מלאו:
vestrorū *studiorū* * malum remouete,estote mundi , vos ‡ Lauate
16 רחצו [f] הזכו הסירו רע מעלליכם
.malefacere desinite : meorum oculorum conspectu de
מנגד עיני חדלו [g] הרע:
,*iniuria affectum* ‖ dirigite,iudicium quærite ,benefacere Discite
17 למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ
.nunc *Adeste* * .viduæ *litigate* † ,pupillo iudicate
18 שפטו יתום [h] ריבו אלמנה: לכו־נא
vestra peccata fuerint Si .Dominus *dicet* ‡,nos increpemus &
ונוכחה יאמר יהוה אם־יהיו חטאיכם
rubra fuerint si :albescent nix veluti ,*coccina* ‖ tanquam
[i] כשנים כשלג ילבינו אם־יאדימו
.erunt † lana velut ? vermiculus tanquam
כתולע כצמר יהיו:
.comedetis terræ bonum ,audieritis & *acquieueritis* † Si
19 אם־[k] תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו:
:deuorabimini gladio ,*fueritis rebelles* ‖ & ,tenueritis si Et
20 ואם־תמאנו [l] ומריתם חרב תאכלו
.est locutum Domini os quia
כי פי יהוה דבר:
* plena ? fidelis ciuitas meretrix vt fuit Quomodo
21 איכה [m] היתה לזונה קריה נאמנה מלאתי
.homicidæ nunc & ,ea in est morata iustitia , iudicio
משפט צדק [n] ילין בה ועתה מרצחים:
.*aqua in* *mixtus tuus potus* ‡ : scorias in *fuit* ‖ tuum Argentum
22 כספך היה [o] לסגים סבאך מהול במים:
ipse totus ‡ :furum socii & ,*contumaces* † tui Principes
23 [p] שריך סוררים וחברי גנבים כלו
:*iudicabunt* ‡ non pupillo :retributiones *sequens* ‖ & ,*munus diligens*
אהב שחד ורדף שלמנים יתום לא ישפטו
dicit * Propterea .eos ad ingredietur non viduæ *lis &*
24 [q] וריב אלמנה לא־יבוא אליהם: לכן נאם
consolabor Heu :Israel fortis exercituum *Dominus* ‡ Dominus
האדון יהוה צבאות אביר ישראל הוי אנחם
.meis inimicis de me vindicabo &,meis hostibus de
[r] מצרי ואנקמה מאויבי:
repurgabo & , te super meam manum conuertam Et
25 [s] ואשיבה ידי עליך ואצרף
.tua stanna omnia auferam & ;tuas scorias *purificatiuum vt* †
כבר סגיך ואסירה כל־בדיליך:
tuos consiliarios & ,principio *in* ‡ sicut tuos iudices restituam Et
26 ואשיבה שפטיך כבראשנה ויעציך
,iustitiæ ciuitas *tibi vocabitur* * postea ‡ :initio *in* ‖ sicut
כבתחלה אחרי־כן יקרא לך עיר הצדק
eius conuersi ‡ & redimetur iudicio in Siion .fidelis ciuitas
27 קריה נאמנה: ציון במשפט תפדה ושביה
.iustitia in
בצדקה:

‖ sacrificium mendax:
[a] יסף [b] בוא
* est
‖ calendas
‡ & conuocationem solennitatis nō possum ferre iniquitatem cum cœtu.
† habet
‡ sunt mihi oneri,
[c] יכל [d] יעד
* quādo extēdetis manus
[e] כפף
‖ audiam
‡ enim
† sanguine
‡ igitur
* operum
[f] זכך
[g] רוע
‖ oppressum,
† iudicate
* Venite
[h] ריב
‡ dicit
‖ coccinum,
[i] שן
† alba
‡ volueritis,
[k] אבה
‖ irritaueritis,
[l] מרה
* fuit
[m] היה
[n] לון
‖ versum est
‡ vinum tuum mixtum est aqua.
† declinantes,
‡ omnes diligunt munera,
[o] סיג [p] שור
‖ sequuntur
‡ iudicāt,causa
* sic
[q] רוב
* Deus
[r] צור
[s] שוב
‡ quasi fornax
‡ erant
‖ ab ‡ &
* vocaberis
‡ qui conuersi fuerint ad eā.

;pariter † peccatorum & ,prævaricatorum contritio Et

28 וְשֶׁבֶר פֹּשְׁעִים וְחַטָּאִים יַחְדָּו

Quia .consumentur Dominum derelinquentesque

וְעֹזְבֵי יְהוָה יִכְלוּ׃ כִּי

29 erubescetis ‖ & ,concupiuistis quas *ulmis ab efficientur* ‡ pudore

יֵבֹשׁוּ מֵאֵילִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם וְתַחְפְּרוּ

ulmus ut * eritis Quando .elegistis quos hortis ab

30 מֵהַגַּנּוֹת אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם׃ כִּי תִהְיוּ כְּאֵלָה

.ei † non aqua cui hortus velut & ,*suo folio* † defluens

נֹבֶלֶת עָלֶהָ וּכְגַנָּה אֲשֶׁר־מַיִם אֵין לָהּ׃

:*favillam in* ‖ eius operator & ,*stuppam in* ‡ fortis erit Et

31 וְהָיָה הֶחָסֹן לִנְעֹרֶת וּפֹעֲלוֹ לְנִיצוֹץ

.*extinguens* * non & ,pariter ipsi ambo succendentur &

וּבָעֲרוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו וְאֵין מְכַבֶּה׃

† *est.* ‡ afficiemini ab arboribus ‖ pudore affi- ciemini. * veluti quercus

אֵלָה [a] גַּנָּה [b] † foliis suis, † est. ‡ ut stuppa ‖ ut scintillas * erit qui extinguat.

CAP. II. ב

super ,Amos filius Iesahiahu vidit quod Verbum

1 הַדָּבָר אֲשֶׁר חָזָה יְשַׁעְיָהוּ בֶּן־אָמוֹץ עַל־

dierum novissimo † in ,erit Et .Ierusalaim & Iehudah

2 יְהוּדָה וִירוּשָׁלָ͏ִם׃ וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים

,montium *capite* in Domini domus mons erit præparatus

נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית־יְהוָה בְּרֹאשׁ הֶהָרִים

.gentes omnes eum ad confluent & : collibus præ se elevabit &

וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל־הַגּוֹיִם׃

ascendamus & ,*Agite* dicent & ,multi populi ibunt Et

3 וְהָלְכוּ עַמִּים [c] רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה

nos docebit & : Iahacob Dei domum ad ,Domini montem ad

אֶל־הַר־יְהוָה אֶל־בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב [d] וְיֹרֵנוּ

Sion de quia : eius semitis in ambulabimus & ,*suis viis de* *

מִדְּרָכָיו וְנֵלְכָה בְּאֹרְחֹתָיו כִּי מִצִּיּוֹן

.Ierusalaim de Domini verbum & ,lex exibit

[e] תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר־יְהוָה מִירוּשָׁלָ͏ִם׃

: multos populos arguet & ,gentes inter iudicabit Et

4 וְשָׁפַט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים

suas lanceas & ,ligones in suos gladios contundent &

וְכִתְּתוּ חַרְבוֹתָם לְאִתִּים [f] וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם

non & ,gladium gentem contra gens levabit non : falces in

לְמַזְמֵרוֹת לֹא־[g]יִשָּׂא גוֹי אֶל־גּוֹי חֶרֶב וְלֹא־

.*adeste* ‖ ,Iahacob Domus .bellum ultrà discent

5 יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה׃ בֵּית יַעֲקֹב [h] לְכוּ

dimisisti Quia .Domine lumine in ambulemus &

וְנֵלְכָה בְּאוֹר יְהוָה׃ כִּי נָטַשְׁתָּה

6 :*Oriente ab sunt repleti* quia ,Iahacob domum ,tuum populum

עַמְּךָ בֵּית יַעֲקֹב כִּי מָלְאוּ מִקֶּדֶם

.fuerunt sufficientes *alienorum natis* ‖ in & ,Pelistim sicut augures &

[i] וְעֹנְנִים כַּפְּלִשְׁתִּים וּבְיַלְדֵי נָכְרִים יַשְׂפִּיקוּ׃

finis * non & ,auro & ,argento eius terra est repleta Et

7 וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ כֶּסֶף וְזָהָב וְאֵין קֵצֶה

finis ‡ non & ,equis eius terra est repleta & : eius thesauris

לְאֹצְרֹתָיו וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ סוּסִים וְאֵין קֵצֶה

Operi .idolis eius terra est repleta Et .eius quadrigis

8 לְמַרְכְּבֹתָיו׃ וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ אֱלִילִים לְמַעֲשֵׂה

.eorum digiti fecerunt quod ,ei se *incurvabunt* † suarum manuum

יָדָיו [k] יִשְׁתַּחֲווּ לַאֲשֶׁר [l] עָשׂוּ אֶצְבְּעֹתָיו׃

non * & ,vir se humiliavit & ,homo se incurvavit Et

9 וַיִּשַּׁח אָדָם וַיִּשְׁפַּל־אִישׁ וְאַל־

: pulvere in te absconde & ,petram in Ingredere .eis parces

10 תִּשָּׂא לָהֶם׃ בּוֹא בַצּוּר וְהִטָּמֵן בֶּעָפָר

.eius *excellentia* ‡ decore à & ,Domini formidinis *faciebus* ‖ à

מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר [m] גְּאֹנוֹ׃

se incurvabit & ,*humiliabitur* ‡ hominis *elationis* † Oculi

11 עֵינֵי גַּבְהוּת אָדָם שָׁפֵל וְשַׁח

die in ipse solus Dominus elevabitur & : hominum altitudo

רוּם אֲנָשִׁים וְנִשְׂגַּב יְהוָה לְבַדּוֹ בַּיּוֹם

omnem super exercituum Domini dies Nam .illa

12 הַהוּא׃ כִּי יוֹם לַיהוָה צְבָאוֹת עַל כָּל־

.se humiliabit & ,elatum omnem super & ,excelsum & superbum

גֵּאֶה [n] וָרָם וְעַל כָּל־נִשָּׂא וְשָׁפֵל׃

,elevatas & ,sublimes Lebanon cedros omnes super Et

13 וְעַל כָּל־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן הָרָמִים וְהַנִּשָּׂאִים

.Basan quercus omnes super &

וְעַל כָּל־אַלּוֹנֵי הַבָּשָׁן׃

Venite, רבב [c] ירה [d] * vias suas, יצא [e] חנה [f] נשא [g] ‖ venite, הלך [h] superstitione repleti sunt præ Aramæis qui sunt ad Orientem Israeli: ‖ filiis alienis * est עון [i] ‡ est † incurvabant שחה [k] עשה [l] ‡ in ‖ facie ‡ altitudinis גאה [m] † elati ‡ humiliabuntur se רום [n]

omnes super & ,excelsos montes omnes super Et

14 וְעַל כָּל־הֶהָרִים הָרָמִים וְעַל כָּל־

turrim omnem super Et .elevatos colles

15 הַגְּבָעוֹת הַנִּשָּׂאוֹת׃ וְעַל כָּל־מִגְדָּל

.munitum murum omnem super & ,excelsam

גָּבֹהַּ וְעַל כָּל־חוֹמָה בְצוּרָה׃

omnes super & ,Tarsis naves omnes super Et

16 וְעַל כָּל־אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ וְעַל כָּל־

,hominis elatio se incurvabit Et .*desiderij* *prospecturas*

17 [a] שְׂכִיּוֹת הַחֶמְדָּה׃ [b] וְשַׁח גַּבְהוּת הָאָדָם

Dominus elevabitur & : hominum altitudo se humiliabit &

וְשָׁפֵל רוּם אֲנָשִׁים וְנִשְׂגַּב יְהוָה

.concidet penitus *vana* ‡ Et .illa die in ipse solus

18 לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא׃ וְהָאֱלִילִים כָּלִיל יַחֲלֹף׃

concavitates ‖ in & ,petrarum speluncas in introibunt Et

19 וּבָאוּ בִּמְעָרוֹת [c] צֻרִים וּבִמְחִלּוֹת

,eius altitudinis gloria à & ,Domini formidinis *faciebus à* ,*pulveris*

עָפָר מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר [d] גְּאוֹנוֹ

.terram *frangendum ad ipsum surgendo in* †

בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ הָאָרֶץ׃

suis argenti vana ‡ homo proiiciet illa die In

20 בַּיּוֹם הַהוּא יַשְׁלִיךְ הָאָדָם אֵת אֱלִילֵי כַסְפּוֹ

se incurvandum ad ‡ sibi fecerunt quæ ,*sui auri vana* * &

וְאֵת אֱלִילֵי זְהָבוֹ אֲשֶׁר [e]עָשׂוּ־לוֹ לְהִשְׁתַּחֲוֹת

scissuras in veniendum Ad .*vespertilionibus & ,foveas fodiendum ad*

21 לַחְפֹּר [f] פֵּרוֹת וְלָעֲטַלֵּפִים׃ לָבוֹא בְּנִקְרוֹת

,Domini formidinis *faciebus* * à saxorum *scopulos* ‡ in & ,petrarum

הַצֻּרִים וּבִסְעִפֵי הַסְּלָעִים מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה

.terram *frangendum ad ipsum surgendo in* ‖ eius altitudinis *decore* ‡ à &

וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ הָאָרֶץ׃

; *eius naso in flatus* † cuius ,homine ab vobis Desinite

22 חִדְלוּ לָכֶם מִן־הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ

? ipse *reputatur quo in nam*

כִּי־בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא׃

picturas concupiscibiles. שכה [a] שחה [b] ‡ idola ‖ foveas subterraneas, à facie צור [c] גאה [d] † cùm surrexerit ut conterat ‡ idola argentea sua, * idola aurea sua. ‡ ut incurvarent se imaginibus talparum & vespertilionum. Ut ingrediatur, in speluncas עשה [e] פור [f] ‡ cavernas * facie ‡ gloria ‡ cum surrexerit ut conterat † anima in naribus est; quid enim reputationis est

CAP. III. ג

removens ‖ exercituum Dominus dominator ecce Nam

1 כִּי הִנֵּה הָאָדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת [g] מֵסִיר

omne * ,fulcimentum & fulcimentum Iehudah à & ,Ierusalaim à

מִירוּשָׁלַ͏ִם וּמִיהוּדָה מַשְׁעֵן וּמַשְׁעֵנָה כֹּל

Fortem .aquæ fulcimentum omne & ,panis fulcimentum

2 מִשְׁעַן־לֶחֶם וְכֹל מִשְׁעַן־מָיִם׃ גִּבּוֹר

.senem & divinum & ,propheram & iudicem ,*belli* ‡ virum &

וְאִישׁ מִלְחָמָה שׁוֹפֵט וְנָבִיא וְקֹסֵם וְזָקֵן׃

,consiliarium & *faciebus elevatum & quinquaginta Principem* †

3 [h] שַׂר־חֲמִשִּׁים וּנְשׂוּא פָנִים וְיוֹעֵץ

pueros dabo Et .*eloquij peritum & ,ingeniosorum* ‡ sapientem &

4 וַחֲכַם חֲרָשִׁים וּנְבוֹן לָחַשׁ׃ וְנָתַתִּי נְעָרִים

.eos in dominabuntur *parvuli* ‖ & ,eorum principes

שָׂרֵיהֶם וְתַעֲלוּלִים יִמְשְׁלוּ־בָם׃

: suum *socium* ‡ in vir & ,virum in vir ,populus *fuit exactor* * Et

5 וְנִגַּשׂ הָעָם אִישׁ בְּאִישׁ וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ

.*inclytum in contemptus* † & ,senem in puer *superbient* ‖

יִרְהֲבוּ הַנַּעַר בַּזָּקֵן וְהַנִּקְלֶה בַּנִּכְבָּד׃

domus ‡ suum fratrem in vir apprehendet Quoniam

6 כִּי־יִתְפֹּשׂ אִישׁ בְּאָחִיו בֵּית

: nobis eris *gubernator* ,tibi Vestimentum : * sui patris

אָבִיו שִׂמְלָה לְכָה קָצִין תִּהְיֶה־לָּנוּ

die in *Assumes* .*tua manu* † sub hæc ruina &

7 וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדֶךָ׃ [i] יִשָּׂא בַיּוֹם

non mea domo in & ,*alligans* ‡ ero Non :*dicendo* * ,illa

הַהוּא לֵאמֹר לֹא־אֶהְיֶה חֹבֵשׁ וּבְבֵיתִי אֵין

gubernatorem † me constituatis Ne .vestimentum nec ,panis

לֶחֶם וְאֵין שִׂמְלָה לֹא [k] תְשִׂימֻנִי קְצִין

: concidit Iehudah & ,Ierusalaim ruit Quia .populi

8 עָם׃ כִּי כָשְׁלָה יְרוּשָׁלַ͏ִם וִיהוּדָה נָפָל

irritandū ad ,Dominum contra eorū *conata* * & eorum lingua quia

כִּי־לְשׁוֹנָם וּמַעַלְלֵיהֶם אֶל־יְהוָה [l] לַמְרוֹת

.eius gloriæ oculos

עֵנֵי כְבוֹדוֹ׃

‖ removere facit סור [g] * hoc est ‡ bellicosum, † Quinquagenarium & honorabilē vultu, ‡ artificem, industrium oratorem. ‖ pueri שור [h] * opprimetur ‡ amicum ‖ invalescent † ignobilis in nobilem. ‡ familiæ * dicens: ‡ est, princeps † manibus tuis erit. Iurabit נשא [i] * dicens: * dominus ‖ est † principem שום [k] * opera מרה [l]

suum peccatum &, eos in respondit ‖ eorum facierum ‡ Agnitio

9 הכרת [a] פניהם ענתה [b] בם וחטאתם

,eorum animæ Væ .celarunt † non, nunciauerunt Sedom sicut

כסדם הגידו [c] לא כחדו אוי לנפשם

.malum sibi ipsis reddiderunt quoniam

כי־גמלו להם רעה׃

fructum quòd ,bonus ‡ cùm iusto Dicite

10 אמרו צדיק כי־טוב כי־[d] פרי

nam : malum impio Væ .comedent suorum studiorum

11 מעלליהם יאכלו׃ אוי לרשע רע כי־

mei Populi .ei fiet ¹ eius manuum retributio

12 גמול ידיו יעשה לו׃ עמי

.eum in † sunt dominatæ mulieres & ,paruulus, eius exactores ‖

נגשיו מעולל ונשים משלו בו

tuarū semitarum viam & errare facientes ‖,te beatificantes ‡ mi Popule

עמי מאשריך [e] מתעים ודרך ארחתיך

stans † & , Dominus litigandum ‖ ad Stans .absorbuerunt*

13 בלעו׃ נצב לריב יהוה ועמד

veniet iudicium ad Dominus .populos iudicandum ad

14 [f] לדין עמים׃ יהוה במשפט יבוא

succendistis ‡ vos Et .suis principibus & , sui populi senibus cum

עם־זקני עמו ושריו ואתם בערתם

.vestris domibus in afflicti * rapina .vineam

הכרם גזלת העני בבתיכם׃

afflictorum † facies & , meum populum contunditis ‡ vobis Quid

15 מלכם תדכאו עמי ופני עניים

?exercituum Dominus ‖ Dominus dicit , moletis

תטחנו נאם־אדני יהוה צבאות׃

filiæ superbierunt ‡ quòd eo Pro : Dominus dixit Et

16 ויאמר יהוה יען כי גבהו בנות

,oculis fallentes ‡ & gutture extenta * ambulauerunt & , Siion

ציון ותלכנה [g] נטוות גרון ומשקרות עינים

:tinniebant ‡ suis pedibus in & ,ibant plaudendo † & , ambulando

הלוך וטפוף תלכנה וברגליהם תעכסנה׃

Dominus & , Siion filiarum verticem Dominus inficiet scabie ‖ Et

17 ושפח אדני קדקד בנות ציון ויהוה

.deteget earum pudendum *

פתהן יערה׃

gloriam Dominus faciet recedere illa die In

18 ביום ההוא [h] יסיר אדני את תפארת

.lunulas & , reticula † & , crepidarum*

העכסים והשביסים והשהרנים׃

,velamina ‖ & , armillas & ,Collaria ‡

19 הנטפות והשרות והרעלות׃

animi domus & ,vittas ‡ &, periscelides & , Tiaras *

20 הפארים והצעדות והקשרים ובתי הנפש

.naris circulos & Annulos .inaures &

21 והלחשים׃ הטבעות ונזמי האף׃

.crumenas & , pepla ‖ & ,operimenta ‡ &, vestes Mutatorias

22 המחלצות והמעטפות והמטפחות והחריטים׃

,palliola * & ,calyptras * &, sindones & , Specula

23 [i] הגלינים והסדינים והצניפות והרדידים׃

cingulo pro & ,erit mucus † aromate pro ,erit Et

24 והיה תחת בשם [k] מק יהיה ותחת חגורה

fascia pectorali pro & ,caluitium calamistri opere ‡ pro & ,excisio

נקפה ותחת מעשה מקשה קרחה ותחת פתיגיל

.pulchritudine pro quia : sacci cingulum

מחגרת [l] שק כי־תחת [m] יפי׃

.prœlio in tua fortitudo & , cadent gladio in tui Viri

25 מתיך בחרב [n] יפלו וגבורתך במלחמה׃

terra in munda & , eius portæ lugebunt & , plangent Et

26 ואנו ואבלו פתחיה ונקתה לארץ

.sedebit

[o] תשב׃

[a] ‡ vultus ‖ testificabitur contra — נכר [b] ענה † absconderunt — [c] נגר ‡ fuerit — [d] פרה operum ‡ in ‖ oppressores † ei ‡ qui beatificant ‖ errant — [e] תעה † perdunt: Stat ‖ iudicandum † stat — [f] דון ‡ depasti estis * pauperis est vt atteratis — מה לכם ק † pauperum comminuatis, ‖ Deus ‡ eleuatæ sunt * extento ‡ nutibus oculorum, — נטויות ק — [g] נטה † tripudiando ‡ calceamenta habebāt cum crepitaculis. ‡ decaluauit * nates — [h] סור * ornamentorum pedum, * vittas instar retis, ‡ Torques, ‖ mitras. * Pileos, ‡ murenulas, & pectoralia, Mutatoria, ‡ vela, ‖ linteamina, * vittas, ‡ theristra. — [i] גלה † fœtor — [k] מקק ‡ crinium dispositione æquali ‡ adustióque — [l] מקק [m] יפה — [n] נפל — [o] ישב

CAP. IIII. ד

die in vnum virum in mulieres septem apprehendent Et

1 והחזיקו שבע נשים באיש אחד ביום

nostris vestimentis &, comedemus nostrum Panem: dicendo, illa

ההוא לאמר לחמנו נאכל ושמלתנו

collige , nos super tuum nomen inuocetur tantùm, induemur aufer

נלבש רק יקרא שמך עלינו אסף

Domini germen erit illa die In .nostrum opprobrium

2 חרפתנו׃ ביום ההוא יהיה צמח יהוה

decore in & sublimitate in terræ fructus & : gloria & decore in

לצבי ולכבוד [a] ופרי הארץ לגאון ולתפארת

,Israel euasioni*

לפליטת ישראל׃

.Ierusalaim in residuus & , Siion in relictus ‡ erit Et

3 והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם

.Ierusalaim in vitæ ‡ in scriptus † omnis : ei dicetur Sanctus

קדוש יאמר לו כל־הכתוב [b] לחיים בירושלם׃

,Siion filiarum sordem * Dominus abluet Si ‖

4 אם רחץ אדני את [c] צאת בנות־ציון

spiritu in , eius interiori de colluerit † Ierusalaim sanguines ‡ &

ואת־דמי ירושלם [d] ידיח מקרבה ברוח

.ardoris spiritu in & , iudicij

משפט וברוח בער׃

montis paratum locum omnem super Dominus creabit Et

5 וברא יהוה על כל־מכון הר־

,fumum & , diem per nubem eius conuocationes ‡ super & ,Siion

ציון ועל־מקראיה ענן יומם ועשן

gloriam omnem super nam : nocte flamma ‖ ignis splendorem &

ונגה אש להבה לילה כי על־כל־כבוד

vmbram in ‡ erit tabernaculum Et .operimentum *

6 חפה׃ [e] וסכה תהיה לצל־

,nimbo à absconsionem in & , confidentiam in † & ,æstu ab interdiu

יומם מחרב ולמחסה ולמסתור מזרם

.pluuia à &

וממטר׃

* iis qui euaserint — [a] פרה ‡ qui relictus fuerit † qui est ‡ vita — [b] חיה ‖ Quando * sordes — [c] יצא ‡ sanguinem † lauabit de medio — [d] דוח ‡ loca conuocationis ‖ flammantis per noctem: * erit protectio ‡ pro vmbraculo per diem † pro tegmine & absconsione à turbine, — [e] סכך

CAP. V. ה

.eius vinea ‖ ,mei dilecti canticum meo dilecto ‡ nunc Cantabo

1 [f] אשירה נא [g] לידידי שירת דודי לכרמו

.olei filio cornu * in meo dilecto fuit Vinea

כרם היה לידידי בקרן בן־שמן׃

,pulchro palmite ‡ eā plantauit & ,eam elapidauit † & , eam fodit ‡ Et

2 ויעזקהו ויסקלהו ויטעהו שרק

excidit torcular etiam & , eius medio in turrim ædificauit &

[h] ויבן מגדל בתוכו וגם־יקב חצב

putidas vuas * fecit & ,vuas facere ‖ expectauit & : ea in

בו [i] ויקו [k] לעשות ענבים [k] ויעש באשים׃

iudicate, Iehudah vir & , Ierusalaim habitator nunc Et

3 ועתה יושב ירושלם ואיש יהודה שפטו־

,meam vineam inter & , me inter nunc

נא ביני ובין כרמי׃

;ea in feci non & , meæ vineæ vltrà faciendum ‡ Quid

4 מה־לעשות עוד לכרמי ולא עשיתי בו

?vuas putridas ‡ fecit & .vuas faciendum ad † expectaui Cur

מדוע קויתי לעשות ענבים ויעש באשים׃

faciens * ego quid vos nunc faciam scire nunc Et

5 ועתה [l] אודיעה־נא אתכם את אשר־אני עשה

conflagrandum ‡ ad erit & , eius sepem remouere ‖ : meæ vineæ

לכרמי הסר משוכתו והיה לבער

.conculcationem in erit & ,eius maceriam frangere

פרץ גדרו והיה למרמס׃

.sarrietur ‡ non & , putabitur non : vastitatem † eam ponam Et

6 [m] ואשיתהו בתה לא יזמר ולא יעדר

mandabo nubibus super & :sensis * & , vepris ascendet &

ועלה שמיר ושית ועל העבים אצוה

.pluuiam eam super pluendo à ‡

מהמטיר עליו מטר׃

, † Israel domus exercituum Domini vinea Nam

7 כי כרם יהוה צבאות בית ישראל

expectauit Et : eius deliciarum ‡ plantatio Iehudah vir &

ואיש יהודה נטע שעשועיו ויקו

.clamor ecce & , iustitiam : vulnus ‡ ecce & , iudicium ad *

למשפט והנה משפח לצדקה והנה צעקה׃

,agrum in * agrum. domum in ‡ domum facientibus pertingere † Væ

8 הוי [n] מגיעי בית בבית שדה בשדה

constituamini & , loci defectum ad vsque facient ‡ appropinquare

יקריבו עד אפס מקום [o] והושבתם

.terræ interiori ‖ in vos soli

לבדכם בקרב הארץ׃

‡ propter dilectum meum ‖ propter vineā eius. — [f] שיר [g] דוד * colle loco pingui ‡ sepiuit † lapidibus purgauit ‡ plantis vitis optimæ, ‖ vt faceret * labruscas. — [h] בנה [i] קוה [k] עשה ‡ boni poteram facere † vt faceret ‡ labruscas? * facio — [l] ידע ‖ vt auferam ‡ pascendum. diruam † in desolationem: ‡ fodietur, * spina, — [m] שור ‡ vt nō pluant † est, ‡ lætitiarum * Deus vt facerent ‡ plaga: ‡ iis qui coniungunt ‡ domui, ‡ agro, ‡ faciunt, adeò vt non sit locus aliis, num habitabitis — [n] נגע [o] ישב ‡ in medio

domus non Si :exercituum Dominus ‡ meis auribus In

9 באזני יהוה צבאות אם־לא בתים

absque bona * & ,grandes ; erunt desolationem in multæ

רבים לשמה יהיו גדלים וטובים מאין

batum facient ,vineæ iugera decem Nam .habitatore

10 יושב: כי עשרת צמדי־כרם יעשו בת

.Ephah faciet ,Chomer ‡ sementis & : vnum

אחת וזרע חמר יעשה איפה:

morantibus :sequentur Sechar † ,mane in maturantibus † Væ

11 הוי משכימי בבקר שכר ירדפו מאחרי

.eos incendet † vinum * crepusculum in

בנשף יין ידליקם:

vinum & ,tibia & ,tympanum ,nebel & ,cithara erit Et

12 והיה כנור ונבל תף וחליל ויין

respicient ‡ non Domini opus & ; eorum conuiuiis †

משתיהם ואת פעל יהוה לא יביטו

.viderunt non eius manuum opus &

ומעשה ידיו לא ראו:

eius gloria † & ,scientia non à * meus populus migrauit Propterea

13 לכן גלה עמי מבלי־דעת וכבודו

.siti aruit eius turba * & famis viri ‡

מתי רעב והמונו צחה צמא:

aperuit & ,suam animam sepulchrum * dilatauit Propterea

14 לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה

.eius turba ‖ & ,eius decor ‡ descendet & statutum † præter suum os

פיה לבלי־חק וירד הדרה והמונה

,homo se incuruabit Et .eo in latus † & ,eius strepitus * &

ושאונה ועלז בה: 15 וישח אדם

.se humiliabunt sublimium oculi & ,vir se humiliabit &

וישפל־איש ועיני גבהים תשפלנה:

Deus & ,iudicio in ‡ exercituum Dominus exaltabitur † Et

16 ויגבה יהוה צבאות במשפט והאל

agni pascentur Et .iustitia in sanctificatus ‖ sanctus

17 הקדוש נקדש בצדקה: ורעו כבשים

.comedent peregrini medullatorum ‡ deserta & ,suum ductum * iuxta

כדברם וחרבות מחים גרים יאכלו:

,mendacij funibus in iniquitatem trahentibus † Væ

18 הוי משכי העון בחבלי השוא

, Acceleret ,Dicentes : peccatum ‡ plaustri funibus veluti &

19 וכעבות העגלה חטאה: האמרים ימהר

.appropinquet & ; videamus vt , suum opus festinare faciat ‖

יחישה מעשהו למען נראה ותקרב

.sciemus & ,Israel Sancti consilium veniat &

ותבואה עצת קדוש ישראל ונדעה:

:malum bonum & , bonum malum dicentibus Væ

20 הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע

ponentes:tenebrositatem in ‖ lucem &,lucem in tenebrositatem ponentes*

שמים חשך לאור ואור לחשך שמים

sapientibus Væ .amarum in dulce & , dulce in amarum

21 מר למתוק ומתוק למר: הוי חכמים

.prudentibus suis faciebus ‡ coram & ,suis oculis in

בעיניהם ונגד פניהם נבנים:

virtutis ‡ hominibus & ,vinum bibendum ad potentibus * Væ

22 הוי גבורים לשתות יין ואנשי־חיל

mercede ‡ impium Iustificantibus Sechar † miscendum ad

23 למסך שכר: מצדיקי רשע עקב

.eo ab amouebunt ‖ iustorum iustitiam & : muneris

שחד וצדקת צדיקים יסירו ממנו:

glumam ‡ &,ignis linguam ‡ stipulam exedere * sicut Propterea

24 לכן כאכל קש לשון אש וחשש

:erit mucor * veluti eorum radix : debilitabit ‡ flamma

להבה ירפה שרשם כמק יהיה

spreuerunt nam ;ascendet † puluis sicut,eorum gemma * &

ופרחם כאבק יעלה כי מאסו את

sancti eloquium & ,exercituum Domini legem

תורת יהוה צבאות ואת אמרת קדוש־

nasus ‡ est iratus Ideo .contempserunt Israel

25 ישראל נאצו: על־כן חרה אף־

,eum super suam manum extendit & , suum populum in Domini

יהוה בעמו ויט ידו עליו

corū morticiniū fuit &,montes cōtremuerunt &,eum percussit &

ויכהו וירגזו ההרים ותהי נבלתם

‡ suat, dicit
* pulchræ
a הירה
‡ Corus
† iis qui surgunt
‡ vt ebrietatem sectētur, qui morantur vsque ad
* donec
‡ æstuare faciat
† in
‡ respexerunt,
b נבט
c ראה captiuus ductus est
‡ eò quòd nō fuit ei
† populus gloriæ
‡ populus famelicus,
* multitudo
d מתה
e המה
* infernus desiderium suū,
† morem,
‡ decorus
‖ multitudo
* turba
‡ cœtus eius ad eum.
f חקק g שחח
† sublimis apparebit
‡ propter iudicium,
‖ erit sanctus propter iustitiam
* morem
‡ terræ pinguia qui peregrinantur
h רעה i מוח
† iis qui trahunt
k גור l עוה
‡ trahunt
‖ festinet
m חוש n יעץ
o ידע p רוע
* qui ponunt
† tenebras:
q מרר
† facie sua
r בין
* iis qui sunt potentes
‡ robustis
‡ inebriatiua. Qui iustificant
‡ propter munera,
‖ mutant ab iis.
s שתה t סור
* consumit
‡ lingua
† quisquilias
‡ sic
* putredo
‡ germen
† terræ
u ירה
‡ furor
x נטה
y נכה

est auersus non hoc omni in :platearum interiori in stercus sicut

כסוחה בקרב חוצות בכל־זאת לא־שב

.extenta eius manus adhuc & ,eius nasus *

אפו ועוד ידו נטויה:

ei sibilauit & ,longè à gentes ‡ in vexillum eleuabit Et

26 ונשא־נס לגוים מרחוק ושרק לו

.veniet leuis citò ecce & ,terræ extremo ab

מקצה הארץ והנה מהרה קל יבוא:

neque dormitabit non :eo in impingens ‡ non & lassus † Non

27 אין־עיף ואין־כושל בו לא ינום ולא

nec ,eius lumborum cingulum erit solutum neque ,dormiet

יישן ולא נפתח אזור חלציו ולא

.eius calceamentorum corrigia rumpetur

נתק שרוך נעליו:

: extenti eius arcus omnes & ,acutæ eius sagittæ Quia

28 אשר חציו שנונים וכל־קשתתיו דרכות

eius rotæ & ,sunt reputatæ petra * vt eius equorum vngulæ

פרסות סוסיו כצר נחשבו וגלגליו

rugiet : leonis vt ,ei ‡ Rugitus .tempestas tanquam

29 כסופה: שאגה לו כלביא ושאג

spoliabit † & ,prædam tenebit & , fremet & ,leonum catuli vt

ככפירים וינהם ויאחז טרף ויפליט

.eruens ‡ non &

ואין מציל:

maris fremitum iuxta ‡ illa die in eum super, fremet Et

30 וינהם עליו ביום ההוא כנהמת־ים

lux & ; angustia ,tenebrositas ‖ ecce & ,terram in aspiciet &

ונבט לארץ והנה־חשך צר ואור

.suis defluxionibus in est obtenebrata

חשך בעריפיה:

extensum in medio
a חוץ
* furor
‡ nationes
b נסס
‡ erit deficiēs
‡ corruens
c עוף
d חצץ
* silex
e צור
‡ eius,
שאג
f ק
† rapiet,
‡ erit qui eruat.
f נצל
‡ sicut fremit mare,
‖ tenebræ,

CAP. VI. ו

vidi & ,Huzziahu regem mori * anno In

1 בשנת־מות המלך עזיהו ואראה את־

,eleuatum & ,excelsum solium super sedentem Dominum

אדני ישב על־כסא רם ונשא

.palatium replentes ‡ eius fimbriæ &

ושוליו מלאים את־ההיכל:

sex alæ † Sex .illud supra stantes ‡ Seraphim

2 שרפים עמדים ממעל לו שש כנפים שש

duabus in & ,suas facies ‖ velabat duabus in : vni alæ

כנפים לאחד בשתים יכסה פניו ובשתים

.volebat duabus in & ,suos pedes velabat

יכסה רגליו ובשתים יעופף:

,sanctus , Sanctus :dicebat & ,illum ad hic clamabat Et

3 וקרא זה אל־זה ואמר קדוש קדוש

.eius gloria terra totius plenitudo :exercituum Dominus ,sanctus

קדוש יהוה צבאות מלא כל־הארץ כבודו:

,clamantis voce à liminum frontispicia se mouerunt Et

4 וינעו אמות הספים מקול הקורא

:mihi Væ :dixi Et .fumo est repleta domus &

5 והבית ימלא עשן: ואמר אוי־לי

medio in & , ego ‡ labiis pollutus vir quia , tacui quia

כי־נדמיתי כי איש טמא־שפתים אנכי ובתוך

regem quia ,habitans ego labiis polluti populi

עם טמא שפתים אנכי ישב כי את־המלך

.mei oculi viderunt exercituum Dominum

יהוה צבאות ראו עיני:

* eius manu in &,Seraphim de vnus me ad volauit Et

6 ויעף אלי אחד מן־השרפים ובידו

.altari desuper † tulerat forcipibus in * ,carbo

רצפה במלקחים לקח מעל המזבח:

tetigit Ecce : dixit & , meum os super fecit tangere Et

7 ויגע על־פי ויאמר הנה נגע

tuum peccatum & , tua iniquitas recedet & , tua labia super hic

זה על־שפתיך וסר עונך וחטאתך

:dicentis Domini vocem audiui Et .expiabitur

8 תכפר: ואשמע את־קול אדני אמר

,ego Ecce :dixi Et ?nobis ibit quis & ,mittam Quem

את־מי אשלח ומי ילך־לנו ואמר הנני

.me mitte

שלחני:

* quo mortuus est rex
g שנה
‡ replebant templum.
‡ stabant
† alæ erant vnicuique:
‖ vnusquisque faciem suam,
alter ad alterum,
plena est omnis terra
superliminaria cardinum propter vocem
h נוע i סף
‖ sum,
habito:
k ראה
* erat
quem † de
l נגע
m סור n עוה

,audiendo Audite :huic populo dices & ,Vade :dixit Et
9 ויאמר לך ואמרת לעם הזה שמעו שמוע
.cognoscatis ne & ,videndo videte & ,intelligatis ne &
ואל־תבינו [a] וראו ראו ואל־[b] תדעו׃
,aggraua eius aures & ,huius populi cor Impingua
10 השמן לב־העם הזה ואזניו הכבד
suis auribus in &,suis oculis in videat fortè ne,obline eius oculos&
ועיניו [c] השע פן־יראה בעיניו ובאזניו
.ei medeatur & ,conuertatur & ,intelligat suo corde & ,audiat
ישמע ולבבו יבין [d] ושב ורפא לו׃
si Donec :dixit Et ;Domine Vsquequo:dixi Et
11 ואמר עד־מתי אדני ויאמר עד אשר אם־
,homine absque domus & ,habitatore non à ‡ ciuitates desolentur
שאו [e] ערים מאין יושב [f] ובתים מאין אדם
.desolatione desoletur humus *&
והאדמה תשאה שממה׃
multa & ,hominem Dominus elongabit Et
12 ורחק יהוה את־האדם ורבה
.terræ interiori in derelicta
העזובה בקרב הארץ׃
erit & conuertetur & decima ‡ ea in † adhuc Et
13 ועוד בה עשיריה ושבה והיתה
statio .eiectione in quibus*, quercus vt &,vlmus sicut:conflagrãdum ad†
לבער כאלה וכאלון אשר בשלכת מצבת
.eius statio sanctitatis ‡ semen† .eis in
בם זרע קדש מצבתה׃

[a] ראה [b] ידע — claude, [c] שוע — sanet eum, [d] שוב — †absque [e] שאה [f] בית — *terra multiplicabit — dies derelictionis in medio — †erit ‡ derelictione decimatio residua, † quæ iterum depasta, vt enim tilia * abiectis foliis subsistẽtia habent, † sit ‡ sanctum in ea derelictione subsistet.

CAP. VII. ז

Huzijahu filij ,Iotham filij Achaz diebus in fuit Et
1 ויהי בימי אחז בן־יותם בן־עזיהו
filius Pechach & ,Aram rex Resin ascendit, Iehudah regis
מלך יהודה עלה רצין מלך־ארם ופקח בן־
:eam contra prœlium in ,Ierusalaim ,Israel rex Remaliahu
רמליהו מלך־ישראל ירושלם למלחמה עליה
est nunciatum Et .eam super, expugnare potuit non &
2 ולא יכל להלחם עליה׃ [g] ויגד
,Ephraim super Aram Requieuit : dicendo ,Dauid domui
לבית דוד לאמר נחה ארם על־אפרים
ligna mouere vt ,eius populi cor, &, eius cor se commouit &
[h] וינע לבבו ולבב עמו כנוע עצי־
:Iesahiahu ad Dominus dixit Et .venti faciebus à siluæ
3 יער מפני־רוח׃ ויאמר יהוה אל־ישעיהו
Iasub Sear* &, tu, Achaz occursum in nunc Egredere
צא־נא לקראת אחז אתה ושאר ישוב
in superioris piscinæ aquæductus extremum ad tuus filius
בנך אל־קצה [i] תעלת הברכה העליונה אל־
,Obseruare*. eum ad dices Et .fullonis agri via strata
4 [k] מסלת שדה כובס׃ ואמרת אליו השמר
duabus à tenerescat ‖ ne tuum cor & ,timeas ne : quiesce &
והשקט אל־תירא ולבבך אל־[l] ירך [m] משני
nasi † ira in .istorum fumigantium titionum caudis
זנבות האודים העשנים האלה בחרי־אף
,Remaliahu filij & ,Aram & ,Resin
רצין וארם ובן־רמליהו׃
,malum ‡ Aram te contra inierit consilium quòd Eo
5 יען כי־יעץ עליך ארם רעה
Ascendamus :dicendo ,Remaliahu filius & ,Ephraim
6 אפרים ובן־רמליהו לאמר׃ נעלה
nos ad ‖ eam perrumpamus † & ,eam suscitamus * & , Iehudah in
ביהודה [n] ונקיצנה ונבקיענה אלינו
.Tabal filium ,eius medio‖ in regem faciamus regnare &
ונמליך מלך בתוכה את בן־טבאל׃
consistet ‡ Non :Dominus †Dominus dixit Sic
7 כה אמר אדני יהוה לא תקום
caput & , Dammesec Aram caput Etenim .erit non &
8 ולא תהיה׃ כי ראש ארם דמשק וראש
,anni quinque & sexaginta adhuc & , Resin Dammesec
דמשק רצין ובעוד ששים וחמש שנה
.populo à † Ephraim frangetur
[o] יחת אפרים מעם׃
filius Someron caput & , Someron Ephraim caput Et
9 וראש אפרים שמרון וראש שמרון בן־

[g] נגד — cum — sicut mouetur [h] נוע — facie — * residuum quod conuersum est — [i] עלה — * Caue tibi, [k] סלל — ‖ mollescat [l] רכך [m] שנה — †furoris — ‡in — *obsideamus †scindamus nobis; [n] קוץ — †Deus: ‡stabit, — *remanent — †ne si populus. [o] חתת

fideles † eritis non quia † credatis non si ; Remaliahu
רמליהו אם לא תאמינו כי לא תאמנו׃
:dicendo , Achaz ad loqui Dominus adiecit Et
10 ויוסף יהוה דבר אל־אחז לאמר׃
profunda : tuo Deo Domino cum à signum tibi Pete
11 שאל־לך אות מעם יהוה אלהיך העמק
;Achaz dixit Et :excelsum in teipsum eleua vel , petitionem
12 שאלה או הגבה למעלה׃ ויאמר אחז
.Dominum tentabo non & ,petam Non
לא־אשאל ולא־אנסה את־יהוה׃
parum Nunquid :Dauid domus nunc Audite :dixit Et
13 ויאמר שמעו־נא בית דוד המעט
etiam labore affatigati quòd ‡ ,homines fatigare ‖ vobis à
מכם הלאות אנשים כי [a] תלאו גם
vobis ipse Dominus dabit Ideo ?meum Deum
14 את־אלהי׃ לכן [b] יתן אדני הוא לכם
*vocabis &, filium pariens & .prægnans virgo Ecce : signum
אות הנה העלמה הרה וילדת בן וקראת
.comedet mel & Butyrum .el-Himmanu † eius nomen
15 שמו עמנואל׃ חמאה ודבש יאכל
.bono in *eligere & ,malo in ‡ reprobare ipsum sciendum ad†
[c] לדעתו מאוס [d] ברע ובחור בטוב׃
eligere &, malo in † reprobare puer sciat ante quam Nam
16 כי בטרם ידע הנער מאוס ברע ובחור
faciebus à fastidiens * tu quam , humus ‡ derelinquetur bono in†
בטוב תעזב האדמה אשר־אתה [e] קץ מפני
.suorum regum duorum
שני מלכיה׃
,tuum populum super & ,te super Dominus Adducet
17 [f] יביא יהוה עליך ועל־עמך
die à venerunt non qui , dies tui patris domum super &
ועל־בית אביך ימים אשר לא־באו למיום
.Assur regem † , Iehudah desuper * Ephraim recedere ‡
סור־אפרים מעל יהודה את מלך אשור׃
muscæ Dominus sibilabit illa die in , erit Et
18 והיה ביום ההוא ישרק יהוה לזבוב
‡ quæ ,api & ; AEgypti fluminum extremo in ‡ quæ
אשר בקצה יארי מצרים ולדבורה אשר
ipsi omnes requiescent & , venient Et .Assur terra in
19 בארץ אשור׃ ובאו [g] ונחו כלם
omnibus in & ,petrarum scopulis † in & ,vastitatum* torrentibus in
בנחלי הבתות ובנקיקי הסלעים ובכל
.vilibus arboribus vniuersis in &, ab his spini
הנעצוצים ובכל הנהללים׃
mercede conducta nouacula in Dominus radet illa die In
20 ביום ההוא יגלח אדני בתער השכירה
crinem ‡ & caput .Assur rege in ‡ flumen trans † in
בעברי נהר במלך אשור את־הראש ושער
.consumet barbam etiam & , pedum
הרגלים וגם את־הזקן תספה׃
,bouis vitulam vir viuificabit illa die in,erit Et
21 והיה ביום ההוא יחיה־איש עגלת בקר
,lac facere ‡ multitudine præ ,erit Et .oues duas &
22 [h] ושתי־צאן׃ והיה מרב עשות חלב
omnis comedet mel & , butyrum nam :butyrum comedet
יאכל חמאה כי־חמאה ודבש יאכל כל־
.terræ interiori † in residuus*
[i] הנותר בקרב הארץ׃
quo † locus omnis erit illa die in erit Et
23 והיה ביום ההוא יהיה כל־מקום אשר
,veprem in argenteis † mille in *vites mille ibi fuerit
יהיה־שם אלף גפן באלף כסף לשמיר
ingredietur arcu in & sagittis In ‡ .erit sentem † in &
24 ולשית יהיה׃ [k] בחצים ובקשת יבא
.terra omnis erit sentis ‖ & vepris quia : illuc
שמה כי־שמיר ושית תהיה כל־הארץ׃
non sarrientur sarculo in qui montes omnes Et
25 וכל ההרים אשר במעדר יעדרון לא־
missionem in erit & ,sentis ‡ & vepris timor illuc veniet
תבוא שמה יראת שמיר ושית והיה למשלח
.pecoris conculcationem in & , bouis
שור ולמרמס שה׃

†verbis meis est † stabiles — teipsum petendo — ‖afficere labore ‡quia afficitis [a] לאה [b] נתן — *tu mater — †nobiscum Deus. — †vt sciat ‡malum *bonum. [c] ידע [d] רוע — ‡malum †bonum; ‡terra * detestatis à facie — [e] קוץ — [f] בוא — ‡qui separauit se à † nempe — ‡ est — [g] נוח — *desertorum, † cauernis — †iis qui sunt ‡cum ‡ pilos — nutriet — ‡lactis, quod facient, [h] שנה — *qui remanserit ‡medio — [i] יתר — * †in fuerunt *valentes ‡argenteos, †spinam ‡ Cùm — [k] חצץ *spina — ‡spinæ, sed erunt in pascuã

CAP. VIII. ח

volumen tibi Tolle :me ad Dominus dixit Et
1 ויאמר יהוה אלי [a]קח־לך [b]גליון
festinandum ad :hominis stylo in eo in scribe & , grande
גדול וכתב עליו בחרט אנוש למהר
mihi faciam testificari Et .prædam accelerauit spolium
2 שלל חש בז: ואעידה לי
Zechariahu & ,sacerdotem Vriah fideles testes
עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת־זכריהו
concepit & | ,prophetissam ad accessi Et .Ieberechiahu filium
3 בן־יברכיהו: ואקרב אל־הנביאה [c]ותהר
:eius nomen Voca :me ad Dominus dixit Et .filium peperit &
ותלד בן ויאמר יהוה אלי קרא שמו
.prædam accelerauit spolium Festinando
מהר שלל [d]חש [e]בז:
, mea mater & mi pater, vocare puer sciat antequam Quia
4 כי בטרם ידע הנער קרא אבי ואמי
Someron spolium ‡ & ,Dammesec facultatem ‖ toller
[f]ישא׀ את־חיל דמשק ואת שלל שמרון
me ad loqui Dominus adiecit Et .Assur regis facies ad ‖
5 לפני מלך אשור: [g]ויסף יהוה דבר אלי
iste populus reprobauit † quod eo Pro :dicendo ,adhuc
6 עוד לאמר: יען כי מאס העם הזה
,Resin cum † gaudium & leniter euntes ‡ ,Silloach aquas
את מי השלח ההלכים לאט ומשוש את־רצין
Dominus ecce ideo Et .Remaliahu filio * &
7 ובן־רמליהו: ולכן הנה ארני (אדני)
, fortes fluminis aquas eos super fasiens | ascendere
מעלה עליהם את־מי הנהר העצומים
,eius gloriam omnem & ,Assur † regem ,multas &
[h]והרבים את־מלך אשור ואת־כל־כבודו
omnes super ibit & ,eius decursus † omnes super ascendet &
ועלה על־כל־אפיקיו והלך על־כל־
,transibit & ,inundabit,Iehudah per transibit Et .eius ripas
8 [i]גדותיו: וחלף ביהודה שטף ועבר
plenitudo ,eius alarū extensiones ‡ erit & :pertinget collum ad vsq;
עד־צואר [k]יגיע והיה [l]מטות כנפיו מלא־
Confringimini .el-Himmanu tuæ terræ latitudinis
רחב ארצך עמנו אל: [m]רעו
longinqui vniuersi auribus percipite &,conterimini &,† populi
9 עמים [n]וחתו והאזינו כל מרחקי־
.conterimini & ,vos accingite:conterimini &,vos accingite terræ
ארץ התאזרו וחתו התאזרו וחתו:
; verbum loquimini :dissipabitur & ,consilium Consiliamini
10 [o]עצו עצה [p]ותפר דברו דבר
dixit sic Nam el-Himmanu* quia .stabit non &
ולא יקום כי עמנו אל: כי כה אמר
eundo ab † me erudiuit & ,manus | fortitudine In :me ad Dominus
11 יהוה אלי בחזקת היד [q]ויסרני מלכת
,dicatis Non :dicendo ,huius populi via in
בדרך העם־הזה לאמר: לא־תאמרון
:‡ coniuratio ,iste populus dicet † quæ omnia ad ,coniuratio
12 קשר לכל אשר־יאמר העם הזה קשר
.pauebitis non &,timebitis non eius timorem &
ואת־מוראו לא־תיראו ולא תעריצו:
‡ ipse & ,sanctificabitis ipsum exercituum Dominum
13 את־יהוה צבאות אתו תקדישו והוא
sanctuarium * in erit Et .vester pauor ipse & ,vester timor
14 מוראכם והוא מעריצכם: והיה למקדש
domibus duabus,offensionis petram in &,percussionis lapide in &
ולאבן נגף ולצור מכשול לשני [s]בתי
.Ierusalaim habitanti rete in & ,laqueum in ,Israel
ישראל [t]לפח [u]ולמוקש ליושב ירושלם:
conterentur & ,cadent & ,plurimi his in impingent Et
15 וכשלו בם רבים ונפלו ונשברו
obsigna ,contestationem * Liga .capientur & ,irretientur &
16 ונוקשו ונלכדו: צור [u]תעודה חתום
Dominum præstolabor Et ,meis discipulis cum legem
[x]תורה בלמדי: [y]וחכיתי ליהוה
.eum expectabo & ,Iahacob domo a suas facies abscondentem |
17 המסתיר פניו מבית יעקב [z]וקויתי לו:

[a]לקח [b]גלה ‖ quæ [c]הרה [d]חוש [e]בזז *opes ‡ spolia [f]נשא ‖ coram rege [g]יסף † abiecit ‡ quæ vadunt quiete † est ad * filium ‖ facies † scilicet [h]רבב † torrentes [i]גדר ‡ extensio [k]נגע [l]נטה [m]רוע ‡ Assur, [n]חתת [o]יעץ [p]פור * nobiscum Deus. | prophetiæ. † ne irem [q]יסר ‡ est. † dicit [r]ירא ‡ sit *palatium, [s]בית [t]פחת [u]יקש * testimoniū, עוד [x]ירה [y]חכה | qui abscondit faciem suam [z]קוה

puerí Dominus mihi dedit quos nati* & ego Ecce
18 הנה אנכי והילדים אשר נתן־לי יהוה
exercituum Domino cū mà Israel in portenta in , & signa in ‖
[a]לאתות ולמופתים בישראל מעם יהוה צבאות
.† Sion monte in habitante †
השכן בהר ציון:
:pythones ad* Quærite :vos ad dixerint cùm Et
19 וכי־יאמרו אליכם דרשו אל־[b]האבות
populus Nonne :susurrantes & garrientes sciolos ad * &
ואל־הידענים המצפצפים [c]והמהגים הלא־עם
? mortuos ad* viuis pro , requiret suos deos ad‡
אל־אלהיו ידרש בעד [d]החיים אל־[e]המתים:
sunt dicturi non si contestationem ‡ ad & †, legem Ad ‖
20 [f]לתורה ולתעודה אם־לא יאמרו
.aurora ei non * quo ‡ hoc verbum iuxta
כדבר הזה אשר אין־לו שחר:
cùm,erit & :esuriens & ,induratus ipsam †. per transibit Et
21 ועבר בה נקשה ורעב והיה כי־
suum Deum in & suum regem in ‖ maledicet & ,irascetur & ,esurierit
ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו
.sursum respiciet &
ופנה למעלה:
,tenebrositas ‡ & :tribulatio ecce & ,intuebitur terram in Et
22 ואל־ארץ יביט והנה [g]צרה וחשכה
impulsus caligine & ,coarctationis obtenebratio
מעוף [h]צוקה ואפלה מנדח:

CAP. IX. ט

tempus secundum ea in coarctatus qui ei ,obtenebratus ‡ non Quia
1 כי לא מועף לאשר [i]מוצק לה כעת
, Naphthali terram & ,Zebulun terram alleuiauit primum
הראשון [k]הקל ארצה זבלון וארצה נפתלי
Ghelil Iarden trans maris viam fecit aggrauari postremum * &
והאחרון הכביד דרך הים עבר הירדן גליל
lucem viderunt ,tenebrositate in ambulantes ‖ Populus .gentium
2 הגוים: העם ההלכים בחשך [l]ראו אור
splenduit lux, mortis vmbræ terra in habitantibus:magnam
גדול ישבי בארץ צלמות אור נגה
magnificasti non †, gentem Multiplicasti .eos super
3 עליהם: [m]הרבית הגוי לא הגדלת
,messe in * lætitiam secundum tuas facies ad ‡ sunt læti :lætitiam
השמחה שמחו לפניך כשמחת בקציר
.spolium ipsos diuidendo in exultabunt * quemadmodum
כאשר [n]יגילו בחלקם שלל:
,eius humeri virgam & ,eius oneris iugum Nam
4 כי את־על סבלו ואת [o]מטה שכמו
.Midian diem secundum ,confregisti ,eo in exactoris sceptrum
שבט הנגש בו החתת כיום מדין:
vestimentum & strepitu in confligentis pugna ‖ omnis Quia
5 כי כל־סאון סאן ברעש ושמלה
cibus combustionem ad erit & :sanguinibus in † inuolutum
מגוללה בדמים והיתה לשרפה מאכלת
.nobis est datus filius,nobis est natus gnatus Quia .ignis
6 אש: כי ילד ילד־לנו בן נתן־לנו
,eius nomen vocabitur &,eius humerum super principatus erit &
[p]ותהי המשרה על־שכמו ויקרא שמו
princeps ,æternitatis ‡ pater ,fortis ,Deus cōsiliarius,Admirabilis
פלא יועץ אל גבור אבי־עד [q]שר־
pacem ad * & ,principatum multiplicandum Ad .pacis
7 שלום: למרבה המשרה ולשלום
parandum ad ‖ eius regnum super &,Dauid solium super finis † non
אין־[r]קץ על־כסא דוד ועל־ממלכתו [s]להכין
tunc ‡ ex iustitia in & ,iudicio in illud fulciendum ad † & , illud
אתה ולסעדה במשפט ובצדקה מעתה
.hoc faciet exercituum Domini Zelus .seculum in vsque &
ועד־עולם קנאת יהוה צבאות תעשה־זאת:
.Israel in cecidit & ,Iahacob in Dominus misit Verbum
8 דבר שלח אדני ביעקב ונפל בישראל:
,Someron habitans & ,Ephraim ipse omnis populus scient Et
9 וידעו העם כלו אפרים ויושב שמרון
:dicendo ,cordis magnitudine in & ,superbia in
בגאוה ובגדל לבב לאמר:

* pueri ‖ vt sint [a]אור † qui habitat ‡ dati sunt. * à pythonibus, [b]אוב * à diuinis,qui garriunt, & loquuntur: Itáne ‡ hic deum suum * requirendo | Per † ipsam ‡ testificationem Deum testor, [c]הגה [d]חיה [e]מות [f]ירה ‡ de requirendis mortuis, in * tamen nec tantillum est lucis. † terram † legem | regi suo, & Deo suo, ‡ tenebræ, obscuratio angustiæ, expansa caligo. [g]צור [h]צוק ‡ erit ei obscuratio secundum angustiam, quæ fuit ei tempore primo, ab eo qui alleuiare fecit [i]צוק [k]קלל * vltimo, ab eo qui ‖ qui ambulat in tenebris, vidit [l]ראה † ei לו ק ‡ coram te ‡ quæ * exultant, qui diuidunt spolia. [m]רבה [n]גול [o]נטה ‖ qui pugnant pugnant cum commotione. † sanguine: Paruulus enim [p]היה ‡ seculi, [q]שור * pacis למרבה † erit ‖ vt cōfirmet [r]קצץ [s]כון † corroboret ‡ hoc tempore qui habitat

ſycomori : ædificabimus lapide *exciſo* & , ceciderunt Lateres

10 לבנים נפלו [a] וגזית נבנה שקמים

.immutabimus cedros ſed,ſunt exciſæ

גדעו וארזים נחליף :

& , eum ſuper Reſin hoſtes Dominus eleuabit Et

11 וישגב יהוה את־[b] צרי רצין עליו ואת־

Peliſtim & , Oriente ab Aram commiſcebit eius inimicos

12 איביו יסכסך : ארם מקדם ופלשתים

omni In ore toto in Iſrael deuorabunt &: *retro à*

מאחור ויאכלו את־ישראל בכל־פה בכל־

.*extenta eius manus adhuc ſed,eius *naſus* eſt auerſus non hoc

זאת לא־[c] שב אפו ועוד ידו [d] נטויה :

&,ipſum percutientem ad eſt reuerſus non populus Et

13 והעם לא־שב עד־[e] המכהו ואת־

Dominus excidit Et ,quæſierunt non exercituum Dominum

14 יהוה צבאות לא דרשו : ויכרת יהוה

die iuncum & *curuum* ramum , caudam & caput Iſrael ab

מישראל ראש וזנב [f] כפה ואגמון יום

:caput † ipſe ;*faciebus acceptus* ‖ & , Senex .vna

15 אחד : זקן ונשוא־פנים הוא הראש

.cauda † ipſe ,mendacium *docens* ‡ propheta &

ונביא [g] מורה־שקר הוא הזנב :

facientes errare ,iſtum populum beatificantes erunt Et

16 ויהיו מאשרי העם־הזה מתעים

eius adoleſcentulis ſuper Ideo .*abſorpti* eius beatificati &

17 ומאשריו מבלעים : על־כן על־בחוריו

eius viduarum & ,eius pupillorum & , Dominus lætabitur non

לא־ישמח ׀ אדני ואת־יתמיו ואת־אלמנותיו

omne & ,*malignus* & ,*hypocrita ipſe omnis* * quia : miſerebitur non

לא ירחם כי כלו חנף [h] ומרע וכל־

:eius *naſus* † eſt auerſus non hoc omni In .ſtultitiam *loquens* ‖ os

פה דבר נבלה בכל־זאת לא־שב אפו

eſt ſuccenſa Quia .extenta eius manus adhuc ſed

18 ועוד ידו נטויה : כי־בערה

ſuccendetur &:vorabit ſpinam &,veprem ;impietas ignis tanquã

כאש רשעה שמיר ושית תאכל [i] ותצת

fumi altitudine ſe extulerunt * & , ſiluæ *perplexitatibus* ‡ in

בסבכי היער ויתאבכו [k] גאות עשן :

:terra eſt obſcurata exercituum Domini *feruida ira* In

19 בעברת יהוה צבאות נעתם ארץ

non ſuum fratrem ad *vir* † ignis eſca tanquam populus fuit &

ויהי העם כמאכלת אש איש אל־אחיו לא

comedet & , eſuriet & ,dexteram ad *ſe ſeparabit* ‡ Et .*parcent*

20 יחמלו : ויגזר על־ימין ורעב ויאכל

carnem vnuſquiſque : *ſaturabuntur* † non & , ſiniſtram ad

על־שמאל ולא שבעו איש בשר־

Ephraim & ,Ephraim Menaſſeh .*comedent* * ſui brachij

21 זרעו יאכלו : מנשה את־אפרים ואפרים

hoc omni in .Iehudah contra ipſi ſimul ,Menaſſeh

את־מנשה יחדו המה על־יהודה בכל־זאת

.extenta eius manus adhuc ſed,eius *naſus* eſt auerſus non

לא־שב אפו ועוד ידו [l] נטויה :

Margin: [a] גזן ſed leuigato — [b] צור ab Occidente, — furor * eſt. — [c] שוב — [d] נטה — [e] נכה — [f] כפה ‖ honorabilis vultu, † eſt ‡ qui docet † eſt — [g] ירה — perditi. — *vniuerſi ſunt impij & maligni, — [h] רוע — ‖ loquitur † furor — [i] יצת † denſitatibus *eleuauerunt ſe ſicut eleuatur fumus. Propter iram — [k] גאה — † vnuſquiſque fratri ſuo non parcit. ‡ rapiet † ſaturabitur. — *comedet. — furor — [l] נטה

CAP. X. יוד

facientibus ſcribere & , *iniquitatis ſtatuta ſtatuentibus* Væ

1 הוי החקקים חקקי־און ומכתבים

iudicio à peruertendum Ad fecerunt ſcribere *laborem* †

2 עמל כתבו : לחטות מדין

:mei populi *afflictorum iudicium rapiendum ad* & , *tenuium* ‖

דלים [m] ולגזל משפט [n] עניי עמי

diripiant pupillos &, eorum *ſpolium* , *viduas exiſtendum ad* †

להיות אלמנות שללם ואת־יתומים [o] יבוזו :

.*deſolatione in* ‡ &, viſitationis die in facietis quid Et

3 ומה־[p] תעשו ליום פקדה ולשואה

vbi & ;auxilio pro fugietis quem Ad ?veniet longinquo à

ממרחק תבוא על־מי תנוסו לעזרה ואנה

ſub corruet me Abſque † ?veſtrum gloriam derelinquetis

4 תעזבו כבודכם : בלתי כרע תחת

eſt auerſus non hoc omni In .*cadent interfectos ſub* & , *vinctum*

אסיר ותחת הרוגים [q] יפלו בכל־זאת לא־[r] שב

.extenta eius manus adhuc ſed, eius *naſus* ‖

אפו ועוד ידו נטויה :

Margin: ſcribentibus decreta iniqua † qui mẽdaciũ *Vt peruertãt iudicium *pauperum & vt rapiant in iudicio pauperes — [m] דלל — [n] ענה — † vt ſint viduæ præda ‡ deſolationis quæ — [o] בזז [p] עשה — † Non euadet quiſpiam, niſi qui incuruauerint ſe inter vinctos,& inter interfectos ſe proſtrauerint — [q] נפל [r] שוב ‖ furor

coru manu in ipſa virga & ,mei *naſi* * virga Aſſur *Væ* †

5 הוי אשור שבט אפי ומטה־הוא בידם

ſuper & ,eum mittam *hypocritam* † gentem Ad .mea *indignatio* ‖

6 זעמי : בגוי חנף אשלחנו ועל־

,*ſpolium ſpoliandum ad* † , ei mandabo , *meæ iræ feruidæ* ‡ populum

עם עברתי [a] אצונו לשלל שלל

conculcationem † eum *ponendum ad* * & ,prædam *prædandum ad* &

ולבז בז ולשימו מרמס

,exiſtimabit ſic non ipſe Et .platearum lutum ſicut

7 כחמר חוצות : והוא לא־כן ידמה

ſuo corde in ‖ perdendum ad ſed : putabit ita non eius cor &

ולבבו לא־כן יחשב כי להשמיד בלבבו

.*parum* ‡ non gentes excidendum ad &

ולהכרית גוים לא מעט :

.‡ reges ſimul mei principes Nonne : dicet Siquidem

8 כי יאמר הלא שרי יחדו מלכים :

Arphad ſicut *non an* † ?Chalno * Charchemis ſicut Nónne

9 הלא ככרכמיש כלנו אם־לא כארפד

?Someron ‡ Dammeſec ſicut Nónne ? Chamath ‡

חמת אם־לא כדמשק שמרון :

,*vanitatis* † regna *ad* mea manus inuenit Quemadmodum

10 כאשר מצאה ידי לממלכת האליל

.Someron *à* & , Ieruſalaim *à* ‖ eorum *ſculptilia* * &

ופסיליהם מירושלם ומשמרון :

,eius *vanitatibus* † & , Someron feci quemadmodum Nonne

11 הלא כאשר [b] עשיתי לשמרון ולאליליה

;eius *doloribus* ‡ & , Ieruſalaim faciam ſic

12 כן אעשה לירושלם ולעצביה : והיה כי־

,Siion monte in ſuum opus omne Dominus compleuerit

יבצע אדני את־כל־מעשהו בהר ציון

cordis magnitudinis fructum ſuper viſitabo ;Ieruſalaim in &

ובירושלם אפקד על־[c] פרי־גדל לבב

.eius oculorum altitudinis gloriam ſuper & , Aſſur regis

מלך־אשור ועל־תפארת רום עיניו :

,feci meæ manus fortitudine In :dixit Nam

13 כי אמר [d] בכח ידי עשיתי

terminos feci remouere & : *fui prudens* * quia ,mea ſapientia in &

ובחכמתי כי [e] נבנותי ואסיר ׀ גבולת

feci deſcendere & , ſum deprædatus eorum *præparata* ‖ &,populorũ

עמים ועתידתיהם [f] שושתי ואוריד

nidum veluti inuenit Et .*ſedentes* † potens tanquam

14 כאביר יושבים : ותמצא [g] כקן ׀

colligere ſecundum † & , populum *facultatem ad* ‡ mea manus

ידי לחיל העמים וכאסף

non & : congregaui ego terram omnem , derelicta oua

ביצים עזבות כל־הארץ אני אספתי ולא

.*garriens* † & , os *aperiens* ‖ & , alam *mouens* * fuit

היה נדד כנף ופצה פה ומצפצף :

an † ?ea in ‡ incidentem contra ſecuris gloriabitur Nunquid

15 היתפאר הגרזן על החצב בו אם־

agitare ſecundum ? eam agitantem * contra ſerra ſe magnificabit

יתגדל המשור על־[h] מניפו כהניף

.*lignum non baculum exaltare ſecundum* ‖ , ipſam exaltantes ,*virgam*

שבט את־[i] מרימיו כהרים [k] מטה לא־עץ :

eius pinguibus in exercituũ Dominus dominator mittet Ideo

16 לכן ישלח האדון אדני צבאות במשמניו

incendiũ quaſi incendium incendet eius gloriam ſubter &, maciẽ

רזון ותחת כבדו יקד יקד כיקוד

eius ſanctus & , ignem in Iſrael lux erit Et .ignis

17 אש : והיה אור־ישראל לאש וקדושו

eius veprem & , eius ſpinam deuorabit & , ardebit &:flammam in

ללהבה ובערה ואכלה שיתו ושמירו

,eius Charmel & . eius ſiluæ gloriam Et .vna die in

18 ביום אחד : וכבוד יערו וכרמלו

liqueſcere ‡ ſicut erit &:conſumet carnem ad vſque &,anima ab

מנפש ועד־בשר יכלה והיה כמסס

:erunt *numerus* * eius ſiluæ *lignum reſiduum* † Et :*vexilliferum*

19 נסס : ושאר עץ יערו מספר יהיו

adiiciet non ,illa die in erit Et .ea ſcribat puer & ‖

20 ונער יכתבם : והיה ׀ ביום ההוא לא־יוסיף

initi , Iahacob domus *euaſio* ‖ & ,Iſrael reſiduum vltrà

עוד שאר ישראל ופליטת בית־יעקב להשען

Margin: † O *furoris ‖ eſt ira † impium ‡ furoris mei, † vt ſpolietſpolia,& prędetur * ponat † in — ולשומו ק — [a] צוה *erit cor eius, ‡ paucas. — ‡ ſunt; — *fuit † nónne — ‡ fuit — † idoli *ſimulachra ‖ pretioſiora, quàm † idolis — [b] עשה ‡ ſimulachris cùm — [c] פרה — [d] כוח * intellexi: — [e] בין *theſauros — ועתודתיו ק ‡ habitantes. — כביר ק — [f] ששה [g] קנן ‡ ſubſtantiam † ſicut colligũtur * qui moueret ‖ aperiret † garriret. ‡ cum † nunquid * eleuantẽ eã; perinde ac ſi eleuaret ſe virga contra ‖ vſque ſi exaltaret ſe virga, quæ non eſt arbor. — [h] נוף [i] רום — [k] נטה — frugiferi cãpi — ‡ diſſolutus — vexillifer, † reſidua ligna * pauca numero ‖ vt — ‖ euaſor

Sanctum Dominum super innitetur & | :se percutientem super
עַל־מַכֵּהוּ וְנִשְׁעַן עַל־יְהוָה קְדוֹשׁ
residuum ,conuertetur Residuum .veritate in Israel
21 יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת׃ שְׁאָר יָשׁוּב שְׁאָר
tuus populus fuerit si Quia .fortem Deum ad ,Iahacob
22 יַעֲקֹב אֶל־אֵל גִּבּוֹר׃ כִּי אִם־יִהְיֶה עַמְּךָ
:eo in † conuertetur residuum , maris arena veluti Israel
יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם שְׁאָר יָשׁוּב בּוֹ
.iustitiam inundans decisa consummatio
כִּלָּיוֹן חָרוּץ שׁוֹטֵף צְדָקָה׃
Dominus | Dominus decisam & consummationem Quia
23 כִּי כָלָה וְנֶחֱרָצָה אֲדֹנָי יְהוִה
sic Idcirco .terræ vniuersæ interiori in faciens exercituum
24 צְבָאוֹת עֹשֶׂה בְּקֶרֶב כָּל־הָאָרֶץ׃ לָכֵן כֹּה־
, mi populus timeas Ne :exercituum Dominus ‡ Dominus dixit
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת אַל־תִּירָא עַמִּי
suum baculum & ,te percutiet virga in .Assur ab Sijon habitator
יֹשֵׁב צִיּוֹן מֵאַשּׁוּר בַּשֵּׁבֶט יַכֶּכָּה וּמַטֵּהוּ
paululum adhuc Nam .Ægypti via in te super leuabit
25 יִשָּׂא־עָלֶיךָ בְּדֶרֶךְ מִצְרָיִם׃ כִּי־עוֹד מְעַט
.eorum euersione | ad meus nasus & ,ira consummabitur &,paululū
מִזְעָר וְכָלָה זַעַם וְאַפִּי עַל־תַּבְלִיתָם׃
flagellum exercituum Dominus eum super suscitabit Et
26 וְעוֹרֵר עָלָיו יְהוָה צְבָאוֹת שׁוֹט
super suam virgam & , Horeb petra in , Midian plagam iuxta
כְּמַכַּת מִדְיָן בְּצוּר עוֹרֵב וּמַטֵּהוּ עַל־
die in ,erit Et .Ægypti via in eam eleuabit & ,mare
27 הַיָּם וּנְשָׂאוֹ בְּדֶרֶךְ מִצְרָיִם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם
eius iugum & , tuo humero desuper eius onus remouebitur illa
הַהוּא יָסוּר סֻבֳּלוֹ מֵעַל שִׁכְמֶךָ וְעֻלּוֹ
.olei faciebus † à iugum corrumpetur & : tuo collo desuper
מֵעַל צַוָּארֶךָ וְחֻבַּל עֹל מִפְּנֵי־שָׁמֶן׃
Michmas in ,Migron in transiuit ,Haiiath ad Venit
28 בָּא עַל־עַיַּת עָבַר בְּמִגְרוֹן לְמִכְמָשׂ
,transitum * Transierunt .sua instrumenta commendabit
יַפְקִיד כֵּלָיו׃ עָבְרוּ מַעְבָּרָה
29 Ghibbah , Ramah contremuit pernoctarunt diuersorio Ghebah
גֶּבַע מָלוֹן לָנוּ חָרְדָה הָרָמָה גִּבְעַת
,Gallim filia tuam vocem Intona * .fugit Saul
30 שָׁאוּל נָסָה׃ צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת־גַּלִּים
se Elongauit .Hanathoth pauper ,Laisah attendere fac |
הַקְשִׁיבִי לַיְשָׁה עֲנִיָּה עֲנָתוֹת׃ נָדְדָה
31 .se collegerant: fugam ad Ghebim habitatores ,Madmenah
מַדְמֵנָה יֹשְׁבֵי הַגֵּבִים הֵעִיזוּ׃
suam manum Agitabit ‡ : standum ad Nob in dies Adhuc
32 עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמֹד יְנֹפֵף יָדוֹ
dominator Ecce .Ierusalaim collis , Sijon domus mons
33 הַר בֵּית־צִיּוֹן גִּבְעַת יְרוּשָׁלִָם׃ הִנֵּה הָאָדוֹן
: terrore eum * ramum deramificans † exercitum Dominus
יְהוָה צְבָאוֹת מְסָעֵף פֻּארָה בְּמַעֲרָצָה
.humiliabuntur sublimes & ,succisi statura excelsi &
וְרָמֵי הַקּוֹמָה גְּדוּעִים וְהַגְּבֹהִים יִשְׁפָּלוּ׃
Lebanon † & :ferro in siluæ perplexa | succidet Et
34 וְנִקַּף סִבְכֵי הַיַּעַר בַּבַּרְזֶל וְהַלְּבָנוֹן
.cadet ‡ forti || in
בְּאַדִּיר יִפּוֹל׃

CAP. XI. יא

eius radicibus de surculus & ,Isai stirpe de virga egredietur Et
1 וְיָצָא חֹטֶר מִגֵּזַע יִשָׁי וְנֵצֶר מִשָּׁרָשָׁיו
,Domini spiritus eum super requiescet Et .crescet
2 יִפְרֶה׃ וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה
,fortitudinis & cōsilij spiritus , intelligentiæ & sapientiæ spiritus
רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה
eius | odorati Et .Domini timoris & scientiæ spiritus
3 רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָה׃ וַהֲרִיחוֹ
, iudicabit suorum oculorum visionem ad † nec ;Domini timore in
בְּיִרְאַת יְהוָה וְלֹא־לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט
iudicabit Et * .arguet suarum aurium auditum ad ‡ neque
וְלֹא־לְמִשְׁמַע אָזְנָיו יוֹכִיחַ׃ וְשָׁפַט
: terræ mansuetis † rectitudine in arguet & ,tenues * iustitia in
4 בְּצֶדֶק דַּלִּים וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי־אָרֶץ

sermonum labiorum spiritu in & ,sui oris virga in terrā percutiet &
וְהִכָּה־אֶרֶץ בְּשֵׁבֶט פִּיו וּבְרוּחַ שְׂפָתָיו
:eius lumborum cingulum iustitia erit Et .impium interficiet
5 יָמִית רָשָׁע׃ וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו
lupus hospitabitur Et .eius renum cingulum fides &
6 וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו׃ וְגָר זְאֵב
vitulus & : accubabit hœdo cum pardus & , agno cum
עִם־כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם־גְּדִי יִרְבָּץ וְעֵגֶל
.eis in ducens paruus puer &,simul pingue pecus &,leonis catulus &
וּכְפִיר וּמְרִיא יַחְדָּו וְנַעַר קָטֹן נֹהֵג בָּם׃
.earum nati accubabunt , simul pascentur vrsa & vacca Et
7 וּפָרָה וָדֹב תִּרְעֶינָה יַחְדָּו יִרְבְּצוּ יַלְדֵיהֶן
lactens delectabitur Et .paleam comedet bos sicut leo &
8 וְאַרְיֵה כַּבָּקָר יֹאכַל־תֶּבֶן׃ וְשִׁעֲשַׁע יוֹנֵק
ablactatus reguli cauernam super & ,aspidis foramem super
עַל־חֻר פָּתֶן וְעַל מְאוּרַת צִפְעוֹנִי גָּמוּל
corrumpent || non & ,malefacient * Non .misit ‡ suam manum
9 יָדוֹ הָדָה׃ לֹא־יָרֵעוּ וְלֹא־יַשְׁחִיתוּ
terra est repleta quia : meæ sanctitatis | monte vniuerso in
בְּכָל־הַר קָדְשִׁי כִּי־מָלְאָה הָאָרֶץ
.operientes mare aquæ sicut , Domini scientia
דֵּעָה אֶת־יְהוָה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים׃
vexillum in stans quæ , Isai radix ,illa die in erit Et
10 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא שֹׁרֶשׁ יִשַׁי אֲשֶׁר עֹמֵד לְנֵס
eius requies erit & :quærent gentes illam ad ,populorum
עַמִּים אֵלָיו גּוֹיִם יִדְרֹשׁוּ וְהָיְתָה מְנֻחָתוֹ
Dominus adijciet illa die in ,erit Et .gloria *
11 כָּבוֹד׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֲדֹנָי
:sui populi residuum possidendum ad suam manum secundo
שֵׁנִית יָדוֹ לִקְנוֹת אֶת־שְׁאָר עַמּוֹ
.Pathros à & ,Ægypto ab & , Assur ab remanebit quod
אֲשֶׁר יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר וּמִמִּצְרַיִם וּמִפַּתְרוֹס
insulis ab & ,Chamath à & ,Sinhar à & ,Helam ab & ,Chus à &
וּמִכּוּשׁ וּמֵעֵילָם וּמִשִּׁנְעָר וּמֵחֲמָת וּמֵאִיֵּי
expulsos colliget & ,gentibus vexillum eleuabit Et .maris
12 הַיָּם׃ וְנָשָׂא נֵס לַגּוֹיִם וְאָסַף נִדְחֵי
alis * quatuor à congregabit Iehudah dispersas * & , Israel
יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת
Iehudah hostes & , Ephraim zelus recedet Et .terræ
13 הָאָרֶץ׃ וְסָרָה קִנְאַת אֶפְרַיִם וְצֹרְרֵי יְהוּדָה
Iehudah & , Iehudah æmulabitur non Ephraim ;excidentur
יִכָּרֵתוּ אֶפְרַיִם לֹא־יְקַנֵּא אֶת־יְהוּדָה וִיהוּדָה
humerum in volabunt Et .Ephraim angustiabit non
14 לֹא־יָצֹר אֶת־אֶפְרָיִם׃ וְעָפוּ בְכָתֵף
: Orientis filios prædabuntur simul : mare ad Pelistim
פְלִשְׁתִּים יָמָּה יַחְדָּו יָבֹזּוּ אֶת־בְּנֵי־קֶדֶם
Hamman filij & ,eorum manus missio Moab & Edom
אֱדוֹם וּמוֹאָב מִשְׁלוֹחַ יָדָם וּבְנֵי עַמּוֹן
Dominus anathemate delebit † Et .eorum auditus
15 מִשְׁמַעְתָּם׃ וְהֶחֱרִים יְהוָה אֵת
flumen ‡ super suam manum agitabit * & ,Ægypti maris linguam ‡
לְשׁוֹן יָם־מִצְרַיִם וְהֵנִיף יָדוֹ עַל־הַנָּהָר
, flumina septem in * ,eum percutiet &;sui spiritus fortitudine in
בַּעְיָם רוּחוֹ וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים
strata via erit Et .calceamentis in † faciebat ambulare &
16 וְהִדְרִיךְ בַּנְּעָלִים׃ וְהָיְתָה מְסִלָּה
fuit sicut : Assur ab relinquetur qui ,eius populi residuo
לִשְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר כַּאֲשֶׁר הָיְתָה
Ægypti terra è eum ascendere ‡, die in Israeli
לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם עֲלֹתוֹ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

CAP. XII. יב

quia * , Domine tibi Confitebor :illa die in dices Et
1 וְאָמַרְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדְךָ יְהוָה כִּי
.me consolaberis * & ,tuus nasus auertetur , me in fuisti exerbatus
אָנַפְתָּ בִּי יָשֹׁב אַפְּךָ וּתְנַחֲמֵנִי׃
quia , pauebo non & confidam , mea salus Deus Ecce
2 הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי
salutem in † mihi fuit & .Dominus Iah canticum ‡ &,mea fortitudo
עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְהוָה וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה׃
.salutis fontibus de , gaudio in aquas haurietis Et
3 וּשְׁאַבְתֶּם־מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה׃

[a] נכה [b] אמן † ex; inundat propter [c] כלה ‡ Deus; facit in medio ‡ Deus [d] נכה נטה [e] נשא * furor | consumptionem [f] בלה * super eum ab [g] עלה | à † facie [h] בוא * vadum, in obstupuit [i] לון * Exalta [k] נום בנה | attende † congregauerunt seipsos. [m] עוז ‡ Eleuabit בת ק ‡ excidit * in robore, [n] רום | arbores perplexas ‡ arbores | ferro ‡ cadent. [o] נפל germen | faciet eum [p] ירע ריח † fecundum ‡ secundum * Sed * pauperes † pro [r] ענה

[a] פה habitabit [b] נהג duces eos. [c] דוב [d] רעה [e] חור ‡ extendet. * nocebunt, | perdent [f] רוע [g] כסה stabit vt [h] נוח * in [i] שנה In nationibus, & congregabit profugos * dispersos * angulis [k] סור [l] צור [m] עוף Occidentem: [n] בזז † excidet ‡ scopulum ‡ leuabit [o] נוף * diuidens illud [p] נעל † transeuntes [q] דרך [r] סלל † qua ascendit [s] עלה * quanquam iratus fuisti contra me, auersus est furor * consolatus es [t] ידה | laus mea Dns † salus. [u] עזז [x] היה [y] שוש

:eorum oculis in allidentur eorum paruuli Et gladio in

16 בחרב׃ ועלליהם ירטשו לעיניהם

.violabuntur eorum vxores &, eorum domus diripientur

ישסו בתיהם ונשיהם תשגלנה׃

argentum qui, Madai eos contra suscitans ego Ecce

17 הנני מעיר עליהם את־מדי אשר־כסף

.eo in volent non aurum &, estimabunt non

לא יחשבו וזהב לא יחפצו־בו׃

non ventris fructui & alligent pueros arcus * Et

18 וקשתות נערים תרטשנה ופרי־בטן לא

.eorum oculus parcet non filiis super, miserebuntur

ירחמו על־בנים לא־תחוס עינם׃

superbiæ, gloriæ, regnorum decoratio Babel erit Et

19 והיתה בבל צבי ממלכות תפארת גאון

Sedom Dei * subuersionem secundum, Chaldæorum

כשדים כמהפכת אלהים את־סדם

nec, perpetuum in habitabitur Non Hamorah &

20 ואת־עמרה׃ לא־תשב לנצח ולא

non &: generationem &, generationem in vsque habitabitur

תשכון עד־דור ודור ולא־

facient accubare non pastores &, Harabs ibi tendet tentorium

יהל שם ערבי ורעים לא־ירבצו

eorum domus replebuntur &, Tsiim ibi accubabunt Et tibi

21 שם׃ ורבצו־שם ציים ומלאו בתיהם

pilosi &, vlulæ filiæ ibi habitabunt &, furunculis

אחים ושכנו שם בנות יענה ושעירים

eius viduatis ædibus in editi canet alterne Et ibi saltabunt

22 ירקדו־שם׃ וענה איים באלמנותיו

eius tẽpus, veniendum ad prope Et voluptatis palatiis in dracones &

ותנים בהיכלי ענג וקרוב לבוא עתה

.protrahentur non eius dies &

וימיה לא ימשכו׃

תשכבנה ק | שסם בית | suscito | Medos, arcubus | עור פרת | gloria | צבה גאה | qua subuertit Deus | seculum | ישב | אהר | pecudes. Sed bestiæ syluestres, struthionis, dæmones | אוח יען | cantabunt vlulæ | deliciarum | prope est vt veniat

CAP. XIIII. יד

adhuc eliget &, Iahacob Dominus miserebitur Nam

1 כי ירחם יהוה את־יעקב ובחר עוד

:suam humum super eos requiescere faciet &, Israel in

בישראל והניחם על־אדמתם

domo super adhærebunt &, eis super peregrinus se copulabit &

ונלוה הגר עליהם ונספחו על־בית

ad eos adducent &, populi eos tollent Et Iahacob

2 יעקב׃ ולקחום עמים והביאום אל־

humo * super, Israel domus eos hæreditabunt &, suum locum

מקומם והתנחלום בית־ישראל על אדמת

ducentes captiuos erunt &: ancillas in &, seruos in, Domini

יהוה לעבדים ולשפחות והיו שבים

.suos exactores in dominabuntur &, eos captiuantes

לשביהם ורדו בנגשיהם׃

tuo labore à tibi Dominum requiem dare die in erit Et

3 והיה ביום הניח יהוה לך מעצבך

fuit seruitum quia, dura seruitute à &, tuo tremore à &

ומרגזך ומן־העבדה הקשה אשר עבד־

Babel regem contra istam parabolam leuabis Et te in

4 בך׃ ונשאת המשל הזה על־מלך בבל

aurea pensio desiit, exactor cessauit Quomodo dices &

ואמרת איך שבת נגש שבתה מדהבה׃

.dominantium virgam, impiorum baculum Dominus Contriuit

5 שבר יהוה מטה רשעים שבט משלים׃

declinatione sine percussione, feruida ira in populos Percutientem

6 מכה עמים בעברה מכת בלתי סרה

non passum persecutionem, gentibus furore in dominantem

רדה באף גוים מרדף בלי

iubilauerunt, terra omnis requieuit, Quieuit prohibuit

7 חשך׃ נחה שקטה כל־הארץ פצחו

cedri, te de sunt lætatæ abietes Etiam præconium

8 רנה׃ גם־ברושים שמחו לך ארזי

nos super succidens ascendit non iacuisti tunc ex Lebanon

לבנון מאז שכבת לא־יעלה הכרת עלינו׃

occursum in, te propter contremuit deorsum Infernus

9 שאול מתחת רגזה לך לקראת

terræ hircos omnes, manes tibi suscitauit tui aduentus

בואך עורר לך רפאים כל־עתודי ארץ

domui | גור | בוא | erũt possidentes ex eis terram | capient eos qui ceperant | שבה | oppressoribus suis | רדה | qua requiem dederit Dñs | נוח | timore à | fumes, | oppressor, quieuit plena auro | נטה | indeclinabili | נכר | cecinerunt | laudem. | רנן | eo tempore quo dormisti | qui succiderent | expauit | mortuos, & principes

inuocate, Domino Confitemini: illa die in dicetis Et

4 ואמרתם ביום ההוא הודו ליהוה קראו

mementote: eius studia populis in facite Scire: eius nomen in opera

בשמו הודיעו בעמים עלילתיו הזכירו

, Domino Cantate .eius nomen est excelsum quoniam

5 כי נשגב שמו׃ זמרו יהוה

.terra vniuersa in ipsa nota *: fecit celsitudinem quoniam

כי גאות עשה מידעת זאת בכל־הארץ׃

6 magnus quia: Sion habitatrix præconiza &, vocem Exalta

צהלי ורני יושבת ציון כי־גדול

Israel Sanctus tuo interiori in

בקרבך קדוש ישראל׃

CAP. XIII. יג

.Amos filius Iesahiahu vidit quam, Babylonis Onus

1 משא בבל אשר חזה ישעיהו בן־אמוץ׃

vocem exaltate .vexillum eleuate præruptum montem Super

2 על הר־נשפה שאו־נס הרימו קול

.munificorum ostia ingrediantur &, manum Agitate eos ad

להם הניפו יד ויבאו פתחי נדיבים׃

meos fortes vocaui etiam: meæ sanctificatis præcepi Ego

3 אני צויתי למקדשי גם קראתי גבורי

turba Vox mea celsitudinis exultantes, meo naso in

לאפי עליזי גאותי׃ 4 קול המון

regnorum sonitus vox: multi populi similitudine montibus in

בהרים דמות עם־רב קול שאון ממלכות

exercitum visitans exercituum Dominus, congregatarũ gentium

גוים נאספים יהוה צבאות מפקד צבא

extremo ab procul terra de Venientes prœlij

5 מלחמה׃ באים מארץ מרחק מקצה

corrumpendum ad eius indignationis vasa &, Dominus cæli

השמים יהוה וכלי זעמו לחבל

:Domini dies propinquus quia, Vlulate .terram omnem

6 כל־הארץ׃ הילילו כי קרוב יום יהוה

omnes Idcirco .veniet Omnipotente ab præda velut

7 כשד משדי יבוא׃ על־כן כל־

.liquescet hominis cor omne &, remittentur manus

ידים תרפינה וכל־לבב אנוש ימס׃

parturiens veluti, eos tenebunt dolores & tormina terrebuntur Et

8 ונבהלו צירים וחבלים יאחזון כיולדה

flammarũ facies: stupebunt suum socium ad vir cruciabuntur

יחילון איש אל־רעהו יתמהו פני להבים

, crudelis, veniens Domini dies Ecce .eorum facies

9 פניהם׃ הנה יום־יהוה בא אכזרי

solitudinem in terram ponendam ad marũ ira & excandescentia &

ועברה וחרון אף לשום הארץ לשמה

stellæ Quoniam .ea ex disperdat eius peccatores &

10 וחטאיה ישמיד ממנה׃ כי־כוכבי

suum lumen lucere facient non eorum constellationes &, cælorum

השמים וכסיליהם לא יהלו אורם

faciet splẽdere non luna & ipsum egrediendo in sol obscurabitur

חשך השמש בצאתו וירח לא־יגיה

super &, malum orbem super visitabo Et .suum lumen

11 אורו׃ ופקדתי על־תבל רעה ועל־

superbiam cessare faciam Et .eorum iniquitatem impios

רשעים עונם והשבתי גאון

.faciam humiliare formidabilium superbiam &, arrogantium

זדים וגאות עריצים אשפיל׃

hominem &: obrizo præ hominem faciam Preciosum

12 אוקיר אנוש מפז ואדם

faciam mouere cælum Idcirco .Ophir auri massa præ

13 מכתם אופיר׃ על־כן שמים ארגיז

Domini feruida ira in: suo loco de terra contremiscet &

ותרעש הארץ ממקומה בעברת יהוה

dama tanquã erit Et .eius naru iræ die in &, exercituum

14 צבאות וביום חרון אפו׃ והיה כצבי

ad vnusquisque: congregans non &, pecus sicut &, expulsa

מדח וכצאן ואין מקבץ איש אל־

.fugient suam terram ad vnusquisque &, respiciens suum populum

עמו יפנו ואיש אל־ארצו ינוסו׃

cadet additus omnis &: perfodietur, inuentus Omnis

15 כל־הנמצא ידקר וכל־הנספה יפול׃

ידע | magnificentiam | scitur hoc | מודעת ק | lauda | medio tui | גאה רנן | Prophetia | נשא | eleuatum | רום | Leuate portas | נוף | צוה | ira mea, in gloria mea, multitudinis | גאה | ad similitudinem | דמה | numerat | בוא | furoris disperdẽdum | כלה | prope & | debilescerunt | רפה | מסס | angustiæ dolebunt: vnusquisque proximum | חול רעה | venit, indignatio furoris, vt ponat, | חרה | Oriones | quando egredietur. | יצא | עור | superborum fortium | Pretiosiorem magis quàm obrizum, | פזז | magis quàm aurum propter iram | propter diẽ furoris | ceruus eiectus. | צבה | erit qui congreget: reuertentur, | נדח נוס | qui [illegible]

isti Omnes .gentium reges omnes suis soliis de fecit surgere

10 כלם : גוים מלכי כל מכסאותם [a] הקים

es informatus tu Etiam : te ad dicent & ,responsa dabunt

[c] חלית אתה־גם אליך ויאמרו [b] יענו

infernum ‡ ad est *Depressa* * .es assimilatus nobis ,nos sicut

11 שאול [d] הורד : נמשלת אלינו כמונו

,vermis sternetur te subter:tuorū nablorum *strepitus* †,tua superbia

רמה יצע תחתיך נבליך [e] המית גאונך

cælo de cecidisti Quomodo .vermis te *operientes* ‡ &

12 משמים נפלת איך : תולעה [f] ומכסיך

super debilitans ‡ terram ad es *resectus* ? auroræ fili Lucifer

על־ חולש לארץ נגדעת שחר־בן הילל

Cælum : tuo corde in dixisti tu Et .gentes

13 השמים בלבבך אמרת ואתה : גוים

:meum solium exaltabo Dei stellas supra , ascendam

כסאי ארים אל־לכוכבי ממעל אעלה

.Aquilonis lateribus in *conuentus* ‡ monte in sedebo &

: צפון בירכתי [h] מועד־בהר [g] ואשב

.Altissimo ero similis ,nubis *excelsa* ‖ super Ascendam

14 : [i] לעליון אדמה עב במתי־על אעלה

latera ad ,*deprimêris* † infernum ad Veruntamen

15 ירכתי־אל תורד שאול־אל אך

:*perpendent* ‡ te ad * :prospicient te ad ,te Videntes .*cisternæ* ‡

16 [l] יתבוננו אליך ישגיחו אליך [k] ראיך : בור

?regna *commouens* * :terram *tremefaciens* ‡ vir † hic Num

: ממלכות מרעיש הארץ מרגיז האיש הזה

eius vinctis,destruxit eius vrbes &,desertum sicut orbem Posuit

אסיריו הרס ועריו כמדבר תבל שם

17 .ipsi vniuersi ,gentium reges Omnes .carcerem aperuit non

כלם גוים מלכי־כל : ביתה פתח־לא

18 es proiectus tu Et .sua domo in vir ,gloria in *iacuerunt*

השלכת ואתה : בביתו איש בכבוד שכבו

19 .occisorum vestimentum ,abominabilis stirps vt tuo sepulchro de

הרגים לבש נתעב כנצר מקברך

,*cisternæ* ‡ lapides ad *descendentium* * :gladio *perforatorum* ‖

בור־אבני־אל יורדי חרב [m] מטעני

eis cum te vnies Non .conculcatum cadauer veluti

20 אתם [o] תחד־לא : [n] מובס כפגר

tuum populum ,*corrupisti* † tuam terram quia :sepultura in

עמך שחת ארצך־כי בקבורה

.pessimorum semen *seculum* ‡ in vocabitur non :occidisti

: [p] מרעים זרע לעולם יקרא־לא הרגת

:eorum patrum *iniquitate in occisionem eius filiis* | Præparate

21 אבותם [r] בעון מטבח לבניו [q] הכינו

impleant atque , terram accipiant hæreditate & ,consurgant ne

ומלאו ארץ וירשו יקמו־בל

,eos contra consurgam Et .*vrbibus* ‡ orbis *facies* *

22 עליהם [f] וקמתי : ערים תבל־פני

,nomen Babel de *succidam* † & , exercituum Dominus dicit

שם לבבל והכרתי צבאות יהוה נאם

.Dominus dicit , nepotem & , filium & , *consanguineum* ‡ &

: יהוה־נאם ונכד ונין ושאר

;aquarum paludes & ,ericij possessionem in eam ponam Et

23 מים־ואגמי קפד למורש [t] ושמתיה

Dominus dicit , *delendo* scopis in eam scopabo &

יהוה נאם השמד במטאטא וטאטאתיה

:dicendo ,exercituum Dominus Iurauit .exercituum

24 לאמר צבאות יהוה נשבע : צבאות

quod secundū & ,*fuit* | sic ; cogitaui quod secundum non Si

וכאשר היתה כן [u] דמיתי כאשר לא־אם

, mea terra in Assur *frangendum* Ad .*stabit ipsum consului* ‡

25 בארצי אשור לשבר : תקום היא יעצתי

‡eis *desuper recedet* † & ; eum conculcabo meis montibus in &

מעליהם וסר אבוסנו הרי־ועל

.remouebitur eius humero *desuper* ‡ illius onus &,eius iugum

: יסור שכמו מעל וסבלו [u] עלו

hæc & :terram omnem super *consultum* ‡ consilium * Hoc

26 וזאת הארץ־כל־על היעוצה העצה [x] זאת

Dominus Nam .gentes omnes super extenta manus

27 יהוה־כי : הגוים־כל־על [y] הנטויה היד

,extenta eius manus & ? irritabit quis & ,*consuluit* † exercituum

הנטויה וידו [z] יפר ומי יעץ צבאות

[a] קום [b] ענה [c] חלה * Detracta ‡ inferos [d] ירד † sonitus [e] המר † operit [f] כסר * prostratus ‡ qui debilitabas ‡ Ecclesiæ [g] ישב [h] יעד | altitudinem [i] עלר † detrahêris, ‡ sepulchri * & ‡ contemplabuntur, dicētes: † est ‡ ille qui conturbabat *& cōcutiebat [k] ראה [l] בין dormierunt | qui confossi sunt *qui descendunt ‡ sepulchri, [m] טען [n] בוס [o] אחד ‡ perdidisti, ‡ æternum [p] רוע | filios eius occisioni propter iniquitatem [q] כון [r] עוה * superficiem ‡ inimicis. [f] קום † perdam ‡ propinquū; [t] שום dissipationis, | erit, [u] דמה ‡ decreui, cōsurget. Vt cōteram † remouebitur ab ‡ ab [u] עלה * est ‡ quod decretum est [x] יעץ [y] נטה † decreuit, [z] פור

---

‡ in quo mortuus est rex ,Achas *regem mori* ‡ anno In ?eam faciet redire quis &

28 אחז המלך מות־בשנת : [a] ישיבנה ומי

,tu omnis Peleseth læteris Ne .*hos onus* * fuit

29 כלך פלשת תשמחי־אל : הזה [b] המשא היה

serpentis radice de nam :*te percutientis* ‡ virga sit confracta quod

נחש משרש־כי [c] מכך שבט נשבר כי

.volans *ignitus serpens* ‖ eius fructus &,regulus egredietur

: [e] מעופף שרף [d] ופריו צפע יצא

fiducia in ‡ mendici & ,*tenuium* † primogeniti pascentur Et

30 לבטח [f] ואביונים דלים בכורי ורעו

tuas reliquias &,tuam radicē fame in faciam interire &,*accubabunt*

ושאריתך שרשך ברעב [g] והמתי ירבצו

liquefacta ‡ : ciuitas * clama , porta * Vlula .interficiet

31 נמוג עיר־וזעקי שער הילילי : יהרג

non & , *veniens* † fumus Aquilone ab nam : tu omnis Peleseth

ואין בא עשן מצפון כי כלך פלשת

respondebitur quid Et .suis temporibus in solitarius ‡

32 יענה־ומה : [h] במועדיו בודד

ea in & , Siion fundauit Dominus quòd ? gentis ¦nunciis

ובה ציון יסד יהוה כי גוי־מלאכי

.eius populi *afflicti confident* ‖

: עמו [k] עניי [i] יחסו

CAP. XV. טו

,Moab Har vastatus nocte in Quia .Moab *Onus* *

1 מואב ער שדד בליל כי מואב משא

.succisus † Moab Chir est vastatus nocte *in* quia ,succisus †

: נדמה מואב־קיר שדד בליל כי [k] נדמה

,Nebo super , fletum ad excelsa * Dibon & ,ædem *in* Ascendit

2 נבו־על [l] לבכי הבמות ודיבון הבית עלה

‡ eius capitibus cunctis in :vlulabit Moab Medba super &

ראשיו־בכל ייליל מואב מידבא ועל

se accingent eius plateis In .*resecta* † barba omnis caluitium

3 חגרו בחוצתיו : גרועה זקן־כל קרחה

vlulabit ipsa tota eius plateis in & ,eius tectis in :*sacco* ‡

ייליל כלה וברחבתיה גגותיה על שק

,Elhaleh & Chesbon clamauit Et .fletum in descendens

4 ואלעלה חשבון ותזעק : בבכי ירד

Moab *expediti* ‡ ideo * :eorum vox audietur Iahas ad vsque

מואב חלצי כן־על קולם נשמע יהץ־עד

.sibi vociferabit eius anima ,clamabunt

: לו ירעה נפשו [m] יריעו

Sohar ad vsque eius *profugi* ,clamabit Moab ad meum Cor

5 צער־עד בריחה יזעק למואב לבי

ascendet fletu in Luchith ascensu in quia : triennem vitulam

יעלה־בבכי הלוחית מעלה כי שלשיה עגלת

.suscitabunt contritionis clamorem Choronaim via † quia,eam in

: [n] יעערו שבר־זעקת חרנים דרך כי בו

aruit *quoniam* .erunt desolationes in Nimrim aquæ Nam

6 יבש־כי יהיו [o] משמות נמרים מי־כי

residuum * Ideo .fuit non viride ,germen defecit, herba

7 יתרה כן־על : היה לא ירק דשא כלה חציר

.*ea* deferent salicum torrentem iuxta *suum depositum* ‡ & ,fecit

: [p] ישאום הערבים נחל על ופקדתם עשה

ad vsque :Moab terminum clamor circuiuit Quia

8 עד־מואב גבול־את הזעקה הקיפה־כי

Quia .eius vlulatus Elim Beer & , eius vlulatus Eglaim

9 כי : ילְלָתָה אלים ובאר ילְלָתָה אגלים

Dimon super ponam nam : sanguine sunt repletæ Dimon aquę

דימון־על [q] אשית־כי דם מלאו דימון מי

.*humi* ‡ residuo & , leonem Moab *euasioni* * : addita

: אדמה ולשארית אריה מואב לפליטת [r] נוספות

CAP. XVI. יו

ad ,deserti petra de terræ *dominator* Agnum Mittite

1 אל־ מדברה מסלע ארץ־מושל כר־שלחו

nido vagans † auis sicut erit Et .Siion filiæ montem

2 [f] קן נודד־כעוף והיה : ציון־בת הר

.Arnon vada ‡ Moab filiæ erunt ,*emissa*

: לארנון מעברות מואב בנות תהיינה משלח

noctem quasi pone ,iudicium fac , consilium Affer

3 כליל שיתי פלילה [u] עשו [t] עצה הביאו

‡ in quo mortuus est rex [a] שוב * prophetia ista. [b] נשא ‡ percussionis tuæ: | cerastes [c] נכה [d] פרה † pauperum, ‡ fiducialiter requiescent, [e] עוף [f] אבה [g] מוג * ô ‡ dissipata † venit, ‡ erit [h] יעד | sperabunt pauperes [i] חסה [k] ענה * Prophetia † & [k] דמה * in [l] בכה ‡ erit † erit rasa. ‡ saccis: * atque ‡ armati [m] רוע vectes † in [n] עור vnde & [o] שמם * diuitias ‡ substantias suas [p] נשא * superstiti ‡ terræ. [q] שות [r] יסף * dominatoris † emissa fugiēs de nido, sic ‡ ad [f] קנן [t] יעץ [u] עשה הביאי ק ערי ס

vagum ‡ expulsos absconde : *Meridiei medio in* * tuam vmbram

צִלֵּךְ בְּתוֹךְ צָהֳרָיִם סַתְּרִי נִדָּחִים נֹדֵד

sis Moab, mei expulsi te in Habitent *reueles ne*

4 אַל־ [a] תְּגַלִּי׃ יָגוּרוּ בָךְ נִדָּחַי מוֹאָב הֱוִי־

defecit, expressor finis ‖ quia : *vastatoris faciebus* ‡ à eis latibulum

סֵתֶר לָמוֹ מִפְּנֵי שׁוֹדֵד כִּי־אָפֵס [b] הַמֵּץ כָּלָה

.terra de *conculcans sunt consumpti*, *vastatio* †

שֹׁד [c] תַּמּוּ [d] רֹמֵס מִן־הָאָרֶץ׃

illud super sedebit & , solum misericordia in præparabitur Et

5 [e] וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא וְיָשַׁב עָלָיו

.iudicium quærens & ,iudicans , Dauid *tentorio* * in veritate in

[f] בֶּאֱמֶת בְּאֹהֶל דָּוִד שֹׁפֵט וְדֹרֵשׁ מִשְׁפָּט

Moab superbiam Audiuimus .iustitiæ ‡ festinans in &

6 וּמְהִר צֶדֶק׃ שָׁמַעְנוּ [g] גְאוֹן־מוֹאָב

,eius *iracundia* ‖ & ,eius extollentia &,eius superbiæ:valde † superbus

גֵּא מְאֹד גַּאֲוָתוֹ וּגְאוֹנוֹ וְעֶבְרָתוֹ

, Moab ad Moab vlulabit Idcirco .eius *mendacia sic* *non

7 לֹא־כֵן בַּדָּיו׃ לָכֵן יְיֵלִיל מוֹאָב לְמוֹאָב

,*meditabimini* ‡ charefeth-Chir *fundamento ob* ‡:vlulabit ipse totus

כֻּלֹּה יְיֵלִיל לַאֲשִׁישֵׁי קִיר־חֲרֶשֶׂת [h] תֶּהְגּוּ

debilitata * Chesbon *arua* ‖ Quia .percussi veruntamen

8 אַךְ־נְכָאִים׃ כִּי שַׁדְמוֹת חֶשְׁבּוֹן אֻמְלָל

,eius vites optimas quassauerunt gentium Domini : Sibmah *vitis*

גֶּפֶן שִׂבְמָה בַּעֲלֵי גוֹיִם הָלְמוּ שְׂרוּקֶּיהָ

eius *emissiones* ‖:desertum ‡ errauerunt, *contigêre* † Iahazer ad vsque

עַד־יַעְזֵר נָגָעוּ [i] תָּעוּ מִדְבָּר שְׁלֻחוֹתֶיהָ

plorabo Idcirco .mare transierunt ,se extenderunt

9 נִטְּשׁוּ עָבְרוּ יָם׃ עַל־כֵּן אֶבְכֶּה

mea lachryma te inebriabo : Sibmah vitis Iahazer fletu in

בִּבְכִי יַעְזֵר גֶּפֶן שִׂבְמָה [k] אֲרַיָּוֶךְ דִּמְעָתִי

super & ,*tuos æstiuos* ‡ super quoniam : Elhaleh & , Chesbon

חֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה כִּי עַל־קֵיצֵךְ וְעַל־

.cecidit celeusma tuam messem

קְצִירֵךְ הֵידָד נָפָל׃

vineis in & ,*Charmel à* ‡ exultatio & , lætitia *colligetur* † Et

10 וְנֶאֱסַף שִׂמְחָה [l] וָגִיל מִן־הַכַּרְמֶל וּבַכְּרָמִים

calcabit non torcularibus in vinum : *iubilabis* ‡ non, *cuabis* * non

לֹא־יְרֻנָּן לֹא יְרֹעָע יַיִן בַּיְקָבִים לֹא־יִדְרֹךְ

mea viscera Ideo .feci cessare *celeusma* † , calcans

11 הַדֹּרֵךְ הֵידָד הִשְׁבַּתִּי׃ עַל־כֵּן מֵעַי

meum intimum & ,*tumultuabuntur cythara vt* ‖ Moab *ad* ‡

לְמוֹאָב כַּכִּנּוֹר [m] יֶהֱמוּ וְקִרְבִּי

quòd ,apparuerit cùm ,erit Et .chares-Chir super

12 לְקִיר חָרֶשׂ׃ וְהָיָה כִי־נִרְאָה כִּי־

in ingredietur & , excelsum super Moab laborauerit

נִלְאָה מוֹאָב עַל־הַבָּמָה וּבָא אֶל־

,poterit non & ,*orandum ad* *suum sanctuarium

מִקְדָּשׁוֹ לְהִתְפַּלֵּל וְלֹא יוּכָל׃

Moab ad Dominus est locutus quod verbum ‖ Hoc

13 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מוֹאָב

:dicendo ,Dominus est locutus nunc Et *.tunc* ‡ ex

14 מֵאָז׃ וְעַתָּה דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר

vilipendetur † & , mercenarij annis tanquam annis tribus in

בְּשָׁלֹשׁ [n] שָׁנִים כִּשְׁנֵי שָׂכִיר וְנִקְלָה

,*paruum residuum &* , *multa turba* ‡ omni in Moab gloria

כְּבוֹד מוֹאָב בְּכֹל הֶהָמוֹן הָרָב וּשְׁאָר מְעַט

.*copiosum non* ,*pusillum*

מִזְעָר לוֹא כַבִּיר׃

*In Meridie: ‡ & fugientem ne prodas,

[a] גָּלָה ‡ facie populatoris: ‖ defecit

[b] מִיץ † populator, consumpta sūt reptilia

[c] שָׁדַד

[d] תָּמַם * tabernaculo

[e] כּוּן [f] אָמַן ‡ ad

[g] גָּאָה † est ‖ indignatione * sunt recta verba ‡ super dolia ‡ loquemini,

[h] הָגָה ‖ vites * desolatæ sunt plantationes optimæ vitiū † peruenerunt ‡ in ‖ propagines

[i] תָּעָה

[k] רָוָה ‡ fructus æstiuis tuæ,

† deficiet ‡ ab vbere campo, * cantabunt, & ‡ iubilabunt:

[l] גִּיל ‡ iubilatione ‖ super ‡ vt citharæ sonabunt & intima mea

[m] הָמָה * vt orer

‖ est

‡ eo tempore.

† alleuiabitur

[n] שָׁנָה ‡ populo eius qui est multus & quod reliquum erit, erit admodum exiguum, & inualidum.

CAP. XVII. יז

,*ciuitate à remota* * Dammesec Ecce Dammesec Onus ‡

1 [o] מַשָּׂא דַּמָּשֶׂק הִנֵּה דַמֶּשֶׂק [p] מוּסָר מֵעִיר

Haroher ciuitates Derelictæ .ruinæ aceruus erit &

2 וְהָיְתָה מְעִי מַפָּלָה׃ עֲזֻבוֹת עָרֵי עֲרֹעֵר

.exterrens ‡ non & ,accubabunt & ,erunt gregibus

לַעֲדָרִים [r] תִּהְיֶינָה וְרָבְצוּ וְאֵין מַחֲרִיד׃

,Dammesec à regnum & , Ephraim ab munitio cessabit Et

3 וְנִשְׁבַּת מִבְצָר מֵאֶפְרַיִם וּמַמְלָכָה מִדַּמֶּשֶׂק

dixit, erunt , Israel filiorum gloria sicut; Aram residuo &

וּשְׁאָר אֲרָם כִּכְבוֹד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ נְאֻם־

illa die in erit Et exercituum Dominus

4 יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא

[o] רָבַב ‡ Prophetia ‡ remouebitur ne sit ciuitas,

[p] נָשָׂא [q] סוּר ‡ erit

[r] הָיָה

.macrescet eius carnis pinguedo & , Iahacob gloria attenuabitur

יִדַּל כְּבוֹד יַעֲקֹב וּמִשְׁמַן בְּשָׂרוֹ יֵרָזֶה׃

spicas eius brachium & ,*segetis messem colligere* sicut erit Et

5 וְהָיָה כֶּאֱסֹף קָצִיר קָמָה וּזְרֹעוֹ שִׁבֳּלִים

.Rephaim valle in spicas *legens* sicut erit & ,metat

יִקְצוֹר וְהָיָה כִּמְלַקֵּט שִׁבֳּלִים בְּעֵמֶק רְפָאִים׃

duorum, oleæ excussio sicut , racemi eo in relinquentur Et

6 וְנִשְׁאַר־בּוֹ עוֹלֵלֹת כְּנֹקֶף זַיִת שְׁנַיִם [a]

quinque ‡ ,quatuor, *verberis capite* ‡ in granorum trium *

שְׁלֹשָׁה גַּרְגְּרִים בְּרֹאשׁ אָמִיר אַרְבָּעָה חֲמִשָּׁה

.Israel Deus Dominus dixit , frugiferis eius ramis in

בִּסְעִפֶיהָ [b] פֹּרִיָּה נְאֻם־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

,suum factorem ad homo aspiciet illa die In

7 בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁעֶה הָאָדָם עַל־עֹשֵׂהוּ

non Et .respicient Israel Sanctum ad eius oculi &

8 וְעֵינָיו אֶל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל [c] תִּרְאֶינָה׃ וְלֹא

fecerunt quod & , eius manuum opus altaria ad aspiciet

יִשְׁעֶה אֶל־הַמִּזְבְּחוֹת מַעֲשֵׂה יָדָיו וַאֲשֶׁר עָשׂוּ

loca aprica ‡ & ,Lucos & ‖ respiciet non eius digiti

אֶצְבְּעֹתָיו לֹא יִרְאֶה וְהָאֲשֵׁרִים וְהַחַמָּנִים׃

derelicto sicut eius fortitudinis ciuitates erunt illa die In

9 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיוּ עָרֵי מָעֻזּוֹ [d] כַּעֲזוּבַת

filiorum *faciebus* † à dereliquerunt *quæ* ,*verberis* ‡ & ,*virgulti* *

הַחֹרֶשׁ וְהָאָמִיר אֲשֶׁר עָזְבוּ מִפְּנֵי בְּנֵי

Dei es oblita Quia .desolatio erit & ,Israel

10 יִשְׂרָאֵל וְהָיְתָה שְׁמָמָה׃ כִּי שָׁכַחַתְּ אֱלֹהֵי

propterea :es recordata non , tuæ fortitudinis petræ &, tuæ salutis

יִשְׁעֵךְ וְצוּר מָעֻזֵּךְ לֹא זָכָרְתְּ עַל־כֵּן

illud seminabis alieni *putamen* ‖ &, *iucundas* ‡ plantationes plantabis

[e] תִּטְּעִי נִטְעֵי נַעֲמָנִים וּזְמֹרַת זָר תִּזְרָעֶנּוּ׃

mane in & ,facies crescere tuam plantationem die In

11 בְּיוֹם נִטְעֵךְ [f] תְּשַׂגְשֵׂגִי וּבַבֹּקֶר

,*hereditatis die in messis acervus* * facies germinare tuum semen

זַרְעֵךְ תַּפְרִיחִי נֵד קָצִיר בְּיוֹם נַחֲלָה

,multorum populorum *turbis* ‡ Væ .desperati doloris &

12 וּכְאֵב אָנוּשׁ׃ הוֹי הֲמוֹן עַמִּים רַבִּים

sonitus ‖ vt nationum *sonitus* ‖ & *tumultuabuntur maria tumultuari vt*

כַּהֲמוֹת יַמִּים [g] יֶהֱמָיוּן וּשְׁאוֹן לְאֻמִּים כִּשְׁאוֹן

aquarum sonitus sicut Populi *.sonabunt crebrarum* * aquarum

13 מַיִם כַּבִּירִים יִשָּׁאוּן׃ לְאֻמִּים כִּשְׁאוֹן מַיִם

,*longè à* ‡ fugiet & ,eum *in* increpabit & ,sonabunt multarum

רַבִּים יִשָּׁאוּן וְגָעַר בּוֹ [h] וְנָס מִמֶּרְחָק

,venti *facies ad* † montium gluma sicut *passus* ‡ persecutionem &

וְרֻדַּף כְּמֹץ הָרִים לִפְנֵי־רוּחַ

ecce & ,*vespera* ‖ tempore In *turbinis facies ad globus sicut* ‡ &

14 וּכְגַלְגַּל לִפְנֵי סוּפָה׃ לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה

,nos prædantiū pars † hæc *ipsa* ‡ non, mane * antequam turbatio

בַלָּהָה בְּטֶרֶם בֹּקֶר אֵינֶנּוּ זֶה חֵלֶק [i] שׁוֹסֵינוּ

.nos diripentium sors &

וְגוֹרָל לְבֹזְזֵינוּ׃

si colligat messor segetem,

qui colligat

[a] שָׁנַן ^vel ‡ summitate rami, aut ‡ aut

[b] פָּרָה

[c] רָאָה

‖ nempe ‡ imagines.

[d] עָזַב * rami. ‡ frōdis, quos † facie

‡ pulchras, ‖ germen

[e] נָטַע

[f] שָׂגָה * commotio rami in die percussionis infirmantis, ‡ multitudini

† qui sicut fremitus marium sonabunt, ‖ strepitus * multarum strepet. ‡ procul.

[g] הָמָה [h] נוּס ‡ patientur † à facie

‡ stipula corā tempestate. ‖ vespertino, * sic ‡ erit ipse: † est

[i] שָׁסָה

CAP. XVIII. יח

flumina trans * quæ alarum vmbræ terra *Væ* ‡

1 הוֹי אֶרֶץ [k] צִלְצַל כְּנָפָיִם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי־

iunci vasis in ‡ & ,legatos mare per mittens .Æthiopiæ

2 כוּשׁ׃ הַשֹּׁלֵחַ בַּיָּם צִירִים וּבִכְלֵי־גֹמֶא

gentem ad leues nuncij Ite .aquarum *facies super*

עַל־פְּנֵי־מַיִם לְכוּ [l] מַלְאָכִים [m] קַלִּים אֶל־גּוֹי

ipso † ex terribilem populum ad , expilatam & tractam

מְמֻשָּׁךְ וּמוֹרָט אֶל־עַם נוֹרָא מִן־הוּא

diripuerunt cuius, *conculcationis* † &, *linea linea* ‡ gentem vltra &

וָהָלְאָה גּוֹי [n] קַו־קָו וּמְבוּסָה אֲשֶׁר־בָּזְאוּ

incolæ &, orbis habitatores Omnes .*eius* terram flumina

3 נְהָרִים אַרְצוֹ׃ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי

,videbitis montibus ‡ vexillum *extollere secundum* * ,terræ

אָרֶץ כִּנְשֹׂא־ [o] נֵס הָרִים [p] תִּרְאוּ

Dominus dixit sic Quia .audietis *tubam in clangendo in* † &

4 וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה

calor ‖ sicut, meo *parato* loco in considerabo & Quiescam : me ad

אֵלַי אֶשְׁקוֹטָה וְאַבִּיטָה בִמְכוֹנִי כְּחֹם

.messis æstu in rorida nubes sicut, *lucem super nitidus*

[q] צַח עֲלֵי־אוֹר כְּעָב טַל בְּחֹם קָצִיר׃

‡ O * est

[k] צָלַל ‡ naui iuncea super faciem

[l] לָאַךְ [m] קָלַל

† quo fuit, ‡ lineatim. ‖ conculcatam

[n] קָוָה * cūeleuabitur ‡ in

[o] נָסַס

[p] רָאָה † cùm clanxerit tuba ‖ aer

יָתִיר ‡ serenus superueniente luce,

[q] צָחַח

,Sohan principes sunt Infatuati .Ægyptum super exercituum

13 צְבָאוֹת עַל־מִצְרָיִם׃ [a] נוֹאֲלוּ שָׂרֵי צֹעַן

Ægyptum fecerunt errare &, Noph principes sunt decepti ‖

נִשְּׁאוּ שָׂרֵי נֹף [b] וְהִתְעוּ אֶת־מִצְרַיִם

spiritum eius interiori † in miscuit Dominus .eius tribuum angulo

14 [c] פִּנַּת שְׁבָטֶיהָ׃ יְהוָה מָסַךְ בְּקִרְבָּהּ רוּחַ

suo opere omni in Ægyptum fecerunt errare &, peruersitatum

עִוְעִים וְהִתְעוּ אֶת־מִצְרַיִם בְּכָל־מַעֲשֵׂהוּ

Ægypto erit non Et .suo vomitu in ebrium errare secundum

15 [d] כְּהִתָּעוֹת שִׁכּוֹר בְּקִיאוֹ׃ וְלֹא־יִהְיֶה לְמִצְרַיִם

.iuncus & ramus cauda & caput fecerit quod , opus

מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה רֹאשׁ וְזָנָב [e] כִּפָּה וְאַגְמוֹן׃

contremiscet & : mulieres sicut Ægyptus erit illa die In

16 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִצְרַיִם כַּנָּשִׁים וְחָרַד ׀

quam exercituum Domini manus agitationis faciebus à pauebit ‖ &

וּפָחַד מִפְּנֵי [f] תְּנוּפַת יַד־יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר־

Iehudah humus † erit Et .eam super agitans ‡ ipse

17 הוּא מֵנִיף עָלָיו׃ וְהָיְתָה אַדְמַת יְהוּדָה

,illius fuerit recordatus qui omnis :tremorem ‡ in Ægypto

לְמִצְרַיִם לְחָגָּא כֹּל אֲשֶׁר יַזְכִּיר אֹתָהּ

quod exercituum Domini consilij faciebus à , pauebit se in

אֵלָיו יִפְחָד מִפְּנֵי [g] עֲצַת יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר־

quinque erunt illa die In .eum super consulens ‡ ipse

18 הוּא יוֹעֵץ עָלָיו׃ בַּיּוֹם הַהוּא [h] יִהְיוּ חָמֵשׁ

,Chenahan labio ‡ loquentes , Ægypti terra in ciuitates

עָרִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מְדַבְּרוֹת [i] שְׂפַת כְּנַעַן

dicetur Heres * ciuitas :exercituum Dominum per iurantes &

וְנִשְׁבָּעוֹת לַיהוָה צְבָאוֹת עִיר הַהֶרֶס יֵאָמֵר

medio in Domino altare erit illa die In .vni

19 לְאֶחָת׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּתוֹךְ

.Domino eius terminum iuxta statua & : Ægypti terræ

אֶרֶץ מִצְרָיִם [k] וּמַצֵּבָה אֵצֶל־גְּבוּלָהּ לַיהוָה׃

exercituum Domino testem in & , signum in erit Et

20 וְהָיָה לְאוֹת [l] וּלְעֵד לַיהוָה צְבָאוֹת

faciebus à Dominum ad clamabunt nam :Ægypti terra in

בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם כִּי־יִצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה מִפְּנֵי

,magnatem & , seruatorem eis mittet & , opprimentium

לֹחֲצִים וְיִשְׁלַח לָהֶם [m] מוֹשִׁיעַ וָרָב

, Aegypto * Dominus cognoscetur Et .eos liberabit &

21 [n] וְהִצִּילָם׃ [o] וְנוֹדַע יְהוָה לְמִצְרַיִם

faciebunt & , illa die in Dominum Aegyptij cognoscent &

וְיָדְעוּ מִצְרַיִם אֶת־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְעָבְדוּ

.reddent &, Domino votum vouebunt & , munus & , sacrificium

זֶבַח וּמִנְחָה וְנָדְרוּ־נֵדֶר לַיהוָה וְשִׁלֵּמוּ׃

:sanando & , percutiendo Ægyptum Dominus percutiet Et

22 וְנָגַף יְהוָה אֶת־מִצְרַיִם נָגֹף וְרָפוֹא

.eos sanabit & , eis erit exorabilis &, Dominum ad reuertentur &

[p] וְשָׁבוּ עַד־יְהוָה וְנֶעְתַּר לָהֶם וּרְפָאָם׃

,Assur ad Ægypto ab strata via erit illa die in

23 בַּיּוֹם הַהוּא תִּהְיֶה [q] מְסִלָּה מִמִּצְרַיִם אַשּׁוּרָה

, Assur in Ægyptus & , Ægyptum in Assur intrabit &

וּבָא אַשּׁוּר בְּמִצְרַיִם וּמִצְרַיִם בְּאַשּׁוּר

illa die In .Assur ipsi Ægyptij seruient &

24 וְעָבְדוּ מִצְרַיִם אֶת־אַשּׁוּר׃ בַּיּוֹם הַהוּא

benedictio, Assur & , Ægypto tertius Israel erit

יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל שְׁלִישִׁיָּה לְמִצְרַיִם וּלְאַשּׁוּר בְּרָכָה

,exercituum Dominus ei benedixit Cui .terræ interiori in

25 בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ יְהוָה צְבָאוֹת

opus & , Aegypti meus populus Benedictus : dicendo

לֵאמֹר בָּרוּךְ עַמִּי מִצְרַיִם וּמַעֲשֵׂה

.Israel mea hereditas &, Assur mearum manuum

יָדַי אַשּׁוּר וְנַחֲלָתִי יִשְׂרָאֵל׃

CAP. XX. כ

mittendo in * Asdod in Tarthan ingredi ‡ anno In

1 בִּשְׁנַת [r] בֹּא תַרְתָּן אַשְׁדּוֹדָה בִּשְׁלֹחַ

, Asdod cum pugnasset & , Assur rex Sarghon eum

אֹתוֹ סַרְגוֹן מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּלָּחֶם בְּאַשְׁדּוֹד

Dominus est locutus illo tempore In .eam cepit &

2 וַיִּלְכְּדָהּ׃ בָּעֵת הַהִיא דִּבֶּר יְהוָה

solues ‡ & , Vade :dicendo, Amos, filij Iesahiahu manum per

בְּיַד יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ לֵאמֹר לֵךְ וּפִתַּחְתָּ

[a] ויאר · ‡ errauerunt. [b] תעה · † medio [c] פנן · sicut errat ebrius [d] תעה · stupebit [e] כפף · ‡ timebit à facie eleuationis [f] נוף · ‡ eleuat † terra ‡ pauorem : *sibi timebit, à facie [g] יעץ · ‡ decreuit [h] חיה · ‡ lingua Chenahanitide, [i] שפה · * destructionis · titulus [k] נצב · [l] עוד · facie · [m] ישע · *ab [n] נצל · [o] ידע · oblationem, · placabitur [p] שוב · [q] סלל · obsequentur · medio · ‡ in quo ingressus est * cū mitteret [r] בוא · ‡ solue

vua acerba & gemmam consummare iuxta ‡ messem ante Nam

5 כִּי־לִפְנֵי קָצִיר כְּתָם־פֶּרַח וּבֹסֶר

,falcibus in malleolos * præcidat & ‡, flos ‡ erit maturescens

גֹּמֵל יִהְיֶה [a] נִצָּה וְכָרַת הַזַּלְזַלִּים בַּמַּזְמֵרוֹת

Relinquentur amputes † , auferat propagines &

6 וְאֶת־הַנְּטִישׁוֹת [b] הֵסִיר [c] הֵתַז׃ יֵעָזְבוּ

æstiuabit & ,terræ animali † &, montium volucri † simul

יַחְדָּו לְעֵיט הָרִים וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ [d] וְקָץ

hyemabit ea super terræ bestia omnis & volucris * ea super

עָלָיו הָעַיִט וְכָל־בֶּהֱמַת הָאָרֶץ עָלָיו תֶּחֱרָף׃

exercituum Domino munus deferetur illo tempore In

7 בָּעֵת הַהִיא יוּבַל־שַׁי לַיהוָה צְבָאוֹת

ipso ab ‡ terribili populo à & , depilati & tracti populi

עַם מְמֻשָּׁךְ וּמוֹרָט וּמֵעַם [e] נוֹרָא מִן־הוּא

diripuerunt cuius, conculcationis ‡ & linea linea ‡ gente , vltra &

וָהָלְאָה גּוֹי קַו־קָו וּמְבוּסָה אֲשֶׁר בָּזְאוּ

Domini nominis locum ad , eius terram flumina

נְהָרִים אַרְצוֹ אֶל־מְקוֹם שֵׁם־יְהוָה

.Sion montem, exercituum

צְבָאוֹת הַר־צִיּוֹן׃

CAP. XIX. יט

super equitans Dominus Ecce AEgypti Onus

1 [f] מַשָּׂא מִצְרָיִם הִנֵּה יְהוָה רֹכֵב עַל־

vana ‡ se mouebunt & AEgyptum ingredietur &, leuem nubem

עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם [g] וְנָעוּ אֱלִילֵי

.eius interiori ‡ in liquefiet AEgypti cor & ,eius faciebus ‖ à AEgypti

מִצְרַיִם מִפָּנָיו וּלְבַב מִצְרַיִם [h] יִמַּס בְּקִרְבּוֹ׃

vir pugnabunt & , AEgypto cum AEgyptum confundam Et

2 וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם וְנִלְחֲמוּ אִישׁ

,ciuitatem in ciuitas, suum socium in vir &, suum fratrem in

בְּאָחִיו וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ עִיר בְּעִיר

Ægypti spiritus euacuabitur Et .regnum in regnum

3 מַמְלָכָה בְּמַמְלָכָה׃ וְנָבְקָה רוּחַ־מִצְרַיִם

ad quærent & , deglutiam ‡ eius consilium & eius intimo ‖ in

בְּקִרְבּוֹ [i] וַעֲצָתוֹ אֲבַלֵּעַ וְדָרְשׁוּ אֶל־

ad & , pythones ad ,diurnos ad & vana

הָאֱלִילִים וְאֶל־[k] הָאִטִּים וְאֶל־[l] הָאֹבוֹת וְאֶל־

manu in Ægyptum concludam. Et .sciolos †

4 הַיִּדְּעֹנִים׃ וְסִכַּרְתִּי אֶת־מִצְרַיִם בְּיַד

dixit , eos in ‡ dominabitur fortis rex & , duri * dominorum

אֲדֹנִים קָשֶׁה וּמֶלֶךְ [m] עַז יִמְשָׁל־בָּם נְאֻם

aquæ deficient † Et ,exercituum Dominus dominator

5 הָאָדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת׃ [n] וְנִשְּׁתוּ־מַיִם

.arescet & , exsiccabitur fluuius &,mari de

מֵהַיָּם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃

siccabuntur & , attenuabuntur,flumina facient elongare Et

6 וְהֶאֶזְנִיחוּ נְהָרוֹת דָּלְלוּ וְחָרְבוּ

.excidentur carectum * & , calamus : munitionis riui ‡

יְאֹרֵי מָצוֹר קָנֶה וָסוּף קָמֵלוּ׃

sementis omnis & , riui os † iuxta riuum iuxta ‡ Gramineta

7 עָרוֹת עַל־יְאוֹר עַל־פִּי יְאוֹר וְכֹל מִזְרַע

mœrebunt Et .ipsum ‡ non & propulsabitur , arescet riui

8 יְאוֹר יִיבַשׁ נִדַּף וְאֵינֶנּוּ׃ וְאָנוּ

,hamum riuum in proiicientes omnes lugebunt & , piscatores

[o] הַדַּיָּגִים וְאָבְלוּ כָּל־מַשְׁלִיכֵי בַיְאוֹר [p] חַכָּה

.infirmabuntur , aquarum faciebus in rete expandentes &

וּפֹרְשֵׂי מִכְמֹרֶת עַל־פְּנֵי־מַיִם אֻמְלָלוּ׃

texentes & , pectinata lina operantes afficientur pudore Et

9 וּבֹשׁוּ עֹבְדֵי פִשְׁתִּים שְׂרִיקוֹת וְאֹרְגִים

facientes omnes ‖ contrita eius retia erunt Et .retia perforata

10 חוֹרָי׃ וְהָיוּ שָׁתֹתֶיהָ מְדֻכָּאִים כָּל־[q] עֹשֵׂי

principes stulti Veruntamen anima * stagnorum clausuram

11 שֶׂכֶר אַגְמֵי־נָפֶשׁ׃ אַךְ־אֱוִלִים [r] שָׂרֵי

:infatuatum est consilium ‡ , Parhoh consiliarij sapientes, Sohan

צֹעַן חַכְמֵי יֹעֲצֵי פַרְעֹה עֵצָה נִבְעָרָה

filius, * ego sapientum Filius : Parhoh ad ‡ dicetis quomodo

אֵיךְ תֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה בֶּן־חֲכָמִים אֲנִי בֶּן־

,tui sapientes nunc ipsi † Vbi ‡ antiquitatis ‡ regum

12 מַלְכֵי־קֶדֶם׃ אַיָּם אֵפוֹא חֲכָמֶיךָ

Dominus consuluerit * quid sciant ‖ & , tibi nunc indicent * &

וְיַגִּידוּ נָא לָךְ וְיֵדְעוּ מַה־יָּעַץ יְהוָה

‡ cum consummatus fuerit flos † vt ‡ si *quis palmites [a] נוץ · ‡ succidens. [b] סור · [c] תזז · † auribus † bestiis [d] קוץ · *auis, · ‡ ex quo fuit. [e] ירא · † linearum ‡ conculcata · [f] נשא · ‡ simulachra [g] נוע · ‖ facie ‡ medio [h] מסס · amicum · ‖ medio ‡ destruam & interrogabūt simulachra, [k] אט · [i] יעץ · † ariolos. ‡ tradam [l] אוב · *durorum, ‡ eis. † deperdentur [m] עזז [n] נשת · ‡ flumini AEgypti: * iuncus ‡ quæ sunt ripam fluminis, ‡ erit. · [o] דוג [p] חכך · superficie · ‖ vnà cum iis qui faciunt [q] עשה · * pro piscibus. [r] שור · ‡ quorum · ‡ pro ‡ filium. ‡ antiquorum ‡ fiunt · ‡ annuncient ‖ notificent ‡ decreuerit

soluet † tuum calceamentum &. tuis lumbis desuper † saccum
הַשַּׂק מֵעַל מָתְנֶיךָ וְנַעַלְךָ תַחֲלֹץ
.discalceatus &, nudus eundo sic fecit & suo pede desuper
מֵעַל רַגְלֶךָ וַיַּעַשׂ כֵּן הָלֹךְ עָרוֹם וְיָחֵף׃
ambulauit Quemadmodum :Dominus Dixitque
וַיֹּאמֶר יְהוָה כַּאֲשֶׁר הָלַךְ
annis tribus ;discalceatus &, nudus Iesahiahu meus seruus
עַבְדִּי יְשַׁעְיָהוּ עָרוֹם וְיָחֵף שָׁלֹשׁ שָׁנִים
.AEthiopiam super &, AEgyptum super* portentum & signum
אוֹת וּמוֹפֵת עַל־מִצְרַיִם וְעַל־כּוּשׁ׃
& , AEgypti captiuitatem Assur rex ducet Sic
כֵּן יִנְהַג מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־שְׁבִי מִצְרַיִם וְאֶת־
nudum ,senes & ,pueros ,AEthiopicam transmigrationem
גָּלוּת כּוּשׁ נְעָרִים וּזְקֵנִים עָרוֹם
.AEgypti nuditate natis | discoopertos &, discalceatum &
וְיָחֵף וַחֲשׂוּפַי שֵׁת עֶרְוַת מִצְרָיִם׃
, suo aspectu AEthiopia ab , erubescent ‡ &, confringentur Et
וְחַתּוּ וָבֹשׁוּ מִכּוּשׁ מַבָּטָם
.sua gloria AEgypto ab &
וּמִן־מִצְרַיִם תִּפְאַרְתָּם׃
sic | Ecce : illa die in huius insulæ habitator dicet Et
וְאָמַר יֹשֵׁב הָאִי הַזֶּה בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה־כֹה
erui ad | auxilio pro illuc confugimus quò , noster aspectus
מַבָּטֵנוּ אֲשֶׁר־נַסְנוּ שָׁם לְעֶזְרָה לְהִנָּצֵל
?nos euademus quomodo & , Assur regis faciebus * à
מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְאֵיךְ נִמָּלֵט אֲנָחְנוּ׃

† de ‡ solue de pedibus tuis: — שק a — עשה b — *erit — שבה c — גלה d — ‡ natibus in ignominiam — שות f ערה — ‡ pudore afficientur — חתת g — נבט h — ‡ talis est — *vt liberaremur — *facie

CAP. XXI. כא

Meridie ‡ in turbines Vt .maris deserti Onus †
מַשָּׂא מִדְבַּר־יָם כְּסוּפוֹת בַּנֶּגֶב
.formidabili terra de venit deserto è , transeundum ad
לַחֲלֹף מִמִּדְבָּר בָּא מֵאֶרֶץ נוֹרָאָה׃
,præuaricator, præuaricator*: mihi est nunciata dura Visio
חָזוּת קָשָׁה הֻגַּד־לִי הַבּוֹגֵד בּוֹגֵד
omnem : Madai obside : Helam Ascende .vastator vastator ‡ &
וְהַשּׁוֹדֵד שׁוֹדֵד עֲלִי עֵילָם צוּרִי מָדַי כָּל־
mei lumbi sunt repleti Propterea .feci cessare eius gemitum
אַנְחָתָה הִשְׁבַּתִּי׃ עַל־כֵּן מָלְאוּ מָתְנַי
:parturientis tormina ‡ sicut, me apprehenderunt tormina ‡ dolore
חַלְחָלָה צִירִים אֲחָזוּנִי כְּצִירֵי יוֹלֵדָה
:videndo à † fui territus : audiendo ab ‡ me Distorsi*
נַעֲוֵיתִי מִשְּׁמֹעַ נִבְהַלְתִּי מֵרְאוֹת׃
crepusculum ‡ :me terruit horror, meum cor Errauit
תָּעָה לְבָבִי פַּלָּצוּת בִּעֲתָתְנִי אֵת נֶשֶׁף
,mensam Disponendo .terrorem* in mihi posuit mei amplexus
חִשְׁקִי שָׂם לִי לַחֲרָדָה׃ עָרֹךְ הַשֻּׁלְחָן
,principes surgite : bibendo ‡ comedendo , speculam speculando
צָפֹה הַצָּפִית אָכוֹל שָׁתֹה קוּמוּ הַשָּׂרִים
: Dominus me ad dixit sic Etenim .clypeum vngite &
מִשְׁחוּ מָגֵן׃ כִּי כֹה אָמַר אֵלַי אֲדֹנָי
.indicabit ‡ viderit † qui , speculatorem statue ,Vade
לֵךְ הַעֲמֵד הַמְצַפֶּה אֲשֶׁר יִרְאֶה יַגִּיד׃
currum asini currum , equitum par, currum vidit Et
וְרָאָה רֶכֶב צֶמֶד פָּרָשִׁים רֶכֶב חֲמוֹר רֶכֶב
.attentione multa attentione attendit Et .cameli
גָּמָל וְהִקְשִׁיב קֶשֶׁב רַב־קָשֶׁב׃
ego , mi Domine , speculam super ‡ : Leo clamauit Et
וַיִּקְרָא אַרְיֵה עַל־מִצְפֶּה אֲדֹנָי אָנֹכִי
stans ‡ ego meam custodiam super &, interdiu † iugiter stans ‡
עֹמֵד תָּמִיד יוֹמָם וְעַל־מִשְׁמַרְתִּי אָנֹכִי נִצָּב
.viri currus venit hic ecce Et .noctibus totis
כָּל־הַלֵּילוֹת׃ וְהִנֵּה־זֶה בָא רֶכֶב אִישׁ
, Babel cecidit Cecidit : dixit & , respondit & : equitum par
צֶמֶד פָּרָשִׁים וַיַּעַן וַיֹּאמֶר נָפְלָה נָפְלָה בָּבֶל
.terram in contriuit eius deorum sculptilia omnia &
וְכָל־פְּסִילֵי אֱלֹהֶיהָ שִׁבַּר לָאָרֶץ׃
Domino à audiui quæ : meæ areæ filius & .mea Tritura
מְדֻשָׁתִי וּבֶן־גָּרְנִי אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מֵאֵת יְהוָה
.vobis annunciaui , Israel Deo exercituum
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִגַּדְתִּי לָכֶם׃

† Prophetia ‡ Austro — נשא i — ירא k — *Ecce — חזה l נגד m — ‡ ecce — ‡ angustiæ — צור n — * Incuruaui ‡ quando audiui: † quando vidi. — עור o — ירא p — ‡ noctem amabilem mihi *pauorem. — שום q — גנן r — † quod annunciet. — נגד s — *& — רבב t — ‡ quasi — *sto ‡ per diem — ענה u — filij — דוש x

quid Custos Sehir de clamans * mead :Dumah Onus
מַשָּׂא דּוּמָה אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר שֹׁמֵר מַה־
:custos Dixit ?nocte de quid custos , nocte de
מִלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה־מִלֵּיל׃ אָמַר שֹׁמֵר
,quærite quæritis ‡ si : nox etiam & mane Venit
אָתָא בֹקֶר וְגַם־לָיְלָה אִם־תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ
Harab in saltu In : Harab in Onus ‡ venire ,reuertimini
שֻׁבוּ אֵתָיוּ׃ מַשָּׂא בַּעְרָב בַּיַּעַר בַּעְרַב
.Dedanim semitæ † .morabimini
תָּלִינוּ אֹרְחוֹת דְּדָנִים׃
terræ habitatores : aquæ venite sitienti occursum In
לִקְרַאת צָמֵא הֵתָיוּ מָיִם יֹשְׁבֵי אֶרֶץ
Quoniam .vagantem ‡ præuenire eius pane cum Tema
תֵּימָא בְּלַחְמוֹ קִדְּמוּ נֹדֵד׃ כִּי־
.expansi ‡ gladij faciebus † à euagati sunt ‡ gladiorum faciebus * à
מִפְּנֵי חֲרָבוֹת נָדָדוּ מִפְּנֵי חֶרֶב נְטוּשָׁה
.prœlij grauitatis faciebus * à &, extenti arcus faciebus * à &
וּמִפְּנֵי קֶשֶׁת דְּרוּכָה וּמִפְּנֵי כֹּבֶד מִלְחָמָה׃
,anno adhuc ‡ In : me ad Dominus dixit sic Quia
כִּי־כֹה אָמַר אֲדֹנָי אֵלַי בְּעוֹד שָׁנָה
.Chedar gloria omnis consumetur &, mercenarij anni sicut
כִּשְׁנֵי שָׂכִיר וְכָלָה כָּל־כְּבוֹד קֵדָר׃
Chedar filiorum fortium arcus numeri † residuum Et
וּשְׁאָר מִסְפַּר־קֶשֶׁת גִּבּוֹרֵי בְנֵי־קֵדָר
.est locutus Israel Deus Dominus nam : imminuentur
יִמְעָטוּ כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל דִּבֵּר׃

Prophetia *clamat — נשא a — ‡ quæritis — בער b — * Prophetia — † ô — לון c — אתה d — ‡ fugientem. — *facie ‡ fugerunt † facie ‡ nudati *facie — ‡ termino anni, — שנה e — † pauci erunt numero iaculatores

CAP. XXII. כב

quia ,nunc tibi Quid .visionis vallis Onus *
מַשָּׂא גֵּיא חִזָּיוֹן מַה־לָּךְ אֵפוֹא כִּי־
,plena Tumultuationibus || :tecta in tu omnis ascendisti
עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגּוֹת׃ תְּשֻׁאוֹת מְלֵאָה
interfecti non tui Interfecti .læta ciuitas ,tumultuans † vrbs
עִיר הוֹמִיָּה קִרְיָה עַלִּיזָה חֲלָלַיִךְ לֹא חַלְלֵי־
tui gubernatores | Cuncti .bello mortui neque gladio
חֶרֶב וְלֹא מֵתֵי מִלְחָמָה׃ כָּל־קְצִינַיִךְ
tui | inuenti ‡ Omnes .sunt ligati arcu ab † , simul sunt vagati *
נָדְדוּ־יַחַד מִקֶּשֶׁת אֻסָּרוּ כָּל־נִמְצָאַיִךְ
.fugerant longè à* , pariter sunt vincti
אֻסְּרוּ יַחְדָּו מֵרָחוֹק בָּרָחוּ׃
:fletu in me amarificabo † .me à Respicite ‡ dixi Propterea
עַל־כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אֲמָרֵר בַּבֶּכִי
.mei populi filiæ vastatione | super me consolari festinetis ne
אַל־תָּאִיצוּ לְנַחֲמֵנִי עַל־שֹׁד בַּת־עַמִּי׃
perplexitatis &, conculcationis &, contritionis dies Quia
כִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה
exparietans ‡ ,visionis Vallein exercituum Domino * Domino
לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת בְּגֵיא חִזָּיוֹן מְקַרְקַר
tulit ‡ Helam Et .montem ad clamor † &, parietem
קִר וְשׁוֹעַ אֶל־הָהָר׃ וְעֵילָם נָשָׂא
clypeum denudauit ‡ Chir &, equitum* hominis curru in pharetram
אַשְׁפָּה בְּרֶכֶב אָדָם פָּרָשִׁים וְקִיר עֵרָה מָגֵן׃
,curris ‡ sunt repletæ tuarum vallium electio † , fuit Et
וַיְהִי מִבְחַר־עֲמָקַיִךְ מָלְאוּ רָכֶב
.portam versus posuerunt ponendo | ,equites &
וְהַפָּרָשִׁים שֹׁת שָׁתוּ הַשָּׁעְרָה׃
respexisti & :Iehudah operimentum ‡ discooperuit Et
וַיְגַל אֵת מָסַךְ יְהוּדָה וַתַּבֵּט
Et .siluæ domus armaturam * ad illa die in
בַּיּוֹם הַהוּא אֶל־נֶשֶׁק בֵּית הַיָּעַר׃ וְאֵת
.sunt multiplicatæ quia , vidistis Dauid ciuitatis scissuras
בְּקִיעֵי עִיר־דָּוִד רְאִיתֶם כִּי־רָבּוּ
domos Et .inferioris piscinæ aquas congregastis &
וַתְּקַבְּצוּ אֶת־מֵי הַבְּרֵכָה הַתַּחְתּוֹנָה׃ וְאֶת־בָּתֵּי
muniendum ad domos destruxistis & : numerastis Ierusalaim
יְרוּשָׁלַםִ סְפַרְתֶּם וַתִּתְצוּ הַבָּתִּים לְבַצֵּר
muros duos inter fecistis lacum † Et .murum
הַחוֹמָה׃ וּמִקְוָה עֲשִׂיתֶם בֵּין הַחֹמֹתַיִם
.eius factorem ad suspexistis non & ; veteris piscinæ aquis ‡
לְמֵי הַבְּרֵכָה הַיְשָׁנָה וְלֹא הִבַּטְתֶּם אֶל־עֹשֶׂיהָ
.vidistis non longè de eius plasmatorem &
וְיֹצְרָהּ מֵרָחוֹק לֹא רְאִיתֶם׃

* Prophetia — נשא f חזה g — * Tumultus — † olim — ‡ principes — מות h — *fugerunt † à iaculatoribus ‡ qui ‡ sunt in te *& sic qui procul *Cessate † amaritudine afficiam — שעה i — ‡ populatione — אוץ k — ‡ coarctionis *Deo ‡ diruens — † clamans ‡ sumpsit — *& ‡ manifestauit clypeus, — גנן l — † electæ valles tuæ *curribus ‡ bellando bellauerunt in porta. — שור m — ‡ inimicus — גלה n סכך o — ‡ arma — רבב p — בנה q — נתץ r — † congregationem — עשה s — ‡ pro — נבט t

.illa die in exercituum Dominus †Dominus vocabit Et

12 וַיִּקְרָא אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא

ſacci cingulum ad &, caluitium ad & planctum ad & : fletum ad

לִבְכִי וּלְמִסְפֵּד וּלְקָרְחָה וְלַחֲגֹר [a] שָׂק׃

iugulando &, *bouem* ‡ occidendo, lætitia &, gaudium ‡ ecce Et

13 וְהִנֵּה [b] שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה הָרֹג ׀ בָּקָר וְשָׁחֹט

comedendo : vinum bibendo & carnem comedendo, *pecus* *

צֹאן אָכֹל בָּשָׂר [c] וְשָׁתוֹת יָיִן אָכוֹל

.moriemur cras quia : bibendo &

וְשָׁתוֹ כִּי מָחָר נָמוּת׃

ſi : exercituum Domini, meis auribus in reuelabitur Et

14 וְנִגְלָה בְאָזְנָי יְהוָה צְבָאוֹת אִם־

dixit : moriamini donec, vobis hæc iniquitas expiabitur

יְכֻפַּר [d] הֶעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד־תְּמֻתוּן אָמַר

.exercituum *Dominus* Dominus

אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת׃

ingredere, Vade : exercituum *Dominus* Dominus dixit Sic

15 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת [f] לֶךְ־[g] בֹּא

: ‡ domum ſuper * qui, Sebnah ad iſtum theſaurarium ad

אֶל־הַסֹּכֵן הַזֶּה עַל־שֶׁבְנָא אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת׃

tibi excidiſti quia : hic † tibi quis & : hic † tibi Quid

16 מַה־לְּךָ פֹה וּמִי־לְךָ פֹה כִּי־חָצַבְתָּ לְּךָ

ſtatuens ‡, ſuū ſepulchrum *altitudinem excidens* ‡ ſepulchrum hic

פֹּה קָבֶר חֹצְבִי מָרוֹם קִבְרוֹ חֹקְקִי

te tranſportans ‡ Dominus Ecce .ſibi tabernaculum petra in

17 בַסֶּלַע מִשְׁכָּן לוֹ׃ הִנֵּה יְהוָה מְטַלְטֶלְךָ

: amiciendo te *amiciens* † &, *vir tranſportatione*

טַלְטֵלָה גָּבֶר וְעֹטְךָ עָטֹה׃

terram ad pilam ſicut, *conuolutione te conuoluet* *Conuoluendo* *

18 צָנוֹף יִצְנָפְךָ צְנֵפָה כַּדּוּר אֶל־אֶרֶץ

.tuæ gloriæ currus ‡ ibi &, morieris ibi : *manibus* † latam

רַחֲבַת יָדָיִם שָׁמָּה תָמוּת וְשָׁמָּה מַרְכְּבוֹת כְּבוֹדֶךָ

.tui Domini domus ignominia

[h] קְלוֹן בֵּית אֲדֹנֶיךָ׃

:te diruet tuo ſtatu de &, tua ſtatione de te expellam Et

19 וַהֲדַפְתִּיךָ [i] מִמַּצָּבֶךָ וּמִמַּעֲמָדְךָ יֶהֶרְסֶךָ׃

Eliachim meum ſeruum vocabo &, illa die in erit Et

20 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא וְקָרָאתִי לְעַבְדִּי לְאֶלְיָקִים

, tua tunica eum induam Et Chilchiiahu filium

21 בֶּן־חִלְקִיָּהוּ׃ וְהִלְבַּשְׁתִּיו כֻּתָּנְתֶּךָ

:eius manū in dabo tuam poteſtatem &, cū cōfortabo tuo *balteo* &

[k] וְאַבְנֵטְךָ אֲחַזְּקֶנּוּ וּמֶמְשַׁלְתְּךָ אֶתֵּן בְּיָדוֹ

.Iehudah domui &, Ieruſalaim habitatori patrem in erit &

וְהָיָה לְאָב לְיוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַםִ וּלְבֵית יְהוּדָה׃

eius humerum ſuper Dauid domus clauem dabo Et

22 [l] וְנָתַתִּי מַפְתֵּחַ בֵּית־דָּוִד עַל־שִׁכְמוֹ

.aperiens † non &, claudet & : *claudens* * non &, aperiet &

וּפָתַח וְאֵין סֹגֵר וְסָגַר וְאֵין פֹּתֵחַ׃

ſolium in erit & ; ſtabili loco in clauum * illum figam Et

23 וּתְקַעְתִּיו יָתֵד בְּמָקוֹם נֶאֱמָן וְהָיָה לְכִסֵּא

.ſui patris domus gloriæ

כָבוֹד לְבֵית אָבִיו׃

ſui patris domus gloria omnis illum ſuper *pendebunt* Et

24 [m] וְתָלוּ עָלָיו כֹּל ׀ כְּבוֹד בֵּית־אָבִיו

vaſis à, *parui vaſa omnia* : ſ*fœtus* & *genimina*

[n] הַצֶּאֱצָאִים וְהַצְּפִעוֹת כֹּל כְּלֵי הַקָּטָן מִכְּלֵי

nablorum † inſtrumenta omnia ad vſque & craterarum

הָאַגָּנוֹת וְעַד כָּל־כְּלֵי הַנְּבָלִים׃

, exercituum Dominus dixit, illa die In

25 בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת

, excidetur & : ſtabili loco in * fixus ‡ clauus remouebitur

תָּמוּשׁ הַיָּתֵד הַתְּקוּעָה בְּמָקוֹם נֶאֱמָן וְנִגְדְּעָה

Dominus quia illum ſuper ‡ quod onus excidetur & ; cadet &

וְנָפְלָה וְנִכְרַת הַמַּשָּׂא אֲשֶׁר־עָלֶיהָ כִּי יְהוָה

.eſt locutus

דִּבֵּר׃

Margin: [a] שַׂק ‡ eſt eis ‡ boues, [b] שׁוּשׂ *pecudes. [c] שָׁתָה [d] עוה [e] מות Deus. Deus [f] ילך [g] בוא *eſt ‡ & dic ei: † negotij ‡ eſt *ſicut qui excidit in excelſo ‡ qui ſtatuit ‡ migrādo migrare facit te, ô fortis. ‡ amiciet * Circūdando circundabit te circuitu, † locis ‡ erunt [h] קָלָה [i] נצב cingulo [k] אבנט [l] נָתַן *erit qui claudat: †erit qui aperiat. *vt ſuſpendetur [m] תָּלָה filij & nepotes omne vas paruum, [n] יצא neblim. ‡ qui * fuerat ‡ fuerat נָשָׂא

CAP. XXIII. כג

eſt facta vaſtatio quia, Tarſis † naues Vlulate : Sor Onus

1 מַשָּׂא צֹר הֵילִילוּ [q] אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ כִּי־שֻׁדַּד

eis eſt reuelatum Chittim terra de : *intrando ab domo de* *

מִבַּיִת מִבּוֹא מֵאֶרֶץ כִּתִּים נִגְלָה־לָמוֹ׃

Margin: Prophetia † Tarſi, [p] נָשָׂא [q] אֳנִי *vt non ſit domus introitus

mare *tranſeuns* †, Sidon *circuitus* inſulæ habitatores Silete

2 [a] דֹּמּוּ יֹשְׁבֵי אִי סֹחֵר צִידוֹן עֹבֵר יָם

meſſis, Sichor ſemen multis aquis in Et .te repleuerunt

3 מִלְאוּךְ׃ וּבְמַיִם רַבִּים זֶרַע שִׁחֹר קְצִיר

.gentium negotiatio fuit & : eius prouentus fluminis

יְאוֹר תְּבוּאָתָהּ [b] וַתְּהִי סְחַר גּוֹיִם׃

maris fortitudo, mare dixit nam .Sidon Erubeſce

4 בּוֹשִׁי צִידוֹן כִּי אָמַר יָם מָעוֹז הַיָּם

enutriui non &, peperi non & parturiui Non : dicendo

לֵאמֹר לֹא־[c] חַלְתִּי וְלֹא־יָלַדְתִּי וְלֹא גִדַּלְתִּי

rumor *Sicut* ‡ .virgines exaltaui, *electos* *

5 בַּחוּרִים רוֹמַמְתִּי בְתוּלוֹת׃ כַּאֲשֶׁר שֵׁמַע

Tranſite .Sor ‡ auditum ſecundum *torquebuntur* ‡ : AEgyptiis

6 לְמִצְרָיִם יָחִילוּ כְּשֵׁמַע צֹר׃ עִבְרוּ

‡ hæc Nunquid .inſulæ habitatores vlulate, Tarſis † in

7 תַּרְשִׁישָׁה הֵילִילוּ יֹשְׁבֵי אִי׃ הֲזֹאת

eam ducent : eius antiquitas *quondam* * diebus à ? *hilaris* ‖ vobis

לָכֶם עַלִּיזָה מִימֵי־קֶדֶם קַדְמָתָהּ יֹבִלוּהָ

conſuluit Quis .peregrinandum ad *longinquo è* ‡ eius pedes

8 רַגְלֶיהָ מֵרָחוֹק לָגוּר׃ מִי יָעַץ

, principes *eius* negotiatores cuius ? † coronantem Sor ſuper hoc

זֹאת עַל־צֹר הַמַּעֲטִירָה אֲשֶׁר סֹחֲרֶיהָ [d] שָׂרִים

exercituum Dominus ?terræ inclyti eius *mercatores*

9 כִּנְעָנֶיהָ נִכְבַּדֵּי־אָרֶץ׃ יְהוָה צְבָאוֹת

gloriæ omnis ſuperbiam *profanandum ad* ‡ .hoc conſuluit

יְעָצָהּ לְחַלֵּל [e] גְּאוֹן כָּל־צְבִי

tuam terrā Tranſi .terræ inclytos vniuerſos *vilipendendum ad*

10 לְהָקֵל כָּל־נִכְבַּדֵּי־אָרֶץ׃ עִבְרִי אַרְצֵךְ

.vltrà *cingulum* † non ‡, Tarſis filiam : *riuum* * tanquam

כַּיְאֹר בַּת־תַּרְשִׁישׁ אֵין מֵזַח עוֹד׃

.regna *perterrefecit* ‡, mare ſuper extendit ſuam Manum

11 יָדוֹ נָטָה עַל־הַיָּם הִרְגִּיז מַמְלָכוֹת

diſperdendum ad , negotiatorem *ad* ‖ præcepit Dominus

יְהוָה צִוָּה אֶל־כְּנַעַן לַשְׁמִד

vltrà adiicias Non : dixit Et .eius fortitudines

12 מָעֻזְנֶיהָ׃ וַיֹּאמֶר לֹא־[g] תוֹסִיפִי עוֹד

Chittim ‡ ; Sidon filia virgo oppreſſa *exultandum ad* *

לַעֲלוֹז הַמְעֻשָּׁקָה בְּתוּלַת בַּת־צִידוֹן כִּתִּים

.tibi erit requies non ibi etiam, tranſi, ſurge

קוּמִי עֲבֹרִי גַּם־שָׁם לֹא־יָנוּחַ לָךְ׃

Aſſur, fuit non populus iſte, Chaſdim terra En

13 הֵן ׀ אֶרֶץ כַּשְׂדִּים זֶה הָעָם לֹא הָיָה אַשּׁוּר

ſuſcitauerunt ‡, eius arces erexerunt ? *deſertis eis* † eam fundauit

יְסָדָהּ [h] לְצִיִּים הֵקִימוּ בַחוּנָיו עֹרְרוּ

naues Vlulate .ruinam in eam poſuit, eius ædes

14 אַרְמְנוֹתֶיהָ [i] שָׂמָהּ לְמַפֵּלָה׃ הֵילִילוּ אֳנִיּוֹת

die in, erit Et .veſtra fortitudo eſt vaſtata quia : Tarſis *

15 תַּרְשִׁישׁ כִּי שֻׁדַּד מָעֻזְּכֶן׃ וְהָיָה בַּיּוֹם

dies ſicut, annis ſeptuaginta Sor tradetur obliuioni & , illa

הַהוּא וְנִשְׁכַּחַת צֹר שִׁבְעִים שָׁנָה [k] כִּימֵי

Sor ipſi erit annorum ſeptuaginta fine *A* † vnius regis

מֶלֶךְ אֶחָד [l] מִקֵּץ שִׁבְעִים שָׁנָה יִהְיֶה לְצֹר

circui, citharam Sume .meretricis canticum veluti

16 כְּשִׁירַת הַזּוֹנָה׃ [m] קְחִי כִנּוֹר [n] סֹבִּי

multiplica, *modulando benefac* † : tradita obliuioni meretrix ciuitatem

עִיר זוֹנָה נִשְׁכָּחָה הֵיטִיבִי נַגֵּן הַרְבִּי־

memoreris * vt canticum

שִׁיר לְמַעַן תִּזָּכֵרִי׃

Dominus viſitabit annorum ſeptuaginta fine *à* ‡ erit Et

17 וְהָיָה מִקֵּץ ׀ שִׁבְעִים שָׁנָה יִפְקֹד יְהוָה

cum fornicabitur & .*ſuum quæſtum* † ad reuertetur &, Sor

אֶת־צֹר וְשָׁבָה לְאֶתְנַנָּה וְזָנְתָה אֶת־

.*humi* *facies* ‡ ſuper terræ regnis vniuerſis

כָּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃

.Domino ſanctitas, eius *quæſtus* ‖ &, eius negotiatio erit Et

18 וְהָיָה סַחְרָהּ וְאֶתְנַנָּהּ קֹדֶשׁ לַיהוָה

facies ad * habitantibus quia : reponetur neque recondetur Non

לֹא יֵאָצֵר וְלֹא יֵחָסֵן כִּי לַיֹּשְׁבִים לִפְנֵי

, ſaturitatem ad comedendum ad : eius negotiatio erit *Domini*

יְהוָה יִהְיֶה סַחְרָהּ לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה

.vetus operimentum in &

וְלִמְכַסֶּה עָתִיק׃

Margin: negotiator † tranſfretans [a] דָּמַם [b] הָיָה [c] חוּל *iuuenes, nec *Quando auditum erit ‡ dolebunt ‡ Tyri, † Tarſum, ‡ erit ‖ quę fuit exultans *antiquis ‡ longè † viros ſuos? [d] שׂוּר inſtitores ‡ vt profanaret [e] גָּאָה [f] צָבָה vt vilipenderet * fluuium: ad † quia † fortitudo ‡ commouit ‖ ſuper [g] יָסַף *vt exultes: ‡ ad כִּתִּים ק † nauibus; ‡ contriuerāt בַּחוּנָיו ק [h] צִיָּה [i] שׂוּם *Tarſi: [k] יוֹם † In [l] קֵצֶץ [m] לָקַח [n] סָבַב † bene cane, frequenta *ſis in memoriam, ‡ In † merces ſuas, ‡ faciem terræ ‖ merces [o] תָּנַר *coram Domino

CAP. XXIIII. כד

team *defrugans* ‡ & , terram *euacuans* ° Dominus Ecce

1 הִנֵּה יְהוָה בּוֹקֵק הָאָרֶץ וּבוֹלְקָהּ

.eius habitatores faciet dispergere & ,eius *facies deprauabit* &

וְעִוָּה פָנֶיהָ [a] וְהֵפִיץ יֹשְׁבֶיהָ׃

:eius dominus sic,seruus sicut: sacerdos sic,populus sicut erit Et

2 וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן כַּעֶבֶד כַּאדֹנָיו

,mutuans sicut :vendens sic,emens sicut :eius *hera* sic,ancilla sicut

כַּשִּׁפְחָה כַּגְּבִרְתָּהּ כַּקּוֹנֶה כַּמּוֹכֵר כַּמַּלְוֶה

.eo *ab ferens* ‖ fœnus ' sic ,fœnerator vt: mutuum accipiens sic

כַּלֹּוֶה כַּנֹּשֶׁה כַּאֲשֶׁר נֹשֵׁא בוֹ׃

quia :diripietur diripiendo & , terra euacuabitur Euacuando

3 הִבּוֹק תִּבּוֹק הָאָרֶץ וְהִבּוֹז תִּבּוֹז כִּי

defluxit , *Luxit* .hoc verbum est locutus Dominus

4 יְהוָה דִּבֶּר אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ אָבְלָה נָבְלָה

elato † sunt infirmati :orbis *decidit* ‡, est *infirmata* ‖ :terra

הָאָרֶץ אֻמְלְלָה נָבְלָה תֵּבֵל אֻמְלָלוּ מְרוֹם

.*suis incolis sub hypocrisi est vsa* * terra Et .terræ populi

5 עַם־הָאָרֶץ׃ וְהָאָרֶץ חָנְפָה תַּחַת יֹשְׁבֶיהָ

dissipauerunt ,*statutum* $ mutauerunt, leges sunt transgressi quia

כִּי־עָבְרוּ [b] תוֹרֹת חָלְפוּ חֹק הֵפֵרוּ

:terram *comedit* ‡ periurium Ideo *seculi* † fœdus

6 בְּרִית עוֹלָם׃ עַל־כֵּן אָלָה אָכְלָה אֶרֶץ

habitatores sunt cōbusti Ideo .ea in habitantes sunt desolati &

וַיֶּאְשְׁמוּ יֹשְׁבֵי בָהּ עַל־כֵּן [c] חָרוּ יֹשְׁבֵי

.*pusillum hominis remanebit* $ & , terræ

אֶרֶץ וְנִשְׁאַר אֱנוֹשׁ מִזְעָר׃

omnes ingemuerunt:vitis est *infirmata* , *mustum Luxit*

7 אָבַל תִּירוֹשׁ אֻמְלְלָה־גָפֶן נֶאֶנְחוּ כָּל־

cessauit † ,tympanorū gaudium Cessauit .corde læti

8 שִׂמְחֵי־לֵב׃ שָׁבַת מְשׂוֹשׂ [d] תֻּפִּים חָדַל

.citharæ gaudium *desiit* ‖ , exultantium sonitus

שְׁאוֹן עַלִּיזִים שָׁבַת מְשׂוֹשׂ כִּנּוֹר׃

sechar erit amara : vinum bibent non *cantico In* ‡

9 [e] בַּשִּׁיר לֹא [f] יִשְׁתּוּ־יָיִן יֵמַר שֵׁכָר

est clausa *inanitatis* * ciuitas est Attrita .illam bibentibus

10 לְשֹׁתָיו׃ נִשְׁבְּרָה קִרְיַת־[g] תֹהוּ סֻגַּר

†vinum propter Clamor *intrando ab* $ domus omnis

11 כָּל־בַּיִת מִבּוֹא׃ צְוָחָה עַל־הַיַּיִן

gaudium migrauit ,lætitia omnis est obtenebrata :plateis in

בַּחוּצוֹת עָרְבָה כָּל־שִׂמְחָה גָּלָה מְשׂוֹשׂ

desolatione ‡ & ,solitudo vrbe in Remansit. terræ

12 הָאָרֶץ׃ נִשְׁאַר בָּעִיר שַׁמָּה [h] וּשְׁאִיָּה

medio in. terræ *interiori* ‖ in erit sic Quia . porta cōteretur

13 יֻכַּת־שָׁעַר׃ כִּי־כֹה יִהְיֶה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ בְּתוֹךְ

fuerit *consummata si* * racemi sicut ,oleæ excussio sicut :populorum

הָעַמִּים כְּנֹקֶף זַיִת כְּעוֹלֵלֹת אִם־כָּלָה

,*dicent præconia* $, suam vocem eleuabunt Hi .vindemia

14 בָצִיר׃ הֵמָּה [i] יִשְׂאוּ קוֹלָם [k] יָרֹנּוּ

.*mari à efferent vocem* † Domini *excellentia in*

בִּגְאוֹן יְהוָה צָהֲלוּ מִיָּם׃

maris insulis in ;Dominum glorificate vallibus in Ideo

15 עַל־כֵּן בָּאֻרִים כַּבְּדוּ יְהוָה [l] בְּאִיֵּי הַיָּם

terræ *ala* ‡ Ab .Israel Dei Domini nomen

16 שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ מִכְּנַף הָאָרֶץ

meum Secretum : dixi & ,iusto gloriam ‖ , audiuimus *cantus* °

זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ [m] צְבִי לַצַּדִּיק וָאֹמַר רָזִי־

,sunt præuaricati præuaricantes:mihi væ:mihi meū secretū, ,mihi

לִי רָזִי־לִי אוֹי לִי בֹּגְדִים בָּגָדוּ

.sunt præuaricati præuaricantes præuaricatione &

וּבֶגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ׃

.terræ habitator te super ,laqueus & ,fouea &, Formido

17 פַּחַד וָפַחַת [n] וָפָח עָלֶיךָ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ׃

:foueam in cadet ,formidinis voce à *fugiens* ‖,erit Et

18 וְהָיָה [o] הַנָּס מִקּוֹל הַפַּחַד יִפֹּל אֶל־הַפַּחַת

cataractæ quia : laqueo *in capietur* , foueæ medio de *ascendens* &

וְהָעוֹלֶה מִתּוֹךְ הַפַּחַת יִלָּכֵד בַּפָּח כִּי־אֲרֻבּוֹת

.terræ fundamenta contremiscent &,aperientur excelso de

19 מִמָּרוֹם נִפְתָּחוּ וַיִּרְעֲשׁוּ מוֹסְדֵי אָרֶץ׃

se dissipauit dissipando ,terra se confregit Confringendo

רֹעָה הִתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ פּוֹר הִתְפּוֹרְרָה

Margin: ‡euacuat ‡desolarifaciet · subuertet faciem · [a] פוּץ · domina · *qui ‡accipit · Destructa est, ruit · ‖desolata ‡ruit · †excelsi *fuit impia propter habitatores eius: $præceptum, · [b] יָרֵד · †sempiternū ‡desolauit · [c] חרר · $relinquetur homines pauci. · Desolatum est vinum, desolata · †quieuit · [d] תֹּף · ‖quieuit · ‡Cū cantica · [e] שׁוּר · [f] שָׁתָה · ‡vanitatis: · [g] תֹּהוּ · $intrinsecus. †exit · ‡In · [h] שְׁאָר · ‖medio · *cum finita · $laudabunt propter gloriam · [i] נשא [k] רנן · †exultabunt ab Occidente. · [l] אִי · ‡extremo · *laudes · [m] צבר · [n] פּוּח · ‖qui fugerit · [o] נוס · qui ascenderit

20 אֶרֶץ מוֹט הִתְמוֹטְטָה אָרֶץ׃ נוֹעַ תָּנוּעַ

se *mouebit Mouendo* $ .terra se *exciscit mutando* *, terra

erit grauis& :tugurium *vacillabit* † & ,ebrius sicut terra

אֶרֶץ כַּשִּׁכּוֹר וְהִתְנוֹדְדָה כַּמְּלוּנָה וְכָבַד

adiiciet non & , corruet & ,eius *prauaricatio* ‡ eam super

עָלֶיהָ פִּשְׁעָהּ וְנָפְלָה וְלֹא־תֹסִיף

super Dominus visitabit ,illa die in erit Et *surgere* ‖

21 קוּם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד יְהוָה עַל־

super humi * reges *super* & , excelso in exercitum

צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל־מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל־

,*latum* * in *vincti collectione colligentur* $ Et *humo*

22 הָאֲדָמָה׃ וְאֻסְּפוּ אֲסֵפָה אַסִּיר עַל־בּוֹר

.visitabuntur *dierum multitudine à &* :*clausura* † in claudentur &

וְסֻגְּרוּ עַל־מַסְגֵּר וּמֵרֹב יָמִים יִפָּקֵדוּ׃

quia : sol afficietur pudore & ,luna erubescet Et

23 וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי־

,Ierusalaim in & ,Siion monte in exercituum Dominus regnauit

מָלַךְ יְהוָה צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַםִ

.gloria suis senibus coram &

וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד׃

Margin: *mouendo mouit · $Agitando agitabit · †mouebit se · ‡impietas · ‖vt surgat. · *terræ in terra · $congregabuntur congregatione vinctorum. · *carcere carcere &post multos dies

CAP. XXV. כה

confitebor ,te exaltabo ,tu † meus Deus Domine

1 יְהוָה אֱלֹהַי אַתָּה אֲרוֹמִמְךָ [a] אוֹדֶה

,longè à * consilia *mirabile* ° fecisti quoniam ‡tuo nomini

שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא [b] עֵצוֹת מֵרָחוֹק

,tumulum in *ciuitate de* ‡ posuisti Quia *firmitas ,veritas* †

2 אֱמוּנָה אֹמֶן׃ כִּי שַׂמְתָּ מֵעִיר לַגַּל

ciuitate à $ alienorum palatium :ruinam in munitam vrbem

קִרְיָה בְצוּרָה [d] לְמַפֵּלָה אַרְמוֹן זָרִים מֵעִיר

.reædificabitur non *seculum* * in

לְעוֹלָם לֹא יִבָּנֶה׃

gentium ciuitas :fortis populus te glorificabunt Ideo

3 עַל־כֵּן יְכַבְּדוּךָ עַם־[e] עָז קִרְיַת גּוֹיִם

.te timebunt *formidabilium* †

עָרִיצִים יִירָאוּךָ׃

angustia $ in egeno fortitudo ,*tenui* ‡ fortitudo fuisti Quia

4 כִּי־[f] הָיִיתָ מָעוֹז לַדָּל מָעוֹז [g] לָאֶבְיוֹן בַּצַּר־

spiritus nam .æstu ab vmbraculum , *inundatione ab protectio* : ei

לוֹ מַחְסֶה מִזֶּרֶם צֵל מֵחֹרֶב כִּי רוּחַ

.*parietis innudatio* † sicut, *formidabilium**

עָרִיצִים כְּזֶרֶם קִיר׃

:humiliabis alienorum sonitum , *siccitate* ‡ in æstus Sicut

5 כְּחֹרֶב בְּצָיוֹן שְׁאוֹן זָרִים תַּכְנִיעַ

.humiliabitur *formidabilium* *propago , nubis vmbra in æstus $

חֹרֶב [i] בְּצֵל עָב זְמִיר עָרִיצִים יַעֲנֶה׃

monte in populis omnibus exercituum Dominus faciet Et

6 וְעָשָׂה יְהוָה צְבָאוֹת לְכָל־הָעַמִּים בָּהָר

pinguium *fecium* † conuiuium , pinguium conuiuium ,hoc

הַזֶּה מִשְׁתֵּה שְׁמָנִים מִשְׁתֵּה שְׁמָרִים שְׁמָנִים

.*colatarum fecium* ‡ , medullatorum

מְמֻחָיִם שְׁמָרִים מְזֻקָּקִים׃

operti operimenti facies hoc monte in *absorbebis* ‖ Et

7 וּבִלַּע בָּהָר הַזֶּה פְּנֵי־הַלּוֹט ׀ הַלּוֹט

omnes super *obtectum velamen* * & , populos omnes super

עַל־כָּל־הָעַמִּים [k] וְהַמַּסֵּכָה הַנְּסוּכָה עַל־כָּל־

delebit & ,sempiternum in mortem *Absorbebit* ° .gentes

8 הַגּוֹיִם׃ בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה

:*faciebus omnibus desuper* $ lachrymam *Dominus* † Dominus

אֲדֹנָי יְהוִה דִּמְעָה מֵעַל כָּל־פָּנִים

quia , terra vniuersa *desuper* †auferet sui populi opprobrium &

וְחֶרְפַּת עַמּוֹ [l] יָסִיר מֵעַל כָּל־הָאָרֶץ כִּי

.est locutus Dominus

יְהוָה דִּבֵּר׃

expectauimus: iste noster Deus Ecce ,illa die in dicet Et

9 וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה [m] קִוִּינוּ

,cum expectauimus Dominus Iste .nos seruabit & , cum

לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְהוָה קִוִּינוּ לוֹ

requiescet Quia .eius salute in lætabimur & ,exultabimus

10 [n] נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ׃ כִּי־תָנוּחַ

Moab conculcabitur & :isto monte in Domini *manus**

יַד־יְהוָה בָּהָר הַזֶּה וְנָדוֹשׁ מוֹאָב

Margin: ‡tes · [a] יָדָה · ‖mirabilia. quæ dixisti · [b] יעץ · †firma, firma sunt. · ‡ciuitatem $vt non sit ciuitas, · [c] שׂוּם [d] נָפַל · sempiternum · [e] עָזַז · ‡fortium · ‡pauperi, $tribulatione eius: tegmen à turbine, · [f] הָיָה [g] אָבָה · [h] צוּר · *robustorum $tuerefaciens parietem, ‖loco sicco $sicut fortium · [i] צֵלֶל · †defecatorum · ‡defecatorum purgatorum: · ‖perdet · *tegmen opertum · [k] נָסַךְ · *Perdet †Deus $ab omni facie: ‡ab · [l] סוּר · [m] קָוָה · [n] גּוּל · $percussio

extendet Et *fimo* † in *paleam conculcari vt**, eo sub

תַּחְתָּיו כַּהֲדוּשׁ מַתְבֵּן בְּמֵי מַדְמֵנָה׃ וּפֵרַשׂ 11

natans *extenderet* ‡ quemadmodum:eius medio in suas manus

יָדָיו בְּקִרְבּוֹ כַּאֲשֶׁר יְפָרֵשׂ הַשֹּׂחֶה

insidiis ‖ cum eius altitudinem humiliabit & : natandum ad

לִשְׂחוֹת וְהִשְׁפִּיל גַּאֲוָתוֹ עִם אָרְבּוֹת

tuorū murorum sublimitatis munitionem Et .suarum manuum

יָדָיו׃ וּמִבְצַר מִשְׂגַּב חוֹמֹתֶיךָ 12

.puluerem ad vsq; terram in faciet *pertingere*, humiliabit, incuruabit

הֵשַׁח הִשְׁפִּיל הִגִּיעַ לָאָרֶץ עַד־עָפָר׃

CAP. XXVI. כו

terra in illud canticum cantabitur illa die In

בַּיּוֹם הַהוּא יוּשַׁר הַשִּׁיר־הַזֶּה בְּאֶרֶץ 1

muros † ponet salutem, nobis fortitudinis Vrbs: Iehudah

יְהוּדָה עִיר עָז־לָנוּ יְשׁוּעָה יָשִׁית חוֹמוֹת

gens ingrediatur & , portas Aperite .antemurale &

וָחֵל׃ פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי־ 2

custodiens *fulto* Figmento .veritates custodiens iusta

צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים׃ יֵצֶר סָמוּךְ תִּצֹּר 3

Domino in Fidite *confisum te in* * quia :pacem , pacem

שָׁלוֹם שָׁלוֹם כִּי בְךָ בָּטוּחַ׃ בִּטְחוּ בַיהוָה 4

.seculorum *petra* ‖ Domino *Iah* in quia *perpetuum* † in vsque

עֲדֵי־עַד כִּי בְּיָהּ יְהוָה צוּר עוֹלָמִים׃

sublimem ciuitatem, excelsi habitores incuruabit Quia

כִּי הֵשַׁח יֹשְׁבֵי מָרוֹם קִרְיָה נִשְׂגָּבָה 5

eā faciet *pertingere* ‡ terram ad vsq; eam humiliabit: eam humiliabit

יַשְׁפִּילֶנָּה יַשְׁפִּילָהּ עַד־אֶרֶץ יַגִּיעֶנָּה

afflicti pedes, pes eam Conculcauit .puluerem ad vsque

עַד־עָפָר׃ תִּרְמְסֶנָּה רָגֶל רַגְלֵי עָנִי 6

,recte : *rectitudines* ‡ iusto †Semita .*tenuium* * gressus

פַּעֲמֵי דַלִּים׃ אֹרַח לַצַּדִּיק מֵישָׁרִים יָשָׁר 7

.liberabis iusti orbitam

מַעְגַּל צַדִּיק תְּפַלֵּס׃

:te *expectauimus* * Domine tuorum iudiciorum via Etiam

אַף אֹרַח מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה קִוִּינוּךָ 8

‡ animæ desiderium † tui *memoriam** &, tuum nomen ad

לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת־נָפֶשׁ׃

meo spiritu etiam, nocte in te desideraui meo Animo

נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה אַף־רוּחִי 9

*tua iudicia quando nam .te *manè* quæram *mei interiori* in

בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ כִּי כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ

fiat Gratia .orbis habitatores didicerunt iustitiam, terra in

לָאָרֶץ צֶדֶק לָמְדוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃ יֻחַן 10

:aget inique *rectitudinum* terra in, iustitiam *didicit* ‡ non†, impio

רָשָׁע בַּל־לָמַד צֶדֶק בְּאֶרֶץ נְכֹחוֹת יְעַוֵּל

.Domini sublimitatem videbit non &

וּבַל־יִרְאֶה גֵּאוּת יְהוָה׃

,videbunt† videant ne , tua manus est excelsa Domine

יְהוָה רָמָה יָדְךָ בַּל־יֶחֱזָיוּן יֶחֱזוּ 11

tuos hostes ignis etiam , *populi zelo* * afficientur pudore &

וְיֵבֹשׁוּ קִנְאַת־עָם אַף־אֵשׁ צָרֶיךָ

quia:nobis pacem dispones Domine .*eos comedet* †

תֹּאכְלֵם׃ יְהוָה תִּשְׁפֹּת שָׁלוֹם לָנוּ כִּי 12

.nobis es operatus, nostra opera omnia etiam

גַּם כָּל־מַעֲשֵׂינוּ פָּעַלְתָּ לָּנוּ׃

.te *prater* domini nobis sunt dominati noster Deus Domine

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ 13

.tuum nomen memorabimus, *te in* *tantum

לְבַד־בְּךָ נַזְכִּיר שְׁמֶךָ׃

propterea:resurgent non *manes* †, viuent non Mortui

מֵתִים בַּל־יִחְיוּ רְפָאִים בַּל־יָקֻמוּ לָכֵן 14

.eorum memoriam omnem perdidisti &; eos *delesti* ‡ & visitasti

פָּקַדְתָּ וַתַּשְׁמִידֵם וַתְּאַבֵּד כָּל־זֵכֶר לָמוֹ׃

te glorificasti, genti addidisti, Domine genti Addidisti

יָסַפְתָּ לַגּוֹי יְהוָה יָסַפְתָּ לַגּוֹי נִכְבָּדְתָּ 15

angustia in Domine .terræ *fines* ‡ omnes † Elongasti

רִחַקְתָּ כָּל־קַצְוֵי־אָרֶץ׃ יְהוָה בַּצַּר 16

.eis tua correctio, *mussitationem* effuderunt te visitauerunt

פְּקָדוּךָ צָקוּן לַחַשׁ מוּסָרְךָ לָמוֹ׃

clamabit ,*cruciabitur pariendum ad appropinquabit* † prægnans Sicut

כְּמוֹ הָרָה תַּקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק 17

.Domine *tuis faciebus* ‡ à fuimus sic: suis doloribus in

בַּחֲבָלֶיהָ כֵּן הָיִינוּ מִפָּנֶיךָ יְהוָה׃

salutes: spiritum peperimus quasi , *doluimus* ,Concepimus

הָרִינוּ חַלְנוּ כְּמוֹ יָלַדְנוּ רוּחַ יְשׁוּעֹת 18

.orbis habitatores ceciderunt nec , terra *fit* * non†

בַּל־נַעֲשֶׂה אֶרֶץ וּבַל־יִפְּלוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃

Expergiscimini.resurgent meum cadauer tui mortui Viuent;

יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ 19

,tuum ros olerum ros ‡ quia pulueris habitatores, *dicite præconia* &

וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי טַל אוֹרֹת טַלֶּךָ

ingredere mi popule Vade .proiiciet *manes* terra &

וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל׃ לֵךְ עַמִּי בֹּא 20

te Absconde .te super *tuam ianuam* † claude &, tua *conclauia in**

בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דְּלָתְיךָ בַּעֲדֶךָ חֲבִי

.ira transeat donec, momentum ‡ , paululum *velut*

כִמְעַט־רֶגַע עַד־יַעֲבָור־זָעַם׃

*visitandum ad**, suo loco de *egrediens* Dominus ecce Quia

כִּי־הִנֵּה יְהוָה יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ לִפְקֹד 21

terra reuelabit & : eam super terræ habitatoris iniquitatem

עֲוֹן יֹשֵׁב־הָאָרֶץ עָלָיו וְגִלְּתָה הָאָרֶץ

.suos interfectos *super* vltrà operiet non & ,*suos sanguines* †

אֶת־דָּמֶיהָ וְלֹא־תְכַסֶּה עוֹד עַל־הֲרוּגֶיהָ׃

CAP. XXVII. כז

duro suo gladio in Dominus visitabit illa die In

בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד יְהוָה בְּחַרְבּוֹ הַקָּשָׁה 1

,*vectem* † serpentem Leuiathan *super* ,forti & ,grandi &

וְהַגְּדוֹלָה וְהַחֲזָקָה עַל לִוְיָתָן נָחָשׁ בָּרִחַ

.occidet & ‡ tortuosum serpentem Leuiathan *super* &

וְעַל לִוְיָתָן נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן וְהָרַג אֶת־

vinea : illa die In .mari in qui cetum

הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם׃ בַּיּוֹם הַהוּא כֶּרֶם 2

,eam *custodiens* † Dominus Ego .*ei accinite* ,*rubri vini*

חֶמֶר עַנּוּ־לָהּ׃ אֲנִי יְהוָה נֹצְרָהּ 3

,eam *super* visitet, forte ne :eam faciam rigare momenta ad

לִרְגָעִים אַשְׁקֶנָּה פֶּן יִפְקֹד עָלֶיהָ

,mihi ‡ non *Excandescentia* † .eam *custodiam* * die & nocte

לַיְלָה וָיוֹם אֶצֳּרֶנָּה׃ חֵמָה אֵין לִי 4

progrediar bellum in , *sentem* , *veprem* ‖ mihi dabit * quis

מִי־יִתְּנֵנִי שָׁמִיר שַׁיִת בַּמִּלְחָמָה אֶפְשְׂעָה

apprehendat ‖ Aut .pariter eam succendam‡ , ea in

בָהּ אֲצִיתֶנָּה יָּחַד׃ אוֹ יַחֲזֵק 5

faciat pacem ‡ mihi pacem faciat, mea fortitudine in

בְּמָעֻזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה־

gemmescet * & florebit, Iahacob radicabit *Venientibus* .mihi

לִּי׃ הַבָּאִים יַשְׁרֵשׁ יַעֲקֹב יָצִיץ וּפָרַח 6

prouentu ‡ orbis *facies* † implebunt & : Israel

יִשְׂרָאֵל וּמָלְאוּ פְנֵי־תֵבֵל תְּנוּבָה׃

an ; eum percussit eum percutientis plagam iuxta Nunquid

הַכְּמַכַּת מַכֵּהוּ הִכָּהוּ אִם־ 7

,*sato* * In :est occisus eius occisorum occisionem secundum

כְּהֶרֶג הֲרֻגָיו הֹרָג׃ בְּסַאסְּאָה 8

duro suo vento in remouit: eam iudicabis *eam emittendo* † in

בְּשַׁלְחָהּ תְּרִיבֶנָּה הָגָה בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה

iniquitas propitiabitur hoc in Idcirco .*euri die in*

בְּיוֹם קָדִים׃ לָכֵן בְּזֹאת יְכֻפַּר עֲוֹן־ 9

,suum peccatum *remouere* * fructus omnis hoc & ,Iahacob

יַעֲקֹב וְזֶה כָּל־פְּרִי הָסִר חַטָּאתוֹ

calcis lapides sicut ,altaris lapides omnes *ipsum ponendo in* †

בְּשׂוּמוֹ כָּל־אַבְנֵי מִזְבֵּחַ כְּאַבְנֵי־גִר

.*Solis imagines* † & ,luci stabunt non ,*comminutos*.

מְנֻפָּצוֹת לֹא־יָקֻמוּ אֲשֵׁרִים וְחַמָּנִים׃

dimissum habitaculum * solitaria munita ciuitas Nam

כִּי עִיר בְּצוּרָה בָּדָד נָוֶה מְשֻׁלָּח 10

ibi & , vitulus pascetur ibi : desertum veluti derelictum &

וְנֶעֱזָב כַּמִּדְבָּר שָׁם יִרְעֶה עֵגֶל וְשָׁם

,eius *messim arescendo In* .eius ramos consumet & , accubabit

יִרְבָּץ וְכִלָּה סְעִפֶיהָ׃ בִּיבֹשׁ קְצִירָהּ 11

non quia .eam *inflammantes* venientes mulieres, conterentur

תִּשָּׁבַרְנָה נָשִׁים בָּאוֹת מְאִירוֹת אוֹתָהּ כִּי לֹא

eius miserebitur non Ideo .*ipse** intelligentiarum populus

עַם־בִּינוֹת הוּא עַל־כֵּן לֹא־יְרַחֲמֶנּוּ

erit Et .eius miſerebitur non eum formanti & ,eum faciens † ‡ qui fecit

11 עֹשֵׂהוּ וְיֹצְרוֹ לֹא יְחֻנֶּנּוּ׃ וְהָיָה

ad vſque fluminis alueo ab Dominus excutiet ,illa die in

12 בַּיּוֹם הַהוּא יַחְבֹּט יְהוָה מִשִּׁבֹּלֶת הַנָּהָר עַד־

filij vnum vnum ad colligemini vos & : Ægypti torrentem ‖ ſigillatim

נַחַל מִצְרָיִם וְאַתֶּם תְּלֻקְּטוּ לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי

tuba in clangetur illa die in erit Et .Iſrael

13 יִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר

expulſi & ,Aſſur terra in pereuntes † venient & , magna ‡ qui perditi fuerant

גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים

monte in Domino ſe incuruabunt & : Ægypti terram in

בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְהִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַר

.Ieruſalaim in ſanctitatis

הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלִָם׃

CAP. XXVIII. כח

flori & ,Ephraim ebriis ,ſuperbiæ coronæ Væ

1 הוֹי עֲטֶרֶת גֵּאוּת שִׁכֹּרֵי אֶפְרַיִם וְצִיץ

vallis caput ‡ ſuper * quæ , eius gloriæ ornamento $ decidenti ‡ deſiderio *erant †verticem

נֹבֵל צְבִי תִפְאַרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ גֵּיא־

fortis & validus $ Ecce .vino quaſſatis ‡ pinguium ‡ qui ſunt cõcuſſi

2 שְׁמָנִים הֲלוּמֵי יָיִן׃ הִנֵּה חָזָק וְאַמִּץ

procella vt ‡, excidionis turbo †, grandinis inundatio ſicut, Domino $ dies tempeſtas †vt

לַאדֹנָי כְּזֶרֶם בָּרָד שַׂעַר קָטֶב כְּזֶרֶם

.manu in ‖ terram in depoſuit * inundantium crebrarum $ aquarum ‡ ſicut tẽpeſtas $ multarum *deiiciet

מַיִם כַּבִּירִים שֹׁטְפִים הִנִּיחַ לָאָרֶץ בְּיָד׃

temulentorum ‡ ſuperbiæ corona : calcabuntur pedibus In ‖ infortitudine

3 בְּרַגְלַיִם תֵּרָמַסְנָה עֲטֶרֶת גֵּאוּת שִׁכּוֹרֵי

ornamentum ‖ decidens flos erit Et .Ephraim ‡ ebrij ‖ deſiderium

4 אֶפְרָיִם׃ וְהָיְתָה צִיצַת נֹבֵל צְבִי

præcox fixus ſicut,pinguium vallis caput * ſuper $ qui,eius decoris $ eſt *verticem

תִּפְאַרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ גֵּיא שְׁמָנִים כְּבִכּוּרָהּ

ipſam adhuc in * ipſam videns viderit $ quam ; æſtatem ‡ ante † † quæ venit ‡ fructus æſtatis $ quum * moxexiſtẽtem in manu

בְּטֶרֶם קַיִץ אֲשֶׁר יִרְאֶה הָרֹאֶה אוֹתָהּ בְּעוֹדָהּ

.eam deglutiet, ſua vola in ‡ vt colona de ſiderij

בְּכַפּוֹ יִבְלָעֶנָּה׃

coronam in ‡ exercituum Dominus erit illa die In

5 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה צְבָאוֹת לַעֲטֶרֶת

.ſui populi reſiduo , gloriæ ſidarim in † &, decoris ‡ ſertum

צְבִי וְלִצְפִירַת תִּפְאָרָה לִשְׁאָר עַמּוֹ׃

robur in & ,iudicium * ſuper ſedenti ,iudicij ſpiritum in $ Et $ erit ſpiritus *thronum, iudicij,& fortitudo,

6 וּלְרוּחַ מִשְׁפָּט לַיּוֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּט וְלִגְבוּרָה

.portam ad prœlium auertentibus

מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שָׁעְרָה׃

:errauerunt ſechar in ‡ &, errauerunt vino in ‡ ipſi etiam Et † propter vinũ ‡ propter

7 וְגַם־אֵלֶּה בַּיַּיִן שָׁגוּ וּבַשֵּׁכָר תָּעוּ

ſunt abſorpti $,ſechar in ‖ errauerunt propheta & ſacerdos

כֹּהֵן וְנָבִיא שָׁגוּ בַשֵּׁכָר נִבְלְעוּ

,viſione in errauerunt ,ſechar à * errauerunt : vino à ‖ propter $ perierunt propter vinũ; *propter †in

מִן־הַיַּיִן תָּעוּ מִן־הַשֵּׁכָר שָׁגוּ בָּרֹאֶה

menſæ omnes Quoniam .iudicio † impegerunt

8 פָּקוּ פְּלִילִיָּה׃ כִּי כָּל־שֻׁלְחָנוֹת

.loco abſque *,forde $ vomitu ſunt repletæ $ & *vt non ſit locus abſq; forde, †talis

מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם׃

faciet intelligere quem & , ſcientiam † docebit Quem

9 אֶת־מִי יוֹרֶה דֵעָה וְאֶת־מִי יָבִין

, vberibus ab auulſos * ,lacte à ablactatos ‡ auditum $ ‡ quod audiui;pueri ablactati ſunt lauulſi

שְׁמוּעָה גְּמוּלֵי מֵחָלָב עַתִּיקֵי מִשָּׁדָיִם׃

,præceptum ad † præceptum, præceptum ad † præceptum $ Nam $ eſt eis ‡ poſt

10 כִּי צַו לָצָו צַו לָצָו

.ibi parum ibi parum,lineam ad ‡ linea, lineam ad ‡ linea, ‡ poſt

קַו לָקָו קַו לָקָו זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם׃

loquetur altera lingua in &, labij blaſfatibus in ‖ Quia ‖ balbutientibus labiis, *propheta: †Ad ‖ propheta: ‡ eſt

11 כִּי בְּלַעֲגֵי שָׂפָה וּבְלָשׁוֹן אַחֶרֶת יְדַבֵּר

Hæc reet ad ‖ dixit quos † .iſtum populum ad *

12 אֶל־הָעָם הַזֶּה׃ אֲשֶׁר אָמַר אֲלֵיהֶם זֹאת

:requies hæc & , laſſo præſtare requiem , requies ‡

הַמְּנוּחָה הָנִיחוּ לֶעָיֵף וְזֹאת הַמַּרְגֵּעָה

Domini verbum eis erit Et .audire noluerunt &

13 וְלֹא אָבוּא שְׁמוֹעַ׃ וְהָיָה לָהֶם דְּבַר־יְהוָה

linea † , præceptum ad $ præceptum, præceptum ad * præceptum *poſt ‡ regulæ

צַו לָצָו צַו לָצָו קַו

vadant vt ibi parum, ibi parum, lineam ad lineã, lineam ad *Poſt regulam, regula poſt regulam, ‖ cadant

לָקָו קַו לָקָו זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם לְמַעַן יֵלְכוּ

. capiãtur &, illaqueentur & ,conterantur &, retrorſum corruant &

וְכָשְׁלוּ אָחוֹר וְנִשְׁבָּרוּ וְנוֹקְשׁוּ וְנִלְכָּדוּ׃

irriſionis $ viri Domini verbum audite Ideo $ illuſores, *eſt

14 לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה אַנְשֵׁי לָצוֹן

.Ieruſalaim in * qui, huius populi dominatores

מֹשְׁלֵי הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם׃

cum & , morte cum fœdus percuſſimus :dixiſtis Nam

15 כִּי אֲמַרְתֶּם כָּרַתְנוּ בְרִית אֶת־מָוֶת וְעִם־

tranſierit cũm inundans flagellum :viſionem ‡ fecimus ſepulchro ‡ pactum propheta

שְׁאוֹל עָשִׂינוּ חֹזֶה שׁוֹט שׁוֹטֵף כִּי־עָבַר

,noſtram ſpem mendacium poſuimus quia ; nobis veniet non

לֹא יְבוֹאֵנוּ כִּי שַׂמְנוּ כָזָב מַחְסֵנוּ

Dominus dixit ſic Idcirco .ſumus ‖ occultati falſitate † in &

16 וּבַשֶּׁקֶר נִסְתָּרְנוּ׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי

, areis ,lapidu lapidis † Siion in fundator * ego Ecce : Dominus $

יְהוִה הִנְנִי יִסַּד בְּצִיּוֹן אָבֶן אֶבֶן בֹּחַן

.feſtinabit $ non, Credens ‡ ,fundati fundamenti ,precij ‖ anguli

פִּנַּת יִקְרַת מוּסָד מוּסָּד הַמַּאֲמִין לֹא יָחִישׁ׃

.perpendiculum ad * iuſtitiam & , lineæ iudicium ponam Et † mendacio ‡ erimus. $ Deus: *fundo †lapidẽ, lapidẽ munitionis ‖ pretioſi, ‡ Qui credit, $ feſtinet, vt videat hoc

17 וְשַׂמְתִּי מִשְׁפָּט לְקָו וּצְדָקָה לְמִשְׁקָלֶת

inundabunt aquæ latibulum † &, mendacij ſpem grando vertet &

וְיָעָה בָרָד מַחְסֵה כָזָב וְסֵתֶר מַיִם יִשְׁטֹפוּ׃

veſtra viſio & ,morte cum veſtrum fœdus abolebitur ‡ Et

18 וְכֻפַּר בְּרִיתְכֶם אֶת־מָוֶת וְחָזוּתְכֶם

.cum inundanti Flagello ,ſtabit non ſepulchro cum *menſuræ , ‡ occultationẽ ‡ remouebitur

אֶת־שְׁאוֹל לֹא תָקוּם שׁוֹט שׁוֹטֵף כִּי

.conculcationem in ei eritis & ,tranſierit

19 יַעֲבֹר וִהְיִיתֶם לוֹ לְמִרְמָס׃

mane in * quia ,vos tollet ipſum tranſire * tempore A

מִדֵּי עָבְרוֹ יִקַּח אֶתְכֶם כִּי־בַבֹּקֶר

commotio † tantum erit Et .nocte in & , die in, tranſibit mane in ‡ quo tranſierit ipſe *ſingulo mane † pauor,

בַּבֹּקֶר יַעֲבֹר בַּיּוֹם וּבַלָּיְלָה וְהָיָה רַק־זְוָעָה

ſtratum eſt breuius Quia .auditum ‡ intelligere

20 הָבִין שְׁמוּעָה׃ כִּי־קָצַר הַמַּצָּע

.ſe extẽdere ſecundũ,eſt anguſtũ operimentũ & . ſe extendere ab ‖ ‡ famam eorũ quæ vobis cõtingent. ‖ vt ſeipſos nõ poſſint

מֵהִשְׂתָּרֵעַ וְהַמַּסֵּכָה צָרָה כְּהִתְכַּנֵּס׃

valle ‡ ſicut ,Dominus ſurget Peraſim ‖ † monte * ſicut Quia

21 כִּי כְהַר־פְּרָצִים יָקוּם יְהוָה כְּעֵמֶק

:eius opus * extraneũ, ſuũ opus faciendum ad $, iraſcetur Ghibhon in $ ſub eo. * in †rupturarum ‖ in $ vt faciat *eſt

בְּגִבְעוֹן יִרְגָּז לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂהוּ זָר מַעֲשֵׂהוּ

.eius operatio extranea :ſuam operationem operandum ad ‖ &

וְלַעֲבֹד עֲבֹדָתוֹ נָכְרִיָּה עֲבֹדָתוֹ׃

,veſtra vincula fortificentur fortè ne,vos deludatis ne tunc Et ‖ facietinquam opus ſuum: & erit res ſtupenda.

22 וְעַתָּה אַל־תִּתְלוֹצָצוּ פֶּן־יֶחְזְקוּ מוֹסְרֵיכֶם

Domino à audiui decisã $ &, conſumptionem quia

כִּי־כָלָה וְנֶחֱרָצָה שָׁמַעְתִּי מֵאֵת אֲדֹנָי

.terram omnem ſuper exercituum Domino ‖ ‡ rem ‖ Deo

יְהוִה צְבָאוֹת עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃

attendite, meam vocem audite & ,percipite Auribus

23 הַאֲזִינוּ וְשִׁמְעוּ קוֹלִי הַקְשִׁיבוּ

arabit die tota Nunquid .meum eloquium audite &

24 וְשִׁמְעוּ אִמְרָתִי׃ הֲכֹל הַיּוֹם יַחֲרֹשׁ

?ſuam humum occabit & , aperiet ?ſeminandum ad * , arans *vt ſerat? proſcindet,& colet

הַחֹרֵשׁ לִזְרֹעַ יְפַתַּח וִישַׂדֵּד אַדְמָתוֹ׃

, nigellam diſperget & ? eius facies ‡ adæquauerit ſi Nonne † faciem

25 הֲלוֹא אִם־שִׁוָּה פָנֶיהָ וְהֵפִיץ קֶצַח

hordeum & ,princeps ‡ triticum ponet & , ſparget cyminum & ‡ menſurarum

וְכַמֹּן יִזְרֹק וְשָׂם חִטָּה שׂוֹרָה וּשְׂעֹרָה

?eius termino * ſpeltam &, ſignatum *in

נִסְמָן וְכֻסֶּמֶת גְּבֻלָתוֹ׃

.eum docebit eius Deus, iudicium ad illum † erudiet Et ‡ ſatorem

26 וְיִסְּרוֹ לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהָיו יוֹרֶנּוּ׃

plauſtri rota &, nigella triturabitur tribula in non Quia

27 כִּי לֹא בֶחָרוּץ יוּדַשׁ קֶצַח וְאוֹפַן עֲגָלָה

,nigella excutietur virga in ſed :circundabitur cyminium ſuper

עַל־כַּמֹּן יוּסָּב כִּי בַמַּטֶּה יֵחָבֶט קֶצַח

perpetuũ in non quia, cominuetur Panis .baculo in cyminũ &

28 וְכַמֹּן בַּשָּׁבֶט׃ לֶחֶם יוּדָק כִּי לֹא לָנֶצַח

,eius plauſtri rotam conteret $ & illum triturabit triturando $ nec

אָדוֹשׁ יְדוּשֶׁנּוּ וְהָמַם גִּלְגַּל עֶגְלָתוֹ

hoc Etiam .eam comminuet non eius dentibus &

29 וּפָרָשָׁיו לֹא יְדֻקֶּנּוּ׃ גַּם־זֹאת

,consilium mirificauit : exiuit exercituum Domino cum *

מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת יָצָאָה הִפְלִא ᵃעֵצָה

.essentiam magnificauit

הִגְדִּיל תּוּשִׁיָּה׃

ᵃ יָעַץ sapientiam,

CAP. XXXIX. כט

Addite ,Dauid mansit*ciuitas Ariel Ariel Væ ‡

1 הוֹי אֲרִיאֵל אֲרִיאֵל קִרְיַת חָנָה דָוִד ᵇסְפוּ

.excerunabuntur agni † , annum super annum

שָׁנָה עַל־שָׁנָה ᶜחַגִּים יִנְקֹפוּ׃

,luctus & planctus erit & ,Ariel coangustiaui Et

2 ᵈוַהֲצִיקוֹתִי לַאֲרִיאֵל וְהָיְתָה ᵉתַאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה

pila ‡ castrametabor Et .Ariel sicut mihi erit &

3 וְהָיְתָה לִּי כַּאֲרִיאֵל׃ וְחָנִיתִי כַדּוּר

te contra statuam Et : constituta te super coarctabo * & : te contra

עָלָיִךְ ᶠוְצַרְתִּי עָלַיִךְ ᵍמֻצָּב וַהֲקִמֹתִי עָלַיִךְ

loqueris terra de † , te humiliabis Et .munitiones

4 מְצֻרֹת׃ וְשָׁפַלְתְּ מֵאֶרֶץ תְּדַבֵּרִי

pythonis sicut * erit & : tuum eloquium erit humile puluere e &

וּמֵעָפָר ʰתִּשַּׁח אִמְרָתֵךְ וְהָיָה כְּאוֹב

.garriet tuum eloquium puluere a ‡ & .tua vox terra de

מֵאֶרֶץ קוֹלֵךְ וּמֵעָפָר אִמְרָתֵךְ תְּצַפְצֵף׃

gluma sicut &: tuorū alienorum turba tenuis puluis sicut erit Et

5 וְהָיָה כְּאָבָק דַּק הֲמוֹן ⁱזָרָיִךְ וּכְמֹץ

.subitò momentum in † erit & ,formidabilium turba * transiens

עֹבֵר הֲמוֹן עָרִיצִים וְהָיָה לְפֶתַע פִּתְאֹם׃

,tonitruo in visitabitur exercituum Domino cum A

6 מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת תִּפָּקֵד בְּרַעַם

flamma & , tempestate & ,turbine:magna voce & ,cōcussione in &

וּבְרַעַשׁ וְקוֹל גָּדוֹל סוּפָה וּסְעָרָה וְלַהַב

,nocturnæ visionis somnium sicut e it Et .comedentis † ignis

7 אֵשׁ אוֹכֵלָה׃ וְהָיָה כַּחֲלוֹם ᵏחֲזוֹן לַיְלָה

omnes & : Ariel contra militantium ‡ gentium omnium turba ‡

ˡהֲמוֹן כָּל־הַגּוֹיִם הַצֹּבְאִים עַל־אֲרִיאֵל וְכָל־

.eam affligentes angustiis & ,eius munitionem*,eam oppugnantes

צֹבֶיהָ וּמְצֹדָתָהּ וְהַמְּצִיקִים לָהּ׃

,comedens ‡ ecce & .esuriens somniabit † qui sicut erit Et

8 וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יַחֲלֹם הָרָעֵב וְהִנֵּה אוֹכֵל

quemadmodum & : eius anima erit vacua & , expergiscetur &

ᵐוְהֵקִיץ וְרֵיקָה נַפְשׁוֹ וְכַאֲשֶׁר

ecce & ,expergiscetur & ,bibens * ecce & , sitiens somniabit ‡

יַחֲלֹם הַצָּמֵא וְהִנֵּה שֹׁתֶה ᵐוְהֵקִיץ וְהִנֵּה

omnium turba ‡ erit sic :appetens ǁ eius anima & , lassus †

עָיֵף וְנַפְשׁוֹ שׁוֹקֵקָה כֵּן יִהְיֶה הֲמוֹן כָּל־

.Sion montem contra militantium ‡ gentium

הַגּוֹיִם הַצֹּבְאִים עַל־הַר צִיּוֹן׃

:clamauerunt & .sunt vociferati ,admiramini & ,estote Tardi

9 הִתְמַהְמְהוּ וּתְמָהוּ ⁿהִשְׁתַּעַשְׁעוּ וָשֹׁעוּ

Sechar ǁ non & ,sunt moti ; vino non & ,sunt ebrij

שָׁכְרוּ וְלֹא־יַיִן ᵒנָעוּ וְלֹא שֵׁכָר׃

,soporis spiritum ‡ Dominus vos super misceuit ‡ Quoniam

10 כִּי־נָסַךְ עֲלֵיכֶם יְהוָה רוּחַ תַּרְדֵּמָה

& ,prophetas .vestros oculos obstruxit † &

וַיְעַצֵּם אֶת־עֵינֵיכֶם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־

visio vobis erit Et .operuit videntes vestra capita ‡

11 רָאשֵׁיכֶם ᵖהַחֹזִים כִּסָּה׃ ᑫוַתְּהִי לָכֶם חָזוּת

cum dabunt quem , signati libri † verba sicut, ǁ omnium

הַכֹּל כְּדִבְרֵי הַסֵּפֶר הֶחָתוּם אֲשֶׁר־יִתְּנוּ אֹתוֹ

,licet & : istum ‡ nunc Lege : dicendo ,librum scientem ad *

אֶל־יוֹדֵעַ הַסֵּפֶר לֵאמֹר קְרָא־נָא זֶה וְאָמַר

.ipse signatus † quia .potero * non

לֹא ʳאוּכַל כִּי חָתוּם הוּא׃

:dicendo librum sciuit non qui super liber ‡ dabitur Et

12 וְנִתַּן הַסֵּפֶר עַל אֲשֶׁר לֹא־יָדַע סֵפֶר לֵאמֹר

librum † noui non, dicet & : istum ǁ nunc Lege

קְרָא־נָא זֶה וְאָמַר לֹא יָדַעְתִּי סֵפֶר׃

populus appropinquauit quod eo Pro, Dominus dixit Et

13 וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי יַעַן כִּי נִגַּשׁ הָעָם

eius cor & , me honorauerunt suis labiis in & ,suo ore in iste

הַזֶּה בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבּוֹ

‡ O leo Dei, he fortis. * in qua † & agnos iugulent. ᵇסָפָה ᶜחָנַג ᵈצוּק ᵉאָנָה ‡ in circuitu tuo sicut pila rotunda † obsidebo lignea turri ᶠצוּר ᵍנָצַב ‡ & humili voce ac si exire tenuis ʰשָׁחַח ‡ ac si exires de ‡ multitudo hostium ⁱזָרָה vel זוּר ǁ multitudo fortium † statim † consumentis ᵏחָזָה ‡ multitudo ˡהָמָה ‡ quæ dimicabunt ǁ militantes contra munitiones * contra eam facientes, † somniat ‡ comedit, ᵐקוּץ ‡ somniat * bibit, † erit ‡ appetit ‡ multitudo ‡ quæ dimicabunt * excæcati sūt, & alios excæcant: vt potu inebriatio. ⁿשָׁעַע ᵒנוּעַ ‡ operuit ‡ spiritu † clausit ‡ vestros principes qui vident ᵖחָזָה ᑫהָיָה ǁ pro. h tarum † signata epistola: quam * scit literas ‡ istam: סֵפֶר ᵏ * possum, † signata est. ʳיָכֹל נָתַן ‡ epistola eī * literas * istam: † literas.

mandatum ‡ , me † eorum timor fuit & :me à se elongabit

רִחַק מִמֶּנִּי וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי ᵃמִצְוַת

mirificandum ad addens ‡ ego ecce Ideo .edoctum virorum †

14 אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה׃ לָכֵן הִנְנִי יוֹסִף לְהַפְלִיא

sapientia peribit & : miraculum & , mirabile * isto populo cum

אֶת־הָעָם־הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא וְאָבְדָה חָכְמַת

se abscondet eius intelligentium intelligentia & , eius sapientium

חֲכָמָיו ᵇוּבִינַת נְבֹנָיו תִּסְתַּתָּר׃

:consilium abscondendum ad ǁ Domino à profundantibus † Væ

15 הוֹי הַמַּעֲמִיקִים מֵיהוָה לַסְתִּר ᶜעֵצָה

,nos videns ‡ Quis:dixerunt &,eorum opera tenebrositate ‡ in sunt &

וְהָיָה בְמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וַיֹּאמְרוּ מִי רֹאֵנוּ

lutum sicut si † vestra Subuersio ?nos cognoscens * quis &

16 וּמִי יֹדְעֵנוּ׃ הַפְכְּכֶם אִם־כְּחֹמֶר

Non : suo factori opus dicet Quia ǁ . reputabitur figuli

הַיֹּצֵר יֵחָשֵׁב כִּי־יֹאמַר מַעֲשֶׂה ᵈלְעֹשֵׂהוּ לֹא

?intellexit Non : suo factori dixit † figmentum & ? me fecit

עָשָׂנִי וְיֵצֶר אָמַר לְיֹצְרוֹ לֹא הֵבִין׃

Lebanon conuertetur & ,pusillum parum ‡ adhuc Nonne

17 הֲלוֹא־עוֹד מְעַט מִזְעָר וְשָׁב לְבָנוֹן

;reputabitur siluam in * Charmel & : Charmel ‡ in

לַכַּרְמֶל וְהַכַּרְמֶל לַיַּעַר יֵחָשֵׁב׃

,libri verba surdi † illa die in audient Et

18 וְשָׁמְעוּ בַיּוֹם־הַהוּא הַחֵרְשִׁים דִּבְרֵי־סֵפֶר

.videbunt cæcorum oculi tenebrositate ‡ de & caligine de &

וּמֵאֹפֶל וּמֵחֹשֶׁךְ עֵינֵי עִוְרִים ᵉתִּרְאֶינָה׃

mendici & : lætitiam Domino in mites addent Et

19 וְיָסְפוּ עֲנָוִים בַּיהוָה שִׂמְחָה וְאֶבְיוֹנֵי

.exultabunt Israel Sancto in hominum

אָדָם בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל ᶠיָגִילוּ׃

succidentur & ,illusor defecerit & ,formidabilis ‡ defecerit Cùm

20 כִּי־אָפֵס עָרִיץ וְכָלָה ᵍלֵץ וְנִכְרְתוּ

hominem facientes Peccare .iniquitati inuigilantes omnes

21 כָּל־שֹׁקְדֵי אָוֶן׃ מַחֲטִיאֵי אָדָם

fecerunt ‡ declinare & :tendent * laqueos porta increpāti &, verbo in

בְּדָבָר ʰוְלַמּוֹכִיחַ בַּשַּׁעַר יְקֹשׁוּן ⁱוַיַּטּוּ

ad Dominus dixit sic Idcirco .iustum inanitate in

22 ᵏבַתֹּהוּ צַדִּיק׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־

tunc Non : Abraham redemit qui , Iahacob domum

בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־אַבְרָהָם לֹא־עַתָּה

.albescent ‡ eius facies tunc non &,Iahacob afficietur pudore

יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ׃

mearum manuum opus ,suos natos ipsum videndo in Quia

23 כִּי ˡבִרְאֹתוֹ יְלָדָיו מַעֲשֵׂה יָדַי

sanctificabunt & :meum nomen sanctificabunt ,eius interiori ‡ in

בְּקִרְבּוֹ יַקְדִּישׁוּ שְׁמִי וְהִקְדִּישׁוּ

.formidabunt * Israel Deum & ,Iahacob sanctum

24 אֶת־קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְאֶת־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ׃

murmurantes ‡ & ,intelligentiam spiritu errantes † scient Et

וְיָדְעוּ ᵐתֹעֵי־רוּחַ ⁿבִּינָה וְרוֹגְנִים

.doctrinam ǁ discent

יִלְמְדוּ־לֶקַח׃

† quo timuerunt ‡ sicut ᵃצָוָה † hominum ‡ addo vt mira faciam in * vt mira faciam, ᵇבִּין † iis qui profundi sunt ‡ vt abscondāt ᶜיָעַץ ‡ tenebris ‡ videt * cognoscit † verè ǁ Num ᵈעָשָׂה † dicet ‡ breuissimo tempore. ‡ agrum humile: * vt silua † qui modò sunt ‡ tenebris ᵉרָאָה ᶠגִּיל ‡ fortis, ᵍלוּץ qui perseuerāt in iniquitate. * tendentes: ‡ facientes inaniter ʰיָכַח ⁱנָטָה ᵏתָּהָה ǁ albescet. Quinimo cùm viderit ipse ˡרָאָה ‡ medio * timebunt † qui errabant ‡ qui murmurabant ᵐתָּעָה ⁿבִּין ǁ legem.

CAP. XXX. ל

facientdum ad, Dominus dixit , declinantibus filiis Væ

1 הוֹי בָּנִים סוֹרְרִים נְאֻם־יְהוָה ᵒלַעֲשׂוֹת

non & ,fusionem fundendum ad* & :me ex non & , consilium

ᵖעֵצָה וְלֹא מִנִּי וְלִנְסֹךְ ᵖמַסֵּכָה וְלֹא

peccatum super peccatum addere pro : meus spiritus †

רוּחִי לְמַעַן ʳסְפוֹת חַטָּאת עַל־חַטָּאת

non meum os & , Ægyptum descendendum ad Ambulantes ‡

2 הַהֹלְכִים ˢלָרֶדֶת מִצְרַיִם וּפִי לֹא

,Parhoh fortitudine in se roborandum ad * : interrogauerunt

שָׁאָלוּ ᵗלָעוֹז בְּמָעוֹז פַּרְעֹה

Ægypti vmbra in protegendum ad † &

וְלַחְסוֹת ᵘבְּצֵל מִצְרָיִם׃

protectio ‡ & ,pudorem ad Parhoh fortitudo vobis erit Et

3 וְהָיָה לָכֶם מָעוֹז פַּרְעֹה ˣלְבֹשֶׁת וְהֶחָסוּת

Sohan in fuerunt Nam .ignominiam ad , Ægypti vmbra in

4 בְּצֵל־מִצְרַיִם לִכְלִמָּה׃ כִּי־הָיוּ בְצֹעַן

.attingent Chanes eius nuncij & : eius principes

שָׂרָיו וּמַלְאָכָיו חָנֵס ʸיַגִּיעוּ׃

vt facerent ᵒעָשָׂה * tegerent tegumentum, ᑫיָעַץ נָסַךְ † ex spiritu meo : vt adderent ǁ Qui ambulāt vt descēdāt in ʳסָפָה ˢיָרַד * vt ipsos roborent † sperent ᵗעָזַז ᵘצֵל ‡ spes ˣבּוּשׁ ʸנָגַע

proderunt non populum super est affectus pudore Omnis

5 כֹּל הִבְאִישׁ עַל־עַם לֹא־יוֹעִילוּ

,pudorem ad sed :proficiendum ad nec, auxilium ad nec : eis

לָמוֹ לֹא לְעֵזֶר וְלֹא לְהוֹעִיל כִּי לְבֹשֶׁת

meridies | animalium Onus* opprobrium ad etiam &

6 וְגַם־לְחֶרְפָּה׃ מַשָּׂא בַּהֲמוֹת נֶגֶב

eis ex | tygris & ,l o ;coarctationis ‡ & , angustiæ terra in

בְּאֶרֶץ צָרָה וְצוּקָה לָבִיא וָלַיִשׁ מֵהֶם

humerum super ferent ;volans ignitus serpens & ,vipera

אֶפְעֶה וְשָׂרָף מְעוֹפֵף יִשְׂאוּ עַל־כֶּתֶף

camelorum gibbum super & ,suas facultates ‡ pullorum

עֲיָרִים חֵילֵיהֶם וְעַל־דַּבֶּשֶׁת גְּמַלִּים

.proderunt † non *populo super, suos thesauros

אוֹצְרֹתָם עַל־עַם לֹא יוֹעִילוּ׃

vocaui Ideo .auxiliabuntur inaniter & ,vane Ægyptij Et

7 וּמִצְרַיִם הֶבֶל וָרִיק יַעְזֹרוּ לָכֵן קָרָאתִי

,ingredere Nunc .sedere eos Robur ‡ , hanc ad

לָזֹאת רַהַב הֵם שָׁבֶת׃ עַתָּה בּוֹא

8 illud exara ‡ libro in & ,eis cum tabula in illud scribe

כָתְבָהּ עַל־לוּחַ אִתָּם וְעַל־סֵפֶר חֻקָּהּ

.seculum in vsque perpetuum ‡ in nouissimo die in erit &

וּתְהִי לְיוֹם אַחֲרוֹן לָעַד עַד־עוֹלָם׃

filij : mendaces filij ,ipse rebellionis * populus Quia

9 כִּי עַם מְרִי הוּא בָּנִים כֶּחָשִׁים בָּנִים

.Domini legem audire noluerunt †

לֹא־אָבוּ שְׁמוֹעַ תּוֹרַת יְהוָה׃

,aspicientibus &:videbitis Non ,videntibus dixerunt Qui

10 אֲשֶׁר אָמְרוּ לָרֹאִים לֹא תִרְאוּ וְלַחֹזִים

videte ,blanda nobis loquimini .recta nobis aspicietis Non

לֹא תֶחֱזוּ־לָנוּ נְכֹחוֹת דַּבְּרוּ־לָנוּ חֲלָקוֹת חֲזוּ

:semita de declinate ,via de Recedite .illusiones

11 מַהֲתַלּוֹת׃ סוּרוּ מִנֵּי־דֶרֶךְ הַטּוּ מִנֵּי־אֹרַח

.Israel Sanctum nostra faciebus à facite cessare

הַשְׁבִּיתוּ מִפָּנֵינוּ אֶת־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃

vos reprobare Propter : Israel Sanctus dixit sic Propterea

12 לָכֵן כֹּה אָמַר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל יַעַן מָאָסְכֶם

estis innixi &,peruersitate &,extorsione † in sperastis &:hoc verbo in

בַּדָּבָר הַזֶּה וַתִּבְטְחוּ בְּעֹשֶׁק וְנָלוֹז וַתִּשָּׁעֲנוּ

,hæc iniquitas vobis erit Propterea .eo super†

13 עָלָיו׃ לָכֵן יִהְיֶה לָכֶם הֶעָוֹן הַזֶּה

cuius :excelso muro in requisita* .cadens ruptura ‡ sicut

כְּפֶרֶץ נֹפֵל נִבְעֶה בְּחוֹמָה נִשְׂגָּבָה אֲשֶׁר־

eum conteret Et .eius confractio ‡ veniet momentum ad subitò ‡

14 פִּתְאֹם לְפֶתַע יָבוֹא שִׁבְרָהּ׃ וּשְׁבָרָהּ

non .conterendo ,figulorum lagenæ contritionem secundum

כְּשֵׁבֶר נֵבֶל יוֹצְרִים כָּתוּת לֹא

capiendum ad testa eius fragmento in || inuenietur non & parcet

יַחְמֹל וְלֹא־יִמָּצֵא בִמְכִתָּתוֹ חֶרֶשׂ לַחְתּוֹת

.fouea de aquam hauriendū ad &,incendio de ignem

אֵשׁ מִיָּקוּד וְלַחְשֹׂף מַיִם מִגֶּבֶא׃

:Israel Sanctus Dominus Dominus dixit sic Quia

15 כִּי כֹה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל

spe in & ,quiescendo In eritis salui requie &, quiete In

בְּשׁוּבָה וָנַחַת תִּוָּשֵׁעוּן בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה

:dixistis Sed .noluistis Et .vestra fortitudo ‡ erit

תִּהְיֶה גְּבוּרַתְכֶם וְלֹא אֲבִיתֶם׃ וַתֹּאמְרוּ

16 .fugietis Ideo .fugiemus equum super sed , Nequaquam

לֹא־כִי עַל־סוּס נָנוּס עַל־כֵּן תְּנוּסוּן

.vos persequentes erunt leues Ideo .equitabimus leuem super Et

וְעַל־קַל נִרְכָּב עַל־כֵּן יִקַּלּוּ רֹדְפֵיכֶם׃

faciebus ‡ à ,vnius increpationis faciebus a vna Chilias*

17 אֶלֶף אֶחָד מִפְּנֵי גַּעֲרַת אֶחָד מִפְּנֵי

malus sicut remanseritis ‡ donec , fugietis quinque increpationis

גַּעֲרַת חֲמִשָּׁה תָּנֻסוּ עַד אִם־נוֹתַרְתֶּם כַּתֹּרֶן

.collem super vexillum*veluti & , montis capite super‡

עַל־רֹאשׁ הָהָר וְכַנֵּס עַל־הַגִּבְעָה׃

,vestri miserescendum ad ‡, Dominus expectabit † propterea Et

18 וְלָכֵן יְחַכֶּה יְהוָה לַחֲנַנְכֶם

Deus quia : vestri miserescendum ad ‡ se exaltabit propterea &

וְלָכֵן יָרוּם לְרַחֶמְכֶם כִּי־אֱלֹהֵי

.eum expectantes omnes beati , Dominus iudicij

מִשְׁפָּט יְהוָה אַשְׁרֵי כָּל־חוֹכֵי לוֹ׃

Marginal notes: a יַעַר faciendum vtilitatem. *Prophetia ‡Ægypti, quæ est ad meridiē Israel, b נָשָׂא ‡tribulationis † egredientur, ‡diuitias עֵירִים ק *qui †proderit. |Fortitudo eorum mansio. c יָשַׁב ‡scribe d חָקַק ‡testimoniū e הָיָה *rebellis est. f מָרָה †qui g אָבָה h יָרָה h רָאָה i חָזָה k נָטָה facie nostra. Pro eo quòd spreuistis verbum †diuitiis ex rapina congregatis, ‡ei: ‡ædificium *locus tumens l עוּר †mox repentè ‡contritio. de m כָּתַת n חָתָה †Deus quiete, n נָשַׁע o אָבָה p קָלַל *Millenarius vnus à facie †facie ‡relinquamini q נוּס r יָתַר ‡in vertice *signum †expectet ‡vt misereatur ‡vt misereatur quiexpectant f חָכָה

ploranda : Ierusalaim in , sedebit † Sion in *populus Nam

19 כִּי־עַם בְּצִיּוֹן יֵשֵׁב בִּירוּשָׁלִָם בָּכוֹ

,tui clamoris vocem ad .tui miserebitur miserendo :plorabis non

לֹא־תִבְכֶּה חָנוֹן יָחְנְךָ לְקוֹל זַעֲקֶךָ

|| cum audierit Dominus vobis dabit Et .tibi respondebit , cum audire secundum ||

20 כְּשָׁמְעָתוֹ עָנָךְ׃ וְנָתַן לָכֶם אֲדֹנָי

vltra auolabit † non & : oppressionis aquam & , angustiæ panem

לֶחֶם צָר וּמַיִם לָחַץ וְלֹא־יִכָּנֵף עוֹד

.tui doctores ‡ videntes tui oculi erunt &, tui doctores ‡

מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת־מוֹרֶיךָ׃

Hæc : dicendo ,tuo tergo* verbum audient tuæ aures Et

21 וְאָזְנֶיךָ תִּשְׁמַעְנָה דָבָר מֵאַחֲרֶיךָ לֵאמֹר זֶה

:sinistraueritis cum &,dextraueritis cum † ea in ambulate,via

הַדֶּרֶךְ לְכוּ בוֹ כִּי תַאֲמִינוּ וְכִי תַשְׂמְאִילוּ׃

,tui argenti sculptilium operimentum contaminabitis Et

22 וְטִמֵּאתֶם אֶת־צִפּוּי פְּסִילֵי כַסְפֶּךָ

sicut ea Disperges .tui auri conflatilis superhumerale ‡ &

וְאֶת־אֲפֻדַּת מַסֵּכַת זְהָבֶךָ תִּזְרֵם כְּמוֹ

pluuiam dabit Et .ei dices , egredere : menstruum

23 דָּוָה צֵא תֹּאמַר לוֹ׃ וְנָתַן מְטַר

fructus panis & :humum † seminabis quando, tui seminis

זַרְעֲךָ אֲשֶׁר־תִּזְרַע אֶת־הָאֲדָמָה וְלֶחֶם תְּבוּאַת

tuus acquisitiones* pascet ,pinguis & ,crassus ‡ erit & ,humi ‡

הָאֲדָמָה וְהָיָה דָשֵׁן וְשָׁמֵן יִרְעֶה מִקְנֶיךָ

.latum pascuum illa die in

בַּיּוֹם הַהוּא כַּר נִרְחָב׃

migma ,terram operantes pulli & boues Et

24 וְהָאֲלָפִים וְהָעֲיָרִים עֹבְדֵי הָאֲדָמָה בְּלִיל

.ventilabro in & .pala in ventilatur quod ,comedent purum

חָמִיץ יֹאכֵלוּ אֲשֶׁר־זֹרֶה בָרַחַת וּבַמִּזְרֶה׃

omnem super & ,excelsum montem omnem super erit † Et

25 וְהָיָה עַל־כָּל־הַר גָּבֹהַּ וְעַל כָּל־

interfectionis die in :aquarum deductus ,riui ,eleuatum collem

גִּבְעָה נִשָּׂאָה פְּלָגִים יִבְלֵי־מָיִם בְּיוֹם הֶרֶג

lunæ lux erit Et .turres cadendo in ,multo*

26 רָב בִּנְפֹל מִגְדָּלִים׃ וְהָיָה אוֹר־הַלְּבָנָה

septempliciter erit solis lux & ,solis lux sicut

כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם

Dominum alligare die in : dierum septem lux sicut

כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים בְּיוֹם חֲבֹשׁ יְהוָה אֶת־

.sanauerit eius plagæ transfossionem &,sui populi contritionem

שֶׁבֶר עַמּוֹ וּמַחַץ מַכָּתוֹ יִרְפָּא׃

ardens,longinquo de venit Domini nomen Ecce

27 הִנֵּה שֵׁם־יְהוָה בָּא מִמֶּרְחָק בֹּעֵר

ira sunt repleta eius labia : oneris grauitas & ,eius nasus |

אַפּוֹ וְכֹבֶד מַשָּׂאָה שְׂפָתָיו מָלְאוּ זַעַם

eius spiritus Et .consumens ignis tanquam eius lingua &

28 וּלְשׁוֹנוֹ כְּאֵשׁ אֹכָלֶת׃ וְרוּחוֹ

agitandum ad ‡,dimidiabit collum ad vsque inundans torrens velut

כְּנַחַל שׁוֹטֵף עַד־צַוָּאר יֶחֱצֶה לַהֲנָפָה

maxillis in faciens errare frenum & ,vanitatis cribro in gentes

גוֹיִם בְּנָפַת שָׁוְא וְרֶסֶן מַתְעֶה עַל לְחָיֵי

sanctificari † nocte*, sicut vobis erit Canticum .populorum

29 עַמִּים׃ הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ־

intrantium ad ‡, tibia cum euntis ‡ sicut cordis lætitia & :solemnitatem

חָג וְשִׂמְחַת לֵבָב כַּהוֹלֵךְ בֶּחָלִיל לָבוֹא

faciet audire Et .Israel petram* ad Domini montem in

30 בְהַר־יְהוָה אֶל־צוּר יִשְׂרָאֵל׃ וְהִשְׁמִיעַ

sui brachij descensionem & ,suæ vocis magnificentiam † Dominus

יְהוָה אֶת־הוֹד קוֹלוֹ וְנַחַת זְרוֹעוֹ

,dispersione, comedentis ‡ ignis flamma & , nasi | ira in ostendet

יַרְאֶה בְּזַעַף אַף וְלַהַב אֵשׁ אוֹכֵלָה נֶפֶץ

Domini voce a Quia .grandinis lapide ‡ & ,turbine &

31 וָזֶרֶם וְאֶבֶן בָּרָד׃ כִּי־מִקּוֹל יְהוָה

omnis erit Et percutiet* virga in : Assur conteretur

32 יֵחַת אַשּׁוּר בַּשֵּׁבֶט יַכֶּה׃ וְהָיָה כֹּל

Dominus faciet requiescere quam :fundata † virgæ transitus

מַעֲבַר מַטֵּה מוּסָדָה אֲשֶׁר יָנִיחַ יְהוָה

agitationis ‡ bellis in & :citharis in & ,tympanis in eum super

עָלָיו בְּתֻפִּים וּבְכִנֹּרוֹת וּבְמִלְחֲמוֹת תְּנוּפָה

.ea cum pugnabit

נִלְחַם־בָּהּ׃

Marginal notes: *si †habitabit, & a בָּכָה b חָנַן || cum audierit ‡elongabitur c צוּר ‡doctor tuus. ‡doctorem tuum. d יָרָה e רָאָה *eius qui est post te, †quando declinabitis ad dexteram, vel ad sinistram. g יָלַךְ צָפָה ‡operimentū pretiosum h נָסַךְ i זָרָה k יָצָא † terram; ‡terræ, ‡pinguis, & vberrimus. *pecus tuum l קָנָה m רוּחַ †erunt *multitudinis cùm ceciderint n רָבַב qua alligauerit Dominus percussuram o נָכָה †furor p נָשָׂא †erit ‡& veniet ad eleuandum q נוּף *in † sanctificatæ solennitatis, r שׁוּב ‡cū pergenti ‡vt intret *fortem חָגַג †potentiam t נָחַת ‡furoris, ‡consumētis, ‡lapidibus * percutiens. u חָתַת x נָכָה † ei affixæ: y נָטָה z יָסַר ‡eleuationis בַּם ק

regi ipsa etiam ,Tophteh heri ab *dispositæ* Quia — parata est

כי־ערוך מאתמול תפתה גם־הוא למלך — היא ק

,ignis eius pyra , dilatauit , fecit profundam : est præparata

הוכן העמיק הרחב מדרתה אש — ‡ eam Deus, * In

sulphuris torrens sicut Domini flatus ; *multum* † ,ligna & — † multa erūt,

ועצים הרבה נשמת יהוה כנחל גפרית

.eam ardentis

בערה בה׃

CAP. XXXI. לא

super & ,auxilio pro Ægyptum † descendentibus Væ — † in

1 הוי הירדים מצרים לעזרה ועל־

: *multus* † quia , *curru* * in speraverunt & : *innitentur* ‖ equis — ‖ innixi sunt * curribus, † multi:

סוסים ישענו ויבטחו על־רכב כי [a] רב — [a] רכב

respexerunt non & , valde sunt prævalidi quia , equitibus in &

ועל־פרשים כי־עצמו מאד ולא [b] שעו — [b] שערה

.quæsierunt non Dominum & : Israel Sanctum ad

על־קדוש ישראל ואת־יהוה לא דרשו׃

sua verba & , malum adduxit & , sapiens ipse etiam Et

2 וגם־הוא חכם [c] ויבא רע ואת־דבריו — [c] בוא

contra & ,pessimorum domum contra stetit & : remouit non

לא [d] הסיר וקם על־בית מרעים ועל־ — [d] סור

, † homines Ægypij Et .iniquitatem operantiū auxiliū — † sunt,

עזרת פעלי און׃ ומצרים אדם

3 Dominus Et . spiritus non &, † caro eorum equi &, Deus non &

ולא־אל וסוסיהם בשר ולא־רוח ויהוה

adiutus ‖ cadet & ; auxiliator corruet & ; suam manū inclinabit — ‖ is cui est auxilio,

[e] יטה ידו וכשל עוזר ונפל עזר — [e] נטה

Dominus dixit sic Nam .deficient ipsi omnes simul &

ויחדו כלם [f] יכליון׃ כי־כה אמר־יהוה — [f] כלה

4 super leonis catulus & ,leo rugiet Quemadmodum : me ad

אלי כאשר יהגה האריה והכפיר על־

,*pastorum plenitudine eum super conclamabitur* ‡ quem † suam prædam — † contra ‡ clamatur congregatione

טרפו אשר יקרא עליו מלא [g] רעים — [g] רעה

non ,eorum *tumultu* † à & ,*consternabitur* * non eorum voce ‡ — ‡ & * formidabit , † multitudine

מקולם לא [h] יחת ומהמונם לא — [h] חתת

militandum ‡ ad exercituum Dominus descēdet sic : humiliabitur — prœliandum

יענה כן ירד יהוה צבאות לצבא

.eius collem super & , Siion montem super

על־הר־ציון ועל־גבעתה׃

5 exercituum Dominus proteget sic , volantes aues Sicut

כצפרים [i] עפות כן יגן יהוה צבאות — [i] עוף

.eruando & transiliēdo &, liberādo &, protegēdo , Ierusalaim *super*

על־ירושלם [k] גנון והציל פסוח והמליט׃ — [k] גנן

6 .Israel filij *defectionem profundauerunt* quem ‡ ad Conuertimini — ‡ id à quo admodum declinastis * abiicient

שובו לאשר העמיקו סרה בני ישראל׃

7 *vana* ‖ vnusquisque *reprobabunt* * illa die in Quia — ‖ idola argentea sua, & idola aurea sua.

כי ביום ההוא ימאסון איש אלילי

vestræ manus vobis fecerunt quæ ,*sui auri vana & sui argenti*

כספו ואלילי זהבו אשר [l] עשו לכם ידיכם — [l] עשה

8 ,viri non ,gladio in Assur cadet Et .peccatum — ‡ in

חטא׃ ונפל אשור בחרב לא־איש

fascibus * à sibi fugiet & : *comedet* ‡ hominis non gladius & — ‡ consumet * facit

וחרב לא־אדם תאכלנו [m] ונס לו מפני־ — [m] נוס

.erunt *tributum in* ‖ eius iuuenes & ,gladij — ‖ dissoluti

חרב ובחוריו [n] למס יהיו׃ — [n] מסס

9 vexillo à pauebunt & , transibit timore præ suam *rupem* ‡ Et — ‡ ad arcem

וסלעו ממגור יעבור וחתו מנס

,Siion in *ei* ignis † cui ,Dominus dixit ,eius principes — † est

שריו נאם־יהוה אשר־אור לו בציון

.Ierusalaim in *ei* clibanus &

ותנור לו בירושלם׃

CAP. XXXII. לב

1 iudicium ad principes & : rex regnabit ‡ iustitiam ad Ecce — ‡ faciendum

הן לצדק ימלך־מלך [o] ולשרים למשפט — [o] שור

absconsio † & , *venti* * latibulum sicut † vir erit Et .præerunt — * ille * à vento, † sicut latibulum à turbine:

ישרו׃ והיה־איש כמחבא־רוח וסתר

2 grauis petræ vmbra vt , *siccitate* ‖ in aquarum riui sicut *inundationis* — ‖ deserto,

זרם כפלגי־מים בציון [p] כצל סלע־כבד — [p] צלה

.sitienti terra in

בארץ עיפה׃

caligabunt audientium aures & : videntium oculi *hallucinabuntur* non Et

3 ולא [a] תשעינה עיני ראים ואזני שמעים — [a] שערה

stultorum :sciontiam intelliget *præcipitatorum* cor Et .attendent

4 תקשבנה׃ ולבב נמהרים יבין [b] לדעת — [b] ידע

nitida: *candida* loqui festinabit balborum lingua &

ולשון עלגים תמהר לדבר [c] צחות׃ — [c] צחח

‡ stultus * auaro — non *tenaci* * & :liberalis *stulto* ‡ vltra vocabitur Non

5 לא־יקרא עוד לנבל נדיב ולכילי לא

eius cor & ,loquetur stultitiam stultus Nam .diues dicetur

6 יאמר שוע׃ כי נבל נבלה ידבר ולבו

vt faciat impietatem , & loquatur — contra *loquendum ad* & ,*hypocrisim faciendum* ad iniquitatem faciet

יעשה־און [d] לעשות חנף ולדבר אל־ — [d] עשה

potum & , esurientis animam *exinaniendum ad* errorē Dominum

יהוה תועה להריק נפש רעב ומשקה

* vacuam faciat † auari ‡ mensuræ ‡ sunt * cogitationes malas cogitauit ad perdendum pauperes ‡ mendacij. — ipse : ‡ mala *eius* ‡ vasa *tenacis* † Et .faciat deficere sitientis

7 צמא יחסיר׃ וכלי כליו רעים הוא

falsitatis ‡ eloquiis in *afflictos corrumpendum ad consuluit versutias* *

זמות [e] יעץ לחבל ענוים באמרי־שקר — [e] ענוים ק

liberalia liberalis Et .iudicio *egenum alloquendum in* ‖ &

8 ובדבר אביון משפט׃ ונדיב נדיבות

.stabit liberalia propter ipse & :consuluit

יעץ והוא על־נדיבות יקום׃

‖ dum alloquerur pauperem in ‡ opulentæ — :meam vocem Audite ,surgite *tranquillæ* ‡ Mulieres

9 נשים שאננות קמנה [f] שמענה קולי

.meum eloquium percipite auribus confidentes filiæ

בנות בטחות האזנה אמרתי׃

10 defecit quia : confidentes ,*turbabimini* ‖ anno *super Dies* * — * Annum cū ‖ pauebitis, † opulentæ,

ימים על־שנה תרגזנה בטחות כי כלה — [f] זמם קום

,*tranquillæ* † Pauete .veniet non collectio ,vindemia

11 בציר אסף בלי יבוא׃ חרדו שאננות

mouete vos, ‡ exuite vos, & nudate vos & accingite vos saccis — *super te accinge & ,te nuda & ,te exue* ‡ , confidentes *contremiscite*

רגזה בטחות פשטה וערה וחגורה על־

agros super , plangentes vbera Super .lumbos

12 חלצים׃ על־שדים ספדים על־שדי־

‡ desiderabiles — .fructificantem vitem super *desiderij* ‡

חמד על־גפן [g] פריה׃ — [g] פרה

quia : ascendet vepris * spina mei populi humum Super — * & † & ‡ ascendent.

13 על אדמת עמי קוץ שמיר תעלה כי

‡ exultantem ciuitatem ‡ , gaudij domos omnes super

על־כל־[h] בתי משוש קריה עליזה׃ — [h] בירה

,est relicta vrbis *turba* ‡ ,est dimissum palatium Quia — ‡ & multitudo

14 כי־ארמון נטש המון עיר עזב

‖ arx , & munitio fuerunt in speluncas. † pascua fuerunt — ,seculum in vsque ,*speluncis pro fuit fortalitium & ,altus locus* ‖

עפל ובחן היה בעד מערות עד־עולם

effundatur Donec .gregum *pascuum* † onagrorum gaudium

15 משוש פראים מרעה עדרים׃ עד־יערה

‖ vt *agrum ferracem*, — ,Charmel in ‖ desertum erit & : excelso de spiritus nos super

עלינו רוח ממרום והיה מדבר לכרמל

‡ vt silua ‡ solitudine — *deserto* * in habitabit Et .reputabitur *siluam in* ‡ Charmel &

16 והכרמל ליער יחשב׃ ושכן במדבר — והכרמל ק

,*sedebit* † Charmel in iustitia & ,iudicium — † habitabit.

משפט וצדקה בכרמל [i] תשב׃ — [i] ישב

iustitiæ *cultus* * & ,pax iustitiæ opus erit Et. — * opus * requies

17 והיה מעשה הצדקה שלום ועבדת הצדקה

habitabit Et .seculum in vsque fiducia & *requiescere* ‡

18 השקט ובטח עד־עולם׃ וישב

† tabernaculo — ,fiduciarum tabernaculis in & : pacis *habitaculo* † in meus populus

עמי בנוה שלום ובמשכנות מבטחים

‡ opulentiæ ‡ grando in — *descendendo in* * grandinabit Et .*tranquillæ* ‡ requiebus in &

19 ובמנוחת שאננות׃ וברד ברדת

.ciuitas se humiliabit loco humili in & : sylua

היער ובשפלה תשפל העיר׃

* estis qui seritis ‡ omnem locum aquosum: ‡ ad pascendum in eum. ‖ prædam passus, ‡ spernenti, * spreuerunt te. — pedem mittentes :*aquas omnes* † super *serentes vos* * Beati

20 אשריכם זרעי על־כל־מים משלחי רגל־

.‡ asini & bouis

השור והחמור׃

CAP. XXXIII. לג

Cum cōsummaueris prædans, prædam patieris, — non & ,*præuaricanti* ‡ ; *direptus* ‖ non tu & prædanti Væ

1 הוי שודד ואתה לא שדוד ובוגד ולא־

denastaberis deuastans te consummare Secundum. te in sunt præuaricati *

בגדו בו [k] כהתמך שודד תושד [k] תמם

Domine ,te in praeuaricabuntur ,praeuaricari te complere secundum

2 יהוה כַּנְּלֹתְךָ לִבְגֹּד יִבְגְּדוּ־בָךְ׃

eorum brachium esto :expectauimus Te .nostri miserere

חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרֹעָם

.angustiae tempore in nostra salus etiam ,matutinis in †

לַבְּקָרִים אַף־יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה׃

tua exaltatione ab ,populi sunt vagati turba voce A

3 מִקּוֹל הָמוֹן נָדְדוּ עַמִּים מֵרוֹמְמֻתֶךָ

collectione vestrum spolium * colligetur Et .gentes sunt dispersae

4 נָפְצוּ גּוֹיִם׃ וְאֻסַּף שְׁלַלְכֶם אֹסֶף

.eum per incendens locustarum incessus sicut :bruchi

הֶחָסִיל כְּמַשַּׁק גֵּבִים שֹׁקֵק בּוֹ׃

impleuit :excelso habitans †quoniam .Dominus est Eleuatus

5 נִשְׂגָּב יְהוָה כִּי שֹׁכֵן מָרוֹם מִלֵּא

tuorum temporum veritas ‡ erit Et .iustitia & ,iudicio Siion

6 צִיּוֹן מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃ וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ

Domini Timor .scientia & ,sapientia ,salutum fortitudo

חֹסֶן יְשׁוּעֹת חָכְמַת וָדָעַת יִרְאַת יְהוָה

:foris clamabunt Erelam * En .eius thesaurus ‡ipse

7 הִיא אוֹצָרוֹ׃ הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה

,viae stratae sunt Desolatae .flebunt amarè pacis nuncij

8 מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן׃ נָשַׁמּוּ מְסִלּוֹת

ciuitates ,reprobauit† ,pactum irritauit :semitam transiens cessauit

שָׁבַת עֹבֵר אֹרַח הֵפֵר בְּרִית מָאַס עָרִים

,terra est infirmata ,Luxit .hominem reputauit non

9 לֹא חָשַׁב אֱנוֹשׁ׃ אָבַל אֻמְלְלָה אָרֶץ

,Saron fuit :est excisus ,Lebanon est affectus pudore

הֶחְפִּיר לְבָנוֹן קָמַל הָיָה הַשָּׁרוֹן

.Charmel &,Basan est excussa,&,desertum sicut

כָּעֲרָבָה וְנֹעֵר בָּשָׁן וְכַרְמֶל׃

,me exaltabo nunc :Dominus dicet † ,surgam Nunc

10 עַתָּה אָקוּם יֹאמַר יְהוָה עַתָּה אֵרוֹמָם

.stipulam parietis ,stramen Concipietis. me eleuabo nunc

11 עַתָּה אֶנָּשֵׂא׃ תַּהֲרוּ חֲשַׁשׁ תֵּלְדוּ קַשׁ

populi erunt Et .vos comedet * ignis vester Spiritus

12 רוּחֲכֶם אֵשׁ תֹּאכַלְכֶם׃ וְהָיוּ עַמִּים

.comburentur igni in ,excisae spinae ,calcis incendia

מִשְׂרְפוֹת שִׂיד קוֹצִים כְּסוּחִים בָּאֵשׁ יִצַּתּוּ׃

cognoscite & ,fecerim quae longinqui Audite

13 שִׁמְעוּ רְחוֹקִים אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וּדְעוּ

Siion in Formidauerunt .meam fortitudinem propinqui

14 קְרוֹבִים גְּבֻרָתִי׃ פָּחֲדוּ בְצִיּוֹן

nobis habitabit Quis :hypocritas tremor tenuis ,peccatores

חַטָּאִים אָחֲזָה רְעָדָה חֲנֵפִים מִי יָגוּר לָנוּ

seculi incendia nobis habitabit Quis comedentem ignem

אֵשׁ אוֹכֵלָה מִי־יָגוּר לָנוּ מוֹקְדֵי עוֹלָם׃

auaritiae improbans † :aequitates loquens & ,iustitias Perambulans

15 הֹלֵךְ צְדָקוֹת וְדֹבֵר מֵישָׁרִים מֹאֵס בְּבֶצַע

obturans :munere infulciendo à ‖ ,suas volas excutiens , oppressionum

מַעֲשַׁקּוֹת נֹעֵר כַּפָּיו מִתְּמֹךְ בַּשֹּׁחַד אֹטֵם

suos oculos claudens & ,sanguines audiendo ab suam autem

אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ דָּמִים וְעֹצֵם עֵינָיו

,habitabit excelsa Ipse .malum in videndo à †

16 מֵרְאוֹת בְּרָע׃ הוּא מְרוֹמִים יִשְׁכֹּן

,est datus eius panis eius sublimitas saxorum munimenta

מְצָדוֹת סְלָעִים מִשְׂגַּבּוֹ לַחְמוֹ נִתָּן

videbunt sua pulchritudine * in Regem fideles eius aquae

17 מֵימָיו נֶאֱמָנִים׃ מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ תֶּחֱזֶינָה

tuum Cor .distantiarum terram videbunt :tui oculi

18 עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה אֶרֶץ מַרְחַקִּים׃ לִבְּךָ

vbi ponderator vbi :scriba Vbi .terrorem meditabitur

יֶהְגֶּה אֵימָה אַיֵּה סֹפֵר אַיֵּה שֹׁקֵל אַיֵּה

non roboratum * Populum turres numerans

19 סֹפֵר אֶת־הַמִּגְדָּלִים׃ אֶת־עַם נוֹעָז לֹא

absque lingua blasum ‖audiendo ab labio profundo †populum ;videbis

תִרְאֶה עַם עִמְקֵי שָׂפָה מִשְּׁמוֹעַ נִלְעַג לָשׁוֹן אֵין

nostrae solennitatis ciuitatem Siion Vide .intelligentia

20 בִּינָה׃ חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ

tentorium ,quietè habitationem Ierusalaim videbunt tui Oculi

עֵינֶיךָ תִרְאֶינָה יְרוּשָׁלִַם נָוֶה שַׁאֲנָן אֹהֶל

,aeternum † in eius paxilli * proficiscentur nec , deponetur non

בַּל־יִצְעָן בַּל־יִסַּע יְתֵדֹתָיו לָנֶצַח

---

si Quia .rumpentur non eius funes omnes &

21 וְכָל־חֲבָלָיו בַּל־יִנָּתֵקוּ׃ כִּי אִם־

riuorum †,fluuiorum locus * ,nobis Dominus magnificus ibi

שָׁם אַדִּיר יְהוָה לָנוּ מְקוֹם־נְהָרִים יְאֹרִים

nauis & ,remigij nauis eum per ibit non :manibus latorum

רַחֲבֵי יָדָיִם בַּל־תֵּלֶךְ בּוֹ אֳנִי־שַׁיִט וְצִי

,noster iudex Dominus Nam .eum † transeat non magna

22 אַדִּיר לֹא יַעַבְרֶנּוּ׃ כִּי יְהוָה שֹׁפְטֵנוּ

ipse ,noster rex Dominus .noster legifer Dominus

יְהוָה מְחֹקְקֵנוּ יְהוָה מַלְכֵּנוּ הוּא

rectè roborabunt non ,tui funes sunt Extensi .nos seruabit

23 יוֹשִׁיעֵנוּ׃ נִטְּשׁוּ חֲבָלָיִךְ בַּל־יְחַזְּקוּ כֵן־

praeda est diuisa tunc :vexillum † extenderunt non,suum malum

תָּרְנָם בַּל־פָּרְשׂוּ נֵס אָז חֻלַּק עַד־

.praedam diripuerunt Claudi .multi spolij

שָׁלָל מַרְבֶּה פִּסְחִים בָּזְזוּ בַז׃

habitans * populus :aegrotaui ,habitator dicet non Et

24 וּבַל־יֹאמַר שָׁכֵן חָלִיתִי הָעָם הַיֹּשֵׁב

.iniquitate remissus † ea in

בָּהּ נְשֻׂא עָוֹן׃

CAP. XXXIIII. לד

.attendite populi & audiendum ad gentes Accedite

1 קִרְבוּ גוֹיִם לִשְׁמֹעַ וּלְאֻמִּים הַקְשִׁיבוּ

.eius germina omnia & ,orbis; eius plenitudo & , terra Audiat

תִּשְׁמַע הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ תֵּבֵל וְכָל־צֶאֱצָאֶיהָ׃

super furor & ,gentes omnes super Domino ira Quia

2 כִּי קֶצֶף לַיהוָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם וְחֵמָה עַל־

eos dedit ,eos deleuit internecione :eorum exercitum vniuersum

כָּל־צְבָאָם הֶחֱרִימָם נְתָנָם

eorū cadaueribus &,proiicientur eorū interfecti Et ,iugulationi

3 לַטָּבַח׃ וְחַלְלֵיהֶם יֻשְׁלָכוּ וּפִגְרֵיהֶם

.eorum sanguine à montes liquescent & ,eorum foetor ascendet

יַעֲלֶה בָאְשָׁם וְנָמַסּוּ הָרִים מִדָּמָם׃

liber sicut voluentur & , caeli exercitus omnis mucescent Et

4 וְנָמַקּוּ כָּל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וְנָגֹלּוּ כַסֵּפֶר

folium defluere vt * ,decidet eorum exercitus omnis & ,caelorum

הַשָּׁמָיִם וְכָל־צְבָאָם יִבּוֹל כִּנְבֹל עָלֶה

est inebriatus Quia .ficu de decidens sicut & vite de

5 מִגֶּפֶן וּכְנֹבֶלֶת מִתְּאֵנָה׃ כִּי־רִוְּתָה

super & ,descendet Edom super ecce : meus gladius caelis in

בַשָּׁמַיִם חַרְבִּי הִנֵּה עַל־אֱדוֹם תֵּרֵד וְעַל־

Domini Gladius .iudicium ad mei anathematis † populum

6 עַם חֶרְמִי לְמִשְׁפָּט׃ חֶרֶב לַיהוָה

,agnorū sanguine è,adipe ex est incrassatus ,sanguine est repletus

מָלְאָה דָם הֻדַּשְׁנָה מֵחֵלֶב מִדַּם כָּרִים

sacrificium quia : arietum renum adipe ex hircorum &

וְעַתּוּדִים מֵחֵלֶב כִּלְיוֹת אֵילִים כִּי זֶבַח

.Edom terra in magna caedes ,Bosrah in Domini

לַיהוָה בְּבָצְרָה וְטֶבַח גָּדוֹל בְּאֶרֶץ אֱדוֹם׃

cum iuuenci & ,eis cum vnicornes descendent Et

7 וְיָרְדוּ רְאֵמִים עִמָּם וּפָרִים עִם־

.eorum puluis & ,sanguine è eorum terra inebriabitur & :tauris

אַבִּירִים וְרִוְּתָה אַרְצָם מִדָּם וַעֲפָרָם

,Domini vltionis dies Quia .impinguabitur adipe ex

8 מֵחֵלֶב יְדֻשָּׁן׃ כִּי יוֹם נָקָם לַיהוָה

conuertentur Et .Siion rixam ad ,retributionem annus

9 שְׁנַת שִׁלּוּמִים לְרִיב צִיּוֹן׃ וְנֶהֶפְכוּ

erit & :sulphur in eius puluis & ,picem in eius torrentes

נְחָלֶיהָ לְזֶפֶת וַעֲפָרָהּ לְגָפְרִית וְהָיְתָה

non die & Nocte .ardentem picem in eius terra

10 אַרְצָהּ לְזֶפֶת בֹּעֵרָה׃ לַיְלָה וְיוֹמָם לֹא

generatione à :eius fumus ascendet seculum in ,extinguetur

תִכְבֶּה לְעוֹלָם יַעֲלֶה עֲשָׁנָהּ מִדּוֹר

transiens † non seculorum seculū in ,desolabitur generatione in

לָדוֹר תֶּחֱרָב לְנֵצַח נְצָחִים אֵין עֹבֵר

,noctua & ,ericius & ,pelicanus eam possidebunt Et .eam per

11 בָּהּ׃ וִירֵשׁוּהָ קָאַת וְקִפּוֹד וְיַנְשׁוֹף

lineam eam super extendet & :ea in habitabunt coruus &

וְעֹרֵב יִשְׁכְּנוּ־בָהּ וְנָטָה עָלֶיהָ קַו־

.vacuitatis lapides &,inanitatis ‖

תֹהוּ וְאַבְנֵי־בֹהוּ׃

Marginal notes (right): cum consummaueris contemnent te. — חֹנֵן קוה — † singulo mane. — צור — multitudinis fugerunt — ‡exaltationibus tuis — *praeda vestra vt colligun-tur — רוּם — שָׁקַק — † habitat in firmitas temporis tui — יִרְעַ — ‡ est — * nuncij eorum — אַרְאֵל — בָּכָה — שָׁמַם — סָלַל — † proiecit — ‡ Destructa est desolata — ‡ facta est planicies. — † dicit — ‡ quisquilias; — ‡ erit — * qui consumet — ‡ vt — יָצַת — עָשָׂה — ‡ vicini — *possedit — † impios dicentes: ‡ rex — ‡ cum igne deuorante? — * ex — ‖ cum ardoribus perpetuis? Qui ambulat in iustitiis, & loquitur — † qui reprobat auaritiam — ‡ qui excutit manus — ‖ ne suscipiat munera, qui obturat — יקר כפף — * ne audiat sanguinem. — * claudit — † ne videat — ‡ in excelsis — ‡ stabiles. — * decore suo — ראה רוע — † longinquam — יפה ראה — ‡ timorem. — ‡ est — * barbarum — יעז — † obscurè loquentem vt nō percipias, ridiculum — ‖ Respice — ‡ quod transferetur — * claui — † seculum — נסע

Marginal notes (left): ‡ vere — ‡ fortis — * erit vt † & — ‡ locis vt — ‡ possit ire — † per — ‡roborare poterunt — יָשַׁע — † velum — נֵס — ‡ & spolia multa. — ‡ vrbis, — * qui habitat — חלה — † subleuatus est ab — עוה — ‡ est — יצא — interfecit — † de — propter sanguinem — מסס — ‡ liquescet — ‖ complicabunt se — מקק — נבל — ‡ sicut decidit — ‡ decidit — נבל — ירד — † interfectionis meae — כלה — ‡ interfectio — פר — רוה — ‡iudicandum pro — רוב — † erit — vlu'a, — קוה — ‡ desolationis — תהה

omnes & ,vocabunt regnum ibi non & , eius *Heroes*

12 חֹרֶיהָ וְאֵין־שָׁם מְלוּכָה יִקְרָאוּ וְכָל־

eius *palatia scandet* ‖ Et .nihil erunt eius principes

13 שָׂרֶיהָ יִהְיוּ אָפֶס׃ ᵃוְעָלְתָה אַרְמְנֹתֶיהָ

erit & :eius munitionibus in *carduus* ‡ & , vrtica , spinæ

סִירִים קִמּוֹשׂ וָחוֹחַ בְּמִבְצָרֶיהָ וְהָיְתָה

.*vlula* † filiabus atrium ,draconum habitaculum

נְוֵה תַנִּים חָצִיר לִבְנוֹת יַעֲנָה׃

suum socium ad *satyrus* & ,*felibus cum martes* occurrent Et

14 וּפָגְשׁוּ ᵇצִיִּים אֶת־אִיִּים וְשָׂעִיר עַל־רֵעֵהוּ

inuenit & ,strix *est refocillata* * ibi veruntamen .clamabit

יִקְרָא אַךְ־שָׁם הִרְגִּיעָה לִּילִית וּמָצְאָה

.*oua edidit* † &,*Kipoz* ‖ nidificauit Ibi .requiem sibi

15 לָהּ מָנוֹחַ׃ שָׁמָּה קִנְּנָה קִפּוֹז וַתְּמַלֵּט

ibi Veruntamen .eius vmbra in *fouebit* ‡ & (,oua) scindet &

וּבָקְעָה וְדָגְרָה ᵈבְצִלָּהּ אַךְ־שָׁם

.suum socium † vnusquisque vultures sunt congregati

נִקְבְּצוּ דַיּוֹת ᶠאִשָּׁה רְעוּתָהּ׃

eis ex vnum :legite & ,Domini libro *desuper* ‖ Requirite

16 דִּרְשׁוּ מֵעַל־סֵפֶר יְהוָה וּקְרָאוּ אַחַת מֵהֵנָּה

quia .*sunt desideratæ* ‡ non suo socio † vnumquodque , defuit non

לֹא נֶעְדָּרָה אִשָּׁה רְעוּתָהּ לֹא פָקָדוּ כִּי־

.ea congregauit ipse eius spiritus & ,† præcipit ipsum meū os

פִי הוּא צִוָּה וְרוּחוֹ הוּא קִבְּצָן׃

eam diuisit eius manus Et .sortem eis fecit cadere ipse Et

17 וְהוּא־ᵍהִפִּיל לָהֶן גּוֹרָל וְיָדוֹ ʰחִלְּקַתָּה

,generatione in :eam possidebunt seculum in vsque :linea in eis

לָהֶם ⁱבַּקָּו עַד־עוֹלָם יִירָשׁוּהָ לְדוֹר

.ea in habitabunt generatione &

וָדוֹר יִשְׁכְּנוּ־בָהּ׃

Principes,

ᵃ ascendent in palatiis

ᵃ עָלָה

‡ paliurus

† struthionis,

‡ bestiæ siluestres cum vlulis, & dæmon

ᵇ צִיָּה ᶜ אִי

* quieuit

‖ ericius,

† peperit.

‡ postquam collegerit.

ᵈ צֵל

† ad

ᶠ רֵעָה

‖ in

† cum

‡ defuit;

† ea,

ᵍ נָפַל ʰ חָלַק

ⁱ קוּר

CAP. XXXV. לה

‑,solitudo exultabit & ;*siccitas* † & ,desertum *eis in Gaudebunt* ‖

1 ᵏיְשֻׂשׂוּם מִדְבָּר וְצִיָּה ˡוְתָגֵל עֲרָבָה

exultabit & ,germinabit Germinando .rosa veluti florebit &

2 וְתִפְרַח כַּחֲבַצָּלֶת׃ פָּרֹחַ תִּפְרַח וְתָגֵל

decor , *ei* † est data Lebanon gloria :*cuando* ‖ &,exultatione etiam

אַף גִּילַת וְרַנֵּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתַּן־לָהּ הֲדַר

,Domini gloriam videbunt ipsi :*Saron &* , *Charmel* †

הַכַּרְמֶל וְהַשָּׁרוֹן הֵמָּה ᵐיִרְאוּ כְבוֹד־יְהוָה

genua & :remissas manus Confortate .nostri Dei decorem

3 הֲדַר אֱלֹהֵינוּ׃ חַזְּקוּ יָדַיִם ⁿרָפוֹת וּבִרְכַּיִם

,Confortamini ,corde *inquietis* ‖ Dicite .roborate *labantia* *

4 כֹּשְׁלוֹת אַמֵּצוּ׃ אִמְרוּ לְנִמְהֲרֵי־לֵב חִזְקוּ

retributio * ;veniet *vltio* ‡ vester Deus ecce :timeatis ne

אַל־תִּירָאוּ הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם נָקָם יָבוֹא גְּמוּל

.vos faciet saluos & , veniet ipse :Dei

אֱלֹהִים הוּא יָבוֹא וְיֹשַׁעֲכֶם׃

surdorum aures & :cæcorum oculi aperientur Tunc

5 אָז תִּפָּקַחְנָה עֵינֵי עִוְרִים וְאָזְנֵי חֵרְשִׁים

præconia dicet & ,claudus ceruus sicut saliet Tunc .patebunt

6 תִּפָּתַחְנָה׃ אָז יְדַלֵּג כָּאַיָּל פִּסֵּחַ וְתָרֹן

flumina & ,aquæ deserto in sunt scissæ quia :muti lingua

לְשׁוֹן אִלֵּם כִּי־נִבְקְעוּ בַמִּדְבָּר מַיִם וּנְחָלִים

,*siti* & ,stagnum in aridus locus erit Et .solitudine in

7 בָּעֲרָבָה׃ וְהָיָה הַשָּׁרָב לַאֲגַם וְצִמָּאוֹן

.eius accubitus draconum habitaculo in :aquarum *scaturigenes in*

לְמַבּוּעֵי מָיִם בִּנְוֵה תַנִּים רִבְצָהּ

.iunco & calamo atrium

חָצִיר לְקָנֶה וָגֹמֶא׃

sanctitatis via & ,via & ,*strata* semita ibi erit Et

8 וְהָיָה־שָׁם מַסְלוּל וָדֶרֶךְ וְדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ

:ipsis *hæc* † & ,pollutus eam ‡ transibit non .*ei* ‖ vocabitur

יִקָּרֵא לָהּ לֹא־יַעַבְרֶנּוּ טָמֵא וְהוּא־לָמוֹ

erit Non .* errabunt non stulti & ‡, viam *ambulans*

9 הֹלֵךְ דֶּרֶךְ וֶאֱוִילִים לֹא ᵒיִתְעוּ׃ לֹא־יִהְיֶה

inuenietur nec ,eam *conscendet* ‖ non *ferarū effractor* † & , leo ibi

שָׁם אַרְיֵה וּפְרִיץ חַיּוֹת בַּל־ᵖיַעֲלֶנָּה לֹא תִמָּצֵא

Domini redempti Et ‖ .redempti ‡ ambulabunt & :ibi

10 שָׁם וְהָלְכוּ גְּאוּלִים׃ וּפְדוּיֵי יְהוָה

‡ seculi lætitia & ,*præconio in* * Siion † venient & ,reuertentur

ᑫיְשֻׁבוּן ʳוּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם

‖ Lætabuntur ‡ inuia:

ᵏ שׂוּשׂ ˡ גּוּל

‖ laudando ‡ eis

† agri feracis, & planiciei:

ᵐ רָאָה

ⁿ רָפָה

* debilia ‖ stultis

‡ cum vltione * & videbis retributionem

laudabit

sitiens,

in fontes

‖ ipsa ‡ per. † hæc erit ‖ tam assuetus ambulare per ‡ quam * in ea. † sedens inter bestias ascendet per

ᵒ תָּעָה ᵖ עָלָה

‡ per eam † in * cum laude ‡ erit

ᑫ שׁוּב ʳ בּוֹא

fugient & ,apprehendent lætitiam & ,gaudium :eorū caput super

עַל־רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה ᵃיַשִּׂיגוּ וְנָסוּ

.gemitus & , *mœror* ‖

ᵇיָגוֹן וַאֲנָחָה׃

ᵃ נָשַׂג ‖ dolor

ᵇ יָגָה

CAP. XXXVI. לו

,Chizchiiahu regis anno decimo quarto in fuit Et

1 וַיְהִי בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ

ciuitates omnes contra Assur rex Sancherib ascendit

עָלָה סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל־כָּל־עָרֵי

Assur rex misit Et .eas cepit & ,munitas Iehudah

2 יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת וַיִּתְפְּשֵׂם׃ וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ־אַשּׁוּר

regem ad Ierusalaim in Lachis de Rabsacheh

אֶת־רַבְשָׁקֵה מִלָּכִישׁ יְרוּשָׁלַיְמָה אֶל־הַמֶּלֶךְ

piscinæ aquæductu in stetit & :graui *virtute in* Chizchiiahu

חִזְקִיָּהוּ בְּחֵיל כָּבֵד וַיַּעֲמֹד בִּתְעָלַת הַבְּרֵכָה

est egressus Et .fullonis agri *strata* via in superioris

3 ᶜהָעֶלְיוֹנָה ᵈבִּמְסִלַּת שְׂדֵה כוֹבֵס׃ וַיֵּצֵא

:domum super ‡ qui , Chilchiiahu filius Eliachim eum ad

אֵלָיו אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת

.*commonefaciens* Asaph filius Ioach & ,scriba Sebnah &

וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר׃

ad nunc Dicite ,Rabsacheh eos ad dixit Et

4 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רַבְשָׁקֵה אִמְרוּ־נָא אֶל־

,Assur rex magnus rex dixit sic :Chizchiiahu

חִזְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר

cerè ‖ Dixi ? fidisti cui hæc fiducia * Quæ

5 מָה הַבִּטָּחוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר בָּטָחְתָּ׃ אָמַרְתִּי אַךְ־

nunc prœlium ad *fortitudo &* ,*consilium* † , labiorum *verbum*,

דְּבַר־שְׂפָתַיִם ᵉעֵצָה וּגְבוּרָה לַמִּלְחָמָה עַתָּה

? me contra rebellasti quia ,fidisti *quos super* ‡

עַל־מִי בָטַחְתָּ כִּי מָרַדְתָּ בִּי׃

isto fracto *arundinis fulcro* * super fidisti Ecce

6 הִנֵּה בָטַחְתָּ עַל־מִשְׁעֶנֶת הַקָּנֶה הָרָצוּץ הַזֶּה

intrabit & ;*eo super vir* ‖ fuerit innixus † cui :AEgypto *super*

עַל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִסָּמֵךְ אִישׁ עָלָיו ᶠוּבָא

AEgypti rex Parhoh sic :eam perforabit & eius volam in

ᵍבְכַפּוֹ וּנְקָבָהּ כֵּן פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם

,me ad dixeris si Et .*eo super* ‡ fidentibus omnibus

7 לְכָל־הַבֹּטְחִים עָלָיו׃ וְכִי־תֹאמַר אֵלַי

cuius * iste nonne :fidimus nostro Deo Domino In

אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָּטָחְנוּ הֲלוֹא־הוּא אֲשֶׁר

,*eius* altaria & ,*eius* excelsa Chizchiiahu fecit remouere

ʰהֵסִיר חִזְקִיָּהוּ אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו

istius altaris facies Ad :Ierusalaim & ,Iehudah ad dixitque

וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַםִ לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה

meo domino obsecro fideiube nunc Et ?vos incuruabitis

8 ⁱתִּשְׁתַּחֲווּ׃ וְעַתָּה הִתְעָרֶב נָא אֶת־אֲדֹנִי

si ,equorum duo millia tibi dabo & :Assur regi

הַמֶּלֶךְ אַשּׁוּר ᵏוְאֶתְּנָה לְךָ אַלְפַּיִם סוּסִים אִם־

.eos super equitantes tibi dare poteris

ˡתּוּכַל לָתֶת לְךָ רֹכְבִים עֲלֵיהֶם׃

seruorum vnius ducis *facies* vertere facies quomodo Et

9 וְאֵיךְ ᵐתָּשִׁיב אֵת פְּנֵי פַחַת אַחַד עַבְדֵי

,AEgypto *super* ‖ tibi confidas vt :minimorum mei domini

אֲדֹנִי הַקְּטַנִּים וַתִּבְטַח לְךָ עַל־מִצְרַיִם

absque nunquid nunc Et ?equites & *currum* ‡ propter

10 לְרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים׃ וְעַתָּה הֲמִבַּלְעֲדֵי

? eam *corrumpendum ad* ,istam terram contra ascendi Domino

יְהוָה ⁿעָלִיתִי עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת ᵒלְהַשְׁחִיתָהּ

,istam terram *ad* ‡ ascende: me ad dixit Dominus

יְהוָה אָמַר אֵלַי עֲלֵה אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת

Ioach & , Sebnah & , Eliachim dixit Et .eam *corrumpe* ‖ &

11 וְהַשְׁחִיתָהּ׃ וַיֹּאמֶר אֶלְיָקִים וְשֶׁבְנָא וְיוֹאָח

.Syriacè tuos seruos ad obsecro Loquere :Rabsacheh ad

אֶל־רַבְשָׁקֵה דַּבֶּר־נָא אֶל־עֲבָדֶיךָ אֲרָמִית

Iehudaicè nos ad loquaris ne & :*nos audientes* quia

כִּי שֹׁמְעִים אֲנָחְנוּ וְאַל־תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ יְהוּדִית

dixit Et .murum super ‡ qui , populi auribus in

12 בְּאָזְנֵי הָעָם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה׃ וַיֹּאמֶר

me misit te ad & , tuum dominum ad Nunquid :Rabsacheh

רַבְשָׁקֵה הַאֶל אֲדֹנֶיךָ וְאֵלֶיךָ שְׁלָחַנִי

cum exercitu

ᶜ עֶלְיוֹן ᵈ סָלַל

* erat

à commentariis.

* est

‖ profectò in corde meo iste cogitat posse liberari oratione

† sed consilio, & fortitudine opus est

‡ cui

* baculo arūdineo

ᵉ יָעַץ

† si quispiam

ᶠ בּוֹא

ᵍ manum

ᵍ כָּפַף

‡ ei.

* est

ʰ סוּר

Coram altari isto

ⁱ שָׁחָה

ᵏ נָתַן

ˡ יָכֹל

faciem

ᵐ שׁוּב

‡ in

‡ currus

vt disperdam

ⁿ עָלָה

ᵒ שָׁחַת

‡ contra

‖ disperde

Intelligimus:

‡ est

nonne ? iſta verba loquendum ad , meus dominus | vt loqueretur

אֲדֹנִי לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֲלֹא

comedendum ad , muro ſuper ſedentes homines ad | vt comedant ſtercus ſuum, & bibant aquas pedum ſuorum

עַל־הָאֲנָשִׁים הַיֹּשְׁבִים עַל־הַחוֹמָה לֶאֱכֹל אֶת־

? vobiſcum ſuas vrinas bibendum ad & , ſua egeſta

חֲרָאֵיהֶם [a] וְלִשְׁתּוֹת אֶת־שֵׁינֵיהֶם עִמָּכֶם׃ | צואתם ק מימי רגליהם ק

,Iehudaicè magna voce in clamauit & , Rabſacheh ſtetit Et

13 וַיַּעֲמֹד רַבְשָׁקֵה וַיִּקְרָא בְקוֹל־גָּדוֹל יְהוּדִית

Aſſur regis magni regis verba Audite : dixit &

וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃

: Chizchiiahu vobis imponat Ne , rex dixit Sic

14 כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ אַל־[b] יַשִּׁא לָכֶם חִזְקִיָּהוּ | [a] שִׁתֵּה ſeducat vos

,vos eruere poterit non quia

כִּי לֹא־יוּכַל [c] לְהַצִּיל אֶתְכֶם׃ | [b] נשא [c] נצל

, Domino in Chizchiiahu vos faciat confidere ne Et

15 וְאַל־יַבְטַח אֶתְכֶם חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְהוָה

ciuitas dabitur non : Dominus nos eruet Eruendo : dicendo

לֵאמֹר הַצֵּל יַצִּילֵנוּ יְהוָה לֹא תִנָּתֵן הָעִיר

audiatis Ne .Aſſur regis manu in hæc

הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ 16 אַל־תִּשְׁמְעוּ

facite : Aſſur rex dixit ſic quia : Chizchiiahu ad

אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי כֹה אָמַר הַמֶּלֶךְ אַשּׁוּר [d] עֲשׂוּ | [d] עשה vnuſquiſque

vir comedite & , me ad egredimini &, benedictionem mecum

אִתִּי בְרָכָה [e] וּצְאוּ אֵלַי וְאִכְלוּ אִישׁ־ | [e] יצא † vnuſquiſque

aquas vir † bibite & , ſuam ficum vir † & , ſuam vitem

גַּפְנוֹ וְאִישׁ תְּאֵנָתוֹ וּשְׁתוּ אִישׁ מֵי־

ad vos tollam & , me venire Vſque † . ſuæ ciſternæ | † Donec veniam

17 בוֹרוֹ׃ עַד־[f] בֹּאִי וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם אֶל־ | [f] בוא

terram , muſti & , frumenti terram , veſtram terrā ſicut, terram | vini,

אֶרֶץ כְּאַרְצְכֶם אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אֶרֶץ

,Chizchiiahu vos inducet forte Ne . vinearum & , panis | perſuadet vobis

18 לֶחֶם וּכְרָמִים׃ פֶּן־יַסִּית אֶתְכֶם חִזְקִיָּהוּ

gentium dij eruerunt nunquid : nos eruet Dominus : dicendo

לֵאמֹר יְהוָה יַצִּילֵנוּ הַהִצִּילוּ אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם

? Aſſur regis manu de ſuam terram vir | vnuſquiſque

אִישׁ אֶת־אַרְצוֹ מִיַּד מֶלֶךְ אַשּׁוּר

Dij * vbi , Arphad & , Chamath Dij † Vbi | † eſt deus & * eſt deus

19 אַיֵּה אֱלֹהֵי חֲמָת וְאַרְפָּד אַיֵּה אֱלֹהֵי

? mea manu de Someron eruerunt quia ‡ & ? Sepharuaim | ‡ num

סְפַרְוָיִם וְכִי־הִצִּילוּ אֶת־שֹׁמְרוֹן מִיָּדִי׃ | [g] נצל † eſt

qui , iſtarum terrarum deos omnes inter † Quis

20 מִי בְּכָל־אֱלֹהֵי הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־

Dominus eruet quia : mea manu de ſuam terram eruerint

הִצִּילוּ אֶת־אַרְצָם מִיָּדִי כִּי־יַצִּיל יְהוָה

non & ſiluerunt Et ? mea manu de Ieruſalaim

21 אֶת־יְרוּשָׁלִַם מִיָּדִי׃ וַיַּחֲרִישׁוּ וְלֹא־

illud , regis præceptum quia : verbum ei reſponderunt | ‡ erat

עָנוּ אֹתוֹ דָּבָר כִּי־[i] מִצְוַת הַמֶּלֶךְ הִיא | [h] ענה [i] צוה

Eliachim eſt ingreſſus Et . ei reſpondebitis Non : dicendo

22 לֵאמֹר לֹא תַעֲנֻהוּ׃ וַיָּבֹא אֶלְיָקִים | [k] בוא

, ſcriba Sebnah & , domum ſuper * qui , Chilchiiahu filius | † erat

בֶּן־חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר

ſciſſis Chizchiiahu ad commonefaciens Aſaph filius Ioach & | à commentariis

וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר אֶל־חִזְקִיָּהוּ קְרוּעֵי

Rabſacheh verba ei indicauerunt & : veſtibus | nunciauerunt

בְגָדִים [l] וַיַּגִּדוּ לוֹ אֵת דִּבְרֵי רַבְשָׁקֵה׃ | [l] נגד

CAP. XXXVII. לז

ſcidit & , Chizchiiahu regem audire ſecundum fuit Et | cùm audiſſet rex

1 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיִּקְרַע אֶת־

Domini domum * intrauit &, ſacco in ſe operuit &, ſua veſtimenta | † in

בְּגָדָיו [m] וַיִּתְכַּס [n] בַּשָּׂק וַיָּבֹא בֵּית יְהוָה׃ | [m] כסה [n] שק

& , domum ſuper ‡ qui , Eliachim miſit Et | ‡ erat

2 וַיִּשְׁלַח אֶת־אֶלְיָקִים אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת וְאֵת

opertos , ſacerdotum ſeniores & , ſcribam Sebnah

שֶׁבְנָא הַסּוֹפֵר וְאֵת זִקְנֵי הַכֹּהֲנִים מִתְכַּסִּים

. prophetam Amos filium Ieſahiahu ad , ſaccis in

בַּשַּׂקִּים אֶל־יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא׃

Dies , Chizchiiahu dixit Sic , eum ad dixerunt Et

3 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר חִזְקִיָּהוּ יוֹם־

quia : hæc dies , blaſphemiæ & , increpationis & , anguſtiæ

צָרָה [o] וְתוֹכֵחָה [p] וּנְאָצָה הַיּוֹם הַזֶּה כִּי־ | [o] צור [p] יכח

matricem , pariendum ad non virtus & , alui rupturam ad vſque filij venerunt

בָּאוּ בָנִים עַד־מַשְׁבֵּר [a] וְכֹחַ אַיִן [b] לְלֵדָה׃ | [a] כוח [b] ילד

, Rabſacheh verba tuus Deus Dominus audiat forte Si

4 אוּלַי יִשְׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵת דִּבְרֵי רַבְשָׁקֵה

exprobrandum ad , ſuus dominus Aſſur rex eum miſit quem | vt probris afficiat Deum viuentem,

אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֲדֹנָיו לְחָרֵף

Dominus audiuit quæ verbis in arguat & , viuenti Deo

אֱלֹהִים חַי וְהוֹכִיחַ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַע יְהוָה

. reperto * reſiduo pro orationem leuabis ‖ & : tuus Deus | ‖ leua * quod inuenitur

אֱלֹהֶיךָ וְנָשָׂאתָ [c] תְפִלָּה בְּעַד הַשְּׁאֵרִית הַנִּמְצָאָה׃ | [c] פלל [d] בוא

. Ieſahiahu ad Chizchiiahu regis ſerui venerunt Et

5 וַיָּבֹאוּ [d] עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ׃

ad dicetis Sic , Ieſahiahu , eos ad dixit Et

6 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְשַׁעְיָהוּ כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־

faciebus ‖ à timeas Ne , Dominus dixit Sic : veſtrum dominum | domino veſtro : ‖ facie

אֲדֹנֵיכֶם כֹּה אָמַר יְהוָה אַל־תִּירָא מִפְּנֵי

regis pueri blaſphemauerunt quibus , audiſti quæ verborum | contempſerunt

הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר גִּדְּפוּ [e] נַעֲרֵי מֶלֶךְ־ | [e] נער

audiet &, ſpiritum eo in dans ‖ ego Ecce . me Aſſur | ‖ do

7 אַשּׁוּר אוֹתִי׃ הִנְנִי נוֹתֵן בּוֹ רוּחַ וְשָׁמַע

eum cadere faciam & : ſuam terram in reuertetur & , auditum

שְׁמוּעָה [f] וְשָׁב אֶל־אַרְצוֹ וְהִפַּלְתִּיו | [f] שוב

inuenit & , Rabſacheh eſt reuerſus Et . ſua terra in gladio in

8 בַּחֶרֶב בְּאַרְצוֹ׃ וַיָּשָׁב רַבְשָׁקֵה וַיִּמְצָא

audierat nam : Libnah aduerſus prœliantem Aſſur regem

אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר נִלְחָם עַל־לִבְנָה כִּי שָׁמַע

Tirhachah ſuper ‖ audiuit Et . Lachis de erat profectus quòd | ‖ de

9 כִּי נָסַע מִלָּכִישׁ׃ וַיִּשְׁמַע עַל־תִּרְהָקָה

: tecum pugnandum ad eſt Egreſſus : dicendo , Æthiopiæ rege | v. pugnet

מֶלֶךְ־כּוּשׁ לֵאמֹר יָצָא לְהִלָּחֵם אִתָּךְ

: dicendo , Chizchiiahu ad nuncios miſit & , audiuit &

וַיִּשְׁמַע וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר׃

, Iehudah regem Ghizchiiahu ad dicetis Sic

10 כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה

, non in fidens tu cui tuus Deus te ſeducat Ne : dicendo | fidis,

לֵאמֹר אַל־[g] יַשִּׁאֲךָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה בּוֹטֵחַ בּוֹ | [g] נשא

. Aſſur regis manu in Ieruſalaim dabitur Non : dicendo

לֵאמֹר לֹא תִנָּתֵן יְרוּשָׁלִַם בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃

Aſſur reges fecerunt quæ audiſti tu Ecce

11 הִנֵּה אַתָּה שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר [h] עָשׂוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר | [h] עשה delendo

? erueris tu & : eas anathematizando , terris omnibus

לְכָל־הָאֲרָצוֹת לְהַחֲרִימָם וְאַתָּה תִּנָּצֵל׃

quos , gentium dij eas eruerunt Nunquid | [i] נצל ſubuerterunt

12 הַהִצִּילוּ [i] אוֹתָם אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־

, Reſeph & , Charan & , Gozan , mei patres corruperunt

הִשְׁחִיתוּ אֲבוֹתַי אֶת־גּוֹזָן וְאֶת־חָרָן וְרֶצֶף

. Chamath rex ‡ Vbi ? Telaſſar in † qui Heden filios & | † erant ‡ eſt

13 וּבְנֵי־עֶדֶן אֲשֶׁר בִּתְלַאשָּׂר׃ אַיֵּה מֶלֶךְ־חֲמָת

. Hiuuah & , Henah , Sepharuaim ciuitatis rex & , Arpad rex &

וּמֶלֶךְ אַרְפָּד וּמֶלֶךְ לָעִיר סְפַרְוָיִם הֵנַע וְעִוָּה׃

. nunciorum manu de literas Chizchiiahu tulit Et

14 וַיִּקַּח חִזְקִיָּהוּ אֶת־הַסְּפָרִים מִיַּד הַמַּלְאָכִים | [k] לקח [l] לקח ‡ eas * in

illud ‖ expandit & , Domini domum * aſcendit & illud ‖ legit &

וַיִּקְרָאֵהוּ [m] וַיַּעַל בֵּית יְהוָה וַיִּפְרְשֵׂהוּ | [m] עלה coram Domino.

. Domini facies ad Chizchiiahu

חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי יְהוָה׃

: dicendo , Dominum ad Chizchiiahu orauit Et

15 וַיִּתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְהוָה לֵאמֹר׃

, Cherubim * ſedens , Iſrael Deus exercituum Domine | * ſuper

16 יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים

regnorum omnium tu ſolus Deus ipſe ‖ tu | ‖ es

אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת

: terram & , cælos feciſti tu : terræ

הָאָרֶץ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃

Domine aperi , audi & , tuam aurem Domine Inclina

17 [n] הַטֵּה יְהוָה אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח יְהוָה | [n] נטה

, Sancherib verba omnia audi & : vide & , tuos oculos

עֵינֶךָ וּרְאֵה וּשְׁמַע אֵת כָּל־דִּבְרֵי סַנְחֵרִיב

. viuenti Deo exprobandum ad miſit qui | vt probris afficeret Deum viuentem:

אֲשֶׁר שָׁלַח לְחָרֵף אֱלֹהִים חָי׃

Aſſur reges vaſtauerunt , Domine , Verè

18 אָמְנָם יְהוָה הֶחֱרִיבוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר אֶת־

dando Et .eorum terram & ,terras omnes tradidit
19 כָּל־הָאֲרָצוֹת וְאֶת־אַרְצָם׃ וְנָתֹן אֶת־
quinimo‖ ,ipsi dij † non nam .igni in eorum deos † erant ‖ sed
אֱלֹהֵיהֶם בָּאֵשׁ כִּי לֹא אֱלֹהִים הֵמָּה כִּי אִם־
.eos perdiderunt & ,lapis & ,lignum hominis manuum opus
מַעֲשֵׂה יְדֵי־אָדָם עֵץ וָאֶבֶן וַיְאַבְּדוּם׃
:eius manu de nos fac saluos noster Deus Domine nunc Et
20 וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ [a]הוֹשִׁיעֵנוּ מִיָּדוֹ — [a]ישע
Dominus tu quòd ,terræ regna omnia cognoscant vt
[b]וְיֵדְעוּ כָּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה יְהוָה — [b]ידע
ad Amos filius Iesahiahu misit Et .tu solus
21 לְבַדֶּךָ׃ וַיִּשְׁלַח יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ אֶל־
,Israel Deus Dominus dixit Sic :dicendo ,Chizchiiahu
חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
.Assur rege Sancherib pro me ad orasti † quibus‡ — ‡pro †supplicasti mihi *Hoc
אֲשֶׁר הִתְפַּלַּלְתָּ אֵלַי אֶל־סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
.eum super Dominus est locutus quod verbum * Hoc
22 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה עָלָיו
te post ,Sion filia virgo te subsannauit ,te Despexit
בָּזָה לְךָ לָעֲגָה לְךָ בְּתוּלַת [c]בַּת־צִיּוֹן אַחֲרֶיךָ — [c]בזה
.Ierusalaim filia ,mouit caput
רֹאשׁ [d]הֵנִיעָה בַּת יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ — [d]נוע
contra & ,affecisti conuitiis & ,affecisti probris Quem — contumeliis
23 אֶת־מִי חֵרַפְתָּ וְגִדַּפְתָּ וְעַל־
? tuos oculos altitudinem * leuasti & :vocem exaltasti quem — *in
מִי [e]הֲרִימוֹתָה קּוֹל [f]וַתִּשָּׂא מָרוֹם עֵינֶיךָ — [e]רום [f]נשא
tuorum seruorum manum Per .Israel Sanctum contra
אֶל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ בְּיַד עֲבָדֶיךָ
mei currus multitudine In ;dixisti & ,Dominum affecisti probris — curruum meorum
24 חֵרַפְתָּ אֲדֹנָי וַתֹּאמֶר [g]בְּרֹב רִכְבִּי — [g]רבב
succidam & :Lebanō latera ,montium altitudinem ascendi ego
אֲנִי עָלִיתִי מְרוֹם הָרִים יַרְכְּתֵי לְבָנוֹן וְאֶכְרֹת
introibo & ,eius abietum electionem † ,eius cedrorum staturam * — *altitudinem †& electas abietes ‡summitatis
קוֹמַת אֲרָזָיו מִבְחַר בְּרֹשָׁיו וְאָבוֹא
Ego. .eius Charmeli saltum, eius extremitatis ‡altitudinem
מְרוֹם [h]קִצּוֹ יַעַר כַּרְמִלּוֹ׃ אֲנִי — [h]קצץ
meorum pedum planta in siccabo & .* aquas bibi & excidi ‖ — ‖fodi *multas
25 קַרְתִּי וְשָׁתִיתִי מַיִם וְאַחְרִב בְּכַף־פְּעָמַי
longe à † audisti Nonne. munitionis riuos omnes — munitos. † illud quod
26 כֹּל יְאֹרֵי מָצוֹר׃ הֲלוֹא־שָׁמַעְתָּ לְמֵרָחוֹק
nunc :eam plasmaui & ,quondam ‖ diebus à ,feci eam — ‖antiquis, quod
אוֹתָהּ עָשִׂיתִי [i]מִימֵי קֶדֶם וִיצַרְתִּיהָ עַתָּה — [i]יום
,destructioni acervos ‡desolandum ad erit & ,illam † adduxi — †illud ‡in
הֲבֵאתִיהָ וּתְהִי לְהַשְׁאוֹת [k]גַּלִּים [l]נִצִּים — [k]גלל [l]נצה
manu abbreuiati earum Habitatoresque ‡munitas ciuitates
27 עָרִים בְּצֻרוֹת׃ וְיֹשְׁבֵיהֶן קִצְרֵי־יָד
olus & agri herba * Fuerunt: affecti sunt pudore &, sunt cōtriti — *vt
[m]חַתּוּ [n]וָבֹשׁוּ הָיוּ עֵשֶׂב שָׂדֶה וִירַק — [m]חתת [n]בוש
,segetem ante viredo & ,tectorum herba ,germinis
דֶּשֶׁא חֲצִיר גַּגּוֹת וּשְׁדֵמָה לִפְנֵי קָמָה׃
& ,noui tuum ingredi & ,tuum egredi & ,tuum sedere ‖ Et — ‖habitationē tuam, & egressum tuū, & introitum tuum
28 [o]וְשִׁבְתְּךָ [p]וְצֵאתְךָ וּבוֹאֲךָ יָדָעְתִּי וְאֵת — [o]ישב [p]יצא
tuum otium * & ,me contra te irasci Pro * ,me in tuum irasci † — †furorem *eo quod iratus es *tumultus tuus
29 הִתְרַגֶּזְךָ אֵלָי׃ יַעַן הִתְרַגֶּזְךָ אֵלַי וְשַׁאֲנַנְךָ
,tua nare ‖ in meum hamum ponam & ,measaures in ascendit — ‖natibus tuis, & camum
עָלָה בְאָזְנָי [q]וְשַׂמְתִּי חַחִי בְּאַפֶּךָ
viam per te faciam redire & ,tuis labiis in meum ‖ frenum &
וּמִתְגִּי בִּשְׂפָתֶיךָ וַהֲשִׁבֹתִיךָ בַּדֶּרֶךְ — [q]שום
Comedere ‡ .signum tibi hoc Et .ea in venisti qua † — †per quam ‡Comede
30 אֲשֶׁר־בָּאתָ בָּהּ׃ וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת אָכוֹל
anno in & :repullulans ‖ secundo anno in & ,nascens sponte * anno — *cadiuum, ‖sponte nascens:
הַשָּׁנָה סָפִיחַ וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית שָׁחִיס וּבַשָּׁנָה
comedite & ,vineas plantate & ;metite & ,seminate tertio
הַשְּׁלִישִׁית זִרְעוּ וְקִצְרוּ וְנִטְעוּ כְרָמִים וְאִכְלוּ — ואכלו ק
I-hudah domus † euasio adiiciet Et .earum fructum
31 פִּרְיָם׃ וְיָסְפָה פְּלֵיטַת בֵּית־יְהוּדָה
,sursum ,fructum faciet & ,deorsum radicem ,residua † — ‡ipsius †quæ remansit,
הַנִּשְׁאָרָה שֹׁרֶשׁ [r]לְמָטָּה וְעָשָׂה פְרִי לְמָעְלָה׃ — [r]נטה [s]פרה
monte de euasio & ,reliquum egredietur Ierusalaim de Quia
32 כִּי מִירוּשָׁלַ͏ִם תֵּצֵא שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה מֵהַר
.hoc faciet exercituum Domini Zelus .Sion — egredietur reliquiæ,
צִיּוֹן קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה־זֹּאת׃

Non :Assur regem ad Dominus dixit sic Propterea — de rege
33 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר לֹא
,sagittam ibi iaciet non & ,hanc ciuitatem in introbit
יָבוֹא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְלֹא־יוֹרֶה שָׁם [a]חֵץ — [a]חצץ
eam iuxta effundet non & ,clypeo eam præoccupabit non &
וְלֹא־יְקַדְּמֶנָּה [b]מָגֵן וְלֹא־יִשְׁפֹּךְ עָלֶיהָ — [b]גנן
in & : reuertetur ea in venit qua via In .aggerem — Per viam per quam
34 סֹלְלָה׃ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־בָּא בָּהּ יָשׁוּב וְאֶל־
.Dominus dixit ,ingredietur non hanc ciuitatem
הָעִיר הַזֹּאת לֹא יָבוֹא נְאֻם־יְהוָה׃
,me propter, eam seruandum ad, hanc ciuitatem super protegam Et — vt seruem
35 וְגַנּוֹתִי עַל־הָעִיר הַזֹּאת [c]לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעֲנִי — [c]ישע
angelus est egressus Et .meum seruum Dauid propter &
36 וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי׃ וַיֵּצֵא מַלְאַךְ
octoginta & centum Assur castrametatione in percussit &, Domini — castris
יְהוָה [d]וַיַּכֶּה בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר מֵאָה וּשְׁמֹנִים — [d]נכה
ipsi ‖ omnes ecce & ,mane in maturauerunt & :millia quinque & — ‖erant
וַחֲמִשָּׁה אָלֶף וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהִנֵּה כֻלָּם
est reuersus & ,abiit & ,est profectus Et .mortua cadauera
37 פְּגָרִים [e]מֵתִים׃ [f]וַיִּסַּע [g]וַיֵּלֶךְ [h]וַיָּשָׁב — [e]מות [f]נסע [g]ילך [h]שוב
.Nineueh in habitauit & ,Assur rex Sancherib
סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וַיֵּשֶׁב בְּנִינְוֵה׃
adorante in ,suum deum Nisroch domo se incuruante eo fuit Et
38 [i]וַיְהִי הוּא [k]מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית ׀ נִסְרֹךְ אֱלֹהָיו — [i]היה [k]שחה
,gladio in eum percusserunt eius filij Sareser & ,Adramelech &
וְאַדְרַמֶּלֶךְ וְשַׂרְאֶצֶר בָּנָיו [l]הִכֻּהוּ בַחֶרֶב — [l]נכה
Chaddon-Esar regnauit & :Ararat terra † euaserunt ipsi & — †in
וְהֵמָּה נִמְלְטוּ אֶרֶץ אֲרָרָט וַיִּמְלֹךְ אֵסַר־חַדֹּן
.eo pro eius filius
בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XXXVIII. לח

:moriendum ad Chizchiiahu ægrotauit illis diebus In
1 בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לָמוּת
dixitque ,propheta Amos filius Iesahiahu eum ad venit &
[m]וַיָּבוֹא אֵלָיו יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר — [m]בוא
mortuus quia ,tuæ domui præcipe ,Dominus dixit Sic:eum ad — morieris
אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת
suas facies Chizchiiahu conuertit Et .viues non & ,tu — faciem suam
2 אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה׃ [n]וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו — [n]סבב
Obsecro ,dixit Et .Dominum ad orauit & :parietem ad
3 אֶל־הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה׃ וַיֹּאמַר אָנָּה
tuas facies ad ambulauerim quòd ,quæso memento Domine — coram te
יְהוָה זְכָר־נָא אֵת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ
:fecerim tuis oculis in bonū †& ,perfecto corde in & ,veritate in — †quod est
[o]בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי — [o]אמן
.magno fletu Chizchiiahu fleuit &
[p]וַיֵּבְךְּ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל׃ — [p]בכה
:dicendo ,Iesahiahu ad Domini verbum fuit Et
4 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יְשַׁעְיָהוּ לֵאמֹר׃
Dominus dixit Sic :Chizchiiahu ad dices & ,Vade — dic
5 הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר יְהוָה
tuam orationem audiui :tui patris Dauid Deus
אֱלֹהֵי דָּוִד אָבִיךָ שָׁמַעְתִּי אֶת־[q]תְּפִלָּתֶךָ — [q]פלל
tuis diebus super addens ‡ ego ecce :tuam lachrymam vidi — lachrymans tuas ‡addo
רָאִיתִי אֶת־דִּמְעָתֶךָ הִנְנִי יוֹסֵף עַל־יָמֶיךָ
,te eruam Assur regis vola de Et .annos quindecim — manu
6 חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃ [r]וּמִכַּף מֶלֶךְ־אַשּׁוּר [s]אַצִּילְךָ — [r]כפף [s]נצל
.hanc ciuitatem super protegam & :hanc ciuitatem &
וְאֵת הָעִיר הַזֹּאת [t]וְגַנּוֹתִי עַל־הָעִיר הַזֹּאת׃ — [t]גנן
sit facturus quod ,Domino à signum tibi hoc Et
7 וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
.est locutus quod hoc verbum Dominus
יְהוָה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֵּר׃
quæ graduum vmbram faciens reuerti ego Ecce — facio
8 הִנְנִי [u]מֵשִׁיב אֶת־[x]צֵל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר — [u]שוב [x]צלל
decem retrorsum sole in Achaz gradus per descendit
יָרְדָה בְמַעֲלוֹת אָחָז בַּשֶּׁמֶשׁ אֲחֹרַנִּית עֶשֶׂר
gradus per gradibus decem ,sol est reuersus & :gradibus — secundum
מַעֲלוֹת [y]וַתָּשָׁב הַשֶּׁמֶשׁ עֶשֶׂר מַעֲלוֹת בַּמַּעֲלוֹת — [y]שוב
descenderat quos
אֲשֶׁר יָרָדָה׃

ipſum ægrotando in *,Iehudah regis Chizchiiahu Scriptura
9 מכתב לחזקיהו מלך־יהודה [a]בחלתו
excisione In ,dixi Ego .ſua ægritudine de reuixiſſet &
10 [b]ויחי מחליו: אני אמרתי [c]בדמי
ſum priuatus :ſepulchri portas ad vadam meorum dierum
ימי [d]אלכה בשערי שאול פקדתי
videbo Non ,Dixi .meorum annorum reſiduo
11 יתר [e]שנותי: אמרתי לא־אראה
cùm vltrà hominem aſpiciam non : viuentium terra in Iah, Iah
יה יה בארץ החיים לא־[f]אביט אדם עוד עם־
eſt profectus ‡ meus Incolatus temporu ‖ habitatoribus
12 יושבי חדל: דורי נסע
texens velut præcidi : paſtoris tentorium *veluti me à migrauit &
ונגלה מני כאהל [g]רעי קפדתי כארג
noctem ad vſque die à : me concidet attenuatione ab, meas vitas †
חיי [h]מדלה יבצעני מיום עד־לילה
cōterebat ſic, leo ſicut mane ad vſque Poſui ‖ .me conſumes
13 תשלימני: [i]שויתי עד־בקר כארי כן ישבר
.me conficies noctem ad vſque die à : mea oſſa omnia
כל־עצמותי מיום עד־לילה תשלימני:
:columba vt gemebam ‡ garriebam ſic ,hirundo † grus Sicut
14 כסוס עגור כן אצפצף אהגה כיונה
,mihi fecit vim † Domine, excelſum ad *mei oculi erant eleuati
דלו עיני למרום יהוה עשקה־לי
.*fecit ipſe &, mihi dixit & ?loquar Quid .mihi ſponde *
16 ערבני: מה־אדבר ואמר־לי והוא עשה
,.meæ animæ amaritudine ſuper ‡ meis annis omnibus Vagabor
אדדה כל־שנותי על־[k]מר נפשי:
vitæ ‡ eis in *omnibus & : viuent eos ſuper † Domine
16 אדני עליהם יחיו ולכל־בהן חיי
.me viuificabis & ,me ſanabis & ,mei ſpiritus
רוחי ותחלימני והחייני:
tu Et :* amaritudo, mihi amaritudo pace in † Ecce
17 הנה לשלום מר־לי מר ואתה
proiecisti quia, abolitionis ‖ fouea à meam animam amore es amplexus
חשקת נפשי משחת בלי כי־השלכת
.mea peccata omnia tuum tergum poſt
אחרי גוך כל־חטאי:
:te laudabit mors ‖ tibi confitebitur ſepulchrum ‡ non Quia
18 כי־לא שאול [l]תודך מות יהללך
.tua veritate in ciſternam deſcendentes † ſperabunt nec
לא־ישברו יורדי־בור אל־[m]אמתך:
pater:hodie ego ſicut,tibi confitebitur ipſe viuens Viuens
19 חי חי הוא יודך כמוני היום אב
.tuam veritatem ſuper faciet notam filiis
לבנים יודיע אל־[m]אמתך:
modulabimur mea modulamina ‖ &:me ſeruandum ad † Dominus
20 יהוה להושיעני ונגינתי ננגן
.Domini domo in noſtræ vitæ diebus omnibus
כל־[n]ימי חיינו על־בית יהוה:
cataplaſment ‡ & :ficuum maſſam Tollant: Ieſahiahu Dixitque
21 ויאמר ישעיהו [o]ישאו דבלת תאנים וימרחו
.viuet &, inflammationem ſuper
על־השחין ויחי:
aſcendam quòd ,ſignum Quod ,Chizchiiahu dixit Et
22 ויאמר חזקיהו מה אות כי אעלה
?Domini domum
בית יהוה:

‖cùm ægrotaſſet', & conualuiſſet de infirmitate ſua. [a]חלה [b]חיה [c]דמה [d]ילך [e]שנה Dominum Dominum [f]נבט ‖orbis, ‡receſſit *tabernaculũ [g]רעה †vitam meam ægritudine Deus ‖Statui [h]דלל [i]שוה conſumes †& ‡garriebam *in †infirmitas ‖quieſcere fac me. *quòd dixit: ſuccedam ‡cum [k]מרר †vltrà quod ‡eſt vita † dum eſſem ‖fuit: & tibi placuit eruere ‖putredinis, ‡corpus in ſepulchro ‖neque corpus mortuum † corpora deſcendentia in ſepulchrum [l]ידה [m]אמן †dixit quòd saluũ faceret ‖& ideò pſalmos noſtros pſallemus [n]יום ‡ alligēt ſuper vlcus, & ſanabitur. [o]נשא

CAP. XXXIX. לט

filius Baladan Merodach miſit illo tempore In
1 בעת ההיא שלח מראדך בלאדן בן־
:Chizchiiahu ad munus & ,literas Babel rex Baladan
בלאדן מלך־בבל ספרים ומנחה אל־חזקיהו
eſt lætatus Et .conualuiſſet & ,ægrotaſſet quòd audierat &
2 וישמע כי חלה ויחזק: וישמח
,ſuæ pinacotheca domum eis oſtendit &,Chizchiiahu eis ſuper
עליהם חזקיהו [p]ויראם את־בית נכתה
& , aromata & ,aurum & ,argentum
את־הכסף ואת־הזהב ואת־הבשמים ואת
,ſuorum vaſorum domum omnem &, optimum vngmentum
השמן הטוב ואת כל־בית כליו

aromatũ ſuorum, [p]ראה

fuit non : ſuis theſauris in eſt inuentum quod omne &
ואת כל־אשר נמצא באוצרתיו לא־היה
,ſua domo in Chizchiiahu eis oſtenderit non quod verbum
דבר אשר לא־הראם חזקיהו בביתו
propheta Ieſahiahu introiuit Et .ſua poteſtate omni in &
3 ובכל־[a]ממשלתו: [b]ויבא ישעיהו הנביא
dixerunt Quid :eum ad ‖ dixit & : Chizchiiahu regem ad
אל־המלך חזקיהו ויאמר אליו מה־אמרו
,Chizchiiahu dixit & ;te ad venerunt vnde & ,iſti viri
האנשים האלה ומאין יבאו אליך ויאמר חזקיהו
.Babel de me ad venerunt longinqua terra De
מארץ רחוקה באו אלי מבבל:
:Chizchiiahu dixit & ?tua domo in viderunt Quid, dixit Et
4 ויאמר מה ראו בביתך ויאמר חזקיהו
verbum † fuit non : viderunt mea domo in ‡ quæ Omnia
את כל־אשר בביתי ראו לא־היה דבר
.meis theſauris in eis oſtenderim non quod
אשר לא־הראיתים באוצרתי:
verbum Audi : Chizchiiahu ad Ieſahiahu dixit Et
5 ויאמר ישעיהו אל־חזקיהו שמע דבר־
tolletur &, venientes ‡ dies Ecce .exercituum Domini
6 יהוה צבאות: הנה ימים באים [c]ונשא
tui patres reconderunt quæ & , tua domo in † quod omne
כל־אשר בביתך ואשר אצרו אבתיך
dixit verbum remanebit ‖ non :Babel * hanc diem ad vſque
עד־היום הזה בבל לא־[d]יותר דבר אמר
quos ,te de exibunt qui tuis filiis de Et .Dominus
7 יהוה: ומבניך אשר יצאו ממך אשר
.Babel regis palatio in Eunuchi erunt &: tollent , genueris
[e]תוליד [f]יקחו והיו סריסים בהיכל מלך בבל:
verbum Bonum , Ieſahiahu ad Chizchiiahu dixit Et
8 ויאמר חזקיהו אל־ישעיהו טוב דבר־
veritas & ,pax erit quia : dixit Et .es locutus quod, Domini
יהוה אשר דברת ויאמר כי יהיה שלום [g]ואמת
.meis diebus in
בימי:

quidquam [a]משל [b]בוא ‖ei: ‡erant: *aliquid ‡veniunt, [c]נשא †eſt *in ‖relinquetur aliquid [d]יתר [e]ילד [f]לקח [g]אמן

CAP. XL. מ

dicet ? meum populum conſolamini, Conſolamini
1 נחמו נחמו עמי יאמר
clamate & ,Ieruſalaim cor ad Loquimini .veſter Deus
2 אלהיכם: דברו על־לב ירושלם וקראו
eſt facta placabilis quia , eius militia eſt completa quòd, eam ad
אליה כי מלאה צבאה כי נרצה
duplicia Domini manu de ſuſcepit nam : eius iniquitas
[h]עונה כי לקחה מיד יהוה כפלים
,deſerto in clamantis Vox .ſuis peccatis omnibus in†
3 בכל־חטאתיה: קול קורא במדבר
ſtratam ſemitam ‖ ſolitudine in facite rectã : Domini viam Complanate
[i]פנו דרך יהוה ישרו בערבה [k]מסלה
mons omnis & ,ſe exaltabit vallis Omnis .noſtri Dei
4 לאלהינו: כל־גיא ינשא וכל־הר
.directionem in prauum erit & : ſe humiliabunt collis &
וגבעה ישפלו והיה העקב למישור
.planiciem in prærupta &
והרכסים לבקעה:
pariter caro omnis videbunt & : Domini gloria ſe reuelabit Et
5 ונגלה כבוד יהוה [l]וראו כל־בשר יחדו
:Clama, dicentis Vox .eſt locutum Domini os quòd
6 כי פי יהוה דבר: קול אמר קרא
omnis & :herba † caro omnis ?clamabo Quid , dixit &
ואמר מה אקרא כל־הבשר חציר וכל־
.agri flos tanquam eius pietas
חסדו כציץ השדה:
ſufflauit Domini ſpiritus quia ,flos cecidit ‡,herba Aruit
7 יבש חציר נבל ציץ כי רוח יהוה נשבה
cecidit, herba Aruit .populus *herba verè :eum in
8 בו אכן חציר העם: יבש חציר נבל
.ſeculum in ſtabit noſtri Dei verbum & : flos
ציץ ודבר אלהינו יקום לעולם:
,Siion ‡ euangelizatrix tibi aſcende excelſum montem ſuper
על הר־גבה עלי־לך מבשרת ציון

[h]עוה †pro Expurgate ‖viam [i]פנה [k]סלל altitudines videbit [l]ראה ‡vt ‡& *eſt ‡ipſius

;Ieruſalaim euangelizatrix tuam vocem fortitudine in exalta

ᵃהָרִימִי ᵇבַכֹּחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלִָם

ecce ,Iehudah ciuitatibus dic ; timeas nec ,exalta

הָרִימִי אַל־תִּירָאִי אִמְרִי לְעָרֵי יְהוּדָה הִנֵּה

,veniet forti cum Deus Dominus Ecce .veſter Deus

10 אֱלֹהֵיכֶם׃ הִנֵּה אֲדֹנָי יְהוִֹה בְּחָזָק יָבוֹא

.eo cum eius merces ecce :ei *dominans* eius brachium &

וּזְרֹעוֹ מֹשְׁלָה־לוֹ הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ

,paſcet ſuum gregem paſtor. Sicut *.eius facies ad* eius opus &

11 וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו׃ כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ יִרְעֶה

:portabit ſuo ſinu in & , *agnellos* congregabit ſuo brachio in

בִּזְרֹעוֹ יְקַבֵּץ טְלָאִים וּבְחֵיקוֹ ᶜיִשָּׂא

,aquas ſuo pugillo in eſt menſus Quis .ducet ǂ fœtas &

12 ᵈעָלוֹת יְנַהֵל׃ מִי־מָדַד בְּשָׁעֳלוֹ מַיִם

puluerem *ternaria* menſura in *continuit &,* *dixerit* palmo in cælos &

וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן וְכָל בַּשָּׁלִשׁ עֲפַר

bilancibus ǂ in colles & , montes *ſtatera in appendit* ‖ & † terræ

הָאָרֶץ וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם׃

eius conſilium vir ‖ & :Domini ſpiritum *instruxit* | Quis

13 מִי־תִכֵּן אֶת־רוּחַ יְהוָֹה וְאִישׁ עֲצָתוֹ

,eum inſtruxit ǂ & ,eſt conſiliatus quo Cum *.eum facies* ǂ ſcire

14 יוֹדִיעֶנּוּ׃ אֶת־מִי נוֹעָץ ᵉוַיְבִינֵהוּ

,ſcientia eum erudiuit & :iudicium ſemita in eum docuit &

וַיְלַמְּדֵהוּ בְּאֹרַח מִשְׁפָּט וַיְלַמְּדֵהוּ ᶠדַעַת

?eum fecit ſcire ‖ intelligentiarum viam &

וְדֶרֶךְ ᵍתְּבוּנוֹת יוֹדִיעֶנּוּ׃

tenuis puluis ſicut & *:ſitula à* † ſtilla ſicut gentes Ecce

15 הֵן גּוֹיִם כְּמַר ʰמִדְּלִי וּכְשַׁחַק

.proielabit minutum vt | inſulas Ecce:ſunt reputatæ *bilancium* †

מֹאזְנַיִם נֶחְשָׁבוּ הֵן אִיִּים ⁱכַּדַּק ᵏיִטּוֹל׃

non eius beſtia & *:incendere*ſufficiens*ǂnon Lebanon Et

16 וּלְבָנוֹן אֵין דֵּי בָּעֵר וְחַיָּתוֹ אֵין

:eo coram †nihil ſicut gentes Omnes *,aſcenſions* ǂ ſufficiens

17 דֵּי עוֹלָה׃ כָּל־הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ

.ei ſunt reputatæ inani & nihilo pro

מֵאֶפֶס ˡוָתֹהוּ נֶחְשְׁבוּ־לוֹ׃

ſimilitudinis quid & *?Deum* aſſimilabitis *quem ad* | Et

18 וְאֶל־מִי ᵐתְּדַמְּיוּן אֵל וּמַה־דְּמוּת

aurifex & ,faber conflauit Sculptile *:ei ordinabitis* †

19 תַּעַרְכוּ־לוֹ׃ הַפֶּסֶל נָסַךְ חָרָשׁ וְצֹרֵף

.conflans argenti †catenas & :illud expandet auro in

בַּזָּהָב יְרַקְּעֶנּוּ וּרְתֻקוֹת כֶּסֶף צוֹרֵף׃

:eliget putreſcat non † lignum *oblatione* *Depauperatus*

20 הַמְסֻכָּן תְּרוּמָה עֵץ לֹא־יִרְקַב יִבְחָר

non*ſculptile præparandum ad ,ei quæret ſapientem artificem

חָרָשׁ חָכָם יְבַקֶּשׁ־לוֹ לְהָכִין פֶּסֶל לֹא

nonne ?audietis Nonne ;ſcietis Nonne .ſe mouebit

21 יִמּוֹט׃ הֲלוֹא ⁿתֵדְעוּ הֲלוֹא תִשְׁמָעוּ הֲלוֹא

fundamenta intelligetis nonne : vobis *capite* ‖ à eſt annunciatum

ᵒהֻגַּד מֵרֹאשׁ לָכֶם הֲלוֹא הֲבִינֹתֶם ᵖמוֹסְדוֹת

,eius habitatores &,terræ *globum* ſuper *Sedens* ?terræ

22 הָאָרֶץ׃ הַיֹּשֵׁב עַל־חוּג הָאָרֶץ וְיֹשְׁבֶיהָ

eos expandit & ,cælos *tenue* ‖ velut *extendens* * :locuſtæ vt ǂ

כַּחֲגָבִים הַנּוֹטֶה כַדֹּק שָׁמַיִם וַיִּמְתָּחֵם

:nihilum in *gubernatores :Dans* * ,habi andum ad *tentorium* ǂ ſicut

23 כָּאֹהֶל ᑫלָשָׁבֶת׃ הַנּוֹתֵן רוֹזְנִים לְאַיִן

.fecit inane velut terræ iudices

שֹׁפְטֵי אֶרֶץ כַּתֹּהוּ עָשָׂה׃

etiam, ſunt ſati neque etiam, ſunt plantati non Etiam

24 אַף בַּל־נִטָּעוּ אַף בַּל־זֹרָעוּ אַף

,eos in flauit inſuper & : eorum truncum terra in *radicans* non

בַּל־שֹׁרֵשׁ בָּאָרֶץ גִּזְעָם וְגַם נָשַׁף בָּהֶם

.eos auferet ſtipulam velut turbo & :aruerunt &

וַיִּבָשׁוּ וּסְעָרָה כַּקַּשׁ ᶠתִּשָּׂאֵם׃

*.*Sanctus *dicet* † :æquabor & ,me *aſſimulabitis quem ad* Et

25 וְאֶל־מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ׃

creauerit quis videte & ,veſtros oculos excelſum in Leuate

26 שְׂאוּ־מָרוֹם עֵינֵיכֶם ᵗוּרְאוּ מִי־בָרָא

ipſa omnia ad:eorum exercitum numero in *educens* , hæc

אֵלֶּה הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם

potẽtia fortis &.fortitudinum multitudine præ : *vocabis nomine in*

בְּשֵׁם יִקְרָא ᵘמֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ

Margin (right): ᵃרוּם ᵇכּוֹחַ — domini dabit — coram illo, — agnos, — ᶜנָשָׂא *&ǂſuauiter — ᵈעוּל menſurauit,& ponderauit — * librauit in regula ǂſtatera; † ponderauit ‖quis — ǂfecit ǂ quis — ᵉבִּין — ᶠיָדַע ‖ oſtendit ei? — ᵍבִּין †ſitulæ, — ʰדְּלִי †ſtateræ ǂtanquã puluere proiiciet — ⁱדָּקַק ᵏנָטַל ǂeſt ǂad accendendum ‖ eſt ǂad holocauſtum. † ſunt — ˡתֹּהוּ †cui — ᵐדָּמָה †poneus — †argenteas po net in eo. — Theſaurarius qui eſt ſuper oblationes †quod *quod — ⁿיָדַע * principio — ᵒנָגַד ᵖיָסַד Qui ſedet † ſphæram ǂſunt *qui extendit ‖telam ǂ tabernaculũ *Qui ponit, principes — ᑫיָשַׁב — ʳנָטַע radicare fecit — ᶠנָשָׂא cui aſſimilatis ǂdicit — ᵗרָאָה qui educit ‖ per nomen vocat — ᵘרָבַב

loqueris & Iahacob *dices* † quid Vt .deficit non *Vir*‖

27 אִישׁ לֹא נֶעְדָּר׃ לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב וּתְדַבֵּר

meo Deo à &, Domino à mea via eſt Abſcondita ; Iſrael

יִשְׂרָאֵל נִסְתְּרָה דַרְכִּי מֵיְהוָֹה וּמֵאֱלֹהַי

.tranſibit meum iudicium

מִשְׁפָּטִי יַעֲבוֹר׃

ſeculi Deus ;audiſti non an ,noſti Nonne

28 הֲלוֹא יָדַעְתָּ אִם־לֹא שָׁמַעְתָּ אֱלֹהֵי עוֹלָם ׀

nec, *fatigabitur* ǂ non ,terræ *extremitatis* *creans* Dominus

יְהוָֹה בּוֹרֵא ᵃקְצוֹת הָאָרֶץ לֹא יִיעַף וְלֹא

laſſo *Dans* .eius intelligentiæ inueſtigatio † non : laborabit

29 יִיגָע אֵין חֵקֶר ᵇלִתְבוּנָתוֹ׃ נֹתֵן לַיָּעֵף

.multiplicabit ǂ robur ,vires*non cui &:fortitudinem

כֹּחַ ᶜוּלְאֵין אוֹנִים עָצְמָה יַרְבֶּה׃

corruendo ǂ electi & :laborabunt & ,pueri Laſſabunturque

30 ᵈוְיִעֲפוּ נְעָרִים וְיִגָעוּ וּבַחוּרִים כָּשׁוֹל

robur mutabunt ,Domino*ſperantes At *.corruent*

31 יִכָּשֵׁלוּ׃ וְקוֹיֵ יְהוָֹה יַחֲלִיפוּ כֹחַ

:laborabunt non & , current : aquilæ ſicut ala aſcendent

ᵉיַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים יָרוּצוּ וְלֹא יִיגָעוּ

.laſſabuntur non & *ibunt*

יֵלְכוּ וְלֹא יִיעָפוּ׃

CAP. XLI. מא

:fortitudinem innouent *nationes &,inſulæ me ad* Tacete

1 הַחֲרִישׁוּ אֵלַי אִיִּים וּלְאֻמִּים יַחֲלִיפוּ כֹחַ

.accedamus iudicium ad pariter loquantur tunc, accedant

ᶠיִגְּשׁוּ אָז יְדַבֵּרוּ יַחְדָּו לַמִּשְׁפָּט נִקְרָבָה׃

eum vocabit ,iuſtitiam oriente ab ſuſcitauit Quis

2 מִי ᵍהֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ

,faciet dominari reges &,gentes eius *facies ad* dabit? ſuũ pedem ad

לְרַגְלוֹ יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים ʰיַרְדְּ

propulſam ǂ ſtipulam vt , eius gladium, puluerem vt ‖ dabit

יִתֵּן כֶּעָפָר חַרְבּוֹ כְּקַשׁ נִדָּף

ſemitam : pace † tranſibit,eos Perſequetur .eius arcum

3 קַשְׁתּוֹ׃ יִרְדְּפֵם יַעֲבוֹר שָׁלוֹם אֹרַח

,eſt operatus Quis .ingredietur non ſuis pedibus in

4 בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא׃ מִי־פָעַל

Dominus Ego *?capite à* generationes vocans ,fecit &

וְעָשָׂה קֹרֵא ⁱהַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ אֲנִי יְהוָֹה

.ipſe ego nouiſſimis cum & ,primus

רִאשׁוֹן וְאֶת־אַחֲרֹנִים אֲנִי־הוּא׃

:ſunt attonita ‖ terræ extrema : timuerunt &,*inſulæ* ǂ Viderunt

5 ᵏרָאוּ אִיִּים ˡוְיִירָאוּ קְצוֹת הָאָרֶץ יֶחֱרָדוּ

ſuo ſocio *Vir* ǂ .venerunt & appropinquauerunt

6 קָרְבוּ ᵐוַיֶּאֱתָיוּן׃ אִישׁ אֶת־ⁿרֵעֵהוּ

.Confortare,dicet ſuo fratri & : *auxiliabuntur*

יַעְזֹרוּ וּלְאָחִיו יֹאמַר חֲזָק׃

malleum *læuigantem* ǂ aurificem *faber confortauit Et

7 וַיְחַזֵּק חָרָשׁ אֶת־צֹרֵף מַחֲלִיק פַּטִּישׁ

:illud bonum iuncturam Ad ǂ : dicens ;*incudis contuſione cum* ‖

אֶת־הוֹלֶם פָּעַם אֹמֵר לַדֶּבֶק טוֹב הוּא

.moueatur ne ,clauis in ipſum *roborauit &*

וַיְחַזְּקֵהוּ בְמַסְמְרִים לֹא יִמּוֹט׃

:te elegi quem Iahacob ,mi ſerue Iſrael tu Et

8 וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ

extremis ab te apprehendi.Qui* .mei amici Abraham ſemen

9 זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי׃ אֲשֶׁר הֶחֱזַקְתִּיךָ מִקְצוֹת

meus Seruus ,tibi dixi & : te reuocaui eius *ſelectis* ‖ à & , terræ

הָאָרֶץ וּמֵאֲצִילֶיהָ קְרָאתִיךָ וָאֹמַר לְךָ עַבְדִּי־

.te *reprobaui* ǂnon & , te elegi : tu ǂ

אַתָּה בְּחַרְתִּיךָ וְלֹא מְאַסְתִּיךָ׃

ego quia ,*molleſcas* | ne *.ego* † tecum quia , timeas ǂ Ne

10 אַל־תִּירָא כִּי עִמְּךָ אָנִי אַל־ᵒתִּשְׁתָּע כִּי־אֲנִי

inſuper , tibi ſum auxiliatus inſuper ,te roboraui : tuus Deus

אֱלֹהֶיךָ אִמַּצְתִּיךָ אַף עֲזַרְתִּיךָ אַף־

afficientur pudore En .meæ iuſtitiæ dextera in te ſuſtentaui

11 תְּמַכְתִּיךָ בִּימִין צִדְקִי׃ הֵן ᵖיֵבֹשׁוּ

.nihil tanquam erunt : te contra *ſuccenſi* ‖ omnes erubeſcent &

וְיִכָּלְמוּ כֹּל ᑫהַנֶּחֱרִים בָּךְ ʳיִהְיוּ כְאַיִן

.tua litis † viri peribunt &

וְיֹאבְדוּ אַנְשֵׁי ᶠרִיבֶךָ׃

Margin (left): ‖cuiuſque †dicis — æternus — qui creat terminos ǂdeficiet. †eſt ‖Qui dat ᵃקָצָה ᵇבִּין *ſunt †multiplicat. ǂcadendo — ᶜכֹּחַ ᵈיָעַף cadent. *in — ᵉעָלָה progredietur — &attendite mihi inſulares, & populi — ᶠנָגַשׁ — ᵍעוּר in conſpectum — ʰרָדָה ‖eos *in ǂproiectam in — †in — ab exordio? — ⁱדּוֹר — ǂinſulares, ‖obſtupuerũt ᵏרָאָה ˡיָרֵא †Vnuſquiſque proximo ſuo auxiliabitur: — ᵐאָתָה — ⁿרֵעַ *lignarius ǂmollificantẽ ‖ad percuſſionem bractearũ ſuper incudem, ǂ Coniunctio bractearũ bona eſt: & firmauit idolum *Tu es quem — ǂprincipibus — ǂes ǂ abieci — ‖igitur† ſum. ‖terrearis, ᵒשָׁעָה — ᵖבּוֹשׁ ‖qui iraſcũtur ᑫחָרָה ʳחָיָה †contẽdentes tecum, — ᶠרִיב

:tui iurgij † viros, eos inuenies non &, eos Quæres

12 תְּבַקְשֵׁם וְלֹא תִמְצָאֵם אַנְשֵׁי ᵃמַצֻּתֶךָ

.tua pugna | viri consumptio quasi & : nihil tanquam erunt

יִהְיוּ כְאַיִן וּכְאֶפֶס אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֶּךָ׃

:tuâ dexterâ apprehẽdens tuus Deus Dominus ego Quia

13 כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מַחֲזִיק יְמִינֶךָ

formidet Ne .te audiui ego ,timeas Ne: tibi dicens

14 הָאֹמֵר לְךָ אַל־תִּירָא אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ׃ אַל־תִּירְאִי

.tibi sum auxiliatus ego :Israel pauci viri ,Iahacob vermis

תּוֹלַעַת יַעֲקֹב ᵇמְתֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי עֲזַרְתִּיךְ

.Israel Sanctus tuus redemptor &,Dominus dixit

נְאֻם־יְהוָה וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃

habentem nouam tribulam †,traham in † te posui Ecce

15 הִנֵּה ᶜשַׂמְתִּיךְ לְמוֹרַג חָרוּץ חָדָשׁ בַּעַל

glumam sicut colles &, cominues & montes triturabis :ora

פִּיפִיּוֹת תָּדוּשׁ הָרִים ᵈוְתָדֹק וּגְבָעוֹת כַּמֹּץ

turbo & eos tollet ventus &, eos Sparges .pones

16 תָּשִׂים׃ תִּזְרֵם ᶠוְרוּחַ תִּשָּׂאֵם וּסְעָרָה

Sancto in ,Domino in exultabis tu & :eos disperget

ᵍתָּפִיץ אֹתָם וְאַתָּה ʰתָּגִיל בַּיהוָה בִּקְדוֹשׁ

egeni & ,Afflicti * .te laudabis Israel

17 יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלָּל׃ ⁱהָעֲנִיִּים ᵏוְהָאֶבְיוֹנִים

ego :periit siti in eorũ lingua: non &, aquas quærentes

מְבַקְשִׁים מַיִם וָאַיִן לְשׁוֹנָם בַּצָּמָא נָשַׁתָּה אֲנִי

.eos derelinquam non Israel Deus , eos exaudiam Dominus

יְהוָה אֶעֱנֵם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא אֶעֶזְבֵם׃

18 camporum medio in &, flumina editioribus super Aperiam

אֶפְתַּח עַל־ˡשְׁפָיִים נְהָרוֹת וּבְתוֹךְ בְּקָעוֹת

terram &, aquarum stagnum in desertum ponam :fontes

מַעְיָנוֹת אָשִׂים מִדְבָּר לַאֲגַם־מַיִם וְאֶרֶץ

,cedrum deserto † in Dabo .aquarum exitus in siccitatis

19 צִיָּה ᵐלְמוֹצָאֵי מָיִם׃ ⁿאֶתֵּן בַּמִּדְבָּר אֶרֶז

,abietem deserto in ponam :oliuæ lignum &,myrtum &, Sittah*

שִׁטָּה וַהֲדַס וְעֵץ שָׁמֶן אָשִׂים בָּעֲרָבָה בְּרוֹשׁ

,sciant &, videant † Vt ,pariter buxum &, sapinum

20 תִּדְהָר וּתְאַשּׁוּר יַחְדָּו׃ לְמַעַן ᵒיִרְאוּ וְיֵדְעוּ

fecit Domini manus quia pariter intelligant &, reponant &

וְיָשִׂימוּ וְיַשְׂכִּילוּ יַחְדָּו כִּי יַד־יְהוָה עָשְׂתָה

.illud creauit Israel Sanctus &: hoc

זֹּאת וּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בְּרָאָהּ׃

facite accedere: Dominus dicet, vestram litem ||Appropinquate

21 קָרְבוּ רִיבְכֶם יֹאמַר יְהוָה ᵖהַגִּישׁוּ

.Iahacob rex dicet , vestra fortia†

עֲצֻמוֹתֵיכֶם יֹאמַר מֶלֶךְ יַעֲקֹב׃

:accident quæ* nobis nuncient &, Accedant

22 ᵠיַגִּישׁוּ וְיַגִּידוּ לָנוּ אֵת אֲשֶׁר ʳתִּקְרֶינָה

,nostrum cor ponemus & nunciate ipsa quid priora

הָרִאשֹׁנוֹת מָה הֵנָּה הַגִּידוּ ᵗוְנָשִׂימָה לִבֵּנוּ

nos audire facite ventura † aut,eorum nouissimum || sciemus &

ᵘוְנֵדְעָה אַחֲרִיתָן אוֹ הַבָּאוֹת הַשְׁמִיעֻנוּ׃

Dij quòd sciemus &, posterum in ventura* Annunciate

23 הַגִּידוּ הָאֹתִיּוֹת לְאָחוֹר וְנֵדְעָה כִּי אֱלֹהִים

,narrabimus & , malefacietis & benefacietis † etiam : vos

אַתֶּם אַף־תֵּיטִיבוּ ʸוְתָרֵעוּ וְנִשְׁתָּעָה

vestrum opus &,nihilo ex vos Ecce .simul videbimus &

24 וְנִרְאֶה יַחְדָּו׃ הֵן־אַתֶּם מֵאַיִן וּפָעָלְכֶם

.vos in eliget abominatio †:nihilo ex

מֵאָפַע תּוֹעֵבָה יִבְחַר בָּכֶם׃

vocabit solis ortu ab veniet &, aquilone ab Suscitaui

25 ᶻהַעִירוֹתִי מִצָּפוֹן וַיַּאת מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ יִקְרָא

figulus sicut &, lutum † sicut magistratui inuadet & : meo nomine in

בִשְׁמִי וְיָבֹא סְגָנִים כְּמוֹ־חֹמֶר וּכְמוֹ יוֹצֵר

sciemus & capite à annunciauit Quis .lutum conculcabit

26 יִרְמָס־טִיט׃ מִי־הִגִּיד מֵרֹאשׁ וְנֵדָעָה

etiam, indicans* non verum iustus, dicemus & faciebus à &

וּמִלְּפָנִים וְנֹאמַר צַדִּיק אַף אֵין־מַגִּיד אַף

.vestros sermones audiens non etiam, audire faciens* non

אֵין מַשְׁמִיעַ אַף אֵין־שֹׁמֵעַ אִמְרֵיכֶם׃

Ierusalaim ipsi & : ipsi ecce , Sion ad Primus

27 רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַםִ

quisquam* non &, videbo Et .dabo euangelistam

28 מְבַשֵּׂר אֶתֵּן׃ ᵃוְאֵרֶא וְאֵין אִישׁ

[Marginal notes, right column: † scilicet qui contendunt tecum: ᵃ נָצָה | bellantes tecum. — adiuuo — exiguitas ᵇ מָתָה — †vt ᶜ שׂוּם — quisquilias ᵈ פֶּה ᵉ דָּקַק — Ventilabis ᶠ נָשָׂא — ᵍ פוּץ ʰ גּוּל — *Egeni,& pauperes quærunt ⁱ עָנָה ᵏ אָבָה — sunt: — in excelsis ˡ שָׁפָה — solitudinis †solitudine ᵐ יָצָא ⁿ נָתַן — *genus cedri optimæ, arborem vlmum, †scilicet ᵒ רָאָה — iudicium vestrum dicit ᵖ נָגַשׁ — †fortes vestros, dicit *accidentia futura ᵠ נָגַשׁ ʳ נָגַד — quæ fuerunt ˢ קָרָה ᵗ שׂוּם — nouissima †quæ futura sunt — ᵘ יָדַע ˣ בּוֹא — *quæ funt festis: † quod ʸ רוּעַ — festis ונראה ק — †vir abominabilis ᶻ עוּר — nomẽ meum: & veniet super principes super ab exordio, principio, quod est *est qui annunciet *est qui audiat dicet, — eum * erit ᵃ רָאָה]

respondebunt &,eos interrogabo&: cõsiliabor † nõ &,ipsis ex &

וּמֵאֵלֶּה וְאֵין יוֹעֵץ וְאֶשְׁאָלֵם ᵃוְיָשִׁיבוּ

:eorum opera nihil ,iniquitas * ipsi omnes En .verbum

29 דָבָר׃ הֵן כֻּלָּם אָוֶן אֶפֶס מַעֲשֵׂיהֶם

.eorum conflatilia inane &, ventus

רוּחַ ᵇוָתֹהוּ נִסְכֵּיהֶם׃

CAP. XLII. מב

voluit † , meus electus :eo in † innitar, meus seruus Ecce

1 הֵן עַבְדִּי אֶתְמָךְ־בּוֹ בְּחִירִי ᶜרָצְתָה

gentibus iudicium , eum super meum spiritum dedi : mea anima

נַפְשִׁי נָתַתִּי רוּחִי עָלָיו מִשְׁפָּט לַגּוֹיִם

neque : eleuabit non &, clamabit Non :faciet exire

2 יוֹצִיא׃ לֹא יִצְעַק וְלֹא ᵈיִשָּׂא וְלֹא־

.suam vocem platea in | faciet audire

יַשְׁמִיעַ בַּחוּץ קוֹלוֹ׃

caligans linum &, conteret non quassatum † Calamum

3 קָנֶה רָצוּץ לֹא יִשְׁבּוֹר וּפִשְׁתָּה כֵהָה

.iudicium educet veritatem ad: ipsum extinguet non

לֹא יְכַבֶּנָּה לֶאֱמֶת יוֹצִיא מִשְׁפָּט׃

terra in ponat donec, frangetur nec, caligabit Non

4 לֹא יִכְהֶה וְלֹא ᵉיָרוּץ עַד־יָשִׂים בָּאָרֶץ

.expectabunt insulæ † eius legem ad & : iudicium

מִשְׁפָּט ᶠוּלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵילוּ׃

,cælos creans Dominus Deus dixit Sic

5 כֹּה־אָמַר הָאֵל ׀ יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם

dans : eius germina & ,terram expandens ,eos extendens &

ᵍוְנוֹטֵיהֶם רֹקַע הָאָרֶץ ʰוְצֶאֱצָאֶיהָ נֹתֵן

.eam per ambulantibus spiritum &, eam super populo mentem*

נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ לַהֹלְכִים בָּהּ׃

apprehendam &, iustitia in te vocaui Dominus Ego

6 אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ בְצֶדֶק וְאַחְזֵק

,populi fœdus in te dabo & .te custodiam & : tuam manum in

בְּיָדֶךָ ⁱוְאֶצָּרְךָ וְאֶתֶּנְךָ לִבְרִית עָם

,cæcos oculos aperiendum Ad .gentium † lucem in

7 לְאוֹר גּוֹיִם׃ לִפְקֹחַ עֵינַיִם עִוְרוֹת

sedentes carceris domo è, vinctum clausura || è educendum ad*

לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר אַסִּיר מִבֵּית כֶּלֶא יֹשְׁבֵי

:meum nomen hoc ; Dominus Ego .tenebrositate †

8 חֹשֶׁךְ׃ אֲנִי יְהוָה הוּא שְׁמִי

.sculptilibus meam laudem & : dabo non alteri meã gloriam &

וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא־אֶתֵּן ᵏוּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים׃

,indicans † ego noua & :venerunt ecce Priora

9 הָרִאשֹׁנוֹת הִנֵּה־בָאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי ˡמַגִּיד

.vos faciam audire pullulent antequam

בְּטֶרֶם תִּצְמַחְנָה אַשְׁמִיעַ אֶתְכֶם׃

extremo ab eius laus ? nouum canticum Domino Cantate

10 ᵐשִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ מִקְצֵה

,insulæ ,eius plenitudo & ,mare descendentes : terræ

הָאָרֶץ יוֹרְדֵי הַיָּם וּמְלֹאוֹ אִיִּים

:eius ciuitates &, desertum Leuabunt .earum habitatores &

11 וְיֹשְׁבֵיהֶם׃ ⁿיִשְׂאוּ מִדְבָּר וְעָרָיו

,rupis habitatores ouabunt † :Chedar habitauit atria*

חֲצֵרִים ᵒתֵּשֵׁב קֵדָר ᵖיָרֹנּוּ יֹשְׁבֵי סֶלַע

Domino Ponent .clamabunt montium capite de

12 מֵרֹאשׁ הָרִים יִצְוָחוּ׃ יָשִׂימוּ לַיהוָה

,nunciabunt insulis in eius laudem & ,gloriam

כָּבוֹד וּתְהִלָּתוֹ בָּאִיִּים יַגִּידוּ׃

bellorum vir sicut ,egredietur fortis sicut Dominus

13 יְהוָה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת

super ,exclamabit || etiam , vociferabitur : zelum suscitabit

ᵠיָעִיר קִנְאָה ʳיָרִיעַ אַף־יַצְרִיחַ עַל־

,silebam ,olim ab Tacebam .præualebit, suos inimicos

14 אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר׃ הֶחֱשֵׁיתִי מֵעוֹלָם אַחֲרִישׁ

,desolabo ,eiulabo † parturiens quasi : me continebam

אֶתְאַפָּק כַּיּוֹלֵדָה אֶפְעֶה ˢאֶשֹּׁם

,colles & montes faciam Desolare .similiter absorbebo &

15 וְאֶשְׁאַף יָחַד׃ אַחֲרִיב הָרִים וּגְבָעוֹת

flumina ponam & :faciam siccare corum herbam omnem &

וְכָל־עֶשְׂבָּם ᵗאוֹבִישׁ וְשַׂמְתִּי נְהָרוֹת

.faciam siccare stagna & ,insulas in

לָאִיִּים וַאֲגַמִּים אוֹבִישׁ׃

[Marginal notes, left column: qui sciat aliquid † erit † non *vanitas sunt, ᵃ שׁוּב ᵇ תָּהָה — ei: † complacuit animæ meæ: ᶜ רָצָה — *in lucem. ᵈ נָשָׂא — foris — † ferè ferè extinctum — habitatoribus terræ ᵉ רָצַץ — insulares ᶠ יָחַל — ᵍ נָטָה ʰ יָצָא *flatum qui est — ⁱ נָצַר — † gentibus. Vt aperias *vt educas carcere — † in tenebris. est — ᵏ הָלַל — annuncio, orientur ˡ נָגַד — ᵐ שִׁיר — sin — vocem ⁿ נָשָׂא — *villæ in quibus congregatio laudabunt vertice ᵒ יָשַׁב ᵖ רָנַן — bellicosus — iubilabit, ᵠ עוּר ʳ רוּעַ — *iamdudum, — at nunc † clamabo, ˢ שָׁמַם — ᵗ יָבֵשׁ]

Affer :prohibeas Ne ,austro & :Da ,aquiloni Dicam

6 אמר לצפון תני ולתימן אל־תכלאי הביאי

.terræ extremo ab meas filias & , longinquo de meos filios

בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ׃

meam gloriam ad & , meo nomine in *Vocatus* ‡ Omnis

7 כל הנקרא בשמי ולכבודי

Educere ‖ .eum *feci* ‡ etiam ,eum formaui : eum creaui

8 בראתיו יצרתיו אף־[a]עשיתיו׃ [b]הוציא

aures & ,surdos & : † sunt oculi * & , *cæcum* § populum

עם־עור ועינים יש וחרשים ואזנים

colligantur & ,simul congregentur gentes Omnes ,* eis

9 למו׃ כל־הגוים נקבצו יחדו ויאספו

‡ priora & ,istud annunciet § eos inter † quis ,populi

לאמים מי בהם [c]יגיד זאת וראשנות

,euadent iusti & ,suos testes dent ? nos facient audire

ישמיענו יתנו [d]עדיהם ויצדקו

,mei testes Vos .§ veritas dicant & , † audiant & ‖

10 וישמעו ויאמרו [e]אמת׃ אתם עדי

sciatis vt : elegi quem meus seruus & , Dominus dixit

נאם־יהוה ועבדי אשר בחרתי למען [f]תדעו

me ‖ ante § ipse ego quod ,intelligatis & , mihi credatis &

ותאמינו לי ותבינו כי־אני הוא לפני

.erit non me post & ,Deus formatus est non

לא־נוצר אל ואחרי לא־יהיה׃

.seruator me præter ‡ non & :Dominus ego Ego

11 אנכי אנכי יהוה ואין מבלעדי [g]מושיע׃

‖ annunciaui, non & feci audire & ,seruaui & , *indicaui* * Ego

12 אנכי הגדתי והושעתי והשמעתי ואין

ego & , Dominus dixit ,mei testes vos & . alius vobis in

בכם [h]זר ואתם עדי נאם־יהוה ואני־

mea manu de non & ‡ ipse ego *die à* ‖ Etiam .Deus

13 אל׃ גם־מיום אני הוא ואין מידי

?id auertet quis &, operabor ; *eruens* †

[i]מציל אפעל ומי ישיבנה׃

:Israelis sanctus vester redemptor Dominus dixit Sic

14 כה־אמר יהוה גאלכם קדוש ישראל

fugitiuos feci descendere & ,Babel in *misi* § vos Propter

למענכם שלחתי בבלה [k]והורדתי בריחים

.*eorum ouatio* * nauibus in †. Chasdim &, ipsos vniuersos

כלם וכשדים באניות [l]רנתם׃

,Israel creans :vester sanctus Dominus Ego

15 אני יהוה קדושכם בורא ישראל

: viam mari in *dans* * Dominus dixit Sic .vester rex

16 מלככם׃ כה אמר יהוה הנותן בים דרך

,semitam vehementibus aquis in &

ובמים [m]עזים נתיבה׃

simul ; robur & *virtutem* ‡ ,equum & currum *Educens*

17 [n]המוציא רכב־וסוס חיל ועזוז יחדו

.sunt extincti linum sicut, sunt extincti? exurgent non ,decũbent

ישכבו בל־יקומו דעכו כפשתה [o]כבו׃

ne antiqua & :priora memoriam in reuocetis ne †

18 אל־תזכרו ראשנות וקדמניות אל־

,*germinabit* ‡ nunc, nouum *faciens* ‖ ego Ecce .*consideretis**

19 [p]תתבננו׃ הנני עשה חדשה עתה תצמח

viam deserto in ponam Etiam ?illud cognosceretis nonne

הלא [q]תדעוה אף [r]אשים במדבר דרך

.flumina solitudine in

בישימון נהרות׃

filiæ & ,dracones ; agri *fera* * me Glorificabit

20 תכבדני חית השדה תנים ובנות

,solitudine in flumina, aquas deserto in dedi quia : *vlulæ* §

יענה כי־[s]נתתי במדבר מים נהרות בישימון

.meo electo, meo populo potum *dandum ad**

[t]להשקות עמי בחירי׃

.narrabunt meam laudem : mihi formaui istum Populum

21 עם־זו יצרתי לי [u]תהלתי יספרו׃

me in laborasti cũm : Iahacob inuocasti me non Et

22 ולא־אתי קראת יעקב כי־יגעת בי

,*tuarum ascensionum* : pecus mihi adduxisti Non .Israel

23 ישראל׃ לא־[x]הביאת לי שה עלתיך

,*munere* ‡ in te feci seruire non :me honorasti non tuis victimis &

וזבחיך לא כבדתני לא העבדתיך במנחה

† qui vocatur

† aptaui ʻEduxi [a]עשה [b]יצא

§ qui erat cæcus, * nunc ‡ ei: † sunt.

† est § qui ‡ quæ sunt qui

[c]נגד

[d]עוד

‖ alioqui † nos. § est.

[e]אמן

[f]ידע

§ sum, ‖ quem

‡ est

[g]ישע

‖ annunciaui,

[h]זור

* antequàm esset dies † sum. † est qui eruat:

[i]נצר

§ missus sum

[k]ירד

‡ quorum * est clamor.

[l]רנן

* qui dat

[m]עזז

Qui educit ‡ bellicam fortitudinem

[n]יצא

[o]כבה

‡ Cæterùm

*intueamini. ‖ facio ‡ orietur,

[p]בין

[q]ידע [r]שום

‡ bestia

§ struthionis:

[s]נתן

‖ vt darem

[t]שקה

[u]הלל

holocaustorũ tuorum.

[x]בוא

‡ oblatione.

nouerunt non ‡ viam per cæcos faciam ambulare Et

16 והולכתי עורים בדרך לא ידעו

tenebrositatem ‖ ponam :eos calcare faciã, nouerũt non † semitas per

בנתיבות לא־ידעו אדריכם [a]אשים מחשך

verba Hæc .rectum in praua & ,lucem in eos ante

לפניהם לאור ומעקשים למישור אלה הדברים

,retrorsum sunt conuersi .eos dereliqui non & ,eis feci

17 עשיתם ולא עזבתים׃ [b]נסגו אחור

dicentes ‖ :sculptili in *fidentes* † confusione confundentur

[c]יבשו בשת הבטחים בפסל האמרים

.nostri dij Vos ,conflatili

למסכה אתם אלהינו׃

.videndum ad *respicite* cæci & :audite surdi O

18 החרשים שמעו והעורים [d]הביטו [e]לראות׃

§ surdus & :meus seruus nisi , cæcus * Quis

19 מי עור כי אם־עבדי וחרש

,perfectus sicut cæcus Quis ?sum missurus meum angelum sicut

כמלאכי אשלח מי עור כמשלם

non & , multa *Videre* ‖ ;Domini seruus sicut cæcus &

20 ועור כעבד יהוה׃ ראית [f]רבות ולא

voluit *Dominus* .*audiet* *non* & , aures *aperire* :*obseruabis* ‡

21 תשמר פקח אזנים ולא ישמע׃ יהוה חפץ

.*illustrabit* ‖ & ,legem magnificabit : suam iustitiam propter

למען צדקו יגדיל [g]תורה ויאדיר׃

illaquea * direptus & ,passus prædam populus ipse Et

22 והוא עם־בזוז [h]ושסוי הפח

:latitabunt carcerum domibus in &, *ipsos* omnes *foraminibus in*

בחורים כלם ובבתי כלאים החבאו

non & ,direptionem :*eruens* † non & , rapinam insuerunt

היו לבז ואין [i]מציל משסה ואין־

?hoc percipiet auribus vobis in Quis .Redde , *dicens**

23 אמר השב׃ מי בכם יאזין זאת

direptionem in dedit Quis ?posterum in *audiet* † &, attendet

24 יקשב וישמע לאחור׃ מי־נתן למשוסה

cui :Dominus Nonne ? prædantibus Israel & ,Iahacob

יעקב וישראל לבזזים הלא יהוה זו

non & ,ambulare eius viis in doluerunt Et ; *ei* peccauimus

חטאנו לו ולא־[k]אבו בדרכיו הלוך ולא

.eius *lege in audierunt* †

שמעו בתורתו׃

fortitudinem & , sui *nasi feruorem* § eum super Effudit *Et**

25 וישפך עליו חמה אפו ועזוז

?cognouit non & : circuitu à ‖ illum inflammauit & :belli

מלחמה ותלהטהו מסביב ולא ידע

.cor super posui non & , eum *in* succendit &

ותבער־בו ולא־[l]ישים על־לב׃

CAP. XLIII. מג

,Iahacob tuus creator Dominus dixit sic nunc Et

1 ועתה כה־אמר יהוה בראך יעקב

vocaui ,te redemi quia ,timeas Ne :Israel tuus formator &

ויצרך ישראל אל־תירא כי גאלתיך קראתי

transieris Cũm .tu *mihi* ‡ :tuum nomen *in*

2 בשמך לי־אתה׃ כי־תעבר

:te *inundabunt* * non ! flumina *per* & ;*ego* † tecum, aquas per

במים אתך אני ובנהרות לא ישטפוך

flamma & , *adureris* § non , ignem per ambulaueris cũm

כי־[m]תלך במו־אש לא תכוה ולהבה

tuus Deus Dominus ego Quia .te in ardebit non

3 לא תבער־בך׃ כי אני יהוה אלהיך

,Ægyptum *tuã propitiationem* dedi : tuus seruator Israel sanctus

קדוש ישראל [n]מושיעך נתתי כפרך מצרים

fuisti preciosus quo Ex .te pro , Seba & ,Chus

4 כוש וסבא תחתיך׃ מאשר יקרת

dabo & : te dilexi ego & ,fuisti gloriosus, meis oculis in

בעיני נכבדת ואני אהבתיך [o]ואתן

.tua anima pro populos & , te pro hominem

אדם תחתיך ולאמים תחת נפשך׃

adducam Oriente ab : *ego* † tecum quia, timeas Ne

5 אל־תירא כי־אתך אני ממזרח [p]אביא

.te congregabo Occidente ab & ,tuum semen

זרעך וממערב אקבצך׃

‡ quam

† quas ‖ tenebras

[a]שום

[b]סוג

† qui fidunt ‖ qui dicunt

[c]בוש

recipite visũ,

[d]נבט [e]ראה

* est. § nisi quem

‖ Vidisti

ראות

ק

‡ obseruas, apertæ sunt. † nemo audit. Domine ita placuit *roborabit,

[f]רבב [g]ירה

* illaqueatur in speluncis

[h]שסה

‡ erat qui erueret: in

[i]נצר

* erat qui diceret, † aduertet

למשיסה

ק

[k]אבה

† paruerunt legi

*Ideò § iram furoris

‖ in

[l]שום

‡ meus es

† ero *operient

§ combureris,

[m]ילך

pretium tuum

[n]ישע

[o]נתן

† ego sum:

[p]בוא

ferri Faber .simul afficientur pudore, pauebunt, stabunt

12 יַעַמְדוּ יִפְחֲדוּ יֵבֹשׁוּ יָחַד׃ חָרַשׁ בַּרְזֶל

illud figurabit malleis in & ,carbone † in operabitur & ,dolabram ‡

מַעֲצָד וּפָעַל בַּפֶּחָם וּבַמַּקָּבוֹת יִצְּרֵהוּ [a]

:famelicus etiam ,suæ fortitudinis brachio in illud operabitur &

וַיִּפְעָלֵהוּ [b] בִּזְרוֹעַ כֹּחוֹ גַּם־רָעֵב

.est defatigatus ‖ & ,aquam bibit ‡ non vis * non & ‡

וְאֵין כֹּחַ לֹא־שָׁתָה מַיִם [c] וַיִּעָף׃

tinctò ‖ filo in illud delineabit ,lineam ‡ extendit lignorum * Faber

13 חָרַשׁ עֵצִים נָטָה [d] קָו יְתָאֲרֵהוּ בַשֶּׂרֶד

illud faciet & :illud designabit * circino in & asciis in ‡ illud faciet

יַעֲשֵׂהוּ בַּמַּקְצֻעוֹת וּבַמְּחוּגָה יְתָאֳרֵהוּ וַיַּעֲשֵׂהוּ

hominis gloriam secundum ,viri imaginem secundum

כְּתַבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם

,cedros sibi succidendum ad* .domum inhabitandum ad

14 [e] לָשֶׁבֶת בָּיִת׃ לִכְרָת־לוֹ אֲרָזִים

:silux lignis in sibi ‖ roborabit & ,quercum & ,tirzah ‡ tollet &

[f] וַיִּקַּח תִּרְזָה וְאַלּוֹן וַיְאַמֶּץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר

.euchet † pluuia & ,ornum plantauit ‡

נָטַע אֹרֶן וְגֶשֶׁם יְגַדֵּל׃

,eis ex sumet & ,combutendum ad homini erit Et

15 וְהָיָה לְאָדָם לְבָעֵר וַיִּקַּח מֵהֶם

etiam :panem coquet & ,succendet etiam ,se calefaciet &

[g] וַיָּחָם אַף־יַשִּׂיק וְאָפָה לָחֶם אַף־

,sculptile illud faciet ,se incuruabit & , Deum operabitur

יִפְעַל־אֵל [h] וַיִּשְׁתָּחוּ עָשָׂהוּ פֶסֶל

,igni in combureret eius Medium .ei se incuruabit &

[i] וַיִּסְגָּד־לָמוֹ׃ חֶצְיוֹ שָׂרַף בְּמוֹ־אֵשׁ

16 assaturam assabit ,comedet carnem eius medium super

[k] עַל־חֶצְיוֹ בָּשָׂר יֹאכֵל יִצְלֶה צָלִי

me calefeci , Euge , dicet & , se calefaciet etiam :saturabitur &

[l] וְיִשְׂבָּע אַף־יָחֹם וְיֹאמַר הֶאָח חַמּוֹתִי

fecit ‖ Deum in eius residuum Et .focum vidi

17 [m] רָאִיתִי אוּר׃ וּשְׁאֵרִיתוֹ לְאֵל עָשָׂה

adorabit & ,se prosternet ‡ & ,ei se incuruabit :suum sculptile in

לְפִסְלוֹ יִסְגָּוד־לוֹ וְיִשְׁתַּחוּ וְיִתְפַּלֵּל

.tu † meus Deus quia ,me Libera : dicet & ,eum ad

18 אֵלָיו וְיֹאמַר [n] הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי אָתָּה׃

obleuit ‡ quia ,intellexerunt neque ,cognouerunt Non

לֹא יָדְעוּ וְלֹא [o] יָבִינוּ כִּי טַח

.eorum corda intelligendo ab † ,eorum oculos videndo à

19 מֵרְאוֹת עֵינֵיהֶם מֵהַשְׂכִּיל לִבֹּתָם׃

neque ,scientiam nec , tuum cor ad ‡ reducet non Et

וְלֹא־[p] יָשִׁיב אֶל־לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא־

,igni in combussi eius Diminium : dicendo ‡ intelligentiam

תְבוּנָה לֵאמֹר חֶצְיוֹ שָׂרַפְתִּי בְמוֹ־אֵשׁ

carnem assabo * :panem eius carbones super coxi etiam &

[q] וְאַף אָפִיתִי עַל־גֶּחָלָיו לֶחֶם אֶצְלֶה בָשָׂר

ramo ‡ faciam abominatione pro eius reliquum & comedam † &

וְאֹכֵל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה אֶעֱשֶׂה לְבוּל

.me incuruabo ligni

עֵץ אֶסְגּוֹד׃

non & :eum fecit declinare seductum cor, cinerem Pascens

20 רֹעֶה אֵפֶר לֵב הוּתַל [r] הִטָּהוּ וְלֹא־

mendacium * Nonne : dicet nec ,suam animam liberabit

יַצִּיל אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמַר הֲלוֹא־שֶׁקֶר

Israel & ,Iahacob horum Memento :mea dextera in

21 בִּימִינִי׃ זְכָר־אֵלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל

,tu mihi * seruus , te formaui :tu * meus seruus quoniam

כִּי עַבְדִּי־אָתָּה יְצַרְתִּיךָ עֶבֶד־לִי אַתָּה

nubem vt Deleui .mei oblinifcatis ne ,Israel

22 יִשְׂרָאֵל לֹא [s] תִנָּשֵׁנִי׃ מָחִיתִי כָעָב

,me ad reuertere :tua peccata nubē veluti & , tuas præuaricationes †

פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאותֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי

fecit quoniam ,cæli Quare † .te redemi quia

23 כִּי גְאַלְתִּיךָ׃ [t] רָנּוּ שָׁמַיִם כִּי־עָשָׂה

montes clamate , terræ inferiora iubilate : Dominus

יְהוָה [u] הָרִיעוּ תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ פִּצְחוּ הָרִים

redemit quoniam ,ea in lignum omne ‡ & ,silua , præconium ‡

רִנָּה יַעַר וְכָל־עֵץ בּוֹ כִּי־גָאַל

.gloriabitur Israel in & ,Iahacob Dominus

יְהוָה יַעֲקֹב וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאָר׃

‡ dolabra, † prunis, יוצר [a] כוח [b] ‡ donec * sint vites: ‡ bibet ‖ lassus erit. יעף [c] * lignarius ‡ regulam, & effugiē dat ei † phœnicio. ‡ dolabris. * figurabit: * Ibit קוה ישב [d] ‡ ilicem, ‖ sevt quærat meliora inter ligna לקח [f] ‡ plantabit pinum, † nutriet eam. חמם [g] נשק [h] שחה [i] חצה [k] צלה [l] ‖ faciet ראה [m] ‡ adorabit, יתיר ו † es נצל [n] ‡ Deus complanabit, vnō videant בין [o] † vt non intelligant ‡ ... dicta שוב [p] ‡ habet, * Assaui אפה [q] † comedi: ‡ trunco Pascit נטה [r] * est ‡ es * meus es. נשה [s] ‡ præuaricatio nem tuam, † Laudare רנן [t] רוע [u] ‡ laudatione, ‖ omnis arbor quæ est

mihi emisti Non .thure * in te feci laborare nec

24 לֹא־[b] קָנִיתָ לִּי בַכֶּסֶף קָנֶה וְלֹא [a] הוֹגַעְתִּיךָ בִּלְבוֹנָה׃

non tuarum victimarum adipe & , ‡ calamum argento in

בַכֶּסֶף קָנֶה וְחֵלֶב זְבָחֶיךָ לֹא

,tuis peccatis in ‡ me fecisti seruire verum : me fecisti laborare

[c] הִרְוִיתָנִי אַךְ הֶעֱבַדְתַּנִי בְּחַטֹּאותֶיךָ

.tuis iniquitatibus in † me fecisti laborare

הוֹגַעְתַּנִי [d] בַּעֲוֹנֹתֶיךָ׃

:me propter tuas præuaricationes delens ipse ‖ ego ,Ego

25 אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי

.recordabor non tuorum peccatorum &

וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר׃

vt ,tu narra :simul iudicemur ‡ ,me fac Memorare

26 הַזְכִּירֵנִי נִשָּׁפְטָה יָחַד סַפֵּר אַתָּה לְמַעַן

tui interpretes & :peccauit primus tuus Pater .te iustifices

27 תִּצְדָּק׃ אָבִיךָ הָרִאשׁוֹן חָטָא [e] וּמְלִיצֶיךָ

.me in ‖ sunt præuaricati

פָּשְׁעוּ בִי׃

anathema * in dabo & ,sanctitatis principes prophanabo Et

28 וַאֲחַלֵּל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאֶתְּנָה לַחֵרֶם

.sonuisia † in Israel & ,Iahacob

יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים׃

CAP. XLIIII. מד

elegi † Israel & :mi serue Iahacob audi nunc Et

1 וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בָּחַרְתִּי

tuus formator & , tuus factor Dominus dixit Sic . eo in

2 בּוֹ׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה עֹשֶׂךָ [f] וְיֹצֶרְךָ

.Iahacob mi serue timeas ne .tibi auxiliabitur † , vtero ab

מִבֶּטֶן יַעְזְרֶךָּ אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב

super aquas effundam Quia ,eo in elegi * recte ‡ &

3 וִישֻׁרוּן בָּחַרְתִּי בוֹ׃ כִּי [g] אֶצָּק־מַיִם עַל־

meum spiritum effundam :aridam super fluenta & ,sitientem

צָמֵא וְנֹזְלִים עַל־יַבָּשָׁה [g] אֶצֹּק רוּחִי

.tua germina super meam benedictionem & , tuum semen super

עַל־זַרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל־[h] צֶאֱצָאֶיךָ׃

iuxta salices sicut :herbam inter in germinabunt Et

4 וְצָמְחוּ בְּבֵין חָצִיר כַּעֲרָבִים עַל־

iste & ‡ ego Domini , dicet Iste .aquarum riuulos

5 יִבְלֵי־מָיִם׃ זֶה יֹאמַר לַיהוָה אָנִי וְזֶה

,Domino sua manu scribet iste & :Iahacob nomine in inuocabit

יִקְרָא בְשֵׁם־יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָה

.cognominabis Israel nomine in &

וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה׃

eius redemptor & , Israel rex Dominus dixit Sic

6 כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ

me præter & ,nouissimus ego & , primus Ego:exercituū Dominus

יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי

hoc annunciabit & ,vocabit ego sicut quis Et .Deus ‡ non

7 אֵין אֱלֹהִים׃ וּמִי־כָמוֹנִי יִקְרָא [i] וְיַגִּידֶהָ

.ventura ‡ & :seculi populum me ponere à mihi illud ordinabit &

וְיַעְרְכֶהָ לִי [k] מִשּׂוּמִי עַם־עוֹלָם [l] וְאֹתִיּוֹת

.eis annuncient, sunt ventura quæ &

וַאֲשֶׁר [m] תָּבֹאנָה יַגִּידוּ לָמוֹ׃

tunc ‖ ex nonne : formidetis ne & , timeatis Ne

8 אַל־תִּפְחֲדוּ וְאַל־[n] תִּרְהוּ הֲלֹא מֵאָז

Deus est an ; mei testes vos & , annunciaui & , te feci audire

הִשְׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם [o] עֵדָי הֲיֵשׁ אֱלוֹהַּ

‡ nouit † non , petra non & ; me præter

מִבַּלְעָדַי וְאֵין צוּר בַּל־יָדָעְתִּי׃

eorū concupiscibilia & ,inanitas ‡ ipsi omnes sculptilis Formatores ‖

9 יֹצְרֵי־פֶסֶל כֻּלָּם [p] תֹּהוּ וַחֲמוּדֵיהֶם

neque , videbunt non ‡ ipsi eorum testes & : proderunt non

בַּל־[q] יוֹעִילוּ וְעֵדֵיהֶם הֵמָּה בַּל־[r] יִרְאוּ וּבַל־

.confundentur ideò ‡ :cognoscent

יֵדְעוּ לְמַעַן [s] יֵבֹשׁוּ׃

nihilum ad :conflauit * sculptile & ,Deum formauit ‖ Quis

10 מִי־יָצַר אֵל וּפֶסֶל נָסָךְ לְבִלְתִּי

,afficientur pudore eius socij omnes Ecce .profuit

11 הוֹעִיל׃ הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יֵבֹשׁוּ

,ipsi omnes congregabuntur * : hominibus ex ‡ ipsi artifices &

וְחָרָשִׁים הֵמָּה מֵאָדָם יִתְקַבְּצוּ כֻלָּם

‖ suffimento. יגע [a] קנה [b] ‡ aromaticum ‡ propter peccata tua, רוה [c] † propter iniquitates tuas, עוה [d] ‖ sum qui deleo ‡ simus in iudicio ליץ [e] ‖ contra occidam * occisionem ipsum † opprobria. † quem עשה [f] † qui & ‡ ô * quem יצק [g] יצא [h] quasi ‡ sum, † se ipsum. ‡ est נגר [i] tempore quo cōstitui mihi ‡ quæ breui futura. שום [k] אתה [l] * postea ‡ eo tempore בוא [m] רהה [n] עור [o] * est ne quis fortis, quē ego † nouerim? ‖ Artifices ‡ vanitas, תהה [p] ‡ sunt, quod יעל ראה [q] ‡ atque בוש [r] * igitur formare audet * conflare: † certè prodesset. יעד [s] ‡ sunt * conuenient

tuus plasmator &,tuus redemptor Dominus dixit Sic †

24 כֹּה־אָמַר יְהוָה גֹּאֲלֶךָ וְיֹצֶרְךָ

,cælos extendens . omnia faciens Dominus Ego : vtero ex

מִבֶּטֶן אָנֹכִי יְהוָה עֹשֶׂה כֹּל נֹטֶה שָׁמַיִם

meum a ‖ terram expandens ego solus

לְבַדִּי רֹקַע הָאָרֶץ מֵאִתִּי׃

faciet insanire diuinos † & , vaniloquorum * signa Infringens ‡

25 מֵפֵר אֹתוֹת בַּדִּים וְקֹסְמִים יְהוֹלֵל

faciet stultam eorum scientiam & , retrorsum sapientes Conuertens

מֵשִׁיב חֲכָמִים אָחוֹר וְדַעְתָּם יְסַכֵּל׃

suorum nunciorum † consilium & , sui serui verbum Statuens

26 מֵקִים דְּבַר עַבְדּוֹ וַעֲצַת מַלְאָכָיו

ciuitatesad & ,habitaberis ‡ ,Ierusalaim ad Dicens .perficiet*

יַשְׁלִים הָאֹמֵר לִירוּשָׁלַםִ תּוּשָׁב וּלְעָרֵי

.suscitabo eius diruta ‡ & , ædificabimini † , Iehudah

יְהוּדָה תִּבָּנֶינָה וְחָרְבוֹתֶיהָ אֲקוֹמֵם׃

.faciam siccare tua flumina & :te Sicca, profundo Dicens ‡

27 הָאֹמֵר לַצּוּלָה חֳרָבִי וְנַהֲרֹתַיִךְ אוֹבִישׁ׃

meam voluntatem omnem &,meus Pastor Chores ad Dicens*

28 הָאֹמֵר לְכוֹרֶשׁ רֹעִי וְכָל־חֶפְצִי

templo & ,ædificaberis † Ierusalaim ipsi dicendo & : complebit

יַשְׁלִם וְלֵאמֹר לִירוּשָׁלַםִ תִּבָּנֶה וְהֵיכָל

.fundaberis ‡

תִּוָּסֵד׃

[Margin: מאתי ‖mea potētia; ק — ‡Dissipat Deus *mendacium, † augures ‡facit Cōuertit. — פור שוב Ifacit. Suscitat †angelorum — ירע קום *complet. Qui dicit ‡habitabitur; † ædificabuntur. ‡deserta — ישב בנה ‡Qui dicit — צול יבש *Qui dicit †ædificabitur, ‡ fundabitur. — יסד ‡Christo]

CAP. XLV. מה

cuius ,Chores suo Vncto ‡ Dominus dixit Sic

1 כֹּה־אָמַר יְהוָה לִמְשִׁיחוֹ לְכוֹרֶשׁ אֲשֶׁר־

,gentes eius facies ad sternendum ad * ,eius dexteram in apprehendi

הֶחֱזַקְתִּי בִימִינוֹ לְרַד־לְפָנָיו גּוֹיִם

eius facies ad aperiendum ad † :dissoluam regum lumbos &

וּמָתְנֵי מְלָכִים אֲפַתֵּחַ לִפְתֹּחַ לְפָנָיו

tuas facies ad ‡ Ego .claudentur non portæ & ,ianuas

דְּלָתַיִם וּשְׁעָרִים לֹא יִסָּגֵרוּ׃ 2 אֲנִי לְפָנֶיךָ

.conteram æris ‡ ianuas :dirigam tortuosa & ,ibo

אֵלֵךְ וַהֲדוּרִים אושר דַּלְתוֹת נְחוּשָׁה אֲשַׁבֵּר

thesauros tibi dabo Et .concidam ferri * vectes &

וּבְרִיחֵי בַרְזֶל אֲגַדֵּעַ׃ 3 וְנָתַתִּי לְךָ אוֹצְרוֹת

ego ‡ quod scias vt , latibulorum abscondita & , tenebrositatis †

חֹשֶׁךְ וּמַטְמֻנֵי מִסְתָּרִים לְמַעַן תֵּדַע כִּי־אֲנִי

.Israel Deus ,tuo nomine in vocans ‡ Dominus

יְהוָה הַקּוֹרֵא בְשִׁמְךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

:meum electum Israel & ,Iahacob meum seruum propter*

4 לְמַעַן עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל בְּחִירִי

non & te cognominaui ,tuo nomine in te vocaui &

וָאֶקְרָא לְךָ בִּשְׁמֶךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא

me præter,amplius † non &,Dominus Ego .me cognouisti

יְדַעְתָּנִי׃ 5 אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד זוּלָתִי

.me cognouisti non & ,te accinxi .Deus ‡ non

אֵין אֱלֹהִים אֲאַזֶּרְךָ וְלֹא יְדַעְתָּנִי׃

quod ,occidente ab & ,solis ortu ab sciant Vt

6 לְמַעַן יֵדְעוּ מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ וּמִמַּעֲרָבָהּ כִּי־

.amplius* non & ,Dominus Ego .me præter nihil ‡

אֶפֶס בִּלְעָדָי אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד׃

pacem faciens ‡tenebrositatem creans & , lucem Formans

7 יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם

.hæc omnia faciens Dominus Ego.malum creans &

וּבוֹרֵא רָע אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה כָל־אֵלֶּה׃

.iustitiam stillent ætheres & , desuper cæli Stillate

8 הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁחָקִים יִזְּלוּ־צֶדֶק

†faciet germinare †,iustitia & salus fructificent &,terra se Aperiat

תִּפְתַּח־אֶרֶץ וְיִפְרוּ־יֶשַׁע וּצְדָקָה תַצְמִיחַ

cum contendenti Væ .cum creaui Dominus ego : simul

יַחַד אֲנִי יְהוָה בְּרָאתִיו׃ 9 הוֹי רָב אֶת־

dicet Nunquid ,humi testis cum testæ, suo plasmatore

יֹצְרוֹ חֶרֶשׂ אֶת־חַרְשֵׂי אֲדָמָה הֲיֹאמַר

tei manus* non tuo operi & ‡facies † quid : suo figulo lutum

חֹמֶר לְיֹצְרוֹ מַה־תַּעֲשֶׂה וּפָעָלְךָ אֵין־יָדַיִם לוֹ׃

quid , mulieri & ‡generas quid ,patri dicenti Væ

10 הוֹי אֹמֵר לְאָב מַה־תּוֹלִיד וּלְאִשָּׁה מַה־

,Israel Sanctus Dominus dixit Sic ‡parturis

11 תְּחִילִין׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל

[Margin: *vt expandam coram eo — רדד † vt aperiam coram eo ‡ante te — ‡æreas — אשר ק *ferreos † qui sunt in locis tenebrosis, & thesauros absconditos ‡ sum ‡qui voco nomen tuum, — ידע *Idque — כנה †est — ‡est — ‡non est *est tenebras, — רוע caeli — נזל †quas ‡terra — רבב terræ, — †facis? sunt qui dicit — ילד — חול]

*quæ sunt :meos filios super, me interrogate ventura * : eius plasmator &

וְיֹצְרוֹ הָאֹתִיּוֹת שְׁאָלוּנִי עַל־בָּנַי

feci Ego .mihi præcipite mearū manuum opus super &

12 וְעַל־פֹּעַל יָדַי תְּצַוֻּנִי׃ אָנֹכִי עָשִׂיתִי

meæ manus ,ego creaui eam super hominem & , terram

אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בָרָאתִי אֲנִי יָדַי

.præcepi eorum exercitui omni & ,cælos tetenderunt

נָטוּ שָׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם צִוֵּיתִי׃

dirigam eius vias omnes &,iustitia in eum suscitaui Ego

13 אָנֹכִי הַעִירֹתִהוּ בְצֶדֶק וְכָל־דְּרָכָיו אֲיַשֵּׁר

,dimittet meam captiuitatem & ,meam ciuitatem ædificabit ipse

הוּא־יִבְנֶה עִירִי וְגָלוּתִי יְשַׁלֵּחַ

.exercituum Dominus dixit, munere in nec, pretio in non

לֹא בִמְחִיר וְלֹא בְשֹׁחַד אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃

negotiatio & ,Ægypti Labor ,Dominus dixit Sic

14 כֹּה אָמַר יְהוָה יְגִיעַ מִצְרַיִם וּסְחַר־

tibi & ,transibunt ‡ te super † mensuræ viri ,Sebaim & ,Chus

כּוּשׁ וּסְבָאִים אַנְשֵׁי מִדָּה עָלַיִךְ יַעֲבֹרוּ וְלָךְ

te ad † & :transibunt * compedibus in ,ibunt ‡ te post *erunt

יִהְיוּ אַחֲרַיִךְ יֵלֵכוּ בַּזִּקִּים יַעֲבֹרוּ וְאֵלַיִךְ

‡non & ,Deus ‡ te in Tantum : orabunt te ad ,se incuruabunt

יִשְׁתַּחֲווּ אֵלַיִךְ יִתְפַּלָּלוּ אַךְ בָּךְ אֵל וְאֵין

Deus tu Verè .Deum præter amplius

עוֹד אֶפֶס אֱלֹהִים׃ 15 אָכֵן אַתָּה אֵל

,saluator Israel Deus ,te abscondens

מִסְתַּתֵּר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ׃

simul:ipsi omnes sunt pudefacti *etiam & ,sunt affecti ‡ Pudore

16 בּוֹשׁוּ וְגַם־נִכְלְמוּ כֻּלָּם יַחְדָּו

est saluatus Israel .formarum artifices † pudore cum abierunt

17 הָלְכוּ בַכְּלִמָּה חָרָשֵׁי צִירִים׃ יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע

neque , afficiemini pudore non : seculorum salute Domino in

בַּיהוָה תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים לֹא־תֵבֹשׁוּ וְלֹא־

dixit sic Quia perpetuitatis ‖ secula in vsque erubescetis

18 תִכָּלְמוּ עַד־עוֹלְמֵי עַד׃ כִּי כֹה אָמַר־

,terram formans Deus ipse ,cælos creans Dominus

יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הָאֱלֹהִים יֹצֵר הָאָרֶץ

,eam creauit inanitatem † non) :eam firmans * ipse , eam faciens &

וְעֹשָׂהּ הוּא כוֹנְנָהּ לֹא־תֹהוּ בְרָאָהּ

.amplius † non & , Dominus Ego (.eam formauit habitandum ad

לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד׃

,tenebrositatis ‖ terræ loco in ,sum locutus abscondito in Non

19 לֹא בַסֵּתֶר דִּבַּרְתִּי בִּמְקוֹם אֶרֶץ חֹשֶׁךְ

Ego .me quærite Vanè † , Iahacob semini dixi Non

לֹא אָמַרְתִּי לְזֶרַע יַעֲקֹב תֹּהוּ בַקְּשׁוּנִי אֲנִי

.recta annuncians,iustitiam loquens Dominus

יְהוָה דֹּבֵר צֶדֶק מַגִּיד מֵישָׁרִים׃

liberati † simul accedite *, venite & ,vos Congregate

20 הִקָּבְצוּ וָבֹאוּ הִתְנַגְּשׁוּ יַחְדָּו פְּלִיטֵי

.sui sculptilis lignum extollentes *cognouerunt Non .gentium

הַגּוֹיִם לֹא יָדְעוּ הַנֹּשְׂאִים אֶת־עֵץ פִּסְלָם

.saluabit non ‡ Deum ad orantes † &

וּמִתְפַּלְלִים אֶל־אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ׃

consilium inibunt ‡simul ,insuper,facite accedere & ,Annunciate

21 הַגִּידוּ וְהַגִּישׁוּ אַף יִוָּעֲצוּ יַחְדָּו

illud annunciauit tunc † ex , quondam a * hoc fecit audire Quis

מִי הִשְׁמִיעַ זֹאת מִקֶּדֶם מֵאָז הִגִּידָהּ

.me præter Deus vltra † non & ; Dominus ego Nonne

הֲלוֹא אֲנִי יְהוָה וְאֵין־עוֹד אֱלֹהִים מִבַּלְעָדַי

.me præter † non saluans & ,iustus Deus

אֵל־צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ אַיִן זוּלָתִי׃

terræ fines omnes saluamini * & ,me ad Respicite ‡

22 פְּנוּ־אֵלַי וְהִוָּשְׁעוּ כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ כִּי

exiit ‡ iuraui me Per .amplius ‡ non & ,Deus ego

אֲנִי־אֵל וְאֵין עוֹד׃ 23 בִּי נִשְׁבַּעְתִּי יָצָא

mihi quod : reuertetur non & , verbum iustitia † meo ore de

מִפִּי צְדָקָה דָּבָר וְלֹא יָשׁוּב כִּי־לִי

.lingua omnis iurabit ,genu omne curuabitur

תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן׃

:fortitudo & ,iustitia dixit ‡, mihi † Domino in Vtique

24 אַךְ בַּיהוָה לִי אָמַר צְדָקוֹת וָעֹז

succendentes * omnes afficientur pudore at, perueniet eum ad vsq:‡

עָדָיו יָבוֹא וְיֵבֹשׁוּ כֹּל הַנֶּחֱרִים בּוֹ׃

[Margin: בני אתה — עשה צוה — נטה צוה — גלה — † magnæ ‡ transibant,& tui erant, — מדד ‡ambulabant, *transibant: †tibi incuruabant se, téque deprecabātur, dicentes: ‡est — שחח — ישע — ‡afficientur, *erubescent †fabricatores sculptilium. — צור — בוש — seculi. — *disponens †in vanum — תהה †est — ישב ‡tenebrarum, † Frustra — נגד *& † abiecti — בוא *qui efferunt †orant ‡ qui seruat. — consiliamini — נגש יעץ *ab initio, †eo tempore †est †est — ישע ‡Conuertimini quia *salui eritis — פנה ‡ est ‡egressum est †iustitiæ — †est ‡ inquies, iustitia, — עזז ‡& talis qui irascuntur — בוש חרה]

*plantas, ‡cruta, ‖ turpitudo ‡tibi ficut homines alij.

Reuelabitur .flumina transi , *coxam* ‡ detege,*talum**discooperi

3 חֶשְׂפִּי־שֹׁבֶל [a]גַּלִּי־שׁוֹק עִבְרִי נְהָרוֹת׃ תִּגָּל

,visionem : tuum opprobrium videbitur etiam ,*tua nuditas* ‖

[b]עֶרְוָתֵךְ גַּם תֵּרָאֶה חֶרְפָּתֵךְ נָקָם

.*homo* ‡ occurram non & , capiam

אֶקָּח וְלֹא אֶפְגַּע אָדָם׃

:eius nomen exercituum Dominus noster Redemptor

4 גֹּאֲלֵנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ

.Israel Sanctus

קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃

‡tace, *tenebras, †vt vocent

: Chasdim filia,*tenebrositatem**in intra &, *tacita* ‖ Sede

5 שְׁבִי [d]דוּמָם וּבֹאִי בַחֹשֶׁךְ בַּת־כַּשְׂדִּים

.regnorum dominam te *vocabunt* †, adijcies non quia

כִּי לֹא [e]תוֹסִיפִי יִקְרְאוּ־לָךְ גְּבֶרֶת מַמְלָכוֹת׃

contaminaui ,meum populum contra fui Iratus

6 קָצַפְתִּי עַל־עַמִּי חִלַּלְתִּי

eis posuisti non :tua manu in eos dedi & , meam hæreditatem

נַחֲלָתִי וָאֶתְּנֵם בְּיָדֵךְ לֹא־[f]שַׂמְתְּ לָהֶם

.valde tuum iugum aggrauasti senem super,misericordias

רַחֲמִים עַל־זָקֵן הִכְבַּדְתְּ [g]עֻלֵּךְ מְאֹד׃

‡domina:

non vt adeò *(hera* ‡ ero seculum In:dixisti Et

7 וַתֹּאמְרִי לְעוֹלָם אֶהְיֶה גְבָרֶת עַד לֹא־

huius nouissimi recordareris neque , tuum cor super hæc poneres

שַׂמְתְּ אֵלֶּה עַל־לִבֵּךְ לֹא זָכַרְתְּ אַחֲרִיתָהּ׃

†quæ habitas confidenter, quæ dicis ‡tuo: *sum ‡est

fiducia in habitans † delicata hoc audi nunc Et

8 וְעַתָּה שִׁמְעִי־זֹאת עֲדִינָה הַיּוֹשֶׁבֶת לָבֶטַח

Non .amplius me præter † non & ,*Ego :*suo* ‡ corde in *dicens*

הָאֹמְרָה בִּלְבָבָהּ אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד לֹא

.orbitatem cognoscam nec ,vidua sedebo

אֵשֵׁב אַלְמָנָה וְלֹא [h]אֵדַע שְׁכוֹל

*eodem tempore,sterilitas & orbitas, *plenitudine ‖ propter multitudinem

orbitas ,*vna die in**subitò hæc duo tibi venient Et

9 [i]וְתָבֹאנָה לָּךְ שְׁתֵּי־אֵלֶּה רֶגַע בְּיוֹם אֶחָד שְׁכוֹל

multitudine in ‖,te super venient *suâ integritate* *secundũ. *viduitas &*

וְאַלְמֹן [k]כְּתֻמָּם בָּאוּ עָלַיִךְ [l]בְּרֹב

tuorum incantatorum *fortitudine in* ‡ .tuorum* maleficiorum

כְּשָׁפַיִךְ בְּעָצְמַת חֲבָרַיִךְ

‡ propter fortitudinem † vehementè. *malitiæ tuæ, † Nemo videt te.

est Non † : dixisti :*tua malitia in** fidisti Et .*vehementer* †

10 מְאֹד׃ וַתִּבְטְחִי [m]בְרָעָתֵךְ אָמַרְתְּ אֵין

dixisti Et .te auertit ipsa tua scientia & ,tua Sapientia .*me videns*

[n]רֹאָנִי חָכְמָתֵךְ וְדַעְתֵּךְ הִיא שׁוֹבְבָתֶךְ וַתֹּאמְרִי

.vltrà me præter ‡ non & , ‡ Ego :tuo corde in

בְּלִבֵּךְ אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד׃

‡sum ‡ est *dies mala, cuius dilucu- lum ignoras, †quam ‡remouere: ‡quâ nescis. *incantationibus ‡adolescentia tua, ‡poßis

cadet & ,*eius auroram scies non,malum** te super veniet Et

11 וּבָא עָלַיִךְ רָעָה לֹא תֵדְעִי [o]שַׁחְרָהּ וְתִפֹּל

te super veniet & :*eam placare* ‡ poteris non † , contritio te super

עָלַיִךְ הֹוָה לֹא [p]תוּכְלִי כַּפְּרָהּ וְתָבֹא עָלַיִךְ

.*scies non* ‡ ,desolatio repentè

פִּתְאֹם שׁוֹאָה לֹא תֵדָעִי׃

multitudine cum & , tuis *incantatoribus* * cum nunc Sta

12 עִמְדִי־נָא בַחֲבָרַיִךְ וּבְרֹב

fortè si,*tuis pueritijs* † ab laborasti quibus in,tuorum maleficiorum

כְּשָׁפַיִךְ בַּאֲשֶׁר יָגַעַתְּ מִנְּעוּרָיִךְ אוּלַי

.te robores fortè si: proficere *poteris* ‡

תּוּכְלִי [q]הוֹעִיל אוּלַי תַּעֲרוֹצִי׃

‡qui cotemplantur

Stent .tuorum consiliorum multitudine in Laborasti

13 [r]נִלְאֵית בְּרֹב [f]עֲצָתָיִךְ יַעַמְדוּ־

,stellas *in contemplantes* ‡ , cælos speculantes te seruent & ,nunc

נָא וְיוֹשִׁיעֻךְ הֹבְרוּ שָׁמַיִם [t]הַחֹזִים בַּכּוֹכָבִים

.te super sunt ventura quæ † ab ,menses *facientes** cognoscere

מוֹדִיעִם לֶחֳדָשִׁים מֵאֲשֶׁר יָבֹאוּ עָלָיִךְ׃

non,eos combussit ignis,stipula tanquam fuerunt Ecce

14 הִנֵּה הָיוּ כְקַשׁ אֵשׁ שְׂרָפָתַם לֹא־

*faciunt †his ‡est ‡nec ignis

pruna ‡ non .flammæ manu de suam animam liberabunt

[u]יַצִּילוּ אֶת־נַפְשָׁם מִיַּד לֶהָבָה אֵין־גַּחֶלֶת

,eo coram sedendum ad *focus* ‡,se calefaciendum ad

לַחְמָם אוּר [x]לָשֶׁבֶת נֶגְדּוֹ׃

*ij in ‡adolescentia tua, ‡est qui seruet

tui Negotiatores .laborasti quibus* tibi fuerunt Sic

15 כֵּן הָיוּ־לָךְ אֲשֶׁר יָגָעַתְּ סֹחֲרַיִךְ

non , errauerunt suum latus ad vnusquisque , *tuis pueritijs* † ab

מִנְּעוּרַיִךְ אִישׁ לְעֶבְרוֹ [y]תָּעוּ אֵין

.*te saluans* ‡

[z]מוֹשִׁיעֵךְ׃

Margin (left): גלה [a], ערה [b], ישב [c] דום [d], יסף [e], שום [f], עלל [g], ידע [h], בוא [i] תמם [k], רבב [l], רוע [m], ראה [n], נפל [o], יכל [p], יעל [q], לאה [r] יעץ [f], הוברי, ק, חזה, נצל [u], ישב [x], תעה [y], ישע [z]

omne se iactabunt † & ,*iustificabuntur**Domino In .*eum in*

25 בַּיהוָה יִצְדְּקוּ וְיִתְהַלְלוּ כָּל־ בּוֹ׃

.Israel semen

זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃

*ei ‖ iusti erunt, † glorificabũt se omnes qui sunt

CAP. XLVI. מו

corum *dolores* ‡.fuerunt:Nebo se incuruauit,Bel se Curuauit

1 כָּרַע בֵּל קֹרֵס נְבוֹ [a]הָיוּ עֲצַבֵּיהֶם

onere *onerata* *vestra gestatricia* :*iumento* & ,*bestiæ**

לַחַיָּה וְלַבְּהֵמָה נְשֻׂאֹתֵיכֶם עֲמוּסוֹת [b]מַשָּׂא

,simul se incuruauerunt,se Curuauerunt .*lassæ* †

2 לַעֲיֵפָה׃ קָרְסוּ כָרְעוּ יַחְדָּו

captiuitatem in eorum anima & :onus saluare potuerunt non

לֹא יָכְלוּ מַלֵּט מַשָּׂא וְנַפְשָׁם [c]בַּשְּׁבִי

omne & , Iahacob domus me ad Audite .iuit

3 הָלָכָה׃ שִׁמְעוּ אֵלַי בֵּית יַעֲקֹב וְכָל־

,vtero ab *onerati* ‡ , Israel domus residuum

שְׁאֵרִית בֵּית יִשְׂרָאֵל הַעֲמֻסִים מִנִּי־בֶטֶן

ego senectam ad vsque Et .vulua à *portati* *

4 הַנְּשֻׂאִים מִנִּי־רָחַם׃ וְעַד־זִקְנָה אֲנִי

ego & feci Ego .*baiulabo* ego canitiem ad vsque & , ipse

הוּא וְעַד־שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי

,me assimilabitis Cui .eruam & ,*baiulabo* † ego & , feram

5 [d]אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט׃ לְמִי [e]תְדַמְּיוּנִי

‡assimilabor & ,me comparabitis & :adæquabitis &

וְתַשְׁווּ [f]וְתַמְשִׁלוּנִי וְנִדְמֶה׃

calamo in argentum & ,loculo de aurum *Vilipendentes*

6 הַזָּלִים [f]זָהָב מִכִּיס וְכֶסֶף בַּקָּנֶה

:Deum *illud* ‡ faciet & ,aurificem *conducent* * mercede :*appendent* ‡

יִשְׁקֹלוּ יִשְׂכְּרוּ צוֹרֵף וְיַעֲשֵׂהוּ אֵל

super illum Portabunt .se incuruabunt etiam,procident

[g]יִסְגְּדוּ אַף־[h]יִשְׁתַּחֲווּ׃ יִשָּׂאֻהוּ עַל־

7 , stabit & : *se sub* ‡ eum deponent & ,eum gestabunt, humerum

כָּתֵף יִסְבְּלֻהוּ [h]וְיַנִּיחֻהוּ תַחְתָּיו וְיַעֲמֹד

non & ,eum ad clamabit Insuper .*recedet* † non suo loco de

מִמְּקוֹמוֹ לֹא יָמִישׁ אַף־יִצְעַק אֵלָיו וְלֹא

Mementote .eum seruabit non eius tribulatione de ‖, respondebit

8 יַעֲנֶה [i]מִצָּרָתוֹ לֹא יוֹשִׁיעֶנּוּ׃ זִכְרוּ־

cor super præuaricatores reducite :*viros vos præstate* ‡ & , huius

זֹאת [x]וְהִתְאֹשָׁשׁוּ [l]הָשִׁיבוּ פוֹשְׁעִים עַל־לֵב׃

Deus ego quoniam : seculo à ‡ priorum Recordamini

9 זִכְרוּ רִאשֹׁנוֹת מֵעוֹלָם כִּי אָנֹכִי אֵל

,ego sicut*non & ,Deus vltrà *non &

וְאֵין עוֹד אֱלֹהִים וְאֶפֶס כָּמוֹנִי׃

quæ *quondam à* ‡ & ;nouissimum exordio ab Annuncians

10 [m]מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וּמִקֶּדֶם אֲשֶׁר

omnem vt ,stabit meum Consilium ,dicens ;sunt facta non

לֹא־[n]נַעֲשׂוּ אֹמֵר עֲצָתִי תָקוּם וְכָל־

voluerem oriente ab Vocans .faciam meam voluntatem

11 חֶפְצִי אֶעֱשֶׂה׃ קֹרֵא מִמִּזְרָח עַיִט

,sum locutus etiam :mei consilij virum longinqua terra de

מֵאֶרֶץ מֶרְחָק אִישׁ עֲצָתוֹ אַף־דִּבַּרְתִּי

:illud faciam etiam,formaui :illud adducam etiam

אַף־[o]אֲבִיאֶנָּה יָצַרְתִּי אַף־אֶעֱשֶׂנָּה׃

.iustitia à *longinqui* † corde *fortes* ‖ me ad Audite

12 שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי לֵב הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה׃

:se elongabit non ,meam iustitiam feci Appropinquare

13 קֵרַבְתִּי צִדְקָתִי לֹא תִרְחָק

,salutem Sijon in dabo & :faciet moram non mea salus &

[o]וּתְשׁוּעָתִי לֹא תְאַחֵר וְנָתַתִּי בְצִיּוֹן תְּשׁוּעָה

..meam gloriam Israeli

לְיִשְׂרָאֵל תִּפְאַרְתִּי׃

Margin (right): ‡simulachra, חיה [a] *super bestias, & iumẽta:quę portando grauata erant †vsque ad lassitudinem, נשא [b], שבה [c], ‡qui portamini, * & qui gestamini, portabo, †portabo, נשא [d], דמה [e], שוה [f], Qui abire faciunt, זור [f], † ponderant *conducunt ‡ex illo, שחה [g], ‡in loco suo: ינח [h], †mouebit se., צור [i], †roborare vos:, אשש [k], שוב [l], ‡quæ sunt *est, ‡ab initio, נגד [m], עשה [n], auem, עצתי, ק, בוא [o], ‖duri †qui lõgè estis, ישע [o]

CAP. XLVII. מז

,Babel filia virgo puluerem super sede & ,Descende

1 רְדִי [p]וּשְׁבִי עַל־עָפָר בְּתוּלַת [q]בַּת־בָּבֶל

non quia :Chasdim filia * solium ‡ non : terra in sede

שְׁבִי־לָאָרֶץ אֵין־כִּסֵּא בַּת־כַּשְׂדִּים כִּי לֹא

.delicatam & ,teneram te *vocabunt* † adijcies

[r]תוֹסִיפִי יִקְרְאוּ־לָךְ רַכָּה וַעֲנֻגָּה׃

,*tuam comam detege* ‡ farinam mole & ,*molas* ‡ Tolle

2 [f]קְחִי רֵחַיִם וְטַחֲנִי קָמַח [u]גַּלִּי צַמָּתֵךְ

Margin: ישב [p] בנה [q] ‡erit *ô †vt vocent, יסף [r] רכך, ‡molam, ‡denuda cincinnos tuos, לקח [f] גלה

CAP. XLVIII. מח

nomine in vocati , Iahacob domus hoc Audite
1 שִׁמְעוּ־זֹאת בֵּית־יַעֲקֹב הַנִּקְרָאִים בְּשֵׁם
nomen per iurantes † , exierunt Iehudah aquis de* &, Israel
יִשְׂרָאֵל וּמִמֵּי יְהוּדָה יָצָאוּ הַנִּשְׁבָּעִים בְּשֵׁם
,veritate in non ,facient recordari Israel Deo in † & ,Domini
יְהוָה וּבֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַזְכִּירוּ לֹא בֶאֱמֶת
,se vocauerunt sanctitatis ciuitate de Nam .iustitia in nec
2 וְלֹא בִצְדָקָה׃ כִּי־מֵעִיר הַקֹּדֶשׁ נִקְרָאוּ
exercituum Dominus : sunt innixi Israel Deo super &
וְעַל־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נִסְמָכוּ יְהוָה צְבָאוֹת
meo ore ex & , annunciaui tunc | ex Priora .eius nomen
3 שְׁמוֹ׃ הָרִאשֹׁנוֹת מֵאָז הִגַּדְתִּי וּמִפִּי
.venerunt & , feci Repente .ea feci audire & ,exierunt
יָצְאוּ וְאַשְׁמִיעֵם פִּתְאֹם עָשִׂיתִי וַתָּבֹאנָה׃
,ferri * neruus ‡ &: tu † durus quòd mea scientia Ex*
4 מִדַּעְתִּי כִּי קָשֶׁה אָתָּה וְגִיד בַּרְזֶל
,tunc ex ‡ tibi annunciaui Et .æs * tua frons & ,tua ceruix
5 עָרְפֶּךָ וּמִצְחֲךָ נְחוּשָׁה׃ וָאַגִּיד לְךָ מֵאָז
meus Dolor ‡ : diceres fortè ne ,te feci audire veniret antequam
בְּטֶרֶם תָּבוֹא הִשְׁמַעְתִּיךָ פֶּן־תֹּאמַר עָצְבִּי
.ea præcepit meum conflatile & , meum sculptile & , ea fecit
עָשָׂם וּפִסְלִי וְנִסְכִּי צִוָּם׃
? annunciabitis * nonne vos & ,hoc totum vide ,Audisti
6 שָׁמַעְתָּ חֲזֵה כֻּלָּהּ וְאַתֶּם הֲלוֹא תַגִּידוּ
.ea sciuisti non & ,‡ cõseruata &,nunc ex noua te feci audire
הִשְׁמַעְתִּיךָ חֲדָשׁוֹת מֵעַתָּה וּנְצֻרוֹת וְלֹא יְדַעְתָּם׃
non & ,† diem ante & ,tunc ‡ ex non & ,sunt creata Nunc
7 עַתָּה נִבְרְאוּ וְלֹא מֵאָז וְלִפְנֵי־יוֹם וְלֹא
.ea cognoui Ecce ,diceres fortè ne : ea audisti
שְׁמַעְתָּם פֶּן־תֹּאמַר הִנֵּה יְדַעְתִּין׃
etiam ,cognouisti non etiam ,audisti non Etiam
8 גַּם לֹא־שָׁמַעְתָּ גַּם לֹא יָדַעְתָּ גַּם
præuaricando * noui nam : tua auris aperta fuit non tunc ex
מֵאָז לֹא־פִתְּחָה אָזְנֶךָ כִּי יָדַעְתִּי בָּגוֹד
.tibi est vocatum vtero ab præuaricator & ,præuaricaberis
תִּבְגּוֹד וּפֹשֵׁעַ מִבֶּטֶן קֹרָא לָךְ׃
mea laude & , meũ furorem prolongabo meum nomen Propter
9 לְמַעַן שְׁמִי אַאֲרִיךְ אַפִּי וּתְהִלָּתִי
.te succidendum † non ad | : tibi frenum iniiciam
אֶחֱטָם־לָךְ לְבִלְתִּי הַכְרִיתֶךָ׃
camino in te elegi : argento in ‡ non, & ,te purgaui Ecce
10 הִנֵּה צְרַפְתִּיךָ וְלֹא בְכָסֶף בְּחַרְתִּיךָ בְּכוּר
quomodo ‡ nam ,faciam me propter, me Propter .afflictionis
11 עֹנִי׃ לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה כִּי אֵיךְ
.dabo non alteri meam gloriam & ? prophanabitur
יֵחָל וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא־אֶתֵּן׃
ipse ego : meus † vocatus Israel & ,Iahacob me ad Audi
12 שְׁמַע אֵלַי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל מְקֹרָאִי אֲנִי־הוּא
mea manus Etiam .nouissimus ego etiam ,primus ego
13 אֲנִי רִאשׁוֹן אַף אֲנִי אַחֲרוֹן׃ אַף־יָדִי
vocans : cælos est mensa palmo mea dextera & ,terram fundauit
יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם קֹרֵא
, vos omnes vos Congregate .simul stabunt,eos ad ego
14 אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו׃ הִקָּבְצוּ כֻלְּכֶם
Dominus ‡ista annunciauit eos inter quis , audite &
וּשְׁמָעוּ מִי בָהֶם הִגִּיד אֶת־אֵלֶּה יְהוָה
eius brachium & ,Babel in eius voluntatem faciet,eum dilexit
אֲהֵבוֹ יַעֲשֶׂה חֶפְצוֹ בְּבָבֶל וּזְרֹעוֹ
:eum vocaui etiam , sum locutus ego Ego .Chasdim †
15 כַּשְׂדִּים׃ אֲנִי אֲנִי דִּבַּרְתִּי אַף־קְרָאתִיו
.eius via prosperabitur & ,eum adduxi
הֲבִיאֹתִיו וְהִצְלִיחַ דַּרְכּוֹ׃
capite à non , hoc audite ,me ad Appropinquate
16 קִרְבוּ אֵלַי שִׁמְעוּ־זֹאת לֹא מֵרֹאשׁ
nunc & : ego ‡ ibi ,illud esse tempore à sum locutus abscondito in
בַּסֵּתֶר דִּבַּרְתִּי מֵעֵת הֱיוֹתָהּ שָׁם אָנִי וְעַתָּה
.eius spiritus & ,me misit Dominus || Dominus
אֲדֹנָי יְהוִה שְׁלָחַנִי וְרוּחוֹ׃
: Israel Sanctus tuus redemptor Dominus dixit Sic
17 כֹּה־אָמַר יְהוָה גֹּאַלְךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל

qui vocatis vos · * qui · † qui iurant · ‡ Dei · אָמֵן a · ‡ eo tempore · נגר b · עשה c · * Iam noui † es : ‡ vt * ferreus · ירע d · * vt ‡ ex eo tẽpore, ‡ idolum meũ · עשה e · * aliis · נגר f · hoc tempore, ‡ apud me, · ‡ eo tempore, † hunc, · † eo tempore * quod · vocatus es: · * propter laudẽ meam prolongabo iram meam ‖ vt † succidere faciam · חלל g · ‡ tanquam argentum ‡ alioqui esset pollutum nomen meum: · חלל h נתן · tà me: · נגר k · † erit in · בוא l · principio · * quo res euenit ,e am: · היה m · ‡ Deus

te ambulare faciẽs, proficiendũ ad, te doces tuus Deus Dominus Ego
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְלַמֶּדְךָ לְהוֹעִיל מַדְרִיכֲךָ
:mea mandata ad attendisses Vtinam .ambulabis* via in
18 בְּדֶרֶךְ תֵּלֵךְ׃ לוּא הִקְשַׁבְתָּ לְמִצְוֹתָי
maris fluctus sicut tua iustitia & : tua pax flumen sicut fuisset &
וַיְהִי כַנָּהָר שְׁלוֹמֶךָ וְצִדְקָתְךָ כְּגַלֵּי הַיָּם׃
,suorum viscerum germina | & ,tuum semen arena veluti fuisset Et
19 וַיְהִי כַחוֹל זַרְעֶךָ וְצֶאֱצָאֵי מֵעֶיךָ
eius nomen deleretur † non & .excideretur non :eius viscera ‡ sicut
כִּמְעֹתָיו לֹא־יִכָּרֵת וְלֹא־יִשָּׁמֵד שְׁמוֹ
, Chasdim à fugite , Babel de Egredimini .meis faciebus * à
20 מִלְּפָנָי׃ צְאוּ מִבָּבֶל בִּרְחוּ מִכַּשְׂדִּים
illud efferte ;hoc facite audire ,annunciate præconij | voce in
בְּקוֹל רִנָּה הַגִּידוּ הַשְׁמִיעוּ זֹאת הוֹצִיאוּהָ
suũ seruum Dominus Redemit ,dicite terræ extremum ad vsque
עַד־קְצֵה הָאָרֶץ אִמְרוּ גָּאַל יְהוָה עַבְדּוֹ
,eos fecit ambulare deserta per ,sitierunt non Et .Iahacob
21 יַעֲקֹב׃ וְלֹא צָמְאוּ בָּחֳרָבוֹת הוֹלִיכָם
fluxerunt & ,petram scidit & :eis fecit fluere petra de aquis
מַיִם מִצּוּר הִזִּיל לָמוֹ וַיִּבְקַע־צוּר וַיָּזֻבוּ
.impiis ,Dominus dixit , pax † Non .aquæ
22 מָיִם׃ אֵין שָׁלוֹם אָמַר יְהוָה לָרְשָׁעִים׃

vt prosim tibi, · יער a · * per quam · ילך b · צוה c · גלל d · ‡ filij vteri tui. · יצא e מעה f · ‡ lapilli · † dissiparetur · * facie mea. · ‡ clamoris · רנן g · נזל h זוב i · † est

CAP. XLIX. מט

:longè de nationes † attendite & ,me ad insulæ || Audite
1 שִׁמְעוּ אִיִּים אֵלַי וְהַקְשִׁיבוּ לְאֻמִּים מֵרָחוֹק
meæ matris visceribus ‡ de ,me vocauit vtero ab Dominus
יְהוָה מִבֶּטֶן קְרָאָנִי מִמְּעֵי אִמִּי
,meum os posuit Et .meum nomen fecit memorare
2 הִזְכִּיר שְׁמִי׃ וַיָּשֶׂם פִּי
:me abscondit suæ manus vmbra in , acutum gladium sicut
כְּחֶרֶב חַדָּה בְּצֵל יָדוֹ הֶחְבִּיאָנִי
.me abscondit sua pharetra in,tersam sagittam in me posuit &
וַיְשִׂימֵנִי לְחֵץ בָּרוּר בְּאַשְׁפָּתוֹ הִסְתִּירָנִי׃
te in quia : Israel , tu ‡ meus Seruus ,mihi dixit Et
3 וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי־אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בְּךָ
vanum in ‖ ,laboraui vacuum In , dixi ego Et .glorior
4 אֶתְפָּאָר׃ וַאֲנִי אָמַרְתִּי לְרִיק יָגַעְתִּי לְתֹהוּ
meum iudicium profectò † consumpsi meam fortitudinem vanè &
וְהֶבֶל כֹּחִי כִלֵּיתִי אָכֵן מִשְׁפָּטִי
.meo Deo cum meum opus & ,Domino cum
אֶת־יְהוָה וּפְעֻלָּתִי אֶת־אֱלֹהָי׃
seruum in vtero ex me formans Dominus dixit nunc Et
5 וְעַתָּה אָמַר יְהוָה יֹצְרִי מִבֶּטֶן לְעֶבֶד
: colligetur ‡ non Israel & ,eum ad Iahacob reducendum ad †,sibi
לוֹ לְשׁוֹבֵב יַעֲקֹב אֵלָיו וְיִשְׂרָאֵל לֹא יֵאָסֵף
.mea fortitudo fuit me* Deus &|,Domini oculis in ero gloriosus &
וְאֶכָּבֵד בְּעֵינֵי יְהוָה וֵאלֹהַי הָיָה עֻזִּי׃
suscitandum ad seruum * mihi te esse ab | est Leue , dixit Et
6 וַיֹּאמֶר נָקֵל מִהְיוֹתְךָ לִי עֶבֶד לְהָקִים
:conuertendum ad Israel seruatos ‡ , Iahacob tribus
אֶת־שִׁבְטֵי יַעֲקֹב וּנְצִירֵי יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב
ad vsque meam salutem existendum ad ‡ , gentium lucem in te dedi &
וּנְתַתִּיךָ לְאוֹר גּוֹיִם לִהְיוֹת יְשׁוּעָתִי עַד־
redemptor Dominus dixit Sic .terræ extremum
7 קְצֵה הָאָרֶץ׃ כֹּה אָמַר־יְהוָה גֹּאֵל
abominatam ad , anima contemptum † ad , eius sanctus Israel
יִשְׂרָאֵל קְדוֹשׁוֹ לִבְזֹה־נֶפֶשׁ לִמְתָעֵב
:surgent & , videbunt reges : dominorum seruum ad , gentem
גּוֹי לְעֶבֶד מֹשְׁלִים מְלָכִים יִרְאוּ וָקָמוּ
; † fidelis quia .Dominum propter : se incuruabunt & ,principes
שָׂרִים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְמַעַן יְהוָה אֲשֶׁר נֶאֱמָן
.te elegit & ,Israel Sanctum
קְדֹשׁ יִשְׂרָאֵל וַיִּבְחָרֶךָּ׃
,te exaudiui voluntatis | tempore In , Dominus dixit Sic
8 כֹּה אָמַר יְהוָה בְּעֵת רָצוֹן עֲנִיתִיךָ
te dabo &, te conseruabo & : tibi sum auxiliatus die in &
וּבְיוֹם יְשׁוּעָה עֲזַרְתִּיךָ וְאֶצָּרְךָ וְאֶתֶּנְךָ
faciendũ hæreditare ad ,terram suscitandum ad ,populi fœdus in
לִבְרִית עָם לְהָקִים אֶרֶץ לְהַנְחִיל
.desolatas hæreditates
נְחָלוֹת שֹׁמֵמוֹת׃

‡ insulares † populi · אִי k · ‡ ventre · מעה l · חדד m · צלל n · חצץ o · ‡ es · ‡ inaniter · תהה p · ‡ at · כלה q · † vt reducam ‡ congregabit se: · לו ק · ‡ vt sis * seruus · עזז r חיה · ‡ desolatos · ונצורי ק · שוב t · ‡ vt sis salus mea · † contẽptibilem animam, · ראה u קום · † est; · שחה x · ‡ placito · רצה z ענה

Iudices tuos iudicabo, ego tuos filios & ,litigabo ego tuo litigatore cum &

וְאֶת־יְרִיבֵךְ אָנֹכִי אָרִיב וְאֶת־בָּנַיִךְ אָנֹכִי

.te depopulantes faciam comedere Et .ſeruabo

אוֹשִׁיעַ׃ וְהַאֲכַלְתִּי אֶת־מוֹנַיִךְ אֶת־ 26

:ſe inebriabunt ſuo ſanguine muſto tanquam & ,ſuam carnem

בְּשָׂרָם וְכֶעָסִיס דָּמָם יִשְׁכָּרוּן

,te ſaluans ‡ Dominus ego quòd caro omnis ſcient &

וְיָדְעוּ כָל־בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה מוֹשִׁיעֵךְ

.Iahacob fortis† tuus redemptor &

וְגֹאֲלֵךְ אֲבִיר יַעֲקֹב׃

CAP. L. נ

excisionis *liber iſte Vbi ‖: Dominus dixit Sic

כֹּה ׀ אָמַר יְהוָה אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת 1

,meis fœneratoribus ex ‡ quis aut ? eam dimiſi quam ,veſtræ matris

אִמְּכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּיהָ אוֹ מִי מִנּוֹשַׁי

.eſtis vẽditi veſtris præuaricationibus in ‡En? ei vos vendidi cui

אֲשֶׁר־מָכַרְתִּי אֶתְכֶם לוֹ הֵן בַּעֲוֹנֹתֵיכֶם נִמְכַּרְתֶּם

.veſtra mater eſt dimiſſa veſtris præuaricationibus in* &

וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם׃

reſpondens non & ,vocaui ?vir† non & ,veni Cur

מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה 2

:redemptione à mea manus ſe abbreuiabit ſe abbreuiando num

הֲקָצוֹר קָצְרָה יָדִי מִפְּדוּת

Ecce ?eruendum ad potentia me in * non an &

וְאִם־אֵין־בִּי כֹחַ לְהַצִּיל הֵן

flumina ponam , mare faciam ſiccare mea increpatione in

בְּגַעֲרָתִי אַחֲרִיב יָם אָשִׂים נְהָרוֹת

morietur ‖ & ,aqua non à ‡ eorum piſcis fœtebit * : deſertum‡

מִדְבָּר תִּבְאַשׁ דְּגָתָם מֵאֵין מַיִם וְתָמֹת

ponam ſaccum & : caligine† cælos Induam ſiti in

בַּצָּמָא׃ אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים 3

linguam mihi dedit Deus Dominus .eorum operimentum

כְּסוּתָם׃ אֲדֹנָי יֱהוִה נָתַן לִי לְשׁוֹן 4

excitabit,verbum laſſo opportune loqui ſciendum ad‖; eruditorum

לִמּוּדִים לָדַעַת לָעוּת אֶת־יָעֵף דָּבָר יָעִיר ׀

audiendum ad aurem mihi * excitabit ; mane in mane in ‡

בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר יָעִיר לִי אֹזֶן לִשְׁמֹעַ

,aurem mihi aperuit Deus Dominus .doctis †ſicut

כַּלִּמּוּדִים׃ אֲדֹנָי יֱהוִה פָּתַח־לִי אֹזֶן 5

.ſum reuerſus non retrorſum:fui rebellis non ego &

וְאָנֹכִי לֹא מָרִיתִי אָחוֹר לֹא נְסוּגֹתִי׃

:decapillantibus ‡ meas genas & ,percutientibus dedi meum Corpus

גֵּוִי נָתַתִּי לְמַכִּים וּלְחָיַי לְמֹרְטִים 6

.ſputo & ,ignominiis ab abſcondi non meas facies

פָּנַי לֹא הִסְתַּרְתִּי מִכְּלִמּוֹת וָרֹק׃

non ideò :mihi auxiliabitur Deus meus Dominus Et

וַאדֹנָי יֱהוִה יַעֲזָר־לִי עַל־כֵּן לֹא 7

noui & ,ſilicem vt meas facies ‖ poſui ideò :erubui

נִכְלָמְתִּי עַל־כֵּן שַׂמְתִּי פָנַי כַּחַלָּמִישׁ וָאֵדַע

quis , me iuſtificans Propinquus* .afficiar pudore non quòd

כִּי־לֹא אֵבוֹשׁ׃ קָרוֹב מַצְדִּיקִי מִי־ 8

?mei iudicij auctor† quis .ſimul ſtemus ?mecum contendet

יָרִיב אִתִּי נַעַמְדָה יָּחַד מִי־בַעַל מִשְׁפָּטִי

:mihi auxiliabitur Dominus‖Dominus En ,me ad accedat

יִגַּשׁ אֵלָי׃ הֵן אֲדֹנָי יֱהוִה יַעֲזָר־לִי 9

veſtimentum vt ipſi omnes Ecce ? me faciat impium ipſe ‡ quis

מִי־הוּא יַרְשִׁיעֵנִי הֵן כֻּלָּם כַּבֶּגֶד

timens vos inter Quis .eos comedet tinea, veteraſcent

יִבְלוּ עָשׁ יֹאכְלֵם׃ מִי בָכֶם יְרֵא 10

,tenebris† ambulauit qui : ſui ſerui voce in audiens, Dominum

יְהוָה שֹׁמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ אֲשֶׁר ׀ הָלַךְ חֲשֵׁכִים

innitatur & ,Domini nomine in ſperet .ſibi ſplendor non &

וְאֵין נֹגַהּ לוֹ יִבְטַח בְּשֵׁם יְהוָה וְיִשָּׁעֵן

vos cingentes†, ignem accendentes‡ vos omnes Ecce ?ſuo Deo in

בֵּאלֹהָיו׃ הֵן כֻּלְּכֶם קֹדְחֵי אֵשׁ מְאַזְּרֵי 11

†ſcintillis in & ,veſtri ignis foco in ambulate ,ſcintillis

זִיקוֹת לְכוּ ׀ בְּאוּר אֶשְׁכֶם וּבְזִיקוֹת

dolore in ,vobis hoc fuit mea manu De .incendiſtis

בִּעַרְתֶּם מִיָּדִי הָיְתָה־זֹּאת לָכֶם לְמַעֲצֵבָה

.iacebitis

תִּשְׁכָּבוּן׃

Marginal notes (left): Iudices tuos iudicabo, | c ריב | *ſpoliantes | d ישע | ‡ſeruo | †quod eſt | ‖Quis eſt | *repudij | ‡creditores mei, quibus | e נשה | ‡propter iniquitates veſtras | f עור | *propter ſcelera veſtra | †erat quiſpiā? | ‖erat qui reſponderet? | g בוא h פדה | *eſt | i נצל | k שום | ‡in | * cõputreſcet piſces | ‡eo quòd non erit | ‖morientur | †tenebris: | l מות m שק | ‖vt ſciā dicere tempore ſuo ſitibundo | n עות o עור | ‡ſingulo mane, | *inquam | †doctis. | p מרה | ‡vellentibus: | faciem meam | q רקק | ‖faciem meam | r שום s ידע | *Iuxta eſt qui iuſtificat | †qui habet iudicium meū? | t רוב | ‖Deus | u נגש | ‡qui eſt | x בלה | audiat vocem | †in | ſine ſplẽdore. | *accenditis | †& cingitis | †quas | moriemini.

,tenebroſitate † in qui iis ,Exite ,vinctis dicendum Ad

לֵאמֹר לַאֲסוּרִים צֵאוּ לַאֲשֶׁר בַּחֹשֶׁךְ 9

locis editis ‖omnibus in &,paſcentur vias ſuper, vos Manifeſtate

הִגָּלוּ עַל־דְּרָכִים יִרְעוּ וּבְכָל־שְׁפָיִים

non & ,ſitient neque eſurient Non .eorum paſcuum

מַרְעִיתָם׃ לֹא יִרְעָבוּ וְלֹא יִצְמָאוּ וְלֹא־ 10

,eos deducet eorum miſerator quia : ſol nec , æſtus eos percutiet

יַכֵּם שָׁרָב וָשָׁמֶשׁ כִּי־מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם

omnes †ponam Et .eos ducet aquarum ſcaturigines ‖ ad &

וְעַל־מַבּוּעֵי מַיִם יְנַהֲלֵם׃ וְשַׂמְתִּי כָל־ 11

.exaltabuntur meæ ſtratæ via &:viam in meos montes

הָרַי לַדָּרֶךְ וּמְסִלֹּתַי יְרֻמוּן׃

iſti ecce & ;venient longinquo à iſti Ecce

הִנֵּה־אֵלֶּה מֵרָחוֹק יָבֹאוּ וְהִנֵּה־אֵלֶּה 12

.Sinim terra de iſti & , mari à* &,aquilone ab

מִצָּפוֹן וּמִיָּם וְאֵלֶּה מֵאֶרֶץ סִינִים׃

conclamate‖& , terra exulta & ,cæli dicite Præconia ‖ †

רָנּוּ שָׁמַיִם וְגִילִי אֶרֶץ וּפִצְחוּ 13

,ſuum populum Dominus eſt conſolatus quia :præconio ‡ montes

הָרִים רִנָּה כִּי־נִחַם יְהוָה עַמּוֹ

me Dereliquit, Siion Dixitque .miſerebitur ſuorū afflictorum ‡ &

וַעֲנִיָּו יְרַחֵם׃ וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזָבַנִי 14

obliuiſcetur Nunquid .mei eſt oblitus Dominus &,Dominus

יְהוָה וַאדֹנָי שְׁכֵחָנִי׃ הֲתִשְׁכַּח 15

iſtæ ‖ etiam ,ſui vteri filij miſerendo à ,ſui lactentis * mulier

אִשָּׁה עוּלָהּ מֵרַחֵם בֶּן־בִּטְנָהּ גַּם־אֵלֶּה

.tui obliuiſcar non ego at ,obliuiſcantur ‡

תִשְׁכַּחְנָה וְאָנֹכִי לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ׃

.ſemper † me coram tui muri :te exaraui volis ſuper Ecce

הֵן עַל־כַּפַּיִם חַקֹּתִיךְ חוֹמֹתַיִךְ נֶגְדִּי תָּמִיד׃ 16

te à ,te deſtruentes & .te demolientes :tui ſtructores Feſtinauerunt*

מִהֲרוּ בָּנָיִךְ מְהָרְסַיִךְ וּמַחֲרִבַיִךְ מִמֵּךְ 17

iſti omnes : vide & , tuos oculos circum ‡ Leua ,exibunt

יֵצֵאוּ׃ שְׂאִי־סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי כֻּלָּם 18

,Dominus dixit .ego Viuens ‖ :tibi venerunt,ſe congregauerunt

נִקְבְּצוּ בָאוּ־לָךְ חַי־אָנִי נְאֻם־יְהוָה

eos ligabis & :te veſties ornamento vt , his omnibus quia

כִּי כֻלָּם כַּעֲדִי תִלְבָּשִׁי וּתְקַשְּׁרִים

terra & ,tuæ ſolitudines & ,tua deſerta Quia .ſponſa tanquam†

כַּכַּלָּה׃ כִּי חָרְבֹתַיִךְ וְשֹׁמְמֹתַיִךְ וְאֶרֶץ 19

ſe elongabūt & ,incola ab erit arcta nunc nam: tuæ deſtructionis

הֲרִסֻתֵךְ כִּי עַתָּה תֵּצְרִי מִיּוֹשֵׁב וְרָחֲקוּ

filij tuis auribus in dicent Adhuc .te abſorbentes ‡

מְבַלְּעָיִךְ׃ עוֹד יֹאמְרוּ בְאָזְנַיִךְ בְּנֵי 20

,mihi accede ‖ :locus mihi eſt Anguſtus: tuarum orbitatum

שִׁכֻּלָיִךְ צַר־לִי הַמָּקוֹם גְּשָׁה־לִּי

mihi genuit Quis ,tuo corde in dices Et .habitabo &

וְאֵשֵׁבָה׃ וְאָמַרְתְּ בִּלְבָבֵךְ מִי יָלַד־לִי 21

,demigrans †ſolitaria & .orbata ego & ?iſtos

אֶת־אֵלֶּה וַאֲנִי שְׁכוּלָה וְגַלְמוּדָה גֹּלָה ׀

:ego ſola remanſi ego En ?euexit * qui iſtos & .recedens &

וְסוּרָה וְאֵלֶּה מִי גִדֵּל הֵן אֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי

,Dominus ‡ Dominus dixit Sic ?ipſi vbi ‡ iſti

אֵלֶּה אֵיפֹה הֵם׃ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה 22

populos ad & ,meam manum gentes ad †leuabo Ecce

הִנֵּה אֶשָּׂא אֶל־גּוֹיִם יָדִי וְאֶל־עַמִּים

tuæ filiæ & ,ſinu‖in tuos filios afferent & : meū vexillū exaltabo

אָרִים נִסִּי וְהֵבִיאוּ בָנַיִךְ בְּחֹצֶן וּבְנֹתַיִךְ

,tui nutricij reges erunt Et .portabuntur humerum ſuper

עַל־כָּתֵף תִּנָּשֶׂאנָה׃ וְהָיוּ מְלָכִים אֹמְנַיִךְ 23

ſe incuruabunt terra facies † .tuæ lactatrices ‡ eorum dominæ ‖ &

וְשָׂרוֹתֵיהֶם מֵינִיקֹתַיִךְ אַפַּיִם אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ־

ego ‡ quòd ſcies & :lingent tuorum pedum puluerem & , tibi

לָךְ וַעֲפַר רַגְלַיִךְ יְלַחֵכוּ וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי

.me expectantes ‖ afficientur pudore non quod*,Dominus

יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־יֵבֹשׁוּ קֹוָי׃

captiuitas an & ?captura * forti à tolletur Nunquid

הֲיֻקַּח מִגִּבּוֹר מַלְקוֹחַ וְאִם־שְׁבִי 24

Etiam ,Dominus dixi ‖ ſic Etenim † ?euadet iuſti ‡

צַדִּיק יִמָּלֵט׃ כִּי־כֹה ׀ אָמַר יְהוָה גַּם־ 25

:euadet violenti captura ‡ & ,tolletur fortis captiuitas

שְׁבִי גִבּוֹר יֻקָּח וּמַלְקוֹחַ עָרִיץ יִמָּלֵט

Marginal notes (right): †tenebris, | a יצא | ‖locis excelſis | b גלה c רעה | erunt paſcua | d נהג | ‖fontes | †in omnibus montib. meis | ‡ſemitæ | e שום | f סלל | g בוא | *Occidente | †Laudate | ‖cantate | ופצחו | ק | ‡laudem: | ‡pauperum | h רנן i ענה | *infantis ſui, vt non miſereatur ‖ ſi | ‡obliuiſcerētur. | in manibus deſcripſi † ſunt | k כפף l חקק | *Acceleràtqui te ædificent: diſſipantes vero | *in circuitu | m נשא | ‡Viuo | n חיה | †vt torques collo tuo | propter multitudinem habitatorum. | o יצר | ‡perdentes | ‖cede | p צור | q ישב | * educauit | ‡ vnde ſunt? | ‡Deus | †ſuper | ‖vlna. | r רום s נסס | *reginæ | *nutrices | †proni in | t שרה u ינק | x שחה | ‡ſum | ‖ſperantes in | y בוש z קוה | *præda? & nū | a שבה | ‡iuſta † Verè | ‡prædarobuſti | b לקח

.corrumpendum ad *parauit quando* , *coarctantis excandescentia*
חמת ᵃ המציק כאשר כונן להשחית
:*solui demigrans* ‡ Festinauit ? *coarctantis* ‡ furor † vbi Et
14 ואיה חמת המציק: מהר צעה להפתח
.eius panis deficiet nec ,fouea in * morietur non &
ולא־ימות ᵇ לשחת ולא יחסר לחמו:
personuerũt &,mare *findens* ‡ tuus Deus Dominus ‡ ego Et
15 ואנכי יהוה אלהיך רגע הים ᶜ ויהמו
eius nomen exercituum Dominus,eius fluctus,
גליו יהוה צבאות שמו:
meæ manus vmbra in &,tuo ore in mea verba posui Et
16 ᵈ ואשם דברי בפיך ובצל ידי
,terram *fundandum ad* & ‡ ,cælos *plantandum ad* * :te protexi
כסיתיך לנטע שמים וליסד ארץ
,tu † meus populus,Siion ad *dicendum ad* ‖ &
ולאמר לציון עמי אתה:
bibisti quæ , Ierusalaim surge , te suscita , te Suscita
17 ᵉ התעוררי התעוררי קומי ירושלם אשר ᶠ שתית
fecem : eius *excandescentiæ* ‡ calicem Domini manu de
מיד יהוה את־כוס ᵍ חמתו את־קבעת
.expressisti , bibisti *veneni mortiferi* calicis,
כוס התרעלה שתית ʰ מצית:
non & : genuit ‡ filiis omnibus ex ei ductor † Non
18 אין־מנהל לה מכל־בנים ילדה ואין
.*magnificauit* † filiis omnibus ex ,eius manum *in apprehendens* *
מחזיק בידה מכל־בנים גדלה:
;tibi condolebit quis ,tibi *euenientia* ‡ hæc Duo
19 ⁱ שתים הנה קראתיך מי ינוד לך
?te consolabor quo † :gladius & , famis & ‡,contritio & Vastitas
ᵏ השד והשבר והרעב והחרב מי אנחמך:
,platearum omnium capite in iacuerunt,defecerunt tui Filij
20 בניך עלפו שכבו בראש כל־חוצות
,Domini *excandescentia* ‡ pleni :*retu* † siluestris bos vt
כתוא מכמר המלאים חמת־יהוה
hoc nunc audi Idcirco .tui Dei increpatione
21 גערת אלהיך: לכן שמעי־נא זאת
.vino à non & ,ebria & , *afflicta* ‡
ˡ עניה ושכרת ולא מיין:
tuus Deus & ,Dominus tuus Dominus dixit Sic
22 כה־אמר אדניך יהוה ואלהיך
calicem ,tua manu de tuli Ecce *suo populo litigabit* †
ᵐ יריב עמו הנה לקחתי מידך את־כוס
non : mei furoris calicis fecem :*mortiferi veneni* ‡
התרעלה את־קבעת כוס חמתי לא־
.vltrà illum *bibendum ad* adiicies
ⁿ תוסיפי לשתותה עוד:
dixerunt qui ,te depopulantium manu in illum ponam Et
23 ᵒ ושמתיה ביד מוגיך אשר־אמרו
terram quasi posuisti ‡ & : transibimus * &,te Incurua,tuæ animæ
לנפשך ᵖ שחי ונעברה ותשימי כארץ
.transeuntibus plateam sicut &, tuum corpus
גוך וכחוץ לעברים:

CAP. LII. נב

te indue:Siion tuã fortitudinem te indue,te suscita,te Suscita
1 עורי עורי לבשי ᵍ עזך ציון לבשי
non quia :*sanctitatis* ‖ ciuitas Ierusalaim , tuæ gloriæ vestimenta
בגדי תפארתך ירושלם עיר הקדש כי לא
.immundus & ,*præputiatus* ‡ vltrà te *in* ‡ veniat † adiiciet
יוסיף יבא־בך עוד ערל וטמא:
te solue : Ierusalaim sede surge , puluere de te Excute
2 התנערי מעפר קומי ʳ שבי ירושלם התפתחו
.Siion filia captiua ,tui colli vinculis *
ˢ מוסרי צוארך ᵗ שביה בת־ציון:
:estis venundati Gratis , Dominus dixit sic Quia
3 כי־כה אמר יהוה חנם נמכרתם
Dominus dixit sic Quia .eritis redempti argento *in non* ‡ &
ולא בכסף תגאלו: כי כה אמר אדני
,principio in meus populus descendit Ægyptum : *Dominus* †
4 יהוה מצרים ירד־עמי בראשנה
.eum oppressit nihilo pro Assur & : ibi *peregrinandum ad*
לגור שם ואשור באפס עשקו:

furore affligẽtis,& qui parat se | † est | ‡ opprimẽtis? | ‡ ligatus, vt solueretur: | ᵃ צוק ᵇ שוח | * quis ‡ sum | ‡ qui diuisi | ᶜ המה | ᵈ שום | * vt plantem | ‡ & fundem | dicam † es | ᵉ עור | ᶠ שתה | ‡ furoris | ᵍ יחם | ‡ angustiæ | ʰ מצה | † est ‡ quos | * est qui apprehendat | † quos enutriuit. | ‡ eueniunt | ⁱ שנה | ‡ seu † in | ᵏ שדד | † in reti: | ‡ furore | ‡ pauper. | ‖ angustiis, | ˡ ענה | † iudicari faciet populum suum. | ᵐ רוב | † angustiæ: vt bibas | ⁿ יסף | ᵒ שום | super te ‡ tu | ᵖ שחה | ᵍ עזז | ‖ sancta: | † vt ‡ per | ‡ in circũcisus, | התפתחי | ק | * à | ʳ ישב ˢ יסר | ᵗ שבה | ‡ absque | † Deus: In | ‖ vt peregrinetur

CAP. LI. נא

,Dominum quærentes ,iustitiam sequentes me ad Audite
1 שמעו אלי רדפי צדק מבקשי יהוה
cisternæ perforationem ad & ,estis excisi † petram ad aspicite † vnde
ᵃ הביטו אל־צור חצבתם ואל־ᵇ מקבת בור
,vestrum patrem Abraham ad Aspicite .estis eruti ‡ ‡ vnde
2 נקרתם: הביטו אל־אברהם אביכם
,ei benedixi & , cũ vocaui vnum quia : vos *peperit* , Sarah ad &
ואל־שרה תחוללכם כי־אחד קראתיו ואברכהו
, Siion Dominus est consolatus Quia .eum multiplicaui &
3 וארבהו: כי־נחם יהוה ציון
eius desertum posuit & , eius desolationes omnes est consolatus
נחם כל־חרבתיה וישם מדברה
Gaudium .Domini hortũ veluti eius solitudinem &,*Heden* tanquã
כעדן וערבתה כגן־יהוה ᶜ ששון
.*cantus* vox & , actio gratiarum.ea in inuenietur lætitia &
ושמחה ימצא בה ᵈ תודה וקול זמרה:
me *ad* ,mea *natio* † & ,mi popule me ad Attendite
4 הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי
meum iudicium & , exibit me à lex quia : *percipite auribus*
האזינו כי תורה מאתי ᵉ תצא ומשפטי
.faciam quiescere populorum lucem in
לאור עמים ארגיע:
mea brachia & ,mea salus est egressa ,mea iustitia est Propinqua
5 קרוב צדקי יצא ישעי וזרעי
ad & ,expectabunt *insulæ* † me *Ad* .iudicabunt populos
עמים ישפטו אלי ᶠ איים ᵍ יקוו ואל־
,vestros oculos cælos in Leuate .expectabunt meũ brachium
6 זרעי ייחלון: ʰ שאו לשמים עיניכם
,fumus sicut cæli nam .deorsum terram *ad aspicite* † &
והביטו אל־הארץ מתחת כי־שמים כעשן
eius habitatores & veterascet vestimẽtũ sicut terra &,*sunt consumpti*
נמלחו והארץ כבגד תבלה וישביה
mea iustitia & , erit *seculum* * in mea salus & :*morientur* similiter
כמו־כן ימותון וישועתי לעולם תהיה וצדקתי
,iustitiam scientes me *ad* Audite .contereretur non
7 לא ⁱ תחת: שמעו אלי ידעי צדק
opprobrium timeatis ne , *eorum corde in* mea lex populus
עם ᵏ תורתי בלבם אל־תיראו חרפת
.*consternemini* ‖ ne eorum *conuitiis à* ‡ & , *hominis*
אנוש ומגדפתם אל־תחתו:
lanam sicut &,tinea eos comedet vestimentum sicut Quia
8 כי כבגד יאכלם עש וכצמר
mea salus & , erit *seculum* ‡ in mea iustitia Et :*sas* ‡ eos deuorabit
יאכלם סס וצדקתי לעולם תהיה וישועתי
indue ,te suscita ,te Suscita .generationum generationem in
9 לדור דורים: עורי עורי לבשי־
dies secundum te Suscita .Domini brachium fortitudinem
ˡ עז זרוע יהוה עורי כימי
ipsum † tu Nónne .seculorum generationes *quondam* ‖
קדם דורות עולמים הלוא את־היא
? draconem *vulnerans* ,*superbum excidens*
המחצבת רהב מחוללת תנין:
voraginis aquas , mare exsiccans *ipsum* ‡ tu Nónne
10 הלוא את־היא המחרבת ים מי תהום
transeundum ad † viam , maris *profunditates* * ponens :*multæ* ‡
ᵐ רבה השמה מעמקי־ים דרך לעבר
venient & , reuertentur Domini redempti Et ? *redemptos*
11 גאולים: ⁿ ופדויי יהוה ישובון ובאו
.eorum caput super *seculi* ‡ lætitia & ,*præconio* † cum Siion *
ציון ᵒ ברנה ושמחת עולם על־ראשם
.gemitus & , *mæror* † fugient ,*assequentur* * lætitiam & , Gaudium
ששון ושמחה ᵖ ישיגון ᵍ נסו ʳ יגון ואנחה:
timeas & † tu * Quæ .vos *consolans* ‡ ipse ego Ego
12 אנכי אנכי הוא מנחמכם מי־את ותיראי
? dabitur herba † ,hominis filio à & ? morietur homine ab
מאנוש ימות ומבן־אדם חציר ינתן:
, cælos *tendentis* ‖ , tui factoris Domini es oblitus Et
13 ותשכח יהוה עשך נוטה שמים
faciebus à die tota iugiter formidasti & : terram *fundantis* ‡ &
ויסד ארץ ותפחד תמיד כל־היום מפני

† vnde | ᵃ נבט ᵇ נקב | ‡ vnde | quæ concepit | delicias, | ᶜ שוש | laudis | ᵈ ידה | † gens | audite: | ᵉ יצא | † insulares | ᶠ איה ᵍ קוה | ʰ נשא | † videte | deficient, | interibunt, | * sempiternum | ⁱ חתת | ‡ in quorum corde est | ᵏ ירה | * hominum. | ‡ opprobria | ‖ metuatis, | vermis | ‡ sempiternum | ˡ עזז | ‖ antiquos, secundum | † es brachium illud olim proscindens superbam Ægyptum & cõficiens | ‡ es | ‡ magnæ? | * in profundo | † vt transirẽt redempti? | ᵐ רבב | ⁿ פדה | * in † laude | ‡ sempiterna erit | * tenebunt, | † dolor, | ᵒ רנן ᵖ נשג | ᵍ נוס ʳ יגה | † consolor | * es † Siion vt | * qui | † qui sicut | ‖ qui tendit | ‡ fundat

est ablatus quia?Dominus dixit ,hîc mihi quid nunc Et
5 וְעַתָּה מַה־לִּי־פֹה נְאֻם־יְהוָה כִּי־לֻקַּח
dixit ,facient vlulare eius dominatores :gratis meus populus
עַמִּי חִנָּם מֹשְׁלָו יְהֵילִילוּ נְאֻם־
.blasphematum meum nomen die tota iugiter &,Dominus
יְהוָה וְתָמִיד כָּל־הַיּוֹם שְׁמִי מִנֹּאָץ׃
*propterea :meum nomen meus populus cognoscet Propterea
6 לָכֵן יֵדַע עַמִּי שְׁמִי לָכֵן
ego ‖ ecce loquens ‡ ipse ego quia ,illa die in
בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־אֲנִי־הוּא הַמְדַבֵּר הִנֵּנִי׃
,euangelizantis pedes montes super sunt decori † Quàm
7 מַה־[a]נָּאווּ עַל־הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר
facientis audire ,bonum euangelizantis ,pacem facientis audire
מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ
.tuus Deus Regnauit ,Siion ad dicentis; salutem
יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ׃
simul ,vocem leuauerunt tuorum speculatorum Vox
8 קוֹל [b]צֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו
conuertendo in * ,videbunt oculum ad oculo quia :praeconia dicent‖
[c]יְרַנֵּנוּ כִּי עַיִן בְּעַיִן [d]יִרְאוּ בְּשׁוּב
deserta ,simul praeconia dicite ,Exclamate † .Siion Dominus
9 יְהוָה צִיּוֹן׃ פִּצְחוּ רַנְּנוּ יַחְדָּו חָרְבוֹת
redemit,suum populum Dominus est consolatus quia :Ierusalaim
יְרוּשָׁלִָם כִּי־נִחַם יְהוָה עַמּוֹ גָּאַל
sua sanctitatis brachium Dominus Denudauit .Ierusalaim
10 יְרוּשָׁלִָם׃ חָשַׂף יְהוָה אֶת־זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ
terrae fines omnes videbunt & :gentium omnium oculis in
לְעֵינֵי כָּל־הַגּוֹיִם וְרָאוּ כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ
exite ,recedite ,Recedite .nostri Dei salutem
11 אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃ סוּרוּ סוּרוּ [e]צְאוּ
vos purificate ,eius medio de exite :tangatis ne pollutum ,inde
מִשָּׁם טָמֵא אַל־תִּגָּעוּ צְאוּ מִתּוֹכָהּ הִבָּרוּ
,exibitis festinatione in | non Quia .Domini vasa ferentes
12 נֹשְׂאֵי כְּלֵי יְהוָה׃ כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ
,Dominus vos ante vadens ‡ quia :ambulabitis non fuga in ‖ &
וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן כִּי־הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם יְהוָה
aget prudenter Ecce .Israel Deus vos colligens &
13 וּמְאַסִּפְכֶם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ הִנֵּה יַשְׂכִּיל
.valde erit sublimis &,eleuabitur & exaltabitur :meus seruus
עַבְדִּי יָרוּם [f]וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד׃
corruptus sic ,multi te super obstupuerunt ‡ Quemadmodum
14 כַּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ עָלֶיךָ רַבִּים כֵּן־מִשְׁחַת
.hominum filiis prae eius forma & :eius aspectus viro prae†
מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ וְתֹאֲרוֹ מִבְּנֵי אָדָם׃
comprriment | eum super : multas gentes asperget * Sic
15 כֵּן [g]יַזֶּה גּוֹיִם רַבִּים עָלָיו יִקְפְּצוּ
eis fuerat narratum non quod quia ‖ : suum os reges
מְלָכִים פִּיהֶם כִּי אֲשֶׁר לֹא־סֻפַּר לָהֶם
.intellexerint audierant non quod ,viderint
רָאוּ וַאֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ [h]הִתְבּוֹנָנוּ

faciunt eum, spernitur.
*inquam
‡ qui loquebar
‖ adsum.
† pulchri
[a] אור־ה
[b] צפה
‖ laudabunt:
* cùm conuerterit
[c] רנן [d] ראה
† Cantate, laudate
sanctum suum
[e] יצא
qui fertis
‖ cum
| cum
† ambulat
congregat
[f] נשא
‡ admirati sunt
† est
* rumor
| claudent
[g] נזה
‖ eo
[h] בין

CAP. LIII. נג

Domini brachium & ;nostro auditui credidit Quis
1 מִי הֶאֱמִין לִשְׁמֻעָתֵנוּ וּזְרוֹעַ יְהוָה
,eo coram ramus tener vt ‖ ascendit Et ?est reuelatum quem super†
2 עַל־מִי [i]נִגְלָתָה׃ וַיַּעַל כַּיּוֹנֵק לְפָנָיו
:decor neque ,ei forma *non ,siccitatis† terra de radix sicut &
וְכַשֹּׁרֶשׁ מֵאֶרֶץ צִיָּה לֹא־תֹאַר לוֹ וְלֹא הָדָר
.eum desideraremus vt aspectus ‡ non & ,eum vidimus &
וְנִרְאֵהוּ וְלֹא־מַרְאֶה וְנֶחְמְדֵהוּ׃
notus ‡ & ,dolorum vir viris desiit ‡ & ,est Despectus
3 נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים אִישׁ מַכְאֹבוֹת וִידוּעַ
non & ,erat despectus ,eo ab facies abscondens * quasi &:aegritudine
[k]חֹלִי וּכְמַסְתֵּר פָּנִים מִמֶּנּוּ נִבְזֶה וְלֹא
,tulit ipse nostros languores Verè .eum reputauimus
4 חֲשַׁבְנֻהוּ׃ אָכֵן [k]חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא
,plagatum eũ reputauimus nos & :eos baiulauit | nostros dolores &
וּמַכְאֹבֵינוּ סְבָלָם וַאֲנַחְנוּ חֲשַׁבְנֻהוּ נָגוּעַ
vulneratus ipse Et .humiliatum & Dei ‡ percussum
5 [l]מֻכֵּה אֱלֹהִים [m]וּמְעֻנֶּה׃ וְהוּא מְחֹלָל
Castigatio :nostris iniquitatibus ab *attritus ; praeuaricationibus à †
מִפְּשָׁעֵנוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ מוּסַר

† cui
| sicut virgultum
[i] גלה
† deserti,
* est
‡ erat
‡ abiectus inter viros
‡ expertus infirmitatem?
* abscondebamus faciem
[k] חלה
| portauit:
‡ à Deo
[l] נכה [m] ענה
† est propter praeuaricationes nostras
* propter iniquitates nostras;.

.nobis est medicatum eius liuore in † &,eum super nostrarum pacificationũ
שְׁלוֹמֵנוּ עָלָיו וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא־לָנוּ׃
suam viam ad vnusquisque ;errauimus ouis tanquam nos Omnes
6 כֻּלָּנוּ כַּצֹּאן [a]תָּעִינוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ
iniquitatem † eum in occurrere | fecit Dominus & :sumus conuersi
פָּנִינוּ וַיהוָה הִפְגִּיעַ בּוֹ אֵת עֲוֹן
non &, est afflictus ipse & ,est Oppressus .nostrum omnium
7 כֻּלָּנוּ׃ נִגַּשׂ וְהוּא נַעֲנֶה וְלֹא
ouis sicut & ,ducetur occisionem ad agnus sicut ,suum os aperiet
יִפְתַּח־פִּיו כַּשֶּׂה לַטֶּבַח יוּבָל וּכְרָחֵל
.suum os aperiet non & ;obmutuit eam tondentibus corã
לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה וְלֹא [b]יִפְתַּח פִּיו׃
eius generationem & ,est sublatus iudicio de & ,clausura De
8 מֵעֹצֶר וּמִמִּשְׁפָּט לֻקָּח וְאֶת־דּוֹרוֹ
;viuentium terra de est abscissus quoniam ?eloquetur † quis
מִי [c]יְשׂוֹחֵחַ כִּי נִגְזַר מֵאֶרֶץ חַיִּים
.ei ‡ plaga ,mei populi praeuaricationem propter
מִפֶּשַׁע עַמִּי נֶגַע לָמוֹ׃
diuite cum & ,eius sepulturam impiis cum dedit Et
9 [d]וַיִּתֵּן אֶת־רְשָׁעִים קִבְרוֹ וְאֶת־עָשִׁיר
* dolus nec ,fecerit iniuriam ‡ non super :eius mortibus in |
בְּמֹתָיו עַל לֹא־חָמָס עָשָׂה וְלֹא מִרְמָה
,fecit aegrotare ,eum contundere † voluit Dominus Et .eius ore in
10 בְּפִיו׃ וַיהוָה חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי
prolongabit :semen videbit ,sua anima delictum | posuerit si
אִם־תָּשִׂים אָשָׁם נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ
.prosperabitur eius manum per Domini voluntas & :dies
11 יָמִים וְחֵפֶץ יְהוָה בְּיָדוֹ יִצְלָח׃
sua scientia In .saturabitur † ,videbit suae animae laborem Propter
מֵעֲמַל נַפְשׁוֹ יִרְאֶה יִשְׂבָּע [e]בְּדַעְתּוֹ
ipsorum iniquitates & : multos meus seruus iustus iustificabit
12 יַצְדִּיק צַדִּיק עַבְדִּי לָרַבִּים [f]וַעֲוֹנֹתָם
cum & ,multis in * ei dabo partem Ideo .baiulabit ‡ ipse
הוּא יִסְבֹּל׃ לָכֵן אֲחַלֶּק־לוֹ בָרַבִּים וְאֶת־
mortem in effudit quòd eo pro ,spolium partietur | fortibus
עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לַמָּוֶת
ipse & : est numeratus praeuaricatoribus cum & ,suam animam
נַפְשׁוֹ וְאֶת־פֹּשְׁעִים נִמְנָה וְהוּא
.intercedet † praeuaricatoribus ‡ & ,tulit multorum peccatum
חֵטְא־רַבִּים נָשָׂא וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ׃

pro pace nostra
† liuor eius sanitas fuit
[a] תעה
‖ peruenire ad
‡ paenam
[b] פתח
‖ enarrabit?
[c] שוח
† fuit
[d] נתן
‖ inter mortuos suos: eo quòd
‡ iniquitatem
* fuerit
† conterere
‖ seipsam pro delicto
† &
[e] ידע
[f] עוה
‡ portabit.
* cum
| diuidet spolia,
‡ pro
† orabit.

CAP. LIIII. נד

hinni & ,praeconium vocifera ‡ : peperit non * sterilis Praeconiza
1 [g]רָנִּי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה פִּצְחִי רִנָּה וְצַהֲלִי
filij quàm, desolatae filij ‡ plures quia :parturiuit non †
לֹא־חָלָה כִּי־רַבִּים בְּנֵי־שׁוֹמֵמָה מִבְּנֵי
locum Dilata .Dominus dixit ,maritatae
2 בְעוּלָה אָמַר יְהוָה׃ הַרְחִיבִי מְקוֹם
ne ,extendant tuorum tabernaculorum ‖ cortinas & ,tui tentorij †
אָהֳלֵךְ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ [h]יַטּוּ אַל־
.consolida tuos clauos & ,tuos funiculos prolonga :prohibeas
תַּחְשֹׂכִי הַאֲרִיכִי מֵיתָרַיִךְ וִיתֵדֹתַיִךְ חַזֵּקִי׃
gentes tuum semen & :erumpes sinistra & ,dextera Quia
3 כִּי־יָמִין וּשְׂמֹאול תִּפְרֹצִי וְזַרְעֵךְ גּוֹיִם
:inhabitare facient * desolatas ciuitates & ,haereditabit†
יִירָשׁ וְעָרִים נְשַׁמּוֹת יוֹשִׁיבוּ׃
,erubesces nec,afficieris pudore non quia ,timeas Ne
4 אַל־תִּירְאִי כִּי־לֹא תֵבוֹשִׁי וְאַל־תִּכָּלְמִי
tuarum adolescentiarum ‡ pudoris quippe ‡ : confunderis nec quia
כִּי־לֹא תַחְפִּירִי כִּי [i]בֹשֶׁת עֲלוּמַיִךְ
recordaberis non tuarum viduitatum | opprobrij & ,obliuisceris
תִּשְׁכָּחִי וְחֶרְפַּת אַלְמְנוּתַיִךְ לֹא תִזְכְּרִי־
Dominus tuus factor ,tuus maritus Quia .amplius
5 עוֹד׃ כִּי בֹעֲלַיִךְ [k]עֹשַׂיִךְ יְהוָה
.Israel Sanctus tuus redemptor & :eius nomen Sebaoth
צְבָאוֹת שְׁמוֹ וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
mulierem sicut Quia .vocabitur terrae omnis Deus
6 אֱלֹהֵי כָל־הָאָרֶץ יִקָּרֵא׃ כִּי־כְאִשָּׁה
vxorem & :Dominus te vocauit spiritu afflictam & ,derelictam
עֲזוּבָה וַעֲצוּבַת רוּחַ קְרָאָךְ יְהוָה וְאֵשֶׁת
.tuus Deus dixit ,fuisti reprobata † quia,adolescentiarum ‡
נְעוּרִים כִּי תִמָּאֵס אָמַר אֱלֹהָיִךְ׃

[g] רנן
Lauda
* quae es vt mulier quae
‡ decanta laudem & exulta
† quae es vt mulier quae
‡ sunt
† tabernaculorum tuorum,
‖ tentoriorũ,
[h] נטה
Ad meridiem enim,& aquilonem dilatabis te:
† haereditate accipiet
* faciet
‡ imò
‡ adolescentiae tuae
‖ tuae viduitatis
[i] בוש
[k] עשה
derelictam
‡ adolescentiae,
† repulsa

magnis miserationibus in & : te dereliqui paruo momento In
7 בְּרֶגַע קָטֹן עֲזַבְתִּיךְ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים
meas facies * abscondi iræ medico | In .te congregabo
8 אֲקַבְּצֵךְ׃ בְּשֶׁצֶף קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי פָנַי
dixit : tui sum misertus seculi ‡ misericordia in &, te à momento †
רֶגַע מִמֵּךְ וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ אָמַר
, mihi hoc Noach aqua Quia ‖ .Dominus tuus redemptor
9 גֹּאֲלֵךְ יְהוָה׃ כִּי־מֵי נֹחַ זֹאת לִי
: terram super vltrà Noach aquas transeundo à † iuraui cui
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי־נֹחַ עוֹד עַל־הָאָרֶץ
.te in increpando ab & ‡ te contra irascendo ab | iuraui sic
כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְּצֹף עָלַיִךְ וּמִגְּעָר־בָּךְ׃
: nutabunt colles & , recedentes ‡ montes Nam
10 כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תְּמוּטֶינָה
meæ pacis fœdus & , recedet non te à mea misericordia &
וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא־יָמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי
.Dominus tuus miserator dixit , se mouebit non
לֹא תָמוּט אָמַר מְרַחֲמֵךְ יְהוָה׃
ego ecce : lenita consolatione non , iactata turbine , Afflicta
11 עֲנִיָּה[a] סֹעֲרָה לֹא נֻחָמָה הִנֵּה אָנֹכִי
te fundabo & , tuos lapides carbunculo in accubare faciens *
מַרְבִּיץ בַּפּוּךְ אֲבָנַיִךְ וִיסַדְתִּיךְ
, tuas fenestras crystallum † ponam Et .sapphiris in
12 בַּסַּפִּירִים׃ וְשַׂמְתִּי[b] כַּדְכֹד שִׁמְשֹׁתַיִךְ
tuũ terminũ omnẽ & ; rutilantis gemmæ lapidibus ex tuas portas &
וּשְׁעָרַיִךְ לְאַבְנֵי אֶקְדָּח וְכָל־גְּבוּלֵךְ
: Domini * docti ‡ tui filij vniuersi Et .beneplaciti ‡ lapidibus ex
13 לְאַבְנֵי־חֵפֶץ׃ וְכָל־בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְהוָה
: fundaberis iustitia In .tuorum filiorum pax multa &
14 וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ׃ בִּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי
contritione à & ; timebis non quia , oppressione ab te elonga
רַחֲקִי מֵעֹשֶׁק כִּי־לֹא תִירָאִי וּמִמְּחִתָּה
.te ad | appropinquabit non quia
כִּי לֹא־תִקְרַב אֵלָיִךְ׃
peregrinans ‡ quisquis : me ex non peregrinabitur peregrinando En
15 הֵן גּוֹר יָגוּר אֶפֶס מֵאוֹתִי מִי־גָר
fabrum creaui ego Ecce .cadet , te contra tecum
16 אִתָּךְ עָלַיִךְ יִפּוֹל׃ הֵן אָנֹכִי בָּרָאתִי חָרָשׁ
: suum opus in vas proferentem & , prunam ‡ igne in sufflantem
נֹפֵחַ בְּאֵשׁ פֶּחָם וּמוֹצִיא[d] כְלִי לְמַעֲשֵׂהוּ
corrumpendum ad vastatorem creaui ego &
וְאָנֹכִי בָּרָאתִי מַשְׁחִית לְחַבֵּל׃
omnem & , prosperabitur non te contra fictum * vas Omne
17 כָּל־כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ לֹא יִצְלָח וְכָל־
‡ hæc : condemnabis iudicio in tecum | surget ‡ linguam
לָשׁוֹן תָּקוּם־אִתָּךְ לַמִּשְׁפָּט תַּרְשִׁיעִי זֹאת
dixit ‡ mecum à eorum iustitia &, Domini seruorum hæreditas
נַחֲלַת עַבְדֵי יְהוָה וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי נְאֻם־
.Dominus
יְהוָה׃

Margin: ‡ momento * faciem meam, † in ‡ sempiterna ‖ Quemadmodum in diebus ‡ est † quòd non transirent aquæ ... non irascar ‡ nec increpem † mouebuntur Paupercula, tempestate obruta, & cõsolatione destituta: * colloco עִנֵּר[a] † est margaritis שׁוֹם[b] | carbunculis: ‡ desiderabilibus. ‡ erunt * Domino: & multiplicabit pacem | tibi, Quia congregando congregabit se, congregauerit se הנח ס גור[c] יצא[d] ‡ prunas, ‡ interfectoriè ad dispersendum. * quòd est ‡ quæ | coram te ‡ est ‡ est

CAP. LV. נה

ei non cui & † , aquas ad ite sitiens omnis O
1 הוֹי כָּל־צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם וַאֲשֶׁר אֵין־לוֹ
absque emite ite & ‡ , comedite & , emite , ite : argentum
כֶּסֶף לְכוּ שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ וּלְכוּ שִׁבְרוּ בְּלוֹא־
.lac & , vinum pretio absque & , argento
כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר יַיִן וְחָלָב׃
vestrum laborẽ & , pane non in argentum appendetis * Quare
2 לָמָּה תִשְׁקְלוּ־כֶסֶף בְּלוֹא־לֶחֶם וִיגִיעֲכֶם
comedite & , me ad audiendo audite saturitatem ad non in *
בְּלוֹא לְשָׂבְעָה שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ אֵלַי וְאִכְלוּ־
.vestra anima crassitudine in delectabitur & , bonum
טוֹב וְתִתְעַנַּג בַּדֶּשֶׁן נַפְשְׁכֶם׃
viuet & , audite : me ad venite & vestram aurem Inclinate
3 הַטּוּ[e] אָזְנְכֶם וּלְכוּ[f] אֵלַי שִׁמְעוּ וּתְחִי[g]
misericordias seculi ‡ pactum vobis excidam | & : vestra anima
נַפְשְׁכֶם וְאֶכְרְתָה לָכֶם בְּרִית עוֹלָם חַסְדֵי
: eum dedi populis testem En .stabiles Dauid
4 דָוִד הַנֶּאֱמָנִים׃ הֵן עֵד לְאוּמִּים נְתַתִּיו
non * gentem Ecce .populis præcipientem & , ducem
5 נָגִיד וּמְצַוֵּה לְאֻמִּים׃ הֵן גּוֹי לֹא־

Margin: vos omnes sitientes, venite † etiam qui non habet pecuniam: venite, ‡ venite in quam, * appenditis * non in saturitate: נטה[e] ילך[f] | feram vobiscum ‡ sempiternum חיה[g] † quam

gentes quæ : current te ad , te cognouerunt non gens ‡ & , vocabis scies
תֵדַע[h] תִּקְרָא וְגוֹי לֹא־יְדָעוּךָ אֵלֶיךָ יָרוּצוּ
quia , Israel sanctum ad & , tuum Deum Dominum propter
לְמַעַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי
est inuocate: ipsum inueniri in † Dominum Quærite .te adornauit ‡
6 פֵאֲרָךְ׃ דִּרְשׁוּ יְהוָה בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ
, suam viam impius Derelinquat. propinquum ipsum existendo in |
7 בִּהְיוֹתוֹ[i] קָרוֹב׃ יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ
, Dominum ad reuertatur & : suas cogitationes iniquitatis ‡ vir &
וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשֹׁב[k] אֶל־יְהוָה
multiplicabit quoniam, nostrum Deum ad & , eius miserebitur &
וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ כִּי־יַרְבֶּה[l]
.vestræ cogitationes meæ cogitationes non Nam .parcendum ad
8 לִסְלוֹחַ׃ כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם
sunt altiores † Quia .Dominus dixit , meæ viæ , vestræ viæ nec
9 וְלֹא דַרְכֵיכֶם דְּרָכָי נְאֻם יְהוָה׃ כִּי־גָבְהוּ
, vestræ viæ quàm meæ viæ sunt altiores sic : terra quàm cæli
שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם
Quoniam .vestræ cogitationes quàm meæ cogitationes &
10 וּמַחְשְׁבֹתַי מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם׃ כִּי
, cælis de nix & , imber descendet quemadmodum
כַּאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן־הַשָּׁמַיִם
terram inebriauit quin-imo , reuertetur non illuc &
וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב כִּי אִם־הִרְוָה אֶת־הָאָרֶץ
semen dabit & : eam fecit † germinare & , eam fecit ‡ generare &
וְהוֹלִידָהּ[m] וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן זֶרַע
quod , meum verbum erit Sic .comedenti panem & , serenti
11 לַזֹּרֵעַ וְלֶחֶם לָאֹכֵל׃ כֵּן יִהְיֶה דְבָרִי אֲשֶׁר
quin-imo : vacuum me ad reuertetur non , meo ore de egredietur
יֵצֵא מִפִּי לֹא־יָשׁוּב אֵלַי רֵיקָם כִּי אִם־
quo * prosperabitur & , volui quod faciet
עָשָׂה אֶת־אֲשֶׁר חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר
pace in & , egredimini lætitia in Quia .illud misi
12 שְׁלַחְתִּיו׃ כִּי־בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ[n] וּבְשָׁלוֹם
vobis coram clamabunt † colles & montes : deducemini
תּוּבָלוּן הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם
.vola ‡ plaudent agri * lingua omnis & , præconium
13 רִנָּה וְכָל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ־כָף׃
vrtica pro , abies ascendet alba spina Pro
תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ תַּחַת הַסִּרְפַּד
signum in , nomen in Domino erit & : myrtus ascendet
יַעֲלֶה הֲדַס וְהָיָה לַיהוָה לְשֵׁם לְאוֹת
.succidetur † non seculi ‡
עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת׃

Margin: ‡ gentes quæ ידע[h] ‡ glorificauit † dum inueniatur: ‡ dum est propinquus. חיה[i] ‡ iniquus שוב[k] רבה[l] vt parcat. † sicut descendit reuertitur, sed inebriat † facit ילד[m] sed * in iis ad quæ יצא[n] † cantabunt † laudem, * regionis $ manu. ‡ æternum † delebitur.

CAP. LVI. נו

facite & , iudicium Custodite : Dominus dixit Sic
1 כֹּה אָמַר יְהוָה שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ[o]
mea iustitia & , veniendum ad * mea salus ‡ propinqua quia: iustitiã
צְדָקָה כִּי־קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי לָבוֹא וְצִדְקָתִי
filius & , hoc fecerit hominis Beatitates ‡ .se reuelandum ad $
2 לְהִגָּלוֹת[p]׃ אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה־זֹּאת וּבֶן־
, sabbathum custodiens : illud in † apprehenderit ‖ hominis
אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת
omne faciendo à * suam manum custodiens $ & , illud polluendo à |
מֵחַלְּלוֹ וְשֹׁמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל־
ad se copulantis ‡ alienigenæ filius dicat ne Et .malum
3 רָע[q]׃ וְאַל־יֹאמַר בֶּן־הַנֵּכָר הַנִּלְוָה אֶל־
desuper † Dominus me diuidet Diuidendo: dicendo , Dominum
יְהוָה לֵאמֹר הַבְדֵּל יַבְדִּילַנִי יְהוָה מֵעַל
.aridum lignum ego * Ecce : eunuchus dicat ne & : suo populo
עַמּוֹ וְאַל־יֹאמַר הַסָּרִיס הֵן אֲנִי עֵץ יָבֵשׁ׃
qui , eunuchis Dominus dixit sic Quia
4 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר
, volui quibus in † eligent & , mea sabbatha seruabunt
יִשְׁמְרוּ אֶת־שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפָצְתִּי
: mea domo in eis dabo Et .meum fœdus in apprehendentes ‡
5 וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי׃ וְנָתַתִּי[r] לָהֶם בְּבֵיתִי
filiabus quã &, filiis quam melius nomẽ &, manũ ‡ meis muris in &
וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת
.succidentur $ non quod ei , dabo seculi * nomen
שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן־לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת׃

Margin: עשה[o] ‡ est * vt veniat, $ vt reueletur ‡ Beatus homo qui גלה[p] | qui † hoc: qui custodit | ne polluat $ qui custodit * ne faciat ‡ qui adhæret Domino, † à רוע[q] † sum † quæ apprehendũt נתן[r] ‡ locum * sempiternum ‡ peribit.

es progressa † Et .vidisti manum ‡ ,eorum cubile dilexisti ,eis ex

9 מֵהֶם אָהַבְתְּ מִשְׁכָּבָם יָד חָזִית׃ וַתָּשֻׁרִי

misisti & :tua pigmenta multiplicasti & ,oleo in regem ad

לַמֶּלֶךְ בַּשֶּׁמֶן וַתַּרְבִּי רִקֻּחָיִךְ וַתְּשַׁלְּחִי

.sepulchrum ‡ ad vsque te humiliasti & ,longè de ad vsque tuos legatos

צִירַיִךְ עַד־מֵרָחֹק וַתַּשְׁפִּילִי עַד־שְׁאוֹל׃

:est desperatum ,dixisti nec ,laborasti tuæ viæ multitudine In

10 בְּרֹב דַּרְכֵּךְ יָגַעַתְּ לֹא אָמַרְתְּ נוֹאָשׁ

.ægrotasti non ea propter ,inuenisti tuæ manus victum

חַיַּת יָדֵךְ מָצָאת עַל־כֵּן לֹא חָלִית׃

mei & ,mentiaris † quod ?timuisti & es verita ‡ quem Et

11 וְאֶת־מִי דָּאַגְתְּ וַתִּירְאִי כִּי תְכַזֵּבִי וְאוֹתִי

ego Anne :tuum cor super posuisti nec ,es recordata non

לֹא זָכַרְתְּ לֹא־שַׂמְתְּ עַל־לִבֵּךְ הֲלֹא אֲנִי

?timebis non me & ,seculo à & ?taceus

מַחְשֶׁה וּמֵעֹלָם וְאוֹתִי לֹא תִירָאִי׃

non & ,opera tua & :tuam iustitiam annunciabo Ego

12 אֲנִי אַגִּיד צִדְקָתֵךְ וְאֶת־מַעֲשַׂיִךְ וְלֹא

,tua congregationes ‡ te liberent ,te clamando In .tibi proderunt

13 יוֹעִילוּךְ׃ בְּזַעֲקֵךְ יַצִּילֻךְ קִבּוּצַיִךְ

me in sperans || & :Vanitas tollet, ventus tollet eos omnes &

וְאֶת־כֻּלָּם יִשָּׂא־רוּחַ יִקַּח־הָבֶל וְהַחוֹסֶה בִי

.mea sanctitatis † montem possidebit & ,terram hæreditabit ‡

יִנְחַל־אֶרֶץ וְיִירַשׁ הַר־קָדְשִׁי׃

tollite :viam complanate ,munite ,munite | Dicetque

14 וְאָמַר סֹלּוּ־סֹלּוּ פַּנּוּ־דָרֶךְ הָרִימוּ

dixit sic Quia .mei populi via de offendiculum

15 מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ עַמִּי׃ כִּי כֹה אָמַר

:eius nomen sanctum & ,perpetuo ‡ habitans sublimis & ,excelsus

רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ

humili & ,contritio eum & :habitabo sancto & ,excelso

מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן וְאֶת־דַּכָּא וּשְׁפַל־

vivificandum ad ‡ & ,humilium spiritum vivificandum ad ‡ ,spiritu

רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת

nec ,litigabo seculum † in non Quia .contritorum cor

16 לֵב נִדְכָּאִים׃ כִּי לֹא לְעוֹלָם אָרִיב וְלֹא

.se inuoluet meis faciebus à* spiritu quia :irascar finem || in

לָנֶצַח אֶקְּצוֹף כִּי־רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף

eius cupiditatis ‡ iniquitatem Propter .feci ego animas &

17 וּנְשָׁמוֹת אֲנִי עָשִׂיתִי׃ בַּעֲוֹן בִּצְעוֹ

abiit & :sum iratus & ‡ abscondendo eum percussi & ,sum iratus

קָצַפְתִּי וְאַכֵּהוּ הַסְתֵּר וְאֶקְצֹף וַיֵּלֶךְ

,vidi eius Vias .sui cordis viam per refractarius †

18 שׁוֹבָב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ׃ דְּרָכָיו רָאִיתִי

,ei consolationes reddidi & ,eum feci requiescere & :eum sanaui &

וְאֶרְפָּאֵהוּ וְאַנְחֵהוּ וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ

pacem :labiorum germen | Creans .eius lugentibus &

19 וְלַאֲבֵלָיו׃ בּוֹרֵא נִוב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם

.eum sanaui & ,Dominus dixi ,propinquo & longinquo ,pacem

שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְהוָה וּרְפָאתִיו׃

non quiescere nam :impulsum mare veluti † impij Et

20 וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא

.luto & ,cœno eius aquæ se impellent & ,poterit*

יוּכָל וַיִּגְרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ וָטִיט׃

.impiis ,meus Deus dixit ,pax † Non

21 אֵין שָׁלוֹם אָמַר אֱלֹהַי לָרְשָׁעִים׃

CAP. LVIII. נח

exalta tuba tanquam ,† prohibeas ne ,gutture in Clama

1 קְרָא בְגָרוֹן אַל־תַּחְשֹׂךְ כַּשּׁוֹפָר הָרֵם

domui & ,eorum præuaricationē meo populo indica & :tuam vocē

קוֹלֶךָ וְהַגֵּד לְעַמִּי פִּשְׁעָם וּלְבֵית

,quærent die die || me Et .eorum peccata Iahacob

2 יַעֲקֹב חַטֹּאתָם׃ וְאוֹתִי יוֹם יוֹם יִדְרֹשׁוּן

iustitiam quæ gens velut :volent meas vias scire &

וְדַעַת דְּרָכַי יֶחְפָּצוּן כְּגוֹי אֲשֶׁר־צְדָקָה

me interrogabunt, dereliquerit non sui Dei iudicium & ,fecerit

עָשָׂה וּמִשְׁפַּט אֱלֹהָיו לֹא עָזָב יִשְׁאָלוּנִי

volent Dei appropinquationem ,iustitiæ iudicia

מִשְׁפְּטֵי־צֶדֶק קִרְבַת אֱלֹהִים יֶחְפָּצוּן׃

,nostram animā afflixımus? vidisti non & ,ieiunauimus* quid Vt

3 לָמָּה צַּמְנוּ וְלֹא רָאִיתָ עִנִּינוּ נַפְשֵׁנוּ

(Margin: ‡ eum ‡ in loco quē † munera detulisti regi eū ^a חָזָה ^b שׁוּר * procul | inferos. ^c יֹאשׁ ‖ requiem virium tuorum ^d חָיָה ^e חָלָה ‡ formidasti † sic mētita es, ‖ taceam? ?timuisti? ^f נָגַד Cùm clamaueris ‡ collegia tua. ^g יָעַל ^h נָצַל ‖ qui aūt sperat ‡ hæreditate capiet † sanctū meū. ^i יָרַשׁ ‖ eleuate, eleuate viā, mundate, ^k סָלַל ^l פָּנָה ‡ in seculum, * in ‡ vt viuificem. ^m חָיָה † sempiternū ^n רִיב ‖ seculum qui est à facie mea induet corpus, ‡ auaritiæ ^o עָוָה ‡ faciē meam ^p נָכָה ^q יָלַךְ † rebellis ^r רָאָה ‖ sermonem נִיב ק † sunt potest, † est † clamorem, ^s רוּם annuncia ^t נָגַד ‖ per singulos dies ^u יָדַע * inquiunt vt audire faciatis ^x רָאָה ^y עָנָה)

,et ministrandū ad* ,Domino super copulatos alienigenā filios Et

6 וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל־יְהוָה לְשָׁרְתוֹ

ei existendum ad ‡ ,Domini nomen amandum ad &

וּלְאַהֲבָה אֶת־שֵׁם יְהוָה לִהְיוֹת לוֹ

,illud polluendo à || ,sabbathum custodientem omnem :seruos in

לַעֲבָדִים כָּל־שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ

ad eos adducam Et .meum fœdus in apprehendentes ‡ &

7 וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי׃ וַהֲבִיאוֹתִים אֶל־

:meæ orationis domo in eos lætificabo & ,meæ sanctitatis montem

הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי

super beneplacitum ad ‡ eorum sacrificia* & ,eorum ascensiones †

עוֹלֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל־

omnibus vocabitur orationis domus mea domus quia :meo altari

מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית־תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל־

expulsos congregans Dominus | Dominus Ait .populis

8 הָעַמִּים׃ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה מְקַבֵּץ נִדְחֵי

.eius congregatos eum super congregatio adhuc :Israel

יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו לְנִקְבָּצָיו׃

omnis ‡ deuorandum ad venite :agri fera Omnis ||

9 כֹּל חַיְתוֹ שָׂדָי אֵתָיוּ לֶאֱכֹל כָּל־

ipsi omnes ,cæci eius Speculatores silua in fera

10 חַיְתוֹ בַּיָּעַר׃ צֹפָו עִוְרִים כֻּלָּם

poterunt non ‡ ,muti canes ipsi vniuersi ,nesciuerunt

לֹא יָדָעוּ כֻּלָּם כְּלָבִים אִלְּמִים לֹא יוּכְלוּ

.dormitare diligentes ,iacentes ,loquentes deliria* :latrare

לִנְבֹּחַ הֹזִים שֹׁכְבִים אֹהֲבֵי לָנוּם׃

ipsi & ,saturitatem nouerunt non † animo fortes || canes Et

11 וְהַכְּלָבִים עַזֵּי־נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה וְהֵמָּה

suam viam ad ipsi vniuersi :intelligere nouerunt non ‡ pastores

רֹעִים לֹא יָדְעוּ הָבִין כֻּלָּם לְדַרְכָּם

.eius extremo ‡ à suam cupiditatem ad vir* ,respexerunt

פָּנוּ אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ׃

12 erit & :sechar potabimus ‡ & ,vinum capiam † Venite

אֵתָיוּ אֶקְחָה־יַיִן וְנִסְבְּאָה שֵׁכָר וְהָיָה

.valde abundanter magnus* cras diem hunc secundum

כָזֶה יוֹם מָחָר גָּדוֹל יֶתֶר מְאֹד׃

CAP. LVII. נז

:cor super ponens ! quisquam † non & ,periit Iustus

1 הַצַּדִּיק אָבָד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל־לֵב

faciebus a † quia ,intelligente non in collecti misericordiæ ‡ viri &

וְאַנְשֵׁי־חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי־מִפְּנֵי

,pace ‡ Ingredietur .iustus colligitur mali

2 הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק׃ יָבוֹא שָׁלוֹם

.eo coram ambulans* :suis cubiculis in requiescent

יָנוּחוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ׃

semen :auguratricis || filij huc appropinquate ‡ vos Et

3 וְאַתֶּם קִרְבוּ־הֵנָּה בְּנֵי עֹנְנָה זֶרַע

estis oblectati quo Super .est fornicata & ‡ ,adulterum

4 מְנָאֵף וַתִּזְנֶה׃ עַל־מִי תִּתְעַנָּגוּ

Nonne ?linguam prolongabitis †, os dilatabitis ‡ quem contra

עַל־מִי תַּרְחִיבוּ פֶה תַּאֲרִיכוּ לָשׁוֹן הֲלוֹא־

Incalescentes ?falsitatis ‡ semen præuaricationis nati vos

5 אַתֶּם יִלְדֵי־פֶשַׁע זֶרַע שָׁקֶר׃ הַנֵּחָמִים

natos mactantes frondoso † ligno omni sub vlmis in

בָּאֵלִים תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן שֹׁחֲטֵי הַיְלָדִים

.petrarum ramos ‡ subter torrentibus in

בַּנְּחָלִים תַּחַת סְעִפֵי הַסְּלָעִים׃

etiam :tua sors ipsi* ipsi tua pars torrentis laeuibus † in

6 בְּחַלְּקֵי־נַחַל חֶלְקֵךְ הֵם הֵם גּוֹרָלֵךְ גַּם־

super Nunquid .munus fecisti ascendere | .libamen effudisti ipsis

לָהֶם שָׁפַכְתְּ נֶסֶךְ הֶעֱלִית מִנְחָה הַעַל

excelsum montem Super ?accipiam consolationem his

אֵלֶּה אֶנָּחֵם׃ עַל הַר־גָּבֹהַּ

7 ascendisti illuc etiam :tuum cubile posuisti eleuatum &

וְנִשָּׂא שַׂמְתְּ מִשְׁכָּבֵךְ גַּם־שָׁם עָלִית

postem & ,ostium post Et .victimam immolandum ad

8 לִזְבֹּחַ זָבַח׃ וְאַחַר הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה

dis cooperuisti ‡ me à quia :tuum monimentum ‡ posuisti

שַׂמְתְּ זִכְרוֹנֵךְ כִּי מֵאִתִּי גִּלִּית

tibi excidisti* & ,tuum cubile dilatasti, ‡ ascendisti & ||

וַתַּעֲלִי הִרְחַבְתְּ מִשְׁכָּבֵךְ וַתִּכְרָת־לָךְ

(Margin: alienigenas qui adhærent, * vt ministrēt, & vt diligant ‡ vt sint ei serui: | ne polluat ^a הָיָה ‡ tenentes ^b בּוֹא | sanctū meū ^c פָּלַל † holocausta * victimæ ‡ erunt ^d עָלָה ^e רָצָה ‖ Deus qui cōgregat dispersos ‖ Omnes bestiæ ‡ omnes bestiæ siluæ. ^f חָיָה ^g אָתָה צָפוּ ק ‡ qui nō valēt * dormitantes, dormientes, ^h צָפָה ^i הָזָה ‖ illi feroces † nesciunt ^k עָזַז ‡ nesciunt * vnusquisque ad auaritiam ‡ summo † inquiramus famus ‡ inebriemur * vel maiore erit † est ‖ qui ponat ^l שׂוּם ‡ misericordes congregātur. & non est qui intelligat, † propter malū mundo vētură cōgregatur ‡ in pace, * qui ambulauerit ‡ accedite ‖ præstigiosi: ‡ quorū mater ^m רוּעַ ‡ dilatastis † & prolōgastis ‖ estis filij præuaricatores ‡ mendax? Coëuntes cū diis † Viridi: immolantes ‡ eminentes petras. ^n יָחַם † partibus * sunt † obtulisti sacrificium. ^o שׂוּם ^p עָלָה ‡ suffimentum † prohibita ^q גָּלָה | teipsam ‡ excelsa, * pepigisti pactum)

,voluntatem † inueniet is vos ieiunare || die in Ecce neſciſti &
וְלֹא תֵדָע הֵן בְּיוֹם ª צֹמְכֶם תִּמְצְאוּ־חֵפֶץ
contentionē &,litem ‡ ad Ecce .exigatis veſtros labores || omnes &
4 וְכָל־עַצְּבֵיכֶם תִּנְגֹּשׂוּ׃ הֵן לְרִיב ᵇ וּמַצָּה
ieiunetis non : impiè pugno in percutiendum ad & ,ieiunabitis*
תָּצוּמוּ וּלְהַכּוֹת בְּאֶגְרֹף רֶשַׁע לֹא־תָצוּמוּ
.veſtram vocem excelſo in faciendum audire ad || die ſicut
כַיּוֹם לְהַשְׁמִיעַ בַּמָּרוֹם קוֹלְכֶם׃
affligere die † illud elegi ieiunium erit hoc ſicut ‡ Nunquid
5 הֲכָזֶה יִהְיֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ יוֹם עַנּוֹת
iuncum ſicut incuruandum ad num ,ſuam animam hominem
אָדָם נַפְשׁוֹ ᶜ הֲלָכֹף כְּאַגְמֹן
iſtud Nunquid ſternat cinerem & ſaccum & ,ſuum caput
רֹאשׁוֹ וְשַׂק וָאֵפֶר יַצִּיעַ הֲלָזֶה
;Domino beneplaciti ‡ diem & ,ieiunium vocabis
תִּקְרָא־צוֹם וְיוֹם ᵈ רָצוֹן לַיהוָה׃
colligationes ſoluere † illud elegi ‡ ieiunium || hoc Nonne
6 הֲלוֹא זֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ פַּתֵּחַ חַרְצֻבּוֹת
,contritos dimittere † & , iugi faſciculos ſoluere ‡ , impietatis
רֶשַׁע ᵉ הַתֵּר אֲגֻדּוֹת מוֹטָה וְשַׁלַּח רְצוּצִים
.diſrumpatis iugum omne & ,liberos
חָפְשִׁים וְכָל־מוֹטָה תְּנַתֵּקוּ׃
afflictos || & , tuum panem eſurienti frangere * Nonne
7 הֲלוֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ ᶠ וַעֲנִיִּים
,nudum videris cum domum introducas vagos
מְרוּדִים תָּבִיא בָיִת כִּי־תִרְאֶה עָרֹם
.te abſcondas non tua carne à & ,eum operies ‡ &
ᵍ וְכִסִּיתוֹ וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם׃
tua medela & ,tuum lumen aurora veluti erumpet Tunc
8 אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ
gloria : tua iuſtitia te coram ibit & germinabit citò
מְהֵרָה תִצְמָח וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד
:exaudiet Dominus & ,inuocabis Tunc ‡ te colliget Domini
9 יְהוָה יַאַסְפֶךָ׃ אָז תִּקְרָא וַיהוָה יַעֲנֶה
iugum tui medio de remoueris Si .ego ‡ ecce,dicet & , clamabis ‡
תְּשַׁוַּע וְיֹאמַר הִנֵּנִי אִם־ʰ תָּסִיר מִתּוֹכְךָ מוֹטָה
.iniquitatem loquendo & , † digitum mittendo*
שְׁלַח אֶצְבַּע וְדַבֶּר־אָוֶן׃
afflictam animam & ,tuam animam || famelico protuleris Et
10 ⁱ וְתָפֵק לָרָעֵב נַפְשֶׁךָ וְנֶפֶשׁ נַעֲנָה
:tua caligo & , tua lux tenebroſitate ‡ in orietur & : ſaturaueris
תַּשְׂבִּיעַ וְזָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹרֶךָ וַאֲפֵלָתְךָ
.ſemper Dominus te ducet Et .meridies ſicut*
11 כַּצָּהֳרָיִם׃ ᵏ וְנָחֲךָ יְהוָה תָּמִיד
,impinguabit tua oſſa &,tuā animā ſiccitatibus in faciet ſaturari &
וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַצְמֹתֶיךָ יַחֲלִיץ
cuius ,aquarum exitus ſicut & , irriguus hortus veluti eris &
וְהָיִיתָ ˡ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר
.eius aquæ mentientur † non
לֹא־יְכַזְּבוּ מֵימָיו׃
fundamenta ,ſeculi deſerta te à ædificabunt Et
12 ᵐ וּבָנוּ מִמְּךָ חָרְבוֹת עוֹלָם מוֹסְדֵי
ſepiens tibi vocabitur & : facies ſtare generationis & generationis
דוֹר־וָדוֹר תְּקוֹמֵם וְקֹרָא לְךָ גֹּדֵר
.habitandum ad ſemitas faciens reuerti, fracturam
פֶּרֶץ מְשֹׁבֵב נְתִיבוֹת לָשָׁבֶת׃
faciendo ,tuum pedem ſabbatho à feceris redire Si
13 אִם־ⁿ תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת
ſabbathum vocaueris & :mea ſanctitatis † die in tuam voluntatem
חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת
ipſum glorificaueris & : glorioſum Domini Sanctum , delicias
עֹנֶג לִקְדוֹשׁ יְהוָה מְכֻבָּד וְכִבַּדְתּוֹ
loquendo & ,tuam voluntatem inueniendo ab ‡ tuas vias faciendo à*
ᵒ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר
te faciam equitare & ,Domino in delectaberis Tunc .verbum
14 דָּבָר׃ אָז תִּתְעַנַּג עַל־יְהוָה וְהִרְכַּבְתִּיךָ
Iahacob hæreditatem te faciam comedere & terræ excelſa ſuper
עַל־בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב
eſt locutum Domini os quia .tui patris
אָבִיךָ כִּי פִּי יְהוָה דִּבֵּר׃

† ieiunij veſtri || quod vultis
ª צוֹם
‡ ſubſtātias veſtras repetitis. ‡ lites. * ieiunatis,
ᵇ נָצוּם
|hac,vt audire faciatis ‡ tale eſt *quod † per diem vt affligit homo *nunquid vt curuet
ᶜ כָּפַף
‡ acceptabile
ᵈ רָצָה
| eſt ‡ quod *vt ſoluas ‡ vt ſoluas †dimittas
ᵉ נָתַר
* vt frangas | pauperes
ᶠ עָנָה
‡ operi
ᵍ כָּסָה
ſanitas
‡ ſum.
ʰ סוּר
* vt nō mittas † in rem alienam,nec loquaris iniquè
‡ beneuolentiā
ⁱ פּוּק
‡ tenebris *erit
ᵏ נָחָה
ſcaturigo
ˡ גַּנָּן
† deficiunt
ᵐ בָּנָה
vocaberis
pedes tuos, vt non facias voluntates tuas
ⁿ שׁוּב
† ſancto meo:
*vt non facias ‡ neque inueniatur voluntas tua,vt non loquaris ſecūdū voluntatē tuam.
ᵒ עָשָׂה

CAP. LIX. נט

hec :ſaluando à Domini manus eſt abbreuiata non Ecce
1 הֵן לֹא־קָצְרָה יַד־יְהוָה ª מֵהוֹשִׁיעַ וְלֹא־
veſtræ iniquitates Quinimo audiendo ab ‡ eius auris ſe aggrauauit
2 כָבְדָה אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ׃ כִּי אִם־ᵇ עֲוֺנֹתֵיכֶם
veſtra peccata & :veſtrū Deum inter ad † vos inter diuidentes fuerunt |
הָיוּ מַבְדִּלִים בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם וְחַטֹּאותֵיכֶם
.audiendo ab* vobis à faties ‡ fecerunt abſcondere
הִסְתִּירוּ פָנִים מִכֶּם מִשְּׁמוֹעַ׃
veſtri digiti & ,ſanguine in ſunt pollutæ veſtræ volæ | Nam
3 כִּי ᶜ כַפֵּיכֶם נְגֹאֲלוּ בַדָּם וְאֶצְבְּעוֹתֵיכֶם
veſtra lingua,falſitatem ‡ ſunt locuta veſtra labia ‡ iniquitate in
ᵈ בֶּעָוֺן שִׂפְתוֹתֵיכֶם דִּבְּרוּ־שֶׁקֶר לְשׁוֹנְכֶם
non & ,iuſtitia in vocans † Non .meditabitur * iniquitatem
4 עַוְלָה תֶהְגֶּה׃ אֵין־קֹרֵא בְצֶדֶק וְאֵין
loquendo & ,inanitate ‡ ſuper confidendo : veritate in iudicatus
נִשְׁפָּט בֶּאֱמוּנָה בָּטוֹחַ עַל־ᵉ תֹּהוּ וְדַבֶּר־
.iniquitatem pariendo & , laborem concipiendo, mendacium ‡
שָׁוְא ᶠ הָרוֹ עָמָל וְהוֹלִיד אָוֶן׃
.texent † araneæ telas & , ruperunt regula || Oua
5 בֵּיצֵי צִפְעוֹנִי בִּקֵּעוּ וְקוּרֵי עַכָּבִישׁ יֶאֱרֹגוּ
.vipera ‡ erumpet,cōpreſſum ‡ & : morietur eorum ouis de Comedens
הָאֹכֵל מִבֵּיצֵיהֶם יָמוּת ᵍ וְהַזּוּרֶה תִּבָּקַע אֶפְעֶה׃
tegentur nec , veſtem in* erunt non eorum Telæ
6 קוּרֵיהֶם לֹא־יִהְיוּ לְבֶגֶד וְלֹא ʰ יִתְכַּסּוּ
opus & , iniquitatis opera eorum Opera .ſuis operibus in
בְּמַעֲשֵׂיהֶם מַעֲשֵׂיהֶם מַעֲשֵׂי־אָוֶן וּפֹעַל
,current malum ad eorum Pedes .eorum volu ‡ in rapina †
7 חָמָס בְּכַפֵּיהֶם׃ רַגְלֵיהֶם לָרַע ⁱ יָרֻצוּ
.innocentem ſanguinem effundendum ad || feſtinabunt &
וִימַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ דָּם ᵏ נָקִי
contritio & vaſtitas, iniquitatis ‡ cogitationes eorum Cogitationes
מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם מַחְשְׁבוֹת אָוֶן ˡ שֹׁד וָשֶׁבֶר
,cognouerunt non pacis Viam .eorum ſtratu viis in
8 ᵐ בִּמְסִלּוֹתָם׃ דֶּרֶךְ שָׁלוֹם לֹא יָדָעוּ
ſunt obliquæ ‡ eorum Semitæ .eorum orbitis ‡ in iudicium * non &
וְאֵין מִשְׁפָּט בְּמַעְגְּלוֹתָם נְתִיבוֹתֵיהֶם עִקְּשׁוּ
Propterea .pacem neſcit ,ea in calcans ‡ Omnis .eis
9 לָהֶם כֹּל דֹּרֵךְ בָּהּ לֹא יָדַע שָׁלוֹם׃ עַל־כֵּן
.iuſtitia nos apprehendit non & , nobis à iudicium ſe elongauit
רָחַק מִשְׁפָּט מִמֶּנּוּ וְלֹא ⁿ תַשִּׂיגֵנוּ צְדָקָה
caliginibus ‡ in,ſplendores :tenebroſitatem ‡ ecce &, lucē ad Expectauimus
נְקַוֶּה לָאוֹר וְהִנֵּה־חֹשֶׁךְ לִנְגֹהוֹת בָּאֲפֵלוֹת
abſque veluti & , parietem cæci ſicut Palpauimus .ambulauimus
10 נְהַלֵּךְ׃ נְגַשְׁשָׁה כַעִוְרִים קִיר וּכְאֵין
:crepuſculo † vt meridie in impegimus .attrectauimus oculis
עֵינַיִם נְגַשֵּׁשָׁה כָּשַׁלְנוּ בַצָּהֳרַיִם כַּנֶּשֶׁף
,nos omnes vrſi ſicut Fremuimus | .mortui ſicut ,locis deſolatis ‡ in
11 בָּאַשְׁמַנִּים ᵒ כַּמֵּתִים׃ נֶהֱמֶה כַדֻּבִּים כֻּלָּנוּ
iudicium ad expectauimus : gemuimus gemendo colūbæ tanquā &
וְכַיּוֹנִים הָגֹה נֶהְגֶּה נְקַוֶּה לַמִּשְׁפָּט
Quia .nobis à ſe elongauit † ,ſalutem ad ‡ : non &
12 וָאַיִן לִישׁוּעָה רָחֲקָה מִמֶּנּוּ׃ כִּי־
noſtra peccata &,te corā noſtræ præuaricationes ſūt multiplicatæ
ᵖ רַבּוּ פְשָׁעֵינוּ נֶגְדֶּךָ וְחַטֹּאותֵינוּ
, † nobiſcum noſtræ iniquitates quia : nos contra reſpondit*
ᵠ עָנְתָה בָּנוּ כִּי־פְשָׁעֵינוּ אִתָּנוּ
mentiri & , Præuaricari .eas cognouimus noſtras iniquitates &
13 ʳ וַעֲוֺנֹתֵינוּ יְדַעֲנוּם׃ פָּשֹׁעַ וְכַחֵשׁ
loqui : noſtro Deo poſt à retrocedere & ,Dominum in
בַּיהוָה וְנָסוֹג מֵאַחַר אֱלֹהֵינוּ דַּבֶּר־
verba corde de meditari † & concipere : defectionem || & , calumniam
עֹשֶׁק וְסָרָה הֹרוֹ ᶠ וְהֹגוּ מִלֵּב דִּבְרֵי־
iuſtitia & ,iudicium retrorſum eſt auerſum Et .falſitatis ‡
14 שָׁקֶר׃ ᵗ וְהֻסַּג אָחוֹר מִשְׁפָּט וּצְדָקָה
rectum † & : veritas platea in impegit quia : ſtetit longe à
מֵרָחוֹק תַּעֲמֹד כִּי־כָשְׁלָה בָרְחוֹב ᵘ אֱמֶת וּנְכֹחָה
receſſit & , deficiens veritas fuit Et .ingredi potuit non
15 לֹא־תוּכַל לָבוֹא׃ ˣ וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת ʸ וְסָר
.eius oculis in fuit malum || & , Dominus vidit Et . expoliata † malo à
מֵרָע מִשְׁתּוֹלֵל ᶻ וַיַּרְא יְהוָה וַיֵּרַע בְּעֵינָיו

vt nō ſeruare
ª יָשַׁע
‡ vt non audiat.Sed
ᵇ עָוָה
| diuiſerunt †& ‡ faciem *vt nō audiat.
‡ manus
ᶜ כַּף
‡ mēdacium.
ᵈ עָוָה
*fatur †‡ qui inuocet iuſtitiam, neq; eſt iudex ‡ nihili,
ᵉ תָּהָה
‡ vanitatem *peruerſitatē.
ᶠ הָרָה
| aſpidis †texerūt. Qui comederit ‡ quod fractū eſt, ‡ in regulum. *pro veſtimento.
ʰ כָּסָה ᵍ זוּר
† iniquitatis ‡ manibus
ⁱ רוּץ
| vt effundant
ᵏ נָקָה
‡ iniquæ,
ˡ שָׁדַד
ᵐ סָלַל
*eſt † viis ‡ incuruatæ
‡ qui calcat
ⁿ נָשַׂג
tenebræ: ‡ tenebris
† in obſcuritatis
‡ ſepulchris. fuimus ‡ Clamauimus
ᵒ מוּת
‡ eſt: †&
ᵖ רָבַב
‡ teſtificata ſūt ‡ ſunt,
ᵠ עָנָה
ʳ עָוָה
*peruerſitatē † loqui
ᶠ הָגָה
‡ mendacia.
ᵗ סוּג
† æquitas *deficit,
ˣ הָיָה ᵘ אָמַן
*ac ſi fuiſſet direpta, | diſplicuit
ᶻ רָאָה ʸ סוּר

Domini nomini ,eis cum eorum aurum & ,eorum argentum
כַּסְפָּם וּזְהָבָם אִתָּם לְשֵׁם יְהוָה
.te glorificauit quia ,Iſrael ſancto & , tui Dei
אֱלֹהַיִךְ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי פֵאֲרָךְ׃
eorum reges & , tuos muros alienigenæ filij ædificabunt Et
10 וּבָנוּ בְנֵי־נֵכָר חֹמֹתַיִךְ וּמַלְכֵיהֶם
mea volūtate in &,te percuſſi mea ira in nam : tibi miniſtrabunt
יְשָׁרְתוּנֶךְ כִּי בְקִצְפִּי [a] הִכִּיתִיךְ [b] וּבִרְצוֹנִי
die ,iugiter tuæ portæ aperientur Et .tui ſum miſertus
11 רִחַמְתִּיךְ׃ וּפִתְּחוּ שְׁעָרַיִךְ תָּמִיד יוֹמָם
,gentium fortitudinem te ad afferendum ad , claudentur nocte ac
וָלַיְלָה לֹא יִסָּגֵרוּ לְהָבִיא אֵלַיִךְ חֵיל גּוֹיִם
quæ regnum & , gens Nam .ducti † eorum reges &
12 וּמַלְכֵיהֶם נְהוּגִים׃ כִּי־הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר
.vaſtabuntur vaſtando gentes & : peribunt tibi ſeruierint non
לֹא־יַעַבְדוּךְ יֹאבֵדוּ וְהַגּוֹיִם חָרֹב יֶחֱרָבוּ
vlmus & ſapinus ,abies :veniet te ab Lebanon Gloria
13 כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן אֵלַיִךְ יָבוֹא בְּרוֹשׁ תִּדְהָר וּתְאַשּׁוּר
locum & ,mei ſanctuarij locum glorificandum ad , ſimul
יַחְדָּו לְפָאֵר מְקוֹם מִקְדָּשִׁי וּמְקוֹם
ſe incuruando* te ad ibunt ‡ Et .glorificabo meorum pedum
14 רַגְלַי אֲכַבֵּד׃ וְהָלְכוּ אֵלַיִךְ שְׁחוֹחַ
tuorū pedum plantas ſuper ſe incuruabunt &,te affligentium filij
בְּנֵי מְעַנַּיִךְ [c] וְהִשְׁתַּחֲווּ עַל־כַּפּוֹת רַגְלַיִךְ
Siion Domini ciuitatem te vocabunt & : te reprobantes † omnes
כָּל־מְנַאֲצָיִךְ וְקָרְאוּ לָךְ עִיר יְהוָה צִיּוֹן
,exoſam & , derelictam te eſſe ‡ Pro .Iſrael Sancti
15 קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ תַּחַת [e] הֱיוֹתֵךְ עֲזוּבָה וּשְׂנוּאָה
gaudium , ſeculi celſitudinem in te ponam & ‖ tranſiens ‡ non &
וְאֵין עוֹבֵר [f] וְשַׂמְתִּיךְ לִגְאוֹן עוֹלָם מְשׂוֹשׂ
,gentium lac ſuges Et .generationis & ,generationis
16 דּוֹר וָדוֹר׃ וְיָנַקְתְּ חֲלֵב גּוֹיִם
Dominus ego † quòd ſcies & : lactaberis regum mamilla &
וְשֹׁד מְלָכִים תִּינָקִי וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה
.Iahacob fortis tuus redemptor &, te ſaluans ‖
[g] מוֹשִׁיעֵךְ וְגֹאֲלֵךְ אֲבִיר יַעֲקֹב׃
afferam ferro pro & ,aurum afferam ære Pro
17 תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְתַחַת הַבַּרְזֶל אָבִיא
:ferrum lapidibus pro & ,æs lignis pro & : argentum
כֶסֶף וְתַחַת הָעֵצִים נְחֹשֶׁת וְתַחַת הָאֲבָנִים בַּרְזֶל
.iuſtitiam tuos exactores † & , pacem tuum cenſum ponam &
וְשַׂמְתִּי פְקֻדָּתֵךְ שָׁלוֹם וְנֹגְשַׂיִךְ צְדָקָה׃
contritio & ,vaſtitas,tua terra in rapina vltra audietur Non
18 לֹא־יִשָּׁמַע עוֹד חָמָס בְּאַרְצֵךְ [h] שֹׁד וָשֶׁבֶר
,tuas portas & , tuos muros ſalutem vocabis & : tuis terminis in
בִּגְבוּלָיִךְ וְקָרָאת יְשׁוּעָה חוֹמֹתַיִךְ וּשְׁעָרַיִךְ
lucem in ſol amplius tibi erit Non .laudem
19 תְהִלָּה׃ לֹא־יִהְיֶה־לָּךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ לְאוֹר
tibi erit ſed : te illuminabit non luna ſplendorem in & , die
יוֹמָם וּלְנֹגַהּ הַיָּרֵחַ לֹא־יָאִיר לָךְ וְהָיָה־לָךְ
,tuam gloriam in tuus Deus & , ſeculi lucem in Dominus
יְהוָה לְאוֹר עוֹלָם וֵאלֹהַיִךְ לְתִפְאַרְתֵּךְ׃
colligetur non tua luna & ,tuus ſol vltra occidet Non
20 לֹא־יָבוֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף
dies finientur & ,ſeculi lucem in tibi erit Dominus quia
כִּי יְהוָה יִהְיֶה־לָּךְ לְאוֹר עוֹלָם וְשָׁלְמוּ יְמֵי
ſeculum in ,iuſti † ipſi omnes tuus populus Et .tui luctus
21 אֶבְלֵךְ׃ וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם
opus ,mearū plantationum virgultum :terram accipient hæreditate
יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר [k] מַטָּעוֹ מַעֲשֵׂה
,mille in erit Paruus .me glorificandum ad ‖,mearum manuū
22 יָדַי לְהִתְפָּאֵר׃ הַקָּטֹן יִהְיֶה לָאֶלֶף
ſuo tempore in Dominus ego : fortem gentem in puſillus † &
וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי יְהוָה בְּעִתָּהּ
.illud faciam accelerare
[l] אֲחִישֶׁנָּה׃

CAP. LXI. סא

vnxit ea propter :me ſuper Domini ‖ Domini Spiritus
1 רוּחַ אֲדֹנָי יְהוִה עָלָי יַעַן מָשַׁח
me miſit :manſuetis euangelizandum * ad me Dominus
יְהוָה אֹתִי לְבַשֵּׂר עֲנָוִים שְׁלָחַנִי

Marginal notes (left): [a] נכה ; [b] רצה ; vt afferat ; † ducantur. ; buxus,& pinus ; ‡ pergent ; * humiliando ; [c] שחה ; [d] כפף ; † qui ſpernebant ; ‡ eo quòd fuiſti derelicta, & exoſa, ‡ erat,qui tranſiret ; [e] gloriam ; [f] היה שום ; † ſum ; ‖ qui ſeruo ; [g] ישע ; oppreſſionem tuam ; † exactionem tuam ; [h] שדד ; [i] הלל ; per diem, & ſplendor lunæ ; ſempiternam, ; deficiet: ; ſempiternam, ; † erunt ; plantationis meæ, ; [k] נטע ; מטעי ; ‖ vt glorificet ; Parua familia ; † parua familia erit ; [l] חוש ; ‖ Dei ; * annunciandum

,quiſpiam † non quod vidit Et .iudicium ‡ non quia
16 כִּי־אֵין מִשְׁפָּט׃ וַיַּרְא כִּי־אֵין אִישׁ
ſibi fecit ſalutem & intercedens ‡ non quod ,obſtupuit † &
וַיִּשְׁתּוֹמֵם כִּי־אֵין מַפְגִּיעַ [a] וַתּוֹשַׁע לוֹ
.eum fulciuit † ipſa eius iuſtitia & ,ipſius brachium
זְרֹעוֹ וְצִדְקָתוֹ הִיא סְמָכָתְהוּ׃
ſalutis galeam & , loricam ſicut iuſtitiam ſe induit Et
17 וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן וְכוֹבַע יְשׁוּעָה
ſe inuoluit*&, veſtem vltionis veſtimēta ſe induit & :ſuo capite in
בְּרֹאשׁוֹ וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי נָקָם תִּלְבֹּשֶׁת [b] וַיַּעַט
propter quaſi †,retributiones propter Quaſi .zelum pallium ſicut
18 כַּמְעִיל קִנְאָה׃ כְּעַל גְּמֻלוֹת כְּעַל
:ſuis inimicis retributionem ,ſuis hoſtibus iram reddet
יְשַׁלֵּם חֵמָה לְצָרָיו גְּמוּל לְאֹיְבָיו
occidente ab timebunt Et ,reddet retributionem inſularibus
19 לָאִיִּים [c] גְּמוּל יְשַׁלֵּם׃ וְיִירְאוּ מִמַּעֲרָב
cum :eius gloriam ſolis ortu ab & Domini nomen
אֶת־שֵׁם יְהוָה וּמִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ אֶת־כְּבוֹדוֹ כִּי־
vexillum erigens Domini ſpiritus: hoſtis , fluuius veluti , venerit fugabit
יָבוֹא כַנָּהָר [d] צָר רוּחַ יְהוָה נֹסְסָה
redeuntes ad & ,redemptor Siion ad veniet Et .eum in
20 בוֹ׃ וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי
hoc ego Et .Dominus dixit : Iahacob in præuaricatione ab iniquitate
21 פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְהוָה׃ וַאֲנִי זֹאת
† qui meus Spiritus .Dominus dixit ,eis cum ‡ meum pactum ‡ quod pāgam
בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְהוָה רוּחִי אֲשֶׁר
recedent non ,tuo ore in poſui quæ mea verba & ,‖ te in
עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר־[e] שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא־יָמוּשׁוּ
,tui ſeminis ſeminis ore de & ,tui ſeminis ore de & ,tuo ore de
[f] מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ
.ſeculum in vſque & ,nunc † ex ,Dominus dixit ‡ hoc tēpore,
אָמַר יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

CAP. LX. ס

gloria & ,tuum lumen venit quia , illuminare Surge
1 קוּמִי אוֹרִי כִּי־בָא אוֹרֵךְ וּכְבוֹד
operiet tenebroſitas ‡ ecce Quia .eſt orta te ſuper Domini
2 יְהוָה עָלַיִךְ זָרָח׃ כִּי־הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה־
,Dominus orietur te ſuper Et .populos caligo & ,terram
אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים וְעָלַיִךְ יִזְרַח יְהוָה
gentes ambulabunt Et .videbitur te ſuper eius gloria &
3 וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה׃ וְהָלְכוּ גוֹיִם
.tui ortus ſplendore in reges & ,tuo lumine in
לְאוֹרֵךְ וּמְלָכִים לְנֹגַהּ זַרְחֵךְ׃
ipſi Omnes .vide & ,tuos oculos circum † Leua
4 [g] שְׂאִי סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי כֻּלָּם
.venient longè de tui filij : te ad venerunt .ſe congregauerunt
נִקְבְּצוּ בָאוּ־לָךְ בָּנַיִךְ מֵרָחוֹק [h] יָבֹאוּ
videbis Tunc .nutrientur latus iuxta tuæ filiæ &
5 וּבְנֹתַיִךְ עַל־צַד [i] תֵּאָמַנָה׃ אָז [k] תִּרְאִי
fuerit cōuerſa quando:tuū cor dilatabitur & ,pauebit & ſplendebis* & *inundabis & obſtupeſces
וְנָהַרְתְּ וּפָחַד וְרָחַב לְבָבֵךְ כִּי־יֵהָפֵךְ
.tibi venerint gentium fortitudo, maris tumultus * te ad † multitudo
עָלַיִךְ [l] הֲמוֹן יָם חֵיל גּוֹיִם יָבֹאוּ לָךְ׃
:Ephah & , Midian dromedarij†,te operiet camelorum Copia
6 שִׁפְעַת גְּמַלִּים [m] תְּכַסֵּךְ בִּכְרֵי מִדְיָן וְעֵיפָה
afferent thus & ,aurum :venient Seba de ipſi omnes
כֻּלָּם מִשְּׁבָא יָבֹאוּ זָהָב וּלְבוֹנָה יִשָּׂאוּ
.annunciabunt Domini laudes &
וּתְהִלֹּת יְהוָה [n] יְבַשֵּׂרוּ׃
arietes ,tibi ſe congregabunt Chedar pecus Omne
7 כָּל־צֹאן קֵדָר יִקָּבְצוּ לָךְ אֵילֵי
voluntatem ſuper Aſcendent ,tibi miniſtrabunt Nebaioth bene gratum
נְבָיוֹת יְשָׁרְתוּנֶךְ [o] יַעֲלוּ עַל־רָצוֹן
.glorificabo meæ gloriæ domum & , meum altare
מִזְבְּחִי וּבֵית תִּפְאַרְתִּי אֲפָאֵר׃
ad columbæ ſicut & ,volabunt nubes vt ‡ iſtæ † Quæ
8 מִי־אֵלֶּה כָּעָב תְּעוּפֶינָה וְכַיּוֹנִים אֶל־
naues † & ,expectabunt inſulæ *me Quia ‖ ſua columbaria ‡
9 אֲרֻבֹּתֵיהֶם׃ כִּי־לִי אִיִּים [p] יְקַוּוּ וָאֳנִיּוֹת
longinquo de tuos filios adducendum ad †, principio in Tarſis
תַּרְשִׁישׁ בָּרִאשֹׁנָה לְהָבִיא בָנַיִךְ מֵרָחוֹק

Marginal notes (right): ‡ erat ; † eſſet ; † admiratus eſt. ; ‡ eſſet qui oraret: ideo ; [a] ישע ; † confirmauit ; * induit ; [b] עטה ; Sicut vir zelat vt ; † ſicut zelat vt reddat ; [c] איה ; fugabit ; [d] צור ; ab iniquitate ; ‡ quod pāgam ; † eſt ; [e] שום ; [f] פה ; ‡ hoc tēpore, ; ‡ tenebræ operient ; † in circuitu ; [g] נשא ; [h] בוא ; [i] אמן ; [k] ראה ; * inundabis & obſtupeſces ; † multitudo ; [l] המה ; * Multitudo ; ‡ pulli camelorum ; [m] כסה ; [n] הלל ; Omnia pecora ; bene gratum ; [o] עלה ; † ſunt congregationes ‡ quæ ‡ feneſtras ſuas; * inſulares ‡ ſicut ; * vt adducant ; [p] קוה

captiuis prædicandum ad, corde contritos *fascia ligandum ad*
לַחֲבֹשׁ לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב לִקְרֹא לִשְׁבוּיִם
prædicandum Ad | .carceris apertiones vinctis &, libertatē
דְּרוֹר וְלַאֲסוּרִים פְּקַח־קוֹחַ׃ לִקְרֹא
nostro Deo vltionis diem &, Domino voluntatis annum
שְׁנַת־רָצוֹן לַיהוָה וְיוֹם נָקָם לֵאלֹהֵינוּ
lugentibus *ponendum Ad* .lugentes omnes *consolandum ad*
לְנַחֵם כָּל־אֲבֵלִים׃ לָשׂוּם לַאֲבֵלֵי
gaudij oleum, cinere pro gloriam eis *dandum ad*, Sion
צִיּוֹן לָתֵת לָהֶם פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן
vocabitur & : stricto spiritu pro laudis *amictum*, luctu pro
תַּחַת אֵבֶל מַעֲטֵה תְהִלָּה תַּחַת רוּחַ כֵּהָה וְקֹרָא
.*me glorificandum* ad Domini plantatio, iustitiæ arbores eis
לָהֶם אֵילֵי הַצֶּדֶק מַטַּע יְהוָה לְהִתְפָּאֵר׃
priscorum solitudines, seculi desolationes ædificabunt Et
וּבָנוּ חָרְבוֹת עוֹלָם שֹׁמְמוֹת רִאשֹׁנִים
generationis deserta, solitudinis ciuitates innouabūt & : exigent
יְקוֹמֵמוּ וְחִדְּשׁוּ עָרֵי חֹרֶב שֹׁמְמוֹת דּוֹר
vestrum pecus pascent &, alieni stabunt Et .generationis &
וָדוֹר׃ וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם
vestri vinitores &, vestri agricolæ alienigenæ filij &
וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם וְכֹרְמֵיכֶם׃
nostri Dei Ministri, vocabimini Domini Sacerdotes vos Et
וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי יְהוָה תִּקָּרֵאוּ מְשָׁרְתֵי אֱלֹהֵינוּ
eorum gloria in &, comedetis gentium *facultatem*: vobis dicetur opes
יֵאָמֵר לָכֶם חֵיל גּוֹיִם תֹּאכֵלוּ וּבִכְבוֹדָם
ignominia &, *duplex* vestro pudore Pro .*vos prædicabitis*
תִּתְיַמָּרוּ׃ תַּחַת בָּשְׁתְּכֶם מִשְׁנֶה וּכְלִמָּה
possidebunt *duplex* eorū terra in ideo : *sua parte dicent præconia*
יָרֹנּוּ חֶלְקָם לָכֵן בְּאַרְצָם מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ
diligens Dominus ego Quia .eis erit *seculi* lætitia
שִׂמְחַת עוֹלָם תִּהְיֶה לָהֶם׃ כִּי אֲנִי יְהוָה אֹהֵב
eorum opus dabo & : *ascensionem* in rapinam *odiens* : iudicium
מִשְׁפָּט שֹׂנֵא גָזֵל בְּעוֹלָה וְנָתַתִּי פְעֻלָּתָם
scietur Et .eis *exeidam seculi* fœdus &, veritate in
בֶּאֱמֶת וּבְרִית עוֹלָם אֶכְרוֹת לָהֶם׃ וְנוֹדַע
populorum medio in eorum *germina* &, eorū semen gentibus in
בַּגּוֹיִם זַרְעָם וְצֶאֱצָאֵיהֶם בְּתוֹךְ הָעַמִּים
benedixit semen ipsi quia, eos cognoscent eos *videntes*: omnes
כָּל־רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ
exultabit, Domino in gaudebo Gaudendo .Dominus
יְהוָה׃ שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיהוָה תָּגֵל
vestimentis fecit me induere quia : meo Deo in mea anima
נַפְשִׁי בֵּאלֹהַי כִּי הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי־
consecrabit sponsum tanquam : me *innoluit* iustitiæ pallio, salutis
יֶשַׁע מְעִיל צְדָקָה יְעָטָנִי כֶּחָתָן יְכַהֵן
terra sicut Quia .*suis vasis* ornabit sponsam tanquam &, *gloria*
פְּאֵר וְכַכַּלָּה תַּעְדֶּה כֵלֶיהָ׃ כִּי כָאָרֶץ
faciet germinare *sua semina* hortus sicut &, suum germē proferet
תּוֹצִיא צִמְחָהּ וּכְגַנָּה זֵרוּעֶיהָ תַצְמִיחַ
laudem & iustitiam faciet germinare *Dominus* Dominus sic
כֵּן אֲדֹנָי יְהוִה יַצְמִיחַ צְדָקָה וּתְהִלָּה
.gentibus vniuersis coram
נֶגֶד כָּל־הַגּוֹיִם׃

CAP. LXII. סב

non Ierusalaim propter &, tacebo non Sion Propter
לְמַעַן צִיּוֹן לֹא אֶחֱשֶׁה וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַ͏ִם לֹא
eius salus & eius iustitia, splendor vt, egrediatur donec: quiescam
אֶשְׁקוֹט עַד־יֵצֵא כַנֹּגַהּ צִדְקָהּ וִישׁוּעָתָהּ
tuam iustitiam gentes videbunt Et .fe accendat lampas vt
כְּלַפִּיד יִבְעָר׃ וְרָאוּ גוֹיִם צִדְקֵךְ
nomen tibi vocabitur Et .tuam gloriam reges cuncti &
וְכָל־מְלָכִים כְּבוֹדֵךְ וְקֹרָא לָךְ שֵׁם
illud declarabit Domini os quod, nouum
חָדָשׁ אֲשֶׁר פִּי יְהוָה יִקֳּבֶנּוּ׃
cidarū & : Domini manus in gloriæ *diadema* eris Et
וְהָיִית עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד־יְהוָה וּצְנוֹף
vltra tibi dicetur Non .tui Dei *vola* in regni
מְלוּכָה בְּכַף־אֱלֹהָיִךְ׃ לֹא־יֵאָמֵר לָךְ עוֹד
Sed .Desolata amplius dicetur non tuæ terræ &, Derelicta
עֲזוּבָה וּלְאַרְצֵךְ לֹא־יֵאָמֵר עוֹד שְׁמָמָה כִּי

Marginal notes: vt obliniredum. שׁבה / Vt prædicarē / שׁנה רצה / vt consolarē / Vt ponerem / in / & darem / נתן שׁושׂ / pallium / vocarem eos / plātationem / glorificationem. / הלל נטע / antiquas / בנה / pecora vestra: / זור / erunt / exaltabimini. / duplici, / בושׁ / laudabunt partem eorū / duplicia / רנן / sempiterna / diligo / odio habeo / holocaustū / sempiternum / feriam cum / אמן ידע / filij / qui viderint / sunt cui / יצא נכר / גור / induere fecit / magnificabit gloriam, / vasa sua, / יעט כלל / semen suum / גנן / Deus / ראה / נקב / corona / diadema / וצניף / ק / יהוה / manu

vocaberis quia : *Maritata tua terra* &, ea in mea voluntas *vocabitur tibi*
לָךְ יִקָּרֵא חֶפְצִי־בָהּ וּלְאַרְצֵךְ בְּעוּלָה כִּי־
.*maritata* erit tua terra &, te in Dominus complacuit
חָפֵץ יְהוָה בָּךְ וְאַרְצֵךְ תִּבָּעֵל׃
tui filij *tibi maritabuntur*, virgine cum iuuenis *maritabitur* Quia
כִּי־יִבְעַל בָּחוּר בְּתוּלָה יִבְעָלוּךְ בָּנָיִךְ
.tuus Deus te super gaudebit, sponsam super sponso gaudium &
וּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל־כַּלָּה יָשִׂישׂ עָלַיִךְ אֱלֹהָיִךְ׃
tota, custodes constitui Ierusalaim tuos muros Super
עַל־חוֹמֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים כָּל־
rememorantes : tacebunt non iugiter nocte tota & die
הַיּוֹם וְכָל־הַלַּיְלָה תָּמִיד לֹא יֶחֱשׁוּ הַמַּזְכִּרִים
detis ne Et .vobis silentium ne, *Dominum*
אֶת־יְהוָה אַל־דֳּמִי לָכֶם׃ וְאַל־תִּתְּנוּ
Ierusalaim ponat donec &, stabiliat donec, ei silentium
דֳמִי לוֹ עַד־יְכוֹנֵן וְעַד־יָשִׂים אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם
sua dextera in Dominus Iurauit .terra in laudem
תְּהִלָּה בָּאָרֶץ׃ נִשְׁבַּע יְהוָה בִּימִינוֹ
vltra tuum triticum dedero si : suæ fortitudinis *brachio &*
וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ אִם־אֶתֵּן אֶת־דְּגָנֵךְ עוֹד
tuum vinum alieni filij biberint si &, tuis inimicis cibum
מַאֲכָל לְאֹיְבַיִךְ וְאִם־יִשְׁתּוּ בְנֵי־נֵכָר תִּירוֹשֵׁךְ
illud comedent, illud *colligentes* Sed .*eo in* laborasti quo
אֲשֶׁר יָגַעַתְּ בּוֹ׃ כִּי מְאַסְפָיו יֹאכְלֻהוּ
illud bibent illud congregantes & : Dominum laudabunt &
וְהִלְלוּ אֶת־יְהוָה וּמְקַבְּצָיו יִשְׁתֻּהוּ
portas per transite. Transite .meæ sanctitatis atriis in
בְּחַצְרוֹת קָדְשִׁי׃ עִבְרוּ עִבְרוּ בַּשְּׁעָרִים
elapidate, viam stratam munite, munite : populi viam *complanate*
פַּנּוּ דֶּרֶךְ הָעָם סֹלּוּ סֹלּוּ הַמְסִלָּה סַקְּלוּ
.populos super vexillum attollite, *lapide à*
מֵאֶבֶן הָרִימוּ נֵס עַל־הָעַמִּים׃
terræ extremum ad *fecit* audire Dominus Ecce
הִנֵּה יְהוָה הִשְׁמִיעַ אֶל־קְצֵה הָאָרֶץ
eius merces ecce: *veniens* tua salus ecce, Sion filiæ dicite
אִמְרוּ לְבַת־צִיּוֹן הִנֵּה יִשְׁעֵךְ בָּא הִנֵּה שְׂכָרוֹ
eos vocabunt Et .*eius faciei ad* eius opus &, eo cum
אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו׃ וְקָרְאוּ לָהֶם
vocabitur tibi & : Domini redemptos, sanctitatis populum
עַם־הַקֹּדֶשׁ גְּאוּלֵי יְהוָה וְלָךְ יִקָּרֵא
.derelicta non ciuitas, Quæsita
דְרוּשָׁה עִיר לֹא נֶעֱזָבָה׃

CAP. LXIII. סג

vestes *rubefactus*, Edom de *veniens* iste Quis
מִי־זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים
multitudine in festinus, sua stola in *decoratus* iste ? Bosrah de
מִבָּצְרָה זֶה הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ צֹעֶה בְּרֹב
.seruandum ad magnus, iustitia in loquens ego : suæ potentiæ
כֹּחוֹ אֲנִי מְדַבֵּר בִּצְדָקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃
calcantis sicut tua vestimenta &, *tuo vestimento* rubrum Quare
מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ וּבְגָדֶיךָ כְּדֹרֵךְ
populis de &, ego solus calcaui Torcular .torculari in
בְּגַת׃ פּוּרָה דָּרַכְתִּי לְבַדִּי וּמֵעַמִּים
eos conculcabo & .meo *naso* in eos calcabo &, mecum *vir* non
אֵין־אִישׁ אִתִּי וְאֶדְרְכֵם בְּאַפִּי וְאֶרְמְסֵם
mea vestimenta super eorum *victoria spargetur* & : mea ira in
בַּחֲמָתִי וְיֵז נִצְחָם עַל־בְּגָדַי
vltionis dies Quia .inquinaui mea indumenta omnia &
וְכָל־מַלְבּוּשַׁי אֶגְאָלְתִּי׃ כִּי יוֹם נָקָם
.venit meorum redemptorum annus & : meo corde in
בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלַי בָּאָה׃
fulciens non & *obstupui* &: auxiliator non &, aspexi Et
וְאַבִּיט וְאֵין עֹזֵר וְאֶשְׁתּוֹמֵם וְאֵין סוֹמֵךְ
.me fulciuit *ipsa meus astus* &, meum brachium mihi saluauit &
וַתּוֹשַׁע לִי זְרֹעִי וַחֲמָתִי הִיא סְמָכָתְנִי׃
eos inebriabo &, meo furore in populos conculcabo Et
וְאָבוּס עַמִּים בְּאַפִּי וַאֲשַׁכְּרֵם
, eorum *victoriam* terram in faciam descendere &, mea ira in
בַּחֲמָתִי וְאוֹרִיד לָאָרֶץ נִצְחָם׃
Domini laudes faciam memorare Domini Miserationes
חַסְדֵי יְהוָה אַזְכִּיר תְּהִלֹּת יְהוָה

Marginal notes: vocaberis terra tua habitatur habitata. / Habitabitur enim vt inhabitabunt te. vt est sic / שׂושׂ / qui reminisci facitis Dominī / חשׁה / sit / דמה / שׂום / per dexteram suam & per brachium / עזז / in / in congregātes / שׁתה / expurgate eleuate, eleuate semitam, remouete lapides, / פנה סלל / נסס / facit venit: / coram illo. / à Domino: & tu vocaberis. / est qui venit tubeas habens / בוא / formosus / כוח / est vestimentum tuum, / est quisquam furore / aspersi sanguinem / נזה / erat admiratus sum, erat qui fulciret: / נבט / שׁמם / iustitia mea ipsa / ישׁע / fortitudinem / הלל

multitudinē & :Dominus nobis reddidit quæ omnibus super *quasi*

כְּעַל כֹּל אֲשֶׁר־גְּמָלָנוּ יְהוָה ᵃוְרַב־

suas misericordias secundū eis reddidit quòd ,Israel domui boni

טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־גְּמָלָם כְּרַחֲמָיו

dixit Et .suarum miserationum multitudinem secundum &

8 וּכְרֹב חֲסָדָיו׃ וַיֹּאמֶר

est factus & : mentientur non † filij ,*ipsi* ‡ meus populus Verè

אַךְ־עַמִּי הֵמָּה בָּנִים לֹא יְשַׁקֵּרוּ וַיְהִי

,angustia *non*† eorum angustia omni in .*saluatorem in* ‖ eis

9 לָהֶם ᵇלְמוֹשִׁיעַ׃ בְּכָל־צָרָתָם ׀ לֹא צָר

,suam dilectionē propter:eos fecit saluos eius *faciei*‡ angelus &

וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם בְּאַהֲבָתוֹ

,eos tulit & : eos redemit ipse suam indulgentiam propter &

וּבְחֶמְלָתוֹ הוּא גְאָלָם וַיְנַטְּלֵם

,fuerunt rebelles ipsi Et .seculi diebus cunctis eos portauit &

ᵈוַיְנַשְּׂאֵם כָּל־יְמֵי עוֹלָם׃ וְהֵמָּה מָרוּ

eis est *versus*‖ & : eius sanctitatis spiritum *affecerunt dolore* ‡ &

10 וְעִצְּבוּ אֶת־רוּחַ קָדְשׁוֹ וַיֵּהָפֵךְ לָהֶם

est recordatus Et .eos contra pugnauit ipse ,*inimicum in* ‡

לְאוֹיֵב הוּא נִלְחַם־בָּם׃ וַיִּזְכֹּר

eos faciens ascendere ‖ Vbi : sui populi ‡, Mosch seculi dierum

11 יְמֵי־עוֹלָם מֹשֶׁה עַמּוֹ אַיֵּה ׀ ᵉהַמַּעֲלֵם

eius medio in *ponens*‡ Vbi:sui *pecoris** pastoribus cum, mari de

מִיָּם אֵת רֹעֵי צֹאנוֹ אַיֵּה הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ אֶת־

Mosch dexteram ad *Deducens* ‡ :suæ sanctitatis spiritum

12 רוּחַ קָדְשׁוֹ׃ ᶠמוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה

faciendum ad eorum faciebus à * aquas *scindentis*‡:suæ gloriæ brachio

זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם ᵍלַעֲשׂוֹת

equum ‡ sicut,abissus per eos *Deducens* ? *seculi* † nomen sibi

13 לוֹ שֵׁם עוֹלָם׃ מוֹלִיכָם בַּתְּהֹמוֹת כַּסּוּס

vallem per animal Veluti .*compingerent non* †, desertum per

14 בַּמִּדְבָּר לֹא יִכָּשֵׁלוּ׃ כַּבְּהֵמָה בַּבִּקְעָה

,tuū populū duxisti sic:*eū faciet requiescere*† Domini spiritus,*descēdet*‡

ᵉתֵּרֵד רוּחַ יְהוָה ׀ תְּנִיחֶנּוּ כֵּן נִהַגְתָּ עַמְּךָ

cælis è Aspice .gloriæ nomen tibi *faciendum ad* ‡

15 לַעֲשׂוֹת לְךָ שֵׁם תִּפְאָרֶת׃ הַבֵּט מִשָּׁמַיִם

†vbi :tuæ gloriæ & , tuæ sanctitatis habitaculo de vide &

וּרְאֵה מִזְּבֻל קָדְשְׁךָ ᵏוְתִפְאַרְתֶּךָ אַיֵּה

,tuorum viscerum *tumultus* ‡, tuæ fortitudines & ,tuus zelus

קִנְאָתְךָ וּגְבוּרֹתֶךָ הֲמוֹן מֵעֶיךָ

Nam ?se continuerunt *me erga* ‖ tuarum miserationum &

16 וְרַחֲמֶיךָ אֵלַי הִתְאַפָּקוּ׃ כִּי־

Israel & ,nos nesciuit Abraham quia : noster pater tu

אַתָּה אָבִינוּ כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ וְיִשְׂרָאֵל

:noster redemptor,noster pater Domine Tu. nos agnouit non

לֹא ˡיַכִּירָנוּ אַתָּה יְהוָה אָבִינוּ גֹּאֲלֵנוּ

Domine nos *facies*† errare Quare .tuum nomen † seculo à

17 מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ׃ לָמָּה ᵐתַתְעֵנוּ יְהוָה

Conuertere‡tuo timore à nostrum cor,fecisti indurare,tuis viis de

מִדְּרָכֶיךָ תַּקְשִׁיחַ לִבֵּנוּ מִיִּרְאָתֶךָ שׁוּב

*breue Ad .tuæ hæreditatis tribus, tuos seruos propter

18 לְמַעַן עֲבָדֶיךָ שִׁבְטֵי נַחֲלָתֶךָ׃ לַמִּצְעָר

côculcauerunt nostri hostes : tuæ sanctitatis populus† possederunt

יָרְשׁוּ עַם־קָדְשֶׁךָ ⁿצָרֵינוּ בּוֹסְסוּ

es dominatus non* .seculo à ‡ fuimus ‖ .*tuum sanctuarium* ‡

19 מִקְדָּשֶׁךָ׃ הָיִינוּ מֵעוֹלָם לֹא־מָשַׁלְתָּ

.eos super tuum nomen est inuocatum nec*eos in*†

בָּם לֹא־נִקְרָא שִׁמְךָ עֲלֵיהֶם׃

Margin: ᵃ רֹב misericordiā suam, ‡ sunt, † qui ‖ saluator, † ei fuit ᵇ וְשַׁעְ־ ‡ faciei צוּר לוֹ ק ᵈ נִשָּׂא ‡ irasci fecerūt ‖ effectus ‡ inimicus, ‡ & † est qui ascendere fecit ᵉ עֲלֵה ‡ gregis ‡ est qui posuit ‡ Qui ambulare fecit eos ‡ qui scidit * ante eos, vt faceret. ᶠ יוֹלִךְ ᵍ עֲשָׂה ‡ sempiternū? Qui ambulare fecit ‡ equus ambulabat † nec impegerunt. ‡ descendens, quem † quietè ducit ‡ vt faceres ʰ יַרְדִּ־נוּחַ † sunt ‡ multitudo ᵏ פְּאֵר ‖ mihi ˡ נֵכַר † est ‡ fecisti ᵐ תָּעָה ‡ temp us † terram ⁿ צוּר ‡ sanctificatio nem tuam. ‖ Nos ‡ tui † tu eorum

CAP. LXIIII. סד

tuis faciebus à ‖, descenderes, cælos distrumperes Vtinam

1 לוּא־קָרַעְתָּ שָׁמַיִם יָרַדְתָּ מִפָּנֶיךָ

aquas , *liquefactionum ignem ardere secundum* ‡ .defluerent montes

2 הָרִים נָזֹלּוּ׃ כִּקְדֹחַ אֵשׁ הֲמָסִים מַיִם

.tuis hostibus tuum nomen manifestandum ad , *ignis bulliet*

תִּבְעֶה־אֵשׁ ᵒלְהוֹדִיעַ שִׁמְךָ לְצָרֶיךָ

,terribilia *te faciendo In*‖ .formidabunt gentes *tuis faciebus* ‡ à

3 מִפָּנֶיךָ גּוֹיִם יִרְגָּזוּ׃ בַּעֲשׂוֹתְךָ ᵖנוֹרָאוֹת

:defluxerunt montes *tuis faciebus*† à, descendisti: *expectabimus* * non

לֹא נְקַוֶּה יָרַדְתָּ מִפָּנֶיךָ הָרִים נָזֹלּוּ׃

*auribus perceperunt neque, audierunt non seculo à Et

4 וּמֵעוֹלָם לֹא־שָׁמְעוּ לֹא הֶאֱזִינוּ

Margin: ‖ & sicut olim à facie tua ‡ Instar inflamantis ignis efferuentes aquas erat deflagratio ‡ ignis tui, ᵒ יָדַע ‡ facie tua ‖ Cùm feceris ᵖ יָרֵא * sperabimus: † facie tua

‡ quia expectanti faciat‡, te præter Deum vidit non oculus

עַיִן לֹא־רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה־

:iustitiam facienti &, *gaudenti Occurristi .ipsum

5 לוֹ׃ פָּגַעְתָּ אֶת־ᵃשָׂשׂ וְעֹשֵׂה צֶדֶק

,*peccauimus & , es iratus tu* † Ecce.tui recordabantur tuis viis in

בִּדְרָכֶיךָ יִזְכְּרוּךָ הֵן־אַתָּה קָצַפְתָּ וַנֶּחֱטָא

immundus vt fuimus Et ‖ .nos saluabamur &.‡ seculum eis in

6 בָּהֶם עוֹלָם ᵇוְנִוָּשֵׁעַ׃ וַנְּהִי כַטָּמֵא

:nostræ iustitiæ omnes *centonum* * vestimentum vt &, nos omnes

כֻּלָּנוּ וּכְבֶגֶד עִדִּים כָּל־צִדְקֹתֵינוּ

nostræ iniquitates &, nos omnes folium veluti decidimus &

וַנָּבֶל כֶּעָלֶה כֻּלָּנוּ ᶜוַעֲוֺנֵנוּ

,*tuo nomine in inuocans*†non Et .nos abstulerunt ventus tanquam

7 כָּרוּחַ יִשָּׂאֻנוּ׃ ᵈוְאֵין־קוֹרֵא בְשִׁמְךָ

tuas facies ‡ abscondisti Nam.te *in* apprehendendum ad *se excitans*

מִתְעוֹרֵר לְהַחֲזִיק בָּךְ כִּי־הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ

.nostrarum iniquitatum *manu in* ‖ nos dissoluisti &, nobis à

מִמֶּנּוּ וַתְּמוּגֵנוּ בְּיַד־עֲוֺנֵנוּ׃

,lutum nos :tu ‡ noster pater ,Domine nunc Et

8 וְעַתָּה יְהוָה אָבִינוּ אָתָּה אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר

nos omnes tuæ manus opus &, noster fictor tu &

וְאַתָּה יֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כֻּלָּנוּ׃

*perpetuum** in ne &, valde vsque Domine, irascaris Ne

9 אַל־תִּקְצֹף יְהוָה עַד־מְאֹד וְאַל־לָעַד

.nos omnes† tu' popul',quæso respice, ecce: iniquitatis memineris

תִּזְכֹּר עָוֺן הֵן ᵉהַבֶּט־נָא עַמְּךָ כֻלָּנוּ׃

desertum ‡ Siion, desertum † fuerunt terræ sanctitatis Ciuitates

10 עָרֵי קָדְשְׁךָ ᶠהָיוּ מִדְבָּר צִיּוֹן מִדְבָּר

,nostræ sanctificationis Domus .desolata Ierusalaim ,fuit

11 הָיָתָה יְרוּשָׁלַם שְׁמָמָה׃ בֵּית קָדְשֵׁנוּ

fuit ,nostri patres te laudauerunt quà ‡ ,nostræ gloriæ &

וְתִפְאַרְתֵּנוּ אֲשֶׁר הִלְלוּךָ אֲבֹתֵינוּ הָיָה

.desolationē in fuit:*nostra desiderabilia omnia* &:ignis cōbustionē in

לִשְׂרֵפַת אֵשׁ וְכָל־מַחֲמַדֵּינוּ הָיָה לְחָרְבָּה׃

,tacebis ‡ Domine te continebis his super Nunquid

12 הַעַל־אֵלֶּה תִתְאַפַּק יְהוָה תֶּחֱשֶׁה

;valde vsque nos affliges &

ᵍוּתְעַנֵּנוּ עַד־מְאֹד׃

Margin: ‡ quia ita * in te, ᵃ שׂוּשׂ † te irato, & nobis peccantibus, ‡ persistebat, ‖ At nūc facti sumus vt pollutio * inquinatum ᵇ יֵשַׁע ᶜ עָוָה † est qui inuocet nomē tuū qui excitet ᵈ נָשָׂא ‡ faciem tuam ‖ propter manum ‡ es seculum † sumus ᵉ נָבַט ‡ vt ᶠ הָיָה ‡ in omne desiderabile nostrū ᵍ עָנָה

CAP. LXV סה

fum inuentus? interrogauerunt non‡ iis fum *Quæsitus*†

1 נִדְרַשְׁתִּי לְלוֹא שָׁאָלוּ נִמְצֵאתִי

gentem ad ,ego ecce, ego ecce :dixi : me quæsierant non * iis‖

לְלֹא בִקְשֻׁנִי אָמַרְתִּי הִנֵּנִי הִנֵּנִי אֶל־גּוֹי

meas manus Expandi .*meo nomine in est vocatum* ‡non †

2 לֹא־קֹרָא בִשְׁמִי׃ פֵּרַשְׂתִּי יָדַי

Via ambulantes ,*contumacem*† populum ad die tota

כָּל־הַיּוֹם אֶל־עַם סוֹרֵר הַהֹלְכִים הַדֶּרֶךְ

irritantes † Populum .suas cogitationes post , *bona* * non

3 לֹא־טוֹב אַחַר מַחְשְׁבֹתֵיהֶם׃ הָעָם הַמַּכְעִיסִים

,hortis in *sacrificantes* ‡ :semper *meū faciebus super* ‡ me

אוֹתִי עַל־פָּנַי תָּמִיד זֹבְחִים ʰבַּגַּנּוֹת

,sepulchris in *Manentes* ‖ .lateres † super *adolentes* * &

4 וּמְקַטְּרִים עַל־הַלְּבֵנִים׃ הַיֹּשְׁבִים בַּקְּבָרִים

ius & ,*porci* ‡ carnem *comedentes:pernoctabunt monumentis* † in &

וּבַנְּצוּרִים ⁱיָלִינוּ הָאֹכְלִים בְּשַׂר הַחֲזִיר וּפְרַק

,te *ad Accede: Dicentes* † .eorum vasis* prophanatorum

5 פִּגֻּלִים ᵏכְּלֵיהֶם׃ הָאֹמְרִים קְרַב אֵלֶיךָ

fumus Isti .te sum sanctior quia , *me in* ‖ appropinques ne

אַל־תִּגַּשׁ־בִּי כִּי קְדַשְׁתִּיךָ אֵלֶּה עָשָׁן

scriptum Ecce .die tota ardens ignis,meo naso ‡ in

6 בְּאַפִּי אֵשׁ יֹקֶדֶת כָּל־הַיּוֹם׃ הִנֵּה כְתוּבָה

in reddam & ,reddam *quinimo*† ,tacebo non : *meas facies ad*‖

לְפָנָי לֹא אֶחֱשֶׁה כִּי אִם־שִׁלַּמְתִּי וְשִׁלַּמְתִּי עַל־

vestrorum patrum iniquitates &, vestras Iniquitates ,eorum sinu

7 חֵיקָם׃ ˡעֲוֺנֹתֵיכֶם וַעֲוֺנֹת אֲבוֹתֵיכֶם

,montes super ‡ suffiuerunt *qui* † : Dominus dixit , simul ‡

יַחְדָּו אָמַר יְהוָה אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל־הֶהָרִים

eorum opus remetiar & :me affecerunt probris colles super &

וְעַל־הַגְּבָעוֹת חֵרְפוּנִי ᵐוּמַדֹּתִי פְעֻלָּתָם

.eorum sinum in primum

רִאשֹׁנָה עַל־חֵיקָם׃

Margin: † Obuius factus ‡ qui ab * qui † tuæ ‡ inuocaret nomen meū. ‡ declinantem qui graditur per viam * bonam, † qui irasci faciunt ‡ coram me ‡ sacrificant ʰ גָּנַן * suffire faciūt ‡ dealbatos, ‖ Qui manent ‡ desertis per noctant : qui comedunt ⁱ לוּן ‖ iuillam, * est in † Qui dicunt Sta apud ᵏ כָּלָה ‖ mihi, ‡ furore ‡ est corā me: † sed ˡ עָוָה ‡ reddam ‡ nam ‡ illi ᵐ מָדַד אֶל ק

muſtum inuenitur cùm Sicut : Dominus dixit Sic
8 כה אמר יהוה כאשר ימצא התירוש
† benedictio quoniam ,illud *corrumpas* * Ne ,*dixit* * & ,botro in
באשכול ואמר אל-[a]תשחיתהו כי ברכה
corrumpendum non ad ‡ ,meos ſeruos propter faciam ſic :illo in
בו כן אעשה למען עבדי לבלתי השחית
Iehudah de & ,ſemen Iahacob de deducam Et .totum
9 הכל: [b]והוצאתי מיעקב זרע ומיהודה
mei ſerui & ,mei electi eã *poſſidebunt* * & :meos montes *poſſidentem* *
יורש הרי וירשוה בחירי ועבדי
habitaculum in ,*Saron* † erit Et .ibi habitabunt
10 ישכנו-שמה: והיה השרון לנוה-
meo populo *bouis occubitum in* * , Hachor vallis & ,*pecoris* ‡
צאן ועמק עכור לרבץ בקר לעמי
,Dominum *Derelinquentes* † vos Et .me requiſierunt qui
11 אשר דרשוני: ואתם עזבי יהוה
Ioui parantes * :meæ ſanctitatis montis *obliuiſcentes* ‡
השכחים את-הר קדשי הערכים לגד
Numeraboque .libamen *Meni implentes* ‖ & ,menſam
12 שלחן והממלאים [c]למני ממסך: ומניתי
,vos incuruabitis iugulationi vos omnes & ,gladio vos
אתכם לחרב וכלכם לטבח תכרעו
non & ,ſum locutus ; reſpondiſtis non & ,vocaui quod eo
יען קראתי ולא [d]עניתם דברתי ולא
quæ *in* & ,meis oculis in malum feciſtis & :audiſtis
שמעתם ותעשו הרע בעיני ובאשר
Dominus dixit ſic Propterea .elegiſtis nolui
13 לא-חפצתי בחרתם: לכן כה-אמר אדני
Ecce .eſurietis vos & ,comedent mei ſerui Ecce :Deus
יהוה הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה
,lætabuntur mei ſerui Ecce .ſitietis vos & ,bibent mei ſerui
עבדי [e]ישתו ואתם תצמאו הנה עבדי ישמחו
bono a *ouabunt* mei ſerui Ecce .afficiemi pudore vos &
14 ואתם [f]תבשו: הנה עבדי ירנו מטוב
contritione præ & ,cordis dolore præ clamabitis vos & :cordis
לב ואתם תצעקו מכאב לב ומשבר
iuramentum in veſtrum nomen dimittetis Et .vlulabitis ſpiritus
15 רוח [g]תילילו: והנחתם שמכם לשבועה
vocabit ſuos ſeruos & :Deus Dominus *te* † interficiet & ,meis electis
לבחירי [h]והמיתך אדני יהוה ולעבדיו יקרא
ſe benedicet , terra in ſe *benedicens* Qui .alio nomine
16 שם אחר: אשר המתברך בארץ יתברך
: Amen Deo in iurabit , terra in *iurans* † & .Amen Deo in
באלהי אמן והנשבע בארץ ישבע באלהי אמן
quia & , priores anguſtiæ ſunt traditæ obliuioni quia
כי נשכחו [i]הצרות הראשנות וכי
,nouos cælos *creans* * ego ecce Quia.meis oculis ab ſe abſcōdēt
17 נסתרו מעיני: כי-הנני בורא שמים חדשים
nec , priores memorabuntur non & : nouam terram &
וארץ חדשה ולא תזכרנה הראשנות ולא
exultate & , gaudete *Quinimo* .cor ſuper aſcendent
18 [k]תעלינה על-לב: כי-אם-[l]שישו [m]וגילו
creans † ego ecce Quia .*creans* † ego quæ *perpetuum* * in
עדי-עד אשר אני בורא כי הנני בורא
.gaudium eius populum & , exultationem Ieruſalaim
את-ירושלם גילה ועמה משוש:
non & :meo populo in gaudebo & , Ieruſalaim in exultabo Et
19 וגלתי בירושלם וששתי בעמי ולא-
.clamoris vox & , fletus vox vltrà ea in audietur
ישמע בה עוד קול בכי וקול זעקה:
qui ,ſenex neque , dierum infans vltrà *inde* * erit Non
20 לא-יהיה משם עוד עול ימים וזקן אשר
centum filius puer quoniam .ſuos dies impleuerit non
לא-ימלא את-ימיו כי הנער בן-מאה
.maledicetur *annorum centum filius* ‖ peccator & ,morietur *annorum*
שנה ימות והחוטא בן-מאה שנה יקלל:
vineas plantabunt & ,habitabunt & , domos ædificabunt Et
21 [n]ובנו בתים וישבו ונטעו כרמים
alius & ; ædificabunt Non .earum fructum comedent &
22 ואכלו [o]פרים: לא יבנו ואחר
dies ſecundum quia :comedet alius & ,plantabunt non ;habitabit
ישב לא [p]יטעו ואחר יאכל כי כימי

* dicit quis, * diſſipes † eſt
[a] שחת
‡ vt non diſperdam
[b] יצא
* hæreditate accipientem * hereditate accipient
† planicies
‡ pecorum, * locus accubitus armentorum.
† qui derelinquitis
‡ qui obliuiſcimini
* qui paratis militiæ cæli
‖ qui impletis planetis
[c] מנה
[d] ענה
[e] שתה
clamabunt præ iocunditate
[f] בוש
exercitationem
[g] ילל
† vos
[h] מות
benedicit
† qui iurat
[i] צור
* creo
Sed
[k] עלה [l] שוש
[m] גול
* ſeculum ſeculi in his
† creo
* tunc
centenarius
‖ centenarius
[n] בנה
[o] פרה
[p] נטע

inueterabunt ſuarum manuum opus & ,mei populi dies, *ligni*
העץ ימי עמי ומעשה ידיהם [a]יבלו
generabunt nec , vacuum in laborabunt Non .mei electi
23 בחירי: לא יגעו לריק ולא ילדו
,*ipſi Domini* ‡ benedictorum ſemen quia : *turbationem ad* †
לבהלה כי זרע ברוכי יהוה המ-
,clament antequam , erit Et .eis cum eorum *genimina* ‖ &
24 וצאצאיהם אתם: והיה טרם יקראו
,audiam ego & , loquentibus ipſis adhuc :exaudiam ego &
ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע:
bos ſicut leo & ,*vnus ſicut* paſcentur agnus & Lupus
25 זאב וטלה ירעו כאחד ואריה כבקר
,*malefacient* * non : *eius* puluis *ſerpens* & ,paleam comedet
יאכל-תבן ונחש עפר לחמו לא-[c]ירעו
.Dominus dixit . meæ ſanctitatis monte omni in *corrumpent* † nec
ולא-ישחיתו בכל-הר קדשי אמר יהוה:

CAP. LXVI. סו

terra & ,meum ſolium † Cæli : Dominus dixit Sic
1 כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ
ædificabitis quam domus iſta vbi: meorum pedum ſcabellum
הדם רגלי אי-זה בית אשר תבנו-
hæc omnia Et ?meæ quietis locus ille vbi & ,mihi
2 לי ואי-זה מקום [d]מנוחתי: ואת-כל-אלה
Dominus dixit , hæc omnia fuerunt & , fecit mea manus
ידי עשתה ויהיו כל-אלה נאם-יהוה
trementem & ,ſpiritu contritũ &, *afflictum ad reſpiciam illud ad* Et
ואל-זה אביט אל-[e]עני ונכה-רוח וחרד
:virum *percutiens* * bouem *Mactans* * ,meum verbum ſuper
3 על-דברי: שוחט השור [f]מכה-איש
ſanguinẽ *munus faciens aſcendere* ‡: canem *decoruicans agnum* ? *immolans* †
זובח השה ערף כלב מעלה מנחה דם-
elegerunt hæc etiam : *vanitati benedicens* * thus *memorans porci* *
חזיר מזכיר לבנה מברך און גם-המה בחרו
voluit † eorum anima ſuis *contaminationibus* ‖ in & , ſuis viis in
בדרכיהם ובשקוציהם נפשם חפצה:
eorum timores * &,eorum *adinuentionibus in* ‡ eligam ego Etiam
4 גם-אני אבחר בתעלוליהם ומגורתם
,ſum locutus? *reſpondens* * non & , vocaui quod eo , eis adducam
אביא להם יען קראתי ואין עונה דברתי
quæ in † & , meis oculis in malum fecerunt que : audierunt non &
ולא שמעו [g]ויעשו הרע בעיני ובאשר
,Domini ‡ verbum Audite .elegerunt volui non
5 לא-חפצתי בחרו: שמעו דבר-יהוה
:vos habētes odio veſtri fratres dixerũt:eius verbũ ad *contremiſcentes* †
החרדים אל-דברו אמרו אחיכם שנאיכם
Dominus *ſit glorioſus* ‖: meum nomen propter vos *elongantes* *
[h]מנדיכם למען שמי יכבד יהוה
.afficientur pudore ipſi & ,veſtra lætitia in conſpicietur &
ונראה בשמחתכם והם [i]יבשו:
Domini vox ,templo de vox, ciuitate de ſonitus Vox
6 קול שאון מעיר קול מהיכל קול יהוה
.parturiret Antequam ,ſuis inimicis retributionem reddentis
7 משלם גמול לאיביו: בטרם [k]תחיל
.maſculum *eſt enixa* † & , ei dolor veniet antequam : peperit
ילדה בטרם יבוא חבל לה והמליטה זכר:
eſt parta Nunquid; *hæc ſicut* * vidit quis ,*hoc ſicut* ‡ audiuit Quis
8 מי-שמע כזאת מי ראה כאלה היוחל
quia ?vna vice gens parietur num ?vna die in terra
ארץ ביום אחד אם-יולד גוי פעם אחת כי-
.ſuos filios Siion peperit etiam *fuit ægra* †
חלה גם-ילדה ציון את-בניה:
dixit , faciam parere non & *frangam matricem ego* * Num
9 האני אשביר ולא [l]אוליד יאמר
;tuus Deus dixit , *claudar & faciens generare* † ego Num ; Dominus
יהוה אם-אני המוליד ועצרתי אמר אלהיך:
omnes ea in exultate & ,Ieruſalaim cum Lætamini
10 שמחו את-ירושלם [m]וגילו בה כל-
lugentes * vniuerſi gaudio ea cum gaudete:eam *diligentes* ‡
אהביה שישו אתה משוש כל-המתאבלים
vbere ab ſaturemini & ,fugatis Vt .eam ſuper
11 עליה: למען [n]תינקו ושבעתם משד [n]ינק

*durationis arboris, erunt
[a] בלה
† cum terrore:
‡ à Domino ſunt.
‖ filij
[b] יצא
ſimul,
ſerpenti
* erit:
* nocebunt.
[c] רוע
† occident
† eſt
* igitur
[d] נוח
cum toto hoc ad afflictum ipſum, ego potius ſpecto,
* Qui immolat
* eſt ac ſi interficeret
[e] ענה [f] נכה
† qui immolat pecus, perinde eſt ac ſi deceruicaret
‡ qui offert oblationem, eſt ac ſi offerret
* ſuillum, qui ſuffire facit
* eſt, ac ſi bene diceret idolo:
‖ abominationibus
† delectata eſt.
‡ illuſiones
* quæ timent erat qui reſponderet?
† quæ
[g] עשה
‡ qui tremitis
* abominantes
‖ glorificet
[h] נדה
[i] בוש
[k] חול
† peperit
‡ tale, &
† huic ſimilia?
† parturiuit,
* mulierem venire faciam ad partum:
[l] ילד
† qui generare faci, ero prohibitus,
[m] גול
‡ qui diligitis
† qui lugetis

splendore à delectemini &, mulgeatis vt :eius consolationum
תַּנְחֻמֶיהָ לְמַעַן תָּמֹצּוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיז
declinans † ego Ecce : Dominus dixit sic Nam .eius gloriæ
כְּבוֹדָהּ׃ כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה־
,inundantē torrentem tanquam &, pacem fluuiū tanquā eam ad
אֵלֶיהָ כְּנָהָר שָׁלוֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף
super &, portabimini latus super : sugetis &, gentium gloriam
כְּבוֹד גּוֹיִם וִינַקְתֶּם עַל־צַד תִּנָּשֵׂאוּ וְעַל־
sua mater quem vir Sicut .oblectabimini genus
בִּרְכַּיִם תְּשָׁעֳשָׁעוּ׃ כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ
Ierusalaim in &, vos consolabor ego sic, eum consolabitur
תְּנַחֲמֶנּוּ כֵּן אָנֹכִי אֲנַחֶמְכֶם וּבִירוּשָׁלַם
,vestrum cor gaudebit &, videbitis Et .consolationem accipietis
תְּנֻחָמוּ׃ וּרְאִיתֶם וְשָׂשׂ לִבְּכֶם
manus cognoscetur & :germinabunt herba tanquam vestra ossa &
וְעַצְמוֹתֵיכֶם כַּדֶּשֶׁא תִפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־
.suis inimicis indignabitur &, suis seruis eum Domini
יְהוָה אֶת־עֲבָדָיו וְזָעַם אֶת־אֹיְבָיו׃
turbo tanquam &, veniet igne in Dominus ecce Quia
כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכַסּוּפָה
,suum nasum ira in reddendum ad :eius quadrigæ
מַרְכְּבֹתָיו לְהָשִׁיב בְּחֵמָה אַפּוֹ
.ignis flammis in suam increpationem &
וְגַעֲרָתוֹ בְּלַהֲבֵי־אֵשׁ׃
sub gladio in &, contendens iudicio Dominus igne in Quia
כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבּוֹ
.Domini vulnerati erunt multi & :carnem omnem
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוּ חַלְלֵי יְהוָה׃
vnam post hortis in se purificantes &, se sanctificantes
הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמִּטַּהֲרִים אֶל־הַגַּנּוֹת אַחַר אַחַד
,abominationem &, porci carnem comedentes : medio in
בַּתָּוֶךְ אֹכְלֵי בְּשַׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ
.Dominus dixit, finientur simul : murem &
וְהָעַכְבָּר יַחְדָּו יָסֻפוּ נְאֻם־יְהוָה׃
venient eorum cogitationes &, eorum opera ego Et
וְאָנֹכִי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה
,venient &, linguas &, gentes omnes congregandum ad
לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְּשֹׁנוֹת וּבָאוּ
.meam gloriam videbunt &
וְרָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי׃

Marginalia: a מוץ propter splendorem † declino; b נשׂא risu afficiemini, consolatur; c ראה erga seruos suos, & irascetur; furorem d שוב flamma; iudicabit; interfecti à Domino. Qui sanctificant, qui purificant, peculiarem אחת ק; e רבב גנן fuillam, cōsumentur, f סוף visitabo; quando veniet tēpus vt congregem h בוא

cui euaserint euasos † eis ex mittam &, signum eis in ponam Et
וְשַׂמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵהֶם פְּלֵיטִים
,arcum trahentes, Lud &, Pul, Tarsis gentes ad
אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלוּד מֹשְׁכֵי קֶשֶׁת
audierunt non quæ, longinquas insulas : Iauan &, Tubal
תֻּבַל וְיָוָן הָאִיִּים הָרְחֹקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
annunciabūt & :meā gloriam viderunt non &, meū auditum
אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ
omnes adducent Et .gentibus in meam gloriam
אֶת־כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם׃ וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־
,equis in Domino munus gentibus cunctis de vestros fratres
אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים
velocibus animalibus in &, mulis in &, lecticis in & curru in &
וּבָרֶכֶב וּבַצַּבִּים וּבַפְּרָדִים וּבַכִּרְכָּרוֹת
:Dominus dixit, Ierusalaim meæ sanctitatis montem ad
עַל הַר קָדְשִׁי יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה
vase in munus Israel filij adducent quemadmodum
כַּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בִּכְלִי
assumam eis ex etiam Et .Domini domum, mundo
טָהוֹר בֵּית יְהוָה׃ וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח
.Dominus dixit, Leuitas in, sacerdotes in
לַכֹּהֲנִים לַלְוִיִּם אָמַר יְהוָה׃
noua terra &, noui cæli sicut Quia
כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה
:Dominus dixit, meas facies ad stantes, faciens ego quos
אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לְפָנַי נְאֻם־יְהוָה
.vestrum nomen &, vestrum semen stabit sic
כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם׃
sabbathi tempore de &, eius mense in mensis tempore de erit Et
וְהָיָה מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת
se incuruandum ad caro omnis veniet :eius sabbathum in
בְּשַׁבַּתּוֹ יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת
videbunt & egredientur Et .Dominus dixit, meas facies ad
לְפָנַי אָמַר יְהוָה׃ וְיָצְאוּ וְרָאוּ
eorum vermis quia :me in præuaricantium virorum cadauera in
בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם
nausea erunt &, extinguetur non eorum igni &, morietur non
לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ דֵרָאוֹן
.carni omni
לְכָל־בָּשָׂר׃

Marginalia: i שׁוב; ad; k אי; l ראה נגד; domum; quadrigis, carrucis; n צבב כרכר; sanctū meū; p כלה; in; q לקח; &; facio, stant coram me; de mense in mensem, sabbatho, vt incuruet se; opprobrium r שׁחה; f ראה; coram me, t אש u היה

תם ספר ישעיהו

Finis libri Iesahiahu.

ספר ירמיהו

LIBER IRMEIAHV

CAPVT I. א

filij Irmeiahu VERBA

1 דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ בֶּן־

sacerdotibus de Chilchiiahu

חִלְקִיָּהוּ מִן־הַכֹּהֲנִים

terra in Hana:hoth in † qui

אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת בְּאֶרֶץ

fuit Quod .Biniamin

2 בִּנְיָמִן׃ אֲשֶׁר הָיָה

eum ad Domini verbum

דְבַר־יְהוָה אֵלָיו

tertio in :Iehudah regis Amon filij Iosiahu diebus in

בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ בֶן־אָמוֹן מֶלֶךְ יְהוּדָה בִּשְׁלֹשׁ־[a]

.eum regnare anno decimo

עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמָלְכוֹ׃

regis Iosiahu filij Iehoiachim diebus in fuit Et

3 וַיְהִי בִּימֵי יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ[b]

Sidchiiahu annos vndecim consummandum ad vsque, Iehudah

יְהוּדָה עַד־תֹּם[c] עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְצִדְקִיָּהוּ

transmigrandum ad vsque , Iehudah regis Iosiahu filij

בֶן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עַד־גְּלוֹת[d]

.quinto mense in Ierusalaim

יְרוּשָׁלַםִ בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי׃

:dicendo , me ad Domini verbum fuit Et

4 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

antequam & :te noui , vtero in te formarem Priusquam

5 בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ[e] בַבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטֶרֶם

gentibus prophetam ,te sanctificaui ,vulua de exires

תֵּצֵא מֵרֶחֶם הִקְדַּשְׁתִּיךָ נָבִיא לַגּוֹיִם

non Ecce :Deus Domine Ahah dixit Et .te dedi

6 נְתַתִּיךָ׃[f] וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה לֹא־

Dominus dixit Et .ego puer quia ,loqui noui

7 יָדַעְתִּי דַּבֵּר כִּי־נַעַר אָנֹכִי׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה

quę omnia ad quia :ego † puer dicas Ne:me ad

אֵלַי אַל־תֹּאמַר נַעַר אָנֹכִי כִּי עַל־כָּל־אֲשֶׁר

.loquêris, tibi præcipiam quæ vniuersa & :ibis , te mittam

אֶשְׁלָחֲךָ[g] תֵּלֵךְ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר[h] אֲצַוְּךָ תְּדַבֵּר׃

te eripiendum ad ,ego tecum quia:eorum faciebus à timeas Ne

8 אַל־תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי־אִתְּךָ אֲנִי[i] לְהַצִּלֶךָ

.suam manum Dominus misit Et ,Dominus dixit

9 נְאֻם־יְהוָה׃ וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־יָדוֹ

Ecce :me ad Dominus dixit & .meum os super tetigit &

וַיַּגַּע[k] עַל־פִּי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הִנֵּה

.tuo ore in mea verba dedi

נָתַתִּי דְבָרַי בְּפִיךָ׃

super &,gentes super hac die .te legaui † ,Vide

10 רְאֵה הִפְקַדְתִּיךָ הַיּוֹם הַזֶּה עַל־הַגּוֹיִם וְעַל־

,disperdendum ad, diruendum ad &, euellendum ad ,regna

הַמַּמְלָכוֹת לִנְתוֹשׁ וְלִנְתוֹץ וּלְהַאֲבִיד

:plantandum ad &,ædificandum ad:destruendum ad &

וְלַהֲרוֹס לִבְנוֹת וְלִנְטוֹעַ׃

tu Quid:dicendo, me ad Domini verbum fuit Et

11 וַיְהִי[l] דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר מָה־אַתָּה

.videns ego amygdali*Virgam: dixi Et ?Irmeiahu videns †

רֹאֶה יִרְמְיָהוּ וָאֹמַר מַקֵּל שָׁקֵד אֲנִי רֹאֶה׃

nam :videndo Benifecisti ‡ : me ad Dominus dixit Et

12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי[m] הֵיטַבְתָּ[n] לִרְאוֹת כִּי־

.illud faciendum ad ‡, meum verbum super ego festinans †

שֹׁקֵד אֲנִי עַל־דְּבָרִי[o] לַעֲשֹׂתוֹ׃

:dicendo ,secundo me ad Domini verbum fuit Et

13 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי[p] שֵׁנִית לֵאמֹר

,videns † ego exsufflatam * Ollam, dixi & ? videns ‡ tu Quid

מָה אַתָּה רֹאֶה וָאֹמַר סִיר נָפוּחַ אֲנִי רֹאֶה

Marginalia (right): † fuerunt — [a] יוֹם quo regnauit. — [b] הָיָה consummatio nem vndecimi anni ‡ transmigrationem — [c] תַּם [d] גָּלָה — [e] יָצַר — [f] נָתַן *sum. — ‡ sum: ‖ ad quæ — [g] הָלַךְ [h] צִוָּה facie ‡ sum, vt eripiam — [i] נָצַל — [k] נָגַע — † constitui vt euellas, & diruas,& disperdas & destruas:vsque ædifices, & plantes. — [l] הָיָה † vides * amygdalinā maturè florescentem ‡ video. — ‡ Recte vidisti: — [m] יָטַב [n] רָאָה † maturo ‡ vt faciam — [o] עָשָׂה — [p] שָׁנָה ‡ vides? *bullientem † video.

.Aquilonis faciebus ‖ à eius facies ‡ &

14 וּפָנָיו מִפְּנֵי צָפוֹנָה׃

malum pandetur aquilone Ab : me ad Dominus dixit Et

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה

.terræ habitatores omnes super

עַל־כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃

regnorum familias* omnes ad vocans‡ ego ecce Quia

15 כִּי ׀ הִנְנִי קֹרֵא לְכָל־מִשְׁפְּחוֹת מַמְלְכוֹת

vnusquisque dabunt ‡ &, venient & : Dominus dixit , Aquilonis

צָפוֹנָה נְאֻם־יְהוָה וּבָאוּ[a] וְנָתְנוּ אִישׁ

omnes super & ,Ierusalaim portarum ostio† suum solium

כִּסְאוֹ פֶּתַח ׀ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַםִ וְעַל כָּל־

.Iehudah vrbes vniuersas super & , circum ‡ eius muros

חוֹמֹתֶיהָ סָבִיב וְעַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה׃

:eorū malitiam omnem super eis cum mea iudicia loquar Et

16 וְדִבַּרְתִּי מִשְׁפָּטַי אוֹתָם עַל כָּל־רָעָתָם[b]

,alienis diis suffierunt & , me dereliquerunt qui

אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים

.suarum manuum operibus se incuruauerunt qui

וַיִּשְׁתַּחֲווּ[c] לְמַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם׃

loquêris & ,surges &, tuos lumbos accinges tu Et

17 וְאַתָּה תֶּאְזֹר מָתְנֶיךָ וְקַמְתָּ וְדִבַּרְתָּ

ne :tibi præcipiam ego quæ omnia eos ad

אֲלֵיהֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי אֲצַוֶּךָּ[d] אַל־

.eorum facies ad te consternem ‡ fortè ne,eorum faciebus à consterneris*

תֵּחַת מִפְּנֵיהֶם פֶּן־אֲחִתְּךָ[e] לִפְנֵיהֶם׃

,munitionis † ciuitatem in hodie te dedi ecce Ego Et

18 וַאֲנִי הִנֵּה נְתַתִּיךָ הַיּוֹם לְעִיר מִבְצָר

omnem super æris muros ‡ in &, ferream columnam in &

וּלְעַמּוּד בַּרְזֶל וּלְחֹמוֹת נְחֹשֶׁת עַל־כָּל־

,eius sacerdotibus, eius principibus, Iehudah regibus : terram

הָאָרֶץ לְמַלְכֵי יְהוּדָה[f] לְשָׂרֶיהָ לְכֹהֲנֶיהָ

.terræ populo &

וּלְעַם הָאָרֶץ׃

quia : tibi præualebunt non &,te contra bellabunt Et

19 וְנִלְחֲמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא־יוּכְלוּ לָךְ כִּי־

.te liberandum ad‡,Dominus ait ,ego * tecum

אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם־יְהוָה[g] לְהַצִּילֶךָ׃

CAP. II. ב

:dicendo , me ad Domini verbum fuit Et

1 וַיְהִי[h] דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

:dicendo , Ierusalaim auribus in clamabis‡ & , Vade

2 הָלֹךְ וְקָרָאתָ בְאָזְנֵי יְרוּשָׁלַםִ לֵאמֹר

misericordiæ ,tui sum Recordatus,Dominus dixit Sic

כֹּה אָמַר יְהוָה זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד

me post te eundo,tuarum desponsationum*charitatis, tuarum pueritiarum

נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ[i] לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי

Israel ‡ Sanctitas .sata non terra in ,deserto in

3 בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה׃ קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל

eum deuorantes omnes : eius prouentus initium † , Domino

לַיהוָה רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה כָּל־אֹכְלָיו

,Dominus dixit ,eos ad ‡ veniet malum ? desolabuntur

יֶאְשָׁמוּ רָעָה[k] תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה׃

omnes & ,Iahacob domus Domini verbum Audite

4 שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה בֵּית יַעֲקֹב וְכָל־

.Israel domus familia ‖

מִשְׁפְּחוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

vestri patres inuenerunt Quid : Dominus dixit Sic

5 כֹּה ׀ אָמַר יְהוָה מַה־מָּצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם

ambulauerunt &,me desuper se elōgauerunt quia,iniquitatis mei in

בִי עָוֶל כִּי רָחֲקוּ מֵעָלָי וַיֵּלְכוּ

?sunt facti vani & ,vanitatem post

אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ׃

Marginalia (left): ‡ aspectus ‖ facie — ‡ voco *cognationes ‡ ponent — [a] בּוֹא † in introitu — ‡ in circuitu, — [b] רוּעַ — [c] שָׁחָה — [d] צָוָה * paueas à facie ‡ conterere faciam te ante eos. — [e] חָתַת † munitam, ‡ murū æreum — [f] שׂוּר — * sum, ‡ vt biberem — [g] נָצַל — [h] הָיָה ‡ clama — ‡ adolescentiæ tuæ, *desponsationis tuæ, quando ambulabas — [i] יָלַךְ ‡ fuit † primitiæ frugum eius: ‡ super — [k] בּוֹא — ‖ cognationes — ä

nos faciens ascendere $,Dominus * Vbi , dixerunt non Et
6 וְלֹא אָמְרוּ אַיֵּה יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ
terram per , desertum per nos deducens † , Ægypti terra è
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַמּוֹלִיךְ אֹתָנוּ בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ
,mortis vmbræ & ariditatis * terram per, vastam ‡ & desertam
עֲרָבָה וְשׁוּחָה בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצַלְמָוֶת
habitauit neque , vir ea in transiit non † terram per
בְּאֶרֶץ לֹא־עָבַר בָּהּ אִישׁ וְלֹא־יָשַׁב
.Charmel † terram in vos induxi Et .ibi homo
7 אָדָם שָׁם׃ וָאָבִיא אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ הַכַּרְמֶל
,estis ingressi & :eius bonum & ,eius fructum comedendum ad ‡
לֶאֱכֹל פִּרְיָהּ וְטוּבָהּ וַתָּבֹאוּ
posuistis meam hæreditatem & ,meam terram contaminastis &
וַתְּטַמְּאוּ אֶת־אַרְצִי וְנַחֲלָתִי שַׂמְתֶּם
.abominationem in
לְתוֹעֵבָה׃
tractantes † & ? Dominus * Vbi :dixerunt non Sacerdotes
8 הַכֹּהֲנִים לֹא אָמְרוּ אַיֵּה יְהוָה וְתֹפְשֵׂי
:me in sunt præuaricati pastores & ,me nouerunt non legem
[a]הַתּוֹרָה לֹא יְדָעוּנִי וְהָרֹעִים פָּשְׁעוּ בִי
non ‡ post & ,Bahal in prophetauerunt prophetæ &
וְהַנְּבִאִים נִבְּאוּ בַבַּעַל וְאַחֲרֵי לֹא־
.ambulauerunt,proderunt *
יוֹעִלוּ הָלָכוּ׃
,Dominus dixit , vobiscum litigabo $ adhuc Propterea
9 לָכֵן עֹד [b]אָרִיב אִתְּכֶם נְאֻם־יְהוָה
transite Siquidem .litigabo $ vestrorum filiorum filiis cum ‖ &
10 וְאֶת־בְּנֵי בְנֵיכֶם אָרִיב׃ כִּי עִבְרוּ
considerate & ,mittite Cedar † & ; videte & ,Chittim ‡ insulas
[c]אִיֵּי כִתִּיִּים [d]וּרְאוּ וְקֵדָר שִׁלְחוּ [e]וְהִתְבּוֹנְנוּ
.hoc sicut ‡ fuit En † ,videte & : vehementer
מְאֹד וּרְאוּ הֵן הָיְתָה כָּזֹאת׃
:Dij * non ipsi & ? Deos gens mutauit Num
11 הַהֵימִיר גּוֹי אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים
.proderit ‖ non $ in suam gloriam mutauit meus populus &
וְעַמִּי הֵמִיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל׃
desolamini , horrescite & :hoc super cæli Obstupescite
12 [f]שֹׁמּוּ שָׁמַיִם עַל־זֹאת וְשַׂעֲרוּ חָרְבוּ
mala duo Nam .Dominus dixit ,vehementer
13 מְאֹד נְאֻם־יְהוָה׃ כִּי־שְׁתַּיִם רָעוֹת
aquarum ‖ ‡ venam dereliquerunt Me :meus populus fecit
עָשָׂה עַמִּי אֹתִי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם
fractas cisternas ,cisternas sibi excidendum ad , viuentium
[h]חַיִּים לַחְצֹב לָהֶם בֹּארוֹת בֹּארֹת נִשְׁבָּרִים
,Israel $ seruus Nunquid .aquas continebunt * non quæ
14 אֲשֶׁר לֹא־יָכִלוּ הַמָּיִם׃ הַעֶבֶד יִשְׂרָאֵל
? prædam in fuit quare ? ipse domus natus an †
אִם־יְלִיד בַּיִת הוּא מַדּוּעַ הָיָה [k]לָבַז׃
:suam vocem dederunt , leunculi rugient ‡ eum Super
15 עָלָיו יִשְׁאֲגוּ כְפִרִים נָתְנוּ קוֹלָם
sunt exustæ eius ciuitates,solitudinem in eius terram posuerunt &
[l]וַיָּשִׁיתוּ אַרְצוֹ לְשַׁמָּה עָרָיו [m]נִצְּתָה
,Tachpanches & ,Noph filij Etiam .habitatore absque
16 מִבְּלִי יֹשֵׁב׃ גַּם־בְּנֵי־נֹף וְתַחְפַּנְחֵס
.verticem tibi confringent *
יִרְעוּךְ קָדְקֹד׃
Dominum te relinquendo $ tibi facies ‖ hoc Nonne
17 הֲלוֹא־זֹאת תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עָזְבֵךְ אֶת־יְהוָה
nunc Et ?viam per te deducentis † tempore in tuum Deum
18 אֱלֹהַיִךְ בְּעֵת [n]מוֹלִכֵךְ בַּדָּרֶךְ׃ וְעַתָּה
quid & ? Sichor aquas bibendum ad ‡ , Ægypti via in tibi quid
מַה־לָּךְ לְדֶרֶךְ מִצְרַיִם [o]לִשְׁתּוֹת מֵי שִׁחוֹר וּמַה־
? fluminis aquas bibendum ad * , Assur via in tibi
לָּךְ לְדֶרֶךְ אַשּׁוּר לִשְׁתּוֹת מֵי נָהָר׃
;te increpabunt tua auersiones † & , tua malitia te Corripiet
תְּיַסְּרֵךְ רָעָתֵךְ וּמְשֻׁבוֹתַיִךְ [p]תּוֹכִחֻךְ
te reliquisse est amarum & malum quod ,vide & ,scito &
19 [q]וּדְעִי וּרְאִי כִּי־רַע [r]וָמָר עָזְבֵךְ
,te in meum pauorem ‡ non & ,tuum Deum Dominum
אֶת־יְהוָה אֱלֹהָיִךְ וְלֹא פַחְדָּתִי אֵלַיִךְ
.exercituum, Deus Dominus dicit
נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת׃

* est
$ qui ascendere fecit
‡ desolatam,
* aridam
$ per quam
† agri feracis.
‡ vt comedetis
* est
† tenentes
[a] ירה
‡ ea quæ
* profuerunt,
$ iudicabo vos,
[b] רוב
‖ filios
† iudicabo.
‡ in
[c]איה[d]ראה
[e] בין
† Si ‡ simile.
* sunt
$ id quod prodest.
[f] שמם
[g] שער
‡ aquæ
viuæ, vt effoderent
[h] חיה
* continent
$ est
† num est vernaculus
[i] בול [k] בזז
‡ fugierunt catuli.
[l] שות [m] נצת
נצתו
קְ
ותחפנחם
קְ
* confregerunt
‖ fecit
$ eo quòd dereliquisti
† quo ambulare faciebat
‡ vt bibas aquam Nili.
[n] הלך
[o] שתה
* vt bibas aquam
† auersio tua increpabit
[p] יכח
[q] ידע [r] מרר
‡ esse timorem

,tua vincula rupi, tuum iugum confregi seculo à Quia
20 כִּי מֵעוֹלָם שָׁבַרְתִּי עֻלֵּךְ נִתַּקְתִּי [a]מוֹסְרוֹתַיִךְ
collem omnem super nam ;seruiam Non :dixisti &
וַתֹּאמְרִי לֹא אֶעֱבוֹר כִּי עַל־כָּל־גִּבְעָה
.meretrix peruagans * tu frondoso ligno omni sub & , sublimem
גְּבֹהָה וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן אַתְּ צֹעָה זֹנָה׃
;veritatis † semen ipsam totam Sorec $ te plantaui ego Et
21 וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע [b]אֱמֶת
?alienæ vitis rami declinantes ‡ mihi es conuersa quomodo &
וְאֵיךְ נֶהְפַּכְתְּ לִי סוּרֵי הַגֶּפֶן נָכְרִיָּה׃
; Borith * tibi multiplicaueris & ,nitro ‖ in te laueris si Quia
22 כִּי אִם־תְּכַבְּסִי בַּנֶּתֶר [c]וְתַרְבִּי־לָךְ בֹּרִית
.Dominus * Dominus dixit ,me coram tua iniquitas est signata
נִכְתָּם [d]עֲוֹנֵךְ לְפָנַי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
Behalim post ,sum polluta Nam :dices Quomodo
23 אֵיךְ תֹּאמְרִי לֹא נִטְמֵאתִי אַחֲרֵי הַבְּעָלִים
quid scito : valle in tuam viam vide ?ambulaui non
לֹא הָלַכְתִּי רְאִי דַרְכֵּךְ בַּגַּיְא [e]דְּעִי מֶה
.suas vias implicans $ leuis dromedaria :feceris
[f]עָשִׂית בִּכְרָה קַלָּה מְשָׂרֶכֶת דְּרָכֶיהָ׃
sorbuit ‡ suæ animæ desiderio in desertum ductus † Onager
24 פֶּרֶה ׀ לִמֻּד מִדְבָּר [g]בְּאַוַּת נַפְשָׁו שָׁאֲפָה
eam quærentes $ omnes ?eam auertet quis ,suæ occasionis ventum
רוּחַ [h]תַּאֲנָתָהּ מִי יְשִׁיבֶנָּה כָּל־מְבַקְשֶׁיהָ
.eam inuenient suo mense in , lassabuntur † non
לֹא יִיעָפוּ בְּחָדְשָׁהּ יִמְצָאוּנְהָ׃
tuum guttur & , discalceatione à ‡ tuum pedem Prohibe
25 מִנְעִי רַגְלֵךְ מִיָּחֵף וּגְורֹנֵךְ
quippe : nequaquam ?est Desperatum :dixisti Et .siti à
מִצִּמְאָה וַתֹּאמְרִי [i]נוֹאָשׁ לוֹא כִּי־
pudorem Secundum * .ibo eos post & ,alienos adamaui
26 אָהַבְתִּי [k]זָרִים וְאַחֲרֵיהֶם אֵלֵךְ׃ [l]כְּבֹשֶׁת
.Israel domus sunt affecti pudore sic , inuenietur $ quando furis
גַּנָּב כִּי יִמָּצֵא כֵּן הֹבִישׁוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל
,eorum sacerdotes & , eorum principes ,eorum reges ,ipsi
הֵמָּה מַלְכֵיהֶם [m]שָׂרֵיהֶם וְכֹהֲנֵיהֶם
; tu † meus Pater : ligno Dicentes .eorum prophetæ &
27 וּנְבִיאֵיהֶם׃ אֹמְרִים לָעֵץ אָבִי אַתָּה
,ceruicem ‡ me ad verterunt quia :nos genuisti Tu :lapidi &
וְלָאֶבֶן אַתְּ יְלִדְתָּנִי כִּי־פָנוּ אֵלַי עֹרֶף
,Surge :dicent sui mali tempore in & : facies * non &
וְלֹא פָנִים וּבְעֵת רָעָתָם יֹאמְרוּ קוּמָה
? tibi fecisti quos , tui Dij $ vbi Et .nos serua &
28 [n]וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃ וְאַיֵּה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָּךְ
nam ? tui mali tempore in te seruabunt ‖ Num .Surgant
יָקוּמוּ אִם־יוֹשִׁיעוּךָ בְּעֵת רָעָתֶךָ כִּי
.Iehudah tui Dij fuerunt tuarum ciuitatum numerus*
מִסְפַּר עָרֶיךָ [o]הָיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה׃
estis præuaricati vos omnes ?me contra litigabitis $ quid Vt
29 לָמָּה [p]תָרִיבוּ אֵלָי כֻּלְּכֶם פְּשַׁעְתֶּם
.Dominus dixit ,me contra
בִּי נְאֻם־יְהוָה׃
non castigationem *, vestros filios percussi vanum In ‖
30 לַשָּׁוְא [q]הִכֵּיתִי אֶת־בְּנֵיכֶם [r]מוּסָר לֹא
leo tanquam vestros prophetas vester gladius comedit † receperunt
לָקָחוּ אָכְלָה חַרְבְּכֶם נְבִיאֵיכֶם כְּאַרְיֵה
.Domini verbum videte vos , generatio O corruptor ‖
31 מַשְׁחִית׃ הַדּוֹר אַתֶּם [s]רְאוּ דְבַר־יְהוָה
? lab caliginis ‖ terra num ? Israeli fui desertum ‡ Nunquid
הֲמִדְבָּר הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל אִם אֶרֶץ מַאְפֵּלְיָה
veniemus non , sumus Dominati ‖ : meus populus dixerunt quare
מַדּוּעַ אָמְרוּ עַמִּי [t]רַדְנוּ לוֹא־נָבוֹא
,sui ornamenti,virgo obliuiscetur Nunquid .te ad vltra
32 עוֹד אֵלֶיךָ׃ הֲתִשְׁכַּח בְּתוּלָה עֶדְיָהּ
mei sunt obliti meus populus & ? suorum collariorum * sponsa
[u]כַּלָּה קִשֻּׁרֶיהָ וְעַמִּי שְׁכֵחוּנִי
.numero absque diebus
יָמִים אֵין מִסְפָּר׃
? dilectionem quærendum ad tuam viam bonificabis $ Cur
33 מַה־תֵּיטִבִי דַּרְכֵּךְ לְבַקֵּשׁ אַהֲבָה
.tuas vias docuisti malas etiam Ideò
לָכֵן גַּם אֶת־[x]הָרָעוֹת לִמַּדְתִּי אֶת־דְּרָכָיִךְ׃

[a] יסר
אעבור
קְ
* discurrebas
$ optimam vitem
† verum:
[b] אמן
‡ in sarmenta
‖ erecta,
* saponem:
[c] רבה
* Deus,
[d] עוה
[e] ידע
$ capiens
[f] עשה
‡ assuetus deserto
‡ attraxit
נפשה
קְ
[g]אוה[h]אנה
$ qui quærūt
† laborabunt
‡ ne sit discalceatus,
וגרונך
קְ
[i]יאש [k]זור
* vt pudore afficitur fur,
$ deprehenditur,
[l] בוש
[m] שור
† es
‡ dorsum,
ילדתנו
קְ
* faciem:
$ sunt
[n] ישע
‖ liberabunt
* secundum numerum
[o] היה
$ litigatis
[p] רוב
‡ Frustra
* disciplinam
[q]נכה[r]יסר
† deuorauit
‖ vastator
[s] ראה
$ solitudo
‡ tenebrosa valde?
‖ Dominamur,
[t] רדד
* munusculorum suarum?
[u] כלל
$ diriges
[x] רוע
למדת
קְ

prævaricatrix me ad est reuersa non hoc omni cum etiam Et

10 וְגַם בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁבָה אֵלַי בָּגוֹדָה

dixit *falsitate in* quinimo ,suo corde toto in Iehudah eius soror

אֲחוֹתָהּ יְהוּדָה בְּכָל־לִבָּהּ כִּי אִם־בְּשֶׁקֶר נְאֻם־

Iustificauit : me ad Dominus dixit Et .Dominus

11 יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי צִדְּקָה

,Iehudah *prævaricatrice præ* || ,Israel *refractaria* suam animam

נַפְשָׁהּ מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל מִבֹּגֵדָה יְהוּדָה׃

,Aquilonem ad istos sermones *clamabis* * & ,Vade

12 הָלֹךְ וְקָרָאתָ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה צָפוֹנָה

:Dominus dixit ,Israel *refractaria* † Reuertere *:dices* ‡ &

וְאָמַרְתָּ שׁוּבָה מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה

,*ego benignus* ‡ quia : vos in *meas facies* ‡ cadere faciam non

לוֹא־אַפִּיל פָּנַי בָּכֶם כִּי־חָסִיד אֲנִי

.seculum in † seruabo non : Dominus dixit

נְאֻם־יְהוָה לֹא אֶטּוֹר לְעוֹלָם׃

Dominum in quia ,tuam iniquitatem scito Veruntamen

13 אַךְ דְּעִי עֲוֹנֵךְ כִּי בַּיהוָה

alienis tuas vias sparsisti & : es prævaricata tuum Deum

אֱלֹהַיִךְ פָּשָׁעַתְּ וַתְּפַזְּרִי אֶת־דְּרָכַיִךְ לַזָּרִים

,audistis non *mea voce in* & ,*frondoso* ligno omni sub

תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן וּבְקוֹלִי לֹא־שְׁמַעְתֶּם

,*refractarij* filij Conuertimini ,Dominus ait

14 נְאֻם־יְהוָה׃ שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים

assumam & : vobis in *fui patronus* ego quia: Dominus dixit

נְאֻם־יְהוָה כִּי אָנֹכִי בָּעַלְתִּי בָכֶם וְלָקַחְתִּי

introducam & ,familia de duos & ,ciuitate de vnum ,vos

אֶתְכֶם אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה וְהֵבֵאתִי

:meum cor iuxta pastores vobis dabo Et Sion * vos

15 אֶתְכֶם צִיּוֹן׃ וְנָתַתִּי לָכֶם רֹעִים כְּלִבִּי

.intellectu & scientia vos pascent &

וְרָעוּ אֶתְכֶם דֵּעָה וְהַשְׂכֵּיל׃

fructificati fueritis | & ,fueritis multiplicati cum ,erit Et

16 וְהָיָה כִּי תִרְבּוּ וּפְרִיתֶם

dicent non ,Dominus dixit ,illis diebus in ,terra in

בָּאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵמָּה נְאֻם־יְהוָה לֹא־יֹאמְרוּ

neque ,cor super ascendet nec ,Domini fœderis Arca :vltrà

עוֹד אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וְלֹא יַעֲלֶה עַל־לֵב וְלֹא

.vltra fiet nec ,visitabunt nec ,*eo in* | recordabuntur

יִזְכְּרוּ־בוֹ וְלֹא יִפְקֹדוּ וְלֹא יֵעָשֶׂה עוֹד׃

,Domini solium Ierusalaim vocabunt illo tempore In

17 בָּעֵת הַהִיא יִקְרְאוּ לִירוּשָׁלַםִ כִּסֵּא יְהוָה

nomine in gentes omnes eam ad se congregabunt &

וְנִקְווּ אֵלֶיהָ כָל־הַגּוֹיִם לְשֵׁם

post vltra ambulabunt non Et .Ierusalaim in Domini

יְהוָה לִירוּשָׁלָםִ וְלֹא־יֵלְכוּ עוֹד אַחֲרֵי

.mali sui cordis *obstinationem*

שְׁרִרוּת לִבָּם הָרָע׃

domum ad Iehudah domus ibunt illis diebus In

18 בַּיָּמִים הָהֵמָּה יֵלְכוּ בֵית־יְהוּדָה עַל־בֵּית

terram ad Aquilonis terra de simul venient & :Israel

יִשְׂרָאֵל וְיָבֹאוּ יַחְדָּו מֵאֶרֶץ צָפוֹן עַל־הָאָרֶץ

.vestros patres feci sortiri quam

אֲשֶׁר הִנְחַלְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם׃

,filios in te ponam Quomodo ?dixi ego Et

19 וְאָנֹכִי אָמַרְתִּי אֵיךְ אֲשִׁיתֵךְ בַּבָּנִים

elegantiæ ‡ hæreditatem ,*desiderij* * terram tibi tribuam &

וְאֶתֶּן־לָךְ אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת צְבִי

,me vocabis meum Patrem :dixi Et ?gentium exercituum

צִבְאוֹת גּוֹיִם וָאֹמַר אָבִי תִּקְרְאִי־לִי

.retrocedes non me *post* à &

וּמֵאַחֲרַי לֹא תָשׁוּבִי׃

estis prævaricati || sic,*suo socio* à ‡ mulier *est prævaricata* † vt Siquidem

20 אָכֵן בָּגְדָה אִשָּׁה מֵרֵעָהּ כֵּן בְּגַדְתֶּם

.Dominus dixit ,Israel domus *me in*

בִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה׃

deprecationum fletus, est audita *loca edita* * super Vox

21 קוֹל עַל־שְׁפָיִים נִשְׁמָע בְּכִי תַּחֲנוּנֵי

sunt obliti ,suam viam *peruertere* ‡ quia ,Israel filiorum

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי הֶעֱווּ אֶת־דַּרְכָּם שָׁכְחוּ

.sui Dei Domini

אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃

Left margin notes: sed mendacium, | rebellis | ‖ magis quàm prævaricatrix | * clama | dic: | † rebellis | ‡ iram meam | ‡ misericors sum, | † iram | נפל [a] נטר [b] | ידע [c] | viridi,& vocem meam | rebelles, | dominatus sum | בוא [d] | * in | רעה [e] | ‖ creueritis | פרה [f] | ‖ illius | קוה [g] | duritiem | רוע [h] | בוא [i] | שית [k] | ‡ desiderabilem, | ‡ concupiscibilem. | צבה [l] | תשובי | ק | † contempsit ‡ dilectum virum suum, | ‖ contempsistis | רעה [m] | * excelsa | שפה [n] | ‡ iniquum fecerunt | עוה [o]

animarum *sanguis* ‡ sunt inuenti *tuis alis* † in Etiam

34 גַּם בִּכְנָפַיִךְ נִמְצְאוּ דַּם נַפְשׁוֹת

sed ,*eos* inuenisti perfossorio cum non :innocentum *egenorum*

אֶבְיוֹנִים נְקִיִּים לֹא־בַמַּחְתֶּרֶת מְצָאתִים כִּי

vere ||,sum innocens Quia : dixisti Et .his omnibus super

35 עַל־כָּל־אֵלֶּה׃ וַתֹּאמְרִי כִּי נִקֵּיתִי אַךְ

tecum subiens iudicium ‡ ego Ecce .me à eius *nasus* ‖ est auersus

שָׁב אַפּוֹ מִמֶּנִּי הִנְנִי נִשְׁפָּט אוֹתָךְ

valde abibis ? Cur .peccaui Non *te dicere super*

36 עַל־אָמְרֵךְ לֹא חָטָאתִי׃ מַה־תֵּזְלִי מְאֹד

,afficieris pudore Ægypto ab Etiam ? tuam viam *mutandum ad*

לְשַׁנּוֹת אֶת־דַּרְכֵּךְ גַּם מִמִּצְרַיִם תֵּבֹשִׁי

.Assur ab es affecta pudore quemadmodum

כַּאֲשֶׁר־בֹּשְׁתְּ מֵאַשּׁוּר׃

super * tuæ manus & ,egrederis hinc Etiam

37 גַּם מֵאֵת זֶה תֵּצְאִי וְיָדַיִךְ עַל־

non &,tuas confidentias *in* Dominus reprobauit quia:tuum caput

רֹאשֵׁךְ כִּי־מָאַס יְהוָה בְּמִבְטַחַיִךְ וְלֹא

.eis * prosperaberis

תַצְלִיחִי לָהֶם׃

CAP. III. ג

abibit ‡ & ,suam vxorem vir dimittet En : Dicendo *

1 לֵאמֹר הֵן יְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהָלְכָה

reuertetur nunquid ,alterius viri *erit* | & ,eo *sum ab*

מֵאִתּוֹ וְהָיְתָה לְאִישׁ־אַחֵר הֲיָשׁוּב

terra *est prophanata prophanando* ‡ Nonne ? amplius eam ad

אֵלֶיהָ עוֹד הֲלוֹא חָנוֹף תֶּחֱנַף הָאָרֶץ

reuertere sed : *multis socijs* † es fornicata tu Et ?ista

הַהִיא וְאַתְּ זָנִית רֵעִים רַבִּים וְשׁוֹב

ad tuos oculos Leua .Dominus dixit ,me ad

2 אֵלַי נְאֻם־יְהוָה׃ שְׂאִי־עֵינַיִךְ עַל־

viis *Super* ? *fueris constuprata* * non vbi : vide & ,*loca edita* ‡

שְׁפָיִם וּרְאִי אֵיפֹה לֹא שֻׁגַּלְתְּ עַל־דְּרָכִים

terram *prophanasti* ‡ & ,deserto in Harabs sicut ,eis † sedisti

יָשַׁבְתְּ לָהֶם כַּעֲרָבִי בַּמִּדְבָּר וַתַּחֲנִיפִי אֶרֶץ

.*tua malitia in* & *suis fornicationibus in* ‖

בִּזְנוּתַיִךְ וּבְרָעָתֵךְ׃

† fuerit non serotina pluuia & ,imbres sunt prohibiti Et

3 וַיִּמָּנְעוּ רְבִבִים וּמַלְקוֹשׁ לוֹא הָיָה

pudefieri ‡ renuisti ,tibi fuit meretricis mulieris frons &

וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לָךְ מֵאַנְתְּ הִכָּלֵם׃

dux : * meus Pater : me vocabis *nunc* ‡ ex Nonne

4 הֲלוֹא מֵעַתָּה קָרָאתִי לִי אָבִי אַלּוּף

‡ seculum in *obseruabit* † Nunquid ?tu *mearum adolescentiarum* ‡

5 נְעֻרַי אָתָּה׃ הֲיִנְטֹר לְעוֹלָם

fecisti & ,es locuta Ecce ? æternum in seruabit num

אִם־יִשְׁמֹר לָנֶצַח הִנֵּה דִבַּרְתְּי וַתַּעֲשִׂי

diebus in ,me ad Dominus dixit Et .potuisti & ,mala

6 הָרָעוֹת וַתּוּכָל׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי בִּימֵי

refractaria * fecit quæ vidisti Nunquid : regis Iosiiahu

יֹאשִׁיָּהוּ הַמֶּלֶךְ הֲרָאִיתָ אֲשֶׁר עָשְׂתָה מְשֻׁבָה

,excelsum montem omnem super ipsa *vadens* ‡ :Israel

יִשְׂרָאֵל הֹלְכָה הִיא עַל־כָּל־הַר גָּבֹהַּ

.ibi est fornicata & ,frondosum lignum omne sub *ad* &

וְאֶל־תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן וַתִּזְנִי־שָׁם׃

me ad : hæc omnia *eam fecere post* ‖ ,dixi Et

7 וָאֹמַר אַחֲרֵי עֲשׂוֹתָהּ אֶת־כָּל־אֵלֶּה אֵלַי

eius soror |prævaricatrix vidit Et .est reuersa non & ,reuertaris

תָּשׁוּב וְלֹא־שָׁבָה וַתֵּרְאֶה בָּגוֹדָה אֲחוֹתָהּ

quibus ,causas omnes *super* ‡ quod vidi Et .Iehudah

8 יְהוּדָה׃ וָאֵרֶא כִּי עַל־כָּל־אוֹדוֹת אֲשֶׁר

dedi & ,eam dimisi Israel ,*refractaria adulterium commisit* ‡

נִאֲפָה מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל שִׁלַּחְתִּיהָ וָאֶתֵּן

prævaricatrix timuit non & : eam ad eius *excidiorum* * libellum

אֶת־סֵפֶר כְּרִיתֻתֶיהָ אֵלֶיהָ וְלֹא יָרְאָה בֹּגֵדָה

.ipsa etiam est fornicata & ,abiit & ‖ ,eius soror Iehudah

יְהוּדָה אֲחוֹתָהּ וַתֵּלֶךְ וַתִּזֶן גַּם־הִיא׃

prophanauit ‡ & ,suæ fornicationis *leuitate à* * fuit Et

9 וְהָיָה מִקֹּל זְנוּתָהּ וַתֶּחֱנַף אֶת־

,ligno & ,lapide cum est mœchata & : terram

הָאָרֶץ וַתִּנְאַף אֶת־הָאֶבֶן וְאֶת־הָעֵץ׃

Right margin notes: † oris vestimentorum tuorum, ‡ sanguines * pauperum | ‖ item | אבה נקה [a][b] | ‖ furor | ‡ iudico tecum quòd dicis: | * discurris ità | אזל [c] | repetendo | שנה [d] | בוש [e] | * erunt | יצא [f] | * in | * Dicunt: si dimiserit | ‡ abierit | ‖ fuerit | ‡ prævaricando prævaricata | † cum amatoribus multis: | זנה רעה [g][h] | נשא [i] | ‡ excelsa | * prostituta fuisti: In | † insidians | ‡ prævaricata fecisti | ‖ propter fornicationes tuas & malitiam tuam, | † erubescere, | ‡ hoc tempore | * es: | קראת | ק | ‡ adolescentiæ meæ es | † reseruabit | ‡ iram, | יתיר | עשה יכל | * rebellis | ראה [m] | ‡ abiit | ‖ postquam fecit | שוב ואור | ותרא | ק | ‡ vidit,& quòd secundum | ‡ fornicata est | rebellis | שוב נתן | * repudiorum | ‖ sed | הלך זנה | * ob facilitatem | ‡ peccare fecit

22 :vestras aversiones ‡ sanabo ,refractarij † filij Conuertimini

שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפָּה מְשׁוּבֹתֵיכֶם

.noster Deus Dominus tu quia ,te ad venimus nos Ecce

הִנְנוּ ᵃאָתָנוּ לָךְ כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

23 verè :montibus ,turba ‡ ,collibus á vanum in * Verè

אָכֵן לַשֶּׁקֶר מִגְּבָעוֹת ᵇהָמוֹן הָרִים אָכֵן

.Israel salus † nostro Deo Domino in

בַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ תְּשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל׃

24 nostrorum patrum laborem comedit confusio Et †

ᶜוְהַבֹּשֶׁת אָכְלָה אֶת־יְגִיעַ אֲבוֹתֵינוּ

,eorum bouem ‡ & ,eorum pecus ,nostræ adolescentiæ * ab

מִנְּעוּרֵינוּ אֶת־צֹאנָם וְאֶת־בְּקָרָם אֶת־

.eorum filias & ,eorum filios

בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם׃

25 :nostra ignominia nos operiet & ,nostro pudore in Iacebimus †

נִשְׁכְּבָה בְּבָשְׁתֵּנוּ ᵈוּתְכַסֵּנוּ כְּלִמָּתֵנוּ

nostri patres & ,nos ,peccauimus nostro Deo Domino quia

כִּי לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ חָטָאנוּ אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ

voce in audiuimus ‖ non & :hanc diem ad vsq; & ,nostris pueritiis à

מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד־הַיּוֹם הַזֶּה וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּקוֹל

.nostri Dei Domini

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

Marginalia: † rebelles, ‡ rebelliones; ᵃ אתה * mendacium est vt expectemus salutem ‡ à multitudine, à † est; ᵇ המה ‡ Bahal autem pudoreafficiēs suos cultores consumpsit * adolescentia nostra, oues ‡ boues; ᶜ בוש † Dormiemus; ᵈ כסה ab adolescentia nostra, ‖ obtemperauimus voci

CAP. IIII. ד

1 me ad ,Dominus dixit ,Israel fueris reuersus Si

אִם־תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה אֵלַי

,meis faciebus à tuas abominationes abstuleris si & :reuertere

תָּשׁוּב וְאִם־ᵉתָּסִיר שִׁקּוּצֶיךָ מִפָּנַי

2 Dominus Viuens ‡ iurabis Et :vagaberis * non &

וְלֹא תָנוּד׃ וְנִשְׁבַּעְתָּ ᶠחַי־יְהוָה

eo in se benedicent & :iustitia in & ,iudicio in †,veritate in

ᵍבֶּאֱמֶת בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה וְהִתְבָּרְכוּ בוֹ

dixit sic Quia .se laudabunt eo in & ,gentes

גּוֹיִם וּבוֹ יִתְהַלָּלוּ׃

3 vobis Nouate ‡ :Ierusalaim & ,Iehudah viro Dominus

כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה לְאִישׁ יְהוּדָה וְלִירוּשָׁלַםִ נִירוּ לָכֶם

.spinas ad † seratis ne & :nouale ‡

נִיר וְאַל־תִּזְרְעוּ אֶל־ʰקוֹצִים׃

4 ,vestri cordis præputia auferte & ,Domino vos Circuncidite

ⁱהִמֹּלוּ לַיהוָה וְהָסִרוּ עָרְלוֹת לְבַבְכֶם

egrediatur fortè ne :Ierusalaim habitatores & ,Iehudah vir *

אִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָםִ פֶּן־ˡתֵּצֵא

faciebus à ,extinguens ‖ non & ,succendatur & ,mea ira ignis vt

כָאֵשׁ חֲמָתִי וּבָעֲרָה וְאֵין מְכַבֶּה מִפְּנֵי

,Iehudah in Annunciate .vestrorum conatuum malitia

5 ᵐרֹעַ מַעַלְלֵיכֶם׃ ⁿהַגִּידוּ בִיהוּדָה

tuba Clangite :dicite & ,facite audire Ierusalaim in &

וּבִירוּשָׁלַםִ הַשְׁמִיעוּ וְאִמְרוּ וְתִקְעוּ שׁוֹפָר

ingrediamur & ,Colligamini † :dicite & ,complete * ,clamate;terra in

בָּאָרֶץ קִרְאוּ מַלְאוּ וְאִמְרוּ הֵאָסְפוּ וְנָבוֹאָה

.munitionum ‡ ciuitates in

אֶל־עָרֵי הַמִּבְצָר׃

6 quia :stetis ne ,aufugite ‖ ,Siion in vexillum Leuate

ᵒשְׂאוּ־נֵס צִיּוֹנָה ᵖהָעִיזוּ אַל־תַּעֲמֹדוּ כִּי

.magnam contritionem & ,Aquilone ab adducens * ego malum

רָעָה אָנֹכִי מֵבִיא מִצָּפוֹן וְשֶׁבֶר גָּדוֹל׃

7 gentium corruptor ‡ & ,suo vmbraculo de leo Ascendit

עָלָה אַרְיֵה מִסֻּבְּכוֹ וּמַשְׁחִית גּוֹיִם

tuam terram ponendum ad † ,suo loco de est egressus ,est profectus

נָסַע יָצָא מִמְּקֹמוֹ לָשׂוּם אַרְצֵךְ

.habitatore ab'que destruentur ‡ tuæ ciuitates :solitudinem in

לְשַׁמָּה עָרַיִךְ ᵠתִּצֶּינָה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃

8 :vlulare & plangite ,saccis vos accingite hoc Super

עַל־זֹאת חִגְרוּ ʳשַׂקִּים סִפְדוּ וְהֵילִילוּ

.eo ab ‖ Domini nasi † ira est auersa non quia

כִּי לֹא־ˢשָׁב חֲרוֹן אַף־יְהוָה מִמֶּנּוּ׃

9 peribit , Dominus dixit , illa die in erit Et

וְהָיָה בַיּוֹם־הַהוּא נְאֻם־יְהוָה יֹאבַד

,sacerdotes obstupescent & :principium cor & regis cor

לֵב־הַמֶּלֶךְ וְלֵב הַשָּׂרִים וְנָשַׁמּוּ הַכֹּהֲנִים

.admi abuntur prophetæ &

וְהַנְּבִאִים יִתְמָהוּ׃

Marginalia: facie mea, ᵉ סור * demigrabis ‡ Viuit; ᶠ חי־ה † &; ᵍ אמן; ‡ Arate; ‡ aruum: † super; ʰ קוץ; ⁱ מול ᵏ סור * viri; ˡ יצא ‖ sit qui extinguat propter malitiam operum; ᵐ רוע ⁿ נגד; תקעו ק * congregate, † Congregate vos, ‡ munitas. ‖ congregate vos, ᵒ נשא ᵖ עוז * adduco; ‡ interfector; † vt ponat; ‡ desolentur ᵠ נצה; ʳ שק † furoris ‡ à nobis. ˢ שוב

10 * Domine Ahah : dixi Et ‡ imponendo ‡ verè , Domine

וָאֹמַר אֲהָהּ ׀ אֲדֹנָי יְהוִה אָכֵן ᵃהַשֵּׁא

erit Pax :dicendo ,Ierusalaim & isti populo imposuisti

הִשֵּׁאתָ לָעָם הַזֶּה וְלִירוּשָׁלַםִ לֵאמֹר שָׁלוֹם יִהְיֶה

.animam ad vsque gladius pertigit † & :vobis

לָכֶם וְנָגְעָה חֶרֶב עַד־הַנָּפֶשׁ׃

11 :Ierusalaim & ,huic populo dicetur illo tempore In

בָּעֵת הַהִיא יֵאָמֵר לָעָם־הַזֶּה וְלִירוּשָׁלַםִ

,mei populi filiæ via ‡ , deserto in locis editis ‖ siccus Ventus

רוּחַ צַח ᵇשְׁפָיִים בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ בַּת־עַמִּי

.purgandum ad neque ventilandum ad non

לוֹא ᶜלִזְרוֹת וְלוֹא לְהָבַר׃

12 ego etiam nunc ‡ :mihi veniet illis ab plenus * Ventus

רוּחַ מָלֵא מֵאֵלֶּה יָבוֹא לִי עַתָּה גַּם־אֲנִי

.eis cum iudicia loquar

אֲדַבֵּר מִשְׁפָּטִים אוֹתָם׃

13 nubes tanquam Ecce

הִנֵּה ׀ כַּעֲנָנִים

aquilis præ sunt leues ‖ ,eius currus turbo veluti & ,ascendet

יַעֲלֶה וְכַסּוּפָה מַרְכְּבוֹתָיו ᵈקַלּוּ מִנְּשָׁרִים

.sumus deuastati ‡ quoniam , nobis Væ .eius equi

סוּסָיו אוֹי לָנוּ כִּי שֻׁדָּדְנוּ׃

14 .sis salua vt , Ierusalaim tuum cor malitia à Laua

כַּבְּסִי מֵרָעָה לִבֵּךְ יְרוּשָׁלַםִ לְמַעַן ᵉתִּוָּשֵׁעִי

cogitationes tuo interiori * in facies morari quo vsque

עַד־מָתַי ᶠתָּלִין בְּקִרְבֵּךְ מַחְשְׁבוֹת

15 facientis audire & : Dan à † annunciantis vox Nam ‡ tuæ iniuriæ

אוֹנֵךְ׃ כִּי קוֹל ᵍמַגִּיד מִדָּן וּמַשְׁמִיעַ

16 :gentibus ‖ Memorate .Ephraim monte de iniquitatem

אָוֶן מֵהַר אֶפְרָיִם׃ הַזְכִּירוּ לַגּוֹיִם

terra è venientes custodes Ierusalaim super facite audire Ecce

הִנֵּה הַשְׁמִיעוּ עַל־יְרוּשָׁלַםִ נֹצְרִים בָּאִים מֵאֶרֶץ

.suam vocem Iehudah ciuitates super dabunt & :longinqua

הַמֶּרְחָק ʰוַיִּתְּנוּ עַל־עָרֵי יְהוּדָה קוֹלָם׃

17 quia : circuitu à eam iuxta fuerunt agrorum custodes Veluti

כְּשֹׁמְרֵי שָׂדַי הָיוּ עָלֶיהָ מִסָּבִיב כִּי־

.Dominus dixit exacerbauit me

אֹתִי ⁱמָרָתָה נְאֻם־יְהוָה׃

18 tua malitia ista : tibi hæc fecerunt tua studia & tua Via

דַּרְכֵּךְ וּמַעֲלָלַיִךְ ᵏעָשׂוֹ אֵלֶּה לָךְ זֹאת רָעָתֵךְ

.tuum cor ad vsque pertigit ‡ quia ,amarum * quia

כִּי מָר כִּי נָגַע עַד־לִבֵּךְ׃

19 , ‡ mei cordis parietes ,torquebor meis visceribus , meis Visceribus †

מֵעַי ׀ מֵעַי ׀ אָחוּלָה קִירוֹת לִבִּי

tubæ vocem quoniam : tacebo non ,meum cor mihi tumultuans *

הֹמֶה־לִּי לִבִּי לֹא אַחֲרִשׁ כִּי קוֹל שׁוֹפָר

20 super Contritio .belli clamorem ,mea anima audisti

שָׁמַעַתְּ נַפְשִׁי תְּרוּעַת מִלְחָמָה׃ שֶׁבֶר עַל־

repentè :terra omnis est vastata quia ,est vocata contritionem

שֶׁבֶר נִקְרָא כִּי שֻׁדְּדָה כָּל־הָאָרֶץ פִּתְאֹם

.meæ cortinæ subitò ,mea tentoria ‡ sunt vastata

שֻׁדְּדוּ אֹהָלַי רֶגַע יְרִיעֹתָי׃

21 ‡ tubæ vocem audiam : vexillum videbo Vsquequo

עַד־מָתַי אֶרְאֶה־ᵐנֵּס אֶשְׁמְעָה קוֹל שׁוֹפָר׃

22 filij ;cognouerunt non me meus populus stultus Quia

כִּי ׀ אֱוִיל עַמִּי אוֹתִי לֹא יָדָעוּ בָּנִים

illi * sapientes ,ipsi * intelligentes non & ,ipsi * insipientes

סְכָלִים הֵמָּה וְלֹא ⁿנְבוֹנִים הֵמָּה חֲכָמִים הֵמָּה

.nouerunt non benefacere & ,malefaciendum ad

לְהָרַע וּלְהֵיטִיב לֹא יָדָעוּ׃

23 :vacuitas ‖ & inanitas ‡ ecce & ,terram Vidi

רָאִיתִי אֶת־הָאָרֶץ וְהִנֵּה־ᵒתֹהוּ ᵖוָבֹהוּ

,montes Vidi .eorum lux † non & ,cælos ad &

24 וְאֶל־הַשָּׁמַיִם וְאֵין אוֹרָם׃ רָאִיתִי הֶהָרִים

.conturbabantur * colles omnes & :contremiscentes ‡ ecce &

וְהִנֵּה רֹעֲשִׁים וְכָל־הַגְּבָעוֹת ᵠהִתְקַלְקָלוּ׃

25 cæli volatile omne † & :homo ‡ non ecce & Vidi

רָאִיתִי וְהִנֵּה אֵין הָאָדָם וְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם

:desertum Charmel * ecce & ,Vidi .auolarant ‡

26 נָדָדוּ׃ רָאִיתִי וְהִנֵּה הַכַּרְמֶל הַמִּדְבָּר

‖ , Domini faciebus ‡ à erant destructæ eius vrbes omnes &

וְכָל־עָרָיו נִתְּצוּ מִפְּנֵי יְהוָה

.eius nasi † iræ faciebus à

מִפְּנֵי ʳחֲרוֹן אַפּוֹ׃

Marginalia: * Deus ‡ decipiendo decepisti populum istum; ᵃ נשא † peruenit; ‖ in excelsis ‡ in ᵇ שפה; ᶜ זרה * vehementior his ‡ &; ‖ leuiores sunt ᵈ קלל in prædam dati; ᵉ ישע ‡ medio tui, ᶠ לון iniquitatis † veniet ᵍ נגד ‖ propter gentes; ʰ נתן; irritauit ⁱ מרה actus tui ᵏ עשה * amara, ‡ peruenit ˡ מרר † Ventrē meū, ventrem meū doleo, doleo, אוחילה ק יתיר * resonat in me ‖ tabernacula; ᵐ נסס; * sunt, ⁿ בין; ‡ erat desolata ‖ vacua: ᵒ תהה ᵖ בהה † erat ‡ tremebant, * destructi fuerunt. ᵠ קלל ‡ erat ‡ omnia volatilia ‡ inde recesserant * locus fertilis erat: vt ‡ facie ‖ vt ‡ facie furoris ʳ חרה

† quæ gente in an & Dominus dixit ,visitabo

אֶפְקֹד נְאֻם־יְהוָה וְאִם בְּגוֹי אֲשֶׁר־

Ascendite !mea anima vlciscetur non ,hæc sicut

כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃ עֲלוּ 10

:faciatis ne consummationem & ,labefactate ‡ &, eius muros in

בְשָׁרוֹתֶיהָ וְשַׁחֵתוּ וְכָלָה אַל־תַּעֲשׂוּ

.ipsa ‡ Domini non quia ,eius (murorum) minas ‡ auferte

הָסִירוּ נְטִישׁוֹתֶיהָ כִּי לוֹא לַיהוָה הֵמָּה׃

,Israel domus me in sunt præuaricati præuaricando Quia

כִּי בָגוֹד בָּגְדוּ בִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל 11

,Dominum in sunt Mentiti : Dominus ait .Iehudah domus &

וּבֵית יְהוּדָה נְאֻם־יְהוָה׃ כִּחֲשׁוּ בַּיהוָה 12

,malum nos super veniet non & :ipse Non :dixerunt &

וַיֹּאמְרוּ לוֹא הוּא וְלֹא־תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה

erunt ‡ prophetæ Et .videbimus non famem & gladium &

וְחֶרֶב וְרָעָב לוֹא נִרְאֶה׃ וְהַנְּבִיאִים יִהְיוּ 13

.eis fiet Sic .eis in non sermo* & ,ventum in

לְרוּחַ וְהַדִּבֵּר אֵין בָּהֶם כֹּה יֵעָשֶׂה לָהֶם׃

:exercitum Deus Dominus dixit sic Propterea

לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת 14

mea verba dans ‡ ego ecce : hoc verbum vos loqui † Pro

יַעַן דַּבֶּרְכֶם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הִנְנִי נֹתֵן דְּבָרַי

.eos comedet † & , ligna * hunc populum & ,ignem in * tuo ore in

בְּפִיךָ לְאֵשׁ וְהָעָם הַזֶּה עֵצִים וַאֲכָלָתַם׃

longinquo de gentem vos super adducens ‡ ego Ecce

הִנְנִי מֵבִיא עֲלֵיכֶם גּוֹי מִמֶּרְחָק 15

‡ gens ,ipsa * robusta gens ,Dominus ait .Israel domus

בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה גּוֹי אֵיתָן הוּא גּוֹי

nec ,eius linguam cognosces non † gens .ipsa ‡ seculo à

מֵעוֹלָם הוּא גּוֹי לֹא־תֵדַע לְשֹׁנוֹ וְלֹא

sepulchrum velut eius Pharetra .loquatur quid audies ‡

תִשְׁמַע מַה־יְדַבֵּר׃ אַשְׁפָּתוֹ כְּקֶבֶר 16

,tuam messem comedet Et .fortes ipsi vniuersi, patens

פָּתוּחַ כֻּלָּם גִּבּוֹרִים׃ וְאָכַל קְצִירְךָ 17

:comedet ,tuas filias & ,tuos filios comedent , tuum panem &

וְלַחְמֶךָ יֹאכְלוּ בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ יֹאכַל

tuam ficum &,tuam vitem comedet ,tuum bouem & ,tuum pecus *

צֹאנְךָ וּבְקָרֶךָ יֹאכַל גַּפְנְךָ וּתְאֵנָתֶךָ

fidens ‡ tu quibus, tuarum munitionum † vrbes depauperabit ‖

יְרֹשֵׁשׁ עָרֵי מִבְצָרֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה בּוֹטֵחַ

dixit, ipsis diebus in etiam Et .gladio in ,eis in

בָּהֵנָּה בֶּחָרֶב׃ וְגַם בַּיָּמִים הָהֵמָּה נְאֻם־ 18

.consummationem vobiscum faciam non, Dominus

יְהוָה לֹא־אֶעֱשֶׂה אִתְּכֶם כָּלָה׃

Dominus fecit quid Propter ,dixeritis si erit Et

וְהָיָה כִּי תֹאמְרוּ תַּחַת מֶה עָשָׂה יְהוָה 19

:eos ad dices & ‡hæc omnia nobis noster Deus

אֱלֹהֵינוּ לָנוּ אֶת־כָּל־אֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם

,alienigenæ Deo seruistis & ,me dereliquistis Sicut

כַּאֲשֶׁר עֲזַבְתֶּם אוֹתִי וַתַּעַבְדוּ אֱלֹהֵי נֵכָר

.vobis ‡ non *terra in alienis seruietis sic : vestra terra in

בְּאַרְצְכֶם כֵּן תַּעַבְדוּ זָרִים בְּאֶרֶץ לֹא לָכֶם׃

hoc facite audire & : Iahacob domo in hoc Annunciate

הַגִּידוּ זֹאת בְּבֵית יַעֲקֹב וְהַשְׁמִיעוּהָ 20

,stulte populo hoc nunc Audite :dicendo, Iehudah in

בִיהוּדָה לֵאמֹר׃ שִׁמְעוּ־נָא זֹאת עַם־סָכָל 21

aures : videbunt ‡ non &, ‖ eis oculi :cor* non & ‡

וְאֵין לֵב עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ אָזְנַיִם

,timebitis non me Nunquid .audient ‡ non & ,† eis

לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ׃ הַאוֹתִי לֹא־תִירָאוּ 22

qui ‡dolebitis * non meis faciebus à An ‖ ? Dominus ait

נְאֻם־יְהוָה אִם מִפָּנַי לֹא תָחִילוּ אֲשֶׁר־

non & ,seculi statutum ‡ ,mari terminum arenam posui

שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם חָק־עוֹלָם וְלֹא

; præualebunt non & ,se commouebunt Et .illud præteribit

יַעַבְרֶנְהוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ וְלֹא יוּכָלוּ

.illud transibunt non & ,eius fluctus tumultuabuntur † &

וְהָמוּ גַלָּיו וְלֹא יַעַבְרֻנְהוּ׃

,declinauerunt : rebelle & contumax ‖ cor fuit huic populo Et

וְלָעָם הַזֶּה הָיָה לֵב סוֹרֵר וּמוֹרֶה סָרוּ 23

Metuamus : suo corde in dixerunt non Et .abierunt &

וַיֵּלֵכוּ׃ וְלוֹא־אָמְרוּ בִלְבָבָם נִירָא 24

Margin notes (left): † est ‡ dissipate, ª עֲלָה ‡ * mœnia ‡ sunt. ᵇ עֲשָׂה Negauerunt ‡ fuerunt ᶜ חָיָה * nihil erat † eo quòd locuti estis ‡ do * vt † consumet ‡ adduco ᵈ בּוֹא * est ‡ quæ ‡ est † cuius ignorabis ᵉ יָדַע ‡ intelliges * oues tuas, & boues tuos, ‡ conteret † munitas tuas, ‡ fidis, alieno, * quæ ‡ est vestra. ᶠ נָגַד † cui * est ‖ sunt ‡ videntes ‡ sunt, ‡ audiunt. ᵍ רָאָה ʰ יָרֵא ‖ Num à facie mea ‡ pauebitis? ‡ Præceptum sempiternum, ⁱ שׂוּם ᵏ חָקַק † intumescent ˡ הָמָה ᵐ גָּלַל ‖ declinans ⁿ סוּר

omnis erit Deserta :Dominus dixit sic Nam

כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה שְׁמָמָה תִהְיֶה כָּל־ 27

hoc Propter .faciam non consummationem sed :terra

הָאָרֶץ וְכָלָה לֹא אֶעֱשֶׂה׃ עַל־זֹאת 28

quod super ‡ : desuper cæli nigrescens * & .terra lugebit ‡

תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְקָדְרוּ הַשָּׁמַיִם מִמָּעַל עַל כִּי־

auertar nec ,me pœnituit non & , cogitaui , sum locutus

דִּבַּרְתִּי זַמֹּתִי וְלֹא נִחַמְתִּי וְלֹא־אָשׁוּב

fugiens * , arcu ‡ iacientis & equitis † voce A .eo ab

מִמֶּנָּה׃ מִקּוֹל פָּרָשׁ וְרֹמֵה קֶשֶׁת בֹּרַחַת 29

,ascenderunt rupes ad & ,condensa † in sunt ingressi ,ciuitas ‡ omnis

כָּל־הָעִיר בָּאוּ בֶּעָבִים וּבַכֵּפִים עָלוּ

.quisquam eis in habitans ‡ non & ,est derelicta ciuitas Omnis

כָּל־הָעִיר עֲזוּבָה וְאֵין־יוֹשֵׁב בָּהֵן אִישׁ׃

:coccino te indues * quia ? facies quid vastata tu Et

וְאַתְּ שָׁדוּד מַה־תַּעֲשִׂי כִּי־תִלְבְּשִׁי שָׁנִי 30

fuco in scindes ‡ quia , auri † ornamento te ornabis ‡ quia

כִּי־תַעְדִּי עֲדִי־זָהָב כִּי־תִקְרְעִי בַפּוּךְ

,amatores te in reprobauerunt : te decorabis vanum in ‖ , tuos oculos

עֵינַיִךְ לַשָּׁוְא תִּתְיַפִּי מָאֲסוּ־בָךְ עֹגְבִים

parturientis tanquam vocem Quippe .quærent tuam animam

נַפְשֵׁךְ יְבַקֵּשׁוּ׃ כִּי קוֹל כְּחוֹלָה 31

,conqueretur † Sion filiæ vocem ,primipara ‡ vt angustiam , audiui

שָׁמַעְתִּי צָרָה כְּמַבְכִּירָה קוֹל בַּת־צִיּוֹן תִּתְיַפֵּחַ

est lassata * quia , mihi nunc Væ : ‖ , suas volas ‡ expandet

תְּפָרֵשׂ כַּפֶּיהָ אוֹי־נָא לִי כִּי־עָיְפָה

.interfectoribus ‡ mea anima

נַפְשִׁי לְהֹרְגִים׃

CAP. V. ה

,nunc videte & , Ierusalaim plateis in Discursate ‡

שׁוֹטְטוּ בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם וּרְאוּ־נָא 1

,virum inueniatis an , eius plateis in quærite & , scitote &

וּדְעוּ וּבַקְשׁוּ בִרְחוֹבוֹתֶיהָ אִם־תִּמְצְאוּ אִישׁ

parcam & :veritatem quærens † ,iudicium faciens ‡ sit an

אִם־יֵשׁ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט מְבַקֵּשׁ אֱמוּנָה וְאֶסְלַח

vanum in ideo ‖ , dixerint Dominus viuens ‡ si Et .ei

לָהּ׃ וְאִם חַי־יְהוָה יֹאמֵרוּ לָכֵן לַשֶּׁקֶר 2

? veritatem ‡ ad * nonne tui oculi Domine .iurabunt

יִשָּׁבֵעוּ׃ יְהוָה עֵינֶיךָ הֲלוֹא לֶאֱמוּנָה 3

renuerunt, eos consumpsisti : doluerunt non & , eos percussisti

הִכִּיתָה אֹתָם וְלֹא־חָלוּ כִּלִּיתָם מֵאֲנוּ

renuerunt ;petra præ suas † facies roborauerunt ‡ : disciplinâ accipere

קַחַת מוּסָר חִזְּקוּ פְנֵיהֶם מִסֶּלַע מֵאֲנוּ

; ipsi tenues Veruntamen ‡ , dixi ego Et .reuerti

לָשׁוּב׃ וַאֲנִי אָמַרְתִּי אַךְ־דַּלִּים הֵם 4

iudicium , Domini viam nouerunt non quia : sunt facti stulti

נוֹאֲלוּ כִּי לֹא יָדְעוּ דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט

alloquar & ; magnates ‖ ad mihi Ibo .sui Dei

אֱלֹהֵיהֶם׃ אֵלֲכָה־לִּי אֶל־הַגְּדֹלִים וַאֲדַבְּרָה 5

iudicium , Domini viam cognouerunt ipsi quippe ; eos

אוֹתָם כִּי הֵמָּה יָדְעוּ דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט

euulserunt ‖ ,iugum contregerunt simul ipsi veruntamen † .sui Dei

אֱלֹהֵיהֶם אַךְ הֵמָּה יַחְדָּו שָׁבְרוּ עֹל נִתְּקוּ

lupus ,silua de leo eos percussit Idcirco .vincula

מוֹסֵרוֹת׃ עַל־כֵּן הִכָּם אַרְיֵה מִיַּעַר זְאֵב 6

eorum ciuitates super vigilans * pardus , eos vastabit desertorum ‡

עֲרָבוֹת יְשָׁדְדֵם נָמֵר שֹׁקֵד עַל־עָרֵיהֶם

se multiplicauerunt quia , rapietur eis ex egrediens ‡ omnis

כָּל־הַיּוֹצֵא מֵהֵנָּה יִטָּרֵף כִּי רַבּוּ

hoc ad Vbi ‖ .eorum auersiones inualuerunt † ,suæ præuaricationes

פִּשְׁעֵיהֶם עָצְמוּ מְשֻׁבוֹתֵיהֶם׃ אֵי לָזֹאת 7

iurauerunt & ,me dereliquerunt tui filij ? tibi parcam

אֶסְלוֹחַ־לָךְ בָּנַיִךְ עֲזָבוּנִי וַיִּשָּׁבְעוּ

commiserunt adulterium & , eos saturaui & : Deum * non ‡ per

בְּלֹא אֱלֹהִים וָאַשְׂבִּעַ אוֹתָם וַיִּנְאָפוּ

.turmatim † se congregabant meretricis domo ‡ &

וּבֵית זוֹנָה יִתְגּוֹדָדוּ׃

ad vnusquisque , erant manè pasti * equi ‡

סוּסִים מְיֻזָּנִים מַשְׁכִּים הָיוּ אִישׁ אֶל־ 8

non his super Nunquid .hinniebant sui socij ‡ vxorem

אֵשֶׁת רֵעֵהוּ יִצְהָלוּ׃ הַעַל־אֵלֶּה לוֹא־ 9

Margin notes (right): ‡ desolabitur * obscurati erunt ‡ eo ª זָמַם † equitum ‡ sagittas ‡ fugit ‡ habitator ciuitatis † illuas densas, ᵇ בּוֹא ᶜ כּוּף ‡ habitat * modò induis יָתִיר ᵈ עָשָׂה ‡ ornas † aureo, ‡ pinguis stibio ‖ frustrà decoras te, contempserunt ᵉ עָדָה ᶠ יָפָה ‡ puerperæ. † quæ lamentabitur, & ᵍ צוּר ‡ manus ‖ dicens. ‡ defecit ‡ propter interfectores. ‡ Scrutamini ʰ רָאָה ‡ qui faciat † qui quærat ‡ viuit ‖ verè mendacium ⁱ חָיָה * sunt ‡ res stabiles. ᵏ נָכָה ˡ חוּל ‡ duriores fuerunt † eorum ᵐ לָקַח † Forsitan pauperes sunt; ⁿ יָסַר ᵒ דָּלַל ‖ maiores, † sed ‖ superunt ᵖ יָסַר ‡ deserta incolens * festinans ‡ qui egressus fuerit ᵠ רָבַב † multiplicauerunt se rebelliones ‖ Quomodo in אֶסְלַח ק ‡ eum qui * est Deus: ‖ in ‡ in multitudine tanquam exercitus. ‡ Vt * saturati singulo מְיוּזָנִים ק ‡ proximi ʳ זוּן ˢ אִישׁ

Vindemiator Peracta vindemia, qui remaserat, colligit racemos, ita ij colligēdo colligent reliquū

racemabunt Rasemando: exercituum Dominus dixit Sic

9 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹלֵל יְעוֹלְלוּ

tuam manum Conuerte .Israel residuum vineam velut

כַגֶּפֶן שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל [a]הָשֵׁב יָדְךָ

.canistra ad vindemiator sicut

כְּבוֹצֵר עַל־[b]סַלְסִלּוֹת׃

שׁוּב[b]סלל[a]

*Cui ‡quem monebo,

Ecce? audient & ,contestabor‡ & ,loquar quem Super*

10 עַל־מִי אֲדַבְּרָה [c]וְאָעִידָה וְיִשְׁמָעוּ הִנֵּה

עוד[c]

Ecce .attendere poterunt non & , eorum auris incircuncisa

עֲרֵלָה אָזְנָם וְלֹא יוּכְלוּ לְהַקְשִׁיב הִנֵּה

volent non , opprobrium in eis fuit Domini verbum

דְבַר־יְהוָה הָיָה לָהֶם לְחֶרְפָּה לֹא יַחְפְּצוּ־

†illud.

laboraui ,sum plenus Domini ira Et .eo in†

11 בוֹ׃ וְאֶת [d]חֲמַת יְהוָה׀ מָלֵאתִי נִלְאֵיתִי

יחכם[d]

‡ad continendum me, ad effundēdū eam *paruulos foris. ‡ cōgregationem

secretorum‡ super & ,platea in paruulum* super effundere , continere ‡

הָכִיל שְׁפֹךְ עַל־עוֹלָל בַּחוּץ וְעַל סוֹד

,capientur vxore cum maritus etiam quia :pariter iuuenum

בַּחוּרִים יַחְדָּו כִּי־גַם־אִישׁ עִם־אִשָּׁה יִלָּכֵדוּ

eorum domus vertentur Et .dierum pleno cum senex

12 זָקֵן עִם־מְלֵא יָמִים׃ [e]וְנָסַבּוּ בָתֵּיהֶם

סבב[e]

‖vxores

extendam quia :pariter feminæ‖ & ,agri ‡alteros ad

לַאֲחֵרִים שָׂדוֹת וְנָשִׁים יַחְדָּו כִּי־אַטֶּה אֶת־

.Dominus dicit ,terram habitantes super meam manum

יָדִי עַל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה׃

ipse omnis, eorum magnum ad vsq; & ,eorum paruo à Nam

13 כִּי מִקְּטַנָּם וְעַד־גְּדוֹלָם כֻּלּוֹ

auarè sectatur auaritiam,

ipse omnis sacerdotem ad vsq. & propheta à & cupiditate concupiscent

בּוֹצֵעַ בָּצַע וּמִנָּבִיא וְעַד־כֹּהֵן כֻּלּוֹ

†facit ‡filiæ

,mei populi‡ contritionem curabant Et .mendacium facienst†

14 עֹשֶׂה שָּׁקֶר׃ וַיְרַפְּאוּ אֶת־שֶׁבֶר עַמִּי

בַּת

*sermone ‡erat ‡Num

.pax ‡ non & ,pax ,Pax: dicendo * leui super

עַל־נְקַלָּה לֵאמֹר שָׁלוֹם שָׁלוֹם וְאֵין שָׁלוֹם׃

etiam id ‡fecerint abominationem quod, sunt affecti pudore ‡

15 [f]הוֹבִישׁוּ כִּי־תוֹעֵבָה [g]עָשׂוּ גַּם־

יבש[f] עשה[g]

.nesciuerunt erubescere etiam :sunt suffusi pudore non pudendo

בּוֹשׁ לֹא־יֵבוֹשׁוּ גַּם־הַכְלִים לֹא יָדָעוּ

‖inter ruentes *quo

,eos visitabo ‡ tempore in cadentes in ‖ cadent Quamobrem

לָכֵן [h]יִפְּלוּ בַנֹּפְלִים בְּעֵת־פְּקַדְתִּים

נפל[h]

.Dominus dixit , corruent

יִכָּשְׁלוּ אָמַר יְהוָה׃

,videte & ,vias super State ,Dominus dixit Sic

16 כֹּה אָמַר יְהוָה עִמְדוּ עַל־דְּרָכִים [i]וּרְאוּ

ראה[i]

†de ‡antiquis quę sit.

‡bona via ipsa vbi ,seculi ‡ semitis in † interrogate &

וְשַׁאֲלוּ׀ לִנְתִבוֹת עוֹלָם אֵי־זֶה דֶרֶךְ הַטּוֹב

:dixerunt &, vestræ animæ requiem inuenietis &: ea in ambulate &

וּלְכוּ־בָהּ וּמִצְאוּ מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁכֶם וַיֹּאמְרוּ

:speculatores vos super constituam Et .ambulabimus Non

17 לֹא [k]נֵלֵךְ׃ [l]וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיכֶם [m]צֹפִים

הלך[k] קום[l] צפה[m]

.intendemus Non :dixerunt & :buccinæ voci intendite

הַקְשִׁיבוּ לְקוֹל שׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ לֹא נַקְשִׁיב׃

congregatio

catus cognosce & :gentes audite Ideo

18 לָכֵן שִׁמְעוּ הַגּוֹיִם [n]וּדְעִי [o]עֵדָה אֶת־

ידע[n] יעד[o]

*sunt ‡adduco

adducens ‡ ego Ecce :terra Audi .eis in* ‡quæ

19 אֲשֶׁר־בָּם׃ שִׁמְעִי הָאָרֶץ הִנֵּה אָנֹכִי [p]מֵבִיא

בוא[p]

‡super

:eorum cogitationum fructum ,istum populum ad ‡ malum

רָעָה אֶל־הָעָם הַזֶּה [q]פְּרִי מַחְשְׁבוֹתָם

פרה[q]

meam legem & , intenderunt non meis verbis super quia

כִּי עַל־דְּבָרַי לֹא הִקְשִׁיבוּ [r]וְתוֹרָתִי

ירא[r]

thus mihi iam quid Vt .ea in reprobauerunt &

20 וַיִּמְאֲסוּ־בָהּ׃ לָמָּה־זֶּה לִי לְבוֹנָה

*odoratus

‡longinqua terra de optimus* calamus & , veniet Seba de

מִשְּׁבָא תָבוֹא וְקָנֶה הַטּוֹב מֵאֶרֶץ מֶרְחָק

‡Holocausta vestra †sunt

non vestra sacrificia & :beneplacitum ad†non vestra Ascensiones ‡

[s]עֹלוֹתֵיכֶם לֹא לְרָצוֹן וְזִבְחֵיכֶם לֹא־

עלה[s]

.mihi dulcuerunt

עָרְבוּ לִי׃

‡do populo huic *amicus

ad dans ‡ ego Ecce :Dominus dixit sic Propterea

21 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶל־

filij & patres eis in ruent & :ruinas hunc populum

הָעָם הַזֶּה מִכְשֹׁלִים וְכָשְׁלוּ בָם אָבוֹת וּבָנִים

רעה[t] ואבדו

.peribunt eius socius* & vicinus, pariter

יַחְדָּו שָׁכֵן [t]וְרֵעוֹ יֹאבֵדוּ׃

.temporaneam & pluuiam dantem nostrū Deum Dominum nunc

נָא אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַנֹּתֵן גֶּשֶׁם וֹיֹרֶה

qui dat

יורה

† qui ‡ statutas ad messem custodit

messis statutorum ‡ septimanas † :suo tempore in serotinam &

וּמַלְקוֹשׁ בְּעִתּוֹ שְׁבֻעֹת חֻקּוֹת קָצִיר

fecerunt declinare * vestræ iniquitates .nobis custodiet

25 יִשְׁמָר־לָנוּ׃ [a]עֲוֹנוֹתֵיכֶם הִטּוּ־

עוה[a]

.vobis à bonum prohibuerunt vestra peccata & :hæc

אֵלֶּה וְחַטֹּאותֵיכֶם מָנְעוּ הַטּוֹב מִכֶּם׃

intuebitur * :impij meo populo in sunt inuenti Quia

26 כִּי־נִמְצְאוּ בְעַמִּי רְשָׁעִים יָשׁוּר

*aspicient vt qui ponit laqueos, stare fecerūt laqueū

homines ,exterminatorium statuerunt ,laqueorum expositionem secundum

כְּשַׁךְ יְקוּשִׁים [b]הִצִּיבוּ מַשְׁחִית אֲנָשִׁים

נצב[b]

‡auibus,

eorum domus sic ,volatili * plena cauea Sicut .capient

27 יִלְכֹּדוּ׃ כִּכְלוּב מָלֵא עוֹף כֵּן בָּתֵּיהֶם

.sunt ditati & sunt magnificati ideo :dolo † plenæ

†sunt

מְלֵאִים מִרְמָה עַל־כֵּן גָּדְלוּ וַיַּעֲשִׁירוּ׃

‡candidi facti sunt, ‖in malis alios viros malos: *nec

:mali verba ‖ superauerunt etiam ,nitvere ‡,sunt Impinguati

28 שָׁמְנוּ עָשְׁתוּ גַּם עָבְרוּ דִבְרֵי־רָע

:prosperauerunt & ,pupilli iudicium *,iudicauerunt non iudiciū

דִּין לֹא־[c]דָנוּ דִּין יָתוֹם וְיַצְלִיחוּ

דין[c]

*pauperum

.iudicauerunt non egenorum * iudicium &

וּמִשְׁפַּט [d]אֶבְיוֹנִים לֹא שָׁפָטוּ׃

אבה[d]

†Et nōnne

Num† ?Dominus dicit ,visitabo non his super ‡Nunquid

29 הַעַל־אֵלֶּה לֹא־אֶפְקֹד נְאֻם־יְהוָה אִם

‡est

? mea anima vlciscetur non ,hæc ‡ sicut quæ gente in

בְּגוֹי אֲשֶׁר־כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃

.terra in est facta fœditas & Stupor *

*Res admiratione digna & turpis

30 [e]שַׁמָּה [f]וְשַׁעֲרוּרָה נִהְיְתָה בָּאָרֶץ׃

שמם[e] היה[f]

sacerdotes & , falsitate in * prophetauerunt Prophetæ

* mendaciter, *accipiebant munera ad ‡suas, ‡ita voluerūt: *vltra ‖post hæc.

31 הַנְּבִאִים נִבְּאוּ בַשֶּׁקֶר וְהַכֹּהֲנִים

:sic dilexerunt * meus populus & ,eorum ‡ manus super dominabuntur†

[g]יִרְדּוּ עַל־יְדֵיהֶם וְעַמִּי אָהֲבוּ כֵן

רדה[g]

‡eius nouissimo in ‖ facietis * quid &

וּמַה־[h]תַּעֲשׂוּ לְאַחֲרִיתָהּ׃

עשה[h]

CAP. VI. ו

Tecoah in & ,Ierusalaim interiori † de Biniamin filij Fugite

†medio

1 הָעִזוּ׀ בְּנֵי בִנְיָמִן מִקֶּרֶב יְרוּשָׁלַם וּבִתְקוֹעַ

עוז

:fatem ‖ eleuate Hacherem Beth ‡ super & ,buccina clangit e

‡domum vinea, ‖turrim:

תִּקְעוּ שׁוֹפָר וְעַל־בֵּית הַכֶּרֶם שְׂאוּ [k]מַשְׂאֵת

נשא[k]

.magna contritio & ,Aquilone ab est visum malum quia

כִּי רָעָה נִשְׁקְפָה מִצָּפוֹן וְשֶׁבֶר גָּדוֹל׃

.Sion filiam assimilaui delicatæ & Venusta*

*Mulieri quiete habitanti in tabernaculo

2 הַנָּוָה וְהַמְּעֻנָּגָה [l]דָּמִיתִי בַּת־צִיּוֹן׃

דמה[l]

fixerunt :eorum greges &, pastores venient eam Ad

3 אֵלֶיהָ [m]יָבֹאוּ [n]רֹעִים וְעֶדְרֵיהֶם תָּקְעוּ

בוא[m] רעה[n]

.suam manum † vnusquisque pauerunt ,circum * tentoria ea in

* per circuitū. †in loco suo, Præparate

עָלֶיהָ אֹהָלִים סָבִיב רָעוּ אִישׁ אֶת־יָדוֹ׃

ascendamus & ,surgite ,bellum eam aduersus Sacrate

4 קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ מִלְחָמָה קוּמוּ וְנַעֲלֶה

quia :dies declinauit quia :nobis Væ .Meridie in

† vespertinæ.

בַצָּהֳרָיִם אוֹי לָנוּ כִּי־פָנָה הַיּוֹם כִּי־

ascendamus & ,Surgite .vesperæ ‡ vmbræ se extenderunt

5 [o]יִנָּטוּ צִלְלֵי־עָרֶב׃ קוּמוּ וְנַעֲלֶה

נטה[o]

* noctu , & dissipemus ædes

.eius palatia labefaciemus & ,nocte in *

בַּלָּיְלָה וְנַשְׁחִיתָה אַרְמְנוֹתֶיהָ׃

* arbores, †est ‡ quæ * in ciuitate * est in medio † Quemadmodum scaturire facit puteus

,lignum * Succidite :exercituum Dominus dixit sic Quia

6 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כִּרְתוּ׀ עֵצָה

‡ciuitas † Hæc .aggerem Ierusalaim iuxta effundite &

וְשִׁפְכוּ עַל־יְרוּשָׁלַם סֹלְלָה הִיא הָעִיר

.eius interiori in * oppressor ipsa tota * ,est visitata

הָפְקַד כֻּלָּהּ עֹשֶׁק בְּקִרְבָּהּ׃

fecit scaturire sic :suas aquas puteum ebulire Secundum †

בור

7 [p]כְּהָקִיר בַּיִר מֵימֶיהָ כֵּן הֵקֵרָה

‡auditur *coram me * infirmitas

super * ,ea in audietur ‡ vastitas & Direptio ;suam malitiam

רָעָתָהּ חָמָס וָשֹׁד יִשָּׁמַע בָּהּ עַל־

קיר[p] חלה[q]

teipsam Erudi .percussio & ægritudo * semper meas facies

8 פָּנַי תָּמִיד [q]חֳלִי וּמַכָּה׃ [r]הִוָּסְרִי

נכה יסר[r]

‖recedat ‡habitabilem

te ponam fortè ne :te à mea anima auellatur ‡forte ne, Ierusalaim

יְרוּשָׁלַם פֶּן־[s]תֵּקַע נַפְשִׁי מִמֵּךְ פֶּן־[u]אֲשִׂימֵךְ

יקע[s] ישב[u]

.habitatam † non terram desertam

שְׁמָמָה אֶרֶץ לוֹא [x]נוֹשָׁבָה׃

terra de *veniens* ‡ populus Ecce : Dominus dixit Sic
22 כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה עַם בָּא מֵאֶרֶץ
.terræ lateribus à *suscitabitur* magna gens & , Aquilonis
צָפוֹן וְגוֹי גָּדוֹל יֵעוֹר מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ׃
non & , *ipsa crudelis* , *prehendent parmam* || & Arcum
23 קֶשֶׁת וְכִידוֹן יַחֲזִיקוּ אַכְזָרִי הוּא וְלֹא
super & *sedet tumulum* ‡ mare vt eorum Vox .miserebuntur
יְרַחֵמוּ קוֹלָם כַּיָּם יֶהֱמֶה וְעַל־
, te aduersum prœlium ad vir tanquam *instructa* |, equitabunt equos
סוּסִים יִרְכָּבוּ עָרוּךְ כְּאִישׁ לַמִּלְחָמָה עָלַיִךְ
sunt *remissæ* | , eius *auditum* ‡ Audiuimus .Sion filia
[a] בַּת־צִיּוֹן׃ 24 שָׁמַעְנוּ אֶת־שָׁמְעוֹ [b] רָפוּ
.parturientis vt, *angor* †, nos apprehendit tribulatio : nostræ manus
יָדֵינוּ צָרָה הֶחֱזִקַתְנוּ חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃
:ambules ne viam per & , agrum * exeas Ne
25 אַל־[c]תֵּצְאִי הַשָּׂדֶה וּבַדֶּרֶךְ אַל־[d]תֵּלֵכִי
.circuitu à ‡ pauor, inimici gladius quoniam
כִּי חֶרֶב לְאֹיֵב מָגוֹר מִסָּבִיב׃
,cinere in te volue & , sacco te accinge mei populi Filia
26 בַּת־עַמִּי חִגְרִי־[e]שַׂק וְהִתְפַּלְּשִׁי בָאֵפֶר
repentè quia : amaritudinum planctum , tibi fac vnici luctum
אֵבֶל יָחִיד עֲשִׂי לָךְ מִסְפַּד תַּמְרוּרִים כִּי פִתְאֹם
te dedi *Propugnaculum* ‡ .nos super vastator Veniet
27 יָבֹא הַשֹּׁדֵד עָלֵינוּ׃ בָּחוֹן נְתַתִּיךָ
.eorum viam probabis & scies & : munitionem meo populo in
בְעַמִּי מִבְצָר [f] וְתֵדַע וּבָחַנְתָּ אֶת־דַּרְכָּם׃
,*delatorio* | ambulantes, *contumaciũ apostatæ* † ipsi Omnes
28 כֻּלָּם סָרֵי סוֹרְרִים הֹלְכֵי רָכִיל
ipsi † corruptores ipsi omnes : ferrum & ,æs
נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל כֻּלָּם מַשְׁחִיתִים הֵמָּה׃
:plumbum est consumptum, igne ab *follis est* Exustus
29 נָחַר מַפֻּחַ מֵאֵשׁתַּם עֹפָרֶת
.sunt auulsi non mali & , conflando conflauit vanum in
לַשָּׁוְא צָרַף צָרוֹף וְרָעִים לֹא נִתָּקוּ׃
reprobauit quia , *eis vocarunt* * reprobatum Argentum
30 כֶּסֶף נִמְאָס קָרְאוּ לָהֶם כִּי־מָאַס
.*eis in* Dominus
יְהוָה בָּהֶם׃

‡ venit, ‡ consurget || scutum arripient crudeles sunt, ‡ sonabit, ‡ parati ‡ famam || debilitatæ [a] בְּנֵה [b] רָפָה † dolor. *ad תצאו ק׳ תלכו ק׳ ‡ est in [c] יָצָא [d] הָלַךְ [e] שַׂק ‡ Munitionem [f] יָדַע ‡ principes declinantes, || fraudulẽter, ‡ sunt Combustũ est sufflatorium מאש תם ק׳ *vocare eos,

CAP. VII. ז

Domino à Irmeiahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
prædicabis & , Domini domus porta in Sta : dicendo
2 לֵאמֹר׃ עֲמֹד בְּשַׁעַר בֵּית יְהוָה וְקָרָאתָ
Domini verbum Audite : *dices* | & , istud verbum ibi
שָּׁם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְאָמַרְתָּ שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה
vos *incuruandum ad* , *illas* ‡ portas per *ingredientes* *, Iehudah omnis
כָּל־יְהוּדָה [g] הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה [h] לְהִשְׁתַּחֲוֹת
Deus exercituum Dominus dixit Sic .Domino
3 לַיהוָה׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
faciã habitare & , vestra *studia* | & ,vestras vias facite Bonas:Israel
יִשְׂרָאֵל [i] הֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וַאֲשַׁכְּנָה
.isto loco in vos
אֶתְכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃
:dicendo .mendacij verbis *in vobis* fidatis Ne
4 אַל־תִּבְטְחוּ לָכֶם אֶל־דִּבְרֵי הַשֶּׁקֶר לֵאמֹר
.Domini templum , Domini templum , Domini Templum
הֵיכַל יְהוָה הֵיכַל יְהוָה הֵיכַל יְהוָה
feceritis bonas faciendo bonas si Quoniam *ipsi**
5 הֵמָּה׃ כִּי אִם־הֵיטֵיב תֵּיטִיבוּ
feceritis faciendo si :vestra *studia* & , vestras vias
אֶת־דַּרְכֵיכֶם וְאֶת־מַעַלְלֵיכֶם אִם־[k]עָשׂוֹ תַעֲשׂוּ
.eius *socium* || inter & virum inter iudicium
מִשְׁפָּט בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ׃
oppresseritis non viduam & , pupillum , Peregrinum
6 גֵּר [l] יָתוֹם וְאַלְמָנָה לֹא תַעֲשֹׁקוּ
,isto loco in effuderitis non innocentem sanguinem &
וְדָם [m] נָקִי אַל־תִּשְׁפְּכוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה
malum in ambulaueritis non alienos Deos post &
וְאַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תֵלְכוּ [n] לְרַע
,isto loco in vos faciam habitare Et .vobis
7 לָכֶם׃ וְשִׁכַּנְתִּי אֶתְכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה

prædica || dic; * qui ingredimini, ‡ has, vt incuruetis [g] בּוֹא [h] שָׁחָה || opera [i] יָטַב ‡ sunt. opera [k] עָשָׂה || amicum [l] גּוּר [m] נָקָה [n] רוּעַ

in vsque & seculo à , vestris patribus dedi quam terra in
בָּאָרֶץ אֲשֶׁר [a] נָתַתִּי לַאֲבוֹתֵיכֶם לְמִן־עוֹלָם וְעַד־
verbis in *vobis fidentes* * vos Ecce .seculum
8 עוֹלָם׃ הִנֵּה אַתֶּם בֹּטְחִים לָכֶם עַל־דִּבְרֵי
.*proficiendum non ad* ‡ ,mendacij
הַשֶּׁקֶר לְבִלְתִּי [b] הוֹעִיל׃
adulterandum & , occidendum . , furandum † Nunquid
9 הֲגָנֹב ׀ רָצֹחַ וְנָאֹף
post eundum & , Bahal adolendum &, *falsum in* | iurandum &
וְהִשָּׁבֵעַ לַשֶּׁקֶר וְקַטֵּר לַבָּעַל וְהָלֹךְ אַחֲרֵי
‡ nostis non quos , alienos Deos
אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם׃
qua‡, hac domo in *meas facies ad* || stetistis & venistis Et
10 וּבָאתֶם וַעֲמַדְתֶּם לְפָנַי בַּבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר
sumus Liberati : dixistis & , *ea super* meum nomen est inuocatum
נִקְרָא־שְׁמִי עָלָיו וַאֲמַרְתֶּם נִצַּלְנוּ
istas abominationes omnes *faciendum ad* ‡
לְמַעַן עֲשׂוֹת אֵת כָּל־הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה׃
, hæc domus fuit *effractorum* ‡ spelunca † Nunquid
11 הַמְעָרַת פָּרִצִים הָיָה הַבַּיִת הַזֶּה
‡ vestris oculis in *ea super* meum nomen est inuocatum qua*
אֲשֶׁר־נִקְרָא־שְׁמִי עָלָיו בְּעֵינֵיכֶם
.Dominus dixit , vidi ecce ego etiam
גַּם אָנֹכִי הִנֵּה [c] רָאִיתִי נְאֻם־יְהוָה׃
, Siloh in* qui, meum locum ad nunc ite Sed
12 כִּי לְכוּ־נָא אֶל־מְקוֹמִי אֲשֶׁר בְּשִׁילוֹ
videte & : principio in *ibi* meum nomen feci habitare *quo* ‡
אֲשֶׁר שִׁכַּנְתִּי שְׁמִי שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה וּרְאוּ
. Israel mei populi *malitiæ faciebus à* || ei fecerim quæ
אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי לוֹ מִפְּנֵי [d] רָעַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
opera omnia *vos facere propter* † nunc Et
13 וְעַתָּה יַעַן [e] עֲשׂוֹתְכֶם אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂים
vos ad sum locutus & : Dominus dixit , hæc
הָאֵלֶּה נְאֻם־יְהוָה וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם
vocaui & : audistis non & , loquendo & , surgendo manè
הַשְׁכֵּם וְדַבֵּר וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וָאֶקְרָא
qua * domui faciam Et .respondistis non & , vos
14 אֶתְכֶם וְלֹא [f] עֲנִיתֶם׃ וְעָשִׂיתִי לַבַּיִת ׀ אֲשֶׁר
fidentes vos cui , *ea super* meum nomen est inuocatum
נִקְרָא־שְׁמִי עָלָיו אֲשֶׁר אַתֶּם בֹּטְחִים
, vestris patribus & vobis dedi quem loco & , *ea in*
בּוֹ וְלַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם
vos proiiciam Et .Silo feci sicut
15 כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְשִׁלוֹ׃ וְהִשְׁלַכְתִּי אֶתְכֶם
, vestros fratres omnes proieci sicut , *meis faciebus desuper*
מֵעַל פָּנָי כַּאֲשֶׁר הִשְׁלַכְתִּי אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם
ne tu Et .Ephraim semen vniuersum
16 אֵת כָּל־זֶרַע אֶפְרָיִם׃ וְאַתָּה אַל־
eis pro assumas ne & , isto populo pro ores
תִּתְפַּלֵּל ׀ בְּעַד־הָעָם הַזֶּה וְאַל־[g]תִּשָּׂא בַעֲדָם
ego non quia : me *in intercedas* ‡ ne & , orationem & , *præconium**
רִנָּה וּתְפִלָּה וְאַל־[h]תִּפְגַּע־בִּי כִּי־אֵינֶנִּי
facientes * isti quid *videns* ‡ tu Nónne .te *audiens* †
17 שֹׁמֵעַ אֹתָךְ׃ הַאֵינְךָ רֹאֶה מָה הֵמָּה [i] עֹשִׂים
‡ Ierusalaim plateis in & , Iehudah ciuitatibus in
בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
succendentes † patres & , ligna *colligentes* ‡ Filij
18 [k] הַבָּנִים מְלַקְּטִים עֵצִים וְהָאָבוֹת מְבַעֲרִים
faciendũm ad , *conspersionem subigentes* ‡ mulieres & , ignem
אֶת־הָאֵשׁ וְהַנָּשִׁים [l] לָשׁוֹת בָּצֵק לַעֲשׂוֹת
diis libamina *libandum* || & , cæli *reginæ* † placentas
[m] כַּוָּנִים לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם וְהַסֵּךְ נְסָכִים לֵאלֹהִים
ipsi me Nónne .me *irritandum ad* ‡ alienis
19 אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִסֵנִי׃ הַאֹתִי הֵם
ad † seipsos non an ‡ Dominus dixit *irritantes* †
מַכְעִסִים נְאֻם־יְהוָה הֲלוֹא אֹתָם לְמַעַן
Dominus dixit sic Ideò ‡ eorum vultus pudorem
20 בֹּשֶׁת פְּנֵיהֶם׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר ׀ אֲדֹנָי
locum in *effusa* * mea ira & , meus *nasus* † Ecce : Dominus †
יְהוִה הִנֵּה אַפִּי [n] וַחֲמָתִי נִתֶּכֶת אֶל־הַמָּקוֹם
lignum ‡ super & , *animal* † super & , *hominem* ‡ super istum
הַזֶּה עַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה וְעַל־עֵץ

[a] נָתַן *fiditis ‡ quod non prodest [b] יָעַל † est | mendaciter, | coram me *in ‡ id quod faciendo † vt ‡ latronum *in [c] רָאָה *est ‡ vbi propter malitiam [d] רוּעַ † quia fecistis [e] עָשָׂה *huic in [f] עָנָה fiditis ‡ facie mea, [g] נָשָׂא * laudem, ‡ depreceris ad [h] רנן † exaudiam ‡ vides * faciunt [i] עָשָׂה ‡ colligunt ‡ succendunt [k] בָּנָה ‡ impastant, pastam. vt faciant ‡ stellæ * libent [l] לוּשׁ [m] כּוּן ‡ vt irasci faciant † irritans, ‡ potius † Deus: ‡ furor ‡ effunditur [n] נָתַךְ ‡ homines, † animalia, * arbores

non & ,succendetur & :*humi** fructum super & ,agri
חשדה ועל־פרי האדמה ובערה ולא
Deus exercituum Dominus dixit Sic .extinguetur

21 תכבה: כה אמר יהוה צבאות אלהי
,comedite & , vestris victimis *super* addite *vestras Ascensiones* :Israel
ישראל [a] עלותיכם [b] ספו על־זבחיכם ואכלו
vestris patribus cum sum locutus non Quia .carnem

22 בשר: כי לא־דברתי את־אבותיכם
, Ægypti terra è eos *me educere* ‡ die in eis præcepi nec
ולא [c] צויתים ביום [d] הוציא אותם מארץ מצרים
*Quinimo** .victimæ & *ascensionis* ‡ verbis super

23 על־דברי עולה וזבח: כי אם־את־
,*mea voce in Audite** :dicendo , eis præcepi hoc verbum
הדבר הזה צויתי אותם לאמר שמעו בקולי
:populum in mihi eritis vos & ,Deum in vobis ero &
[e] והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו־לי לעם
, vobis *præcipiam* ‡quàm via omni in *ambulabitis* † &
והלכתם בכל־הדרך אשר־אצוה אתכם
nec , *audiuerunt** non Et .vobis sit bene vt

24 למען ייטב לכם: ולא שמעו ולא־
*obstinatione** in consiliis in abierunt *&* ‖ ,suam autẽ inclinauerunt
[f] הטו את־אזנם וילכו במעצות בשררות
.*facies ad* † non & , *retrorsum sunt facti* | & :mali sui cordis
לבם [g] הרע ויהיו לאחור ולא לפנים:
terra è vestri patres sunt egressi qua die A

25 למן־היום אשר יצאו אבותיכם מארץ
omnes vos ad misi & :hanc diem ad vsque ,Ægypti
מצרים עד היום הזה ואשלח אליכם את־כל־
.mittendo & surgendo manè , *die* prophetas meos seruos
עבדי הנביאים יום השכם ושלח:
:suam aurem inclinauerunt nec , *me ad* obaudierunt non Et

26 ולוא שמעו אלי ולא [h] הטו את־אזנם
.suis patribus præmalefecerunt ‖ ;suam ceruicem indurauerunt *&**
ויקשו את־ערפם הרעו מאבותם:
non & , hæc verba omnia eos ad loquêris Et

27 ודברת אליהם את־כל־הדברים האלה ולא
:tibi respondebunt non & ,eos *ad* vocabis & :*te ad** obaudient
ישמעו אליך וקראת אליהם ולא [i] יענוכה:
non quæ gens* Hæc :eos ad dices Et

28 ואמרת אליהם זה הגוי אשר לוא־
: disciplinam *receperunt** nec ,sui Dei Domini *voce in audierunt* |
שמעו בקול יהוה אלהיו ולא לקחו [k] מוסר
.ipsorum ore de est abscisa & , veritas periit
אבדה האמונה ונכרתה מפיהם:
edita ‡ loca super *tolle* † & ,proiice & ,*tuum nazareatum* ‡Tonde

29 [l] גזי נזרך והשליכי ושאי על־שפים
*dimisit** & , Dominus *reprobauit* | quia :*lamentum*
קינה כי מאס יהוה [m] ויטש את־
malum Iehudah filij fecerunt Quia .sui furoris generationem

30 דור עברתו: כי־[n] עשו בני־יהודה הרע
suas abominationes posuerunt :Dominus dixit ,meis oculis in
בעיני נאם־יהוה [o] שמו שקוציהם
ea super meum nomen est inuocatum qua * ,domo in
בבית אשר־נקרא שמי־עליו
,Topheth excelsa ædificauerunt Et .eam *polluendum ad* ‡

31 לטמאו: ובנו את־במות התפת
,suos filios *comburendum ad* † ,Hinnom filij valle in ‡ quæ
אשר בגיא בן־הנם לשרף את־בניהם
nec , præcepi non quod :igni in suas filias &
ואת־בנתיהם באש אשר לא [p] צויתי ולא
,*venientes* ‖ dies ecce Ideò .meum cor super ascendit

32 עלתה על־לבי: לכן הנה ימים באים
Vallis & , Topheth vltrà dicetur non & , Dominus dicit
נאם־יהוה ולא־יאמר עוד התפת וגיא
sepelient & : interfectionis Vallis *quinimò* ‖ , Hinnom filij
בן־הנם כי אם־גיא ההרגה וקברו
.*loco absque* ‡ Topheth in
בתפת מאין מקום:
, cæli *volatili** cibum in huius populi *cadauer* | erit Et

33 והיתה נבלת העם הזה למאכל לעוף השמים
.*exterrens* † non & :terræ *iumento** &
ולבהמת הארץ ואין מחריד:

Margin: * terræ: — Holocausta vestra — [a] עלה — [b] ספה — † qua eduxi — [c] צוה [d] יצא — הוציאי ק — ‡ holocausti — * Sed — * Obtemperate voci meæ, — [e] היה — † ambulate — ‡ præcepi — * paruerunt — ‖ sed — * duritia — [f] נטה — ‖ retrocesserunt — † progressi sunt. — [g] רוע — per diem — mihi, — [h] נטה — * sed — | & peius faciunt quàm patres eorum. — * tibi: — [i] ענה — * est — | obtemperauit voci — * recepit — [k] יסר — ‡ cæsariem tuam, — † sume — [l] גזז — ‡ excelsa planctum: — | proiecit — * reliquit — [m] נטש — [n] עשה — [o] שום — * in — ‡ vt polluerent — † est — † vt incenderent — [p] צוה — ‖ veniunt, — ‖ sed — ‡ eò quòd non erit locus. — | morticinum — * volatilibus — * animalibus — † erit qui exterreat.

plateis de & , Iehudah vrbibus de faciam cessare Et

34 והשבתי מערי יהודה ומחוצות
,sponsi vocem , lætitiæ vocem & , gaudij vocem Ierusalaim
ירושלם קול [a] ששון וקול שמחה קול חתן
.terra erit desolationem in nam .sponsæ vocem &
וקול [b] כלה כי לחרבה תהיה הארץ:

CAP. VIII. ח

Educent :Dominus ait illo tempore In

1 בעת ההיא נאם־יהוה [c] ויוציאו את־
,eius principum ossa & , Iehudah regum ossa
עצמות מלכי־יהודה ואת־עצמות [d] שריו
,prophetarum ossa & , sacerdotum ossa &
ואת־עצמות הכהנים ואת עצמות הנביאים
.suis sepulchris de Ierusalaim habitantium ossa &
ואת עצמות יושבי־ירושלם מקבריהם:
omnem ad & ,lunam ad & , solem ad ea *distendent* | Et

2 ושטחום לשמש ולירח ולכל
,*eis* seruierunt quibus & , *ea* dilexerunt quæ ,cæli exercitum
צבא השמים אשר אהבום ואשר עבדום
ipsa quæ fierunt quæ & , *ea post* ambulauerunt quæ * &
ואשר הלכו אחריהם ואשר דרשום
nec , colligentur non ; *eis* se incuruauerunt quibus &
ואשר השתחוו להם לא יאספו ולא
.erunt *humi* *facies* super sterquilinium in ;sepelientur
יקברו לדמן על־פני האדמה יהיו:
residuo omni *vitis præ* † mors eligetur Et

3 ונבחר מות [e] מחיים לכל השארית
* *residuorum* de familia mala , hac vniuersis in
הנשארים מן־המשפחה הרעה הזאת בכל־
dixit , *illuc* eos *propellam quò* ,*residuis* * locis
המקמות הנשארים אשר־[f] הדחתים שם נאם
Sic : eos ad dices Et .exercituum Dominus

4 יהוה צבאות: ואמרת אליהם כה
Nunquid ? resurgent non & ,cadent Nunquid : Dominus dixit
אמר יהוה [g] היפלו ולא יקומו אם־
?conuertetur non &, auertetur
[h] ישוב ולא ישוב:
*auersione** Ierusalaim iste populus est *refractarius** Quare

5 מדוע שובבה העם הזה ירושלם משבה
.reuerti renuerunt , dolum *in* Apprehenderunt ?*pertinaci*
נצחת החזיקו [i] בתרמית מאנו לשוב:
non , loquentur rectum non ,audiui & , Attendi

6 הקשבתי ואשמע לוא־כן ידברו אין
? feci Quid : dicendo , *suo malo super pœnituit vir* ‖
איש נחם על־[k] רעתו לאמר מה [l] עשיתי
equus tanquam , suum cursum in est conuersus ipse Omnis
כלה [m] שב [n] במרצותם כסוס
cælo in ciconia Etiam .prœlium in *exundans* ‡

7 שוטף במלחמה: גם־חסידה בשמים
hirundo & , grus & , turtur & ‡ *sua statuta tempora* | cognouit
ידע [o] מועדיה ותור וסוס ועגור
non meus populus & : sui aduentus tempus custodierunt
שמרו את־עת באנה ועמי לא
: *diceris* † Quomodo .Domini iudicium *nouerunt* ‖

8 ידעו את משפט יהוה: איכה תאמרו
ecce Verè? nobiscum * Domini lex & , *nos* ‡ Sapientes
חכמים אנחנו [p] ותורת יהוה אתנו אכן הנה
sunt affecti Pudore .scribæ *falsitatis* † ,stylus fecit *vanum in**

9 לשקר עשה עט שקר ספרים: [q] הבשו
Domini *verbo in ecce* † : sunt capti & ,sunt *consternati** sapientes
חכמים [r] חתו וילכדו הנה בדבר־יהוה
?eis ‡ quid sapientia & ,reprobauerunt

10 מאסו וחכמת־מה להם:
eorum agros ,aliis eorum vxores dabo Propterea
לכן [s] אתן את־נשיהם לאחרים שדותיהם
concupiscens ipse totus ‖ magnum ad vsque & paruo à quia. hæredibus
ליורשים כי מקטן ועד־גדול כלה בצע
*faciens ipse totus** sacerdotem ad vsque & propheta à : *cupiditatem*
בצע מנביא ועד־כהן כלה עשה
.mendacium
שקר:

Margin: [a] שוש — [b] כלה — יוציאו ק — [c] יצא [d] שור — ‖ expandent — * post — faciem terræ — ‡ magis quàm vita ab — [e] חיה — * qui residui erunt — * quæ residua erunt, ad quæ deiiciam — [f] נדח — [g] נפל — [h] שוב — * rebellis — * rebellione forti? — [i] רמה — ‖ est quisquam quem pœniteat mali sui, — [k] רוע [l] עשה — ‡ impetu vadens — במרוצתם ק — וסים ק — | tempus suum; — [o] יעד — ‖ cognouit — † diceris: — ‡ fumus, * est — [p] ירה — * mendacium — ‡ frustra sunt — [q] יבש — * perterriti — ‡ verbum — [r] חתת — ‡ est — [s] נתן — ‖ omnes auarè sectantur auaritiam: — * omnes faciunt

,leui super † mei populi filiæ contritionem curabant Et
11 וַיְרַפּוּ אֶת־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי עַל־נְקַלָּה
:pax ‡ non & ,pax Pax :dicendo
לֵאמֹר שָׁלוֹם שָׁלוֹם וְאֵין שָׁלוֹם׃
‡ fecerunt abominationem quoniam ,sunt affecti pudore ‡
12 הֹבִשׁוּ כִּי תוֹעֵבָה עָשׂוּ
.nescierunt erubescere & ,sunt affecti pudore non pudendo || Etiam
גַּם־בּוֹשׁ לֹא־יֵבֹשׁוּ וְהִכָּלֵם לֹא יָדָעוּ
suæ visitationis tempore in ,cadentes in * cadent Idcirco
לָכֵן יִפְּלוּ בַנֹּפְלִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם
,eos colligam Colligendo † .Dominus dixit ,corruent ‡
13 יִכָּשְׁלוּ אָמַר יְהוָה׃ אָסֹף אֲסִיפֵם
ficus ‡ nec ,vite in vuæ ‡ non :Dominus dixit
נְאֻם־יְהוָה אֵין עֲנָבִים בַּגֶּפֶן וְאֵין תְּאֵנִים
.eis transibunt ‡ ,eis dedi & ,defluxit * folium & ,ficu in
בַּתְּאֵנָה וְהֶעָלֶה נָבֵל וָאֶתֵּן לָהֶם יַעַבְרוּם׃
,vos Colligite ? sedemus nos † quid Propter
14 עַל־מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים הֵאָסְפוּ
quia ,ibi silebimus * &,munitionis ‡ ciuitatem in ingrediamur &
וְנָבוֹא אֶל־עָרֵי הַמִּבְצָר וְנִדְּמָה־שָּׁם כִּי
nobis dedit potum & ,nos fecit silere ‡ noster Deus Dominus
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הֲדִמָּנוּ וַיַּשְׁקֵנוּ
.Domino peccauimus nam :fellis aquam
מֵי־רֹאשׁ כִּי חָטָאנוּ לַיהוָה׃
,medelæ tempus ad :bonum † non & ,pacem ad Expectare
15 קַוֵּה לְשָׁלוֹם וְאֵין טוֹב לְעֵת מַרְפֵּה
fremitus est auditus Dan A .terror ecce &
16 וְהִנֵּה בְעָתָה׃ מִדָּן נִשְׁמַע נַחְרַת
omnis tremuit ; eius fortium | hinnituum voce ‡ a,eius equorum
סוּסָיו מִקּוֹל מִצְהֲלוֹת אַבִּירָיו רָעֲשָׁה כָּל־
? eius plenitudinem &,terram deuorauerunt &,venerunt &:terra
הָאָרֶץ וַיָּבוֹאוּ וַיֹּאכְלוּ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ
vos in mittens ego ecce Quia .ea in habitantes & vrbem
17 עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ כִּי הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּכֶם
:incantatio ei non quibus ,regulos serpentes
נְחָשִׁים צִפְעֹנִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם לָחַשׁ
.Dominus ait ,vos mordebunt &
וְנִשְּׁכוּ אֶתְכֶם נְאֻם־יְהוָה׃
meum cor me in ,mœrorem ‡ super mea Confortatio *
18 מַבְלִיגִיתִי עֲלֵי יָגוֹן עָלַי לִבִּי דַוָּי׃
mei populi filiæ clamaris vox Ecce mærens
19 הִנֵּה־קוֹל שַׁוְעַת בַּת־עַמִּי
,Sion in † non Dominus Nunquid. distantiarum * terra de
מֵאֶרֶץ מַרְחַקִּים הַיהוָה אֵין בְּצִיּוֹן
me fecerunt irasci Quare ? ea in ‡ non eius rex an
אִם־מַלְכָּהּ אֵין בָּהּ מַדּוּעַ הִכְעִסוּנִי
Transiuit alienigenæ $ vanitatibus in ,suis sculptilibus in
20 בִּפְסִלֵיהֶם בְּהַבְלֵי נֵכָר׃ עָבַר
fumus saluati non nos & ,æstas est finita ,messis
קָצִיר כָּלָה קָיִץ וַאֲנַחְנוּ לוֹא נוֹשָׁעְנוּ׃
:sum contritus mei populi filiæ contritionem Super
21 עַל־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי הָשְׁבָּרְתִּי
resina ‡ Nunquid .me apprehendit † stupor ,sum denigratus
22 קָדַרְתִּי שַׁמָּה הֶחֱזִקָתְנִי׃ הַצֳרִי
cur Sed ? ibi * non medicus num ? Ghilhad in * non
אֵין בְּגִלְעָד אִם־רֹפֵא אֵין שָׁם כִּי מַדּוּעַ
? mei populi filiæ cicatrix conscendit ‡ non
לֹא עָלְתָה אֲרֻכַת בַּת־עַמִּי׃

CAP. IX. ט

vena meus oculus & ,aquas || meum caput * det Quis
1 מִי־יִתֵּן רֹאשִׁי מַיִם וְעֵינִי מְקוֹר
filiæ saucios † nocte ac die flebo & : lachrymæ ‡
דִּמְעָה וְאֶבְכֶּה יוֹמָם וָלַיְלָה אֵת חַלְלֵי בַת־
diuersorium deserto ‡ in mihi det Quis .mei populi
2 עַמִּי׃ מִי־יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן
abibo * & ,meum populum derelinquam & ,viatorum
אֹרְחִים וְאֶעֶזְבָה אֶת־עַמִּי וְאֵלְכָה
.præuaricatorum retentio ‡ ,adulteri ipsi || vniuersi quia ,eis ab
מֵאִתָּם כִּי כֻלָּם מְנָאֲפִים עֲצֶרֶת בֹּגְדִים׃
mendacium suum arcum,suam linguam fecerunt eiaculari † Et
וַיַּדְרְכוּ אֶת־לְשׁוֹנָם קַשְׁתָּם שֶׁקֶר

malo de quia : terra in se roborauerunt , veritatem ad non &
וְלֹא לֶאֱמוּנָה גָּבְרוּ בָאָרֶץ כִּי מֵרָעָה
dixit ,cognouerunt non me & , sunt egressi malum ad
אֶל־רָעָה יָצָאוּ וְאֹתִי לֹא־יָדָעוּ נְאֻם־
omni super & ,cauete suo socio à Vnusquisque ,Dominus
4 יְהוָה׃ אִישׁ מֵרֵעֵהוּ הִשָּׁמֵרוּ וְעַל־כָּל־
,supplantabit supplantando frater omnis quia : fidatis ne fratre
אָח אַל־תִּבְטָחוּ כִּי כָל־אָח עָקוֹב יַעְקֹב
.incedet fraudulenter sodalis † omnis &
וְכָל־רֵעַ רָכִיל יַהֲלֹךְ׃
veritatem & ,fallacia vtentur suum socium in vnusquisque Et
5 וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יְהָתֵלּוּ וֶאֱמֶת
,mendacium ‡ loqui suam linguam docuerunt : loquentur non
לֹא יְדַבֵּרוּ לִמְּדוּ לְשׁוֹנָם דַּבֶּר־שֶׁקֶר
? doli medio in tum sedere * .laborauerunt agendo praue
6 הַעֲוֵה נִלְאוּ׃ שִׁבְתְּךָ בְּתוֹךְ מִרְמָה
.Dominus dixit , me scire renuerunt dolo in
בְּמִרְמָה מֵאֲנוּ דַעַת־אוֹתִי נְאֻם־יְהוָה׃
ego Ecce : exercituum Dominus dixit sic Propterea
7 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי
faciebus à | faciam quomodo quia : eos probabo &,eos exterquens $
צוֹרְפָם וּבְחַנְתִּים כִּי־אֵיךְ אֶעֱשֶׂה מִפְּנֵי
,eorum lingua extensa Sagitta ; mei populi filiæ
8 בַּת־עַמִּי׃ חֵץ שׁוֹחֵט לְשׁוֹנָם
,loquetur † suo socio † cum pacem suo ore In .est locuta dolum
מִרְמָה דִבֵּר בְּפִיו שָׁלוֹם אֶת־רֵעֵהוּ יְדַבֵּר
his super Nunquid .suam insidiam ponet ‡ suo intimo * in &
9 וּבְקִרְבּוֹ יָשִׂים אָרְבּוֹ׃ הַעַל־אֵלֶּה
† quæ gente in an ‡ ? Dominus dixit , eis in visitabo non
לֹא־אֶפְקָד־בָּם נְאֻם־יְהוָה אִם בְּגוֹי אֲשֶׁר־
montes Super ? mea anima vlciscetur non, hæc sicut
10 כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃ עַל־הֶהָרִים
deserti pascua amœna super & ,lamentum & , fletum tollam ‡
אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי וְעַל־נְאוֹת מִדְבָּר
non & ,transeunte viro non à ‡, sunt incensa quoniam : planctum
קִינָה כִּי נִצְּתוּ מִבְּלִי־אִישׁ עֹבֵר וְלֹא
ad vsque & cæli volatili à , pecoris † vocem audierunt
שָׁמְעוּ קוֹל מִקְנֶה מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם וְעַד־
Ierusalaim dabo * Et .abierunt sunt vagati ,iumentum ‡
11 בְּהֵמָה נָדְדוּ הָלָכוּ׃ וְנָתַתִּי אֶת־יְרוּשָׁלִַם
,Iehudah ciuitates & draconum habitaculum , aceruos in
לְגַלִּים מְעוֹן תַּנִּים וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה
.habitatore absque | desolationem dabo *
אֶתֵּן שְׁמָמָה מִבְּלִי יוֹשֵׁב׃
quem † & ? hoc intelliget & , sapiens vir ‡ Quis
12 מִי־הָאִישׁ הֶחָכָם וְיָבֵן אֶת־זֹאת וַאֲשֶׁר
quid Super ‡; illud nunciabit &, eum ad Domini os est locutum
דִּבֶּר פִּי־יְהוָה אֵלָיו וְיַגִּדָהּ עַל־מָה
? transeunte absque desertum veluti est exusta , terra periit
אָבְדָה הָאָרֶץ נִצְּתָה כַמִּדְבָּר מִבְּלִי עֹבֵר׃
,meam legem eos derelinquere Super $: Dominus dixit Et
13 וַיֹּאמֶר יְהוָה עַל־עָזְבָם אֶת־תּוֹרָתִי
,mea voce in ‡ audierunt non & † eorum facies ad † dedi quam
אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיהֶם וְלֹא־שָׁמְעוּ בְקוֹלִי
.in ea ambulauerunt nec
וְלֹא־הָלְכוּ בָהּ׃
. Behalim post & ,sui cordis obstinationem post abierunt Et
14 וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבָּם וְאַחֲרֵי הַבְּעָלִים
.eorum patres eos docuerunt quos
אֲשֶׁר לִמְּדוּם אֲבוֹתָם׃
:Israel Deus exercituum Dominus dixit sic Idcirco
15 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
eis potu dabo & ,absynthio hunc populum eos cibans ‡ ego Ecce
הִנְנִי מַאֲכִילָם אֶת־הָעָם הַזֶּה לַעֲנָה וְהִשְׁקִיתִים
non quas , gentes in eos dispergam Et fellis aquam
16 מֵי־רֹאשׁ׃ וַהֲפִיצוֹתִים בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא
.eos post mittam & ; eorum patres & ipsi nouerunt
יָדְעוּ הֵמָּה וַאֲבוֹתָם וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת־
.eos me consumere ad vsque $ gladium
הַחֶרֶב עַד כַּלּוֹתִי אוֹתָם׃
vocate & Considerate † : exercituum Dominus dixit Sic
17 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִתְבּוֹנְנוּ וְקִרְאוּ

Marginal notes (right margin): sanabant † leui verbo, [a] רִפֵּה קַלַּל ‡ erat ‡ Num | pudore * inter corruentes, [c] נֹפֵל ‡ cadent, † Consumendo consumam || sunt * cecidit ‡ fructus, qui transierunt ab eis. † manemus? Congregate ‡ munitas, * deficiemus [d] דָּמַם ‡ deficere † erit [e] בָּעַת ‡ sonitu || equorum mitto est * Cum volo confortari ‡ dolorem meum non possum, † est infirmum [f] יָגָה דָּוָה * longinqua, ‡ est ‡ dei alieni [h] יָשַׁע [i] שָׁבַר obtenebratus † obtinuit ‡ thetiaca * est [k] צָרָה ‡ est curata medicina [l] עָלָה [m] בָּנָה * vt | sit aqua ‡ lachrymarum, † interfectos ‡ solitudine * recedam [n] הָלַךְ || sunt ‡ cœptius † tendere [o] קָשַׁר

Marginal notes (left margin): ab amico fratri ‡ amicus [a] רָעָה ‡ circumueniet, [b] אָמַן ‡ falsitatem, vt praue agerent * Habitatio tua est inter dolosos: dolose. [c] לָאָה [d] יָדַע ‡ fundo ‡ vt non fundam eos propter filiam שָׁחַט [e] ‡ amico ‡ loquentur, * corde ‡ ponent insidias suas. [f] בָּנָה שׁוּם ‡ nunquid † est ‡ assumam * habitacula [g] נָשָׂא [h] נָהָה ‡ vt non sit quispiam qui transeat, † pecudum, à volucribus ‡ animalia transmigrauerunt. * ponam [i] נָתַן [k] גָּלַל * ponam ‡ vt non sit habitator. $ est † ad [l] בִּין ‡ Propter [m] נָגַד * vt non sit transiens; $ Eo quòd dereliquerunt [n] יָרָה † coram eis ‡ voci meæ, ‡ duritiem [o] יָלַךְ ‡ cibo [p] שָׁקָה [q] פּוּץ ‡ donec consumam † Contemplamini

,mittite ‡ sapientes ad & : veniant & , lamentatrices ad ‡ mulieres

17 לַמְקוֹנְנוֹת וּתְבוֹאֶינָה וְאֶל־הַחֲכָמוֹת שִׁלְחוּ קִין

nos super tollant * & festinent Et .veniant & * assumant

18 וְתָבוֹאנָה׃ וּתְמַהֵרְנָה וְתִשֶּׂנָה עָלֵינוּ נְשָׂא

nostræ palpebræ & ,lachrymam † nostri oculi demittant & ,querimonia

נֶהִי וְתֵרַדְנָה עֵינֵינוּ דִּמְעָה וְעַפְעַפֵּינוּ

est audita querimoniæ | vox Quia .aquis defluant

19 יִזְּלוּ־מָיִם׃ כִּי קוֹל נְהִי נִשְׁמַע

sumus affecti pudore ! sumus vastati Quomodo .Sion de

מִצִּיּוֹן אֵיךְ שֻׁדָּדְנוּ בֹּשְׁנוּ

* proiecerunt quia ‡ : terram dereliquimus quia ! vehementer

מְאֹד כִּי־עָזַבְנוּ אָרֶץ כִּי הִשְׁלִיכוּ

verbum mulieres audite Sed .nostra habitacula

20 מִשְׁכְּנוֹתֵינוּ׃ כִּי־שְׁמַעְנָה נָשִׁים דְּבַר־

docete & : eius oris verbum vestra auris assumat & ,Domini

יְהוָה וְתִקַּח אָזְנְכֶם דְּבַר־פִּיו וְלַמֵּדְנָה

.planctum suam sociam & vnaquæque & ,querimoniam vestras filias

בְנוֹתֵיכֶם נֶהִי וְאִשָּׁה רְעוּתָהּ קִינָה׃

intrauit , nostras fenestras in ‡ mors ascendit Quia

21 כִּי־עָלָה מָוֶת בְּחַלּוֹנֵינוּ בָּא

iuuenes ,platea de paruulum succidendum ad ,nostra palatia in

בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ לְהַכְרִית עוֹלָל מִחוּץ בַּחוּרִים

cadet & ,Dominus dixit Sic ,Loquere .plateis de

22 מֵרְחֹבוֹת׃ דַּבֵּר כֹּה נְאֻם־יְהוָה וְנָפְלָה

: agri faciebus super | stercus tanquam hominis cadauer ‡

נִבְלַת הָאָדָם כְּדֹמֶן עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה

colligens non & ,metentem post à manipulus veluti &

וּכְעָמִיר מֵאַחֲרֵי הַקֹּצֵר וְאֵין מְאַסֵּף׃

sapiens se laudet Ne : Dominus dixit Sic

23 כֹּה אָמַר יְהוָה אַל־יִתְהַלֵּל חָכָם

: sua potentia in potens se laudet neque ,sua sapientia

בְּחָכְמָתוֹ וְאַל־יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ

.sua opulentia in diues se laudet neque diuitiis suis.

אַל־יִתְהַלֵּל עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ׃

,intelligendo se laudans se laudet hoc in Quinimo ||

24 כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל

,misericordiam faciens ‡ Dominus ego quia : me sciendo &

וְיָדֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד

,volui istis in quia * : terra in iustitiam & ,iudicium

מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ כִּי־בְאֵלֶּה חָפַצְתִּי

.Dominus dixit

נְאֻם־יְהוָה׃

visitabo & ,Dominus dixit ,venientes * dies Ecce

25 הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וּפָקַדְתִּי

,Ægyptum super .præputio in | circumcisum omnem super

26 עַל־כָּל־מוּל בְּעָרְלָה׃ עַל־מִצְרַיִם

,Hamon filios super & ,Edom super & ,Iehudah super &

וְעַל־יְהוּדָה וְעַל־אֱדוֹם וְעַל־בְּנֵי עַמּוֹן

habitantes ,anguli extremificatos omnes super & ,Moab super &

וְעַל־מוֹאָב וְעַל כָּל־קְצוּצֵי פֵאָה הַיֹּשְׁבִים

domus omnis & ,præputiata * gentes omnes quia ,deserto in

בַּמִּדְבָּר כִּי כָל־הַגּוֹיִם עֲרֵלִים וְכָל־בֵּית

.corde præputiati | Israel

יִשְׂרָאֵל עַרְלֵי־לֵב׃

Marginalia: [a] קִין lamentum. [a] נְשָׂא * assumant planctum, & deducant ‡ lachrymas, | lamentationis, [b] נֹהִי ‡ & * nos. [c] לְקַח lamentum, † amicam. [d] רֵעָה ‡ per. Vt disperdat. * morticinium | in superficie erit qui colligat. || Sed † qui laudat se quod intelligit, & cognoscit ‡ facio * hæc enim volo. * veniunt, [e] בּוֹא || & habentem præputium. habitantes in extremo angulo mundi, qui habitant * quæ habent præputium, || præputium habent cordis.

CAP. X. יוד

Dominus est locutus quod verbum Audite

1 שִׁמְעוּ אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה

: Dominus dixit Sic .Israel domus , vos super

2 עֲלֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ כֹּה אָמַר יְהוָה

cælorum signis à : discatis ne gentium viam In

אֶל־דֶּרֶךְ הַגּוֹיִם אַל־תִּלְמָדוּ וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם

.eis ab gentes consternentur * sed : consternemini ne

אַל־תֵּחָתּוּ כִּי־יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה׃

lignum quia : ipsa ‡ vanitas populorum statuta Quia

3 כִּי־חֻקּוֹת הָעַמִּים הֶבֶל הוּא כִּי־עֵץ

.ascia in artificis manuum opus , illud præcidit silua de

מִיַּעַר כְּרָתוֹ מַעֲשֵׂה יְדֵי־חָרָשׁ בַּמַּעֲצָד׃

clauis In .illud decorauit auro in & , argento In

4 בְּכֶסֶף וּבְזָהָב יְיַפֵּהוּ בְּמַסְמְרוֹת

.prodibit * non & ,illa confortauerunt malleis in &

וּבְמַקָּבוֹת יְחַזְּקוּם וְלוֹא יָפִיק׃

Marginalia: [f] אוֹרַח metuatis: * metuant [g] חָתַת ‡ sunt: [h] חֹקֶק [i] יָפָה ‡ illud. [k] פּוּק * egredietur è loco suo. [l] נָקַב

,portando : loquentur † non & ,ipsa æquabilitatis ‡ palma Sicut

5 כְּתֹמֶר מִקְשָׁה הֵמָּה וְלֹא יְדַבֵּרוּ נָשׂוֹא

quia , eis ab timeatis * ne : incedent ‡ non quia ,portabuntur ||

יִנָּשׂוּא כִּי לֹא יִצְעָדוּ אַל־תִּירְאוּ מֵהֶם כִּי־

.eis ‡ non benefacere † etiam & , malefacient ‡ non

לֹא יָרֵעוּ וְגַם־הֵיטֵיב אֵין אוֹתָם׃

magnum & , tu * Magnus .Domine tu sicut | non ‡

6 מֵאֵין כָּמוֹךָ יְהוָה גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל

rex te timebit non Quis .fortitudine in tuum nomen

7 שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה׃ מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ

sapientibus omnibus in || quia : * conuenit tibi quia ,gentium

הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה כִּי בְכָל־חַכְמֵי

.tu sicut † non à eorum regno omni in * & ,gentium

הַגּוֹיִם וּבְכָל־מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ׃

vanitatum Eruditio .agent stultè & , desipient vno in ‡ Et

8 וּבְאַחַת יִבְעֲרוּ וְיִכְסָלוּ מוּסַר הֲבָלִים

Tarsis de extensum Argentum .ipsum * lignum

9 עֵץ הוּא׃ כֶּסֶף מְרֻקָּע מִתַּרְשִׁישׁ

manus & ,artificis opus , Vphaz de aurum & , affereur

יוּבָא וְזָהָב מֵאוּפָז מַעֲשֵׂה חָרָשׁ וִידֵי

opus , eorum indumentum purpura & ,hyacinthus :aurificis

צוֹרֵף תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁם מַעֲשֵׂה

.ipsa vniuersa sapientum

חֲכָמִים כֻּלָּם׃

Deus ipse † veritas Deus Dominus Et

10 וַיהוָה אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא־אֱלֹהִים

,terra contremiscet eius ira ab .seculi | rex & , viuens

חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם מִקִּצְפּוֹ תִּרְעַשׁ הָאָרֶץ

.eius indignationem ‡ gentes sustinebunt non &

וְלֹא־יָכִלוּ גוֹיִם זַעְמוֹ׃

cælos * qui Dij : eis dicetis hoc Secundum |

11 כִּדְנָה תֵּאמְרוּן לְהוֹם אֱלָהַיָּא דִּי־שְׁמַיָּא

sub de & , terra è pereant , fecerunt non terram &

וְאַרְקָא לָא עֲבַדוּ יֵאבַדוּ מֵאַרְעָא וּמִן־תְּחוֹת

stabiliens † , sua potentia in terram Faciens * .hi cælo

12 שְׁמַיָּא אֵלֶּה׃ עֹשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ מֵכִין

,cælos extendit sua prudentia in & ,sua sapientia in orbem

תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ וּבִתְבוּנָתוֹ נָטָה שָׁמָיִם׃

facies ascendere & || , cælo in aquarum strepitum eum dare vocem Ad ‡

13 לְקוֹל תִּתּוֹ הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמַיִם וַיַּעֲלֶה

eduxit & ,fecit pluuiæ ‡ fulgura ; terræ extremo ab ‡ vapores

נְשִׂאִים מִקְצֵה אֶרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה וַיּוֹצֵא

homo omnis Brutescit * .suis thesauris de ventum

14 רוּחַ מֵאֹצְרֹתָיו׃ נִבְעַר כָּל־אָדָם

: sculptili à fusor ‡ omnis est affectus Pudore .scientiam propter

מִדַּעַת הֹבִישׁ כָּל־צוֹרֵף מִפָּסֶל

Vanitas .eis * in spiritus * non & ,eius conflatile falsitas ‡ quia

15 כִּי שֶׁקֶר נִסְכּוֹ וְלֹא־רוּחַ בָּם׃ הֶבֶל

eorum visitationis tempore in : errorum ‡ opus ipsa †

הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם

plasmator quia ,Iahacob pars hæc sicut * Non .peribunt

16 יֹאבֵדוּ׃ לֹא־כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב כִּי־יוֹצֵר

Dominus ; eius hæreditatis virga Israel & ,* ipse omnium

הַכֹּל הוּא וְיִשְׂרָאֵל שֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ יְהוָה

tuam negotiationem † terra de Collige * eius nomen exercituum

17 צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ אִסְפִּי מֵאֶרֶץ כִּנְעָתֵךְ

: Dominus dixit sic Quia .munitione in habitans

18 יֹשֶׁבֶת בַּמָּצוֹר׃ כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה

: hac vice in terræ habitatores iaciens funda ego ‡ Ecce

הִנְנִי קוֹלֵעַ אֶת־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ בַּפַּעַם הַזֹּאת

.* inueniant vt eis faciam angustiam * &

וַהֲצֵרוֹתִי לָהֶם לְמַעַן יִמְצָאוּ׃

: mea plaga est dolorosa † ,mea contritione super mihi Væ

19 אוֹי לִי עַל־שִׁבְרִי נַחְלָה מַכָּתִי

.eam feram & ‡ infirmitatem hanc Profectò : dixi ‡ ego &

וַאֲנִי אָמַרְתִּי אַךְ זֶה חֳלִי וְאֶשָּׂאֶנּוּ׃

mei funiculi omnes & ,est vastatum meum Tentorium *

20 אָהֳלִי שֻׁדָּד וְכָל־מֵיתָרַי

extendens | non : ipsi * non & ,me sunt egressi ‡ mei filij :sunt dirupti

נִתָּקוּ בָּנַי יְצָאֻנִי וְאֵינָם אֵין־נֹטֶה

.meas cortinas erigens * &,meum tentorium vltrà

עוֹד אָהֳלִי וּמֵקִים יְרִיעוֹתָי׃

Marginalia: ‡ æqualis est, † loquetur, || portabitur ‡ incedit, * timeas ab eo, ‡ malefaciet, † benefaciendi ‡ est in eo facultas. ‡ est ‡ es, ‡ regnum, | inter omnes sapientes [a] יָאָה * inter omne regnum † est ‡ simul [b] יָסַר * est. sunt. † est, [c] אָמַן | æternus. ‡ iram [d] כּוּל ‡ Sic * cælum * Dominus Deus est qui fecit † qui stabiliuit [e] כּוּן [f] כֹּחַ [g] בִּין ‡ Qui voce sua dat multitudinem † qui ascendere fecit nubes [h] נָתַן הָמָה ‡ cum Pluuia facit, & educit הָאָרֶץ [k] * Vt brutum effectus est ‡ aurifex ‡ mendacium est * est * eo. † sunt sculptilia: ‡ irrisione dignum. || eius יָדַע תָּעָה * est, * Congrega † merces tuas, quæ habitas in loco munito. יָתַר ‡ vt lapides funda proiiciuntur proiiciam * affligam eos * cos angustiæ. [m] צוּר † indurata [n] נָכָה ‡ cogitabam: * ferre potero. [o] חָלָה [p] נָשָׂא * Tabernaculum ‡ qui exierunt ex * sunt: | est qui extendat ‡ qui erigat

pacti verba omnia eos super induxi & : mali
הָרַע וָאָבִיא עֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַבְּרִית־הַזֹּאת אֲשֶׁר־צִוִּיתִי לַעֲשׂוֹת וְלֹא עָשׂוּ׃
fecerunt non & faciendum ad ‖ præcepi quod , huius
viro in coniuratio est Inuenta ‡ me ad Dominus dixit Et
9 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי נִמְצָא־קֶשֶׁר בְּאִישׁ
,Ierusalaim habitatoribus in &,Iehudah
יְהוּדָה וּבְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם׃
,priorum suorum patrum iniquitates ad sunt Reuersi
10 שָׁבוּ עַל־עֲוֹנֹת אֲבוֹתָם הָרִאשֹׁנִים
abierunt ibi Et .meis verbis obtemperare renuerunt qui
אֲשֶׁר מֵאֲנוּ לִשְׁמוֹעַ אֶת־דְּבָרַי וְהֵמָּה הָלְכוּ
dissipauerunt : eis seruiendum ad alienos Deos post
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם הֵפֵרוּ
quod,meum pactum Iehudah domus & ,Israel domus
בֵית־יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר
.eorum patribus cum excidi
כָּרַתִּי אֶת־אֲבוֹתָם׃
adducens* ego Ecce : Dominus dixit sic Quamobrem
11 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא
ipso ab exire poterunt non quo ‡ , malum eos ad
אֲלֵיהֶם רָעָה אֲשֶׁר לֹא־יוּכְלוּ לָצֵאת מִמֶּנָּה
ibunt Et .eos ad audiam non & , me ad clamabunt &
וְזָעֲקוּ אֵלַי וְלֹא אֶשְׁמַע אֲלֵיהֶם׃
12 וְהָלְכוּ
ad clamabunt & ,Ierusalaim habitatores & ,Iehudah ciuitates
עָרֵי יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם וְזָעֲקוּ אֶל־
seruando & ‡ eis sufficientes ipsi quibus ,Deos
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הֵם מְקַטְּרִים לָהֶם וְהוֹשֵׁעַ
.eorum mali tempore in eos seruabunt non
לֹא־יוֹשִׁיעוּ לָהֶם בְּעֵת רָעָתָם׃
:Iehudah tui Dij fuerunt ,tuarum ciuitatum numerus Quia
13 כִּי מִסְפַּר עָרֶיךָ הָיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה
aras posuistis ,Ierusalaim platearum numerum* &
וּמִסְפַּר חֻצוֹת יְרוּשָׁלִַם שַׂמְתֶּם מִזְבְּחוֹת
,Bahal suffiendum ad aras ,confusionis
לַבֹּשֶׁת מִזְבְּחוֹת לְקַטֵּר לַבָּעַל׃
ne & . hoc populo pro ores ne tu Et
14 וְאַתָּה אַל־תִּתְפַּלֵּל בְּעַד־הָעָם הַזֶּה וְאַל־
audiens ego † non quia.orationem & præconium ‡ eis pro leues*
תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה כִּי אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ
.suo malo super me ad eos clamare tempore in
בְּעֵת קָרְאָם אֵלַי בְּעַד רָעָתָם׃
ipsam faciendo † , mea domo in ‡ meo dilecto * Quid
15 מֶה לִידִידִי בְּבֵיתִי עֲשׂוֹתָהּ
transibunt sanctuarij caro ‡ & ,multas cogitationes scelestas,
הַמְזִמָּתָה הָרַבִּים וּבְשַׂר־קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ
.exultasti tunc tua malitia ‡ quia: te desuper*
מֵעָלָיִךְ כִּי רָעָתֵכִי אָז תַּעֲלֹזִי׃
Dominus vocauit formæ ‡ fructu pulchram frondosam † Oliuam
16 זַיִת רַעֲנָן יְפֵה פְרִי־תֹאַר קָרָא יְהוָה
ignem accendit ‖ grandis loquelæ vocem ad :tuum nomen
שְׁמֵךְ לְקוֹל הֲמוּלָּה גְדֹלָה הִצִּית אֵשׁ
.eius ramos confregerunt & :eam super
עָלֶיהָ וְרָעוּ דָּלִיּוֹתָיו׃
est locutus ,te plantans ‖ exercituum Dominus Et
17 וַיהוָה צְבָאוֹת הַנּוֹטֵעַ אוֹתָךְ דִּבֶּר
domus & ,Israel domus malum propter ,malum te super
עָלַיִךְ רָעָה בִּגְלַל רָעַת בֵּית־יִשְׂרָאֵל וּבֵית
suffiendo ,me irritandum ad sibi fecerunt quod ,Iehudah
יְהוּדָה אֲשֶׁר עָשׂוּ לָהֶם לְהַכְעִסֵנִי לְקַטֵּר
tunc :sciui & ,me fecit scire Dominus Et .Bahal ipsi
לַבָּעַל׃ 18 וַיהוָה הוֹדִיעַנִי וָאֵדָעָה אָז
.eorum conatus me fecisti videre
הִרְאִיתַנִי מַעַלְלֵיהֶם׃
,iugulandum ad ducetur ‡ bos * ,agnus tanquam ego Et
19 וַאֲנִי כְּכֶבֶשׂ אַלּוּף יוּבַל לִטְבוֹחַ
.cogitationes cogitauerunt me contra quod cognoui non &
וְלֹא־יָדַעְתִּי כִּי־עָלַי ׀ חָשְׁבוּ מַחֲשָׁבוֹת
terra è eum excindamus & ,eius pane in lignum † Corrumpamus
נַשְׁחִיתָה עֵץ בְּלַחְמוֹ וְנִכְרְתֶנּוּ מֵאֶרֶץ
.amplius memoretur non eius nomen & ,viuentium
חַיִּים וּשְׁמוֹ לֹא־יִזָּכֵר עוֹד׃

Margin: a רוע ‖ vt facerent. b צוה עשה c עשה d שוב e עוה vt seruirent f פור pepigi g כרת *induco super h בוא ‡ de i יצא suffiunt? k ישע secundum numerum *secundum l חוץ m שום *assumas ‡ laudem † exaudiam n נשא רנן o p פלל ‡ quo clamauerint *est ‡ vltrà † cùm fecerit abominationes multas. ‡ homines q זמם רבב *à ‡ in † viridem ‡ formosam ‖ exarsit ignis r מלל יצת s דלה t ‖ qui plantat u רוע sacrificando x ידע opera y ראה ‖ eram * & tanquam ‡ qui educitur † venenq cibum z חיה

non Dominum & ,pastores sunt effecti bruti Quia
21 כִּי נִבְעֲרוּ הָרֹעִים וְאֶת־יְהוָה לֹא
eorum pascua † omnis & ,intellexerunt non Propterea. quæ sierunt
דָרָשׁוּ עַל־כֵּן לֹא הִשְׂכִּילוּ וְכָל־מַרְעִיתָם
commotio & ,venit ecce auditionis Vox .est dispersa ‖
22 נְפוֹצָה׃ קוֹל שְׁמוּעָה הִנֵּה בָאָה וְרַעַשׁ
Iehudah ciuitates ponendum ad *, Aquilonis terra de magna
גָּדוֹל מֵאֶרֶץ צָפוֹן לָשׂוּם אֶת־עָרֵי יְהוּדָה
.draconum habitaculum, solitudinem ‡
שְׁמָמָה מְעוֹן תַּנִּים׃
nec eius via hominis † non quòd Domine Noui
23 יָדַעְתִּי יְהוָה כִּי לֹא לָאָדָם דַּרְכּוֹ לֹא־
.suum gressum præparare & ‡ ,ambulantis viri †
לְאִישׁ הֹלֵךְ וְהָכִין אֶת־צַעֲדוֹ׃
non ,iudicio in veruntamen, Domine me Corripe
24 יַסְּרֵנִי יְהוָה אַךְ בְּמִשְׁפָּט אַל־
.me facias diminuere fortè ,ne, tuo naso ‖ in
בְּאַפְּךָ פֶּן־תַּמְעִטֵנִי׃
quæ gentes super tuam excandescentiam *Effunde
25 שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ עַל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
tuo nomine in † quæ familias ‡ super & ,te cognouerunt non
לֹא־יְדָעוּךָ וְעַל מִשְׁפָּחוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ
,eû deuorauerût & ,Iahacob comederunt quia :inuocauerût non
לֹא קָרָאוּ כִּי־אָכְלוּ אֶת־יַעֲקֹב וַאֲכָלֻהוּ
.fecerunt desolare eius habitaculum & ,eum consumpserunt &
וַיְכַלֻּהוּ וְאֶת־נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ׃

CAP. XI. יא

,Domino à Irmeiahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
,huius pacti verba Audite :dicendum ad ‖
2 לֵאמֹר׃ שִׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת
habitatores super & .Iehudah virum* ad loquemini ‡ &
וְדִבַּרְתָּם אֶל־אִישׁ יְהוּדָה וְעַל־יֹשְׁבֵי
dixit Sic ,eos ad dices Et .Ierusalaim
3 יְרוּשָׁלִָם׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר
non qui vir ‡ Maledictus :Israel Deus Dominus
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא
.huius pacti verbis audierit †
יִשְׁמַע אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת׃
me educere ‡ die in vestris patribus præcepi Quod
4 אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הוֹצִיאִי־
:dicendo ,ferrea fornace è Ægypti terra è eos
אוֹתָם מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם מִכּוּר הַבַּרְזֶל לֵאמֹר
quæ omnia iuxta ea facite & ,mea voce in ‖ Audite
שִׁמְעוּ בְקוֹלִי וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם כְּכֹל אֲשֶׁר־
ego & , populum in mihi eritis & .vobis præcepero
אֲצַוֶּה אֶתְכֶם וִהְיִיתֶם לִי לְעָם וְאָנֹכִי
statuere Pro .Deum in vobis ero
5 אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים׃ לְמַעַן הָקִים אֶת־
eis dandum ad vestris patribus iuraui quod iuramentum
הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבוֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם
.hanc diem secundum ,melle & lacte fluentem terram
אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ כַּיּוֹם הַזֶּה
Dominus dixit Et .Domine Amen :dixi & ,respondi Et
6 וָאַעַן וָאֹמַר אָמֵן ׀ יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה
ciuitatibus in hæc verba omnia Prædica :me ad
אֵלַי קְרָא אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּעָרֵי
Audite :dicendo ,Ierusalaim plateis in & ,Iehudah
יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִַם לֵאמֹר שִׁמְעוּ אֶת־
.ea facitu & ,huius pacti verba
דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם׃
vestros patres in sum contestatus contestando Quia
7 כִּי הָעֵד הַעִדֹתִי בַּאֲבוֹתֵיכֶם
ad vsque , Ægypti terra è eos me facere ‖ ascendere die in
בְּיוֹם הַעֲלוֹתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־
Audite ‡ dicendo , contestando & ,surgendo manè, hanc diem
הַיּוֹם הַזֶּה הַשְׁכֵּם וְהָעֵד לֵאמֹר שִׁמְעוּ
inclinauerunt nec, audiuerunt ‡ non Et .meâ voce in*
8 בְּקוֹלִי׃ וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־
sui cordis pertinacia ‡ in vnusquisque abierunt & † :suam autem
אָזְנָם וַיֵּלְכוּ אִישׁ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם

Margin: vt bruta † grex a רעה ‡ dispersus *vt ponat ‡ sin ‡ est ‡ est ‡ via eius, nec eius est vt præparet b כון ‖ furore *indignatione ‡ gentes, † nomê tuum ‖ vt diceret. ‡ loquimini * viros ‡ quicunque † paruerit ‡ qua eduxi c צוה יצא ‖ voci meæ e עשה Vt statuam f קום vt darem g נתן h זוב i ענה facite k עוד *qua ‖ feci l עלה *voci meæ; ‡ paruerunt; m נטה † sed ‡ duritiam

venite, agri fera omnis ‡ vos congregate ,Ite
לְכוּ אִסְפוּ כָּל־חַיַּת הַשָּׂדֶה הֵתָיוּ
,meam vineam sunt demoliti multi Pastores .deuorandum ad
לְאָכְלָה׃ רֹעִים רַבִּים שִׁחֲתוּ כַרְמִי 10
portionem dederunt * : meam partem conculcauerunt
בֹּסְסוּ אֶת־חֶלְקָתִי נָתְנוּ אֶת־חֶלְקַת
.solitudinis desertum in mei desiderij
חֶמְדָּתִי לְמִדְבַּר שְׁמָמָה׃
desolata me contra luxit, desolationem in eam Posuit
שָׂמָהּ לִשְׁמָמָה אָבְלָה עָלַי שְׁמֵמָה 11
: cor super ponens vir † non quia :terra omnis est Desolata
נָשַׁמָּה כָּל־הָאָרֶץ כִּי אֵין אִישׁ שָׂם עַל־לֵב׃
:vastatores venerunt deserto in loca edita omnia Super
עַל־כָּל־שְׁפָיִם בַּמִּדְבָּר בָּאוּ שֹׁדְדִים 12
ad vsque & , terræ extremo ab deuorans Domini gladius quia
כִּי חֶרֶב לַיהוָה אֹכְלָה מִקְצֵה אֶרֶץ וְעַד־
.carni vniuersæ pax * non terræ extremum
קְצֵה הָאָרֶץ אֵין שָׁלוֹם לְכָל־בָּשָׂר׃
,ægrotauerunt ,messuerunt spinas & ,frumenta Seminauerunt
זָרְעוּ חִטִּים וְקֹצִים קָצָרוּ נֶחְלוּ 13
vestris prouentibus à afficiemini pudore & : profecerunt non
לֹא יוֹעִלוּ וּבֹשׁוּ מִתְּבוּאֹתֵיכֶם
.Domini nasi iram propter
מֵחֲרוֹן אַף־יְהוָה׃
meos vicinos omnes aduersum Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־כָּל־שְׁכֵנַי 14
fecí hæreditare quam ,hæreditatem in tangentes ,pessimos
הָרָעִים הַנֹּגְעִים בַּנַּחֲלָה אֲשֶׁר־הִנְחַלְתִּי אֶת־
desuper * eos euellens ‖ ego Ecce : Israel meum populum
עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל הִנְנִי נֹתְשָׁם מֵעַל
eorum medio è euellam Iehudah domum & ,sua humo
אַדְמָתָם וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אֶתּוֹשׁ מִתּוֹכָם׃
:eorum miserebor & ,reuertar,eos me euellere post ‡ erit Et
וְהָיָה אַחֲרֵי נָתְשִׁי אוֹתָם אָשׁוּב וְרִחַמְתִּים 15
,suam hæreditatem ad vnumquemque ,eos reducam &
וַהֲשִׁבֹתִים אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ
discendo si ,erit Et .suam terram ad vnumquemque &
וְאִישׁ לְאַרְצוֹ׃ וְהָיָה אִם־לָמֹד 16
,meo nomine in iurandum ad ,mei populi vias didicerint
יִלְמְדוּ אֶת־דַּרְכֵי עַמִּי לְהִשָּׁבֵעַ בִּשְׁמִי
meum populum docuerunt sicut : Dominus viuens
חַי־יְהוָה כַּאֲשֶׁר לִמְּדוּ אֶת־עַמִּי
.mei populi medio in ædificabuntur & ,Bahal in iurare
לְהִשָּׁבֵעַ בַּבָּעַל וְנִבְנוּ בְּתוֹךְ עַמִּי׃
,illam gentem euellam & , audierint non si Et
וְאִם לֹא יִשְׁמָעוּ וְנָתַשְׁתִּי אֶת־הַגּוֹי הַהוּא 17
.Dominus ait ,perdendo & euellendo
נָתוֹשׁ וְאַבֵּד נְאֻם־יְהוָה׃

Margin: ‡ Venite. ‡ omnes bestiæ — b הָתָה — a ‡ ילך אתה — * posuerunt — desiderabilem meam — c שׁוּם — ‡ est quisquã qui ponat — excelsa — d שָׁפָה — deuorat — * est — e חנט — fructibus — furoris — qui tangunt — ‡ euello * è terra — ‡ postquam euullero — f שׁוּב — viuerent — ‡ viuit — g חיה

CAP. XIII. יג

tibi emes & , Vade : me ad Dominus dixit Sic
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֵלַי הָלוֹךְ וְקָנִיתָ לְּךָ 1
aquam in & : tuos lumbos super illud pones & lineum cingulum
אֵזוֹר פִּשְׁתִּים וְשַׂמְתּוֹ עַל־מָתְנֶיךָ וּבַמַּיִם
verbum iuxta cingulum emi Et .illud inferes non
לֹא תְבִאֵהוּ׃ וָאֶקְנֶה אֶת־הָאֵזוֹר כִּדְבַר 2
.meos lumbos super posui & :Domini
יְהוָה וָאָשִׂם עַל־מָתְנָי׃
: dicendo , secundò , me ad Domini verbum fuit Et
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי שֵׁנִית לֵאמֹר׃ 3
super * quod , emisti quod cingulum Tolle
קַח אֶת־הָאֵזוֹר אֲשֶׁר קָנִיתָ אֲשֶׁר עַל־ 4
illud absconde & ,Euphratem ad vade , surge & :tuos lumbos
מָתְנֶיךָ וְקוּם לֵךְ פְּרָתָה וְטָמְנֵהוּ
perrexi illud abscondi & ,abij Et .petræ foramine in , tibi
שָׁם בִּנְקִיק הַסָּלַע׃ וָאֵלֵךְ וָאֶטְמְנֵהוּ 5
.mihi Dominus præceperat sicut,Euphrate in
בִּפְרָת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אוֹתִי׃
Dominus dixit &, multorum dierum fine à * fuit Et
וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים רַבִּים וַיֹּאמֶר יְהוָה 6
cingulum inde tolle & , Euphratem ad vade , Surge : me ad
אֵלַי קוּם לֵךְ פְּרָתָה וְקַח מִשָּׁם אֶת־הָאֵזוֹר

Margin: emes h קנה — lineum — i שׂוּם — k בּוֹא — l היה m שׁנה * est — n לקח — perrexi o ילך — in p קצץ

probans † ,iustitiam iudicans ‡ exercituum Domine Sed
וַיהוָה צְבָאוֹת שֹׁפֵט צֶדֶק בֹּחֵן 20
te ad ‡ quia :eis de tuam vltionem videam ,cor & renes
כְּלָיוֹת וָלֵב אֶרְאֶה נִקְמָתְךָ מֵהֶם כִּי אֵלֶיךָ
.meam litem reuelaui
גִּלִּיתִי אֶת־רִיבִי׃
,Hanathoth viros ad Dominus dixit sic Propterea
לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה עַל־אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת 21
vaticineris Ne : dicendo , tuam animam quærentes
הַמְבַקְשִׁים אֶת־נַפְשְׁךָ לֵאמֹר לֹא תִנָּבֵא
.nostras manus per morieris non &,Domini nomine in
בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא תָמוּת בְּיָדֵנוּ׃
ego Ecce : exercituum Dominus dixit sic Propterea
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי 22
eorum filij ,gladio in morientur iuuenes : eos super visitans
פֹקֵד עֲלֵיהֶם הַבַּחוּרִים יָמֻתוּ בַחֶרֶב בְּנֵיהֶם
non residuum Et .fame in morientur eorum filiæ &
וּבְנוֹתֵיהֶם יָמֻתוּ בָּרָעָב׃ וּשְׁאֵרִית לֹא 23
.Hanathoth viros in , malum inducam quia : eis erit
תִהְיֶה לָהֶם כִּי־אָבִיא רָעָה אֶל־אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת
.eorum visitationis annus
שְׁנַת פְּקֻדָּתָם׃

Margin: ‖ Sed ‡ qui iudicas † qui probas ‡ tibi — a כלה — ‡ causam — b גלה — qui quærunt — visito — c מות — erit annus visitationis — d שׁנה

CAP. XII. יב

te contra litigabo cum ‡ , Domine tu * Iustus
צַדִּיק אַתָּה יְהוָה כִּי אָרִיב אֵלֶיךָ 1
via Quare , tecum loquar iudicia Veruntamen
אַךְ מִשְׁפָּטִים אֲדַבֵּר אוֹתָךְ מַדּוּעַ דֶּרֶךְ
præuaricantes omnes fuerunt securi ,est prosperata impiorum
רְשָׁעִים צָלֵחָה שָׁלוּ כָּל־בֹּגְדֵי
.iuerunt ‡ ,sunt radicati etiam , eos Plantasti ‡ præuaricationem
בָגֶד׃ נְטַעְתָּם גַּם־שֹׁרָשׁוּ יֵלְכוּ 2
, eorum ore in tu propinquus * : fructum fecerunt etiam
גַּם־עָשׂוּ פֶרִי קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם
.eorum renibus à longinquus ‡ &
וְרָחוֹק מִכִּלְיוֹתֵיהֶם׃
probasti & ,me vidisti , me nosti Domine tu Et
וְאַתָּה יְהוָה יְדַעְתָּנִי תִּרְאֵנִי וּבָחַנְתָּ 3
:iugulationem ad pecus † sicut eos euelle :tecum meum cor
לִבִּי אִתָּךְ הַתִּקֵם כְּצֹאן לְטִבְחָה
lugebit * quo Vsque .occisionis diem ad eos sanctifica ‡ &
וְהַקְדִּשֵׁם לְיוֹם הֲרֵגָה׃ עַד־מָתַי תֶּאֱבַל 4
malitiam propter ‡ arescet agri omnis herba & , terra
הָאָרֶץ וְעֵשֶׂב כָּל־הַשָּׂדֶה יִיבָשׁ מֵרָעַת
quoniam ,volatile † & , animalia perijt ‡ ea in habitantium
יֹשְׁבֵי־בָהּ סָפְתָה בְהֵמוֹת וָעוֹף כִּי
.nostrum nouissimum ‡ videbit Non :dixerunt
אָמְרוּ לֹא יִרְאֶה אֶת־אַחֲרִיתֵנוּ׃
: te fecerunt laborare & ,cucurristi peditibus cum Quia ‖
כִּי אֶת־רַגְלִים רַצְתָּה וַיַּלְאוּךָ 5
pacis terra in Et ‡ equis cum contendes ‡ quomodo &
וְאֵיךְ תְּתַחֲרֶה אֶת־הַסּוּסִים וּבְאֶרֶץ שָׁלוֹם
? Iarden altitudine in facies quomodo & , fidens † tu ‡
אַתָּה בוֹטֵחַ וְאֵיךְ תַּעֲשֶׂה בִּגְאוֹן הַיַּרְדֵּן׃
etiam tui patris domus &, tui fratres etiam Nam
כִּי גַם־אַחֶיךָ וּבֵית־אָבִיךָ גַּם־ 6
clamauerunt ipsi etiam , te contra sunt præuaricati ipsi
הֵמָּה בָּגְדוּ בָךְ גַּם־הֵמָּה קָרְאוּ
fuerint locuti cùm ,eis in credas Ne : implendo te post
אַחֲרֶיךָ מָלֵא אַל־תַּאֲמֵן בָּם כִּי־יְדַבְּרוּ
dimisi , meam domum Reliqui .bona te ad
אֵלֶיךָ טוֹבוֹת׃ עָזַבְתִּי אֶת־בֵּיתִי נָטַשְׁתִּי 7
meæ animæ dilectionem dedi : meam hæreditatem
אֶת־נַחֲלָתִי נָתַתִּי אֶת־יְדִדוּת נַפְשִׁי
.eius inimicorum vola in manu
בְּכַף אֹיְבֶיהָ׃
dedit : silua in leo tanquam mea hæreditas mihi Fuit
הָיְתָה־לִּי נַחֲלָתִי כְּאַרְיֵה בַיָּעַר נָתְנָה 8
auis Nunquid .eam odi ideò ,sua voce in me contra
עָלַי בְּקוֹלָהּ עַל־כֵּן שְׂנֵאתִיהָ׃ הַעַיִט 9
‡ eam contra circum † auis ‡ nunquid ‡ mihi mea hæreditas ‡ tincta
צָבוּעַ נַחֲלָתִי לִי הַעַיִט סָבִיב עָלֶיהָ

Margin: * es ‡ si contẽdam tecum: e רוב — pacem habuerunt f שׁלה ‡ profecerunt. — propè fuisti ori — g רפה ‡ longè — h כלה — foues — i נתק ‡ prapara * erit desolata — k רוע ‡ defecerunt † volucres, — l ספה † nouissima nostra — ‡ si — m לאה ‡ misces te — ‡ cui † fidebas, quærunt te occidere, — n גאה — congregando — o היה vocem suam, * vt ‡ sanguine venit cõtra hæreditatem meã quam elegi mihi? ‡ vt ‡ per circuitũ

iui † Et .ibi illud abscondendum ad ,tibi præcepi quod

7 אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְטָמְנוֹ שָׁם׃ וָאֵלֵךְ

loco de cingulum tuli & ,fodi & ,Euphratem ad

פְּרָתָה וָאֶחְפֹּר וָאֶקַּח אֶת־הָאֵזוֹר מִן־הַמָּקוֹם

,cingulum erat corruptum ecce & :ibi illud absconderam quo †

אֲשֶׁר־טְמַנְתִּיו שָׁמָּה וְהִנֵּה נִשְׁחַת הָאֵזוֹר

.cuiquam prosperabitur non

לֹא יִצְלַח לַכֹּל׃

:dicendo , me ad Domini verbum fuit Et

8 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

superbiam corrumpam Sic :Dominus dixit Sic

9 כֹּה אָמַר יְהוָה כָּכָה אַשְׁחִית אֶת־[a]גְּאוֹן

Populum .multam Ierusalaim superbiam & ,Iehudah

10 יְהוּדָה וְאֶת־גְּאוֹן יְרוּשָׁלַםִ הָרָב׃ הָעָם

,mea verba audire renuentes ‡ , pessimum istum

הַזֶּה הָרָע הַמֵּאֲנִים [b] לִשְׁמוֹעַ אֶת־דְּבָרַי

Deos post abieruntque, sui cordis pertinacia in ambulantes†

הַהֹלְכִים בִּשְׁרִרוּת לִבָּם [c] וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים

erit & :eis se incuruandum ad*&,eis seruiendum ad‡,alienos

אֲחֵרִים לְעָבְדָם וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם וִיהִי

.cuiquam prosperabitur non ‡ quod ,hoc cingulum sicut

כָּאֵזוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר לֹא־יִצְלַח לַכֹּל׃

,viri lumbos ‡ ad cingulum adhæribit ‖ sicut Nam

11 כִּי כַּאֲשֶׁר יִדְבַּק הָאֵזוֹר אֶל־מָתְנֵי אִישׁ

& ,Israel domum omnem me ad † feci adhærere sic

כֵּן הִדְבַּקְתִּי אֵלַי אֶת־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־

mihi existendum ad :Dominus dixit ,Iehudah domum omnem

כָּל־בֵּית יְהוּדָה נְאֻם־יְהוָה [d] לִהְיוֹת לִי

non & .gloriam in & ,laudem in &,nom.n in & ,populum in

לְעָם וּלְשֵׁם [e] וְלִתְהִלָּה וּלְתִפְאָרֶת וְלֹא

Sic :illud verbum eos ad dices Et .audierunt

12 שָׁמֵעוּ׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה כֹּה־

implebitur vter Omnis :Israel Deus Dominus dixit

אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נֵבֶל יִמָּלֵא

quòd nesciemus sciendo Nunquid : te ad dicent Et .vino

יָיִן וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ הֲיָדֹעַ לֹא נֵדַע כִּי

:eos ad dices Et ; vino implebitur vter omnis

כָל־נֵבֶל יִמָּלֵא יָיִן׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם

13 habitatores omnes implens ego Ecce : Dominus dixit Sic

כֹּה־אָמַר יְהוָה הִנְנִי מְמַלֵּא אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי

super Dauidi sedentes reges & ,huius terræ

הָאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶת־הַמְּלָכִים הַיֹּשְׁבִים לְדָוִד עַל־

& ,prophetas & ,sacerdotes & ,eius solio

כִּסְאוֹ וְאֶת־הַכֹּהֲנִים וְאֶת־הַנְּבִיאִים וְאֵת

.ebrietate , Ierusalaim habitatores omnes

כָּל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָםִ שִׁכָּרוֹן׃

filios & patres & ,suum fratrem ad virum eos collidam Et

14 וְנִפַּצְתִּים אִישׁ אֶל־אָחִיו וְהָאָבוֹת וְהַבָּנִים

,ignoscam neque parcam non :Dominus ait ,pariter

יַחְדָּו נְאֻם־יְהוָה לֹא־אֶחְמוֹל וְלֹא־אָחוּס

.eos corrumpendo à ,miserebor nec

וְלֹא אֲרַחֵם מֵהַשְׁחִיתָם׃

Dominus quia vos eleuetis ne auscultate & ,Audite

15 שִׁמְעוּ וְהַאֲזִינוּ אַל־תִּגְבָּהוּ כִּי יְהוָה

,gloriam vestro Deo Domino Date .est locutus

16 דִּבֵּר׃ תְּנוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּבוֹד

offendant antequam & ,faciat contenebrescere antequam

בְּטֶרֶם יַחְשִׁךְ וּבְטֶרֶם יִתְנַגְּפוּ

:lucem ad expectabitis & : crepusculi montes super vestri pedes

רַגְלֵיכֶם עַל־הָרֵי נָשֶׁף וְקִוִּיתֶם לְאוֹר

.caliginem in ponet ‡ , mortis vmbram in team ponet &

וְשָׂמָהּ לְצַלְמָוֶת יָשִׁית לַעֲרָפֶל׃

mea anima plorabit occultis in ,hoc audieritis non si Et

17 וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּהָ בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשִׁי

descendet*& , lachrymabitur lachrymando & : superbiæ faciebus‖ à

מִפְּנֵי [f] גֵוָה וְדָמֹעַ תִּדְמַע [g] וְתֵרַד

:Domini grex est ductus captiuus quia ;lachrymam † meus oculus

עֵינִי דִּמְעָה כִּי נִשְׁבָּה עֵדֶר יְהוָה׃

quoniam:sedete vos Humiliate :heræ & regi Dic

18 אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְלַגְּבִירָה הַשְׁפִּילוּ [h] שֵׁבוּ כִּי

.vestræ gloriæ diadema vestræ principalitatis‖ descendit

יָרַד מַרְאֲשׁוֹתֵיכֶם עֲטֶרֶת תִּפְאַרְתְּכֶם׃

vt absconderes †perrexi
†vbi ‡ corrupta erat
nullius q. erat vtilitatis.
putrescere faciam [a]גאר
‡qui renuunt [b]רוע
†qui ambulat in duricie [c]ילך
‡vt seruirent *vt incuruarent ‡nullius est vtilitatis.
‖adhæret ‡lumbis
†mihi
vt sint [d]היה [e]הלל
non scimus
impleo
qui sedent pro Dauid
alterum ad alterum, indulgebo
quin destruam
caliginosos
†vt ‡ & vt ושית ק
‖facie *descendere faciet [f]פנה [g]ירד
†lachrymas: ‡reginæ: [h]ישב
‡principatus vester corona

est translata : aperiens ‡ non &,sunt clausæ Meridiei Ciuitates

19 עָרֵי הַנֶּגֶב סֻגְּרוּ וְאֵין פֹּתֵחַ הָגְלָת

.perfectionibus † est translata ipsa tota Iehudah

יְהוּדָה כֻּלָּה [a] הָגְלָת שְׁלוֹמִים׃

:Aquilone à venientes*videte &,vestros oculos Leuate

20 שְׂאוּ [b] עֵינֵיכֶם [c] וּרְאוּ הַבָּאִים מִצָּפוֹן

.tuæ gloriæ pecus tibi est datus grex vbi

אַיֵּה הָעֵדֶר נִתַּן־לָךְ צֹאן תִּפְאַרְתֵּךְ׃

docuisti ‡ tu & † te super visitauerit cùm dices Quid

21 מַה־תֹּאמְרִי כִּי־יִפְקֹד עָלַיִךְ וְאַתְּ לִמַּדְתְּ

dolores Nonne .caput in duces † te super eos

אֹתָם עָלַיִךְ אַלֻּפִים לְרֹאשׁ הֲלוֹא חֲבָלִים

?parturientem mulierem vt te apprehendent

יֹאחֱזוּךְ כְּמוֹ אֵשֶׁת [d] לֵדָה׃

mihi euenerunt Quare : tuo corde in dixeris cùm ‡ Et

22 וְכִי תֹאמְרִי בִּלְבָבֵךְ מַדּוּעַ קְרָאֻנִי

sunt discoopertæ ,tuæ iniquitatis multitudinem propter ‖hæc

אֵלֶּה [e] בְּרֹב עֲוֺנֵךְ נִגְלוּ

vertet Nunquid .tuæ plantæ sunt afflictæ vi*,tuæ fimbriæ

23 שׁוּלַיִךְ נֶחְמְסוּ עֲקֵבָיִךְ׃ הֲיַהֲפֹךְ

vos etiam ‖suas maculas pardus & ‖suam pellem Æthiops

כּוּשִׁי עוֹרוֹ וְנָמֵר חֲבַרְבֻּרֹתָיו גַּם־אַתֶּם

eos dispergere faciam Et .malefacere docti benefacere poteritis

24 תּוּכְלוּ לְהֵיטִיב לִמֻּדֵי [f] הָרֵעַ׃ [g] וַאֲפִיצֵם

.deserti ventum ad ,transeuntem stipulam tanquam

כְּקַשׁ עוֹבֵר לְרוּחַ מִדְבָּר׃

dixit ,me à tuarum mensurarum pars tua sors Hæc

25 זֶה גוֹרָלֵךְ [h] מְנָת־מִדַּיִךְ מֵאִתִּי נְאֻם־

.falsitate in fidisti & ,mei es oblita quæ : Dominus

יְהוָה אֲשֶׁר שָׁכַחַתְּ אוֹתִי וַתִּבְטְחִי בַּשָּׁקֶר׃

:tuas facies super ‡tuas fimbrias detexi * ego etiam Et

26 וְגַם־אֲנִי חָשַׂפְתִּי שׁוּלַיִךְ עַל־פָּנָיִךְ

,tui hinnitus ‖&;tua Adulteria .tua ignominia apparuit &

27 וְנִרְאָה קְלוֹנֵךְ׃ נִאֻפַיִךְ וּמִצְהֲלוֹתַיִךְ

vidi ,agro in colles super tuæ fornicationis fœditas

[i] זִמַּת [k] זְנוּתֵךְ עַל־גְּבָעוֹת בַּשָּׂדֶה רָאִיתִי

te mundabis non ,Ierusalaim tibi væ :tuas abominationes

שִׁקּוּצָיִךְ אוֹי לָךְ יְרוּשָׁלַםִ לֹא תִטְהֲרִי

.Adhuc quando ,posthac

אַחֲרֵי מָתַי עֹד׃

‖quæ sunt ad Meridiem ‡est qui aperiat: †tota. [a]גלה
*eos qui veniunt [b]נשא [c]ראה
‡assuefecisti יתיר
†principes & capitaneos.
[d]ילד ‡si
*discoopertæ [e]רבב
assueti [f]רוע [g]פוץ
mensuræ tuæ [h]מנה
mendacio.
*nudaui ‡contra faciē tuam, ‖exultationes tuæ,
[i]זמם [k]זנה
*es immunda.

CAP. XIIII. יד

super Irmeiahu ad Domini verbum fuit Quod

1 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ עַל־

eius portæ & , Iehudah Luxit ‡ .prohibitionū verba

2 דִּבְרֵי הַבַּצָּרוֹת׃ אָבְלָה יְהוּדָה וּשְׁעָרֶיהָ

.ascendet Ierusalaim clamor & :terra in nigruere ‡,sunt infirmatæ †

אֻמְלְלוּ קָדְרוּ לָאָרֶץ וְצִוְחַת יְרוּשָׁלַםִ [l] עָלָתָה׃

:aquam ad suos minores miserunt eorum illustres* Et

3 וְאַדִּרֵיהֶם שָׁלְחוּ צְעוֹרֵיהֶם לַמָּיִם

sunt reuersi :aquas inuenerunt non , fossas ad venerunt

[m] בָּאוּ עַל־גֵּבִים לֹא־מָצְאוּ מַיִם [n] שָׁבוּ

operuerunt & ,erubuerunt &,sunt affecti pudore ,vacuē ‖suis vasis†

כְלֵיהֶם רֵיקָם בֹּשׁוּ וְהָכְלְמוּ [o] וְחָפוּ

fuit non quia : contritam humum * Propter .suum caput

4 רֹאשָׁם׃ בַּעֲבוּר הָאֲדָמָה חַתָּה כִּי לֹא־הָיָה

operuerunt ‡, agricolæ sunt affecti pudore: terra in pluuia

גֶשֶׁם בָּאָרֶץ [p] בֹּשׁוּ אִכָּרִים חָפוּ

,peperit agro in cerua etiam Nam .suum caput

5 רֹאשָׁם׃ כִּי גַם־אַיֶּלֶת בַּשָּׂדֶה יָלְדָה

.herba erat non quia,relinquere†&

וְעָזוֹב כִּי לֹא־הָיָה דֶּשֶׁא׃

ventum sorbuerunt : locis editis super‡ steterunt onagri Et

6 וּפְרָאִים עָמְדוּ עַל־[q]שְׁפָיִם שָׁאֲפוּ רוּחַ

.herba* non quia ,eorum oculi defecerunt :dracones tanquam

כַּתַּנִּים כָּלוּ עֵינֵיהֶם כִּי־אֵין עֵשֶׂב׃

,Domine ,nos contra sunt testificatæ nostræ iniquitates Si

7 אִם־[r]עֲוֺנֵינוּ [s]עָנוּ בָנוּ יְהוָה

,nostræ auersiones sunt multiplicatæ‡quia :tuū nomen propter fac

עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי־[t]רַבּוּ מְשׁוּבֹתֵינוּ

.peccauimus tibi

לְךָ חָטָאנוּ׃

*pluuiarum. ‡Desolata est
†desolatæ ‡obscuratæ sunt [l]עלה
*maiores צעיריהם ק
[m]בוא [n]שוב [o]חפה ‡cum vacuis,
*terram deuastatam: ‡&
[p]בוש
†reliquit.
‡in excelsis: attraxerunt [q]שפה
*erat
‡multæ sunt rebelliones [r]עוה [s]ענה [t]רבב

.afflictionis tempore in eius seruator Israel Expectatio

8 מקוה ישראל [a]מושיעו בעת צרה

[a] ישע

viator tanquam & ,terra in peregrinus veluti eris quare

למה תהיה כגר בארץ וכארח

vir veluti es futurus Quare ?pernoctandum ad *declinauit* †

נטה ללון: 9 למה תהיה כאיש

† qui declinat

tu & ?facere saluum *poterit* ‡ non * fortis tanquam. attonitus

נדהם כגבור לא־יוכל להושיע ואתה

†qui ‡potest

,est inuocatum nos super tuum nomen & ,Domine *nostro interiori* in

בקרבנו יהוה ושמך עלינו נקרא

medio nostri es

populo Dominus dixit Sic .nos *dimittas* ‡ ne

אל־[b]תנחנו: 10 כה־אמר יהוה לעם

‡derelinquas

[b] ינח

:prohibuerunt non suos pedes , se mouere dilexerunt ita : huic

הזה כן אהבו לנוע רגליהם לא חשכו

,eorum iniquitatis recordabitur nunc :eos noluit Dominus&*

ויהוה לא [c]רצם עתה יזכר עונם

*ne irēt, ideò

[c] רצה

:eorum peccata visitabit &

ויפקד חטאתם:

populo pro ores Ne:me ad Dominus dixit Et

11 ויאמר יהוה אלי אל־תתפלל בעד־העם

audiens ego ‖non ieiunauerint Cum bonum in isto

הזה לטובה: 12 כי [d]יצמו אינני שמע

‖exaudiam clamorem

[d] צום

,*munus & ascensionem fecerint ascendere eum* ‡&.eorum *praeconium* *ad*

אל־[e]רנתם וכי [f]יעלו עלה ומנחה

‡si obtulerint holocaustum & oblationē,

[e] רנן [f] עלה

peste in & fame in & ,gladio in quia :ea *volens ego*†non

אינני רצם כי בחרב וברעב ובדבר

†volo ‡consumam

,*Domine* * Domine Ahah :dixi Et .eos *consumens* ‡ ego

אנכי מכלה אותם: 13 ואמר אהה ׀ אדני יהוה

*Deus: ‡dicunt

,gladium videbitis Non :eis *dicentes* ‡ vates Ecce

הנה הנביאים אמרים להם לא־[g]תראו חרב

[g] ראה

dabo *veritatis* ‡ pacem *quippe* † :vobis erit non fames &

ורעב לא־יהיה לכם כי־שלום [h]אמת אתן

†sed ‡veram

[h] אמן

Dominus dixit Et .isto loco in vobis

לכם במקום הזה: 14 ויאמר יהוה

non ,meo nomine in *vaticinantes* ‖ vates Falsum :me ad

אלי שקר הנביאים נבאים בשמי לא

‖vaticinantur

:eos ad sum locutus nec ,eis praecepi neque ,eos misi

שלחתים ולא [i]צויתים ולא דברתי אליהם

[i] צוה

seductionem & ,nihil & ,diuinationem & , *falsitatis* * visionem

[k]חזון שקר וקסם ואלול ותרמות

*mendacem

[k] חזה

.vobis *vaticinantes* ‡ ipsi sui cordis

לבם המה מתנבאים לכם:

ואליל ק

vates super Dominus dixit sic Idcirco

15 לכן כה־אמר יהוה על־הנביאים

ותרמית ק

ipsi & ,eos misi non ego & ,meo nomine in *vaticinantes* †

הנבאים בשמי ואני לא־שלחתים והמה

‡ vaticinantur

:ista terra in erit non fames & Gladius : *dicentes* ‡

אמרים חרב ורעב לא יהיה בארץ הזאת

‡qui vaticinantur †dicunt

.illi vates consumentur fame in &,gladio in

בחרב וברעב [l]יתמו הנביאים ההמה:

[l] תמם

erunt *eis* *vaticinantes* ipsi quibus populus Et

16 והעם אשר־המה נבאים להם [m]יהיו

vaticinantur,

[m] היה

,gladij & ,famis *faciebus* † à , Ierusalaim plateis in proiecti

משלכים בחוצות ירושלם מפני הרעב והחרב

†facie

,eorum filij & ,eorum vxores , *ipsi ,*ipsis* *sepelient* ‡ non &

ואין מקבר להמה המה נשיהם ובניהם

‡erit qui sepeliat eos, *inquam,

.suum malum eos super effundam & : eorum filiae &

ובנתיהם ושפכתי עליהם את־[n]רעתם:

[n] רוע

Descendant : istud verbum eos ad dices Et

17 ואמרת אליהם את־הדבר הזה [o]תרדנה

Deducant

[o] ירד

quoniam : taceant ne & ,die ac nocte *lachrymam* mei oculi

עיני דמעה לילה ויומם ואל־[p]תדמינה כי

lachrymas

[p] דמה

plaga ,mei populi filia virgo est contrita magna contritione

שבר גדול נשברה בתולת [q]בת־עמי [r]מכה

[q] בנה [r] נכה

ecce & ,agrum*fuero egressus Si .valde *infirma* †

נחלה מאד: 18 אם־יצאתי השדה והנה

†dura * ad

infirmati ecce & ,ciuitatem † introiero si & :gladio *vulnerati* ‡

חללי־חרב ואם באתי העיר והנה תחלואי

‡occisi † in

in circuierunt sacerdos *etiam* ‡ vates *etiam* ‡ quia : fame

רעב כי גם־נביא גם־כהן סחרו אל־

‡tam quàm

.cognouerunt non &, terram

ארץ ולא ידעו:

abiiciendo ab iecisti: ‡num

Siion *in an* ‡ ?Iehudah *reprobasti reprobando* Nunquid

19 המאס מאסת את־יהודה אם־בציון

non & ,nos fecisti percurere Quare ;tua anima est abominata

געלה נפשך מדוע הכיתנו ואין

tempus *ad* & ?bonum non & ,pacem *ad* expecta ? sanitas nobis ‡

לנו מרפא קוה לשלום ואין טוב ולעת

‡est

Domine Cognouimus .turbatio*ecce & ,sanitatis

20 מרפא והנה בעתה: ידענו יהוה

*erit

quia ,nostrorum patrum iniquitatem , nostram impietatem

רשענו [a]עון אבותינו כי

[a] עוה

,tuum nomen propter reprobes Ne .tibi peccauimus

21 חטאנו לך: אל־תנאץ למען שמך

irrites ne .recordare :tuae gloriae solium deiicias ne

אל־תנבל כסא כבודך זכר אל־[b]תפר

[b] פור

.nobiscum tuum pactum

בריתך אתנו:

,*facientes pluere* * , gentium vanitatibus in sunt Nunquid

22 היש בהבלי הגוים מגשמים

*qui pluere faciant,

ipse tu Nónne ?imbres dabunt caeli *si*‡&

ואם־השמים [c]יתנו רביבים הלא אתה־הוא

‡num

[c] נתן

tu ,quia ,te expectabimus Et ?noster Deus Dominus

יהוה אלהינו ונקוה־לך כי־אתה

.haec omnia fecisti

[d]עשית את־כל־אלה:

[d] עשה

CAP. XV טו.

Semuel & ,Moseh *steterit* Si :me ad Dominus dixit Et

1 ויאמר יהוה אלי אם־יעמד משה ושמואל

starent

Emitte .istum populum ad mea *anima* ‡ non , *meas facies ad**

לפני אין נפשי אל־העם הזה שלח

*in oratione coram me, ‡est voluntas

dixerent *eum* ‡ erit Et ,egrediantur & , *meis faciebus desuper* †

מעל־פני ויצאו: 2 והיה כי־יאמרו

† à facie mea ‡si

dixit Sic ,eos ad dices & ; egrediemur Quo :te ad

אליך אנה [e]נצא ואמרת אליהם כה־אמר

[e] יצא

,gladium ad qui & :mortem ad ,mortem ad Qui ,Dominus

יהוה אשר למות למות ואשר לחרב

,captiuitatem ad qui & : famem ad,famem ad qui & : gladium ad

לחרב ואשר לרעב לרעב ואשר לשבי

quatuor eis *super* *visitabo* ‡ Et .captiuitatem ad

3 [f]לשבי: ופקדתי עליהם ארבע

‡praeficiam

[f] שבה

,occidendum ad Gladium :Dominus dixit *genera* ‡

משפחות נאם־יהוה את־החרב להרג

‡gentes.

.caelorum *volatile* ‡ & ,trahendum ad canes &

ואת־הכלבים לסחב ואת־עוף השמים

‡volatilia

.*corrumpendum ad &, edendum* ‡ad terrae *bestiam* † &

ואת־בהמת הארץ לאכל ולהשחית:

†bestias ‡deuorandum & ad dissipandum.

,terrae regis vniuersis commotionem in eos dabo Et

4 ונתתים [g]לזועה לכל ממלכות הארץ

[g] זוע

super ‖ ,Iehudah regis Iechizchiiahu filium Menasseh propter

בגלל מנשה בן־יחזקיהו מלך יהודה על

לזעוה ק

indulgebit ‡ quis Quia .Ierusalaim in fecit quae

5 אשר־עשה בירושלם: כי מי־יחמל

‖propterea ‡miserebitur tui.

recedet * quis & ?tibi condolebit quis & ?Ierusalaim *te super*

עליך ירושלם ומי ינוד לך ומי יסור

*ibit

?*tibi* ‡ pacem *ad* postulandum ad

לשאל לשלם לך:

‡pro te

retrorsum, Dominus dicit ,me dereliquisti Tu

6 את נטשת אתי נאם־יהוה אחור

,te *corrumpam* † & ,te super meam manum extendam & ,abiisti

[h]תלכי [i]ואט את־ידי עליך ואשחיתך

†disperdam

[h] ילך [i] נטה

ventilabro in eos dispergam Et *poenitere sum* *lassus* ‡

7 [k]נלאיתי הנחם: ואזרם במזרה

‡laboraui ad poenitendum.

[k] לאה

,meam populum perdidi ,orbaui terrae portas in

בשערי הארץ שכלתי אבדתי את־עמי

eius viduae mihi *Densuere** .sunt reuersi non ,suis viis à

8 מדרכיהם לוא [l]שבו: עצמו־לי אלמנותו

*Multiplicatae sunt

[l] שוב

electi *matrem* ‡ super eos ad adduxi : marium arena prae

מחול ימים [m]הבאתי להם על־אם בחור

‡congregationem iuuenum

repentè eam super feci cadere : meridie in vastatorem

שדד בצהרים [n]הפלתי עליה פתאם

[m] בוא [n] נפל

.*terrores & ciuitatem* †

עיר ובהלות:

† desolationē ciuitatis,& festinantes.

,eius anima *anhelauit* $,feptem *pariens* * eft Infirmata

9 אֻמְלְלָה יֹלֶדֶת הַשִּׁבְעָה [a] נָפְחָה נַפְשָׁהּ

;erubuit & ,eft affecta pudore :,die adhuc *in* eius fol *eft ingreffus* †

בָּאָה שִׁמְשָׁהּ בְּעֹד יוֹמָם בּוֹשָׁה וְחָפֵרָה

,eorum *inimicorum facies ad* ‖ dabo gladium in eius refiduum &

וּשְׁאֵרִיתָם לַחֶרֶב אֶתֵּן לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם

me genuifti quia,mea mater mihi Væ .Dominus ait

10 נְאֻם־יְהוָה׃ אוֹי־לִי אִמִּי כִּי יְלִדְתִּנִי

non ? terra vniuerfa in *contentionis* ‡ virum & , *litis* * virum

אִישׁ [b] רִיב וְאִישׁ מָדוֹן לְכָל־הָאָרֶץ לֹא־

,mihi *maledicent ipfe omnis,me in* ‡ funt fœnerati nec,† fum fœneratus

נָשִׁיתִי וְלֹא־נָשׁוּ־בִי כֻּלֹּה מְקַלְלַונִי׃ [c]

:bonum in *tuum refiduum* * non Si :Dominus Dixit

11 אָמַר יְהוָה אִם־לֹא שֵׁרוֹתִךָ לְטוֹב

tempore in &, malo tempore in *te in* ‡ feci occurrere non fi

אִם־לוֹא הִפְגַּעְתִּי בְךָ בְּעֵת־רָעָה וּבְעֵת

.inimicum *anguftia* †

צָרָה אֶת־הָאֹיֵב׃ [d]

?æs & ,Aquilone ab * ferrum ferrum conteret Nunquid ‡

12 הֲיָרֹעַ בַּרְזֶל בַּרְזֶל מִצָּפוֹן וּנְחֹשֶׁת׃

,dabo direptionem in tuos thefauros & *tuam Facultatem* ‡

13 חֵילְךָ וְאוֹצְרוֹתֶיךָ [e] לָבַז אֶתֵּן

omnibus in † & ,tua peccata omnia propter & : pretio *in* non

לֹא בִמְחִיר וּבְכָל־חַטֹּאותֶיךָ וּבְכָל־

tuos in micos ‡ faciam tranfire Et .tuis terminis

14 גְּבוּלֶיךָ׃ וְהַעֲבַרְתִּי אֶת־אֹיְבֶיךָ

,meo *nafo* * in eft fuccenfus ignis quia : nofti non ‖ terram in

בְּאֶרֶץ לֹא יָדָעְתָּ כִּי־אֵשׁ קָדְחָה בְאַפִּי

.ardebit vos fuper

עֲלֵיכֶם [f] תּוּקָד׃

,me vifita & ,mei recordare, Domine nofti Tu

15 אַתָּה יָדַעְתָּ יְהוָה זָכְרֵנִי וּפָקְדֵנִי

longanimitate in ne , meis *perfecutoribus* ‡ de me vindica &

וְהִנָּקֶם לִי מֵרֹדְפַי אַל־לְאֶרֶךְ

.opprobrium te propter *me ferre* † fcito : me fufcipias tui furoris

אַפְּךָ תִּקָּחֵנִי [g] דַּע [h] שְׂאֵתִי עָלֶיךָ חֶרְפָּה׃

fuit & .eos comedi & ,tui fermones funt Inuenti

16 נִמְצְאוּ דְבָרֶיךָ וָאֹכְלֵם וַיְהִי

:mei cordis lætitiam in & , gaudium in mihi tuum verbum

דְבָרְךָ לִי [k] לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחַת לְבָבִי

Deus Domine ,me fuper tuum nomen eft inuocatum quia

כִּי־נִקְרָא שִׁמְךָ עָלַי יְהוָה אֱלֹהֵי

, ludentium *fecreto* ‡ in fedi Non .exercituum

17 צְבָאוֹת׃ לֹא־יָשַׁבְתִּי בְסוֹד־מְשַׂחֲקִים

quoniam :fedi folus *tua manu faciebus à* ‖ : exultaui nec

וָאֶעְלֹז מִפְּנֵי יָדְךָ בָּדָד יָשַׁבְתִּי כִּי־

meus dolor fuit quid Vt .me repleſti *indignatione*

18 זַעַם מִלֵּאתָנִי׃ לָמָּה הָיָה כְאֵבִי

effendo ? curari retinuit ,defperata mea plaga & ,*perpetuus*

נֶצַח [l] וּמַכָּתִי אֲנוּשָׁה מֵאֲנָה הֵרָפֵא הָיוֹ

fuere ‡ fideles non * ,aquæ ‡ .mendax † velut mihi eris

תִהְיֶה לִי כְּמוֹ אַכְזָב מַיִם לֹא נֶאֱמָנוּ׃

,fueris conuerfus Si :Dominus dixit fic Propterea

19 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אִם־תָּשׁוּב

pretiofum eduxeris fi & :ftabis *meas facies ad* † ,te conuertam &

וַאֲשִׁיבְךָ לְפָנַי תַּעֲמֹד וְאִם־[m] תּוֹצִיא יָקָר

,te ad ipfi conuertentur :eris meum os tanquam *fordido à*

מִזּוֹלֵל כְּפִי תִהְיֶה יָשֻׁבוּ הֵמָּה אֵלֶיךָ

.eos ad conuerteris non tu &

וְאַתָּה לֹא־תָשׁוּב אֲלֵיהֶם׃

,munitum *æris* mutum in huic populo te dabo Et

20 וּנְתַתִּיךָ לָעָם הַזֶּה לְחוֹמַת נְחֹשֶׁת בְּצוּרָה

tecum quia :tibi præualebunt non & .te contra bellabunt &

וְנִלְחֲמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא־יוּכְלוּ לָךְ כִּי־אִתְּךָ

.Dominus dixit ,te *eruendam* ‖ & *te feruandum ad ego*

אֲנִי [n] לְהוֹשִׁיעֲךָ [o] וּלְהַצִּילֶךָ נְאֻם־יְהוָה׃

te redimam & : peffimorum manu de te eruam Et

21 וְהִצַּלְתִּיךָ מִיַּד רָעִים [p] וּפְדִתִיךָ

terribilium vola ‡ de

[q] מִכַּף עָרִצִים׃

[a] נָפַח *quæ pariebat ‡ dolore affecta eft

†occidit †exiftente

בָּא ק

‖ coram inimicis

*ri æ, ‡ difcordiæ

רוּב [b] [c] נָשָׁה

†eis. ‡mihi & vniuerfi maledicunt

שֵׁרִיתִיךָ ק

*quod remanebit tempo‑ris eft ‡ tibi † afflictionis aduerfum

[d] צוּר

*quod eft ‡Opes tuas

[e] בָּז

†peccata quæ funt ‡te ad ‖quam *furore

[f] יָקָר

‡ inimicis

†quod fuftineo

[g] לָקַח [h] יָדַע

נָשָׂא

דְּבַר ק

[k] שׂוּשׂ ‡cœtu

‖ propter plagam tuam *ira

‡fortis,

[l] נִכְרָה

†vena ‡veluti *quæ ‡fuuit

†coram me

[m] יָצָא

vili,

æneam

ero vt feruem feruam

[o] *iſſit נִפַל ‡manu fortium

[p] פְּדָה

[q] כַּף

CAP. XVI. יו

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

filij tibi erunt nec ,vxorem tibi accipies Non

2 לֹא־[a] תִקַּח לְךָ אִשָּׁה וְלֹא־יִהְיוּ לְךָ בָּנִים

:Dominus dixit fic Quia .ifto loco in filiæ &

3 וּבָנוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה

:ifto loco in *natos* filias fuper & filios Super

עַל־הַבָּנִים וְעַל־הַבָּנוֹת הַיִּלּוֹדִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה

eorum patres fuper & ,eos *parientes* ‡ eorum matres fuper &

וְעַל־אִמֹּתָם הַיֹּלְדוֹת אוֹתָם וְעַל־אֲבוֹתָם

.ifta terra in eos *generantes* ‖

הַמּוֹלִדִים אוֹתָם בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃

plangentur non ,morientur ægrotationum Mortibus

4 [b] מְמוֹתֵי תַחֲלֻאִים יָמֻתוּ לֹא יִסָּפְדוּ

:erunt *humi facies* fuper fterquilinium in ;fepelientur neque

וְלֹא יִקָּבֵרוּ לְדֹמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ

eorum *cadauer erit* ‡ & ,confumentur fame ‖ in & gladio in &

וּבַחֶרֶב וּבָרָעָב יִכְלוּ וְהָיְתָה נִבְלָתָם

.terræ *animali* & ,cælorum *volatili* ‖ efcam in

לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ׃

domum ingrediaris Ne : Dominus dixit fic Nam

5 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה אַל־תָּבוֹא בֵּית

:eis *commouearis* † neque, plangendum ad vadas nec :*feralis epuli*

מַרְזֵחַ וְאַל־תֵּלֵךְ לִסְפּוֹד וְאַל־[c] תָּנֹד לָהֶם

dixit , ifto populo à meam pacem *collegi* ‡ quia

כִּי־אָסַפְתִּי אֶת־שְׁלוֹמִי מֵאֵת הָעָם הַזֶּה נְאֻם־

.miferationes &, mifericordiam ,Dominus

יְהוָה אֶת־הַחֶסֶד וְאֶת־הָרַחֲמִים׃

.hac terra in parui & magni morientur Et

6 וּמֵתוּ גְדֹלִים וּקְטַנִּים בָּאָרֶץ הַזֹּאת

neque *incidetur nec* ‖ eos plangent nec :fepelientur non

לֹא יִקָּבֵרוּ וְלֹא־יִסְפְּדוּ לָהֶם וְלֹא יִתְגֹּדַד וְלֹא

luctum fuper *fibi expandent* * non Et .*eis decaluabitur* ‡

7 יִקָּרֵחַ לָהֶם׃ וְלֹא־יִפְרְסוּ לָהֶם עַל־אֵבֶל

eis potum dabunt neque mortuo fuper *eum* ‡ confolandum ad

לְנַחֲמוֹ עַל־מֵת וְלֹא־[d] יַשְׁקוּ אוֹתָם

.fua matre fuper & ,fuo patre fuper, confolationum calicem

8 כּוֹס תַּנְחוּמִים עַל־אָבִיו וְעַל־אִמּוֹ׃

.eis *affidendum ad* ‖ ,ingrediaris non conuiuij domum Et

9 וּבֵית־מִשְׁתֶּה לֹא־תָבוֹא [e] לָשֶׁבֶת אוֹתָם

dixit fic Nam .bibendum ad &,comedendum ad

לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת׃ כִּי כֹה אָמַר

faciens ‖ ceffare ego Ecce :Ifrael Deus exercituum Dominus

יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מַשְׁבִּית

vocem , veftris diebus in & , veftris oculis in ifto loco de

מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה לְעֵינֵיכֶם וּבִימֵיכֶם קוֹל

.fponfæ vocem & fponfi vocem ,lætitiæ vocem & gaudij

[f] שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל [g] כַּלָּה׃

omnia huic populo annunciaueris cum erit Et

10 וְהָיָה כִּי [h] תַגִּיד לָעָם הַזֶּה אֵת כָּל־

eft locutus quid Propter :*te ad* ‖ dixerint & .hæc verba

הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ עַל־מֶה דִבֶּר

quæ & ,hoc grande malum omne nos fuper Dominus

יְהוָה עָלֵינוּ אֵת כָּל־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וּמֶה

peccauimus quod,noftrum peccatum quod & ,noftra iniquitas

[i] עֲוֹנֵנוּ וּמֶה חַטָּאתֵנוּ אֲשֶׁר חָטָאנוּ

Propterea : eos ad dices Et ;noftro Deo Domino

11 לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם עַל

,Dominus ait ,me ceftri patres dereliquerunt quod

אֲשֶׁר־עָזְבוּ אֲבוֹתֵיכֶם אוֹתִי נְאֻם־יְהוָה

,eis feruierunt & ,alienos Deos poft abierunt &

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיַּעַבְדוּם

meam legem &,dereliquerunt me & :eis fe incuruauerunt &

[k] וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וְאֹתִי עָזָבוּ וְאֶת־תּוֹרָתִי

faciendo *malefeciftis* * vos Et .cuftodierunt non

12 לֹא שָׁמָרוּ׃ וְאַתֶּם [m] הֲרֵעֹתֶם [n] לַעֲשׂוֹת

poft vnufquifque *euntes* † vos ecce & :*veftra patribus præ*

מֵאֲבוֹתֵיכֶם וְהִנְּכֶם הֹלְכִים אִישׁ אַחֲרֵי

.*me ad audire non pro* * mali fui cordis *obftinationem* †

שְׁרִרוּת לִבּוֹ־הָרָע לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ אֵלָי׃

[a] לָקַח

*qui generantur

‡quæ generant

‖qui generant

[b] מוּת

faciem terræ

‡erunt cadauera

‖ volatilibus *beftiis

luctus †condoleas

[c] נוּד

‡abftuli

‖ & non fe incident,

‡ decaluabuntur fe propter eos. *extendent fe

‡eos

[d] שָׁקָה

‖vt fedeas cũ

‖faciam

[f] שׂוּשׂ

[g] כַּלָּה

[h] נָגַד

‖tibi:

[i] עָוָה

[k] שָׁחָה [l] יָרָה

*peius feciftis

[m] רוּעַ

[n] עָשָׂה

quàm patres veftri: †ambulatis ‡duritiem * vt non obaudiatis:mihi.

terram *super* | hac terra *desuper* † vos *protelabo* * Et
13 [a]והטלתי אתכם מעל הארץ הזאת על־הארץ
seruietis & : vestri patres & , vos cognouistis non quam
אשר לא ידעתם אתם ואבתיכם ועבדתם־
non quia , nocte ac die alienis diis ibi
שם את־אלהים אחרים יומם ולילה אשר לא־
dies ecce Propterea .misericordiam vobis dabo
14 אתן לכם חנינה: לכן הנה־ימים
Viuens || : vltra dicetur non & , Dominus dixit , *venientes* ‡
באים נאם־יהוה ולא־יאמר עוד [b]חי־
terra è Israel filios fecit ascendere qui , Dominus
יהוה אשר העלה את־בני ישראל מארץ
fecit ascendere qui Dominus *viuens Quinimò* .Ægypti
15 מצרים: כי אם־חי־יהוה אשר העלה את־
terris vniuersis de & ,Aquilonis terra de Israel filios
בני ישראל מארץ צפון ומכל הארצות
super | eos faciam reducere & : *illuc* eos fecit expellere quas
אשר [c]הדיחם שמה והשבותים על־
.eorum patribus dedi quam ,suam *humum* †
אדמתם אשר נתתי לאבותם:
,Dominus dixit , multos piscatores ad *mittens* ‡ ego Ecce
16 הנני שלח [d]לדוגים רבים נאם־יהוה
,venatores multos ad mittam ea post & : eos piscabuntur &
ודיגום ואחרי־כן אשלח לרבים [e]ציידים
,colle omni *desuper* & ,mõte omni *desuper* || eos venabuntur &
וצדום מעל כל־הר ומעל כל־גבעה
.petrarum *foraminibus* * de &
ומנקיקי הסלעים:
sunt occultatæ non ;eorum vias omnes super mei oculi Quia
17 כי עיני על־כל־דרכיהם לא נסתרו
conspectu à eorum iniquitas est abscondita neque : *meis faciebus* * à
מלפני ולא־נצפן [f]עונם מנגד
duplum *initio* † reddam Et .meorum oculorum
18 עיני: ושלמתי ראשונה משנה
,meam terram *eos polluere super* | eorum *peccati* ‡ ,eorũ *iniquitatũ*
עונם וחטאתם על חללם את־ארצי
,suis abominationibus & , suarum abominationum *cadauere* * in
בנבלת שקוציהם ותועבותיהם
.meam hæreditatem impleuerunt
מלאו את־נחלתי:
meum refugiũ & ,meum robur &, mea fortitudo Domine
19 יהוה [g]עזי ומעזי ומנוסי
, terræ *finibus à* * venient gentes te ad .*angustiæ* | die in
ביום [h]צרה אליך גוים יבאו מאפסי־ארץ
.vanitatem ;nostri patres possederunt *falsitatem* * Verè :dicent &
ויאמרו אך־שקר נחלו אבותינו הבל
sibi faciet Nunquid *faciens profectum* ‡ eis in † non &
20 ואין־בם [i]מועיל: היעשה־לו
?Dij * non ipsi & , Deos homo
אדם אלהים והמה לא אלהים:
eos faciam scire * ,hac vice in *eos faciens scire ego* * ecce Idcirco
21 לכן הנני [k]מודיעם בפעם הזאת אודיעם
quòd scient & : meam fortitudinem & , meam manum
את־ידי ואת־גבורתי וידעו כי־
.Dominus † meum nomen
שמי יהוה:

Margin: ‡eiicere faciam. † de | in. [a] טול. ‡veniunt | Viuit. [b] חיה. Sed viuit. *ad | in. [c] נדח. †terram. ‡mitto. לדיגים ק. [d] דוג [e] צוד. ‡ex. *cauernis. *facie mea, [f] עוה. ‡ primum duplicem iniquitatem. ‡peccatum | eò quòd contaminauerunt. *cadaueribus. [g] עזז. | afflictionis. *extremo. [h] צור. ‡ mendacium. † est ‡ vtilitas. [i] יער. *sunt. *ostendam eis. [k] ידע. † est.

CAP. XVII. יז

vngui in , *ferri* * stylo in ‡ scriptum Iehudah Peccatum
1 חטאת יהודה כתובה בעט ברזל בצפרן
cornibus in & ,eorum cordis tabula in sculptum ,*adamantis*
שמיר חרושה על־לוח לבם ולקרנות
,suarum ararum eorum *filios recordari Secundum* .*vestrorum* ararum
2 מזבחותיכם: כזכר בניהם מזבחותם
colles iuxta ,frondosum lignum iuxta suorum lucorum &
ואשריהם על־עץ רענן על גבעות
omnes *tuam facultatem* *agros* † in Montane .excelsos
3 הגבהות: הררי בשדה חילך כל־
peccato in *tua excelsa* ‡ , dabo direptionem in tuos thesauros
אוצרותיך לבז [l]אתן במתיך בחטאת
.tuis confinibus vniuersis in
בכל־גבוליך:

Margin: ‡est. ‡ferreo, stylo adamantino, eorum. Cum recordati fuerint filij. †regione opes tuas. ‡propter peccatum excelsorum tuorũ quæ sunt, [l] נתן.

te in *& facies remissionem* * Et
4 ושמטתה ובך מנחלתך אשר
quam terra in ,tuis inimicis te faciam seruire & , tibi dedi
נתתי לך והעבדתיך את־איביך בארץ אשר
in vsque , meo *naso* * in succendistis ignem quoniam : nosti non
לא־ידעת כי־אש קדחתם באפי עד־
Maledictus : Dominus dixit Sic .ardebit *seculum* †
5 עולם [a]תוקד: כה אמר יהוה ארור
.suum brachium carnẽ *ponens* ‡ & ,*homine in confidet* | qui *vir*
הגבר אשר יבטח באדם [b]ושם בשר זרועו
iuniperus || tanquam erit Et .eius cor *recedet* * Domino à &
6 ומן־יהוה יסור לבו: והיה כערער
habitabit & , bonum venerit cùm videbit non & , *planicie in*
בערבה ולא יראה כי־יבוא טוב ושכן
.*habitabis* | non ‡ & , *salsa* † terra , deserto in *loca exusta* ‡
חררים במדבר ארץ מלחה ולא [c]תשב:
erit * & .Domino in *fidet* * qui vir Benedictus
7 ברוך הגבר אשר יבטח ביהוה והיה
plantatum lignum † tanquam erit Et .eius fiducia Dominus
8 יהוה מבטחו: והיה כעץ שתול
non & , suas radices mittet riuum *super* ‡ & aquas *super*
על־מים ועל־יובל ישלח שרשיו ולא
,viride eius folium erit & ,æstus venerit cùm , videbit
[d]ירא כי־יבא חם והיה עלהו רענן
faciendo à *recedet* † nec ,*erit sollicitum* * non *caritatis* * anno in &
ובשנת בצרת לא ידאג ולא [e]ימיש מעשות
anxium ‡ & ,omnibus præ cor || Supplantatiuum .fructum
9 [f]פרי: עקב הלב מכל ואנש
.cor scrutans Dominus Ego ?illud cognoscet quis ,*ipsum*
10 הוא מי ידענו: אני יהוה חקר לב
,suam viam iuxta vnicuique *dandum ad &* ‡ , renes probans
בחן [g]כליות [h]ולתת לאיש כדרכו
non & *collegit* * Perdix ? .suorum *studiorum* * fructum iuxta
11 כפרי מעלליו: קרא דגר ולא
dimidio in :iudicio in non & , *opulentiam* *faciens peperit*, ‡
ילד עשה עשר ולא במשפט בחצי
.insipiens erit suo nouissimo in &,*eam* || derelinquet suorũ dierum
ימו יעזבנו ובאחריתו יהיה נבל:
lòcus ,principio à altitudo * gloriæ Solium
12 כסא כבוד מרום מראשון מקום
omnes ,Domine Israel *Expectatio* .*nostri sanctuarij* †
13 מקדשנו: מקוה ישראל יהוה כל־
: scribentur terra in *mei apostatæ* :afficieũr pudore te *derelinquentes* *
עזביך [i]יבשו יסורי בארץ יכתבו
.Dominum viuentium aquarum venam dereliquerunt quoniam
כי עזבו מקור מים־[k]חיים את־יהוה:
:ero saluus & ,me fac saluum :sanabor & ,Domine me Sana
14 רפאני יהוה וארפא [l]הושיעני ואושעה
dicentes | ipsi Ecce .† tu mea laus quoniam
15 כי [m]תהלתי אתה: הנה־המה אמרים
.nunc veniat , Domini verbum ‡ Vbi, :me ad
אלי איה דבר־יהוה יבוא נא:
diem & , te post *pastore à* *acceleraui* * non ego Et
16 ואני לא־[n]אצתי מרעה אחריך ויום
,*meorum labiorum prolatio* || nosti tu ,desideraui non *anxium* *
אנוש לא [o]התאויתי אתה ידעת [p]מוצא שפתי
: *consternationi* * mihi sis Ne .fuit *tuis faciebus coram*
17 נכח פניך היה: אל־תהיה־לי [q]למחתה
afficientur Pudore .mala die in ,tu mea spes
18 מחסי אתה ביום רעה: יבשו
,ipsi *consternabuntur* * : ego afficiar pudore non & me, persequẽtes
רדפי ואל־אבשה אני יחתו המה
,malam diem eos super Adduc .ego *consternabor* † non &
ואל־אחתה אני הביא עליהם יום רעה
Dominus dixit Sic .eos contere contritione duplici &
19 ומשנה שברון שברם: כה־אמר יהוה
quam * , populi filiorum porta in *stabis* ‡ & .Vade .me ad
אלי הלוך ועמדת בשער בני־עם אשר
,*eam egredientur* * quam † & Iehudah reges *eam* *per egredientur* *
יבאו בו מלכי יהודה ואשר יצאו בו
.Ierusalaim portis omnibus in atque
ובכל שערי ירושלם:

Margin: * remissio erit. *furore. † æternum. [a] יקד. | fidit homini ‡ponit. [b] שום. ‡recedit. *myrica in deserto. *in siccitatibus †deserta, ‡quæ ‡habitatur. [c] ישב. * fidit ‡ est ‡arbor plantata secus ‡quæ secus. [d] ראה יראה ק. *prohibitionis pluuiæ ‡ timebit, †definet facere ‡est ‡peruersum est, [e] מוש [f] פרה ‡ vt dem [g] כלה [h] נתן *operum | vt ‡colligit oua, ‡parit, sic quia facit diuitias, ‡eas, ‡sanctificationis nostræ. O spes *qui dereliquerunt ‡& recedentes à me [i] בוש [k] חיה. [l] ישע †es | dicunt [m] הלל ‡est. *elongaui me ipsum vt essem pastor [n] אוץ [o] אוה ‡contritionis ‡quod exiuit de labiis meis, tectum coram te *formidini, [p] יצא [q] חתת ‡ pauebunt †pauebo. ‡sta ‡per. העם ק. *ingrediuntur †per ‡egrediuntur,

vobis facere potero non iste figulus sicut Nunquid

6 הַכַּיּוֹצֵר הַזֶּה לֹא־אוּכַל לַעֲשׂוֹת לָכֶם

manu in * lutum sicut Ecce ‡ Dominus ait ,Israel domus

בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה הִנֵּה כַחֹמֶר בְּיַד

.Israel domus,mea manu in vos ‖ sic, figuli

הַיּוֹצֵר כֵּן־אַתֶּם בְּיָדִי בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

,regnum aduersus & ,gentem aduersus loquar Repente

7 רֶגַע אֲדַבֵּר עַל־גּוֹי וְעַל־מַמְלָכָה

.disperdendum ad & , demoliendum ad & , euellendum ad

לִנְתוֹשׁ וְלִנְתוֹץ וּלְהַאֲבִיד׃

ſum locutus quod * ſuo malo à ipſa gens conuertetur Et

8 וְשָׁב הַגּוֹי הַהוּא מֵרָעָתוֹ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי

cogitaui quod ,malo ſuper me pœnitebit & : illud ſuper

עָלָיו וְנִחַמְתִּי עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁבְתִּי

gentem ſuper * loquar repentè Et .ei facere

9 לַעֲשׂוֹת לוֹ׃ וְרֶגַע אֲדַבֵּר עַל־גּוֹי

.plantandum ad & ‖ ædificandum ad ‖ ,regnum ſuper * &

וְעַל־מַמְלָכָה לִבְנֹת וְלִנְטֹעַ׃

:mea voce in audiendum non ad † meis oculis in malum faciet Et

10 וְעָשָׂה הָרָעָה בְּעֵינַי לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ בְּקוֹלִי

benefaciendum ad ‡ dixi quod ,bono ſuper me pœnitebit &

וְנִחַמְתִּי עַל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְהֵיטִיב

,Iehudah virum ad * quæſo dic ,nunc Et .ei

11 אוֹתוֹ׃ וְעַתָּה אֱמָר־נָא אֶל־אִישׁ יְהוּדָה

: Dominus dixit Sic : dicendo, Ieruſalaim habitatores ſuper † &

וְעַל־יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה

vos ſuper cogitans * & ,malum vos ſuper fingens ‡ ego Ecce

הִנֵּה אָנֹכִי יוֹצֵר עֲלֵיכֶם רָעָה וְחֹשֵׁב עֲלֵיכֶם

,mala ſua via à vnuſquiſque nunc Reuertimini .cogitationem

מַחֲשָׁבָה שׁוּבוּ נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה

:dixerunt Et .veſtros conatus † & ,veſtras vias facite bonas &

12 וְהֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם׃ וְאָמְרוּ

,ibimus noſtras cogitationes poſt ſiquidem ‡ : eſt Deſperatum

נוֹאָשׁ כִּי־אַחֲרֵי מַחְשְׁבוֹתֵינוּ נֵלֵךְ

.faciemus mali ſui cordis obſtinationem * vnuſquiſque &

וְאִישׁ שְׁרִרוּת לִבּוֹ־הָרָע נַעֲשֶׂה׃

:gentibus in * nunc interrogate : Dominus dixit ſic Ideo

13 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה שַׁאֲלוּ־נָא בַּגּוֹיִם

virgo ,valde ‡ fecit turpitudinem ‡hæc ſicut † audiuit Quis

מִי שָׁמַע כָּאֵלֶּה שַׁעֲרֻרִת עָשְׂתָה מְאֹד בְּתוּלַת

niuem agri petra de relinquet Nunquid .Iſrael

14 יִשְׂרָאֵל׃ הֲיַעֲזֹב מִצּוּר שָׂדַי שֶׁלֶג

:defluentes frigidæ alienæ ‡ aquæ deſerentur * Num ? Lebanon

לְבָנוֹן אִם־יִנָּתְשׁוּ מַיִם זָרִים קָרִים נוֹזְלִים׃

:adolebunt vanum in ‡, meus populus mei ſunt obliti ‡ Quia

15 כִּי־שְׁכֵחֻנִי עַמִּי לַשָּׁוְא יְקַטֵּרוּ

ſeculi ſemitis ‡ eorum viis in * eos fecerunt impingere &

וַיַּכְשִׁלוּם בְּדַרְכֵיהֶם שְׁבִילֵי עוֹלָם

.calcatæ non viæ ſemitas perambulandum ad

לָלֶכֶת נְתִיבוֹת דֶּרֶךְ לֹא סְלוּלָה׃

.ſeculi ‡ ſibilos ſtuporem in eorum terram ponendum Ad *

16 לָשׂוּם אַרְצָם לְשַׁמָּה שְׁרוּקוֹת עוֹלָם

,ſuo capite in ‡ mouebit &,obſtupeſcet,eam iuxta tranſiens * Omnis

כֹּל עוֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם וְיָנִיד בְּרֹאשׁוֹ׃

:inimici facies ad eos * diſpergam Orientalis ventus Sicut

17 כְּרוּחַ־קָדִים אֲפִיצֵם לִפְנֵי אוֹיֵב

.eorum exitij † die in eis oſtendam facies ‡ non & ,ceruicem

עֹרֶף וְלֹא־פָנִים אַרְאֵם בְּיוֹם אֵידָם׃

Irmeiahu ſuper * cogitemus & ,Venite :dixerunt Et

18 וַיֹּאמְרוּ לְכוּ וְנַחְשְׁבָה עַל־יִרְמְיָהוּ

conſilium & ,ſacerdote à lex peribit non nam : cogitatum ‡

מַחֲשָׁבוֹת כִּי לֹא־תֹאבַד תּוֹרָה מִכֹּהֵן וְעֵצָה

cum percutiamus & ,Venite :propheta à verbum & ,ſapiente à

מֵחָכָם וְדָבָר מִנָּבִיא לְכוּ וְנַכֵּהוּ

Attende .eius verba vniuerſa ad attendamus ne & ,lingua in

19 בַלָּשׁוֹן וְאַל־נַקְשִׁיבָה אֶל־כָּל־דְּבָרָיו׃ הַקְשִׁיבָה

.mecum litigantium vocem ad audi & ‡ me ad Domine

יְהוָה אֵלָי וּשְׁמַע לְקוֹל יְרִיבָי׃

foderunt quia ‡ malum bono pro reddetur ‡ Nunquid

20 הַיְשֻׁלַּם תַּחַת־טוֹבָה רָעָה כִּי־כָרוּ

loquendum ad,tuas facies ad me ſtare ' Recordare:meæ animæ foueam

שׁוּחָה לְנַפְשִׁי זְכֹר עָמְדִי לְפָנֶיךָ לְדַבֵּר

Margin: ‖ eſt. ‖ eſtis. vt euellam & confringam, & perdam. * contra. * aduerſus. ‡ aduerſus ‖ vt ædificem, & plantem. † vt non audiat vocem meam. הרע ק ‡ vt benefacerem. * viro. † habitatoribus. ‡ fingo contra. * cogito contra. † opera veſtra. ‡ ſed. יאוש ילך ק. * cogitationem. * gentes. † ſimiliarem fœdam. ‡ nimis. * relinquentur. ‡ venientes à loco alio. † oblitus eſt. ‡ fruſtra. * falſi prophetæ. ‡ vt relinquant ſemitas lõgi temporis, vt perambulem per. † Vt ponant ‖ longi temporis. שריקות ק. * qui tranſierit. ‡ caput ſuum. * coram inimico. ‡ faciem. † perditionis. * contra. ‡ malas cogitationes. ראה ירה. ‡ redditur. ‡ quod ſteterim in conſpectu tuo, vt loquerer.

reges Domini verbum Audite : eos ad dices Et

20 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה מַלְכֵי

,Ieruſalaim habitatores omnes & ,Iehudah omnis & ,Iehudah

יְהוּדָה וְכָל־יְהוּדָה וְכֹל יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָםִ

: Dominus dixit Sic .has portas per ingredientes *

21 הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה

onus † portetis ne & : veſtris animabus in Cauete Circumſpecti *

הִשָּׁמְרוּ בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְאַל־תִּשְׂאוּ מַשָּׂא

.Ieruſalaim portas per inferatis nec ,ſabbati die in

בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַהֲבֵאתֶם בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלָםִ׃

,ſabbati die in veſtris domibus de onus efferatis Neque

22 וְלֹא־תוֹצִיאוּ מַשָּׂא מִבָּתֵּיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת

diem ſanctificabitis * & faciatis non opus omne &

וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת־יוֹם

.veſtris patribus præcepi quemadmodum,ſabbati

הַשַּׁבָּת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם׃

,ſuam aurem inclinauerunt nec ,audiuerunt non Et

23 וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם

non pro & ,audire non pro † ſuam ceruicem indurauerunt ſed

וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם לְבִלְתִּי שׁוֹמֵעַ וּלְבִלְתִּי

audieritis audiendo ſi ,erit Et .diſciplinam accipere

24 קַחַת מוּסָר׃ וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּן

portas per onus inferre non pro : Dominus dixit ,me ad

אֵלַי נְאֻם־יְהוָה לְבִלְתִּי הָבִיא מַשָּׂא בְּשַׁעֲרֵי

diem ſanctificando ‡ & ,ſabbati die in huius ciuitatis

הָעִיר הַזֹּאת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וּלְקַדֵּשׁ אֶת־יוֹם

.opus omne eo in faciendum non ad ‡ ,ſabbati

הַשַּׁבָּת לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת־בָּהּ כָּל־מְלָאכָה׃

reges huius ciuitatis portas per ingredientur Et

25 וּבָאוּ בְשַׁעֲרֵי הָעִיר הַזֹּאת מְלָכִים

,curru in equitantes , Dauid ſolium ſuper ſedentes,principes &

וְשָׂרִים יֹשְׁבִים עַל־כִּסֵּא דָוִד רֹכְבִים בָּרֶכֶב

,Iehudah vir ,eorum principes & ; ipſi equis in &

וּבַסּוּסִים הֵמָּה וְשָׂרֵיהֶם אִישׁ יְהוּדָה

,ſeculum in hæc ciuitas habitabitur & : Ieruſalaim habitatores &

וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָםִ וְיָשְׁבָה הָעִיר־הַזֹּאת לְעוֹלָם׃

circuitibus de & ,Iehudah ciuitatibus de venient Et

26 וּבָאוּ מֵעָרֵי־יְהוּדָה וּמִסְּבִיבוֹת

de & ,planitie * de & ,Biniamin terra de & ,Ieruſalaim

יְרוּשָׁלַםִ וּמֵאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּמִן־הַשְּׁפֵלָה וּמִן־

,ſacrificium & ,aſcenſionem adducentes , Meridie ‡ ab & , monte

הָהָר וּמִן־הַנֶּגֶב מְבִאִים עוֹלָה וְזֶבַח

domum * confeſſionem adducentes & : thus & ,munus † &

וּמִנְחָה וּלְבוֹנָה וּמְבִאֵי תוֹדָה בֵּית

ſanctificandum ad me ad audieritis ‡ non ſi Et .Domini

27 יְהוָה׃ וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלַי לְקַדֵּשׁ

ingrediendum & ‡ ,onus portandum † non ad & ,ſabbati diem

אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וּלְבִלְתִּי שְׂאֵת מַשָּׂא וּבֹא

faciam ſuccendere & ,ſabbati die in Ieruſalaim portas per

בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַםִ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְהִצַּתִּי

non & , Ieruſalaim palatia deuorabit & ,eius portis in ignem

אֵשׁ בִּשְׁעָרֶיהָ וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת יְרוּשָׁלַםִ וְלֹא

.extinguetur

תִכְבֶּה׃

CAP. XVIII. יח

,Domino à Irmeiahu ad fuit quod Verbum

1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה

ibi & ,figuli domum deſcendes ‡ & , Surge :dicendum ad *

2 לֵאמֹר׃ קוּם וְיָרַדְתָּ בֵּית הַיּוֹצֵר וְשָׁמָּה

domum † deſcendi Et .mea verba te faciam audire

3 אַשְׁמִיעֲךָ אֶת־דְּבָרָי׃ וָאֵרֵד בֵּית

.formas * ſuper opus faciens ‡ ipſe ecce & ,figuli

הַיּוֹצֵר וְהִנֵּהוּ עֹשֶׂה מְלָאכָה עַל־הָאָבְנָיִם׃

lutum velut faciens ‡ ipſe quod vas eſt corruptum ‖ Et

4 וְנִשְׁחַת הַכְּלִי אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה בַּחֹמֶר

,alterum vas illud fecit & ,eſt conuerſus & ; figuli manu in

בְּיַד הַיּוֹצֵר וְשָׁב וַיַּעֲשֵׂהוּ כְּלִי אַחֵר

.faciendum ad ‡ figuli oculis in fuit rectum quemadmodum

כַּאֲשֶׁר יָשַׁר בְּעֵינֵי הַיּוֹצֵר לַעֲשׂוֹת׃

:dicendo,me ad Domini verbum fuit Et

5 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמוֹר׃

Margin: * qui ingredimini. ‡ Cauete propter animas veſtras. † pondus. נשא. יצא. * ſanctificate. עשה. צוה. נטה. † vt non audirent neque acciperent. שמוע ק. קשה ‖ יסר. * vt non inferatis. נשא. ‡ ſanctificaueritis. ‡ vt non faciatis. בו ק. עשה. בוא. * campeſtribus. ‡ Auſtro. ‖ holocauſtum. ‡ oblationem. * in. ירה. ‡ obedieritis mihi, vt ſanctificetis. † portetis. * nec inferatis. נשא. נצת. * vt diceret. ‡ deſcende in. † in. ירד. † faciebat. * rotam. הנה הוא ק. ‖ diſſipatum. ‡ faciebat ex luto. שוב. ‡ vt faceret. עשה.

.eis ab tuam iram auertendum ad† ,bonum eis super° Ipro
עֲלֵיהֶם טוֹבָה ᵃלְהָשִׁיב אֶת־חֲמָתְךָ מֵהֶם׃
†vt auerterem
שׁוּב ᵃ
eos fluere fac &, famen in eorum filios da Propterea
21 לָכֵן תֵּן אֶת־בְּנֵיהֶם לָרָעָב ᵇוְהַגִּרֵם
נגר ᵇ
,orbatæ eorum vxores sint & ,gladij manus super‡ ‡per
עַל־יְדֵי־חֶרֶב ᶜוְתִהְיֶנָה נְשֵׁיהֶם שַׁכֻּלוֹת
היה ᶜ
eorum iuuenes:morte occisi sint earum viri & ,viduæ &
וְאַלְמָנוֹת וְאַנְשֵׁיהֶם יִהְיוּ הֲרֻגֵי מָוֶת בַּחוּרֵיהֶם
clamor Audiatur .prælio in gladio percussi
22 ᵈמֻכֵּי־חֶרֶב בַּמִּלְחָמָה׃ תִּשָּׁמַע זְעָקָה
נכה ᵈ
:repente agmen* eos super adduces nam :eorum domibus de
*exercitum
מִבָּתֵּיהֶם כִּי־תָבִיא עֲלֵיהֶם גְּדוּד פִּתְאֹם
absconderunt laqueos &,me capiendum ad† foueam foderunt quia
†vt caperent
כִּי־כָרוּ שִׁיחָה לְלָכְדֵנִי ᵉוּפַחִים טָמְנוּ
שׁוחה ק
omne nosti Domine tu Et .meis pedibus
23 לְרַגְלָי׃ וְאַתָּה יְהוָה יָדַעְתָּ אֶת־כָּל־
פוח ᵉ
super expies ne .mortem in me super* eorum consilium
*aduersum
עֲצָתָם עָלַי לַמָּוֶת אַל־תְּכַפֵּר עַל־
ne tuis faciebus à eorum peccatum & ,eorum iniquitatem
&facie tua
ᶠעֲוֹנָם וְחַטָּאתָם מִלְּפָנֶיךָ אַל־
עוה ᶠ
tui nasi]tempore in ,tuas facies ad offensi sint Et .deleas
‡ debilitati in cōspectu tuo,]fororis
ᵍתֶּמְחִי וְהָיוּ מֻכְשָׁלִים לְפָנֶיךָ בְּעֵת אַפְּךָ
ויהיו ק
.eis cum fac
עֲשֵׂה בָהֶם׃
מחה ᵍ

CAP. XIX. יט

figuli lagenam eme†& .Vade:‡ Dominus dixit Sic
‡ad me: †eme vasculum
1 כֹּה אָמַר יְהוָה הָלוֹךְ ʰוְקָנִיתָ בַקְבֻּק יוֹצֵר
קנה ʰ
.sacerdo um senioribus de *&,populi senioribus de*&,.testa‡
חֶרֶשׂ וּמִזִּקְנֵי הָעָם וּמִזִּקְנֵי הַכֹּהֲנִים׃
‡testaceum, *duc tecum
ostio qua† ,Hinnom filij vallem ad exibu‡ Et
*egredere
2 וְיָצָאתָ אֶל־גֵּיא בֶן־הִנֹּם אֲשֶׁר פֶּתַח
†per ostium ‡fictilis,] ‡prædica ‡hæc
‡ ,verba .ibi prædicabu]& solaris‡ portæ
שַׁעַר הַחַרְסוּת וְקָרָאתָ שָּׁם אֶת־הַדְּבָרִים
חרסית ק
verbum Audite :dices†Et ,te ad loquar quæ
3 אֲשֶׁר־אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ׃ וְאָמַרְתָּ שִׁמְעוּ דְבַר־
†dic:
Sic :Ierusalaim habitatores & ,Iehudah reges Domini
יְהוָה מַלְכֵי יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם כֹּה־
ego Ecce :Israel Deus exercituum Dominus dixit
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי
omnis quod ,istum locum super malum adducens]]
]adduco
מֵבִיא רָעָה עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר כָּל־
quod Eo .eius aures tinnient ,illud audientis†
†qui audierit,
4 שֹׁמְעָהּ ⁱתִּצַּלְנָה אָזְנָיו׃ יַעַן אֲשֶׁר
צלל ⁱ
,istum locum .alienauerunt& me dereliquerunt
עֲזָבֻנִי וַיְנַכְּרוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה
non quos ,alienis Diis eo in adoleuerunt &
וַיְקַטְּרוּ־בוֹ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־
:Iehudah reges & ,eorum patres & .ipsi ,eos nouerunt
יְדָעוּם הֵמָּה וַאֲבוֹתֵיהֶם וּמַלְכֵי יְהוּדָה
.innocentum sanguine istum locum repleuerunt &
וּמָלְאוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה דַּם ᵏנְקִיִּם׃
נקה ᵏ
comburendum ad , Bahal excelsa ædificauerunt Et
5 ˡוּבָנוּ אֶת־בָּמוֹת הַבַּעַל לִשְׂרֹף
בנה ˡ
non quod .Bahal ipsi ascensiones] igni in suos filios
]in holocausta
אֶת־בְּנֵיהֶם בָּאֵשׁ ᵐעֹלוֹת לַבָּעַל אֲשֶׁר לֹא־
עלה ᵐ
.meum cor super ascendit nec,sum locutus nec , præcepi
ⁿצִוִּיתִי וְלֹא דִבַּרְתִּי וְלֹא עָלְתָה עַל־לִבִּי׃
צוה ⁿ
,Dominus dixit ,venientes* dies ecce Propterea
*veniunt.
6 לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה
vallis & .Topheth amplius isti loco‡ vocabitur non &
‡locus iste
וְלֹא־יִקָּרֵא לַמָּקוֹם הַזֶּה עוֹד הַתֹּפֶת וְגֵיא
euacuabo ‡Et .occisionis Vallis quinimo † :Hinnom,filij
†sed ‡dissipabo
7 בֶן־הִנֹּם כִּי אִם־גֵּיא הַהֲרֵגָה׃ ᵒוּבַקֹּתִי
בקק ᵒ
isto loco in Ierusalaim & ,Iehudah consilium
אֶת־ᵖעֲצַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם בַּמָּקוֹם הַזֶּה
יעץ ᵖ
manu in &,suorum inimicorum facies ad gladio in eos faciā cadere &
*coram inimicis suis,
ᑫוְהִפַּלְתִּים בַּחֶרֶב לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד
נפל ᑫ
eorum cadauer† dabo & eorum animam ‡ quærentium
‡animas †cadauera
מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְנָתַתִּי אֶת־נִבְלָתָם
.terræ bestia*& ,cælorum volatili‡ escam in
‡ volatilibus *bestiis
לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ׃

.sibilum in &.stuporem in hanc ciuitatem ponam Et
8 ᵃוְשַׂמְתִּי אֶת־הָעִיר הַזֹּאת לְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה
שׁמם ᵃ
vniuersis super sibilabit &,obstupescet,eam per transiens ‡Omnis
‡qui transierit
כֹּל עֹבֵר עָלֶיהָ ᵇיִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־
שׁמם ᵇ
,suorum filiorū carnem eos faciam comedere Et .eius plagis
9 ᶜמַכֹּתֶהָ׃ וְהַאֲכַלְתִּים אֶת־בְּשַׂר בְּנֵיהֶם
נכה ᶜ
sui socij † carnem vnusquisque &,suarum filiarum carnem &
†amici
וְאֵת בְּשַׂר בְּנֹתֵיהֶם וְאִישׁ בְּשַׂר־רֵעֵהוּ
eos coarctabunt ‡qua,coarctatione]in &,obsidione in :comedent‡
‡comedet:]angustia, ‡angustiis afficient
ᵈיֹאכֵלוּ בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק אֲשֶׁר יָצִיקוּ לָהֶם
.eorum animam quærentes &,eorum inimici
אֹיְבֵיהֶם וּמְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם׃
צוק ᵈ
euntium ‡ virorum oculis in lagenam † conteres Et
†vasculum ‡qui eunt
10 וְשָׁבַרְתָּ הַבַּקְבֻּק לְעֵינֵי הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים
Dominus dixit Sic :eos ad dices‡Et .tecum
‡dic
11 אוֹתָךְ׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה
&,istum populum ,conteram Sic :exercituum
צְבָאוֹת כָּכָה אֶשְׁבֹּר אֶת־הָעָם הַזֶּה וְאֶת־
quod ,figuli vas conteret ‡ sicut ,istam ciuitatem
‡conterit quispiam
הָעִיר הַזֹּאת כַּאֲשֶׁר יִשְׁבֹּר אֶת־כְּלִי הַיּוֹצֵר אֲשֶׁר
non à †, sepelientur Topheth in &: vltra sanari poterit *non
*potest curari †eò quòd non erit locus
לֹא־יוּכַל לְהֵרָפֵה עוֹד וּבְתֹפֶת יִקְבְּרוּ מֵאֵין
,huic loco faciam Sic .sepeliendum ad loco
12 מָקוֹם לִקְבּוֹר׃ כֵּן־אֶעֱשֶׂה לַמָּקוֹם הַזֶּה
ciuitatem dandum ad&,eius habitatoribus & ,Dominus ait
vt ponam
נְאֻם־יְהוָה וּלְיוֹשְׁבָיו ᵉוְלָתֵת אֶת־הָעִיר
נתן ᵉ
.Ierusalaim domus erunt Et .Topheth sicut hanc
13 הַזֹּאת כְּתֹפֶת׃ ᶠוְהָיוּ בָּתֵּי יְרוּשָׁלִַם
היה ᶠ
immundæ Topheth locus sicut Iehudah regum domus &
וּבָתֵּי מַלְכֵי יְהוּדָה כִּמְקוֹם הַתֹּפֶת הַטְּמֵאִים
earum tectis super adoleuerunt quarum†, domos omnes propter
†super
לְכֹל הַבָּתִּים אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל־גַּגֹּתֵיהֶם
Diis libamina libare & ,cælorum militiæ omni
‡libauerunt
לְכֹל צְבָא הַשָּׁמַיִם ᵍוְהַסֵּךְ נְסָכִים לֵאלֹהִים
נסך ᵍ
quò ,Topheth de Irmeiah venit Et .alienis
14 אֲחֵרִים׃ וַיָּבֹא יִרְמְיָהוּ מֵהַתֹּפֶת אֲשֶׁר
atrio in stetit & :vaticinandum ad † illuc Dominus eum miserat
†vt vaticinaretur:
שְׁלָחוֹ יְהוָה שָׁם לְהִנָּבֵא וַיַּעֲמֹד בַּחֲצַר
.populum omnem ad dixit & ,Domini domus
בֵּית־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־הָעָם׃
:Israel Deus exercituum Dominus dixit Sic
15 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
omnes super & ,istam ciuitatem ad adducens ego Ecce
adduco super
הִנְנִי ʰמֵבִי אֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְעַל־כָּל־
מביא ק
:eam contra sum locutus quod ,malum omne ,eius vrbes
עָרֶיהָ אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלֶיהָ
בוא ʰ
audiendum non ad ,suam ceruicem indurauerunt quoniam
vt non audirēt
כִּי הִקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם לְבִלְתִּי שְׁמוֹעַ
.mea verba
אֶת־דְּבָרָי׃

CAP. XX. כ

*ipse &),sacerdos Immer filius Paschur audiuit Et
*erat
1 וַיִּשְׁמַע פַּשְׁחוּר בֶּן־אִמֵּר הַכֹּהֵן וְהוּא־
prophetantem Irmeiahu (Domini domo in dux præpositus
פָקִיד נָגִיד בְּבֵית יְהוָה אֶת־יִרְמְיָהוּ נִבָּא
Paschur percussit Et .ista verba
2 אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ ⁱוַיַּכֶּה פַשְׁחוּר אֵת
נכה ⁱ
posuit
cryptam In eum dedit & :prophetam Irmeiahu
*carcerem,qui
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא וַיִּתֵּן אֹתוֹ עַל־הַמַּהְפֶּכֶת
domo in ‡ quæ ,superiori Biniamin porta in qua
‡erat
אֲשֶׁר בְּשַׁעַר בִּנְיָמִן ᵏהָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר בְּבֵית
עלה ᵏ
Paschur eduxit & ,crastino à † fuit Et ,Domini
†in
3 יְהוָה׃ וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֹּצֵא פַשְׁחוּר אֶת־
;Irmeiahu eum ad dixit & ‡crypta ‡ de Irmeiahu
‡carcere.
יִרְמְיָהוּ מִן־ˡהַמַּהְפָּכֶת וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִרְמְיָהוּ
הפך ˡ
quinimo]], tuum nomen Dominus vocauit Paschur Non
]]sed
לֹא פַשְׁחוּר קָרָא יְהוָה שְׁמֶךָ כִּי אִם־
.Missabib Maghor‡
‡pauorem vndique.
מָגוֹר מִסָּבִיב׃
pauorem in te dans ‡ego Ecce: Dominus dixit sic Quia
‡do
4 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי ᵐנֹתֶנְךָ לְמָגוֹר
נתן ᵐ

gladio in corruent & , te diligentibus omnibus & tibi
לְךָ וּלְכָל־אֹהֲבֶיךָ וְנָפְלוּ בְּחֶרֶב
Iehudah omnem & : videntes tui oculi & , suorum inimicorū — videbunt:
אֹיְבֵיהֶם וְעֵינֶיךָ ᵃ רֹאוֹת וְאֶת־כָּל־יְהוּדָה — ᵃ רָאָה
, Babel in eos traducet & , Babel regis manu in dabo
ᵇ אֶתֵּן בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל וְהִגְלָם בָּבֶלָה — ᵇ נָתַן
ciuitatis robur omne dabo Et . gladio in eos percutiet & — omnes opes
5 ᶜ וְהִכָּם בֶּחָרֶב׃ וְנָתַתִּי אֶת־כָּל־חֹסֶן הָעִיר — ᶜ נִכְרָה
; eius pretiosum omne & , eius laborem omnem & , huius
הַזֹּאת וְאֶת־כָּל־יְגִיעָהּ וְאֶת־כָּל־יְקָרָהּ
manu in dabo Iehudah regum thesauros cunctos &
וְאֵת כָּל־אוֹצְרוֹת מַלְכֵי יְהוּדָה אֶתֵּן בְּיַד
eos adducent & , eos tollet & , eos diripient & , eorum inimicorum
אֹיְבֵיהֶם וּבְזָזוּם וּלְקָחוּם ᵈ וֶהֱבִיאוּם — ᵈ בּוֹא
habitatores omnes & , Paschur tu Et . Babel in
6 בָּבֶלָה׃ וְאַתָּה פַשְׁחוּר וְכֹל יֹשְׁבֵי
, ingredieris Babel & : captiuitatem in ibitis , tuæ domus
בֵיתֶךָ ᵉ תֵּלְכוּ ᶠ בַּשֶּׁבִי וּבָבֶל תָּבוֹא — ᵉ יָלַךְ ᶠ שָׁבָה
. te diligentes omnes & ; tu , sepelieris ibi & , morieris ibiq;
וְשָׁם תָּמוּת וְשָׁם תִּקָּבֵר אַתָּה וְכָל־אֹהֲבֶיךָ
falsitate in ‖ eis es vaticinatus quibus — ‖ mendaciter.
אֲשֶׁר־נִבֵּאתָ לָהֶם בַּשָּׁקֶר׃
, me fuisti fortior ; sum seductus & , Domine me Seduxisti
7 ᵍ פִּתִּיתַנִי יְהוָה וָאֶפָּת חֲזַקְתַּנִי — ᵍ פָּתָה
ipse omnis ‡ , die omni derisum in fui : præualuisti & — ‡ vniuersi ipsi
וַתּוּכָל הָיִיתִי לִשְׂחוֹק כָּל־הַיּוֹם כֻּלֹּה
, vim vociferabor , loquar sufficienti ex * Quia . me subsannans — subsannant
לֹעֵג לִי׃ כִּי־מִדֵּי אֲדַבֵּר אֶזְעָק חָמָס — * omni tempore loquor vocifero iniquitatem,
8 mihi Domini verbum fuit quia ; clamabo ‡ vastitatem & — ‡ clamo
ʰ וָשֹׁד אֶקְרָא כִּי־הָיָה דְבַר־יְהוָה לִי — ʰ שָׁדַד
Non : dixi Et . die omni vituperium &, probrum in * — † causa probri & subsannationis
9 לְחֶרְפָּה וּלְקֶלֶס כָּל־הַיּוֹם׃ וְאָמַרְתִּי לֹא־
fuit & : eius nomine in vltra loquar nec , eius recordabor
אֶזְכְּרֶנּוּ וְלֹא־אֲדַבֵּר עוֹד בִּשְׁמוֹ וְהָיָה
meis ossibus in clausus , ardens ignis tanquam meo corde in
בְלִבִּי כְּאֵשׁ בֹּעֶרֶת עָצֻר בְּעַצְמֹתָי
audiui Nam . potero ‡ nec sustinendo * laboraui & — * ad ferendum, ‡ potui
10 וְנִלְאֵיתִי כַּלְכֵל וְלֹא אוּכָל׃ כִּי שָׁמַעְתִּי
, ‡ Annunciate : † vndique pauorem , multorum detractionem — † dicentium: ‡ de illo verbū mendax,
ⁱ דִּבַּת רַבִּים מָגוֹר מִסָּבִיב ᵏ הַגִּידוּ — ⁱ דָּבַב ᵏ נָגַד
obseruantes , mea pacis ‡ homo Omnis . * illud annunciabimus & — * regi
וְנַגִּידֶנּוּ כֹּל אֱנוֹשׁ שְׁלֹמִי שֹׁמְרֵי — ‡ qui mecum pacificus esse debebat, obseruabat an claudicarem in aliquo.
, ei præualeamus & , decipiatur forte si , meam claudicationem
צַלְעִי אוּלַי יְפֻתֶּה וְנוּכְלָה לוֹ
Dominus Et . eo de nostram vltionem accipiamus &
11 וְנִקְחָה נִקְמָתֵנוּ מִמֶּנּוּ׃ וַיהוָה — † est ‡ fortis:
me persequentes idcirco : tremendus ‡ potens tanquam ‡ mecum
אוֹתִי כְּגִבּוֹר עָרִיץ עַל־כֵּן רֹדְפַי
: vehementer sunt affecti ‡ pudore : præualebunt non & impingent — ‡ afficientur
יִכָּשְׁלוּ וְלֹא יֻכָלוּ ˡ בֹּשׁוּ מְאֹד — ˡ בּוֹשׁ
non seculi ‡ ignominia ; egerunt prudenter * non quia — * prosperabuntur, † perpetua erit illis quæ
כִּי־לֹא הִשְׂכִּילוּ כְּלִמַּת עוֹלָם לֹא
probans † , exercituum Domine Et : tradetur obliuioni — † qui probas
12 תִשָּׁכֵחַ׃ וַיהוָה צְבָאוֹת בֹּחֵן
: eis de tuam vltionem videam : cor & , renes videns ‡ , iustum — ‡ qui vides
צַדִּיק רֹאֶה כְלָיוֹת וָלֵב אֶרְאֶה נִקְמָתְךָ מֵהֶם
, Domino Cantate . meam litem ‡ reuelaui te ad * quia — * tibi ‡ causam
13 כִּי אֵלֶיךָ ᵐ גִּלִּיתִי אֶת־רִיבִי׃ ° שִׁירוּ לַיהוָה — ᵐ גָּלָה ‡ רִיב
egeni † animam liberauit quia ; Dominum laudate — † pauperis
הַלְלוּ אֶת־יְהוָה כִּי ᵖ הִצִּיל אֶת־נֶפֶשׁ אֶבְיוֹן — ° שִׁיר ᵖ נָצַל ‡ in
sum natus qua ‡ dies Maledicta . malorum manu de
14 מִיַּד מְרֵעִים׃ אָרוּר הַיּוֹם אֲשֶׁר יֻלַּדְתִּי
. benedicta sit ne mea , mater me peperit qua dies ; ea in
בּוֹ יוֹם אֲשֶׁר־יְלָדַתְנִי אִמִּי אַל־יְהִי בָרוּךְ׃
: dicendo , meo patri annunciauit qui vir Maledictus
15 אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר בִּשַּׂר אֶת־אָבִי לֵאמֹר
. eum lætificauit lætificando ‡ , masculus filius tibi est Natus — ‡ qui
יֻלַּד־לְךָ בֵּן זָכָר שַׂמֵּחַ שִׂמְּחָהוּ׃
subuertit quas ciuitates sicut , ille vir sit Et
16 וְהָיָה הָאִישׁ הַהוּא כֶּעָרִים אֲשֶׁר־הָפַךְ
, mane in clamorem audiat & : eum pœnituit non & , Dominus
יְהוָה וְלֹא נִחָם וְשָׁמַע זְעָקָה בַּבֹּקֶר

meridiano. Vt quid ipsa. — non Quod . meridiei tempore in vociferationem &
17 וּתְרוּעָה בְּעֵת צָהֳרָיִם׃ אֲשֶׁר לֹא־
, meum sepulchrū mea mater mihi fuisset &, vulua à me interfecit
מוֹתְתַנִי מֵרָחֶם וַתְּהִי־לִי אִמִּי קִבְרִי
perpetua. — vulua de iam quid Vt . seculi conceptio eius vulua &
18 ᵃ הָרַת עוֹלָם׃ לָמָּה זֶּה מֵרֶחֶם — וְרַחְמָהּ — ᵃ הָרָה
† vt viderem. ‡ dolorem: — deficerent & ; mæstitiam ‖ & laborem videndum ad † , sum egressus
יָצָאתִי ᵇ לִרְאוֹת עָמָל וְיָגוֹן וַיִּכְלוּ — ᵇ רָאָה
? mei dies pudore in
בְּבֹשֶׁת יָמָי׃

CAP. XXI. כא

, Domino à Irmeiahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
quando misit — filium Paschur , Sidchiiahu rex eum ad mittendo in
בִּשְׁלֹחַ אֵלָיו הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶת־פַּשְׁחוּר בֶּן־
: sacerdotem Mahaseiah filium Sephaniah & ; Malchiiah
מַלְכִּיָּה וְאֶת־צְפַנְיָה בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַכֹּהֵן
vt dicerent: In terroga — : Dominum nobis pro nunc Inquire : dicendum ad
2 לֵאמֹר׃ דְּרָשׁ־נָא בַעֲדֵנוּ אֶת־יְהוָה
prœliatur — , nos aduersum prælians Babel rex Nebuchadresar quia
כִּי נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל נִלְחָם עָלֵינוּ
omnia secundum nobiscum Dominus faciat forte si
אוּלַי יַעֲשֶׂה יְהוָה אוֹתָנוּ כְּכָל־
‡ nobis desuper ‖ ascendat & , sua mirabilia — גּ
נִפְלְאֹתָיו וְיַעֲלֶה מֵעָלֵינוּ׃
ad dicetis Sic : eos ad Irmeiahu dixit Et
3 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֲלֵיהֶם כֹּה תֹאמְרֻן אֶל־
: Israel Deus Dominus dixit Sic . Sidchiiahu
4 צִדְקִיָּהוּ׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
conuerto instrumenta bellica, * sunt, — , * vestris manibus in quæ belli vasa conuertens ego Ecce
הִנְנִי ᶜ מֵסֵב אֶת־כְּלֵי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בְּיֶדְכֶם
, Babel rege cum , eis in pugnantes ‡ vos quibus
אֲשֶׁר אַתֶּם נִלְחָמִים בָּם אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל — ᶜ סָבַב
‡ pugnatis, † qui obsident — : murum extra vos super coangustantes † , Chasdim &
וְאֶת־הַכַּשְׂדִּים ᵈ הַצָּרִים עֲלֵיכֶם מִחוּץ לַחוֹמָה — ᵈ צוּר
‡ congregabo ‡ in — . huius ciuitatis medium ad ‡ ea colligam ‖ &
וְאָסַפְתִּי אוֹתָם אֶל־תּוֹךְ הָעִיר הַזֹּאת׃
brachio in & extenta manu in vobiscum ego pugnabo Et
5 וְנִלְחַמְתִּי אֲנִי אִתְּכֶם בְּיָד נְטוּיָה וּבִזְרוֹעַ
* furore, ‡ indignatione, † homines, — . magna ira in & , excandescentia ‡ in & , naso * in & , forti
חֲזָקָה וּבְאַף וּבְחֵמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל׃
, hominem † & , huius ciuitatis habitatores percutiam Et
6 וְהִכֵּיתִי אֶת־יוֹשְׁבֵי הָעִיר הַזֹּאת וְאֶת־הָאָדָם
‡ animalia; — . morientur magna pestilentia in , animal ‡ &
וְאֶת־הַבְּהֵמָה בְּדֶבֶר גָּדוֹל ᵉ יָמֻתוּ׃ — ᵉ מוּת
‡ ea dixit Dominus: — Sidchiiahu Dabo : Domini effatum sic ‖ post Et
7 וְאַחֲרֵי־כֵן נְאֻם־יְהוָה אֶתֵּן אֶת־צִדְקִיָּהוּ
& , populum & , eius seruos & , Iehudah regem
מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־עֲבָדָיו וְאֶת־הָעָם וְאֶת־
* qui remanserint ‡ & — , gladio à ‡ , peste à , hac ciuitate in residuos *
הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר הַזֹּאת מִן־הַדֶּבֶר מִן־הַחֶרֶב
manu in & , Babel regis Nebuchadresar manu in , fame à &
וּמִן־הָרָעָב בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד
: eorum animam quærentium manu in & , eorum inimicorum
אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם
facie — nec , eis super ignoscet , non , gladij oris ad ‖ eos percutiet &
ᶠ וְהִכָּם לְפִי־חֶרֶב לֹא־יָחוּס עֲלֵיהֶם וְלֹא — ᶠ נִכְרָה
hunc populum ad Et . miserebitur neque , parcet
8 יַחְמֹל וְלֹא יְרַחֵם׃ וְאֶל־הָעָם הַזֶּה
* do coram vobis * vitæ, — vestras facies ad dans * ego Ecce : Dominus dixit Sic : dices
תֹּאמַר כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם
. mortis viam & , vitarum * viam
אֶת־דֶּרֶךְ ᵍ הַחַיִּים וְאֶת־דֶּרֶךְ הַמָּוֶת׃ — ᵍ חָיָה
‖ qui habitauerit ‖ qui autē egressus fuerit & transfugerit † qui obsident — , fame in & , gladio in morietur , hac vrbe in Habitans ‖
9 הַיֹּשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת יָמוּת בַּחֶרֶב וּבָרָעָב
coangustantes † , Chasdim ad fuerit delapsus & egressus & ‖ : peste in &
וּבַדָּבֶר וְהַיּוֹצֵא וְנָפַל עַל־הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים — וחיה
. spolium in sua anima ei erit & ; viuet & , vos super
עֲלֵיכֶם יִחְיֶה וְהָיְתָה־לּוֹ נַפְשׁוֹ לְשָׁלָל׃ — ק
‡ faciem meā contra — malum in hanc ciuitatem in meas facies ‡ posui Et
10 כִּי שַׂמְתִּי פָנַי בָּעִיר הַזֹּאת לְרָעָה — ʰ צוּר ׳ שׂוּם

Babel regis manum in :Dominus ait ,bonum in non &
ולא לטובה נאם־יהוה ביד מלך־בבל
.igni in eam comburet &, dabitur
תנתן ושרפה באש׃

.Domini verbum Audite : Iehudah regis domui Et
n ולבית מלך יהודה שמעו דבר־יהוה׃
mane in Iudicate : Dominus dixit sic, Dauid Domus
12 בית דוד כה אמר יהוה [a] דינו לבקר
forte ne : opprimentis manu de *direptum* ' eruite &, iudicium
משפט [b] והצילו גזול מיד עושק פן־
non & ,succendatur &, mea *excandescentia* ‡ ignis vt egrediatur
תצא כאש [c] חמתי ובערה ואין
.*eorum studiorum malitiæ faciebus à extinguens* †
מכבה מפני רע מעלליהם׃
ait ,*planiciei* * petra vallis habitatrix te ad *ego* ‡Ecce
13 הנני אליך ישבת העמק צור המישר נאם־
quis & ,non *super* confringet Quis ; *dicentes* ‡ :Dominus
יהוה האמרים מי־יחת עלינו ומי
?nostra habitacula in ingredietur
יבוא [d] במעונותינו׃
,vestrorum *studiorum* ‖ fructum iuxta vos super visitabo Et
14 ופקדתי עליכם [e] כפרי מעלליכם
,eius silua in ignem faciam succendere & :Dominus dixit
נאם־יהוה [f] והצתי אש ביערה
.*eius circuitus omnes comedet* * &
ואכלה כל־סביביה׃

*dic:
[a] דון *oppressum
[b] נצל ‡ita
[c] יחכם †sit qui extinguat propter malitiam operũ vestrorum.
מעלליכם ק
‡venio
* campestris:
‡qui dicitis:
[d] עון ‖operum
[e] פרה
[f] יצת *consumet omnes ciuitates quæ sunt in circuitu eius.

GAP. XXII. כב

regis domum‡ Descende :Dominus dixit Sic
1 כה אמר יהוה רד בית־מלך
.hoc verbum ibi *loquêris* † & ,Iehudah
יהודה ודברת שם את־הדבר הזה׃
,Iehudah rex ,Domini verbum Audi :*dices* ‡ Et
2 ואמרת שמע דבר־יהוה מלך יהודה
,tuus populus & ,tui serui & ,tu ,Dauid solium super *sedens*‖
הישב על־כסא דוד אתה ועבדיך ועמך
.has portas *in ingredientes*
הבאים בשערים האלה׃
:iustitiam & iudicium Facite : Dominus dixit Sic
3 כה אמר יהוה [g] עשו משפט וצדקה
,pupillum *peregrinum* † & :opprimentis manu de *direptum* liberate &
[h] והצילו גזול מיד עשוק [i] וגר יתום
sanguinem & ,rapiatis ne *fraudetis* ‡ ne viduam &
ואלמנה אל־[k] תונו אל־תחמסו ודם
.isto loco in effundatis ne innocentem
[l] נקי אל־תשפכו במקום הזה׃
,hoc *verbum* feceritis faciendo si nam
4 כי אם־עשו תעשו את־הדבר הזה
sedentes reges huius domus portas *in* ingredientur & per
[m] ובאו בשערי הבית הזה מלכים יושבים
,equis in & ,curru in equitantes, eius solium super Dauid *ipsi* †
לדוד על־כסאו רכבים ברכב ובסוסים
audieritis non si Et .eius populus & ,eius serui &, ipse
5 הוא ועבדו ועמו׃ ואם לא תשמעו
:Dominus dixit iuraui me *in* ‡ ,hæc verba
את־הדברים האלה בי נשבעתי נאם־יהוה
,hæc domus erit solitudinem in quia
כי־לחרבה יהיה הבית הזה׃
regis domum super Dominus dixit sic Quia
6 כי־כה אמר יהוה על־בית מלך
non si :Lebanon caput mihi tu Ghilhad: Iehudah
יהודה גלעד אתה לי ראש הלבנון אם־לא
sunt habitatæ ‡ non vrbes *desertum** te posuero
[n] אשיתך מדבר ערים לא נושבה׃
,eius instrumenta & *virum corrumpentes* ‡ te super *sanctificabo* † Et
7 וקדשתי עליך משחתים איש וכליו
super facient cadere & ,*tuarum cedrorum electionem* ‖ succident &
וכרתו מבחר ארזיך [o] והפילו על־
ciuitatem *super** multæ gentes transibunt Et .ignem
8 האש׃ ועברו גוים רבים על העיר
quid Propter: suum *socium* ‡ ad vnusquisque dicent & , istam
הזאת ואמרו איש אל־רעהו על־מה

‡in
†loquere
‡dic:
‖qui sedet
*qui ingrediemini per
[g] עשה oppressum †aduenam
[h] נצל [i] גור ‡opprimatis.
[k] ינה
[l] נקה
[m] בוא per †pro
‡per
*in solitudinem vt ‡habitatas.
[n] שות
נושבו ק
†præparabo
‡interfectores vnumquemque
[o] נפל ‖electas cedres tuas,
*per
‡amicum

;huic grandi ciuitati sic Dominus fecit
עשה יהוה ככה לעיר הגדולה הזאת׃
pactum dereliquerunt quod *Super* * ;dicent Et
9 ואמרו על אשר עזבו את־ברית
,alienis Diis se incuruauerunt & ,sui Dei Domini
יהוה אלהיהם [a] וישתחוו לאלהים אחרים
ne & ,*mortuo in* defleatis Ne .eis seruierunt &
10 ויעבדום׃ אל־[b] תבכו למת ואל־
reuertetur non quia :*abeunti* † flendo flete : *ei commoueamini*
[c] תנדו לו בכו להלך כי לא ישוב
.suæ natiuitatis terram videbit *&*‡ ,vltrà
עוד וראה את־ארץ [d] מולדתו׃
filium ‡ Sallum *ad* * Dominus dixit sic Quia
11 כי־כה אמר־יהוה אל־שלום בן־
.suo patre Iosiiahu pro *regnantem* † Iehudah regis Iosiiahu
יאשיהו מלך יהודה המלך תחת יאשיהו אביו
huc reuertetur non ,isto loco de est egressus qui
אשר יצא מן־המקום הזה לא־ישוב שם
,eum transtulerunt *quo* † loco in *Nam* ‡ .amplius
12 עוד׃ כי במקום אשר־[e] הגלו אתו
.amplius videbit non istam terram & , morietur *illic*
שם ימות ואת־הארץ הזאת לא־יראה עוד׃
,*iustitia non* ‡ in suam domum ædificanti Væ
13 הוי בנה ביתו בלא־צדק
,gratis seruiet suo *socio in* ‡ : iudicio *non in* † sua cœnacula &
[f] ועליותיו בלא משפט ברעהו יעבד חנם
mihi Ædificabo :*Dicens* ‡ .ei dabit non eius *opus** &
14 ופעלו לא יתן־לו׃ האמר אבנה־לי
ei *extendit & exposita vento* ‡ cœnacula & ,mensurarum domum
בית [g] מדות ועליות מרוחים וקרע לו
.*minio in vngendo & ,cedro in tecta* * & ,fenestras
חלוני וספון בארז ומשוח בששר׃
?*cedrum in te concitans* † tu quia ,regnabis Nunquid
15 התמלך כי אתה מתחרה בארז
iudicium fecit & ,bibit & ,comedit nonne tuus Pater
אביך הלוא אכל ושתה ועשה משפט
?ei *bonum** tunc ‡, iustitiam &
וצדקה אז טוב לו׃
.*bonum* † nunc ,egeni & *afflicti* ‡ iudicium Iudicauit
16 [h] דן דין־[i] עני [k] ואביון אז טוב
non Sed ?Dominus dixit, me scire ‡ hoc Nonne
17 הלא־היא [l] הדעת אתי נאם־יהוה׃ כי אין
,tuam *concupiscentiam super* ‡ nisi ,tuum cor & ,tui oculi *
עיניך ולבך כי אם־על־בצעך
super † & ,fundendum *ad* innocentem sanguinem *super* † &
ועל דם־[m] הנקי לשפוך ועל־
.faciendam *ad* contritionem *super* † &, oppressionem
העשק ועל־[n] המרוצה [o] לעשות׃
Iehoiachim *ad* * Dominus dixit sic Propterea
18 לכן כה־אמר יהוה אל־יהויקים
væ :eum plangent Non : Iehudah regem Iosiiahu filium
בן־יאשיהו מלך יהודה לא־יספדו לו הוי
,Domine væ :eum plangent non soror væ & , mi frater
אחי והוי אחות לא־יספדו לו הוי אדון
,sepelietur asini Sepultura .eius *decori* ‡ væ &
19 והוי [p] הדה׃ קבורת חמור יקבר
.Ierusalaim portas vltrà *proiiciendo & trahendo* †
סחוב והשלך מהלאה לשערי ירושלם׃
:tuã vocem da Basan* in & ,clama *&* ,Lebanon ‡ Ascende
20 [q] עלי הלבנון וצעקי ובבשן [r] תני קולך
.te diligentes omnes sunt contriti quia :*transitibus è* ‡ clama &
וצעקי מעברים כי נשברו כל־מאהביך׃
Non : Dixisti .tuis *securitatibus in* † te ad sum Locutus
21 דברתי אליך [s] בשלותיך אמרת לא
audisti non quia , *tuis pueritiis à* ‡ tua via Hæc .audiam
אשמע זה דרכך מנעוריך כי לא־שמעת
,ventus depascet tuos pastores Omnes .*mea voce in* ‡
22 בקולי׃ כל־[t] רעיך תרעה־רוח
,afficieris pudore tunc nam :ibũt captiuitatem in tui amatores &
ומאהביך [u] בשבי ילכו כי אז תבשי
.tuam malitiam omnem propter erubesces &
ונכלמת מכל רעתך׃

†Propterea
[a] שחה mortuos,
[b] בכה condoleatis eis:
†pro abeunte
[c] נדד
‡nec
[d] ילד
*de ‡filio
†regnante
‡Sed
†illo ad quem
[e] גלה
‡iniustitia,
†sine ‡ambo
[f] עלה
*mercedem operis
‡Qui dicit:
†magnatum
‡spaciosa, vt ingrediatur ventus æstatis tempore, & apertas facit
*domũ cedrinis tabulis, & pictã sinopide,
† misces te cũ cedrino ædificio;
[g] מדד
‡&*bene erat
‡ pauperis
†bene fuit ei.
[h] דון [i] ענה
[k] אבה [l] ידע
‡est *sunt
‡ad auaritiam
†ad
[m] נקה
†ad
[n] רצץ
[o] עשה
†super
‡gloriæ
[p] הוד
†detractus & proiectus
‡in montem
*montem
[q] עלה [r] נתן
‡vndique:
†felicitatibus
[s] שלה
‡ab adolescẽtia tua:
‡vocem meã.
[t] רעה
[u] שבה

habitabit Iſrael & ,Iehudah erit ſaluus eius diebus In

6 בְּיָמָיו תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֹּן לָבֶטַח

‡ confidenter, *eſt — Dominus,cum vocabunt quod , eius nomen* hoc & ,fiducia in ‡

וְזֶה־שְּׁמוֹ אֲשֶׁר־יִקְרְאוֹ יְהוָה

‡ iuſtus noſter, ‡ veniunt, — d'xit,venientes ‡ dies ecce Ideo .noſtra iuſtitia

7 צִדְקֵנוּ׃ לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־

Viuit — qui ,Dominus Viuens : vltra dicent non & ,Dominus

יְהוָה וְלֹא־יֹאמְרוּ עוֹד חַי־יְהוָה אֲשֶׁר

.Ægypti terra è Iſrael filios fecit aſcendere

הֶעֱלָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

Sed viuit — qui & ,fecit aſcendere qui Dominus viuens Quinimo

8 כִּי אִם־חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר

,Aquilonis terra de Iſrael domus ſemen adduxit

הֵבִיא אֶת־זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹנָה

*ad aquas eiecti — habitabunt & ,illuc eos propuli quò * terris omnibus de &

וּמִכֹּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם וְיָשְׁבוּ

† terra — meum cor eſt contritum prophetas Propter .ſua humo † in

9 עַל־אַדְמָתָם׃ לַנְּבִאִים נִשְׁבַּר לִבִּי

medio mei cō mota ſunt — vir tanquam fui : mea oſſa omnia motitarunt , meo interiori in

בְּקִרְבִּי רָחֲפוּ כָּל־עַצְמוֹתַי הָיִיתִי כְּאִישׁ

‡ ſuper quem tranſiuit * idque a facie ‡ facie † ſanſtorum — ,Domini faciebus à ,vinum eum pertranſiuit ‡ vir veluti & ,ebrius

שִׁכּוֹר וּכְגֶבֶר עֲבָרוֹ יָיִן מִפְּנֵי יְהוָה

.eius ſanctitatis † verborum faciebus à &

וּמִפְּנֵי דִּבְרֵי קָדְשׁוֹ׃

‡ propter falſum iuramentū deſolata eſt paſcua — periurij faciebus à quia : terra eſt repleta adulteris Quia

10 כִּי מְנָאֲפִים מָלְאָה הָאָרֶץ כִּי־מִפְּנֵי אָלָה

fuit & ,deſerti loca amœna * aruerunt ,terra luxit

אָבְלָה הָאָרֶץ יָבְשׁוּ נְאוֹת מִדְבָּר וַתְּהִי

Recta. — :ſit non eorum fortitudo & ;malus eorum curſus

מְרוּצָתָם רָעָה וּגְבוּרָתָם לֹא־כֵן׃

† tam ‡ quam peccauerunt: — :fuerunt hypocritæ * ſacerdos etiam‡ ,propheta etiam † Quia

11 כִּי־גַם־נָבִיא גַם־כֹּהֵן חָנֵפוּ

,Dominus ait ,eorum malum inueni mea domo in etiam

גַּם־בְּבֵיתִי מָצָאתִי רָעָתָם נְאֻם־יְהוָה׃

‡ lubricum — lubricitates ‡ tanquam eis eorum via erit Idcirco

12 לָכֵן יִהְיֶה דַרְכָּם לָהֶם כַּחֲלַקְלַקּוֹת

eos ſuper adducam nam:ea in corruent &,impellentur,caligine in

בָּאֲפֵלָה יִדַּחוּ וְנָפְלוּ בָהּ כִּי־אָבִיא עֲלֵיהֶם

.Dominus ait ,eorum viſitationis annum,malum

רָעָה שְׁנַת פְּקֻדָּתָם נְאֻם־יְהוָה׃

inſulſa: — prophetauerunt:inſulſum vidi Someron prophetis in Et

13 וּבִנְבִיאֵי שֹׁמְרוֹן רָאִיתִי תִפְלָה הִנַּבְּאוּ

.Iſrael meum populum fecerunt errare &,Bahal in

בַבַּעַל וַיַּתְעוּ אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

fœda: adulteria:cōmittunt — :adulterare : turpitudinem vidi Ieruſalaim prophetis in Et

14 וּבִנְבִאֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם רָאִיתִי שַׁעֲרוּרָה נָאוֹף

,malorum manus confortauerunt & ,mendacio in ambulare * &

ambulant — וְהָלֹךְ בַּשֶּׁקֶר וְחִזְּקוּ יְדֵי מְרֵעִים

mihi fuerunt:ſua malitia à vnuſquiſque conuertantur non vt

לְבִלְתִּי־שָׁבוּ אִישׁ מֵרָעָתוֹ הָיוּ־לִי

*habitatores — .Hamorah vt,eius habitatores & ,Sedom * vt ipſi vniuerſi

כֻלָּם כִּסְדֹם וְיֹשְׁבֶיהָ כַּעֲמֹרָה׃

ad exercituum Dominus dixit ſic Propterea

15 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עַל־

† comedere facio ‡ abſinthium. & propinare faciam eis aquam fellis: — eos potabo & ,abſinthio eos cibans † ego Ecce : prophetas

הַנְּבִאִים הִנְנִי מַאֲכִיל אוֹתָם לַעֲנָה וְהִשְׁקִתִים

eſt egreſſa Ieruſalaim prophetis à nam : capitis aquam

מֵי־רֹאשׁ כִּי מֵאֵת נְבִיאֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם יָצְאָה

.terram omnem in prophanatio

חֲנֻפָּה לְכָל־הָאָרֶץ׃

‡ iniquitas — ſuper audiatis Ne:exercituum Dominus dixit, Sic

16 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אַל־תִּשְׁמְעוּ עַל־

* qui prophetant ‡ faciunt loquuntur — vaneſcere facientes ‡ :vobis prophetantium * prophetarum verba

דִּבְרֵי הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים לָכֶם מַהְבִּלִים

,Domini ore de non loquuntur ſui cordis viſionem :vos illi

הֵמָּה אֶתְכֶם חֲזוֹן לִבָּם יְדַבֵּרוּ לֹא מִפִּי יְהוָה׃

‡ Dicunt ‡ ſpernentibus — :Dominus eſt Locutus:me paruipendentibus dicendo Dicentes

17 אֹמְרִים אָמוֹר לִמְנַאֲצַי דִּבֶּר יְהוָה

dutitia — ſui cordis obſtinatione in ambulanti omni & :vobis erit Pax

שָׁלוֹם יִהְיֶה לָכֶם וְכֹל הֹלֵךְ בִּשְׁרִרוּת לִבּוֹ

.malum vos ſuper veniet Non : dixerunt

אָמְרוּ לֹא־תָבוֹא עֲלֵיכֶם רָעָה׃

Marginal Hebrew (left column): ישע, חי, יבש, תעה, רוע, שקר, חוה

quam ‡ cedris in nidificans †, Lebanon in Habitans

23 יֹשַׁבְתְּ בַּלְּבָנוֹן מְקֻנַּנְתְּ בָּאֲרָזִים מַה־

.parturientis tanquam tormen*, dolores tibi veniendo in, eris gratioſa

נֵּחַנְתְּ בְּבֹא־לָךְ חֲבָלִים חִיל כַּיֹּלֵדָה׃

eſſet ſi quia :Dominus dixit , ego Viuens

24 חַי־אָנִי נְאֻם־יְהוָה כִּי אִם־יִהְיֶה

ſuper † annulus Iehudah regis Iehoiachim filius Choniahu

כָּנְיָהוּ בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה חוֹתָם עַל־

.te euellam inde quia : mea dextera manu

יַד יְמִינִי כִּי מִשָּׁם אֶתְּקֶנְךָּ׃

manum in & ,tuam animam quærentium manum in te dabo Et

25 וּנְתַתִּיךָ בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשֶׁךָ וּבְיַד

Nebuchadreſar manū in & eorū faciebus à timens * tu quorum ‡

אֲשֶׁר־אַתָּה יָגוֹר מִפְּנֵיהֶם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר

.Chaſdim manum in & , Babel regis

מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד הַכַּשְׂדִּים׃

,te genuit quæ tuam matrem & ,te protelabo ‡ Et

26 וְהֵטַלְתִּי אֹתְךָ וְאֶת־אִמְּךָ אֲשֶׁר יְלָדַתְךָ

ibique :ibi eſtis nati non quo ‡ ,alienam terram ſuper†

עַל הָאָרֶץ אַחֶרֶת אֲשֶׁר לֹא־יֻלַּדְתֶּם שָׁם וְשָׁם

eleuantes ‡ ipſi quam* terram ad Et .moriemini

27 תָּמוּתוּ׃ וְעַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הֵם מְנַשְּׂאִים

.reuertentur non illuc ,illuc redeundum ad †. ſuam animam

אֶת־נַפְשָׁם לָשׁוּב שָׁם שָׁמָּה לֹא יָשׁוּבוּ׃

,Choniahu iſte vir eſt diſperſus minutim vilis dolor‡ Num

28 הַעֶצֶב נִבְזֶה נָפוּץ הָאִישׁ הַזֶּה כָּנְיָהוּ

,ipſe ſunt profecti Quare ‡ eo in voluntas † non ‡ vas * an

אִם־כְּלִי אֵין חֵפֶץ בּוֹ מַדּוּעַ הוּטְלוּ הוּא

non quam terram ſuper ſunt proiecti & ,eius ſemen &

וְזַרְעוֹ וְהֻשְׁלְכוּ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־

.Domini verbum audi ,terra ,terra ,Terra nouerunt

29 יָדָעוּ׃ אֶרֶץ אֶרֶץ אָרֶץ שִׁמְעִי דְּבַר־יְהוָה׃

iſtum virum Scribite : Dominus dixit Sic

30 כֹּה אָמַר יְהוָה כִּתְבוּ אֶת־הָאִישׁ הַזֶּה

nam : ſuis diebus in proſperabitur | non vitum : prole carentem

עֲרִירִי גֶּבֶר לֹא־יִצְלַח בְּיָמָיו כִּי

ſolium ſuper ſedens vir eius ſemine de proſperabitur non

לֹא יִצְלַח מִזַּרְעוֹ אִישׁ יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא

.Iehudah in vltrà dominans & , Dauid

דָוִד וּמֹשֵׁל עוֹד בִּיהוּדָה׃

CAP. XXIII. כג

pecus diſpergentibus ac perdentibus paſtoribus Væ

1 הוֹי רֹעִים מְאַבְּדִים וּמְפִצִים אֶת־צֹאן

,Dominus dixit, meæ paſcuæ

מַרְעִיתִי נְאֻם־יְהוָה׃

ad Iſrael Deus Dominus dixit ſic Ideo

2 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־

diſperſiſtis Vos : meum populum paſcentes paſtores

הָרֹעִים הָרֹעִים אֶת־עַמִּי אַתֶּם הֲפִצֹתֶם

:eas viſitaſtis non & ,eas propuliſtis ‡ atque, meum pecus*

אֶת־צֹאנִי וַתַּדִּחוּם וְלֹא פְקַדְתֶּם אֹתָם

,veſtrorum ſtudiorum malitiam vos ſuper viſitans † ego ecce

הִנְנִי פֹקֵד עֲלֵיכֶם אֶת־רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם

,Dominus dixit

נְאֻם־יְהוָה׃

omnibus de mei pecoris reſiduum * congregabo ego Et

3 וַאֲנִי אֲקַבֵּץ אֶת־שְׁאֵרִית צֹאנִי מִכֹּל

faciam redire & ,illuc eas expuli quò ,terris

הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר־הִדַּחְתִּי אֹתָם שָׁם וַהֲשִׁבֹתִי

.multiplicabuntur & ,creſcent & ‡ ſua habitacula ad eas

אֶתְהֶן עַל־נְוֵהֶן וּפָרוּ וְרָבוּ׃

non & :eas paſcent & ,paſtores eas ſuper ſuſcitabo Et

4 וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיהֶם רֹעִים וְרָעוּם וְלֹא־

effatum*, deficient neque ,conſternabuntur neque, vltra timebunt

יִירְאוּ עוֹד וְלֹא־יֵחַתּוּ וְלֹא יִפָּקֵדוּ נְאֻם־

,Dominus dixit ,venientes ‡ dies Ecce .Domini

5 יְהוָה׃ הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה

,rex regnabit & ,iuſtum germen Dauid ipſi ſuſcitabo &

וַהֲקִמֹתִי לְדָוִד צֶמַח צַדִּיק וּמָלַךְ מֶלֶךְ

.terra in iuſtitiam & iudicium faciet & ,aget intelligenter ‡ &

וְהִשְׂכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ׃

Right margin: ‡ Quæ habitas † nidificas; יתיר; cūm veneriut *dolor; חנן; ‡ Viuo † in; נתק; ‡ eorum à * times faciē; ‡ proiicere faciam; טול; † ad ‡ in qua; *ad ‡ eleuant; † vt conuertātur; ‡ vt ſculptile contemptibile contritus *vt ‡ cōtritum, in quo † eſt; כלה; orbum; * qui ‡ felix erit; qui perdunt diſpergūntque pecudes; רעה; פוץ; qui paſcunt; * pecudes meas, ‡ eiecistis; נדח; † viſito ‡ operum; * reliquias pecudum mearū; ‡ ad quas eieci; נדח שוב; פרה; קום רעה; † formidabunt; חתת; * dixit Dominus. ‡ venientes; בוא; ‡ proſperabitur.

*si te interrogauerit eum * Et .Dominus dixit ,huic

33 הַזֶּה נְאֻם־יְהוָה׃ וְכִי־יִשְׁאָלְךָ

‡Quæ est prophetia — Quod ‡ : dicendo ,sacerdos vel ,propheta vel ,iste populus

הָעָם הַזֶּה אוֹ־הַנָּבִיא אוֹ־כֹהֵן לֵאמֹר מַה־

†Quæ prophetia? — ? onus Quod ‡ : eos ad dices & ? Domini onus

a מַשָּׂא יְהוָה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־מַה־מַשָּׂא — a נָשָׂא

.Dominus dicit ,vos derelinquam &

וְנָטַשְׁתִּי אֶתְכֶם נְאֻם־יְהוָה׃

: dixerit qui ,populus & ,sacerdos & ,propheta Et

34 וְהַנָּבִיא וְהַכֹּהֵן וְהָעָם אֲשֶׁר יֹאמַר

Prophetia — super & ,illum virum super visitabo & Domini Onus

מַשָּׂא יְהוָה וּפָקַדְתִּי עַל־הָאִישׁ הַהוּא וְעַל־

amicum — ,suum socium ad vnusquisque dicetis Sic .eius domum

35 בֵּיתוֹ׃ כֹּה תֹאמְרוּ אִישׁ עַל רֵעֵהוּ

,Dominus respondit Quid : suum fratrem ad vnusquisque &

וְאִישׁ אֶל־אָחִיו מֶה־עָנָה יְהוָה

?Dominus est locutus quid &

וּמַה־דִּבֶּר יְהוָה׃

†prophetia ‡memorabitur ‡vos — onus † quia : vltrà memorabitis ‡ non Domini onus † Et

36 וּמַשָּׂא יְהוָה לֹא תִזְכְּרוּ־עוֹד כִּי הַמַּשָּׂא

verba peruertistis ‡ & ;suum verbum vnicuique erit

יִהְיֶה לְאִישׁ דְּבָרוֹ וַהֲפַכְתֶּם אֶת־דִּבְרֵי

.nostri Dei exercituum Domini ,viuentis Dei

b חַיִּים יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵינוּ׃ אֱלֹהִים — b חָיָה

tibi respondit Quid : prophetam ad dices Sic

37 כֹּה תֹאמַר אֶל־הַנָּבִיא מֶה־ c עָנָךְ — c עָנָה

;Dominus est locutus quid & : Dominus

יְהוָה וּמַה־דִּבֶּר יְהוָה׃

prophetiam — dixit sic Propterea ? dicetis Domini onus num Et

38 וְאִם־מַשָּׂא יְהוָה תֹּאמֵרוּ לָכֵן כֹּה אָמַר

†Quia dixistis *Prophetia — Onus * ,istud verbum vos dicere Propter † : Dominus

יְהוָה יַעַן אֲמָרְכֶם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מַשָּׂא

dicatis Non : dicendo vos ad misi & ,Domini

יְהוָה וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם לֵאמֹר לֹא תֹאמְרוּ

prophetiam — obliuiscar & ego ecce Propterea .Domini onus

39 מַשָּׂא יְהוָה׃ לָכֵן הִנְנִי d וְנָשִׁיתִי — d נָשָׁה

*euellam — ,ciuitatem & ,vos deseram * & ,obliuiscendo vestri

אֶתְכֶם נָשֹׁא וְנָטַשְׁתִּי אֶתְכֶם וְאֶת־הָעִיר

‡à facie mea. — .meis faciebus desuper ‡ vestris patribus & ,vobis dedi quam

אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם מֵעַל פָּנָי׃

†sempiternū, ‡sempiternā, — ignominiam & ,seculi † opprobrium vos super dabo Et

40 וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם חֶרְפַּת עוֹלָם e וּכְלִמּוּת — e כָּלַם

.tradetur obliuioni non quæ ,seculi ‡

עוֹלָם אֲשֶׁר לֹא תִשָּׁכֵחַ׃

CAP. XXIIII. כד

canistra duo ecce & ,Dominus ,me fecit Videre

1 הִרְאַנִי יְהוָה וְהִנֵּה שְׁנֵי דּוּדָאֵי

*postquam — post * ,Domini templum ante parata ficuum

f יָעַד — תְּאֵנִים f מוּעָדִים לִפְנֵי הֵיכַל יְהוָה אַחֲרֵי

transmigrare | fecit †rex — Iechoniahu Babel regem * Nebuchadrezar transferre

g גָּלָה — g הַגְלוֹת נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־יְכָנְיָהוּ

principes & ,Iehudah regem Iehoiachim filium

בֶּן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרֵי

|artifices, ‡inclusores — ,Ierusalaim de inclusorem ‡ & ,artificem | & ,Iehudah

יְהוּדָה וְאֶת־הֶחָרָשׁ וְאֶת־הַמַּסְגֵּר מִירוּשָׁלַםִ

†in — .Babel † eos adduxit &

h בּוֹא — h וַיְבִאֵם בָּבֶל׃

‡habebat — ficus sicut ,valde bonas ficus ‡ vnum Canistrum

2 הַדּוּד אֶחָד תְּאֵנִים טֹבוֹת מְאֹד כִּתְאֵנֵי

*alterum habebat — quæ ,valde malas ficus vnum * canistrum & : præcoquas

הַבַּכֻּרוֹת וְהַדּוּד אֶחָד תְּאֵנִים i רָעוֹת מְאֹד אֲשֶׁר — i רוּעַ

‡poterant comedi †vides — .malitiam propter comedentur ‡ non

לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃

videns † tu Quid : me ad Dominus dixit Et

3 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מָה־אַתָּה רֹאֶה

bonas ,bonas ficus : Ficus : dixi Et ?Irmeiahu

יִרְמְיָהוּ וָאֹמַר תְּאֵנִים הַתְּאֵנִים הַטֹּבוֹת טֹבוֹת

‡possūt comedi — comedentur | non quæ ,valde malas ,malas & ,valde

k רוּעַ — מְאֹד k וְהָרָעוֹת רָעוֹת מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה

.malitiam propter

מֵרֹעַ׃

audiuit &,vidit & ,Domini secreto in stetit quis Etenim

18 כִּי מִי עָמַד בְּסוֹד יְהוָה וְיֵרֶא וְיִשְׁמַע

? audiuit & ,eius verbo attendit quis ? eius verbum

אֶת־דְּבָרוֹ מִי־הִקְשִׁיב דְּבָרוֹ וַיִּשְׁמָע׃

cum furore — turbo &, egredietur excandescentia Domini turbo Ecce

19 הִנֵּה ׀ סַעֲרַת יְהוָה חֵמָה יָצְאָה וְסַעַר

cadens, ‡cadet. — .manebit ,‡ impiorum caput super ,imminens

מִתְחוֹלֵל עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יָחוּל׃

†furor ‡donec faciat — ,ipsum faciendum ad vsque ‡ Domini nasus † reuertetur Non

20 לֹא יָשׁוּב אַף יְהוָה עַד־a עֲשֹׂתוֹ

donec statuat — nouissimo in : sui cordis cogitationes ipsum statuendum ad vsque &

a עָשָׂה b קוּם c זמם *re — וְעַד־b הֲקִימוֹ c מְזִמּוֹת לִבּוֹ בְּאַחֲרִית

intelligentiam * ea in intelligetis dierum

הַיָּמִים תִּתְבּוֹנְנוּ בָהּ בִּינָה׃

non : cucurrerunt ipsi & ,prophetas misi Non

d רָצָה — 21 לֹא־שָׁלַחְתִּי אֶת־הַנְּבִאִים וְהֵם d רָצוּ לֹא־

.prophetabant ipsi & ,eos ad suum locutus

דִבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְהֵם נִבָּאוּ׃

mea verba fecissent audire &,‡meo secreto in stetissent si Et

22 וְאִם־עָמְדוּ בְּסוֹדִי וְיַשְׁמִעוּ דְבָרַי

,mala sua via à eos fecissent auerti & , meum populum

e שׁוּב — אֶת־עַמִּי e וִישִׁבוּם מִדַּרְכָּם הָרָע

‡operum — propinquo de Deus Nunquid .eorum studiorum ‡ malitia à &

23 וּמֵרֹעַ מַעַלְלֵיהֶם׃ הַאֱלֹהֵי מִקָּרֹב

*sum, — ? longinquo de Deus non &, Dominus dixit ,*ego

אָנִי נְאֻם־יְהוָה וְלֹא אֱלֹהֵי מֵרָחֹק׃

non ego & ,occultis in quispiam se occultabit Num

24 אִם־יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא־

& cælos Nonne ? Dominus dixit ,eum videbo

f רָאָה impleo, — f אֶרְאֶנּוּ נְאֻם־יְהוָה הֲלוֹא אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־

?Dominus dixit ,implens ego terram

הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא נְאֻם־יְהוָה׃

prophetantes prophetæ dixerunt quæ Audiui

25 שָׁמַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר־אָמְרוּ הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים

.somniaui ,Somniaui : dicendo ,mendacium meo nomine in

בִּשְׁמִי שֶׁקֶר לֵאמֹר חָלַמְתִּי חָלָמְתִּי׃

prophetantium prophetarum corde in est nunquid ;Vsquequo

26 עַד־מָתַי הֲיֵשׁ בְּלֵב הַנְּבִאִים נִבְּאֵי

prophetantiū dolum — ?sui cordis doli vatum & ,mendacium

g רָמָה — הַשָּׁקֶר וּנְבִיאֵי g תַּרְמִת לִבָּם׃

‡Qui cogitant vt obliuisci faciant — ;meum populum faciendum obliuisci ad Cogitantium |

27 הַחֹשְׁבִים לְהַשְׁכִּיחַ אֶת־עַמִּי

‡narrant †amico — suo socio ‡ vnusquisq; narrabunt ‡ quæ ,suis somniis in mei nominis

שְׁמִי בַּחֲלוֹמֹתָם אֲשֶׁר יְסַפְּרוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ

|propter — .Bahal in | mei nominis eorum patres sunt obliti sicut

כַּאֲשֶׁר שָׁכְחוּ אֲבוֹתָם אֶת־שְׁמִי בַּבָּעַל׃

* cum ‡ est — ,somnium narret ,somnium eo cum ‡ quo * Propheta

28 הַנָּבִיא אֲשֶׁר־אִתּוֹ חֲלוֹם יְסַפֵּר חֲלוֹם

†cum ‡est — meum verbum loquatur ,eo cum meum verbum ‡ quo † &

וַאֲשֶׁר דְּבָרִי אִתּוֹ יְדַבֵּר דְּבָרִי

verè ‡ad triticum, — ?Dominus dixit ,tritico cum ‡ paleæ quid veritate

h אָמַן — h אֱמֶת מַה־לַתֶּבֶן אֶת־הַבָּר נְאֻם יְהוָה׃

‖est — dixit,ignis tanquam meum verbum | sic Nonne

29 הֲלוֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם־

|conteret — .petram disperget contritam ‖ malleus veluti & ,Dominus

יְהוָה וּכְפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע׃

,Dominus ait ,prophetas ad ego ecce Propterea

30 לָכֵן הִנְנִי עַל־הַנְּבִאִים נְאֻם־יְהוָה

qui furantur ‡ab amico — .suo socio cum à ‡ vnusquisque,mea verba furantes

מְגַנְּבֵי דְבָרַי אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ׃

†qui lenificāt — vsurpantibus ! ,Dominus ait ,prophetas ad ego Ecce

31 הִנְנִי עַל־הַנְּבִיאִם נְאֻם־יְהוָה הַלֹּקְחִים

*dicunt: — .dicit : dixere * & ,suam linguam

i נָאַם ‡mendacium, — לְשׁוֹנָם i וַיִּנְאֲמוּ נְאֻם׃

ait ,sassicatū ‡ somnia prophetantes ad ego Ecce

32 הִנְנִי עַל־נִבְּאֵי חֲלֹמוֹת שֶׁקֶר נְאֻם־

meum populum fecerunt errare & ,ea narrauerunt & ,Dominus

k תָּעָה — יְהוָה וַיְסַפְּרוּם k וַיַּתְעוּ אֶת־עַמִּי

blanditiis suis — ,eos misi non ego & : sua leuitate in & ,suis mendaciis in

בְּשִׁקְרֵיהֶם וּבְפַחֲזוּתָם וְאָנֹכִי לֹא־שְׁלַחְתִּים

populo profuerunt non proficiendo & ,eis præcepi nec

l צָוָה m יָעַל — וְלֹא l צִוִּיתִים m וְהוֹעֵיל לֹא־יוֹעִילוּ לָעָם־

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit, Et
4 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
ficus Sicut ,Israel ,Deus Dominus dixit Sic
5 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּתְּאֵנִים
transmigrationem faciam cognoscere sic ,hæ bonæ
הַטֹּבוֹת הָאֵלֶּה כֵּן אַכִּיר אֶת־גָּלוּת
terram * isto loco de emisi quam ,Iehudah
יְהוּדָה אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶרֶץ
eos super meum oculum ponam Et .bonum in Chaldim
6 כַּשְׂדִּים לְטוֹבָה׃ וְשַׂמְתִּי עֵינִי עֲלֵיהֶם
,eos ædificabo & ;hanc terram in eos reducam & ,bonum in
לְטוֹבָה וַהֲשִׁבֹתִים עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וּבְנִיתִים
.euellam non & ,eos plantabo & : destruam non &
וְלֹא אֶהֱרֹס וּנְטַעְתִּים וְלֹא אֶתּוֹשׁ׃
ego ‡ quòd ,me sciendum ad † cor eis dabo Et
7 וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב לָדַעַת אֹתִי כִּי אֲנִי
eis ero ego & ,populum in mihi erunt & ,Dominus
יְהוָה וְהָיוּ־לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם
.suo corde toto in me ad reuertentur quia :Deum in
לֵאלֹהִים כִּי־יָשֻׁבוּ אֵלַי בְּכָל־לִבָּם׃
comedentur non quæ ,malæ ficus sicut Et
8 וְכַתְּאֵנִים הָרָעוֹת אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה
dabo Sic :Dominus dixit sic quia malitiam propter
מֵרֹעַ כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה כֵּן אֶתֵּן אֶת־
& ,eius principes & ,Iehudah regem Sidchiiahu
צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרָיו וְאֵת
habitantes ‡ & ,hac vrbe in remanentes * ,Ierusalaim residuum
שְׁאֵרִית יְרוּשָׁלַםִ הַנִּשְׁאָרִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְהַיֹּשְׁבִים
,commotionem in eos dabo Et .Ægypti terra in
9 בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וּנְתַתִּים לְזַוָעָה
,opprobrium in ;terræ regnis omnibus ,malum in
לְרָעָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ לְחֶרְפָּה
omnibus in maledictionem & ,dicterium ‖ in ,parabolam in &
וּלְמָשָׁל לִשְׁנִינָה וְלִקְלָלָה בְּכָל־
.illuc eos expuli quò * locis
הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר־אַדִּיחֵם שָׁם׃
& ,famem ,gladium ,eis in mittam Et
10 וְשִׁלַּחְתִּי בָם אֶת־הַחֶרֶב אֶת־הָרָעָב וְאֶת־
dedi quam ,humo desuper eos consumere ad vsque, pestem
הַדָּבֶר עַד־תֻּמָּם מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתִּי
.eorum patribus & ,eis
לָהֶם וְלַאֲבוֹתֵיהֶם׃

Marginal notes: [a] גֹּלֶה * in — [b] שׂוּם — [c] שׁוּב — [d] בָּנָה — [e] נָתַשׁ † vt sciant ‡ sum — [f] יָדַע — possunt comedi — [g] שׁוּר * qui remanserunt ‡ qui habitant — [h] זוּעַ לְזַוָעָה ק ‖ prouerbium, * ad quæ eieci — [i] נָדַח — donec consumantur ipsi è terra, — [k] תָּמַם

CAP. XXV. כה

omnem super Irmeiahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה עַל־יִרְמְיָהוּ עַל־כָּל־
filij Iehoiachim quarto anno in ,Iehudah populum
עַם יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרְבִעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן־
primus annus * ipse ,Iehudah regis Iosiiahu
יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הִיא הַשָּׁנָה הָרִאשֹׁנִית
est locutus Quod ,Babel regis Nebuchadresar
לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃ אֲשֶׁר דִּבֶּר
ad & ,Iehudah populum omnem ad propheta Irmeiahu
2 יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא עַל־כָּל־עַם יְהוּדָה וְאֶל
:dicendo ,Ierusalaim habitatores vniuersos
כָּל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ לֵאמֹר׃
Amon filij Iosiiahu anno decimo tertio A
3 מִן־שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיֹאשִׁיָּהוּ בֶן־אָמוֹן
tertio iam ,hanc diem ad vsque & ,Iehudah regis
מֶלֶךְ יְהוּדָה וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה זֶה שָׁלֹשׁ
,me ad Domini verbum fuit anno vigesimo &
וְעֶשְׂרִים שָׁנָה הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלָי
non & ,loquendo & ,surgendo manè ,vos ad sum locutus &
וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם אַשְׁכֵּים וְדַבֵּר וְלֹא
omnes vos ad Dominus misit Et .audistis
4 שְׁמַעְתֶּם׃ וְשָׁלַח יְהוָה אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־
non & ,mittendo & ,surgendo manè ,prophetas suos seruos
עֲבָדָיו הַנְּבִאִים הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא
.audiendum ad vestram aurem inclinastis neque ,audistis
שְׁמַעְתֶּם וְלֹא־הִטִּיתֶם אֶת־אָזְנְכֶם לִשְׁמֹעַ׃
,mala sua via à quisque nunc Reuertemini :dicendum Ad
5 לֵאמֹר שׁוּבוּ־נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה

Marginal notes: * est — [l] נָטָה Vt diceretis: — [m] שׁוּב

humum] super habitabitis & , vestrorum studiorum malitia à &
וּמֵרֹעַ מַעַלְלֵיכֶם וּשְׁבוּ עַל־הָאֲדָמָה
à ,vestris patribus & ,vobis Dominus dedit quam
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם לְמִן־
.seculum in vsque & ,seculo
עוֹלָם וְעַד־עוֹלָם׃
alienos Deos post ambuletis ne Et
6 וְאַל־תֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים
faciatis irasci ne & :eis vos incuruetis & ,eis seruiendum ad
לְעָבְדָם וּלְהִשְׁתַּחֲוֺת לָהֶם וְלֹא־תַכְעִיסוּ
malefaciam non & ,vestrarum manuum facto in ‖ me
אוֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם וְלֹא אָרַע
,Dominus dixit ,me ad audiuistis non Et .vobis
7 לָכֶם׃ וְלֹא־שְׁמַעְתֶּם אֵלַי נְאֻם־יְהוָה
malum in vestrarum manuum opere in † me faceretis irasci vt
לְמַעַן הַכְעִסוּנִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם לְרַע
:exercituum Dominus dixit sic Propterea .vobis
8 לָכֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
.mea verba audiuistis non quòd eo Pro
יַעַן אֲשֶׁר לֹא־שְׁמַעְתֶּם אֶת־דְּבָרָי׃
familias † vniuersas assumam & ,mittens ego Ecce
9 הִנְנִי שֹׁלֵחַ וְלָקַחְתִּי אֶת־כָּל־מִשְׁפְּחוֹת
regem Nebuchadresar ad & ,Dominus ait ,Aquilonis
צָפוֹן נְאֻם־יְהוָה וְאֶל־נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־
,istam terram ad eos adducam & ,meum seruum Babel
בָּבֶל עַבְדִּי וַהֲבִאֹתִים עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת
:circum ‡ istas gentes † omnes ad & ,eius habitatores ad &
וְעַל־יֹשְׁבֶיהָ וְעַל כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה סָבִיב
,sibilum in & ,stuporem in eos ponam & ,eos internecione delebo ‖ &
וְהַחֲרַמְתִּים וְשַׂמְתִּים לְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה
.seculi * solitudines in &
וּלְחָרְבוֹת עוֹלָם׃
,lætitiæ vocem & ,gaudij vocem eis ex perdere faciam Et
10 וְהַאֲבַדְתִּי מֵהֶם קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה
lumen & , molarum vocem ,sponsæ vocem & ,sponsi vocem
קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה קוֹל רֵחַיִם וְאוֹר
,solitudinem in hæc terra vniuersa erit Et .lucernæ
11 נֵר׃ וְהָיְתָה כָּל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְחָרְבָּה
Babel regi istæ gentes seruient &, stuporem in
לְשַׁמָּה וְעָבְדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל
septuaginta implere secundum erit Et .annis septuaginta
12 שִׁבְעִים שָׁנָה׃ וְהָיָה כִמְלֹאות שִׁבְעִים
,ipsam gentem super & ,Babel regem super visitabo ,annos ‡
שָׁנָה אֶפְקֹד עַל־מֶלֶךְ־בָּבֶל וְעַל־הַגּוֹי הַהוּא
terram super & ,eorum iniquitatem ,Dominus dixit
נְאֻם־יְהוָה אֶת־עֲוֺנָם וְעַל־אֶרֶץ
seculi * solitudines in illam ponam & .Chasdim
כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתִּי אֹתוֹ לְשִׁמְמוֹת עוֹלָם׃
omnia ipsam terram super adducam Et
13 וְהֵבֵאוֹתִי עַל־הָאָרֶץ הַהִיא אֶת־כָּל־
‡ scriptum † omne ; eam super ‡ sum locutus quæ mea verba
דְּבָרַי אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי עָלֶיהָ אֵת כָּל־הַכָּתוּב
omnes aduersum Irmeiahu prophetauit quod ,hoc libro in
בַּסֵּפֶר הַזֶּה אֲשֶׁר־נִבָּא יִרְמְיָהוּ עַל־כָּל־
gentibus ipsis * etiam eis in seruiere ‡ Quia .gentes
14 הַגּוֹיִם׃ כִּי עָבְדוּ־בָם גַּם־הֵמָּה גּוֹיִם
,eorū opus secundū eis reddam & ,magnis regibus † & ,multæ
רַבִּים וּמְלָכִים גְּדוֹלִים וְשִׁלַּמְתִּי לָהֶם כְּפָעֳלָם
.eorum manuum opus iuxta &
וּכְמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם׃
: me ad Israel Deus Dominus dixit sic Quia
15 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵלַי
,mea manu de ,huius furoris vini calicem Sume
קַח אֶת־כּוֹס הַיַּיִן הַחֵמָה הַזֹּאת מִיָּדִי
ego quas ‡ gentibus omnibus illum facies propinare &
וְהִשְׁקִיתָה אֹתוֹ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָנֹכִי
.eos ad te mittens *
שֹׁלֵחַ אוֹתְךָ אֲלֵיהֶם׃
,gladij faciebus † à insanient & ,commouebuntur ‡ & ,bibent Et
16 וְשָׁתוּ וְהִתְגֹּעֲשׁוּ וְהִתְהֹלָלוּ מִפְּנֵי הַחֶרֶב
.eos inter mittens ‡ ego quem
אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ בֵּינֹתָם׃

Marginal notes: operum ‖ terram — [a] יָשַׁב — [b] יָלַךְ vt seruiatis — [c] שָׁחָה — ‖ propter opus — obtemperastis mihi, — † propter opus — יָתִיר — paruistis verbis meis. — mittam. † cogitationes — [d] בּוֹא † nationes ‡ in circuitu: — ‖ interficere faciam — [e] שׂוּם * sempiternas. — [f] שׂוּשׂ — [g] כָּלָה — שָׁמַם — eum impleti fuerint — ‡ anni, — [h] עָוָה * sempiternas. — [i] שׂוּם — [k] בּוֹא — יָתִיר ‡ contra † quod ‡ est — ‡ facient * ipsæ gentes multæ, † reges magni, — [l] לָקַח — ‡ ad — [n] שָׁקָה * mitto — ‡ trement † facie — [o] שָׁתָה ‡ mitto

17 feci propinare &, Domini manu de calicem accepi Et
ואקח את-הכוס מיד יהוה ואשקה
.eas ad Dominus me misit quas * ,gentibus omnibus
את-כל-הגוים אשר-שלחני יהוה אלהם:
18 & ,Iehudah ciuitatibus & ,Ierusalaim $
את-ירושלם ואת-ערי יהודה ואת-
,solitudinem in eas dandum ad, eius principibus & ,eius regibus
מלכיה ואת-ᵃשריה ᵇלתת אתם לחרבה
diem secundum maledictionem in & , sibilum in ,stuporem in
לשמה לשרקה ולקללה כיום
19 ,eius seruis & ,Ægypti regi Parhoh .hanc
הזה: את-פרעה מלך-מצרים ואת-עבדיו
.eius populo omni & ,eius principibus &
ואת-שריו ואת-כל-עמו:
20 terræ regibus omnibus & ,mistellanea vniuersa Et
ואת כל-הערב ואת כל-מלכי ארץ
& ,Pelistim terræ regibus omnibus & ,Hus
העוץ ואת כל-מלכי ארץ פלשתים ואת-
residuo & ,Hecron & ,Hazzah & ,Aschelon
אשקלון ואת-עזה ואת-עקרון ואת שארית
21 filiis & ,Moab & ,Edom .Asdod
אשדוד: את-אדום ואת-מואב ואת-בני
22 vniuersis & ,Sor regibus omnibus Et Hammon
עמון: ואת כל-מלכי צר ואת כל-
.mare trans in ‡ qui insulæ * regibus & ,Sidon regibus
מלכי צידון ואת מלכי ᶜהאי אשר בעבר הים:
23 vniuersis & ? Buz & ,Tema & ,Dedan
את-דדן ואת-תימא ואת-בוז ואת כל-
24 ,Harabiæ regibus cunctis Et .‡anguli extremificatiᶦ†
קצוצי פאה: ואת כל-מלכי ערב
.deserto in habitantibus Occidentis ‖regibus omnibus & *
ואת כל-מלכי הערב השכנים במדבר:
25 regibus vniuersis & , Zimiri regibus cunctis Et
ואת כל-מלכי זמרי ואת כל-מלכי
26 cunctis Et ,Madai regibus omnibus & , Helam
עילם ואת כל-מלכי מדי: ואת כל-
ad viro remotis & ,propinquis Aquilonis regibus
מלכי הצפון הקרבים והרחקים איש אל-
super * quæ, terræ regnis omnibus & ,suum fratrem
אחיו ואת כל-הממלכות הארץ אשר על-
.eos post bibet Sesach rex & : humi faciebus
פני האדמה ומלך ששך ישתה אחריהם:
27 exercituum Dominus dixit Sic : eos ad dices Et
ואמרת אליהם כה-אמר יהוה צבאות
.cadite & ,vomite & ,inebriamini &, Bibite :Israel Deus
אלהי ישראל שתו ושכרו ᵈוקיו ונפלו
mittens ‡ ego quem gladij faciebus † à ,resurgatis non &
ולא תקומו מפני החרב אשר אנכי שלח
28 calicem accipere tenuerint cùm* ,erit Et .vos inter
ביניכם: והיה כי ימאנו לקחת-הכוס
dixit Sic :eos ad dices &, bibendum ad $, tua manu de
מידך ᵉלשתות ואמרת אליהם כה אמר
.bibetis Bibendo : exercituum Dominus
יהוה צבאות שתו תשתו:
29 meum nomen est inuocatum quam ciuitate in † ecce Quia
כי הנה בעיר אשר-נקרא שמי
essendo mundi * vos & ,malefacere incipiens ‡ ego eam super
עליה אנכי ᶠמחל להרע ואתם ᵍהנקה
vocans ‖ego gladium nam :innoxij eritis Non ?eritis innoxij
תנקו לא תנקו כי חרב אני קרא
.exercituum Dominus dixit ,terræ habitatores omnes super
על-כל-ישבי הארץ נאם יהוה צבאות:
30 verba omnia eos ad Prophetabis tu Et
ואתה תנבא אליהם את כל-הדברים
,rugiet excelso de Dominus :illos ad dices & :hæc
האלה ואמרת אליהם יהוה ממרום ישאג
Rugiendo ,suam vocem dabit suæ sanctitatis habitaculo de &
וממעון קדשו יתן קולו שאג
calcantium veluti celeusma , suum habitaculum super rugiet
ישאג על-נוהו הידד כדרכים
.terræ habitatores omnes ad resonabit
יענה אל כל-ישבי הארץ:

*ad
$Nempe
vt ponerem
ᵃשור ᵇנתן
*quoque
omnibus populis mistis,
*insularum
$sunt
ᶜאי
†terminis
‡mundi.
*hoc est
‖Harabiæ ;qui habitant
alteris ab alteris.
*sunt
superficie terræ,
ᵈקאה
†facie
‡mitto
*si
$vt bibant,
ᵉשתה
†ciuitati super
‡incipio
*penitus
ᶠחלל ᵍנקה
‖voco
*super
sancto suo
concinetur omnibus habitatoribus

31 lu * quia : terræ extremum ad vsque sonitus Venit
בא שאון עד-קצה הארץ כי ᵃריב
?carni omni ipse iudicio contendens $, gentibus cum Domino
ליהוה בגוים נשפט הוא לכל-בשר
.Dominus dixit gladio eos tradet impios
הרשעים נתנם לחרב נאם-יהוה:
32 malum Ecce :exercituum Dominus dixit Sic
כה אמר יהוה צבאות הנה רעה
suscitabitur magnus turbo & : gentem in gente à egrediens
יצאת מגוי אל-גוי וסער גדול יעור
.terræ lateribus à
מירכתי-ארץ:
33 extremo ab illa die in Domini *interfecti erunt Et
ᵇוהיו חללי יהוה ביום ההוא מקצה
nec ,plangentur Non .terræ extremum ad vsque & ,terræ
הארץ ועד-קצה הארץ לא יספדו ולא
humi faciebus super fimum in, sepelientur neque, colligentur
יאספו ולא יקברו לדמן על-פני האדמה
34 ,clamate & ,pastores Vlulate .erunt
יהיו: ᶜהילילו הרעים וזעקו
sunt completi quia : pecorũ insignes cinere* vos inuoluite &
והתפלשו אדירי הצאן כי-מלאו
cadetis & ,vestræ dispersiones ‖ & , $ iugulandum ad , vestri dies
ימיכם לטבוח ותפוצותיכם ונפלתם
35 .pastoribus à fuga peribit Et .desiderij † vas veluti
ככלי חמדה: ואבד מנוס מן-הרעים
36 clamoris Vox .pecoris insignioribus ‡ ab euasio &
ופליטה מאדירי הצאן: קול צעקת
vastauit quia : pecoris eximiorum * vlulatus & ,pastorum
הרעים ויללת אדירי הצאן כי-שדד
.eorum pascuum Dominus
יהוה את-ᵈמרעיתם:
37 nasi iræ faciebus à ,pacis habitacula ‡ sunt succisa Et
ᵉונדמו נאות השלום מפני-חרון אף-
38 suum latibulum *leunculus tanquam Dereliquit .Domini
יהוה: עזב ככפיר ᶠסכו
iræ faciebus à $, desolationem in eorum terra fuit quia
כי-היתה ארצם ᵍלשמה מפני ʰחרון
.eius nasi iræ faciebus à &, depopulatoris
היונה ומפני חרון אפו:

CAP. XXVI. כו

1 Iosiiahu filij Iehoiachim regni principio In
בראשית ממלכות יהויקים בן-יאשיהו
,Domino à istud verbum fuit ,Iehudah regis
מלך יהודה היה הדבר הזה מאת יהוה
2 atrio in Sta :Dominus dixit Sic dicendum ad †
לאמר: כה אמר יהוה עמד בחצר
.Iehudah ciuitates omnes ad loquêris ‖& , Domini domus
בית-יהוה ודברת על-כל-ערי יהודה
vniuersa ,Domini domo se incuruandum ad venientes ‡
הבאים ⁱלהשתחות בית יהוה את כל-
,eos ad loquendum ad * ,tibi præcepi quæ verba
הדברים אשר ᵏצויתיך לדבר אליהם
3 conuertantur & ,audiant fortè Si .verbum diminuas † ne
אל-תגרע דבר: אולי ישמעו ˡוישבו
,malum ad ‡ me pœniteat & .mala sua via à vnusquisque
איש מדרכו הרעה ונחמתי אל-הרעה
malitiam propter ,eis facere cogitans * ego quod
אשר אנכי חשב ᵐלעשות להם מפני רע
4 dixit Sic :eos ad dices Et .eorum studiorum $
מעלליהם: ואמרת אליהם כה אמר
,mea lege in ambulandum ad me ad audieritis † non Si : Dominus
יהוה אם-לא תשמעו אלי ⁿללכת בתורתי
vestras facies ad ‡ dedi quam
אשר ᵒנתתי לפניכם:
5 ,prophetarum meorum seruorum verbis super audiendum Ad ‖
לשמע על-דברי עבדי הנביאים
,mittendo &, surgendo manè & ,vos ad mittens † ego quos
אשר אנכי שלח אליכם והשכם ושלח
.audiuistis non &
ולא שמעתם:

judicium est
ᵃריב
*iudex est omnis carnis
egredietur
*à Domino
ᵇהיה
veluti sterquilinium in superficie
ᶜילל
*puluere maiores pecudũ:
$alter alterũ,
‖cõpletæ sunt
†desiderabile.
‡maioribus pecudum.
pascua
ᵈרעה
‡pascua pacifica, propter iram furoris
*tabernaculũ
ᵉדמם ᶠסכך
$propter irã inimici opprimẽtis, & iram furoris.
ᵍשמם
ʰחרה
†vt diceret?
‖loquere
‡de quibus veniunt *in
ⁱשחה
*vt loquaris
ᵏצוה
†prohibeas
ˡשוב
‡mali,
*cogito
ᵐעשה
$operum
†parueritis mihi, vt ambuletis
ⁿהלך
‡coram vobis
ᵒנתן
‖Vt obtemperetis
$mitto
paruistis.

vrbem & ,Siloh sicut istam domum dabo Et
6 וְנָתַתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כְּשִׁלֹה וְאֶת־הָעִיר
.terræ gentibus cunctis maledictionem in dabo hane
הַזֹּאתָה אֶתֵּן לִקְלָלָה לְכֹל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃ הזאת מ
populus omnis & ,prophetæ & sacerdotes audierunt Et
7 וַיִּשְׁמְעוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִאִים וְכָל־הָעָם
domo in hac verba loquentem Irmeiahu
אֶת־יִרְמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּבֵית
loqui Irmeiahu *consummare secundum* fuit Et .Domini — cùm consummasset
8 יְהוָה׃ וַיְהִי [a] כְּכַלּוֹת יִרְמְיָהוּ לְדַבֵּר — [a] כַּלֹּת
omnem ad *loqui* ‡ Dominus præceperat quæ omnia — ‡ vt loqueretur
אֵת כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לְדַבֵּר אֶל־כָּל־
,prophetæ & ,sacerdotes eum apprehenderunt & ,populum
הָעָם וַיִּתְפְּשׂוּ אֹתוֹ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִאִים
.morieris Moriendo ;dicendo ,populus omnis &
וְכָל־הָעָם לֵאמֹר מוֹת תָּמוּת׃
dicendo .Domini nomine in prophetasti Quare
9 מַדּוּעַ [b] נִבֵּיתָ בְשֵׁם־יְהוָה לֵאמֹר — [b] נִבֵּא
desolabitur ista vrbs & ,ista domus erit Siloh sicut
כְּשִׁלוֹ יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה וְהָעִיר הַזֹּאת תֶּחֱרַב
aduersus populus omnis est congregatus & ; *habitatore non à* — vt non sit habitator
מֵאֵין יוֹשֵׁב וַיִּקָּהֵל כָּל־הָעָם אֶל־
principes audierunt Et .Domini domo in Irmeiahu
10 יִרְמְיָהוּ בְּבֵית יְהוָה׃ וַיִּשְׁמְעוּ [c] שָׂרֵי — [c] שׁוּר
domo de ascenderunt & ,hæc verba Iehudah
יְהוּדָה אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה [d] וַיַּעֲלוּ מִבֵּית — [d] עָלָה *in
portæ ostio in sederunt & : Domini domum * regis
הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה וַיֵּשְׁבוּ בְּפֶתַח שַׁעַר־
prophetæ & sacerdotes dixerunt Et .nouæ Domini
11 יְהוָה הֶחָדָשׁ׃ וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִאִים
Iudicium :dicendo ,populum omnem ad & ,principes ad
אֶל־הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר מִשְׁפַּט־
,istam ciuitatem contra prophetauit quia : huic viro * mortis — *est
מָוֶת לָאִישׁ הַזֶּה כִּי נִבָּא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת
.vestris auribus *in* audistis sicut
כַּאֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם בְּאָזְנֵיכֶם׃
ad & ,principes omnes ad Irmeiahu ait Et
12 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־כָּל־הַשָּׂרִים וְאֶל־
prophetandum ad me misit Dominus : dicendo, populum vniuersum — vt prophetarem contra
כָּל־הָעָם לֵאמֹר יְהוָה שְׁלָחַנִי לְהִנָּבֵא
omnia hanc ciuitatem *ad* ‡ & ,istam domum *ad* — ‡ contra
אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת אֵת כָּל־
.audistis quæ verba
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם׃
,vestra *studia* * & ,vestras vias facite bonas nunc Et — *opera
13 וְעַתָּה [e] הֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם — [e] יָטַב
Dominum pœnitebit & : vestri Dei Domini *voce in audite* & ‡ — ‡ obaudite voci
וְשִׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְיִנָּחֵם יְהוָה
.vos aduersum est locutus quod *malum* *ad* ‡ — ‡ mali
אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיכֶם׃
, ‡ bonum sicut mihi facite , vestra manu in *ego ecce* * ego Et — *sum ‡ est,
14 וַאֲנִי הִנְנִי בְיֶדְכֶם [f] עֲשׂוּ־לִי כַּטּוֹב — [f] עָשָׂה
.vestris oculis in rectum sicut &
וְכַיָּשָׁר בְּעֵינֵיכֶם׃
vos interficientes si quia ,sciatis sciendo Veruntamen — occiditis
15 אַךְ יָדֹעַ [g] תֵּדְעוּ כִּי אִם־[h] מְמִתִים אַתֶּם — [g] ידע [h] מות
,vos super *dantes vos* ‖ innocentem sanguinem quod me — ‖ traditis
אֹתִי כִּי־דָם נָקִי אַתֶּם נֹתְנִים עֲלֵיכֶם
veritate in nam : eius habitatores *ad* ‡ & ,istam ciuitatem *ad* ‡ & — ‡ super
וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְאֶל־יֹשְׁבֶיהָ כִּי [i] בֶאֱמֶת — [i] אָמַן
vestris auribus in loquendum ad ,vos ad Dominus me misit
שְׁלָחַנִי יְהוָה עֲלֵיכֶם לְדַבֵּר בְּאָזְנֵיכֶם
hæc verba omnia
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
,sacerdotes ad populus omnis & ,principes dixerunt Et
16 וַיֹּאמְרוּ [k] הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם אֶל־הַכֹּהֲנִים — [k] שׁוּר
:mortis iudicium huic viro * non prophetas ad & — *est
וְאֶל־הַנְּבִיאִים אֵין לָאִישׁ הַזֶּה מִשְׁפַּט־מָוֶת
.nos ad est locutus nostri Dei Domini nomine in quia
כִּי בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ׃
dixerunt & ,terræ senioribus de viri Surrexeruntque
17 וַיָּקֻמוּ [l] אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמְרוּ — [l] קוּם

cœtum Michah :dicendo ,populi *concionem* omnem ad
18 אֶל־כָּל־קְהַל הָעָם לֵאמֹר׃ מִיכָיָה — מיכה ק
regis Chizchiiahu diebus in *vaticinans fuit* ‡ Morastites — ‡ vaticinatus est
הַמּוֹרַשְׁתִּי הָיָה נִבָּא בִּימֵי חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־
:dicendo , Iehudah populum omnem ad dixit & , Iehudah
יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־עַם יְהוּדָה לֵאמֹר
, arabitur ager * Siion : exercituum Dominus dixit Sic — *sicut
כֹּה־אָמַר ׀ יְהוָה צְבָאוֹת צִיּוֹן שָׂדֶה תֵחָרֵשׁ
.siluæ excelsa *in* ‡ domus mons & ,erit tumuli † Ierusalaim & — † vt ‡ vt
וִירוּשָׁלַיִם [a] עִיִּים תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר׃ — [a] עִיר
rex Chizchiiahu eum interfecerunt interficiendo Nunquid
19 הֶהָמֵת הֱמִתֻהוּ חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־
,Dominum timuit Nonne : Iehudah omnis & , Iehudah
יְהוּדָה וְכָל־יְהוּדָה הֲלֹא יָרֵא אֶת־יְהוָה
ad Dominum pœnituit & , Domini *facies* est precatus & — faciem
[b] וַיְחַל אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַיִּנָּחֶם יְהוָה אֶל־ — [b] חָלָה
facientes ‖ nos & ; eos aduersus erat locutus quod *malum* — mali ‖ facimus
הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר עֲלֵיהֶם וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים
.nostras animas contra grande malum
רָעָה גְדוֹלָה עַל־נַפְשׁוֹתֵינוּ׃
vaticinatus est Domini nomine in *vaticinans fuit* vir etiam Et
20 וְגַם־אִישׁ הָיָה מִתְנַבֵּא בְּשֵׁם יְהוָה
prophetauit & ,Ieharim Chiriath de Semahiahu filius Vriiahu
אוּרִיָּהוּ בֶּן־שְׁמַעְיָהוּ מִקִּרְיַת הַיְּעָרִים וַיִּנָּבֵא
omnia iuxta ,hanc terram aduersus & ,istam ciuitatem aduersus
עַל־הָעִיר הַזֹּאת וְעַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת כְּכֹל
,Iehoiachim rex audiuit Et .Irmeiahu verba
21 דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ׃ וַיִּשְׁמַע הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים
,eius verba principes omnes & , eius potentes omnes &
וְכָל־גִּבּוֹרָיו וְכָל־הַשָּׂרִים אֶת־דְּבָרָיו — [c] שׁוּר
,timuit & Vriiahu audiuit & : eum interficere rex quæsiuit &
וַיְבַקֵּשׁ הַמֶּלֶךְ [d] הֲמִיתוֹ וַיִּשְׁמַע אוּרִיָּהוּ [e] וַיִּרָא — [d] מות [e] ירא
.Ægyptum est ingressus & ,fugitque
וַיִּבְרַח וַיָּבֹא מִצְרָיִם׃
,Ægyptum * viros Iehoiachem rex misit Et — *in
22 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצְרָיִם אֵת־
.Ægyptum in eo cum viros & ,Hachbor filium Elnathan
אֶלְנָתָן בֶּן־עַכְבּוֹר וַאֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל־מִצְרָיִם׃
eum adduxerunt & ,Ægypto de Vriiahu eduxerunt Et
23 [f] וַיּוֹצִיאוּ אֶת־אוּרִיָּהוּ מִמִּצְרַיִם וַיְבִאֻהוּ — [f] יצא
proiecit & ,gladio *in* eum percussit & , Iehoiachim regem ad
אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וַיַּכֵּהוּ בֶּחָרֶב וַיַּשְׁלֵךְ
populi filiorum sepulchra in eius cadauer
אֶת־נִבְלָתוֹ אֶל־קִבְרֵי בְּנֵי הָעָם׃
erat Sapham filij Achicam manus *Veruntamen* — Itaque
24 אַךְ יַד אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן הָיְתָה
, populi manu in eum *dandum non ad* ,Irmeiahu cum — vt nō traderet
אֶת־יִרְמְיָהוּ לְבִלְתִּי [g] תֶּת־אֹתוֹ בְיַד־הָעָם — [g] נָתַן
.eum interficiendum ad
לַהֲמִיתוֹ׃

CAP. XXVII. כז

Iosiiahu filij Iehoiachim regni principio In
1 בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת יְהוֹיָקִם בֶּן־יֹאושִׁיָּהוּ — יתיר י
à Irmeiah ad istud verbum fuit ,Iehudah regis
מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־יִרְמְיָה מֵאֵת
Fac : me ad Dominus dixit Sic :dicendo ,Domino
2 יְהוָה לֵאמֹר׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֵלַי עֲשֵׂה
.tuum collum super ea *dabis* & ,vectes & ,vincula tibi — pones
לְךָ [h] מוֹסֵרוֹת וּמֹטוֹת וּנְתַתָּם עַל־צַוָּארֶךָ׃ — [h] יסר
,Moab regem ad & ,Edom regem ad ea mittes Et
3 וְשִׁלַּחְתָּם אֶל־מֶלֶךְ אֱדוֹם וְאֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב
ad & ,Sor regem ad & ,Hammon filiorum regem ad &
וְאֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ צֹר וְאֶל־
,Ierusalaim *venientium* nunciorum manum per : Sidon regem — qui veniunt in
מֶלֶךְ צִידוֹן בְּיַד מַלְאָכִים [i] הַבָּאִים יְרוּשָׁלַםִ — [i] בּוֹא
ad eis præcipies Et .Iehudah regem Sidchiiahu ad
4 אֶל־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ וְצִוִּיתָ אֹתָם אֶל־
Deus exercituum Dominus dixit Sic *dicere : suos dominos* — vt dominis suis dicant:
אֲדֹנֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
.*vestros dominos ad* dicetis Sic : Israel — do minis vestris.
יִשְׂרָאֵל כֹּה תֹאמְרוּ אֶל־אֲדֹנֵיכֶם׃

& ,hominem terram feci Ego

5 אנכי ᵃ עשיתי את־הארץ את־האדם ואת־

,magna mea potentia in ,terræ faciebus super quod animal

הבהמה אשר על־פני הארץ ᵇ בכחי הגדול

fuit rectum † cui , eam dedi & extento meo brachio in &

ובזרועי הנטויה ᶜ ונתתיה לאשר ישר

terras omnes dedi ego nunc Et .meis oculis in

6 בעיני: ועתה אנכי נתתי את־כל־הארצות

,mei serui Babel regis Nebuchadnesar manu in has

האלה ביד נבוכדנאצר מלך־בבל עבדי

.ei seruiendum ad ‡,ei dedi agri bestiam * etiam &

וגם את־ᵈחית השדה נתתי לו לעבדו:

&,eius filio & ,gentes omnes ei seruient Et

7 ועבדו אתו כל־הגוים ואת־בנו ואת־

,ipsius etiam ,eius terræ tempus venire vsque † ,eius filij filio

בן־בנו עד ᵉבא־עת ארצו גם־הוא

.magni reges & ,multæ gentes eo in ‡ seruient &

ועבדו בו גוים ᵉרבים ומלכים גדולים:

seruierint non quæ regnum & , gens erit Et

8 והיה הגוי והממלכה אשר לא־יעבדו

non qui & .Babel regi Nebuchadnesar ipsi

אתו את־נבוכדנאצר מלך־בבל ואת אשר לא־

gladio in :Babel regis iugo in ‡ suum collum dederit‖

יתן את־צוארו בעל מלך בבל בחרב

ait ,illam gentem super visitabo peste in & ,fame in &

וברעב ובדבר אפקד על־הגוי ההוא נאם־

.eius manum per eos me consumere ad vsque , Dominus

יהוה עד־ᶠתמי אתם בידו:

‖ ad & ,vestros prophetas ad audiatis ne vos Et

9 ואתם אל־תשמעו אל־נביאיכם ואל־

,vestros augures ad & ,vestra somnia ad & ,vestros diuinos

קסמיכם ואל־חלמתיכם ואל־ענניכם

vos ad dicentes ipsi ‖ qui ,vestros maleficos ad &

ואל־כשפיכם אשר־הם אמרים אליכם

.Babel regi seruietis Non : dicendo

לאמר לא תעבדו את־מלך בבל:

elongandum ad ‡ ?vobis vaticinantes ipsi mendacium Quia

10 כי שקר הם נבאים לכם למען הרחיק

‡ .peribitis & ,vos propellam & ‡ ,vestra humo desuper ‖ vos

אתכם מעל אדמתכם ᵍ והדחתי אתכם ואבדתם:

iugum in suum collum introduxerit quæ gens Et

11 והגוי אשר יביא את־צוארו בעל

super eum faciam dimitti & ‡ei seruierit & ,Babel regis

מלך־בבל ועבדו והנחתיו על־

.ea in habitabit &,eam colet & ,Dominus dixit ,sua terra

אדמתו נאם־יהוה ועבדה וישב בה:

sum locutus Iehudah regem Sidchiiah ad Et

12 ואל־צדקיה מלך־יהודה דברתי

Introducite:dicendo ,hæc verba omnia secundum

ככל־הדברים האלה לאמר ʰהביאו

,ei seruite & ,Babel regis iugum in vestra colla

את־צואריכם בעל מלך בבל ועבדו אתו

,tu ,moriemini quid Vt .viuetis & ,eius populo &

13 ועמו וחיו: ⁱ למה תמותו אתה

quemadmodum, peste in & ,fame in ,gladio in tuus populus &

ועמך בחרב ברעב ובדבר כאשר

seruierit non quæ gentem ad Dominus est locutus

דבר יהוה אל־הגוי אשר לא־יעבד

ad audiatis ne Et ?Babel regi

14 את־מלך בבל: ואל־תשמעו אל־

Non :dicendo ,vos ad dicentium prophetarum verba

דברי הנביאים האמרים אליכם לאמר לא

vaticinantes ipsi mendacium quia: Babel regi seruietis

תעבדו את־מלך בבל כי שקר הם נבאים

:Dominus ait ,eos misi non Quia .vobis

15 לכם: כי לא שלחתים נאם־יהוה

propter , mendacio in ‡ meo nomine in vaticinantes * ipsi &

והם נבאים בשמי לשקר למען

prophetæ & ,vos peratis & vos me expellere

ᵏהדיחי אתכם ואבדתם אתם והנביאים

.vobis vaticinantes ‖

הנבאים לכם:

ᵃ עשה animalia, quæ sunt in superficie — ᵇ בכח ᶜ נתן † placuit — * bestias ‡ vt seruiant ᵈ חיה — † donec veniat ᵉ בוא ‡ ei — ᵉ רבב — ‖ posuerit ‡ sub — donec consummam ᶠ תמם — ‖ dicunt — prophetant ‡ vt longe faciant ‖ a terra ‡ eiiciam ᵍ נדח — ʰ בוא — ⁱ חיה — vobis — prophetant — * prophetant ‡ mendaciter, vt eiicere faciam — ᵏ נדח ‡ qui vaticinantur

istum populum omnem ad &, sacerdotes ad Et

16 ואל־הכהנים ואל־כל־העם הזה

audiatis Ne : Dominus dixit Sic : dicendo , sum locutus

דברתי לאמר כה אמר יהוה אל־תשמעו

:dicendo ,vobis prophetantium vestrorum prophetarum verba ad

אל־דברי נביאיכם הנבאים לכם לאמר

nunc Babel de conuersa Domini Domus vasa Ecce

הנה כלי בית־יהוה ᵃ מושבים מבבלה עתה

.vobis prophetantes ipsi mendacium quia : cito

מהרה כי שקר המה נבאים לכם:

.Babel regi seruite .eos ad audiatis Ne

17 אל־תשמעו אליהם עבדו את־מלך בבל

? solitudo hæc ciuitas erit quid vt : viuetis &

ᵇוחיו למה תהיה העיר הזאת חרבה:

Domini verbum est si & ,ipsi prophetæ si Et

18 ואם־נבאים הם ואם־יש דבר־יהוה

non vt ,exercituum Domino in ‡ nunc occurrent* : eis cum

אתם יפגעו־נא ביהוה צבאות לבלתי־

domo & , Domini domo in remanentia ‡ vasa eant

ᶜבאו הכלים הנותרים בבית־יהוה ובית

.Babel in ,Ierusalaim in & ,Iehudah regis

מלך יהודה ובירושלם בבלה:

,columnas ad ,exercituum Dominus dixit sic Quia

19 כי כה אמר יהוה צבאות אל־העמדים

vasorum residuum super ‡ & .fulcimenta super * &,mare super ‖ &

ועל־הים ועל־ᵈהמכנות ועל יתר הכלים

ea tulit non ‡ Quæ .hac vrbe in remanentium †

20 הנותרים בעיר הזאת: אשר לא־לקחם

Iechoniah eo transferendo in ‖ ,Babel rex Nebuchadnesar

נבוכדנאצר מלך בבל ᵉ בגלותו את־יכוניה

,Babel in Ierusalaim de Iehudah regem Iehoiachim filium

בן־יהויקים מלך־יהודה מירושלם בבלה

.Ierusalaim & ,Iehudah ingenuos * omnes &

ואת כל־ᶠחרי יהודה וירושלם:

Israel Deus exercituum Dominus dixit sic Quia

21 כי כה־אמר יהוה צבאות אלהי ישראל

domo & , Domini domo remanentia* vasa super †

על־ᵍהכלים הנותרים בית יהוה ובית

.Ierusalaim & , Iehudah regis

מלך־יהודה וירושלם:

diem ad vsque erunt ibi & ,adducentur Babel In

22 בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום

,ea faciam ascendere & ?Dominus dixit ,eos me visitare

פקדי אתם נאם־יהוה ʰוהעליתים

.hunc locum ad ea faciam redire &

ⁱוהשבתים אל־המקום הזה:

qui prophetāt — reuertentur ᵃ שוב prophetant — ᵇ חיה sunt — * orent ‡ Dominum — ‡ quæ remanēt ᶜ בוא — ‡ ad * ad bases ‡ ad ᵈ כון — ‡ quæ remanēt ‡ scilicet ‡ cum transmigrare fecit — יתירו ᵉ גלה — * optimates ᶠ חור — † ad * quę relicta sunt in ᵍ כלה — * quo visitabo ʰ עלה — ⁱ שוב

CAP. XXVIII. כח

regni principio in ipso anno in fuit Et

1 ויהי בשנה ההיא בראשית ממלכת

mense in ,quarto anno in ,Iehudah regis Sidchiiah

צדקיה מלך־יהודה ᵏ בשנת הרביעית בחדש

,propheta Hazur filius Chananiah me ad dixit ,quinto

החמישי אמר אלי חנניה בן־עזור הנביא

,sacerdotum oculis in ,Domini domo in ,Ghibbhon de * qui

אשר מגבעון בבית יהוה לעיני הכהנים

:dicendo ,populi omnis &

וכל־העם לאמר:

,Israel Deus exercituum Dominus dixit Sic

2 כה־אמר יהוה צבאות אלהי ישראל

.Babel regis iugum Confregi dicendo

לאמר שברתי את־על מלך בבל:

locum ad conuertens ‖ ego,dierum annis duobus adhuc In

3 בעוד ׀ שנתים ימים אני משיב אל־המקום

tulit quæ ,Domini domus vasa omnia hunc

הזה את־כל־כלי בית יהוה אשר לקח

,isto loco de Babel rex Nebuchadnesar

נבוכדנאצר מלך־בבל מן־המקום הזה

Iehoiachim filium Iechoniah Et .Babel * ea adduxit &

4 ˡויביאם בבל ואת־יכניה בן־יהויקים

,Iehudah transmigrationem omnem & ,Iehudah regem

מלך־יהודה ואת־כל־גלות יהודה

ᵏ שנה בשנה ק * erat — Tempore duorum annorum ‡ redire faciam — In ˡ בוא

,istum locum ad conuertens * ego ,Babel in ingredientium
הַבָּאִים בָּבֶלָה אֲנִי מֵשִׁיב אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה
‖ qui ingressi sunt * redire faciam
.Babel regis iugum conteram nam :Dominus ait
נְאֻם־יְהוָה כִּי אֶשְׁבֹּר אֶת־עֹל מֶלֶךְ בָּבֶל׃
, prophetam Chananiah ad propheta Irmeiah dixit Et
5 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא אֶל־חֲנַנְיָה הַנָּבִיא
stantium ,populi omnis oculis in & ,sacerdotum oculis in — qui stabant
לְעֵינֵי הַכֹּהֲנִים וּלְעֵינֵי כָּל־הָעָם הָעֹמְדִים
.Amen :propheta Irmeiah ait Et .Domini domo in
6 בְּבֵית יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא אָמֵן
quæ ,tua verba Dominus suscitet :Dominus faciat sic
כֵּן יַעֲשֶׂה יְהוָה יָקֵם יְהוָה אֶת־דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר
omnem & ,Domini domus vasa conuertendum prophetasti — vt redire faciat
נִבֵּאתָ לְהָשִׁיב כְּלֵי בֵית־יְהוָה וְכָל־
.istum locum ad Babel de transmigrationem
הַגּוֹלָה מִבָּבֶל אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃
ego quod*, hoc verbum nunc audi Veruntamen
7 אַךְ־שְׁמַע־נָא הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי
.populi vniuersi auribus in & : tuis auribus in loquens — loquor
דֹּבֵר בְּאָזְנֶיךָ וּבְאָזְנֵי כָּל־הָעָם׃
à te ante & ,me ante fuerunt qui Prophetæ — ‖ super
8 הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ מִן־
super & ,multas terras ad ‖ prophetauerunt ,seculo — * afflictione
הָעוֹלָם וַיִּנָּבְאוּ אֶל־אֲרָצוֹת רַבּוֹת וְעַל־ — רוֹעַ b
.peste & ,malo * & ,prœlio de ,magna regna — ‡ vaticinatus est
מַמְלָכוֹת גְּדֹלוֹת לְמִלְחָמָה b וּלְרָעָה וּלְדָבֶר׃ — ‖ cùm venerit
verbum veniendo in ‖ ,pace de prophetabit * qui Propheta
9 הַנָּבִיא אֲשֶׁר יִנָּבֵא לְשָׁלוֹם בְּבֹא דְּבַר
Dominus eum misit quem propheta scietur ,prophetæ
הַנָּבִיא יִוָּדַע הַנָּבִיא אֲשֶׁר־שְׁלָחוֹ יְהוָה
vectem propheta Chananiah tulit Et .veritate in
10 בֶּאֱמֶת׃ c וַיִּקַּח d חֲנַנְיָה הַנָּבִיא אֶת־הַמּוֹטָה — אָמֵן c ,לקח d
.eum confregit & : prophetæ Irmeiahu collo desuper
מֵעַל צַוַּאר יִרְמְיָה הַנָּבִיא וַיִּשְׁבְּרֵהוּ׃
: dicendo ,populi omnis oculis in Chananiah ait Et
11 וַיֹּאמֶר חֲנַנְיָה לְעֵינֵי כָל־הָעָם לֵאמֹר
Nebuchadnesar iugum confringam Sic :Dominus dixit sic
כֹּה אָמַר יְהוָה כָּכָה אֶשְׁבֹּר אֶת־עֹל ׀ נְבֻכַדְנֶאצַּר
collo desuper dierum duobus annis adhuc in ‖ Babel regis — ‖ infra duos annos
מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים מֵעַל צַוַּאר
.suam viam in propheta Irmeiah abiit & :gentium omnium
כָּל־הַגּוֹיִם e וַיֵּלֶךְ יִרְמְיָה הַנָּבִיא לְדַרְכּוֹ׃ — ילך e
post † Irmeiahu ad Domini verbum fuit Et — † postquam
12 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ אַחֲרֵי
collo desuper vectem propheta Chananiah confringere — confregit
שְׁבוֹר חֲנַנְיָה הַנָּבִיא אֶת־הַמּוֹטָה מֵעַל צַוַּאר
: dicendo ,prophetæ Irmeiah
יִרְמְיָה הַנָּבִיא לֵאמֹר׃
dixit Sic :dicendo, Chananiah ad dices & ,Vade — die
13 הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־חֲנַנְיָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר
eis pro facies & ,confregisti ligni Vectes :Dominus — ligneos
יְהוָה מוֹטֹת עֵץ שָׁבָרְתָּ וְעָשִׂיתָ תַחְתֵּיהֶן
exercituum Dominus dixit sic Quia ferri vectes — ferreos
14 מֹטוֹת בַּרְזֶל׃ כִּי כֹה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
collum super dedi ferri * Iugum :Israel Deus — * ferreum posui
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹל בַּרְזֶל נָתַתִּי עַל־צַוַּאר
Nebuchadnesar seruiendum ad ‡ ,istarum gentium cunctarum — ‡ vt seruiant
כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה לַעֲבֹד אֶת־נְבֻכַדְנֶאצַּר
agri feram insuper & ; ei seruiant & ,Babel regi — bestias
מֶלֶךְ־בָּבֶל וַעֲבָדֻהוּ וְגַם אֶת־f חַיַּת הַשָּׂדֶה — חַיַּת f
Chananiah ad propheta Irmeiah dixit .ei dedi
15 נָתַתִּי לוֹ׃ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא אֶל־חֲנַנְיָה
,Dominus te misit non ,Chananiah nunc Audi :prophetam
הַנָּבִיא שְׁמַע־נָא חֲנַנְיָה לֹא־שְׁלָחֲךָ יְהוָה
.mendacio in istum populum fecisti fidere tu &
וְאַתָּה הִבְטַחְתָּ אֶת־הָעָם הַזֶּה עַל־שָׁקֶר׃
desuper * te mittens ‖ ego Ecce: Dominus dixit sic Idcirco — ‖ mitto * à facie terræ:
16 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מְשַׁלֵּחֲךָ מֵעַל
defectionem † quia :mortuus tu ‡ anno hoc :humi faciebus — ‡ morieris † præuaricationem
פְּנֵי הָאֲדָמָה הַשָּׁנָה אַתָּה g מֵת כִּי־סָרָה
.Dominum ad ‡ es locutus — מוּת g
דִבַּרְתָּ אֶל־יְהוָה׃ — ‡ contra

,ipso anno in propheta Chananiah est mortuus Et
17 וַיָּמָת חֲנַנְיָה הַנָּבִיא בַּשָּׁנָה הַהִיא
,septimo mense in
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃

CAP. XXIX. כט

Irmeiah misit quem libri ‡ verba * hæc Et — † Tunc ‡ literarum, quas
1 וְאֵלֶּה דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׁלַח יִרְמְיָה
,transmigrationis seniorum residuum ad ,Ierusalaim de propheta
הַנָּבִיא מִירוּשָׁלִָם אֶל־יֶתֶר זִקְנֵי הַגּוֹלָה
omnem ad & .prophetas ad & ,sacerdotes ad &
וְאֶל־הַכֹּהֲנִים וְאֶל־הַנְּבִיאִים וְאֶל־כָּל־
Nebuchadnesar fecerat transmigrare quem ,populum
הָעָם אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר
.Babel in Ierusalaim de
מִירוּשָׁלִַם בָּבֶלָה׃
heram ‡ & , regem ‖ Iechoniah egredi Post — † Postquã scilicet egressus est ‖ rex, ‡ regina, ‡ eunuchi, ‖ artifices, * inclusores
2 אַחֲרֵי a צֵאת יְכָנְיָה הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה — יצא a
fabrum ‖ & ,Ierusalaim & ,Iehudah principes ,eunuchos ‡ &
וְהַסָּרִיסִים b שָׂרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם וְהֶחָרָשׁ — שור b
filij Elhasah manum Per .Ierusalaim de inclusorem * &
3 וְהַמַּסְגֵּר מִירוּשָׁלִָם׃ בְּיַד אֶלְעָשָׂה בֶן־
Sidchiiah misit quos(Chilchiiah filij Ghemariah & , Saphan
שָׁפָן וּגְמַרְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה אֲשֶׁר שָׁלַח צִדְקִיָּה
;Babel in ,Babel regem Nebuchadnesar ad Iehudah rex
מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בָּבֶלָה
Deus exercituum Dominus dixit Sic :dicendo
4 לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
feci transmigrare quam ,transmigrationi omnis ,Israel
יִשְׂרָאֵל לְכָל־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר־c הִגְלֵיתִי — גלה c
.Babel in Ierusalaim de
מִירוּשָׁלִַם בָּבֶלָה׃
comedite &,hortos plantate &:habitate &,domos Ædificate
5 בְּנוּ בָתִּים וְשֵׁבוּ וְנִטְעוּ גַנּוֹת וְאִכְלוּ
,filios generate &, vxores Accipite ,eorum fructus
6 אֶת־d פִּרְיָן׃ קְחוּ נָשִׁים וְהוֹלִידוּ בָּנִים — פרה d
vestras filias & ; vxores vestris filiis accipite & , filias &
וּבָנוֹת e וּקְחוּ לִבְנֵיכֶם נָשִׁים וְאֶת־בְּנוֹתֵיכֶם — לקח e
vos multiplicate & :filias & ,filios pariant & ,viris date
תְּנוּ לַאֲנָשִׁים f וְתֵלַדְנָה בָּנִים וּבָנוֹת g וּרְבוּ־ — נתן f רבה g
pacem quærite Et .vos diminuatis non & ,ibi
7 שָׁם וְאַל־תִּמְעָטוּ׃ וְדִרְשׁוּ אֶת־שְׁלוֹם
orate & illuc vos feci transmigrare quam *, ciuitatis — * ad
הָעִיר אֲשֶׁר הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהִתְפַּלְלוּ
vobis erit illius pace in quia : Dominum ad ea pro
בַעֲדָהּ אֶל־יְהוָה כִּי בִשְׁלוֹמָהּ יִהְיֶה לָכֶם
exercituum Dominus dixit sic Nam pax
8 שָׁלוֹם׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
,vestri prophetæ vobis imponant † Ne :Israel Deus — † seductionem faciant
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אַל־h יַשִּׁיאוּ לָכֶם נְבִיאֵיכֶם — נשא h
ad audiatis ne & : vestri diuini &, vestro interiori in ‡ qui — ‡ sunt in medio vestri. * somniatis.
אֲשֶׁר־בְּקִרְבְּכֶם וְקֹסְמֵיכֶם וְאַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־
.somniantes * vos quæ , vestra somnia
חֲלֹמֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם מַחְלְמִים׃
:meo nomine in vobis vaticinantes † ipsi falsitate in ‡ Quia — ‡ falsum † prophetant
9 כִּי בְשֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים לָכֶם בִּשְׁמִי
.Dominus dixit ,eos misi non
לֹא שְׁלַחְתִּים נְאֻם־יְהוָה׃
implere os ad Quia ‡ :Dominus dixit sic Nam — ‡ Postquã impleti fuerint
10 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה כִּי לְפִי i מְלֹאת — מלא i
suscitabo & ,vos visitabo anni septuaginta Babel in
לְבָבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם k וַהֲקִמֹתִי — קום k
vos reducendum ad ‖, bonum meum verbum vos super — † vt reducam
עֲלֵיכֶם אֶת־דְּבָרִי הַטּוֹב l לְהָשִׁיב אֶתְכֶם — שוב l
noui ego Nam .istum locum ad
11 אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת־
dixit ,vos super cogitans † ego quas cogitationes — † cogito
הַמַּחֲשָׁבֹת אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב עֲלֵיכֶם נְאֻם־
dandum ad ‖ malum in * non & .pacis cogitationes : Dominus — * mali; vt dem
יְהוָה מַחְשְׁבוֹת שָׁלוֹם וְלֹא m לְרָעָה לָתֵת — רוע m נתן
.spem & ,nouissimum vobis
לָכֶם אַחֲרִית וְתִקְוָה׃

.eos *ad* orabitis & ,ibitis & ,me inuocabitis Et
וּקְרָאתֶם אֹתִי וַהֲלַכְתֶּם וְהִתְפַּלַּלְתֶּם אֵלָי
,inuenietis & ,me quæretis Et .vos *ad* exaudiam &
14 וּבִקַּשְׁתֶּם אֹתִי וּמְצָאתֶם וְשָׁמַעְתִּי אֲלֵיכֶם׃
inueniar Et .vestro corde toto in me quæsieritis cùm
כִּי תִדְרְשֻׁנִי בְּכָל־לְבַבְכֶם׃ וְנִמְצֵאתִי
,vestram captiuitatem reducam & ,Dominus dixit , vobis
לָכֶם נְאֻם־יְהוָה וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבִיתְכֶם
cunctis de & ,gentibus vniuersis de vos congregabo &
וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם וּמִכָּל־
dixit ,*illuc* vos feci expelli *quò* ‡ ,locis
הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר [b] הִדַּחְתִּי אֶתְכֶם שָׁם נְאֻם־
quò † ,locum ad vos faciam reuerti & : Dominus
יְהוָה [c] וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־
Suscitauit :dixistis Quia .*inde* vos feci transmigrare
15 [d] הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם מִשָּׁם׃ כִּי אֲמַרְתֶּם הֵקִים
.Babel in prophetas Dominus nobis
לָנוּ יְהוָה נְבִאִים בָּבֶלָה׃
ad sedentem ,regem ad Dominus dixit sic Nam
16 כִּי־כֹה ׀ אָמַר יְהוָה אֶל־הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב אֶל־
vrbe in *habitantem* * populum omnem ad & ,Dauid solium
כִּסֵּא דָוִד וְאֶל־כָּל־הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּעִיר
vobiscum sunt egressi non qui ,vestros ‡ fratres, hac
הַזֹּאת אֲחֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָצְאוּ אִתְּכֶם
exercituum Dominus inquit Sic .transmigrationem in
17 בַּגּוֹלָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
& ,famem ,gladium eos in *mittens* ego Ecce
הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּם אֶת־הַחֶרֶב אֶת־הָרָעָב וְאֶת־
quæ ,turpes ficus veluti eos dabo & :pestem
הַדָּבֶר [e] וְנָתַתִּי אוֹתָם כַּתְּאֵנִים הַשֹּׁעָרִים אֲשֶׁר
eos *post* persequar Et .malitia præ *comedentur* non
לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃ וְרָדַפְתִּי אַחֲרֵיהֶם
commotionem in eos dabo & :peste in & ,fame in ,gladio in
בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר וּנְתַתִּים לִזְוָעָה
,stuporem in & ,*execrationem* ‡ in ,terræ regnis vniuersis
18 לְכֹל ׀ מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ לְאָלָה וּלְשַׁמָּה
quo * .gentibus cunctis in opprobrium in & ,sibilum in &
וְלִשְׁרֵקָה וּלְחֶרְפָּה בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־
audierunt non quòd *eo* Pro *illuc eos expuli*
19 הִדַּחְתִּים שָׁם׃ תַּחַת אֲשֶׁר־לֹא־שָׁמְעוּ
eos ad misi quæ ,Dominus dixit ,mea verba *ad*
אֶל־דְּבָרַי נְאֻם־יְהוָה אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי אֲלֵיהֶם
non & :mittendo & ,surgendo mane, prophetas meos seruos
אֶת־עֲבָדַי הַנְּבִאִים הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא
.Dominus dixit ,audistis
שְׁמַעְתֶּם נְאֻם־יְהוָה׃
transmigratio omnis : Domini verbum audite vos Et
20 וְאַתֶּם שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־הַגּוֹלָה
.Babel in Ierusalaim de misi quam
אֲשֶׁר־שִׁלַּחְתִּי מִירוּשָׁלַם בָּבֶלָה׃
Israel Deus exercituum Dominus dixit Sic
21 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
filium Sidchiiahu ad & ,Cholaiah filium Achab ad
אֶל־אַחְאָב בֶּן־קוֹלָיָה וְאֶל־צִדְקִיָּהוּ בֶן־
:*falsò* † meo nomine in vobis *prophetantes* ,Mahaseiah
מַעֲשֵׂיָה הַנִּבְּאִים לָכֶם בִּשְׁמִי שָׁקֶר
,Babel regis Nebuchadresar manu in eos *dans* ‡ ego Ecce
הִנְנִי ׀ נֹתֵן אֹתָם בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
.vestris oculis in eos percutiet &
[f] וְהִכָּם לְעֵינֵיכֶם׃
transmigrationi omni ‡ maledictio eis ex assumetur Et
22 וְלֻקַּח מֵהֶם קְלָלָה לְכֹל [g] גָּלוּת
Dominus te Ponat : dicendo ,Babel in † quæ ,Iehudah
יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּבָבֶל לֵאמֹר יְשִׂמְךָ יְהוָה
Babel rex *costorruit* ‖ quos , Achab sicut & ,Sidchiiahu sicut
23 כְּצִדְקִיָּהוּ וּכְאֶחָב אֲשֶׁר־קָלָם מֶלֶךְ־בָּבֶל
,Israel in nefas fecerunt quòd eo Pro .igni in
בָּאֵשׁ׃ יַעַן אֲשֶׁר [h] עָשׂוּ נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל
,suorum *sodalium* vxoribus cum commiserunt adulterium &
וַיְנַאֲפוּ אֶת־נְשֵׁי רֵעֵיהֶם
non quod , *falsò* ‡ meo nomine in verbum sunt locuti & ‡ *in*
וַיְדַבְּרוּ דָבָר בִּשְׁמִי שֶׁקֶר אֲשֶׁר לוֹא

[a] שְׁבָרה שבותכם ק
‡ad quæ
[b] נִדַּח
†vnde
[c] שׁוּב
[d] גָּלָה
qui sedet super
*qui habitat
‡scilicet
mitto
[f] נָתַן
possunt comedi
לזועה ק
‡maledictio-nem,
*ad quas
eiicere feci eos.
*per
qui prophetãt
† mendaciter.
‡trado
[f] נָכָה
‡ab omni trãsmigratione
[g] גָּלָה
†est
‖combussit
[h] עָשָׂה
amicorum

.Dominus dixit ,*testis & cognoscens* ‡ ego & * † eis præcepi
[a] צִוִּיתִים וְאָנֹכִי הַיּוֹדֵעַ [b] וָעֵד נְאֻם־יְהוָה׃
:dicendo , dices Nechelamitem Semahiahu ad Et
24 וְאֶל־שְׁמַעְיָהוּ הַנֶּחֱלָמִי תֹּאמַר לֵאמֹר׃
,Israel Deus exercituum Dominus dixit Sic
25 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
tuo nomine in misisti tu quòd eo Pro :dicendo
לֵאמֹר יַעַן אֲשֶׁר אַתָּה שָׁלַחְתָּ בְשִׁמְכָה
ad & , Ierusalaim in ‡ qui ,populum omnem ad literas
סְפָרִים אֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם וְאֶל־
vniuersos ad & ,sacerdotem Mahaseiah filium Sephaniah
צְפַנְיָה בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַכֹּהֵן וְאֶל־כָּל־
sacerdotem te dedit Dominus :dicendo ,sacerdotes
26 הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר׃ יְהוָה נְתָנְךָ כֹהֵן
domo *præfectos existendum ad* ‡ ,sacerdote Iehoiadah pro
תַּחַת יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן [c] לִהְיוֹת פְּקִדִים בֵּית
eum *dabis &* ,prophetans & ,furioso viro omni Domini
יְהוָה לְכָל־אִישׁ מְשֻׁגָּע וּמִתְנַבֵּא וְנָתַתָּה אֹתוֹ
.neruum in & *subuersionem* in
אֶל־הַמַּהְפֶּכֶת וְאֶל־הַצִּינֹק׃
Anathothitem Irmeiahu *in* increpasti non quid vt, nunc Et
27 וְעַתָּה לָמָּה לֹא גָעַרְתָּ בְּיִרְמְיָהוּ הָעֲנְּתֹתִי
nos ad misit *propterea Quia* ‡vobis prophetantem
28 הַמִּתְנַבֵּא לָכֶם׃ כִּי עַל־כֵּן שָׁלַח אֵלֵינוּ
:habitate & ,domos ædificate ,*ipsum* ‡ Longum : dicendo ,Babel ‡
בָּבֶל לֵאמֹר אֲרֻכָּה הִיא [d] בְּנוּ בָתִּים וְשֵׁבוּ
.eorum fructus comedite & ,hortos plantate &
וְנִטְעוּ [e] גַנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת־[f] פְּרִיהֶן׃
,hanc epistolam sacerdos Sephaniah legit Et
29 וַיִּקְרָא צְפַנְיָה הַכֹּהֵן אֶת־הַסֵּפֶר הַזֶּה
.prophetæ Irmeiahu auribus in
בְּאָזְנֵי יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא׃
:dicendo ,Irmeiahu ad Domini verbum fuit Et
30 [g] וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃
Sic : dicendo , transmigrationem omnem ad Mitte
31 שְׁלַח עַל־כָּל־הַגּוֹלָה לֵאמֹר כֹּה
quòd eo Pro: Nechalamitem Semahiah ad Dominus dixit
אָמַר יְהוָה אֶל־שְׁמַעְיָה הַנֶּחֱלָמִי יַעַן אֲשֶׁר
,eum misi non ego & ,Semahiahu vobis prophetauit
נִבָּא לָכֶם שְׁמַעְיָה וַאֲנִי לֹא שְׁלַחְתִּיו
sic Idcirco .mendacio *super* † vos fecit fidere &
32 וַיַּבְטַח אֶתְכֶם עַל־שָׁקֶר׃ לָכֵן כֹּה־
,Nechalamitem Semahiah *super visitans* ego Ecce : Dominus dixit
אָמַר יְהוָה הִנְנִי פֹקֵד עַל־שְׁמַעְיָה הַנֶּחֱלָמִי
medio in habitans vir ei erit non , eius semen *super* &
וְעַל־זַרְעוֹ לֹא־יִהְיֶה לוֹ אִישׁ ׀ יוֹשֵׁב ׀ בְּתוֹךְ
faciens * ego quod , *bono in* ‡ videbit non & , huius populi
הָעָם הַזֶּה וְלֹא־יִרְאֶה בַטּוֹב אֲשֶׁר־אֲנִי עֹשֶׂה־
est locutus *defectionem* | quia; Dominus dixit , meo populo
לְעַמִּי נְאֻם־יְהוָה כִּי־[h] סָרָה דִבֶּר
.Dominum *super* †
עַל־יְהוָה׃

CAP. XXX. ל

;Domino à Irmeiahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
,Israel Deus Dominus dixit Sic :dicendo
2 לֵאמֹר׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
sum locutus ; quæ ,*verba* omnia tibi Scribe: dicendo
לֵאמֹר כְּתָב־לְךָ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי
*venientes dies ecce Etenim .libro in te ad
3 אֵלֶיךָ אֶל־סֵפֶר׃ כִּי הִנֵּה יָמִים [i] בָּאִים
mei populi captiuitatem conuertam & ,Dominus dixit
נְאֻם־יְהוָה וְשַׁבְתִּי אֶת־[k] שְׁבוּת עַמִּי
ad eos faciam redire & :Dominus dixit ,Iehudah & ,Israel
יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה אָמַר יְהוָה וַהֲשִׁבֹתִים אֶל־
.eam possidebunt & ,eorum patribus dedi quam, terram
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי לַאֲבוֹתָם וִירֵשׁוּהָ׃
ad Dominus est locutus quæ verba hæc Et
4 וְאֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־
.Iehudah ad & ,Israel
יִשְׂרָאֵל וְאֶל־יְהוּדָה׃

*id quod
‡cognosco & testor,
הוּא יוֹדֵעַ ק
[a] צִוָּה [b] עוּד
‡est
‡vt sitis præfecti in
[c] הָיָה
vt des carcerem,
Ob id scilicet quod
‡in ‡est
[d] בָּנָה
[e] גַּנָּן [f] פְּרָה
[g] הָיָה
†in
visito
‡bonum
*facio
‖ præuaricatio nem
[h] סוּר
†aduersus
veniunt,
[i] בּוֹא
[k] שָׁבָה

: audiuimus terroris Vocem: Dominus dixit sic Quoniam

5 כי־כה אמר יהוה קול חרדה שמענו

, videte & , nunc Interrogate .pax non & , formido

6 פחד ואין שלום: שאלו־נא [a] וראו

* virum omnem vidi ‡ quare :masculus *pariens* ‡ si

אם־ילד זכר מדוע ראיתי כל־גבר

sunt conuersæ &, parturientē tanquā suos lūbos super suas manus

ידיו על־חלציו כיולדה ונהפכו

dies magna quia , Væ ? pallorem in facies omnes

7 כל־פנים לירקון: הוי כי גדול היום

, Iahacob ipsi *ipsa angustia* ‖ tempus & ; *illa sicut non ā* , illa

ההוא מאין כמהו ועת־[b]צרה היא ליעקב

dixit, , illa die in erit Et .seruabitur eo ab &

8 וממנה [c] יושע: והיה ביום ההוא נאם

tuo collo *desuper* ‖ eius iugum conteram , exercituum Dominus

יהוה צבאות אשבר [d] עלו מעל צוארך

.extraneis vltrà *eò in* ‡ seruient non &, rumpam tua vincula &

ומוסרותיך אנתק ולא־יעבדו־בו עוד זרים:

, suo regi Dauid & , suo Deo Domino seruient Et

9 ועבדו את יהוה אלהיהם ואת דוד מלכם

mi serue timeas ne tu Et .eis suscitabo quem

10 אשר [f] אקים להם: ואתה אל־תירא עבדי

quia : Israel *consterneris* nec , Dominus dixit , Iahacob

יעקב נאם־יהוה ואל־תחת ישראל כי

terra de tuum semen & , longè à te saluificans ego ecce

הנני מושיעך מרחוק ואת־זרעך מארץ

, erit pacat⁹ & , requiescet &, Iahacob reuertetur & : eorū captiuitatis

[g] שבים ושב [h] יעקב ושקט ושאנן

, Dominus ait , † ego tecum Quoniam .*exterrens* ‡ non &

11 ואין מחריד: כי־אתך אני נאם־יהוה

cunctis in consummationem faciam nam : te *saluandum ad* *

להושיעך כי אעשה כלה בכל־

non te ‡ veruntamen : *illuc* te dispersi *quo* ‖ , gentibus

הגוים אשר [i] הפיצותיך שם אך אתך לא־

, iudicio in te castigabo & * , consummationem faciam

אעשה כלה ויסרתיך למשפט

: Dominus dixit sic Nam .te *mundabo non' mundando* ‡ &

12 ונקה לא אנקך: כי כה אמר יהוה

.tua plaga *dolorifica* ‡ , tua contritio *Desperata* †

אנוש לשברך נחלה [k] מכתך:

medicinæ : *medelam* ' ad tuum iudicium *indicans* ‖ Non

13 אין־דן דינך למזור רפאות

, tui sunt obliti tui amatores Omnes .tibi ‡ non *curationis* †

14 תעלה אין לך: כל־מאהביך שכחוך

castigatione te percussi inimici plaga quia : quærent non te

אותך לא ידרשו כי מכת אויב הכיתיך [l] מוסר

inualuerunt ‡ tuæ iniquitatis multitudinem propter : crudeli

אכזרי על רב [m] עונך עצמו

desperatum *, tua contritione super *clamabis* * Quid .tua peccata

15 חטאתיך: מה־תזעק על־שברך אנוש

inualuerunt ‡ tuæ, iniquitatis multitudinem propter ? tuum dolorē

מכאבך על רב עונך עצמו

omnes Propterea .tibi hæc feci , tua peccata

16 חטאתיך [n] עשיתי אלה לך: לכן כל־

ipsi vniuersi tui hostes vniuersi & ; deuorabuntur , te deuorantes

אכליך יאכלו וכל־[o]צריך כלם

, direptionem in te deripientes erunt & : ibunt captiuitatem in

בשבי ילכו והיו שאסיך למשסה

.prædam in dabo te prædantes cunctos &

וכל־בזזיך אתן לבז:

, te sanabo tuis plagis à & , *tibi emplastrum faciam ascendere* † Quia

17 כי אעלה ארכה לך וממכותיך ארפאך

, *ipsa* ‖ Sion , te vocauerunt *expulsam* ‡ quia : Dominus dixit

נאם־יהוה כי נדחה קראו לך ציון היא

ego Ecce : Dominus dixit Sic .*eam non quærens*

18 דרש אין לה: כה אמר יהוה הנני־

eius habitaculorum & , Iahacob *tentoriorum captiuitatem conuertens* *

שב שבות אהלי יעקוב ומשכנותיו

palatium &, eius cumulum super ciuitas ædificabitur & : miserebor

ארחם ונבנתה עיר על־[p]תלה וארמון

.*sedebit eius normam super* ‡

על־משפטו ישב:

* est — [a] ראה — ‡ generat — ‡ ergo — * habentem — vt non sit similis: — ‖ afflictionis est — [b] צור — [c] ישע — ‡ de — [d] עלה — ‡ ei — [e] יסר — [f] קום — paucas — [g] שבה — [h] שוב — ‡ erit qui exterreat — † sum. — * vt saluum faciam — ‖ in quibus — ‡ in — [i] פוץ — * sed — ‡ succidendo succidam — † Fortis est — ‡ & difficilis est — [k] נכה — ‖ est qui iudicet — * sanitatem — ‡ curatiuæ ‡ sunt — [l] יסר — ‡ multiplicata sunt — [m] עוה — * clamas † fortem esse — ‡ multiplicata sunt — [n] עשה — [o] צור — † eutabo sanitatem tuam. — ‡ eiectam ‖ ipsi saiunt qui requirat non est. — * conuerto conuersionem tabernaculorū — [p] תלה — ‡ iuxta dispositionem eius habitabitur.

: *ludentium* ‡ vox & *confessio* † eis ex egredietur Et

19 ויצא מהם [a] תודה וקול משחקים

, eos honorabo & ; minuentur non &, eos faciam multiplicare &

והרבתים ולא ימעטו והכבדתים

, *quondam* ‡ sicut eius filij erunt Et .*euilescent* * non &

20 ולא יצערו: והיו בניו כקדם

omnes *super* visitabo & : disponetur me coram eius cœtus &

ועדתו לפני תכון ופקדתי על כל־

eius dominator & , eo ex eius *præstans* * erit Et .*eum opprimentes* ‡

21 לחציו: והיה אדירו ממנו ומשלו

, eum appropinquare faciam &, egredietur eius *interiori* ‡ de

מקרבו יצא והקרבתיו

suum cor *edulcauit hic* † iste quis quia : me ad accedet &

ונגש אלי כי מי הוא־זה ערב את־לבו

mihi eritis Et ? Dominus dixit , *me ad accedendum ad* ‡

22 [b] לגשת אלי נאם־יהוה: והייתם לי

.Deum in vobis ero ego & , populum in

לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים:

turbo : est egressus furore * Domini turbo Ecce

23 הנה סערת יהוה [c] חמה יצאה סער

.*residebit* † impiorum caput super ; *imminens* ‡

[d] מתגורר על ראש רשעים יחול:

.*eum facere ad vsque* * , Domini *nasi* ‡ ira reuertetur Non

24 לא ישוב חרון אף־יהוה עד־[e]עשתו

dierum nouissimo in : sui cordis *molimina ipsum statuere ad vsque &*

ועד־[f]הקימו [g]מזמות לבו באחרית הימים

.*eo in* ‡ intelligetis

תתבוננו בה:

CAP. XXXI. לא

Deum in ero , Dominus dixit , illo tempore In

1 בעת ההיא נאם־יהוה אהיה לאלהים

.populum in mihi erunt ipsi & , Israel *familiis* vniuersis

לכל משפחות ישראל והמה יהיו־לי לעם:

populus , deserto in gratiam Inuenit : Dominus dixit Sic

2 כה אמר יהוה מצא חן במדבר עם

.Israelem ipsum *faciendum* ‡ quiescere *ad eundo* * , gladij *superstites* ‡

שרידי חרב הלוך להרגיעו ישראל:

Charitate ‡ Et .mihi apparuit Dominus *longinquo* † A

3 מרחוק יהוה נראה לי ואהבת

.misericordia te attraxi ideò ; te dilexi perpetua

עולם אהבתיך על־כן משכתיך חסד:

.Israel virgo ædificaberis &, te ædificabo Adhuc

4 עוד [h] אבנך ונבנית בתולת ישראל

choro in egredieris & , tuis tympanis ornaberis Adhuc

עוד תעדי [i] תפיך ויצאת במחול

montibus in vineas plantabis Adhuc .ludentium

5 משחקים: עוד [k] תטעי כרמים [l] בהרי

.prophanabunt & , plantantes plantabunt : Someron

שמרון נטעו נטעים וחללו:

: Ephraim monte in custodes *clamauerunt* ‡ dies *est* Quia

6 כי יש־יום קראו נצרים בהר אפרים

.nostrum Deum Dominum ad Siion † ascendamus &, Surgite

קומו ונעלה ציון אל־יהוה אלהינו:

; lætitia Iahacob *in Ouate* ; : Dominus] dixit sic Nam

7 כי־כה אמר יהוה [m] רנו ליעקב שמחה

: dicite & , laudate, facite auditum : gentium capite in exultate &

וצהלו בראש הגוים השמיעו הללו ואמרו

.Israel residuum tuum populum Domine fac Saluum

[n] הושע יהוה את־עמך את שארית ישראל:

eos congregabo & , Aquilonis terra de eos *adducens* ego Ecce

8 הנני [o] מביא אתם מארץ צפון וקבצתים

prægnans , claudus & cæcus ‡ eos inter : terræ lateribus de

מירכתי־ארץ בם עור ופסח הרה

.huc reuertentur magnus cœtus : simul pariens &

וילדת יחדו קהל גדול ישובו הנה:

.eos adducere faciam misericordiis cum &, venient fletu Cum

9 [p] בבכי יבאו ובתחנונים [q] אובילם

non †, recta via in aquarum torrentes ad eos faciam ambulare

[r] אוליכם אל־נחלי מים בדרך ישר לא

Ephraim & , patrem in Israeli ero quia : *ea in* impingent

יכשלו בה כי־[s]הייתי לישראל לאב ואפרים

† vox gratiarum actionis, ‡ gaudentium: — [a] ידה — * attenuabuntur. ‡ prius, — ‡ qui oppresserunt eos. — * fortis — ‡ medio — † qui ita dilatauit — ‡ vt innitatur mihi, — [b] נגש — * in — [c] יחם — ‡ manens, † manebit — [d] גור — ‡ furoris — * donec faciat, & donec statuat cogitationes — [e] עשה — [f] קום [g] זמם — ‡ illud, — cognationibus — ‡ euasores — * iuit Deus ante eum, vt ‡ faceret — † longo tempore (inquit populus) Et — ‡ Dominus — [h] בנה — [i] תפף — [k] נטע [l] הר — * erit — † in qua clamabunt — † in — Exultate — [m] רנן — [n] ישע — adducam — [o] בוא — ‡ etunt — [p] בכה [q] יבל — ‡ iniqua — [r] ילך — [s] היה

cum conuerte-ro — me conuertendo in ,eius vrbibus in & ,Iehudah terra in

בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְעָרָיו בְּשׁוּבִי אֶת־

,iustitiæ habitaculum Dominus tibi benedicat,eorum captiuitatē

a שְׁבוּתָם יְבָרֶכְךָ יְהוָה נְוֵה־צֶדֶק — a שׁבר *sanctę.

omnes &,Iehudah ea in habitabunt Et .sanctitatis* mons

24 הַר הַקֹּדֶשׁ׃ וְיָשְׁבוּ בָהּ יְהוּדָה וְכָל־

gregatim. — ,grege in proficiscentur & ,agricolæ,simul eius ciuitates

עָרָיו יַחְדָּו אִכָּרִים וְנָסְעוּ בַּעֵדֶר׃

animam omnem & ,lassam animam feci inebriare Quia

25 כִּי הִרְוֵיתִי נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וְכָל־נֶפֶשׁ

tristem — sum expergefactus hoc Propter ,impleui dolentem

26 דָּאֲבָה מִלֵּאתִי׃ עַל־זֹאת b הֱקִיצֹתִי — b קוץ

,mihi fuit dulcis meus somnus :vidi &

וָאֶרְאֶה וּשְׁנָתִי עָרְבָה לִּי׃

veniunt — seminabo & ,Dominus dixit ,venientes dies Ecce

27 הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְזָרַעְתִּי

,hominis semine,Iehudah domum & ,Israel domum

אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה זֶרַע אָדָם

solicitus — fui vigil quemadmodum erit Et .animalis semine &

28 וְזֶרַע בְּהֵמָה׃ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׁקַדְתִּי

‡excutiendū — destruendum ‡ ad & ,diruendum ad &,euellendum ad eos super

עֲלֵיהֶם לִנְתוֹשׁ וְלִנְתוֹץ וְלַהֲרֹס

‡solicitus — eos super ero peruigil]sic,malefaciendum ad &, perdendum ad &

c וּלְהַאֲבִיד c וּלְהָרֵעַ כֵּן אֶשְׁקֹד עֲלֵיהֶם — c רוע

.Dominus dixit ,plantandum ad &,ædificandum ad

d לִבְנוֹת וְלִנְטוֹעַ נְאֻם־יְהוָה׃ — d בנה

comederunt Patres : vltrà dicent non illis diebus In

29 בַּיָּמִים הָהֵם לֹא־יֹאמְרוּ עוֹד אָבוֹת אָכְלוּ

obstupuerunt filiorum dentes &,acerbam vuam

e בֹסֶר e וְשִׁנֵּי בָנִים תִּקְהֶינָה׃ — e שׁנן

Sed ‡propter ini-quitatem suā — Omnis .morietur sua iniquitate in‡ vnusquisque Quinimo

30 כִּי אִם־אִישׁ f בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת כָּל־

]qui comede-rit — .eius dentes obstupescent,acerbam vuam comedentes]hominis

f עוה g קהה — הָאָדָם הָאֹכֵל הַבֹּסֶר g תִּקְהֶינָה שִׁנָּיו׃

veniunt, ‡feriam — cum excidam ‡ & ,Dominus dixit ,venientes dies Ecce

31 הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְכָרַתִּי אֶת־

,nouum fœdus Iehudah domo cum & ,Israel domo

בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה׃

‡ pepigi — ,eorum patribus cum excidi quod fœdus secundum Non

32 לֹא כַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת־אֲבוֹתָם

‡ qua apprehē-di — eos educendum ad *, eorum manum in me apprehendere ‡ die in

‡ vt educerem — h בְּיוֹם הֶחֱזִיקִי בְיָדָם h לְהוֹצִיאָם

h יצא — ,meum pactum fecerūt irritum ipsi quia : Ægypti terra ē

i פור — מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲשֶׁר־הֵמָּה i הֵפֵרוּ אֶת־בְּרִיתִי

‡ ego, — .Dominus dixit ,eos in ‡sum dominatus ego &

וְאָנֹכִי בָּעַלְתִּי בָם נְאֻם־יְהוָה׃

† erit ‡ feriam — domo cum excidam ‡ quod fœdus † hoc Sed

33 כִּי זֹאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֶכְרֹת אֶת־בֵּית

Dabo : Dominus dixit ,ipsos dies post Israel

יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַיָּמִים הָהֵם נְאֻם־יְהוָה נָתַתִּי

]medio *in — eorum corde super*&,eorum interiori]in meam legem

k אֶת־תּוֹרָתִי בְּקִרְבָּם וְעַל־לִבָּם — k ירה

erunt ipsi & ,Deum in eis ero & :eam scribam

אֶכְתֲּבֶנָּה וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ־

vnusquisque vltrà docebunt non Et .populum in mihi

34 לִי לְעָם׃ וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד אִישׁ

amicum — :dicendo ,suum fratrem vnusquisque & ,suum socium

אֶת־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת־אָחִיו לֵאמֹר

me cognoscent ipsi omnes nam :Dominum Cognoscite

l דְּעוּ אֶת־יְהוָה כִּי כוּלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי — l ידע

:Dominus dixit, eorum maximum ad vsque & ,eorum minimo à

לְמִקְּטַנָּם וְעַד־גְּדוֹלָם נְאֻם־יְהוָה

memorabor nō eorū peccati & ,eorū iniquitati propitiabor quia

כִּי אֶסְלַח לַעֲוֹנָם וּלְחַטָּאתָם לֹא אֶזְכָּר־

]qui dedit — lumine in solem dans] :Dominus dixit Sic .amplius

35 עוֹד׃ כֹּה אָמַר יְהוָה נֹתֵן שֶׁמֶשׁ לְאוֹר

qui rupit — findens noctis lumine in stellarum & ,lunæ statuta ?diei

m יוֹמָם m חֻקֹּת יָרֵחַ וְכוֹכָבִים לְאוֹר לָיְלָה רֹגַע — m חקק

.eius nomen exercituum Dominus,eius fluctus sonarunt &,mare

n הַיָּם n וַיֶּהֱמוּ גַלָּיו יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ — n המה

‡ remoueri possunt ‡facie mea, — dixit‡ meis faciebu‡à ista statuta recesserint ‡ Si

36 אִם־יָמֻשׁוּ הַחֻקִּים הָאֵלֶּה מִלְּפָנַי נְאֻם־

GG

,gentes Domini verbum Audite .ipse* meus primogenitus erit,

10 בְּכֹרִי הוּא׃ שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה גּוֹיִם

,Israel Spargens ‡ dicite & : longè à insulis in annunciate& — quæ procul sunt: †Qui dispersit

a וְהַגִּידוּ בָאִיִּים מִמֶּרְחָק וְאִמְרוּ מְזָרֵה יִשְׂרָאֵל — a נגר

.suum gregem pastor sicut eum custodiet &:eum congregabit

יְקַבְּצֶנּוּ וּשְׁמָרוֹ כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ׃

cum redemit & ,Iaakob Dominus redemit Quoniam

11 כִּי־פָדָה יְהוָה אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ

excelso in ouabunt ‡ &,venient Et .eo præ fortis] manu de — ‡fortioris ‡laudabunt

12 מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ׃ וּבָאוּ וְרִנְּנוּ בִמְרוֹם־

,frumentum super Domini bonitatem ad confluent & ,Sion

צִיּוֹן וְנָהֲרוּ אֶל־טוּב יְהוָה עַל־דָּגָן

pecoru ‡ filios super & ,recens oleum super & ,mustum * super & — *vinum, †pecorum

וְעַל־תִּירֹשׁ וְעַל־יִצְהָר וְעַל־בְּנֵי־צֹאן

non & ,irriguus hortus quasi eorum anima eritque ?boum & — boum?

b וּבָקָר וְהָיְתָה נַפְשָׁם כְּגַן רָוֶה וְלֹא־ — b דאב

virgo lætabitur Tunc .amplius dolendum ad ‡ addent — ‡vt doleant

13 יוֹסִיפוּ לְדַאֲבָה עוֹד׃ אָז תִּשְׂמַח בְּתוּלָה

eorū luctum conuertam & : simul senes & ,iuuenes & , choro in

בְּמָחוֹל וּבַחֻרִים וּזְקֵנִים יַחְדָּו וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם

.suo mærore à,eos lætificabo &,eos consolabor &,gaudium in — dolore

d לְשָׂשׂוֹן וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם׃ — c שׂושׂ d יגה

meus populus &,pinguedine sacerdotum animam inebriabo Et

14 e וְרִוֵּיתִי נֶפֶשׁ הַכֹּהֲנִים דָּשֶׁן וְעַמִּי — e רוה

.Dominus dixit ,saturabuntur mea bonitate

אֶת־טוּבִי יִשְׂבָּעוּ נְאֻם־יְהוָה׃

,est audita * excelso in Vox : Dominus dixit Sic — *colle

15 כֹּה אָמַר יְהוָה קוֹל f בְּרָמָה נִשְׁמָע — f רום

super plorante Rachel ,amaritudinum fletus ,querimonia‡ — ‡ploratus,

h נְהִי h בְּכִי תַמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל־ — g נהה h בכה

,ipsi †non quia,suis filiis super consolari renuit ‡ suos filios — ‡sunt

16 בָּנֶיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל־בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ׃

,fletu à tuam vocem Prohibe:Dominus dixit Sic

כֹּה אָמַר יְהוָה מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי

,tuo operi merces est quia : lachryma ‡ à tuos oculos & — ‡lachrymis

וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ

.inimici terra de reuertentur &. Dominus ait

נְאֻם־יְהוָה i וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב׃ — i שׁוב

reuertētur &,Dominus ait ,tuo nouissimo* spes est Et — *posteritati tuæ,

17 וְיֵשׁ־תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם־יְהוָה וְשָׁבוּ

Ephraim audiui Audiendo .suum terminum ad filij

18 בָנִים לִגְבוּלָם׃ שָׁמוֹעַ שָׁמַעְתִּי אֶפְרַיִם

non vitulus vt ,sum castigatus & ,me :Castigasti : plangentem — ‡ & dicentem mihi:

מִתְנוֹדֵד יִסַּרְתַּנִי וָאִוָּסֵר כְּעֵגֶל לֹא

Dominus ‡ tu quia :conuertar & ,me fac conuerti :doctus‡ — k יסר ‡assuetus ferre iugum: ‡es

k לֻמָּד הֲשִׁבֵנִי וְאָשׁוּבָה כִּי אַתָּה יְהוָה

:‡me pœnitebit ,me conuerti post Nam* .meus Deus — *Postquam e-nim conuer-sus sum,

19 אֱלֹהָי׃ כִּי־אַחֲרֵי שׁוּבִי נִחַמְתִּי

,sum confusus : femur super percussi , mihi esse notum post † & — ‡ peccatorum meorum: † postquam offensum est

l וְאַחֲרֵי l הִוָּדְעִי סָפַקְתִּי עַל־יָרֵךְ m בֹּשְׁתִּי

mearum pueritiarum ‡ opprobrium sustinui quoniam ,erubui etiam & — m ירע l בושׁ

וְגַם־נִכְלַמְתִּי כִּי נָשָׂאתִי חֶרְפַּת נְעוּרָי׃

natus ‡ nonne ? Ephraim mihi*pretiosus filius Nonne — ‡adolescentiæ meæ. *est ‡puer delecta-bilis?

20 הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֶלֶד

recordando ,eo cum me loquendi sufficientia † ex quia ?deliciarum — † eo tempore quo locutus sum

שַׁעֲשֻׁעִים כִּי־מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכֹר

,ei ‡ mea viscera sonuerunt idcirco : adhuc eius recordabor

אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד עַל־כֵּן o הָמוּ מֵעַי לוֹ — n בנה o המה

tibi Statue .Dominus ait,eius miserebor miserendo — ‡propter eum

21 רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם־יְהוָה׃ p הַצִּיבִי לָךְ — p נצב

stratam ‡ ad tuum cor pone, altos cumulos tibi pone ;titulos* — *lapidem ere-ctum ad agno-scendum viam ‡semitam † per quam

צִיֻּנִים q שִׂמִי לָךְ תַּמְרוּרִים שִׁתִי לִבֵּךְ לַמְסִלָּה — q שׁית

reuertere ,Israel virgo Reuerte .ambulasti † viam

דֶּרֶךְ הָלַכְתִּי שׁוּבִי בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל שֻׁבִי

huc & illuc te vertes quò Vsque .istas tuas ciuitates ad

22 אֶל־עָרַיִךְ אֵלֶּה׃ עַד־מָתַי תִּתְחַמָּקִין — r שׁוב

,terra in ‡ nouum Dominus creauit ‡ quia ?refractaria] filia — *rebellis: creabis

הַבַּת הַשּׁוֹבֵבָה כִּי־בָרָא יְהוָה חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ — יתיר

.Dominus dixit Sic .virum circundabit FEMINA

23 נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה

istud verbum dicent Adhuc : Israel Deus exercituum

צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד יֹאמְרוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה

gentem esse ab cessabunt * Israel semen etiam , Dominus
יְהוָה גַּם זֶרַע יִשְׂרָאֵל ^a יִשְׁבְּתוּ מִהְיוֹת גּוֹי
Si .Dominus dixit Sic .diebus cunctis *meam facies ad*
37 לְפָנַי כָּל־הַיָּמִים׃ כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־
fundamenta *inuestigentur* $& ,sursum de cæli *metiantur*
^b יִמַּדּוּ שָׁמַיִם מִלְמַעְלָה וְיֵחָקְרוּ ^c מוֹסְדֵי־
,Israel semen omne *in reprobabo* † ego etiam deorsum ,terræ
אֶרֶץ ^d לְמָטָּה גַּם־אֲנִי אֶמְאַס ^e בְּכָל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל
Dominus dixit , fecerunt quæ omnia *super*
עַל־כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ נְאֻם־יְהוָה׃
ædificabitur & ,Dominus dixit, *venientes* dies Ecce
38 הִנֵּה יָמִים ^e נְאֻם־יְהוָה וְנִבְנְתָה
portam ad vsque Chananeel turrea ,Domino ciuitas
הָעִיר לַיהוָה מִמִּגְדַּל חֲנַנְאֵל עַד־שַׁעַר
super eo coram mensuræ *linea* $ vltra exibit Et ,anguli
39 ^f הַפִּנָּה׃ וְיָצָא עוֹד קָוֵה ^g הַמִּדָּה נֶגְדּוֹ עַל
.Ghohath circuibit & ,Ghareb collem
גִּבְעַת גָּרֵב וְנָסַב גֹּעָתָה׃
omnia & ,cineris & , cadauerum vallem omnem Et
40 וְכָל־הָעֵמֶק הַפְּגָרִים וְהַדֶּשֶׁן וְכָל־
angulum ad vsque ,Chidron torrentem ad vsque *arua*
הַשְּׁרֵמוֹת עַד־נַחַל קִדְרוֹן עַד־פִּנַּת
non : Domino sanctitas , Orientem ad equorum portæ
שַׁעַר הַסּוּסִים מִזְרָחָה קֹדֶשׁ לַיהוָה לֹא־
.seculum in vltra destruetur neque ,euelletur
יִנָּתֵשׁ וְלֹא־יֵהָרֵס עוֹד לְעוֹלָם׃

CAP. XXXII. לב

,Domino à Irmeiahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
ipse , Iehudah regis Sidchiiahu decimo anno in
^h בַּשָּׁנַת הָעֲשִׂירִית לְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הִיא
.Nebuchadresar anni decimus octauus annus
הַשָּׁנָה שְׁמֹנֶה־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לִנְבוּכַדְרֶאצַּר׃
:Ierusalaim *super coarctantes* $ Babel regis *virtus* tunc Et
2 וְאָז חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל ^i צָרִים עַל־יְרוּשָׁלָ‍ִם
,custodiæ atrio in clausus erat propheta Irmeiahu &
וְיִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא הָיָה כָלוּא בַּחֲצַר ^k הַמַּטָּרָה
.Iehudah regis domo quæ
אֲשֶׁר בֵּית־מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
:dicendo ,Iehudah rex Sidchiiahu eum clauserat Quod
3 אֲשֶׁר כְּלָאוֹ צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר
ego Ecce:Dominus dixit Sic : dicendo *vaticinans* $tu Quare
מַדּוּעַ אַתָּה נִבָּא לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי
$eam capiet & , Babel regis manum in hanc ciuitatem *dans* †
נֹתֵן אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל וּלְכָדָהּ׃
manu de euadet non Iehudah rex Sidchiiahu Et
4 וְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא יִמָּלֵט מִיַּד
,Babel regis manum in tradetur tradendo sed ,Chasdim
הַכַּשְׂדִּים כִּי־הִנָּתֹן יִנָּתֵן בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל
illius oculos eius oculi & ,illius ore cum eius os loquetur &
וְדִבֶּר־^l פִּיו עִם־פִּיו וְעֵינָיו אֶת־עֵינָיו
:Sidchiiahu faciet ire Babel in Et .videbunt
5 תִּרְאֶינָה׃ וּבָבֶל יוֹלִךְ אֶת־צִדְקִיָּהוּ
Cum]:Dominus dixit ,eum *me visitare vsque* erit ibi &
וְשָׁם יִהְיֶה עַד־פָּקְדִי אֹתוֹ נְאֻם־יְהוָה כִּי
.prosperabimini non , Chasdim cum dimicaueritis
תִלָּחֲמוּ אֶת־הַכַּשְׂדִּים לֹא תַצְלִיחוּ׃
,me ad Domini verbum Fuit : Irmeiahu dixit Et
6 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי
tuus patruelis Sallum filius Chanamel Ecce :dicendo
7 לֵאמֹר׃ הִנֵּה חֲנַמְאֵל בֶּן־שַׁלֻּם דֹּדְךָ
*qui ,meum agrum tibi Eme : dicendo, te ad *veniens*
^m בָּא אֵלֶיךָ לֵאמֹר קְנֵה לְךָ אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר
emendum ad]redemptionis iudicio *tibi* $ quia ,Hanathoth in
בַּעֲנָתוֹת כִּי לְךָ מִשְׁפַּט הַגְּאֻלָּה ^n לִקְנוֹת׃
verbum iuxta mei patrui filius Chanamel me ad venit E
8 וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמְאֵל בֶּן־^o דֹּדִי כִּדְבַר
Eme : me ad ait & .custodiæ atrium ad ,Domini
יְהוָה אֶל־חֲצַר ^p הַמַּטָּרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה
terra in * quæ , Hanathoth in * qui meum agrum quæso
נָא אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר־בַּעֲנָתוֹת אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ

Margin (right column): $remouerit pô tectit vt nô sit gens corâ me. ^a שָׁבַת. metiri possût $ inuestigari ^b מָדַד ^c יָסַד. fabricîam ^d נָתַר. † propter ^e עָשָׂה. * veniunt, בָּאִים ק. ולא כתיב $ filium קו ק. ^f פִּנָּה ^g מָדַד. † locum,& vniuersas regiones השדמות ק. ^h שָׁנָה. בשנה ק. $ est * exercitus $ obsidebat ^i צוּר. ^k נָטַר. * erat in. $ vaticinaris. † do. ^l פֶּה. donec visitem Si. venit * est. ^m בּוֹא. $ tuus est † vt emas. ^n קָנָה. ^o דּוֹד. ^p נָטַר. * est.

:redemptio *tibi* † & ,*hereditatis* $ iure *tibi* quia : Biniamin
בְּבִנְיָמִין כִּי לְךָ מִשְׁפַּט הַיְרֻשָּׁה וּלְךָ הַגְּאֻלָּה
.*ipsum* Domini verbum quod cognoui & ,tibi eme
קְנֵה־לָךְ ^a וָאֵדַע כִּי דְבַר־יְהוָה הוּא׃
,mei patrui filio Chanamel à agrum emi Et
9 וָאֶקְנֶה אֶת־הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמְאֵל בֶּן־דֹּדִי
septem ,argentum ei appendi & , Hanatoth in $ qui
אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת וָאֶשְׁקֲלָה־לּוֹ אֶת־הַכֶּסֶף שִׁבְעָה
.argenteos decem & ,secalim †
שְׁקָלִים וַעֲשָׂרָה הַכָּסֶף׃
:testes feci testificari & . signaui & ,libro in scripsi Et
10 וָאֶכְתֹּב בַּסֵּפֶר וָאֶחְתֹּם ^b וָאָעֵד עֵדִים
:*bilancibus* $ in argentum appendi &
וָאֶשְׁקֹל הַכֶּסֶף בְּמֹאזְנָיִם׃
,signatum emptionis librum accepi Et
11 וָאֶקַּח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת־הֶחָתוּם ^c
.*patentem & ,iurium & præcepti*
הַמִּצְוָה ^d וְהַחֻקִּים וְאֶת־^e הַגָּלוּי׃
filio Baruch emptionis librum dedi Et
12 וָאֶתֵּן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־
, mei patrui Chanamel oculis in Machseiah filio Neriiah
נֵרִיָּה בֶּן־מַחְסֵיָה לְעֵינֵי חֲנַמְאֵל דֹּדִי
oculis in ,emptionis libro in *scribentium* $ testium oculis in &
וּלְעֵינֵי הָעֵדִים הַכֹּתְבִים בְּסֵפֶר הַמִּקְנָה לְעֵינֵי
.custodiæ atrio in *manentium* † ,Iehudæorum omnium
כָּל־הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה׃
:dicendo,eorum oculis in Baruch præcepi Et
13 וָאֲצַוֶּה אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר׃
:Israel Deus exercituum Dominus dixit Sic
14 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
emptionis librum ,istos libros *Tollendo* †
לָקוֹחַ אֶת־הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֵת סֵפֶר הַמִּקְנָה
,hunc apertum librum & ,signatum & ,hunc
הַזֶּה וְאֵת הֶחָתוּם וְאֵת סֵפֶר הַגָּלוּי הַזֶּה
,multis diebus stent vt ,*testa* vase in eos *dabis* &
^f וּנְתַתָּם בִּכְלִי־חָרֶשׂ לְמַעַן יַעַמְדוּ יָמִים רַבִּים׃
:Israel Deus exercituum Dominus dixit sic Quia
15 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
.ista terra in vineæ & ,agri & ,domus *ementur* Adhuc
עוֹד ^g יִקָּנוּ בָתִּים וְשָׂדוֹת וּכְרָמִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃
librum *me dedisse post* . Dominum ad oraui Et
16 וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אַחֲרֵי ^h תִתִּי אֶת־סֵפֶר
:dicendo,Neriiah *filium* Baruch *ad* emptionis
הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה לֵאמֹר׃
fecisti tu Ecce .Deus Domine Ahah
17 אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִה הִנֵּה ^i אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־
tuo brachio in & ,magna tua potentia in terram & cælos
הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבִזְרֹעֲךָ
.*verbum omne* te à *mirificabitur* non : extento
^k הַנְּטוּיָה לֹא־יִפָּלֵא מִמְּךָ כָּל־דָּבָר׃
iniquitatem retribuens $ & ,millibus in misericordiam *Faciens*
18 עֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים וּמְשַׁלֵּם ^l עֲוֹן
Deus :eos post eorum filiorum sinum in patrum
אָבוֹת אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל
,eius nomen exercituum Dominus , potens ,magnus
הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃
tui oculi quia :*adinuentione* multus & ,consilio Magnus
19 גְּדֹל ^m הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילִיָּה אֲשֶׁר־עֵינֶיךָ
vnicuiq; *dandum ad* ,*hominis*] filiorum vias omnes super † aperti
פְקֻחוֹת עַל־כָּל־דַּרְכֵי בְּנֵי אָדָם לָתֵת לְאִישׁ
.suorum *studiorum* fructum secundum &,suas vias secûdum
כִּדְרָכָיו ^n וְכִפְרִי מַעֲלָלָיו׃
,AEgypti terra in portenta & signa posuisti Qui
20 אֲשֶׁר ^o שַׂמְתָּ אֹתוֹת וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם
fecisti & :homine in & ,Israel in & ,hanc diem ad vsque
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבְיִשְׂרָאֵל וּבָאָדָם וַתַּעֲשֶׂה־
.hanc diem secundum nomen tibi
לְּךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה׃
terra è Israel tuum populum eduxisti Et
21 וַתֹּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
robusta manu in & portentis in & ,signis in ,Ægypti
מִצְרָיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה

Margin (left column): * tuus est $ hæreditario. † tua est * esset, ^a יָדַע. $ est † siclos, ^b עוּד. $ statera. ^c לָקַח. * & librû apertum, & librû conditionum venditionis, secundum præceptum legis, & consuetudinum in vendêdo & emendo fructus. ^d חֹק ^e גָּלָה. $ qui scripti erant † qui manebât. † Tolle. pones * fictili, ^f נָתַן. possidebuntur ^g קָנָה. postquâ dedi filio. ^h נָתַן. ^i עָשָׂה. est absconditum, à te quic quam, * Qui facis $ reddis pœnâ iniquitatis. ^k נָטָה ^l עָוֹן. opere: ^m יָעַץ. $ sunt $ hominum, vt des * operum ^n פְּרִי. ^o שׂוּם ^p אוֹת.

dedisti Et .magno terrore in & ,extento brachio in &

22 ותתן ובאזרוע [a] נטויה ובמורא גדול׃

.eorum patribus iurasti quam † ,hanc terram eis

להם את־הארץ הזאת אשר־נשבעת לאבותם

.melle &,lacte fluentem terram ,eis dandum ad

לתת להם ארץ זבת חלב ודבש׃

audierunt non & ,eam possederunt & ,sunt ingressi Et

23 [b] ויבאו [c] וירשו אתה ולא־שמעו

quæ omnia .ambulauerunt non tua lege in & ,tua voce in

בקולך ובתורתך לא־הלכו את כל־אשר

fecisti euenire ‖ & ;fecerunt non ,faciendum ad * eis præcepisti

[d] צויתה להם [e] לעשות לא עשו ותקרא

.hoc malum omne eis

אתם את כל־הרעה הזאת׃

,eam cupiendum ad , ciuitatem venerunt tormenta ‡ Ecce

24 הנה הסללות באו העיר ללכדה

,eam super prœliantium † Chasdim manum in est data | vrbs &

והעיר נתנה ביד הכשדים הנלחמים עליה

es locutus quod & : pestis & ,famis & ,gladij faciebus à ‡

מפני החרב והרעב והדבר ואשר דברת

.videns * tu ecce & ,fuit |

היה והנך ראה׃

Eme, Domine † Domine ,me ad ‡ dixisti tu Et

25 ואתה אמרת אלי אדני יהוה קנה־

vrbs & :testes testificare fac & ,argento in agrum tibi

לך השדה בכסף [f] והעד עדים והעיר

.Chasdim manu in dabitur

נתנה ביד הכשדים׃

:dicendo, Irmeiahu ad Domini verbum fuit Et

26 [g] ויהי דבר־יהוה אל־ירמיהו לאמר׃

,carnis vniuersæ Deus Dominus ego † Ecce

27 הנה אני יהוה אלהי כל־בשר

?verbum omne mirificabitur * me à nunquid

הממני יפלא כל־דבר׃

dans ‡ ego Ecce:Dominus dixit sic Propterea

28 לכן כה אמר יהוה הנני נתן את־

Nebuchadresar manum in & Chasdim manum in hanc ciuitatem

העיר הזאת ביד הכשדים וביד נבוכדראצר

Chasdim venient Et .eam capiet & , Babel regis

29 מלך־בבל ולכדה׃ [h] ובאו הכשדים

ciuitatem succendentem & , hanc vrbem super prœliantes

הנלחמים על־העיר הזאת [i] והציתו את־העיר

quarum * domos & : eam comburent & , igni in hanc

הזאת באש ושרפוה ואת הבתים אשר

libamina libauerunt & ,Bahal ipsi earum tecta super adoleuerunt

קטרו על־גגותיהם לבעל [k] והסכו נסכים

.me iram ad concitandum ad ‡ .alienis diis

לאלהים אחרים למען הכעסני׃

profectò Iehudah filij & Israel filij fuerunt † Nam

30 כי־[l] היו בני־ישראל ובני יהודה אך

filij quia : suis pueritiis à ‡ meis oculis in malum facientes

[m] עשים הרע בעיני מנערתיהם כי בני־

.suarū manuum opere in me irritantes * profectò Israel

ישראל אך מכעסים אתי במעשה ידיהם

super ‡ ,meo naso super ‡ Quia .Dominus dixit

31 נאם־יהוה׃ כי על־אפי ועל־

qua die à hæc ciuitas mihi fuit mea ira

[n] חמתי היתה לי העיר הזאת למן־היום אשר

eam amouendum ad | : hanc diem ad vsque &, eam ædificauerunt

בנו אותה ועד היום הזה [o] להסירה

filiorum malitiam omnem Propter .meis faciebus desuper †

32 מעל פני׃ על כל־[p] רעת בני־

,me irritandum ad ‡ fecerunt quam, Iehudah filiorum & ,Israel

ישראל ובני יהודה אשר עשו להכעסני

,eorum sacerdotes ,eorum principes .eorum reges ,ipsi

המה מלכיהם [q] שריהם כהניהם

.Ierusalaim habitatores & Iehudah vir * & ,eorum prophetæ &

ונביאיהם ואיש יהודה וישבי ירושלם׃

docendo ‡ & :facies non & ,ceruicem me ad ‖ verterunt Et

33 [r] ויפנו אלי ערף ולא פנים ולמד

audientes ipsi † non & ,docendo & , surgendo manè eos

אתם השכם ולמד ואינם שמעים

[a] נטה † super

vt dares

[b] בוא [c] ירש voci tuæ.

ובתורתך ק

* vt facerent. ‖ euenit

[d] צוה [e] עשה ‡ arietibus ingredientur

‖ dabitur † qui prœliantur aduersus ‡ propter gladium, & fameni, & pestilentiam: | erit, * cernis. ‡ mihi. † Deus,

[f] עור

[g] היה † sum

* celabitur quicquam,

‡ tradam

[h] בוא qui prœliantur aduersus

[i] יצת * super

[k] נסך ‡ vt irasci facerent

† faciebant

[l] היה ‡ ab adolescētia sua:

[m] עשה * irasci faciebant ‡ in furore ‡ in

[n] יחם ‖ vt auferre faciam

[o] סור † à facie mea.

[p] רוע ‡ vt irasci facerent

[q] שור * viri

‡ cùm docerē

[r] פנה † audiebant

.disciplinam capiendum ad suas abominationes posuerunt Et vt acciperent

34 לקחת [a] מוסר׃ [b] וישימו שקוציהם

domo in ‡ qua inuocatum est meum nomen super ea

בבית אשר־נקרא שמי עליו

* ad polluendum eam. Et ædificauerunt excelsa .Bahal

35 לטמאו׃ [c] ויבנו את־במות הבעל

quæ ‡ in valle filij Hinnom, † ad transire faciendum filios suos

אשר בגיא בן־הנם להעביר את־בניהם

& filias suas ipsi Molech, quod non præcepi eis.

ואת־בנותיהם למלך אשר לא־[d] צויתים

nec ascendit ‡ super cor meum, * ad faciendum abominationem

ולא עלתה על־לבי [e] לעשות התועבה

,hanc ‡ ad peccare † faciendum Iehudah.

הזאת למען [f] החטי את־יהודה׃

Et nunc propterea sic dixit Dominus Deus Israel,

36 ועתה לכן כה־אמר יהוה אלהי ישראל

ad ciuitatem hanc, ‡ qua vos * dicentes : Datur

אל־העיר הזאת אשר אתם אמרים נתנה

in manu regis Babel, in gladio: & in fame, & in peste.

ביד מלך־בבל בחרב וברעב ובדבר׃

Ecce ‡ ego congregans eos de vniuersis terris † quò

37 הנני מקבצם מכל־הארצות אשר

populi eos illuc, in * naso meo, & in ira mea, & in ‡ iracundia

הדחתים שם באפי [g] ובחמתי ובקצף

magna, & redire faciam eos ad locum istum,

גדול [h] והשבתים אל־המקום הזה

& habitare faciam eos † in fiducia.

והשבתים לבטח׃

Et erunt mihi in populum; & ego ero eis

38 [i] והיו לי לעם ואני אהיה להם

in Deum. Et dabo eis cor vnum, & viam

39 לאלהים׃ [k] ונתתי להם לב אחד ודרך

vnam, ‡ ad timendum me omnibus diebus, ‡ in bonum

אחד ליראה אותי כל־הימים לטוב

eis, & filiis eorum post eos.

להם ולבניהם אחריהם׃

Et ‡ excidam eis pactum † sæculi: quia non

40 וכרתי להם ברית עולם אשר לא־

reuertar à † posterioribus eorum, ‡ ad benefaciendum me eis: &

אשוב מאחריהם [l] להיטיבי אותם ואת־

timorem meum dabo in corde eorum, * pro non recedere

יראתי אתן בלבבם לבלתי סור

desuper me. Et gaudebo super eos benefaciendo eis:

41 מעלי׃ [m] וששתי עליהם להטיב אותם

& plantabo eos in terra hac in veritate, in omni corde meo:

ונטעתים בארץ הזאת [n] באמת בכל־לבי

& in tota anima mea.

ובכל־נפשי׃

Quia sic dixit Dominus: Sicut adduxi in

42 כי־כה אמר יהוה כאשר [o] הבאתי אל־

populum istum omne malum grande hoc,

העם הזה את כל־הרעה הגדולה הזאת

sic ego ‡ adducens super eos omne bonum, quod

כן אנכי מביא עליהם את־כל־הטובה אשר

ego † loquens super eos.

אנכי דבר עליהם׃

Et possidebitur ager in terra ista, ‡ qua vos

43 ונקנה השדה בארץ הזאת אשר אתם

* dicentes: Deserta ‡ ipsa absque homine, & animali, data est

אמרים שממה היא מאין אדם ובהמה נתנה

in manu Chasdim. Agros in argento ement,

44 ביד הכשדים׃ שדות בכסף יקנו

& * scribere in libro, & ‡ signare & † contestari testes in terra

וכתוב בספר וחתום [p] והעד עדים בארץ

Biniamin, & in ‡ circuitibus Ierusalaim, & in ciuitatibus

בנימין ובסביבי ירושלם ובערי

Iehudah, & in ciuitatibus ‖ montis, & in ciuitatibus ‡ planitiei,

יהודה ובערי ההר ובערי השפלה

& in ciuitatibus † Meridiei: quia redire faciam captiuitatem eorum,

ובערי הנגב כי־[q] אשיב את־[r] שבותם

dixit Dominus.

נאם־יהוה׃

[a] יסר [b] שום † in

vt polluerent

[c] בנה ‡ sunt † vt transire facerent

[d] צוה ‡ in * vt facerent

[e] עשה ‡ vt † facerent

חטיא ק

[f] חטא ‡ de ‡ dicitis Tradetur.

‡ congregabo † ad quas eieci

‖ furore ‡ ita

[g] יחם

[h] שוב † confidenter.

[i] היה

[k] נתן ‡ vt timeant ‡ vt bene sit

‡ feriam cum ‖ sempiternum

† tergo † vt benefaciā

[l] יטב * vt non recedant à

[m] שוש

[n] אמן

[o] בוא

‡ adducam

† loquor

* de

* dicitis, quòd ‡ est, vt non sit homo, & iumentum,

* scribet ‡ signabit, † testificari faciet

[p] עוד ‡ circuitu ‖ montanis, ‡ cāpestribus, † quæ sunt ad Austrum:

[q] שוב

[r] שבת

CAP. XXXIII. לג

,secundò Irmeiahu ad Domini verbum fuit Et
1 ויהי דבר־יהוה אל־ירמיהו [a]שנית
:dicendo (custodiæ atrio in clausus ipse* adhuc ipse Et)
והוא עודנו עצור בחצר [b]המטרה לאמר׃
formans† Dominus ,eam faciens‖ Dominus dixit Sic
2 כה־אמר יהוה עשה יהוה יוצר
.eius nomen Dominus,illam constabiliendum ad ‡, illam
אותה להכינה יהוה שמו׃
tibi annunciabo & : tibi respondebo & , me ad Clama
3 קרא אלי [c]ואענך [d]ואגידה לך
.ea cognouisti non ,munita* & grandia
גדלות ובצרות לא ידעתם׃
super ‡ Israel Deus Dominus dixit sic Quia
4 כי כה אמר יהוה אלהי ישראל על־
Iehudah regum domos super ‡ & ,huius vrbis domos
בתי העיר הזאת ועל־בתי מלכי יהודה
Venientes :gladio* in & ,aggeribus in dirutas ‡
הנתצים אל־הסללות ואל־החרב׃ 5 [e]באים
‡eas implendum ad & ,Chasdim cum dimicandum ad
להלחם את־הכשדים ולמלאם
,meo naso ‡ in feci percutere quos ,hominum cadaueribus
את־פגרי האדם אשר־[f]הכיתי באפי
,hac ciuitate à meas facies‖ abscondi quod ‡ & ,mea ira in &
ובחמתי ואשר הסתרתי פני מהעיר הזאת
faciens ascendere ego Ecce .eorum malitiam omnem propter
על כל־רעתם׃ 6 הנני מעלה־
reuelabo & :eos curabo & , medicinam & ,emplastrum ‡ ei
לה ארכה ומרפא ורפאתים [g]וגליתי
faciam redire Et .veritatis & pacis affluentiam † eis
להם עתרת שלום ואמת׃ 7 והשבתי את־
eos ædificabo & :Israel captiuitatem & , Iehudah captiuitatem
שבות יהודה ואת שבות ישראל [h]ובנתים
,sua iniquitate omni ab illos emundabo Et .principio in sicut
כבראשנה׃ 8 וטהרתים מכל־[i]עונם
,eorū iniquitatibus omnibus parcam & ,mihi‖ peccauerunt quia
אשר חטאו־לי וסלחתי לכול־עונותיהם
.me contra sunt præuaricati quibus & ,mihi* peccauerunt quibus
אשר חטאו־לי ואשר פשעו בי׃
,gloriam in & ,laudem in gaudium ,nomen in mihi erit Et
9 והיתה לי לשם [k]ששון [l]לתהלה ולתפארת
omne audierint quæ , terræ gentibus cunctis
לכל גויי הארץ אשר ישמעו את־כל־
,pauebunt & ,eis faciens † ego quod bonum
הטובה אשר אנכי עשה אותם ופחדו
pace omni super & , bono omni super trement &
ורגזו על כל־הטובה ועל כל־השלום
.ei faciens ego quam
אשר אנכי עשה לה׃
loco in audietur Adhuc : Dominus dixit Sic
10 כה אמר יהוה עוד ישמע במקום־
absque ipse † Desertus :dicentes‖ vos quo* , isto
הזה אשר אתם אמרים חרב הוא מאין
plateis in & ,Iehudah ciuitatibus in ,animali absque & ,homine
אדם ומאין בהמה בערי יהודה ובחצות
absque & ,habitatore absque & ,homine absque desolatis ‡ Ierusalaim
ירושלם הנשמות מאין אדם ומאין יושב ומאין
.sponsi vox ,lætitiæ vox & ,gaudij Vox .iumento
בהמה׃ 11 קול ששון וקול שמחה קול חתן
Domino Confitemini :dicentium vox , sponsæ vox &
וקול [m]כלה קול אמרים [n]הודו את־יהוה
seculum in quoniam , Dominus bonus quoniam . exercituum
צבאות כי־טוב יהוה כי־לעולם
,Domini domum * confessionem adducentium ,eius misericordia
חסדו [o]מבאים תודה בית יהוה
,principio in sicut ,terræ captiuitatem faciam reducere quia
כי־[p]אשיב את־[q]שבות־הארץ כבראשנה
,Dominus dixit
אמר יהוה׃
erit Adhuc : exercituum Dominus dixit Sic
12 כה אמר יהוה צבאות עוד יהיה

[a] שנה *etat
[b] נטר ‖qui magnificat Ierusalaim *qui format ‡vt stabilire faciat
[c] ענה [d] נגד *quæ
‡ad
†ad
‡quę destructa sunt arietibus *securibus. Eò quòd habitatores earū ibant ‡domos
[e] בוא †furore
[f] נכה ‡cur ‖faciem meam *curo Ierusalaim ‡sanitatem,
[g] גלה †multitudinē
[h] בנה
[i] עוה ‖contra me,
א מלא * contra me,
[k] שוש
[l] הלל †faciam
faciam
*de ‖dicitis, quòd †est, vt non sit homo nec animal,
‡quæ desolatę sunt, vt non sit homo, nec habitator, neque animal.
[m] כלל [n] ידה
*in
[o] בוא
[p] שוב
[q] שבה

,animal ad vsque & , homine absque deserto isto loco in
במקום הזה החרב מאין־אדם ועד־בהמה
faciens ū accubare† pastorum tugurium‡,eius ciuitatibus cunctis in &
ובכל־עריו נוה [a]רעים מרבצים
,depressionis* ciuitatibus in ,montis ‡ ciuitatibus In .pecus
13 צאן׃ בערי ההר בערי השפלה
circuitibus † in & ,Biniamin terra in & ,Meridiei ‡ ciuitatibus in &
ובערי הנגב ובארץ בנימן ובסביבי
pecus ‡ transibunt adhuc ,Iehudah ciuitatibus in & ;Ierusalaim
ירושלם ובערי יהודה עד תעברנה הצאן
.Dominus dixit ,numerantis manus ad
על־ידי מונה אמר יהוה׃
confirmabo & ,Dominus dixit ,venientes* dies Ecce
14 הנה ימים באים נאם־יהוה [b]והקמתי
domum ad sum locutus quod ,bonum verbum
את־הדבר הטוב אשר דברתי אל־בית
.Iehudah domum super ‡ & ,Israel
ישראל ועל־בית יהודה׃
faciam germinare illo tempore in & ,illis diebus In
15 [c]בימים ההם ובעת ההיא אצמיח
iustitiam & ,iudicium faciet & ‡,iustitiæ germen Dauid ipsi
לדוד צמח צדקה ועשה משפט וצדקה
,Iehudah seruabitur ,ipsis diebus In .terra in
16 בארץ׃ בימים ההם [d]תושע יהודה
vocabit qui iste & :fiducia in ‡ habitabit Ierusalaim &
וירושלם תשכון לבטח וזה אשר־יקרא־
.nostra iustitia‡Dominus* ,eam
לה יהוה צדקנו׃
Dauid ipsi excidetur Non :Dominus dixit sic Quia
17 כי־כה אמר יהוה לא־יכרת לדוד
.Israel domus solium super sedens ,vir
איש ישב על־כסא בית־ישראל׃
meis faciebus à vir excidetur non Leuitis sacerdotibus Et
18 ולכהנים [e]הלוים לא־יכרת איש מלפני
faciens & ,munus † adolens & ,ascensionem faciens ascendere
מעלה עולה ומקטיר מנחה ועשה
.diebus omnibus sacrificium
זבח כל־הימים׃
:dicendo ,Irmeiahu ad Domini verbum fuit Et
19 [f]ויהי דבר־יהוה אל־ירמיהו לאמור׃
meum pactum infringatis Si :Dominus dixit Sic
20 כה אמר יהוה אם־[g]תפרו את־בריתי
esse non ad &* ,noctis meum pactum & , diei
היום ואת־בריתי הלילה ולבלתי היות
meum pactum Etiam .suo tempore id noctem & diem
21 יומם־ולילה בעתם׃ גם־בריתי
filium ei existendo ab † ,meo seruo Dauid cum dissipabitur ‡
תפר את־דוד עבדי מהיות־לו בן
sacerdotibus Leuitis cum & ,eius thronum super regnantem
מלך על־כסאו ואת־הלוים הכהנים
exercitus numerabitur ‡ non Quia‖ .meis ministris
22 משרתי׃ אשר לא־יספר צבא
multiplicabo sic :maris arena mensurabitur* nec ,cælorum
השמים ולא [h]ימד חול הים כן ארבה את־
.mihi ministrantes Leuitas & ,mei serui Dauid semen
זרע דוד עבדי ואת־הלוים משרתי אתי׃
:dicendo ,Irmeiahu ad Domini verbum fuit Et
23 ויהי דבר־יהוה אל־ירמיהו לאמר׃
:dicendo ,sunt locuti iste populus quid vidisti Nonne
24 הלוא [i]ראית מה־העם הזה דברו לאמר
,eis in Dominus elegerat quas familias Duas
[k]שתי המשפחות אשר בחר יהוה בהם
vltrà existendo ab paruipendens‡ meum populum & ,eas reprobauit &*
וימאסם ואת־עמי ינאצון מהיות עוד
Si :Dominus dixit Sic .eorum facies ad gentem†
25 גוי לפניהם׃ כה אמר יהוה אם־
,cælorum statuta ‡nocte & die* meum pactum ‡ non
לא בריתי יומם ולילה [l]חקות שמים
Dauid & ,Iahacob semen Etiam .posui non terræ &
וארץ לא־[m]שמתי׃ 26 גם־זרע יעקוב ודוד
in dominantes eius semine de capiendo à , reprobabo ‡ mei serui
עבדי אמאס [n]מקחת מזרעו משלים אל־

*habitaculum † & accubantium pecorū.
[a] רעה
‡montanis, *campestribus planiciei, ‡quæ sunt ad Austrum, †circuitu pecora
*venient,
[b] קום
‡ad
[c] יום
‡& regnabit rex, & prosperabitur,
[d] ישע
‡confidenter, *est ‡iustus noster
facie mea,
[e] לוה
offerens holocaustum, † sacrificium,
[f] היה
irritare potestis
[g] פור
*quod pepigi cum Noach, vt non sit dies & nox
‡irritari poterit
†vt non sit filius regnans
‖Quemadmodum ‡ potest numerari ‡mensurari potest
[h] מדד
locutus est.
[i] ראה
[k] שנה
*abiecit, ‡filij eorum despexerunt vt non sit †gens coram eis ‡ erit * cum
[l] חקק
[m] שום
ה מל
‡abiiciam *non assumam
[n] לקח

reducam nam :Iahacob & ,Iſchac ,Abraham *ſemen* [ſemini]
זֶרַע אַבְרָהָם יִשְׂחָק וְיַעֲקֹב כִּי־אָשׁוּב אֶת־ [אשיב ק]
.eorum miſerebor & , eorum captiuitatem
שְׁבוּתָם וְרִחַמְתִּים׃ [a שבה]

CAP. XXXIIII. לד

,Domino à Irmeiahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
vniuerſaque , eius *virtus* omnis &,Babel rex Nebuchadneſar Et [exercitus]
וּנְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וְכָל־חֵילוֹ וְכָל־
populi omnes &, eius manus poteſtatis terræ regna
מַמְלְכוֹת אֶרֶץ מֶמְשֶׁלֶת יָדוֹ וְכָל־הָעַמִּים
:dicendo , eius vrbes omnes *ſuper* & ,Ieruſalaim *ſuper bellantes* [bellabant cōtra]
2 נִלְחָמִים עַל־יְרוּשָׁלַםִ וְעַל־כָּל־עָרֶיהָ לֵאמֹר׃
dices & ,vade :Iſrael Deus Dominus dixit Sic [dic]
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָלֹךְ וְאָמַרְתָּ
Sic :eum ad *dices* & , Iehudah regem Sidchiiahu ad [dic]
אֶל־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה
manum in hanc ciuitatem *dans ego* Ecce : Dominus dixit [do]
אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד
.igni in eam ſuccendet & ,Babel regis
מֶלֶךְ־בָּבֶל וּשְׂרָפָהּ בָּאֵשׁ׃
comprehendendo ſed, eius manu de euades non tu Et
3 וְאַתָּה לֹא תִמָּלֵט מִיָּדוֹ כִּי תָּפֹשׂ
tui oculi & , traderis eius manum in & ,comprehenderis
תִּתָּפֵשׂ וּבְיָדוֹ תִּנָּתֵן וְעֵינֶיךָ אֶת־
tuum os eius os & ,videbunt Babel regis oculos
עֵינֵי מֶלֶךְ־בָּבֶל תִּרְאֶינָה וּפִיהוּ אֶת־פִּיךָ [b ראה]
verbum audi Attamen .introibis Babel & ,alloquetur
יְדַבֵּר וּבָבֶל תָּבוֹא׃ 4 אַךְ שְׁמַע דְּבַר־
Dominus dixit Sic : Iehudah rex Sidchiiahu Domini
יְהוָה צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה כֹּה־אָמַר יְהוָה
.gladio in Morieris Non :te ad
עָלֶיךָ לֹא תָמוּת בֶּחָרֶב׃
tuorum patrum *combuſtionibus in* & : morieris pace In [ſecundum cōbuſtiones]
5 בְּשָׁלוֹם תָּמוּת וּבְמִשְׂרְפוֹת אֲבוֹתֶיךָ
comburent ſic, te ante fuerunt qui ,priorum regum
הַמְּלָכִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ כֵּן יִשְׂרְפוּ־
ego verbum quia :te plangent ,Domine væ & ,te
לָךְ וְהוֹי אָדוֹן יִסְפְּדוּ־לָךְ כִּי־דָבָר אֲנִי־
.Dominus dixit ,ſum locutus
דִבַּרְתִּי נְאֻם־יְהוָה׃
regem Sidchiiahu ad propheta Irmeiahu eſt locutus Et
6 וַיְדַבֵּר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ
.Ieruſalaim in hæc verba vniuerſa Iehudah
יְהוּדָה אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּירוּשָׁלָםִ׃
,Ieruſalaim *ſuper pugnantes* ‡ Babel regis *virtus* Et [exercitus ‡pugnabat contra †contra ‡quæ remanſerant contra ‖contra]
7 וְחֵיל מֶלֶךְ־בָּבֶל נִלְחָמִים עַל־יְרוּשָׁלַםִ
,Lachis *ad remanentes* ‡ , Iehudah ciuitates omnes *ſuper* † &
וְעַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַנּוֹתָרוֹת אֶל־לָכִישׁ
ciuitatibus *in* *‖remanſerant iſtæ nam :Hazecah *ad*‖& [c יתר]
וְאֶל־עֲזֵקָה כִּי הֵנָּה נִשְׁאֲרוּ בְּעָרֵי
.*munitionis* ‡ vrbes ,Iehudah [*de ‡munitæ:]
יְהוּדָה עָרֵי מִבְצָר׃
,Domino à Irmeiahu ad fuit quod Verbum
8 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
populo omni cum fœdus Sidchiiahu *regem excidiſſe poſt*† [†poſtquam percuſſit rex]
אַחֲרֵי כְּרֹת הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בְּרִית אֶת־כָּל־הָעָם
.libertatem *eis* ,‡ prædicando ,Ieruſalaim in qui‖ [‡ſeruis & ancillis]
אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַםִ לִקְרֹא לָהֶם דְּרוֹר׃
virum ‡& ,ſuum ſeruum *virum dimittendum Ad** [*Vt dimitteret vnuſquiſque ‡vnuſquiſque †vt]
9 לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־
non *ad* † :liberos ,Hebræam & ,Hebræum ,ſuam ancillam
שִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִי וְהָעִבְרִיָּה חָפְשִׁים לְבִלְתִּי
.*virum**ſuo fratre Iehudæo *in eis in faciendum*‡ [†vteretur eis videlicet *vnuſquiſque.]
עֲבָד־בָּם בִּיהוּדִי אָחִיהוּ אִישׁ׃
,populus vniuerſus & ,principes omnes audiuerunt Et
10 וַיִּשְׁמְעוּ כָל־הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם [d שור ‡vt dimitteret vnuſquiſque]
vnumquemque dimittendum ad ‡ pactum in venerant qui
אֲשֶׁר־בָּאוּ בַבְּרִית לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־ [e בוא vnuſquiſque]
?liberos ,ſuam ancillam *vnumquemque* † & ,ſuum ſeruum
עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ חָפְשִׁים

non *ad*‡ :amplius eis *in ſeruiendum* * ,audierunt & ,dimiſerunt [*vt vteretur]
לְבִלְתִּי עֲבָד־בָּם עוֹד וַיִּשְׁמְעוּ וַיְשַׁלֵּחוּ׃
ſeruos reduxerunt & , *poſtea* ‡ ſunt conuerſi Et [‡deinceps,]
11 וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי־כֵן וַיָּשִׁבוּ אֶת־הָעֲבָדִים [a שוב]
eos ſubiugauerunt & :liberos dimiſerant quos ,ancillas &
וְאֶת־הַשְּׁפָחוֹת אֲשֶׁר שִׁלְּחוּ חָפְשִׁים וַיִּכְבִּישׁוּם [ויכבשום ק]
Domini verbum fuit Ei ,ancillas in & ,ſeruos in
12 לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה [b היה]
:dicendo , Domino à Irmeiahu ad
אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃
excidi † Ego :Iſrael Deus Dominus dixit Sic [†percuſſi]
13 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי כָּרַתִּי
eos *me educere* ‡ die in , veſtris patribus cum fœdus [‡ qua eduxi]
בְרִית אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הוֹצִאִי אוֹתָם [c יצא]
:dicendo ,ſeruorum domo de ,Ægypti terra è
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֵאמֹר׃
ſuum fratrem *vir* ‡ dimittetis annorū ſeptem fine *A [*in ‡vnuſquiſque]
14 מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים תְּשַׁלְּחוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו [d קצץ]
,annis ſex tibi ſeruiet & ,tibi *vendetur* † qui ,Hebræum [†vendidit te]
הָעִבְרִי אֲשֶׁר־יִמָּכֵר לְךָ וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים
veſtri patres audierunt non & :te *eum* à liberum eum dimittes &
וְשִׁלַּחְתּוֹ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ וְלֹא־שָׁמְעוּ אֲבוֹתֵיכֶם
.ſuam aurem inclinauerunt nec ,me *ad*
אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם׃ [e נטה]
rectum feciſtis & , hodie vos eſtis conuerſi Et
15 וַתָּשֻׁבוּ אַתֶּם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ אֶת־הַיָּשָׁר [f שוב g עשה]
: ſuo *ſocio vir* * libertatem *prædicandum ad* ‡ , meis oculis in [†vt prædicaretis *vnuſquiſque amico ‡iniiſtis]
בְּעֵינַי לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְרֵעֵהוּ
eſt inuocatum quam † ,domo in *meas facies ad* ‖pactum *excidiſtis* ‡& [‖in conſpectu meo † ſuper]
וַתִּכְרְתוּ בְרִית לְפָנַי בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא
.*eam ſuper* meum nomen
שְׁמִי עָלָיו׃
reduxiſtis & ,meum nomen *profanaſtis* ‡& ,eſtis reuerſi Et [‡maculaſtis]
16 וַתָּשֻׁבוּ וַתְּחַלְּלוּ אֶת־שְׁמִי וַתָּשִׁבוּ
,ſuam ancillam vnuſquiſque & ,ſuum ſeruum vnuſquiſque
אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ
ſubiugaſtis & : ſuam animam in liberos dimiſiſtis quos
אֲשֶׁר־שִׁלַּחְתֶּם חָפְשִׁים לְנַפְשָׁם וַתִּכְבְּשׁוּ
.ancillas in & ,ſeruos in vobis *exiſtendum ad* * eos [*vt ſint]
אֹתָם לִהְיוֹת לָכֶם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת׃
audiuiſtis non Vos : Dominus dixit ſic Propterea [obediſtis]
17 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אַתֶּם לֹא־שְׁמַעְתֶּם
,ſuo fratri *vnumquemque* *libertatem *prædicandum ad* ,me *ad* [mihi,vt prædicaretis *vnuſquiſque amico ‡prædico]
אֵלַי לִקְרֹא דְּרוֹר אִישׁ לְאָחִיו
,libertatem vobis *prædicans* † ego ecce: ſuo *ſocio vnumquemque* ‡&
וְאִישׁ לְרֵעֵהוּ הִנְנִי קֹרֵא לָכֶם דְּרוֹר [h רעה]
.famem ad & ,peſtem ad ,gladium ad ,Dominus dixit
נְאֻם־יְהוָה אֶל־הַחֶרֶב אֶל־הַדֶּבֶר וְאֶל־הָרָעָב
regnis cunctis commotionem in vos dabo &
וְנָתַתִּי אֶתְכֶם לְזַוְעָה לְכֹל מַמְלְכוֹת [לזועה ק]
tranſgredientes ‡ viros dabo Et .terræ [‡qui tranſgreſſi ſunt]
18 הָאָרֶץ׃ וְנָתַתִּי אֶת־הָאֲנָשִׁים הָעֹבְרִים
verba ſtatuerunt non qui ,meum pactum
אֶת־בְּרִתִי אֲשֶׁר לֹא־הֵקִימוּ אֶת־דִּבְרֵי [i קום]
quod vitulum :*meas facies ad exciderunt* ‖ quod fœderis [‖percuſſerunt in conſpectu meo:cum ‡duas partes, ‖diuiſiones]
הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרְתוּ לְפָנַי הָעֵגֶל אֲשֶׁר
.eius *partes** inter tranſierunt & *duo* ‡ in conciderunt
כָּרְתוּ לִשְׁנַיִם וַיַּעַבְרוּ בֵּין בְּתָרָיו׃
,eunuchos ,Ieruſalaim principes & , Iehudah Principes
19 שָׂרֵי יְהוּדָה וְשָׂרֵי יְרוּשָׁלַםִ הַסָּרִסִים [k שור]
inter *tranſeuntes* † ,terræ populum omnem & ,ſacerdotes & [†qui tranſeunt]
וְהַכֹּהֲנִים וְכֹל עַם הָאָרֶץ הָעֹבְרִים בֵּין
,corū inimicorum manum in eos dabo Et .*vituli partes*‡ [‡diuiſiones]
20 בִּתְרֵי הָעֵגֶל׃ וְנָתַתִּי אוֹתָם בְּיַד אֹיְבֵיהֶם
eorū morticinium erit & ;eorum animam quærentium manū in &
וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְהָיְתָה נִבְלָתָם
.terræ *animali* ‡& ,cælorum *volatili* *eſcam in [*volatilibus ‡animalibus]
לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ׃
eius principes & , Iehudah regem Sidchiiahu Et
21 וְאֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרָיו [l שור]
quærentium manum in *& , eorum inimicorum manum in dabo
אֶתֵּן בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי

:dicendo, Irmeiahu ad Domini verbum fuit Et

12 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃

,Vade :Israel Deus exercituum Dominus dixit Sic

13 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָלֹךְ

Nonne :Ierusalaim habitatoribus &,Iehudah viro dices &

וְאָמַרְתָּ לְאִישׁ יְהוּדָה וּלְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם הֲלוֹא

dixit ,mea verba ad audiendum ad disciplinam recipietis

תִקְחוּ מוּסָר לִשְׁמֹעַ אֶל־דְּבָרַי נְאֻם־

filij Iehonadab verba ‡ est Firmatum :Dominus

14 יְהוָה׃ הוּקַם אֶת־דִּבְרֵי יְהוֹנָדָב בֶּן־

,vinum bibendum non ad ,suis filiis præcepit qua ‡,Rechab

רֵכָב אֲשֶׁר־צִוָּה אֶת־בָּנָיו לְבִלְתִּי שְׁתוֹת־יַיִן

audiuêre ‡ quia ,hanc diem ad vsque biberunt non &

וְלֹא שָׁתוּ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה כִּי שָׁמְעוּ אֵת

,surgendo mane vos ad sum locutus ego & :sui patris præceptum

מִצְוַת אֲבִיהֶם וְאָנֹכִי דִּבַּרְתִּי אֲלֵיכֶם הַשְׁכֵּם

vos ad Misi que .me ad audistis * non & ;loquendo &

15 וְדַבֵּר וְלֹא שְׁמַעְתֶּם אֵלָי׃ וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם

,mittendo & ,surgendo mane prophetas meos seruos omnes

אֶת־כָּל־עֲבָדַי הַנְּבִאִים הַשְׁכֵּים וְשָׁלֹחַ

sua via à vnusquisque obsecro Conuertimini :dicendum ad

לֵאמֹר שֻׁבוּ־נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ

post ambuletis ne & ,vestra studia facite bona & ,mala

הָרָעָה וְהֵיטִיבוּ מַעַלְלֵיכֶם וְאַל־תֵּלְכוּ אַחֲרֵי

in habitate ‡ & ,eis seruiendum ad * ,alienos Deos

אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם וּשְׁבוּ אֶל־

non & : vestris patribus &, vobis dedi quam humo †

הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבֹתֵיכֶם וְלֹא

me ad audistis ‡ nec , vestram aurem inclinastis

16 הִטִּיתֶם אֶת־אָזְנְכֶם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם אֵלָי׃

Rechab filij Iehonadab filij firmauerunt Quia

כִּי הֵקִימוּ בְּנֵי יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב אֶת־

non iste populus & : eis præcepit quod , sui patris præceptum

מִצְוַת אֲבִיהֶם אֲשֶׁר צִוָּם וְהָעָם הַזֶּה לֹא

.me ad audiuerunt

שָׁמְעוּ אֵלָי׃

Deus exercituum Deus Dominus dixit sic Idcirco

17 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי

omnes ad ‡ & ,Iehudah ad adducens ego Ecce :Israel

יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא אֶל־יְהוּדָה וְאֶל כָּל־

sum locutus quod ,malum omne Ierusalaim habitatores

יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי

:audierunt non & ,eos ad sum locutus * eo pro ,eis super

עֲלֵיהֶם יַעַן דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁמֵעוּ

Rechabitarum domui Et .responderunt non &,illos vocaui &

18 וָאֶקְרָא לָהֶם וְלֹא עָנוּ׃ וּלְבֵית הָרֵכָבִים

Deus exercituum Dominus dixit Sic :Irmeiahu dixit

אָמַר יִרְמְיָהוּ כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי

Iehonadab præcepto super audiuistis quòd eo Pro :Israel

יִשְׂרָאֵל יַעַן אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם עַל־מִצְוַת יְהוֹנָדָב

fecistis & ,eius præcepta omnia custodiuistis & ,vestri patris

אֲבִיכֶם וַתִּשְׁמְרוּ אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו וַתַּעֲשׂוּ

,vobis præcepit quæ omnia iuxta

כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה אֶתְכֶם׃

Deus exercituum Dominus dixit ,sic Propterea

19 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי

,Rechab filio Iehonadab ipsi vir excidetur Non :Israel

יִשְׂרָאֵל לֹא־יִכָּרֵת אִישׁ לְיוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב

,diebus cunctis meas facies ad ‡ stans

עֹמֵד לְפָנַי כָּל־הַיָּמִים׃

(Margin: dic viris; vt obediatis verbis meis, לָקַח יסר; ‡ verbum קוּם; ‡ quod | vt non biberent; ‡ parueruut; præcepto; * obedistis mihi.; dicens:; opera; הָלַךְ; * vt seruiatis; ‡ habitabitis יָשַׁב; † terra; ‡ obedistis mihi. נָטָה; קוּם; צָוָה; obediuerunt mihi.; adduco super ‡ super בּוֹא; * quòd; עָנָה; obediuistis; עָשָׂה; ‡ de; ‡ in conspectu meo)

CAP. XXXVI. לו

filij Iehoiachim quarto anno in fuit Et

1 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן־

ad hoc verbum fuit ,Iehudah regis Iosiiahu

יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־

:dicendo, Domino à Irmeiahu

יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃

eo in scribes & ,libri volumen tibi Tolle

2 קַח־לְךָ מְגִלַּת־סֵפֶר וְכָתַבְתָּ אֵלֶיהָ אֵת

,Israel super * te ad sum locutus quæ ,verba omnia

כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ עַל־יִשְׂרָאֵל

(Margin: הָיָה; scribe לָקַח גָּלַל; ‡ aduersum)

ascendentium ‡ , Babel regis virtutis || manum in & : eorum animam

נַפְשָׁם וּבְיַד חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל הָעֹלִים

,Dominus dixit, præcipiens ‡ ego Ecce .vobis desuper

22 מֵעֲלֵיכֶם׃ הִנְנִי מְצַוֶּה נְאֻם־יְהוָה

,eam super || præliabuntur & , hanc ciuitatem ad eos reducam &

וַהֲשִׁבֹתִים אֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְנִלְחֲמוּ עָלֶיהָ

,Iehudah ciuitates & : igni in eam incendent &,eam capient &

וּלְכָדוּהָ וּשְׂרָפֻהָ בָאֵשׁ וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה

.habitatore absque ‡ solitudinem † dabo

אֶתֵּן שְׁמָמָה מֵאֵין יֹשֵׁב׃

(Margin: ‡ qui ascenderunt à עָלָה; ‡ præcipio, | aduersus; † in ‡ vt non sit habitator.)

CAP. XXXV. לה

,Domino cum à Irmeiahu ad fuit quod Verbum

1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה

:dicendo , Iehudah regis Iosiiahu filij Iehoiachim diebus in

בִּימֵי יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר׃

,eos alloquêris & ,Rechabitarum domum ad Vade

2 הָלוֹךְ אֶל־בֵּית הָרֵכָבִים וְדִבַּרְתָּ אוֹתָם

‡ cubiculorum ‡ vnum ad | Domini domum* eos introduces &

וַהֲבִאוֹתָם בֵּית יְהוָה אֶל־אַחַת הַלְּשָׁכוֹת

Iaazaniah assumpsi Et .vinum eis propinabis &

3 וְהִשְׁקִיתָ אוֹתָם יָיִן׃ וָאֶקַּח אֶת־יַאֲזַנְיָה

& ,eius fratres & ,Chabassiniah filij Irmeiahu filium

בֶּן־יִרְמְיָהוּ בֶּן־חֲבַצִּנְיָה וְאֶת־אֶחָיו וְאֶת־

.Rechabitarum domum vniuersam & , eius filios omnes

כָּל־בָּנָיו וְאֵת כָּל־בֵּית הָרֵכָבִים׃

cubiculum ad ‡ , Domini domum ‡ eos introduxi Et

4 וָאָבִא אֹתָם בֵּית יְהוָה אֶל־לִשְׁכַּת

* quod ,Dei viri Igdaliahu filij Chanan filiorum

בְּנֵי חָנָן בֶּן־יִגְדַּלְיָהוּ אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־

cubiculum supra ‡ quod ,principium cubiculum ,apud

אֵצֶל לִשְׁכַּת הַשָּׂרִים אֲשֶׁר מִמַּעַל לְלִשְׁכַּת

.liminis custodis Sallum filij Mahaseiahu

מַעֲשֵׂיָהוּ בֶן־שַׁלֻּם שֹׁמֵר הַסַּף׃

scyphos Rechabitarum domus filiorum facies ad dedi Et

5 וָאֶתֵּן לִפְנֵי בְּנֵי בֵית־הָרֵכָבִים גְּבִעִים

.vinum Bibite :eos ad dixi & :calices & ,vino plenos

מְלֵאִים יַיִן וְכֹסוֹת וָאֹמַר אֲלֵיהֶם שְׁתוּ־יָיִן׃

filius Ionadab quia : vinum bibemus Non : dixerunt Et

6 וַיֹּאמְרוּ לֹא נִשְׁתֶּה־יָּיִן כִּי יוֹנָדָב בֶּן־

bibetis Non : dicendo, nobis super præcepit noster pater Rechab

רֵכָב אָבִינוּ צִוָּה עָלֵינוּ לֵאמֹר לֹא תִשְׁתּוּ־

.seculum in vsque vestri filij & ,vos vinum

יַיִן אַתֶּם וּבְנֵיכֶם עַד־עוֹלָם׃

,seretis non sementem & ,ædificabitis non domum Et

7 וּבַיִת לֹא־תִבְנוּ וְזֶרַע לֹא־תִזְרָעוּ

tabernaculis in sed : vobis erit nec , plantabitis non vineam &

וְכֶרֶם לֹא־תִטָּעוּ וְלֹא יִהְיֶה לָכֶם כִּי בָּאֳהָלִים

,multis diebus viuatis vt .vestris diebus cunctis habitabitis

תֵּשְׁבוּ כָּל־יְמֵיכֶם לְמַעַן תִּחְיוּ יָמִים רַבִּים

.ibi peregrinantes * vos qua ,humi faciebus super

עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם גָּרִים שָׁם׃

nostri patris Rechab filij Iehonadab voce in audiuimus || Et

8 וַנִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב אָבִינוּ

cunctis vinum bibendum non ad † , nobis præcepit quæ omnibus in

לְכֹל אֲשֶׁר צִוָּנוּ לְבִלְתִּי שְׁתוֹת־יַיִן כָּל־

.nostræ filiæ & ,nostri filij, nostræ vxores, nos, nostris diebus

יָמֵינוּ אֲנַחְנוּ נָשֵׁינוּ בָּנֵינוּ וּבְנֹתֵינוּ׃

ager & , vinea & : nostræ sessioni ‡ domos ædificandum non ad Et ‡

9 וּלְבִלְתִּי בְּנוֹת בָּתִּים לְשִׁבְתֵּנוּ וְכֶרֶם וְשָׂדֶה

:tenoriu || in habitauimus Et ‡ .nobis fuit non sementis &

10 וָזֶרַע לֹא יִהְיֶה־לָּנוּ׃ וַנֵּשֶׁב בָּאֳהָלִים

nobis præcepit quæ omnia iuxta fecimus & ,obediuimus &

וַנִּשְׁמַע וַנַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּנוּ

Nebuchadresar ascendendo in * fuit Et .noster pater Ionadab

11 יוֹנָדָב אָבִינוּ׃ וַיְהִי בַּעֲלוֹת נְבוּכַדְרֶאצַּר

ingrediamur & , Venite : diximus & , terram ad Babel rex

מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶל־הָאָרֶץ וַנֹּאמֶר בֹּאוּ וְנָבוֹא

virtutis faciebus ‡ à & Chasdim virtutis faciebus ‡ à ,Ierusalaim

יְרוּשָׁלִַם מִפְּנֵי חֵיל הַכַּשְׂדִּים וּמִפְּנֵי חֵיל

.Ierusalaim in mansimus & : Aram

אֲרָם וַנֵּשֶׁב בִּירוּשָׁלִָם׃

(Margin: alloquere; * in | in ‡ è cubiculis: בּוֹא; שָׁקָה; † in ‡ in; * erat; ‡ erat; posui coram filiis נָתַן; כּוֹס שָׁתָה; בָּנָה; נָטַע; יָשַׁב חָיָה; ih superficie terræ, in * peregrinamini.; || obediuimus voci; † vt non biberemus; צָוָה שָׁתָה; || Neque ædificaremus; ‡ pro habitatione nostra: ‡ Sed | tabernaculis,; עָשָׂה; * cùm ascenderet עָלָה; ‡ facie exercitus)

sum locutus ‡ die à, gentes omnes *super* || &, Iehudah *super* * &
ועל־יהודה ועל־כל־הגוים מיום דברתי
.hanc diem ad vsque &, Iosiiahu diebus à, te ad
אליך מימי יאשיהו ועד היום הזה׃
malum omne Iehudah domus audiant fortè Si
3 אולי ישמעו בית יהודה את כל־[a]הרעה
vir * reuertantur vt, eis facere *cogitans* ego quod
אשר אנכי חשב [b]לעשות להם למען ישובו איש
.corũ peccato &, corũ iniquitati ero propitius &, mala sua via à
מדרכו הרעה וסלחתי [d]לעונם ולחטאתם׃
; Neriiah filium Baruch Irmeiahu vocauit Et
4 ויקרא ירמיהו את־ברוך בן־נריה
, Domini verba omnia Irmeiahu ore ex Baruch scripsit &
ויכתב ברוך מפי ירמיהו את כל־דברי יהוה
.libri volumine *super* eum ad est locutus quæ
אשר־דבר אליו על־[d]מגלת־ספר׃
, *clausus* Ego: dicendo, Baruch Irmeiahu præcepit Et
5 ויצוה ירמיהו את־ברוך לאמר אני עצור
.Domini domum ingredi *potero* || non
לא אוכל לבוא בית יהוה׃
scripsisti quod, volumine in *leges* † & tu *introibis* ‡ Et
6 [e]ובאת אתה וקראת במגלה אשר־כתבת
domo ‡ populi auribus in Domini verba, meo ore ex
מפי את־דברי יהוה באזני העם בית
, Iehudah omnis auribus in etiam & : ieiunij die in, Domini
7 יהוה ביום צום וגם באזני כל־יהודה
cadat fortè Si .ea leges suis ciuitatibus de *venientium* ||
הבאים מעריהם תקראם׃ אולי [f]תפל
vir † reuertantur &, Domini *facies ad* ‡ eorum *deprecatio* *
[g]תחנתם לפני יהוה וישבו איש
quam, ira &, *nasus* ‡ magnus quia : mala sua via à
מדרכו הרעה כי־גדול האף והחמה אשר־
.hunc populum *ad* * Dominus est locutus
דבר יהוה אל־העם הזה׃
quæ omnia iuxta Neriiah filius Baruch fecit Et
8 ויעש ברוך בן־נריה ככל אשר־
verba libro in legendo, propheta Irmeiahu ei præcepit
צוהו ירמיהו הנביא לקרא בספר דברי
.Domini domo * Domini
יהוה בית יהוה׃
Iosiiahu filij Iehoiachim quinto anno in fuit Et
9 ויהי בשנה החמשית ליהויקים בן־יאשיהו
ieiunium prædicauerunt nono mense *in* Iehudah regis
מלך־יהודה בחדש התשעי קראו צום
vniuerso &, Ierusalaim in populo omni Domini *facies ad*
לפני יהוה כל־העם בירושלם וכל־
.Ierusalaim in Iehudah vrbibus de *venientibus* populo
העם הבאים מערי יהודה בירושלם׃
domo * Irmeiahu verba libro in Baruch Legítque
10 ויקרא ברוך בספר את־דברי ירמיהו בית
, scribæ Saphan filij Ghemariahu cubiculo in, Domini
יהוה בלשכת גמריהו בן־שפן הספר
, nouæ Domini domus portæ ostij superiori atrio in
בחצר [h]העליון פתח שער בית־יהוה החדש
.populi omnis auribus in
באזני כל־העם׃
Saphan filij Ghemariahu filius Michaiehu audiuit Et
11 וישמע מכיהו בן־גמריהו בן־שפן
.libro *desuper* ‡ Domini verba omnia
את־כל־דברי יהוה מעל־הספר׃
: scribæ cubiculum *super* || regis domum † Descendítque
12 [i]וירד בית־המלך על־לשכת הספר
Elisamah : *sedentes* † principes omnes ibi ecce &
והנה־שם כל־[k]השרים יושבים אלישמע
filius Elnathan &, Semahaiahu filius Delaiahu &, scriba
הספר ודליהו בן־שמעיהו ואלנתן בן־
filius Sidchiiahu &, Saphan filius Ghemariahu &, Hachbor
עכבור וגמריהו בן־שפן וצדקיהו בן־
.principes vniuersi &, Chananiahu
חנניהו וכל־השרים׃
quæ verba omnia Michaiehu eis *indicauit* Et
13 [l]ויגד להם מיכיהו את כל־הדברים אשר

* aduersum || aduersus ‡ qua
[a] רוע cogito * vnusquisque
[b] עשר
[c] עור
in [d] גלר sum detentus,
|| possum
‡ ingredere † lege [e] בוא ‡ in
|| qui veniunt [f] נפל * oratio ‡ in conspectu † vnusquisque
[g] חנן ‡ est furor * super
* in
in conspectu
qui veniebat
* in
[h] עלה
‡ ex
† in || ad [i] ירד
† sedebant: [k] שור
nunciauit [l] נגד

.populi auribus in libro in Baruch *legendo in*, audiuit
שמע בקרא ברוך בספר באזני העם׃
Iehudi, Baruch ad principes omnes miserunt Et
14 וישלחו כל־השרים אל־ברוך את־יהודי
: *dicendum ad* ‡, Chusi filij Selemiahu filij Nethaniahu filium
בן־נתניהו בן־שלמיהו בן־כושי לאמר
illud sume, populi auribus in *eo in* legisti quod * Volumen
[a]המגלה אשר קראת בה באזני העם קחנה
Neriiah filius Baruch tulit & : *abi* ‡ &, tua mane in
בידך ולך [b]ויקח ברוך בן־נריהו את־
.eos ad venit &, sua manu in volumen
המגלה בידו ויבא אליהם׃
illud lege &, nunc Sede : eum ad dixerunt Et
15 ויאמרו אליו [c]שב נא וקראנה
.eorum auribus in Baruch legit & : nostris auribus in
באזנינו ויקרא ברוך באזניהם׃
expauerunt, *verba omnia *eos audire secundum* ‡ fuit Et
16 [d]ויהי כשמעם את־כל־הדברים פחדו
Nunciando : Baruch ad dixerunt &, suum *socium* ‡ ad *vir* †
איש אל־רעהו ויאמרו אל־ברוך [e]הגיד
.hæc verba omnia regi nunciabimus
נגיד למלך את כל־הדברים האלה׃
nunc Nuncia : dicendo, interrogauerunt Baruch Et
17 ואת־ברוך שאלו לאמר הגד־נא
hæc .verba omnia scripsisti quomodo nobis
לנו איך כתבת את־כל־הדברים האלה
suo ore Ex : Baruch eis dixit Et .eius ore ex
18 מפיו׃ ויאמר להם ברוך מפיו
scribens † ego &, hæc verba omnia *me ad* || legebat
יקרא אלי את כל־הדברים האלה ואני כתב
ad principes dixerunt Et .atramento *in* libro *super*
19 על־הספר [f]בדיו׃ ויאמרו השרים אל־
non vir † &, Irmeiahu &, tu te absconde, Vade, Baruch
ברוך [g]לך הסתר אתה וירמיהו ואיש אל־
.*vos* ‡ vbi sciat
ידע איפה אתם׃
volumen & atrium in regem ad. sunt ingressi Et
20 [h]ויבאו אל־המלך חצרה ואת־המגלה
nunciauerunt Et .scribæ Elisamah cubiculo in commendauerunt
הפקדו בלשכת אלישמע הספר ויגידו
.*verba omnia regis auribus in
באזני המלך את כל־הדברים׃
.volumen *capiendum ad* | Iehudi rex misit Et
21 וישלח המלך את־יהודי לקחת את־[i]המגלה
illud * legit & ; scribæ Elisamah cubiculo de illud tulit &
[k]ויקחה מלשכת אלישמע הספר ויקראה
, principum omnium auribus in &, regis auribus in Iehudi
יהודי באזני המלך ובאזני כל־השרים
.regem *desuper* *stantium*
העמדים מעל המלך׃
, nono mense in *hyemis* ‡ domo *sedens* † rex Et
22 והמלך יושב בית החרף בחדש התשיעי
legere secundum ‡ fuit Et ,*accensus eius facies ad rogus* &
23 ואת־האח לפניו מבערת׃ ויהי כקרא
scapello in † illud scidit, quatuor &, pagellas tres Iehudi
יהודי שלש דלתות וארבעה יקרעה בתער
ad vsque, rogo ‡ in * qui, ignem in *proijcere* ‡ &, scribæ
הספר והשלך אל־האש אשר אל־האח עד־
, *rogum super* † qui, ignem super volumen omne *consumi*
[l]תם כל־המגלה על־האש אשר על־האח׃
, sua vestimenta sciderunt nec, timuerunt non Et
24 ולא פחדו ולא קרעו את־בגדיהם
omnia *audientes* ‡, eius serui omnes &, rex
המלך וכל־עבדיו השמעים את כל־
.Delaiahu &, Elnathan etiam Et ista verba
25 הדברים האלה׃ וגם אלנתן ודליהו
comburendum non ad ‡, regem *apud intercesserunt* * Ghemariah, &
וגמריהו הפגעו במלך לבלתי שרף
.eos *ad* audiuit non & : volumen
את־המגלה ולא שמע אליהם׃
Melech ‡ filio Ierachmeel rex præcepit Et
26 ויצוה המלך את־ירחמאל בן־המלך

egente
‡ vt diceret:
* in [a] גלר
‡ veni: [b] לקח
[c] ישב
‡ cùm audissent * Dei, [d] הירא
† vnusquisque ‡ amicum
[e] נגד
‡ mihi † scribebam in
[f] דירה
† nemo
[g] ילך ‡ sitis.
[h] בוא
* hæc.
‡ vt caperet [i] גלר
* in ipso [k] לקח
qui stabāt iuxta
‡ sedebat in † hyemali,
arula coram eo ardebat.
‡ cùm legisset † nouacula
‡ proiecit * erat ‡ arula, donec consumeretur ‡ erat in arula.
[l] תמם
‡ qui audiebāt
* deprecati sūt ‡ ne combureret
‡ Regū,

filio Selemiahu & Hazriel filio Seraiahu &

ואת־שְׂרָיָהוּ בֶן־עַזְרִיאֵל וְאֶת־שֶׁלֶמְיָהוּ בֶּן־

Irmeiahu & , scribam Baruch sapiendum ad * , Habdel

עַבְדְּאֵל ᵃלָקַחַת אֶת־בָּרוּךְ הַסֹּפֵר וְאֵת יִרְמְיָהוּ

Dominus eos abscondit & . prophetam

הַנָּבִיא וַיַּסְתִּרֵם יְהוָה׃

post , Irmeiahu ad Domini verbum fuit Et

27 ᵇוַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ אַחֲרֵי

quæ verba & , volumen regem combussisse

שְׂרֹף הַמֶּלֶךְ אֶת־הַמְּגִלָּה וְאֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר

, Reuertere : dicendo , Irmeiahu ore ex Baruch scripserat

כָּתַב בָּרוּךְ מִפִּי יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃ שׁוּב

28 omnia eo super ‖ scribe & , alterum volumen tibi tolle

קַח־לְךָ מְגִלָּה אַחֶרֶת וּכְתֹב עָלֶיהָ אֵת כָּל־

volumine super ‡ erant quæ priora verba

הַדְּבָרִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַמְּגִלָּה

. Iehudah rex Iehoiachim combussit quod , priori

הָרִאשֹׁנָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃

Sic : dices Iehudah regem Iehoiachim super ‡ Et

29 וְעַל־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה תֹאמַר כֹּה

, istud volumen combussisti Tu : Dominus dixit

אָמַר יְהוָה אַתָּה שָׂרַפְתָּ אֶת־הַמְּגִלָּה הַזֹּאת

veniet Veniendo : dicendo eo super * scripsisti Quare : dicendo

לֵאמֹר מַדּוּעַ כָּתַבְתָּ עָלֶיהָ לֵאמֹר ᶜבֹּא־יָבוֹא

faciet cessare & , hanc terram corrumpet ‡ & , Babel rex

מֶלֶךְ־בָּבֶל וְהִשְׁחִית אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהִשְׁבִּית

dixit sic Propterea . animal & hominem † ea ex

30 מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר

erit Non : Iehudah regem Iehoiachim super Dominus

יְהוָה עַל־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא־יִהְיֶה־

proiectum erit eius cadauer & : Dauid solio super sedens ei

לּוֹ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא דָוִד וְנִבְלָתוֹ תִּהְיֶה מֻשְׁלֶכֶת

. nocte in gelu ad & , die in æstum ad

לַחֹרֶב בַּיּוֹם וְלַקֶּרַח בַּלָּיְלָה׃

super & , eius semen super & , eum super visitabo Et

31 וּפָקַדְתִּי עָלָיו וְעַל־זַרְעוֹ וְעַל־

super & , eos super adducam & : eorum iniquitatem , eius seruos

עֲבָדָיו אֶת־ᵉעֲוֺנָם וְהֵבֵאתִי עֲלֵיהֶם וְעַל־

omne Iehudah virum ad & , Ierusalaim habitatores

יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם וְאֶל־אִישׁ יְהוּדָה אֵת כָּל־

. audierunt non & eos ad sum locutus quod , malum

הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁמֵעוּ׃

illud dedit & , alterum volumen tulit Irmeiahu Et

32 וְיִרְמְיָהוּ לָקַח ᶠמְגִלָּה אַחֶרֶת וַיִּתְּנָהּ

eo super & scripsit & , scribam Neriiahu filium * Baruch ad

אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּהוּ הַסֹּפֵר וַיִּכְתֹּב עָלֶיהָ

combusserat quem , libri verba omnia Irmeiahu ore ex

ᵍמִפִּי יִרְמְיָהוּ אֵת כָּל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׂרַף

est additum ‡ adhuc & : igni in , Iehudah rex Iehoiachim

יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה בָּאֵשׁ וְעוֹד ʰנוֹסַף

. illa sicut ‖ multa verba ea super

עֲלֵיהֶם דְּבָרִים ⁱרַבִּים כָּהֵמָּה׃

* vt tollerent ᵃלקח — b postquam חירה combusserat rex — ‖ in — ‡ iq — ‡ ad — * in ᶜבוא — ‡ vastare faciet — † homines & animalia. — ad — ᵉעוה בוא in viros — ᶠגלל * filio ‖ scribæ, ‖ in — ᵍפה ‡ additæ sunt ʰיסף ‖ similia. — ⁱרבב

CAP. XXXVII. לז

pro Iosiiahu filius Sidchiiahu rex regnauit Et

1 וַיִּמְלָךְ־מֶלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ תַּחַת

Nebuchadreśar cōstituit regem quem , Iehoiachim filio Choniahu

כָּנְיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָקִים אֲשֶׁר הִמְלִיךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר

, ipse obediuit non Et . Iehudah terra in Babel rex

מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּאֶרֶץ יְהוּדָה׃ וְלֹא שָׁמַע הוּא

2 quæ . Domini verba ad * terræ populus & , eius serui &

וַעֲבָדָיו וְעַם הָאָרֶץ אֶל־דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר

propheta ‖ Irmeiahu manu in † est locutus

דִּבֶּר בְּיַד יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא׃

filium Iehuchal Sidchiiahu rex misit Et

3 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶת־יְהוּכַל בֶּן־

sacerdotem Mahaseiah filium Sephaniahu & , Selemiah

שֶׁלֶמְיָה וְאֶת־צְפַנְיָהוּ בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַכֹּהֵן

nobis pro quæso Ora : dicendum ad , prophetam Irmeiahu ad

אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר הִתְפַּלֶּל־נָא בַעֲדֵנוּ

. nostrum Deum Dominum ad

אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

* verbis. — ‡ per ‖ prophetam — vt dicerent

non & : populi medium in egrediens ‡ & , venit Irmeiahu Et

4 וְיִרְמְיָהוּ בָּא ᵃוְיֹצֵא בְּתוֹךְ הָעָם וְלֹא־

. carceris domum ‡ eum dederunt *

נָתְנוּ אֹתוֹ בֵּית הַכְּלִיא׃

audierunt & , Ægypto de est egressus Parhoh virtus ‖ Et

5 וְחֵיל פַּרְעֹה יָצָא מִמִּצְרָיִם וַיִּשְׁמְעוּ

, eorum auditum , Ierusalaim super coarctantes † , Chasdim

הַכַּשְׂדִּים ᵇהַצָּרִים עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם אֶת־שִׁמְעָם

. Ierusalaim desuper ‡ ascenderunt &

ᶜוַיֵּעָלוּ מֵעַל יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

, prophetam Irmeiahu ad Domini verbum fuit Et

6 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא

, Israel Deus Dominus dixit Sic : dicendo

7 לֵאמֹר׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

, me ad vos mittentem * Iehudah regem ad dicetis Sic

כֹּה תֹאמְרוּ אֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם אֵלַי

auxilium in vobis exiens † Parhoh virtus Ecce : me quærendum ad

לְדָרְשֵׁנִי הִנֵּה ׀ חֵיל פַּרְעֹה הַיֹּצֵא לָכֶם לְעֶזְרָה

. Ægyptum ‡ suam terram in est reuersa ‖

ᵈשָׁב לְאַרְצוֹ מִצְרָיִם׃

ciuitatem super ‡ bellabunt & , Chasdim redibunt Et

8 וְשָׁבוּ הַכַּשְׂדִּים וְנִלְחֲמוּ עַל־הָעִיר

. igni in eam succendent & , eam capient & , hanc

הַזֹּאת וּלְכָדֻהָ וּשְׂרָפֻהָ בָאֵשׁ׃

, vestras animas decipiatis Ne : Dominus dixit Sic

9 כֹּה ׀ אָמַר יְהוָה אַל־ᵉתַּשִּׁאוּ נַפְשֹׁתֵיכֶם

non quia , Chasdim nobis desuper ibunt Eundo : dicendo

לֵאמֹר הָלֹךְ ʰיֵלְכוּ מֵעָלֵינוּ הַכַּשְׂדִּים כִּי־לֹא

, Chasdim virtutem ‡ omnem percussissetis si Quia . ibunt

10 יֵלֵכוּ׃ כִּי אִם־ᵍהִכִּיתֶם כָּל־חֵיל כַּשְׂדִּים

viri eis in ‡ remanerent & , vobiscum pugnantium ‡

הַנִּלְחָמִים אִתְּכֶם וְנִשְׁאֲרוּ־בָם אֲנָשִׁים

, consurgent , suo tentorio in ‖ vnusquisque , transfixi

מְדֻקָּרִים אִישׁ בְּאָהֳלוֹ יָקוּמוּ

. igni in hanc ciuitatem incendent &

וְשָׂרְפוּ אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בָּאֵשׁ׃

, Ierusalaim desuper ‡ Chasdim virtutem ascendendo in * fuit Et

11 וְהָיָה ʰבְּהֵעָלוֹת חֵיל הַכַּשְׂדִּים מֵעַל יְרוּשָׁלָ͏ִם

Irmeiahu est egressus Et . Parhoh virtutis faciebus à †

12 מִפְּנֵי חֵיל פַּרְעֹה׃ ⁱוַיֵּצֵא יִרְמְיָהוּ

seipsum lubrificandū ad * , Biniamin terram eundum ad ‡ , Ierusalaim de

מִירוּשָׁלַ͏ִם לָלֶכֶת אֶרֶץ בִּנְיָמִן לַחֲלִק

porta in ipse fuit Et . populi medio in ‖ inde

13 מִשָּׁם בְּתוֹךְ הָעָם׃ ᵏוַיְהִי־הוּא בְשַׁעַר

, Iriiah eius nomen & , præfectura dominus ‡ ibi & , Biniamin

בִּנְיָמִן וְשָׁם בַּעַל פְּקִדֻת וּשְׁמוֹ יִרְאִיָּיה

Irmeiahu apprehendit & : Chananiah filij Selemiah filius

בֶּן־שֶׁלֶמְיָה בֶּן־חֲנַנְיָה וַיִּתְפֹּשׂ אֶת־יִרְמְיָהוּ

. dilabens † tu Chasdim Ad : dicendo , prophetam

הַנָּבִיא לֵאמֹר אֶל־הַכַּשְׂדִּים אַתָּה נֹפֵל׃

super dilabens ‡ ego non , ‡ Falsum Irmeiahu Dixitque

14 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ שֶׁקֶר אֵינֶנִּי נֹפֵל עַל־

Iriiah comprehendit & ‖ , eum ad audiuit non & : Chasdim

הַכַּשְׂדִּים וְלֹא שָׁמַע אֵלָיו וַיִּתְפֹּשׂ יִרְאִיָּיה

. principes ad eum adduxit & , Irmeiahu in

בְּיִרְמְיָהוּ ˡוַיְבִאֵהוּ אֶל־הַשָּׂרִים׃

fecerunt percutere & , Irmeiahu super principes sunt irati Et

15 וַיִּקְצְפוּ ᵐהַשָּׂרִים עַל־יִרְמְיָהוּ וְהִכּוּ

Ichonathan domum ligationis ‡ domum † eum dederunt * & : eum

אֹתוֹ וְנָתְנוּ אוֹתוֹ בֵּית הָאֵסוּר בֵּית יְהוֹנָתָן

. carceris domum in fecerunt ipsam nam , scribæ

הַסֹּפֵר כִּי־אֹתוֹ ⁿעָשׂוּ לְבֵית הַכֶּלֶא׃

, laci domum ad † Irmeiahu esset ingressus Cum

16 כִּי בָא יִרְמְיָהוּ אֶל־בֵּית הַבּוֹר

. multis diebus Irmeiahu ibi mansit & , hospitiola ad ‡ &

וְאֶל־ᵒהַחֲנֻיוֹת וַיֵּשֶׁב־שָׁם יִרְמְיָהוּ יָמִים רַבִּים׃

eum interrogauit & , eum tulit & , Sidchiiahu rex misit Et

17 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ ᵖוַיִּקָּחֵהוּ וַיִּשְׁאָלֵהוּ

verbum est Num : dixit & , absconditō in * sua domo in rex

הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ בַּסֵּתֶר וַיֹּאמֶר הֲיֵשׁ דָּבָר

manum In : dixit Et Est : Irmeiahu dixitque ? Domino eum à

מֵאֵת יְהוָה וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ יֵשׁ וַיֹּאמֶר בְּיַד־

‡ egressus est — ᵃיצא * posuerunt ‡ in הכלוא — כלא — ‖ exercitus ‡ egressus † qui obsidebant ‡ ab — ᵇצור ᶜעלה — ‡ qui misit — vt inquiratis ‖ exercitus est ‖ reuersus ‡ in — ᵈשוב — ‡ contra — ᵉנשא à — ᶠילך Quinimo si percuteretis ‖ exercitum ‡ qui prœliantur ‡ ex — ᵍנכה ‖ è — * cùm ascendisset exercitus ‡ ab † propter exercitum — ʰעלה ⁱיצא ʲחסר — ‡ vt iret in * vt diuideret ‖ quia erat — ᵏחירה ‡ erat præpositus, — ‡ dilaberis. — ‡ est, ‡ dilabor ad ‖ sed — ˡבוא contra — ᵐשור * posuerunt † in ‡ carceris, in — ⁿעשה † in — ‡ locum vbi manebant detenti, — ᵒחנה ᵖלקח ‡ abscondite,

.Biniamin porta in *sedens* † rex & :cisternam ad ‡

אֶל־הַבּוֹר וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר בִּנְיָמִן׃

est locutus & , regis domo de Melech Hebed est egressus Et

8 וַיֵּצֵא עֶבֶד־מֶלֶךְ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְדַבֵּר

malefecerunt ,rex mi Domine :dicendo, regem ad

9 אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר׃ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הֵרֵעוּ

Irmeiahu in fecerunt quæ omnia isti viri

הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ לְיִרְמְיָהוּ

:cisternam in fecerunt proiicere quem , prophetam

הַנָּבִיא אֵת אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אֶל־הַבּוֹר

panis non quia :*famis facie ab* *se sub* ‡ morietur &

וַיָּמָת תַּחְתָּיו מִפְּנֵי הָרָעָב כִּי אֵין הַלֶּחֶם

Melech Hebed rex præcepit Et .ciuitate in vltra

10 עוֹד בָּעִיר׃ וַיְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ אֵת עֶבֶד־מֶלֶךְ

triginta hinc tua manu in Tolle :dicendo ,AEthiopi

הַכּוּשִׁי לֵאמֹר קַח בְּיָדְךָ מִזֶּה שְׁלֹשִׁים

de proph am Irmeiahu *facies* *ascendere & ,viros

אֲנָשִׁים וְהַעֲלִיתָ אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא מִן־

.moriatur antequam ,cisterna

הַבּוֹר בְּטֶרֶם יָמוּת׃

,sua *manu in* viros Melech-Hebed assumpsit Et

11 וַיִּקַּח עֶבֶד־מֶלֶךְ אֶת־הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ

tulit & ,thesaurum sub *ad* regis domum est ingressus &

וַיָּבֹא בֵית־הַמֶּלֶךְ אֶל תַּחַת הָאוֹצָר וַיִּקַּח

ea| misit & :*corruptionum vetera &* ,*tractionum vetera* † inde

מִשָּׁם בְּלוֹיֵ הַסְּחָבוֹת וּבְלוֹיֵ מְלָחִים וַיְשַׁלְּחֵם

funibus in ‡ cisternam *ad* Irmeiahu ad

אֶל־יִרְמְיָהוּ אֶל־הַבּוֹר בַּחֲבָלִים׃

Pone :Irmeiahu ad AEthiops Melech-Hebed dixit Et

12 וַיֹּאמֶר עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי אֶל־יִרְמְיָהוּ שִׂים

axillis sub *corruptionum & ,tractionum vetera* † nunc

נָא בְּלוֹאֵי הַסְּחָבוֹת וְהַמְּלָחִים תַּחַת אַצִּלוֹת

,sic Irmeiahu fecit & :funes desubter tuarum manuum

יָדֶיךָ מִתַּחַת לַחֲבָלִים וַיַּעַשׂ יִרְמְיָהוּ כֵּן׃

fecerunt ascendere & funibus *in* Irmeiahu extraxerunt Et

13 וַיִּמְשְׁכוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ בַּחֲבָלִים וַיַּעֲלוּ

,custodiæ atrio in Irmeiahu mansit & : cisterna è eum

אֹתוֹ מִן־הַבּוֹר וַיֵּשֶׁב יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה׃

Irmeiahu tulit & Sidchiiahu rex misit Et

14 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיִּקַּח אֶת־יִרְמְיָהוּ

domo in * qui ,tertium introitum ad se ad prophetam

הַנָּבִיא אֵלָיו אֶל־מָבוֹא הַשְּׁלִישִׁי אֲשֶׁר בְּבֵית

ego Interrogans ‡ :Irmeiahu ad rex dixit & ,Domini

יְהוָה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יִרְמְיָהוּ שֹׁאֵל אֲנִי

verbum ‡ me à *celes* † ne ,verbum te

אֹתְךָ דָּבָר אַל־תְּכַחֵד מִמֶּנִּי דָּבָר׃

annunciauero *Cum* :Sidchiiahu ad Irmeiahu dixit Et

15 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ כִּי אַגִּיד

cum ‡ Et :me facies mori faciendo mori nónne tibi

לְךָ הֲלוֹא הָמֵת תְּמִיתֵנִי וְכִי

:*me ad audies* † non tibi consuluero

אִיעָצְךָ לֹא תִשְׁמַע אֵלָי׃

:*absconditio in* * Irmeiahu ad ‡ Sidchiiahu rex iurauit Et

16 וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ בַּסֵּתֶר

nobis fecit qui .Dominus.*Viuens* ‡:dicendo

לֵאמֹר חַי־יְהוָה אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה־לָנוּ אֶת־

manum in te tradidero si & , te occidero si , hanc animam

הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת אִם־אֲמִיתֶךָ וְאִם־אֶתֶּנְךָ בְּיַד

,tuam animam *quærentes* ‡ qui , istorum virorum

הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר מְבַקְשִׁים אֶת־נַפְשֶׁךָ׃

dixit Sic :Sidchiiahu ad Irmeiahu dixit Et

17 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר

exeundo Si :Israel Deus exercituum Deus Dominus

יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִם־יָצֹא

,tua anima viuet & Babel regis principes ad exieris

תֵצֵא אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ־בָּבֶל וְחָיְתָה נַפְשֶׁךָ

viues & : igni in succendetur non hæc ciuitas &

וְהָעִיר הַזֹּאת לֹא תִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ וְחָיִתָה

.tua domus & ,tu

אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃

,Babel regis principes ad exieris non si Et

18 וְאִם לֹא־תֵצֵא אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל

Margin (left): ‡in †sedebat יוֹצֵא ; b עָשׂוּ ; ‡ in loco ipso propter famē: *est ; c מוּת ; *fac ; d עֲלֵה ; qui erant in potestate ; e בּוֹא ; †veteres pannos,& antiquos deuastatos ; יתיר ה ; ‡eos * in ; f בלוי ; ‡per funes ; g שׂוּם ; †veteres pannos deuastatos ; עָשׂוּ ; h עָלָה ; i נטר ; k לָקַח ; *erat ; ‡Interrogo ; †abscondas ‡quicquam. ; Si ; l נגד ; ‡si ; m מוּת ; †parebis mihi. ; n יעץ ; ‡ipsi *clamt ; ‡Viuit ; o חָיָה ; כתיב ולא קרי ; ‡quærunt ; p יָצָא ; familia ; q שׁוּר

regem ad Irmeiahu dixit,Et .traderis Babel regis

מֶלֶךְ בָּבֶל תִּנָּתֵן׃ 19 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ

,huic populo & ,tuis seruis & ,tibi peccaui Quid :Sidchiiahu

צִדְקִיָּהוּ מֶה חָטָאתִי לְךָ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלָעָם הַזֶּה

?carceris domum *ad* ‡ me *dedistis* ‡quia

כִּי־נְתַתֶּם אוֹתִי אֶל־בֵּית הַכֶּלֶא׃

:dicendo ,vobis prophetabant qui ,vestri prophetæ ‡ vbi Et

19 וְאַיֵּו נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר־נִבְּאוּ לָכֶם לֵאמֹר

!hanc terram *super* ‡ & , vos *super* ‡ Babel rex veniet Non

לֹא־יָבֹא מֶלֶךְ־בָּבֶל עֲלֵיכֶם וְעַל הָאָרֶץ הַזֹּאת׃

Cadat :rex mi domine obsecro audi nunc Et

20 וְעַתָּה שְׁמַע־נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ תִּפָּל־

domū ‡ me facias redire ne & ,*tua facies ad* ‡, mea deprecatio obsecro

נָא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ וְאַל־תְּשִׁבֵנִי בֵּית

rex præcepit Et .ibi moriar *non &* ‡, scribæ Ionathan

21 יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר וְלֹא אָמוּת שָׁם׃ וַיְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ

,custodiæ atrio in Irmeiahu commendauerunt & ,Sidchiiahu

צִדְקִיָּהוּ וַיַּפְקִדוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה

,pistorum platea de *diem in* ‡ panis tortam ei *dare* † &

וְנָתֹן לוֹ כִכַּר־לֶחֶם לַיּוֹם מִחוּץ הָאֹפִים

mansit & :ciuitate de *panem omnem consummare ad vsque*

עַד־תֹּם כָּל־הַלֶּחֶם מִן־הָעִיר וַיֵּשֶׁב

.custodiæ atrio in Irmeiahu

יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה׃

Margin (right): ‡posuistis †in ; ‡sunt ; ואיה ; ק ; ‡contra ; a נפל ; ‡in conspectu tuo, †in ; b חנן c שׁוב ; ‡ne ; d נטר ; †dedit ‡per diem ; e אפה ; *donec consumeretur omnis panis ; f תָּמַם

CAP. XXXVIII. לח

Ghedaliiahu & , Matthan filius Sephaiah audiuit Et

1 וַיִּשְׁמַע שְׁפַטְיָה בֶן־מַתָּן וּגְדַלְיָהוּ

Paschur & ,Selemiahu filius ,Iuchal & ,Paschur filius

בֶּן־פַּשְׁחוּר וְיוּכַל בֶּן־שֶׁלֶמְיָהוּ וּפַשְׁחוּר

loquens Irmeiahu quæ verba ,Malchiiah filius

בֶּן־מַלְכִּיָּה אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יִרְמְיָהוּ מְדַבֵּר

:Dominus dixit Sic :dicendo ,populum omnem ad

2 אֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה

,fame *in* , gladio *in* morietur ,ista ciuitate in *Manens* ‡

הַיֹּשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת יָמוּת בַּחֶרֶב בָּרָעָב

ei erit & ,viuet & ,Chasdim ad *egredient &* :peste in &

וּבַדָּבֶר וְהַיֹּצֵא אֶל־הַכַּשְׂדִּים יִחְיֶה וְהָיְתָה־לּוֹ

.viuet & , spolium in eius anima

נַפְשׁוֹ לְשָׁלָל וָחָי׃

ciuitas tradetur Tradendo :Dominus dixit Sic

3 כֹּה אָמַר יְהוָה הִנָּתֹן תִּנָּתֵן הָעִיר

.eam capiet & ,Babel regis *virtutis* manum in , hæc

הַזֹּאת בְּיַד חֵיל מֶלֶךְ־בָּבֶל וּלְכָדָהּ׃

nunc Moriatur :regem ad principes dixerunt Et

4 וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים אֶל־הַמֶּלֶךְ יוּמַת נָא

debilitans ‡ ipse *sic super* * nam , iste vir

אֶת־הָאִישׁ הַזֶּה כִּי־עַל־כֵּן הוּא־מְרַפֵּא אֶת־

,hac ciuitate in *residuorum* ‡ , belli virorum manus

יְדֵי אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר הַזֹּאת

verba secundum eos ad loquendo , populi vniuersi manus &

וְאֵת יְדֵי כָל־הָעָם לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כַּדְּבָרִים

populo pacem *ad quærens ipse* non iste vir quia :hæc

הָאֵלֶּה כִּי הָאִישׁ הַזֶּה אֵינֶנּוּ דֹרֵשׁ לְשָׁלוֹם לָעָם

.malum *in quinimo* ,huic

הַזֶּה כִּי אִם־לְרָעָה׃

:*vestra manu in ipse* * Ecce :Sidchiiahu rex dixit Et

5 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ הִנֵּה־הוּא בְּיֶדְכֶם

.*verbum vobiscum poteris* ‡ rex ‡ non quia

כִּי־אֵין הַמֶּלֶךְ יוּכַל אֶתְכֶם דָּבָר׃

in eum fecerunt proiicere & ,Irmeiahu tulerunt Et

6 וַיִּקְחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ אֶל־

,custodiæ atrio in * qui , Melech ‡ filij Malchiiahu cisternam

הַבּוֹר מַלְכִּיָּהוּ בֶן־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה

‡non cisterna in & : funibus *in* Irmeiahu submiserunt &

וַיְשַׁלְּחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ בַּחֲבָלִים וּבַבּוֹר אֵין־

.cœnum in Irmeiahu est defixus & , lutum *quinimo* ‡ ,aqua

מַיִם כִּי אִם־טִיט וַיִּטְבַּע יִרְמְיָהוּ בַּטִּיט׃

eunuchus vir Æthiops Melech-Hebed ‡ audiuit Et

7 וַיִּשְׁמַע עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי אִישׁ סָרִיס

Irmeiahu *dedissent* ‡ quòd (regis domo in * ipse &)

וְהוּא בְּבֵית הַמֶּלֶךְ כִּי־נָתְנוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ

Margin (right): loquebantur ; ‡Qui mansit ; qui autem exierit ; וחיה ; ק ; ‡ חָיָה ; exercitus ; quæ sumus ; h שׁוּר ; *vt quid ‡ debilitat ; ‡qui remanserunt ; quærit ; sed ; i רוּע ; *est in manibus vestris: ; ‡est consentaneum vt ‡possit facere aliquid contra vos. ; k לקח ; ‡Regis, *erat ; l נטר ; ‡erat †sed ; †serui regis ; ‡erat ‡posuissent

eam succedent & ,Chasdim manum in hæc ciuitas tradetur &
וְנִתְּנָה הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד הַכַּשְׂדִּים וּשְׂרָפוּהָ
.eorum manu de euades non tu & , igni in
בָּאֵשׁ וְאַתָּה לֹא־תִמָּלֵט מִיָּדָם׃
Ego :Irmeiahu ad Sidchiiahu rex dixit Et
19 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ אֲנִי
;Chasdim ad sunt delapsi ‡ qui , Iehudæos verens‖
דֹּאֵג אֶת־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר נָפְלוּ אֶל־הַכַּשְׂדִּים
.me in † illudant & ,eorum manum in me dent fortè ne
פֶּן־יִתְּנוּ אֹתִי בְּיָדָם וְהִתְעַלְּלוּ־בִי׃
voce in ‖ ,quæso Audi ,tradent Non :Irmeiahu dixit Et
20 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ לֹא יִתֵּנוּ שְׁמַע־נָא׀ בְּקוֹל
viuet & ,tibi erit bene & ,te ad loquens ‡ ego qua ,Domini
יְהוָה לַאֲשֶׁר אֲנִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ וְיִיטַב לְךָ וּתְחִי
* hoc ,exire tu renuens si Et .tua anima
21 נַפְשֶׁךָ׃ וְאִם־מָאֵן אַתָּה לָצֵאת זֶה
.Dominus mihi ostendit quod ,verbum
הַדָּבָר אֲשֶׁר הִרְאַנִי יְהוָה׃
domo in remanserunt quæ ,mulieres omnes ecce Et
22 וְהִנֵּה כָל־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ בְּבֵית
;Babel regis principes ad educta ‡ ,Iehudah regis
מֶלֶךְ־יְהוּדָה מוּצָאוֹת אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל
viri tibi præualuerunt & ,te Incitauerunt ‡ :dicentes ‡ ipsæ &
וְהֵנָּה אֹמְרוֹת הִסִּיתוּךָ וְיָכְלוּ לְךָ אַנְשֵׁי
.retrorsum sunt conuersi,tuus pes †cœno in sunt immersi‖,tuæ pacis
שְׁלֹמֶךָ הָטְבְּעוּ בַבֹּץ רַגְלֶךָ נָסֹגוּ אָחוֹר׃
educentes§ tuos filios & ,tuas vxores omnes Et
23 וְאֶת־כָּל־נָשֶׁיךָ וְאֶת־בָּנֶיךָ מוֹצִאִים
,eorum manu de euades non tu & , Chasdim ad
אֶל־הַכַּשְׂדִּים וְאַתָּה לֹא־תִמָּלֵט מִיָּדָם
hanc ciuitatem & , capieris Babel regis manu in sed
כִּי בְיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל תִּתָּפֵשׂ וְאֶת־הָעִיר הַזֹּאת
:Irmeiahu ad Sidchiiahu dixit Et .igni in cremabis
24 תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃ וַיֹּאמֶר צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ
.morieris non & , ista verba in sciat non Vir
אִישׁ אַל־יֵדַע בַּדְּבָרִים־הָאֵלֶּה וְלֹא תָמוּת׃
,tecum sum locutus quòd ,principes audierint cùm Et
25 וְכִי־יִשְׁמְעוּ הַשָּׂרִים כִּי־דִבַּרְתִּי אִתָּךְ
nobis nunc Indica ,te ad dixerint & ,te ad venerint &
וּבָאוּ אֵלֶיךָ וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ הַגִּידָה־נָּא לָנוּ
non & ,nobis à celes ne ,regem ad es locutus quid
מַה־דִּבַּרְתָּ אֶל־הַמֶּלֶךְ אַל־תְּכַחֵד מִמֶּנּוּ וְלֹא
:rex te ad est locutus quid & ,te interficiemus
נְמִיתֶךָ וּמַה־דִּבֶּר אֵלֶיךָ הַמֶּלֶךְ׃
meam deprecationem ego faciens * Cadere ; eos ad dices Et
26 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם מַפִּיל־אֲנִי תְחִנָּתִי
,Ionathan domum † me reducendum non ad ,regis facies ad ‡
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לְבִלְתִּי הֲשִׁיבֵנִי בֵּית יְהוֹנָתָן
ad principes omnes Veneruntque .ibi moriendum ad ‡
27 לָמוּת שָׁם׃ וַיָּבֹאוּ כָל־הַשָּׂרִים אֶל־
omnia iuxta eis nunciauit & ,eum interrogauerunt &,Irmeiahu
יִרְמְיָהוּ וַיִּשְׁאֲלוּ אֹתוֹ וַיַּגֵּד לָהֶם כְּכָל־
tacuerunt & :rex præcepit quæ ,hæc verba
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּה הַמֶּלֶךְ וַיַּחֲרִשׁוּ
Irmeiahu mansit Et .verbum est auditum non quia ,eo ab
28 מִמֶּנּוּ כִּי לֹא־נִשְׁמַע הַדָּבָר׃ וַיֵּשֶׁב יִרְמְיָהוּ
:Ierusalaim est capta quo diem ad vsque ,custodiæ atrio in
בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה עַד־יוֹם אֲשֶׁר־נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלָם
.Ierusalaim caperetur vt est factum &
וְהָיָה כַּאֲשֶׁר נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלָם׃

‖ timeo propter · † transfugerunt mihi · נתן · ‖ vocem ‡ loquor · היה · Si autem renueris * est · יצא · ‡ educuntur · ‡ dicunt: Suaserunt tibi, · ‖ infixi † pedes tui, · § educent · facies comburere · Nemo · Si autem · שור ‖ tibi, · בוא נגר · מות · ‡ feci · נפל חנן · * coram te. ne reducere † in · שוב · ‡ ne moriar · ישב · נטר

CAP. XXXIX. לט

,Iehudah regis Sidchiiahu nono anno In
1 בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁעִית לְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
,Babel rex Nebuchadresar venit ,decimo mense in
בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂרִי בָּא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
.eam super obsederunt & ,Ierusalaim ad * eius virtus ‡ omnis &
וְכָל־חֵילוֹ אֶל־יְרוּשָׁלַם וַיָּצֻרוּ עָלֶיהָ׃
,quarto mense in Sidchiiahu anno vndecimo In
2 בְּעַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְצִדְקִיָּהוּ בַּחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי
omnes sunt ingressi Et .ciuitas est diffusa ,mensis nona in
3 בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ הָבְקְעָה הָעִיר׃ וַיָּבֹאוּ כָּל

בוא · ‡ exercitus * in · צור · confracta

Nerghal ,media porta in sederunt & ,Babel regis principes
שָׂרֵי מֶלֶךְ־בָּבֶל וַיֵּשְׁבוּ בְּשַׁעַר הַתָּוֶךְ נֵרְגַל
,Saris-Rab ,Sarsechim ,Nebu-Samghar ,Sareser
שַׂרְאֶצֶר סַמְגַּר־נְבוּ שַׂר־סְכִים רַב־סָרִיס
principes ,reliquum omne & ,Mag-Rab ,Sareser--Nerghal
נֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר רַב־מָג וְכָל־שְׁאֵרִית שָׂרֵי
Sidchiiahu eos vidisset cùm fuit Et .Babel regis
4 מֶלֶךְ בָּבֶל׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָם צִדְקִיָּהוּ
,fugerunt & belli viri omnes & ,Iehudah rex
מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְכֹל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּבְרְחוּ
,regis horti via * ciuitate de nocte sunt egressi &
וַיֵּצְאוּ לַיְלָה מִן־הָעִיר דֶּרֶךְ גַּן הַמֶּלֶךְ
.deserti via † est egressus & :muros duos inter‡portam per
בְּשַׁעַר בֵּין הַחֹמֹתָיִם וַיֵּצֵא דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה׃
,eos post Chasdim exercitus sunt persecuti ‡ Et
5 וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־כַּשְׂדִּים אַחֲרֵיהֶם
tulerunt &,Iereccho campestribus‖in Sidchiiahu cōprehenderunt &
וַיַּשִּׂגוּ אֶת־צִדְקִיָּהוּ בְּעַרְבוֹת יְרֵחוֹ וַיִּקְחוּ
regem Nebuchadnesar ad eum fecerunt ascendere & ,eum
אֹתוֹ וַיַּעֲלֻהוּ אֶל־נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־
eo cum est locutus & :Chamath terra in * ,Riblah in Babel
בָּבֶל רִבְלָתָה בְּאֶרֶץ חֲמָת וַיְדַבֵּר אִתּוֹ
filios Babel rex iugulauit Et .iudicia
6 מִשְׁפָּטִים׃ וַיִּשְׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת־בְּנֵי
heroes omnes & ,eius oculis in Riblah in Sidchiiahu
צִדְקִיָּהוּ בְּרִבְלָה לְעֵינָיו וְאֵת כָּל־חֹרֵי
.Babel rex iugulauit Iehudah
יְהוּדָה שָׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל׃
,compedibus in eum vinxit & ,cæcauit Sidchiiahu oculos Et
7 וְאֶת־עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם
,regis Domumque .Babel in eum adducendum ad*
8 לָבִיא אֹתוֹ בָּבֶלָה׃ וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ
;igni in Chasdim succenderunt populi domum ‡ &
וְאֶת־בֵּית הָעָם שָׂרְפוּ הַכַּשְׂדִּים בָּאֵשׁ
residuum Et .diruerunt Ierusalaim muros &
9 וְאֶת־חֹמוֹת יְרוּשָׁלַם נָתָצוּ׃ וְאֵת יֶתֶר
qui dilabantes ‡ & ,ciuitate in remanentium † populi
הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת־הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר
,residuorum * ,populi residuum & ,eum super sunt delapsi
נָפְלוּ עָלָיו וְאֵת יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים
:Babel ‡ laniorum magister Nebuzaradan transtulit
הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים בָּבֶל׃
,quicquam eis ‡ non quibus,tenues † plebe de Et
10 וּמִן־הָעָם הַדַּלִּים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם מְאוּמָה
Iehudah terra in laniorum magister Nebuzaradan fecit remanere
הִשְׁאִיר נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה
.illa die in agros & ,vineas eis dedit &
וַיִּתֵּן לָהֶם כְּרָמִים וִיגֵבִים בַּיּוֹם הַהוּא׃
super Babel rex resar-Nebuchad præceperat Et
11 וַיְצַו נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַל־
:dicendo ,laniorum magistri Nebuzaradan manu in ,Irmeiahu
יִרְמְיָהוּ בְּיַד נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים לֵאמֹר׃
facias ne & ,illum super pone tuos oculos & ,illum Tolle
12 קָחֶנּוּ וְעֵינֶיךָ שִׂים עָלָיו וְאַל־תַּעַשׂ
,te ad loquetur quod secundum sed ,mali quicquam ei
לוֹ מְאוּמָה רָע כִּי אִם כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אֵלֶיךָ
magister Nebuzaradan Misitque .eo cum facias sic
13 כֵּן עֲשֵׂה עִמּוֹ׃ וַיִּשְׁלַח נְבוּזַרְאֲדָן רַב־
,Sareser Nerghal & ,Saris Rab Nebusazban & ,laniorum
טַבָּחִים וּנְבוּשַׁזְבָּן רַב־סָרִיס וְנֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר
.Babel regis magistri omnes & ,Magh-Rab
רַב־מָג וְכֹל רַבֵּי מֶלֶךְ־בָּבֶל׃
,custodiæ atrio de Irmeiahu tulerunt & ,miserunt Et
14 וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ מֵחֲצַר הַמַּטָּרָה
filij Achicham filium * Ghedaliahu ad eum tradiderunt &
וַיִּתְּנוּ אֹתוֹ אֶל־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־אֲחִיקָם בֶּן־
medio in habitauit ‡ & ,domum ad eum educendum ad ‖ ,Saphan
שָׁפָן לְהוֹצִאֵהוּ אֶל־הַבָּיִת וַיֵּשֶׁב בְּתוֹךְ
,Domini verbum fuerat Irmeiahu ad Et .populi
15 הָעָם׃ וְאֶל־יִרְמְיָהוּ הָיָה דְבַר־יְהוָה
: dicendo ,custodiæ atrio in clausum ipsum existendo in ‡
בִּהְיֹתוֹ עָצוּר בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה לֵאמֹר׃

ישב · omnes reliqui, · שור · היה · bellatores · * per viam · יצא גנן · ‡ quæ erat · † per viam · ‡ persecutus est · ‖ desertis · נשג · עלה · * quæ est · nobiles · חור · * vt adduceret · ‡ domos · † qui remanserat · ‡ transfugas qui transfugerant ad · * qui remanserant, ‡ in · רבב · † pauperum, ‡ erat, · דלל · צוה · per manum · לקח · עשה · כתיב ולא קרי · רוע · ב׳ נוגין זעירין · רבב · נטר · * filio · ‖ vt educerent · ‡ habitaret · יצא ישב · ‡ cùm esset clausus · היה

:dicendo ,Æthiopem Melech Hebed ad dices † & ,Vade
16 הלוך ואמרת לעבד־מלך הכושי לאמר
ego Ecce :Israel Deus exercituum ſDominus dixit Sic
כה־אמר יהוה צבאות אלהי ישראל הנני
non & ,malum in hanc ciuitatem ad * mea verba adducens‡
מבי[a] את־דברי אל־העיר הזאת לרעה ולא
,illa die in ‡uas faciesnd ‡erunt & :bonum in
לטובה והיו[b] לפניך ביום ההוא:
non & ;Dominus dixit ,illa die in te liberabo Et
17 והצלתיך[c] ביום־ההוא נאם־יהוה ולא
.eorum faciebus à timens ‡ tu quorum * ,virorū manū in traderis
תנתן ביד האנשים אשר־אתה יגור מפניהם:
erit & ;cades non gladio in & ,te eruam eruendo Sed
18 כי מלט אמלטך ובחרב לא תפל והיתה
.Dominus ait ,me in fidiſti quia ,ſpolium in tua anima tibi
לך נפשך לשלל כי־בטחת בי נאם־יהוה:

‡ die
‡ adduco * ſuper — מביא — ק
‡ in conſpectu tuo — בוא[b] היה[a] — נצר[c]
* à ‡ formidas conſpectu. mihi

CAP. XL. מ

,Domino cum à Irmeiahu ad fuit quod Verbum
1 הדבר אשר־היה אל־ירמיהו מאת יהוה
de laniorum magiſter Nebuzaradan eum dimiſit poſtquam
אחר שלח אתו נבוזראדן רב־טבחים מן־
,catenis in vinctus * ipſe & ,cum ipſo capiendo in ,Ramah
הרמה בקחתו[d] אתו והוא־אסור באזקים
,Iehudah & ,Ieruſalaim tranſmigrationis omnis medio in
בתוך כל־גלות[e] ירושלם ויהודה
laniorum magiſter tulit Et .Babel in tranſlatorum ‡
המגלים בבלה: ויקח רב־טבחים
eſt locutus tuus Deus Dominus :eum ad dixit & ,Irmeiahu
2 לירמיהו ויאמר אליו יהוה אלהיך דבר
.iſtum locum ad † hoc malum
את־הרעה הזאת אל־המקום הזה:
; eſt locutus quemadmodum Dominus fecit & ,adduxit Et
3 ויבא[f] ויעש יהוה כאשר דבר
,eius voce in audiviſtis ‡ non & ,Domino peccaſtis quia
כי־חטאתם ליהוה ולא־שמעתם בקולו
.hoc verbum vobis fuit * &
והיה לכם דבר הזה:
,catenis à hodie te ſolui ecce nunc Et
4 ועתה הנה פתחתיך היום מן־האזקים
veniendum ad ‡ , tuis oculis in bonum † Si tua manu ſuper * quæ
אשר על־ידך אם־טוב בעיניך לבוא
: te ſuper meum oculum ponam & veni , Babel * mecum
אתי בבל בא ואשים את־עיני עליך
: ceſſa ‖ , Babel ‡ mecum veniendum ad † ,tuis oculis in malum † ſi &
ואם־רע בעיניך לבוא־אתי בבל חדל
ad & , bonum ‡ ad ,tuas facies ad * terra omnis ,vide
ראה כל־הארץ לפניך אל־טוב ואל־
.vade ,illuc eundum ad † ,tuis oculis in rectum
הישר בעיניך ללכת[h] שמה לך:
Ghedaliahu ad ‡ reuertere & ,redibis non ipſe ‡ adhuc Et
5 ועודנו לא־ישוב ושבה אל־גדליה
rex præpoſuit quem ,Saphan filij Achicham filium
בן־אחיקם בן־שפן אשר הפקיד מלך־
medio in eo cum habita & ,Iehudah ciuitatibus in Babel
בבל בערי יהודה ושב[i] אתו בתוך
,eundum ad ‡ , tuis oculis in rectum * omnem ad vel :populi
העם או אל־כל־הישר בעיניך ללכת
,munus & ,viaticum † laniorum magiſter ei dedit Et .vade
לך ויתן־לו רב־טבחים ארחה[k] ומשאת
filium Ghedaliahu ad Irmeiahu venit Et .eum dimiſit &
וישלחהו: 6 ויבא[l] ירמיהו אל־גדליה בן־
populi medio in eo cum habitauit & :Miſpah in Achicham
אחיקם המצפתה וישב אתו בתוך העם
.terra in reſiduorum ‡
הנשארים בארץ:
agro in ‡ qui ,virtutum * principes omnes audierunt Et
7 וישמעו כל־שרי[m] החילים אשר בשדה
Babel rex præfeciſſet quod ,eorum viri & ,ipſi
המה ואנשיהם כי־הפקיד מלך־בבל את־
commendaſſet quodque : terra in Achicam filium Ghedaliahu
גדליהו בן־אחיקם בארץ וכי הפקיד

quando tulit * erat — לקח[d]
גלה[e] — ‡ qui tranſmigrabantur
† contra
בוא[f] עשה — ‡ paruiſtis voci
* accidit — הדבר — ק
* ſunt in manibus tuis. † placet ‡ vt venias * in
‡ diſplicet † vt venias * in conſpectu tuo eſt. ‡ locum qui bonus & rectus eſt, † vt vadas,
ילך[h] — ‡ eo quoquam non reuertente, * ait,
ישב[i] — * locum qui rectus eſt ‡ vt vadas, † portionem,
נשא[k]
בוא[l]
‡ qui remanſerant
* exercituum, ‡ per regionem erant,
שור[m] — terræ,

,terræ tenuitate de & ,pubem * & mulieres & viros eo cum ‡
אתו אנשים ונשים וטף[a] ומדלת הארץ
.Babel in fuerant tranſlati non qui iis de ‡
מאשר לא־הגלו בבלה:
Iſmahel & ;Miſpah in Ghedaliah ad venerunt Et
8 ויבאו אל־גדליה המצפתה וישמעאל
,Chareach filij ,Ionathan & ,Iochanan & ,Nethaniahu filius
בן־נתניהו ויוחנן ויונתן בני־קרח
,Nethophatites Hephai filij & ,Tanchumeth filius Seraiah &
ושריה בן־תנחמת ובני עופי הנטפתי
.eorum viri & , ipſi Mahachati filius Iezaniahu &
ויזניהו בן־המעכתי המה ואנשיהם:
filij Achicham filius Ghedaliahu eis iurauit Et
9 וישבע להם גדליהו בן־אחיקם בן־
ſeruiendo à timeatis Ne :dicendo ,eorum viris & ,Saphan
שפן ולאנשיהם לאמר אל־תיראו[b] מעבוד
,Babel regi ſeruite & ,terra in habitate ,Chaſdim
הכשדים שבו[c] בארץ ועבדו את־מלך בבל
,Miſpah in habitans ego ecce ,ego Et .vobis erit bene &
10 ויטב לכם: ואני הנני ישב במצפה
ſmos ad venient qui ,Chaſdim facies ad ſtandum ad
לעמד לפני הכשדים אשר יבאו[d] אלינו
,oleum & : fructum æſtiuum & ,vinum colligite vos &
ואתם אספו יין וקיץ ושמן
quas ,veſtris vrbibus in manete & ,veſtris vaſis in ponite &
ושמו[e] בכליכם ושבו בעריכם אשר־
* qui ,Iehudæi omnes etiam Et .apprehendiſtis
11 תפשתם: וגם כל־היהודים אשר־
‡ qui & ,Edom in & ,Hammon filios inter & ,Moab in
במואב ובבני־עמון ובאדום ואשר
Babel rex dediſſet quod audierunt terris vniuerſis in
בכל־הארצות שמעו כי־נתן מלך־בבל
eos ſuper præpoſuiſſet quod & ,Iehudah in reſiduum
שארית ליהודה וכי הפקיד עליהם את־
.Saphan filij Achicam filium Ghedaliahu
גדליהו בן־אחיקם בן־שפן:
,locis vniuerſis de Iehudæi omnes ſunt reuerſi Et
12 וישבו[f] כל־היהודים מכל־המקמות
‡ ad quæ * in Iehudah terram * venerunt & ;illuc fuerant expulſi quo ‡
אשר נדחו־שם ויבאו ארץ־יהודה
,vinum collegerunt & :Miſpah in Ghedaliahu ad
אל־גדליהו המצפתה ויאספו יין
.valde multum fructum æſtiuum &
וקיץ הרבה מאד:
principes omnes & ,Chareach filius Iochanan Et
13 ויוחנן בן־קרח וכל־שרי[g]
Ghedaliahu ad venerunt ;agro in * qui ,virtutum ‡
החילים אשר בשדה באו אל־גדליהו
cognoſcendo Nonne :eum ad dixerunt Et .Miſpah in
14 המצפתה: ויאמרו אליו הידע
miſit ,Hammon filiorum rex Bahalis quod ,cognoſces
תדע[h] כי בעליס מלך בני־עמון שלח את־
non Et /anima * te percutiendum ad ‡ ,Nethaniah filium Iſmahel
ישמעאל בן־נתניה להכתך[i] נפש ולא־
.Achicam filius Ghedaliahu eis credidit
האמין להם גדליהו בן־אחיקם:
Ghedaliahu ad dixit Chareach filius Iochanan Et
15 ויוחנן בן־קרח אמר אל־גדליהו
percutiam & ,nunc Ibo :dicendo, Miſpah in abſcondito in ‖
בסתר במצפה לאמר אלכה נא ואכה
.ſciet non vir † ,Nethaniah filium Iſmahel
את־ישמעאל בן־נתניה ואיש לא ידע
,Iehudah omnis * deſpergentur & ,anima ‡ te percutiet Quare
למה יככה[k] נפש ונפצו כל־יהודה
Iehudah reſiduum peribit & ,te ad ‡ congregati
הנקבצים אליך ואבדה שארית יהודה:
Iochanan ad Achicam filius Ghedaliahu dixit Et
16 ויאמר גדליהו בן־אחיקם אל־יוחנן
nam :hoc verbum facias Ne :Chareach filium
בן־קרח אל־תעש[l] את־הדבר הזה כי־
.Iſmahel ad loquens * tu falſum
שקר אתה דבר אל־ישמעאל:

‡ ei * paruulos, & pauperes ‡ & eos
טפף[a]
עופי — ק
ſeruire — ירא[b]
ישב[c] — ‡ habito
‡ vt ſtem coram — בוא[d]
שום[e] — * erant
‡ erant
שוב[f]
שור[g] — ‡ exercituum, * erant per regionem:
ידע[h] — ‡ vt faciat percutere * in
נכה[i]
‡ clàm
† nemo
‡ in * omnes Iehudæi,
נכה[k] פוץ — ‡ ſunt
תעשה — ק — עשה[m]
* loqueris de

CAP. XLI. מא

filius Ismael venit ,septimo mense in fuit Et
1 וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּא יִשְׁמָעֵאל בֶּן־ [a]
magnates & , regni semine de Elisamah filij Nethaniah
נְתַנְיָה בֶּן־אֱלִישָׁמָע מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וְרַבֵּי [b]
filium Ghedaliahu ad , eo cum viri decem & ,regis
הַמֶּלֶךְ וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל־גְּדַלְיָהוּ בֶן־
simul panem ibi comederunt & : Mispah in Achicam
אֲחִיקָם הַמִּצְפָּתָה וַיֹּאכְלוּ שָׁם לֶחֶם יַחְדָּו
,Nethaniah filius Ismahel surrexit Et .Mispah in
2 בַּמִּצְפָּה׃ וַיָּקָם [c] יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה
percusserunt & ,eo cum erant qui viri decem &
וַעֲשֶׂרֶת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ וַיַּכּוּ
,gladio in Saphan filij Achicam filium Ghedaliahu
אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן בַּחֶרֶב
.terra in ‖ Babel rex praefecerat quem ,eum interfecit &
וַיָּמֶת [d] אֹתוֹ אֲשֶׁר־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאָרֶץ׃
cum eo cum erant qui ,Iehudaeos omnes Et
3 וְאֵת כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ אֶת־
sunt inuenti qui Chasdim ,& Mispah in ,Ghedaliahu
גְּדַלְיָהוּ בַּמִּצְפָּה וְאֶת־הַכַּשְׂדִּים אֲשֶׁר נִמְצְאוּ־
.Ismahel percussit belli viros ,ibi
שָׁם אֵת אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הִכָּה יִשְׁמָעֵאל׃
,Ghedaliahu iacere mori * ,secunda die in fuit Et
4 וַיְהִי בַּיּוֹם [e] הַשֵּׁנִי לְהָמִית אֶת־גְּדַלְיָהוּ
,Sechem de viri Veneruntque (.nouerat non vir & ‡)
5 וְאִישׁ לֹא יָדָע׃ וַיָּבֹאוּ אֲנָשִׁים מִשְּׁכֶם
, barbam rasi , viri octoginta Someron de & , Silo de
מִשִּׁלוֹ וּמִשֹּׁמְרוֹן שְׁמֹנִים אִישׁ מְגֻלְּחֵי זָקָן
* thus & , munus & , incisi ‡ & , vestibus scissi &
וּקְרֻעֵי בְגָדִים וּמִתְגֹּדְדִים וּמִנְחָה וּלְבוֹנָה
.Domini domum adducendum ad ‡ ,eorum manu in
בְּיָדָם לְהָבִיא [f] בֵּית יְהוָה׃
eorum occursum in Nethaniah filius Ismael est egressus Et
6 וַיֵּצֵא יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה לִקְרָאתָם
occurrere circa fuit Et flens & , eundo vadens ,Mispah de
מִן־הַמִּצְפָּה הֹלֵךְ הָלֹךְ וּבֹכֶה וַיְהִי כִּפְגֹשׁ
filium Ghedaliahu ad Venite : eos ad dixit & ,eis
אֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בֹּאוּ אֶל־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־
medium ad eos venire secundum fuit Et .Achicam
7 אֲחִיקָם׃ וַיְהִי כְּבוֹאָם אֶל־תּוֹךְ
ad Nethaniah filius Ismahel eos iugulauit & , ciuitatis
הָעִיר וַיִּשְׁחָטֵם יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה אֶל־
.eo cum * qui viri & , ipse , cisternae medium
תּוֹךְ הַבּוֹר הוּא וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ׃
dixerunt & , eos inter sunt reperti viri decem Et
8 וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים נִמְצְאוּ־בָם וַיֹּאמְרוּ
nobis sunt quia , nos occidas Ne : Ismahel ad
אֶל־יִשְׁמָעֵאל אַל־תְּמִתֵנוּ [g] כִּי־יֶשׁ־לָנוּ
olei & , hordeorum & , frumentorum agro in absconditi thesauri
מַטְמֹנִים בַּשָּׂדֶה חִטִּים וּשְׂעֹרִים וְשֶׁמֶן
.eorum fratrum medio in eos interfecit non & ,cessauit & mellis &
וּדְבָשׁ וַיֶּחְדַּל [h] וְלֹא הֱמִיתָם בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם׃
Ismahel illuc fecerat proiicere quo ‡ cisterna Et
9 וְהַבּוֹר אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ שָׁם יִשְׁמָעֵאל אֵת
in manu in] percussit quos , virorum cadauera omnia
כָּל־פִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִכָּה [i] בְּיַד־
faciebus à ‡ Asa rex fecit quam ipsa , Ghedaliahu
גְּדַלְיָהוּ הוּא אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ אָסָא מִפְּנֵי
filius Ismahel repleuit ipsam , Israel regis Bahasa
בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ מִלֵּא יִשְׁמָעֵאל בֶּן־
Ismahel duxit captiuum Et .occisis Nethaniahu
10 נְתַנְיָהוּ חֲלָלִים׃ וַיִּשְׁבְּ [k] יִשְׁמָעֵאל
filias , Mispah in * qui , populi residuum omne
אֶת־כָּל־שְׁאֵרִית הָעָם אֲשֶׁר בַּמִּצְפָּה אֶת־[l] בְּנוֹת
,Mispah in residuos ‡ populum omnem & ,regis
הַמֶּלֶךְ וְאֶת־כָּל־הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בַּמִּצְפָּה
laniorum magister Nebuzaradan commendauerat quos
אֲשֶׁר הִפְקִיד נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים
Ismahel eos duxit captiuos & ; Achicam filio Ghedaliahu
אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־אֲחִיקָם וַיִּשְׁבֵּם יִשְׁמָעֵאל

[a] הָיָה regio, & optimates. [b] רָבַב. [c] קוּם. [d] ‖ terrae, מוּת. bellatores. * qua occidit. [e] שָׁנָה. ‡ nemo id. * lacerati, & munera, * erant ‡ vt adducerent in. [f] בּוֹא. cum occurrisset. cum venissent. * erant. [g] מוּת. [h] חדל. ‡ in quam. ‡ propter. [i] נָכָה. * est ‡ propter. regem. [k] שָׁבָה. * erat. [l] בֵּן. ‡ qui remanserant.

vt transiret .Hammon filios ad transeundum ad abiit & , Nethaniah filius
בֶּן־נְתַנְיָה וַיֵּלֶךְ [a] לַעֲבֹר אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן׃
principes omnes & ,Chareach filius Iochanan audiuit Et
11 וַיִּשְׁמַע יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־שָׂרֵי [b]
fecerat quod malum omne ,eo cum * qui , virtutum
הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה
omnes assumpserunt Et .Nethaniah filius Ismahel
12 יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה׃ וַיִּקְחוּ [c] אֶת־כָּל־
filio Ismahel cum pugnandum ad abierunt & , viros
הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־
* quae , multas aquas ad eum inuenerunt & : Nethaniah
נְתַנְיָה וַיִּמְצְאוּ אֹתוֹ אֶל־מַיִם רַבִּים אֲשֶׁר
‡ qui , populum omnem videre secundum ‡ .fuit Et .Ghibhon in
13 בְּגִבְעוֹן׃ וַיְהִי כִּרְאוֹת [d] כָּל־הָעָם אֲשֶׁר
vniuersos & , Chareach filium Iochanan ,Ismahel cum
אֶת־יִשְׁמָעֵאל אֶת־יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְאֵת כָּל־
.sunt laetati & , eo cum † qui , virtutum ‖ principes
שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּשְׂמָחוּ׃
duxerat captiuum quem ,populus omnis se verterunt Et
14 וַיָּסֹבּוּ [e] כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־שָׁבָה
ad iuerunt & , sunt reuersi & : Mispah de Ismahel
יִשְׁמָעֵאל מִן־הַמִּצְפָּה וַיָּשֻׁבוּ [f] וַיֵּלְכוּ אֶל־
Nethaniah filius Ismahel Et .Chareach filium Iochanan
15 יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ׃ וְיִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה
abiit & :Iochanan facie à viris octo cum euasit
נִמְלַט בִּשְׁמֹנָה אֲנָשִׁים מִפְּנֵי יוֹחָנָן וַיֵּלֶךְ
,Chareach filios Iochanan tulit Et .Hammon filios ad
16 אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן׃ וַיִּקַּח [g] יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ
omne ,eo cum * qui , exercituum principes omnes &
וְכָל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֵת כָּל־
Ismahel ab reduxerat quem , populi residuum
שְׁאֵרִית הָעָם אֲשֶׁר [h] הֵשִׁיב מֵאֵת יִשְׁמָעֵאל
percussit postquam , Mispah de Nethaniah filio
בֶּן־נְתַנְיָה מִן־הַמִּצְפָּה אַחַר [i] הִכָּה אֶת־
,belli homines viros , Achicam filium Ghedaliah
גְּדַלְיָה בֶן־אֲחִיקָם גְּבָרִים אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה
,Ghibhon de reduxerat quos ,eunuchos & familiam & ,mulieres &
וְנָשִׁים [k] וְטַף וְסָרִסִים אֲשֶׁר הֵשִׁיב מִגִּבְעוֹן׃
,Chimham peregrinatione in habitauerunt & , bierunt Et
17 וַיֵּלְכוּ [l] וַיֵּשְׁבוּ בְּגֵרוּת כִּמוֹהָם
.Aegyptum ingrediendum ad eundum ad ‡ , lechem Beth iuxta * quae
אֲשֶׁר־אֵצֶל בֵּית לֶחֶם לָלֶכֶת [m] לָבוֹא מִצְרָיִם׃
:eorum faciebus * a timuerunt nam : Chasdim faciebus † A
18 מִפְּנֵי הַכַּשְׂדִּים כִּי [n] יָרְאוּ מִפְּנֵיהֶם
Ghedaliahu Nethaniah filius Ismahel percusserat quia
כִּי־הִכָּה יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה אֶת־גְּדַלְיָהוּ
.terra in ‡ Babel rex praeposuerat quem , Achicam filium
בֶּן־אֲחִיקָם אֲשֶׁר־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאָרֶץ׃

vt transiret. [a] יָלַךְ. [b] שׂוּר exercituum, * erant. [c] לָקַח vt pugnarent. * sunt. ‡ cum vidisset omnis populus, ‡ erat. [d] רָאָה ‖ exercituum, † erant. [e] סָבַב. [f] שׁוּב. facie. [g] לָקַח erant. [h] שׁוּב. [i] נָכָה scilicet bellatores, paruulos. [k] טָפַף. [l] יָשַׁב כמהם ק * est. ‡ vt pergerent & ingrederentur ‡ facie nempe † facie. [m] בּוֹא [n] יָרֵא ‡ terrae.

CAP. XLII. מב

Iochanan & ,exercituum principes omnes accesserunt Et
1 וַיִּגְּשׁוּ [o] כָּל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים וְיוֹחָנָן
populus omnis & ;Hosiiahu filius Iezaniah & ,Chareach filius
בֶּן־קָרֵחַ וִיזַנְיָה בֶּן־הוֹשַׁעְיָה וְכָל־הָעָם
Irmeiahu ad dixerunt Et .magnum ad vsque & paruo à
2 מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל׃ וַיֹּאמְרוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ
tuas facies ad ‡ nostra deprecatio nunc * Cadat : prophetam
הַנָּבִיא תִּפָּל־[p] נָא תְחִנָּתֵנוּ לְפָנֶיךָ
omni pro tuum Deum Dominum ad nobis pro ora &
וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדֵנוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּעַד כָּל־
,multo de parum † remansimus quia : isto residuo
הַשְּׁאֵרִית הַזֹּאת כִּי־נִשְׁאַרְנוּ מְעַט מֵהַרְבֵּה
.nos videntes tui oculi sicut
כַּאֲשֶׁר עֵינֶיךָ [q] רֹאוֹת אֹתָנוּ׃
,viam tuus Deus Dominus nobis annunciet Et
3 וְיַגֶּד־לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַדֶּרֶךְ
.faciamus quod verbum & , ea in pergamus qua *
אֲשֶׁר נֵלֶךְ־בָּהּ וְאֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה׃
ego ecce ,Audiui : propheta Irmeiahu eos ad dixi Et
4 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא שָׁמַעְתִּי הִנְנִי
;vestra verba secundum vestrum Deum Dominum ad orans
מִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כְּדִבְרֵיכֶם

[o] נָגַשׁ. * quaesumus oratio ‡ in conspectu tuo. [p] נָפַל † pauci ex multis, ‡ intuentur [q] רָאָה. ‡ per quam.

,vobis Dominus respondérit quod verbum omne , erit &

וְהָיָה כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־יַעֲנֶה יְהוָה אֶתְכֶם

.verbum vobis à prohibebo non : vobis indicabo

אַגִּיד לָכֶם לֹא־אֶמְנַע מִכֶּם דָּבָר׃

Dominus Sit :Irmeiahu ad . dixerunt ipsi Et

5 וְהֵמָּה אָמְרוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ יְהִי יְהוָה

omne iuxta nisi :fidelis $ & , veritatis testem in nobis in*

בָּנוּ לְעֵד [a]אֱמֶת וְנֶאֱמָן אִם־לֹא כְּכָל־ — *inter testis nos $fidei: [a] אָמֵן

,nos ad tuus Deus Dominus te miserit quo verbum

הַדָּבָר אֲשֶׁר יִשְׁלָחֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵלֵינוּ — †in ‡ sit ‖Voci

voce in ‖, malum siue , ‡ bonum Siue . faciamus sic

6 כֵּן נַעֲשֶׂה׃ אִם־טוֹב וְאִם־רָע בְּקוֹל ׀

,cum ad te mittentes* nos quem †, nostri Dei Domini

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר אֲנוּ שֹׁלְחִים אֹתְךָ אֵלָיו — ‡ad *mittimus אנחנו ק

audierimus cum ‖ , nobis sit bene vt : audiemus $

נִשְׁמָע לְמַעַן אֲשֶׁר יִיטַב־לָנוּ כִּי נִשְׁמַע — $ obediemus: ‖si obedierimus voci

decem fine à † fuit Et .nostri Dei Domini voce in

7 בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ וַיְהִי [b]מִקֵּץ עֲשֶׂרֶת — †post finem [b] קֵצ

.Irmeiahu ad Domini verbum fuit & ,dierum

יָמִים וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ׃

omnes ad & ,Chareach filium Iochanan ad Vocauitque

8 וַיִּקְרָא אֶל־יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְאֶל כָּל־

,populum vniversum ad & : eo cum* qui exercituum principes

שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וּלְכָל־הָעָם — *erant

Sic :eos ad dixit Et .magnum ad vsque & ,paruo à

לְמִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כֹּה־

me misistis quem* , Israel Deus Dominus dixit

9 אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלַחְתֶּם אֹתִי — *ad

.eius facies ad vestram deprecationem faciendum† cadere ad $,eum ad

אֵלָיו [c]לְהַפִּיל [d]תְּחִנַּתְכֶם לְפָנָיו׃ — $vt † facere preces vestras in cōspectu eius: [c] נפל [d] חנן

ædificabo* ,hac terra in manseritis manendo Si

10 אִם־[e]שׁוֹב תֵּשְׁבוּ בָּאָרֶץ הַזֹּאת [f]וּבָנִיתִי — [e] ישב [f] בנה

:euellam non & ,vos plantabo & : destruam non & ,vos

אֶתְכֶם וְלֹא אֶהֱרֹס וְנָטַעְתִּי אֶתְכֶם וְלֹא אֶתּוֹשׁ

.vobis feci quod malum ad* me pœnitet quia — *mali

כִּי נִחַמְתִּי אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר [g]עָשִׂיתִי לָכֶם׃ — [g] עשה

vos cuius †, Babel regis faciebus‡à timeatis Ne — $facie †à

11 אַל־תִּירְאוּ מִפְּנֵי מֶלֶךְ בָּבֶל אֲשֶׁר־אַתֶּם

,Dominus dixit ,eo ab timeatis nec : eius faciebus à timentes ‡

יְרֵאִים מִפָּנָיו אַל־תִּירְאוּ מִמֶּנּוּ נְאֻם־יְהוָה

liberandum ad ‡ & ,vos saluandum ad ego* vobiscum quia — †timetis facie ‡sum vt saluos faciam ‖seruam

כִּי־אִתְּכֶם אָנִי [h]לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וּלְהַצִּיל — [h] ישע

,misericordias vobis dabo Et .eius manu de vos

12 אֶתְכֶם מִיָּדוֹ׃ וְאֶתֵּן לָכֶם רַחֲמִים

,vestram humum† in vos faciet redire& : vestri miserebitur &

וְרִחַם אֶתְכֶם וְהֵשִׁיב אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַתְכֶם׃ — *habitare †terra ve ‡dixeritis

terra in habitabimus Non ,vos dicentes ‡ si Et

13 וְאִם־אֹמְרִים אַתֶּם לֹא נֵשֵׁב בָּאָרֶץ

:vestri Dei Domini voce in audiendum $ non ad $, hac — *vt $obediatis voci

הַזֹּאת לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

ingrediemur Ægypti terram sed ,Nequaquam: Dicendo

14 לֵאמֹר לֹא כִּי אֶרֶץ מִצְרַיִם נָבוֹא

? audiemus non turbæ vocem‖& , bellum videbimus non quā† — †in ‖sonum

אֲשֶׁר לֹא־נִרְאֶה מִלְחָמָה וְקוֹל שׁוֹפָר לֹא נִשְׁמָע

.habitabimus ibi &, esuriemus non pane &

וְלַלֶּחֶם לֹא־נִרְעָב וְשָׁם נֵשֵׁב׃

residuum Domini verbum audite idcirco nunc Et

15 וְעַתָּה לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה שְׁאֵרִית

,Israel Deus exercituum Dominus dixit sic ,Iehudah

יְהוּדָה כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

ingrediendum ad vestras facies posueritis ponendo vos Si — vt ingrediamini

אִם־אַתֶּם שׂוֹם [i]תְּשִׂמוּן פְּנֵיכֶם לָבֹא — [i] שׂום

erit Et .ibi peregrinandum ad intraueritis &, Ægyptum

16 מִצְרַיִם וּבָאתֶם לָגוּר שָׁם׃ וְהָיְתָה

comprehendet ibi .eo ab timentes $ vos quo * gladius

הַחֶרֶב אֲשֶׁר אַתֶּם יְרֵאִים מִמֶּנָּה שָׁם [k]תַּשִּׂיג — [k] נשג

vos ‡ qua † fames & ,Ægypti terra in vos — *à ‡formidatis

אֶתְכֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְהָרָעָב אֲשֶׁר־אַתֶּם

,Ægypto vos post adhærebit ibi ,ea ab verentes

דֹּאֲגִים מִמֶּנּוּ שָׁם יִדְבַּק אַחֲרֵיכֶם מִצְרַיִם

qui ,viri omnes erunt Et .moriemini ibi &

17 וְשָׁם [l]תָּמֻתוּ׃ וְיִהְיוּ כָל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־ — [l] מות

vt ingrediantur — peregrinandum ad Ægyptum intrandum ad suas facies posuerunt

שָׂמוּ אֶת־פְּנֵיהֶם לָבוֹא מִצְרַיִם לָגוּר

erit non & peste in &, fame in gladio in morientur * .ibi

שָׁם יָמוּתוּ בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר וְלֹא־יִהְיֶה

‡facie — ego quod ,mali faciebus ‡ à ,euasor & ,superstes eis

לָהֶם שָׂרִיד וּפָלִיט מִפְּנֵי הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִי

$adduco — Dominus dixit sic Nam . .eos super adducens $

18 מֵבִיא עֲלֵיהֶם׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה

furor — ,meus masus est effusus Sicut :Israel Deus exercituum

צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר נִתַּךְ אַפִּי

mea ira effundetur sic : Ierusalaim habitatores super mea ira &

[a]וַחֲמָתִי עַל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם כֵּן [b]תִּתַּךְ חֲמָתִי — [a] יחם [b] נתך

†cùm ingressi fueritis, ‡iusiurandum — execrationem ‡ in eritis & : Ægyptum vos intrando in † ,vos super

עֲלֵיכֶם בְּבֹאֲכֶם מִצְרָיִם וִהְיִיתֶם לְאָלָה

non & opprobrium in & ,maledictionem in & ,stuporem in &

[c]וּלְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה וְלֹא־ — [c] שׁמם

.istum locum vltra videbitis

[d]תִרְאוּ עוֹד אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ — [d] ראה

:Iehudah residuum vos super Dominus est Locutus

19 דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם שְׁאֵרִית יְהוּדָה

monui — sum contestatus quod sciatis sciendo ,Ægyptum intretis Ne

אַל־תָּבֹאוּ מִצְרָיִם יָדֹעַ [e]תֵּדְעוּ כִּי־[f]הַעִידֹתִי — [e] ידע [f] עוד

‡Et — vestras animas in fecistis errare Quia ‡ .hodie vos in

20 בָּכֶם הַיּוֹם׃ כִּי [h]הִתְעֵתִים בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם — [g] תָּעָה

,vestrum Deum Dominum ad me misistis vos nam — התעיתם

כִּי־אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם — ק

,nostrum Deum Dominum ad nobis pro Ora : dicendo

לֵאמֹר הִתְפַּלֵּל בַּעֲדֵנוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

annuncia sic ,noster Deus Dominus dixerit quæ omnia iuxta &

וּכְכֹל אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כֵּן [h]הַגֶּד־ — [h] נגד

non & ,hodie vobis annunciaui Et faciemus & nobis

21 לָנוּ [i]וְעָשִׂינוּ׃ וָאַגִּד לָכֶם הַיּוֹם וְלֹא — [i] עשׂה

obaudistis voci *pro — quibus ‡ vniversis & ,vestri Dei Domini voce in audiuistis‡

שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְכֹל אֲשֶׁר־

quod ,sciatis sciendo nunc Et .vos ad me misit

22 שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם׃ וְעַתָּה יָדֹעַ תֵּדְעוּ כִּי

†& ‡in — quem ‡ loco in ,moriemini peste in & ,fame in † gladio in

בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר תָּמוּתוּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר

vultis — .ibi peregrinandum ad intrare voluistis

חֲפַצְתֶּם לָבוֹא לָגוּר שָׁם׃

CAP. XLIII. מג

cùm compleset — omnem ad loqui Irmeiahu consummare secundum fuit Et

1 וַיְהִי [k]כְּכַלּוֹת יִרְמְיָהוּ לְדַבֵּר אֶל־כָּל־ — [k] כלה

$pro — quibus $, eorum Dei Domini verba vniversa ,populum

הָעָם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר

omnia ,eos ad eorum Deus Dominus eum miserat

שְׁלָחוֹ יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲלֵיהֶם אֵת כָּל־

,Hosahaiah filius Hazariah dixit Et .ista verba

2 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ וַיֹּאמֶר עֲזַרְיָה בֶּן־הוֹשַׁעְיָה

,superbi viri omnes & , Chareach filius Iochanan &

וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־הָאֲנָשִׁים [l]הַזֵּדִים — [l] זוד

loquens — non ,loquens tu Mendacium :Irmeiahu ad dicentes

אֹמְרִים אֶל־יִרְמְיָהוּ שֶׁקֶר אַתָּה מְדַבֵּר לֹא

ingrediamini Non : dicendo ,noster Deus Dominus te misit

שְׁלָחֲךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לֵאמֹר לֹא־[m]תָבֹאוּ — [m] בוא

filius Baruch Sed :ibi peregrinandum ad, Ægyptum

3 מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם׃ כִּי בָּרוּךְ בֶּן־

*incitat $vt tradat — nos dandum ad $, nos aduersus te incitans * Neriiah

נֵרִיָּה מַסִּית אֹתְךָ בָּנוּ לְמַעַן תֵּת אֹתָנוּ

‖vt interficere faciat †migrare faciat — transportandum ad†& ,nos faciendum mori ad ‖ Chasdim manum in

בְיַד־הַכַּשְׂדִּים [n]לְהָמִית אֹתָנוּ [o]וּלְהַגְלוֹת

,Chareach filius Iochanan audiuit ‡ non Et .Babel † nos

4 אֹתָנוּ בָבֶל׃ וְלֹא־שָׁמַע יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ — [n] מות [o] גלה

†in ‡ paruit *exercituum $voci — voce in $ populus vniversus & ,virtutum*principes omnes &

וְכָל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים וְכָל־הָעָם בְּקוֹל — [p] שׂור

‡vt remmanerent — Iochanan tulit Et .Iehudah terra in habitandum ad†,Domini

5 יְהוָה [p]לָשֶׁבֶת בְּאֶרֶץ יְהוּדָה׃ וַיִּקַּח יוֹחָנָן

omne ,exercituum principes omnes & ,Choreach filius

בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֶת כָּל־ — [r] שׁוב

,gentibus cunctis de fuerant reuersi qui ,Iehudah residuum

שְׁאֵרִית יְהוּדָה אֲשֶׁר־שָׁבוּ מִכָּל־הַגּוֹיִם

.Iehudah terra in *peregrinandum* | ad *illuc* fuerant expulsi quo ‡
אֲשֶׁר נִדְּחוּ־שָׁם לָגוּר בְּאֶרֶץ יְהוּדָה׃
& *parvulum* ‡ &, mulieres &, *Viros
6 אֶת־הַגְּבָרִים וְאֶת־הַנָּשִׁים וְאֶת־הַטַּף[a] וְאֶת־
dimiserat quam animam omnem &, regis filias
בְּנוֹת הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר הִנִּיחַ[b]
filio Chedaliahu cum, laniorum magister Nebuzaradan
נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־
&, propheta Irmeiahu &, Saphan filio Achicham
אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וְאֵת יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא וְאֶת־
:Aegypti terram sunt ingressi Et .Neriiahu filio Baruch
7 בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּהוּ׃ וַיָּבֹאוּ[c] אֶרֶץ מִצְרַיִם
ad usque venerunt & :Domini *voce in audierunt* non quia
כִּי לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה וַיָּבֹאוּ עַד־
ad Domini verbum fuit Et .Tachpanches
8 תַּחְפַּנְחֵס׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־
:dicendo, Thacpanches in Irmeiahu
יִרְמְיָהוּ בְּתַחְפַּנְחֵס לֵאמֹר׃
eos *abscondes* &, grandes lapides tua manu in Sume
9 קַח[d] בְּיָדְךָ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת וּטְמַנְתָּם
,Parhoh domus *ostio* † in ‡ quæ, *lateraria in intrito* in
בַמֶּלֶט בַּמַּלְבֵּן אֲשֶׁר בְּפֶתַח בֵּית־פַּרְעֹה
.Iehudæorum virorum oculis in, Tachpanches in
בְּתַחְפַּנְחֵס לְעֵינֵי אֲנָשִׁים יְהוּדִים׃
exercituum Dominus dixit Sic :eos ad dices Et
10 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
assumam &, *mittens* ‡ ego Ecce :Israel Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי שֹׁלֵחַ וְלָקַחְתִּי אֶת־
ponam &, meum servum Babel regem Nebuchadresar
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַבְדִּי וְשַׂמְתִּי[e]
:abscondi quos istos; lapides super eius thronum
כִסְאוֹ מִמַּעַל לָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר טָמָנְתִּי
.eos super suum *elegans* tentorium tendet &
וְנָטָה אֶת־שַׁפְרִירוֹ עֲלֵיהֶם׃
quos :Aegypti terram percutiet &, veniet Et
11 וּבָאה[f] וְהִכָּה אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר
:captivitatem ad, captivitatem ad quos &: mortem ad, mortem ad
לַמָּוֶת לַמָּוֶת וַאֲשֶׁר לַשְּׁבִי[g] לַשֶּׁבִי
.gladium ad, gladium ad quos &
וַאֲשֶׁר לַחֶרֶב לֶחָרֶב׃
,Aegypti deorum domibus in ignem succendam Et
12 וְהִצַּתִּי[h] אֵשׁ בְּבָתֵּי אֱלֹהֵי מִצְרַיִם
terram *involvet* ‡ & :eos captivos ducet &, eas comburet &
וּשְׂרָפָם וְשָׁבָם וְעָטָה אֶת־אֶרֶץ
,suo *indumento* ‡ pastor se *involveret** quemadmodum, AEgypti
מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר־יַעְטֶה הָרֹעֶה אֶת־בִּגְדוֹ
statuas conteret Et .pace in inde egredietur &
13 וְיָצָא מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם׃ וְשִׁבַּר אֶת־מַצְּבוֹת[i]
domos & :AEgypti terra in * quæ, *Solis domus* †
בֵּית שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֶת־בָּתֵּי
.igni in comburet AEgypti deorum
אֱלֹהֵי־מִצְרַיִם יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃

‡ad aquas || habitandum || scilicet ‡parvulos. טַף[a] / נוּחַ[b] / בּוֹא[c] obedierunt voci / abscondite / לָקַח[d] luto in fornace laterum, scit †porta / ‡mitto, / שׂוּם[e] / שַׁפְרִיר / ק / ובא / ק / נָכָה שָׁבָה[f] / יָצַת[h] ‡induet †induit ‡pallio / נָצַב[i] †Bethsemes, scit

CAP. XLIIII. מד

omnes erga Irmeiahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ אֶל כָּל־
*habitantes**, Ægypti terra in *habitantes**, Iehudæos
הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הַיֹּשְׁבִים
,Pathros terra in &, Noph in &, Tachpanches in &, Migdol in
בְּמִגְדֹּל וּבְתַחְפַּנְחֵס וּבְנֹף וּבְאֶרֶץ פַּתְרוֹס
Deus exercituum Dominus dixit Sic :dicendo
2 לֵאמֹר׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
quod malum omne vidistis Vos :Israel
יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רְאִיתֶם[k] אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר
,Iehudah urbes omnes super &, Ierusalaim super adduxi
הֵבֵאתִי[l] עַל־יְרוּשָׁלַם וְעַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה
.habitator eis in * non &, hac die *desolatio* ipsæ ecce &
וְהִנָּם חָרְבָּה הַיּוֹם הַזֶּה וְאֵין בָּהֶם יוֹשֵׁב׃
,*me irritandum ad* fecerunt quam, eorum *malitiæ facie*bus ‡
3 מִפְּנֵי רָעָתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ[m] לְהַכְעִסֵנִי
quos, *alienis* *Diis serviendum ad suffitum eundem* ad
לָלֶכֶת לְקַטֵּר לַעֲבֹד לֵאלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר

* qui habitabant / רָאָה[k] / בּוֹא עָשָׂה[l] ‡sunt desolatæ scit ‡Propter malitiam †irasci me faciendo vi irec ad suffiendum ad colendum deos alienos.

‡nec misi Et ,vestri patres & ‡,vos ‡ ,ipsi *eos* sciebant nec
4 לֹא יְדָעוּם הֵמָּה אַתֶּם וַאֲבֹתֵיכֶם׃ וָאֶשְׁלַח
,surgendo mane ,prophetas meos servos omnes vos ad
אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים הַשְׁכֵּים
verbum faciatis quæso Ne :dicendo ‡ ,mittendo &
וְשָׁלֹחַ לֵאמֹר אַל־נָא תַעֲשׂוּ[a] אֵת דְּבַר־
,*audierunt** non Et .odi quam ,huius abominationis
5 הַתֹּעֵבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׂנֵאתִי׃ וְלֹא שָׁמְעוּ
:sua malitia à *se avertendum ad* ‡ suam aurem inclinaverunt nec
וְלֹא־הִטּוּ[b] אֶת־אָזְנָם לָשׁוּב מֵרָעָתָם[c]
.alienis Diis *suffiendum non ad* †
לְבִלְתִּי קַטֵּר לֵאלֹהִים אֲחֵרִים׃
est succensa &, meus *nasus* ‡ &, mea ira est effusa Et
6 וַתִּתַּךְ[d] חֲמָתִי[e] וְאַפִּי וַתִּבְעַר
fuerunt & :Ierusalaim plateis in &, Iehudah civitatibus in
בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַםִ וַתִּהְיֶינָה
.hanc diem secundum vastitatem solitudinem in
לְחָרְבָּה לִשְׁמָמָה כַּיּוֹם הַזֶּה׃
exercituum Deus Dominus dixit sic nunc Et
7 וְעַתָּה כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת
,grande malum *facientes* vos quid Ad :Israel Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לָמָה אַתֶּם עֹשִׂים רָעָה גְדוֹלָה
virum vobis faciendum excidere ad, vestras animas ad
אֶל־נַפְשֹׁתֵכֶם לְהַכְרִית לָכֶם אִישׁ־
,Iehudah medio de *sugentem* & *parvulum* *, mulierem &
וְאִשָּׁה עוֹלֵל וְיוֹנֵק מִתּוֹךְ יְהוּדָה
.residuum vobis *faciendum remanere non ad* ‡
לְבִלְתִּי הוֹתִיר[f] לָכֶם שְׁאֵרִית׃
suffiendo, vestrarum manuum *factis* † in me *irritandum Ad* †
8 לְהַכְעִסֵנִי בְּמַעֲשֵׂי יְדֵיכֶם לְקַטֵּר
vos quam*, Aegypti terra in alienis Diis
לֵאלֹהִים אֲחֵרִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר־אַתֶּם
,vos *succidendum ad* ‡ ,ibi *peregrinandum ad ingredientes* ‡
בָּאִים לָגוּר שָׁם לְמַעַן הַכְרִית לָכֶם
,opprobrium in &, maledictionem in *vos existendos* ad ‡ &
וּלְמַעַן הֱיוֹתְכֶם[g] לִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה
estis obliti Nunquid .terræ gentibus cunctis in
9 בְּכֹל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃ הֲשְׁכַחְתֶּם אֶת־
,Iehudah regum malorum &, vestrorum patrum malorum
רָעוֹת אֲבוֹתֵיכֶם וְאֶת־רָעוֹת מַלְכֵי יְהוּדָה
&, vestrorum malorum &, *eius* uxorum malorum &
וְאֵת רָעוֹת נָשָׁיו וְאֵת רָעֹתֵכֶם וְאֵת
,Iehudah terra in fecerunt quæ, vestrarum uxorum malorum
רָעֹת נְשֵׁיכֶם אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּאֶרֶץ יְהוּדָה
,hanc diem ad usque sunt *attriti* Non :Ierusalaim plateis in &
10 וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלָםִ׃ לֹא דֻכְּאוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה
,meis *statutis** in &, mea lege in ambularunt nec, timuerunt non &
וְלֹא יָרְאוּ[h] וְלֹא־הָלְכוּ בְתוֹרָתִי וּבְחֻקֹּתַי
.*vestrorum patrum faciei ad &, vestras facies ad* ‡ dedi quæ
אֲשֶׁר־נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵי אֲבוֹתֵיכֶם׃
Deus exercituum Dominus dixit sic Ideo
11 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
,malum in vos *in meas facies ponens* † ego Ecce :Israel
יִשְׂרָאֵל הִנְנִי שָׂם[i] פָּנַי בָּכֶם לְרָעָה
.Iehudah omnem *succidendum* ‡ ad &
וּלְהַכְרִית אֶת־כָּל־יְהוּדָה׃
posuerunt qui, Iehudah residuum tollam Et
12 וְלָקַחְתִּי אֶת־שְׁאֵרִית יְהוּדָה אֲשֶׁר־שָׂמוּ
peregrinandum † ad, Aegypti terram *ingrediendum ad* ‡ suas facies
פְנֵיהֶם לָבוֹא אֶרֶץ־מִצְרַיִם לָגוּר
,cadent, Aegypti terra in omnes consumentur &, ibi
שָׁם וְתַמּוּ[k] כֹל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם יִפֹּלוּ[l]
,magnum ad usque & parvo à, consumentur fame *in* † gladio *in*
בַּחֶרֶב בָּרָעָב יִתַּמּוּ מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל
,stupore in, *execrationem* in erunt & morientur fame *in* & gladio *in*
בַּחֶרֶב וּבָרָעָב יָמֻתוּ[m] וְהָיוּ לְאָלָה לְשַׁמָּה[n]
super visitabo Et .opprobrium in &, maledictionem in &
13 וְלִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה׃ וּפָקַדְתִּי עַל
super visitavi quemadmodum, AEgypti terra in habitantes
הַיּוֹשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר פָּקַדְתִּי עַל־
.peste in &, fame in, gladio in, Ierusalaim
יְרוּשָׁלַם בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר׃

‡atque / עָשָׂה[a] * obtemperaverunt, / ‡vt converterentur / נָטָה רוּעַ[b] / † vt non suffirent ‡furor / נָתַךְ יָחַם[d] / *parvulos, & lactentes, / ‡vt non remaneat / יָתַר[f] / †vt irasci faciatis ‡opere *ad / ‡ingredimini vt habitetis † vt exterminare faciat ‡vt scitis / הָיָה[g] / *cuiusque, / humiliati / *præceptis / יָרֵא[h] / ‡coram vobis & coram patribus vestris. / †pono faciem meam contra / שׂוּם[i] / ‡exterminandum / ‡vt ingrediantur ‡habitandum / תָּמַם נָפַל[k] †& / ‡iusiurandum, / מוּת[m] / שָׁמֵם[n]

*præceptis

.ambulaueritis non eius testimoniis in & ,eius statutis in &

חֻקֹּת עוֹד וּבְחֻקֹּתָיו וּבְעֵדְוֹתָיו לֹא הֲלַכְתֶּם

diem secundum hoc malum vobis euenit idcirco

עַל־כֵּן קָרָאת אֶתְכֶם הָרָעָה הַזֹּאת כַּיּוֹם

,populum omnem ad Irmeiahu dixit Et .hanc

24 הַזֶּה: וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־כָּל־הָעָם

†cestis

omnis Domini verbum Audite :mulieres vniuersas ad &

וְאֶל כָּל־הַנָּשִׁים שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה כָּל־

.Aegypti terra in qui ,Iehudah

יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם:

25 .Israel Deus exercituum Dominus dixit Sic

כֹּה־אָמַר יְהוָה־צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

‡locuti

,vestro ore in estis locutæ & :vestræ vxores & ,Vos: dicendo

לֵאמֹר אַתֶּם וּנְשֵׁיכֶם וַתְּדַבֵּרְנָה בְּפִיכֶם

faciemus Faciendo: dicendo ,implestis vestris manibus in &

וּבִידֵיכֶם מִלֵּאתֶם | לֵאמֹר עָשֹׂה נַעֲשֶׂה אֶת־

‡vt suffiamus stellæ

,cælorum opificio suffiendum ad vouimus quæ ,nostra vota

נְדָרֵינוּ אֲשֶׁר נָדַרְנוּ לְקַטֵּר לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם

*libemus

confirmastis confirmando: libamina ei libandum ad* &

וּלְהַסֵּךְ לָהּ נְסָכִים הָקֵים תָּקִימְנָה אֶת־

.vestra vota fecistis faciendo & ,vestra vota

נִדְרֵיכֶם וְעָשֹׂה תַעֲשֶׂינָה אֶת־נִדְרֵיכֶם:

26 Iehudah omnis Domini verbum audite Ideo

לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־יְהוּדָה

qui habitabitis

meo nomine in iuraui ego Ecce :Aegypti terra in habitatores

הַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם הִנְנִי נִשְׁבַּעְתִּי בִּשְׁמִי

meum nomen vltra erit si ,Dominus dixit ,magno

הַגָּדוֹל אָמַר יְהוָה אִם־יִהְיֶה עוֹד שְׁמִי

Vinit

Viuens ;dicentis , Iehudah viri omnis ore in vocatum

נִקְרָא | בְּפִי | כָּל־אִישׁ יְהוּדָה אֹמֵר חַי־

.Aegypti terra omni in Deus Dominus

אֲדֹנָי יְהוִה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם:

27 festino

non & ,malum in eos super vigilans *ego Ecce

הִנְנִי שֹׁקֵד עֲלֵיהֶם לְרָעָה וְלֹא

terra in qui ,Iehudah vir omnis consumentur & ,bonum in

לְטוֹבָה וְתַמּוּ כָל־אִישׁ יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ

omnes viri *sunt

.eos consumendum ad vsque , fame in & ,gladio in Aegypti

מִצְרַיִם בַּחֶרֶב וּבָרָעָב עַד־כְּלוֹתָם:

‡ donec consumantur.

28 .Aegypti terra è reuertentur ,gladij euasores Et

וּפְלִיטֵי חֶרֶב יְשֻׁבוּן מִן־אֶרֶץ מִצְרַיִם

*in ‡viri pauci numero. †omnes residui ‡qui ingrediuntur

residuum omne cient Et numeri viri Iehudah terram*

אֶרֶץ יְהוּדָה מְתֵי מִסְפָּר וְיָדְעוּ כָּל־שְׁאֵרִית

peregrinandum ad ,Aegypti terram in ingredientes ‡, Iehudah

יְהוּדָה הַבָּאִים לְאֶרֶץ־מִצְרַיִם לָגוּר

.ipsis ab & , me à stabit cuius verbum ,ibi

שָׁם דְּבַר־מִי יָקוּם מִמֶּנִּי וּמֵהֶם:

‡ stabilitur, mei, aut ipsorum.

29 visitans quòd ,Dominus ait ,signum vobis hoc Et

וְזֹאת לָכֶם הָאוֹת נְאֻם־יְהוָה כִּי־פֹקֵד

†visitem

cõfirmando quia ,sciatis vt :isto loco in vos super ego

אֲנִי עֲלֵיכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה לְמַעַן תֵּדְעוּ כִּי קוֹם

.malum in vos super mea verba confirmabuntur

יָקוּמוּ דְבָרַי עֲלֵיכֶם לְרָעָה:

‡trado

30 Parhoh dans ego Ecce :Dominus dixit Sic

כֹּה | אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת־פַּרְעֹה

,eius inimicorum manuum in ,Aegypti regem Cophrah

חָפְרַע מֶלֶךְ־מִצְרַיִם בְּיַד אֹיְבָיו

tradidi sicut ,eius animam quærentium manum in &

וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשׁוֹ כַּאֲשֶׁר נָתַתִּי אֶת־

regis Nebuchadresar manum in Iehudah regem Sidchiiahu

צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־

,eius animam quærentis & ,sui inimici Babel

בָּבֶל אֹיְבוֹ וּמְבַקֵּשׁ נַפְשׁוֹ:

CAP. XLV. מה

ad propheta Irmeiahu est locutus Verbum

1 הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־

cũm scripsisset

verba ipso scribendo in ,Neriiah filium Baruch

בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה בְּכָתְבוֹ אֶת־הַדְּבָרִים

‡in

quarto anno in Irmeiahu ore ex libro super hæc

הָאֵלֶּה עַל־סֵפֶר מִפִּי יִרְמְיָהוּ בַּשָּׁנָה הָרְבִעִית

:dicendo , Iehudah regis Iosiiahu filij Iehoiachim

לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר:

14 ,Iehudah residuo superstes & euasor erit non Et

וְלֹא יִהְיֶה פָּלִיט וְשָׂרִיד לִשְׁאֵרִית יְהוּדָה

qui ingrediatur

,Aegypti terra in ibi peregrinandum ad ingredientibus

הַבָּאִים לָגוּר־שָׁם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם

‡ nempe *in ‡ad †eleuant *vt reuertatur

ipsi quam ,Iehudah terram reuertendum ad &

וְלָשׁוּב | אֶרֶץ יְהוּדָה אֲשֶׁר־הֵמָּה

habitandum ad euertendum ad ‡ suam animam eleuantes †

מְנַשְּׂאִים אֶת־נַפְשָׁם לָשׁוּב לָשֶׁבֶת

.euasores nisi reuertentur non quia ,ibi

שָׁם כִּי לֹא־יָשׁוּבוּ כִּי אִם־פְּלֵטִים:

‡qui sciebant

15 scientes ,viri omnes Irmeiahu ipsi responderunt Et

וַיַּעֲנוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ כָּל־הָאֲנָשִׁים הַיֹּדְעִים

†suffirent

vniuersæ &, alienis diis eorum vxores suffientes quòd

כִּי־מְקַטְּרוֹת נְשֵׁיהֶם לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וְכָל־

‡ quæ stabant

populus omnis & ,magno cætu stantes mulieres

הַנָּשִׁים הָעֹמְדוֹת קָהָל גָּדוֹל וְכָל־הָעָם

qui habitabat

:dicendo ,Pathros in Aegypti terra in habitantes

הַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם בְּפַתְרוֹס לֵאמֹר:

‡In

16 ,Domini nomine in nos ad es locutus quod Verbo

הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ אֵלֵינוּ בְּשֵׁם יְהוָה

paremus tibi

.te ad audientes nos non

אֵינֶנּוּ שֹׁמְעִים אֵלֶיךָ:

quod , verbum omne faciemus faciendo Sed

17 כִּי עָשֹׂה נַעֲשֶׂה אֶת־כָּל־הַדָּבָר | אֲשֶׁר־

stellæ

,cælorum reginæ suffiendo ,nostro ore de est egressum

יָצָא מִפִּינוּ לְקַטֵּר לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם

,nos fecimus sicut ,libamina ei libando &

וְהַסֵּיךְ־לָהּ נְסָכִים כַּאֲשֶׁר עָשִׂינוּ אֲנַחְנוּ

,Iehudah vrbibus in nostri principes & ,nostri reges, nostri patres &

וַאֲבֹתֵינוּ מְלָכֵינוּ וְשָׂרֵינוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה

fuimus & ,pane sumus saturati & :Ierusalaim plateis in &

וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִָם וַנִּשְׂבַּע־לֶחֶם וַנִּהְיֶה

bene

.vidimus non malum & ,boni

טוֹבִים וְרָעָה לֹא רָאִינוּ:

*ex tempore quo ‡ stellæ

18 ,cælorum reginæ suffire cessauimus tunc* ex Et

וּמִן־אָז חָדַלְנוּ לְקַטֵּר לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם

,gladio in & :omnibus caruimus ,libamina ei libare &

וְהַסֵּךְ־לָהּ נְסָכִים חָסַרְנוּ כֹל וּבַחֶרֶב

†si

nos sum Et :sumus consumpti fame in &

וּבָרָעָב תָּמְנוּ: וְכִי־אֲנַחְנוּ

19 ‡suffimus stellæ *libamus. ‡sine viris nostris ‡placentes, ad lætificandum

,libamina ei libando & ,cælorum opificio suffientes

מְקַטְּרִים לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם וּלְהַסֵּךְ לָהּ נְסָכִים

effigies ei fecimus nostros viros præter nunquid

הֲמִבַּלְעֲדֵי אֲנָשֵׁינוּ עָשִׂינוּ לָהּ כַּוָּנִים

libamina ei libandum & ,eam effingendum ad

לְהַעֲצִבָה וְהַסֵּךְ לָהּ נְסָכִים:

‡ad ‡ad

20 super ,populum omnem ad Irmeiahu dixit Et

וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־כָּל־הָעָם עַל־

populum omnem super & ,mulieres super ,viros

הַגְּבָרִים וְעַל־הַנָּשִׁים וְעַל־כָּל־הָעָם

*qui responde bant

Nonne :dicendo ,verbum ei respondentes*

הָעֹנִים אֹתוֹ דָּבָר לֵאמֹר: הֲלוֹא אֶת־

21 plateis in & ,Iehudah ciuitatibus in suffiuistis quem suffitus

‡ sacrificiorũ quæ sacrificastis

הַקִּטֵּר אֲשֶׁר קִטַּרְתֶּם בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת

,vestri reges ,vestri patres & ,vos ,Ierusalaim

יְרוּשָׁלִַם אַתֶּם וַאֲבוֹתֵיכֶם מַלְכֵיכֶם

est recordatus ipsorum ,terræ populus & ,vestri principes &

וְשָׂרֵיכֶם וְעַם הָאָרֶץ אֹתָם זָכַר

‡eius cor super ascendit & ,Dominus ascenderunt

יְהוָה וַתַּעֲלֶה עַל־לִבּוֹ:

*propter

22 faciebus à * ferre vltra Dominus poterat non Et

וְלֹא־יוּכַל יְהוָה עוֹד לָשֵׂאת מִפְּנֵי

malitiam operum, ‡propter abominationes,

quas ,abominationum faciebus à , vestrorum actorum malitiæ

רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם מִפְּנֵי הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר

,stuporem in & ,desolationem in vestra terra fuit & :fecistis

עֲשִׂיתֶם וַתְּהִי אַרְצְכֶם לְחָרְבָּה וּלְשַׁמָּה

†vt non sit habitator

,hanc diem secundum habitatore absque ,maledictionem in &

וְלִקְלָלָה מֵאֵין יוֹשֵׁב כְּהַיּוֹם הַזֶּה:

*paueritis

23 peccaueritis quòd & ,suffiueritis quòd Propterea

מִפְּנֵי אֲשֶׁר קִטַּרְתֶּם וַאֲשֶׁר חֲטָאתֶם

,eius lege in & , Domini voce in audientis* non & ,Domino voti

לַיהוָה וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹל יְהוָה וּבְתֹרָתוֹ

ad aquilonis terra in exercituum Domini † Domini
לַאדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ צָפוֹן אֶל־
resinam ‡ tolle & , Chilhad Ascende .Perath flumen
11 נְהַר־פְּרָת׃ עֲלִי גִלְעָד וּקְחִי צֳרִי
,medicamina multiplicasti *vanum in* *:AEgypti filia virgo
בְּתוּלַת בַּת־מִצְרַיִם לַשָּׁוְא הִרְבֵּיתִי רְפֻאוֹת
,tuam ignominiam gentes Audierunt .tibi ‡ non *curatio* †
12 תְּעָלָה אֵין לָךְ׃ שָׁמְעוּ גוֹיִם קְלוֹנֵךְ
,impegerunt fortem in fortis quia :terram repleuit tuus clamor &
וְצִוְחָתֵךְ מָלְאָה הָאָרֶץ כִּי־גִבּוֹר בְּגִבּוֹר כָּשָׁלוּ
.*ipsi* ambo ceciderunt pariter
יַחְדָּיו נָפְלוּ שְׁנֵיהֶם׃
Irmeiahu ad Dominus est locutus quod Verbum
13 הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ
Babel *regem* Nebuchadresar *veniendo* ‡ : prophetam
הַנָּבִיא לָבוֹא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל
.AEgypti terram percutiendum ad
לְהַכּוֹת אֶת־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
,Mighol in facite auditum & , AEgypto in Annunciate
14 הַגִּידוּ בְמִצְרַיִם וְהַשְׁמִיעוּ בְמִגְדּוֹל
:dicite .Tachpanches in & , Noph in facite auditum &
וְהַשְׁמִיעוּ בְנֹף וּבְתַחְפַּנְחֵס אִמְרוּ
.*tuos circuitus* * gladius deuorabit quia ,te præpara & , Sta
הִתְיַצֵּב וְהָכֵן לָךְ כִּי־אָכְלָה חֶרֶב סְבִיבֶיךָ׃
quoniam, subsistit non ?*tui fortes est prostratus* ‡ Quare
15 מַדּוּעַ נִסְחַף אַבִּירֶיךָ לֹא עָמַד כִּי
.eum impulit Dominus
יְהוָה הֲדָפוֹ׃
,suum socium ad vir ‖ cecidit etiam : ruentem Multiplicauit
16 הִרְבָּה כּוֹשֵׁל גַּם־נָפַל אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
ad & , nostrum populum ad reuertamur & , *Surge* :*dixerunt &*
וַיֹּאמְרוּ קוּמָה וְנָשֻׁבָה אֶל־עַמֵּנוּ וְאֶל־
.*depopulatoris* ‖ gladij *faciebus* ‡ a nostræ natiuitatis terram
אֶרֶץ מוֹלַדְתֵּנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַיּוֹנָה׃
,tumultum, Aegypti regem , Farhoh ,ibi Vocauerunt
17 קָרְאוּ שָׁם פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם שָׁאוֹן
.*statutum* tempus fecit transire
הֶעֱבִיר הַמּוֹעֵד׃
exercituum Dominus ‡ rex inquit , ego *Viuens* ‡
18 חַי־אָנִי נְאֻם־הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת
Charmel sicut & , montibus in Thabor sicut quoniam :eius nomē
שְׁמוֹ כִּי כְּתָבוֹר בֶּהָרִים וּכְכַרְמֶל
, tibi fac transmigrationis Vasa .veniet , mari in
19 בַּיָּם יָבוֹא׃ כְּלֵי גוֹלָה עֲשִׂי לָךְ
, erit solitudinem in Noph quia , Aegypti filia habitatrix
יוֹשֶׁבֶת בַּת־מִצְרָיִם כִּי־נֹף לְשַׁמָּה תִהְיֶה
formosa Vitula .*habitatore absque* ‖ , desolabitur &
20 וְנִצְּתָה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ עֶגְלָה יְפֵה־פִיָּה
.*veniens* , *veniens* ‡ aquilone ab *excidium* ‡ :Aegyptus
מִצְרָיִם קֶרֶץ מִצָּפוֹן בָּא בָא׃
quia , *sagina* ‖ vituli veluti eius *interiori in eius mercenarij* ‡ Etiam
21 גַּם־שְׂכִרֶיהָ בְקִרְבָּהּ כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק כִּי־
:substiterunt non * , simul fugerunt ,se verterunt ,ipsi etiam
גַם־הֵמָּה הִפְנוּ נָסוּ יַחְדָּו לֹא עָמָדוּ
.eorū visitationis tempus, eos super *veniens* † eorum *exitij* † dies quia
כִּי יוֹם אֵידָם בָּא עֲלֵיהֶם עֵת פְּקֻדָּתָם׃
,*ibunt virtute in* * quoniam ,*ibit* ? serpentis quasi eius Vox
22 קוֹלָהּ כַּנָּחָשׁ יֵלֵךְ כִּי־בְחַיִל יֵלֵכוּ
.lignorum cæsores tanquam ei venerunt securibus *in* ‖ &
וּבְקַרְדֻּמּוֹת בָּאוּ לָהּ כְּחֹטְבֵי עֵצִים׃
non quia ,Dominus ait ,eius siluam *Exscindent* ‖
23 כָּרְתוּ יַעְרָהּ נְאֻם־יְהוָה כִּי לֹא
eis † non & ,*locusta pra* ‡ sunt multiplicati nam : inuestigabitur
יֵחָקֵר כִּי רַבּוּ מֵאַרְבֶּה וְאֵין לָהֶם
est tradita :Aegypti filia est affecta Pudore .numerus
24 מִסְפָּר׃ הֹבִישָׁה בַּת־מִצְרָיִם נִתְּנָה
.aquilonis populi manum in
בְּיַד עַם־צָפוֹן׃
ego Ecce :Israel Deus exercituum Dominus Dixit
25 אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי
,Aegyptum *super* & .Parhoh *super* & , No de *Amon ad visitans*
פוֹקֵד אֶל־אָמוֹן מִנֹּא וְעַל־פַּרְעֹה וְעַל־מִצְרַיִם

Marginalia (left): † Dei. ‡ theriacam צֳרִי (a) לָקַח ‡ frustra (b) רָבָה הרבית ס † sanitas ‡ erit (c) קָלָה ‡ eò quòd veniret rex (d) נָכָה * circuitum tuum (e) כּוּן ‡ propulsatus est fortis tuus? ‖ vnusquisque cum socio suo, & dicent: Surgite, (f) שׁוּב ‡ facie ‖ opprimentis. (g) יָלַד (h) יָנָה ‡ Viuo † ille (i) חָיָה (k) כָּלָה ‖ vt non sit habitator. (l) יָפָה ‡ succisio ‡ venit, venit inquam. ‡ milites eius mercede conducti, in medio ‖ saginati & (m) פָּנָה (n) נוּס ‡ contritionis † venit ‖ incedet, ‡ cum exercitu pergent, (o) יָלַךְ ‡ cum (p) בּוֹא ‖ Succidite ‡ magis quàm locustæ, † est (q) רָבַב (r) יָבֵשׁ בּוֹשׁ

Baruch te Ad , Israel Deus Dominus dixit Sic
2 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ בָּרוּךְ׃
Dominus addidit quoniam: mihi nunc Væ :Dixisti
3 אָמַרְתָּ אוֹי־נָא לִי כִּי־יָסַף יְהוָה
,meo gemitu in laboraui , meum dolorem super *mœrorem*
יָגוֹן עַל־מַכְאֹבִי יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי
.inueni non requiem &
וּמְנוּחָה לֹא מָצָאתִי׃
Ecce :Dominus dixit Sic :eum ad dices Sic
4 כֹּה ׀ תֹּאמַר אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה
, plantaui quos & :*destruens* ‡ ,ego , ædificaui quos
אֲשֶׁר־בָּנִיתִי אֲנִי הֹרֵס וְאֵת אֲשֶׁר־נָטַעְתִּי
.*ipsam terram vniuersam & :euellens* * ego
אֲנִי נֹתֵשׁ וְאֶת־כָּל־הָאָרֶץ הִיא׃
quia :quæras Ne ‡ grandia tibi *quæres* † tu Et
5 וְאַתָּה תְּבַקֶּשׁ־לְךָ גְדֹלוֹת אַל־תְּבַקֵּשׁ כִּי
ait , carnem omnem super malum *adducens* ‡ ego ecce
הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל־כָּל־בָּשָׂר נְאֻם־
super ‖ .spolium in tuam animam tibi dabo & ,Dominus
יְהוָה וְנָתַתִּי לְךָ אֶת־נַפְשְׁךָ לְשָׁלָל עַל
.*illuc iueris quò* * locis omnibus
כָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר־תֵּלֶךְ שָׁם׃

CAP. XLVI. מו

Irmeiahu ad Domini verbum fuit Quod
1 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ
virtutem super ‡ AEgyptum Ad .gentes *super* † prophetam
2 הַנָּבִיא עַל־הַגּוֹיִם׃ לְמִצְרַיִם עַל־חֵיל
flumen *super* ‡ erat qui , Ægypti regis Necho Parhoh
פַּרְעֹה נְכוֹ מֶלֶךְ מִצְרַיִם אֲשֶׁר־הָיָה עַל־נְהַר־
Nebuchadresar percussit quem :Charchemis in Perath
פְּרָת בְּכַרְכְּמִשׁ אֲשֶׁר הִכָּה נְבוּכַדְרֶאצַּר
filij Iehoiachim quarto anno in Babel rex
מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת הָרְבִיעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן־
peltam ‖ & ,scutum *Ordinate* .Iehudah regis Iosiahu
3 יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ עִרְכוּ מָגֵן וְצִנָּה
.bellum ad accedite &
וּגְשׁוּ לַמִּלְחָמָה׃
consistite ‡ & , equites ascendite & , equos *Ligate*
4 אִסְרוּ הַסּוּסִים וַעֲלוּ הַפָּרָשִׁים וְהִתְיַצְּבוּ
.loricas vos induite , lanceas *tergite* † :galeis in
בְּכוֹבָעִים מִרְקוּ הָרְמָחִים לִבְשׁוּ הַסִּרְיֹנֹת׃
se conuertentes, *consternati ipsi* * vidi *Quare* ‡
5 מַדּוּעַ רָאִיתִי הֵמָּה חַתִּים נְסֹגִים
,fugerunt fugam & , sunt contriti eorum fortes & , retrorsum
אָחוֹר וְגִבּוֹרֵיהֶם יֻכַּתּוּ וּמָנוֹס נָסוּ
.Dominus dixit ,vndique *ab* terror respexerunt non &
וְלֹא הִפְנוּ מָגוֹר מִסָּבִיב נְאֻם־יְהוָה׃
aquilonem ad: fortis euadet non & , leuis fugiet Non
6 אַל־יָנוּס הַקַּל וְאַל־יִמָּלֵט הַגִּבּוֹר צָפוֹנָה
.ceciderunt & , impegerunt Perath fluminis *manum super* ‡
עַל־יַד נְהַר־פְּרָת כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ׃
flumina veluti :ascendet fluuius tanquam † iste Quis
7 מִי־זֶה כַּיְאֹר יַעֲלֶה כַּנְּהָרוֹת
fluuius tanquam Ægyptus ?eius aquæ commouebuntur
8 יִתְגָּעֲשׁוּ מֵימָיו׃ מִצְרַיִם כַּיְאֹר
,Ascendam:dixit & , aquæ mouebūtur flumina veluti & , ascendet
יַעֲלֶה וְכַנְּהָרוֹת יִתְגֹּעֲשׁוּ מָיִם וַיֹּאמֶר אַעֲלֶה
.ea in habitantes & ,ciuitatem perdam , terram operiam
אֲכַסֶּה־אֶרֶץ אֹבִידָה עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃
egrediantur & , currus; insanite & ,equos Ascendite
9 עֲלוּ הַסּוּסִים וְהִתְהֹלְלוּ הָרֶכֶב וְיֵצְאוּ
Ludim , & scutum apprehendentes Put & :Chus :fortes
הַגִּבּוֹרִים כּוּשׁ וּפוּט תֹּפְשֵׂי מָגֵן וְלוּדִים
.arcum tendentes †, apprehendentes
תֹּפְשֵׂי דֹּרְכֵי קָשֶׁת׃
dies ,exercituum *Domini* ‖ Domini ipsa dies Et
10 וְהַיּוֹם הַהוּא לַאדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת יוֹם
,gladius deuorabit & ;suis hostibus de se *vlciscendum ad* ‡ vltionis
נְקָמָה לְהִנָּקֵם מִצָּרָיו וְאָכְלָה חֶרֶב
victima nam; eorum sanguine *de* inebriabitur & , saturabitur &
וְשָׂבְעָה וְרָוְתָה מִדָּמָם כִּי זֶבַח

Marginalia (right): tristitiam (a) יָגָה ‡ destruo: (b) בָּנָה * euello: & vniuersa terra mea est. † quæris ‡ adducam (c) בּוֹא ‖ in (d) נָתַן * ad quæ perrexeris. (e) יָלַךְ † contra ‡ aduersus exercitum ‡ iuxta (c) נָכָה † Præparate ‡ clypeum, (d) גָּנַן צָנַן (f) נָגַשׁ * Sternite ‡ state (g) עָלָה † polite ‡ Quomodo * eos pauidos, (h) סוּג (i) כָּתַת (k) קָלַל ‡ iuxta ripam † qui est, (l) עָלָה † & ‖ Dei ‡ vlciscatur (m) צוּר (n) רָוָה

Pathoh super & :eius reges super & ,eius deos super & *inquam,
וְעַל־אֱלֹהֶיהָ וְעַל־מְלָכֶיהָ וְעַל־פַּרְעֹה
manum in eos dabo Et ,eum in ‡ fidentes super &
26 וְעַל הַבֹּטְחִים בּוֹ׃ וּנְתַתִּים בְּיַד
Nebuchadresar manum in & ,eorum animam quærentium
מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר
hæc post & :eius seruorum manum in & ,Babel regis
מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד עֲבָדָיו וְאַחֲרֵי־כֵן
.Dominus dixit ,quondam ‡ dies secundum habitabitur
תִּשְׁכֹּן [a]כִּימֵי־קֶדֶם נְאֻם־יְהוָה׃
ne & ,Iahacob mi serue timeas ne tu Et
27 וְאַתָּה אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל־
longinquo de te seruans * ego ecce quia ,Israel consterneris ‡
[b]תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי [c]מוֹשִׁעֲךָ מֵרָחוֹק
reuertetur & :eorum captiuitatis terra de tuum semen &
וְאֶת־זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם [d]וְשָׁב
.exterrens † non & ,erit pacatus ‡ & ,requiescet & ,Iahacob
יַעֲקוֹב וְשָׁקַט וְשַׁאֲנַן וְאֵין מַחֲרִיד׃
,Dominus ait ,Iahacob mi serue timeas ne Tu
28 אַתָּה אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה
cunctis in consummationem faciam nam :ego † tecum quia
כִּי אִתְּךָ אָנִי כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל־
faciam non te ‡ & ,illuc te propuli * quas ‖ ,gentibus
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר [e]הִדַּחְתִּיךָ שָׁמָּה וְאֹתְךָ לֹא־אֶעֱשֶׂה
non liberando * & ,iudicio in te castigabo & ‡ ,consummationem
כָלָה וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה לֹא
.te liberabo
[f]אֲנַקֶּךָּ׃

Margin: *inquam, ‡ ei, ‡ antiquos, [a] יוֹם ‡ paueas * saluum facio [b] חתת [c] ישע [d] שבר ‡ felix † erit qui exterreat. † sum: ‖ ad * eieci, ‡ in [e] נדח ‡ sed * excidendo non excidam [f] נקה

CAP. XLVII. מז

propheta Irmeiahu ad Domini verbum fuit Quod
1 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא
.Hazzah Pathoh percuteret antequam ,Pelistim ad ‡
אֶל־פְּלִשְׁתִּים בְּטֶרֶם [g]יַכֶּה פַרְעֹה אֶת־עַזָּה׃
ascendentes ‖ aquæ Ecce : Dominus dixit Sic
2 כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה־מַיִם [h]עֹלִים
inundabunt & ,inundantem torrentem in ‡ erunt & ,aquilone ab
מִצָּפוֹן וְהָיוּ לְנַחַל שׁוֹטֵף וְיִשְׁטְפוּ
ea in habitantes & ,vrbem ,eius plenitudinem & ,terram
אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ
.terræ habitator omnis vlulabit & ,homo clamabunt &
וְזָעֲקוּ הָאָדָם וְהֵילִל כֹּל יוֹשֵׁב הָאָרֶץ׃
Strepitu * à ,eius fortium † vngularum καλπης voce ‡ A
3 מִקּוֹל שַׁעֲטַת פַּרְסוֹת אַבִּירָיו מֵרַעַשׁ
patres respexerunt non : eius rotarum tumultu ‖ ,eius curru
לְרִכְבּוֹ [i]הֲמוֹן גַּלְגִּלָּיו לֹא־[k]הִפְנוּ אָבוֹת
diem Super ‡ .manuum remissione à † filios ad
4 אֶל־בָּנִים [l]מֵרִפְיוֹן יָדָיִם׃ עַל־הַיּוֹם
succidendum ad ,Pelistim omnes vastandum ad venientem
הַבָּא לִשְׁדוֹד אֶת־כָּל־פְּלִשְׁתִּים לְהַכְרִית
vastans ‡ nam : auxiliatorem superstitem omnem Sidon & ,Sor
לְצֹר וּלְצִידוֹן כֹּל שָׂרִיד עֹזֵר כִּי־שֹׁדֵד
.Caphtor insulæ residuum ,Pelistim Dominus
יְהוָה אֶת־פְּלִשְׁתִּים שְׁאֵרִית אִי כַפְתּוֹר׃
Aschelon est succisa ,Hazzah ad caluitium Venit
5 בָּאָה קָרְחָה אֶל־עַזָּה [m]נִדְמְתָה אַשְׁקְלוֹן
? te incides quò vsque : earum vallis residuum
שְׁאֵרִית עִמְקָם עַד־מָתַי תִּתְגּוֹדָדִי׃
? quiesces non quò vsque Domini gladie Heu ‡
6 הוֹי חֶרֶב לַיהוָה עַד־אָנָה לֹא תִשְׁקֹטִי
.sile & quiesce ,tuam vaginam ad † te collige
הֵאָסְפִי אֶל־תַּעְרֵךְ הֵרָגְעִי וָדֹמִּי׃
ad :ei præcepit * Dominus & quiesces ‡ Quomodo
7 אֵיךְ תִּשְׁקֹטִי וַיהוָה צִוָּה־לָהּ אֶל־
.eum constituit ‡ ibi maris portum * ad & ,Aschelon
אַשְׁקְלוֹן וְאֶל־חוֹף הַיָּם שָׁם [n]יְעָדָהּ׃

Margin: ‡ super [g] נכה ‖ ascendunt [h] עלה ‡ vt torrens inundans. ‡ homines ‡ sonitu quippe incessus † equorum ‡ commotione curruum ‖ multitudinéque * propter debilitatem ‡ Propter [i] המה [k] פנה [l] רפה ‡ vastat [m] דמה ‡ O mucro † in † quiescet cum * præceperit * littus ‡ contestatus est [n] יעד

CAP. XLVIII. מח

Deus exercituum Dominus dixit sic Moab Ad
1 לְמוֹאָב כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
,est affecta pudore,est vastata quoniam ,Nebo ad Væ : Israel
יִשְׂרָאֵל הוֹי אֶל־נְבוֹ כִּי שֻׁדָּדָה [o]הֹבִישָׁה

.est consternata & ,Misgab † est affecta pudore:Chiriathaim est capta
נִלְכְּדָה קִרְיָתָיִם [a]הֹבִישָׁה הַמִּשְׂגָּב [b]וָחָתָּה׃
cogitauerunt,Chesbon in] ,Moab laus ‡ vltrà ‡ Non
2 אֵין עוֹד תְּהִלַּת מוֹאָב בְּחֶשְׁבּוֹן חָשְׁבוּ
etiam : gente de eam disperdamus & ,venite malum eam super
עָלֶיהָ רָעָה לְכוּ וְנַכְרִיתֶנָּה מִגּוֹי גַּם־
.gladius ibit te post ,silebis ‡ Madmen †
מַדְמֵן [c]תִּדֹּמִּי אַחֲרַיִךְ תֵּלֶךְ חָרֶב׃
.magna contritio & ,vastitas:Choroniam de clamoris Vox
3 קוֹל צְעָקָה מֵחֹרוֹנָיִם שֹׁד וָשֶׁבֶר גָּדוֹל׃
.eius paruulorum clamorem fecerunt audire:Moab est Contrita
4 נִשְׁבְּרָה מוֹאָב הִשְׁמִיעוּ זְּעָקָה צְעוֹרֶיהָ׃
quoniam :fletus ‡ ascendet fletu in Luchith ascensu ‡ Quia
5 כִּי מַעֲלֵה הַלֻּחוֹת [d]בִּבְכִי יַעֲלֶה־בֶּכִי כִּי
.audierunt contritionis clamorem hostes Choronaim descensu in
בְּמוֹרַד חוֹרֹנַיִם [e]צָרֵי צַעֲקַת־שֶׁבֶר שָׁמֵעוּ׃
iumperus ‖ veluti eritis & : vestram animam eruite ,Fugite
6 [f]נֻסוּ מַלְּטוּ נַפְשְׁכֶם [g]וְתִהְיֶינָה כַּעֲרוֹעֵר
,tuis operibus in tua fiducia ‖ quòd eo Quia ‡ .deserto in
7 בַּמִּדְבָּר׃ כִּי יַעַן בִּטְחֵךְ בְּמַעֲשַׂיִךְ
Chemos egredietur & : capieris tu etiam ,tuis thesauris in &
וּבְאוֹצְרוֹתַיִךְ גַּם־אַתְּ תִּלָּכֵדִי וְיָצָא כְמִישׁ
.simul eius principes & ,eius sacerdotes,transmigrationem in
בַּגּוֹלָה כֹּהֲנָיו [h]וְשָׂרָיו יַחְדָּו׃
; euadet non vrbs & ,vrbem omnem ad vastator veniet Et
8 [i]וְיָבֹא שֹׁדֵד אֶל־כָּל־עִיר וְעִיר לֹא תִמָּלֵט
dixit quod † : planicies disperdetur * & ,vallis peribit &
וְאָבַד הָעֵמֶק וְנִשְׁמַד הַמִּישֹׁר אֲשֶׁר אָמַר
volabit volando quia :Moab alam † Date .Dominus
9 יְהוָה׃ [k]תְּנוּ־צִיץ לְמוֹאָב כִּי נָצֹא [l]תֵּצֵא
.eis in habitatore ‡ non ‡ erunt desolationem in eius ciuitates &
וְעָרֶיהָ [m]לְשַׁמָּה תִהְיֶינָה מֵאֵין יוֹשֵׁב בָּהֵן׃
execratus & :fraude ‡ Domini opus faciens Execratus ‡
10 אָרוּר עֹשֶׂה מְלֶאכֶת יְהוָה רְמִיָּה וְאָרוּר
.sanguine à suum gladium prohibens
מֹנֵעַ חַרְבּוֹ מִדָּם׃
ipse quiescens & ,suis pueritiis à ‖ Moab fuit Pacatus †
11 שַׁאֲנַן מוֹאָב מִנְּעוּרָיו וְשֹׁקֵט הוּא
,vas ,ad ‡ vase de fuit euacuatus non & ,suis fecibus in
אֶל־שְׁמָרָיו וְלֹא־הוּרַק מִכְּלִי אֶל־כֶּלִי
eius gustus stetit idcirco :iuit non transmigrationem in &
וּבַגּוֹלָה לֹא הָלָךְ עַל־כֵּן עָמַד טַעְמוֹ
.est mutatus non eius, odor &,eo in
בּוֹ וְרֵיחוֹ לֹא [o]נָמָר׃
,Dominus dixit ,venientes † dies ecce Propterea
12 לָכֵן הִנֵּה־יָמִים [p]בָּאִים נְאֻם־יְהוָה
eius vasa & :eū faciet transmigrare &,transmigratores ei mittā &
וְשִׁלַּחְתִּי־לוֹ צֹעִים [q]וְצֵעֻהוּ וְכֵלָיו
afficietur pudore Et .concerent sparsim ‡ eorum vtres &,exinanient
13 יָרִיקוּ וְנִבְלֵיהֶם יְנַפֵּצוּ׃ [r]וּבֹשׁ
Israel domus sunt affecti pudore sicut : Chemos à Moab
מוֹאָב מִכְּמוֹשׁ כַּאֲשֶׁר־בֹּשׁוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל
,dicetis ‡ Quomodo .eorum fiducia el--Beth à
14 מִבֵּית אֵל מִבְטֶחָם׃ אֵיךְ תֹּאמְרוּ
? bellum ad virtutis ‡ viri & : nos * Fortes
גִּבּוֹרִים אֲנָחְנוּ וְאַנְשֵׁי־חַיִל לַמִּלְחָמָה׃
electio & ,conscendit eius ciuitates ‖ & ,Moab est Vastatus
15 שֻׁדַּד מוֹאָב וְעָרֶיהָ עָלָה וּמִבְחַר
,rex ait :iugulationem ad descenderunt eius iuuenum
בַּחוּרָיו יָרְדוּ לַטָּבַח נְאֻם־הַמֶּלֶךְ
contritio ‡ Propinqua .eius nomen exercituum Dominus
16 יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ קָרוֹב אֵיד־
.valde festinauit eius malum & :veniendum ad ,Moab
מוֹאָב לָבוֹא וְרָעָתוֹ מִהֲרָה מְאֹד׃
scientes ‡ vniuersi &, eius circuitus* omnes ei Commoueamini ‖
17 נֻדוּ לוֹ כָּל־סְבִיבָיו וְכֹל יֹדְעֵי
fortitudinis ‡ virga est confracta Quomodo :dicite .eius nomen
שְׁמוֹ אִמְרוּ אֵיכָה נִשְׁבַּר [s]מַטֵּה־עֹז
sede & ,gloria de Descende ‡ decoris ‡ baculus
18 מַקֵּל תִּפְאָרָה׃ [t]רְדִי מִכָּבוֹד יְשְׁבִי
Moab vastator quoniam :Dibon filia habitatrix ,siti in
בַצָּמָא יֹשֶׁבֶת [u]בַּת־דִּיבוֹן כִּי־שֹׁדֵד מוֹאָב

Margin: † ciuitas in excelso sita, & expauit. vel [a] בּוֹשׁ [b] יָבֵשׁ חָתַת ‡ est ‖ contra † tu ‡ succideris & [c] דָּמַם facite צְעִירֶיהָ ק ‡ per ascensum † in fletu הַלּוּחִית ק [d] בָּכָה [e] צוּר ‖ myricæ [f] נוּס [g] הָיָה ‡ Pro ‖ habuisti fiduciam כְּמוֹשׁ ק [h] שׂוּר יַחְדּוּ ק [i] בּוֹא * dissipabitur † quemadmodum † alas [k] נָתַן [l] נָצָה † vt ‡ sit habitator [m] שָׁמַם * Maledictus qui facit ‡ fraudulenter: & maledictus qui prohibet † Requieuit ‖ ab adolescētia sua, & requieuit [n] כָּלָה [o] מוּר † veniunt, [p] בּוֹא [q] צָעָה exhaurient, ‡ collident. [r] בּוֹשׁ ‡ dicitis, * fumus: ‡ robusti ‖ ciuitatum eius facta est sublatio, & electi iuuenes ‡ est vt veniat ‖ Condolete * qui estis in circuitu ‡ qui scitis ‡ fortis [s] נָטָה ‡ gloriæ וּשְׁבִי ק [t] יָרַד [u] בָּנָה

sonabit, ,perstrepet tibiæ veluti Moab ad meum cor Propterea
36 עַל־כֵּן לִבִּי לְמוֹאָב כַּחֲלִלִים יֶהֱמֶה
sonabit: ,perstrepet tibiæ tanquam ,cheres-Chir viros ad meum cor &
וְלִבִּי אֶל־אַנְשֵׁי קִיר־חֶרֶשׂ כַּחֲלִילִים יֶהֱמֶה
‡ quia residuę diuitiæ quas * super ‡ erit — omne* Quia ,perierunt ,fecit augmentum ‡ idcirco
37 עַל־כֵּן יִתְרַת עָשָׂה אָבָדוּ׃ כִּי כָל־
omnes super: diminuta ‡ barba omnis & ,caluitium ‡caput
רֹאשׁ קָרְחָה וְכָל־זָקָן גְּרֻעָה עַל כָּל־
‖ omnes — omnia Super ,saccus lumbos ‖ super & ,incisiones manus
38 יָדַיִם גְּדֻדֹת וְעַל־מָתְנַיִם [a] שָׂק׃ עַל כָּל־
[a] שַׂק
quoniam: planctus † ∫e omnis eius plateis in & ,Moab tecta
גַּגּוֹת מוֹאָב וּבִרְחֹבֹתֶיהָ כֻּלֹּה מִסְפֵּד כִּי־
* in quo † est complacentia, ‖ expauit? — dixit ,eo in voluntas † non*,vas sicut*Moab contriui
שָׁבַרְתִּי אֶת־מוֹאָב כִּכְלִי אֵין־חֵפֶץ בּוֹ נְאֻם־
quomodo: vlulauerunt? est consternatus ‖ Quomodo .Dominus
39 יְהוָה׃ אֵיךְ [b] חַתָּה הֵילִילוּ אֵיךְ
[b] חתת
Moab eritque? est affectus pudore ,Moab ceruicem vertit
הִפְנָה־עֹרֶף מוֹאָב בּוֹשׁ וְהָיָה מוֹאָב
† formidinem ‡ qui sunt in — ,eius circuitibus ‡ omnibus contritionem † in & , derisum in
לִשְׂחֹק וְלִמְחִתָּה לְכָל־סְבִיבָיו׃
:volabit aquila tanquam Ecce: Dominus dixit sic Quia
40 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הִנֵּה כַנֶּשֶׁר יִדְאֶה
‡ Captæ sunt — ,ciuitates est Capta ‡ .Moab ad suas alas extendet &
41 וּפָרַשׂ כְּנָפָיו אֶל־מוֹאָב׃ נִלְכְּדָה הַקְּרִיּוֹת
† captæ sunt — Moab fortium cor erit & : est apprehensa † munitiones &
וְהַמְּצָדוֹת נִתְפָּשָׂה וְהָיָה לֵב גִּבּוֹרֵי מוֹאָב
‡ afflictæ. — .misera ‡ mulieris cor sicut ,illa die in
בַּיּוֹם הַהוּא כְּלֵב אִשָּׁה [c] מְצֵרָה׃
[c] צור
‡ vt non sit populus: ‡ contra * os suum. † erit — Dominum super ‡ quoniam populo à Moab disperdetur Et
42 וְנִשְׁמַד מוֹאָב מֵעָם כִּי עַל־יְהוָה
habitator te super † laqueus & ,fouea & ,Pauor .*magnificauit
43 הִגְדִּיל׃ פַּחַד וָפַחַת [d] וָפָח עָלֶיךָ יוֹשֵׁב
[d] פוח
‡ Qui fugerit à facie — ,pauoris facie bus à Fugiens ‡ .Dominus dicit ,Moab
44 מוֹאָב נְאֻם־יְהוָה׃ [e] הַנִּיס מִפְּנֵי הַפַּחַד
capietur ,fouea de ascendens ‡ & ,foueam in cadet
יִפֹּל אֶל־הַפַּחַת וְהָעֹלֶה מִן־הַפַּחַת יִלָּכֵד
[e] הנס קרי
annum Moab ad eam ad adducam nam : laqueo in
בַּפָּח כִּי־אָבִיא אֵלֶיהָ אֶל־מוֹאָב שְׁנַת
[e] נוס
‡ qui ascenderit — Chesbon vmbra In .Dominus ait ,eorum visitationis
45 פְּקֻדָּתָם נְאֻם־יְהוָה׃ [f] בְּצֵל חֶשְׁבּוֹן
[f] צלל
,Chesbon de est egressus ignis quia; fugientes vi à † steterunt
עָמְדוּ [g] מִכֹּחַ נָסִים כִּי־אֵשׁ יָצָא מֵחֶשְׁבּוֹן
† propter vim [g] כוח
,Moab angulum deuorauit & ,Sichon inter ex flamma &
וְלֶהָבָה מִבֵּין סִיחוֹן וַתֹּאכַל [h] פְּאַת מוֹאָב
[h] פאר
‡ tumultuantium. — periit ,Moab tibi Væ .sonitu ‡ filiorum verticem &
46 וְקָדְקֹד [i] בְּנֵי שָׁאוֹן׃ אוֹי־לְךָ מוֹאָב אָבַד
[i] קדר
,captiuitatem in tui filij sunt comprehensi quia .Chemos populus
עַם־כְּמוֹשׁ כִּי־לֻקְּחוּ בָנֶיךָ [k] בַּשֶּׁבִי
[k] שבה
transmigrationem. — captiuitatem conuertam Et .captiuitatem* in tuæ filiæ &
47 וּבְנֹתֶיךָ בַּשִּׁבְיָה׃ [l] וְשַׁבְתִּי שְׁבוּת־
[l] שוב
huc vsque :Dominus ait ,dierum nouissimo in Moab
מוֹאָב בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נְאֻם־יְהוָה עַד־הֵנָּה
.Moab iudicium
מִשְׁפַּט מוֹאָב׃

CAP. XLIX. מט

filij Nunquid: Dominus dixit Sic ,Hammon filios Ad
1 לִבְנֵי עַמּוֹן כֹּה אָמַר יְהוָה [m] הֲבָנִים
[m] בנה
† sunt ipsi ‡ est — cur? ei † non hæres an ‡Israel † non
אֵין לְיִשְׂרָאֵל אִם־יוֹרֵשׁ אֵין לוֹ מַדּוּעַ
eius populus &,Ghad eorum rex accepit hæreditate
יָרַשׁ מַלְכָּם אֶת־גָּד וְעַמּוֹ
‡ veniunt. — ,venientes ‡ dies ecce Ideo ‡habitauit eius vrbibus in
2 בְּעָרָיו יָשָׁב׃ לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים
[n] בוא
filiorum Rabbath in faciam audire & ,Dominus dixit
נְאֻם־יְהוָה וְהִשְׁמַעְתִּי אֶל־רַבַּת בְּנֵי־
,desolationis tumultu in erit & ,prœlij clamorem Hammon
עַמּוֹן תְּרוּעַת מִלְחָמָה וְהָיְתָה לְתֵל שְׁמָמָה
* villæ — Israel accipiet hæreditate & : succendentur igni in eius filiæ * &
[o] יצת
‖ eos qui eum hæreditate acceperunt, — .Dominus dixit ,eum hæreditantes ‖
וּבְנֹתֶיהָ בָּאֵשׁ [o] תִּצַּתְנָה וְיָרַשׁ יִשְׂרָאֵל
אֶת־יֹרְשָׁיו אָמַר יְהוָה׃

viam Ad † ,tuas munitiones corrupit ‡; te in ascendit *contra ‖ dissipauit † In via
19 אֶל־דֶּרֶךְ עִמְדִי וְצַפִּי יוֹשֶׁבֶת עֲרוֹעֵר שַׁחַת מִבְצָרָיִךְ׃
עָלָה בָךְ שִׁחֵת מִבְצָרָיִךְ
fugientem interroga: Haroher habitatrix prospice & ,sta
[a] צפה נוס
עִמְדִי [a] וְצַפִּי יוֹשֶׁבֶת עֲרוֹעֵר שַׁאֲלִי־[b]נָס
‡ illam quæ euasit: — ?est factum quid ,dic :euasam &
וְנִמְלָטָה אִמְרִי מַה־נִּהְיָתָה׃
† contritus — ,vlulate ?est confracta † quoniam ,Moab est affectus pudore
20 הֹבִישׁ מוֹאָב כִּי־חַתָּה הֵילִילוּ
הילילו קרי
.Moab est vastatus quod ,Arnon in annun iate: clamate &
וְזַעֲקִי [c] הַגִּידוּ בְאַרְנוֹן כִּי שֻׁדַּד מוֹאָב׃
[c] וזעקו קרי
Gholon ad : planities ‡ terram aduenit iudicium Et
21 וּמִשְׁפָּט [d] בָּא אֶל־אֶרֶץ הַמִּישֹׁר אֶל־חֹלוֹן
‡ super † campestrem: super ‡ quoque, — ‡Dibon super Et .Mephahath super & .Iehasah ad &
וְאֶל־יַהְצָה וְעַל־מוֹפָעַת׃ וְעַל־דִּיבוֹן
22 [d] נגד בוא
super Et .Diblathaim domum super & ,Nebo super &
וְעַל־נְבוֹ וְעַל־בֵּית דִּבְלָתָיִם׃ וְעַל
23 מיפעת קרי
,Mehon-Beth super & ,ghamul-Beth super & ,Chiriathaim
קִרְיָתַיִם וְעַל־בֵּית גָּמוּל וְעַל־בֵּית מְעוֹן׃
ciuitates omnes super & :Bosrah super & ,Cherioth super Et
24 וְעַל־קְרִיּוֹת וְעַל־בָּצְרָה וְעַל כָּל־עָרֵי
est Abscissum .propinquas & ,longinquas ,Moab terræ
25 אֶרֶץ מוֹאָב הָרְחֹקוֹת וְהַקְּרֹבוֹת׃ נִגְדְּעָה
.Dominus dixit :est contritum eius brachium & ,Moab cornu
קֶרֶן מוֹאָב וּזְרֹעוֹ נִשְׁבָּרָה נְאֻם יְהוָה׃
‖ contra ‡ os suum: — :‡ magnificauit Dominum super ‖ quoniam , eum Inebriate
26 הַשְׁכִּירֻהוּ כִּי עַל־יְהוָה הִגְדִּיל
etiam derisum in erit & .suo vomitu in Moab se volutabit † &
† vertet se de latere ad latus — וְסָפַק מוֹאָב [e] בְּקִיאוֹ וְהָיָה לִשְׂחֹק גַּם־
[e] קיא
‡ nonne in derisum ‡ num inter fures — ‡Israel tibi fuit derisus non si ‡ Et .ipse
27 הוּא׃ וְאִם לוֹא הַשְּׂחֹק הָיָה לְךָ יִשְׂרָאֵל
tuorum verborum sufficientia à* quia? est inuentus furibus in si ‡
אִם־בְּגַנָּבִים נִמְצָאָה כִּי־מִדֵּי דְבָרֶיךָ
נמצא קרי
.commoueba te eo in
בּוֹ תִּתְנוֹדָד׃
*ex eo tempore quo allocutus es eam, condoluisti. ‡ que nidificat in latebribus — Moab habitatores ,petra in habitate & ,ciuitates Relinquite
28 עִזְבוּ עָרִים וְשִׁכְנוּ בַּסֶּלַע יֹשְׁבֵי מוֹאָב
,foueæ . oris transitibus in nidificabit ‡ ,columba veluti estote &
וִהְיוּ כְיוֹנָה תְּקַנֵּן בְּעֶבְרֵי פִי־פָחַת׃
,eius elationem :valde est superbus ,Moab superbiam Audiuimus
29 שָׁמַעְנוּ [f] גְאוֹן־מוֹאָב גֵּאֶה מְאֹד גָּבְהוֹ
[f] גאה
.eius cordis exaltationem & ,eius extollentiam & ,eius superbiam &
וּגְאוֹנוֹ וְגַאֲוָתוֹ [g] וְרֻם לִבּוֹ׃
[g] רום
† ira — non & ,eius iracundiam † ,Dominus ait ,noui Ego
30 אֲנִי יָדַעְתִּי נְאֻם־יְהוָה עֶבְרָתוֹ וְלֹא־
‡ est stabilitas filij ‡ vt putabant. ‖ super — super Ideo .‡fecerunt sic non ,eius nugæ: firmitudo ‡
31 כֵן בַּדָּיו לֹא־כֵן עָשׂוּ׃ עַל־כֵּן עַל־
ad ‖ clamabo ipsam vniuersam Moab ad ‖ & eiulabo Moab
מוֹאָב אֲיֵלִיל וּלְמוֹאָב כֻּלֹּה אֶזְעָק אֶל־
vrbis ‖ garriet — flebo Iahazer fletu A .gemet ‖ Cheres Chir viros
אַנְשֵׁי קִיר־חֶרֶשׂ יֶהְגֶּה׃ מִבְּכִי יַעְזֵר אֶבְכֶּה־
† propter te — ad vsque ,mare transierunt tuę propagines ,Sibmah vitis tibi †
32 לָּךְ הַגֶּפֶן שִׂבְמָה נְטִישֹׁתַיִךְ עָבְרוּ יָם עַד
*quia ‡ fructus tuos æstiuos, — super & ,tuam æstatem ‡ super * : peruenerunt Iahazer mare
[h] קיץ
יָם יַעְזֵר נָגָעוּ עַל־[h]קֵיצֵךְ וְעַל־
† predo iruit. *deficiet † locis cultis, — ,lætitia contrahetur * Et .cecidit vastans † , tuam vindemiam
בְּצִירֵךְ שֹׁדֵד נָפָל׃ וְנֶאֶסְפָה שִׂמְחָה
33 torcularibus de vinũ & :Moab terra de & ,Charmel † de exultatio &
וָגִיל מִכַּרְמֶל וּמֵאֶרֶץ מוֹאָב וְיַיִן מִיקָבִים
‡ calcans cum — non celeusma ,celeusmate ‡ calcabit Non .faciam cessare
הִשְׁבַּתִּי לֹא־יִדְרֹךְ הֵידָד הֵידָד לֹא
† erit — Elhaleh ad vsque Chesbon clamore A .celeusma †
הֵידָד׃ מִזַּעֲקַת חֶשְׁבּוֹן עַד־אֶלְעָלֵה
34 ad vsque Sohar à , suam vocem dederunt Iahas ad vsque
עַד־יַהַץ נָתְנוּ קוֹלָם מִצֹּעַר עַד־
Nimrim aquæ etiam quia :triennem vitulam Choronaim
חֹרֹנַיִם עֶגְלַת שְׁלִשִׁיָּה כִּי גַּם־מֵי נִמְרִים
.erunt desolationes in
[i] שמם
לִמְשַׁמּוֹת יִהְיוּ׃
‡ de *offerentè in — facientè ascendere* ? Dominus ait ,Moab ipsi ‡ faciam cessare Et
35 וְהִשְׁבַּתִּי לְמוֹאָב נְאֻם־יְהוָה מַעֲלֶה
.eius diis suffientem & ,excelso
בָמָה וּמַקְטִיר לֵאלֹהָיו׃

,Sedom subuersionem Secundum .eius plagas omnes super
18 כמהפכת סדם ועמרה על־כל־מכותה׃
habitabit non : Dominus ait , eius vicinas & , Hamorah &
ושכניה אמר יהוה לא־ישב
.hominis filius ea in hospitabitur ‡ non & ,vir ‡ ibi
שם איש ולא־יגור בה בן־אדם׃
ad Iarden eleuatione de ascendet leo tanquam Ecce
19 הנה כאריה יעלה מגאון הירדן אל־
eum faciam accurrere, faciam quiescere quia : robusti ‡ habitaculum
נוה איתן כי־ארגיעה אריצנו
quis nam : præficiam eam ad ,* electus quisquis & , ea ab
מעליה ומי בחור אליה אפקד כי מי
pastor iste ‡ quis & ; tempus mihi præscribet quis & ,ego sicut ‡
כמוני ומי יעידני ומי־זה רעה
consilium audite Propterea ? meas facies ad † stet ,qui
20 אשר יעמד לפני׃ לכן שמעו עצת־
eius cogitationes & , Edom , ad consultauit ‖ quod , Domini
יהוה אשר יעץ אל־אדום ומחשבותיו
non si : Teman habitatores ad † cogitauit quas
אשר חשב אל־ישבי תימן אם־לוא
eis super ‡ desolauerit non si ,pecoris * paruuli eos traxerint
יסחבום צעירי הצאן אם־לא־ישים עליהם
: terra est commota eorum cadere * voce A .eorum habitacula
21 נוהם׃ מקול נפלם רעשה הארץ
.eorum vox est audita Suph † mari in clamor
צעקה בים־סוף נשמע קולה׃
expandet & ; volabit & , ascendet aquila tanquam Ecce
22 הנה כנשר יעלה וידאה ויפרש
die in Edom fortium cor erit & : Botsrah super suas alas
כנפיו על־בצרה והיה לב גבורי אדום ביום
.miseræ mulieris cor sicut illa
ההוא כלב אשה מצרה׃
,Arphad & ,Chamath est affecta Pudore : Dammesec Ad
23 לדמשק בושה חמת וארפד
mari in ‡ : sunt dissoluti † ,audierunt malum auditum quoniam
כי־שמעה רעה שמעו נמגו בים
,Dammesec est Debilitata ‡ .poterit non quiescere ,solicitudo
24 דאגה השקט לא יוכל׃ רפתה דמשק
angustia ; apprehendit tremor & , fugiendum ad se vertit
הפנתה לנוס ורטט החזיקה צרה
non Quomodo .parturientis tanquam eam tenuit funes ‖ &
25 וחבלים אחזתה כיולדה׃ איך לא־
? mei gaudij vrbs , laudis ciuitas est derelicta
עזבה עיר תהלה קרית משושי׃
viri omnes & , eius plateis in eius iuuenes cadent Ideo
26 לכן יפלו בחוריה ברחבתיה וכל־אנשי
Dominus ait ,illa die in conticescent belli ‡
המלחמה ידמו ביום ההוא נאם יהוה
: Dammasec muro in ignem faciam succendere Et .exercituum
27 צבאות׃ והצתי אש בחומת דמשק
,hadah--Ben ædes consumet &
ואכלה ארמנות בן־הדד׃
percussit quæ Chasor regnis ad & , Chedar Ad
28 לקדר ולממלכות חצור אשר הכה
: Dominus dixit sic , Babel rex resar--Nebuchad
נבוכדראצור מלך־בבל כה אמר יהוה
.Chedem † filios vastate & , Chedar ad ascendite .Surgite
קומו עלו אל־קדר ושדדו את־בני־קדם׃
,eorum cortinas ,capient eorum pecus † & ,eorum Tentoria ‡
29 אהליהם וצאנם יקחו יריעותיהם
vocabunt & : sibi tollent eorum camelos & ,eorum vasa omnia &
וכל־כליהם וגמליהם ישאו להם וקראו
.vndique formidinem eos super
עליהם מגור מסביב׃
habitandum ad profundarunt ‡ ; vehementer euagamini * , Fugite
30 נסו נדו מאד העמיקו לשבת
vos super † consultauit quia : Dominus dixit, Chasor habitatores
ישבי חצור נאם־יהוה כי־יעץ עליכם
vos super * cogitauit & consilium Babel rex Nebuchadresar
נבוכדראצר מלך־בבל עצה וחשב עליהם
.cogitationem
מחשבה׃

Marginalia: a נכרה ‡ quisquam, † incolet eam; b גאה ‡ robustum; c רוץ * erit, ei; ‡ est; d יער † coram me?; e יעץ ‖ decreuit super; † super; ‡ gregis ‡ cum; f שמם * qua ceciderunt; † rubro auditus est vocis; angustiis affectæ; g צור; † & ‡ qui; h מוג ‖ ormidat, quietus esse ‡ Dissoluta; i רפה † eam; k פנה ‖ dolores tenuerunt; l הלל; ‡ prœliatores excidentur; m דמם; n יצת; o נכרה יתיר ו; † Orientis; p עלה ‡ Tabernacula † pecora; q לקח; r נשא; * & elongate ‡ in profunda pergite; † contra; s נוס t נדד ‡ aduersus; u יעץ

filiæ ‡ clamate , Hai est vastata quia , Chesbon Vlula
3 הילילי חשבון כי שדדה־עי צעקנה בנות
oberrate † & , plangite , saccis vos accingite : Rabbah
רבה חגרנה שקים ספדנה והתשוטטנה
eius sacerdotes, abiit transmigratione in eorū rex quia : materiis in
בגדרות כי מלכם בגולה ילך כהניו
? vallibus in gloriaberis ‡ Quid .simul eius principes &
4 ושריו יחדיו׃ מה־תתהללי בעמקים
,suis thesauris in fidens ,refractaria * filia tua vallis fluxit
זב עמקך הבת השובבה הבטחה באצרתיה
te super adducens ‡ ego Ecce ? me ad veniet quis ‡
5 מי יבוא אלי׃ הנני מביא עליך
omnibus ab exercituum Dominus Dominus ait , pauorem ‡
פחד נאם־אדני יהוה צבאות מכל־
non & ,suas facies ad vir ‡ eritis expulsi & : tuis circuitibus
סביביך ונדחתם איש לפניו ואין
faciam reuerti hæc post,Et vagantem congregans †
6 מקבץ לנדד׃ ואחרי־כן אשיב את־
.Dominus dixit, Hammon filiorum captiuitatem
שבות בני־עמון נאם־יהוה׃
Estne : exercituum Dominus dixit sic Edom Ad
7 לאדום כה אמר יהוה צבאות האין
,filiis à consilium periit ? Teman in sapientia vltrà
עוד חכמה בתימן אבדה עצה מבנים
profundauerunt ,sunt versi ,Fugite .eorum sapientia est corrupta
8 נסרחה חכמתם׃ נסו הפנו העמיקו
Hesau exitium ‡ quoniam : Dedan habitatores habitandum ad
לשבת ישבי דדן כי איד עשו
.eum visitabo * tempus ,eum super adduxi
הבאתי עליו עת פקדתיו׃
: racemos relinquent non tibi venerint vindemiatores Si
9 אם־בצרים באו לך לא ישאירו עוללות
Quia .suam sufficientiam corrumpent † , nocte in fures si
10 אם־גנבים בלילה השחיתו דים׃ כי־
,eius abscondita reuelaui , Hesau discooperui ego
אני חשפתי את־עשו גליתי את־מסתריו
,eius fratres & ,eius semen est vastatum : poterit nō se abscondens &
ונחבה לא יוכל שדד זרעו ואחיו
ego , tuos pupillos Relinque .ipse * non & , eius vicini &
11 ושכניו ואיננו׃ עזבה יתמיך אני
.sperabunt me super ‖ tuæ viduæ & : viuificabo
אחיה ואלמנותיך עלי תבטחו׃
non quorum Ecce : Dominus dixit sic Quia
12 כי־כה אמר יהוה הנה אשר־אין
tu & : bibent bibendo, calicem bibendum ad ‡ ,eorū iudicium †
משפטם לשתות הכוס שתו ישתו ואתה
.bibes bibendo sed ,liberaberis ‡ non ,liberaberis liberando ipse †
הוא נקה תנקה לא תנקה כי שתה תשתה׃
quod ,Dominus dixit, iuraui me in * Quia
13 כי בי נשבעתי נאם־יהוה כי־
maledictionem in &,desertum in ,opprobrium in,solitudinem in
לשמה לחרפה לחרב ולקללה
desolationes in erunt eius ciuitates omnes & : Bosrah erit
תהיה בצרה וכל־עריה תהיינה לחרבות
legatus & ,Domino à audiui Auditum .seculi ‡
14 עולם׃ שמועה שמעתי מאת יהוה וציר
,eam super ‖ venite & , vos Congregate : * missus gentes in
בגוים שלוח התקבצו ובאו עליה
.prœlium in consurgite &
וקומו למלחמה׃
contemptum : gentes inter te dabo paruum ‡ ecce Nam
15 כי־הנה קטן נתתיך בגוים בזוי
superbia ,te decepit tuus Terror .homines inter
16 באדם׃ תפלצתך השיא אתך זדון
altitudinem apprehendens ,rupis foraminibus ‡ in habitans ‖ ,tui cordis
לבך שכני בחגוי הסלע תפשי מרום
inde ,tuum nidum aquila veluti exultaueris cùm : collis
גבעה כי־תגביה כנשר קנך משם
Edom erit Et .Dominus dixit , te faciam descendere
17 אורידך נאם־יהוה׃ והיתה אדום
sibilabit & , stupebit , eam super transiens † omnis : solitudinem in
לשמה כל עבר עליה ישם וישרק

Marginalia: ‡ villæ a ילל † extendite vos per macerias; b שקק; c ילך ‡ gloriaris; * rebellis, quæ y dit; d בטח ‡ quæ dicit in corde suo, ‡ adduco ‡ terrorem, ‡ vnusquisque ante faciem suam, † erit qui congreget; e שוב; f יעץ in profundū iuerunt; g נוס h פנה ‡ contritionem ‡ visitationis eius.; † vastabunt quod opus est eis.; i גלה abscondere; * erit; ‖ in; † erat ‡ vt biberent k שתה ‡ immunis existendo immunis eris? ‖ eris immunis. * per; l היה ‡ in seculum. * est, dicens. ‖ contra m בוא; ‖ abiectum n בזה * Simulacrum tuum; o נשא זוד ‖ qui habitas ‡ turribus ædificatis super petram , qui apprehendis; p תפש q קנן ‡ qui transierit per; r ירד; s שמם

habitantem pacificam gentem ad ascendite, Surgite
31 קוּמוּ עֲלוּ אֶל־גּוֹי שְׁלֵיו יוֹשֵׁב
vectis nec :fores † non :Dominus ait fiducia in ||
לָבֶטַח נְאֻם־יְהוָה לֹא־דְלָתַיִם וְלֹא־בְרִיחַ
eorum cameli erunt Et .habitabant solum $ ei
32 לוֹ בָּדָד יִשְׁכֹּנוּ׃ וְהָיוּ גְמַלֵּיהֶם
eos dispergam & spolium in eorũ pecudum turba & ,direptione in
לָבַז וַהֲמוֹן מִקְנֵיהֶם לְשָׁלָל וְזֵרִתִים
eius lateribus omnibus ex & : anguli extremificatos ventum omnem in
לְכָל־רוּחַ קְצוּצֵי פֵאָה וּמִכָּל־עֲבָרָיו
.Dominus dixit ,eorum interitum adducam
אָבִיא אֶת־אֵידָם נְאֻם־יְהוָה׃
in vsque solitudo ,draconum habitaculum in Chasor erit Et
33 וְהָיְתָה חָצוֹר לִמְעוֹן תַּנִּים שְׁמָמָה עַד־
filius ea in hospitabitur † nec ,vir ‡ ibi manebit non :seculum
עוֹלָם לֹא־יֵשֵׁב שָׁם אִישׁ וְלֹא־יָגוּר בָּהּ בֶּן־
Irmeiahu ad Domini verbum fuit Quod .hominis
34 אָדָם׃ אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ
Sidchiiah regni principio in :Helam ad ‡ prophetam
הַנָּבִיא אֶל־עֵילָם בְּרֵאשִׁית מַלְכוּת צִדְקִיָּה
:dicendum ad Iehudah regis
מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר׃
35 confringens ‡ ego Ecce : exercituum Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי שֹׁבֵר
.eorum fortitudinis principium $: Helam arcum
אֶת־קֶשֶׁת עֵילָם רֵאשִׁית גְּבוּרָתָם׃
36 quatuor à ventos quatuor Helam ad adducam Et
וְהֵבֵאתִי אֶל־עֵילָם אַרְבַּע רוּחוֹת מֵאַרְבַּע
ventos omnes in eos spargam * &, cælorum extremitatibus
37 קְצוֹת הַשָּׁמַיִם וְזֵרִתִים לְכֹל הָרֻחוֹת
expulsi illuc veniat non quò † gens erit non & istos
הָאֵלֶּה וְלֹא־יִהְיֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא שָׁם נִדְּחֵי
.suorum inimicorum facies ad † Helam .consternabo ‡ Et .Helam
עוֹלָם׃ וְהַחְתַּתִּי אֶת־עֵילָם לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם
eos super adducam & ,eorum animam quærentium facies ad || &
וְלִפְנֵי מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְהֵבֵאתִי עֲלֵיהֶם
mittam Et Dominus dixit ,mei nasi † iram ,malum
רָעָה אֶת־חֲרוֹן אַפִּי נְאֻם־יְהוָה וְשִׁלַּחְתִּי
.eos me consumere ad vsque || gladium eos post
אַחֲרֵיהֶם אֶת־הַחֶרֶב עַד כַּלּוֹתִי אוֹתָם׃
38 inde perdam & :Helam in meum solium ponam Et
וְשַׂמְתִּי כִסְאִי בְּעֵילָם וְהַאֲבַדְתִּי מִשָּׁם
.Dominus dixit ,principes & ,regem
מֶלֶךְ וְשָׂרִים נְאֻם־יְהוָה׃
captiuitatem faciam reuerti ,dierum nouissimo in erit Et
39 וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים אָשׁוּב אֶת־שְׁבִית
.Dominus dixit ,Helam
עֵילָם נְאֻם־יְהוָה׃

CAP. L. נ

ad $, Babel ad † Dominus est locutus quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־בָּבֶל אֶל־
.prophetæ Irmeiahu manu in ‡ :Chasdim terram
אֶרֶץ כַּשְׂדִּים בְּיַד יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא׃
,vexillum *leuate & ,facite audire & gentibus in Annunciate
2 הַגִּידוּ בַגּוֹיִם וְהַשְׁמִיעוּ וּשְׂאוּ־נֵס
.Babel est Capta :dicite celeris ne facite audire
הַשְׁמִיעוּ אַל־תְּכַחֵדוּ אִמְרוּ נִלְכְּדָה בָבֶל
sunt pudefacti ||,Merodach est fractus ,Bel est affectus pudore
הֹבִישׁ בֵּל חַת מְרֹדָךְ הֹבִישׁוּ
.eius idola sunt fracta ,eius dolores $
עֲצַבֶּיהָ חַתּוּ גִּלּוּלֶיהָ׃
3 ipsa ,aquilone ab gens eam super ‡ ascendit Quoniam
כִּי עָלָה עָלֶיהָ גּוֹי מִצָּפוֹן הוּא־
habitans * erit non & ,solitudinem in eius terram ponet
יָשִׁית אֶת־אַרְצָהּ לְשַׁמָּה וְלֹא־יִהְיֶה יוֹשֵׁב
,abierunt,sunt moti animal ad vsque & homine ab : ea in
בָּהּ מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה נָדוּ הָלָכוּ׃
,Dominus ait ,illo tempore in & ,illis diebus in
4 בַּיָּמִים הָהֵמָּה וּבָעֵת הַהִיא נְאֻם־יְהוָה
simul Iehudah filij & ipsi Israel filij, venient
יָבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה וּבְנֵי־יְהוּדָה יַחְדָּו

‡ confidenter. † ostia, ‡ sunt
$ soli habitant
|| multitudo ‡ spolia:
תְּמָה [a] קְנֵה
וְרֹה [c]
† omne latus, in angulos ter
‡ quisquam, † incola cum
‡ super
‡ vt diceret:
‡ confringo
$ qui est
בּוֹא [d]
* ventilabo
† ad quam venient profugi
‡ pauere faciã † coram inimicos suis,
עֵילָם ק
חָתַת
|| coram quærentibus † furoris || donec consumam
חרה־כלה
שׁוּם [h]
שׁוּר [i]
אשים ק
שבות ק
שָׁבַר [k]
† super & super $ per manum * signum.
נָגַד [l]
| pudore affecta
יָבַשׁ [m]
$ sculptilia
‡ contra
* qui habitet
שׁוּת [n]
נָדַד [o]
בּוֹא [p]

suum Deum Dominum & ,ibunt flendo & Ambulando
הָלוֹךְ וּבָכוֹ יֵלֵכוּ וְאֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
:eorum facies huc viam $ interrogabunt Sion .quærent
5 יְבַקֵּשׁוּ׃ צִיּוֹן יִשְׁאָלוּ דֶּרֶךְ הֵנָּה פְנֵיהֶם
non ,seculi ‡ fœdere Dominum ad † vos copulate & ,venite
בֹּאוּ וְנִלְווּ אֶל־יְהוָה בְּרִית עוֹלָם לֹא
,meus populus fuerunt perditæ oues* .tradetur obliuioni
6 תִשָּׁכֵחַ׃ צֹאן אֹבְדוֹת הָיָה עַמִּי
:eas abegerunt † montibus $, eas fecerunt errare earum pastores
רֹעֵיהֶם הִתְעוּם הָרִים שׁוֹבְבִים
,sui accubitus sunt oblitæ ,abierunt collem ad monte de
מֵהַר אֶל־גִּבְעָה הָלָכוּ שָׁכְחוּ רִבְצָם׃
earum hostes & eas comederunt ,eas inuenientes ‡ Omnes
7 כָּל־מוֹצְאֵיהֶם אֲכָלוּם וְצָרֵיהֶם
peccauerunt quòd eo pro :deliquimus Non :dixerunt
אָמְרוּ לֹא נֶאְשָׁם תַּחַת אֲשֶׁר חָטְאוּ
eorum patrum expectationi & ,iustitiæ habitaculo Domino
לַיהוָה נְוֵה־צֶדֶק וּמִקְוֵה אֲבוֹתֵיהֶם
Chasdim terra de & ,Babel medio de Auolate .Domino
8 יְהוָה׃ נֻדוּ מִתּוֹךְ בָּבֶל וּמֵאֶרֶץ כַּשְׂדִּים
.pecoris facies ad hirci tanquam estote & :egredimini
יֵצֵאוּ וִהְיוּ כְּעַתּוּדִים לִפְנֵי־צֹאן׃
super faciens ‡ ascendere & ,suscitans † ego ecce Quoniam
9 כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מֵעִיר וּמַעֲלֶה עַל־
,aquilonis terra de magnarum gentium cœtum † Babel
בָּבֶל קְהַל־גּוֹיִם גְּדֹלִים מֵאֶרֶץ צָפוֹן
fortis tanquam eius sagittæ capietur inde :ei disponent | &
וְעָרְכוּ לָהּ מִשָּׁם תִּלָּכֵד חִצָּיו כְּגִבּוֹר
.vacuè ‡ reuertetur non ,prosperantis †
מַשְׁכִּיל לֹא יָשׁוּב רֵיקָם׃
eam spoliantes *omnes :spolium ‡ in Chasdim || erit Et
10 וְהָיְתָה כַשְׂדִּים לְשָׁלָל כָּל־שֹׁלְלֶיהָ
.Dominus dixit,saturabuntur
יִשְׂבָּעוּ נְאֻם־יְהוָה׃
diripientes exultastis quoniam, fuistis læti Quoniam
11 כִּי תִשְׂמְחִי כִּי תַעַלְזִי שֹׁסֵי
vitula sicut ,incrementum sumpsistis $ quoniam :meam hæreditatem
נַחֲלָתִי כִּי תָפוּשִׁי כְּעֶגְלָה
est affecta pudore .fortes ‡ sicut exultastis & ,germinis †
12 דָשָׁה וְתִצְהֲלִי כָּאֲבִּרִים׃ בּוֹשָׁה
nouissimum ‡ ecce :vestra genitrix erubuit .valde vestra mater
אִמְּכֶם מְאֹד חָפְרָה יוֹלַדְתְּכֶם הִנֵּה אַחֲרִית
.solitudo & ,mæstitia*, desertum gentium
גּוֹיִם מִדְבָּר צִיָּה וַעֲרָבָה׃
solitudo erit & ,habitabitur non Domini iram Propter
13 מִקֶּצֶף יְהוָה לֹא תֵשֵׁב וְהָיְתָה שְׁמָמָה
super sibilabit & ,stupebit Babel super transiens ‡ omnis :ipsa tota
כֻּלָּהּ כֹּל עֹבֵר עַל־בָּבֶל יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־
circuitu $ Babel super aciem Struite † .eius plagis vniuersis
14 כָּל־מַכּוֹתֶיהָ׃ עִרְכוּ עַל־בָּבֶל סָבִיב
in parcatis ,ne ,eam ad † iacite ,arcum tendentes ‡ omnes
כָּל־דֹּרְכֵי קֶשֶׁת יְדוּ אֵלֶיהָ אַל־תַּחְמְלוּ אֶל־
.peccauit Dominum contra quia :sagittam |
חֵץ כִּי לַיהוָה חָטָאָה׃
,suam manum dedit ,vndique eam super $ Clamate
15 הָרִיעוּ עָלֶיהָ סָבִיב נָתְנָה יָדָהּ
quia :eius muri sunt destructi ,eius fundamenta ceciderunt
נָפְלוּ אָשְׁיוֹתֶיהָ נֶהֶרְסוּ חוֹמוֹתֶיהָ כִּי
,fecit sicut :eam in † vlciscamini ,ipsa ‡ Domini vltio
נִקְמַת יְהוָה הִיא הִנָּקְמוּ בָהּ כַּאֲשֶׁר עָשְׂתָה
tenentem & ,Babel de satorem Succidite ,ei facite
16 עֲשׂוּ־לָהּ׃ כִּרְתוּ זוֹרֵעַ מִבָּבֶל וְתֹפֵשׂ
vir depopulatoris † gladij faciebus $ à : messis tempore in falcem
מַגָּל בְּעֵת קָצִיר מִפְּנֵי חֶרֶב הַיּוֹנָה אִישׁ
.fugient ‡ suam terram ad,vir & ,respicient ‡ suum populum ad
אֶל־עַמּוֹ יִפְנוּ וְאִישׁ לְאַרְצוֹ יָנוּסוּ׃
Primus .expulerunt $ leones ‡ ,Israel *dispersum pecus
17 שֶׂה פְזוּרָה יִשְׂרָאֵל אֲרָיוֹת הִדִּיחוּ הָרִאשׁוֹן
eum exossauit † nouissimus iste & ,Assur rex eum deuorauit
אֲכָלוֹ מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְזֶה הָאַחֲרוֹן עִצְּמוֹ
.Babel rex Nebuchadresar
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃

‡ de via † Domino $ sempiterno, quod Vt
לָוָה [b] תָּעָה [a]
הָיוּ ק
† in vagari fecerunt eas
שׁוֹבְבוּם ק
‡ qui inuenerunt
שָׁבַב [c]
מָצָא [d]
Recedite ‡ ante gregem
צֹאן ק
† suscito ‡ facio in
עוּר [e]
† congregationem | præparabunt se contra eam: *sagitta
חָצַץ [f]
† orbantis, ‡ vacua, || terra ‡ spolia: qui prædabuntur,
מחו ק
לזו ק
‡ multiplicastis pinguedinem
שו ק
חלו ק
† quæ pascit germina, ‡ tauri habita victoria. Idcirco † nouissima ‡ erit *terra arida, ‡ qui transierit per
שָׁמַם [g]
† Præparate bellum contra $ per circuitũ ‡ qui tenditis † contra
יָדָה [h]
iaculo:
חָצַץ [i]
$ aduersus eam per circuitum
רוּעַ [k]
אשויתיה ק
‡ est † contra
עָשָׂה [l]
$ facie † opprimentis vnusquisque ‡ reuertetur, & quilibet ‡ fugiet. Vi
פָּנָה [m]
* fuit, ‡ reges vi ‡ eiecerũt eos.
נָדַח [n]
‡ qui ossa eius fregit fuit

filij * Oppressi :exercituum Dominus dixit Sic

33 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עֲשׁוּקִים בְּנֵי־

eos captiuantes ‡ omnes & : simul Iehudah filij & ,Israel

יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי־יְהוּדָה יַחְדָּו וְכָל־ᵃשֹׁבֵיהֶם

a eorū Redemptor .eos dimittere renuerunt ‡ eos in apprehenderunt

34 הֶחֱזִיקוּ בָם מֵאֲנוּ שַׁלְּחָם׃ גֹּאֲלָם ׀

litigabit lite † ,eius nomen exercituum Dominus fortis

חָזָק יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ ᵇרִיב יָרִיב אֶת־

faciat commouere &,terram faciat quiescere vt :eorum litem

רִיבָם לְמַעַן הִרְגִּיעַ אֶת־הָאָרֶץ וְהִרְגִּיז

dixit ,Chasdim super ‡ Gladius .Babel habitatores

35 לְיֹשְׁבֵי בָבֶל׃ חֶרֶב עַל־כַּשְׂדִּים נְאֻם־

ad & ,eius principes ad & ,Babel habitatores ad & :Dominus

יְהוָה וְאֶל־יֹשְׁבֵי בָבֶל וְאֶל־ᶜשָׂרֶיהָ וְאֶל־

:insanient & ,nugatores † ad Gladius .eius sapientes

36 חֲכָמֶיהָ׃ חֶרֶב אֶל־ᵈהַבַּדִּים וְנֹאָלוּ

ad Gladius .consternabuntur ‡ & , eius fortes ad gladius

37 חֶרֶב אֶל־גִּבּוֹרֶיהָ ᵉוָחָתּוּ׃ חֶרֶב אֶל־

vulgus permixtum omne ad & ,eius currum * ad & , eius equos

סוּסָיו וְאֶל־רִכְבּוֹ וְאֶל־כָּל־הָעֶרֶב

ad gladium ‖ mulieres in erunt & ,eius medio in † quod

אֲשֶׁר בְּתוֹכָהּ ᵍוְהָיוּ לְנָשִׁים חֶרֶב אֶל־

,eius aquas ad Siccitas .diripientur & ,eius thesauros

38 אוֹצְרֹתֶיהָ וּבֻזָּזוּ׃ חֹרֶב אֶל־ᵍמֵימֶיהָ

Emim in & ,ipsa † sculptilium terra quia : arescent &

ʰוְיָבֵשׁוּ כִּי אֶרֶץ פְּסִלִים הִיא וּבָאֵימִים

,iim eum ziim ‡ habitabunt Propterea .insanient

39 יִתְהֹלָלוּ׃ לָכֵן יֵשְׁבוּ ⁱצִיִּים אֶת־ᵏאִיִּים

vltra habitabitur non & :vlula ‖ filiæ ea in habitabunt &

וְיָשְׁבוּ בָהּ בְּנוֹת יַעֲנָה וְלֹא־ˡתֵשֵׁב עוֹד

,generatione &,generatione ad vsque habitabitur nec, æternum ‡ in

לָנֶצַח וְלֹא תִשְׁכּוֹן עַד־דּוֹר וָדֹר׃

,Hamorah & ,Sedom Dei subuersionem Iuxta †

40 כְּמַהְפֵּכַת אֱלֹהִים אֶת־סְדֹם וְאֶת־עֲמֹרָה

ibi habitabit non .Dominus ait,eius vicinas &

וְאֶת־שְׁכֵנֶיהָ נְאֻם־יְהוָה לֹא־יֵשֵׁב שָׁם

.hominis filius ea in habitabit nec, vir *

אִישׁ וְלֹא־יָגוּר בָּהּ בֶּן־אָדָם׃

reges & ,magna gens &;aquilone ab veniens populus Ecce

41 הִנֵּה עַם בָּא מִצָּפוֹן וְגוֹי גָּדוֹל וּמְלָכִים

hastile ‖ & ,Arcum .terræ lateribus à suscitabuntur multi

42 רַבִּים ᵐיֵעֹרוּ מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ׃ קֶשֶׁת וְכִידֹן

eorum vox ‡ :miserebuntur non & , ipsi crudelis † ,apprehendent

יַחֲזִיקוּ אַכְזָרִי הֵמָּה וְלֹא יְרַחֵמוּ קוֹלָם

ordinatus ‖ :equitabunt equos super & ,tumultuabis * mare sicut

כַּיָּם יֶהֱמֶה וְעַל־סוּסִים יִרְכָּבוּ עָרוּךְ

.Babel filia te super ‡ prœlium ad viri tanquam

כְּאִישׁ לַמִּלְחָמָה עָלַיִךְ בַּת־בָּבֶל׃

se debilitauerunt &,eorum famam Babel rex Audiuit

43 שָׁמַע מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־שִׁמְעָם ⁿוְרָפוּ

.parturientis tanquā tormen,eum apprehendit angustia ‖ eius manus

יָדָיו צָרָה הֶחֱזִיקַתְהוּ חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃

ad Iarden eleuatione de ascendet leo tanquam Ecce

44 הִנֵּה כְּאַרְיֵה יַעֲלֶה ᵒמִגְּאוֹן הַיַּרְדֵּן אֶל־

eos faciam currere , faciam quiescere quia ,robustum habitaculum

נְוֵה אֵיתָן כִּי־אַרְגִּעָה ᵖאֲרוּצֵם

quis nam : recensebo eam ad † electus ‡ qui * & : ea desuper ‡

מֵעָלֶיהָ וּמִי בָחוּר אֵלֶיהָ אֶפְקֹד כִּי מִי

,pastor iste quis & ,mihi tempus constituet quis & ,ego sicut

כָמוֹנִי וּמִי ᵠיוֹעִדֶנִּי וּמִי־זֶה רֹעֶה

:meas facies ad † stet qui ‖

אֲשֶׁר יַעֲמֹד לְפָנָי׃

consuluit quod ,Domini consilium audire Propterea

45 לָכֵן שִׁמְעוּ עֲצַת־יְהוָה אֲשֶׁר יָעַץ ʳ

terram ad * cogitauit quas eius cogitationes & ,Babel ad ‡

אֶל־בָּבֶל וּמַחְשְׁבוֹתָיו אֲשֶׁר חָשַׁב אֶל־אֶרֶץ

nisi ,pecorū ‡ paruuli eos traxerint nisi :Chasdim

כַּשְׂדִּים אִם־לֹא יִסְחָבוּם צְעִירֵי הַצֹּאן אִם־לֹא

est capta ‡ voce A .tugurium ‡ eis super ‖ fecerit desolari

46 יַשִּׁים עֲלֵיהֶם נָוֶה׃ מִקּוֹל נִתְפְּשָׂה

.est auditus gentibus in clamor & : terra est commota Babel

בָבֶל נִרְעֲשָׁה הָאָרֶץ וּזְעָקָה בַּגּוֹיִם נִשְׁמָע׃

*fuerunt
‡ qui captiuos duxerunt eos tenuerunt
a שֹׁבֵיהֶם
‡ &
† iudicio iudicabit iudiciū
b רוב
‡ ad
*diuinos,mēdaces,
c שור
d בד
‡ rimebunt,
e חתת
*currus
† est ivt
f היה
‡ g מים
† est
*simulachris
h יבש
‡ bestiæ siluestres cū vlulis
i ציה k איה
‡ struthionis,
l ישב
‡ seculum
† Quemadmodum subuertit Deus
‡ quisquam,
veniet
‡ scutum
m עור
‡ crudeles erūt
‡ sonitus
*sonabit,
‡ parati erunt
† viri † contra
n רפה
dolor
o גאה
p רוץ
אריצם
ק
‡ ab * eum
‡ fuerit
† ei præponā:
‡ est ‡ est
† coram me?
q יעד
r יעץ
‡ contra
*super habitatores terræ
‡ gregis,
eum
‡ habitaculū,
‡ qua
ʃ שמם

Deus exercituum Dominus dixit sic Propterea

18 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי

:suam terram ad & ,Babel regem ad visitans ‡ ego Ecce :Israel

יִשְׂרָאֵל הִנְנִי פֹקֵד אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֶל־אַרְצוֹ

reducam Et .Assur regem ad visitaui sicut

19 כַּאֲשֶׁר פָּקַדְתִּי אֶל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ ᵃוְשֹׁבַבְתִּי אֶת־

:Basan & , Charmel pascetur & ,suum habitaculum ad Israel

יִשְׂרָאֵל אֶל־ᵇנָוֵהוּ וְרָעָה הַכַּרְמֶל וְהַבָּשָׁן

.eius anima saturabitur Ghilhad & , Ephraim monte in &

וּבְהַר אֶפְרַיִם וְהַגִּלְעָד תִּשְׂבַּע נַפְשׁוֹ׃

,Dominus ait ,illo tempore in & ,illis diebus In

20 בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא נְאֻם־יְהוָה

peccata & ; ipsa ‡ non & ,Israel iniquitas quæretur

יְבֻקַּשׁ אֶת־עֲוֺן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ וְאֶת־חַטֹּאת

quem * ei parcam quoniam :inuenientur ‡ non & ,Iehudah

יְהוּדָה וְלֹא תִמָּצֶאינָה כִּי אֶסְלַח לַאֲשֶׁר

,eam super † ascende rebellantiū terram Super .faciam reliquum

21 אַשְׁאִיר׃ עַל־הָאָרֶץ מְרָתַיִם עֲלֵה עָלֶיהָ

,eos post anathematiza & ,desola : visita ‡ habitatores ad &

וְאֶל־יוֹשְׁבֵי פְּקוֹד חֲרֹב וְהַחֲרֵם אַחֲרֵיהֶם

.tibi præcepi quæ omnia iuxta fac & : Dominus dixit

נְאֻם־יְהוָה ᶜוַעֲשֵׂה כְּכֹל אֲשֶׁר ᵈצִוִּיתִיךָ׃

.magna contritio & terra in belli Vox ‡

22 קוֹל מִלְחָמָה בָּאָרֶץ וְשֶׁבֶר גָּדוֹל׃

vniuersæ * malleus est contritus & ,est abscissus Quomodo

23 אֵיךְ נִגְדַּע וַיִּשָּׁבֵר פַּטִּישׁ כָּל־

:gentibus in Babel desolationem ‖ in fuit Quomodo ‡ terræ

הָאָרֶץ אֵיךְ הָיְתָה ᵉלְשַׁמָּה בָּבֶל בַּגּוֹיִם׃

:nouisti non tu & , Babel es capta etiam & ,te Illaqueaui

24 יָקֹשְׁתִּי לָךְ וְגַם־נִלְכַּדְתְּ בָּבֶל וְאַתְּ לֹא יָדָעַתְּ

Dominum in ‡ quoniam,es comprehensa etiam & ,es inuenta

נִמְצֵאת וְגַם־נִתְפַּשְׂתְּ כִּי בַיהוָה

,suum thesaurum Dominus Aperuit .litem miscuisti

25 ᶠהִתְגָּרִית׃ פָּתַח יְהוָה אֶת־אוֹצָרוֹ

hoc opus quoniam:suæ indignationis † vasa protulit &

וַיּוֹצֵא אֶת־ᵍכְּלֵי זַעְמוֹ כִּי־מְלָאכָה הִיא

.Chasdim terra in exercituum Domini * Domini ‡

לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים׃

,sicut eam ‡ calcare,eius horrea ‡ aperire , fine à ei ‖ Venite

26 בֹּאוּ־לָהּ מִקֵּץ פִּתְחוּ מַאֲבֻסֶיהָ ʰסָלּוּהָ כְמוֹ־

.residuum ei sit ne :eam excidione delete & ,aceruos ‖

עֲרֵמִים וְהַחֲרִימוּהָ אַל־ⁱתְּהִי־לָהּ שְׁאֵרִית׃

,occisionem ad descendent ,eius vitulos vniuersos Occidite

27 חִרְבוּ כָּל־ᵏפָּרֶיהָ יֵרְדוּ לַטָּבַח

.eorum visitationis tempus,eorum dies venit quia , eis super væ

הוֹי עֲלֵיהֶם כִּי־בָא יוֹמָם עֵת פְּקֻדָּתָם׃

annunciandum ad † :Babel terra de euasorum & fugientium ‡ Vox

28 קוֹל ᵏנָסִים וּפְלֵטִים מֵאֶרֶץ בָּבֶל לְהַגִּיד

vltionem ,nostri Dei Domini vltionem Siion in

בְּצִיּוֹן אֶת־נִקְמַת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נִקְמַת

omnes multos † Babel ad facite Audire ‖ .eius templi

29 הֵיכָלוֹ׃ הַשְׁמִיעוּ אֶל־בָּבֶל ׀ ᵐרַבִּים כָּל־

ne ,vndique eam super ‡ castrametamini ,arcum tendentes

דֹּרְכֵי קֶשֶׁת ⁿחֲנוּ עָלֶיהָ סָבִיב אַל־

omnia iuxta,suum opus secundum ei reddite : euasio ‡ ei sit

יְהִי־[לָהּ] פְּלֵיטָה שַׁלְּמוּ־לָהּ כְּפָעֳלָהּ כְּכֹל

Dominum ad quia :illi facite ,fecit

אֲשֶׁר ᵒעָשְׂתָה עֲשׂוּ־לָהּ כִּי אֶל־יְהוָה

cadent Idcirco .Israel sanctum ad fecit temere ‖

30 זָדָה אֶל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ לָכֵן יִפְּלוּ

eius belli † viri omnes & :eius plateis in eius iuuenes

בַחוּרֶיהָ בִּרְחֹבֹתֶיהָ וְכָל־אַנְשֵׁי מִלְחַמְתָּהּ

ego Ecce .Dominus ait .illa die in succidentur

31 ᵠיִדַּמּוּ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה׃ הִנְנִי

exercituum Dominus ‡ Dominus dixit ,superbe ‡ te ad

אֵלֶיךָ זָדוֹן נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת

impinget Et .te visitem † tempus ,tuus dies venit quia

32 כִּי בָּא יוֹמְךָ עֵת פְּקַדְתִּיךָ׃ וְכָשַׁל

ignem succendam & :suscitans * ei ‖ non & ,cadet & superbus

זָדוֹן וְנָפַל וְאֵין לוֹ מֵקִים וְהִצַּתִּי אֵשׁ

.eius circuitus omnes † consumet & ,eius vrbibus in

בְּעָרָיו וְאָכְלָה כָּל־סְבִיבֹתָיו׃

‡ visito
a שוב
b נוה
‡ inuenietur:
*qui remanserit.Aduersus Babel
† Cyre,& contra
† visitando ascende:dissipa,& interfice
c עשה
d צוה
‡ Sonitus
*grandis
סא
נגדע
‖ desertum
e שמם
*contra
*litigasti
f גרה
‡ iræ
g כלה
* Dei
‖ aduersus eam cùm venerit finis eius,
† penora,
‡ super
† calcāt triturantes ‖ super manipulos,& perdite
k סלל ⁱחיה
k פר
† euadentium & liberatorū
‡ vt annunciēt
k נוס/נגד
‖ Congregare facite contra
† iaculatores
m רבב
‡ aduersus eam per circuitum
‡ euasor:
n חנה
לה קרי
ולא כתיב
*contra
o עשה
‖ procaciter egit aduersum
p זור
† bellatores
q דמם
‡ proterue,
‡ Deus
† quo
‖ erit
* qui suscitet
r קום ʃ יצת
† omnia quæ sunt in circuitu

CAP. LI. נא

Sic dixit Dominus: Ecce ego suscitans super Babel,
a כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵעִיר עַל־בָּבֶל
& ad habitatores cor, insurgentium me, ventum corrumpentem.
2 וְאֶל־יֹשְׁבֵי לֵב b קָמָי רוּחַ מַשְׁחִית׃
Et mittam in Babel ventilatores, & ventilabunt eam,
וְשִׁלַּחְתִּי לְבָבֶל c זָרִים וְזֵרוּהָ
& euacuabunt terram eius: quoniam erunt super eam
3 וִיבֹקְקוּ אֶת־אַרְצָהּ כִּי־d הָיוּ עָלֶיהָ
ab vndique in die mala. Ad tendet
מִסָּבִיב בְּיוֹם רָעָה׃ אֶל־יִדְרֹךְ יִדְרֹךְ
tendentem arcum suum, & ad attollet se in lorica sua: ne
הַדֹּרֵךְ קַשְׁתּוֹ וְאֶל־יִתְעַל בְּסִרְיֹנוֹ וְאַל־
parcatis super iuuenibus eius, delete exidione omnem
תַּחְמְלוּ אֶל־בַּחֻרֶיהָ הַחֲרִימוּ כָּל־
exercitum eius. Et cadent interfecti in terra Chasdim,
4 צְבָאָהּ׃ וְנָפְלוּ חֲלָלִים בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים
& confossi in plateis eius. Quoniam non vidus
5 וּמְדֻקָּרִים בְּחוּצוֹתֶיהָ׃ כִּי לֹא־אַלְמָן
Israel & Iehudah à Deo suo, à Domino exercituum: quia
6 יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה מֵאֱלֹהָיו מֵיְהוָה צְבָאוֹת כִּי
terra eorum repleta est delicto à sancto Israel.
אַרְצָם מָלְאָה אָשָׁם מִקְּדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃
Fugite de medio Babel, & eruite vir animam suam,
e נֻסוּ מִתּוֹךְ בָּבֶל וּמַלְּטוּ אִישׁ נַפְשׁוֹ
ne disperdamini propter iniquitatem eius: quoniam tempus
אַל־f תִּדַּמּוּ g בַּעֲוֺנָהּ כִּי עֵת
vltionis illud Domino: retributionem ipse reddens
7 נְקָמָה הִיא לַיהוָה גְּמוּל הוּא מְשַׁלֵּם
ei. Calix auri Babel in manu Domini inebrians
לָהּ׃ כּוֹס־זָהָב בָּבֶל בְּיַד־יְהוָה מְשַׁכֶּרֶת
omnem terram: de vino eius biberunt gentes: ideo
כָּל־הָאָרֶץ מִיֵּינָהּ h שָׁתוּ גוֹיִם עַל־כֵּן
insanient gentes.
יִתְהֹלְלוּ גוֹיִם׃
8 Subitò cecidit Babel, & contrita est: vlulate super eam:
פִּתְאֹם נָפְלָה בָבֶל וַתִּשָּׁבֵר הֵילִילוּ עָלֶיהָ
tollite resinam ad dolorem eius, si fortè sanetur.
i קְחוּ צֳרִי לְמַכְאוֹבָהּ אוּלַי תֵּרָפֵא׃
9 Curauimus Babel, & non est curata: derelinquite eam,
רִפִּאנוּ אֶת־בָּבֶל וְלֹא נִרְפָּתָה עִזְבוּהָ
& eamus vir in terram suam: quoniam pertigit ad
k וְנֵלֵךְ אִישׁ לְאַרְצוֹ כִּי־נָגַע אֶל־
cælos iudicium eius, & eleuatum est vsque ad æthera.
10 הַשָּׁמַיִם מִשְׁפָּטָהּ וְנִשָּׂא עַד־שְׁחָקִים׃
Eduxit Dominus iustitias nostras: venite & narremus
l הוֹצִיא יְהוָה אֶת־צִדְקֹתֵינוּ בֹּאוּ וּנְסַפְּרָה
in Sion opus Domini Dei nostri.
בְצִיּוֹן אֶת־מַעֲשֵׂה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃
11 Exacuite sagittas, congregate scuta: suscitauit
m הָבֵרוּ n הַחִצִּים מִלְאוּ הַשְּׁלָטִים הֵעִיר
Dominus spiritum regum Madai, quia super Babel
יְהוָה אֶת־רוּחַ מַלְכֵי מָדַי כִּי־עַל־בָּבֶל
cogitatio eius, ad corrumpendum eam: quoniam vltio Domini
o מְזִמָּתוֹ p לְהַשְׁחִיתָהּ כִּי־נִקְמַת יְהוָה
12 ipsa, vltio templi sui. Ad muros Babel leuate
הִיא נִקְמַת הֵיכָלוֹ׃ אֶל־חוֹמֹת בָּבֶל שְׂאוּ־
q נֵס הַחֲזִיקוּ הַמִּשְׁמָר הָקִימוּ שֹׁמְרִים הָכִינוּ
vexillum, roborate custodiam, statuite custodes, præparate
insidiatores: quoniam etiam molitus est Dominus, etiam
הָאֹרְבִים כִּי גַּם־זָמַם יְהוָה גַּם־
fecit quæ locutus est ad habitatores Babel.
עָשָׂה אֵת אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֶל־יֹשְׁבֵי בָבֶל׃
13 Habitans super aquas multas, multa thesaurorum:
שֹׁכַנְתְּ עַל־מַיִם r רַבִּים רַבַּת אוֹצָרֹת
venit finis tuus, cubitus appetentiæ suæ. Iurauit Dominus
בָּא s קִצֵּךְ אַמַּת בִּצְעֵךְ׃ נִשְׁבַּע יְהוָה
14 exercituum in anima sua: Nisi repleuero te homine velut brucho
צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ כִּי אִם־מִלֵּאתִיךְ אָדָם כַּיֶּלֶק
& concinent super te celeusma.
x וְעָנוּ עָלַיִךְ הֵידָד׃

---

15 Faciens terram in fortitudine sua, firmans orbem
a עֹשֵׂה אֶרֶץ a בְּכֹחוֹ מֵכִין תֵּבֵל
in sapientia sua, & in prudentia sua extendit cælos. Ad vocem
16 בְּחָכְמָתוֹ וּבִתְבוּנָתוֹ b נָטָה שָׁמָיִם׃ לְקוֹל
dare ipsum tumultum aquarum in cælis, & ascendere facit
c תִּתּוֹ c הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמַיִם וַיַּעַל
vapores ab extremo terræ: fulgura in pluuiam fecit,
נְשִׂאִים מִקְצֵה־אָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה
17 & eduxit ventum de thesauris suis. Brutus est effectus omnis
וַיֹּצֵא רוּחַ מֵאֹצְרֹתָיו׃ נִבְעַר כָּל־
homo à scientia: pudore est affectus omnis aurifex à sculptili:
אָדָם d מִדַּעַת הֹבִישׁ כָּל־צֹרֵף מִפָּסֶל
quia mendacium conflatio eius, & non spiritus in eis.
כִּי־שֶׁקֶר נִסְכּוֹ וְלֹא־רוּחַ בָּם׃
18 Vanitas ipsi, opus errorum: in tempore
הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה e תַּעְתֻּעִים בְּעֵת
visitationis eorum peribunt. Non sicut hæc pars Iahacob,
19 פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ׃ לֹא־כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקוֹב
quia plasmator omnium ipse, & sceptrum hæreditatis eius:
כִּי־יוֹצֵר הַכֹּל הוּא וְשֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ
Dominus exercituum nomen eius. Malleus spargens tu
20 יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ f מַפֵּץ־אַתָּה
mihi, instrumenta belli: & conteram te in dispersione gentes,
לִי כְּלֵי מִלְחָמָה וְנִפַּצְתִּי בְךָ גּוֹיִם
& corrumpam in te regna. Et spargam in contritum te
21 וְהִשְׁחַתִּי בְךָ מַמְלָכוֹת׃ g וְנִפַּצְתִּי בְךָ
equum, & equitantem eius: & conteram in te currum,
סוּס וְרֹכְבוֹ וְנִפַּצְתִּי בְךָ רֶכֶב
& equitantem eius. Et spargam in contritum te virum
22 וְרֹכְבוֹ׃ וְנִפַּצְתִּי בְךָ אִישׁ
& mulierem, & conteram in te senem & puerum, & conteram
וְאִשָּׁה וְנִפַּצְתִּי בְךָ זָקֵן וָנָעַר וְנִפַּצְתִּי
in te iuuenem & virginem. Et conteram in te pastorem
23 בְךָ בָּחוּר וּבְתוּלָה׃ וְנִפַּצְתִּי בְךָ רֹעֶה
& gregem eius, & spargam contritum in te agricolam & iugale eius,
וְעֶדְרוֹ וְנִפַּצְתִּי בְךָ אִכָּר וְצִמְדּוֹ
& conteram in te duces & magistratus.
וְנִפַּצְתִּי בְךָ פַּחוֹת וּסְגָנִים׃
24 Et reddam ipsi Babel, & cunctis habitatoribus Chasdim
וְשִׁלַּמְתִּי לְבָבֶל וּלְכֹל יוֹשְׁבֵי כַשְׂדִּים
omne malum eorum quod fecerunt in Sion in oculis vestris,
אֵת כָּל־רָעָתָם אֲשֶׁר־h עָשׂוּ בְצִיּוֹן לְעֵינֵיכֶם
25 dixit Dominus. Ecce ego ad te mons corruptor,
נְאֻם יְהוָה׃ הִנְנִי אֵלֶיךָ הַר הַמַּשְׁחִית
dixit Dominus corrumpens omnem terram: & extendam
נְאֻם־יְהוָה הַמַּשְׁחִית אֶת־כָּל־הָאָרֶץ i וְנָטִיתִי
manum meam super te, & euoluam te de petris,
אֶת־יָדִי עָלֶיךָ וְגִלְגַּלְתִּיךָ מִן־הַסְּלָעִים
& dabo te in montem combustionis.
וּנְתַתִּיךָ לְהַר שְׂרֵפָה׃
26 Et non tollent de te lapidem ad angulum, & lapidem
k וְלֹא־יִקְחוּ מִמְּךָ אֶבֶן k לְפִנָּה וְאֶבֶן
ad fundamenta: sed desolationes seculi eris, dixit
l לְמוֹסָדוֹת כִּי־שִׁמְמוֹת עוֹלָם תִּהְיֶה נְאֻם־
27 Dominus. Leuate vexillum in terra, clangite buccina
יְהוָה׃ m שְׂאוּ־נֵס בָּאָרֶץ תִּקְעוּ שׁוֹפָר
in gentibus, consecrate super eam gentes, promulgate super illam
בַּגּוֹיִם קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ גּוֹיִם הַשְׁמִיעוּ עָלֶיהָ
regna Ararat, Minni & Aschenaz: præficite super ea
מַמְלְכוֹת אֲרָרַט מִנִּי וְאַשְׁכְּנָז פִּקְדוּ עָלֶיהָ
principem, facite ascendere equum sicut brutum horripilantem.
טִפְסָר הַעֲלוּ־סוּס כְּיֶלֶק סָמָר׃
28 Sanctificate super eam gentes, reges Madai, duces eius,
קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ גוֹיִם אֶת־מַלְכֵי מָדַי אֶת־פַּחוֹתֶיהָ
& vniuersos magistratus eius, cunctamque terram potestatis eius.
וְאֶת־כָּל־סְגָנֶיהָ וְאֵת כָּל־אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ׃
29 Et contremiscet terra, & dolebit: quia firmata est super
וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וַתָּחֹל o כִּי קָמָה עַל־
Babel cogitationes Domini ad ponendum terram Babel
בָּבֶל מַחְשְׁבוֹת יְהוָה לָשׂוּם אֶת־אֶרֶץ בָּבֶל
in solitudinem, absque habitatore.
p לְשַׁמָּה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃

Marginal notes (right column): a suscito — עור. b super cor inimicorum meorum qui inhabitant terram Chasdim — קום. c ירה. d aduersus — חור. eum qui tendendo tendit — כתיב ולא קרי. eum qui attollit. armatura. sic ait Dominus. interficite. vt vidua est. Chasdim. propter ea quæ fecit contra sanctum. vnusquisque — נוס. e דמם — עוה. f eius est. g reddet. Vt vini puri instar. est — h שתה. theriacam — i לקח. vnusquisque. nostram. peruenit — k ילך. nubes. l יצא. Tergite — m ברר. n חצץ. contra. vt perdat — o זמם. p שחת. est. Super. signum tenete — q נסס. r קום. כון. insidias. cogitauit. super. Quæ habitas. locuples — s רבב. eo quòd brachio opprimebas alios. per animam suam. hominibus, bruchis, & cantabunt — u קצץ x ענה.

Marginal notes (left column): Qui fecit. qui firmauit — a כוח. b בין. qua dederit multitudinem — c המה. nubes. Vt belua. sculptilibus — d ידע. est. sunt. e תעה. est. est. es — f נפץ. bellica. cum per disperdam. per conteram. per — g שחר. ascensorem per. ascensorem. per. per. conterā per. per principes. h עשה. perditionis. qui corrupisti. i נטה. ponam. pro — k פנן. pro in. sempiternas — l יסד נשא. signum — n נסס. Præparate contra. congregate contra. contra eam tanquam bruchos horripilantes. Præparate contra. principes. contra — o קום. omnis cogitatio. vt ponat. vt non sit habitator — p שמם.

‡& super dominator |, terra in rapacitas & , auditio anno in
בַּשָּׁנָה חַשְּׁמוּעָה וְחָמָס בָּאָרֶץ מֹשֵׁל עַל־
‡ veniunt visitabo & ,venientes ‡dies ecce Propterea .dominatorem
47 מֹשֵׁל׃ לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים וּפָקַדְתִּי
;afficietur pudore eius terra omnis & ,Babel sculptilia super
עַל־פְּסִילֵי בָבֶל וְכָל־אַרְצָהּ תֵּבוֹשׁ
.eius medio in cadent eius interfecti vniuersi &
נפל [a] וְכָל־חֲלָלֶיהָ [a] יִפְּלוּ בְתוֹכָהּ׃
†laudes omnia & ,terra & ,cæli Babel super dicent præconia † Et
48 וְרִנְּנוּ עַל־בָּבֶל שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכֹל
* sunt: .vastatores ei veniet † aquilone ab quia :* eis in quæ
† venient אֲשֶׁר בָּהֶם כִּי מִצָּפוֹן יָבוֹא־לָהּ הַשּׁוֹדְדִים
‖ fuit causa vt caderent interfecti vulnerator cadendum ad ‖ Babel etiam .Dominus ait
49 נְאֻם־יְהוָה׃ גַּם־בָּבֶל לִנְפֹּל חַלְלֵי
* propter .terræ vniuersæ occisi ciciderunt Babel ad * etiam :Israel
יִשְׂרָאֵל גַּם־לְבָבֶל נָפְלוּ חַלְלֵי כָל־הָאָרֶץ׃
recordamini :stetis ne , venite gladio à Euasores
50 פְּלֵטִים מֵחֶרֶב הִלְכוּ אַל־תַּעֲמֹדוּ זִכְרוּ
super ascendat Ierusalaim & Domini longè à
מֵרָחוֹק אֶת־יְהוָה וִירוּשָׁלַ͏ִם תַּעֲלֶה עַל־
audiuimus quoniam , sumus affecti Pudore .vestrum cor
בּושׁ [b] 51 לְבַבְכֶם׃ [b] בֹּשְׁנוּ כִּי־שָׁמַעְנוּ
venerunt quia : nostras facies ignominia operuit,opprobrium
כסה [c] חֶרְפָּה [c] כִּסְּתָה כְלִמָּה פָּנֵינוּ כִּי בָּאוּ
† sanctificationem .Domini domus sanctuaria † super alieni
זוּר [d] [d] זָרִים עַל־מִקְדְּשֵׁי בֵּית יְהוָה׃
‡ veniunt. ,Dominus dixit , venientes ‡ dies ecce Propterea
52 לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה
gemet eius terra omni in & :eius sculptilia super visitabo &
וּפָקַדְתִּי עַל־פְּסִילֶיהָ וּבְכָל־אַרְצָהּ יֶאֱנֹק
†qui occidetur. cum & ,cælos * Babel ascenderit Cum saucius †
53 * in ‡ in חָלָל׃ כִּי־תַעֲלֶה בָבֶל הַשָּׁמַיִם וְכִי
,ei prædatores veniunt mea :suum robur excelso ‡ munierit
תְבַצֵּר מְרוֹם עֻזָּהּ מֵאִתִּי יָבֹאוּ שֹׁדְדִים לָהּ
contritio & :Babel de clamoris Vox .Dominus dixit
54 נְאֻם־יְהוָה׃ קוֹל זְעָקָה מִבָּבֶל וְשֶׁבֶר
.Chasdim terra de magna
גָּדוֹל מֵאֶרֶץ כַּשְׂדִּים׃
ea ex perdidit & , Babel Dominus vastat Quoniam
55 כִּי־שֹׁדֵד יְהוָה אֶת־בָּבֶל וְאִבַּד מִמֶּנָּה
‡ sonabunt aquæ tanquam eorum fluctus tumultuabuntur ‡ & : magnam vocem
המה [e] קוֹל גָּדוֹל [e] וְהָמוּ גַלֵּיהֶם כְּמַיִם
‡ dedit sonitum vox .eorum vocis sonitus est datus ‡ : multæ
רַבִּים נִתַּן שְׁאוֹן קוֹלָם׃
sunt apprehensi & , vastator Babel super eam super venit Quia
56 כִּי בָא עָלֶיהָ עַל־בָּבֶל שׁוֹדֵד וְנִלְכְּדוּ
retributionem Deus quia :eorum arcus est confractus,eius fortes
חתת [f] גִּבּוֹרֶיהָ [f] חִתְּתָה קַשְּׁתוֹתָם כִּי אֵל גְּמֻלוֹת
.reddet reddendo Dominus
יְהוָה שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם׃
,eius sapientes & ,eius principes faciam inebriare Et
57 שׂוּר [g] וְהִשְׁכַּרְתִּי [g] שָׂרֶיהָ וַחֲכָמֶיהָ
† & ‡ principes somnum dormient &,eius fortes &,eius magistratus &,eius duces†
פַּחוֹתֶיהָ וּסְגָנֶיהָ וְגִבּוֹרֶיהָ וְיָשְׁנוּ שְׁנַת־
sempiternum. Dominus rex ait :expergiscentur non & , seculi
עוֹלָם וְלֹא יָקִיצוּ נְאֻם־הַמֶּלֶךְ יְהוָה
:exercituum Dominus dixit Sic .eius nomen exercituum
58 * Murus צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
יצת [h] יגע [g] ,confringetur confringendo latus Babel Muri*
‡inaniter, & ea in quibus laborauerunt populi חֹמוֹת בָּבֶל הָרְחָבָה עַרְעֵר תִּתְעַרְעָר
laborabunt & :comburentur igne in excelsæ eius portæ &
‡ comburentur, וּשְׁעָרֶיהָ הַגְּבֹהִים בָּאֵשׁ [g] יִצַּתּוּ [h] וְיָגְעוּ
.lassabuntur & ,‡ igni in nationes & ,vanum in † populi
יעף [i] עַמִּים בְּדֵי־רִיק וּלְאֻמִּים בְּדֵי־אֵשׁ [i] וְיָעֵפוּ׃
† cùm pergeret ille Seraiah propheta Irmeiahu præcepit quod Verbum
59 הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶת־שְׂרָיָה
ילך [k] שנת Sidchiiahu cum ipsum eundo in † Machaseiah filio Neriiah filio
* in בֶּן־נֵרִיָּה בֶּן־מַחְסֵיָה [k] בְּלֶכְתּוֹ אֶת־צִדְקִיָּהוּ
‡ quo regnauit: ‡erat ‡ cùm rex esset quietus. :eum regnando in ‡ quarto anno in ,Babel * Iehudah rege
מֶלֶךְ־יְהוּדָה בָּבֶל [l] בִּשְׁנַת הָרְבִעִית לְמָלְכוֹ
.quieti ‡ princeps ‖Seraiah &
שׂוּר [m] וּשְׂרָיָה [m] שַׂר־מְנוּחָה׃

federunt ,pugnare Babel fortes Cessauerunt
30 חָדְלוּ גִבּוֹרֵי בָבֶל לְהִלָּחֵם יָשְׁבוּ
mulieres in ‡ fuerunt ,eorum fortitudo defecit ‡,munitionibus in ‡ clanguit
בַּמְּצָדוֹת נָשְׁתָה גְבוּרָתָם הָיוּ לְנָשִׁים ‡ vt
.eius vectes sunt contriti ,eius habitatores incenderunt
יצת [a] הִצִּיתוּ [a] מִשְׁכְּנֹתֶיהָ נִשְׁבְּרוּ בְרִיחֶיהָ׃
occursum in nuncius & , curret cursoris occursum in Cursor
רוץ [b] 31 [b] רָץ לִקְרַאת־רָץ יָרוּץ וּמַגִּיד לִקְרַאת
eius ciuitas sit capta quòd ,Babel regi nunciandum ad : nuncij
נגר [c] מַגִּיד לְהַגִּיד לְמֶלֶךְ בָּבֶל כִּי־נִלְכְּדָה עִירוֹ
arundines ‡ & ,sunt comprehensa vada Et .fine a ‡ ‡ cùm venit finis.
32 מִקָּצֶה׃ וְהַמַּעְבָּרוֹת נִתְפָּשׂוּ וְאֶת־הָאֲגַמִּים ‡ arbores quæ sunt iuxta paludes
.fuerunt territi belli * viri & :igni in combusserunt * bellatores
שָׂרְפוּ בָאֵשׁ וְאַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה נִבְהָלוּ׃
.Israel Deus exercituum Dominus dixit sic Quia
33 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
,paululù adhuc :eam calcare ‖ tempus ; area tanquam † Babel filia †est
בַּת־בָּבֶל כְּגֹרֶן עֵת הִדְרִיכָהּ עוֹד מְעַט ‖ est calcandi
me contriuit * , me Comedit .ei messis tempus veniet & * consumpsit
34 לני מני וּבָאָה עֵת־הַקָּצִיר לָהּ׃ אֲכָלַנוּ הֲמָמַנוּ
,inane vos † me statuit ,Babel rex Nebuchadresar ק ק
†vt נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל [d] הִצִּיגָנוּ כְּלִי רִיק
: meis deliciis suum ventrem repleuit , draco veluti me à iorbuit הציגני
בְּלָעָנוּ כַּתַּנִּין מִלָּא כְרֵשׂוֹ מֵעֲדָנָי ק
dicat , Babel super mea caro & , mei Rapina ‡ .me expulit ‡
35 [e] הֱדִיחָנוּ׃ חֲמָסִי וּשְׁאֵרִי עַל־בָּבֶל תֹּאמַר יצג [d]
,Chasdim habitatores ad * meus sanguis & :Sion habitatrix
יֹשֶׁבֶת צִיּוֹן וְדָמִי אֶל־יֹשְׁבֵי כַשְׂדִּים בלעני
Dominus dixit sic Propterea .Ierusalaim dicat ק
36 ‡ תֹּאמַר יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה ‡ eiecit
:tuam vltionem vlciscar & , tuam litem litigans† ego Ecce הדיחני
הִנְנִי־[f] רָב אֶת־רִיבֵךְ וְנִקַּמְתִּי אֶת־נִקְמָתֵךְ ק
eius venam faciam arescere & ,eius mare faciam siccare & ‡ Quæ mihi rapuit, & carnes eorum qui vulnerati sunt in me sint,
וְהַחֲרַבְתִּי אֶת־יַמָּהּ וְהֹבַשְׁתִּי אֶת־מְקוֹרָהּ׃
,stupor,draconum habitatio, tumulos in Babel erit Et
37 וְהָיְתָה בָבֶל לְגַלִּים מְעוֹן־תַּנִּים שַׁמָּה
:rugient leones vt Simul .habitatore absque* ,sibilus & * super
38 וּשְׁרֵקָה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ יַחְדָּו כַּכְּפִרִים יִשְׁאָגוּ † iudico causam
ponam eorum calore In .leænarum ‡ catuli vt fremuere
39 נָעֲרוּ כְּגוֹרֵי אֲרָיוֹת׃ [g] בְּחֻמָּם אָשִׁית דּוּח [e] רוב [f]
,exultent vt , eos faciam inebriare & ,eorum conuiuia * vt non sit habitator.
אֶת־מִשְׁתֵּיהֶם וְהִשְׁכַּרְתִּים לְמַעַן יַעֲלֹזוּ ‡ rugierunt ‡ leonum.
dixit ,euigilent non & ,seculi ‖ somnum dormiant &
וְיָשְׁנוּ שְׁנַת־עוֹלָם וְלֹא [i] יָקִיצוּ נְאֻם חמם [g]
, iugulandum ad agnos veluti eos faciam Descendere .Dominus שׁוּר [h]
40 יְהוָה׃ [k] אוֹרִידֵם כְּכָרִים לִטְבוֹחַ ‖ sempiternum,
.hircis cum arietes tanquam
כְּאֵילִים עִם־עַתּוּדִים׃ קוץ [i]
omnis laus est comprehensa & , Sesach est capta Quomodo ירד [k]
41 אֵיךְ נִלְכְּדָה שֵׁשַׁךְ וַתִּתָּפֵשׂ [l] תְּהִלַּת כָּל־ הלל [l]
‡ gentibus in † Babel stuporem in fuit quomodo terræ † inter gentes!
הָאָרֶץ אֵיךְ הָיְתָה לְשַׁמָּה בָבֶל בַּגּוֹיִם׃
eius fluctuum tempestate ‡ in : mare Babel super Ascendit ‡ multitudine
42 עָלָה עַל־בָּבֶל הַיָּם [m] בַּהֲמוֹן גַּלָּיו המה [m]
terra , stuporem in eius ciuitates Fuerunt .est operta
43 [n] נִכְסָתָה׃ הָיוּ עָרֶיהָ לְשַׁמָּה אֶרֶץ כסה [n]
, vir omnis ‡ eis in habitabit non * terra : desolationis & , siccitatis ‡ arida & desertum:
צִיָּה וַעֲרָבָה אֶרֶץ לֹא־יֵשֵׁב בָּהֵן כָּל־אִישׁ * in qua
super visitabo Et .hominis filius eas in † transibit nec ‡ quisquam,
44 וְלֹא־יַעֲבֹר בָּהֵן בֶּן־אָדָם׃ וּפָקַדְתִּי עַל־ † per eam
non & , eius ore de eius deglutitionem ‡ educam & .Babel in Bel ‡ quod degluttiuit
בֵּל בְּבָבֶל [o] וְהֹצֵאתִי אֶת־בִּלְעוֹ מִפִּיו וְלֹא־ יצא [o]
.corruit Babel murus etiam , gentes vltra eum ad confluent
יִנְהֲרוּ אֵלָיו עוֹד גּוֹיִם גַּם־חוֹמַת בָּבֶל נָפָלָה׃
vir † eruite & , mi popule eius medio de Egredimini † vnusquisque
45 צְאוּ מִתּוֹכָהּ עַמִּי וּמַלְּטוּ אִישׁ אֶת־
.Domini nasi ‡ ira ab :suam ‡ animam ‡ vestram: ‡ furoris
נַפְשׁוֹ מֵחֲרוֹן [p] אַף־יְהוָה׃ חרה [p]
auditu in timeatis & , vestrum cor mollescat fortè ne Et
46 וּפֶן־[q] יֵרַךְ לְבַבְכֶם וְתִירְאוּ בַּשְּׁמוּעָה רכך [q]
cum post & , auditus anno in veniet Et .terra in audito * * qui audietur
הַנִּשְׁמַעַת בָּאָרֶץ וּבָא בַשָּׁנָה הַשְּׁמוּעָה וְאַחֲרָיו

erat venturum quod , malum omne Irmeiahu ſcripſit Et

60 ויכתב ירמיהו את כל־הרעה אשר־תבוא

verba ‡ omnia :vno libro in Babel ad ‡

אל־בבל אל־ספר אחד את כל־הדברים

Irmeiahu dixit Et .Babel ad ‡ ſcripta hæc

61 האלה הכתבים אל־בבל׃ ויאמר ירמיהו

leges & , videbis & , Babel te venire Secundum :Seraiah ad

אל־שריה כבאך בבל וראית וקראת

Domine , dices Et .hæc verba omnia

62 את כל־הדברים האלה׃ ואמרת יהוה

;eum ſuccidendum ad † iſtum locum ad ‡ es locutus tu

אתה דברת אל־המקום הזה להכריתו

ad vſque & homine ab habitatorem ‖ eo in exiſtendum non ad *

63 לבלתי [a]היות־בו [b]יושב למאדם ועד־

,erit Et .erit ſeculi † ſolitudines quia ‡ :animal

בהמה כי־שממות עולם תהיה׃ והיה

ligabis :hunc librum legere te complere ſecundum ‡

[c]ככלתך לקרא את־הספר הזה תקשר

.Perath medium in eum proiicies & , lapidem eum ſuper

עליו אבן והשלכתו אל־תוך פרת׃

conſurget non & , Babel inſigetur * Sic :dices Et

64 ואמרת ככה תשקע בבל ולא־תקום

.laſſabuntur &, eam ſuper adducens ‖ ego quod , mali faciebus à

מפני הרעה אשר אנכי [d]מביא עליה ויעפו

.Irmeiahu verba Hucuſque

עד־הנה דברי ירמיהו׃

† ſuper ‡ ſcilicet ' quæ ‡ ſunt ſuper — Cùm veneris in — ‡ contra † vt ſuccideret * vt non ſit ‖ habitator — [a]חיה [b]ישב — ‡ ſed in † perpetuas ‡ cùm compleueris — [c]כלה — * ſubmergetur — à facie ‖ adduco — [d]בוא

CAP. LII. נב

,Sidchiiahu ‡ anni vnius & viginti Filius

1 בן־עשרים ואחת שנה צדקיהו

:Ieruſalaim in regnauit annis decim-vn & , ipſum regnando in

במלכו ואחת עשרה שנה מלך בירושלם

.Libnah de Irmeiahu filia Chamutal eius matris nomen &

ושם אמו חמיטל בת־ירמיהו מלבנה׃

quæ omnia iuxta Domini oculis in malum Fecítque

2 [e]ויעש הרע בעיני יהוה ככל אשר־

fuit . Domini ‡ furore ſuper ‡ Quia .Iehoiachim fecit

3 עשה יהויקים׃ כי על־אף יהוה היתה

deſuper ipſos eum proiiciendum ad ‖ vſque ,Iehudah &,Ieruſalaim in

בירושלם ויהודה עד־השליכו אותם מעל

.Babel regem in ‡ Sidchiiahu rebellauítque :ſuis faciebus

פניו וימרד צדקיהו במלך בבל׃

menſe in , ipſum regnando ‖ nono anno in , fuit Et

4 ויהי בשנה התשעית למלכו בחדש

rex reſar--Nebuchad venit menſis decima in decimo

העשירי בעשור לחדש בא נבוכדראצר מלך־

.Ieruſalaim ſuper † eius virtus ‡ omnis & , ipſe Babel

בבל הוא וכל־חילו על־ירושלם

eam ſuper * ædificauerunt & :eam ſuper * ſunt caſtrametati &

ויחנו עליה [f]ויבנו עליה

,obſidionem in ciuitas venit Et .vndique ligneam turrim ‡

דיק סביב׃ 5 [g]ותבא העיר במצור

.Sidchiiahu regis annum vndecimum ad vſque

עד עשתי־עשרה שנה למלך צדקיהו׃

inualuit & menſis nona in quarto menſe In

6 בחדש הרביעי בתשעה לחדש ויחזק

. terræ populo panis erat non & ,ciuitate in fames

הרעב בעיר ולא־היה לחם לעם הארץ׃

,fugerunt belli † viri omnes & ,ciuitas eſt dirupta Et

7 ותבקע העיר וכל־אנשי המלחמה יברחו

muros duos inter † portæ via ‡ nocte ciuitate de exierúntque

[h]ויצאו מהעיר לילה דרך שער בין־החמתים

ciuitatem ſuper ‡ Chaſdim & , regis hortum ſuper * quæ

אשר על־גן המלך וכשדים על־העיר

virtus ‡ ſunt perſecuti Et .ſolitudinis via † abierunt &:vndique ‖

סביב וילכו דרך הערבה׃ 8 וירדפו חיל־

Sidchiiahu attingerunt & ; regem poſt Chaſdim

כשדים אחרי המלך [i]וישגו את־צדקיהו

.eo deſuper ſunt diſperſi eius virtus † omnis & :Iericho deſertis in

בערבת ירחו וכל־חילו נפצו מעליו׃

eum fecerunt aſcendere & ,regem comprehenderunt Et

9 ויתפשו את־המלך [h]ויעלו אתו

‡ erat — quando regnauit, — המוטל ק — [e]עשה — ‡ in ‡ commotus eſt Dominus contra ‖ quo proiicere faceret eos a facie ſua: ‡ contra ‖ quo regnauit, — ‡ exercitus † aduerſus * contra — [f]בנה ‡ munitionem — [g]בוא — † bellatores — ‡ per viam † quæ erat — [h]יצא — * eſt iuxta ‡ erant iuxta ‖ per circuitum: † per viam ‡ exercitus — [i]נשג — † exercitus diſperſus eſt ab — [k]עלה

eſt locutus & :Chamath terram in Riblah in Babel regem ad

אל מלך בבל רבלתה בארץ חמת וידבר

filios Babel rex iugulauit Et .iudicia eo cum

10 אתו משפטים׃ וישחט מלך־בבל את־בני

Iehudah principes omnes etiam & :eius oculis in Sidchiiahu

צדקיהו לעיניו וגם את־כל־[a]שרי יהודה

,cæcauit Sidchiiahu oculos Et .Riblah in iugulauit

11 שחט ברבלתה׃ ואת־עיני צדקיהו עור

rex eum fecit adducere & ,compedibus in eum vinxit &

ויאסרהו בנחשתים ויבאהו מלך־

ad vſque præfecturarum ‡ domo in eum dedit † & ,Babel in Babel

בבל בבלה ויתנהו בבית־הפקדת עד־

decima in quinto menſe in Et .eum mori * diem

12 יום מותו׃ ובחדש החמישי בעשור

regis annus decimus nonus annus ‡ ipſe ,menſis

לחדש היא שנת תשע־עשרה שנה למלך

princeps Nebuzaradan venit , Babel regis Nebuchadneſar

נבוכדראצר מלך־בבל בא נבוזראדן רב־

.Ieruſalaim in Babel regis facies ad † ſtabat * laniorum

טבחים עמד לפני מלך־בבל בירושלם׃

:regis domum & , Domini domum incendit Et

13 וישרף את־בית־יהוה ואת־בית המלך

magnam domum omnem & ,Ieruſalaim domos omnes &

ואת כל־בתי ירושלם ואת־כל־בית הגדול

Ieruſalaim muros omnes Et .igni in combuſſit

14 שרף באש׃ ואת־כל־חומת ירושלם

cum † qui , Chaſdim virtus * omnis deſtruxerunt :vndique

סביב נתצו כל־חיל כשדים אשר את־

reſiduo & , populi tenuitatibus * de Et .laniorum magiſtro

15 [b]רב־טבחים׃ [c]ומדלות העם ואת־יתר

,qui , incumbentibus ‖ & , ciuitate in relictis ‡ populi

העם הנשארים בעיר ואת־הנפלים אשר

:turbæ reſiduo & , Babel regem ad incubuerunt ‡

נפלו אל־מלך בבל ואת יתר האמון

,laniorum magiſter Nebuzaradan fecit tranſmigrare

16 הגלה נבוזראדן רב־טבחים׃

magiſter Nebuzaradan fecit remanere,terræ tenuitatibus ‖ de Et

ומדלות הארץ השאיר נבוזראדן רב־

columnas Et .agricolas in & , vinitores in : laniorum

17 טבחים לכרמים וליגבים׃ ואת־עמודי

,baſes & , Domini domo * quæ æris ‡

הנחשת אשר לבית־יהוה ואת־המכנות

confregerunt ,Domini domo in † quod , æreum mare &

ואת־ים הנחשת אשר בבית־יהוה שברו

.Babel in eorum æs omne detulerunt & : Chaſdim

כשדים [d]וישאו את־כל־נחשתם בבלה׃

pſalteria & , ſcopas & , lebetes Et

ואת־הסרות ואת־היעים ואת־המזמרות

vaſa omnia & ,cochlearia & , pelues &

18 ואת־המזרקת ואת־[e]הכפות ואת כל־כלי

.tulerunt vis in miniſtrabant quibus , æris *

הנחשת אשר־ישרתו בהם לקחו׃

, pelues & , thuribula & , hydrias † Et

ואת־[f]הספים ואת־[g]המחתות ואת־המזרקות

& cochlearia * & , lucernas ‡ & , ollas &

19 ואת־הסירות ואת־המנרות ואת־הכפות ואת־

:argentum argentum † quæ & , aurum aurum ‡ quæ purificatoria

[h]המנקיות אשר זהב זהב ואשר־כסף כסף

mare , duas Columnas .laniorum magiſter tulit

20 לקח רב טבחים׃ העמודים שנים הים

ſub ‡ qui , æris ‖ decim--duo boues & ,vnum

האחד והבקר שנים־עשר נחשת אשר־תחת

,Domini domo in Selomoh rex fecerat quos , baſibus

[i]המכנות אשר עשה המלך שלמה לבית יהוה

.iſtorum vaſorum omnium æris pondus erat non

לא־היה משקל לנחשתם כל־הכלים האלה׃

ſtatura † cubitorum decem ‡ octo ‡ columnas Et

21 והעמודים שמנה עשרה אמה קומה

* cubitorum decim--duo , filum & ; vnus columnæ

העמד האחד וחוט [k]שתים־עשרה אמה

.concaua ‖ digitorum quatuor eius ‡ craſſitudo & ;eam circuibat

[l]יסבנו ועביו ארבע אצבעות נבוב׃

[a]שור — † poſuit ‡ carceris בית ס — * quo mortuus eſt. ‡ eſt — * qui † coram rege — * exercitus † erat — * pauperibus [b]רבב [c]דלל ‡ qui remanſerant ‖ de transfugis, ‡ transfugerant ‡ multitudinis: — ‖ pauperibus — ‡ æreas * erant in † erat — [d]נשא — [e]כפף * ærea, † crateres, [f]ספף [g]חתה ‡ candelabra, * mortariola, & cyathos ‡ aurea aurea, † argentea argentea: — [h]נקה — ‖ æreos ‡ erant — יתיר ה — [i]כון — [illegible]uarum ‡ & † altitudo — קומת ק — * quod ‡ erat — [k]שנה [l]סבב ‖ & erat

‡, tres &, viginti &, millia tria Iehudæos septimo
שֶׁבַע יְהוּדִים שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
*; Nebuchadresar decimo octauo anno In
29 בִּשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לִנְבוּכַדְרֶאצַּר
. duas &, triginta, octingentas animas Ierusalaim de
מִירוּשָׁלִַם נֶפֶשׁ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁנָיִם׃
fecit migrare ‡ Nebuchadresar vigesimo &, tertio anno In
30 בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים לִנְבוּכַדְרֶאצַּר הֶגְלָה
septin- animas Iehudæorum laniorum magister Nabuzaradan
נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים יְהוּדִים נֶפֶשׁ שֶׁבַע
quatuor animæ omnes : quinque & quadraginta, gentas
מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה כָּל־נֶפֶשׁ אַרְבַּעַת
septimo & trigesimo in fuit Et . sexcentæ &, millia
31 אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ וַיְהִי בִשְׁלֹשִׁים וָשֶׁבַע
duo in Iehudah regis Iehoiachin transmigrationis anno
שָׁנָה לְגָלוּת יְהוֹיָכִן מֶלֶךְ־יְהוּדָה בִּשְׁנֵים
eleuauit ; mensis quinta & vigesima in mense decimo
עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ נָשָׂא
caput, sui regni anno in Babel rex Merodach Euil
אֱוִיל מְרֹדַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת מַלְכֻתוֹ אֶת־רֹאשׁ
carceris domo de eum eduxit &, Iehudah regis Iehoiachin
יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיֹּצֵא אֹתוֹ מִבֵּית הַכְּלִיא׃
eius thronum dedit ‡ & : bona eo cum est locutus Et
32 וַיְדַבֵּר אִתּוֹ טֹבוֹת וַיִּתֵּן אֶת־כִּסְאוֹ
. Babel in secum † qui regum thronum desuper ‖
מִמַּעַל לְכִסֵּא מְלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּבָבֶל׃
panem comedit & : eius carceris vestimenta mutauit. Et
33 וְשִׁנָּה אֵת בִּגְדֵי כִלְאוֹ וְאָכַל לֶחֶם
suarum vitarum ‖ diebus omnibus semper eius facies ad ‡
לְפָנָיו תָּמִיד כָּל־יְמֵי חַיָּו׃
eum à, ei dabatur iuge viaticum † eius viaticum * Et
34 וַאֲרֻחָתוֹ אֲרֻחַת תָּמִיד נִתְּנָה־לּוֹ מֵאֵת
sua mortis ‖ diem ad vsque, sua die in diei verbum ‡ Babel rege
מֶלֶךְ־בָּבֶל דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ עַד־יוֹם מוֹתוֹ
. eius vitarum ‖ diebus omnibus
כֹּל יְמֵי חַיָּיו׃

Margin: * transferre fecit הִגְלָה ‡ transferre h שְׁנַת i מֵאַת k יָצָא הַכְּלוּא ק ‡ posuit l נָתַן ‡ super ‡ erant הַמְּלָכִים ק * carceralia ‡ coram eo ‖ vitæ suæ. m חַיָּיו * portio † portio quotidiana ‡ per singulos dies eius, ‖ quo mortuus est, ‡ vitæ

coronamenti staturæ &, æs, eam super coronamentum † Et
22 וְכֹתֶרֶת עָלָיו נְחֹשֶׁת וְקוֹמַת הַכֹּתֶרֶת
malogranata &, retiaculum & : ‡ cubitorum quinque vnius
הָאַחַת חָמֵשׁ אַמּוֹת וּשְׂבָכָה וְרִמּוֹנִים
columna in hæc sicut & : æs omne, circum coronamentum ‡ super
עַל־הַכּוֹתֶרֶת סָבִיב הַכֹּל נְחֹשֶׁת וְכָאֵלֶּה לַעַמּוּד
nonaginta malogranata fuerunt Et : malogranata &, secunda
23 הַשֵּׁנִי וְרִמּוֹנִים׃ וַיִּהְיוּ הָרִמֹּנִים תִּשְׁעִים
retiaculum super centum malogranata omnia : ventum ad ‡, sex &
וְשִׁשָּׁה רוּחָה כָּל־הָרִמּוֹנִים מֵאָה עַל־הַשְּׂבָכָה
Seraiah laniorum magister tulit Et . vndique ‡
24 סָבִיב׃ וַיִּקַּח רַב־טַבָּחִים אֶת־שְׂרָיָה
: secundum sacerdotem Sephaniah &, caput † sacerdotem
כֹּהֵן הָרֹאשׁ וְאֶת־צְפַנְיָה כֹּהֵן הַמִּשְׁנֶה
tulit ciuitate de Et . liminis custodes tres &
25 וְאֶת־שְׁלֹשֶׁת שֹׁמְרֵי הַסַּף׃ וּמִן־הָעִיר לָקַח
viros super præpositus erat qui, vnum eunuchum
סָרִיס אֶחָד אֲשֶׁר־הָיָה פָקִיד עַל־אַנְשֵׁי
, regis facies videntibus ‖ ex viros septem &, belli ‡
הַמִּלְחָמָה וְשִׁבְעָה אֲנָשִׁים מֵרֹאֵי פְנֵי־הַמֶּלֶךְ
, militiæ principem scribam &, ciuitate in sunt inuenti qui
אֲשֶׁר נִמְצְאוּ בָעִיר וְאֵת סֹפֵר שַׂר הַצָּבָא
populo de viros sexaginta & : terræ populum exercentem *
הַמַּצְבִּא אֶת־עַם הָאָרֶץ וְשִׁשִּׁים אִישׁ מֵעַם
eos tulit Et . ciuitatis medio in inuentis ‡, terræ
26 הָאָרֶץ הַנִּמְצְאִים בְּתוֹךְ הָעִיר׃ וַיִּקַּח אוֹתָם
ad eos fecit ire & : laniorum magister Nebuzaradan
27 נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים וַיֹּלֶךְ אֹתָם אֶל־
eos fecit percutere Et . Riblah in Babel regem
מֶלֶךְ בָּבֶל רִבְלָתָה׃ וַיַּכֶּה אוֹתָם
: Chamath terra in, Riblah in eos interfecit &, Babel rex
מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְמִתֵם בְּרִבְלָה בְּאֶרֶץ חֲמָת
. sua humo desuper ‡ Iehudah est translatus &
וַיִּגֶל יְהוּדָה מֵעַל אַדְמָתוֹ׃
anno in : Nebuchadresar fecit migrare ‖ quem, populus ‡ Iste
28 זֶה הָעָם אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְרֶאצַּר בִּשְׁנַת

Margin: † capitellum quod erat æreum, & altitudo capitelli ‡ erat: ‡ capitellum per circuitum omnia ærea: ‡ erant a הַיּוּ ‡ per singulum latus: ‡ per circuitum b לָקַח † primum. ‡ bellatores, ‖ iis qui videbant faciem c רֹאֵי d שַׂר * qui militare faciebat ‡ qui inuenti sunt, e יֵלֶךְ f נֻכָּה ‡ de terra g גָּלָה ‡ est transferre

Finis libri Irmeiahu.

תם ספר ירמיהו

ספר קינות

LIBER CINOTH

ID EST, TRHONORVM, QVI

apud Hebræos etiam איכה, id est, QVOMODO, dicitur, apud Latinos autem, LAMENTATIONES IEREMIÆ.

CAP. I. א

, ciuitas sola sedit ‡ Quomodo
1 אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד הָעִיר
est facta, populo multa †
רַבָּתִי עָם הָיְתָה
, gētibus in multa † : vidua veluti
כְּאַלְמָנָה רַבָּתִי בַגּוֹיִם
facta prouinciis in, princeps
שָׂרָתִי בַּמְּדִינוֹת
super † eius lachrymæ &, nocte in plorabit Plorādo. tributum in ‖ est
2 הָיְתָה לָמַס׃ בָּכוֹ תִבְכֶּה בַּלַּיְלָה וְדִמְעָתָהּ עַל
omnes eius amatoribus omnibus ex consolator ei nō : eius maxillis
לֶחֱיָהּ אֵין־לָהּ מְנַחֵם מִכָּל־אֹהֲבֶיהָ כָּל־

Margin: ‡ sedet solitaria † copiosa a רַב † copiosa * domina b שָׂרַת ‡ tributaria. c דִּין d מַס † in e בְּכָה ‡ est

. inimicos in ei fuerunt . eam in sunt præuaricati ‡ eius socij ‖
רֵעֶיהָ בָּגְדוּ בָהּ הָיוּ לָהּ לְאֹיְבִים׃
multitudine præ &, afflictione præ Iehudah Transmigrauit
3 גָּלְתָה יְהוּדָה מֵעֹנִי וּמֵרֹב
: requiem inuenit nec, gentes inter habitauit ipsa : seruitutis
עֲבֹדָה הִיא יָשְׁבָה בַגּוֹיִם לֹא מָצְאָה מָנוֹחַ
angustias * inter eam apprehenderunt eius persecutores omnes
כָּל־רֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים׃
omnes, solemnitatem venientibus non à, lugentes ‡ Siion Viæ
4 דַּרְכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת מִבְּלִי בָּאֵי מוֹעֵד כָּל־
eius virgines : suspirantes eius sacerdotes, desolatæ eius portæ
שְׁעָרֶיהָ שׁוֹמֵמִין כֹּהֲנֶיהָ נֶאֱנָחִים בְּתוּלֹתֶיהָ
. ei amaritudo ipsa ‖ &, afflictæ
נּוּגוֹת וְהִיא מַר־לָהּ׃

Margin: ‖ amici ‡ spreuerunt f רֵעָה g גָּלָה h עֹנַת * angustas macerias, i נָשַׂג ‡ lugent, eò quòd nō sint venientes ad k בּוֹא יָעַד ‖ ipsi est m יָגָה n מָרַר

5 quia *fuere secuti* ‡eius inimici , capite in eius hostes Fuerunt

הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ אֹיְבֶיהָ [a]שָׁלוּ כִּי־

:eius præuaricationum multitudine *super* *eam *anxiaut* †Dominus

יְהוָה הוֹגָהּ עַל־רֹב־פְּשָׁעֶיהָ

.*angustiatorū facies ad* ‡ captiuitatem §abierunt eius paruuli

עוֹלָלֶיהָ הָלְכוּ [b]שְׁבִי לִפְנֵי [c]צָר׃

fuerunt':eius decor omnis Siion filia à est egressus Et

6 וַיֵּצֵא מִן־בַּת־צִיּוֹן כָּל־הֲדָרָהּ הָיוּ

abierunt & ,*pascuum*‡inuenerunt non† cerui veluti eius principes

שָׂרֶיהָ כְּאַיָּלִים לֹא־מָצְאוּ מִרְעֶה וַיֵּלְכוּ

.persecutorem ante fortitudine absque

בְלֹא־[d]כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף׃

,suarū *rebellionū*§& ,suæ *afflictionis*||die‡ Ierusalaim est Recordata

7 זָכְרָה יְרוּשָׁלַ͏ִם יְמֵי עָנְיָהּ וּמְרוּדֶיהָ

,*quondam**diebus à fuerunt quæ,suorum desiderabilium omnium

כֹּל מַחֲמֻדֶיהָ אֲשֶׁר הָיוּ מִימֵי קֶדֶם

:ei auxiliator ‡ non & ,hostis manu in eius *populum cadendo in*

בִּנְפֹל עַמָּהּ בְּיַד־צָר וְאֵין עוֹזֵר לָהּ

.eius sabbatha *super riserunt* † ,hostes eam viderunt

[e]רָאוּהָ צָרִים שָׂחֲקוּ עַל־מִשְׁבַּתֶּהָ׃

commotionem ||in propterea , Ierusalaim peccauit Peccatum

8 חֵטְא חָטְאָה יְרוּשָׁלַ͏ִם עַל־כֵּן [f]לְנִידָה

viderunt quia ,eam *vilisecerunt*†eam *glorificantes*‡omnes : fuit

הָיָתָה כָּל־מְכַבְּדֶיהָ [g]הִזִּילוּהָ כִּי־רָאוּ

,retrorsum est conuersa &,suspirauit ipsa etiam : eius *nuditatem**

[h]עֶרְוָתָהּ גַּם־הִיא נֶאֶנְחָה וַתָּשָׁב אָחוֹר׃

,sui nouissimi est recordata non eius fimbriis in eius *Immunditia*||

9 טֻמְאָתָהּ בְּשׁוּלֶיהָ לֹא זָכְרָה אַחֲרִיתָהּ

Domine vide :ei consolator ‡ non , *mirabilibus* * descendit &

[i]וַתֵּרֶד פְּלָאִים אֵין מְנַחֵם לָהּ רְאֵה יְהוָה

.*inimicus*magnificauit quoniam,meam afflictionem

אֶת־עָנְיִי כִּי הִגְדִּיל אוֹיֵב׃

;eius desiderabilia omnia super *oppressor*||extendit suam Manum

10 יָדוֹ פָּרַשׂ צָר עַל כָּל־מַחֲמַדֶּיהָ

quo§ , eius sanctuarium sunt egressæ ‡, gentes vidit quia

כִּי־רָאֲתָה גוֹיִם בָּאוּ מִקְדָּשָׁהּ אֲשֶׁר

.*tibi* Ecclesiam in intrabunt non , præcepisti

[k]צִוִּיתָה לֹא־יָבֹאוּ בַקָּהָל לָךְ׃

:panem quærentes suspirantes eius populus Omnis

11 כָּל־עַמָּהּ נֶאֱנָחִים מְבַקְּשִׁים לֶחֶם

:animam *reducendum ad* ,*cibo in** sua desiderabilia dederunt

נָתְנוּ מַחֲמוּדֵיהֶם בְּאֹכֶל [l]לְהָשִׁיב נָפֶשׁ

.vilis fui quia ,aspice & Domine vide

רְאֵה יְהוָה [m]וְהַבִּיטָה כִּי הָיִיתִי זוֹלֵלָה׃

,videte &,aspicite , viam *transeuntes*† omnes *vos ad Haud*‡

12 לוֹא אֲלֵיכֶם כָּל־עֹבְרֵי דֶרֶךְ הַבִּיטוּ [n]וּרְאוּ

:mihi est factus qui , meus dolor sicut dolor sit an

אִם־יֵשׁ מַכְאוֹב כְּמַכְאֹבִי אֲשֶׁר עוֹלַל לִי

,*sui*ἰras ||iræ die in Dominus ‡ afflicit *mæstitia* * quoniam

אֲשֶׁר [o]הוֹגָה יְהוָה בְּיוֹם [p]חֲרוֹן אַפּוֹ׃

:*ei* ‡ est dominatus &, mea ossa in ignem misit excelso De

13 מִמָּרוֹם שָׁלַח־אֵשׁ בְּעַצְמֹתַי [q]וַיִּרְדֶּנָּה

me *dedit*†,retrorsum me fecit redire, meis pedibus rete expandit

פָּרַשׂ רֶשֶׁת לְרַגְלַי הֱשִׁיבַנִי אָחוֹר נְתָנַנִי

.mœrentem die tota desolatam

שֹׁמֵמָה כָּל־הַיּוֹם [r]דָּוָה׃

eius *manu in*§,mearum *præuaricationum*||iugum est Ligatum

14 נִשְׂקַד עֹל פְּשָׁעַי בְּיָדוֹ

fecit *corruere*† , meum collum super ascenderunt ,sunt perplexæ

יִשְׂתָּרְגוּ עָלוּ עַל־צַוָּארִי הִכְשִׁיל

.surgere potero non , ‡manus in Dominus me dedit : *meam vim**

[s]כֹּחִי נְתָנַנִי אֲדֹנָי בִּידֵי לֹא־אוּכַל קוּם׃

:*meo interiori*in Dominus meos validos omnes *Prostrauit*§

15 [t]סִלָּה כָל־אַבִּירַי אֲדֹנָי בְּקִרְבִּי

:meos electos conterendum ad , *conuentum* * me *super* † vocauit

קָרָא עָלַי [u]מוֹעֵד לִשְׁבֹּר בַּחוּרָי

.Iehudah filiæ virgini Dominus calcauit torcular

גַּת דָּרַךְ אֲדֹנָי לִבְתוּלַת בַּת־יְהוּדָה׃

descendens meus oculus ,*meus oculus flens* ‡ ego hæc *Super*||

16 עַל־אֵלֶּה אֲנִי [x]בוֹכִיָּה עֵינִי עֵינִי יֹרְדָה

:meā animam *reducem*§ consolator me à est elongatus quia, *aquas*

מַּיִם כִּי־רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי

Margin (right): ‡prosperati sunt, [a]שָׁלֵו † dolore affecit * propter §in ‡ ante hostem [b]שְׁבָה [c]צוּר מִכֹּחַ ק ‡qui ‡pascua, [d]כּוֹחַ ||paupertatis §indigentiarū *antiquis, dum caderet populus ‡esset †deriserunt [e]רָאָה ||derisionem [f]נוּד ‡qui glorificabant †spreuerunt *turpitudinē [g]זָלַל [h]עֶרְוָה ||Sordes *mirabiliter ‡ est [i]יָרַד ||se hostis. ||hostis ||de [k]צוּה *propter cibū ‡ refocillarēt יתיר [l]שׁוּב [m]נָבַט *Nō sit vobis, graue ||qui transitis per [n]רָאָה *dolore ‡me §furoris [o]יָגָה [p]חָרָה ‡ipse ignis : [q]רָדָה ‡ posuit [r]דָּוֶה ||iniquitatum §manus ‡infirmari *vires meas: ‡eorum, a quibus §Calcauit ||medio mei: [s]בּוֹשׁ [t]סָלָה †aduersum *congregationem, [u]יָעַד ||Propter desfleo,ex oculo meo descendit aqua, §quietere faciens [x]בָּכָה

.inimicus præualuit quia ,desolati mei filij fuerunt

הָיוּ בָנַי שׁוֹמֵמִים כִּי גָבַר אוֹיֵב׃

præcepit : ei consolator † non ,*suis manibus in*‡ Siion Expandit||

17 פֵּרְשָׂה צִיּוֹן בְּיָדֶיהָ אֵין מְנַחֵם לָהּ צִוָּה

Ierusalaim fuit :eius hostes eius *circuitu*§ Iahacob ‡ Dominus

יְהוָה לְיַעֲקֹב סְבִיבָיו [a]צָרָיו הָיְתָה יְרוּשָׁלַ͏ִם

eius ori quia ,Dominus *ipse**Iustus .eos inter *elongationem*§ in

18 לְנִדָּה בֵּינֵיהֶם׃ צַדִּיק הוּא יְהוָה כִּי־פִיהוּ

:meum dolorem videte & , populi omnes *nunc*† audite , rebellaui

[b]מָרִיתִי שִׁמְעוּ־נָא כָל־עַמִּים וּרְאוּ מַכְאֹבִי

.captiuitatem in abierunt mei iuuenes &,meæ virgines

בְּתוּלֹתַי וּבַחוּרַי הָלְכוּ [c]בַשֶּׁבִי׃

,mei sacerdotes,me deceperunt ipsi,meos amicos *ad Clamaui*‡

19 קָרָאתִי לַמְאַהֲבַי הֵמָּה [d]רִמּוּנִי כֹּהֲנַי

,sibi cibum quæsierunt quoniam:obierunt vibe in mei senes&

וּזְקֵנַי בָּעִיר גָּוָעוּ כִּי־בִקְשׁוּ אֹכֶל לָמוֹ

.suam animam *reducerent &*

וְיָשִׁיבוּ אֶת־נַפְשָׁם׃

sunt cōstipata‡mea viscera,mihi†tribulatio quia Domine Vide

20 רְאֵה יְהוָה כִּי־צַר־לִי מֵעַי [e]חֳמַרְמָרוּ

:rebellaui rebellando quia ,*meo interiori*'in meum cor se vertit

נֶהְפַּךְ לִבִּי בְּקִרְבִּי כִּי מָרוֹ מָרִיתִי

.mors tanquam *domo in*§gladius orbauit foris

מִחוּץ שִׁכְּלָה־חֶרֶב בַּבַּיִת כַּמָּוֶת׃

;mihi consolator§ non ,*ego suspirans*† quòd Audierunt

21 שָׁמְעוּ כִּי נֶאֱנָחָה אָנִי אֵין מְנַחֵם לִי

quia , sunt gauisi ,meum malum audierunt mei inimici omnes

כָּל־אֹיְבַי שָׁמְעוּ רָעָתִי [f]שָׂשׂוּ כִּי

,*tu ego sicut erunt* & ,vocasti‡diem adduxisti : fecisti tu

אַתָּה עָשִׂיתָ [g]הֵבֵאתָ יוֹם־קָרָאתָ וְיִהְיוּ כָמוֹנִי׃

causa sit & ,*tuas facies ad*§eorum malum omne Ingrediatur

22 [h]תָּבֹא כָל־רָעָתָם לְפָנֶיךָ וְעוֹלֵל

,meas *præuaricationes*†omnes *super*‡mihi *fuisti causa*|| quēadmodū eis

לָמוֹ כַּאֲשֶׁר עוֹלַלְתָּ לִי עַל כָּל־פְּשָׁעָי

.mœrens meum cor &,mea suspiria§ multa quia

כִּי־רַבּוֹת אַנְחֹתַי וְלִבִּי [i]דַוָּי׃

CAP. II. ב

filiam Dominus suo *naso*||in *obnubilauit*§Quomodo

1 אֵיכָה [k]יָעִיב בְּאַפּוֹ אֲדֹנָי אֶת־בַּת־

:Israel decorem terram * cælis de fecit proiicere ,Siion

צִיּוֹן הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל

.sui *nasi* † die in suorum pedum scabelli est recordatus non &

וְלֹא־זָכַר הֲדֹם־רַגְלָיו בְּיוֹם אַפּוֹ׃

tabernacula omnia pepercit non & Dominus *Absorbuit*||

2 בִּלַּע אֲדֹנָי לֹא חָמַל אֵת כָּל־[l]נְאוֹת

.Iehudah filiæ munitiones suo furore in destruxit, Iahacob

יַעֲקֹב הָרַס בְּעֶבְרָתוֹ מִבְצְרֵי [m]בַת־יְהוּדָה

.eius principes & ,regnum polluit ,terram fecit pertingere

[n]הִגִּיעַ לָאָרֶץ חִלֵּל מַמְלָכָה [o]וְשָׂרֶיהָ׃

fecit redire ,Israel cornu omne *nasi*§ ira in Concidit

3 גָּדַע בָּחֳרִי־אַף כֹּל קֶרֶן יִשְׂרָאֵל [p]הֵשִׁיב

est accensus & ‡inimici *faciebus*|| à suam dexteram retrorsum

אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב וַיִּבְעַר

.*vndique** consumpsit flamma ignis velut Iahacob in

בְּיַעֲקֹב כְּאֵשׁ לֶהָבָה אָכְלָה סָבִיב׃

eius dextra ftetit‡ inimicus veluti suum arcum Tetendit

4 דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ כְּאוֹיֵב נִצָּב יְמִינוֹ

tentorio‡in ?oculi desiderabilia omnia occidit & ,hostis tanquam

[q]כְּצָר וַיַּהֲרֹג כֹּל מַחֲמַדֵּי־עָיִן בְּאֹהֶל

.suam *excandescentiam*§ignem tanquam effudit,Siion filiæ

בַּת־צִיּוֹן שָׁפַךְ כָּאֵשׁ חֲמָתוֹ׃

*absorbuit**Israel *absorbuit**,inimicus veluti Dominus Fuit

5 הָיָה אֲדֹנָי כְּאוֹיֵב בִּלַּע יִשְׂרָאֵל בִּלַּע

multiplicauit & ;eius munitiones *corrupit*† ,eius palatia omnia

כָּל־אַרְמְנוֹתֶיהָ שִׁחֵת מִבְצָרָיו [r]וַיֶּרֶב

.*querelam* & *planctum**Iehudah filia in

בְּבַת־יְהוּדָה תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה׃

:*suum conuentum corrupit* ‡ ,suum *tegmen hortum vt dissipauit*||Et

6 וַיַּחְמֹס [s]כַּגַּן [t]שֻׂכּוֹ שִׁחֵת [u]מֹעֲדוֹ

,sabbathum & ,solemnitatem Siion in Dominus fecit obliuisci

שִׁכַּח יְהוָה בְּצִיּוֹן מוֹעֵד וְשַׁבָּת

Margin (left): ‖Fregit ‡ manus suas, †est ‡contra ‖ vt essent in circuitu [a]צוּר §abominationem *est †quæso הָעַמִּים ק [b]רַמָּה [c]שְׁבָה ‡Vocaui [d]רָמָה ‖ vt refocillarent §est ‡intumuerūt: [e]חָמַר †medio mei, ‖domi erat †suspiro,& §est [f]שׂוּשׂ ‡ quem†,sum, [g]בּוֹא §coram te, & fac. [h]בּוֹא ‖fecisti ‡propter †iniquitates §sunt [i]דָּוֶה §tenebrescere fecit ‖furore [k]עִיב *in †furoris ‖Perdidit וְלֹא ק [l]נָוָה [m]בָּנָה [n]נָגַע [o]שׂוּר §furoris [p]שׁוּב ‖facie * in circuitu. ‡tabernaculo [q]צוּר §indignationem [r]יָחַם *perdidit †dissipauit [s]רָבַב [t]גָּנַן *luctum, & luctum. ‖transtulit vel uti in horto tentorium ‡subuertit congregationem suam: [u]שָׂכַךְ [x]יָעַד

Elongauit .ſacerdotem & .regem ſui furoris ira in ſpreuit &

7 וַיִּנְאַץ בְּזַעַם־אַפּוֹ מֶלֶךְ וְכֹהֵן׃ זָנַח

,ſuum ſanctuarium corde è proiecit ,ſuum altare Dominus

אֲדֹנָי מִזְבְּחוֹ נִאֵר מִקְדָּשׁוֹ

vocem :eius palatiorum muros inimici manu in fecit *claudi* ‡

הִסְגִּיר בְּיַד־אוֹיֵב חוֹמֹת אַרְמְנוֹתֶיהָ קוֹל

.ſolennitatis die† ſicut,Domini domo in dederunt

נָתְנוּ בְּבֵית־יְהוָה כְּיוֹם מוֹעֵד׃

?Siion filiæ murum *corrumpere*‡ Dominus Cogitauit

8 חָשַׁב יְהוָה לְהַשְׁחִית חוֹמַת בַּת־צִיּוֹן

:*abſorbendo ab* † ſuam manum fecit redire non ,*lineam* * extendit

נָטָה [a]קָו לֹא־הֵשִׁיב יָדוֹ מִבַּלֵּעַ

.ſunt *infirmati* *pariter *muru*" & ,antemurale deſolauit &

וַיַּאֲבֶל־חֵל וְחוֹמָה יַחְדָּו אֻמְלָלוּ׃

contriuit & , perdidit ,eius portæ terra in ſunt Demerſę

9 טָבְעוּ בָאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ אִבַּד וְשִׁבַּר

,lex † non ,gentibus in eius principes & ,eius regem: eius vectes

בְּרִיחֶיהָ מַלְכָּהּ וְשָׂרֶיהָ בַגּוֹיִם אֵין [b]תּוֹרָה

.Domino à viſionem inuenerunt non eius prophetæ etiam

גַּם־נְבִיאֶיהָ לֹא־מָצְאוּ [c]חָזוֹן מֵיְהוָה׃

,Siion filiæ ſenes coniicuerunt ,terra in Sederunt

10 יֵשְׁבוּ לָאָרֶץ [d]יִדְּמוּ זִקְנֵי בַת־צִיּוֹן

ſe accinxerunt ; ſuum caput ſuper puluerem fecerunt aſcendere

[e]הֶעֱלוּ עָפָר עַל־רֹאשָׁם חָגְרוּ

.Ieruſalaim filiæ ſuum caput terram in depoſuerunt?ſaccis

[f]שַׂקִּים הוֹרִידוּ לָאָרֶץ רֹאשָׁן בְּתוּלֹת יְרוּשָׁלִָם׃

;mea viſcera *ſunt conſtipata**,mei oculi *lachrymum* " Defecerunt

11 [g]כָּלוּ בַדְּמָעוֹת עֵינַי חֳמַרְמְרוּ מֵעַי

filiæ contritionem propter meum iecur terra in eſt effuſum

נִשְׁפַּךְ לָאָרֶץ כְּבֵדִי עַל־שֶׁבֶר בַּת־

plateis in *ſugentem & paruulum animo delinqui in* † .mei populi

עַמִּי בֵּעָטֵף עוֹלֵל וְיוֹנֵק בִּרְחֹבוֹת

?vinum & ,triticum " Vbi ,*dicent*‖ſuis Matribus .ciuitatis

12 קִרְיָה׃ לְאִמֹּתָם יֹאמְרוּ אַיֵּה דָּגָן וָיָיִן

ſe effundendo in",ciuitatis plateis in *ſauciũ tanquã eos animo delinqui in* ‡

בְּהִתְעַטְּפָם כֶּחָלָל בִּרְחֹבוֹת עִיר בְּהִשְׁתַּפֵּךְ

,ſuarum matrum ſinum in eorum *animam*

נַפְשָׁם אֶל־חֵיק אִמֹּתָם׃

filia ô tibi aſſimilabo quid,tibi faciam teſtificari Quid

13 מָה־[h]אֲעוֹדֵךְ מָה אֲדַמֶּה־לָּךְ הַבַּת

filia virgo te conſolabor &,tibi æquabo quid ; Ieruſalaim

יְרוּשָׁלִַם מָה אַשְׁוֶה־לָּךְ וַאֲנַחֲמֵךְ בְּתוּלַת בַּת־

:medebitur quis .tua contritio mare velut ‖ magna nam ?Siion

צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מִי יִרְפָּא־

:inſulſum &:*mendacium* ‡ tibi viderunt tui Prophetæ ?tibi

14 לָךְ׃ נְבִיאַיִךְ חָזוּ לָךְ שָׁוְא וְתָפֵל

conuertendum ad † tuam iniquitatem ſuper reuelauerunt non &

וְלֹא־[i]גִלּוּ עַל־עֲוֹנֵךְ [k]לְהָשִׁיב

,*mendacij onera* * tibi viderunt & :tuam *captiuitatem*

שְׁבִיתֵךְ וַיֶּחֱזוּ לָךְ [l]מַשְׂאוֹת שָׁוְא

tranſeuntes omnes *volu*† † te ſuper Plauſerunt .*expulſiones*‖ &

15 וּמַדּוּחִים׃ סָפְקוּ עָלַיִךְ [m]כַּפַּיִם כָּל־עֹבְרֵי

filiam ſuper ſuum caput mouerunt & ,ſibilauerunt ,viam

דֶרֶךְ שָׁרְקוּ [n]וַיָּנִעוּ רֹאשָׁם עַל־בַּת

abſolutam‡ dicebant quam ciuitas ‡ hæc num : Ieruſalaim

יְרוּשָׁלִָם הֲזֹאת הָעִיר שֶׁיֹּאמְרוּ כְּלִילַת

?terræ vniuerſæ gaudium,*pulchritudine*

[o]יֹפִי מָשׂוֹשׂ לְכָל־הָאָרֶץ׃

ſibilauerunt,tui inimici omnes ſuum os te ſuper *Patefecerunt*†

16 [p]פָּצוּ עָלַיִךְ פִּיהֶם כָּל־אוֹיְבַיִךְ שָׁרְקוּ

dies ‡ hæc equidem:*Abſorbuimus*?,dixerunt,dente *frenduerunt** &

וַיַּחַרְקוּ־שֵׁן אָמְרוּ בִּלָּעְנוּ אַךְ זֶה הַיּוֹם

.vidimus,inuenimus ?*eam* expectabamus quam

[q]שֶׁקִּוִּינֻהוּ מָצָאנוּ רָאִינוּ׃

,ſuũ ſermonem compleuit *eſt machinatus*‡ quæ Dominus Fecit

17 עָשָׂה יְהוָה אֲשֶׁר זָמָם בִּצַּע אֶמְרָתוֹ

?pepercit non &,deſtruxit; *quondam* † diebus à præceperat quem

אֲשֶׁר צִוָּה מִימֵי־קֶדֶם הָרַס וְלֹא חָמָל

.tuorũ hoſtiũ cornu exaltauit inimicum te ſuper fecit lætificari &

וַיְשַׂמַּח עָלַיִךְ אוֹיֵב [r]הֵרִים קֶרֶן צָרָיִךְ׃

Siion filiæ Mure",Dominum ad eorum cor Clamauit

18 צָעַק לִבָּם אֶל־אֲדֹנָי חוֹמַת בַּת־צִיּוֹן

‡tradi. †in ‡diſſipare "regulam, † à perdendo [a] קורה *muri *deſolati ט זעיר †eſt [b] ירה [c] חזר [d] דמם [e] עלה [f] שק * propter lachrymas *intumuerunt [g] כלה †cùm deficeret paruulus & lactens ‖dixerunt, *eſt ‡ cùm deficerent tanquam occiſus *cùm effunderetur anima אעירך ק [h] עוד ‖eſt ‡vanum, †vt conuerterẽt auerſionẽ [i] גלה [k] שוב "prophetias vanas, שבותך ק [l] נשא ‖quæ te expellebant à me. †manibus "per *eſt ‡ perfecti eſſe decoris in [m] כפף [n] נוע †Aperuerunt [o] יפה [p] פצה "fremnerunt ‖Perdamus: ‡eſt [q] קוה ‡cogitauit, †antiquis: [r] רום * ג

‡per diem, & :*noctu &,interdiu*‡ lachrymam torrentem veluti fac deſcendere

[a]הוֹרִידִי כַנַּחַל דִּמְעָה יוֹמָם וָלַיְלָה

.tui oculi *filia* ‡ taceat non ,tibi *ſedationem*‖ des non

אַל־תִּתְּנִי פוּגַת לָךְ אַל־תִּדֹּם בַּת־עֵינֵךְ׃

effunde ?*cuſtodiarum capite*† in nocte in *prædica*" Surge

19 קוּמִי [b]רֹנִּי בַלַּיְל לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת שִׁפְכִי

cum ad leua : Domini *faciebus coram** tuum cor aquam ſicut

כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי אֲדֹנָי שְׂאִי אֵלָיו

patientiũ animi deliquium‡ tuorum paruulorũ anima *ſuper*‡ tuas *volas*‖

[c]כַּפַּיִךְ עַל־נֶפֶשׁ עוֹלָלַיִךְ הָעֲטוּפִים

.platearum omnium capite in *fame in*

בְּרָעָב בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת׃

:ſic *cauſaſti* ‖ quem ‡ ad aſpice & ,Domine. Vide

20 רְאֵה יְהוָה [d]וְהַבִּיטָה לְמִי עוֹלַלְתָּ כֹּה

?*educationum* ‡ paruulos, ſuum fructum mulieres *comedent an* †

אִם־תֹּאכַלְנָה נָשִׁים [e]פִּרְיָם עֹלְלֵי טִפֻּחִים

?propheta & , ſacerdos Domini ſanctuario in *occidetur an*

אִם־יֵהָרֵג בְּמִקְדַּשׁ אֲדֹנָי כֹּהֵן וְנָבִיא׃

,meæ virgines ;ſenex & , puer plateis "terra in Iacuerunt

21 שָׁכְבוּ לָאָרֶץ חוּצוֹת נַעַר וְזָקֵן בְּתוּלֹתַי

?tui furoris die in interfeciſti :gladio in ceciderũt ,mei iuuenes &

וּבַחוּרַי נָפְלוּ בֶחָרֶב הָרַגְתָּ בְּיוֹם אַפֶּךָ

diem † tanquam Vocaſti .pepercisti non , iugulaſti

22 טָבַחְתָּ לֹא חָמָלְתָּ׃ תִּקְרָא כְּיוֹם

naſi‖ die in fuit non & ,circuitu de meos timores *ſolennitatis*‡

[f]מוֹעֵד מְגוּרַי מִסָּבִיב וְלֹא הָיָה בְּיוֹם אַף־

?auxi & ,*obuinxi palmũ*‡ quos : ſuperſtes & ,euaſor Domini

יְהוָה פָּלִיט וְשָׂרִיד אֲשֶׁר־טִפַּחְתִּי וְרִבִּיתִי

.*eos* conſumpſit .meus inimicus

אֹיְבִי כִלָּם׃

CAP. III. ג

‖qui vidi .eius indignationis virga in afflictionem *vidi* ‖ vir Ego

1 אֲנִי הַגֶּבֶר רָאָה [g]עֳנִי בְּשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ׃

lucem ‡ non & ,*tenebroſitatem** fecit ire & ,duxit Me

2 אוֹתִי נָהַג [h]וַיֹּלַךְ חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר׃

.die tota ſuam manũ vertit ,eſt conuerſus me *in*† Profectò

3 אַךְ בִּי יָשֻׁב יַהֲפֹךְ יָדוֹ כָּל־הַיּוֹם׃

confregit , meam pellem & , meam carnem *reddidit Vetuſtam*‡

4 בִּלָּה בְשָׂרִי וְעוֹרִי שִׁבַּר

,felle circumdedit & , me *ſuper* ‡ Ædificauit .mea oſſa

5 עַצְמוֹתָי׃ בָּנָה עָלַי [i]וַיַּקַּף רֹאשׁ

me fecit manere locis tenebroſis In *fatigatione* ‖ &

6 וּתְלָאָה׃ בְּמַחֲשַׁכִּים [k]הוֹשִׁיבַנִי

non & , me *pro ſtruxit Maceriam* .*ſeculi* * mortuos veluti

7 [l]כְּמֵתֵי עוֹלָם׃ גָּדַר בַּעֲדִי וְלֹא

quando Etiam .meum compedem fecit aggrauari ,egrediar

8 [l]אֵצֵא הִכְבִּיד נְחָשְׁתִּי׃ גַּם כִּי

.meam orationem *obſtruxit* ‡ , vociferabar & ,clamabam

אֶזְעַק וַאֲשַׁוֵּעַ שָׂתַם [m]תְּפִלָּתִי׃

.peruertit meas ſemitas: lapide exciſo in meas vias Circumſepſit

9 גָּדַר דְּרָכַי בְּגָזִית נְתִיבֹתַי עִוָּה׃

,abſconditis in leo † , mihi *ipſe* ‡ inſidians vrſus ‡

10 דֹּב אֹרֵב הוּא לִי אַרְיֵה בְּמִסְתָּרִים׃

me poſuit, *me minutim*‖ concidit & *fecit diuertere* ‡ meas Vias

11 דְּרָכַי סוֹרֵר וַיְפַשְּׁחֵנִי [h]שָׂמַנִי

me ſtatuit & , ſuum arcum Tetendit .deſolatam

12 שֹׁמֵם׃ דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ [o]וַיַּצִּיבֵנִי

meos renes *in* fecit Ingredi .ſagittam ad *ſcopum*" tanquam

13 [p]כַּמַּטָּרָא [q]לַחֵץ׃ הֵבִיא בְּכִלְיוֹתָי

.meo populo omni riſus Fui .ſuæ pharetræ *filios*†

14 בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ׃ הָיִיתִי שְּׂחֹק לְכָל־עַמִּי

me fecit Saturari .die tota eorum canticum

15 נְגִינָתָם כָּל־הַיּוֹם׃ הִשְׂבִּיעַנִי

.abſinthio me fecit inebriare amaritudinibus in

בַמְּרוֹרִים הִרְוַנִי לַעֲנָה׃

me *immerſit* ‡ , meos dentes lapillo in fecit confringere Et

16 וַיַּגְרֵס בֶּחָצָץ [r]שִׁנָּי הִכְפִּישַׁנִי

.puluere in

בָּאֵפֶר׃

boni ſum oblitus ,mea anima pace à ſe elongauit Et

17 וַתִּזְנַח מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי [s]נָשִׁיתִי טוֹבָה׃

noctem: [a] ירד ‖requiem "pupilla "clama †principio vigiliarum: בלילה ק *ante conſpectum ‖manus "pro ‡deficientium propter famẽ [b] רנן [c] כפף ‡eum ‖feciſti † Num comedunt * qui educantur?num occiditur [d] נבט [e] פרה "in †ad ‡ſolemnem ‖furoris [f] יעד ‡educaui ‖qui vidi [g] ענה *in tenebras, *in [h] ילך †contra ‡ Conſumpſit "aduerſum [i] נקף ‖labore. [k] ישב *in ſeculum. Murum fecit [l] מות [l] יצא †clauſit [m] פלל *Vt ‡fuit †vt ארי ק *peruertit ‖me in fruſtra, [n] שום [o] יצב *ſignum [p] נטר [q] חצץ †ſagittas ‡operire fecit [r] שנן [s] נשה

.Domino à mea ſpes &,mea *duratio* Periit,dixi Et

18 ואמר אבד נצחי [a] ותוחלתי מיהוה׃

,abſinthij ,*mea rebellionis*‡& ,meæ afflictionis Recordare

19 זכר־עניי ומרודי לענה

me *ſuper incuruabitur*]& ,recordabitur Recordando .fellis &

20 וראש׃ זכור תזכור [b] ותשיח עלי

,meum cor ad faciam redire Hoc .mea anima

21 נפשי׃ זאת אשיב אל־לבי

non quod ,‡Domini Miſericordiæ .expectabo idcirco

22 על־כן אוחיל׃ חסדי יהוה כי לא־

.eius miſericordiæ defecerunt non quia,conſumpti ſumus

[c] תמנו כי לא־[d] כלו רחמיו׃

.*tua* *fides *multa* ,*matutinæ*‡ Nouæ

23 חדשים לבקרים רבה אמונתך׃

prop terea ,mea anima dixit ,Dominus mea Pars

24 חלקי יהוה אמרה נפשי על־כן

,eum expectantibus Dominus ‡ Bonus .eum expectabo

25 אוחיל לו׃ טוב יהוה [e] לקוו

.eum quæ fierit †anime

לנפש תדרשנו׃

.Domini ſalute in ſilens*&,†expectet & ‡Bonum

26 טוב ויחיל ודומם [f] לתשועת יהוה׃

.*ſuis pueritiis*‖in iugum portauerit cùm,viro ‡ Bonum

27 טוב לגבר כי־ישא על בנעוריו׃

.*te ſuper portauit quia ,*ſilebit*†& ſolitarius Manebit

28 [g] ישב בדד [h] וידם כי נטל עליו׃

.*præſtolatio*]ſit forte ſi,ſuum os puluere in *Dabit*‡

29 יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה׃

pr obro in ſaturabitur,maxillam ſe percutienti Dabit

30 יתן למכהו לחי ישבע בחרפה׃

.Dominus ſeculum in elongabit non Quia

31 כי לא יזנח לעולם אדני׃

multitudinẽ ſecundũ miſerebitur & ,*affecit mærore**ſi Quia

32 כי אם־[i] הוגה ורחם כרב

.ſuarum miſericordiarum

חסדיו׃

.viri filios affecit *mærore &* ‡,ſuo corde de afflixit non Nam

33 כי לא ענה מלבו ויגה בני־איש׃

.terræ vinctos omnes ſuis pedibus ſub *conterendum Ad*

34 לדכא תחת רגליו כל אסירי ארץ׃

.altiſſimi *faciebus*‡corã viri iudicium *faciendũ* *declinare *Ad*‖

35 [k] להטות משפט־גבר נגד פני עליון׃

.vidit non Dominus,*ſua rixa*‡in hominẽ *peruertendum Ad*†

36 לעות אדם בריבו אדני לא ראה׃

?præcepit non Dominus‡fuit Et ,dixit *ille** Quis

37 מי זה אמר [l] ותהי אדני לא צוה׃

?*bonum*‡& ,mala *egredietur* | non altiſſimi ore De

38 מפי [m] עליון לא [n] תצא הרעות והטוב׃

?ſuo peccato ſuper vir ,viuens homo *ſe affligabit* † Cur

39 מה־יתאונן אדם חי גבר על־חטאו׃

reuertamur & ,inquiramus & ,noſtras vias Scrutemur

40 נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה

ad *volas ad**noſtra corda Leuemus .Dominum ad

41 עד־יהוה׃ נשא לבבנו אל־[o] כפים אל־

,fuimus rebelles & ,ſumus præuaricati Nos .cælis in Deum

42 אל בשמים׃ נחנו פשענו ומרינו

?nos es perſecutus &,*furore in Operuiſti* † .pepercisti non tu

43 אתה לא סלחת׃ [p] סכתה באף ותרדפנו

.pepercisti non ,occidiſti

הרגת לא חמלת׃

.*orationem tranſeundo à ,te nube in Operuiſti*†

44 סכתה בענן לך מעבור [q] תפלה׃

.populorum *interiori*‖in nos poſuiſti abiectionem &,*Nauſeam*†

45 [r] סחי ומאוס תשימנו בקרב העמים׃

,noſtri inimici omnes ſuum os nos ſuper *Patefecerunt*‡

46 [ſ] פצו עלינו פיהם כל־איבינו׃

.contritio & ,vaſtatio,nobis fuit fouea,Formido

47 פחד [t] ופחת היה לנו השאת והשבר׃

contritionem ſuper,*meus oculus deſcendet**aquarum *Riuus*†

48 פלגי־מים [u] תרד עיני על־שבר

:mei populi filiæ

בת־עמי׃

fortitudo | [a] יחל | ‡planctus mei, | ‖humiliabitur in | ותשוח | ס | [b] שוח | ‡ſunt, | [c] תמם | [d] כלה | ‡ſunt quolibet manè, miſericordiæ,magna eſt | *quæ eſt de te. | ‡eſt | [e] קוה | †quæ | ‡eſt quòd | †homo *ſit | [f] ישע | ‡ eſt ‖ adoleſcentia ſua, | † expectabit, | *iugum. | [g] ישב [h] דום | ‡Ponet | ‖ſpes, | *dolore affecit, | [i] יגה | ‡nec dolore, | Vt conteret | ‖Vt * faceret | ‡vultu | [k] נטה | †Vt peruerteret | ‡ iudicio ſuo, | *eſt qui | ‡hoc, | [l] היה | ‖egredientur | ‡bona? | †dolet | [m] עלה [n] יצא | *cum manibus | [o] כפף | †Oppoſuiſti furorem, | [p] סכך | † Oppoſuiſti nubem tibi, ne tranſiret oratio. | † Abraſio ı m | ‖medio | [q] פלל [r] סחה | ‡Aperuerunt | [ſ] פצה | [t] פוח | †Riui | *deſcenderunt ex oculo meo | [u] ירד

.intermiſſionibus nõ à ‡ ,tacuit non & ,defluxit meus Oculus

49 עיני נגרה ולא תדמה מאין [a] הפגות׃

.cælis de Dominus videret & ,aſpiceret Donec

50 עד־ישקיף וירא יהוה משמים׃

.meæ vrbis *filiabus omnibus ab meæ an mæ fuit cauſa*‖meus Oculus

51 עיני עוללה לנפשי מכל [b] בנות עירי׃

.gratis mei inimici,auem veluti ,me ſunt venati, Venando

52 צוד צדוני כצפור איבי [c] חנם׃

,me in‡lapidem proiecerunt &,*meas vitas latum in Succiderunt**

53 צמתו בבור חיי [d] וידו־אבן בי׃

.ſum Exciſus , dixi : meum caput ſuper aquæ *Supernatarunt* †

54 [e] צפו־מים על־ראשי אמרתי נגזרתי׃

.*inferorum laeu*‡ è Domine tuum nomen Inuocaui

55 קראתי שמך יהוה מבור תחתיות׃

tuam aurem abſcondas ne ,audiſti meam Vocem

56 קולי שמעת אל־תעלם אזנך

.meum clamorem ad meam reſpirationem *ad*†

לרוחתי לשועתי׃

,timeas Ne ,dixiſti :te inuocaui ‡ die in Appropinquaſti

57 קרבת ביום אקראך אמרת אל־תירא׃

.*meas vitas*‖redemiſti,meæ animæ *rixas**Domine *es Rixatus*‡

58 [f] רבת אדני ריבי נפשי גאלת [g] חיי׃

.meum iudiciũ iudica,meam peruerſitatem Domine Vidiſti

59 ראיתה יהוה עותתי שפטה משפטי׃

eorum cogitationes omnes,eorum vltionem omnem Vidiſti

60 ראיתה כל־נקמתם כל־מחשבתם

omnes ,Domine eorum opprobrium Audiſti .*mihi*†

61 לי׃ שמעת חרפתם יהוה כל־

,me in ſurgentium Labia .me *ſuper*‡ eorum cogitationes

62 מחשבתם עלי׃ [h] שפתי קמי

.die tota me *ſuper* ‖eorum meditationem &

[i] והגיונם עלי כל־היום׃

ego : aſpice eorum reſurrectionem & ,eorum Seſſionem

63 שבתם וקימתם [k] הביטה אני

Domine retributionem eis Reddes .eorum *modulamen*‡

64 מנגינתם׃ תשיב להם גמול יהוה

tegumentum * eis Dabis .eorum manuum opus ſecundum

65 כמעשה ידיהם׃ תתן להם [l] מגנת־

furore in Perſequeris .eis tuam *increpationem* ‡ ,cordis

66 לב תאלתך להם׃ תרדף באף

Domine ,cælis ſub *à*‡ , eos *diſperdes* ‡ &

ותשמידם מתחת שמי יהוה׃

CAP. IIII. ד

?*bona auri maſſa mutabitur* ‡ aurum *obducetur rubigine* | Quomodo

1 איכה [m] יועם זהב ישנא הכתם הטוב

.platearum omnium capite in ſanctitatis lapides fuerunt proiecti

תשתפכנה אבני־קדש בראש כל־חוצות׃

quomodo: puto auro in *æquiparati* ‡ ,pretioſi Siion Filij

2 בני ציון היקרים המסלאים [n] בפז איכה

?figuli manuum opus ,*teſtæ lagenas in* ‖ ſunt reputati

נחשבו לנבלי־חרש מעשה ידי יוצר׃

:ſuos catulos lactauerunt,mammam *ſoluerunt draco* Etiam

3 גם־תנין חלצו שד [o] הניקו גוריהן

.deſerto in *vlulæ* †veluti *crudelem in* ‡mei populi filia

בת־עמי לאכזר כיענים במדבר׃

:*ſiti in* ‡ eius *palatum ad*‖lactentis lingua Adhæſit

4 דבק לשון יונק אל־[p] חכו בצמא

.eis *non *frangens* † ,panem petierunt paruuli

עוללים שאלו לחם פרש אין להם׃

nutriti | : plateis in *ſunt deſolati* ,*delicias ad Veſcentes*‡

5 האכלים למעדנים [q] נשמו בחוצות האמנים

.ſtercora ſunt amplexati,coccinum ſuper

עלי תולע חבקו אשפתות׃

,Sedom *peccato præ*‖;mei populi filiæ *iniquitas*‡fuit *ingens**Et

6 ויגדל [r] עון בת־עמי מחטאת סדם

.*manu ea in reſederunt*‡non & ,repente *quaſi ſubuerſa*†

ההפוכה כמו־רגע ולא־[ſ] חלו בה ידים׃

,lacte *præ canduerunt*‡. niue *præ* eius Nazaræi fuerunt *Mundi*

7 [t] זכו נזיריה משלג [u] צחו מחלב

.corum exciſio *Sapphir* ,*margaritis præ corpore rubuere* †

אדמו עצם מפנינים ספיר גזרתם׃

‡quòd non eſſet requies. | [a] פוג | ‖dolore affecit animum meũ propter cunctas filias | [b] בנה [c] חנן | *Strinxerunt in carcere vitam meam, | ‡contra | †Inundauerũt | [d] ירד [e] צוף | ‡ carcere infimo. | † propter | ‡ qua | ‡Iudicaſti | *iudicium | ‖vitam meam, | [f] רוב [g] חיה | †contra me. | †aduerſum | [h] שפה | ‖contra | [i] הגה | [k] נבט | ‡canticum | *dolorem | [l] גנן | ‡ maledictionem | ‡conteres | ‡ne ſint | ‖obſcuratũ eſt | ‡mutauit ſeaurum optimum | [m] עמם [n] פזז | ‡æſtimati | ‖vt lagenæ teſtaceæ, | *dracones eduxerunt | [o] ינק [p] חיך | ‡crudelis | †ſunt ſtruthiones ‖ palatio | ‡propter ſitim: | †Qui frangeret *fuit | ‡Qui veſcebãtur delicatis eis perierunt | ‖qui alebantur | [q] שמם [r] עוה | *maior | ‡pœna iniquitatis | ‖pœna peccati | †quæ ſubuerſa eſt | ‡caſtrametata ſunt contra eam caſtra. Mundiores | [ſ] חול [t] זכך | ‡nitidiores fuerunt | [u] צחח | ‡ rubicundiores fuerunt aſpectu quàm gemmæ, | ‡ Sapphire eſt

.funt agniti non ,eorum forma nigredine præ est Obfcurata

8 חשך משחור תארם לא נכרו

, aruit ;eorum *offa fuper* ‡ eorum pellis *fe agglutinauit* ‡ :plateis in

בחוצות צפד עורם על־עצמם יבש

.lignum tanquam fuit

היה כעץ׃

;fame interfectis *præ* gladio interfecti fuerunt *Felices* *

9 טובים היו חללי־חרב מחללי רעב

.agrorum *frugibus à* † perfoffi fluxerunt ifti quia

שהם יזבו מדקרים מתנובת שדי׃

: fuos natos coxerunt mifericordium mulierum Manus

10 ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן

.mei populi filiæ contritione in eis comedendum ad fuerunt

היו [a]לברות למו בשבר בת־עמי׃

;fui furoris iram effudit ,fuam iram Dominus Compleuit

11 כלה יהוה את־חמתו שפך [b]חרון אפו

.eius fundamenta *exedit* ‡ & , Siion in ignem fuccendit &

[d]ויצת־אש בציון ותאכל יסדתיה׃

,orbis habitatores vniuerfi & , terræ reges crediderunt Non

12 לא האמינו מלכי־ארץ וכל ישבי תבל

.Ierufalaim portas per inimicus & , hoftis ingrederetur quòd

כי יבא צר ואויב בשערי ירושלם׃

: eius facerdotum iniquitates ,eius prophetarum peccata Propter

13 מחטאת נביאיה [d]עונות כהניה

.iuftorum fanguinem eius *interiori* * in *effundentium* †

השפכים בקרבה דם צדיקים׃

,fanguine in fe polluerunt ,plateis in cæci ‖ fe Mouerunt

14 [e]נעו עורים בחוצות נגאלו בדם

.eorum veftimenta *in tangent poterunt non in* ‡

בלא יוכלו יגעו בלבשיהם׃

,recedite,recedite :eos ad clamauerunt ,*immunde* ‡ Recedite

15 סורו טמא קראו למו סורו סורו

dixerunt :funt commoti etiam ,*auolarunt* *quippe : tangatis ne

אל־[f]תגעו כי [g]נצו גם־נעו אמרו

.*hofpitari* ‡ addent Non ,gentibus in

בגוים לא יוסיפו לגור׃

facies ‡ ;eos *afpicere* ‖ addet non , eos diuifit Domini *Facies* ‡

16 פני יהוה חלקם לא יוסיף [h]להביטם פני

.funt miferti non fenum ,*fufceperunt* * non facerdotum

כהנים לא נשאו זקנים לא חננו׃

noftrum auxilium ad noftri oculi defecerunt nobis *Adhuc* ‡

17 עודינה תכלינה עינינו אל־עזרתנו

gentem *ad fpeculati fumus* ‡ noftra *fpeculatione* | in :*Vanitatem* ‡

הבל [i]בצפיתנו צפינו אל־גוי

.*faluabit* * non ‡

לא יושע׃

:noftras plateas per *eundo ab* ‡ , noftros greffus funt Venati

18 צדו צעדינו מלכת ברחבתינו

quia ,noftri dies funt completi ,nofter finis appropinquauit

קרב [k]קצנו מלאו ימינו כי־

.nofter finis venit

בא קצנו׃

fuper ;cælorum aquilis *præ* noftri perfecutores fuerunt *Leues* ‡

19 קלים היו רדפינו מנשרי שמים על־

.nobis funt infidiati deferto in ,nos funt perfecuti montes

ההרים דלקנו במדבר ארבו לנו׃

eft captus Domini *vnctus* ‡ noftrarum narium Spiritus

20 רוח אפינו משיח יהוה נלכד

.gentes inter viuemus *eius* vmbra *in* diximus cuius * eorũ foueis in

בשחיתותם אשר אמרנו [m]בצלו נחיה בגוים׃

;Hus terra in *habitans* † , Edom filia lætare & ,Gaude

21 [n]שישי ושמחי בת־אדום יושבתי בארץ עוץ

.*te denudabis* ‡ ,inebriaberis ,calix tranfibit te fuper etiam

גם־עליך תעבר־כוס תשכרי [o]ותתערי׃

addet non ,Siion filia *tua iniquitas eft Confumpta*

22 [p]תם־עונך בת־ציון לא יוסיף

,Edom filia tuam iniquitatem vifitauit : *te deportandum ad* ‖

[q]להגלותך פקד עונך בת־אדום

.tua peccata *fuper* difcooperuit

גלה על־חטאתיך׃

‡ adhæfit ‖ offibus

* Meliores

† propter defectum fructuum

[a] ברה

[b] חרה ‡ confumpfit

[c] יצת

בל קׄ

[d] עור

† qui effuderunt

* medio

‖ vt

[e] נוע

‡ vt non poffent qui voluiffent contingere

‡ immundi.

* inquinati erant,

[f] נגע [g] נצה

‡ vt inhabitent.

‡ Ira

‖ vt afpiciat

‡ faciebus

[h] נבט

* pepercerunt

וזקנים קׄ

* Hucufque

עודינו קׄ

‡ vanum:

‖ expectatione

| qua expectauimus

* quæ

* poterat nos feruare.

‡ ne ambularemus

[i] צפה [k] קצץ

‡ Leuiores

‡ Chriftus

* in

[l] שוח

[m] צלל

† quæ habitas

יושבת קׄ

[n] שוש

[o] ערה

‡ eris vomens

Completa eft pœna iniquitatis tuæ

| vt tranfmigrare faciat

[p] תמם

[q] גלה

CAP. V. ה

vide & ;afpice ;nobis fuerit quid Domine Recordare

1 זכר יהוה מה־היה לנו [a]הביט וראה

.noftrum opprobrium

את־חרפתנו׃

noftræ domus ,extraneos ad eft verfa noftra Hæreditas

2 נחלתנו נהפכה [b]לזרים בתינו

.alienigenas ad

לנכרים׃

.viduæ veluti noftræ matres ,patre abfque fuimus Pupilli

3 יתומים [c]היינו אין אב אמתינו כאלמנות׃

pretio in noftra ligna ,bibimus *argento in noftras Aquas* ‡

4 מימינו בכסף [d]שתינו עצינו במחיר

.venerunt ;fumus paffi perfecutionem noftra colla Super

5 יבאו׃ על צוארנו נרדפנו

.nobis dabatur requies non,laborauimus

יגענו לא־[e]הונח־לנו׃

.pane *faturari ad* ‖ Affyrio,manum dedimus AEgypto

6 מצרים נתנו יד אשור לשבע לחם׃

eorum *iniquitates* ‡ nos & ;*ipfi* * non ,peccauerunt noftri Patres

7 אבתינו חטאו אינם אנחנו [f]עונתיהם

.portauimus *non liberans* :*nos in* † funt dominati Serui

8 סבלנו׃ עבדים משלו בנו פרק אין

.eorum manu è *noftra anima in* | noftrum panem afferebamus

9 מידם׃ בנפשנו [g]נביא לחמנו

.deferti *gladij faciebus à* ‡

מפני חרב המדבר׃

horrorum faciebus à incaluerunt ‡ clibanus tanquam *noftra Pellis* *

10 עורנו כתנור נכמרו מפני זלעפות

.famis ,*compreffserunt* ‡ Siion in Mulieres virgines

11 רעב׃ [h]נשים בציון ענו בתלת

.Iehudah ciuitatibus in Principes *in* manu eorum

12 בערי יהודה׃ שרים בידם

.*funt honorata* ‖ non fenum facies ,fuerunt fufpenfi

נתלו פני זקנים לא נהדרו׃

Iuuenes *molitum* ‡ ,tulerunt pueri & lignum in

13 בחורים טחון נשאו ונערים בעץ

.impegerunt iuuenes ;ceffauerunt porta de Senes

14 כשלו׃ זקנים משער שבתו בחורים

.*fua modulatione* * à eft verfus,noftri cordis gaudium Ceffauit

15 מנגינתם׃ שבת משוש לבנו נהפך

.nofter chorus luctum in :noftri capitis corona Cecidit

16 לאבל מחולנו׃ נפלה עטרת ראשנו

.peccauimus quia ,nobis nunc væ

אוי־נא לנו כי חטאנו׃

ifta propter ,noftrum cor mœftum fuit hoc Propter

17 על־זה היה דוה לבנו על־אלה

.noftri oculi funt obtenebrati

חשכו עינינו׃

vulpes ,eft defolatus quia , Siion montem Propter

18 על הר־ציון ששמם שועלים

.eo in ambulauerunt ;permanebis feculum in Domine Tu

19 הלכו־בו׃ אתה יהוה לעולם [i]תשב

.generationem & generationem in tuum folium

כסאך לדור ודור׃

nos derelinques ,noftri obliuifceris perpetuum in quid Vt

20 למה לנצח תשכחנו תעזבנו

?dierum longitudinem in ,te ad Domine nos Conuerte

21 לארך ימים׃ [k]השיבנו יהוה אליך

.*quondam* | ficut noftros dies innoua : conuertemur &

ונשוב חדש ימינו כקדם׃

nos contra es iratus ,nos reprobafti reprobando *Quinimo* *

22 כי אם־מאס מאסתנו קצפת עלינו

.*valde vfque* ‡

עד־מאד׃

Finis libri lamentationum.

תם ספר קינות

[a] נבט

הביטה קׄ

[b] זור

ואין קׄ

‡ Aquam noftram pecunia

[c] הירה

[d] שתה

[e] נוח [f] עוה

ולא קׄ

‖ vt faturaremur

* funt

‡ pœnas iniquitatum

ואינם קׄ

ואנחנו קׄ

† nobis: qui liberaret non fuit

| Cum difcrimine vitæ noftræ

‡ propter gladium

* Pelles noftræ

‡ denigratæ funt propter exuftiones

‡ afflixerunt

[g] בוא [h] אנש

‖ glorificauerunt

‡ ad molendum

* cantico fuo.

[i] ישב

[k] שוב

‖ ab initio.

בת קׄ

* Sed

‡ vehementiffime.

LIBER IECHEZCHEL

CAPVT I. א

ET ,anno trigesimo *in* FVIT
1 ויהי בשלשים שנה
,mensis ‡ quinta *in*,‖ quarto *in*
ברביעי בחמשה לחדש
trāsmigrationis medio in *ego*|&
ואני בתוך־הגולה
:Chebar fluuium *super* ‡
על־נהר כבר
, cæli sunt aperti
נפתחו השמים
quinta *In* .Dei visiones vidi &
2 [a]ואראה [a]מראות אלהים: בחמשה
regis transmigrationis quintus annus † ipse) ,mensis
לחדש היא השנה החמישית [b]לגלות המלך
,Iechezchel ad Domini verbum fuit ≡ssendo (.Ioiachin
3 יויכין: היה היה דבר־יהוה אל־יחזקאל
flumen *super* † Chasdim terra in sacerdotem , Buzi filium
בן־בוזי הכהן בארץ כשדים על־נהר
.Domini *manus* ‡ ibi ,eum super fuit & :Chebar
כבר [c]ותהי עליו שם יד־יהוה:
,Aquilone ab *veniens* ‖ turbinis ventus ecce & ,vidi Et
4 וארא והנה רוח סערה באה מן־הצפון
:*vndique* ‡ ei * splendor & ,*sese reciprocans* † ignis & ,magna nubes
ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב
.ignis medio de *flammæ crepitantis oculus* ‡ veluti eius medio de &
ומתוכה כעין החשמל מתוך האש:
hic & :animalium quatuor similitudo eius medio de Et
5 ומתוכה דמות ארבע [d]חיות וזה
quatuor Et .eis † hominis similitudo ,eorum aspectus
6 מראיהן [e]דמות אדם להנה: וארבעה
.*eis* vnicuique alæ quatuor & : vni facies
פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם:
planta veluti eorū *pedum* * planta & : *rectus pes* ‖ eorum pedes Et
7 ורגליהם רגל ישרה [f]וכף רגליהם ככף
.politi æris *oculus* * tanquam scintillantes &, vituli pedis
רגל עגל ונצצים כעין נחשת קלל:
quatuor *super* ‡ eorum alis *desubter* ‖ hominis manus Et
8 וידו אדם מתחת כנפיהם על ארבעת
.ipsis quatuor in eorum alæ &,eorum facies &:*eorum quadrilateris* †
רבעיהם ופניהם וכנפיהם לארבעתם:
non :eorum alæ *suam sororem* ‡ ad *femina* † Iunctæ
9 חברות אשה אל־אחותה כנפיהם לא־
suarum facierum ‡ latus ad *vir ipsa eundo in* ‖ reuertebantur
[g]יסבו בלכתן איש אל־עבר פניו
,hominis facies eorum facierum similitudo Et :ibant
10 ילכו: ודמות פניהם פני אדם
bouis facies & ;ipsorum quatuor dexteram ad ,leonis facies &
ופני אריה אל־הימין לארבעתם ופני־שור
.ipsis quatuor aquilæ facies & :ipsis quatuor sinistra à
מהשמאול לארבעתן ופני־נשר לארבעתן:
:vnicuique ,desuper *disiuncta* ‡ eorum alæ & ,eorum facies Et
11 ופניהם וכנפיהם פרדות מלמעלה לאיש
tegentes † duæ & vniuscuiusque ‡ iunctæ duæ
[h]שתים חוברות איש ושתים [i]מכסות את
suarum facierum latus ad † vnumquodque Et .eorum corpora
[k]גויתיהנה: ואיש אל־עבר פניו
:ambulabāt ,ambulandi *animus* ‡ *illuc* erat quō :ibant
12 ילכו אל אשר יהיה־שמה הרוח ללכת ילכו
.*illa ambulando in* ‡ reuertebantur non
לא יסבו בלכתן:
prunarum veluti eorum aspectus animalium ‖ similitudo Et
13 ודמות החיות מראיהם כגחלי־
,ardentiū ignis ,lampadarum aspectus tanquā ,ipsa ‡ *perambulans*
אש בערות כמראה הלפידים היא מתהלכת
egrediens † igne de & ,igni ‡ splendor & :animalia inter
בין [l]החיות ונגה לאש ומן־האש יוצא
.fulgur ;*redire &* ,*currere* * animalia Et aspectum secundum
14 ברק: והחיות רצוא ושוב כמראה
:*coruscationis* ‖ vna rota ecce & ;animalia vidi Et
15 הבזק: וארא החיות והנה אופן אחד
.eius facies quatuor ad animalia iuxta terra in
בארץ אצל החיות לארבעת פניו:
16 Aspectus ,rotarum & opus earum tanquam *oculus* *
מראה האופנים ומעשיהם כעין
,Tarsis & similitudo vna ipsis quatuor :& aspectus earum,
תרשיש ודמות אחד לארבעתן ומראיהם
& opus earum ac si esset rota in medio rotæ.
ומעשיהם כאשר יהיה האופן בתוך האופן:
17 Ad quatuor ‡ *quadrilatera* sua , † *in eundo* ipsa, ibant: non
על־ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו לא
reuertebantur *in eundo ipsa*. Et ‡ *canthi earum*, & altitudo
18 [m]יסבו בלכתן: וגביהן וגבה
eis, & pauor ‡ propter eas; & dorsa eorum plena ‡ oculis
להם ויראה להם וגבתם מלאת עינים
† *vndique* quatuor ipsis. Et ‡ *in eundo* animalia,ambulabant
19 סביב לארבעתן: ובלכת החיות ילכו
rotæ iuxta ea: & ‖ *in extollendo* se animalia * *desuper* terram,
האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ
se eleuabant rotæ. ‡ *Ad quod* erat *illuc*
20 ינשאו האופנים: על אשר יהיה־שם
‖ *animus ad eundum*, ibant , † *illuc animus ad eundum*: & rotæ
הרוח ללכת ילכו שמה הרוח ללכת והאופנים
se eleuabant contra ea, nam * *spiritus* animalis ‡ in rotis.
ינשאו לעמתם כי רוח החיה באופנים:
21 | *In ambulando* ipsa, ibant, & ‡ *in stando* ipsa, stabant;
[n]בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו
& † *in eleuando se* ‖ *desuper* terra, se eleuabant rotæ contra ea,
ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים לעמתם
quia ‡ *spiritus* animalis * in rotis.
כי רוח החיה באופנים:
22 Et similitudo super capita ‡ animalis ‖ expansio, vt *oculus*
[o]ודמות על־ראשי החיה רקיע כעין
gelu terribilis, extenta * super capita eorum desuper.
הקרח הנורא [p]נטוי על־ראשיהם מלמעלה:
23 Et sub ‖ *expansione* alæ eorum ‡ rectæ ad vnaquæque
ותחת הרקיע כנפיהם ישרות אשה אל־
‡ *suam sororem*: vnicuique quæ ‡ tegentes se , & vnicuique
אחותה לאיש [q]שתים מכסות להנה ולאיש
duæ ‡ tegentes *sibi* sua corpora.
שתים מכסות להנה את [r]גויתיהם:
24 Et audiui * *vocem* alarum eorum, tanquam * *vocem*
ואשמע את־קול כנפיהם כקול
aquarum multarum tanquam vocem † Saddai , *in eundo ipsa*,vocem
מים רבים כקול־שדי בלכתם קול
loquelæ tanquam vocem † *turmæ*: *in stando ipsa*, dimittebant
[s]המלה כקול מחנה בעמדם [t]תרפינה
alas suas. Et erat vox ‖ *desuper* firmamento quod ‡ super
25 כנפיהן: ויהי־קול מעל לרקיע אשר על־
caput eorum: ‡ *in stando ipsa* dimittebant alas suas.
ראשם בעמדם תרפינה כנפיהן:
26 Et ‡ *desuper* firmamentū quod * super caput eorū tanquā aspectus
וממעל לרקיע אשר על־ראשם כמראה
lapidis Sapphiri, similitudo throni: & super similitudinē throni
אבן־ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא
similitudo tanquam aspectus hominis super eum desuper.
דמות כמראה אדם עליו מלמעלה:

Margin notes (right): ‖ mense ‡ dic * eram ‡ iuxta; [a] ראה † est; [b] גלה; † fecus; ‡ prophetia; [c] היה ‖ veniebat; † in medio nubis inuoluens se, * erat ‡ per circuitum: ‡ dolor electri; [d] היה † erat; [e] דמה; ‖ pedes recti: * pedis; [f] כפף * color; ‖ sub ‡ in וידי ק; † partibus: † erant vnaquæque * alteram ‖ quando ambulabant, vnumquodque ‡ faciei suæ gradiebatur; [g] סבב; ‡ extentæ; ‡ erant † tegebant; [h] שנה; [i] כסה [k] גוה † e regione faciei suæ ambulabat ‡ voluntas ‡ cum ambularent. ‖ oculorum

Margin notes (left): ‡ discurrebat ‡ erat similis † egrediebatur; [l] חיה * currebant,& recurrebant; ‖ fulguris. * color lapidis; ‡ latera † dum irent * quando ambulabant. ‡ dorsa erant eis, ‡ erat; [m] סבב ‡ erant ‡ erant † per circuitum ‡ quando ambulabant ‖ quando eleuabant * super ‡ Quò ‖ voluntas eundi, † animalia, quò voluntas erat eundi: * voluntas ‡ erat ‖ Cùm ambularent ‡ cùm stabant; [n] ילך † cùm eleuabant לן ‡ voluntas * erat ‡ vniuscuiusque ‖ erat instar firmamenti, tanquam color crystalli * erat; [o] דמה [p] נטה ‖ firmamento ‡ erant † alteram: ‡ erant; [q] שתה ‡ erant; [r] גוה * sonum † Omnipotentis, quando ambulabant, † castrorum, quando stabant. [s] מלל [t] רפה ‖ e ‡ erat ‡ quando stabant ‖ super * erat

ignis aspectum tanquam *flammæ crepitantis oculum vt* vidi Et

27 וָאֵרֶא ׀ כְּעֵין חַשְׁמַל כְּמַרְאֵה־אֵשׁ

:supra & ,eius lumborum aspectu ab *circum* ipsi *domus*

בֵּית־לָהּ סָבִיב מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה

aspectum tanquam vidi ,infrà & ,eius lumborum aspectu ab &

וּמִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה רָאִיתִי כְּמַרְאֵה־

circum * ei splendorem &,ignis

אֵשׁ וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב׃

die in ,nube in fuerit cùm arcus aspectum Velut

28 כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶעָנָן בְּיוֹם

visio Hæc *circum* splendoris aspectus sic ,pluuiæ

הַגֶּשֶׁם כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב הוּא מַרְאֵה

meas facies super cecidi & ,vidi & Domini gloriæ similitudinis

דְּמוּת כְּבוֹד־יְהוָה וָאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל־פָּנַי

.loquentis vocem audiui &

וָאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר׃

tanquam co-lorem electri, | רָאָה[a] intrinsecus, per circuitū | נָטָה[b] per circuitū | erat, per circuitū, faciem meam | נָפַל[c]

CAP. II. ב

,tuos pedes super sta ,hominis Fili, me ad dixit Sic

1 וַיֹּאמֶר אֵלָי בֶּן־אָדָם עֲמֹד עַל־רַגְלֶיךָ

quando ,spiritus me in est ingressus Et .tecum loquar &

2 וַאֲדַבֵּר אֹתָךְ׃ וַתָּבֹא[d] בִי רוּחַ כַּאֲשֶׁר

audiui & meos pedes super me statuit & ,me ad est locutus

דִּבֶּר אֵלַי וַתַּעֲמִדֵנִי עַל־רַגְלָי וָאֶשְׁמַע

,hominis Fili,me ad dixit Et .me ad dictum

אֵת מִדַּבֵּר אֵלָי׃ 3 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם

gentes ad ,Israel filios ad te *ego mittens*

שׁוֹלֵחַ אֲנִי אוֹתְךָ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־גּוֹיִם

eorum patres & ipsi me contra rebellauerunt quæ ,rebelles

הַמּוֹרְדִים אֲשֶׁר מָרְדוּ־בִי הֵמָּה וַאֲבוֹתָם

istius diei corpus ad vsque me in sunt præuaricati

פָּשְׁעוּ בִי עַד־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃

te *mittens ego*, corde duri & *faciebus* duri filij Et

4 וְהַבָּנִים קְשֵׁי[d] פָנִים וְחִזְקֵי־לֵב אֲנִי שׁוֹלֵחַ אוֹתְךָ

Deus Dominus dixit Sic ,eos ad dices & *illos ad*

אֲלֵיהֶם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה׃

domus quia,cessauerint si & ,audierint si ipsi Et

5 וְהֵמָּה אִם־יִשְׁמְעוּ וְאִם־יֶחְדָּלוּ כִּי בֵּית

.eorum medio in ,fuit propheta quòd scient & ,*ipsi rebellionis*

מְרִי[e] הֵמָּה וְיָדְעוּ כִּי נָבִיא הָיָה בְתוֹכָם׃

eorum verbis à & eis ab timeas ne,hominis fili tu Et

6 וְאַתָּה בֶן־אָדָם אַל־תִּירָא[f] מֵהֶם וּמִדִּבְרֵיהֶם

cum & ,*tecum spinæ & ,retractantes* quoniam ,metuas ne

אַל־תִּירָא כִּי סָרָבִים וְסַלּוֹנִים אוֹתָךְ וְאֶל־

,timeas ne eorum verbis A : *habitans tu scorpionibus*

עַקְרַבִּים אַתָּה יוֹשֵׁב מִדִּבְרֵיהֶם אַל־תִּירָא

ipsi rebellionis domus quia, *consterneris* ne eorum *faciebus* à &

וּמִפְּנֵיהֶם אַל־תֵּחָת כִּי בֵּית מְרִי הֵמָּה׃

si & ,audiant si eos ad mea verba Loquerisque

7 וְדִבַּרְתָּ אֶת־דְּבָרַי אֲלֵיהֶם אִם־יִשְׁמְעוּ וְאִם־

hominis fili tu Et *ipsi rebellio* quoniam :cessent

יֶחְדָּלוּ כִּי מְרִי הֵמָּה׃ 8 וְאַתָּה בֶן־אָדָם

,rebellis sis Ne :te ad *dicens ego* quæ audi

שְׁמַע אֵת אֲשֶׁר־אֲנִי מְדַבֵּר אֵלֶיךָ אַל־תְּהִי־מֶרִי[h]

quæ comede & ,tuum os Aperi *rebellionis* domus sicut

כְּבֵית הַמֶּרִי פְּצֵה פִיךָ וֶאֱכֹל אֵת אֲשֶׁר־

missa manus ecce & ,vidi Et *te ad dans ego*.

9 אֲנִי נֹתֵן אֵלֶיךָ׃ וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה־יָד שְׁלוּחָה

illud expandit Et .libri volumen ea in ecce & :me ad

10 אֵלָי וְהִנֵּה־בוֹ מְגִלַּת־סֵפֶר׃[i] וַיִּפְרֹשׂ אוֹתָהּ

scriptum & ,retro & ,ante *scriptum ipsum* &, *meas facies ad*

לְפָנַי וְהִיא כְתוּבָה פָּנִים וְאָחוֹר וְכָתוּב

.væ & ,gemitus & ,lamentationes eo in

אֵלֶיהָ קִנִים[k] וָהֶגֶה וָהִי׃

בּוֹא[d] | mitto | hunc ipsum diem. | facie, sunt, ad quos mitto | קָשֶׁה[d] | rebellis est, | מָרָה[e] | יָרֵא[f] rebelles, sunt, | tribulis habitas; | facie formides. rebellis est. | חָתַת[g] | rebelles sunt; | loquor | הָיָה[h] rebellis est. | do tibi, | erat | גָּלַל[i] coram me, erat | scripta erāt | קוּן[k]

CAP. III. ג

,inueneris quod ,hominis Fili ; me ad dixit Et

1 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם אֵת אֲשֶׁר־תִּמְצָא

ad loquere,vade & ,istud volumen comede : comede

אֱכוֹל אֱכוֹל אֶת־הַמְּגִלָּה הַזֹּאת וְלֵךְ[l] דַּבֵּר אֶל־

me fecit comedere & meū os aperui Et .Israel *domum*

2 בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וָאֶפְתַּח אֶת־פִּי וַיַּאֲכִלֵנִי

יָלַךְ[l] filios

,hominis Fili : me ad dixit Et .illud volumen

3 אֵת הַמְּגִלָּה הַזֹּאת׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם

volumine *replebis* tua viscera & ,*cibabis* tuum ventrem

בִּטְנְךָ תַאֲכֵל וּמֵעֶיךָ תְמַלֵּא אֵת הַמְּגִלָּה

meo ore in fuit & ,comedi Et *te ad dans* ego quod ,isto

הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן אֵלֶיךָ וָאֹכְלָה[b] וַתְּהִי בְּפִי

,hominis Fili : me ad dixit Et .dulcedine in mel sicut

4 כִּדְבַשׁ לְמָתוֹק׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם

meis verbis in loqueris & ,Israel domum ad ingredere, vade

לֶךְ־בֹּא[c] אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְדִבַּרְתָּ בִדְבָרַי

labio profundos populum ad non Nam :eos ad

5 אֲלֵיהֶם׃ כִּי לֹא אֶל־עַם עִמְקֵי שָׂפָה

.Israel domum ad *missus tu lingua graues &*

וְכִבְדֵי לָשׁוֹן אַתָּה שָׁלוּחַ אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

graues & ,labio profundos multos populos ad Non

6 לֹא אֶל־עַמִּים רַבִּים עִמְקֵי שָׂפָה וְכִבְדֵי

,eos ad non *si* eorum verba audias non quorum *lingua*

לָשׁוֹן אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמַע דִּבְרֵיהֶם אִם־לֹא אֲלֵיהֶם

,te *ad audient* ipsi ,*te misero*

שְׁלַחְתִּיךָ הֵמָּה יִשְׁמְעוּ אֵלֶיךָ׃

quia ,te ad audire *cupient non* Israel domus Et

7 וּבֵית יִשְׂרָאֵל לֹא יֹאבוּ[d] לִשְׁמֹעַ אֵלֶיךָ כִּי־

Israel domus omnis nam ,me *ad audire cupientes ipsi non*

אֵינָם אֹבִים לִשְׁמֹעַ אֵלָי כִּי כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל

dedi Ecce *ipsi* corde *duri* & ,fronte *rigidi*

8 חִזְקֵי־מֵצַח וּקְשֵׁי־לֵב הֵמָּה׃ הִנֵּה נָתַתִּי[e]

tuam frontem & eorum facies contra *fortes tuas facies*

אֶת־פָּנֶיךָ חֲזָקִים לְעֻמַּת פְּנֵיהֶם וְאֶת־מִצְחֲךָ

fortem adamantem Vt .eorum frontem contra fortem

9 חָזָק לְעֻמַּת מִצְחָם׃ כְּשָׁמִיר חָזָק

neque ,eos timeas ne : tuam frontem dedi *petra præ*

מִצֹּר נָתַתִּי מִצְחֶךָ לֹא־תִירָא[f] אוֹתָם וְלֹא־

ipsi rebellionis domus quia,eorum *faciebus* à *consterneris*

תֵחַת מִפְּנֵיהֶם[g] כִּי בֵּית מְרִי[h] הֵמָּה׃

quæ mea verba omnia ,hominis Fili: me ad dixit Et

10 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם אֶת־כָּל־דְּבָרַי אֲשֶׁר

.audi tuis auribus in &,tuo corde in assume ,te ad loquar

אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ קַח[i] בִּלְבָבְךָ וּבְאָזְנֶיךָ שְׁמָע׃

filios ad ,transmigrationem ad ingredere ,vade Et

11 וְלֵךְ[k] בֹּא אֶל־הַגּוֹלָה אֶל־בְּנֵי

Sic *eos ad dices* & ,eos ad *loqueris* & ,tui populi

עַמֶּךָ וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה

.cessauerint si & ,audierint Si :Deus Dominus dixit

אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אִם־יִשְׁמְעוּ וְאִם־יֶחְדָּלוּ׃

vocem me post audiui & ,spiritus me assumpsit Et

12 וַתִּשָּׂאֵנִי[l] רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל

.suo loco de Domini gloria Benedicta :*magni fragoris*

רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ׃

vnaquaque contingentium ,animalium alatum *vocem* Et

13 וְקוֹל ׀ כַּנְפֵי[m] הַחַיּוֹת[n] מַשִּׁיקוֹת אִשָּׁה

vocem & ,ea contra rotarum vocem & *suam sororem ad*

אֶל־אֲחוֹתָהּ וְקוֹל הָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם וְקוֹל

:me assumpsit & ,me eleuauit spiritus Et *magni fragoris*

14 רַעַשׁ גָּדוֹל׃ וְרוּחַ נְשָׂאַתְנִי[o] וַתִּקָּחֵנִי

Domini manus & ,mei spiritus ira in amarus abij &

וָאֵלֵךְ[p] מַר בַּחֲמַת רוּחִי וְיַד־יְהוָה

.fortis me super

עָלַי חֲזָקָה׃

it : ntium Abib-Tel transmigrationem ad veni Et

15 וָאָבוֹא אֶל־הַגּוֹלָה תֵּל אָבִיב[q] הַיֹּשְׁבִים

:ibi sedentibus ipsis sedi & ,Chebar flumen *ad*

אֶל־נְהַר־כְּבָר וָאֵשֵׁב הֵמָּה יוֹשְׁבִים שָׁם

.eorum medio in *stupefactus* diebus septem ibi sedi &

וָאֵשֵׁב שָׁם שִׁבְעַת יָמִים מַשְׁמִים[r] בְּתוֹכָם׃

verbum fuit Et .dierum septem fine à fuit Et

16 וַיְהִי מִקְצֵה[s] שִׁבְעַת יָמִים וַיְהִי דְבַר־

speculatorem ,hominis Fili :dicendo, me ad Domini

17 יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם צֹפֶה

verbum meo ore de audies & :Israel domui te dedi

נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דָּבָר[t]

me à eos admonebis &

וְהִזְהַרְתָּ אוֹתָם מִמֶּנִּי׃

גָּלַל[a] comedere fac, implere do tibi, illud, | הָיָה[b] præ | loquere in verbo meo | בּוֹא[c] multiplicis linguæ, & difficilis linguæ mitteris: | multiplicis linguæ, & difficilis linguæ intelligas profecto si mitterem audirent | nolunt | אָבָה[d] nolunt | dura duro est. | נָתַן[e] faciem tuam fortem fortiorem | silice | יָרֵא[f] metuas facie rebellis est. | חָתַת[g] | מָרָה[h] | לָקַח[i] | יָלַךְ[k] loquere dic eis: | נָשָׂא[l] commotionis magnæ, dicentem: cùm recesserit audiui sonitum adhærentiū altera alte | חָיָה[m] | נָשַׁק[n] commotionis magnæ. | לָקַח[o] | מָרַר[p] ad acervū novarum frugum | תָּלַל[q] iuxta | ואשב | ק admirans | יָשַׁב[r] | שָׁמַם[s] in | קָצָה[t] nomine meo.

,eũ admonueris non &,morieris moriendo,impio *me dicendo In*

18 בְּאָמְרִי לָרָשָׁע מוֹת תָּמוּת וְלֹא הִזְהַרְתּוֹ

impia sua via à*impium *monendum ad* ‡,fueris locutus nec

וְלֹא דִבַּרְתָּ לְהַזְהִיר רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ הָרְשָׁעָה

,morietur *sua iniquitate in* † impius i pse ,*eum viuificandum ad* ‡

לְחַיֹּתוֹ הוּא רָשָׁע בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת

.requiram tua manu de eius sanguinem &

וְדָמוֹ מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ׃

conuersus fuerit non & ,impium admonueris *cum* † tu Et

19 וְאַתָּה כִּי־הִזְהַרְתָּ רָשָׁע וְלֹא־שָׁב

sua iniquitate in ‡ ipse ;impia sua via à & ,sua impietate ab

מֵרִשְׁעוֹ וּמִדַּרְכּוֹ הָרְשָׁעָה הוּא בַּעֲוֹנוֹ

.liberasti tuam animam tu sed,morietur

יָמוּת וְאַתָּה אֶת־נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׃

,iniquitatem fecerit &,sua iustitia à *iustum se auertendo in* Et

20 וּבְשׁוּב צַדִּיק מִצִּדְקוֹ וְעָשָׂה עָוֶל

non quia :morietur ipse *ei us facies ad* † offendiculum dabo &

וְנָתַתִּי מִכְשׁוֹל לְפָנָיו הוּא יָמוּת כִּי לֹא

memorabuntur non & ,morietur *suo peccato in* ‡ cum admonuisti

הִזְהַרְתּוֹ בְּחַטָּאתוֹ יָמוּת וְלֹא תִזָּכַרְןָ

tua manu de eius sanguinem & :fecit quas, eius iustitiæ

צִדְקֹתָו אֲשֶׁר עָשָׂה וְדָמוֹ מִיָּדְךָ

non *ad** ,iustum *eum* admonueris *cum* ‡ tu Et .requiram

21 אֲבַקֵּשׁ׃ וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתּוֹ צַדִּיק לְבִלְתִּי

quia ,viuet viuendo : peccauerit non ipse & ,*iustum peccandum*

חֲטֹא צַדִּיק וְהוּא לֹא־חָטָא חָיוֹ יִחְיֶה כִּי

.liberasti tuam animam tu & ,est admonitus

נִזְהָר וְאַתָּה אֶת־נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׃

:me ad dixit : Domini *manus* ibi me super fuit Et

22 וַתְּהִי עָלַי שָׁם יַד־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלַי

.tecum loquar ibi & ,campum in egredere, Surge

קוּם צֵא אֶל־הַבִּקְעָה וְשָׁם אֲדַבֵּר אוֹתָךְ׃

ibi ecce & .campum in sum egressus &, surrexi Et

23 וָאָקוּם וָאֵצֵא אֶל־הַבִּקְעָה וְהִנֵּה־שָׁם

,iuxta vidi quam,gloria sicut *stans*,Domini gloria

כְּבוֹד־יְהוָה עֹמֵד כַּכָּבוֹד אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל־

:*meas facies* in cecidi Et Chebar fluuium

נְהַר־כְּבָר וָאֶפֹּל עַל־פָּנָי׃

super me statuit & ,spiritus me in est ingressus Et

24 וַתָּבֹא־בִי רוּחַ וַתַּעֲמִדֵנִי עַל־

,Ingredere : me ad dixit & ,me *cum* est allocutus & :meos pedes

רַגְלָי וַיְדַבֵּר אֹתִי וַיֹּאמֶר אֵלַי בֹּא

,hominis fili tu Et .tuæ domus medio in te include ‡ &

25 הִסָּגֵר בְּתוֹךְ בֵּיתֶךָ׃ וְאַתָּה בֶן־אָדָם

non & : eis in te ligabunt & ,funes te super *dabunt* ecce

הִנֵּה נָתְנוּ עָלֶיךָ עֲבוֹתִים וַאֲסָרוּךָ בָּהֶם וְלֹא

faciam adhærere tuam linguam Et .eorum medium in egredieris

26 תֵצֵא בְּתוֹכָם׃ וּלְשׁוֹנְךָ אַדְבִּיק

virum in eis eris non & ,mutus eris & ,*tuum palatum ad*

אֶל־חִכֶּךָ וְנֶאֱלַמְתָּ וְלֹא־תִהְיֶה לָהֶם לְאִישׁ

.*ipsi rebellionis* † domus quia: *arguentem*

מוֹכִיחַ כִּי בֵּית מְרִי הֵמָּה׃

dices & ,tuum os aperiam ,tibi *me loquendo in* ‡ Et

27 וּבְדַבְּרִי אוֹתְךָ אֶפְתַּח אֶת־פִּיךָ וְאָמַרְתָּ

,audiat *Audiens* ‡ :Deus Dominus dixit Sic :eos ad

אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַשֹּׁמֵעַ יִשְׁמָע

.*ipsi rebellionis* † domus quia ,cesset *cessans* * &

וְהֶחָדֵל יֶחְדָּל כִּי בֵּית מְרִי הֵמָּה׃

CAP. IIII. ד

eum *dabis* & ,laterem tibi sume ,hominis fili tu Et

1 וְאַתָּה בֶן־אָדָם קַח־לְךָ לְבֵנָה וְנָתַתָּה אוֹתָהּ

.Ierusalaim ciuitatem eum super *exarabis* ‡ & *tuas facies ad**

לְפָנֶיךָ וְחַקּוֹתָ עָלֶיהָ עִיר אֶת־יְרוּשָׁלָםִ׃

eam *super adificabis* ‡ &,obsidionem eam aduersum *dabis* ‡ Et

2 וְנָתַתָּה עָלֶיהָ מָצוֹר וּבָנִיתָ עָלֶיהָ

eam *super dabis* † &:aggerem eam contra *fundes** &, *ligneam turrim* ‡

דָּיֵק וְשָׁפַכְתָּ עָלֶיהָ סֹלְלָה וְנָתַתָּה עָלֶיהָ

.vndique arietes, aduersus pone & ,castra

מַחֲנוֹת וְשִׂים־עָלֶיהָ כָּרִים סָבִיב׃

eam *dabis* & ,*ferri* ‡ sartaginem tibi sume, tu Et

3 וְאַתָּה קַח־לְךָ מַחֲבַת בַּרְזֶל וְנָתַתָּה אוֹתָהּ

Marginal notes: Quum dixero | ‡ vt moneas | *vt recedat | ‡ vt viuat, | † propter iniquitatem suã | [a] חיה | † si | [b] שוב | ‡ propter iniquitatem suã | [c] עוה | [d] נצל | cùm aduersus fuerit iustus | † coram eo: | ‡ propter peccatum suum | ‡ si | *vt peccet iustus. | prophetia | [e] יצא | stabat | [f] ראה | faciem meam | [g] נפל | [h] בוא | ponent | [i] יצא | palato tuo. | ‖ vt vir obiurgans. | † rebellis est. | [k] חיך [l] יכח | [m] מרה | ‡ quãdo loquar | ‡ Qui audit | *qui cessat | † rebellis est. | pone | [n] לקח | *coram te: | ‡ describe | [o] חקק | ‡ pone | ‡ ædifica cõtra | [p] בנה | ‡ munitionem | *funde | † pone contra | [r] חנה [r] שום | ‡ ferream, & pone:

ob firmabis* & : ciuitatem inter & , te inter ferreum parietem ‡

קִיר בַּרְזֶל בֵּינְךָ וּבֵין הָעִיר וַהֲכִינֹתָה

coarctabis ‡ & ,obsidionem in erit & ,eam *ad tuas facies*

אֶת־פָּנֶיךָ אֵלֶיהָ וְהָיְתָה בַמָּצוֹר וְצַרְתָּ

.Israel domui *ipsum* ‡ signum,eam *contra* ‡

עָלֶיהָ אוֹת הִיא לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃

*pones** & ,sinistrum tuum latus super *iace* ‡ tu Et

4 וְאַתָּה שְׁכַב עַל־צִדְּךָ הַשְּׂמָאלִי וְשַׂמְתָּ אֶת־

quibus,dierum numerum ‡,illud super Israel domus iniquitatem

עֲוֹן בֵּית־יִשְׂרָאֵל עָלָיו מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר

.eorum iniquitatem portabis, illud super *iacueris*

תִּשְׁכַּב עָלָיו תִּשָּׂא אֶת־עֲוֺנָם׃

numerum *ad* ‡ eorũ iniquitatis annos tibi dedi ego Et

5 וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ אֶת־שְׁנֵי עֲוֺנָם לְמִסְפַּר

portabis & : dies nonaginta & trecentos dierum

יָמִים שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם וְנָשָׂאתָ

.Israel domus iniquitatem

עֲוֹן בֵּית־יִשְׂרָאֵל׃

tuum latus super *iacebis &* ,hac *consummabis* Et

6 וְכִלִּיתָ אֶת־אֵלֶּה וְשָׁכַבְתָּ עַל־צִדְּךָ

,Iehudah domus iniquitatem portabis & , secundo dexterum

הַיְמָנִי שֵׁנִית וְנָשָׂאתָ אֶת־עֲוֺן בֵּית־יְהוּדָה

illud dedi *annum in diem* , *annum in Diem* .diebus quadraginta

אַרְבָּעִים יוֹם יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה נְתַתִּיו

,*tuas facies* † obfirmabis Ierusalaim obsidionem ad Et :tibi

7 לָךְ׃ וְאֶל־מְצוֹר יְרוּשָׁלַםִ תָּכִין פָּנֶיךָ

.eam aduersus prophetabis & : discoopertum tuum brachium &

וּזְרֹעֲךָ חֲשׂוּפָה וְנִבֵּאתָ עָלֶיהָ׃

tuo latere à te vertes non & :funes te super dedi ecce Et

8 וְהִנֵּה נָתַתִּי עָלֶיךָ עֲבוֹתִים וְלֹא־תֵהָפֵךְ מִצִּדְּךָ

.*tuæ obsidionis* † dies *te consummandum ad* ‖ , *tuum latus ad*

אֶל־צִדֶּךָ עַד־כַּלּוֹתְךָ יְמֵי מְצוּרֶךָ׃

.*fabam* ‡ & ,hordea & *frumenta* ‡ tibi cape tu Et

9 וְאַתָּה קַח־לְךָ חִטִּין וּשְׂעֹרִים וּפוֹל

vase in ea *dabis** & :*speltas* ‖ & , milium & ,lentes &

וַעֲדָשִׁים וְדֹחַן וְכֻסְּמִים וְנָתַתָּה אוֹתָם בִּכְלִי

dierum numerum ‡ panem in tibi eis *facies* † & , vno

אֶחָד וְעָשִׂיתָ אוֹתָם לְךָ לְלָחֶם מִסְפַּר הַיָּמִים

centis- tre ,tuum latus super *dormiens* ‡ tu quibus

אֲשֶׁר־אַתָּה שׁוֹכֵב עַל־צִדְּךָ שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת

.illum comedes diebus nonaginta &

וְתִשְׁעִים יוֹם תֹּאכְלֶנּוּ׃

viginti pondere in* , *eo vesceris* quo tuus cibus Et

10 וּמַאֲכָלְךָ אֲשֶׁר תֹּאכְלֶנּוּ בְּמִשְׁקוֹל עֶשְׂרִים

.illum comedes tempus ad vsque tempore A .die in sicli

שֶׁקֶל לַיּוֹם מֵעֵת עַד־עֵת תֹּאכְלֶנּוּ׃

.hin sextum bibes mensura in aquam Et

11 וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה תִשְׁתֶּה שִׁשִּׁית הַהִין

,*hordeorum libum* Et .bibes tempus ad vsque tempore A

12 מֵעֵת עַד־עֵת תִּשְׁתֶּה׃ וְעֻגַת שְׂעֹרִים

illum coques *hominis egestionis stercoribus in* ‡ ipsum & : illũ comedes

תֹּאכְלֶנָּה וְהִיא בְּגֶלְלֵי צֵאַת הָאָדָם תְּעֻגֶנָּה

comedent Sic : Dominus dixit Et .eorum oculis in

13 לְעֵינֵיהֶם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה כָּכָה יֹאכְלוּ

quo † gentes inter,pollutum suum panem Israel filij

בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־לַחְמָם טָמֵא בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר

; Deus Domine Ahah : dixi Et *illuc eos propellam* ‡

14 אַדִּיחֵם שָׁם׃ וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה

raptum & ,morticinium & : polluta* non mea anima Ecce

הִנֵּה נַפְשִׁי לֹא מְטֻמָּאָה וּנְבֵלָה וּטְרֵפָה

est ingressa non & : *nunc* ‡ ad vsque & *meis pueritiis* † ab comedi non

לֹא־אָכַלְתִּי מִנְּעוּרַי וְעַד־עַתָּה וְלֹא־בָא

.*putridæ rei* ‡ caro meum os in

בְּפִי בְּשַׂר פִּגּוּל׃

*bouis** stercora tibi dedi ,Vide :me ad dixit Et

15 וַיֹּאמֶר אֵלַי רְאֵה נָתַתִּי לְךָ אֶת־צְפוּעֵי הַבָּקָר

.eis *super* ‡ tuum panem facies &:*hominis* † stercoribus pro

תַּחַת גֶּלְלֵי הָאָדָם וְעָשִׂיתָ אֶת־לַחְמְךָ עֲלֵיהֶם׃

baculum *frangens ego* ‡ Ecce ,hominis Fili : me ad dixit Et

16 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הִנְנִי שֹׁבֵר מַטֵּה־

,pondere in panem comedent & , Ierusalaim in panis

לֶחֶם בִּירוּשָׁלַםִ וְאָכְלוּ־לֶחֶם בְּמִשְׁקָל

Marginal notes: *dirigés faciẽ tuam contra | [a] כון | † obsidebis ‡ est | ‡ dormi | *pone | † secundum | [b] עוה | ‡ dormies | [c] נשא | ‡ secundum | [d] שנה | completis his, dormies | הימני | ק | Diem singulũ pro singulo anno | ‡ faciem tuam, | [e] כון | [f] צדד | ‖ donec compleas | † obsidionum tuarum. | ‡ frumentum. | ‡ fabas, | [g] כלה | [h] לקח | ‖ viciam: | *pone | [i] חנט [k] כלה | † fac ex | ‡ secundum | ‡ dormis | [l] מאה | ‡ erit | tanquã panẽ subcinericiũ hordeaceum, | ‡ stercore humano | [m] עוג [n] יצא | † ad quas | ‡ eiiciam | *est | † adolescentia mea | ‡ hoc tempus: | [o] בוא | ‡ profana. | *boum | צפועי | ק | † humanis: | ‡ cum | [p] עשה | ‡ contero | [q] נטה

.bibent stupore in & mensura in aquam & ; solicitudinem in * & *pauore,

וּבִדְאָגָה וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה וּבְשִׁמָּמוֹן [a] יִשְׁתּוּ׃

vnusquisque obstupescent Et .aqua & ,pane careant Vt

17 לְמַעַן יַחְסְרוּ לֶחֶם וָמָיִם וְנָשַׁמּוּ אִישׁ

.sua iniquitate in liquescent & .eius frater &

וְאָחִיו [b] וְנָמַקּוּ בַּעֲוֹנָם׃

CAP. V. ה

,acutum gladium tibi tolle hominis fili tu Et

1 וְאַתָּה בֶן־אָדָם [d] קַח־לְךָ׀ חֶרֶב [e] חַדָּה

super facies ‖ transire &, tibi eam capies tonsorum nouaculam

תַּעַר הַגַּלָּבִים תִּקָּחֶנָּה לָּךְ וְהַעֲבַרְתָּ עַל־

bilances * tibi capies ‡ & : tuam barbam super & , tuum caput

רֹאשְׁךָ וְעַל־זְקָנֶךָ וְלָקַחְתָּ לְךָ מֹאזְנֵי

incendes ‡ igni in partem Tertiam .eos diuides † & ,ponderis

2 מִשְׁקָל וְחִלַּקְתָּם׃ שְׁלִשִׁית בָּאוּר תַּבְעִיר

capies ‡ Et :obsidionis dies complere secundum ‖ ciuitatis medio in

בְּתוֹךְ הָעִיר כִּמְלֹאת יְמֵי הַמָּצוֹר וְלָקַחְתָּ

,eius circuitibus † gladio in percuties * ,partem tertiam

אֶת־הַשְּׁלִשִׁית תַּכֶּה בַחֶרֶב [f] סְבִיבוֹתֶיהָ

euacuabo ‡ † gladium & ,ventum in disperges partem tertiam &

וְהַשְּׁלִשִׁית תִּזְרֶה לָרוּחַ וְחֶרֶב אָרִיק

: numero in parum ‡ inde capies ‡ Et .eos post

3 אַחֲרֵיהֶם׃ וְלָקַחְתָּ מִשָּׁם מְעַט בְּמִסְפָּר

,capies ‖ rursus eis ex Et .tuis alis † in eos stringes * &

4 [g] וְצַרְתָּ אוֹתָם בִּכְנָפֶיךָ׃ וּמֵהֶם עוֹד תִּקָּח

eos combures ‡ & ,ignis medium in eos proiicies ‡ &

וְהִשְׁלַכְתָּ אוֹתָם אֶל־תּוֹךְ הָאֵשׁ וְשָׂרַפְתָּ אֹתָם

.Israel domum omnem in ignis egredietur eo ex igni in

בָּאֵשׁ מִמֶּנּוּ [h] תֵצֵא־אֵשׁ אֶל־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

medio in Ierusalaim * ista : Deus Dominus dixit Sic

5 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה זֹאת יְרוּשָׁלַםִ בְּתוֹךְ

.terras eius circuitibus † & :eam posui gentium

הַגּוֹיִם [i] שַׂמְתִּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת׃

,gentibus præ impietatem in mea iudicia mutauit Et

6 [k] וַתֶּמֶר אֶת־מִשְׁפָּטַי לְרִשְׁעָה מִן־הַגּוֹיִם

quia : eius circuitibus ‡ quæ terris præ mea statuta &

וְאֶת־[l] חֻקּוֹתַי מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיהָ כִּי

ambulauerunt non meis statutis ‡ & , reprobauerunt ‖ mea iudicia in

בְמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ וְחֻקּוֹתַי לֹא־הָלְכוּ

Propter * : Deus Dominus dixit sic Idcirco .eis in

7 בָהֶם׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר׀ אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן

meis statutis in ,vestris circuitibus † quæ , gentibus de vos multiplicare

[m] הֲמָנְכֶם מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם בְּחֻקּוֹתַי

; fecistis non mea iudicia & ambulastis non

לֹא הֲלַכְתֶּם וְאֶת־מִשְׁפָּטַי לֹא [n] עֲשִׂיתֶם

non vestris circuitibus ‡ quæ , gentium iudicia iuxta &

וּכְמִשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם לֹא

ego Ecce : Deus Dominus dixit sic Ideò .fecistis

8 עֲשִׂיתֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי

iudicia tui medio in faciam & :ego etiam , te ad

עָלַיִךְ גַּם־אָנִי וְעָשִׂיתִי בְתוֹכֵךְ מִשְׁפָּטִים

quod te in faciam Et .gentium oculis in

9 לְעֵינֵי הַגּוֹיִם׃ וְעָשִׂיתִי בָךְ אֵת אֲשֶׁר

,vltra illud sicut sum facturus non quod & , feci non simile

לֹא־עָשִׂיתִי וְאֵת אֲשֶׁר־לֹא־אֶעֱשֶׂה כָמֹהוּ עוֹד

. tuas abominationes omnes propter

יַעַן כָּל־תּוֹעֲבֹתָיִךְ׃

filij & , tui medio in filios comedent patres Ideò

10 לָכֵן אָבוֹת יֹאכְלוּ בָנִים בְּתוֹכֵךְ וּבָנִים

ventilabo & , iudicia in faciam Et ,suos patres comedent

יֹאכְלוּ אֲבוֹתָם [o] וְעָשִׂיתִי בָךְ שְׁפָטִים [p] וְזֵרִיתִי

viuens † Idcirco .ventum omnem ‖ in tuum residuum omne

11 אֶת־כָּל־שְׁאֵרִיתֵךְ לְכָל־רוּחַ׃ לָכֵן [q] חַי־

quod eo pro nisi ,Deus Dominus dixit ,ego

אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־לֹא יַעַן אֶת־

,tuis contaminationibus omnibus in polluisti meum sanctuarium violasti

מִקְדָּשִׁי טִמֵּאת בְּכָל־שִׁקּוּצַיִךְ

; diminuam ego etiam & : tuis abominationibus cunctis in &

וּבְכָל־תּוֹעֲבֹתָיִךְ וְגַם־אֲנִי אֶגְרַע

.miserebor non ego etiam & ,meus oculus parcet non &

וְלֹא־תָחוֹס עֵינִי וְגַם־אֲנִי לֹא אֶחְמוֹל׃

[a] שָׁתָה alter ad alterū & deficient propter iniquitatē suam, [b] מָקַק עָוֹה [f] לָקַח חָדַד tonsoriam ‖fac ‡cape *stateram †diuide ‡combure ‖cùm completi fuerint ‡assume *percute †in circuitu [f] נָכַר †euaginabo ‡sume ‡paucos *liga †oris vestimē ti tui. ‖tolle, ‡proiice ‡combure [g] צָרַר [h] יָצָא *est ‡in circuitu [i] שׂוּם [k] מָרַר ‡sunt in circuitu [l] חָקַק ‖spreuerunt, ‡in præceptis *Pro eo quod multitudo vestra fuit †in circuitu vestro sunt,& in præceptis [m] הָמַן [n] עָשָׂה †in circuitu vestro sunt [o] עָשָׂה [p] זָרָה †omne latus. †viuo

consummabuntur † fame in &, morientur * peste in tui tertia Pars

12 שְׁלִשִׁתַיִךְ בַּדֶּבֶר יָמוּתוּ וּבָרָעָב [a] יִכְלוּ

:tuis circuitibus cadent ‡ gladio in tertia pars & ,tui medio in

בְתוֹכֵךְ וְהַשְּׁלִשִׁית בַּחֶרֶב [b] יִפְּלוּ סְבִיבוֹתָיִךְ

gladium & , dispergam ventum omnem in partem tertiam &

וְהַשְּׁלִישִׁית לְכָל־רוּחַ אֱזָרֶה וְחֶרֶב

meus furor consummabitur * Et .eos post euacuabo ‡

13 אָרִיק אַחֲרֵיהֶם׃ וְכָלָה אַפִּי

:ero cōsolatus &, eis in meā excandescentiam † faciam requiescere &

[c] וַהֲנִחוֹתִי חֲמָתִי בָּם וְהִנֶּחָמְתִּי

,meo zelo in sum locutus Dominus ego quòd scient &

וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי בְּקִנְאָתִי

.eis in meam indignationem me consummando in ‡

בְּכַלּוֹתִי חֲמָתִי בָּם׃

quæ ,gentibus in opprobrium in & , desertum in te dabo Et

14 וְאֶתְּנֵךְ לְחָרְבָּה וּלְחֶרְפָּה בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר

.transeuntis omnis oculis in :tuis circuitibus

סְבִיבוֹתָיִךְ לְעֵינֵי כָּל־עוֹבֵר׃

stupor & ,castigatio ,conuitium & ,opprobrium erit Et

15 וְהָיְתָה חֶרְפָּה וּגְדוּפָה מוּסָר וּמְשַׁמָּה

iudicia te in me faciendo in tuis circuitibus quæ ,gentibus

לַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָיִךְ בַּעֲשׂוֹתִי בָךְ שְׁפָטִים

Dominus Ego .iræ increpationibus in & ,ira in &,furore in

בְּאַף וּבְחֵמָה וּבְתֹכְחוֹת חֵמָה אֲנִי יְהוָה

malas famis sagittas me mittendo In .sum locutus

16 דִּבַּרְתִּי׃ בְּשַׁלְּחִי אֶת־[d] חִצֵּי הָרָעָב הָרָעִים

eas mittam quas ,corruptionem ‡ in erunt quæ ,eis in

בָּהֶם אֲשֶׁר הָיוּ לְמַשְׁחִית אֲשֶׁר־אֲשַׁלַּח אוֹתָם

conteram & ,vos super colligam † famem & :vos corrumpendum ad*

[e] לְשַׁחֶתְכֶם וְרָעָב אֹסֵף עֲלֵיכֶם וְשָׁבַרְתִּי

.panis baculum vobis ‡

לָכֶם [f] מַטֵּה־לָחֶם׃

te orbabunt &,malam feram ‖ & ,famem vos super mittam Et

17 וְשִׁלַּחְתִּי עֲלֵיכֶם רָעָב וְחַיָּה רָעָה וְשִׁכְּלֻךְ

inducam gladium & :te per transibit sanguis & ,pestilentia &

וְדֶבֶר וָדָם יַעֲבָר־בָּךְ וְחֶרֶב [g] אָבִיא

.sum locutus Dominus Ego. te super

עָלַיִךְ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃

CAP. VI. ו

:dicendo,me ad Domini verbum fuit Et

1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

,Israel montes ad tuas facies pone ,hominis Fili

2 בֶּן־אָדָם [h] שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל

,Israel Montes :dices † Et .eos ad propheta &

3 וְהִנָּבֵא אֲלֵיהֶם׃ וְאָמַרְתָּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל

Deus Dominus dixit Sic :Dei Domini verbum audite

שִׁמְעוּ דְּבַר־אֲדֹנָי יְהוִה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה

ego Ecce :vallibus & ,torrentibus ,collibus & montibus

לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת הִנְנִי

.vestra excelsa perdam & ,gladium vos super adducens † ego

אֲנִי מֵבִיא עֲלֵיכֶם חֶרֶב וְאִבַּדְתִּי בָּמוֹתֵיכֶם׃

confringentur & ,vestræ aræ desolabuntur Et

4 וְנָשַׁמּוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם [k] וְנִשְׁבְּרוּ

facies ad ‡ vestros vulneratos * faciam cadere & :vestra aprica ‡

חַמָּנֵיכֶם [l] וְהִפַּלְתִּי חַלְלֵיכֶם לִפְנֵי

Israel filiorum cadauera dabo † Et .vestrorum idolorum

5 גִּלּוּלֵיכֶם׃ וְנָתַתִּי אֶת־פִּגְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

vestra ossa dispergam & :eorum idolorum facies ad ‡

לִפְנֵי גִּלּוּלֵיהֶם [m] וְזֵרִיתִי אֶת־עַצְמוֹתֵיכֶם

vestris habitationibus omnibus In .vestrorum altarium circuitibus*

6 סְבִיבוֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם׃ בְּכֹל [n] מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם

vt : deuastabuntur ‖ excelsa & ,erunt desertæ ciuitates

הֶעָרִים תֶּחֱרַבְנָה וְהַבָּמוֹת תִּישָׁמְנָה לְמַעַן

.confringentur & :vestræ aræ deuastentur † & ,desolentur

יֶחֶרְבוּ וְיֶאְשְׁמוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וְנִשְׁבְּרוּ

,vestra aprica ‡ succidentur & ,vestra idola cessabunt &

וְנִשְׁבְּתוּ גִּלּוּלֵיכֶם וְנִגְדְּעוּ חַמָּנֵיכֶם

:vestri medio in saucius ‡ cadet Et .vestra opera delebuntur &

7 וְנִמְחוּ מַעֲשֵׂיכֶם׃ [o] וְנָפַל חָלָל בְּתוֹכְכֶם

.Dominus ego quod scietis &

וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

*morietur, †consumetur [a] כָּלָה ‡cadet in circuitu tuo: [b] נָפַל ‡euaginabo *cessabit †indignationem [c] נוּחַ ‡cùm impleuero sunt in circuitu tuo: contemptus à disciplina, in circuitu tuo sunt, cùm fecero. Quando mittam [d] חָצַץ ‡destructionem, *vt disperdam †congregabo [e] שָׁחַת ‡in [f] נָטָה ‖bestias malas, [g] בּוֹא faciem tuam [h] שׂוּם †dic: לִגְאוֹת †adduco [i] בּוֹא [k] שָׁמֵם ‡simulachra vestra, *interfectos †ante idola vestra. [l] נָפַל ‡ponam ‡ante idola *circum aras vestras, [m] זָרָה [n] יָשַׁב ‖demolientur †desertæ fiant ‡simulachra vestra. ‡interfectus [o] מָחָה

gladij ‡ euasores vobis *existendo in* † ,faciam remanere Et
8 בהיות לכם פליטי חרב [a]והותרתי
recordabuntur Et terra in vos *dispergi in* ‡ ;gentibus in
9 וזכרו בגוים בהזרותיכם בארצות:
,*ibi* erunt captiui *cùm* * gentes inter mei vestri euasores
פליטיכם אותי בגוים אשר [b]נשבו־שם
quod *fornicante* ‡ eorum *corde cum* † fuerim fractus quia
אשר נשברתי את־לבם הזונה אשר־
post *fornicantibus* * eorum *oculis cum* ‡ &,me *desuper* ‡ declinauit
[c]סר מעלי ואת עיניהם [d]הזנות אחרי
quæ mala *ad suis faciebus in ingemiscent* † Et .sua idola
גלוליהם [e]ונקטו בפניהם אל־הרעות אשר
.suis abominationibus omnibus in fecerunt
[f]עשו לכל תועבותיהם:
gratis ad * Non .Dominus *ego* ‡ quòd scient Et
10 וידעו כי־אני יהוה לא אל־[g]חנם
.hoc malum eis *faciendum ad* † ,sum locutus
דברתי לעשות להם הרעה הזאת:
extende & ,tua *vola in* †Percute :Deus Dominus dixit Sic
11 כה־אמר אדני יהוה הכה [h]בכפך ורקע
malorum abominationes omnes *ad* † Heu dic & ,tuo pede in
ברגלך ואמר־אח אל־כל־תועבות רעות
.sunt ruituri peste in & fame in ,gladio in quia :Israel domus
בית ישראל אשר בחרב ברעב ובדבר [i]יפלו:
gladio in ,*propinquus* † & ;morietur peste *in* ,*Longinquus* *
12 הרחוק בדבר ימות והקרוב בחרב
complebo & : morietur fame in ,*seruatus* * & relictus * &;corruet
יפול והנשאר והנצור ברעב ימות [k]וכליתי
.eis in meam indignationem
[l]חמתי בם:
eorum vulneratos existendo in ‖ , Dominus *ego* ‡ quòd scietis Et
13 וידעתם כי־אני יהוה [m]בהיות חלליהם
in eorum ararum *circuitibus* ‖ , eorum idolorum medio in
בתוך גלוליהם סביבות מזבחותיהם אל
subtus & ,montium *capitibus* † cunctis in , excelso colle omni
כל־גבעה [n]רמה בכל ראשי ההרים ותחת
,*implicatam* * quercum omnem subtus & ,viride lignum omne
כל־עץ רענן ותחת כל־אלה [o]עבתה
vniuersis *quietis* † odorem *ibi* dederunt quo * locum
מקום אשר נתנו־שם ריח [p]ניחח לכל
,eos super meam manum extendam Et ,suis idolis
14 גלוליהם: [q]ונטיתי את־ידי עליהם
deserto à desertam & ;, desolatam terram dabo &
ונתתי את־הארץ שממה ומשמה ממדבר
quòd scient & : eorum habitationibus cunctis in , Diblathah
דבלתה בכל [r]מושבותיהם וידעו כי־
,Dominus *ego* † † sum
אני יהוה:

† vt sint ex ‡ à gladio
[a] יתר
‡ cùm dispersi fueritis
* inter quas
[b] שבר
† propter cor
‡ fornicans
‡ à ‡ propter oculos
* fornicantes
[c] סור [d] זנה
† succidentur à facie eorum propter
[e] קטט
‡ sum
* frustrà
[f] עשה [g] חנן
† vt facerem
† manu
[h] כפף
† super
[i] נפל
* Qui longè est,
† qui propè,
* qui fuerit
* obsessus,
[k] כלה
[l] יחם
‡ sum
† cùm fuerint interfecti vestri
[m] היה
‖ In circuitu
† summatib.
[n] רום
* frondosam,
[o] עבת
* in
† suauissimum
[p] נוח
[q] נטה
[r] ישב
† sum

CAP. VII.

.dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
1 [f]ויהי דבר־יהוה אלי לאמר:
,Deus Dominus dixit Sic :hominis fili tu Et
2 ואתה בן־אדם כה־אמר אדני יהוה
quatuor super finis venit :finis Israel Humo
לאדמת ישראל [t]קץ בא הקץ על־ארבעת
mittam & , te super finis Nunc .terræ *alas* †
3 כנפות הארץ: עתה הקץ עליך ושלחתי
te super *dabis* † &:tuas vias iuxta te iudicabo & ,te in meum *nasum* ‡
אפי בך ושפטתיך כדרכיך ונתתי עליך
,tuas abominationes omnes
את כל־תועבותיך:
nam :indulgebo * nec ,*te super* ‡ meus oculus parcet non Et
4 ולא־תחוס עיני עליך ולא אחמול כי
tui medio in tuæ abominationes & , *dabo* ‡ te super tuas vias
דרכיך עליך [u]אתן ותועבותיך בתוכך
dixit Sic .Dominus *ego* † quòd scietis & ;erunt
5 תהיין וידעתם כי־אני יהוה: כה אמר
.venit ecce malum ,vnum Malum :Deus Dominus
אדני יהוה רעה אחת רעה הנה באה:
ecce ,te aduersum euigilauit .finis venit ,venit Finis
6 קץ בא בא [x]הקץ הקיץ אליך הנה

[f] היה
Terræ
[t] קצץ
ארבע
ק
† angulos
‡ furorem
† ponam
‡ tibi,
* miserebor:
sed
‡ ponam,
[u] נתן
† sum
[x] קוץ

sententia tibi .terræ habitator *te ad matutina cidaris* Venit .venit
7 באה: באה הצפירה אליך יושב הארץ
repercussio ‡ non & ,*tumultus* ‖ dies *propinqua* * ,tempus venit
בא העת קרוב היום [a]מהומה ולא־[b]הד
meam iram effundam propinquo de Nunc .montium
8 הרים: עתה מקרוב אשפך חמתי
te iudicabo & , te in meum *nasum* * compleбо & ,te super
עליך וכליתי אפי בך ושפטתיך
. tuas abominationes omnes te super *dabo* † & tuas vias secundum
כדרכיך ונתתי עליך את כל־תועבותיך:
tuas vias iuxta : *indulgebo* ‡ nec , meus oculus parcet non Et
9 ולא־תחוס עיני ולא אחמול כדרכיך
:erunt tui medio in tuæ abominationes & , dabo te super
עליך אתן ותועבותיך בתוכך [c]תהיין
.*percutiens* ‖ Dominus *ego* ‡ quod scietis &
וידעתם כי אני יהוה מכה:
,*matutina cidaris* * est egressa :venit ecce , dies Ecce
10 הנה היום הנה באה יצאה הצפרה
.superbia *gemmuit* † ,virga floruit
צץ [d]המטה פרח [e]הזדון:
,eis ex ‡ non , impietatis virgam in surrexit *Violentia* ‡
11 החמס קם למטה־רשע לא־מהם
non & , eorum *tumultu è* † neque , eorum *multitudine à* * neque
ולא [f]מהמונם ולא [g]מהמהם ולא־
, dies *attigit* ‡ , tempus Venit .eis in ‡ lamentum
12 [h]נה בהם: בא העת [i]הגיע היום
ira quia :lugeat ne ,*vendens* † & ; lætetur ne ,*Emens* *
הקונה אל־ישמח והמוכר אל־יתאבל כי [k]חרון
ad vendens Quoniam .eius *turbam* ‡ omnem *ad* ‡
13 אל־כל־המונה: כי המוכר אל־
.* eorum *vita viuentibus* ‖ in etiam Et.reuertetur non venditionem
הממכר לא ישוב ועוד [l]בחיים חיתם
,reuertetur non eius *turbam* † omnem ad visio Quia
כי־[m]חזון אל־כל־המונה לא ישוב
.*confortabunt se non sua vitæ sua iniquitate in vnusquisque* ‡ &
ואיש [n]בעונו חיתו לא־יתחזקו:
vadens * non & , omnia *præparare* ‡ & , tuba in *Clanxerunt*
14 תקעו בתקוע והכין הכל ואין הלך
.eius *turbam vniuersam ad* † mea ira nam .prœlium ad
למלחמה כי חרוני אל־כל־המונה:
Qui .*domo à* ‡ fames & pestis & ,foris Gladius
15 החרב בחוץ והדבר והרעב מבית אשר
,fames ,ciuitate in * qui ‡ & , morietur gladio in ,‖ agro in
בשדה בחרב ימות ואשר בעיר רעב
,eorum euasores euadent Et .*eum peredet* † pestis &
16 ודבר יאכלנו: ופלטו פליטיהם
ipsi vniuersi vallium columbæ veluti montes super erunt &
והיו אל־ההרים כיוני הגאיות כלם
.*sua iniquitate in* ‡ vnusquisque ,gementes
[o]המות איש בעונו:
genua omnia & :debilitabuntur manus Omnes
17 כל־הידים [p]תרפינה וכל־ברכים
operiet & , saccis se accingent Et .aquæ ‡ ibunt
18 תלכנה מים: וחגרו [r]שקים [r]וכסתה
omnibus in & ,pudor *facies omnes ad* ‡ & : formido eos
אותם פלצות ואל כל־פנים בושה ובכל־
plateas in suum Argentum .caluitium eorum capitibus
19 ראשיהם קרחה: כספם בחוצות
,eorum Argentum .*erit elongationem in* ‖ eorũ aurum & ,proiicient
ישליכו וזהבם לנדה יהיה כספם
indignationis ‡ die in eos liberare valebit non eorum aurum &
וזהבם לא־יוכל [s]להצילם ביום עברת
non *sua viscera* † & ,saturabunt non suam animam ;Domini
יהוה נפשם לא ישבעו ומעיהם לא
.fuit eorum *iniquitatis offendiculum* ‡ quia * implebunt
ימלאו כי־מכשול עונם היה:
imagines & , *eum posuit excellentiam in eius ornamenti decor* * Et
20 [t]וצבי עדיו [v]לגאון [u]שמהו וצלמי
: eo in fecerunt *suarum spurcitiarum* ‖ , suarum abominationum
תועבתם שקוציהם [x]עשו בו
.elongationem in ipsis *illud* ‖ dedi hoc propter
על־כן [y]נתתיו להם [z]לנדה:

sententia tibi
* propè est
‡ occisionis,
† echo
[a] הום
[b] הדד
* furorem
† ponam
‡ miserebor:
[c] היה
‡ sum
‖ qui percutio.
* sententia.
† germinabit
[d] נטה [e] זוד
‡ iniquitas
‡ remanebit
* ex diuitiis,
† ex semine
[g] [f] המה
‡ erit ‡ adest
[h] נהה [i] נגע
* Qui emit
† qui vendit,
[k] חרה
‡ venit super
‡ populum
‖ vita existente
* anima
* non reuertetur.
† multitudinem
[l] חיה [m] חזה
‡ vniuscuiusque vita propter iniquitatem suam non confortabitur. Clangite
[n] עוה
‡ præparate
* est qui vadat
† super vniuersum populum
‡ intrinsecus
‖ fuerit, ‡ eum
* fuerit
† consumet.
‡ propter iniquitatem suam.
[o] המה
[p] רפה
‡ tanquam
[q] שק [r] כסה
‡ in omni facie
‖ elongabitur
‡ furoris
[s] נצל
† ventres suos
‡ ruina hæc propter iniquitatem
* templum quod erat gloria ornamenti eius in magnificentiam posuit,
[t] צבה [v] גאה
‖ idolorum suorum:
[u] שום [x] עשה
‖ eam
[y] נתן [z] נדד

ecce & ,vidi & :atrij ostium ad me adduxit Et

7 וַיָּבֵא אֹתִי אֶל־פֶּתַח הֶחָצֵר וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה

hominis Fili ,me ad dixit Et ,pariete in vnum foramen

8 חֹר־אֶחָד בַּקִּיר׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם

odium ecce & ,parietem *in* fodi & : parietem *in* nunc fode

חֲתָר־נָא בַקִּיר וָאֶחְתֹּר בַּקִּיר וְהִנֵּה פֶּתַח

vide & ,Ingredere : me ad dixit Et .vnum

9 אֶחָד׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֹּא וּרְאֵה אֶת־

.hic *facientes* isti quas ,malas abominationes

הַתּוֹעֵבוֹת הָרָעוֹת אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים פֹּה׃

similitudo omnis ecce & ,vidi & ,sum ingressus Et

10 וָאָבוֹא וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה כָל־תַּבְנִית

domus idola vniuersa & ,abominatio ,adimalis & ,reptilis

רֶמֶשׂ וּבְהֵמָה שֶׁקֶץ וְכָל־גִּלּוּלֵי בֵּית

circum circum ‖ pariete *super exaratum* :Israel

יִשְׂרָאֵל [a] מְחֻקֶּה עַל־הַקִּיר סָבִיב ׀ סָבִיב׃

Iazaniahu & ,Israel domus seniorib⁹ de viri septuaginta Et

11 וְשִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי בֵית־יִשְׂרָאֵל וְיַאֲזַנְיָהוּ

,*eorum facies ad* ‖ stantium *eorum* medio in *stans* † ,Saphan filius

בֶן־שָׁפָן עֹמֵד בְּתוֹכָם עֹמְדִים לִפְנֵיהֶם

suffimenti nebulæ vapor & : sua manu in *suum* thuribulum *vir* &

וְאִישׁ מִקְטַרְתּוֹ בְּיָדוֹ וַעֲתַר עֲנַן־הַקְּטֹרֶת

hominis fili vidisti Nonne : me ad dixit Et .*ascendens*

12 עֹלֶה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם

vir ,*obscuritate in facientes* ,Israel domus seniores quæ

אֲשֶׁר זִקְנֵי בֵית־יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים בַּחֹשֶׁךְ אִישׁ

videns Dominus Non :*dicentes* ‡ quia *suæ prospectura conclaui bus in*

בְּחַדְרֵי [b] מַשְׂכִּיתוֹ כִּי אֹמְרִים אֵין יְהוָה רֹאֶה

:me ad dixit Et .terram Dominus dereliquit ,nos

13 אֹתָנוּ עָזַב יְהוָה אֶת־הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָי

quas magnas abominationes videbis *conuerteris* † Adhuc

עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת אֲשֶׁר־

portæ ostium ad me adduxit Et .*facientes* ‡ isti

14 הֵמָּה [c] עֹשִׂים׃ וַיָּבֵא אֹתִי אֶל־פֶּתַח שַׁעַר

ibi ecce & :aquilonem ad ‡ quod ,Domini domus

בֵּית־יְהוָה אֲשֶׁר אֶל־הַצָּפוֹנָה וְהִנֵּה־שָׁם

.Tammuz *flentes sedentes* mulieres

הַנָּשִׁים יֹשְׁבוֹת [d] מְבַכּוֹת אֶת־הַתַּמּוּז׃

conuerteris * Adhuc hominis fili vidisti Nonne : me ad dixit Et

15 וַיֹּאמֶר אֵלָי [e] הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם עוֹד תָּשׁוּב

.his *præ magnas* † abominationes videbis

תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת מֵאֵלֶּה׃

interius Domini domus atrium ad me adduxit Et

16 [f] וַיָּבֵא אֹתִי אֶל־חֲצַר בֵּית־יְהוָה הַפְּנִימִית

inter & ,vestibulum inter Domini templi ostio ‡ ecce &

וְהִנֵּה־פֶתַח הֵיכַל יְהוָה בֵּין הָאוּלָם וּבֵין

‡ *eorum* posteriora :viri quinque & viginti circiter ‡ altare

הַמִּזְבֵּחַ כְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ אֲחֹרֵיהֶם

ipsi & ,orientem ad eorum facies & ,Domini templum ad

אֶל־הֵיכַל יְהוָה וּפְנֵיהֶם קֵדְמָה וְהֵמָּה

:me ad dixit Et .solis ortum ad *se incuruantes*

17 [g] מִשְׁתַּחֲוִיתֶם קֵדְמָה לַשָּׁמֶשׁ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי

Iehudah domui est leue Nunquid ‖ hominis fili vidisti Nonne

הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם [h] הֲנָקֵל לְבֵית יְהוּדָה

repleuerunt quia : hic fecerunt quas abominationes *faciendo à* ‡

מֵעֲשׂוֹת אֶת־הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ־פֹה כִּי־מָלְאוּ

,me irritandum ad sunt conuersi & ,iniquitate terram

אֶת־הָאָרֶץ חָמָס [i] וַיָּשֻׁבוּ לְהַכְעִיסֵנִי

‡ *suum nasum ad ramum mittentes* † ipsi ecce &

וְהִנָּם שֹׁלְחִים אֶת־הַזְּמוֹרָה אֶל־אַפָּם׃

parcet non *excandescentia* ‖ in faciam ego etiam Et

18 וְגַם־אֲנִי אֶעֱשֶׂה בְחֵמָה לֹא־תָחוֹס

voce meis auribus in clamabunt & : miserebor nec ,meus oculus

עֵינִי וְלֹא אֶחְמֹל וְקָרְאוּ בְאָזְנַי קוֹל

.eos exaudiam non & ,magna

גָּדוֹל וְלֹא אֶשְׁמַע אוֹתָם׃

CAP. IX. ט

:dicendo ,magna voce meis auribus in clamauit Et

וַיִּקְרָא בְאָזְנַי קוֹל גָּדוֹל לֵאמֹר

instrumentum *vir* & ‡ ciuitatis *visitationes* † Appropinquauerunt

1 קָרְבוּ פְּקֻדּוֹת הָעִיר וְאִישׁ [k] כְּלִי

Marginal notes (left): *faciunt* — * sepicta erant ‡ per circuitũ. [a] חקה — † stabat ‡ ante ea, vnusquisque — ascendebat. — faciunt in tenebris, vnusquisque in cubiculis picturę ‡ dicunt: ' videt — [b] שכה — † conuersus, — ‡ faciunt. — [c] עשה ‡ est — sedebant plãgentes — [d] בכה — † conuersus — [e] ראה — † maiores — [f] בוא ‡ in — ‡ erant * quorum ‡ erant — incuruabant — [g] שחה — [h] קלל ‡ quod faciat — [i] שוב — † mittunt fœtorem ad nares suas: ‖ furore. — † præfecti ‡ vnusquisque — [k] כלה

impiis & ,*prædam in* alienorum manum in illud dabo Et

21 וּנְתַתִּיו בְּיַד־הַזָּרִים לָבַז וּלְרִשְׁעֵי

auertam Et .illud contaminabunt & ‡ *spolium* ‡ in terræ

22 הָאָרֶץ לְשָׁלָל וְחִלְּלוּהוּ׃ [a] וַהֲסִבּוֹתִי

introibunt & : meum *absconditum* ‡ violabunt & ,eis ab meas facies

פָנַי מֵהֶם וְחִלְּלוּ אֶת־צְפוּנִי וּבָאוּ־

: catenam Fac .illud polluent & ,*effractores* * illud in

23 בָהּ פָּרִיצִים וְחִלְּלוּהָ׃ עֲשֵׂה הָרַתּוֹק

ciuitas & ,sanguinum iudicio est plena terra quoniam

כִּי הָאָרֶץ מָלְאָה מִשְׁפַּט דָּמִים וְהָעִיר

,gentium pessimos adducam Et .*extorsione* ‡ est plena

24 מָלְאָה חָמָס׃ [b] וְהֵבֵאתִי [c] רָעֵי גוֹיִם

fortium superbiam faciam cessare & : eorum domos possidebunt &

וְיָרְשׁוּ אֶת־בָּתֵּיהֶם וְהִשְׁבַּתִּי [d] גְּאוֹן [e] עַזִּים

quærent & : venit Præcisio .eorum sanctuaria polluentur &

25 וְנִחֲלוּ מְקַדְשֵׁיהֶם׃ קְפָדָה בָא וּבִקְשׁוּ

contritionem super Contritio .* non & ,pacem

26 שָׁלוֹם וָאָיִן׃ הֹוָה עַל־הֹוָה

visionem quærent & : erit auditum *ad* ‡ auditus & ,veniet

תָּבוֹא וּשְׁמֻעָה אֶל־שְׁמוּעָה תִּהְיֶה וּבִקְשׁוּ [f] חָזוֹן

:senioribus à consilium & ,sacerdote à peribit lex & ,propheta à

מִנָּבִיא וְתוֹרָה תֹּאבַד מִכֹּהֵן [g] וְעֵצָה מִזְּקֵנִים׃

,desolatione induetur princeps & ,lugebit Rex

27 הַמֶּלֶךְ יִתְאַבָּל וְנָשִׂיא יִלְבַּשׁ שְׁמָמָה

faciam eorum *via à* : terrebuntur terræ populi manus &

וִידֵי עַם־הָאָרֶץ תִּבָּהַלְנָה מִדַּרְכָּם אֶעֱשֶׂה

quod scient & ,eos iudicabo eorum iudiciis in & .eis

אוֹתָם וּבְמִשְׁפְּטֵיהֶם אֶשְׁפְּטֵם וְיָדְעוּ כִּי־

.Dominus *ego* *

אֲנִי יְהוָה׃

CAP. VIII. ח

‡ quinta in ,† sexto in ,sexto anno in fuit Et

1 [g] וַיְהִי ׀ בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית בַּשִּׁשִּׁי בַּחֲמִשָּׁה

sedentes Iehudah seniores & ,mea domo in *sedens* ‡ ego ,mensis

לַחֹדֶשׁ אֲנִי יוֹשֵׁב בְּבֵיתִי וְזִקְנֵי יְהוּדָה יוֹשְׁבִים

,Dei Domini *manus ibi* † me super cecidit & : *meas facies ad*

לְפָנָי [h] וַתִּפֹּל עָלַי שָׁם יַד אֲדֹנָי יְהוִה׃

,ignis aspectus tanquam similitudo ecce & ,vidi Et

2 וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה [i] דְמוּת כְּמַרְאֵה־אֵשׁ

.,eius lumbis à & : ignis ‡ infra & ,eius lumborum aspectu ab

מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה אֵשׁ וּמִמָּתְנָיו

:*flamma trepidantis oculus* tanquã ,splendoris aspectus tãquã ,suprà &

וּלְמַעְלָה כְּמַרְאֵה־זֹהַר כְּעֵין הַחַשְׁמַלָה׃

mei capitis concinno in me tulit & ‡ *manus instar* † misit Et

3 [k] וַיִּשְׁלַח תַּבְנִית יָד וַיִּקָּחֵנִי [l] בְּצִיצִת רֹאשִׁי

cælos inter & terram inter spiritus me eleuauit &

[m] וַתִּשָּׂא אֹתִי רוּחַ ׀ בֵּין־הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם

ad ,Dei visionibus in ,Ierusalaim in me adduxit &

וַתָּבֵא אֹתִי יְרוּשָׁלַמָה בְּמַרְאוֹת אֱלֹהִים אֶל־

quę * ,aquilonem ad *respicientis* † ,interioris * portæ ostium

פֶּתַח שַׁעַר הַפְּנִימִית הַפּוֹנֶה צָפוֹנָה אֲשֶׁר־

.* facientis zelare zeli *imaginis* ‡ habitatio *ibi*

שָׁם [n] מוֹשַׁב סֵמֶל הַקִּנְאָה הַמַּקְנֶה׃

visionem secundum : Israel Dei gloria ‖ ibi ecce Et

4 וְהִנֵּה־שָׁם כְּבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּמַּרְאֶה

Filij : me ad dixit Et .campo in vidi quam

5 אֲשֶׁר [o] רָאִיתִי בַּבִּקְעָה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־

:aquilonem ad viam † .tuos oculos nunc leua ,hominis

אָדָם [p] שָׂא־נָא עֵינֶיךָ דֶּרֶךְ צָפוֹנָה

,aquilone ab ecce & ,aquilonem ad viam ‡ meos oculos leuaui &

וָאֶשָּׂא עֵינַי דֶּרֶךְ צָפוֹנָה וְהִנֵּה מִצָּפוֹן

,introitu in *hac* ‖ zeli *similitudo* * ,altaris ; portam ad

לְשַׁעַר הַמִּזְבֵּחַ סֵמֶל הַקִּנְאָה הַזֶּה [q] בַּבִּאָה׃

isti quid tu *vidensi* ‖ nonne ,hominis Fili :me ad dixit Et

6 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הֲרֹאֶה אַתָּה מֵהֶם

,Israel domus quas ,magnas abominationes : *facientes* ‡

[r] עֹשִׂים תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת אֲשֶׁר בֵּית־יִשְׂרָאֵל ׀

adhuc & ‡ meo sanctuario *desuper fieri longè ad* * ,hic : *facientes* ‡

עֹשִׂים פֹּה לְרָחֳקָה מֵעַל מִקְדָּשִׁי וְעוֹד

.magnas abominationes videbis *conuerteris* †

תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת׃

Marginal notes (right): ad diripiendum ‡ spolia: — [a] סבב ‡ adytum — * latrones, — ‡ iniquitate. — [b] בוא [c] רעע — [d] גאה [e] עזז — * erit. — ‡ super — [f] חזה — [g] יעץ — secundum viã — * sum — † mense, ‡ die — [h] היה — ‡ sedebam ‡ sedebant coram me: † prophetia spiritus — [h] נפל — [i] דמה ‡ erat — visio electri. — ‡ similitudinẽ — [k] בנה [l] צוץ — [m] נשא — * atrij † quod respiciebat ‡ vbi erat ‡ idoli * Deum: — [n] ישב ‡ erat — [o] ראה ‡ ad — [p] נשא ‡ ad — * idolum ‖ hoc — [q] בוא ‖ vides — מה הם ק ‡ faciunt: — [r] עשה ‡ faciunt * vt procul recedam à † conuersus

viri sex ecce Et .sua manu in sua perditionis

מַשְׁחֵתוֹ בְּיָדוֹ ׃ וְהִנֵּה שִׁשָּׁה אֲנָשִׁים 2

respiciens quæ ,superioris portæ via de venientis

בָּאִים ׀ מִדֶּרֶךְ־שַׁעַר הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר ׀ מָפְנֶה

vir & ,sua manu in sua dissipationis vas vir & ,aquilonem ad

צָפוֹנָה וְאִישׁ כְּלִי מַפָּצוֹ בְּיָדוֹ וְאִישׁ

scribæ tabella & ,lineis vestitus eorum medio in vnus

אֶחָד בְּתוֹכָם לָבֻשׁ בַּדִּים וְקֶסֶת הַסֹּפֵר

altare iuxta steterunt & ,sunt ingressi & :eius renibus in

בְּמָתְנָיו וַיָּבֹאוּ וַיַּעַמְדוּ אֵצֶל מִזְבַּח

desuper est eleuata Israel Dei gloria Et .æreum

הַנְּחֹשֶׁת ׃ וּכְבוֹד ׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נַעֲלָה מֵעַל 3

,domus limen ad ,eum super erat quem Cherub

הַכְּרוּב אֲשֶׁר הָיָה עָלָיו אֶל מִפְתַּן הַבָּיִת

tabella qui .lineis indutum virum ad vocauit &

וַיִּקְרָא אֶל־הָאִישׁ הַלָּבֻשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר קֶסֶת

Transi :eum ad Dominus dixit Et .suis lumbis in scribæ

הַסֹּפֵר בְּמָתְנָיו ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו עֲבֹר 4

Tau signabis & ,Ierusalaim medium per, ciuitatis medium per

בְּתוֹךְ הָעִיר בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלָ͏ִם וְהִתְוִיתָ תָּו

vociferantium & suspirantium virorum :frontes super

עַל־מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים הַנֶּאֱנָחִים וְהַנֶּאֱנָקִים

.eius medio in factis abominationibus cunctis super

עַל כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הַנַּעֲשׂוֹת בְּתוֹכָהּ ׃

,eum post ciuitatem per Transite:meis auribus in dixit illis Et

וּלְאֵלֶּה אָמַר בְּאָזְנַי עִבְרוּ בָעִיר אַחֲרָיו 5

.misereamini nec ,vester oculus parcat non :percutite &

וְהַכּוּ עַל־תָּחוֹס עֵינֵיכֶם וְאַל־תַּחְמֹלוּ ׃

,occidetis mulieres & ,paruulum & ,virginem & ,electum,Senem

זָקֵן בָּחוּר וּבְתוּלָה וְטַף וְנָשִׁים תַּהַרְגוּ 6

Tau eum super quem virum omnem ad Sed :perditionem ad

לְמַשְׁחִית וְעַל־כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־עָלָיו הַתָּו

inceperunt Et.incipietis meo sanctuario à & ,accedatis ne

אַל־תִּגַּשׁוּ וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלּוּ וַיָּחֵלּוּ

.domus facies ad qui ,senioribus viris in

בָּאֲנָשִׁים הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר לִפְנֵי הַבָּיִת ׃

implete &,domum Contaminate :eos ad dixit Et

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם טַמְּאוּ אֶת־הַבַּיִת וּמַלְאוּ 7

,sunt egressi Et ,Egredimini vulneratis atria

אֶת־הַחֲצֵרוֹת חֲלָלִים צֵאוּ וַיָּצְאוּ

,eos percutere iuxta ,fuit Et .ciuitatem per percusserunt &

וְהִכּוּ בָעִיר ׃ וַיְהִי כְּהַכּוֹתָם 8

:dixique ,clamaui & ,meas facies super rui & ,ego remansi &

וְנֵאשֲׁאַר אֲנִי וָאֶפְּלָה עַל־פָּנַי וָאֶזְעַק וָאֹמַר

omne tu corrumpens Nunquid :Deus Domine ,Ahah

אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה הֲמַשְׁחִית אַתָּה אֵת כָּל־

super tuum furorem te effundendo in ,Israel residuum

שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל בְּשָׁפְכְּךָ אֶת־חֲמָתְךָ עַל־

Israel domus Iniquitas:me ad dixit Et .Ierusalaim

יְרוּשָׁלָ͏ִם ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי עֲוֹן בֵּית־יִשְׂרָאֵל 9

terra est repleta & ,valde vehementer in magna Iehudah &

וִיהוּדָה גָּדוֹל בִּמְאֹד מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ

:dixerunt Nam ,peruerso est plena ciuitas & ,sanguinibus

דָּמִים וְהָעִיר מָלְאָה מֻטֶּה כִּי אָמְרוּ

.videns Dominus non & ,terram Dominus Dereliquit

עָזַב יְהוָה אֶת־הָאָרֶץ וְאֵין יְהוָה רֹאֶה ׃

:miserebor neque,meus oculus parcet Non ego etiam Et

וְגַם אֲנִי לֹא־תָחוֹס עֵינִי וְלֹא אֶחְמֹל 10

indutus vir ecce Et .dedi eorum caput in eorum Viam

דַּרְכָּם בְּרֹאשָׁם נָתָתִּי ׃ וְהִנֵּה הָאִישׁ לְבֻשׁ 11

verbum reddens ,suis lumbis in tabellam qui ,lineis

הַבַּדִּים אֲשֶׁר הַקֶּסֶת בְּמָתְנָיו מֵשִׁיב דָּבָר

.mihi præcepisti quæ iuxta Feci :dicendo

לֵאמֹר עָשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָנִי ׃

suum ad perdendum · vaniebant · versæ · vnusquisque habebat instrumentum suum ad perdendū, · erat · attramentarium · erat ad renes · נפץ · super · illum qui indutus erat · habebat atramentarium · signa · תוה · gementium, · clamantium · quæ fiunt · עשה · אל · ק · עיניכם · ק · Senes, adolescentes, & virgines, & paruulos, · נכה טפף · occidite · super fuerit · נגש חלל · à · erant coram domo. · interfectis; · יצא · cùm percussissent · faciē meam, · נפל · perdere facis, · dum effundis · עוה · est vehementer · sanguinariis, · iudicio. · נטה · videt. · non parcam, sicut nec ipsi pepercerunt. · habebat atramentarium · respondit · omnia · ככל אשר · ק · צוה

CAP. X.

caput super quæ ,expansionem ad ecce & ,vidi Et

וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אֶל־הָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ 1

similitudinis aspectus veluti sapphiri lapis tanquam Cherubim

הַכְּרֻבִים כְּאֶבֶן סַפִּיר כְּמַרְאֵה דְּמוּת

virum ad dixit Et .eos super apparuit ,solij

כִּסֵּא נִרְאָה עֲלֵיהֶם ׃ וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִישׁ 2

super firmamentum quod erat · species · דמה

rotam inter ad Ingredere: dixit & ,lineis indutum

לְבֻשׁ הַבַּדִּים וַיֹּאמֶר בֹּא אֶל־בֵּינוֹת לַגַּלְגַּל

ignis prunis ,tuas volas imple & Cherub subter ad

אֶל־תַּחַת לַכְּרוּב וּמַלֵּא חָפְנֶיךָ גַחֲלֵי־אֵשׁ

est ingressus &:ciuitatem super sparge & ,Cherubim inter de

מִבֵּינוֹת לַכְּרֻבִים וּזְרֹק עַל־הָעִיר וַיָּבֹא

,domus dextera à stantes Cherubim Et .meis oculis ad

לְעֵינָי ׃ וְהַכְּרֻבִים עֹמְדִים מִימִין לַבַּיִת 3

atrium impleuit nubes & ,virum illum intrando in

בְּבֹאוֹ הָאִישׁ וְהֶעָנָן מָלֵא אֶת־הֶחָצֵר

Cherub desuper Domini gloria se extulit Et .interius

הַפְּנִימִית ׃ וַיָּרָם כְּבוֹד־יְהוָה מֵעַל הַכְּרוּב 4

atrium & ,nube domus est repleta & :domus limen ad

עַל מִפְתַּן הַבָּיִת וַיִּמָּלֵא הַבַּיִת אֶת־הֶעָנָן וְהֶחָצֵר

.Domini gloriæ splendore est repletum

מָלְאָה אֶת־נֹגַהּ כְּבוֹד יְהוָה ׃

atrium ad vsque est audita Cherubim alarum vox Et

וְקוֹל כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים נִשְׁמַע עַד־הֶחָצֵר 5

.ipso loquendo in Sadai Dei vox tanquam,exterius

הַחִיצֹנָה כְּקוֹל אֵל־שַׁדַּי בְּדַבְּרוֹ ׃

,lineis induto viro ipso præcipiendo in ,fuit Et

וַיְהִי בְּצַוֹּתוֹ אֶת־הָאִישׁ לְבֻשׁ־הַבַּדִּים 6

inter de rotam inter de ignem Tolle :dicendo

לֵאמֹר קַח אֵשׁ מִבֵּינוֹת לַגַּלְגַּל מִבֵּינוֹת

.rotam iuxta stetit & .est ingressus & :Cherubim

לַכְּרוּבִים וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד אֵצֶל הָאוֹפָן ׃

Cherubim inter de suam manum Cherub misit Et

וַיִּשְׁלַח הַכְּרוּב אֶת־יָדוֹ מִבֵּינוֹת לַכְּרוּבִים 7

dedit & tulit & ,Cherubim inter qui ignem ad

אֶל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר בֵּינוֹת הַכְּרֻבִים וַיִּשָּׂא וַיִּתֵּן

.est egressus&,accepit & lineis induti vola in

אֶל־חָפְנֵי לְבֻשׁ הַבַּדִּים וַיִּקַּח וַיֵּצֵא ׃

subtus hominis manus exemplar Cherubim in apparuit, Et

וַיֵּרָא לַכְּרֻבִים תַּבְנִית יַד־אָדָם תַּחַת 8

, rotæ quatuor ecce & ,vidi Et .eorum alas

כַּנְפֵיהֶם ׃ וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אַרְבָּעָה אוֹפַנִּים 9

vnum Cherub iuxta vna Rota .Cherubim iuxta

אֵצֶל הַכְּרוּבִים אוֹפַן אֶחָד אֵצֶל הַכְּרוּב אֶחָד

rotarum aspectus & .vnum Cherub iuxta vna rota &

וְאוֹפַן אֶחָד אֵצֶל הַכְּרוּב אֶחָד וּמַרְאֵה הָאוֹפַנִּים

,earum aspectus Et .Tarsis ,lapidis color tanquam

כְּעֵין אֶבֶן תַּרְשִׁישׁ ׃ וּמַרְאֵיהֶם 10

rota fuisset si ac ipsis quatuor vna similitudo

דְּמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּם כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפַן

suis quadraturis quatuor in eas eundo In .rotæ medio in

בְּתוֹךְ הָאוֹפָן ׃ בְּלֶכְתָּם אֶל־אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם 11

quem locum ad,ipsas eundo in circuibant non , ambulabant

יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּם כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־

.eas eundo in,circuibant nec, ibant illud post caput se vertebat

יִפְנֶה הָרֹאשׁ אַחֲרָיו יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּם ׃

.earum manus & ,earum dorsa & ,earum caro omnis Et

וְכָל־בְּשָׂרָם וְגַבֵּהֶם וִידֵיהֶם 12

circum oculis plenæ rotæ & ,earum alæ &

וְכַנְפֵיהֶם וְהָאוֹפַנִּים מְלֵאִים עֵינַיִם סָבִיב

.ipsarum rotarum ipsarum quatuor

לְאַרְבַּעְתָּם אוֹפַנֵּיהֶם ׃

.meis auribus in ,rota ô , est clamatum ipsis Rotis

לָאוֹפַנִּים לָהֶם קוֹרָא הַגַּלְגַּל בְּאָזְנָי ׃ 13

facies vnius facies:vnicuique facies quatuor Et

וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד פְּנֵי הָאֶחָד פְּנֵי 14

facies tertiæ & ,hominis facies secundæ facies & , Cherub

הַכְּרוּב וּפְנֵי הַשֵּׁנִי פְּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פְּנֵי

se exaltauerunt Et .aquilæ facies quartæ & ,leonis

אַרְיֵה וְהָרְבִיעִי פְּנֵי־נָשֶׁר ׃ וַיֵּרֹמּוּ 15

.Chebar flumine in vidi quod animal ipsum :Cherubim

הַכְּרוּבִים הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי בִּנְהַר־כְּבָר ׃

:eos iuxta rotæ ambulabant, Cherubim eundo in Et

וּבְלֶכֶת הַכְּרוּבִים יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם 16

desuper se eleuandum ad suas alas Cherubim eleuando in &

וּבִשְׂאֵת הַכְּרוּבִים אֶת־כַּנְפֵיהֶם לָרוּם מֵעַל

.eos apud ipsæ etiam .rotæ reuertebantur non ,terram

הָאָרֶץ לֹא־יִסַּבּוּ הָאוֹפַנִּים גַּם־הֵם מֵאֶצְלָם ׃

inter rotas, inter Cherubim, · בּוֹא בֵּין · manus · medio · in conspectu meo. · stabant · cùm ingrederetur vir ille, · recessit à · פָּנָה רוּם · sonitus · auditus · omnipotentis quando loquitur. · חוּץ · cùm præcepisset · medio rotarum · medio · צוה לקח · medio · erat · sumpsit, · posuit · manibus · נשא יצא · similitudo · ראה בנה · erat · altera · alterum: · erat · Cùm ambularent · lateribus · הלך · reuertebantur cùm ambularent, ad primus Cherub illum · סבב ילך · reuertebantur, cùm ambularēt. erat in circuitu · Cherub. · erant · Cherub · rotæ · פנה · שנה · רום · est · ראה · cùm ambularent · cùm eleuarēt · exaltarentur super · נשא · erant

Israel termino in ‡ carnem in ‡ eius medio in eritis vos & ||
וְאַתֶּם תִּהְיוּ בְתוֹכָהּ לְבָשָׂר אֶל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל
quia .Dominus ego ‡ quod scietis Et .vos iudicabo
12 אֶשְׁפֹּט אֶתְכֶם׃ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר
: fecistis non mea iudicia & , ambulastis non meis statutis in
בְּחֻקַּי לֹא הֲלַכְתֶּם וּמִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם
.fecistis , vestris circuitibus || quæ , gentium iudicia iuxta sed
וּכְמִשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם עֲשִׂיתֶם׃
, Benaiah filius Pelatiahu & , me prophetare iuxta ‡ , fuit Et
13 וַיְהִי כְּהִנָּבְאִי וּפְלַטְיָהוּ בֶן־בְּנָיָה
, magna voce clamaui & , meas facies † super cecidi & : est mortuus
מֵת וָאֶפֹּל עַל־פָּנַי וָאֶזְעַק קוֹל־גָּדוֹל
tu consummationem , Deus Domine Ahah : dixi &
וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה כָּלָה אַתָּה
Domini verbum fuit Et .Israel residui faciens ‡
14 עֹשֶׂה אֵת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה
viri tui fratres, tui fratres , hominis Fili : dicendo , me ad
15 אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם אַחֶיךָ אַחֶיךָ אַנְשֵׁי
dixerunt quibus, ipsa tota Israel domus omnis & , tua redemptionis
גְאֻלָּתֶךָ וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה אֲשֶׁר אָמְרוּ
, Domino desuper * vos Elongate : Ierusalaim habitatores eis
לָהֶם יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם רַחֲקוּ מֵעַל יְהוָה
: dic Propterea . possessionem in terra est data ipsa nobis †
16 לָנוּ הִיא נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה׃ לָכֵן אֱמֹר
, gentes in eos elongare feci Quia || : Deus Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי הִרְחַקְתִּים בַּגּוֹיִם
sanctuarium in eis fui & , terras † in eos dispergere feci quia &
וְכִי הֲפִיצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת וָאֱהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ
.illuc venerunt quò † terris in , paruum
מְעַט בָּאֲרָצוֹת אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם׃
congregabo Et : Deus Dominus dixit Sic : dic Propterea
17 לָכֵן אֱמֹר כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְקִבַּצְתִּי
, terris de vos colligam & * , populis de vos
אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים וְאָסַפְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָאֲרָצוֹת
humum vobis dabo & : eis in estis dispersi quibus †
אֲשֶׁר נְפֹצוֹתֶם בָּהֶם וְנָתַתִּי לָכֶם אֶת־אַדְמַת
omnes || remouebunt & , illuc ingredientur Et .Israel
18 יִשְׂרָאֵל׃ וּבָאוּ שָׁמָּה וְהֵסִירוּ אֶת־כָּל־
.illa de eius abominationes cunctásque , eius contaminationes
שִׁקּוּצֶיהָ וְאֶת־כָּל־תּוֹעֲבֹתֶיהָ מִמֶּנָּה׃
dabo nouum spiritum & , vnum cor eis dabo Et
19 וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן
, eorum carne de lapidis ‡ cor remouebo & eorum interiori in
בְּקִרְבְּכֶם וַהֲסִרֹתִי לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׂרָם
meis statutis in Vt carnis † cor eis dabo &
20 וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב בָּשָׂר׃ לְמַעַן בְּחֻקֹּתַי
sint & : ea faciant & , custodiant mea iudicia & , ambulent
יֵלֵכוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אֹתָם וְהָיוּ־
ad Et .Deum in eis sim ego & , populum in mihi
21 לִי לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃ וְאֶל־
suarum abominationum & , suarum contaminationum cor
לֵב שִׁקּוּצֵיהֶם וְתוֹעֲבוֹתֵיהֶם
dixit , dabo eorum caput in eorum viam : vadens ‡ eorum cor
לִבָּם הֹלֵךְ דַּרְכָּם בְּרֹאשָׁם נָתַתִּי נְאֻם
Cherubim eleuauerunt Et .Deus Dominus
22 אֲדֹנָי יְהוִה׃ וַיִּשְׂאוּ הַכְּרוּבִים אֶת־
Dei gloria & : eos contra rotæ & , alas suas
כַּנְפֵיהֶם וְהָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם וּכְבוֹד אֱלֹהֵי־
gloria ascendit || Et .desuper eos super ‡ Israel
23 יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה׃ וַיַּעַל כְּבוֹד
, montem super stetitque , ciuitatis medio desuper ‡ Domini
יְהוָה מֵעַל תּוֹךְ הָעִיר וַיַּעֲמֹד עַל־הָהָר
, me eleuauit Spiritus Et .vrbis oriente ab † qui
24 אֲשֶׁר מִקֶּדֶם לָעִיר׃ וְרוּחַ נְשָׂאַתְנִי
visione in transmigrationem ad Chasdim * in me adduxitque
וַתְּבִיאֵנִי כַשְׂדִּימָה אֶל־הַגּוֹלָה בַּמַּרְאֶה
quam visio me desuper ascendit † & : Dei spiritu in
בְּרוּחַ אֱלֹהִים וַיַּעַל מֵעָלַי הַמַּרְאֶה אֲשֶׁר
omnia transmigrationem ad sum locutus Et .vidi
25 רָאִיתִי׃ וָאֲדַבֵּר אֶל־הַגּוֹלָה אֵת כָּל־
.mihi ostenderat quæ , Domini verba
דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר הֶרְאָנִי׃

Left margin notes: ‡ nec ‡ vt caro ‖ הָיוּ ‡ sum, ‖ חֻקָּק ‡ sunt in circuitu vestro, ‖ עָשָׂה ‡ cùm prophetarem, ‖ הָיָה ‡ faciem meã, ‖ מוּת נָפַל ‡ facis ‖ propinqui tui, ‖ * à ‖ † quia ‖ יָרַשׁ ‡ Licet ‖ † terram, fui tamen ‖ פּוּץ ‡ ad quas ‖ בּוֹא ‖ * adunabo ‖ † in ‖ ‖ omnia ‖ סוּר ‖ idola ‖ tribuam ‖ visceribus ‡ lapideum ‖ † carneum. ‖ חָקַק ‖ * secundum ‖ ‡ ambulat: ‖ נָשָׂא ‖ ‡ erat ‖ recessit ‖ עָלָה ‖ ‡ è ‖ † est ‖ * terram ‖ ‡ recessit à

: eis cum se eleuabant se eleuando * & : stabant , ipsos stando in
17 בְּעָמְדָם יַעֲמֹדוּ וּבְרוֹמָם יֵרוֹמּוּ אוֹתָם
Domini gloria est egressa Et .eis in † animalis spiritus nam
18 כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּהֶם׃ וַיֵּצֵא כְּבוֹד יְהוָה
. Cherubim super stetit & : domus limine desuper ‡
מֵעַל מִפְתַּן הַבָּיִת וַיַּעֲמֹד עַל־הַכְּרוּבִים׃
sunt eleuati & , suas alas Cherubim eleuarunt Et
19 וַיִּשְׂאוּ הַכְּרוּבִים אֶת־כַּנְפֵיהֶם וַיֵּרוֹמּוּ
rotæ & , ipsos egrediendo in ‡ : meis oculis in terra à
מִן־הָאָרֶץ לְעֵינַי בְּצֵאתָם וְהָאוֹפַנִּים
Domini domus portæ ostio † stetit & : eos iuxta
לְעֻמָּתָם וַיַּעֲמֹד פֶּתַח שַׁעַר בֵּית־יְהוָה
.desuper eos super Israel Dei gloria & , orientalis
הַקַּדְמוֹנִי וּכְבוֹד אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה׃
Israel Deum subter vidi quod animal ‡ Hoc
20 הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל
.ipsi ‡ Cherubim quòd cognoui & : Chebar flumine in
בִּנְהַר־כְּבָר וָאֵדַע כִּי כְרוּבִים הֵמָּה׃
alæ quatuor & , vni † facies quatuor Quatuor
21 אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם
.eorum alis sub hominis manuum ‡ similitudo Et .vni †
לְאֶחָד וּדְמוּת יְדֵי אָדָם תַּחַת כַּנְפֵיהֶם׃
quas facierum earundem * eorum facierum similitudo Et
22 וּדְמוּת פְּנֵיהֶם הֵמָּה הַפָּנִים אֲשֶׁר
, ipsæmet & earum aspectus , Chebar fluuium iuxta vidi
רָאִיתִי עַל־נְהַר־כְּבָר מַרְאֵיהֶם וְאוֹתָם
.ibant ipsius facierum transitum ad ‖ vnusquisque
אִישׁ אֶל־עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ׃

CAP. XI. יא

portam ad me introduxit & , spiritus me eleuauit Et
1 וַתִּשָּׂא אֹתִי רוּחַ וַתָּבֵא אֹתִי אֶל־שַׁעַר
ecce Et .orientem ad respicientem , orientalem Domini domus
בֵּית־יְהוָה הַקַּדְמוֹנִי הַפּוֹנֶה קָדִימָה וְהִנֵּה
vidi & , viri quinque & viginti portæ ostio in
בְּפֶתַח הַשַּׁעַר עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ וָאֶרְאֶה
Pelatiahu & , Hazur filium Iaazaniah eorum medio in
בְתוֹכָם אֶת־יַאֲזַנְיָה בֶן־עַזֻּר וְאֶת־פְּלַטְיָהוּ
Fili : me ad Dixitque . populi principes Benaiahu filium
2 בֶן־בְּנָיָהוּ שָׂרֵי הָעָם׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־
consulentes ‡ & , iniquitatem cogitantes † viri * isti hominis
אָדָם אֵלֶּה הָאֲנָשִׁים הַחֹשְׁבִים אָוֶן וְהַיֹּעֲצִים
Non : Dicentes ‡ .ista vrbe in malum consilium
3 עֲצַת־רָע בָּעִיר הַזֹּאת׃ הָאֹמְרִים לֹא
caro ‡ nos &, lebes † hæc : domos ædificare * propinquo in
בְקָרוֹב בְּנוֹת בָּתִּים הִיא הַסִּיר וַאֲנַחְנוּ הַבָּשָׂר׃
.hominis fili vaticinare, eos super vaticinare Idcirco
4 לָכֵן הִנָּבֵא עֲלֵיהֶם הִנָּבֵא בֶּן־אָדָם׃
: me ad dixit & , Domini spiritus me super cecidit Et
5 וַתִּפֹּל עָלַי רוּחַ יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלַי
: Israel domus dixistis ‡ sic , Dominus dixit Sic : Dic
אֱמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה כֵּן אֲמַרְתֶּם בֵּית יִשְׂרָאֵל
fecistis Multiplicare .illud noui ego vestri spiritus ascensiones ‖ &
6 וּמַעֲלוֹת רוּחֲכֶם אֲנִי יְדַעְתִּיהָ׃ הִרְבֵּיתֶם
occiso ‡ eius plateas impleslis & : hac vrbe in vestros interfectos
חַלְלֵיכֶם בָּעִיר הַזֹּאת וּמִלֵּאתֶם חוּצֹתֶיהָ חָלָל׃
vestri Interfecti : Deus Dominus dixit sic Propterea
7 לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חַלְלֵיכֶם
ipsa & , caro † ipsi , eius medio in posuistis * quos
אֲשֶׁר שַׂמְתֶּם בְּתוֹכָהּ הֵמָּה הַבָּשָׂר וְהִיא
; meruistis Gladium .eius medio de eduxit ‖ vos Et .lebes ‡
8 הַסִּיר וְאֶתְכֶם הוֹצִיא מִתּוֹכָהּ׃ חֶרֶב יְרֵאתֶם
.Deus Dominus dixit , vos super inducam gladium &
וְחֶרֶב אָבִיא עֲלֵיכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
manu in vos daboque, eius medio de vos educam Et
9 וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתּוֹכָהּ וְנָתַתִּי אֶתְכֶם בְּיַד־
; cadetis gladio In .iudicia vobis in faciam & , alienorum
10 זָרִים וְעָשִׂיתִי בָכֶם שְׁפָטִים׃ בַּחֶרֶב תִּפֹּלוּ
quòd scietis & : vos iudicabo Israel termino in
עַל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֶשְׁפּוֹט אֶתְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי־
lebetem in ‡ vobis erit non Hæc .Dominus ego † † sum
11 אֲנִי יְהוָה׃ הִיא לֹא־תִהְיֶה לָכֶם לְסִיר

Right margin notes: Dum starent ipsi, * dum eleuabant † erat ‡ à ‖ ‡ dum egrederentur ipsi. ‖ יָצָא † in introitu ‖ ‡ est ‖ ‡ essent. ‖ יָדַע † erant vnicuique, † vnicuique. ‡ manus ‖ דָּמָה * erat vt ‖ רָאָה ‖ contra faciē suam ibat ‖ נָשָׂא בּוֹא quæ respicit. ‖ שׁוּר * sunt † qui cogitant ‡ consulunt ‡ Qui dicunt ‖ יָעַץ * est contritio, ædificem ‡ Ierusalaim est vt ‡ vt. ‖ בָּנָה ‖ נָפַל ‖ ‡ dixisti ‖ ‡ quę ascendūt in spiritu vestro ‖ עָלָה ‖ רָבָה ‖ ‡ interfectis. ‖ * posuisti † sunt ‖ שׂוּם ‖ ‡ est ‖ educere faciam ‖ יָצָא ‖ עָשָׂה ‖ † sum ‡ vt lebes,

CAP. XII. יב

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
a ויהי דבר־יהוה אלי לאמר׃

a היה

;sedens ‡ tu rebellionis domus medio in hominis Fili
1 בן־אדם בתוך בית־b המרי אתה ישב

rebellis ‡ habitas
b מרה

† eis aures : viderunt non & videndum ad eis ‡ oculi quibus
2 אשר עינים להם לראות ולא ראו אזנים להם

‡ sunt vt videant, † sunt ‡ rebellis est.

.ipsi rebellionis ‡ domus quia ,audierunt non &,audiendum ad
לשמע ולא שמעו כי בית מרי הם׃

transmigrationis vasa tibi fac , hominis fili tu Et
3 ואתה בן־אדם עשה לך c כלי גולה

c כלה
per diem

tuo loco de transmigrabis Et.eorū oculis in interdiu transmigra &
וגלה יומם לעיניהם d וגלית ממקומך

d גלה

quia , aspiciant forte si ,eorum oculis in alterum locum ad
אל־מקום אחר לעיניהם אולי יראו כי

vasa tanquam tua vasa educes ‖ Et .ipsi rebellionis ‡ domus
4 בית מרי המה׃ e והוצאת כליך ככלי

‡ rebellis est. | efferes
e יצא
‡ per diem

egredieris tu Et .eorum oculis in ‡ transmigrationis
גולה יומם לעיניהם ואתה תצא

.transmigrationis exitus secundum eorum oculis in vespera in
בערב לעיניהם כמוצאי גולה׃

* exi

exire facies * & , parietem in tibi perfode eorum oculis In
5 לעיניהם חתר־לך בקיר והוצאת

;portabis humerum super eorum oculis In .eum per
6 בו׃ לעיניהם על־כתף f תשא

f נשא
† tenebris exi; bis: faciem tuam

videbis non & ,velabis tuas facies : efferes caligine † in
בעלטה תוציא פניך תכסה ולא תראה את־

.Israel domui te dedi portentum quia :terram
הארץ כי־מופת נתתיך לבית ישראל׃

protuli mea vasa sum iussus ‖ quemadmodum sic feci Et
7 ואעש כן כאשר g צויתי כלי הוצאתי

‖ præceptum est mihi.
g צוה

perfodi vespera in ‡ & ,interdiu † transmigrationis vasa tanquam
ככלי גולה יומם ובערב חתרתי־

† per diem, ‡ vesperi $ exiui,

humerum super ,protuli $ caligine In : manu in parietem in mihi
לי בקיר ביד בעלטה הוצאתי על־כתף

.eorum oculis in portaui
נשאתי לעיניהם׃

:dicendo ,mane in me ad Domini verbum fuit Et
8 h ויהי דבר־יהוה אלי בבקר לאמר׃

h היה

,Israel domus te ad dixerant nonne ,hominis Fili
9 בן־אדם הלא אמרו אליך בית ישראל

| rebellis, ‡ facis?

:eos ad Dic ? facies ‡ tu quid , rebellionis ‖ domus
10 בית i המרי מה אתה עשה׃ אמר אליהם

i מרה

hoc onus Prælato † : Deus Dominus dixit Sic
כה אמר אדני יהוה הנשיא k המשא הזה

‡ Super ducem est prophetia hæc
* super omnem domum
* est

ipsi * quæ ,Israel domui omni ‡ & ,Ierusalaim in
בירושלם וכל־בית ישראל אשר־המה

k נשא

,feci Sicut vestrum portentum Ego , Dic .eorū medio in
11 בתוכם׃ אמר אני מופתכם כאשר l עשיתי

l עשה

.ibunt captiuitatem in,transmigrationem In .eis fiet sic
כן יעשה להם בגולה m בשבי ילכו׃

m שבה

portabit humerum ad* ,eorum medio in ‡ qui prælatus ‖ Et
12 והנשיא אשר־בתוכם אל־כתף ישא

‖ dux ‡ est
* super sarcinulas suas ‡ quem
‡ vt educant
‡ faciem suam
| vt

educendum ad ‡,perfodient $,pariete per egredietur &,caligine in ‡
בעלטה ויצא בקיר יחתרו להוציא

oculo in videat non quod propter | , operiet suas facies ‡ ipsum per
13 בו פניו יכסה יען אשר לא־יראה לעין

,eum super meum rete extendam Et .terram ipse
הוא את־הארץ׃ ופרשתי את־רשתי עליו

‡ capietur

:terram ,Babel in eum adducam &:mea sagena in prehendetur ‡&
ונתפש במצודתי n והבאתי אתו בבלה ארץ

n בוא

.morietur ibi & ,videbit non ipsam & ,Chasdim
כשדים ואותה לא־יראה ושם ימות׃

עזרו
קף

omnes ‡ & , eius auxilium † eius circuitibus * qui omnes Et
14 וכל אשר סביבתיו עזרה וכל־

* in circuitu
† sunt ad
g omnia agmina

euacuabo † gladium &:ventum omnem in dispergam eius militū alas
אגפיו אזרה לכל־רוח וחרב אריק

† euaginabo
‡ sum
* cum dispersero

me spargendo in * ,Dominus ego ‡ quod scient Et .eos post
15 אחריהם׃ וידעו כי־אני יהוה o בהפיצי

o פוץ

.terras in eos ventilauero & , gentes in eos
אותם בגוים p וזריתי אותם בארצות׃

p זרה

paucos numero

,fame à gladio à ,numeri viros eis ex relinquam Et
16 a והותרתי מהם אנשי מספר מחרב מרעב

a יתר

suas abominationes omnes narrent vt ;peste à &
ומדבר למען יספרו את־כל־תועבותיהם

† ad aquas
* sum

.Dominus ego * quod scient & ;illus ingredientur quo †,gentibus in
בגוים אשר־באו שם וידעו כי־אני יהוה׃

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
17 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר׃

comede,

tuas aquas & , comedes tremore in tuum panem ,hominis Fili
18 בן־אדם לחמך ברעש תאכל ומימיך

tremore bibe.

.bibes solicitudine in & commotione in
ברגזה ובדאגה תשתה׃

‡ dic

Dominus dixit Sic :terræ populum ad dices ‡ Et
19 ואמרת אל־עם הארץ כה־אמר אדני

‡ super habitatores
* super terram
‖ cum timore

:Israel humum ad * , Ierusalaim habitatoribus ‡ Deus
יהוה ליושבי ירושלם אל־אדמת ישראל

desolatione in suas aquas &,comedent solicitudine in ‖ suum Panem
לחמם בדאגה יאכלו ומימיהם בשממון

,sua plenitudine à eius terra desoletur vt : bibent
b ישתו למען תשם ארצה ממלאה

b שתה

.ea in habitantium omnium iniquitatem propter
מחמס כל־הישבים בה׃

deserta terra & ,desolabuntur habitatæ ciuitates Et
20 והערים c הנושבות תחרבנה והארץ שממה

c ישב
† sum

.Dominus ego † quod scietis & :erit
תהיה וידעתם כי־אני יהוה׃

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
21 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר׃

† est
‡ in terra

super ‡ vobis istud prouerbium † quod ,hominis Fili
22 בן־אדם מה־המשל הזה לכם על־

‖ deficiet

peribit ‖ & , dies Prolongabuntur dicendo ,Israel humo
אדמת ישראל לאמר יארכו הימים ואבד

dixit Sic :eos ad dic Ideo ‡visio omnis
23 כל־d חזון׃ לכן אמר אליהם כה־אמר

d חזה

non & ,istud prouerbium feci Cessare :Deus Dominus
אדני יהוה השבתי את־המשל הזה ולא־

‡ sed

loquere quinimo ‡ :Israel in vltrà illud prouerbium dicent
ימשלו אתו עוד בישראל כי אם־דבר

.visionis omnis verbum & ,dies Appropinquauerunt :eos ad
אליהם קרבו הימים ודבר כל־חזון׃

‡ nec erit

diuinatio & *,frustrà visio omnis vltrà erit non Quia
24 כי לא יהיה עוד כל־חזון שוא ומקסם

† blandientis:

Dominus ego Quia .Israel domus medio in :lenientis
25 חלק בתוך בית ישראל׃ כי אני יהוה

‡ &

protrahetur nec fiet & ,verbum loquar quod ‡ ,loquar
אדבר את אשר אדבר דבר ויעשה לא תמשך

rebellis,

,verbum loquar ,rebellionis domus ,vestris diebus in sed :amplius
עוד כי בימיכם בית e המרי אדבר דבר

e מרה

.Deus Dominus dixit .illud faciam &
ועשיתיו נאם אדני יהוה׃

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
26 f ויהי דבר־יהוה אלי לאמר׃

f היה
dicit:

Visio :dicentes Israel domus ecce ,hominis Fili
27 בן־אדם הנה בית־ישראל אמרים החזון

‡ videt est

longa tempora in & , multos dies ad videns ‡ hic quam
אשר־הוא חזה לימים רבים ולעתים רחוקות

prophetat.

dixit Sic :eos ad dic Propterea prophetans ipse
28 הוא נבא׃ לכן אמר אליהם כה אמר

omne verbum meum.

Quod .mea verba omnia vltrà protrahetur Non :Deus Dominus
אדני יהוה לא־תמשך עוד כל־דברי אשר

.Deus Dominus dixit , fiet & ,verbum loquar
אדבר דבר ויעשה נאם אדני יהוה׃

CAP. XIII. יג

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
1 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר׃

, Israel prophetas ad vaticinare hominis Fili
2 בן־אדם הנבא אל־נביאי ישראל

‖ qui vaticinantur,
† dic

Audite : suo corde de prophetantibus dices † & , vaticinantes
הנבאים ואמרת לנביאי מלבם שמעו

.Domini verbum
דבר־יהוה׃

prophetis *super* Væ :Deus Dominus dixit Sic

3 כה אמר אדני יהוה הוי על־הנביאים

nihil & ,suum spiritum post *ambulantes* ‖ qui *insipientibus*

הנבלים אשר הלכים אחר רוחם ולבלתי

tui prophetæ ,desertis in vulpes Tanquam .viderunt

ראו׃ 4 כשעלים בחרבות נביאיך

,fracturas in ascendistis Non .fuerunt Israel

5 ישראל היו׃ לא עליתם בפרצות

prœlio in *standum ad* †,Israel domū super sepem sepiuistis

ותגדרו גדר על־בית ישראל לעמד במלחמה

diuinationem & ,vanum Viderunt .Domini *die in*

6 ביום יהוה׃ חזו שוא וקסם

non Dominus Et .Dominus Dixit :dicentes *mendacij*

כזב האמרים נאם־יהוה ויהוה לא

.verbum *firmādū ad* †iperare fecerunt* & :eos misit

שלחם ויחלו לקים דבר׃

diuinationem & ,vidistis *vanitatū* visionem Nonne

7 הלא מחזה־שוא חזיתם ומקסם

non ego & ,Dominus Dixit ,*dicentes* & : dixistis *mendacij*

כזב אמרתם ואמרים נאם־יהוה ואני לא

Propter † :Deus Domines dixit sic Propterea .sum locutus

8 דברתי׃ לכן כה אמר אדני יהוה יען

†ego ecce ideo ,mendacium vidistis & ,vanum *vos loqui**

דברכם שוא וחזיתם כזב לכן הנני

mea *manus*†erit Et .Deus Dominus dixit ,vos ad

9 אליכם נאם אדני יהוה׃ והיתה ידי

:mendacium *diuinantes*† & ,vanum *videntes**prophetas *ad*

אל־הנביאים החזים שוא והקסמים כזב

Israel domus scriptura in & ,erunt non mei populi *secreto* in

בסוד עמי לא־יהיו ובכתב בית־ישראל

:ingredientur non Israel *humum ad* & ,scribentur non

לא יכתבו ואל־אדמת ישראל לא יבאו

quod eo pro &,eo pro .Deus Dominus *ego*quod scietis &

10 וידעתם כי־אני אדני יהוה׃ יען וביען

non & ,pax dicendo meum populum fecerunt errare

הטעו את־עמי לאמר שלום ואין

.eum *oblinentes*ipsi ecce &,parietem *adificans* ipse & ;pax

שלום והוא בנה חיץ והנם טחים אתו

,sest casurus Et :*insulso* complanantes ad Dic *insulso*

11 תפל׃ אמר אל־טחי תפל ויפל

,*cadetis Elgabiš lapidibus vos** & : inundans imber fuit

היה גשם שוטף ואתנה אבני אלגביש תפלנה

:paries cecidit ecce Et .scindet turbinum ventus &

12 ורוח סערות תבקע׃ והנה נפל הקיר

liniistis quam ,*litura* Vbi ,*vos ad* ‖ dicetur nonne

הלוא יאמר אליכם איה הטיח אשר טחתם׃

faciam scindere Et :Deus Dominus dixit sic Propterea

13 לכן כה אמר אדני יהוה ובקעתי

meo *naso**in inundans imber & ,mea ira in turbinum spiritum

רוח־סערות בחמתי וגשם שטף באפי

.*consumptionem ad* ira in *Elgabiš* lapides & ,erit

יהיה ואבני אלגביש בחמה לכלה׃

insulso liniistis quem parietem diruam Et

14 והרסתי את־הקיר אשר־טחתם תפל

discooperietur & ;terram ad eum faciam pertingere &

והגעתיהו אל־הארץ ונגלה

,eius medio in consumemini & ,cadet & :eius fundamentum

יסדו ונפלה וכליתם בתוכה

complebo Et .Dominus *ego*quod scietis &

15 וידעתם כי־אני יהוה׃ וכליתי את־

Dicámque .*Insulso eum linentibus** in &,pariete in meum furorem

חמתי בקיר ובטחים אתו תפל ואמר

.eum complanantes non & ,paries* Non : vobis

לכם אין הקיר ואין הטחים אתו׃

videntes † &, Ierusalaim ad *vaticinantes** Israel Prophetæ

16 נביאי ישראל הנבאים אל־ירושלם והחזים

.Deus Dominus dixit ,pax non &,pacis visionem ei

לה חזון שלם ואין שלם נאם אדני יהוה׃

filias ad *tuas facies* pone hominis fili tu Et

17 ואתה בן־אדם שים פניך אל־בנות

,eas super vaticinare &,suo corde de *vaticinantes**, tui populi

עמך המתנבאות מלבהן והנבא עליהן׃

Margin (right column): ראה [a], †insipientibus ‖ambulant; עלה [b], ‖neque †vt itaretis ‡furoris; חזה [c], ‡mendacem, *populum †vt confirmarent suæ prophetiæ ‡cassam ‡mendacem, ‡dicitis, †Quia *locuti estis †venio †percussio ‡super *qui vident †diuinant ‡cœtu; היה [d], ‡terram; בוא [e], *sum; טעה [f], †erat ‡ædificabat ‡complanabant ‡luto absque firmitate; טוח נפל [g], ‡paries, †dabo lapides grandinis corruere facient parietem †illum. ‖vobis, ‡est complanatio, *complanastis *furore †grandinis ‡consumēdū: ‡complanastis luto absque firmitate; נגע [i]; כלה [k], †sum; *complanantibus cum luto absque firmitate *est † sunt; טוח [l], *propherant †vident; חזה [m], †est ‡faciem tuam; שום [n], *eas prophetant

18 ‡dicito ‡ iis quæ sunt *consuentibus* Væ :Deus Dominus dixit Sic :*dices*Et

ואמרת כה־אמר אדני יהוה הוי למתפרות

*faciunt *facientibus* * & ,*mearum* manuum axillis omnibus *super* puluinaria

כסתות על כל־אצילי ידי [o] ועשות [o] עשה

,animas venandum ad staturæ omnis caput super velamina

המספחות על־ראש כל־קומה לצודד נפשות

†quæ sunt vobis † animas & ,mei populi venabimini animas Nunquid

הנפשות תצודדנה לעמי ונפשות לכנה

meo populo in me prophanastis Et ?viuificabitis

19 תחיינה׃ [p] ותחללנה אתי אל־עמי [p] חיה

*propter fragmentum ‡vt interficiatis *interficiendum ad* ‡,panis *buccellis in** & ,hordei pugillos propter

בשעלי שעורים ובפתותי לחם להמית

,animas *viuificandum ad &* ,*morientur* non quæ animas

נפשות אשר לא־[q]תמותנה ולחיות נפשות

‡moriuntur, & viuificetis *audientibus* meo populo *vos mentiendo in* ,*viuent*| non quæ [q] מות

אשר לא־תחיינה בכזבכם לעמי שמעי

‡viuunt, mentientes ‡audienti :Deus Dominus dixit sic Propterea .mendacium

20 כזב׃ לכן כה־אמר אדני יהוה

*venamini *venantes** vos quibus vestra ceruicalia ad ego Ecce

הנני אל־כסתותיכנה אשר אתנה מצדדות

†vt volent ca dirumpam Et .*euolandum ad* animas ibi

שם את־הנפשות לפרחות וקרעתי אתם

‡è ‡liberas quas animas dimittam & ,vestris brachiis *desuper*

מעל זרועתיכם ושלחתי את־הנפשות אשר

*venamini † vt volent. .*euolantes in*† animas *venantes** vos

אתם מצדדות את־נפשים לפרחת׃

liberabo & ,vestra velamina dirumpam Et

21 וקרעתי את־מספחתיכם [r] והצלתי את־ [r] נצל

vestra manu in vltra erunt non & ,vestra manu de meum populū

עמי מידכן ולא־יהיו עוד בידכן

†sum .Dominus *ego*†quod scietis & : venationem in

למצודה וידעתן כי־אני יהוה׃

†eo quod dolore affecistis non ego & ,mendaciter iusti cor *contererc*† Pro

22 יען [s] הכאות לב־צדיק שקר ואני לא [s] כאה

†pro eo quod confortastis ‡vt †reuerteretur non *ad* , impij manus *confortando* * & : illud affeci dolore

הכאבתיו ולחזק ידי רשע לבלתי־

.eum viuificando ,mala sua via à *redeundum*†

שוב מדרכו הרע להחיתו׃

non diuinationem & ,videbitis non vanum Propterea

23 לכן שוא לא תחזינה וקסם לא־

:vestra manu de meum populum eruam & : amplius diuinabitis

[t] נצל †sum תקסמנה עוד [t] והצלתי את־עמי מידכן

.Dominus *ego*† quod scietis &

וידעתן כי־אני יהוה׃

CAP. XIIII. יד

‡venerunt ,Israel senioribus de viri me ad *venit* Et

1 ויבוא אלי אנשים מזקני ישראל

‡coram me. .*meas facies ad** sederunt &

וישבו לפני׃

:dicendo,me ad Domini verbum fuit Et

2 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר׃

fecerunt ascendere isti viri ,hominis Fili

3 בן־אדם האנשים האלה [u] העלו [u] עלה

[x] עוה ‡posuerunt ‡faciem suā: interrogatus respondebo ‡dic. suæ iniquitatis offendiculum & ,suum cor super sua idola

גלוליהם על־לבם ומכשול [x] עונם

*eis *requirar requirendo** nunquid : *suas facies* contra *dederunt*

נתנו נכח פניהם האדרש אדרש להם׃

Sic :eos ad *dices* † & ,eos alloquere Propterea

4 לכן דבר־אותם ואמרת אליהם כה־

‡Quicunque Israel domo de *vir Vir* :Deus Dominus dixit

אמר אדני יהוה איש איש מבית ישראל

offendiculum &,suum cor in sua idola fecerit ascēdere *qui*

אשר יעלה את־גלוליו אל־לבו ומכשול

‡faciem suam, ad venerit & *suas facies* contra posuerit suæ iniquitatis

[y] שום עונו [y] ישים נכח פניו ובא אל־

[z] ענה בא multitudine in venienti ipsi respōdebo Dominus Ego :Prophetam

5 הנביא אני יהוה [z] נעניתי לו בה ברב

Israel domum *capiendum Ad** .suorum idolorum

גלוליו׃ למען תפש את־בית־ישראל

*Vt capiam †separauerunt ‡à suis idolis in me *desuper* ‡ se *alienauerunt* † quod, suo corde in

בלבם אשר נזרו מעלי בגלוליהם

.ipsi vniuersi : Propterea dic ad domum Israel:

כֻּלָּם׃ 6 לָכֵן אֱמֹר אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל

Sic dixit Dominus Deus: Conuertimini, & conuertí facite

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שׁוּבוּ וְהָשִׁיבוּ

*desuper idolis vestris, & † desuper vniuersis abominationib. vestris,

* alios † ab

מֵעַל גִּלּוּלֵיכֶם וּמֵעַל כָּל־תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם

conuerti facite facies vestras. Cùm vir vir de domo

Si quispiam

הָשִׁיבוּ פְנֵיכֶם׃ 7 כִּי אִישׁ אִישׁ מִבֵּית

Israel, & de * peregrino † qui peregrinabitur in Israel, & separauerit se

* peregrinis, † peregrinantur

יִשְׂרָאֵל וּמֵהַגֵּר[a] אֲשֶׁר־יָגוּר בְּיִשְׂרָאֵל וְיִנָּזֵר

‡ à post me, & ascendere fecerit idola sua in cor suum,

[a] גּוּר

מֵאַחֲרַי וְיַעַל גִּלּוּלָיו אֶל־לִבּוֹ

& offendiculum iniquitatis suæ posuerit contra ‡ facies suas:

‡ necat ‡ faciem suam

וּמִכְשׁוֹל עֲוֹנוֹ יָשִׂים נֹכַח פָּנָיו

& venerit ad prophetam, ad inquirendum eum pro me: Ego

vt inquirat

וּבָא אֶל־הַנָּבִיא לִדְרָשׁ־לוֹ בִי אֲנִי

Dominus || respondebitur ei * in me. Et dabo † facies meas

* respondebo * pro † faciem meam contra ‡ ponere faciam

יְהוָה נַעֲנֶה־לּוֹ בִּי׃ 8 וְנָתַתִּי פָנַי

in virum ipsum, & ‡ vastabo eum in signum, & in prouerbia,

בָּאִישׁ הַהוּא וַהֲשִׁמֹתִיהוּ לְאוֹת וּלְמְשָׁלִים

& succidere faciam eum è medio populi mei: & scietis quòd

וְהִכְרַתִּיו מִתּוֹךְ עַמִּי וִידַעְתֶּם כִּי־

‡ ego Dominus. Et propheta cùm seductus fuerit,

‡ sum

אֲנִי יְהוָה׃ 9 וְהַנָּבִיא כִּי־יְפֻתֶּה

& locutus fuerit verbum, ego Dominus seduxi prophetam

וְדִבֶּר דָּבָר אֲנִי יְהוָה פִּתֵּיתִי אֵת הַנָּבִיא

illum, & extendam manum meã super eum, & deleré faciã eum

הַהוּא וְנָטִיתִי אֶת־יָדִי עָלָיו וְהִשְׁמַדְתִּיו

e medio populi mei Israel.

מִתּוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃

Et * ferent iniquitatem suam. † Sicut iniquitas quærentis,

* luent pœnam iniquitatis suæ. † est pœna iniquitatis ‡ pœna iniquitatis

10 וְנָשְׂאוּ[b] עֲוֹנָם כַּעֲוֹן[c] הַדֹּרֵשׁ

sic ‡ iniquitas prophetæ erit. Vt non errent vltrà

[b] נשׂא [c] עוה

כַּעֲוֹן הַנָּבִיא יִהְיֶה׃ 11 לְמַעַן לֹא־יִתְעוּ[d] עוֹד

domus Israel, ‡ à post me, & non polluantur in vltrà vniuersis

[d] תעה ‡ non euntes

בֵּית־יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרַי וְלֹא־יִטַּמְּאוּ עוֹד בְּכָל־

præuaricationibus suis. Et erunt mihi in populum, & ego ero

פִּשְׁעֵיהֶם וְהָיוּ־לִי לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה

eis in Deum, dixit Dominus Deus.

12 לָהֶם לֵאלֹהִים נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

Et fuit verbum Domini ad me, dicendo:

13 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

Fili hominis, terra cùm peccauerit mihi, præuaricando

בֶּן־אָדָם אֶרֶץ כִּי תֶחֱטָא־לִי לִמְעָל־

præuaricationem, & extendam manum meam super eam,

מַעַל וְנָטִיתִי[e] יָדִי עָלֶיהָ

[e] נטה

& conteram ei virgam panis: & mittam in eam famem:

וְשָׁבַרְתִּי לָהּ מַטֵּה־לָחֶם וְהִשְׁלַחְתִּי־בָהּ רָעָב

& faciam succidere ex ea † hominem, & iumentum. Et * fuerint

† homines, & iumenta. * si

וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ 14 וְהָיוּ

tres viri isti in medio eius, Noach, Daniel,

ג׳ חסרים

שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ נֹחַ דָּנִאֵל

& Iiob; ipsi in iustitia sua liberabunt animam suam, dixit

וְאִיּוֹב הֵמָּה בְצִדְקָתָם יְנַצְּלוּ נַפְשָׁם נְאֻם

Dominus Deus. Si bestiam malam transire fecero

אֲדֹנָי יְהוִה׃ 15 לוּ־חַיָּה רָעָה אַעֲבִיר

in terram, & orbauerit eam, & fuerit desolata absque transeunte

בָּאָרֶץ וְשִׁכְּלָתָּה וְהָיְתָה שְׁמָמָה מִבְּלִי עוֹבֵר

à faciebus bestiæ. ‡ tres viri isti *

propter bestiam. ‡ Et * fuerint † viuo ‡ neque

16 מִפְּנֵי הַחַיָּה׃ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה

in medio eius, † viuens ego, dixit Dominus Deus, ‡ si

בְּתוֹכָהּ חַי־[f]אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־

[f] חיה

filios, ‡ & si filias liberabunt: ipsi soli ipsi liberabuntur,

‡ neque

בָּנִים וְאִם־בָּנוֹת יַצִּילוּ[g] הֵמָּה לְבַדָּם יִנָּצֵלוּ

[g] נצל

& terra erit desolata. Vel * gladium induxero

* si

17 וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה שְׁמָמָה׃ אוֹ חֶרֶב אָבִיא[h]

[h] בוא

super terram ipsam, & dixero ‡ gladie, transeas per terram,

† gladio, ‡ homines, & iumenta.

עַל־הָאָרֶץ הַהִיא וְאָמַרְתִּי חֶרֶב תַּעֲבֹר בָּאָרֶץ

& succidere fecero ex ea ‡ hominem, & iumentum. Et tres

18 וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ וּשְׁלֹשֶׁת

viri isti * in medio eius, † viuens ego: dixit Dominus

* fuerint † viuo

הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי

Deus, non liberabunt filios & filias, quia ipsi soli ipsi

יְהוִה לֹא יַצִּילוּ[i] בָּנִים וּבָנוֹת כִּי הֵם לְבַדָּם

[i] נצל * super

liberabuntur. Vel pestilentiam * immisero ad terram istam,

19 יִנָּצֵלוּ׃ אוֹ דֶּבֶר אֲשַׁלַּח אֶל־הָאָרֶץ הַהִיא

& effudero iram meam super eam in sanguine, ad succidendum

vt succidere faciam

וְשָׁפַכְתִּי חֲמָתִי עָלֶיהָ בְּדָם לְהַכְרִית

ex ea hominem, & iumentum. Et Noach, Daniel, & Iiob

homines, & iumenta

20 מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ וְנֹחַ דָּנִאֵל וְאִיּוֹב

in medio eius, † viuens ego dixit Dominus Deus, si filium

ג׳ חסרים † viuo

בְּתוֹכָהּ חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־בֵּן

si filiam liberabunt: ipsi in iustitia sua liberabunt animam suã.

אִם־בַּת יַצִּילוּ הֵמָּה בְצִדְקָתָם יַצִּילוּ נַפְשָׁם׃

Nam sic dixit Dominus Deus: ‡ etiam quòd quatuor

‡ profectò

21 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אַף כִּי־אַרְבַּעַת

iudicia mea mala, gladium, & famem, & bestiam malam,

שְׁפָטַי הָרָעִים חֶרֶב וְרָעָב וְחַיָּה רָעָה

& pestilentiam misi ad Ierusalaim, ad succidendum

וָדֶבֶר שִׁלַּחְתִּי אֶל־יְרוּשָׁלָ‍ִם לְהַכְרִית

ex ea hominem, & iumentum. Et ecce remanebit in ea

homines, & iumenta.

22 מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ וְהִנֵּה נוֹתְרָה[k]־בָּהּ

euasio eductorum filij & filiæ, ecce ipsi † egredientes

[k] יתר † egredientur

פְּלֵטָה הַמּוּצָאִים[l] בָּנִים וּבָנוֹת הִנָּם יוֹצְאִים

ad vos, & videbitis viam eorum, & ‡ actiones eorum:

[l] יצא ‡ opera

אֲלֵיכֶם וּרְאִיתֶם[m] אֶת־דַּרְכָּם וְאֶת־עֲלִילוֹתָם

& consolabimini super malo quod induxi super Ierusalaim,

[m] ראה

וְנִחַמְתֶּם עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר הֵבֵאתִי עַל־יְרוּשָׁלָ‍ִם

cum omnibus quæ induxi super eam.

אֵת כָּל־אֲשֶׁר הֵבֵאתִי עָלֶיהָ׃

Et consolabuntur vos, cùm videritis viam eorum,

23 וְנִחֲמוּ אֶתְכֶם כִּי־תִרְאוּ אֶת־דַּרְכָּם

& † conatus eorum: & scietis, quòd non ‡ gratis feci

† opera ‡ frustra

וְאֶת־עֲלִילוֹתָם וִידַעְתֶּם כִּי לֹא חִנָּם עָשִׂיתִי[n]

omnia quæ feci in ea, dixit Dominus Deus.

[n] עשׂה

אֵת כָּל־אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי[n] בָהּ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

CAP. XV. טו

Et fuit verbum Domini ad me, dicendo:

1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

Fili hominis, quid erit lignum vitis ‡ præ omni ligno

magis quàm aliud quoduis lignum? labrusca scilicet, quæ

2 בֶּן־אָדָם מַה־יִּהְיֶה עֵץ־הַגֶּפֶן מִכָּל־עֵץ

palmite qui fuit inter ligna siluæ?

הַזְּמוֹרָה אֲשֶׁר הָיָה בַּעֲצֵי הַיָּעַר׃

Nunquid tolletur ex eo lignum ad faciendum opus? † Si

† Num

3 הֲיֻקַּח[o] מִמֶּנּוּ עֵץ לַעֲשׂוֹת לִמְלָאכָה אִם־

[o] לקח

tollent ex eo paxillum, ‡ ad dependendum in illo omne vas?

‡ vt dependeat

יִקְחוּ מִמֶּנּוּ יָתֵד לִתְלוֹת[p] עָלָיו כָּל־כֶּלִי׃

[p] תלה

Ecce igni datum est ad consumendum. Duas

4 הִנֵּה לָאֵשׁ נִתַּן לְאָכְלָה אֵת שְׁנֵי

‡ extremitates eius * comedit ignis, & † medium eius ‡ exustum est.

‡ summitates * consumpsit † media pars ‡ exusta

קְצוֹתָיו[q] אָכְלָה הָאֵשׁ וְתוֹכוֹ נָחָר[r]

[q] קצה [r] חרר

nunquid prosperabitur ad opus? Ecce ‡ in essendo ipsum

5 הֲיִצְלַח לִמְלָאכָה׃ הִנֵּה בִּהְיוֹתוֹ

integrum non * fiebat operi, † etiam quia ignis ‡ comederit illud,

‡ cùm esset * erat aptum † quanto magis cùm ‡ deuorauerit ‡ non erit aptum vltrà

תָּמִים לֹא יֵעָשֶׂה לִמְלָאכָה אַף כִּי־אֵשׁ אֲכָלַתְהוּ

& combustum sit, ‡ & fiet adhuc operi?

וַיֵּחָר וְנַעֲשָׂה עוֹד לִמְלָאכָה׃

Propterea sic dixit Dominus Deus: Quemadmodum

6 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כַּאֲשֶׁר

lignum vitis * in ligno siluæ quod dedi illud igni

* inter ligna

עֵץ־הַגֶּפֶן בְּעֵץ הַיַּעַר אֲשֶׁר־נְתַתִּיו לָאֵשׁ

ad consumendum, sic tradidi habitatores Ierusalaim.

לְאָכְלָה כֵּן נָתַתִּי אֶת־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָ‍ִם׃

Et dabo † facies meas in eos. De igne egressi sunt,

† faciem meã contra

7 וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בָּהֶם מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ

& ignis ‡ comedet eos. Et scietis quòd ‡ ego Dominus,

‡ consumet ‡ sum

וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה

* in ponendo me facies meas contra eos.

* cùm posuero faciem meam

בְּשׂוּמִי אֶת־פָּנַי בָּהֶם׃

Et dabo terram desolatam, eo quòd præuaricati sunt

8 וְנָתַתִּי[s] אֶת־הָאָרֶץ שְׁמָמָה יַעַן מָעֲלוּ

[s] נתן

præuaricationem, dixit Dominus Deus.

מַעַל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

CAP. XVI. יו

:dicendo,me ad Domini verbum fuit Et

1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

:suas abominationes Ierusalaim fac notas hominis Fili

2 בֶּן־אָדָם הוֹדַע אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם אֶת־תּוֹעֲבֹתֶיהָ׃

:Ierusalaim * Deus Dominus dixit Sic :dices Et

3 וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לִירוּשָׁלַ͏ִם

tuus pater :Chenahanæa terra de tui natales & ,tuæ Mansiones

מְכֹרֹתַיִךְ וּמֹלְדֹתַיִךְ מֵאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי אָבִיךְ

.Chittæa tua mater & ,Emorræus

הָאֱמֹרִי וְאִמֵּךְ חִתִּית׃

fuisset præcisus non ,te nasci die in tuæ natiuitates Et

4 וּמוֹלְדוֹתַיִךְ בְּיוֹם הוּלֶּדֶת אֹתָךְ לֹא־כָרַּת

soliendo :lenimen ad fuisses lota non aquis in & ,tuus vmbilicus

שָׁרֵּךְ וּבְמַיִם לֹא־רֻחַצְתְּ לְמִשְׁעִי וְהָמְלֵחַ

.fores fasciata non inuoluendo & ,fuisses salita non

לֹא הֻמְלַחַתְּ וְהָחְתֵּל לֹא חֻתָּלְתְּ׃

vnum tibi faciendum ad oculus te super pepercit Non

5 לֹא־חָסָה עָלַיִךְ עַיִן לַעֲשׂוֹת לָךְ אַחַת

facies ad es proiecta & :te super indulgendum ad ,his ex

מֵאֵלֶּה לְחֻמְלָה עָלָיִךְ וַתֻּשְׁלְכִי אֶל־פְּנֵי

te nasci die in ,tuæ animæ abiectione in ,agri

הַשָּׂדֶה בְּגֹעַל נַפְשֵׁךְ בְּיוֹם הֻלֶּדֶת אֹתָךְ׃

:tuis sanguinibus in conculcatā te vidi & ,te iuxta transiui Et

6 וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמָיִךְ

tuis sanguinibus In :tibi dixi & ,viue tuis sanguinibus In :tibi dixi &

וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ

,te dedi agri germen veluti millia Decem .viue

7 חֲיִי׃ רְבָבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךְ

ornamento in es ingressa &,es magnificata & ,es multiplicata &

וַתִּרְבִּי וַתִּגְדְּלִי וַתָּבֹאִי בַּעֲדִי

tuus pilus & sunt facta firma vbera : ornamentorum

עֲדָיִים שָׁדַיִם נָכֹנוּ וּשְׂעָרֵךְ

.discooperta &,nuda tu & ,germinauit

צִמֵּחַ וְאַתְּ עֵרֹם וְעֶרְיָה׃

tempus tuum ecce & ,te vidi & ,te iuxta transiui Et

8 וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ וְהִנֵּה עִתֵּךְ עֵת

:tuā nuditatem operui & ,te super meam alam expandi & ,amorum

דֹּדִים וָאֶפְרֹשׂ כְּנָפִי עָלַיִךְ וָאֲכַסֶּה עֶרְוָתֵךְ

Dominus ait ,tecum pactum in sum ingressus & ,tibi iuraui &

וָאֶשָּׁבַע לָךְ וָאָבוֹא בִבְרִית אֹתָךְ נְאֻם אֲדֹנָי

inundaui & ,aquis in te laui Et .mihi fuisti in & ,Deus

9 יְהוִה וַתִּהְיִי־לִי׃ וָאֶרְחָצֵךְ בַּמַּיִם וָאֶשְׁטֹף

.oleo in te vnxi & :te desuper tuos sanguines

דָּמַיִךְ מֵעָלָיִךְ וָאֲסֻכֵךְ בַּשָּׁמֶן׃

te strani & :taxo te calceaui & ,acupicto :te vestiui Et

10 וָאַלְבִּישֵׁךְ רִקְמָה וָאֶנְעֲלֵךְ תָּחַשׁ וָאֶחְבְּשֵׁךְ

:ornamento te ornaui Et .serico te operui & ,bysso in

11 בַּשֵּׁשׁ וַאֲכַסֵּךְ מֶשִׁי׃ וָאֶעְדֵּךְ עֶדִי

super torquem & ,tuis manibus super armillas dedi &

וָאֶתְּנָה צְמִידִים עַל־יָדַיִךְ וְרָבִיד עַל־

,circulos & ,tua nare super inaurem dedi Et .tuo gutture

12 גְּרוֹנֵךְ׃ וָאֶתֵּן נֶזֶם עַל־אַפֵּךְ וַעֲגִילִים

.tuo capite in gloriæ coronam & :tuis auribus super

עַל־אָזְנָיִךְ וַעֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשֵׁךְ׃

,byssus tua vestis & ,argento & auro es ornata Et

13 וַתַּעְדִּי זָהָב וָכֶסֶף וּמַלְבּוּשֵׁךְ שֵׁשִׁי

:comedisti oleum & ,mel & ,similam ,polymitum & ,sericum &

וָמֶשִׁי וְרִקְמָה סֹלֶת וּדְבַשׁ וָשֶׁמֶן אָכָלְתְּ

.regnum in es prosperata &,valde vehementia in es facta decora &

וַתִּיפִי בִּמְאֹד מְאֹד וַתִּצְלְחִי לִמְלוּכָה׃

tuam speciem propter gentes in nomen tibi est egressum Et

14 וַיֵּצֵא לָךְ שֵׁם בַּגּוֹיִם בְּיָפְיֵךְ

,te super posueram quem ,meo decore in ipsa perfecta quia

כִּי כָּלִיל הוּא בַּהֲדָרִי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי עָלַיִךְ

,tua pulchritudine in fidisti Et .Deus Dominus dixit

15 נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וַתִּבְטְחִי בְיָפְיֵךְ

tuas fornicationes effudisti &:tuū nomen propter es fornicata &

וַתִּזְנִי עַל־שְׁמֵךְ וַתִּשְׁפְּכִי אֶת־תַּזְנוּתַיִךְ

.erat eum erga .transeuntem omnem super

עַל־כָּל־עוֹבֵר לוֹ־יֶהִי׃

excelsa tibi fecisti &, tuis vestimentis de sumpsisti Et

16 וַתִּקְחִי מִבְּגָדַיִךְ וַתַּעֲשִׂי־לָךְ בָּמוֹת

non & ,ventura non eis super es fornicata & ,maculosa

טְלֻאוֹת וַתִּזְנִי עֲלֵיהֶם לֹא בָאוֹת וְלֹא

,meo auro de tuæ gloriæ vasa tulisti Et .erit

17 יִהְיֶה׃ וַתִּקְחִי כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ מִזְּהָבִי

imagines tibi fecisti & ,tibi dedi quæ ,meo argento de &

וּמִכַּסְפִּי אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ וַתַּעֲשִׂי־לָךְ צַלְמֵי

.eis in es fornicata & :masculi

זָכָר וַתִּזְנִי־בָם׃

:eas operuisti &,tuæ recamationis vestimenta sumpsisti Et

18 וַתִּקְחִי אֶת־בִּגְדֵי רִקְמָתֵךְ וַתְּכַסִּים

.earum facies ad dedisti meum suffimentum & ,meum oleum &

וְשַׁמְנִי וּקְטָרְתִּי נָתַתְּ לִפְנֵיהֶם׃

,oleum & ,similam ,tibi dedi quem meum panem Et

19 וְלַחְמִי אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָךְ סֹלֶת וָשֶׁמֶן

odorem in ,earum facies ad illud dedisti &,te comedere feci ,mel &

וּדְבַשׁ הֶאֱכַלְתִּיךְ וּנְתַתִּיהוּ לִפְנֵיהֶם לְרֵיחַ

.Deus Dominus ait ,fuit & ,quietis

נִיחֹחַ וַיֶּהִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

generasti quos tuas filias & ,tuos filios tulisti Et

20 וַתִּקְחִי אֶת־בָּנַיִךְ וְאֶת־בְּנוֹתַיִךְ אֲשֶׁר יָלַדְתְּ

parum Nunquid :comedendum ad eis eos immolasti & ,mihi

לִי וַתִּזְבָּחִים לָהֶם לֶאֱכוֹל הַמְעַט

:meos filios immolasti Et tuis fornicationibus de

21 מִתַּזְנֻתָךְ׃ וַתִּשְׁחֲטִי אֶת־בָּנָי

.illis eos faciendo transire in ,eos dedisti &

וַתִּתְּנִים בְּהַעֲבִיר אוֹתָם לָהֶם׃

tuis fornicationibus & ,tuis abominationibus omnibus cum Et

22 וְאֵת כָּל־תּוֹעֲבֹתַיִךְ וְתַזְנֻתַיִךְ

te existendo in :tuarum pueritiarum dierum es recordata non

לֹא זָכַרְתְּ אֶת־יְמֵי נְעוּרָיִךְ בִּהְיוֹתֵךְ

.fuisti tuo sanguine in conculcatam , discoopertam & ,nudam

עֵירֹם וְעֶרְיָה מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמֵךְ הָיִית׃

,tibi væ væ : tuam malitiam omnem post fuit Et

23 וַיְהִי אַחֲרֵי כָּל־רָעָתֵךְ אוֹי אוֹי לָךְ

,fornicem tibi ædificasti Et .Deus Dominus dixit

24 נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וַתִּבְנִי־לָךְ גֶּב

.platea omni in excelsum tibi fecisti &

וַתַּעֲשִׂי־לָךְ רָמָה בְּכָל־רְחוֹב׃

,tuum excelsum ædificasti viæ caput omne Ad

25 אֶל־כָּל־רֹאשׁ דֶּרֶךְ בָּנִית רָמָתֵךְ

tuos pedes diuaricasti & ,tuum decorem es abominata &

וַתְּתַעֲבִי אֶת־יָפְיֵךְ וַתְּפַשְּׂקִי אֶת־רַגְלַיִךְ

.tuas fornicationes multiplicasti & :transeunti omni

לְכָל־עוֹבֵר וַתַּרְבִּי אֶת־תַּזְנוּתָךְ׃

magnos tuos vicinos Aegypti filios ad es fornicata Et

26 וַתִּזְנִי אֶל־בְּנֵי־מִצְרַיִם שְׁכֵנַיִךְ גִּדְלֵי

.me irritandum ad tuam fornicationem multiplicasti & : carne

בָשָׂר וַתַּרְבִּי אֶת־תַּזְנֻתֵךְ לְהַכְעִיסֵנִי׃

diminui & ,te super meam manum extendi ecce Et

27 וְהִנֵּה נָטִיתִי יָדִי עָלַיִךְ וָאֶגְרַע

filiarum te habentium odio animam in te dedi & :tuum statutum

חֻקֵּךְ וָאֶתְּנֵךְ בְּנֶפֶשׁ שֹׂנְאוֹתַיִךְ בְּנוֹת

,sceleris tua via de confusarum ,Pelistim

פְּלִשְׁתִּים הַנִּכְלָמוֹת מִדַּרְכֵּךְ זִמָּה׃

:tua saturitate absque , Assur filios ad es fornicata Et

28 וַתִּזְנִי אֶל־בְּנֵי אַשּׁוּר מִבִּלְתִּי שָׂבְעָתֵךְ

.saturata eras non etiam & ,eis es fornicata &

וַתִּזְנִים וְגַם לֹא שָׂבָעַתְּ׃

terra in tuam fornicationem multiplicasti Et

29 וַתַּרְבִּי אֶת־תַּזְנוּתֵךְ אֶל־אֶרֶץ

.es satiata non hoc in etiam & :Chasdim in .Chenahan

כְּנַעַן כַּשְׂדִּימָה וְגַם־בְּזֹאת לֹא שָׂבָעַתְּ׃

:Deus Dominus dixit ,tuum cor est infirmatum Quàm

30 מָה אֲמֻלָה לִבָּתֵךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה

meretricis mulieris opus ,ista omnia te faciendo in

בַּעֲשׂוֹתֵךְ אֶת־כָּל־אֵלֶּה מַעֲשֵׂה אִשָּׁה־זוֹנָה

capite in tuum excelsum te ædificando In .imperiosæ

31 שַׁלָּטֶת׃ בִּבְנוֹתַיִךְ גַּבֵּךְ בְּרֹאשׁ

non & : platea omni in fecisti tuum excelsum & ; viæ omnis

כָּל־דֶּרֶךְ וְרָמָתֵךְ עָשִׂיתִי בְּכָל־רְחוֹב וְלֹא־

Margin (right): a חיה / b ידע Sdic : *super / † Opera tua sunt ac si habitationes tuæ, & natiuitates tuæ fuissent / c כור d ילד / ‡ac si ‡qua nata es, *nitorem:& sale / ‡inuoluta / ‖tibi †vt faceret / e עשה ‡vt misereatur tui: *super faciem ‡qua nata es / *sanguine tuo: f ראה ‖sanguine tuo: viues, / g חיה / h בוא i עדה ‡intumuerūt, / ‡eras / amictū meum †ignominiam / ‡mea. ‡aqua, & laui sāguinem tuū qui erant in / k סוך / ‡de coloribus. ‡hyacinthino: & cinxi te / †gutturi ‡circulum naribus tuis, & inaures / l נתן ‡capiti tuo. *fuit / m עדה יתיר / ‡ vehementer nimis. / n יפה o יצא / *erat / ‖pulchritudini tuæ. / p שום q זנה / *desideriū tuū / היה

Margin (left): a לקח ‡multicoloria. *in †futura sunt similia, ‡populus qui talia facit. / b עשה ‖masculinas: †cum ‡discoloria, / *posuisti i corā eis. / נתת ק / †quæ ‡posuisti corā eis. ‡ira, / c נוח / ‖consumendū / ‡est tibi / *vt transire faceret: †per ignem / ‡adolescentiæ tuæ:quando nuda,discooperta,& conculcata / d ערה / excelsum: / e בנה / aperuisti / f יפה / g רבה h זנות תזנותיך ק / †cùm filiis ‡vicinis tuis magnorum membrorum: / i נטה / ‖cibum tibi. ‡secundum voluntatem / k חקק / *quæ erubescunt †turpi. / l זמם / ‡cum filiis ‡eo quòd non esset tibi saturitas: *cum ‖eo quòd †terræ ‡assimilata: / ‡cùm facias / m עשה *dominium sui habentis. Cùm ædificaueris / יתיר

.Emoræus vester pater &,Chittæa vestra Mater : suos filios &

וּבְנֵיהֶן אִמְּכֶן חִתִּית וַאֲבִיכֶן אֱמֹרִי׃

,eius filiæ &,‡ ipsa Someron magna ‡ tua soror Et

46 וַאֲחוֹתֵךְ הַגְּדוֹלָה שֹׁמְרוֹן הִיא וּבְנוֹתֶיהָ

.te præ parua † tua soror Et .tuam sinistram super habitans

a הַיּוֹשֶׁבֶת עַל־שְׂמֹאולֵךְ וַאֲחוֹתֵךְ הַקְּטַנָּה מִמֵּךְ

non Et .eius filiæ § & ,Sedom ,tuis dexteris à habitans ‡

47 הַיּוֹשֶׁבֶת מִימִינֵךְ סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ׃ וְלֹא

earum abominationes secundum & ‖ ,ambulasti earum viis in

בְּדַרְכֵיהֶן הָלַכְתְּ וּכְתוֹעֲבוֹתֵיהֶן

illis præ es corrupta & ,pauxillum ‡ paululum velut : fecisti

b עָשִׂיתִי כִּמְעַט קָט וַתַּשְׁחִתִי מֵהֵן

Dominus dixit ,ego Viuens ‡ ,tuis viis omnibus in

48 בְּכָל־דְּרָכָיִךְ׃ חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי

,eius filiæ * & ,ipsa tua soror Sedom fecit Si : Deus

יְהוִֹה אִם־עָשְׂתָה סְדֹם אֲחוֹתֵךְ הִיא וּבְנוֹתֶיהָ

fuit ista ecce : tuæ filiæ † ,tu fecisti sicut

49 כַּאֲשֶׁר עָשִׂית אַתְּ וּבְנוֹתָיִךְ׃ הִנֵּה־זֶה הָיָה

,panis saturitas , superbia tuæ sororis Sedom iniquitas

c עֲוֹן סְדֹם אֲחוֹתֵךְ d גָּאוֹן שִׂבְעַת־לֶחֶם

manum & ; eius filiabus † & ,ei fuit * : otij abundantia &

e וְשַׁלְוַת הַשְׁקֵט הָיָה לָהּ וְלִבְנוֹתֶיהָ וְיַד־

,sunt eleuatæ Et .firmauit ‖ non mendici ‡ & , egeni

50 f עָנִי g וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקָה׃ וַתִּגְבְּהֶינָה

feci remouere & : meas facies ad ‡ abominationem fecerunt &

וַתַּעֲשֶׂינָה תוֹעֵבָה לְפָנָי וָאָסִיר

dimidium secundum Someron Et .vidi sicut eas

51 אֶתְהֶן כַּאֲשֶׁר h רָאִיתִי׃ וְשֹׁמְרוֹן i כַּחֲצִי

multiplicasti & : peccauit non tuorum peccatorum

חַטֹּאתַיִךְ לֹא חָטָאָה וַתַּרְבִּי אֶת־

tuas sorores iustificasti & : illis præ tuas abominationes

תּוֹעֲבוֹתַיִךְ מֵהֵנָּה וַתְּצַדְּקִי אֶת־אֲחוֹתֵךְ

.fecisti quas tuis abominationibus omnibus in

בְּכָל־תּוֹעֲבוֹתַיִךְ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי׃

iudicium pronunciasti quæ tuum pudorem porta tu Etiam

52 גַּם־אַתְּ שְׂאִי כְלִמָּתֵךְ אֲשֶׁר פִּלַּלְתְּ

, eis præ fecisti abominationes quibus , tuis peccatis in tuæ sorori

לַאֲחוֹתֵךְ בְּחַטֹּאתַיִךְ אֲשֶׁר־הִתְעַבְתְּ מֵהֵן

porta & ,erubesce tu etiam Et .te præ erunt ‡ iustificatæ

תִּצְדַּקְנָה מִמֵּךְ וְגַם־אַתְּ בּוֹשִׁי וּשְׂאִי

.tuas sorores te iustificando in ‡ ,tuam ignominiam

כְּלִמָּתֵךְ בְּצַדֶּקְתֵּךְ אַחְיוֹתֵךְ׃

,Sedom captiuitatem , earum captiuitatem conuertam Et

53 l וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבִיתְהֶן אֶת־שְׁבוּת סְדֹם

: eius filiarum & .Someron captiuitatem & , eius filiarum * &

וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־שְׁבִית שֹׁמְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ

.earum medio in tuarum captiuitatum captiuitatem &

וּשְׁבִית שְׁבִיתַיִךְ בְּתוֹכְהֶנָה׃

omnibus de erubescas &,tuam ignominiam portes Vt

54 לְמַעַן תִּשְׂאִי כְלִמָּתֵךְ וְנִכְלַמְתְּ מִכֹּל

.tuæ sorores Et .eas te consolando in : fecisti quæ

55 אֲשֶׁר עָשִׂית בְּנַחֲמֵךְ אֹתָן׃ וַאֲחוֹתַיִךְ

suam antiquitatem ad reuertentur eius filiæ ‖ & , Sedom

סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ תָּשֹׁבְןָ לְקַדְמָתָן

tu & : suam antiquitatem ad reuertentur eius filiæ & ,Someron Et

וְשֹׁמְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ תָּשֹׁבְןָ לְקַדְמָתָן וְאַתְּ

.vestram antiquitatem ad reuertimini tuæ filiæ &

וּבְנוֹתַיִךְ תְּשֻׁבֶינָה לְקַדְמַתְכֶן׃

tuo ore in auditu in tua soror Sedom fuit non Et

56 וְלוֹא הָיְתָה סְדֹם אֲחוֹתֵךְ לִשְׁמוּעָה בְּפִיךְ

reuelaretur Antequam .tuarum superbiarum die in

57 בְּיוֹם גְּאוֹנָיִךְ׃ בְּטֶרֶם תִּגָּלֶה

omnium ‖ & ,Aram filiarum | opprobrij tempore sicut ,tua malitia

רָעָתֵךְ כְּמוֹ עֵת חֶרְפַּת בְּנוֹת־אֲרָם וְכָל־

te spernentium * ,Pelistim filiarum eius circuitum

סְבִיבוֹתֶיהָ בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים m הַשָּׁאטוֹת אוֹתָךְ

tu tuas abominationes & , tuum Scelus | .vndique

58 מִסָּבִיב׃ אֶת־זִמָּתֵךְ וְאֶת־תּוֹעֲבוֹתַיִךְ אַתְּ

Dominus dixit sic Quia .Dominus dixit ,ea portasti

59 נְשָׂאתִים נְאֻם יְהוָֹה׃ כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי

contempsisti quæ ; fecisti sicut tecum faciam Et : Deus

יְהוִֹה n וְעָשִׂית אוֹתָךְ כַּאֲשֶׁר עָשִׂית אֲשֶׁר־בָּזִית

Margin (left): ‡ maior ‡ est , & villæ — quæ habitat ad † minor — ‡ quæ habitat † minor — a יֹשֶׁב — ‡ quæ habitat § villæ ‖ nec — ‡ pauxillum-que foret , sed — b עשה — ‡ Viuo — * villæ — † villæ — c עוה d נאה — * hoc † villis — e שלה — ‡ pauperis ‖ tenuit. — f ענה g אבה — ‡ coram me: — h ראה i חצה — יתיר י — indicasti sororem tuam — k נשא — ‡ sunt — ‡ cùm iustificaueris — l שוב שביתהן ק שבות ק — * villarum cùm consolaberis — ‖ villæ — villæ — villæ — ‖ villarum ‡ cunctarum villarum quæ sunt in circuitu — quæ spernunt — m שאט — ‖ Turpitudinem tuam, — n עשה ועשית ס

Mulier ,† mercedem spernendo meretrix tanquam fuisti

32 הָיִיתִי כַּזּוֹנָה לְקַלֵּס אֶתְנָן׃ הָאִשָּׁה

.alienos suscipiet suo viro pro adultera

הַמְּנָאֶפֶת תַּחַת אִישָׁהּ תִּקַּח אֶת־זָרִים׃

dedisti tu & : donum † dabunt ‡ meretricibus Omnibus

33 לְכָל־זֹנוֹת a יִתְּנוּ־נֵדֶה וְאַתְּ נָתַתְּ

remunerabas & , tuis amatoribus cunctis tua præmia *

אֶת־נְדָנַיִךְ לְכָל־מְאַהֲבַיִךְ וַתִּשְׁחֳדִי

.tuis fornicationibus in vndique , te ad intrandum ad ‖ , illos

אוֹתָם לָבוֹא אֵלַיִךְ מִסָּבִיב בְּתַזְנוּתָיִךְ׃

,tuis fornicationibus in mulieribus à oppositum te in fuit Et

34 וַיְהִי־בָךְ הֵפֶךְ מִן־הַנָּשִׁים בְּתַזְנוּתַיִךְ

,mercedem te dando in & : fuit fornicatum non te post &

וְאַחֲרַיִךְ לֹא זוּנָּה וּבְתִתֵּךְ אֶתְנָן

oppositum in fuisti & ,tibi data sit non, merces & assis contraria.

וְאֶתְנַן לֹא נִתַּן־לָךְ וַתְּהִי לְהֶפֶךְ׃

.Domini verbum audi meretrix Propterea

35 לָכֵן זוֹנָה שִׁמְעִי דְּבַר־יְהוָֹה׃

,tuum æs effundi Pro : Deus Dominus dixit Sic

36 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִֹה יַעַן הִשָּׁפֵךְ נְחֻשְׁתֵּךְ

:tuos amatores super tuis fornicationib. † tua nuditas † est reuelata &

וַתִּגָּלֶה b עֶרְוָתֵךְ בְּתַזְנוּתַיִךְ עַל־מְאַהֲבָיִךְ

sanguines iuxta & , tuarum abominationum idola omnia super &

וְעַל כָּל־גִּלּוּלֵי תוֹעֲבוֹתַיִךְ וְכִדְמֵי

ego ecce ideò :eis dedisti quos tuorum filiorum

37 בָּנַיִךְ אֲשֶׁר c נָתַתְּ לָהֶם׃ לָכֵן הִנְנִי

,eis super dulcisti quibus ‖ tuos amatores omnes congregans *

מְקַבֵּץ אֶת־כָּל־מְאַהֲבַיִךְ אֲשֶׁר עָרַבְתְּ עֲלֵיהֶם

:habebas odio quas vniuersis super † dilexisti quos omnes &

וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר אָהַבְתְּ עַל כָּל־אֲשֶׁר שָׂנֵאת

reuelabo & , vndique te aduersus eos congregabo &

וְקִבַּצְתִּי אֹתָם עָלַיִךְ מִסָּבִיב d וְגִלֵּיתִי

:tuam nuditatem ‡ omnem videbunt & ,eos ad + tuam nuditatem †

עֶרְוָתֵךְ אֲלֵהֶם וְרָאוּ אֶת־כָּל־e עֶרְוָתֵךְ׃

effundentium & ,adulterarum iudiciis te iudicabo Et

38 וּשְׁפַטְתִּיךְ מִשְׁפְּטֵי נֹאֲפוֹת וְשֹׁפְכֹת

.zeli & iræ sanguinem * te dabo & : sanguinem

דָּם וּנְתַתִּיךְ דַּם חֵמָה וְקִנְאָה׃

,tuum excelsum destruent & ,eorum manum in te dabo Et

39 וְנָתַתִּי אוֹתָךְ בְּיָדָם וְהָרְסוּ גַבֵּךְ

,tuis vestimentis te exspoliabunt ? & ,tua excelsa demolientur † &

וְנִתְּצוּ רָמֹתַיִךְ וְהִפְשִׁיטוּ אוֹתָךְ בְּגָדַיִךְ

,nudam te dimittent & ;tuæ gloriæ vasa capient † &

וְלָקְחוּ כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ וְהִנִּיחוּךְ עֵירֹם

obruent & ,concionem te super facient ascendere Et.discoopertam &

40 וְעֶרְיָה׃ f וְהֶעֱלוּ עָלַיִךְ קָהָל וְרָגְמוּ

.tuis gladiis in te perfodient & : lapide in te

אוֹתָךְ בָּאָבֶן וּבִתְּקוּךְ בְּחַרְבוֹתָם׃

iudicia te in facient & , igni in tuas domos comburent Et

41 וְשָׂרְפוּ בָתַּיִךְ בָּאֵשׁ g וְעָשׂוּ־בָךְ שְׁפָטִים

meretrice à te faciam cessare & : plurimarum mulierum oculis in

לְעֵינֵי נָשִׁים רַבּוֹת וְהִשְׁבַּתִּיךְ מִזּוֹנָה

faciam requiescere Et : vltrà dabis non mercedem etiam &

42 וְגַם־אֶתְנַן לֹא תִתְּנִי־עוֹד׃ h וַהֲנִחֹתִי

:quiescam & : te à meus zelus recedet & : te in meam iram

חֲמָתִי בָּךְ i וְסָרָה קִנְאָתִי מִמֵּךְ וְשָׁקַטְתִּי

non quòd eo Pro .amplius irascar non &

43 וְלֹא אֶכְעַס עוֹד׃ יַעַן אֲשֶׁר לֹא־

prouocaueris & , tuarum pueritiarum dierum fueris recordata

זָכַרְתִּי אֶת־יְמֵי נְעוּרַיִךְ וַתִּרְגְּזִי־

caput in tuam viam ecce ego etiam & :his omnibus in me

לִי בְּכָל־אֵלֶּה וְגַם־אֲנִי הֵא דַּרְכֵּךְ בְּרֹאשׁ

cogitationem fecisti non Et . Deus Dominus dixit ,dedi

נָתַתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִֹה וְלֹא עָשִׂיתִי אֶת־הַזִּמָּה

omnis Ecce .tuis abominationibus omnibus super

44 עַל כָּל־תּוֹעֲבֹתָיִךְ׃ הִנֵּה כָּל־

.eius filia ‡ mater Sicut :dicendo parabolizabit ‖ ,te super parabolizās

הַמֹּשֵׁל עָלַיִךְ יִמְשֹׁל לֵאמֹר כְּאִמָּהּ k בִּתָּהּ׃

: suos filios & ,suum virum respuens ‡ ,tu * tuæ matris Filia

45 בַּת־אִמֵּךְ אַתְּ גֹּעֶלֶת אִישָׁהּ וּבָנֶיהָ

suos viros sunt abominatæ quæ , tu ‡ tuæ sororis soror &

וַאֲחוֹת אֲחוֹתֵךְ אַתְּ אֲשֶׁר גָּעֲלוּ אַנְשֵׁיהֶן

Margin (right): † à fornicante sibi dari. — ‡ fornicantes † mercedem: — a נתן * dona ‖ vt intrarent — mulierum — cùm dederis — eo quòd effusa est turpitudo tua, † fœditas — b ערה sanguinem — c נתן יתיר ר * congrego ‖ cum quibus iocundata es, † cum — d גלה † fœditatem ‡ eis, ‖ turpitudinem — e ערה * in — † confringent ‖ nudare facient † auferent — cœtum, & lapidabunt — f עלה — g עשה ne sis meretrix — h נוח — i סור — adolescentiæ tuæ, — יתיר י — qui componit parabolas ‖ componet parabolas ‡ sic * es † qui abominabatur ‡ es — k בנה

ego recordabor Et .pactum infringendum ad,iuramentum

אָלָה לְהָפֵר בְּרִית: וְזָכַרְתִּי אֲנִי 60

confirmabo & :iuuentutis pueritiarum † diebus in tecum * mei pacti

אֶת־בְּרִיתִי אוֹתָךְ בִּימֵי נְעוּרָיִךְ וַהֲקִמוֹתִי

,tuarum viarum recordaberis Et .seculi ‡ pactum tibi

לָךְ בְּרִית עוֹלָם: וְזָכַרְתְּ אֶת־דְּרָכַיִךְ 61

ad †, te præ magnas * tuas sorores te capiendo in ‡ erubesces &

וְנִכְלַמְתְּ בְּקַחְתֵּךְ אֶת־אֲחוֹתַיִךְ הַגְּדֹלוֹת מִמֵּךְ אֶל־

non &, filias in tibi eas dabo Et .te præ paruas

הַקְּטַנּוֹת מִמֵּךְ וְנָתַתִּי אֶתְהֶן לָךְ לְבָנוֹת וְלֹא

:tecum meum pactum ego confirmabo Et .tuo pacto ex

מִבְּרִיתֵךְ: וַהֲקִימוֹתִי אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּךְ 62

:Dominus ego ‡ quod scies &

וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה:

vltrà tibi sit non &,afficiaris pudore &, recorderis Vt

לְמַעַן תִּזְכְּרִי וָבֹשְׁתְּ וְלֹא יִהְיֶה־לָּךְ עוֹד 63

omnibus in tibi me propitiando in ,tui pudoris faciebus à ,oris aperitio ‡

פִּתְחוֹן פֶּה מִפְּנֵי כְּלִמָּתֵךְ בְּכַפְּרִי־לָךְ לְכָל־

.Deus Dominus dixit ,fecisti quæ

אֲשֶׁר עָשִׂית נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:

vt irritum faceres; [a] פור; * quod pepigi; † adolescentiæ tuæ: ‡ sempiternū. [b] קום; ‡ cùm susceperis; * maiores; † cùm minoribus; [c] לקח; ‡ sum; [d] בוש; ‡ excusatio propter pudorem tuum, cùm placatus fuero

CAP. XVII. יז

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

loquere parabolicè & ænigma loquere Aenigmaticè,hominis Fili

2 בֶּן־אָדָם חוּד חִידָה וּמְשֹׁל

dixit Sic :dices || Et .Israel domum ad parabolam

3 מָשָׁל אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר

longa ,alis magna* ,grandis Aquila :Deus Dominus

אֲדֹנָי יְהוִה הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל גְּדוֹל הַכְּנָפַיִם אֶרֶךְ

ad venit ;variegatio ei ‡ quibus ,pluma † plena ,penna

הָאֵבֶר מָלֵא הַנּוֹצָה אֲשֶׁר־לוֹ הָרִקְמָה בָּא אֶל־

.cedri summitatem tulit & ,Lebanon

הַלְּבָנוֹן וַיִּקַּח אֶת־צַמֶּרֶת הָאָרֶז:

illud † adduxit & :auulsit eius ramorum tenerorum Caput ||

4 אֵת רֹאשׁ יְנִיקוֹתָיו קָטָף וַיְבִיאֵהוּ

:illud † posuit negotiatorum vrbe In.Chenahan terram ad

אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן בְּעִיר רֹכְלִים שָׂמוֹ:

.seminis agro in illud dedit ‡ & , terræ semine de tulit Et

5 וַיִּקַּח מִזֶּרַע הָאָרֶץ וַיִּתְּנֵהוּ בִּשְׂדֵה־זָרַע

.illud posuit salicem †,multas aquas iuxta * Tulit

קָח עַל־מַיִם רַבִּים צַפְצָפָה שָׂמוֹ:

,statura humilem ,luxuriantem vitem in fuit ‡ & germinauit Et

6 וַיִּצְמַח וַיְהִי לְגֶפֶן סֹרַחַת שִׁפְלַת קוֹמָה

.sint ea sub eius radices &,eam ad eius ramos respiciendum ad ‡

לִפְנוֹת דָּלִיּוֹתָיו אֵלָיו וְשָׁרָשָׁיו תַּחְתָּיו יִהְיוּ

ornamenta † emisit &, palmites fecit & ,vitem in fuit * Et

וַתְּהִי לְגֶפֶן וַתַּעַשׂ בַּדִּים וַתְּשַׁלַּח פֹּארוֹת:

multa ‡ &, alis magna ‡ grandis vna aquila fuit Et

7 וַיְהִי נֶשֶׁר־אֶחָד גָּדוֹל גְּדוֹל כְּנָפַיִם וְרַב

,eam ad suas radices inflectebat * hæc vitis ecce Et .pluma

נוֹצָה וְהִנֵּה הַגֶּפֶן הַזֹּאת כָּפְנָה שָׁרָשֶׁיהָ עָלָיו

lineis de eam irrigandum ad ‡,eam ad emittebat † suos ramos &

וְדָלִיּוֹתָיו שִׁלְּחָה־לּוֹ לְהַשְׁקוֹת אוֹתָהּ מֵעֲרֻגוֹת

aquas ad * bono agro In .suæ plantationis ‡

8 מַטָּעָהּ: אֶל־שָׂדֶה טּוֹב אֶל־מַיִם

ferendum ad &, frondem faciendum ad , † plantata ipsa multas

רַבִּים הִיא שְׁתוּלָה לַעֲשׂוֹת עָנָף וְלָשֵׂאת

.magnificam vitem in existendum ad ‡ , fructum

פְּרִי לִהְיוֹת לְגֶפֶן אַדָּרֶת:

?prosperabitur ‡ :Deus Dominus dixit Sic :Dic

9 אֱמֹר כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה תִּצְלָח

,excidet eius fructum & ,euellet eius radices Nonne

הֲלוֹא אֶת־שָׁרָשֶׁיהָ יְנַתֵּק וְאֶת־פִּרְיָהּ יְקוֹסֵס

non &, arescet ‡ eius germinis frondes omnes arescet † &

וְיָבֵשׁ כָּל־טַרְפֵּי צִמְחָהּ תִּיבַשׁ וְלֹא

eam tollendum † ad . multo populo in &, grandi brachio in *

בִזְרוֹעַ גְּדוֹלָה וּבְעַם רָב לְמַשְׂאוֹת אוֹתָהּ

?suis radicibus à

מִשָּׁרָשֶׁיהָ:

Nonne ?prosperabitur nunquid .‡ plantata ecce Et

10 וְהִנֵּה שְׁתוּלָה הֲתִצְלָח הֲלוֹא

[e] חיה; || dic:; * grandium alatum, longis alis. † Plumis, ‡ erat varietas; || Summitatem nouellarum plantationum † illam; [f] בוא; ‡ posuit; [g] נתן; * illud † veluti ponitur salix ‡ effectum est vitis luxurians, humilis ‡ vt respiciant rami; [h] לקח [i] פנה [k] דלה [l] היה; * effecta est vitis, † propagines. [m] עשה; ‡ magnarum alatum, ‡ multarum plumarum. * aggregabat † extendebat ‡ vt irrigaret; [n] רבב; [o] שקה; ‡ fulcorum * iuxta † est, vt faciat frondes, & ferat; [p] נטע; [q] עשה; ‡ vt efficiatur vitis grandis. [r] פרה; ‡ Num * siccabit, † siccabit. * erit opus † euellendum; נשא ‡ esse.

?siccando siccabitur ,orientales ventus eam in tangere iuxta ‡

כְּגַעַת בָּהּ רוּחַ הַקָּדִים תִּיבַשׁ יָבֹשׁ

.arescet sui germinis lineis In

עַל־עֲרֻגֹת צִמְחָהּ תִּיבָשׁ:

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

11 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

cognouistis Nonne: rebellionis * domum ad nunc Dic

12 אֱמָר־נָא לְבֵית הַמֶּרִי הֲלֹא יְדַעְתֶּם

,Ierusalaim Babel rex venit Ecce :Dic ?† hæc quid

מָה־אֵלֶּה אֱמֹר הִנֵּה־בָא מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלִַם

eos adduxit & ; eius principes & ,eius regem cepit ‡ &

וַיִּקַּח אֶת־מַלְכָּהּ וְאֶת־שָׂרֶיהָ וַיָּבֵא אוֹתָם

excidit ‡ & ,regni semine de tulit Et .Babel in se ad

13 אֵלָיו בָּבֶלָה: וַיִּקַּח מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וַיִּכְרֹת

arietes * &, iusiurandum in eum induxit & : fœdus eo cum

אִתּוֹ בְּרִית וַיָּבֵא אֹתוֹ בְּאָלָה וְאֶת־אֵילֵי

non pro †,humile regnum existendum Ad .sepit ‡ terræ

14 הָאָרֶץ לָקָח: לִהְיוֹת מַמְלָכָה שְׁפָלָה לְבִלְתִּי

.ei astandum ad * , eius pactum custodiendum ad se eleuare

הִתְנַשֵּׂא לִשְׁמֹר אֶת־בְּרִיתוֹ לְעָמְדָהּ:

,Ægyptum † suos nuncios mittendo ,eum contra rebellauit Et

15 וַיִּמְרָד־בּוֹ לִשְׁלֹחַ מַלְאָכָיו מִצְרַיִם

?prosperabitur nunquid :multum populū &, equos sibi dandum ad

לָתֶת־לוֹ סוּסִים וְעַם־רָב הֲיִצְלָח

? effugiet & , pactum irritauit & ?hæc faciens euadet nunquid

הֲיִמָּלֵט הָעֹשֵׂה אֵלֶּה וְהֵפֵר בְּרִית וְנִמְלָט:

loco in nisi ,Deus Dominus dixit ,ego Viuens

16 חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־לֹא בִּמְקוֹם

, eius iuramentum spreuit cuius eum facientis † regnare *, regis

הַמֶּלֶךְ הַמַּמְלִיךְ אֹתוֹ אֲשֶׁר בָּזָה אֶת־אָלָתוֹ

Babel medio in eo cum , eius pactum irritauit cuius &

וַאֲשֶׁר הֵפֵר אֶת־בְּרִיתוֹ אִתּוֹ בְתוֹךְ־בָּבֶל

multo cœtu in &, grandi exercitu in non Et .morietur

17 יָמוּת: וְלֹא בְחַיִל גָּדוֹל וּבְקָהָל רָב

aggerem effundendo in , prœlio in Parhoh eo cum faciet

יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ פַרְעֹה בַּמִּלְחָמָה בִּשְׁפֹּךְ סֹלְלָה

multas animas succidendum ad :ligneam turrim ædificando in || &

וּבִבְנוֹת דָּיֵק לְהַכְרִית נְפָשׁוֹת רַבּוֹת:

dedit ecce & ; pactum irritandum ad ‡, iuramentum spreuit Et

18 וּבָזָה אָלָה לְהָפֵר בְּרִית וְהִנֵּה נָתַן

?euadet non ,fecit hæc omnia &, suam manum

יָדוֹ וְכָל־אֵלֶּה עָשָׂה לֹא יִמָּלֵט:

nisi; ego Viuens :Deus Dominus dixit sic Propterea

19 לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חַי־אָנִי אִם־לֹא

:irritauit quod meum fœdus &, spreuit quod meū iuramentum

אָלָתִי אֲשֶׁר בָּזָה וּבְרִיתִי אֲשֶׁר הֵפִיר

,meū rete eum super expandam Et .eius caput in illud dedero &

20 וּנְתַתִּיו בְּרֹאשׁוֹ: וּפָרַשְׂתִּי עָלָיו רִשְׁתִּי

eum faciam adducere & : mea sagena in comprehendetur &

וְנִתְפַּשׂ בִּמְצוּדָתִי וַהֲבִיאוֹתִיהוּ

qua, eius præuaricatione , ibi eo cum iudicabor &, Babel in

בָבֶלָה וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתּוֹ שָׁם מַעֲלוֹ אֲשֶׁר

,eius profugi omnes Et .me contra est præuaricatus

21 מָעַל־בִּי: וְאֵת כָּל־מִבְרָחָו

omnem in residui &, cadent gladio in suis alis || omnibus cum

בְּכָל־אֲגַפָּיו בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וְהַנִּשְׁאָרִים לְכָל־

.sum locutus Dominus ego quòd scietis &: expandentur † ventum

רוּחַ יִפָּרֵשׂוּ וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי:

summitate de ego sumam Et : Deus Dominus dixit Sic

22 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְלָקַחְתִּי אָנִי מִצַּמֶּרֶת

, eius tenerorum ramorum capite de dabo ‡ & , sublimis cedri

הָאֶרֶז הָרָמָה וְנָתַתִּי מֵרֹאשׁ יֹנְקוֹתָיו

,excelsum montem super ego plantabo &, excindam tenerum

רַךְ אֶקְטֹף וְשָׁתַלְתִּי אָנִי עַל הַר־גָּבֹהַּ

,illud plantabo Israel sublimi monte In .eleuatum ‡ &

23 וְתָלוּל: בְּהַר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל אֶשְׁתֳּלֶנּוּ

,illustrem cedrem in erit * &, fructum faciet &, ramum eleuabit &

וְנָשָׂא עָנָף וְעָשָׂה פֶרִי וְהָיָה לְאֶרֶז אַדִּיר

vmbra in ala omnis , aui omnis † ea sub habitabunt Et

וְשָׁכְנוּ תַחְתָּיו כֹּל צִפּוֹר כָּל־כָּנָף בְּצֵל

.habitabunt ‡ eius ramorum

דָּלִיּוֹתָיו תִּשְׁכֹּנָּה:

‡ cùm tetigerit; [a] נגע; * rebellem: † sunt? ‡ tulit; [b] לקח; [c] בוא; ‡ percussit; * fortes; ‡ sustulit. Vt fit † ne eleuet se, vt custodiat * vt stet in eo. † ad; vt det; [d] נתן; qui facit; [e] פור; Viuo; [f] חיה; ‡ qui † facit; [g] פור; cùm effuderint; || extruxerint vallum: vt succidant ‡ vt irritaret; Viuo; [h] חיה; [i] בוא; propter præuaricationem suam. מברחיו; [k] || exercitibus; [k] נפץ; † dispergentur: ‡ ponam de vertice nouellarum plantationum; [l] רכך; ‡ instar tumuli; * efficietur cedrus magna. † omnes aues, omne alatum; ‡ habitabit; [m] דלה

non sui socij † vxorem ?Israel domus idola ad leuauerit
נשא אל־גלולי בית ישראל ואת־אשת רעהו לא

non pignus, oppresserit non quenquam Et *profanauerit* ‡
טמא: ואיש לא יונה חבל לא יגזל [16]

esurienti suum panem ?rapuerit non *raptum* & *pignori* acceperit
חבל וגזלה לא גזל לחמו לרעב

conuerterit afflicto *Ab* | .vestimento operuerit nudum &, dederit
יתן ועירם יכסה בגד: מעני השיב ידו [17]

mea iudicia ,acceperit non *augmentum* | & ,vsuram ?suam manum
נשך ותרבית לא לקח משפטי

morietur non ipse :ambulauerit meis *statutis* ‡ in ,fecerit
עשה בחקותי הלך הוא לא ימות

quia ,eius Pater .viuet viuendo ‡ ,sui patris *iniquitate in* ‡
בעון אביו חיה יחיה: אביו כי [18]

non quod & *fratri* | rapinam rapuit, oppressionem oppressit
עשק עשק גזל גזל אח ואשר לא

est mortuus ecce & :sui populi medio in fecerit bonum †
טוב עשה בתוך עמיו והנה מת

filius portabit non Cur :dixistis Et *sua iniquitate in* ||
בעונו: ואמרתם מדע לא נשא הבן [19]

.fecit iustitiam & iudicium filius Et ?patris *iniquitate in* |
בעון האב והבן משפט וצדקה עשה את

.viuet viuendo ,ea fecit & , custodiuit mea *statuta* Omnia
כל חקותי שמר ויעשה אתם חיה יחיה:

portabit non Filius .morietur ipsa *peccans* Anima
הנפש החטאת היא תמות בן לא ישא [20]

.filij *iniquitate in* ‡ portabit non pater & ,patris *iniquitate in* ‡
בעון האב ואב לא ישא בעון הבן

eum super impij impietas &, erit eum super iusti Iustitia
צדקת הצדיק עליו תהיה ורשעת רשע עליו

suis peccatis omnibus ab fuerit auersus *vim* † impius At .erit
תהיה: והרשע כי ישוב מכל חטאתו [21]

fecerit &, mea *statuta* omnia custodierit & , fecit quæ
אשר עשה ושמר את כל חקותי ועשה

.morietur non, viuet viuendo iustitiam & ,iudicium
משפט וצדקה חיה יחיה לא ימות:

memorabuntur non ,fecit quas eius præuaricationes Omnes
כל פשעיו אשר עשה לא יזכרו [22]

.viuet fecit quam *sua iustitia in*: ei
לו בצדקתו אשר עשה יחיה:

Dominus dixit ,*impij mortem volam* ‡ volendo Nunquid
החפץ אחפץ מות רשע נאם אדני [23]

?viuet & suis vijs a *se auertendo in* ‡ Nonne ?Deus
יהוה הלוא בשובו מדרכיו וחיה:

iniquitatem fecerit & ,sua iustitia a *iustum se auertendo in* Et
ובשוב צדיק מצדקתו ועשה עול [24]

,*faciet* † ,impius fecit quas abominationes omnes secundum
ככל התועבות אשר עשה הרשע יעשה

:memorabuntur non ,fecit quas eius iustitiæ Omnes? viuet & ‡
וחי כל צדקתו אשר עשה לא תזכרנה

suum peccatu propter & ,est præuaricatus quam *sua præuaricatione in*
במעלו אשר מעל ובחטאתו

Non, dixistis Et .morietur *eis in* ,peccauit quod
אשר חטא בם ימות: ואמרתם לא [25]

Israel domus nunc Audite. Domini via *dirigetur* ||
יתכן דרך אדני שמעו נא בית ישראל

non vestræ viæ Nonne ?*dirigetur* non mea via Nunquid
הדרכי לא יתכן הלא דרכיכם לא

fecerit & ,sua iustitia a *iustum se auertendo In* ?*firmabuntur* ‡
יתכנו: בשוב צדיק מצדקתו ועשה [26]

quam *sua iniquitate in* :*eis super* * morietur & , iniquitatem
עול ומת עליהם בעולו אשר

sua iniquitate ab *impium se auertendo in* | Et .morietur, fecit
עשה ימות: ובשוב רשע מרשעתו [27]

ipse ?iustitiam & ,iudicium fecerit & ,fecit quam
אשר עשה ויעש משפט וצדקה הוא את

est auersus & ,vidit Et .viuificabit suam animam
נפשו יחיה: ויראה וישוב [28]

.viuet viuendo :fecit quas suis præuaricationibus omnibus ab
מכל פשעיו אשר עשה חיו יחיה

.morietur non
לא ימות:

† proximi — ‡ violauerit. — a יגזל — * in pignus, aliena — ‡ A paupere retraxerit — b שוב — ‡ amplius — ‡ præceptis — c חקק — ‡ propter iniquitatem — ‡ sed — ‡ a fratre, — † est — d מות — ‖ propter iniquitatem suā. — e עון — ‖ pœnam — præcepta — quæ peccauerit — f נשא — ‡ pœnam — חרשע ק — † si — ‡ præcepta — propter iustitiam suam — ‡ volo vt moriatur impius, — ‡ si aduersus fuerit — ‖ si autem fuerit aduersus iustus — † & fecerit, — ‖ num — g חיה — propter præuaricationem suam — est æqua — æqua est? — ‡ æqua est? Cum auersus fuerit iustus — * propter eam: Propter iniquitatem suā — h מות — ‡ cum aduersus fuerit impius — i עשה — יתיר ו — k חיה

Dominus ego quod, agri ligna omnia scient Et
וידעו כל עצי השדה כי אני יהוה [24]

:humile lignum feci sublimare ,sublime lignum feci humiliare
השפלתי עץ גבה הגבהתי עץ שפל

Ego .aridum lignum feci florere &, viride lignum feci siccare
הובשתי עץ לח והפרחתי עץ יבש אני

.feci & , sum locutus Dominus
יהוה דברתי ועשיתי:

CAP. XVIII. יח

:dicendum ad ,me ad Domini verbum fuit Et
ויהי דבר יהוה אלי לאמר: [1]

istam parabolam *parabolizantes* vos vobis Quid
מה לכם אתם משלים את המשל הזה [2]

,acerbam vuam comedent Patres :dicendo ,Israel *humo* * super
על אדמת ישראל לאמר אבות יאכלו בסר

dixit ,ego *Viuens* :obstupescent filiorum dentes &
ושני הבנים תקהינה: חי אני נאם [3]

parabolizare vltra vobis erit si : Deus Dominus
אדני יהוה אם יהיה לכם עוד משל

animæ omnes En .Israel in istam parabolam
המשל הזה בישראל: הן כל הנפשות [4]

:*ipsa mihi* † filij anima sic & ,patris anima Sicut . *ipsæ mihi*
לי הנה כנפש האב וכנפש הבן לי הנה

fuerit *cum* ‖ vir Et :morietur ipsa *peccans* ‡ anima
הנפש החטאת היא תמות: ואיש כי יהיה [5]

,iustitiam & ,iudicium fecerit & .iustus
צדיק ועשה משפט וצדקה:

leuauerit non suos oculos & comederit non † montes *Ad*
אל ההרים לא אכל ועיניו לא נשא [6]

non sui *socij* † vxorem & ?Israel . domus idola ad
אל גלולי בית ישראל ואת אשת רעהו לא

.accesserit non *elongatam* | mulierem ad & ,violauerit
טמא ואל אשה נדה לא יקרב:

,reddiderit debitori suum pignus ,*depopularit* non quempiam Et
ואיש לא יונה חבלתו חוב ישיב [7]

nudum & ,dederit esurienti suum panem :rapuerit non *raptum*
גזלה לא יגזל לחמו לרעב יתן ועירם

amplius & ,dederit non vsura Cum .vestimento operuerit
יכסה בגד: בנשך לא יתן ותרבית [8]

iudicium :suam manum *auerterit* iniquitate ab ?acceperit non
לא יקח מעול ישיב ידו משפט

.virum *ad* virum inter fecerit *veritatis* *
אמת יעשה בין איש לאיש:

,custodierit mea iudicia & ,ambulauerit meis *statutis* in
בחקותי יהלך ומשפטי שמר [9]

dixit ,viuet viuendo, *ipse* ‡ iustus : veritatem *faciendum ad* ‡
לעשות אמת צדיק הוא חיה יחיה נאם

,*effractorem* † filium genuerit * Et .Deus Dominus
אדני יהוה: והוליד בן פריץ [10]

istis ex *vno ab fratrem* | fecerit & :sanguinem effundentem
שפך דם ועשה אח מאחד מאלה:

ad ‡ etiam sed :fecerit non hæc omnia ipse Et
והוא את כל אלה לא עשה כי גם אל [11]

.*profanauerit sui socij* * vxorem & ,comederit montes
ההרים אכל ואת אשת רעהו טמא:

,rapuerit *rapinas* † , oppresserit pauperem & ,Egenum
עני ואביון הונה גזלות גזל [12]

:suos oculos leuauerit idola ad & :reddiderit non pignus ‡
חבל לא ישיב ואל הגלולים נשא עיניו

augmentum ‡ & ,dederit vsura Cum .fecerit abominationem
תועבה עשה: בנשך נתן ותרבית [13]

abominationes Omnes .viuet Non ?viuet & | ,acceperit
לקח וחי לא יחיה את כל התועבות

.erit ipso in eius *Sanguines* *, morietur moriendo, fecit istas
האלה עשה מות יומת דמיו בו יהיה:

peccata omnia viderit & , filium genuerit *ecce* ‡ Et
והנה הוליד בן וירא את כל חטאת [14]

illa sicut ‡ fecerit non & ,*viderit* ‡ & ,fecit quæ ,sui patris
אביו אשר עשה ויראה ולא יעשה כהן:

non suos oculos & ,comederit non montes Super
על ההרים לא אכל ועיניו לא [15]

a יבש לוח — c עשה — vt diceret: — vt parabolice loquamini — * terram — d שנן קהה — vt parabolice loquamini — ‡ Ecce — * meæ sunt. † meæ sunt. — ‡ quæ peccauerit, ‖ si — * Super — † scilicet — ‖ proximi — f רעה — ‖ menstruatam — oppresserit, — ‡ aliena — g רבה — redire fecerit — h לקח — * verum | & — i אמן — † præceptis — k חקק — ‡ vt faciat ‡ sed — l עשה — † grassatorem; — m ילד — ‡ vnum aliquod ‡ super — * proximi sui violauerit, — † & aliena — n ינה — † & — ‡ amplius — ‡ nunquid — o חיה — * Sanguis — † si † timuerit similia. — p ראה וירא ק

.Domini via dirigetur† Non : Israel domus dixerunt Et — †est æqua

29 וְאָמְרוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי

Nonne ? Israel domus dirigentur ‖ non meæ viæ Nunquid — ‖sunt æquæ

הַדְּרָכַי לֹא יִתָּכְנוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלֹא

vnumquemque Idcirco dirigetur non vestræ viæ — sunt æquæ

30 דַרְכֵיכֶם לֹא יִתָּכֵן׃ לָכֵן אִישׁ

dixit ,Israel domus vos iudicabo suas vias iuxta

כִּדְרָכָיו אֶשְׁפֹּט אֶתְכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם

omnibus ab facite conuerti & ,Conuertimini : Deus Dominus — a שׁוּב iniquitatibus

אֲדֹנָי יְהוִה שׁוּבוּ ᵃוְהָשִׁיבוּ מִכָּל־

,iniquitas offendiculū in vobis erit non & ,vestris prævaricationibus

פִּשְׁעֵיכֶם וְלֹא־יִהְיֶה לָכֶם לְמִכְשׁוֹל עָוֹן׃

vestras prævaricationes†omnes vobis desuper † Proiicite — †à ‡inquitates

31 הַשְׁלִיכוּ מֵעֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־פִּשְׁעֵיכֶם

nouum cor vobis facite & ,eis in estis præuaricati quibus

אֲשֶׁר פְּשַׁעְתֶּם בָּם ᵇוַעֲשׂוּ לָכֶם לֵב חָדָשׁ — b עשׂה

?Israel domus moriemini quid vt & : nouum spiritum &

וְרוּחַ חֲדָשָׁה וְלָמָּה תָמֻתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

32 Dominus dixit ,mortui morte in volam non Quia — nolo mortem

כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֵּת נְאֻם אֲדֹנָי

.viuetis & ,facite reuerti & : Deus

יְהוִה וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ׃

CAP. XIX. יט

.Israel prælatos † super planctum tolle ‖ tu Et — ‖assume †principes

1 וְאַתָּה שָׂא ᶜקִינָה אֶל־נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל׃

2 ?cubauit leones inter leæna tua mater Quid : dices ‡ Et — c קין ‡dic:Cur

וְאָמַרְתָּ מָה אִמְּךָ לְבִיָּא בֵּין אֲרָיוֹת רָבָצָה

.suos catulos multiplicauit leunculorum medio In

בְּתוֹךְ כְּפִרִים רִבְּתָה גוּרֶיהָ׃

3 :fuit leunculus ,suis catulis de vnum fecit ascendere Et

וַתַּעַל אֶחָד מִגֻּרֶיהָ כְּפִיר הָיָה

4 audierunt Et .comedit hominem ,prædam rapere didicit & — rapinam, homines comedens. ‖reti

וַיִּלְמַד לִטְרָף־טֶרֶף אָדָם אָכָל׃ וַיִּשְׁמְעוּ

eum adduxerunt & :est captus eorum scrobe in ‖,gentes eum ad

אֵלָיו גּוֹיִם בְּשַׁחְתָּם נִתְפָּשׂ ᵈוַיְבִאֻהוּ — d בוא

5 ,expectata quia vidit Et .Ægypti terram ad hamis ‡ in — ‡catenis *videns illa esse diu expectatum:& quod

בַחַחִים אֶל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ᵉוַתֵּרֶא כִּי ᶠנוֹחֲלָה — e ראה f יחל

,suis catulis de vnum tulit & ‡: sua expectatio periit

אָבְדָה תִּקְוָתָהּ ᵍוַתִּקַּח אֶחָד מִגֻּרֶיהָ — †& ‡incedebat g לקח

6 ,leonum medio in ambulabat Et .eum posuit leunculum†

כְּפִיר ʰשָׂמָתְהוּ׃ וַיִּתְהַלֵּךְ בְּתוֹךְ־אֲרָיוֹת — h שׂום ‖homines comedens.

.comedit hominem‖,rapinam capere didicit & : fuit leunculus

כְּפִיר הָיָה וַיִּלְמַד לִטְרָף־טֶרֶף אָדָם אָכָל׃

7 :fecit desolare eorum ciuitates & , eius viduas cognouit Et

וַיֵּדַע אַלְמְנוֹתָיו וְעָרֵיהֶם הֶחֱרִיב

.eius rugitus voce à eius plenitudo & , terra est desolata &

וַתֵּשַׁם אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ מִקּוֹל שַׁאֲגָתוֹ׃

8 :prouinciis de circum † gentes eum super dederunt ‡Et — ‡constituerūt se in †per circuitū ‖reti

ⁱוַיִּתְּנוּ עָלָיו גּוֹיִם סָבִיב מִמְּדִינוֹת — i נתן

.est captus earum scrobe in‖,suum rete eum super expanderunt &

וַיִּפְרְשׂוּ עָלָיו רִשְׁתָּם ᵏבְּשַׁחְתָּם נִתְפָּשׂ׃ — k שׁחת

9 eum adduxerunt & ,hamis†in clausum*in eum dederunt‡Et — ‡posuerunt *carcere †catenis, ‡ad

וַיִּתְּנֻהוּ בַסּוּגַר בַּחַחִים ˡוַיְבִאֻהוּ — l בוא

non vt ,munitiones in‡eum adduxerunt : Babel regem ad — ‡super

אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל ˡיְבִאֻהוּ בַּמְּצֹדוֹת לְמַעַן לֹא־

.Israel montes ad‡vltrà eius vox audiretur

יִשָּׁמַע קוֹלוֹ עוֹד אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל׃

10 :plantata aquas iuxta tuo sanguine in ‡ vitis tanquā tua Mater — *fuit ‡in similitudinem tui, ‡faciens ramos

אִמְּךָ כַגֶּפֶן בְּדָמְךָ עַל־מַיִם שְׁתוּלָה

.multas aquas propter fuit frondescens‡& ,fructificans

ᵐפֹּרִיָּה וַעֲנֵפָה הָיְתָה מִמַּיִם רַבִּים׃ — m פרה

11 .dominantium sceptra ad fortitudinis ‡ virgæ ei fuerunt Et — ‡fortes pro sceptris

וַיִּהְיוּ־לָהּ ⁿמַטּוֹת ᵒעֹז אֶל־שִׁבְטֵי מֹשְׁלִים — n נטה o עזז

est cōspecta &:perplexitates ‖ inter supra eius statura est exaltata Et — ‖ramos

וַתִּגְבַּהּ קוֹמָתוֹ עַל־בֵּין עֲבֹתִים ᵖוַיֵּרָא — p ראה

.suorum ramorum multitudine in ,sua altitudine in

בְגָבְהוֹ בְּרֹב דָּלִיֹּתָיו׃

12 ventus & ,est proiecta terram in ,ira in est euulsa Et

ᵠוַתֻּתַּשׁ בְּחֵמָה לָאָרֶץ הֻשְׁלָכָה וְרוּחַ — q נתשׁ †iram eius,

aruerunt & †,sunt confracti :eius fructum fecit siccare orientalis — r יבשׁ

הַקָּדִים הוֹבִישׁ ʳפִּרְיָהּ הִתְפָּרְקוּ וְיָבֵשׁוּ

‡est ‡ plantata nunc Et .eam consumpsit ignis eius roboris virgam

13 מַטֵּה עֻזָּהּ אֵשׁ אֲכָלָתְהוּ׃ וְעַתָּה שְׁתוּלָה — *arida, & sitibunda

.siti & ,ariditatis‡terra in ‡deserto in

בַמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצָמָא׃

eius fructum, eius membrorum‖virga de ignis est egressus Et — ‖ramorum

14 ᵃוַתֵּצֵא אֵשׁ מִמַּטֵּה בַדֶּיהָ פִּרְיָהּ — a יצא

:dominandū ad sceptrum, roboris * virga ea in fuit non & ,comedit‡ — ‡consumpsit, vt in ea non supersit *fortis, †est,

אָכָלָה וְלֹא־הָיָה בָהּ מַטֵּה עֹז שֵׁבֶט לִמְשׁוֹל

.planctum in erit & ,ipsa †planctus

ᵇקִינָה הִיא וַתְּהִי לְקִינָה׃ — b קין

CAP. XX. כ

*decima in, ‡ quinto in septimo anno in fuit Et — ‡mense,*die

1 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית בַּחֲמִשִׁי בֶּעָשׂוֹר

inquirendum ad ,Israel senioribus de viri venerunt, mensis

לַחֹדֶשׁ בָּאוּ אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל לִדְרֹשׁ

.meas facies ad sederunt & : Dominum — coram me.

אֶת־יְהוָה וַיֵּשְׁבוּ לְפָנָי׃

2 :dicendum ad , me ad Domini verbum fuit Et — vt dicerem:

ᶜוַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ — c היה

3 dices & , Israel seniores alloquere , hominis Fili — dic

בֶּן־אָדָם דַּבֵּר אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ

inquirendum ad Nunquid : Deus Dominus dixit Sic : eos ad

אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הֲלִדְרֹשׁ

dixit ,vobis requirar ‖ si ego viuens ? venientes vos me — venistis?viuo ‖respondero

אֹתִי אַתֶּם בָּאִים ᵈחַי־אָנִי אִם־אִדָּרֵשׁ לָכֶם נְאֻם — d חיה

4 iudicabis nunquid ? eos iudicabis Nunquid .Deus Dominus

אֲדֹנָי יְהוִה׃ הֲתִשְׁפֹּט אֹתָם הֲתִשְׁפּוֹט

.eos scire fac eorum patrum Abominationes ?hominis fili

בֶּן־אָדָם אֶת־תּוֹעֲבֹת אֲבוֹתָם ᵉהוֹדִיעֵם׃ — e ידע

5 :Deus Dominus dixit Sic :eos ad dices † Et — †dic

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה

semine pro meā manum leuaui & ,Israel in me eligendi‡die In — ‡qua elegi

בְּיוֹם בָּחֳרִי בְיִשְׂרָאֵל ᶠוָאֶשָּׂא יָדִי לְזֶרַע — f נשׂא

:Aegypti terra in eis sum cognitus & ,Iahacob domus

בֵּית יַעֲקֹב וָאִוָּדַע לָהֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם

Dominus Ego :dicendo ,eis† meam manum leuaui & — †pro

וָאֶשָּׂא יָדִי לָהֶם לֵאמֹר אֲנִי יְהוָה

,eis*meam manum leuaui illa die In .vester Deus — *pro

6 אֱלֹהֵיכֶם׃ בַּיּוֹם הַהוּא נָשָׂאתִי יָדִי לָהֶם

exploraui † quam terram ad, Aegypti terra de eos educendum ad — vt educerem †prospexi

ᵍלְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֶל־אֶרֶץ אֲשֶׁר־ʰתַּרְתִּי — g יצא h תור

omnibus in ipsa ornamentum‡;melle & lacte fluentem ,eis — ‡desiderabilis est

לָהֶם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ ⁱצְבִי הִיא לְכָל־ — i צבה

7 abominationes Vnusquisque :eos ad dixi Et terris

הָאֲרָצוֹת׃ וָאֹמַר אֲלֵהֶם אִישׁ שִׁקּוּצֵי

.vos polluatis ne Aegypti idolis in & ,proiicite suorum‖oculorū — ‖vestrorum

עֵינָיו הַשְׁלִיכוּ וּבְגִלּוּלֵי מִצְרַיִם אַל־תִּטַּמָּאוּ

.vester Deus Dominus Ego

אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

8 ,me audire noluerunt & ,me contra rebellauerunt Et — noluerunt parere mihi,

ᵏוַיַּמְרוּ־בִי וְלֹא ˡאָבוּ לִשְׁמֹעַ אֵלַי — k מרה l אבה

.proiecerunt non suorum oculorum abominationes vnusquisque

אִישׁ אֶת־שִׁקּוּצֵי עֵינֵיהֶם לֹא הִשְׁלִיכוּ

effundendum ad†dixi Et .reliquerunt non Aegypti idola & — † vt effunderē

וְאֶת־גִּלּוּלֵי מִצְרַיִם לֹא עָזָבוּ וָאֹמַר לִשְׁפֹּךְ

medio in eis in meum nasum implendum ad ‡, eos super meam iram — ‡vt implerem iram meam

חֲמָתִי עֲלֵיהֶם לְכַלּוֹת אַפִּי בָּהֶם בְּתוֹךְ

,meum nomen propter feci Et .Aegypti terræ

9 אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ᵐוָאַעַשׂ לְמַעַן שְׁמִי — m עשׂה

earum medio in ipsa qua†, gentium oculis in pollui* non pro‡ — ‡vt *violaretur †in quarum erant medio:

לְבִלְתִּי ⁿהֵחֵל לְעֵינֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הֵמָּה בְתוֹכָם — n חלל

:eos educendum ad‡,eorum oculis in eos ad innotui quorum — ‡vt educerem

אֲשֶׁר נוֹדַעְתִּי אֲלֵיהֶם לְעֵינֵיהֶם לְהוֹצִיאָם

:Ægypti terra è eos eduxi Et Aegypti terra à

10 מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וָאוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם

.mea statuta ‡ eis dedi Et .desertum in eos adduxi — ‡præcepta

11 וָאֲבִאֵם אֶל־הַמִּדְבָּר׃ ᵒוָאֶתֵּן לָהֶם אֶת־ᵖחֻקּוֹתַי — o נתן p חקק

ea faciet qui ‡ :eos feci scire mea iudicia & — *quæ si faciat

וְאֶת־מִשְׁפָּטַי הוֹדַעְתִּי אוֹתָם אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם

.eis in ‖ viuet & ,homo — ‖propter ea.

הָאָדָם ᵠוָחַי בָּהֶם׃ — q חיה

exiſtendum ad † ; eis dedi mea ſabbatha inſuper Et
12 וגם את־שבתותי נתתי להם [a] לחיות
Dominus ego ‖ quòd ſciendum ad ‡ :eos inter & ,me inter ſignũ in
לאות ביני וביניהם לדעת כי אני יהוה
Iſrael domus me contra rebellauerunt Et ;eos ſanctificans ‡
13 מקדשם: וימרו־בי בית־ישראל
mea iudicia & ,ambulauerunt non meis ſtatutis * in ,deſerto in
במדבר בחקותי לא־הלכו ואת־משפטי
.eis in ‡ viuet & ,homo ea faciet qui reprobauerunt †
מאסו אשר יעשה אותם האדם [b] וחי בהם
effundendum ad ‖ dixi Et :vehementer violauerunt mea ſabbatha &
ואת־שבתתי חללו מאד ואמר לשפך
.eos conſumendum ad † deſerto in eos ſuper meam iram
חמתי עליהם במדבר [c] לכלותם:
oculis in pollui non pro ‡ meum nomen propter feci Et
14 ואעשה למען שמי לבלתי [d] החל לעיני
ego etiam Et .earum oculis in eos eduxi quarum ,gentium
15 הגוים אשר [e] הוצאתים לעיניהם: וגם־אני
inducendum ‡ non ad † ,deſerto in eis meam manum leuaui
נשאתי ידי להם במדבר לבלתי [f] הביא
; melle & lacte fluentem ,dedi quam terram in eos
אותם אל־הארץ אשר־נתתי [g] זבת חלב ודבש
.terris omnibus in ipſa ornamentum ‖
צבי היא לכל־הארצות:
non meis ſtatutis * & ,abiecerunt mea iudicia in quòd eo Pro
16 יען במשפטי מאסו ואת־[h] חקותי לא־
poſt quia polluerunt † mea ſabbatha & ,eis in ambulauerunt
הלכו בהם ואת־שבתותי חללו כי אחרי
meus oculus pepercit Et .vadens ‡ eorum cor ſua idola
17 גלוליהם לבם הלך: [i] ותחס עיני
conſummationem eis cum feci non & :eos corrumpendo à ,eis ſuper
עליהם משחתם ולא־[k] עשיתי אותם כלה
,deſerto in eorum filios ad dixi Et .deſerto in
18 במדבר: ואמר אל־בניהם במדבר
eorum iudicia & ,incedatis ne veſtrorum patrum ſtatutis In
בחוקי אבותיכם אל־[l] תלכו ואת־משפטיהם
.vos polluatis ne eorum idolis in & : cuſtodiatis ne
אל־תשמרו ובגלוליהם אל־תטמאו:
,ambulate meis ſtatutis In .veſter Deus Dominus Ego
19 אני יהוה אלהיכם בחקותי לכו
.ea facite & ,cuſtodite mea iudicia &
ואת־משפטי שמרו [m] ועשו אותם:
,me inter ſignum in erunt & ,ſanctificate mea ſabbatha Et
20 ואת־שבתותי קדשו והיו לאות ביני
.veſter Deus Dominus ego † quòd ſciendum ad ,vos inter &
וביניכם [n] לדעת כי אני יהוה אלהיכם:
non meis ſtatutis * In filij me contra rebellauerunt Et
21 [o] וימרו־בי הבנים בחקותי לא־
faciendum ad † cuſtodierunt non mea iudicia & ambulauerũt
הלכו ואת־משפטי לא־שמרו לעשות
.eis in ‡ viuet & homo ea faciet quòd † :ea
אותם אשר יעשה אותם האדם וחי בהם את־
meam iram effundendum ad dixi & : polluerunt mea Sabbatha
שבתותי חללו ואמר לשפך חמתי
.deſerto in eis in meum naſum complendum ad * eos ſuper
עליהם לכלות אפי בם במדבר:
:meum nomen propter feci & ,meam manum auerti Et
22 [p] והשיבתי את־ידי ואעש למען שמי
eos eduxi quarum ,gentium oculis in polluendum non ad
לבלתי החל לעיני הגוים אשר־הוצאתי אותם
eis meam manum leuaui ego Etiam .earum oculis
23 לעיניהם: גם־אני נשאתי את־ידי להם
ventilandum ad ‖ & ,gentes in eos diſpergendum ad : deſerto in
במדבר [q] להפיץ אתם בגוים [r] ולזרות
,fecerunt non mea iudicia quòd Eò .terras in eos
24 אתם בארצות: יען משפטי לא־[ſ] עשו
poſt & :violauerunt mea ſabbatha & ,abiecerunt mea ſtatuta &
וחקותי מאסו ואת־שבתותי חללו ואחרי
.eorum oculi fuerunt ſuorum patrum idola
גלולי אבותם [t] היו עיניהם:
,bona non ſtatuta eis dedi ego etiam Et
25 וגם־אני [u] נתתי להם [x] חקים לא טובים

Marginalia: [a] היה † vt eſſent ‡ vt ſcirent ‖ ſum ‡ qui ſanctifico * præceptis † abiecerunt quæ ſi faciat ‡ propter ea. [b] חיה ‖ vt effunderem ‡ vt conſumerem [c] כלה ‡ vt * violaretur [d] חלל [e] יצא † vt † inducerem [f] בוא [g] זוב ‖ quæ deſiderabilis eſt * in præceptis [h] חקק † violauerunt ‡ gradiebatur. [i] חוס ne interficeret [k] עשה præceptis [l] ילך præceptis [m] עשה vt ſciatis † ſum [n] ידע * præceptis [o] מרה † vt facerent † quæ ſi faciat ‡ propter ea. vt effunderem * vt complerem iram meam [p] שוב vt non violaretur ve diſpergerem ‖ ventilarem [q] פוץ [r] זרה [ſ] עשה præcepta [t] היה præcepta [u] נתן [x] חקק

† eis in viuent non † iudicia &
26 ומשפטים לא [a] יחיו בהם: ואטמא אותם
: vuluæ apertionem omnem faciendo tranſire in ‖ ,ſuis muneribus in
במתנותם בהעביר כל־פטר רחם
ego ‡ quòd ſcirent quod propter ‖ ,eos facerem deſolare vt
למען [b] אשמם למען אשר ידעו אשר אני
fili ,Iſrael domum ad loquere Quamobrem .Dominus
27 יהוה: לכן דבר אל־בית ישראל בן־
: Deus Dominus dixit Sic :eos ad dices & ,hominis
אדם ואמרת אליהם כה אמר אדני יהוה
ipſos præuaricando in ‖ ,veſtri patres me affecerũt probris hoc † Adhuc
עוד זאת גדפו אותי אבותיכם במעלם
quam † terram in eos induxi Et .præuaricationem me in
28 בי מעל: [c] ואביאם אל־הארץ אשר
viderunt & :illis eam dandum ad ‡ ,meam manum leuaui
נשאתי את־ידי לתת אותה להם [d] ויראו
,perplexum * lignum omne & ,excelſum collem omnem
כל־גבעה רמה וכל־עץ עבות
iram ibi dederunt & ,ſua ſacrificia ibi ſacrificabant &
ויזבחו־שם את־זבחיהם ויתנו־שם כעס
,ſuarum quietum † odorem ibi poſuerunt & .ſuæ appropinquationis ‡
קרבנם [e] וישימו שם ריח [f] ניחוחיהם
:eos ad dixi Et .ſua libamina ibi libauerunt &
29 [g] ויסיכו שם את־נסכיהם: ואמר אליהם
eſt vocatũ Et ? illuc ingredientes ‖ vos quod ‡ ,excelſum ‡ Quid
מה הבמה אשר־אתם הבאים שם ויקרא
.hanc diem ad vſque Bamah * eius nomen
שמה במה עד היום הזה:
dixit Sic : Iſrael domum ad dic Propterea
30 לכן אמר אל־בית ישראל כה אמר
vos veſtrorum patrum via in ‡ Nunquid : Deus Dominus
אדני יהוה הבדרך אבותיכם אתם
? fornicantes vos ‡ eorum ſpurcitias † poſt & : polluti *
נטמאים ואחרי שקוציהם אתם [h] זנים:
veſtros filios faciendo tranſire in ,veſtra dona eleuando * in Et
31 [i] ובשאת מתנותיכם בהעביר בניכם
vſque ,veſtris idolis omnibus in polluti vos † ignem per
באש אתם נטמאים לכל־גלוליכם עד־
Viuens ‡ Iſrael domus vobis requirar ‡ ego & ,hodie
היום ואני אדרש לכם בית ישראל חי־
.vobis requirar † ſi ,Deus Dominus dixit ,ego
אני נאם אדני יהוה אם־אדרש לכם:
:erit non eſſendo * veſtrum ſpiritum ſuper aſcendens ‡ Et
32 והעלה על־רוחכם [k] היו לא תהיה
cognationes ſicut ,gentes ſicut Erimus ,dicentes † vos quia
אשר אתם אמרים נהיה כגוים כמשפחות
,ego Viuens ‡ .lapidi & ligno miniſtrandum ad ‡ ,terrarum
33 הארצות לשרת עץ ואבן: חי־אני
brachio in & ,forti manu in non ſi * Deus Dominus dixit
נאם אדני יהוה אם־לא ביד חזקה ובזרוע
.vos ſuper regnauero ,effuſa furore in & ,extento
[l] נטויה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם:
vos congregabo & ,populis de vos educam Et
34 [m] והוצאתי אתכם מן־העמים וקבצתי אתכם
,valida manu in ,eas in eſtis diſperſi quas ‡ ,terris de
מן־הארצות אשר [n] נפוצתם בם ביד חזקה
.effuſo furore in & ,extento brachio in &
ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה:
: populorum deſertum ad vos adducam Et
35 [o] והבאתי אתכם אל־מדבר העמים
.facies ad faciebus ibi vobiſcum me iudicabo &
ונשפטתי אתכם שם פנים אל־פנים:
deſerto in veſtris patribus cum me iudicaui Sicut
36 כאשר נשפטתי את־אבתיכם במדבר
dixit ,vobiſcum me iudicabo ſic :Ægypti terræ
ארץ מצרים כן אשפט אתכם נאם
ſub vos faciam tranſire Et .Deus Dominus
37 אדני יהוה: והעברתי אתכם תחת
.fœderis vinculo in vos adducam & :virga
השבט והבאתי אתכם [p] במסרת הברית:
me in præuaricantes & rebelles vobis ex repurgabo Et
38 [q] וברותי מכם המרדים והפושעים בי

Marginalia: † propter quæ [a] היה ‖ dum tranſire facerent per ignem omne primogenitum: ‖ vt ‡ ſum [b] שמם * dic † in ‖ cùm præuaricati eſſent † ſuper [c] בוא ‡ vt darem [d] ראה * denſum, ‡ oblationis † ſuauitatis ſuæ. [e] שום [f] נוח [g] נסך ‡ eſt ‡ ad ‖ ingredimini? * excelſum ‡ more * polluitis: † abominationes ‡ fornicamini? * oblatione donorum veſtrorum, cùm traducatis [h] זנה [i] נשא † polluitis vos ‡ reſpondebo ‡ Viuo † reſpondero ‡ quod aſcendit * penitus [k] היה † dicitis, ‡ in ſeruiendo ‡ Viuo * niſi [l] נטה [m] יצא ‡ in [n] פוץ [o] בוא facie ad faciem. [p] אסר eligam [q] ברר

humum † ad & .eos educam suarum peregrinationum terra è
מֵאֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם אוֹצִיא אוֹתָם וְאֶל־אַדְמַת
.Dominus ego ‡ quod scietis & :veniet *non Israel
יִשְׂרָאֵל לֹא יָבוֹא וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
Deus Dominus dixit . sic ,Israel domus vos Et
39 וְאַתֶּם בֵּית־יִשְׂרָאֵל כֹּה־אָמַר ׀ אֲדֹנָי יְהוִה
vos non si post ‡& ,seruite ‡ .ambulate sua idola Vir†
אִישׁ גִּלּוּלָיו [a] לְכוּ עֲבֹדוּ וְאַחַר אִם־אֵינְכֶם
polluetis non mea sanctitatis †nomen & :me ad audientes
שֹׁמְעִים אֵלָי וְאֶת־שֵׁם קָדְשִׁי לֹא תְחַלְּלוּ־
monte in Quia .vestris idolis in & ,vestris donis * in adhuc
עוֹד בְּמַתְּנוֹתֵיכֶם וּבְגִלּוּלֵיכֶם׃ כִּי בְהַר־
40 Dominus dixit ,Israel altitudinis †monte in , mea sanctitatis
קָדְשִׁי בְּהַר ׀ מְרוֹם יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי
ipsa tota ,Israel domus omnis, mihi seruient ibi ,Deus
יְהוִה שָׁם יַעַבְדֻנִי כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה
quæram ibi & ,eos volam ibi :terra in
בָּאָרֶץ שָׁם אֶרְצֵם וְשָׁם אֶדְרוֹשׁ אֶת־
omnibus in vestrarum eleuationum initium &,vestras oblationes
תְּרוּמֹתֵיכֶם וְאֶת־רֵאשִׁית מַשְׂאוֹתֵיכֶם בְּכָל־
volam quietis odorem In ,vestris sanctificationibus
41 קָדְשֵׁיכֶם׃ בְּרֵיחַ [b] נִיחֹחַ אֶרְצֶה
congregauero,& ,populis de vos me educendo in* ,vos
אֶתְכֶם [c] בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי
eas in estis dispersi quas † ,terris de ,vos
אֶתְכֶם מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נְפֹצֹתֶם בָּם
.gentium oculis in vobis in me sanctificabo &
וְנִקְדַּשְׁתִּי בָכֶם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם׃
vos me inducendo in ‡,Dominus ego † quod scietis Et
42 וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בַּהֲבִיאִי אֶתְכֶם
leuaui qua * terram in Israel humum in
אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־
.vestris patribus eam dandum ad †, meam manum
יָדִי [d] לָתֵת אוֹתָהּ לַאֲבוֹתֵיכֶם׃
omnium & ,vestrarum viarum ibi recordabimini Et
43 וּזְכַרְתֶּם־שָׁם אֶת־דַּרְכֵיכֶם וְאֵת כָּל־
vos fastidietis & : eis in vos polluistis quibus ‡ vestrorum operum
עֲלִילוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר נִטְמֵאתֶם בָּם [e] וּנְקֹטֹתֶם
.fecistis quæ vestra mala omnia ob ,vestris faciebus in
בִּפְנֵיכֶם בְּכָל־רָעוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם׃
vobiscum me faciendo in†, Dominus ego ‡ quod scietis Et
44 וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה [g] בַּעֲשׂוֹתִי אִתְּכֶם
;malas vestras vias secundum non ,meum nomen propter
לְמַעַן שְׁמִי לֹא כְדַרְכֵיכֶם הָרָעִים
dixit ,Israel domus corrupta vestra studia secundum &
וְכַעֲלִילוֹתֵיכֶם הַנִּשְׁחָתוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם
.Deus Dominus
אֲדֹנָי יְהוִה׃
:dicendo,me ad Domini verbum fuit Et
45 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
stilla & ,austrum ad viam tuas facies* pone ,hominis Fili
46 בֶּן־אָדָם [h] שִׂים פָּנֶיךָ דֶּרֶךְ תֵּימָנָה וְהַטֵּף
. meridiei ‡ agri siluam ad propheta & ,austrum ad†
אֶל־דָּרוֹם וְהִנָּבֵא אֶל־יַעַר הַשָּׂדֶה נֶגֶב׃
:Domini verbum Audi :meridiei ‡ siluæ dices Et
47 וְאָמַרְתָּ לְיַעַר הַנֶּגֶב שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה
,ignem te in succendam ‡ ego Ecce :Deus Dominus dixit Sic
כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי * מַצִּית־בְּךָ ׀ אֵשׁ
aridum lignum omne & , viride lignum omne te in comedet ‡ &
וְאָכְלָה בְךָ כָל־עֵץ־לַח וְכָל־עֵץ יָבֵשׁ
omnes ea in comburentur & flamma flamma extinguetur non
לֹא־תִכְבֶּה לַהֶבֶת שַׁלְהֶבֶת וְנִצְרְבוּ־בָהּ כָּל־
.aquilonem ad meridie à facies
פָּנִים מִנֶּגֶב צָפוֹנָה׃
:eam succendi Dominus ego quòd,caro omnis videbunt†Et
48 [m] וְרָאוּ כָּל־בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה בִּעַרְתִּיהָ
.extinguetur nec
לֹא תִכְבֶּה׃
:mihi dicentes * Ipsi : Deus Domine Ahah: dixi Et
49 וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה הֵמָּה אֹמְרִים לִי
iste parabolas parabolizans ‖ Nonne
הֲלֹא מְמַשֵּׁל מְשָׁלִים הוּא׃

incolatus eorum; † terram; *venient:; ‡sum; †Vnusquisque post; ‡& ‡postquam nō paretis mihi:; †sanctum meū; [a] ילך; *muneribus; ‡sancto meo,; †excelso; Primitias munerum vestrorum; [b] נוח; *cùm eduxero; [c] יצא; †in; †sum; †cùm induxero; *pro; †vt darem; [d] נתן; ‡in; *succisione dignos reputabitis vos in cō spectu vestro,; [e] קטט ‡רוע; ‡sum; †cum fecero; [g] עשה; ‡opera; *faciem tuam contra; [h] שום ׳נטף; ‡meridiem,; †meridiani,; ‡meridianæ,; ‡succendo; [k] יצת; ‡consumet; [l] לוח; ab austro; †videbit; [m] ראה; *dicunt-; ‡parabolicè loquitur.

CAP. XXI. כא

:dicendo .me ad Domini verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
stilla & Ierusalaim ad tuas facies pone hominis Fili
2 בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־יְרוּשָׁלִַם וְהַטֵּף
.Israel humum ad*propheta & :sanctuaria ad‡
אֶל־מִקְדָּשִׁים וְהִנָּבֵא אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃
ego Ecce:Dominus dixit Sic :Israel humo dices†Et
3 וְאָמַרְתָּ לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי
faciā succidere &:sua vagina de meum gladium educam &,te ad‡
אֵלַיִךְ [a] וְהוֹצֵאתִי חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ וְהִכְרַתִּי
feci succidere quòd † eo Pro .impium &, iustum te ex
4 מִמֵּךְ צַדִּיק וְרָשָׁע׃ יַעַן אֲשֶׁר־הִכְרַתִּי
meus gladius egredietur idcirco : impium & ,iustum te ex
מִמֵּךְ צַדִּיק וְרָשָׁע לָכֵן תֵּצֵא חַרְבִּי
.aquilonem ad meridie à†carnem omnem ad sua vagina de
מִתַּעְרָהּ אֶל־כָּל־בָּשָׂר מִנֶּגֶב צָפוֹן׃
eduxi Dominus ego quòd ,caro omnis scient Et
5 וְיָדְעוּ כָּל־בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה הוֹצֵאתִי
.vltra reuertetur non : sua vagina de meum gladium
חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ לֹא תָשׁוּב עוֹד׃
,lumborum contritione in suspira †, hominis fili tu Et
6 וְאַתָּה בֶן־אָדָם הֵאָנַח בְּשִׁבְרוֹן מָתְנַיִם
.eorum oculis in ingemisces† amaritudine in &
וּבִמְרִירוּת תֵּאָנַח לְעֵינֵיהֶם׃
‡suspirans* tu quid propter ,te ad dixerint cùm erit Et
7 וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ עַל־מָה אַתָּה נֶאֱנָח
omne liquefiet &, venit quia :auditum ad ‡ ,dices&
וְאָמַרְתָּ אֶל־שְׁמוּעָה כִי־בָאָה [b] וְנָמֵס כָּל־
,spiritus omnis rugabitur ‡&, manus vniuersæ remittentur †& ,cor
לֵב [c] וְרָפוּ כָל־יָדַיִם וְכִהֲתָה כָל־רוּחַ
‡fiet & ,venit Ecce .aquæ *ibunt genua omnia &
וְכָל־בִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה מַּיִם הִנֵּה בָאָה וְנִהְיָתָה
.Deus Dominus dixit
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
:dicendo,me ad Domini verbum fuit Et
8 [d] וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
:Dominus dixit Sic :dices† &,propheta hominis Fili
9 בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר יְהוָה
.extersus ‡etiam & ,est exacutus gladius ,Gladius ,Dic
אֱמֹר חֶרֶב חֶרֶב הוּחַדָּה וְגַם־מְרוּטָה׃
fit vt ,est exacutus iugulationem iugulandum Ad
10 לְמַעַן טְבֹחַ טֶבַח הוּחַדָּה לְמַעַן־הֱיֵה־
mei filij virga † gaudebimus Vel* .est tersus ,fulgor ‡ ei
לָהּ בָּרָק מֹרָטָּה אוֹ [e] נָשִׂישׂ שֵׁבֶט בְּנִי
,tergendum† ab eum dedit Et ‡lignum omne spernente
11 מֹאֶסֶת כָּל־עֵץ׃ [f] וַיִּתֵּן אֹתָהּ לְמָרְטָה
hic &,gladius est exacutus hic :vola ‡ in tenendum ad
לִתְפֹּשׂ בַּכָּף הִיא־הוּחַדָּה חֶרֶב וְהִיא
.interficientis manu in eum dandum ad,est tersus*
מֹרָטָּה לָתֵת אוֹתָהּ בְּיַד־הוֹרֵג׃
fuit iste quia ,hominis fili vlula &,Clama
12 זְעַק [g] וְהֵילֵל בֶּן־אָדָם כִּי־הִיא הָיְתָה
ob Timores :Israel prælatis cunctis in iste , meo populo in
בְעַמִּי הִיא בְּכָל־[h] נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל מְגוּרֵי אֶל־
.femur ad ‖ percute idcirco,meo populo fuerunt gladium‡
חֶרֶב הָיוּ אֶת־עַמִּי לָכֵן סְפֹק אֶל־יָרֵךְ׃
non spernens tribum ‡ etiam si,*quid Et .probatio ‡ Quia
13 כִּי בֹחַן וּמָה אִם־גַּם־שֵׁבֶט מֹאֶסֶת לֹא
tribum non hominis fili tu Et .Deus Dominus dixit : fuerit
14 יִהְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְאַתָּה בֶן־אָדָם
gladius duplicetur & :volam ad volam †percute & ,propheta
הִנָּבֵא וְהַךְ כַּף אֶל־כָּף וְתִכָּפֵל חֶרֶב
occisi * gladius ‡ Hic .interfectorum gladius tertiò
שְׁלִישִׁתָה חֶרֶב חֲלָלִים הִיא חֶרֶב חָלָל
.eos ad † cubiculis in penetrans magni
הַגָּדוֹל הַחֹדֶרֶת לָהֶם׃
,offendicula multiplicare ‡& ,cor liquefieri ad Propter‡
15 לְמַעַן לָמוּג לֵב וְהַרְבֵּה הַמִּכְשֹׁלִים
heu:gladij terrorem dedi eorum portis omnibus in
עַל כָּל־שַׁעֲרֵיהֶם [k] נָתַתִּי אִבְחַת־חָרֶב אָח

faciem tuam; ‡super; *super terram; †dic terræ; ‡venio; [a] יצא; †autem; ‡ab austro; scient; †ingemisce; † ingemisce; *gemis;; ‡propter; [b] מסס; ‡debilitabuntur; ‡angustiis afficietur; [c] רפה; ‡tanquam; [d] היה; †dic:; ‡limatus.; Vt iugulet; ‡Splēdor vt fulguri limatus; *Quomodo; †de hoc gladio tribum filiorū Israel abiicien te &; ‡limandum; [e] שוש ׳נתן; ‡manu:; *limatus; [g] ילל; ‡ducibus; [h] נשא; ‡gladij super; ‡ad probatio-nē eductus est.; *erit,; †tribum non abiecerit:; ‡manum ad manum:; [i] נכה; ‡est occisorū magnorum qui percutiet, &; †eorum.; ‡Vt liquefaciat; ‡multiplicet; [k] נתן

te Vni ‖ .iugulationem ad inuolutus‡,fulgorem ad † factus

16 עשׂויה לברק מעטה לטבח: התאחדי

.paratatua †facies quò ,te sinistra .pone ,te dextera

הימיני השׂימי השׂמילי אנה פניך [b] מעדות:

,meam manum ad meam volam†percutiam ego etiam Et

17 וגם־אני אכה כפי אל־כפי

.sum locutus Dominus ego : meam iram faciam requiescere &

והניחתי חמתי אני יהוה דברתי:

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

18 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר:

,vias duas tibi pone ,hominis fili tu Et

19 ואתה בן־אדם שׂים־לך שׁנים דרכים

egrediantur vna terra E :Babel regis gladium veniendum ad

לבוא חרב מלך־בבל מארץ אחד יצאו

.elige ciuitatis viæ capite in * .elige manum & :ipsæ ambæ

שׁניהם ויד ברא בראשׁ דרך־עיר ברא:

filiorum Rabbath gladium veniendum ad † pones Viam

20 דרך תשׂים לבוא חרב את רבת בני־

.munita Ierusalaim in Iehudah ‡ & :Hammon

עמון ואת־יהודה בירושׁלם בצורה:

capite in ,viæ matrem ad ‡ Babel rex stetit Nam

21 כי־עמד מלך־בבל אל־אם הדרך בראשׁ

tersit ‡ diuinationem diuinandum ad , viarum duarum

שׁני הדרכים לקסם־קסם [c] קלקל

.iecore in respexit, Theraphim in petiit ;sagittis in

בחצים שׁאל בתרפים ראה בכבד: [d]

ponendum ad ,Ierusalaim diuinatio fuit eius dextera In

22 בימינו היה הקסם ירושׁלם לשׂום

vocem eleuandum ad† ,cædem ad os aperiendum ad ,arietes

כרים לפתח פה ברצח [e] להרים קול

fundendum ad* portas super ‡ arietes ponēdū ad ,vociferatione in

בתרועה לשׂום כרים על־שׁערים לשׁפך

eis erit Et .ligneam turrim ædificandum ad †, aggerem

סללה [f] לבנות דיק: והיה להם

23 iuramenta iurantes‡,eorum oculis in mendatium diuinare secundum ‡

כקסום־שׁוא בעיניהם שׁבעי שׁבעות

.prehendi ad iniquitatem commemorans*hoc & :eis

להם והוא־מזכיר עון [g] להתפשׂ:

vos recordari‡Pro : Deus Dominus dixit sic Idcirco

24 לכן כה־אמר אדני יהוה יען הזכרכם

videri ad ,vestræ præuaricationes detegi in ‡ , vestræ iniquitatis

עונכם [h] בהגלות פשׁעיכם להראות

,vos recordari†pro :vestris studiis* omnibus in vestra peccata

חטאותיכם בכל עלילותיכם יען הזכרכם

dux ,impie prophane tu Et .capiemini vola in

25 [i] בכף תתפשׂו: ואתה חלל רשׁע נשׂיא

.finis‡iniquitatis tempore‡ in ,eius dies venit cuius :Israel

ישׂראל אשׁר־בא יומו בעת [k] עון קץ:

,cidarim Remoue :Deus Dominus dixit Sic

26 כה אמר אדני יהוה הסיר המצנפת

.subleuando humilem :hæc† non hæc :diadema leua†&

[m] והרים העטרה זאת לא־זאת השׁפלה הגבה

peruersam,peruersam,Peruersam .humiliando altum‡ &

27 והגבה השׁפיל: עוה עוה עוה

cui venire vsque * fuit non hoc Etiam .eam ponam

אשׂימנה גם־זאת לא היה עד־בא אשׁר־

hominis fili tu Et .eam tradam & ,iudicium ei†

28 לו המשׁפט ונתתיו: ואתה בן־אדם

filios ad Deus Dominus dixit Sic :dices ‡ & ,prophetia

הנבא ואמרת כה אמר אדני יהוה אל־בני

mucro, Mucro: dices‡&, eorum opprobrium ad & ,Hammon

עמון ואל־חרפתם ואמרת חרב חרב

.fulgur propter ,sustinendum ad tersus*iugulationem ad solutus‡

פתוחה לטבח מרוטה [n] להכיל למען ברק:

,mendacium tibi diuinando in† , vanum tibi videndo In

29 [o] בחזות לך שׁוא בקסם־לך כזב

quorum, impiorum vulneratorum colla ad ‡ te dandum ad†

לתת אותך אל־צוארי חללי רשׁעים אשׁר־

.finis‡iniquitatis tempore in eorum dies venit

בא יומם בעת עון קץ:

quo‡ loco In :suam vaginam ad Reducendum †

30 [q] השׁב אל־תערה במקום אשׁר־

†fest ‡amictus est. ‖Solus esto in aliquo loco, pone te ad dexteram, pone te ad aquilonē pone te ad sinistram. †sua constituit, ‡manum

שׂים [b] יער

vt veniat gladius

locum caput

gla

†vt veniat dius ad

‡ad

‡in biuio

שׁנה [c]

*sagittas interrogauit imagines,

הציץ [d]

‡vt ponat duces, vt aperiat †vt eleuet

‡contra *vt fundat

רום [e]

†& ædificet munitionem,

בנה [f]

‡cùm diuinanerint frustra ‡ac si iurasset *recordari facit iniquitatis vt capiatur. ‡eo quòd recordati estis ‡discoopertis præuaricationibus vestris, conspectis peccatis vestris

עוה [h] גלה

*operibus ‡eo quòd recordati estis, manu †opportuno ‖consummate

כפף [i] עוה

†tolle coronam? fest

קצץ [l] רום

‡Superbum ‡Subuersionē, subuersionem ei ad coronā. donec venire tis † est ‡dic;

‡dic:

‡euaginatus *limatus vt cōsumat, ob id que fulget. Quando videbant,

כול [n] חזה

†quando diuinabant ‡vt darent ‡cùm collo *propter quā venit †Num redire faciam in‡ in

בוא [o] שׁוב

te iudicabo tuarum mansionum ‡terra in ,es creatus

נבראת בארץ מכרותיך אשׁפט אתך:

ignem Per .meam indignationem‖te super effundam Et

31 ושׁפכתי עליך זעמי באשׁ

virorum manum in te dabo Et .te super‡faciam sufflare mei furori

עברתי [b] אפיח עליך ונתתיך ביד אנשׁים

erit Igni corruptionis* artificum insipientium

32 בערים חרשׁי משׁחית: לאשׁ תהיה

non :terræ medio in erit tuus sanguis ,deuorandum ad

לאכלה דמך יהיה בתוך הארץ לא

.sum locu tus Dominus ego quia,memoraberis

תזכרי כי אני יהוה דברתי:

CAP. XXII. כב

:dicendo, me ad Domini verbum fuit Et

1 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר:

iudicabis nōnne, iudicabis nōnne, hominis fili tu Et

2 ואתה בן־אדם התשׁפט התשׁפט

omnes eam facies scire & :sanguinum ciuitatem

את־עיר הדמים [c] והודעתה את כל־

:Deus Dominus dixit Sic :dices ‡ Et ‡eius abominationes

3 תועבותיה: ואמרת כה אמר אדני יהוה

veniendum ad * ,sui medio in sanguinem effundens Ciuitas

עיר שׁפכת דם בתוכה לבוא

,se polluendum ad seipsam contra idola fecit & eius tempus

עתה [d] ועשׂתה גלולים עליה לטמאה:

tuis idolis in & : deliquisti , effudisti quem tuo sanguine In

4 בדמך אשׁר־שׁפכת אשׁמת ובגלוליך

,tuos dies fecisti appropinquare & ,te polluisti,fecisti quæ

אשׁר־[e]עשׂית טמאת ותקריבי ימיך

opprobrium te dedi propterea : tuos annos ad vsque venisti &

ותבוא עד־שׁנותיך על־כן [f] נתתיך חרפה

.terris omnibus irrisionem & ,gentibus in

לגוים וקלסה לכל־הארצות:

:te in subsannabunt‡ ,te à longinquæ & ,Propinquæ‖

5 הקרבות והרחקות ממך יתקלסו־בך

.contritionis multæ ,nomine polluta

טמאת השׁם רבת המהומה:

suū brachium secundū vnusquisque,Israel prælati†Ecce

6 הנה [g] נשׂיאי ישׂראל אישׁ לזרעו

matrem & Patrem .sanguinem effundendum ad ‡ te in fuerunt

7 היו בך למען שׁפך־דם: אב ואם

:tui medio in oppressione in ‡fecerunt peregrino ‡,te in spreuerunt

[h] הקלו בך לגר [i] עשׂו בעשׁק בתוכך

.te in oppresserunt viduam & .pupillum

יתום ואלמנה [k] הונו בך:

.polluisti mea sabbatha & ,spreuisti mea Sanctuaria

8 קדשׁי [l] בזית ואת־שׁבתתי חללת:

,sanguinem effundendum ad ‡ te in fuerunt dilationis * Viri

9 אנשׁי רכיל היו בך למען שׁפך־דם

.tui medio in fecerunt scelus † : te in comederunt montes ad *&

ואל־ההרים אכלו בך [m] זמה עשׂו בתוכך:

elongatione† immundam : te in reuelauit*patris Nuditatem‡

10 [n] ערות־אב גלה־בך טמאת הנדה

sui socij‡ vxore cum vnusquisque Et .te in compresserunt

11 [o] ענו־בך: ואישׁ את־אשׁת [p] רעהו

polluit suam nurum vnusquisque & ,abominationem fecit

עשׂה תועבה ואישׁ את־כלתו טמא

compressit*sui patris filiam suam sororem vnusquisq & :scelere in‡

בזמה ואישׁ את־אחתו בת־אביו ענה־

.sanguinem effundendum ad ‡ , te in acceperunt Munus † .te in

12 בך: שׁחד לקחו־בך למען שׁפך־דם

tuos socios appetebas‡& , accepisti superabundantiam & Vsuram

נשׁך ותרבית לקחת ותבצעי רעיך

.Deus Dominus dixit ,es oblita mei & : oppressione in*

בעשׁק ואתי שׁכחת נאם אדני יהוה:

quam tuam auaritiam ad ‡meam volam† percussi ecce Et

13 והנה [q] הכיתי כפי אל־בצעך אשׁר

.tui medio in fuerunt ‖ qui , tuum sanguinem super & : fecisti

עשׂית ועל־דמך אשׁר היו בתוכך:

tuæ manus prævalebunt Num ‡tuum cor stabit Nunquid

14 היעמד לבך אם־תחזקנה ידיך

‖peregrinationum

בור [a]

‡iram

‡in

פוח [b]

*ad destructionem

ידע [c]

‡dic: *vt veniat

עשׂה [d]

עשׂה [e]

נתן [f]

‖Quæ propè sunt, & quæ longè sunt ‡ridebunt de te sordida

†duces

נשׂא [g]

‡vt effunderet

‡aduenæ ‡quicquid fecerunt cum

קלל [h]

עשׂה [i] ינה [k]

בזה [l]

*fraudulenti ‡vt effundant

*super †fœda

זמם [m]

‡Turpitudinē *reuelauerunt †menstruo affixerunt *proximi

ערה [n] ענה [o]

רעה [p]

‡turpiter: *humiliauit

†Munera ‡vt effunderet

‡fraudabas proximos *cùm

‡manum ‡super

נכה [q]

‖fuit

,sum locutus Dominus Ego :tecum faciens ego ‡ quos diebus in

לַיָּמִים אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתָךְ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי

‡ faci●

te ventilabo &,gentes in te faciam dispergere Et .faciam &

15 וְעָשִׂיתִי׃ [a]וַהֲפִיצוֹתִי אוֹתָךְ בַּגּוֹיִם [b]וְזֵרִיתִיךְ

[a]פוץ [b]זרה

hæreditabis Et .te à tua immunditiam faciam deficere & ;terras in

16 בָּאֲרָצוֹת וַהֲתִמֹּתִי טֻמְאָתֵךְ מִמֵּךְ׃ וְנִחַלְתְּ

eris capiens hæreditatem

.Dominus ego † quòd scies & :gentium oculis in te in

בָּךְ לְעֵינֵי גוֹיִם וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

† sum

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

17 [c]וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

[c]היה

.scoriam in Israel domus mihi fuerunt hominis Fili

18 בֶּן־אָדָם [d]הָיוּ־לִי בֵית־יִשְׂרָאֵל לְסוּג

vt scoria. לסיג ק

medio in plumbum & ,ferrum & ,stannum & ,æs * isti Omnes

כֻּלָּם נְחֹשֶׁת וּבְדִיל וּבַרְזֶל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ

* vt [d]היה

.fuerunt argenti scoriæ ‡, fornacis

כּוּר סִגִים כֶּסֶף הָיוּ׃

‡ vt

vos omnes fuisse † Pro :Deus Dominus dixit sic Propterea

19 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן הֱיוֹת כֻּלְּכֶם

† eò quòd fuistis

medium in vos congregans ego † ecce propterea : scorias in *

לְסִגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל־תּוֹךְ

* vt scoriæ: ‡ congrego

,ferri & ,æris & ;argenti Congregatione .Ierusalaim

20 יְרוּשָׁלִָם׃ קְבֻצַת כֶּסֶף וּנְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל

sufflandum ad ,fornacis medium ad stanni & ,plumbi &

וְעוֹפֶרֶת וּבְדִיל אֶל־תּוֹךְ כּוּר [e]לָפַחַת־

[e]נפח

,meo naso ‡ in congregabo sic :fundendum ad ,ignem ea super †

עָלָיו אֵשׁ לְהַנְתִּיךְ כֵּן אֶקְבֹּץ בְּאַפִּי

† in ‡ furore

vos fundere faciam & ,faciam requiescere & ,mea ira in &

וּבַחֲמָתִי [f]וְהִנַּחְתִּי [g]וְהִתַּכְתִּי אֶתְכֶם׃

[f]ינח [g]נתך ‡ in

.igne in ,vobis super ‡ sufflabo & , vos congregabo Et

21 וְכִנַּסְתִּי אֶתְכֶם וְנָפַחְתִּי עֲלֵיכֶם בְּאֵשׁ

.eius medio in eritis fusi Et :mei furoris

עֶבְרָתִי וְנִתַּכְתֶּם בְּתוֹכָהּ׃

eritis fusi sic ,fornacis medio in argentum fundi Secundum

22 [h]כְּהִתּוּךְ כֶּסֶף בְּתוֹךְ כּוּר כֵּן תֻּתְּכוּ

Vt funditur [h]נתך

effudi Dominus ego quòd scietis & : eius medio in

בְּתוֹכָהּ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה שָׁפַכְתִּי

.vos super meam iram

חֲמָתִי עֲלֵיכֶם׃

: dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

23 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

:ipsa mundata * non ‡ terra Tu :ei dic ,hominis Fili

24 בֶּן־אָדָם אֱמָר־לָהּ אַתְּ אֶרֶץ לֹא מְטֹהָרָה הִיא

‡ quæ * munda es

eius prophetarum Coniuratio .indignationis ‡ die in eius pluuia † nec

25 לֹא גֻשְׁמָהּ בְּיוֹם זָעַם׃ קֶשֶׁר נְבִיאֶיהָ

† complutа ‡ furoris.

animam :rapinam rapiens ,rugiens leo sicut : eius medio in

בְּתוֹכָהּ כַּאֲרִי שׁוֹאֵג טֹרֵף טָרֶף נֶפֶשׁ

eius viduas ,acceperunt gloriam & robur * ,comederunt

אָכָלוּ חֹסֶן וִיקָר [i]יִקָּחוּ אַלְמְנוֹתֶיהָ

* opes [i]לקח

violauerunt eius Sacerdotes .eius medio in multiplicauerunt

26 [k]הִרְבּוּ בְתוֹכָהּ׃ כֹּהֲנֶיהָ חָמְסוּ

contempserunt [k]רבה

sanctum inter ;mea sanctuaria polluerunt & ,meam legem

תּוֹרָתִי וַיְחַלְּלוּ קָדָשַׁי בֵּין־קֹדֶשׁ

mundum ad † immundum inter & ,discreuerunt ‖ non profanum ad †

לְחֹל לֹא הִבְדִּילוּ וּבֵין־הַטָּמֵא לְטָהוֹר

† & ‡ fecerunt distinguere;

,suos oculos occultauerunt meis sabbathis à & :scire fecerunt nõ

לֹא [l]הוֹדִיעוּ וּמִשַּׁבְּתוֹתַי הֶעְלִימוּ עֵינֵיהֶם

[l]ידע

,eius interiori ‖ in eius Principes .eorum medio in coinquinabar &

27 [m]וָאֵחַל בְּתוֹכָם׃ [n]שָׂרֶיהָ בְקִרְבָּהּ

‖ medio [m]חלל [n]שור

,sanguinem effundendum ad ,rapinam rapientes lupi tanquam

כִּזְאֵבִים טֹרְפֵי טָרֶף לִשְׁפָּךְ־דָּם

.concupiscentiam appetendum ad ‡ ,animas perdendum ad

לְאַבֵּד נְפָשׁוֹת לְמַעַן בְּצֹעַ בָּצַע׃

‡ vt auarè sectentur auaritiam.

,vanum videntes , infulso † eos linebant * eius prophetæ Et

28 וּנְבִיאֶיהָ [n]טָחוּ לָהֶם תָּפֵל [o]חֹזִים שָׁוְא

* complanabant † luto absque firmitate,

Dominus dixit Sic :dicentes : mendacium eis diuinantes &

וְקֹסְמִים לָהֶם כָּזָב אֹמְרִים כֹּה אָמַר אֲדֹנָי

[n]טוח [o]חזה

terræ Populum .est locutus non Dominus & ,Deus

29 יְהוִה וַיהוָה לֹא דִבֵּר׃ עַם הָאָרֶץ

egenum,

afflictum & :rapinam rapiebant & ,oppressione opprimebant

עָשְׁקוּ עֹשֶׁק וְגָזְלוּ גָּזֵל [p]וְעָנִי

[p]ענה [q]אבה

absque opprimebant aduenam & ,populabantur egenum &

[q]וְאֶבְיוֹן [r]הוֹנוּ וְאֶת־[s]הַגֵּר עָשְׁקוּ בְּלֹא

pauperem [r]ינה [s]גור

.sepem in sepientem virum eis ex quæsiui Et .iudicio

30 מִשְׁפָּט׃ וָאֲבַקֵּשׁ מֵהֶם אִישׁ גֹּדֵר־גָּדֵר

non ad * terra meas facies ad ‡ fractura in stantem &

וְעֹמֵד בַּפֶּרֶץ לְפָנַי בְּעַד הָאָרֶץ לְבִלְתִּי

‡ coram me * ne dissiparem

eos super effudi Et .inueni non & : eam corrumpendum

31 שַׁחֲתָהּ וְלֹא מָצָאתִי׃ וָאֶשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם

eorum viam :consumpsi meæ iræ igne in , meam indignationem

זַעְמִי בְּאֵשׁ עֶבְרָתִי כִּלִּיתִים דַּרְכָּם

iram

.Deus Dominus dixit ,dedi eorũ caput in

בְּרֹאשָׁם נָתַתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

CAP. XXIII. כג

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

1 [a]וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

[a]היה

vnius matris filiæ mulieres Duæ :hominis Fili

2 בֶּן־אָדָם [b]שְׁתַּיִם נָשִׁים בְּנוֹת אֵם־אַחַת

[b]שנה

suis pueritiis in ,Ægypto in sunt fornicatæ Et .fuerunt

3 הָיוּ׃ [c]וַתִּזְנֶינָה בְמִצְרַיִם בִּנְעוּרֵיהֶן

adolescentia sua [c]זנה

compresserunt † ibi &,earum vbera sunt compressa ibi sunt fornicatæ

זָנוּ שָׁמָּה מֹעֲכוּ שְׁדֵיהֶן וְשָׁם [d]עִשּׂוּ

† contuderunt

Aholah earum nomina Et .earum virginitatis mammas

4 דַּדֵּי בְּתוּלֵיהֶן׃ וּשְׁמוֹתָן אָהֳלָה

[d]עשה ‡ meæ,

pepererunt & ,mihi ‖ fuerunt & ,eius soror Aholibah & ,maior

הַגְּדוֹלָה וְאָהֳלִיבָה אֲחוֹתָהּ וַתִּהְיֶינָה לִי [e]וַתֵּלַדְנָה

[e]ילד

,Aholah Someron earum nomina & :filias & ,filios

בָּנִים וּבָנוֹת וּשְׁמוֹתָן שֹׁמְרוֹן אָהֳלָה

:me sub Aholah est fornicata Et .Aholibah Ierusalem &

5 וִירוּשָׁלִַם אָהֳלִיבָה׃ [f]וַתִּזֶן אָהֳלָה תַּחְתָּי

[f]זנה

.propinquos Assur ad ,suos amatores super adamauit &

וַתַּעְגַּב עַל־מְאַהֲבֶיהָ אֶל־אַשּׁוּר קְרוֹבִים׃

desiderij electos ,magistratus † &, duces ,hyacintho Indutos

6 לְבֻשֵׁי תְכֵלֶת פַּחוֹת וּסְגָנִים בַּחוּרֵי חֶמֶד

† principes magnos, iuuenes desiderabiles

dedit Et .equos equitantes equites , ipsos vniuersos

7 כֻּלָּם פָּרָשִׁים רֹכְבֵי סוּסִים׃ [g]וַתִּתֵּן

[g]נתן

.ipsorum omnium ‡ Assur filiorum electione ‡,eis super * suas fornicationes

תַּזְנוּתֶיהָ עֲלֵיהֶם מִבְחַר בְּנֵי־אַשּׁוּר כֻּלָּם

* cum ‡ electis ‡ vniuersis ipsis. ‖ omnes

.se polluit eorũ idolis cunctis in adamauit quos omnibus in ‖ Et

וּבְכֹל אֲשֶׁר־עָגְבָה בְּכָל־גִּלּוּלֵיהֶם נִטְמָאָה׃

quia † , dereliquit non , Ægypto * suas fornicationes Et

8 וְאֶת־תַּזְנוּתֶיהָ מִמִּצְרַיִם לֹא עָזָבָה כִּי

* quas didicit † Nam cum ea dormierãt in adolescentia sua,

vbera compresserunt , ipsi & , suis pueritiis in concubuerunt ei

אוֹתָהּ שָׁכְבוּ בִנְעוּרֶיהָ וְהֵמָּה עִשּׂוּ דַּדֵּי

.eam super suam fornicationem effuderũt & :eius virginitatum ‖

בְּתוּלֶיהָ וַיִּשְׁפְּכוּ תַזְנוּתָם עָלֶיהָ׃

‖ virginitatis

manum in ,suorum amatorum manum in eam tradidi Propterea

9 לָכֵן נְתַתִּיהָ בְּיַד־מְאַהֲבֶיהָ בְּיַד

.ipsos super adamauit quos Assur filiorum

בְּנֵי אַשּׁוּר אֲשֶׁר עָגְבָה עֲלֵיהֶם׃

eius filias & ,eius filios ,eius nuditatem discooperuerunt Ipsi

10 הֵמָּה [h]גִּלּוּ [i]עֶרְוָתָהּ בָּנֶיהָ וּבְנוֹתֶיהָ

ignominiam [h]גלה [i]ערה

nomen fuit & : occiderunt gladio in ipsam & ,tulerunt

לָקָחוּ וְאוֹתָהּ בַּחֶרֶב הָרָגוּ וַתְּהִי־שֵׁם

.ea in fecerunt iudicia & ,mulieribus

לַנָּשִׁים וּשְׁפוּטִים [k]עָשׂוּ בָהּ׃

[k]עשה

suum amorem ‖ corrupit & Aholibah , eius soror vidit Et

11 [l]וַתֵּרֶא אֲחוֹתָהּ אָהֳלִיבָה וַתַּשְׁחֵת עַגְבָתָהּ

‖ se amore suo [l]ראה

.suæ sororis fornicationibus præ suas præuaricationes & :illa præ

מִמֶּנָּה וְאֶת־[m]תַּזְנוּתֶיהָ מִזְּנוּנֵי אֲחוֹתָהּ׃

[m]זנה

,magistratus ‡ & ,duces ,adamauit Assur filios Ad

12 אֶל־בְּנֵי אַשּׁוּר עָגָבָה פַּחוֹת וּסְגָנִים

‡ principes, magnos,

equitantes equites , vestitu absoluto indutos , propinquos

קְרֹבִים לְבֻשֵׁי מִכְלוֹל פָּרָשִׁים רֹכְבֵי

omni genere pulchrarum vestium,

.ipsos vniuersos desiderij electos ‡ :equos †

סוּסִים בַּחוּרֵי חֶמֶד כֻּלָּם׃

† super ‡ adolescentes desiderabiles

.ipsis ambabus vna via esset polluta ‡ quod vidi Et

13 וָאֵרֶא כִּי נִטְמָאָה דֶּרֶךְ אֶחָד לִשְׁתֵּיהֶן׃

‡ polluerant se eodem modo ambæ.

viros vidit & :suas fornicationes ad * addidit Et

14 [n]וַתּוֹסֶף אֶל־תַּזְנוּתֶיהָ וַתֵּרֶא אַנְשֵׁי

*super [n]יסף

descriptas ‡ Chasdim imagines ,pariete in depictum †

מְחֻקֶּה עַל־הַקִּיר צַלְמֵי כַשְׂדִּיים חֲקֻקִים

† depictos ‡ depictos

.minio in

בַּשָּׁשַׁר׃

sinopide.

tinctas tiaras , suis lumbis in cingulo ‡ Accinctos
15 חֲגוֹרֵי אֵזוֹר בְּמָתְנֵיהֶם סְרוּחֵי טְבוּלִים
similitudinem ; ipsi vniuersi triariorum aspectu *, eorū capitibus in
בְּרָאשֵׁיהֶם מַרְאֵה שָׁלִשִׁים כֻּלָּם [a] דְּמוּת
.eorum natiuitatis terræ ‡ Chasdim †, Babel filiorum
בְּנֵי־בָבֶל כַּשְׂדִּים אֶרֶץ [b] מוֹלַדְתָּם׃
suorum oculorum aspectum ad eos super adamauit Et
16 וַתַּעְגַּב עֲלֵיהֶם לְמַרְאֵה עֵינֶיהָ
.Chasdim ‡ in eos ad nuncios misit &
וַתִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֲלֵיהֶם כַּשְׂדִּימָה׃
,amorum cubile ad Babel filij eam ad venerunt Et
17 [c] וַיָּבֹאוּ אֵלֶיהָ בְנֵי־בָבֶל לְמִשְׁכַּב [d] דֹּדִים
, eis cum se polluit & : sua fornicatione in eam polluerunt &
וַיְטַמְּאוּ אוֹתָהּ בְּתַזְנוּתָם וַתִּטְמָא־בָם
,suas fornicationes detexit † Et .eis ab eius anima est emota * &
18 וַתֵּקַע נַפְשָׁהּ מֵהֶם׃ [f] וַתְּגַל תַּזְנוּתֶיהָ
,ea desuper * mea anima est remota ‡ & :suam nuditatem detexit ‡ &
וַתְּגַל אֶת־[g] עֶרְוָתָהּ וַתֵּקַע נַפְשִׁי מֵעָלֶיהָ
.eius sorore desuper ‡ mea anima se dimouerat † quemadmodum
כַּאֲשֶׁר נָקְעָה נַפְשִׁי מֵעַל אֲחוֹתָהּ׃
commemorandum ad || :suas fornicationes multiplicauit Et
19 וַתַּרְבֶּה אֶת־תַּזְנוּתֶיהָ לִזְכֹּר אֶת־
.AEgypti terra in est fornicata quibus, suarum pueritiarum ‡ dies
יְמֵי נְעוּרֶיהָ אֲשֶׁר זָנְתָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
asinorum caro † quorum ,eorum pellices super * adamauit Et
20 וַתַּעְגְּבָה עַל פִּלַגְשֵׁיהֶם אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים
.eorum fluxus , equorum fluxus & ; eorum caro ‡
בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם׃
comprimendo in tuarum pueritiarum scelus visitasti ‡ Et
21 וַתִּפְקְדִי אֵת [h] זִמַּת נְעוּרָיִךְ בַּעְשׂוֹת
.tuarum pueritiarum vbera † propterea tua vbera AEgypto ab
מִמִּצְרַיִם דַּדַּיִךְ לְמַעַן שְׁדֵי נְעוּרָיִךְ׃
ego Ecce :Deus Dominus dixit sic ,Aholibah Propterea
22 לָכֵן אָהֳלִיבָה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי
est emota * quibus , te super || tuos amatores suscitans ‡
מֵעִיר אֶת־מְאַהֲבַיִךְ עָלַיִךְ אֵת אֲשֶׁר־נָקְעָה
.vndique te aduersum eos faciam venire & :eis ab tua anima
נַפְשֵׁךְ מֵהֶם [i] וַהֲבֵאתִים עָלַיִךְ מִסָּבִיב׃
,Choah & ,Schoah & , Pechod † ,Chasdim omnes &,Babel Filios
23 בְּנֵי בָבֶל וְכָל־כַּשְׂדִּים פְּקוֹד וְשׁוֹעַ וְקוֹעַ
,magistratus ‡ &, duces ,desiderij electos ,eos ‡ Assur filios omnes
כָּל־בְּנֵי אַשּׁוּר אוֹתָם בַּחוּרֵי חֶמֶד פַּחוֹת וּסְגָנִים
equorum ascensores , inuitatos & triarios *, ipsos vniuersos
כֻּלָּם שָׁלִשִׁים וּקְרוּאִים רֹכְבֵי סוּסִים
,rota & , curru ,rheda ‡ te super venient Et ipsos omnes
24 כֻּלָּם׃ וּבָאוּ עָלַיִךְ הֹצֶן רֶכֶב וְגַלְגַּל
ponent galeam & , clypeum &, scutum populorum coetu in &
וּבִקְהַל עַמִּים צִנָּה וּמָגֵן וְקוֹבַע [k] יָשִׂימוּ
,iudicium eorum faciei ad ‡ dabo & : vndique te contra
עָלַיִךְ סָבִיב [l] וְנָתַתִּי לִפְנֵיהֶם מִשְׁפָּט
meum zelum dabo Et .suis iudicis in te iudicabunt &
25 וּשְׁפָטוּךְ בְּמִשְׁפְּטֵיהֶם׃ וְנָתַתִּי קִנְאָתִי
tuas aures & , tuum nasum :furore in tecum facient & , te in | ‡
בָּךְ [m] וְעָשׂוּ אוֹתָךְ בְּחֵמָה אַפֵּךְ וְאָזְנַיִךְ
Ipsi .cadet gladio in tuum nouissimum &, remouebunt
[n] יָסִירוּ וְאַחֲרִיתֵךְ בַּחֶרֶב [o] תִּפּוֹל הֵמָּה
deuorabitur tuum nouissimum &,capient tuas filias &,tuos filios
בָּנַיִךְ וּבְנוֹתַיִךְ יִקָּחוּ וְאַחֲרִיתֵךְ תֵּאָכֵל
tollent & : tuis vestimentis te facient exuere Et igni in
26 בָּאֵשׁ׃ וְהִפְשִׁיטוּךְ אֶת־בְּגָדָיִךְ וְלָקְחוּ
tuam foeditatem faciam cessare Et .tuæ gloriæ vasa
27 כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ׃ וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּתֵךְ
non & : AEgypti terra de tuam fornicationem & , te a
מִמֵּךְ וְאֶת־זְנוּתֵךְ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וְלֹא־
recordaberis non AEgypti & ,eos ad tuos oculos leuabis
[p] תִשְׂאִי עֵינַיִךְ אֲלֵיהֶם וּמִצְרַיִם לֹא תִזְכְּרִי־
ego Ecce :Deus Dominus dixit sic Quia .amplius
28 עוֹד׃ כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי
est remota ‡ quibus † manu in : odisti quos * manum in te dans ‡
נֹתְנָךְ בְּיַד אֲשֶׁר שָׂנֵאת בְּיַד אֲשֶׁר־נָקְעָה
.eis ab tua anima
נַפְשֵׁךְ מֵהֶם׃

‡ balteo lumbos suos,
* aspectum habentes ducum
[a] דְּמוּת † hoc est, ‡ secundum morem
[b] יֶלֶד
וַתַּעְגְּבָה ק
‡ terram
[c] בּוֹא [d] דּוֹד
* recessit
[e] יָקַע [f] גָּלָה
† denudauit
‡ discooperuit ignominiam
‡ recessit * ab
[g] עֶרְוָה
† recesserat à
| vt commemoret
‡ adolescentiæ suæ,
* seruos
† membra
‡ sunt;
* recordata es foeditatis adolescentiæ tuæ : quando compresserūt in
[h] זִמָּה
† compressionem vberum tuorum.
‡ suscito
|| contra ‡ à
* recessit
[i] בּוֹא
† præfectum, & principem, & ducem,
‡ cum eis, iuuenes desiderabiles,
‡ principes,
* principes & maiores.
† in rhedis curribus, & rotis,
[k] שׂוּם
† coram eis
[l] נָתַן
| contra
[m] עָשָׂה
[n] סוּר [o] נָפַל
[p] נָשָׂא
‡ trado
* eorum † à
‡ recessit.

,tuū laborē omnem tollent & , odio in || tecum agent Et
29 וְעָשׂוּ אוֹתָךְ בְּשִׂנְאָה וְלָקְחוּ כָּל־יְגִיעֵךְ
nuditas * reuelabitur & : nudam ‡ & , nudam te dimittent &
וַעֲזָבוּךְ עֵירֹם [a] וְעֶרְיָה וְנִגְלָה עֶרְוַת
.tuæ fornicationes & ,tua foeditas &,tuarum fornicationum
זְנוּנַיִךְ [b] וְזִמָּתֵךְ וְתַזְנוּתָיִךְ׃
super * , gentes post te fornicando in ‡ : tibi ista † Faciendo
30 עָשֹׂה אֵלֶּה לָךְ בִּזְנוֹתֵךְ אַחֲרֵי גוֹיִם עַל
tuæ sororis via In .earum idolis in te polluisti quibus
31 אֲשֶׁר־נִטְמֵאת בְּגִלּוּלֵיהֶם׃ בְּדֶרֶךְ אֲחוֹתֵךְ
dixit Sic .tua manu in eius calicem dabo & :ambulasti
32 הָלָכְתְּ וְנָתַתִּי כוֹסָהּ בְּיָדֵךְ׃ כֹּה אָמַר
,profundum bibes ,tuæ sororis Calicem :Deus Dominus
אֲדֹנָי יְהוִה כּוֹס אֲחוֹתֵךְ [c] תִּשְׁתִּי הָעֲמֻקָּה
, magnus subsannandum ad & , ridendum ad eris † :latum &
וְהָרְחָבָה תִּהְיֶה לִצְחֹק וּלְלַעַג מִרְבָּה
calice : repleberis dolore & ,Ebrietate continendum ad
33 [d] לְהָכִיל׃ שִׁכָּרוֹן [e] וְיָגוֹן תִּמָּלֵאִי כּוֹס
.Someron tuæ sororis calice , desolationis & , stuporis *
שַׁמָּה וּשְׁמָמָה כּוֹס אֲחוֹתֵךְ שֹׁמְרוֹן׃
confringes eius testas & , exprimes ‡ & :illum bibes Et
34 [f] וְשָׁתִית אוֹתָהּ וּמָצִית וְאֶת־חֲרָשֶׂיהָ תְּגָרֵמִי
Dominus dixit , sum locutus ego quia :euelles tua vbera &
וְשָׁדַיִךְ תְּנַתֵּקִי כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי
quod eo Pro :Deus Dominus dixit sic Propterea .Deus
35 יְהוִה׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן
etiam & : tuum corpus post me proiecisti & , mei es oblita
שָׁכַחַתְּ אוֹתִי וַתַּשְׁלִיכִי אוֹתִי אַחֲרֵי גַוֵּךְ וְגַם־
dixit Et .tuas fornicationes & , tuum scelus | porta tu
36 אַתְּ שְׂאִי [g] זִמָּתֵךְ וְאֶת־[h] תַּזְנוּתָיִךְ׃ וַיֹּאמֶר
,Aholah iudicabis nonne ,hominis Fili :me ad Dominus
יְהוָה אֵלַי בֶּן־אָדָם הֲתִשְׁפּוֹט אֶת־אָהֳלָה
.earum abominationes eis nuncia,Et ? Aholibah &
וְאֶת־אָהֳלִיבָה וְהַגֵּד לָהֶן אֵת תּוֹעֲבוֹתֵיהֶן׃
cum & ,earum manibus in ‡ sanguis &, sunt adulteratæ Quia
37 כִּי נִאֵפוּ וְדָם בִּידֵיהֶן וְאֶת־
genuerunt quos , suos filios etiam & :sunt fornicatæ suis idolis
גִּלּוּלֵיהֶן נִאֵפוּ וְגַם אֶת־בְּנֵיהֶן אֲשֶׁר יָלְדוּ־
hoc Amplius .comedendum ad eis fecerunt transire ,mihi
38 לִי הֶעֱבִירוּ לָהֶם לְאָכְלָה׃ עוֹד זֹאת
,illa die in meum sanctuarium polluerunt :mihi fecerunt
עָשׂוּ לִי טִמְּאוּ אֶת־מִקְדָּשִׁי בַּיּוֹם הַהוּא
eos immolando in Et .profanarunt mea sabbatha &
39 וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי חִלֵּלוּ׃ וּבְשַׁחֲטָם אֶת־
meum sanctuarium ad ingrediebantur & ,suis idolis suos filios
בְּנֵיהֶם לְגִלּוּלֵיהֶם [i] וַיָּבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי
medio in fecerunt sic ecce & :illud polluendum ad ‡ , illa die in
בַּיּוֹם הַהוּא לְחַלְּלוֹ וְהִנֵּה־כֹה [k] עָשׂוּ בְּתוֹךְ
viros ad miserunt quia etiam | Et .meæ domus
40 בֵּיתִי׃ וְאַף כִּי תִשְׁלַחְנָה לַאֲנָשִׁים
ecce & , eos ad ‡ missus nuncius quos † longè à venientes
בָּאִים מִמֶּרְחָק אֲשֶׁר מַלְאָךְ שָׁלוּחַ אֲלֵיהֶם וְהִנֵּה־
te ornasti & .tuos oculos colorasti *, te lauisti quos ad , venerunt ‡
בָאוּ לַאֲשֶׁר רָחַצְתְּ כָּחַלְתְּ עֵינַיִךְ [l] וְעָדִית
mensa & ,honorabilem lectum super sedisti Et .ornamento
41 עֶדִי׃ וְיָשַׁבְתְּ עַל־מִטָּה כְבוּדָּה וְשֻׁלְחָן
,meum vnguentum &,meum thymiama & , eius facies ad disposita ‡
עָרוּךְ לְפָנֶיהָ וּקְטָרְתִּי וְשַׁמְנִי
,ea in † pacificæ multitudinis vox Et .eam super posuisti
42 שַׂמְתְּ עָלֶיהָ׃ וְקוֹל הָמוֹן [m] שָׁלֵו בָהּ
, Sabæi ‡ adducti , hominem multiplicando à , viros ad | &
וְאֶל־אֲנָשִׁים [o] מֵרֹב אָדָם מוּבָאִים סוֹבָאִים
coronam &,earum manus ad † armillas dederunt * Et .deserto è
מִמִּדְבָּר [p] וַיִּתְּנוּ צְמִידִים אֶל־יְדֵיהֶן וַעֲטֶרֶת
:adulteriis ‡ inueteratæ dixi Et .earum capita super gloriæ
43 תִּפְאֶרֶת עַל־רָאשֵׁיהֶן׃ וָאֹמַר לַבָּלָה נִאוּפִים
ipsa & * eius fornicationes exibunt ‡ nunc
עַתָּ יִזְנֶה תַזְנוּתֶהָ וָהִיא׃
,meretricem mulierem ad ingredi secundum | :eam ad venit † Et
44 וַיָּבוֹא אֵלֶיהָ כְּבוֹא אֶל־אִשָּׁה זוֹנָה
mulieres Aholibah ad & , Aholah ad sunt ingressi sic
כֵּן בָּאוּ אֶל־אָהֳלָה וְאֶל־אָהֳלִיבָה אִשֹּׁת

| cum
‡ discooperta, † turpitudo
[a] עֶרְוָה
[b] זִמָּה
† faciam ‡ eo quod fornicata es * cum
[c] שָׁתָה
† eris vt derideant. & subsannent te gētes, eo quod sit calix magnus, & multum capiat vini.
[d] כּוּל [e] יָגָה
* solitudinis, ‡ exauries,
[f] שָׁתָה
| foeditatem tuam,
[g] זִמָּה [h] זָנָה
‡ est
consumendum.
cùm immolarent
[i] בּוֹא
‡ vt polluerent
[k] עָשָׂה
|| vtique
† ad ‡ est
‡ illi ‡ propter
* decorasti stibio
[l] עָדָה
‡ parata est ante lectum ipsum,
† audita est
[m] שׁוּב
|| cum viris, vt multiplicarent homines,
‡ sunt
יָתִיר ו
[o] שָׁלָה
רָבַב
* posuerunt
† super ‡ in
[p] נָתַן
‡ desinent
* cum ea.
עתה ק
† ingressi sunt
* sicut egredi... piam

eas iudicabunt ipsi iusti viri Et .sceleris
45 הַזִּמָּה׃ וַאֲנָשִׁים צַדִּיקִם הֵמָּה יִשְׁפְּטוּ אוֹתְהֶם
quia :sanguinem effundentium iudicio & ,adulterarum iudicio
מִשְׁפַּט נֹאֲפוֹת וּמִשְׁפַּט שֹׁפְכוֹת דָּם כִּי
.earum manibus in † sanguis & , ipsæ * adulteræ
נֹאֲפֹת הֵנָּה וְדָם בִּידֵיהֶן׃
eas superfacere ‡ Ascendere :Deus Dominus dixit sic Quia
46 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַעֲלֵה עֲלֵיהֶם
.rapinam in & ,commotionem in eas dare § & ,cœtum
קָהָל וְנָתֹן אֶתְהֶן לְזַעֲוָה וְלָבַז׃
eas succident & , cœtus † lapide eas superobruent * Et
47 וְרָגְמוּ עֲלֵיהֶן אֶבֶן קָהָל וּבָרֵא אוֹתְהֶן
,interficient earum filias & , earum filios :suis gladiis in
בְּחַרְבוֹתָם בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם יַהֲרֹגוּ
faciam cessare Et .comburent igni in earum domos &
48 וּבָתֵּיהֶן בָּאֵשׁ יִשְׂרֹפוּ׃ וְהִשְׁבַּתִּי
non & ,mulieres omnes erudientur & :terra e fœditatem
זִמָּה מִן־הָאָרֶץ וְנִוַּסְּרוּ כָּל־הַנָּשִׁים וְלֹא
.vestram fœditatem secundum facient
תַעֲשֶׂינָה כְּזִמַּתְכֶנָה׃
vestrorum idolorum peccata ‖ & ,vos super vestrum scelus dabunt † Et
49 וְנָתְנוּ זִמַּתְכֶנָה עֲלֵיכֶן וַחֲטָאֵי גִלּוּלֵיכֶן
.Deus Dominus ego § quod scietis & :portabitis
תִּשֶּׂאינָה וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה׃

CAP. XXIIII. כד

nono anno in me ad Domini verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית
:dicendo ,mensis § decima in , decimo mense in
בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ לֵאמֹר׃
, diei nomen tibi scribe , hominis Fili
2 בֶּן־אָדָם כְּתוֹב־לְךָ אֶת־שֵׁם הַיּוֹם אֶת־
,Ierusalaim ad Babel rex se adiunxit: istius diei corpus
עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה סָמַךְ מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶל־יְרוּשָׁלִַם
domum ad loquere parabolice Et .istius diei corpore in ‡
3 בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃ וּמְשֹׁל אֶל־בֵּית־
Dominus dixit Sic :eos ad dices † & ,parabolam rebellionis
הַמֶּרִי מָשָׁל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
.aquas eam in funde etiam & ,instrue ‖ ollam Instrue ‖ :Deus
יְהוִה שְׁפֹת הַסִּיר שְׁפֹת וְגַם־יְצֹק בּוֹ מָיִם׃
femur ,bonum frustum omne ,eam in eius frusta Congere
4 אֱסֹף נְתָחֶיהָ אֵלֶיהָ כָּל־נֵתַח טוֹב יָרֵךְ
pecoris Electionem † .imple ossium electione :humerum &
5 וְכָתֵף מִבְחַר עֲצָמִים מַלֵּא׃ מִבְחַר הַצֹּאן
ebullire fac :ea sub ossa incende etiam & , assume
לָקוֹחַ וְגַם דּוּר הָעֲצָמִים תַּחְתֶּיהָ רַתַּח
.eius medio in eius ossa coquantur etiam , eius bullitiones
רְתָחֶיהָ גַּם־בָּשְׁלוּ עֲצָמֶיהָ בְּתוֹכָהּ׃
ciuitati Væ :Deus Dominus dixit sic propterea
6 לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אוֹי עִיר
non eius spuma & , ea in eius * spuma cuius ollæ sanguinum
הַדָּמִים סִיר אֲשֶׁר חֶלְאָתָה בָהּ וְחֶלְאָתָה לֹא
non , eam educ eius frusta in eius frusta in :ea ex exiuit
יָצְאָה מִמֶּנָּה לִנְתָחֶיהָ לִנְתָחֶיהָ הוֹצִיאָהּ לֹא־
eius medio in eius sanguis Quia .sors illam super cadat
7 נָפַל עָלֶיהָ גּוֹרָל׃ כִּי דָמָהּ בְּתוֹכָהּ
illum effudit non :eum posuit petræ laue fastigium ‖ super , fuit
הָיָה עַל־צְחִיחַ סֶלַע שָׂמָתְהוּ לֹא שְׁפָכַתְהוּ
.puluere illum super operiendum ad terram super
עַל־הָאָרֶץ לְכַסּוֹת עָלָיו עָפָר׃
dedi ‡ :vltionem vlciscendum ad iram faciendum ascendere Ad
8 לְהַעֲלוֹת חֵמָה לִנְקֹם נָקָם נָתַתִּי
.operiri non ad :petræ laue fastigium § super eius sanguinem
אֶת־דָּמָהּ עַל־צְחִיחַ סָלַע לְבִלְתִּי הִכָּסוֹת׃
ciuitati Væ , Deus Dominus dixit sic Propterea
9 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אוֹי עִיר
.pyram grandem faciam ego etiam:sanguinum
הַדָּמִים גַּם־אֲנִי אַגְדִּיל הַמְּדוּרָה׃
:carnem consume ,ignem succende , ligna Multiplica
10 הַרְבֵּה הָעֵצִים הַדְלֵק הָאֵשׁ הָתֵם הַבָּשָׂר
.comburantur ossa & , aromatibus condimentum condi &
וְהַרְקַח הַמֶּרְקָחָה וְהָעֲצָמוֹת יֵחָרוּ׃

[a] זמם § fœdus. *sunt, †est
‡ faciam ad
§ dabo
[c] רגם וּוע
*lapidabunt
†multitudo
[d] יסר
[e] עשה
† ponent fœditatem vestram.
‖ pœnas propter idola vestra luetis:
§ sum
[f] נשא
[g] חיה § die
ל׳ מל ipsummet diē quo appropinquauit
‡ ipsomet die hoc.
† die
[h] מרה ‖ Pone † pone.
electis ossibus
†Electū pecus
coquite.
* est
frustatim, frustatim
[i] יצא
feminentem petram
[k] שום
Vt ascendere faceret
‡ posui
[l] עלה
§ eminentem petram, ne operiretur.
[m] כסה
[n] תמם
[o] חרר

,incalescat vt : vacuam eius prunas super eam statue Et
11 וְהַעֲמִידֶהָ עַל־גֶּחָלֶיהָ רֵקָה לְמַעַן תֵּחַם
eius me in fundetur & , eius æs † comburatur &
וְחָרָה נְחֻשְׁתָּהּ וְנִתְּכָה בְתוֹכָהּ
. eius spuma consumetur , eius inquinamentum
טֻמְאָתָהּ תִּתֹּם חֶלְאָתָהּ׃
multa ea de exiuit non & , se afflictauit Iniuriis
12 תְּאֻנִים הֶלְאָת וְלֹא־תֵצֵא מִמֶּנָּה רַבַּת
tua immunditia In . eius spuma § igni in , eius spuma
13 חֶלְאָתָהּ בְּאֵשׁ חֶלְאָתָהּ׃ בְּטֻמְאָתֵךְ
; te mundasti non & , te mundaui † quòd eo pro : fæditas *
זִמָּה יַעַן טִהַרְתִּיךְ וְלֹא טָהַרְתְּ
ad vsque ‡ , amplius te mandabis non tua immunditia ab
מִטֻּמְאָתֵךְ לֹא תִטְהֲרִי־עוֹד עַד־
Dominus Ego .te in meam iram me faciendum quiescere
14 הֲנִיחִי אֶת־חֲמָתִי בָּךְ׃ אֲנִי יְהוָה
,parcam non & , retractabo ‖ non .feci & , § Venit , sum locutus
דִּבַּרְתִּי בָּאָה וְעָשִׂיתִי לֹא־אֶפְרַע וְלֹא־אָחוּס
tua studia iuxta * & , tuas vias iuxta : ducar pœnitentia § non &
וְלֹא אֶנָּחֵם כִּדְרָכַיִךְ וְכַעֲלִילוֹתַיִךְ
.Deus Dominus dixit , te iudicabunt
שְׁפָטוּךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
:dicendo , me ad Domini verbum fuit Et
15 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
desiderium † te à capiens ‖ ego ecce , hominis Fili
16 בֶּן־אָדָם הִנְנִי לֹקֵחַ מִמְּךָ אֶת־מַחְמַד
, plores nec , plangas nec : percussione in , tuorum oculorum
עֵינֶיךָ בְּמַגֵּפָה וְלֹא תִסְפֹּד וְלֹא תִבְכֶּה
, tace clamando ‡ . tua lachryma veniat neque
17 וְלוֹא תָבוֹא דִּמְעָתֶךָ׃ הֵאָנֵק ׀ דֹּם
, te super liga tuam tiaram :facias ne luctum mortuorum
מֵתִים אֵבֶל לֹא־תַעֲשֶׂה פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ
super mnolinas ‖ ne & : tuis pedibus in pones tua calceamenta &
וּנְעָלֶיךָ תָּשִׂים בְּרַגְלֶיךָ וְלֹא תַעְטֶה עַל־
.comedas ne * hominum panem & : mystacem
שָׂפָם וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכֵל׃
mea vxor est mortua & mane in populum ad sum locutus Et
18 וָאֲדַבֵּר אֶל־הָעָם בַּבֹּקֶר וַתָּמָת אִשְׁתִּי
.sum iussus § sicut mane in fecique : vespera in ‖
בָּעָרֶב וָאַעַשׂ בַּבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי׃
quid nobis indicabis Nonne :populus me ad dixerunt † Et
19 וַיֹּאמְרוּ אֵלַי הָעָם הֲלֹא־תַגִּיד לָנוּ מָה־
eos ad dixi Et facient § tu quia ? nobis * ista
20 אֵלֶּה לָּנוּ כִּי אַתָּה עֹשֶׂה׃ וָאֹמַר אֲלֵיהֶם
:dicendo , me ad fuit Domini verbum
דְּבַר־יְהוָה הָיָה אֵלַי לֵאמֹר׃
Dominus dixit Sic : Israel domui dic
21 אֱמֹר ׀ לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי
superbiam , meum sanctuarium polluens ego Ecce , Deus
יְהוִה הִנְנִי מְחַלֵּל אֶת־מִקְדָּשִׁי גְּאוֹן
indulgentiam &,vestrorū oculorū desiderium* , vestræ fortitudinis
עֻזְּכֶם מַחְמַד עֵינֵיכֶם וּמַחְמַל
, reliquistis quas vestræ filiæ & , vestri filij & : vestræ animæ
נַפְשְׁכֶם וּבְנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר עֲזַבְתֶּם
:feci quemadmodum facietis Et .cadent gladio in
22 בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ׃ וַעֲשִׂיתֶם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי
non hominum panem & , obuoluetis ‡ non mystacem super
עַל־שָׂפָם לֹא תַעְטוּ וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא
, vestra capita super vestrum ornamentum ‡ Et .comedetis
23 תֹאכֵלוּ׃ וּפְאֵרְכֶם עַל־רָאשֵׁיכֶם
neque , plangetis non ; vestris pedibus in vestra calceamenta &
וְנַעֲלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם לֹא תִסְפְּדוּ וְלֹא
gemetis & , vestras iniquitates propter tabescetis & : flebitis
תִבְכּוּ וּנְמַקֹּתֶם בַּעֲוֺנֹתֵיכֶם וּנְהַמְתֶּם
vobis Iechezchel Eritque .suum fratrem ad vir †
24 אִישׁ אֶל־אָחִיו׃ וְהָיָה יְחֶזְקֵאל לָכֶם
, illud veniendo in ‖ :facietis fecit quæ omnia iuxta :porentum in
לְמוֹפֵת כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה תַּעֲשׂוּ בְּבֹאָהּ
.Deus Dominus ego * quòd scietis &
וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה׃
eis ab me capere die in nonne ,hominis fili tu Et
25 וְאַתָּה בֶן־אָדָם הֲלוֹא בְּיוֹם קַחְתִּי מֵהֶם

[a] יחם † fundum
Mendacia faciendo laborare fecit seipsam.
[b] און [c] יצא
§ consumetur
* est quæ est
† iusti vt mundares.
‡ donec quiescere faciam
[d] נוח
§ quod decreui
‖ retrocedam,
[e] עשה
§ pœnitebit me:
* opera
[f] חיה
‖ tollo
† vxorem quæ est
‡ A
[g] מור
pone
‖ operias labiū superius.
* lugentium
[h] מור
‖ vesperi:
§ iussum fuit mihi
† dixit
[k] צוה [i] נגד
* portendant
‡ facis illa.
polluo
‡ desiderabile
[l] עוז
[m] נפל
labrum superius
‡ operietis,
[n] עטה
‡ tiaræ vestræ erunt
[o] בכה
[p] מקק
† alter cum fratre suo.
‖ cum venerit
‡ sum
qua tollam
[q] לקח

desiderium :eorum gloriæ gaudium ,eorum fortitudinem
אֶת־מָעוּזָּם מְשׂוֹשׂ תִּפְאַרְתָּם אֶת־מַחְמַד
eorum filios ,eorum animæ eleuationem & ,eorum oculorum
עֵינֵיהֶם וְאֶת־מַשָּׂא נַפְשָׁם בְּנֵיהֶם
,te ad euasor veniet ipsa die In ?eorum filias & | appropinquabit
26 וּבְנוֹתֵיהֶם׃ בַּיּוֹם הַהוּא יָבוֹא הַפָּלִיט אֵלֶיךָ
tuum os aperietur illa die in .aurium auditum ad | auris.
27 לְהַשְׁמָעוּת אָזְנָיִם׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִפָּתַח פִּיךָ
eris & :vltra eris mutus non & ,loqueris & euasore cum
אֶת־הַפָּלִיט וּתְדַבֵּר וְלֹא תֵאָלֵם עוֹד וְהָיִיתָ
.Dominus ego ‡ quòd scient & ,portentum in eis | ‡ sum
לָהֶם לְמוֹפֵת וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

CAP. XXV. כה

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
propheta & :Hammon filios ad tuas facies pone ,hominis Fili | faciem tuam super
2 בֶּן־אָדָם ᵃשִׂים פָּנֶיךָ אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן וְהִנָּבֵא | ᵃשׂוּם
verbum Audite :Hammon filiis dices * Et .eos super | * dic
3 עֲלֵיהֶם׃ וְאָמַרְתָּ לִבְנֵי עַמּוֹן שִׁמְעוּ דְּבַר־
te dicere Pro :Deus Dominus dixit Sic :Dei Domini | quòd dixisti
אֲדֹנָי יְהוִה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן אָמְרֵךְ
ad ‖ & ,est pollutum quia ,meum sanctuarium ad ‖ euge | ‖ super
הֶאָח אֶל־מִקְדָּשִׁי כִּי־נִחָל וְאֶל־
,Iehudah domum ad ‡ & ,est desolata quia ,Israel humum | ‖ terram ‡ super
אַדְמַת יִשְׂרָאֵל כִּי נָשַׁמָּה וְאֶל־בֵּית יְהוּדָה
te dans ego ecce Idcirco .captiuitatem in abierunt quoniam | do
4 כִּי הָלְכוּ בַּגּוֹלָה׃ לָכֵן הִנְנִי נֹתְנָךְ
suas ades ‡ facient inhabitare & ,hæreditatem in orientis filiis | ‡ habitationes
לִבְנֵי־קֶדֶם ᵇלְמוֹרָשָׁה וְיִשְּׁבוּ טִירוֹתֵיהֶם | ᵇירשׁ
,tuum fructum † comedent ipsi :sua habitacula te in dabunt * & ,te in | * ponent † fruges tuas,
בָּךְ וְנָתְנוּ בָךְ מִשְׁכְּנֵיהֶם הֵמָּה יֹאכְלוּ ᶜפִרְיֵךְ | ᶜפרה
Rabbah dabo Et .tuum lac bibent ipsi &
5 וְהֵמָּה ᵈיִשְׁתּוּ חֲלָבֵךְ׃ וְנָתַתִּי אֶת־רַבָּה | ᵈשׁתה
cubile in Hammon filios & ,camelorum habitaculum in
לִנְוֵה גְמַלִּים וְאֶת־בְּנֵי עַמּוֹן לְמִרְבַּץ־
,Dominus ego ‡ quòd scietis & :pecoris | ‖ pecorum ‡ sum
צֹאן וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
,manu te plaudere Pro :Deus Dominus dixit sic Quia | eo quòd plausisti
6 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן מַחְאֵךְ יָד
tuo contemptu omni in ‖ es gauisa & :pede in te dilatare † & | † percussisti ‖ cum
וְרַקְעֵךְ בְּרָגֶל וַתִּשְׂמַח בְּכָל־שָׁאטֵךְ
ego ecce Idcirco .Israel humum ad animo in | super terram
7 בְּנֶפֶשׁ אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃ לָכֵן הִנְנִי
,gentibus cibum in te dabo ‖ & ,te super meam manum extendi | ‖ tradam te in direptionem
ᵉנָטִיתִי אֶת־יָדִי עָלֶיךָ וּנְתַתִּיךָ לְבַג לַגּוֹיִם | ᵉנטה לבז ק
de te faciam perdere & ,populis è te faciam succidere &
וְהִכְרַתִּיךָ מִן־הָעַמִּים וְהַאֲבַדְתִּיךָ מִן־
.Dominus ego ‡ quòd scies & ,te faciam delere † :terris | † contere ‡ sum
הָאֲרָצוֹת אַשְׁמִידְךָ וְיָדַעְתָּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
,Sehir & ,Moab ducere ‖ Pro :Deus Dominus dixit Sic | ‖ eo quòd dixit.
8 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן אֲמֹר מוֹאָב וְשֵׂעִיר
.Iehudah domus gentes omnes sicut Ecce
הִנֵּה כְּכָל־הַגּוֹיִם בֵּית יְהוּדָה׃
vrbibus ab ‡ ,Moab humerum aperiens ‖ ego ecce Idcirco | ‖ aperio latus ‡ latus ciuitatum eius quæ sunt in desiderabiles terras
9 לָכֵן הִנְנִי פֹתֵחַ אֶת־כֶּתֶף מוֹאָב מֵהֶעָרִים
, haiesimoth-Beth terra decorem * ,eius extremo ab eius vrbibus ab
מֵעָרָיו ᶠמִקָּצֵהוּ צְבִי אֶרֶץ בֵּית הַיְשִׁימֹת | ᶠקצה
orientis filios Ad .Chiriathaimah & ,mehon-Bahal
10 בַּעַל מְעוֹן וְקִרְיָתָמָה׃ לִבְנֵי־קֶדֶם | וקריתימה
vt :hæreditatem in eam dabo & ,Hammon filios contra † | † vocabo vt veniant
עַל־בְּנֵי עַמּוֹן וּנְתַתִּיהָ לְמוֹרָשָׁה לְמַעַן
Moab in Et .gentes inter Hammon filiorum memoria fit ‡ non | ‡ memorentur filii ‡ sum
11 לֹא־תִזָּכֵר בְּנֵי־עַמּוֹן בַּגּוֹיִם׃ וּבְמוֹאָב
.Dominus ego ‡ quòd scient & :iudicia faciam
אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
Edom facere * Pro :Deus Dominus dixit Sic | * eo quòd fecit
12 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן עֲשׂוֹת אֱדוֹם
delinquerunt & :Iehudah domum contra vltionem vlciscendo in † | † quando vis est
בִּנְקֹם נָקָם לְבֵית יְהוּדָה וַיֶּאְשְׁמוּ
:Deus Dominus dixit Sic Idcirco .eis in † sunt vlti & ,delinquendo | † de
13 אָשׁוֹם וְנִקְּמוּ בָהֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה

ea ex succidam & ,Edom super meam manum extendam Et
וְנָטִתִי יָדִי עַל־אֱדוֹם וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה
Dedan & ,Teman à ,desolationẽ † eam dabo ‖ & :animal & hominem | homines & iumenta: ‖ ponam † in
אָדָם וּבְהֵמָה וּנְתַתִּיהָ חָרְבָּה מִתֵּימָן וּדְדָנָה
Edom in meam vltionem dabo Et .cadent gladio in
14 בַּחֶרֶב ᵍיִפֹּלוּ׃ וְנָתַתִּי אֶת־נִקְמָתִי בֶּאֱדוֹם | ᵍנפל
Edom in facient & ,Israel mei populi manum per
בְּיַד עַמִּי יִשְׂרָאֵל ʰוְעָשׂוּ בֶאֱדוֹם | ʰעשׂה
,meam vindictam scient & :meam iram iuxta & ,meũ nasum iuxta | furorem
כְּאַפִּי וְכַחֲמָתִי וְיָדְעוּ אֶת־נִקְמָתִי
:Deus Dominus dixit Sic .Deus Dominus dixit
15 נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
vltionem sunt vlti & ,vltione in † Pelestim facere * Pro | * eo quòd fecerunt † propter vindictam
יַעַן עֲשׂוֹת פְּלִשְׁתִּים בִּנְקָמָה וַיִּנָּקְמוּ נָקָם
,seculi inimicitia corruptionem ‡ ad animo in contemptu cum | ‡ vastationem inimicitiis perpetuis.
בִּשְׁאָט בְּנֶפֶשׁ לְמַשְׁחִית אֵיבַת עוֹלָם׃
extendens ‡ ego Ecce :Deus Dominus dixit sic Propterea | ‡ extendo
16 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי נוֹטֶה
,Cherethæos faciam succidere & ,Pelistim super meã manum
יָדִי עַל־פְּלִשְׁתִּים וְהִכְרַתִּי אֶת־כְּרֵתִים
.maris portus residuum faciam disperdere &
וְהַאֲבַדְתִּי אֶת־שְׁאֵרִית חוֹף הַיָּם׃
increpationibus in ‡ magnas vltiones eis in Faciamque | ‡ cum
17 וְעָשִׂיתִי בָם נְקָמוֹת גְּדֹלוֹת בְּתוֹכְחוֹת
me dando in ‡ ,Dominus ego † quòd scient Et iræ | † sum ‡ cùm dedero
חֵמָה וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה ⁱבְּתִתִּי אֶת־ | ⁱנתן
eis in meam vindictam
נִקְמָתִי בָּם׃

CAP. XXVI. כו

,mensis vna in ,anno vndecimo in fuit Et
1 ᵏוַיְהִי בְּעַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ | ᵏהיה
:hominis Fili :dicendo ,me ad Domini verbum fuit
2 הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם
est confracta,euge ,Ierusalaim super Sor dixit quòd eo Pro
יַעַן אֲשֶׁר־אָמְרָה צֹּר עַל־יְרוּשָׁלַםִ הֶאָח נִשְׁבְּרָה
.est deserta ,me replebo ,me ad se conuertit ,populorum fores | porta
דַּלְתוֹת הָעַמִּים ˡנָסַבָּה אֵלָי אִמָּלְאָה הָחֳרָבָה׃ | ˡסבב
te super ‡ ego Ecce :Deus Dominus dixit Propterea | ‡ venio cõtra
3 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי עָלַיִךְ
ascendere iuxta ,multas gentes te contra faciam ascendere & :Sor | sicut ascendit
צֹר ᵐוְהַעֲלֵיתִי עָלַיִךְ גּוֹיִם רַבִּים כְּהַעֲלוֹת | ᵐעלה
destruent & ,Sor muros dissipabunt Et .suis fluctibus mare
4 הַיָּם לְגַלָּיו׃ וְשִׁחֲתוּ חֹמוֹת צֹר וְהָרְסוּ
eam dabo † & :ea ex eius puluerem detraham & ,eius turres
מִגְדָּלֶיהָ וְסִחֵיתִי עֲפָרָהּ מִמֶּנָּה וְנָתַתִּי אוֹתָהּ
medio in erit sagenarum Extensio .petræ laue cacumen in | † ponam
5 לִצְחִיחַ סָלַע׃ מִשְׁטַח חֲרָמִים תִּהְיֶה בְּתוֹךְ
.Deus Dominus dixit ,sum locutus ego quia :maris | vt est summitas
הַיָּם כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה
† quæ eius filiæ Et .gentibus direptionem in erit & | ‡ habitatores villarum ‡ sunt * sum
6 וְהָיְתָה לְבַז לַגּוֹיִם׃ וּבְנוֹתֶיהָ אֲשֶׁר
.Dominus ego * quòd scient & ,occidentur gladio in ,agro in
בַּשָּׂדֶה בַּחֶרֶב תֵּהָרַגְנָה וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
adducens ‡ ego Ecce :Deus Dominus dixit sic Quia | ‡ adduco
7 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי ⁿמֵבִיא | ⁿבוא
,aquilone ab Babel regem Nabuchadresar Sor aduersum
אֶל־צֹר נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל מִצָּפוֹן
,cœtu & ,equitibus in & ,curru in ‡ & ,equo in * ,regum regem | * cum equis, ‡ curribus,
מֶלֶךְ מְלָכִים בְּסוּס וּבְרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים וְקָהָל
:interficiet gladio in ,agro in tuas Filias ‖ .multo populoque | ‖ Habitatores villarum tuarum quæ sunt
8 וְעַם־רָב׃ בְּנוֹתַיִךְ בַּשָּׂדֶה בַּחֶרֶב יַהֲרֹג
,aggerem te contra effundet & :ligneam turrem ‡ te cõtra dabit † & | † ponet ‡ munitionẽ
וְנָתַן עָלַיִךְ דָּיֵק וְשָׁפַךְ עָלַיִךְ סֹלְלָה
.scutum te contra faciet consurgere & | ᵒקום ‡ balistas cõtra eã ponet
ᵒוְהֵקִים עָלַיִךְ צִנָּה׃
tuas turres & :tuos muros contra dabit sua catapultæ ictum ‡ Et
9 ᵖוּמְחִי קָבָלוֹ יִתֵּן בְּחֹמוֹתָיִךְ וּמִגְדְּלֹתַיִךְ | ᵖמחה ᑫנתץ
.suis gladiis in ‖ destruet | ‖ allis ‡ Propter multitudinem * sonitu
ᑫיִתֹּץ בְּחַרְבוֹתָיו׃
voce * A .eorum puluis te operiet eius equorum copia Præ ‡
10 מִשִּׁפְעַת סוּסָיו ʳיְכַסֵּךְ אֲבָקָם מִקּוֹל | ʳכסה

illo ingrediendo in ‡ ,tui muri mouebuntur currus & ,rota & ,equites *
פָּרָשׁ וְגַלְגַּל וָרֶכֶב תִּרְעַשְׁנָה חוֹמוֹתַיִךְ בְּבֹאוֹ
.dirupta $ ciuitatis introitus tanquam,tuas portas in
בִּשְׁעָרַיִךְ כִּמְבוֹאֵי עִיר מְבֻקָּעָה׃
omnes conculcabit suorum equorum vngulis In

11 בְּפַרְסוֹת סוּסָיו יִרְמֹס אֶת־כָּל־
statuæ & ,occidet gladio in tuum populum :tuas plateas
חוּצוֹתָיִךְ עַמֵּךְ בַּחֶרֶב יַהֲרֹג וּמַצְּבוֹת
.descendet * terram in tuæ fortitudinis
עֻזֵּךְ [a] לָאָרֶץ [b] תֵּרֵד׃
,tuam negotiationem diripient & ,tuam facultatem prædabūtur Et

12 וְשָׁלְלוּ חֵילֵךְ וּבָזְזוּ רְכֻלָּתֵךְ
;demolientur tui desiderij domos & ,tuos muros destruent &
וְהָרְסוּ חוֹמוֹתַיִךְ וּבָתֵּי חֶמְדָּתֵךְ יִתֹּצוּ
aquarum medio in tuum puluerem & ,tua ligna & ,tuos lapides &
וַאֲבָנַיִךְ וְעֵצַיִךְ וַעֲפָרֵךְ בְּתוֹךְ מַיִם
:tuorum canticorum turbam ‡ faciam cessare Et .ponent

13 יָשִׂימוּ׃ [c] וְהִשְׁבַּתִּי הֲמוֹן שִׁירָיִךְ
te dabo † Et .amplius audietur non tuarum cithararū vox ‖ &
וְקוֹל כִּנּוֹרַיִךְ לֹא יִשָּׁמַע עוֹד׃ וּנְתַתִּיךְ

14 nec ,eris sagenarum expansio ,petræ laue cacumen in ‡
לִצְחִיחַ סֶלַע מִשְׁטַח חֲרָמִים תִּהְיֶה לֹא
dixit ,sum locutus Dominus ego quia : vltrà ædificaberis
תִבָּנֶה עוֹד כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי נְאֻם
:Sor ipsi Deus Dominus dixit Sic .Deus Dominus

15 אֲדֹנָי יְהוִה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לְצוֹר
occisione occidi in ,occisum clamando in ‖ ,tuæ ruinæ voce * à Nonne
הֲלֹא מִקּוֹל מַפַּלְתֵּךְ בֶּאֱנֹק חָלָל בֵּהָרֵג הֶרֶג
descendent Et ‡ insulæ commouebuntur , tui medio in

16 בְּתוֹכֵךְ יִרְעֲשׁוּ הָאִיִּים׃ וְיָרְדוּ
remouebunt & ,maris prælati † omnes suis soliis desuper *
מֵעַל כִּסְאוֹתָם כֹּל נְשִׂיאֵי הַיָּם [d] וְהֵסִירוּ
:exuent sua recamatura ‡ vestimenta & ,sua pallia
אֶת־מְעִילֵיהֶם וְאֶת־בִּגְדֵי רִקְמָתָם יִפְשֹׁטוּ
trement $ & ,sedebunt terram super ,induentur tremoribus ‖
חֲרָדוֹת יִלְבָּשׁוּ עַל־הָאָרֶץ יֵשֵׁבוּ וְחָרְדוּ
te super assument Et .te super admirabuntur & ,momenta ad

17 לִרְגָעִים וְשָׁמְמוּ עָלָיִךְ׃ וְנָשְׂאוּ עָלַיִךְ
† habitata peristi Quomodo : tibi * dicent & ,lamentum
קִינָה וְאָמְרוּ לָךְ אֵיךְ אָבַדְתְּ [e] נוֹשֶׁבֶת
,mari in fortis fuit ‖ Quæ ? laudata ‡ vrbs ,maribus à
מִיַּמִּים הָעִיר הַהֻלָּלָה אֲשֶׁר הָיְתָה חֲזָקָה בַיָּם
omnibus suum terrorem dabant qui , $ eius habitatores & ipsa
הִיא וְיֹשְׁבֶיהָ אֲשֶׁר־נָתְנוּ [f] חִתִּיתָם לְכָל־
:tuæ ruinæ die insula * pauebunt Nunc .eius habitatoribus

18 יוֹשְׁבֶיהָ׃ עַתָּה יֶחֶרְדוּ [g] הָאִיִּן יוֹם מַפַּלְתֵּךְ
sic Quia .te ingrediendo ab ‖ mari in qua insulæ ‡ terrebūtur &

19 וְנִבְהֲלוּ הָאִיִּים אֲשֶׁר־בַּיָּם [h] מִצֵּאתֵךְ׃ כִּי כֹה
, desolatam vrbem te me ponendo In $:Deus Dominus dixit
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה [i] בְּתִתִּי אֹתָךְ עִיר נֶחֱרֶבֶת
te super faciendo ascendere in * :habitantur non quæ ciuitates sicut
כֶּעָרִים אֲשֶׁר לֹא־נוֹשָׁבוּ [k] בְּהַעֲלוֹת עָלַיִךְ
.multæ aquæ te operuerint & ,voraginem
אֶת־תְּהוֹם [l] וְכִסּוּךְ הַמַּיִם הָרַבִּים׃
ad ,lacum ‡ descendentibus cum te fecero descendere Et

20 [m] וְהוֹרַדְתִּיךְ אֶת־יוֹרְדֵי בוֹר אֶל־
,inferorum ‡ terra in te fecero collocare & ,seculi populum
עַם עוֹלָם [n] וְהוֹשַׁבְתִּיךְ בְּאֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת
non vt ,lacum $ descendentibus cum seculo à solitudinibus in
כָּחֳרָבוֹת מֵעוֹלָם אֶת־יוֹרְדֵי בוֹר לְמַעַן לֹא
viuentium terra in decorem dedero & :habiteris
תֵשֵׁבִי וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים׃
inuenieris non & ,requireris $ & ,tu ‡ non & ,te dabo Terrores †

21 בַּלָּהוֹת אֶתְּנֵךְ וְאֵינֵךְ וּתְבֻקְשִׁי וְלֹא־תִמָּצְאִי
.Deus Dominus dixit , seculum in vltra
עוֹד לְעוֹלָם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

Margin: * equitum,& rotarum,& curruum ‡ cùm ingressus fuerit $ dissipare. * descendent. [a] עֹז [b] ירד opes tuas, desiderabiles tuas destruēt; ‡ multitudinē [c] שׁוּם ‖ sonitus † ponam ‡ vt summitatem. * sonitu ‖ cùm clamauerit vulneratus,cùm occisus fuerit * de † principes [d] סוּר ‡ discoloria sua ‖ stuporibus $ obstupescēt * super te: † à negotiatoribus veniēs: ‡ quæ laudabaris? ‖ fuisti [e] ישׁב [f] חתת $ fortes erāt, ‡ insulares in † insulares qui ‖ in exitu tuo $ Cū posuero [h] יצא * cùm ascendere fecero [i] נתן [k] עלה [l] כסה † in sepulchrū [m] ירד ‡ inferior, sicut solitudines quæ fuerunt [n] ישׁב $ in sepulchrū ‡ gloriam † Consummationem ponā ‡ eris † si requisita fueris,

CAP. XXVII. כז

dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

1 [o] וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
.lamentum Sor super tolle * hominis fili tu Et

2 וְאַתָּה בֶן־אָדָם [p] שָׂא עַל־צֹר [q] קִינָה׃

Margin: [o] היה * assume [p] נשׂא [q] קון

‡ dic ‖ quæ habitat in ostiis. ,maris ingressibus super habitanti ‖ , Sor ipsi dices ‡ Et

3 וְאָמַרְתָּ לְצוֹר הַיֹּשֶׁבֶת עַל־מְבוֹאֹת יָם
Dominus dixit Sic .multas insulas ad populorum negociatrici
רֹכֶלֶת הָעַמִּים אֶל־אִיִּים רַבִּים כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
.pulchritudine absoluta * Ego :dixisti tu ,Sor :Deus
יְהוִה צוֹר אַתְּ אָמַרְתְּ אֲנִי כְּלִילַת [a] יֹפִי׃
perfecerūt tui Ædificatores.tui termini ‡ marium corde † In

4 בְּלֵב יַמִּים גְּבוּלָיִךְ [b] בֹּנַיִךְ כָּלְלוּ
ædificauerunt Senir * de abietibus $ .tuum decorem

5 יָפְיֵךְ׃ בְּרוֹשִׁים מִשְּׂנִיר בָּנוּ
,tulerunt Lebanon de cedrum ‡ tabulis omnibus cum † tibi
לָךְ אֵת כָּל־לֻחֹתָיִם אֶרֶז מִלְּבָנוֹן לָקָחוּ
fecerunt Basan de Alnis .te super $ malum faciendum ad

6 [c] לַעֲשׂוֹת תֹּרֶן עָלָיִךְ׃ אַלּוֹנִים מִבָּשָׁן עָשׂוּ
,Assurim filia ,dente † fecerunt tuum asserem * : tuos remos
מִשּׁוֹטָיִךְ קַרְשֵׁךְ עָשׂוּ־שֵׁן בַּת־אֲשֻׁרִים
Ægypto de recamatione in $ bysso ‡ .Chitim insulis de

7 מֵאִיֵּי כִּתִּים׃ שֵׁשׁ בְּרִקְמָה מִמִּצְרַיִם
,hyacintho ,vexillum ‖ in tibi existendum ad ,tuum velum * fuit
הָיָה מִפְרָשֵׂךְ לִהְיוֹת לָךְ [d] לְנֵס תְּכֵלֶת
.tuum operimentum fuit Elisah insulis de purpura &
וְאַרְגָּמָן מֵאִיֵּי אֱלִישָׁה הָיָה מְכַסֵּךְ׃
tui Sapientes tibi remiges fuerunt Aruad & ,Sidon Habitatores

8 יֹשְׁבֵי צִידוֹן וְאַרְוַד הָיוּ [e] שָׁטִים לָךְ חֲכָמַיִךְ
,Ghebal Senes .tui gubernatores ‡ ipsi te in fuerunt ,Sor

9 צוֹר הָיוּ בָךְ הֵמָּה חֹבְלָיִךְ׃ זִקְנֵי גְבַל
Omnes .tuam scissuram roborantes.† te in fuerunt * eius sapientes &
וַחֲכָמֶיהָ [f] הָיוּ בָךְ מַחֲזִיקֵי בִּדְקֵךְ כָּל־
fideiubendam $ ad te in fuerunt earum nautæ ‡ & ,maris naues
אֳנִיּוֹת הַיָּם וּמַלָּחֵיהֶם הָיוּ בָךְ לַעֲרֹב
fuerunt ,Put & ,Lud & ,Paras .tuam fideiussionem

10 מַעֲרָבֵךְ׃ פָּרַס וְלוּד וּפוּט הָיוּ
suspenderunt galeam & ,Scutum ‡ .tui belli * viri tuo exercitu in
בְחֵילֵךְ אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֵּךְ [g] מָגֵן וְכוֹבַע [h] תִּלּוּ־
.tuum decorem dederunt Ipsi .te in
בָךְ הֵמָּה נָתְנוּ הֲדָרֵךְ׃
,vndique $ tuos muros super tua virtus & ‡ Aruad Filij

11 בְּנֵי אַרְוַד וְחֵילֵךְ עַל־חוֹמוֹתַיִךְ סָבִיב
suspenderunt sua Scuta .fuerunt tuis turribus in ,Pigmæi &
וְגַמָּדִים בְּמִגְדְּלוֹתַיִךְ הָיוּ שִׁלְטֵיהֶם תִּלּוּ
.tua pulchritudinē perfecerunt ipsi vndique ‖ tuos muros super
עַל־חוֹמוֹתַיִךְ סָבִיב הֵמָּה כָּלְלוּ [i] יָפְיֵךְ׃
* affluentia omnis multitudine à ,tuus negociator Tarsis

12 תַּרְשִׁישׁ סֹחַרְתֵּךְ [k] מֵרֹב כָּל־הוֹן
.tui subsidiis † dederunt plumbo & ,stanno ,ferro ,argento in
בְּכֶסֶף בַּרְזֶל בְּדִיל וְעוֹפֶרֶת נָתְנוּ עִזְבוֹנָיִךְ׃
anima ‡ in , tui institores ipsi Mesech & ,Tubal ,Iauan

13 יָוָן תֻּבַל וָמֶשֶׁךְ הֵמָּה רֹכְלָיִךְ בְּנֶפֶשׁ
.tuo mercatu * dederunt æris $ vasa & ,hominis
אָדָם וּכְלֵי נְחֹשֶׁת נָתְנוּ מַעֲרָבֵךְ׃
mulos & ,equites & , equos Togharmah domo De

14 מִבֵּית תּוֹגַרְמָה סוּסִים וּפָרָשִׁים וּפְרָדִים
,tui negociatores Dedan Filij .tuis subsidiis † dederunt

15 נָתְנוּ עִזְבוֹנָיִךְ׃ בְּנֵי דְדָן רֹכְלַיִךְ
dentis ‡ Cornua :tuæ manus negotiatio multæ insulæ
אִיִּים רַבִּים סְחֹרַת יָדֵךְ קַרְנוֹת שֵׁן
.tuum honorarium * reddiderunt hebena $ &
וְהָבְנִים [l] הֵשִׁיבוּ אֶשְׁכָּרֵךְ׃
tuorū operum multitudinem propter tua negociatrix Aram

16 אֲרָם סֹחַרְתֵּךְ מֵרֹב מַעֲשָׂיִךְ
,corallis & ,bysso & ,acupictura & :purpura , carbunculo cum
בְּנֹפֶךְ אַרְגָּמָן וְרִקְמָה וּבוּץ וְרָאמֹת
.tuis nundinis in dederunt rubinum ‡ &
וְכַדְכֹּד נָתְנוּ בְּעִזְבוֹנָיִךְ׃
frumentis cū:tui institores ipsi ,Israel terra & ,Iehudah

17 יְהוּדָה וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵמָּה רֹכְלָיִךְ [m] בְּחִטֵּי
dederunt resinam * & ,oleum & mel & ,Pannag & ,Minnith $
מִנִּית וּפַנַּג וּדְבַשׁ וָשֶׁמֶן וָצֹרִי נָתְנוּ
multitudine in tua negociatrix Dammesec .tuo mercatu †

18 מַעֲרָבֵךְ׃ דַּמֶּשֶׂק סֹחַרְתֵּךְ בְּרֹב
vino in ,quæstus omnis ‡ multitudinem propter ,tuorum operum
מַעֲשַׂיִךְ מֵרֹב כָּל־הוֹן בְּיֵין

Margin: * perfecti decoris sum. [a] יפה † medio ‡ sunt [b] בנה $ Cum * monte † naues ‡ cedros $ tibi. E pinis [c] עשׂה * tabulatum † eburneum, congregatio ‡ E $ opere phrygionico texta * cortina tua, vt esset ‖ velum Ex [d] נסס [e] שׁוט $ nautæ * instaurauerunt † rimas tuas. [f] היה ‡ remiges $ negotiandū negotiationē * bellatores ‡ Scuta,& galeas [g] גנן [h] תלה ‡ cum exercitu tuo $ per circuitum, ‖ per circuitū. [i] יפה * ob multitudinem cunctarum diuitiarum, [k] רבב † in nundinis tuis. ‡ animabus $ ærea * in negotiatione tua. † in foro tuo. ‡ eburnea, $ pauones * in donum [l] שׁוב vestibus diuersorum colorum, ‡ vniones [m] חנט ‡ terræ numerosis,& balsamo, * theriacam † in negotiatione tua. ‡ vniuersarum opum

Terrores † .te super sibilauerunt populis in Negotiatores

36 סֹחֲרִים בָּעַמִּים שָׁרְקוּ עָלָיִךְ בַּלָּהוֹת

.feculum in vsque *est* non & ,fuisti

הָיִית וְאֵינֵךְ עַד־עוֹלָם׃

CAP. XXVIII. כח

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

ª וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

Dominus dixit Sic :Sor *duci* $ Dic ,hominis Fili

2 בֶּן־אָדָם אֱמֹר לִנְגִיד צֹר כֹּה־אָמַר ׀ אֲדֹנָי

.*ego Deus ,dixisti & ,tuum cor est eleuatum quòd eo Pro :Deus

יְהוִה יַעַן גָּבַהּ לִבְּךָ וַתֹּאמֶר אֵל אָנִי

,homo † tu & :marium *corde* ‖ in ,sedi Dei cathedra

מוֹשַׁב אֱלֹהִים יָשַׁבְתִּי בְּלֵב יַמִּים וְאַתָּה אָדָם

.Dei cor tanquam tuum cor *dedisti* ‡ & ,Deus non &

וְלֹא־אֵל ᵇ וַתִּתֵּן לִבְּךָ כְּלֵב אֱלֹהִים׃

non absconditum Omne? Daniele *præ* tu *sapiens* $ Ecce

3 הִנֵּה חָכָם אַתָּה מִדָּנִאֵל כָּל־סָתוּם לֹא

fecisti *tua intelligentia in & ,tua sapientia In .*te latuerunt*‡

4 עֲמָמוּךָ׃ בְּחָכְמָתְךָ וּבִתְבוּנָתְךָ ᶜ עָשִׂיתָ

,tuis thesauris in argentum & aurum *fecisti* * & *facultatem* $ tibi

לְּךָ חָיִל וַתַּעַשׂ זָהָב וָכֶסֶף בְּאוֹצְרוֹתֶיךָ׃

multiplicasti tua negotiatione in ,tuæ sapientiæ multitudine In

5 בְּרֹב חָכְמָתְךָ בִּרְכֻלָּתְךָ ᵈ הִרְבִּיתָ

Propterea .*tua facultate in* ‖ tuum cor est eleuatum &:*tuã facultatem* †

6 חֵילֶךָ וַיִּגְבַּהּ לְבָבְךָ בְּחֵילֶךָ׃ לָכֵן

cor sicut tuum cor *te dare* $ Pro :Deus Dominus dixit sic

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן ᵉ תִּתְּךָ אֶת־לְבָבְךָ כְּלֵב

,alienos te super *adducens* † ego ecce Idcirco .Dei

7 אֱלֹהִים׃ לָכֵן הִנְנִי מֵבִיא עָלֶיךָ זָרִים

pulchritudinẽ super suos gladios euaginabunt &:gentium robustos

עָרִיצֵי גּוֹיִם וְהֵרִיקוּ חַרְבוֹתָם עַל־יְפִי

foueam Ad .tuum splendorem polluent & ,tuæ sapientię

8 חָכְמָתֶךָ וְחִלְּלוּ ᶠ יִפְעָתֶךָ׃ לַשַּׁחַת

.marium *corde* ‖ in *cæsis* † mo t. bus morieris&,te facient descendere

יוֹרִדוּךָ ᵍ וָמַתָּה מְמוֹתֵי חָלָל בְּלֵב יַמִּים׃

?te *occidentis facies ad*, *ego Deus ,dices dicendo Nunquid

9 הֶאָמֹר תֹּאמַר אֱלֹהִים אָנִי לִפְנֵי הֹרְגֶךָ

,te *fauciantiu* * manu in ,Deus non & ,homo tu Et

וְאַתָּה אָדָם וְלֹא־אֵל בְּיַד מְחַלְלֶיךָ׃

.alienorum manu in morieris incircumcisorum *Mortibus* †

10 מוֹתֵי עֲרֵלִים תָּמוּת בְּיַד זָרִים

.Deus Dominus ait ,sum locutus ego Quia

כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

11 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

:Sor regem super lamentum *Tolle* ‡ : hominis Fili

12 בֶּן־אָדָם ʰ שָׂא קִינָה עַל־מֶלֶךְ צוֹר

sigillans † Tu : Deus Dominus dixit Sic :ei *dices* * &

וְאָמַרְתָּ לּוֹ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אַתָּה חוֹתֵם

,decore perfectus & ,sapientia plenus *dispositionem*

תָּכְנִית מָלֵא חָכְמָה וּכְלִיל ᵏ יֹפִי׃

pretiosus lapis omnis ,fuisti Dei horti Heden In

13 בְּעֵדֶן גַּן־אֱלֹהִים הָיִיתָ כָּל־אֶבֶן יְקָרָה

hyacinthus ,*adamas* & *smaragdus* ,*rubinus* ‡ , tuum operimentum

ˡ מְסֻכָתֶךָ אֹדֶם פִּטְדָה וְיָהֲלֹם תַּרְשִׁישׁ

:aurum & ,smaragdus & ,carbunculus ,saphyrus ,*iaspis* † & , onyx

שֹׁהַם וְיָשְׁפֵה סַפִּיר נֹפֶךְ וּבָרְקַת וְזָהָב

die in te in *tuorum foraminum* ‖ & .tuorum tympanorum opus

ᵐ מְלֶאכֶת תֻּפֶּיךָ וּנְקָבֶיךָ בָּךְ בְּיוֹם

vnctus Cherub Tu .fuerunt præparata *te creari* †

14 הִבָּרַאֲךָ כּוֹנָנוּ׃ אַתְּ־כְּרוּב מִמְשַׁח

,fuisti Dei *sanctitatis* $ monte In $* *te dedi* ‡ & : protegens

ⁿ הַסּוֹכֵךְ וּנְתַתִּיךָ בְּהַר קֹדֶשׁ אֱלֹהִים הָיִיתָ

.ambulasti *igniu* ‡ lapidum medio in

בְּתוֹךְ אַבְנֵי־אֵשׁ הִתְהַלָּכְתָּ׃

donec *te creari* ‡ die à ,tuis viis in *tu* ‡ Perfectus

15 תָּמִים אַתָּה בִּדְרָכֶיךָ מִיּוֹם הִבָּרְאָךְ עַד־

tuæ negotiationis multitudine In .te in iniquitas est inuenta

16 נִמְצָא עַוְלָתָה בָּךְ׃ בְּרֹב רְכֻלָּתְךָ

te prophanabo & :peccasti & ,iniquitate ,*tui medium* $ repleuerunt

ᵒ מָלוּ תוֹכְךָ חָמָס וַתֶּחֱטָא וָאֲחַלֶּלְךָ

Margin (left): † Terror — ‡ eris — $ principi — * sum, — ‖ medio — † es — ‡ posuisti — ᵇ נתן — $ sapientiores — † est abscondi-tum à — † congregasti — ᶜ עשה — $ opes: — * acquisisti — ᵈ רכך — † opes tuas: — ‖ propter opes tuas — $ eo quòd po-suisti — ᵉ נתן — † adduco — ᶠ יפע — † occisorum — ‡ medio — ᵍ מות — * sum coram occidente — † es — ‡ interficientis — † Morte — ‡ Leua — ʰ נשא קין — * dic — † sigillas — summam — ᵏ יפה — ‡ sardius, topa-tius, & iaspis, chrysolithus, — † beryllus, — ˡ סכך — ‡ tibiarũ tuarũ — ᵐ תפף — † qua creatus fuisti — ‡ posui — $ in tali dignitate — ‖ sancto — ⁿ נתן — † ignitorum — ‡ fuisti — ‖ qua creatus es: — $ cor tuum,

Meuzal* ,Iauan & ,Dan Et .alba lana & ,Chelbon $

19 חֶלְבּוֹן וְצֶמֶר צָחַר׃ וְדָן וְיָוָן מְאוּזָּל

calamus & ,Casia *viridum* † ferrum dederunt tuis nundinis in

בְּעִזְבוֹנַיִךְ נָתָנוּ בַּרְזֶל עָשׁוֹת קִדָּה וְקָנֶה

vestimentis $ in tua negociatrix Dedan .fuit *suo foro in* ‡

20 בְּמַעֲרָבֵךְ הָיָה׃ דְּדָן רֹכַלְתֵּךְ בְּבִגְדֵי־

.Chedar principes vniuersi & ,Harab *.aurum ad ingenuitatis*

21 חֹפֶשׁ לְרִכְבָּה׃ עֲרַב וְכָל־נְשִׂיאֵי קֵדָר

hircis & ,arietibus & agnis cum tuæ manus negotiatores ipsi

הֵמָּה סֹחֲרֵי יָדֵךְ בְּכָרִים וְאֵילִים וְעַתּוּדִים

,Rahamah & ,Seba *Negotiatores .tui negotiatores *eos in*

22 בָּם סֹחֲרָיִךְ׃ רֹכְלֵי שְׁבָא וְרַעְמָה

lapide omni in & ,*aromatu omnis capite In* † .tui negotiatores ipsi

הֵמָּה רֹכְלָיִךְ בְּרֹאשׁ כָּל־בֹּשֶׂם וּבְכָל־אֶבֶן

,Channeh & ,Charan .*tuis subsidiis* ‡ dederunt *auro* & .*pretioso*

23 יְקָרָה וְזָהָב נָתְנוּ עִזְבוֹנָיִךְ׃ חָרָן וְכַנֵּה

.tua negotiatrix Chilmad ,Assur ,Seba $ negotiatores Heden &

וָעֶדֶן רֹכְלֵי שְׁבָא אַשּׁוּר כִּלְמַד רֹכַלְתֵּךְ׃

hyacinthi inuolueris in ,*vniuersitatibus* * in tui negotiatores Ipsi

24 הֵמָּה רֹכְלַיִךְ בְמַכְלֻלִים בִּגְלוֹמֵי תְּכֵלֶת

funibus in ‡ pretiosarum vestium capsis in &, *recamationis* &

וְרִקְמָה וּבְגִנְזֵי בְּרֹמִים בַּחֲבָלִים

.tua *mercatura in cedri* & ,*ligatarum* †

חֲבֻשִׁים וַאֲרֻזִים בְּמַרְכֻלְתֵּךְ׃

,es repleta & :tuæ negotiatione *tuæ principes* ‡ Tarsis Naues

25 אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ ª שָׁרוֹתַיִךְ מַעֲרָבֵךְ וַתִּמָּלְאִי

multas aquas In .marium *corde* $ in valde es glorificata &

26 וַתִּכְבְּדִי מְאֹד בְּלֵב יַמִּים׃ בְּמַיִם רַבִּים

orientalis Ventus .te *agentes remis* ‡ te adduxerunt

ᵇ הֵבִיאוּךְ ᶜ הַשָּׁטִים אֹתָךְ רוּחַ הַקָּדִים

,*tua subsidia* & ,*tuum* ‖ *Diuitiæ* ‡ .marium *corde* † in te contriuit

27 שְׁבָרֵךְ בְּלֵב יַמִּים׃ הוֹנֵךְ וְעִזְבוֹנַיִךְ

tuæ rapturæ fortificatores $,tui gubernatores &,tui nautici,tua *fideiussio*

מַעֲרָבֵךְ מַלָּחַיִךְ וְחֹבְלָיִךְ מַחֲזִיקֵי בִדְקֵךְ

† qui *tui belli* viri omnes‘ & ;*tuæ fideiussionis fideiussores* &

וְעֹרְבֵי מַעֲרָבֵךְ וְכָל־אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֵּךְ אֲשֶׁר־

corde $ in cadent, tui medio in ‡ qui ,tuo cœtu omni in ‡ &, te in

בָּךְ וּבְכָל־קְהָלֵךְ אֲשֶׁר בְּתוֹכֵךְ ᵈ יִפְּלוּ בְּלֵב

.tuæ ruinæ die in ,marium

יַמִּים בְּיוֹם מַפַּלְתֵּךְ׃

contremiscent tuorum *rectorum* clamoris sonitum Ad

28 לְקוֹל זַעֲקַת חֹבְלָיִךְ יִרְעֲשׁוּ

tenentes omnes suis nauibus de descendent Et .suburbana

29 מִגְרֹשׁוֹת׃ וְיָרְדוּ מֵאֳנִיּוֹתֵיהֶם כֹּל תֹּפְשֵׂי

terram *ad* $ maris gubernatores omnes ,nautici ; remum

מָשׁוֹט מַלָּחִים כֹּל חֹבְלֵי הַיָּם אֶל־הָאָרֶץ

clamabunt & .*sua voce in* * te super facient audire Et .stabunt

30 יַעֲמֹדוּ׃ וְהִשְׁמִיעוּ עָלַיִךְ בְּקוֹלָם וְיִזְעֲקוּ

,sua capita super puluerem facient ascendere & .amarè

מָרָה ᵉ וְיַעֲלוּ עָפָר עַל־רָאשֵׁיהֶם

,caluitium te *ad* ‡ decaluabunt Et .*te conspergent* † cinere in

31 בָּאֵפֶר יִתְפַּלָּשׁוּ׃ וְהִקְרִיחוּ אֵלַיִךְ קָרְחָה

,animæ amaritudine in ,*te in flebunt* $ & : saccis se accingent &

וְחָגְרוּ ᶠ שַׂקִּים ᵍ וּבָכוּ אֵלַיִךְ בְּמַר־נֶפֶשׁ

,suis *quærimoniis in te ad tollent* ‖ Et .amaro *planctu* *

32 מִסְפֵּד ʰ מָר׃ וְנָשְׂאוּ אֵלַיִךְ ⁱ בְּנִיהֶם

succisa sic ,Sor sicut $ *Quæ* :te super *lamentabuntur* ‡ &, lamentum

קִינָה וְקוֹנְנוּ עָלָיִךְ מִי כְצוֹר כְּדֻמָה

,maribus de *tua subsidia egredien do In* * ?maris medio in

33 בְּתוֹךְ הַיָּם׃ ᵏ בְּצֵאת עִזְבוֹנַיִךְ מִיַּמִּים

tuorum quæstuũ † multitudine *in* : multos populos saturabas

הִשְׂבַּעַתְּ עַמִּים רַבִּים בְּרֹב הוֹנַיִךְ

.terræ reges ditasti *tuorum emporiorum* &

וּמַעֲרָבַיִךְ הֶעֱשַׁרְתְּ מַלְכֵי־אָרֶץ׃

,aquarum profundis *in*, maribus à contrita † *Tempore*

34 עֵת נִשְׁבֶּרֶת מִיַּמִּים בְּמַעֲמַקֵּי־מָיִם

,cadent tui medio in tuus cœtus omnis &, *tuum emporium* $

מַעֲרָבֵךְ וְכָל־קְהָלֵךְ בְּתוֹכֵךְ נָפָלוּ׃

,te super obstupuerunt ,insularum habitatores Vniuersi

35 כֹּל יֹשְׁבֵי ˡ הָאִיִּים שָׁמְמוּ עָלָיִךְ

faciebus sunt turbati ,crine horripilauerunt * earum reges &

וּמַלְכֵיהֶם שָׂעֲרוּ שַׂעַר רָעֲמוּ פָּנִים׃

Margin (right): $ loci — * vagabundus — † purum: — ‡ aromaticus in negotiatio-ne tua — $ pannis pre-tiosis pro cur-ribus. — * Harabica — † Præcipua in-ter vniuersa aromata, & omnem lapidẽ pretiosum, & aurum — ‡ in negocia-tionibus. — † Harabicæ. — * omnibus ge-neribus in pal-liis hyacinthi-nis, & polymi-tis, — ‡ tinctarum & torquibus in negociatione — $ præ cunctis ad te in — ª שרר — $ medio — $ remiges tui. — ᵇ בוא ᶜ שוט — † medio — ‡ Diuitiæ tuæ, nundinæ tuæ, negotiatio — ‡ instauratores fissurarũ tua-rum & nego-ciatores nego-ciorũ tuorum, — * bellatores — † erant — ‡ cum ‡ est — $ medio. — ᵈ נפל — nautarum — $ super — ‡ vocem suam — ᵉ עלה — ‡ inuoluent — ‡ super — $ plāgēt super — ᶠ שק ᵍ בכה — * ploratu — † assument su-per te in la-mentationibus — ʰ מרר ⁱ נהה — ‡ plangent — $ fuit — * Quando egre-diebātur nego-ciationes tuæ — † diuitiarum — ᵏ יצא — tuarum, & ne-gotiationum tuarum — ‡ quo eris — ‡ erit negocia-tio tua, — ˡ אי — ‡ formidaue-rãt formidine indignati sunt vultu.

mediode ,protector Cherub ‡ te perdam & ,Dei monte de
מֵהַר אֱלֹהִים וָאַבֶּדְךָ כְּרוּב הַסֹּכֵךְ מִתּוֹךְ
tua pulchritudine in † tuum cor est Eleuatum .ignis ‖ lapidum
17 אַבְנֵי־אֵשׁ׃ גָּבַהּ לִבְּךָ בְּיָפְיֶךָ
terram super | :tuum splendorem super ‡ tuā sapientiam perdidisti
שִׁחַתָּ חָכְמָתְךָ עַל־יִפְעָתֶךָ עַל־אֶרֶץ
.te in aspiciendum ad te dabo regum facies ad † te proiiciam
הִשְׁלַכְתִּיךָ לִפְנֵי מְלָכִים נְתַתִּיךָ לְרַאֲוָה בָךְ׃
iniquitate in ,tuarum iniquitatum ‖ multitudine Præ
18 מֵרֹב עֲוֹנֶיךָ בְּעֶוֶל
ignem producam & :tua sanctuaria ‡ polluisti tuæ negociationis
רְכֻלָּתְךָ חִלַּלְתָּ מִקְדָּשֶׁיךָ וָאוֹצִא־אֵשׁ
super cinerem in te dabo ‡ & ;te comedet ipse † ,tui medio de
מִתּוֹכְךָ הִיא אֲכָלַתְךָ וָאֶתֶּנְךָ לְאֵפֶר עַל־
.te videntium omnium oculis in terram
הָאָרֶץ לְעֵינֵי כָּל־רֹאֶיךָ׃
terrores ‡ ;te super obstupescent populis in] te scientes ‖ Omnes]
19 כָּל־יוֹדְעֶיךָ בָּעַמִּים שָׁמְמוּ עָלֶיךָ בַּלָּהוֹת
.seculum in vsque tu* non & ,fuisti
הָיִיתָ וְאֵינְךָ עַד־עוֹלָם׃
:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
20 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
propheta & :Sidon ad tuas facies pone ,hominis Fili
21 בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־צִידוֹן וְהִנָּבֵא
,Deus Dominus dixit Sic :dices † Et .eam super
22 עָלֶיהָ׃ וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
:tui medio in me glorificabo & ,Sidon te super* ego Ecce
הִנְנִי עָלַיִךְ צִידוֹן וְנִכְבַּדְתִּי בְּתוֹכֵךְ
,iudicia ea in me faciendo in ‡ Dominus ego ‡ quòd scient &
וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בַּעֲשׂוֹתִי בָהּ שְׁפָטִים
,pestilentiam eam in mittam Et .ea in me sanctificauero &
23 וְנִקְדַּשְׁתִּי בָהּ׃ וְשִׁלַּחְתִּי־בָהּ דֶּבֶר
eius medio in vulneratus cadet & ,eius plateis in sanguinem &
וָדָם בְּחוּצוֹתֶיהָ וְנִפְלַל חָלָל בְּתוֹכָהּ
.Dominus ego † quòd scient & :vndique eam super gladio in
בְּחֶרֶב עָלֶיהָ מִסָּבִיב וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
,pungens spina ;Israel domui vltrà erit non Et
24 וְלֹא־יִהְיֶה עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל סִלּוֹן מַמְאִיר
spernentium eorum circuitibus omnibus ex inferens dolorē spina &
וְקוֹץ מַכְאִב מִכֹּל סְבִיבֹתָם הַשָּׁאטִים
.Deus Dominus ego ‡ quòd scient & : eos
אוֹתָם וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה׃
domum me congregando In :Deus Dominus dixit Sic
25 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּקַבְּצִי אֶת־בֵּית
me sanctificabo & ,eos in sunt dispersi quos † ,populis de Israel
יִשְׂרָאֵל מִן־הָעַמִּים אֲשֶׁר נָפֹצוּ בָם וְנִקְדַּשְׁתִּי
,suam terram super habitabunt & :gentium oculis in eis in
בָם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם וְיָשְׁבוּ עַל־אַדְמָתָם
.Iahacob meo seruo dedi quam
אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְיַעֲקֹב׃
,domos ædificabunt & ,fiducia in ‡ eam super habitabunt Et
26 וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ לָבֶטַח וּבָנוּ בָתִּים
me faciendo in ,fiducia in habitabunt & ,vineas plantabunt &
וְנָטְעוּ כְרָמִים וְיָשְׁבוּ לָבֶטַח בַּעֲשׂוֹתִי
:eorum circuitibus à eos spernentibus ‡ omnibus in iudicia
שְׁפָטִים בְּכֹל הַשָּׁאטִים אֹתָם מִסְּבִיבוֹתָם
.eorum Deus Dominus ego † quòd scient &
וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃

CAP. XXIX. כט

† duodecimo in ,decimo* in ,decimo anno In
1 בַּשָּׁנָה הָעֲשִׂרִית בָּעֲשִׂרִי בִּשְׁנֵים עָשָׂר
:dicendo ,me ad Domini verbum fuit : mensis
לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
:Ægypti regem Parhoh super tuas facies pone ,hominis Fili
2 בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ עַל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרָיִם
.totam Ægyptum super & ,eum super propheta &
וְהִנָּבֵא עָלָיו וְעַל־מִצְרַיִם כֻּלָּהּ׃
ego † Ecce :Deus Dominus dixit Sic :dices |& ,Loquere
3 דַּבֵּר וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי
cubans ‡ ,magnus draco Ægypti rex Parhoh te super
עָלֶיךָ פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם הַתַּנִּים הַגָּדוֹל הָרֹבֵץ

ignitorum; † propter decorem tuum, ‡ propter ‖ in † ante reges ponam te, vt videant ‖ iniquitatis tuæ, ‡ sanctificationem tuam: † qui cōsumat ‡ ponam ‖ qui videbūt ‡ terror * eris faciem tuam super † dic: * venio ad ‡ sum ‡ cùm fecero corruent interfecti † sum qui spernunt ‡ sum Quando congregabo † in ‡ confideret, confidenter, cùm fecero ‡ qui spernūt † in † sum * mense † die faciem tuam contra ‡ dic: † venio ad ‡ qui cubat

:meus fluuius Mihi ‡ ,dixit qui :suorum fluminum medio in
בְּתוֹךְ יְאֹרָיו אֲשֶׁר אָמַר לִי יְאֹרִי
,tuis maxillis in hamos* dabo Et .me feci ego &
4 וַאֲנִי עֲשִׂיתִנִי׃ וְנָתַתִּי חַחִיִּים בִּלְחָיֶיךָ
:tuis squamis in tuorum fluminum piscem ‡ faciam adhærere † &
וְהִדְבַּקְתִּי דְגַת־יְאֹרֶיךָ בְּקַשְׂקְשֹׂתֶיךָ
& ,tuorum fluminum medio de te faciam ascendere &
וְהַעֲלִיתִיךָ מִתּוֹךְ יְאֹרֶיךָ וְאֵת
adhærebit ‡ tuis squamis in tuorum fluminum piscis omnis
כָּל־דְּגַת יְאֹרֶיךָ בְּקַשְׂקְשֹׂתֶיךָ תִּדְבָּק׃
piscem omnem † & ,te ,deserto in te derelinquam Et
5 וּנְטַשְׁתִּיךָ הַמִּדְבָּרָה אוֹתְךָ וְאֵת כָּל־דְּגַת
,colligeris non ,cadas agri faciebus super ‖ tuorum fluminum
יְאֹרֶיךָ עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל לֹא תֵאָסֵף
calorum volatili* & ,terræ feræ ‡ : congregaberis nec
וְלֹא תִקָּבֵץ לְחַיַּת הָאָרֶץ וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם
,Aegypti habitatores omnes scient Et .cibum in † te dedi
6 נְתַתִּיךָ לְאָכְלָה׃ וְיָדְעוּ כָּל־יֹשְׁבֵי מִצְרַיִם
domui cannæ fulcrum eos fuisse ‡ pro .Dominus ego ‡ quòd
כִּי אֲנִי יְהוָה יַעַן הֱיוֹתָם מִשְׁעֶנֶת קָנֶה לְבֵית
,confringeris vola † in te in eos prehendendo In * .Israel
7 יִשְׂרָאֵל׃ בְּתָפְשָׂם בְּךָ בַכַּף תֵּרוֹץ
te super eos innitendo in ‡ & :humerum omnem eis findes ‡ &
וּבָקַעְתָּ לָהֶם כָּל־כָּתֵף וּבְהִשָּׁעֲנָם עָלֶיךָ
.lumbos omnes eis* facies stare & ,contereris
תִּשָּׁבֵר וְהַעֲמַדְתָּ לָהֶם כָּל־מָתְנָיִם׃
adducens † ego Ecce :Deus Dominus dixit sic Propterea
8 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי מֵבִיא
,animal & ,hominem ‡ te de faciam succidere & :gladium te super
עָלַיִךְ חָרֶב וְהִכְרַתִּי מִמֵּךְ אָדָם וּבְהֵמָה׃
;solitudinem & ;desertum in Aegypti terra erit Et
9 וְהָיְתָה אֶרֶץ־מִצְרַיִם לִשְׁמָמָה וְחָרְבָּה
,mihi † Fluuius ,dixit quod eo pro .Dominus ego* quòd scient &
וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה יַעַן אָמַר יְאֹר לִי
tuum fluuium ‖ ad & ,te ad ‡ ego ecce Idcirco .feci ego &
10 וַאֲנִי עָשִׂיתִי׃ לָכֵן הִנְנִי אֵלֶיךָ וְאֶל־יְאֹרֶיךָ
desolationis solitudinis solitudines in Aegypti terram daboq;
וְנָתַתִּי אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם לְחָרְבוֹת חֹרֶב שְׁמָמָה
.Chus terminum ad vsque & Seueneh turre à
מִמִּגְדֹּל סְוֵנֵה וְעַד־גְּבוּל כּוּשׁ׃
,animalis pes & ,hominis pes eam per transibit Non
11 לֹא תַעֲבָר־בָּהּ רֶגֶל אָדָם וְרֶגֶל בְּהֵמָה
.annis quadraginta habitabitur neque :eam per transibit non
לֹא תַעֲבָר־בָּהּ וְלֹא תֵשֵׁב אַרְבָּעִים שָׁנָה׃
medio in desolationem ‡ Aegypti terram Daboque
12 וְנָתַתִּי אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה בְּתוֹךְ
ciuitatum medio in eius ciuitates & ,desolatarum terrarum
אֲרָצוֹת נְשַׁמּוֹת וְעָרֶיהָ בְּתוֹךְ עָרִים
:annis quadraginta desolationem † erunt destructarum
מָחֳרָבוֹת תִּהְיֶיןָ שְׁמָמָה אַרְבָּעִים שָׁנָה
eos ventilabo & ,gentes in Aegyptios faciam dispergere &
13 וַהֲפִצֹתִי אֶת־מִצְרַיִם בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִים
fine A ‡ :Deus Dominus dixit sic Quia .terra in
בָּאֲרָצוֹת׃ כִּי כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה מִקֵּץ
populis de Aegyptios congregabo annorum quadraginta
אַרְבָּעִים שָׁנָה אֲקַבֵּץ אֶת־מִצְרַיִם מִן־הָעַמִּים
captiuitatem reducam Et .illuc fuerunt dispersi quo ‡
14 אֲשֶׁר־נָפֹצוּ שָׁמָּה׃ וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבוּת
super ,Pathros terram † eos faciam reducere & ,Aegyptiorum
מִצְרַיִם וַהֲשִׁבֹתִי אֹתָם אֶרֶץ פַּתְרוֹס עַל־
.humile regnum ibi erunt & :eorum resistentiæ ‡ terram
אֶרֶץ מְכוּרָתָם וְהָיוּ שָׁם מַמְלָכָה שְׁפָלָה׃
vltrà eleuabitur non & ,humile erit regnis Præ
15 מִן־הַמַּמְלָכוֹת תִּהְיֶה שְׁפָלָה וְלֹא־תִתְנַשֵּׂא עוֹד
dominandum ‖ non ad ,eos* faciam imminuere & :gentes super
עַל־הַגּוֹיִם וְהִמְעַטְתִּים לְבִלְתִּי רְדוֹת
Israel domui vltrà erit non Et .gentibus in
16 בַּגּוֹיִם׃ וְלֹא יִהְיֶה־עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל
eos respiciendo in ‡ ,iniquitatis commonefactor confidentiam in
לְמִבְטָח מַזְכִּיר עָוֹן בִּפְנוֹתָם
.Deus Dominus ego † quòd scient & ,eos post
אַחֲרֵיהֶם וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה׃

‡ Meus est * hamum ‡ agglutinare ‡ pisces omnes pisces * adhærebunt † omnes pisces ‖ in superficie ‡ bestiis * volatilibus † pro esca ‡ sum * eo quòd fuerunt baculus arundineus * Cùm apprehenderint † manu ‡ lacerabis ‡ dum innixi fuerint tibi * eos super † adduco ‡ homines, & iumenta, * sum † meus est, ‡ venio ‖ flumina tua iumenti ‡ in ‡ in * In ‡ in quos † in habitationis * illud, vt ‖ dominetur ‡ cùm respexerint † sum

adducti † gentium fortes eo cum eius populus & ,Ipse
11 הוּא וְעַמּוֹ אִתּוֹ עָרִיצֵי גּוֹיִם ᵃמוּבָאִים
super suos gladios euaginabunt & :terram disperdendum ad
לְשַׁחֵת הָאָרֶץ וְהֵרִיקוּ חַרְבוֹתָם עַל־
.occiso † terram implebunt & ,Ægyptum
מִצְרָיִם וּמָלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ חָלָל׃
terram vendam & ,siccitatem ‡ flumina dabo Et
12 וְנָתַתִּי יְאֹרִים חָרָבָה וּמָכַרְתִּי אֶת־הָאָרֶץ
eius plenitudinem & ,terram desolabo † & :malorum manu in
בְּיַד־ᵇרָעִים ᶜוַהֲשִׁמֹּתִי אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ
.sum locutus Dominus Ego .alienorum manu in
בְּיַד־זָרִים אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃
simulachra faciam perdere Et :Deus Dominus dixit Sic
13 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְהַאֲבַדְתִּי גִלּוּלִים
Ægypti terra de prælatu & ,Noph de idola faciam cessare &
וְהִשְׁבַּתִּי אֱלִילִים מִנֹּף וְנָשִׂיא מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם
.Ægypti terra in timorem dabo & :vltrà erit non
לֹא יִהְיֶה־עוֹד וְנָתַתִּי יִרְאָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
,Sohan in ignem dabo & ,Pathros faciam desolare Et
14 וַהֲשִׁמֹּתִי אֶת־פַּתְרוֹס וְנָתַתִּי אֵשׁ בְּצֹעַן
meam iram effundam Et .No in iudicia faciam &
15 ᵈוְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים בְּנֹא׃ וְשָׁפַכְתִּי חֲמָתִי
.No turbam succidam & :Ægypti robur Sin super
עַל־סִין מָעוֹז מִצְרָיִם וְהִכְרַתִּי אֶת־הֲמוֹן נֹא׃
No & ,Sin dolebit dolendo,Ægypto in ignem dabo Et
16 וְנָתַתִּי אֵשׁ בְּמִצְרַיִם חוּל תָּחִיל סִין וְנֹא
.interdiu tormina ‡ Noph ipsi & :scindi ad † erit
תִּהְיֶה לְהִבָּקֵעַ וְנֹף ᵉצָרֵי יוֹמָם׃
ipsa ‡ & :cadent gladio in beseth-Pi & :Auen Iuuenes
17 בַּחוּרֵי אָוֶן וּפִי־בֶסֶת בַּחֶרֶב ᶠיִפֹּלוּ וְהֵנָּה
prohibuit Techaphneches in Et .ibunt captiuitatem in
18 בַּשְּׁבִי תֵלַכְנָה׃ ᵍוּבִתְחַפְנְחֵס חָשַׂךְ
cessabit & ,Ægypti vectes ibi me frangendo in ,* dies
הַיּוֹם ʰבְּשִׁבְרִי־שָׁם אֶת־מֹטוֹת מִצְרַיִם וְנִשְׁבַּת־
eam operiet nubes ipsam :eius fortitudinis superbia ea in
בָּהּ גְּאוֹן עֻזָּהּ הִיא עָנָן ʰיְכַסֶּנָּה
iudicia faciam Et .ibunt captiuitatem in eius filiæ ‖ &
19 וּבְנוֹתֶיהָ בַּשְּׁבִי תֵלַכְנָה׃ וְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים
.Dominus ego ‡ quod scient & :Ægypto in
בְּמִצְרָיִם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
† septima in ,* primo in ,anno vndecimo in fuit Et
20 ⁱוַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה בָּרִאשׁוֹן בְּשִׁבְעָה
Fili :dicendo ,me ad Domini verbum fuit :mensis
21 לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־
,confregi Ægypti regis Parhoh brachium ,hominis
אָדָם אֶת־זְרוֹעַ פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם שָׁבַרְתִּי
ponendum ad medicamina ponendum ad,alligatum est nō ecce &
וְהִנֵּה לֹא־חֻבְּשָׁה לָתֵת רְפֻאוֹת לָשׂוּם
tenendum ad,illud roborandum ad illud alligandum ad fasciam
חִתּוּל לְחָבְשָׁהּ לְחָזְקָהּ לִתְפֹּשׂ
ego † Ecce :Deus Dominus dixit sic Propterea .gladium in
22 בֶּחָרֶב׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי
eius brachia conteram & ,Ægypti regem Parhoh ad
אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְשָׁבַרְתִּי אֶת־זְרֹעֹתָיו
faciam cadere & :confractum * & ,fortitudinem ‡
אֶת־הַחֲזָקָה וְאֶת־הַנִּשְׁבָּרֶת ᵏוְהִפַּלְתִּי אֶת־
Ægyptios faciam dispergere Et .eius manu de gladium
23 הַחֶרֶב מִיָּדוֹ׃ ˡוַהֲפִצוֹתִי אֶת־מִצְרַיִם
confortabo Et .terras in eos ventilabo :gentes in
24 בַּגּוֹיִם ᵐוְזֵרִיתִם בָּאֲרָצוֹת׃ וְחִזַּקְתִּי
meum gladium daboque .Babel regis brachia
אֶת־זְרֹעוֹת מֶלֶךְ בָּבֶל וְנָתַתִּי אֶת־חַרְבִּי
clamabit & ,Parhoh brachia confringam & :eius manu in
בְּיָדוֹ וְשָׁבַרְתִּי אֶת־זְרֹעוֹת פַּרְעֹה וְנָאַק
confortabo Et .eius facies interfectus clamoribus
25 נַאֲקוֹת חָלָל לְפָנָיו׃ וְהַחֲזַקְתִּי אֶת־
scient Et :concident Parhoh brachia & ,Babel ,regis brachia
זְרֹעוֹת מֶלֶךְ בָּבֶל וּזְרֹעוֹת פַּרְעֹה תִּפֹּלְנָה וְיָדְעוּ
regis manu in meum gladium me dando in ‡, Dominus ego † quod
כִּי־אֲנִי יְהוָה ⁿבְּתִתִּי חַרְבִּי בְּיַד מֶלֶךְ־
.Ægypti terram ad* eum extenderit &, Babel
בָּבֶל וְנָטָה אוֹתָהּ אֶל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃

Margin (left): † adducuntur; ᵃ בּוֹא; † interfectis; ‡ in; † dissipabo; ᵇ רוֹע; ᶜ שָׁמֵם; dux; ᵈ עָשָׂה; multitudinē; תחול / תחוּל ק; † vt scindatur: ‡ venient angustiæ per diem. ‡ vxores eorum; ᵉ צוּר ᶠ נָפַל; ᵍ שָׁבַר; * lucem suam, cùm contriuero; ʰ כָּסָה; ‖ habitatores ‡ sum; * mense, † die; ⁱ הָיָה; † venio; ‡ ac * erit; ᵏ נָפַל; ˡ פּוּץ; ᵐ זָרָה; coram eo,; † sum ‡ cùm dedero; ⁿ נָתַן; * super

, † primo in ,anno septimo & vigesimo in ,fuit Et
17 וַיְהִי בְּעֶשְׂרִים וָשֶׁבַע שָׁנָה בָּרִאשׁוֹן
:dicendo ,me ad Domini verbum fuit :mensis vna ‖ in
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
fecit seruire Babel rex Nabuchadresar, hominis Fili
18 בֶּן־אָדָם נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל הֶעֱבִיד
caput Omne :Sor aduersus magna seruitute suam virtutem ‡
אֶת־חֵילוֹ עֲבֹדָה גְדוֹלָה אֶל־צֹר כָּל־רֹאשׁ
non merces &, † depilatus humerus omnis &, † decaluatum
מֻקְרָח וְכָל־כָּתֵף מְרוּטָה וְשָׂכָר לֹא־
quam seruitutem super † Sor de eius virtuti * & ,ei fuit
הָיָה לוֹ וּלְחֵילוֹ מִצֹּר עַל־הָעֲבֹדָה אֲשֶׁר־
Dominus dixit sic Propterea .eam aduersus seruiuit
19 עָבַד עָלֶיהָ׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
Babel regi Nebuchadresar dans * ego Ecce :Deus
יְהוִה הִנְנִי נֹתֵן לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־
spoliabit & ,eius multitudinem tollet ‡ & :Ægypti terram
אֶרֶץ מִצְרָיִם וְנָשָׂא הֲמֹנָהּ וְשָׁלַל
merces erit & ,eius prædam prædabitur & ,eius spolium ‖
שְׁלָלָהּ וּבָזַז בִּזָּהּ וְהָיְתָה שָׂכָר
dedi ,eo in seruiuit quo eius opus ‡ .eius virtuti †
20 לְחֵילוֹ׃ פְּעֻלָּתוֹ אֲשֶׁר־עָבַד בָּהּ ᵃנָתַתִּי
dicit ,mihi * fecerunt quod ‡ ,Ægypti terram ei
לוֹ אֶת־אֶרֶץ מִצְרָיִם אֲשֶׁר ᵇעָשׂוּ לִי נְאֻם
cornu faciam germinare illa die In .Deus Dominus
21 אֲדֹנָי יְהוִה׃ בַּיּוֹם הַהוּא אַצְמִיחַ קֶרֶן
:eorum medio in oris apertionem dabo tibi & ,Israel domus
לְבֵית יִשְׂרָאֵל וּלְךָ אֶתֵּן פִּתְחוֹן־פֶּה בְּתוֹכָם
.Dominus ego † quod scient &
וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

CAP. XXX. ל

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
1 ᶜוַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
Dominus dixit Sic :dic ‡ ,propheta ,hominis Fili
2 בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
,dies propinqua ‡ Quia .diei væ ,Vlulate :Deus
3 יְהוִה ᵈהֵילִילוּ הָהּ לַיּוֹם׃ כִּי־קָרוֹב יוֹם
.erit gentium tempus ,nubis dies :Domini dies propinqua ‖ &
וְקָרוֹב יוֹם לַיהוָה יוֹם עָנָן עֵת גּוֹיִם יִהְיֶה׃
vacillatio * erit & ,Ægyptum in gladius veniet Et
4 וּבָאָה חֶרֶב בְּמִצְרַיִם וְהָיְתָה חַלְחָלָה
,eius turbam ‖ tollent & :Ægypto in occisum cadendo in † Chus in
בְּכוּשׁ בִּנְפֹל חָלָל בְּמִצְרָיִם וְלָקְחוּ הֲמוֹנָהּ
,Lud & ,Put & .Chus .eius fundamenta destruentur &
5 וְנֶהֶרְסוּ יְסוֹדֹתֶיהָ׃ כּוּשׁ וּפוּט וְלוּד
eis cum :fœderis terræ filij & ,Chub & ,vulgus omne &
וְכָל־הָעֶרֶב וְכוּב וּבְנֵי אֶרֶץ הַבְּרִית אִתָּם
cadent Et ,Dominus dixit Sic .cadent gladio in
6 בַּחֶרֶב ᵉיִפֹּלוּ׃ כֹּה אָמַר יְהוָה וְנָפְלוּ
:eius fortitudinis superbia descendet & ,Ægyptum fulcientes
סֹמְכֵי מִצְרַיִם וְיָרַד ᶠגְּאוֹן עֻזָּהּ
Dominus dixit ,ea in cadent gladio in Seueneh turre à
מִמִּגְדֹּל סְוֵנֵה בַּחֶרֶב יִפְּלוּ־בָהּ נְאֻם אֲדֹנָי
:desolatarum terrarum medio in desolabuntur Et .Deus
7 יְהוִה׃ וְנָשַׁמּוּ בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת נְשַׁמּוֹת
.erunt desertarum vrbium media in eius vrbes &
וְעָרָיו בְּתוֹךְ־עָרִים נַחֲרָבוֹת תִּהְיֶינָה׃
ignem me dando in ‡ ,Dominus ego † quod scient Et
8 וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה ᵍבְּתִתִּי־אֵשׁ
.eius auxiliatores omnes attriti fuerint & ,Ægypto in
בְּמִצְרַיִם וְנִשְׁבְּרוּ כָּל־עֹזְרֶיהָ׃
nauibus in meis faciebus ‡ à nuncij egredientur illa die In
9 בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מַלְאָכִים מִלְּפָנַי ʰבַּצִּים
vacillatio † erit & :confidenter * Chus terrendum ad
לְהַחֲרִיד אֶת־כּוּשׁ בֶּטַח וְהָיְתָה חַלְחָלָה
.† venit ecce quia ,Ægypti diem secundum ‡ eis in
בָהֶם כְּיוֹם מִצְרַיִם כִּי הִנֵּה בָּאָה׃
turbam ‖ faciam cessare Et Deus Dominus dixit Sic
10 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְהִשְׁבַּתִּי אֶת־הֲמוֹן
.Babel regis Nebuchadresar manum per Ægypti
מִצְרַיִם בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל׃

Margin (right): † mense; ‖ prima die; ‡ exercitum suum; † est,; * exercitui; † propter; * do; ‡ accipiet; ‖ spolia; † exercitui; ‡ Propter; ᵃ נָתַן; ‡ propter malum.; * contra me.; ᵇ עָשָׂה; † sum; ᶜ הָיָה; dic; ‖ iuxta est; ᵈ יָלַל; ‡ iuxta est; * dolor; † cùm occiderint vulnerati; ‖ multitudinē; ᵉ נָפַל; ᶠ גָּאָה; † sum; ‡ cùm; ᵍ נָתַן; ‡ facie mea; ʰ צִירָה; * habitantem; † dolor; ‡ in die; † tēpus eorū.; ‖ multitudinē

fera omnis † erant eius ramos ad ‡ & :cælorum volatile
עוף השמים ואל־פראתיו היו כל חית
sua proceritate †in eleuabuntur non Quamobrem .agri
14 השדה: למען אשר לא־יגבהו בקומתם
ad suum cacumen ‡ dabunt nec ,aquarum ligna omnia
כל־עצי־מים ולא־[a]יתנו את־צמרתם אל־
,sua sublimitate in eorum vlni stabunt neque ,implicata ‡ inter
בין עבתים ולא־יעמדו אליהם בגבהם
sunt traditi ipsi omnes quia :aquarum ,potatores omnes
כל־[b]שתי מים כי כלם נתנו
ad hominis ‖ filiorum medio in inferiorem terram ad * ,morti
למות אל־ארץ תחתית בתוך בני אדם אל־
die In :Deus Dominus dixit Sic .lacum descendentes
15 יורדי בור: כה־אמר אדני יהוה ביום
eum super feci operire, † lugere feci internum ad eum descendere
[c]רדתו שאלה האבלתי [d]כסתי עליו
sunt occlusa ‡ & ,eius flumina prohibui & , ‡ voraginem
את־תהום ואמנע נהרתיה ויכלאו
omnia & ,Lebanon eum super feci denigrare †& :multæ aquæ
מים רבים ואקדר עליו לבנון וכל־
.animi deliquium passum † eum super ,agri ligna
עצי השדה עליו עלפה:
me demittere in * , gentes feci commouere eius ruinæ voce ‡ A
16 מקול [e]מפלתו הרעשתי גוים בהורדי
sunt consolata & lacum † descendentibus cum infernum ad eum
אתו שאלה את־יורדי בור וינחמו
bonum & ,electio ‡ , Heden ligna omnia infima terra in
בארץ תחתית כל־עצי־עדן מבחר וטוב־
eo cum ipsi Etiam .aquas bibentes omnes ,Libani
17 לבנון כל־שתי מים: גם־הם אתו
,eius brachium &: gladio interfectos ad ,infernū ad descenderunt
ירדו שאלה אל־חללי־חרב וזרעו
.gentium medio in eius vmbra in sederunt †
ישבו [f]בצלו בתוך גוים:
magnitudine in & , gloria in sic es assimilatus quem Ad ‡
18 אל־מי [g]דמית ככה בכבוד ובגדל
Heden lignis cum es factus descendere & : Heden ligna inter
בעצי־עדן והורדת את־עצי־עדן
dormies incircuncisorum medio in ,infimam terram ad
אל־ארץ תחתית בתוך ערלים תשכב
,eius turba ‡ omnis & ,Parhoh * Hic .gladio interfectis cum
את־חללי־חרב הוא פרעה וכל־המונה
.Deus Dominus dixit
נאם אדני יהוה:

CAP. XXXII. לב

,mense duodecimo in ,anno duodecimo in , fuit Et
1 ויהי [h]בשתי עשרה שנה בשני־עשר חדש
:dicendo,me ad Domini verbum fuit ,mensis vna † in
באחד לחדש היה דבר־יהוה אלי לאמר:
regem Parhoh super lamentum leua ,hominis Fili
2 בן־אדם [i]שא [k]קינה על־פרעה מלך־
:es assimilatus gentium ‡ Catulo :eum ad dices ‡ & ,Ægypti
מצרים ואמרת אליו כפיר גוים נדמית
,tua flumina in educebas & , maribus in cetus sicut tu &
ואתה כתנים בימים [l]ותגח בנהרתיך
.eorum flumina conculcabas & ,tuis pedibus in aquas turbabas &
ותדלח־מים ברגליך ותרפס נהרותם:
te super expandam Et : Deus Dominus dixit Sic
3 כה אמר אדני יהוה ופרשתי עליך את־
te faciam ascendere & :multorum populorum cætu in meum rete
רשתי בקהל עמים רבים [m]והעלוך
agri facies super † ,terra in te dimittam Et .mea sagena in
4 בחרמי: ונטשתיך בארץ על־פני השדה
volatile omne te super faciam habitare Et .te faciam proiicere
[n]אטילך והשכנתי עליך כל־עוף
.terræ vniuersæ feram * te de faciam saturare & ,cælorum
השמים והשבעתי ממך [o]חית כל־הארץ:
implebo & :montes super tuam carnem dabo Et
5 ונתתי את־בשרך על־ההרים ומלאתי
.tua celsitudine valles
[p]הגאיות [q]רמותך:

volatilia
‡ super
* omnes bestiæ
† multitudine
‡ sublimitatem suam
[a] נתן
‡ condensa.
[b] שתה
* terræ inferiori,
‖ hominum
cum descendentibus in sepulchrum
qua descendit
† abyssum.
[c] ירד [d] כסה
‡ sacco,
‡ prohibitæ
† tenebrescere
† fessa sunt.
‡ sonitu
* dum descendere feci
[e] נפל
† in sepulchrum:
‡ electa.
† & qui
[f] צלל
‡ Cui
[g] דמה
* est
‡ multitudo
[h] שנה
† prima die
[i] נשא [k] קון
‡ dic
‡ leonis
[m] עלה
† in superficie
omnia volatilia
[n] טול
* bestias
[o] חיה
[p] גיא [q] רום

ventilabo & , gentes in AEgyptios faciam dispergere Et
26 והפיצותי את־מצרים בגוים וזריתי
.Dominus ego * quòd scient & :terras in eos
אותם בארצות וידעו כי־אני יהוה:

CAP. XXXI. לא

vna ‡ in ,* tertio in ,anno vndecimo in , fuit Et
1 ויהי באחת עשרה שנה בשלישי באחד
:dicendo , me ad Domini verbum fuit :mensis
לחדש היה דבר־יהוה אלי לאמר:
,AEgypti regem Parhoh ad dic hominis Fili
2 בן־אדם אמר אל־פרעה מלך־מצרים
?tua magnitudine in es similis quem Ad * :eius turbam ‖ ad &
ואל־המונו אל־מי [a]דמית בגדלך:
silua cædua ‡ &.fronde ‡ pulchra ,Libano in cedrus † Assur Ecce
3 הנה אשור ארז בלבנון יפה ענף וחרש
fuit implicata * inter & :altitudine excelsa & ,inumbrans
[b]מצל וגבה קומה ובין עבתים היתה
vorago ,eam fecerunt crescere Aquæ .eius cacumen
4 צמרתו: מים גדלוהו תהום
,eius plantationis circuitus vadens eius flumina :illam exaltauit
רממתהו את־נהרתיה הלך סביבות [c]מטעה
.agri ligna vniuersa ad misit suos aquæductus ‡ &
ואת־תעלתיה שלחה אל כל־עצי השדה:
lignis omnibus præ eius altitudo est eleuata Propterea
5 על־כן גבהא [d]קמתו מכל עצי
sunt prolongati & ,eius rami sunt multiplicati Et .agri
השדה [e]ותרבינה סרעפתיו ותארכנה
.eam mittendo in multas aquas propter , eius rami
פארתו ממים רבים בשלחו:
, cælorum volatile omne † nidificauerunt eius ramis In
6 בסעפתיו קננו כל־עוף השמים
illius vmbra in & :agri fera omnis † genuerunt eius ramis sub &
ותחת פארתיו ילדו כל [f]חית השדה ובצלו
pulchrum Et .multæ gentes omnes habitauerunt
7 ישבו כל גוים רבים: [g]וייף
quia :suorum ramorum longitudine in , sua magnitudine in
בגדלו בארך [h]דליותיו כי־
.multas aquas ad † eius radix fuit
היה שרשו אל־מים רבים:
,Dei horto in eam obseruauerunt non Cedri
8 ארזים לא־עממהו בגן־אלהים
castaneæ & , eius ramos ad similes fuerunt non abietes
ברושים לא [i]דמו אל־סעפתיו וערמנים
Dei horto in arbor Omnis .eius rami sicut fuerunt non
לא־היו כפראתיו כל־עץ [k]בגן־אלהים
Pulchrum .sua pulchritudine in eum ad similis fuit non
9 לא־דמה אליו ביפיו: יפה
eum sunt æmulatæ & :eius ramorum multitudine in eum feci
עשיתיו ברב דליותיו ויקנאהו
.Dei horto in † quæ ,Heden arbores omnes
כל־עצי־עדן אשר בגן האלהים:
quòd eo Pro :Deus Dominus dixit sic Propterea
10 לכן כה אמר אדני יהוה יען אשר
ad suam summitatem dedit & : statura in † es sublimatus
גבהת בקומה ויתן צמרתו אל־
:sua celsitudine in eius cor est eleuatum & ,implicata inter
בין עבותים [l]ורם לבבו בגבהו:
,faciet Faciendo ,gentium Dei ‡ manum in eum tradidi Et
11 ואתנהו ביד אל גוים עשו יעשה
.eum eieci eius impietate in :ei
לו ברשעו גרשתיהו:
eum dimiserunt &,gentium fortes,alieni eum succiderunt Et
12 ויכרתהו זרים עריצי גוים [m]ויטשהו
,eius rami corruerunt vallibus cunctis in & ,montes ad †
אל־ההרים ובכל־גאיות נפלו דליותיו
:terræ omnibus * vniuersis in eius rami sunt confracti &
ותשברנה פראתיו בכל־אפיקי הארץ
,terræ populi omnes eius vmbra ab descenderunt &
וירדו [n]מצלו כל־עמי הארץ
omne habitabant eius ruinam Super .eum dereliquerunt &
13 ויטשהו: על־[o]מפלתו ישכנו כל־

* sum
* mense,
‡ prima die
‖ multitudinem
* cui
[a] דמה
† fuit excelsus vt
‡ ramis
‡ ramis densis
* condensa
[b] צלל
vadunt per
[c] נטע
‡ riuulos
[d] קום
[e] רבה
cùm emiserit ipsa.
תיו
† omnia volatilia
† omnes bestiæ
[f] חיה
[g] יפה
[h] דלה
† iuxta
ramis
[i] דמה
[k] גנן
ei
† erat
† in altitudine:
condensa,
[l] רום
‡ fortis
iuxta , impietatem
[m] נטש
† super
* torrentibus
[n] צלל
omnia
[o] נפל

ad ‡ tuo sanguine de *tua nationis* terram faciam irrigare Et

6 [a]והשקיתי ארץ צפתך מדמך אל־

,operiam Et .te de implebuntur torrentes & :montes

7 ההרים ואפקים ימלאון ממך: [b]וכסיתי

:eorum stellas faciam nigrescere & ,cælos ,te *extinguendo in*

בכבותך שמים והקדרתי את־כוכביהם

faciet lucescere non luna & ,*eum* tegam nube in Solem

שמש בענן אכסנו וירח לא־[c]יאיר

faciam *nigrescere calis* † in lucis luminaria Omnia .suum lumen

8 אורו: כל־מאורי אור בשמים אקדירם

Dominus dixit ,tuam terram super *tenebrositatem* dabo & :te super

עליך ונתתי חשך על־ארצך נאם אדני

,multorum populorum cor faciam irasci Et .Deus

9 יהוה: והכעסתי לב עמים רבים

terras super gentibus in tuam contritionem *me inducendo in*

[d]בהביאי שברך בגוים על־ארצות

populos te super faciam stupescere Et .*eas* nosti non quas

10 אשר לא־ידעתם: [e]והשמותי עליך עמים

,formidine te super formidabunt eorum reges & ,multos

רבים ומלכיהם ישערו עליך שער

exterrebuntur & :eorum facies super meum gladiū *me vibrando in*

בעופפי חרבי על־פניהם וחרדו

.tuæ ruinæ die in ,suo animo in *vir* † momenta ad

לרגעים איש לנפשו ביום [f]מפלתך:

Babel regis Gladius :Deus Dominus dixit sic Quia

11 כי כה אמר אדני יהוה חרב מלך־בבל

,tuam *turbam* faciam cadere fortium gladiis In .tibi veniet

12 תבואך: בחרבות גבורים [g]אפיל המונך

, Ægypti superbiam vastabunt & :ipsi omnes gentium fortes

עריצי גוים כלם ושדדו את־[h]גאון מצרים

omne † faciam perdere Et .*eius turba omnis* * disperdetur &

13 ונשמד כל־המונה: והאבדתי את־כל־

pes eas calcabit non & :multas aquas *desuper* ‡ ,eius *iumentum*

בהמתה מעל מים רבים ולא תדלחם רגל־

.eas *calcabit* * non *animalis* ‡ vngulæ & ,vltra hominis

אדם עוד ופרסות בהמה לא תדלחם:

eorum flumina &,eorum aquas faciam mergere Tunc

14 אז אשקיע מימיהם ונהרותם

.Deus Dominus dixit ,faciam ire oleum velut

כשמן אוליך נאם אדני יהוה:

desolabitur &,desolationem ‡ Ægypti terram *me dando In*

15 [i]בתתי את־ארץ מצרים שממה ונשמה

habitantes omnes *me percutiendo in* * tua plenitudine à terra

ארץ ממלאה [k]בהכותי את־כל־יושבי

Dominus *ego* | quod scient & :ea in

בה וידעו כי־אני יהוה:

gentium filiæ ;eam *deplorate* ‡ & ,*ipsa* † Lamentum

16 קינה היא וקוננוה בנות הגוים

eius *turbam** omnem super & ,Ægyptum super :eam *deplorabunt* ‡

תקוננה אותה על־מצרים ועל־כל־המונה

.Deus Dominus dixit :eam *deflebunt* †

תקוננה אותה נאם אדני יהוה:

decima quinta ‡ in ,anno vndecimo in fuit Et

17 ויהי [l]בשתי עשרה שנה בחמשה עשר

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit ,mensis

לחדש היה דבר־יהוה אלי לאמר:

, Ægypti *turbam* *super conquerere* ‡ ,hominis Fili

18 בן־אדם נהה על־המון מצרים

ad *illustrium* † gentium *filias** & ipsam ,*illam* descendere fac &

[m]והורדהו אותה ובנות גוים אדרם אל־

.*lacum* ‡ descendentibus cum,inferorum terram

ארץ תחתיות את־יורדי בור:

.*præputiatis** cum *iace* ‡ & ,Descende ?*fuisti iucunda quo Ex*

19 ממי נעמת רדה והשכבה את־ערלים:

,est data Gladio :cadent gladio interfectorum medio in

20 בתוך חללי־חרב יפלו חרב נתנה

ei Loquentur .‡ eius *turbas* † omnes & ,eam trahite

21 משכו אותה וכל־המוניה: ידברו־לו

:suis auxiliatoribus cum ,inferni medio de potentium fortes

אלי גבורים מתוך שאול את־עזריו

.gladio interfectis incircumcisis *iacuerunt* † descenderunt*

ירדו שכבו הערלים חללי חרב:

inundantem tuam
‡ vsque
[a] שקה
[b] כסה
‖ cùm extinxero
[c] אור
† cælo tenebrescere
tenebras
cùm induxero
[d] בוא
[e] שמם
cùm coruscare fecero
† vnusquisque
[f] נפל
multitudinem
[g] נפל
[h] גאה
* cum omni multitudine sua,
† omnia iumenta
‡ vt non sint iuxta
‡ iumentorum
* calcabunt
Cùm dedero
‡ in
[i] נתן
* quando percutere faciam
[k] נכה
| sum
† est
‡ lamentamini super
‡ lamentabuntur super
* multitudinem
† lamentabuntur
‡ die
[l] שנה
‡ lamentare multitudinem
* villas
† robustarum
[m] ירד
‡ in sepulchrum.
Quo tu pulchior es?
‡ dormi
* incircuncisis.
† populos
‡ ad inferiora,
* qui
‡ dormierunt cum

eius circuitibus ‡, eius cœtus omnis & ,Assur Ibi

22 שם אשור וכל־קהלה סביבותיו

.gladio in *cadentes* * interfecti ipsi omnes :eius sepulchra ‡

קברתיו כלם חללים הנפלים בחרב:

, *lacus* ‡ lateribus in *eius* sepulchra sunt posita Cuius

23 אשר נתנו קברתיה בירכתי־בור

interfecti ipsi omnes :eius sepulchri circuitus ‡ eius cœtus fuit &

[n]ויהי קהלה סביבות קברתה כלם חללים

terra in formidinem dederunt qui ,gladio in *cadentes* ‡

נפלים בחרב אשר־נתנו חתית בארץ

circuitus ‡ eius *turba* † omnis & ,Helam Ibi .viuentium

24 [o]חיים: שם עילם וכל־המונה סביבות

qui ,gladio in *cadentes* ‡ interfecti homines :eius sepulchri

קברתה כלם חללים הנפלים בחרב אשר־

dederunt qui ,inferiorum terram ad *præputiati* * descenderunt

ירדו ערלים אל־ארץ תחתיות אשר נתנו

,suam ignominiam portauerunt & ,viuentiū terra in suū terrorē

חתיתם בארץ חיים [p]וישאו כלמתם

.*lacum* ‡ descendentibus cum

את־יורדי בור:

vniuersa in † ,ei cubile posuerunt *occisorum* * medio In

25 בתוך חללים נתנו משכב לה בכל־

,incircuncisi hi omnes :eius sepulchra eius circuitus ‡ eius *turba*

המונה סביבותיו קברתה כלם ערלים

terra in eorum terror est datus quia ,gladio interfecti

חללי־חרב כי־נתן חתיתם בארץ

descendentibus cum ,suam ignominiam portauerunt & ,*vitarum*

[q]חיים [r]וישאו כלמתם את־יורדי

,Mesech Ibi .est *datus* ‖ interfectorum medio in ,*lacum**

26 בור בתוך חללים נתן: שם משך

,eius sepulchra, eius circuitibus ‡ ,eius *turba* † omnis & ,Tubal

תבל וכל־המונה סביבותיו קברותיה

dederunt quia ,gladio interfecti incircuncisi hi omnes

כלם ערלים מחללי חרב כי־נתנו

accumbent | non Et .*vitarum* † terra in suam formidinem

27 חתיתם בארץ חיים: ולא ישכבו

descenderunt qui :incircuncisis de *cadentibus* ‡ ,fortibus cum

את־גבורים נפלים מערלים אשר ירדו־

suos gladios *dederunt* ‡ & *sui belli vasis* † cum infernum*

שאול בכלי־מלחמתם ויתנו את־חרבותם

,eorum ossibus in *eorum iniquitates fui* ‡ & ,suis capitibus sub

תחת ראשיהם ותהי [f]עונותם על־עצמותם

.viuentium terra in fortium terror quia

כי־חתית גבורים בארץ חיים:

iacebis † & ,contereris incircuncisorum medio in tu Et

28 ואתה בתוך ערלים תשבר ותשכב

omnes &,eius reges ‡ ,Edom Ibi .gladio interfectis cum

29 את־חללי־חרב: שמה אדום מלכיה וכל־

interfectis cum sua fortitudine cum sunt *dati* † ,qui ,eius *prælati**

נשיאיה אשר־נתנו בגבורתם את־חללי־

cum & ,*accubabunt** incircuncisis cum Ipsi .gladio

חרב המה את־ערלים ישכבו ואת־

,ipsi omnes aquilonis principes Ibi .*lacum* † descendentibus

30 יורדי בור: שמה נסיכי צפון כלם

,suo terrore in interfectis cum descenderunt qui ,*Sidonius omnis* &

וכל־צדני אשר־ירדו את־חללים בחתיתם

cum incircuncisi *iacebunt* * & ,*erubescentes* ‡ sua fortitudine à

מגבורתם בושים וישכבו ערלים את־

cum ,suum pudorem portauerunt & ,gladio interfectis

חללי־חרב וישאו כלמתם את־

consolabitur&,Parhoh videbit Eos .*lacum* descendentibus

31 יורדי בור: אותם יראה פרעה ונחם

omnis & ,Parhoh ,gladio *interfectis* ‡ ,sua *turba* ‡ omni super

על־כל־המונה חללי־חרב פרעה וכל־

dedi Quia .Deus Dominus dixit ,eius *virtus*

32 חילו נאם אדני יהוה: כי־נתתי את־

medio in est *iacere* † factus & :viuentium terra in *meam contritionē*

חתיתו בארץ חיים והשכב בתוך

omnis & ,Parhoh ,gladio interfectis cum incircuncisorum

ערלים את־חללי־חרב פרעה וכל־

.Deus Dominus dixit ,eius *turba* †

המונה נאם אדני יהוה:

‡ & in
‡ sunt
* ceciderunt
‡ sepulchri,
‡ per
[n] היה
‡ ceciderunt
† multitudo
‡ per
[o] חיה
‡ ceciderunt,
* cum incircuncisis
[p] נשא
‡ in sepulchrum.
* interfectorum
† vniuersóque populo
‡ per
† viuentium,
[q] חיה [r] נשא
* in sepulchrum,
‖ positus
† multitudo
‡ in
† viuentium.
| dormient
‡ qui ceciderunt
* ad
† armis bellicis,
‡ posuerunt
‡ fuerunt pœnæ
[f] עוה
* fuerunt
† dormies
‡ &
* duces
† positi
* dormient,
† in sepulchrum.
vniuersi Sidonij,
‡ pudore affecti,
* dormierunt
in sepulchrū.
‡ multitudine
‡ interfecta
exercitus
terrorem meum
† dormire
חתיתי
ק
† multitudo

CAP. XXXIII. לג

: dicendo , me ad domini verbum fuit Et

1 ᵃ ויהי דבר־יהוה אלי לאמר׃

dices ʂ & , tui populi filios ad loquere , hominis Fili

2 בן־אדם דבר אל־בני־עמך ואמרת

tulerint & : gladium *eam* * super induxero Quum *terram* , eos ad

אליהם ארץ כי־ᵇאביא עליה חרב ולקחו

eum *dederint* & , suis nouissimis de vnum virum terræ populus

עם־הארץ איש אחד ᶜ מקציהם ונתנו אתו

venientem gladium viderit Et . speculatorem in sibi

3 להם לצפה׃ וראה את־החרב באה

præmonuerit & , buccina in clanxerit & : terram super

על־הארץ ותקע בשופר והזהיר את־

, buccinæ *vocem* audiens audierit Et . populum

4 העם׃ ושמע השמע את־קול השופר

eius sanguis ; eum tulerit & , gladius veneritque , *cauerit* ʂ non &

ולא נזהר ותבוא חרב ותקחהו דמו

. erit eius caput in

בראשו יהיה׃

eius Sanguis : *cauit* ǂ non & , audiuit buccinæ *Vocem* †

5 את קול השופר שמע ולא נזהר דמו

. eruit suam animam , *cauens* ʂ ipse & : erit ipsum in

בו יהיה והוא נזהר נפשו מלט׃

non & , venientem gladium viderit *cùm* * speculator Et

6 והצפה כי־יראה את־החרב באה ולא־

, gladius venerit & , *cauerit* ‖ non populus & , buccina in clanxerit

תקע בשופר והעם לא־נזהר ותבוא חרב

, est captus *sua iniquitate in* ǂ ipse ; animam eis de tulerit &

ותקח מהם נפש הוא ᵈ בעונו נלקח

. requiram speculatoris manu de eius sanguinem &

ודמו מיד־הצפה אדרש׃

: Israel domui te dedi speculatorem , hominis fili tu Et

7 ואתה בן־אדם צפה נתתיך לבית ישראל

. me ex eos præmonebis & , verbum meo ore de audies &

ושמעת ᵉ מפי דבר והזהרת אתם ממני׃

non & : morieris moriendo Impie , impio *me dicendo In*

8 באמרי לרשע רשע מות תמות ולא

impius ipse : sua via à *impium sibi cauendum ad* , fueris locutus

דברת להזהיר רשע מדרכו הוא רשע

. requiram tua manu de eius sanguinẽ & , morietur *sua iniquitate in*

בעונו ימות ודמו מידך אבקש׃

se auertendum ad ‖ , sua via de impium præmonueris *cùm* * tu Et

9 ואתה כי־הזהרת רשע מדרכו לשוב

sua iniquitate in ipse : sua via à fuerit auersus non & , ea ab

ממנה ולא־ᶠשב מדרכו הוא בעונו

. liberasti tuam animam tu & , morietur

ימות ואתה נפשך הצלת׃

: Israel domum ad dic , hominis fili tu Et

10 ואתה בן־אדם אמר אל־בית ישראל

nostra peccata & , *nostræ præuaricationes* ‖ quia : dicẽdo dixistis *Rectè* †

כן אמרתם לאמר כי־פשעינו וחטאתינו

? viuemus quomodo & , *tabefacti* ‖ nos ipsa propter &, nos super †

עלינו ובם אנחנו נמקים ואיך נחיה׃

, Deus Dominus dixit , ego *Viuens* : eos ad Dic

11 אמר אליהם חי־אני ׀ נאם ׀ אדני יהוה

impium se auertendo in quinimo † , impij *morte in volam* si

אם־אחפץ במות הרשע כי אם־בשוב רשע

vestris viis à conuertimini , Conuertimini . viuet & , sua via à

מדרכו וחיה שובו שובו מדרכיכם

? Israel domus moriemini quid *ad* † & , malis

הרעים ולמה תמותו בית ישראל׃

: tui populi filios ad Dic , hominis fili tu Et

12 ואתה בן־אדם אמר אל־בני־עמך

eius præuaricationis † die in eum eruet non iusti Iustitia

צדקת הצדיק לא ᵍ תצילנו ביום פשעו

se conuertere * die in , *ea in corruet non impij* ‖ *impietate &*

ורשעת הרשע לא־יכשל בה ביום שובו

, eam propter viuere poterit non iustus & : sua impietate ab

מרשעו וצדיק לא יוכל ʰ לחיות בה

eum peccare ǂ die in

ביום חטאתו׃

Margin: ᵃ חיר־ה ʂ dic — * terram — ᵇ בוא — posuerint — ᶜ קצר־ה — sonitum — ʂ obseruauerit se, — † Sonitum ǂ se obseruauit. ʂ qui obseruauerit se. — * si — ‖ obseruauerit se, — ǂ propter iniquitatem suã — ᵈ עור־ה — ᵉ פר־ה — Cùm dixero — vt se custodiat impius — propter iniquitatẽ suam — * si ‖ vt auertatur — propter iniquitatẽ suam — ᶠ שוב — † Sic ‖ scelera nostra † sunt ‖ tabescimus, — Viuo — volo mortem † sed cùm auersus fuerit impius — † vt — † qua præuaricatus fuerit, & propter impietatem impius non impinget, * qua conuersus fuerit — ᵍ נצל ʰ חיה — ǂ qua peccauerit

in *me dicendo* iusto , viuet viuendo , & ǂ *ipse confidit*

13 באמרי לצדיק חיה יחיה והוא־בטח

super sua iustitia , & fecerit iniquitatem : omnes iustitiæ eius non

על־צדקתו ועשה עול כל־צדקתו לא

memorabuntur , & *in sua iniquitate* quam fecit , *in ea* morietur .

תזכרנה ובעולו אשר־עשה בו ימות׃

Et * *in me dicendo* impio , moriendo morieris : & auersus fuerit

14 ובאמרי לרשע מות תמות ⁱ ושב

à peccato suo , & fecerit iudicium , & iustitiam . Pignus

15 מחטאתו ועשה משפט וצדקה׃ חבל

restituerit impius , ʂ *raptum* reddiderit , in ǂ *statutis viuarum*

ישיב רשע גזלה ישלם ᵏ בחקות החיים

ambulauerit † *ad* non * *faciendum* iniquitatem : viuendo viuet ,

הלך לבלתי ˡ עשות עול חיו יחיה

non morietur . Omnia peccata eius quæ peccauit , non

16 לא ימות׃ כל־חטאתו אשר חטא לא

memorabuntur ei : iudicium & iustitiam fecit , viuendo viuet .

תזכרנה לו משפט וצדקה עשה חיו יחיה׃

Et dixerunt filij populi tui : Non ʂ *dirigetur* via Domini ,

17 ואמרו בני עמך לא יתכן דרך אדני

* & *ipsorum* via ipsorum non † *dirigetur* .

והמה דרכם לא־יתכן׃

| In *auertendo se iustum* à iustitia sua , & fecerit iniquitatem ,

18 בשוב־צדיק מצדקתו ועשה עול

& morietur ʂ *in eis* . Et * *in auertendo se impium* ab impietate sua ,

19 ᵐ ומת בהם׃ ובשוב רשע מרשעתו

& fecerit iudicium , & iustitiam : propter ipsa ipse viuet .

ועשה משפט וצדקה עליהם הוא יחיה׃

Et dixistis , Non † *dirigetur* via Domini : ‖ *Virum*

20 ואמרתם לא יתכן דרך אדני איש

iuxta ǂ *vias suas* iudicabo vos domus Israel .

כדרכיו אשפוט אתכם בית ישראל׃

Et fuit in duodecimo anno , in † decimo , in quinta *

21 ⁿ ויהי בשתי עשרה שנה בעשרי בחמשה

mensis transmigrationis nostræ , venit ad me euasor

לחדש ᵒ לגלותינו בא־אלי הפליט

de Ierusalem , dicendo : Percussa est ciuitas . Et manus Domini

22 מירושלם לאמר ᵖ הכתה העיר׃ ויד־יהוה

fuit ad me † *in vespera* , *ante venire euasorem* , aperuitque

היתה אלי בערב לפני בוא הפליט ויפתח

os meum , ʂ *vsque venire* ad me *in* mane : & *se* aperuit

את־פי עד־בוא אלי בבקר ויפתח

os meum , & non ‖ *obmutui* amplius .

פי ולא נאלמתי עוד׃

Et fuit verbum Domini ad me , dicendo :

23 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר׃

Fili hominis , habitatores solitudinum isti super humum

24 בן־אדם ישבי החרבות האלה על־אדמת

Israel * *dicentes* dicendo : Vnus erat Abraham ,

ישראל אמרים לאמר אחד היה אברהם

& possedit terram : & nos multi , nobis data est

ויירש את־הארץ ואנחנו ᵠ רבים לנו נתנה

terra in possessionem . Idcirco dic ad eos : Sic

25 הארץ למורשה׃ לכן אמר אליהם כה־

dixit Dominus Deus : † *Super* sanguine ‖ *comedetis* , & oculos vestros

אמר ׀ אדני יהוה על־הדם תאכלו ועינכם

ǂ *leuabitis* ad idola vestra , & sanguinem ʂ *fundetis* : & terram

ʳ תשאו אל־גלוליכם ודם תשפכו והארץ

possidebitis ? Stetistis † *super* gladio vestro , fecistis

26 תירשו׃ עמדתם על־חרבכם ˢ עשיתן

abominationem , & vnusquisque vxorem ‖ *socij* sui polluistis :

תועבה ואיש את־אשת רעהו טמאתם

& terram possidebitis ? Sic dices ad eos : Sic dixit

27 והארץ תירשו׃ כה־תאמר אלהם כה־אמר

Dominus Deus : ʂ Viuens ego , ‖ si *non* qui in solitudinibus *

אדני יהוה חי־אני אם־לא אשר בחרבות

in gladio ciciderint , & † qui ǂ *super facies* agri bestiæ

בחרב ᵗ יפלו ואשר על־פני השדה לחיה

tradidi *illum* , ad ʂ *comedendum illum* . & qui in ‖ *munitionibus*

נתתיו לאכלו ואשר במצדות

& in * speluncis *in* peste morientur

ובמערות בדבר ימותו׃

Margin: Cùm dixero ǂ fisus iustitiæ suæ, — תיו — propter iniquitatẽ suam. — * cùm dixero — ⁱ בוש — ʂ quod rapuit ǂ mandatis vitæ. — ᵏ חקק — † vt * faciat — ˡ עשר־ה — ʂ est æqua — * cùm tamen † sit æqua. — ǂ Cùm auersus fuerit iustus — ʂ propter eã. * cùm auersus fuerit impius — ᵐ מור־ת — † est æqua ‖ Vnumquemque ǂ viam suam — † mense * die — ⁿ חיר־ה — ᵒ גלר־ה — ᵖ נכר־ה — † vesperi, antequam veniret euasor. ʂ donec veniret — ‖ silui — * dicunt — ᵠ רבב — † Cum ‖ comeditis, — ǂ leuatis ʂ funditis: — ʳ נשא — † in — ˢ עשר־ה — ‖ proximi — ʂ Viuo ‖ nisi * sunt, — † eum ǂ in superficie — ᵗ נפר־ל — ʂ deuorandũ. ‖ præsidiis, * sunt

cessabit & ,*solitudinem & desolationem* terram dabo Et

28 ונתתי את־הארץ שממה ומשמה ונשבת

,Israel montes desolabuntur & :eius fortitudinis superbia

[a]גאון עזה ושממו הרי ישראל

:Dominus *ego** quòd scient Et .*transeunte* ‡ non *à* ‡

29 מאין עובר: וידעו כי־אני יהוה

vniuersas propter,desertum &,solitudinē ‡ terram *me dando in*†

בתתי את־הארץ שממה ומשמה על כל־

,hominis fili tu Et .fecerunt quas,suas abominationes

30 תועבתם אשר עשו: ואתה בן־אדם

ostiis in & ,parietes iuxta te *in obloquentes* ‡ ,tui populi filij

בני עמך הנדברים בך אצל הקירות ובפתחי

cum vnusquisque ,*vno*† cum *vnus locutus est* * & :domorum

הבתים ודבר־חד את־אחד איש את־

verbum quod audite & ,nunc Venite :dicendo suo fratre

31 אחיו לאמר [b]באו־נא ושמעו מה הדבר

ingressum secundū te ad venient Et :Domino *eum à egrediens* ‡

היוצא מאת יהוה: ויבואו אליך כמבוא־

audient &,meus populus *tuas facies ad* sedebunt & ,populi

עם וישבו לפניך עמי ושמעו את־

suo ore in subsannationes quia :facient non ea & ,tua verba

דבריך ואותם לא [c]יעשו כי־עגבים בפיהם

.*ambulans* ‡ eorum cor suam *appetitionem* ‡ post ,*facientes ipsi*†

המה עשים אחרי בצעם לבם הלך:

,vocis pulchræ *amantium*† canticum sicut eis tu ecce Et

32 והנך להם כשיר עגבים יפה קול

facientes & ‖,tua verba audient & :*pulsare* ‡ scientis bene &

[d]ומטב נגן ושמעו את־דבריך ועשים

scient &,*veniens*† ecce :illud *veniendo in* * Et .ea *ipsi non*

33 אינם אותם: ובבאה הנה באה וידעו

.eorum medio in fuit propheta quòd

כי נביא היה בתוכם:

Margin: in solitudinem & desertum, — [a]גאר־ה — ‡ vt ‡ sit qui transeat, * sum † cùm dedero ‡ in — ‡ qui obloquuntur de * loquitur alter † altero; — [b]בוא ‡ egredietur — coram te quasi — [c]עשה † faciunt, ‡ auaritiam ‡ ambulat. * es † subsannatorum * canere: ‖ sed non facient — [d]יטב * cùm venerit † veniens

CAP. XXXIIII. לד

:dicendo,me ad Domini verbum fuit Et

1 [e]ויהי דבר־יהוה אלי לאמר:

,propheta :Israel pastores super propheta ,hominis Fili

2 בן־אדם הנבא על־רועי ישראל הנבא

:Deus Dominus dixit Sic :*pastores ad* eos ad *dices* ‡ &

ואמרת אלהם לרעים כה־אמר אדני יהוה

:semetipsos *pascentes fuerunt* * qui :Israel pastoribus Væ

הוי רעי־ישראל אשר היו רעים אותם

,*comedetis Adipem* ‡ ?pastores *pascent pecus* † nónne

3 הלוא הצאן [f]ירעו הרעים: את־החלב תאכלו

non *pecus* :*sacrificabitis* * crassum ,*induetis* ‡ lanam &

ואת־הצמר תלבשו הבריאה תזבחו הצאן לא

& ,roborastis non Languentes .*pascetis*†

4 תרעו: את־הנחלות לא חזקתם ואת־

& ,alligastis non confractam & ,sanastis non infirmam

החולה לא־רפאתם ולנשברת לא חבשתם ואת־

:quæsistis non perditam & ,reduxistis non *expulsam* ‡

הנדחת לא [g]השבתם ואת־האבדת לא בקשתם

.*ferocia in* * & ,eis estis dominati *robore in* ‡ &

ובחזקה [h]רדיתם אתם ובפרך:

cibum† in fuerunt & :pastore absque sunt dispersæ Et

5 ותפוצינה מבלי רעה ותהיינה לאכלה

.sunt dispersæ & ,agri *feræ* ‡ omni

לכל־חית השדה ותפוצינה:

omnem super & ,montibus cunctis in *meum pecus* ‖ Errauerunt

6 [i]ישגו צאני בכל־ההרים ועל כל־

sunt dispersæ terræ *facies omnes* ‡ super & :excelsum collem

גבעה רמה ועל כל־פני הארץ נפצו

.*requirens non & quærens*† non:& ,*meū pecus* *

צאני ואין דורש ואין מבקש:

.Domini verbum audite pastores Propterea

7 לכן רעים שמעו את־דבר יהוה:

esse ‡ pro non si ;Deus Dominus dixit ,ego *Viuens*

8 [k]חי־אני נאם אדני יהוה אם־לא יען היות־

deuorationem in *meum pecus* ‖ fuerunt & ,direptionem in *meū pecus*

צאני [l]לבז ותהיינה צאני לאכלה

quæsierunt non & ,pastore absque agri bestiæ omni

לכל־חית השדה מאין רעה ולא־דרשו

Margin: [e]היה — ‡ dic — * pauerunt — † gregem pascunt ‡ Lac comedistis, — [f]רעה ‡ induistis, * iugulastis: pecudes aurem † pauistis. — ‡ abiectam — [g]שוב ‡ durè * tyrannidem, — [h]רדה † deuorationem ‡ bestiæ — ‖ pecudes meæ — [i]שגה ‡ omnem superficiem * pecudes meæ, † fuit qui quæreret, neque requireret — Viuo ‡ eo quòd fuerunt pecudes meæ ‖ pecudes meæ — [k]חיה [l]בזז

,semetipsos pastores pauerunt sed :*meum pecus* † mei pastores

רעי את־צאני וירעו הרעים אותם

.pauerunt non *meum pecus* ‡ &

ואת־צאני לא [a]רעו:

.Domini verbum audite pastores Propterea

9 לכן הרעים שמעו דבר־יהוה:

,pastores ad *ego** Ecce :Deus Dominus dixit Sic

10 כה־אמר אדני יהוה הנני אל־הרעים

,eos faciam cessare & ,eorum manu de *meum pecus* requiram &

ודרשתי את־צאני מידם והשבתים

:semetipsos pastores amplius pascent non & ,*pecus pascendo à*†

מרעות צאן ולא־ירעו עוד הרעים אותם

eis erunt non & ,eorum ore de *meum pecus* ‡ eruam &

[b]והצלתי צאני מפיהם ולא־[c]תהיין להם

,*ego* Ecce:Deus Dominus dixit sic Quia .escam in

11 לאכלה: כי כה אמר אדני יהוה הנני־

.eas quæram & ,*meum pecus* requiram & ego

אני ודרשתי את־צאני ובקרתים:

medio in *eum esse*† die in *sui gregis pastoris disquisitio Sicut* *

12 כבקרת רעה עדרו ביום היותו בתוך־

eruam & :*meum pecus* ‡ requiram sic ,dispersarum *suæ pecudis* ‡

צאנו נפרשות כן אבקר את־צאני והצלתי

illuc fuerant dispersæ · *quo* ‖ locis omnibus de eas

אתהם מכל־המקומת אשר נפצו שם

,populis è eas educam Et .caliginis & ,nubis die in

13 ביום ענן וערפל: [d]והוצאתים מן־העמים

:suā *humum* * In eas inducam & ,terris è eas congregabo &

וקבצתים מן־הארצות [e]והביאותים אל־אדמתם

cunctis in & ,riuis in ,Israel montibus in eas pascam &

ורעיתים אל־הרי ישראל באפיקים ובכל

,eas pascam *bona pascua* * In .terræ habitationibus

14 [f]מושבי הארץ: במרעה־טוב ארעה אותם

ibi :earum pascua erit Israel *celsitudinis*† montibus in &

ובהרי מרום־ישראל יהיה נוהם שם

ad ‡ pascent *pingue pascuum &* ,*bona pascua* ‡ in accubabunt

תרבצנה בנוה טוב ומרעה שמן תרעינה אל־

ego & ,*meum pecus* ‖ pascam Ego .Israel montes

15 הרי ישראל: אני ארעה צאני ואני

Perditam .Deus Dominus dixit ,eas faciam accubare

16 ארביצם נאם אדני יהוה: את־האבדת

,alligabo confractam & ;reducam *expulsam* * & ,requiram

אבקש ואת־הנדחת אשיב ולנשברת אחבש

† fortem & ,pinguem & :roborabo languidam &

ואת־החולה אחזק ואת־השמנה ואת־החזקה

meum pecus * vos Et .iudicio in *illam* ‖ pascam ,disperdam

17 אשמיד ארענה במשפט: ואתנה צאני

,pecus inter *iudicans*† ego Ecce :Deus Dominus dixit sic

כה אמר אדני יהוה הנני שפט בין־שה

vobis *à* parum Nunquid .hircos & ,arietes ,pecus *ad* ‡

18 לשה לאילים ולעתודים: המעט מכם

vestrarum pascuarum residuum & ,paueritis *bonum pascuum*†

המרעה הטוב תרעו ויתר מרעיכם

?biberitis *aquarum fundum* & ;vestris pedibus *in* conculcaueritis

תרמסו ברגליכם ומשקע־מים [g]תשתו

?conculcaueritis vestris pedibus in residuas &

ואת הנותרים ברגליכם תרפשון:

,pauerunt vestrorum pedum conculcationem ,*meum pecus* ‡ Et

19 וצאני מרמס רגליכם תרעינה

.biberunt vestrorum pedum *calcationem*† &

ומרפש רגליכם תשתינה:

:eos ad Deus Dominus dixit sic Propterea

20 לכן כה אמר אדני יהוה אליהם

pecus inter & ,pingue pecus inter iudicabo & ,ego ,*ego* Ecce

הנני־אני ושפטתי בין־שה בריה ובין שה

,vos *impelletis* * humero in & latere in quòd eo Pro .macilentum

21 רזה: יען [h]בצד ובכתף תהדפו

donec :*languidas* ‡ omnes cornupetistis vestris cornibus in

ובקרניכם תנגחו כל־[i]הנחלות עד אשר

faciam salutem ‖ Et ?*extra ad*† eas dispergeretis

22 [k]הפיצותם אותנה אל־החוצה: [l]והושעתי

inter iudicabo & :rapinam in vltrà erunt non & ,*meo pecori*

לצאני ולא־תהיינה עוד [m]לבז ושפטתי בין

Margin: † pecudes meas ‡ pecudes meas — [a]רעה — * venio — pecudes meas — † ne pascant pecudes, — ‡ pecudes meas — [b]נצל [c]היה — pecudes meas, — * Quemadmodum inquirit pastor gregem suum † qua est ‡ ouium suarum ‡ pecudes meas ‖ in quæ — [d]יצא † terram — [e]בוא — * pascuis bonis — [f]ישב † excelsis — * pascuis bonis, & pascua pinguia ‡ super ‖ pecudes meas, — * abiectam — † quæ alias opprimit — ‖ illas * pecudes meæ † iudico — ‡ & — † est quòd pascua bona — profundas aquas — [g]שתה — ‡ oues meæ, quæ fuerunt in † quæ fuerunt in conculcationem — * impulistis — [h]צדד — ‡ infirmas: — [i]חלה [k]פוץ — † foras? ‖ ego seruabo pecudes meas, — [l]ישע [m]בזז

,vnum pastorem eas super suscitabo Et .agnum ad agnum pecus, & pecus.

23 שֶׂה לָשֶׂה׃ ᵃוַהֲקִמֹתִי עֲלֵיהֶם רֹעֶה אֶחָד

ᵃ קום ה׳מלאים

,eas pascet Ipse .Dauid meus seruus eas pascet &

וְרָעָה אֶתְהֶן אֵת עַבְדִּי דָוִיד הוּא יִרְעֶה אֹתָם

.pastorem in eis erit ipse &

וְהוּא יִהְיֶה לָהֶן לְרֹעֶה׃

meus seruus & .Deum in eis ero Dominus ego Et

24 וַאֲנִי יְהוָה אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים וְעַבְדִּי

.ilum locutus Dominus ego :eorum medio in *prælatus*,Dauid princeps

דָוִד נָשִׂיא בְתוֹכָם אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃

faciam cessare & ,pacis pactum eis *exscindam* ‡ Et — ‡ feriam cum

25 וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית שָׁלוֹם וְהִשְׁבַּתִּי

fiducia in * deserto in habitabunt & :terra de *malam bestiam* ‖ — ‖ bestias malas * confidenter,

חַיָּה־רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְיָשְׁבוּ בַמִּדְבָּר לָבֶטַח

circuitus ‡ & ,eas *dabo* ‖ Et .filuis in dormient & — ‖ ponam ‡ quæ sunt in circuitu

26 וְיָשְׁנוּ בַּיְּעָרִים׃ ᵇוְנָתַתִּי אוֹתָם וּסְבִיבוֹת

:suo tepore in pluuiam faciā descēdere & :benedictionē mei collis

ביערים ק

גִּבְעָתִי בְּרָכָה ᶜוְהוֹרַדְתִּי הַגֶּשֶׁם בְּעִתּוֹ

agri *lignum* ‖ dabit Et .erunt benedictionis pluuiæ

27 גִּשְׁמֵי בְרָכָה יִהְיוּ׃ וְנָתַן עֵץ הַשָּׂדֶה

ᶜ ירד נתן ᵇ ‖ arbor

erunt & ,suum fructum dabit terra & suum fructum

אֶת־ᵈפִּרְיוֹ וְהָאָרֶץ תִּתֵּן יְבוּלָהּ וְהָיוּ

ᵈ פרה * terram

,Dominus *ego* ‡ quòd scient & *fiducia in* ‖ suam *humum* * super — ‖ confidenter ‡ sum

עַל־אַדְמָתָם לָבֶטַח וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה

manu de ces eruero & ,eorum *iugi vectes* *me frangendo in* ‡ — ‡ cum cōtri- uero vincula

בְּשִׁבְרִי אֶת־מֹטוֹת עֻלָּם ᵉוְהִצַּלְתִּים מִיַּד

ᵉ נצל

,gentibus *præda* * vltra erunt non Et .eis in † faciendum — † mala

28 הָעֹבְדִים בָּהֶם׃ וְלֹא־יִהְיוּ עוֹד בַּז לַגּוֹיִם

fiducia in ‡ habitabunt & :eas *comedet* ‖ non terræ *bestia* ‡ — ‡ in prædam ‡ bestiæ ‖ comedent ‡ confidenter

וְחַיַּת הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלֵם וְיָשְׁבוּ לָבֶטַח

plantationem eis suscitabo Et .*exterrens* † non & — † erit qui exterreat.

29 וְאֵין מַחֲרִיד׃ וַהֲקִמֹתִי לָהֶם ᶠמַטָּע

ᶠ נטע

nec ,terra in fame consumpti vltrà erunt non & :nomen in

לְשֵׁם וְלֹא־יִהְיוּ עוֹד אֲסֻפֵי רָעָב בָּאָרֶץ וְלֹא־

gentium ignominiam vltrà portabunt

ᵍוְלֹא־יִשְׂאוּ עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם׃

ᵍ נשא ‡ gentes ‖ sum

ipsi & ,eis cum eorum Deus Dominus *ego* ‖ quòd ‡ scient Et

30 וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אִתָּם וְהֵמָּה

.Deus Dominus dixit ,Israel domus meus populus

עַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

ego ;*vos homo* ‖ meæ pascuæ *pecus, meum pecus* * vos Et — *pecudes meæ pecudes ‖ homines estis:

31 וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן ʰמַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם אֲנִי

.Deus Dominus dixit ,vester Deus

ʰ רעה

אֱלֹהֵיכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

CAP. XXXV. לה

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

1 ⁱוַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

ⁱ היה

.Sehir montem *super tuas facies* † pone ,hominis Fili — † faciem tuā aduersus

2 בֶּן־אָדָם ᵏשִׂים פָּנֶיךָ עַל־הַר שֵׂעִיר

ᵏ שום

Dominus dixit sic ,ei *dices* ‖ Et .eum super propheta & — ‖ dic

3 וְהִנָּבֵא עָלָיו׃ וְאָמַרְתָּ לּוֹ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי

meā manum extēdam & :Sehir mons te ad *ego* † Ecce ,Deus — † venio

יְהוִה הִנְנִי אֵלֶיךָ הַר־שֵׂעִיר ᵏוְנָטִיתִי יָדִי

ᵏ נטה

solitudinem & ,desolationem ‡ te *dabo* ‡ & te super — ‡ ponam ‡ in

עָלֶיךָ וּנְתַתִּיךָ שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה׃

;eris *desolatio* † tu & ,ponam desolationē in † tuas Vrbes — † in * in desolationem

4 עָרֶיךָ חָרְבָּה אָשִׂים וְאַתָּה שְׁמָמָה תִהְיֶה

inimicitiam tibi esse ‡ Pro .Dominus *ego* ‖ quòd scis & — ‖ sum

5 וְיָדַעְתָּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ יַעַן הֱיוֹת לְךָ אֵיבַת

;gladij *manus super* ‡ ,Israel *filios effudisti* & ,*seculi* — ‡ eo quòd fuerunt tibi inimicitiæ perpetuæ,& effudistis sanguinem filiorum

עוֹלָם וַתַּגֵּר אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי חָרֶב

.finis *iniquitatis* ‡ tempore in,eorum contritionis tempore in — ‡ acie ‡ quo propter iniquitatem eorum venit

בְּעֵת אֵידָם בְּעֵת עֲוֹן קֵץ׃

quia ,Deus Dominus dixit ,ego *viuens* ‡ Propterea — * viuo

6 לָכֵן ᵐחַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־

ᵐ חיה עוה ˡ

non si :te persequetur sanguis & ,te *faciam* ‡ sanguini — ‡ præparabo

לְדָם ⁿאֶעֶשְׂךָ וְדָם יִרְדֲּפֶךָ אִם־לֹא

ⁿ עשה

dabo Et ,te persequetur sanguis & ,habueris odio sanguinē — ‖ cum

7 דָם שָׂנֵאתָ וְדָם יִרְדֲּפֶךָ׃ וְנָתַתִּי

succidam & :solitudinem & desolationem in Sehir montem

אֶת־הַר שֵׂעִיר לְשִׁמְמָה וּשְׁמָמָה וְהִכְרַתִּי

eius montes implebo Et .redeuntem & ,transeuntem eo de

8 מִמֶּנּוּ עֹבֵר וָשָׁב׃ וּמִלֵּאתִי אֶת־הָרָיו

,omnibus & ,tuis vallibus & ,tuis collibus † :eius occisis — † in

חֲלָלָיו גִּבְעוֹתֶיךָ וְגֵאוֹתֶיךָ וְכָל־

Solitudines ‡ .*eis in* cadent gladio in interfecti tuis torrentibus — ‡ In

9 אֲפִיקֶיךָ חַלְלֵי־חֶרֶב יִפְּלוּ בָהֶם׃ שִׁמְמוֹת

scietis & :habitabuntur non tuæ ciuitates & ,te tradam *seculi* ‡ — ‡ perpetuas

עוֹלָם אֶתֶּנְךָ וְעָרַיִךְ לֹא תֵשַׁבְנָה וִידַעְתֶּם

תשובנה ק

Duæ ,*te dicere* ‖ Pro .Dominus *ego* * quòd — * sum ‖ eo quòd dixisti,

10 כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ יַעַן אֲמָרְךָ אֶת־ᵒשְׁנֵי

,erunt *mihi* ‡ terræ duæ & ,gentes — ‡ meæ

הַגּוֹיִם וְאֶת־שְׁתֵּי הָאֲרָצוֹת לִי תִהְיֶינָה

ᵒ שנה

viuens ‡ Propterea .erat ibi Dominus & :*ea* † possidebimus & — † eas: ‡ Viuo

11 וִירַשְׁנוּהָ וַיהוָה שָׁם הָיָה׃ לָכֵן חַי־

,tuam iram secundum faciam & ,Deus Dominus dixit ,ego

אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְעָשִׂיתִי כְּאַפְּךָ

,eos in tua odia propter ,fecisti quem tuum zelum secundum &

וּכְקִנְאָתְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָה מִשִּׂנְאָתֶיךָ בָּם

quòd scies Et .te iudicauero cum ,eis in ero cognitus &

ᵖ ידע

וְנוֹדַעְתִּי בָם כַּאֲשֶׁר אֶשְׁפְּטֶךָ׃ וְיָדַעְתָּ כִּי

12 quæ ,tua *conuicia* ‡ omnia Audiui .Dominus *ego* * — * sum ‡ probra

אֲנִי יְהוָה שָׁמַעְתִּי אֶת־כָּל־נָאָצוֹתֶיךָ אֲשֶׁר

nobis;sunt Desolati ,dicendo ,Israel montes contra dixisti

שממו ק

אָמַרְתָּ עַל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר שָׁמֵמָה לָנוּ

me *super* ‖ magnificastis Et .deuorandum ad sunt dati — ‖ aduersus

13 נִתְּנוּ לְאָכְלָה׃ וַתַּגְדִּילוּ עָלַי

.audiui ego ; vestra membra me *super auxistis* & ,*vestro ore in* ‡ — ‡ os vestrum, & multiplicastis aduersum

ᵍ פרה

בְּפִיכֶם ᵍוְהַעְתַּרְתֶּם עָלַי דִּבְרֵיכֶם אֲנִי שָׁמָעְתִּי׃

terram omnem lætari ‡ *vt* ‡ :Deus Dominus dixit Sic — † Sic lætabitur omnis terra in

14 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּשְׂמֹחַ כָּל־הָאָרֶץ

hæreditatem ob tuam lætitiam iuxta ‖ .tibi faciam ‡ ,desolatione — ‡ quam

15 שְׁמָמָה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃ כְּשִׂמְחָתְךָ לְנַחֲלַת

: tibi faciam sic ,est desolata quòd *super* † ,Israel domus — ‖ Sicut lætata es super hæreditatem † propterea ‡ desolatus

בֵּית־יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר־שָׁמֵמָה כֵּן אֶעֱשֶׂה־לָּךְ

ipsa tota Edom omnis & ,Sehir mons erit *desolatio*

שְׁמָמָה תִהְיֶה הַר־שֵׂעִיר וְכָל־אֱדוֹם כֻּלָּהּ

.Dominus *ego* * quòd scient & — * sum

וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

CAP. XXXVI. לו

‡ super ,Israel montes *ad* ‡ propheta ,hominis fili tu Et

1 וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל

.Domini verbum audite Israel Montes ,*dices* ‖ & — ‖ dic,

וְאָמַרְתָּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה׃

vos super inimicus dixit *Quia* † .Deus Dominus dixit Sic — † Pro eo quòd

2 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן אָמַר הָאוֹיֵב עֲלֵיכֶם

.nobis *fuit* ‡ hæreditatem in *seculi* ‖ excelsa & ; Euge — ‖ perpetua ‡ fuerunt

הֶאָח וּבָמוֹת עוֹלָם ʳלְמוֹרָשָׁה הָיְתָה לָּנוּ׃

ʳ ירש

Pro :Deus Dominus dixit Sic ,*dices* ‖ &,vaticinare Propterea — ‖ dic,

3 לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן

vos existendum ad ‡, vndique vos *absorbere* & ,*desolare propter* * — * eo quòd desolauerunt, & absorbuerunt ‡ vt essetis hæreditas residuis gētibus,

ˢבְּיַעַן שַׁמּוֹת וְשָׁאֹף אֶתְכֶם מִסָּבִיב ᵗלִהְיוֹתְכֶם

,linguæ labrum super ascendistis & ,*gentium residuo hæreditatem*

מוֹרָשָׁה לִשְׁאֵרִית הַגּוֹיִם וַתַּעֲלוּ עַל־שְׂפַת לָשׁוֹן

ᵗ שמם היה

,Israel montes Propterea .populi oblocutionem &

4 ᵘוְדִבַּת־עָם׃ לָכֵן הָרֵי יִשְׂרָאֵל

ᵘ דבב

Deus Dominus dixit Sic :Dei Domini verbum audite

שִׁמְעוּ דְּבַר־אֲדֹנָי יְהוִה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה

desertis ,vallibus & ,torrentibus collibus & ,montibus

לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת לֶחֳרָבוֹת

.direptionē in fuerunt quæ derelictis vrbibus & ,desolatis

הַשֹּׁמְמוֹת וְלֶעָרִים הַנֶּעֱזָבוֹת אֲשֶׁר הָיוּ ˣלְבַז

ˣ בזז

.vndique † quæ *gentium residuo* ‡ subsannationem in & — ‡ residuis gētibus † erant

וּלְלַעַג לִשְׁאֵרִית הַגּוֹיִם אֲשֶׁר מִסָּבִיב׃

igne in *non si* ‖ :Deus Dominus dixit sic Propterea — ‖ Nisi

5 לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אִם־לֹא בְּאֵשׁ

Edom super & ,*gentium residuum* ‡ super sum locutus mei zeli — * residuas gētes,

קִנְאָתִי דִבַּרְתִּי עַל־שְׁאֵרִית הַגּוֹיִם וְעַל־אֱדוֹם

hæreditatem in sibi meam terram *dederunt* ‡ quæ ;totam — ‡ posuerunt

כֻּלָּא אֲשֶׁר נָתְנוּ־אֶת־אַרְצִי לָהֶם לְמוֹרָשָׁה

propter † ,animi contemptu *in* * ,cordis omnis lætitia *in* * — ‡ cum ‡

בְּשִׂמְחַת כָּל־לֵבָב בִּשְׁאָט נֶפֶשׁ לְמַעַן

ſuper vaticinare Idcirco ?direptionem in *eius expulſionem* eiicerent eum

6 לָכֵן הִנָּבֵא עַל־ ׃לָבַז מִגְרָשָׁהּ

,collibus & ,montibus *dices* ‡ & ,Iſrael humum ‡dic

אַדְמַת יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת

ego Ecce ,Deus Dominus dixit Sic :vallibus & ,torrentibus

לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי

ignominiam quòd eò, ſum locutus meo furore in & ,meo zelo in

בְקִנְאָתִי וּבַחֲמָתִי דִּבַּרְתִּי יַעַן כְּלִמַּת

,Deus Dominus dixit ſic Idcirco .portaueritis gentium

7 גּוֹיִם נְשָׂאתֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה

vobis quæ gentes *non ſi*:meam manum leuaui Ego ‖niſi

אֲנִי נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי אִם־לֹא הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לָכֶם

montes vos Et .portauerint ſuā ignominiam, *ipſa* ‡ vndique ‡ſunt,

8 מִסָּבִיב הֵמָּה כְּלִמָּתָם יִשָּׂאוּ׃ [a] וְאַתֶּם הָרֵי

afferetis veſtrum fructum & ,dabitis *veſtram frondem* † Iſrael

יִשְׂרָאֵל עַנְפְּכֶם [b] תִּתֵּנוּ [c] וּפֶרְיְכֶם תִּשְׂאוּ

:*veniendum ad* ‡ appropinquauerunt quoniam :Iſrael meo populo

לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל כִּי קֵרְבוּ לָבוֹא׃

colemini & ,vos ad conuertar & :vos ad *ego*‖ecce Quia

9 כִּי הִנְנִי אֲלֵיכֶם [d] וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם וְנֶעֱבַדְתֶּם

,*hominem* ‡ vos ſuper faciam multiplicare Et .ſeremini &

10 וְנִזְרַעְתֶּם׃ [e] וְהִרְבֵּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם

?ciuitates habitabuntur & :totam Iſrael domum omnem

כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה וְנֹשְׁבוּ הֶעָרִים

faciam multiplicare Et .ædificabuntur deſerta &

11 וְהֶחֳרָבוֹת [f] תִּבָּנֶינָה׃ וְהִרְבֵּיתִי

:creſcent & , multiplicabuntur & ,*animal & ,hominem** vos ſuper

עֲלֵיכֶם אָדָם וּבְהֵמָה וְרָבוּ וּפָרוּ

,veſtras antiquitates ſecundum vos faciam habitare &

[g] וְהוֹשַׁבְתִּי אֶתְכֶם כְּקַדְמוֹתֵיכֶם

ego ‡ quòd ſcietis & ,veſtra priora quàm faciam meliora &

[h] וְהֵטִבֹתִי מֵרִאשֹׁתֵיכֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי

,*hominem** vos ſuper faciam venire Et .Dominus

12 יְהוָה׃ וְהוֹלַכְתִּי עֲלֵיכֶם אָדָם

eis eris & ,te poſſidebunt & ,Iſrael meum ‡ po pulum

אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל וִירֵשׁוּךָ וְהָיִיתָ לָהֶם

.eos orbare vltrà addes non & ?hæreditatem in

לְנַחֲלָה וְלֹא־[i]תוֹסִף עוֹד לְשַׁכְּלָם׃

,vobis *dicentes*‡quòd eo Pro ,Deus Dominus dixit Sic

13 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן אֹמְרִים לָכֶם

.fuiſti tuarum gentium orbatrix & ?*tu hominū*‖deuoratrix

אֹכֶלֶת אָדָם אָתְּי וּמְשַׁכֶּלֶת גּוֹיַיִךְ הָיִית׃

tuas gentes & ,amplius deuorabis non *hominem*‡ Propterea

14 לָכֵן אָדָם לֹא־תֹאכְלִי עוֹד וְגוֹיַיִךְ

.Deus Dominus dixit ?amplius *impingere facies*‡ non

לֹא תְכַשְּׁלִי־עוֹד נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

,gentium ignominiam amplius te in faciam audire non Et

15 וְלֹא־אַשְׁמִיעַ אֵלַיִךְ עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם

non tuas gentes & :vltrà portabis non populorum probrum &

וְחֶרְפַּת עַמִּים לֹא [k]תִשְׂאִי־עוֹד וְגוֹיַיִךְ לֹא־

.Deus Dominus dixit ,amplius facies *impingere* †

תַכְשִׁלִי עוֹד נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

:dicendo,me ad Domini verbum fuit Et

16 [l] וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

ſuper *habitantes* † Iſrael domus ,hominis Fili

17 בֶּן־אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל־

:ſuis *ſtudiis in & ,ſua via in*‖ eam polluerunt & ,ſuam humum

אַדְמָתָם וַיְטַמְּאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם

.*meas facies ad*‡ eorum *via fuit elongata** immunditia ſicut

כְּטֻמְאַת [m]הַנִּדָּה הָיְתָה דַרְכָּם לְפָנָי׃

quem ſanguinem *ſuper* ‡ eos ſuper meam iram effudi Et ‖

18 וָאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל־הַדָּם אֲשֶׁר־

.eam polluerunt ſuis idolis *in &* † ;terram ſuper effuderunt

שָׁפְכוּ עַל־הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם טִמְּאוּהָ׃

:terras in ſunt ventilati & ,gentes in eos diſperſi Et

19 [n]וָאָפִיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם [o]וַיִּזָּרוּ בָּאֲרָצוֹת

.eos iudicaui eorum *ſtudia*‖iuxta &,eorum *viam*‡iuxta

כְּדַרְכָּם וְכַעֲלִילוֹתָם שְׁפַטְתִּים׃

polluerunt & ,*illuc* venerunt *quo* * gentes ad *venit* † Et

20 [p]וַיָּבוֹא אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְּלוּ

,hi ‡ Domini Populus ,eis *dicendo in ?mea ſanctitatis* ‖ nomen

אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי בֶּאֱמֹר לָהֶם עַם־יְהוָה אֵלֶּה

[a] נָשָׂא †ramos veſtros
[b] נָתַן [c] פָּרָה ‡vt veniant
‖venio
[d] פָּנָה ‡homines,
[e] רָבָה
[f] בָּנָה *homines, & iumenta,
[g] יָשַׁב ‡ſum
[h] יָטַב *homines,
‡ſcilicet
[i] יָסַף ‡dicunt
‡Terra ‖hominum eſt
את
גוייך
ק
‡homines ‡orbabis
[k] נָשָׂא †cadere
[l] הָיָה †habitauerunt
‖moribus ſuis & operibus
* menſtruatæ fuerūt mores ‡coram me.
[m] נָדַד ‡propter †quia
[n] פּוּץ [o] זָרָה ‡mores ‖opera †ingreſſi *ad quas
[p] בּוֹא ‖ſanctū meum dum diceretur ‡ſunt

.ſunt egreſſi eius terra de &

21 וּמֵאַרְצוֹ יָצָאוּ׃ וָאֶחְמֹל עַל־שֵׁם

,gentibus in ,Iſrael domum *illud* polluerunt quod,*mea ſanctitatis*

קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלְּלֻהוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם

?Iſrael domui dic Idcirco .*illuc* ſunt ingreſſi *quo**

אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה׃ לָכֵן אֱמֹר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל

faciens ego ‡ vos propter Non ,Deus Dominus dixit Sic

22 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה

quod ,*mea ſanctitatis*‡ nomen *ad quinimo* ‖ ,Iſrael domus

בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־לְשֵׁם־קָדְשִׁי אֲשֶׁר

ſanctificabo Et .*illuc* veniſtis *quo* * gentibus in polluiſtis

חִלַּלְתֶּם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם׃ וְקִדַּשְׁתִּי

quod ,gentibus in* pollutum † ,magnum meum nomen

אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְחֻלָּל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר

ego ‡ quòd gentes ‡ ſcient & :earum medio in polluiſtis

23 חִלַּלְתֶּם בְּתוֹכָם וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי

vobis in *me ſanctificari in* ‖ ,Deus Dominus ait ,Dominus

יְהוָה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה בְּהִקָּדְשִׁי בָכֶם

gentibus de vos Tollámque .eorum oculis in

24 לְעֵינֵיכֶם׃ וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם

faciam venire & .terris vniuerſis de vos congregabo &

וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי

vos ſuper ſpargam Et .veſtram terram in vos

25 אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַתְכֶם׃ וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם

,veſtris inquinamētis omnibus ab:mūdabimini & .*mundas aquas*

מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם

.vos mundabo veſtris idolis vniuerſis ab &

וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם׃

dabo nouum ſpiritum & ,nouum cor vobis dabo Et

26 [q]וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן

,veſtra carne è *lapidū* † cor amouebo & : *veſtro interiore* * in

בְּקִרְבְּכֶם [r]וַהֲסִרֹתִי אֶת־לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם

dabo meum ſpiritum Et .carneum cor vobis dabo &

27 וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר׃ וְאֶת־רוּחִי אֶתֵּן

,ambuletis meis *ſtatutis*‖in quod faciam & ?*veſtro interiori* ‡ in

בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר־[s]בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ

habitabitis Et .faciatis & ,cuſtodiatis mea iudicia &

28 וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם׃ [t]וִישַׁבְתֶּם

mihi eritis & :veſtris patribus dedi quam terra in

בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם וִהְיִיתֶם לִי

.Deum in vobis ero ego & ,populum in

לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים׃

;veſtris inquinamentis vniuerſis de vos ſeruabo Et

29 [u]וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם

non & ,illud faciam multiplicare & ,frumentum *ad* vocabo &

וְקָרָאתִי אֶל־הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ וְלֹא־

faciam multiplicare Et .famem vobis *ſuper* dabo

30 אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב׃ וְהִרְבֵּיתִי אֶת־

capiatis non *quod propter* :*agri germen & ,ligni* ‡fructum

[x]פְּרִי הָעֵץ וּתְנוּבַת הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ

recordabimini Et .gentibus in famis probrum vltrà

31 עוֹד חֶרְפַּת רָעָב בַּגּוֹיִם׃ וּזְכַרְתֶּם

,veſtrorum *ſtudiorum**& .malarum veſtrarum viarum

אֶת־דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם

ſuper ,veſtris faciebus in vos reprobabitis† & :bona ‡ non quæ

אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים [y]וּנְקֹטֹתֶם בִּפְנֵיכֶם עַל

.veſtras abominationes *ſuper*‡ & ,veſtras iniquitates

עֲוֹנֹתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם׃

,Deus Dominus dixit ,*faciens ego* ‖ vos propter Non

32 לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עֹשֶׂה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה

domus veſtris *viis* ‡ de erubeſcite & ,*pudete** vobis ſit notum

יִוָּדַע לָכֶם בּוֹשׁוּ וְהִכָּלְמוּ מִדַּרְכֵיכֶם בֵּית

me mundare† die In ,Deus Dominus dixit Sic .Iſrael

33 יִשְׂרָאֵל׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּיוֹם טַהֲרִי

faciam habitare & :veſtris iniquitatibus omnibus ab vos

אֶתְכֶם מִכֹּל [z]עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־

.deſolatæ erunt ædificatæ & ,vrbes

הֶעָרִים וְנִבְנוּ הֶחֳרָבוֹת׃

fuit quòd eo pro ,*coletur* ‖ deſolata terra Et

34 וְהָאָרֶץ הַנְּשַׁמָּה תֵּעָבֵד תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה

.tranſeuntis omnis oculis in *deſolatio*‡

שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָּל־עוֹבֵר׃

‡nomini ſancto meo:
*ad quas
‡facio
‖ ſed propter ‡ſanctū meū,
*ad quas
†quod *eſt
‡omnes ‡ſum
‖cùm ſanctificatus fuero
aquam mundam,
[q] נָתַן *medio veſtri: †lapideum
[r] סוּר
‡medio veſtri, ‖præceptis
[s] חָקַק
[t] יָשַׁב
[u] יָשַׁע
‡arborum, & fructum agrorum:vt
[x] פָּרָה
*operum
‡ſunt † quod ſucciſione digni eſſetis, iudicabitis in cōſpectu veſtro, propter ‡propter ‖facio,
[y] קוּט *pudeat vos ‡iniquitatibus †qua mūdabo
[z] עָוָה
‖erit exculta,
‡in deſolationem

,hæc offa ,hominis Fili ,me ad dixit Et

11 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה

Aruerunt ,dicentes * ecce :ipsa † Israel domus vniuersa

כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה הִנֵּה אֹמְרִים יָבְשׁוּ

.nobis sumus succisi ,nostra spes periit & ,nostra offa

עַצְמוֹתֵינוּ וְאָבְדָה תִקְוָתֵנוּ נִגְזַרְנוּ לָנוּ׃

Dominus dixit Sic ,eos ad dices & ,vaticinare Propterea

12 לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי

faciam ascendere & ,vestra sepulchra aperiens ego Ecce ,Deus

יְהוִה הִנֵּה אֲנִי פֹתֵחַ אֶת־קִבְרוֹתֵיכֶם וְהַעֲלֵיתִי

vos faciam venire & :mi populus ,vestris sepulchris † è vos

אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם

.Dominus ego quòd scietis Et .Israel humum ad

13 אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה

me ascendere faciendo in & ,vestra sepulchra me aperiendo in

בְּפִתְחִי אֶת־קִבְרוֹתֵיכֶם וּבְהַעֲלוֹתִי

dabo Et .mi populus ,vestris sepulchris è vos

14 אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי׃ וְנָתַתִּי

vos faciam requiescere & ,viuetis & ,vobis in meum spiritum

רוּחִי בָכֶם וִחְיִיתֶם וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם

Dominus ego quòd scietis & : vestram humum super

עַל־אַדְמַתְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה

.Dominus dixit ,feci & ,sum locutus

דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי נְאֻם־יְהוָה׃

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

15 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

scribe & ; vnum lignum tibi sume ,hominis fili tu Et

16 וְאַתָּה בֶן־אָדָם קַח־לְךָ עֵץ אֶחָד וּכְתֹב

lignum tolle & :eius sociis ,Israel filiis & ,Iehudæ eo super *

עָלָיו לִיהוּדָה וְלִבְנֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו וּלְקַח עֵץ

cunctæ & ,Ephraim ligno ,Ioseph ,eo super scribe & ,vnum

אֶחָד וּכְתוֹב עָלָיו לְיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם וְכָל־

vnum ea fac accedere Et .eius sociorum ,Israel domui

17 בֵּית יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו׃ וְקָרַב אֹתָם אֶחָד

.tua manu in singula in erunt & :vnum lignum in tibi vnum ad

אֶל־אֶחָד לְךָ לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ לַאֲחָדִים בְּיָדֶךָ׃

Nonne ,dicendo ,tui populi filij te ad dixerint cùm Et

18 וְכַאֲשֶׁר יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ בְּנֵי עַמְּךָ לֵאמֹר הֲלוֹא־

:eos ad Loquere :tibi ista quid ,nobis indicabis

19 תַגִּיד לָנוּ מָה־אֵלֶּה לָּךְ׃ דַּבֵּר אֲלֵהֶם

lignum capiens ego * Ecce ,Deus Dominus dixit Sic

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת־עֵץ

;eius socias Israel tribus & ,Ephraim manu in ,quod ,Ioseph

יוֹסֵף אֲשֶׁר בְּיַד־אֶפְרַיִם וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו

eas faciam & ,Iehudah ligno cum ipsum super eas dabo &

וְנָתַתִּי אוֹתָם עָלָיו אֶת־עֵץ יְהוּדָה וַעֲשִׂיתִם

erunt Et .mea manu in vnum erunt & ,vnum lignum in

20 לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ אֶחָד בְּיָדִי׃ וְהָיוּ

.eorũ oculis in tua manu in eis super scribes quibus ligna

הָעֵצִים אֲשֶׁר־תִּכְתֹּב עֲלֵיהֶם בְּיָדְךָ לְעֵינֵיהֶם׃

Ecce ,Deus Dominus dixit Sic :eos ad loquere Et

21 וְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה

ierunt quo gentes inter ab Israel filios capiens ego

אֲנִי לֹקֵחַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּין הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הָלְכוּ־

in eos faciam venire & ,vndique eos congregabo & :illuc

שָׁם וְקִבַּצְתִּי אֹתָם מִסָּבִיב וְהֵבֵאתִי אוֹתָם אֶל־

,terra in vnam gentem in eos faciam Et .suam terram

22 אַדְמָתָם׃ וְעָשִׂיתִי אֹתָם לְגוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ

:regem in ipsis vniuersis erit vnus rex & :Israel montibus in

בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם לְמֶלֶךְ

amplius dimidiabuntur non & ;gentes duas in vltra erunt non &

וְלֹא יִהְיֶה־עוֹד לִשְׁנֵי גוֹיִם וְלֹא יֵחָצוּ עוֹד

.amplius regna duo in

לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד׃

,suis fœditatibus in &,suis idolis in vltra se polluent Nec

23 וְלֹא יִטַּמְּאוּ עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם

eos faciam saluos & :suis præuaricationibus cunctis in &

וּבְכֹל פִּשְׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתָם

in eis in peccauerunt quibus ,suis habitationibus vniuersis de

מִכֹּל מוֹשְׁבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ בָהֶם

ero ego & ,populum in mihi erunt & ,eos emundabo &

וְטִהַרְתִּי אוֹתָם וְהָיוּ־לִי לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה

Marginal notes: † sunt: * dicunt. — קוֹר ‡ dic — aperio tumulos vestros, עלה † tumulis — בוא in terram ‡ sum * cum aperuero ‡ ascendere fecero † tumulis — נוח — עשה — ‡ in חבריו ק ‡ alterum, † in ‡ appropinqua ‡ alterum ad alterum vt sint ‖ vnum in manibus tuis. — ‡ sunt נגד * assumo ‡ est † ponam נתן עשה היה ‖ in — † assumo ‡ è gentibus ad quas בוא עשה — * duæ † diuidentur יחיו ק שנה חצה † abominationibus ישע ‖ in

hortus sicut est facta desolata ista Terra ,dicent Et

35 וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלֵּזוּ הַנְּשַׁמָּה הָיְתָה כְּגַן־

,dirutæ & ,desolatæ & ,desertæ ciuitates & : Heden

עֵדֶן וְהֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת וְהַנְשַׁמּוֹת וְהַנֶּהֱרָסוֹת

quæ gentes scient Et .habitantur munitæ

36 בְּצוּרוֹת יָשָׁבוּ׃ וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר

ædificaui Dominus ego quod ,vestris circuitibus relinquentur

יִשָּׁאֲרוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי ׀ אֲנִי יְהוָה בָּנִיתִי

,sum locutus Dominus ego :desolatam plantaui ,dirutas

הַנֶּהֱרָסוֹת נָטַעְתִּי הַנְּשַׁמָּה אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי

hoc † Adhuc ,Deus Dominus dixit Sic .feci &

37 וְעָשִׂיתִי׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עוֹד זֹאת

multiplicabo ,eis faciendum ad ,Israel domui requirar *

אִדָּרֵשׁ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אַרְבֶּה

.hominũ pecus sicut eos

אֹתָם כַּצֹּאן אָדָם׃

,eius statis temporibus in Ierusalaim pecus vt ,sanctitatum pecus Vt

38 כְּצֹאן קָדָשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַםִ בְּמוֹעֲדֶיהָ

:hominũ pecore plenæ desertæ ciuitates erunt sic

כֵּן תִּהְיֶינָה הֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן אָדָם

.Dominus ego quòd scient &

וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

CAP. XXXVII. לז

spiritu in me eduxit & ,Domini manus me super Fuit

1 הָיְתָה עָלַי יַד־יְהוָה וַיּוֹצִאֵנִי בְרוּחַ

ipse & ?campi medio in me fecit requiescere & ,Dominus

יְהוָה וַיְנִיחֵנִי בְּתוֹךְ הַבִּקְעָה וְהִיא

ea iuxta me fecit transire Et .offibus plenus

2 מְלֵאָה עֲצָמוֹת׃ וְהֶעֱבִירַנִי עֲלֵיהֶם

campi facies super valde multa * ecce & ,vndique vndique

סָבִיב ׀ סָבִיב וְהִנֵּה רַבּוֹת מְאֹד עַל־פְּנֵי הַבִּקְעָה

,hominis Fili ,me ad dixit Et :valde ficca ecce &

3 וְהִנֵּה יְבֵשׁוֹת מְאֹד׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם

Deus Dominus ,dixi & ?hæc offa viuent nunquid

הֲתִחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וָאֹמַר אֲדֹנָי יְהוִה

super Vaticinare, me ad dixit Et ,nosti tu

4 אַתָּה יָדָעְתָּ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא עַל־

Offa ,ea ad dices & ,istis offibus

הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם הָעֲצָמוֹת

dixit Sic .Domini verbum audite ficca

5 הַיְבֵשׁוֹת שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה׃ כֹּה אָמַר

introducens ego Ecce :his offibus Deus Dominus

אֲדֹנָי יְהוִה לָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה הִנֵּה אֲנִי מֵבִיא

vos super dabo Et .viuetis & ,spiritum vos in

6 בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם׃ וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם

incrustabo & ,carnem vos super ,faciam ascendere & ,neruos

גִּידִים וְהַעֲלֵתִי עֲלֵיכֶם בָּשָׂר וְקָרַמְתִּי

scietis & :viuetis & ,spiritum vobis in dabo & ,pelle vos super

עֲלֵיכֶם עוֹר וְנָתַתִּי בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם וִידַעְתֶּם

:sum iussus sicut prophetaui Et .Dominus ego * quod

7 כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ וְנִבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי

accesserũt & ,commotio ecce & ,me prophetare secundum vox fuit &

וַיְהִי־קוֹל כְּהִנָּבְאִי וְהִנֵּה־רַעַשׁ וַתִּקְרְבוּ

ecce & ,vidi Et .sum os ad os offa

8 עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל־עַצְמוֹ׃ וְרָאִיתִי וְהִנֵּה

ea super incrustarat & ,ascenderat caro & ,nerui ea super

עֲלֵיהֶם גִּדִים וּבָשָׂר עָלָה וַיִּקְרַם עֲלֵיהֶם

,eis in non spiritus & :desuper pelle

עוֹר מִלְמָעְלָה וְרוּחַ אֵין בָּהֶם׃

vaticinare ;spiritum ad Vaticinare ,me ad dixit Et

9 וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא אֶל־הָרוּחַ הִנָּבֵא

Dominus dixit Sic ,spiritum ad dices & ,hominis fili

בֶן־אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל־הָרוּחַ כֹּה־אָמַר ׀ אֲדֹנָי

interfectos in suffla & ,spiritus veni ventis quatuor A ,Deus

יְהוִה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ וּפְחִי בַּהֲרוּגִים

:mihi præceperat sicut prophetaui Et .viuent & ,istos

10 הָאֵלֶּה וְיִחְיוּ׃ וְהִנַּבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צִוָּנִי

super steteruntque ,vixerunt & ,spiritus ea in est ingressus &

וַתָּבוֹא בָהֶם הָרוּחַ וַיִּחְיוּ וַיַּעַמְדוּ עַל־

.valde ,valde magna virtus ,suos pedes

רַגְלֵיהֶם חַיִל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד׃

Marginal notes: † relictæ sunt in — בנה ‡ diruta, ‖ desolata: † in — עשה * ero requisitus ‡ vt faciam ‖ vt multiplicem ‡ pecudes hominum. † pecudes sanctæ, vt pecudes * solemnitatibus — יער ‖ pecudibus hominum: ‡ sum — יצא † prophetia ‡ erat — נוח — ‡ circum circa; * erant † in superficie agri, ‖ erant — חיה — † dic — בוא introire facio — עלה ‡ operiam ‡ ponam * sum ‡ præceptum erat mihi: † sonitus prophetante — ‡ erant ‖ erat operta ‖ erat — † dic — חיה צוה * exercitus grãdis

,eos super rex ‡Dauid meus seruus Et .Deum in eis ‡erit
לָהֶם לֵאלֹהִים׃ 24 וְעַבְדִּי דָוִד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם

meis iudiciis in & :ipsis vniuersis erit vnus pastor &
וְרוֹעֶה אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם וּבְמִשְׁפָּטַי

.ea facient &,custodient mea statuta †&,ambulabunt †mandata
יֵלֵכוּ וְחֻקֹּתַי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אוֹתָם׃

,Iahacob meo seruo dedi quam terram super habitabunt Et
25 וְיָשְׁבוּ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְיַעֲקֹב

eam super habitabunt & : vestri patres ea in habitauerunt quam ‡in
אֲשֶׁר יָשְׁבוּ־בָהּ אֲבוֹתֵיכֶם וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ

? seculum in vsque eorum filiorum filij & ,eorum filij & ipsi
הֵמָּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד־עוֹלָם

.seculum in eis prælatus ‡ meus seruus Dauid & ‡erit princeps
וְדָוִד עַבְדִּי נָשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם׃

erit seculi ‡ pactum ,pacis fœdus eis exscindam ||Et
26 וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית שָׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה

dabo & ,eos faciam multiplicare & ,eos dabo | & ‡eis †
אוֹתָם וּנְתַתִּים וְהִרְבֵּיתִי אוֹתָם וְנָתַתִּי

.seculum in eorum medio in meam sanctificationem
אֶת־מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם׃

eis ero & ,eis super || meum tabernaculum erit Et
27 וְהָיָה מִשְׁכָּנִי עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם

scient Et .populum in mihi erunt ipsi & ?Deum in
לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ־לִי לְעָם׃ 28 וְיָדְעוּ

,Israel sanctificans ‡ Dominus ego quod gentes
הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדֵּשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל

.seculum in eorum medio in meam sanctificationem existendo in †
בִּהְיוֹת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם׃

CAP. XXXVIII. לח

dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

,Maghog terram * ,Ghog ad tuas facies † pone ,hominis Fili
2 בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־גּוֹג אֶרֶץ הַמָּגוֹג

.eum super vaticinare & ‡Tubal & ,Mesech capitis prælatum ‡
נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל וְהִנָּבֵא עָלָיו׃

te ad †ego Ecce: Deus Dominus dixit Sic ,dices *Et
3 וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֵלֶיךָ

,Tubal & ,Mesech capitis prælatum ‡ Ghog
גּוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל׃

:tuis maxillis in hamos dabo & ,te educam Et
4 וְשׁוֹבַבְתִּיךָ וְנָתַתִּי חַחִים בִּלְחָיֶיךָ

,equos ,tuum exercitum omnem & ,te faciam exire &
וְהוֹצֵאתִי אוֹתְךָ וְאֶת־כָּל־חֵילֶךָ סוּסִים

multus cœtus ,ipsos omnes vniuersitate † vestitos equites &
וּפָרָשִׁים לְבֻשֵׁי מִכְלוֹל כֻּלָּם קָהָל רָב

.ipsi omnes gladios tenentes;clypeum & scutum
צִנָּה וּמָגֵן תֹּפְשֵׂי חֲרָבוֹת כֻּלָּם׃

galeam & clypeum ipsi omnes eis cum Put & ,Chus ,Paras
5 פָּרַס כּוּשׁ וּפוּט אִתָּם כֻּלָּם מָגֵן וְכוֹבָע׃

latera ‡ Togarmah domus ,eius ala omnes *& ,Ghomer
6 גֹּמֶר וְכָל־אֲגַפֶּיהָ בֵּית תּוֹגַרְמָה יַרְכְּתֵי

.tecum multi populi : eius ala omnes * & ,Aquilonis
צָפוֹן וְאֶת־כָּל־אֲגַפָּיו עַמִּים רַבִּים אִתָּךְ׃

,tua concio omnis & tu ,tibi præpara & ,te Præpara
7 הִכֹּן וְהָכֵן לְךָ אַתָּה וְכָל־קְהָלֶךָ

custodiam in eis eris & ,te ad se congregantes
הַנִּקְהָלִים עָלֶיךָ וְהָיִיתָ לָהֶם לְמִשְׁמָר׃

annorum nouissimo in : visitaberis multis diebus A‡
8 מִיָּמִים רַבִּים תִּפָּקֵד בְּאַחֲרִית הַשָּׁנִים

congregatam ,gladio à reductam ‡ terram ad venies
תָּבוֹא אֶל־אֶרֶץ מְשׁוֹבֶבֶת מֵחֶרֶב מְקֻבֶּצֶת

fuerunt qui ,Israel montes super †,multis populis è
מֵעַמִּים רַבִּים עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־הָיוּ

habitabūt &,est educta populis è ,hæc & :semper desolationem in
לְחָרְבָּה תָּמִיד וְהִיא מֵעַמִּים הוּצָאָה וְיָשְׁבוּ

:venies ,compestas † sicut ascendes Et .ipsi omnes fiducia in ‡
לָבֶטַח כֻּלָּם׃ 9 וְעָלִיתָ כַּשֹּׁאָה תָבוֹא

omnes|& ,tu ,eris ,terram operiendum ad ‡nubes tanquam
כֶּעָנָן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ תִּהְיֶה אַתָּה וְכָל־

.tecum multi populi & tua ala agmina tua
אֲגַפֶּיךָ וְעַמִּים רַבִּים אוֹתָךְ׃

illa die in ,erit & :Deus Dominus dixit Sic
10 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא

cogitationem cogitabis & ,tuum cor super verba ascendent
יַעֲלוּ דְבָרִים עַל־לְבָבֶךָ וְחָשַׁבְתָּ מַחֲשֶׁבֶת

,villarum terram super Ascendam ,dices Et .malam
רָעָה׃ 11 וְאָמַרְתָּ אֶעֱלֶה עַל־אֶרֶץ פְּרָזוֹת

hi omnes :fiducia in † habitantes ,quiescentes ‡ veniam
אָבוֹא הַשֹּׁקְטִים יֹשְׁבֵי לָבֶטַח כֻּלָּם

.eis * non fores †& ,vectes & :muro absque habitantes†
יֹשְׁבִים בְּאֵין חוֹמָה וּבְרִיחַ וּדְלָתַיִם אֵין לָהֶם׃

reducendum ad ||:prædam prædandum ad & ,spolium spoliandum Ad‡
12 לִשְׁלֹל שָׁלָל וְלָבֹז בַּז לְהָשִׁיב

populum ad ‡ & ,habitata || desolata super tuam manum
יָדְךָ עַל־חֳרָבוֹת נוֹשָׁבֹת וְאֶל־עַם

habitantes,emptionem & ,acquisitionem* faciente ,gentibus è collectum†
מְאֻסָּף מִגּוֹיִם עֹשֶׂה מִקְנֶה וְקִנְיָן יֹשְׁבֵי

,Dedan & ,‡Scheba .terræ vmbilico super ‡
עַל־טַבּוּר הָאָרֶץ׃ 13 שְׁבָא וּדְדָן

,tibi dicent eius leunculi omnes & ,Tarsis negociatores &
וְסֹחֲרֵי תַרְשִׁישׁ וְכָל־כְּפִרֶיהָ יֹאמְרוּ לְךָ

prædandū ad nunquid? veniens tu spolium || spoliandum ad Nunquid
הֲלִשְׁלֹל שָׁלָל אַתָּה בָא הֲלָבֹז

argentum tollendum ad, tuam concionem ‡ fecisti congregare prædam
בַּז הִקְהַלְתָּ קְהָלֶךָ לָשֵׂאת כֶּסֶף

spoliandū ad ,emptionem & acquisitionem capiendum ad * ,aurum &
וְזָהָב לָקַחַת מִקְנֶה וְקִנְיָן לִשְׁלֹל

dices † & ,hominis fili vaticinare Propterea ?magnum spolium
14 שָׁלָל גָּדוֹל׃ לָכֵן הִנָּבֵא בֶן־אָדָם וְאָמַרְתָּ

,illa die in Nonne :Deus Dominus dixit Sic ,Gog ad
לְגוֹג כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הֲלוֹא בַּיּוֹם הַהוּא

:scies fiducia in † Israel meum populum habitando in‡
בְּשֶׁבֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל לָבֶטַח תֵּדָע׃

populi & ,tu Aquilonis lateribus è tuo loco è venies Et
15 וּבָאתָ מִמְּקוֹמְךָ מִיַּרְכְּתֵי צָפוֹן אַתָּה וְעַמִּים

magnus cœtus ,ipsi vniuersi equos equitantes ‡ tecum multi
רַבִּים אִתָּךְ רֹכְבֵי סוּסִים כֻּלָּם קָהָל גָּדוֹל

meum populum super ascendes Et ,multus exercitus &
16 וְחַיִל רָב׃ וְעָלִיתָ עַל־עַמִּי

dierum nouissimo in:terram operiendum ad ‡ nubes sicut ,Israel
יִשְׂרָאֵל כֶּעָנָן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים

sciendum ad ‡ ; meam terram super te faciam venire & ,eris
תִּהְיֶה וַהֲבִיאוֹתִיךָ עַל־אַרְצִי לְמַעַן דַּעַת

,Ghog † eorum oculis in te in me sanctificando in|me gentes
הַגּוֹיִם אֹתִי בְּהִקָּדְשִׁי בְךָ לְעֵינֵיהֶם גּוֹג׃

quo ‡ ,ille * tu Num ,Deus Dominus dixit ;Sic
17 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַאַתָּה־הוּא אֲשֶׁר־

meorum seruorum manu in ‡antiquis diebus in sum locutus
דִּבַּרְתִּי בְּיָמִים קַדְמוֹנִים בְּיַד עֲבָדַי

,annorum illorum diebus in prophetantium* Israel prophetarum
נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּבְּאִים בַּיָּמִים הָהֵם שָׁנִים

,illa die in erit Et ? eos super te adducendum ad||
18 לְהָבִיא אֹתְךָ עֲלֵיהֶם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא

Dominus dixit ,Israel humum ‡ super Ghoh venire die ‡in
בְּיוֹם בּוֹא גוֹג עַל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי

,meo zelo in Et ,meo furore in ,mea ira ascendet ,Deus
19 יְהוִה תַּעֲלֶה חֲמָתִי בְּאַפִּי׃ וּבְקִנְאָתִי

illa die in non si ||sum locutus meæ iræ igne in
בְאֵשׁ־עֶבְרָתִי דִּבַּרְתִּי אִם־לֹא בַּיּוֹם הַהוּא

cōtremiscent Et ,Israel humum ‡super magna cōmotio fuerit
20 יִהְיֶה רַעַשׁ גָּדוֹל עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃ וְרָעֲשׁוּ

,agri bestiæ * & ,cæli volatile †&,maris pisces meis faciebus ‡a
מִפָּנַי דְּגֵי הַיָּם וְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְחַיַּת הַשָּׂדֶה

homo omnis & ,humum ‡ super repens || reptile omne &
וְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאֲדָמָה וְכֹל הָאָדָם

cadent & ,montes diruentur & ‡ humi faciebus super ‡ qui
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה וְנֶהֶרְסוּ הֶהָרִים וְנָפְלוּ

cadet* terram in murus omnis & ,gradus
הַמַּדְרֵגוֹת וְכָל־חוֹמָה לָאָרֶץ תִּפּוֹל׃

,gladium meis montibus cunctis in eum super ‡ vocabo Et
21 וְקָרָאתִי עָלָיו לְכָל־הָרַי חֶרֶב

.erit suum fratrem in viri † gladius : Deus Dominus dixit
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה חֶרֶב אִישׁ בְּאָחִיו תִּהְיֶה׃

a חֻקַּק ‡in ‡erit princeps ||percutiam cū. ‡perpetuum †cum ||ponam ‡in terram eā ||in b הָיָה ‡sanctifico †cum fuerit sanctificatio mea perpetuum,
c הָיָה †faciem tuam super *super d שׂוּם ‡principem *die, †venio ‡principem * conteram e נָתַן ‡omni armorum genere †multitudinē magnum cum clypeis, & scutis, f צִנָּה ‡מָגֵן ‡cum scutis, & galeis. *vniuersa agmina ‡incolens *omnia agmina ||omnem multitudinē tuam, quæ congregauerunt h כּוּן ‡Post dies multos ‡contritam ‡ad ‡ confidenter. †multitudo, aquarum †vt operies ||omnia

‡ad †confidenter: *habitant †portæ* sunt ‡Vt spolies, spolia, & prædaris ||ut reducere facias ||habitabilia est fecta, ‡super a בָּזַז b יָשַׁב †congregatum *pecudes, & opes ‡in ‡Harabica ||spolia venis? ‡multitudines tuas,vt tolles c נָשָׂא *vt accipias pecudes, & opes, vt spolies spolia magna? †dic ‡cùm habitauerit populus meus †confidenter, d יָדַע e בּוֹא ‡equitabunt f עָלָה ‡vt operias g כָּסָה ‡vt sciant ||cùm sanctificauero †ô *es ‡de ‡per manum *qui prophetauerunt h שָׁנָה ||quòd adduces te ‡qua venerit ‡terram ||nisi ‡terram ‡à facie mea †volucres *bestiæ k דָּגָה חָיָה ||quod repat ‡terram,& omnes homines ||sunt in superficie terræ: ‡corruet. l נָפַל ‡aduersus ‡ vniuscuiusq.

mundandum ad ,Israel domus eos sepelient Et
וְקִבְּרוּם בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמַעַן טַהֵר אֶת־
populus omnis & sepelient Et .mensibus septem ,terram
הָאָרֶץ שִׁבְעָה חֳדָשִׁים׃ וְקָבְרוּ כָּל־עַם
dixit ,me glorificari * die ,nomen in eis erit & ,terræ
הָאָרֶץ וְהָיָה לָהֶם לְשֵׁם יוֹם הִכָּבְדִי נְאֻם
seligent iugiter ‡ viros Et .Deus Dominus
אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְאַנְשֵׁי תָמִיד יַבְדִּילוּ
,transeuntibus cum sepelientes ,terra in † transeuntes
עֹבְרִים בָּאָרֶץ מְקַבְּרִים אֶת־הָעֹבְרִים אֶת־
fine à : eam mundandum ad |, terræ faciebus super § remanentes
הַנּוֹתָרִים עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ לְטַהֲרָהּ מִקְצֵה
transeuntes transibunt Et .inquirent mensium septem
שִׁבְעָה־חֳדָשִׁים יַחְקֹרוּ׃ וְעָבְרוּ הָעֹבְרִים
titulum * illud iuxta ædificabit &,homini os † videbit & ,terra in ‡
בָּאָרֶץ וְרָאָה עֶצֶם אָדָם וּבָנָה אֶצְלוֹ צִיּוּן
.Ghog Hamon valle in sepelientes illud sepeliant donec
עַד קָבְרוּ אֹתוֹ הַמְקַבְּרִים אֶל־גֵּיא הֲמוֹן גּוֹג׃
.terram mundabunt & ,Hamonah ciuitatis nomen etiam Et
וְגַם שֶׁם־עִיר הֲמוֹנָה וְטִהֲרוּ הָאָרֶץ׃
Dic ,Deus Dominus dixit sic ,hominis fili tu Et
וְאַתָּה בֶן־אָדָם כֹּה־אָמַר ׀ אֲדֹנָי יְהוִה אֱמֹר
,vos congregate ,agri bestiæ omni & ,alæ omnis ,aui ‖
לְצִפּוֹר כָּל־כָּנָף וּלְכֹל ׀ חַיַּת הַשָּׂדֶה הִקָּבְצוּ
meum sacrificium super * vndique vos congregate ,venite &
וָבֹאוּ [m] הֵאָסְפוּ מִסָּבִיב עַל־זִבְחִי
montes super grande sacrificium,vobis immolans ego § quod
אֲשֶׁר אֲנִי זֹבֵחַ לָכֶם זֶבַח גָּדוֹל עַל הָרֵי
.sanguinem bibetis & ,carnem comedetis & : Israel
יִשְׂרָאֵל וַאֲכַלְתֶּם בָּשָׂר [n] וּשְׁתִיתֶם דָּם׃
prælatorum ‡ sanguinem & ,comedetis fortium Carnem
בְּשַׂר גִּבּוֹרִים תֹּאכֵלוּ וְדַם־נְשִׂיאֵי
,vitulorum ‡,hircorum &,agnorum ,arietum :bibetis terræ
הָאָרֶץ תִּשְׁתּוּ אֵילִים כָּרִים וְעַתּוּדִים [o] פָּרִים
.eorum cunctorum Basan bubalorum
מְרִיאֵי בָשָׁן כֻּלָּם׃
sanguinem bibetis & ,saturitatem ad adipem comedetis Et
וַאֲכַלְתֶּם־חֵלֶב לְשָׂבְעָה וּשְׁתִיתֶם דָּם
.vobis sacrificaui quod meo sacrificio de ,ebrietatem ad
לְשִׁכָּרוֹן מִזִּבְחִי אֲשֶׁר־זָבַחְתִּי לָכֶם׃
,forti ,curru & ,equo ‡ meam mensam super saturabimini Et
וּשְׂבַעְתֶּם עַל־שֻׁלְחָנִי סוּס וָרֶכֶב גִּבּוֹר
.Deus Dominus dixit ‡ belli viro omni &
וְכָל־אִישׁ מִלְחָמָה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
omnes videbunt & :gentibus in meam gloriam dabo Et
וְנָתַתִּי אֶת־כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם וְרָאוּ כָל־ [p]
meam manum & ,feci quod ,meum iudicium gentes
הַגּוֹיִם אֶת־מִשְׁפָּטִי אֲשֶׁר [q] עָשִׂיתִי וְאֶת־יָדִי
quod ,Israel domus scient Et .eis in posui quam
אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בָהֶם׃ וְיָדְעוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי
vltrà * & ,illa die à ?eorum Deus Dominus ego †
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם מִן־הַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה׃
sunt ducti captiui sua iniquitate in ‡ quod gentes scient Et
וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי בַעֲוֺנָם [r] גָּלוּ
,me in sunt præuaricati quod propterea ,Israel domus
בֵית־יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר מָעֲלוּ־בִי
manum in eos tradidi & :eis ab meas facies | abscondi &
וָאַסְתִּר פָּנַי מֵהֶם וָאֶתְּנֵם בְּיַד
.hi vniuersi gladio in ceciderunt & ,eorum hostium
צָרֵיהֶם [t] וַיִּפְּלוּ בַחֶרֶב כֻּלָּם׃
eorũ præuaricationes secundum & ,eorum immunditiam Secudũ
כְּטֻמְאָתָם וּכְפִשְׁעֵיהֶם
.eis ab meas facies § abscondi & : eis cum feci
עָשִׂיתִי אֹתָם וָאַסְתִּר פָּנַי מֵהֶם׃
faciam redire Nunc .Deus Dominus dixit sic Propterea
לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עַתָּה [u] אָשִׁיב
:Israel domus omnis miserebor & ,Iahacob captiuitatem
אֶת־שְׁבוּת יַעֲקֹב וְרִחַמְתִּי כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
,suam ignominiam portabunt Et mea sanctitatis nomini † zelabo &
וְקִנֵּאתִי לְשֵׁם קָדְשִׁי׃ וְנָשׂוּ [x] אֶת־כְּלִמָּתָם
,me in sunt præuaricati qua ,suam præuaricationem omnem &
וְאֶת־כָּל־מַעֲלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ־בִי

Marginal notes: mundent. — § eos — * qua glorifica bo — ‡ quotidianos — † per terram — § in superficie — | vt emendent — [l] יֶתֶר — ‡ per terram, † quis * signum — ‖ volucribus, omni alato, — * ad — [m] בּוֹא — § sacrifico — [n] שׁתה — ‡ principum — ‡ bouum, — [o] פַּר — ‡ equis, & curribus fortibus, & omnibus viris bellatoribus. — [p] נתן — [q] עשה — † sum — * deinceps. — ‡ propter iniquitatem suã — [r] עוה [s] גלה — | faciem meam — [t] נפל — § faciem meã — [u] שׁוב שׁבות — † pro nomine sancto meo. — [x] נשׂא

imbrem & :sanguine in & ,peste in eo cum iudicabor Et
וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתּוֹ בְּדֶבֶר וּבְדָם וְגֶשֶׁם
faciam pluere sulphur & ignem ,Elgabis † lapides &,inundantem
שׁוֹטֵף וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ אֵשׁ וְגָפְרִית אַמְטִיר
,multos populos ,super & ,eius alas ‡ super & ,eum super
עָלָיו וְעַל־אֲגַפָּיו וְעַל־עַמִּים רַבִּים
,me sanctificabo & ,me magnificabo Et .eo cum † qui
אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ וְהִתְגַּדִּלְתִּי וְהִתְקַדִּשְׁתִּי
quod scient & ;multarum gentium oculis in me faciam scire &
וְנוֹדַעְתִּי [a] לְעֵינֵי גּוֹיִם רַבִּים וְיָדְעוּ כִּי־
.Dominus ego § sum
אֲנִי יְהוָה׃

CAP. XXXIX. לט

,dices * &,Ghog super vaticinare ,hominis fili tu Et
וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא עַל־גּוֹג וְאָמַרְתָּ
prælatum † Ghogh te ad ego ‡ Ecce , Deus Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֵלֶיךָ גּוֹג נְשִׂיא
,te sextabo ‡ & ,te reducam | Et .Tubal & ,Mesech | capitis
רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל׃ וְשֹׁבַבְתִּיךָ וְשִׁשֵּׁאתִיךָ
te faciam venire & ,Aquilonis lateribus è te faciam ascendere &
[b] וְהַעֲלִיתִיךָ מִיַּרְכְּתֵי צָפוֹן וַהֲבִאוֹתִךָ
.Israel montes super
עַל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל׃
;tua sinistra manu de tuum arcum faciam percutere Et
[c] וְהִכֵּיתִי קַשְׁתְּךָ מִיַּד שְׂמֹאולֶךָ
montes Super .deiiciam sua dextera manu de tuas sagittas &
[d] וְחִצֶּיךָ מִיַּד יְמִינְךָ אַפִּיל׃ עַל־הָרֵי
* qui populi & ,tuæ alæ omnes † & tu cades Israel
יִשְׂרָאֵל תִּפּוֹל אַתָּה וְכָל־אֲגַפֶּיךָ וְעַמִּים אֲשֶׁר
te dedi agri bestiæ † & ,alæ omni ,aui ,volucri § :tecum
אִתָּךְ לְעֵיט צִפּוֹר כָּל־כָּנָף וְחַיַּת הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךָ
ego quia :cades agri facies ‡ Super .deuorandum ad
לְאָכְלָה׃ עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל כִּי אֲנִי
.Deus Dominus dixit,sum locutus
דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
insulas habitantibus in & ,Maghog in ignem mittam Et
וְשִׁלַּחְתִּי־אֵשׁ בְּמָגוֹג וּבְיֹשְׁבֵי הָאִיִּים
.Dominus ego ‡ quod scient & ;fiducia in |
לָבֶטַח וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
mei populi medio in faciam scire meæ sanctitatis nomen Et
וְאֶת־שֵׁם קָדְשִׁי אוֹדִיעַ בְּתוֹךְ עַמִּי
:vltra meæ sanctitatis * nomen polluam † non & ,Israel
יִשְׂרָאֵל וְלֹא־אַחֵל אֶת־שֵׁם־קָדְשִׁי עוֹד
.Israel in sanctus,Dominus ego § quòd gentes scient &
וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה קָדוֹשׁ בְּיִשְׂרָאֵל׃
:Deus Dominus dixit ,est factum & ,venit Ecce
הִנֵּה בָאָה [e] וְנִהְיָתָה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה
habitatores egredientur Et .sum locutus qua ‡ dies | Hæc
הוּא הַיּוֹם אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי׃ וְיָצְאוּ יֹשְׁבֵי ׀
,armatura in § comburent & ,succendent & ,Israel ciuitatum
עָרֵי יִשְׂרָאֵל וּבִעֲרוּ [f] וְהִשִּׂיקוּ בְּנֶשֶׁק
,manus baculo in & sagittis in & arcu in ,scutum & ,clypeum &
וּמָגֵן וְצִנָּה [g] בְּקֶשֶׁת וּבְחִצִּים וּבְמַקֵּל יָד
.annis septem ignem eis in * succendent & ,lancea in † &
וּבְרֹמַח וּבִעֲרוּ בָהֶם אֵשׁ שֶׁבַע שָׁנִים׃
de succident nec .agro de ligna portabunt non Et
וְלֹא־יִשְׂאוּ עֵצִים מִן־הַשָּׂדֶה וְלֹא יַחְטְבוּ מִן־
spoliabunt & :ignem accendent armatura in ‡ quoniam ,siluis
הַיְּעָרִים כִּי בַנֶּשֶׁק יְבַעֲרוּ־אֵשׁ וְשָׁלְלוּ
dixit ,suos prædatores prædabuntur & ,suos spoliatores †
אֶת־שֹׁלְלֵיהֶם וּבָזְזוּ אֶת־בֹּזְזֵיהֶם נְאֻם
dabo ,illa die in erit Et .Deus Dominus
אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא אֶתֵּן
transeuntium vallem ,Israel in sepulchri ibi locum Ghog ipsi
לְגוֹג ׀ מְקוֹם־שָׁם קֶבֶר בְּיִשְׂרָאֵל [k] גֵּי הָעֹבְרִים
:transeuntes ipsa obturans † & ,maris Orientem ad
קִדְמַת הַיָּם וְחֹסֶמֶת הִיא אֶת־הָעֹבְרִים
,eius turbam ‡ omnem & ,Ghog ,ibi sepelient &
וְקָבְרוּ שָׁם אֶת־גּוֹג וְאֶת־כָּל־הֲמוֹנֹה
.Ghog Hamon | Vallem § vocabunt & ,
וְקָרְאוּ גֵּיא הֲמוֹן גּוֹג׃

Marginal notes: † grandinis. — ‡ exercitus — † erunt — [a] ידע — ‡ sum — * dic, — ‡ venio † principem — | conteram ‡ sextam partẽ relinquam ex — [b] עלה — [c] נכה — [d] חצץ — † omnia agmina tua, * erunt, § volucribus, & volatilibus, omni alato, † bestiis ‡ faciem — | confidenter § sum — † finam polluere ‡ sanctũ meum § sum. — [e] היה — ‡ est ‡ de — § arma, & scuta, & clypeos, arcus, & sagittas, & baculos — [f] נשק צנן [g] חצץ [h] — † lanceas; * ea igni — [i] נשא — ‡ arma succendent igni — † qui spoliauerunt eos. — [k] גיא — † obturare faciet ‡ nares suas: * multitudẽ — § eam ‖ multitudinem

exterrens * non & .fiducia in * suam humum † super eos habitando in ‡
א בשבתם על־אדמתם לבטח ואין מחריד:
eos congregauero & ,populis è eos me reducendo In
27 בשובבי אותם מן־העמים וקבצתי אתם
eis in fuero sanctificatus & ;suorum inimicorum terris è
מארצות איביהם ונקדשתי בם
ego * quòd scient Et .plurimarum gentium oculis in
28 לעיני הגוים רבים: וידעו כי אני
,gentes ad eos me transferendo in ‖ ,eorum Deus Dominus
יהוה אלהיהם ב בהגלותי אותם אל־הגוים
vltrà relinquam non & :suam humum ad* eos congregauero &
וכנסתים אל־אדמתם ולא־אותיר עוד
meas facies | vltra abscondam non Et .ibi eis ex
29 מהם שם: ולא־אסתיר עוד פני
domum super meum spiritum effudi quia :eis ab
מהם אשר שפכתי את־רוחי על־בית
.Deus Dominus dixit ,Israel
ישראל נאם אדני יהוה:

‡ cùm habitatent † terram * confidenter. ‡ esset qui exterreret. Cum redire fecero
a ישב * sum
‖ cùm captiuare fecerim
b גלה * super terram
| faciem meam

CAP. XL. מ

,nostræ transmigrationis anno quinto & vigesimo In
1 בעשרים וחמש שנה c לגלותנו
decimoquarto in ,mensis decima in ,anni capite ‡ In
בראש השנה בעשור לחדש בארבע עשרה
diei corpore * in ciuitas est percussa postquam ,anno
שנה אחר אשר d הכתה העיר בעצם היום
.illuc me adduxit & ,Domini manus ‖ me super fuit ,illius
הזה היתה עלי יד־יהוה ויבא אתי שמה:
,Israel terram in me adduxit Dei visionibus In
2 e במראות אלהים הביאני אל־ארץ ישראל
*eum super ,valde *excelsum montem ad † me dimisit &
f ויניחני אל־הר גבה מאד ועליו
me adduxit Et .meridie à ciuitatis ædificium tanquam
3 כמבנה־עיר מנגב: g ויביא אותי
,æris aspectus sicut eius ‡ aspectus †, vir ecce & :illuc
שמה והנה־איש מראהו כמראה נחשת
ipse & : mensuræ calamus & .eius manu in linorum * filum &
ופתיל־פשתים בידו וקנה h המדה והוא
,hominis Fili ,vir me ad est locutus Et .porta in stans †
4 עמד בשער: וידבר אלי האיש בן־אדם
tuum cor pone & ,audi tuis auribus in & ,tuis oculis in vide
ראה בעיניך ובאזניך שמע i ושים לבך
pro * quia tibi ostendens ego † quæ , omnibus
לכל־אשר־אני מראה אותך כי למען
quæ omnia annuncia :huc es adductus tibi ostendi *
הראותכה הבאתה הנה k הגד את־כל־אשר־
murus ecce Et .Israel domus videns ‡ tu
5 אתה ראה לבית ישראל: והנה חומה
calamus ‡ viri manu in & ?vndique vndique ‖ domum extra ab
מחוץ לבית סביב סביב וביד האיש קנה
est mensus & :palmi & ,cubito in † cubitorum sex mensuræ
המדה שש־אמות באמה וטפח וימד את־
.vno calamo proceritatem ‖ & ,vno calamo ædificij latitudinem
רחב l הבנין קנה אחד וקומה קנה אחד:
,Orientem ad via * eius facies cuius portam ad venit Et
6 ויבוא אל־שער אשר פניו דרך הקדימה
portæ † limen est mensus & : eius gradus in ‡ ascendit &
m ויעל במעלתו וימד את־סף השער
vno calamo vnum ‡ limen & , latitudine * vno calamo
קנה אחד רחב ואת סף אחד קנה אחד
,longitudine * vno calamo thalamum Et .latitudine *
7 רחב: והתא קנה אחד ארך
: * cubitis quinque thalamos inter ‡ &, latitudine * vno calamo &
וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות
calamo domo à * portæ vestibulum iuxta à † portæ limen &
וסף השער מאצל אולם השער מהבית קנה
dome à * portæ vestibulum est mensus Et .vno
8 אחד: וימד את־אלם השער מהבית
octo portæ vestibulum est mensus Et .vno calamo
9 קנה אחד: n וימד את־אלם השער שמנה
portæ vestibulum & :cubitis duobus eius postes & ,cubitis
אמות ואילו o שתים אמות ואלם השער

c גלה ‡ exordio
* ipsamet die,
d נכה † prophetia
e ראה † super * nimis, * erat
f נוח
g בוא † cuius ‡ erat * lineum erat
h מדד † stabat
i שום † ostendo ‡ vt * ostendantur
k נגד ‡ vides
‖ per circuitū ‡ erat
† communio, & quatuor digitorum: | altitudinem
l בנה * erat ad viam Orientalem,
‡ per † exterius
m עלה במעלתיו * in * alterum
* in * in ‡ parietem qui erat * in latitudines † quod erat apud ‖ interius * interius
n מדד
o שנה

tres Orientis ‡ viam ‡ portæ thalami Et .domo à *
10 מהבית: ותאי השער דרך הקדים שלשה
,ipsorum trium ‡ vna mensura ,inde † tres & ,hinc
מפה ושלשה מפה מדה אחת לשלשתם
est mensus Et .inde & ,hinc postibus vna mensura &
11 ומדה אחת לאילם מפה ומפו: וימד
longitudinem ,cubitis decem portæ ostij latitudinem
את־רחב פתח־השער עשר אמות ארך
facies ad * terminum Et .cubitis tredecim portæ
12 השער שלוש עשרה אמות: וגבול לפני
:hinc terminum vno cubito & ,vno cubito thalamorum
התאות אמה אחת ואמה־אחת גבול מפה
.inde cubitorum sex & ,hinc cubitorum sex thalamus &
והתא שש־אמות מפה ושש אמות מפו:
*ipsius tectum ad † thalami tecto à portam est mensus Et
13 וימד את־השער מגג התא לגגו
.† ostium contra ‡ ostium ?cubitis quinque & viginti latitudinē
רחב עשרים וחמש אמות פתח נגד פתח:
postem ad ‡ & :cubitorum sexaginta postes fecit Et
14 ויעש את־אילים ששים אמה ואל־איל
.circum circum ‖ portæ † atrij
החצר השער סביב סביב:
vestibuli facies ad super introitus portæ faciebus super ‡ Et
15 ועל פני השער p היאתון על־לפני אלם
.cubiti quinquaginta ‖ ,interioris portæ
השער הפנימי חמשים אמה:
in & ,thalamis in clausa ‡ fenestræ Et
16 וחלונות אטמות אל־התאים ואל
sic & ,circum circum † portam intra eorum postibus
אליהמה לפנימה לשער סביב סביב וכן
ad * & , intrinsecus circum circum † fenestræ & :vestibulis in
לאלמות וחלונות סביב סביב לפנימה ואל־
,‖ exterius atrium ad me adduxit Et palmæ postem
17 איל תמרים: ויביאני אל־החצר החיצונה
circum atrio factum pauimentum & ,cubicula ecce &
והנה לשכות ורצפה עשוי לחצר סביב
.pauimento in ‡ cubicula triginta :circa
סביב שלשים לשכות אל־הרצפה:
regione è portarum humerum ad * pauimentum Et
18 והרצפה אל־כתף השערים לעמת
.inferius pauimentum ,portarum longitudinis
ארך השערים הרצפה התחתונה:
inferioris portæ faciebus † à latitudinem & mensus Et
19 q וימד רחב מלפני השער התחתונה
,Orientē ad ,cubitos centum extrinsecus interioris atrij faciei ad †
לפני החצר r הפנימי מחוץ מאה אמה הקדים
Aquilonis viam | eius facies cuius ,portæ Et .Aquilonem ad &
20 והצפון: והשער אשר פניו דרך הצפון
.eius latitudinē & ,eius longitudinē est mensus exteriori atrio in
לחצר החיצונה מדד ארכו ורחבו:
,eius postes & .inde tres & hinc tres eius thalami Et
21 ותאו שלושה מפו ושלשה מפו ואילו
:primæ portæ mensuram secundum fuit * eius vestibula ‡ &
ואילמו היה כמדת השער הראשון
quinque latitudo & .eius longitudo cubitorum quinquaginta
חמשים אמה ארכו ורחב חמש
,eius vestibula ‡ & ,eius fenestræ Et .cubito in ‡ viginti &
22 ועשרים באמה: וחלונו ואילמו
eius facies cuius ,portæ mensuram secundum eius palmæ &
ותמרו כמדת השער אשר פניו
,ea in ‡ ascendent septem gradibus in | & :Orientis viam ‡
דרך הקדים ובמעלות שבע s יעלו־בו
‡ interioris atrij porta Et .eorum facies ad * eius vestibula † &
23 ואילמיו לפניהם: ושער לחצר הפנימי
porta à est mensus & :Orientē ad &, Aquilonem ad ‖ portam contra
נגד השער לצפון ולקדים וימד משער
viam ‡ fecit pergere me Et .cubitos centum portam ad
24 אל־שער מאה אמה: t ויולכני דרך
est mensus & :Austri † viam ‡ porta ecce & ,Austri †
הדרום והנה־שער דרך הדרום ומדד
.has mensuras iuxta eius vestibula ‖ & ,eius postes
אליו ואילמו כמדות האלה:

cu_r intrinsecu_s * ad ‡ Orientalem † erant * erat
* ante thalamos
† vsque * portæ ‡ erat † portæ interioris. * à limine quod erat ante portam exteriorem, per quam intrabant * vnicuiq. posti † & ‖ per circuitum eadem erat mensura ‡ ante portam ingressus ex aduerso ‡ erant ‡ extrinsecus latæ, & intrinsecus strictæ erant
p תאיתון ק איתן * per circuitū, ‖ testudinibus: † erant per circuitum * vnicuiq. posti [illegible]mulierum, * e[illegible] * erat iuxta latus
† limine
q מדד † vsque ad limen
r פנה ‖ erat ad
* testudines erant
‡ cubitorum. ‡ testudines
ויו ק מיו ס
* ad ‖ per gradus ‡ per eam, † testudines * ante ipsos. gradus: * erat | Aquilonarē ? & Orientalem
s עלה ‡ ad
t ילך † Meridianam, ‡ testudines

fenestræ sicut ,circa circum eius *vestibula** & ,ei* fenestræ Et

25 וְחַלּוֹנִים לוֹ וּלְאֵילַמָּו סָבִיב ׀ סָבִיב כְּהַחַלֹּנוֹת

latitudo & ,longitudo † cubitorum quinquaginta ,istæ

הָאֵלֶּה חֲמִשִּׁים אַמָּה אֹרֶךְ וְרֹחַב

,eius gradus septem gradus Et .cubitorum viginti & quinque

26 חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה׃ וּמַעֲלוֹת שִׁבְעָה עֹלוֹתָו

,hinc vna ,ei † palmæ & :eorum *facies ad* ‡ eius *vestibula* ‖ &

וְאֵילַמָּו לִפְנֵיהֶם וְתִמֹּרִים לוֹ אֶחָד מִפּוֹ

interioris atrij portam Et .eius poste in inde *vna** &

27 וְאֶחָד מִפּוֹ אֶל־אֵילָו׃ וְשַׁעַר לֶחָצֵר הַפְּנִימִי

viam * portam ad porta à est mensus & :*Austri* ‡ viam*

דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם וַיָּמָד מִשַּׁעַר אֶל־הַשַּׁעַר דֶּרֶךְ

atrium in me introduxit Et .cubitos centum , *Austri*

28 הַדָּרוֹם מֵאָה אַמּוֹת׃ [a] וַיְבִיאֵנִי אֶל־חָצֵר

,*Austri* † portam est mensus & :*Austri porta in* ‡ interius

הַפְּנִימִי בְּשַׁעַר הַדָּרוֹם וַיָּמָד אֶת־הַשַּׁעַר הַדָּרוֹם

,eiui postes & ,eius thalami Et .has mensuras secundum

29 כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה׃ וְתָאָו וְאֵלָו

,ei † fenestræ & :istas mensuras secundum * eius *vestibula* ‖ &

וְאֵלַמָּו כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה וְחַלּוֹנוֹת לוֹ

cubitorum quinquaginta ,circa circum eius *vestibula** &

וּלְאֵלַמָּו סָבִיב ׀ סָבִיב חֲמִשִּׁים אַמָּה

cubitorum quinque & viginti latitudinis & ,longitudinis

אֹרֶךְ וְרֹחַב עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַמּוֹת׃

viginti & quinque longitudinis, circa circum *vestibula* Et

30 וְאֵלַמּוֹת סָבִיב ׀ סָבִיב אֹרֶךְ חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים

.cubitorum quinque latitudinis & ,cubitorum

אַמָּה וְרֹחַב חָמֵשׁ אַמּוֹת׃

palmæ & ,*exterius* *atrium ad* ‖ eius *vestibula* * Et

31 וְאֵלַמָּו אֶל־חָצֵר [b] הַחִיצוֹנָה וְתִמֹּרִים

,eius gradus octo gradus & :eius *postes ad*

אֶל־אֵילָו [c] וּמַעֲלוֹת שְׁמוֹנָה מַעֲלָו׃

:*Orientis* *via* ‡ interius atrium in me introduxit Et

32 [d] וַיְבִיאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַפְּנִימִי דֶּרֶךְ הַקָּדִים

.has mensuras secundum portam est mensus &

[e] וַיָּמָד אֶת־הַשַּׁעַר כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה׃

mensuras secundu eius *vestibula* & ,eius postes & ,eius thalamos Et

33 וְתָאָו וְאֵלָו וְאֵלַמָּו כַּמִּדּוֹת

lõgitudinis, circa circum eius *vestibulis** & ,ei fenestræ & ,istas

הָאֵלֶּה וְחַלּוֹנוֹת לוֹ וּלְאֵלַמָּו סָבִיב ׀ סָבִיב אֹרֶךְ

viginti & quinque latitudinis & ,cubitorum quinquaginta

חֲמִשִּׁים אַמָּה וְרֹחַב חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים

palmæ & ,exteriori atrio eius *vestibula* † Et .cubitorum

34 אַמָּה׃ וְאֵלַמָּו לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וְתִמֹּרִים

.est gradus, gradus octo & :inde & hinc eius poste in

אֶל־אֵילָו מִפּוֹ וּמִפּוֹ וּשְׁמֹנֶה מַעֲלוֹת מַעֲלָו׃

est mensus & :*Aquilonis* ‡ portam in me introduxit Et

35 וַיְבִיאֵנִי אֶל־שַׁעַר הַצָּפוֹן וּמָדַד

.eius postes ,eius Thalamos .istas mensuras secundum

36 כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה׃ תָּאָו אֵלָו

longitudinis ? circa circum *ei* ‡ fenestræ & : eius *vestibula* &

וְאֵלַמָּו וְחַלּוֹנוֹת לוֹ סָבִיב ׀ סָבִיב אֹרֶךְ

viginti & quinque latitudinis & ,cubitorum quinquaginta

חֲמִשִּׁים *אַמָּה וְרֹחַב חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים

palmæ & ,exteriori atrio eius postes Et .cubitorum

37 אַמָּה׃ וְאֵילָו לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וְתִמֹּרִים

.eius gradus ,gradus octo & :inde & ,hinc eius postibus in

אֶל־אֵילָו מִפּוֹ וּמִפּוֹ וּשְׁמֹנָה מַעֲלוֹת מַעֲלָו׃

ibi portarum: postibus in eius ostium & ,cubiculum Et

38 וְלִשְׁכָּה וּפִתְחָהּ בְּאֵילִים הַשְּׁעָרִים שָׁם

duæ portæ vestibulo in Et *ascensionem* *abluent**

39 [f] יָדִיחוּ אֶת־הָעֹלָה׃ וּבְאֻלָם הַשַּׁעַר שְׁנַיִם

mactandum ‡ ad ‡ inde mensæ duæ & ,hinc mensæ

שֻׁלְחָנוֹת מִפּוֹ וּשְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּה לִשְׁחוֹט

.delicto pro sacrificiũ & ,peccato pro sacrificiũ & ,*ascensionẽ* eas ad

אֲלֵיהֶם הָעוֹלָה וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם׃

portæ ostium ad gradum extra *humerum* ‡ ad Et

40 וְאֶל־הַכָּתֵף מִחוּצָה לָעוֹלֶה לְפֶתַח הַשַּׁעַר

,alterum *humerum* ‡ ad & ,mensæ duæ *Aquilonis**

הַצָּפוֹנָה שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת וְאֶל־הַכָּתֵף הָאַחֶרֶת

.mensæ duæ ,portæ vestibulo in *quæ*

אֲשֶׁר לְאֻלָם הַשַּׁעַר שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת׃

Margin: *eius *testudines †erat ‖testudines ‡ante eost †erant *altera *ad ‡Meridianam *Meridianam, [a] בּוֹא ‡portæ Meridianæ †Meridianam; ‖testudines * erant †eius, *testudines testudines *testudines ‖atrio exteriori [b] חוּץ *posti *erant ‡ per viam Orientalem: [c] עֲלֹת [d] בּוֹא [e] מָדַד testudines *eius, testudines † testudines ‡ Aquilonare/ testudines ‡eius †erant *lauabunt holocaustum. [f] דּוּחַ ‡ immolãdum super *holocaustum, †latus * Aquilonaris latus ‡quod eras

mensæ quatuor & ,hinc mensæ Quatuor

41 אַרְבָּעָה שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּה וְאַרְבָּעָה שֻׁלְחָנוֹת

eas *ad* † mensæ octo ‡portæ latus ad inde

מִפֹּה לְכֶתֶף הַשָּׁעַר שְׁמוֹנָה שֻׁלְחָנוֹת אֲלֵיהֶם

ascensionem ‡ ad mensæ quatuor Et *mactabunt* ‖

42 יִשְׁחָטוּ׃ וְאַרְבָּעָה שֻׁלְחָנוֹת לְעוֹלָה

,dimidij & vnius cubiti longitudinis *dolationis* * lapidibus

אַבְנֵי [g] גָזִית אֹרֶךְ אַמָּה אַחַת [h] וָחֵצִי

cubiti altitudinis & ‡dimidij & vnius cubiti latitudinis &

וְרֹחַב אַמָּה אַחַת וָחֵצִי וְגֹבַהּ אַמָּה

quibus ‡ vasa ponent & eas *ad** ‡vnius

אֶחָת אֲלֵיהֶם [i] וְיַנִּיחוּ אֶת־הַכֵּלִים אֲשֶׁר

.sacrificium & ,*eis in ascensionem* *mactabunt* ‡

יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָעוֹלָה בָּם וְהַזָּבַח׃

circum *domo in præparata vnius palmi crematheræ* ‡ Et

43 וְהַשְׁפַתַּיִם טֹפַח אֶחָד מוּכָנִים בַּבַּיִת סָבִיב ׀

appropinquationis ‖ caro mensæ *ad** & :circa

סָבִיב וְאֶל־הַשֻּׁלְחָנוֹת בְּשַׂר הַקָּרְבָּן׃

cantorum cubicula interiorem portam *ad* extra Et

44 וּמִחוּצָה לְשַׁעַר [k] הַפְּנִימִי לִשְׁכוֹת שָׁרִים

,*Aquilonis* * portæ *humerum* † ad ‡ quod ,interiori atrio in

בֶּחָצֵר הַפְּנִימִי אֲשֶׁר אֶל־כֶּתֶף שַׁעַר הַצָּפוֹן

portæ *humerum* † ad ‡ vnum *Austri* ‖ viam * eorum facies &

וּפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם אֶחָד אֶל־כֶּתֶף שַׁעַר

est locutus Et *Aquilonis* ‡ viam * facies ,*Orientis**

45 הַקָּדִים פְּנֵי דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן׃ וַיְדַבֵּר

,*Austri* * viam * *eius* facies cuius ,cubiculum Hoc ,me ad

אֵלַי זֹה הַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר פָּנֶיהָ דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם

.domus custodiam custodientium sacerdotum †

לַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבָּיִת׃

sacerdotum ,*Aquilonis* ‡ viam *eius* facies cuius cubiculum Et

46 וְהַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר פָּנֶיהָ דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן לַכֹּהֲנִים

,Sadoc filij* isti :altaris custodiam custodientium

שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ הֵמָּה בְנֵי־צָדוֹק

.ei *ministrandum ad* ‡ , Dominum ad Leui filiis de *appropinquantes**

הַקְּרֵבִים מִבְּנֵי־לֵוִי אֶל־יְהוָה לְשָׁרְתוֹ׃

cubitorum centum † longitudo: atrium est mensus Et

47 [l] וַיָּמָד אֶת־הֶחָצֵר אֹרֶךְ ׀ מֵאָה אַמָּה

facies ad altare & :*quadratum, cubitorum centum latitudo &

וְרֹחַב מֵאָה אַמָּה מְרֻבָּעַת וְהַמִּזְבֵּחַ לִפְנֵי

est mensus & domus vestibulum in me introduxit Et .*domus*

48 הַבָּיִת׃ [m] וַיְבִאֵנִי אֶל־אֻלָם הַבַּיִת וַיָּמָד

quinque & hinc cubitorum quinque ,vestibuli postem

אֵל אֻלָם חָמֵשׁ אַמּוֹת מִפֹּה וְחָמֵשׁ

,hinc cubitorum trium portæ latitudo & :inde * cubitorum

אַמּוֹת מִפֹּה וְרֹחַב הַשַּׁעַר שָׁלֹשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ

viginti vestibuli Longitudo .inde cubitorum trium &

49 וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ׃ אֹרֶךְ הָאֻלָם עֶשְׂרִים

gradibus in & ,cubitorum vndecim † latitudo & ,cubitorum

אַמָּה וְרֹחַב עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה אַמָּה וּבַמַּעֲלוֹת

vna ,postes *ad* ‡ columnæ & :illud ad ascendent quibus

אֲשֶׁר [n] יַעֲלוּ אֵלָיו וְעַמֻּדִים אֶל־הָאֵילִים אֶחָד

.inde *vna* ‖ & ,hinc

מִפֹּה וְאֶחָד מִפֹּה׃

CAP. XLI. מא

:*postes est mensus & :templum *ad** me introduxit Et

1 וַיְבִיאֵנִי אֶל־הַהֵיכָל וַיָּמָד אֶת־הָאֵילִים

latitudo cubitorum sex & ,hinc latitudo ‡ cubitorum sex

שֵׁשׁ־אַמּוֹת רֹחַב מִפּוֹ וְשֵׁשׁ־[o] אַמּוֹת רֹחַב־

decem ostij latitudo Et .*tentorij* † latitudo, inde

2 מִפּוֹ רֹחַב הָאֹהֶל׃ וְרֹחַב הַפֶּתַח עֶשֶׂר

,hinc cubitorum quinque ostij *humeri* ‖ & , ‡ cubitorum

אַמּוֹת וְכִתְפוֹת הַפֶּתַח חָמֵשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ

eius longitudinem est mensus & :inde cubitorum quinque &

וְחָמֵשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ וַיָּמָד אָרְכּוֹ

.cubitis viginti latitudinem &, cubitis quadraginta

אַרְבָּעִים אַמָּה וְרֹחַב עֶשְׂרִים אַמָּה׃

ostij postem est mensus & ,intrinsecus est ingressus Et

3 וּבָא [p] לִפְנִימָה וַיָּמָד אֵיל־הַפֶּתַח

ostij latitudinem & ,cubitis sex ostium & :cubitis duobus

שְׁתַּיִם אַמּוֹת וְהַפֶּתַח שֵׁשׁ אַמּוֹת וְרֹחַב הַפֶּתַח

Margin: ‖super ‖ immolabũt. ‡holocaustum ex *leuigatis [g] גזז [h] חָצָה *super ‡in [i] יָנַח ‡ immolabunt holocaustum, ‡vncini ferrei ad suspendendum carnem mensuræ quatuor digitorũ præparati intrinsecus *super ‡oblationis. [k] פָּנַה ‡erat †latus *Aquilonaris, *ad ‖Meridianam, ‡cubiculum *erat †latus *Orientalis, cuius *erat ad ‡ Aquilonarẽ, *est ad *Meridianam, ‡est ‡est ad ‡ Aquilonarẽ, est ‖sunt *qui accedunt ‡vt ministrent †erat [l] מָדַד *erat: ‡ mensus est quod erat ante domum. [m] בּוֹא †erat *erat †erat ‡erant iuxta ‖altera [n] עָלָה *in *portæ tẽpli: ‡erat [o] אָמַר †tabernaculi. ‡erat ‖latera ‡templi [p] פָּנָה

eius longitudinem est mensus Et ;cubitis septem
4 שבע אמות: וימד את־ארכו
facies ad ‡ cubitis viginti latitudinem & ,cubitis viginti
עשרים אמה ורחב עשרים אמה אל־פני
.sanctitatum sanctitas † Hoc, me ad dixit & :templi
ההיכל ויאמר אלי זה קדש הקדשים:
latitudinem & ;cubitis sex domus parietem est mensus Et
5 וימד קיר־הבית שש אמות ורחב
.vndique‖ domui circa circum ,cubitis quatuor costæ ‡
הצלע ארבע אמות סביב׀ סביב לבית סביב:
triginta & trium ,costam ad costa ,costæ † Et
6 והצלעות צלע אל־צלע שלוש ושלשים
costas ad armus qui pariete in venientes ‖ & ,pedum
פעמים ובאות בקיר אשר־לבית לצלעות
apprehensa essent* non & :apprehensa existendum ad ‡ ,circa circum
סביב׀ סביב להיות אחוזים ולא־יהיו אחוזים
7 desuper circuibat & ,dilatabitur Et .domus pariete in
בקיר הבית: ורחבה ונסבה למעלה
,desuper domus circundata † quia ,appendices ‡ desuper
למעלה לצלעות כי מוסב־הבית למעלה
latitudo idcirco :domui circa circum * desuper
למעלה סביב׀ סביב לבית על־כן רחב־
super ‡ ascendebat inferius sic & :superius ‡ domus
לבית למעלה וכן התחתונה יעלה על־
altitudinem domus vidi Et ,medium ad † superius
8 העליונה לתיכונה: וראיתי לבית גבה
calamo pleno costarum* fundamenta ‖ :vndique , vndique
סביב׀ סביב מיסדות הצלעות מלו הקנה
.axillæ ‡ cubitorum sex
שש אמות אצילה:
quinque ,extra ad costæ ‡ qui ,parietis‖ Latitudo
9 רחב הקיר אשר־לצלע אל־החוץ חמש
‡quod appendicum* domus derelictum quod‖ & :‡ cubitorum
אמות ואשר מנח בית צלעות אשר
viginti latitudo ‡ cubicula inter Et .intrinsecus
10 לבית: ובין הלשכות רחב עשרים
.circa circum domus circuitu‡ cubitorum
אמה סביב לבית סביב׀ סביב:
viam ‡ vnum ostium derelicto appendicis † ostium Et
11 ופתח הצלע למנח פתח אחד דרך
loci latitudo & :Meridiem ad vnum ‡ ostium & ,Aquilonis
הצפון ופתח אחד לדרום ורחב מקום
.circa circum † cubitorum quinque derelicti
המנח חמש אמות סביב׀ סביב:
12 angulum sepositi tabulati facies ad * quod ædificium, Et
והבנין אשר אל־פני הגזרה פאת
paries & .cubitorum septuaginta latitudinis maris ‡ viæ
דרך־הים רחב שבעים אמה וקיר
:circa circum † latitudinis cubitorum quinque ædificij
הבנין חמש־אמות רחב סביב׀ סביב
.cubitorum nonaginta eius longitudo &
וארכו תשעים אמה:
13 :cubitorum centum‡ longitudo :domum est mensus Et
ומדד את־הבית ארך מאה אמה
longitudine *eius parietes & ,ædificium & ,sepositum tabulatum ‖ &
והגזרה והבניה וקירותיה ארך
14 ,domus facierum‖ latitudo Et .cubitorum centum‡
מאה אמה: ורחב פני הבית
.cubitorum centum † Orientem ad sepositi tabulati ‡ &
והגזרה לקדים מאה אמה:
sepositi tabulati facies ad ‡ ædificij longitudinem est mensus Et
15 ומדד ארך־הבנין אל־פני הגזרה
centum inde & ,hinc eius angulos & ,eius posteriora super † quod
אשר על־אחריה ואתוקיהא מפו ומפו מאה
,atræ vestibula & ,interius templum & ‡cubitis
אמה וההיכל הפנימי ואלמי החצר:
16 angulos & ,arctas* fenestras & ,Limina
הספים והחלונים האטמות והאתיקים׀
circum ligno ‖ operum limen contra ,ipsis tribus in circa
סביב לשלשתם נגד הסף שחיף עץ סביב׀
.opertæ ‡ fenestræ & .fenestras ad vsque terra Et .circa
סביב והארץ עד־החלנות והחלנות מכסות:

‡ante / templum / ‡est / ‡thalami / ‖per circuitū, / †thalami, thalamus super thalamum. / ‖capita trabiū ingrediebātur interstitium parietis domus per thalamos / ‡vt tenerentur in eo: / *tenerent parietem / [a] בוא [b] היה / ‖interstitium muri super quo erant capita trabium, / [c] סבב / ‡thalamos, / †instar cochleç erat / *per circuitū domus: ‡erat / ‡ad †per / [d] תוך [e] ראה / ‖& / *thalamorum / מוסרות ס / ‡magnorum / erant. ‡autem / ‡erat thalamo / forinsecus, / †erat: / ‖interstitium / *thalamorum / *thalamorum / ‡erat ‡in / [f] מלא [g] ינח / ‡thalami loco / ‡ad / ‡alterum / †erat / [h] ינח / *erat coram solario ad / [i] בנה [k] פאה / ‡Occidentis, erat / †per circuitū: / [l] אמה / ‡erat / ‖solarium / *in / ‡erat / ‖faciei / ‡solarij / †erat / ‡contra faciē solarij / †erat post ipsum, & thalamos / ואתיקיה ק / [m] נתק / *extrinsecus. latas &, intrinsecus strictas, & thalamos in circuitu trium ipsorum / ‖ligneis tabulis / ‡erant / [n] כסה

Super ,desuper ostium & ad vsque domum interiorem ,quod erat
17 על־מעל הפתח ועד־הבית הפנימי
& forinsecus, & in omni pariete circum circa,
ולחוץ ואל־כל־הקיר סביב׀ סביב
in † interiori, & in † exteriori mensuras‡.
בפנימי ובחיצון מדות:
Et factus * Cherubim, & ‡ palmis: & palma † inter Cherub,
18 ועשוי כרובים ותמרים ותמרה בין־כרוב
‡ Cherub duæque facies † Cherub.
לכרוב ושנים פנים לכרוב:
Et facies hominis ‡ ad palmam, hinc , & facies
19 ופני אדם אל־התמרה מפו ופני־
leonis catuli † ad palmam inde:factum * ad omnem domum
כפיר אל־התמרה מפו עשוי אל־כל־הבית
circum circa. A terra ad vsque‡ desuper ostium‖
20 סביב׀ סביב: מהארץ עד־מעל הפתח
‖ Cherubim, & palmæ factæ: & * parietem templi.
הכרובים והתמרים עשוים וקיר ההיכל:
Templi ‡ postis † quadratus: Et ‖ facies sanctitatis
21 ההיכל מזוזת רבעה ופני הקדש
‡ aspectus sicut aspectus †. Altaris lignei trium
22 המראה כמראה: המזבח עץ שלוש
cubitorum ‡ altitudo, & longitudo eius duorum cubitorum,
אמות גבה וארכו שתים אמות
& anguli eius ei, & longitudo eius, & parietes eius ‡ ligni:
ומקצעותיו לו וארכו וקירתיו עץ
& locutus est ad me: Hæc ‖ mensa, quæ ‡ ad facies Domini.
וידבר אלי זה השלחן אשר לפני יהוה:
Et † duæ fores templo , & sanctitati,
23 ושתים דלתות להיכל ולקדש:
Et ‡ duæ fores foribus: duæ plicatiles valuæ
24 ושתים דלתות לדלתות שתים מוסבות דלתות
duæ valuæ vni, & † duæ valuæ alteri.
שתים לדלת אחת ושתי דלתות לאחרת:
Et * facta ad eas in foribus templi ‡ Cherubim,
25 ועשויה אליהן אל־דלתות ההיכל כרובים
& † palmæ, quemadmodum factæ ‡ parietibus: & trabs
ותמרים כאשר עשוים לקירות ועב
‖ ligni ad facies vestibuli forinsecus.
עץ אל־פני האולם מהחוץ:
Et fenestræ ‡ arctæ & palmæ hinc, & inde † ad
26 וחלונים אטמות ותמרים מפו ומפו אל־
humeros vestibuli: & ‡ costæ domus, & * trabes.
כתפות האולם וצלעות הבית והעבים:

CAP. XLII. מב.

Et eduxit me ad atrium exterius ‡ viam , viam
1 ויוציאני אל־החצר החיצונה הדרך דרך
Aquilonis: & ingredi fecit me ad cubiculum, quod ‡ contra
הצפון ויבאני אל־הלשכה אשר נגד
† tabulatum sepositum, & quod * contra ædificium ad aquilonem.
הגזרה ואשר־נגד הבנין אל־הצפון:
‡ Ad facies longitudinis cubitorum centum ‖ ostium
2 אל־פני ארך אמות המאה פתח
aquilonis: & latitudinis quinquaginta cubitorum.
הצפון והרחב חמשים אמות:
† Coram viginti ‡ qui ‖ atrio interiori, & * contra
3 נגד העשרים אשר לחצר הפנימי ונגד
pauimentum quod † atrio exteriori: ‡ angulus ad facies
רצפה אשר לחצר החיצונה אתיק אל־פני־
anguli in tertiis *.
אתיק בשלשים:
Et ‡ ad facies cubiculorum deambulatorium viginti cubitorum
4 ולפני הלשכות מהלך עשר אמות
latitudinis † ad interius viæ cubiti vnius,
רחב אל־הפנימית דרך אמה אחת
& aperturæ eorum ad aquilonem. Et cubicula superiora
5 ופתחיהם לצפון: והלשכות העליונת
* breuia: quia capiebant ‡ angulos ex ipsis † ex inferioribus.
קצרות כי־יוכלו אתיקים מהנה מהתחתנות
& ex mediis ædificij.
ומהתיכנות בנין:

Super / ‖i quod erat / [a] פנה / †domo, / ‡vidit. / [b] חוץ [c] מדד / ‖paries erat / *cum pictura / ‡palmatum / †erat ‡& / †erant / ‡erat iuxta / [d] עשה / †iuxta / *est omni domui / ‡parietem qui / ‖erant / *vsque ad / ‡vterque / †erat quadrāgulus: / ‖aspectus vtriusque postis ostij ‡erat / †postis templi. / ‡erat / [e] אמה / ‡lignei: / ‖est / ‡fuit coram Domino. / †duo ostia erant / [f] שנה / ‡duo ostia erant ostiis portæ templi, & sanctitatis duo versatilia ostia. duo ostia erant ostio / †duo ostia / *factæ erant in ostiis / ‡figuræ / ‡palmarum, / ‡erant / ‖lignea posita erat coram vestibulo / ‡extrinsecus latę, & intrinsecus strictę, / †in lateribus / ‡cubicula / *tigna. / ‡per / [g] יצא / ‡erat / [h] בוא / †solarium, / *erat / [i] בנה / ‡‖Ante longitudinem erat paries ‖ante / †Ante / ‡cubitorum / ‖erant / *ante † erat / ‡cubiculum contra faciem cubiculi / *cubiculis inferiori, medio & superiori / ‡ante cubicula erat / †interioribus / [k] פנה [l] עלה / *erant breuiora aliis: / ‡cubicula / †hoc est / יאכלו ק / [m] תחת

columnæ eis * non & , ipsa ‖ tertiata Quia
6 כי משלשות הנה ואין להן עמודים
,inferioribus ab est separatum † propterea :atriorum columnæ sicut
כעמודי החצרות על־כן נאצל מהתחתונות
& soli infecus quæ maceriæ * Et .terra a mediis à &
7 ומהתיכנות מהארץ׃ וגדר אשר־לחוץ
facies ad ‖ exterioris atrij via $ cubicula contra
לעמת הלשכות דרך החצר החצונה אל־פני
.cubitorum quinquaginta eius ‖ longitudo ;cubiculorum
הלשכות ארכו חמשים אמה׃
exteriori atrio † quæ ,cubiculorum longitudo Quia
8 כי־ארך הלשכות אשר לחצר [a] החצונה
templi facies super ‡ ecce & :† cubitorum quinquaginta
חמשים אמה והנה על־פני ההיכל
.*cubitorum centum
מאה אמה׃
Oriente ab introitus † :ista cubicula subter de ‖
9 ומתחתה לשכות האלה [b] המבוא מהקדים
.exteriori atrio ab ,ea in ipsum ingrediendo in ‖
בבאו להנה מהחצר החצנה׃
facies ad ‡ orientalis viæ atrij maceriæ † latitudine In
10 ברחב גדר החצר דרך הקדים אל־פני
.cubicula ædificij facies ad $ & :separati tabulati
הגזרה ואל־פני הבנין לשכות׃
,cubiculorum aspectum secundum eorum facies ad ‖ via Et
11 ודרך לפניהם כמראה הלשכות
† sic ,eorum longitudinem secundum , Aquilonis via * quæ
אשר דרך הצפון כארכן כן
,eorũ normas ‖ secundum &,eorum exitus omnes & :eorũ latitudo
רחבן וכל מוצאיהן וכמשפטיהן
cubiculorum ostia secundum Et .eorum ostia secundum &
12 וכפתחי הלשכות וכפתחיהן׃
faciebus in via ‖ , viæ capite in ostium Austri † via $ quæ
אשר דרך הדרום פתח בראש דרך דרך בפני
.ipsa ingrediendo in Orientis via elegantis maceriæ
הגדרת [c] הגינה דרך הקדים בבואן׃
.Austri ‡ cubicula Aquilonis ‖ Cubicula :me ad dixit Et
13 ויאמר אלי לשכות הצפון לשכות הדרום
sanctitatis cubicula ‖ hæc separati tabulati facies ad † quæ
אשר אל־פני הגזרה הנה לשכות הקדש
propinqui † qui sacerdotes ibi comedent quibus *
אשר יאכלו־שם הכהנים אשר־קרובים
ponent ibi sanctificationum sanctificationes $, Domino
ליהוה קדשי הקדשים שם [d] יניחו
,peccato pro sacrificiũ & ,munus † & ,sãctificationũ sanctificationes $
קדשי הקדשים והמנחה והחטאת
‡ sanctus locus quia , delicto pro &
והאשם כי המקום קדש׃
egredientur non & sacerdotes ipsa ingrediendo In
14 בבאם הכהנים ולא־יצאו
reponent ibi & ,exterius atrium ad ‖ sanctitate de
מהקדש אל־החצר החצונה ושם יניחו
sanctitas quia , eis in ministrabunt quibus * , sua vestimenta
בגדיהם אשר־ישרתו בהן כי־קדש
* ad accedent & , aliis vestimentis vestienturque : ipsa †
הנה ילבשו בגדים אחרים וקרבו אל־
domus mensuras compleuit Et .populo $ quæ
15 אשר לעם׃ וכלה את־[e] מדות הבית
* eius facies cuius , portæ via ‡ me adduxit & , interioris
הפנימי [f] והוציאני דרך השער אשר פניו
.circa circum eam est mensus & : Orientis † viam
דרך הקדים ומדדו סביב סביב׃
: mensuræ calamo in Orientis ventum $ est Mensus
16 מדד רוח הקדים [g] בקנה המדה
.vndique ‡ mensuræ calamo in calamis quingentis
חמש־אמות קנים בקנה המדה סביב׃
calamis quingentis : Aquilonis ventum ‡ est Mensus
17 מדד רוח הצפון חמש־מאות קנים
Austri Ventum .circum ‖ mensuræ calamo in
18 בקנה המדה סביב׃ את רוח הדרום
.mensuræ calamo in calamis quingentis : est mensus
מדד חמש־מאות קנים בקנה המדה׃

‖ erant, * erant
† angustiora erant
* parietis qui
$ in ‖ è regione
‡ erat
† erant
[a] חוץ
† erat: ‡ ante faciem
* erat longitudo.
† erat
ומתחת הלשכות ק
המביא ק
‖ dũ ingrediebatur quispiã. † parietis ‡ corã solario; * coram ædificio erant ‡ erat ante ea
[b] בואה
* erant in † erat ‡ modos
$ erant in † meridiana erat ‖ videlicet quæ erat coram pariete directè per viam Orientalem ingredientibus
[c] חגן
‡ Aquilonaria * meridiana, † sunt ante solarium, ‖ sunt * in † appropinquant $ sanctificationem
[d] ינח
$ sanctificationem † oblationem, ‡ est. Cùm ingressi fuerint ‖ in
* in
† sunt: * ea
ולבשו ק
$ sunt ‡ per viam erat ad
[e] מדד יצא
† Orientalem: $ angulum Orientalem
[g] קנה
‡ per circuitũ.
מאות ק
$ angulum ‖ per circuitũ. Angulum meridianum

quin- est mensus : maris ventum $ ad Circuiuit
19 סבב אל־רוח הים מדד חמש־
.mensuræ calamo in calamis gentis
[h] מאות קנים בקנה המדה׃
,ei murus , ipsum ‡ est mensus ventos ‖ quatuor Ad †
20 לארבע רוחות מדדו חומה לו
latitudinem & , * quingentis longitudinem , circa circum
סביב סביב ארך חמש מאות ורחב
.prophanum † sanctum inter diuidendum ad , * quingentis
חמש מאות להבדיל בין הקדש [i] לחל׃

CAP. XLIII. מג

respiciens ‡ quæ † portam :portam ad me fecit ambulare Et
1 ויולכני אל־השער שער אשר פנה
Israel Dei gloria ecce Et : Orientis * viam
2 דרך הקדים׃ והנה כבוד אלהי ישראל
aquarum vox tanquam eius vox Et : Orientis ‖ via de veniens $
בא מדרך הקדים וקולו כקול מים
.eius gloria à ‡ splendebat terra & : multarum
רבים והארץ [k] האירה מכבדו׃
* vidi quam visio visionem secundum Et
3 וכמראה המראה אשר [l] ראיתי
corrumpendum ad me veniendo in $,vidi quam visionem secundum
כמראה אשר־ראיתי בבאי לשחת
vidi quam visionem secundum † visiones Et .ciuitatem
את־העיר ומראות כמראה אשר ראיתי
.meas facies ad † cecidi & :Chebar fluuium ad $
אל־נהר כבר [m] ואפל אל־פני׃
via * :domum ad est ingressa Domini gloria Et
4 וכבוד יהוה בא אל־הבית דרך
.Orientis ‡ viam † eius facies cuius , portæ
שער אשר פניו דרך הקדים׃
atrium in me introduxit & , spiritus me eleuauit Et
5 [n] ותשאני רוח ותבאני אל־החצר
.domum Domini gloria repleuerat ecce & : interius
הפנימי והנה מלא כבוד־יהוה הבית׃
stans fuit * vir & : domo de me ad dictum audiui Et
6 ואשמע מדבר אלי מהבית ואיש היה עמד
locus hominis Fili, me ad dixit Et .me iuxta
7 אצלי׃ ויאמר אלי בן־אדם את־מקום
quo ‡ meorum pedum plantarum locus & , mei solij
כסאי ואת־מקום [o] כפות רגלי אשר
:seculum in Israel filiorum medio in ibi habitabo
אשכן־שם בתוך בני־ישראל לעולם
nomen Israel domus vltrà polluent non &
ולא יטמאו עוד בית־ישראל שם
,sua fornicatione in eorum reges & ipsi , mea sanctitatũ ‡
קדשי המה ומלכיהם [p] בזנותם
.suis excelsis $ suorum regum cadaueribus in &
ובפגרי מלכיהם במותם׃
suum postem &, meo limine cum suum limen ipsos dando In ‡
8 [q] בתתם ספם את־ספי ומזוזתם
:eos inter & , me inter * paries & , meum postem iuxta
אצל מזוזתי והקיר ביני וביניהם
,suis abominationibus in mea sanctitatũ ‡ nomen polluerunt &
וטמאו את־שם קדשי בתועבותם
.meo naso † in eos consumpsi & ; fecerunt quas
אשר [r] עשו ואכל [s] אותם באפי׃
cadauera & , suam fornicationem elongent Nunc
9 עתה ירחקו את־זנותם ופגרי
.seculum in eorum medio in habitabo & : me à suorum regum
מלכיהם ממני ושכנתי בתוכם לעולם׃
Israel domui annuncia hominis fili Tu
10 אתה בן־אדם [t] הגד את־בית־ישראל
: suas iniquitates propter erubescant & , domum
את־הבית ויכלמו [u] מעונותיהם
.exemplar metiantur &
ומדדו את־תכנית׃
figuram , fecerunt quæ omnibus de erubuerint si Et
11 ואם־נכלמו מכל אשר־עשו צורת
,eius introitus & eius exitus & ,eius dispositionem & , domus
הבית ותכונתו [x] ומוצאיו ומובאיו

$ angulum occidentalem:
[h] מאר
† Per ‖ angulos ‡ ipse murum
* calamis, † &
[i] חול
† videlicet ‡ respiciebat ad : Orientalem:
$ veniebat ‖ Orientali
‡ propter gloriam
[k] אור
* erat
[l] ראה
$ dum venirẽ ad disperdẽdũ † erant
‡ iuxta † in faciem meam.
[m] נפל
* per viam
† erat ad ‡ Orientalem
[n] נשא
‡ stabat
‡ est in
[o] כפף
‡ sanctũ meũ,
[p] זנה
$ in
‡ Cùm posuerint ipsi
[q] נתן
* erat
‡ sanctũ meũ,
† furore
[r] עשה
[s] כלה
[t] נגד
[u] עוה
[x] יצא

omnes † & ,eius statura omnia ‡ & ,eius figuras omnes &
וכל־צורתו ואת כל־חקתיו וכל־
scribe & ,eos fac scire ,eius leges omnes & ,eius figuras
צורתו וכל־תורתו [b] הודע אותם וכתב
;eius formam omnem custodiant & :eorum oculis in
לעיניהם וישמרו את־כל־צורתו
.ea † facient & ,eius statuta omnia ‡ &
ואת־כל־[c]חקתיו ועשו אותם:
omnis ,montis caput* super :domus lex | ista
12 זאת תורת הבית על־ראש ההר כל־
Ecce .‡ sanctitatum sanctitas circa circum eius terminus
גבלו סביב סביב קדש קדשים הנה־
altaris mensuræ $ istæ Et .domus lex ista
זאת תורת הבית: ואלה מדות המזבח
13 ,cubiti sinus & ;palmus & ,‡cubitus † cubitis ,cubitis in
באמות אמה אמה וטפח וחיק האמה
pugilli circum* eius labium ad ,eius terminus & ,latitudo ,cubiti &
ואמה רחב וגבולה אל־שפתה סביב זרת
.altaris præminentia hæc & .vnius
האחד וזה גב המזבח:
inferius auxilij atrium ‡ ad vsque terræ sinu † à Et
14 ומחיק הארץ עד־העזרה התחתונה
auxilij atrio $ à Et .vnius cubiti* latitudo & ,cubiti duo
[d] שתים אמות ורחב אמה אחת ומהעזרה
,cubiti quatuor magnum auxilij atrium | ad vsque minori
הקטנה עד־העזרה הגדולה ארבע אמות
.cubiti latitudo &
ורחב האמה:
:suprà & Dei leone à & : ‡ cubitorum † quatuor Dei mons $ Et
15 וההראל ארבע אמות ומהאראיל ולמעלה
$ viginti duo Ariel* Et .quatuor cornua
16 הקרנות ארבע: והאראיל שתים עשרה
ad † quadratum ,latitudinis duodecim in ‡ longitudine
ארך בשתים עשרה רחב רבוע אל־
.suas quadraturas $ quatuor
ארבעת רבעיו:
-quatuor in* longitudinis | quatuordecim auxilij atrium Et
17 והעזרה ארבע עשרה ארך בארבע
terminus ‡ & :eius quadraturas † quatuor ad latitudinis decem
עשרה רחב אל ארבעת רבעיה והגבול
cubiti | ei sinus & ,† cubiti dimidij eam circum
סביב אותה [e] חצי האמה והחיק־לה אמה
.Orientem respicere* eius gradus Et .circum $
סביב ומעלתהו [f] פנות קדים:
Dominus dixit Sic ,hominis Fili ,me ad dixit Et
18 ויאמר אלי בן־אדם כה אמר אדני
illud fieri | die in altaris statuta* Hæc :Dominus $
יהוה אלה חקות המזבח ביום [g] העשותו
spargendum ad & ,ascensionem † illud super faciendum ascendere ‡ ad
[h] להעלות עליו עולה ולזרק
.sanguinem illud super
עליו דם:
ipsi $ qui ,Leuitas sacerdotes ad* dabis Et
19 ונתתה אל־הכהנים הלוים אשר הם
,Dominus || Dominus ait ,me ad propinqui † ,Sadoc semine de
מזרע צדוק הקרובים אלי נאם אדני יהוה
.peccato pro sacrificium ad bouis ‡ filium vitulum : mihi ministrandum ad
לשרתני פר בן־בקר לחטאת:
quatuor super dabis $ & ,eius sanguine de assumes Et
20 ולקחת מדמו ונתתה על־ארבע
,ad & ,auxilij atrij* angulis quatuor in & ,eius cornibus
קרנותיו ואל־ארבע [i] פנות העזרה ואל־
:illud expiabis & ,illud mundabis & :circum terminum
הגבול סביב וחטאת אותו וכפרתהו:
eum comburet & : peccato pro vitulum tolles Et
21 ולקחת את הפר החטאת ושרפו
secunda die in Et :sanctuarium extra domus præcepto in ‡
במפקד הבית מחוץ למקדש: 22 וביום השני
expiabunt & :peccato pro perfectum caprarum hircum offeres
תקריב שעיר־עזים תמים לחטאת וחטאו
.vitulo in expiauerunt sicut altare
את־המזבח כאשר חטאו בפר:

† omnes descriptiones
† omnes picturas
[a] ירה [b] ידע
‡ omnes descriptiones
† eas.
[c] חקק
| est
* verticem
‡ est.
$ sunt
† hic est
‡ communis, & quatuor digiti. Et medio altaris altitudo erat cubiti vnius, & cubiti latitudo, & clausuræ cubiti illius altitudo, vsque
* in circuitu erat palmi
| est altitudo
† medio
‡ locū inferiorem vbi manebant sacerdotes offerentes erant in lōgitudine
* erat
$ loco illo
† locum maiorē erant in lōgitudine
† erat
[d] שנה
$ altare † erat
‡ inferius: & ab altari,
* altare
$ cubitorum erat in
‡ cum
† erat in
$ quadrangulis suis.
| cubitorum
* cum
† quadrangulos
‡ clausura quæ erat in circuitu eius
† altitudo, & medium erat
$ vnius per circuitum.
* erant versus
[e] חצה [f] פנה
$ Deus : * sunt
|| qua facies
‡ offerendum
† holocaustum
[g] עשה
[h] עלה
* sacerdotibus Leuitis,
$ sunt
† qui accedunt
|| Deus, vt ministrent
‡ vaccæ
$ pones in
* loci vbi offerūt, & in clausura quæ est in circuitu.
[i] פנן
‡ comburens secundum præceptum

cum compleueris expiare,
vaccæ filium vitulum offeres ,expiando ab te complendo In
23 ככלותך מחטא תקריב פר בן־בקר
$ pecoribus
.perfectum pecore ‡ de arietem & ,perfectum
[a] תמם
[a] תמים ואיל מן־הצאן תמימם:
† coram Domino.
projicient & :Domini facies ad † eos offeres Et
24 והקרבתם לפני יהוה והשליכו
| offerent eos holocaustum
ascensionem eos facient ascendere | & :sal eos super sacerdotes
הכהנים עליהם מלח [b] והעלו אותם עלה
[b] עלה
hircum facies diebus Septem .Domino
25 ליהוה: שבעת ימים תעשה שעיר־
$ pro peccato
de arietem & ,bouis filium vitulum & :die pro peccati $
חטאת ליום [c] ופר בן־בקר ואיל מן־
[c] פר
$ pecoribus
.facient perfectos pecore $
הצאן תמימים יעשו:
mundabunt & ,altare expiabunt diebus Septem
26 שבעת ימים יכפרו את־המזבח וטהרו
יכפרו
ק
.suas manus implebunt ‡ & :illud
אתו ומלאו ידו:
‡ consecrabūt
‡ explebunt
,octaua die in erit & :dies consummabunt ‡ Et
27 [d] ויכלו את־הימים והיה ביום השמיני
[d] כלה
altare super sacerdotes facient vltrà &
והלאה יעשו הכהנים על־המזבח את־
† holocausta vestra,
* pacatus ero vobis.
† Deus.
,vos volam * & ,vestra pacifica & ,vestras ascensiones †
[e] עולותיכם ואת־שלמיכם ורצאתי אתכם
[e] עלה
.Dominus † Dominus ait
נאם אדני יהוה:

CAP. XLIIII. מד

† ad
exterioris sanctuarij portæ viam † me fecit redire Et
1 [f] וישב אתי דרך שער המקדש החיצון
[f] שוב
‡ ad || erat
me ad dixit Et .clausa ipsa || & :Orientem ‡ respicientis
2 הפנה קדים והוא סגור: ויאמר אלי
vir & ,aperietur non .erit clausa hæc Porta : Dominus
יהוה השער הזה סגור יהיה לא יפתח ואיש
$ per
Israel Deus Dominus quoniam :eam in $ ingredietur non
לא־[g] יבא בו כי יהוה אלהי־ישראל
[g] בוא
* per
.clausa eritque :eam in * est ingressus
בא בו והיה סגור:
$ erit,
ea in manebit ipse princeps , $ Principis
3 את־הנשיא נשיא הוא ישב־בו
‡ vt comedat
| coram Dño: per viam
vestibuli via à : Domini facies ad || panem comedendum ad ‡
לאכול־לחם לפני יהוה. מדרך אולם
יתיר ו
.egredietur eius via à $ & ,ingredietur portæ
השער יבוא ומדרכו יצא:
$ per viam
† per viam
‡ Aquilonaris coram domo.
facies ad Aquilonis ‡ portæ via † me adduxit Et
4 ויביאני דרך־שער־הצפון אל־פני
domum Domini gloria impleuit ecce & ,vidi & ;domus
הבית וארא והנה מלא כבוד־יהוה את־בית
|| super faciem meam.
.meas facies ad | cecidi & :Domini
יהוה [h] ואפל אל־פני:
[h] נפל
,tuum cor pone hominis fili ,Dominus me ad dixit Et
5 ויאמר אלי יהוה בן־אדם שים לבך
omnia audi tuis auribus in & ,tuis oculis in vide &
וראה בעיניך ובאזניך שמע את כל־
‡ loquor
domus statutis omnibus de tecum loquens ‡ ego quæ
אשר אני מדבר אתך לכל־[i] חקות בית־
[i] חקק
ingressū in tuum cor pones Et :eius legibus cunctis de & ,Domini
יהוה ולכל־[k] תורתו ושמת לבך למבוא
[k] ירה
‡ per
.sanctuari , exitus omnes in ‡ domus
הבית בכל מוצאי המקדש:
Sic ,Israel domum ad rebellem ad dices Et
6 ואמרת אל־[l] מרי אל־בית ישראל כה
[l] מרה
|| Deus: Sufficiat
omnibus de vobis Multum : Dominus || Dominus dixit
אמר אדני יהוה רב־לכם מכל־
.Israel domus vestris abominationibus
תועבתיכם בית ישראל:
* Cum induxeritis
$ alienigenas incircuncisos
‡ incircuncisos
† vt essent
praeputiatos ‡ & ,corde præputiatos alienigenæ $ filios vos inducendo In *
7 [m] בהביאכם בני־נכר ערלי־לב וערלי
ipsam polluendum ,ad meo sanctuario in existendum ad † , carne
בשר [n] להיות במקדשי לחללו
[m] בוא [n] היה
‡ cum obtuleritis
,adipem ,meum panem vos offerendo in ‡ ,meam domum
את־ביתי בהקריבכם את־לחמי חלב

omnibus in meum pactum *infregeritis* * & , sanguinem & * dissolueritis

ודם [a] ויפרו את־בריתי אל כל־ [a] פור

.vestris abominationibus

תועבותיכם׃

posuistis & ,mearum sanctitatum custodiam seruastis non Et

8 ולא שמרתם משמרת קדשי [b] ותשימון [b] שום

.vobis † meo sanctuario in meæ custodiæ custodes † pro

לשמרי משמרתי במקדשי לכם׃

filius Omnis : *Dominus* * Dominus dixit Sic * Deus:

9 כה אמר אדני יהוה כל־בן־

non ,carne *præputiatus* ‡ & ,corde *præputiatus* ‡ alienigenæ ‡ incircuncisus

נכר ערל לב וערל בשר לא

,alienigenæ filio omni ab :meum sanctuarium *ad* ingredietur

יבוא אל־מקדשי לכל־בן־נכר

.Israel filiorum medio in * qui * est

אשר בתוך בני ישראל׃

,me *desuper* ‖ se elongauerunt qui Leuitæ *Quinimò* Sed ‖ à

10 כי אם־הלוים אשר רחקו מעלי

post † , me *desuper* ‡ errauerunt qui ,Israel *errando in* ‖ ‖ errante

[c] בתעות ישראל אשר תעו מעלי אחרי ‡ à † euntes

suam iniquitatem $ portabunt & :sua idola [c] תעה

גלוליהם ונשאו [d] עונם׃ $ pœnam iniquitatis suæ.

ad præfectura † , ministri meo sanctuario in erunt Et [d] עוה

11 והיו במקדשי משרתים פקדות אל־ † præpositi

mactabunt ipsi : domus ministri & ,domus *portas* portis

שערי הבית ומשרתים את־הבית המה ישחטו

stabunt ipsi & populo victimam & ,*ascensionem* † † holocaustum

את־העלה ואת־הזבח לעם והמה יעמדו

.eis *ministrandum ad* ‡ ,eorum *facies ad* * * in conspectu ‡ vt ministrent

לפניהם לשרתם׃

facies ad ‡ illis ministrauerunt quòd eo Pro $ in conspectu

12 יען אשר ישרתו אותם לפני

offendiculum in Israel domui fuerunt & , suorum idolorum

גלוליהם והיו לבית־ישראל למכשול

dixit , eos super meam manum leuaui idcirco , iniquitatis

עון על־כן נשאתי ידי עליהם נאם

suam iniquitatem ‡ portabunt &, *Dominus* ‖ ‡ Dominus ‡ Deus,

אדני יהוה ונשאו עונם׃ $ pœnam iniquitatis suæ.

sacerdotio *fungendum ad* † me ad appropinquabunt non Et † vt fungantur

13 ולא־[e]יגשו אלי לכהן [e] נגש

ad meas sanctificationes omnes *super accedendum ad* ‖ & ,mihi ‖ accedant ad

לי ולגשת על־כל־קדשי אל־

,suam ignominiam portabunt & , * ; sanctitatum *sanctitates* † † sanctitatem * sed

קדשי הקדשים ונשאו כלמתם

.fecerunt quas ,suas abominationes &

ותועבותם אשר עשו׃

omni in : domus custodiæ custodes eos dabo Et

14 ונתתי אותם שמרי משמרת הבית לכל

,eo in fiet quod omni in & , eius *seruitio* ‡ ministerio

עבדתו ולכל אשר יעשה בו׃

,Sadoc filij Leuitæ .sacerdotes Et

15 והכהנים [o] הלוים בני צדוק

errando in † ,mei sanctuarij custodiam custodierunt qui † cùm errarent

אשר שמרו את־משמרת מקדשי [f] בתעות [f] תעה

,me ad accedent ipsi ,me *desuper* ‖ Israel *filios* $ ‡ filij ‖ à

בני־ישראל מעלי המה יקרבו אלי

mihi *offerendum ad meas facies ad* * stabunt & : mihi *ministrandum ad* ‡ ‡ vt ministrent *in conspectu meo, vt offerant † Deus.

לשרתני ועמדו לפני להקריב לי

.*Dominus* † Dominus ait , sanguinem & ; adipem

חלב ודם נאם אדני יהוה׃

accedent ipsi & , meum sanctuarium *ad* ingredientur Ipsi

16 המה [g] יבאו אל־מקדשי והמה יקרבו [g] בוא

custodiant & : mihi *ministrandum ad* * meam mensam ad * vt ministrent

אל־שלחני לשרתני ושמרו

ad *ipsos ingrediendo in* ‖ erit Et .meam custodiam ‖ cùm ingredientur

17 את־משמרתי׃ והיה בבואם אל־

: se induent *linorum* ‡ vestibus interioris atrij portas ‡ lineis

שערי החצר הפנימית בגדי פשתים ילבשו

portis in *eos ministrando in* ‡ , lana eos super ascendet non & ‡ cùm ministrauerint

ולא־יעלה עליהם צמר בשרתם בשערי

.intrinsecus & , interioris atrij

החצר הפנימית וביתה׃

‡ lineæ feminalia & ,eorum caput super erunt *linorum* ‡ Cidares

18 פארי פשתים [h] יהיו על־ראשם ומכנסי [h] היה

‡ linea * in ‡ post sudorem. .*sudore in* ‡ se accingent non ,eorum lumbis *super* * erunt *linorum* ‡

פשתים יהיו על־מתניהם לא יחגרו ביזע׃

‡ cùm egredientur atrium ad , exterius atrium ad *eos ingrediendo in* † Et

19 [i] ובצאתם אל־החצר החיצונה אל־החצר [i] יצא

; suis vestimentis se exuent populum ad exterius

[k] החיצונה אל־העם יפשטו את־בגדיהם [k] חוץ

‖ ministrauerant, cubiculis in ea reponent & , *eis in ministrantes* ‖ ipsi quibus

אשר־המה משרתם בם [l] והניחו אותם בלשכת [l] ינח

‡ sanctuarij, sanctificabunt non & ,aliis vestimentis se vestient & .*sanctitatis* ‡

הקדש ולבשו בגדים אחרים ולא־יקדשו

.suis vestibus in populum

את־העם בבגדיהם׃

: demittent non cæsariem &, radent non suum caput Et

20 וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו

.sua capita attondebunt *aquè aquè* tondendo

כסום יכסמו את־ראשיהם׃

† quando ingressuri sunt in *eos intrando in* † sacerdos omnis bibent non vinum Et

21 ויין לא־[m]ישתו כל־כהן בבואם [m] שתה

.interius atrium *ad*

אל־החצר [n] הפנימית׃ [n] פנה

.vxores in sibi accipient non *expulsam* * & , viduam Et ‡ repudiatam

22 ואלמנה וגרושה לא־[o]יקחו להם לנשים [o] לקח

,viduam & , Israel domus semine de virgines *quinimo* * * sed

כי אם־בתולת מזרע בית ישראל והאלמנה

.accipient sacerdote à ,vidua fuerit quæ

אשר־תהיה אלמנה מכהן יקחו׃

: profanum *ad* * sanctum inter ‡ docebunt meum populum Et ‡ discernere *&

23 ואת־עמי יורו בין קדש לחל

.*eos facient scire* * mundum *ad* immundum inter & & * docebunt eos discernere.

ובין־טמא לטהור יודעם׃

: *iudicium* ‖ ad stabunt ipsi controuersia *super* ‡ Et ‡ in

24 ועל־ריב המה יעמדו לשפט ‖ iudicandum: secundum iudicia mea

& , meas leges & : eam iudicabunt *meis iudiciis in*

במשפטי ישפטהו ואת־תורתי ואת־ למשפט

,custodient meis *statutis temporibus* † omnibus in mea *statuta* ‡ ק

[p] חקתי בכל־מועדי ישמרו ישפטוהו

sanctificabunt mea sabbatha & ק

ואת־שבתותי יקדשו׃ ‡ decreta † sollennitatibus

.* ingredietur non hominem mortuum ad Et

25 ואל־[p]מת אדם לא יבוא * sacerdos, vt polluat

filium *ad* &, matrem *ad* & ,patrem *ad quinimo* ‡ : se *polluendum ad*

לטמאה כי אם־לאב ולאם [r] ולבן [p] חקק [q] מות

fuerit non quæ ,sororem *ad* & ,fratrem *ad* , filiam *ad* & ‡ sed super

ולבת לאח ולאחות אשר־לא־היתה

: *ipsius mundationem post* † Et .se *contaminabunt* ‖ viro [r] בנה

26 לאיש יטמאו׃ ואחרי טהרתו ‖ contaminabit † postquam mūdatus fuerit:

.sibi *numerabunt* ‡ dies septem ‡ numerabit

שבעת ימים יספרו־לו׃

ad sanctitatem *ad illum ingrediendi* ‡ die in Et ‡ quo introierit in

27 וביום באו אל־הקדש אל־ * vt ministret

offeret , sanctitate in *ministrandum ad* * ,interius atrium

החצר [s] הפנימית לשרת בקדש יקריב [s] פנה

.*Dominus* ‡ Dominus ait : suo peccato pro oblationem ‡ Deus.

חטאתו נאם אדני יהוה׃

:eorum hæreditas Ego .hæreditatem in eis † erit Et † sacerdotium

28 והיתה להם לנחלה אני נחלתם

ego : Israel in eis dabitis non possessionem &

ואחזה לא־תתנו להם בישראל אני

‡ Oblationem, ,peccato pro sacrificium & , *Munus* ‡ .eorum possessio

29 אחזתם׃ המנחה והחטאת

‖ dedicatum Domino Israel in *anathema* ‖ omne & : ea comedent ipsi delicto pro &

והאשם המה יאכלום וכל־חרם בישראל

* ipsorum † primitiuum primitiuorum omnium *principium* † Et .erit *eis* *

30 להם יהיה׃ וראשית כל־בכורי

‡ fructuum, * spontanei omnibus ex omnium * oblatio omnis & , ‡ omnium

כל וכל־תרומת כל מכל

‡ spontaneis. † primitiuum *principium* † & : erit sacerdotum ,vestris ‡ oblationibus

תרומתיכם לכהנים יהיה וראשית

‡ vt reponat benedictionem *reponendum ad* ‡ ,sacerdoti dabitis vestrarū pastarū

עריסתיכם [t] תתנו לכהן להניח ברכה [t] נתן

de ‡ ,raptum & ,morticinium Omne .tuam domum ad‖
31 אֶל־בֵּיתֶךָ׃ כָּל־נְבֵלָה וּטְרֵפָה מִן־
.sacerdotes comedent non :iumento ‡ de & ,aue†
הָעוֹף וּמִן־הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים׃

‖domui tuæ.
‡tam
†auibus.
quàm
‡animalibus.

CAP. XLV. מה

hæreditatem in terram vos faciendo cadere in† Et
1 [a] וּבְהַפִּילְכֶם אֶת־הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה
:terra de sanctitatem Domino oblationem offeretis
תָּרִימוּ תְרוּמָה לַיהוָה׀ קֹדֶשׁ מִן־הָאָרֶץ
latitudo & ,longitudine millium viginti & quinque ‡longitudo
אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֹרֶךְ וְרֹחַב
eius termino omni in ipsa ‡ Sanctitas : millium decem
עֲשָׂרָה אָלֶף קֹדֶשׁ־הוּא בְכָל־גְּבוּלָהּ
quingenti sanctitatem in‖ hoc ex Erit † circum ‡
2 סָבִיב׃ יִהְיֶה מִזֶּה אֶל־הַקֹּדֶשׁ חֲמֵשׁ [b] מֵאוֹת
cubitorum quinquaginta & ,circum ‡ quadratum † quingentis in‡
בַּחֲמֵשׁ מֵאוֹת מְרֻבָּע סָבִיב וַחֲמִשִּׁים אַמָּה
.circum ‡ ei suburbanum
מִגְרָשׁ לוֹ סָבִיב׃
longitudinem mensurabis ista mensura à Et
3 וּמִן־הַמִּדָּה הַזֹּאת [c] תָּמוֹד אֹרֶךְ
decem latitudinem & ,millium viginti & ,quinque
חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת
.sanctitatum sanctitas ,sanctuarium erit ipso in Et .millium
אֲלָפִים וּבוֹ־יִהְיֶה הַמִּקְדָּשׁ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃
ministris sacerdotibus ipsa terra de Sanctitas
4 קֹדֶשׁ מִן־הָאָרֶץ הוּא לַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי
ministrandum ad ascedentibus ‡ ,erit sanctuarij
הַמִּקְדָּשׁ יִהְיֶה הַקְּרֵבִים לְשָׁרֵת אֶת־
*sanctuarium & ,domibus * locus eis erit & : Domino
יְהוָה וְהָיָה לָהֶם מָקוֹם לְבָתִּים וּמִקְדָּשׁ
,longitudo † millium viginti & quinque Et ,sanctuario
5 לַמִּקְדָּשׁ׃ וַחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֹרֶךְ
ministris Leuitis erit & .latitudo millium decem &
וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים רֹחַב וְהָיָה לַלְוִיִּם מְשָׁרְתֵי
.cubicula viginti possessionem in ipsis domus
הַבַּיִת לָהֶם לַאֲחֻזָּה עֶשְׂרִים לְשָׁכֹת׃
† millium quinque ,dabitis ciuitatis possessionem Et
6 וַאֲחֻזַּת הָעִיר [d] תִּתְּנוּ חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים
contra millium viginti & ,quinque longitudo & ,latitudo
רֹחַב וְאֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף לְעֻמַּת
.erit Israel domui omni :sanctitatis * oblationem
תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ לְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה׃
,sanctitatis oblationem ad ‡ inde & ,hinc principi Et
7 וְלַנָּשִׂיא מִזֶּה וּמִזֶּה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ
,sanctitatis oblationis facies ad * ciuitatis possessionem ad†&
וְלַאֲחֻזַּת הָעִיר אֶל־פְּנֵי תְרוּמַת־הַקֹּדֶשׁ
,mare ad maris †angulo ab vrbis possessionis facies ad ‡ &
וְאֶל־פְּנֵי אֲחֻזַּת הָעִיר מִפְּאַת־יָם יָמָּה
.regione è † longitudo & : Orientem ad ‖ Orientali angulo ab &
וּמִפְּאַת קֵדְמָה קָדִימָה וְאֹרֶךְ לְעֻמּוֹת
.orientalem terminum ad maris ‡ termino a partium vnius
אַחַד הַחֲלָקִים מִגְּבוּל יָם אֶל־גְּבוּל קָדִימָה׃
non & :Israel in possessionem in ei erit terra In
8 לָאָרֶץ יִהְיֶה־לּוֹ לַאֲחֻזָּה בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא־
terram & ,meum populum mei prælati †vltra populabuntur ‡
[e] יוֹנוּ עוֹד נְשִׂיאַי אֶת־עַמִּי וְהָאָרֶץ
.eorum tribus per Israel domui dabunt
יִתְּנוּ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְטֵיהֶם׃
vobis Multum,Dominus * Dominus dixit Sic
9 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה רַב־לָכֶם
iudicium &,amouete vastationem & ,violantiam † Israel prælati‡
נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל חָמָס וָשֹׁד הָסִירוּ וּמִשְׁפָּט
.meo populo desuper* vestras exactiones tollite † .facite iustitiam &
וּצְדָקָה [f] עֲשׂוּ הָרִימוּ גְרֻשֹׁתֵיכֶם מֵעַל עַמִּי
.Dominus ‡ Dominus dixit
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
iustitiæ † batus & ,iustitiæ ‡ Ephah & ,iustitiæ Bilances
10 מֹאזְנֵי־צֶדֶק וְאֵיפַת־צֶדֶק וּבַת־צֶדֶק
.vobis erit
יְהִי לָכֶם׃

†quando diuidetis
[a] נָפַל
‡erit
‡erit
‡ per circuitu.
†Erunt
‖pro sanctitate
†in lõgitudine cum
†in latitudine
‡per circuitũ.
[b] מֵאָה
[c] מָדַד
חמשה
ס׳
‡qui accedunt
*pro
†erit
והיה
ק׳
†erit
[d] נָתַן
*spontaneam
‡erit in
†iuxta
*ante oblationem
‡ante possessionem
†Occidentali vsque ad Occidentem,
‖vsque
†erit contra vnam è partib ‡
‡Occidentali vsque
‡opprimunt
†principes
[e] יָנָה
*Deus, Sufficiat
‡principes
†iniquitatem,
†declinate,
†Auferte angarias *à
[f] עָשָׂה
‡Deus.
Statera iusta,
†iusta.
†iustus

†Ephah ,batus & * ponderis vnius erit, ‡ ad tollendum
11 הָאֵיפָה וְהַבַּת תֹּכֶן אֶחָד יִהְיֶה [g] לָשֵׂאת
?Ephah chomer decimum & :batus chomer decimum
מַעְשַׂר הַחֹמֶר הַבָּת וַעֲשִׂירִת הַחֹמֶר הָאֵיפָה
.eius æquilibrium‡ erit chomer ad*
אֶל־הַחֹמֶר יִהְיֶה [h] מַתְכֻּנְתּוֹ׃
?sechalim viginti :ebolorum viginti † Sechel Et
12 וְהַשֶּׁקֶל עֶשְׂרִים גֵּרָה עֶשְׂרִים שְׁקָלִים
sechel quinque & decem .sechalim viginti & quinque
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים שְׁקָלִים עֲשָׂרָה וַחֲמִשָּׁה שֶׁקֶל
quam oblatio ‡ Ista .vobis erit mina
13 הַמָּנֶה יִהְיֶה לָכֶם׃ זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר
,triticorum †chomer de Ephah partem sextam ,offeretis
[i] תָּרִימוּ שִׁשִּׁית הָאֵיפָה מֵחֹמֶר הַחִטִּים
.hordeorum ‡ chomer de Ephah sextabitis‡ &
וְשִׁשִּׁיתֶם הָאֵיפָה מֵחֹמֶר הַשְּׂעֹרִים׃
de bati decimum ,olei batum ‡ olei statutum †Et
14 [k] וְחֹק הַשֶּׁמֶן הַבַּת הַשֶּׁמֶן מַעְשַׂר הַבַּת מִן־
† batim decem quia :chomer † bati decem :coro
הַכֹּר עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים חֹמֶר כִּי־עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים
ducentis è pecore† de vnam agnam Et .chomer
15 חֹמֶר׃ וְשֶׂה־אַחַת מִן־הַצֹּאן מִן־[l] הַמָּאתַיִם
:pacifica in & ,ascensionem & ,munus ‡ in ,Israel irriguo de ‡
מִמַּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל לְמִנְחָה וּלְעוֹלָה וְלִשְׁלָמִים
.Dominus *Dominus ait ,eos super expiandum ad
לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
,ista † oblatione in erunt terræ populus Omnis
16 כֹּל הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת
.Israel in prælato ‖
לַנָּשִׂיא בְּיִשְׂרָאֵל׃
,munus & ,ascensiones ‡ erit prælato super† Et
17 וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה [m] הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה
sabbathis in & ,Calendis in & ,solennitatibus in libamen &
וְהַנֶּסֶךְ [n] בַּחַגִּים וּבֶחֳדָשִׁים וּבַשַּׁבָּתוֹת
faciet ipse :Israel domus solennitatibus vniuersis in
בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה אֶת־
& ,ascensionem ‡ & ,munus ‡ & ,peccato pro oblationem
הַחַטָּאת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה וְאֶת־
.Israel domum propter expiandum ad pacifica
הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעַד בֵּית־יִשְׂרָאֵל׃
vno † in ‡ primo In :Dominus * Dominus dixit Sic
18 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד
mundabis & : perfectum ‖ bouis filium vitulum sumes mensis
לַחֹדֶשׁ [o] תִּקַּח פַּר־בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְחִטֵּאתָ
sanguine de sacerdos tollet Et .sanctuarium
19 אֶת־הַמִּקְדָּשׁ׃ וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם
in & ,domus poste in dabit ‡ & ,peccato pro oblationis
הַחַטָּאת וְנָתַן אֶל־מְזוּזַת הַבַּיִת וְאֶל־
poste super* & :calcare ad auxiliatrij† angulis quatuor
אַרְבַּע [p] פִּנּוֹת הָעֲזָרָה לַמִּזְבֵּחַ וְעַל־מְזוּזַת
.interioris atrij portæ
שַׁעַר הֶחָצֵר [q] הַפְּנִימִית׃
,errante viro à mense in ‡ septima in facies sic Et
20 וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשִׁבְעָה בַחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שֹׁגֶה
.domum expiabitis & : simplici à &
וּמִפֶּתִי וְכִפַּרְתֶּם אֶת־הַבָּיִת׃
erit ,mensis die decima quarta in primo In
21 בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה
infermentata ,dierum septem solennitas :Pesach vobis
לָכֶם הַפָּסַח [r] חָג שְׁבֻעוֹת יָמִים מַצּוֹת
.se pro illa die in prælatus ‡ faciet Et .comedetur†
22 יֵאָכֵל׃ וְעָשָׂה הַנָּשִׂיא בַּיּוֹם הַהוּא בַּעֲדוֹ
.peccato pro sacrificij vitulum terræ populo vniuerso pro &
וּבְעַד כָּל־עַם הָאָרֶץ [s] פַּר חַטָּאת׃
Domino ascensionem * faciet solennitatis diebus septem Et
23 וְשִׁבְעַת יְמֵי־הֶחָג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
,die in integros ‖ arietes septem & ,vitulos septem
שִׁבְעַת פָּרִים וְשִׁבְעַת אֵילִים תְּמִימִם לַיּוֹם
caprarum hircum peccato pro sacrificium & :diebus septem
שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחַטָּאת שְׂעִיר עִזִּים
diem per
לַיּוֹם׃

†mensura aridorum.
*mensura liquidorum mẽsuræ
‡vt capiat
*in
‡æqualitas
[g] נָשָׂא [h] תָּכַן
†est
‡est
†frumenti,
[i] רוּם
‡tertiam partem offeretis
‡hordei.
‡præceptum
‡&
[k] חָקַק
†sunt
†pecudibus
[l] מָאָה
‡è pinguibus
‡sacrificium,
& holocaustũ,
*Deus
†spontanea
‖propter principem
†principis
‡offerre holocausta, & sacrificium,
[m] עָלָה
[n] חָגַג
‡sacrificium,
‡holocaustũ,
*Deus
‡mense
†prima die
‖immaculatũ:
[o] לָקַח
‡ponet
†loci qui coniunctus est altaris
*in
[p] פָּנַן
[q] פָּנָה
‡mensis pro vnoquoque ignorãte, & pro decepto:
*mense
[r] חָגַג
†comedent
‡princeps
[s] פָּרַר
*holocaustum
‖immaculatos
oblationem

arietem ad *, Ephah & ,vitulum ad ‖ ,Ephah ,munus ‡ Et

24 ומנחה איפה לפר ואיפה לאיל

.Eph ah ad ‡ Hin olei & :faciet

יעשה ושמן הין לאיפה׃

solenni tate in mensis die decimaquinta in ‡ septimo In

25 בשביעי בחמשה עשר יום לחדש בחג

,peccato pro sacrificium sicut* :diebus septem ista sicut faciet

יעשה כאלה שבעת הימים כחטאת

.oleo sicut & ,munere sicut ‡ & ,holocausto sicut ‡

כעולה וכמנחה וכשמן׃

CAP. XLVI. מו

atrij Porta :Dominus ‡ Dominus dixit Sic

1 כה־אמר אדני יהוה שער החצר

diebus sex clausa erit ,Orientem respiciens † interioris

הפנימית [a] הפנה קדים יהיה סגור ששת ימי

mensis ‡ die in & ,aperietur sabbathi die in & ,operis

המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש

portæ vestibuli via prælatus ‖ intrabit Et .aperietur

יפתח׃ ובא הנשיא דרך אולם השער

sacerdotes facient & :portæ poste super †stabit &,doloris

2 מחוץ ועמד על־מזוזת השער [b] ועשו הכהנים

se incurnabit & ,eius pacifica & ,eius ascensionem †

את־[c]עולתו ואת־שלמיו [d] והשתחוה

non porta Et .egredietur & ,portæ limen super

על־מפתן השער ויצא והשער לא־

.vesperam ad vsque claudetur

יסגר עד־הערב׃

ipsius portæ ostium ‡ terræ populus se incurnabit Et

3 והשתחוו עם־הארץ פתח השער ההוא

.Domini facies ad ‡ Calendis in & ,sabbathis in

בשבתות ובחדשים לפני יהוה׃

die in :Domino prælatus † offeret quam ascensionem Et

4 והעלה אשר־יקרב הנשיא ליהוה ביום

,integrum ‡ arietem & ,integros * agnos sex ,sabbathi

5 השבת ששה כבשים [e] תמימם ואיל תמים׃

domum munus † agnis in & ,arietem ad ‡ Ephah munus ‡ Et

ומנחה איפה לאיל ולכבשים מנחה מתת

.Ephah ad ‖ Hin olei & : suæ manus

ידו ושמן הין לאיפה׃

integri ‡ ,bouis filius vitulus .nouilunij † die in Et

6 וביום החדש פר בן־בקר תמימם

.erunt integri ‡ ,aries & ,agni sex &

וששת כבשים ואיל תמימם יהיו׃

faciet arietem per Ephah & ,vitulum per Ephah Et

7 ואיפה לפר ואיפה לאיל יעשה

:eius manus apprehenderit sicut agnis in & ,munus ‡

מנחה ולכבשים כאשר [f] תשיג ידו

.Ephah per Hin olei &

ושמן הין לאיפה׃

portæ ,vestibuli via : prælatum ingrediendo in ‡ Et

8 ובבוא הנשיא דרך אולם השער

.exibit eius * viam in ‡ & .ingredietur

יבוא ובדרכו [g] יצא׃

Domini facies ad † terræ populum intrando in ‡ Et

9 ובבוא עם־הארץ לפני יהוה

se incuruandum ad Aquilonis ‖ portæ viam ingrediens ‡ solenitatibus in

במועדים הבא דרך שער צפון [h] להשתחות

portæ viam ingrediens & ,meridiei ‡ portæ via † egredietur

יצא דרך־שער נגב והבא דרך־שער

reuertetur Non .aquilonaris portæ via † egredietur ,meridianæ

נגב יצא דרך־שער צפונה לא ישוב

illius regione è sed ,eam in est ingressus quam ‡ ,portæ via †

דרך השער אשר־בא בו כי נכחו

ipsos exeundo in * eorum medio in ,prælatus ‡ Et ,egredientur

10 יצאו׃ [i] והנשיא בתוכם בבואם

.egredientur ,ipsos exeundo in † & , ingredietur

יבוא [i] ובצאתם יצאו׃

munus * erit statutis temporibus ‡ in & ,festiuitatibus in Et

11 ובחגים ובמועדים תהיה המנחה

agnis in & ,arietem per Ephah & ,vitulum per Ephah

איפה לפר ואיפה לאיל ולכבשים

cùm Et Ephah per Hin olei & :eius manus donum

12 מתת ידו ושמן הין לאיפה׃ וכי־

deuotionem † pacifica aut ascensionem spontaneam prælatus fecerit

יעשה הנשיא נדבה עולה או־שלמים נדבה

,Orientem * respicientem portam ei aperiet & ,Domino

ליהוה ופתח לו את־השער הפנה קדים

faciet sic ,sua pacifica & .suam ascensionem | faciet &

ועשה את־[k]עלתו ואת־שלמיו כאשר יעשה

portam claudet & , egredietur & :sabbathi die in

ביום השבת ויצא וסגר את־השער

.ipsum egredi post ‡

אחרי צאתו׃

ascensionem * facies integrum eius anni † filium agnum Et

13 וכבש בן־שנתו תמים תעשה עולה

.illud faciet mane in mane in ‡ : Domino diem per

ליום ליהוה בבקר בבקר תעשה אתו׃

partem sextam mane in mane in * eo super facies munus † Et

14 ומנחה תעשה עליו בבקר בבקר ששית

subigendam ad ,Hin partem tertiam olei & ,Ephah

האיפה ושמן שלישית ההין [l] לרס את־

.iugiter. seculi ‡ statutis Domino munus ‡ ,similam

הסלת מנחה ליהוה חקות עולם תמיד׃

& ,munus † & ,agnum facient Et

15 [m] ועשו את־הכבש ואת־המנחה ואת־

.iugitatis ascensionem * : mane in mane in | oleum

השמן בבקר בבקר עולת תמיד׃

prælatus † dederit Cùm :Dominus ‡ Dominus dixit Sic

16 כה־אמר אדני יהוה כי־יתן הנשיא

eius filiis ipsa ‡ ,eius hæreditatem in suis filiis de viro * donum

מתנה לאיש מבניו נחלתו היא לבניו

.hæreditatem in ,ipsa | ,eorum possessio † :erit

תהיה אחזתם היא בנחלה׃

vni sua hæreditate de donum dederit cùm ‡ Et

17 וכי־יתן מתנה מנחלתו לאחד

,libertatis annum ad vsque illius erit & , suis seruis de

מעבדיו [n] והיתה לו עד־שנת הדרור

,eius filiorum ,eius hæreditas Veruntamen prælatum ‡ ad reuertetur &

ושבת לנשיא אך נחלתו בניו

hæreditate de prælatus * accipiet non Et .erit eis ‡

18 להם תהיה׃ ולא־[o]יקח הנשיא מנחלת

sua possessione De eorum possessione de ,eos populandum ad ‡ populi

העם [p] להונתם מאחזתם מאחזתו

disperganturnon quod propter ‖ ,suis filiis dabit hæreditatem

ינחל את־בניו למען אשר לא־[q]יפצו

.sua possessione à vir ‡ ,meus populus

עמי איש מאחזתו׃

portæ humero super ‡ qui ,ingressum in * me introduxit Et

19 [r] ויביאני במבוא אשר על־כתף השער

respicientia sacerdotes ad ‡ sanctitatis cubicula in

אל־הלשכות הקדש אל־הכהנים [s] הפנות

mare † ad lateribus in locus ‖ ibi ecce & : Aquilonem ad

צפונה והנה־שם מקום בירכתם ימה׃

ibi coquent quo * locus ‡ iste ,me ad dixit Et

20 ויאמר אלי זה המקום אשר יבשלו־שם

quo ‡ :peccato pro & ,delicto pro oblationem sacerdotes

הכהנים את־האשם ואת־החטאת אשר

atrium ad educendum ‡ non ad ,munus ‡ coquent

[t] יאפו את־המנחה לבלתי הוציא אל־החצר

populum sanctificandum ad ,exterius

[u] החיצונה לקדש את־העם׃

me fecit transire & exterius atrium ad ‡ me eduxit Et

21 ויוציאני אל־החצר החיצונה ויעבירני

angulo in atrium * ecce & :atrij angulos quatuor ad ‡

אל־ארבעת מקצועי החצר והנה חצר במקצע

.atrij angulo in atrium ,atrij

החצר חצר במקצע החצר׃

ligata atria ‡ atrij angulis quatuor In

22 בארבעת מקצעות החצר חצרות קטרות

mensura :latitudine ‡ triginta & ,longitudine † quadraginta

ארבעים ארך ושלשים רחב [x] מדה

,angulatis ‖ ipsis quatuor * vna

אחת לארבעתם מהקצעות׃

‡ oblationem, ‖ per vitulum, * per arietem ‡ per ‡ mense * tum ‡ quàm ‡ sacrificio. ‡ Deus: † quæ respicit ad [a] פנה ‡ calendarum ‖ princeps per viam † in limine [b] עשה † holocaustum [c] עלה [d] שחה ‖ ad ‡ coràm Dño. | Holocaustum autem quod † princeps * immaculatos ‡ immaculatus [e] תמם ‖ oblationem ‡ per † sacrificium | per † Calēdarum. ‡ immaculatus ‡ immaculati ‡ sacrificium, [f] נשג | quando ingreditur princeps :per viam ‡ per * ipsam [g] יצא ‡ cùm intrabit populos † in conspectu ‡ qui ingreditur per ‖ Aquilonaris vt incuruet [h] שחה † per viam ‡ meridianę,& qui ingreditur per viam ‡ per ‡ princeps * quãdo ingredientur ipsi יצא [i] קָ † quãdo egressi fuerint ipsi. [i] יצא ‡ solennitatibus ‡ sacrificium

princeps spontaneum holocaustum, † spontanea * ad | holocaustum suum, [k] עלה ‡ postquam egressus fuerit. † anniculum eius immaculatum * holocaustum ‡ singulo † oblationem * singulo miscendum [l] רסס ‡ oblationem ‡ perpetuis † sacrificium, [m] עשה יעשו קָ | singulo * holocaustum iuge. ‡ Deus: Si † princeps * alicui ‡ ipsum quod donauit, filiorum † in possessionem | hoc est ‡ si [n] היה ‡ principe: Sed ‡ hæreditas eorum * princeps [o] לקח ‡ vt opprimat ‖ vt [p] ינה [q] פוץ ‡ vnusquisque * per ‡ erat ex latere [r] בוא ‡ quæ erant sacerdotum quę respiciebant [s] פנה ‡ erat † Occidentem בירכתים קָ ‡ est * in ‡ sacrificium, vt ‡ efferant in [t] אפה [u] חוץ ‡ in ‡ per * in singulis quatuor angulis erat atrium hoc est cubiculum ‡ erant ‡ cubitorum in ‡ in [x] מדד * erat habentibus angulos,

hinc eius labium super ‡ ascendet torrentem super‡ Et

12 וְעַל־הַנַּחַל יַעֲלֶה עַל־שְׂפָתוֹ מִזֶּה׀

.eius folium defluet non ,orbi lignum omne † inde &

וּמִזֶּה׀ כָּל־עֵץ־מַאֲכָל לֹא־יִבּוֹל עָלֵהוּ

,maturabit suis mensibus In .eius fructus consumetur nec

וְלֹא־יִתֹּם פִּרְיוֹ לָחֳדָשָׁיו יְבַכֵּר

.erit Et :egredientes † ipsa sanctuario de eius aquæ quia

כִּי מֵימָיו מִן־הַמִּקְדָּשׁ הֵמָּה יוֹצְאִים וְהָיוּ

.medelam † ad eius folium & ,cibum in eius fructus

פִרְיוֹ לְמַאֲכָל וְעָלֵהוּ לִתְרוּפָה׃

quo ‡ terminus Iste : Dominus ‖ Dominus dixit Sic

13 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה גֵּה גְבוּל אֲשֶׁר

tribubus duodecim terram diuidetis hæreditatem

תִּתְנַחֲלוּ אֶת־הָאָרֶץ לִשְׁנֵי עָשָׂר שִׁבְטֵי

funiculi ‡ Ioseph :Israel

יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף חֲבָלִים׃

quam | suus frater sicut vir ‡ eam accipietis hæreditate Et

14 וּנְחַלְתֶּם אוֹתָהּ אִישׁ כְּאָחִיו אֲשֶׁר

:vestris patribus eam dandum ad ‡ meam manum leuaui

נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לְתִתָּהּ לַאֲבֹתֵיכֶם

.hæreditatem in vobis hæc terra cadet &

וְנָפְלָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם בְּנַחֲלָה׃

à ,aquilonarem angulum ad terræ terminus ‡ hic Et

15 וְזֶה גְּבוּל הָאָרֶץ לִפְאַת צָפוֹנָה מִן־

.Sedad in veniendum ad ,Chethlon via magno mari

הַיָּם הַגָּדוֹל הַדֶּרֶךְ חֶתְלֹן לְבוֹא צְדָדָה׃

terminum inter † quæ Sibraim ,Berothah ,Chamath

16 חֲמָת׀ בֵּרוֹתָה סִבְרַיִם אֲשֶׁר בֵּין־גְּבוּל

.Hathichon Chaser ‖ ;Chamath terminum inter & ,Dammesec

דַּמֶּשֶׂק וּבֵין גְּבוּל חֲמָת חָצֵר הַתִּיכוֹן

.Chauran terminum ad quæ

אֲשֶׁר אֶל־גְּבוּל חַוְרָן׃

terminus Henon ,Chasar mari à terminus erit Et

17 וְהָיָה גְבוּל מִן־הַיָּם חֲצַר עֵינוֹן גְּבוּל

:Chamath terminus & ,Aquilonem ad Aquilo* & :Dammesec

דַּמֶּשֶׂק וְצָפוֹן׀ צָפוֹנָה וּגְבוּל חֲמָת

.Aquilonis angulum † ad &

וְאֵת פְּאַת צָפוֹן׃

inter ab & ,Chauran inter ab Orientalem angulum ‖ Et

18 וּפְאַת קָדִים מִבֵּין חַוְרָן וּמִבֵּין

Israel terram inter ab & ,Ghilhad inter ab & ,Dammesec

דַּמֶּשֶׂק וּמִבֵּין הַגִּלְעָד וּמִבֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

& : metiemini orientale mare super ‡ termino à Iarden

הַיַּרְדֵּן מִגְּבוּל עַל־הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי תָּמֹדּוּ וְאֵת

.orientalem angulum †

פְּאַת קָדִימָה׃

aquas ad vsque Thamar à ,austrum ‡ ad meridiei angulum Et

19 וּפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה מִתָּמָר עַד־מֵי

:magnum mare ad † torrentem ,Cades contradictionum

מְרִיבוֹת קָדֵשׁ נַחֲלָה אֶל־הַיָּם הַגָּדוֹל

.Meridiem ad Austri angulum* &

וְאֵת פְּאַת־תֵּימָנָה נֶגְבָּה׃

contra vsque termino à magnum mare maris angulum ‖ Et

20 וּפְאַת־יָם הַיָּם הַגָּדוֹל מִגְּבוּל עַד־נֹכַח

.maris angulus hic ,Chamath intrandum ad †

לְבוֹא חֲמָת זֹאת פְּאַת־יָם׃

tribubus vobis hanc terram .diuidetis Et

21 וְחִלַּקְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְשִׁבְטֵי

hæreditatem in eam cadere facietis ‡ ,erit Et .Israel

22 יִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה תַּפִּלוּ אוֹתָהּ בְּנַחֲלָה

qui ,vestrûm medio in peregrinantibus ‡ peregrinis & ,vobis

לָכֶם וּלְהַגֵּרִים הַגָּרִים בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־

indigena sicut vobis erunt & ,vestrûm medio in filios genuerunt

הוֹלִדוּ בָנִים בְּתוֹכְכֶם וְהָיוּ לָכֶם כְּאֶזְרָח

medio in hæreditatem in cadent vobiscum ,Israel filios inter

בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִתְּכֶם יִפְּלוּ בְנַחֲלָה בְּתוֹךְ

Israel tribuum

שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃

ibi ,eo cum peregrinus peregrinans ‡ quia tribu in ,erit Et

23 וְהָיָה בַשֵּׁבֶט אֲשֶׁר־גָּר הַגֵּר אִתּוֹ שָׁם

.Dominus † Dominus dixit ,eius hæreditatem dabitis

תִּתְּנוּ נַחֲלָתוֹ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

Marginalia (left): ‡ iuxta; ‡ iuxta ripam; † omnis arbor fructus comestibilis; נבל; תמם; † egredientur; והיה; רפא; † fractionem sanandâ vtile; ‖ Deus : Hic est ‡ in; שׁנה; ‡ sortes duæ erunt; ‡ vnusquisque ‖ accipiet, super; ‡ vt darem; ‡ est; * plagam; † est; ‖ atrium medium; תוך quod est in termino; * terminus Aquilonaris terræ Israel, & ad Aquilonem mundi, † plagam Aquilonarem, ‡ plagam; פאר; ‡ vsque ad; מדד; † plagam; * plagam meridianam; ‡ meridiem; ‡ vsque; * hæc est plaga meridiana australis. ‖ plagam occidentalem; † ingressum; ‡ hæc est plaga occidentalis; פאר; ‖ sortiemini; נפל; ‡ qui peregrinantur; גור; ילד; † in; ‡ peregrinatur; ‖ Deus; נתן.

:ipsis † quatuor circum eis in circum ordo ‡ Et

23 וְטוּר סָבִיב בָּהֶם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּם

circum* parietes subter facta ‡ culinæ &

וּמְבֻשָּׁלוֹת עָשׂוּי מִתַּחַת הַטִּירוֹת סָבִיב׃

qua* ,coquentium domus † Istæ : me ad dixit Et

24 וַיֹּאמֶר אֵלַי אֵלֶּה בֵּית הַמְבַשְּׁלִים אֲשֶׁר

.populi victimam domus ministri ibi coquent

יְבַשְּׁלוּ־שָׁם מְשָׁרְתֵי הַבַּיִת אֶת־זֶבַח הָעָם׃

CAP. XLVII. מז

aquæ ecce & ,domus ostium ad me conuertit Et

1 וַיְשִׁבֵנִי אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וְהִנֵּה־מַיִם

facies nam .Orientem ad domus limine desub egredientes †

יֹצְאִים מִתַּחַת מִפְתַּן הַבַּיִת קָדִימָה כִּי־פְנֵי

humero ab subter † de descendentes * aquæ Et .Orientem ‡ domus

הַבַּיִת קָדִים וְהַמַּיִם יֹרְדִים מִתַּחַת מִכֶּתֶף

.altaris meridie à dextero domus

הַבַּיִת הַיְמָנִית מִנֶּגֶב לַמִּזְבֵּחַ׃

me circuire fecit ‡ & ,aquilonaris portæ via † me eduxit Et

2 וַיּוֹצִאֵנִי דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹנָה וַיְסִבֵּנִי

‡ respicientem viam ‡ extrinsecus portam ad extra viam

דֶּרֶךְ חוּץ אֶל־שַׁעַר הַחוּץ דֶּרֶךְ הַפּוֹנֶה

.dextero humero ab scaturientes ‖ aquæ ecce Et .Orientem

קָדִים וְהִנֵּה־מַיִם מְפַכִּים מִן־הַכָּתֵף הַיְמָנִית׃

.eius manu in linea ‡ & ,Orientem virum egrediendo In

3 בְּצֵאת־הָאִישׁ קָדִים וְקָו בְּיָדוֹ

aquas in * me fecit transire & ,cubito in ‖ mille est mensus Et

וַיָּמָד אֶלֶף בָּאַמָּה וַיַּעֲבִרֵנִי בַמַּיִם

me fecit transire & ,mille est mensus Et .talorum ‡ aquas

מֵי אָפְסָיִם׃ וַיָּמָד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי

me fecit transire &,mille est mensus Et .poplitum ‡ aquas aquas in †

4 בַמַּיִם מַיִם בִּרְכָּיִם וַיָּמָד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי

.lumborum* aquas

מֵי מָתְנָיִם׃

poteram non quem ,torrentem ‖ ;mille est mensus Et

5 וַיָּמָד אֶלֶף נַחַל אֲשֶׁר לֹא־אוּכַל

natationis ‡ aquæ ,aquæ se eleuauerant quoniam : transire

לַעֲבֹר כִּי־גָאוּ הַמַּיִם מֵי שָׂחוּ

.transibatur † non qui ,torrentem

נַחַל אֲשֶׁר לֹא־יֵעָבֵר׃

,me ire fecit Et ‡ hominis fili vidisti Nonne :me ad dixit Et

6 וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם וַיּוֹלִכֵנִי

.torrentis labium super ‡ me conuertit &

וַיְשִׁבֵנִי שְׂפַת הַנָּחַל׃

lignum* torrentis labium ad ‡ ecce & , me conuertendo In †

7 בְּשׁוּבֵנִי וְהִנֵּה אֶל־שְׂפַת הַנַּחַל עֵץ

: me ad dixit Et .inde & ,hinc : valde multum

8 רַב מְאֹד מִזֶּה וּמִזֶּה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי

, Orientalem reuolutionem ‡ ad egredientes * istæ Aquæ

הַמַּיִם הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל־הַגְּלִילָה הַקַּדְמוֹנָה

ad ‡ mare intrabunt & : planiciem super ‡ ,descendunt &

וְיָרְדוּ עַל־הָעֲרָבָה וּבָאוּ הַיָּמָּה אֶל־

.aquæ sanabuntur & ; educta † ; mare

הַיָּמָּה הַמּוּצָאִים וְנִרְפְּאוּ הַמָּיִם׃

omne ad serpet ‖ quæ ,viuens anima omnis ,erit Et

9 וְהָיָה כָל־נֶפֶשׁ חַיָּה׀ אֲשֶׁר־יִשְׁרֹץ אֶל כָּל־

piscis erit ‡ & ;viuet ,torrentes duo illuc intrauerit quod

אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁם נַחֲלַיִם יִחְיֶה וְהָיָה הַדָּגָה

,istæ aquæ illuc intrauerunt quia :valde multus

רַבָּה מְאֹד כִּי בָאוּ שָׁמָּה הַמַּיִם הָאֵלֶּה

.torrens ‖ illuc intrauerit quod omne * viuet & ,sanabuntur &

וְיֵרָפְאוּ וָחָי כֹּל אֲשֶׁר־יָבוֹא שָׁמָּה הַנָּחַל׃

,Ghedi Hen ab piscatores eo super ‡ stabunt ,erit Et

10 וְהָיָה יַעַמְדוּ עָלָיו דַּוָּגִים מֵעֵין גֶּדִי

erunt reticulis extensio † ,Heghlaim Hen ad vsque &

וְעַד־עֵין עֶגְלַיִם מִשְׁטוֹחַ לַחֲרָמִים יִהְיוּ

,magni maris piscis sicut ,eorum piscis erit ‡ sua specie In

לְמִינָה תִּהְיֶה דְגָתָם כִּדְגַת הַיָּם הַגָּדוֹל

,sanabuntur non & ,eius fossæ * ,eius Cœnosa .valde multus ‖

11 רַבָּה מְאֹד׃ בִּצֹּאתָו וּגְבָאָיו וְלֹא יֵרָפְאוּ

.dabuntur salem ‡ in

לְמֶלַח נִתָּנוּ׃

Marginalia (right): ‡ paries erat in circuitu ipsorum cubiculorum per circuitum † ipsorum: ‡ factæ erant * per circuitum. † sunt in; עשׂה; שׁוב; † egrediebantur de loco qui erat sub ‡ erat ad descendebant † loco qui erat sub latere; † per viam ‡ conuertit me ad; יצא סבב; ‡ ad ‖ egrediebantur à latere; פכה; † Cùm egrederetur vir ad ‡ filum lineum erat; קוה; ‖ mensuras * per ‡ pertingentes ad talos; מדד; † per ‡ vsque ad genus pertingentes. * aquas vsque ad renes. ‖ & ecce ‡ natabiles torrentis, גאה; † poterat transiri. ראה; ‡ ad ripam; שׂפה; † Cùm vertissem ‡ in ripa * erant ligna multa; * quæ egrediuntur ‡ terminum ‡ per ‡ Orientale, & ad † Occidentale educentur; ‖ serpit quocunq. ingressi fuerint ij ‡ erunt multi pisces; * quicquid ‖ vbi erat ‡ in; עמד; דוג; † extensiones retium ‡ erunt pisces; גבא; ‖ multi * paludes ‡ salinas

,millium viginti & quinque longitudo Omnis .millium
אלפים כל־ארך חמשה ועשרים אלף
. millium decem latitudo &
ורחב עשרת אלפים:

‡ permutabũt

neque ,commutabit ‡ non & ,eo ex venundabunt non Et
14 ולא־ימכרו ממנו ולא־ימר ולא
e מיר

.Domino ‡ sanctitas quia :terre principium faciet transire
יעבור ראשית הארץ כי־קדש ליהוה:

transferẽt primitias ‡ est
יעביר
ק

facies super ‡ latitudine in residuum * millia quinque Et
15 וחמשת אלפים f הנותר ברחב על־פני

*quæ supersũt ‡contra

ciuitatis ipsum prophanum ,millium † viginti & ,quinque
חמשה ועשרים אלף g חל־הוא לעיר

f יתר g חול

.eius medio in ciuitas erit & :suburbanum in & habitaculum in
h למושב ולמגרש והיתה העיר בתוכה:

†millia.erunt prophana
h ישב

quingentorum Aquilonis angulus ‡ eius mensuræ hæ Et
16 ואלה i מדותיה פאת צפון חמש מאות

‡plaga Aquilonaris ‖plaga australis

,quingentorum meridiei angulus ‖ & ,millium quatuor &
וארבעת אלפים ופאת־נגב חמש חמש מאות

quin- Orientali angulo ab † & : millium quatuor &
וארבעת אלפים k ומפאת קדים חמש

i מדר
חמש כתיב ולא רקי

quin- maris angulus ‡ & ,millium quatuor & ,gentorum
l מאות וארבעת אלפים ופאת־ימה חמש

†à plaga ‡plaga Occidentalis

.millium quatuor & ,gentorum
מאות וארבעת אלפים:

k פאר־־ה
l מאר־־ה

quinquaginta Aquilonem ad ciuitatis suburbanum erit Et
17 והיה מגרש לעיר צפונה חמשים

;ducentorum & quinquaginta meridiem ad & ,ducentorum &
ומאתים ונגבה חמשים ומאתים

*Occidentem

mare * ad & ; ducentorum & quinquaginta ,Orientem ad &
וקדימה חמשים ומאתים וימה

‡quod reliquũ fuerit

longitudine in residuum ‖ Et .ducentorum & quinquaginta
חמשים ומאתים: m והנותר בארך

m יתר

Orientem ad millia decem ,sanctitatis oblationis regione è
18 עמת תרומת הקדש עשרת אלפים קדימה

‡Occidentem,

oblationis regione è erit & ,mare ‡ ad ,millia decem &
ועשרת אלפים ימה והיה לעמת תרומת

†fructus

seruitoribus panem in eius prouentus † erit & :sanctitatis
הקדש והיתה תבואתה ללחם לעבדי

תו
ק

‡ seruitores

omnibus ex ei seruient , ciuitatis seruitor ‡ Et .ciuitatis
19 העיר: והעבד העיר יעבדוהו מכל

, quinque oblatio Omnis .Israel tribubus
20 שבטי ישראל: כל־התרומה חמשה

‡cum

: millibus viginti & quinque in ‡ millium viginti &
ועשרים אלף בחמשה ועשרים אלף

*per ‖in

ad ‖ sanctitatis oblationem offeretis partem quartam *
רביעית n תרימו את־תרומת הקדש אל־

n רום

‡quod residuũ fuerit principis erit

,hinc prælato residuum ‡ Et .ciuitatis possessionem
21 אחזת העיר: והנותר לנשיא מזה

†sanctuarij

ciuitatis possessionem ad & sanctitatis † oblationem ad inde &
ומזה לתרומת־הקדש ולאחזת העיר

‡ante †millia

ad vsque oblationis millium † viginti & ,quinque facies ad ‡
אל־פני חמשה ועשרים אלף תרומה עד־

*Occidentem ante

quinque facies super mare * ad & ,Orientalem terminum
גבול קדימה וימה על־פני חמשה

‡vsque ad †Occidentalē

partes contra mare ad † terminum super ‡ millia viginti &
ועשרים אלף על־גבול ימה לעמת חלקים

*principis:

domus sanctuarium & ,sanctitatis oblatio erit & :prælato *
לנשיא והיתה תרומת הקדש ומקדש הבית

possessione de & ,Leuitarum possessione de Et .eius medio in
22 בתוכה: ומאחזת הלוים ומאחזת

‡principis

terminum inter :erit prælato ‡ quod medio in ciuitatis
העיר בתוך אשר לנשיא יהיה בין גבול

‡principis

.erit prælato ‡ ,Biniamin terminum inter & ,Iehudah
יהודה ובין גבול בנימן לנשיא יהיה:

‖à plaga

ad vsque Orientali angulo ab ‖ :tribuum residuum Et
23 ויתר השבטים מפאת קדימה עד־

†plagam occidentalem,

.vna Biniamin ,maris angulum †
פאת־ימה בנימן אחד:

‡iuxta ‡à plaga

ad vsque Orientali angulo ab ‡ Biniamin terminum super ‡ Et
24 ועל גבול בנימן מפאת קדימה עד־

*plagam occidentalem.

.vna Simhon ,maris angulum *
פאת־ימה שמעון אחד:

CAP. XLVIII. מח

aquilonem ad fine à :tribuum nomina hæc Et
1 ואלה שמות השבטים מקצה צפונה

‡latus

Henan ,Chasar Chamath veniendo Chethlon viæ manum ‡ ad
אל־יד דרך־חתלן לבוא־חמת חצר עינן

‡latus

:Chamath manum ‡ ad Aquilonem ad ,Dammesec terminus
גבול דמשק צפונה אל־יד חמת

†plaga

.vna Dan ,mare orientalis angulus † ei erunt Et
a והיו־לו פאת־קדים הים דן אחד:

a הי־־ו

‡iuxta *à plaga

ad vsque orientali angulo ab * Dan terminum super ‡ Et
2 ועל גבול דן מפאת קדים עד־

‡plagam occidentalem,

.vna Aser ,maris angulum ‡
פאת ימה אשר אחד:

‡iuxta ‡à plaga

ad vsque &,Orientali angulo ab ‡ Aser terminum super ‡ Et
3 ועל גבול אשר מפאת קדימה ועד־

‖plagam occidentalem.

.vna Naphtali, maris angulum ‖
פאת־ימה נפתלי אחד:

†iuxta *à plaga

ad vsque ,Orientali angulo ab ‡ Naphtali terminum super † Et
4 ועל גבול נפתלי מפאת קדמה עד־

‖plagam occidentalem,

.vna Menasseh, maris angulum ‖
פאת ימה מנשה אחד:

†iuxta ‡à plaga

ad vsque, Orientali angulo ab * Menasseh terminum super † Et
5 ועל גבול מנשה מפאת קדמה עד־

†plagam occidentalem,

:vna Ephraim ,maris angulum
פאת ימה אפרים אחד:

‡iuxta †à plaga

ad vsque ,Orientali angulo ab ‡ Ephraim terminum super * Et
6 ועל גבול אפרים מפאת קדים עד־

‡plagam: occidentalem.

.vna Reuben, maris angulum †
פאת־ימה ראובן אחד:

*spontanea ‖offeretis

ad vsque ,Orientali angulo ab ‡ Reuben terminum super † Et
7 ועל גבול ראובן מפאת קדים עד־

b רום

‡è partibus à plaga *plagam occidentalem.

.vna Iehudah, maris angulum †
פאת ימה יהודה אחד:

ad vsque ,Orientali angulo ab † Iehudah terminum super ‡ Et
8 ועל גבול יהודה מפאת קדים עד־

eleuabitis ‖ quam* oblatio erit ,maris angulum ‡
פאת ימה תהיה התרומה אשר־b תרימו

,longitudinis & ,latitudinis millium viginti & quinque
חמשה ועשרים אלף רחב וארך

angulum * ad vsque ,Orientali angulo ab partium ‡‖ vna sicut
כאחד החלקים מפאת קדימה עד־פאת־

.eius medio in sanctuarium erit Et.maris
ימה והיה המקדש בתוכה:

†offeretis

longitudo :Domino eleuabitis † quam Oblatio
9 התרומה אשר c תרימו ליהוה ארך

c רום

.millium decem latitudo & ,millium viginti & quinque
חמשה ועשרים אלף ורחב עשרת אלפים:

sacerdotibus sanctitatis oblatio erit istis Et
10 ולאלה תהיה תרומת־הקדש לכהנים

Occidentem

latitudinis mare ad & ,millia viginti & quinque Aquilonē ad
צפונה חמשה ועשרים אלף וימה רחב

decem latitudinis Orientem ad & ,millia decem
עשרת אלפים וקדימה רחב עשרת

viginti & quinque longitudinis meridiem ad & , millia
אלפים ונגבה ארך חמשה ועשרים

.eius medio in Domini sanctuarium erit & ,millia
אלף והיה מקדש־יהוה בתוכו:

*sanctificatis

custodierunt qui ,Sadoc filiis de sanctificato * Sacerdotibus
11 לכהנים המקדש מבני צדוק אשר שמרו

†cùm errarent

filios errando in † , errauerunt non qui :meam custodiam
משמרתי אשר לא־d תעו בתעות בני

d תע־־ה

‡filij

.Leuitæ ‡ errauerunt sicut , Israel
ישראל כאשר תעו הלוים:

†iuxta

sanctitas ,terræ oblatione de oblatum eis erit Et
12 והיתה להם תרומיה מתרומת הארץ קדש

.Leuitarum terminum ad † : sanctitatum
קדשים אל־גבול הלוים:

quinque ,sacerdotum terminum contra Leuitæ Et
13 והלוים לעמת גבול הכהנים חמשה

decem latitudinis & ,longitudinis millium viginti &
ועשרים אלף ארך ורחב עשרת

ad vsque Orientali *angulo ab* ‡ Simhon terminum *super* ‡ Et

25 וְעַל ׀ גְּבוּל שִׁמְעוֹן מִפְּאַת קָדִימָה עַד־

.vna Isachar :*maris angulum*

פְּאַת־יָמָּה יִשָּׂשכָר אֶחָד׃

ad vsque Orientali *angulo ab* ‡ Isachar terminum *super* ‡ Et

26 וְעַל ׀ גְּבוּל יִשָּׂשכָר מִפְּאַת קָדִימָה עַד־

.vna Zebulun :*maris angulum*

פְּאַת־יָמָּה זְבוּלֻן אֶחָד׃

ad vsque Orientali *angulo ab* ‡ Zebulum terminum *super* ‡ Et

27 וְעַל ׀ גְּבוּל זְבוּלֻן מִפְּאַת קָדִימָה עַד־

.vna Ghad :*maris angulum*

פְּאַת־יָמָּה גָּד אֶחָד׃

:meridiem ad Austri *angulum** ad Ghad terminum *super* ‡ Et

28 וְעַל גְּבוּל גָּד אֶל־פְּאַת נֶגֶב תֵּימָנָה

,Cades contradictiouis aquæ Thamar à terminus erit &

וְהָיָה גְבוּל מִתָּמָר מֵי [a] מְרִיבַת קָדֵשׁ

.magnum mare *super* † hæreditas

נַחֲלָה עַל־הַיָּם הַגָּדוֹל׃

tribubus hæreditate de *facietis cadere* † quam , terra ‡ Hæc

29 זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר־[b] תַּפִּילוּ מִנַּחֲלָה לְשִׁבְטֵי

.*Dominus* ‡ Dominus dixit ,earum portiones hæ & :Israel

יִשְׂרָאֵל וְאֵלֶּה מַחְלְקוֹתָם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

quin- *Aquilonis angulo ab* ‡ ciuitatis egressus hi Et

30 וְאֵלֶּה [c] תּוֹצְאֹת הָעִיר מִפְּאַת צָפוֹן חֲמֵשׁ

.mensura millium quatuor & ,gentorum

מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים [d] מִדָּה׃

‡ iuxta
‡ à plaga
plagam occidentalem:
‡ iuxta
‡ à plaga
plagam occidentalem:
[a] רוב
† contra
‡ est
† sortiemini
[b] נפל
‡ Deus.
‡ à plaga Aquilonari
[c] יצא
[d] מדד

‡ Israel tribuum nomina *super* ‡ ciuitatis portæ Et

31 וְשַׁעֲרֵי הָעִיר עַל־שְׁמוֹת שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל

porta ,vna Reuben porta :Aquilonem ad tres portæ

שְׁעָרִים שְׁלוֹשָׁה צָפוֹנָה שַׁעַר רְאוּבֵן אֶחָד שַׁעַר

.vna Leui porta ,vna Iehudah

יְהוּדָה אֶחָד שַׁעַר לֵוִי אֶחָד׃

quatuor & quingentorum Orientalem *angulum* ‡ ad Et

32 וְאֶל־פְּאַת קָדִימָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת

porta ,vna Ioseph porta Et .tres portæ & ,millium

אֲלָפִים וּשְׁעָרִים שְׁלֹשָׁה וְשַׁעַר יוֹסֵף אֶחָד שַׁעַר

meridiei angulum ‡ Et .vna Dan porta ,vna Biniamin

33 בִּנְיָמִן אֶחָד שַׁעַר דָּן אֶחָד׃ וּפְאַת־נֶגְבָּה

petræ & ,mensura † millium quatuor & quingentorum

חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מִדָּה וּשְׁעָרִים

,vna Isachar porta ,vna Simhon porta :tres

שְׁלֹשָׁה שַׁעַר שִׁמְעוֹן אֶחָד שַׁעַר יִשָּׂשכָר אֶחָד

quin- ,*maris Angulum* † .vna Zebulun porta

34 שַׁעַר זְבוּלֻן אֶחָד׃ פְּאַת־יָמָּה חֲמֵשׁ

porta :tres eorum portæ ,millium quatuor & gentorum

מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים שַׁעֲרֵיהֶם שְׁלֹשָׁה שַׁעַר

.vna Naphtali porta ,vna Aser porta ,vna Ghad

גָּד אֶחָד שַׁעַר אָשֵׁר אֶחָד שַׁעַר נַפְתָּלִי אֶחָד׃

ciuitatis nomen & :millium decem octo Circum ‡

35 סָבִיב שְׁמֹנָה עָשָׂר אָלֶף וְשֵׁם־הָעִיר

.ibidem Dominus die ‡ ex

מִיּוֹם יְהוָה שָׁמָּה׃

‡ per
‡ plagam
‡ ad plagam meridianam
† in
† Et ad plagam occidentalem,
‡ Per circuitum

Finis libri Iechezchel.

תם ספר יחזקאל

ספר דניאל

LIBER DANIEL

CAPVT I. [א]

IN regni tertio anno

1 בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמַלְכוּת

‡ Iehudah regis Iehoiachim

יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה

Nebuchadnesar venit

[a] בָּא נְבוּכַדְנֶאצַּר

,Ierusalaim Babel rex

מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלִַם

,eam *super* obsedit &

[b] וַיָּצַר עָלֶיהָ׃

Iehoiachim eius manum in Dominus dedit Et

2 וַיִּתֵּן אֲדֹנָי בְּיָדוֹ אֶת־יְהוֹיָקִים

,Dei domus vasorum partem & ,Iehudah regem

מֶלֶךְ־יְהוּדָה [c] וּמִקְצָת [d] כְּלֵי בֵית־הָאֱלֹהִים

& :sui Dei domum † ,Sinhar terra ‡ ea adduxit & ‡ in

וַיְבִיאֵם אֶרֶץ־שִׁנְעָר בֵּית אֱלֹהָיו וְאֶת־

.sui Dei thesauri domum † intulit vasa

הַכֵּלִים הֵבִיא בֵּית אוֹצַר אֱלֹהָיו׃

,suorũ eunuchorum *magistrum* Aspenaz ad rex Dixitque

3 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַשְׁפְּנַז רַב סָרִיסָיו

,regni semine de & ,Israel filiis de *introducendum ad* ‡

לְהָבִיא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִזֶּרַע הַמְּלוּכָה

principibus de &

וּמִן־הַפַּרְתְּמִים׃

bonos & ‡ macula omnis ,*eis in* non quibus † Pueros

4 יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין־בָּהֶם כָּל־מְאוּם וְטוֹבֵי

,scientiam scientes & ,sapientia omni in *intelligentes* || & ,aspectu

מַרְאֶה וּמַשְׂכִּילִים בְּכָל־חָכְמָה וְיֹדְעֵי דַעַת

[a] בוא
[b] צור
[c] קצה
[d] כלה
‡ in
† in
principem
‡ vt introduceret
† in * esset
‡ decoros
מום
‡ eruditos
[e] ידע

standum ad ,*eis in vigor* † quibus * & *scientiam* ‡ intelligentes &

וּמְבִינֵי מַדָּע וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד

linguam & ,*litteraturam eos docendum ad* ‡ & :regis palatio in

בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ וּלְלַמְּדָם סֵפֶר וּלְשׁוֹן

dies rem * rex eis constituit Et .Chasdim

5 כַּשְׂדִּים׃ [f] וַיְמַן לָהֶם הַמֶּלֶךְ דְּבַר־יוֹם

,sui potus vino de & ,*regis* ‡ escæ *buccella de suo die in*

בְּיוֹמוֹ מִפַּת־בַּג הַמֶּלֶךְ וּמִיֵּין [g] מִשְׁתָּיו

starent eorum *extremitas* † & :tribus annis eos *euchendum ad* || &

וּלְגַדְּלָם שָׁנִים שָׁלוֹשׁ וּמִקְצָתָם יַעַמְדוּ

,Iehudah filiis de eos inter *fuit* ‡ Et ,*regis facies ad* ‡

6 לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה

.Hazariah & ,Misael ,Chananiah ,Daniel

דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה׃

:nomina eunuchorum princeps eis imposuit Et

7 וַיָּשֶׂם [h] לָהֶם שַׂר הַסָּרִיסִים שֵׁמוֹת

:Sadrach ,Chananiah & ,Belthesasar Daniel imposuit &

וַיָּשֶׂם לְדָנִיֵּאל בֵּלְטְשַׁאצַּר וְלַחֲנַנְיָה שַׁדְרַךְ

.nego-Habed ,Hazariah & ,Mesach ,Misaeli &

וּלְמִישָׁאֵל מֵישַׁךְ וְלַעֲזַרְיָה עֲבֵד נְגוֹ׃

non *quod* * ,suo corde *super* † Daniel proposuit Et

8 [i] וַיָּשֶׂם דָּנִיֵּאל עַל־לִבּוֹ אֲשֶׁר לֹא־

:eius *potuum* † vino in & ,*regis* ‡ escæ *buccella* ‡ in se pollueret

יִתְגָּאַל בְּפַתְבַּג הַמֶּלֶךְ וּבְיֵין [k] מִשְׁתָּיו

.se pollueret non *quod* | ;eunuchorum principe à requisiuit &

וַיְבַקֵּשׁ [l] מִשַּׂר הַסָּרִיסִים אֲשֶׁר לֹא יִתְגָּאָל׃

,misericordiam in Danielem Deus dedit Et

9 וַיִּתֵּן הָאֱלֹהִים אֶת־דָּנִיֵּאל לְחֶסֶד

.eunuchorum *principis facies ad* † :misericordias in &

וּלְרַחֲמִים לִפְנֵי שַׂר הַסָּרִיסִים׃

‡ cogitationem,
* in
† essent vires,
‡ vt doceret eos literas,
* per singulos dies portionem
[f] מנה
‡ regiæ,
[g] שתה
|| vt nutriret
† aliqui
‡ coram rege.
‡ fuerunt
[h] שום
† in * vt
[i] שום
‡ portione
‡ regiæ,
† potus
[k] שתה
|| vt
[l] בקש
† coram principe

ego Timeo ‡ Danielem ad eunuchorum princeps Dixitque ‡Timeo

10 וַיֹּאמֶר שַׂר הַסָּרִיסִים לְדָנִיֵּאל יָרֵא אֲנִי

,vestram escam constituit qui ,regem meum dominum

אֶת־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר מִנָּה אֶת־מַאֲכַלְכֶם

vestros vultus videbit quid ad | qui:vestros potus ‡ & ‡potum vestrũ ‖si viderit

וְאֶת־מִשְׁתֵּיכֶם אֲשֶׁר לָמָּה יִרְאֶה אֶת־פְּנֵיכֶם

,vestrâ similitudinẽ secundũ † qui ,pueris præ tristos ‡ *macilẽtiores †sunt

זֹעֲפִים מִן־הַיְלָדִים אֲשֶׁר כְּגִילְכֶם [a] גיל [a]

.regi meum caput condemnabitis &

וְחִיַּבְתֶּם אֶת־רֹאשִׁי לַמֶּלֶךְ׃

constituerat quem, Melsar † ad Daniel dixit Et †archimagirum.

11 וַיֹּאמֶר דָּנִיֵּאל אֶל־הַמֶּלְצַר אֲשֶׁר מִנָּה

,Misael ,Chananiah ,Daniel super eunuchorum princeps

שַׂר הַסָּרִיסִים עַל־דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל

diebus tuos seruos obsecro Tenta .Hazariah &

12 וַעֲזַרְיָה׃ נַס־נָא אֶת־עֲבָדֶיךָ יָמִים

,comedemus & ,seminibus* de nobis dent & :decem *leguminibus,

עֲשָׂרָה וְיִתְּנוּ־לָנוּ מִן־הַזֵּרֹעִים וְנֹאכְלָה

tuas facies ad ‖ videantur Et .bibemus & ,aquam & ‖coram te

13 וּמַיִם וְנִשְׁתֶּה׃ וְיֵרָאוּ [b] לְפָנֶיךָ [b] ראה

buccella vescentium ‡ puerorum aspectus & ,nostri aspectus ‡qui vescuntur parte

מַרְאֵינוּ וּמַרְאֵה הַיְלָדִים הָאֹכְלִים אֵת פַּת־

tuis seruis cum fac ,videris sicut & :regis † cibi †regij

בַּג הַמֶּלֶךְ וְכַאֲשֶׁר תִּרְאֵה עֲשֵׂה עִם־עֲבָדֶיךָ׃

diebus eos tentauit & :hoc verbo in .eis obaudiuit ‖ Et ‖morem gessit

14 וַיִּשְׁמַע לָהֶם לַדָּבָר הַזֶּה [c] וַיְנַסֵּם יָמִים [c] נסה

15 est visus decem dierum fine in Et .decem

עֲשָׂרָה׃ וּמִקְצָת יָמִים עֲשָׂרָה נִרְאָה

omnibus præ , † carne pinguiores & , bonus ‡ eorum aspectus ‡melior, †visi sunt.

מַרְאֵיהֶם טוֹב וּבְרִיאֵי בָּשָׂר מִן־כָּל־

16 fuit Et .regis † cibi buccella vescentibus *pueris *qui vescebantur portione ‡regij †tollebat *potus

הַיְלָדִים הָאֹכְלִים אֵת פַּתְבַּג הַמֶּלֶךְ׃ וַיְהִי

:eorum potum *vinum & ,eorũ cibi portionem ferens † Melsar

הַמֶּלְצַר נֹשֵׂא אֶת־פַּתְבָּגָם וְיֵין מִשְׁתֵּיהֶם

17 ipsis quatuor istis pueris Et .semina † eis dans ‖ & ‖dabat †legumina

וְנֹתֵן לָהֶם זֵרֹעֹנִים׃ וְהַיְלָדִים הָאֵלֶּה אַרְבַּעְתָּם

.libro omni in intellectum &,scientiam Deus .eis dedit

נָתַן לָהֶם הָאֱלֹהִים [d] מַדָּע וְהַשְׂכֵּל בְּכָל־סֵפֶר [d] ידע

visione omni in † fecit intelligere Danielem & :sapientiam & †omnem visionem

וְחָכְמָה וְדָנִיֵּאל הֵבִין בְּכָל־חָזוֹן

18 dixit quibus dierum fine in Et .somnia &

וַחֲלֹמוֹת׃ וּלְמִקְצָת הַיָּמִים אֲשֶׁר־אָמַר

eunuchorum princeps eos introduxit & :eos introducendũ ad *,rex *vt introducerent

הַמֶּלֶךְ לַהֲבִיאָם [e] וַיְבִיאֵם שַׂר הַסָּרִיסִים [e] בוא

19 non & ,rex eis cum est locutus Et .Nebuchadnesar facies ad ‖ ‖coram

לִפְנֵי נְבֻכַדְנֶצַּר׃ וַיְדַבֵּר אִתָּם הַמֶּלֶךְ וְלֹא

.Misael ,Chananiah ,Daniel sicut illis vniuersis de est inuentus

נִמְצָא מִכֻּלָּם כְּדָנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל

20 verbum omne Et .regis faciei ad ‡ steterunt & *Hazariach & ‡coram rege.

וַעֲזַרְיָה וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וְכֹל דְּבַר

;rex eis ab quæsiuit †quod ,intelligentiæ sapientiæ †sciscitatus est

חָכְמַת [f] בִּינָה אֲשֶׁר־בִּקֵּשׁ מֵהֶם הַמֶּלֶךְ [f] בין

.genethliacos omnes super manibus ‡ decem eos inuenit & ‡partibus

וַיִּמְצָאֵם עֶשֶׂר יָדוֹת עַל כָּל־הַחַרְטֻמִּים

Daniel fuit Et .suo regno omni in ‡ qui :sophos* *astrologos, ‡erant

21 הָאַשָּׁפִים אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּתוֹ׃ וַיְהִי דָּנִיֵּאל

.regis Chores vnum †annum ad vsque †primum

עַד־[g] שְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ הַמֶּלֶךְ׃ [g] שנה

CAP. II. ב

somniauit Nebuchadnesar regni secundo anno in Et

1 וּבִשְׁנַת שְׁתַּיִם לְמַלְכוּת נְבֻכַדְנֶצַּר חָלַם

,eius spiritus se terruit vicibus * & :somnia Nebuchadnesar *contritus est

נְבֻכַדְנֶצַּר חֲלֹמוֹת וַתִּתְפָּעֶם רוּחוֹ

rex dixit Et .eo super ‖ est fractus eius somnus & ‖ei

2 וּשְׁנָתוֹ [h] נִהְיְתָה עָלָיו׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ [h] הוה

,Chasdim & ,maleficos & ,sophos † & ,genethliacos vocandum ad †vt vocarent ‡astrologos,

לִקְרֹא לַחַרְטֻמִּים וְלָאַשָּׁפִים וְלַמְכַשְּׁפִים וְלַכַּשְׂדִּים

steterunt & ,venerunt & :sua somnia regi indicandum ad *vt indicarent

לְהַגִּיד [i] לַמֶּלֶךְ חֲלֹמֹתָיו וַיָּבֹאוּ וַיַּעַמְדוּ [i] נגד

3 Somniando :rex eis Dixitque .regis facies ad †coram rege.

לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם הַמֶּלֶךְ חֲלוֹם

sciendum ad ‡ , meus spiritus se terruit vicibus * & : somniaui *contritus est ‡vt nesciam

חָלָמְתִּי וַתִּפָּעֶם רוּחִי [a] לָדַעַת אֶת־ [a] ידע

: Aramicè ‖ regem ad Chasdim sunt locuti Et .somnium ‖Syriacè:

4 הַחֲלוֹם׃ וַיְדַבְּרוּ הַכַּשְׂדִּים לַמֶּלֶךְ אֲרָמִית

,tuis seruis somnium Dic .viue secula ‡ in Rex ‡ æternum

מַלְכָּא לְעָלְמִין [b] חֱיִי אֱמַר חֶלְמָא לְעַבְדָךְ [b] חיה

.indicauimus interpretationem &

וּפִשְׁרָא נְחַוֵּא׃

.effluxit † me à Verbum :‡ Chasdim ad dixit & , rex Respondit ‡Res †recessit,

5 עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְכַשְׂדָּיֵא [c] מִלְּתָא מִנִּי אַזְדָּא [c] מלל

,eius interpretationem & ,somnium me scire facietis ‡ non En † †Si ‡feceritis

הֵן לָא תְהוֹדְעוּנַּנִי חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ

.ponentur sterquilinium † vestræ domus & , fiemini frusta ‡ ‡in †in latrinas

[d] הַדָּמִין תִּתְעַבְדוּן וּבָתֵּיכוֹן נְוָלִי [e] יִתְּשָׂמוּן׃ [d] דמר [e] שום

,indicaueritis eius interpretationem & ,somnium ecce ‡ Et ‡si

6 וְהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ [f] תְּהַחֲוֹן [f] חוה

à recipietis magnum honorem & ,erogationem ‡ & , dona ‡munera,

מַתְּנָן וּנְבִזְבָּה וִיקָר שַׂגִּיא תְּקַבְּלוּן מִן־

.mihi indicate ei[9] interpretationẽ &,somniũ propterea:mea facie

קֳדָמָי לָהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַחֲוֹנִי׃

somnium Rex : dicentes ‡ & ,secundò Responderunt ‡dixerunt:

7 עֲנוֹ [g] תִנְיָנוּת [h] וְאָמְרִין מַלְכָּא חֶלְמָא [g] ענה [h] תנה

.indicabimus eius interpretationem & ,suis seruis dicat

יֵאמַר לְעַבְדוֹהִי וּפִשְׁרָה נְהַחֲוֵה׃

quòd ego scient certo Ex *dixit & ,rex Respondit *Certè cognosco

8 עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר מִן־יַצִּיב יָדַע אֲנָה דִּי

quòd videatis quod respectu omni : ementes | vos tempus ‖emitis : cùm

עִדָּנָא אַנְתּוּן זָבְנִין כָּל־קֳבֵל דִּי [i] חֲזֵיתוּן דִּי־ [i] חזא

non somnium si Quòd † verbum me à effuxerit* *recesserit †Sed

9 אַזְדָּא מִנִּי [k] מִלְּתָא׃ דִּי הֵן־חֶלְמָא [k] לָא [k] מלל

,mendacem sermonem & ,vestra lex ipsa ‡ vna ,me scire feceritis ‡est

תְהוֹדְעֻנַּנִי חֲדָה־הִיא דָתְכוֹן וּמִלָּה כִדְבָה [l] ידע

tempus donec ,me coram dicendum ad præparastis *corruptum & *præparatis

וּשְׁחִיתָה [m] הַזְמִנְתּוּן לְמֵאמַר קֳדָמַי עַד דִּי עִדָּנָא [m] זמן

quod sciam & , mihi dicite somnium propterea : mutetur

[n] יִשְׁתַּנֵּא לָהֵן חֶלְמָא אֱמַרוּ לִי וְאִנְדַּע דִּי [n] שנא

.mihi indicabitis eius interpretationem

פִּשְׁרֵהּ [o] תְּהַחֲוֻנַּנִי׃ [o] חוה

Non :dicentes † & ,rege coram Chasdim Responderunt ‡dixerunt

10 עֲנוֹ כַשְׂדָּיֵא קֳדָם־מַלְכָּא וְאָמְרִין לָא־

possit regis sermonem qui ,aridam super homo est

אִיתַי אֱנָשׁ עַל־יַבֶּשְׁתָּא דִּי מִלַּת מַלְכָּא יוּכַל

,potens & ,magnus | rex omnis quod respectu omni ‡ :iudicare ‡cæterum ‖princeps, & potestas,

לְהַחֲוָיָה כָּל־קֳבֵל דִּי כָּל־מֶלֶךְ רַב וְשַׁלִּיט

,sophum ‡ &,genethliacum omnem postulauit † non istum vt sermonem aliquid simile †interroget

מִלָּה כִדְנָה לָא שְׁאֵל לְכָל־חַרְטֹּם וְאָשַׁף

*,grauis ,postulans ‡ rex quem sermo Et .Chasdi & ‡astrologum, ‡postulat *est,

11 וְכַשְׂדָּי׃ וּמִלְּתָא דִּי־מַלְכָּה שָׁאֵל יַקִּירָה

præter :rege coram illum indicet qui est non alius &

וְאָחֳרָן לָא אִיתַי דִּי יְחַוִּנַּהּ קֳדָם מַלְכָּא לָהֵן

ipsa est non carne cum eorum habitatio quorum , Deos

אֱלָהִין דִּי [p] מְדָרְהוֹן עִם־בִּשְׂרָא לָא אִיתוֹהִי׃ [p] דור

:multum est iratus & :sæuit * rex hoc respectu Omni ‡At *in ira: & furore magno: †vt perderent

12 כָּל־קֳבֵל דְּנָה מַלְכָּא בְּנַס וּקְצַף שַׂגִּיא

.Babel sapientes omnes perdendum ad † dixit &

וַאֲמַר לְהוֹבָדָה לְכֹל חַכִּימֵי בָבֶל׃

quæsierunt & :interficiebantur sapientes &,est egressa lex Et

13 וְדָתָא נֶפְקַת וְחַכִּימַיָּא מִתְקַטְּלִין [q] וּבְעוֹ [q] בעא

Daniel tunc In interfici ad * eius socios & ,Danielem ‡vt interficerentur. *occidendum

14 דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי לְהִתְקְטָלָה׃ בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל

carnificum principem Arioch ad statutum &,consiliũ fecit redire quem rex exire fecerat

[r] הֲתִיב עֵטָא וּטְעֵם לְאַרְיוֹךְ רַב־טַבָּחַיָּא [r] תוב

.Babel sapientes interficiendum ad exierat qui ,regis

דִּי־מַלְכָּא דִּי נְפַק לְקַטָּלָה לְחַכִּימֵי בָּבֶל׃

,regis ‡ perfectum Arioch ad dixit & ,Respondit

15 עָנֵה וְאָמַר לְאַרְיוֹךְ שַׁלִּיטָא דִּי־מַלְכָּא

Tunc ?regis facie à festinans ‡ lex quid Propter ‡festinat

עַל־מָה דָתָא מְהַחְצְפָה מִן־קֳדָם מַלְכָּא אֱדַיִן

.Daniel Arioch fecit notum | sermonem ‖indicauit

מִלְּתָא הוֹדַע אַרְיוֹךְ לְדָנִיֵּאל׃

tempus vt :rege à quæsiuit & ,est ingressus Daniel Et

16 וְדָנִיֵּאל עַל וּבְעָה מִן־מַלְכָּא דִּי זְמָן

reuelans ‡ & :hæc post existendum ad quod † quid* ascenderunt
סלקו מה די להוא אחרי דנה וגלא
.existendum ad ‡ quod quid‖ te fecit scire, secreta
רזיא הודעך מה־די לחוא׃
omnibus præ me in est quæ sapientia in non ego†Et
30 ואנה לא בחכמה די־איתי בי מן־כל־
super sed ,mihi est reuelatum hoc secretum , viuentibus
חייא [l] רזא דנה גלי לי להן על־
cogitationes & ,notificarent regi interpretationem vt verbum
דברת די פשרא למלכא יהודעון [m] ורעיוני
,fuisti videns* rex Tu .scires tui cordis
31 לבבך תנדע׃ אנתה מלכא חזה [n] הוית
eius splendor† & ,magna hæc imago ,grandis vna imago ecce &
ואלו צלם חד שגיא צלמא דכן רב וזיוה
.terribilis eius forma & :te contra stans præstans
יתיר קאם לקבלך ורוה דחיל׃
,eius pectus ,bono‡ auro de eius ‡caput statuæ Huius
32 הוא צלמא ראשה די־דהב טב [o] חדוהי
.ære de ‡eius femora &,eius viscera argento de* eius brachia &
ודרעוהי די כסף מעוהי וירכתה די נחש׃
ferro de eis ex ‡eius pedes :ferro de eius Tibiæ
33 שקוהי די פרזל רגלוהי מנהון די פרזל
quo vsque erat Videns .testa de eis ex &
34 ומנהון די חסף׃ חזה הוית עד די
statuam percussit & ,‡manibus in non qui ,lapis est abscissus
התגזרת אבן די־לא בידין ומחת לצלמא
.eos comminuit & ,testa & ,ferro de ‡suis pedibus super†
על־רגלוהי די פרזלא וחספא [p] והדקת המון׃
,testa ,ferrum pariter sunt contrita tunc In
35 באדין דקו כחדה פרזלא חספא
de palea ‡ sicut fuerunt & .aurum & ,argentum ,æs
נחשא כספא ודהבא והוו כעור מן־
non locus omnis & ,ventus ea tulit & ‡ ,æstatis areis
אדרי־קיט ונשא המון רוחא וכל־אתר לא־
est effectus statuam percussit qui lapis Et :eis est inuentus †
השתכח להון ואבנא די־[q]מחת לצלמא הות
.terram omnem impleuit & ,magnum montem in‡
לטור רב ומלאת כל־ארעא׃
coram dicemus eius interpretationem & ,somnum †Hoc
36 דנה חלמא ופשרה נאמר קדם־
Deus quia ,regum rex ‡ rex Tu .rege
37 מלכא׃ אנתה מלכא מלך מלכיא די אלה
gloriam & fortitudinem & ,potentiam regnum cælorum
שמיא מלכותא חסנא ותקפא ויקרא
filij habitantes * quibus omnibus in‡Et .tibi dedit
38 יהב־לך׃ ובכל־די [r] דארין בני־
,tua manu in dedit cælorum volatile & ,agri bestiam ,hominis
אנשא חיות ברא ועוף־שמיא יהב בידך
‡ipse tu ,ipsis omnibus in te constituit dominum † &
והשלטך בכלהון אנתה־הוא
regnum consurget te post Et auro de ipsius † caput
39 ראשה די דהבא׃ ובתרך תקום מלכו
de aliud tertium regnum & ,te præ inferius* aliud
אחרי ארעא מנך ומלכו תליתאה אחרי די
.terram vniuersam in ‡ dominabitur quod .æs
נחשא די תשלט בכל־ארעא׃
,ferrum sicut forte erit quartum regnum Et
40 ומלכו רביעיא תהוה תקיפה כפרזלא
,omnia atterens & comminuens ‡ ferrum quo respectu omnis
כל־קבל די פרזלא [s] מהדק וחשל כלא
,comminuet* ,hæc omnia conterens† quod ,ferrum sicut &
וכפרזלא די־מרעע כל־אלין תדק
eis ex† digitos & ,pedes vidisti quod Et .conteret &
41 ותרע׃ ודי־חזיתה רגליא ואצבעתא מנהון
,erit diuisum regnum ,ferri eis ex & figuli testa
חסף די־פחר ומנהון פרזל מלכו פליגה תהוה
omni ‡ :eo in existendum ad ‖ ferri planta de &
ומן־נצבתא די־פרזלא להוא־בה כל־
,luti* testa in ‡ mixtum ferrum vidisti quod respectu
קבל די חזיתה פרזלא מערב בחסף טינא׃
ex :testa eis ex & ,ferri eis ex* pedum digitos vt
42 ואצבעת רגליא מנהון פרזל ומנהון חסף מן־

vt cires futurum esset ‡qui reuelat illud ‡futurum est.
†mihi nō propter sapiētiam
[l] חיא
[m] רעא
*videbas,
[n] הוא
† quæ sic erat ‡gloria eius ublimis stabat
‡erat ex ‡optimo,
[o] חדא
*argentea, vēter ‡æra, ‖ferrea: ‡partim erant ferrei,& partim fictiles. Videbas donec
‡abscissus erat
‡in †ferreis,& fictilibus, & cōtriuit
[p] דקק
‡quisquiliæ
‡quas eleuat
†inuenitur
[q] מחא
‡ mons magnus,
†est
‡es
‡omnia in *habitant filij hominum, bestias ‖volucres cæli
[r] דור
†dominium tuum est ‡es ‡aureum,
*humilius
יתירא
‡æreum. *vniuersæ terræ.
‡& quomodo comminuit, & domat
[s] דקק
†conterit ‡sic †partim fictiles figulo, & partim ferreos.
[t] חוא
‖erit †secundum ‡cum *lutea, *partim ferreos:& partim fictiles.
מנהון

,regi indicandum ad † interpretationem & ,sibi daret
ינתן־לה ופשרא להחויה למלכא׃
,Chananiah & :perrexit suam domum in Daniel Tunc
17 אדין דניאל לביתה אזל ולחנניה
.notificauit sermonem suis sociis Hazariah & ,Misael
מישאל ועזריה חברוהי מלתא הודע׃
cælorum Dei facie à quærendum ad† misericordias‡ Et
18 ורחמין למבעא מן־קדם אלה שמיא
eius socios ‡& ,Daniel perderent* non vt :isto secreto super
על־רזא דנה די לא יהובדון דניאל וחברוהי
Danieli Tunc .Babel sapientum ‡ residuo ‡ cum
19 עם־שאר חכימי בבל׃ אדין לדניאל
Daniel tunc :est reuelatum secretum noctis quæ visione in
בחזוא די־ליליא רזא גלי אדין דניאל
,dixit & ,Daniel Respondit * .cælorum Deo benedixit
20 ברך לאלה שמיא׃ ענה דניאל ואמר
,seculo à benedictum Dei ‖ ipsius nomen existendum ad‡
להוא שמה די־אלהא מברך מן־עלמא
ei* quæ fortitudo & ,sapientia quia :seculum in vsque&
ועד־עלמא די חכמתא וגבורתא די־לה
‡opportunitates* & ,tempora mutans † ipse Et .ipsi
21 היא׃ והוא מהשנא עדניא וזמניא
sapientiam dans‡ :reges stabiliens † & ,reges remouens
מהעדה מלכין [a] ומהקים מלכין יהב חכמתא
.intelligentiam scientibus scientiam & ,sapientibus
לחכימין [b] ומנדעא לידעי בינה׃
quid ‡ nouit :abstrusa & ,profunda reuelans Ipse‡
22 הוא גלא עמיקתא ומסתרתא ידע מה
.manet eo cum lux & ,tenebrositate in
בחשוכא ונהורא עמה שרא׃
quia ,ego celebrans & confitens‖mei patris Deus Tibi
23 לך אלה אבהתי [c] מהודא ומשבח אנה די
,me fecisti scire nunc & :mihi dedisti fortitudinem & sapientiam
חכמתא וגבורתא יהבת לי וכען הודעתני
.nos fecisti scire regis sermonem quia :te à quæsiuimus quod
די־בעינא מנך די־מלת מלכא הודעתנא׃
,Arioch super‡ est ingressus Daniel hoc respectu Omni‡
24 כל־קבל דנה דניאל על על־אריוך
,Abiit .Babel sapientes perdendum ad rex constituerat quem
די מני מלכא להובדה לחכימי בבל אזל ו
me introduc ,perdas ne Babel Sapientes :ei dixit sic &
וכן אמר־לה לחכימי בבל אל־תהובד [d] העלני
.indicabo regi interpretationem & ,rege coram
קדם מלכא ופשרא למלכא אחוא׃
Danielem introduxit festinatione in‡ Arioch Tunc
25 אדין אריוך בהתבהלה הנעל לדניאל
de virum inueni Quod :ei dixit sic & :rege coram
קדם מלכא וכן אמר־לה די־השכחת גבר מן־
.notificabit regi solutionem qui ,Iehudah ‖ captiuitatis filiis
בני [e] גלותא די יהוד די פשרא למלכא יהודע׃
eius †nomen cuius ,Danieli dixit & ,rex Respondit
26 ענה מלכא ואמר לדניאל די שמה
mihi notificandum ad potens tu es ‡ Nunquid :Belthesasar
בלטשאצר האיתיך כהל להודעתני
‡eius interpretationem & ,vidi quod ,somnium
חלמא די־[f]חזית ופשרה׃
Secretum :dixit & ,rege coram Daniel Respondit
27 ענה דניאל קדם מלכא ואמר רזא
;genethliaci ,sophi † ,sapientes non ,postulans * rex quod
די־מלכא שאל לא חכימין אשפין חרטמין
.regi indicare potentes ,decretores‡
גזרין יכלין [g] להחויה למלכא׃
,secreta reuelans‡ cælis in Deus est Veruntamen
28 ברם איתי אלה בשמיא גלא [h] רזין
existendum ad‡ quod quid* Nebuchadnesar regi notificauit &
[i] והודע למלכא נבוכדנצר מה די להוא
tui capitis visiones ‖ & tuum Somnium :dierum nouissimo in
באחרית יומיא חלמך [k] וחזוי ראשך
.ipsum hoc † ,tuo cubili super‡
על־משכבך דנה הוא׃
tuo cubili super † tuæ cogitationes ‡ rex Tu
29 אנתה מלכא רעיונך על־משכבך

‡indicaret
*vt †quærerent
*perirent ‖socij
‡aliis sapientibus
*Locutus est
‡esset
*eius,
‡mutat *ætates, tempora †stare fecit ‡dat
[a] קום
[b] ידע
‡Reuelat profundum, †illud quod est in tenebris.
‖confiteor, & te laudo nunc,
[c] ידא
‡Cæterum †ad
[d] עלל
‡cum
[e] גלא
‡erat
‡est tibi facultas notificandi
[f] חזה
*interrogat, ‡astrologi,
‡diuini possūt
[g] חוה
‡qui reuelat
[h] רז
*illud ‡futurum est
[i] ידע
‖visio
[k] הוא
‡in thalamo est.
‡cogitabas & †in

erit ea ‡ ex & ,forte erit regnum parte

קְצָת [a] מַלְכוּתָא תֶּהֱוֵה תַקִּיפָה וּמִנַּהּ תֶּהֱוֵה

testa in ‡ mixtum ferrum vidisti quod Et .contritum

43 תְבִירָה: וְדִי חֲזַיְתָ פַּרְזְלָא מְעָרַב בַּחֲסַף

non & ,hominis semine in existendum ad se miscentes ,luti ‡

טִינָא מִתְעָרְבִין [b] לֶהֱוֺן בִּזְרַע אֲנָשָׁא וְלָא־

ferrum sicut ecce : illo * cum hunc adhærentes existendum ad ‡

לֶהֱוֺן דָּבְקִין דְּנָה עִם־דְּנָה הֵא־כְדִי פַרְזְלָא

.testa cum se miscens ‡ non

לָא מִתְעָרַב עִם־חַסְפָּא:

‡ parte [a] קְצָא ‡ cum ‡ lutea, se miscebunt cum ‡ adhærebunt sibi alter * altero: ‡ miscetur [b] הוֹר

Deus suscitabit ,ipsorum regum eorum diebus in Et

44 וּבְיוֹמֵיהוֹן דִּי מַלְכַיָּא אִנּוּן [c] יְקִים אֱלָהּ

eius regnum & ,corrûpetur non secula ‡ in quod, regnum cælorum

שְׁמַיָּא מַלְכוּ דִּי לְעָלְמִין לָא תִתְחַבַּל וּמַלְכוּתָה

consumet & , comminuet :dimittetur non alteri populo

לְעַם אָחֳרָן לָא תִשְׁתְּבִק תַּדִּק וְתָסֵיף

.secula in stabit ipsum & , regna ista omnia

כָּל־אִלֵּין מַלְכְוָתָא וְהִיא תְּקוּם לְעָלְמַיָּא:

[c] קוּם ‡ æternum

est abscissus monte de quòd, vidisti quo respectu Omni ‡

45 כָּל־קֳבֵל דִּי־חֲזַיְתָ דִּי מִטּוּרָא אִתְגְּזֶרֶת

,æs ,ferrum comminuit & ,‡ manibus in non qui lapis

אֶבֶן דִּי־לָא בִידַיִן וְהַדֶּקֶת פַּרְזְלָא נְחָשָׁא

notificauit magnus ‡ Deus ,aurum & ,argentum ,testam

חַסְפָּא כַּסְפָּא וְדַהֲבָא אֱלָהּ רַב [d] הוֹדַע

,somnium ‡ verum & :hæc post ,existendum ad quod quid * regi

לְמַלְכָּא מָה דִּי לֶהֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה וְיַצִּיב חֶלְמָא

Nebuchadnesar rex tunc In .eius interpretatio ‡ fidelis &

וּמְהֵימַן פִּשְׁרֵהּ: 46 בֵּאדַיִן מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר

‡ Secundum quod ‡ abscissus est, * cæli [d] יְדַע * illud quod venturum est, ‡ est ‡ est

,munus ‡ & :se incuruauit Danieli & ,suas facies ‡ super cecidit

נְפַל עַל־אַנְפּוֹהִי וּלְדָנִיֵּאל סְגִד וּמִנְחָה

.ei libandum ad * dixit fragrantias &

וְנִיחֹחִין [e] אֲמַר לְנַסָּכָה לֵהּ:

,veritate A ‡ : dixit & ; Daniel ad rex Respondit ‡

47 עָנֵה מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל וְאָמַר מִן־קְשֹׁט

,regnum dominus & , deorum Deus ipse ‡ vester Deus quòd

דִּי אֱלָהֲכוֹן הוּא אֱלָהּ אֱלָהִין וּמָרֵא מַלְכִין

.hoc secretum reuelare potuisti quia :secreta reuelans

וְגָלֵה [f] רָזִין דִּי יְכֵלְתָּ לְמִגְלֵא רָזָא דְנָה:

‡ faciem suã, | sacrificium, suffitum * vt sacrificarent [e] נוּחַ ‡ Loquens ‡ Vere noui, * est [f] רָז

magna munera & , magnificauit Danielem rex Tunc

48 אֱדַיִן מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל רַבִּי [g] וּמַתְּנָן רַבְרְבָן

,Babel prouinciæ omni super ‡ eum præfecit & ,ei dedit multa

שַׂגִּיאָן יְהַב־לֵהּ וְהַשְׁלְטֵהּ עַל כָּל־[h] מְדִינַת בָּבֶל

.Babel sapientes omnes super, magistratuum ‡ principem &

וְרַב־סִגְנִין עַל כָּל־חַכִּימֵי בָבֶל:

super præfecit & , rege à postulauit Daniel Et

49 וְדָנִיֵּאל בְּעָא מִן־מַלְכָּא [i] וּמַנִּי עַל

-Habed & -Mesach ,Sedrach ,Babel prouinciæ quæ administratione

עֲבִידְתָּא דִּי מְדִינַת בָּבֶל לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד

.regis porta in ‡ Daniel & :nego

נְגוֹ וְדָנִיֵּאל בִּתְרַע מַלְכָּא:

[g] נְתַן ‡ omnibus prouinciis [h] דּוּן ‡ præfectum. [i] מְנָה operibus prouinciarum ‡ erat in foribus

CAP. III. ג

auro de imaginem fecit rex Nebuchadnesar

1 נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא עֲבַד צְלֵם דִּי־דְהַב

:sex cubitorum eius latitudo; sexaginta cubitorum ‡ eius altitudo

רוּמֵהּ אַמִּין שִׁתִּין פְּתָיֵהּ אַמִּין שִׁת

.Babel prouincia in , Dura campo in eam statuit ‡

אֲקִימֵהּ בְּבִקְעַת דּוּרָא בִּמְדִינַת בָּבֶל:

auream, & ‡ erat ‡ &

congregandum ad misit rex Nebuchadnesar Et

2 וּנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא שְׁלַח לְמִכְנַשׁ ׀

,Adarghezeraxos ‡ duces & , magistratus , rege à secundos ||

לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סִגְנַיָּא וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא

præfectos omnes & , Tiphthaxos ,Dethabraxos, Ghedebraxos

גְדָבְרַיָּא דְתָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא וְכֹל שִׁלְטֹנֵי

quam , imaginis dedicationem ad veniendum ad ‡ :prouinciarum

מְדִינָתָא [k] לְמֵתֵא לַחֲנֻכַּת צַלְמָא דִּי

.rex Nebuchadnesar erexerat

הֲקֵים [l] נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא:

|| magnos principes, pôtifices summos ‡ nomophylacas, quæstores, iurisperitos, accensos, ‡ vt veniant [k] אֲתָא [l] קוּם

, duces & , magistratus , rege à secundi se congregantes ‡ tunc In

3 בֵּאדַיִן מִתְכַּנְּשִׁין אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סִגְנַיָּא וּפַחֲוָתָא

omnes & , Tiphthaxi , Dethabraxi , Ghedebraxi , Adarghezeraxi

אֲדַרְגָּזְרַיָּא גְדָבְרַיָּא דְּתָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא וְכֹל

‡ congregati sunt magni principes, summi sacerdotes.

quam imaginis dedicationem ad , prouinciarum præfecti

שִׁלְטֹנֵי מְדִינָתָא לַחֲנֻכַּת צַלְמָא דִּי

imagine coram stantes ‡ & :rex Nebuchadnesar erexerat

הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא וְקָאְמִין לָקֳבֵל צַלְמָא

.Nebuchadnesar erexerat quam

דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר:

‡ stabant

,populis dicentes || Vobis : virtute in clamans * præco Et

4 וְכָרוֹזָא קָרֵא בְחָיִל לְכוֹן אָמְרִין עַמְמַיָּא

audieritis quo tempore In .linguis & ,nationibus

אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא: 5 בְּעִדָּנָא דִּי־תִשְׁמְעוּן

,psalteriorum ‡ ,sambucæ ,citharæ ,fistulæ ,cornu vocem ‡

קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתָרֹס שַׂבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין

genuflectetis & ,cadetis :cantus specierum omnium ‡ & ,symphoniæ

סוּמְפֹּנְיָה וְכֹל [m] זְנֵי זְמָרָא [n] תִּפְּלוּן וְתִסְגְּדוּן

.rex Nebuchadnesar fecit erigere quam , auri * imagini

לְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי [o] הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא:

* clamabat valenter: || dicitur tribubus, ‡ sonitum ‡ psalterij, יְתִיר י ‡ omnis speciei instrumẽti musici, prosternetis vos: * aureæ, [m] זוּן [n] נְפַל [o] קוּם

hora ea in ‡ ,genuflexerit & , ceciderit | non quisquis Et

6 וּמַן־דִּי־לָא יִפֵּל וְיִסְגֻּד בַּהּ־שַׁעֲתָא

.ardentis ignis fornacis medium in proiicietur

יִתְרְמֵא לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא:

audientes quod secundum || tempore eo in hoc respectu Omni ‡

7 כָּל־קֳבֵל דְּנָה בֵּהּ זִמְנָא כְּדִי שָׁמְעִין

,citharæ ,fistulæ ,cornu vocem ‡ populi omnes

כָּל־עַמְמַיָּא קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתָרֹס

omnes cadentes ; cantus specierum omnium & ,psalteriorum * ,sambucæ

שַׂבְּכָא פְּסַנְטֵרִין וְכֹל זְנֵי זְמָרָא נָפְלִין כָּל־

,auri imagini se incuruantes || linguæ & , nationes ‡ ,populi

עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא סָגְדִין לְצֶלֶם דַּהֲבָא

.rex Nebuchadnesar fecerat erigere quam

דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא:

| prostrauerit se, ‡ eadem ‡ Propter || quo audiebant ‡ sonitum * psalterij, & omnis speciei musici instrumenti ; prostrauerunt ‡ tribus, || incuruauerunt se statuæ aureæ,

viri accesserunt tempore ipso in hoc respectu Omni ‡

8 כָּל־קֳבֵל דְּנָה בֵּהּ־זִמְנָא קְרִבוּ גֻּבְרִין

.Iehudæorum τὸ eorum accusationes ‡ accusauerunt & :Chasdim

כַּשְׂדָּאִין וַאֲכַלוּ קַרְצֵיהוֹן דִּי יְהוּדָיֵא:

:regem Nebuchadnesar ad dicentes & , Responderunt

9 [p] עֲנוֹ וְאָמְרִין לִנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא

posuisti rex Tu .viue secula ‡ in Rex

מַלְכָּא לְעָלְמִין [q] חֱיִי: 10 אַנְתְּה מַלְכָּא [r] שָׂמְתָּ

,cornu vocem ‡ audierit qui ,homo omnis quod ,decretum

טְעֵם דִּי־כָל־אֱנָשׁ דִּי יִשְׁמַע [s] קָל קַרְנָא

,symphoniæ &, psalteriorum ‡ sambucæ ,citharæ ,fistulæ

מַשְׁרֹקִיתָא קִיתָרֹס שַׂבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין וְסוּמְפֹּנְיָא

auri ‡ imagini se incuruet & ,cadat : cantus specierum omnium ‡ &

וְכֹל זְנֵי זְמָרָא יִפֵּל וְיִסְגֻּד לְצֶלֶם דַּהֲבָא:

proiicietur :se incuruauerit & , cadet ‡ non quisquis Et

11 וּמַן־דִּי־לָא יִפֵּל וְיִסְגֻּד יִתְרְמֵא

.ardentis ignis fornacis medium in

לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא:

‡ Ob quam rem ‡ 'proderet ipsos Iudæos. Locuti sunt, & dixerunt [p] עֲנָה ‡ æternum [q] חַיא [r] שׂוּם ‡ sonitum [s] קוּל ‡ psalterij, יְתִיר י ‡ omnis speciei instrumẽti musici: prosternat se, || aureæ, ‡ prostrauerit se

super eos constituisti quos ,Iehudæi viri Sunt

12 אִיתַי גֻּבְרִין יְהוּדָאִין דִּי־[t] מַנִּיתָ יָתְהוֹן עַל־

-Habed &, Mesach , Sadrach , Babel prouinciæ opus ‡

עֲבִידַת [u] מְדִינַת בָּבֶל שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד

.decretum ‡ ,rex te super ‡ posuerunt non isti viri :nego

נְגוֹ גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ לָא־שָׂמוּ עֲלָיךְ מַלְכָּא טְעֵם

,fecisti erigere quam , auri ‡ imagini & colentes ‡ non tuos Deos

לֵאלָהָיךְ לָא פָלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקֵימְתָּ

.se incuruantes ‡ non

לָא סָגְדִין:

[t] מְנָא ‡ opem prouinciarum. [u] דּוּן * cursum ‡ vt obseruent עֲלָךְ ק ‡ colunt, ‡ aureæ, לֵאלָהָךְ ק

adducendum ad * dixit ira & furore in Nebuchadnesar tunc In

13 בֵּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר בִּרְגַז וַחֲמָא אֲמַר לְהַיְתָיָה

isti viri tunc In .nego-Habed & , Mesach , Sadrach

לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ

,Nebuchadnesar Respondit * .rege coram sunt adducti

[x] הֵיתָיוּ קֳדָם מַלְכָּא: 14 עָנֵה נְבוּכַדְנֶצַּר

-Habed & , Mesach , Sadrach desolatio Nunquid || : eis dixit &

וְאָמַר לְהוֹן הַצְדָּא שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד

auri ‡ imagini & , colentes vos estis ‡ non meos deos , nego

נְגוֹ לֵאלָהַי לָא אִיתֵיכוֹן פָּלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא

genuflectentes ‡ non , feci erigere quam

דִּי [y] הֲקֵמֶת לָא סָגְדִין:

quo tempore in vt parati vos estis ecce * Nunc

15 כְּעַן הֵן אִיתֵיכוֹן עֲתִידִין דִּי בְעִדָּנָא דִּי

‡ incurnant * vt adducerent * Locutus est [x] אֲתָא | Num verè ‡ colitis, ‡ aureæ, ‡ incuruatis vos? [y] קוּם nonne

‡Locutus est, & dixit:

-Habed & ,Mesach ,Sadrach : *dicens & :respondens* ‡ ardentis ignis
נורא יקדתא ענה ואמר שדרך מישך ועבד־
:venit e & ,egredimini , excelsi Dei τῶ *eius* serui ,nego
נגו עבדוהי די־אלהא [l]עליא [m]פוקו [n]ואתו
,nego-Habed & ,Mesach ,Sadrach *egredientes* ‡ tunc *in*
באדין נפקין שדרך מישך ועבד נגו
rege à secundi se congregantes ‡ Et .ignis medio de
27 מן־גוא נורא׃ ומתכנשין אחשדרפניא
viros *intuentes* ‖ regis *ductores* * & ,duces & :*magistratus*
סגניא ופחותא והדברי מלכא [p]חזין לגבריא
,eorum corporibus *in* ignis fuerat dominatus non quia ,istos
אלך די לא־שלט נורא בגשמהון
non earum *saraballa* ‡ & ,erant adustus non eorum capitis *crinis* † &
ושער ראשהון לא התחרך וסרבליהון לא
.eos *in* ‡ transierat non ignis odor & ? erant *mutata* ‖
[p]שנו וריח נור לא [q]עדת בהון׃
eorum Deus † Benedictus :dixit & ,Nebuchadnesar *Respondit**
28 ענה נבוכדנצר ואמר בריך אלההון
misit qui ,nego-Habed & ,Mesach ,Sadrach τῶ
די־שדרך מישך ועבד נגו די־שלח
:eo *super* ‡ sperauerunt qui ,suos seruos eruit &,suum angelum
מלאכה ושיזב לעבדוהי די התרחצו עלוהי
,sua corpora tradiderunt & ,mutauerunt regis verbum &
ומלת מלכא שנו ויהבו גשמהון
nisi Deo omni genu flecterent nec ,seruirent non vt
די לא־יפלחון ולא־יסגדון לכל־אלה להן
omnis vt , decretum positum me à Et .suo Deo
29 לאלההון׃ ומני [r]שים טעם די כל־
eorum Deum *super errorem* † dixerit quæ,lingua & ,natio ‡ ,populus
עם אמה ולשן די־יאמר שלה על־אלההון
:fiat frusta* ,nego-Habed & ,Mesach ,Sadrach τῶ
די־שדרך מישך ועבד נגוא הדמין יתעבד
quod *respectu* omni † : ponatur *sterquilinium* ‡ eius domus &
וביתה נולי [s]ישתוה כל־קבל די
.hic sicut eruere possit qui *alius* Deus est non
לא איתי אלה אחרן די־יכל [t]להצלה כדנה׃
,Habed &,Mesach,Sadrach *fecit prosperare** rex tunc In
30 באדין מלכא הצלח לשדרך מישך ועבד
.Babel prouincia in nego
נגו במדינת בבל׃
nationibus ‡ .populis omnibus rex Nebuchadnesar
31 נבוכדנצר מלכא לכל־עממיא אמיא
vobis Pax ,terra vniuersa in *habitantes* ‡ qui ,linguis &
ולשניא די־דארין בכל־ארעא שלמכון
mecum fecit quæ mirabilia & ,Signa .multiplicetur
32 ישגא׃ אתיא [u]ותמהיא די עבד עמי
.*indicare* me coram est decorum ·excelsus Deus
אלהא עליא שפר קדמי להחויה׃
eius mirabilia & .‡magna quod secundum eius Signa
33 אתוהי כמה רברבין ותמהוהי
,*seculi* ‡ regnum eius Regnum .†fortia quod secundum
כמה תקיפין מלכותה מלכות עלם
.generatione & ,generatione cum eius potestas &
ושלטנה עם־דר ודר׃

עלת [m]נפק [n]אתא
‡egressi sunt
*congregati sunt magni principes, summi sacerdotes:
*optimates
‖ & contemplabantur
[o]חזא
†capillus
‡vestes
‡mutatæ
‡per
[p]שנא
[q]עדא
*Locutus est
†Dominus
‡in
‡testo
[r]שום
‡tribus,
†blasphemiā contra
*in
‡in latrinam
‡eo
[s]שורה
[t]נצר
*magnificauit
‡tribubus,
‡habitant
דיירין ק
[u]תמה
*vt narrem.
אה ק
‡sunt.
†sunt.
‡sempiternū,

CAP. IIII. ד

;mea domo in eram quietus Nebuchadnesar Ego
1 אנה נבוכדנצר שלה הוית בביתי
;me terruit & ,vidi Somnium ;meo palatio in *frondosus* ‡ &
2 ורענן בהיכלי׃ חלם [x]חזית וידחלנני
mei capitis visiones & ,meo cubili *super* *conceptus* † &
והרהרין על־משכבי וחזוי ראשי
introducendum ad ‡ decretum est positum me à Et .me terrebant
3 יבהלנני׃ ומני שים טעם [y]להנעלה
somnij interpretationem qui : Babel sapientes omnes me *coram*
קדמי לכל חכימי בבל די־פשר חלמא
genethliaci *ingredientes* ‡ tunc *In* .me facerent scire
4 יהודענני׃ [z]באדין עללין חרטמיא
ego *dicens* ‡ somnium & :diuini & ,Chasdim *sophi* †
אשפיא כשדיא וגזריא וחלמא אמר אנה

‡florens
[x]חזא
†cogitationes in
‡vt introducerentur ad
[y]עלל
‡ingressi sunt
[z]ידע
‡astrologi,
‖ dixi

,sambucæ, citharæ ,fistulæ ,cornu *vocem* ‡ audieritis ‡sonitum
תשמעון קל קרנא משרוקיתא קיתרס שבכא
,*cadatis* ,*sanctus* *specierum omnium* † & :symphoniæ & *psalteriorum* ‡
פסנתרין וסומפניה וכל [a]זני זמרא תפלון
non *ecce* ‡ Et ?feci quam ,imagini genuflectaris &
ותסגדון לצלמא די־עבדת והן לא
fornacis medium in proiiciemini hora ipsa in ;genuflexeritis
תסגדון בה־שעתא תתרמון לגוא־אתון
de vos eruat qui ,Deus *ipse* † quis Et .ardentis ignis
נורא יקדתא ומן־הוא אלה די ישיזבינכון מן־
Habed & ,Mesach ,Sadrach Responderunt ?meis manibus
16 ידי׃ [b]ענו שדרך מישך ועבד
curantes † non ,Nebuchadnesar :regi *dicentes* * & ,nego
נגו ואמרין למלכא נבוכדנצר לא־חשחין
est Ecce .tibi respondere *verbo* *hoc* * super nos
17 אנחנא על־דנה פתגם [c]להתבותך׃ הן איתי
:nos *liberandum ad* ‡ potens ,*colentes* † nos quem noster Deus
אלהנא די־אנחנא פלחין יכל לשיזבותנא
eruet rex tua manu de & ,ardentis ignis fornace de
מן־אתון נורא יקידתא ומן־ידך מלכא ישיזב׃
quòd ,rex tibi *existendum ad* ‡ notum ,*non ecce* † Et
18 והן לא ידיע להוא־לך מלכא די
quam ,*auri* *imagini &* , *colentes nos sumus* ‡ non *tuos* *deos* †
לאלהיך לא־איתנא פלחין ולצלם דהבא די
Nebuchadnesar tunc In .*genuflectemus** non ,fecisti erigere
19 הקימת לא נסגד׃ באדין נבוכדנצר
super est immutata eius vultus imago & ,furore est repletus
התמלי חמא וצלם אנפוהי [d]אשתנו על־
dixit & ,*respondit* ‡ : nego-Habed & ,Mesach ,Sadrach
שדרך מישך ועבד נגו ענה ואמר
erat visum ‡ quod † super *septies semel** fornacem *succendendum ad* ‖
[f]למזא לאתונא חד־שבעה על די חזה
‡qui ‡robore fortibus viris Et .eam succendere
20 למזיה׃ ולגברין גברי־חיל די
-Habed & ,Mesach ,Sadrach *ligandum ad* ‡ dixit suo exercitu in
בחילה אמר לכפתה לשדרך מישך ועבד
.ardentis ignis fornacem in proiiciendum ad : nego
נגו [g]למרמא לאתון נורא יקדתא׃
,*suis saraballis in** ,sunt ligati ‡ isti viri tunc *In*
21 באדין גבריא אלך כפתו בסרבליהון
sunt proiecti Et .suis vestibus & , suis *cucullis* † & , suis *femoralibus* ‡
פטשיהון וכרבלתהון ולבושיהון [h]ורמיו
.ardentis ignis fornacis medium in
לגוא־אתון נורא יקדתא׃
regis *verbum* *quod propterea* *hoc respectu* Omni †
22 כל־קבל דנה מן־די [h]מלת מלכא
qui illos viros :*præstanter* ‡ succensa fornax & , *vrgens**
מחצפה ואתונא אזה יתירה גבריא אלך די
occidit, nego-Habed & ,Mesach ,Sadrach fecerant ascendere
[i]הסקו לשדרך מישך ועבד נגו קטיל
ignis *scintilla** eos
המון שביבא די נורא׃
-Habed & ,Mesach , Sadrach *illi* tres isti viri Et †
23 וגבריא אלך תלתהון שדרך מישך ועבד
.ardentis ignis fornacis medium in ceciderunt ,nego
נגו נפלו לגוא־אתון־נורא יקדתא
,obstupuit rex Nebuchadnesar Tunc .ligati
24 מכפתין׃ אדין נבוכדנצר מלכא תוה
Nonne :suis *doctoribus* ‡ dixit & , *respondit* ‡ *festinando in* ‡ surrexit &
וקם בהתבהלה ענה ואמר להדברוהי הלא
ligatos ignis medium in proiecimus tres viros
גברין תלתא רמינא לגוא־נורא מכפתין
.rex Verè ‡ regi *dicentes &* ,*Respondentes**
[k]ענין ואמרין למלכא יציבא מלכא׃
quatuor viros *videns ego* ‡ Ecce .dixit & ,Respondit
25 ענה ואמר הא־אנה חזה גברין ארבעה
est non corruptio & ,ignis medio in ambulantes solutos
שרין מהלכין בגו־נורא וחבל לא־איתי
.Dei filio est similis quarti ‡ *eius* species & ‡ eis in
בהון ורוה די רביעיא דמה לבר־אלהין׃
fornacis ostium ad Nebuchadnesar accessit tunc *In*
26 באדין קרב נבוכדנצר לתרע אתון

יתיר י
‡psalterij,
†omnis speciei instrumenti musici vt prosternatis vos;
[a]זון
‡si
†est
[b]ענה
*dixerunt
†oportet
*hac re
[c]תוב
†colimus
‡est vt eruat;
†si nolueris eruere nos,
‡sit
†deis tuis
יתיר י
‡incuruamus nos. & statuæ aureæ,
*genuflectimus.
[d]מלא
ני ק
[e]שנא
‡locutus est,
‡vt succenderent
*septuplum
†id
‡consueuerat
‡erant
‡vt ligatent
אזא [g]רמא
*cum femoralibus
‡tiaris
†operimentis
[h]רמה
†Propterea autem quod à sermone
[h]מלה
*vrgebatur,
‡erat valde:
[i]נסק
*flamma
‡At
‡propere: locutus est,
‡optimatibus
*Respōderunt & dixerunt
[k]ענה
‡video

:mihi notificantes †non eius interpretationem & ,eis coram

קדמיהון ופשרה לא־מהודעין לי׃

cuius ,Daniel me coram intrauit nouissimum ad vsque* Et

5 ועד אחרין על קדמי דניאל די־

§quo*&,mei Dei nomen secundum ,Belthesasar eius § nomen

שמה בלטשאצר כשם אלהי ודי

ipso coram somnium & ,eo in sanctorum Deorum spiritus

רוח־אלהין קדישין בה וחלמא קדמוהי

quod, genethliacorum magister † Belthesasar ,dixi

6 אמרת׃ בלטשאצר רב חרטמיא די

,te in † sanctorum Deorum spiritus quod noui ego

אנה ידעת די רוח אלהין קדישין בך

,mei somnij visiones: tibi negotium facit§non secretum omne &

וכל־[a]רז לא־אנס לך [b]חזוי חלמי

.dic eius interpretationem & ;vidi quod

די־חזית ופשרה אמר׃

ecce & ,fui videns* :meo cubili super‖mei capitis visiones‡Et

7 וחזוי ראשי על־משכבי חזה הוית ואלו

.multa † eius altitudo & ,terræ medio in arbor

אילן בגו ארעא ורומה שגיא׃

pertingebat eius altitudo &:fortis & ,arbor erat Magna

8 רבה אילנא ותקף ורומה ימטא

,terræ vniuersæ finem ad eius aspectus & ,cælum ad

לשמיא וחזותה לסוף כל־ארעא׃

‡vniuersis esca & ,multus eius fructus & ,pulcher eius Ramus

9 עפיה שפיר ואנבה שגיא ומזון לכלא־

eius ramis in & ,agri bestia † faciebat vmbram se sub :ea in

בה תחתוהי תטלל [c]חיות ברא ובענפוהי

.caro omnis vescebatur ea ex & ,cæli volucres habitabant

ידרון צפרי שמיא ומנה [d]יתזין כל־בשרא׃

:meo statu super ,mei capitis visionibus in fui Videns§

10 חזה הוית בחזוי ראשי על־משכבי

Clamans .descendens ‡ cælo de sanctus & ,vigil ecce &

11 ואלו עיר וקדיש מן־שמיא נחת׃ קרא

præcidite & ,arborem Succidite :dicens † sic & ,virtute in

בחיל וכן אמר [e]גדו אילנא וקצצו

:eius fructum ‡dispergite & ,eius frondem ‖ excutite , eius ramos

ענפוהי אתרו עפיה ובדרו אנבה

.eius ramis à volucres & :ea sub de bestia vagetur*

[f]תנד חיותא מן־תחתוהי וצפריא מן־ענפוהי׃

,finite terra in eius radicum radicem Veruntamen

12 ברם עקר שרשוהי בארעא שבקו

rore in & :agri in gramine in æris & ,ferri in§ vinculo in &

ובאסור די־פרזל ונחש בדתאא די ברא ובטל

herba in eius pars bestia † cum & ,tingatur cæli

שמיא יצטבע ועם־חיותא חלקה בעשב

bestiæ cor & ,mutent homine ab eius Cor .terræ

13 ארעא׃ לבבה מן־אנושא [g]ישנון ולבב חיוא

.eum super mutentur tempora septem & :ei detur

יתיהב לה ושבעה עדנין יחלפון עלוהי׃

sanctorum sermone in & ,verbum vigilum decreto In

14 בגזרת עירין פתגמא ובמאמר קדישין

quod viuentes cognoscant quo verbum ad vsque ‖ :petitio

שאלתא עד־דברת די־[h]ינדעון חייא די־

quod cui & hominis § regno in altissimus dominetur

שליט עליא במלכות אנושא ולמן־די

.illud super constituit hominum*humilem & , illud dabit voluerit

יצבא יתננה ושפל אנשים [i]יקים עליה׃

.Nebuchadnesar rex ego vidi somnium Hoc

15 דנה חלמא חזית אנה מלכא נבוכדנצר

respectu omnis*, dic eius interpretationem Belthesasar tu & *eo

ואנתה בלטשאצר פשרא אמר כל־קבל

interpretationem valentes ‡ non mei regi sapientes omnes quod

די כל־חכימי מלכותי לא־יכלין פשרא

Deorum spiritus quia ;valens † tu Et .mihi notificare

[k]להודעותני ואנתה כהל די רוח־אלהין

:te in sanctorum*

קדישין בך׃

,Belthesasar eius‖ nomen cuius ,Daniel Tunc

16 אדין דניאל די־שמה בלטשאצר

.eum terrebāt, eius cogitationes & ,vna hora in est obstupefactus

[l]אשתומם כשעה חדא ורעינהי יבהלנה

† indicauerunt
* donec demum introductus est
‡ est
* in § est
† princeps
† est
§ absconditum est
[a] רז [b] חזה
‡ visio ‖ in
* videbam
† magna.
‡ erat
† bestiis
[c] חוא
ידרן ק
[d] זון
§ Videbam in visione
‡ descendit.
Clamauit fortiter,
† dixit:
[e] גדד
‖ ramos
‡ fructus
* elongent se bestiæ quæ sunt
[f] נוד
§ ferreo, & æreo ponatur in herba
† bestiis sit
† mutetur,
אנשא ק
[g] שנא
‖ vt
[h] ידע
§ hominum,
יתירי
* inter homines
[i] קום
* eo
‡ potuerunt
† potes,
[k] ידע
* est,
‡ erat
‡ siluit
[l] שמם

§ Respondens rex &* dicens: Belthesasar , somnium est Locutus

17 ענה מלכא ואמר בלטשאצר חלמא

& atio interpre eius non terreat te. Respondit Belthesasar,

ופשרה אל־יבהלך ענה בלטשאצר

&dixit:Domine mi, somniū ‡ inimicis tuis, & interpretatio eius

ואמר מראי חלמא לשנאיך ופשרה

.tuis hostibus

Arbor , quam vidisti ,quæ † creuerat ,

17 לעריך׃ אילנא די [m]חזית די רבה

& inualuerat: & altitudo eius pertingebat ad cælū , & aspectus eius

6 ותקף ורומה ימטא לשמיא וחזותה

in omnem terram.

לכל־ארעא׃

Et † frons eius ‡ pulchra , & fructus eius multus , & esca

18 ועפיה שפיר ואנבה שגיא [n]ומזון

in omnibus :in ea subter eam § habitabat bestia agri,

לכלא בה תחתוהי תדור חיות ברא

& in ramis eius habitabant volucres cælorum.

ובענפוהי ישכנן צפרי שמיא׃

Tu ipse ‡ rex , qui magnificatus es, & roboratus es:

19 אנתה־הוא מלכא די רבית ותקפת

& magnitudo tua creuit, & peruenit ad cælum, & potestas tua

8 ורבותך [o]רבת ומטת לשמיא ושלטנך

ad finem terræ.

Et quòd vidit rex vigilem,

20 לסוף ארעא׃ ודי חזא מלכא עיר

& sanctum descendentem è cælis , & dicentem: Succidite

9 וקדיש נחת מן־שמיא ואמר [p]גדו

arborem, & † corrumpite eam, attamen radicem radicum eius

אילנא וחבלוהי ברם עקר שרשוהי

in terra dimittite, & in vinculo ת † ferri , & aris in herba

בארעא שבקו ובאסור די־פרזל ונחש בדתאה

ת agri & in rore cæli * intingatur, cum § bestia agri;

10 די ברא ובטל שמיא יצטבע ועם־חיות ברא

‖ pars eius, donec septem tempora mutentur super eum.

11 חלקה עד די־שבעה עדנין יחלפון עלוהי׃

Hæc* interpretatio ‡ rex: & decretum altissimi † hoc: quod

21 דנה פשרא מלכא וגזרת עליא היא די

peruenit super dominum meum regem.

מטת על־מראי מלכא׃

Et te § trudentes ab homine , & cum *fera agri

22 ולך טרדין מן־אנשא ועם־[q]חיות ברא

‡ad existendum habitationē tuam, & herba sicut bobus tibi sapient,

12 להוה מדורך ועשבא כתורין לך יטעמון

& ex rore cælorum te † tingentes, & septem tempora

[r]ומטל שמיא לך מצבעין ושבעה עדנין

mutabuntur super te , donec scias quòd * dominator altissimus

יחלפון עליך עד די תנדע די־שליט עליא

in regno § hominis & ei cui voluerit , dabit illud.

13 במלכות אנשא ולמן־די־יצבא [s]יתננה׃

Et quod dixerunt † dimittere radicem radicum eius

23 ודי אמרו למשבק עקר שרשוהי

ת arboris, regnum tuum tibi † constans: ex ‡ quo

14 די אילנא מלכותך לך קימא מן־די

cognoueris quòd § dominantes cæli.

[t]תנדע די שלטן שמיא׃

Quamobrem rex, consilium meum * pulchrum sit super te,

24 להן מלכא מלכי ישפר עליך

& peccata tua in iustitia redime, & iniquitates tuas ‡ in miserando

וחטיך בצדקה פרק [u]ועויתך במחן

afflictorum: ecce erit prolongatio paci tuæ.

15 ענין הן תהוה ארכה [x]לשלותך׃

‖ Omne venit super Nebuchadnesar regem.

25 כלא מטא על־נבוכדנצר מלכא׃

In fine * lunarum duodecim: ‡ super palatio regni

26 לקצת ירחין תרי עשר על־היכל מלכותא

ת Babel deambulans fuit.

די בבל מהלך הוה׃

Respondit rex, & ait: Nonne hæc ‖ ipsa Babel

27 ענה מלכא ואמר הלא דא־היא בבל

magna : quam ego ædificaui eam in domum regni; in robore

16 רבתא די־אנה בניתה לבית מלכו בתקף

fortitudinis meæ, & in gloriam decoris mei ?

חסני וליקר הדרי׃

§ Locutus est
* dixit:
§ sit
[a] יתיר
† erat magna, & fortis:
לערך ק
[m] חזא
† rami
‡ pulchri,
[n] זון
§ habitabant bestiæ
‡ es
[o] רבה
qui dixit:
[p] גדד
† dissipate illam,
† ferreo, & æreo ponatur.
* aspergatur,
§ bestiis
‖ sit
* est ô † est
§ eiicient ab hominibus,
* bestiis
‡ erit habitatio tua, & herbæ
[q] חוא
† tingent,
[r] טלל
* dominetur
§ hominum,
[s] נתן
† vt dimitteret
† manebit:
‡ eo tempore
§ potestas cæli est.
[t] ידע
* placeat tibi.
‡ misericordia pauperum: si forte sit
[u] עוה
[x] שלה
‖ Omnia venerunt
* mensium
‡ in aula
deambulabat.
Locutus est
est

,eius coniuges † ,eius principes & ,rex eis in biberunt &

וְאִשְׁתִּיו בְּהוֹן מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי שֵׁגְלָתֵהּ

Deos laudauerunt & :vinum Biberunt.eius concubinæ &

4 וּלְחֵנָתֵהּ׃ אִשְׁתִּיו חַמְרָא וְשַׁבַּחוּ לֶאֱלָהֵי

.lapidis & ,ligni ,ferri ,æris ,argenti & ,auri*

דַּהֲבָא וְכַסְפָּא נְחָשָׁא פַרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא׃

,hominis manus τῆς digiti sunt egressi hora ipsa In

5 בַּהּ־שַׁעֲתָה נְפַקוּ אֶצְבְּעָן דִּי־יַד־אֱנָשׁ

parietis quod gypso super ‡ candelabrum contra scribentes† &

וְכָתְבָן לָקֳבֵל נֶבְרַשְׁתָּא עַל־גִּירָא דִּי־כְתַל

quæ manus palmam videns || rex & regis τῆς palatij*

הֵיכְלָא דִּי מַלְכָּא וּמַלְכָּא חָזֵה פַּס יְדָה דִּי

,ipsum mutauerunt eius splendores * regis Tunc .scribebat

6 כָּתְבָה׃ אֱדַיִן מַלְכָּא זִיוֹהִי שְׁנוֹהִי

,eius lumbi ligamina † & :eum conturbauerunt eius cogitationes &

וְרַעְיֹנֹהִי יְבַהֲלוּנֵּהּ וְקִטְרֵי חַרְצֵהּ

.sunt collisa illud ad hoc ‡ eius genua & ,soluta

מִשְׁתָּרַיִן וְאַרְכֻבָּתֵהּ דָּא לְדָא נָקְשָׁן׃

,sophos introducendum ad virtute in || rex Clamans ‡

7 קָרֵא מַלְכָּא בְּחַיִל לְהֶעָלָה לְאָשְׁפַיָּא

sapientibus ,dixit & ,rex respondit † :diuinos & ,Chaldæos

כַּשְׂדָּיֵא וְגָזְרַיָּא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְחַכִּימֵי

,hanc scripturam legerit qui ,homo omnis Quod ‡:Babel

בָבֶל דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי־יִקְרֵה כְּתָבָה דְנָה

,vestietur purpura ,mihi indicauerit eius interpretationem &

וּפִשְׁרֵהּ יְחַוִּנַּנִי אַרְגְּוָנָא יִלְבַּשׁ

tertius & *eius collo super auri τῆς † torques &

וְהַמוּנְכָא דִּי־דַהֲבָא עַל־צַוְּארֵהּ וְתַלְתִּי

omnes sunt ingressi Tunc .imperabit regno in

8 בְּמַלְכוּתָא יִשְׁלַט׃ אֱדַיִן עָלְלִין כֹּל

.legere scripturam volentes † non & :regis sapientes

חַכִּימֵי מַלְכָּא וְלָא־כָהֲלִין כְּתָבָא לְמִקְרֵא

Tunc .regi notificare* eius interpretationem &‡

9 וּפִשְׁרָא לְהוֹדָעָה לְמַלְכָּא׃ אֱדַיִן

eius splendores || & ,*territus multum ‡ Belsasar rex

מַלְכָּא בֵלְשַׁאצַּר שַׂגִּיא מִתְבָּהַל וְזִיוֹהִי

.perplexi ‡ eius principes & :eo super mutati

שָׁנַיִן עֲלוֹהִי וְרַבְרְבָנוֹהִי מִשְׁתַּבְּשִׁין׃

eius principum & ,regis verba ad versum* Regina

10 מַלְכְּתָא לָקֳבֵל מִלֵּי מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי

:lixit & regina respondit ‡ :est ingressa conuiuij domum in

לְבֵית מִשְׁתְּיָא עַלַּלַת עֲנָת מַלְכְּתָא וְאָמֶרֶת

,tuæ cogitationes te terreant non :viue secula in Rex

מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי אַל־יְבַהֲלוּךְ רַעְיוֹנָךְ

.mutentur non tui splendores † &

וְזִיוָךְ אַל־יִשְׁתַּנּוֹ׃

deorum spiritus ‡ quo* ,tuo regno in vir Est

11 אִיתַי גְּבַר בְּמַלְכוּתָךְ דִּי רוּחַ אֱלָהִין

,intelligētia & illuminatio ,tui patris diebus in & ,eo in sanctorum

קַדִּישִׁין בֵּהּ וּבְיוֹמֵי אֲבוּךְ נַהִירוּ וְשָׂכְלְתָנוּ

est inuenta Deorum sapientiam secundum sapientia &

וְחָכְמָה כְּחָכְמַת־אֱלָהִין הִשְׁתְּכַחַת

principem tuus pater Nebuchadnesar rex & ‡eo in

בֵּהּ וּמַלְכָּא נְבֻכַדְנֶצַּר אֲבוּךְ רַב

eū constituit,diuinorum ,Chaldæorum ,sophorum ,genethliacorum

חַרְטֻמִּין אָשְׁפִין כַּשְׂדָּאִין גָּזְרִין הֲקִימֵהּ

.rex † tuus ‡ pater

אֲבוּךְ מַלְכָּא׃

,scientia & ,abundans ‡ spiritus quod respectu Omni*

12 כָּל־קֳבֵל דִּי רוּחַ יַתִּירָה וּמַנְדַּע

ænigmatum † indicatio & ,somnia interpretans intellectus &

וְשָׂכְלְתָנוּ מְפַשַּׁר חֶלְמִין וְאַחֲוָיַת אֲחִידָן

cui ,Daniele in eo in sit inuenta nodos soluens &

וּמְשָׁרֵא קִטְרִין הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ בְּדָנִיֵּאל דִּי־

Daniel nunc .Beltesasar eius nomen imposuit rex

מַלְכָּא שָׂם־שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּעַן דָּנִיֵּאל

.indicabit interpretationem & ,vocetur

יִתְקְרֵי וּפִשְׁרָה יְהַחֲוֵה׃

respondit ‡ :rege coram est adductus Daniel Tunc

13 בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל הֻעַל קֳדָם מַלְכָּא עָנֵה

de ‡ qui ,Daniel ipse ‡ Tu ,Danieli dixit & ,rex

מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל אַנְתְּה־הוּא דָנִיֵּאל דִּי־מִן־

Margin notes: †vxores. *aureos, & argenteos, æreos, ferreos, ligneos, & lapideos. נפקה ק. ‡scribebant. ||in superficie. *aulæ regiæ. ||aspiciebat. *facies mutata est. זיו i. †cingula lumborum. ‡sunt. ‡alterum ad alterum. רעא־שרא k. ‡Clamauit. †fortiter, vt introducerent genethliacos. †locutus est. ‡Quicunque. חוא m. †aurea erit in. והמניכא ק. עללין ק. ‡potuerunt. ‡nec. *indicare. ידע n. ‡satis est. ||formæ. *mutatæ sunt in. *conturbati sunt. *autem, ob. מלל o. ‡locuta est. עלת ק. ענת p. ‡æternum. †formæ tuæ. *in. ‡est. *astrologorū. ‡inquam, tô. * Præsertim cum ‡amplior. †problematū. solutio ligatorum. ‡videlicet. קרא q. ‡locutus est. ‡ex.

Adhuc † sermo in ore regis ,vox è cælis

28 עוֹד מִלְּתָא בְּפֻם מַלְכָּא קָל מִן־שְׁמַיָּא

,regnum ,rex Nebuchadnesar ,dicentes ‡ Tibi .est delapsa ||

נְפַל לָךְ אָמְרִין נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא מַלְכוּתָא

,trudentes * te homine ab Et .te à transiuit

29 עֲדָת מִנָּךְ׃ וּמִן־אֲנָשָׁא לָךְ טָרְדִין

tibi bobus sicut herba † ,tua habitatio ‡ agri bestia] cum &

וְעִם־חֵיוַת בָּרָא מְדֹרָךְ עִשְׂבָּא כְתוֹרִין לָךְ

donec ,te super mutabuntur tempora septem & ,sapient

יְטַעֲמוּן וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלָךְ עַד דִּי

ei & ,hominis ‡ regno in altissimus dominator ‡ quod agnoscas

תִנְדַּע דִּי־שַׁלִּיט עִלָּאָה בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן

.illud dabit voluerit cui

דִּי־יִצְבֵּא יִתְּנִנַּהּ׃

,Nebuchadnesar super est finitus * sermo hora ea In

30 בַּהּ־שַׁעֲתָא מִלְּתָא סָפַת עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר

,comedebat boues vt herbam & ; est detrusus homine † ex &

וּמִן־אֲנָשָׁא טְרִיד וְעִשְׂבָּא כְתוֹרִין יֵאכֻל

,eius capillus donec :tingebatur eius corpus cælorum rore de &

וּמִטַּל שְׁמַיָּא גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע עַד דִּי שַׂעְרֵהּ

.auium sicut eius vngues & ,creuit aquilarum sicut ‡

כְּנִשְׁרִין רְבָה וְטִפְרוֹהִי כְצִפְּרִין׃

meos oculos Nebuchadnesar ego dierum fine in Et

31 וְלִקְצָת יוֹמַיָּה אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר עַיְנַי

altissimo & ,est reuersa me super ‡ mea cognitio & ,leuaui cælos ad

לִשְׁמַיָּא נִטְלֵת וּמַנְדְּעִי עֲלַי יְתוּב וּלְעִלָּאָה

quia ,glorificaui & ,laudaui seculi * viuentem & ,benedixi

בָּרְכֵת וּלְחַי עָלְמָא שַׁבְּחֵת וְהַדְּרֵת דִּי

generatione cum eius regnum & ; seculi † potestas ; eius potestas

שָׁלְטָנֵהּ שָׁלְטָן עָלַם וּמַלְכוּתֵהּ עִם־דָּר

nihil tanquam terræ habitatores omnes Et .generatione &

32 וְדָר׃ וְכָל־דָּארֵי אַרְעָא כְּלָה

,cælorum exercitu in faciens || suam voluntatē iuxta & ,‡ reputati

חֲשִׁיבִין וּכְמִצְבְּיֵהּ עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא

,eius manum in percutiat qui est non & : terræ habitatoribus &

וְדָאְרֵי אַרְעָא וְלָא אִיתַי דִּי־יְמַחֵא בִידֵהּ

tempore ipso In ? fecisti Quid ; ei dicat &

33 וְיֵאמַר לֵהּ מָה עֲבַדְתְּ׃ בֵּהּ־זִמְנָא

mei regni gloriam ad & , me super est reuersa * mea cognitio

מַנְדְּעִי יְתוּב עֲלַי וְלִיקַר מַלְכוּתִי

,mei duces ‡ me & , me super rediit meus splendor * & meus decor ||

הַדְרִי וְזִוִי יְתוּב עֲלַי וְלִי הַדָּבְרַי

,est confirmatus † meo regno super ‡ & ; quæsierunt mei principes &

וְרַבְרְבָנַי יְבַעוֹן וְעַל־מַלְכוּתִי הָתְקְנַת

.mihi est addita amplior magnificentia &

וּרְבוּ יַתִּירָה הוּסְפַת לִי׃

,exaltans & ,laudans ‡ Nebuchadnesar ego Nunc

34 כְּעַן אֲנָה נְבֻכַדְנֶצַּר מְשַׁבַּח וּמְרוֹמֵם

,veritas eius opera omnia quia , cælorum regem glorificans &

וּמְהַדַּר לְמֶלֶךְ שְׁמַיָּא דִּי כָל־מַעֲבָדוֹהִי קְשׁוֹט

valens † superbia in ambulantes ‡ qui & ; iudicium eius semitæ &

וְאֹרְחָתֵהּ דִּין וְדִי מַהְלְכִין בְּגֵוָה יָכִל

.humiliare

לְהַשְׁפָּלָה׃

Margin notes: † sermone existente. מלל a. ‡ fuit. ‡ dicunt, * eiicient. || bestiæ. ‡ erit. † herbæ. ‡ dominetur. ‡ hominum. || Eadem. * completus. ספ b. † hominibus abiectus est. ‡ vt plumæ aquilæ. ‡ mihi data. ידע c. * in secula. אה ק. † sempiterna. דיורי ק. ‡ sunt. || facit. צבא d. * reddita est mihi. || decoris mei reuersus sum, * figura mea data est mihi, † optimates. ‡ in. † confirmatus sum. בעא תקן e. ‡ laudo, & magnifico, & glorifico. † eos. † gradiuntur. ‡ potest.

CAP. V. ה

suis principibus multum panem ‡ fecit rex Belsasar

1 בֵּלְשַׁאצַּר מַלְכָּא עֲבַד לְחֶם רַב לְרַבְרְבָנוֹהִי

Belsasar ,bibens † vinum mille contra † & : mille

2 אֲלַף וְלָקֳבֵל אַלְפָּא חַמְרָא שָׁתֵה׃ בֵּלְשַׁאצַּר

auri ‡ vasa afferendum ad † vini sapore * in dixit

אֲמַר בִּטְעֵם חַמְרָא לְהַיְתָיָה לְמָאנֵי דַּהֲבָא

de eius pater Nebuchadnesar eduxerat quæ , argenti &

וְכַסְפָּא דִּי הַנְפֵּק נְבוּכַדְנֶצַּר אֲבוּהִי מִן־

rex eis in biberunt ; Ierusalem in * quod ,palatio ||

הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְיִשְׁתּוֹן בְּהוֹן מַלְכָּא

.eius concubinæ & , eius coniuges ‡ ,eius principes &

וְרַבְרְבָנוֹהִי שֵׁגְלָתֵהּ וּלְחֵנָתֵהּ׃

de eduxerant ‡ quæ auri * vasa sunt allata tunc In

3 בֵּאדַיִן הַיְתִיו מָאנֵי דַהֲבָא דִּי הַנְפִּקוּ מִן־

: Ierusalem in ‡ quod Dei domus τῆς templo

הֵיכְלָא דִּי־בֵית אֱלָהָא דִּי בִּירוּשְׁלֶם

Margin notes: ‡ conuiuium grande. † coram. ‡ bibebat. * dulcedine. † vt afferrent ‡ aurea, & argentea, quæ asportauerat. אתא f. ‡ templo. * fuerat. שתא g. ‡ vxores. * aurea. ‡ asportauerant. ‡ erat.

meus pater rex adduxit quem ,Iehudah captiuitatis filiis
בְּנֵי [a] גָלוּתָא דִּי יְהוּד דִּי [b] הַיְתִי מַלְכָּא אַבִי
spiritus quòd ,te super ‡ Audiui Et /Iehudah de
[14] מִן־יְהוּד׃ וְשִׁמְעֵת עֲלָיךְ דִּי רוּחַ
abundans ‡ sapientia & ,intellectus & illustratio & ,te in *Deorum
אֱלָהִין בָּךְ וְנַהִירוּ וְשָׂכְלְתָנוּ וְחָכְמָה יַתִּירָה
me coram sunt adducti nunc Et .te in est inuenta
[15] הִשְׁתְּכַחַת בָּךְ׃ [c] וּכְעַן הֻעַלּוּ קָדָמַי
legerent hanc scripturam qui ,sophi $,sapientes
חַכִּימַיָּא אָשְׁפַיָּא דִּי־כְתָבָה דְנָה יִקְרוֹן
valentes * non & ; mihi notificandum ad ‡ eius interpretationem &
וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדָעֻתַנִי [d] וְלָא־כָהֲלִין
.indicare sermonis interpretationem
פְּשַׁר־[e] מִלְּתָא [f] לְהַחֲוָיָה׃
interpretationes poteris ‡ quòd ,te super * audiui ego Et
[16] וַאֲנָה שִׁמְעֵת עֲלָיךְ דִּי־[g] תוּכַל פִּשְׁרִין
scripturam poteris in † nunc .soluere nodos ‡ & .interpretari
לְמִפְשַׁר וְקִטְרִין לְמִשְׁרֵא כְּעַן הֵן תּוּכַל כְּתָבָא
purpura ,mihi notificare ‡ eius interpretationem & , legere
לְמִקְרֵא וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדָעֻתַנִי אַרְגְּוָנָא
tertius & ,tuo collo super auri ‡ torques & , vestieris
תִלְבַּשׁ וְהַמְנִיכָא דִי־דַהֲבָא עַל־צַוְּארָךְ וְתַלְתָּא
dominaberis regno in
בְמַלְכוּתָא תִּשְׁלַט׃
,rege coram dicens † & , Daniel respondens * Tunc
[17] בֵּאדַיִן עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר קֳדָם מַלְכָּא
:da alteri tua honoraria ‡ & ,existendum ad $ tibi tua Munera
מַתְּנָתָךְ לָךְ לֶהֶוְיָן וּנְבָזְבְּיָתָךְ לְאָחֳרָן [h] הַב
interpretationem & ,regi legam scripturam veruntamen
בְּרַם כְּתָבָא אֶקְרֵא לְמַלְכָּא וּפִשְׁרָא
altissimus Deus,‡ rex Tu .ei notificabo †
[18] אַהוֹדְעִנֵּהּ׃ אַנְתָּה מַלְכָּא אֱלָהָא עִלָּיָא
dedit decorem & ,gloriam & ,magnificentiam & ,regnum
מַלְכוּתָא וּרְבוּתָא וִיקָרָא וְהַדְרָא יְהַב
.tuo patri Nebuchadnesar
לִנְבֻכַדְנֶצַּר אֲבוּךְ׃
,populi omnes ,ei dedit quam magnificentiam propter Et
[19] וּמִן־רְבוּתָא דִּי יְהַב־לֵהּ כֹּל עַמְמַיָּא
:eius facie à timentes & trementes fuerunt ‡ linguæ & nationes ‡
אֻמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא הֲווֹ [i] זָאְעִין וְדָחֲלִין מִן־קֳדָמוֹהִי
erat ,volens erat quos & ,occidens erat , volens erat ‡ quos
דִּי־הֲוָה צָבֵא הֲוָה קָטֵל וְדִי־הֲוָה צָבֵא הֲוָה
erat ‡ quos & , extollens erat ,volens erat quos & ,viuificans
מַחֵא וְדִי־הֲוָה צָבֵא הֲוָה [k] מָרִים וְדִי־הֲוָה
.humilians erat ,volens
צָבֵא הֲוָה מַשְׁפִּל׃
eius spiritus & ,eius cor fuit eleuatum quando Et
[20] וּכְדִי רִם לִבְבֵהּ וְרוּחֵהּ
solio de est factus descendere † : superbiam ad est roboratus $
תִּקְפַת לַהֲזָדָה הָנְחַת מִן־כָּרְסֵא
filiis à Et .eo ab abstulerunt gloriam & ,sui regni
[21] מַלְכוּתֵהּ וִיקָרָה הֶעְדִּיו מִנֵּהּ׃ [l] וּמִן־בְּנֵי
,adæquatum bestiæ † cum eius cor & ,est detrusus hominum *
אֲנָשָׁא טְרִיד וְלִבְבֵהּ עִם־[m] חֵיוְתָא [n] שַׁוִּי
,ei sapuerunt ‡ bobus vt herba :eius habitatio onagris * cum &
וְעִם־עֲרָדַיָּא מְדֹרֵהּ עִשְׂבָּא כְתוֹרִין יְטַעֲמוּנֵּהּ
cognouit donec;fuit tinctum eius corpus cælorum rore è &
וּמִטַּל שְׁמַיָּא גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע עַד דִּי־יְדַע
cum & ,hominis ‡ regno in altissimus Deus potens $ quòd
דִּי־שַׁלִּיט אֱלָהָא עִלָּיָא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן־
.illud super constituet ,voluerit quem
דִּי יִצְבֵּא [o] יְהָקֵים עֲלַהּ׃
, tuum cor humiliasti non Belsasar eius filius tu Et
[22] וְאַנְתְּ בְּרֵהּ בֵּלְשַׁאצַּר לָא הַשְׁפֵּלְתְּ לִבְבָךְ
.scires hoc totum quod respectu omni *
כָּל־קֳבֵל דִּי כָל־דְּנָה יְדַעְתָּ׃
vasa & ,es eleuatus cæli Dominum super ‡ Et
[23] וְעַל מָרֵא־שְׁמַיָּא הִתְרוֹמַמְתָּ וּלְמָאנַיָּא
,tui principes & ,tu & ,te coram attulerunt eius domus ‡
דִּי־בַיְתֵהּ [p] הַיְתִיו קָדָמָךְ וְאַנְתְּה וְרַבְרְבָנָךְ
Deos & :eis in bibentes † vinum tuæ concubinæ &,tuæ vxores bibistis
שֵׁגְלָתָךְ וּלְחֵנָתָךְ חַמְרָא [q] שָׁתַיִן בְּהוֹן וְלֵאלָהֵי

Margin: [a] גָּלָא [b] אָתָא † de * sanctorũ est ‡ amplior [c] שְׁכַח $ Astrologi, ‡ indicarent * potuerunt [d] יְדַע [e] מַלֵּל [f] חוּא * de $ possis obscura [g] יְכַל ‡ ligata † si poteris ‡ indicare ‡ aurea erit in והמניכא ‡ respondit † dixit ‡ sint, idona [h] יְהַב † indicabo ‡ audi, ‡ tribus ‡ tremuerunt & timuerunt ‡ volebat, occidebat, & quos volebat percutiebat,& quos volebat, exaltabat, ‡ volebat, humiliabat. [i] זוּעַ [k] רוּם * Sed $ induratus: † depositus [l] עֲדָא * hominum abiectus † bestiis positū est, [m] חוּא [n] שׁוּא * gregibus $ hapuit ‡ dominaretur hominum [o] קוּם עֲלָה ק ‡ contra * cum [p] אָתָא [q] שְׁתָא

argenti ‡ ,auri & ,aris ,ferri ,ligni ,lapidis & qui
דִּי כַסְפָּא וְדַהֲבָא נְחָשָׁא פַרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא
non ,videntes ‡ neque , audientes neque ,sentes * , laudasti :
לָא־חָזַיִן וְלָא־שָׁמְעִין וְלָא יָדְעִין שַׁבַּחְתָּ
& Deum , ‡ eius tua mens in eius manu , omnes & tuæ viæ
וְלֵאלָהָא דִּי־נִשְׁמְתָךְ בִּידֵהּ וְכָל־אֹרְחָתָךְ
apud eum ,non honorasti . Tunc à eius facie est missa
[24] לֵהּ לָא הַדַּרְתָּ׃ בֵּאדַיִן מִן־קֳדָמוֹהִי שְׁלִיחַ
palma ,manus ‡ & hæc scriptura ‡ est designata.
פַּסָּא דִי־יְדָא וּכְתָבָא דְנָה רְשִׁים׃
Et hæc † scriptura quæ est designata ‡ Mene Mene ,Techel,
[25] וּדְנָה כְתָבָא דִּי רְשִׁים מְנֵא מְנֵא תְּקֵל
Vpharsim . Hæc | sermonis interpretatio; Mene
[26] וּפַרְסִין׃ דְּנָה פְּשַׁר [f] מִלְּתָא מְנֵא
Numerauit Deus regnum tuum , & compleuit illud.
מְנָה אֱלָהָא מַלְכוּתָךְ וְהַשְׁלְמַהּ׃
Techel , Appensus es in ‡ bilancibus & , inuentus es ‡ imminutus,
[27] תְּקֵל תְּקִילְתָּה בְמֹאזַנְיָא וְהִשְׁתְּכַחַתְּ חַסִּיר׃
Peres , diuisum est regnum tuum , & datum est * Madæ
[28] פְּרֵס פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ וִיהִיבַת לְמָדַי
& ‡ Paras . Tunc dixit Belsasar & induerunt
[29] וּפָרָס׃ בֵּאדַיִן אֲמַר בֵּלְשַׁאצַּר וְהַלְבִּשׁוּ
Danielem purpura , & torques | ‡ auri super collo eius :
לְדָנִיֵּאל אַרְגְּוָנָא וְהַמְנִיכָא דִי־דַהֲבָא עַל־צַוְּארֵהּ
& prædicauerunt super eo , quod † ad existendum imperantem tertium
וְהַכְרִזוּ עֲלוֹהִי דִּי־לֶהֱוֵא שַׁלִּיט תַּלְתָּא
in regno . In ipsa nocte in est interfectus Belsasar
[30] בְּמַלְכוּתָא׃ בֵּהּ בְּלֵילְיָא קְטִיל בֵּלְאשַׁצַּר
rex Chaldæus .
מַלְכָּא כַשְׂדָּאָה׃ חצי הספר
Et Dariaues Medus suscepit regnum , iam annorum
[31] וְדָרְיָוֶשׁ מָדָאָה קַבֵּל מַלְכוּתָא כְּבַר שְׁנִין
sexaginta & duorum.
[t] שִׁתִּין וְתַרְתֵּין׃

Margin: ‡ argenteos & aureos, æreos, ferreos, ligneos, & lapideos, ‡ vident, † audiunt, * sciunt, [r] חוּא ‡ in cuius manu est anima tua, ‡ exarata † est * exarata est: Numera, numera appende, & diuidentes Persa. | est [f] מַלַּל $ statera ‡ deficiens. * Medis. ‡ Persis. ‡ aurea posita est in * de ‡ dominaretur tertius מראח ק [t] שִׁית

CAP. VI. ו

Pulchrum fuit coram Dariaues , & constituit super
[1] שְׁפַר קֳדָם דָּרְיָוֶשׁ [u] וַהֲקִים עַל־
regnum ‡ secundos regem à * viginti & centum ; qui ad existendum
מַלְכוּתָא לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא מְאָה וְעֶשְׂרִין דִּי לֶהֱוֹן
in toto regno :
בְּכָל־מַלְכוּתָא׃
Et || ab supra illis ,tres præsides , † quibus Daniel *
[2] וְעֵלָּא מִנְּהוֹן סָרְכִין תְּלָתָא דִּי דָנִיֵּאל
vnus ex eis quibus essent principes magni ipsi ‡ dantes
חַד מִנְּהוֹן דִּי לֶהֱוֹן אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא אִלֵּין יָהֲבִין
eis consilium , & rex non esset damno efficitur .
לְהוֹן טַעְמָא וּמַלְכָּא לָא־לֶהֱוֵא נָזִק׃
Tunc Daniel ipse erat ‡ superans super
[3] אֱדַיִן דָּנִיֵּאל דְּנָה הֲוָא מִתְנַצַּח עַל־
præsides & magnos principes $, omni respectu quòd spiritus
סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא כָּל־קֳבֵל דִּי רוּחַ
præstans ‡ in eo : & rex cogitabat constituere eum super
יַתִּירָא בֵּהּ וּמַלְכָּא עֲשִׁית לַהֲקָמוּתֵהּ עַל־
totum regnum . Tunc ‡ præsides , & satrapæ
כָּל־מַלְכוּתָא׃ אֱדַיִן סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא
† quærentes fuerunt occasionem inuenire contra Danielem
[4] הֲווֹ בָעַיִן עִלָּה לְהַשְׁכָּחָה לְדָנִיֵּאל
ex parte regni & occasionem omnem & corruptelam
מִצַּד [x] מַלְכוּתָא וְכָל־עִלָּה וּשְׁחִיתָה
non ‡ valentes inuenire ‡ omni respectu quòd fidelis ‡ ipse ,
לָא־יָכְלִין לְהַשְׁכָּחָה כָּל־קֳבֵל דִּי־מְהֵימַן הוּא
& omnis error , & corruptela non inueniretur * super eo .
וְכָל־[y] שָׁלוּ וּשְׁחִיתָה לָא הִשְׁתְּכַחַת עֲלוֹהִי׃
Tunc viri isti † dicentes , Quia non inueniemus
[5] אֱדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ אָמְרִין דִּי לָא נְהַשְׁכַּח
contra Danielem hunc occasionem omnem ‡ nisi ; inueniamus
לְדָנִיֵּאל דְּנָה כָּל־עִלָּא לָהֵן הַשְׁכַּחְנָא
contra eum in lege Dei sui.
עֲלוֹהִי בְּדָת אֱלָהֵהּ׃
Tunc ‡ præsides , & satrapæ ‡ isti conuenerunt tumultuarie
[6] אֱדַיִן סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא אִלֵּן הַרְגִּשׁוּ

Margin: Placuit [u] קוּם ‡ magnos principes * essent ‖ super eos principes † ex erat & redderent rationem, ne rex molestia afficeretur. ‡ præualens † principes, $ eo ‡ amplior esset $ principes, † quærebant [x] צְדַד potuerunt $ esset, ‡ eo * in [y] שְׁלָא † dixerunt ‡ fortè principes ‡ inferunt

‡seruis iugiter ipse ,continuatione in ei seruiens ‡ tu cui,tuus Deus

אֱלָהָךְ דִּי אַנְתְּה פָּלַח־לֵהּ בִּתְדִירָא הוּא

os super est positus & ,vnus lapis est allatus Et .te eripiet

17 יְשֵׁיזְבִנָּךְ׃ וְהֵיתָיִת אֶבֶן חֲדָה וְשֻׂמַת עַל־פֻּם [l] שׂוּם

annulo in & ,suo annulo in rex eum obsignauit & : laci

גֻּבָּא וְחַתְמַהּ מַלְכָּא בְּעִזְקְתֵהּ וּבְעִזְקָת

‡irritaretur .Daniele in† voluntas immutaretur ‡non vt,suorum principum

†eius רַבְרְבָנוֹהִי דִּי לָא־תִשְׁנֵא [m] צְבוּ בְּדָנִיֵּאל׃ [m] צְבוּ

ieiunus pernoctauit ‡ &,suum palatium in rex abiit Tunc

‡mansit in cœnaculo, |mensa

18 אֱדַיִן אֲזַל מַלְכָּא לְהֵיכְלֵהּ וּבָת טְוָת

est elongatus*eius somnus &:se† coram introduci fecit|non mensam | &

†posita ‡ co: *fugit ab וְדַחֲוָן לָא־הַנְעֵל קָדָמוֹהִי וְשִׁנְתֵּהּ נַדַּת

‡dum splen-descerct quidem splendore in |surrexit diluculo in rex Tunc .eo super

19 עֲלוֹהִי׃ בֵּאדַיִן מַלְכָּא בִּשְׁפַרְפָּרָא יְקוּם בְּנָגְהָא

.perrexit leonum lacum ad festinatione cum &

וּבְהִתְבְּהָלָה לְגֻבָּא דִּי־אַרְיָוָתָא אֲזַל׃

‡cum appropinquasset *tristi dolenti* voce in Danielem , lacui eum appropinquare secundum† Et

20 וּכְמִקְרְבֵהּ לְגֻבָּא לְדָנִיֵּאל בְּקָל עֲצִיב

‡locutus est serue Daniel, Danielem ad dixit & ,rex respondit ‡:vocauit

זְעִק עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דָּנִיֵּאל עֲבֵד

†seruis iugiter ,perseuerantia in ei seruiens tu cui,tuus Deus viuentis Dei

אֱלָהָא חַיָּא אֱלָהָךְ דִּי אַנְתְּה פָּלַח־לֵהּ בִּתְדִירָא

?leonibus a te liberare potuit nunquid

הֲיִכִל לְשֵׁיזָבוּתָךְ מִן־אַרְיָוָתָא׃

‡in æternum secula in‡ Rex,est locutus rege cum Daniel Tunc

21 אֱדַיִן דָּנִיֵּאל עִם־מַלְכָּא מַלִּל מַלְכָּא לְעָלְמִין

os conclusit & ,suum angelum misit meus Deus .viue

22 [n] חֱיִי׃ אֱלָהִי שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ וּסֲגַר פֻּם [n] חֲיָא

eo coram quod respectu omni ‡, me corrupere * non & ,leonum

*perdiderunt ‡quia iustitia אַרְיָוָתָא וְלָא חַבְּלוּנִי כָּל־קֳבֵל דִּי קָדָמוֹהִי

corruptelam rex te coram etiam & ,mihi est inuenta puritas|

[o] שְׁכַח זָכוּ [o] הִשְׁתְּכַחַת לִי וְאַף קֳדָמָךְ מַלְכָּא חֲבוּלָה

† vehementer iucundus fuit bonus multum † rex Tunc .feci non

23 לָא עַבְדֵת׃ בֵּאדַיִן מַלְכָּא שַׂגִּיא טְאֵב

‡iussit educi lacu de faciendum ascendere ad dixit* Danielem & ,eo super

עֲלוֹהִי וּלְדָנִיֵּאל אֲמַר לְהַנְסָקָה מִן־גֻּבָּא

‡eductus †læsio corruptio † omnis & ,lacu de Daniel est factus ascenderet &

[p] נסק וְהֻסַּק דָּנִיֵּאל מִן־גֻּבָּא וְכָל־חֲבָל

.suo Deo in credidit quia ,eo in est inuenta non

לָא־הִשְׁתְּכַח בֵּהּ דִּי הֵימִן בֵּאלָהֵהּ׃

accusauerunt qui isti viri sunt adducti & ,rex dixit Et

24 [q] אתא וַאֲמַר מַלְכָּא [q] וְהַיְתִיו גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי־אֲכַלוּ

† qui quæsierunt perdere sunt proiecti leonum lacum in & ,Daniel quæ eius accusationes†

קַרְצוֹהִי דִּי דָנִיֵּאל וּלְגֹב אַרְיָוָתָא [r] רְמוֹ [r] רמא

fundum† ad peruenerunt non & .eorum vxores & ,eorum filij,ipsi

‡pauimentum [f] מְטָא אִנּוּן בְּנֵיהוֹן וּנְשֵׁיהוֹן וְלָא־מְטוֹ [f] לְאַרְעִית

omnia & ,leones eis in sunt dominati donec .laci

גֻּבָּא עַד דִּי־שְׁלִטוּ בְהוֹן אַרְיָוָתָא וְכָל־

scripsit rex Dariaues Tunc .contriuerunt eorum ossa

25 [t] דקק גַּרְמֵיהוֹן [t] הַדִּקוּ׃ בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כְּתַב

‡ tribubus, ‡habitabant habitantes‡ qui ,linguis & ,nationibus† populis omnibus

[u] דור לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא דִּי־[u] דָאְרִין

דיירין .multiplicetur vobis pax ,terra vniuersa in

בְּכָל־אַרְעָא שְׁלָמְכוֹן יִשְׂגֵּא׃

imperio vniuerso in vt ,decretum†positum mea facie A

[p] †est. 26 מִן־קֳדָמַי [x] שִׂים טְעֵם דִּי בְּכָל־שָׁלְטָן

[x] שוט ‡tremant, & paueant eius Dei facie a timentes & ,contremiscentes sint ‡ mei regni

מַלְכוּתִי לֶהֱוֹן זָאְעִין וְדָחֲלִין מִן־קֳדָם אֱלָהֵהּ

permanens & ,viuens Deus* ipse quoniam ?,Danielis qui

זייעין דִּי־דָנִיֵּאל דִּי־הוּא אֱלָהָא חַיָּא וְקַיָּם

eius potestas ,corrumpetur non quod eius regnum &;secula in

[p] *est‡ לְעָלְמִין וּמַלְכוּתֵהּ דִּי־לָא תִתְחַבַּל וְשָׁלְטָנֵהּ

.finem ad vsque

עַד־סוֹפָא׃

,cælo in mirabilia & ,signa faciens & ,liberans & ,Eruens

[y] נצר ‡potestate 27 מְשֵׁיזִב [y] וּמַצִּל וְעָבֵד אָתִין וְתִמְהִין בִּשְׁמַיָּא

.leonum manu * de Danielem eruit qui:terra in &

וּבְאַרְעָא דִּי שֵׁיזִיב לְדָנִיֵּאל מִן־יַד אַרְיָוָתָא׃

.Dariaues regno in est prosperatus ipse Daniel Et

28 וְדָנִיֵּאל דְּנָה הַצְלַח בְּמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ

.Persæ Chores regno in &

וּבְמַלְכוּת כּוֹרֶשׁ פָּרְסָאָה׃

secula ‡ in rex Dariaues ,ei dicentes ‡ sic & regem super † ‡regi ‡dixerunt ‡æternum

עַל־מַלְכָּא וְכֵן אָמְרִין לֵהּ דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא לְעָלְמִין

regni præsides † omnes inierunt Consilium .viue †principes

7 [a] הִיא [a] חֱיִי׃ אִתְיָעַטוּ כֹּל סָרְכֵי מַלְכוּתָא

statuere ,duces & ,ductores:* ,satrapæ & ,magistratus * * optimates,

סִגְנַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא הַדָּבְרַיָּא וּפַחֲוָתָא לְקַיָּמָה

qui omnis quod ,obuinctionem † roborare & ,regis ‡ statutum ‡regium, ‡pactum‡

קְיָם מַלְכָּא וּלְתַקָּפָה אֱסָר דִּי כָל־דִּי־

dies ad vsque homine & Deo omni ab petitionem petierit

יִבְעֵא בָעוּ מִן־כָּל־אֱלָהּ וֶאֱנָשׁ עַד־יוֹמִין

.leonum lacum in proiiciatur rex te a nisi ,triginta

תְּלָתִין לָהֵן מִנָּךְ מַלְכָּא יִתְרְמֵא לְגֹב אַרְיָוָתָא׃

designabis * & ,obuinctionem confirmabis ‡ rex Nunc ‡confirma sententiam, *describe

8 כְּעַן מַלְכָּא [b] תְּקִים אֱסָרָא וְתִרְשֻׁם

Paras & Madai | legem iuxta mutandum ad ‡ non vt ,scripturam ‡mutetur Medorum & Persarum

כְּתָבָא דִּי לָא [c] לְהַשְׁנָיָה כְּדָת־מָדַי וּפָרַס

rex ,hoc respectu Omni † .transgrediatur non vt [b] קום [c] שנה

9 דִּי־לָא תֶעְדֵּא׃ כָּל־קֳבֵל דְּנָה מַלְכָּא

.obuinctionem & ,scripturam designauit ‡ Dariaues †Propterea ‡descripsit ‡sententiam.

דָּרְיָוֶשׁ רְשַׁם כְּתָבָא וֶאֱסָרָא׃

,scriptura designata ‡ quod cognouit quando Daniel Et ‡ descripta esset

10 וְדָנִיֵּאל כְּדִי יְדַע דִּי־רְשִׁים כְּתָבָא

suo cœnaculo in sibi apertis fenestris & ,suā domū in est ingressus

עַל לְבַיְתֵהּ וְכַוִּין פְּתִיחָן לֵהּ בְּעִלִּיתֵהּ

genuflectens ipse * dic in tribus temporibus & :Ierusalaim contra ‡incuruabatse

נֶגֶד יְרוּשְׁלֶם וְזִמְנִין תְּלָתָה בְיוֹמָא הוּא בָּרֵךְ

Domino coram confitens ‡ & ,orans ‡ &' ,sua genua super ‡orabat, †confitebatur

עַל־בִּרְכוֹהִי וּמְצַלֵּא וּמוֹדֵא קֳדָם אֱלָהֵהּ

.hoc ante ab faciens fuerat quo pacto omni* * quemadmodum antea fecerat.

כָּל־קֳבֵל דִּי־הֲוָא עָבֵד מִן־קַדְמַת דְּנָה׃

inuenerunt & ,venerunt tumultuariè ‡ illi viri Tunc ‡explorauerunt,

11 אֱדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ וְהַשְׁכַּחוּ

.suo Deo coram deprecantem & ,postulantem || Danielem ‡orantem

לְדָנִיֵּאל בָּעֵא וּמִתְחַנַּן קֳדָם אֱלָהֵהּ׃

super rege coram dicentes ‡ & ,accesserunt Tunc ‡dicunt

12 בֵּאדַיִן קְרִבוּ וְאָמְרִין קֳדָם־מַלְכָּא עַל־

omnis quod ,designasti obuinctionem ‡ Nonne ,regis obuinctione† †edicto regis, ‡edictum

אֱסָר מַלְכָּא הֲלָא אֱסָר רְשַׁמְתָּ דִּי כָל־

ad vsque homine & ,Deo omni ab petierit qui homo

אֱנָשׁ דִּי־יִבְעֵא מִן־כָּל־אֱלָהּ וֶאֱנָשׁ עַד־

lacum in proiiceretur ,rex te a nisi ,triginta dies

יוֹמִין תְּלָתִין לָהֵן מִנָּךְ מַלְכָּא יִתְרְמֵא לְגוֹב

sermo Constans ‡ ;dixit & ,rex respondit ?leonum ‡Verus est

[d] מלה אַרְיָוָתָא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר יַצִּיבָא [d] מִלְּתָא

.transgredietur non qui Paras & Madai ' legem iuxta *Medorum & Persarum,

כְּדָת־מָדַי וּפָרַס דִּי־לָא תֶעְדֵּא׃

quod ,rege coram dicentes ‡ & responderunt Tunc ‡dixerunt

13 [e] ענא בֵּאדַיִן [e] עֲנוֹ וְאָמְרִין קֳדָם מַלְכָּא דִּי

posuit non ,Iehudah captiuitatis filiis de † qui Daniel †est

[f] גלא דָּנִיֵּאל דִּי מִן־בְּנֵי [f] גָלוּתָא דִּי יְהוּד לָא־שָׂם

:designasti quam obuinctionem super † & ,rationem ‡ rex te super* *cor

עֲלָיךְ מַלְכָּא טְעֵם וְעַל־אֱסָרָא דִּי רְשַׁמְתָּ

.suam petitionem petens | dic in tribus temporibus & ‡vt impleret sententiam, †edicto quod descripsisti:sed |petit

וְזִמְנִין תְּלָתָה בְּיוֹמָא בָּעֵא בָּעוּתֵהּ׃

fuit malum † multum ,audisset sermonem cum rex Tunc †displicuit ei,

14 אֱדַיִן מַלְכָּא כְּדִי מִלְּתָא שְׁמַע שַׂגִּיא בְּאֵשׁ

:eum eruendum ad ,cor ‡ posuit Daniel super & ,eo super ‡ purgatione, vt erueret

עֲלוֹהִי וְעַל דָּנִיֵּאל שָׂם בָּל לְשֵׁיזָבוּתֵהּ

.eum eruere satagens fuit * Solis occasus ‡ ad vsque & ‡occasum *conatus est

וְעַד מֶעָלֵי שִׁמְשָׁא הֲוָה מִשְׁתַּדַּר [g] לְהַצָּלוּתֵהּ׃ [g] נצל

,regem super tumultuariè venerunt * illi viri Tunc ‡suaserunt regi, & dixerunt

15 בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ עַל־מַלְכָּא

,Paras & Madai ‡ lex quod ,rex Scito ,regi dicentes & ‡Medorum & Persarum est,

וְאָמְרִין לְמַלְכָּא [h] דַּע מַלְכָּא דִּי־דָת לְמָדַי וּפָרַס [h] ידע

,statuerit rex quod statutum & ,obuinctionem omnem † quod

דִּי־כָל־אֱסָר וּקְיָם דִּי־מַלְכָּא [i] יְהָקֵים † omne decretum,

mutandum ad † non

[i] קום לָא לְהַשְׁנָיָה׃ † est

proiecerunt & ,Danielem adduxerunt & ,dixit rex Tunc

16 [k] אתא בֵּאדַיִן מַלְכָּא אֲמַר [k] וְהַיְתִיו לְדָנִיֵּאל וּרְמוֹ

,Danielem ad dixit & ,rex respondit † :leonum lacum in † locutusque est

לְגֻבָּא דִּי אַרְיָוָתָא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל

CAP. VII.

Daniel ,Babel regis Belsasar vno ‡ anno In
1 בשנת חדה לבלשאצר מלך בבל דניאל
tunc :eius cubili super ‖ eius capitis visiones ‡ &,vidit somnium
חלם חזה וחזוי ראשה על־משכבה באדין
Respondit .dixit † verborum caput ‡ ,scripsit somnium
חלמא כתב ראש מלין אמר׃ 2 ענה
,nocte cum ‖ mea visione in fui Videns,* ,dixit & ,Daniel
דניאל ואמר חזה הוית בחזוי עם־ליליא
.magno mari in pugnantes ‖ cæli venti quatuor ecce &
וארו ארבע רוחי שמיא מגיחן לימא רבא׃
variantes ‡ ; mari e ascendentes * grandes bestiæ quattuor Et
3 וארבע חיון רברבן סלקן מן־ימא שנין
* alæ & ,leo sicut ‖ Prima .ista ab illa
דא מן־דא׃ 4 קדמיתא כאריה וגפין די־
,eius alæ sunt euulsæ donec eram videns * ;ei ‡ aquilæ
נשר לה חזה הוית עד די־מריטו גפיה
homo tanquam pedes super & ,terra à est eleuata &
ונטילת מן־ארעא ועל־רגלין כאנש
.ei est datum hominis cor & ,stetit
הקימת ולבב אנש יהיב לה׃
latus ad & ,urso similis secunda alia bestia ecce Et
5 וארו חיוה אחרי תנינה דמיה לדב ולשטר־
:eius dentes inter eius ore in costæ tres ‡ & ,stetit vnum
חד הקמת ותלת עלעין בפמה בין שניה
.multam ‡ carnem comede , Surge ,ei dicentes ‖ sic &
וכן אמרין לה קומי אכלי בשר שגיא׃
,pardus veluti alia ecce & ,eram videns † hoc Post
6 באתר דנה חזה הוית וארו אחרי כנמר
quatuor & :eius dorso super auis [illegible] quatuor alæ * ei &
ולה גפין ארבע די־עוף על־גביה וארבעה
.ei est data potestas & ,bestiæ * capita
ראשין לחיותא ושלטן יהיב לה׃
ecce & ,noctis visionibus * in fui videns ‡ hoc Post
7 באתר דנה חזה הוית בחזוי ליליא וארו
abundanter ‡ fortis & ,terribilis & ,formidolosa quarta bestia
חיוה רביעאה דחילה ואמתני ותקיפא יתירה
,comminuens & ,comedens * ,magni ei ferri ‖ [illegible] dentes &
ושנין די־פרזל לה רברבן אכלה ומדקה
ab varia ipsa ‖ & :conculcans * suis pedibus in residuum &
ושארא ברגליה רפסה והיא משניה מן־
.ei * decem cornua & ,eam ante ‡ quæ ,bestiis omnibus
כל־חיותא די קדמיה וקרנין עשר לה׃
paruum aliud cornu ecce & ,cornua in fui Attentus ‡
8 משתכל הוית בקרניא ואלו קרן אחרי זעירה
primis cornibus de tria & ,ea inter ascendebat
סלקת ביניהן ותלת מן־קרניא קדמיתא
oculi tanquam oculi ecce & :eius facie à sunt euulsa
אתעקרו מן־קדמיה ואלו עינין כעיני
.grandia loquens os & ,isto cornu in ,hominis
אנשא בקרנא־דא ופם ממלל רברבן׃
dierum antiquus & ,sunt elati throni donec fui Videns
9 חזה הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין
eius capitis pilus & ,candidum nix sicut eius vestimentum :sedit
יתב לבושה כתלג חור ושער ראשה
eius rotæ ,ignis flammæ * eius thronus ,pura lana sicut
כעמר נקא כרסיה שביבין די־נור גלגלוהי
egrediens & ,trahens ignis ‡ Fluuius .ardens ignis *
נור דלק׃ 10 נהר די־נור נגד ונפק
myrias ‖ & ,ei ministrabant millium mille † eius facie à
מן־קדמוהי אלף אלפים ישמשונה ורבו
.sunt aperti libri & ,sedit iudicium ‡ stabant eo coram myriadum
רבון קדמוהי יקומון דינא יתב וספרין פתיחו׃
grandium sermonum voce à interim fui Videns ‖
11 חזה הוית באדין מן־קל מליא רברבתא
est interfecta donec eram videns :loquens * cornu quos
די קרנא ממללה חזה הוית עד די קטילת
est traditum & ,eius corpus est perditum & ,bestia
חיותא והובד גשמה ויהיבת
.ignis combustionem ad
ליקדת אשא׃

§primo; §viso; [e] in; ‡summam; †edisserens. Locutus est; *Videbam; [f] in; ‖pugnabant; [a] גוח; * ascendebant; ‡diuersæ ab inuicem.; [b] חיא [c] שנא; ‖erat; †videbam; [d] חיא [e] דמא; ‡tria latera; ‖dicebant; ‡plurimam,; †videbam,; יתירי; †erant; *erant; ‡vidi; †visione; §valde,; את ק; ‖ferrei erant; †comedebat, & comminuebat,; *conculcabat; ‡erat distincta; ‡fuerunt; *erant; §Considerabā; רה ק; Videbam; [f] רמם; *vt; *vt; ‡igneus trahebatur,& egrediebatur; †millia; ‖decies millies cētena millia.; ‖Videbam tūc propter vocē; *loquebatur videbam.

longitudo & ;earum potestatem abstulerunt bestiarum residuo ‡ Et
12 ושאר חיותא [g] העדיו שלטנהון וארכה
.tempus & ,tempus ad vsque eis esset data vitis ‖ in
[h] בחיין יהיבת להון עד־זמן ועדן׃
nubibus cum ecce & ,noctis visionibus in fui Videns *
13 חזה הוית בחזוי ליליא וארו עם־ענני
antiquum ad vsque & :erat veniens * hominis filius tanquā cæli
שמיא כבר אנש אתה הוא ועד־עתיק
.eum fecerunt appropinquare eo coram & ,peruenit dierum
יומיא מטה וקדמוהי הקרבוהי׃
omnes &,regnum &,gloriam & ,potestatem dedit ei Et
14 ולה יהב שלטן ויקר ומלכו וכל
eius potestas :seruient ei linguæ & nationes ‡ ,populi
עממיא אמיא ולשניא לה יפלחון שלטנה
quod eius regnum & , auferetur non quæ ,seculi * potestas
שלטן עלם די־לא יעדה ומלכותה די־
Daniel ego ,meus spiritus fuit Æger ‡ .corrumpetur non
לא תתחבל׃ 15 [i] אתכרית רוחי אנה דניאל
.me terrebant mei capitis visiones & , vagina * medio in ‡
בגו נדנה [k] וחזוי ראשי יבהלנני׃
certitudinem ‖ & ,assistentibus de vnum super * Accessi
16 קרבת על־חד מן־קאמיא ויציבא
interpretationē &,mihi dixit &,hoc omne super eo ab quærebam
אבעא־מנה על־כל־דנה ואמר־לי ופשר
,magnæ bestiæ Istæ .me fecit scire sermonum
[l] מליא [m] יהודענני׃ 17 אלין חיותא רברבתא
de consurgent † reges quatuor ;quatuor ipsæ ‡ quæ
די אנין ארבע ארבעה מלכין יקומון מן־
:altissimorum sanctorum regnum suscipient Et .terra
ארעא׃ 18 ויקבלון מלכותא קדישי עליונין
seculum in vsque & ,seculum in vsque regnum possidebunt &
ויחסנון מלכותא עד־עלמא ועד־עלם
bestiam super verum ‖ volui Tunc .seculorum
עלמיא׃ 19 אדין צבית ליצבא על־חיותא
formidolosa : ipsis cunctis à varians ipsa ‡ quæ ,quartam
רביעיתא די־הות שניה מן־כלהון דחילה
,æris [illegible] eius vngues &,ferri ‡ [illegible] eius dentes ,abundanter †
יתירה [n] שניה די־פרזל וטפרה די־נחש
consulcans ‡ suis pedibus in residuum &,comminuens ,comedens
אכלה מדקה ושארא ברגליה רפסה׃
altero & ,eius capite in ‡ quæ ,decem cornibus super Et
20 ועל־קרניא עשר די בראשה ואחרי
cornu & :tria eius facie à ceciderant & ,ascendebat quod
די סלקת ונפלו מן־קדמיה תלת וקרנא
eius aspectus & ,grandia loquens os & ,ei ‡ oculi & istud *
דכן ועינין לה ופם ממלל רברבן וחזוה
.sociis suis præ magnus †
רב מן־חברתה׃
cum prælium faciens sit ‖ quod cornu & ,eram Videns ‡
21 חזה הוית וקרנא דכן עבדא קרב עם־
antiquus venit Donec .eis præualens † & :sanctis
קדישין ויכלה להון׃ 22 עד די־אתה עתיק
tempus & ,altissimis sanctis est datum iudicium & ,dierum
יומיא ודינא יהב לקדישי עליונין וזמנא
.Sancti possidebant regnum & ,aduenit
מטה ומלכותא החסנו קדישין׃
erit quartum regnum quarta Bestia ,ait Sic
23 כן אמר חיותא רביעיתא מלכו רביעיא תהוא
deuorabit & :regnis omnibus ab differet ‡ quod ,terra in
בארעא די תשנא מן־כל־מלכותא ותאכל
.eam comminuet & ,eam calcabit † & ,terram vniuersam
כל־ארעא ותדושנה [o] ותדקנה׃
reges decem , regno ipso ex , decem cornua Et
24 וקרניא עשר מנה מלכותה עשרה מלכין
differet † ipse & ,eos post consurget alius & ; consurgent
יקמון ואחרן יקום אחריהון והוא ישנא
.humiliabit reges tres & ,prioribus à
מן־קדמיא ותלתה מלכין יהשפל׃
sanctos & ,loquetur altissimi parte ex sermones Et
25 ומלין לצד עליא ימלל ולקדישי
,legem & ,tempora mutare putabit & :abolebit † altissimorum
עליונין יבלא ויסבר להשניה זמנין ודת

‡reliquis bestiis ablata esset potestas ‖vita; [g] עדא [h] חיא; †Videbam; *veniebat:; ‡tribus; *æterna,; ‡Contritus est ‖habebam spiritum cōtritū *corporis,; [i] כרה; [k] חזא; *ad ‖veritatem; [l] מלל [m] ידע ‡sunt † qui; ‖stare super veritate bestiæ quartæ, ‡erat distincta; †valde, ‡ferrei, ‖ærei, quæ comedebat, comminuebat ‡conculcabat, ‡erant; [n] שנן; ונפלת ק; *cui similiter ‡erant, †maior; * Videbam, ‖similiter faciebat bellum †præualebat; ‡maius erit; †turbabit; [o] דקק; †maior erit; ‡conteret:

,tempora & ;tempus ad vsque eius manu in tradentur &
וְיִתְיַהֲבוּן בִּידֵהּ עַד־עִדָּן וְעִדָּנִין
eius potestatem & ?sedebit iudicium Et .temporis partem‡&
26 וּפְלַג עִדָּן׃ וְדִינָא יִתִּב וְשָׁלְטָנֵהּ
.finem in vsque perdendum ad & ,delendum ad‡ ,auferent
יְהַעְדּוֹן לְהַשְׁמָדָה[a] וּלְהוֹבָדָה עַד־סוֹפָא׃
regnorum † ? magnitudo & ,potestas & ,regnum Et
27 וּמַלְכוּתָא וְשָׁלְטָנָא וּרְבוּתָא דִּי מַלְכוּת
:altissimorum sanctorum populo est datum * cælum omne subter
תְּחוֹת כָּל־שְׁמַיָּא יְהִיבַת לְעַם קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין
ei potestates omnes ,seculi ‡ regnum eius regnum
מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם וְכֹל שָׁלְטָנַיָּא לֵהּ
? finis vsque Hoc .obedient & seruient
28 יִפְלְחוּן וְיִשְׁתַּמְּעוּן׃ עַד־כָּה סוֹפָא דִי־
meæ cogitationes multum ,Daniel ego :verbi
מִלְּתָא אֲנָה דָנִיֵּאל שַׂגִּיא[b] רַעְיוֹנַי
sermonē & ,me super sunt immutati mei splendores† & , me terruerant
יְבַהֲלֻנַּנִי וְזִיוַי יִשְׁתַּנּוֹן עֲלַי וּמִלְּתָא
.conseruaui meo corde in
בְּלִבִּי נִטְרֵת׃

‡dimidium
‡vt dissipent, & disperdant
[a] אבד
†regni
*d[illegible]ur
‡[illegible]
[b] רְעָא
† vultus meus mutatus est in

CAP. VIII. ח

regis Balsasar regni tertio anno In
1 בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמַלְכוּת בֵּלְשַׁאצַּר הַמֶּלֶךְ
apparuit postquam ‖ Daniel ego :me ad *apparuit visio
[c] חָזוֹן נִרְאָה אֵלַי אֲנִי דָנִיֵּאל אַחֲרֵי הַנִּרְאָה
fuit & ,visione in vidi Et .principio in me ad*
2 אֵלַי בַּתְּחִלָּה׃ וָאֶרְאֶה בֶּחָזוֹן וַיְהִי
Helam in ‡ quæ ,metropoli † Susan in ego & ,me videndo in‡
[d] בִּרְאֹתִי וַאֲנִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה אֲשֶׁר בְּעֵילָם
riuum super* eram ego & ,visione in vidi & :prouincia
הַמְּדִינָה וָאֶרְאֶה בֶּחָזוֹן וַאֲנִי הָיִיתִי עַל־[e]אוּבַל
aries ecce & , vidi & ,meos oculos leuaui Et .Vlai
3 אוּלָי׃ [f]וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אַיִל
cornua & ;cornua † ei & ,riui facies ad stans ‡ vnus
אֶחָד עֹמֵד לִפְנֵי הָאֻבָל וְלוֹ קְרָנָיִם וְהַקְּרָנַיִם
excelsum ‡ & ,secundo præ excelsum ‖ vnum & , excelsa
גְּבֹהוֹת וְהָאַחַת גְּבֹהָה מִן־[g]הַשֵּׁנִית וְהַגְּבֹהָה
cornupetentem arietem Vidi .nouissimo in ascendens
4 עֹלָה בָּאַחֲרֹנָה׃ [h]רָאִיתִי אֶת־הָאַיִל מְנַגֵּחַ
non bestiæ omnes & ,Meridiem ad & ,Aquilonem & , mare ‖ ad
יָמָּה וְצָפוֹנָה וָנֶגְבָּה וְכָל־חַיּוֹת לֹא־
fecit & ;eius manu de eruens † nec ,eius facies ad *, stabant
יַעַמְדוּ לְפָנָיו וְאֵין [i]מַצִּיל מִיָּדוֹ וְעָשָׂה
.est magnificatus & ,suam voluntatem secundum
[k] כִרְצֹנוֹ וְהִגְדִּיל׃
caprarum hircus ecce & ;perpendens ‡ eram ego Et
5 וַאֲנִי הָיִיתִי מֵבִין וְהִנֵּה צְפִיר־[l]הָעִזִּים
non & ,terræ totius facies ‡ super Occidente ab veniens ‖
בָּא מִן־הַמַּעֲרָב עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וְאֵין
.eius oculos inter visionis † cornu ‡ hirco & :terram in tangens
נוֹגֵעַ בָּאָרֶץ וְהַצָּפִיר קֶרֶן חָזוּת בֵּין עֵינָיו׃
quem ,cornua habentem arietem ad vsque venit Et
6 וַיָּבֹא עַד־הָאַיִל בַּעַל הַקְּרָנַיִם אֲשֶׁר
ira in eum ad cucurrit & ; fluuium ante stantem videram‖
רָאִיתִי עֹמֵד לִפְנֵי הָאֻבָל וַיָּרָץ אֵלָיו בַּחֲמַת
.arietem iuxta pertingentem ‡ eum vidi Et .suæ fortitudinis
7 כֹּחוֹ׃ וּרְאִיתִיו [m]מַגִּיעַ אֵצֶל הָאַיִל
confregit* & ,arietem percussit & ,eum in est commotus bile‖&
[n]וַיִּתְמַרְמַר אֵלָיו [o]וַיַּךְ אֶת־הָאַיִל וַיְשַׁבֵּר
,ariete in fortitudo erat non & ;eius cornua duo
אֶת־שְׁתֵּי קְרָנָיו וְלֹא־הָיָה כֹחַ בָּאַיִל
.eū conculcauit & terram in eum proiecit & :eum ante standū ad
לַעֲמֹד לְפָנָיו וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיִּרְמְסֵהוּ
hircus Et ,eius manu de arietem eruens*erat non &
8 וְלֹא־הָיָה מַצִּיל לָאַיִל מִיָּדוֹ׃ וּצְפִיר
,illum roborari vt & :valde vsque ‡ est magnificatus caprarum
הָעִזִּים הִגְדִּיל עַד־מְאֹד וּכְעָצְמוֹ
quatuor apparentia † ascenderūt & ,magnum cornu est fractum
נִשְׁבְּרָה הַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה [p]וַתַּעֲלֶנָה חָזוּת אַרְבַּע
.cæli ventos quatuor in ,eo pro
תַּחְתֶּיהָ לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמָיִם׃

*mihi:
‖post illud quod
[c] חָזָה
*mihi
‡cùm viderem
eram †regia,
‡erat
[d] רָאָה
*iuxta flumen
[e] יָבַל
[f] נָשָׂא
‡stabat ante fluuium,
† erant
‖excelsus altero,
‡excelsus.ascendebat
[g] שָׁנָה
[h] רָאָה
‖ Occidentem;
‡coram ipso,
†erat qui erueret
[i] נָצַל
[k] רָצָה
‖hæc
‖veniebat
‡faciem
[l] עָזַז
‖tangebat
‡erat
†visibile
‡appropinquantem ad
[m] נָגַע
‖elenatus est contra
*comminuit
[n] מָרַר [o] נָכָה
*qui erueret
‡vehementissime & cum creuisset,
†in visu
[p] עָלָה

vnum cornu est egressum illis ex vno ex Et
9 וּמִן־הָאַחַת מֵהֶם יָצָא קֶרֶן־אַחַת
,Orientem ad & , Meridiem ad præstanter ‡ creuit & :paruum
מִצְּעִירָה וַתִּגְדַּל־יֶתֶר אֶל־הַנֶּגֶב וְאֶל־הַמִּזְרָח
;cælorum exercitum ad vsque creuit Et .ornatum†ad &
10 וְאֶל־הַצֶּבִי׃ וַתִּגְדַּל עַד־צְבָא הַשָּׁמָיִם
.eas cōculcauit & ,stellis de & , exercitu de terram ‡ deiecit &
וַתַּפֵּל אַרְצָה מִן־הַצָּבָא וּמִן־הַכּוֹכָבִים וַתִּרְמְסֵם׃
eo ab & ;est magnificatū exercitus principem ad vsque Et
11 וְעַד שַׂר־הַצָּבָא הִגְדִּיל וּמִמֶּנּוּ
.eius sanctuarij*locus est proiectus & , † iuge est ablatum
הֻרַם הַתָּמִיד וְהֻשְׁלַךְ מְכוֹן מִקְדָּשׁוֹ׃
,proiiciet & ,præuaricatione in ‡ iuge contra dabitur exercitus† Et
12 וְצָבָא תִּנָּתֵן עַל־הַתָּמִיד בְּפָשַׁע וְתַשְׁלֵךְ
.prosperabitur & ,faciet & ,terram in veritatem
אֱמֶת אַרְצָה וְעָשְׂתָה וְהִצְלִיחָה׃
vnus dixit & ;loquentem sanctum ‡ vnum audiui Et
13 וָאֶשְׁמְעָה אֶחָד־קָדוֹשׁ מְדַבֵּר וַיֹּאמֶר אֶחָד
visio Vsquequo :loquenti cuidam sanctus‡
קָדוֹשׁ לַפַּלְמוֹנִי הַמְדַבֵּר עַד־מָתַי [q]הֶחָזוֹן
exercitum & sanctitatem & ,dare † desolans præuaricatio & ,‖ iuge
הַתָּמִיד וְהַפֶּשַׁע שֹׁמֵם תֵּת וְקֹדֶשׁ וְצָבָא
,manè vesperam ad Vsque ,me ad dixit Et .conculcationem‡
14 מִרְמָס׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי עַד עֶרֶב בֹּקֶר
;fuit Et .sanctitas*iustificabitur & ;trecentis & mille
15 אַלְפַּיִם וּשְׁלֹשׁ [r]מֵאוֹת וְנִצְדַּק קֹדֶשׁ׃ וַיְהִי
quæsiui ‡ & ,visionem Daniel ego me videndo in*
בִּרְאֹתִי אֲנִי דָנִיֵּאל אֶת־הֶחָזוֹן וָאֲבַקְשָׁה
.viri aspectus tanquam me coram stans† ecce &,intelligentiam
בִינָה וְהִנֵּה עֹמֵד לְנֶגְדִּי כְּמַרְאֵה גָבֶר׃
,clamauit & ;Vlai inter hominis vocem audiui Et
16 וָאֶשְׁמַע קוֹל־אָדָם בֵּין אוּלָי וַיִּקְרָא
.visionem istum fac intelligere ,Gabriel ,dixit &
וַיֹּאמַר גַּבְרִיאֵל [s]הָבֵן לְהַלָּז אֶת־הַמַּרְאֶה׃
.sum territus,ipsum veniendo in‖ & ;meum stare ‡iuxta venit Et
17 וַיָּבֹא אֵצֶל עָמְדִי וּבְבֹאוֹ נִבְעַתִּי
,hominis fili intellige,me ad dixit & :meas facies super ‡ corrui &
וָאֶפְּלָה עַל־פָּנָי וַיֹּאמֶר אֵלַי הָבֵן בֶּן־אָדָם
*mecum ipsum loquendo in‡Et .visionis finis * tempus ad quia
18 כִּי לְעֶת־קֵץ הֶחָזוֹן׃ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי
,me in tetigit & ,terram in ,meas facies super suum correptus sopore†
נִרְדַּמְתִּי עַל־פָּנַי אָרְצָה [t]וַיִּגַּע־בִּי
.meum stare super ‡me fecit stare &
וַיַּעֲמִידֵנִי עַל־עָמְדִי׃
erit quod te faciens ‖cognoscere ego Ecce , dixit Et
19 וַיֹּאמֶר הִנְנִי [u]מוֹדִיעֲךָ אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה
quem ,Aries finis statutum‡ ad quia ,iræ nouissimo in
20 בְּאַחֲרִית הַזָּעַם כִּי לְמוֹעֵד קֵץ׃ הָאַיִל אֲשֶׁר־
.Paras & ,Medai * reges ;cornua habentem vidisti
רָאִיתָ בַּעַל הַקְּרָנָיִם מַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃
,grande cornu & Iauan ‖ rex pilosus * hircus Et
21 וְהַצָּפִיר הַשָּׂעִיר מֶלֶךְ יָוָן וְהַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה
.primus rex Ipse † ,eius oculos inter quod
אֲשֶׁר בֵּין־עֵינָיו הוּא הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן׃
quatuor :eo pro quatuor steterunt & , ‡contritum Et
22 וְהַנִּשְׁבֶּרֶת וַתַּעֲמֹדְנָה אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ אַרְבַּע
.eius fortitudine in non & ,stabunt gente de regna
מַלְכֻיוֹת מִגּוֹי יַעֲמֹדְנָה וְלֹא בְכֹחוֹ׃
,præuaricatores consummari secundū eorum regni nouissimo in Et
23 וּבְאַחֲרִית מַלְכוּתָם [x]כְּהָתֵם הַפֹּשְׁעִים
.ænigmata intelligens & ,faciebus‡ fortis rex stabit
יַעֲמֹד מֶלֶךְ עַז־פָּנִים וּמֵבִין חִידוֹת׃
,sua fortitudine in non & ,eius fortitudo roborabitur Et
24 וְעָצַם כֹּחוֹ וְלֹא בְכֹחוֹ
corrumpet* & ;faciet & ,prosperabitur & ,corrumpet mirabilia ‖ &
וְנִפְלָאוֹת יַשְׁחִית וְהִצְלִיחַ וְעָשָׂה וְהִשְׁחִית
.sanctorum populum & ,robustos
עֲצוּמִים וְעַם־קְדֹשִׁים׃
dolus prosperabitur & ,eius intellectum super† Et
25 וְעַל־שִׂכְלוֹ וְהִצְלִיחַ מִרְמָה
tranquillitate ‖in & ;se magnificabit eius corde in & ,eius manu in
בְּיָדוֹ וּבִלְבָבוֹ יַגְדִּיל וּבְשַׁלְוָה

‡valde
†terram desiderabilem Israel.
‡in
† sacrificium
*sanctificationis
‡tempus
‡sacrificium, propter præuaricationem
‡è sanctis.
‡è sanctis
[q] חָזָה
‖sacrificium,
† ad dandum.
& sanctuariū
‡in
*sanctuarium
[r] מְאָה
*cùm viderem
‡ quærerem
†stetit
[s] בִּין
‡locum
‖cum venisset,
‡in faciem meam:
*destinatum erit
‡cùm loqueretur
†cecidi stupore in faciem meam,
‡iuxta locum
[t] נָגַע
‖faciam
[u] יָדַע
‡tempus erit
*Medorum, & Persarū sunt.
*hircus
‖Græciæ est:
‡erat † est
‡est,
cùm consummati fuerint
[x] תָּמַם
‡facie,
‖mirabiliter vastabit,
*vastabit
† secundum
‖dolo

,stabit principium principem *super &* ‡ : multos *corrumpet**

ישחית רבים ועל שר־שרים יעמד

matutini & vespera † visio Et ,conteretur *manus nihilo in* $&

26 ובאפס יד ישבר׃ ומראה הערב והבקר

,visionem *obstrue* ‖ tu & :*ipsa** veritas ,est dicta quæ

אשר נאמר אמת הוא ואתה סתם החזון

,sum *affectus* † Daniel ego Et .multos dies ad ‡ quia

27 כי לימים רבים׃ ואני דניאל [a] נהייתי

opus feci & ,surrexi & ,dies $ ægrotaui &

ונחליתי ימים ואקום ואעשה את־מלאכת

.*erudiens** non & ; visione super stupebam & :regis

המלך [b] ואשתומם על־המראה ואין מבין׃

*vastabit ‡etiam contra $absque manu †vespertina & matutina. *est: ‖claude ‡erit †contritus [a] היר־ה $per *erat qui faceret intelligere. [b] שמם

CAP. IX. ט

semine de Achasueros filij Dariaues vno anno in

1 בשנת אחת לדריוש בן־אחשורוש מזרע

.Chasdim regnum super rex fuit constitutus qui ,*Madai*‡

מדי אשר המלך על מלכות כשדים׃

intellexi Daniel ego ,*ipsum regnare vno*‡anno In

2 בשנת אחת למלכו אני דניאל [c] בינתי

verbum fuit quod ,annorum numerum :libris in

בספרים מספר השנים אשר היה דבר־

desolationes complendum ad prophetam Irmeiah ad Domini

יהוה אל־ירמיה הנביא למלאות לחרבות

meas facies dedi ‖ Et .annos septuaginta Ierusalaim

ירושלם שבעים שנה׃ ואתנה את־פני 3

,*deprecationes*$&,orationem *quærendū ad* ‡ , Deum Dominum ad

אל־אדני האלהים לבקש [d] תפלה ותחנונים

.cinere & ,sacco & ,ieiunio in

בצום ושק ואפר׃

; confessus sum & ,meum Deum Dominum oraui Et

4 ואתפללה ליהוה אלהי ואתודה

,terribilis & ,magne Deus Domine Obsecro ,dixi &

ואמרה אנא אדני האל הגדול והנורא

,*eum* $ diligentibus misericordiam & pactum custodiens

שמר הברית והחסד לאהביו

,*peruertimus* † & , Peccauimus .*eius* ‖mandata custodientibus &

5 ולשמרי מצותיו׃ חטאנו [e] ועוינו

,tuis mandatis à *recedere** & ;rebellauimus & , egimus impiè &

והרשענו ומרדנו וסור ממצותיך

tuos seruos ad audiuimus non Et .tuis iudiciis à &

6 וממשפטיך׃ ולא שמענו אל־עבדיך

;nostros reges ad †,tuo nomine in sunt locuti qui ,*prophetas*

הנביאים אשר דברו בשמך אל־מלכינו

.terræ *populum omnem ad &* ,*nostros patres &* ,*nostros principes*

[f] שרינו ואבתינו ואל כל־עם הארץ׃

,*facierum* $ pudor nobis & ,iustitia Domine Tibi

7 לך אדני הצדקה ולנו [g] בשת הפנים

,Ierusalaim habitatoribus & ,Iehudah viro ,hac die sicut

כיום הזה לאיש יהודה ולישבי ירושלם

vniuersis in ,longinquis & ,propinquis ,Israel omni &

ולכל־ישראל הקרבים והרחקים בכל־

,eorum *prauaricationes in** *illuc* eos *expulisti* quò‖ ,terris

הארצות אשר [h] הדחתם שם במעלם

pudor nobis Domine .te in sunt præuaricati qua

8 אשר מעלו־בך׃ אדני לנו בשת

,nostris patribus & ,nostris principibus, nostris regibus *facierum*†

הפנים למלכינו [i] לשרינו ולאבתינו

nostro Deo Domino .tibi peccauimus quia

9 אשר חטאנו לך׃ לאדני אלהינו

.*eum in fuimus rebelles*‡quia ;*indulgentia*‖& ,misericordiæ

הרחמים והסליחות כי מרדנו בו׃

:nostri Dei Domini *voce in** obediuimus non Et

10 ולא שמענו בקול יהוה אלהינו

manu in nostras facies ad † dedit *quas* ‡,eius *legibus*‖ in *eundum ad*$

[k] ללכת בתורתיו אשר־נתן לפנינו ביד

Israel omnis Et .prophetarum suorum seruorum

11 עבדיו הנביאים׃ וכל־ישראל

audiendum non ad ,*recedere* ‖ & ,tuam legem sunt transgressi

עברו את־תורתך וסור לבלתי שמוע

quod ,iusiurandum & ,*execratio*† nos super stillauit & :*tua voce in*

בקלך [l] ותתך עלינו האלה והשבעה אשר

$Medorum ‡primo quo regnauit. [c] בין ‡de ‖posui faciem meam ‡vt quærerem $deprecationem, [d] פלל $te, ‖tua †iniquitatem fecimus, [e] עוה *recessimus ‡obediuimus seruis tuis prophetis, †regibus nostris principibus nostris, & omni populo [f] שור $faciei, [g] בוש ‖ad quas eiecisti *propter præuaricationem [h] נדח †faciei [i] שור ‖propitiationes; ‡recessimus ab eo. *voci $vt ambularemus ‖lege ‡quam †coram nobis per manum [k] הלך ‖declinauerūt, vt non obtēperarēt voci tuæ †maledictio, [l] נתך

peccauimus quia , Dei serui Moseh lege in est scriptum

הכתובה בתורת משה עבד־האלהים כי חטאנו

,nos super est locutus quæ sua verba statuit Et .ei

12 לו׃ [a] ויקם את־דבריו אשר־דבר עלינו

*adducendum ad** , nos iudicauerunt qui ,nostros iudices super &

ועל־שפטינו אשר שפטונו להביא

sub fuit factum non quod grande malum nos super

עלינו רעה גדלה אשר לא־נעשתה תחת

.Ierusalaim in est factum quemadmodum , cælo omni

כל־השמים כאשר נעשתה בירושלם׃

malum omne ,Moseh lege in est scriptum Sicut

13 כאשר כתוב [b] בתורת משה את כל־הרעה

facies sumus deprecati ‡ non & ‖nos super venit hoc

הזאת באה עלינו ולא־[c]חלינו את־פני

,nostris iniquitatibus ab *nos auertendum ad** , nostri Dei Domini

יהוה אלהינו לשוב [d] מעונינו

,tuam veritatem *in* intelligendum ad &

ולהשכיל [e] באמתך׃

illud adduxit & ,malum super Dominus *vigilauit*‖Et

14 וישקד יהוה על־הרעה ויביאה

omnibus *super* $ noster Deus Dominus *iustus quia ‡nos super

עלינו כי־צדיק יהוה אלהינו על־כל־

.eius *voce in* †audiuimus non & , fecit quæ ,suis operibus

מעשיו אשר עשה ולא שמענו בקלו׃

eduxisti qui ,noster Deus Domine nunc Et

15 ועתה אדני אלהינו אשר [f] הוצאת את־

tibi fecisti & ,forti manu in Ægypti terra de tuum populum

עמך מארץ מצרים ביד חזקה ותעש־לך

.egimus impie ,peccauimus ; hanc diem secundum nomen

שם כיום הזה חטאנו רשענו׃

,tuus *nasus nunc* $ auertatur tuas iustitias omnes secundum Domine

16 אדני ככל־צדקתך ישב־נא אפך

quia ;*tua sanctitatis* ‖ monte ,Ierusalaim tua ciuitate à ,tua ira &

וחמתך מעירך ירושלם הר־קדשך כי

Ierusalaim ,nostrorum patrum *iniquitatibus in & nostris peccatis in*‡

בחטאינו ובעונות אבתינו ירושלם

.*nostris circuitibus* †cunctis*opprobrium in tuus populus &

ועמך לחרפה לכל־סביבתינו׃

,tui serui orationem *ad* noster Deus audi nunc Et

17 ועתה שמע אלהינו אל־[g]תפלת עבדך

tuum sanctuariū super *eius facies*‡illustra &,eius deprecationes *ad* &

ואל־תחנוניו [h] והאר פניך על־מקדשך

meus Deus Inclina .Dominum propter * desolatum $

18 השמם למען אדני׃ [i] הטה אלהי

:nostras desolationes vide & ,tuos oculos aperi;audi &,tuā aurem

אזנך ושמע פקחה עיניך וראה שממתינו

quia ;*eam super* tuum nomen est inuocatum quam † ciuitatem &

והעיר אשר־נקרא שמך עליה כי

nostras preces *facientes cadere nos* ‡ nostris iustitiis *super* * non

לא על־צדקתינו אנחנו [k] מפילים תחנונינו

.multis tuis miserationibus *super* ‡ sed ,*tuas facies ad* ‖

לפניך כי על־רחמיך הרבים׃

,attende , Domine , parce Domine , exaudi Domine

19 אדני שמעה אדני סלחה אדני הקשיבה

quia , meus Deus temetipsum propter ;moreris ne , fac &

ועשה אל־תאחר למענך אלהי כי־

super & ; tuam ciuitatem super est inuocatum tuum nomen

שמך נקרא על־עירך ועל־

; *orans* ‡ & , *loquens** ego adhuc Et .tuum populum

20 עמך׃ ועוד אני מדבר ומתפלל

;Israel mei populi peccatum & ,meum peccatum *confitens* ‖&

[l] ומתודה חטאתי וחטאת עמי ישראל

meo Deo Domino coram meam deprecationem *deiiciens* † &

ומפיל [m] תחנתי לפני יהוה אלהי

,mei Dei *sanctitatis* ‡ monte *super* ‖

על הר־קדש אלהי׃

,Gabriel vir & ;oratione in *loquens** ego adhuc Et

21 ועוד אני מדבר בתפלה והאיש גבריאל

,*lassitudine in* ‡ volans ,principio in visione in videram quem

אשר ראיתי [n] בחזון [o] בתחלה מעף

.*vespera muneris tempus secundum* † me *ad* *tangens*

ביעף נגע אלי כעת מנחת־ערב׃

דברו [1] ק [a] קום *vt adduceret [b] שמם ‡rogauimus faciem *vt reuerteremur [c] חלה [d] עוה [e] אמן ‖festinauit *est $ in †vocem [f] יצא $obsecro furor ‖sancto tuo. ‡propter peccata nostra, & propter iniquitates *sunt †in circuitu nostro. [g] פלל ‡faciem tuam [h] אור $quod est ‡idque fac [i] נטה יתיר ה †super *in $prosternimus [k] נפל $coram te ‡in *loquebar, $orabam. [l] ידה ‖confitebar † prosternebā [m] חנן ‖pro ‡sancto *loquebar ‡volatu tetigit [n] חזה [o] חלל †tēpore sacrificij vespertini

eius verborum vox & .politi ‡ æris oculus || sicut eius pedes &
וּמַרְגְּלֹתָיו כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל וְקוֹל דְּבָרָיו
solus Daniel ego vidi Et *tumultus* *vox sicut
7 כְּקוֹל הָמוֹן׃ וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת־
viderunt non ,mecum erant qui viri & :visionem
הַמַּרְאָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ
,eos super irruit magnus terror sed visionem
אֶת־הַמַּרְאָה אֲבָל חֲרָדָה גְדֹלָה נָפְלָה עֲלֵיהֶם
,solus sum relictus ego Et .absconditum in fugerunt &
8 וַיִּבְרְחוּ בְּהֵחָבֵא׃ וַאֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי
remansit non & ,hanc magnam visionem vidi &
וָאֶרְאֶה אֶת־הַמַּרְאָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְלֹא נִשְׁאַר
,corruptionem in || me in est verso ‡ mea vis & ;fortitudo me in
בִּי כֹּחַ וְהוֹדִי נֶהְפַּךְ עָלַי לְמַשְׁחִית
vocem audiui Et .fortitudinem retinui non &
9 וְלֹא עָצַרְתִּי כֹּחַ׃ וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל
,eius verborum vocem me audire secundum † & :eius verborum
דְּבָרָיו וּכְשָׁמְעִי אֶת־קוֹל דְּבָרָיו
.terrā super meas facies & ,meas facies super soporatus fui ego &
וַאֲנִי הָיִיתִי נִרְדָּם עַל־פָּנַי וּפָנַי אָרְצָה׃
super me fecit mouere & ;me in tetigit manus ecce Et
10 וְהִנֵּה־יָד נָגְעָה בִּי וַתְּנִיעֵנִי עַל־
.mearum manuum palmas & ,mea genua
בִּרְכַּי וְכַפּוֹת יָדָי׃
intellige desideriorum vir Daniel ,me ad dixit Et
11 וַיֹּאמֶר אֵלַי דָּנִיֵּאל אִישׁ־חֲמֻדוֹת הָבֵן
,tuū stare† super sta & ,te ad loquens ‡ ego quæ ,verbis in*
בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ וַעֲמֹד עַל־עָמְדֶךָ
mecum ipsum loquendo in || & :te ad sum missus nunc quia
כִּי עַתָּה שֻׁלַּחְתִּי אֵלֶיךָ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי אֶת־
,me ad ait Et .tremens steti ,hoc verbum
הַדָּבָר הַזֶּה עָמַדְתִּי מַרְעִיד׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי
12 quo primo die ex quia ,Daniel timeas Ne
אַל־תִּירָא דָנִיֵּאל כִּי מִן־הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר
coram te affligendum ad & ,intelligendum ad tuum cor dedisti
נָתַתָּ אֶת־לִבְּךָ לְהָבִין וּלְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי
tuis verbis in || veni ego & ;tua verba sunt exaudita ,tuo Deo
אֱלֹהֶיךָ נִשְׁמְעוּ דְבָרֶיךָ וַאֲנִי בָאתִי בִּדְבָרֶיךָ׃
13 viginti me contra stans * Persidis regni princeps Et
וְשַׂר מַלְכוּת פָּרַס עֹמֵד לְנֶגְדִּי עֶשְׂרִים
primorum principum † vnus Michael ecce & ,die ‡ vno &
וְאֶחָד יוֹם וְהִנֵּה מִיכָאֵל אַחַד הַשָּׂרִים הָרִאשֹׁנִים
reges ‡ apud ibi remansi ego & :mihi auxiliandū ad venit
בָּא לְעָזְרֵנִי וַאֲנִי נוֹתַרְתִּי שָׁם אֵצֶל מַלְכֵי
est euenturū quod ,te faciendū ‡ intelligere ad || veni Et .Paras
14 פָרָס׃ וּבָאתִי לַהֲבִינְךָ אֵת אֲשֶׁר־יִקְרָה
.dies in visio adhuc quoniā ,dierum nouissimo in tuo populo
לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי־עוֹד חָזוֹן לַיָּמִים׃
dedit *, hæc verba secundum mecum ipsum loquendo in * Et
15 וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה נָתַתִּי
similitudo tanquam ecce Et .obmutui ‡ & ,terram ad meas facies
16 פָנַי אַרְצָה וְנֶאֱלָמְתִּי׃ וְהִנֵּה כִּדְמוּת
,meum os aperui & :mea labia super tangens || hominis filiorum †
בְּנֵי אָדָם נֹגֵעַ עַל־שְׂפָתָי וָאֶפְתַּח־פִּי
,mi Domine ,me contra stantem ad dixi & :sum locutus &
וָאֲדַבְּרָה וָאֹמְרָה אֶל־הָעֹמֵד לְנֶגְדִּי אֲדֹנִי
retinui non & ,me super mea tormina sunt versa ‡ visione in
בַּמַּרְאָה נֶהֶפְכוּ צִירַי עָלַי וְלֹא עָצַרְתִּי
loqui illius mei domini seruus poterit quomodo Et .fortitudinē
17 כֹּחַ׃ וְהֵיךְ יוּכַל עֶבֶד אֲדֹנִי זֶה לְדַבֵּר
,fortitudo me in stetit non tunc * ex ego & :illo meo dño cum
עִם־אֲדֹנִי זֶה וַאֲנִי מֵעַתָּה לֹא־יַעֲמָד־בִּי כֹחַ
tetigit & ,addidit Et .me in remansit non mens || &
18 וּנְשָׁמָה לֹא נִשְׁאֲרָה־בִי׃ וַיֹּסֶף וַיִּגַּע־
,dixit Et .me confortauit & ,hominis visio tanquam ,me in
19 בִּי כְּמַרְאֵה אָדָם וַיְחַזְּקֵנִי׃ וַיֹּאמֶר
,te conforta ,tibi pax ,desideriorum vir timeas Ne
אַל־תִּירָא אִישׁ־חֲמֻדוֹת שָׁלוֹם לָךְ חֲזַק
,sum confortatus ,mecum ipsum loqui secundum || & :te robora &
וַחֲזָק וּכְדַבְּרוֹ עִמִּי הִתְחַזַּקְתִּי
,me confortasti quia ,meus dominus Loquatur .dixi &
וָאֹמְרָה יְדַבֵּר אֲדֹנִי כִּי חִזַּקְתָּנִי׃

Marginalia (left): ‡ color ‡ candentis: — * multitudinis: — [a] היה [b] ראה — ‡ mutata ‖ propter — † cum audissé — faciem meam, & facies mea, — [c] נוע — [d] כפף — * verba ‡ loquar † gradum ‖ cū loquere-tur — [e] ענה ‖ propter verba tua. — [f] בוא — * stetit — ‡ diebus ‡ te principibus primis ‡ regem Persarum — [g] יתר — Ivt ‡ facerem — [h] חזה — * cum loqueretur ‡ posui vultum meum ‡ tacui — [i] דמה — † filij ‖ tangebat — ‡ conuersi sunt dolores mei in — [k] ציר — ... tempore — ‡ halitus — [l] יסף [m] נגע — ‡ cum loqueretur

Daniel, dixit & ; mecum est locutus & ,me fecit intelligere Et
22 וַיָּבֶן וַיְדַבֵּר עִמִּי וַיֹּאמַר דָּנִיֵּאל
.intelligentiam te faciendum ‡ intelligere ad sum egressus nunc
עַתָּה יָצָאתִי לְהַשְׂכִּילְךָ בִינָה׃
,verbum est egressum tuarum deprecationum principio In
23 בִּתְחִלַּת תַּחֲנוּנֶיךָ יָצָא דָבָר
intellige & :tu || desideriorum ‡ quia ,indicandum ad * veni ego &
וַאֲנִי בָּאתִי לְהַגִּיד כִּי חֲמוּדוֹת אָתָּה וּבִין
septuaginta Hebdomadæ .visione in ‡ intellige & ,verbo in
24 בַּדָּבָר וְהָבֵן בַּמַּרְאֶה׃ שָׁבֻעִים שִׁבְעִים
,tua sanctitatis ‡ ciuitatem super & ,tuum populum super decisa *
נֶחְתַּךְ עַל־עַמְּךָ וְעַל־עִיר קָדְשֶׁךָ
,peccata sigillandum ‡ ad & ,præuaricationem consumendum ad
לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע וּלְחָתֵם חַטָּאוֹת
iustitiam adducendum ad & ,iniquitatem expiandum ad &
וּלְכַפֵּר עָוֹן וּלְהָבִיא צֶדֶק
vngendum ad & ,prophetam & ,visionē sigillandū ‡ ad & ;seculorum
עֹלָמִים וְלַחְתֹּם חָזוֹן וְנָבִיא וְלִמְשֹׁחַ
ab intelliges & ,scies Et .sanctitatum sanctitatem
25 קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃ וְתֵדַע וְתַשְׂכֵּל מִן־
Ierusalaim ædificandū ad & ,faciendum reuerti ad sermonis exitu
מֹצָא דָבָר לְהָשִׁיב וְלִבְנוֹת יְרוּשָׁלַםִ
hebdomadæ & : septem hebdomadæ ,ducem vnctum * ad vsque
עַד־מָשִׁיחַ נָגִיד שָׁבֻעִים שִׁבְעָה וְשָׁבֻעִים
26 fossa † & platea ædificabitur & ,redibit duæ & sexaginta
שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם תָּשׁוּב וְנִבְנְתָה רְחוֹב וְחָרוּץ
hebdomadas post Et .temporum coarctatione ‡ in &
וּבְצוֹק הָעִתִּים׃ וְאַחֲרֵי הַשָּׁבֻעִים
,ciuitatem & : ei † non & ,vnctus ‡ excidetur duas & sexaginta
שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם יִכָּרֵת מָשִׁיחַ וְאֵין לוֹ וְהָעִיר
:eius finis & , venturi ducis populus corrumpet sanctitatem || &
וְהַקֹּדֶשׁ יַשְׁחִית עַם נָגִיד הַבָּא וְקִצּוֹ
.desolationes decisa * ,belli finem ad vsq. & ,inundatione in
בַשֶּׁטֶף וְעַד קֵץ מִלְחָמָה נֶחֱרֶצֶת שֹׁמֵמוֹת׃
:vna hebdomada multis pactum roborauit Et
27 וְהִגְבִּיר בְּרִית לָרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד
super & ,munus ‡ & ,sacrificium faciet cessare hebdomadæ dimidio || &
וַחֲצִי הַשָּׁבוּעַ יַשְׁבִּית זֶבַח וּמִנְחָה וְעַל
consummationem ad vsq. & ,stupefaciens * abominationum alam †
כְּנַף שִׁקּוּצִים מְשֹׁמֵם וְעַד־כָּלָה
.obstupescentem † super se effundet decisam ‡ &
וְנֶחֱרָצָה תִּתַּךְ עַל־שֹׁמֵם׃

CAP. X. יוד

verbum ,Paras || regis Cores tertio anno In
1 בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס דָּבָר
:Belthesasar eius nomen vocatur cuius ,Danieli est reuelatum
נִגְלָה לְדָנִיֵּאל אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמוֹ בֵּלְטְשַׁאצַּר
,verbum intellexit & ,magna militia & ,verbum veritas ‡ &
וֶאֱמֶת הַדָּבָר וְצָבָא גָדוֹל וּבִין אֶת־הַדָּבָר
ego illis diebus In .visione in ei * intelligentia &
2 וּבִינָה לוֹ בַּמַּרְאֶה׃ בַּיָּמִים הָהֵם אֲנִי
.diebus hebdomadarum trium lugens fui † Daniel
דָנִיֵּאל הָיִיתִי מִתְאַבֵּל שְׁלֹשָׁה שָׁבֻעִים יָמִים׃
non vinum & caro & ,comedi non desideriorum Panem
3 לֶחֶם חֲמֻדוֹת לֹא אָכַלְתִּי וּבָשָׂר וָיַיִן לֹא־
ad vsque ‡ ; sum vnctus non vngendo & ,meum os in venit †
בָא אֶל־פִּי וְסוֹךְ לֹא־סָכְתִּי עַד־
.dies hebdomadarum trium complere
מְלֹאת שְׁלֹשֶׁת שָׁבֻעִים יָמִים׃
ego & ;primi mensis quarta & vigesima die in Et
4 וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַאֲנִי
.Chiddechel ipsum ,magni fluminis manum super ‡ eram
הָיִיתִי עַל יַד הַנָּהָר הַגָּדוֹל הוּא חִדָּקֶל׃
vnus vir ecce & ,vidi & ,meos oculos leuaui Et
5 וָאֶשָּׂא אֶת־עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה אִישׁ־אֶחָד
.obrizi auri massa in ‡ accincti eius lumbi & :lineis vestitus
לָבוּשׁ בַּדִּים וּמָתְנָיו חֲגֻרִים בְּכֶתֶם אוּפָז׃
aspectus velut eius facies & ,Tarsis sicut eius corpus Et
6 וּגְוִיָּתוֹ כְתַרְשִׁישׁ וּפָנָיו כְּמַרְאֵה
,eius brachia & ,ignis lampades vt eius oculi & ,fulguris
בָרָק וְעֵינָיו כְּלַפִּידֵי אֵשׁ וּזְרֹעֹתָיו

Marginalia (right): [a] בין *vt ‡ facerem — *vt indicarent ‡ vir || es: — [b] נגד ‡ verbum, † visionem. * decisæ sunt. ‡ sanctā tuam, — ‡ finiendum ולהתם ק — [c] עוה ‡ finiendum — [d] ידע — [e] שוב [f] בנה * Christum — † murus. [g] בנה ‡ angustia — ‡ Christus, † erit ‖ sanctuarium dissipabit — [h] קצץ * decisæ sunt — ‖ dimidia hebdomada ‡ oblationem † extensionem * admirari faciet, ‡ decisionem ‡ admirantem — [k] חצה נתך — ‖ Persarum, — ‡ verum est [l] אמן * eius — † lugebam — † intrauerunt ‡ donec — complerentur — iuxta ripam ‖ Tygris. — [m] נשא [n] ראה ‡ auro obrizo.

deiiciet & ; suum cor exaltabit ,multitudo eleuabitur Et
12 וְנִשָּׂא הֶהָמוֹן יָרוּם לְבָבוֹ וְהִפִּיל
.roborabitur non & , millia decem
רִבֹּאוֹת וְלֹא יָעוֹז׃
multam turbam || faciet stare & ,Aquilonis rex reuertetur Et
13 וְשָׁב מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְהֶעֱמִיד הָמוֹן רַב
veniendo veniet annorum temporum fine in & : priore præ
מִן־הָרִאשׁוֹן וּלְקֵץ הָעִתִּים שָׁנִים יָבוֹא בוֹא
temporibus in Et .multa substantia in & ,magno exercitu in
14 בְּחַיִל גָּדוֹל וּבִרְכוּשׁ רָב׃ וּבָעִתִּים
filij & ; Austri regem super stabunt multi illis
הָהֵם רַבִּים יַעַמְדוּ עַל־מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וּבְנֵי
,visionem faciendum stare ad ,eleuabuntur tui populi dissipatorum
פָּרִיצֵי עַמְּךָ יִנַּשְּׂאוּ לְהַעֲמִיד חָזוֹן
effundet & ,Aquilonis rex veniet Et .corruant &
15 וְנִכְשָׁלוּ׃ וְיָבֹא מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְיִשְׁפֹּךְ
Austri brachia & ; munitionum ciuitatem capiet & ,aggerem
סוֹלְלָה וְלָכַד עִיר מִבְצָרוֹת וּזְרֹעוֹת הַנֶּגֶב
fortitudo non & ,eius electorum populo & ,stabunt non
לֹא יַעֲמֹדוּ וְעַם מִבְחָרָיו וְאֵין כֹּחַ
,eum ad veniens faciet Et .resistendum ad
16 לַעֲמֹד׃ וְיַעַשׂ הַבָּא אֵלָיו
stabit & ; eius facies ad stans non & ,suam voluntatem secundum
כִּרְצוֹנוֹ וְאֵין עוֹמֵד לְפָנָיו וְיַעֲמֹד
.eius manu in deficiet & ,ornamenti terra in
בְּאֶרֶץ־הַצְּבִי וְכָלָה בְיָדוֹ׃
omne fortitudine in ingrediendum ad ,suas facies ponet Et
17 וְיָשֵׂם פָּנָיו לָבוֹא בְּתֹקֶף כָּל־
filiam & : faciet & ,eo cum rectis & ,eius regnum
מַלְכוּתוֹ וִישָׁרִים עִמּוֹ וְעָשָׂה וּבַת
,stabit non & ,illam corrumpendum ad ei dabit mulierum
הַנָּשִׁים יִתֶּן־לוֹ לְהַשְׁחִיתָהּ וְלֹא תַעֲמֹד
,insulas ad suas facies conuertet Et .erit ei non &
18 וְלֹא־לוֹ תִהְיֶה׃ וְיָשֵׁב פָּנָיו לְאִיִּים
,es eius opprobrium gubernator || faciet cessare & : multas capiet &
וְלָכַד רַבִּים וְהִשְׁבִּית קָצִין חֶרְפָּתוֹ לוֹ
.ei inferat suum probrum ne
בִּלְתִּי חֶרְפָּתוֹ יָשִׁיב לוֹ׃
impinget & ,eius terræ fortalitia ad suas facies conuertet Et
19 וְיָשֵׁב פָּנָיו לְמָעוּזֵּי אַרְצוֹ וְנִכְשַׁל
.inuenietur non & ,corruet &
וְנָפַל וְלֹא יִמָּצֵא׃
gloria ,exactorem transferens eius basi super stabit Et
20 וְעָמַד עַל־כַּנּוֹ מַעֲבִיר נוֹגֵשׂ הֶדֶר
facibus in non & ,conteretur vnis diebus in & : regni
מַלְכוּת וּבְיָמִים אֲחָדִים יִשָּׁבֵר וְלֹא בְאַפַּיִם
,despectus eius basi super stabit Et .prœlio in non &
21 וְלֹא בְמִלְחָמָה׃ וְעָמַד עַל־כַּנּוֹ נִבְזֶה
,quiete in veniet & ; regni gloriam eo super dabunt non &
וְלֹא־נָתְנוּ עָלָיו הוֹד מַלְכוּת וּבָא בְשַׁלְוָה
.blanditijs in regnum apprehendet &
וְהֶחֱזִיק מַלְכוּת בַּחֲלַקְלַקּוֹת׃
,eius faciebus à inundabuntur inundatione brachia Et
22 וּזְרֹעוֹת הַשֶּׁטֶף יִשָּׁטְפוּ מִלְּפָנָיו
.fœderis dux etiam & ; conterentur &
וְיִשָּׁבֵרוּ וְגַם נְגִיד בְּרִית׃
,ascendet & : dolum faciet ,eum ad se associando ab Et
23 וּמִן־הִתְחַבְּרוּת אֵלָיו יַעֲשֶׂה מִרְמָה וְעָלָה
.gente modica in se roborabit &
וְעָצַם בִּמְעַט־גּוֹי׃
faciet & ,ingredietur prouinciæ pinguia in & ,quietem In
24 בְּשַׁלְוָה וּבְמִשְׁמַנֵּי מְדִינָה יָבוֹא וְעָשָׂה
,prædam : eius patrum patres & ,eius patres fecerunt non quæ
אֲשֶׁר לֹא־עָשׂוּ אֲבֹתָיו וַאֲבוֹת אֲבֹתָיו בִּזָּה
munitiones super || & ; disperget eis substantiam & ,spolium &
וְשָׁלָל וּרְכוּשׁ לָהֶם יִבְזוֹר וְעַל מִבְצָרִים
.tempus ad vsque & ,suis cogitationibus cogitabit
יְחַשֵּׁב מַחְשְׁבֹתָיו וְעַד־עֵת׃
regem super suum cor & ,suam fortitudinem excitabit Et
25 וְיָעֵר כֹּחוֹ וּלְבָבוֹ עַל־מֶלֶךְ
se miscebit Austri rex & magno exercitu in Austri
הַנֶּגֶב בְּחַיִל גָּדוֹל וּמֶלֶךְ הַנֶּגֶב יִתְגָּרֶה

Margin: יָרַם | ק | multitudinem maiorem quàm prius: | contra eum | contra | vt stare faciant | חָזוֹרה | munitam | erit | erit qui stet coram eo; | Israel desiderabili, | צְבִרה | faciem suã, vt ingrediatur cum | expediti erunt | vt euertat congregationem | faciem suam | princeps probris afficientem eum, | quispiam | faciem suam | munitiones | in loco | exigens gloriam | paucis | furore, | in loco | cui dolo, | שַׁלְוָה | obtinebit | facie | cum iis qui secum erunt confœderati, | Quietam, & pinguem prouinciam | דוּן | spolia, eius contra | suscitabitur fortitudo eius, | eius aduersum | cum | irritabitur | עוֹר

nunc & te ad venerim quid vt nosti Num ,ait Et
20 וַיֹּאמֶר הֲיָדַעְתָּ לָמָּה־בָּאתִי אֵלֶיךָ וְעַתָּה
,egrediens ego : Persidis principe cum bellandum ad | reuertar
אָשׁוּב לְהִלָּחֵם עִם־שַׂר פָּרָס וַאֲנִי יוֹצֵא
tibi annunciabo Sed .venit Iauan princeps ecce &
21 וְהִנֵּה שַׂר־יָוָן בָּא׃ אֲבָל אַגִּיד לְךָ אֶת־
se fortificans vnus non & : veritatis scriptura in designatum
הָרָשׁוּם בִּכְתָב אֱמֶת וְאֵין אֶחָד מִתְחַזֵּק
.vester princeps Michael nisi .his super mecum
עִמִּי עַל־אֵלֶּה כִּי אִם־מִיכָאֵל שַׂרְכֶם׃

CAP. XI. יא

me stare ,Medi Dariaues vno anno in ego Et
1 וַאֲנִי בִּשְׁנַת אַחַת לְדָרְיָוֶשׁ הַמָּדִי עָמְדִי
veritatem nunc Et .eum roborandum ad & cófortandum ad
2 לְמַחֲזִיק וּלְמָעוֹז לוֹ׃ וְעַתָּה אֱמֶת
stantes reges tres adhuc Ecce : tibi annunciabo
אַגִּיד לָךְ הִנֵּה־עוֹד שְׁלֹשָׁה מְלָכִים עֹמְדִים
: omnibus præ magna opulentia | ditabitur quartus & ,Persidem in
לְפָרַס וְהָרְבִיעִי יַעֲשִׁיר עֹשֶׁר־גָּדוֹל מִכֹּל
cum omnes suscitabit ,sua opulentia in ipsum roborari secundum &
וּכְחֶזְקָתוֹ בְעָשְׁרוֹ יָעִיר הַכֹּל אֵת
dominabitur & ,fortis rex stabit Et .Iouan regno
3 מַלְכוּת יָוָן׃ וְעָמַד מֶלֶךְ גִּבּוֹר וּמָשַׁל
.suam voluntatem secundum faciet & ,multo dominio
בְּמִמְשָׁל רַב וְעָשָׂה כִּרְצוֹנוֹ׃
diuidetur & ,eius regnum conteretur,ipsum stare secundum | Et
4 וּכְעָמְדוֹ תִּשָּׁבֵר מַלְכוּתוֹ וְתֵחָץ
non & ,eius posteritatem in non & ; cælorum ventos quatuor in
לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמָיִם וְלֹא לְאַחֲרִיתוֹ וְלֹא
extirpabitur quia ,est dominatus quo eius dominium secundum
כְמָשְׁלוֹ אֲשֶׁר מָשָׁל כִּי תִנָּתֵשׁ
confortabitur Et .istos præter aliis & ,eius regnum
5 מַלְכוּתוֹ וְלַאֲחֵרִים מִלְּבַד־אֵלֶּה׃ וְיֶחֱזַק
; eum super roborabitur & ; eius principibus de & ,Austri rex
מֶלֶךְ־הַנֶּגֶב וּמִן־שָׂרָיו וְיֶחֱזַק עָלָיו
.eius dominatio multa dominatio : dominabitur &
וּמָשַׁל מִמְשָׁל רַב מֶמְשַׁלְתּוֹ׃
Austri regis filia & ,coniungentur annorum fine in Et
6 וּלְקֵץ שָׁנִים יִתְחַבָּרוּ וּבַת מֶלֶךְ־הַנֶּגֶב
; rectitudines faciendum ad ,Aquilonis regem ad veniet
תָּבוֹא אֶל־מֶלֶךְ הַצָּפוֹן לַעֲשׂוֹת מֵישָׁרִים
; eius semen & ,stabit non & ,brachij fortitudinem obtinebit nō &
וְלֹא־תַעְצֹר כּוֹחַ הַזְּרוֹעַ וְלֹא יַעֲמֹד וּזְרֹעוֹ
eã confortans & ,eius genitor & ,eã adducentes & ,ipsa tradetur &
וְתִנָּתֵן הִיא וּמְבִיאֶיהָ וְהַיֹּלְדָהּ וּמַחֲזִקָהּ
; eius basi eius radicum virgulto | de stabit Et .temporibus in
7 בָּעִתִּים׃ וְעָמַד מִנֵּצֶר שָׁרָשֶׁיהָ כַּנּוֹ
regis munitionem in ingredietur & ,exercitum ad veniet &
וְיָבֹא אֶל־הַחַיִל וְיָבֹא בְּמָעוֹז מֶלֶךְ
.confortabitur & ,eis in faciet & ,Aquilonis
הַצָּפוֹן וְעָשָׂה בָהֶם וְהֶחֱזִיק׃
cum ,eorum principibus cum eorum Deus etiam Et
8 וְגַם אֱלֹהֵיהֶם עִם־נְסִכֵיהֶם עִם־
adducet captiuitatem in auri & ,argenti ,eorum desiderij vasis
כְּלֵי חֶמְדָּתָם כֶּסֶף וְזָהָב בַּשְּׁבִי יָבִא
.Aquilonis rege à stabit annos ipse & : Ægyptum
מִצְרָיִם וְהוּא שָׁנִים יַעֲמֹד מִמֶּלֶךְ הַצָּפוֹן׃
ad reuertetur & Austri rex regnum in intrabit Et
9 וּבָא בְּמַלְכוּת מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וְשָׁב אֶל־
turbam colligent & ,se miscebunt eius filij Et .suam humum ||
10 אַדְמָתוֹ׃ וּבָנָו יִתְגָּרוּ וְאָסְפוּ הֲמוֹן
,inundabit & ,veniendo veniet & ,plurimorum exercituum
חֲיָלִים רַבִּים וּבָא בוֹא וְשָׁטַף
.eius fortitudinem ad vsque irritabitur & ,reuertetur & ; transibit &
וְעָבָר וְיָשֹׁב וְיִתְגָּרֶה עַד־מָעֻזֹּה׃
pugnabit & ,egredietur & ,Austri rex mouebitur bile Et
11 וְיִתְמַרְמַר מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וְיָצָא וְנִלְחַם
,magnam turbam faciet stare & ; Aquilonis rege cum eo cum
עִמּוֹ עִם־מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְהֶעֱמִיד הָמוֹן רָב
.eius manu in turba | dabitur &
וְנִתַּן הֶהָמוֹן בְּיָדוֹ׃

Margin: vt prœlier | egredior | Græciæ | נגר | quod expressum est | qui teneat | אמן | טור | primo | stabam | stabunt | opibus magnis | cùm roboratus fuerit opibus suis. | contra regnum Græciæ. | עוֹר | רצרה | cùm steterit. | חצרה | שׂור | erit | קצץ | vt faciat | בוא עשה | germine | super basim | כון | עוז | concupiscibilibus | argenteis, & aureis | שבר | in per | contra regem | terram | שׁוב | irritabuntur, & cógregabunt multitudinem | munitionem | גרה | concitabitur | מרר | multitudinem | multitude

non & valde vsque fortis ‡ & ,magno exercitu in † bellum ad
לַמִּלְחָמָה בְּחַיִל־גָּדוֹל וְעָצוּם עַד־מְאֹד וְלֹא
.cogitationes eum super cogitabant quia, stabit
יַעֲמֹד כִּי־יַחְשְׁבוּ עָלָיו מַחֲשָׁבוֹת׃
;eum conterent eius escæ buccellam comedentes Et
26 וְאֹכְלֵי פַת־בָּגוֹ יִשְׁבְּרוּהוּ
.multi interfecti cadent & ;inundabitur eius exercitus &
וְחֵילוֹ יִשְׁטוֹף וְנָפְלוּ חֲלָלִים רַבִּים׃
,malignandum ad eorum‖cor regum ipsorum duorum Et,
27 וּשְׁנֵיהֶם הַמְּלָכִים לְבָבָם [a] לְמֵרָע
,prosperabitur* non & ;loquetur mendacium vna mensa super &
וְעַל־שֻׁלְחָן אֶחָד כָּזָב יְדַבֵּרוּ וְלֹא תִצְלָח
,tempus certum ad finis adhuc quia
כִּי־עוֹד קֵץ [b] לַמּוֹעֵד׃
eius cor & ,magna substantia in †suam terram in reuertetur Et
28 וְיָשֹׁב אַרְצוֹ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל וּלְבָבוֹ
.suam terram ad reuertetur &,faciet &;sanctitatis † pactum super ‡
עַל־בְּרִית קֹדֶשׁ וְעָשָׂה [c] וְשָׁב לְאַרְצוֹ׃
non & ;Austrum in veniet & ,reuertetur statutum tempus Ad
29 לַמּוֹעֵד יָשׁוּב וּבָא בַנֶּגֶב וְלֹא־
.posterius sic & ,prius sicut erit
תִהְיֶה כָרִאשֹׁנָה וְכָאַחֲרֹנָה׃
,reuertetur & ,atteretur* & ,Chittim Tsiim† eo cum venient Et
30 וּבָאוּ בוֹ צִיִּים כִּתִּים וְנִכְאָה וְשָׁב
reuertetur & ;faciet & ;sanctitatis ‡ pactum super ‖ irascetur &
וְזָעַם עַל־בְּרִית־קוֹדֶשׁ וְעָשָׂה וְשָׁב
sanctitatis ‡ pactum derelinquentes super intelliget &
[d] וְיָבֵן עַל־עֹזְבֵי בְּרִית קֹדֶשׁ׃
sanctuarium polluent & ;stabunt eo ex brachia Et
31 וּזְרֹעִים מִמֶּנּוּ יַעֲמֹדוּ וְחִלְּלוּ הַמִּקְדָּשׁ
abominationem dabunt ‡ & ,iuge remouebunt & ,fortitudinis
הַמָּעוֹז [e] וְהֵסִירוּ הַתָּמִיד וְנָתְנוּ הַשִּׁקּוּץ
faciet simulare pacti præuaricatores Et .obstupefacientem‖
32 מְשׁוֹמֵם׃ וּמַרְשִׁיעֵי בְרִית יַחֲנִיף
.facient & ,tenebunt suū Deum scientium† populus & ;blanditiis in
בַּחֲלַקּוֹת וְעַם יֹדְעֵי אֱלֹהָיו יַחֲזִקוּ [f] וְעָשׂוּ׃
;multos facient intelligere populi intelligentes Et
33 וּמַשְׂכִּילֵי עָם יָבִינוּ לָרַבִּים
præda in & , captiuitate in , flamma in & ,gladio in corruent &
וְנִכְשְׁלוּ בְּחֶרֶב וּבְלֶהָבָה [g] בִּשְׁבִי וּבְבִזָּה
;paruo auxilio iuuabuntur ,ipsos corruere in *Et .†diebus
34 יָמִים׃ וּבְהִכָּשְׁלָם יֵעָזְרוּ עֵזֶר מְעָט
,blanditiis in‖ multi eis super copulabuntur‡ &
[h] וְנִלְווּ עֲלֵיהֶם רַבִּים בַּחֲלַקְלַקּוֹת׃
,eis in † conflandum ad, corruent intelligentibus de Et
35 וּמִן־הַמַּשְׂכִּילִים יִכָּשְׁלוּ לִצְרוֹף בָּהֶם
,finis tempus ad vsque dealbificandum ad & ,mundandum ad &
וּלְבָרֵר וְלַלְבֵּן עַד־עֵת קֵץ
suā voluntate iuxta faciet Et .tempus statutum ad adhuc quia
36 כִּי־עוֹד לַמּוֹעֵד׃ וְעָשָׂה כִרְצוֹנוֹ
;deum omnem super se magnificabit & ,se eleuabit & ,rex
הַמֶּלֶךְ וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְגַּדֵּל עַל־כָּל־אֵל
ad vsq. prosperabitur & ;mirabilia loquetur deorum Deū super † &
וְעַל אֵל אֵלִים יְדַבֵּר נִפְלָאוֹת וְהִצְלִיחַ עַד־
.est facta ,est decisa† quia , iræ consummationem
כָּלָה זַעַם כִּי נֶחֱרָצָה נֶעֱשָׂתָה׃
super & : intelliget non suorum patrum Deum super Et
37 וְעַל־אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו לֹא יָבִין וְעַל־
;intelliget non Deum omnem super & ,mulierum desiderium ‡
חֶמְדַּת נָשִׁים וְעַל־כָּל־אֱלוֹהַּ לֹא יָבִין
.se magnificabit vniuersa super quia
כִּי עַל־כֹּל יִתְגַּדָּל׃
,deum & .glorificabit sua basi super Mahuzim* Deum Et
38 וְלֶאֱלֹהַּ מָעֻזִּים עַל־כַּנּוֹ יְכַבֵּד וְלֶאֱלוֹהַּ
,auro in glorificabit ‡ .eius patres eum nouerunt non quem
אֲשֶׁר לֹא־יְדָעֻהוּ אֲבֹתָיו יְכַבֵּד בְּזָהָב
.desiderabilibus in & ,pretioso lapide in & ,argento in &
וּבְכֶסֶף וּבְאֶבֶן יְקָרָה וּבַחֲמֻדוֹת׃
,alieno Deo cum Mahuzim munitionibus † faciet Et
39 וְעָשָׂה לְמִבְצְרֵי [k] מָעֻזִּים עִם־אֱלוֹהַּ נֵכָר
eos faciet dominari & ;gloriam multiplicabit ,agnoscet quem ‡
אֲשֶׁר הִכִּיר יַרְבֶּה כָבוֹד וְהִמְשִׁילָם

†cum ‡fortissimos ‖aduersus ‖erit vt malefaciam, & in רוֹע [a] *erit prosperitas, יָעַד [b] †cum diuitiis multis, ‡contra †tiantum: שׁוּב [c] †naues *dolebit ‡contra ‡sanctum. ‡sanctum, בִּין [d] *sacrificium ‡ponent סוּר [e] ‖admirari facientem. †sciens עָשָׂה [f] שָׁבָה [g] †multis. *Cumque corruerint. ‡applicabuntur ‖fraudulenter. לָוָה [h] †ex †contra †decisio, ‡amorem contra *fortitudinum in loco suo venerabitur, כֵּן [i] ‡venerabitur, †ædificia עֹז [k] ‡vt agnoscere faciat vultum eorum, יכיר [l]

terram tempore in Et .pretio in diuidet humum‖ & ,multis in
40 בָּרַבִּים וַאֲדָמָה יְחַלֵּק בִּמְחִיר׃ וּבְעֵת
eum super turbinabit ‡ & , Austri rex eo cum se cornupetet finis
קֵץ יִתְנַגַּח עִמּוֹ מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וְיִשְׂתָּעֵר עָלָיו
;multis nauibus in & , equitibus in & ,curru in † Aquilonis rex
מֶלֶךְ הַצָּפוֹן בְּרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים וּבָאֳנִיּוֹת רַבּוֹת
.transibit &,inundabit & ,terras in ingredietur &
[l] וּבָא בַאֲרָצוֹת וְשָׁטַף וְעָבָר׃
istæ & ‡corruent multæ & ,decoris ‡ terram in intrabit Et
41 וּבָא בְּאֶרֶץ הַצְּבִי וְרַבּוֹת יִכָּשֵׁלוּ וְאֵלֶּה
filiorum principium‖ & ,Moab & ,Edom ,eius manu de euadent
יִמָּלְטוּ מִיָּדוֹ אֱדוֹם וּמוֹאָב וְרֵאשִׁית בְּנֵי
terra & ;terras in suam manum mittet Et .Hammon
42 עַמּוֹן׃ וְיִשְׁלַח יָדוֹ בַּאֲרָצוֹת וְאֶרֶץ
.euasionem in erit non Ægypti
מִצְרַיִם לֹא תִהְיֶה לִפְלֵיטָה׃
omnibus in & ,argenti & ,auri thesauris in dominabitur Et
43 וּמָשַׁל בְּמִכְמַנֵּי הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וּבְכֹל
.eius gressibus in Chusim & ,Lubim & ;Ægypti desiderabilibus‖
חֲמֻדוֹת מִצְרָיִם וְלֻבִים וְכֻשִׁים בְּמִצְעָדָיו׃
:Aquilone ab & ,Oriente ab eum terrebunt rumores Et
44 וּשְׁמֻעוֹת יְבַהֲלֻהוּ מִמִּזְרָח וּמִצָּפוֹן
interficiendum ad &,perdendum ad magna ira in † egredietur &
וְיָצָא בְּחֵמָא גְדֹלָה לְהַשְׁמִיד וּלְהַחֲרִים
,maria inter sui palatij tentoria* plantabit Et .multos
45 רַבִּים׃ [m] וְיִטַּע אָהֳלֵי [n] אַפַּדְנוֹ בֵּין יַמִּים
,eius summitatē ad vsque veniet & ;sanctitatis decoris ‡ monte in
לְהַר צְבִי־קֹדֶשׁ וּבָא עַד־קִצּוֹ
.ei adiutor† non &
וְאֵין עוֹזֵר לוֹ׃

CAP. XII. יב

,magnus princeps Michael stabit illo tempore in Et
1 וּבָעֵת הַהִיא יַעֲמֹד מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל
quod ,angustiæ tempus erit & ,tui populi filiis super stans*
הָעֹמֵד עַל־בְּנֵי עַמֶּךָ וְהָיְתָה עֵת צָרָה אֲשֶׁר
:hoc tempus ad vsque gentem existendo ab* est factum non
לֹא־נִהְיְתָה מִהְיוֹת גּוֹי עַד הָעֵת הַהִיא
inuentus ‡ omnis tuus populus euadet ipso tempore in &
וּבָעֵת הַהִיא יִמָּלֵט עַמְּךָ כָּל־הַנִּמְצָא
humi dormientibus è † multi Et .libro in scriptus
2 כָּתוּב בַּסֵּפֶר׃ וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת־
ij & ;seculi vitæ ‡ad ij :expergiscentur pulueris
עָפָר [o] יָקִיצוּ אֵלֶּה [p] לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה
.seculi‡ contemptum ad opprobria ad
לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם׃
;expansionis * splendor sicut fulgebunt intelligentes Et
3 וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ
.perpetuum ‡ & , seculum in stellæ sicut multos iustificantes &
וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד׃
librum signa & ,verba obstrue ‡ Daniel tu Et
4 וְאַתָּה דָנִיֵּאל סְתֹם הַדְּבָרִים וַחֲתֹם הַסֵּפֶר
multiplicabitur & , multi discutient : finis tempus ad vsque
עַד־עֵת קֵץ יְשֹׁטְטוּ רַבִּים וְתִרְבֶּה
alij duo ecce & ,Daniel ego vidi Et .scientia
5 [q] הַדָּעַת׃ [r] וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל וְהִנֵּה שְׁנַיִם אֲחֵרִים
inde vnus‡ & fluminis labium† ad hinc vnus ;stantes
עֹמְדִים אֶחָד הֵנָּה לִשְׂפַת הַיְאֹר וְאֶחָד הֵנָּה
.fluminis labium† ad
לִשְׂפַת הַיְאֹר׃
desuper‡ qui ,lineis induto viro dixit Et
6 וַיֹּאמֶר לָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר מִמַּעַל
;mirabilium finis quo vsque , fluminis aquas
לְמֵימֵי הַיְאֹר עַד־מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת׃
qui ,lineis indutum virum audiui Et
7 וָאֶשְׁמַע אֶת־הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר
suam dexteram eleuauit & , fluminis aquas desuper‡
מִמַּעַל לְמֵימֵי הַיְאֹר [s] וַיָּרֶם יְמִינוֹ
viuente in † iurauit & ,cælos ad suam sinistram &
וּשְׂמֹאלוֹ אֶל־הַשָּׁמַיִם וַיִּשָּׁבַע בְּחֵי
;dimidium & statuta tempora statutum tempus ad quia ;seculi ‖
הָעוֹלָם כִּי [t] לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וָחֵצִי [u]

terram ‡instar turbinis veniet contra †cū curribus, בּוֹא [l] ‡israel desiderabilem, ‖primitiæ ‖concupiscibilibus †cum *tabernacula נטע [m] פדן [n] ‡inclyto ‡erit *qui stat pro *ex eo tempore quo fuit gens ‡qui est †dormientes in terra ‡vitam æternam: קוץ [o] חיה [p] ‡sempiternū: *firmamenti; ‡in æternum. ‡claude ידע [q] ראה [r] †ripam ‡alter †ripam ‡erat super ‡erat super †per virtutem ‡in æternum; רוּם [s] יעד [t]

,sanctitatis populi manus disbergere consummare secundum † &
וככלות נפץ יד־עם־קדש
†cùm cōsummata fuerit dispersio

non & ,audiui ego Et .hæc vniuersa consummabuntur
8 ואני שמעתי ולא : תכלינה כל־אלה [a]
[a] כלה

‡horum nouissimo ‡ quid ,Domine ,dixi & : intellexi
אבין ואמרה אדני מה אחרית אלה:
†in

signata & ,obstrusa †quia ;Daniel Vade ,dixit Et
9 ויאמר [b] לך דניאל כי־סתמים וחתמים
†clausa sunt
[b] הלך

,se Purificabunt :finis tempus ad vsque verba
10 הדברים עד־עת קץ: יתבררו

,impij agent impiè & ,multi se constabunt †&, dealbabuntur &
ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים
†probabunt

.intelligent intelligentes & ;impij omnes intelligent non &
ולא יבינו כל־רשעים והמשכילים יבינו:

abominationem dandum ad‡& ,‡ iuge fuerit remotum§ tempore à Et
11 ומעת [c] הוסר התמיד ולתת שקוץ
§quo
‡sacrificium,
†& posita fuerit abominatio admirari faciens,erunt

.nonaginta ducenti,mille dies;obstupefacientem
שמם ימים אלף מאתים ותשעים:
[c] סור

-tre ,mille dies ad attinget & ,expectantis Beatitudines‡
12 אשרי המחכה [d] ויגיע לימים אלף שלש
‡Beatus qui expectat,

:finem ad vade tu Et .quinque & triginta , centos
13 [e] מאות שלשים וחמשה: ואתה לך לקץ
[d] נגע [e] מאה

.dierum fine in tua sorte in stabis & ,requiesces &
ותנוח ותעמד לגרלך לקץ הימין:

Finis libri Daniel.

תם ספר דניאל

ספר הושע

LIBER HOSEAH.

CAP. I. א

fuit quod Domini Verbum
1 דבר יהוה אשר היה

,Beeri filium Hoseah ad
אל־הושע בן־בארי

,Iotham ,Huziiah diebus in
בימי עזיה יותם

regum Iechizchiiah ,Achaz
אחז יחזקיה מלכי

.Israel regis Ioas filij Iarobbam diebus in & ;Iehudah
יהודה ובימי ירבעם בן־יואש מלך ישראל:

Dominus dixit & :Hoseah in Dominus est locutus Principio*
2 [a] תחלת דבר־יהוה בהושע ויאמר יהוה
*Principium sermonis Domini

natos ‖& ,fornicationum vxorem tibi accipe ,Vade,Hoseah ad
אל־הושע לך [b] קח־לך אשת זנונים וילדי
‖filios
[a] חלל

post à † terra fornicabitur fornicando quia ,fornicationum
זנונים כי־זנה תזנה הארץ מאחרי
[b] לקח
†ne eat

:Diblaim filiam Ghomer accepit & ,iuit Et .Dominum
3 יהוה: [c] וילך ויקח את־גמר בת־דבלים
[c] ילך

.filium ei peperit & ,concepit &
ותהר ותלד־לו בן:

:Izrehel eius nomen Voca .eum ad Dominus dixit Et
4 ויאמר יהוה אליו קרא שמו יזרעאל

,Izrehel sanguines † visitabo & , paululum adhuc quoniam
כי־עוד מעט ופקדתי את־דמי יזרעאל
†sanguinem

.Israel domus regnum faciam cessare & ,Iehu domum super
על־בית יהוא והשבתי ממלכות בית ישראל:

arcum conteram & ,illa die in erit Et
5 והיה ביום ההוא ושברתי את־קשת

peperit & ,adhuc concepit Et .Izrehel valle in Israel
6 ישראל בעמק יזרעאל: [d] ותהר עוד [e] ותלד
[d] הרה [e] ילד

quia ;Ruchamah-Lo ‖ eius nomen Voca ,ei dixit & ,filiam
בת ויאמר לו קרא שמה לא רחמה כי
‖Non misericordiam consecutam

tollendo quia ‡ ,Israel domus miserear ‡ vltrà addam non
לא [f] אוסיף עוד ארחם את־בית ישראל כי־נשא
‡vt
‡sed obliuiscēdo obliuiscar eorum.

,miserebor Iehudah domui Et .eos tollam
7 אשא להם: ואת־בית יהודה ארחם
[f] יסף [g] נשא

cos seruabo non & :suo Deo Domino in eos faciam saluos &
[h] והושעתים ביהוה אלהיהם ולא אושיעם
[h] ישע

,equitibus in & , equis in , bello in & ,gladio in & ,arcu in
בקשת ובחרב ובמלחמה בסוסים ובפרשים:

.filium peperit & ,concepit & ,Ruchamah-Lo ablactauit Et
8 ותגמל את־לא רחמה [i] ותהר [k] ותלד בן:
[i] הרה [k] ילד

vos quia ;Hammi Lo † eius nomen Voca ,dixit Et
9 ויאמר קרא שמו לא עמי כי אתם
† Non populus meus

.vobis* ero non ego & ,meus populus non
לא עמי ואנכי לא־אהיה לכם:
*vester.

,maris arena sicut Israel filiorum numerus erit Et
10 והיה מספר בני־ישראל כחול הים

loco in erit & :numerabitur‖non &,mensurabitur* non quæ
אשר לא־[l] ימד ולא יספר והיה במקום
*mensuratur,
‖numeratur:
[l] מדד

dicetur ;vos meus populus Non ,eis dicetur quo ‡
אשר־יאמר להם לא־עמי אתם יאמר
‡in

filij congregabuntur Et .viuentis Dei Fili ,eis
11 להם בני אל־[m] חי: ונקבצו בני־
[m] חיה

caput sibi ponent & ,pariter Israel filij & ,Iehudah
יהודה ובני־ישראל יחדו [n] ושמו להם ראש
[n] שום

.Izrehel dies magnus quia ;terra de ascendent &,vnum
אחד ועלו מן־הארץ כי גדול יום יזרעאל:

CAP. II. ב

vestris sororibus & ;Hammi vestris fratribus Dicite
1 אמרו לאחיכם עמי ולאחותיכם

.contendite, vestra matre cum Contendite .Ruchamah
2 רחמה: [o] ריבו באמכם ריבו
[o] ריב

auferat & ;eius vir † non ego &,mea vxor‡ non ipsa quoniam
כי־היא לא אשתי ואנכי לא אישה [p] ותסר
†sum ‡est
[p] סור

inter ab sua adulteria & ,suis faciebus § à suas fornicationes
זנוניה מפניה ונאפופיה מבין
§facie sua.

eam statuam & ,nudam eam expoliem forte Ne ,sua vbera†
3 שדיה: פן־אפשיטנה ערמה [q] והצגתיה
†suis vberibus.
[q] יצג

,desertum † tanquam eam ponam & ;se nasci‡ diem secundum
כיום הולדה [r] ושמתיה כמדבר
‡natiuitatis sua;
†solitudinem,

.siti in eam interficiam & ,siccitatis* terram velut eam ponam &
[t] ושתה כארץ ציה [s] והמתיה בצמא:
*inuiam,
[r] שום [s] שות [t] מות

fornicationum filij quia : miserebor non eius filiorum Et
4 ואת־בניה לא ארחם כי־בני זנונים

est affecta pudore ;eorum mater est fornicata Quia ipsi †
5 המה: כי זנתה אמם [u] הובישה
†sunt.
[u] יבש

meos amatores post Vadam ,dixit quia : eorum conceptrix‖
הורתם כי אמרה אלכה אחרי מאהבי
‖quæ concepit eos;

,meum linum & ,meam lanam ,meas aquas &,meum panem dātes
נתני לחמי ומימי צמרי ופשתי

ego ecce Propterea .meas potationes‖ & ,meum oleum
6 שמני [x] ושקויי: לכן הנני־[x] שך
‖potum meū.
[x] שקק

, sepem sepiam & :spinis in tuam viam sepiens †
[y] שך את־דרכך בסירים וגדרתי את־גדרה
†sepio
[y] שוך

&,inueniet non suas semitas sequetur Et

7 ונתיבותיה לא תמצא: ורדפה את־

,suos amatores & ,eos apprehendet non & ,eos quæret & non

מאהביה ולא־ [a] תשיג אתם ובקשתם ולא

;inueniet ,dicet & ,Vadam & reuertar ad virum meum

תמצא ואמרה אלכה ואשובה אל־אישי

,priorem quia ‖ bonum mihi tunc ,præ nunc.

הראשון כי טוב לי אז מעתה:

Et hæc nesciuit ,quia ego dedi ei frumentum,

8 והיא לא ידעה כי אנכי [b] נתתי לה הדגן

& *mustum, & oleum; & argentum multiplicaui ei, & aurum§

והתירוש והיצהר וכסף הרבתי לה וזהב

fecerunt Bahal. Idcirco conuertar, & sumam

[c] עשו לבעל: 9 לכן אשוב ולקחתי

frumentum meum in tempore suo, & mustum meum

דגני בעתו ותירושי

in tempore statuto suo: & auferam lanam meam, & linum meum,

במועדו והצלתי צמרי ופשתי

‡ ad operiendum nuditatem* eius.

[d] לכסות את־ [e] ערותה:

Et nunc reuelabo§ vilitatem eius in oculis amatorum eius:

10 ועתה אגלה את־נבלתה לעיני מאהביה

& ‡ vir non eruet eam de manu mea. Et faciam cessare

ואיש לא־ [f] יצילנה מידי: 11 והשבתי

omne gaudium eius, solemnitatem eius, neomeniam eius,

כל־משושה [g] חגה חדשה

& sabbathum eius ; & omnem festiuitatem eius.

ושבתה וכל [h] מועדה:

Et desolare faciam‡ vitem eius, & ficum* eius, quod eo dixit,

12 [i] והשמתי גפנה ותאנתה אשר אמרה

† Donum ipsa mihi, § quod dederunt mihi amatores mei:

אתנה המה לי אשר נתנו־לי מאהבי

& ponam* ea in siluam, & ‖ comedet ea fera agri.

ושמתים ליער ואכלתם [k] חית השדה:

Et visitabo super eam dies Behalim, quibus

13 ופקדתי עליה את־ימי הבעלים אשר

adolebat eis, & ornabatur inaure suo, & monili suo, & ibat

תקטיר להם [l] ותעד נזמה וחליתה ותלך

post amatores suos: & mei obliuiscebatur, dixit Dominus.

אחרי מאהביה ואתי שכחה נאם־יהוה:

Propterea ecce ego ‡ seducens eam: & ire faciam eam

14 לכן הנה אנכי מפתיה והלכתיה

† desertum; & loquar * super cor eius. Et dabo ei

המדבר ודברתי על־לבה: 15 ונתתי לה

‡ vineas suas, inde, & vallem Hachor in ostium

את־כרמיה משם ואת־עמק עכור לפתח

spei; & ‖ respondit ibi iuxta dies † adolescentiarum suarum,

תקוה [m] וענתה שמה כימי נעוריה

& iuxta diem† ascendere eam è terra Ægypti.

וכיום [n] עלותה מארץ־מצרים:

Et erit in die illo, ait Dominus, ‡ vocabis

16 והיה ביום־ההוא נאם־יהוה תקראי

maritus meus; & non † vocabis me vltrà Bahali.

אישי ולא־תקראי־לי עוד בעלי:

Et remouebo nomina Behalim de ore eius; & non

17 [o] והסירתי את־שמות הבעלים מפיה ולא־

memorabuntur vltra in nomine eorum.

יזכרו עוד בשמם:

Et † excindam eis§ fœdus in die illa, cum ‖ fera

18 וכרתי להם ברית ביום ההוא עם־חית

agri, & cum ‡ volatili cælorum, & † reptili humi:

השדה ועם־עוף השמים ורמש האדמה

& arcum, & gladium, & bellum conteram de terra,

וקשת וחרב ומלחמה אשבור מן־הארץ

& faciam § recumbere eos in‖ fiducia. Et desponsabo te mihi

והשכבתים לבטח: 19 וארשתיך לי

in seculum. & desponsabo te mihi in iustitia, & in iudicio,

לעולם וארשתיך לי בצדק ובמשפט

& in misericordia, & in miserationibus. Et desponsabo te

ובחסד וברחמים: 20 וארשתיך

mihi in fide, & scies Dominum.

לי באמונה וידעת את־יהוה:

Marginal notes: [a] נשג — [b] נתן — ‖ bene fuit ‡ magis quam * vinum § ex auro — [c] עשה ‖ vinum — ‡ quæ dedi * ignominiam — [d] כסה [e] ערה § stultitiam — † quisquam — [f] נצל — [g] חגג — [h] יעד ‡ vineas * ficus — [i] שמם † Mercedes sunt § quas * eam ‖ comedent ea bestiæ — [k] חיה — [l] עדה — ‡ seduco — † in * ad — ‡ vinitores eius — ‖ canet † iuuentutis suæ, — [m] ענה † quo ascendebat — [n] עלה ‡ vocabit me † vocabit — [o] סור — † percutiam ‖ cum bestiis ‡ volucribus † reptilibus terræ: — § dormire ‖ fiducialiter

Et erit in die illa, exaudiam, dicit Dominus,

21 והיה ביום ההוא אענה נאם־יהוה

exaudiam cælos: & ipsi exaudient terram.

אענה את־השמים והם [p] יענו את־הארץ:

Et terra exaudiet triticum, & mustum,

22 והארץ תענה את־הדגן ואת־התירוש

& recens oleum, & hæc exaudient ‡ Izrehel.

ואת־היצהר והם יענו את־יזרעאל:

Et seminabo eam mihi in terra, & miserebor Lo-

23 וזרעתיה לי בארץ ורחמתי את־לא

Ruchamah; & dicam ad Lo Hammi, Populus meus * tu:

רחמה ואמרתי ללא־עמי עמי־אתה

& ipse dicet, Deus meus§.

והוא יאמר אלהי:

Marginal notes: [p] ענה vinum. — ‡ seminationem Dei. — * es: — § es.

CAP. III. ג

Et dixit Dominus ad me. Adhuc vade, dilige mulierem

1 ויאמר יהוה אלי עוד לך אהב־אשה

dilectam ‡ socij. & adulteram; secundum dilectionem Domini

אהבת [q] רע ומנאפת כאהבת יהוה

ad filios Israel, § & ipsi respicientes ad deos

את־בני ישראל והם [r] פנים אל־אלהים

alienos, & † diligentes dolia vuarum.

אחרים ואהבי אשישי ענבים:

Et † mercatus sum eam mihi in quindecim argenteis,

2 ואכרה לי בחמשה עשר כסף

& Chomer* hordeorum, & Lethech hordeorum.

וחמר שערים ולתך שערים:

Et dixi ad eam: Dies multos † sedebis mihi: ne

3 ואמר אליה ימים רבים [s] תשבי לי לא

fornicetis, & ne sis viro§, & etiam ego ad te.

תזני ולא תהיי לאיש וגם־אני אליך:

Quia dies multos manebunt filij Israel, non*

4 כי ימים רבים ישבו בני ישראל אין

rex, & non princeps, & non sacrificium, & non statua; & non

מלך ואין שר ואין זבח ואין [t] מצבה ואין

Ephod, & Teraphim.

אפוד ותרפים:

Postea reuertentur filij Israel, & quærent

5 אחר ישבו בני ישראל ובקשו את־

Dominum Deum suum, & Dauid regem suum: & pauebunt

יהוה אלהיהם ואת דויד מלכם ופחדו

ad Dominum, & † ad bonum eius in nouissimo dierum.

אל־יהוה ואל־טובו באחרית הימים:

Marginal notes: ‡ ab amico, — [q] רעה § qui respiciūt — [r] פנה † diligunt — † possedi — * coro hordei, & dimidio coro hordei. — † manebis mecum: — [s] ישב § viri alterius ‖ nō ingrediar — * absque rege, & absque principe, & absque sacrificio, & sine statua, & sine — [t] יצב — † reuertentur ad eum, &

CAP. IIII. ד

Audite verbum Domini filij Israel: quia § lis

1 שמעו דבר־יהוה בני ישראל כי [u] ריב

Domino cum habitatoribus terræ: quia non † veritas, & non

ליהוה עם־יושבי הארץ כי אין־אמת ואין־

† misericordia, & non † scientia Dei in terra.

חסד ואין־דעת אלהים בארץ:

‡ Peierare, & negare, & occidere, & furari, & adulterari:

2 אלה וכחש ורצח וגנב ונאף

* fregerunt, & sanguines in sanguinibus tetigerunt,

פרצו ודמים בדמים נגעו:

Propterea ‖ lugebit terra, & ‡ infirmabitur omnis † habitans

3 על־כן תאבל הארץ ואמלל כל־יושב

in ea, in * bestia agri, & § volatili cælorum: & etiam

בה בחית השדה ובעוף השמים וגם־

pisces maris † colligentur. Verè § vir non litiget, & non

[x] דגי הים יאספו: 4 אך איש אל־ירב ואל־

arguat vir; & | populus tuus ‡ tanquam iudicantes sacerdotem.

יוכח איש ועמך כמריבי כהן:

Et corrues § hodie, & corruet etiam propheta tecum,

5 וכשלת היום וכשל גם־נביא עמך

nocte*: & succidam matrem tuam.

לילה [y] ודמיתי אמך:

‖ Succisi sunt populus m‡eus absque scientia; quia tu †

6 נדמו עמי מבלי הדעת כי אתה

scientiam repulisti, & reprobabo‡ te à fungendo sacerdotio mihi:

[z] הדעת מאסת ואמאסך מכהן לי

Marginal notes: § iudicium — [u] רוב † est — † est — ‡ Sed mentiri. — * maceriam, ‖ sanguis cum sanguine tetigit se. ‖ desolabitur ‡ destruetur † qui habitat * cum bestiis § volucribus † morientur § nemo alterū iudicet nemo. — [x] דגה — ‖ siquidem ‡ est quasi iudicans § tempore hoc * vt contriuit quis — [y] דמה [z] ידע — ‖ Succisus est ‡ eo quod est † sacerdos ‖ repellam te ne sacerdotio fungaris

tuorum filiorum obliuiscar ,tui Dei legis es oblitus‡&

6 וַתִּשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹהֶיךָ אֶשְׁכַּח בָּנֶיךָ

peccauerunt sic,eorum multitudinem Secundum .ego etiam

7 גַּם־אָנִי׃ כְּרֻבָּם כֵּן חָטְאוּ־

.commutabo ignominiam in eorum gloriam :mihi

לִי כְּבוֹדָם בְּקָלוֹן אָמִיר׃

eorum iniquitatem ad &comederunt mei populi Peccatum

8 חַטַּאת עַמִּי יֹאכֵלוּ וְאֶל־עֲוֺנָם

sacerdos sic ,populus sicut fuit‖Et .suam animam leuauerunt

9 יִשְׂאוּ נַפְשׁוֹ׃ וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן

.ei reddam eius studia‖&,eius vias eum super visitabo &

וּפָקַדְתִּי עָלָיו דְּרָכָיו וּמַעֲלָלָיו אָשִׁיב לוֹ׃

10 non &,sunt fornicati,saturabuntur non &,comedent Et

וְאָכְלוּ וְלֹא יִשְׂבָּעוּ הִזְנוּ וְלֹא

custodiendum ad‡dereliquerunt Dominum quoniam corrumpent‖

יִפְרֹצוּ כִּי־אֶת־יְהוָה עָזְבוּ לִשְׁמֹר׃

11 .cor capiet† mustum &,vinum &,Fornicatio

זְנוּת וְיַיִן וְתִירוֹשׁ יִקַּח־לֵב׃

12 annunciabit eius baculus &,postulabit suo ligno in‡, meus Populus

עַמִּי בְּעֵצוֹ יִשְׁאָל וּמַקְלוֹ יַגִּיד

sunt fornicati & ,‡fecit errare fornicationum spiritus nam :ei

לוֹ כִּי רוּחַ זְנוּנִים הִתְעָה וַיִּזְנוּ

13 montium capita Super .suis deis desuper‖

מִתַּחַת אֱלֹהֵיהֶם׃ עַל־רָאשֵׁי הֶהָרִים

quercum subtus,adoleuerunt colles super &,immolauerunt &

יְזַבֵּחוּ וְעַל־הַגְּבָעוֹת יְקַטֵּרוּ תַּחַת אַלּוֹן

ideo :eius vmbra *bona quia ,terebinthum &,populum &

וְלִבְנֶה וְאֵלָה כִּי טוֹב צִלָּהּ עַל־כֵּן

,erunt adulteræ vestræ nurus‡& ,vestræ filiæ fornicabuntur

תִּזְנֶינָה בְּנוֹתֵיכֶם וְכַלּוֹתֵיכֶם תְּנָאַפְנָה׃

14 ,fuerint fornicatæ cum ,vestras filias super visitabo Non

לֹא־אֶפְקוֹד עַל־בְּנוֹתֵיכֶם כִּי תִזְנֶינָה

hi‡quoniam ,commiserint adulteria cum ,vestras nurus ‡super &

וְעַל־כַּלּוֹתֵיכֶם כִּי תְנָאַפְנָה כִּי־הֵם

:sacrificauerunt scortis cum &,sediuiserunt meretricibus cum

עִם־הַזֹּנוֹת יְפָרֵדוּ וְעִם־הַקְּדֵשׁוֹת יְזַבֵּחוּ

,ce spitabit‡intelliget non*populus &

וְעָם לֹא־יָבִין יִלָּבֵט׃

15 Iehudah ‡delinquat ne ,Israel tu fornicans‖Si

אִם־זֹנֶה אַתָּה יִשְׂרָאֵל אַל־יֶאְשַׁם יְהוּדָה

,auen-Beth †ascendatis ne & ,Ghilghal ingrediamini ne &

וְאַל־תָּבֹאוּ הַגִּלְגָּל וְאַל־תַּעֲלוּ בֵּית אָוֶן

.Dominus Viuens*, iuretis ne &

וְאַל־תִּשָּׁבְעוּ חַי־יְהוָה׃

16 nunc :Israel declinauit declinans‡vacca sicut Quoniam

כִּי כְּפָרָה סֹרֵרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל עַתָּה

.latitudine in agnum‖tanquam Dominus eos pascet

יִרְעֵם יְהוָה כְּכֶבֶשׂ בַּמֶּרְחָב׃

17 .eum dimitte ‡ Ephraim dolorum Socius†

חֲבוּר עֲצַבִּים אֶפְרָיִם הַנַּח־לוֹ׃

18 ‡dilexerunt, sunt fornicati fornicando;eorum potus‖Recessit‖

סָר סָבְאָם הַזְנֵה הִזְנוּ אָהֲבוּ

eam † spiritus Ligauit .eius clypei‡ignominiam*afferre

19 הֵבוּ קָלוֹן מָגִנֶּיהָ׃ צָרַר רוּחַ אוֹתָהּ

.suis sacrificiis à afficientur pudore & :suis alis in

בִּכְנָפֶיהָ וְיֵבֹשׁוּ מִזִּבְחוֹתָם׃

Marginal notes: ‡quia; a ירה; b קלה; c עור; left; d נשה; opera; e זנה; multiplicabuntur; ‡vt custodirent; †auferet; f שמר; ‡lignum suum interrogabit; g לקח; h נגד; ‡eos,; à Deo suo.; * erat; i צלל; ‡sponsæ; k זנה; ‡ sponsas; † fornicantes; l כלל; ‡ab vxoribus,; *qui; ‡corruet; ‡fornicaris ‡saltem; †in; *Viuit; ‡peruersa; ‡pecudes; †Particeps simulachrorum; ‡&; m ינח; † Putidum est vinum; ‡munera,; * inquiunt ad ‡suam principes; † Ephraim; n יהב; o קלה

CAP. V. ה

,Israel domus attendite & ,sacerdotes hoc Audite

1 שִׁמְעוּ־זֹאת הַכֹּהֲנִים וְהַקְשִׁיבוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל

quoniam : ‡iudicium vobis quia ,auscultate ,regis domus &

וּבֵית הַמֶּלֶךְ הַאֲזִינוּ כִּי לָכֶם הַמִּשְׁפָּט כִּי־

.Tabor super expansum rete ‡ & ,Mispah in*fuistis laqueus †

פַח הֱיִיתֶם לְמִצְפָּה וְרֶשֶׁת פְּרוּשָׂה עַל־תָּבוֹר׃

,eruditio† ego &:profundauerunt declinantes iugulandum ad Et

2 וְשַׁחֲטָה שֵׂטִים הֶעְמִיקוּ וַאֲנִי מוּסָר

Israel & ,Ephraim noui Ego .ipsis omnibus

3 לְכֻלָּם׃ אֲנִי יָדַעְתִּי אֶפְרַיִם וְיִשְׂרָאֵל

,Ephraim es fornicatus nunc quia :me à est absconditus non

לֹא־נִכְחַד מִמֶּנִּי כִּי עַתָּה הִזְנֵיתָ אֶפְרַיִם

.Israel se polluit

נִטְמָא יִשְׂרָאֵל׃

Marginal notes: ‡est:; †vt; * super montem; †vt; à via recta in profundum; †vir correctionis sum; p פוח; q יסר

‖dabunt‖Non ad reuertendum ad sua studia :suum Deum

4 לֹא יִתְּנוּ מַעַלְלֵיהֶם לָשׁוּב אֶל־אֱלֹהֵיהֶם

‡ spiritus quia , eorum interiori in fornicationum & Dominum

כִּי רוּחַ זְנוּנִים בְּקִרְבָּם וְאֶת־יְהוָה

.cognouerunt non †Et superbia respondebit Israel

5 לֹא יָדָעוּ׃ וְעָנָה גְאוֹן־יִשְׂרָאֵל

*in eius faciebus :Israel & ruent Ephraim &† sua iniquitate in

בְּפָנָיו וְיִשְׂרָאֵל וְאֶפְרַיִם יִכָּשְׁלוּ בַּעֲוֺנָם

.eis cum Iehudah etiam corruit

כָּשַׁל גַּם־יְהוּדָה עִמָּם׃

6 Dominum quærendum ad ibunt suo boue in &, suo pecore In

בְּצֹאנָם וּבִבְקָרָם יֵלְכוּ לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה

.eis ab se subtraxit‖;inuenient non &

וְלֹא יִמְצָאוּ חָלַץ מֵהֶם׃

7 ;genuerunt alienos filios quia ,sunt præuaricati Dominu In

בַּיהוָה בָּגָדוּ כִּי־בָנִים זָרִים יָלָדוּ

.eorum patribus cum mensis eos comedet‖ nunc

עַתָּה יֹאכְלֵם חֹדֶשׁ אֶת־חֶלְקֵיהֶם׃

8 :Ramah in tuba ,Ghibhah in buccina Clangite

תִּקְעוּ שׁוֹפָר בַּגִּבְעָה חֲצֹצְרָה בָּרָמָה

.Biniamin te post ,auen-Beth‡ taratantarizate

הָרִיעוּ בֵּית אָוֶן אַחֲרֶיךָ בִּנְיָמִין׃

9 :correctionis die in erit desolationem in Ephraim

אֶפְרַיִם לְשַׁמָּה תִהְיֶה בְּיוֹם תּוֹכֵחָה

.verum feci notum ‡ Israel tribubus in

בְּשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הוֹדַעְתִּי נֶאֱמָנָה׃

10 ;terminum transferentes vt‖Iehudah principes Fuerunt

הָיוּ שָׂרֵי יְהוּדָה כְּמַסִּיגֵי גְּבוּל

.meam indignationem ‡aquam tanquam effundam eos super

עֲלֵיהֶם אֶשְׁפּוֹךְ כַּמַּיִם עֶבְרָתִי׃

11 voluit*quoniam ,iudicio ‡ fractus,Ephraim †Oppressus

עָשׁוּק אֶפְרַיִם רְצוּץ מִשְׁפָּט כִּי הוֹאִיל

12 ;Ephraim tinea sicut ego ‡Et .iube* post iuit

הָלַךְ אַחֲרֵי־צָו׃ וַאֲנִי כָעָשׁ לְאֶפְרָיִם

13 Ephraim vidit Et .Iehudah domui putredo tanquam &

וְכָרָקָב לְבֵית יְהוּדָה׃ וַיַּרְא אֶפְרַיִם

abiit & ,suam plagam . Iehudah & ,suum languorem

אֶת־חָלְיוֹ וִיהוּדָה אֶת־מְזֹרוֹ וַיֵּלֶךְ

ipse & :Iareb regem ad misit & ,Assur ad Ephraim

אֶפְרַיִם אֶל־אַשּׁוּר וַיִּשְׁלַח אֶל־מֶלֶךְ יָרֵב וְהוּא

vobis à curabit‖ non & ,vos sanare poterit non

לֹא יוּכַל לִרְפֹּא לָכֶם וְלֹא־יִגְהֶה מִכֶּם

14 ,Ephraim panthera ‡vt ego‡ Quia .plagam purulentam

מָזוֹר׃ כִּי אָנֹכִי כַשַּׁחַל לְאֶפְרַיִם

,vadam &,rapiam ego ego ;Iehudah domui leunculus† veluti &

וְכַכְּפִיר לְבֵית יְהוּדָה אֲנִי אֲנִי אֶטְרֹף וְאֵלֵךְ

15 ad reuertar* ,Vadam .eruens ‖ non & ,tollam*

אֶשָּׂא וְאֵין מַצִּיל׃ אֵלֵךְ אָשׁוּבָה אֶל־

meas facies † quærant & ,delinquant † donec ,meum locum

מְקוֹמִי עַד אֲשֶׁר־יֶאְשְׁמוּ וּבִקְשׁוּ פָנָי

.me quærent manè ipsi‖ tribulatione in

בַּצַּר לָהֶם יְשַׁחֲרֻנְנִי׃

Marginal notes: ‖Finent opera eorum vt reuertantur; ‡fornicationis est in medio; †testificabitur; a גאה; *facie; †propter iniquitatem suā cecidit; Cum pecoribus suis & bobus suis; ‡diuisit; ‡consumet; ‡in; ‡ostēdi fidem.; b ידע; ‡verè comprehendentes alienum:; ‡iram; c נסג; ‡est ‡duro; *cœpit ire,; d יאל; *præceptum Iarobham; ‡ero; e צור; f זור; ‖sanabit; ‡ego ‡leo; †catulus leonis; *&; ‖erit qui eruat; g נשא; h נצל; †deficiant,; ‡faciem meā; ‡sua; i צור

CAP. VI. ו

ipse quia ,Dominam ad reuertamur & ,Venite

1 לְכוּ וְנָשׁוּבָה אֶל־יְהוָה כִּי הוּא

.nos fasçia alligabit & ,percussit ;nos sanabit & ,rapuit

טָרָף וְיִרְפָּאֵנוּ יַךְ וְיַחְבְּשֵׁנוּ׃

2 :nos suscitabit tertia die in ;diebus duobus à ‡nos Viuificauit

יְחַיֵּנוּ מִיֹּמָיִם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יְקִמֵנוּ

3 sciendum ad sequemur ‡, Sciemúsque .eius facies ad‖ viuemus &

וְנִחְיֶה לְפָנָיו׃ וְנֵדְעָה נִרְדְּפָה לָדַעַת

,eius egressus est præparatus aurora tanquam :Dominum

אֶת־יְהוָה כְּשַׁחַר נָכוֹן מֹצָאוֹ

temporaneus‡serotinus veluti ,nobis imber tanquam veniet &

וְיָבוֹא כַגֶּשֶׁם לָנוּ כְּמַלְקוֹשׁ יוֹרֶה

faciam quid ‡Ephraim tibi faciam Quid .terræ

4 אָרֶץ׃ מָה אֶעֱשֶׂה־לְּךָ אֶפְרַיִם מָה אֶעֱשֶׂה־

,matutina nubes vt vestra misericordia & ‡Iehudah tibi

לְךָ יְהוּדָה וְחַסְדְּכֶם כַּעֲנַן־בֹּקֶר

.vadens manicans‖ ros tanquam &

וְכַטַּל מַשְׁכִּים הֹלֵךְ׃

Marginal notes: *post duos dies‡; k חיה; l קום; ‡in conspectu vt sequamur vt cognoscamus; m יצא; ‡imber; ‡manè

verbis in eos occidi, prophetas in succidi Propterea

5 על־כן חצבתי בנביאים הרגתים באמרי־

.egreditur ‖ lux † tua iudicia &: mei oris

פי ומשפטיך אור יצא:

scientiam & sacrificium non &, volui † misericordiam Quia

6 כי חסד חפצתי ולא־זבח ודעת ª

sunt transgressi Adam sicut ipsi Et .ascensionibus ‡ præ Dei

7 אלהים ᵇ מעלות: והמה כאדם עברו

ciuitas Ghilhad .me in sunt præuaricati ibi spactum

8 ברית שם בגדו בי: גלעד קרית

.sanguine à fœdata; iniquitatem operanti

פעלי און עקבה מדם:

sacerdotum societatem *, latrones virum expectare iuxta † Et

9 ᶜ וכחכי איש גדודים חבר כהנים

.fecerunt scelus ‖ quia: humero ‡ interficiebant via †

דרך ירצחו שכמה כי זמה עשו:

fornicatio ibi, turpitudinem vidi Israel domo In

10 בבית ישראל ראיתי שעריריה שם זנות

posuit Iehudah Etiam .Israel se contaminauit. Ephraim

11 לאפרים נטמא ישראל: גם־יהודה שת

.mei populi captiuitatem me conuertendo in *; tibi messem

קציר לך בשובי שבות עמי:

CAP. VII. ז

iniquitas se discooperuit &, Israel me sanare Secundum

1 כרפאי לישראל ונגלה עון ᵈ

:mendacium sunt operati quia, Someron malitia & .Ephraim

אפרים ᵉ ורעות שמרון כי פעלו שקר

.foris latro spoliauit, est ingressus fur &

וגנב יבוא פשט גדוד בחוץ:

eorum malitiæ omnis, suo corde in dicent * non Et

2 ובל־יאמרו ללבבם כל־רעתם

coram, eorum studia ‡ eos circumdederunt nunc: sum recordatus

זכרתי עתה סבבום מעלליהם נגד

:regem lætificauerunt sua malitia In .fuerunt mei faciebus

3 פני היו: ברעתם ישמחו־מלך

,adulterantes * ij Omnes .principes suis mendaciis in &

4 ובכחשיהם שרים: ᶠ כלם מנאפים

excitatio ab * cessabit :panifice † à succensus clibanus sicut

כמו תנור בערה מאפה ישבות מעיר

.eam fermentari ad vsque pastam subigendo ‡ à

מלוש בצק עד־חמצתו:

;Vino à † vtre principes fecerunt ægrotare nostri regis ‖ Die

5 יום מלכנו ᵍ החלו שרים חמת מיין

applicuerunt Quia .illusoribus cum suam manum protraxit

6 משך ידו את־לצצים: כי־קרבו

dormiuit nocte tota ‡ eos insidiando ‡ in, suū cor clibanū ‖ veluti *

כתנור לבם בארבם כל־הלילה ישן

.flammæ ignis tanquam succensus ipse mane, eos coquens

אפהם בקר הוא בער כאש להבה:

deuorauerunt &, clibanus * veluti se caleferunt Omnes

7 כלם ʰ יחמו כתנור ואכלו

clamans * non, ceciderunt eorum reges omnes: suos iudices

את־שפטיהם כל־מלכיהם נפלו אין־קרא

ipse populis in Ephraim .me ad eos inter

8 בהם אלי: אפרים בעמים הוא

.versum ‡ non libum * fuit Ephraim: se commiscuit

יתבולל אפרים היה ⁱ עגה בלי הפוכה:

etiam: nesciuit ipse &, eius robur alieni Comederunt

9 אכלו זרים כחו והוא לא ידע גם־

.nesciuit ipse &, eo in se sparsit canicies

שיבה זרקה בו והוא לא ידע:

non &: eius faciebus ‡ in Israel superbia est contestata † Et

10 ᵏ וענה גאון־ישראל בפניו ולא־

cum quæsierunt nec, suum Deum Dominum ad sunt reuersi

ˡ שבו אל־יהוה אלהיהם ולא בקשהו

columba veluti Ephraim fuit Et .hoc toto cum

11 בכל־זאת: ויהי אפרים כיונה

.abierint Assur †, inuocabant Ægyptum: cor non stolida ‡

פותה אין לב מצרים קראו אשור הלכו:

volatile ‡ vt, meum rete eos super expandam abierint Cum

12 כאשר ילכו אפרוש עליהם רשתי כעוף

‡ vt ‖ egrediens. ‡ volo, ידע ª ‡ holocaustis, עלה ᵇ † sicut expectant * sic collegiū חבר ᶜ † in ‡ consensu vno: ‖ abominationem ‡ inquinamentum. שערוריה ק † plantarium * cum conuertero Cum sanarem עון ᵈ ‡ malitia רע ᵉ * cogitant ‡ opera ‡ facie mea fecerunt. ‖ adulterio incalescunt, שור ᶠ † coquente: * coquens à ciuitate ‡ commixtione pastæ donec fermentetur ipsa. ‡ natalis eius regem nostrum † pleno, חלה ᵍ * ad malè cogitandum ‖ ardentem ‡ insidiis suis: calefit חמם ʰ † est qui clamet * vt panis subcinericius versus עוג ⁱ † humiliabit se ‡ facie גאה ᵏ שוב ˡ ‡ seducta absque corde: ‡ ad ‡ volucres

auditionem iuxta * eos castigabo; eos faciam descendere cælorum

השמים אורידם איסרם כשמע

‡ me à vagati sunt ‡ quoniam, eis Væ .eorum cœtus

13 לעדתם: אוי להם כי־נדדו ממני

,eos redemi ego &: me in sunt præuaricati quoniā; eis ‡ vastitas

שד להם כי־פשעו בי ואנכי אפדם

.mendacia me super ‡ sunt locuti ipsi &

והמה דברו עלי כזבים:

in super ‖ vlularunt quia ‡, suo corde in me ad clamauerunt non Et

14 ולא־זעקו אלי בלבם כי ייליל על־

,se congregauerunt † mustum &, triticum super: suis cubilibus

משכבותם על־דגן ותירוש יתגוררו

;eorum brachia roboraui, ligaui ‡ ego Et :me à defecerunt

15 יסורו בי: ואני יסרתי חזקתי זרועתם

.malum cogitauerunt me contra &

ואלי יחשבו ᵐ רע:

:doli * arcus tanquam fuerunt, supra † non Reuertentur

16 ישובו לא על היו כקשת רמיה

:suæ linguæ furorem propter eorum principes gladio in cadent

ⁿ יפלו בחרב שריהם מזעם לשונם

.Ægypti terra in eorum subsannatio ‡ Ista

זו לעגם בארץ מצרים:

CAP. VIII. ח

domum super ‡ aquila veluti, tubam * tuum palatum Ad

1 אל־חכך שפר כנשר על־בית

super &, meum pactum sunt transgressi quod eo pro: Domini

יהוה יען עברו בריתי ועל־

.sunt præuaricati meam legem

תורתי פשעו:

.Israel te cognouerimus, meus Deus, clamabunt ‡ me Ad

2 לי יזעקו אלהי ידענוך ישראל:

.eum persequetur inimicus, bonum Israel Elongauit

3 זנח ישראל טוב אויב ירדפו:

,constituerunt principē me ex non &, fecerunt regnare Ipsi

4 הם המליכו ולא ממני ᵒ השירו

sibi fecerunt suo auro &, suo argento: cognoui non &

ולא ידעתי כספם וזהבם עשו להם

tuus vitulus Reiecit ‡ .excisio erit ideo dolores ‖

5 עצבים למען יכרת: זנח עגלך

† potuerūt non vsquequo; eos in meus furor est iratus, Someron *

שמרון חרה אפי בם עד־מתי לא יוכלו

illum fecit artifex, † ipse & Israel ex Quia .innocentiam

6 ᵖ נקין: כי מישראל והוא חרש עשהו

vitulus erit contritiones ‡ quoniam, ipse ‖ Deus non &

ולא אלהים הוא כי־שבבים יהיה עגל

turbinem &, seminauerunt ventum Quia .Someron

7 שמרון: כי רוח יזרעו וסופתה

:farinam faciet non, germen ei * non stanti culmo: metent

יקצרו ᵠ קמה אין־לו צמח בלי יעשה־קמח

est Absorptus * .eam deglutient alieni, fecerit forte si

8 אולי יעשה זרים יבלעהו: נבלע

voluntas ‖ non ‡ vas tanquam gentibus ‡ in fuerunt nunc: Israel

ישראל עתה היו בגוים ככלי אין־חפץ

solitarius onager †, Assur † ascenderunt ipsi Quia .eo in

9 בו: כי־המה ʳ עלו אשור פרא בודד

.amores mercede expetierunt ‡ Ephraim: sibi

לו אפרים ˢ התנו אהבים:

:eas congregabo nunc, gentes ad miserunt munera quia ‖ Etiam

10 גם כי־יתנו בגוים עתה אקבצם

.principum ‡, regis onus propter paululum dolebunt &

ᵗ ויחלו מעט ממשא מלך שרים:

,peccandum ad altaria Ephraim multiplicauit Quoniam

11 כי־הרבה אפרים מזבחות לחטא

ei Scripsi .peccandum ad altaria ei fuerunt

12 היו־לו מזבחות לחטא: אכתוב־לו

.sunt reputata alienum * sicut: meæ legis præcipua †

ᵘ רבו תורתי כמו־זר נחשבו:

,carnem sacrificauerunt meorum donorum Hostiis ‡

13 זבחי הבהבי יזבחו בשר

recordabitur nunc: ea voluit ‖ non Dominus; comederunt &

ויאכלו יהוה לא רצם עתה יזכר

* quemadmodum audiuit ‡ elongauerūt se ‡ erit ‡ contra ‡ sed ‖ in † collegerunt * rebellauerūt contra ‡ erudiui, רוע ᵐ † ad altissimū, * dolosus: נגף ⁿ ‡ est * pone ‡ veniet ‡ Israel. Dereliquit שור ᵒ ‖ imagines, ‡ Dereliquit te * ô † custodire † vitulus fuit נקה ᵖ ‡ est ‡ contereretur * erit קום ᵠ * Perditus ‡ nationibus ‡ in quo ‖ est complacentia. ‡ ad † vt עלה ʳ ‡ conducere: fecerunt mercede amatores ‖ quasi conduxerunt ‡ & תנה חול ˢ † honorabilia * aliena ‡ ab eo. רבי ק ‡ Pro. רבב ᵘ ‖ vult

Ægyptum † ipsi ,eorum peccata visitabit & ,eorum iniquitatis †in

עוֹר־ה [a] עֲוֹנָם [a] וְיִפְקֹד חַטֹּאתָם הֵמָּה מִצְרַיִם

ædificauit & ,sui factoris Israel est oblitus Et .reuertentur

[14] בנר־ה [b] יָשׁוּבוּ׃ וַיִּשְׁכַּח יִשְׂרָאֵל אֶת־עֹשֵׂהוּ [b] וַיִּבֶן

mittam & ;munitas vrbes multiplicauit Iehudah & ,templa ‖delubra,

הֵיכָלוֹת וִיהוּדָה הִרְבָּה עָרִים בְּצֻרוֹת וְשִׁלַּחְתִּי

.eius ædes comedet & ,eius ciuitates in ignem ‡consumet

אֵשׁ בְּעָרָיו וְאָכְלָה אַרְמְנֹתֶיהָ׃

CAP. IX. ט

[1] ,populi sicut exultationem ad Israel læteris Ne

גוּל־ [c] אַל־תִּשְׂמַח יִשְׂרָאֵל אֶל־[c]גִּיל כָּעַמִּים

super mercedem dilexisti :tuo Deo desuper * es fornicatus quia

כִּי זָנִיתָ מֵעַל אֱלֹהֶיךָ אָהַבְתָּ אֶתְנָן עַל

[2] ;eos pascet non torcular & Area .tritici areas omnes

כָּל־גָּרְנוֹת דָּגָן׃ גֹּרֶן וָיֶקֶב לֹא יִרְעֵם

terra in habitabunt Non .ea in mentietur mustum &

[3] וְתִירוֹשׁ יְכַחֶשׁ בָּהּ׃ לֹא יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ

Assur in & ,Ægyptum * Ephraim reuertetur & ;Domini *in

שׁוּב [d] יְהוָה [d] וְשָׁב אֶפְרַיִם מִצְרַיִם וּבְאַשּׁוּר

nec vinum Domino libabunt Non .comedent polluta

[4] נסך [e] טָמֵא יֹאכֵלוּ׃ לֹא־[e]יִסְּכוּ לַיהוָה יַיִן וְלֹא

;eis * lugentium panis sicut eorum sacrificia ,ei dulcescent ‖dulcescet ‡reputabuntur

יֶעֶרְבוּ־לוֹ זִבְחֵיהֶם כְּלֶחֶם אוֹנִים לָהֶם

eorum panis quia ; se contaminabunt ,eum comedentes ‡ omnes ‡qui comedēt

כָּל־אֹכְלָיו יִטַּמָּאוּ כִּי־לַחְמָם

.Domini domum ‡ intrabit non eorum anima *pro animo †in

לְנַפְשָׁם לֹא יָבוֹא בֵּית יְהוָה׃

[5] festiuitatis die in & ; solemnitatis die in facietis Quid

עשׂה [f] מַה־[f]תַּעֲשׂוּ לְיוֹם מוֹעֵד וּלְיוֹם [g]חַג־

[6] ,vastitatem propter abierunt ecce Quia ; Domini

חגג [g] יְהוָה׃ כִּי־הִנֵּה הָלְכוּ מִשֹּׁד

desiderium ‖ : eos sepeliet Moph ,eos congregabit Ægyptus ‖domos desiderabiles, quæ erant thesauri ‡hæreditate accipiet eas, lappa,

מִצְרַיִם תְּקַבְּצֵם מֹף תְּקַבְּרֵם מַחְמַד

.eorum tabernaculis in spina ,ea possidebit ‡ vrtica ,eorum argenti

לְכַסְפָּם קִמּוֹשׁ יִירָשֵׁם חוֹחַ בְּאָהֳלֵיהֶם׃

[7] ,retributionis dies venerunt ,visitationis dies venerunt

בּוֹא [h] [h]בָּאוּ יְמֵי הַפְּקֻדָּה בָּאוּ יְמֵי הַשִּׁלֻּם

,venti ‡ virum ,furiosum ,prophetam stultum ; Israel scient ‡ventosum

יֵדְעוּ יִשְׂרָאֵל אֱוִיל הַנָּבִיא מְשֻׁגָּע אִישׁ הָרוּחַ

.odium multum & ,tuæ iniquitatis multitudinem super propter

עוֹר־ה [i] עַל רֹב [i] עֲוֹנְךָ וְרַבָּה מַשְׂטֵמָה׃

[8] ,prophetam ; meo Deo cum ‖ Ephraim Speculatorem ‖posuit sibi

צֹפֶה אֶפְרַיִם עִם־אֱלֹהָי נָבִיא

domo in odium ,eius vias omnes super aucupis laqueus ‡ ‡qui fuit

פַּח יָקוֹשׁ עַל־כָּל־דְּרָכָיו מַשְׂטֵמָה בְּבֵית

[9] dies secundum ‡ corruperunt ,Profundauerunt ‡ .eius Dei ‡ Profundam fecerunt auersionem, ‡se

אֱלֹהָיו׃ הֶעְמִיקוּ שִׁחֵתוּ כִּימֵי

.eorū peccata visitabit ,eorū iniquitatis recordabitur †;Ghibhah †nunc

הַגִּבְעָה יִזְכּוֹר עֲוֹנָם יִפְקוֹד חַטֹּאותָם׃

[10] Israel inueni deserto in vuas Tanquam

כַּעֲנָבִים בַּמִּדְבָּר מָצָאתִי יִשְׂרָאֵל

vidi eius principio ‖ in ,ficu in maturum fructum ‡ veluti ‡primitiua ‖cacumine

כְּבִכּוּרָה בִתְאֵנָה בְּרֵאשִׁיתָהּ [k] רָאִיתִי

se separauerunt &,Pehor-Ba hal †funt ingressi ipsi :vestros patres

ראה [k] אֲבוֹתֵיכֶם הֵמָּה בָּאוּ בַעַל־פְּעוֹר וַיִּנָּזְרוּ

.eorum amorem secundum abominationes fuerunt & , pudori ‡ †ad *à me eundo ad idolum pudoris,

לַבֹּשֶׁת וַיִּהְיוּ שִׁקּוּצִים כְּאָהֳבָם׃

[11] ,partu à ;eorum gloria ‡ ,auolabit auis tanquam Ephraim ‡filij eorum qui sunt

ילד [l] אֶפְרַיִם כָּעוֹף יִתְעוֹפֵף כְּבוֹדָם [l] מִלֵּדָה

[12] enutrierint si Quia .[conceptu à & , vtero ab & ‖morientur.

וּמִבֶּטֶן וּמֵהֵרָיוֹן׃ כִּי אִם־יְגַדְּלוּ אֶת־

eis væ etiam quia ; homine ab * eos orbabo &,suos filios

הרה [m] בְּנֵיהֶם [m] וְשִׁכַּלְתִּים מֵאָדָם כִּי־גַם־אוֹי לָהֶם

vidi vt * Ephraim .eis ab me recedendo in ‡ *vt non sint homines? ‡cūm recessero

[13] בְּשׂוּרִי מֵהֶם׃ אֶפְרַיִם כַּאֲשֶׁר־רָאִיתִי

educendum ad † Ephraim & : habitaculo in plantata Sor in *vidi in opulentia †paratus est

יצא [n] לְצוֹר שְׁתוּלָה בְנָוֶה וְאֶפְרַיִם [n] לְהוֹצִיא

quid ,Domine eis Da .suos filios interfectorem ad

[14] נתן [o] אֶל־הֹרֵג בָּנָיו׃ [o]תֵּן־לָהֶם יְהוָה מַה־

.arentia vbera & , orbantem † vuluam eis Da : dabis ‡quæ orbet eos,

תִּתֵּן תֶּן־לָהֶם רֶחֶם מַשְׁכִּיל וְשָׁדַיִם צֹמְקִים׃

eos habui exosos ibi quia,Ghilghal in eorum malitia Omnis

[15] כָּל־רָעָתָם בַּגִּלְגָּל כִּי־שָׁם שְׂנֵאתִים

†propter ‖operum non , eos eiiciam mea domo è ,eorum studiorum ‖ malitiam super†

רוע [a] עַל [a]רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם מִבֵּיתִי אֲגָרְשֵׁם לֹא

*vt diligam .declinantes eorum principes omnes , eos diligere * addam

יסף [b] [b]אוֹסֵף אַהֲבָתָם כָּל־שָׂרֵיהֶם סֹרְרִים׃

‡& † vt non fructum † ,exaruit eorum radix ‡ ,Ephraim est Percussus

[16] כל [c] הֻכָּה אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם יָבֵשׁ פְּרִי בְלִי־

desiderabilia interficiam & ‡ ,genuerint cum ‡ etiam :faciant

ק יַעֲשׂוּן גַּם כִּי יֵלֵדוּן וְהֵמַתִּי מַחֲמַדֵּי

[17] גבר־ה [c] audierunt non quia meus Deus eos Abiiciet .eorum vteri

‡si *ego *inter gentes.

בִטְנָם׃ יִמְאָסֵם אֱלֹהַי כִּי לֹא שָׁמְעוּ

.gentibus in * vagi erunt & ;eum

לוֹ וְיִהְיוּ נֹדְדִים בַּגּוֹיִם׃

CAP. X. יוד

[1] quemadmodū multiplicaui multiplicare secundum : sibi ponet fructum ,Israel vacua Vitis

רבב [d] גֶּפֶן בּוֹקֵק יִשְׂרָאֵל פְּרִי יְשַׁוֶּה־לּוֹ [d] כְּרֹב

sic ,eius terræ benefacere secundum †,altaria multiplicauit ,eius fructū

†quemadmodum benefeci *sic

[e] לְפִרְיוֹ הִרְבָּה לַמִּזְבְּחוֹת כְּטוֹב לְאַרְצוֹ

nunc ,eorum cor se Diuisit .statuas benefecerunt *

[2] פרה [f] נצב [e] הֵיטִיבוּ [f] מַצֵּבוֹת׃ חָלַק לִבָּם עַתָּה

.eorum statuas vastabit ,eorum aras confringet ipse:desolabuntur

יֶאְשָׁמוּ הוּא יַעֲרֹף מִזְבְּחוֹתָם יְשֹׁדֵד מַצֵּבוֹתָם׃

*dicunt, ‡est non nam : nobis rex ‡ Non ,dicent * nunc, Quia

[3] כִּי עַתָּה יֹאמְרוּ אֵין מֶלֶךְ לָנוּ כִּי לֹא

*timemus ?nobis faciet quid rex & : Dominum timuimus *

יָרֵאנוּ אֶת־יְהוָה וְהַמֶּלֶךְ מַה־יַּעֲשֶׂה־לָּנוּ׃

†feriendo ;fœdus excidendo †.mendaciter iurando verba sunt Locuti

[4] דִּבְּרוּ דְבָרִים אָלוֹת שָׁוְא כָּרֹת בְּרִית

‡venenum ‡omnes .agri sulcos ‡ super iudicium caput ‡ sicut germinabit &

וּפָרַח כָּרֹאשׁ מִשְׁפָּט עַל תַּלְמֵי שָׂדָי׃

*habitatores ;Someron habitator * pauebunt Auen-Beth vitulas Ad

[5] לְעֶגְלוֹת בֵּית אָוֶן יָגוּרוּ שְׁכַן שֹׁמְרוֹן

†qui prius cum super † eius sacerdotes & ,eius populus, eum super luxit quia

כִּי־אָבַל עָלָיו עַמּוֹ וּכְמָרָיו עָלָיו

.eo ab migrauit quia , eius gloria super ,exultauerant

גור [g] [g]יָגִילוּ עַל־כְּבוֹדוֹ כִּי־גָלָה מִמֶּנּוּ׃

regi munus ducetur Assur in ipsemet Etiam

[6] גַּם־אוֹתוֹ לְאַשּׁוּר יוּבָל מִנְחָה לְמֶלֶךְ

Israel afficietur pudore & , capiet Ephraim pudor ;Iareb

לקח [h] ‡in יָרֵב בָּשְׁנָה אֶפְרַיִם [h] יִקָּח וְיֵבוֹשׁ יִשְׂרָאֵל

spuma vt,eius rex Someron ‡est Succisus .suo consilio à

[7] ‖in superficie מֵעֲצָתוֹ׃ נִדְמֶה שֹׁמְרוֹן מַלְכָּהּ כְּקֶצֶף

Auen excelsa disperdentur Et .aquæ faciebus super ‖

[8] עַל־פְּנֵי־מָיִם׃ וְנִשְׁמְדוּ בָּמוֹת אָוֶן

:eorum aras super ascendet tribulus & spina ,Israel peccatum

חַטַּאת יִשְׂרָאֵל קוֹץ וְדַרְדַּר יַעֲלֶה עַל־מִזְבְּחוֹתָם

.nos super Cadite ,collibus & ,nos Operite,montibus dicent &

בסר־ה [i] וְאָמְרוּ לֶהָרִים [i] כַּסּוּנוּ וְלַגְּבָעוֹת נִפְלוּ עָלֵינוּ׃

, steterunt ibi : Israel peccasti , Ghibbah diebus A

[9] מִימֵי הַגִּבְעָה חָטָאתָ יִשְׂרָאֵל שָׁם עָמָדוּ

filios super prœlium Ghibbah in eos comprehendet non

נשג [k] לֹא־[k]תַשִּׂיגֵם בַּגִּבְעָה מִלְחָמָה עַל־בְּנֵי

‡ Secūdū desiderium meum congregabuntur & ;eos corripiam & meo desiderio In ‡. iniquitatis

[10] אור־ה [l] עַלְוָה׃ [l] בְּאַוָּתִי וְאֶסֳּרֵם וְאֻסְּפוּ

‡dum corripe-rentur .suas iniquitates duas propter eos corripere in ‡ ,populi eos super

עונותם ק עֲלֵיהֶם עַמִּים בְּאָסְרָם לִשְׁתֵּי עֵינֹתָם׃ [i]

ego & : triturare diligens docta † vitula Ephraim Et

[11] וְאֶפְרַיִם עֶגְלָה מְלֻמָּדָה אֹהַבְתִּי לָדוּשׁ וַאֲנִי

,Ephraim faciam equitare :eius ceruicis bonitatem ‖super transiui

שנר־ה [m] עָבַרְתִּי עַל־טוּב צַוָּארָהּ אַרְכִּיב אֶפְרַיִם

Seminate .Iahacob sibi agricolabit , Iehudah arabit

עור־ה [m] יַחֲרוֹשׁ יְהוּדָה יְשַׂדֶּד־לוֹ יַעֲקֹב׃ זִרְעוּ

[12] †assueta ‖pulchrum collum ‖secundū misericordiam, vobis arate ,misericordiæ os ad ‖ metite , iustitiam ad vobis

לָכֶם לִצְדָקָה קִצְרוּ לְפִי־חֶסֶד נִירוּ לָכֶם

, veniat donec, Dominum requirendi tempus & ;arationem

[13] נִיר וְעֵת לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה עַד־יָבוֹא

,impietatem Arastis .vos iustitiam doceat &

וְיֹרֶה צֶדֶק לָכֶם׃ חֲרַשְׁתֶּם־רֶשַׁע

quia ; mendacij frugem comedistis ,messuistis iniquitatem

עַוְלָתָה קְצַרְתֶּם אֲכַלְתֶּם פְּרִי־כָחַשׁ כִּי־

consurget Et .tuorum fortium multitudine in,tua via in‖es fisus
בטחת בדרכך ברב גבוריך׃ 14 וקאם
vastabitur † tuæ munitiones omnes & ,tuis populis in sonitu‖
שאון בעמך וכל־מבצריך [a]יושד
:belli die in Arbeel domum Salman vastare * secundum
כשד שלמן בית ארבאל ביום מלחמה
vobis fecit Sicut .est allisa filios super mater
אם על־בנים רטשה׃ 15 ככה עשה לכם
succidendo aurora in ?vestræ malitiæ malitia faciebus à † Bethel
בית־אל מפני [b]רעת רעתכם בשחר נדמה
.Israel rex est succisus
נדמה מלך ישראל׃

‖viæ tuæ, multitudini
‖tumultus
† vastabuntur
[a] שדד
*quod vastaui
†propter malitiam
[b] רוע

CAP. XI. יא

Ægypto ex & ?eum dilexi & ,Israel puer Quia
1 כי נער ישראל ואהבהו וממצרים
abierunt sic :‡eos Vocauerunt .meum filium vocaui
קראתי לבני׃ 2 קראו להם כן הלכו
sculptilibus & ,Sacrificauerunt Bethalim ,eorum faciebus† à
מפניהם לבעלים יזבחו ולפסלים
eos cepit ‡ ,Ephraim ire assuefeci * ego Et ,suffiuerunt
יקטרון׃ 3 ואנכי [c]תרגלתי לאפרים קחם
.eos curauerim quòd cognouerunt non & :suis brachiis super
על־זרועתיו ולא ידעו כי רפאתים׃
,charitatis funibus in eos traham hominu † funibus In
4 בחבלי אדם [d]אמשכם בעבתות אהבה
eorum maxillis super‖iugum exaltantes tanquam eis ero &
ואהיה להם [e]כמרימי על על לחיהם
ad reuertetur Non .cibum eum ad declinabo &
[f]ואט אליו אוכיל׃ 5 לא ישוב אל־
quoniam :eius rex † ipse Assur & ‡ ,Ægypti terram
ארץ מצרים ואשור הוא מלכו כי
,eius vrbibus in gladius impendebit‡Et .*conuerti renuerunt‖
מאנו לשוב׃ 6 וחלה חרב בעריו
.eorum ‡ consilia propter ,comedet & ,eius membra ‖ consumet &
וכלתה בדיו ואכלה [g]ממועצותיהם׃
*ad & ;me à auersionem† propter suspensi‡ meus populus Et
7 ועמי תלואים למשובתי ואל־
.exaltauit non ‡ simul, †eum vocabant excelsum
על יקראהו יחד לא ירומם׃
quomodo Israel te tradam ,Ephraim te dabo‡Quomodo
8 איך אתנך אפרים אמגנך ישראל איך
est conuersum ;Seboim vt te ponam ,Adamah sicut te dabo ‡
[h]אתנך כאדמה [i]אשימך כצבאים נהפך
.meæ pœnitudines sunt commota‖pariter,meum cor me super‡
עלי לבי יחד נכמרו נחומי׃
conuertar non ;mei furoris iram ‡ faciam Non
9 לא אעשה [k]חרון אפי לא אשוב
:vir non & ,ego‡Deus quoniam :Ephraim corrumpendum*ad
לשחת אפרים כי אל אנכי ולא־איש
.ciuitatem in ingrediar non &,sanctus tuo inseriori†in
בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר׃
quia :rugiet leo veluti ambulant ‖Dominum Post
10 אחרי יהוה ילכו כאריה ישאג כי־
Pauebunt .mari à* filij pauebunt & ,rugiet ipse
הוא ישאג ויחרדו בנים מים׃ 11 יחרדו
:Assur terra è † columba veluti & ,Ægypto ab auis ‡ vt
כצפור ממצרים וכיונה מארץ אשור
.Dominus dixit ,suis domibus super eos faciam sedere ‡ &
[l]והושבתים על־בתיהם נאם־יהוה׃

‡prophetæ,
†facie
†ambulare feci
super pedes
‡portauit
[e] רגל
†hominum
[d] משך
‖in
[e] רום
[f] נטה
‡at †erit
‖noluerunt
*ad me.
‡cadet & manebit
‖villas
‡eius
[g] יעץ
‡suspensus est
†rebellionem
*Deum
†prophetæ,
‡nemo extulit caput.
‡ponam
‡ponam
[h] נתן [i] שום
‡in
‖incaluerunt
‡secundum
[k] חרה
*disperdēdum
‡sum.
† medio tui
‖enim
*ab Occidente
‡aues qui sunt in
†qui sunt in
‡collocabo
‖in
[l] ישב

CAP. XII. יב

domus dolo in & ,Ephraim mendacio in me Circundederunt
1 סבבני בכחש אפרים ובמרמה בית
cum & ,Deo cum dominans‡ adhuc Iehudah & :Israel
ישראל ויהודה עד רד עם־אל ועם־
sequens *& ,ventum pascens † Ephraim .est fidelis sanctis
קדושים נאמן׃ 2 אפרים רעה רוח ורדף
fœdus & : multiplicabit vastitatē & mendacium die omni ,Eurum
קדים כל־היום כזב ושד ירבה וברית
.ducetur† Ægyptum in oleum & ,excidens‡ Assur cum
עם־אשור יכרתו ושמן למצרים יובל׃

‡dominatur
†pascit
*sequitur
multiplicauit
‡percusserunt,
†ducitur,

Et* lis Domino cum ,Iehudah & ad visitandum super
3 [m]וריב ליהוה עם־יהודה ולפקד על־
.ei reddet eius studia * iuxta,eius vias iuxta , Iahacob
יעקב כדרכיו כמעלליו ישיב לו׃
,sua fortitudine in& ‡suum fratrem supplantauit vtero In
4 בבטן עקב את־אחיו ובאונו
,angelum in fuit princeps†Et .Deo cum fuit princeps‡
5 שרה את־אלהים׃ וישר אל־מלאך
,eum inuenit Babel ‡ :eum rogauit & ,fleuit ; præualuit &
ויכל בכה ויתחנן־לו בית־אל ימצאנו
.nobiscum est locutus ibi &
ושם ידבר עמנו׃
.eius memoriale Dominus:exercituum Deus Dominus Et
6 ויהוה אלהי הצבאות יהוה זכרו׃
iudicium & misericordiam :conuerteris tuum Deum ad tu Et
7 ואתה באלהיך תשוב חסד ומשפט
.semper tuum Deum ad expecta‡ & ,custodi
שמר וקוה אל־אלהיך תמיד׃
.dilexit opprimere doli blandibus‖eius manu in Mercatoris
8 כנען בידו מאזני מרמה לעשק אהב׃
inueni ,sum iratos Veruntamen ,Ephraim dixit Et
9 ויאמר אפרים אך עשרתי מצאתי
mihi‡ inuenient non meis laboribus omnibus * :mihi robur†
און לי כל־יגיעי לא ימצאו־לי
,tuus Deus Dominus ego Et .peccatum quæ ‡,iniquitatem
[n]עון אשר־חטא׃ 10 ואנכי יהוה אלהיך
tentoriis † in te faciam habitare adhuc , Ægypti terra è*
מארץ מצרים עד [o]אושיבך באהלים
,prophetis super‖sum locutus Et .festiuitatis dies secundum
כימי [p]מועד׃ 11 ודברתי על־הנביאים
.assimilabo*prophetarum manu in†&:multiplicaui visionem ego &
ואנכי [q]חזון הרביתי וביד הנביאים אדמה׃
,fuerunt mendacium‡ veruntamen ?iniquitas‡ Ghilhad Si
12 אם־גלעד און אך־שוא היו
acerui sicut*eorum altaria etiam:immolauerunt boues Chilgal in
בגלגל שורים זבחו גם מזבחותם כגלים
:Aram agrum‖Iahacob fuit Et .agrorum sulcos super
על תלמי שדי׃ 13 ויברח יעקב שדה ארם
.*custodiuit vxore in†&, vxore in† Israel seruiuit &
ויעבד ישראל באשה ובאשה שמר׃
Israel Dominus fecit ascendere propheta in ‡Et
14 ובנביא העלה יהוה את־ישראל
fecit Irasci .se custodiuit propheta in ‡ & ;Ægypto ex
ממצרים ובנביא נשמר׃ 15 הכעיס
,deseret‖ eum super eius sanguines,‡ & ?acerbitatibus* Ephraim
אפרים תמרורים ודמיו עליו [r]יטוש
.suus Dominus ei reddet eius opprobrium &
וחרפתו ישיב לו אדניו׃

*iudicium
[m] ריב
‡opera
‡præualuit angelo.
†præualuit angelo,
‡in
conuertere:
‡fide Deo tuo
‖statera dolosa
†diuitias
*in ‡in me
‡&
[n] עוה
* qui eduxi te
†tabernaculis
[o] ישב
‖cum
[p] יעד
†per manum
*proposui similitudines,
Nonne
[q] חזה
‡incepit iniquitatem?
‡frustra
*fuerunt
‖in regionem
†propter vxorem,
*pecudes,
‡per prophetā
‡per prophetā
*Deum amaritudinibus:
‡sanguis
‖diffundet se.
[r] נטש

CAP. XIII. יג

:Israel in † ipse eleuauit , ‡ tremor Ephraim loqui Secundum
1 כדבר אפרים רתת נשא הוא בישראל
addiderunt nunc Et est mortuus‖& ,Bahal in deliquit &
2 ויאשם בבעל וימת׃ ועתה יוספו
suo argento ex conflatile sibi fecerunt & ,peccare*
לחטא ויעשו להם מסכה מכספם
illis† :totum artificium opus dolores ,sua intelligentia in‡
בתבונם עצבים מעשה חרשים כלה להם
.osculentur † vitulos ,hominem Sacrificantes ,dicentes‡ ipsi
הם אמרים זבחי אדם עגלים [s]ישקון׃
manicans‖ros sicut &,matutini‡nubes veluti erunt Idcirco
3 לכן יהיו כענן־בקר וכטל משכים
.fumario è * fumus sicut & , area ab exturbabitur†gluma sicut ,vadens
הלך כמץ יסער מגרן וכעשן מארבה׃
Deum & ,Ægypti terra è‡tuus Deus Dominus‡ego Et
4 ואנכי יהוה אלהיך מארץ מצרים ואלהים
.me absque‖non seruator & ,nescies me præter
זולתי לא תדע ומושיע אין בלתי׃
,locorum terridorum ‡ terra in deserto in te noui Ego
5 אני ידעתיך במדבר בארץ תלאובות׃
est eleuatū & ,sunt saturati,sunt saturati & suum pascuum* Iuxta
6 [t]כמרעיתם וישבעו שבעו וירם

Quando locutus est
‡fuit audienti,
†caput suum
‖cæsus est ac si fuisset mortuus.
*vt peccarent
‡secūdum intelligentiam suam, idola fecerunt
†propter eos
‡sacerdotes dicunt, sacrificātibus, hominibus,
†quisque osculetur.
‡matutina,
‖matutinus, citò recedens:
† quæ turbine propellitur
*qui egreditur de fenestra.
‡sum
‡qui eduxi te
‖est
‡sitibunda.
*pascua sua
[s] נשק [t] רעה

tanquam eis fui Et .mei sunt obliti idcirco ;eorum cor

7 לִבָּם עַל־כֵּן שְׁכֵחוּנִי׃ וָאֱהִי לָהֶם כְּמוֹ־

.obseruabo$ viam super* pardus sicut :leo

שָׁחַל כְּנָמֵר עַל־דֶּרֶךְ אָשׁוּר׃

dirumpam & ,orbatus vrsus tanquam eis Occurram

8 אֶפְגְּשֵׁם כְּדֹב שַׁכּוּל וְאֶקְרַע

,leo veluti ibi eos consumam & ;eorum cordis clausuram

סְגוֹר לִבָּם וְאֹכְלֵם שָׁם כְּלָבִיא

.eos scindet agri bestia

חַיַּת הַשָּׂדֶה תְּבַקְּעֵם׃

.tuo auxilio in† me in quia*, Israel tua Corrupiela‡

9 שִׁחֶתְךָ יִשְׂרָאֵל כִּי־בִי בְעֶזְרֶךָ׃

:tuis vrbibus omnibus in te seruet &,vbi†tuus rex ,$Ero

10 אֱהִי מַלְכְּךָ אֵפוֹא וְיוֹשִׁיעֲךָ בְּכָל־עָרֶיךָ

.principes & ,regem mihi Da ,dixisti quibus* ,tui iudices &

וְשֹׁפְטֶיךָ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ תְּנָה־לִּי מֶלֶךְ וְשָׂרִים׃

.mea ira in abstuli & ,meo furore in regem tibi Dedi

11 אֶתֶּן־לְךָ מֶלֶךְ בְּאַפִּי [a] וְאֶקַּח בְּעֶבְרָתִי׃

.eius peccatum absconditum†,Ephraim iniquitas‡Ligata

12 צָרוּר עֲוֹן אֶפְרָיִם צְפוּנָה חַטָּאתוֹ׃

.sapiens non$filius ipse :ei venient parturientis Dolores

13 חֶבְלֵי יוֹלֵדָה יָבֹאוּ לוֹ הוּא־בֵן לֹא חָכָם

.filiorum alui ruptura†in stetisset non tempore †quia

כִּי־עֵת לֹא־יַעֲמֹד בְּמִשְׁבַּר בָּנִים׃

ero :eos redimam morte à ,eos redimam inferni manu*E

14 מִיַּד שְׁאוֹל [b] אֶפְדֵּם מִמָּוֶת אֶגְאָלֵם אֱהִי

se abscondet consolatio ,inferne tua excisio ‡ ero ,mors$ tua pestis|

דְבָרֶיךָ מָוֶת אֱהִי קָטָבְךָ שְׁאוֹל נֹחַם יִסָּתֵר

veniet ;crescet ‡ fratres inter ipse Nam† .meis oculis ab

15 מֵעֵינָי׃ כִּי הוּא בֵּין אַחִים יַפְרִיא יָבוֹא

arescet $& ,ascendens deserto è Domini ‡ventus Orientalis

קָדִים רוּחַ יְהוָה מִמִּדְבָּר עֹלֶה וְיֵבוֹשׁ

omnium thesaurum diripiet ipse ,eius fons siccabitur|& ,eius vena

מְקוֹרוֹ וְיֶחֱרַב מַעְיָנוֹ הוּא יִשְׁסֶה אוֹצַר כָּל־

.desiderij* vasorum

כְּלִי חֶמְדָּה׃

*qui iuxta $grassatur.
‡Vituli quos fecisti, fuerunt causa perditionis tuæ *sed †auxilium tuũ, †in perpetuũ, sed || nunc, *de
[a] לקח ‡est in me †abscondita est; pœna peccati $fuit
†si fuisset sapiens ad tẽpus ‡vulua *potestate
[b] פדה ‡mors $ô †morsus tuus
†Licet $creuerit; *tamen Assyrius vt ‡vehementissimus $siccabit venam | siccabit fōtē *concupiscibilium.

CAP. XIIII. יד

;suum Deum in rebellauit quia ,Someron Desolabitur

1 תֶּאְשַׁם שֹׁמְרוֹן כִּי מָרְתָה בֵּאלֹהֶיהָ

eius prægnantes & ,allidentur eorum paruuli ,$cadent gladio in

בַּחֶרֶב [c] יִפֹּלוּ עֹלְלֵיהֶם יְרֻטָּשׁוּ וְהָרִיּוֹתָיו

.disrumpentur

יְבֻקָּעוּ׃

$viri eius,& [c] נפל

:tuum Deum Dominum ad vsque Israel Reuertere

2 שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

.tua iniquitate in‡corruisti quoniam

כִּי כָשַׁלְתָּ [d] בַּעֲוֹנֶךָ׃

,Dominum ad conuertimini & ,verba vobiscum Tollite

3 קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל־יְהוָה

,bonum accipite & ,iniquitatem tolles† Omnem :eum ad Dicite

אִמְרוּ אֵלָיו כָּל־[e] תִּשָּׂא עָוֹן וְקַח־טוֹב

.nostrorum labiorum vitulos reddemus &

וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ׃

:equitabimus$non equum super*.nos seruabit non Assur

4 אַשּׁוּר לֹא יוֹשִׁיעֵנוּ עַל־סוּס לֹא נִרְכָּב

:nostrarum manuum operi ,nostri Dei ,vltrà dicemus non &

וְלֹא־נֹאמַר עוֹד אֱלֹהֵינוּ לְמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ

.pupilli est miseratio te in quia

אֲשֶׁר־בְּךָ יְרֻחַם יָתוֹם׃

quia :vltro † eos diligam ;eorum auersionem $ Sanabo

5 אֶרְפָּא מְשׁוּבָתָם אֹהֲבֵם נְדָבָה כִּי

.eo ab meus nasus‡est auersus

שָׁב אַפִּי מִמֶּנּוּ׃

:lilium tanquam germinabit ,Israeli ros tanquam Ero

6 אֶהְיֶה כַטַּל לְיִשְׂרָאֵל יִפְרַח כַּשּׁוֹשַׁנָּה

.Libanus tanquam eius radices percutiet*&

[f] וְיַךְ שָׁרָשָׁיו כַּלְּבָנוֹן׃

:eius gloria olea tanquam erit & ,eius ramuli Ibunt$

7 יֵלְכוּ יֹנְקוֹתָיו וִיהִי כַזַּיִת הוֹדוֹ

.Libani tanquam ei odor &

וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן׃

,triticum†viuificabunt , eius vmbra in sedentes Reuertentur

8 [g] יָשֻׁבוּ יֹשְׁבֵי בְצִלּוֹ יְחַיּוּ דָגָן

.Libani vinum sicut ,eius memoria$:vitis sicut germinabunt*&

וְיִפְרְחוּ כַגָּפֶן זִכְרוֹ כְּיֵין לְבָנוֹן׃

.exaudiam ego ‡dolores|ad vltrà mihi Quid†,Ephraim

9 אֶפְרַיִם מַה־לִּי עוֹד לָעֲצַבִּים אֲנִי עָנִיתִי

tuus fructus me ex; frondosa‡ abies vt † ego :eum respiciam &

[h] וַאֲשׁוּרֶנּוּ אֲנִי כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן מִמֶּנִּי פֶּרְיְךָ

.est inuentus

נִמְצָא׃

‡ista sciet & intelligens ‡ista intelliget & ,sapiens Quis

10 מִי חָכָם [i] וְיָבֵן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם [i]

:eis in ambulabunt iusti & , Domini viæ rectæ quia

כִּי־יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְהוָה וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם

.eis in corruent ,præuaricatores &

וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם׃

‡propter iniquitatem tuã. [d] עורה
†dimitte [e] נשא
*& $ ascendemus
$rebellionem †ex liberalitate: ‡furor
*percutient [f] נכרה
$Serpent rami
‡scipsos vt [g] שוב *germinabit $odor
†tunc dicet, ‡idola?
†ero ‡virens; [h] שור
[i] בין

Finis libri Hoseah.

תם ספר הושע

ספר יואל

LIBER IOEL

CAPVT I. א

quod Domini VERBVM

1 דבר יהוה אשר

filium Ioel ad fuit

היה אל יואל בן

hoc Audite .Pethuel

2 פתואל: שמעו זאת

percipite auribus & ,senes

הזקנים והאזינו

:terræ habitatores omnes

כל יושבי הארץ

.vestrorum patrum diebus in si & ,vestris diebus in hoc fuerit an

ההיתה זאת בימיכם ואם בימי אבתיכם:

,suis filiis vestri filij & :narrate vestris filiis hoc Super

3 עליה לבניכם ספרו ובניכם לבניהם

.alteræ generationi eorum filij, &

ובניהם לדור אחר:

locustæ residuum & ,locusta comedit Ghazam ‡Residuum — ‡erucæ

4 יתר הגזם אכל הארבה ויתר הארבה

,*chasil comedit bruchi residuum & , Ielec‖ comedit — ‖bruchus, *alterum locustæ genus.

אכל הילק ויתר הילק אכל החסיל:

omnes vlulate & ,flete & ,ebrij Expergiscimini — [a] קוץ [b] ילל

5 [a] הקיצו שכורים ובכו [b] והילילו כל

est excisum ‡quoniam , nouum vinum super $; vinum bibentes† — †qui bibitis $ propter ‡periit

שתי יין על עסיס כי נכרת

meam terram super ascendit gens Nam .vestro ore ab

6 מפיכם: כי גוי עלה על ארצי

molares & ,leonis dentes*eius Dentes .numerus non‖ & ,fortis — ‖absque numero *vt

עצום ואין מספר [c] שניו שני אריה ומתלעות — [c] שנן

,desolationem in meam vitem Posuit .ei leonis $ — *vt molares

7 לביא לו: שם גפני [d] לשמה — [d] שמם

,eam nudauit Nudando .decorticationem in meam ficum &

ותאנתי לקצפה חשף חשפה

.eius plicatiles rami sunt facti albi, fecit proiicere &

והשליך הלבינו שריגיה:

patronum*' super sacco accincta virgo tanquam Vlula† — †Plange *maritum

8 אלי כבתולה חגרת שק על בעל

domo de libatio & ,munus‖est Excisum .suarum pueritiarum — adolescentiæ suæ ‡sacrificium,

9 נעוריה: הכרת מנחה ונסך מבית

.Domini ministri sacerdotes luxerunt : Domini

יהוה אבלו הכהנים משרתי יהוה:

est deuastatum quia : humus luxit* ,ager est Vastatus — †desolata est

10 שדד שדה אבלה אדמה כי שדד

,recens oleum est infirmatum ,mustum $ aruit ,triticum — ‡vinum, excisum

דגן [e] הוביש תירוש אמלל יצהר: — [e] יבש

super vinitores vlulate ,agricolæ vos afficite Pudore — [f] ילל

11 הובישו אכרים [f] הילילו כרמים על

.agri messis periit quia :hordeum super & ,frumentum — [g] חנט

[g] חטה ועל שעורה כי אבד קציר שדה:

malogranatum :est infirmata †, ficus & ,aruit Vitis — †desolata

12 הגפן הובישה והתאנה אמללה רמון

quia ,aruerunt agri ligna omnia $, malus & ,palma etiam ‡ — ‡& $omnes arbores

גם תמר ותפוח כל עצי השדה יבשו כי

,vos Accingite .hominum filiis à gaudium aruit — [h] שוש

הביש [h] ששון מן בני אדם: 13 חגרו

,ingredimini ,altaris ministri vlulate ;sacerdotes plangite &

וספדו הכהנים הילילו משרתי מזבח באו

est prohibitum quoniam : mei Dei ministri saccis in pernoctate$ — $manere

[i] לינו בשקים משרתי אלהי כי נמנע — [i] לון

.libatio & ,munus* vestri Dei domo de — *sacrificium

מבית אלהיכם מנחה ונסך:

,senes colligite , retentionem‡ Vocate, ieiunium Sanctificate — ‡cœptum, congregate

14 קדשו צום קראו עצרה אספו זקנים

:vestri Dei Domini domum † terræ habitatores omnes — †In

כל ישבי הארץ בית יהוה אלהיכם

prope quia :diei Ahah .Dominum ad clamate &

15 וזעקו אל יהוה: אהה ליום כי קרוב

.veniet Omnipotente, ab vastitas tanquam & ,Domini dies $ — $est

יום יהוה וכשד משדי יבוא:

domo de ,est excisa esca nostris oculis coram Nonne

16 הלא נגד עינינו אכל נכרת מבית

?exultatio & ,lætitia nostri Dei — [k] גור

אלהינו שמחה [k] וגיל:

sunt desolati ,suis glebis† sub grana Computruerunt — †pulueribus eius,

17 עבשו פרדות תחת מגרפתיהם [l] נשמו — [l] שמם

.triticum aruit quoniam :horrea sunt dissipata ,thesauri — [m] יבש

אצרות נהרסו ממגרות כי [m] הביש דגן:

,bouis‡greges sunt confusi ,iumentum ingemuit† Cur — †ingemuerunt animalia, ‡boum, ‡sunt $pecorum

18 מה נאנחה בהמה נבכו עדרי בקר

pecorum $ greges etiam :eis pascua ‡ non quia

כי אין מרעה להם גם עדרי הצאן

quia ,clamabo Domine te Ad .sunt desolati

19 נאשמו: אליך יהוה אקרא כי

succendit flamma & ,deserti herbifera loca‡ consumpsit ignis — ‡pascua

אש אכלה נאות מדבר ולהבה להטה

vociferabitur $ agri animalia † Etiam .agri ligna omnia — omnes arbores †bestiæ $clamabunt

20 כל עצי השדה: גם בהמות שדה תערוג

consumpsit ignis & aquarum riui sunt exsiccati quoniam :te ad

אליך כי יבשו אפיקי מים ואש אכלה

.deserti pascua

נאות המדבר:

CAP. II. ב

monte in taratantarizate & ,Siion in tuba Clangite — [n] רוע

1 תקעו שופר בציון [n] והריעו בהר

quia ,terræ habitatores omnes Contremiscant .mea sanctitatis‖ — ‖sancto meo.

קדשי ירגזו כל ישבי הארץ כי

.propinqua‡quia ,Domini dies venit — ‡prope est.

בא יום יהוה כי קרוב:

,obscuritatis$&, nubis dies ,caliginis & tenebrositatis*Dies — * tenebrarum $ tenebrositatis,

2 יום חשך ואפלה יום ענן וערפל

;fortis & ,multus populus: montes super expansa aurora velut i

כשחר פרש על ההרים עם רב ועצום

addet non eum post & ,seculo à fuit non ille sicut† — †cui similis

כמהו לא נהיה מן העולם ואחריו לא יוסף

.generationis & ,generationis annos ad vsque

עד שני דור ודור:

,flamma exuret eum post & ,ignis comedit ‡ eius facies Ad† — † Ante faciem ‡consumpsit

3 לפניו אכלה אש ואחריו תלהט להבה

eum post & , eius facies ad ‡ terra $ Heden hortus Tanquam — $fuit vt ‡ante eum,

כגן עדן הארץ לפניו ואחריו

:ei erit non euasio*etiam &,solitudinis desertum ‡ — ‡fuit *euasor

מדבר שממה וגם פליטה לא היתה לו:

,equites tanquam & :eius aspectus equorum aspectus Tanquam

4 כמראה סוסים מראהו וכפרשים

.current sic

כן ירוצון:

,subsilient montium capita super quadrigarum vox† Sicut — †sonitus

5 כקול מרכבות על ראשי ההרים ירקדון

populus velut: stipulam deuorantis† ignis flammæ vox ‡ sicut — ‡sonitus † consumentis

כקול להב אש אכלה קש כעם

.bellum * præparatus fortis — *ad

עצום ערוך מלחמה:

contrahent vultus omnes :populi dolebunt eius faciebus$A — $facie

6 מפניו [o] יחילו עמים כל פנים קבצו — [o] חור

.fuliginem — ‖nigredinem.

פארור:

Sicut potentes current, tanquam viri † belli ascendent
7 כְּגִבּוֹרִים יְרֻצוּן כְּאַנְשֵׁי מִלְחָמָה יַעֲלוּ
murum : & ‡ vir in viis suis ambulabunt, & non † declinent
חוֹמָה וְאִישׁ בִּדְרָכָיו יֵלֵכוּן וְלֹא יְעַבְּטוּן
suis viis fratrem vir non suum ‖ vir ⁂ ergebunt
8 אֹרְחוֹתָם׃ וְאִישׁ אָחִיו לֹא יִדְחָקוּן גֶּבֶר
in colle suo ‖ ibunt & super missile, cadent, non † auaritierunt
בִּמְסִלָּתוֹ יֵלֵכוּן וּבְעַד הַשֶּׁלַח יִפֹּלוּ לֹא יִבְצָעוּ׃
domos in ‡, current muro in, armis crepabunt urbe In*
9 בָּעִיר יָשֹׁקּוּ בַּחוֹמָה יְרֻצוּן בַּבָּתִּים
ascendent: per fenestras intrabunt veluti fur.
יַעֲלוּ בְּעַד הַחַלּוֹנִים יָבֹאוּ כַּגַּנָּב׃
Ad facies eius terra mouit, tremuerunt cæli:
10 לְפָנָיו רָגְזָה אֶרֶץ רָעֲשׁוּ שָׁמָיִם
sol, & luna nigruerunt, & stellæ retraxerunt splendorẽ suum,
שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ קָדָרוּ וְכוֹכָבִים אָסְפוּ נָגְהָם׃
Et Dominus dedit vocem suam † ad facies exercitus sui
11 וַיהוָה נָתַן קוֹלוֹ לִפְנֵי חֵילוֹ
quia multa * valde castrametatio eius, quia ‡ fortis faciens
כִּי רַב מְאֹד מַחֲנֵהוּ כִּי עָצוּם עֹשֵׂה
verbum eius: quia magnus dies Domini, & terribilis valde
דְּבָרוֹ כִּי־גָדוֹל יוֹם־יְהוָה וְנוֹרָא מְאֹד
& quis sustinebit eam
וּמִי יְכִילֶנּוּ׃
Et etiam nunc dixit Dominus: Conuertimini ad me
12 וְגַם־עַתָּה נְאֻם־יְהוָה שֻׁבוּ עָדַי
in toto corde vestro: & in ieiunio, & in fletu, & in planctu.
בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְצוֹם וּבִבְכִי וּבְמִסְפֵּד׃
Et scindite cor vestrum, & non vestimenta vestra, & conuertimini
13 וְקִרְעוּ לְבַבְכֶם וְאַל־בִּגְדֵיכֶם וְשׁוּבוּ
ad Dominum Deum vestrum: quia † gratiosus & miserator
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כִּי־חַנּוּן וְרַחוּם
ipse ‡ longus naribus, & multus misericordia, & pœnitens super
הוּא אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְנִחָם עַל־
malum, ‡ sciens Quis conuertatur, & pœniteat eum,
14 הָרָעָה׃ מִי יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנִחָם
& relinquat post se benedictionem, munus ‖ & libamen
וְהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה מִנְחָה וָנֶסֶךְ
Domino Deo vestro?
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
Clangite in buccina Sion: sanctificate ieiunium, vocate
15 תִּקְעוּ שׁוֹפָר בְּצִיּוֹן קַדְּשׁוּ־צוֹם קִרְאוּ
retentionem ‡. Congregate populum, sanctificate ecclesiam,
16 עֲצָרָה׃ אִסְפוּ־עָם קַדְּשׁוּ קָהָל
congregate senes, colligite paruulos, & sugentes vbera:
קִבְצוּ זְקֵנִים אִסְפוּ עוֹלָלִים וְיֹנְקֵי שָׁדָיִם
egrediatur sponsus de cubili suo, & sponsa de thalamo suo.
יֵצֵא חָתָן מֵחֶדְרוֹ וְכַלָּה מֵחֻפָּתָהּ׃
Inter vestibulum & altare plorent sacerdotes, ministri
17 בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ יִבְכּוּ הַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי
Domini: & dicant: Parce Domine super populo tuo,
יְהוָה וְיֹאמְרוּ חוּסָה יְהוָה עַל־עַמֶּךָ
& ne des hæreditatem tuam in opprobrium ‡ ad dominandum
וְאַל־תִּתֵּן נַחֲלָתְךָ לְחֶרְפָּה לִמְשָׁל־
in eos gentes: Quare dicturi sunt in populis: Vbi † Deus eorum ?
בָּם גּוֹיִם לָמָּה יֹאמְרוּ בָעַמִּים אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם׃
Et zelatus est Dominus pro terra sua: & pepercit super
18 וַיְקַנֵּא יְהוָה לְאַרְצוֹ וַיַּחְמֹל עַל־
populo suo. Et respondit Dominus, & dixit populo suo:
19 עַמּוֹ׃ וַיַּעַן יְהוָה וַיֹּאמֶר לְעַמּוֹ
Ecce ‡ ego mittens vobis frumentum, & mustum * &
הִנְנִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת־הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ
oleũ, & satiabitis vos ‡ eo: & non dabo vos vltra
וְהַיִּצְהָר וּשְׂבַעְתֶּם אֹתוֹ וְלֹא־אֶתֵּן אֶתְכֶם עוֹד
† opprobrium in gentibus.
חֶרְפָּה בַּגּוֹיִם׃
Et Aquilonarem † longe faciam ‡ desuper vobis,
20 וְאֶת־הַצְּפוֹנִי אַרְחִיק מֵעֲלֵיכֶם
& expellere faciam eum ad terram ‡ ariditatis & desolationis,
וְהִדַּחְתִּיו אֶל־אֶרֶץ צִיָּה וּשְׁמָמָה
facies eius ad mare Orientale, & finem eius ad mare
אֶת־פָּנָיו אֶל־הַיָּם הַקַּדְמֹנִי וְסֹפוֹ אֶל־הַיָּם

nouissimum, & ascendet fœtor eius, & ascendet ‡ grauεolentia eius,
הָאַחֲרוֹן וְעָלָה בָאְשׁוֹ וְתַעַל צַחֲנָתוֹ
quia magnificauit † ad faciendum.
כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת׃
Ne timeas ‡ humus, exulta, & lætare: quia
21 אַל־תִּירְאִי אֲדָמָה גִּילִי וּשְׂמָחִי כִּי־
magnificauit Dominus ‡ ad faciendum. Ne timeatis,
22 הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת׃ אַל־תִּירְאוּ
animalia agri: quia germinauerunt pascua deserti: quia ‖ lignum
בַּהֲמוֹת שָׂדַי כִּי דָשְׁאוּ נְאוֹת מִדְבָּר כִּי־עֵץ
attulit fructum suum, ficus & vitis dederunt † facultatem suam.
נָשָׂא פִרְיוֹ תְּאֵנָה וָגֶפֶן נָתְנוּ חֵילָם׃
Et filij Sion exultate, & lætamini in Domino Deo vestro,
23 וּבְנֵי צִיּוֹן גִּילוּ וְשִׂמְחוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
quia dedit vobis doctorem iustitiæ: & descendere faciet
כִּי־נָתַן לָכֶם אֶת־הַמּוֹרֶה לִצְדָקָה וַיּוֹרֶד
vobis imbrem, pluuiam ‡, & serotinam in * primo.
לָכֶם גֶּשֶׁם מוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ בָּרִאשׁוֹן׃
Et implebuntur areæ frumento: & ‡ stridebunt torcularia
24 וּמָלְאוּ הַגֳּרָנוֹת בָּר וְהֵשִׁיקוּ הַיְקָבִים
‡ musto, & oleo recenti.
תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר׃
Et reddam vobis annos quos comedit
25 וְשִׁלַּמְתִּי לָכֶם אֶת־הַשָּׁנִים אֲשֶׁר אָכַל
locusta, bruchus, & † chasil, & ‡ Ghazam: exercitus ‡ meus
הָאַרְבֶּה הַיֶּלֶק וְהֶחָסִיל וְהַגָּזָם חֵילִי
magnus, quem misi in vos.
הַגָּדוֹל אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי בָּכֶם׃
Et comedetis comedendo, & saturando ; & laudabitis
26 וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת־
nomen Domini Dei vestri, qui fecit vobiscum † mirificando:
שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא
& non afficientur pudore populus meus in seculum.
וְלֹא־יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם׃
Et scietis quod in ‡ interiori Israel † ego, & ego
27 וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי וַאֲנִי
Dominus Deus vester, & non * amplius: & non † pudefient
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֵין עוֹד וְלֹא־יֵבֹשׁוּ
populus meus in seculum.
עַמִּי לְעוֹלָם׃

CAP. III. ג

Et erit post hæc, effundam spiritum meum super
1 וְהָיָה אַחֲרֵי־כֵן אֶשְׁפּוֹךְ אֶת־רוּחִי עַל־
omnem carnem, & prophetabunt filij vestri, & filiæ vestræ,
כָּל־בָּשָׂר וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם
Senes vestri somnia somniabunt ; ‖ electi vestri visiones
זִקְנֵיכֶם חֲלֹמוֹת יַחֲלֹמוּן בַּחוּרֵיכֶם חֶזְיֹנוֹת
videbunt. Et etiam super seruos, & super ancillas
2 יִרְאוּ׃ וְגַם עַל־הָעֲבָדִים וְעַל־הַשְּׁפָחוֹת
in diebus illis effundam spiritum meum.
בַּיָּמִים הָהֵמָּה אֶשְׁפּוֹךְ אֶת־רוּחִי׃
Et dabo prodigia in cælis, & in terra: sanguinem,
3 וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ דָּם
& ignem, & columnas fumi. Sol conuertetur
4 וָאֵשׁ וְתִימְרוֹת עָשָׁן׃ הַשֶּׁמֶשׁ יֵהָפֵךְ
in * tenebrositatem, & Luna in sanguinem: ‡ ad facies venire diem
לְחֹשֶׁךְ וְהַיָּרֵחַ לְדָם לִפְנֵי בּוֹא יוֹם
Domini ‖ magnum, & terribilem.
יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא׃
Et erit, omnis qui inuocauerit ‡ in nomine Domini
5 וְהָיָה כֹּל אֲשֶׁר־יִקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה
euadet: quia in monte Sion, & in Ierusalaim erit
יִמָּלֵט כִּי בְּהַר־צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַםִ תִּהְיֶה
euasio, sicut dixit Dominus, & in superstitibus quos
פְלֵיטָה כַּאֲשֶׁר אָמַר יְהוָה וּבַשְּׂרִידִים אֲשֶׁר
Dominus † vocans.
יְהוָה קֹרֵא׃
Quia ecce in diebus illis, & in tempore illo: quo
6 כִּי הִנֵּה בַּיָּמִים הָהֵמָּה וּבָעֵת הַהִיא אֲשֶׁר
conuertam captiuitatem Iehudah, & Ierusalaim :
אָשׁוּב אֶת־שְׁבוּת יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם׃

Marginal notes (right column): † bellatores; ‡ vnusquisque tardabunt in semitis suis, ‖ vnusquisque; ‡ opprimet. vnusquisque ‖ ambulabit: ‡ gladium proiiciet se, † vulnerabitur; a סלל b נפל; * Per vrbem incedent ‡ &; c שקק; d עלה; † Ante eum obtenebrati sunt † coram exercitu suo, * sunt ‡ castra ‡ fortia facientia; e ירא; f שוב; g בכה; † misericors, ‡ est, longanimis, & multæ misericordiæ, ‡ scit si † mali, ‖ sacrificium; ‡ certum. h חפף; i בכה; ‡ vt dominẽtur k נתן eis nationes, † est; l ענה ‡ mitto * vinum, ‡ eis: † in; † exercitum ‡ à; ‡ desertam, & desolatam, faciem m נדח

Marginal notes (left column): ‡ putredo n עלה † vt faceret. ‡ terra: * vt faceret. o ירא p גול ‖ arbor † fructus suos. q פרה ‡ temporaneã, * mense r ירה ‖ redundabunt s שוק ‡ vino, † aliud locustæ genus, ‡ eruca: ‡ scilicet † mirabilia faciendo: t בוש ‡ medio † sum * est † pudore afficietur * iuuenes u חזה * tenebras, ‡ antequam veniat dies ‖ magnus, & horribilis, ‡ nomen † vocat. אשיב

† fecit Dominus

.tuos robustos *Domine fac* † descendere illuc : vos congregate &
וְנִקְבָּצוּ שָׁמָּה הַנְחַת יְהוָה גִּבּוֹרֶיךָ׃
: Iehosaphat vallem ad gentes ascendant & ,se Suscitent
17 יֵעוֹרוּ וְיַעֲלוּ הַגּוֹיִם אֶל־עֵמֶק יְהוֹשָׁפָט
gentes omnes iudicandum ad sedebo ibi quia
כִּי שָׁם אֵשֵׁב[k] לִשְׁפֹּט אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם
.messis maturauit quoniam, falcem Mittite .circuitu de
18 מִסָּבִיב׃ שִׁלְחוּ מַגָּל כִּי בָשַׁל קָצִיר
exuberant ,torcular est plenum quia, descendite , Venite
בֹּאוּ רְדוּ[l] כִּי־מָלְאָה גַּת[m] הֵשִׁיקוּ
.eorum malitia ‡ multa quia , torcularia
הַיְקָבִים כִּי רַבָּה רָעָתָם׃
propinquus ‡ quia : concisionis valle in *turba* *Turba* †
19 הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ כִּי קָרוֹב
Luna & Sol .concisionis valle in Domini dies
20 יוֹם יְהוָה בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ׃ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ
.suum splendorem retraxerunt stellæ & *:nigruerunt*
קָדָרוּ וְכוֹכָבִים אָסְפוּ נָגְהָם׃
dabit Ierusalaim de & ,rugiet Siion de Dominus Et
21 וַיהוָה מִצִּיּוֹן יִשְׁאָג וּמִירוּשָׁלַםִ יִתֵּן
Dominus & : terra & cæli contremiscent & , suam vocem
קוֹלוֹ וְרָעֲשׁוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ וַיהוָה
.Israel filiorum fortitudo & ,sui populi spes
מַחֲסֶה לְעַמּוֹ וּמָעוֹז[n] לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
Siion in *habitans* ‡ vester Deus Dominus *ego* † quod scietis Et
22 וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן
,alieni & ,*sanctitas* ‡ Ierusalaim erit Et .*mea sanctitatis* * monte
הַר־קָדְשִׁי וְהָיְתָה יְרוּשָׁלַםִ קֹדֶשׁ וְזָרִים
illa die in erit Et .amplius eam *in* | transibunt non
23 לֹא־יַעַבְרוּ־בָהּ עוֹד׃ וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא
,*lacte diffluent* ‡ colles & ,mustum montes stillabunt
יִטְּפוּ[o] הֶהָרִים עָסִיס וְהַגְּבָעוֹת תֵּלַכְנָה[p] חָלָב
domo è fons Et .aquæ *ibunt* † Iehudah riui omnes &
וְכָל־אֲפִיקֵי יְהוּדָה יֵלְכוּ מָיִם וּמַעְיָן מִבֵּית
.*Sittim* ‡ torrentem *irrigabit* | & , egredietur Domini
יְהוָה יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת־נַחַל הַשִּׁטִּים׃
desertum in Edom & , erit desolationem in Ægyptus
24 מִצְרַיִם לִשְׁמָמָה תִהְיֶה וֶאֱדוֹם לְמִדְבַּר
quia ,Iehudah filiorum iniuriam propter :erit solitudinis
שְׁמָמָה תִּהְיֶה מֵחֲמַס בְּנֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר־
.eorum terra in innocentem sanguinem effuderunt
שָׁפְכוּ דָם־נָקִיא בְּאַרְצָם׃
generationem in Ierusalaim & : habitabit seculum in Iehudah Et
25 וִיהוּדָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב[q] וִירוּשָׁלַםִ לְדוֹר
non ‡ , eorum sanguinem mundabo Et .generationem &
26 וָדוֹר׃ וְנִקֵּיתִי[r] דָּמָם לֹא־
.Siion in *habitans* † Dominus & ,mundaui
נִקֵּיתִי וַיהוָה שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן׃

[k] יָשַׁב [l] יָרַד [m] שׁוּק ‡ est
† Populi populi ‡ prope est
obtenebrati sunt:
[n] עוּז † sum ‡ qui habito *sancto meo. ‡ sancta, | per
‡ decurrere facient lac, [o] נָטַף [p] יָלַךְ ‡ stillabunt ‡ irrigabunt ‡ spinarum.
[q] יָשַׁב ‡ quem [r] נָקָה † habitat

eas faciam descendere & , gentes omnes congregabo Et
7 וְקִבַּצְתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהוֹרַדְתִּים
super ibi eis cum *sebibo iudicium* † & : Iehosaphat vallem | in
אֶל־עֵמֶק יְהוֹשָׁפָט וְנִשְׁפַּטְתִּי עִמָּם שָׁם עַל־
quos , Israel meam hæreditatem & , meum populum
עַמִּי וְנַחֲלָתִי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
.diuiserunt meam terram & ,*gentes* ‡ in dispersernt
פִּזְּרוּ בַגּוֹיִם וְאֶת־אַרְצִי חִלֵּקוּ׃
dederunt | & :fortem proiecerunt meum populum *ad* * Et
8 וְאֶל־עַמִּי יַדּוּ[a] גוֹרָל וַיִּתְּנוּ
.biberent & ‡ vino in | vendiderunt puellam & ,*meretrice in* puerū
הַיֶּלֶד בַּזּוֹנָה וְהַיַּלְדָּה מָכְרוּ בַיַּיִן וַיִּשְׁתּוּ[b]׃
omnes & , Sidon & , Sor mihi vos quid etiam Et
9 וְגַם מָה־אַתֶּם לִי צֹר וְצִידוֹן וְכֹל
reddentes vos retributionē Nunquid ? Palæstinæ termini
גְּלִילוֹת פְּלָשֶׁת הַגְּמוּל אַתֶּם מְשַׁלְּמִים
citò , leuiter ? *me super vos retribuentes* ‡ num & , *me super*
עָלַי וְאִם־גֹּמְלִים אַתֶּם עָלַי קַל מְהֵרָה
Quia .vestrum caput in vestram retributionem reddam
10 אָשִׁיב[c] גְּמֻלְכֶם בְּרֹאשְׁכֶם׃ אֲשֶׁר־
mea desiderabilia & : tulistis meum aurum & , meum argentum
כַּסְפִּי וּזְהָבִי לְקַחְתֶּם וּמַחֲמַדַּי
.*vestra palatia* ‡ in intulistis *bona* †
הַטֹּבִים הֲבֵאתֶם[d] לְהֵיכְלֵיכֶם׃
filiis vendidistis Ierusalaim filios & , Iehudah filios Et
11 וּבְנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יְרוּשָׁלַםִ מְכַרְתֶּם לִבְנֵי
.suo termino *desuper* † eos faciendum ‡ elongare *ad* : Iauanim*
הַיְּוָנִים לְמַעַן הַרְחִיקָם מֵעַל גְּבוּלָם׃
vendidistis quo ‡ loco de eos *suscitans ego* | Ecce
12 הִנְנִי מְעִירָם[e] מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־מְכַרְתֶּם
.vestrum caput in vestrā retributionem conuertam & : *ibi* eos
אֹתָם שָׁמָּה וַהֲשִׁבֹתִי[f] גְמֻלְכֶם בְּרֹאשְׁכֶם׃
manu in vestras filias & , vestros filios vendam Et
13 וּמָכַרְתִּי אֶת־בְּנֵיכֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיכֶם בְּיַד
gentem ad ‡ Sabæis † eos venundabunt & : Iehudah filiorum
בְּנֵי יְהוּדָה וּמְכָרוּם לִשְׁבָאיִם אֶל־גּוֹי
.est locutus Dominus quia : *longinquam*
רָחוֹק כִּי יְהוָה דִּבֵּר׃
suscitate : bellum *sanctificate* ‡ , gentibus in hoc Clamate
14 קִרְאוּ־זֹאת בַגּוֹיִם קַדְּשׁוּ מִלְחָמָה הָעִירוּ
belli † viri omnes ascendant , accedant ,robustos
הַגִּבּוֹרִים יִגְּשׁוּ[g] יַעֲלוּ[h] כֹּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה׃
vestras falces & , gladios in *vestros ligones Contundite* |
15 כֹּתּוּ[i] אִתֵּיכֶם לַחֲרָבוֹת וּמַזְמְרֹתֵיכֶם
.*ego* ‡ Fortis ,dicat Debilis :lanceas in
לִרְמָחִים הַחַלָּשׁ יֹאמַר גִּבּוֹר אָנִי׃
,circuitu de gentes omnes venite & ,vos *Conglobate* ‡
16 עוּשׁוּ וָבֹאוּ כָל־הַגּוֹיִם מִסָּבִיב

† congregabo me in iudicio
† nationes
* super ‖ posuerunt pro pretio meretricis, ‡ pro ‡ vt
[a] יָרָה
[b] שָׁתָה redditis mihi
‡ retribuetis ? mihi?
[c] שׁוּב
† optima ‡ delubra vestra.
[d] בּוֹא
* Græcorum vt ‡ faceretis † à | suscito ‡ in
[e] עוּר
[f] שׁוּב
† Harabicis ‡ genti longinquæ:
‡ præparate
† bellatores
[g] נָגַשׁ [h] עָלָה
| Concidite bidentes
[i] כָּתַת ‡ sum.
‡ Congregate

Finis libri Ioel.

תם ספר יואל

ספר עמוס

LIBER HAMOS

CAP. I. א

fuit qui , Hamos VERBA

1 דברי עמוס אשר־היה

quæ :Tecoah *de pecuariis in* †

בנקדים מתקוע אשר

diebus in Iſrael ſuper vidit

חזה על־ישראל בימי

, Iehudah regis Huzziiahu

עזיה מלך־יהודה

annis duobus , Iſrael regis Ioas filij Iarobham diebus in &

ובימי ירבעם בן־יואש מלך ישראל [a] שנתים

Sion de Dominus ,Dixitque *.commotionis facies ad* ‖

לפני הרעש: ויאמר יהוה מציון 2

lugebunt & : ſuam vocem dabit Ieruſalaim de & ,rugiet

ישאג ומירושלם [b] יתן קולו ואבלו

.Carmel *caput* † areſcétque ,paſtorum habitacula

נאות הרעים ויבש ראש הכרמל:

præuaricationibus tribus Super :Dominus dixit Sic

3 כה אמר יהוה על־שלשה פשעי

eos trituraſſe ſuper :eum conuertam † non quatuor ſuper & ,Dammeſec

דמשק ועל־ארבעה לא [c] אשיבנו על־דושם

.Ghilhad ipſam ferreis plauſtris in

בחרצות הברזל את־הגלעד:

deuorabit & :Chaſael domum in ignem mittam Et

4 ושלחתי אש בבית חזאל ואכלה

,Dammeſec *vectem* ‡ conteram Et .hadad-Ben *ædes* ‡

ארמנות בן־הדד: ושברתי בריח דמשק 5

tenentem & ,Auen valle de habitatorem faciam excidere &

והכרתי יושב מבקעת־און ותומך

,Chir in , Aram populus *migrabunt* ‖ &:Heden domo de ſceptrum

שבט מבית עדן [d] וגלו עם־ארם קירה

tribus Super :Dominus dixit Sic .Dominus dixit

אמר יהוה: כה אמר יהוה על־שלשה 6

: *eum conuertam* non quatuor ſuper & ,Hazzah præuaricationibus

פשעי עזה ועל־ארבעה לא אשיבנו

concludendum ad ‡ , perfectam *transmigrationem eos tranſportaſſe ſuper*

על־הגלותם גלות שלמה להסגיר

:Hazzah murum in ignem mittam Et .Edom *in*

לאדום: ושלחתי אש בחומת עזה 7

habitatorem faciam excidere Et .eius ædes deuorabit &

ואכלה ארמנתיה: והכרתי יושב 8

conuertam & : Aſchalon de ſceptrum tenentem & , Aſdod de

מאשדוד ותומך שבט מאשקלון והשיבותי

, Peliſtim *reſiduum* † peribunt & ,Hecron ſuper meam manum

ידי על־עקרון ואבדו שארית פלשתים

Super :Dominus dixit Sic *.Dominus* ‡ Dominus dixit

אמר אדני יהוה: כה אמר יהוה על־ 9

non quatuor ſuper & , Sor præuaricationibus tribus

שלשה פשעי־צר ועל־ארבעה לא

,Edom ipſi perfectam *tranſmigrationem ipſos concluſiſſe ſuper ; eũ conuertã*

אשיבנו על־הסגירם גלות שלמה לאדום

ignem mittam Et .fratrum fœderis ſunt recordati non &

ולא זכרו ברית אחים: ושלחתי אש 10

.eius ædes deuorabit & : Sor murum in

בחומת צר ואכלה ארמנותיה:

præuaricationibus tribus Super :Dominus dixit Sic

11 כה אמר יהוה על־שלשה פשעי

ſuper :eum conuertam | non quatuor ſuper & , Edom

אדום ועל־ארבעה לא [e] אשיבנו על־

,ſuas miſericordias corruperit & ,ſuũ fratrẽ gladio *in ipſum perſequi*

רדפו בחרב אחיו ושחת רחמיו

ſeruauit *ſuam iram* ‡ & , eius *naſus* * *perpetuum in* ‡ rapuerit &

ויטרף לעד אפו ועברתו שמרה

† inter paſtores

[a] שנה ‖ ante terræmotum.

[b] נתן † vertex loci fertilis

† parcam ei: cò quòd trituraueriut

[c] שוב

‡ palatia ‡ vectes

‖ transferentur

[d] גלה

parcam ei: cò quòd captiuam duxerint captiuitatem ‡ concluſerintque in manum

‡ reliquiæ

‡ Deus.

parcam ei cò quòd tradiderint captiuitatem

‖ parcam ei: cò quòd perſecutus eſt

[e] שוב ‡ cum in ſeculum * furor ‡ furorem ſuum

---

deuorabit & :Theman in ignem mittam Et *perpetuò* †

נצח: ושלחתי אש בתימן ואכלה 12

.Boſrah ædes

ארמנות בצרה:

præuaricationibus tribus Super:‡ Dominus dixit Sic

13 כה אמר יהוה על־שלשה פשעי

: *eum conuertam* † non quatuor ſuper & , Hammon filiorum

בני־עמון ועל־ארבעה לא אשיבנו

dilatandum ad , Ghilhad *prægnantes eos ſcidiſſe ſuper*

על־בקעם הרות הגלעד למען הרחיב את־

,Rabbah muro in ignem ſuccendam Et .ſuum terminum

14 גבולם: והצתי אש בחומת רבה

, belli die in vociferatione in : eius ædes deuorabit &

ואכלה ארמנותיה בתרועה ביום מלחמה

: captiuitatẽ in eorũ rex ibit Et *.tempeſtatis* † die in,turbine in

15 בסער ביום סופה: והלך מלכם בגולה

.Dominus dixit , ſimul eius principes & ,ipſe

הוא [f] ושריו יחדו אמר יהוה:

CAP. II. ב

Præuaricationibus tribus Super: ‡ Dominus dixit Sic

1 כה אמר יהוה על־שלשה פשעי

eum combuſſiſſe ſuper : eum conuertam ‡ non quatuor ſuper & ,Moab

מואב ועל־ארבעה לא אשיבנו על־שרפו

.calcem * in Edom regis oſſa

עצמות מלך־אדום לשיד:

ædes deuorabit & , Moab in ignem mittam Et

2 ושלחתי־אש במואב ואכלה ארמנות

,vociferatione in ,Moab ſonitu in morietur & : Cheriioth

הקריות [g] ומת בשאון מואב בתרועה

: eius *interiori* ‡ de iudicem faciam excidere Et .tubæ *voce* ‖ in

3 בקול שופר: והכרתי שופט מקרבה

.Dominus dixit ,eo cum interficiam eius principes omnes &

וכל־שריה אהרוג עמו אמר יהוה:

præuaricationibus tribus Super : Dominus dixit Sic

4 כה אמר יהוה על־שלשה פשעי

eos reprobaſſe ſuper eum conuertam ‖ non quatuor ſuper & , Iehudah

יהודה ועל־ארבעה לא אשיבנו על־מאסם

:ſeruauerint non eius ſtatuta & , Domini legem

את־[h] תורת יהוה וחקיו לא שמרו

eorum patres abierunt quæ ‡,ſua mendacia eos fecerunt errare &

ויתעום כזביהם אשר־הלכו אבותם

deuorabit &; Iehudah in ignem mittam Et *.ea poſt*

5 אחריהם: ושלחתי אש ביהודה ואכלה

Super : Dominus dixit Sic .Ieruſalaim ædes

6 ארמנות ירושלם: כה אמר יהוה על־

non quatuor ſuper & ,Iſrael præuaricationibus tribus

שלשה פשעי ישראל ועל־ארבעה לא

egenum † & , iuſtum argento *in eos vendidiſſe ſuper :eum conuertam* ‖

[i] אשיבנו על־מכרם בכסף צדיק [k] ואביון

puluerem ſuper *Anhelantes* * .duo calceamenta propter

7 בעבור נעלים: השאפים על־עפר־

:fecerunt declinare humilium viam &,pauperum caput *in* terræ

ארץ בראש דלים ודרך [l] ענוים [m] יטו

violandum ad ‖ , puellam ad iuerunt eius pater & , vir &

ואיש ואביו ילכו אל־הנערה למען חלל

oppignoratis * veſtimentis ſuper Et *.meæ ſanctitatis* ‡ nomen

8 את־שם קדשי: ועל־בגדים חבלים

mulctatorum ‡ vinum & : altare omne apud *faciebant declinare*

יטו אצל כל־מזבח ויין ענושים

.ſuorum deorum domo † biberunt

[n] ישתו בית אלהיהם:

,*eorum faciebus* ‡ à Emoræum feci diſperdere ego Et

9 ואנכי השמדתי את־האמרי מפניהם

† in perpetuum.

‡ Deus:

† parcam ei: cò quòd ſciderint montes

† turbinis.

[f] שור

‡ Deus:

‡ parcam ei: cò quòd combuſſerit * cinerem.

[g] מגור ‖ ſonitu ‡ medio

‡ parcam eis cò quòd abiecerint

[h] ירה ‡ poſt

‖ parcam ei cò quòd vendiderint † pauperem

[i] שוב [k] אבה * Qui conculcauerunt

[l] ענה [m] נטה ‖ vt violarent

‡ ſanctum meum. * in pignus acceptis recumbebant ‡ pœnis affectorum † in

[n] שתה ‡ facie veſtra,

ipse * fortis & ,eius altitudo cedrorum altitudo sicut cuius
אשר כגבה ארזים גבהו וחסן הוא־
,eius radices & , sursum eius fructum feci perdere & ,quercus sicut
כאלונים ואשמיד פריו ממעל ושרשיו
:Ægypti terra è vos feci ascendere ego Et .deorsum
10 מתחת: ואנכי העליתי אתכם מארץ מצרים
possidendũ ad |, annis quadraginta desertũ in † vos feci ambulare &
ואולך אתכם במדבר ארבעים שנה לרשת
,prophetas in † vestris filiis de suscitaui Et .Emoræi terram
11 את־ארץ האמרי: ואקים מבניכם לנביאים
filij hoc † non etiam * Nunquid :separatos in ‡ vestris iuuenib. de &
ומבחוריכם לנזרים האף אין־זאת בני
Neziræis dedistis potum Et ?Dominus dixit ,Israel
12 ישראל נאם־יהוה: ותשקו את־הנזרים
.prophetabitis Nõ,dicendo,præcipiebatis prophetis super &:vinum
יין ועל־הנביאים צויתם לאמר לא תנבאו:
coarctares quemadmodum :vos subter coarctans ‡ ego Ecce
13 הנה אנכי מעיק תחתיכם כאשר תעיק
fuga peribit Et .manipulo sibi † plenum plaustrum
14 העגלה המלאה לה עמיר: ואבד מנוס
robustus & ;suam fortitudinem fortificabit non fortis & ,leui à
מקל וחזק לא־יאמץ כחו וגבור
;stabit non ,arcum tenens ‡ Et .suam animam eruet non
15 לא־ימלט נפשו: ותפש הקשת לא יעמד
non ,equum equitans & ;euadet non suis pedibus in leuis &
וקל ברגליו לא ימלט ורכב הסוס לא
;potentibus in sui cordis roborator ‡ Et .suam animam saluabit
16 ימלט נפשו: ואמיץ לבו בגבורים
.Dominus dixit, illa die in fugiet nudus
ערום ינוס ביום־ההוא נאם־יהוה:

Margin: *erat, ‡est · [a] פרה · [b] עלה · †per · ‡vt possideretis · [c] ילך · †vt essent prophetæ, ‡vt essent Naziræi: *ira †est · [d] שקה · [e] צור · ‡obsidionem facio in loco vestro: *obsidetur · [f] עוק · †manipulis. · [g] כוח · ‡qui tenet · *qui conscendit · ‡qui roborat cor suum sicut potentes:

CAP. III. ג

Dominus est locutus quod ,hoc verbum Audite
1 שמעו את־הדבר הזה אשר דבר יהוה
quam ,cognationem omnem super :Israel filij , vos super
עליכם בני ישראל על כל־המשפחה אשר
vos Tantum :dicendo ,Ægypti terra è feci ascẽdere
2 העליתי מארץ מצרים לאמר: רק אתכם
idcirco :humi † cogitationibus omnibus ex cognoui
ידעתי מכל משפחות האדמה על־כן
.vestras iniquitates omnes vos super visitabo
אפקד עליכם את כל־עונתיכם:
:conuenerint nisi pariter duo ambulabunt Nunquid
3 הילכו שנים יחדו בלתי אם־נועדו:
dabit nũquid ?ei † non præda & ‡ ,silua in leo rugiet Nũquid
4 הישאג אריה ביער וטרף אין לו היתן
?apprehenderit nisi ,suo habitaculo de suam vocẽ leunculus
כפיר קולו ממענתו בלתי אם־לכד:
laqueus & ,terræ laqueum super † ,auis cadet Nunquid
5 התפול צפור על־פח הארץ ומוקש
capiendo & ,humo ‡ è laqueus ascendet Nunquid ?ei * non
אין לה היעלה־פח מן־האדמה ולכוד
populus &,ciuitate in tuba clangetur Nunquid ?capiet ‡ non
6 לא ילכוד: אם־יתקע שופר בעיר ועם
Dominus & ,ciuitate in malum erit Num ?expauescent ‖ non
לא יחרדו אם־תהיה רעה בעיר ויהוה
;verbũ Dominus † Dominus faciet non Quia ?fecerit non
7 לא עשה: כי לא יעשה אדני יהוה דבר
.prophetas suos seruos ad † suum secretum reuelauerit nisi
כי אם־גלה סודו אל־עבדיו הנביאים:
Dominus ‡ Dominus ?timebit non quis ,rugiit Leo
8 אריה שאג מי לא יירא אדני יהוה
ædes super Promulgate ?prophetabit non quis, est locutus
9 דבר מי לא ינבא: השמיעו על־ארמנות
:dicite & ,Ægypti terra in ‡ ædes super & ,Asdod in ‡
באשדוד ועל־ארמנות בארץ מצרים ואמרו
contritiones videte & ,Someron montes super vos Congregate
האספו על־הרי שמרון וראו מהומת
nescierunt Et .eius medio in oppressos & ,eius medio in multas
10 רבות בתוכה ועשוקים בקרבה: ולא־ידעו
,rapinam recondentes ‡ : Dominus dixit , rectum facere
עשות־נכחה נאם־יהוה האצרים חמס

Margin: [h] עלה · †terræ: · [i] עור · [k] יעד · ‡quando †fuerit · †in · [l] נפל [m] פוח · *est ‡ terra · ‡cepit? · ‖expauescet* · ‡Deus · †seruis suis prophetis. *Deus · Congregare facite · ‡quæ sunt · [n] ראה · ‡qui recondũt quæ rapiunt,

† quæ prædantur
ושד בארמנותיהם: לכן כה אמר אדני
11 ‡ afflictio veniet, † in circuitu terræ: te à faciet descendere & :terram circum † & ,tribulatio ‡ , Deus
יהוה צר וסביב הארץ והוריד ממך
dixit Sic .tuæ ædes diripientur & ,tuam fortitudinem
12 עזך ונבזו ארמנותיך: כה אמר
duo leonis ore de pastor eruat | Quomodo :Dominus
יהוה כאשר יציל הרעה מפי הארי שתי
Israel filij eruentur sic : auris tenerum ‡ vel , crura
כרעים או בדל־אזן כן ינצלו בני ישראל
.strati ‡ angulo in & ,lecti angulo in Someron in habitantes
הישבים בשמרון בפאת מטה ובדמשק ערש:
dixit : Iahacob domo in facite contestari &. Audite
13 שמעו והעידו בבית יעקב נאם־
die in Quia .exercituum Deus Dominus Dominus
14 אדני יהוה אלהי הצבאות: כי ביום
super visitabo &: eum super Israel præuaricationes me visitare ‡
פקדי פשעי־ישראל עליו ופקדתי על־
cadent & ,altaris cornua amputabuntur & ,el-Beth altaria
מזבחות בית־אל ונגדעו קרנות המזבח ונפלו
domo super ,hyemis † domum faciam percutere Et .terram in
15 לארץ: והכיתי בית־החרף על־בית
:multæ domus deficient & ,dentis * domus peribunt & :æstatis
הקיץ ואבדו בתי השן וספו בתים רבים
.Dominus dixit
נאם־יהוה:

Margin: [a] ירד [b] עזז · [c] בזז · ‖ si · ‡extremum · ‡ grabati. · [d] נטה · [e] עוד · ‡ qua visitabo · † hyemalem, vna cum · [f] נכה · ‡ æstiua: *eburneæ, · [g] סוף

CAP. IIII. ד

monte in † quæ , Basan vaccæ hoc verbum Audite
1 שמעו הדבר הזה פרות הבשן אשר בהר
: egenos allidentes ‡ , pauperes opprimentes ‡ , Someron
שמרון העשקות דלים הרצצות אביונים
.bibemus & , Affer :suis * dominis dicentes
האמרות לאדניהם הביאה ונשתה:
ecce quia :sua sanctitate in Dominus ‡ Dominus Iurauit
2 נשבע אדני יהוה בקדשו כי הנה
, spinis in † vos tollet & :vos super venientes | dies
ימים באים עליכם ונשא אתכם בצנות
interruptiones † Et .piscis ollis in ‡ vestram posteritatem &
3 ואחריתכן בסירות דוגה: ופרצים
, * palatium facietis proiicere &: eam ‡ contra vnaquæq; exibitis
תצאנה אשה נגדה והשלכתנה ההרמונה
præuaricamini & ,el-Beth ‡ Venite .Dominus dixit
4 נאם־יהוה: באו בית־אל ופשעו
mane afferte & : præuaricandum ad * multiplicate ,Ghilghal ‖
הגלגל הרבו לפשע והביאו לבקר
.vestras decimas diebus † tribus ,vestra sacrificia
זבחיכם לשלשת ימים מעשרתיכם:
voluntaria , * vocate & ,confessionem fermento de adole Et
5 וקטר מחמץ תודה וקראו נדבות
Dominus dixit Israel filij dilexistis sic quia promulgate ‡
השמיעו כי כן אהבתם בני ישראל נאם אדני
mundiciem vobis dedi ego etiam Et Dominus †
6 יהוה: וגם אני נתתי לכם נקיון
cunctis in panis defectum ‡ & , vestris vrbibus cunctis in dentiũ
שנים בכל־עריכם וחסר לחם בכל
.Dominus dixit , me ad estis reuersi non & : vestris locis
מקומתיכם ולא־שבתם עדי נאם־יהוה:
adhuc in , ‡ imbrem vobis à prohibui ego etiam Et
7 וגם אנכי מנעתי מכם את־הגשם בעוד
ciuitatem super faciam pluere & ,messem ad † menses tres *
שלשה חדשים לקציר והמטרתי על־עיר
pars : faciam pluere non vnam ‡ ciuitatem super & ,vnam
אחת ועל־עיר אחת לא אמטיר חלקה
,eam super pluet non quam † pars & , compluetur vna
אחת תמטר וחלקה אשר־לא־תמטיר עליה
ad ciuitates tres ‡ duæ se mouebunt Et .arescet
8 תיבש: ונעו שתים שלש ערים אל־
non & :satiabuntur non & ,aquam bibendum ad ‡ ,vnam ciuitatem
עיר אחת לשתות מים ולא ישבעו ולא־
.Dominus dixit ,me ad estis reuersi
שבתם עדי נאם־יהוה:

Margin: † estis · ‡ quæ opprimitis · ‡ quæ cõfringitis pauperes: quæ dicitis · [h] דלל [i] אבה · * vestris, Afferte · ‡ Deus per sanctitatem suam. · | veniunt · † inimicus · [k] בוא [l] צנן · ‡ hamis quibus capiuntur pisces. · † per muri · ‡ alteram: · * hoc, · ‡ in · [m] דוג · ‖ in · * vt præuaricemini: · † anni · * ad sollemnitatem, · [n] ידה · ‡ congregare facite. · † Deus. · [o] נקה · ‡ indigentiam · ‡ cùm · * essent · † vsque · ‡ alteram · † super · ‡ vel · [p] נוע [q] שנה · ‡ super quam pluere feci vt bibant · [r] שתה

†in domibus læuigatis quas ª גזז ᵇ ישב
* desiderabiles ᶜ שתה

:eis in habitabitis non &,ædificastis incisionis domos †,eo ab tulistis
תְּקְחוּ מִמֶּנּוּ בָּתֵּי ª גָזִית בְּנִיתֶם וְלֹא־ ᵇתֵשְׁבוּ בָם
.earum vinum bibetis non &,plantastis desiderij* vineas
כַּרְמֵי־חֶמֶד נְטַעְתֶּם וְלֹא ᶜ תִשְׁתּוּ אֶת־יֵינָם׃
fortia &,vestras præuaricationes multas cognoui Quia
12 כִּי יָדַעְתִּי רַבִּים פִּשְׁעֵיכֶם וַעֲצֻמִים

†viro iusto ‡ pretium & pauperum iudicium ‡peruerterũt. ᵈ נטה *est.

egenos & propitiationem‡accipientes iusti †hostes:vestra peccata
חַטֹּאתֵיכֶם צֹרְרֵי צַדִּיק לֹקְחֵי כֹפֶר וְאֶבְיוֹנִים
ipso tempore in intelligens ideo fecerunt declinare‡porta in
13 בַּשַּׁעַר ᵈ הִטּוּ׃ לָכֵן הַמַּשְׂכִּיל בָּעֵת הַהִיא
,bonum Quærite .ipsum* malum tempus quia ;tacebit
14 יִדֹּם כִּי עֵת רָעָה הִיא׃ דִּרְשׁוּ־טוֹב
Deus Dominus sic erit & :viuatis vt ,malum non &
וְאַל־רָע לְמַעַן תִּחְיוּ וִיהִי־כֵן יְהוָה אֱלֹהֵי־
,malũ habere Odio .dixistis sicut,vobiscum exercituum
15 צְבָאוֹת אִתְּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם׃ שִׂנְאוּ־רָע
forte si :iudicium porta in constituite &,bonum diligite &
וְאֶהֱבוּ טוֹב וְהַצִּיגוּ בַשַּׁעַר מִשְׁפָּט אוּלַי
.Ioseph residuo exercituum Deus Dominus misereatur
יֶחֱנַן יְהוָה אֱלֹהֵי־צְבָאוֹת שְׁאֵרִית יוֹסֵף׃
:dominator exercituum Deus Dominus dixit sic Propterea
16 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֲדֹנָי

*erit.

:dicent plateis cunctis in &,planctus*plateis omnibus in
בְּכָל־רְחֹבוֹת מִסְפֵּד וּבְכָל־חוּצוֹת יֹאמְרוּ

‡ad

planctum‡&,luctum ad agricolam vocabunt Et ,heu, heu
הוֹ־הוֹ וְקָרְאוּ אִכָּר אֶל־אֵבֶל וּמִסְפֵּד

†eos qui sciũt lamentum. ‡erit ᵉ נהה ‡per medium tui:

:planctus* vineis omnibus in Et .quarimonium scientes ad†
17 אֶל־יוֹדְעֵי ᶠ נֶהִי׃ וּבְכָל־כְּרָמִים מִסְפֵּד
.Dominus dixit,tui interiori in‡transibo quia
כִּי־אֶעֱבֹר בְּקִרְבְּךָ אָמַר יְהוָה׃
hoc quid Vt:Domini diem desiderantibus Væ
18 הוֹי הַמִּתְאַוִּים אֶת־יוֹם יְהוָה לָמָּה־זֶּה

‡enim ‡tenebræ, †si *facie

.lux non & ,tenebrositas ,hæc Domini‡dies ?vobis
לָכֶם יוֹם יְהוָה הוּא־חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר׃
ei occurrat &,leonis faciebus*à vir fugiat† Quomodo
19 כַּאֲשֶׁר יָנוּס אִישׁ מִפְּנֵי הָאֲרִי וּפְגָעוֹ

‡parieti,

pariete super‡sua manu innitatur &,domum ingrediatur & :vrsus
הַדֹּב וּבָא הַבַּיִת וְסָמַךְ יָדוֹ עַל־הַקִּיר

‡tenebræ est

Domini dies tenebrositas‡Nonne ?coluber eum mordeat &
20 וּנְשָׁכוֹ הַנָּחָשׁ׃ הֲלֹא־חֹשֶׁךְ יוֹם יְהוָה

*caliginosa ‡est

,Odiui ?ei splendor non & ,caligo* & :lux non &
21 וְלֹא־אוֹר וְאָפֵל וְלֹא־נֹגַהּ לוֹ׃ שָׂנֵאתִי

‡oblationes cœtuum vestrorum. ‡holocausta, ᶠ חגג ᵍ עלה *acceptabo, & pacifica ʰ נכט ‡à * multitudinẽ carminum ‡cantica lyrarum tuarum †inundabit ⁱ גלל ‡oblationem ᵏ נגש †idolum ˡ סכך ‖regi vestri, & placentam ‡sydus quoque ᵐ כון ⁿ גלה

.vestras rejectiones in‡odorabo non &:vestras solennitates reprobaui
מָאַסְתִּי ᶠ חַגֵּיכֶם וְלֹא אָרִיחַ בְּעַצְּרֹתֵיכֶם׃
non vestra munera &,ascensiones ‡ mihi obtulerit si Quia
22 כִּי אִם־ ᵍ תַּעֲלוּ־לִי עֹלוֹת וּמִנְחֹתֵיכֶם לֹא
.respiciam non vestrorum pinguium pacificationem & :volam*
אֶרְצֶה וְשֶׁלֶם מְרִיאֵיכֶם לֹא ʰ אַבִּיט׃
cantuum‡&:tuorum canticorum turbam*me desuper‡Remoue
23 הָסֵר מֵעָלַי הֲמוֹן שִׁרֶיךָ וְזִמְרַת
,aquæ sicut se voluat†Et .audiam non tuorum nablorum
24 נְבָלֶיךָ לֹא אֶשְׁמָע׃ ⁱ וְיִגַּל כַּמַּיִם
.sacrificia Nunquid .fortis torrens veluti iustitia & :iudicium
25 מִשְׁפָּט וּצְדָקָה כְּנַחַל אֵיתָן׃ הַזְּבָחִים
quadraginta deserto in mihi fecistis appropinquare munus ‡ &
וּמִנְחָה ᵏ הִגַּשְׁתֶּם־לִי בַמִּדְבָּר אַרְבָּעִים
Sichuth† portastis Et .Israel domus annis
26 שָׁנָה בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וּנְשָׂאתֶם אֵת ˡ סִכּוּת
stellam‡:vestrarum imaginum Saturnum &:vestrorum regem‖
מַלְכְּכֶם וְאֵת ᵐ כִּיּוּן צַלְמֵיכֶם כּוֹכַב
.vobis fecistis quos ,vestrorum deorum
אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם לָכֶם׃
dixit :Dammesec trans vos faciam migrare Et
27 ⁿ וְהִגְלֵיתִי אֶתְכֶם מֵהָלְאָה לְדַמָּשֶׂק אָמַר
.eius nomen exercituum Deus Dominus
יְהוָה אֱלֹהֵי־צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃

CAP. VI. ו

‡morti ‡nominatis à principio ᵒ בוא

,Someron monte in ‡fidentibus &,Siion in quietis Væ
1 הוֹי הַשַּׁאֲנַנִּים בְּצִיּוֹן וְהַבֹּטְחִים בְּהַר שֹׁמְרוֹן
domus eos ad venerunt &,gentium principium nuncupatis†
נְקֻבֵי רֵאשִׁית הַגּוֹיִם ᵒ וּבָאוּ לָהֶם בֵּית

‡ariditate, ‡quando multiplicastis ª נכה *comedit eruca:

multiplicando†,rubigine in & ,vredine in†vos Percussi
9 ª הִכֵּיתִי אֶתְכֶם בַּשִּׁדָּפוֹן וּבַיֵּרָקוֹן הַרְבּוֹת
vestra oliueta &,vestra ficeta & ,vestras vineas &,vestros hortos
גַּנּוֹתֵיכֶם וְכַרְמֵיכֶם וּתְאֵנֵיכֶם וְזֵיתֵיכֶם
.Dominus dixit ,me ad redistis non &:Ghazam comedit*
יֹאכַל הַגָּזָם וְלֹא־ ᵇ שַׁבְתֶּם עָדַי נְאֻם־יְהוָה׃

ᵇ שוב

occidi ,Ægypti via in pestilentiam vos in Misi
10 שִׁלַּחְתִּי בָכֶם דֶּבֶר בְּדֶרֶךְ מִצְרַיִם הָרַגְתִּי
:vestrorum equorum captiuitate cum ,vestros electos ‖ gladio in

‖iuuenes ᶜ שבה ‡nares vestras.

בַחֶרֶב בַּחוּרֵיכֶם עִם ᶜ שְׁבִי סוּסֵיכֶם
‡vestrum nasum ‡in & vestrorũ castrorum fœtorem feci ascendere &
וָאַעֲלֶה בְּאֹשׁ מַחֲנֵיכֶם וּבְאַפְּכֶם
vos in Subuerti :Dominus dixit, me ad redistis non &
11 וְלֹא־שַׁבְתֶּם עָדַי נְאֻם־יְהוָה׃ הָפַכְתִּי בָכֶם
,Hamorah & ,Sedom Dei subuersionem secundum†

† quemadmodum subuertit Deus ᵈ נצל

כְּמַהְפֵּכַת אֱלֹהִים אֶת־סְדֹם וְאֶת־עֲמֹרָה
redistis non & :incendio de erutus torris sicut fuistis &
וַתִּהְיוּ כְּאוּד ᵈ מֻצָּל מִשְּׂרֵפָה וְלֹא־שַׁבְתֶּם
tibi faciam sic Quapropter .Dominus dixit, me ad
12 עָדַי נְאֻם־יְהוָה׃ לָכֵן כֹּה אֶעֱשֶׂה־לְּךָ
te ipsum præpara ,tibi faciam hoc quod eo pro :Israel
יִשְׂרָאֵל עֵקֶב כִּי־זֹאת אֶעֱשֶׂה־לָּךְ הִכּוֹן
formans‡ ecce Quia .Israel tui Dei occursum in

‡qui format †creat ‡annunciat ᵉ נגד ‖opus *qui facit ‡& tenebras; † qui graditur

13 לִקְרַאת־אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל׃ כִּי הִנֵּה יוֹצֵר
quid homini annuncians‡ &,ventum creans† & ,montes
הָרִים וּבֹרֵא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם מַה־
super calcans† & ;obscuritatem*,auroram faciens*,eius meditatio‖
שֵּׂחוֹ עֹשֵׂה שַׁחַר עֵיפָה וְדֹרֵךְ עַל־
.eius nomen exercituum Deus Dominus:terræ excelsa
בָּמֳתֵי־אָרֶץ יְהוָה אֱלֹהֵי־צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃

CAP. V. ה

*leuo

tollens ego‡ quod ,hoc verbum Audite
שִׁמְעוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹשֵׂא
non ,Cecidit .Israel domus lamentum vos super
2 עֲלֵיכֶם ᶠ קִינָה בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ נָפְלָה לֹא־

ᶠ קון †vt surgat ‡prostrata *terram †Deus:In vrbe ex qua egrediebantur ᵍ קום ʰ יצא

,suam humum*super est derelicta :Israel virgo surgere†addet
תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל נִטְּשָׁה עַל־אַדְמָתָהּ
:Dominus‖Dominus dixit sic Quia .eam suscitans‡ non
3 אֵין ᵍ מְקִימָהּ׃ כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה
prodiens‡ & :centum faciet dimittere ,mille prodiens Vrbe
הָעִיר ʰ הַיֹּצֵאת אֶלֶף תַּשְׁאִיר מֵאָה וְהַיּוֹצֵאת
Quia .Israel domui decem faciet relinquere ,centum
4 מֵאָה תַּשְׁאִיר עֲשָׂרָה לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃ כִּי
.viuetis & ,me Quærite :Israel domui Dominus dixit sic
כֹה אָמַר יְהוָה לְבֵית יִשְׂרָאֵל דִּרְשׁוּנִי ⁱ וִחְיוּ׃

ⁱ חיה ᵏ בוא

ingrediemini nõ Ghilghal & ,el-Beth quæratis ne Et
5 וְאַל־תִּדְרְשׁוּ בֵּית־אֵל וְהַגִּלְגָּל לֹא ᵏ תָבֹאוּ
demigrando Ghilghal quia :transibitis non sebah-Beer &
וּבְאֵר שֶׁבַע לֹא תַעֲבֹרוּ כִּי הַגִּלְגָּל גָּלֹה
Quærite .nihilum in erit el-Beth & ,demigrabit
6 יִגְלֶה וּבֵית־אֵל יִהְיֶה לְאָוֶן׃ דִּרְשׁוּ אֶת־
,Ioseph domum ignis quasi inuadat forte ne :viuetis & ,Dominum
יְהוָה וִחְיוּ פֶּן־יִצְלַח כָּאֵשׁ בֵּית יוֹסֵף
Vertentes† el-Beth in extinguens‡non &,comedet‖&

‖consumat, ‡sit qui extinguat †Qui verterũt ˡ ינח ‡Ipse facit ‖lucem matutinam *in †faciens, vocat ‡in superficie ‡Qui roborat ‡populum ᵐ עזז ⁿ שדד ᵒ יכח ᵖ דלל †qui onerastis pauperem,& cibum electũ

7 וְאָכְלָה וְאֵין־מְכַבֶּה לְבֵית־אֵל׃ הַהֹפְכִים
.reliquerunt terra in iustitiam & :iudicium ,absynthium in
לְלַעֲנָה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לָאָרֶץ ˡ הִנִּיחוּ׃
mane‖in conuertens & ,Orionem & ,Arcturum Faciens‡
8 עֹשֵׂה כִימָה וּכְסִיל וְהֹפֵךְ לַבֹּקֶר
vocans :fecit†tenebrescere noctem*diem & ,mortis vmbram
צַלְמָוֶת וְיוֹם לַיְלָה הֶחְשִׁיךְ הַקּוֹרֵא
Dominus ,terræ faciebus super‡eas effundit & ,maris aquas
לְמֵי־הַיָּם וַיִּשְׁפְּכֵם עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ יְהוָה
:robustum‡super vastatorem Confortans‡ .eius nomen
9 שְׁמוֹ׃ הַמַּבְלִיג שֹׁד עַל־ ᵐ עָז
porta in Oderunt :veniet munitionem super vastator &
10 ⁿ וְשֹׁד עַל־מִבְצָר יָבוֹא׃ שָׂנְאוּ בַשַּׁעַר
.sunt abominati perfecte loquentem & ,corripientem
ᵒ מוֹכִיחַ וְדֹבֵר תָּמִים יְתָעֵבוּ׃
tritici onus & ,tenuem super vos conculcare pro†Idcirco
11 לָכֵן יַעַן בּוֹשַׁסְכֶם עַל־ ᵖ דָּל וּמַשְׂאַת־בַּר

inde ite &, videte &, Calneh * Transite .Israel
2 עִבְרוּ כַלְנֵה וּרְאוּ וּלְכוּ מִשָּׁם
magnā Chamath * & descēdite Gath † Pelistim ... Nunquid
חֲמַת רַבָּה וּרְדוּ גַת־פְּלִשְׁתִּים הֲטוֹבִים
pra regnis istis num multum terminus eorum
מִן־הַמַּמְלָכוֹת הָאֵלֶּה אִם־רַב גְּבוּלָם
pra termino vestro : Elongantes * ad diem malum
3 מִגְּבֻלְכֶם : הַמְנַדִּים לְיוֹם רָע
& † appropinquare fecistis habitare rapina
וַתַּגִּישׁוּן שֶׁבֶת חָמָס :
Iacentes super lectis dentis & distenti super
4 הַשֹּׁכְבִים עַל־מִטּוֹת שֵׁן וּסְרֻחִים עַל־
stratis suis : & * comedentes agnos de pecore & vitulos de medio
עַרְשׂוֹתָם וְאֹכְלִים כָּרִים מִצֹּאן וַעֲגָלִים מִתּוֹךְ
saginarij : Particularizantes super os nabli sicut David
מַרְבֵּק : הַפֹּרְטִים עַל־פִּי הַנָּבֶל כְּדָוִיד
excogitauerunt sibi instrumenta cantici : Bibentes in phialis
5 חָשְׁבוּ לָהֶם כְּלֵי־שִׁיר : הַשֹּׁתִים בְּמִזְרְקֵי
vinum, & præcipuo unguentorum vngunt: & non condolent
6 יַיִן וְרֵאשִׁית שְׁמָנִים יִמְשָׁחוּ וְלֹא נֶחְלוּ
super contritione Ioseph. Quapropter nunc migrabunt
עַל־שֵׁבֶר יוֹסֵף : לָכֵן עַתָּה יִגְלוּ
7 in capite transmigrantium : & recedet extensorum funeris conuiuium.
בְּרֹאשׁ גֹּלִים וְסָר מִרְזַח סְרוּחִים :
Iurauit Dominus Dominus in anima sua, dixit
8 נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יֱהוִה בְּנַפְשׁוֹ נְאֻם־יְהוָה
Deus exercituum: Abominans ego superbiam
אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מְתָאֵב אָנֹכִי אֶת־גְּאוֹן
Iahacob, & palatia eius odi: & concludam ciuitatem
יַעֲקֹב וְאַרְמְנֹתָיו שָׂנֵאתִי וְהִסְגַּרְתִּי עִיר
& plenitudinem eius. Et erit si remanserint decem
וּמְלֹאָהּ : וְהָיָה אִם־יִוָּתְרוּ עֲשָׂרָה
9 viri in domo vna, & morientur.
אֲנָשִׁים בְּבַיִת אֶחָד וָמֵתוּ :
10 Et tollet eum patruus suus, & cremabit eum ad educendum
וּנְשָׂאוֹ דּוֹדוֹ וּמְסָרְפוֹ לְהוֹצִיא
ossa de domo, & dicet qui ei in lateribus domus:
עֲצָמִים מִן־הַבַּיִת וְאָמַר לַאֲשֶׁר בְּיַרְכְּתֵי הַבַּיִת
Num adhuc tecum? & dicet: Finis. Et dicet, Tace,
הַעוֹד עִמָּךְ וְאָמַר אָפֶס וְאָמַר הָס
quia non ad memorandum in nomine Domini. Quia ecce
כִּי לֹא לְהַזְכִּיר בְּשֵׁם יְהוָה : כִּי־הִנֵּה
11 Dominus præcipiens, & percutere faciet domum magnam
יְהוָה מְצַוֶּה וְהִכָּה הַבַּיִת הַגָּדוֹל
rimis: & domum paruam scissionibus. Nunquid current
רְסִיסִים וְהַבַּיִת הַקָּטֹן בְּקִעִים : הַיְרֻצוּן
12 in petra equi? num arabit in bobus? quoniā conuertistis
בַּסֶּלַע סוּסִים אִם־יַחֲרוֹשׁ בַּבְּקָרִים כִּי־הֲפַכְתֶּם
in venenum iudicium, & fructum iustitiæ in absinthium.
לְרֹאשׁ מִשְׁפָּט וּפְרִי צְדָקָה לְלַעֲנָה :
Lætantes in non verbo: dicentes: Nonne
13 הַשְּׂמֵחִים לְלֹא דָבָר הָאֹמְרִים הֲלוֹא
in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua?
בְּחָזְקֵנוּ לָקַחְנוּ לָנוּ קַרְנָיִם :
Quia ecce ego suscitans super vos domus Israel, dixit
14 כִּי הִנְנִי מֵקִים עֲלֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם־
Dominus Deus exercituum, gentem, & opprimens vos
יְהוָה אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת גּוֹי וְלָחֲצוּ אֶתְכֶם
ab introitu Chamath, vsque ad torrentem deserti.
מִלְּבוֹא חֲמָת עַד־נַחַל הָעֲרָבָה :

Marginalia: a ראה ילך b in mag... ad † in meliores sunt † amplior est. c * Qui longinquum putant נדר † propinquam cogitāt sedem iniquitatis. Qui dormiunt in heburneis, & extēdunt se in. d נגש נטה * comedunt † pingues de pecoribus † pascuæ pinguis. Qui particularia habēt cantica secundum musicum instrumentum Nebel: † musica. Qui bibunt † electis vnguentis. e שתה f חלה † appropinquabit luctus se extēdentiū lectis. g Deus per se ipsum. Abominor. h גלה סור † tradam. i גאה k מות † singulum eorum † auunculus eius, vt educat. l יצא m ‡ erit || mortui sunt? * est. n חסה † est recordandum nominis ‡ præcipit. o נכה † minorem. p רוץ ‡ arans in petra. q פרה † Qui letamini ‡ aliquid: qui dicitis. r קום ‡ suscito.

CAP. VII.

Sic ostendit mihi Dominus * Dominus: Et ecce factor
1 כֹּה הִרְאַנִי אֲדֹנָי יֱהוִה וְהִנֵּה יוֹצֵר
locustarum in principio ascendendi serotinam herbam: & ecce
גֹּבַי בִּתְחִלַּת עֲלוֹת הַלָּקֶשׁ וְהִנֵּה־
herba serotina post tonsiones regis. Et fuit si
לֶקֶשׁ אַחַר גִּזֵּי הַמֶּלֶךְ : וְהָיָה אִם־
2 finiebat comedere herbam terræ: & dixi: Domine
כִּלָּה לֶאֱכוֹל אֶת־עֵשֶׂב הָאָרֶץ וָאֹמַר אֲדֹנָי
Domine parce obsecro, quis suscitabit Iahacob, quia
יֱהוִה סְלַח־נָא מִי יָקוּם יַעֲקֹב כִּי

Marginalia: ‡ Deus: ‡ quo ascendebat serotina herba: ‡ ascendebat. עלה herbarū quas ‡ fecit rex. † cùm finiuisset. ‡ Deus. s גזז

paruulus ipse? Pœnituit Dominus super hoc: Non
3 קָטֹן הוּא : נִחַם יְהוָה עַל־זֹאת לֹא
erit, dixit Dominus.* Sic ostendit mihi Dominus
4 תִהְיֶה אָמַר יְהוָה : כֹּה הִרְאַנִי אֲדֹנָי
Dominus: Et ecce vocans ad litem in igne Dominus
יֱהוִה וְהִנֵּה קֹרֵא לָרִב בָּאֵשׁ אֲדֹנָי
Domine: & consumpsit voraginem magnam, & consumpsit
יֱהוִה וַתֹּאכַל אֶת־תְּהוֹם רַבָּה וְאָכְלָה
partem. Et dixi: Domine Domine, cessa nunc.
5 אֶת־הַחֵלֶק : וָאֹמַר אֲדֹנָי יֱהוִה חֲדַל־נָא
Quis surget Iahacob, quia paruus ipse?
מִי יָקוּם יַעֲקֹב כִּי קָטֹן הוּא :
Pœnituit Dominus super hoc: etiam istud non
6 נִחַם יְהוָה עַל־זֹאת גַּם־הִיא לֹא
erit, dixit Dominus Dominus. Sic ostendit mihi:
7 תִהְיֶה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה : כֹּה הִרְאַנִי
& ecce Dominus stans super murum perpendiculi, & in manu eius
וְהִנֵּה אֲדֹנָי נִצָּב עַל־חוֹמַת אֲנָךְ וּבְיָדוֹ
perpendiculum. Et dixit Dominus ad me: Quid tu
8 אֲנָךְ : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מָה־אַתָּה
videns Hamos? & dixi: Perpendiculum. & dixit Dominus:
רֹאֶה עָמוֹס וָאֹמַר אֲנָךְ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי
Ecce ego ponens perpendiculum in intimo populi mei Israel:
הִנְנִי שָׂם אֲנָךְ בְּקֶרֶב עַמִּי יִשְׂרָאֵל
non adiiciam vltra pertransire eum. Et deuastabuntur
לֹא־אוֹסִיף עוֹד עֲבוֹר לוֹ : וְנָשַׁמּוּ
9 excelsa Ischach, & sanctuaria Israel desolabuntur: & consurgam
בָּמוֹת יִשְׂחָק וּמִקְדְּשֵׁי יִשְׂרָאֵל יֶחֱרָבוּ וְקַמְתִּי
super domum Iarobham in gladio.
עַל־בֵּית יָרָבְעָם בֶּחָרֶב :
Et misit Amasiah sacerdos Beth-el ad Iarobham
10 וַיִּשְׁלַח אֲמַצְיָה כֹּהֵן בֵּית־אֵל אֶל־יָרָבְעָם
regem Israel, dicendo: Coniurauit * super te Hamos
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר קָשַׁר עָלֶיךָ עָמוֹס
in interiore domus Israel: non posset terra sustinere
בְּקֶרֶב בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא־תוּכַל הָאָרֶץ לְהָכִיל
omnia verba eius. Quia sic dixit Hamos:
11 אֶת־כָּל־דְּבָרָיו : כִּי־כֹה אָמַר עָמוֹס
In gladio morietur Iarobham: & Israel migrando migrabit
בַּחֶרֶב יָמוּת יָרָבְעָם וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה יִגְלֶה
desuper humo sua. Et dixit Amasiah ad Hamos:
12 מֵעַל אַדְמָתוֹ : וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָה אֶל־עָמוֹס
Videns, vade, fuge tibi ad terram Iehudah: & comede
חֹזֶה לֵךְ בְּרַח־לְךָ אֶל־אֶרֶץ יְהוּדָה וֶאֱכָל־
ibi panem, & ibi prophetabis. Et Beth-el, non
13 שָׁם לֶחֶם וְשָׁם תִּנָּבֵא : וּבֵית־אֵל לֹא־
adiicies vltra ad prophetandum: quia sanctuarium regis ipsum,
תוֹסִיף עוֹד לְהִנָּבֵא כִּי מִקְדַּשׁ־מֶלֶךְ הוּא
& domus regni ipsum. Respondit que Hamos,
14 וּבֵית מַמְלָכָה הוּא : וַיַּעַן עָמוֹס
& dixit ad Amasiah: Non propheta ego, neque filius
וַיֹּאמֶר אֶל־אֲמַצְיָה לֹא־נָבִיא אָנֹכִי וְלֹא בֶן־
prophetæ ego: sed armentarius ego, & disquirens
נָבִיא אָנֹכִי כִּי־בוֹקֵר אָנֹכִי וּבוֹלֵס
15 sycomoros. Et tulit me Dominus de post pecus:
שִׁקְמִים : וַיִּקָּחֵנִי יְהוָה מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן
& dixit ad me Dominus, Vade, propheta ad populum meum
וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה לֵךְ הִנָּבֵא אֶל־עַמִּי
Israel. Et nunc audi verbum Domini: Tu
16 יִשְׂרָאֵל : וְעַתָּה שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה אַתָּה
dicens: non prophetabis super Israel, & non stillabis super
אֹמֵר לֹא תִנָּבֵא עַל־יִשְׂרָאֵל וְלֹא תַטִּיף עַל־
domum Ischac. Propterea sic dixit Dominus:
17 בֵּית יִשְׂחָק : לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה
Vxor tua in ciuitate fornicabitur: & filij tui & filiæ tuæ in gladio
אִשְׁתְּךָ בָּעִיר תִּזְנֶה וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ בַּחֶרֶב
cadent, & humus tua in funiculo diuidetur: & tu super
יִפֹּלוּ וְאַדְמָתְךָ בַּחֶבֶל תְּחֻלָּק וְאַתָּה עַל־
humum pollutam morieris, & Israel migrando migrabit
אֲדָמָה טְמֵאָה תָּמוּת וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה יִגְלֶה
desuper humo sua.
מֵעַל אַדְמָתוֹ :

Marginalia: * est? ‡ Deus. a ראה † Deus: ‡ vocat iudicium ‡ Deus: b רוב ‡ Deus, * suscitabit * paruulus est? * Deus, ‡ stabat ‡ ædificatum perpendiculo, ‡ vides † pono ‡ medio c שום ‡ vt pertranseā d שמם e קום ‡ contra ‡ contra † medio f יכל ‡ terra ‡ in ‡ vt prophetes: g יסף † est, ‡ est. * eram, ‡ colligens * euntem ‡ pecora: h לקח ‡ dicis: i נטף k נפל ‡ terram ‡ terra

CAP. VIII. ח

caniſtrum ecce Et :*Dominus*†Dominus mihi oſtendit Sic

1 כה הראני ארני יהוה והנה כלוב

:dixi & ?Hamos *videns** tu Quid :dixit Et *æſtatis**

2 קיץ : ויאמר מה־אתה ראה עמוס ואמר

finis Venit :me ad Dominus dixit Et. *æſtatis* | Caniſtrum

כלוב קיץ ויאמר יהוה אלי בא הקץ

.eum *tranſire**vltrà adiiciam non .Iſrael meum populum *ad*†

אל־עמי ישראל לא־אוסיף עוד עבור לו :

dixit ,illa die in *palatij*‡ cantica *vlulabunt*|Et

3 [a]והילילו שירות היכל ביום ההוא נאם

proiecit loco *omni* *,in cadauer multiplex : Deus Dominus

ארני יהוה רב הפגר בכל־מקום השליך

abolendum ad & ,*egenum abſorbentes* † hoc Audite *.tace**

4 הס : שמעו־זאת השאפים [b]אביון ולשבית

menſis tranſibit Quando : ‡dicendo .terræ *manſuetos*

5 [c]ענוי־ארץ : לאמר מתי יעבר החדש

,frumentum aperiemus & ,*ſabbathum &* ; *venale** venudabimus &

ונשבירה שבר והשבת ונפתחה־בר

peruertendum ad †&,Sechel *magnificandū ad &*,*Ephah imminuendum ad**

להקטין איפה ולהגדיל שקל ולעות

,egenos argento *in emendum Ad* *.doli* *bilances*

6 מאזני מרמה : [d]לקנות בכסף דלים

.vendemus frumenti *labile*‡ & ,calceamenta propter *egenum** &

ואביון בעבור נעלים [e]ומפל בר נשביר :

fuero oblitus Si ,Iahacob *celſitudine in*|Dominus Iurauit

7 נשבע יהוה [f]בגאון יעקב אם־אשכח

hoc ſuper Nunquid .eorum opera omnia *æternum in*‡

8 לנצח כל־מעשיהם : העל זאת

?ea in *habitans** omnis lugebit & ,terra ſe mouebit non

לא־תרגז הארץ ואבל כל־יושב בה

abſorbebitur & ,eiicietur & ,*ipſa tota amnis vt** aſcendent Et

[g]ועלתה כאר כלה ונגרשה ונשקה

dixit ,illa die in erit Et .Aegypti fluuius veluti

9 כיאר מצרים : והיה ביום ההוא נאם

,meridie in Solem faciam *ingredi* † & ,Deus Dominus

ארני יהוה [h]והבאתי השמש בצהרים

conuertam Et .luminis die in terram faciam tenebreſcere &

10 והחשכתי לארץ ביום אור : והפכתי

,*lamentum*‡in veſtra cantica omnia &,luctum in veſtras feſtiuitates

[i]חגיכם לאבל וכל־שיריכם [k]לקינה

omne ſuper & ſaccum lumbos omnes ſuper faciam aſcendere &

והעליתי על־כל־מתנים שק ועל־כל־

.vnigeniti luctum tanquam eam ponam & :caluitium caput

ראש קרחה [l]ושמתיה כאבל יחיד

dies Ecce .amarum diem vt eius nouiſſimum &

11 ואחריתה כיום מר : הנה ימים

famem mittam & ,Deus Dominus dixit ,*venientes**

באים נאם ארני יהוה והשלחתי רעב

,aquæ ſitim neque ,panis famem non ;terram in

בארץ לא־רעב ללחם ולא־צמא למים

ſe mouebunt Et .Domini verba audiendi *quinimo*†

12 כי אם־לשמע את־דברי יהוה : [m]ונעו

;Orientem ad vſque & ,Aquilone ab & ,mare ad vſque mari à

מים עד־ים ומצפון ועד־מזרח

.inuenient non & ,Domini verbum quærendo ,*diſcurrent*|

ישוטטו לבקש את־דבר־יהוה ולא ימצאו :

,pulchræ virgines *patientur animi deliquium* ‡ illa die In

13 ביום ההוא תתעלפנה הבתולות [n]היפות

delicto in *Iurantes** .ſiti ‡in iuuenes &

14 והבחורים בצמא : הנשבעים באשמת

via viuit & ,Dan tuus Deus Viuit :*dixerunt** & ,Someron

שמרון ואמרו חי אלהיך דן וחי דרך

.vltrà reſurgent non & ,cadent & : ſebah-Beer

באר־שבע ונפלו ולא־יקומו עוד :

†Deus: *fructuum æſtiuorum, *vides |fructuum æſtiuorum *ſuper *vt pertranſeam ||in vlulatum vertentur ‡templi [a]ילל *quouis *ſilentium, †deglutientes pauperes,& cogitantes ſuccidere è mundo pauperes ענוו ק ‡ |pauperibus emere volentibus: [b]אבה [c]ענה * frumentum; & hebdomada cùm trāſierit, *vt imminuere faciamus modium, & vt augere faciamus †peruertamus ſtateras doloſas. Vt emamus *pauperem *quiſquilias [d]קנה [e]נפל ‡per celſitudinem ſuam notam in ‡ vſque in finē *qui habitat *tanquam fluuius vniuerſus ונשקעה ק [f]גאה [g]עלה †occumbere [h]בוא ‡planctum, [i]חגג [k]קון [l]שום *veniunt, †ſed [m]נוע |circuibunt; ‡deficient [n]יפה *Qui iurant *dicunt:

CAP. IX. ט

:dixit & ,altare ſuperſtantem Dominum Vidi

1 ראיתי את־ארני נצב על־המזבח ויאמר

eos *concidet** & ,poſtes contremiſcent & ,*Sphærulam* *Percute

הך הכפתור וירעשו הספים ובצעם

:interficiam gladio *in**eorum nouiſſimum &;ipſos omnes,capite in

בראש כלם ואחריתם בחרב אהרג

.euaſor eis* euadet non & ,fugiens eis * fugiet Non

לא־ינוס להם נס ולא־ימלט להם פליט :

:eos tollet mea manus inde ,infernum in *perfoderint*‡Si

2 אם־יחתרו בשאול משם ידי [a]תקחם

.eos faciam deſcendere inde ,cælos aſcenderint ſi &

ואם־יעלו השמים משם [b]אורידם :

,ſcrutabor inde ,Carmel *capite**in ſe abſconderint ſi Et

3 ואם־יחבאו בראש הכרמל משם אחפש

meorum oculorum regione à * ſe celauerint ſi & :eos tollam &

ולקחתים ואם־יסתרו מנגד עיני

.vos mordebit &,ſerpenti mandabo inde ‡maris pauimento in

בקרקע הים משם אצוה את־הנחש ונשכם :

,*ſuorum inimicorum facies ad*‡captiuitatem in abierint ſi Et

4 ואם־ילכו [c]בשבי לפני איביהם

ponam & ;eos occidet & ,gladio mandabo inde

משם אצוה את־החרב והרגתם [d]ושמתי

.bonum in non & ,malum in eos ſuper *meum oculum*||

עיני עליהם לרעה ולא לטובה :

,terram *intangens** exercituum Deus Dominus Et

5 וארני יהוה הצבאות הנוגע בארץ

aſcendet Et .ea in habitatores omnes lugebunt &, *liqueſcet** &

ותמוג ואבלו כל־יושבי בה ועלתה

.Aegypti *fluuius*†quaſi ſubmergetur & ,ipſa tota fluuius ſicut

כיאור כלה ושקעה כיאר מצרים :

*ſuum faſciculum**& ,ſuas aſcenſiones cælos in *AEdificans*‡

6 הבונה בשמים [e]מעלותו ואגדתו

eas effundit & , maris aquas *vocans** :eum fundauit terram ſuper

על־ארץ יסדה הקרא למי־הים וישפכם

.eius nomen Dominus,terræ *facies ſuper*†

על־פני הארץ יהוה שמו :

,Iſrael filij mihi *vos** Chuſiim†*filij ſicut Nonne

7 הלוא כבני כשיים אתם לי בני ישראל

terra è feci aſcendere Iſrael Nonne ?Dominus dixit

נאם־יהוה הלוא את־ישראל העליתי מארץ

?Chir†de Aram & ,Caphthor*de Peliſtim & ,Aegypti

מצרים ופלשתיים מכפתור וארם מקיר :

,peccati regnum in Dei Domini oculi Ecce

8 הנה עיני ארני יהוה בממלכה החטאה

verumtamen :humi *faciebus deſuper* ‡ illud faciam diſperdere &

והשמדתי אתה מעל פני האדמה אפס כי

:Dominus dixit , Iahacob domum *delebo delendo** non

לא השמיד אשמיד את־בית יעקב נאם־יהוה :

omnibus in faciam *commouere &*,*præcipiens ego**ecce Quia

9 כי־הנה אנכי מצוה [f]והנעותי בכל־

.cribro in † agitatur quemadmodum ;Iſrael domum gentibus

הגוים את־בית ישראל כאשר ינוע בכברה

morientur gladio In .terram ‡ lapillus cadet non &

10 ולא־[g]יפול צרור ארץ : בחרב ימותו

,*accedet* ‡ Non ,*dicentes** , mei populi peccatores omnes

כל חטאי עמי האמרים לא־[h]תגיש

.malum nos propter anticipabit nec

ותקדים בעדינו הרעה :

,collabens Dauid tabernaculum erigam illa die In

11 ביום ההוא [i]אקים את־[k]סכת דויד הנפלת

illud ædificabo &,erigam eius diruta &,*earum rupturas*† ſepiam &

וגדרתי את־פרציהן והרסתיו אקים [l]ובניתיה

.ſeculi diebus‡ſicut

כימי עולם :

*gentes**omnes & ,Edom reſiduum poſſideant Vt

12 למען יירשו את־שארית אדום וכל־הגוים

,Dominus dixit ,*eas ſuper* meum nomen eſt inuocatum quas

אשר־נקרא שמי עליהם נאם־יהוה

,Dominus dixit ,*venientes* | dies Ecce .hoc faciens

13 עשה זאת : הנה ימים [m]באים נאם־יהוה

trahentem ad†vuarum calcator &,meſſorem *ad*. arator attinget &

ונגש חורש בקוצר ודרך ענבים במשך

colles omnes & ,muſtum montes ſtillabunt & ,ſemen

הזרע [n]והטיפו ההרים עסיס וכל־הגבעות

.liquefient

תתמוגגנה :

*ex ‡penetrarint [a]לקח [b]ירד *vertice *contra oculos meos †coram inimicis ſuis, [c]שבה [d]שום ‡oculos meos *eſt qui tangit *defluet, †à fluuio ‡Qui ædificat *pr. c. l um ſuū [e]עלה *qui vocat †in ſuperficie ‡AEthiopum *eſtis Cappadocia, †Cyrene? † à ſuperficie terræ: *deſtruēdo deſtruere faciam *præcipio, & vagari [f]נוע †triticum ‡in [g]נפל *qui dicunt. *appropinquabis, [h]נגש [i]קום [k]סכך †aperturas eius [l]בנה ‡in *nationes ſuper *veniunt, [m]בוא ‡portantem [n]נטף

14 , Israel mei populi captiuitatem conuertam Et

וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל

plantabunt & :inhabitabunt & , desolatas vrbes ædificabunt &

וּבָנוּ עָרִים נְשַׁמּוֹת וְיָשָׁבוּ וְנָטְעוּ

;hortos facient & :earum vinum bibent & , vineas

כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת־יֵינָם וְעָשׂוּ גַנּוֹת

15 super eos plantabo Et .eorum fructum comedent &

וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיהֶם׃ וּנְטַעְתִּים עַל־

quam ,sua humo desuper * vltrà euellentur non & ,suam humum

אַדְמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד מֵעַל אַדְמָתָם אֲשֶׁר

.tuus Deus Dominus dixit ,eis dedi

נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃

Margin: a מוּב שְׁבַת c שָׁמֵם d שָׁתָה * terra

תם ספר עמוס

Finis libri Hamos.

ספר עובדיה

LIBER HOBADIAH.

1 Sic .Hobadih Visio

חֲזוֹן עֹבַדְיָה כֹּה־

Deus Dominus dixit

אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה

audiuimus Auditum :Edom ad

לֶאֱדוֹם שְׁמוּעָה שָׁמַעְנוּ

legatus & ,Domino cum à

מֵאֵת יְהוָה וְצִיר

:est missus gentes in

בַּגּוֹיִם שֻׁלָּח

.prælium in eam super surgamus & ,Surgite

קוּמוּ וְנָקוּמָה עָלֶיהָ לַמִּלְחָמָה׃

2 tu *contemptus ,gentibus in te dedi paruulum Ecce

הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַּגּוֹיִם בָּזוּי אַתָּה

3 .valde Superbia tui cordis decepit te habitantem in scissuris

מְאֹד׃ זְדוֹן לִבְּךָ הִשִּׁיאֶךָ שֹׁכְנִי בְחַגְוֵי־

,petræ celsitudine habitationis eius , dicens in corde suo: Quis

סֶלַע מְרוֹם שִׁבְתּוֹ אֹמֵר בְּלִבּוֹ מִי

4 Si exaltaueris* vt aquila, descendere me faciet terram

יוֹרִדֵנִי אָרֶץ׃ אִם־תַּגְבִּיהַ כַּנֶּשֶׁר

& si inter stellas pone tuum nidum, inde

וְאִם־בֵּין כּוֹכָבִים שִׂים קִנֶּךָ מִשָּׁם

5 descendere te faciam, dixit Dominus. Num fures

אוֹרִידְךָ נְאֻם־יְהוָה׃ אִם־גַּנָּבִים

introierunt ad te, num prædatores noctis. Quomodo

בָּאוּ־לְךָ אִם־שׁוֹדְדֵי לַיְלָה אֵיךְ

succisus es? Nonne furati fuissent sufficientiam suam? Si

נִדְמֵיתָה הֲלוֹא יִגְנְבוּ דַּיָּם אִם־

vindemiatores introissent ad te, nonne dimisissent racemos

בֹּצְרִים בָּאוּ לָךְ הֲלוֹא יַשְׁאִירוּ עֹלֵלוֹת׃

6 Quomodo quæsita fuerunt Hesau, inquisita sunt abscondita eius.

אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ מַצְפֻּנָיו׃

7 ad terminum miserunt te omnes viri fœderis tui:

עַד־הַגְּבוּל שִׁלְּחוּךָ כֹּל אַנְשֵׁי בְרִיתֶךָ

deceperunt te, inualuerunt tibi viri* pacis tuæ, Panem tuum

הִשִּׁיאוּךָ יָכְלוּ לְךָ אַנְשֵׁי שְׁלֹמֶךָ לַחְמְךָ

ponent languorem subter te. Non intelligentia in eo:

יָשִׂימוּ מָזוֹר תַּחְתֶּיךָ אֵין תְּבוּנָה בּוֹ׃

8 Nonne in die illa, dixit Dominus; & perdere faciam

הֲלוֹא בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה וְהַאֲבַדְתִּי

sapientes de Edom, & intelligentiam de monte Hesau?

חֲכָמִים מֵאֱדוֹם וּתְבוּנָה מֵהַר עֵשָׂו׃

9 Et frangentur fortes tui Teman, vt succidatur vir

וְחַתּוּ גִבּוֹרֶיךָ תֵּימָן לְמַעַן יִכָּרֶת־אִישׁ

de monte Hesau * ab occisione. A rapina fratris tui Iahacob

מֵהַר עֵשָׂו מִקָּטֶל׃ מֵחֲמַס אָחִיךָ יַעֲקֹב

10 operiet te pudor, & succideris in seculum. In die

תְּכַסְּךָ בוּשָׁה וְנִכְרַתָּ לְעוֹלָם׃ בְּיוֹם

11 stare te ex aduerso, in die captiuare alienos exercitum eius,

עֲמָדְךָ מִנֶּגֶד בְּיוֹם שְׁבוֹת זָרִים חֵילוֹ

& extranei ingrediebantur portas eius, & super Ierusalaim

וְנָכְרִים בָּאוּ שְׁעָרָו וְעַל־יְרוּשָׁלִַם

sortem proiiciebant, etiam tu * tanquam vnus ex eis.

יַדּוּ גוֹרָל גַּם־אַתָּה כְּאַחַד מֵהֶם׃

12 Et ne intuearis in die fratris tui, in die alienare ipsius

וְאַל־תֵּרֶא בְיוֹם־אָחִיךָ בְּיוֹם נָכְרוֹ

nec lætteris in filiis Iehudah in die perire ipsos, & ne

וְאַל־תִּשְׂמַח לִבְנֵי־יְהוּדָה בְּיוֹם אָבְדָם וְאַל־

magnifices os tuum in die angustiæ. Neque ingrediaris

תַּגְדֵּל פִּיךָ בְּיוֹם צָרָה׃ אַל־תָּבוֹא

13 in portam populi mei in die contritionis eorum, nec aspicias

בְשַׁעַר־עַמִּי בְּיוֹם אֵידָם אַל־תֵּרֶא

etiam tu in malum eius in die contritionis eius: nec

גַם־אַתָּה בְּרָעָתוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ וְאַל־

mittant in substantiam eius in die contritionis eius.

תִּשְׁלַחְנָה בְחֵילוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ׃

14 Neque stes super biuio ad succidendum euasores eius:

וְאַל־תַּעֲמֹד עַל־הַפֶּרֶק לְהַכְרִית אֶת־פְּלִיטָיו

nec concludas superstites eius in die angustiæ. Quoniam

וְאַל־תַּסְגֵּר שְׂרִידָיו בְּיוֹם צָרָה׃ כִּי־

15 propinqua dies Domini super omnes gentes: sicut

קָרוֹב יוֹם־יְהוָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם כַּאֲשֶׁר

fecisti fiet tibi: retributio tua conuertetur in caput tuum.

עָשִׂיתָ יֵעָשֶׂה לָּךְ גְּמֻלְךָ יָשׁוּב בְּרֹאשֶׁךָ׃

16 Nam quemadmodum bibistis super montem

כִּי כַּאֲשֶׁר שְׁתִיתֶם עַל־הַר

sanctitatis meæ, bibent omnes gentes iugiter: & bibent,

קָדְשִׁי יִשְׁתּוּ כָל־הַגּוֹיִם תָּמִיד וְשָׁתוּ

& deglutient*, & erunt sicut si non fuissent.

וְלָעוּ וְהָיוּ כְּלוֹא הָיוּ׃

17 Et in monte Sion erit euasio, & erit sanctitas:

וּבְהַר צִיּוֹן תִּהְיֶה פְלֵיטָה וְהָיָה קֹדֶשׁ

& possidebunt domus Iahacob possessiones suas.

וְיָרְשׁוּ בֵּית יַעֲקֹב אֵת מוֹרָשֵׁיהֶם׃

18 Et erit domus Iahacob ignis, & domus Ioseph

וְהָיָה בֵית־יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף

flamma, & domus Hesau in stipulam, & succendent in eos,

לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם

& consument eos: & non erit superstes domui Hesau: quia

וַאֲכָלוּם וְלֹא־יִהְיֶה שָׂרִיד לְבֵית עֵשָׂו כִּי

19 Dominus locutus est. Et hæreditabunt Meridiē cū mōte Hesau,

יְהוָה דִּבֵּר׃ וְיָרְשׁוּ הַנֶּגֶב אֶת־הַר עֵשָׂו

& planitiem cum Pelistim, & possidebunt agrum Ephraim,

וְהַשְּׁפֵלָה אֶת־פְּלִשְׁתִּים וְיָרְשׁוּ אֶת־שְׂדֵה אֶפְרַיִם

& agrum Someron, & Biniamin Ghilhad.

וְאֵת שְׂדֵה שֹׁמְרוֹן וּבִנְיָמִן אֶת־הַגִּלְעָד׃

20 Et transmigratio exercitus huius filiorum Israel, qui

וְגָלֻת הַחֵל־הַזֶּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־

Chenaanim ad vsque Sarphath, & transmigratio Ierusalaim,

כְּנַעֲנִים עַד־צָרְפַת וְגָלֻת יְרוּשָׁלִַם

quæ in Sepharad, possidebunt ciuitates Austri.

אֲשֶׁר בִּסְפָרַד יִרְשׁוּ אֵת עָרֵי הַנֶּגֶב׃

21 Et ascendent seruatores in montem Sion ad iudicandum

וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט

montem Hesau, & erit Domino regnum.

אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַיהוָה הַמְּלוּכָה׃

תם ספר עובדיה

Finis libri Hobadiah.

Marginal notes (right): a חָזוֹן b בָּזָה munitionibus c זוּר נָשָׂא textulit; *quæ dicebas tuo: in *locum tuum e יָרַד posueris שׂוּם *es; f fures quæ sufficiēt sibi? g דָּמָה nocturni? *quæ erant confœderati tibi: *pacifici tui, comedentes, est h בִּין i חָתַת timebunt *propter magnam interfectionem. Propter iniquitatē in fratrem tuum k כָּסָה stare qua stabas qua captiuos ducebāt alieni l שָׁבַר eras m יָדָה

Marginal notes (left): Non debebas videre afflictionis qua alienatus est; n רָאָה debebas læta ri; *qua perierūt, & nō debebas magnificare; debebas ingredi; aspicere debebas &; o צוּר p רָאָה mittere, debebas manus tuas; *stare in; vt succidere faceres; tradere; iuxta est; q עָשָׂה r שָׁתָה *absorbebunt. f לוּעַ sanctus: ירשׁ vt; vt; vt stipula, נגב ipsum; u גָּלָה *sunt inter Chenahanæos Franciam, *est Hispania, x עָלָה y יָשַׁע

ספר יונה

LIBER IONAH.

ET

CAP. I. א

ad Domini verbum fuit
1 וַיְהִי֙ דְּבַר־יְהוָ֔ה אֶל־
: dicendo, Amithai filiū Ionah
יוֹנָ֥ה בֶן־אֲמִתַּ֖י לֵאמֹֽר׃
Nineueh ad * vade , Surge
2 ק֠וּם ᵃלֵ֧ךְ אֶל־נִֽינְוֵ֛ה
prædica &, magnam ciuitatem
הָעִ֥יר הַגְּדוֹלָ֖ה וּקְרָ֣א
.meas facies ad eorum | malitia ascendit quòd ,ea in
עָלֶ֑יהָ כִּֽי־עָלְתָ֥ה רָעָתָ֖ם לְפָנָֽי׃

*in ᵃיֵלֵךְ ‖ ‖eius corā me.

faciebus ‡ à Tarsis in fugiendum ad † Ionah surrexit Et
3 וַיָּ֤קָם יוֹנָה֙ לִבְרֹ֣חַ תַּרְשִׁ֔ישָׁה מִלִּפְנֵ֖י
venientem * nauem inuenit & , Iapho descendit & , Domini
יְהוָ֑ה וַיֵּ֨רֶד ᵇיָפ֜וֹ וַיִּמְצָ֥א אָנִיָּ֣ה ׀ בָּאָ֣ה
veniendum ad † ,eam in descendit &, eius mercedē dedit &, Tarsis
תַרְשִׁ֗ישׁ ᶜוַיִּתֵּ֨ן שְׂכָרָ֜הּ וַיֵּ֤רֶד בָּהּ֙ לָב֤וֹא
Dominus Et .Domini faciebus ‡ à , Tarsis in eis cum
עִמָּהֶם֙ תַּרְשִׁ֔ישָׁה מִלִּפְנֵ֖י יְהוָֽה׃ וַֽיהוָ֗ה 4
magnus turbo fuit & , mare ad ‡ magnum ventum extulit *
הֵטִ֤יל רֽוּחַ־גְּדוֹלָה֙ אֶל־הַיָּ֔ם ᵉוַיְהִ֥י סַֽעַר־גָּד֖וֹל
timuerunt Et .conteri putabat † nauis & ; mari in
בַּיָּ֑ם וְהָ֣אֳנִיָּ֔ה חִשְּׁבָ֖ה לְהִשָּׁבֵֽר׃ וַיִּֽירְא֣וּ 5
proiecerunt & ,suum Deum ad vir ‡ clamauerunt & , naurici
הַמַּלָּחִ֗ים וַֽיִּזְעֲקוּ֮ אִ֣ישׁ אֶל־אֱלֹהָיו֒ וַיָּטִ֨לוּ
alleuiandum ad † ,mare ad ‡ nauiin * quæ , instrumenta
אֶת־הַכֵּלִ֜ים אֲשֶׁ֤ר בָּֽאֳנִיָּה֙ אֶל־הַיָּ֔ם ᶠלְהָקֵ֖ל
,nauis latera ‡ ad descenderat Ionah Et ,eis desuper
מֵעֲלֵיהֶ֑ם וְיוֹנָ֗ה יָרַד֙ אֶל־יַרְכְּתֵ֣י הַסְּפִינָ֔ה
magnus eum adaccessit Et .erat soporatus &, iacebat &
וַיִּשְׁכַּ֖ב וַיֵּרָדַֽם׃ וַיִּקְרַ֤ב אֵלָיו֙ רַ֣ב 6
clama ,Surge ? soporato tibi Quid :ei dixit & ,gubernator
הַחֹבֵ֔ל וַיֹּ֥אמֶר ל֖וֹ מַה־לְּךָ֣ נִרְדָּ֑ם ק֗וּם קְרָא֙
non & . nobis Deus recogitet fortè si :tuum Deum ad
אֶל־אֱלֹהֶ֔יךָ אוּלַ֞י יִתְעַשֵּׁ֧ת הָאֱלֹהִ֛ים לָ֖נוּ וְלֹ֥א
,Ite † ,suum socium ‡ ad vir * dixerunt Et .peream us
נֹאבֵֽד׃ וַיֹּאמְר֞וּ אִ֣ישׁ אֶל־רֵעֵ֗הוּ לְכוּ֙ 7
hoc malum ‡ quem propter sciamus vt ,sortes proiiciamus &
ᵍוְנַפִּ֣ילָה גֽוֹרָל֔וֹת וְנֵ֣דְעָ֔ה בְּשֶׁלְּמִ֛י הָרָעָ֥ה הַזֹּ֖את
.Ionah super sors cæcidit & ,sortes proiecerunt Et .nobis
לָ֑נוּ וַיַּפִּ֙לוּ֙ גּֽוֹרָל֔וֹת וַיִּפֹּ֥ל הַגּוֹרָ֖ל עַל־יוֹנָֽה׃
propter ,nobis nunc Indica :eum ad dixerunt Et
8 וַיֹּאמְר֣וּ אֵלָ֔יו ʰהַגִּֽידָה־נָּ֣א לָ֔נוּ בַּאֲשֶׁ֛ר
vnde & ,tuum opus quod :nobis hoc malum ‡ quem
לְמִי־הָרָעָ֥ה הַזֹּ֖את לָ֑נוּ מַה־מְּלַאכְתְּךָ֙ וּמֵאַ֣יִן
? tu populo quo ,de &, tua terra quæ , venies ‡
תָּב֔וֹא מָ֣ה אַרְצֶ֔ךָ וְאֵֽי־מִזֶּ֥ה עַ֖ם אָֽתָּה׃
Dominum & , ego ‡ Hebræus :eos ad dixit Et
9 וַיֹּ֥אמֶר אֲלֵיהֶ֖ם עִבְרִ֣י אָנֹ֑כִי וְאֶת־יְהוָ֞ה
,mare fecit qui , timens ego * cælorum Deum
אֱלֹהֵ֤י הַשָּׁמַ֙יִם֙ אֲנִ֣י יָרֵ֔א אֲשֶׁר־עָשָׂ֥ה אֶת־הַיָּ֖ם
timore viri timuerunt Et .aridam &
וְאֶת־הַיַּבָּשָֽׁה׃ וַיִּֽירְא֤וּ הָֽאֲנָשִׁים֙ יִרְאָ֣ה 10
nam ‡ fecisti hoc Cur :eum ad dixerunt & , magno
גְדוֹלָ֔ה וַיֹּאמְר֥וּ אֵלָ֖יו מַה־זֹּ֣את ⁱעָשִׂ֑יתָ כִּֽי־
: fugiens ipse | Domini faciebus † à quòd viri cognouerunt
יָדְע֣וּ הָאֲנָשִׁ֗ים כִּֽי־מִלִּפְנֵ֤י יְהוָה֙ ה֣וּא בֹרֵ֔חַ
Quid :eum ad dixerunt Et .eis indicauerat quia
כִּ֥י ᵏהִגִּ֖יד לָהֶֽם׃ וַיֹּאמְר֤וּ אֵלָיו֙ מַה־ 11
mare quia ? nobis desuper * mare silebit & ‡ , tibi faciemus
נַּ֣עֲשֶׂה לָּ֔ךְ וְיִשְׁתֹּ֥ק הַיָּ֖ם מֵעָלֵ֑ינוּ כִּ֥י הַיָּ֖ם
tumultuans & , vadens ‡
הוֹלֵ֥ךְ וְסֹעֵֽר׃

[Margin notes: † vt fugeret ‡ facie | * euntem in ᵇירד ‡ vt iret | ᶜנתן ‡ facie | * eleuauit ‡ in mari, ᵈטול ᵉהיה † putabatur | ‡ vnusquisque | * erant ‡ in † vt alleuiare-tur ab ᶠקלל ‡ vnum è late-ribus * dormiebat | placetur | * vnusquisque ‡ proximum † Venite, ‡ est ᵍנפל | ʰנגד ‡ est | ‡ venis ‡ est | ‡ sum, * timeo, | ⁱעשה † facie ‡ fugeret: | ᵏנגד ‡ vt sileat à ‡ ibat, & intu-mescebat.]

‡ in , * scio enim * ‡ est.
me proiicite & ,me Tollite :eos ad dixit Et
12 וַיֹּ֣אמֶר אֲלֵיהֶ֗ם ᵃשָׂא֙וּנִי֙ ᵇוַהֲטִילֻ֣נִי אֶל־
quod , ego sciens nam * :vobis desuper ‡ mare tacebit & ,mare
הַיָּ֔ם וְיִשְׁתֹּ֥ק הַיָּ֖ם מֵעֲלֵיכֶ֑ם כִּ֚י יוֹדֵ֣עַ אָ֔נִי כִּ֣י
. ‖vos super hæc magna tempestas me propter
בְשֶׁלִּ֔י הַסַּ֧עַר הַגָּד֛וֹל הַזֶּ֖ה עֲלֵיכֶֽם׃
non & ,aridam ad reducendum ad † viri fodiebant ‡ Et
13 וַיַּחְתְּר֣וּ הָאֲנָשִׁ֗ים ᶜלְהָשִׁ֛יב אֶל־הַיַּבָּשָׁ֖ה וְלֹ֣א
.eos super turbinans & vadens ‡ mare quia: valebant
יָכֹ֑לוּ כִּ֣י הַיָּ֔ם הוֹלֵ֥ךְ וְסֹעֵ֖ר עֲלֵיהֶֽם׃
Quæsumus: dixerunt & ,Dominum ad clamauerunt Et
14 וַיִּקְרְא֨וּ אֶל־יְהוָ֜ה וַיֹּאמְר֗וּ אָנָּ֤ה
ne & , istius viri anima in pereamus nunc ‡ ne , Domine
יְהוָה֙ אַל־נָ֣א נֹאבְדָ֗ה בְּנֶ֙פֶשׁ֙ הָאִ֣ישׁ הַזֶּ֔ה וְאַל־
Domine tu . quia, innocentem sanguinem nos super des ‡
ᵈתִּתֵּ֥ן עָלֵ֖ינוּ דָּ֣ם נָקִ֑יא כִּֽי־אַתָּ֣ה יְהוָ֔ה
,Ionah tulerunt Et .fecisti ,voluisti sicut
15 כַּאֲשֶׁ֥ר חָפַ֖צְתָּ עָשִֽׂיתָ׃ וַיִּשְׂאוּ֙ אֶת־יוֹנָ֔ה
.sua ira ab mare stetit &, mare in eum proiecerunt &
וַיְטִלֻ֖הוּ אֶל־הַיָּ֑ם וַיַּעֲמֹ֥ד הַיָּ֖ם מִזַּעְפּֽוֹ׃
,Dominum magno timore viri timuerunt Et
16 וַיִּֽירְא֧וּ הָאֲנָשִׁ֛ים יִרְאָ֥ה גְדוֹלָ֖ה אֶת־יְהוָ֑ה
.vota vouerunt & ,Domino hostiam immolauerunt &
וַיִּֽזְבְּחוּ־זֶ֙בַח֙ לַֽיהוָ֔ה ᵉוַֽיִּדְּר֖וּ נְדָרִֽים׃

[Margin notes: ᵃנשא ᵇטול | ‡ nitebantur remis † vt reducerent nauem | ᶜשוב ‡ ibat & intu-mescebat | ‡ obsecro ‖ propter ani-mam ‡ Ionas | ᵈנתן | ᵉנדר]

CAP. II. ב

deglutiendum ad ‖ grandem piscem Dominus præparauit Et
1 וַיְמַ֤ן יְהוָה֙ ᶠדָּ֣ג גָּד֔וֹל לִבְלֹ֖עַ
,diebus tribus piscis visceribus ‖ in Ionah fuit & ;Ionah
אֶת־יוֹנָ֑ה וַיְהִ֤י יוֹנָה֙ בִּמְעֵ֣י הַדָּ֔ג שְׁלֹשָׁ֥ה יָמִ֖ים
Dominum ad Ionah orauit Et .noctibus tribus &
2 וּשְׁלֹשָׁ֥ה לֵילֽוֹת׃ וַיִּתְפַּלֵּ֣ל יוֹנָ֔ה אֶל־יְהוָ֖ה
Clamaui: dixit Et .piscis visceribus à suum Deum
3 אֱלֹהָ֑יו מִמְּעֵ֖י הַדָּגָֽה׃ וַיֹּ֗אמֶר קָ֠רָ֠אתִי
ventre à : mihi respondit † & ,Dominum ad mihi angustia præ ‡
ᵍמִצָּ֥רָה לִ֛י אֶל־יְהוָ֖ה ʰוַֽיַּעֲנֵ֑נִי מִבֶּ֧טֶן
.meam vocem exaudisti ,clamaui inferni
שְׁא֛וֹל שִׁוַּ֖עְתִּי שָׁמַ֥עְתָּ קוֹלִֽי׃
flumen & ;marium cor * in profundum ‡ ,me fecisti proiicere Et
4 וַתַּשְׁלִיכֵ֤נִי מְצוּלָה֙ בִּלְבַ֣ב יַמִּ֔ים וְנָהָ֖ר
me super tui fluctus & , tuæ illisiones ‡ omnes: me circundedit
יְסֹֽבְבֵ֑נִי כָּל־מִשְׁבָּרֶ֥יךָ ⁱוְגַלֶּ֖יךָ עָלַ֥י
regione è sum Expulsus † :dixi ego Et .transierunt
5 עָבָֽרוּ׃ וַאֲנִ֣י אָמַ֔רְתִּי נִגְרַ֖שְׁתִּי מִנֶּ֣גֶד
templum ad respicere * addam veruntamen ,tuorum oculorum
עֵינֶ֑יךָ אַ֚ךְ אוֹסִ֣יף ᵏלְהַבִּ֔יט אֶל־הֵיכַ֖ל
,animam ad vsque aquæ me Circundederunt .tua sanctitatis ‡
6 קָדְשֶֽׁךָ׃ אֲפָפ֤וּנִי מַ֙יִם֙ עַד־נֶ֔פֶשׁ
.meo capiti alligatum carectum ‡ ,me circundedit vorago
תְּה֖וֹם יְסֹֽבְבֵ֑נִי ס֖וּף חָב֥וּשׁ לְרֹאשִֽׁי׃
suis vectibus ‡ terram, descendi montium excisiones † Ad
7 לְקִצְבֵ֤י הָרִים֙ יָרַ֔דְתִּי הָאָ֛רֶץ בְּרִחֶ֥יהָ
,meam vitam * fouea è fecisti ascendere & ,seculum in me propter
בַעֲדִ֖י לְעוֹלָ֑ם ˡוַתַּ֧עַל מִשַּׁ֛חַת חַיַּ֖י
,meam animam me super deficiendo In ‡ .mi Deus Domine
8 יְהוָ֥ה אֱלֹהָֽי׃ בְּהִתְעַטֵּ֤ף עָלַי֙ נַפְשִׁ֔י
ad mea oratio te ad venit & : sum recordatus Domini
אֶת־יְהוָ֖ה זָכָ֑רְתִּי ᵐוַתָּב֣וֹא אֵלֶ֔יךָ תְּפִלָּתִ֖י אֶל־
,mendacij ‡ vanitates Custodientes .tua sanctitatis ‡ templum
9 הֵיכַ֥ל קָדְשֶֽׁךָ׃ מְשַׁמְּרִ֖ים הַבְלֵי־שָׁ֑וְא
voce in ego Et .derelinquent † suam * misericordiam
10 חַסְדָּ֖ם יַעֲזֹֽבוּ׃ וַאֲנִ֗י בְּק֤וֹל
,reddam voui quod ,tibi immolabo confessionis
תּוֹדָה֙ אֶזְבְּחָה־לָּ֔ךְ אֲשֶׁ֥ר נָדַ֖רְתִּי אֲשַׁלֵּ֑מָה יְרָ

[Margin notes: ‖ vt deglutiret ᶠמנה ‡ ventre | * in ventre | ‡ in afflictione mea † exaudiuit me: in ᵍצור ʰענה | ‡ in * medium ‡ vnde | ⁱגלל † Proiectus ‡ conspectu | * vt respiciam ᵏנבט ‡ sanctum tuū, | ‡ alga alligata est | † extrema ‡ claustam | * vitam meam, ˡעלה | * Cùm defice-ret in me ani-ma mea, | ᵐפלל ‡ sanctum tuū, ‡ mendaces, | * eius]

euomuit & ,pisci Dominus dixit Et .Domini$ salus $est

11 וַיֹּאמֶר יְהוָה [a]לַדָּג [b]וַיָּקֵא יְשׁוּעָתָה לַיהוָה׃

.aridam ad $ Ionah

אֶת־יוֹנָה אֶל־הַיַּבָּשָׁה׃

[a] דָּגָה [b] קוֹא $in

CAP. III. ג

,secundo Ionah ad Domini verbum fuit Et

1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יוֹנָה [c]שֵׁנִית

,magnam ciuitatem Nineueh ad ||vade ,Surge :dicendo

2 לֵאמֹר׃ קוּם [d]לֵךְ אֶל־נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה

loquens ego | quam ,prædicationem eam ad $ prædica &

וּקְרָא אֵלֶיהָ אֶת־הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר

Nineueh ad abiit & ,Ionah surrexit Et :te ad

3 אֵלֶיךָ׃ [e]וַיָּקָם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל־נִינְוֵה

magna ciuitas erat Nineueh & ;Domini verbum iuxta

כִּדְבַר יְהוָה וְנִינְוֵה הָיְתָה עִיר־גְּדוֹלָה

.dierum trium itinere ,Deo$

לֵאלֹהִים מַהֲלַךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃

,vnius diei itinere ciuitatem in introire Ionah cœpit Et

4 וַיָּחֶל יוֹנָה לָבוֹא בָעִיר מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד

Nineueh & ,dies quadraginta Adhuc :dixit; & ,clamauit &

וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וְנִינְוֵה

,Deo in Nineueh viri crediderunt Et . .subuersa $

5 נֶהְפָּכֶת׃ וַיַּאֲמִינוּ אַנְשֵׁי נִינְוֵה בֵּאלֹהִים

eorum maiore à ,saccis sunt vestiti &,ieiunium prædicauerunt &

וַיִּקְרְאוּ־צוֹם וַיִּלְבְּשׁוּ [f]שַׂקִּים מִגְּדוֹלָם

ad verbum pertigit Et .eorum minorem ad vsque &

6 וְעַד־קְטַנָּם׃ [g]וַיִּגַּע הַדָּבָר אֶל־

fecit transire & ,suo solio de surrexit & ,Nineueh regem

מֶלֶךְ נִינְוֵה וַיָּקָם מִכִּסְאוֹ וַיַּעֲבֵר

sedit & ,sacco se operuit & ,se desuper suam magnificam vestem

אַדַּרְתּוֹ מֵעָלָיו [h]וַיְכַס שַׂק וַיֵּשֶׁב

Nineueh in dixit & fecit proclamare Et .cinerem super

7 עַל־הָאֵפֶר׃ וַיַּזְעֵק וַיֹּאמֶר בְּנִינְוֵה

,iumentum & ,Homo :dicendo,eius magnatum $& ,regis $ decreto ex

מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וּגְדֹלָיו לֵאמֹר הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה

,pascantur nec ,quicquam gustent non,pecus & ,bos

הַבָּקָר וְהַצֹּאן אַל־יִטְעֲמוּ מְאוּמָה אַל־[i]יִרְעוּ

homo † saccis operiantur Et .bibant non aquam &

8 וּמַיִם אַל־יִשְׁתּוּ׃ [k]וְיִתְכַּסּוּ שַׂקִּים הָאָדָם

conuertantur & .fortitudine in *Deum ad clament & ,iumentum &

וְהַבְּהֵמָה וְיִקְרְאוּ אֶל־אֱלֹהִים בְּחָזְקָה [l]וְיָשֻׁבוּ

.suis volis in|| quæ ,rapina à$& ,mala sua via à vir

אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמִן־הֶחָמָס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם׃

,Deum pœniteat & conuertatur sciens $ Quis

9 מִי־יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנִחַם הָאֱלֹהִים

?peribimus non &,suæ naris* furore à auertatur &

וְשָׁב [m]מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְלֹא נֹאבֵד׃

sunt conuersi quia :eorum opera Deus vidit Et

10 [n]וַיַּרְא הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֵׂיהֶם כִּי־שָׁבוּ

quod ,malo super $ Deum pœnituit & :mala sua via à

מִדַּרְכָּם הָרָעָה וַיִּנָּחֶם הָאֱלֹהִים עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר־

.fecit non & ,eis faciendum ad† fuerat locutus

דִּבֶּר [o]לַעֲשׂוֹת־לָהֶם וְלֹא עָשָׂה׃

CAP. IV. ד

.ei fuit ira & ,magnum malum, Ionah ad fuit malum $ Et

1 [p]וַיֵּרַע אֶל־יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיִּחַר לוֹ׃

[c] שְׁנָה $in
[d] יָלַךְ $in ea ||loquor .
[e] קוּם
$valde.
$subuertetur
[f] שַׂק $peruenit
[g] נָגַע
vestimentum suum à
[h] כָּסָה *ac dicere
$regio, $maiorum |Homines, & iumenta,& boues,& pecudes,
[i] רָעָה †homines & iumenta; *fortiter,& conuertatur vnusquisque
[k] כָּסָה [l] שׁוּב $ab iniquitate ||est in manibus $scit si fortè *iræ
[m] חָרָה
[n] רָאָה $mali,
†vt faceret
[o] עָשָׂה $displicuit Ionæ, displicentia magna,& iratus est.
[p] רוּעַ

,Domine Obsecro :dixit & ,Dominum ad orauit Et

2 וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אָנָּה יְהוָה

?mea humo super me existente adhuc$,meum verbum * hoc nónne

הֲלוֹא־זֶה דְבָרִי עַד־[a]הֱיוֹתִי עַל־אַדְמָתִי

quòd noui quia: Tarsis in fugere † præoccupaui Ideo

עַל־כֵּן קִדַּמְתִּי לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה כִּי יָדַעְתִּי כִּי

multus & ,narium longus $ misericors & gratiosus* Deus $ tu

אַתָּה אֵל־חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־

.malo super pœnitens &, misericordiæ

חֶסֶד וְנִחָם עַל־הָרָעָה׃

.me à meam animum quæso tolle ,Domine nunc Et

3 וְעַתָּה יְהוָה [b]קַח־נָא אֶת־נַפְשִׁי מִמֶּנִּי

.meis vitis præ $ mea mors bona † quia

כִּי טוֹב מוֹתִי מֵחַיָּי׃

?tibi est ira benefacere Num ||:Dominus dixit Et

4 וַיֹּאמֶר יְהוָה הַהֵיטֵב חָרָה לָךְ׃

Oriente ab sedit & ,ciuitate de Ionah est egressus Et

5 [c]וַיֵּצֵא יוֹנָה מִן־הָעִיר וַיֵּשֶׁב מִקֶּדֶם

sedebat & ,tabernaculum ibidem sibi fecit & ,ciuitatis

לָעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ שָׁם [d]סֻכָּה וַיֵּשֶׁב

futurum esset quid videret donec ,vmbra in illud subter

תַּחְתֶּיהָ בַּצֵּל עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה מַה־יִּהְיֶה

,ricinum $ Deus Dominus præparauit Et .ciuitate in*

6 בָּעִיר׃ [e]וַיְמַן יְהוָה־אֱלֹהִים קִיקָיוֹן

,eius caput super vmbram existendum ad $,Ionah desuper † ascendit &

[f]וַיַּעַל מֵעַל לְיוֹנָה לִהְיוֹת צֵל עַל־רֹאשׁוֹ

super Ionah est lætatus &:eius malo à eum eruendum ad ||

[g]לְהַצִּיל לוֹ מֵרָעָתוֹ וַיִּשְׂמַח יוֹנָה עַל־

.magna lætitia ricino* -

הַקִּיקָיוֹן שִׂמְחָה גְדוֹלָה׃

auroram ascendendo in $ vermen Deus præparauit Et

7 וַיְמַן הָאֱלֹהִים תּוֹלַעַת בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר

:aruit & ,ricinum $ percussit & : crastino in

לַמָּחֳרָת [h]וַתַּךְ אֶת־הַקִּיקָיוֹן וַיִּיבָשׁ׃

ventum Deus præparauit &,Solem oriri iuxta $ fuit Et

8 וַיְהִי כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ וַיְמַן אֱלֹהִים רוּחַ

,Ionah caput super Sol percussit & ,exundantem* Orientalem

קָדִים חֲרִישִׁית וַתַּךְ הַשֶּׁמֶשׁ עַל־רֹאשׁ יוֹנָה

dixit & ,mori † suæ animæ petiuit &:patiebatur deliquium $ &

וַיִּתְעַלָּף וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר

ad Deus dixit Et .meis vitis præ* mea mors Bona $

9 טוֹב מוֹתִי [i]מֵחַיָּי׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־

:dixit & ;ricinum super † tibi est ita benefacere $ Nonne ?Ionah

יוֹנָה הַהֵיטֵב חָרָה־לְךָ עַל־הַקִּיקָיוֹן וַיֹּאמֶר

;Dominus dixit Et .mortem ad vsque mihi est ira Bene $

10 הֵיטֵב חָרָה־לִי עַד־מָוֶת׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה

,eo in laborasti non quo ricino super pepercisti Tu

אַתָּה [k]חַסְתָּ עַל־הַקִּיקָיוֹן אֲשֶׁר לֹא־עָמַלְתָּ בּוֹ

filius $& ,fuit noctis filius quòd , illud ||fecisti crescere nec

וְלֹא גִדַּלְתּוֹ שֶׁבִּן־לַיְלָה הָיָה וּבִן־

Nineueh super parcam non ego Et .periit noctis

11 לַיְלָה אָבָד׃ וַאֲנִי לֹא אָחוּס עַל־נִינְוֵה

-duo præ multum ea in est † qua ,magna ciuitate*

הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֶשׁ־בָּהּ הַרְבֵּה מִשְׁתֵּים־

,suam dexterā inter sciuit non $ qui ,hominū miriadibus decim

עֶשְׂרֵה [l]רִבּוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יָדַע בֵּין־יְמִינוֹ

.multum iumentum *& ,suam sinistram ad $

לִשְׂמֹאלוֹ וּבְהֵמָה רַבָּה׃

$est *cùm adhuc essem in terra
[a] הָיָה †vt fugerem $es *clemens, $longanimis & multæ,
[b] לָקַח †melior est $ quàm vita mea. ||Nonne vehemens
[c] יָצָא
[d] סָכַךְ
*ciuitati $cucurbitam,
[e] מָנָה †super †vt esset vmbra ||vt erueret
[f] עָלָה [g] נָצַל *cucurbitam
$ ascendente aurora
† cucurbitam,
[h] נָכָה $oriente Sole.
*vehementem
$ æstuabat: †vt moreretur
$ Melius est *quàm vita mea.
[i] חָיָה $vehemens †contra cucurbitam? $Vehemens *cucurbitæ,in qua
[k] חוּס
[eam, quæ vna nocte $vna nocte *ciuitati magnæ,in †sūt plus quā duodecies decem millia hominum, $nesciunt |&
[l] רָבַב *animalia multa

Finis libri Ionah.

תם ספר יונה

ספר מיכה

LIBER MICHAH.

CAP. I. א

fuit quod Domini VERBVM
1 דבר־יהוה אשר היה
Morastiten Michah ad
אל־מיכה המרשתי
Achaz , Iotham diebus in
בימי יותם אחז
,Iehudah regum Iechizchijah,
יחזקיה מלכי יהודה
populi Audite .Ierusalaim & ,Someron super vidit quod
אשר־חזה על־שמרון וירושלם׃ 2 שמעו עמים
Dominus sit & ;eius plenitudo & terra attende ,ipsi omnes
כלם הקשיבי ארץ ומלאה [a] ויהי אדני
sua sanctitatis palatio de Dominus,testem in vobis *in* Deus
יהוה בכם [b] לעד אדני מהיכל קדשו׃
,descendet & :suo loco è *egrediens* ‖Dominus ecce Quia
3 כי־הנה יהוה יצא ממקומו וירד
montem liquescent Et .terræ excelsa super calcabit &
4 ודרך על־במותי־ארץ׃ [c] ונמסו ההרים
ignis *faciebus* à certa sicut : se scindent valles & eum subtus
תחתיו והעמקים יתבקעו כדונג מפני האש
præuaricationem Proprer .præceps in effusæ aquæ sicut
5 כמים [d] מגרים [e] במורד׃ בפשע
.Israel domus *peccata*† propter & ,‡hoc totum Iahacob
יעקב כל־זאת ובחטאות בית ישראל
excelsa ‖ quis & ?Someron Nónne ? Iahacob *prauaricatio Quæ*‡
מי־פשע יעקב הלוא שמרון ומי במות
Someron ponam Et ?Ierusalaim nónne ,Iehudah
6 יהודה הלוא ירושלם׃ [f] ושמתי שמרון
diffundam‡& .vineæ *plantationes* * in ,agri aceruum in
לעי השדה [g] למטעי כרם והגרתי
.reuelabo eius fundamenta & ,eius lapides vallem in
לגי אבניה ויסדיה אגלה׃
eius mercedes omnes & ,*contundentur*† eius sculptilia omnia Et
7 וכל־פסיליה [h] יכתו וכל־אתנניה
:desolationem*ponam eius *dolores omnes* ‡ & ,igni in comburentur
ישרפו באש וכל־עצביה אשים שממה
mercedem ad vsque & ,congregauit ‖ meretricis mercede de quia
כי מאתנן זונה קבצה ועד־אתנן
:vlulabo & ,plangam hoc Super .reuertantur meretricis
8 זונה ישובו׃ על־זאת אספדה ואילילה
,draconum velut planctum faciam:nudus & spoliatus vadam
אילכה שילל וערום אעשה מספד כתנים
desperata ‡Quia .*vlula* * filiarum veluti luctum &
9 ואבל כבנות יענה׃ כי [i] אנושה
portam ad vsque *pertigis*†,Iehudah ad vsq; venit quia :eius plagæ
מכותיה כי־באה עד־יהודה נגע עד־שער
,annuncieris ne Gath In .Ierusalaim ad vsque, mei populi
10 עמי עד־ירושלם׃ בגת אל־[k]תגידו
.te ipsam inuolue puluere ,*pulueris domo in fleueritis* ne flendo
[l] בכו אל־תבכו בבית לעפרה עפר התפלשתי׃
Non .pudore nuda ,*pulchre habitans vobis*‖ Transi
11 עברי לכם יושבת שפיר עריה־[m]בשת לא
accipiet :haesel-Beth †planctum ‡ Sanan habitatrix est egressa
יצאה יושבת צאנן מספד בית האצל [n] יקח
bonum propter doluit Siquidem .*suam stationem**vobis a ‡
12 ממכם עמדתו׃ כי־חלה לטוב
Domino *cum* à malum descendit quia : Maroth † habitatrix ‡
יושבת מרות כי־ירד רע מאת יהוה
veloci equo currum Apta‡ .Ierusalaim portam ad
13 לשער ירושלם׃ רתם המרכבה לרכש
,Siion filiæ ipsa peccati principium :Lachis habitatrix
יושבת לכיש ראשית חטאת היא [o] לבת־ציון

Marginal notes: [a] היו ‖ fuo, templo sancto. [b] עוד ‖egredietur. [c] מסע ‡facie. [d] נגר [e] ירד ‡accidit, †peccatum ‡Quis fuit causa præuaricationis ‖fuit causa excelsorum. [f] שום *plãtationem ‡dispergere faciam. [g] נטע †confringentur. [h] כתת ‡omnia idola *in ‖quæ habet, שולל ק *struthionis, ‡desperatæ sunt. [i] אנש [k] נגד †peruenit ‡fleueris propter domos Haphrah. התפלשי ק ‖habitatrix Saphir. ‡ad. †domus separationis, [l] בכה [m] בוש ‡inimicus *qui stetit in obsidione vestri, ‡quo priuata est †amaritudinem, ‡Liga quadrigas ad equos velocissimos, *fuit.

Propterea .Israel *prauaricationes**sunt inuenta* te in quia
14 כי־בך נמצאו פשעי ישראל׃ לכן
‡ Achzib domus :Ghath Moreseth † *super missiones* ‡ dabis
[a] תתני שלוחים על מורשת גת בתי אכזיב
adducam hæredem Adhuc .Israel regibus mendacium in
15 לאכזב למלכי ישראל׃ עד היורש [b] אבי
*gloria** veniet Hadulam ad vsque : Maresah habitatrix tibi
לך יושבת מרשה עד־עדלם יבוא כבוד
super temetipsam tonde & ,te ipsam Decalua .Israel
16 ישראל׃ קרחי [c] וגזי על־
quia ,aquila sicut tuum caluitium dilata:tuarum deliciarum filios
בני תענוגיך הרחבי קרחתך כנשר כי
.te à transmigrauerunt
[d] גלו ממך׃

CAP. II. ב

super‡malum operantibus & ,iniquitatem cogitantibus Væ
1 הוי חשבי־און ופעלי רע על־
est quoniam,illud facient manè *illucendo In* † , suis cubilibus
משכבותם באור הבקר [e] יעשוה כי יש־
:rapuerunt & ,agros concupierunt Et .*illorum manus facultate in*‡
2 לאל ידם׃ וחמדו שדות וגזלו
,eius domum & virum oppresserunt & ;tulerunt & ,domos &
ובתים ונשאו ועשקו גבר וביתו
:Dominus dixit sic Idcirco .eius hæreditatem & virum &
3 ואיש ונחלתו׃ לכן כה אמר יהוה
quo * ;malum hanc familiam super *cogitans* ‖ ego Ecce
הנני חשב על־המשפחה הזאת רעה אשר
ambulabitis non & , vestra colla *inde* remouebitis ‡non
לא־[f]תמישו משם צואריכם ולא [g] תלכו
,illo die In *ipsum*‖malum tempus quoniam superbè
4 רומה כי עת רעה היא׃ ביום ההוא
,*lamenti* ‡ lamentum lamentabitur & ,parabolam vos super *tollet*‡
[h] ישא עליכם משל ונהה נהי נהיה
:mutauit mei populi partem sumus vastati *Vastando* ‖ :dixit
אמר שדוד נשדנו חלק עמי ימיר
.† diuidit‡ nostros agros *restituendum ad mihi* * remouit quomodo
איך ימיש לי לשובב שדינו יחלק׃
cœtu in ,*sorte in funiculum proijciens*‡ tibi erit non Idcirco
5 לכן לא־יהיה לך משליך חבל בגורל בקהל
.istis stillabunt non .stillabunt ,stilletis Ne .Domini
6 יהוה׃ אל־[i]תטיפו יטיפון לא־יטפו לאלה
.Iahacob domus dicta O .ignominias comprehendat non
7 לא [k] יסג כלמות׃ האמור בית־יעקב
hæc nónne ;Domini spiritus est abbreuiatus nunquid
הקצר רוח יהוה אם־אלה
recte reĉto cum‡benefaciēt mea verba Nónne? eius *studia**
מעלליו הלוא דברי ייטיבו עם הישר הולך׃
aduerso ex ;*insurrexit inimicum in* ‡meus populus heri &†
8 ואתמול עמי לאויב יקומם ממול
reuersis‡confidenter transeuntibus à expoliabitis pallium ,*vestem**
שלמה אדר תפשטון מעברים בטח שובי
domo è faciebatis *expellere*‡mei populi Vxores .prœlio
9 מלחמה׃ נשי עמי תגרשון מבית
malum decorem ‡ tollebatis *eius* * paruulis *desuper eius deliciarum*‡
תענגיה מעל עלליה [l] תקחו הדרי
:requies ‡ hæc † non quia ,ite & ,Surgite .seculum in
10 לעולם׃ קומו [m] ולכו כי לא־זאת המנוחה
.*acri* ‡ corruptione & corrumpet immunda est *quod propter**
בעבור טמאה תחבל וחבל נמרץ׃
mendacium & ,*ventum perambulans*‡ quispiam* Si
11 לו־איש הולך רוח ושקר
erit &‡:sechar *pro* & ,vino pro tibi stillabo † ,fuerit mentitus
כזב [n] אטף לך ליין ולשכר והיה

Marginal notes: ‡Euenta †præuaricatores ‡dona ipsi †possessione ‡erunt. [a] נתן [b] בוא ‡hæres gloriæ. [c] גזז [d] גלה ‡in †Cùm illuxerit. [e] עשה ‡facultas in manu eorum. ‖cogito *à. [f] מוש [g] ילך ‖est ‡sumat lamentator, ‡lamentum, [h] נשא ‡Penitus *à nobis, quos sperabamus nobis restitui ‡hostis sibi. ‡qui proiiciat sortem. [i] נטף [k] נסג *sunt opera ‡rectè ambulanti. †Equidem ‡vt inimicus stabat alter cõtra alterum; *tunicam, & ‡quasi reuerterentur de †pauperis eiicere ‡maritorum. in qua erant delectationes eorum,à *earum ‡coniunctionem mariti & vxoris, quę est honor meus † est ‡ciuitas *& quia ‡forti valde. [l] לקח [m] ילך ‡fuerit *qui ambulet per viam venti dicendo: hic [n] נטף

Iahacob congregabo Congregando .isti populo stillans* *vates
12 מַטִּיף הָעָם הַזֶּה׃ אָסֹף אֶאֱסֹף יַעֲקֹב
pariter :Israel residuum congregabo congregando, te totum $ $per totum
כֻּלָּךְ קַבֵּץ אֲקַבֵּץ שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל יַחַד
medio in gregem tanquam ;Bosrah pecus veluti illam ponam
a שׁוּם a אֲשִׂימֶנּוּ כְּצֹאן בָּצְרָה כְּעֵדֶר בְּתוֹךְ
effractor* Ascendit ,homine† præ tumultuabunt ,sui ductus† †caulæ suæ, †hominibus *diffector
13 הַדָּבְרוֹ b תְּהִימֶנָה מֵאָדָם׃ עָלָה הַפֹּרֵץ b הים
sunt egressi & ,portam transierunt & ,effregerunt ;eorum facies ad $ $ante eos; †ante eos,
לִפְנֵיהֶם פָּרְצוּ וַיַּעֲבֹרוּ שַׁעַר וַיֵּצְאוּ
Dominus & ,eorum facies ad † eorum rex transiuit Et .eam per
בָּהּ וַיַּעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וַיהוָה
.eorum capite in
בְּרֹאשָׁם׃

CAP. III. ג

gubernatores* &,Iahacob† capita quæso Audite: dixi Et †domus *duces
1 וָאֹמַר שִׁמְעוּ־נָא רָאשֵׁי יַעֲקֹב וּקְצִינֵי
?iudicium scire vobis $ Nonne :Israel domus $vestrum est
בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלוֹא לָכֶם c לָדַעַת אֶת־הַמִּשְׁפָּט׃ c ידע
eorum pellem rapientes*:malum diligentes ‡&,bonum Odientes† †Qui odio habetis ‡diligitis *qui rapitis
2 שֹׂנְאֵי טוֹב וְאֹהֲבֵי רָעָה גֹּזְלֵי עוֹרָם רע
.eorum ossibus desuper $ eorum carnem & ,eis desuper $
מֵעֲלֵיהֶם וּשְׁאֵרָם מֵעַל עַצְמוֹתָם׃
eorum pellem & ,mei populi carnem comederunt qui Et $ab †ab
3 וַאֲשֶׁר אָכְלוּ שְׁאֵר עַמִּי וְעוֹרָם
:confregerunt eorum ossa & ,nudauerunt eis desuper †
מֵעֲלֵיהֶם הִפְשִׁיטוּ וְאֶת־עַצְמֹתֵיהֶם פִּצֵּחוּ ‡olle,
.saldary ‡medio in carnem sicut & ;lebete in sicut conciderunt &
וּפָרְשׂוּ כַּאֲשֶׁר בַּסִּיר וּכְבָשָׂר בְּתוֹךְ קַלָּחַת׃
exaudiet non & ,Dominum ad clamabunt Tunc
4 אָז יִזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה וְלֹא יַעֲנֶה
,illo tempore in eis ab suas facies abscondet & :eos faciem suam
אוֹתָם וְיַסְתֵּר פָּנָיו מֵהֶם בָּעֵת הַהִיא
Dominus dixit Sic .sua studia $ mala fecerunt sicut $opera
5 כַּאֲשֶׁר d הֵרֵעוּ מַעַלְלֵיהֶם׃ כֹּה אָמַר יְהוָה d רוּעַ
mordentes ‡ ,meum populum facientes errare † , prophetas super †qui errare faciunt ‡qui mordent *prædicant $contra eum
עַל־הַנְּבִיאִים הַמַּתְעִים אֶת־עַמִּי הַנֹּשְׁכִים
dederit non qui $ & ,pacem prædicauerunt* & ,suis dentibus in
בְּשִׁנֵּיהֶם וְקָרְאוּ שָׁלוֹם וַאֲשֶׁר לֹא־יִתֵּן e שנן
.bellum eum super sacrauerunt ‡ & ,eorum ore in ‡ præparant
עַל־פִּיהֶם וְקִדְּשׁוּ עָלָיו מִלְחָמָה׃ *erit
vobis obtenebrescet $ & , visione ex vobis* nox Propterea $tenebræ erit
6 לָכֵן לַיְלָה לָכֶם f מֵחָזוֹן וְחָשְׁכָה לָכֶם f חשך
nigrescet ‡&,prophetas super Sol intrabit †& ,diuinatione ex †occumbet ‡obtenebrescet
מִקְּסֹם וּבָאָה הַשֶּׁמֶשׁ עַל־הַנְּבִיאִים וְקָדַר
erubescent & ,videntes afficientur pudore Et .dies eos super
עֲלֵיהֶם הַיּוֹם׃ g וּבֹשׁוּ הַחֹזִים וְחָפְרוּ g בוש
non quia ;ipsi vniuersi mystacem super* operient & ,diuini *labrum
7 הַקֹּסְמִים h וְעָטוּ עַל־שָׂפָם כֻּלָּם כִּי אֵין h עטה
fortitudine sum repletus ego vere Et .Dei responsum $ $est verbum
8 מַעֲנֵה אֱלֹהִים׃ וְאוּלָם אָנֹכִי מָלֵאתִי i כֹחַ i כח
indicandum ad †,fortitudine & ,iudicio &,Domini spiritus †vt annunciem
אֶת־רוּחַ יְהוָה וּמִשְׁפָּט וּגְבוּרָה k לְהַגִּיד k נגד
.suum peccatum Israel &, suam præuaricationem Iahacob
לְיַעֲקֹב פִּשְׁעוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל חַטָּאתוֹ׃
imperatores ‡ &,Iahacob domus capita hoc quæso Audite ‡duces
9 שִׁמְעוּ־נָא זֹאת רָאשֵׁי בֵּית יַעֲקֹב וּקְצִינֵי
omne & ,iudicium abominabile facientes*,Israel domus *qui abominandum facitis
בֵּית יִשְׂרָאֵל הַמְתַעֲבִים מִשְׁפָּט וְאֵת כָּל־
,sanguinibus in ‡ Siion AEdificans .distorquentur $ rectum $peruertitis, Qui ædificatis in ‡domos sanguine,
10 הַיְשָׁרָה יְעַקֵּשׁוּ׃ l בֹּנֶה צִיּוֹן בְּדָמִים
.iniquitate in Ierusalaim &
וִירוּשָׁלִַם בְּעַוְלָה׃ l בנה
pretio in eius sacerdotes &,iudicabant munere in † eius Capita $ *in $Principes †muneribus
11 רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ וְכֹהֲנֶיהָ בִּמְחִיר
Domino super & :diuinabant argento in eius prophetæ & ,docebant
m יוֹרוּ וּנְבִיאֶיהָ בְּכֶסֶף יִקְסֹמוּ וְעַל־יְהוָה
non Instro interiori in ‡ Dominus Nonne :dicendo ,innitebantur ‡est in medio nostrum
יִשָּׁעֵנוּ לֵאמֹר הֲלוֹא יְהוָה בְּקִרְבֵּנוּ לֹא־
.malum nos super veniet
תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה׃

*vt Ierusalaim & ;arabitur ager*Siion vos propter Ideirco
12 לָכֵן בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַ͏ִם
vt $templi vt ! .filuæ excelsa in domus $ mons;& ,erit acerui
עִיִּין תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר׃

CAP. IIII. ד

domus mons erit dierum nouissimo in ,erit Et
1 וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים יִהְיֶה הַר בֵּית־
†vertice ‡altior erit ipse exaltabitur ‡& ,montium capite† in præparatur Domini
יְהוָה נָכוֹן בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְנִשָּׂא הוּא
gentes ibunt Et .populi eum ad fluent & :collibus præ
2 מִגְּבָעוֹת וְנָהֲרוּ עָלָיו עַמִּים׃ וְהָלְכוּ גּוֹיִם
montem ad ascendamus & ,Venite :dicent & ,multæ
a ילך רַבִּים וְאָמְרוּ a לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל־הַר־
nos docebit & ,Iahacob Dei domum ad & ,Domini
יְהוָה וְאֶל־בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְיוֹרֵנוּ
$vias suas, Siion de quia : eius semitis de ambulabimus & ,suis viis de $
מִדְּרָכָיו וְנֵלְכָה בְּאֹרְחֹתָיו כִּי מִצִּיּוֹן
.Ierusalaim de Domini verbum & ,lex egredietur
b יצא b תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר־יְהוָה מִירוּשָׁלָ͏ִם׃
gentes corripiet & :multos populos inter iudicabit Et
c יכח ‡concident 3 וְשָׁפַט בֵּין עַמִּים רַבִּים c וְהוֹכִיחַ לְגוֹיִם
suos gladios contundentes ‡& :longinquum in vsque fortes
עֲצֻמִים עַד־רָחוֹק וְכִתְּתוּ חַרְבֹתֵיהֶם
†sumet gens tollent † non :falces in suas hastas & ,ligones in
d חנה e נשא לְאִתִּים d וַחֲנִיתֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת לֹא־ e יִשְׂאוּ גּוֹי
.bellum vltra discent nec ,gladium gentem contra
אֶל־גּוֹי חֶרֶב וְלֹא־יִלְמְדוּן עוֹד מִלְחָמָה׃
vnusquisque ,suam ficum subtus & ,suam vitem subtus vir manebunt Et
4 וְיָשְׁבוּ אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ
erit qui deterreat: .est locutum exercituum Domini os quia ;exterrens non &
וְאֵין מַחֲרִיד כִּי־פִי יְהוָה צְבָאוֹת דִּבֵּר׃
vnusquisque :sui Dei nomine in vir ambulabunt populi omnes Quia
5 כִּי כָּל־הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו
nostri Dei Domini nomine in ambulabimus nos &
f ילך וַאֲנַחְנוּ f נֵלֵךְ בְּשֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
‡vltra: ,Dominus dixit ,illa die In .perpetuum ‡ & seculum in
6 לְעוֹלָם וָעֶד׃ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה
‡eiectam quam & ,congregabo expulsam* & ,claudicantem congregabo
אֹסְפָה הַצֹּלֵעָה וְהַנִּדָּחָה אֲקַבֵּצָה וַאֲשֶׁר
$affixi. ,residuum in claudicantem ponam Et .affeci malo $
g רעע 7 הֲרֵעֹתִי׃ g וְשַׂמְתִּי אֶת־הַצֹּלֵעָה לִשְׁאֵרִית
Dominus regnabit & :robustam gentem in eiectum procul &
וְהַנַּהֲלָאָה לְגוֹי עָצוּם וּמָלַךְ יְהוָה
‡eo tempore seculum in vsque & nunc ‡ ex Siion monte in eos super
עֲלֵיהֶם בְּהַר צִיּוֹן מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃
†Ad te autem ‡turris te ad vsque Siion filia locus editus ‡ ,gregis turris tu Et†
8 וְאַתָּה מִגְדַּל־עֵדֶר עֹפֶל בַּת־צִיּוֹן עָדֶיךָ
regnum primum dominium veniet & : veniet
תֵּאתֶה וּבָאָה הַמֶּמְשָׁלָה הָרִאשֹׁנָה מַמְלֶכֶת
?vociferatione vociferabis quid vt Nunc .Ierusalaim ,filiæ
9 לְבַת־יְרוּשָׁלִָם׃ עַתָּה לָמָּה תָרִיעִי רֵעַ
*est $ Num quia ?periit tuus consiliarius An $?te in non rex Nunquid
הֲמֶלֶךְ אֵין־בָּךְ אִם־יוֹעֲצֵךְ אָבָד כִּי־
ingemisce & ,Dole .parturientis tanquam dolor te apprehendit
h גוח 10 הֶחֱזִיקֵךְ חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃ חוּלִי h וָגֹחִי
,ciuitate de egredieris ;nunc quia ,parturiens veluti Siion filia
i יצא בַּת־צִיּוֹן כַּיּוֹלֵדָה כִּי־עַתָּה i תֵצְאִי מִקִּרְיָה
:ceruéris ibi :Babel ad vsque venies & ,agro in habitabis &
וְשָׁכַנְתְּ בַּשָּׂדֶה וּבָאת עַד־בָּבֶל שָׁם תִּנָּצֵלִי
‡manu .tuorum inimicorum vola ‡ de Dominus te redimet ibi
k כפף שָׁם יִגְאָלֵךְ יְהוָה k מִכַּף אֹיְבָיִךְ׃
multæ gentes te super se congregauerunt nunc Et
11 וְעַתָּה נֶאֶסְפוּ עָלַיִךְ גּוֹיִם רַבִּים
$quæ dicunt: Peccabit .noster oculus Siion in aspiciet & ,se Profanabit : dicentes $
l חנף הָאֹמְרִים תֶּחֱנָף l וְתַחַז בְּצִיּוֹן עֵינֵינוּ׃
nec ; Domini cogitationes cognouerunt non ipsæ Et
12 וְהֵמָּה לֹא יָדְעוּ מַחְשְׁבוֹת יְהוָה וְלֹא
manipulum veluti eas congregauit quia ;eius consilium intellexerunt
m בין הֵבִינוּ m עֲצָתוֹ כִּי קִבְּצָם כֶּעָמִיר
tuum cornu quia : Siion filia tritura & Surge .aream ad
13 גֹּרְנָה׃ קוּמִי וָדוֹשִׁי בַת־צִיּוֹן כִּי־קַרְנֵךְ

conteres & ,æs* ponam tuas vngulas & ,ferrum †ponam — † ferreum, * æreas,

אָשִׂים בַּרְזֶל וּפַרְסֹתַיִךְ a אָשִׂים נְחוּשָׁה b וַהֲדִקּוֹת

,earum desiderium Domino anathematizabo ‡ & ,multos populos — שׁוּם a

עַמִּים רַבִּים וְהַחֲרַמְתִּי לַיהוָה בִּצְעָם — דקק b

Nunc .terræ vniuersæ ,Domino earum fortitudinem & — ‡ interficere faciam

14 וְחֵילָם לַאֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃ עַתָּה

: nos super ‡ posuit obsidionem, turmæ filia excurres turmatim † — † turmis cingeris ‡ aduersum * iudicis

תִּתְגֹּדְדִי בַת־גְּדוּד מָצוֹר שָׂם עָלֵינוּ

.Israel iudicem * maxillam super percutient virga in

בַּשֵּׁבֶט c יַכּוּ עַל־הַלְּחִי אֵת שֹׁפֵט יִשְׂרָאֵל׃ — נכה c

CAP. V. ה

existendum ad, † paruulus ,Ephrathah lechem-Beth tu Et — †es, vt sis

1 וְאַתָּה בֵּית־לֶחֶם אֶפְרָתָה צָעִיר d לִהְיוֹת — היה d

existendum ad ‡, egredietur mihi te Ex .Iehudah millibus in — ‡ vt sit

בְּאַלְפֵי יְהוּדָה מִמְּךָ לִי יֵצֵא לִהְיוֹת

diebus à quondam à * eius egressiones & ;Israel in dominatorem ‖ — ‖ dominator * ab antiquo

מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל וּמוֹצָאֹתָיו מִקֶּדֶם מִימֵי

parturiens ‡ ,tempus ad vsque eos dabit Propterea .seculi — ‡ quo

2 עוֹלָם׃ לָכֵן יִתְּנֵם עַד־עֵת יוֹלֵדָה

filios super ‡ reuertentur ,eius fratrum residuum † & ;peperit — † residui fratres ‡ qui sunt apud

יָלָדָה וְיֶתֶר אֶחָיו יְשׁוּבוּן עַל־בְּנֵי

Domini fortitudine in pascet & stabit Et .Israel

3 יִשְׂרָאֵל׃ וְעָמַד וְרָעָה e בְּעֹז יְהוָה — עוז e

quia :manebunt & ;sui Dei Domini nominis sublimitate in

f בִּגְאוֹן שֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו וְיָשָׁבוּ כִּי־ — גאה f

.terræ terminos ad vsque magnificabitur nunc

עַתָּה יִגְדַּל עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ׃

,nostram terram in venerit cùm Assur ,pax iste erit Et

4 וְהָיָה זֶה שָׁלוֹם אַשּׁוּר כִּי־יָבוֹא בְאַרְצֵנוּ

eum super statuemus & ,nostris ædibus in calcauerit cùm & — aduersus

וְכִי יִדְרֹךְ בְּאַרְמְנֹתֵינוּ g וַהֲקֵמֹנוּ עָלָיו — קום g

.hominum principes octo & ,pastores septem

שִׁבְעָה רֹעִים וּשְׁמֹנָה נְסִיכֵי אָדָם׃

terram & ,gladio in Assur terram depascent Et — confringent

5 h וְרָעוּ אֶת־אֶרֶץ אַשּׁוּר בַּחֶרֶב וְאֶת־אֶרֶץ — רעה h

venerit cùm , Assur ab eruet & :suis gladiis in Nimrod

נִמְרֹד בִּפְתָחֶיהָ i וְהִצִּיל מֵאַשּׁוּר כִּי־יָבוֹא — נצל i

.nostro termino in calcauerit cùm & ,nostram terram in — finibus nostris.

בְאַרְצֵנוּ וְכִי־יִדְרֹךְ בִּגְבוּלֵנוּ׃

multorum populorum interiore in Iahacob residuum erit Et — medio

6 וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים

quæ ,herbam super imbres tanquam Domino cum à ros sicut

כְּטַל מֵאֵת יְהוָה כִּרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב אֲשֶׁר

.hominis † filios præstolabitur ‡ nec ,virum expectabit * non — * expectat ‡ præstolatur † hominum. ‡ medio

לֹא־יְקַוֶּה לְאִישׁ וְלֹא יְיַחֵל לִבְנֵי אָדָם׃

interiori ‡ in ,gentibus in Iahacob residuum erit Et

7 וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בַּגּוֹיִם בְּקֶרֶב

leunculus vt *, siluæ iumenta inter leo sicut ,multorum populorū — * & catulus leonis

עַמִּים רַבִּים כְּאַרְיֵה בְּבַהֲמוֹת יַעַר כִּכְפִיר

,conculcauerit & ,transierit si qui :pecoris greges inter — ‡ pecora:

בְּעֶדְרֵי־צֹאן אֲשֶׁר אִם־עָבַר וְרָמַס

tua manus Exaltabit .eruens † non & ,rapuerit & — †est qui eruat.

8 וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל׃ תָּרֹם k יָדְךָ — רום k

.succidentur tui inimici omnes & ;tuos hostes super

עַל־צָרֶיךָ וְכָל־אֹיְבֶיךָ יִכָּרֵתוּ׃

faciam succidere & ,Dominus dixit ,illa die in erit Et

9 וְהָיָה בַיּוֹם־הַהוּא נְאֻם־יְהוָה וְהִכְרַתִּי

.tuas quadrigas faciam perdere & ,tuo interiori de tuos equos — medio tui.

סוּסֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְהַאֲבַדְתִּי מַרְכְּבֹתֶיךָ׃

omnes diruam & ,tuæ terræ vrbes faciam succidere Et

10 וְהִכְרַתִּי עָרֵי אַרְצֶךָ וְהָרַסְתִּי כָּל־

,tua manu de maleficia faciam succidere Et .tuas munitiones

11 מִבְצָרֶיךָ׃ וְהִכְרַתִּי כְשָׁפִים מִיָּדֶךָ

faciam succidere Et .tibi erunt non præstigiatores & diuinationes

12 וּמְעוֹנְנִים לֹא יִהְיוּ־לָךְ׃ וְהִכְרַתִּי

te incuruabis non & :tuo interiori de tuas statuas & ,tua sculptilia — medio tui:

פְּסִילֶיךָ l וּמַצֵּבוֹתֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְלֹא־m תִשְׁתַּחֲוֶה — נצב l

tuos lucos euellam Et .tuarum manuum operi vltrà

13 עוֹד לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃ וְנָתַשְׁתִּי אֲשֵׁירֶיךָ — שחה m

.tuas ciuitates delebo & :tuo interiori de — medio tui.

מִקִּרְבֶּךָ וְהִשְׁמַדְתִּי עָרֶיךָ׃

* furore ‡ de — ,gentibus eum ‡ vltionem ira in & naso in faciam Et

14 a וְעָשִׂיתִי בְּאַף וּבְחֵמָה נָקָם אֶת־הַגּוֹיִם — עשה a

.audierunt non quæ

אֲשֶׁר לֹא שָׁמֵעוּ׃

CAP. VI. ו

* dic: — ,Surge : dicens * Dominus quod quæso Audite

1 שִׁמְעוּ־נָא אֵת אֲשֶׁר־יְהוָה אֹמֵר קוּם

‡ ostende iudicium — .tuam vocem colles audient & ,montibus cum litiga ‡

b רִיב אֶת־הֶהָרִים וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלֶךָ׃ — רוב b

† iudicium — fortia & ,Domini litem † montes Audite

2 שִׁמְעוּ הָרִים אֶת־רִיב יְהוָה וְהָאֵתָנִים

‡ iudicium est — ,suo populo cum Domino lis ‡ quia , terræ fundamenta

מֹסְדֵי אָרֶץ כִּי רִיב לַיהוָה עִם־עַמּוֹ

disputare vult, — feci quid mi Popule .argumentabitur Israel cum &

3 וְעִם־יִשְׂרָאֵל c יִתְוַכָּח׃ עַמִּי מֶה־עָשִׂיתִי — יכח c

‡ in † loquere contra — .me in responde † ;te feci laborare quo ‡ &,tibi

לְךָ וּמָה הֶלְאֵתִיךָ עֲנֵה בִי׃

domo è & ,Ægypti terra è te feci ascendere Quia

4 כִּי d הֶעֱלִתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִבֵּית — עלה d

‡ ante faciem tuam — ,Moseh tuas facies ad ‡ misi & ;te redemi seruorum

עֲבָדִים e פְּדִיתִיךָ וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת־מֹשֶׁה — פדה e

quid nunc memento , mi Popule .Miriam & ,Aharon

5 אַהֲרֹן וּמִרְיָם׃ עַמִּי זְכָר־נָא מַה־

‡ cogitauerit — ei responderit quid & ,Moab rex Balac consuluerit *

יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמֶה־עָנָה אֹתוֹ

,Ghilghal ad vsque Sitthim de , Behor filius Bilham

בִּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר מִן־הַשִּׁטִּים עַד־הַגִּלְגָּל

‡ vt scias — .Domini iustitias sciendum ad ‡

לְמַעַן f דַּעַת צִדְקוֹת יְהוָה׃ — ידע f

Deo me curuabo ?Dominum præoccupabo quo In

6 בַּמָּה אֲקַדֵּם יְהוָה g אִכַּף לֵאלֹהֵי — כפף g

† excelso. ‡ holocaustis. — vitulis in ,ascensionibus ‡ in eū præoccupabo Nūquid .celsitudinis †

מָרוֹם הַאֲקַדְּמֶנּוּ בְעוֹלוֹת בַּעֲגָלִים

* anniculis? ‡ millia — ,arietum millibus in ‡ Dominus volet Nunquid ?anni filiis *

7 בְּנֵי שָׁנָה׃ הֲיִרְצֶה יְהוָה בְּאַלְפֵי אֵילִים

† decem millia — meum primogenitū dabo nunquid? olei torrentium myriadibus in †

בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי־שָׁמֶן הַאֶתֵּן בְּכוֹרִי

‡ pro mea præuaricatione? — ?meæ animæ peccatum * , mei ventris fructum ‡ meum scelus ‡

פִּשְׁעִי h פְּרִי בִטְנִי חַטַּאת נַפְשִׁי׃

‡ pro peccato — Dominus quid &, bonum ‡ quid homo * tibi Indicat

8 הִגִּיד לְךָ אָדָם מַה־טּוֹב וּמָה־יְהוָה — פרה h

* ô * sit † requirit ‡ vtique — diligere & , iudicium facere nisi ‡ , te à quærens †

דּוֹרֵשׁ מִמְּךָ כִּי אִם־עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת

.tuo Deo cum ambulando se humiliare & ,misericordiam

חֶסֶד וְהַצְנֵעַ לֶכֶת עִם־אֱלֹהֶיךָ׃

* clamat, & vir constans — timebit sapientia &, clamabit * ciuitatem ad ‡ Domini Vox

9 קוֹל יְהוָה לָעִיר יִקְרָא וְתוּשִׁיָּה יִרְאֶה

? eam constituit quis & , virgam Audite .tuum nomen

שְׁמֶךָ שִׁמְעוּ מַטֶּה וּמִי יְעָדָהּ׃

nónne sunt in † impietate congregati, ‡ deficiens detestatus Domino. — modius & ,impietatis ‡ thesauri impij domo vir num Adhuc

10 עוֹד הַאִשׁ בֵּית רָשָׁע אֹצְרוֹת רֶשַׁע וְאֵיפַת

, impietatis bilancibus in ero purus * Nunquid .abominatus tenuitatis ‡

11 רָזוֹן i זְעוּמָה׃ הַאֶזְכֶּה בְּמֹאזְנֵי רֶשַׁע

* iustificabo stateram impiam & sacculum ponderū dolorosum? — ;fraudis lapidum loculo in &

וּבְכִיס אַבְנֵי מִרְמָה׃

eius habitatores &,rapina † sunt repleti eius diuites ‡ Cuius

12 אֲשֶׁר עֲשִׁירֶיהָ מָלְאוּ חָמָס וְיֹשְׁבֶיהָ

* ciuitatis † iniquitate. ‡ erat. — ‡ eorū ore in fraudulenta eorum lingua &, mendaciū sunt locuti

דִּבְּרוּ־שָׁקֶר וּלְשׁוֹנָם k רְמִיָּה בְּפִיהֶם׃ — רזה i רמה k

desolando , te percutiendo feci ægrotare ego etiam Et

13 וְגַם־אֲנִי l הֶחֱלֵיתִי הַכּוֹתֶךָ הַשְׁמֵם — חלה l

* te propter — ,saturaberis non &, comedes Tu .tua peccata super *

14 עַל־חַטֹּאתֶךָ׃ אַתָּה תֹאכַל וְלֹא תִשְׂבָּע

‡ humiliatio † erit in medio tui: & tanges vxorem tuam, & non seruabit conceptum: ‡ seruarit, — non & , apprehendet & ;tuo interiori in † tua depressio ‡ &

וְיֶשְׁחֲךָ בְּקִרְבֶּךָ וְתַסֵּג וְלֹא תַפְלִיט

.dabo gladio ,produxeris ‡ quem &

וַאֲשֶׁר תְּפַלֵּט לַחֶרֶב אֶתֵּן׃

,oliuam * calcabis tu : metes non & ,seminabis Tu

15 אַתָּה תִזְרַע וְלֹא תִקְצוֹר אַתָּה תִדְרֹךְ־זַיִת — נסג m

* oliuas, ‡ vuas, quibus fit vinū nouū — .vinum bibes non & , mustum ‡ & : oleo te vnges non &

וְלֹא־תָסוּךְ שֶׁמֶן וְתִירוֹשׁ וְלֹא תִשְׁתֶּה־יָּיִן׃

dicens ‡ ,pudor eam operiet & ,mea inimica aspiciet Et

10 ותרא איבתי ותכסה בושה האמרה [h]

videbunt mei Oculi ?tuus Deus Dominus ipse Vbi :me ad

אלי איו יהוה אלהיך עיני תראינה

.platearum lutum vt conculcationem in erit nunc‡ eam in

בה עתה תהיה למרמס כטיט חוצות׃

elongabitur illa die ,tuas macerias ædificandi † Die

11 יום [i] לבנות גדריך יום ההוא ירחק־

ipso de veniet te ad vsque & ,illa Die .statutum ‡

12 חק׃ [k] יום הוא ועדיך יבוא למני

ad vsque & munitione ;saab & ,munitionis ‡ ciuitates* & ,Assur

אשור ועדי מצור ולמני מצור ועד־

,montem ad monte ; & ,mari à mare † & ,flumen

נהר וים מים והר ההר׃

,suis habitatoribus super * desolationem in terra erit Et

13 והיתה הארץ לשממה על־ישביה

.eorum studiorum ‡ fructum propter

[l] מפרי מעלליהם׃

,tuæ hæreditatis pecus ,tua virga in tuum populum Pasce

14 רעה עמך בשבטך צאן נחלתך

Basan pascent :Carmel ‡ medio in siluam solitarie habitans †

שכני לבדד יער בתוך כרמל [m] ירעו בשן

te egrediendi dies Iuxta .seculi * dies iuxta Ghilhad &

15 וגלעד כימי עולם׃ כימי [h] צאתך

.mirabilia ei ostendam :Ægypti terra è

מארץ מצרים אראנו נפלאות׃

Ponent.sua fortitudine omni ab pudebunt † & ,gentes Videbunt

16 יראו גוים ויבשו מכל גבורתם ישימו

.obsurdescent eorum aures ,os super manum

יד על־פה אזניהם תחרשנה׃

terræ reptilia sicut ,serpens sicut puluerem Lingent

17 ילחכו עפר כנחש כזחלי ארץ

nostrum Deum Dominum Ad ‡ .suis clausuris de se mouebunt

ירגזו ממסגרתיהם אל־יהוה אלהינו

.te à timebunt & ,formidabunt

יפחדו [o] ויראו ממך׃

super transiens & ,iniquitatem tollens * ,tu sicut Deus Quis

18 מי־אל כמוך נשא [p] עון ועבר על־

perpetuum in tenuit non ?suæ hæreditatis residui præuaricationē

פשע לשארית נחלתו לא־החזיק לעד

.ipse misericordiam voluit † quoniam ,suum nasum ‡

אפו כי־חפץ חסד הוא׃

:nostras iniquitates subiiciet ,nostri miserebitur ,Reuertetur

19 ישוב ירחמנו יכבוש עונתינו

.eorum ‡ peccata omnia maris profunda in proiicies &

ותשליך במצלות ים כל־חטאתם׃

,Abraham misericordiam ,Iahacob veritatem Dabis

20 [q] תתן [r] אמת ליעקב חסד לאברהם

.quondam † diebus à nostris patribus iurasti quam

אשר־נשבעת לאבתינו מימי קדם׃

‡ quæ dicit * est — ראה [h] ; ‡ quæ — בה ; † quæ ædificabit Dominus — בנה [i] ; ‡ tributum. — חקק [k] ; * ad ‡ munitas, & à ciuitate munita † vsque ad ‡ à † cum ; ‡ operum — פרה [l] ; † qui habitas confidenter in silua ‡ agri feracis * longi temporis ‡ egressionis tuæ — רעה [m] יצא ; † pudore afficientur ; ‡ A Domino Deo nostro — ירא [o] ; * parcens iniquitati, — עוה [p] ; ‡ furorem † vult ; ‡ nostra. ; נתן [q] אמן ; † antiquis.

domus opus omne & ,Homri statuta est custoditum Et

16 וישתמר [a] חקות עמרי וכל מעשה בית־

te me dare pro ‡ eorum consiliis in ambulastis & ,Achab

אחאב [b] ותלכו במעצותם למען [c] תתי אתך

opprobrium & ,sibilum in eius habitatores & ,desolationem in

לשמה וישביה לשרקה וחרפת

.portabitis * mei populi

עמי [d] תשאו׃

CAP. VII.

,tæstatis collectiones ‡ sicut fui quia ,mihi Væ

1 אללי לי כי הייתי כאספי־קיץ

,comedendum ad botrus ‡ Non .vindemiæ racemi sicut

כעללת בציר אין־אשכול לאכול

misericors Periit .mea anima desiderauit primitiuum *

2 בכורה אותה נפשי׃ אבד חסיד

ipsi Vniuersi .† non hominem ‡ inter rectus & ,terra de

מן־הארץ וישר באדם אין כלם

.sagena venabuntur * suum fratrem vir ,insidiabuntur sanguinibus

לדמים יארבו איש את־אחיהו יצודו חרם׃

,postulans † princeps benefaciendo pro ,volæ ‡ malefaciendo Pro

3 על־הרע כפים להיטיב השר שאל

contritionem loquens * magnus & :retributionem propter iudicans &

והשפט בשלום והגדול דבר הות

.eam complicarunt & ,ipse ‡ suæ animæ

נפשו הוא ויעבתוה׃

‡ Dies ,implicatione præ ‡ rectus ,paliurus vt † eorum Optimus

4 טובם כחדק ישר ממסוכה יום

erit nunc ,venit tua visitatio ,tuorum speculatorum

מצפיך פקדתך באה עתה תהיה

fidatis ‡ ne ;sodali in * credatis Ne .eorum perplexitas

5 מבוכתם׃ אל־תאמינו ברע אל־תבטחו

.tui oris ostia custodi,tuo sinui incumbente ab :duce in

באלוף משכבת חיקך שמר פתחי־פיך׃

,suam matrem in surgens ‡ filia ,patrem vilipendens * filius Quia

6 כי־בן מנבל אב בת [e] קמה באמה

.eius domus viri ,viri inimici :suam socrum in nurus

כלה בחמתה איבי איש אנשי ביתו׃

Deum expectabo speculabor Domino in † ego Et

7 ואני ביהוה אצפה [f] אוחילה לאלהי

lætaris Ne .meus Deus me audiet :meæ salutis

ישעי ישמעני אלהי׃

sum ;surrexi * ,ceciderim quod me propter mea inimica

8 אל־תשמחי איבתי לי כי נפלתי קמתי כי־

Domini Iram ,mihi † lux Dominus ,tenebrositate ‡ in sedero

אשב בחשך יהוה אור לי׃

,meam litem litiget † donec ,ei peccaui quoniam ,feram

9 זעף יהוה [g] אשא כי חטאתי לו עד אשר יריב ריבי

.eius iustitiā in videbo ,lucem in me educet :meū iudiciū faciat &

ועשה משפטי יוציאני לאור אראה בצדקתו׃

custodita fuerunt præcepta — חקק [a] ; † vt darem — ילך [b] נתן [c] ; portabis — נשא [d] ; ‡ fructus † collectus à pauperibus ; ‡ est ; * primitiua eius ; ‡ homines † est. ; sanguini insidiantur, vnusquisque * venatur reti ‡ manibus, † postulat, & iudex iudicat * loquitur: afferre munera, quod ad perditionem ‡ eius est, qui audiunt, multiplicant illa. † est ‡ eorum est asperior materia spinarum, ‡ venit ‡ desolatio * amico, ‡ vxores ‡ marito: Ab vxore quę dormit in sinu * vituperas ‡ surgit — קום [e] ; † Dominum expectabo, — יחל [f] ; * surgam, & ‡ tenebris, † mea erit. ; † iudicet iudicium meum, — נשא [g]

Finis libri Michah.

תם ספר מיכה

ספר נחום

LIBER NACHVM.

CAP. I. א

visionis Liber. Nineueh Onus

1 משא נינוה ספר חזון [a] חזה

Deus . Bichosei Nachum

2 נחום האלקשי: אל

,Dominus vlciscens & ,zelotes

קנוא ונקם יהוה

,ira copos | &, Dominus vlciscens

נקם יהוה ובעל חמה

ipse referuans † & , suis hostibus ‡ Dominus vlciscens

נקם יהוה לצריו ונוטר הוא

magnus & , narium longus ‡ Dominus , suis inimicis

3 לאיביו: יהוה ארך אפים וגדול־

tempestate in , Domini : mundabit non mundando * & , virtute ||

[b] כח ונקה לא ינקה יהוה בסופה

.eius pedum puluis ‡ nubes & ; eius via † turbine in &

ובשערה דרכו וענן אבק רגליו:

flumina omnia & , illud exsiccauit & , mare in Increpans $

4 גוער בים ויבשהו וכל־הנהרות

Lebanon flos & , Carmel & Basan est infirmatus † : fecit exsiccare

החריב אמלל בשן וכרמל ופרח לבנון

colles & , eo ab tremuerunt Montes : est infirmatus †

5 אמלל: הרים רעשו ממנו והגבעות

orbis & ; eius faciebus " a terra conflagrauit & : sunt liquefacti

התמוגגו [c] ותשא הארץ מפניו ותבל

eius indignationum facies Ad ‡ . eo in habitatores omnes &

6 וכל־ישבי בה: לפני זעמו

est effusa eius Ira ; eius nasi * ira in stabit quis & , stabit quis

מי יעמוד ומי יקום [d] בחרון אפו חמתו נתכה

: eo ab sunt confractæ petræ & , ignis sicut

כאש והצרים נתצו ממנו:

Sciens & ; angustiæ die in robur ad ‡ , Dominus Bonus

7 טוב יהוה למעוז ביום [e] צרה וידע

consummationem transeunte inundatione in Et . eo in sperantes

8 [f] חסי בו: ובשטף עבר כלה

. tenebrositas persequetur * eius inimicos & : eius loci faciet

יעשה מקומה ואיביו ירדף־חשך:

ipse consummationem ? Dominum ad cogitabitis ‡ Quid

9 מה־תחשבון אל־יהוה כלה הוא

. angustia bis consurget non . faciens †

עשה לא־תקום פעמים צרה:

eos potare secundum † & , complexas spinas ad vsque ‡ Quia

10 כי עד־סירים סבכים וכסבאם

. plena arida ‡ stipula sicut , sunt comesti * , potores

סבואים אכלו כקש יבש מלא:

, malum Dominum super cogitans * est egressus te Ex

11 ממך יצא חשב על־יהוה רעה

? pacifici † num , Dominus dixit Sic . Belijahal consulens ‡

12 יעץ בליעל: כה אמר יהוה אם־שלמים

, te afflixi Et . transibit & , excindentur certè & , multi certè &

וכן רבים וכן נגזו ועבר ועניתך

eius iugum conteram nunc Et . vltrà te affligam non

13 לא [g] אענך עוד: ועתה אשבר מטהו

te super præcipiet Et . dirumpam tua vincula & , te desuper ||

14 מעליך ומוסרתיך [h] אנתק: וצוה עליך

domo De . amplius tuo nomine de seminabitur * non , Domine

יהוה לא־יזרע משמך עוד מבית

ponam conflatile & , sculptile faciam succidere tui Dei

אלהיך אכרית פסל [i] ומסכה אשים

. fuisti despectus quia , tuum sepulchrum

קברך כי קלות:

* Prophetia

[a] חזה

|| habens iram,

‡ de † iram

‡ longanimis,

|| potentia, * impunè iudicando impunè non iudicabit impios:

† est

‡ velut erunt,

[b] כח

‡ Qui increpauit

† desolatus

† desolatus

‡ dissoluerunt se: & exusta est

* facie

[c] נשא

‡ Ante iram † furoris

[d] חרה

‡ fortitudo

[e] צור

[f] חסה

* persequentur tenebræ.

‡ cogitatio contra

† facit,

‡ venient

† cùm inebriati fuerint ebrij, consumentur,

‡ ariditate

* qui cogitat contra

‡ Qui consulit consilium impium.

† erunt in pace: & verè

|| sunt, & verè

[g] ענה ‡ à

[h] יסר * semen erit vocatum

[i] נסך

CAP. II. ב

facientis audire euangelizantis pedes montes super Ecce

1 הנה על־ההרים רגלי מבשר משמיע

quia : tua vota redde , tuas festiuitates Iehudah Celebra . pacem

שלום [k] חגי יהודה חגיך שלמי נדריך כי

. est succisus ipse totus Belijahal ‡ te per transire † vltrà addet non

לא יוסיף עוד לעבור־בך בליעל כלה נכרת:

: munitionem custodiendo , tuas facies * super dissipator Ascendit

2 עלה מפיץ על־פניך נצור מצורה

. valde potentiam robora , lumbos conforta , viam contemplare

צפה־דרך חזק מתנים אמץ כח מאד:

, Iahacob superbiam Dominus conuertit Quia

3 כי [l] שב יהוה את־גאון יעקב

, euacuantes eos euacuauerunt quia : Israel superbiam sicut

[m] כגאון ישראל כי בקקום בקקים

. corruperunt eorum propagines &

וזמריהם שחתו:

exercitus viri , est rubefactus eius fortium Clypeus

4 [n] מגן גבוריהו מאדם אנשי־חיל

: se præparare * die in , ‡ currus lampadarum igne in , vermiculati †

מתלעים באש־פלדות הרכב ביום [o] הכינו

. fuerunt venenatæ ‡ abietes &

והברשים הרעלו:

: plateas per coxis collidens , currus † insanient plateis In

5 בחוצות יתהוללו הרכב ישתקשקון ברחבות

. discurrent fulgura tanquam , faces veluti eorum aspectus

מראיהן כלפידם כברקים ירוצצו:

: eorum ambulationem in ‡ impingent , suorum fortium Recordabitur

6 יזכר אדיריו יכשלו בהליכותם

. operimentum præparabitur & , eius murum ad festinabunt

ימהרו חומתה [p] והכן הסכך:

. est liquefactum palatium || & ; sunt apertæ fluminum Portæ

7 שערי הנהרות נפתחו וההיכל נמוג:

eius ancillæ & , est ascedere iussa || , est ducta captiua ‡ Hussab Et

8 [q] והצב גלתה העלתה ואמהתיה

. sua corda super tundentes ‡ , columbarum vocem iuxta deducentes *

מנהגות כקול יונים מתפפות על־לבבהן:

ipsi * & . ipsa ‡ diebus à aquis piscina sicut † Nineueh Et

9 ונינוה כברכת־מים מימי היא והמה

. respiciens † non & , state , State fugientes

נסים עמדו עמדו ואין מפנה:

finis ‡ non & ; aurum diripite , argentum Diripite

10 [r] בזו כסף בזו זהב ואין קצה

. desiderij || vase omni præ gloria , præparationem * ad

לתכונה כבד מכל כלי חמדה:

, est liquefactum cor & : interrupta ‡ & , exinanita & , est Euacuata

11 בוקה ומבוקה ומבלקה ולב [s] נמס

facies & , renibus cunctis in inualetudo † & , genuum collisio &

ופק ברכים וחלחלה בכל־מתנים ופני

. fuliginem contraxerunt ‡ ipsorum vniuersorum

כלם קבצו פארור:

ipsum pascuum & , leonum habitaculum * Vbi

12 איה מעון אריות ומרעה הוא

catulus , ibi maior leo † , leo iuit quod ‡ , leonum catulorum

לכפרים אשר הלך אריה לביא שם גור

. exterrens ‡ non & , leonis

אריה ואין מחריד:

suffocans ‡ & , suis catulis sufficientia in rapiens * Leo

13 אריה טרף בדי גרותיו ומחנק

sua habitacula & , sua foramina præda impleuit & : suis leænis

ללבאתיו וימלא־טרף חריו ומענתיו

. rapina

טרפה:

[k] חגג

† vt transeat ‡ impius vniuersi succisi sunt.

* faciem tuã,

[l] שוב

$ bonis,

[m] בקק

[n] מגן

‡ induti vestibus vermiculatis, vt ignis ‡ erat,

* qua præparare fecit currus:

‡ tremuerunt,

[o] כון

† ascensores curruum, festinanter ambulabunt

‡ cùm perrexerint:

יתירו

[p] כון

|| ædes dissoluta

‡ regina

‡ curruum

[q] יצב

* ducebant eam, vox lamentationis eius sicut gemitus

‡ percutientes

† plena fuit omni bono

‡ antiquis fuit.

* nunc fugiunt.

‡ dicebant,

† erat qui retrò aspiceret.

‡ est

* ponderandum, pulchritudóque maior quouis

† concupiscibili.

‡ succiditur;

[r] בזז [s] מסס

† dolor

‡ redactæ sunt in nigredinem.

* est

‡ ad

† vt leæna

‡ erat

* rapiebat sufficienter

‡ suffocabat

:captiuitatem in , iuit transmigrationem in ipsa Etiam
10 גם־היא לגלה הלכה בשבי [a] שֶׁבֶר־ [a]
super & : platearū omnium capite in sunt elisi eius paruuli etiā
גם עלליה ירטשו בראש כל־חוצות ועל־
eius *magnates* † omnes & ,fortem proiecerunt eius inclytos
נכבדיה [b] ידו גורל וכל־גדוליה יָדָה־ [b] ‡ optimates
eris , inebriaberis tu Etiam .compedibus *in* sunt *constricti* ‡
11 רתקו בזקים: גם־את תשכרי [c] תהי [c] תְּהִי־ ‡ alligati
.hoste ab ‖ robur quæres tu etiam : abscondita
נעלמה גם־את תבקשי [d] מעוז מאויב: [d] עֹז ‡ ob inimicum.
si ,primitiuis cum ficus * tuæ munitiones Omnes
12 כל־מבצריך תאנים עם־בכורים אם־ *vt
.comedentis os *super* † cadent &,fuerint *commota* ‡
[e] ינועו ונפלו על־פי אוכל: ‡ concussæ † in
tuis Inimicis ,*tuo interiori* * in mulieres ‡ tuus populus Ecce
13 הנה עמך נשים בקרבך לאיביך [e] נוע ‡ vt
ignis *comedit* ‡ , tuæ terræ portæ sunt apertæ aperiendo
פתוח נפתחו שערי ארצך אכלה אש * medio tui. ‡ deuorauit
fortifica ,tibi hauri munitionis Aquas .tuos vectes
14 בריחיך: מי מצור שאבי לך חזקי
,lutum *in* calca & ,lutum in intra : tuas munitiones
מבצריך באי בטיט ורמסי בחמר
.laterariam | tene
החזיקי מלבן: ‡ fornacem.
te *comedet* ‡ ,gladius te succidet , ignis te comedet Ibi
15 שם תאכלך אש תכריתך חרב תאכלך ‡ deuorabit
.locusta vt *aggrauare* ‡ , bruchus vt *aggrauare* ‡ :bruchus vt
כילק התכבד כילק התכבדי כארבה: * multiplicate
: cælorum stellis præ tuos negotiatores Multiplicasti
16 [f] הרבית רכליך מכוכבי השמים [f] רבה־
.auolauit &',est grassatus bruchus
ילק פשט ויעף:
,locustarum *locusta* * vt tui principes & ,locusta sicut tui *Coronati* ‡
17 מנזריך כארבה וטפסריך כגוב גובי ‡ Maiores * locustæ
.est ortus Sol , frigoris die in sepibus in *castrametantium* ‡
[g] החונים בגדרות ביום קרה שמש זרחה ‡ quæ castrametantur
.ipsa | vbi *eius* ‡ locus est cognitus non & ,*euagatus* † &
ונודד ולא־נודע מקומו אים: [g] חֲנֵה־ † elongauerunt se
,tui *illustres iacebunt* * , Assur rex tui pastores Dormitauerunt ‡ earum
18 נמו רעיך מלך אשור ישכנו אדיריך ‡ fuerunt. * requiescent fortes
.*congregans* † non & ,montes super tuus populus *sunt dispersi* ‡
נפשו עמך על־ההרים ואין מקבץ: ‡ dispersus est † est qui congreget
Omnes .tua plaga est infirmata,tuæ fracturæ *restrictio* ‡ Non ‡ est curatio
19 אין־כהה לשברך נחלה מכתך כל
nam : te super *vola* * plauserunt , tuam auditionem audientes
שמעי שמעך תקעו כף עליך כי ‡ manu
? semper tua malitia transiuit non quem super
על־מי לא־עברה רעתך תמיד:

exercituum Dominus dixit , te ad ego Ecce
14 הנני אליך נאם יהוה צבאות
comedet ‡ tuos leunculos &,*eius currum fumo in* †facia succendere & † ignem fumantem quadrigas.
והבערתי בעשן רכבה וכפיריך תאכל
audietur non & ,tuam prædam terra de faciā *succidere**& ;gladius ‡ consumet *exterminare
חרב והכרתי מארץ טרפך ולא־ישמע
.tuorum nunciorum vox vltra
עוד קול מלאככה:

CAP. III. ג

extorsione ‡ mendacio ipsa vniuersa; sanguinum ciuitati Væ ‡ & rapinis
1 הוי עיר דמים כלה כחש [*] פרק
vox ‡ & ; flagelli *Vox* ‡ .præda recedit non † ,est plena † medio eius
מלאה לא ימיש טרף: קול שוט וקול
2 *.subsilientis currus &* ,*fonipedis equi &* , *rotæ* ‡ commotionis ‡ Sonitus ‡ rotarum ; & equorum cōcutiētem terram , & quadrigarum saltātium. Equitum ascendētium , & micantium gladiorum,&fulgurātium hastarum,
רעש אופן וסוס דהר ומרכבה מרקדה:
,*hasta fulguris &* ,*gladij lamina &* , *ascendere facientis Equitis*
3 פרש מעלה ולהב חרב וברק חנית
finis ‡ non & ; *cadaueris ponderis* | & ,interfectæ multitudinis & ‡ multitudinis cadauerum ,
ורב חלל וכבד פגר ואין קצה ‡ est
multitudinē propter ‡ .eorum corpora in * impingent,corporū * inimici
לגויה יכשלו בגויתם: מרב
4 , *maleficiorum patronæ* , *gratia bonæ* † meretricis fornicationum ‡ Euenerunt hæc ei
זנוני זונה טובת חן בעלת כשפים † decoræ , & gratiam habentis , quæ vendit
familias & , suis fornicationibus in gentes *vendentis*
המכרת גוים בזנוניה ומשפחות
Dominus dixit ,te ad *ego* ‡ Ecce .suis maleficiis in
5 בכשפיה: הנני אליך נאם יהוה ‡ venio *in facie tua
ostendā & : *tuis fasiebus super* * tuas fimbrias reuelabo &,exercituū
צבאות וגליתי שוליך על־פניך והראיתי
.tuam ignominiam regnis & ,tuam turpitudinem gentibus
גוים מערך וממלכות קלונך:
.te faciā *vilipendere* ‡ &,abominationes te super faciā proiicere Et ‡ vituperare
6 והשלכתי עליך שקצים ונבלתיך
,te videntes omnes ,erit Et *.stercus* † tanquam te ponam & † inquinamētum.
7 ושמתיך כראי: והיה כל־ראיך
condolebit quis ,Nineueh est Vastata : *dicet* * &, te à *vagabitur* † † elongabunt se *dicent:
ידוד ממך ואמר שדדה נינוה מי ינוד
? tibi consolatores quæram vnde ,ei
לה מאין אבקש מנחמים לך:
? flumina inter *sedente Amon* † No *præ es bona* ‡ Nunquid ‡ fortior es ciuitate †populos habent multos quæ manet
8 התיטבי מנא אמון הישבה ביארים
.eius murus maria ,mare*antemurale cuius :*ei vndique* ‡ Aquæ ‡ sunt in circuitu eius: * est
מים סביב לה אשר־חיל ים מים חומתה:
Put ‡ finis * non &,Ægyptus & ,eius fortitudo Chus ‡ populi eius
9 כוש עצמה ומצרים ואין קצה פוט
.tuo auxilio in fuerunt Lubim &
ולובים היו בעזרתך:

Finis libri Nachum.

תם ספר נחום

ספר חבקוק
LIBER CHABACCVC

CAP. I. א

Chabaccuc vidit quod ONVS

1 משא אשר חזה חבקוק הנביא
quo--Vsque .propheta

2 עד־אנה יהוה שועתי ולא תשמע אזעק אליך
non & ,clamaui ‡ Domine te ad vociferabor ?exaudies quid Vt ?saluabis nō &,rapinā †

3 חמס ולא תושיע: למה תראני און ועמל תביט ושד
,vastitatē & facies ‡ aspicere miseriam* &, iniquitatē mihi ostendes ‡

תראני און ועמל תביט ושד
.tulit ‡ contentionem & litem † fuit & ? me contra iniquitatē &

וחמס לנגדי ויהי ריב ומדון ישא:
seculum in egredietur non & ,lex est debilitata Propterea

4 על־כן תפוג תורה ולא־יצא לנצח
,iustum coronæ instar circundans' impius quia ,iudicium

משפט כי רשע מכתיר את־הצדיק
,gentibus in Videte .peruersum iudicium egredietur Ideo ‡

5 על־כן יצא משפט מעקל: ראו בגוים
operans‡ opus quia :obstupescite ,estote attoniti † & ;aspicite &

והביטו והתמהו תמהו כי־פעל פעל
.narrabitur cum credetis non' ,vestris diebus in

בימיכם לא תאמינו כי יספר:
,amaram ‡gentem Chasdim suscitans ‡ ego ecce Quia

6 כי־הנני מקים את־הכשדים הגוי המר
possidendum ad* ;terræ latitudines ‡ in ambulantem ,properatam || &

והנמהר ההולך למרחבי ארץ לרשת
ipsa ‡ terribilis & Horribilis sibi ‡ non habitacula

7 משכנות לא־לו: אים ונורא הוא
:egredietur eius exaltatio &,eius iudicium ipsa se ex

ממנו משפטו ושאתו יצא:
lupis præ erunt acuti ‡ & :eius equi pardis præ erunt leues ‡ Et

8 וקלו מנמרים סוסיו וחדו מזאבי
longè de eius equites & :eius equites patebunt latè & ;vesperæ ‡

ערב ופשו פרשיו ופרשיו מרחוק
.comedendum ad festinans aquila tanquam volabunt ,venient

יבאו יעפו כנשר חש לאכול:
eorum *facierum oppositio ‡ :veniet rapinam ad ‡ ipsa Tota

9 כלה לחמס יבוא מגמת פניהם
.captiuitatem arenam tanquam congregabit & ;Orientem ad

קדימה ויאסף כחול שבי:
risus gubernatores & ,erit illusor ‡ regibus in* ipse Et

10 והוא במלכים יתקלס ורזנים משחק
;puluerem coaceruabit* & ,irridebit munitionem ‡ omnem ipse :ei †

לו הוא לכל־מבצר ישחק ויצבר עפר
praterijt † & ,spiritus pertransijt ‡ Tunc eam capiet &

11 וילכדה: אז חלף רוח ויעבר
.erit Dei eius potentia hæc :delinquet &

ואשם זו כחו לאלהו:
?meus sanctus meus Deus Dominus, quondam à † tu Nonne

12 הלוא אתה מקדם יהוה אלהי קדשי
petram ‡ & ,eum posuisti ‡ iudicium ad Domine .moriemur non

לא נמות יהוה למשפט שמתו וצור
.eum fundasti increpandum ad

להוכיח יסדתו:
ad respiciendo &,malum videndo à ‡ oculis ‡ Mundus

13 טהור עינים מראות רע והביט אל־
tacebis ,prævaricatores respicies † quid Vt .‡ poteris non laborem*

עמל לא תוכל למה תביט בוגדים תחריש
?se præ iustum ‡ impio deglutiendo in

בבלע רשע צדיק ממנו:

*Prophetia quam
‡ ego clamabo,
†propter iniquitatem.
‡ostendisti
* peruersitatē
ישע [a]
‡fecisti, † qui
נבט [b]
שדד [c]
‡contra me accepit.
נשא [d]
ירה [e]
circundat
‡ob idque egreditur
ראה [f]
† in stuporem acti,
‡est qui operatur *quod
‡suscito
‡acerbam,
קום [g]
| agilem
‡ latitudinem
*vt possideat
‡sua. ‡est:
‡ leuiores
*acutiores
קלל׳חדד [h]
‡vespertinis, & multiplicabuntur
עוף [k]
†gens propter
*ex aduerso
*suarū venièt
גמר [l]
שבה [m]
*de
‡ridebit, & principes
†erunt
*vrbe munitā
*congregabis
‡transgressus est
†prævaricatus est,
†fuisti ab initio.
*faciendum
‡fortem
שום [n]
†es
‡vt non videas
נבט [o]
*prauitatem
‡ferre,
† igitur respicis, contemptores,& taces
disperdente
‡iustiorem

14 ותעשה אדם כדגי הים כרמש
reptile tanquam,maris pisces veluti hominem facies* Et

לא־משל בו: כלה בחכה העלה
,faciet ascendere hamo in Totum .eo in dominator non ‡

15 כלה בחכה העלה יגרהו בחרמו ויאספהו במכמרתו
suo reti in illud congregabit & , sua sagena in illud congregabit
.exultabitque, lætabitur propterea

על־כן ישמח ויגיל:
:suo reti suffiet & ,suæ sagenæ sacrificabit Propterea

16 על־כן יזבח לחרמו ויקטר למכמרתו
.pinguis † eius cibus &,eius pars est incrassata ipsis in quia

כי בהמה שמן חלקו ומאכלו בראה:
semper & ‡ suam sagenam euacuabit ea propter Nunquid

17 העל כן יריק חרמו ותמיד
?parcet non gentes interficere

להרג גוים לא יחמול:

CAP. II. ב

Super subsistam* & ,stabo meam custodiam Super

1 על־משמרתי אעמדה ואתיצבה על־
loquatur quid videndum ad ‡ contemplabor & ,munitionem

מצור ואצפה לראות מה־ידבר־
.mea increpatione super ‡ respondeam quid & ,me in

בי ומה אשיב על־תוכחתי:
,visionem Scribe :dixit & ,Dominus mihi respondit Et

2 ויענני יהוה ויאמר כתב חזון
,ea in legens ‡ percurrat vt ,tabulis super* explana &

ובאר על־הלחות למען ירוץ קורא בו:
.finem ad efflabit † & ,tempus statutum in visio adhuc Quia

3 כי עוד חזון למועד ויפח לקץ
veniendo quia :eum expecta,fecerit moram Si .mentietur non &

ולא יכזב אם־יתמהמה חכה־לו כי־בא
recta* non ,est elata Ecce .tardabit non ,veniet

4 יבא לא יאחר: הנה עפלה לא־ישרה
.viuet sua fide in iustus & :eo in eius anima

נפשו בו וצדיק באמונתו יחיה:
non & ,superbus ‡ vir prævaricans † vinum quia etiam ‡ Et

5 ואף כי־היין בוגד גבר יהיר ולא
ipsi || & ,suam animam infernus sicut dilatauit qui :habitabit*

ינוה אשר הרחיב כשאול נפשו והוא
omnes se ad congregabit & :saturabitur non & ,mors veluti

כמות ולא ישבע ויאסף אליו כל־
.populos omnes se ad coadunabit & ,gentes

הגוים ויקבץ אליו כל־העמים:
,sumem parabolam eum super ipsi omnes illi Nonne

6 הלוא־אלה כלם עליו משל ישאו
multiplicanti Væ :dicet || & :ei ænigmatum interpretationem &

ומליצה חידות לו ויאמר הוי המרבה
.lutum densum se super aggrauans & ‡ quo vsque :sibi ‡ non

לא־לו עד־מתי ומכביד עליו עבטיט:
euigilabunt & ,te mordentes ‡ consurgent repentè Nonne

7 הלוא פתע יקומו נשכיך ויקצו
:eis rapinas in eris & ,te commouentes †

מזעזעיך והיית למשסות למו:
te spoliabunt ,multas gentes spoliasti tu Quia

8 כי־אתה שלות גוים רבים ישלוך
terræ rapina & ,hominis sanguinibus à ‡ :populorum residuum omne

כל־יתר עמים מדמי אדם וחמס־ארץ
concupiscenti ‡ Væ .ea in habitantium omnium & ,ciuitatis*

9 קריה וכל־ישבי בה: הוי בצע
,suum nidū excelso in ponendum ad,sua domui ‡ malam concupiscentiam

בצע רע לביתו לשום במרום קנו
.mali vola de se eruendum ad*

להנצל מכף־רע:

*facis homines
דגה [a]
‡cui non est dux.
גור [b]
גול [c]
†pinguior est factus.
‡sempérne
*stabo
‡vt videam
ראה [d]
†arguenti cōtra me.
יכח [e]
ענה [f]
*in
‡qui legerit ea.
‡quæ demum fiet, edisserit,
חוה [g] פוח [h]
‡viri superbi, *est
‡profectò quod ob
†prævaricatur
‡fit
* permanebit:
‡est
נשא [i]
|dicent:
‡sua:
*aggrauat
‡qui mordeát
יקץ [k]
†qui commoueant
זוע [l]
שלל [m]
‡propter sanguinem hominum,& rapinas *&
†auarè sectanti auaritiam
‡vt domum suam ædificet, vt ponat
*vt euadat de manu
קנן׳רוע [n]

.eius fortitudinis absconsio*ibi Et .pestis iuit eius facies Ad

וְשָׁם ᵃחֶבְיוֹן עֻזֹּה׃ לְפָנָיו יֵלֶךְ דָּבֶר 5

:eius pedes ad carbo egrediebatur & est mensus & ,Stetit

וְיֵצֵא רֶשֶׁף לְרַגְלָיו׃ עָמַד ׀ וַיְמֹדֶד 6

,vidit: terram ,gentes fecit exsilire† & montes sunt contriti & :seculi colles se incuruauerunt,perpetuitatis‡ itinera

אֶרֶץ רָאָה ᵇוַיַּתֵּר גּוֹיִם וַיִּתְפֹּצְצוּ הַרְרֵי־

עַד ᶜשַׁחוּ גִּבְעוֹת עוֹלָם הֲלִיכוֹת עוֹלָם

.ei Sub† iniquitate vidi tentoria ,Cusan se mouerunt

לוֹ׃ תַּחַת אָוֶן ᵈרָאִיתִי אָהֳלֵי כוּשָׁן יִרְגְּזוּן 7

.Midian terræ cortinæ est iratus flumina in Nunquid

יְרִיעוֹת אֶרֶץ מִדְיָן׃ הֲבִנְהָרִים חָרָה 8

?Dominus 'Num flumina in ‡tuus nasus mare in num

יְהוָה אִם בַּנְּהָרִים אַפֶּךָ אִם־בַּיָּם

:tua ira† quia equitabis super equos tuos, ‡ tuas quadrigas

עֶבְרָתֶךָ כִּי תִרְכַּב עַל־סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ

*salutem ‡ Denudationes denudabitur tuus arcus, iuramenta

יְשׁוּעָה׃ עֶרְיָה תֵעוֹר קַשְׁתֶּךָ שְׁבֻעוֹת 9

†tribuum dictum ,Selah fluuios scidisti ‡terram

מַטּוֹת אֹמֶר סֶלָה נְהָרוֹת תְּבַקַּע־אָרֶץ׃

:transiit aquarum inundatio ,montes tremuerunt ,te Viderunt

ᵉרָאוּךָ ᶠיָחִילוּ הָרִים זֶרֶם מַיִם עָבָר 10

.eleuauit suas manus*altitudo,suum sonitum vorago dedit

נָתַן תְּהוֹם קוֹלוֹ רוֹם יָדֵיהוּ נָשָׂא׃

tuarū sagittarū lucem ad:suo habitaculo†stetit Luna‡Sol

שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻלָה לְאוֹר ᵍחִצֶּיךָ 11

.tuæ hastæ fulguris splendorem ad ,ibunt ‡

יְהַלֵּכוּ לְנֹגַהּ ᵇבְּרַק חֲנִיתֶךָ׃

.gentes trituarbis naso* in ,terram incedes‡ ira In

בְּזַעַם תִּצְעַד־אָרֶץ בְּאַף תָּדוּשׁ גּוֹיִם׃ 12

cum salutem in ,tui populi salutem in es Egressus

יָצָאתָ לְיֵשַׁע עַמֶּךָ לְיֵשַׁע אֶת־ 13

denudando impij domo de caput Transfixisti ,tuo Christo

מְשִׁיחֶךָ מָחַצְתָּ רֹּאשׁ מִבֵּית רָשָׁע עָרוֹת

.Selah ,collum ad vsque fundamentum

יְסוֹד עַד־צַוָּאר סֶלָה׃

turbinabunt† ,eius paganorum‡ caput eius baculis in Perfodisti

נָקַבְתָּ בְמַטָּיו רֹאשׁ פְּרָזָו יִסְעֲרוּ 14

afflictum comedendum ad quasi*eorum exultatio: me dispergendū ad

לַהֲפִיצֵנִי עֲלִיצֻתָם כְּמוֹ־לֶאֱכֹל ⁱעָנִי

aceruo ‡ ,tuos equos mari in fecisti Calcare abscondito in

בַּמִּסְתָּר׃ דָּרַכְתָּ בַיָּם סוּסֶיךָ חֹמֶר 15

.meus venter expauit &,Audiui :multarum aquarum

מַיִם רַבִּים׃ שָׁמַעְתִּי ׀ וַתִּרְגַּז בִּטְנִי 16

,mea ossa in putredo est ingressa,mea labia palpitarunt†vocem ad

לְקוֹל צָלְלוּ שְׂפָתַי יָבוֹא רָקָב בַּעֲצָמַי

ascendendo ‡,angustiæ die in requiescam* qui ,expaui me subtus &

וְתַחְתַּי אֶרְגָּז אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם צָרָה ᵏלַעֲלוֹת

.eum excidet† , populum ad

לְעַם יְגוּדֶנּוּ׃

;vitibus in germen*non & ,florebit ‡ non ficus Quia

כִּי־תְאֵנָה לֹא־תִפְרָח וְאֵין יְבוּל בַּגְּפָנִים 17

:cibum fecit ‡ non arua & , oliuæ opus mentiebatur

כִּחֵשׁ מַעֲשֵׂה־זַיִת וּשְׁדֵמוֹת לֹא־עָשָׂה אֹכֶל

.bouilibus‡in bos ‡ non & ,pecus ouili de abscidit †

גָּזַר מִמִּכְלָה צֹאן וְאֵין בָּקָר בָּרְפָתִים׃

Deo in lætabor ,exultabo Domino in ego Et

וַאֲנִי בַּיהוָה אֶעְלוֹזָה ˡאָגִילָה בֵּאלֹהֵי 18

meos pedes ponet &,mea virtus‡Dominus Deus :mea salute

יִשְׁעִי׃ יְהוִה אֲדֹנָי חֵילִי ᵐוַיָּשֶׂם רַגְלַי 19

victorem:me faciet calcare mea excelsa super & ,ceruarum† tanquā

כָּאַיָּלוֹת וְעַל־בָּמוֹתַי יַדְרִכֵנִי לַמְנַצֵּחַ

.meis modulationibus‡in

בִּנְגִינוֹתָי׃

Left margin notes: *fuit ‡Ante faciem ᵃחבר ‡pestis propter eum. †transire ᵇנתר ‡longi tēporis ‡æterni: *æternitatis †In loco iniquitatis ᶜשחח ᵈראה ‡contra *contra ‡est furor †est ‡ascendisti ‡& *ad ‡Manifestatione manifestauit se †quæ fecisti tribubus,ad confirmādum sermonem ‡terræ. ᵉראה ᶠחול *locum suum ‡& ‡in ᵍחצץ ‡iuerunt, ʰחנה ‡incessisti super *furore triturasti ‡exercituum †venerunt vt turbo *fuit vt quando voluerunt comedere pauperem פרזון ק ⁱענה ‡in †contremuerunt ‡in loco meo *me putabam requiescere ‡quę erit quādo hostis cogitabit ascendere contra ᵏעלה †vt succidat ‡florebat, *erat fructus ‡faciebant †abscindebatur ‡erat ‡stabulis. ˡגול ‡fortitudo †ceruorum, ‡psalmis

populos deruncando†,tuæ domui pudorem Consuluisti

יָעַצְתָּ בֹּשֶׁת לְבֵיתֶךָ ᵃקְצוֹת־עַמִּים רַבִּים 10

pariete ‡ lapis Quia :tua anima peccans† & ,multos

רַבִּים וְחוֹטֵא נַפְשֶׁךָ׃ כִּי־אֶבֶן מִקִּיר 11

:ei respondebit ligno ē rudimentum*& ;clamabit

תִּזְעָק וְכָפִיס מֵעֵץ ᵇיַעֲנֶנָּה׃

constituenti & ,sanguinibus in †ciuitatem ædificanti Væ

הוֹי בֹּנֶה עִיר בְּדָמִים וְכוֹנֵן 12

Domino cum à ecce Nonne .iniquitate in ciuitatem

קִרְיָה בְּעַוְלָה׃ הֲלוֹא הִנֵּה מֵאֵת יְהוָה 13

,gentes &,ignis sufficientia†in populi laborabunt & ,exercituum

צְבָאוֹת וְיִיגְעוּ עַמִּים בְּדֵי־אֵשׁ וּלְאֻמִּים

.lassabuntur vacui sufficientia* in

בְּדֵי־רִיק ᶜיִעָפוּ׃

,Domini gloriam sciendum ad† terra replebitur Nam‡

כִּי תִּמָּלֵא הָאָרֶץ לָדַעַת אֶת־כְּבוֹד יְהוָה 14

:mare super operient‡, aquæ tanquam

כַּמַּיִם ᵈיְכַסּוּ עַל־יָם׃

tuum venenum‡adiungenti, suo socio*propinanti Væ

הוֹי מַשְׁקֵה רֵעֵהוּ מְסַפֵּחַ חֲמָתְךָ 15

.eorum nuditates super aspiciendum ad †,inebriando etiam &

וְאַף שַׁכֵּר לְמַעַן הַבִּיט עַל־מְעוֹרֵיהֶם׃

etiam bibe :gloria præ‡,ignominia †es Saturatus

שָׂבַעְתָּ קָלוֹן מִכָּבוֹד שְׁתֵה גַם־ 16

dexteræ calix te super se vertet: ‡præputium denudare* & , tu

אַתָּה וְהֵעָרֵל ᶠתִּסּוֹב עָלֶיךָ כּוֹס יְמִין

.tuam gloriam super†ignominiosus vomitus & ,Domini

יְהוָה וְקִיקָלוֹן עַל־כְּבוֹדֶךָ׃

iumentorum†præda & ,te operiet Lebanon ‡ rapina Quia

כִּי־חֲמַס לְבָנוֹן יְכַסֶּךָּ ᵍוְשֹׁד בְּהֵמוֹת 17

,terræ rapinam & ,hominis sanguines * propter ,ea conteret

יְחִיתַן מִדְּמֵי אָדָם וַחֲמַס־אֶרֶץ

.ea in habitantium omnium & ,ciuitatis‡

קִרְיָה וְכָל־יֹשְׁבֵי בָהּ׃

:eius fictor illud sculpsit quia ?sculptile profuit† Quid

מָה־הוֹעִיל פֶּסֶל כִּי פְסָלוֹ יֹצְרוֹ 18

fictor sperauit quia :mendacium docens & ,conflatile

מַסֵּכָה וּמוֹרֶה שָּׁקֶר כִּי־בָטַח יֹצֵר

?muta vana faciendum ad‡, eo super,suo figmento*

יִצְרוֹ עָלָיו ʰלַעֲשׂוֹת אֱלִילִים אִלְּמִים׃

lapidi ,te suscita:Expergiscere ;ligno dicenti Væ

הוֹי אֹמֵר לָעֵץ ⁱהָקִיצָה עוּרִי לְאֶבֶן 19

;a argento &,auro coopertus ipse* Ecce ?docebit‡ ipse †:tacenti

דּוּמָם הוּא יוֹרֶה הִנֵּה־הוּא תָּפוּשׂ זָהָב וָכֶסֶף

‡Dominus Et .eius interiori in‡non spiritus omnis &

וְכָל־רוּחַ אֵין בְּקִרְבּוֹ׃ וַיהוָה 20

.terra omnis eius faciebus à file :sua sanctitatis † templo in

בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ ᵏהַס מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ׃

Right margin notes: ‡eò quod succidisti ᵃקצה †peccasti in animā tuam. ‡parietis *tignum arboris testimonium feret. ᵇענה †sanguine, & ei qui stabilit ‡igne, ‡vacuum deficient. ᶜיעף ‡Certè †vt cognoscat †quæ operiut ᵈכסה *amico ‡vtrem ‡vt aspicias ᵉנבט †potius corā ‡quàm *apparebit ‡tuum: ᶠסבב †veniet ‡quā fecisti in †quam fecerūt animalia ᵍשדד *sanguinem hominum, ‡& †prodest ‡in ʰעשה ‡vt faceret idola ⁱקוץ †Num ‡te docet? est ‡est in visceribus ‡est †sancto suo ‡sileat à facie ᵏהסה

CAP. III.

.Sigionoth‡ super prophetæ Chabbacuc Oratio

ᶦתְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל ᵐשִׁגְיֹנוֹת׃ 1

Domine ,timui* ,tuum auditum,audiui Domine

יְהוָה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי יְהוָה 2

annorum interiori‡in ,illud viuifica annorum interiori‡in tuū opus

פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ בְּקֶרֶב שָׁנִים

.recordaberis†misericordiæ ira in facies† notum

תּוֹדִיעַ בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר׃

:Selah Paran monte de Sanctus &,veniet Themanā Deus

אֱלוֹהַּ מִתֵּימָן יָבוֹא וְקָדוֹשׁ מֵהַר־פָּארָן סֶלָה 3

.terra est plena eius laudis & ,eius decor* cælos operuit

כִּסָּה שָׁמַיִם הוֹדוֹ ᵇוּתְהִלָּתוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ׃

.ei † eius manu de cornua † ,erat lux vt‡ splendor Et

וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה קַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ 4

Right margin notes: ‡ignorantiis. ᶦפלל ᵐשגה *& ‡medio †fac ‡recordare. ᵒידע ‡Meridie *gloria ᶜהלל ‡eius ‡splendores ‡fuerunt

Finis libri Chabbacuc.

תם ספר חבקוק

ספר צפניה

LIBER SEPHANIAH.

CAP. I. א

fuit quod Domini VERBVM
1 דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה
, Chusi filium Sephaniah ad
אֶל־צְפַנְיָה בֶּן־כּוּשִׁי
, Amariah filij, Ghedaliah filij
בֶּן־גְּדַלְיָה בֶּן־אֲמַרְיָה
diebus in , Chizchiiah filij
בֶּן־חִזְקִיָּה בִּימֵי
faciā deficere Deficiendo. Iehudah regis Amon filij Iosiiahu
יֹאשִׁיָּהוּ בֶן־אָמוֹן מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ אָסֹף אָסֵף
2 faciā Deficere .Dominus dixit , humi faciebus desuper omnia
כֹּל מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה נְאֻם־יְהוָה׃ אָסֵף
3 pisces & , cælorum volatile faciam deficere , iumentum & , hominē
אָדָם וּבְהֵמָה אָסֵף עוֹף־הַשָּׁמַיִם [a] וּדְגֵי
faciam succidere & , impiis cum * offendicula &, maris
הַיָּם וְהַמַּכְשֵׁלוֹת אֶת־הָרְשָׁעִים וְהִכְרַתִּי אֶת־
.Dominus dixit , humi faciebus desuper ‡ hominem
הָאָדָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה נְאֻם־יְהוָה׃
omnes super & , Iehudah super meam manum extendam Et
4 [b] וְנָטִיתִי יָדִי עַל־יְהוּדָה וְעַל כָּל־
isto loco de faciam succidere & , Ierusalaim habitatores
יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָ͏ִם וְהִכְרַתִּי מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה
.sacerdotibus cum pullatorum nomen , Bahal residuum
אֶת־שְׁאָר הַבַּעַל אֶת־שֵׁם הַכְּמָרִים עִם־הַכֹּהֲנִים׃
, cælorum militiæ tecta super se incuruantes Et
5 וְאֶת־[c]הַמִּשְׁתַּחֲוִים עַל־הַגַּגּוֹת לִצְבָא הַשָּׁמָיִם
iurantes † & Dominum per iurantes † se incuruantes &
וְאֶת־הַמִּשְׁתַּחֲוִים הַנִּשְׁבָּעִים לַיהוָה וְהַנִּשְׁבָּעִים
, Dominum post à retrocedentes ‡ Et . Malcham in *
6 בְּמַלְכָּם׃ וְאֶת־הַנְּסוֹגִים מֵאַחֲרֵי יְהוָה
, eū inuestigauerunt neque , Dominum quæsierunt non qui &
וַאֲשֶׁר לֹא־בִקְשׁוּ אֶת־יְהוָה וְלֹא דְרָשֻׁהוּ׃
:Domini dies ‡ propè quia , Dei Domini faciebus * à Tace
7 הַס[d] מִפְּנֵי אֲדֹנָי יְהוִה כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה
.suos vocatos sanctificauit , sacrificiū Dominus fecit præparare quia
כִּי־[e]הֵכִין יְהוָה זֶבַח הִקְדִּישׁ קְרֻאָיו׃
, principes super visitabo & , Domini sacrificij die in erit Et
8 וְהָיָה בְּיוֹם זֶבַח יְהוָה וּפָקַדְתִּי עַל־הַשָּׂרִים
indumento indutos omnes super & , regis filios super &
וְעַל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְעַל כָּל־הַלֹּבְשִׁים מַלְבּוּשׁ
super transilientem omnem super visitabo Et .peregrino
9 נָכְרִי׃ וּפָקַדְתִּי עַל כָּל־הַדּוֹלֵג עַל־
suorum dominorum domū implentes , illa die in limen
הַמִּפְתָּן בַּיּוֹם הַהוּא הַמְמַלְאִים בֵּית אֲדֹנֵיהֶם
ait , illa die in erit Et .dolo & , rapina
10 חָמָס וּמִרְמָה׃ וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם־
à vlulatus & , piscium porta à clamoris vox , Dominus
יְהוָה קוֹל צְעָקָה מִשַּׁעַר הַדָּגִים וִילָלָה מִן־
Vlulate .collibus à magna contritio & , secunda †
11 הַמִּשְׁנֶה וְשֶׁבֶר גָּדוֹל מֵהַגְּבָעוֹת׃ הֵילִילוּ
, Chanahan populus omnis est succisus quia ; Machtes habitatores
יֹשְׁבֵי הַמַּכְתֵּשׁ כִּי נִדְמָה כָּל־עַם כְּנַעַן
tempore in Et .argentum ferentes omnes sunt succisi
12 נִכְרְתוּ כָּל־נְטִילֵי כָסֶף׃ וְהָיָה בָּעֵת
visitabo & , lucernis in Ierusalaim scrutabor illo
הַהִיא אֲחַפֵּשׂ אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם בַּנֵּרוֹת וּפָקַדְתִּי
dicentes * , suis fecibus super congulatos ‡ viros super
עַל־הָאֲנָשִׁים הַקֹּפְאִים עַל־שִׁמְרֵיהֶם הָאֹמְרִים
.malefaciet nec , Dominus benefaciet Non : suo corde in
בִּלְבָבָם לֹא־יֵיטִיב יְהוָה וְלֹא [f]יָרֵעַ׃
eorum domus & , direptionem in eorum substantia erit Et
13 וְהָיָה חֵילָם לִמְשִׁסָּה וּבָתֵּיהֶם

‖ è superficie terræ; animalia,
[a] וּדְגֵי — * erunt
| è superficie terræ.
[b] נָטָה
eorum qui nigras induunt vestes
[c] שָׁחָה — † qui iurant
* per regem suum. ‡ retrocedunt vt non eant
* facie ‡ est
[d] הָסָה — † parauit
[e] כּוּן
† schola,
‡ flantes in * qui dicunt
[f] רוּעַ

:habitabunt non & ,domos ædificabunt & : desolationem in
לִשְׁמָמָה וּבָנוּ בָתִּים וְלֹא יֵשֵׁבוּ
.eorum vinum bibent non & , vineas plantabunt &
וְנָטְעוּ כְרָמִים וְלֹא [g]יִשְׁתּוּ אֶת־יֵינָם׃
festinus & ,propinquus ‡ , magnus Domini dies Propinquus ‡
14 קָרוֹב יוֹם־יְהוָה הַגָּדוֹל קָרוֹב וּמַהֵר
.fortis ibi clamans *, amara Domini diei vox :nimis
מְאֹד קוֹל יוֹם יְהוָה מַר צֹרֵחַ שָׁם גִּבּוֹר׃
, arctationis ‡ & angustiæ dies , illa dies iræ Dies
15 יוֹם עֶבְרָה הַיּוֹם הַהוּא יוֹם צָרָה וּמְצוּקָה
, caliginis & tenebrositatis ‡ dies , desolationis & tumultus dies
יוֹם שֹׁאָה וּמְשׁוֹאָה יוֹם חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה
.obscuritatis † & nubis dies
יוֹם עָנָן וַעֲרָפֶל׃
, munitas ciuitates super , euarionis ‡ & tubæ Dies
16 יוֹם שׁוֹפָר וּתְרוּעָה עַל הֶעָרִים הַבְּצֻרוֹת
.excelsas pinnas * super &
וְעַל [h]הַפִּנּוֹת הַגְּבֹהוֹת׃
, cæci vt ambulabunt & , hominem ‡ afficiam angustiis Et
17 וַהֲצֵרֹתִי לָאָדָם וְהָלְכוּ כַּעִוְרִים
eorum sanguis effundetur & :peccauerunt Domino quia
כִּי לַיהוָה חָטָאוּ וְשֻׁפַּךְ דָּמָם
.sordes sicut , eorum panis † & ,humus sicut
כֶּעָפָר וּלְחֻמָם כַּגְּלָלִים׃
poterit non eorum aurum etiam, eorum argentum Etiam
18 גַּם־כַּסְפָּם גַּם־זְהָבָם לֹא־יוּכַל
consumetur eius zeli igne in &, Domini iræ die in eos eruere
[i]לְהַצִּילָם בְּיוֹם עֶבְרַת יְהוָה וּבְאֵשׁ קִנְאָתוֹ תֵּאָכֵל
festinatam profectò consummationem quia : terra omnis
כָּל־הָאָרֶץ כִּי כָלָה אַךְ־נִבְהָלָה
.terræ habitatoribus omnibus cum faciet
יַעֲשֶׂה אֵת כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃

[g] שָׁתָה — ‡ Iuxtà est
‡ clamat
‡ afflictionis
‡ tenebrarum
† caliginis.
‡ taratantaræ,
* turres
[h] פָּנַן — ‡ homines,
† caro
[i] נָצַל

CAP. II. ב

,desiderabilis non gens congregamini & , vos Colligite*
1 הִתְקוֹשְׁשׁוּ וָקוֹשּׁוּ הַגּוֹי לֹא נִכְסָף׃
prius , dies transit † , gluma vt statutum parere Ante ‡
2 בְּטֶרֶם לֶדֶת חֹק כְּמֹץ עָבַר יוֹם בְּטֶרֶם
ante , Domini nasi ‡ ira vos super veniat quàm
לֹא־יָבוֹא עֲלֵיכֶם [k]חֲרוֹן אַף־יְהוָה בְּטֶרֶם
.Domini nasi ‡ dies vos super veniat * quàm
לֹא־יָבוֹא עֲלֵיכֶם יוֹם אַף־יְהוָה׃
qui , terræ mansueti † omnes Dominum Quærite
3 בַּקְּשׁוּ אֶת־יְהוָה כָּל־[l]עַנְוֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר
, humilitatē quærite, iustitiam quærite : sunt ! operati eius iudiciū
מִשְׁפָּטוֹ פָּעָלוּ בַּקְּשׁוּ־צֶדֶק בַּקְּשׁוּ [m]עֲנָוָה
.Domini nasi * die in vos absconderis * forte si
אוּלַי תִּסָּתְרוּ בְּיוֹם אַף־יְהוָה׃
; desolationem in Ascheion & , erit relicta Hazzah Quia
4 כִּי עַזָּה עֲזוּבָה תִהְיֶה וְאַשְׁקְלוֹן לִשְׁמָמָה
.eradicabitur Hecron & , eam eiicient Meridie in Asdod
אַשְׁדּוֹד בַּצָּהֳרַיִם יְגָרְשׁוּהָ וְעֶקְרוֹן תֵּעָקֵר׃
.Cerethim genti , maris portum ‡ habitantibus Væ
5 הוֹי יֹשְׁבֵי חֶבֶל הַיָּם גּוֹי כְּרֵתִים
; Palæstinorum terra , Chenahan vos super Domini Verbum
דְּבַר־יְהוָה עֲלֵיכֶם כְּנַעַן אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים
.habitatore non à † te faciam perdere &
וְהַאֲבַדְתִּיךְ מֵאֵין יוֹשֵׁב׃
, pastorum caularum * habitacula, maris portus ‡ erit Et
6 וְהָיְתָה חֶבֶל הַיָּם [n]נְוֹת כְּרֹת [o]רֹעִים
.pecoris ‡ septa &
וְגִדְרוֹת צֹאן׃
eis super * Iehudah domus residuo regio erit Et
7 וְהָיָה חֶבֶל לִשְׁאֵרִית בֵּית יְהוּדָה עֲלֵיהֶם

* Scrutamini vosipsos, & scrutamini
‡ Antequam pariat decretum diei, in quo eritis
† quæ
‡ furoris
[k] חָרָה
* inquam
‡ furoris
† humiles
[l] עָנָה — ‖ estis:
[m] עָנָה
‡ possitis abscondere
* furoris
‡ in regione maritima,
† vt non sit habitator.
‡ regio maritima,
* caulæ
[n] נָוֶה [o] רָעָה
‡ pecorum.
* in

:accubabunt *vespera in* † ,Aschelon domibus in ,pascentur

[a] ירעון בבתי אשקלון בערב ירבצון

auertet & | ,eorum Deus Dominus eos visitauit quia

כי יפקדם יהוה אלהיהם [b] ושב

conuicia ‡ & ,Moab opprobrium Audiui .eorum captiuitatem

8 שמעתי חרפת מואב וגדפי [c] שבותם:

,meum populum exprobrauerunt quibus ,Hammon filiorum

בני עמון אשר חרפו את־עמי

viuens § Propterea .eorum terminum super * magnificabant &

9 ויגדילו על־גבולם: לכן [d] חי־

Moab quia ,Israel Deus exercituum Dominus dixit ,ego

אני נאם יהוה צבאות אלהי ישראל כי מואב

stridor † .Hamorah sicut Hammon filij & ,erit Sedom sicut

כסדם תהיה ובני עמון כעמרה ממשק

:‡seculum in vsque desolatio & ,Salis fodina & ,vrticæ

חרול ומכרה־מלח ושממה עד־עולם

meæ gentis residuum & ,eos diripient mei populi residuum

שארית עמי [e] יבזום ויתר גוי

quia ,eorum superbiam propter eis § Hoc .eos possidebunt

10 ינחלום: זאת להם תחת [f] גאונם כי

Domini populum super † magnificauerunt & ,affecerunt probris

חרפו ויגדילו על־עם יהוה

confecit macie ‡ quia ;eos super Dominus Terribilis .exercituum

11 צבאות: נורא יהוה עליהם כי רזה

suo loco de *vir* * illi se incuruabunt &,terræ Deos omnes

את כל־אלהי הארץ [g] וישתחוו־לו איש ממקומו

interfecti Chusim vos Etiam .gentium insulæ omnes

12 כל איי הגוים: גם־אתם כושים חללי

.Aquilonem super suã manum extendet Et *ipsi* † meo gladio

13 חרבי המה: [h] ויט ידו על־צפון

desolationem in Nineueh ponet & :Assur perdet &

ויאבד את־אשור [i] וישם את־נינוה לשממה

.greges eius medio in accubabunt Et .desertum sicut *siccitatem*

14 ציה כמדבר: ורבצו בתוכה עדרים

ericius *etiam* ,*pellicanus* * etiam ,gentis *eius* bestia omnis

כל־חיתו־גוי גם־קאת גם־קפד

desolatio,fenestra in cantabit † Vox cõmorabuntur eius *sphærulis* in

בכפתריה [k] ילינו קול ישורר בחלון חרב

ciuitas Hæc *.nudauit eius cedrum quoniam ,limine in ‡

15 בסף כי ארזה ערה: זאת העיר

Ego :suo corde in *dicens fiducia in habitans* ,*exultans* §

העליזה היושבת לבטח האמרה בלבבה אני

cubile desolationem in fuit Quomodo .vltra me præter & †

ואפסי עוד איך היתה [l] לשמה מרבץ

.suã manũ mouebit ,sibilabit ,eam *super transiens* * omnis *bestiæ* ‡

לחיה כל עובר עליה ישרק [m] יניע ידו:

Margin: †vesper. ‖ [a] ועה ‖ ‡vt auerteret ‖ [b] שוב ‖ ‡opprobria ‖ [c] שבות ‖ שביתם ק ‖ *os tuum ‖ §viuo ‖ [d] חיה ‖ † exitus ‖ ‡ erit; ‖ [e] בזז ‖ § erit ‖ [f] גאה ‖ † ostuum ‖ ‡ attenuauit ‖ * vnusquisque ‖ [g] שחה ‖ † eritis. ‖ [h] נטה ‖ [i] שום ‖ inuiam ‖ * onocrotalus. ‖ superliminaribus † auis ‖ [k] לון ‖ ‡ erit * est ‖ § quæ exultabat, quæ habitabat confidẽter, quæ dicebat ‖ † sum, & non est ‖ [l] שמם ‖ ‡ bestiarum. ‖ *qui transierit per

CAP. III. ג

columbæ § ciuitati inquinatæ & fœdatæ Væ

1 הוי [n] מוראה ונגאלה העיר היונה:

:disciplinam suscepit nec ,*vocem in* † audiuit Non

2 לא שמעה בקול לא לקחה [o] מוסר

.appropinquauit non *suum Deum ad* ‡ ; fidit non Domino *in*

ביהוה לא בטחה אל־אלהיה לא קרבה:

,eius iudices ;rugientes leones *,eius *interiori* | in eius Principes

3 שריה בקרבה אריות שאגים שפטיה

eius Prophetæ .mane in *exosserunt non* ,*vespera* § lupi

4 זאבי ערב לא גרמו לבקר: נביאיה

polluerunt *eius* sacerdotes :*præuaricationum* ‡ viri :*leues* †

פחזים אנשי בגדות כהניה חללו־

iustus Dominus .§legem *oppresserunt* * sanctitatem

5 קדש חמסו [p] תורה: יהוה צדיק

mane in mane in ‡,iniquitatem faciet non ,eius *interiori* † in

בקרבה לא יעשה עולה בבקר בבקר

iniquus scit nec ,deficit non lucem in dabit suum iudicium

משפטו יתן לאור לא נעדר ולא־יודע עול

,earum anguli sunt desolati gentes feci Succidere .pudorem

6 בשת: הכרתי גוים נשמו [q] פנותם

sunt desolatæ :*transeunte absque* * ,earum plateas feci desolare

החרבתי חוצותם מבלי עובר נצדו

,Dixi .*habitatore non à* ,*viro absque* § eorum ciuitates

7 אמרתי עריהם מבלי־איש מאין יושב:

Margin: [m] נוע ‖ § quæ spoliat. ‖ [n] ראה ‖ † docentium vocem, ‖ [o] יסר ‖ ‡ Deo suo ‖ ‖ medio ‖ * vt ‖ * vt ‖ § vespertini, nec ossa quidẽ dimiserunt ‖ † cõtẽptibiles; ‖ ‡ prævaricatorem *transgressi sunt ‖ § meam. ‖ [p] ירה ‖ † medio ‖ ‡ quotidie ‖ [q] פנן ‖ *vt non sit qui transeat ‖ § vt non sit quisquam, nec sit habitator.

succidetur non & .disciplinam suscipies ,me timebis profectò

אך־תיראי אותי [a] תקחי מוסר ולא־יכרת

:eam super * visitaui quod ‡ omne † ,eius habitaculum

מעונה כל אשר־פקדתי עליה

.sua *studia* † omnia corruperunt, surrexerunt *manè certè* §

אכן השכימו השחיתו כל עלילותם:

me surgere ‡ diem ad ,Dominus dixit ;me expectate Quapropter

8 לכן [b] חכו־לי נאם־יהוה ליום קומי

,gentes *colligendum ad* § meum iudicium quia ;*spolium* * ad

לעד כי משפטי לאסף גוים

,meam iram eos super *effundendum ad* ‡ ,regna ,*me congregandum ad* †

לקבצי ממלכות לשפך עליהם זעמי

omnis *comedetur* § mei zeli igne in quia:mei *nasi* * iram omnem

כל [c] חרון אפי כי באש קנאתי תאכל כל־

labium *populos* † ad conuertam tunc Quia :terra

9 הארץ: כי־אז אהפך אל־עמים שפה

ei seruiendum ad * ,Domini *nomine in ipsos omnes inuocandum ad* , *purum* ‡

ברורה לקרא כלם בשם יהוה לעבדו

,Hatharai ,Chus flumina trans *A* § .vno *humero*

10 שכם אחד: מעבר לנהרי־כוש עתרי

die In .meum munus deferent ,meorum dispersorum filia

11 בת־פוצי יובלון מנחתי: ביום

quibus ,tuis *studiis* † omnibus ab afficieris pudore non ,illa

ההוא לא תבושי מכל עלילותיך אשר

,*tuo interiori* ‡ de faciam remouere tunc quia :me in es præuaricata

פשעת בי כי־אז [d] אסיר מקרבך

amplius *extolli* § adiicies non & ,tui superbia *gaudio gestientes*

עליזי [e] גאותך ולא־[f] תוספי לגבהה עוד

tuo interiori † in faciam relinquere Et :meæ sanctitatis monte in

12 בהר קדשי: והשארתי בקרבך

.Domini nomine in sperabunt &,*tenuem* ‡ & ,humilem populum

עם [g] עני [h] ודל וחסו בשם יהוה:

loquentur § nec,iniquitatem *facient* * non Israel residuum

13 שארית ישראל לא־יעשו עולה ולא־ידברו

fraudis † lingua eorum ore inuenietur neque , mendacium

כזב ולא־ימצא בפיהם לשון [i] תרמית

exterrens ‡ non & ,accubabunt & pascentur ipsi quoniam

כי־המה ירעו ורבצו ואין מחריד:

exulta & ,lætare ,Israel * clamate ,Siion filia *Præconiza*

14 [k] רני בת־ציון [l] הריעו ישראל שמחי ועלזי

Dominus fecit Remouere . Ierusalaim filia corde toto in

15 בכל־לב בת ירושלם: הסיר יהוה

Israel rex :tuum inimicum *complanauit* § ,tua iudicia

משפטיך פנה איבך מלך ישראל

die In .vltra malum *videbis* ‖ non, *tuo interiori in* † Dominus

16 יהוה בקרבך לא־[m] תראי רע עוד: ביום

ne ,Siion ‡ :timeas ne ,Ierusalaim dicetur ,illa

ההוא יאמר לירושלם אל־תיראי ציון אל־

tuo interiori * in tuus Deus Dominus .tuæ manus debilitentur

17 [n] ירפו ידיך: יהוה אלהיך בקרבך

silebit ,lætitia *in* te super gaudebit ,‡ seruabit potens

גבור יושיע [o] ישיש עליך בשמחה יחריש

.*præconio cum* † te *super* faciet exultare,suam dilectionem propter

באהבתו יגיל עליך ברנה:

,fuerunt te ex :congregaui tempore à affectus *Mæstitia* |

18 [p] נוגי ממועד אספתי ממך היו

conficiens * ego Ecce .opprobrij eam super ‡ onus

19 [q] משאת עליה חרפה: הנני עשה את־

faciam seruare & ,illo tempore in te affligentes omnes

כל־[r] מעניך בעת ההיא [s] והושעתי את־

.laudem in eos ponam & ,congregabo *expulsam* § & ,claudicantem

הצלעה והנדחה אקבץ [t] ושמתים [u] לתהלה

tempore In .eorum pudoris terra omni in nomen in &

20 ולשם בכל־הארץ בשתם: בעת

,vos *me congregando in* † tempore in & ,vos adducam illo

ההיא אביא אתכם ובעת קבצי אתכם

populis omnibus in laudem in & ,nomen in vos dabo nam

כי־אתן אתכם לשם ולתהלה בכל עמי

,vestris oculis in vestras captiuitates *me conuertendo in* ‡ terræ

הארץ בשובי את־[x] שבותיכם לעיניכם

.Dominus dixit

אמר יהוה:

Margin: [a] לקח ‖ †nec ‖ ‡malum ‖ *veniet ‖ §sed ‖ †opera ‖ ‡qua consurgam ‖ [b] חכה ‖ *spolia: ‖ § ponam vt congregem ‖ †vt colligam ‖ ‡ vt effundam ‖ *furoris ‖ §consumetur ‖ [c] חרה ‖ †populum ‖ ‡ electum, vt inuocent nomen ‖ * vt seruiant ei consensu ‖ §Hi sunt qui ‖ †operibus ‖ ‡medio tui ‖ eos, qui exultant in ‖ [d] סור ‖ §vt superbias ‖ [e] גאה [f] יסף ‖ †medio tui ‖ ‡pauperem ‖ [g] ענה [h] דלל ‖ *facies ‖ §loquetur ‖ †dolosa, ‖ [i] רמה ‖ ‡erit qui exterreat. ‖ Lauda *vos ‖ [k] רנן [l] רוע ‖ §euacuauit ‖ †est in medio tui, ‖ ‖timebis ‖ [m] ראה ‖ ‡ad ‖ * medio tui ‖ [n] רפה ‖ § te ‖ [o] שוש ‖ † in laude. ‖ | Dolore ‖ [p] יגה ‖ ‡ fuit ‖ * contundam. ‖ [q] נשא ‖ [r] ענה [s] ישע ‖ § eiectam. ‖ [t] שום [u] הלל ‖ † congregabo ‖ ‡cùm conuertero. ‖ [x] שבה

ספר חגי

LIBER CHAGGHAI

CAP. I. א

IN
Dariaues secundo ANNO
1 בשנת שתים לדריוש
,sexto mense in ,regis
המלך בחדש הששי
fuit ,mensis *vna* ‡ die in
ביום אחד לחדש היה
manu in Domini verbum
דבר־יהוה ביד־
ducem Sealthiel filium Zerubabel ad prophetæ Chagghai
חגי הנביא אל־זרבבל בן־שאלתיאל פחת
,magnum sacerdotem Iehosadac filium Iehosuah ad & ,Iehudah
יהודה ואל־יהושע בן־יהוצדק הכהן הגדול
: dicendo ,exercituum Dominus dixit Sic *: dicendum ad* ‖
2 לאמר: כה אמר יהוה צבאות לאמר
domus tempus ,*venire* ‡ tempus Non *: dixerunt* iste Populus
העם הזה אמרו לא עת־בא עת־בית
manu in Domini verbum fuit Et *.ædificandæ* | Domini
3 יהוה [b] להבנות: ויהי דבר־יהוה ביד־
,vobis * tempus Nunquid *: dicendum ad* ‡ ,prophetæ Chagghai
4 חגי הנביא לאמר: העת לכם
ista domus &, laqueatis vestris domibus in *habitare vos* ‡
אתם [c] לשבת בבתיכם ספונים והבית הזה
: exercituum Dominus dixit sic nunc Et ‡ deserta ‡
5 חרב: ועתה כה אמר יהוה צבאות
.vestras vias super vestrum cor Ponite
[d] שימו לבבכם על־דרכיכם:
non & ,comedere ‡ : parum *inferre* * & , multum Seminastis
6 זרעתם [e] הרבה [f] והבא מעט אכול ואין־
non & ,induere : inebriandum ad † non & , *bibere : saturandum ad*
לשבעה [g] שתו ואין־לשכרה לבוש ואין־
in se locans * mercede ,*se elocans* ‡ mercede & *: sibi calefiendum ad*
[h] לחם לו והמשתכר משתכר אל־
: exercituum Dominus dixit Sic ,pertuso sacculo
7 צרור נקוב: כה אמר יהוה צבאות
.vestras vias super vestrum cor Ponite
שימו לבבכם על־דרכיכם:
,domum ædificate & ,*lignum afferetis &* † ,montem in Ascendite
8 [i] עלו ההר והבאתם עץ ובנו הבית
. Dominus dixit ,meipsum glorificabo &,ea in complacebo &
וארצה־בו ואכבד אמר יהוה:
intulistis & : parum *ad* ecce & ,multum ad *Respicere* ‡
9 פנה אל־הרבה והנה־למעט והבאתם
Dominus dixit ,quid Propter .illud *in* sufflaui &,domum in
הבית ונפחתי בו יען מה נאם יהוה
vos & ,deserta *ipsa* ‡ quæ ,meā domum Propter? exercituum
צבאות יען ביתי אשר־הוא חרב ואתם
.suam ‖ domum in *vir currentes* †
[k] רצים איש לביתו:

terra & ,rore à cæli *se clauserunt* ‡ vos super Propterea
10 על־כן עליכם כלאו שמים מטל והארץ
super siccitatem vocaui Et *.suum germen reclusit* *
11 כלאה יבולה: ואקרא חרב על־
super & ,triticum super & ,montes super & ,terram
הארץ ועל־ההרים ועל־הדגן ועל־
proferet quod † super & ,oleum super & ,*mustum* ‡
התירוש ועל־היצהר ועל אשר [l] תוציא
super & ,*animal* * super & ,*hominem* ‡ super & ; humus
האדמה ועל־האדם ועל־הבהמה ועל
.volarum ‡ laborem omnem
כל־יגיע כפים:
Iehosuah & , Sealthiel filius Zerubabel audiuit Et
12 וישמע זרבבל בן־שלתיאל ויהושע

(Margin:) [a] שנה ‡ prima. ‖ vt diceret: dixit ‡ venit, | vt ædificetur. [b] בנה ‡ vt diceret: * est ‡ vt vos habitetis. [c] ישב ‡ sit. [d] שום * inferetis ‡ comedetis, & non saturabimini: bibetis, [e] רבה [f] בוא † inebriamini: induetis vos, & non calefacietis vos: ‡ qui locauerit * locabit se, quæ erit ac si poneret eam. [g] שתה † afferte ligna, [h] חמם [i] עלה ואכבדה ק ‡ Respiciebatis ‡ est † curritis vnusquisque | vestram. [k] רוץ ‡ prohibiti sunt *prohibita est à fructu suo. ‡ vinum, † illud [l] יצא * homines, * animalia, ‡ manuum.

residuum omne & ,magnus sacerdos Iehosadac filius
בן־יהוצדק הכהן הגדול וכל שארית
Chagghai verba *super* & ,sui Dei Domini *voce in* | populi
העם בקול יהוה אלהיהם ועל־דברי חגי
: eorum Deus Dominus *eum* | misit *quemadmodum* † ,prophetæ
הנביא כאשר שלחו יהוה אלהיהם
.Domini *faciebus* * à populus *timuerunt* ‡ &
וייראו העם מפני יהוה:
Domini *legatione* ‡ in Domini nuncius Chaggai dixit Et
13 ויאמר חגי מלאך יהוה במלאכות יהוה
.Dominus dixit , † vobiscum Ego : dicendo populo
לעם לאמר אני אתכם נאם־יהוה:
filij Zerubabel spiritum Dominus suscitauit Et
14 [m] ויער יהוה את־רוח זרבבל בן־
filij Iehosuah spiritum & ,Iehudah ducis Sealthiel
שלתיאל פחת יהודה ואת־רוח יהושע בן־
residui omnis spiritum & , magni sacerdotis Iehosadac
יהוצדק הכהן הגדול ואת־רוח כל שארית
Domini domo in opus fecerunt & , sunt ingressi & ; populi
העם [n] ויבאו ויעשו מלאכה בבית־יהוה
.sui Dei exercituum
צבאות אלהיהם:

(Margin:) ‖ vocem † quæ ‖ ipse ‡ timuit * facie ‡ nunciatione † sum, [m] עור [n] בוא

CAP. II. ב

,sexto in ‖ mensis quarta & vigesima die In
1 ביום עשרים וארבעה לחדש בששי
.regis Dariaues secundo anno in
בשנת שתים לדריוש המלך:
verbum fuit ,mensis *vna* ‡ & vigesima *in* | septimo In
2 בשביעי בעשרים ואחד לחדש היה דבר־
: dicendo ,prophetæ Chagghai manu in Domini
יהוה ביד־חגי הנביא לאמר:
ducem Sealthiel filium Zerubabel ad nunc Dic
3 אמר־נא אל־זרבבל בן־שלתיאל פחת
,magnum sacerdotem Iehosadac filium Iehosuah ad & ,Iehudah
יהודה ואל־יהושע בן־יהוצדק הכהן הגדול
: dicendo ,populi residuum ad &
ואל־שארית העם לאמר:
domum viderit qui ,derelictus vobis *in* ‡ Quis
4 מי בכם הנשאר אשר ראה את־הבית
eam *videntes* ‡ vos *quam* * & ? prima sua gloria in istam
הזה בכבודו הראשון ומה אתם [o] ראים אתו
? vestris oculis in nihil quasi *illa sicut* | Nónne ? nunc
עתה הלוא כמהו כאין בעיניכם:
te robora & ; Dominus dixit ,Zerubabel te robora nunc Et
5 ועתה חזק זרבבל נאם־יהוה וחזק
omnis te robora & , magne sacerdos Iehosadac fili Iehosuah
יהושע בן־יהוצדק הכהן הגדול וחזק כל־
† vobiscum ego quia : facite & , Dominus dixit ,terræ populus
עם הארץ נאם־יהוה [p] ועשו כי־אני אתכם
,exercituum Dominus dixit
נאם יהוה צבאות:
vos egrediendo in ‖ vobiscum *excidi* ‡ quod verbum †
6 את־הדבר אשר כרתי אתכם בצאתכם
ne ,vestri medio in *stans* * meus spiritus & ,Ægypto ex
ממצרים ורוחי עמדת בתוככם אל־
.timeatis
תיראו:
vnum Adhuc : exercituum Dominus dixit sic Quia
7 כי כה אמר יהוה צבאות עוד אחת
& , cælos *faciens* ‖ tremere ego & , *ipsum* ‡ pusillum
מעט היא ואני מרעיש את־השמים ואת־
.aridam & , mare & ,terram
הארץ ואת־הים ואת־החרבה:

(Margin:) ‖ sexti, | mense, ‡ prima ‡ est ex * qualem ‡ videtis [o] ראה | sic est † sum, [p] עשה † Stat ‡ pepigi | quando egrediebamini * perstat ‡ est, ‖ facio

ǁ sit positus lapis super

.Domini templo in lapidem *ad lapidem poni* ǁ

שׂוּם־אֶבֶן אֶל־אֶבֶן בְּהֵיכַל יְהוָה׃

Antequam essent in ædificio

erat † & , viginti ‡ aceruum ad * veniebat *eorum existere Ab*

§ מִהְיוֹתָם בָּא אֶל־עֲרֵמַת עֶשְׂרִים וְהָיְתָה 17

* quispiam ‡ frumenti, ex quo putabatur quòd deberent exire modij

quinquaginta *hauriendum ad* * torcular ad *veniens* ‡ :decem

עֲשָׂרָה בָּא אֶל־הַיֶּקֶב לַחְשֹׂף חֲמִשִּׁים

† erant ‡ & qui veniebant * ad cuacuandum batos

vos Percussi .viginti *erat* ǁ & ,torculari §

[h] הִכֵּיתִי אֶתְכֶם פּוּרָה וְהָיְתָה עֶשְׂרִים׃ 18

§ in ǁ erant

opus omne ,grandine *in* & ,rubigine *in* & *ariditate percussione in* †

בַּשִּׁדָּפוֹן וּבַיֵּרָקוֹן וּבַבָּרָד אֵת כָּל־מַעֲשֵׂה

.Dominus dixit ,me ad vos *non* & *: vestrarum manuum

[h] נכה הָיָה [g] יְדֵיכֶם וְאֵין־אֶתְכֶם אֵלַי נְאֻם־יְהוָה׃

† auditate, * nec fuit qui converteret

, supra & ,ista die à vestrum cor nunc Ponite

[i] שִׂימוּ־נָא לְבַבְכֶם מִן־הַיּוֹם הַזֶּה וָמָעְלָה 19

die à : noni ‡ quarta & vigesima die à

[i] שׂוּם מִיּוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַתְּשִׁיעִי לְמִן־הַיּוֹם

§ mensis

.vestrum cor ponite ,Domini templum est fundatum qua

אֲשֶׁר־יֻסַּד הֵיכַל־יְהוָה שִׂימוּ לְבַבְכֶם׃

† est ‡ est adhuc vitis & ficus. * arbor § fructum

vitem ad vsque ‡ & ,horreo in semen † adhuc Nonne

הַעוֹד הַזֶּרַע בַּמְּגוּרָה וְעַד־הַגֶּפֶן 20

§ tulit non oleæ *lignum* * &, malogranatum & , *ficum &*

וְהַתְּאֵנָה וְהָרִמּוֹן וְעֵץ הַזַּיִת לֹא נָשָׂא

Domini verbum fuit Et .benedicam hac die A

מִן־הַיּוֹם הַזֶּה אֲבָרֵךְ׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה 21

† die

, mensis † quarta & vigesima in , Chaggai ad secundò

[k] שֵׁנִית אֶל־חַגַּי בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ [k] שנה

ǁ vt diceret:

:dicendo ,Iehudah ducem Zerubabel ad Dic *:dicendum ad* ‡

לֵאמֹר׃ אֱמֹר אֶל־זְרֻבָּבֶל פַּחַת־יְהוּדָה לֵאמֹר 22

facio

.terram & , cælos *faciens* tremere Ego

אֲנִי מַרְעִישׁ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃

disperdam & ,regnorum solium subuertam Et

וְהָפַכְתִּי כִּסֵּא מַמְלָכוֹת וְהִשְׁמַדְתִּי 23

currus

quadrigam subuertam & :gentium regnorum fortitudinem

חֹזֶק מַמְלְכוֹת הַגּוֹיִם וְהָפַכְתִּי מֶרְכָּבָה

ascensoresejus rum;

,eorum ascensores & ,equi descendent & *:eam equi tantes &*

וְרֹכְבֶיהָ וְיָרְדוּ סוּסִים וְרֹכְבֵיהֶם

ǁ vnusquisque

dixit ,illa die In .sui fratris gladio *in vir* ǁ

אִישׁ בְּחֶרֶב אָחִיו׃ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־ 24

† tollam

Sealthiel fili Zerubabel te *capiam* † . exercituum Dominus

יְהוָה צְבָאוֹת אֶקָּחֲךָ זְרֻבָּבֶל בֶּן־שְׁאַלְתִּיאֵל

quia : signaculum sicut te ponam & , Dominus dixit, mi serue

עַבְדִּי נְאֻם־יְהוָה וְשַׂמְתִּיךָ כַּחוֹתָם כִּי־

.exercituum Dominus dixit ,elegi te *in*

בְךָ בָחַרְתִּי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃

desiderium *venient* & ,gentes omnes faciam tremere Et veniet

[b] בֹּאוּ וְהִרְעַשְׁתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם [b] וּבָאוּ חֶמְדַּת 8

,gloria hanc domum implebo & ; gentium omnium

כָּל־הַגּוֹיִם וּמִלֵּאתִי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כָּבוֹד

mihi * & ,argentum *Mihi* * .exercituum Dominus dixit [a] Meum est

אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ לִי הַכֶּסֶף וְלִי 9

.exercituum Dominus dixit ,aurum

הַזָּהָב נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃

quàm nouissimæ huius domus gloria erit *Magna* ǁ ǁ Maior

גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן־ 10

isto loco in & : exercituum Dominus dixit ,primæ

הָרִאשׁוֹן אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּבַמָּקוֹם הַזֶּה

.exercituum Dominus dixit ,pacem dabo

אֶתֵּן שָׁלוֹם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃

secundo anno *in* , ‡ noni * quarta & vicesima In [b] die ‡ mensis,

[b] שנה בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַתְּשִׁיעִי בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם 11

.propheta ǁ Chagghai *manu in* * Domini verbum fuit , Dariaues

* ad ǁ prophetam,

לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְּבַר־יְהוָה בְּיַד־חַגַּי הַנָּבִיא

Interroga :exercituum Dominus dixit Sic : dicendo

לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁאַל־ 12

feret En * :dicendo ,legem sacerdotes modò

* Si acceperit

[c] נשא נָא אֶת־הַכֹּהֲנִים תּוֹרָה לֵאמֹר׃ הֵן [c] יִשָּׂא־ 13

tetigerit & ,sui vestimenti ora in *sanctitatis* ‡ carnem quispiam ‡ sanctam

אִישׁ בְּשַׂר־קֹדֶשׁ בִּכְנַף בִּגְדוֹ וְנָגַע

,vinum *ad* & , pulmentum *ad* & , panem *ad* sua ora *in*

בִּכְנָפוֹ אֶל־הַלֶּחֶם וְאֶל־הַנָּזִיד וְאֶל־הַיַּיִן

sanctificabitur nunquid , cibum omnem *ad* & , oleum *ad* &

וְאֶל־שֶׁמֶן וְאֶל־כָּל־מַאֲכָל הֲיִקְדָּשׁ

.Non : dixerunt & , sacerdotes responderunt &

וַיַּעֲנוּ הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמְרוּ לֹא׃

omnia *in* anima immundus tetigerit Si :Chagghai dixit Et

[d] נגע וַיֹּאמֶר חַגַּי אִם־[d] יִגַּע טְמֵא־נֶפֶשׁ בְּכָל־ 14

,sacerdotes responderunt Et *?* erit immundus nonne hæc

[e] ענה אֵלֶּה הֲיִטְמָא [e] וַיַּעֲנוּ הַכֹּהֲנִים

:dixit & , Chagghai respondit Et .erit Immundus :dixerunt &

וַיֹּאמְרוּ יִטְמָא׃ וַיַּעַן חַגַּי וַיֹּאמֶר 15

dixit ,*meas facies ad* ista gens sic & ,iste populus Sic coram me,

כֵּן הָעָם־הַזֶּה וְכֵן־הַגּוֹי הַזֶּה לְפָנַי נְאֻם־

quod & ,eorum manuum opus omne sic & :Dominus

יְהוָה וְכֵן כָּל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וַאֲשֶׁר

ponite nunc Et .*ipsum* ǁ immundum ,ibi *offerent* offerunt ǁ est.

[f] שׂום יַקְרִיבוּ שָׁם טָמֵא הוּא׃ וְעַתָּה [f] שִׂימוּ־ 16

antequam : supra & hac die à vestrum cor quæso

נָא לְבַבְכֶם מִן־הַיּוֹם הַזֶּה וָמָעְלָה מִטֶּרֶם

Finis libri Chagghai.

סוף ספר חגי

ספר זכריה

LIBER ZECHARIAH.

IN

CAP. I. א

anno in , octauo MENSE
1 חֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בִּשְׁנַת
fuit , Dariaues secundo
שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה [a] שנה [a]
Zechariah ad Domini verbū
דְבַר־יְהוָה אֶל־זְכַרְיָה
Hiddo filij Berechiah filium
בֶּן־בֶּרֶכְיָה בֶּן־עִדּוֹ
vestros patres super $ Dominus est Iratus :dicendo , propheta * * prophetam. $ contra
2 הַנָּבִיא לֵאמֹר׃ קָצַף יְהוָה עַל־אֲבוֹתֵיכֶם
: exercituum Dominus dixit Sic , eos ad dices | Et .iracundia | dic
3 קָצֶף׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
conuertar & ,exercituum Dominus dixit , me ad Conuertimini
שׁוּבוּ אֵלַי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וְאָשׁוּב
sitis Ne .exercituum Dominus dixit ,vos ad
4 אַל־[b]תִּהְיוּ אֲלֵיכֶם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ [b] תהיה
Prophetæ eos ad clamauerunt quos * , vestri patres sicut * ad
כַאֲבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר קָרְאוּ־אֲלֵיהֶם הַנְּבִיאִים
:exercituum Dominus dixit Sic :dicendo , priores
הָרִאשֹׁנִים לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
vestris studiis | & , malis vestris viis à nunc Conuertimini | ab operibus
שׁוּבוּ נָא מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם יתיר
dixit , me ad $ attenderunt neque , audierunt non & : malis $ mihi,
הָרָעִים וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִקְשִׁיבוּ אֵלַי נְאֻם־
prophetæ & ? ipsi ‡ vbi vestri † Patres .Dominus † illi ‡ sunt?
5 יְהוָה׃ אֲבוֹתֵיכֶם אַיֵּה־הֵם וְהַנְּבִאִים
,mea verba Veruntamen ? viuent seculum * in nunquid * | sempiternum
6 הַלְעוֹלָם [c]יִחְיוּ׃ אַךְ׀ דְּבָרַי [c] חיה
nónne , prophetis meis seruis mandaui quæ ,mea statuta &
וְחֻקַּי אֲשֶׁר [d]צִוִּיתִי אֶת־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים הֲלוֹא [d] צוה
:dixerunt & ,sunt conuersi Et ? vestros patres comprehenderunt
[e]הִשִּׂיגוּ אֲבֹתֵיכֶם וַיָּשׁוּבוּ וַיֹּאמְרוּ [e] נשג
faciendum ad , exercituum Dominus cogitauit Quemadmodum vt faceret
כַּאֲשֶׁר זָמַם יְהוָה צְבָאוֹת לַעֲשׂוֹת
fecit sic ,nostra opera secundum & ,nostras vias secundum nobis
לָנוּ כִּדְרָכֵינוּ וּכְמַעֲלָלֵינוּ כֵּן עָשָׂה
vn- quarta & vigesima die In .nobiscum
7 אִתָּנוּ׃ בְּיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לְעַשְׁתֵּי־
secundo anno in , Sebat mensis * ipse , mensis decimi * est
עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא־חֹדֶשׁ שְׁבָט בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם
filium Zechariah ad Domini verbum fuit , Dariaues
לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־זְכַרְיָה בֶּן־
:dicendo , propheta Hiddo filij Berechiahu prophetam,
בֶּרֶכְיָהוּ בֶּן־עִדּוֹא הַנָּבִיא לֵאמֹר׃
equum super equitans * vir ecce & , nocte Vidi * equitabat
8 רָאִיתִי הַלַּיְלָה [f]וְהִנֵּה־אִישׁ רֹכֵב עַל־סוּס [f] ראה
; profundo in ‡ quæ , myrtos inter stans ipse ‡ & , rufum $ stabat ‡ erant
אָדֹם וְהוּא עֹמֵד בֵּין הַהֲדַסִּים אֲשֶׁר בַּמְּצֻלָה
.albi & , nigri || , rufi equi ‡ cum post & ‡ erant || varij,
וְאַחֲרָיו סוּסִים אֲדֻמִּים שְׂרֻקִּים וּלְבָנִים׃
me ad dixit Et ? mi Domine ij Qui : dixi Et * sunt
9 וָאֹמַר מָה־אֵלֶּה אֲדֹנִי וַיֹּאמֶר אֵלַי
.isti ipsi † qui tibi ostendam Ego :me in loquens $ angelus $ qui loquebatur † sint
הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי אֲנִי אַרְאֶךָּ מָה־הֵמָּה אֵלֶּה׃
:dixit & , myrtos inter stans * vir respondit Et $ qui stabat
10 [g]וַיַּעַן הָאִישׁ הָעֹמֵד בֵּין־הַהֲדַסִּים וַיֹּאמַר [g] ענה
.terram in deambulandum ad | Dominus misit quos * Ij * sunt || vt perambulent
אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׁלַח יְהוָה לְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ׃
inter stanti $ Domini angelo responderunt Et $ qui stabat
11 וַיַּעֲנוּ אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה הָעֹמֵד בֵּין
omnis ecce & , terram Perambulabimus : dixerunt & , myrtos
הַהֲדַסִּים וַיֹּאמְרוּ הִתְהַלַּכְנוּ בָאָרֶץ וְהִנֵּה כָל־

, Domini angelus respondit Et .quiescens & sedens terra | habitatur & quiescit.
12 הָאָרֶץ יֹשֶׁבֶת וְשֹׁקָטֶת׃ וַיַּעַן מַלְאַךְ־יְהוָה
non tu quo-vsque , exercituum Domine :dixit &
וַיֹּאמַר יְהוָה צְבָאוֹת עַד־מָתַי אַתָּה לֹא־
quibus , Iehudah vrbium , & Ierusalaim misereberis
תְרַחֵם אֶת־יְרוּשָׁלִַם וְאֵת עָרֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר
? annos septuaginta iam es iratus
זָעַמְתָּה זֶה שִׁבְעִים שָׁנָה׃
me in loquenti ; angelo Dominus respondit Et | Qui loquebatur
13 וַיַּעַן יְהוָה אֶת־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי
.consolatoria verba , bona verba
דְּבָרִים טוֹבִים דְּבָרִים נִחֻמִים׃
:dicendo ,Clama :me in loquens angelus me ad dixit Et | Qui loquebatur
14 וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי קְרָא לֵאמֹר
,Ierusalaim sum Zelatus ; exercituum Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת קִנֵּאתִי לִירוּשָׁלִַם
ego magna ira Et .magno zelo Siion &
15 וּלְצִיּוֹן קִנְאָה גְדוֹלָה׃ וְקֶצֶף גָּדוֹל אֲנִי
sum iratus ego quia pacatas $, gentes super irascens * | * irascor contra $ quietas:
קֹצֵף עַל־הַגּוֹיִם הַשַּׁאֲנַנִּים אֲשֶׁר אֲנִי קָצַפְתִּי
sic Propterea .malum in sunt auxiliati ipsi & , parum
16 מְּעָט וְהֵמָּה עָזְרוּ [h]לְרָעָה׃ לָכֵן כֹּה־ [h] רוע
.misericordiis in Ierusalaim ad sum reuersus :Dominus dixit
אָמַר יְהוָה שַׁבְתִּי לִירוּשָׁלִַם בְּרַחֲמִים
,exercituum Dominus ait , ea in ædificabitur mea domus
בֵּיתִי יִבָּנֶה בָּהּ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת
.Ierusalaim super extendetur perpendiculum &
וְקָוֶה יִנָּטֶה עַל־יְרוּשָׁלִָם׃ וקו ק
exercituum Dominus dixit Sic :dicendo ,clama Adhuc
17 עוֹד׀ קְרָא לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
consolabitur & :bonitate præ meæ ciuitates dispergentur Adhuc
עוֹד תְּפוּצֶינָה עָרַי מִטּוֹב וְנִחַם
.Ierusalaim in adhuc eliget & , Siion adhuc Dominus
יְהוָה עוֹד אֶת־צִיּוֹן וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלִָם׃
quatuor ecce & , vidi & ,meos oculos leuaui Et
18 [i]וָאֶשָּׂא אֶת־עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה אַרְבַּע [i] נשא
:me in loquentem ‡ angelum ad dixi Et .cornua | ‡ qui loquebatur
19 קְרָנוֹת׃ וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי
quæ cornua * Hæc :me ad dixit Et ? hæc * Quid | * sunt
מָה־אֵלֶּה וַיֹּאמֶר אֵלַי אֵלֶּה הַקְּרָנוֹת אֲשֶׁר
.Ierusalaim & ,Israel , Iehudah ventilauerunt
[k]זֵרוּ אֶת־יְהוּדָה אֶת־יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלִָם׃ [k] זרה
.fabros quatuor Dominus mihi ostendit Et
20 [l]וַיַּרְאֵנִי יְהוָה אַרְבָּעָה חָרָשִׁים׃ [l] ראה
:dixit Et ? faciendum ad venientes || ipsi Quid :dixi Et | ‡ veniunt
21 וָאֹמַר מָה אֵלֶּה [m]בָאִים לַעֲשׂוֹת וַיֹּאמֶר [m] בוא
, Iehudah ventilauerunt quæ , cornua * Ista :dicendo | * sunt
לֵאמֹר אֵלֶּה הַקְּרָנוֹת אֲשֶׁר־[n]זֵרוּ אֶת־יְהוּדָה [n] זרה
isti venerunt & :suum caput leuauit non vir vt adeò $ | $ quando adhuc
כְּפִי־אִישׁ לֹא־נָשָׂא רֹאשׁוֹ וַיָּבֹאוּ אֵלֶּה
gentium cornua proiiciendum ad ,eos terrendum ad
לְהַחֲרִיד אֹתָם [o]לְיַדּוֹת אֶת־קַרְנוֹת הַגּוֹיִם [o] ידה
.eam ventilandum ad , Iehudah terram ad || cornu :leuantium ‡ | ‡ quæ leuauerunt || super
הַנֹּשְׂאִים קֶרֶן אֶל־אֶרֶץ יְהוּדָה לְזָרוֹתָהּ׃

CAP. II. ב

eius manu in & , vir ecce & ,vidi & , meos oculos leuaui Et
1 [p]וָאֶשָּׂא עֵינַי [q]וָאֵרֶא וְהִנֵּה־אִישׁ וּבְיָדוֹ [p] נשא
dixit Et ? vadens tu $ Quo :dixi Et .mensuræ funiculus
2 חֶבֶל מִדָּה׃ וָאֹמַר אָנָה אַתָּה הֹלֵךְ וַיֹּאמֶר [q] ראה
quanta videndum ad ‡ , Ierusalaim metiendum Ad † :me ad | $ vadis? † vt metiar ‡ vt videam
אֵלַי [r]לָמֹד אֶת־יְרוּשָׁלִַם לִרְאוֹת כַּמָּה־ [r] מדד
.eius longitudo * quanta & ,eius latitudo * | * sit
רָחְבָּהּ וְכַמָּה אָרְכָּהּ׃

angelus Et*:exiens†,me in loquens $ angelus ecce Et
3 וְהִנֵּה הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי יֹצֵא וּמַלְאָךְ
,Curre :eum ad dixit Et .eius occursum in egrediens ‡alius
4 אַחֵר יֹצֵא לִקְרָאתוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו [a]רֻץ
habitabitur Villæ :dicendo .istum puerum ad loquere
דַּבֵּר אֶל־הַנַּעַר הַלָּז לֵאמֹר פְּרָזוֹת [b]תֵּשֵׁב
.eius medio in animalis & ,hominis* multitudine præ Ierusalaim
יְרוּשָׁלַ͏ִם מֵרֹב אָדָם וּבְהֵמָה בְּתוֹכָהּ׃
:circum ignis $ murus,Dominus dixit ,ei ero ego Et
5 וַאֲנִי אֶהְיֶה־לָּהּ נְאֻם־יְהוָה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב
fugite & ,væ ‡,Væ .eius medio in ero gloriam in &
6 וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ׃ הוֹי הוֹי [c]וְנֻסוּ
quatuor iuxta ‡ quia Dominus dixit ,Aquilonis terra de
מֵאֶרֶץ צָפוֹן נְאֻם־יְהוָה כִּי כְּאַרְבַּע
.Dominus dixit ,vos dispersi cælorum ventos
רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פֵּרַשְׂתִּי אֶתְכֶם נְאֻם־יְהוָה׃
.Babel filiæ habitatrix ,te erue ,Siion Væ‡
7 הוֹי צִיּוֹן הִמָּלְטִי יוֹשֶׁבֶת בַּת־בָּבֶל׃
gloriam Post :exercituum Dominus dixit sic Quia
8 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אַחַר כָּבוֹד
vos in tangens‡ quia :vos spoliantes* gentes ad me misit
שְׁלָחַנִי אֶל־הַגּוֹיִם הַשֹּׁלְלִים אֶתְכֶם כִּי הַנֹּגֵעַ בָּכֶם
agitans ego‡ecce Quia .eius oculi pupillam in tangens†
9 נֹגֵעַ בְּבָבַת עֵינוֹ׃ כִּי הִנְנִי [d]מֵנִיף אֶת־
scietis & :suis seruis spolium* erunt & ,eos super meam manum
יָדִי עֲלֵיהֶם וְהָיוּ שָׁלָל לְעַבְדֵיהֶם וִידַעְתֶּם
lætare & ,Prætonizas :me misit exercituum Dominus quod
10 כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחָנִי׃ [e]רָנִּי וְשִׂמְחִי
,tui medio in habitabo & ,veniens ego ‡ ecce quia ,Siion filia
בַּת־צִיּוֹן כִּי הִנְנִי־בָא וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ
multæ gentes adhærebunt Et .Dominus ait
11 נְאֻם־יְהוָה׃ [f]וְנִלְווּ גוֹיִם רַבִּים
:populum in mihi erunt & ,illa die in Dominum ad‡
אֶל־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי לְעָם
exercituum Dominus quod scies & :tui medio in habitabo &
וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ וְיָדַעַתְּ כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת
Iehudah Dominus possidebit Et .te ad me misit
12 שְׁלָחַנִי אֵלָיִךְ׃ וְנָחַל יְהוָה אֶת־יְהוּדָה
.Ierusalaim in adhuc eliget & ,sanctitatis humum||super suam partẽ
חֶלְקוֹ עַל אַדְמַת הַקֹּדֶשׁ וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃
est excitatus ‡ quia :Domini faciebus †à caro omnis Sile
13 [g]הַס כָּל־בָּשָׂר מִפְּנֵי יְהוָה כִּי נֵעוֹר
suæ sanctitatis habitaculo de
מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ׃

Margin: $qui loquebatur †egrediebatur ‡ egrediebatur — [a] רוץ ‡Absque muro — [b] ישׁב *hominum & iumentorum. $igneus in circuitu, — ‡O,ò egredimini, — [c] נוס ‡in — ‡O — *quæ spoliauerunt †qui tangit †tangit ‡leuo — [d] נוף *spolia — $Lauda — [e] רנן †veniam, — [f] לוה ‡à Domino — |terram — †faciẽ ‡surrexit — [g] חסה

CAP. III. ג

stantem,magnum sacerdotem Iehosuah mihi ostendit Et
1 [h]וַיַּרְאֵנִי אֶת־יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד
eius dexteram super stans* Satan & :Domini angeli facies ad ‡
לִפְנֵי מַלְאַךְ יְהוָה וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל־יְמִינוֹ
Increpet :Satan ad Dominus dixit Et .ei aduersandum ad$
2 לְשִׂטְנוֹ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן יִגְעַר
eligens ‡, te in Dominus increpet & ,Satan te in Dominus
יְהוָה בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַבֹּחֵר
:igne de erutus torris ‡ hic nonne:Ierusalaim in
בִּירוּשָׁלָ͏ִם הֲלוֹא זֶה אוּד מֻצָּל מֵאֵשׁ׃
stans*& , sordidis vestibus indutus erat Iehosuah Et
3 וִיהוֹשֻׁעַ הָיָה לָבֻשׁ בְּגָדִים צוֹאִים וְעֹמֵד
stantes ad dixit & ,respondit Et .angeli facies ad
4 לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ׃ [i]וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֶל־הָעֹמְדִים
.eo desuper | sordida vestimenta Remouete :dicendo ,eius facies ad $
לְפָנָיו לֵאמֹר [k]הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו
.tuam iniquitatem te desuper ‡feci transire,Vide ,eum ad dixit &
וַיֹּאמֶר אֵלָיו רְאֵה הֶעֱבַרְתִּי מֵעָלֶיךָ [l]עֲוֹנֶךָ
cidarim Ponant dixi Et .mutatoriis te induere &
5 וְהַלְבֵּשׁ אֹתְךָ מַחֲלָצוֹת׃ וָאֹמַר [m]יָשִׂימוּ צָנִיף
mundam cidarim posuerunt .eius caput super mundam
טָהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיָּשִׂימוּ הַצָּנִיף הַטָּהוֹר
Domini angelus Et .vestibus eum induxerunt & ,eius caput super
עַל־רֹאשׁוֹ וַיַּלְבִּשֻׁהוּ בְּגָדִים וּמַלְאַךְ יְהוָה
:dicendo ,Iehosuah in Domini angelus contestabatur Et .stans
6 עֹמֵד׃ [n]וַיָּעַד מַלְאַךְ יְהוָה בִּיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃

Margin: [h] ראה ‡corã angelo, *stabat ad — $vt aduersaretur — ‡qui eligit — ‡est vt — *stabat — coram angelo. — [i] ענה ‡coram se. — ||ab — [k] סור — ‡a — [l] עור — *feci — [m] שׂום — stabat. — [n] עוד

,meis viis in Si :exercituum Dominus dixit Sic
7 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־בִּדְרָכַי
etiam & ,custodieris meam custodiam si & ,ambulaueris
[o]תֵּלֵךְ וְאִם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר וְגַם־
custodies etiam & ,meam domum iudicabis tu
אַתָּה [p]תָּדִין אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת־
.ipsos stantes inter itinera tibi dabo &:mea atria
חֲצֵרָי וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה׃
,tu ,magne sacerdos Iehosuah nunc Audi
8 שְׁמַע־נָא יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אַתָּה
:ipsi portenti$ viri quia .tuas facies ad habitantes$, tui socij|&
וְרֵעֶיךָ הַיֹּשְׁבִים לְפָנֶיךָ כִּי־אַנְשֵׁי מוֹפֵת הֵמָּה
.germen meum seruum adducens ego† ecce quia
כִּי־הִנְנִי [q]מֵבִיא אֶת־עַבְדִּי צֶמַח׃
super ,Iehosuah facies ad dedi‡quem lapis ecce Quia
9 כִּי הִנֵּה הָאֶבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ עַל־
,eius apertionem operiens ego$ecce :oculi septem vnum lapidem
אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם הִנְנִי מְפַתֵּחַ פִּתֻּחָהּ
iniquitatem remouebo & ,exercituum Dominus dixit
נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת [r]וּמַשְׁתִּי אֶת־[s]עֲוֹן
dixit ,illa die In .vna die in illius terræ
10 הָאָרֶץ־הַהִיא בְּיוֹם אֶחָד׃ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם
ad suum socium ad vir† vocabitis ;exercituum Dominus
יְהוָה צְבָאוֹת תִּקְרְאוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ אֶל־
.ficum subter ad & vitem super
תַּחַת גֶּפֶן וְאֶל־תַּחַת תְּאֵנָה׃

Margin: viam — [p] דון — [o] הלך — |amici *qui habitant coram te: $ad portenta sunt: †adduco — [q] בוא — ‡posui coram *sunt. $cælo cælaturam — [r] מושׁ [s] עוה — †vnusquisque ad amicum

CAP. IV. ד

me suscitauit & ;me in loquens angelus est reuersus Et
1 וַיָּשָׁב הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי [t]וַיְעִירֵנִי
:me ad dixit Et .suo somno e suscitatur qui virum sicut
2 כְּאִישׁ אֲשֶׁר־יֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי
candelabrum ecce & ,Vidi :dixi Et ;videns † tu Quid
מָה אַתָּה רֹאֶה וָאֹמַר רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת
septem & .eius caput super lenticula & ,ipsum totum aureum
זָהָב כֻּלָּהּ וְגֻלָּהּ עַל־רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה
,lucernis infusoria septem & ,Septem .illud super eius lucernæ
נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת
:illud super oliuæ duæ Et .eius caput super* quæ
3 אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁהּ׃ וּשְׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ
.eius sinistram super vna† & ,lenticulæ dextera à vna
אֶחָד מִימִין הַגֻּלָּה וְאֶחָד עַל־שְׂמֹאלָהּ׃
:dicendo ,me in loquentem angelum ad dixi & ,respondi Et
4 [u]וָאַעַן וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי לֵאמֹר
loquens | angelus respondit Et ;Domine hæc* Quid
5 מָה־אֵלֶּה אֲדֹנִי׃ וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר
;hæc ista† quid nosti Nonne :me ad dixit & ,me in
בִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲלוֹא יָדַעְתָּ מָה־הֵמָּה אֵלֶּה
,me ad dixit & respondit Et .mi Domine Non :dixi Et
6 וָאֹמַר לֹא אֲדֹנִי׃ וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלַי
:dicendo ,Zerubbabel ad Domini verbum *Hoc :dicendo
לֵאמֹר זֶה דְּבַר־יְהוָה אֶל־זְרֻבָּבֶל לֵאמֹר
meo spiritu in sed ,potentia in nec ,exercitu in Non
לֹא בְחַיִל וְלֹא בְכֹחַ כִּי אִם־בְּרוּחִי
,magne mons tu Quis .exercituum Dominus dixit
7 אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ מִי־אַתָּה הַר־הַגָּדוֹל
lapidem educet Et ;planiciem in Zerubbabel facies ad$
לִפְנֵי זְרֻבָּבֶל לְמִישֹׁר [x]וְהוֹצִיא אֶת־הָאֶבֶן
.ei gratia,gratia strepitibus | primarium
הָרֹאשָׁה [y]תְּשֻׁאוֹת חֵן חֵן לָהּ׃
:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
8 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
eius manus & ,istam domum fundauerunt Zerubbabel Manus
9 יְדֵי זְרֻבָּבֶל יִסְּדוּ הַבַּיִת הַזֶּה וְיָדָיו
me misit exercituum Dominus quod scies & :illam elaborabunt
תְּבַצַּעְנָה וְיָדַעְתָּ כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי
,lætabuntur & ;exiguarum|diem despexit quis Quia .vos ad
10 אֲלֵיכֶם׃ כִּי מִי [z]בַז לְיוֹם קְטַנּוֹת וְשָׂמְחוּ
septem* Zerubbabel manu in stanni ‡ lapidem videbunt &
וְרָאוּ אֶת־הָאֶבֶן הַבְּדִיל בְּיַד זְרֻבָּבֶל שִׁבְעָה
.terram vniuersam in discursantes ipsi† Domini oculi illi$
אֵלֶּה עֵינֵי יְהוָה הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל־הָאָרֶץ׃

Margin: qui loquebatur — [t] עור — $vides; — ואמר — *erant — †altera ad — qui loquebatur — [u] ענה — *sunt ‡qui loquebatur † sunt — *est — $coram |cum clamoribus? — [x] יצא — [y] שׁוא — perficient ‡illum qui exigua habuit initia; — [z] בוז — $stanneum *cum ‡illis oculi †qui ipsi oculi ||Domini sunt circumeuntes

istæ oliuæ duæ‡Quid:eum ad dixi & ,respondi Et

11 [a]וָאַעַן וָאֹמַר אֵלָיו מַה־שְּׁנֵי הַזֵּיתִים הָאֵלֶּה

‡eius sinistram super*& :candelabri dexteram super*

עַל־יְמִין הַמְּנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃

spicæ duæ‡ Quid:eum ad dixi & , secundo respondi Et

12 וָאַעַן שֵׁנִית וָאֹמַר אֵלָיו מַה־שְׁתֵּי שִׁבֲּלֵי

.auri ampullarum‡ duarum manu in † quæ ,oliuarum

הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי צַנְתְּרוֹת הַזָּהָב

:dicendo ,me ad ait Et ;aurum se desuper euacuantium

13 הַמְּרִיקִים מֵעֲלֵיהֶם הַזָּהָב׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר

.mi Domine Non :dixi Et ?hæc *quid nosti Nónne

הֲלוֹא יָדַעְתָּ מָה־אֵלֶּה וָאֹמַר לֹא אֲדֹנִי׃

super stantes † ,olei filij duo‡ Isti :dixit Et

14 וַיֹּאמֶר אֵלֶּה שְׁנֵי בְנֵי־הַיִּצְהָר הָעֹמְדִים עַל־

.terræ vniuersæ Dominatorem

אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃

[a] עָנָה — * ad — ‡ sunt — ‡ sunt — † in medio fistularum aurearum, quæ euacuantà — *sunt — ‡sunt — †quæ sunt iuxta

CAP. V. ה

ecce Et .vidi & ,meos oculos leuaui & ,sum conuersus Et

1 וָאָשׁוּב [b]וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה

;videns tu* Quid : me ad dixit Et .volans,‡ volumen

2 מְגִלָּה עָפָה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה

eius Longitudo ,volans volumen videns Ego ‡ dixi Et

וָאֹמַר אֲנִי רֹאֶה מְגִלָּה עָפָה אָרְכָּהּ

,cubito in † decem eius latitudo & ,cubito in †viginti

עֶשְׂרִים בָּאַמָּה וְרָחְבָּהּ עֶשֶׂר בָּאַמָּה׃

facies‡super egrediens execratio* Hæc :me ad dixit Et

3 וַיֹּאמֶר אֵלַי זֹאת הָאָלָה הַיּוֹצֵאת עַל־פְּנֵי

:est succisus ipsa sicut hinc† fur omnis Quia .terræ vniuersæ

כָל־הָאָרֶץ כִּי כָל־הַגֹּנֵב מִזֶּה כָּמוֹהָ נִקָּה

.est succisus illa sicut inde‡ , iurans omnis &

וְכָל־הַנִּשְׁבָּע מִזֶּה כָּמוֹהָ נִקָּה׃

venier & ;exercituum Dominus dixit ,eam feci Exire

4 [c]הוֹצֵאתִיהָ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וּבָאָה

meo nomine in iurantis domum ad & ,furis domum ad

אֶל־בֵּית הַגַּנָּב וְאֶל־בֵּית הַנִּשְׁבָּע בִּשְׁמִי

,eam consumet &,eius domo medio in cõmorabitur & :falsitate in‖

לַשָּׁקֶר [d]וְלָנֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ [e]וְכִלַּתּוּ

.eius lapides & ,eius ligna &

וְאֶת־עֵצָיו וְאֶת־אֲבָנָיו׃

me ad dixit & ,me in loquens ‡ angelus est egressus Et

5 וַיֵּצֵא הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי

.hoc egrediens ‡ quid vide & ,tuos oculos nunc Leua

שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מָה הַיּוֹצֵאת הַזֹּאת׃

Ephah ‡ Hæc :dixit Et ‡ipsum Quid :dixi Et

6 וָאֹמַר מַה־הִיא וַיֹּאמֶר זֹאת הָאֵיפָה

.terra vniuersa in eorum oculus† Hæc:dixit & : egrediens

הַיּוֹצֵאת וַיֹּאמֶר זֹאת עֵינָם בְּכָל־הָאָרֶץ׃

mulier hæc & :portabatur plumbi talentum ecce Et

7 וְהִנֵּה כִּכַּר עֹפֶרֶת נִשֵּׂאת וְזֹאת אִשָּׁה

.Ephah ‡ medio in sedens ‡ vna

אַחַת יוֹשֶׁבֶת בְּתוֹךְ הָאֵיפָה׃

medium ad ‡ eam proiecit & , impietas ‡ Hæc :dixit Et

8 וַיֹּאמֶר זֹאת הָרִשְׁעָה וַיַּשְׁלֵךְ אֹתָהּ אֶל־תּוֹךְ

eius os ad plumbi‖ lapidem proiecit & :Ephah †

הָאֵיפָה וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־אֶבֶן הָעֹפֶרֶת אֶל־פִּיהָ׃

mulieres duæ ecce & ,vidi & meos oculos leuaui Et

9 [f]וָאֶשָּׂא עֵינַי [g]וָאֵרֶא וְהִנֵּה שְׁתַּיִם נָשִׁים

alæ sicut alæ † eis & ,earum alis in ‡ spiritus & egredientes*

יוֹצְאוֹת וְרוּחַ בְּכַנְפֵיהֶם וְלָהֵנָּה כְנָפַיִם כְּכַנְפֵי

,terram inter Ephah leuauerunt & : ciconiæ ‡

הַחֲסִידָה [h]וַתִּשֶּׂנָה אֶת־הָאֵיפָה בֵּין הָאָרֶץ

.cælos inter &

וּבֵין הַשָּׁמָיִם׃

istæ Quò :me in loquentem‡angelum ad dixi Et

10 וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי אָנָה הֵמָּה

:me ad dixit Et ?Ephab deducentes†

11 [i]מוֹלִכוֹת אֶת־הָאֵיפָה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי

præparetur & ,Sinhar terra in domum ei ædificandum Ad‡

[k]לִבְנוֹת־לָהּ בַיִת בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר [l]וְהוּכַן

.suam basem super ibi reponatur &

[m]וְהֻנִּיחָה שָּׁם עַל־מְכֻנָתָהּ׃

[b] נשׂא ‡volabat. *vides; ‡Video † cubitorum, *est maledictio quæ egredietur ‡faciem †sicut scriptũ est ex vna parte ipsius, ‡sicut scriptũ est ex altera parte ipsius, similiter maledictioñ illam, [c] יצא ‖mendaciter: [d] לין [e] כלה ‡qui loquebatur ‡est *est; ‡est mensura †est ‡sedebat ‡mensuræ. ‡est ‡in †mensuræ? ‖plumbeum in [f] נשׂא [g] ראה *egrediebantur, ‡erat †erant ‡milui: *mensuram [h] נשׂא ‡qui loquebatur †ambulare faciunt mensuram; ‡Vt ædificetur ei domus [i] ילך [k] בנה [l] כון [m] ינח

CAP. VI. ו

ecce & ,vidi & ,meos oculos leuaui & ,sum conuersus Et

1 וָאָשֻׁב וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה

:montes duos inter ab egredientes‡ ,quadrigæ quatuor

אַרְבַּע מַרְכָּבוֹת יֹצְאוֹת מִבֵּין שְׁנֵי הֶהָרִים

quadriga In .æru ‡ montes* montes &

2 וְהֶהָרִים הָרֵי נְחֹשֶׁת׃ בַּמֶּרְכָּבָה

secunda quadriga in & :rufi equi †prima

הָרִאשֹׁנָה סוּסִים אֲדֻמִּים וּבַמֶּרְכָּבָה הַשֵּׁנִית

tertia quadriga in Et .nigri equi

3 סוּסִים שְׁחֹרִים׃ וּבַמֶּרְכָּבָה הַשְּׁלִשִׁית

equi quarta quadriga in & :albi equi

סוּסִים לְבָנִים וּבַמֶּרְכָּבָה הָרְבִעִית סוּסִים

angelum ad dixi & ,respondi Et .fortes ,grandinati*

4 בְּרֻדִּים אֲמֻצִּים׃ [n]וָאַעַן וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ

?mi Domine hæc†Quid:me in loquentem‡

הַדֹּבֵר בִּי מָה־אֵלֶּה אֲדֹנִי׃

quatuor‡ Isti :me ad ait & ,angelus respondit Et

5 וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ וַיֹּאמֶר אֵלָי אֵלֶּה אַרְבַּע

Dominatore super consistendo à egredientes* ,cælorum venti

רֻחוֹת הַשָּׁמַיִם יוֹצְאוֹת מֵהִתְיַצֵּב עַל־אֲדוֹן

,nigri equi ea in† qua ‡ .terræ vniuersæ

6 כָּל־הָאָרֶץ׃ אֲשֶׁר־בָּהּ הַסּוּסִים הַשְּׁחֹרִים

ad sunt egressi albi & , Aquilonis terram ad egredientes‡

יֹצְאִים אֶל־אֶרֶץ צָפוֹן וְהַלְּבָנִים יָצְאוּ אֶל־

.Austri terram ad sunt egressi grandinati ‡ & :eos post

אַחֲרֵיהֶם וְהַבְּרֻדִּים יָצְאוּ אֶל־אֶרֶץ הַתֵּימָן׃

ire † quærebant & sunt egressi fortes Et

7 וְהָאֲמֻצִּים יָצְאוּ וַיְבַקְשׁוּ [o]לָלֶכֶת

:terram in‡ ambulate , Ite : dixit Et .terram in ambulatum

לְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ וַיֹּאמֶר לְכוּ הִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ

est locutus & ,me vocauit Et .terram in‡ ambulauerunt &

8 וַתִּתְהַלַּכְנָה בָּאָרֶץ׃ וַיַּזְעֵק אֹתִי וַיְדַבֵּר

,Aquilonis terram ad egredientes‡ Vide dicendo :me ad

אֵלַי לֵאמֹר רְאֵה הַיּוֹצְאִים אֶל־אֶרֶץ צָפוֹן

.Aquilonis terra in meum spiritum fecerunt requiescere

[p]הֵנִיחוּ אֶת־רוּחִי בְּאֶרֶץ צָפוֹן׃

:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

9 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

Thobiiahu à ,Cheldai à , transmigratione à Accipe

10 לָקוֹחַ מֵאֵת הַגּוֹלָה מֵחֶלְדַּי מֵאֵת טוֹבִיָּהוּ

intrabis & ,illa die in tu venies & : Iedahiah à &

וּמֵאֵת יְדַעְיָה וּבָאתָ אַתָּה בַּיּוֹם הַהוּא וּבָאתָ

.Babel de venerunt qui ,Sephaniah filij Iosiiah domum

בֵּית יֹאשִׁיָּה בֶן־צְפַנְיָה אֲשֶׁר־בָּאוּ מִבָּבֶל׃

,coronas facies & ,aurum & ,argentum fumes Et

11 וְלָקַחְתָּ כֶסֶף־וְזָהָב [q]וְעָשִׂיתָ עֲטָרוֹת

sacerdotis Iehosadah filij Ieholuah capite in pones &

[r]וְשַׂמְתָּ בְּרֹאשׁ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן

dixit Sic :dicendo eum ad dices Et .magni

12 הַגָּדוֹל׃ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר

,eius nomen germen vir Ecce: dicendo, exercituum Dominus

יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר הִנֵּה־אִישׁ צֶמַח שְׁמוֹ

.Domini templum ædificabit & .germinabit eum subter &

וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח וּבָנָה אֶת־הֵיכַל יְהוָה׃

ipse & ,Domini templum exstruet ipse Et

13 וְהוּא יִבְנֶה אֶת־הֵיכַל יְהוָה וְהוּא־

:eius solio super dominabitur & sedebit & ,gloriam portabit

[s]יִשָּׂא הוֹד וְיָשַׁב וּמָשַׁל עַל־כִּסְאוֹ

erit pacis consilium & ,eius solio super* sacerdos erit &

וְהָיָה כֹהֵן עַל־כִּסְאוֹ [t]וַעֲצַת שָׁלוֹם תִּהְיֶה

.ipsos ambos inter

בֵּין שְׁנֵיהֶם׃

,Thobiiah ipsi & ,Chelem ipsi erit diademata‖Et

14 וְהָעֲטָרֹת תִּהְיֶה לְחֵלֶם וּלְטוֹבִיָּה

templo in memoriale in ,Sephaniah filio Chen & : Iedahiah ipsi &

וְלִידַעְיָה וּלְחֵן בֶּן־צְפַנְיָה לְזִכָּרוֹן בְּהֵיכַל

templo in ædificabunt & , venient longinqui Et ,Domini

15 יְהוָה׃ וּרְחוֹקִים יָבֹאוּ [u]וּבָנוּ בְּהֵיכַל

me miserit exercituum Dominus quòd scietis & .Domini

יְהוָה וִידַעְתֶּם כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי

‡egrediebãtur *erant ‡ærei. †erant *varij, [n] ענה ‡quiloquebatur † sunt ‡sunt *qui egrediũtur à loco vbi stabant coram ‡ Quadriga in †erant ‡egrediebãtur *equi ‡varij †vtirent [o] ילך & ambularent ‡per ‡per *qui egrediuntur [p] נוח [q] עשׂה [r] שׂום [s] נשׂא *coram [t] יעץ vtrumque ‖coronæ erunt apud

Domini *vocem in** audieritis audiendo si ,$ erit Et .vos ad $hoc,
אֲלֵיכֶם וְהָיָה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְהוָה
.vestri Dei
אֱלֹהֵיכֶם׃

$hoc, *vocem

CAP. VII. ז

fuit ,regis Dariaues quarto anno in fuit Et
1 וַיְהִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ הָיָה
mensis* quarta in ,Zechariah ad Domini verbum
דְבַר־יְהוָה אֶל־זְכַרְיָה בְּאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ
Sareicer ipsum Dei domum $misit Et ,Chisleu † in noni
2 הַתְּשִׁעִי בְּכִסְלֵו׃ וַיִּשְׁלַח בֵּית־אֵל שַׂרְאֶצֶר
facies $ orandum ad ,eius viros & ,melech Reghem &
וְרֶגֶם מֶלֶךְ וַאֲנָשָׁיו [a] לְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי
domo in † qui sacerdotes ad d icendum Ad* .Domini
3 יְהוָה׃ לֵאמֹר אֶל־הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר לְבֵית־
flebo Nunquid :dicendo ,prophetas ad & ,exercituum Domini
יְהוָה צְבָאוֹת וְאֶל־הַנְּבִיאִים לֵאמֹר הַאֶבְכֶּה
iam feci quemadmodum,† me separando ,quinto mense in
בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִשִׁי הִנָּזֵר כַּאֲשֶׁר [b] עָשִׂיתִי זֶה
;annis tot
כַּמֶּה שָׁנִים׃

*die † Nouembri, $Postquam captiuitas $in $faciem [a] חלה *vt dicerent terant

† à cibis, [b] עשה

:dicendo me ad exercituum Domini verbum fuit Et
4 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה צְבָאוֹת אֵלַי לֵאמֹר׃
sacerdotes ad & ,terræ populum omnem ad Dic
5 אֱמֹר אֶל־כָּל־עַם הָאָרֶץ וְאֶל־הַכֹּהֲנִים
$septima in & ,quinta in plangere† & ,ieiunaretis Cum : dicendo
לֵאמֹר כִּי־[c]צַמְתֶּם וְסָפוֹד בַּחֲמִישִׁי וּבַשְּׁבִיעִי
$ego mihi $ieiunastis ieiunium nunquid ,anni septuaginta iam &
וְזֶה שִׁבְעִים שָׁנָה הֲצוֹם צַמְתֻּנִי אָנִי׃
,comedentes|| vos† nónne ,bibetis† cum &,comedetis* quando Et
6 וְכִי תֹאכְלוּ וְכִי תִשְׁתּוּ הֲלוֹא אַתֶּם הָאֹכְלִים
quæ verba* Nonne ;bibentes $ vos &
7 וְאַתֶּם [d] הַשֹּׁתִים׃ הֲלוֹא אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
,priorum prophetarum manum per Dominus prædicauit
קָרָא יְהוָה בְּיַד הַנְּבִיאִים הָרִאשֹׁנִים
eius vrbes & ,quietam† & ,habitantem Ierusalaim existendo in
בִּהְיוֹת יְרוּשָׁלִַם יֹשֶׁבֶת וּשְׁלֵוָה וְעָרֶיהָ
;sedentem planitiem & ,meridiem $& $eius circuitus †
סְבִיבֹתֶיהָ וְהַנֶּגֶב וְהַשְּׁפֵלָה יֹשֵׁב׃
:dicendo ,Zechariah ad Domini verbum fuit Et
8 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־זְכַרְיָה לֵאמֹר׃
Iudicium :dicendo ,exercituum Dominus dixit Sic
9 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר מִשְׁפַּט
facite miserationes & ,misericordiam & ;iudicate veritatis*
אֱמֶת [e] שְׁפֹטוּ וְחֶסֶד וְרַחֲמִים עֲשׂוּ
,peregrinū,pupillam &,viduam Et .suo fratre cum vnusquisq.
אִישׁ אֶת־אָחִיו׃ וְאַלְמָנָה וְיָתוֹם גֵּר
sui fratris† vnusquisque malum & :opprimatis ne afflictum † &
10 וְעָנִי אַל־תַּעֲשֹׁקוּ וְרָעַת אִישׁ אָחִיו
:attendere renuerunt Et .vestro corde in cogitetis ne
אַל־תַּחְשְׁבוּ בִּלְבַבְכֶם׃ וַיְמָאֲנוּ לְהַקְשִׁיב
aggrauauerunt suas aures & ,deflectentem||scapulam dederunt & †auersam,
11 וַיִּתְּנוּ כָתֵף סֹרָרֶת וְאָזְנֵיהֶם הִכְבִּידוּ
audiendo ab* ,adamantem†posuerunt suum cor Et .audiendo ab
12 מִשְּׁמוֹעַ׃ וְלִבָּם [f] שָׂמוּ שָׁמִיר מִשְּׁמוֹעַ
Dominus misit quæ verba & ,legem
אֶת־הַתּוֹרָה וְאֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁלַח יְהוָה
,priorum prophetarum manum per,suo spiritu in exercituum
צְבָאוֹת בְּרוּחוֹ בְּיַד הַנְּבִיאִים הָרִאשֹׁנִים
.exercituum Domino à magna ira fuit Et
וַיְהִי קֶצֶף גָּדוֹל מֵאֵת יְהוָה צְבָאוֹת׃
fic: audierunt non &,prædicauit quemadmodum,fuit Et
13 וַיְהִי כַאֲשֶׁר־קָרָא וְלֹא שָׁמֵעוּ כֵּן
.exercituum Dominus dixit ,exaudiam non & ,clamabunt
יִקְרְאוּ וְלֹא אֶשְׁמָע אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
illas||nescierunt quas gentes omnes in eos exturbauit$Et
14 וְאֵסָעֲרֵם עַל כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּם
posuerūt & :redeunte à & transeunte à eos post est desolata terra &
וְהָאָרֶץ נָשַׁמָּה אַחֲרֵיהֶם מֵעֹבֵר [h] וּמִשָּׁב [i] וַיָּשִׂימוּ
.desolationem in desiderij † terram
אֶרֶץ־חֶמְדָּה לְשַׁמָּה׃

†plangeretis $die [c] צום $propter me, *comeditis, †bibitis, ‡ propter || comeditis $ bibitis? *eiusmodi sunt [d] שתה

†cum Ierusalaim habitaret confidenter, $esset quieta $in circuitu, $pars meridiana,atque campestris habitaretur;

*verum [e] אמן

† pauperem $de fratre suo

†auersam, $ne audirent, †vt *ne audirent [f] שום [g] ירה

|disperfi vt non esset transiens & rediens: [h] שוב ישום †desiderabilis

CAP. VIII. ח

:dicendo, †exercituum Domini verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר׃
Siion sum Zelatus:exercituum Dominus dixit Sic
2 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת קִנֵּאתִי לְצִיּוֹן
.eam sum zelatus magna ira &:magno zelo
קִנְאָה גְדוֹלָה וְחֵמָה גְדוֹלָה קִנֵּאתִי לָהּ׃
habitabo & ,Siion ad sum Reuersus: Dominus dixit Sic
3 כֹּה אָמַר יְהוָה שַׁבְתִּי אֶל־צִיּוֹן וְשָׁכַנְתִּי
veritatis Ciuitas, Ierusalaim vocabitur & :Ierusalaim medio in
בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלִָם וְנִקְרְאָה יְרוּשָׁלִַם עִיר־[k]הָאֱמֶת
.sanctitatis $ mons ,exercituum Domini mons &
וְהַר־יְהוָה צְבָאוֹת הַר הַקֹּדֶשׁ׃
senes habitabunt Adhuc :exercituum Dominus dixit Sic
4 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עֹד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים
sua manu in eius fulcrum viri || & ,Ierusalaim plateis in anus &
וּזְקֵנוֹת בִּרְחֹבוֹת יְרוּשָׁלִָם וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ
implebuuntur ciuitatis plateæ Et .dierum multitudine præ
5 מֵרֹב יָמִים׃ וּרְחֹבוֹת הָעִיר יִמָּלְאוּ
.eius plateis in ludentibus puellis & pueris
יְלָדִים וִילָדוֹת מְשַׂחֲקִים בִּרְחֹבֹתֶיהָ׃
oculis in erit mirum Si :exercituum Dominus dixit Sic
6 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כִּי יִפָּלֵא בְּעֵינֵי
meis oculis in etiam$ $illis diebus id illius populi residui
שְׁאֵרִית הָעָם הַזֶּה בַּיָּמִים הָהֵם גַּם־בְּעֵינַי
$:exercituum Dominus dixit ,erit mirum
יִפָּלֵא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃
faciens saluum ego Ecce :exercituum Dominus dixit Sic
7 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי [l] מוֹשִׁיעַ אֶת־
.Solis occasus terra de & ,orientis terra de meum populum
עַמִּי מֵאֶרֶץ מִזְרָח וּמֵאֶרֶץ מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ׃
:Ierusalaim medio in habitabunt & ,eos adducam Et
8 [m] וְהֵבֵאתִי אֹתָם וְשָׁכְנוּ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלִָם
Deum in eis ero ego &, populum in mihi erunt &
וְהָיוּ־לִי לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים
:exercituum Dominus dixit Sic .iustitia in &,veritate in
9 בֶּאֱמֶת וּבִצְדָקָה׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
istis diebus in audientes † ,vestræ manus Confortentur
תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם הַשֹּׁמְעִים בַּיָּמִים הָאֵלֶּה
$die in† qui ,prophetarum ore de hæc verba
אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִפִּי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בְּיוֹם
.ædificari templum †,exercituum Domini domus est fundata
יֻסַּד בֵּית־יְהוָה צְבָאוֹת הַהֵיכָל [n] לְהִבָּנוֹת׃
non hominis merces illorum dierum facies ad|| Quia
10 כִּי לִפְנֵי הַיָּמִים הָהֵם שְׂכַר הָאָדָם לֹא
introeunti & ,exeunti & :ipsa* non animalis merces & ,fuit
נִהְיָה וּשְׂכַר הַבְּהֵמָה אֵינֶנָּה וְלַיּוֹצֵא וְלַבָּא
,hominem omnem misi ,* & ,angustia præ pax † non
אֵין־שָׁלוֹם מִן־[o]הַצָּר וַאֲשַׁלַּח אֶת־כָּל־הָאָדָם
dies iuxta non nunc Et .suum sociumin virum
11 אִישׁ בְּרֵעֵהוּ׃ וְעַתָּה לֹא כַיָּמִים
Dominus dixit :huius populi residuo ego† priores
הָרִאשֹׁנִים אֲנִי לִשְׁאֵרִית הָעָם הַזֶּה נְאֻם יְהוָה
,suum fructum dabit viris:† pacis semen Sed .exercituum
12 צְבָאוֹת׃ כִּי־זֶרַע הַשָּׁלוֹם הַגֶּפֶן תִּתֵּן [p] פִּרְיָהּ
:suum rorem dabunt cæli & ,suum germen dabit terra &
וְהָאָרֶץ תִּתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וְהַשָּׁמַיִם יִתְּנוּ טַלָּם
vniuersa huius populi residuum faciam possidere &
וְהִנְחַלְתִּי אֶת־שְׁאֵרִית הָעָם הַזֶּה אֶת־כָּל־
gentibus in maledictio eratis sicut erit Et .hæc
13 אֵלֶּה׃ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר [q] הֱיִיתֶם קְלָלָה בַּגּוֹיִם
,vos seruabo sic ,Israel domus & ,Iehudah domus
בֵּית יְהוּדָה וּבֵית יִשְׂרָאֵל כֵּן אוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם
.vestræ manus confortentur ,timeatis ne :benedictio eritis &
וִהְיִיתֶם בְּרָכָה אַל־תִּירָאוּ תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם׃
Quemadmodum : exercituum Dominus dixit sic Quia
14 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כַּאֲשֶׁר
,me vestros† patres faciendo irasci in$, vobis malefacere† cogitaui
זָמַמְתִּי [r] לְהָרַע לָכֶם בְּהַקְצִיף אֲבֹתֵיכֶם אֹתִי
.sum misertus non & :exercituum Dominus dixit
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְלֹא נִחָמְתִּי׃

†ad me,

[k] אמן $sanctus.

|viro erit baculus

difficile

$nunquid

difficile

facio [l] ישע

[m] בוא

†qui auditis

†sunt $ qua

†qua cœpit [n] בנה

|ante dies hos

*fuit:

†erat †essudi omnes homines,vnūquemque [o] צור

$proximum †faciam

†erit: [p] פרה fructum

[q] היה

$vt malefacerem $ cum *fecerunt *vestri [r] רעע

benefacere istis diebusin cogitaui ,sum conuersus Sic

15 כן [a] שבתי זממתי בימים האלה להיטיב — [a] שוב

.timeatis ne :Iehudah domui & ,Ierusalaim

את־ירושלם ואת־בית יהודה אל־תיראו׃

veritatem Loquemini .facietis quæ verba † Hæc — †sunt

16 אלה הדברים אשר [b] תעשו דברו אמת — [b] עשר־ה

iudicate pacis iudicium & ,veritatem;suo socio] cum vnusquisque — ‖proximo

איש את־רעהו אמת ומשפט שלום שפטו

ne ‖sui socij † malum vnusquisque Et .vestris portis in — †proximum

17 בשעריכם׃ ואיש את־רעת רעהו אל־

,diligatis ne falsitatis* iuramentū & ,vestris cordibus in cogitetis — *mendax

תחשבו בלבבכם ושבעת שקר אל־תאהבו

.Dominus dixit ,odi quæ † hæc omnia quia — †sunt

כי את־כל־אלה אשר שנאתי נאם־יהוה׃

:dicendo ,me ad exercituum Domini verbum fuit Et

18 ויהי דבר־יהוה צבאות אלי לאמר׃

,quarti Ieiunium :exercituum Dominus dixit Sic

19 כה־אמר יהוה צבאות צום הרביעי

ieiunium & ,septimi ieiunium & ,quinti ieiunium &

וצום החמישי וצום השביעי וצום

,lætitiam in & ,gaudium in Iehudah domui erit ,decimi

העשירי יהיה לבית־יהודה [c] לששון ולשמחה — [c] שוש

.diligite pacem & veritatem Et .bonas solennitates in & — *præclaras.

ולמעדים טובים [d] והאמת והשלום אהבו׃ — [d] אמן

quo † Adhuc :exercituum Dominus dixit Sic — †erit tempus,

20 כה אמר יהוה צבאות עד אשר־

ibunt Et .multarum ‡ vrbium habitatores & ,populi venient — ‡magnarum.

21 יבאו עמים וישבי ערים רבות׃ והלכו

eundo Eamus :dicendo ,vnam * ad ‡ vnius habitatores — $vrbis *alteram,

ישבי אחת אל־אחת לאמר נלכה הלוך

Dominum quærendum ad ‡ & ,Domini facies deprecandum ad ‖ — ‖vt deprecemur faciem $ quæramus

[e] לחלות את־פני יהוה ולבקש את־יהוה — [e] חלה

populi venient .ego etiam vadam :exercituum

22 צבאות אלכה גם־אני׃ ובאו עמים

Dominum quærendum ad robustæ gentes & multi

רבים וגוים עצומים לבקש את־יהוה

.Domini facies * deprecandum ad & :Ierusalaim in exercituum — *faciem

צבאות בירושלם ולחלות את־פני יהוה׃

illis diebus In :exercituum Dominus dixit Sic

23 כה־אמר יהוה צבאות בימים ההמה

linguis omnibus ex homines decem apprehendent cùm

אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשנות

:dicendo ,Iehudæi viri oram in apprehendent & :gentium

הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי לאמר

.‡vobiscum Deum audiuimus quia, vobiscum Ibimus — $esse.

נלכה עמכם כי שמענו אלהים עמכם׃

CAP. IX. ט

Dammesec & Chadrach terra in ,Domini verbi Onus* — $Prophetia

1 [f] משא דבר־יהוה בארץ חדרך ודמשק — [f] נשא

omnium & ,hominis oculus † Dominum ad quia :eius requiei — †erit

מנחתו כי ליהוה עין אדם וכל

,ea in terminabit Chamath etiam Et .Israel tribuum

2 שבטי ישראל׃ וגם־חמת תגבל־בה

ædificauit Et .valde fuit sapiens quia ,Sidon & ,Sor

3 צר וצידון כי חכמה מאד׃ [g] ותבן — [g] בנה

,puluerem tanquam argentum coaceruauit & sibi munitionem Sor — humum,

צור מצור לה ותצבר־כסף כעפר

Dominus Ecce .platearum lutum vt ,aurum &

4 וחרוץ כטיט חוצות׃ הנה אדני

ipsa & :eius fortitudinē mari in percutiet &,eā faciet expellere

יורשנה [h] והכה בים חילה והיא — [h] נכה

,Hazzah & ;timebit & ,Aschelon Videbit .comedetur ‖ igni in — ‖consumetur.

5 באש תאכל׃ [i] תרא אשקלון ותירא ועזה — [i] ראה

:eius aspectus pudebit †quoniam ,Hecron & ;valde dolebit & — †pudore afficietur

ותחיל מאד ועקרון כי־[k]הוביש [l] מבטה — [k] יבש [l] נבט

.habitabitur non Aschelon &, Hazzah de rex peribit &

ואבד מלך מעזה ואשקלון לא [m] תשב׃ — [m] ישב

superbiam faciam succidere & :Asdod in spurius habi abit Et

6 וישב ממזר באשדוד והכרתי גאון

,eius ore de eius sanguines ‖ faciam remouere Et .Pelistim — ‖sanguinem

7 פלשתים׃ [n] והסרתי דמיו מפיו — [n] סור

†dentibus — etiam relinquetur & .eius dentes †inter ex eius abominationes &

ושקציו מבין [a] שניו ונשאר גם־ — [a] שנן

Hecron & ,Iehudah in dux veluti erit & :nostro Deo ipse

הוא לאלהינו והיה כאלף ביהודה ועקרון — ‡ero sicut castra

exercitu ab‡,meæ domui castrametabor†Et .Iebusæus sicut — ‡vt nō timeat

8 כיבוסי׃ וחניתי לביתי מצבה

vltrà eos super transibit, non & :redeunte à & ,transeunte à

מעבר [b] ומשב ולא־יעבר עליהם עוד — [b] שוב

valde Exulta .meis oculis in vidi nunc quia :exactor

9 נגש כי־עתה [c] ראיתי בעיני׃ גילי מאד — [c] ראה

veniet tuus rex Ecce ,Ierusalaim filia iubila ,Siion filia

בת־ציון [d] הריעי בת־ירושלם הנה מלכך יבוא — [d] רוע

,asinum super equitans & :humilis ipse saluatus & ,iustus tibi

לך צדיק ונושע הוא [e] עני ורכב על־חמור — [e] ענה

$vnius ex asinabus. — facium succidere Et .asinarum$ filium pullum super &

10 ועל־עיר בן־אתנות׃ והכרתי־

quadrigas †equos ‡ succidentur $bellici, — succidetur‡& :Ierusalaim de equum† & ,Ephraim de currum

רכב מאפרים וסוס מירושלם ונכרתה

eius potestas &:gentibus pacem loquetur & ,belli$ arcus

קשת מלחמה ודבר שלום לגוים ומשלו

*terminos — .terræ fines*ad vsque flumine à & ,mare ad vsque mari à

מים עד־ים ומנהר עד־אפסי־ארץ׃ — ועד

tuos vinctos emisi :tui fœderis sanguine in‡tu Etiam — ק

11 גם־את בדם־בריתך שלחתי אסיריך

‡Ierusalaim exulta †in qua ‡erat ‖Deum qui est munitio vestra, vos qui $vestram expectatis redemptionem: *duplicia — ,munitionem‖ad Conuertimini .ea in aquo‡non † cisterna de

12 מבור אין מים בו׃ שובו לבצרון

reddam duplum* annuncias hodie etiam :spei$ vincti

אסירי התקוה גם־היום [f] מגיד משנה אשיב — [f] נגד

impleui† ,arcum‖Iehudah mihi extendi Quoniam .tibi

13 לך׃ כי־דרכתי לי יהודה קשת מלאתי

:Iauan tuos filios super Siion tuos filios suscitaui &,Ephraim

אפרים ועוררתי בניך ציון על־בניך יון — ‖tanquam †extendi vt sagittam

eis super Dominus Et .fortis gladium veluti te ponam &

14 [g] ושמתיך כחרב גבור׃ ויהוה עליהם — [g] שום

Deus Dominus & :eius iaculum fulgur vt exibit & ,conspicietur

יראה ויצא כברק [h] חצו ואדני יהוה — [h] חצץ

‡vt turbines venti australis — Dominus .austri turbinibus in‡vadet & ,clanget tuba in

15 בשופר יתקע והלך בסערות תימן׃ יהוה

$consument, — lapidibus subiicient & ,comedent$& .eos super proteget exercituum

צבאות [i] יגן עליהם ואכלו וכבשו אבני־ — [i] גנן

se replebunt & :vinum sicut tumultuabuntur ,bibéntque, fundæ

קלע ושתו [k] המו כמו־יין ומלאו — [k] המה

Dominus eos seruabit Et .altaris anguli tanquam ,peluis vt

16 כמזרק כזוית מזבח׃ [l] והושיעם יהוה — [l] ישע

$oues — quia :suum populum pecus$sicut ,illa die in eorum Deus

אלהיהם ביום ההוא כצאן עמו כי

eleuantur ‡terram — Quia .eius humum‡super se eleuantes coronæ lapides

17 אבני־נזר מתנוססות על־אדמתו׃ כי

frumentum ;eius pulchritudo quanta & ,eius bonitas quanta

מה־טובו ומה־[m]יפיו דגן — [m] יפה

‖cantare — .virgines faciet germinare‖nouum vinum & ,iuuenes

בחורים ותירוש ינובב בתלות׃

CAP. X. יוד

‡oportuno — serotinam tempore in † pluuiam Domino à Petite

1 שאלו מיהוה מטר בעת מלקוש

†facit ‡ ex — ,eis ‡ dabit imbris pluuiam & :coruscationes faciens† Dominus

יהוה עשה חזיזים ומטר־גשם יתן להם

‡per ‡locuti — sunt locuta‡ imagines † Quia .agro in herbam vnicuique

2 לאיש עשב בשדה׃ כי התרפים דברו־

somnia & ,mendacium viderunt diuini & ,vanitatem

און והקוסמים [n] חזו שקר וחלמות — [n] חזה

vana $in captiuitatem, †pecudes, ‡est — ,‡sunt profecti idcirco: consolabuntur vanè,sunt locuti vanitatū

השוא ידברו הבל ינחמון על־כן נסעו

.pastor ‡ non quia ,se humiliauerunt ,pecus † sicut

כמו־צאן [o] יענו כי־אין רעה׃ — [o] ענה

*furor — hircos contra & ,meus nasus * est iratus pastores Contra

3 על־[p]הרעים חרה אפי ועל־העתודים — [p] רעה

,suum gregem exercituum Dominus visitabit quia :visitabo

אפקוד כי־פקד יהוה צבאות את־עדרו

suæ gloriæ equum tanquam eos posuit & ,Iehudah domum

את־בית יהודה ושם אותם כסוס הודו

ipso ex ,palus ipso ex ,angulus‡ ipso Et .bello in ‡erit

4 בַּמִּלְחָמָה׃ מִמֶּנּוּ פִנָּה מִמֶּנּוּ יָתֵד מִמֶּנּוּ

.simul exactor‡omnis egredietur ipso ex :belli arcus ‡præfectus

קֶשֶׁת מִלְחָמָה מִמֶּנּוּ יֵצֵא כָל־נוֹגֵשׂ יַחְדָּו׃ יצא

plateatum luto in conculcantes fortes sicut erunt Et

5 וְהָיוּ כְגִבֹּרִים בּוֹסִים בְּטִיט חוּצוֹת הירך

afficietur pudore & :eis cū Dominus quia pugnabunt & ,bello in *inimicos

בַּמִּלְחָמָה וְנִלְחֲמוּ כִּי יְהוָה עִמָּם וְהֹבִישׁוּ יבש

,Iehudah domum roborabo Et ,equorum ascensores

6 רֹכְבֵי סוּסִים׃ וְגִבַּרְתִּי אֶת־בֵּית יְהוּדָה

quia,eos conuertam & seruabo Ioseph domum &

וְאֶת־בֵּית יוֹסֵף אוֹשִׁיעַ וְהוֹשְׁבוֹתִים כִּי ישע

:eos elongaui non quando sicut erunt & ,eorum sum misertus

רִחַמְתִּים וְהָיוּ כַּאֲשֶׁר לֹא־זְנַחְתִּים

.eos exaudiam & ,eorum Deus Dominus ego quia

כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱנֵם׃

eorum cor lætabitur & ,Ephraim fortis vi erunt Et ‡quasi gigas viri

7 וְהָיוּ כְגִבּוֹר אֶפְרַיִם וְשָׂמַח לִבָּם

exultabit lætabuntur & ,videbunt eorum filij Et.vinum tanquam sicut bibentis

כְּמוֹ־יָיִן וּבְנֵיהֶם יִרְאוּ וְשָׂמֵחוּ יָגֵל ראה

,illos congregabo & ,eis Sibilabo .Domino in eorum cor

8 לִבָּם בַּיהוָה׃ אֶשְׁרְקָה לָהֶם וַאֲקַבְּצֵם

.fuerunt multiplicati sicut ,multiplicabuntur &: eos redemi quia

כִּי פְדִיתִים וְרָבוּ כְּמוֹ רָבוּ׃ פדה

:mei recordabuntur longinquis in & ,populos in eos seminabo Et

9 וְאֶזְרָעֵם בָּעַמִּים וּבַמֶּרְחַקִּים יִזְכְּרוּנִי

.reuertentur & ,suis filiis cum viuent &

וְחָיוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וָשָׁבוּ׃ חיה

:eos congregabo Assur de & ,Ægypti terra è eos reducam Et

10 וַהֲשִׁבוֹתִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאַשּׁוּר אֲקַבְּצֵם שוב

non & ,eos adducam Lebanon & ,Ghilhad terram ad &

וְאֶל־אֶרֶץ גִּלְעָד וּלְבָנוֹן אֲבִיאֵם וְלֹא בוא

percutiet & ,angustia mare in transibit Et .eis inuenietur ‡sufficiet

11 יִמָּצֵא לָהֶם׃ וְעָבַר בַּיָּם צָרָה וְהִכָּה

:fluminis profunda omnia siccabuntur & ,fluctus mari in

בַיָּם גַּלִּים וְהֹבִישׁוּ כֹּל מְצוּלוֹת יְאֹר יבש

,recedet Ægypti sceptrum & ,Assur superbia deponetur &

וְהוּרַד גְּאוֹן אַשּׁוּר וְשֵׁבֶט מִצְרַיִם יָסוּר׃ ירד

.ambulabunt eius nomine in & Domino in eos roborabo Et

12 וְגִבַּרְתִּים בַּיהוָה וּבִשְׁמוֹ יִתְהַלָּכוּ

.Dominus dixit

נְאֻם יְהוָה׃

CAP. XI יא

.tuas cedros in ignis comedet & :tuas fores ‡Lebanon Aperi ‡portā tuam *consumat

1 פְּתַח לְבָנוֹן דְּלָתֶיךָ וְתֹאכַל אֵשׁ בַּאֲרָזֶיךָ׃

magnifici quoniam ,cedrus cecidit quia ,abies Vlula

2 הֵילֵל בְּרוֹשׁ כִּי־נָפַל אֶרֶז אֲשֶׁר אַדִּרִים ילל ‡prostrata est

silua eccidit quoniam ,Basan quercus vlulate sunt vastati

שֻׁדָּדוּ הֵילִילוּ אַלּוֹנֵי בָשָׁן כִּי יָרַד יַעַר

est vastata quoniam ,pastorum vlulatus Vox .munita

3 הַבָּצוּר׃ קוֹל יִלְלַת הָרֹעִים כִּי שֻׁדְּדָה הבציר

est vastata quoniam,leunculorum ‡rugitus vox :eorum fortitudo‡

אַדַּרְתָּם קוֹל שַׁאֲגַת כְּפִירִים כִּי שֻׁדַּד ‡magnificētia †catulorum leonum,

:meus Deus Dominus dixit Sic .Iarden superbia

4 גְּאוֹן הַיַּרְדֵּן׃ כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהָי רעה

ea ementes Quæ .occisionis pecus* Pasce

5 רְעֵה אֶת־צֹאן הַהֲרֵגָה׃ אֲשֶׁר קֹנֵיהֶן באר *pecora

:dicet ,ea vendentes‡ & ,delinquent non & occident

יַהַרְגֻן וְלֹא יֶאְשָׁמוּ וּמֹכְרֵיהֶן יֹאמַר קנה †quilibet vendentium

parcet non eorum pastor &:sum ditatus & ,Dominus Benedictus quia diues factus

בָּרוּךְ יְהוָה וַאעְשִׁר וְרֹעֵיהֶם לֹא יַחְמוֹל *Equidem

habitatoribus super vltra parcam non Nam* .eis super

6 עֲלֵיהֶן׃ כִּי לֹא אֶחְמוֹל עוֹד עַל־יֹשְׁבֵי

faciens† inueniri ego ecce & :Dominus dixit ,terræ †facio

הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה וְהִנֵּה אָנֹכִי מַמְצִיא

,sui regis manu in & ,sui ‡socij manu in virum hominem‡ ‡vnumquemque *proximi

אֶת־הָאָדָם אִישׁ בְּיַד־רֵעֵהוּ וּבְיַד מַלְכּוֹ

.eorum manu de eruam non & ,terram contundent‡ & ‡concutient

וְכִתְּתוּ אֶת־הָאָרֶץ וְלֹא אַצִּיל מִיָּדָם׃ נצל ענה *pecora †pauperes pecorum

:pecoris afflictos† ,profectò ,occisionis pecus pascam Et

7 וָאֶרְעֶה אֶת־צֹאן הַהֲרֵגָה לָכֵן עֲנִיֵּי הַצֹּאן

‡Iucunditatē Noham‡ vocaui vnam ,virgas duas mihi assumpsi &

וָאֶקַּח־לִי שְׁנֵי מַקְלוֹת לְאַחַד קָרָאתִי נֹעַם לקח ‡alteram *Dissipantes †pecora

.pecus† paui & ,Chobelim* vocaui vnam‡ &

וּלְאַחַד קָרָאתִי חֹבְלִים וָאֶרְעֶה אֶת־הַצֹּאן׃

:vno mense in pastores tres feci succidere Et

8 וָאַכְחִד אֶת־שְׁלֹשֶׁת הָרֹעִים בְּיֶרַח אֶחָד

nauseauit eorum anima etiam & .eis in ‡ mea anima est abbreuiata & afflicta ‡propter eos,

וַתִּקְצַר נַפְשִׁי בָּהֶם וְגַם־נַפְשָׁם בָּחֲלָה *quod moritur

moribundum* :vos pascam Non :dixi Et .me in

9 בִּי׃ וָאֹמַר לֹא אֶרְעֶה אֶתְכֶם הַמֵּתָה מות

deuorent ‡ reliquæ † &:succidatur abscindendum † & :moriatur †quod succiditur† quæ sunt

תָּמוּת וְהַנִּכְחֶדֶת תִּכָּחֵד וְהַנִּשְׁאָרוֹת תֹּאכַלְנָה ‡oues *alterius,

meam virgam tuli Et .suæ sociæ* carnem vnaquæque

10 אִשָּׁה אֶת־בְּשַׂר רְעוּתָהּ׃ וָאֶקַּח אֶת־מַקְלִי ‡iucunditatē, ‡vt irritum facerem

,meum pactum dissipandum ad †:eam abscidi & ,Noham†

אֶת־נֹעַם וָאֶגְדַּע אֹתוֹ לְהָפֵיר אֶת־בְּרִיתִי

die in est irritum Et .populis omnibus cum pepigi quod

11 אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת־כָּל־הָעַמִּים׃ וַתֻּפַר בַּיּוֹם פור

me custodientes .pecoris afflicti ‡ sic cognouerunt & ;illa ‡pauperes pecorum qui custodiunt

הַהוּא וַיֵּדְעוּ כֵן עֲנִיֵּי הַצֹּאן הַשֹּׁמְרִים אֹתִי ענה

Si :eos ad dixi Et .ipsum† Domini verbum quod

12 כִּי דְבַר־יְהוָה הוּא׃ וָאֹמַר אֲלֵיהֶם אִם־ ‡erat. ‡est ‡sin autem

,non si & ‡ meam mercedem afferte , vestris oculis in ‡ bonum

טוֹב בְּעֵינֵיכֶם הָבוּ שְׂכָרִי וְאִם־לֹא יהב

.argenteis triginta meam mercedem apprehenderunt &:cessate

חֲדָלוּ וַיִּשְׁקְלוּ אֶת־שְׂכָרִי שְׁלֹשִׁים כָּסֶף׃

.fictorem ad illum* Proiice :me ad Dominus dixit Et *illos ‡thesaurarium

13 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הַשְׁלִיכֵהוּ אֶל־הַיּוֹצֵר

tuli & :eis desuper‡sum appretiatus qua gloriæ magnificentiam† †magnificum pretium quo ‡ab

אֶדֶר הַיְקָר אֲשֶׁר יָקַרְתִּי מֵעֲלֵיהֶם וָאֶקְחָה לקח

Domini domum illud‡ proieci & ,argenteos triginta ‡illos in ‖ thesaurariū.

שְׁלֹשִׁים הַכֶּסֶף וָאַשְׁלִיךְ אֹתוֹ בֵּית יְהוָה

,secundam meam virgam præcidi Et .fictorem

14 אֶל־הַיּוֹצֵר׃ וָאֶגְדַּע אֶת־מַקְלִי הַשֵּׁנִי שנה *Dissipantes vt dissiparem

,Iehudah inter fraternitatem dissipandum ad ,Chobelim*

אֵת הַחֹבְלִים לְהָפֵר אֶת־הָאַחֲוָה בֵּין יְהוּדָה פור

Adhuc :me ad Dominus dixit Et .Israel inter &

15 וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי עוֹד

ego ecce Quia .stulti pastoris vas tibi sume

16 קַח־לְךָ כְּלִי רֹעֶה אֱוִלִי׃ כִּי הִנֵּה־אָנֹכִי

;visitabit non ,succisa‡ ,terra in pastorem suscitans† †suscito ‡quæ sunt

מֵקִים רֹעֶה בָּאָרֶץ הַנִּכְחָדוֹת לֹא־יִפְקֹד קום

stantem† :sanabit non contritum* & ,quæret non iuuenem‡ ‡quod pusillū est *quod est †quod stat ‡sustinebis,

הַנַּעַר לֹא־יְבַקֵּשׁ וְהַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא יְרַפֵּא הַנִּצָּבָה

eorum vngulas & ,comedet pinguis carnem & ,sustentabit† non

לֹא יְכַלְכֵּל וּבְשַׂר הַבְּרִיאָה יֹאכַל וּפַרְסֵיהֶן

Gladius .pecorū* derelictor ,vani ‖ pastor Væ‡ .abrumpet ‡o ‖idoli, *pecorum

17 יְפָרֵק׃ הוֹי רֹעִי הָאֱלִיל עֹזְבִי הַצֹּאן חֶרֶב

eius brachium :eius dextrum oculum super & ,eius brachiū super

עַל־זְרוֹעוֹ וְעַל־עֵין יְמִינוֹ זְרֹעוֹ

.caligabit caligando† eius dexter oculus & ,arescet arescendo †obscurando obscurabitur

יָבוֹשׁ תִּיבָשׁ וְעֵין יְמִינוֹ כָּהֹה תִכְהֶה׃

CAP. XII. יב

Dominus Dixit :Israel ad Domini verbi Onus‡ ‡Prophetia

1 מַשָּׂא דְבַר־יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה נשא

hominis spiritum formans* & ,terram fundans‡ & ,cælos extendens‡ ‡qui extendit ‡fundauit *formauit

נֹטֶה שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ וְיֹצֵר רוּחַ־אָדָם †medio

Ierusalaim ponens‡ ego Ecce .eius interiori† in ‡pono

2 בְּקִרְבּוֹ׃ הִנֵּה אָנֹכִי שָׂם אֶת־יְרוּשָׁלַםִ שום

Iehudah super etiam & : circum* populis omnibus soporis scyphum‖ ‖calicem ebrietatis *per circuitū:

סַף־רַעַל לְכָל־הָעַמִּים סָבִיב וְגַם עַל־יְהוּדָה

.Ierusalaim contra obsidione in erit

3 יִהְיֶה בַמָּצוֹר עַל־יְרוּשָׁלָםִ׃

lapidem Ierusalaim ponam ,illa die in erit Et

וְהָיָה בַיּוֹם־הַהוּא אָשִׂים אֶת־יְרוּשָׁלַםִ אֶבֶן

incidendo eos se onerantes† omnes:populis omnibus onerum† †onerosum, ‡qui eum sublevate contēderint,lacerando,lacerabuntur:

מַעֲמָסָה לְכָל־הָעַמִּים כָּל־עֹמְסֶיהָ שָׂרוֹט

.terræ gentes omnes eum aduersus colligentur & incidentur

יִשָּׂרֵטוּ וְנֶאֶסְפוּ עָלֶיהָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃

equum omnem Percutiam,Dominus dixit illa die In

4 בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה אַכֶּה כָל־סוּס נכה

domum super & : amentia in eius ascensorem & , stupore in
בַּתִּמָּהוֹן [a] וְרֹכְבוֹ בַּשִּׁגָּעוֹן וְעַל־בֵּית
populorum equum omnem & ,meos oculos aperiam Iehudah
יְהוּדָה אֶפְקַח אֶת־עֵינַי וְכֹל סוּס הָעַמִּים
Iehudah duces dicent Et ,cæcitate in percutiam
5 אַכֶּה בַּעִוָּרוֹן׃ וְאָמְרוּ אַלֻּפֵי יְהוּדָה
Domino in Ierusalaim habitatores ‡ mihi Robur : suo corde in
בְּלִבָּם אַמְצָה לִי ישְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם בַּיהוָה
.suo Deo exercituum
צְבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם׃
focum sicut ,Iehudah duces ponam illa die In
6 בַּיּוֹם הַהוּא אָשִׂים [b] אֶת־אַלֻּפֵי יְהוּדָה כְּכִיּוֹר
,manipulo in ‖ ignis lampadem sicut & ligna inter ignis
אֵשׁ בְּעֵצִים וּכְלַפִּיד אֵשׁ בְּעָמִיר
omnes ‖sinistram super ‡ &,dexteram super ‡ deuorabunt &
וְאָכְלוּ עַל־יָמִין וְעַל־שְׂמֹאול אֶת־כָּל־
se subter adhuc * Ierusalaim habitabitur & : circum ‖ populos
הָעַמִּים סָבִיב וְיָשְׁבָה יְרוּשָׁלַ͏ִם עוֹד תַּחְתֶּיהָ
tentoria † Dominus seruabit Et .Ierusalaim in
7 בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ [c] וְהוֹשִׁיעַ יְהוָה אֶת־אָהֳלֵי
gloria magnificetur non vt : principio in Iehudah
יְהוּדָה בָּרִאשֹׁנָה לְמַעַן לֹא־תִגְדַּל תִּפְאֶרֶת
contra Ierusalaim habitatoris gloria & , Dauid domus
בֵּית־דָּוִיד וְתִפְאֶרֶת ישֵׁב יְרוּשָׁלַ͏ִם עַל־
super Dominus proteget illa die In .Iehudah
8 יְהוּדָה׃ בַּיּוֹם הַהוּא [d] יָגֵן יְהוָה בְּעַד
die in eis in corruens ‡ erit & , Ierusalaim habitatorem
ישֵׁב יְרוּשָׁלַ͏ִם וְהָיָה הַנִּכְשָׁל בָּהֶם בַּיּוֹם
,Deus tanquam Dauid domus & : Dauid sicut † illa
הַהוּא כְּדָוִיד וּבֵית דָּוִיד כֵּאלֹהִים
.eorum facies ad ‖ Domini angelus tanquam
כְּמַלְאַךְ יְהוָה לִפְנֵיהֶם׃
disperdendum ad † quæram : illa die in erit Et
9 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֲבַקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד אֶת־
.Ierusalaim contra venientes * , gentes omnes
כָּל־הַגּוֹיִם [e] הַבָּאִים עַל־יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
habitatorem ‡ super & , Dauid domum super effundam Et
10 וְשָׁפַכְתִּי עַל־בֵּית דָּוִיד וְעַל יוֹשֵׁב
me ad aspicient &, miserationum & , gratiæ spiritum Ierusalaim
יְרוּשָׁלַ͏ִם רוּחַ חֵן וְתַחֲנוּנִים [f] וְהִבִּיטוּ אֵלַי
planctum veluti eum super plangent & : transfixerunt quem
אֵת אֲשֶׁר־דָּקָרוּ וְסָפְדוּ עָלָיו כְּמִסְפֵּד
super amarificare vt ‡ eum super amarificare † & , vnigenitum super
עַל־הַיָּחִיד [g] וְהָמֵר עָלָיו כְּהָמֵר עַל־
planctus erit magnus illa die In .primogenitum
11 הַבְּכוֹר׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִגְדַּל הַמִּסְפֵּד
Meghiddon campo in Hadadrimmon planctus sicut ,Ierusalaim in
בִּירוּשָׁלַ͏ִם כְּמִסְפַּד הֲדַדְרִמּוֹן בְּבִקְעַת מְגִדּוֹן׃
familia : seorsum familia ‖ familiæ ,terra planget Et
12 וְסָפְדָה הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לְבָד מִשְׁפַּחַת
familia : seorsum eorum mulieres & , seorsum Dauid domus
בֵּית־דָּוִיד לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד מִשְׁפַּחַת
.seorsum eorum mulieres & , seorsum Nathan domus
בֵּית־נָתָן לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃
seorsum eorum mulieres & , seorsum ,Leui domus Familia
13 מִשְׁפַּחַת בֵּית־לֵוִי לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד
.seorsum eorum mulieres & , seorsum Simei familia
מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעִי לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃
familia ‖ familiæ , reliqua † familiæ Omnes
14 כֹּל הַמִּשְׁפָּחוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת מִשְׁפָּחֹת מִשְׁפָּחֹת
.seorsum eorum mulieres & , seorsum
לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃

Margin: [a] תִּמָּהוֹן ‡ferunt; [b] שׂוּם ‖inter manipulos, ‡ad; ‖in circuitu: *rursus in loco suo †tabernacula; [c] ישע; [d] גנן ‡qui infirmus fuerit inter eos †erit; ‖coram eis. ‖vt conteram; *quæ veniunt [e] בוא ‡habitatores; [f] נבט; †amaritudine afficientur ‡sicut amaritudine afficitur quispiam [g] מרר; ‖singulæ; †quæ remanêt ‖singulæ

CAP. XIII. יג

Dauid domui patens vena erit illa die In
1 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מָקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִיד
.menstruum in & , peccatum in ‡ Ierusalaim habitatoribus &
וּלְישְׁבֵי יְרוּשָׁלָ͏ִם לְחַטַּאת [h] וּלְנִדָּה׃
,exercituum Dominus dixit ,illa die in ,erit Et
2 וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת
non & , terra è idolorum * nomina faciam succidere
אַכְרִית אֶת־שְׁמוֹת הָעֲצַבִּים מִן־הָאָרֶץ וְלֹא

Margin: ‡pro expiatione peccati,& pro aspersione. [h] נדד * simulachrorum

& ,prophetas etiam & : amplius memorabuntur
יִזָּכְרוּ עוֹד וְגַם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־
.terra è faciam transire immundum spiritum
רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן־הָאָרֶץ׃
dicent & vltrà : quispiam prophetauerit cùm erit Et
3 וְהָיָה כִּי־יִנָּבֵא אִישׁ עוֹד וְאָמְרוּ
viues Non : eius genitores eius mater &,eius pater eum ad
אֵלָיו אָבִיו וְאִמּוֹ יֹלְדָיו לֹא תִחְיֶה
eum configent & : Domini nomine in es locutus mendaciū quia
כִּי שֶׁקֶר דִּבַּרְתָּ בְּשֵׁם יְהוָה וּדְקָרֻהוּ
.ipsum prohetando in ‡, eius genitore eius mater & ,eius pater
אָבִיהוּ וְאִמּוֹ יֹלְדָיו בְּהִנָּבְאוֹ׃
,prophetæ afficientur pudore , illa die in erit Et
4 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יֵבֹשׁוּ הַנְּבִיאִים
induentur non &: ipsum prophetando in ‖ sua visione à vnusquisque
אִישׁ מֵחֶזְיֹנוֹ בְּהִנָּבְאֹתוֹ וְלֹא יִלְבְּשׁוּ
.mentiendum ad pelli † pallio *
אַדֶּרֶת שֵׂעָר לְמַעַן כַּחֵשׁ׃
humum colens ‡ vir ego * propheta Non : dicet Et
5 וְאָמַר לֹא נָבִיא אָנֹכִי אִישׁ עֹבֵד אֲדָמָה
.meis pueritiis ‖ à me fecit acquirere † Adam quoniam , ego
אָנֹכִי כִּי־אָדָם [k] הִקְנַנִי מִנְּעוּרָי׃
? tuas manus inter istæ plagæ * Quid : eum ad dicet Et
6 וְאָמַר אֵלָיו מָה [l] הַמַּכּוֹת הָאֵלֶּה בֵּין יָדֶיךָ
.me diligentium domo † sum percussus quibus ‡ : dicet &
וְאָמַר אֲשֶׁר הֻכֵּיתִי בֵּית מְאַהֲבָי׃
virum super &, meum pastorem super te suscita , gladie O
7 חֶרֶב עוּרִי עַל־רֹעִי וְעַל־גֶּבֶר
Percute * : exercituum Dominus dixit : meum proximum
עֲמִיתִי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת הַךְ אֶת־
meam manum conuertam & pecus ‖ dispergentur & , pastorem
הָרֹעֶה [m] וּתְפוּצֶיןָ הַצֹּאן [n] וַהֲשִׁבֹתִי יָדִי
dixit , terra omni in erit Et .paruulos super
8 עַל־הַצֹּעֲרִים׃ וְהָיָה בְכָל־הָאָרֶץ נְאֻם־
tertia & : obibunt ‡, succidentur ea in duorum os † , Dominus
יְהוָה פִּי־שְׁנַיִם בָּהּ יִכָּרְתוּ יִגְוָעוּ וְהַשְּׁלִשִׁית
partem tertiam inducam Et .ea in relinquetur
9 יִוָּתֶר [o] בָּהּ׃ וְהֵבֵאתִי אֶת־הַשְּׁלִשִׁית
,argentum conflare iuxta * eos conflabo & , ignem per
בָּאֵשׁ וּצְרַפְתִּים כִּצְרֹף אֶת־הַכֶּסֶף
. inuocabit Ipse .aurum probare iuxta ‡ eos probabo &
וּבְחַנְתִּים כִּבְחֹן אֶת־הַזָּהָב הוּא יִקְרָא
meus Populus , Dixi .cum exaudiam ego & , meo nomine in *
בִשְׁמִי וַאֲנִי אֶעֱנֶה אֹתוֹ אָמַרְתִּי עַמִּי
meus Deus Dominus , dicet ipse & : ‡ ipse
הוּא וְהוּא יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהָי׃

Margin: ‡cùm prophetauerit; ‖cùm prophetauerit: *vltrà †piloso vt mentiantur. ‡ interroganti *sum: ‡agricola sum, †vt essem pastor, docuit ‖iuuentute mea *sunt [k] קנה [l] נכה ‡Hæ sunt †in; †percutiam ‖ones, [m] פוץ [n] שוב; †patres duæ. ‡ac deficient [o] יתר; *sicut cōflatur ‖sicut probatur *nomē meū, ‡Sest:

CAP. XIIII. יד

tuum spolium diuidetur ‡ & : Domini venit dies Ecce
1 הִנֵּה יוֹם־בָּא לַיהוָה וְחֻלַּק שְׁלָלֵךְ
ad * gentes omnes congregabo Et .tuo interiori in
2 בְּקִרְבֵּךְ׃ וְאָסַפְתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם אֶל־
diripientur & , ciuitas capietur & , prælium in Ierusalaim
יְרוּשָׁלַ͏ִם לַמִּלְחָמָה וְנִלְכְּדָה הָעִיר [p] וְנָשַׁסּוּ
dimidium egredietur Et . violabuntur mulieres & , domus
הַבָּתִּים וְהַנָּשִׁים תִּשָּׁגַלְנָה וְיָצָא [q] חֲצִי
succidetur non populi reliquum &, captiuitatem in ciuitatis †
הָעִיר בַּגּוֹלָה וְיֶתֶר הָעָם לֹא יִכָּרֵת
prœliabitur & ,Dominus egredietur Et .vrbe ex
3 מִן־הָעִיר׃ וְיָצָא יְהוָה וְנִלְחַם
.conflictus ‖ die in eum bellare ‡ diem secundum : illas gentes contra
בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב׃
,oliuarum montem super illa die in eius pedes stabunt Et
4 וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם־הַהוּא עַל־הַר הַזֵּיתִים
scindetur & ; oriente ab Ierusalaim facies super * qui
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם מִקֶּדֶם וְנִבְקַע
valle , mare ad & orientem ad ‡ sui dimidio de ‖ oliuarum mons
הַר הַזֵּיתִים מֵחֶצְיוֹ מִזְרָחָה וָיָמָּה גֵּיא
, aquilonem ad montis dimidium recedet & : valde grandi
גְּדוֹלָה מְאֹד וּמָשׁ חֲצִי הָהָר צָפוֹנָה
.meridiem ad eius medium &
וְחֶצְיוֹ נֶגְבָּה׃

Margin: ‡diuidentur spolia tua in medio tui. †contra; [p] שסס [q] חצה תשכבנה ק; †habitatorum; ‡quo prœliatus est ‖belli. *est contra faciem ‖per dimidiū sui ab oriente ad occidentem,

vallis pertinget quia, montium vallem *fugietis Et

5 [a]ונסתם גיא־הרי כי־יגיע גיא־

faciebus à fugistis quemadmodū fugietis Et , Asal ad montium

הרים אל־אצל ונסתם כאשר נסתם מפני

veniet & :Iehudah regis Huzziah diebus in terræmotus

הרעש בימי עזיה מלך־יהודה ובא

,erit Et .tecum ‡ sancti omnes, meus Deus Dominus

6 יהוה אלהי כל־קדשים עמך׃ והיה

.coagulationis & ,preciositatum lux erit non ,illa die in

ביום ההוא לא־יהיה אור יקרות יקפאון׃

non , Domino erit notus ipse ,vnus dies erit Et

7. והיה יום־אחד הוא יודע ליהוה לא־

.lux erit vespera‡tempore in erit sed : nox neque dies

יום ולא־לילה והיה לעת־ערב יהיה־אור׃

:Ierusalaim de viuæ aquæ egredientur ,illa die in erit Et

8 והיה ביום ההוא יצאו מים־חיים מירושלם

ad earum medium & ,orientale mare ad earum medium

חצים אל־הים הקדמוני וחצים אל־

.erit hyeme in & æstate in nouissimum mare

הים האחרון בקיץ ובחרף יהיה׃

die In .terram omnem super regem in †Dominus erit Et

9 והיה יהוה למלך על־כל־הארץ ביום

.vnum eius nomen & ,vnus Dominus erit illa

ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד׃

Ghebah à planicies veluti terra omnis Circumdabitur§

10 [b]יסוב כל־הארץ בערבה מגבע

habitabitur & ,exaltabitur & :Ierusalaim castrum ad Rimmon ad

לרמון נגב ירושלם וראמה וישבה

portæ locum ad vsque Biniamin porta à se sub†

11 תחתיה למשער בנימן עד־מקום שער

Chananel turre à & , angulorum portam ad vsque prioris

הראשון עד־שער הפנים ומגדל חננאל

anathema & .ea in habitabunt Et .regia torcularia ad vsque

12 עד יקבי המלך׃ וישבו בה וחרם

.fiducia in Ierusalaim habitabitur Et amplius erit non

לא יהיה־עוד וישבה ירושלם לבטח׃

Dominus percutiet qua ,plaga erit hæc Et

וזאת תהיה [c]המגפה אשר יגף יהוה

:Ierusalaim aduersus militauerunt qui ,populos omnes

את־כל־העמים אשר צבאו על־ירושלם

eius oculi & ,suos pedes super stans‡ ipse & , eius carnem tabefacere

[d]המק בשרו והוא עמד על־רגליו ועיניו

liquescet eius lingua & ,suis foraminibus in liquefient

תמקנה בחריהן ולשונו תמק

contritio erit , illa die in ,erit Et .eorum ore in

13 בפיהם׃ והיה ביום ההוא תהיה מהומת־

manum vnusquisque apprehendent‡Et :eis in magna Domini

יהוה רבה בהם והחזיקו איש יד

.sui sodalis§manum super eius manus ascendet* & ,sui socij§

רעהו [e]ועלתה ידו על־יד רעהו׃

colligetur‡ & :Ierusalaim in pugnabit Iehudah etiam Et

14 וגם־יהודה תלחם בירושלם ואסף

vestes & ,argentum & aurū circum§gentium omnium facultas

חיל כל־הגוים סביב זהב וכסף ובגדים

,equis* plaga erit sic Et .valde multitudine in

15 לרב מאד׃ וכן תהיה מגפת הסוס

erit quod animalis omnis & ,asini & ,cameli muli

הפרד הגמל והחמור וכל־הבהמה אשר יהיה

omne ,erit Et .hæc plaga sicut ,illa castris in

16 במחנות ההמה כמגפה הזאת׃ והיה כל־

:Ierusalaim contra venientibus ‡ gentibus vniuersis de residuum

[f]הנותר מכל־הגוים הבאים על־ירושלם

se incuruandum ad § annum in anni sufficientia à ‡ ascendent &

ועלו מדי שנה בשנה [g]להשתחות

festiuitatem celebrandum ad & ,exercituum Domino regi

למלך יהוה צבאות [h]ולחג את־חג

de ascenderit non qui ,erit Et .tabernaculorum

17 [i]הסכות׃ והיה אשר לא־יעלה מאת

regi se incuruandum ad* Ierusalaim in terræ familiis

משפחות הארץ אל־ירושלם להשתחות למלך

.imber erit eos super non & .exercituum Domino

יהוה צבאות ולא עליהם יהיה הגשם׃

venerit non & , ascenderit non Aegypti familia si Et

18 ואם־משפחת מצרים לא־תעלה ולא באה

Dominus percutiet qua ,plaga erit ,†eos super neque

ולא עליהם תהיה המגפה אשר יגף יהוה

festiuitatem celebrandum ad ascenderint non quę,gentes

את־הגוים אשר לא [k]יעלו לחג את־חג

peccatum‡&:Ægypti peccatum* erit Hoc§ .tabernaculorum

19 [l]הסכות׃ זאת תהיה חטאת מצרים וחטאת

celebrandum ad ascenderint non quæ gentium omnium

כל־הגוים אשר לא יעלו לחג את־

super erit illa die In .tabernaculorum festiuitatem

20 חג הסכות׃ ביום ההוא יהיה על־

lebetes erit † & ;Domino sanctitas equi tintinnabula

מצלות הסוס קדש ליהוה והיה הסירות

.altari coram pelues sicut,Domini domo in

בבית יהוה כמזרקים לפני המזבח׃

sanctitas Iehudah in & , Ierusalaim in lebes omnis erit Et

21 והיה כל־סיר בירושלם וביהודה קדש

sument & ,immolantes omnes venient Et .exercituum Domino

ליהוה צבאות ובאו כל־הזבחים ולקחו

vltra mercator † erit non Et .eis in § coquent & ,eis ex

מהם ובשלו בהם ולא־יהיה כנעני עוד

.illa die in exercituum Domini domo in

בבית־יהוה צבאות ביום ההוא׃

*ad
[a] גום
facie
‡cum eo.
pretiosa,& nix coagulata
וקפאון
קׄ
*est
‡vespertino
†rex
§Erit in ambitu
[b] סבב
*quæ tunc
†in suo loco
occisio
confidenter
[c] נגף
liquefiet caro
‡stabit
[d] מקק
‡apprehendet

§amici
*succidetur
[e] עלה
‡congregabūtur opes
§in circuitu,
*equorum, & mulorum,& camelorum,& asinorum,& omnium iumētorum,quæ erunt
‡quæ veniunt
[f] יתר
‡ab anno
‡ad adorandum regem Dominum
[g] שחה
[h] חגג
[i] סכך
*vt adorent regem Dñm
†erit pluuia, sed
[k] עלה
§Hæc
*pœna peccati
‡peccati
[l] סכך
equorum
†erunt
§ex
†Chenahanæus

Finis libri Zechariah.

תם ספר זכריה

ספר מלאכי

LIBER MALACHI.

CAP. I. א

ad Domini verbi ONVS ‡Prophetia

1 משא דבר־יהוה אל־

.Malachi manum per Israel

ישראל ביד מלאכי׃

dixit ,vos Dilexi

2 אהבתי אתכם אמר

quo In :dixistis Et ,Dominus

יהוה ואמרתם במה

,Dominus dixit Iahacob *ipsi* Hesau* f.ater Nonne? nosdilexisti *erat

אהבתנו הלוא־אח עשו ליעקב נאם־יהוה

posui & .odiui Hesau Et ?Iahacob dilexi &

3 ואהב את־יעקב׃ ואת־עשו שנאתי ואשים

dracones in eius hæreditatem & ,solitudinem * eius montes *in

את־הריו שממה ואת־נחלתו לתנות

,sumus pauperes Effecti :Edom dixerit *Cùm* ‖ .deserti ‖Si

4 מדבר׃ כי־תאמר אדום רששנו

Dominus dixit sic ;desolata ædificabimus &,reuertemur &

ונשוב ונבנה חרבות כה אמר יהוה

vocabunt & :destruam ego & ,ædificabunt Ipsi :exercituum

צבאות המה [a] יבנו ואני אהרוס וקראו — [a] בנה

est detestatus quem ,populum & ,impietatis Terminum eos

להם גבול רשעה והעם אשר־זעם

.seculum in vsque Dominus

יהוה עד־עולם׃

Magnificetur ;dicetis vos & ,videbunt vestri oculi Et

5 ועיניכם [b] תראינה ואתם תאמרו יגדל — [b] ראה

honorabit † filius ‡ .Israel terminum *desuper* * Dominus *super ‡Porrò †honorat ‡sum * est

6 יהוה מעל לגבול ישראל׃ בן יכבד

*vbi ,ego ‡ pater si & :suum dominum seruus &,patrem

אב ועבד אדניו ואם־אב אני איה

dixit ?mei timor ‡ vbi ,ego ‡ Dominus si & ?meus honor ‡sum ‡est

כבודי ואם־אדונים אני איה [c] מוראי אמר — [c] ירא

.meũ nomẽ despiciẽtibus sacerdotibus vobis exercituũ Dominus

יהוה צבאות לכם הכהנים [d] בוזי שמי — [d] בזה

?tuum nomen despeximus quo In :dixistis Et

ואמרתם במה בזינו את־שמך׃

,pollutum panem meum altare super *accedere Facientes* ‖ ‖Offertis

7 [e] מגישים על־מזבחי לחם מגאל — [e] נגש

Domini Mensa : *vos dicendo* * *In* ?te polluimus quo In :dixistis & * in ipso quod dicitis:

ואמרתם במה גאלנוך באמרכם שלחן יהוה

cæcum *facietis accedere* † quando Et .*ipsa* ‡ despecta ‡est †offertis

8 נבזה הוא׃ וכי־תגשון עור

,claudũ *facietis accedere tùm* ‡ Et .malum * Non ,‡immolãdũ ad ‡dicitis: *est

לזבח אין רע וכי תגישו פסח

:tuo duci nunc illud Offer .malum ‡ Non :*morbidum* †& ‡si obtuleritis †languidum: ‡est

וחלה אין רע הקריבהו נא לפחתך

dixit ,*tuas facies* * suscipiet nunquid vel,tibi cõplacebit nunquid *faciem tuam,

הירצך או [f] הישא פניך אמר — [f] נשא

quæso deprecamini nunc Et ?exercituum Dominus

9 יהוה צבאות׃ ועתה [g] חלו־נא — [g] חלה

.†hoc fuit vestra manu De. nostri miserebitur &,Dei *facies* ‡ ‡vultum †nobis.

פני־אל ויחננו מידכם היתה זאת

?exercituum Dominus dixit ,*facies* ‡ vobis ex suscipiet Nunquid faciem,

הישא מכם פנים אמר יהוה צבאות׃

non & ?ostia claudet & vobis in etiam Quis

10 מי גם־בכם ויסגר דלתים ולא־

,vobis in voluntas mihi ‡ Non gratis meum altare *facietis lucere* * *incendetis ignem super ‡est

תאירו מזבחי [h] חנם אין־לי חפץ בכם — [h] חנן

volam non munus & ;exercituum Dominus dixit

אמר יהוה צבאות ומנחה לא־ארצה

.vestra manu de

מידכם׃

magnum eius occasum ad vsque & , Solis ortu ab Nam

11 כי ממזרח־שמש ועד־מבואו גדול

oblatum suffumigatum ‖ loco omni in & , gentes inter meũ nomẽ ‖offertur incensum,

שמי בגוים ובכל־מקום מקטר [i] מגש — [i] נגש

meum nomen magnum quia :munda oblatio & , meo nomini

לשמי ומנחה טהורה כי־גדול שמי

.exercituum Dominus dixit , gentes inter

בגוים אמר יהוה צבאות׃

Domini Mensa :*vos dicendo in* ‡ ,illud *pollucentes* * vos Et *polluitis ‡dicentes

12 ואתם מחללים אתו באמרכם שלחן יהוה

.eius esca *contempta* * eius *fructus* ‡ & .*ipsa* † contaminata †est verbum cõtẽptibile

מגאל הוא וניבו נבזה אכלו׃

dixit ,*illam efflastis* * & ,*defatigatio* ‖ Ecce :dixistis Et ‖labor. *proiecistis illum

13 ואמרתם הנה מתלאה [k] והפחתם אותו אמר — [k] נפח

,claudum &, raptum intulistis & ,exercituum Dominus

יהוה צבאות והבאתם גזול ואת־הפסח

volam, num :munus intulistis & , *morbidum* ‡ & ‡ languidum,

ואת־החולה [l] והבאתם את־המנחה הארצה — [l] בוא

?Dominus dixit ,vestra manu de illud

אותה מידכם אמר יהוה׃

,masculus *eius* ‡ grege † in *est & dolosus maledictus Et* †cuius est

14 וארור נוכל ויש בעדרו זכר

magnus rex quia :Domino corruptum *immolans & vouens* * & *vonet & immolat ‡sum

ונדר וזבח משחת לאדני כי מלך גדול

terribile meum nomen & , exercituum Dominus dixit ,*ego* ‡

אני אמר יהוה צבאות ושמי [m] נורא — [m] ירא

.gentes inter

בגוים׃

CAP. II. ב

.sacerdotes* , hoc mandatum vos ad nunc Et

1 ועתה אליכם המצוה הזאת הכהנים׃

,cor super posueritis non si & , audieritis non Si

2 אם־לא תשמעו ואם־לא [n] תשימו על־לב — [n] שום

,exercituum Dominus dixit , meo nomini gloriam *dandum ad* † †vt detis

לתת כבוד לשמי אמר יהוה צבאות

maledicam & ;maledictionem vos in mittam &

ושלחתי בכם את־המארה [o] וארותי את־ — [o] ארר

ponentes vos * nõ quoniã : ei maledixi etiã & vestris benedictionib. *ponitis

ברכותיכם וגם ארותיה כי אינכם שמים

dispergam & ,semen vobis *corrumpens ego*, Ecce .cor super ‡corrumpo

3 על־לב׃ הנני גער לכם את־הזרע וזריתי

:vestrarum sollennitatum stercus , vestros vultus super stercus

פרש על־פניכם פרש [p] חגיכם — [p] חגג

misi quod scietis Et .se ad vos assumet &

4 ונשא אתכם אליו׃ וידעתם כי שלחתי

meum pactum *existendum ad* , hoc mandatum vos ad vt esset

אליכם את המצוה הזאת להיות בריתי

meum Pactum .exercituum Dominus dixit ,Leui cum

5 את־לוי אמר יהוה צבאות׃ בריתי

illi ea dedíque , pacis & , *vitarum* ‖ eo cum fuit ‖vitæ

היתה אתו החיים והשלום ואתנם־לו

est contritus mei nominis *faciebus* † à & ,me timuit & ‡:timorem* *propter *quo †facie

מורא וייראני ומפני שמי נחת

non iniquitas & , eius ore in fuit veritatis Lex .*ipse*

6 הוא׃ [q] תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא־ — [q] ירה

ambulauit *rectitudine* ‖ in & pace in : eius labiis in est inuenta ‖æquitate

נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך

Labia Nam .iniquitate ab auertit multos & , mecum

7 אתי ורבים [r] השיב [s] מעון׃ כי־שפתי — [r] שוב [s] עוה

:eius ore ex requirent legem & , scientiam custodient sacerdotis

כהן ישמרו־דעת ותורה יבקשו מפיהו — [t] ירע

.*ipse* ‡ exercituum Domini angelus quia ‡est

כי מלאך יהוה־צבאות הוא׃

multis fuistis offendiculo ,via de recessistis vos Et

8 ואתם [a] סרתם מן־הדרך הכשלתם רבים

Dominus dixit, Leui pactum corrupistis : lege in

בתורה שחתם ברית הלוי אמר יהוה

contemptibiles vos dedi ego etiam Et .exercituum

9 צבאות׃ וגם־אני נתתי אתכם [b] נבזים

vos non quod os secundum ,populo omni humiles &

ושפלים לכל־העם כפי אשר אינכם

.lege in facies assumentes ‡&,meas vias seruantes*

שמרים את־דרכי ונשאים פנים בתורה׃

vnus Deus nonne ;nobis omnibus †vnus pater Nonne

10 הלוא אב אחד לכלנו הלוא אל אחד

pactum violando ,suo fratre in vir fraudatur ‡ Cur ;nos creauit

בראנו מדוע נבגד איש באחיו לחלל ברית

abominatio & ,Iehudah fecit Fraudem ?nostrorum patrum

11 אבתינו׃ בגדה יהודה ותועבה

contaminauit quia;Ierusalaim in & ,Israel in est facta

נעשתה בישראל ובירושלם כי חלל

vxorem duxit †& ,dilexit quam ‡ ,Domini sanctitatem * Iehudah

יהודה קדש יהוה אשר אהב ובעל

qui virum Dominus Succidet .alieni de filiam

12 בת־אל נכר׃ יכרת יהוה לאיש אשר

offerentē &,Iahacob tentoriis de respondentem & vigilantem‡,hoc fecit

[c] יעשנה ער וענה מאהלי יעקב ומגיש

.exercituum Domino munus

מנחה ליהוה צבאות׃

altare lachryma operire facietis* secundo hoc Et.

13 וזאת שנית תעשו [d] כסות דמעה את־מזבח

ad respiciendo † vltrà non à ‡,clamore & fletu ,Domini

יהוה בכי ואנקה מאין עוד [e] פנות אל־

.vestra manu de beneplacitum sapiendum ad & , munus‡

המנחה ולקחת רצון מידכם׃

Dominus quòd Propterea ?quid Propter :dixistis Et

14 ואמרתם על־מה על כי־יהוה

quam ,tuarum pueritiarum* vxorem inter & te inter sit testificatus

[f] העיד בינך ובין אשת נעוריך אשר

;tui fœderis vxor & ,tua socia ipsa & ,eam in es praeuaricatus‖ tu

אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בריתך׃

quid & ,ei ‡ spiritus residuum* & ;fecit † vnus ne Et

15 ולא־אחד עשה ושאר רוח לו ומה

,vestro spiritu in cauti estote Et* :Dei semen quaerens‡ ?vnus†

האחד מבקש זרע אלהים ונשמרתם ברוחכם

.praeuaricetur † ne tuarum pueritiarum* vxorem in &

ובאשת נעוריך אל־יבגד׃

, Israel Deus Dominus dixit,dimitte ,oderit Cum‡

16 כי־שנא שלח אמר יהוה אלהי ישראל

Dominus dixit ,eius vestimentum super rapina* operiet &

וכסה חמס על־לבושו אמר יהוה

.frauderis ne &,vestro spiritu in vos custodietis‡& ;exercituum

צבאות ונשמרתם ברוחכם ולא תבגדו׃

;dixistis & ,vestris verbis in Dominum fecistis Laborare

17 [g] הוגעתם יהוה בדבריכם ואמרתם

,malum faciens‡Omnis .vos dicendo In :† fecimus laborare quo In

במה הוגענו באמרכם כל־עשה רע

*vbi aut : placuit ipse eis in & ,Domini oculis in *bonus

טוב בעיני יהוה ובהם הוא חפץ או איה

.iudicij Deus

אלהי המשפט׃

Marginal notes: [a] סור — [b] בזה — *seruistis ‡accepistis faciem †est — ‡spernit vnusquisq nostrum fratrem suum, — *sanctum ‡quod †rem habuit cum filia — ‡magistrum, & discipulum de tabernaculo — [c] עשה *facitis, operiunt vxores vestræ lachrymas — [d] כסה ‡vt †respiciam — [e] פנה ‡sacrificium, & accipiam oblationem *adolescentiæ tuæ, — [f] עוד ‖despexisti, cum sit †quidem Abraham ‡vt facitis, *excellentia ‡fuit †fecit ‡quæsiuit *Custodite igitur vobis spiritum vestrū. ‖ ‡adolescentiæ tuæ † præuariceris. ‡ Si oderis *iniquitas ‡custodite — [g] יגע †eum; Dum dicitis ‡qui facit *est

CAP. III.

,meas facies ad †vias praeparabit ‡&,meū angelum mittens ego* Ecce

1 הנני שלח מלאכי ופנה־דרך לפני

vos quem;Dominator suum palatium ‖ad veniet statim &

ופתאם יבוא אל־היכלו האדון אשר־אתם

volentes* vos quem ,fœderis angelus & ,quaerentes‡

מבקשים ומלאך הברית אשר אתם חפצים

sustinens‡quis Et .exercituum Dominus dixit , venit ecce

2 הנה־בא אמר יהוה צבאות׃ ומי מכלכל

ipse nam ?eum conspici in stans, quis & ?eum veniendi †diem

את־יום בואו ומי העמד [h] בהראותו כי־הוא

.fullonum borith* tanquam & ,conflans ignis tanquam

כאש מצרף וכברית מכבסים׃

Marginal notes: ‡mitto ‡vertet. †ante faciem meam, ‖templum — ‡quæritis, *vultis: — ‡ferre poterit, †quando veniet; †poterit stare cū apparuerit; ‡sapo — [h] ראה

purgabit &,argentum emundans & ,conflans sedebit Et

3 וישב מצרף ומטהר כסף וטהר

:argentū sicut & ,aurum sicut eos ex-coques* &, Leui filios

את־בני־לוי וזקק אתם כזהב וככסף

dulcescet Et .iustitia in munus offerentes ‡Domino erunt &

4 [i] והיו ליהוה מגישי מנחה בצדקה׃ וערבה

dies secundum , Ierusalaim & ,Iehudah munus † Domino

ליהוה מנחת יהודה וירושלם כימי

accedam Et .antiquos annos secundum & ,seculi

5 עולם וכשנים קדמניות׃ וקרבתי

,maleficos in velox testis ero & ,iudicium ad vos ad

אליכם למשפט והייתי עד ממהר במכשפים

subtrahentes in ‡& ‖falsitate in *iurantes in &,adulteros in &

ובמנאפים ובנשבעים לשקר ובעשקי

peruertentes & ,pupillum & :viduam ,mercenarij mercedem

שכר־שכיר אלמנה ויתום [k] ומטי־

.exercituum Dominus dixit, me timuerunt nec ,peregrinum

גר ולא יראוני אמר יהוה צבאות׃

filij vos & : sum mutatus non Dominus ego Nam

6 כי אני יהוה לא [l] שניתי ואתם בני־

vestrorum patrum diebus A .estis consumpti non Iahacob

7 יעקב לא [m] כליתם׃ למימי אבתיכם

,me ad Reuertimi.custodistis non & ,meis institutis ab recessistis

סרתם [n] מחקי ולא שמרתם שובו אלי

:dixistis Et .exercituum Dominus dixit ,vos ad reuertar &

ואשובה אליכם אמר יהוה צבאות ואמרתם

:Deum ‡ homo vt auferet‖ Nunquid ;reuertemur quo In

8 במה נשוב׃ היקבע אדם אלהים

quo In :dixistis Et ;me vi auferentes† vos quia

כי אתם קבעים אתי ואמרתם במה

maledictione In .oblatione & decima; te vi abstulimus‡

9 קבענוך המעשר והתרומה׃ [o] במארה

.ipsa omnis gens ,vi rapientes vos me‡ & ,maledicti vos*

אתם נארים ואתי אתם קבעים הגוי כלו׃

,thesauri domum ad † decimam omnem Adferte

10 [p] הביאו את־כל־המעשר אל־בית האוצר

dixit, hoc in nunc me probent & ,mea domo in praeda ‡ sit &

ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר

cataractas vobis aperuero non si :exercituum Dominus

יהוה צבאות אם־לא אפתח לכם את ארבות

.sufficiens non ad vsque,benedictionem vobis euacuauero &,cælorum

השמים [q] והריקתי לכם ברכה עד־בלי־די׃

vobis corrumpet non &,deuorantem in vobis increpabo Et

11 וגערתי לכם באכל ולא־ישחת לכם

,agro in * vitis vobis orbabit nec ,humi ‡ fructum

את־[r] פרי האדמה ולא־תשכל לכם הגפן בשדה

vos beatificabunt Et :exercituum Dominus dixit

12 אמר יהוה צבאות׃ ואשרו אתכם

dixit ,beneplaciti‖terra vos eritis quia : gentes omnes

כל־הגוים כי־[s] תהיו אתם ארץ חפץ אמר

,vestra verba me contra Inualuerunt .exercituum Dominus

13 יהוה צבאות׃ חזקו עלי דבריכם

;te contra sumus locuti Quid : dixistis Et .Dominus dixit

אמר יהוה ואמרתם מה־נדברנו עליך׃

,emolumenti quid & :Deo seruire* Vanum ,Dixistis

14 אמרתם שוא עבד אלהים ומה־בצע

ambulauerimus quòd & ,eius custodiam custodierimus quòd

כי שמרנו משמרתו וכי הלכנו

.exercituum Domini faciebus à obscurè

קדרנית מפני יהוה צבאות׃

beatificamus etiam ,superbos beatificantes nos nunc Et

15 ועתה אנחנו מאשרים [t] זדים גם־

,Deum probauerunt etiam ,impietatem facientes sunt ædificati

[u] נבנו עשי רשעה גם בחנו אלהים

Dominum timentes sunt locuti Tunc .euaserunt &

16 וימלטו׃ אז [x] נדברו יראי יהוה

,audiuit & ,Dominus attendit & :suum socium ad vir

איש אל־רעהו ויקשב יהוה וישמע

?Dominum timentibus,eius facies ad memoriae ‖ liber est scriptus &

ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יהוה

.eius nomen cogitantibus &

ולחשבי שמו׃

Marginal notes: *conflabis — ‡offerent — [i] היה ‡sacrificium — *mendaciter, ‡vt retinentes — [k] נטה — [l] שנה — [m] כלה — [n] חקק — ‡rapiet ‡quæ sūt Dei? †rapitis mea? ‡rapuimus tua?in — [o] ארר *estis ‡mea rapitis, †in — [p] בוא ‡quod rapitis — adeò vt non sint vobis sufficientia vasa. — [q] רוק ‡terræ, *fructum suū — [r] פרה — ‖desiderabilis. — [s] היה — *est colere Deum, — humiliter à facie — beatificamus — [t] זוד — [u] בנה — [x] ירא — vnusquisque ad amicum — ‖memorialis coram eo,

qua die in ,exercituum Dominus dixit ,mihi erunt Et

17 והיו לי אמר יהוה צבאות ליום אשר

parceret $ ficut ,eis *fuper* parcam & ;peculium *faciens* ego

אני עשה סגלה וחמלתי עליהם כאשר יחמל

.fibi feruienti fuo filio *fuper* vir

איש על־בנו העבד אתו׃

;impium *ad* ‡ iuftum inter *videbitis* † & ,conuertemini Et

18 ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע

.ei feruit non qui eum *ad* ‡ ,Deo feruientem inter

בין עבד אלהים לאשר לא עבדו׃

*facio $parcit †difcernetis ‡&

a שוב

CAP. IIII. ד

erunt & ;clibanus tanquam ardens *veniens* dies ecce Nam

1 כי הנה היום בא בער כתנור והיו

inflammabit & :ftipula* ,impietatē *faciens omnis* ‡ & ,fuperbi omnes

כל־זדים וכל־עשה רשעה קש ולהט

quia :exercituum Dominus dixit ,*veniens* $ dies eos

אתם היום הבא אמר יהוה צבאות אשר

vobis orietur Et .ramum & radicem eis derelinquet non

לא־יעזב להם שרש וענף׃ וזרחה לכם 2

venit ‡ omnes fa- cientes *vt $venturus,

timentibus nomen meum Sol iuftitiæ & † fanitas in alis eius:

יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה

& egrediemini, ‡ &crefcetis ficut vituli* faginarij. Et *conculcabitis*

3 ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק׃ b ועסותם

impios cùm fuerint $ puluis fub plantis pedum veftrorum,

רשעים כי־יהיו אפר תחת כפות רגליכם

in die quam † ego *faciens*, dixit Dominus exercituum.

ביום אשר־אני עשה אמר יהוה צבאות׃

Mementote legis Mofeh ferui mei, quam mandaui ei

4 זכרו c תורת משה עבדי אשר צויתי אותו

in Choreb $ *fuper* omnem Ifrael: ftatuta, & iudicia.

בחרב על־כל־ישראל d חקים ומשפטים׃

Ecce ego* *mittens* vobis Eliiah prophetam,

5 הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא

$ante *venire diem* Domini ‡ *magnum*, & *terribilem*.

לפני בוא יום יהוה הגדול e והנורא׃

Et conuertet cor patrum ‡ *fuper* filios, & cor filiorum *fuper*

6 f והשיב לב־אבות על־בנים ולב בנים על־

patre eorum, ne forte veniam, & percutiam terram *anathemate.

אבותם פן־אבוא g והכיתי את־הארץ חרם׃

† erit ‡ multiplicabimini *faginati | diruetis $ vt ‡ facio $ ad *mitto $ antequam veniat dies ‡ magnus, & terribilis. | ad *occifione

b עסס c ירה d חקק e ירא f שוב g נכה

Finis libri Maleachi.

תם ספר מלאכי

סכום פסוקי ספר ישעיה אלף ומאתים ותשעים וחמשה וסים ארצה וחציו כי אם שם אדיר ה׳ לנו׃

סכום פסוקי ספר ירמיהו אלף ושלש מאות ושישים וחמשה וסים אשסה וסדריו שלשים ואחד וחציו ויאמר חנניה׃

סכום פסוקי ספר יחזקאל אלף ומאתים ועג׳׃

הושע קצ׳ יואל עג׳ עמוס קמ׳ עובדיה כא׳ יונה מח׳ מיכה קח׳

נחום מז׳ חבקוק נו׳ צפניה נג׳ חגי לח׳ זכריה ריא׳ מלאכי נה׳׃

Hos quatuor & viginti veteris Teftamenti libros Hebraicos, cum Latina interpretatione è verbo reddita, à CHRISTOPHORO PLANTINO fumma fide excufos, & ad vetuftiffimorum exemplarium fidem, incredibili diligentia & labore caftigatos, BENEDICTVS ARIAS MONTANVS Sacræ Theologiæ Doctor, atque ad id operis, à PHILIPPO Catholico Hifpaniarum rege delegatus, fuo decreto approbauit.

B. Arias Montanus.

HANC SANTIS PAGNINI *ex Hebræo Latinam verfionem, diuerforum eiufdem auctoris exemplarium fubfidio atque collatione reftitutam, nos infrafcripti Theologi, quibus ex Philippi Catholici regis mandato à Louanienfi Academia id muneris commiffum fuerat, examinauimus, examinatámque probauimus, & non modò ad Hebræum textum intelligendum; verumetiam ad Latinam editionem vulgatam, multis in locis illuftrandam, vtilem iudicauimus. Actum Louanij* VIII. *Calend. April. Anno Domini* CIϽ. IϽ. LXXI.

Auguftinus Hunneus S. Th. Profeffor regius & ordinarius.

Cornelius Reyneri Goudanus, S. Th. profeffor ordinarius.

Iohannes VVihel. Harlemius, Louanij in Collegio Societ. IESV S. Scripturæ & linguæ Hebr. profeffor.